

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

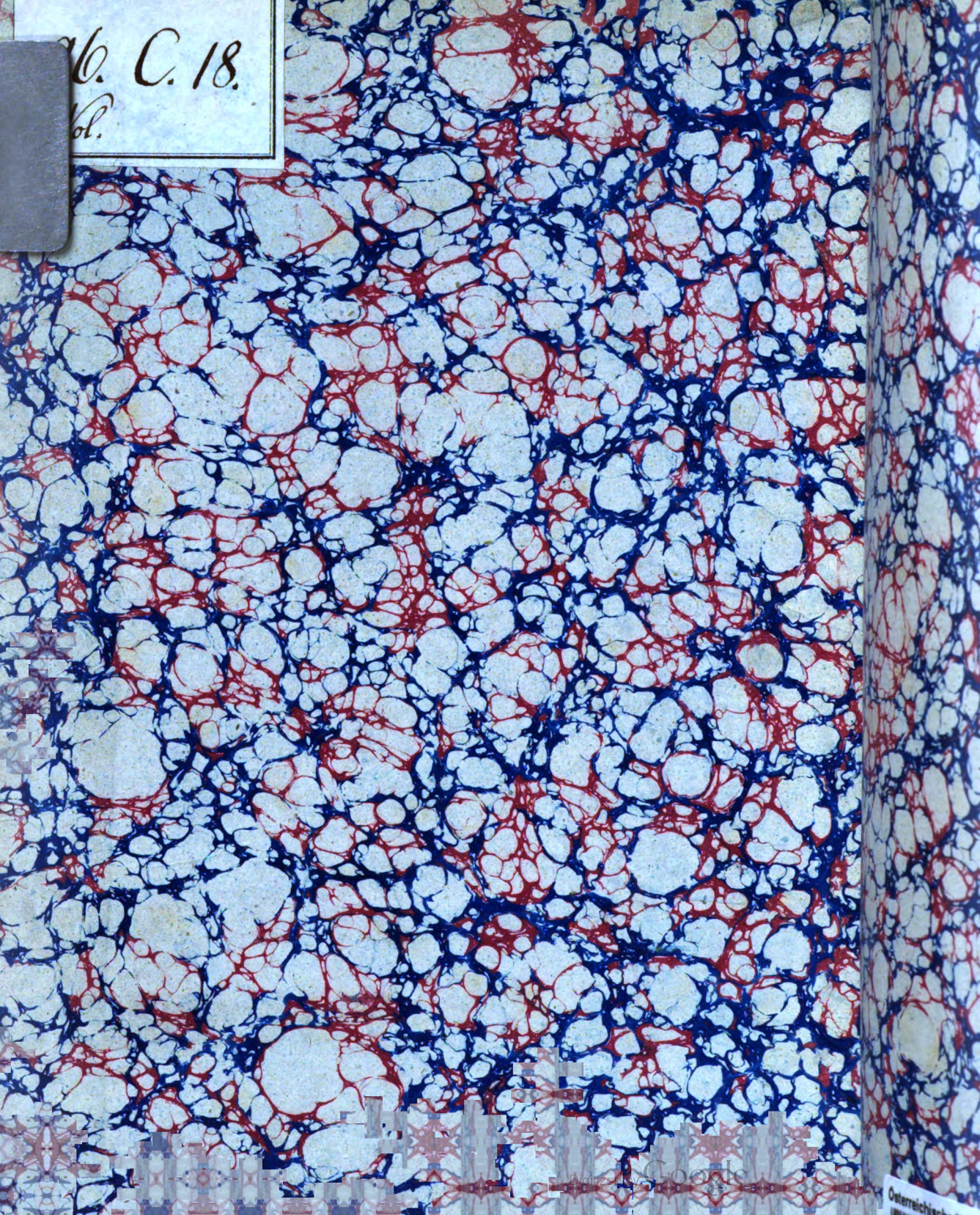
Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

107105-C

Neu-

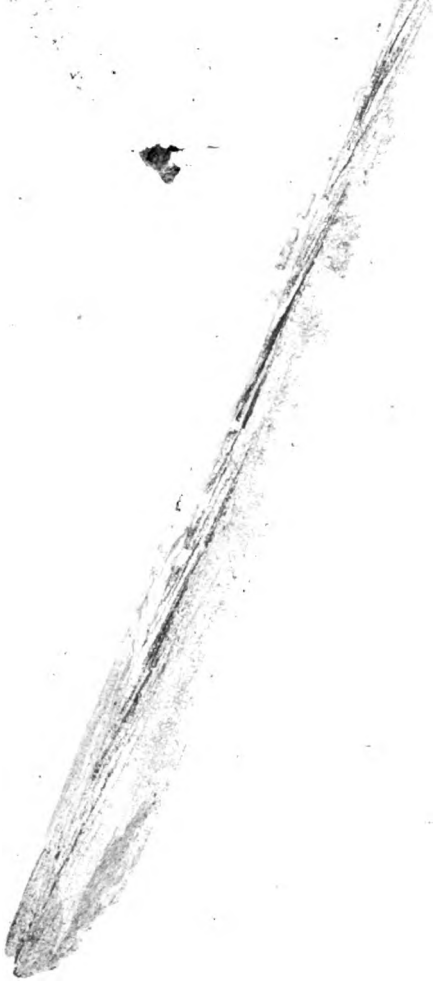
Ab. C. 18.
fol.

Österreichische Nationalbibliothek

+Z22446710X

బ్రాహ్మ్య

తెలుగు నిఘంటు

TELUGU-ENGLISH DICTIONARY.

107105-C

M A D R A S :

PRINTED AT THE CHRISTIAN KNOWLEDGE SOCIETY'S PRESS,
CHURCH STREET, VEPEPY.

WORKS PUBLISHED BY MR. BROWN.

- A Grammar of the Telugu Language. First edition, 1840.
English-Telugu Dictionary.
Telugu-English Dictionary.
Dictionary of Mixed Telugu, and the language used in business.
Telugu Reader : being a first book in the language : with English Translation, Grammatical Analysis, and Little Lexicon.
English Irregular Verbs explained in Telugu.
Telugu and English Dialogues, with Grammatical Analysis. These have also been printed in Tamil : and in Kannadi.
The Vakyāvali, or Exercises in Idioms : English and Telugu. This has also been translated into Hindustani.
Telugu Disputations on village business.
NOTE—*The above books are all that the learner requires. The volume of Histories must be added, when complete.*
The Verses of Vemana : with an English Version. Printed in 1829.
Essay on Telugu Literature.
Zillah Dictionary ; a Glossary in the English Character.
The Proverbs of Solomon and the Book of Psalms : in Sanscrit metre : reprinted in the Telugu character from the Calcutta edition.
Three Treatises on Mirasi Right, by Ellis, Blackburne and Munro.
The Tale of Nala : and the Adventures of Harischandra : in Telugu metre.
The Tales of Nala and of Savitri in Sanscrit : from the Mahabharat.
Cyclic Tables of Hindu and Musulman Chronology.
An Ephemeris, shewing the corresponding dates according to the English, Hindu (Telugu, Tamil, and Malayalam) and Mahomedan Calendars from A. D. 1751 until 1850, with Table of events : and explanatory Preface, 600 pages royal octavo.
Memoirs of Hyder Ali Bahadar, and his son Tippoo Sultan, translated from Marata into English.

PREPARING FOR PUBLICATION.

- A Second edition of the Telugu Grammar.
A Treatise on Hindu rites and ceremonies translated from the French, with emendations.
Telugu Histories and Tales, with a Translation : being a continuation of the Reader.
A Telugu Translation of the Holy Bible.
The Book of Common Prayer, in Telugu.
Shāsan' A'nus'āsanīcam ; వాక్యముల వాక్యములు Chronological Tables, of Indian History : in Telugu.
The Hitopadesa, in Sanscrit, with explanatory notes in Telugu.
Popular Telugu Tales.
Various volumes for the School Book Society.

A DICTIONARY,

TELUGU AND ENGLISH

EXPLAINING

THE COLLOQUIAL STYLE USED IN BUSINESS

AND

THE POETICAL DIALECT,

WITH

EXPLANATIONS IN ENGLISH AND IN TELUGU.

BY,

CHARLES PHILIP BROWN,

OF THE MADRAS CIVIL SERVICE,

TELUGU TRANSLATOR TO GOVERNMENT, SENIOR MEMBER OF THE COLLEGE BOARD, ETC.

MADRAS:

PRINTED AT THE CHRISTIAN KNOWLEDGE SOCIETY'S PRESS,
CHURCH STREET, VEPERY.

1852.

D. P. L. C. CONNOR, PRINTER.

P R E F A C E

TO THE

TELUGU-ENGLISH DICTIONARY.

THE Indian Peninsula is principally inhabited by the TELUGU, TAMIL, KANNADI and MALAYALAM nations. South of the town of Madras the language is TAMIL : to the north and north-west, TELUGU is used. Circles drawn on the map around Kadapa, Rajamahendravaram, and Kondapilli, the radius of each extending to Madras, will sufficiently shew the limits wherein the Hindus speak Telugu.

HINDUSTANI is spoken by those Mahomedans who are scattered among the Hindus. Few of the Hindus can speak Hindustani : and every native Musulman learns the vernacular of those among whom he resides. Musulmans of education correspond only in Persian. Others employ Hindu scribes who can write nothing but their mother tongue.

The Mahabharat and the Ramayanam were translated into Telugu in the days of Vishnu Vardhana (A. D. 1120) seven centuries ago. Telugu had at that day attained the highest degree of vigour. But all the poems of a yet earlier age are lost.

The peninsular languages are in grammar and idiom entirely separate from Hindustani : which however they often resemble in the arrangement of words. But during the long reign of the Musulmans some thousands of Arabic and Persian words became naturalized in the southern tongues. Of these I have prepared a separate dictionary. At present many Hindustani phrases are disappearing, and English words are used instead.

Sanscrit is to the Southern tongues, what Arabic is to Hindustani, or Latin is to English : the source of learning, the favourite pursuit of scholars, the fountain of scientific phraseology. But the grammar of Telugu is independant of Sanscrit. Few Telugus or Tamils are well versed in Sanscrit : and we meet some Tamils who, however thoroughly skilled in Sanscrit are unable to write, read, or speak Telugu.

To these statements it may be replied that surely Telugu poetry abounds with Sanscrit words. True : and English poetry abounds with Latin words. Yet an Italian or Spaniard, however familiar with Cicero, would, unless he had studied English, find Milton unintelligible.

Every hour we pass in reading Sanscrit is a gain to us in learning Telugu : and yet few of our countrymen who are acquainted with Telugu have ever studied Sanscrit. Those who learn Hindustani acknowledge the utility of knowing Arabic : yet few have made Arabic a preliminary to studying Hindustani.

Several Sanscrit words appear in this volume which are not found in any Sanscrit lexicon. And some Sanscrit words have new interpretations. These are supported by quotations from Sanscrit authors.

Among the manuscripts perused, some were Glossaries of old or local dialects : with explanations in Telugu or Sanscrit. I have generally printed these unaltered : an English translation was needless.

The alphabet used by the Telugus and the Kannadis is alike : but the letters vary in shapes as widely as French varies from English manuscript.

In southern India the Sanscrit manuscripts (some very ancient) are in the Telugu and Cannadi characters; or in "Grāndham" (Tamil); or in Malayalam. The Devanagari character is known to few persons. To write the vernaculars in the Devanagari character is as difficult as it is to write English in Greek characters.

Each of the Southern languages has a poetical and a vernacular dialect: which vary as widely as Saxon varies from English. Yet the grammatical principles rarely differ. In English we fancy that we use but one dialect. Yet (unless he has previously been taught to construe it,) where shall we find a Hindu, however accomplished in English, able to read and understand a page of Marmion or Childe Harold? I have not met with a single Bramin who could at sight rightly understand every column of an English newspaper. I do not undervalue the scholarship of the Hindus: with their limited means they have done excellently. Few of us have a moderate acquaintance with their tongues, while thousands of them have a respectable acquaintance with English. If we possessed their patience and determination in acquiring knowledge, we should think less lightly of their proficiency.

I have made an improved arrangement of the consecutive initial consonants: uniting such as in Telugu are commutable. Few Sanscrit words are affected by this principle: which exists in Welsh and in all the languages of the Celtic family.*

Thirty years ago, in reading Telugu poetry I often met with a word beginning with G (as goru) and was directed by my learned tutor to seek it in the Andhra Dipica under Koru. An initial J (as jelungu) was to be found under ch. Words beginning with D might at pleasure begin with T. *Dova* and *tova* equally mean a road. Puli is a tiger: but in compounds P changes into B and it became beb-buli. And some words that begin with Sh may be as well written with S. From this uncertainty the learned seldom relieved me: on being asked, they often reply that either spelling may be used. At last I removed the uncertainty by transcribing the Dictionary, when nearly half complete, and mingling those initials which are changeable.

I will here add an instance. In the Dipica there is a verb Duvālinu. Now some poets spell this with an initial T; others with Dh. Accordingly this word might appear in three different pages: whereas by mingling the initials, they are at once found without trouble. Should any future editor prefer separating the commutable letters, this can easily be done; but it will inconvenience the learner. Every man who makes real progress in Telugu will I think see the value of the present arrangement. Under the old system the best scholars were often at a loss. Now the path is clear.

Printing has been used among the Tamils for more than a century. Among the Telugus it commenced about the year 1806 but made little progress until 1830. About 1835 some of the Telugu and Sanscrit poems were printed at Madras. At present many volumes continually issue from Telugu presses managed by Hindus alone. There are at least eight such presses, at work, besides those which are under the management of Englishmen. Native newspapers, both Telugu and Tamil, exist: but are ill supported unless they deal in vituperation regarding points of religion or caste.

The present Dictionary was written to assist myself in learning the Telugu language. For on leaving College in the year 1820 I was sent by Sir Thomas Munro, then Governor, to a Telugu District and was obliged to learn the language of the populace. I was employed for more than twelve years, chiefly as a magistrate, among the Telugus, and soon began to

* Owen states in his Welsh grammar, that K. P. B. D. are "Radical;" "G. B. Y. Z. are "light." And he specifies the instances wherein a *Radical* initial becomes *light*. Or, in Telugu phrase, where a *hard* letter becomes *soft*.

frame a vocabulary of the expressions which daily occurred in conversation or correspondence. I had intercourse with all classes, from the learned pandit or raja, to the illiterate prosecutor or prisoner. Tradesmen, doctors, hunters and sailors, poets and painters all became my instructors as they fell in my way. Gradually I was encouraged to study the easier authors and subsequently the better poets. In their writings I obtained solutions of many difficulties in grammar and idiom; and though the task occupied several years I think the object was worth the trouble of attainment.

As I proceeded, I felt the want of explanatory commentaries: and therefore employed learned men to frame such for me in their native Telugu. Some of these have been printed, and others are ready for publication.

From the information collected I prepared the statements now published. Of the authors quoted, a list is subjoined.

At the end of my Telugu Reader I have printed a "Little Lexicon" like the one appended to Dalzell's *Analecta Græca*. It is intended to aid mere beginners: but is not an abridgement of this Dictionary.

Every Dictionary when first printed is liable to errors and oversights. I have therefore given in the Supplement such emendations or improvements as occurred.

This Dictionary was written at the request of the Society for Promoting Christian Knowledge and is printed at their expense. I desire to tender my hearty acknowledgments to that Venerable body for thus producing a work which otherwise might not perhaps have been printed.

In composing this work I have had the approbation of many learned assistants. But some (sastris) scholars have disapproved the spelling here exhibited. Instead of that found in poems and used in ordinary life they wish us to practice a pedantic style; which is admired because conceited and far from clear. Such refinements are disregarded by men of real learning, who are therefore considered vulgar by some who are inferior in sound scholarship.

ON THE NAMES OF BOOKS

QUOTED IN THIS DICTIONARY.

The Mahabharat, Bhagavat, and Ramayanam being celebrated Sanscrit poems are divided into portions : each of which has a name instead of a number : just as the third book of the Iliad was called by the Greeks *The bravery of Diomedé*.

Thus we frequently meet with a quotation from "The Aranya Parvam:" this is the Title of the Third Book of the Mahabharat : also called Vana Parvam, or "The Forest." Another volume occurs styled *Aranya Canda*. This is the third పాండ Canda or Book of the Ramayanam. In the Bhagavatam, *Scandham* పాండం is the expression for *book*. Elsewhere, in Sanscrit writings we meet with a quotation "Iti Salyē" ఇతిశత్య which an Englishman would phrase thus "Vide Mahabharat, book IX." Elsewhere "Iti Laingō" ఇతిలైంగ— which denotes "Vide the Linga Puran." "Iti Mitra Bhēdē" ఇతిమిత్రభేదే that is "Vide the first book of the Pancha Tantram." Thus in Europe the volumes or books of Herodotus are known as Clio, or Euterpe.

Some books of the Mahabharat have two names: as we use "Canticles" for the "Song of Solomon." Using P for Parvam (book) the divisions of the Mahabharat are as follows:—

- 1 ఆదిపర్వము. 2 శకా. 3 ఆరణ్య. or వన. 4 విరాట.
- 5 ఉద్యోగ. 6 భీష్మ. 7 ద్రోణ. 8 కర్ణ.
- 9 శల్య. 10 సౌప్తిక. 11 శ్రీ. 12 శాంతి. 13 అనుశాసన.
- 14 అశ్వమేధ. 15 ఆశ్రమవాసం.
- 16 మోక్ష. 17 మహాప్రస్థాన. 18 మానీషపర్వం.

- 1 A'di Parvam 2 Sabhā P. 3 Aranya P. alias āranyam, alias Vana P. 4 Virāta P. 5 Udyoga P. 6 Bhishma P. 7 Drōna P. 8 Carna P. 9 Salya P. 10 Sauptica P. 11 Strī P. alias Vis'ōca P. 12 Sānti P. 13 Anusās'anīcam, 14 Aswamēdha P. 15 A's'rama vāsam. 16 Mōsala P. alias Gadā P. 17 Mahā Prasthānīca P. 18 Swargā rōhana P.*

The word పంచకం *Panchacam* meaning a set of five, we sometimes meet with a volume entitled *Adi Panchacham*: this denotes "The first five books of the Mahabharat"—Elsewhere "Yuddha panchacam"—that is, the second set of five books.

Each Parvam or book is divided into *Adhyāyams*, or *Parvams*: which are cantos. Certain tales are spoken of by separate titles. The Bhagavat Gita, and the Nal Opakhyanam, are portions of the Mahabharat. The Rukmīni Kalyanam, and the Gajendra Moxam are portions of the Bhagavat.

The Srī Bhāgavatam uses no titles but numerals. Thus "Dasamam" means, the Life of Krishna in the "Tenth Book" of the Bhavatam. And the "Ashtamam" is the Eighth Book. Thus a manuscript simply entitled "Navamam" or "Ninth" contains the 9th canto of the Bhagavatam. The Tenth Book is in two portions or volumes, entitled Pūrva Dasamam (First Tenth) and Uttara Dasamam or Latter tenth.

The Candas పాండ or Books of the Ramayan are quoted by their titles: thus 1 Bāla Canda. 2 Ayōdhyā C. 3 Aranya C. 4 Kishkindha C. 5 Sundara C. 6 Yuddha C. 7 Uttara Ramayan.

* To aid the memory the following rude hexameters have been found useful.

¹Adi ²Sabh ³A'ranyamque, ⁴Virāt ⁵Udyogaque (quinque.)

⁶Bhishmas, ⁷Drō ⁸Car ⁹Salyaque ¹⁰Sauptica (praelia quinque.)

¹¹Strī ¹²Sānt' atque ¹³Anusās ¹⁴Aswa ¹⁵A's'rama quindecimum fit.

¹⁶Mōsala ¹⁷Prasthānik et Swargam; Bharata libri.

The Uttara Ramayan however, is a separate poem, narrating the events of a previous transmigration.

In many Sanscrit works the chapters or books are denoted by fanciful names. Ullāsam, samudram, dwīp, stabacam (delight, sea, isle, nosegay) and so forth.

The Telugu poets who translated these great doctrinal books have fearlessly abridged and altered or transposed or inserted new passages at pleasure. In the Yuddha Canda of the Ramayan the 7th canto of the Magha is inserted. To conceal such falsifications they abolish all the old divisions of cantos and books. In some passages they leave out whatever is unsuited to their fancy and introduce other descriptions.

*In this list * denotes Sanscrit books. (T) denotes that this work is illustrated with a Tica తీక or Commentary. (D) signifies "written in rhyming couplets, called Dwi-pada." § denotes Satacam.*

A The Amucta Malyada ఆముక్తమాల్యద or Vishnu Chittiyam విష్ణుచిత్తీయం written by అల్లసాని పెద్దన్న Allasani Peddanna. It is in six cantos, containing about 950 stanzas or 3800 lines. It is illustrated by a commentary written in Telugu. A. 2. 10. denotes, the tenth verse of the second book of this poem.

ABA ఆంధ్రభాషార్ణవము The Andhra Bhash Arnavam, a vocabulary of synonymes, in verse. This and five more similar works have been re-arranged alphabetically at my desire. All the native vocabularies are deficient in verbs whereas verbs are the most delicate and peculiar parts of the language.

ABB Andhra Bhasha Bhushanam, ఆంధ్రభాషాభూషణము a vocabulary of synonymes, in verse.

A, b, c, d, denote the four lines of a verse: thus c will denote the third line: and a, b, c, d, shews that the word appears in each line of the stanza.

"Abhi D." or "Dab" చెన్నభట్టారకచెప్పినఅభివస్యద్విపద This is an amusing poem written in good taste and well worth careful study.

Adidem—i. e. ఆదిదముసూరన్న ప్రశీతంపైసకవిజన రంజనం quoted under సాశీంధము.

Ainslie's Materia Medica—The edition of London 1826. A book far from complete or correct or consistent. Also the former edition, of Madras 1813. The copy used belongs to the Library of the Madras Literary Society and is enriched with notes written by the late Mr. E. Uthhoff of the Madras Civil Service.

My references to Ainslie, Wight, Roxburgh do not imply that every word, I give is found in their pages. In many instances it ought to be inserted in their books. These are the principal works I consulted on Botany; and each of them is incomplete and so inconsistent in spelling that I have been forced to abandon some words; as these authors use English letters. Piddington's glossary, which is founded on the same writers is equally far from precision, and from completeness: his work is called an English Index to the plants of India.

* Amera అమరకాశ i. e. Sīta Ramayas Telugu comment "SA" in Telugu.—I also used the 'Amarakocha' printed by Loiseleur Deslongchamps, Paris 1839: an excellent edition, with an Index and a French version.

* Ananda Tantram ఆనందతంత్రం, in Sanscrit, being a Tantra poem.

A. N. S. ఆంధ్రనామశంఖ్రహము Andhra Nāma Sangraham: a vocabulary written in verse. (T) in books.

Anuk—అనుకరణము anucaranam: an imitative: as slap-bang! smash! &c.

Appa Oavi's అక్షుకవీయం Commentaries on Etymology and prosody: written in Telugu verse: in five books.

"A. T." Telugu commentators on the Amara.

B. The Telugu translation of the ఆధ్యాపతం Bhagavat, composed under శర్వభక్తింకమనాయుడు వెంకటాద్రిశింధానమునకుమూలశ్రీరమడు. See the preliminary observations, above. The translator, ఐత్యేరవీకరాజు was contemporary with the bard Sri Natha and lived in the days of Ana Vema Reddi, and this was about the year A. D. 1408. The "Dasamam" (or, 'X') is the life of Krishna: and is a popular school book. It is in two portions, called Pūrva Dasamam and Uttara Dasamam. BX. f. denotes the first of these. The tenth book alone contains 3400 verses of four lines in each. The Telugu version of the Bhagavat was written by Poetu Razu, and is in the highest esteem with all the Telugus. It is

not very faithful ; much is omitted, and much is inserted. Some of the learned who pique themselves on peculiar niceties of spelling affect to dislike this clear plain version : but it enjoys the highest popularity as a masterpiece of beautiful and faultless Telugu verse. Though read by all, it contains some expressions which are correctly understood by few. —The Rukmini Kalyan, the Gajendra Moxam and other episodes selected from it are excessively popular. A corrected edition was prepared at my expense in the year 1827. The Telugu Bhagavat was printed in quarto at Madras “in the year Kilaca, 1770” that is, A. D. 1848.

Balarama Charitra.—బలరామచరిత్ర The original name given to this book is “Pracrishna Balarama Charitra” also called Prabandha raja Siro Bhushanam. A modern work, by Vencata Das. Six books containing about 1800 stanzas.

BB. The Bengali Bible.

BP. the బసవద్వితక Basava Puran : written in 12700 lines (dwipada) couplets by Palakuriki Somanatha. This probably was written about A. D. 1300.

BEI.—Buchanan’s Eastern India. Colebrooke calls him “Dr. Buchanan-Hamilton.” See Hamilton.

Bhallana or Ballahu—Bhallana-Charitra, భల్లనాచరిత్ర a very popular Sudra Poem శూద్రకావ్యము. There are many volumes regarding this personage. Bhallana Dwip—The same tale written in couplets.

Bhanumati Parinayam భానుమతీపరిణయము—A much admired poem in four books by రెంటూరిరంగరాజు Renturi Ranga Razu—It should be cited as the Renturi Kavyam.

Bhasc §. భాశ్చరశతకం The Bhascara Satacam—a popular school book in 108 verses in the Utpalamala metre.

* Bhattiyam నన్నయ్యభట్టికం The Nannaia Bhattiyam ; a treatise summed up in ninety Sanscrit couplets : giving abstruse rules, principally regarding Telugu Etymology and Elision. There are three voluminous commentaries : two in Telugu and one in Sanscrit.

Bobbili బొబ్బిలిరంగరాజుచరిత్ర Ranga Rao Charitra.—The siege of this chieftain’s fort in A. D. 1757 by Mons. Bussy. A poem in three cantos. See Ormes Hindostan vol. 2. p. 256.

BP. బసవశ్రుతారామబసవపూర్ణము A modern version of the Basava Puran, written in stanzas. Buch. Ham. denotes Dr. Francis Buchanan [Hamilton]; His “Journey through Mysore, Canara and Malabar in the years 1800-1801 three volumes 4° London 1807. He afterwards took the name Hamilton.

Buch E. I. (or, BMEI) The same author’s Eastern India ; published by Mr. Montgomery Martin in his own name ; though in veracity he was only the editor.

Bur. Professor Burnouf’s folio edition of the Bhagavat, with a French translation. This work was not completed.

Calahasti Mahatmyam కాళహస్తిమాహాత్మ్యము by ధూర్జటి Dhurjati : a very amusing poem in four books, well suited for beginners.

Chamudappa § or Caudappa § చముడప్పశతకం See చముడప్ప. A set of satirical epigrams.

Chandra Rekha చంద్రరేఖ See Jagannatha.

Charitra శంషితారాధ్యచరిత్ర the Pandit Aradhya Charitra, a work in Dwipada : in 22,000 lines.

C. B. P. or Chenna ; చెన్నబసవశ్రుతారాం The Chenna Basava Puran, in five books ; containing 2000 stanzas of four lines. This is a Jangam poem. It is an easy and amusing volume.

Chicc—See Nija.

Chik SS. చికిత్సాసారశాస్త్రసహము. A medical treatise in Sanscrit verse with a Telugu commentary.

Colebrooke’s Essays :—the edition published by Professor Rosen in 2 vols. 8°.

Comm—Commentators.

Cuchelo pakhyan కుచేలపాఖ్యానము This is a popular story extracted from the Bhagavat. There is also a separate poem under this name, in three books.

D. The Dipica, ఆంధ్రదీపిక A Dictionary of Telugu explained in Telugu written by మామడి వెంకయ్య at Masulipatam. It was completed in the year 1816. A duodecimo edition of this book was printed at Madras in 1848 : but is far from faithful. The Dipica gives a mere selection of the words used in Telugu poetry. The ordinary Telugu of common life is but slightly noticed.

D. denotes ద్విపద that is, Couplets. DR is the Dwipada Ramayan ద్విపదరామాయణం. DB is the Dwipada Basava Puran. 'D Santi' is the couplet version of the twelfth book of the Mahabharat.

Dab (or) DA. The Dwipada Abhimanya Charitra అభిమన్యుద్విపద a poem excellently suited to beginners.

DBhish భీష్మశర్మముద్విపద. The couplet version of the 6th book of the Bharata.

DR The ద్విపదరామాయణము See above.

DRA The Third book ఆరణ్యకాండ of the Dwipada Ramayan. Some call it వనకాండ Vana Canda, which, (like Aranya) denotes 'forest.' "The Forest" is the third book of this poem.

DRāyo. అనుభాషకాండ. The second book of the Dwipada Ramayan.

Dasav. (or 'N') Nagaiias poem entitled Das Avatara Charitra ధరాతలలనాకాయకావ్యము దావతారచరిత్ర in ten books. Some assert that the real author was the poet Pushpagiri Timmanna who wrote the ఉత్తరరామాయణము.

DR; the Dwipada version of the Ramayan. See on (R) Ramayan.

DVirata. The fourth book of the Mahabharat.

D'R. (Dz.) Droz. Drozario's English Bengali Dictionary.

D Santi The Dwipada version of the twelfth book of the Mahabharat.

G. The Vicramarca Charitra written by Gopu Razu గోపురాజు in eight books. The style of this poem is greatly admired. But it will not gratify any but a bramhan.

GBP Guru Bala Prabodhica గురుబాలప్రబోధికా A Telugu Etymological Commentary on the (Amera Cosha) Sanscrit vocabulary.

Garud. The గరుడాచలం a very popular poem in శృంగారం musical measures. It is printed.

(H.) Hindustani: a designation including Persian Turkish and Arabic words: a few of these are left in the Telugu Dictionary, because 'C. P. Brown's Telugu Dictionary.

used by respectable poets: or because naturalized.

H. The Hamsa Vimsati: a poem in five books containing 1600 stanzas. Like the Vicramarca Tales this is a series of twenty amorous novels, supposed to be narrated by a Hamsa or Phoenix. Each tale introduces the expressions peculiar to certain castes or trades. As a rhetorical composition it has received great applause. This book is quoted as H. 2. 50. H. 4. 50. &c.

Hamilton—See Buchanan.

Harischandra: the hero of a tale narrated in various ways by different Telugu poets: and equally popular among the Tamil and Canarese authors. HD the dwipada version in 5400 lines, already printed, and illustrated with a commentary in Telugu, is one of the most useful books to a beginner in the language. UHD is the Uttara Harischandra Dwipada: or supplement:—see the purport of Uttara, in page 97 of this dictionary. This a separate poem. The HK is the "Kanchi Kavyam" or the same tale written in 1050 *padya* in five books by కంచికవిశ్యా: and NH is the "Nelluri Kavyam" or the same written by నెల్లూరికవిశ్యా in five books containing about 1000 verses. UH is the Uttara Harischandra, written in 780 stanzas in four books. All these will amply repay careful study: but the Harischandra Nalo Pakhyan, by Bhattu Murti is a pedantic poem, wherein every verse bears (see slesha, page 1114) a double meaning: as applicable to the heroes of two separate stories.

Hari. The హరివంశము. a Telugu poem written by తిక్కన ప్రోవచయజ.

Hau. i. e. Haughton's Bengali and English dictionary.

Heyne. Dr. Heyne's Tracts on Indian Botany. 4to 1814.

Ila. ఇలాదేవీయం The Ila Deviyam: also

called రాధికా సాంతవనం Radhicā Sāntwanam, in four cantos (650 stanzas) by Muddu Palani an actress at Tanjore. This is modelled on the Radha Madhava Samvādam.

J. Jaimini Bharata శైవినిభారత A romance: sometimes mentioned as కుంచదబ్బు "mere fiction." It is very popular.

Jagannatha. i. e. చంద్రరేఖావిలాసము written by Jaganntham. This is a Satire, in a broadly ludicrous style.

Jerdon on Indian Natural History. The papers printed in (L. S. J.)

Kala Sankalita. "Memoirs on the modes in which the nations of the southern parts of India divide time. By Lt. Col. John Warren." 4to. Madras 1825.

Kark. The కర్కంబాదినిఘంటు an alphabetical glossary, framed at my desire: it contains all the words found in the ఆంధ్రనామశంఖరాం; in the ఆంధ్రనామశేషము, in the వెంకటేశనిఘంటు and in the సాంబనిఘంటు.

KD The Kannadi English Dictionary by Reeve.

Kod. § The Kodanda Rama Satacam: printed in 1843, and in 1852.

KP కళాపూర్ణావతారము or The Metamorphoses, being the adventures of Kala Purna. This is a poem in eight books by పింకళనూరన్న. A Telugu commentary was written, at my desire, explaining it. The work is well worthy publication.

K. U. R The Uttara Ramayan in 8 books containing 3500 stanzas: Pushpagiri Timman na is the author: but it is asserted that the poet was in debt to Kanacanti Papa raz who was an Ameen at Pulicat and he took the book in payment and published it in his own name about the year A. D. 1790. This poem is a mere fiction: but so popular that it has superseded the older versions of the Uttara Ramayan.

L. The Dwipada Prabhu Linga Lila: written by Pidupati Somaya: in twenty-five cantos containing 6900 lines.

Letters. A collection of Telugu correspondence, in ten volumes quarto; many of these were addressed to me: a portion has been printed in the Telugu Reader. The volumes were bestowed by me on the College Library.

Loc. Local Records. This refers to a series of forty eight historical volumes (prepared at my expense) and chiefly transcribed out of the Mackenzie MSS. Along with which it is deposited in the College at Madras.

L. S. J. (or M. L. S. J.) The Journal of the Madras Literary Society, 12 vols. 8vo.

Mal.—Mallan ārya, author of the రామస్తవరాజం Rāma Stava Rājam.

Mand.—The Mandhata Charitra మాంధాతచరిత్ర commonly called కవికర్పూరసాయనం Cavi Carna Rasayanam: a poem in six books.

Manu Charitra. See Swarochisha.

MM. Molesworth's dictionary, Marata (Mah-ratta) and English. 4to. 1831. Bombay.

Morton's Bengali and English dictionary; this furnished some Sanscrit Synonymes.

N. దశవతారచరిత్ర See Dasavatara.

N. D. నలదివ్యకథ The Tale of Nala written in couplets by Raghava. It was printed at Madras in 1841.

Naish. The నైషధము Naishadham (or Adventures of Nala) written in Telugu by Sri Natha. In eight books.

Nbh. The నన్నయభట్టియం An intricate treatise by Nannaiia Bhatta on part of Telugu Grammar: it was written about A. D. 1130 and is comprized in ninety Sanscrit couplets in the Arya metre, with two commentaries written in Telugu, and one, the అజ్ఞానవిఘంటికం, in Sanscrit. The oldest Telugu, ommentary is called చాలనరస్వరీయం. The

Appa Caviyam is a commentary written in metre, on the first and second divisions.

OG. The ఆంజలు Orangallu Glossary : this is alphabetically arranged, and is a supplement to Mamadi Vencanna's Andhra Dipica : it is anonymous : and probably is the work of the same author. The only title is చేతన తెలుగులు, that is, Local words, or dialects. But it explains many expressions used in the leading poems.

P. The పంచతంత్రం Pancha Tantram, The FIVE ARTS : an elaborate poem written by ఔశరాజు వెంకటేశ రాజు of the Xatriya tribe. It is an imitation of the Sanscrit Pancha Tantram. But we first have a long Introduction : then an elaborate శురవలక్షణ description of scenery. Then follow the five books. 1 Mitra Bhēdam. 2 Suhur Lābham. 3 Sandhi Vighrahā. 4 Labdha Nāshanam. 5 Asamīxya Kāritvam. In English it might be called the Five Arts : viz. 1 The Whisperer. 2 The Fawner. 3 The Makebate. 4 The Ruiner. 5 The Tempter.—The work was carefully edited, under my directions (in the year 1827) and the text is corrected from six manuscripts. I employed three learned men to frame a commentary, explaining each word : and a verbal index has also been prepared. The age of the work is not certain : perhaps it was written about A. D. 1500. This poem is exceedingly popular. A brief abridgment in humble prose was printed, and has long been used by students : but is not worth perusal : the mere story alone is given : which is of small avail : and all the descriptions, which give value to the poem are excluded. A summary, in English, was printed in the Proceedings of the Royal Asiatic Society.

Padma. పద్మశురారాం translated into beautiful Telugu verse by వెన్నెలకంటిసూరయ్య. It is

the second portion of the Sanscrit Padma Puran.

Paidimarri Cavyam పైడిమర్రివెంకటవరచరిత్రం ప్రాంజవరచరిత్ర a modern poem in six books.

Pal. The పల్నాటివరచరిత్రద్వితక or Wars of the Palnadu ; to the west of Guntoor : the occurrences described took place about the year A. D. 1160. Wilson (Mackenzie Mss. vol. 1. p. 305) reckons the date of this war A. D. 1080—1087 : which is too early. The poem is interesting as giving a picture of the primitive Telugus, as they lived before the Musulman invasion. It is written in a style sometimes learned, elsewhere rustic : in about ten thousand three hundred lines. The volume is despised by the learned but is of value to the student. It is amusing and very profitable to beginners. An edition of this has been prepared.

Pārijat, or Parizat. పారిజాతాపహరణము a poem in five books : written by ముక్తులిక్కున్ను ; it is much admired but does not reward perusal.

Piddington's English Index to the Plants of India. 8vo. Calcutta, 1832. In this the Latin names are given alphabetically, with the synonymes in each language : this is followed by alphabetical lists of native names, with the Linnæan denominations. With careful revision, and the use of the native alphabets this may be made more useful. The spelling is not very correct.

P. L. The ప్రభులింగలీలపద్యకావ్యము. See Lila. Pritch. The Telugu version of the New Testament, by the Rev. Mr. Pritchett, first printed in 1819.

Pururavas Charitra శురూరవశ్చరిత్ర also called కవిరాజును సారాంజనం written by కనుకర్తిలక్ష్మయ్య ; in five books.

Push. శుక్కునిలిక్కున్ను A modern poet, of great eminence, who wrote the Dasavatara, and the Uttara Ramayan. Neither work is in his own name. See N and Dasav.

Q. The వృక్షశాస్త్రం A Botanical vocabulary in Sanscrit with Telugu synonymes. The same letter is used in references to the చికిత్స సారసంగ్రహం a medical treatise.

R. The Rāmābhydayam రామాభ్యుదయం written by అయ్యలరాజరామభద్రయ్య; in eight books : containing 1855 stanzas. It is of modern date and uses a few Hindustani words. The style is greatly admired. It is referred to thus ; R. 2. 250.

R. The Ramayanam. See preliminary note. The various translations of Valmiki's epic are thus referred to. DR the Dwipada Ramayan ద్వీపక రామాయణం. This is usually called the Ranga-Natha-Ramayan. But all the manuscripts state that it was written by కోన విఠలభూపతి కొమార దైవకోనబుధరాజు Kona Budha Raz, son of Kona Vitthal Bhupati. This is perhaps the patron's name. No manuscript names Ranga Natha as the author. It is believed that Ranga Natha was really the author : and that the other personage was the patron. This version appears to be one of the oldest Telugu poems.—The Molli R. is an imitation of Valmiki ; written by మొల్లి the daughter of a potter.—The Dwipada Bhagavatam ద్వీపక భాగవతము also was written by a poetess who was living in the year 1840.

Rama Stava Rajam. రామస్తవరాజం a poem in three books ; by మల్లనార్య; teaching mysticism ; it is an allegory, representing the body as a city and the soul as the inhabitant. It is not a learned work but popular among those who delight, as most Hindus do, in the యోగశాస్త్రం Yoga sastra, or mystic theology.

Rasica Jana Manobhiramam. రసికజనమనోభిరామం A poem in 5 books.

Reeve's Karnataca (Kannadi) and English Dictionary : 2 vols. 4to.

Renturi.—See Bhanumati.

R. G. రావిపాఠశురుకూర్తి the author of a short Telugu catechism on Grammar. It teaches little beyond etymology.

RKD. * The great Sanscrit Dictionary, in the Bengali character, by Radha Kanta Deva. The title of the work is Sabda Calpa Druma శబ్దకల్పద్రుమ. This work is explained in Sanscrit and Bengali. It is printed, at Calcutta, in six bulky volumes in royal quarto. It is in some places diffuse, including extensive treatises on law, grammar, prosody, rhetoric and mysticism.

Rottler's Dictionary, Tamil and English.

Roxburgh, Flora Indica. 3 vols. 8vo. Serampore 1832. The names of plants are given only in the Roman character : and many are imperfectly pronounced.

Russell on Indian Serpents : and his work on Indian Fishes : folio, with plates. These books are rare but the whole appears to be reprinted in Shaw's Zoology.

S. i. e. Satacam : a collection of epigrams which have one uniform chorus. There are many such anthologies, such as the Vemana Satacam, the Sumati Satacam &c. These are denoted by the sign §. Thus Suma § 50 means the 50th verse of the సుమతిశతకము.

SC. * The శబ్దార్థకల్పవృక్షః Sabd-artha Calpa-Taru. A dictionary of the Sanscrit language with explanations in Telugu : by హనుమచ్ఛంకయ్య author of (D) the Andhra Dipica. The words are arranged under *finals*. Thus కాయః Koyah and కమయః samayah are placed together under Ya : next they are arranged according to syllables : words of two syllables apart, those of three syllables apart. Finally each of these subdivisions is alphabetically arranged according to initials. Thus in looking for Sa-ma-yah, we first turn to Y : Then to

the trilateral class under Y : and then to the initial S in that class. I have in some places cited the SC. regarding Telugu names of certain plants : which appear in the renderings of the Sanscrit words.—In transcribing Telugu or Sanscrit interpretations from SC. or D. I have sometimes left them untranslated : elsewhere I have quoted from those book meanings which may perhaps be true but are unknown. These I thought it needless to exhibit in English. Some Telugu words which I have copied from the glossaries marked ABA, or Kark : or Q, are unknown to learned natives : who however do not approve of excluding such. They plead that these very words are most in want of explication. I should think it expedient to place obsolete or local words in a separate glossary : but many of these (as in English) occur in popular poets.

Samud. The చముడప్ప (or చౌడప్ప) శతకము A comic series of satirical verses : it has been printed.

Sankhya Karica * సంఖ్యకారికా a Sanscrit philosophical treatise : translated by Colebrooke and edited by the learned Professor H. H. Wilson.

Sar. D. The సారంగధరద్వీపము. A very popular poem in the rustic dialect.

S. P. The సారంగధరశతకము. This poem is greatly admired for the beauty of its style which is very intricate.

Scand. Portions of the శృంగారరాము translated into Telugu.

Saud. The epigrams of చముడప్ప or చౌడప్ప. They have often been printed.

Steele—"A treatise on the laws and customs of the Hindu castes" folio, Bombay. [the work of Arthur Steele, Secretary to Government.]

Sabh. The సుభద్రాతీర్థము, a poem.

Sumati §. The సుమతిశతకము A set of verses teaching morals : these are taught in all the village schools.

S. N. T. The Sanscrit translation of the New Testament.

Surabh. The సురభాండేశ్వరము a poem.

Swa. The poem స్వార్థవిముక్తచరిత్ర, often called Manu charitra. This is one of the principal classicks : and has been printed both with and without a టీక or commentary : which was written at my desire in Telugu in the year 1832.

T. or Tara. The poem తారాశతాంకవిజయము in five books : with a commentary and Index of words.

Ti. denotes 'Tica' టీకా a commentary : Most of the leading Telugu poems have been carefully edited at my desire : and many are furnished with annotations written in Telugu, which explain each word. The Ticas on the Vasu Charitra, the Manu Charitra and some other poems have been printed. The A. T. denotes అమరకోషాటీక the printed Telugu commentary on the Amara Cosha.

Tariff. The Tariff of the Madras market, as published in the Gazette.

U. Uttara. ఉత్తర The poems denominated thus are secondary, or apocryphal. Thus the ఉత్తరరామాయణం Uttara Ramayan is founded on the history of Rama : and the 'Uttara Hariachandra' relates that heroes adventures in a former birth. These are fanciful novels grounded on a Sanscrit poem : as Ovid's tales are founded on Greek legends.

UH. The ఉత్తరహరిశ్చంద్రకావ్యము : an entertaining romance.

URT. The Uttara Ramayan written by తిక్కన సోమయాజి who wrote the greater part of the Telugu translation of the Mahabharat.

URK. Kanacanti Papaya's poem called ఉత్తర రామాయణము.

Usha. The ఉషాతీర్థము or Nuptials of Usha and Aniruddha.

Valeswara. వాతేశ్వర చెప్పిన భల్లూచరిత్ర This is a very popular *Sudra* romance : telling an adventure of the deity Siva, with the wife of Bhallana.

Vani Vilāsam వాణీవిలాసము : a poem by రంక శాయి, son of కళ్ళురాయలు. It is a modern didactic work on all branches of the Hindu legends, religion, opinions, and arts : narrating the popular stories, and exhibiting the favourite doctrines. It is a fair display of the pride, impurity, bigotry and ignorance which appear in the Braminical books which they call moral. It is not very poetical but is well worth perusal.

Vencat Arya The poem భద్రరాజశుత్రచరిత్ర which appears to be a continuation of (K. P.) the adventures of Kala Purna. written by Vencatarya. The style is greatly admired.

Vaij. Vaiz. The వైజయంతివిలాసము also called విశ్రాంతిచరిత్ర. This was printed with a commentary in 1849. The story is modern : of Tamil origin : and concerning Tamil personages. Like most of the "devout" tales it is very blasphemous. It resembles the Romish legends describing the temptations of Saint Anthony.

Vasu. The Vasu Charitra వసుచరిత్ర written by భట్టిమూర్తి It has been printed with a Telugu commentary.

Ved. Ras. The వేదాంతరసాయనం a Telugu poem in four books written by a Roman Catholic Christian named A'nanda, son of Mangalagiri Timmaia. about A. D. 1700. It is a summary of the life of Our Lord, selected from the Gospels: with an Introduction. The style of this poem is greatly admired.

Velag, (or Bmj.) వెలగపూడి చెప్పిన భాను మద్విజయము A very entertaining modern poem in five cantos.

Vema. The వేమనశతకము The verses of Vemana. I printed about one-third of these epigrams with an English translation in 1829. The original verses have often been printed.

Vicramaraca. See Gopu, and Taccaia.

Vijay. The విజయవిలాసము or Subhadra Parinayam సుభద్రాపరిణయము a poem in three books : describing the marriage of Arjuna.

Vira Bhadra Vijayam. వీరభద్రవిజయము.

Viraya. See Bhallana.

Vishnu Andhram. A glossary : included in the Karkambadi Nighant.

Vishnu Chittiyam. See Amucta Malyada.

Vishnu Puran : the Telugu version in eight books : by వెన్నెలకంటిసూరయ్య. This contains only the పూర్వకాండ first half of the Sanscrit original.

W. Professor Horace Hayman Wilson's Sanscrit and English Dictionary. '2 W' is sometimes used to denote the second edition.

Warren. See Kala Sankalita.

Wight's Illustrations of Indian Botany. 4to 1840—1845.

Yadava Raya Charitra యదవరాయచరిత్ర See Kalahasti Mah.

Yayati. The యయాతిచరిత్ర written by పొన్నికంటి తెలకనార్య.

Z. The Vicramaraca Tales by జక్కయ్య Zaccacia. This is a modern series of tales in padya verse.

ZA. బాలారామకృష్ణయ్య Zuluri Appaia a poet and grammarian who at my desire wrote Telugu commentaries on the Manu Charitra, the Vijaya Vilasam and some other poems.

A few volumes in this list are marked (D) as written in *dvipada* ద్విపద or rhyming couplets. All the rest are written in *పద్యములు* *padyams* or stanzas in various metres.

NOTICE REGARDING BOOKS.

All the books here named, and many more, may be seen in the College Library at Madras.

EXPLANATION OF SOME GRAMMATICAL EXPRESSIONS.

* A star denotes that the word is derived from Sanscrit : being either Tatsama or Tadbhava. Tadbhava తద్భవ. A Telugu word derived from Sanscrit, but much altered, is denominated Tadbhava ; thus పండ్రి *panctih* becomes పంఠి *lenti*, ' a line.' ద్వీపః *dwīpah* ' an island' becomes దీవి *dīvi*. So in English from *ratio*, *Satio*, *traditio*, we have the words *reason*, *season*, *treason*. If a word is only altered in the termination (as, రాజః *rājah* becoming రాజు *rāju*, మనిషిః *manishih*, మనిషి *manishi*.) this is denominated తత్సమ *tatsama* or equivalent. Thus the Latin words *ratio*, *natio*, become in English *ration*, *nation*. Some Sanscrit words (like some Latin or Greek words in English) are used without any alteration.

K. signifies 'Karnataka' కర్ణాటక the language usually called కనడ *Kanada*, కన్నడి *Kannadi*, or "Canarese."

Padap. That is పాదపూర్ణకం a word or phrase inserted, in verse, merely to fill the metre.

P|| Participle.

"Root in A"—or "Infinitive in A." Verbs have, an Infinitive in *Damu*, as చేయదము *chēya-damu*, రావదము *rāva-damu*, ఉండదము *unda-dam*: and by dropping *damu*, the forms చేయ, రావ, ఉండ are the "Roots in A." They can add the adverbial sign నా as చేయనా, రావనా, ఉండనా.

G., D., I., L. denote the Genitive, Dative, Instrumental, and Locative cases.

Error for Some words are spelt in two methods. Thus ఉత్పరణంతుట is by the learned written ఉత్పరణంతుట ; the popular spelling is therefore designated an "error for" another mode.

Met. gr. (*metri gratia*) this mark denotes that the spelling is changed to suit the metre.

Mid. The Middle voice, ending in కొనుట ; as చేసుకొనుట, ఉండుకొనుట.

ON SOME TELUGU TYPES.

The letter R as in క్రక్ర cra, pra, vra was formerly a semicircle placed under another letter. Thus క్, ప్. The compositors complained that this gave continual trouble and delayed the work. I therefore substituted the forms ీ and ు as క్క్క్క్ or క్క్ &c. This improvement was copied from the shape seen in some ancient inscriptions It has removed the difficulty, and Telugu can now be printed as rapidly as English. The type ీ is now called the క్రక్రకరము.

As the letter ప *Pa* may easily be mistaken for వ *Va*: and as స *Sa* resembles న *Na*, I have substituted the Karnacata types ప *Pa* and స *Sa*.

This improvement removes doubts in many places.

The small Telugu type used in this Dictionary is the best that has appeared. But the large letters used as capitals are not always well shaped.

Two letters found in the ancient Telugu alphabet are now obsolete. One is [C] the అక్షరం

కృత *arddha binduvu* or Semicircle; also called అర్ధస్వారము the 'half N.' In some words, as అరడు, తమ్ముడు atadu, tammadu, the C semicircle being inserted అరడు, తమ్ముడు (atandu, tammundu) is the spelling used in elder ages. This was sounded 'as the n in the French words *façon, son, ton, sans*. But this letter, 'or 'nasal accent has for at least four hundred years been disused. Occasionally the circle is used, as అరండు, తమ్ముండు, or else a mere dot, as అరండు, తమ్ముడు. But the semicircle "C" has long since disappeared in writing: though the nasal sound is still used in speaking.

The other obsolete letter is అం R, called అంఠిరేఫం or శకటరేఫం "The car, or chariot." The words వెరళు, మరలి, ఎరుగు, గుర్రము, కర్ర, and a few others were written వెఱళు, మఱలి, ఎఱుగు, గుఱ్రము, కఱ్ర, veravu, marachi, eragu, gurra-

mu, carra. This character is still used in Cannadi: but we cannot often find it even in ancient Telugu manuscripts or inscriptions upon marble.

Some grammarians who wrote about the year A. D. 1500 attempted to bring these two characters again into use: and in modern days some natives are again striving to revive these obsolete forms: which are absurdly used in Telugu newspapers: and some teachers carefully instruct their pupils in these idle elegancies.

But the nation having for five centuries laid aside these antiquated characters, the attempt to revive them will be of no avail. These refinements are disregarded by sound scholars among bramhans: who have been my guides. And I mention these matters because some pretenders to learning have disapproved the national method, which I follow.

A DICTIONARY,

TELUGU AND ENGLISH.

THE words of Sanscrit origin are denoted by asterisks. When the final syllable *mu* is changeable, and is not reckoned in the arrangement, it is denoted by an upright mark; thus in the words అంశము a part; మనము the mind.

But if the word is Telugu, as మనము we, the final syllable is reckoned: and this determines the place where a word will be found.

When the final *mu* does not interfere with the arrangement, the upright line is omitted though the word is Sanscrit.

అంక

అంకిం

అ The short vowel A, as in the words *Around, Victoria*; or E in *Father*; or I in *Sir*, or O in *Brother*, or U in *Gun*, or IE in *Soldier*, or OU in *Neighbour*, or IO in *Religion*. Of these the first seems to be the best method.

అ The Sanscrit negative prefix A, or AN. Thus క్రమము *cramamu*, regularity, అక్రమము *a-cramamu*, irregularity. ఇష్టమైన *ishtamaina*, agreeable, pleasant, అనిష్టమైన *an-ishtamaina*, disagreeable, unpleasant. ఆదరణ *kindness*, regard, అనాదరణ *an-adarana*, un-kindness, dis-regard.

అంకము * n. s. A mark, spot, badge. The haunch or part above the hip. A chapter or section. Proximity. A numerical figure, a cipher. చిహ్నము, నాటకభేదము, అధ్యాయము, తోడముందరిభాగము, అంకెయ, సమీపము. (యుద్ధము. D.) అంకతలము or అంకపీఠి the lap.

అంకకాదు n. s. A makebate. The leader. కలహకాదు, మొనకాదు A. 4. 311. ప్రతిపవలరువైరి పట్టునన్ను పిరికి, దండు వెళ్లదీరకుండుదీరు, గాకయుండియుండి కాలాంతరమునకా, కార్యశురుడొయంకకాదొన్నవుడు. టీ|| అంకకాదా, కలహాత్రియుడా. ib. 5. 88. ఎలసియే ప్రాద్దుగనుబాంధనీకమురుడుకలహమున కంకకాడయకాలుద్రవ్వ. యాశు

వ్యములోకలహమునకంకకాడయ, అనగాకలహమునకు ప్రథమపాదమై అంపేస్వారస్యము గావుండును. See అంకెకాదు.

అంకణము n. s. Intercolumniation. Apartment. The space between any two beams, or pillars. రెండుదూలముల, లేక, స్తంభముల, నడిమి ప్రదేశము. N. 7. 329. కడానికభుక్కుకంబములయంకణమున డను. అంకణమునకురూపాయిబాడిన the rent of each apartment is one rupee.

అంకపాళి * n. s. An embrace. The lap, hip or haunch. ఆలింగనము. SO. అంకప్రదేశము, తోడ. Swa. 6. 100. ib. pref. 15. అంకపాళినటద్దు కూలాంచలము.

అంకపాంకములు, అంకాపాంకాలు n. s. Fierceness, fury, violence. ఉగ్రము. R. 7. 50. కింకరులచేతనంతకాలంకకువేగంబెందినస్వస్థినియంకాపాంకాలుదరికొనగనిరంకుశ సాహసీనుడుగడగు దశముఖుడు. బిద్ధకుజ్వరము అంకపాంకములుగా వచ్చినది the child was attacked with a violent fever.

అంకవన్నె n. s. అనగా అశ్వపాశ్వాలంబిరజ్జువు. ABA. కాలుపెట్టిగుర్రముమిదికియెత్తే అంకము. A. 2. 33. ఇలబాదవ్యయిరాయనలొదవునెంచేబారుబోసంకవన్నెలురెండై.

అంకించుట v. a. To raise, take up, lift up. To extol, applaud. ఎత్తుట, పెరియెత్తుట, పొగడుట.

P. 1. 297. అల్లంబ గాంచి అల్లార్చును ములతో శి
 రములంకించి వీక్షించు లేద. శిరములంకించి, తలలు
 వైకియెత్తి. ib. 1. 526. శలలంకించుటయొక్క దత్త
 వనతాశ్శ్యంబెత్తినానాహరిత్య ఉకంబు లోపరికించు
 పెక్కును. Swa. 4. 34. పినుమలంకించి. టీ|| పిరు
 దులెత్తి. BD. 4. 1451. భజములంకింపుచు బాండు
 చునాన్త. భజములంకించుచున్ను. BRY. 11. 1100.
 కరవాలంబంబించి మంగడుభజాంతరము విట్టువ్రేకి.
 Pal. 422. ఘనభక్తముంకించిన దలకనిలిపినదుములం
 దుగవ్రేయ. Pariz. 4. 76. కత్తులంకించువారును.
 Pal. 103. గోకున మెయి బెంచికొంతముంకించి. BD.
 6. 1357. బసవదళలంకించు బాహుయ్యనంకించి. ప్రో
 త్రముచేయగాను. HD. 2. 2210. నడుపును ముద్దు
 నునకవులేజుంబు, చులుమారునంకించినవింబువిభాని.
 టీ|| పాగడి. R. 2. 19. పిగుతుట్టెకముంకించినవారు
 టువో పేర్చేరనంకించి ముంబుగవిలక్తమురియుక.
 ఆయాకుక్కపేరెత్తి. Sar. D. 273. జగములో భర్త
 మేజయనునుమాటతగుగ దాహనికొంత దైర్యముంకిం
 చి. అన గాఅవలంబించి.

అంకితము * adj. Marked, spotted. Counted, num-
 bered. విహితమైన, ఎంచబడ్డ. A. 4. 12. శంఖ
 చక్రాంతోరుహస్తములుదనర.

అంకితము n. s. A dedication. కృతి. ఆగ్రంథము
 రాజువేరిటఅంకితముచేసినాడు he dedicated that
 book to the king.

అంకిలి n. s. An obstacle; impediment. Grief,
 sorrow. విఘ్నము. OG. ప్రతిబంధము. D. వ్యసన
 ము, వ్యాకులము. B. X. 1839. అంకిలిచెప్పులేదు
 గామరంగబలంబులతోడ. M. V. 3. 109. అనియా
 రక్షిల్లబలికిని వినియంకిలేదుచిత్త వృత్తిగనయ్యంగన
 గానేనువుశి నెను. ib. XII. 1. 288. శోకోకశమ
 నంబులై ననగనంబులు చెప్పియంకిలేదర్చి.

అంకిళ్లు or అంకులు n. s. plu. The nerves of the
 cheek bones. దవదనరాలు OG. అతనికి అంకిళ్లు
 ట్టుకపోయినవి he has a locked jaw.

అంకుడు * n. s. He who is marked or distinguish-
 ed. విహ్నులవాడు. N. 9. 531.

అంకురము * n. s. A germ, a sprout, a bud. మొ
 లకనంశాంకురమునిలిచేలాగుదత్తుచేసుకొనెను he
 adopted a son to preserve the stem of his fami-
 ly. ఆహునకుఅంకురములేనంబున as he left no
 heir. అంకురార్పణము the preliminary cere-
 mony celebrated at the beginning of a feast in
 a temple.

అంకురించుట * v. n. To sprout, break forth,
 emanate, rise as a thought. మొలుచుట, ఉద్భ
 వించుట, కలుగుట. H. 2. 32. వెదవిమొదనులేనగ
 వంకురించి. P. 4. 432. వేడుకలంకురింపిచ్చుభివ
 రుకొనిమండ్రోకి.

అంకురితము * adj. Sprouting, emanating, arisen.
 మొలిచిన, ఉద్భవించిన.

అంకుశము or అంకుశము * n. s. An elephant
 goad, the hook used to drive an elephant;
 which resembles an English boat hook. శృ
 లి, హస్తీశాసనదండము. అంకుశమునకురాని un-
 governable, head-strong, untractable, indocile.

అంకురము * n. s. A sprout, germ. మొలక.

అంకురిత * adj. Sprouted, emanated, risen. మొ
 లిచిన, ఉద్భవించిన. A. 4. 41. అంకురితస్తేరంబు
 ను.

అంకె n. s. A numerical figure. Opportunity,
 time. One pack, half of a bullock load. తెక్క,
 నంజయు. D. గోద్యార్థము, శుభయము. ABA. 2.
 505. ib. 3. 47. అంకెకురాని ungovernable. అం
 కెకురావు, అనగా అంకెకురావు they will not be
 available.

అంకెము n. s. A stirrup: one pack or pannier;
 being half a bullock load. గుర్రమెక్కేనాధనము,
 యెద్దుమొనియొకవైపుగోనెయ. D.

అంకెవేసుకొనుట or అంకెవేసుకొనుట v. n. To be
 restiff, as a bullock in the yoke. ఎద్దుకాకికెదు
 రుదిరుగుట. వాడులేసలేకకు అంకెవేసుకొం
 దు he turns restiff.

అంకోలము * n. s. The plant called Alangium
 hexapetalum. ఉడుకచెట్టు, తక్కులపుచెట్టు. D.

అంకన్నము * n. s. A small oblong drum. పరిత
 త్యాకృతిమర్దలము. SC. కరణ్ణాయతీకారముగా
 పుండెమర్దల.

అంక n. s. A stride. బలముకొద్దికాలిచ్చిచెట్టడము.
 అంకవేసుట to stride.

అంకము * n. s. The body, a limb, member,
 part, division or branch. శరీరము, అవయవము,
 భాగము, వడంకములు or వేదాంకములు sciences
 dependant on the Vedas. i. e. శిక్ష pronunciation,
 కల్పము description of religious rites. వ్యా
 కరణము grammar. నిరుక్తము explanation of
 obscure terms. జ్యోతిషము astronomy. శుండ
 ము prosody. K. P. 4. 161. యాగమునకు అంక
 ములైన ఆశీనాదులు.

అంకము * n. s. The body. A bodice or jacket. శరీరము, రవిక, చొక్కా. P. 3. 279.

అంకజాలు or అంకజాలులు n. s. plu. Sentinels. సారాపాండ్లు. Sar. pad. 2. 289. అవసరతలెందుడల్ల వసితలమునకు, మొన్నవేటాడంకజన్మపిదతు, సంకజాలలుకాదసంకజాలగలమ్ము, మారమొక్కలమునమారలలుక, పారవమ్మునుబట్టపారునెకమ్మున, రానివాసముచొచ్చి. D. Navan. page 102. మహిశ్వరుడువేటాడ, జన్మపిత్తులసంకజాలులదరిమి, తమకించివారావతముచొక్కప్పట్టి, నెమకునెమకునసీతిబోవికివి.

అంకజుడు * n. s. A son. Cupid. శుక్రడు, మన్మథుడు.

అంకడి n. s. (G. అంకటి Loc. అంకట, plu. అంకట్లు) A shop. ఆశీఠము. అంకడిపెట్టుట to open the shop. అంకడివేసుట to establish or open a shop. అంకళ్లవాడ a range of shops. BD. 4. 1822. అంకటబోకార్పి selling them in the shop. అంకడివీధి a market place. ఆశంకపిరి అంకల్లోపెట్టినాడు he revealed or exposed the matter. ఆశీరుకులను అంకల్లోపెట్టినాడు he exposed the goods for sale.

అంకణము, అంకనము * n. s. A court or yard. An area, a plain. ముంఠలి. T. 3. 128.

అంకడ n. s. Misfortune, trouble, calamity. Mental agony or anxiety. ఆశుడ. D. విశిత్తు, వీడ, మనోవ్యథ. ABA. R. 5. 220. వేరంకడ, అనగామహత్తై నవ్యాకులము. L. 11. 130. అంకడనిరుచున చ్యైరువంది. R. 5. 319. అంకడతేకనిన్న హరహంబునుసంకతలంబుసేర్పి. Charitra book 1. line 1324. 296. అంకడతచ్చొడ్లలవిమెవిత్తులుక.

అంకడము * n. s. A bracelet worn upon the upper arm. కేయారము, బాహుశురి.

అంకడట్టుము n. s. A petticoat or sewn petticoat; a slip worn under a muslin gown. గాంధీ. D. సావడ. OG. తొగాంతరీయము. ABA. T. 3. 129. Swa. 2 30.

అంకడేశము * n. s. An ancient name for the country of Bengal. యశైయారుదేశములలోమొకటి.

అంకన * n. s. A woman. ఆదువి.

అంకన్యాసము * n. s. Touching various parts of your body as a religious ceremony. ఆయా అవయవములయందు ఆయా దేవతలను ఆచారముచేయడము.

అంకక్షరణము * n. s. Rolling your body to the right for a considerable distance or round a temple; as a religious vow or penance. ప్రార్థనచేసుకొన్నవాడుగుడిమొదలై: వాటికిక్షరణముగాదొల్లడు.

అంకభవుడు * n. s. Cupid. మన్మథుడు. Swa. 3. 2.

అంకమచ్చము n. s. Mark, trace, sign, track. గురుతు. OG. బాడ. R. 5. 264. వెడకు, మార్గమునదై త్వనియంకమచ్చములుగొన్నినియంతకేపుచ్చబోడిబాడలుగనివింటిను.

అంకమొల n. s. Nakedness. దిశమొల. అంకమొలనచన్న naked.

అంకరంకవైభవము n. s. Enjoyment of riches or excellencies; pomp, luxury. సమశ్రేణోగములు. రంకడుఅంకరంకవైభవములతోవేంచేస్తున్నాడు the god was carried in procession with all kinds of homage.

అంకరక్షు * n. s. A charm for self preservation. దేహమునకుభద్రముగాచుండేమండ్రము.

అంకరక్షుకులు * n. s. plu. Guards, attendants. శరీరమునకు ఆపాయములేకుండా కావలియుండేవాండ్లు.

అంకరాగము * n. s. A cosmetic. గాత్రరంజనము, చందనాదిలేకునము. (గంధాదులమైహార, అరగదీసినగంధము. D.) UR. 4. 297. పాలుశులేనియంకరాగంబుతో.

అంకరుట్ * n. s. Hair. వెంట్రుక. N. 3. 238.

అంకరుహము * n. s. Downiness, wool, fleece. వెంట్రుక, బొమ్మ.

అంకరొల్లెలు n. s. plu. A kind of cakes. పిండివంటభేదము. H. 1. 117.

అంకలార్పట v. n. To cry or lament. To grieve or sorrow. దుఃఖితుడుట, ఏడ్చుట. A. 5. 161. H. 4. 342.

అంకలార్ప n. s. Grief, sorrow. దుఃఖితుడు మైదవిచారము. D.

అంకవస్త్రము * n. s. A man's upper vest, a garment. వైబట్టి, ఉత్తరీయము.

అంకవేముట v. n. To stride. బలముకొద్దీఅడుగిచ్చిపెట్టుట.

అంకహీనము * adj. Mutilated, maimed. కుంటిమైస.

అంకహీనుడు * n. s. He who is maimed or lame. కుంటివాడు.

అంగారము * n. s. Fire. Charcoal. A live coal. ఇంగాలము, కట్టెనిప్పు, బొగ్గు.

అంగారకవారము * n. s. Tuesday, "the day of Mars." మంగళవారము.

అంగారకుడు * n. s. The planet Mars. కుజుడు. D.

అంగారవల్లి * n. s. A species of Karanja. (Galedupa arborea.) another plant (Ovieda verticillata. Rox.) హంజిక, చిరుతేకు, శాదప్పుము, క్రానుసుభేనము. SC.

అంగారశకటి * n. s. A stove, a small portable fire pan. కుంతుటి.

అంగ n. s. A cuirass or quilted jacket worn as armour. More commonly, a long gown. కూర్పాసము, తోడుకుకాసేనా క్లా, చీలమండలదాకా జీరాదేపాడు గాటినా క్లా. N. 1. 207. అంగంబు నందవ జాంగజోడు. టీ|| ఉక్కుజీరా.

అంగటిమల్లు n. s. The quinsy, inflammation of the trachea : a sore palate. చిన్నవాండ్రకునంగటనయ్యెది. D.

అంగలి n. s. The palate of the mouth. (Gen. అంగలి. Ablative అంగట.) జిహ్వములోర్ధ్వభాగము. D.

అంగీకరించుట * v. a. To consent, agree, admit, approve, receive, accept. ఒప్పుట, సమ్మతించుట, పుచ్చుకొనుట.

అంగీకారము * n. s. Consent, admission, acceptance, approval, approbation. సమ్మతి. అర్ధాంగీకారము, half consent, doubtful admission; being half in earnest.

అంగీకృతము * adj. Agreed on, accepted, admitted. ఒప్పుకోబడ్డ.

అంశు adj. Agreeable; pleasant; handsome. అందమైన, ఒప్పిదమైన.

అంశు n. s. Beauty, agreeableness. అందము, ఒప్పిదము.

అంశుగా adv. Agreeably. ఒప్పిదముగా, (రీతిగా. OG.)

అంశుటము n. s. The thumb, the great toe. అంశుటము, బొటనవ్రేలు. D.

అంశుడుడుడుపి or అంశుడుడుడుపు n. s. A back-biter, incendiary. యిక్కడిమాటఅక్కడ అక్కడి మాటయిక్కడ చెప్పేవాడు, తంటాలమారి.

అంశుశము * n. s. A finger, a toe, thumb, or great toe. The measure of an inch. వ్రేలు, బొటనవ్రేలు. D. అడుగులోడు: ద్రెండ్లోభాగము.

అంశుశీ * n. s. A finger, or toe. వేలు. D.

అంశుశీత్రాణము * n. s. A guard of leather or iron worn by archers on the thumb. వేళ్లకుదెబ్బతగలకుండావిలుకాడుకట్టుకొనే చర్మము మొదలైనది.

అంశుశీమానము * n. s. A measure with the fingers or arms; such as a span, a cubit &c. జేసమూర మొదలైనకొల. D.

అంశుశీయకము * n. s. A finger ring. ఉంగరము.

అంశుష్ఠము * n. s. The thumb: the great toe. బొట్టనవ్రేలు.

అంశ్రు * n. s. The foot. పాదము.

అంశ్రుపామ * n. s. A tree. చెట్టు.

అంశ్రుపాణిక or అంశ్రుపల్లిక * n. s. A plant. (Hedysarum lagopodoides.) కోలపొన్న. SC. ముయ్యూకుపొన్న. SC.

అంచ affix. Near, with, by. ఒద్ద. ABA. 3. 33.

అంచత్ * adj. Worshipping, revering, admiring. Adorning. Going. పూజ్యమైన, నౌరవమైన, ఆశ్చర్యమైన, అలంకారముగావుండే, సంచరించే. P. 4. 95. శతశ్రతేకులమేనుమేరుకుధరాంచస్తూటము. T. ib. 5. 65. శతపామికరచామూనిలవలాంచత్పాలలోలాలకా.

అంచన or అంచనా n. s. An estimate, a valuation, an appraisement. చేసుకోయక మనువుచుంటాకళించుచేయడము. అంచనాదారుడు an officer who estimates the quantity of corn in a field: or of the salt in a heap.

అంచనదము for హంసీవాదము or హంసీపాది n. s. (lit. a swan's foot.) The mark + used for "caret." గ్రంథములోని సాతమును మరియొకచోటవ్రాశియున్నదనేదానికి వేసేగురుడు. A. 5. 29.

అంచలము * n. s. Selvage, skirt, border. వస్త్రాంచలభాగము, బట్టయొక్క అంచు.

అంచితము * adj. Worshipped, revered. పూజితమైన, నౌరవమైన.

అంచితముగా * adv. Worshipfully, admirably. పూజ్యతగా, ఆశ్చర్యకరముగా. T. 5. 216.

అంచు (Present p|| of అనుట To say, or think.) Saying, calling, considering, thinking. అని, చెప్పి, ఎంచి, తలచి.

అంచు n. s. Selvage, skirt, border; the face or edge of a sword. Bank, shore: the lip, or brim. అంచలము, బట్టమొదలైనవాటివెడల్పుచివర. డేటి

అంచున on the edge of the river. అన్నెయొక్క అంచుదాకా brimful. ఆపూరిఅంచున hard by the town. ABA. 2. 282.

అంచుట v. a. To send. అంజించుట. ABA. 3. 137. పంపించుట.

అంచులవాడు n. s. A painter. చిత్రకారి. ABA. 2. 536.

అంచె n. s. The post, a relay of horses or palankeen bearers. తపాలు, తపా. (అంచెలు, తపా, తపాలు. D.)

అంచెలుగట్టుట v. n. To be at one's post : to wait as post runners one after another. పుకటికవతల పుకటివర సగాయండుట. Swa. 5. 72. అంచెలుగట్టికాలితోడునైనససీలుగదమ్మ.

అంజ n. s. The foot; a footstep; the mark or measure of a foot. A grasp or feat in wrestling. Nearness. A stride. అంజ, పాదము, అసగా అడుగు. D. అంజను, అసగాచేరికను. OG. జెట్టిపల్లభాభేదము, సికటము, సమీపము, అంజ, బలముకొద్దియొచ్చిపెట్టిన అడుగు. ABA. 2. 248. పాదతలమడుగరకాలంజనా. ib. 2. 393. చాగుసీమసీసముచదకాల్యండుసీస అంజమెడిబటునాగచెన్నలరుచుండుముప్పదిరెండువిన్నాగములకు బెళ్లు. ib. 3. 33. కెలనదాటంజదగ్గరకేవలం. A. 2. 32. అంజనమానవాయుగణమంతయుఁజితజిహ్ను. Vema. 1223. గడలకగ్గులనుగణితమానంబుననేరువుననుయంజవారదెరిగి, భూమిగొల్వజేయువురుషులుగణకులు.

అంజనము * n. s. Eyesalve, collyrium, lampblack, the magick ointment used for the purpose of discovering anything that is concealed. కజ్జళ్ళము, కాటుక, దీపశిఖి, దీపపుకొడి. SC. మంత్రగానికాటుకయున్న. అంజనగాడు a conjurer, he who finds that which is concealed by putting this ointment on his hand or on his eyelashes. అంజనముచేశిచూచుట to search for hidden things.

అంజను adv. Near, with, by. ఒద్దను. (అంజను, అంజేను చేరికను. OG.)

అంజలి * n. s. The hands joined, palm upwards; the palms of both hands joined as a cup. చేతులుజూర్చించడము, దోశిలి. అంజలిచేసినాడు or అంజలిచేశిమొక్కినాడు he offered a salute with the hands joined, palms upwards. కృతాంజలు

లై with the hands joined as in prayer, held as a cup.

అంజలిగుంజలి, అసగాభిన్నాభిన్నముచేసిఅనితోవిసది. BD. 4. 194. తొండంబుచేతుట్టిత్రోవరాదిగిలి, యంజలిగుంజలియార్పిమైవెంచి, భంజంపుచును.

అంజిక n. s. Fear, apprehension. (అందైర్యము. ABA. 1. 165.) భయము, జంకు. BD. 2. 625. అరుదెంబియడుగతేకంజికనిలువ.

అంజుట v. n. To fear, be alarmed. అశుకుట. OG. జంకుట. ABA. 3. 139. అంజెనశీకెచెరచెనదరెదద్దితెదద్దరిల్లెజడిసెససగజెల్లుభయముజెందెననుటకాఖ్య. BD. 5. 123.

అంజూరు (for H. అజీరు.) n. s. A fig. అత్తికుండు. H. 4. 167.

అంట or అంటా for అట, the contraction for అంటున్నారు They say.

అంట n. s. A platter formed of leaves stitched together. విస్తర. ఒకఅంటబాడుచుకొనిరా stitch the leaves as a platter.

అంటుగట్టుట v. a. To join together, to unite. చేర్చికట్టుట. దీనితోఅంటగట్టినకట్టులు the items joined with this.

అంటబట్టుట v. a. To grasp, hold fast. గట్టిగాటట్టుట. DRAYo. 398. కానల్యశీసివాసుకరమంటబట్టి.

అంటలుగట్టుట v. n. To assemble in mobs. గంపులుగూడుట, జరచేరుట. A. 3. 40. అంటలుగట్టిచెల్లలకునాండ్రునుబిడ్డలుగూరగోయబో.

అంటాకు n. s. A plantain leaf. కదళీపత్రము. P. 2. 91.

అంటి or అంటిచెట్టు n. s. A plantain tree. కదళీవృక్షము. ABA. 2. 99.

అంటించుట v. a. To paste, stick, glue, make it adhere. To unite, join. To light or set on fire. అతికించుట, చేర్చుట, ముట్టించుట. కాలినమన్నుకాలినమన్ను అంటదు burnt earth will not adhere to moist. i. e. we shall never be friends. వాణ్నితేలుఅంటించినది a scorpion stung him. వానికేమంచిదెబ్బలుఅంటించినారు they gave him a good thrashing. యాశుంజినిదొరతోఅంటించినాడు he informed master of this. ఆశీమయములో పుకమాటనుఅంటించినాడు he put in a word at that moment.

అంటినట్టుగావుండే adj. Close, at hand. చేరినట్టుగావుండే. ఆపూరితోఅంటినట్టుగావుండే పుకతుట్టె a hamlet hard by the town.

అంటు n. s. Uncleaness, defilement by touch, impurity, such as is caused by the death of a relative, or by the menses. Relationship. అనువి, ఆశోచము, ముట్టు, బాంధవ్యము. అంటుది a menstruous woman. అది అంటు గావున్నది she is unclean. అంటుకుడ్డాడు he was polluted, he became unclean. అంటుబద్ధవాడు one who is not to be touched; being regarded as unclean. అంటు గావుండేయిల్లు a house ceremonially polluted. మాకు చేతు అంటువడలుతున్నది to-morrow we shall be free from [ceremonial] impurity. వానినీ నాకుమరేమి అంటుసోంటులేదు I have no connection with him, I have nothing to do with him.

అంటు, అంటులు or అంట్లు n. s. A graft, a layer or grafted branch. అంటుమామిడిచెట్టు a graft mango tree. శౌఖాలతాదివీజములు. D. నాపేమ ర్రకొమ్మలు మల్లెనీలలు మొదలైనవి.

అంటుకొనుట v. n. To cleave, adhere to, stick, get hold, or stick as paste. To catch fire. కరుచుకొనుట, తగులుకొనుట. వాడు దాన్ని అంటుకొనిపోయినాడు he seized her and carried her away, he has gone off with her. ఆయిల్లు అంటుకొన్నది the house caught fire. నాకాళ్లు అంటుకొంటున్నది, యిళిక అంటుకొంటున్నది my feet are burning from walking on sand heated by the sun. వాడు నావుస్తకమును అంటుకొనిపోయినాడు he stole my book. వాడిమాటలు వింటే నాకు అంటుకొంటున్నది his words irritated me. తల అంటుకొనుట to anoint one's self, by rubbing the limbs with oil. పూజిరిమాత్రము అంటుకొనియున్నది his breath just remains in him. నాకు ఆకలి అంటుకొన్నది I was very hungry. వానికడుపు వెన్నతో అంటుకొనిపోయినది his belly sticks to his back-bone. i. e. he is emaciated.

అంటు గాడు n. s. A gallant. విట గాడు, తోడును గావుండేవాడు. T. 4. 29. అంటువ రెనంటు కాడు చనినంతనె.

అంటుట v. a. & n. To touch, to handle, cleave, stick, adhere. ముట్టుట, తాకుట, లగ్నమువుట. తల అంటుట to anoint the head. తల అంటే వాడు he who anoints the head. దానితో గము వానికి అంటి నది her disease has infected him. ఆరోగము

అంటుకున్నదా is that disease contagious? యా పాశుమునిన్ను అంటకపోదు you will certainly be punished for this sin. ఆవుస్తకమునకు చెడలు అంటినది white ants have attacked the book. నీమాటలు వానిననుసరింపలేదు your words did not touch him. N. 9. 242. భామయొక్క రైవెన్నంటి తుకొనిన. టీ|| కూడా పరుగెత్తి తుట్టుకొన. కుమ్మరవురుగుకు మన్నువుంట అంటుదు earth does not adhere to the earth worm. UR. 4. 267. గుబ్బలం టుచుక, అన గాకు చమర్దనము చేస్తున్ను.

అంటున్నారు (present tense, third per. plu.) They say. అంటారు, అట.

అంటుపోగులు n. s. plu. Earrings that fit close, small earrings. చిన్నపోగులు.

అంటు మెడగల ఆవు n. s. A cow with a short neck. ఇరుకు మెడగల ఆవు, పొట్టి మెడగల ఆవు. అంటూ Saying; This is the present pl of అనుట v. a. To say.

అంటే Contraction of అన్నట్టయితే If you say. (The conditional form of అనుట to say.) వద్దంటే don't, I say! పోయినాడంటే I tell you he is gone. అడమంటే If you ask what it is. యెంత అంటే అంతయిస్తానంటాడు whatever you ask he will give. ఆయన అంటే ఫలమేమిట అంటావా if he speaks why should you answer him? అది యెవడంటే వాడితో పోతున్నది she is ready to go with any one you can mention. వాడు నన్ను నీవంటే నీవంటాడు If I say thou to him, he says thou to me; he scorns me.

అంట్రంత n. s. Bur-grass. బట్టకు అంటుకొనేటిది.

అంట్లు n. s. plu. Cooking utensils that are not washed clean. వంకితో మకుండావుండే పాత్రలు, త్రక ఆపాత్రలలో అంటుకొనియుండేటిది. ఆ తలలలో యింకా అంట్లుపోలేదు the pot is not yet cleaned (from the stickings i. e.) from the fragments of boiled rice. నేను యింకా అంట్లుతో మలేదు I have not yet washed or cleaned the utensils which were used in cooking.

అండ n. s. Nearness, assistance, protection, patronage. సమీపము, ఆశ్రయ. D. ఆదరపు. ఆయన అండచేరివున్నాను I am under his protection. అండకోడ a buttress, a sloping wall, built to support another. ఆయనను అండచేసుకొనియున్నాను I look upon him as my supporter, I hold to him.

అండము * n. s. An egg; a testicle: the scro-

tum; the world, the universe. గుడ్డు, వృషణము, శ్రుతంగము.

అంతశ్శము * n. s. అనగా, వృషణము.

అండజము * n. s. An oviparous creature : " born of an egg ;" whether a serpent, a fish, a bird. సర్పము, చేతు, జువీ మొదలైనది.

అండవాయువు * n. s. The disease *orchitis* (swelled testicle.) బుడ్డ.

అండ్రి Sir, O sir, O ye ! పూజ్యవాచియైనట్లు కు.రా కండ్రి please not to come. అట్లా చెప్పకండ్రి please not to say so.

అండము n. s. One pannier or pack : half a bullock load. కంటములో సెక్ ఖాము, బరువులో సీకము. D.

అండ్రి contraction of అందురు They will say. T. 4. 216. మంచిదండ్రుగాక. BD. 5. 141.

అంత See అంతా.

అంత adj. So much. సీవెంతఅడిగితేఅంతయిస్తాను I will give you as much as you ask. మూడం తలు trebly, three times as much. అంతమందిలో among so many persons. అంతకంత as much again. అంతకంతయిచ్చినాడు he gave as much again. అంతలో in the mean time. అంతకు ముందు before that. అంతమట్టుకు so far, thus far. అంతమట్టుకుపోతిని I went even so far. అంతమట్టుకునడిచినాను I learned just so much. అంతమట్టుకువచ్చిచేరినాడే luckily he is arrived. అంతమాత్రము only so much. అంతసేపు so late, so long. అంతదా that is all, nothing more. అంతలో therein, meanwhile, in the mean time. అంతకంటె than that. అంతకంటెమంచిదిలేదు there is nothing better than this. అంతకంతకు by degrees. అక్కడికిపోయినంతలో on his going there. వాడుతనంతటనేవచ్చినాడు or వాడుతనంతటవచ్చినాడు he came of his own accord. అంతరెడువాడులేదు there never was such a rogue. అంతవాడులేదు there never was such a man. రాజునవాడవు thou art equal to the king. నాయంతవాడు one like me, one as tall as I am. కాకాంతపక్షి a bird as big as a crow. రూకం త as large as a penny. తనచేతనైనంతదూరి reviling them as much as he could. అంతేఅ డను that probably is the case. నిద్దరలేచిన

యంత when he rose from sleep, as soon as he awoke. పూజించినయంత on your offering homage. నేను తెలుసుకొన్నంత as much as I know.

అంతము * n. s. End, termination, death, destruction. చివర, చాళు, నాశము. See D.

అంతఃకరణము * n. s. The mind, the heart. మనస్సు.

అంతఃపురము * n. s. A seraglio : apartments for women; the inner chamber. రాణివాసము. D.

అవరోధము.

అంతకము n. s. The total, whole, aggregate. మొత్తము. అంతకము చేయుట to sum up.

అంతకారి * n. s. An epithet of Siva, as being the destroyer of death ; or Yama, the god of death. శివుడు. BD. 4. 1294.

అంతకుడు * n. s. A name of Yama, the god of death. యముడు, మృత్యువు.

అంతకురాలు * n. s. A fiend, or murderess, a she devil. ఘాతుకురాలు. Sar. D. 571.

అంతగా adv. Much, very, urgently, earnestly. నిండాగా, అకర్షముగా, అక్కరగా. అంతగాగా వలెనంటేయిస్తాను if he wants it much I will give it. యాశుండ్లుఅంతగాలేవు this fruit is not found everywhere.

అంతట adv. Afterwards, and then, in the meantime. Everywhere తదనంతరము D. ఆతర్వాత. వాండ్లుచేరినంతట on their arrival. నాలుగుగడియలదూరముకురుగతి అంతటనిలిచినాడు he ran four miles and then stopped. ఆకథచెప్పిఅంతటనిలిచినాడు he told the story and then stopped. మొవరిఅంతటవారుపోయిరి every one took his own way. అంతటబోక or అంతటబోవనీక besides that. T. 4. 208. అంతటబోవనీకనీకయ్యింతినెత్తుకొనివచ్చి. అంతటనుంచి from that time, thenceforward. అంతటికి on the whole. అంతటికీతన్ను ననమ్మియున్నాను I depend entirely upon you. అంతలోపారిపోయినాడు meanwhile he ran away. అంతటితోనే ప్రియంబి నాడా was he satisfied with this? దాన్నితాకేలేవానికుని అంతటితోశరి if he touches it, it will be all over with him. యాశుండ్లుఅంతటలేవు this fruit is not found everywhere.

అంతరము * n. s. Interval, intermediate space. Period, term. Difference, disparity. Rank. ఎడము, అవకాశము, వ్యవధానము, భేదము, తారతమ్యము, మధ్యక్షదేశము. వానిఅంతరమేమినిఅంతరమేమి consider his rank and yours. అంతరమునందు in the midst. కాలాంతరముందు at another time. క్రొత్తాంతరమునందు in some book or other. క్రొత్తంతరము another copy. పాఠాంతరము another reading. వనాంతరమునందు In the forest; in another place; elsewhere.

అంతరంగము * n. s. The mind, the heart. The middle, midst. Secrecy, privacy. మనసు, రహస్యము, మధ్యము. అంతరంగపుమాట a secret. N. 9. 519. అంతరంగావాలతలముననకురింపె. N. 2. 322. ib. 3. 94. మదవిహ్వలితాంతరంగమై. N. 9. 126. కల్యాణవేదికాంతరంగంబుననున్నయెడ.

అంతరంగుడు * n. s. An intimate, a confidant. నిండాఆత్మకు.

అంతరరామర n. s. A water plant, without any root to the ground, swimming upon the surface of the lakes &c. (Pistia stratiotes.) నమస్థారి, ర క పాది, అనగాఆకాశతామర.

అంతరపిల్లటి n. s. A kind of pigeon. పారావతభేదము. ABA. కలరపపిటి Kark. ఒకజాతిపావురము.

అంతరాంతరము * n. s. Difference, distinction of rank. తారతమ్యము.

అంతరాత్మ or అంతరాత్ముడు * n. s. The Supreme Spirit or being. The heart or mind. దేవుడు, మనసు. A. 4. 329. ప్రణవస్థిపురగృహియు, భాషావిందుప్రణవస్థాంతరాత్మవిమకునగునతండు. అంతరాత్మవిడుడు, అనగామనసుయెరిగినవాడు. ib. 4. 253. కోర్కెతదంతరాత్ముడొసగడె, అంతరాత్ముడు, అనగాదేవుడు.

అంతరాయము * n. s. Obstacle, impediment. విఘ్నము.

అంతరాళము * n. s. The middle space; interval. అభ్యంతరము, మధ్యము.

అంతరాళికము n. s. The apartment in a pagoda, next to the shrine. గర్భగృహమునకున్నముఖమంటలమునకున్నకెమిది.

అంతరించుట * v. n. To perish, die. చచ్చుట, నశించుట. Vish. 2. 366. అల్లమైనసీక్మక్రడుదయించునశవిమైనగర్భమంతరించు, అనగాకడుపువిగబ

డిపోను. R. 5. 74. సుతశోకవిభుష్టశనంతరించినా, అనగాననిపావ్యేటక్కుటి.

అంతరిక్షము * n. s. The sky, atmosphere. ఆకాశము.

అంతరీపము * n. s. An island. ద్వీపము, దీవి.

అంతరీయము * n. s. A lower garment. ఆధోంశకము, కట్టుకొనేబట్ట. SO.

అంతర్గతము * adj. Intermediate, internal, inner. లోపలి, లోని. అంతర్గతజ్వరము internal fever, slow fever. Swa. 6. 25. అంతర్గతశాత్రవశ్రకర.

అంతర్గతము * n. s. The heart or mind. హృదయము A. 6. 48. శబ్దస్థలంబుననంతర్గతంబుననుగుతునిడుకొని, నీవునగుంట్టొండవె. టీ|| హృదయమందు.

అంతర్ధానము * n. s. Disappearance, concealment, vanishing. కానకపోవడము, అగుచడకపోవడము, దాగడము. వాడుఅంతర్ధానమైనాడు he disappeared.

అంతర్ధి * n. s. Disappearance, a covering, a screen. తిరోధానము. SC. మరుగు, కానకపోవడము. అంతర్ధి సెందుట to disappear, to vanish.

అంతర్భూతము adj. Included in, internal, inner. వెరిన, అంతర్గతమైన.

అంతర్ననుడు * n. s. He who is sad, or perplexed. వ్యాకులచిత్తుడు.

అంతర్ముఖుడు * n. s. He who has an inner eye, (that is) wise though seeming dull. నిగురుగిప్పిననిట్టవలెవుండేవాడు.

అంతర్యామము * n. s. Mental adoration. మానసి పూజ.

అంతర్యామి * n. s. (Literally. The indweller,) The soul. Providence, the Supreme spirit. లోగాననింపేవాడు, అనగాజీవాత్మ, తరమాత్మయున్ను.

అంతర్లాపి * n. s. A kind of puzzle, or riddle arranged as question and answer. విడుకథలవలెఅతికఠినమైనప్రశ్నలుపుత్రరములుగావుండేటిది. అంతర్లాపిగావుండే స్లోకము a verse composed in this manner; that is, కాశంభుకాంతాకిముచంద్రకాంతం, కాంతాముఖింకురులేభుజంగః, కశ్రీకఠిఃకావిషమానమస్యా, గౌరీముఖించుంబతివాసుదేవః.

అంతర్బస్త్రి * n. s. A pregnant woman. కడుపుతోవుండేటిది. Digitized by Google

అంతర్వాసి * n. s. He who is skilled in science. శాస్త్రము తెలిసినవాడు.

అంతర్వాహిని * n. s. A concealed river; which runs under ground. భూమికిలోగా ప్రవహించే యేరు. నది యిక్కడ అంతర్వాహిని అయినది here the river is lost in the earth.

అంతర్నితము * adj. Concealed, covered, hidden. దాచబడ్డ, మరుగుచేయబడ్డ, ఆవృతమైన.

అంతర్నితుడు * n. s. He who disappeared, or vanished. కానకపోయినవాడు.

అంతలపాంతలవారు n. s. plu. Distant relations. శరంశరాశంబంధులు. ABA. 2. 204. జగ్గరిచుట్టాలు కానివారు.

అంతపట్టు adj. and adv. All, the whole. యావత్తు. D. అఖిలమైన, సమస్తమైన.

అంతశ్శత్రువు * n. s. Our inward foe. హింతశ్శత్రువు. M. XIII. 3. 277. ఇంద్రియోత్తరంబుగలివి, అంతశ్శత్రుకులమైనకామావినర్తంబు the passions.

అంతస్తు n. s. A story, or range; one above another: as the decks of a ship, the stories of a house. ఒకటిమీద ఒకటి గావుండేకట్టు.

అంతస్థలు * n. s. A name given in grammar to the four consonants (y, r, l, v) య, ర, ల, వ.

అంతస్సు n. s. (a bad word) The interior, the heart. మనస్సు.

అంతా adj. All. సమస్తమైన, అన్ని. this is always used after the noun, as యిందంతా all the houses. మేమంతా all of us. పూరంతా all the town.

అంతా adv. Completely, wholly, altogether. బొత్తిగా, ఒడారము, కుట్రమర, యావత్తు, సమస్తము. అంతా ఆయనకు తెలుసును he knows every thing.

అంతిక n. s. A fire-place, hearth. ప్రాయ్యి. D. A. 1. 79. చెరుకుముద్రియముల్ విటిలింబితజ్రశంబునిశమువండునంతికతలాంతికచూర్ణము సేయునప్పూరికా.

అంతికము * n. s. Nearness, closeness. సమీపము. BD. 5. 1336.

అంతికలు or **అంతికలు** n. s. A (tatty) screen made of grass, (usually of cuss-cuss.) వెట్టివేళ్లచాచవరెదారముతో అల్లకనుపుతడక, యిట్లాకట్టుకుడిసెకు పైనకప్పగా గాని ధాన్యరాశికడక పుప్పకొవారాలకుపైన గాని వేస్తేపురియదు.

అంతిపురము n. s. The seraglio. శుద్ధాంతము. ABA. ఆవరోధము, రాణివాసుము. Dab. page 127. ప్రొద్దునవినియంతిపురికాంతరెల్ల.

అంతిమ * adj. Last, final. కడకుటి. A. 4. 338.

అంతు adj. Total. వెరళి. D.

అంతు n. s. The whole, total. మొత్తము, అంతకము. అంతుయేమైనది, అంతుయెంత what is the total?

అంతే Only so much, just that. That is all. అంతేనా is that all?

అంతేవసాయి * n. s. A barber, as a low caste wretch. మంగలవాడు, నీచుడు.

అంతేవాసి * n. s. A pupil. శిష్యుడు. D.

అంతేవాసిత్వము * n. s. Pupilage. శిష్యత్వము, విద్యార్థిత్వము.

అంతోయింతో So much or so much, a trifle, a little. కొంచెమునంచము.

అంత్యము * adj. Final, last, ultimate, concluding. కడకుటి. అంత్యనియమము rhyme, the last syllables corresponding.

అంత్యము * n. s. The end. చివర. అంత్యకాలము the time of his end.

అంత్యకులుడు * n. s. A pariah. చాలవాడు. A. 6. 52.

అంత్యజాడు * n. s. A pariah. చాలవాడు. See అంత్యకులుడు.

అంత్రము * n. s. An entrail, a gut. పురీరతి, పేగు. SO.

అంజ for **అక్కడనే** In the same place. M. II. 2. 156. మారంజరిందులకు జనుదేరగనేనందయుండెరి.

అంజంజ adv. Here and there. అక్కడక్కడ. BD. 5. 446. అశీలారనందంజనాష్టాంగమొరగి. Vish. 1. 173.

అంజకత్తె n. s. A beauty, a lovely girl. సౌందర్యవతి.

అంజగాడు n. s. A handsome fellow. సౌందర్యవంతుడు.

అంజగించుట v. a. To dress, trim, adorn. అలంకరించుట. Ila. 1. 127. అన్నగకంజగంబ. ib. 3. 68. అలజడకీల్లంటునంజగించి.

అంజగించుట v. n. To be adorned. సొగసుగావుండుట. యారత్నముయిక్కడ అంజగించరేమ this gem does not look well here.

అందఱంశ్చ n. s. Adorning, ornamenting, beauty. సౌఖ్యము.

అందచేసుట v. a. To get it sent, cause it to be delivered. చేరేటట్లు చేసుట. యాసకాచారమును ఆయనకు అందచెయ్యి carry this news to him. Tell him this.

అందతుకులుగా adv. About enough, చాలీచాలక. అందతుకులుగావుండే not sufficient. ఆచీరదానికి అందతుకులుగావున్నది that cloth is not long enough to her. అందతుకులుగావున్నది it is barely sufficient.

అందనుక adv. Until then, up to that time, as far as that place, thus long, thus far. అంతవర్యంతము. D. అందాక.

అందము n. s. Beauty. సౌందర్యము.

అందము adj. Beautiful, handsome. సౌందర్యముగల.

అందమే for అందామా? (First person plu. interrogative of అనుట to say.) shall we say?

అందరు indef. pro. All. సమస్తశ్రీశ్రురుములు. D.

అందలము n. s. A palanquin. N. 7. 40. A. 4. 6. ఆంధ్రశిక. D.

అందలి adj. Being in, or being in that place. లుండే, అక్కడవుండే. ఆయనయందలిధక్తి faith in him. Siva. 4. 21. అందలిదుప్పర్. టీ|| అక్కడవుండేదుప్పలు. T. 2. 22. శురమందలిక్రావ్విరిపోండ్లు. టీ|| ఆపట్టణమందుండే.

అందవికారము adj. (a common but bad word) Ugly, deformed. కురుపుముగావుండే.

అందహీనము adj. Ugly, deformed. వికారమైన,

అందాక adv. Thus far, so far, so long, till then. అదివరకు.

అందిక n. s. Nearness, proximity. సమీపము.

అందికొనుట See అందుకొనుట.

అందికోలు or అందుకోలు n. s. Nearness, proximity. చేరువ, సామీప్యము. G. 6. 110. అందుభక్తులము క్షిప్రోవకునందుకోలననందమా బిందుమాభవచేపుణ్ణి.

అందిపొందినట్టివారు n. s. plu. Distant relations. శరంశరాసంబంధులు. ABA. 2. 204. దూరశ్రుచుట్టాలు.

అందియ or అందె n. s. A tinkling trinket of silver; filled with small pebbles: it is worn by women, on the ankle. సూశ్రురము.

అందు (a defective pronoun.) There, in that place. అక్కడ. అందుకు or అందులకు thereof, thereto,

for that. అందులో therein. అందున or అందుచేత thereby, by that. అందునిమిత్తము therefore. ఆయనరాగలందులకు for his coming. నేనువచ్చేటందుకు అయిదుదినములు పట్టును it will take five days for me to coming. అట్లావున్నందుకు for its being so. వాడు అట్లా చేసినందుచేత as he has done so. వాడు అట్లా చేసేటందుచేత by his doing so. అందులకు పైకే శ్రుతివాణిగాడు he wrote a copy of it. A rhyme says ఇంక ఎడండు లేదని సందేహమువలదు there is no doubt he is every where. యిందు అందు both here and there; here and hereafter: in this life and the next.

అందు (The locative affix) in, within, on, upon. లో, మీద. నీయందునమ్మి కయంచి relying upon thee.

అందుకొనుట or అందికొనుట v. a. To reach at, to get at, to hand, give, take with the hand. చాచివుచ్చుకొనుట, ఇచ్చుట, ముట్టుట. T. 3. 135. మొనకంట న్నడువందుకొంచు. BD. 5. 806.

అందుగు or అందుగుచెట్టు n. s. The clearing nut plant (Strychnos potatorum :) the seed of this plant being rubbed upon the inside of water jars occasions a precipitation of the earthly particles diffused through the water. ప్రోచిసి, కతకంబు. ABA. చిల్లచెట్టు.

అందుట v. n. To be within reach; (with the Dative) to reach at. అదిచేతికందును it is within the reach of the hand. అదిచేతికందదు it is not within my reach. తమజాబునాకు అందలేదు I have not received your letter. అది నాకందదు I cannot reach it.

అందుట v. a. To reach, get at. To obtain or gain. To suffer or meet with (joy, grief, death &c.) చాచివుచ్చుకొనుట, తాకుట, పొందుట. ఆశుండును అందికోసి నాడు he reached out and plucked the fruit. అరుడంది feeling surprise. భయమంది being afraid. జన్మమంది having been born. వియ్యమందుట to intermarry. అందిచూచుట to peep, to look over a wall &c.

అందుబడి or అందుబాటు n. s. Getting, obtaining. ప్రాప్తము. వాడికి ఆరుకలుయింకా అందుబడికాలేదు he has not yet got the money. అది అందుబడి అయిన తరువాత after it was received or came to hand.

అందుకాటు adj. Near, close, సమీపమైన. అందుకాటు గ్రామము a neighbouring town.

అందుమీదట adv. Thereafter. అటుతర్వాత. వాడు వచ్చి చేరినందుమీదట after his arrival.

అందులకు (an affix) Thereto, for that. వ్రాయగలంతులకు ad scribendum, to write.

అందువల్ల (an affix) Thereby. పోయినందువల్ల యేమి ప్రయోజనము what is the use of going?

అందుతు or అందూ * n. s. A fetter or chain; an ornament for a woman's foot. నిగళము, ఏనుగు సుంకిలి, స్త్రీపాదాలంకారవిశేషము.

అందె or అందియ n. s. A foot trinket of silver, filled with small pebbles in order to sound: it is worn by women, on ancles. నూపురము.

అందెబందె లేని adj. Free from any trouble or annoyance. యేమిట్ట లేని, జంజాటము లేని.

అందోరు for అందరు pron. All persons. యావత్తు మంది, Appacavi. 2. 112. భీమునకందోరుగిద్దడ వొడంగిరి.

అంద్రు Error for అంద్రు They will say.

అంధము * adj. Blind. నుడ్డి.

అంధకము * adj. Blind. నుడ్డి.

అంధకారము * n. s. Darkness. ధ్వాంతము, చీకటి.

అంధకుడు * n. s. A blind man. నుడ్డివాడు.

అంధకురాలు * n. s. A blind woman. నుడ్డిది.

అంధతమసీము * n. s. Thick darkness. కటిక చీకటి. ABA.

అంధస్సు * n. s. Food, boiled rice. అన్నము.

అంధుడు * n. s. A blind man. నుడ్డివాడు.

అంధుతు * n. s. A well. బావి.

అంద్రము * n. s. A Sanscrit name for the Telugu language. తెనుగు. అంద్రదేశము the Telugu country తెనుగుదేశము. A. pref. 12. అంద్రమధుమధనుని. ib. pref. 14. అంద్రజలజాయుషిట్టుల యానతిచ్చె.

అంద్రము * n. s. This word in ancient times meant a hunter, who lives by killing game. See the Laws of Menu Book. X. 36. వ్యాధుడు, వ్యుగవధాజీవి, కిరాతుడు.

అంశ n. s. An arrow. బాణము. Satyabha 4. 156. కామునియంతమాసరతిరేకన. N. 4. 52. అంశజీరలు.

అంశకము or అంశకాలు n. s. Permission to go; dismissal. An entertainment given to a friend on the occasion of his departure. ప్రేమణము.

D, శుంఠించడము, సెలవు. విందు చేసి సాగనంతుడము, బహుమానములిచ్చి శుంఠించడము. అంశకము చేసుట to dismiss, send away. అల్లునికి అంశకము చేసి శుంఠించిరి They gave the son-in-law the take-leave entertainment and sent him away. N. 9. 97. అల్లుడని యాదుబిడ్డని యగవుతగవులంశకము శుభశోభనముని. H. 4. 6. బ్రహ్మశుభకేసుబోయి కొంత, కాలమందుండి యజడంశకంబు సేయి, మానవశురంబునకు వచ్చి. ib. 3. 134. ధనపరిష్కారవస్త్రముల దనకొనుండుంశకము సేయతనయింటికి రుగు దెంచి.

అంశకోల n, s. An arrow. బాణము. Swa. 4. 13. ఓలగురులయంశకోలు సెలవిల్లు గానుకిచ్చి. H. 4. 254. ఆ భీరభిల్లాదికంపకోలనూలనాజ్ఞ చెల్లు. ib. 6. 98.

అంశగరి n. s. The feather of an arrow. బాణము యొక్క గరి. D.

అంశర n. s. plu. Arrows. అమ్ములు. D. శరశమూహము, ABA. 2. 401. బాణము, అంశరవిచ్చు, అనగా బాణాన్ని.

అంఠించుట or అంఠుట v. a. To send, forward; dispatch. శుంఠుట. దోవఅంఠుట or దోవసాగనంఠుట to accompany a friend a little way out of town; so as to set him on his journey. పిలవనంఠుట to send for one. ఆయనను దోవసాగనంపినారు they set him forward on his journey: saw him out of the place, or saw him down stairs. వాండ్రను పూరికి అంశబోయినాడు he went to set them on their way; to see them out of the town.

అంఠుదోడు n. s. A companion in a journey. దారికి సహాయము గావచ్చే మనిషి. వాడు అంఠుదోళ్లకు బిడ్డ కాన్పలకుతిరుగుతున్నాడు he employs himself as a companion and as a nurse.

అంపెలు n. s. Rags, tatters. పేలికలు, చింపిగుడ్డలు. G. X. 72. అంపెలుగట్టి చేత సెకయప్పి ధరింపుచు.

అంబ * n. s. The mother; a name of Durga. శల్లి, సార్వభియమ్ము.

అంబకము * n. s. An eye. An arrow. కన్ను, బాణమున్ను. Swa. 3. 5. R. 5. 60.

అంబకళము n. s. Pap, porridge. అంబలి. BD. 5. 534. నీయింటిరశురసాయనములతనినగరికాయ సంబకళంబుత్రుతచచ్చునే. ib. 3. 750. చెన్నయ్య యింటములిఅంబకళము జెయిదియ్యకనుజుత్రి.

అంబరము * n. s. The sky. Cloth woven of cotton, clothing, vest, apparel. Ambergris. ఆశము, వశనము, వశ్రీము, అనుస్వారము, సున్న. SC. శరిమశ్రద్రవ్యము. See అంబర.

అంబరాంబరుడు * n. s. Sky-cinctured. "that is, (dik-ambara) "Naked," an epithet of Siva. శివుడు.

అంబరు n. s. Ambergris. శరిమశ్రద్రవ్యము. H. 5. 162. చారుశ్రీగంధమగరుకేశరికడంబసుంబరుశ్రు నుగుజవ్వది. See అంబరము.

అంబర్ for అంబల్లు n. s. plu. Porridge. pap. A. 4. 172. అంబల్తుచురుక.

అంబలి plu. అంబలులు Gen. అంబటి n. s. Pap, porridge. పిండినూకలువేసిజావగాకాచినది. వింశంబలి paste made of pounded tamarind seeds. అంబటికండ a pap-boat. అంబటిప్రాద్దు breakfast time : about noon.

అంబలిజోరిగాడు or జోరిగాడు n. s. A sort of lark ; the thick billed or red bellied species. Jerdon catal. No. 188. శుశీవిశేషము.

అంబళుల్ n. s. plu. of అంబలి Pap, porridge. Vish. 1. 41.

అంబారశ్రుణుజు, పిణుజు or పిడుడు n. s. A tick, infesting animals. శుశులసనుశ్రీశ్రురుగు. D.

అంబిక * n. s. A name of Parvati, wife of Siva. పారవశీదేవి, తల్లియు, ధృతరాష్ట్రీనితల్లియు. D.

అంబు * n. s. An arrow, a dart. బాణము. అంబువేళినట్టు adv. exactly ; hitting the mark precisely : straight as an arrow.

అంబు plu. అంబువులు * n. s. Water. నీళ్లు. అంబుజము or అంబుజని a lotus. అంబుజోడరుడు an epithet of Vishnu. అంబుడము a cloud. అంబుధి the sea. అంబుముక్ a cloud. అంబురాశి the ocean. అంబుస్ఫోటము a bubble.

అంబులబొది n. s. A quiver of arrows. తూజీరము.

అంబేడ A simpleton. మెత్తనివాడు. Sar. Pad. 3. 57. వేడులుబల్లి నన్నడరవేయగజాచెడువింపనంతయంబేడలులేరు.

అంభస్సు * n. s. Water. ఊడకము, నీళ్లు.

అంభారము or అంభారాపము * n. s. The lowing of oxen.

అంభోజము or అంభోరుహము * n. s. A lotus. తామరశ్రుప్పము.

అంభోడము * n. s. A cloud. మేఘము.

అంభోధి, అంభోనిధి or అంభోరాశి * n. s. The sea. శముద్రము.

అంశ n. s. A share, part, or portion. Good fortune or luck. ఒకభాగము, అదృష్టము. అంశశ్రురుడు a fortunate man, a man of talent or parts. వాడుదరిద్రాంశలోవున్నాడు he is in bad circumstances.

అంశము * n. s. A share, part, portion, object. భాగము, విషయము. దేవునిఅంశమునుబట్టినవాడు he who is born from a portion of the deity : he who is of divine origin. వర్ణనాంశము a descriptive part or passage in a poem. యాఅంశమునాకు తెలుసును I am acquainted with this subject. యాఅంశములో in this respect. వాడు అన్నిఅంశములు తెలిసినవాడు he knows every thing, he is a man of the world. అంశచక్రము a table consulted by astrologers in casting natiivities ; an astrological diagram for ascertaining the degree of the sun in any sign.

అంశజము or అంశభవము or అంశసంభూతము * adj. Partaking of the nature of another ; inheriting by birth another's qualities.

అంశజుడు * n. s. He who partakes of the nature.

అంశకము * n. s. Oloth, clothes, vest, robe. వశ్రీము, టైటకోంబు. D.

అంశమంతుడు * n. s. The sun or moon. సూర్యుడు, చంద్రుడు. D.

అంశమాలి * n. s. (He who is girded with rays.) An epithet of the sun. సూర్యుడు.

అంశపు * n. s. A ray of light, a beam. కిరణము.

అంశము (error for హంశము) n. s. A swan. అంశపాదికత్తె for హంశిపాదికత్తె a small forked prop : which supports the wood work on which the roof is laid. A small forked stake ; used at intervals ; to relieve the shoulders of those who bear a car, &c. in procession.

అంశము * n. s. A shoulder. భుజశిరస్సు. N. 9. 24.

అశలము * adj. Robust, lusty. బలిసిన.
 అశలుడు * n. s. He who is robust or lusty. బలి
 సినవాడు.
 అహస్సు * n. s. Sin, guilt. దురితము, పాపము.
 ఘోరాఁఘోరాదుకిఱము grief for a great sin.
 అకము * n. s. Ache, pain, affliction. దుఃఖము,
 పాపము. D.
 అకట, అక్కట, or అక్కటా interj. Alas! O! what
 a pity! శుతాపార్థము, అయ్యోయనుట.
 అకటవికటము adj. Adverse, contrary, awkward,
 inverted, contrariwise. విరుద్ధమైన, ప్రతికూలమై
 న. అకటవికటమైనమాట an incoherent speech,
 a prevarication, a shuffle. అకటవికటపుమాట
 లాడుట to shuffle, prevaricate. అకటవికటమై
 నజరి an awkward, confused or troublesome
 affair.
 అకటవికటము n. s. Opposition, contrariety, awk-
 wardness, adverseness. విరుద్ధము, ప్రతికూలము.
 యెందుకు అకటవికటము చేస్తున్నావు why do you
 give trouble?
 అకటా, అక్కట, or అక్కటా interj. Alas! Oh!
 aha! అయ్యోకటకట. N. 3. 26. కన్నకొడుకు
 లుమాడులోకములనేల, నక్కటాముక్తుబట్టుకయ
 నువినంబుగ్రందచెడలంబగుచ్చుండి. T. 4. 160.
 మనసిజుడేచంగానకటాయనురు.
 అకర్తకక్రియ * n. s. An intransitive verb. కర్తవి
 రజేతు గావుండేక్రియాశబదము.
 అకళంకము * adj. Stainless, spotless, faultless,
 blameless. నిష్కళంకమైన, నిర్మలమైన, దోషరహి
 తమైన.
 అకల్పితము * adj. Natural, simple, not artificial,
 not contrived. సహజమైన, అకల్పితమైన, చేయ
 వదలి. N. 4. 69. ఇతరాకల్పితరంద్రమై.
 అకస్మాత్తుగా * adv. By chance, suddenly, unex-
 pectedly. హఠాత్తుగా.
 అకాండము * adj. Sudden, unexpected. అకస్మా
 త్మైన.
 అకాండకాండము * adj. (not a good phrase)
 Unexpected, surprising. అకస్మికమైన.
 అకారము * n. s. The letter అ A. ప్రథమాచ్చు
 తు.
 అకారణము * adj. Groundless, causeless. నిర్లక్ష
 కమైన. అకారణముగా without a reason.

అకాలము * adj. Untimely, unseasonable. అశమ
 యమైన. అకాలమృత్యువు an untimely death.
 అకించము * adj. Penniless, poor, indigent. దరి
 ద్రుడైన.
 అకించుడు * n. s. A penniless wretch, a poor
 man. దుడ్డులేనివాడు, దరిద్రుడు.
 అకిల్బిదుము * adj. Sinless, faultless. నిర్దోషమైన.
 అకిల్బిదుమూర్తి he who is faultless.
 అకుంతితము * adj. Not checked, not hindered.
 నిరాటంకమైన.
 అకూపారము * n. s. The sea or ocean. శముద్ర
 ము. P. 3. 65.
 అకా! or అకో! Either, or whether; I wonder,
 I imagine, Query, Perhaps. కిం, కిము, ఉత, విక
 ల్పార్థకశంశయము, యేమీ, అని. (విత్తార్థము.
 ఎమకో, యేమోయని. D.) Swa. 3. 7. ఎంతతలం
 బు జేసిజనియించినవారకామర్త్యభామినుల్. ib. 4.
 145. మృత్యువు, దాగదులొలదెడకో. లేదా
 యేమనుట. ib. 2. 20. సుకృతియొకదొడవడకో,
 అనగావిక్రమోచిక్కడోఅని శంశయము. T. 4.
 124. నివెరుగవకో. ib. 4. 211. మామకభుజదం
 భాళిచండిమంపెరుగడకో.
 అక్క n. s. An elder sister. జ్యేష్ఠభగిని. D. అక్కచె
 ల్లెండ్లు elder and younger sisters. పెద్దక్క the
 eldest of my elder sisters. ఆరూకలను పెట్టుకొ
 నివిన్నక్క పెద్దక్కచేస్తున్నాడు he plays tricks
 with the money. Any woman elder than one-
 self is usually styled అక్క elder sister, అమ్మ
 mother, madam: and any man elder than one-
 self is usually styled అన్న elder brother, అయ్య
 father, sir.
 అక్కజము n. s. Wonder, surprise, astonishment.
 ఆశ్చర్యము. N. 4. 352. ఈయక్కజంపెన్నడుగాన.
 అక్కట See అకట.
 అక్కటిక or అక్కటికము n. s. Favour, mercy, pity.
 దయారశము. D. కారుణ్యము. ABA. దయ. P. 4.
 590.
 అక్కడ adv. There. ఆశ్శలమండు, అక్కడి of that
 place. అక్కడివాడు a man of that place. అక్కడి
 కి to that place. అక్కడక్కడ here and there. అ
 క్కడికిన్నిశిక్షించినందున as he would not even
 yet consent.
 అక్కర n. s. Necessity, occasion, want, need, de-
 sire. అగత్యము. అక్కరతీర్చుట to relieve from

want. అదినాకర్కరలేదు I have no occasion for it, I do not want it. అదినాకుఅక్కరవున్నది I want it. అక్కరలేదు it is not wanted or necessary. No matter, it does not signify. దీనితోనీ కేమిఅక్కర what have you to do with this? or what occasion or necessity have you for this? నీ వక్కడికిరావలసినఅక్కరయేమి what business had you to come there. అక్కరకొద్దీమాట్లాడుట to speak as necessity demands; as circumstances require. యదిఅక్కరకువచ్చును this will be useful or available. అదిఅక్కరకురాదు it will be of no use. వాడికిఆసనిఅక్కరపట్టలేదు he does not care for it.

అక్కరము for అక్షరము n. s. A letter of the alphabet. వర్ణము.

అక్కరకర, అక్కలగర or అక్కలగర n. s. A medical root. (Anthemis pyrethrum.) దోషహరద్రవ్యము. Rottler, page 157.

అక్కలవాడ n. s. Slut's alley: a street in which cook maids live. వంటచేతేఆణంబులువుండేవీధి.

A. 6. 92. అక్కలవాడలనరకూళ్లు మెక్కి.

అక్కలించుట v. n. To contract the muscles of the belly: an expression regarding a starved belly. కడుపు వెన్నునంటుకొనిపొయ్యేటట్టు గానగ్గించుట. Swa. 1. 15. ఏదేయమైనయెద్దాణంబులవణచేనక్కళించినపొట్టమక్కళించి.

అక్కలివడుట v. n. To muse? be confused or bewildered? దిగ్భ్రమకుడుటఅనితోచినది. BD. 7. 1376. సొక్కుచుసోయచుమక్కిలించుచునుయక్కలివడిరెప్పలల్లమోడుచును.

అక్కి n. s. The erysipelas. విడలకులేచేవుకగజ్జి, యాగజ్జిమీద సింహము వ్రాస్తే మానిపోతున్నది. (Ainslie.)

అక్కివిక్కిదండ n. s. ఆటభేదము. H. 3. 187.

అక్కు n. s. The breast or chest. వక్షస్థలము. D. అక్కునచేర్చిembracing. వానిఅక్కులుచెక్కులుయెండినవి (lit: his breast and cheeks are dried up.) He is emaciated. అక్కుతమీ a starveling, a wretch, a fool. అక్కుగొర్రు a spear piercing the heart. BD. 4. 1858. అపనిసలకునెల్లనక్కుగొర్రగుచు, రాజులకంతానొమ్మలోనిసూలముగావుంటున్ను, అనగావాండ్రకుసుండెలలోనిగాలముగావుంటున్ననిఅర్థము.

అక్కుళ్లు n. s. A sort of grain called ఆట్రగడలు.

అక్రమము * n. s. Irregularity. Wickedness. crime. క్రమభంగము, దుర్మార్గము, నేరము, దుష్టార్యము. నన్నుఅక్రమముగామాట్లాడినాడు he railed at me. ఆరూకలనుఅక్రమముగావ్రయముచేసినాడు he lavished the money.

అక్రమము * adj. Irregular, disorderly, wicked, unjust. క్రమభంగమైన, దుష్ట, దుర్మార్గమైన, అన్యాయమైన.

అఖండము * adj. Whole, entire; abounding; imperishable. శీతలమైన, విస్తారమైన, ఆశోష్యమైన. అఖండైశ్వర్యము abounding wealth. అఖండకావేరి the main stream of the Cavery. వానికిఅఖండమైనజీవనమువున్నది he has a plentiful income.

అఖండము * n. s. A cresset, a permanent lamp in a temple. నిరంతరముండేదీపము.

అఖండిత * adj. Untorn, imperishable. ఖండించబడని, అనశ్వరమైన. అఖండితలక్ష్మీ imperishable riches.

అఖర్యము * adj. Much, vast, great. విస్తారమైన.

అఖిలము * adj. All, whole, entire. శమస్తమైన.

అక్షము * n. s. A tree. A mountain or hill. వృక్షము, పర్వతము.

అక్షంద్రపాకు n. s. A plant called Ammania Vesicatoria. (Ainslie. 2. 92.) Rox. 1. 426.

అక్షచరుడు * n. s. The hill-ranger, i. e. a monkey. కోశి. DRK. 302.

అక్షచాట్లపోతు n. s. A truant, a wretch, a villain. దుష్టుడు గారితోనేవాడు. H. 3. 192. చిక్కుబిల్లులుమైనపులేళ్లు చిక్కుముళ్లుజమిడాకుచిల్లలుతాళ్లుపాములకటయగచాట్లపోతునెయాడుకుంటి. ib. 5. 128. అడిబండగుండడు మొండికెట్టెగులాము మొట్టెగోవుపోలెపాటగచాట్లపోతుడు ర్మార్గుండు.

అక్షచాట్లవారి n. s. He who has suffered, a sufferer, one who is thoroughly practised. నానాకడగండ్లుపడితీరినవాడు, ఆరితీరినవాడు.

అక్షచాట్లు n. s. Evils, afflictions, troubles, కడగండ్లు, తిప్పలు. అక్షచాట్లుపడుతున్నాడు he suffers great distress. నన్నుఅక్షచాట్లుపెట్టినాడు he brought me into trouble.

అక్షజాత * n. s. An epithet of Parvati, wife of Siva. పార్వతీదేవి.

అక్షర, అక్షర or అక్షర n. s. A moat, ditch, trench. తరిఫు, కండకము.

అక్షర or అక్షర n. s. Ill-fame, bad name, clamour, disturbance. రవ్యసంక. D. అక్షరవాదము. ABA. రవ్య, రవ్య, అల్లరి. దాన్ని అక్షరం పెట్టావు you must not blab of this. N. 7. 154. అక్షరం చేసినట్లుంటున్నాన పట్టిన గాని.

అక్షరము * adj. Inestimable, innumerable, endless, great. అక్షరమిత మైన, అక్షరమైన, విస్తారమైన. Sar. D. 17. అక్షరతాలంకారయనుచంద్రముభి. H. 1. 140. అక్షరముమానభంగమహాశాలెనా. N. 6. 74. అక్షరతోర్వ్యభి.

అక్షరము adj. Urgent, important, needful. అవశ్యమైన. అక్షరములేని unnecessary. అక్షరమైనది an urgent affair. అక్షరమనంబిసి కేమి అక్షరము what business have you to inquire about it? what is that to you?

అక్షరము n. s. Necessity, need. అవశ్యకత.

అక్షరముగా adv. Urgently, assuredly, positively, by all means. అవశ్యముగా. అక్షరముగారా you must positively come.

అక్షరంకారుడు * n. s. A physician. వైద్యుడు.

అక్షరం or అక్షరం n. s. A ladle, a scoop made of a cocoonut shell. కౌంకాయచిత్తుగరి. A. 1. 39.

అక్షరం or అక్షరం v. n. To appear, seem. To be found, or perceived. To be seized or apprehended. కండ్లబడుట, D. దొరుకుట, విక్రంబు. ABA. వానికి కండ్లు అక్షరం దవు he cannot see out of his eyes. తన్నుది తెలికటి అక్షరం దేది తెలికటి it is one thing and appears another. నేను చెప్పినది వాడికి అక్షరం దలేదు he did not understand me.

అక్షరం See అక్షరం.

అక్షరము * n. s. A tree. A mountain. వృక్షము, కర్పూరమున్ను.

అక్షరము * adj. Inaccessible, impenetrable, impassable. పోశక్యము కానిది. అక్షరముగనము (vulgarly అక్షరముగనము) incest, prostitution. వ్యభిచారము. అక్షరముగోచరమైన inexplicable. అక్షరము * n. s. Inaccessibility: impossibility. పాండశక్యము కానిది. A. 2. 29.

అక్షరం or అక్షరం * n. s. A kind of sweet scented wood. A quila or eagle wood. Xylaloe: a superior kind of sandal. విశేషమైన తరిఫుముగల మొర్రాచు గావుండే గంధపు చెక్క.

అక్షరం or అక్షరం v. a. To break, burst. అక్షరం అక్షరం, అక్షరం చేసుట. N. 2. 329. P. 4. 374. కేలక్షరం చిత్తటి విరుచీ కలుసేయువల్ల భం. టీ|| చెయ్యబిగట్టి. ib. 4. 132. మొమాటనలరుతమ్ముల తావు అక్షరం. టీ|| పోగొట్ట.

అక్షరం n. s. Red sandal wood. అక్షరం. KP. 7. 216. ib. 7. 214. అక్షరంజవ్యాధిని చెప్పు గమూసినయట్టి వజ్రమణి సౌధముల్.

అక్షరం v. n. To break or go to pieces, be broken, burst. అక్షరం, విక్రంబు, బద్ధకాలం. N. 3. 214. అక్షరం బ్రహ్మాండ భాండమగలు. B. X. 1465. ప్రాణంబులు విడిచెకంను ప్రాణములగలక.

అక్షరం n. s. A perfume. వాసనాద్రవ్యవిశేషము. Swa. 126.

అక్షరం వలు n. s. Wedding gifts. పెండ్లిలో అల్లుని కుమారుడికి యచ్చే వస్త్రభూషణములు. N. 9. 97. అల్లుడని యాడుచిద్దని యగ్రతగ్రతలంతకముఖభాషోభనము.

అక్షరం or అక్షరం or అక్షరం చెట్టు n. s. Common flax, Linum usitatissimum; also, A leguminous tree, (Coronilla grandiflora.) అక్షరంకూర the leaves of which are dressed and eaten. అక్షరం గానూ సెటిసే అక్షరం విత్తులు. అక్షరం సెటి flax seed oil. అక్షరం broad leaved Cassia. (Ainslie.)

అక్షరం, అక్షరం or అక్షరం n. s. A gold smith. కమసాలెవాడు. D. H. 3. 46.

అక్షరం * n. s. Name of a certain sage. కుంభశంభవుడు. అక్షరం శాకము the leaves of a leguminous tree which are dressed and eaten.

అక్షరం * n. s. A hole, a chasm. రంధ్రము. SC.

అక్షరం * adj. Unfathomable, very deep, bottomless, abstruse, obscure. అక్షరంమైన, అక్షరంమైన.

అక్షరం * n. s. A house, a dwelling. ఇల్లు.

అక్షరం See అక్షరం.

అక్షరం (commonly written అక్షరం, or అక్షరం) v. n. To be, to become, to turn to, to prove to be. The present p|| is అక్షరం, అక్షరం or అక్షరం as అక్షరం అక్షరం or అక్షరం అక్షరం he is becoming or turning. The past p|| is అక్షరం as అక్షరం అక్షరం turning a rogue, becoming a thief. The root in A of అక్షరం is అక్షరం as అక్షరం అక్షరం it cannot happen so. Aorist p|| అక్షరం, అక్షరం, అక్షరం, అక్షరం, or అక్షరం అక్షరం as అక్షరం అక్షరం cruel.

శాలివాహనశకవర్షంబులు ౧౪౩౬ అగునేటిక్రో
 ధనంవత్సరకార్తీకశుద్ధ ౫ శనివారము Saturday
 the 5th of the bright fortnight of the month
 Kārtica in the year Krōdhi "which is" the
 year 1466 (of the Salivahana æra.) యదిదాం
 గత్యుత్పన్నక as this is a matter in which
 a man might prove a rogue. Past Rel. p||
 అయిన as నాదిఅయినగురము a horse of mine.
 The imperatives are కమ్ము plu. కండి. Causal
 forms కాజేయుట or కావించుట (which see)
 Negative aorist కాదు &c.

I. To be, to become, as వాడుయేమయినాడు what
 has become of him? దొంగఅయినాడు he proved
 to be a thief. వాడునేరశుడైనాడు he was found
 guilty. ఆశుభిఅవునుకాకపోను it may or may
 not be effected. వానికిఆకలిఅవుతున్నది he is
 hungry.

II. To be made, to be finished, done or ended,
 be spent or expended ; to elapse, as శనికీక్రమ
 ముగాకాలెను the work must be done soon.
 ఆపెండ్లిఅయినది the marriage took place. దేవు
 నిదశానమునది I got a sight of the god. స్నా
 నమునతర్వాత after bathing. అయినదాన్నిచూ
 శు shew what has been done. ఆశుభిఅయినది
 the work is over, it is done. కావచ్చినది it is
 nearly done. రూకలుఅయిపోయినది the money
 is expended. నెలవత్సరముఅయినది a year has
 passed. నెలఅవుతున్నది it is about a month
 since. అర్థమయినదా do you understand it?
 నాకుభావముకాలేదు I do not understand it.
 భావమయినది I understand it. స్నానముకావించుట
 to bathe.

III. To be proper or fit, to be agreeable, as య
 చ్చటనుండనగునేమనకు is it fit for us to re-
 main here? అయినసడక becoming conduct. అ
 యినశుభి a proper act. కానిశుభి an improper
 or unbecoming act. అట్లాచేయనవునా is it
 right to do this? అట్లాకారాదు this ought not
 to be done, it is not proper to do so. ఆశుగులు
 కాచినపాలు ఆరాత్రికిఅవును milk boiled the
 same day is fit for use that night. యానీళ్లుఅతనికి
 కాలేదు this place (lit. this water) did not
 agree with him. అతనికినాకుకానందున as he
 and I do not agree; as we are not on good

terms. అయినవాండ్లున్నుకానివాండ్లున్ను friends
 and enemies.

IV. To grow, as యాతోటలోయేమిఅవుతది what
 is grown in this garden? యిక్కడవరికాదు rice
 does not grow here.

V. (Governing a Dative) To stand in relation.
 as వాడునీకేమవుతాడుhow is he related to you?
 నాకుకావలసినవాండ్లు my relations. వానికిమేము
 యేమికాము we are in no way related to him.

VI. Added to some nouns it is translated, "To
 set out ; to dwell, to share," as వాండ్లుయెప్పు
 దువ్రయాణమవుతారు when will they start or set
 out? అక్కడనివాసమైనాడు he dwelt there. వి
 భాగాలు అయివేరిటికావురముచేస్తున్నారు they
 seperated and live apart. This verb changes
 these nouns into verbs.

అగుడు, అనగాఅయ్యెటప్పటికి. A. 5. 166. అంత
 కంతకగ్గలంబగుడు, గుడికింజని as it was exces-
 sive.

అగుచుడుట v. n. See అగచుడుట.

అగుచరచుట v. a. To shew, point out. చూపుట,
 కనుచరచుట.

అగురు * n. s. See అగరు.

అగురువు * adj. Light, not heavy. చులకని, తేలి
 కైన.

అగోచరము * adj. Inconceivable, imperceptible.
 ద్రాహ్యముకాని, అగుచుడని.

అగౌరవము * n. s. Disregard, contempt. అలక్ష్య
 ము, వాండ్లనుఅగౌరవముచేసి నాడు he despised
 them.

అగ్గమవుట or అగ్గచుడుట v. n. To bow, yield, to
 become subject. విషయమవుట, స్వాధీనమవుట,
 (స్వీకారమవుట. KB. ABA.) అగ్గచుడుట, శుష్టుబ
 దుట, అనగాస్వాధీనముకావడము. D. M. VII.
 2. 22. నరశుతునకగ్గమయ్యెంగురుధరణీకల్లభండు.
 ib. 4. 2. 202. ఆశుజలకునగ్గంబయ్యె. M. X.
 1. 207. అయ్యోధవరువారికగ్గంబుగాక. Sra. 3.
 14. అంగభవువారికినగ్గముజేసిక్రూరుడై. టీ|| లోబ
 డజేసి.

అగ్గము n. s. Victim, object. విషయము. (కైవశ
 ము. OG.) ABA. స్వాధీనము. D. See అగ్గమవుట.

అగ్గలము adj. Excessive, vehement, intolerable.
 అధికము. ABA. దురాశము. KB. దుస్సహము.
 D. మెండు, మిక్కిలమైన. H. 2. 119. విరహముగ్గల
 మైనక. ib. 5. 229. యావేళవిరహముగ్గలయ్యె.

Swa. 6. 105. తూర్వసిగదనుగ్గలమయ్యె. Vish. 6. 319. చాత్రలగ్గలంబులయ్యెజనులనుండు.

అగ్గలముగ adv. Excessively, vehemently, cruelly. అధికముగా, పెండుగా, ఉగ్రముగా, దుశ్శుభముగా. BRY. 2. 957. అగ్గలముగనే సేవించుటగాలునిచూపులబోలుతూపుల. M. 1. 5. 290. విలువిద్య సెరులునిగ్గలముగ తేకుండగనిన్నుగరువు దుసని. Surabhand. 125. తెక్కగ్గలముగ సెక్కరి. H. 3. 140. దాచక జెప్పము జెప్పకున్నగ్గలముగనిన్ననింతుసని.

అగ్గలింతుట v. n. To be increased, to grow. (ఎక్కువవుట. D.) అతిశయించుట, అధికవుట. Vish. 7. 375. ముచ్చటలగ్గలింతు, అనగానేడుకలతి శయించగాను. Surabhand. 82. కోర్లులగ్గలింతు.

అగ్గలిక n. s. Power, prowess. Wantonness, sportfulness, dalliance. శౌర్యము, శురాక్రమము, సీరసీత, విలాసము. (ఉత్కంఠ ABA.) Swa. 4. 161. మదమలండాటింపిన ఘోటకంబు వెగ్గలంబున మ్రొక్కయినగ్గలికచెడక. టీ|| శౌర్యముచెడక. M. IX. 2. 244. దైత్యులముతోనగ్గలికనెడురసదచె. T. 5. 73. కడనమొసరింపిరిట్టులగ్గలికమించి. N. 9. 63. దుర్గంబులగ్గలుబట్టినగ్గలిక వెగ్గలంబుగా. T. 2. 125. అగ్గలికమీరతామివి రగ్గకమానసీముబట్టిరనువలచిన. అగ్గలికమీర, సీరశతమీర. Swa. 3. 46. ఇప్పుచూ మొగ్గలంబోనిముగ్గలంబుగ్గలికచూపుకమ్మకుంజలవజ్రంపుచకచకల. A. 2. 28. వశానుగతిజేరువెలిగరులగ్గలికల.

అగ్గి n. s. Fire. అగ్ని, నిత్యు. వానిముఖము అగ్గితాపినిది he looks flushed or red in the face.

అగ్గించుట v. a. To praise, commend, applaud. స్తోత్రముచేసుట. D. వినుతించుట. ABA. N. 9. 100. జనులగ్గించుటలంధరాసురునివేషంబునితత్తాంతబృందనుగామించుట.

అగ్గించుట n. s. Praise, eulogy. వినుతి. ABA. See అగ్గించుట.

అగ్గుట v. n. To be contained. ఆమరుట. Lavanya. 35. మొనలుపైపైలెక్కనినకుచదవ్యముతో. Vish. Maya. 3. 12.

అగ్గువ n. s. Cheap. చౌక. D. అగ్గువగాకొనుట or తిముట to buy cheap.

అగ్గుడ adv. There, in that place. అక్కడ. (తత్రాధము. ABA.) A. 5. 129. తీరవనేయిపువంకమి

దుగానగ్గుడపుల్ల కేశురమునండువనింకగ. టీ|| ఆశ్రుచేశమండున్న.

అగ్ని * n. s. Fire, the god of fire. The gastric juice or power of digestion. నిత్యు, వాయుశుభుడు, దీపనము. అగ్నికాండ్యము indigestion. అగ్నిదీపనము the digestive power. అగ్నిమూల the south east point. అగ్నిష్టోమము a sacrifice to the god of fire. అగ్నిశురము the pudendum muliebre. శోకాగ్ని mental anguish. వింతాగ్ని corroding care. అగ్నికార్యము exercising the sacrificial fire with oblations of liquid butter. అగ్నివైద్యము a cautery. అగ్నిగుండము a fire-pit. ప్రాణత్యాగము చేసేవాండ్రనిముత్తమై కట్టెలుపడకలువేసికలలపెట్టినగుంఠ.

అగ్నికాష్ఠము * n. s. Agallochum. అగ్రయంభవుచెక్క.

అగ్నికుమారకము * n. s. Name of a certain medicine. ఔషధవిశేషము.

అగ్నిమండలము n. s. A large caterpillar that destroys crops. Its touch is supposed to occasion inflammation. కుండునుకాష్ఠేవురుగు.

అగ్నిమూత * n. s. The plant called Ceylon lead wort. Plumbago Zelanica. చిత్రమూలము.

అగ్నిశిఖ * n. s. A plant (Gloriosa superba) తరిగారెచ్చెట్టు, కుంకుమపువ్వున్ను.

అగ్నిహూత్రము * n. s. Fire. నిత్యు. అగ్నిహూత్రుడు the god of fire.

అగ్రము * adj. First, preliminary, chief, principal. మొదటి, ముఖ్యమైన.

అగ్రము * n. s. Front, fore-part, top, peak, summit, end, point, tip. ముండు, ముందరిభాగము, బివర, మొన.

అగ్రగణ్యము * adj. Estimable, conspicuous. శ్రేష్ఠమైన, పూజ్యమైన.

అగ్రగణ్యుడు * n. s. A chief, a leader. అతిపూజ్యుడు, శ్రేష్ఠుడు, మొదటివాడు.

అగ్రజన్ముడు * n. s. A bramin. Elder brother. బ్రాహ్మణుడు, ఆస్సయున్ను.

అగ్రజుడు * n. s. An elder brother. అన్న.

అగ్రణి * n. s. A leader. శ్రేష్ఠుడు, మొదటివాడు.

అగ్రహారము * n. s. A street or village inhabited by bramins. A village of which the old and

hereditary cultivators are bramins. A village granted to bramins by government for charitable or religious purposes ; either rent free, or at a favourable assessment. The conditions on which these villages are held are specified thus. శ్రావ్యగ్రహారము a village free from all tax. శ్రోత్రియాగ్రహారము a village granted at a certain fixed assessment. జ్యోతిఅగ్రహారము a village granted at a rent which fluctuates with the produce. అగ్రహారికుడు or అగ్రహారికుడు an incumbent : a bra-min belonging to such a village. అగ్రహారము నుభవింపజేవాడు he who enjoys a village free from tax.

అగ్రామ్యము * adj. Not vulgar. పామరొక్తము కాని.

అగ్రము * adj. Chief, principal, best, first. ఉత్తమమైన, ప్రధానమైన.

అగ్రముడు * n. s. A chief, a leader. మొదటివాడు, ముఖ్యుడు.

అగ్రశ్రీరుడు * n. s. A leader, chief. శ్రేష్ఠుడు, మొదటివాడు, మొనగాడు, మేటి. H. 5. 347.

అఘము * n. s. Sin, guilt. పాపము. II. 1. 181.

అఘటనము or అఘటితము * adj. Impossible, impracticable. దుర్లభమైన, అసాధ్యమైన. Vasu. 4. 77.

అఘక్షుర్షణము * n. s. An expiatory prayer : reciting mentally, while a little water, in the palm of the right hand, is held to the nose. జలమధ్యజశ్యమాక్తము. SC. BD. 6. 230.

అఘోరము adj. Terrible, dreadful. భయంకరమైన, మహాత్మైన. అఘోరమైనయుద్ధము a fierce battle. అఘోరమైనజ్వరము a violent fever.

అఘోరమైనసెప్పి a sharp pain.

అఘోరించుట v. n. To be in grief : to lament, be horrified. యేడ్చుట, దుఃఖించుట, దిగులుకుడుట.

అచట or అచ్చట adv. There, in that place. అక్కడ.

అచరము * adj. Immovable. స్థావరమైన Vema.

1605. అచరచరశిమూహముంకముత్ లింకముత్.

అచల * n. s. The earth, as being stable. భూమి.

అచలము * n. s. A mountain, a hill. శర్యలము.

అచలుడు * n. s. He who is firm. M. VI. 3. 102.

పార్థకాడుకచలుండై. DRS. 18. అవ్వాయునం పనుండచలుడై కలికె.

అచిన్యము * adj. Incomprehensible, not thought of. అశ్రుతేయమైన. (విచారించక కృతముకాని, ఒక లెక్కయు. D.)

అచిరము * adj. Momentary. అస్థిరమైన, క్షణభంగురమైన.

అచుంబితము * adj. Not kissed. H. 2. 115. అచుంబితాధరమశయా T. 2. 60. అచుంబితభావము. ఇది అచుంబితమైనవిషయము this is an unattainable subject.

అచేతనము or అచైతన్యము * adj. Inanimate, insensible. నిర్జీవమైన, ప్రాణరహితమైన.

అచ్ఛ adj. Pure, real, unmixed. శ్వచ్ఛమైన, నిర్మలమైన. అచ్ఛతెనుగు Telugu without Sanscrit words.

అచ్ఛట adv. There, in that place.

అచ్ఛనగండ్లు (singular అచ్ఛనకల్లు, also spelt అచ్ఛనగాయలు or అచ్ఛనగాయలు) n. s. Pebbles which are tossed up, and caught on the back of the hand, in a game played by girls. ఆడబిల్లలు ఆటలో వైకెయిగర వేసికట్టేకాయలు. (గిరియకములు, ఆడుకొనేది. D.) R. 5. 119. లచ్చి కన్నియయాడు నచ్చనగండ్లనా, కొండలేవార్థిలో నుండు సెకట. Yayati. 3. 149. ముదురువెన్నెలగాయ ముత్యాలదిన్నెపైపైకెయిచ్చనగండ్లు పారవైచి. Vasu. 4. 95. కొండలచ్చనగండ్లయి. అచ్ఛనలాడుట or అచ్ఛనగాయలాడుట to toss up balls and catch them on the back of the hand. Jaim. Bha. 1. 62. చొచ్చిన శోకము మదిలో నచ్చనలాడంగననియె నమ్మనితోడక.

అచ్ఛముగా adv. Purely, without any mixture. నిర్మలముగా.

అచ్ఛర plu. అచ్ఛరలు n. s. Fairies, or angels ; dancers and courtezans of heaven. అచ్ఛరస్త్రీలు. D. M. XII. 3. 316. అచ్ఛరలేమపిండు.

అచ్ఛాళి or అచ్ఛాళు (K.) One who lives a single life, an unmarried person. ఒంటిమనిసి, యేకాంగి గావుండేవాడు, సోసారకుళికులాటలేకుండా వుండేవాడు. అచ్ఛాళుగావుండుట or అచ్ఛాళిగావుండుట to be alone, to be quiet, free from perturbation. Pativratyā. 35. చారుశిలాముఖ్యజలజలారనల, చేరికొంఘలవెలులనిక్షణమె, కుగరకుజొర రాకబహుదుర్గమార్గ, మగుకోపాళమహర్షియాశ్రమశ్శలిని, జేరివిమనమునిష్ఠింకనేతెంచి, యారూఢి

అచ్చు క్రిసచ్చాగిగా, అనికిసన్నద్ధులమైయుండవల.

అచ్చి n. s. An Acheen poney. దేశ భేదహామము.

ABA. దీప్తివాడుక గాలిచ్చిమట్టుమంటారు.

అచ్చిక or అచ్చికము n. s. Deficiency, want, defect. Clearness, cleanness. అచ్చికము, కొదవ.

OG. అచ్చికము, అచ్చుము, ప్రశస్తిము, శ్రేయని.

ABA. H. 1. 93. నీకొకండులకునచ్చికలేకమెలంక. B. 8. 46. పల్వలంబులులేతపచ్చికమచ్చికచెలులకందిచ్చునచ్చికములేక.

అచ్చికమచ్చికలు adj. Familiar, affable. తిన్నని, కలియగలుగుటగావుండే. P. 3. 268. చేతనవుడుయచ్చికమచ్చికలుమాటలాడినాతోమాటలాడవైతి. టీ|| లాలనవుమాటలాడి.

అచ్చికమచ్చికలు n. s. Familiarity, affability. కలియగలుగుట. P. 2. 69. సారంబలగువన్యాఃరంబులుచెచ్చియచ్చుచునచ్చికమచ్చికలడగనాంతకాలంబుగడపి. టీ|| అల్లికవిల్లికలుమార, అనగాఅస్యాస్యప్రేమయనియర్థము. H. D. 2. 630. అచ్చుగాదీరుమాయప్పనికొన్నియచ్చికమచ్చికలాడినత్రములుగంటకయిచ్చి.

అచ్చివచ్చుట v. n. To prosper, be advantageous. శ్రేయశ్శరమవుట, మేలయవచ్చుట, కలిశివచ్చుట. వానికిగుర్రములుఅచ్చిరావు or అచ్చిరావడములేదు he has no luck in horse flesh.

అచ్చు or అచ్ * n. s. Ach: the grammatical phrase for a vowel. స్వరము, జీవాక్షరము.

అచ్చు n. s. A stamp, a form for printing or for any other impression, a type, a printing press. An axle-tree. The handle of a handmill. A weaver's reed or stay. An image, or picture. ప్రతిరూపమునుకల్పించెటిది, యరుసుమాను, తిరకటిపిత్తి, బట్టనేతేటండుకుసాధనమైనది, (పరిబింబము. ABA.) పోతలచ్చు the mould wherein clay or metal is cast. యితేతలచ్చు the box or mould used in making bricks. అచ్చక్షరములు printed letters. పడచ్చు a mould. అచ్చువేసుట to print. యింకా అచ్చువేయని unprinted, unpublished. అచ్చువేసేవాడు a printer. అక్షరాలఅచ్చు types of letters. బెల్లవులచ్చు a square mould into which boiled treacle is poured: and thus formed into cakes. అచ్చు బెల్లము a stamped lump

of jaggory, used as a sweetmeat. అచ్చుట్టుట to seal, impress with a mark, take off an impression from a seal. అచ్చుబల్ల the frame on which a weaver's reed is fixed. అచ్చువేశినమెట్టు a ("braminy") bull that is marked or stamped; it is allowed to wander at large, as consecrated to the deity.

అచ్చుకట్టుట or అచ్చుకట్టువేసుట v. a. To prepare lands for wet cultivation by enbanking the field in plats or partitions: also the same act regarding garden beds. మట్లుగాయేర్పరచుట. అచ్చుకట్టించినమడి or అచ్చుకట్టుపాలము a field which is enbanked as garden beds for wet cultivation.

అచ్చుకావలిగాడు n. s. A bound bailiff: a watchman who engages to make good anything stolen. దొంగలుదూరిదోచుకొన్నసొమ్మునుదండకబెట్టుకొనేకావలివాడు.

అచ్చుకొనుట v. a. To pay, pay wrongfully, liquidate. దండకబెట్టుట. వాడుదివారమునకుపదిరూపాయలుఅచ్చుకొన్నాడు he is assessed by government ten Rupees. ఆనేలకుగానుసలవైరూపాయలుఅచ్చుకొనియున్నాను I have suffered, on account of that land, a loss of forty rupees.

అచ్చుగ or అచ్చుగా adv. Precisely, exactly, clearly, evidently. శరీగ్గా, స్పష్టముగా. (ఒప్పుకొనుట. D.) T. 4. 22. ఒప్పుకవైబ్రహ్మశ్రీమునచ్చుగదొడిగినవివాస. ib. 3. 59. ఆశతికంతలక్ష్యనచ్చుగనెదిరించు.

అచ్చుట v. n. To be indebted, suffer loss. ఋణపడుట, దండకబెట్టుట. నీకునేనచ్చినానా am I indebted to you? దానికిపదిరూపాయలుఅచ్చునాను I lost ten rupees by that business. మేముఅచ్చువారము we will make it good.

అచ్చుదల or అచ్చుబాటు n. s. Debt. ఋణము. వానికిఆవులుఅచ్చుదలలేదు (lit: the cattle do not owe him) he has no luck in cattle.

అచ్చుపడుట v. n. To be apparent, evident or plain, to be precise or exact. విశదమవుట, స్పష్టమవుట, శరీగ్గావుండుట. A. 4. 187. సొమ్ముచ్చుపదంకజేయుటకు నైయలక్రాంచనగంబు సేరికమ్మెచ్చుననిచ్చు. టీ||||| సముగావుండేలాగుజేయుట

త్రై. N. 2. 20. వెలువనుచ్చుకడంక్ష. టీ|| సుష్ట
 ముతనట్టుగాను. P. 4. 472. అచ్చుకడంకబల్లు.
 Siva. 4. 48. మద్వికలచ్చుకడక్ష.
 అచ్చైన for అర్చన n. s. Worship.
 అచ్చెరుపు n. s. Astonishment. ఆశ్చర్యము. D.
 అచ్చెరువుండుట to be astonished.
 అచ్చము * adj. Clear, transparent. నిర్మలమైన.
 అచ్చత * n. s. Clearness. స్వీచ్ఛత, తేట.
 అచ్చభల్లిము * n. s. A bear. ఎలుగుమంటి. D. A.
 4. 287. ib. 6. 140.
 అచ్చముగా * adv. Purely, clearly, plainly. నిర్మ
 లముగా, తేటగా.
 అచ్చాచ్ఛము * adj. Perfectly pure. అతినిర్మలమై
 న. A. 6. 140.
 అచ్చేద్యము * adj. Impenetrable, not to be cut,
 incapable of injury or comminution. నరకకూ
 దని, అక్షతమైన.
 అచ్యుతము * adj. Permanent, eternal. శాశ్వతమై
 న.
 అచ్యుతాక్షరము * n. s. An epithet of Indra or
 Balarama. ఇంద్రుడు, బలరాముడున్ను.
 అచ్యుతుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణులు.
 అజ * n. s. A she-goat. ఆడుమేక.
 అజము * n. s. A goat. మొకమేక.
 అజగరము * n. s. The rock snake, a large ser-
 pent. (Boa constrictor.) బాహుళము, పెనుబాము
 వేరు.
 అజగవము * n. s. The epithet of the bow of
 Siva. శివునివిల్లు.
 అజమోద * n. s. The seed of Bishop's weed.
 Sison Ammi. దీప్యము, ఓముము.
 అజశ్యాం * n. s. A plant; described as a milky
 but not thorny plant with a fruit of a crooked
 figure, like a ram's horn. విమాణి, దుమ్మువు వెట్టు
 వేరు.
 అజగ్రము * adv. Constantly, always. ఎల్లప్పుడు
 న్ను, నిత్యమున్ను.
 అజాండము * n. s. The universe. బ్రహ్మాండము.
 అజాగ్రత n. s. Carelessness, heedlessness. అశ్ర
 ద్ధ, జరాకు. అజాగ్రతగా carelessly. అశ్రద్ధగా.
 అజాబీబి * n. s. A goat-herd. కురుకువాడు. D.
 అజాతశత్రువు * n. s. He who is hated by none :

an inoffensive man. అందరికీహితుడుగావుండేవా
 డు.
 అజితము * adj. Unconquered, invincible. జయం
 చబడని. అజితేంద్రియులు those whose lusts are
 unsubdued, wilful sinners.
 అజినము * n. s. A hide, used as a seat, bed &c.
 by the religious student, generally the hide
 of antelope. చర్మము.
 అజరము * n. s. A court or yard. చర్వరము, మం
 గలి.
 అజీర్ణము * n. s. Indigestion. అన్నిహాంబ్యము.
 అజీర్ణి n. s. Indigestion. అజీర్ణము, అన్నాదులుఅర
 గకపోవడము.
 అజదు * n. s. An epithet of Vishnu, Bramha,
 or Cupid. విష్ణులు, బ్రహ్మ, కున్నకుడున్ను.
 అజేయము * adj. Invincible, impregnable. అసా
 ధ్యమైన.
 అజ్ఞ n. s. Opportunity. శుభము. KB. S. 3.
 491. అనికలికె నదియె మొదలుగ వెనుతీయకనజ్ఞ
 యైన వేళల నెల్లకాజను మెరువారినినవ్వనితామణి
 తనివితేకవర్తిలదొడగె. అజ్ఞయైన వేళల నెల్లకా,
 నమయమైనప్పుడంతా. T. 2. 48. మిశ్రజ్ఞనుజేరి
 యజ్ఞనిభక్తియొనర్చుచువిద్యనేర్చినకా. టీ|| శుభము
 మెరిగి.
 అజ్ఞ, అసగాపాదము, అజ్ఞలు plu. Foot prints,
 feet. అడుగులు. OG.
 అజ్ఞగా for అజ్ఞాన adv. (K.) Cleverly, neatly, in-
 geniously. నేర్పుగా. D. Vencataçal. page. 37.
 అజ్ఞ గాతిలకంబుపావణంవినుదుట.
 అర్జునారే interj. Well done. శహాబాను. T. 3. 41.
 మేలాహువిలాసంబులర్జునారేణవ్యసమద్ధిరావగలు.
 అజ్ఞత * n. s. Ignorance. తెలివితేమి.
 అజ్ఞాతవాసీము * n. s. Living incognito. తానుయి
 ట్టివాడని తెలియకుండావుండడము. ఆరాజుఅక్కత
 అజ్ఞాతవాసీముచేసినాడు the king lived there
 incognito. యిండ్లువాకిండ్లువిడివిమేముయిక్కడఅ
 జ్ఞాతవాసీముచేస్తున్నాము we emigrated to this
 place where we live in reduced circumstances.
 అజ్ఞానము * n. s. Ignorance, irreligion, hea-
 thenism. అవివేకము, మూఢత్వము.
 అజ్ఞానతః * adv. Ignorantly, unknowingly. తెలి
 యక, తెలివితేక.

అజ్ఞాని * n. s. An ignorant person, a person without knowledge, a heathen. తెలివిలేనివాడు, మూఢుడు. Pal. page 214. ఆచార మెరుగని అజ్ఞాని నేను.

అజ్ఞాను * n. s. An ignorant person, one without knowledge. మూఢుడు, తెలివిలేనివాడు.

అట adv. There. And then. Afterwards. అక్కడ, అటుతర్వాత. అటకుపో go there. ND. 3. 1081. దమయంతియటకుచననీర. Vaiz. 4. 52. అటరంశశనియర్భకుల్.

అట or అంట (contraction of అంటున్నారు they say) It is said, they say. వాడువచ్చెనట they say he is come. రావటే for రావటవే i. e. రాసంతావాయే మే what, will not you come? కోపమటే i. e. కోపమామే మే what, are you angry? బాలుడటేవాడు what! you call him a child? అటరా is a contraction for అంటావారా Doest thou say so?

అటక n.. s A loft under the roof of a house. సామానులువేళి పెట్టడమునకైవుండేటిది.

అటకమామిడి n. s. The plant called hogweed.

అటకలి plu. అటకండ్లు n. s. A stuff used to rub upon the head to clean the hair. అభ్యంగనలైలహారకద్రవ్యము. ABA. తోముకానేపిండి. (జావలోఫేదము. D.)

అటతాళము n. s. Quick time, in music.

అటమట n. s. Trickery, guile, fraud. అవలాపము. ABA. మోసము చేయుట, మాయమాట. (వంచించివారింపడము. D.) T. 3. 102. అటుయిటుప్రాద్దులునుచ్చుచు నటమట బెరగాయ సుద్దులాడెడవౌరా. Swa. 5. 19. అటమటమ్మునవిద్యగొనుటయుంగాకగుటగుటలుగురువుతోనాయెనని. టీ|| బొంకింపుచేత విద్యనవూరించినచే కాకుండా. Vema. 129. అటమటలగుటల్లులంతకుకష్టంబు. L. 7. 280. కుటిలకుచ్చితములుకూవిమారములు, మటుమాయతనములుమందుమాకులును, నటమటంబులునుమున్నైనభేదములు.

అటమటించుట or అటమరించుట v. a. and v. n. To deceive, cajole, obtain by fraud. To be troubled. వంచనచేసుట, మోసముచేసుట, మాయచేసి అవూరించుట, తల్లడిల్లుట. Swa. 5. 127. పెరుంగుజన్ములకన్నెత్తమ్మి మొగ్గలవన్నెనటమటించి. టీ|| ధికరించి. Vish. 6. 3/7. తమ్ముడవనినిన్నెగతి

నమ్మంగావచ్చునిట్లు నాకొశిగక రత్నమ్మటమటింతుకొంటిపామ్మిక్కనోటిపొందుపారపొచ్చునుగూ. Bilha. 2. 115. ఇటలగాత్రైకదేశములటమటించుచారవారవధూటికాసామ్యకలస. Ila. 3. 159. చెలియనన్ని సుమంతసేపుజూడకయున్ననావద్రావి నజోకనటమటిల్లు. టీ|| తల్లడిల్లును. Satyabha. 3. 36. ఆగుబ్బుగాకొమ్మయంగవాశనవచ్చునాఱముర్నోన్నబోనటమటించు.

అటమున్న or అటుమున్ను adv. Previously, before that. అందుకుముందుగా. BD. 5. 1199. వెలుగునిరాజనంబులకటమున్ను. ib. 5. 1193. పొరిమజ్జనాదకంబులకటమున్ను.

అటరూపము * n. s. A tree (Justicia adhatoda) అడ్డశరపుచెట్టు.

అటవి * n. s. A forest. అరణ్యము.

అటికె n. s. A small earthen pot, with a large mouth. చిన్నకుండ. D. Kalahasti. 3. 49. నానావిధమాంశంబులయటికలును.

అటికెమామిడి n. s. A spreading plant, called hogweed. కలిజేరువల్లిక. Ainslie 2. 205.

అటు adv. So, thus, in that way or manner. అట్లు, ఆరీతిగా. అటుమళ్లు turn that way. Swa. 4. 144. కిరారబలమటువారక. టీ|| ఆశ్రుకారముపారిపోగా. A. 4. 156. అటుగామిని ib. 4. 302. కారగాడటుసేయ. T. 3. 58. చిత్తినయేకాకటుసల్లుటలువేయునేటికి.

అటు adj. That. అటుతర్వాత after that. అటుపూర్వము before that. మొన్న the day before yesterday. అటు మొన్న the day before that. అటువీక్ల on that side. ఏటికెఅటుపక్క on the other side of the river. అటువోక యెటువోయెనా he did not go there: but is gone I know not whither. S. 3. 403. తురంగంబటునిటువడిపారిపోయె the horse ran this way and that way and escaped.

అటువంతెనే adv. In like manner. అదేరీతిగా. అటుక n. s. A loft in a house, under the roof. సామానులువేళి పెట్టడమునకైవుండేట్లము.

అటుకులు n. s. Rice wetted, parched and flattened. చిపిటములు, అనగావడ్లునానపెట్టివేయించిదంచినది, తృఘకములు. ABA.

అటుగాన adv. Wherefore, therefore: so then: if so. అట్లానైనంపన, గనుక. BRAYo. 168. HD. 2. 2132.

అటు మొగము చేసుట v. n. To turn the face aside. మూతిమల్లించుకొనుట.

అటుల adv. After that manner, so, thus, in that way or manner. అట్లా, ఆరీతిగా, ఆలాగున. N. 2. 177.

అటులు adv. Thus, so that, according to. అట్టుగా.

T. 2. 64. జుంటిచే నెకత్యంతము లేటమట్టి నటులా టి. ib. 3. 88. అటులూరకుండి.

అటులైన adv. If so. అట్లానైతే.

అటువంటి adj. Like that, such. ఆలాగంటి.

అటే or అటో Contraction of అటవే or అటపూ (intensive of అట) My good woman. అతను పోయినాడటే is he gone ma'am? ఇంకాకాతే జటో is it not finished ma'am?

అట్ట n. s. The sole of a shoe or slipper: hide: leather. Card, pasteboard. A headless-trunk. A part or division. చర్మము, అయిదారుకాకితాలు అంటింపిసన్నకులకవలెపుండేటిది, కబంధము, అనగాతలతేనిశరీరము. KB. మొండెము, భాగము. ఒంటట్టచెక్కలు shoes with a single leather for a sole. చెనుటట్ట a piece of leather put inside of a shoe. అట్టపొట్ట his pury body and pot belly. అట్టపొట్టగావుండేవాడు a stout potbellied man. P. 1. 594. అట్టతెత్తినప్రాతమెట్టులు. A. 6 103. చెక్కటట్టలుకోధించిశిఖలువిచ్చి. Charitr. page 181. ఆరెయుగతియునట్టలమోపు. M.VII. 5. 398. అతైరంగునండనిమియతండయ్యట్టయుదలయునుధరణితలకరముజేసా. BD. 6. 65. తలనట్టతోక్తియనాలిప్రణాంబు. G. 6. 92. ఆరాజులలో శరస్వరవైరంబుట్టించినఆదండురెండట్టలై the army was divided into two factions.

అట్టము * n. s. A gazebo, or top room: a fortified place in front of a building. A palace. An upper roomed dwelling: an upstairs house. ఉశరీతనగృహము, కోటవాకిటిమొదియిల్లు, సౌధము, రాజశుభనము, సిద్దెయిల్లు.

అట్టచెక్కు or అట్టశక్తు n. s. A certain game. నాలుగుగవ్వలువేళిఆడేదచ్చిభారవంటిపైకాట.

అట్టస్థ n. s. A chamber built over the gate of a fort. కోటవాకిటిమొదియిల్లు. See అట్టము. (కోటకొత్తడములు. D.) BD. 3. 250. DRY. 1518. అక్కజంబుగగాలియట్టస్థుగూత.

అట్టహాసము or అట్టహాసము * n. s. Violent, phrenzied laughter. Vehement action, exceed-

ing effort or exertion. Toil, pains, ado, laborious efforts. అధికశ్రమ, మహాశ్రమ, అధికశ్రమ. N. 2. 247. రక్షోచేమిథోట్టహాసహహారావంబులు. ib. 9. 31. అట్టహాసముననడరెడుతెరసారు. Lalito. 14. 77. వజ్రకంకటశుంభనాక్రమోరాట్టహాసోజ్వలా. నాకూతురినికుంబ్రతేనేగానికూడదనిఅట్టహాసముచేస్తాడు he protests violently that his daughter shall go with him. రాజుబహుఅట్టహాసముతోబయలుదేరినాడు the king set out with great pomp.

అట్టహాసము* adj. Pompous, ostentatious, affected. జంభమైన.

అట్టహాసగాడు * n. s. A pompous or ostentatious man. జంభగాడు.

అట్టాయెనా (from ఆయెను it happened.) If it be so. యిస్తినట్టాయెనా if you were to give it.

అట్టాలము * n. s. A chamber built over the gate of a fort, an upstairs house. A palace. కోటవాకిటిమొదియిల్లు, సౌధము, రాజగృహము, మిద్దెయిల్లు.

అట్టాలకము* n. s. A room on the top of the house. A house built over the gate of a fort. ఉశరీతనగృహము, కోటవాకిటిమొదియిల్లు.

అట్టి adj. pron. Such, like that. అటువంటి. A. 2. 65. అట్టివెట్ట. టీ|| అటువంటిక్షీర్ణముండు. అట్టివాడు that man. అట్టివాడే that very man.

అట్టిట్టు adv. Decently, pretty well. Confusedly. అయినమట్టుకు, అతలకుతలము. N. 9. 169. రతిమధ్యమునలేచిరమణుడుప్పటిచీరయనుచునట్టిట్టుచుట్టుకొనియొకర్డు. వాడుయాపూరిని అట్టిట్టుచేసివెళ్లినాడు He ruined this place.

అట్టిట్టుగా adv. In a confused state. అనగాఅతలకుతలమయ్యెట్టుగా. N. 9. 166. మహిభాగముట్టిట్టుగా. వానికియిప్పుడు అట్టిట్టుగావున్నది he is on the edge of the grave.

అట్టిడ adj. pron. Just such a man. అటువంటివాడు. ABA. 2. 211. M. XII. 2. 19. అత్యంతమువేడ్కజెక్కనతడట్టిడ, అనగాఅతడుఅటువంటివాడు. M. XII. 6. 284. నీవట్టిడవనుటెరుగవు. ib. XII. 5. 374. తదీయవిద్యావచనంబులంజనకుడట్టిడయైవెలికెంగుతార్థత.

అట్టిడ (interrogative pronoun) Is it such.? అటువంటిడ. OG. అటువంటిదేననుట. P. 3370. మం

బిలవయొకండ్లట్టకయై. ib. 3. 409. అదియెట్టిక. టీ॥ అదియేదంతె.

అట్టిక (interrogative pronoun) Is he such a man? అటువంటివాడా. OG.

అట్టు or అట్టగా (a particle) So that, as, according to. అతడువచ్చేటట్టువ్రాయు write a letter so that he may come, for him to come. మీరుచెప్పినట్టుగాచేస్తే I did as you bid me. ఆయన చెప్పినట్టు according to his order. వాడుఅవతల పొయ్యేటట్టుఅగుటాడు he seemed as though he would go further. నేనుచెప్పినట్టుచేసినాడు he did it as I directed. వాండ్లుసాగిపోయినట్టుగాచెప్పెను he said that they had passed on. T. 4. 30. వెల్లువకెడరిదినట్టుగా.

అట్టు plu. అట్లు n. s. A cake roasted or baked (on an iron plate.) కాండవము, పెసముమీదవందినది. A comb of wax. ఇందునగురించిపూరంతా అటుడికినట్టువుడుకున్నది the whole town is in a stir about this. (Homer, Odys. XX. 10.) The whole town rings with the news.

అట్టక n. s. A loft under the roof of a house, like a shelf. సామానులువేళిపెట్టడమునకైవుండేది. S. 3. 179. పథికుండుండెడునట్టుకనై.

అట్టుకట్టుట v. n. To be formed; as a cake, or as a hive. అట్టువలెయేర్పడుట.

అట్టుగాక or అట్టాకాక adv. Without being so.

అట్టుపుట్టానవాయి n. s. An exact description. యవతువివరము.

అట్టుల adv. As soon as, soon after. వెంటనే. H. 2. 47. చెట్టుదిగినప్పినట్టుల.

అట్టువ n. s. A loft under the roof of a house, like a shelf. సామానులువేళిపెట్టడమునకైవుండేది. G. 11. 44. మరియొక్కనినట్టువమీదదాచి. H. 4. 66. ib. 4. 80.

అట్టె See on అట్టే, The final long vowel ē is sometimes shortened in metre.

అట్టెడ, అనగాకూర్చుకొనెట్టిన ధాన్యమునుజల్లిచేవుకవిధమైనజల్లెడఅంటారు.

అట్టెతో adv. Immediately after. ఆ వెంటనే. A. 4. 127. ఎలగోబజలుమునెళ్ళెనెళ్ళనెళ్ళవా, ల్వకిగాలినట్టిండ్లుడడలిననగ, నట్టెతోవడగండ్లకట్టావులుడుకూర.

అట్టే for అట్టానే adv. Thus. So. In the same manner, as it was. అట్టేవుండని leave it as it is. సొప్పిఅట్టేవున్నది the pain is in the same state. అట్టేపోయినాడు He went off straight-way. అట్టేమాట్లాడుకూవుండినాడు he was talking straight on. ఆగుర్రములట్టేవున్నవి The horses are as they were: they are untouched.

అట్టేల Why so? అట్టాయెందుకు. BD. 4. 1993. అట్టేలదాయరన్యసికొంగువట్టు

అట్ల adv. Like, as. వాడుచెప్పినట్ల as he desired. ఎప్పటియట్ల as usual. శత్రువులట్ల like enemies. M. XII. 4. 360. తనయట్లబండ్లివారును people like himself.

అట్లరదై n. s. Cake-day, a feast that falls on the new moon in the month of Aswija when women offer buns in payment of vows. అట్లు is the plural of అట్టు.

అట్లా adv. So, thus. అట్లాచెప్పినాడు he said so. అట్లావున్నది it is thus. అట్లాపో go there. యట్లా రా come here.

అట్లాంటి, అట్లాటి adj. Such. ఆలాంటి, ఆలాటి.

అట్లాగా Is it so? ఆలాగా.

అట్లాగు adv. Thus, so. అట్లానే just so, yes, very well. ఆలాగు.

అట్లాటి adj. Such, like this, like that. ఆలాంటిటి.

అట్లు (a particle) So, as, according to. అట్టేని if so.

అడ n. s. A lump, clot, mass (as of dates, sugar, hair &c.) ముద్ద. చింతకుండలలు lumps of tamarind. తలఅడలుకట్టుకపోయినది the hair became matted, all the tresses are matted together. A. 2. 112. శుష్పివరుగులడలు.

అడంగుట or అడగుట v. n. To sink, be depressed, humbled, abated. To be concealed. అాగుట, నశించుట, మట్టుకుడుట, దాగుట. (అడంగుట, మరణము ABA.) T. 4. 156. గర్వమడంగద్రొక్కి. A. 4. 30. శిలిపాలకృష్టిముట్టియడగకశిలియందునెసేత. Swa. 6. 47. శుడునడగ. టీ॥ వాడిచెడి. ib. 3. 45. పొరువుడరువులనీడలనడంగా. టీ॥ దాగి, P. 2. 166. అడగనిలేమిబొట్టుపొరలయ్యు

నుభీయదా కా సైకత్వదుః. టీ|| తగ్గని. Vema. 3. 170. అందులోనికంఠులడగనట్లు. ABA. 2. 424. అడంచుట v. a. To slay, kill. వధించుట. KB. చంపుట.

అడంపుట or అడపుట v. a. To depress, humble, abate, quench, ruin, destroy, smite. అణచుట, నశింపజేసుట, చంపుట. Lavanya. 52. మోహము నడంపవలమటే. Vema. 1439. శక్తులనునడంపవలంకరుడే కాని. ib. 2160. కుంచభూతవికృతిప్రకృతిని నడపలేక. Swa. 4. 132. అడపుమానైత్యుని. టీ|| శంహరించుము. N. 10. 34. నిశాచరాచారముడకు. టీ|| మాన్యధానకు. P. 4. 43. ఎలనాగరోగము డపంకలమందులు.

అడకత్తు or అడకొత్తు n. s. Nippers for cutting betel-nut. పోకలుతునకలుచేసేటిది. T. 3. 91. అడకొత్తున సెత్తునుమామ గారి బేబర్వినమాత్ర.

అడకువ or అణకువ n. s. Submission, obedience, politeness, yielding. విసయము. D.

అడగగొట్టుట v. a. To subdue, keep under, refrain, control. అణగదొక్కట.

అడగట్టుట v. n. To become clotted. ముద్దకట్టుకొనుట.

అడగించుట v. a. To keep under, quell, depress, refrain, crush. అణచుట, పోగొట్టుట. A. 1. 13. అరవిందములబొక్కలడగించుబిగిహచ్చునాయతంబగుకన్నుదోయితోడ. రూపడగించుట to slay, ruin, destroy. చంపుట.

అడగు n. s. Libel, blame, ill-fame, bad name. Clamour, disturbance. అపవాదము. ABA. రవ్వ, నిండ. D. రట్టు.

అడగుట See అడంగుట.

అడవిపడుట or అడివిపడుట v. n. To be rash or precipitate. To bounce, hop. ఆత్రపడుట. (మిట్టిపడుట. D.) M. X: 2. 43. నైవ్రాశుహతంబులై నకార్యంబులసిద్ధింబొందునెయడవి పడవలువడుచి చారించుకొండమనుటయు.

అడచుట or అడంచుట v. a. To depress, humble, abate, quench. To ruin, destroy, smite, cut off. అణచుట, వధించుట, కొట్టుట, నరుకుట. N. 1. 197. అనినాగ్రహమొడవలోనడవిసెలవివార గానవి. టీ|| మనస్సులో అణచుకొని. ib. 2. 255. నిర్ఘోషముడవి. టీ|| మాపివేసి. ib. 4. 103. భాస్వరులనడ

చి. టీ|| కొట్టి. Swa. 4. 161. కరాంకుశంబులుడెగనడచె. టీ|| సరికెను. P. 1. 107. కరటులమేల్చబంబడవి. టీ|| పోగొట్టి.

అడచేయుట v. a. To knead and make into a lump. ముద్దగాచేసుట.

అడతెంచుట v. n. To come. వచ్చుట, ఏతెంచుట. Vish. 2. 50. భయదాటతులకడకంబుసేయెన్నడ తెంచితిట్టినినునన్యులు మెత్తురె.

అడదడి n. s. Reign, rule. ఏడము, శ్రుభుత్వముచేయడము. ఆయనచేకము అడదడిచేస్తూవుందిరి he ruled the country.

అడకుగత్తియ, అడకుకత్తె or అడకువాలింటి n. s. A lady in waiting; who carries her mistress's betel nut pouch and serves it out. తాంబూలము మడిచియిచ్చేబోనకత్తె. Satyabha. 3. 143. అడకుగత్తియయిచ్చువిడెంబునైకొనక. N. 9. 465. అడకువాలింటి.

అడకుట్టె n. s. A board used for smoothing a ploughed field after the grain is sown: in effect corresponding with a roller. కయిలోవిత్తనమువిత్తిమిట్టనల్లములేమండానిరదడమునకైయెద్దనుకట్టితోలేమాను.

అడకుతడకు, or అడసాతడసా adv. Now and then, occasionally. అప్పుడప్పుడు.

అడకుము n. s. A pouch for betel-nut; a barber's case for razors. తాంబూలధాని. ABA. వక్కలకులుపెట్టుకొనేసేంది, మంకలవాడుకత్తులుపెట్టుకొనేసేంది.

అడకుర n. s. A lump, a clod. ముద్ద, అట్టు. అడకురగట్టుట to become a lump. ముద్దకట్టుట.

అడపుట or అడుపుట v. a. See అడంపుట.

అడపుట v. n. To be held or contained. వట్టుట. అడపుని, అనగాఅరకుని. Mandhat. 6. 151. వెడదలుగాగవిచ్చుచుబ్రవేశతటంబులస్సెక్రొలసెనొల్లడకువీపువిచ్చుతగయంబడి. టీ|| సెనొల్లడకుక, సెనొల్లరకుకను, అనగాపట్టక.

అడపాడ or అడాపాడ n. s. Signs, traces. KP. 7. 46. జాడ, ఆచూకీ.

అడరించుట v. a. To do, make, perform; to discharge a missile weapon, to shoot an arrow. చేసుట, వేయుట. N. 2. 524. అట్టుపాశంబడరించి. Vijaya Vil. 2. 173. తడవాయభూత్రుడయీణుడుడరింపగబోయియన్యుహమహుడుడంపడి. M. VI. 3. 32. కుటుతోసురంబులుకుడుగాలుగడరింప

విద్రుంచి. Dab. page 101. మహాశరముశంధిం బి, యాభీమనుకునివైవెడరించెననడు, ib. 106. అ తివేగగరు డాశ్రీమడరింపనదియ.

అడరు n. s. Grief, sorrow. దుఃఖము, సుసాదుఃఖ రూతు మైనవిచారము. D.

అడరుట v. n. To arise, issue, to come. To arise, as fear. To be fit or proper: to shine. శుట్టుట, కలుగుట, జనించుట, వచ్చుట, భయపడుట, ఒక్కట, శ్రుకాశించుట. Siva. 3. 83. అడరుననీన

భానుకీరణానలమంటి. అడరు, అనగావుడయించే. T. 1. 10. శ్రుడమింతలుబాడనడరుకోరికెగన్ను మిన్నెరుదిగుటకు మెట్టుదొరికె. టీ|| శ్రుట్టినటువంటి.

ib. 3. 142. అడరునిట్టార్యులనలుపుడెలుపు. N. 5. 149. కడువడినడరుపడపడలకుజడిసి. టీ|| అతివేగముచేతశ్రుట్టే, వడినడరు, వేగజనితమైన. A.

pref. 10. అడరుగశాశ్రుధారలుమహాముఖవాంత సుధాంబుధారలుం. టీ|| త్రువికినటువంటి. ib. 5. 9. ఆయదుకురిదొమ్మిగెల్వ నడరుమరునికాలాయనీచ

క్రశురంతురలోయన. టీ|| కదియచున్న. S. 3. 240. ఇంటిబలుకుక్కలజరికూయనడరుభయమునగుక్కుమి

క్కునక. కలిగినభీరిచేత. UR. 6. 160. అడరెడువేట్ల సెందొరులయంటినయ్యడు కాలింపినప్పుడు జనియించునాత్మిక్కుపొల్పుతనూపులకాంకురంబు

లు. అనగా పుకరిసెకరుతాకినప్పుడు కలిగినసీంహోదము. N. 5. 156. శ్రువాహవేగంబున బెండుకుడితోడనడరుపెడపెడకొండలగండోకులంబుల. టీ||

వస్తూవుండేటి. ib. 5. 158. లోకులవెలికినడరుమాక్కికంబులనిస్థులు. టీ|| లోకులికివెలికివస్తూపోతూవుండే. BD. 2. 1068. వననిధితిరంబుననుజారిజారి,

కుడివతిపువ్వుముల్ బడకుంధభక్తు, డడరుచుజిట్టలంబాధీశయనుచు. P. 4. 230. బెడంగడరువేటికలపెట్టిదాకువచ్చు. N. 1. 130. శరయోజనాయతోన్నత

మహాపానీనసీంఘసీంఘటిరఘర్షముననడరు. టీ|| ఒక్కచుండును. ib. 2. 376. రేచాయనడరుబారెడుకీలుజడబూది. టీ|| ఒక్కచున్నటువంటి. M. 4. 55.

లితలారచనదీశ్రులడరుసంపించినయాగయాగ. BD. 4. 2075. మడివాలుకూచయ్యమహానీయచరితమ

డరంగజిదివిననఖతోవినిన. H. 1. 89. ఇంకుడరబ్రోచుగడక్కి. ib. 2. 60. ఘననితంబాఘాతనినడకుడర. ib. 3. 245. దేవముముట్టు, వపురాయనిజను

లుబాగడయావిడయడరుక. ib. 3. 3. మృగీనుడంబడరెడుకుట్టూరి.

అడలగొట్టుట or అడలంగగొట్టుట v. a. To lose, do away. పోగొట్టుట. H. 5. 57. తర్వులంనుక్కడలం గగొట్టి.

అడలించుట v. a. To frighten, bully. To do, make, perform. అడలించుట, గద్దించుట. ABA. చేసుట. P. 3. 205. ఒండురెండు గావారడలింతురేటి నెరవాదితనంబిది. టీ|| ఒనర్తు.

అడలు n. s. Grief, sorrow, misery, fear, terror. దుఃఖము, భయము. (అంగడ, వెత. OG. వికత్తు KB.) H. 1. 223. అడలువేదనచేకవ్యయాస్యామి యనుచు. N. 6. 99. తండ్రితరువిడ బెల్లడరునడలున. టీ|| భయముతోడను. Swa. 6. 11. మనంబునంబాడమియుండునడలు అప్పుడుతలంపునంబారిన. టీ|| అడలు, విచారము.

అడలు adj. Grieving, fearing. వ్యాకులకుడే, భయకుడే. Swa. 3. 13. అడలురతిమణిచంపంబున. టీ|| యెద్దుచున్నును శ్రుభధార్యయైన శ్రేష్ఠమైనరతీచేవివలెనే.

అడలుచుట v. a. To daunt. భయపెట్టుట.

అడలుట v. n. To grieve, be in sorrow, be afraid. దుఃఖపడుట, వింతించుట, భయపడుట, వ్యాకులకుడుట. (ధ్వని గారోడనముచేసుట. D.) P. 3.

379. అడలునలముద్దుకుట్టికజడియకుమని. Swa. 2. 18. ననునిముసంబు గానకయున్నయూరెల్లనరయు

మజ్జినకుడెంతడలు సెక్కి. N. 2. 264. అవిష్కముంగనిహరియించుంగమనము గాకడలంగక. టీ|| భయకుడగానే. P. 4. 526. నేనెట్లుచేకుడితిగనునడలుక. టీ|| భయపడును. N. 3. 70. ఆతనికొకకూ

తునిన్నిలోకడలుతండ్రి. ib. 4. 59. దైత్యసాంబ్రాజ్యలక్ష్మీచంపమునడలు. టీ|| భయపడుచూవుండేటి.

అడవ adj. Old, damaged. పాతవైన, బహుదినాలవైన. అడవశరుకులు old damaged goods. అడవఅప్పు a bad debt.

అడవి or అడివి adj. Wild, of the forest, or desert. వనసంబంధమైన.

అడవి plu. అడవులు n. s. A forest, wilderness. వనము. D. కాననము.

అడవిఅవిక n. s. A tree, called Bauhinia parviflora.

అడవిఆముదపుచెట్టు or కొండాముదపుచెట్టు n. s. A shrub, called Jatropha curcas.

అడవికుక్క n. s. A forest dog, or wild dog; the D. says తోడేలు a wolf. This is wrong.

అడవికోడి n. s. The wild bird called Jungle fowl. వనకుక్కటము.

అడవివిక్రమ n. s. A kind of beans growing wild. Dolichos tetraspermus.

అడవి నెల్లికూర చెట్టు n. s. A shrub; croton repandum.

అడవివీర n. s. A plant, a sort of Ghosha with white flowers. ధామార్గము. ABA.

అడవిమల్లె n. s. Jasminum augustifolium. ఆల్ఫోటము. ABA.

అడవిమామెన n. s. A plant called అటకమామిడిశిల్లిక. D.

అడవిముసక n. s. A plant. Hedysarum senoides.

అడవి మొల్ల n. s. A sort of jasmine (Jasminum auriculatum) Globe amaranth. ఆనగాయూధిక. ABA.

అడిగము n. s. ఎడలమీద వేసే కంటములలో భేదము. H. 5. 111.

అడిగర n. s. A sandal, a shoe. పాదరక్ష. L. 18. 57. హరగణంబుల కెల్లనడిగరసనిన.

అడిగొనుట or **అడుగుకొనుట** v. a. To beg, intreat. వేడుకొనుట.

అడిగెండ్లునులిగెండ్లు n. s. రాయిరవ్వునూకనుచ్చు అని తోచినది. Vema. 3. 34. చేసినుల విఅడిగెండ్లునులిగెండ్లు తిరిపెమిదెడుకటికచేబల్లె.

అడివిపడుట or **అడవిపడుట** v. n. To be in a hurry, to be impatient. ఆకురపడుట, త్వరపడుట. (మిడికిపడుట. D.) M. X. 1. 43. నైపూహతంబులగు కార్యంబులు సిద్ధింబొందునెయడివి పడవలదు. Sumati. 27. తడవూర్వక ప్రయమూర్వకకడు వేగిరమడవిపడిన కార్యంబగునే.

అడిదము n. s. A sword. ఖడ్గము. ABA. KB. తరవారు. D. కత్తి. N. 4. 204. అడిదంబురుఫికించిమెడమీదవైచిన.

అడివీరపు adj. Excessively proud. మహత్తైన గర్వముగల. M. VII. 4. 171. వడముడిభజవిక్రమంబువారలమనమె, పుడువిన మొకనుకొనిన మెయడివీరపుకులవ నెలుచున పైపాండవులక.

అడిమె n. s. A bond-man; a slave; slavery. దాసుడు, దాసత్వము.

అడియాలము n. s. A sign, token. లాంఛనము, చిహ్నము. అడియాలమునుట్టుట to recognise. గురుతునుట్టుట M. IV. 5. 224. బిరుదులతోడి, గాడుగులునడియాలంబులతోడి, సిద్దంబులు వైచించుకొని.

అడియాన n. s. Empty fancy or hopes. అంబని కోరిక. D. చట్టిఆశ, దురాశ. ABA. 1. 173. అధాశవిలసిల్లు నడియానయనగను. P. 3. 196. ఇట్లునున్న హితవిషయ వేద నాజాత వేదః ఫేదంబున నారాటంబుముట్టి యడియాశకునను సురుశరిత్యజింపంజాలక. టీ|| పాండలనికోరిక చేతను. HD. 1. 1023. ఆపైకిమ్మగ మేడఅడియాశలేడ. Chandra Rekha. 2. 82. ఎక్కడినిలా ద్రివిధుండెక్కడియడియాశవలపులివిగూడవికొనుకొనిన పేను తెరంగున గిక్కుమనకజను మునెజగేహంబునకుక.

అడివి n. s. See అడవి.

అడివైత్తులు n. s. Sandals. పాదుకలు. BD. 5. 1091. జన్నిదంబులుసిక్కు జడలును బెట్టియడివైత్తులంబికన్నడముసంధించి. B. Padya. 5. 251. క్రిందనడివైత్తునవరించిరి త్తకజ్జ, వస్త్రమునుబాది విగళమునవరునుగట్టి.

అడుకులు for అటుకులు.

అడుక్కొనుట v. a. To entreat. బతిమాలుకొనుట.

అడుక్కొనుట for అడుగుకొనినుట v. n. To live by alms. తిరిపెమెత్తుకొనివెంచుట.

అడుగు n. s. The foot, the footstep, a pace, step, the bottom, basis. The foot measure, containing twelve inches. One line of verse. Thus four "feet" make one stanza, or quatrain. చెట్టు అడుగు the foot of a tree. అడుగురాయి a lower stone. కొండఅడుగునవుండేవూరు a village at the foot of a mountain. ఆకథను అడుగునుంచి చెప్పు tell the story from the beginning. కుండ అడుగు the bottom of a pot. అడుగుంటకోయట to cut off by the root. అడుగుతోపెళ్లగించుట to eradicate, to root out. అడుగారిపోవుట to be utterly ruined. నామాటకు అడుగుదాటకు transgress not my command. వాని అడుగులవాడనుట్టుకొనిపోయినారు they traced his footsteps. అడుగడుగున or అడుగడుక్తు step by step, now and then, frequently, often. అన్నము అడుగుంటినది the rice has burnt at the bottom of the pot.

అడుగుట v. a. To ask; question, beg, solicit, demand. ఇన్నునుట, ప్రశ్నచేసుట. వాండ్లుమానుడుచును అడిగినారు They asked my daughter in marriage.

అడుచుకొనుట v. n. To contract, choke, be stopped. ఆకాలవలలోయిచ్చుక అడుచుకొన్నది the sand

has gathered or accumulated in the channel, the channel is choked with sand. వానిొప్పు దుచుకొన్నది he has an oppression of the breast. గొంతుఅచుకున్నది, మాట్లాడకూడలేదు his throat is contracted, he cannot speak.

అడుచుట or అడంచుట v. a. To beat, strike, break. To destroy. కొట్టుట, నశింపజేసుట. D. P. 1. 729. ఎమ్ములిరియగళితో సడిచిన.

అడుపు n. s. A stroke, blow. చెప్ప. A. 6. 28. బంబోతద్దాసరియదుపుంబడపాతులం.

అడుసు n. s. Mire, mud, clay. మరడ. D. ఆవ్యవ హారము అడుసులో నాటిసస్తంభము గావున్నది the matter is uncertain as a weather cock. (lit. like a post in a quagmire.)

అడ్డ or అడ్డము adj. Cross. తిర్యక్తు గావుండే. అడ్డ గోడ a crosswall. అడ్డపలక a cross-plank. అడ్డ దోవ a crossway. అడ్డమాలము a cross beam. అడ్డపాట్లు a cross mark worn by the Hindus on their forehead. ఆవిడ్డను అడ్డపాకు గాయెత్తు కో take the infant on your arms. వాడు అడ్డ దోవలుతో క్కుతున్నాడు he goes the wrong way to work, he takes the short cut. అడ్డకర్ర a cross-piece of timber : an obstacle : a bar. See అడ్డము.

అడ్డ n. s. A dry-measure equal to two manicas. రెండుమానికెలకొంది. D.

అడ్డంకి n. s. Hindrance, obstruction. ఆటంకము.

అడ్డకట్ట n. s. A dam or bank, an embankment. సేతువు, చేలకునిట్టినిలిచేటందుకుకట్టినగట్టు. D.

అడ్డకట్టు n. s. A quilt or petticoat worn by a బ్రహ్మచారి without a gochi. కచ్చము లేకుండా మొలకుచుట్టుకొన్నట్టు. వాడు అడ్డకట్టుకట్టుకొని తిరుగుతున్నాడు he wears the lower garment without the కచ్చము that is, he is not yet married.

అడ్డకత్తి n. s. అనగాపట్టణము.

అడ్డకమ్మి n. s. A cross piece, the cross selrage in cloth. అడ్డముగా వేసినకర్ర, అడ్డఅంచున్ను.

అడ్డకర్రలు n. s. Obstacles, obstructions, hindrances. విఘాతము. నాపనికొర్రలు వేస్తున్నాడు he throws difficulties in my way.

అడ్డగ n. s. The fraction called half a fanam. రూకలో సగము.

అడ్డగించుట v. a. To hinder, obstruct, stop, arrest. విఘాతముచేసుట, ఆటంకముచేసుట, నిరోధించుట, వారించుట.

అడ్డచావు n. s. A cross beam. అడ్డవాసము.

అడ్డతల n. s. A narrow projecting head : having a narrow forehead. నిడుపుతల.

అడ్డనము n. s. A shield, buckler. కాలు. D.

అడ్డకట్టుబాల n. s. A child in arms ; an infant. శిశువు. Sar. D. 369. అడ్డకట్టుబాలుడటవేయాయమ్మ.

అడ్డకట్టె n. s. A thick board used for smoothing a ploughed field ; after the grain is sown : this is drawn by two oxen. మడిసీనును చేశేమాను.

అడ్డకడుట v. n. To obstruct, impede, interpose. విఘాతముచేసుట, వారించుట. నాపనికొర్రలు అడ్డకట్టాడు he threw obstacles in my way. భార్యనుకొట్టబోతేకొడుకు అడ్డకట్టాడు as he was going to strike his wife his son interposed. నేనడ్డకడకపోతేవాండ్లు చచ్చుదు had I not interposed they would have died.

అడ్డపాటు n. s. Obstacle, hindrance, obstruction. అడ్డి, విఘ్నము. ABA. P. 4. 269. శివగణనాయకాయనిసోప్రమకార్యముల అడ్డపాటు లేకవు.

అడ్డబాసి n. s. A nose jewel. నాసాభరణము. D. బులాకి.

అడ్డమాడుట v. n. To contradict. విరుద్ధముగా చెప్పేట.

అడ్డమాను n. s. A cross bar.

అడ్డమిడుట v. a. To place before. నడమపెట్టుట.

అడ్డము n. s. Obstacle, hindrance, obstruction. A screen, any covering. A security, a pledge. అభ్యంతరము, ఆటంకము, చాటు, తాకట్టు. నీమాటకు అడ్డము లేదు no one will resist you. వాండ్లకుమాకుగోడ అడ్డము గావుండెనది there was a wall between them and us. లైకనగను అడ్డము పెట్టియరువైరాపాయలు తెచ్చినాడు he pawned a jewel and got twenty rupees. నాపనికొర్రలు వచ్చినాడు he opposed my endeavours. మొగుణ్ణి అడ్డము పెట్టుకొని తానే అన్నికనులు చూచుకొనిపోయినది she used her husband as a screen and carried on the business. వాడు అడ్డపాటు వేస్తున్నాడు he throws impediments in the way. వాడు తండ్రికి అడ్డమాడుతాడు he opposes or contradicts his

father. తిరు కవితాపాఠ్యంలో గామూడేళ్లు అడ్డమువ
 శ్రవి there are three rivers in the way to Tiru-
 pati. ఏదో పుకటివచ్చి అడ్డమువడ్డది something has
 got in the way. వానికి అడ్డముతలిగాదు they in-
 terrupted him. కొంత దూరము దోవనే పోయి అవ
 తల అడ్డము తిరిగినాడు or అడ్డముతోక్కినాడు he
 went along some way and then cut across.
 BD. 4. 1532. కరాగ్రములు దప్పులకడ్డమిడుచు.
 అనగా చేతితో కండ్లను మూసుకొని. అడ్డముదిగట
 ముగాసీవినాడు he drew lines crosswise and
 lengthwise.

అడ్డము or అడ్డమైన adj. Cross. తిర్యక్తైన. నన్ను
 అడ్డమైనకూటలు ఆడినాడు he reviled me. అడ్డ
 మైనకూళ్లు any food that comes to the hand.
 అడ్డమైనకూళ్లుకుడివినాడు he ate unlawful food.
 నాకు అడ్డమైనవని పెట్టుకున్నాడు he employs me
 in anything that comes to hand. See అడ్డ.

అడ్డముగా adv. Crosswise, across, transversely.
 తిర్యక్తుగా చెట్టుకండ్లకు అడ్డముగావున్నది the tree
 intercepts the view, the tree is a screen. నేను
 అడ్డముగా నిలిచిని I stood in his way.

అడ్డవదనగా adv. Across the page, not perpen-
 dicularly. తిర్యక్తుగా.

అడ్డశరవు చెట్టు n. s. A tree (Justicia adhatoda)
 అటరూదము.

అడ్డశరము n. s. A medicinal shrub, Justicia
 adhatoda. అటరూదము. D. The leaves are
 scattered among clothes to preserve them
 from insects.

అడ్డసారెలు or అడ్డసాళ్లు n. s. plu. Dice. సొగటాల
 పాచికలు. M. VII. 1. 337. యిట్టిచిరటపాశీగునే
 యవిమత్సాయకముల అడ్డసాళ్లే. ib. VII. 5. 29. శ
 కునిచేతియడ్డసారెలుగావుగాండీవిముక్తబహుకుటి
 ణ్ణబాగముర్తి.

అడ్డసాళ్లు n. s. plu. Furrows that cross others.
 తిర్యక్తుగావుండేలాంకలవర్ణకులు.

అడ్డాదిడి adj. Froward, perverse. ఏడానూడమైన.
 నన్ను అడ్డాదిడికనులకువంపుతాడు he employs
 me on idle jobs. అడ్డాదిడిమాటలు ఆడబోకు do
 not speak perversely. A rhyme says అడ్డాది
 డిమాటలు వడ్డారముతోడబలుకువానాలినినే.

అడ్డి n. s. Delay, hindrance, obstacle, impedi-
 ment, obstruction. విఘ్నము.

అడ్డిగలు n. s. A jewel worn by women about the
 neck. కంఠాభరణవిశేషము. రెట్టగుండడిగలు a
 kind of the same.

అడ్డు n. s. A screen, any thing that affords con-
 cealment. చాటు. D.

అడ్డుగ n. s. The fraction called half a fanam. శ
 శార్థము. ABA.

అడ్డెడు adj. One అడ్డ of grain &c.

అణించుట, అణచుట or అణచుట v. a. To depress,
 humble, abate, quench. To ruin, destroy. క్రొ
 దికినదుముట, శాంతిపొందించుట, నశించుచేసుట.

అణకట్ట for అనకట్ట n. s. A dam.

అణకలువైచుకొనుట or అణకలువేసుకొనుట v. n.

To go wrong, turn restiff, as a bullock which
 turns the wrong way in the yoke. ఎద్దుగానిగు
 ర్రముగాని సెుకెడురుదిరుగుట, యెండివేసుకొను
 ట. Zacca. 4. 51. వెగఠాందిరవిలేరి సెుగలగట్టిన
 యట్టివాహంబులణకలువైచుకొనియె. తిన్నగాజరగ
 న్నియకమాటిమాటికీ అణకలువేసుకొంటాడు without
 going on smoothly he now and then turns
 restiff.

అణకువ n. s. Modesty, politeness, humility,
 submission. విసయము.

అణగొట్టుట v. a. To beat down, suppress,
 crush. కుంకొట్టుట, యణించుచేసుట.

అణగారుట v. n. To be extinguished, to be
 quelled, to subside. కుట్రమరలేకపోవుట, చల్ల
 రుట, అణగుట, నశించుట.

అణగించుట v. a. To keep under, quell, depress,
 refrain, crush. అణచుట, పోగొట్టుట.

అణగుట v. n. To be suppressed, humbled, abated,
 quelled or calmed. To be ruined; to be con-
 cealed. మట్టుచదుట, శాంతించుట, నశించుట,
 దాగుట.

అణచడము n. s. Compression. అడవడము.

అణచుట or అణచుట v. a. See—

అణిమ * n. s. One of the supernatural faculties,
 extreme minuteness, invisibility, the subtle
 and invisible state assumable by a deity. శివ
 లీలావిభూతిభేదము, అణుత్వము. SC. అణిమాసిద్ధ
 డు one who possesses the faculty.

అణియుడు * n. s. He who is very small. అతిసూ
 త్నమైనవాడు. A. 6. 148. అణుశమాహములకు
 నునశీయునిన్ను. అణియుడు అణుశమాహములకు
 నునశీయునిన్ను. అణియుడు అణుశమాహములకు
 నునశీయునిన్ను.

అణు or అణువు * n. s. An atom. తేజము, అణుమధ్య
 a slender waisted nymph.
 అణుకువ See —
 అణుగుట v. n. See —
 అణుచుట v. a. See —
 అణుజు n. s. A kind of hawk. శ్వేనము, డే. K. B.
 Swa. 4. 84. ఉడువీధి బెరగువస్య సుక్త యణుజు.
 అణువు * n. s. An atom. తేజము, నల్లకరిన్ని.
 అణ్యముపుణ్యముయెరగను I know neither good
 nor bad about it.
 అతండు pron. He, that man. ఆయన.
 అతంత్రము * adj. Unstable, infirm, weak. De-
 pendant, subordinate. అస్థిరమైన, అస్థిరతంత్ర
 మైన. నన్నిక్కడ అతంత్రము గావిచినారు they
 left me in the lurch.
 అతంత్రము n. s. (a bad phrase) Unstability ;
 weakness. Dependence. అస్థిరత, అస్థిరతంత్ర
 ము.
 అతకరించుట v. a. To excel, surpass, transgress.
 ఎంచుట, అతిశయించుట, అతిక్రమించుట. KP. 6.
 246. ఇంద్రవదనలమందగమనశ్చివ్రావంబునతకరిం
 చుకుతుకరయంబునకు శ్రతికూలంబగుచు. Nara-
 simha Puran chapter 1. అంబుధి నాదంబునతక
 రించుచుట ద్వేనభమున బాంబజన్యశ్చివ్రావంబు. Padma
 Puran. Chapter 10. శృఙ్ఖలహేతివ్రాతభీషణద్య
 తివాలమర్క కుండలరుచినతకరింప.
 అతగాడు or ఆతగాడు pron. He, that fellow.
 అతగుడు n. s. A pining creature, a poor wretch.
 బలహీనుడు, దీనుడు. L. 5. 14. అతివీరుతో కలసా
 మువెట్టుకొన్న అతగునిరితి. M. VI. 70. అతగులచే
 దృశ్యుడు బలచ్యుతుడైకట్టుబడనంరహినుడె. BD.
 1. 221. అతడు వయామతిసల్లననగుచునతగులైనా
 రిపింపనరవిరిగంట.
 అతడు or అతను n. s. pron. He, that man. ఆయన.
 అతనికతనే of himself. ఒకాతను somebody.
 అతను or అతనుత * n. s. The "bodiless," in-
 corporeal god, i. e. Cupid. మన్మథుడు. H. 2.
 61. అతనునేహము, అనగామరునిల్లు the puden-
 dum muliebre.
 అతర్కము n. s. Transgression, wickedness,
 offence. అతిక్రమము, దుర్మార్గము.
 అతర్క్యము * adj. Incomprehensible, unsearch-
 able. ఉహించుకూడని. Lalito, 8. 27. అవాఙ్మ
 సా తీతమతర్క్యమైభవం.

అతలము * n. s. One of the fabled subterraneous
 regions ; the upper division ; supposed to be
 immediately below the earth. క్రథమండపా
 తాళము, భూలోకముకిందిలోకము.
 అతలకుతలములు v. n. To be routed, scattered,
 dispersed. గలిదిలియవుట, తారుమారౌట, చెదిరి
 పోవుట.
 అతలకుతలము * n. s. Disorder, confusion, dis-
 turbance. అల్లరి, గలిదిలి, గత్తర, చీకాపు, తారు
 మారు. అతలకుతలము చేసుట to make a bustle
 or great noise, to cause a tumult or confusion.
 అతలకుతలముగా adv. In confusion. అల్లరిగా.
 అతసి * n. s. Common flax : Linum usitatissi-
 mum, also A leguminous tree, the leaves of
 which are dressed and eaten. (Coronilla
 grandiflora.) ఉడు, అనగా అనిస చెట్టు.
 అతాంతము * adj. Unfaded, fresh. వాడని. Vasu.
 3. 189.
 అతి * (a particle) Over, beyond, exceeding, very
 much ; extreme, vast. అధికమైన. A rhyme says
 అతిదానాద్ధతఃకర్ణః, అతిలోభాత్పునోధనః, అ
 తికామాద్దశశ్రీవః, అతిసర్వత్రవర్ణయేత్. యెందు
 కు అతికారాదు excess is always hurtful.
 అతికాయము * adj. Gigantic. బ్రహ్మాండమైన. అతి
 కాయుడు a giant. మహాకాయుడు.
 అతికించుట v. a. To solder, cement, join, unite.
 అంటించుట, చేర్చుట, జతచేసుట.
 అతిక్రమము * n. s. Transgression, wickedness,
 offence. అతర్కము, దుర్మార్గము. అతిక్రమము
 చేసుట to transgress, to offend.
 అతిక్రమించుట, అతిక్రమిల్లుట v. a. To transgress,
 trespass, pass over, pass. ఉల్లంఘనచేసుట, గడు
 చుట. యిత్సడు శివయము అతిక్రమించినది the
 time has passed or gone by.
 అతితిమింలము * n. s. The craken or biggest of
 fish. మహా తరమైన చేప.
 అతిత్వరగా * adv. Speedily, with all haste. నిం
 దాళీఘ్రముగా.
 అతిథి * n. s. A guest, a stranger. కురగ్గుచోగతుడు.
 అతిథిపూజ, అతిథిక్రియ, or అతిథిసత్కారము hospi-
 tality, courteousness.
 అతిమధురము * adj. Very delicious ; delightful.
 నిందారుచిగల, రమ్యమైన.

అనిమధురము n. s. Licorice, (Glycyrrhiza glabra) or the root of the Abrus precatorius which is used instead. యష్టిమధురము, మధుయష్టిక.

అతిమాత్ర * n. s. A "pill too much." i. e. excess in medicine. అధికమందు. వాడుయిప్పడునిండా అతిమాత్ర గావున్నాడు he has now gone wild.

అతిమాత్రము * adj. Exceeding; immoderate; excessive. భృశము, మిక్కిలి, మిక్కిలుమైన.

అతిముక్తము or అతిముక్తకము * n. s. A creeping plant, Gærtnera racemosa. మాధవీలత, శుభ్రస్ లగురివిండు.

అతిరథుడు * n. s. A charioteer or warrior in a car. తేరుమొదనందియుద్ధముచేయడములోగట్టి వాడు.

అతిరసము n. s. A sweet cake made of rice meal and sugar fried in ghee. పాకముపట్టిన బెల్లము పిండికలిపితట్టితైలపకవ్వముచేసిన భక్ష్యవిశేషము, అరిసెలు.

అతిరసాలపక n. s. A baker's peel.

అతిరిక్తము * adj. Superabounding, excessive. Other, different. అత్యంతమైన, సుమధికమైన, ఎచ్చుఅయిన, ఇతరమైన. అతిరిక్తగృహము the other house.

అతిరేకము * adj. Much, excessive. అధికమైన.

అతిరేకము * n. s. Excess. అధిక్యము. మోహాతిరేకము strong lust.

అతివ n. s. A woman. ఆడది. D.

అతివనశ n. s. A tree used in medicine; the bark is also employed in dying; it is of three kinds; white, red, and black. (Atis, or, Betula. అతివన.)

అతివాసము n. s. The fast observed on the day preceding the ceremony in which oblations are presented to the manes of departed ancestors. ప్రాధమునకుమందువుకై ప్రార్థనలంఠేదినము.

అతివృష్టి * n. s. Excess of rain. అధికవాన.

అతివేలము * adj. Much, excessive, unlimited. అతిశయమైన. SC. మిక్కిలుమైన.

అతిశయము * adj. Much, excessive. (In Telugu) Marvellous, wonderful, uncommon. అత్యంతమైన, చోద్యమైన.

అతిశయము * n. s. Excellence, pre-eminence. ఎక్కువ. ఇదియేమిఅతిశయము what great matter

is this? వాడుశదిరూపాయలుచ్చినదిఅతిశయమే his giving ten rupees is a wonder. యేమైనాఅతిశయముకాదు is there any thing particular or remarkable? వానికిఅంతాఅతిశయమే every thing is new to him.

అతిశయపడుట v. n. To be surprised or amazed. ఆశ్చర్యపడుట.

అతిశయముగా * adv. Excessively, wonderfully: uncommonly. నిండాగా, వింతగా. అతిశయముగాయిచ్చినాడువో is it strange that he should give this?

అతిశయించుట or అతిశయిల్లుట * v. n. To overmatch, surpass. To increase, become augmented. మించుట, పొడుగుట, ఎక్కువఅవుట.

అతిసారము or అతిసారభేదము * n. s. Diarrhæa or dysentery. పాచనము. D. వాతాతిసారము a flatulent disease of this kind by which the belly is swollen. పితృతిసారము vomiting and purging: (Mal-det-erra, in the Portuguese phrase.) అతిసారముకనపించుట to become ill of a looseness and fever.

అతీంద్రియము * adj. Imperceptible to the senses. అశ్రుత్యముమైన.

అతీతము * adj. Past, gone, elapsed. గతమైన, అతిక్రాంతమైన. కాలాతీతమైనది the time is gone by. లోకాతీతమైన extraordinary, wonderful.

అతీతక్రియ * n. s. The past tense. భూతక్రియ.

అతీతుడు * n. s. He who has passed or gone over. గడిచినవాడు. Thus వేదాతీతుడు he who has perused the Vedas.

అతీవ * adv. Much, very much. మిక్కిలి.

అతుకు n. s. Junction, union, a joint, patch, jointure, seam. జతకరవినది. D. శుంధానవసన ఘండుము. ABA. అతుకులబ్రతుకు living as a cuckoo in another man's house.

అతుకుట v. a. To solder, cement, join, unite to. అంటించుట, చేర్చుట, జతకరచుట.

అతుకుట v. n. To join. To agree with, to be fit. అంటుట, ఇడుడుట.

అతులము or అతులితము * adj. Unequaled, unparallelled, matchless. అశమానమైన. Vish. 2.

అతులితుడు * n. s. He who is matchless. అనుమానుడు.

అతేజస్ము * adj. Dimmed, obscured. కాంతివిహీనమైన, మకమకలాడే.

అత్త n. s. Father's sister, mother-in-law, maternal uncle's wife. మేనత్త, ఆలితల్లి లేక మొగునితల్లి, మేనమామ భార్యయిస్తు. అత్తమామలు mother-in-law and father-in-law.

అత్తమిల్లుట v. n. To sit down, lie down. ఉండుట, కూర్చుండుట (కురుండుట. O.G.) S. 3. 436. మనుశ్రుతుకుల గుత్తులనత్తమిల్లునెత్తాలలమొత్తములుతాలవృంతంబులై. Swa. 2. 30. కాయలుత్తం గకుచపాళినత్తమిల్ల. టీ|| హత్తుకానియండగానున్ను. M. V. 3. 253. విదురుండు మణిపీఠంబునం గృహునివెన్ను దేశతదీయొన్న తపీఠంబుననత్తమిల్లియండె. Ila. 1. 106. మొల్లపూబాన్నవైనత్తమిల్లనునివి. Swa. 5. 121. పూర్వాంగముత్తరంబైపిరుండుత్తమిల్ల. టీ|| వెనకదేహము మొగ్గియుండగానున్ను. Pariz. 2. 63. కరంజనడెంబంబులరెండుసెక్కటిగావత్తింతుపోల్చినత్తమిల్లు. P. 2. 101. వాతెరవైసెరవైవన్నాణంపునగవునత్తమిలం.

అత్తము n. s. A cluster or part of a bunch of plantains : having the form of a comb. అరిటిశండ్లగుత్తి. D. గుంపు. OG.

అత్తరి or అత్తరిక adv. Then, at that time. T. 5. 13. అప్పట్లో.

అత్తశకము or అత్తలము n. s. A short spear, a lance with a three sided point. నేశా. Swa. 4. 167. తేజాశక్యంబు మెలంపుచుంటును, బంట్రికోలలనడివంబుననత్తలంబుననేసియువ్రేసియునడవియుంబాడివియుం. Pal. 50. అలతిముయ్యంచులత్తశకంబులును. Swa. 4. 158. మత్తారులకునుత్తలంబిడునత్తలంబును. టీ|| నేశాయున్ను. Ruckmangada. 3. 94. అడలింవియత్తశకముచేగడలింవివిభుండుభిల్లగణవల్లభులం.

అత్తి adj. Appertaining to the glomerous fig tree. అత్తికాయ it's fruit. This tree has no apparent blossoms : hence అత్తిమానుపూచినట్టు denotes "about as likely as milk from a stone." అత్తికల్లు the juice that flows from it's root ; which is drunk as a cooling beverage.

అత్తిచూను or అత్తియ n. s. The glomerous fig tree. ficus glomerata మేడిచెట్టు. N. 6. 54. ము

ట్వంతమునండువిప్పిలమునత్తియుగొంటసెత్తిరండునావెంతకు.

అత్తుట or హత్తుట or అత్తుకొనుట v. n. To be attached or joined. శక్తమవుట.

అత్తెము n. s. A hawk's jesses. చేతిమాడసెట్టుకొనేదేగకాలిగొట్టుచేతికలకుండాకట్టుకొనేవర్తము. Bhanumat. 2. 241. అసికొనియాడివాడుశశిదండియబొద్దులపంటగట్టి సెన్పినుకులపీలిపింఛములమేకొనుకుచ్చులకట్టుదోరముకొడనరదాపారముకొవెలయదాలివియత్తెముతోడమింకొనుమలనళ్లుడేగనని గొమ్మునిచ్చె మహిళమాళికిక. Swa. 4. 82. లీలమణి-దత్తాక్షడుగింపనుతోర్పిశిరోజనిడశాందోశిలోకరేఖదనతోరపునల్లనిదిర్లుబాహువై చోలపాలంబెవోలెవిడియత్తెమానందలయెత్తిదూచుబత్ సాశువముకవడింజనుశశంబువయికి విడిచెకమహాలాధర్తిక.

అత్తెశరుగాపెట్టుట v. n. To boil rice with water which is to evaporate entirely when the rice is properly boiled. ఇకరబెట్టుట.

అత్యంతము * adj. Excessive, much. మిక్కిలి, విశేషమైన. అత్యంత విషయపూర్వకముగా with profound respect.

అత్యయము * n. s. Death, end. Distress, transgression. మరణము, అంతము, కష్టము, అతిక్రమము. A. 4. 206. వర్షాదినాత్యయము.

అత్యాదరము * n. s. Kindness, comfort, consolation. మిక్కిలివిశ్వాసము, నిండాసారామళక.

అత్యావశ్యకము * adj. Indispensable, urgent, emergent. నిండాఅత్యమైన.

అత్యాశ * n. s. Covetousness. నిండాఅపేక్ష.

అథవా * Or, or else. లేకుంటే, అట్లాకాకుంటే.

అదంతరము for అతంత్రము n. s. (bad phrases) Instability, weakness. Dependence, helplessness. అస్థిరత, అస్వతంత్రము.

అడక n. s. An old shoe. జీర్ణపాదరక్ష. OG, ABA. 2. 567.

అడటు n. s. Pride, presumption, arrogance. గర్వము, బాగురు. (దురుసు or ఉడుటు. OG.) N. 2. 524. అశ్రోశస్త్రంబులనడటణంబి. ib. 4. 115. నేనలతోడనరిగెవిప్వక్తేనుడడటుమాని. HN. 118. వయస్సురగాచేనడటుగలిగి. DRY. 2. 1016. అడయతబోనికపాదివియడటణంబెచెట్టె.

అదనబడన adv. Safely, without being hurt. Economically. చెక్కుచెదరకుండా, పోషిమిగా, P. 1. 616. అంబునిధితీరమునకులాయంబమర్చికోనికలం గుచుట్టిభిగ్రుద్లపెట్టిపాదిగనేమరిపాటులేకదనబడనకలకబడకుండసెంద్రాంటిగలపికొనుచు. Sancara. H. 4. 37. అదనబడననేగూర్చిమాయశుద్ధిర్చిపొమ్మనీవన్నె.

అదనము adj. Exceeding, extra, much, superior, great, excessive. అధికమైన. DRB. page 198.

అదనమానవులనాహారముల్ గొనుచు. T. 2. 116.

అదనము n. s. Plenty, abundance. అధికము.

అదను n. s. An opportunity, season, critical point of time. సమయము. P. 4. 458. అదనకొగదనంబుననత్తదీయ. A. 4. 292. చెరుతనదనుబూచి. ib. 4. 98. అదనున at that season.

అదనుగ adv. ఒక్కొక్క. Tara. 2. 40.

అదభము * adj. Much, many. విస్తారమైన, పెండు.

అదముట v. a. To press, squeeze. అణచుట. దానినొంటినిఅదము stop her mouth. దాన్నిఅది మిచుట్టుకో press it and hold it firmly. అదమడము compression.

అదయుడు * n. s. A cruel wretch, merciless tyrant. నిర్ణయాత్మకుడు, క్రూరుడు.

అదరికడుట or అదిరికడుట v. n. To caper about, to curvet. బోలెబడుట.

అదరిపాటు n. s. Pride, jollity. బోలెబాటు.

అదరిపాటున adv. Suddenly, unexpectedly. ఏమరిపాటున. A. 5. 62. ఒడకెడు గాద్దబ్యమదరిపాటునబల్లిరింకబుట్టెడుకేకరింతచెలుక. N. 1. 126. అదరిపాటునవారాశియుడుటుబూచి.

అదరు or అదురు n. s. Concussion, shaking, tremour, trembling. Fear. Swelling. కంపనము, చలనము, కొట్టుకోవడము, భయము, వాళ్ళు. భూమి అదురు a tremour or convulsion of the earth. ఆపిల్లగానికి తండ్రివద్దకొంచెము అదురువుండవలెన he ought to fear his father.

అదరుగడ or అదురుగడ n. s. Daunting, fright. బెదురు. KUR. 2. 51. అదురుగడకనురారితలులంబయశంభరవంబువీనులకగదినిగుండెయల్ బగుల.

అదరుట or అదురుట v. n. To tremble, shake, quake, shiver. To dread. కంపించుట, భయపడుట. భూమి అదురుతున్నది the earth trembles. దాన్ని చూడగానేవానిగుండెలుఅదిరిపవి his heart bled to see this. కడినను అదురుతున్నది my left eye

tingles, or trembles. వాడుపట్టిఅదురుగుండె he is a coward.

అదలించుట or అదల్చుట v. a. To frighten, menace, rebuke, reprove. బెదిరించుట, గద్దించుట. N. 10. 37. ఆర్భకుల్ తనదూడనదలించపలుమ్మనివలుడకొమ్మలగ్రుమ్మ.

అదలుపు or అదల్పు n. s. Menace, threatening. బెదిరింపు, గద్దించు.

అదవ or అడువ n. s. Rent. అడ్డె. OG. అదవంబు a house that is hired. వాడుఅప్పుల్లోఅదవనేద్యముచేస్తున్నాడు he cultivates a rented field.

అదవన n. s. Grief, sorrow, affliction. దుఃఖము, వ్యాకులము. R. 5. 276. ఎందునున్నను దెత్తునియ్యిం దువదననదననుబూడుమదవదవదలియధిక.

అదవనశుడుట v. n. To be in grief, or sorrowful, be troubled. కొండలమందుట, విచారశుడుట, వ్యాకులకడుట. D. Bhaga. page 163. line 15.

అదవనశుడునట్టియామహేం ద్రునకు త్రిదివంబుక్రమ్మరదిరము గాసెనే. R. 4. 15. శుడకడరాఘవనిలునిలు, మదవనశుడవలదుడశరధాధికనీకుక.

అదవనశుట v. n. To be confounded. తారుమారౌట. Zacca. 5. 38. అదవనశునశయ్యదలునందము దప్పినహారకల్లులుక.

అదాంతము * adj. Untameable, ungovernable. అణచకూడనటువంటి.

అదాటుగా or అదాటున adv. Suddenly, unexpectedly. అకస్మాత్తుగా, ఏమరిపాటున.

అది (Pronoun) She, it, that. (Genitive దాని, accusative దాన్ని, Dative దానికి.) It is used for ఆ; thus; అదినిమిత్తము for that reason. అదిమొదలు or అదిమొదలుగా since that, from that, ever since. అదివరకు until then, as far as that. అదిగో there! look! lo! behold! to be sure! అదిగాక adv. Besides which.

అదిగాన adv. Therefore. అటుగనక, అయినందున. BD. 5. 1373.

అదితినందనులు * n. s. plu. Gods, deities. దేవతలు.

అదినుత prep. Since, beginning from that. తదారభ్య. KB.

అదినుత adv. Since, from that time.

అడుకు or అతుకు n. s. Junction, union, a patch, a joint in a plank. కలతన, మాసిక.

అడుకుట or అడుకుట v. n. To be joined, united or soldered, to cling together. శక్తమవుట.

అడుగువేసుట or అడుగువేసుట v. a. To attach, join, patch. మాసికవేసుట.

అదిగో interj. Lo! Look! behold! అదిగో, అదో.

అడుఱు adj. Severe, deep. నిండాగా సుక్ష్మబద్ధ. Bmj. 4. 17. అడుఱుబల్లంటునాటులనానుకొనుచు.

అడుసు n. s. An opportunity, season, critical point of time. శేషయము.

అడుము n. s. Pressing, squeezing. ఆచరణము. ప్రకటనములో చొప్పుతాను I shall kill him at a single squeeze.

అడుముట v. a. See—ద—

అడుముడు n. s. A thrust, push, squeezing. కుక్కడము, క. క్రడము, పీడనము. ABA.

అడురు n. s. See—ద—

అడురు adj. Dear, costly, expensive. అధికవలకల.

అడురుట v. n. See—ద—

అడురువేటు n. s. A large gun-rocket, fired in processions; a small cannon used in fireworks, a foot long and two inches thick; fixed on a pole. It is filled with powder and stopped with earth or a wooden bung. పెట్టదిట్టె.

అద్బుక్కు * n. s. A blind man. గుడ్డివాడు.

అద్బువ for అద్బుక or అద్బుర Root in A of అడురుట which see. H. 5. 332. అద్బుయమునబడియెనంకమద్బువ.

అద్బుశ్యము * adj. Invisible. అనుచదని.

అద్బుశ్యత * n. s. Invisibility, vanishing. అనుచదమి. ఆయనఅద్బుశ్యతనుపొందినాడు he disappeared or vanished.

అద్బుష్టము * n. s. Fortune, luck, chance, fate. ఘాత్యము. దురదృష్టము bad luck. అద్బుష్టవంతుడు or అద్బుష్టశాలి a fortunate man. అద్బుష్టహీనుడు an unfortunate man.

అదె interj. Lo! look there! అదో. B. X. అదెనందనందనుండంబహి కుండయ్యె.

అదే "The same"—"it;" this is the pronoun "అది" with the intensive ఏ. అదేమనిషి the identical man.

అడ్డ adj. A half. అర్థమైన, సగము. అడ్డరూపాయి a half rupee. అడ్డమణులు a half maund. అడ్డపాతల a half quart. i. e. two anas.

అడ్డ n. s. A dry measure, a half of a "sola." A small heap of straw not yet thrashed. అర్థసోల, నూర్చుకుండా వేసినబిన్నుకుప్ప. P. 1. 793. తెలిగంటులేనిపాటుగ సెడ్లనడ్డలగడ్డల వ్రెడుచువేసినవిగాది.

అడ్డకము n. s. Ohintz-printing; dying with colour. రాశవస్త్రై. అడ్డకపుబట్ట cloth that is dyed or stained with dye. వానిఅడ్డకముమంచిదికాదు his dying is not good.

అడ్డమరేయి n. s. Midnight. అర్ధరాత్రము, నిశీధి. A. 6. 10. అడ్డమరేయిద్దాసరి.

అడ్డము n. s. A mirror, a pane of glass. ముకురము. అడ్డాలరలుపు a glass door. అడ్డాలరిక a spangled jacket.

అడ్డరి n. s. That side or shore. (ఆ that; దరి side.)

అడ్డించుట (causal) To get dipped or stained, to have a cloth dyed &c. అడ్డేటట్టుచేసుట. మైనములో అడ్డించినగుడ్డ or మైనపుగుడ్డ wax cloth.

అడ్డిరపాటున adv. Suddenly, unexpectedly. అదాటున. S. 3. 543. అనితలపాయువారిపాలుపడ్డిరపాటునజూచివిస్త్రయంబనుకమలీలదొట్టిన.

అడ్డిరయ్య interj. Bravo! excellent! శాబాను. Siva. 1. 35. చెప్పుక చెప్పెడునద్దిరయ్యమా కెరుగదరంబెమిమహిమ. టీ! శాబాను.

అడ్డుట v. a. To dip, to print with colours. ముంచుట. BD. 5. 319. ఇడ్లుంబుగాపాలనడ్డుముసీటనడ్డుముకూకింకనన్యధాలేదు. వేదపుంటలను పూకలో అడ్డిగోడనుచరుతారు they dip lumps of cowdung into husks and stick it in cakes on the wall.

అడ్డుముద్దు n. s. Sport, play. విడ్డయొక్క చేష్టలు. అవిడ్డయొక్క అడ్డుముద్దుమాడకచచ్చినాడు he died without seeing the child play.

అడ్డె n. s. Rent, hire. బాడకు. అడ్డెకుకాపురము పుండుట to dwell in a house for rent. అడ్డెకుతీసుకొనుట to hire. అడ్డెకుయిచ్చుట to let out.

అడ్డెరీటి a written agreement to pay rent. అడ్డెయిల్లు a lodging or rented house.

అడ్డా (a particle) Truth, veracity. సత్యము, యథార్థము. A. 4. 5. అడ్డావ్యాఖ్యిలుభంబబాలావచనకవ్యాపారము.

అద్భుతము * adj. Amazing, surprizing. ఆశ్చర్యమైన.

అద్భుతము * n. s. Marvel, surprize, wonder. విశ్చయము.

అద్భుతముగా * adv. Amazingly, marvellously. ఆశ్చర్యముగా.

అద్యాపి * adv. Even now, still, to this day. యప్పటికిన్ని.

అద్రి * n. s. A mountain. పర్వతము.

అద్రిరాజము * n. s. The king of mountains. i. e. the Hymalia mountains. హిమవత్పర్వతము.

అద్రవ or అద్రవం for అదిరేటట్టుగా adv. Joltingly. కుదిరేటట్టుగా. P. 3. 377. భోగంబద్రవంగావత్తిద్రాక్షిణ. టీ తదగచలించేటట్టుగా.

అద్వంద్వదు * n. s. A philosopher. i. e. he who despises the couples; such as heat and cold, good and evil, pleasure and pain &c. నిశ్చలం గుడు, నిశ్చలము. A. 1. 31. అందుండుకద్వయనత్వకద్వవదనుండద్వంద్వద్రాంతయోగాం దుబద్ధనుభద్వివద్విరదనాన్వర్థాభిధానుండు.

అద్వితీయము * adj. Unparalleled, unequalled. అసమానమైన.

అద్వైతము * n. s. The doctrine of the identity of the human soul with the divine essence of the Deity and the universe. జీవేశ్వరులకుఅభేదమునుచెప్పేవేదము.

అద్వైతి * n. s. He that maintains the doctrine called అద్వైతము. అనగాజీవేశ్వరులకుఅభేదమునుచెప్పేవేదము. See అద్వైతము.

అధఃకారి * adj. That which defies or outrivals. దిగుడుగాచేసే. R. 1. 62.

అధఃకేశము, అనగాశప్పుము, అధోరోము.

అధమము * adj. Inferior; low, despicable. నీచమైన. అధమంసేవకావృత్తిః servitude is the meanest.

అధమత్వము * n. s. Inferiority, vileness. నీచత్వము.

అధమర్ణుడు * n. s. A debtor. అప్పుపడ్డవాడు. ఉత్తమర్ణుడు a creditor. అప్పిచ్చువాడు (from ఋణము a debt.)

అధమాధమము * adj. The basest, the worst, the lowest of the low. అతినిచమైన.

అధమాధముడు * n. s. He who is the meanest of the mean, or basest of the base. మిక్కిలినిచముడు.

అధముడు * n. s. A low fellow. నీచుడు.

అధరము * n. s. The under lip. కిందిపెదవి. అధరము the honey of the lip.

అధరము * adj. Low, inferior, vile. దిగుదైన, నీచమైన.

అధర్మము * n. s. Injustice, unrighteousness, every thing unscriptural or contrary to principles. అన్యాయము, అనాచారము.

అధర్వణకారిక * n. s. The name of a certain grammatical treatise written in Sanscrit, regarding Telugu; only some fragments of this remain. అధర్వణచార్యులుసంస్కృతశ్లోకాలుగాచెప్పినతెనుగువ్యాకరణము.

అధవా * adv. Or, otherwise. అయినా, అట్లాకాకుంటే.

అధశ్చిరస్యాముగా * adv. Upside down. తలకిందులుగా.

అధికము * adj. Superior, great, extra, extreme, excessive, much, more, many. ఎక్కువైన, అత్యంతమైన, మిక్కిలమైన.

అధికము * n. s. Superiority, greatness. విస్తారము, ఎక్కువ, ఎక్కువ. అందులోమేమిఅధికము what superiority has this? what better quality is there in this? నేనుఅధికకానికాకవడలేదు I am not greedy. అధికపడుట to be increased, to grow. ఎక్కువవుట. అధికముచేసుట to increase, augment.

అధికపడుచుట v. a. To increase, augment, multiply. ఎక్కువచేసుట.

అధికశ్రుశంకము * n. s. Meddling, officious interposition, impertinence. జోలికానిజోలి, అధికజోలి. అధికశ్రుశంకముగా officiously, impertinently.

అధికశ్రుశంక * n. s. An impertinent wretch. అధికజోలికిపామ్యువాడు.

అధికమాసము * n. s. An intercalary month. i. e. an extra month inserted in particular years (like leap-years;) the intercalary month pre-

cedes the month that bears the same name.

ఒక నెలనధికముగా నేరెట్టింపు గావచ్చెనెల.

అధికముగా * adv. Excessively, abundantly, plentifully. మిక్కిలముగా.

అధికరము * n. s. Support, receptacle, that which upholds or contains. ఆధారము.

అధికరించుట * v. a. and v. n. To excel, surmount, increase. పొడుగుట, ఎచ్చుట, అధికించుట. ఆపాపముధికరిస్తున్నది that vice is on the increase.

అధికరించుట v. a. (a cant phrase) To study, acquire a science. చదువుట.

అధికారము * n. s. Authority, government, power, dominion. Right, privilege. Situation, an office, capacity, attainment. Superiority, forte, talent. Chapter or section. దొరతనము, స్వతంత్రము, బాధ్యత, వ్యవహారము, యోగ్యత, ప్రవీణత, అభ్యాయము. అధికారముయిచ్చుట to invest with power, authorize, empower. అధికారముచేసుట to exercise authority. ఆయన అధికార మెక్కడకూట్లాడుతావేమి why do you speak without knowing his capacity? అధికారచ్యుతుడు he who has fallen from office or power.

అధికారస్థుడు * n. s. One in power or authority.

అధికారి * n. s. A governor, a ruler, one in power or authority, an owner, heir. One who has the charge of things, a trustee. The master of a science, he who has the command of it. దొర, పరేవాడు, వ్యవహారస్థుడు, బాధ్యుడు, కరిపాలకుడు, ప్రవీణుడు. ఈ సొత్తుకు అధికారియెవడు who is the heir to this property? వాడు పూర్ణాధికారి he is a man of great attainments. అధికారితో ఏదో ధముకారాము it is not proper to be on bad terms with one who is in authority.

అధికుడు * n. s. Superior. ఎచ్చుగావుండేవాడు, దొడ్డవాడు.

అధికరము * adj. Known, found, acquired, obtained, gone through or over, perused, read, studied. అవగతమైన, ప్రాప్తమైన, చదివిన.

అధికమించుట * v. a. To obtain, attain, assume, to perceive, go through, go over. పొందుట, పహించుట, గ్రహించుట, చొరబడుట, చదువుట. R. 5. 259. అట్లకాకనిమునివేషముధికమించె. M.

XIV. 2. 28. గంధంబు ప్రహారంబుగా నితకిన యారునధికమింపకునాశుత్ర అధికమించురసముజుహ్వ. Cuchalo. 2. 14. అట్టిబలుదొడ్డనందదినధికమించి, చూచియొక్కింతయును చొరచోటుతేక. Padma. 6. 20. ఆకటశర్కరంబునండుండి యుచ్చుతుండలిలభూతంబులనధికమించి, భువనక్రమంబులు జ్ఞింపబుదిగోరి.

అధిబ్య * adj. Strung, as a bow. ఎక్కు పెట్టుబద్దలలైకల.

అధిర్వక * n. s. Uplands. Heights. Land on the upper part of a mountain. కుర్వతోర్ధ్వభూమి.

అధినేత, అధిపతి or అధిపుడు * n. s. A ruler, lord, master, owner. అధికారి.

అధిపుడు * n. s. Lord, ruler, master. నాయకుడు.

అధిరోహిణి * n. s. A ladder. నిచ్చెన.

అధినసించుట * v. n. To dwell. కాపురమువుండుట.

అధివాసము * n. s. A house, an abode. ఇల్లు.

అధివేలము * adv. On the shore. కట్టయందు.

అధిశ్రయణి * n. s. A hearth, a fire place. పొయ్యి.

అధిస్థానము * n. s. Abode, residence, lying or being in. The place or subject of abode. ఆశ్రయించివుండడము, ఆవహించివుండడము, నివాసస్థానము, పునికిపట్టు (రక్షము, పట్టణము, శ్రాభావము. &c. SC.) అధిస్థానదేవత a tutelary or guardian deity, a presiding deity. విద్యాధిస్థానదేవత the patron of learning.

అధిష్ఠించుట * v. n. To reside, be in. ఆశ్రయించివుండుట, ఆవహించివుండుట.

అధితము * adj. Studied. చదివిన. అధితవేదము they who studied the Vedas.

అధితుడు * n. s. He who has read, studied. చదివినవాడు, శిక్షితుడు. అనధితుడు he who is unlearned or ignorant.

అధినము * adj. Dependent on, subject to, subservient, docile. కురాధినమైన, విధేయమైన.

అధినము * n. s. Possession, power, charge, control, authority. స్వాధినము, అధికారము. అదినా అధినములో లేదు it is not in my possession. నా అధినములోవుండేవాండ్లు those who are under my control. దాన్నిని అధినము చేశాను I have committed it to you.

అధిరము * adj. Cowardly, confused. భయపడే, చంచలమైన.

అధైర్యము * n. s. Cowardice, unsteadiness. పిరికితనము. అధైర్యపడుట to be afraid.

అధోగతి * n. s. Perdition, utter destruction. నాశనము.

అధోభువనము * n. s. The subterraneous world. భువనాధోలోకము. D.

అధోముఖము * n. s. The face turned downwards : a downcast countenance. కిందికివంచుకొనియుండేముఖము.

అధోముఖముగా * adv. With the face turned downwards, with a downcast countenance; headlong. తలవంచుకొని, తలకిందులుగా. దీవిటిని అధోముఖముగా పట్టినాడు he held the torch with the flame downwards. అధోముఖుడు * n. s. He who is downcast, ashamed or crest-fallen. అతడ అధోముఖుడై తలవంచెను he hung his head.

అధోరేతస్సుడు * అనగా అజేతేంద్రియుడు.

అధోవాములు * n. s. Wind from behind. పుత్తు.

అధోక్షుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

అధ్యయనము * n. s. Study, reading, especially of the sacred books, one of the six duties of a Bramin. గురుముఖ దానుభూర్యవ్రతము, కుతనము, బ్రాహ్మణశ్రమలర్హంతర్గతమిదం RKD. The word అధ్యయనము is commonly used for the study of the Vedas or for the Vedas itself thus, ఆచిన్నవాడు నాలుగేండ్లుగా అధ్యయనము చేస్తున్నాడు the boy studies the Vedas for four years. నాకు అధ్యయనమురాదు I have not studied the Vedas.

అభ్యవసాయము * n. s. Perseverance, devotedness to. (ఉత్సాహము, కర్మగునుకరః శ్రుత్యయః, కర్మగుణ్యధాత్వకారకభావః, అశక్యమైనబలోద్యమము, ఉద్యోగము, ఉద్యమమున్ను RKD.) శ్రయత్నము. D. శుష్టు, శ్రద్ధ.

అధ్యక్షత * n. s. Superintendence, sway. అధికారము.

అధ్యక్షుడు * n. s. A superintendent, an overseer. అధికారి.

అధ్యాత్మ * adj. Spiritual, belonging to spirit, inherent. ఆత్మసంబంధమైన.

అధ్యాత్మ * n. s. The soul : individuated spirit or that which belongs to, and presides over the body. The supreme spirit. జీవాత్మ, కురమాత్మయున్ను.

అధ్యాత్మద్యక్తు * n. s. A holy sage, one who knows the nature of the inherent spirit. అంతరాత్మను యెరిగినముని.

అధ్యాపకుడు * n. s. A teacher, one who instructs in the sacred books. వేదములను గాని శాస్త్రములను గాని జీవనార్థముగా చెప్పిచ్చేవాడు. SC. It commonly means he who is skilled in the Vedas. వాడుకగా వేదముగా వచ్చినవాడు.

అధ్యాయము * n. s. A chapter, a section. ప్రకరణము.

అధ్యయనము * n. s. Study, reading, especially of the sacred books, one of the six duties of a Bramin. గురుముఖ దానుభూర్యవ్రతము, కుతనము, (బ్రాహ్మణశ్రమలర్హంతర్గతమిదం) RKD.

అధ్యాహారము * n. s. Adding a word or words to complete a sentence, supplying an ellipsis. Reasoning. లోకముగా తలవంచుట పుకటి రెండు మాటలను తెచ్చుకోవడము, ఉపాయమున్ను.

అధ్రువము * adj. Fleeting; perishable, mortal. అస్థిరమైన, నశ్వరమైన.

అధ్వ * n. s. Road, way, path. మార్గము.

అధ్వగుడు, అధ్వనిగుడు or అధ్వస్యగుడు * n. s. A traveller. వారిసడిచేవాడు, బాలసారి. A. 6. 15. Pariz. 2. 120. అతివిశ్రకధేరిచోశిల్లాలభిలలో కాధ్వనిగులు.

అధ్వరము * n. s. A sacrifice. యజ్ఞము. M. XII. 2. 436.

అధ్వర్యుడు * n. s. A bramim versed in the Yajur Veda. యజుర్వేదవేత్త.

అధ్వాన్నము n. s. Desolation, waste, ruin. పాడు. ఆరుకలను అధ్వాన్నములో వేసినాడు he wasted the money. అధ్వాన్నముచేసుట to ruin, lay waste. అధ్వాన్నమువుట to turn to nothing, to become waste. దాన్ని అధ్వాన్నముచతుర్వధ్యము చేసినాడు he has spoiled or ruined it.

అధ్వాన్నము or అధ్వాన్నములు adj. Bad; corrupt; spoiled, desolate, cursed, horrid. చెడ్డ, కారగాని, పాడుఅయిన. అధ్వాన్నమైనచోటు a waste place. అధ్వాన్నమైనపుస్తకము a bad book, a perplexing book. అరవము అధ్వాన్నము Tamil is a perplexing language. అధ్వాన్నపుఅడవి a pathless forest. అధ్వాన్నపులైలు a waste open place. అధ్వాన్నపుజ్వరము a wasting fever. అ

వ్యాన్ములవాన a plaguy shower; annoying rain.

అన (Rel. pl of అనుట to say) Saying. చెప్పే. N. 9. 349. తిన్నునీవుదిద్దుమాలికినియకముకుండునకు. టీ|| అన, శులుకుచున్న.

అన (Aorist pl of అనుట to say) Saying. అనే. N. 2. 501. బలియకావనకాతుడు. P. 1. 50. మిన్నువిశ్వంధరమాలినకలక. టీ|| అన, అనగా అనే. A. 1. 43. కృతయాభాక్తవ్యకాశులులుగా. N. 2. 167. కనుకవదారలుగప్పెనులేదాచూరకుకాశాలెక. టీ|| అన, అనగా అన్నట్లుగా.

అన or అనక Root in A of అనుట When (it is) said. To wit, namely, videlicet. "i. e." "to say," "like as you would say," "one would have said." చెప్పగా, అన్నట్లయితే, అన్నట్లు, అన్నట్లుగాను. T. 1. 53. ఇందిరకుశట్టన. ib. 2. 8. మండవీకృతమహాకుండలియన. Swa. pref. 31. కారుణ్యరశనిమ్మనాకళక్రందన. Sar. D. 212. రక్తమోయనశంజరాంబుబాడమె.

అన or అనకట్ట n. s. A bank, or dam. అడ్డకట్ట. అనంకారము * n. s. Disapprobation, disagreement. అసీమతి.

అనంశుడు * n. s. Incorporeal, bodiless, an epithet of cupid. శున్నభుడు.

అనంటి or అనంటిచెట్టు n. s. A plantain tree. అరిటిచెట్టు. H. 2. 79.

అనంతము * adj. Endless, eternal. అంతములేని.

అనంతము * n. s. The sky or air. ఆకాశము.

అనంతరము * adj. Next, immediately following; in the next place. అవతలి, వెంబడిగావుండే. అనంతరాక్షరము the next letter.

అనంతరము or అనంతరంబు * adv. Afterwards, after. తరువాత.

అనంతవిజయము * n. s. The name of the conch or shell of Dharmaraja in the Mahabharat. యుద్ధవ్యుత్సాహము.

అనంతశయనము * n. s. Ananta-sayanam, the name of Travancore. మళయాళములోజనాదానస్వామివుండే స్థలము.

అనంతశయనుడు * n. s. An epithet of Vishnu, (lit :) the god whose couch is the king of serpents. విష్ణువు.

అనంతుడు * n. s. The infinite being, an epithet of Vishnu. A name of the great dragon, the king of serpents. విష్ణువు, ఆదిశేషుడును.

అనక (Neg. pl in క of అనుట) Without saying, without thinking. చెప్పక, ఎంచక, విచారించక. మొగవాడనక ఆడదిఅనకయామాటనుఅందరితోనున్నుచెప్పినది without caring who heard her, be it man, be it woman, she told every body. Vasu. 2. 46. తీవెగుంతునకపాండురనైకతనిర్వరీతంబనకదరిపుటంబనక. టీ || తీవెగుంతునక, అనగా పుకపాదరిండ్లై కాకుండా.

అనకట్ట or అనకట్టు n. s. A bank, or dam. కట్ట. అనక, అనంక or అనగా (Root in A of అనుట to say.) When it is said. To wit; namely; videlicet, that is to say. You would say, one would have said. చెప్పగా, అన్నట్లయితే, అన్నట్లుగా. Swa. 3. 74. నలినబాంధపుపెళ్ళియంబుపై దీపించుపద్మకునగ. శుదిగంటలరాత్రిఅనగా when it was about ten at night. శంధియనగానేమి what is the meaning of the word Sandhi?

అనగిపెనగియండుట v. n. To be familiar, easy, affable. కలియగలుగుతావుండుట. N. 9. 393. అట్టిజగంబంకగానియనగిపెనగియండుడువెనీవుమాహోంట్టయొద్దజేరి.

అనఘము * adj. Sinless, innocent, pure. పాపరహితమైన, నిరోధమైన.

అనఘుడు * n. s. He who is sinless. పాపములేనివాడు, నిర్దోషి.

అనటి or అనంటి n. s. A plantain tree. అరిటిచెట్టు. H. 4. 180. N. 7. 245.

అనతి * adj. Not much, not excessive. మట్టుగావుండే, కొద్దిపాటిగావుండే. N. 3. 97.

అనద for అనాధ n. s. Destitute, wretched, abject: she who is without a master or protector, without a husband. దిక్కులేనిది, బతుకలేనిది, మొగకులేనిది. DRA. 288. నీరదహితవంశనీచేవిన్నననదశంబుననక్కటాయివుడు.

అనధ్యాయము * n. s. A holiday: a day "without lessons." చదువరానిదిగము, ఆవిడుపు. KP. 4. 49.

అనన్యము * adj. One, sole, without any other, same, identical. ఏకమైన, అనితరమైన, అదే.

అనన్యగతికుడు * n. s. He who has only one refuge or asylum. వేరేగతిలేనివాడు. DRAYod. 311.

అనన్యాదృశ్యము * adj. Unparalleled, prodigious. strange. అశీమానమైన, వింలైన.

అనన్యాదృశ్యము * adj. Ordinary, common, not strange. సాధారణమైన.

అనన్వయము * n. s. Inconsistency, unconnectedness, incongruity. ఇషుడవి, అసాంగత్యము, పాశుకము, విరుద్ధము.

అనన్వయము or అనన్వితము * adj. Unconnected, irrelevant. అసంబంధమైన, అసంగతమైన, పాశుకని, ఇషుడని.

అనకు adj. (see అనుము) Appertaining to, or made of the అనకుచెట్టు a leguminous plant (Dolichos tetraspermus.) నిప్పావము. అనకుకాయ A legume, a pod, a sort of pulse (phaseolus radiatus.)

అనకుశ్యము * adj. Barren, childless. శుంతతిలేని.

అనకుశ్యుడు n. s. He who has no issue.

అనకురాధి * adj. Innocent, not guilty. నేరములేని.

అనకనూది n. s. A pin used in dress. గుండునూది.

అనపాయము * adj. Imperishable. అనశ్వరమైన, నిత్యమైన.

అనయము * n. s. Fate, ill-luck, bad-fortune ; calamity. Vice, transgression. దైవము, అశుభము, వ్యశీనము, విపత్తు RKD. R. 1. 123.

అనయము adv. Always, eternally; continually. నిరంతరము (శుంతతమున్ను. D.) R. 1. 123.

అనరులు * plu. The immortals, gods. అమరులు. P. 4. 10.

అనరులు n. s. plu The vitals, the parts essential to life. ఆయములు D. మర్తస్థానములు (మర్తములు Kark.)

అనర్గళము * adj. Resistless, unimpeded, free, unrestrained. నిరంకుశమైన, అడ్డములేని.

అనర్ఘ్యము * adj. Costly, invaluable, being above price. వెలలేని.

అనర్థము * n. s. Hurt, damage : a prediction of bad luck. తొండర, దుర్దశ. అక్కడికియెందుకుపోయినావని అనర్థము చేస్తున్నాడు he scolds me for going there. ఇందువల్ల యేమి అనర్థము వచ్చెను what mischief has happened by this ! అనర్థము

చేసుట to hurt, injure. అనర్థకుడు to turn out badly, to prove ill. అనర్థకాలము an unlucky time.

అనర్థకము * adj. Nonsensical, unmeaning.

అనర్హము * adj. Unfit, unworthy. తగని, అయోగ్యమైన.

అనర్హుడు * n. s. He who is unfit or unworthy. తగనివాడు.

అనలము * n. s. Fire. నిశ్చయ (fig.) A portent. A mischievous or troublesome prank. ఉత్పాతము. ఆసంస్థానమునకు యేమో అనలము పుట్టినది mischief has broken out in that kingdom.

అనలుంగొనలుంబాతులు or అనలుకొనలు గావుండుట v. n. To bloom, flourish. తామరదంతులై పెరుగుట, కోమలముగా పెరుగుట. KP. 6. 126. అనలుంగొనలుంబారుచు మనమున నా కోర్కె తీరదుగువకుమిగులక.

అనలుడు * n. s. The god of fire. Vulcan. అగ్నిహోత్రుడు.

అనవద్యము * adj. Blameless, faultless, spotless, irreproachable. నింద్యముకాని, అయాద్యమైన, దోషరహితమైన.

అనవద్యాంబు * n. s. A perfect beauty. సుందరి.

అనవరతము * adj. Incessant, perpetual, constant. అవిరామమైన, నిరంతరమైన, ఎడతెగని.

అనవసాదము * adj. Indefatigable, unwearied. అలుపులేని, తొండరలేని, నిర్వ్యతనమైన.

అనవశ్య * n. s. Instability, absence of fixed state or condition. అస్థిరత, అనిశ్చయము.

అనవశ్యగావుండే * adj. Infinite. Unstable, unsteady. అశరమితమైన, మట్టుమితిలేని, అస్థిరమైన.

అనవుడు, నావుడు or నా adv. On [his] saying this. అనగా. D. KB. అనేటప్పటికి. P. 3. 113. Swa. 6. 23. నృకనన్ను వివాహముగుననవుడు. టీ|| అనిజలుకగాను.

అనవ్యాహత * adj. Undisturbed, unresisted, unimpeded, not disappointed. అడ్డములేని.

అనశ్వరము * adj. Eternal, imperishable. నిత్యమైన.

అనా (that is అన Root in A of అనుట) you would say, one would have said. అన్నట్టుగాను. N. 9. 143. తెలిగిల్లెవియల నాచుక్కలు విరివికొనియె. P. 2. 191. తెలుగు భాషాశాస్త్రము

అనాక (instead of అనక the Neg. p|| in క of అనుట.) Without saying, without thinking. చెప్పక, ఎంచక. UR. 6. 467. బడలికలనాకకవళించి నిమియింతి. BRU. 3. 514. క్రొత్తనబాతుమనాక చంతుగా.

అనాకారము or అనాకారియైన. adj. Deformed, ugly. వికారమైన, కురుపియైన.

అనాకారము * n. s. Deformity, ugliness. వికారము, కురుతుము.

అనాకారి * n. s. An ugly person. కురుపి.

అనాక (from అన Root in A of అనుట to say.) adv. You would say, one would have said. That is; "id est." అన్నట్లుగాను. T. 3. 140. విరుదుజెట్టియనాకపెనలయారాటన.

అనాకతము * adj. Not come, not arrived, future. భవిష్యత్తుఅయిన.

అనాకతము * n. s. The future. భవిష్యత్తు. అనాకతమునుచెప్పట to foretell.

అనాకతవేది * n. s. A prophet; one who "knows that which has not happened." రేఖ్యశంభవించుచూడ్యుదాన్నియెరిగినవాడు.

అనాచారము * n. s. Improper conduct, impurity. దుర్మదత, అశుభి. కాదుఅనాచారమునకుఅలయము he is a scoundrel.

అనాతతుము * n. s. Shade, shadow, coolness. నీడ, చలవ.

అనాథ * adj. Without a master or protector, forlorn, unprotected, without a husband. దక్షుతలేని, దిక్కులేని, మొగుడులేని.

అనాదరము (vulgarly అనాదరణ) n. s. Disrespect, disregard, contempt. తిరస్కారము. D. అలక్ష్యము. అనాదరణచేసుట to despise, disregard, to treat contemptuously.

అనాది adj. Without beginning, eternal. నిత్యమైన, ఆరంభములేని. అనాదిదిను immemorial waste. i. e. land that never has been brought under the plough.

అనాద్యతము * adj. Despised, disrespected. తిరస్కరించబడ్డ, అలక్ష్యముచేయబడ్డ.

అనాద్యము * adj. Without origin, of unknown origin, everlasting. నిరంతరమైన, ఎన్నటికిలండే.

అనాధ for అనాథ adj. Forlorn, unprotected, helpless. నిరాదరుతుగావుండే,

అనాధ for అనాథ n. s. A destitute, a poor helpless wretch, an idiot, fool. నిరాదరుతుగావుండే వాడు, దిక్కుమాలినవాడు, పిచ్చిగాడు, తెలివిమాలినవాడు.

అనామకము or అనామధేయుడు * n. s. A nameless wretch, an insignificant fool, a mere cipher. పూరుపేరులేనివాడు, అక్షసిద్ధుడు, ిదిక్కుమాలినవాడు.

అనామిక * n. s. The ring-finger, the one next to the little finger. వుంకంపువేలు, చిటికనవేలు కుయివతలివేలు.

అనామికుడు * n. s. A mere nobody, one of no repute. అక్షసిద్ధుడు, అనామధేయుడు.

అనాయకుడు * n. s. He who is forlorn or helpless. దిక్కుమాలినవాడు, నాధుడులేనివాడు. Lalito. 4. 14. అనాయకాస్త్రతోదేవావిషణ్ణాదైత్యుః పీడితాః.

అనాయశముగా * adv. Without pains or effort, easily; readily. సులభముగా.

అనారతము * adj. Continual, frequent, eternal. నిరంతరమైన, ఎడతెగని.

అనారతము * adv. Always. ఎల్లప్పుడు.

అనారాధ్యుడు * Unhonoured. He who is not worshipped. పూజ్యుడుకానివాడు.

అనావిలము * adj. Clear, clean, pure. నిర్మలమైన. Vasu. 3. 153.

అనావృష్టి * n. s. Drought, a failure of rain. వానలేకపోవడము.

అసి n. s. War, battle. యుద్ధము. M. VI. 3. 31. BD. 4. 1863.

అసి Having said (Past p|| of అనుట to say) This is translated by the word "That" or "so" or the infinitive mood is used, as వాండ్లు అక్కడవుండినారనిఅన్నాడు he told me that they were there. వచ్చినారనిచెప్పినాడు he said that they came. అవతలవెళ్లరాదనితిరిగివస్తామి we did not think it right to go on and returned; we thought we must not go further; so we came back. నన్ను అక్కడికిపొమ్మని అన్నాడు he desired me to go there. నన్నుపొమ్మనిచెప్పినాడు he told me to go. తిక్కయేచూపునఅత్రుసాఅని శంకయముచేత not knowing which way it would be decided. తనసొమ్మునియించి considering it his own. దాన్నిసొమ్మకొన్నాడు he bought it for

me. కావలెనసి అక్కడికిపోయినాడు he went there on purpose. వాడునుంచివాడని తుంటిని I thought him a good man. కుండలును తుంటులును కొరికినాడు he gnashed his teeth. ఘుమ్మని fragrantly. తక్కున బ్రిలియంట్లనీ brilliantly.

అసివిల్చుట v. a. To send away. కుంటించుట. M. XIII. 2. 30. తోయజలారచన చెప్పము, పోయె దనునులుగలవనివిల్చుమునన్నుక.

అసిత్యము * adj. Temporary, not permanent. అస్థిరమైన.

అసిదంపూర్వము * adj. Novel, unprecedented, unheard of. పూర్వమందు లేనటువంటి, చోద్యమైన, ఎన్నడూవినినకనని. P. 1. 113. అసిదంపూర్వత రాక్రమధనుడు.

అసిపించుట v. n. To seem, look, appear, be considered, be felt. అగుకడుట, తోచుట. జ్వరము తోపూరితె నీళ్లు తావలెనసిపిస్తున్నది in a fever one is inclined to drink constantly. యింతచల్లగాలికొట్టితే మెండకాలమునించదు while this cold breeze blows it does not seem to be summer (lit.) the heat is not felt. యాయిట్లో బహు తాకాక అసిపిస్తున్నది it feels very hot in this room. యోగ్యుడనిపించుకొన్నాడు he was considered a good man.

అసిపించుట v. a. To pretend, call, to hold out as a false appearance, to offer what is false instead of that which is real. పేరుపెట్టుట, వేచముకట్టుట. వాణ్నియజమానుడనిపించినారు they called him master, they pretended that he was the master. తనకొడుకునుమాఅయ్యకుడత్తనిపించి pretending that his son had been adopted by my father. వాణ్ని తొంగఅనిపించి ఆరు నెలలకు మంటికివేసినారు they falsely condemned him as a thief, and put him to work in irons.

అసిధృతము * adj. Unsteady, agitated, tremulous, moving. చంచలమైన, చతులమైన, వణికే, కదితే.

అసిమిశము * n. s. A fish (lit.) that which does not wink. చేత.

అసిమిశత్వము * n. s. Divinity, apotheosis. దేవత్వము.

అసిమిశుడు or అసిమేషుడు * n. s. A Deity, a god. దేవత. అసిమిశుడతి "ruler of the gods" (a title of Indra or Jupiter.)

అసియె or అసియెను (Past tense, third per. sing. of అనుట to say) He or she said.

అసిరుద్ధము * n. s. The son of Cupid and Usha. మన్నుడుడికిన్ని ఉపకున్ను త్తుట్టినవాడు, శ్రీకృష్ణుని మునునముడు.

అసిర్దిష్టము * adj. Indefinite, unexplained, undefined. నిర్దేశించబడని, వివరించబడని.

అసిర్దేశ్యుడు * n. s. He who is indiscrible. వర్ణనీయుడు కానివాడు.

అసిలము * n. s. Wind, breeze. వాయువు, గాలి.

అసిలుడు * n. s. The god of air. వాయుదేవుడు.

అసిలులు * n. s. plu. Subordinate deities : forty-nine of these form one class, the Anilas or winds. ఏకోనశుంచాశద్వాయుగణము, అష్టవనుభేదము. SC.

అసివారితము * adj. Unchecked, unforbidden, unimpeded. అడ్డములేని, ఆటంకములేని.

అసివార్యము * adj. Unavoidable. ఆపరిహార్యమైన, పోగొట్టకూడని.

అసిశము * adv. Incessantly, constantly. ఎల్లప్పుడున్ను.

అసిశ్చయము * adj. Uncertain. అస్థిరమైన, శుందిగ్ధమైన.

అసిశ్చితము * adj. Uncertain. శుందిగ్ధమైన.

అసిష్టము * adj. Unwished, undesirable. Bad, unlucky. అనష్టతమైన, దాశ్చాగ్యమైన.

అసిష్టము * n. s. Mischief, ruin, misery. చెరువు. ఆ అసిష్టమునకు నేనాపాత్రుణ్ని am I subjected to this misery. అసిష్టమునకు పాత్రుడుగావుండే వాడు one who deserves to be ruined.

అసిష్ఠురము * adj. Soft, gentle. మృదువైన.

అసికము or అసికిని * n. s. An army, host. సేన, జండు.

అసిహ * n. s. Disinclination. అయిష్టము.

అను * (A privative,) as అనుకూలమైన (an-anuōlam) Contrary. విరుద్ధమైన.

అను * A prefix like the Latin con, or sub, or re as కోటానుకోట్లు Lacs upon lacs.

అను (second pers. sing. imperative of అనుట to say) Say thou, plu. అనుడి say ye. (Fig.) this means Perhaps కాబోలు or గా. A rhyme says పోడను బ్రాహ్మణుండు యదువుంగభవితీకాను నేవుడుం రాదనుయింక బోయి హరిరమ్యునిజేరిడు యిచ్చబంధుడుండేడను.

అనుంగు or అనుగు adj. Beloved, dear, desired. **ప్రియమైన.** Swa 5. 100. దానిననుంగుజామాత. **వీళ్ళి** ముద్దులయల్లుడైనస్వరోచిని. ib. pref. 34. వారియనుంగుమానులను. A. 6. 78. కటకటాకైటభారీకనుంగులనుడింగరులు దయాభువులు గావలువదే. **అనగా** ప్రియులైన దాసులు అంటే బాగునుమీ. H. 2. 135. ఇటకందుడు గా దెయనుంగువల్ల భా.

అనుగు n. s. A friend. **స్నేహితుడు, స్నేహితురాలు.** D.

అనుకంప * n. s. Tenderness, compassion, pity. **దయ.** N. 2. 120.

అనుకనుకు గా adv. Neither thick nor thin. **చలచగా.** యింతఅనుకనుకుగావుండదముయేలలెన్నగా **కలుపు** why is this so ?! in ? mix it to a proper consistency. See అన్యనుకను. అనుకనుకు గావుండే being neither thin nor thick.

అనుకరణము * n. s. Imitation. ఒకజ్జ్వలకవుకటిని చూచి అదే ప్రకారము గా చేయడము, చటచట, తటతట, దడదడ, గడగడ, యివి మొదలైనవి అనుకరణశబ్దములు these words are imitatives. Thus in English the words *Bang, slapdash*, and the like : they are words of mere enforcement.

అనుకరించుట * v. a. To imitate. ఒకజ్జ్వలకవుకటిని చూచి అదే ప్రకారము గా చేసుట.

అనుకర్షణము * n. s. A piece of wood at the end of a cart pole, to which the yoke is fixed. Invoking, summoning by incantation. సెగింది కోడికీట, ఆకర్షణము.

అనుకవుట v. n. To become neither thick nor thin. అంతగట్టి కాక అంతటప్పునా కాకపోవుట.

అనుకారము * n. s. Imitation. ఒకజ్జ్వలకవుకటిని చూచి అదే ప్రకారము గా చేయడము.

అనుకారి * adj. Imitative. తద్వస్తు గా చేసే, ఒకడు చేసేటట్లు గా చేసే.

అనుకూలము * adj. Favourable, friendly, assisting, salubrious. **హిరమైన, సహాయమైన, ఆరోగ్యమైన, శ్రేయశ్చరమైన.** అనుకూలమైన గాలి a favourable wind. వానిశరీరమునకు అనుకూలమైన స్థలము the place which agrees with him. అనుకూలమైన మాట a friendly advice. అనుకూలశత్రువు an enemy in the guise of a friend. అనుకూలకాలము a suitable time. అనుకూలమైన భార్య an obedient wife. వాడునాకు అనుకూలము he is a help and comfort to me.

అనుకూలము * n. s. Favour, goodness, kindness, concord, aid, success. Profit, good, benefit. **దయ, సహాయము, మేలు.** ద్రవ్యానుకూలము means, resource. దైవానుకూలమువల్ల by the grace of God. వానికొందొరయొక్క అనుకూలమునిందావున్నది he has great interest with the ruler.

అనుకూలపడుట, అనుకూలమవుట or అనుకూలించుట v. n. To have success, to have a good result. **సఫలమవుట, ఒనగూడుట.** అనుకూలముకాలేదు it did not succeed, it failed, it had not the desired effect. నాకు యింతకారకలు అనుకూలపడలేదు I have not yet obtained the money. యాశనినీకు అనుకూలమవును you will succeed in this business. ఆశనివానిక అనుకూలమయిన తరువాత after he gained this, when he succeeded in this affair.

అనుకూలము చేసుట or అనుకూలపరచుట v. a. To shew favour, to bring a thing about, to countenance. **సహాయము చేసుట, నెరవేర్చుట.** కార్యమును అనుకూలము చేసుకొన్నారు they brought it about, brought it to a conclusion.

అనుకూలి or అనుకూలుడు * n. s. A friend, ally, a favourer, a patron. **హితుడు, సహాయుడు, ఉపకారి.**

అనుకృతి * n. s. Imitation, making alike. అనుకరణము. A. 5. 38. తదవతారకలితలీలానుకృతులవర్తిలుచునుండే.

అనుకొనుట v. n. To say, suppose, think. (mid. voice of అనుట to say or think.) నేను యిది యిస్తాననుకొన్నాడు he thought that I would give him this.

అనుక్రమము * n. s. Series, succession, method, order. **క్రమణి, వరస.**

అనుక్రమణిక * n. s. An index, table of contents. సూచిశత్రము, భూమిక, అనగా యీ గ్రంథముల యిప్పుడు శత్రము దాకా యీ యాకథ అని ప్రాశించి, శ్రురాణాదులలో చెప్పినవి వరమును సంతోషము గా మళ్ళీ చెప్పడము. M. I. 1. 254.

అనుక్రోశము * n. s. Clemency, pity. **కృప, దయ.**

అనుగతము * adj. Followed, united to. Determined, defined. అనుగతమైన, ఆశ్రితమైన, అభినమైన, శుభాద్యతమైన, నియతమైన. T. 4. 147.

అనుగతి * n. s. Going after, following. వెంటిం చిపోవడము. A. 2. 28. వశానుగతి.

అనుగమనము * n. s. (lit. :) Going after, follow- ing. The immolation of a wife on the funeral pile where the dead body of her husband is burning. కూడాపోవడము, శహాగమనము.

అనుగమించుట * v. a. To accompany or follow. వెంటింతుట.

అనుగు adj. Beloved, dear, desired. బ్రయమైన. A. 4. 233. శ్రుండరీకాయ ననుగుశిష్యుడైన. ib. 542. KP. 7. 5. అనుగుచెలికాడ.

అనుగు n. s. A friend. స్నేహితుడు, స్నేహితురా లున్ను. A. 4. 261. ఒక్కనివెంటిననుగు వెక్కిం క్రునిలువటనులగు. ib. 4. 307.

అనుగుణ్యము * adj. According to, suitable to. త గిన, అర్హమైన.

అనుగుణ్యముగా * adv. Accordingly, fitly, suita- bly. తగినట్టుగా. ఆజ్ఞానుగుణ్యముగా according to orders.

అనుగుదనము n. s. Friendship. స్నేహభావము, మి త్రస్యము. Raghava Pandav. 3. 110. నన్నుగడు రంజిల జే సెనితండువచ్చి యిట్లనుగుదనంబుజూపెనె యటంచుతడుక్కుకకాబ్రవర్తిలకా.

అనుగొందు adj. Commodious, agreeable. అను కూలమైన, చశతిగావుండే. Sar. D. 6. 225. అను గొందునుకవిశేషాలంబందు.

అనుగ్రహము * n. s. Mercy, favour, grace, benignity, benediction. కృప, దయ, ఆశీర్వాద ము. అనుగ్రహముపొందుట to gain favour. కూ యందు అనుగ్రహమునువుంచవలెను have mercy upon us, favour us. అనుగ్రహముచెప్పుట to pronounce a blessing or benediction.

అనుగ్రహించుట * v. a. To favour, shew kind- ness, help, bless. To grant, bestow. దయచేసుట, శహాయముచేసుట, ఆశీర్వాదముచేసుట. మాయిం టిదాకా అనుగ్రహిస్తున్నారా will you favour me with a call ?

అనుచరుడు * n. s. A follower, companion, a servant, an attendant. శహచరుడు, దాసుడు.

అనుచితము * adj. Unfit, unseemly, unsuitable, bad. తగని, అనర్హమైన, అయుక్తమైన.

అనుచుట v. a. To send, dismiss. పంపించుట. OG. ABA. Sva. 5. 132. నిజశ్రురంబునకనిచెనిం దీవరాయ. A. 6. 190. R. 3. 72.

అనుచీవి * n. s. A dependant, or hanger on. నేవ కుడు.

అనుచీవిత్రయము * n. s. A phrase for a syllable ending in N. అనుశీరించబడనకారముగలది.

అనుజుడు * n. s. Younger brother. తమ్ముడు.

అనుజ్ఞ * n. s. Command. Permission, order, leave. ఉత్తరువు, శలవు.

అనుట v. n. To say, to think, to suppose. (Past pl అని. Relative pl అనిన or అన్న. Aor. pl అ నే, అనెడి, అనెడు, అనేటి. Neg. pl అనని.)

The synonymes are చెప్పుట, తలచుట, ఎంచుట. అట్లా అంటాడు so he says. కావలెననేమనను a desire to have it. అంతాయని కనుక్కొన్నాను I have seen that all is vanity. పోయినాడనివి న్నాను I hear that he is gone. అని for, for the sake of. నీకనికొన్నగుర్రము a horse bought for you. A particle of comparison. గడగడమనిమా ట్లాడినాడు he spoke rapidly. This is applied

to sound, scent or feeling, as తళుక్కుమనుట to shine or glitter. ఈగులుజుమ్మనిముసురుకొన్నది the flies covered it buzzingly. నీవుయారాలువక శ్చుకొంటేగుమ్మనివుండును if you wear this shawl it feels warm: or, you will feel warm. చేతితో యిట్లాఅన్నాడు he did so with his hand. అను టయు on his saying so. The infinitive form అ

నగా may be translated "or;" thus అచలమ నగాకొండ Achalam or hill; Achalam which means a hill.

అనుడు or అనుడుకా adv. On (his) saying this. అనగా, అనేటప్పుటికి, (అనవుడు. OG.) A. 4. 98. ఏనన్నపూనికయేయనుడు. ib. 6. 170. అనుడుచని వినుపింతునాదరదయారసార్థ్య. Siva. 2. 88. ఆ మిదనావరూధినివిధ, మేమయ్యె నెరుంగజెప్పురే నాకనుడుకా.

అనుతాపము * n. s. Regret, sorrow. శుశ్చాత్రాశ ము. అనుతాపశుడుట or అనుతాపమునుపొందుట to regret.

అనుత్తము * adj. Most excellent, very superior. మిక్కిలిశ్రేష్ఠమైన.

అనుదాత్రము * adj. Unaccented. (From ఉదాత్ర ము) తగ్గుస్వరము, యిదివేదమునుగురించినమాట.

అనుదినము * adv. Daily. శ్రుతిదినము.
 అనునముము * n. s. Conciliation, consoling. Entreaty, begging. సాంత్యనము, ఓదార్పణము, అడుగుకోవడము, మంచికూటలాడడము.
 అనునయించుట * v. a. To conciliate, console; to entreat, beg. ఓదార్చుట, అడుగుకొనుట, మంచికూటలాడుట.
 అనునకాయ for అనునకాయ.
 అనునకవత్తి * n. s. Inconvenience, want of the means. అశుభదర్శము. ఉపకరణ్యనుకవత్తులుచూచుకోవద్దా ought not we to consider, whether we have the means? దీనికియేమి అనునకవత్తిచెప్పవత్తున్నావు what objection can you make to this? నీవురానందుకుయేమి అనునకవత్తి what was there to prevent your coming? వాడికియేమి అనునకవత్తోరాకపోయినాడు something might have gone wrong to prevent his coming. అనునకవత్తికాలము a season of trial or anxiety, hard times.
 అనునకము * adj. Incomparable, unrivalled, unparalleled. అశుభ్యకమైన, శుభకాని.
 అనునకముక్తము * adj. Useless, unnecessary, unserviceable. కొరగాని, శుభకమాలిన.
 అనునకముక్తి * n. s. Uselessness, unserviceableness. శుభకరాని, కొరగాని, అశుభదర్శము.
 అనునకవత్తి * n. s. The response in a chorus.
 అనుసానము * n. s. A vehicle in medicine, any thing taken with medicine to make it less nauseous. మందుతోకూడాతీసుకొనేమధురమైనవస్తువు. Anir. 2. 108. తద్వచనౌషధంబుప్రియానుసానసీహితంబై. యామందుకుసాలును అనుసానముచేసివుచ్చుకో you must take milk as a vehicle to this medicine, you must take this medicine in milk.
 అనువు n. s. Toll, customs; ambush, ambuscade, ambush. సుంకము. D. ప్రావీణ్యము. KB. పొంచియండేచోటు. A. 2. 69. తెరవలిటునీరుపోయకందిరియు జేరియవలగొరగాకపిచ్చుకుంపైయనంగుడనువుగాన జొచ్చెకల్లగుట్టమర. టీ|| సుంకమువుచ్చుకోనుకవత్తిమించెను.
 అనువుట v. a. To send, dismiss. శుంపించుట. H.3. 1. 42. నన్నునువుగాధలచేరనెప్రాద్దుద్రోయకకా.
 అనుప్రాసము * n. s. Alliteration, repetition of similar letters, syllables and words. శుభ్యవర్ణ

విన్యాసము, వర్ణసామ్యమునుప్రాసకతి. వర్ణావృత్తి రసప్రాసకతిచేపాకేవిధియై.
 అనుబంధము * n. s. Connection, affinity, alliance. చుట్టరికము. అనుబంధక్రియ a defective or auxiliary verb.
 అనుబంధకము * n. s. Connection, affinity, alliance చుట్టరికము. అనుబంధకక్రియ a defective or auxiliary verb.
 అనుబంధి plu. అనుబంధులు * n. s. A relation, a friend. దేహశుంబంధముగలవాడు. L. XI. 21.
 అనుబంధించుట * v. n. To join, connect, unite. శుంబంధించుట.
 అనువింపించుట * v. n. To reflect or throw back an image. శ్రుతిఫలించుట.
 అనుభవము * n. s. Experience, suffering, enjoyment, trial, experiment. వాడుకపడడము, శుభకము. సుఖానుభవము the enjoyment of pleasure. దుఃఖానుభవము suffering distress or grief. నరకానుభవము the sufferings of hell, falling into hell. వాడుచేసినదివాడికేఅనుభవమునకువచ్చినది he has come in for the fruits of his actions.
 అనుభవశురుడు * n. s. A man of experience. వాడుకపడడవాడు.
 అనుభవశాలి * n. s. A man of experience. వాడుకపడడవాడు.
 అనుభవించుట v. a. To experience, enter into, enjoy, suffer, share in, to have, hold, possess, partake of, undergo. పడుట. పాపఫలమునుభవించుట to suffer the fruit of sin. శ్రుత్యఫలమునుభవించుట to enjoy the reward of virtue. చేసినదిఅనుభవించకుంపేతీరునా can you avoid suffering the consequences of your acts.
 అనుభావము * n. s. Majesty, dignity, magnanimity. A positive conclusion, decision, firm opinion. Indication of passion or emotion by word or gesture. శ్రుభావము, శుభ్యురుములమనినిశ్చయము, నిశ్చయము, భావబోధకము, రత్యాది సూచకగుణక్రియాది, అనగాలోచనచాతుర్యప్రమాదే. శుముఖరాగాదిరూపము.
 అనుభోగము n. s. A vulgar phrase for అనుభవము, శుంభోగము.
 అనుభోగి n. s. (A vulgar phrase) A man of pleasure. మంచిభోగమునుభవించేవాడు.
 అనుభోగించుట v. a. Error for అనుభవించుట.

అనుమతము * adj. Allowed, permitted, consented to. స్వీకృతము, సెలవివ్వబడ్డ.

అనుమతి * n. s. Agreement, consent, permission, leave. The fifteenth day of the moon's age, on which she rises one digit less than full. శుక్లతి, అనుజ్ఞ. న్యూనేందుక శాపూజము, చతుర్దశీయు క్తపూర్ణిమ. తండ్రిఅనుమతినికొమారుడు రంగయ్యవ్రాలు signed by Rangaya on account of his father.

అనుమతించుట * v. n. To consent, agree. ఒప్పుట.

అనుమరణము * n. s. Accompanying in death, i. e. phrase for burning a wife with her husband. సహగమనము.

అనుమానము * n. s. Suspicion, surmise, conjecture; doubt. In logic, inference. సందేహము, యుక్తిచేతనిర్ణయించడము. వానిమీద అనుమానముతో బినది, వానిమీద అనుమానములున్నది I suspect him.

అనుమానశుడుట * v. n. To doubt, hesitate, suspect. సందేహపడుట.

అనుమానించుట * v. n. To doubt, to hesitate. శంకపడుట.

అనుము or అనకుచెట్టు n. s. A leguminous plant : Dolichos catjang : the cultivated species. నిప్పవము. అనకుతాయ a legume; a pod, a sort of pulse (phaseolus radiatus.) n. s. plu. అనుములు Beans. Dolichos lablab.

అనుమేయము * adj. Inferrible. ఉహించలేగ్గది.

అనుమోదము * n. s. Pleasure, delight. ఆనందము, ఉల్లాసము. M. 15. 2. 199. మునిజనములు వచ్చియనుమోదమందం.

అనుమోదించుట * v. n. To consent, agree, approve, to be pleased at. ఒప్పుట, అంగీకరించుట, ఆనందించుట.

అనుయోగము * n. s. Rejoinder in argument.

అనురక్తము * adj. Attached, fond, enamoured. ప్రీతిగల.

అనురక్తి * n. s. Affection, love. ప్రీతి. T. 2. 75.

అనురక్తుడు * n. s. He who loves, he who is fond of. ఆశక్తుడు, ప్రీతిగలవాడు. T. 3. 146.

అనురాగము * n. s. Love, attachment, desire. ప్రీతి.

అనురూపము * adj. Like, resembling, fit, suitable, corresponding with. *మానమైన, రగిన.

అనులాపము * n. s. Tautology, repetition. ముహుర్భాష, ఆడినమాటే ఆడడము.

అనులాపించుట * v. a. To repeat the same words, over and over again. చెప్పినమాటలనే మళ్ళీ చెప్పుట.

అనులేపనము * n. s. Smearing; daubing the body with unguents. చర్మిక్యము, గంధాదులయొక్క మైపుత, తైలాభ్యంజనమున్ను.

అనులోమము * adj. Regular, successive, with the hair or grain. యథాక్రమము, అవిలోమము, యథా, వర్ణమాలాసమన్వితా అనులోమవిలోమితా.

అనువందించుట v. a. To do properly or well. ఒప్పుగా చేయుట. H. 4. 268. యీరాబ్ధిశతాబ్దికేషశయననకుమాస్త్రస్వక్తికమనువందించుచు.

అనువందుట v. n. To be suitable, agreeable or fit. ఒప్పుట.

అనువందించుట * v. a. To re-echo, or repeat. ఒకరు చెప్పినదాన్ని అనుసరించి చెప్పుట.

అనువర్తన or అనువర్తనము * n. s. Serving another, following, conforming. అనుసరించడము, ఉపశర్చణము.

అనువర్తించుట * v. a. To attend on, serve, follow, court one's favour. అనుసరించుట, ఉపశర్చించుట.

అనువాకము * n. s. A chapter of the Veda. An explanatory text or sentence from the Veda. వేదాంశము, బ్రతి.(యుగ్యజుస్సామనమూచాక, వేదవిశేషము. RKD.)

అనువాదము * n. s. Tautology, repetition. Abuse. పునరుక్తి, చెప్పినదాన్ని మళ్ళీ చెప్పడము, కుత్సితార్థతాక్యము.

అనువు adj. Proper, right, fit, suitable, convenient. ఉచితమైన, యుక్తమైన, యోగ్యమైన.

అనువు n. s. Convenience, fitness, propriety, suitability. లెస్సీ. OG. యోగ్యము, అనుకూలము. P. 4. 59. మీకు గాక జలశంభారంబనువనునేమము బోలిన వనచరలకు. టీటీ ఉచితమవునా. T. 1. 50. అనువందివ్యరథంబునిచ్చె. ib. 5. 180. సీవనువున రాజ సూయమరయంబున జేయుము. N. 2. 136. హస్తీంద్రకుంభంబులన్నులేచు కరంబు దనుజపాదములూ తననువుకురవు. అనువుకానివేళ in an unblest hour.

అనువుగా adv. Conveniently, suitably, fitly, with propriety. ఉచితముగా, యోగ్యముగా.

అనువుడకా adv. Agreeably. ఒప్పుగా Vasu. 4.
 21. అనువుడకాశృజించి.
 అనువుడుట v. n. To be suitable or agreeable.
 అనుకూలముడుట.
 అనువుండ or అనువుండకా adv. Duly, well. ఒప్పుగా. H. 1. 233. ఈకథవినియెదననువుండదెల్పు విహంగోత్తంసా. ib. 2. 30. మిసిమినామవురేఖలనువుండ.
 అనుకాశనము * n. s. Command, order. ఆజ్ఞ, విధి. అనుకాశనీకము the title of the 13th book of the M.
 అనుక్రమము adj. (a vulgar phrase) Perpetual, continual. నిరంతరమైన.
 అనుక్రమముగా adv. (a vulgar phrase) Perpetually, continually. నిరంతరముగా.
 అనుపంగము * n. s. Attachment, love, agreement of a word with succeeding words. క్రాంతము, కారుణ్యము, దయ, శుభంధము, ఏకత్రాన్విరతుడ సాధ్యస్యత్రాన్వియము.
 అనుష్ఠానము * n. s. An observance, practice. ఆచరణకరణము. A rhyme says కృతాశ్రీభవదేవేనకర్తానుష్ఠానబద్ధతీ.
 అనుష్ఠించుట * v. a. 'To make, do, observe, celebrate. చేసుట, ఆచరించుట.
 అనుసంధానము * n. s. (commonly means) Reciting, repeating. దేవునివిషయమైనవాటినిచదవడము.
 అనుసంధించుట v. a. (commonly means) To recite, repeat. దేవునివిషయమైనవాటినిచదువుట.
 అనుసరణ or అనుసరణము * n. s. Following, going after. (Commonly means) Serving or attending another. వెంబడించడము, అనువర్తించడము.
 అనుసరణచేసుట * v. a. To depend on others, attend on, serve, court one's favour. ఉపసర్పించుట, అనువర్తించుట.
 అనుసరించుట * v. a. To follow, attend on, serve, court one's favour. అనువర్తించుట, ఉపసర్పించుట. న్యాయమునుఅనుసరించక దిశ్యులము.
 అనుసారముగా or అనుసారతః * adv. According to. ప్రకారముగా, అనుగుణ్యముగా. A rhyme says అభిలోహవిధింపయ్యే లోహశాస్త్రానుసారతః.

అనుసారిణి * n. s. Name of the second string of a lute. రెండోతంతి.
 అనుశ్చరణము * n. s. Calling to mind. తలచడము. A rhyme says శ్రీకృష్ణానుశ్చరణంబరం.
 అనుస్మృతముగా adv. Regularly, uninterruptedly, unintermittingly. విడవక, క్రమముగా.
 అనుస్వారము * n. s. The name of a circle (o) the nasal character. నున్ను.
 అనుకము * n. s. అనుగా, శీలము, అన్వయమున్ను.
 అనుచాసము * adj. Well-behaved. వినితమైన, శుభవిషయమైన.
 అనుచాసముగా adv. (a vulgar phrase) From father to son, from generation to generation. పురంబరగా.
 అనుచానుడు * n. s. A learned bramin, one versed in the Vedas or Vedangas. సాంగవేదవిచక్షణుడు, శిష్యుడివడంగునిహితవేదవేత్త.
 అనుధ * adj. Unmarried. పెండ్లిలేని.
 అనునము * adj. Whole, entire. కృత్యమైన, యావత్తు.
 అనునము * adj. Wet, watery, overflowed. జలయుక్తమైన, జలమయమైన.
 అనునము * n. s. A fen or moor. చిత్తడినేల.
 అనురాధ * n. s. The name of the seventeenth lunar mansion. విశాఖకుఅవతలిసక్షుత్రము.
 అనురుడు * n. s. The charioteer of the sun. సూర్యసారథి.
 అనుర్జితము * adj. Not permanent. అస్థిరమైన. Bobbili. 2. 68.
 అన్యతము * n. s. A falsehood, a lie. అబద్ధము.
 అనే, అనేడి, అనేటి (the aorist p|| of అనుట to say) Called, named, termed. కడపఅనేపూరు the town of Cuddapa : the town called Cadapa.
 అనేకము * adj. Several, many. బహు, నిండా.
 అనేకత్వము * n. s. Muchness. బహుత్వము. దుఃఖానేకత్వము abundance of misery or grief.
 అనేకము * n. s. The elephant. ఏనుగు.
 అనేకమంది or అనేకులు * n. s. plu. Many persons. శానామంది.
 అనుకమాము * n. s. A tree. వృక్షము.
 అన్నుకగు adj. Neither thick nor thin, pappy, watery, in a state of fluid. పలుచలుచునగావుండే. P. 1. 808. నూనెయున్ననుకగునుశిరికెవిండియు.
 అన్ను for అనిన (the past relative p|| of అనుట to say.) Called, said, termed. రాముడన్నువాడు

a man called Ramudu. వాడు యామాట అన్నట్లు
du when he said this. యాతెక్క శ్రుట్టినదన్న లేదని
on the date on which these accounts are said
to have been written. నీవన్నదానికివాండ్లు అన్న
దానికియేమి భేదము what difference is there be-
tween your statements and theirs? యేమన్నానీ
లే no matter what they said.

అన్న n. s. An elder brother. voc. sing. అన్నా.
plu. అన్నలారా. పెద్దన్న the eldest of the elder
brothers. చిన్నన్న the youngest of the elder
brothers. అన్నదమ్ములు brothers both elder or
younger. అన్నా or అన్నన్న an interjection
of grief or admiration. A rhyme says కారు
కమ్ములన్నన్నకురుం. నీవువానికి అన్నవే you are
quite as bad as he is, you are much worse
than him. యివి లేండ్లన్నలు, అనగాయివి లేండ్లను
మించినవి these surpass stags in speed.

అన్నము * n. s. Boiled rice, meat, food, victuals.
ఓడనము, కూడు. అన్నవస్త్రములు food and rai-
ment.

అన్నందాల adv. In every way.

అన్నపూర్ణ చెంబు n. s. (a vulgar phrase) A sort of
beaker. ఒక చెంబు.

అన్నప్రాశనము * n. s. The ceremony of giving
an infant solid food for the first time. చంటివి
డ్డకు మొట్టమొదట అన్నము నెట్టేదనే శుభశ్రుయో
జనము. కాలకశ్యబాలి కాయావాశ్రుభమాన్నభక్షణ
రూశసంస్కారము.

అన్నభేది n. s. Green vitriol, sulphate of iron. ఒక
కమండుదినసు. H. 2. 284.

అన్నవా i. e. అన్నా as అతనికి నీవన్నవా are you
his brother?

అన్నాళ్లు n. s. So many days. అన్నిదినములు.

అన్ని (Plur. adj. pron.) So much, so many, all.
అంత, అంతా. అన్నినాళ్లు so many days. అన్ని
మందిన్ని all people.

అన్ని n. s. All. (Loc. అన్నిట or అన్నిటిలో in all,
in all things. Dative అన్నిటికి to all, on the
whole.) వాడు అన్నిట శుమధుడు he is clever in
every thing. అన్నిటికీ నేనువున్నాను I will be an-
swerable for all. అన్నిటికీ తమ్మునే నమ్మియున్నాను
you are my all in all. అన్నిటికీ అన్నిచెప్పకున్నా
డు he gives an excuse for every thing.

అన్న n. s. Phrensy, madness, wildness, intoxi-
cation. మదము, మత్తు. Ellanna 3. 166. అన్నభ

ట్టిన గలిగి ప్రయలమినట్లు, మూర్ఖవచ్చిన శుగిదికన్నె
గివిచిత్రమందియవ్యాప్తినుడిగితచేకనిష్ట, నలరగల
మ్రాతెవారికూయనా శ్రయించె. KP. 6. 129. సిబ్బి
తివేయబోదుడివి నీధుమదంబులదన్ను కొల్పుచుకా
శ్రబ్ధగమాటలక్షరవిభాగముచాలక.

అన్న n. s. A woman. స్త్రీ, ఆడది. D. వేలుకుట
న్ను a fairy. P. 4. 251. వేలుటన్నుక ర్తిగాని. Ila.
2. 149. అన్నులమిన్న. N. 2. 379. కారుమెరు
గుచెన్నుగాదేనియాయన్ను మోహకై తవమున మొన
పుపెట్టు. T. 1. 45. అంబుజాక్షుని మోహంపుట
న్నుదోడు.

అన్నుకొనుట v. n. To be intoxicated, be inebria-
ted. మత్తిలుట. Siva. 4. 30. మేరమారంగదిన్ను
యెరలనన్నుకొనియరగన్నువెట్టి. టీ! మత్తుకొని. Pa-
rizat. 2. 65. క్రిక్కిరిసినమక్తువలుగమియంజొక్తుచె
య్యలం ద్రొక్కుతువదనన్ను కొనిరతిరహస్య. Siva.
3. 45. అల్లననగునభి సారీకల వెడంబకన్నుల నన్ను
కొనిపొదలుమదనా న్నాదంబునకుబ్రోదిగా.

అన్నుకున్ను n. s. Taxes &c. the word అన్ను is a
mere anuk. తన్నుమొదలైనది. BD. 4. 1959.

అన్నవ adj. Slender, little, small. అల్పము. ABA.
నైకము, అనగాసూక్ష్మము. OG. M. IV. 4. 100.
ఇన్నగమునందు గాండివమున్నదియది గానిమద్దుజో
ర్రేకేవిలా సోన్నతికోర్వపుపెద్దయునన్నువలీవిండ్లుకు
రుచలత్యంతంబుక. ND. p. 31. ఆహానుబాహు
లుఅన్నవనదము.

అన్నెము adj. Another, other, different. అన్యము.

అన్నెము n. s. Other thing. వేరొకటి, ఇతరమై
నది. T. 2. 112. ముస్యైకనాడునంగనలముద్దులను
ద్దులెయంగనట్టిచోనన్నెమికేల.

అన్యము * adj. Another, other, different, strange,
foreign. ఇతరమైన, వేరే, మరియొక. అన్యజర్మను
లు people of foreign religion. అన్యదేశము a
foreign country.

అన్యగామిచేసుట * v. a. To divert to other pur-
poses. మరిమొకవనికి తుపయోగపరచుట.

అన్యత్ర * adv. In another place, elsewhere. మరి
యొకచోట.

అన్యథా * adv. Otherwise, in a different manner.
మరియొకవిధముగా. దాన్ని అన్యథాచేకినాడు he
altered it.

అన్యదేశక్షుడు * n. s. A foreigner. ఇతరరాజ్యపు
- మనిషి.

అన్యార్థము * adj. Of another kind, like another. మరి లుక దానివలె అంటే. అన్యత్రకారమైన. This often means uncommon, extraordinary. వింతమైన, చోద్యమైన.

అన్యార్థము * n. s. Indirect reference; innuendo. ఒకటిని నెతుము పెట్టుకొని చెప్పుడము. అన్యార్థముగా by innuendo.

అన్యాయము * adj. Unjust, wrong. నీతిలేని, అధర్మమైన.

అన్యాయము * n. s. Injustice, wrong. అనీతి, అధర్మము. అన్యాయార్జితధనము ill gotten wealth. ఇదేమి అన్యాయము what a shame this is!

అన్యాయముగా * adv. Unjustly, wrongfully. అధర్మముగా, నీతిలేకుండా.

అన్యాయుడు * n. s. An unjust man, a sinner. దుర్మతుడు.

అన్యాయుడు * n. s. An unjust man, tyrant, a wretch. దుర్మతుడు.

అన్యము * n. s. A stranger, another, neighbour. శురుడు, ఇతరుడు. అన్యలు others, strangers, foreigners, aliens. శురులు, ఇతరులు.

అన్యాయము * adj. Mutual, reciprocal. పరస్పరమైన.

అన్యాయము n. s. Friendship, amity, intimacy, mutual-attachment, or affection. స్నేహము, విహితము.

అన్యాయముగా adv. On good terms, amiably, in a friendly manner, affectionately. స్నేహముగా, విహితముగా.

అన్యాయము n. s. Race, lineage. In grammar, the regimen or government of words in a sentence. Syntax. వంశము, శుభములయొక్క పరస్పరాకాంక్షయొక్క, ఇమిడిక. దూరాన్వయము a far-fetched allusion. యింకా అన్వయవ్యతిరేకములు తెలియలేదు we cannot yet know whether it will turn out well or ill. కౌరవాన్వయము one of the Curu race. ఈస్లోకమునకు అన్వయము తెలియలేదు I do not perceive the syntax of this verse.

అన్వయించుట * v. a. To arrange words in their natural order, interpret, explain. To explain the syntax. శుభవరణం చెప్పట, అర్థము చెప్పట. ఈ రూకలు శుభార్థములో అన్వయించినది the money was applied in good purposes.

అన్వర్థము or అన్వర్థకము * adj. Descriptive, indicating, by expressing the properties or attributes. సార్థకమైన. One verse in the Raghuvamsam says యథాశ్రుష్టాదనాచ్చండ్రః శ్రుతాపాత్రశుసాయథా, తథైవసోభాదన్వర్థో రాజాశ్రుక్తిరంజనాత్. అన్వర్థనామము a name to which his qualities answer, a name which suits his nature.

అన్వాయము * n. s. Lineage, descent, race, family. వంశము.

అన్వితము * adj. Connected, agreeing with, especially in composition. యుక్తమైన, చేరిన, మిళితమైన. ఈవాక్యము అన్వితముగా అన్నది this is a broken phrase.

అన్వితము * n. s. He who is connected with. మిళితము. వీడువారిలో అన్వితము కాదు he is not joined with them.

అన్వేషణము * n. s. Seeing, research. చూడడము, వెతకడము.

అన్వేషణ or అన్వేషణము * n. s. Search, research, enquiry. వెతకడము.

అన్వేషితము * adj. Searched, sought. వెతకబడ్డ.

అశ * prefix. Away from, ill, evil. చెడు.

అశక for అబక n. s. A ladle or spoon made of a cocoanut shell. పెంకాయబిళ్ళుగరిపె.

అశకారము * n. s. Injury, harm, hurt, detriment. చెరువు. అశకారము చేసుట to serve one an ill turn.

అశకారి * n. s. An ungrateful person, an ill-doer, a malignant wretch. చెరువుచేతేవాడు.

అశకీర్తి * n. s. Infamy, an ill-name, ill-fame. దుర్యశము, దూరు. వాండ్లకు అశకీర్తివచ్చినది they were disgraced.

అశకృతి * n. s. Injury, harm, hurt, detriment. అశకారము, చెరువు. P. 1. 334.

అశకృష్టము * adj. Low, vile, mean. అధమమైన, గర్వమైన, నింద్యమైన.

అశక్రము * n. s. Rout, defeat. శులాయనము.

అశక్వము * adj. Unripe, raw, immature, green, unconcocted. శుండని, పచ్చనము చేయబడని, ఆమముగా అంటే.

అశ్శాతి n. s. Ill name, evil report, infamy, ignomy. అశకీర్తి.

అశగతము * adj. Dead, deceased, gone, departed. మృతము, గతము, దూరీభూతము, అశగతప్రా

నితన deprived of life. అపకృతవశనుడు he who is stripped of his clothes.

అపఘనము * n. s. A limb or member. అంకము, అవయవము.

అపచయము * n. s. Loss, detriment. The act of plucking flowers. క్షుతి, హాని, అపహారము, పూర్వాశ్చక్షయశీనానర్థము, కోయడము. P. 4. 128. అశనుకుసుమాశచయకాశుకా ప్రిదనరి. Swa. 4. 116. అట్టికలధారశశిభరిశ్రుష్పాశచయము సేయువేడుక. శ్రుష్పాశచయము gathering flowers.

అపచారము * n. s. An insult, an affront, incivility, fault. అహితాచరణము, పూజ్యులయెడల చేశిన నేరము. అపచారముచేసుట * v. n. To affront, insult. పూజ్యులయెడల నేరము చేసుట.

అపజయము * n. s. Bad success, failure, defeat. ఓటమి.

అపత్నీకుడు * n. s. A widower. పెండ్లాములేనివాడు.

అపత్యము * n. s. A child, offspring. శిశువు, బిడ్డ.

అపత్రుత * n. s. Modesty, Immodesty, shame, shamelessness, సీగ్ధ, లజ్జ, సిగ్ధకూలినతనము.

అపభ్యము * n. s. Error in diet, a deviation from శుభ్యము or prescribed regimen. వైమ్యధుకారా దన్నదాన్నితినడము.

అపదానము * n. s. A finished work, approved occupation. ముగిసినపని, శుద్ధ్యుత్తి, అన గాశుది మందికిపెట్టుగావుండేపని.

అపదార్థము * n. s. Nothing, vanity. శూన్యత. వాడువట్టిఅపదార్థము he is a mere nothing, he is a cipher.

అపదిశము * n. s. A half point or quarter point or "Airt" of the compass ; intermediate space. విదిక్కు, దిక్కోణము, దిక్కులనడుము.

అపదూరు n. s. Calumny, infamy. అపవాదము.

అపదూరుచుడుట v. n. To be calumniated or infamous. అపకీర్తినిపొందుట.

అపదూరుచుట్టుట v. a. To slander, spread ill report of one. ఒకరిమాదతప్పకుటలు చెప్పట.

అపదేశము * n. s. Pretext, pretence. వ్యాజము, ఘలము, సాకు.

అపశమ్మకము or అపశమ్మిక n. s. Incredulity, unbelief, mistrust, diffidence. అశ్రద్ధయము.

అపనయనము * n. s. Taking away, withdrawing, removing, destroying ; decease, act of dying. ఖండనము, దూరికరణము, పోగొట్టడము, మరణము.

అపనయించుట * v. a. To remove, do away, dissipate. పోగొట్టుట. N. 4. 247. ఎన్నివౌధలవెట్టి ననన్నివౌధలచ్యుతశ్చ్యుతిచేతనేయశునయించి.

అపనింద * n. s. Reproach, detraction, slander, false accusation. అపవాదము.

అపనెతము n. s. False or unjust accusation. అఘాండము. Sar. D. 106. అటుబోయినంతలోనక నెతమాను.

అపనెతముగా adv. Litigiously, groundlessly. అఘాండముగా.

అపనేయము * adj. That which is to be taken away, that which is to be removed. తీసుకొని పోతగ్గది. Vish. 6. 74. ఈయురణకంబులు రెండును నిచేతనశనేయంబుగా కుండవలయును.

అపనూదము * n. s. Removing, taking away. ఖండనము, దూరికరణము, పోగొట్టడము. Vasu. 2. 57.

అపన్యాయము * n. s. Injustice. దుర్మిత్రి, అధర్మము.

అపశ్రుభ * n. s. Reproach, blame, imputation. అపకీర్తి, దుర్యశము, అపవాదము.

అపశ్రుయోగము * n. s. Misapplication of a word. దుష్ప్రయోగము.

అపశ్రావణము * n. s. Common vulgar talk ; a low term. గ్రామ్యభాష.

అపమృత్యువు * n. s. Sudden death, violent death, untimely death. అకస్మికమరణము, గండము.

అపయశము * n. s. Ill-fame, infamy. అపకీర్తి.

అపరము * adj. Other, another, latter. అన్యము, ఉత్తరము. అపరభాగము the hind part. అపరరాత్రి the midnight. అపరలోకము another world. అపరవారిధి the wester ocean. వాడుపూర్వాశురములు చేయించగలడు He is qualified as priest to solemnize both the marriage and funeral rites.

అపరంజి n. s. Fine refined gold. కుండనము.

అపరక్రియలు n. s. Obsequies, funeral rites. దినవారాలు, కర్పారంతులు.

అక్షరనామము * n. s. The secondary name. రెండో పేరు.

అక్షరభాగము * n. s. The hind part, second part. ఉత్తరభాగము, వెనకటిది.

అక్షరమంత్రములు * n. s. Funeral prayers.

అక్షరాజితము * adj. Not conquered. జయించబడని.

అక్షరాత్రి * n. s. (a vulgar phrase) The dead of the night. నిశీధి.

అక్షరాధము * adj. Criminal, guilty, erring, faulty. అపరాధియైన, పాపియైన.

అపరాధము * n. s. A fault, guilt, sin, (commonly) a fine, punishment, penalty. దండ యోగ్యమైన కర్మము, పాపము, నేరము, వాడుక గా నేరమున కై శుచ్యుకొనేహాకలు. అపరాధమునునున్నించుట or కాచుట to pardon, overlook. అపరాధమును ముచ్చేసుకొనుట to beg pardon. అపరాధమునేనుట to inflict a fine. అపరాధముతీసుట to take a fine.

అపరాధి * n. s. An offender, delinquent. నేరము చేసినవాడు.

అపరాహ్నము or అపరాహ్ణము * n. s. The afternoon. రెండు రూపాలకుమీదికాలము.

అపరిమితము * adj. Immense, boundless, infinite, innumerable. లెక్కలేని, విస్తారమైన.

అపరిహార్యము * adj. Undefeasible, unavoidable. పోగొట్టకూడని. అపరిహార్యమైన దేహసంబంధములు relations that cannot be neglected.

అపహాసము * adj. Ugly, deformed. Rare, scarce, uncommon. వికృతాకారము, వికారము, (వాడుక గా) వింతైన, అరుదైన.

అపరోక్షము * n. s. Presence. శుభము.

అపరోక్షజ్ఞుడు * n. s. A prophet; one who knows the past and the future. భూతభవిష్యత్తులనుయెరిగినవాడు.

అపర్ణ * n. s. An epithet of Parvati. పార్వతీదేవి.

అపలాపము * n. s. Denial, concealment of knowledge, evasion. ఉండగా లేదనడము, ఎరిగియుండ గా యెరిగనడము.

అపలాపించుట or అపలాపముచేసుట * v. a. To deny, conceal. ఉండగా లేదనుట, ఎరిగియుండ గా యెరిగననుట.

అపలితంకరనౌషధము * n. s. A remedy against grey hairs. వెంట్రుకలు నెరియకుండా తుండడమును సురించినందు. Parij. 2. 37.

అపవర్గము * n. s. Detachment from matter, beatitude. మోక్షము. భోగావర్గములు the present and the next world.

అపవాదము * n. s. Calumny, reproach, slander. నింద, అపభాషి.

అపవిత్రము * adj. Impure; unclean. అపరిశుద్ధమైన.

అపశబ్దము * n. s. An ungrammatical word. వ్యాకరణవిరుద్ధమైన పదము.

అపష్టు * adj. Contrary. శ్రుతికూలమైన, అనుశబ్దమైన

అపశత్యము * n. s. Perjury. అశ్రుమాణము.

అపశుశ్రుతి * adj. Contrary, opposite to right (not left.) శ్రుతికూలమైన, దక్షిణమైన, అనగా కుడిచేయి. అపశుశ్రుతిపి letters written the wrong way as in a seal.

అపశుశ్రుతి * n. s. Putting the braminical thread the wrong way : that is, on the right shoulder and letting it fall on the left side : instead of lying on the left shoulder. జంచెమును కుడి భుజముమీదనుంచి యెడమ భుజమునకు కిందితట్టుగా వేసుకోవడము.

అపసాక్షి * n. s. (Not a good phrase) A false witness. తప్పుసాక్షి.

అపస్మారము, or అపస్మారకము * adj. Nasty, filthy, nauseous, dirty. అశుభ్యమైన, రోతైన.

అపస్మారము * n. s. Epilepsy, the falling sickness, a confused feeling : violent passion, approaching to madness. Nastiness; (this sense is vulgar.) కాకిసోమాల (తెరువు మరువు మాటలు, అదే వెర్రి D.) (లోక వాడుకలో) రోత, అశుభ్యము.

అపస్మారకుడు * n. s. A nasty or dirty fellow. రోతమనిపి.

అపస్మారి * n. s. He who is epileptic or convulsed; (vulgarly) he who is nasty or filthy. కాకిసోమాలగలవాడు, రోతమనిపి.

అపశ్చరము * adj. Inharmonious, discordant. శ్రావ్యము కాని, సుశ్చరము కాని.

అపశ్చరము * n. s. Mispronunciation : a false note or discord in music. తప్పుడిచ్చారణ, శంగీతములో తప్పుశ్చరము.

అపహము * adj. Doing away, healing, averting. పోగొట్టే. కల్లపాపహము doing away the sin or impurity.

అపహరణము * n. s. Plundering, purloining, taking. చౌర్యము, ముచ్చిలించడము, అన్యాయముగా యెత్తుకోవడము.

అపహరించుట * v. a. To pillage, plunder, take by violence, usurp. ముచ్చిలించుట, అన్యాయము గాడుత్తుకొనుట.

అపహసించుట * v. a. To laugh at, deride (*Met.*) To excel, surpass. ఎకశక్తముచేసుట, వెక్కిరించుట, శ్రుయోగములోమించుట అని అర్థము పుతున్నది.

అపహారము * n. s. Pillage, plunder, taking by violence. దోచుకోవడము. శర్యస్వాపహారము robbing of every thing. దత్తాపహారము taking back a gift.

అపహాశ్యము * n. s. Laughter, ridicule, jest. ఎకశక్తము, వెక్కిరింపు.

అపాంగము * n. s. The outer corner of the eye. కడకన్ను.

అపాంతుతి * n. s. The father of waters, the sea or ocean. సముద్రము.

అపాశ్చేయుడు * n. s. An unfashionable man, one with whom they do not eat. శుశ్రీలోవుండడమునకు అర్హుడు కానివాడు.

అపాటవము * n. s. Weakness, infirmity. (*Met.*) illness, disorder. అశక్తి. వానికివుట్లు అపాటవము గావున్నది he is unwell.

అపాత్రము * adj. Unworthy, undeserving, unfit. తగని, అయోగ్యమైన, అర్హముకాని.

అపాత్రుడు * n. s. He who is unworthy or undeserving. అయోగ్యుడు, అనర్హుడు. నేను ఆయనదయకు అపాత్రుడనైనాను I forfeited his favour, I incurred his displeasure.

అపానము * n. s. గుడము.

అపానవాయువు * n. s. Crepitus, peditus ventris. పిక్కు.

అపామార్గము * n. s. A medicinal plant. (*Achyranthes aspera*) the roots of which are used in place of a tooth brush. ఉత్తరేశి.

అపాయము * n. s. Peril, danger, a scrape, mischief. విపాశము, చేటు. One verse says పాయాదపాయాజ్జగత్. ప్రాణానికివచ్చిన అపాయము the peril of life, mortal peril.

అపారము * adj. Boundless, infinite, excessive, abundant. అమితమైన, విస్తారమైన.

అపారముగా * adv. Profusely, abundantly. విస్తారముగా.

అపార్థము * n. s. Misinterpretation. అనభిధేయము, తప్పు అర్థము. అపార్థముచేసుట or అపార్థముచెప్పట to misinterpret or misconstrue.

అపిధానము * n. s. A covering, screen, concealment. ఆచ్ఛాదనము, తిరోధానము.

అపుడు adv. Then. See అప్పుడు.

అపుణ్యము * adj. Wicked, bad. దుష్టమైన. అపుణ్యజనులు the wicked.

అపుత్రుడు or **అపుత్రవంతుడు** * n. s. He who is sonless. బిడ్డలులేనివాడు.

అపునర్భవము * n. s. Freedom from secondary birth, beatitude, eternal bliss. మోక్షము.

అపురూపము adj. Rare, seldom, uncommon, unusual. అరుదైన, వింతైన. KP. 6. 232.

అపూకు * n. s. A cake. భక్ష్యము.

అపూర్వము * adj. Novel, uncommon, extraordinary. వింతైన, చోద్యమైన.

అపేక్ష * n. s. Expectation, hope, wish, desire. ఆశ. తడచీతుయా than that. అశ్వాపేక్షయా గజమువిలవ త్రరము as regards the horse the elephant is strong. i. e. the elephant is stronger than the horse.

అపేక్షుడు or **అపేక్షించుట** * v. a. To covet, long for, be inclined for, wish for. ఆశపడుట, కోరుట.

అపైశునము * n. s. Integrity, honesty, uprightness. పెద్ద మనిషిత్వము, శీజ్జనత, గార్హస్థ్యము.

అపోచాము * n. s. Ascertaining by investigation, decision. నిర్ణయము, నిష్పత్తి. RKD. says అచుతతపోహి, వితర్లాభాహి; but this word commonly means a lie, a falsehood, a false charge. అవిధము, కల్ల, తప్పుఫిర్యాదు. నామీద అపోచాముచెప్పినాడు he laid the blame upon me falsely. One verse says ఉచోచోచావిరతుజ్ఞః, శిల్పిభిస్తు దృశీకృత్య రథయాత్రాంచకారయత్. అట్లు adv. (*Apitu*, occasionally thus spelt to suit the metre.) Then, when, at that time. అప్పుడు, అప్పుట్లో. N. 2. 30. అధికంబుగనట్లుచుదాంధకారశంభన్నము.

అప్ప n. s. Pappa, a father. An elder sister. తంత్రి, అక్కయమ్మ. This word is frequently added to the proper names of men; as a term of common respect; thus రంకప్ప, శింకప్ప, రామప్ప.

అప్పగించుట v. a. To entrust, commit, deliver to the charge of another, give over, to put in-

to another's possession. స్వాధీనము చేసుట, వశము చేసుట.

అప్పాలంఠ * n. s. Delivery, consignment. స్వాధీనము చేయడము, వశము చేయడము. ఆయింటినినాకు అప్పాలంఠ పెట్టి నాడు he made the house over to me.

అప్పవ్వి n. s. A cake. అపూశము.

అప్పటప్పటికి adv. Now and then, from time to time, every now and then, at times.

అప్పటము adj. Pure, unmixed. శుభ్రమైన.

అప్పటి (the inflec. of అప్పడు then) Of those days. అప్పటిరాజులు the rulers of those days, the then princes.

అప్పడము n. s. A sort of thin cake which is fried. భక్త్యవి శేషము.

అప్పూ n. s. (K.) Permission; leave, order, command. శలవు, ఉత్తరువు, ఆజ్ఞ.

అప్పటి * n. s. Lord of waters, a title of the Indian Neptune. పరుణుడు.

అప్పన or అప్పనము n. s. Tribute, tax. భాగధేయము, కరము, శునిది. ABA. తున్న. T. 5. 167. రాజనీ చేత జేయింతు రాజసూయ, మప్పడమరులునికి క్షరప్పనములు.

అప్పప్ప interj. Denoting excessive grief or pain.

వ్యసనమును గాని బాధను గాని తాళలేక అనేమాట.

అప్పము n. s. A kind of sweet cake. అపూశవి శేషము.

అప్పించుట v. a. To tap, touch, slap, strike gently with the open hand. To embrace. To smear, apply. తట్టుట, చరచుట, ఆస్పృశనము చేసుట, అంటుట, రుూడించుట, ఆలింగనము చేసుకొనుట, చరుముట. Jaimini Bha. 6. 59. సూతుడలమవల కేలకంధంబులప్పించి. A. 6. 25. తిగివిననడుగుల దెమలక యొప్పు క్షుళించియవ్వలికి జివ్వంచు వాటి. H. 3. 205. అనినచతురుండు వణకంగనప్పించి జడియకునుటంచు కొంటుట క్క జేర్చి. N. 2. 136. మాస్త్రీంద్రకుంభంబులప్పించుక రంబుడనుజపాదములూ త్రననుత్రుకరవు. టీ|| లాలన చేస్తూ చరుచుండేటి. ib. 2. 196. మహిమూత్సాహంబున బాహువులప్పించువు. టీ|| భుజముచరుచుచున్న. A. 3. 27. చప్పడెనిగతోకనప్పించి. టీ|| తోకతోకొట్టుచున్న. R. 4. 167. వర్తలనవకుంకుమారుణగురుక్షనకుంభములప్పించి. N. 7. 173. అతివయ్యా

గ తిసురతుతిసలసిసాలసియప్పించుక వ్రాలెనాయకునియెడను. అప్పించుక, అనగా ఆలింగనము చేసుకొని. BD. 1. 914. ఒడగూడకొడుకులేనెత్తియందంబకొనిటనప్పించుంగ. P. 4. 419. దేవమునకుంకుమరశంబప్పించి. టీ|| లేకనము చేసి, అనగా చరిమి. T. 4. 54. ఆతరళాక్షిదిబ్బలెడన గ్రులు రెప్పలనప్పించువు. టీ|| లోకలికి అందివుచ్చుతున్న. Mandhat. 4. 184. ఎగయిందిబట్టిన నెదురనివడనంబులకడదెక్కిలియప్పించు. టీ|| మాకుకోగానున్న.

అప్పాటును or అప్పాటున adv. Whereupon, instantly. తక్షణము, వెంటనే. BD. 4. 225. ib. 5. 910.

అప్పన n. s. Loan, debt. ఋణము. అప్పవుచ్చుకొనుట to borrow. అప్పయిచ్చుట to lend. అప్పకడుట to fall in debt. అప్పనకప్పలు debts :— here the word కప్పలు is an anuk. Swa. 3. 163. ఆకకులోనుగాకప్పవీక.

అప్పన * n. s. plu. అప్పలు. Water. శీఘ్ర. Vasu. 1. preface 56. ధరయేయపాంసులతలచూశరాకుండ దనకూర్తిరేనినప్పననెమించె. A. 4. 198. అప్పవోవారిధిచేతముచ్చుకొని కార్యంబైనముస్సెన్నయయ్యప్పవో దాచరియక శిప్పధికిముగానవ్యాధి కేతీర్చగా.

అప్పడు adv. Then, at that time (This is a defective noun.) Dative అప్పటికి at that time, అప్పట్లా (locative) at that time, అప్పటినుంచి since that time. అట్లాచెప్పేటప్పటికి when he said so. మరిమొకప్పుడు at another time. In compounds it means, when, as వాడువచ్చినప్పుడు when he came. ఒకప్పుడువచ్చెను మొకప్పుడు రాకపోయెను he sometimes came and sometimes stayed away. Adding the emphasis, అప్పడే just then, already. అప్పడేవుట్టినబిడ్డ a child just born. అప్పడప్పుడు now and then.

అప్పలవాడు n. s. A creditor, lender. ఉత్తముణ్ణుడు, అప్పయిచ్చినవాడు.

అశ్రతికారము * n. s. Ingratitude. కృతఘ్నుఠ. M. 4. 2. 281. క్రోధంబశ్రతికారమై వృదయముం గుందింపనర్హంఠవింతాధూతాత్తుడనై.

అశ్రతిబద్ధుడు * n. s. He who is incomparable, or matchless. అనిమానుడైనవాడు.

అశ్రుతిష్ఠ * n. s. Infamy, bad reputation. అశక్తి ర్రి, అశవాదము.

అశ్రుతిహతము * adj. Irresistible. అనివార్యమైన, అడ్డమాడకూడని. అశ్రుతిహతరోముడు he who is irresistible in wrath.

అశ్రుత్యము * n. s. Mistrust. అనునమ్మకము.

అశ్రుత్యక్షము * adj. Imperceptible, invisible. అగోచరమైన, అగుచుదని.

అశ్రుదక్షిణము * n. s. Walking round (a corpse &c.) presenting the left hand towards it. ఎడమచెయితుట్టు గాగుడితిరగడము.

అశ్రుమాణము * n. s. Perjury, a false oath, అశ్రుత్యము.

అశ్రుమాణికుడు * n. s. Error for అప్రామాణికుడు A rogue; a liar.

అశ్రుమేయము * adj. Incomprehensible; inconceivable; beyond human understanding. అగోచరమైన, అగుచుదని.

అశ్రుమేయము * n. s. God, the incomprehensible. దేవుడు.

అశ్రుయోజకము * adj. Unserviceable, fruitless, useless. ఉపయోగము కాని, కనికరాని.

అశ్రుయోజకుడు * n. s. A useless man. కనికరము లిసవాడు.

అశ్రుశ్రము * adj. Not notorious, not popular, not public, secret, hidden. అశ్రుసిద్ధమైన, రహస్యమైన, ఎవరుయెరుగని.

అశ్రుసిద్ధము * adj. Not notorious, not popular, not public, secret, hidden. అశ్రుశ్రమైన, రహస్యమైన, ఎవరుయెరుగని.

అశ్రుసిద్ధి * n. s. Infamy, obscurity. అశక్తి ర్రి.

అప్రాశస్త్యవ్యవహారుడు * n. s. A minor, one who is under age. వ్యవహారదశరానివాడు.

అప్రాశస్త్యము * adj. That which is unattainable. ఛాండశక్యముకానిది. Harivamsam page 101. రాజానురక్తిశున్నైవ ప్రమాదీధనగరితః, అప్రాశస్త్యమభివాంఛంతికింపునలఽభ్యతేపియత్.

అప్రామాణికుడు * n. s. A rogue, a liar.

అప్రాశస్త్యుడు * n. s. An outcaste, he who is not fit to eat with others. అపాక్షేయము. భ్రష్టుడు.

అప్రియము * n. s. Enmity, hatred. ద్వేషము.

అశ్విరస్సులు or అశ్విరస్త్రీలు * n. s. Heavenly nymphs: celestial courtesans. స్వర్వేశ్యలు, రంధమొదలైనవాండ్లు.

అబంధర n. s. Disorder, confusion, irregularity. తారుమారు, రసాధానము.

అబంధర గాత్రంఢే adj. Disordered, confused, irregular. కలవరగంతు గాత్రంఢే.

అబక n. s. A ladle, a spoon made of a coconut shell. కెంకాయవిప్పుగరిటె.

అబద్ధము * adj. False, untrue, erroneous, wrong. అసృతమైన. నేనుచెప్పినమాట అబద్ధము what I said was wrong, or mistake. నేనుపోవడము అబద్ధము it is uncertain whether I shall go.

అబద్ధము * n. s. A lie, a falsehood. అసృతము, తప్పు.

అబద్ధగాడు or అబద్ధికుడు * n. s. A liar. అసృతవాది.

అబల * n. s. A woman, a female. ఆడది.

అబాధితము * adj. Unobjectionable. నిరాక్షేపమైన. ఇది అబాధితము గావున్నది it is far from objection.

అబాధవేళ * n. s. Midnight, the dead of the night. నికీడి.

అబ్జము * n. s. A lotus. A conch. కుడ్లము, శంఖము. అబ్జరేఖ name of a particular form of lines in the hand.

అబ్జబాంధవుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

అబ్జారి * n. s. The moon. చంద్రుడు.

అబ్జిని * n. s. A bed of lotuses. కుడ్లిని, శిరస్సు, తామరకొలను. అబ్జినినాథుడు or అబ్జినికతి the sun.

అబ్బుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

అబ్బము * n. s. A year, era. A cloud. శుంపర్వము, మేఘమున్ను.

అబ్ధి * n. s. The sea. శుముద్రము. అబ్ధిణ Lutchmee as having been produced at the churning of the sea of milk.

అబ్ధికఫము * n. s. Cuttle-fish-bone. నముద్రపుసురుగు.

అబ్ధికుల్లము * n. s. Coral. శువడము.

అబ్బు n. s. A father. తండ్రి. నాయబ్బతోడుగా I swear by my father. వీడువారి అబ్బు this man is ten times worse than him. T. 4. 76. శ్రులుగులకబ్బులు her breasts surpass the beauty of doves. నియబ్బతోపోయి చెప్పు go and tell your granny. అబ్బ, అబ్బా or అబ్బబ్బా! An interjection of grief or admiration; a common exclamation. కెంకాయపాశ్చర్యాదిసూచకశబ్దము.

అబ్బరపాటు (error for అబ్బురపాటు) n. s. Surprise, amazement. ఆశ్చర్యము.

అబ్బరము (error for అబ్బురము) n. s. A wonder, a marvel. ఆశ్చర్యము.

అబ్బాయి n. s. My lad! అబ్బి, కుర్రవాడు.

అబ్బి or అబ్బిగాడు n. s. My lad! అబ్బాయి, కుర్రవాడు.

అబ్బుట v. n. To come into one's enjoyment, possession, or reach; be obtained or gained. విక్రమ, దారుకుట, లభించుట. (గృహీతమపుట ABA.) యిదికీరికీ అబ్బేసాము కాదు The luck was too good to last: that is, he is not worthy of such good fortune; and it did not stick by him. యాయిల్లువానికి అబ్బెను అనగా యాయిల్లు వానికి దొరకవలసినది కాదు అయితే దొరికినది he is in great luck to have such a house as this. దీన్నివానికి అబ్బిరియ్యరు they will prevent his getting it.

అబ్బురపాటు n. s. Surprise, amazement. ఆశ్చర్యము.

అబ్బురము n. s. Surprise, amazement, astonishment. ఆశ్చర్యము. P. 4. 88. దొరికినను విడుచుటకబ్బురపడకుము. N. 3. 211. అంబురానులబ్బురంబుగా గాగ్రాబం. R. ib. 6. 58. నిబ్బరంబగునబ్బురంపు. ib. 2. 85. అబ్బురమైదనర్చు.

అబ్బెనుము for అబ్బానుము n. s. Practice.

అట్రము adj. Wonderful, amazing. అద్భుతమైన. N. 1. 167. అట్రం బైన భూవాలద్రధికు.

అట్రము n. s. Wonder, marvel. అద్భుతము. T. 2. 77. కువలయాక్షులకింబాసరించుటట్రమే. N. 1. 167.

అట్రవ్యము * n. s. Crying for quarter. నాయం వధ్యత్యాకారకోక్తి, అవధ్యోక్తి, మొర, చంపవద్దనేమాట. Siwa. 3. 137. ఈవృక్షువాటంబులో భామా యేదకమాచరించువిధిక బ్రవ్యముంబెట్టుచు. N. 1. 167. అట్రం బైన భూవాలద్రధికువాహాగ్రీవుతత్వంతుత్తబ్రవ్యస్యశీవారనిశ్చితముతాతమ్ముంబ్రహ్మాపింది యయ్య బ్రాహ్మింబోరవారుబోక్రతులుహాహారముల్ మారగానట్రవ్యమువెట్టినకాచుటకుత్వంబేగతద్రక్షుకు. ib. 2. 490. బలధిన్నుఖ్యులు హాహి హాహియనియట్రవ్యముంబెట్టక. ib. 8. 208. బ్రహ్మశ్రీంబరిబోనివేసినకృతాట్రవ్యము విప్రాశుభంబు బ్రహ్మంధోజ్వల తేజ

రావణు. టీ|| కృతాట్రవ్యమువిప్రాశుభం, చేయబడినటువంటి, చంపవద్దచంపవద్దు అనివేకకోవడముగలబ్రాహ్మణులచంపిన.

అట్రాళి * n. s. Ocean, as being the heap రాళి of waters. శముద్రము. A. 6. 158. దుఃఖాట్రాళింబడి.

అట్లింగము * n. s. The watery principle, particles of water. జలకణములు. The name of a lingam located, it is asserted, at Jambukeswaram: where is the అట్లింగము or Lingam from which water is said to exude perpetually. Lalito 3. 52. అభవాప్రోక్షయేదన్నకుట్లింగైః పాశుదూరైః.

అభంగురము * adj. Imperishable, eternal. నిరంతరమైన. BD. 2. 398. లింగాభిమానియభంగురక్షా. R. 2. 94. అభంగురస్యాదురసావలంబంబులగుఫలంబులుం.

అభముశుభము n. s. (not a good phrase but conversational) Evil and good, wrong and right. ఆపిల్లకాయఅభముశుభముయెరకముండు before that boy was old enough to know good from evil.

అభయము * n. s. An assurance of security: warrant of safety, a promise of shelter, impunity or protection. భయములేదనడము, నిశుభయము లేదు నేనువున్నాననడము, భరవసా. ఆయన నాకు అభయమిచ్చియున్నాడు he told me he would be answerable for this. అభయహస్తము an attitude; turning up the right wrist so that the palm is visible: it denotes that the worshippers need fear nothing. On this hand they apply sandal paste which they call by the same name *abhaya hastam* and put it to their eyes in adoration.

అభవుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు. N. I. 40. అభవునియజ్ఞ వింధ్యాద్రి మెట్టినకుంభాశంభవు నాగతిదీనియేమొ. ib. 2. 259.

అభాండము n. s. False or unjust accusation, slander. తేనిబోనినేరము, అశీవాదము. అభాండపువ్యాజ్యము a false complaint.

అభాగ్యము * adj. Unfortunate, luckless, wretched. దౌర్భాగ్యమైన, దురదృష్టమైన. One verse says అభాగ్యచ్చత్రశంభుస్సైయునాయంతిమిదవః.

అభావము * adj. Non-existent. లేని, లేకవుండే, నాస్తిగావుండే.

అభావము * n. s. Non-existence, nonentity, want. లేమి.

అభాషణము * n. s. Silence. మానము.

అభాషిము adj. (a bad word) Low, vulgar, disagreeable. నీచమైన, ఠోతలయిన.

అభాషము or అభాషు n. s. (not a good word) Disagreeableness. అశుభ్యము.

అభికరించుట * v. a. To put a few drops of clarified butter upon rice before eating ; or before the rice is put into the sacrificial fire ; to purify the food. నేతిచుక్కవేయడము, భోజనమునకుముందు గాగాని ఆహుతిచేయడమునకుముందు గాగాని అన్నములో నేతిచుక్కవేయడము. See అభిహారము.

అభికుడు * n. s. స్త్రీ కాముకుడు. D. కాముకుడు.

అభిఖ్య * n. s. Name, title, splendour, glory, fame. నామము, శోభ, కీర్తియున్ను.

అభిగమనము * n. s. Motion towards, a going to. ఎదురుగాపోవడము.

అభిఘాతము * n. s. Striking together, collision, touching in contact. తలదడు, తాకుడు, డెబ్బ, కొట్టుకోవడము, అవరడము. అభిఘాతజ్వరము fever that caused by exhaustion. Vasu. 3. 214. తక్కుచాంచలజఘనాభిఘాతములు సైగిక.

అభిహారము * n. s. Ghee or clarified butter నేతివాట్టు usually putting a few drops of clarified butter upon rice prior to eating : or putting it in the sacrificial fire to purify the rice. భోజనమునకుముందు గాగాని ఆహుతిచేయడమునకు ముందుగాగాని అన్నముమీదనేతిచుక్కమిడవడము. A. 2. 92. తారుణ్యతిగచారసూత్న ఫలయుక్తైలాభిహారాశ్వినధారాధూఃపత.

అభిచరించుట * v. n. To roam, stroll. శంచరించుట, తిరుగుట. Vish. 6. 90. అతడువనవాటికలయందునభిచరించు.

అభిచరుడు * n. s. A servant, an attendant. దాసుడు, భృత్యుడు.

అభిచారము * n. s. An incantation to injure or destroy, a magical ceremony to procure the death of an enemy హింసాకర్త, అధర్వణవేదోక్తమంత్రయంత్రాది నిష్పాదితపూరణోచ్ఛాటనాదిహింసాత్మకకర్త. A. 4. 316,

అభిజనుడు * n. s. A man of high birth. కలత్రేష్ఠుడు. అభిజనమడుడు pride of ancestry.

అభిజిత్తు, అభిజిత్తువేళ or అభిజిత్తుగ్నము * n. s. The Zenith, midday, the 24 minutes immediately preceding and the 24 following midday. తుకటిలోయెనిమిదోముఠూర్తము.

అభిజ్ఞానము * n. s. A mark, a sign. చిహ్నము.

అభిజ్ఞాడు * n. s. A learned man, he who is skilled or conversant, a genius. శ్రవణుడు, నిశ్చలుడు, గట్టివాడు, తెలివినవాడు.

అభిజ్ఞురాలు * n. s. A genius, an apt or sensible woman. శ్రవణురాలు, గట్టిది.

అభిధ or అభిధానము * n. s. A name, an appellation, a title. నామము, పేరు.

అభిధాయకము * adj. Designated. పేరుగావుండే. ఈశబ్దములు శ్రుభూమిధక్త్యభిధాయకములుగావున As these words express the nominative.

అభినందించుట * v. n. To be delighted, rejoice. ఆనందించుట.

అభినయము * n. s. Action and posture expressive of sentiment, especially the gestures and movements of dramatic representation. వృద్ధతక్రోధాదిభావాభివ్యంజకము, వేళ్లు మొదలైనవాటిచేతమనఃకార్యమును తెలియచేయడము.

అభినయించుట * v. n. To express emotions by looks, gestures &c. as actresses do. కండ్లువేళ్లు మొదలైనవాటినితిప్పుట, వీటిచేతమనోభావమును తెలియచేయుట.

అభినవము * adj. New, modern. నూతనమైన, కొత్త. అభినవకాలిదాసుడు “ The modern Cālidāsa.” This is equivalent with “ The Milton of our days” or, “ a Byron, a Moore :” merely denoting an excellent poet.

అభిని n. s. Opium. నల్లమందు. అభినిపాలు milk opium, which is sold in leather bags like bladders.

అభినివేశము * n. s. Ardour, zeal, enthusiasm, earnestness. శుట్టు, శ్రద్ధ.

అభినురము * adj. Lauded, celebrated, praised. స్తోత్రముచేయబడ్డ.

అభినుతించుట * v. a. To praise, applaud, extol. శుతించుట, కొనియాడుట.

అభిన్యాసము * n. s. A fit. A morbid state of the three humours. అంతఃకాణాహుతిశ్చైతములుగల

శక్తిపాతవిశేషము, వారపైత్యక్షేమ్యదోహులుక్రమో
పిందిమాడున్ను శరిఅయిచేట్టలుమాటలు క్రమము
శక్తి అవశ్యముచంపేశక్తిపాతము.

అభిపాతము * n. s. Falling. పడడము. Vasu. 4.
12.

అభిప్రాయము * n. s. Opinion, sentiment, no-
tion, idea, thought, design, meaning, signifi-
cation, import. ఆశయము, తాత్పర్యము.

అభిప్రేతము * adj. Intended, designed, aimed at.
సీక్ష్మతమైన.

అభిభవము * n. s. Insult, dishonour, disgrace.
అవమానము.

అభిభూతము * adj. Defeated, humbled, subdued.
పరాభూతమైన, ఖర్చుభంగము చేయబడ్డ, అరాచ
బడ్డ. R. 1. 79.

అభిమంత్రిరాము * n. s. Consecrating by a formu-
la, addressing, calling upon. సంస్కారము, ఆ
హ్వానమున్ను.

అభిమంత్రించుట * v. a. To call on, address, con-
jure, raise by spells, invoke. To consecrate
by a formula. ఆహ్వానముచేసుట, మంత్రాదుల
చేత సంస్కరించుట.

అభిమంత్రితము * adj. Devoted, consecrated,
a certain formula having been pronounced
over it. మంత్రించబడ్డ.

అభిమతము * adj. Wished, approved, accepta-
ble. సీక్ష్మతమైన, ఈర్ష్యతమైన.

అభిమతము * n. s. Desire, wish, inclination, con-
sent, approbation. ఇచ్ఛ, సీక్ష్మతము.

అభిమన్త్రీణము * n. s. Calling to, addressing,
inviting, a consecration, benediction by reli-
gious formula. ఆహ్వానము, పిలువడము, సంస్కా
రము.

అభిమానము * n. s. Pride, self-esteem, haughti-
ness. (Also, commonly,) Patronage, protec-
tion. Affection, regard, care, love, favour.
ఖర్చుము, సేవకము, విశ్వాసము. దేశాభిమానము
love of one's own country. వాడుదేశాభిమాన
ముకలవాడు he pays great attention to his own
case, he is luxurious. అభిమానశ్రుతుడు one
who passes for his son, or is looked upon
as a son, or, supposed to be his child. అభిమా
నశ్రుతశ్వము an understood or attributed son-
ship. తమఅభిమానముకాలసేనది I beg your
patronage. నాయంబునిండా అభిమానముగాజరి
పిందినాడు he has treated me honourably. ఒకని

మాడ అభిమానముచుండుట to be partial to a
person. అభిమానములేనివాడు one without af-
fection; unkind.

అభిమానకత్తె * n. s. A proud woman. ఖర్చుకొరాలు.

అభిమాని * n. s. He who loves. విశ్వాసముకలవా
డు. మతాభిమాని a bigot కులాభిమాని one who
stands up for his creed, he who loves his
creed. దేశాభిమాని the advocate for his coun-
try, he who loves his country; this name was
assumed by a Hindu newspaper.

అభిమానించుట * v. a. To honor, favour, protect,
patronage, regard with kindness. గొప్పచేసుట,
దయచేసుట, విశ్వాసముచేసుట.

అభిముఖము * n. s. The change of a disease :
or of anger; being upon the turn. తిరుగుదల.
అవ్యాధియింకాఅభిముఖముకాలేదు there is
as yet no change in the disease.

అభిముఖము * adj. Fronting, facing, having
the face towards. (fig.) Propitious, favour-
able. Allayed or subdued as disease or ang-
er. సమ్ముఖమైన. సూర్యాభిముఖముగా facing
the sun. నాకు అభిముఖముగాతిరుగు turn your
face to me.

అభిముఖమవుట * v. n. To face, turn towards,
be brought under as disease, be pacified as
anger. ఎదురుతిరుగుట, దోవకువచ్చుట, శాంతప
డుట. జ్వరము అభిముఖమైనప్పుడు when the
fever was on the turn.

అభిముఖుడు * n. s. He who faces. సమ్ముఖుడు.
మాకు అభిముఖుడై turning towards us. పర్వతా
భిముఖుడైతలకె he turned his face towards
the mountain and said. BD. 3. 1855.

అభియాతి * n. s. A foe, an enemy. శత్రువు. R. 5.
128.

అభిరతి * n. s. Attachment, love. క్రీతి.

అభిరామము * adj. Beautiful, engaging, agree-
able. మనోహరమైన, రమ్యమైన.

అభిరుచి * n. s. Wish, desire, taste, relish, incli-
nation. కోరిక, ఆశ, ఆసక్తి.

అభిరుచిము * adj. Learned, pleasing, handsome.
చదువుకొన్న, మనోజ్ఞమైన.

అభిలషించుట v. a. To desire, wish. కోరుట.

అభిలాష * n. s. Desire, wish, inclination. ఇచ్ఛ,
కోరిక, ఆశ. అభిలాషకలవాడై being inclined.

కానికి అభిలాషలేనందున as he was disinclined.

అభిలాషి * n. s. He who loves. కోరికగలవాడు, ఇచ్చగలవాడు. ధర్మాభిలాషి he who loves justice.

అభివందనము * n. s. Salutation, prostration. నమస్కారము, దండము.

అభివాదనము * n. s. Salutation, prostration, reverence. ప్రణామము, నమస్కారము.

అభివీజితము * adj. Waved, wafted, as a fan. విశరబడ్డ, వీచబడ్డ.

అభివృద్ధి * n. s. Increase, improvement, progress, augmentation. అక్షయము, పెంపు. పంశాభివృద్ధి, కులాభివృద్ధి increase of a family.

అభివృద్ధిచేసుట * v. a. To increase, swell, improve, augment. పెంతుట, అధికముచేసుట.

అభివృద్ధియాట * v. n. To increase, prosper. అక్షయమవుట, పెరుగుట.

అభివ్యక్తి * n. s. Revelation, declaration, expression, making evident. ప్రకాశము. Vasu. 1. 1. నిజమంటి రాక్షరత్వస్వల్పిలాభివ్యక్తి.

అభివేశ్టము * adj. Calumniated, falsely accused. నిందమోతుబడ్డ.

అభివేశ్టకుడు * n. s. He who was calumniated or falsely accused. నిందమోతుబడ్డవాడు. Lalito. 3. 42. నేవకఃకురసంశ్చకృగ్రామస్థాభివేశ్టకః.

అభిషంఘము * n. s. A defeat, overthrow, calumny, false accusation. Embrace. శుభాభవము, మిథ్యాశుభాదము, ఆలింగనము.

అభిషిక్తము * adj. Installed by anointing, bathed, anointed. శుభ్రముకట్టబడ్డ. స్నానముచేయించబడ్డ. See అభిషేకము.

అభిషిక్తుడు * n. s. He who was inaugurated or installed, he who was bathed or anointed. శుభ్రప్రాశ్నకుడు, శుభ్రముకట్టబడ్డవాడు, స్నానకుడు.

అభిషేకము * n. s. Installation by anointing, initiation, royal unction, bathing, anointing, inauguration. స్నానము, శుభ్రార్చనము, శుభ్రముకట్టడము. దేవునికి అభిషేకము అయిన తరువాత after the idol was bathed. తైలాభిషేకము anointing with oil. చూర్ణాభిషేకము a particular rite of pouring turmeric powder over the head of an idol, on the sixth day of the annual feast called బ్రహ్మోత్సవము. శుభ్రాభిషేకము coronation

of a king. శుభ్రాభిషేకముచేసుట to crown a king. రాజా ఆకవికి స్వర్ణాభిషేకముచేసినాడు the prince showered bounties upon the poet. అన్నాభిషేకముచేసుట to pour boiled rice over an image.

అభిసారిక * n. s. She who keeps or makes an assignation. స్వయముభిశరతితుతిమభిసారయతిత్ న్నాయికా. SC. నాయకుణ్ణి కోరికంకేతస్థానము నకుపొయ్యెటిది. A. 5. 124.

అభిప్సితము * adj. Desired, beloved, wished for. కోరిన.

అభిప్సితము * n. s. Desire, love. కాంక్ష, ఇచ్చ, కోరిక.

అభిమత్రు * n. s. A ray of light. కిరణము.

అభిప్సము * adj. Wished, desired, beloved. ప్రీయమైన.

అభిప్సము * n. s. Wish, desire, inclination. ఇచ్ఛము.

అభూతము * adj. Non-existent. లేని, అవిద్యమానమైన. అభూతకల్పనము a novel invention.

అభేదము * adj. Identical, similar, alike. అదే. వలదూరభేదము "V and B are alike:" that is, many words use either letter at pleasure; thus వలాహకము valahacamu, or బలాహకము balahacamu: లడదూరభేదము i. e. L and D are alike: thus we may write నాలికేరము nālikēramu, or నాడికేరము nādīkēramu.

అభేదము * n. s. Identity, similarity. వికృత.

అభేద్యము * adj. Solid, indivisible, impenetrable. దృఢమైన, భేదించశక్యముకాని.

అభోజనము * n. s. Fasting, abstinence from food. శుశ్రు, నిరాహారము. వాడు అభోజనము గావుండినప్పుడు while he was fasting.

అభ్యంగము, అభ్యంగనము or అభ్యంజనము * n. s. Rubbing the body with an unctuous substance. Anointing, oiling. రలంతు. అభ్యంజనముచేసుకొనుట to anoint one's self. అభ్యంజనస్నానము oiling and bathing.

అభ్యంతరము * n. s. Obstacle, delay, hindrance, impediment. Included place, an interval. విఘ్నము, కుఢ్యము, అంతరము.

అభ్యంతరముచేసుట * v. a. To hinder. విఘ్నముచేసుట.

అభ్యక్షణ * n. s. Permission, leave, order. సెలవు, ఉత్తరువు.

అభ్యర్చన * n. s. Worship, reverence. పూజ.

అభ్యర్థము * adj. Contiguous, near, close. సమీపమైన.

అభ్యవహారము * n. s. Eating, food. భక్షణము, ఆహారము.

అభ్యసించుట * v. a. To study, learn, practise, exercise. నేర్చుకొనుట, వాడుకచేసుట. అభ్యసించుట చేయుట To teach, instil, practise.

అభ్యసితము or అభ్యశ్రీము * adj. Learned. Practised, exercised, skilled, expert. నేర్చుకొంటున్న, అలవాటుపడ్డ, చెయితిరిగిన, తనుబడ్డ.

అభ్యశ్రీము See అభ్యసితము.

అభ్యాగతుడు * n. s. A guest, a visitor, one who drops in at dinner. అతిథి, జ్ఞాతపూర్వవ్యూహగతుడు. అభ్యాగతపూజ or అభ్యాగతసేవ complimentary or honorable reception of a guest.

అభ్యాసము * n. s. Practise, exercise, study, custom, use. వాడుక, అలవాటు. అక్షరాభ్యాసము a particular ceremony celebrated when teaching a boy first his letters.

అభ్యుత్థానము * n. s. Rising, rising to welcome a person. లేవడము, లేచివచ్చుట చేయడము, (గౌరవము. ఆశానాదేయత్థానము RK.) గృహగతమహత్తానంశ్రుతికృతవిషయము. SC.

అభ్యుదయము * n. s. Welfare, happiness, prosperity. మంజులము, శుభము. అభ్యుదయశరంశురాభివృద్ధిగా may his prosperity ever increase. This phrase commences many Telugu poems ; being at the end of the preface.

అభ్యుదితుడు * n. s. A man asleep at sunrise. సూర్యోదయకాలముందు నిద్రపోయినవాడు.

అభ్యుషములు, or అభ్యూషములు * n. s. Grain, half dressed or slightly scorched or parched. పాలి, అనగావుడికిన గుడ్లబియ్యం.

అక్ష్రము * n. s. The sky, a cloud. ఆకాశము, మేఘము. అక్ష్రంఠిహము, or అక్ష్రంకమము heaven-kissing, sky-touching.

అక్ష్రము * n. s. Talc mineral, Mica resembling glass. ఛూమిలో అక్ష్రపుపెంకులవలె విశ్లేషిది, నలిపితే పొడియిపోతున్నది, అయితే కాకిబంగారు వేరు యిది వేరు, (కాకిబంగారుము. D.)

అక్ష్రము * n. s. A sky-rover, i. e. a bird. పక్షి. అక్ష్రమునది the eagle as being the king of birds. గజుడు.

అక్ష్రముని * n. s. The gem of heaven. i. e. the sun. సూర్యుడు.

అక్ష్రమాతంగము * n. s. The elephant of Indra. విరావతము.

అక్ష్రముపు * n. s. The wife of Indra's elephant. విరావతముయొక్క పెండ్లాము (ఇంద్రదిగ్గజభార్య. D.)

అమ for అమ్మ n. s. Mother. తల్లి. See అమ్మ. A. 5. 5. కొనిపోయి ధర్మశాసానికనురక్తి సుశంసాం గియామయమును.

అమంజలము * adj. Unhappy, unpropitious, abominable. అశుభమైన, చెడ్డ.

అమండము * adj. Great, extreme, important, chief, noble, excellent. Fierce, violent. Active. మహత్మైన, క్రూరమైన, జాగ్రతగల. S. 3. 275. అమండవ్యధ deep grief. అమండశాఖ్యము great wealth.

అమందారము * adv. Abundantly, greatly, plentifully. విస్తారముగా. N. 2. 425. మందారమహిజమమందారముననిచ్చుకనకాంబరంబులుకలులగట్టి.

అమంధరము * adj. Swift, quick, active. చురుకుగల, వడిగల, జాగ్రతగల. M. 7. 1. 75.

అమడలు or అమడబిడ్డలు n. s. Twins. యమళశిశువులు, కవలవారు. అమడయండ్లు similar chambers, twin rooms. అమడకాయ a twin fruit, two fruits grown into one.

అమర adv. Duly, agreeably. ఒప్పుగా. P. Pura. 52. విరాట్పూరునుడు శ్రుత్యహంబమరపూజితుడై.

అమరంగా adv. Properly, fitly, duly, conveniently. ఒప్పుగా.

అమరము n. s. A feudal tenure. i. e. district given to a chieftain on the condition that he shall supply the king with certain troops when required. Land, granted in free gift. అగత్యమైనప్పుడుకొంతడండునుకీసుకొని రావలసినదనే నిబంధనమీద వెంకటగిరి కాళహస్తివారివంటి చిన్నరాజులకు విడువబడ్డనీడు, బేడిగలేకుండా యివ్వబడ్డ గ్రామభూములు మొదలైనవిన్నవి. Krishna Roya Vij. 2. 68. ఎనబది నాల్గులక్షలకు నెన్నుగకన్నడ రాజ్యముందులో ననువుగదేవదాయవసుధామరదాయములెన్నునేల, నిలవినవరహంబుగ గణన జెప్పెద వెయ్యిటి రాగు రాలకిం పొనరగలక్షవంతున,

మఱుకూన్నతి నిర్వది నాల్గు వేలకుఁ. ఇరువది నా
 లుగులకులు, కరికిఁ వెయ్యింటి లెక్క గలనూరుఘ
 టల్, మెరయగ ద్వాదశలకులు, వరహాల్మి ర్ణయ
 మునుమ్మువనుధాఫీశా. భటులువేయింటి కెన్న నిర్వ
 దియు నాల్గువేలుగా లక్షయర్వదివేల ప్రజకుజెల్లు
 నల్పదిలకులు జీతమనఘ యమరమే లెడిదొరలకీక్ర
 మమెనుమ్మి. నంద్యాలతిమ్మయ్య దేవమహారాయలు
 ఆయ్యగారికి నెండికోట సీమఅమరానికి పాలించి
 యుండ గాను he held the Gandikota lands on
 feudal tenure. స్వామివారికి అమరము గాయల్పిన
 వనము a grove granted in free gift to the god.
 వనములు రెండున్న స్వామివారికి అమరముగానడు
 స్తూవుండినవి the two groves were bestowed
 on the god. అమరనాయకుడు he who enjoys a
 feudal tenure. అమరనాయకరము the lord-
 ship of a feudal tenure.

అమరశిలాంధకము * n. s. Brimstone.
 అమరావళి * n. s. The Ganges of heaven. ఆ కా
 శగం. M. I. 5. 5.

అమరించుట or అమర్చుట v. a. To prepare, make
 ready. To employ, engage. To provide, sup-
 ply, furnish. To wear, put on, సిద్ధము చేసుట,
 జాగ్రతచేసుట, పెట్టుట, ధరించుట, బండిని అమర్చి
 నాడు he engaged a cart for hire. శ్రయాణము
 నకు కావలసినదాన్ని అమర్చినాడు he prepared
 every thing for the journey. వానికి అన్ని అమర్చి
 నది she supplied him with every thing. నాకొ
 డుకుకు పుకల్ పుద్యోగముమర్చి నాడు he got my son
 an employ. H. 5. 352. ఆరవిరులకొప్పలమరించి.
 H. 2. 224. దుకాణముకొబిఱి రేవదినిభద్రకారడ
 మరించుక. H. 1. 230. సొమ్ములుమేనవేడుకకావెల
 యనమర్చి. H. 2. 78. మేల్లిలకంబమర్చి. H. 1.
 111. పుయ్యమునకైయిదియమర్చంగనవుడు. P. 1.
 177. అధవన్నుత్తికధికునమరించుకతి రిట్టుగుడుచు
 గాడె. T. 4. 96. తొగరువిగురాకువిలుకానిసగర
 మర్చి.

అమరిక or అమరికె n. s. Tranquility, quietness,
 mildness. శాంతము, నెమ్మది. అమరికగలవాడు he
 who has presence of mind. T. 3. 139. అమరిక
 మార గానిలవి యండవు మైసిరినుల్లనిల్లగా. T. 3.
 142.

అమరికగా or అమరికమారగా adv. Mildly, quiet-
 ly. నెమ్మదిగా, శాంతముగా.

అమరుచుట or అమర్చుట v. a. To prepare, make
 ready. To employ, engage. To provide, sup-
 ply, furnish. సిద్ధము చేసుట, జాగ్రతచేసుట. See
 అమరించుట.

అమరుట v. n. To be fit or proper, be agreeable,
 be prepared. ఒప్పుట, తగుట, తగియుండుట. H.
 1. 165. అప్పురమమరుక. ఆరఅమరబ్రతికిచచ్చి
 నాడు he died at a full age. వాడికి అన్నముచ
 క్క గాఅమరలేదు the dinner was not such as
 they ought to give him; it was not a suitable
 dinner. చావమరచెప్పినారు they spoke of the
 awkward affair in gentle phrases. వానికి అన్ని
 అమరియున్నది he has every thing right about
 him, he wants for nothing. P. 1. 510. సికుశరీ
 రపాలవంబమరకయన్న. ib. 4. 530. కపటవ్యా
 పారమమర గాగుర్చుండెక. ib. 2. 49. అమరదు
 నీపాత్తువచ్చా. ib. 2. 130. ననుబోతిక మరునేయిం
 తైనక. T. 5. 16. హరిణభ్యజంబునమరక. ib.
 4. 198. అనుచునర్చికి పాతుర్వమమరనవుడు.

అమరుడు * n. s. An immortal, a god. నిర్ణయడు.
 అమర్చుట v. a. To prepare, make ready. To
 employ, engage. To provide, supply. సిద్ధము
 చేసుట, జాగ్రతచేసుట. See అమరుచుట or అ
 మరించుట.

అమర్చుడు * n. s. An immortal, a deity, a god.
 నిర్ణయడు.

అమర్యాద * n. s. Incivility, disrespect; dia-
 honour. అగౌరవము.

అమర్షము * n. s. Rage; wrath. కోపము.

అమలము * adj. Pure, clean. నిర్మలమైన, కరిశుద్ధ
 మైన, నిష్కల్మషమైన.

అమలుడు * n. s. He who is holy, sinless, pure.
 The Deity. దేవుడు.

అమవళ n. s. The new moon. దర్శము. One verse
 says ఎమిదినిపాటితో సాతరా అమవళనిశియనెడు
 మాటనన్నయభట్టా. Vish. 2. 347. అనఘయ్య
 మిద్వాదశియమవళలను.

అమాంసుడు * n. s. He who is feeble or thin. దు
 ర్బలుడు.

అమాత్యుడు * n. s. A king's minister. కంఠ్రి.

అమానుషము * adj. Supernatural, inhuman, below
 human nature: beyond the power of man. మ
 నిషిక్తఅలవిగాని.

అమావాస్య * n. s. The day of new moon, the first of the lunar month: this is claimed as half holiday. దశామయము.

అమాసీ for అమావాస్య n. s. The day of the new moon. The new moon. ABA. N. 9. 452. మగువనెరికొప్పుటావియమాసీయనుచు.

అమితము * adj. Vast, prodigious, immoderate, exorbitant, immense, interminable. విస్తారమైన.

అమద్రితము * adj. Not sealed up, not stamped. విడిగావుండే, ముద్రవేయబడని. Jaimi. 1. 74. నిర్వివేచితము వెక్కసంబు గామాలుగుచున్నదివృద్ధునకు మద్రితమైతహినాద్రిచేరువక.

అమూల్యము * adj. Invaluable. అనర్హ్యమైన, విలువలేని.

అమృతము * n. s. Nectar, ambrosia. Water, milk, clarified butter, the residue of a Sacrifice. Final emancipation from matter and absorption. సుధ, ఉడకము, దుగ్ధము, ఘృతము, యజ్ఞశేషద్రవ్యము, మోక్షము, వాడుక గామజ్జీరయము. అమృతమునకు అంటులేదు nothing can defile buttermilk. వానిది అమృతహస్తము, వాడు అమృతహస్తముగలవాడు he has a healing hand. వానిది అమృతవాక్కు his tongue is inspired.

అమృతముకాలార్ద్రము or అమృతపుషుటిక * n. s. An auspicious hour. శుభముకాలార్ద్రము.

అమృతాంధనులు * n. s. plu. Gods or deities. దేవతలు.

అమృతాంశదు * n. s. An epithet of the moon. గండ్రుడు.

అపేద్యము * adj. Filthy, foul. అశుభిష్టమైన.

అపేద్యము * n. s. Nastiness, excrement. అశుభిత్రత, పురిషము.

అపేయము * adj. Immeasurable, immense, vast. అశుభిష్టమైన. Vish. 2. 210.

అమాఘాఢము * adj. Fruitful, not vain, unerring, efficacious. శుభలమైన, నిరర్థకముకాని. వానికి అమాఘాఢద్రవ్యమనిది he fell into a deep sleep.

అమ్మ n. s. Mother. తల్లి. It is also an honorific title of women; a matron: and it is often added to proper names as సీతమ్మ, లక్ష్మమ్మ, సావమ్మ. అమ్మకజెల్ల, అమ్మజెల్ల or అమ్మనేజెల్ల! alas ah! oh!

అమ్మకము n. s. Sale, selling, vending. విక్రయము.

అమ్మగారు n. s. An honorific title of women: it is often added to proper names as అమ్మమ్మగారు, సీతమ్మగారు.

అమ్మన్నీ, అమ్మయ్య or అమ్మల్ల interj. My dear, my love.

అమ్మనబోంట్లు n. s. plu. Cunning jades. దొంగతొత్తులు. Charitra p. 460. line 7. బంకెతరంకెతరబచ్చిరక్కెసలు, రామ్మనకుంజట్లరోతప్రామిళ్లు, బ్రమ్మెతకతెలునమ్మనబోంట్లు.

అమ్మనములు n. s. A game wherein a number of balls are thrown in the air, one being caught in the hand descending whilst others are rising: all are thus kept at once in motion. ఆరాంకులుగుండ్రనుయెగరనే ఆడే ఆట. N. 9, 101. గుజగుజరేకులుగుజ్జనగూళ్లునుబొమ్మలపెండ్లిండ్లనమ్మనములు.

అమ్మవారు n. s. A bramin woman. A village goddess. The small pox. బ్రాహ్మణస్త్రీ, పోలేరు, మహుబికము. ఆశ్రమములోవుండే అమ్మవారిని పిలువు call the bramin woman who is in the lodge. అమ్మవారికి పాంకలిపెట్టినారు they performed a bloody sacrifice: they sacrificed a goat to the village goddess. వానికి అమ్మవారు పోసినది he has got the small pox. అమ్మవారిచుక్కలు, అమ్మచుక్కలు pock marks. అమ్మవారిచుక్కలుగల or అమ్మచుక్కలుగల pitted with the small pox. అమ్మవారుపోయించుట to inoculate. అమ్మవారిధూము an outbreak of the cholera morbus.

అమ్మాయి n. s. A little girl. This is also a proper name. శడుచు. నాపేరలమ్మాయి my name is Ammayi.

అమ్మి or అమ్మిళ్లు n. s. Missy, my dear, my love. అమ్మించుట (causal of అమ్ముట v. a. to sell.) To have (a thing) sold, get it disposed of. విక్రయించుచేసుట.

అమ్ము n. s. An arrow; a dart. బాణము. విలునమ్ములు a bow and arrows.

అమ్ముట v. a. To sell. విక్రయించుట.

అమ్ముడు adj. Saleable, that which is to be sold. విక్రయించుతగ్గవిగావుండే. అమ్ముడుగురుకులు the goods which are to be sold. అవియికాలమ్ముడుబోలేదు they are not yet sold.

అమ్ములు n. s. plu. Arrows, Darts.

అయ్యెయి adv. Thus, in that manner. ఆ రీతిగా.

BD. 4. 1831. అయ్యెయివలె వెయ్యనక్కటిమాను.

BD. 5. 188. ఇన్నుడిముచ్చడియిచ్చెడననినయ్యెయి సొల్లక.

అన్యము * adj. Acid, sour. శుల్లని.

అన్యము * n. e. Acidity. శులుసు.

అన్యనము * adj. Unfading. వాడని.

అన్యిక * n. s. A tamarind tree. చింతచెట్టు.

అయ, అయ్య or అయ్యగారు n. s. Father. తండ్రి.

This corresponds with the word Sir. ఏమయ్య

what sir. These words are also, in courtesy

added to proper names and others, thus వీర

య, కోనయ్య, పాతయ్యగారు and the like. ము

సలయ్య an old gentleman. మీఅయ్యలు your

fathers: this word includes the brothers of a

father. బావనయ్య a bramin. అయ్యా! O Sir!

O dear! O dear me! అయ్యయో Alas! Alas!

అయిము * n. s. Good fortune: tax. శుభావహక

ర్కము, శున్నున్ను.

అయత్నము * adj. Unintentional, unpremeditated,

done without effort. అనుద్యమమైన.

అయనము * n. s. Road, path. Half a year. Mo-

tion, course. మార్గము, అర్ధవత్సరము, సూర్యద

క్షిణోత్తరక్షతి. ఉత్తరాయణము the sun's course

for six months in the northern constellations

of the zodiac. దక్షిణాయనము the sun's course

for six months in the southern constellations

of the zodiac.

అయశము * n. s. Dishonour, infame. అశకీర్తి.

అయశశ్చరము * adj. Infamous. అశకీర్తియైన.

అయస్థాంతము * n. s. The load-stone, a magnet,

(because it attracts iron) సూడంటురాయి.

అయస్థారుడు * n. s. A blacksmith, one who works

in iron. కరమలవాడు.

అయస్సు * n. s. Iron. ఇనుము.

అయాచితము * adj. Unasked, unsolicited. అడగని.

అయి (past p|| of అగుట to become.) Becoming,

turning into. మానుఅయినిలవినాడు he stood

like a post. i. e. he was astonished. దొంగఅ

యితిరుగుతున్నాడు he has turned thief. పోకిరి

అయిపోయినాడు he became a rogue.

అయిన (past rel. p|| of అవుట to become.) Be-

coming, agreeable, suitable. సంతోషమైనము

ఖము a cheerful countenance. అయినకని a

becoming act. అయినపెండ్లాము a good wife.

అయినమందు a suitable medicine. అయినకనిమి

a useful or proper man. అయినవాండ్లు Friends,

relations. See కాని.

అయ్యక్రము * adj. Improper, inconsistent, unfit,

bad. తగని.

అయ్యతము * adj. Ten thousand. Many. ఉదివే

లు, అనేకము.

అయ్యోగ్యము * adj. Unfit, unworthy, shameful,

unbecoming, తగని, బాగుకాని.

అయ్యోగ్యత * n. s. Unworthiness, unbecomingness,

iniquitous conduct. తగమి, అనర్హత, దారాత్మ్య

ము.

అయ్యోగ్యుడు * n. s. He who is unworthy, a

rascal. అనర్హుడు, దురాత్ముడు.

అయ్యోగ్రము * n. s. A pestle for cleaning grain;

a club tipped with iron. రోకలి, పొన్నులువేసిన

దడ్డుకర్ర.

అయ్యోనిజ or అయ్యోనిశంభవురాలు * n. s. She

who is of miraculous birth, not being born

in the womb. మనిషికడుపులోపుట్టనిది. Such

births as that of Minerva, or that of Orion.

అయ్యోనిజుడు or అయ్యోనిశంభవుడు * n. s. A

man born in some supernatural manner, not

born in the womb. మనిషికడుపులోపుట్టని

వాడు.

అయ్యోమయము * adj. Made of iron; (in Telugu)

Abstruse, hard, difficult. ఇనుముతోచేసిన, కఠిన

మైన. One verse says ఆంధ్రభాషామయంకా

వ్యమయోమయవిభూషణం, సీర్వాశరణ్యశంపార

విద్యన్త్రేభశృంఖలం. నేను యీఅయ్యోమయము

లోఉడియున్నాను I am now in these difficulties.

అయ్యోయో or అయ్యయ్యో interj. (These phra-

ses denote) Sorrow, lamentation, pity or pain.

శంతాపార్థకములు.

అయ్యోరే interj. Oh, O thou! హాహా.

అయ్యోల్ల interj. Sir, father, A word generally

used by కోమట్లు Comatees.

అయ్యవసరంబున adv. Then, mean time. అప్పుట్లో,

ఇంతలో.

అయ్యవారు n. s. A bramin; a teacher. బ్రాహ్మణు

డు, ఉపాధ్యాయులు.

అయ్యోరే interj. Oh! O thou! హాహా!

అయ్యో or అయ్యోను conj. (from అవుట) Although.

అయినప్పటికిన్ని. R. 6. 27. నిర్గులుడయ్య though

he be pure. A. 2. 48. అత్యంతమితభావనవిక
 క్షమండయ్యు, పరులకేరడమున భంకరుచు. టీ||
 అవికక్షమండయ్యు, ఆత్మస్తుతిచేసుకొననివాడైనట్లు
 టికిన్ని. A. 2. 50. సీరాద్దీ)కతత్రయయ్యువడిమిం
 టంబారు. P. 4. 65. మైతావిదెలియజేయునట్టివ
 య్యను.

అయ్యడ or అయ్యడక adv. There, then. అయ్యట,
 అట్టితరుణుండు. T. 4. 136. కల్లకముదంబయ్య
 డక. T. 3. 146. దివ్యాశంబయ్యడనుండిరి. T. 5.
 97. ఏవిజయంతుడయ్యె డనసీసశరంబులజండ్ర
 సెంచి.

అయ్యడిని or అయ్యని It will be, or it will be-
 come. B. D. 6. 138. వేగంబెనికునిగొగమయ్యె
 డిని You will be soon well.

అయ్యకును (in poetry) He will become. M. XII.
 4. 219. త్రుళిన్నుడయ్యెకును he will become vi-
 sible.

అయ్యడన (this phrase means) I shall become.
 డెతున్నాను. BD. 6. 640.

అయ్యెరు (for ఆ + ఏరు) That river. (Or, the
 future of అవుట) they may become. ఆయెరు,
 అగుదురుఅనిన్ని.

అయ్యేవే (From అవుట) An emphatic particle
 as, నేనయ్యేవే I myself. వాడయ్యేవే he himself.

అయ్యో interj. Alas! శీంఠాపార్థకశబ్దము, అహూ
 అనుట.

అర n. s. A room or chamber, a division or par-
 titition in a box. Hesitation, doubt. గది, బంకు.
 (అంతరాళము, పురిటిట్లు, గోళము. ABA.) అర
 లోపుండేబిడ్డ The new born infant. అరలోపుం
 డేదియవెతి who attends the lying in woman?
 Sar. D. 502. నాయంరవానిగానగరిలోపలికి, నర
 లేకరానిచ్చినందుకుమేలు. అరలపెట్టె a box
 with partitions.

అర adj. Half అర్థము, సగము. రెండుగంటలున్నర
 half past two. సేరెడున్నర a seer and a half.
 అర వెయ్యి the palm of the hand. అరకాలు the
 sole of the foot. అరమోము the profile. అర
 చూపు a glance. అరచొక్కాయి a waistcoat, a
 half jacket. అరగన్ను a side glance. నన్ను అర
 కంటచూచినాడు he took no notice of me, he
 has neglected me.

అర n. s. Half, a moiety. అర్థము.
 అరము = adj. Swift; speedy. ద్రుతమైన, వడిగల,
 వేగమైన.

అరము * n. s. The spoke or radius of a wheel,
 the edge of a weapon : a corner or angle. ఆ-
 యుధధార, చక్రాంకము, అనగాచక్రపుఅంచు
 లు. SC. కోణము. Anand. T. 12. 27. అరశంచ
 కశించుక్రాస్త్యక్తికాకారశాలిని. N. 6. 69. శి
 వాస్థారచక్రము a discus or circular missile
 weapon.

అరంగు for అరుగు n. s. A terrace, a raised flat
 terrace, a raised seat, (this is at Madras
 called a pial) వేదిక, తిన్నె. A. 5. 3. సున్నపుం
 రంగులరంగు.

అరంటి or అరటి n. s. The plantain tree. కడలేపు
 ట్టుము.

అరక n. s. A plough with bullocks complete.
 శర్వావయవములగుల నాగంటియడ్లనుపూశినది.
 D. అరకలుకట్టుట to "harness his team." అర
 కలువిచ్చుట to unyoke his cattle. మేముదున్నే
 అరకలువిడిచివేసినారు they arrested me in
 ploughing by loosing the bullocks. ఒకయెద్దుచ
 నిపోయినది, అరకసాగకతోందరగావున్నది I can-
 not well carry on my ploughing as one of my
 bullocks is dead.

అరకట, అర్కట or అరకటము. n. s. The hip.
 డి. OG. నిరంబపార్శ్వము. ABA. అదిబిడ్డనుఅర
 కటపెట్టుకొనివచ్చినది, అనగాబిడ్డనుచంకపెట్టుకొ
 నివచ్చినది she came with a child on the hip.
 BD. 6. 280. కొడుకుదానరకటనిడుకొనివచ్చి.
 BD. 6. 227. జనకుడర్కటపెట్టుకొనియొక్కనాడు,
 చనిపోవరశీరమునచాలునునివి M. V. 3. 307.
 మునిపుత్రుక, అరకటనిడి, ప్రాజ్ఞుఖుడై. HD.
 1. 1752. మునికొమారునిడనమూపుపైనునివియర
 కటంబునకాంతనపుగానునిది.

అరకము n. s. Indigestion. అజీర్తి. అన్నానులు
 అరగకపోవడము.

అరకాని n. s. The fraction of 1/128 one 128th,
 being twice as much as a ప్రియ. It is ciphered
 ప్రి = రెండుప్రియలు.

అరకాలు n. s. The sole of the foot. పాదతలము.
 అరకువ n. s. Indigestion. అజీర్తి. OG.

అరకొర or అరగొర n. s. Hesitation, doubt,
 sticking. అనుమానము, సందేహము. BD. 4.
 1171. అరగొరలేకదాళియ్యమచ్చునను. BD. 5.
 327. కరకంఠభక్తులకరకొరలేకవెరచిబ్రతుకుపా
 మ్మువేయునునేల. Pariz. 5. 74. తానుకొబలియుక
 మనముననరగొరయెరుగక.

అరగతీముట v. a. To rub off. చాడుట.
 అరగలిగొనుట v. n. To hesitate, doubt. శంకేహించుట, అనుమానించుట. BD. 4. 1225. హరుడుభక్తులను సంబరయంకదలచి, యరుదైనవస్తువులరుచెంచినేడ, నరగలిగొనకీర్తురట్లభక్తులును. BD. 3. 93. కావనేశినజాలుబశవయ్యయిశ్వు, దావశ్రీమొగుడగునరగలిగొనడు.
 అరగు n. s. A terrace, a raised flat terrace, a raised seat, (this is at Madras called) a pial వేదిక, తిన్నె.
 అరగుట v. n. To waste away. To digest. నశించుట, క్షీణించుట, జీర్ణవుతుట.
 అరగూడు n. s. An ornament in the wall having the appearance of a niche. గోడలోగూటివలెచేసియుండేటిది.
 అరగొండెతనము n. s. Courage, spirit. గుండెధైర్యము. BD. 5. 207. అద్దిరభక్తునియరగొండెతనము.
 అరగొర n. s. Hesitation, doubt, sticking. అనుమానము, శంకేహము. అరగొరలేక without hesitation. See అరకొర.
 అరచుట or అరుచుట v. n. To cry, bawl, shout. మొర బెట్టుట, బిగ్గరయేడ్చుట, బొబ్బలిడుట. (కూయుట. OG.)
 అరచెయ్యి n. s. The palm of the hand. కరతలము.
 అరచేనుట v. a. To do away. పోగొట్టుట. R. 1. 118. శ్రమనురజేయుక.
 అరటి or అరిటి adj. and n. s. Appertaining to the plantain. A plantain tree. plu. అరటులు, అరట్లు or అరటిచెట్లు Plantain trees. మాతోటలోఅరటిచెట్టుబోతున్నాను I shall set plantain trees in my garden. యాదేశములోఅరటిలేదు there are no plantains in this country. అరటిశండ్లతినరు they do not eat plantains. అరిటికాయలు green plantains. అరిటాకులు plantain leaves.
 అరడలు n. s. A kind of boats. ఒకవిధమైనతెప్పలు. H. 4. 219. ఈడుకొయ్యలుతెప్పలు నీడుకాయలరడలరిగోళ్లశుడవలుతరులుపుట్టు. H. 4. 231. నాభిగుహ, కౌన్యలుకటియలతోడలనంట్లు మోకాళ్లువీరడలువిక్రలుశరధులుగుల్లములరడలు ప్రజుజములుకూర్చుములు.
 అరదా n. s. The brass or gold mouth of a scabbard. ABA. 2. 404. కోశాదిగు ప్రిభూష. అరదాలు A particular kind of neck jewel. Also,

The lion's heads at the ends of the pole of a Hindu marriage palankeen. కర్నాటకకుల్లకీబొంకుకొనకువేసేసంహాలలాటములు.
 అరణము n. s. A present given by a father-in-law to his son-in-law or by a father to his daughter, at the nuptials. పెండ్లికొడుకునకు మామలుయిచ్చేవస్తునామగ్రా. D. పెండ్లికూతురికితండ్రియిచ్చేదిగిన్ని. Balrama. 6. 157. అల్లునికిరైవతుదాశంకయరణముశ్రుడు. Sar. D. 30. అలివేణియనుశ్రుత్రకరణంబులిచ్చి. ND. 766. తనయకునరణంబుతరియగనిచ్చి.
 అరణి * n. s. A piece of dry wood to excite fire by friction at sacrifices. మంధనద్వారాఅగ్నిజనకకాష్ఠము.
 అరణ్యము * n. s. A forest; a wilderness, thicket. ఆడవి.
 అరతి or అరితి n. s. The throat or neck. గొంతు, మెడ. BD. 4. 1038. ఏయరతికత్తుతోనేగితిచెవును. BD. 3. 361. తెరవయడంబితద్యగ్గీధితులునునరతిహారంబులయంశుజాలములు.
 అరత్ని n. s. A cubit, measure from the elbow, to the extremity of the little finger, cunithumb. మిశ్రుతకనిష్ఠాంగుళిముష్టికహస్తము, మోచేరికాడనుంచి చిటికొనవ్రేలుదాకా.
 అరదండ n. s. Hand cuffs that slide on a bar of iron. అడ్డుముగావుకయినశుకమ్మివేసినచేతిగుంకెల.
 అరదము n. s. A car; a chariot. రథము, తేరు.
 అరదెవులు n. s. Consumption, phthisis. క్షయరోగము. M. IX. 2. 166. అక్షుహాత్తుగోపించియరదెవులుంగొనుమని శపించిననయ్యోకధీనాధండు నానాటికింగ్యుశండయ్యె.
 అరదేశీవరదేశీ n. s. A mendicant, a pilgrim. తిరిపెగాడు, యాత్రకుపామ్యవాడు.
 అరక The Root in A of అరుట which see. BX. 7. 11. బాలుండెక్కడబండియొక్కడనభోభాగంబుపై బెంపరకకాలందన్నులుయొక్కడాటచదురు.
 అరశ n. s. A temporary scaffold in a field. మంచె. BD. 7. 619. క్రచ్చరనిసంగగానినక్కలకు, నిచ్చినయట్లయ్యోనితితక్కిరి, మరియెలవేయును నెరయబండించి, యరశదీగినయట్టులయ్యెనురీశ.
 అరశది n. s. (half ten) A phrase for five. అయదు.
 అరశరాని adj. Unwieldy, not handy. అసాధ్యముగావుండే, అరశరానికధీ a morsel too big to

swallow. వాడు అరవరానికడిగావున్నాడు, అనగా నుడువకాయంత ముత్యము గావున్నాడు he is ungovernable or perverse.

అరవలము * n. s. A weight equal to that of five pagodas. అయిదువరహాలయెత్తు. (కర్ణము. ABA.)

అరవుట v. n. To remain or be left, to be saved, be preserved, or remain in his power. దక్కట, నిలుచుట. యారూకలు అరవనిచ్చేదారి లేదు I have no chance of keeping the money.

అరమర or అరమరికె n. s. Hesitation, doubt. శంకేహము, శంకయము. P. 3. 167. చిరజీవినిన్నరమర లేక కాక రాజుమన్నించుగాదా. T. 2. 160. చంద్రుడన్నిటక వెరవరినిమనంబర సివేడ్ల మెలంగుచుంటునుండు నీవరమర లేక కావలయునట్టి నునల్ గొనునుంబుజాననా.

అరముట or అరుముట v. a. To attack. ప్రైబడుట. ABA. 2. 414. అభియానము దనర్చు యరముటయన. T. 4. 117. అదైర్యంబునం దలకుచునరిమురియరిమిక రక రిక రుకు చెరుకువిలుకుండొర వెరికి. Vasu. 3. 240. అరవిరమాకు మారుడవుడ గ్రలంబునవచ్చినిల్చి. టీ గడమాయింబి.

అరమోచుచుట v. a. To half close. శీగముమూసుట. Abalya. 27. కేలరమోచ్చుచుక.

అరమోచు adj. Half closed. శీగముమూసుకొన్న. One verse says అరమోచ్చుకనుదోయిరసీపారవశ్యవిభ్రమముదెలుచు. T. 4. 79.

అరమోచుచేసుట v. n. To turn away the face, disregard. ముఖముతిప్పకొనుట.

అరయ, అరయగ, or అరయంగ adv. On examining, or searching for. విచారించగా. T. 3. 53. యావనిరనాదువుణ్యంపుతీవెయరయ. ib. 3. 58. వరేంకరక్రమమరయంగ. See అరయుట.

అరయుచుట (causal of అరయుట) To have it searched. వెరికించుట. A. 4. 296. చులుకులువేయనేమిటికీపార్థివుడాత్మ భుజాభ్యురక్షిమాతలమునకుట్టుకీడుబహుధాయరయించియడంబి.

అరయుట v. a. To search, examine, to inquire into, investigate. To see, observe, know, understand. వెడకుట, విచారించుట, విమర్శించుట, పరికించుట, చూచుట, ఎరుగుట, తెలుసుకొనుట. N. 9. 436. అంధకారాతివల్లకుపారించకయున్న నరయమేమునురాముడనుచురన్ను. P. 1. 763. ఇద్దినమునకు

నేమి ప్రొద్దన జనుడెమ్మర సెడముగాక శుకలంబనుచుక. BD. 5. 168. తనుకారినరయంగబంపు.

అరరము * n. s. A door. తలుపు.

అరళము for అరరము n. s. The door. BX. 3. 42. తాళంబులు, మహాలాత్రాళుండైనవిద్దనికనద్దంబుగాకకీలాడిచుడినఅరళంబులువిరళంబులైన.

అరలువడ adv. అనగా, శుగముగాగాను. OG.

అరవడి n. s. A bruise made by attrition. రాపిడి చేతఅయిన గాయము, ఊరితనిగొంతుకిం దనల్లగా అరవడిగావున్నదిగనక as there was a black mark of a bruise caused by the attrition of a noose.

అరవము n. s. Tamil. ద్రావిడము. అరవలు Tamilians, Tamil people. అరవది or అరవాపె a Tamil woman. నీకు అరవమువచ్చునా do you know Tamil?

అరవరలు n. s. plu. Bits, shivers, fragments. తునకతునకలు. D. ఖండములు. KB. చిక్రుతులు. OG. తుక్తునకలు. M. XIII. 5. 393. కావించుదక్షుయాగమునకీపునిమరచిననయ్యజ్జ మరవరలైపోదె. ib. VI. 2. 141. అరవరలైనరథంబులునెరిదత్తుంబడినయశ్వనికరంబులు.

అరవలు n. s. The Tamil people. ద్రావిడదేశపువారు. D.

అరవవాడు n. s. A Tamil man. ద్రావిడుడు.

అరవాయి n. s. అనగా వెలిరి. OG. వెనకదీయడము. D.

అరవాయిగొనుట v. n. To draw back, retract, retire, retreat. వెనకదీసుట. M. VII. 3. 105. వారలుశోకవేగంబున నరవాయిగొనక తుయింబడినవిజయుండువారలం. ib. IV. 3. 165. ఇట్లువారునునరవాయిగొనక వెనగుచుం. ib. V. 1. 263. అట్టియోధలుబోరనరవాయిగొండురె. BRY. 2. 304. సైంహికేయుండు, చంపరుంబాదువు చండంబుననరవాయిగొనకకరవాలంబుదిగి. DRY. 1396. సరిగొండుననిపెక్కుశరములుగురిసె నరవాయిగొనకనాహనుమంతుడంభ.

అరవిండుము * n. s. A lotus. శుద్ధము.

అరవిరి adj. Only half blown, half opened, as a flower &c. శుగమువికసించిన. BD. 1. 221. అరవిరికంటు with a half opened eye. T. 3. 15.

అరవీశము n. s. The fraction of half an anna: being one thirty-second part of unity. వీశములో శుగము, ఒకటిలోముక్కుదిరెండ్రోభాగము.

అరపుడు or అరుపుడు plu. అరుపుళ్లు n. s. Bits, fragments, rags. కునకలు, బింపులు. (పొళ్లు OG.) D. says తూట్లు. M. VI. 2. 319. మైదురువరుపుళ్లుగ జేసివీలనంగములెల్లక బరియలుగ జేయ. M. IX. 1. 239. సూకుంగిటడంచీయు, నరడంబులుచెక్కియు, మైదురుపులరుపుళ్లు సేసి. M. VII. 3. 208. HD. 2. 1376. కురువెంట్రుకలకోరకొప్పిడికావియరపుడుతలనిట్టనట్టునుజుట్టి.

అరవై adj. Sixty. షష్టి, ఆరువదిలు. అరవైమంది sixty people.

అరసంజ n. s. The evening twilight. అర్ధాస్తమానము. Padm. 3. 23.

అరసి past pl Searching for, knowing. వెడకి, ఎరిగి (విచారించి OG.) T. 1. 285. తలవరుతలెంచి అర్విధంబరసిచ్చుతిక. M. XIII. 2. 220. ధర్మమునియందరసికొనినవారైతలికిరి. M. XIII 4. 304. నీవునానుంబరసి. See అరయుట.

అరాచకము or అరాచికము error for అరాజకము n. s. Anarchy, misrule, confusion. దక్షతలేకవుండడము, నాధుడులేకవుండడము.

అరాజకము * n. s. Anarchy, misrule, confusion. నాధుడులేకవుండడము.

అరాతి * n. s. An enemy. శత్రువు.

అరాళము * adj. Bent, curved, crooked. కుటిలమైన, వంకరయైన. R. 5. 297. అరాళములైనకుంతలజాలంబులును.

అరి (Affix) Denoting possession. నేర్పు skill, నేర్పురి skilful. సిగ్గు shame, సిగ్గరి timid.

అరి n. s. A bowstring. Tax, tribute. వింటినారి, ప్రజలవద్దరాజులు మర్యాదకాడికి పుచ్చుకొనేపాలు. D. అరిపెట్టుట to pay revenue. అరిగోరులు the share both of the government and of the inhabitants; the total produce. పుల్లరి tax on grazing lands. M. III. 4. 302. అరులుమిగులగొనిరాజులు, నరులకు నెంతయునుభయమొసర్తురు. See అరిబోయుట.

అరి * n. s. A foe, an antagonist. A wheel. The missile weapon of Vishnu. శత్రువు, చక్రము, సుదర్శనము. అరిషడ్వర్గములు the class of six foes. i. e. the six sinful lusts, they are కామము lust, క్రోధము anger, లోభము avarice, మోహము love, మదము pride, and మాత్సర్యము hatred. మురారి the conqueror of Mura, an epithet

of Krishna. బలారి the conqueror of Bala, an epithet of Indra.

అరిందముడు * n. s. A conqueror or slayer of foes, a vanquisher. శత్రునాశకుడు.

అరికట్టుట v. a. To check, stop, hinder. అడ్డగించుట. D. T. 2. 98. కొసరువగనవుకొనగోటకొచ్చుదువునెంటినరికట్టినలుమంచునెట్టుబెట్టు. B. D. 4. 178. ఆపిరవరురాకరికట్టినలువ. ib. 5. 1353. ఎంబజననీక యరికట్టుకొనయొక్కవ్యగము.

అరికము (an affix.) as కన్యారికము Virginitiy. కొత్తరికము newness. ఛావార్థము. Kark.

అరికాలు for అరకాలు n. s. The sole of the foot. పాదతలము. అరికాలిమంట నెత్తికెగసిపది he boiled with fury.

అరిగావులు n. s. Tributaries. కప్పుముకట్టేవాండలు. R. 5. 176. అరివయరిగావులభిదికృతులునాకు, నాకులెల్లనుగండురొననివడన. M. VIII. 1. 20. వైదేహపాండ్రాదివసుధేనుతవ్యానికడిమిసాంపున సరిగావులైరి.

అరిగిపోవుట v. n. To be worn away. To be digested. యీనెంచుట, జీర్ణమవుట.

అరిగ n. s. A large disk, like a shield, held in processions as a royal ensign. డాలువలెబ్రవక్తిండముగావుండేటిది, దీన్ని రాజులయెడటతుకొనివస్తారు. G. 1. 22. తేరులుకలములతెరగునదిరుగ గాగరులుమైనాకాదిగరులబ్రాల, సరిగబిళ్లుకము లాకృతిమెరయగానడిడంబులునుమీలననుకరింతు.

అరిగొనుట v. a. To check, stop, oppose. అడ్డముతగులుట. Pal. 108. ఆలకు బెమ్మలియరిగొన్నయట్లు.

అరిగోలు n. s. A round basket boat lined with leather. పుట్టి. L. 12. 118. అరిగోలుబట్టుకఆకుగదాటు. P. 4. 251. అదిచంద్రమండలంబాకాదుచడతేటదేలుదంతపుటరిగోలుగాని.

అరిచెయ్యి for అరచెయ్యి n. s. The palm of the hand. కరతలము.

అరిబ n. s. A sort of fish. ఒకచేతు. Buch. Mys. 3. 344.

అరిటి adj. Appertaining to the plantain. కదళీశంబంధమైన. అరిటికాయ a green plantain: also a fish (సోరం) called a whiting. అరిటికుండు a ripe plantain. The tucks at the waist in front of a petticoat. See అరటి.

అరినె n. s. A trough made of a palm tree hollowed as a canoe. ఓనె

అరి Gen. of అర్రు. Of the neck. పెడయందు తుండే. A. 4. 171. తనరిబలిభుక్తలునిం, దిసగ్రావులకరిశీలములగుట, స్థనియెక్కగ్రాహితలన, గానుకనవులవైత్యతరులగూర్చి దుభ్రమణా. టీ|| అరి, కంఠమందున్నటువంటి.

అరిత్రము * n. s. A rudder. కేని పాతనము, ఓడలో తెడ్డు. SC.

అరిదళము for హరిదళము n. s. Yellow orpiment. హరితాళము.

అరిది adj. Rare, seldom. అశ్రురూప మైన. Ila. 4. 64. అరిదిబంగార మైయలరునీ మైజి. L. 1. 27. వింటిమావంటివి వేకుల చేత, తొంటిముక్కుంటిభక్తులక భలండు, ప్రభులింగలీలకు బ్రతి జెప్పనరిది. B. D. 4. 1159. అరిదిమాబ్రతుకు మున్నాది ముట్టినది.

అరిది n. s. Wonder, surprise, astonishment. అమృతము. OG. ఆశ్చర్యము. N. 2. 330. ఎల్లతా శంబులుడిగించు టేమియరిది. N. 7. 65. ఉవిదలా వగ్య వారాశి సూలలాదనతను తా శంబుజనియించు టరిది గాని.

అరిపె n. s. ఆఖుభేదము. Kark.

అరిపెట్టుట v. n. To pay tribute. కచ్చముకట్టుట.

అరిహాయుట v. a. To set the arrow on the bow. బాణము శంఠించుట. N. 8. 208. ధన్వంబునకల్రు ప్పశ్రుంబరిహాసి వేసి.

అరిపి or అరిమి n. s. A disease which attacks the children by the throat. విద్దలగొంతుకుతగలే తెకరోగము. BD. 3. 726. ఏలకులుకపు చెక్కవే యన్న సేకునరిమి యోకోవయోయంగిటిముల్లో.

అరిమురి adv. Much, exceedingly, greatly. Quickly, hastily. One after another, repeatedly. (అత్యంతము KB.) మిక్కిలి, త్వరగా, శీఘ్రముగా, ఒకటివెంట ఒకటి (మాటిమాటికి. D. ABA.) ముందువెనక. OG. N. 2. 33. నామకూత్వము, శివశ్రీజగజ్జనగీయమాన మై మెరయ, వసిష్ఠముఖ్యులగు మిక్కిలి శాంతులరిది జూచితోయరిమురి వజ్రశంఠపు గదాయరుదామెభవచ్చరిత్రముల్. P. 1. 107. పారుచుంబరిమురి గ్రాలపింగళకుడన్నగరాజుచరిం యనచ్చుట. DRY. 866. త్వరతంబొకటి అరిమురి గ్రాపైచెహనుమంతుడలి. అరిమురి, శీఘ్రముగా. N. 4. 147. నాకుభక్తుడనినందను బాధల బెట్టినట్లు దేసరిమురి దైత్యవల్ల ధనిసంతకు జే ర్చె. N. 7. 169. అంతసరిమురి మజ్జనంబాచరించి. A. 6. 187. రాత

మైసరిమురిఘర్మించువులు. టీ|| శీఘ్రము గాను. N. 2. 183. గరిగరిగరువంగ నేయ గా వెరవకయ తైరగంటి రాయలప్పుడె యరిమురి శ్రుజిశరములేని యన్నిటి ద్రుంచె. N. 4. 20. అరిమురి తొమ్మిదికోటులునరు వదివేలైనతక్ష కాదిమహాపూల్. టీ|| అరిమురి, వెంబడి వెంబడిగా, త్వరగా. P. 1. 601. వెరవుననిలు జూచ్చినకడు నరిమురిచే బెట్టికలవినట్లయ్యెను. టీ|| చూటిమాటికి. మిక్కిలియంపైబాగు.

అరిమురితనము n. s. Haste? hurry? ఆతురము. అరిమురిని in haste. ఆతురశబ్ది? BD. 4. 1747. మరికదాశివునకు చూకునంకంబు, అరిమురితనమి త్వుడదియేలననుచు. BP (Padya) 4. 384. మరికదాశివుని చూసెందుమాట కులుకులిత్తు డరిమురి నాడంగనేటికనుచు.

అరిమెనకుండలు n. s. plu. Painted vases used at weddings. పెండ్లిలో పెట్టేబచ్చెనకుండలు.

అరిమేదము * n. s. The fetid mimosa tree. విట్టదిరము, తుష్ప, కంపుతుష్ప.

అరివారము n. s. A kind of copper dish? భోగి.

అరిష్టము * n. s. Misfortune, calamity. అశుభము, ఉపద్రవము. అరిష్టనివారణము removal of calamity.

అరిష్టనేమి * n. s. The 22d of the 24th Jaina Saints. జినానాంచతుర్వింశత్యంతర్గతద్వావింశతి తీర్థంకరః. RKD.

అరిసెలు n. s. plu. Sweet cakes made of rice meal and sugar and fried in ghee. అరితశము. A. 2. 110. వీవధములనరిసెలవనిభునకుగొంచుక.

అరు or అర్రు n. s. The neck. పెడ. HD. 1. 743. అంతకుండరుద్రొక్కి యదిమనయట్టి జంతువులైనను. A. 3. 29. అరుతియొడవునేయూర్పుల్.

అరుంగు n. s. A pial, a terrace raised a foot from the ground. తిన్నె.

అరుంతుదము * adj. Sharp, corrosive. కుర్మశ్చుకైన. అరుంతుదుడు, అసగామర్మపీడకుడు.

అరుంధతి * n. s. The wife of the sage Vasishtha, celebrated for her virtue. వసిష్ఠునిభార్య.

అరుకువ n. s. Indigestion. అజీర్తి.

అరుగు n. s. A terrace, a raised flat terrace, a raised seat (this is at Madras called a pial.) వేదిక, తిన్నె. గోరిఅరుగు the earthen ridge or heap over a grave.

అరుగుట v. n. To pass, come or go, proceed, walk. To digest as food. To be worn away by being used or rubbed; waste away. వెళ్లుట, బీర్ల వులుట, యేచించుట, యుయించుట. L. VIII. 77. M. XV. 2. 64.

అరుగుచెంచుట v. n. To come వచ్చుట. M. III. 5. 455. పరమధర్మాత్మలభార్యాల మేకులనవహసించు బలంచెంచుచును. P. 4. 465. నిర్భరవిరక్తి నరు గుడెంచినననిననయ్యంబుబాహి. టీ|| వచ్చిరి. P. 1. 609. P. 4. 48. H. 5. 336.

అరుచి * n. s. Disgust, tastelessness. సౌటికిఅన హ్యముగావుండడము.

అరుచిగావుండే adj. Tasteless, disgusting. సౌటి కిటిహ్యముగావుండే.

అరుచుట v. n. To cry, shout. బొబ్బలు వెట్టుట, కూయుట.

అరుజు n. s. A kind of fish. మత్స్యభేదము. One kind is మిసికల్లరుజు. H. 4. 225. And another శుల్లరుజు. H. 4. 226.

అరుట v. n. To be lost, be ruined or destroyed, be broken. తగ్గుట, నశించుట. D. ఛేదమవుట, తెగుట. ABA. తేకపోవుట. R. 3. 41. శ్రమమృత. A. 4. 139. శేకివద్దంబెతక్కోకెలపుబంచమంబరు ట. టీ|| తేకపోవుట. A. 4. 6. 33. హీనజన్మమరుటయె వ్వడే సుకప్రాణినింతనిలుటము క్తిపాంతగనుట.

అరుణము * n. s. Pink, dark red. ఎరుళు.

అరుణవారజుడు * n. s. The king of birds : the vehicle of Vishnu. గరుత్మంతుడు.

అరుణుడు * n. s. Sun. The charioteer of the sun. సూర్యుడు, సూర్యసారథి.

అరుణోదయము * n. s. The dawn of the day. వేకోశాము.

అరుత adv. Near, close by. సమీపముండు. రాము డువిశ్వామిత్రునరుతనే నెను Rama went close to Viswamitra. BD. 5. 917. న్యక్రోధములయ ర్తన రుగుచు. BD. 7. 515. మసలకదూడయ్యమందిరం బరుత.

అరుత or అరుతఁ Loc. of అర్ర n. s. The neck. కంఠమునండు. D. H. 5. 109. అరుతరుదురాక్షులు. Vema. 1777. అరుతలింగముండడరసిచూడు.

అరుడంచుట v. n. To be surprised, be astonished, to wonder. ఆశ్చర్యపడుట.

అరుదార or అరుదారఁ adv. Duly, well. ఒక్క గా. P. 2. 151. సుఖక్షోభభుక్షుడైనిలుచునునీశర

ధీమనుజుడొక్క దేశనరుదారఁ. P. 4. 347. మార రుదారంబైకృష్ణుడనిన.

అరుమ adj. Rare; scarce; uncommon. Dear. Excellent. అపురూపమైన.

అరుదు n. s. Surprise, wonder, marvel, rarity.

వింత. D. అద్భుతము, ఆశ్చర్యము, అపురూపము.

N. 2. 33. అరుదాయెభవచ్చరిత్రముల్. P. 2.

222. వేగిలెలుకండగుయాయరుడెల్లవారికిఁ. N.

2. 311. ఒకగుణమున్నుచోటమరియొక్కగుణంబరు

చెన్నిచూడగా. P. 3. 393. అరునివిష్టభమనినదర్దు

రాక్షసిమదిలోఁ.

అరుదుగా adv. Rarely, scarcely, seldom. అపు రూపముగా.

అరుచెంచుట or అరుగుచెంచుట (The Root in A is అరుచేర.) v. n. To come. వచ్చుట. అరుచేడు

he will not come. R. 3. 22. అయ్యమరులుదివి

నుండినేలకరుచేనేలా. R. 3. 3. ఇరడరుచేరతోర

ణములెల్లడలండునమర్చి. Vish. 2. 137. తీరిచేవన

మొసరింపుచు, నరుచేరగజూచిమిగులనాశ్చర్యరసా,

ధరితాత్మలగుచు.

అరుళు n. s. A great or loud noise, clamour, cry.

కూత. KP. 3. 240. అరుళులుడిగిపోపోనియర

చేతంబండ్లువచ్చినప్పుడు మున్నర చెడవుగాని.

అరుళుకొనుట v. a. To digest. బీర్లముచేసుకొనుట,

దక్కించుకొనుట. వారిసొమ్మును అన్యాయముగా

తీవారింపినాడు గాని దాన్నివాడు అరుళుకోలేడు

he has got the wealth wrongfully and it will

not thrive or prosper with him.

అరుళుట v. n. To remain or be left, to be saved,

preserved or remain in his power. దక్కుట. D.

అరుతురాని unweildy, not handy. అరుతురాని

కడి a morsel too big to swallow. వాడు అరుతు

రానికడిగావున్నాడు, అనగా వాడునుప్పడికాయం

తముత్యముగావున్నాడు he is unweildy.

అరుముట or అరుముట v. a. To browbeat, huff,

bully. To attack. గడమాయించుట (ఎదుర్చుట.

OG.) అక్రమించుట. D. M. VIII. 1. 69. కయ్య

మెల్లనుదనమీద బెట్టుకొనిలావునువీరముజూతుమీ

నియేవుననరిమెఁభవద్దొ కిపువుంజములఁ దెగఱా

ర్పుమీతనిఁ. See అరుముట.

అరులు or అర్లు n. s. Tenderness, affection,

fondness. వాళ్ళల్లము. ABA.

అరుదులు n. s. Dotage, childishness of the old age. కుదిమిచేత తెలివితప్పింపడము. Ven- catarya page 84 line 1.

అరుది adj. Sixty. షష్టి. ఆరుపడులు. ఆరుపదిగడి యలు the 24 hours meaning day and night.

అరుదు n. s. Eagerness, fondness. ఆశ. Vish 6. 266. వనరుచానాభు రాకకరువంబునగోరి.

అరువు n. s. A loan in grain. ధాన్యాదులఅరువు. D. అరువుకావు a tenant. అద్దెకావు. ABA.

అరువు n. s. Good sense; judgment; the rea- soning faculty. తెలివి. వానికిఅరువుచెడది he has lost his wits.

అరువుతిక్క n. s. A disease among cattle. ఉంగడి రోగము, అనగాపశువులకుతగిలేక వ్యాధి.

అరువులు n. s. plu. Fragments, shivers. పాళ్లు. OG. కూంట్లు. D. M. VII. 4. 165. మైమరువు లరువులుసేయుచు.

అరువై adj. Sixty. షష్టి.

అరుసు n. s. (K.) A king. రాజు. Appacavi. 3. 233. సాల్వకోసమరుసున కెనయే.

అరుదీకము n. s. Disgust, dislike, want of appe- tite. అన్నముగట్టకపోవడము. దానికిఅరుదీకము తుట్టినది she lost her appetite.

అర్చము * or అర్చవృక్షము * n. s. The tree called Asclepias gigantea : the charcoal of this shrub is used in making gunpowder. జిల్లే కుకెట్టు. అర్చక్షీరము the acrid milk of this plant.

అర్చలి n. s. The hip. చంక. (Loc. అర్చట) On the hip or side. చంకన. BD. 6. 228 జనకుడర్చట వెట్టుకొనియొక్క నాడు.

అర్చకు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

అర్చశకు * n. s. A round wooden bar for a door. ద్వారావరణరోధకము, తలుపు వెనక వేసే అర్చకు ను (Met.) Impediment, hindrance, restraint. విఘ్నము, అధ్యంతరము. అనర్చశముగా irresistibly. వాని అధికారము అనర్చశముగా జరుగుతున్నది his rule is unchecked : his power goes on unchecked.

అర్చము * n. s. Price. Adoration, worship, res- pect. మూల్యము, వెల, పూజయున్ను.

అర్చ్యము * n. s. A respectful oblation to gods or to venerable men; of rice, *dūrva*-grass

flowers, &c. with water; or of water only. పూజార్థార్థ జలాదికము. SC. అర్చ్యపాత్ర a ves- sel for this. అర్చ్యపాత్రాదులు the same with the addition of water for the feet, &c.

అర్చ్యము * adj. Venerable, deserving worship. యోగ్యమైన.

అర్చకశ్యము * n. s. The office of an officiating priest. సంభితనము.

అర్చకుడు * n. s. An officiating priest. సంభివాడు.

అర్చన or అర్చనము * n. s. Worship, adoration. శుభర్య, పూజ.

అర్చించుట * v. a. To worship, adore, offer, as flowers. పూజించుట.

అర్చిస్తు * n. s. Radiance, splendour, refulgence, light, flame. తేజస్సు, దీప్తి.

అర్చనము * adj. White. తెల్లని.

అర్చము * n. s. Water. నీళ్లు.

అర్చవము * n. s. The sea or ocean. శముద్రము.

అర్చ for అరుత adv. Near, close by. సమీపమం దు. BD. 5. 918. న్యక్రోధములయ ర్చనరుగుచు.

అర్చము * (an affix) For, on account of. నిమిత్త ము. ఆకార్యార్థమైవచ్చినాను I came on ac- count of the affair. ఆనిమిత్తార్థముగా (a bad phrase) for that reason.

అర్థము * n. s. Meaning, signification. Thing, stuff. Money, wealth. అభిప్రాయము, ధనము, వస్తువు. ఇదియేమి అర్థమిస్తున్నది what is the mean- ing of this word? నీకు అర్థమైనదా do you un- derstand this? అర్థమైనది Yes. అర్థము కాలేదు No. వాడు రెండర్థాలా చెడిపోయినాడు he is ruined both ways. అర్థాంతరము another sense or meaning. ఇందువల్ల నీకు నాకు అర్థార్థశీలంబంధ ము లేకుండా తీరిపోయినది From henceforth your and my estate are separated.

అర్థన * n. s. Asking, begging. యాచన.

అర్థవంతుడు * n. s. A rich man. రూకలుగలవాడు.

అర్థశాస్త్రము * n. s. Political economy; the sci- ence of wealth or property. రూకలపోషిమినిగు రించిన శాస్త్రము. Ananda-Tantram. 3. 5. అధా ర్థశాస్త్రముఋచశ్రీలింగా నందహోతవే, తర్చుద్వి ధానితి శాస్త్రంబాహాశ్రీత్యంబభార్యవం.

అర్థహీనుడు * n. s. A penniless fellow, a poor man. పైకములేనివాడు, దుడ్డులేనివాడు, డరిద్రుడు.

అర్ధాత్తుగా * adv. Unexpectedly. అకస్మాత్తుగా.

అర్ధావస్తి * n. s. (in logic) Inference of a cause, or motive deduced from its effect. కార్యమును జట్టికారణమును పూహించడము. Ananda Tantram.

3. 17. అర్ధావస్తి ప్రమాణేన తేనాపూర్వేణ నిర్ణయతా.

అర్ధార్థశంబంధము * n. s. Pecuniary ties. యాకలతో చేరిన బాధ్యత. వారికిమాకు అర్ధార్థశంబంధము లేకుండా తీరిపోయినది there are no pecuniary ties between us.

అర్థి * n. s. A beggar, an asker. Vulgarly, eagerness, zeal. యాచకుడు, (వాడుకగా) ఆశయున్ను. అన్నార్థి or ఆశనార్థి a begger of food. One verse says అన్నార్థి తాతయాచార్యః అర్ధార్థిభువూద్యతిః, ఆత్మస్య తీండ్రః కషద్యాధ్ధిశే సాస్సేవార్థి సావయం. BD. 5. 1458. అలయక జదివిననర్థితో వినిన, with eagerness.

అర్థించుట * v. a. To beg, ask, entreat. అడుగుట, బనిములుకొనుట.

అర్థిత్వము * n. s. Beggary. యాచన.

అర్ధేశశిఖుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు. BD. 4. 889.

అర్ధేశుడు * n. s. The god of wealth, కువేరుడు.

అర్ధనము * n. s. Asking, begging. యాచన.

అర్ధము * adj. Half; a moiety. శుకము. అర్ధచంద్రుడు or అర్ధేందువు a crescent, a half moon. అర్ధనారీశ్వరుడు the god Siva, in his form of half man and half woman. అర్ధచంద్రబాణము an arrow with a crescent shaped head. అర్ధరాత్రి midnight. అర్ధాంశికారము half permission, doubtful consent, not quite in earnest. అర్ధక్షరము a half letter, (that is) a silent letter, as k in ప్రథక్ prithak. అర్ధదృష్టి purblindness.

అర్ధోరుకము * n. s. A short petty coat. వేశ్యలును గాములొడలదాకా తోడుగుకొనే చల్లాడము, లాగు. S. C.

అర్పణము * n. s. An offering, dedication, delivering up. Placing. ప్రథానము, ఉంచడము. అంకురార్పణము the preliminary ceremony celebrated at the beginning of a feast in a temple.

అర్పించుట * v. a. To offer, dedicate. ఇచ్చుట. తనసొమ్మునంతా తరులకు అర్పించి కూర్చున్నాడు he gave up all his goods and became a beggar.

అర్పితము * adj. Offered, dedicated. Placed. ఇవ్వబడ్డ, వుంచబడ్డ. కంఠార్పితభూషణము an ornament placed on the neck. అర్రామును కుండ్రార్పితము అయినది the village was covered with the waves or swallowed up. తనతండ్రికి అర్పణముగా కొంత భూమిని దానము చేసినాడు he gave some land as a gift in memory to his father.

అర్బుదము * (a numeral adj.) One hundred millions. నూరుకోట్లు.

అర్బుకుడు * n. s. An infant, a child. శిశువు.

అర్బిలి n. s. Fondness, affection. ప్రేమ. D. వాళ్ళల్యము. ABA. ప్రీయము. KB. R. 3. 96. కోమలి ప్రాదిరాచిలుకకు ఫలము ర్బిలిసందియియ్యమే సామనినయ్యు. M. XV. 2. 162. అర్బిలిపెం శ్రుతోనలరువనంబుతో. M. XIII. 2. 267.

అర్యముడు * n. s. The sun. సూర్యుడు. అర్యముకులము the solar race.

అర్ర n. s. A division, a partition. A room or chamber. పెట్టెలో యేర్పరచిన తుక భాగము, గది యున్ను.

అర్రాకల బెట్టుట v. a. To harrass, torment, fatigue. అల్లాడ బెట్టుట. కడగండ్ల పెట్టుట. Kalahasti. '3. 109. ఆకలిగా దోభక్తి కేదేవువగలవాడగా సుదినవేలకృతక, సాకగచేసన్నిశ్రుడర్రాకల బెట్టక తలారనాసక్తుడవై. KP. 1. 148 కుచశ్రోహము లోపోకలతో దీనామ్యమును, బొండకమున్ను నిలంబు న్నిమకుక ప్రవేక జనంబాకింత ప్రభవించకమున్ను శ్రుసూనబాబుడర్రాకల బెట్టె దానరచనా మెతబాలకి కైవిటావళి.

అర్రాడుట v. n. To hesitate, waver, roam about, wander about in great distress. తడచూడుట, అల్లాడుట, చేపులాడుట. P. 2. 9. 4. 2. లువనిలిల కుసెలివినతిలినీనర్రాడువసుమతీసురభార్యతిలకమునందు. టీ|| అర్రాడు, శమ్మతించనటువంటి. Pariz. 3. 97. వరుసంబు గాగజొత్తుడనిమామిడితే నెలననా సాసనర్రాడునవియు. M. IV. 2. 47. ద్రౌపదియున్నయడకుంజనియాసమీపముననర్రాడుచున్ననమ్మనితో నిట్లనియె. HK. 4. 115. ఆకలిగా నియర్రాడుచుకూకటిదూలాడముద్దుగుల్లెడుసుతుపై, సోకినకూరిమిచేమై కాకజనింతుంగదుఃఖలితాత్మంధై. A. 5. 125. వైశ్రశంజీవనౌకధి జాతచేతరాత్మజనిహితరువునర్యాయి యువతిక రవిధూతనాసితంకే గాలచయములలులశుబ్రులువ నులనర్రాడదోణగ. టీ|| శుభ్రంబుదోణగను.

అల్రాథ n. s. A wild cow. అడవిఆవు. M. IV. 1. 95.

అల్ర n. s. The neck. కంఠము, కుశజాతిమెడవంపు, అశవ. D. కుతిక. OG. హాని. KB. ఆమెద్దు మొక్క అల్రకొట్టుకొని పోయినది the bullock's neck is hurt (by the yoke.) M. VIII. 2. 128. అన్నద్రవతయిరై త్రియాలోకించి. Sar. D. 316. కుర్రలనుతనసేవకులను గోపించుడరై త్రితగమెవ్వ నాడదోయిస్తు. Kalahasti. §. 25. అందనిశల ములకర్రచాకుగనేల.

అల్ల n. s. Fondness, affection, love. వాళ్ళల్లము. ABA.

అల్లట for అల్లుట v. n. To spread as trees or plants. To extend or grow larger as a ringworm running in any part of the body. v. act. To plait, to wattle rods or twigs together. పాకుట, తీగలతో గంతులు మొదలైనవాటిని చేసుట. వాండ్లుచావలట్లుతారు they plait mats. Chatu 1. 51. line 9. చీకరపాకురతీగలచేవలమట్టదీనట్లు.

అల్లుపెట్టుట for అల్లుపెట్టుట v. a. To set a branch for a creeper to spread over. పాకుడుపెట్టుట. అర్జుము * n. s. A horse. గుర్రము. అర్వారోహ

ణము mounting on horse-back.

అర్వాచీనము * adj. Reverse, contrary. Recent, modern. శుభాప్తజ్ఞాతము, విశుర్యస్తము. A. 6. 117. జయజయార్వాచీనబనిశింగవంచక. BD. 3. 1182. శర్వదర్వాచీన సౌమ్యశ్వరూపుడు.

అర్జము * adj. Worthy, proper, fit, liable, acceptable. తగిన.

అర్జణ * n. s. Worship, duty. సేవర్య, అర్చ, పూజ.

అర్జత * n. s. Worthiness, liability, fitness. యోగ్యత.

అర్జుడు * n. s. He who is worthy. యోగ్యుడు.

శిక్షార్జులు those who merit punishment.

అల or అల్ల adv. There. That. అక్కడ, ఆ. A. pref. 11. అలకన్ని ద్దరుసూరులందునుశముద్యల్లీల గావున్నవెక్కలవుండాశముమాస్సనా. A. 2. 101.

విల్లివుత్తురిలో నల్లవిష్టువిత్రుడతుల తులసీసుగంధ మాల్యంబు. టీ|| అల్ల, ఆశదీయారాధనకురైసెన.

అల n. s. Wave, surge, billow, ripple. తరంగము.

అలము * adv. Enough. చాలు.

అలంకరించుట * v. a. To adorn, embellish. సింకారించుట.

అలంకరింపించుట (causal of అలంకరించుట) To cause to be adorned.

అలంకారము * n. s. Ornament, adornment. A jewel. Rhetoric, a rhetorical figure. భూషణము, శృంగారము. అలంకారశాస్త్రము rhetoric. వాడు వట్టి అలంకారవిద్యార్థి he is a sham student, not a real scholar.

అలంకృతము * adj. Adorned, ornamented, embellished. శృంగారించబడ్డ.

అలంకము or అలంకంబు n. s. The wall of fortified places, a rampart, a bulwark. వక్రము. ABA. కోటలో పులతుట్టానుండేజగతి. D. R. 6.

244. కోటలమీదబట్టుబనిగొప్పయలంకపుటిండ్లు చూడీయవ్వీటికినెల్ల. N. 8. 167. బంకరపుకోటల తుదంగలుగుమానికపుశృంగములకెక్కుచునలంకము లపైకిచంగుననుదాటుచు.

అలంఘనీయము * adj. Impassable, not to be crossed. దాటగూడని.

అలంఘ్యము * adj. Impassable, not to be crossed. దాటగూడని.

అలంఘ్యత * n. s. Difficulty of access, inaccessibility. అసాధ్యత.

అలంఠ or అలఠ n. s. Weariness, fatigue, exhaustion బడలిక. OG. రోగము. KB.

అలంఠి or అలఠి adj. శ్వల్పము. KB. తోడెము, కొద్ది. OG. See అలఠి.

అలంతులు n. s. plu. Low, mean fellows. అల్పులు. M. XIII. 1. 83. See అలతులు.

అలండుట or అలడుట v. a. To smear, daub. పూయుట. T. 3. 129. గంధంబు మేననింఠారనలంది.

అలండురు n. s. Grief, sorrow, affliction. భేదము, దుఃఖము. M. IV. 2. 72. కందర్పనిదర్పంబుననలండురిపొందుదుననిననవ్వెలందివెండియునిల్లనియె. M. XII. 1. 210. మేరుకల్పలక గొడుకులనేపురంజముడుగొన్నలండురుజూడనేయనే.

అలండురుట v. n. To grieve, to sorrow. దుఃఖపడుట. D. M. IV. 2. 318. నిలుకడయును, లేమితాల్లికొనగలేక యలండురితనుపునిండ్రియములును ముద్దుతీయి, తనవశంబు గాకతల్లడవడి.

అలక n. s. Displeasure, anger. కోపము.

అలకలు * n. s. plu. Ringlets, curls. చుర్ర కుంతలములు, కుంకురులు.

అలకి plu. అలకులు n. s. Small vessels. పాత్రవిశేషములు. అలకి, అనగాకలశము. OG. M. XIV. 3. 175. యాగశిలయంబుకలశయుగలశములునునలకులు గాగులునాది గాగలఘాండములును.

అలక్తము * n. s. Liquefied lac. It was used by women as an ornament to dye their feet of a red colour. లాక్ష, లక్తుక.

అలగుట for— which see.

అలఘు * adj. Heavy, large, big. భారమైన.

అలఘు or అలఘుపు * n. s. The long vowel; a sound equal to two matras or simple sounds. గురుపు, గుర్వక్షరము.

అలఘుడు or అలఘుండు * n. s. A respectable man. దొడ్డవాడు, గొప్పవాడు.

అలచండలు n. s. A leguminous plant. Dolichos Catiang. రాజమామము.

అలచుట or అలంచుట v. a. To tease, harass. బాధపెట్టుట. D.

అలజతి n. s. Grief, affliction, sorrow. దుఃఖము.

KB. మనోదాదుఃఖరూపమైనవిచారము. D. P. 3.

103. అలజయలజతిచేతకాగలమహాశశము దీర్ఘకణ్ణాండనువాడు. A. 4. 336. ఇలకునగునలజల్లదీ

ర్చినంగాకజన్మంబునీఫలంబగునె. HK. 2. 210. నాయమామత్తునలజతిజేయమికు. టీ||దుఃఖకుడేట

ట్టుచేయను. M. XII. 2. 352. నృపతికిలేవలజల్లభయలోకవీలయండుక.

అలజతిదరి n. s. A kind of bird కుషీవిశేషము. H. 3. 269.

అలత n. s. Fatigue, exhaustion, weariness. బడలిక. P. 2. 144. వట్టియలతంబడుటాక్కటి.

అలతి or అలంతి adj. Little, small. శ్వల్పమైన.

KB. చిన్న, నూత్నమైన, అలతినగుపు, అనగావిరునవు. ABA. See అలంతి. N. 7. 18. బలుపు

చూపినదే మొయలతినడుము. N. 4. 149. రతివాంఛయలతియయ్యెగర్భతేజంబెళింగనంగంబుమెరగె.

N. 3. 33. అలతిశయ్యదలోనిహారముల్చలువవెన్నెలలోనితారకావళులుగాక.

అలతి n. s. A trifle, a small thing. అల్పము, శ్వల్పము. TUR. 6. 20 అలతులబోవుతప్పె, యిదియైనను,

అనగాకొంచెములోపాడ్యేతప్పా.

అలతులు n. s. plu. Low wretches, mean fellows. అల్పులు. M. XII. 2. 26. అలతులైనవారికంటె

నతివెల్లలకునుజాలవెద్దయగుదయాళుగొలుతుక.

అలదుట or అలండుట v. a. To smear, daub, to apply perfumes. పూయుట. R. 4. 106.

అలచు n. s. Fatigue, lassitude. బడలిక. Tara. 3. 9.

అలచుట v. a. To pain, to grieve. బాధించుట. తొండరపెట్టుట. BRS. 325. వనచరుడైనన్నలకుగజనుడేరసోపుననుచు.

అలబలము n. s. An outcry, a noise. కలకలధ్వని.

ABA. వ్యాకులము. D. శిర్షుచక్కడు, రాద, గొల్లు.

T. 3. 128. విభునితనవెన్ననుంచుకవించవారులేరుగాయంచునీదనంబుపారబూచి యలబలముతేనిజ

మందిరాంకణమున. Parij. 1. 77. కమలనాభుడుకయ్యెంతరములుగడవి యలబలముతేనినగరెల్లనరసి

చూచి.

అలభ్యము * adj. Unobtained, (usually) Unexpected, casual. పొందబడని, ఆకస్మికమైన. అలభ్యయోగము unexpected fortune. యదిఅలభ్య

యోగముగాప్రాప్తమాయెను this happened unexpectedly.

అలమట n. s. Grief, sorrow, affliction. మనోదాదుఃఖరూపమైనవిచారము. D. దుఃఖము. KB. P. 2.

26. కలకాలముతేదలమటకలకాలములేదునుఖము.

అలమటించుట v. n. To grieve, sorrow, to sink under affliction. వ్యాకులకుడుట. Bhalira kari

§ 21. అసురుసురంచుమోమరవంచు, విధిసెంచునశ్రులనించులోనలమటించు.

అలమరించుట or అలమరుట v. n. To be wearied or exhausted. ఆయాశిపడుట. P. 1. 137. పువ

గంబట్లలమరిమేనవశంబగులయత్యజించెననువుల. టీ||బడలికజెంది. P. 4. 581. అగ్గవారిపారలు

వాపోవునలమరుపొక్కుస్సుక్కు. టీ||ఆయాశిపడును.

అలము n. s. Weeds that grow in fields of dry grain. జొన్న మొదలైన మెరకచేలలో మొలిచిన

గడ్డి. D.

అలముట v. n. To spread or extend. To happen or occur. To spring, to proceed from. వ్యాపించుట. D. ప్రాప్తమవుట. KB. కలుగుట, పుట్టుట.

A. 4. 127. మరిమూడవదినిల్చి మెరచిబిట్టురిమిశీకరవారివృష్టినికటిగనలను. టీ|| అంధకారముఅల్లు

కోగా. A. 4. 18. తద్గువనంబభిసితాంబుమిండులలనుకబ్రోద్యద్రుచిందాటవే. A. 6. 171. భూషా

సులుపులిచెక శతకోటిశవివృత్రభలదేశలరెప్పరమలమక. A. 6. 189. పులకలతివగాత్రమునల

మక. టీ|| వ్యాపించగాను. A. 1. 27. మిన్నలముతదీయహిమవరణాంచలచంకక శాఖలండు. A. 4.

120. తొలితొలివచ్చు భారలకెదుర్కొనితచ్చుటదీగరు

ట్టుగానలముచుధాత్రిశేచె. A. 3. 25. ఏటివెంటపెల్ల
 లమెచునీరముండరసి. N. 4. 42. వందొకవారరక
 ముదారుణంబులుభూసభోంతరములలము. టీ|| ఆ
 వరించగా. N. 7. 205. చీకటులలమెదిశల. A. 5.
 16. నాసాచంతుకతక్కునుండంబుచటన్రాభ్యం
 ముత్ క్రోలశీంక్రాశీంబందియు బల్లుచోసలమువ
 క్రింబేలనానేటికం, దేసారభ్యములేదుకుండము
 లుగా వేదంతుముల్లగ్నినాదాశీక్రిత్రబింబదంభ
 ముననేలావ్రాలతజ్జాతికా. టీ|| మూగుట, ఆనగా
 మునురుట. P. 1. 267. అలమిననిద్రజొక్తుజెడి
 యంతనెకేల్లని. టీ|| పొందినమువంటి. A. 5. 46.
 దుర్బరకర్తృంబలమంకవచ్చు. టీ|| చుట్టుకోగా. A.
 3. 79. ఘనమోహాభేదమలమక. టీ|| చుట్టుకోగా.
 A. 2. 30. ఒచ్చుముసాదికోటికంచలమినచింతద్ర
 వ్వికొనునంఘ్రీతుడంబురిలోనివాహమూత్. A. 4.
 157. అలజలరాశినిటబగలర్కకరావళిచూలుదాల్చ
 గానలమినయార్వ. A. 5. 102. దీర్ఘవియోగవ
 హ్నిబెల్లలమినతద్దిశందగినిట్టి. A. 5. 74. మిదబె
 ల్లలమువియోగవహ్నిభవదంతరనైకతతశ్చి. H. 1.
 196. అనువుండకగాంచిభక్తిసలమినమదితోక.
అలముట v. a. To seize, lay hold, handle. To
 put, place. To wash. కుట్టుట (ఉంచుట. OG.)
 కడగుట. N. 9. 46. నాయకుగానిన్ననుమతిగోరితి
 ననుననుమతిరతిదేవుమనికటాంచలమలమక. టీ||
 పెనవిచుట్టుకోగానే. N. 9. 324. అలమబోయినచే
 తికందనివిన్నిగుబ్బలబాలల. టీ|| కుట్టబోయిన. N.
 2. 360. అలమినిశాచరవగొనినయట్టినుధాకలశం
 బుగైకానక. టీ|| కమ్ముకొని(రాక్షసులుచుట్టితీసుకొ
 ని) N. 7. 373. అనిశయ్యాటంబునచస్త్రిసలము
 చుమోవియాని. టీ|| నలుపుచున్న. T. 4 75. రైక
 ధరియించకయేకురులార్చుచున్ననేసలమికవుంగిలిం
 చుకాన. P. 3. 224. చంచలేతుణాఘనశ్రీనగుళు
 చ్చకములసలముహస్తగ్గాని దోలగుడనక. N. 9.
 133. అరవింబమిందకొమ్మనికేలుపొడవెత్తివలిగు
 బ్బులురమునసలమనేర్చె. టీ|| అడమనేర్చె. (ఉంచ
 నేర్చె.) P. 3. 227. చిటిపాటిసడుగులాత్తుసలము
 కాగటనాతివారాతిధీతి. టీ|| అలము, గాఢాలిం
 గముచేసుకొనును. A. 5. 34. లక్ష్మీనిటమమ్మలమిన
 తి. టీ|| పూసినది, కడిగినదనవచ్చును.

అలయించుట v. a. To trouble, harass, weary, fa-
 tigue. శ్రమపెట్టుట, బడలించుట. N. 9. 422. అం
 దరి? నన్నియాలైయతులగతుల రతులసలయించె.

Cāntā Lalāmaṣ 71. అతివేసివెతనస్తలయించినా
 గాని. R. 6. 30. నీతనలయించినప్పినాచేతవాలిశి
 మాయలేదన్నిశాచరుమరుగుసాచ్చి. T. 4. 40. అల
 యించుసుకవేళపాలయల్లచిత్తులసాలయించుసుక
 వేళసాగనువల.

అలయక n. s. Fatigue, harassment, weariness.
 బడలిక. గాని. N. 9. 56. అంతసురతాంతరంబునన
 లనిసాలనియలయకలుదీర్చుతెమ్మెరవపాలనిబలని.

అలయట v. n. To be fatigued or harassed.
 బడలుట, గానికడుట. BD. 5. 1458. అయక
 జదివినసర్థితోవినిన. N. 9. 326. అయవైకింత
 ఘోస.

అలరారుట v. n. To shine, glitter. To rejoice,
 or be pleased. శ్రుకాశించుట, ఉల్లసించుట. N.
 1. 35. మానంబలరార. N. 2. 290. చెలువముల
 రారెనచ్చరచెలువలకును.

అలరించుట v. a. To please, gratify. శీంతోషపెట్టు
 ట. H. 3. 114. విటులసలరించెయిచ్చానువృత్తి
 మిర.

అలరు n. s. A flower, blossom. శుభ్రు, శుభ్రము,
 అలరుట v. n. To shine, glitter, be splendid. To
 rejoice, or be pleased. శ్రుకాశించుట, శీంతో
 షించుట (ఒత్తుట. ABA.) N. 2. 208. సురాసురు
 లకుజాలవిచిత్రమైయలరెగాక. N. 5. 50. దాన
 వాళిభీతిలసురపాళియలరెసంత.

అలరుబోడి or అలరుబోణి n. s. A woman. శ్రీ.
 P. 4. 426.

అలరువిల్లుడు n. s. The "rose-bowyer" Cupid.
 మన్నభుడు.

అలర్కము or అలర్కశ్రుతము * n. s. A shrub,
 three lobed night-shade. Solanum trilobatum.
 ముండముదై.

అలవ n. s. A fence woven with twigs, a hedge,
 an inclosure. వల్లికాస్యాతప్రాచీరము. ABA.
 మండలతోఅల్లినప్రవరణము.

అలవడి adv. Properly, suitably. ఒత్తుగా.

అలవడు adj. Fit, suitable. ఒత్తుక.

అలవడుట v. n. To be accustomed, be practised
 in. To be mastered ఆభ్యాసముపుట. D. కురిచ
 యమపుట. KB. సాధ్యమపుట. N. 2. 204. బలజం
 భశ్రుముఖమహాబలశౌలరచేతగానికనియటనా
 చేసలవడునెదైత్యనాయక. H. 2. 67. బ్రహ్మలో
 కశుర్యంతంబుకలయవివరించిచూదిరిసలవడడిది

నీవె తెలుపుచుండువీడౌజ. H. 1. 275. జనుండుచు
చ్యుడంబలవడుచల్యదోవతి. BRK. 326. ఆ రాము
తో శంధియలవడ గావించి భయమేది నెచ్చుది బ్రతు
కునుంటి. H. 2. 81. కత్పరపుతునకలలనడవిప్పుగ
విరిలే నెనానవిడి బడిగురియక. Swa. 6. 74. వీని
యండలవడగల్గదీ జలరుహంబులకుంట్రియ మెచ్చిధం
బునక. టీ|| పుశుశుడియుండనేరదు.

అలవరించుట or అలవరచుట v. a. To make, cele-
brate. To put on. చేసుట, ధరించుట, పెట్టుట. N.
3. 74. వ్యాసులుమునునదైవంకేకవాత్సరంబనిన
పాహాస్తంధమలవరించె. N. 4. 106. వేదోక్తశుద్ధ
తివెలయంకయాగంబులలవరించిన సోమయాజులకు
ను. P. 4. 243. మాంశకంబులనిజవడంబలవరించె.
టీ|| అలంకరించెను. P. 4. 510. అత్మలువచెలువజా
రునిదుప్పటిమునుకలవరించితోరపుమరి పెంబుత్పతి
ల. టీ|| అవకుంతనమువేసుకొని. A. 6. 189. నెలత
యుబలియునుగర ములనలవరిచిరికంకణంబుల స్యా
న్యంబుక. టీ|| కట్టుట. N. 2. 425. హరిచందనము
పూశలంబుగా మేననలవరించి.

అలవరుచుట or అలవర్చుట v. a. To habituate, ac-
custom, exercise, teach. వాడుక చేసుట, ఆభ్యా
సపరుచుట, పనుపరుచుట, నేర్చుట.

అలవాటు n. s. Use, habit, custom, practice. వా
డుక, ఆభ్యాసము.

అలవాటు గావుండే adj. Customary, usual. వాడు
కైన.

అలవి n. s. Possibility, practicability, power, abi-
lity. (శక్యము. D.)

అలపు n. s. Power, ability. శక్తి, పురాక్రమము.
(బలివి OG.) M. VI. 2. 354. తలకడవినడచిద్రో
బునియలపులంబునుసహింపక. DRy. 1230. ఆ
యేనుగలమీదనలపుచలంబు, వేయభంగులజూపివే
గంబు మెరసి. M. VII. 4. 73. పులికిబనులువారిస
క్రియ, నలపుజలముస్థివిడిచి.

అలపాక, అలపాకగా or అలపాకవలె adv. Sporti-
vely, amusingly, playfully, easily, carelessly.
వేడుకగా, విలాసముగా, ఆట్లాటగా, అవలీలగా,
అలమ్యముగా, అనర్థగా. OG. says ప్రాద్దుపో
క. Vish. 6. 19. అలపాకగావచ్చియప్పటప్పటికి
శమేలంపుమాటలమేలమాడు. N. 9. 149. అల
పాకరెచ్చివేయకజూచుచునుదెల్పె, భామయోర్దు
సురాసుభావపటిమ. టీ|| విలాసముగా. Naish. 3.
97. అలపాకయునుపాలనాకస్తికంవైనయంగాం

గశంశ్చర్యముకృతన. B. X. part. 2. 1257. ఉల్ల
శశ్చరమరిబోసికార్దుకవికారదుడైయలపాకబో
లకంచరసుమీనముకడునిమె. అలపాకబోలె,
ఆట్లాటగా. Sanscrit chapter 83. భగవాన్
ధనురాదాయశుజ్జంక్య త్వాధ లీలయా, రస్తికాశం
ధాయవిశిఖంమత్స్యంవీత్యుశీకృజ్జలె. B. X. Utta-
ra chapter 63. verse 18. కురుచతిస్సనివాడికొ
మ్ములజిమ్మిన బ్రహ్మాండభాండకర్పరముబగుల, నల
పాకవలెభుజిమ్మినరంకెవైవినరోదస్తికుహరంబుభే
దిలంక. N. 7. 87. వలసినల్లములుగావాలెరయా
నులు, నలపాకగాగుబ్బులంటుటయును. టీ|| తాత్పా
రముగా. T. 2. 107. బలుకోకములనీకనలపాక
గల్పునీకల్లి చర్మవబట్టుకరముకరము. Vish. 7. 185.
అనపుడుకొంతసేపుజలజాయత లోచనుదూరకుం
డిగ్రక్కున నలపాకగా బ్రణయకోపము గైకొని.
Vicra Marka. 3. 41. కైచేసిచెలువనాకడనల్లెని
లివినసంకజశ్రీచూరలాడజాతు, నలపాకయువిడ
నన్నరకంటచూచిన సీరేడుజగములనేలచూతు. అల
పాక, ఉశుక్షగా.

అలసము * adj. Idle, slothful, indolent. మందమై
న, జడమైన.

అలసట n. s. Exhaustion, weariness, harassment.
ఆయాసము.

అలసత * n. s. Inactivity, laziness, idleness. జడ
త్వము, మాంద్యము.

అలసడు * n. s. He who is idle or indolent. మం
దుడు, జడుడు.

అలసరాలు * n. s. A lazy woman, a dawdle. మం
దురాలు. BD. 4. 40.

అలమ్యము * n. s. Disregard, contempt. అనౌర
వము, తిరస్కారము.

అలమ్యము * adj. Disrespectable, contemptible.
అనౌరవమైన, తిరస్కారమైన.

అలమ్యముచేసుట or అలమ్యపెట్టుట * v. a. To
neglect, disregard, contempt. అనౌరవముచేసు
ట, తిరస్కారముచేసుట.

అలారము * n. s. A fire-brand. Charcoal. ఉల్లుక
ము, కొరివి, అంగారము, బొగ్గు.

అలాబుళు * n. s. The long gourd. Cucurbita
lagenaris. ఆసుగుతీగ.

అలి or అలీ * n. s. A large black bee. A scorpion.
అలీని The female scorpion. కుమ్మెద, వృశ్చికము.

అలింజము or అలింజము * n. s. The terrace before a native house. బహిర్ద్వారశిలగ్నచతురశ్రకృత్రిమభూమికి, ద్వారబాహ్యశ్రకోష్ఠకము, ఇంటి చోపా, తలవాకిటినిస్తైతాశ్చారము.

అలికము * n. s. The forehead. లలాటము.

అలికించుట (causal of అలుకుట.) To have it daubed, to have the floor smeared with cowdung &c.

అలికితి or అలుకుడు n. s. Noise, sound. శబ్దము. ABA. చచ్చుడు. వారిచూటలఅలికితివల్ల మేలుకొన్నాను I was awakened by the sound of their talking.

అలిగించుట (causal of అలుగుట.) To irritate, annoy. కోపమువచ్చేటట్లుచేసుట.

అలిగిరిది n. s. A lean woman, she who is a mere thread paper. తలుచనిస్త్రీ. D. శీన్ననూలువడికేటిది.

అలిగిరివాడు n. s. A lean man, who is a mere thread paper. బక్కవాడు. D.

అలియుట v. n. To be wearied, or exhausted. బడలుట.

అలివేసి * n. s. A woman, (lit. a bee-tressed nymph.) స్త్రీ.

అలీకము * n. s. A falsehood, falseness. అన్యతము, మిథ్య. అలీక ధైర్యము feigned courage. Vasu. 3. 103.

అలీకత * n. s. Falsehood. అబద్ధము.

అలుక or అల్ల n. s. Anger. కోపము. H. 3. 180. అలుక చేనుండబుగ్గులునులివిటిట్టి.

అలుకరి n. s. A coward, a man of no courage. భయశీలుడు. ABA.

అలుకు or అల్లు n. s. Fear; terror; dread. భయము.

అలుకుట v. a. To smear the floor of a house or a mud wall &c. with macerated cowdung &c. వేడవేసివెద్దిచేసుట. అలుకుచుట్ట a besom dipped in cowdung and water used in smearing a floor.

అలుకుట v. n. To scruple, hesitate. జంకుట, వెనకదీయుట.

అలుకుడు or అలికితి n. s. Sound, noise. ధ్వని. D.

అలుగు n. s. A sluice, to carry off water from a

pond that overflows. The tip of an arrow, the blade. తరినాహము, చెరువుకునీరుయెక్కువఅయితేపోవిడిచేటిది, బాణముయొక్క కొనకువేచేయినతూది, కత్తిపిడికివెల్పుక్కునక. A. pref. 7. కజ్జశాస్త్రి తథామాసితరేఫవై యలుగునావిజ్ఞాన దీపాంకురాకృతి.

అలుగుట v. n. To be angry or annoyed. కోపించుట.

అలుగుడు, అసగాతి గ్రహముచేసుకొనేటప్పుటికిఅని అర్థముచెప్పుతారు. BD. 3. 1181.

అలుపు n. s. Fatigue, exhaustion, weariness. బడలిక, ఆయాసము. T. 3. 9.

అలుము or అలుములు n. s. Weeds that grow in fields; tares. కలుపు. See అలము.

అలుపు n. s. Beauty, comeliness. ఒత్ప. D. Ila. 3. 73. నామాటమీరకనలువుండుకీరమే నెలతముంజేతివైసిలుచునుకొ.

అశేఖము n. s. A blank book. వ్రాయనిసంపుటము.

అలోమశము * adj. Hairless. బొచ్చులేని.

అభ్రు n. s. Fear, terror, dread. భయము, అధైర్యము.

అల్లుడు n. s. See అలుకుడు.

అల్లించుట v. a. See అలిగించుట.

అల్లడి n. s. Grief, affliction, sorrow. దుఃఖము, విచారము. Vema. 1. 64. తావనించుచోటతగనల్లడాయనా.

అల్ల n. s. See అలత.

అల్పము * adj. Trifling; mean; slight; small; little, petty. శ్రీవుమైన, నీచమైన, చిన్న. అల్పాచమనముurine. అల్పాచమనముచేసినాడు he made water. అల్పాయుస్సుడు a short lived man.

అల్పుడు * n. s. A mean wretch. నీచుడు, యుద్రుడు.

అల్ల (adj. pronoun) That. అల్లది that thing. అల్లవాడు that man.

అల్లంతన adv. Then, in the mean time. అంతటిలో. L. XIX. 184. అల్లమతుట్టెమల్లంతనవైది.

అల్లకము * n. s. A modesty piece. కాఫీనము, గోవి. SC.

అల్లకల్లాలము * n. s. Confusion, disorder, hubbub. తారుమారు, కలవరము.

అల్లటబెట్టుట v. a. To annoy, harass. BD. 1. 455. అల్లనమాడుమేండ్లయ్యెనన్నింతయల్లటబెట్టె
నోయ్యెనెనెరుగ.

అల్లది adj. pron. That thing. అడుగో అది.

అల్లదిగో or అల్ల దగో interj. Lo ! behold ! Look there !

అల్లన adv. Gently, softly. తిన్నగా, మెల్ల గా. N.

1. 70. తనయాశ్రమమునకల్లనచెప్పి. P. 1. 804.

అల్లనల్లన adv. Very gently. నిండాతిన్నగా. A. 4.

38. అల్లనల్లనజాగురతి. N. 6. 35. వీవనంబల్లన
ల్లనవిశిరుమవత.

అల్లమ n. s. The name of a deity adored by the Jangams. The name ALLAMA is imagined to be from a Cannadi word denoting "He is not," but more probably is borrowed from Allah, or from "Alamm" a mysterious word used in the Koran for the deity. Were the word Cannadi, the final syllable ma is not accounted for; and the reason given is absurd. The Musulman name for God was known in India before the Jangam religion arose.

అల్లము n. s. Ginger as distinguished from శుంఠి dry ginger.

అల్లరి n. s. Tumult, commotion, noise, confusion, quarrel, riot. కత్తర, రచ్చ. (అరాజకము, నాధుడు తేనిదనుట D.) అల్లరిమనిషి a troublesome man.

అల్లరిగావుండే adj. Disorderly, tumultuous, confused. కలవరముగావుండే, కత్తరగావుండే, తారుమారుగావుండే.

అల్లరిచేసుట v. a. To trouble, disturb, discompose. కత్తరచేసుట, తారుమారుచేసుట.

అల్లలనాడుట, or అల్లలాడుట v. n. To move, to be violently agitated or shaken. ఉల్లాలకల్లాలమవుట. Rucmangada. 4. 5. చరణఘట్టనలచేసర్యం
శహచక్రమరవలైయల్లలనాడుతుండ. Swa. 2. 33.

అల్లల్లన adv. Gently, softly. తిన్నగా, మెల్ల గా. N. 9. 283. కట్టుకొండవలింవికట్టనల్లల్లన.

అల్లాడపెట్టుట v. a. To trouble, torment. కడగండ్లపెట్టుట.

అల్లాడుట v. n. To shake, move, wave, toss about. To be in distress. ఆడుట, గాలికికొట్టుకాడుట, కడగండ్లుతడుట. N. 4. 288. ధరాచక్రమల్లాడె. ధ్వజకుటము గాలికిఅల్లాడుతూవున్నది the flag flutters in the wind. కూటికఅల్లాడుతా

డు he is in want of bread. కొలుతుకుఅల్లాడుతాడు he is in trouble for want of employ. అల్లాడుట, అనగానంచరించుట. OG.

అల్లారుముద్దు n. s. Prettiness, agreeableness, sweetness. జనశిస్తుతి. OG. ABA. అతిప్రేమాశ్చిదము. D. See అల్లారుముద్దు గా.

అల్లారుముద్దు గా or అల్లారుముద్దు గాను adv. Prettily, agreeably, sweetly, pleasantly. జనశిస్తుతి గా, అందరికినంతోషముగా, ముచ్చటగా. N. 9. 102. శుడుచుదనమున వేడుకడదుచు నాడుముద్ద రాండ్రకు నల్లారుముద్దు గాను.

అల్లారుపుట or అల్లారుపుట v. a. To shake, move, vibrate, agitate, wag, wave. ఆడించుట, విసురుట. N. 1. 144. ఘనవాలమల్లారుపు. A. 1. 26. లలనావర్తితక్షైకేక్షురితకల్లారాశినల్లారుపుచు. టి|| చలింతుచేస్తున్ను. A. 2. 31. ఆజానేయంబులు-ఫేనహాశిమిడికైజామోరలల్లారుపుచు. T. 4. 129. రెప్పలల్లారుపుజూచు. T. 2. 28. తముగూడివచ్చుచి త్రమ్మలనల్ల చేనదలించుక రశినల్లారుపుశిరము.

అల్లి n. s. The water plant called Nymphaea alba. అల్లికాడ its peduncle or flower stalk. అల్లిశువు the flower of this water plant. ఉత్పలఫేదము. ABA. ఆకాశఅల్లి Menyanthes cristata; a water plant. ఎర్రఅల్లి Nymphaea Lotus, Var. with a red flower. Rox. 2. 260, says, అల్లి is Memecylon Edule : a wild shrub, like broom, with beautiful fragrant flowers in bunches. దానిశుభ్లు అల్లికాడవలెవున్నది she is very chilly.

అల్లించుట (causal of అల్లుట) To get it plaited or braided. అల్లెటట్టుచేసుట. See అల్లుట.

అల్లిక n. s. A twist, a plait, a braid, a netting.

అల్లిచెట్టు n. s. A kind of wild shrub, with beautiful and fragrant lilac flowers in bunches. ఒకఅడవిచెట్టు. అల్లికర్ర the wood of this plant. అల్లిబియ్యము the grain of this plant.

అల్లితెమ్మర n. s. The cool breeze. చల్లగాడ్పు. OG.

అల్లిబిల్లి n. s. Twisting, twining. పెనుకువ. ABA. OG. Swa. 2. 25. మావుల్ గ్రోవులునల్లి బెల్లిగాను కాంతారంబున. టి|| కలిశియిన్నుటువంటి. Swa. 3. 149. యేలావల్లిమల్లి కలతోడవాగుంతికలుద్యల్లి లనల్లిబిల్లిగనల్లి కొనిన. టి|| మిళితమవునట్టుగాను.

అల్లుట or అల్లుట v. a. To plait, to braid, weave, wattle rods or twigs &c. together. Xంశులల్లుట to make baskets. చాశులల్లుతాడు he plaits mats. వద్యములల్లుట to compose verses. అబద్ధాలల్లుట to fabricate lies.

అల్లుట or అల్లుట v. n. To creep. పాకుట. ఆశీగలు చెట్టుమీదికి అల్లినవి the creepers have crept over the tree. కనుపు అల్లిసభూమి land overgrown with grass.

అల్లుడు plu. అల్లుండ్లు n. s. A son-in-law. జామాత. మేనల్లుడు the son of a man's sister, or of a woman's brother.

అల్లుడుకొమాళ్లు n. s. plu. Foster brothers or vassals, who feed at the baron's table and form his body-guard. దొరతో దొర గాభోజనము చేసి అతనికి అంకరములు గావుండేవాండ్లు.

అల్లుబచ్చలి n. s. A plant, called Basella alba. తీగబచ్చలి, లతోపోదకీ.

అల్లువాడు n. s. A son-in-law. అల్లుడు, జామాత. Vema. 1288. అల్లువానివృత్తిని నాత్మజింతించున రసయ్యునికి దానెలతవునుండు, పుణ్యపురుషు వృత్తిభూలోకజనులకు భూమి స్రుంజనట్టులుండు. Parij. 1. 6. వలిమలయల్లువాని దలవంక దసర్పినపు త్వగు తివేల్పులగజుబుద్రు సాల దలిముద్దులవట్టి.

అల్ల n. s. A bow-string. మార్వి, నారి.

అల్ల (a vulgar error for వలె) Like; as బంట్లో తులజైవచ్చిరి they came as Police officers.

అల్లడమ్మ n. s. A sort of fish. మత్స్యవిశేషము. H. 4. 226. అల్లడమ్మకృషేచేయగొల్లదొండు.

అల్లము n. s. The being a son-in-law. జామాతృత్వము. ABA. Commonly the invitation given to a son-in-law immediately after the marriage.

అల్లనేరేళ్లు n. s. Salutations. నతివిశేషములు. ABA. దండములు H. 4. 271. మధురాపురిలో మహిమలు జెందిన, బాలకృష్ణునకు ప్రాణాచారము, మాయాశీలిలో మధుసూదనునకు నిరతంబల్లనేరేళ్లునుకొని. అల్లనేరేడుపాటలు songs sung by women with the chorus అల్లనేరేళ్లుల్లో.

అవకరము * n. s. Dust, or sweepings. శుక్లార్ధస్యకసారితము, పూర్వితో శివకుష్టు.

అవకాశము * n. s. Leisure, opportunity, opening, interval, space, intermission, rest. శుశుభము, అంతరము, ఎడము, విడుపు.

అవశీర్ణము * adj. Scattered, strewed. చల్ల బడిన టువంటి.

అవకుంఠము * n. s. Veil, a cover. ముసుకు. P. 4. 388. వరితశ్చలద్ధరాకాంఠశుటావకుంఠవృతకా మినిగ సైసరామి. టీ|| ముసుకువశ్రీము. Vish. 1. 163. శుతాక వ్రాతహేలాదిదంబన సూర్యక్రతిభావకుంఠము.

అవకుంఠితము * adj. Veiled, covered. ముసుండ్లము. See అవకుంఠము.

అవగడము n. s. Peril, danger, evil, mischief. అపాయము, చెరువు. S. 3. 368. మోశుమవచ్చుట యరుదేయాసునతద్దర్శ్య భాషలిచటి శ్రీ గాలాక్రశీరులు సైతు రేవి సుమాశుయమును క్షు దొరలకవగడమరయక. S. 3. 302. మణిధరనామకుడగు సైక, ఫణివరుడవగడముక తనబడియన్నది లో గణనాతీత భయంబున.

అవగణితము * adj. Disregarded. అవమానితము.

అవగతము * adj. Known, understood. తెలియబడ్డది. D.

అవగాహము or అవగాహనము * n. s. Immersion: bathing: comprehension. మణగడము, తెలియడము. అది నాకు అవగాహనముకా లేదు I do not comprehend it. అది నీకు అవగాహనమైనదా have you understood it? దాన్ని నేను అవగాహనముచేసుకొన్నాను I have understood it.

అవగుణము * n. s. An evil disposition, a pernicious quality, a bad temper, a defect. దుర్గుణము, దోషము.

అవగ్రహము * n. s. Drought, famine. Obstacle, impediment. వర్షక్రతిబంధము, వరపు, క్రుతిబంధము, గజలలాటము. SC. కరువు.

అవఘోషము adj. Difficult, impossible. శంకటము, అసాధ్యము. L. 2. 249. నిర్మలశివతత్త్వనిశ్చయజ్ఞానమర్చి లిడెలియనాకవఘోషంబనిన. L. 22. 206. శుగుణనిర్గుణనూగశంవిస్తయనకునల్ల మస్వామికినవఘోషంబెద్ది.

అవఘోషించుట v. a. To excel or surpass. To neglect, disregard. మించుట, అతిశయించుట, తిరస్కరించుట. Siva. 1. 15. ఆరకూటచ్ఛాయనవఘోషితగజాలబడుగుదేహంబునభక్తమలది. Saw. 3. 25. తాపింధుటపికాంతారశింకవృత్తయైనయంజనాచలరేఖనవఘోషించి. టీ|| అతిక్రమించుట. Saw. 3. 92. అర్థచంద్రుని తేటనవఘోషించుట.

లాటవట్టిదీర్చినగంగకుట్టితోడ. టీ|| తిరశ్చరిస్తున్నట్టు
వంటి. N. 9. 233. ఎలనాగచెవులుకల్లులుకరంబు
లు మెడనవనితాబ్జస్ఫూర్తినవఘళింపి.

అవచాటముగా * adv. Unexpectedly, unawares.
ఆకస్మికముగా, హఠాత్తుగా. B. X. § 7. ఖలుడ
గుకంసునిశంఖునసరిగి తృణావర్తడవనికవచాటము
గా, సురకరువలియైవీశువీశనరుదరుడనముశురివిశరి
హరిగొనిపోయెన్.

అవజ్ఞ * n. s. Disregard, contempt, despite. అ
నాడరము, తిరస్కారము. SC.

అవజ్ఞత * n. s. Ignorance, stupidity, folly. అజ్ఞత,
తెలివితేమి.

అవజ్ఞుడు * n. s. An idiot, a fool. అజ్ఞుడు, తెలివితే
నివాడు.

అవటము * n. s. A hole in the ground, a cavity,
a pit, a well. గొయ్యి, బొక్క, నుయ్యి.

అవటుపు * n. s. The back of the neck. కృతాటిక,
అనగా మెడ వెనకటిభాగము, ముద్బిలిగుంట. P. 4.
260. Vasu. 4. 39. ఉన్నమితావటువిలంబిహారంబు
లవేరెంబులువారె సోయనన్. A. 6. 23. అవటుక
ళంబువాని. టీ|| మెడతలనుమాత్రమే వెంట్రుకలు
గలవానిని.

అవతంశము * n. s. A flower put on the ear for
ornament; a crest, a ring worn at the tip of
the ear. కర్ణభూషణము, శిరోభూషణము. స్త్రీశు
రుషులుచెవికొననుపుంచే శుచ్ఛకల్లవాసులు, శేఖ
రము. SC. ఆపీడము, శిఖయందుగట్టిగాకట్టినపూ
లదండ.

అవతంశితము * adj. Worn on the ear for orna-
ment. చెవికొననుపుంచుబద్ధ.

అవతరించుట * v. n. To appear, to put on a form,
అవతారమెత్తుట. విష్ణువునుభ్యముగా అవతరించె
ను Vishnu appeared as a fish. కృష్ణుడుగా అవ
తరించెను he was born as Krishna, he appeared
as Krishna; he put on the form of Krishna.

అవతల, అవల or ఆవల adv. Afterwards, after,
beyond, on the other side, further తరువాత.
ఆతట్టు, ఆపైన. A. pref. 43. అవలనాపొట్టూరు
రవులుకొనియె.

అవతలి or ఆవలి adj. Next, following. తరువాతి.
అవతలిసోడువారము monday after next. అవత
లివైనములు further particulars. అవతలివాండ్లు
those who are on the other side. అవతలితట్టు

on the other side. అవతలిగతి what happens
afterwards.

అవతలికి adv. Further off, on the other side. కడ
గ, ఆతట్టుకు.

అవతారము * n. s. Impersonation, personifica-
tion, metamorphosis. The descent of a deity
from heaven in a particular shape, the appear-
ance of any deity upon earth, origin. దేవుడు
రూపాంతరమునుయెత్తడము. విష్ణువుయెత్తినదశావ
తారములు the ten incarnations of Vishnu.
రామావతారమెత్తినప్పుడు when he appeared
on earth as Rama. వాడుగర్వావతారము he is
pride incarnate, or personified. ఆదిశైమా
వతారము she is the image (or genius) of fam-
ine. (Shakesp. 2. Hen. IV. act 3.) "famine
in the abstract, famine embodied, or personi-
fied." Thus Byron says "He danc'd like a per-
sonified bolero." Schlegel translates it *epiph-*
ania, or manifestation. అవతారమెత్తినాడు he
was transformed; he underwent a total
change. [D. Says జన్మము and also నీళ్లరేళు a
ferry : a meaning which requires proof.]

అవతారశ్రురుడు * n. s. A heaven sent genius.
మహాత్ముడు.

అవతారిక * n. s. A preface. పీఠిక.

అవతర్ణము * adj. Descended, incarnate. అవత
రించిన.

అవదగాడి n. s. An abominable wretch. కులుగాడి
ముండ. P. 1. 592. దాచియెదురుపోయిదక్కినగతి
నభ్యునివ్వటిల్లవదనసీరజమునకూర్చిచెట్టబట్టుకొనితె
చ్చెలోకులికవదగాడిసారియత్తలారి. టీ|| కులుగాడి
యైస. P. 1. 261. అయ్యవదగాడిరంకుటాలింశంలం
గాలంబొడిచి. P. 1. 279. అయ్యవదగాడిముసుం
గెడలింకకూర్చిరక్షురముకటిచ్చె.

అవదాతము * adj. White. తెల్లని.

అవదాతము * n. s. Whiteness. తెలుపు.

అవదూరు n. s. (a bad phrase) Calumny, defa-
mation. అశూరు, నిండ, అశవాదము.

అవద్యము n. s. Ruin, harm, loss. చెరువు. దీనికి
అవద్యములేదు there is no loss to this.

అవద్యము * adj. Mean, low, servile, inferior.
నికృష్టమైన. SC.

అవధరించుట v. a. To favour with his attention.
To lend an ear, listen, grant attention. To

wear, put on. వినుట, ఆలకించుట, పెట్టుకొనుట. Swa. 3. 25. నవభింభముయభూపలవధరించినటింతు. టీ|| స్వీకరించి. Saw. 3. 1. అవధరింపుమన్న హస్తనకుం బయ్యలిట్లనియె. టీ|| విత్తనింపుము. A. pref. 21. దుర్వసువంశంబునంబుట్టినసీక్తిశోభనంబు లేమచ్చుతంబులవధరింపుము.

అవధానము * n. s. Attention, care, regard. మనో యోగము. (ఎచ్చరింపు, ఎచ్చరిక. ABA.)

అవధాని or అవధానుడు plu. అవధానులు * n. s. He who is attentive or careful. He who is skilled in the Vedas. ఎచ్చరిక కలవాడు, జాగ్రత కలవాడు, వేదము బాగు గావచ్చినవాడు. అష్టావధాని Versatile, who can attend to, or manage various matters simultaneously.

అవధారణము * n. s. Certainty, determination, resolution. Emphasis. నిశ్చయము, నిశ్చయార్థకమైన ఏవకారమున్ను.

అవధారు (the second person singular of the imperative of the verb అవధరించుట.) Oh Listen! O give ear! వినును, ఆలకించుము, విత్తనించుము. N. 1. 177. కుచేరశంకయన్ శరశునుగొల్వ్వమై క్షులిడస్యామిశరాకవధారుదేవ హెచ్చరికయటంచుకులు.

అవధి * n. s. Border, limit, boundary, division, period, time, conclusion, end. (commonly) Strait, calamity, misfortune. పాలిమేర, కరిచ్చేదము, కాలము, అవసానము, ఆశుద. శరీరశుతనావధి as long as he lives. వానికి పుక అవధివచ్చినది a misfortune happened to him. అవధి క్రయశుత్రము a mortgage bond with the penalty of forfeiting the mortgage after a limited time.

అవధిరతము * adj. Disrespected, disregarded, scorned, despised. అవమానించబడ్డ, తిరస్కరించబడ్డ. G. XI. 94.

అవధూత * n. s. A naked mendicant. He who is separated from worldly feeling and obligation. దిగంబరుడు గా తిరిగేసినాస్తి.

అవధూతము * adj. Removed, tossed, cast, thrown. తోకివేయబడ్డ.

అవధ్యము * adj. Not meriting death, innocent. చంపరాని.

అవధ్యుడు * n. s. One who is not worthy to be killed. చంపనర్హుడు కానివాడు.

అవనము * n. s. Preservation, protection, rescue. రక్షణము. One verse says కజిత్రాప్తాణవసో తా హియై.

అవనతము * adj. Bowed, bent. వంగిన.

అవని * n. s. The earth. భూమి. అవనివరుడు or అవనితలేంద్రుడు a king. అవనిసురుడు a brahmin.

అవశభ్యము * n. s. Violation of prescribed regimen.

అవభ్యథము * n. s. Ablution after a sacrifice, a purification made at the termination of a sacrifice or any auspicious ceremony. యజ్ఞాంత సనైసము. SC.

అవమతము * adj. Despised, disregarded. అవమానితము.

అవమతి * n. s. Disgrace, disregard. అవమానము.

అవమర్దనము * n. s. Beating as a drum. వాయిం చడము. A. 4. 42. మర్దలముఖావమర్దనకుండ్రుం గుటయు.

అవమర్యాద n. s. Incivility, unpoliteness. అనౌరవము, అవమానము.

అవమానము * n. s. Disgrace, dishonour, disrespect. అవమర్యాద. వానికి అవమానము అయినది or వాడు అవమానశుద్ధాడు he was disgraced or disregarded.

అవమానించుట v. a. To dishonor, to disgrace. అనౌరవము చేసుట. M. III. 4. 210.

అవమానితము * adj. Despised, disrespected. కరి భూతమైన.

అవమానితుడు * n. s. He who is disgraced or disrespected. కరిభూతుడు.

అవయవము * n. s. A limb, a member. శ్రుతీకము, అంగము.

అవయించుట v. a. To break. బద్దలుచేసుట. See అవయుట.

అవయుట or అవియుట v. n. To break, burst, be destroyed. బద్దలవుట, కగులుట. N. 3. 215. విధి గుండెలవయుచుండు. టీ|| గుండెలు కగులుతూవుండును. A. 4. 283. శ్రజలవిసిచన్నవీలుకకకసియుగొలుచు. టీ|| సెగిలి. వానిగుడ్లవిసినవి his eye balls are destroyed. Vish. 2. 156. తోరపుమొదలు తోరస్తువనిసాలుబిడుకును the breast distilled

milk spontaneously. N. III. 5. 94. **ఉవసహతి** కు యోనిధికలనువియునట్లు.

అవయోగము * n. s. A bad sign, an inauspicious omen. అవలక్షణము.

అవరజుడు * n. s. A younger brother. తమ్ముడు.

అవరుహ్య * adv. Descending. దిగి.

అవరోధము * n. s. Obstacle, hindrance. A seraglio. అడ్డి, అంతఃపురము.

అవరోహము * n. s. Mounting, ascending. ఎక్కుదము.

అవల adv. Afterwards, after, hereafter, beyond, on the other side, further తరువాత, ఆతట్టు, ఆపైన.

అవలంబము or **అవలంబనము** * n. s. Asylum, protection. Dependance, support, depending, hanging on or from. పట్టు, ఆధారము, దిక్కు, శరణు, గతి.

అవలంబించుట * v. a. To take hold of any thing, depend on any person or thing. చేపట్టుట. D. ఆశ్రయించుట. ఆమతమును అవలంబించినవాండ్లు Converts, those who embraced the creed. ధైర్యమునవలంబించి plucking up the heart. ఆయననూటనవలంబించినారు they embraced his opinion, or sided with him.

అవలగ్నము * n. s. The waist. నడుము.

అవలక్షణము * adj. Deformed, inauspicious. వికారమైన, అవయోగమైన.

అవలక్షణము * n. s. Evil omen, an inauspicious sign. అవయోగము.

అవలికి or **అవతలికి** adv. Further off, to the other side. కడగ, ఆతట్టును. అవతలికిపో go away, stand further off. కొండ అవతలికిపోయిరి they went the other side of the hill.

అవలీల * n. s. Ease, facility సులభము. అవలీలయైన adj. Easy, facile, ready. సులభమైన.

అవలీలగా * adv. Easily, as play, or in play. సులభముగా.

అవలుంఠనము * n. s. Rolling on the ground. పొల్లడము.

అవలుంఠితము * adj. Rolled on the ground. పొల్లిన.

అవలీలము * n. s. Pride. గర్వము.

అవలీహనము * n. s. Licking with the tongue. నాకడము.

అవలోకనము * n. s. Sight, seeing. చూడడము. పురావలోకనము re-perusal. సింహావలోకనము retrospection. సింహావలోకనశబ్దము a verse in which every line looks back to the beginning. అతనుకొడుకు కు ఖావలోకనము చేయడము లేదు he does not care for his son. వానిముఖావలోకనముచేయరాదు I do not look at him (this phrase denotes hatred.)

అవశ * n. s. She who is out of her senses. స్వారకము లేనిది. Swa. 6. 41. అవశచందానబైవాలు నవ్వఱూటి. టీ|| మోహపారవశ్యమును చెందినదానివలెనె. T. 2. 87. అవశయైచాక్తు.

అవశము * adj. Independant, unsubjected, unrestrained. అస్వాధీనమైన. P. 1. 137. కునవశంబగుటయుత్పజించెనసులల. అవశముగా not in his power.

అవశకునము * n. s. An evil omen, a bad sign. దులక్షణము.

అవశాత్ or **అవశాత్తుగా** * adv. Suddenly, unawares, providentially, abruptly. ఆకస్మికముగా, హఠాత్తుగా.

అవశిష్టము * adj. Left, rest, remainder. శేషము, ఉద్విర్జము. వాణ్ని ప్రాణావశిష్టముగా విడిచిపెట్టిరి they left him half dead.

అవశ్యము * adj. Necessary, indispensable, urgent, requisite. నిశ్చింతమైన, నిశ్చయమైన.

అవశ్యముగా * adv. Necessarily, positively. అవశ్యముగా.

అవష్టంభము * n. s. Support, stay, a post or pillar. (ఆధారము, పట్టు.) స్తంభము, బంగారు, గర్జము, కంభము, ప్రారంభము. SC. నాకునువిఅవష్టంభములేదు I have no defender, I have no patron. తమ అవష్టంభములుండగా వానికేమిచక్కవ as long as he has your favour what does he care?

అవశడి n. s. అవశాదము. ABA.

అవశత * adj. Indwelling. నివసించియుండె Vasu. 141. లలనాజనాపాంకవలనావశదనంక

అవశిథము * n. s. A house, habitation. ఇల్లు.

అవశరము * n. s. Occasion, opportunity. సుయము, కార్యోచితశకయము, వర్షము, ప్రస్తావము SC. యిదిముఠా అవశరము this is the thit time. T. 3. 39. చేరవచ్చునయ్యవశరంబున. P

V. 4. 62. అనిశులుకుసవశీరంబున. అవశీరము also means food offered as one meal to a god. శ్రీరంగములో అరువై అవశీరములు ఆరగింపుచేస్తారు they make an offering of sixty meals.

అవశీరము * n. s. Necessity, urgency, hurry, flurry. అగత్యము, ఆశురము. అవశీరమైనప్పుడు నిన్నుపిలిపించుకొంటున్నాను I will call you when it is necessary. అవశీరముచేస్తే నీ బిజినెస్ if you hurry the business will be spoiled. అదినా కు అవశీరములేదు I have no occasion for this.

అవశీరము * adj. Necessary, urgent, hurried, hasty. అగత్యమైన, ఆశురమైన. అవశీరమైనదని urgent business.

అవశీరపడుట v. n. To hurry, haste. త్వరపడుట.

అవశీరముగా adv. Urgently, in haste. అగత్యముగా, ఆశురముగా.

అవశీరించుట v. a. To hurry, haste. త్వరచేసుట.

అవసాదము * n. s. Languor, lassitude, weariness. ఆయాసము, (శోకము R. K. D.)

అవసానము * n. s. Conclusion, termination, death, limit. విరామము, సమాప్తి, కేసుము, మృత్యువు, చావు, నీచు, అనగాపొలిమేర. అవసానకాలము the time of death.

అవసేచెట్టు n. s. See అవిసేచెట్టు.

అవస్థ * n. s. State, condition, situation : trouble, difficulty, strait. దశ, సంకటము. బాల్యావస్థ the state or period of childhood. యావనావస్థ the mature age. వార్ధకావస్థ the time of old or declining age. మరణావస్థ the agony of death. వామనండాదురవస్థలోవున్నాడు he is in a wretched state. అవస్థాత్రయము, అనగాజాగ్రత్తవున్నీనుమశ్రులు the three states: viz. waking, sleeping and dreaming. అవస్థాచతుష్టయము, అనగాబాల్యయావనకౌమారవార్ధక్యములు the four periods: of childhood, youth, manhood and old age.

అవహేళనము * n. s. Contempt, disrespect, disregard. తిరస్కారము. SC.

అవమీశ్రుము * adj. Imputed; insinuated. స్లోంబుంకనమైన, ఆయములెత్తితే, పాడుతుడు.

అవమీశుము * n. s. Sarcasm, irony. స్లోంబుంకనము, ఆయములెత్తితే దడము, పాడుతుడుమాటలు.

అవాంతరము or అవాంత్రము n. s. Invasion. Incursion. కలహము, దాడు, ధూము. పిండాది అవాంతరము an incursion of Pindaries. అవాంతరముగా unexpectedly.

అవాంతరము * adj. Included, subordinate. అంతర్భూతమైన, లోని, కింది. అవాంతరదశ minor distinction: species, a subdivision of a general term. అవాంతరశ్లోకము a spurious verse: an interpolation. అవాంతరకథ an episode.

అవాచ్యము * adj. Unutterable, not fit to be uttered, obscene. అసరాని, ఆడరాని, ఉచ్చరించకూడని, బండైన, బూతుఅయిన.

అవాచ్యుడు * n. s. A pariah. చండాలుడు, అంత్యజుడు.

అవాప్తము * adj. Obtained. పొందబడ్డ.

అవాప్తి * n. s. Obtaining, attaining. పొందడము.

అవారణ or అవారణగా * adv. Irrepressibly, without restraint. అసర్గళముగా, యథేచ్ఛగా. P. 3. 293. ఇట్లవారణగాధోల్లసమున. P. 4. 30. వనధింబడుమేడిపండ్లవారణలోలోదినుచు.

అవారణము * adj. Unrestrained, resistless. అసర్గళమైన, అడ్డంకలేని, యథేచ్ఛమైన. P. 1. 134. అవారణేచ్ఛానటనంబొనర్చు. టీ|| అసర్గళమైన. A. pref. 38. ఏలెధరనవారణమహిమకౌ. టీ|| నివారింపకకృముకాని.

అవారి adj. Abundant, excessive, much, ample. విస్తారమైన. P. 4. 588. నీకునవారివారిచృణవళుక.

అవారిX adv. Abundantly, excessively. విస్తారముగా, మెండుగా. P. 3. 73. వనజాకరవారిలోనవారిXనాడె. P. 4. 37. అవారిXతియ్యనిమేడిపండ్లుగొంచు.

అవారితము or అవార్యము * adj. Inevitable, irresistible. దుర్వారమైన, అత్రుతిహతమైన, తప్పించకూడని.

అవాస్తవము or అవాస్తవ్యము * adj. Untrue, not real, fictitious. అబద్ధమైన, కల్పితమైన.

అవి pron. Those, (things) అవియెవరివి whose things are these?

అవికలము * adj. Entire, perfect, unimpaired. శంపూర్ణమైన, శుశుక్రమైన, శుభ్రభావహీనముకాని.

అవిచ్ఛిన్నముగా * adv. Undisturbedly, uninterruptedly. నిరాటంకముగా.

అవిచ్ఛిన్నము * adj. Uninterrupted, unintermitting. ఎడదెగని, నిరంతరమైన.

అవిచ్ఛిన్నముగా * adv. Uninterruptedly, unintermittingly. ఎడదెగక, నిరంతరముగా.

అవిటి or అవిడి n. s. A blind man. He who is maimed, crippled or deformed. అంధుడు, వికలాంగుడు. ABA. గుడ్డి, పిచ్చుగుంటు. OG.

అవిభవము * adj. True. యథార్థమైన.

అవిద్య * n. s. An unlettered man, a man of no classical knowledge.

అవిద్య * n. s. Want of skill, ignorance. అజ్ఞానము, మాఱు.

అవిధి * n. s. Misfortune, calamity, trouble, distress. తొందర, శంకటము, ఆపద.

అవిధికుడు * n. s. A wicked man. అశిష్యుడు, దుష్టుడు.

అవిభక్తము * adj. Undivided, unpartitioned, unseparated, joint. కంచుకోబడని.

అవిభక్తులు * n. s. plu. Those who live together without dividing their inheritance, they who live as one family. భాగాలుతీరనివాండ్లు, పాళ్లుకంచుకోనివాండ్లు. మీరువిభక్తులా అవిభక్తులా have you separated from your brothers or not? do you live separate or live together. Do you still form one family?

అవిముక్తము * adj. Unloosed, not quitted. విమోచనముకాని.

అవిముక్తము * n. s. Benares. కాశీ. SC.

అవిముట v. n. To break, burst, be destroyed బద్దలవుట, కుగులుట. See అవయుట.

అవిరతము * adj. Continual, incessant. శంతరమైన, నిరంతరమైన.

అవిరళము * adj. Thick, dense, close, impenetrable. నిబిడమైన, దట్టమైన.

అవిరి n. s. The indigo plant (Indigofera tinctoria.) A certain slight disease that attacks the pupil of the eye. నీలిచెట్టు, కంటికితగలేరోగము.

అవిలంబనము * n. s. Rapidity, swiftness. త్వర, వేగము.

అవిలంబితము * adj. Rapid, swift. త్వరమైన.

అవిలోమము * n. s. Error for అనులోమము which see.

అవివాదము * adj. Undisputed, unquestioned. వ్యాజ్యములేని.

అవివాదముగా * adv. Undisputedly. నిర్వివాదముగా.

అవివేకము * n. s. Want of sense or judgement, absence of discrimination, ignorance, imprudence, blindness of heart, folly. తెలివితేమి.

అవివేకము * adj. Indiscriminate, foolish, blundering. తెలివితేని.

అవివేకి * n. s. A fool, a blockhead. తెలివితేనివాడు. వాండ్లుపనివాండ్లు అవివేకులున్నవనక as they are children and know nothing.

అవిశ్వసనీయము * adj. Untrustworthy, dishonest. నమ్మగూడని.

అవిసిచెట్టు or అవిసెచెట్టు n. s. Common flax. Linum usitatissimum, also a certain leguminous plant. అతని.

అవిసిపోవుట v. n. To break, burst or be destroyed, perish or waste. బద్దలవుట, కుగిలిపోవుట, చెడిపోవుట.

అవుట v. n. To become, turn into, be made or done. To be good for, be profitable, be finished or completed. కునిశీఘ్రముగా కావలెను the work must be done soon. నీవ్యాధికియదిఅవును this will be good for your disease. అయినదాన్ని చూపు shew what has been done. Vide అయి, అయిన, అయితే, అవును, కా and కాదు.

అవుడు for బొడు n. s. The under lip. అడుగుచెడవి. బొడుగరచుట to bite the under lip from anger. కోపమువేలబొడుగొడ్డుముకొరుకుకొనుట. A. 5. 59. కనలించుకదెచ్చియాడుకరచుచు.

అవును or బెను It may be so, yes. 3d pers. sing. neut. aorist of అవుట v. n. to become.

అవుషధము for బొషధము * n. s. Medicine. కుండు.

అవేలముగా * adv. Boundlessly, unlimitedly. మేరలేకుండా, మితితక. S. 4. 28. విస్తయంబవేలముగాక.

అవ్యక్తము * adj. Indistinct, invisible, imperceptible. అస్పష్టమైన, అగుచుడని.

అవ్యక్తగణితము * n. s. Algebra. ఒకతక్త.

అవ్యక్తరాగము * n. s. Dark red; the colour of the dawn. ఈపల్లోహితవర్ణము, అరుణము.

అవ్యక్తుడు * n. s. A blockhead, he who is ignorant or stupid. మూర్ఖుడు, మూఢుడు. అవ్యక్తులు the ignorant.

అవ్యక్తురాలు * n. s. She who is ignorant. మూర్ఖురాలు, మూఢురాలు.

అవ్యయము * n. s. An indeclinable word, a particle. విభక్తివచనాదులు లేని పదము.

అవ్యయము * adj. Imperishable, immutable, eternal. నాశరహితమైన, నిత్యమైన.

అవ్యయుడు * n. s. He who is imperishable. i. e. God. నాశరహితుడు, నిత్యుడు, దేవుడు. BD. 6. 857.

అవ్యవధానముగా * adv. Immediately. వెంటనే, తోడుతోనే.

అవ్యవహితము * adj. Close, near, adjoining. సమీపమైన.

అవ్యస్తము n. s. (not a good phrase) Folly. వెర్రితనము. అవ్యస్తుడు a fool. బిచ్చిగాడు. అవ్యస్తపుముండ an ignorant wretch.

అవ్యాజము * adj. Simple, honest. Causeless. నిర్లేతుకమైన. అవ్యాజకరుణ free grace.

అవ్వ n. s. A grandmother. A mother : any old woman. తల్లి, జననిజనకులతల్లి. D.

అవ్వగూడబడుండు n. s. A certain scarlet fruit called in Tamil అశోకపండ్లు శౌరిపండు. It is boiled in oil to anoint the head.

అవ్వో interj. O madam! ఓఅవ్వా.

అవ్వల adv. Afterwards, after, beyond, on the other side, further. తరువాత, ఆతట్టు, ఆపైన. అవ్వలవ్వలికి further and further.

అవ్వరి adj. Abundant, excessive, much, ample. విస్తారమైన.

అవ్వరిగ, అవారిగ, or అవారిగా adv. Abundantly, excessively. 'విస్తారముగా. R. 1. 116. నిన్నయినవ్వారిగూడె. T. 5. 109. వారిధరమధ్రాధినివారిగా.

అశక్తము, అశక్తత or అశక్తి * n. s. Weakness, impotence, inability, illness. దుర్బలము, అశమర్థత, వ్యాధి. నేనుఅశక్తముగావున్నప్పుడు when I was ill; when I was a patient.

అశక్తుడు * n. s. An invalid, a patient, the sick man. రోగి. అశక్తులు invalids, patients.

అశక్యము * adj. Impossible. అసాధ్యము.

అశక్యుడు * n. s. He who is invincible. అసాధ్యుడు.

అశనము * n. s. Subsistence, food, boiled rice. భక్షణము, అన్నము. అశనానికిలేనివాడై being without bread to eat. అశనఘాతకుడు a glutton. మాంసాశనుడు he who eats flesh.

అశనాయితుడు * n. s. He who is hungry. యుధితుడు, ఆకలిగొన్నవాడు. SC.

అశని * n. s. A thunderbolt. వజ్రాయుధము, పిడుగు.

అశరీరవాణి * n. s. The speech of an invisible being, a voice from heaven. ఆకాశవాక్య.

అశరీరి * n. s. A spirit, an incorporeal being. దేహములేనివాడు. Vish. 8. 78. తనకునబ్బాలుచే తనచావులబదియశరీరిచేవిని being warned by a voice from heaven that this child should cause his death.

అశశ్వతము * adj. Temporary, not permanent. అస్థిరమైన.

అశీతి * (a numeral adj.) Eighty. ఎనబది.

అశుచి * n. s. Uncleaness. అశుశుద్ధత.

అశుచి * adj. Unclean. అశుశుద్ధమైన.

అశుద్ధము or అశుద్ధత * n. s. Impurity, uncleaness. అపారిశుద్ధ్యము (commonly) the human excrement. అశుద్ధ్యమున్ను.

అశుద్ధము * adj. Unclean, impure. అశుశుద్ధమైన.

అశుభము * adj. Inauspicious. అశుభమైన.

అశుభము * n. s. Inauspiciousness. అశుభము.

శుభాశుభములు good and evil. వాండ్లనుశుభాశుభములకుపిలవడములేదు they never invite them, on any occasion either of joy or sorrow.

అశేషము * adj. Whole, all, entire. యావత్తు.

అశేషము * n. s. The whole, all the people. యావత్తునుంది. పూరశేషమునులివివారు they summoned the whole village.

అశోకము, అశోకమాను * n. s. The Jonesia Asoca, a certain pyramidal tree. Uvaria longifolia. వంజుళము. SC.

అశోష్యము * adj. Unfailing. తియ్యని. ఈగుంటలొనీళ్లుఅశోష్యముగావున్నది the water in this pond never dries up.

అశ్వుము * n. s. A stone, a rock. పాపాము, శ్రుశురము.

అశ్మరి * n. s. The disease called gravel, or sand in the bladder. కూత్రకృత్రము.

అశ్మసారము * n. s. Iron. ఇనుము.

అశ్రద్ధ * n. s. Neglect, inattention. ఉపేక్ష.

అశ్రాంతము * adj. Eternal, continual. నిరంతరమైన.

అశ్రీ * n. s. The edge of a sword. అస్త్రా)దల అక్షణము, ఆ యుధ ధార.

అశ్రు, అశ్రువు or అశ్రుము * n. s. A tear. కన్నీళ్లు.

అశ్లీలము * n. s. Rustic language. పామరొక్తి. S C.

అశ్వము * n. s. A horse. గుర్రము. అశ్వమేధము the sacrifice of a horse, performed anciently by Hindu rajahs. అశ్వవైద్యుడు a farrier. అశ్వశాల a stable. అశ్వశిక్షు the manege. అశ్వశిక్షుకుడు a rough-rider, a horse-breaker.

అశ్వగంధి * n. s. A certain medical plant (Physalis flexuosa) పెన్నేరు చెట్టు.

అశ్వత్థము * n. s. The holy fig tree (ficus religiosa.) పిప్పలము, రావి చెట్టు. అశ్వత్థమునుంచివెంశలి చెట్టుపర్యంతము from the cedar to the hyssop. అశ్వత్థశత్రాకారమైన heart-shaped. It is said that lightning never strikes this tree.

అశ్వినీ * n. s. The first lunar mansion. మొదటి నక్షత్రము.

అప for అప They say, it is said : as వెళ్లి నాడక they say he is gone.

అపద or అనద n. s. Dishonor, contempt, negligence, carelessness అఱారవము, అలక్ష్యము.

అపఢాలము adj. (a bad phrase) Monstrous, ugly.

అప for అట్ట adv. Thus, so. అపయితే If so.

అపుంబు adv. Further or farther. అవతల.

అపవంతి for అటువంటి adj. Such.

అపే for అపే a phrase used in questioning a woman : thus వాడితో చెప్పినావపే did you tell him? (a word addressed to the wife &c.)

అష్టము * adj. Eight.—అష్టకష్టములు The eight unpleasant circumstances liable to occur in the course of life. [Viz. దేశాంతరగమనము foreign travel, భార్యావియోగము separation from one's wife, కష్టకాలములో ప్రియబంధుదేశవసము friends coming to you in the time of trouble, ఎంజిలితినడము eating the leavings of others,

తన శత్రులతో స్నేహము చేయడము courting one's enemies, తురాన్నునునకు తావియుండడము looking for food from strangers, శుభలో అశ్రుతిష్ఠవచ్చుట being ignorant in an assembly of wise men, దరిద్రమనుభవించడము suffering poverty] అష్టదిక్కులు the eight points of the compass.—అష్టదిక్పాలకులు the regents of the eight points of the compass.—అష్టదిక్పజములు the elephants supporting the eight corners of the earth.—అష్టనాగములు the eight serpents supporting the eight angles or points of the world. Their names are as follow. వాసుకి, అనంతదు, తక్షకుడు, శంఖపాలుడు, కుశీకుడు, శుద్ధుడు, మహాశివుడు, కాళోబలకుడు.—అష్టపాత్రము eight vessels used in a sacrifice.—అష్టభాగ్యములు the eight requisites to the regal state; as రాజ్యము territory, భండారము wealth, నైవేద్యము forces. ఏనుగులు elephants, గుర్రములు horses, ఛత్రము an umbrella, చామరము a fly fan or whisk, ఆందోళిక a palanquin.—అష్టశుడులు a certain set of songs of eight lines in length.—అష్టమదములు eight kinds of pride as అన్నమదము luxury in food, అర్థమదము pride of wealth, స్త్రీమదము pride of lust. విద్యామదము pedantry, కులమదము pride of rank and family, రూపుమదము pride of beauty, ఉద్యోగమదము pride of station. యావనమదము confidence of youth.—అష్టపాతు an eight legged dragon : a spider.—అష్టబంధనము the act of setting up a stone idol with a peculiar cement in which there are eight ingredients.—అష్టభాషలు EIGHT LANGUAGES which are thus reckoned in the DR. శంశ్చృతము, ప్రాకృతము, అగ్నితెనుగు, దేశ్యము, క్రామ్యము, కన్నడి, మాళేకన్నడి, ఆరవము. As Shakespeare's plays use words of English, Saxon, French, or Latin origin.—అష్టస్వామ్యములు the eight respects in which an absolute conveyance is made, viz. విక్రయ, దాన, వినిమయ, జల, తరు, సామాణ, నిధి, నిక్షేపములు.—అష్టాంగములు the eight members : viz. the hands, shoulders, feet, forehead, breast. సాష్టాంగదండము prostration in worship.—అష్టావధానము paying attention to eight objects. అష్టావధాని genius, one who can attend (like

Julius Caesar) to eight things at once.—అష్ట భోగములు eight sources of pleasure, ఇష్ట habitation, శురుశు a bed, వస్త్రము raiment, ఆభరణము jewels, స్త్రీలు women, శుష్పము flowers, ఖంధము perfumes, తాంబూలము areca nuts and betel-leaves.—అష్టైశ్వర్యములు complete comfort, every blessing, also eight attributes. viz. అజిమ, మహిమ, గరిమ, లఘిమ, ప్రాప్తి, ప్రాకామ్యము, ఈశత్వము, వశిత్వము.

అష్టమము * adj. The eighth. The name given to a poem which is the eighth part of the Bhagavatam. అష్టమశని Saturn being in the eighth sign from that in which a child is born ; such a child is considered by the Astrologers as illfated from his birth. నాకు అష్టమశనికట్టినది the evil influence of Saturn is upon me! surely this is the influence of my evil star! that is, I am a luckless wretch.

అష్టమి * n. s. The eighth day after the new or full moon, the eighth phase of the moon. ఎనిమిదవతిథి. D.

అష్టనూర్తి * n. s. అనగాళివుడు.

అష్టవక్రము * adj. Crooked, awkward. వంకరైన, వికారమైన.

అష్టవక్రముగా adv. Awkwardly, clumsily. వంకరగా, వికారముగా.

అష్టవసువులు * n. s. A certain set of eight demigods.

అష్టాదశము * adj. Eighteen. పదైదిమిది.

అష్టాశీదము * n. s. An eight legged dragon. A name of gold. A chequered board for chess. శరభకృష్ణము, బంగారు, తారిఫలము, సోగలూలపాళీ, చదరంగపుబల్లమొదలైనది.

అష్టి * n. s. Food. ఆహారము. See Sanscrit Bhagavat. 4. 28. 36.

అసంకల్పితము * adj. Not thought on, not purposed, not intended. అశ్రుతిజ్ఞాతము.

అసంకరము * adj. Incoherent, incongruous, improbable, inconsistent. అసమంజసమైన.

అసంగము * n. s. Incoherency, incongruity. పాశము.

అసంబద్ధము * adj. Unconnected, incoherent. unseasonable. అసంబద్ధమైన, అసమయమైన.

అసంబద్ధము * n. s. Incongruity, incoherency, unseasonableness. అసంగము, అసమయము. అతడులేనందున చేయడానికి అసంబద్ధమైనది his absence prevented my doing so.

అసంపూర్తి * adj. Incomplete. అసమగ్రమైన.

అసంబంధము * adj. Incoherent, incongruous, అసంగమైన.

అసంభవము * adj. Improbable, unlikely, non-existent. సంభవించేటిదికాని.

అసహ్యము for అసహ్యము * adj. Intolerable, unbearable, hateful, loathsome. తాళనూడని, చీడరైన.

అసహ్యము for అసహ్యము * n. s. Loathsomeness, disgust. తాళనూడని, చీడర.

అసక్రమము or అసక్రమముగా * adv. Repeatedly, again and again. చూటిచూటికి.

అసద్దము n. s. Disdain, scorn, contempt, carelessness. అలక్ష్యము, ఉపేక్ష, అశ్రద్ధ.

అసత్, అసత్తు or అసత్తుగావుండే * adj. Bad, vile. చెడ్డదైన.

అసతి * n. s. A faithless wife. కులట, రంకులాడి.

అసత్యము * n. s. Perjury, falsehood. అశ్రమము, అబద్ధము.

అసత్యము * adj. False, untrue. అయధార్థమైన.

అశుదు n. s. Slenderness, smallness, minuteness. A wretch, a vagabond. సూక్ష్మము, తనశ్యము. D. కొంచెము OG. అల్పుడు. A. 5. 118. కుచకుణికాంగరాగమగుటనుచెయటంచు. టీ|| యదికొంచెమాంపి. P. pref. 13. ఇహృత్తపశుసదీప్తుటన. M. V. 1. 263. ఆతపతములునాత్మజులునునశిదులే.

అశుదు adj. Small, slender, minute. సూక్ష్మమైన, కృశమైన, శన్నని, కొంచెమైన, అల్పమైన. U R. 7. 362. నీయశిదుగౌనునునీవినిచన్నుడోయి. Paruj. 2. 9. కంతునలీలమైనశిదుగౌననియాడ. H. 2. 256. ఆవిడలేయశిదుగౌనుకాను. M. IV. 3. 128. అశుదుగదాకి, మేనడరుచైవారికెత్తురుగ్రమ్ము. M. IX. 1. 100. నీశిదుడగుగానియశిదుగాతలంకుగరాదు.

అసదృశము * adj. Incomparable. అసమానమైన.

అసభ్యము * adj. Vulgar, low, base. తుద్రమైన, నీచమైన.

అసభ్యుడు * n. s. A wretch, a villain. తుద్రుడు, నీచుడు.

అసమాము * adj. Unequaled, unrivalled : uneven, unequal either in surface or number. అసద్యశ మైన, విషమమైన.

అసమంజసము * adj. Improbable, inconsistent. అసంగతమైన, అనుకయుక్తమైన.

అసమంజసుడు Vulgarly అసమంజడు * n. s. A fool. వెర్రిముఖము.

అసమగ్రము * adj. Incomplete. అశంఖాగ్రము.

అసమనేత్రుడు * n. s. An epithet of Siva, the god who has an extra eye. శివుడు.

అసమయము * n. s. An inconvenient, unfit or unfavourable time. అకాలము.

అసమయము * adj. Unseasonable. అకాలమైన.

అసమర్థము adj. Unable, incompetent. అశక్తమైన.

అసమర్థుడు * n. s. He who is unable or incompetent. అశక్తుడు, చేతకానివాడు.

అసమశరుడు * n. s. An epithet of Cupid. మన్మథుడు.

అసమాధానము * n. s. Discontent, dissent, dislike, aversion. అసమ్మతి.

అసమాధానము * adj. Discontented.

అసమాక్షుడు * n. s. He "of the odd eye;" an epithet of Siva. రుద్రుడు.

అసమీక్ష్యకారి * n. s. He who acts inconsiderately. జాల్మిడు, అనగా అవివేచనాపూర్వకకర్తకర్త, ఆలోచన లేకుండా పుకటనిచేసేవాడు.

అసమీక్ష్యకారిత్యము * n. s. Acting inconsiderately. అవివేచనాపూర్వకకర్తకారిత్యము. The five books of the Pancha Tantram or FIVE ARTS bear the following names. I. మిత్రభేదము. II. సుహృద్భాషణము. III. సంధివిగ్రహము. IV. లబ్ధనాశము. V. అసమీక్ష్యకారిత్యము. These may be translated 1. On whispering, 2. On Fawning, 3. On dividing, or breeding quarrels, 4. On ruining, and 5. On Tempting. These are referred to in this Dictionary, thus; P. 1. P. 2. &c.

అసము n. s. Fame, reputation, renown, power, influence, authority, opportunity. కీర్తి, ఉద్రేకము. D. యశము. ABA. అధికారము, బలము, శుండు, ఎడము. M. XIII. 5. 9. దుర్జనులందమియించుట, యశముతాపము. H. D. 2. 2069. కులగిరిపైనుండి కుంభినిమీదికనుననురుకునిహంబునందమున. P. 4. 20. తరమివధించుశత్రునకు దానసమీక. టీ|| సందీయక. P. 1. 597. దానసుక

వినువకకుఁచాచుమాన్యుశముననన. టీ|| తుద్రేకముతోడను. N. 7. 230. మండశముతాపములకకముందశమునుమాయనంక. టీ|| ఇకమండశము, అనగా ఇకనుకీర్తిమందు. తనకనివాదకు అశముయిచ్చియున్నాడు he has given all his authority to his servants, he has given up the reins, he did not keep them in subjection. మొగుడు అశమిచ్చినందున ఆదియంతకుట్లకున్నది as her husband gave her all authority, or sway, she prides herself.

అసర Error for అసుర n. s. A giant. రాక్షసుడు. అసరసించె the dusk, because the giants then appear.

అసలార adv. Duly, agreeably, well. ఒప్పుగా. BD. 1. 70. ఆచారవలసలార గానూమారాద్రికిం దూర్పుచెగును. BD. 1. 104. బశవపురాణంబు చరించుక క్షిణలార సుకీతిమట్టుగావునను. BD. 5. 446. కలకేతబ్రహ్మయ్య గారికశలార నందనామ్మంక మొరగ. BD. 5. 850. బశవభక్తిసౌభాగ్యమహాశ్యమశలారవిని. BD. 5. 857. అసలారము సీతీకుండ్లారగంతుంక. L. 18. 183. బశవన్నకల్లమక్రభువుకుచేతమశలారనిచ్చియిట్లనియెవెండియును.

అసలు n. s. plu. అశళ్లు. Mud, mire. బురద. D. OG. A. 1. 21. అడుగునబండివీయినట్లై. P. 1. 238. అవనిరేణువులనిరశలుగాక.

అసహాయత * n. s. Loneliness, solitude, the life of a hermit, ఒంటి. Kod. § 3.

అసహాయసూరుడు * n. s. He who fights single-handed. ఏకవీరుడు.

అసహాయుడు * n. s. He who is friendless, he who is single-handed. ఒంటిగాడు, రెండోమనిషి సహాయములేనివాడు.

అసహిష్టుడు * n. s. He who is impatient. తాళలేనివాడు.

అసహిష్టుత * n. s. Impatience. ఓర్పులేమి, తాళలేమి.

అసహిష్టువైన * adj. Impatient, unenduring. ఓర్పులేని, తాళలేని.

అసహ్యము * adj. Intolerable, unbearable, hateful, loathsome. తాళగూడని, చీడరైన.

అసహ్యము * n. s. Loathsomeness, disgust. చీడర, తాళగూడమి.

అసాంక్షదాయము * n. s. A deviation from doctrine. అక్రమము,

అసాంశ్రుదాయకుడు * n. s. A man of base origin. కులహీనుడు.

అసాధారణము * adj. Special, specific, not common. విశేషమైన (a vulgar phrase) అదివానికి అసాధారణము it is a child's play to him.

అసాధారణముగా * adv. Uncommonly (a vulgar meaning is) very easily. విశేషముగా, సులభముగా, చులకనగా. వానికిది అసాధారణముగా తన్నది it is very easy to him.

అసాధునైన * adj. Wicked, bad. చెడ్డ, దుడ్డు.

అసాధ్యము * adj. Impossible, incurable. సాధ్యముకాని, శ్వేతముకాని.

అసాధ్యత * n. s. Improbability, impossibility. వల్లగామి.

అసాశ్వతము Error for అశాశ్వతము * adj. Perishable, transient, temporary. అస్థిరమైన.

అసాశ్వతము adj. Error for అశాశ్వతము.

అసాక్షికము * adj. Unattested, unwitnessed. సాక్షితం.

అసి * n. s. A sword. ఖడ్గము.

అసిగాయము n. s. A slight or superficial wound, a slight graze or wound. స్వల్పగాయము, తేలిపోయిన గాయము.

అసితము * adj. Black, dark blue. నల్లని.

అసిధేను or అసిధేనుక * n. s. A knife. ఘోరిక, సూరక కత్తి. Parujat. 2. 118. శంఖధాసిధేనుక.

అసిశత్రము * n. s. The blade of a sword. కత్తియొక్క అలుగు.

అసిశుక్రి * n. s. A knife. ఘోరిక, సూరక కత్తి.

అసిబోతుట v. n. To glance off. రవంతతగ్గిలితప్పిపోతుట. N. 4. 115. జిరజిర ద్రిప్పివెనిన గూలమసిబోవ.

అసియాదుట v. n. To tremble, dance, move, dangle ; to hang as a pendulum. చలించుట. D. వణంకుట. ABA. నేలాదుట. N. 2. 82. ముక్కునననియాదుముదురుతామరకూడు. టీ|| నేలాడు. T. 2. 89. అందపుశూరుకొప్పననియాడెడుకానును. T. 2. 81. కొప్పనియాడ చెక్కులుగనుంపడవంజలయారు.

అసిలేరు n. s. A vulgar name for ఆశ్లేష * n. s. the ninth lunar mansion.

అనుంట or అనుంట adv. Further, farther. అవశం.

అనుడు See—శ్—A. 4. 293.

అసుర, or అసురుడు * n. s. A demon, giant. రాక్షసుడు. The word అసురుడు is only used in

compounds; as వాణసురుడు &c. The Asuras such as Ravana and Bana : who were adorers of Siva. అసురకృత్యము a horrible deed.

అసురధ్రువము * n. s. The south pole. దక్షిణధ్రువము.

అసురశంభ్య * n. s. The dusk, the evening. సాయంకాలము.

అసురుసురు or అసులుసులు n. s. (lit. sighing and sobbing.) Exhaustion, waste of strength. నిండా అలుపు.

అసువు * n. s. plu. అసువులు Life, breath, any of the five breaths, in the body.

అసూయ * n. s. Envy, malignity, intolerance. ఓర్పులేనితనము.

అసూయత n. s. Error for అసూయ.

అసూర్యంపుశ్య * n. s. (lit. she who never beholds the solar beam.) A woman who dwells in a haram. రాజివాశిముగావుండెటిని.

అశ్రోక్తు * n. s. Blood. రక్తము, నెత్తురు.

అశేదుట for అసియాదుట v. n. To tremble, dance, move, dangle, hang as a pendulum.

చలించుట, వణుకుట, ఉగాడుట. T. 3. 139. కొమరెమటారిగబ్బిచనుగుబ్బిలవేగుననొనసేడగా.

అసోగమాను n. s. Error for అశోకమాను.

అశలితము * adj. Firm, unshaken ; chaste. చలించని. అశ్శలితబ్రహ్మచారి a youth who has not known woman.

అశ్రమము * adj. Set, cast, thrown, disappeared, lost, gone. గ్రుంప, పోయిన, మరుగైపోయిన. అశ్రమలుడు he who is exhausted.

అశ్రమయము, అశ్రమనము or అశ్రమానము * n. s. Sunset, evening. ప్రాద్దుగూకడము. For the sun is imagined to disappear behind a mountain in the "west" named "Asta." ఇసుకకమ్ముకొనిలోకమంతా అశ్రమానమైనట్టువున్నది clouds of sand obscured the face of nature.

అశ్రమించుట * v. n. To set, to draw towards evening. ప్రాద్దుగూకుట. ముప్పుకమ్ముకొనిలోకము అశ్రమించినట్టువున్నది the world was enveloped in shade.

అశ్రమితము * adj. Set, as the sun. కూకిన.

అశ్రవ్యశ్రమము n. s. Confusion, disorder. మతిభ్రంశము.

అశ్రవ్యశ్రమము * adj. Confused, disordered, irrelevant. మతిభ్రంశముగల.

అస్తాచలము, అస్తాద్రి * n. s. The western mountain. అశ్రమయపురస్వరము.

అస్తావేస్త్రము or అస్తావ్యస్త్రము Error for అస్తవ్యస్త్రము * n. s. Confusion, disorder. (the vulgar meaning is) Dotage. మతిభ్రంశము.

అస్తి Error for అస్థి * n. s. A bone. ఎముక.

అస్తి నాస్తి * adj. Double, partly true and partly false. సందేహస్థిగమైన.

అస్థిభారము, or అస్థిభారము n. s. A foundation. అడుగుపట్టు, బునాది.

అస్తోకము * adj. Not a little, not trifling, great. బృహత్తైస.

అస్తోకత్వము * n. s. Greatness. బృహత్త్వము.

అస్త్రము * n. s. A weapon, a sword, a missile. శస్త్రము, ఆయుధము, ధాణము, కత్తికటారిమొదలైనది. ఆశ్వేయాస్త్రము a fiery weapon, a weapon having the power of fire. నాగాస్త్రము a serpent weapon : having a snake power.

అస్త్రబీజి * n. s. A soldier. దండువాడు.

అస్థి * n. s. A bone. ఎముక. అస్థిగతము in the bones, as fever. అస్థిగతజ్వరము or అస్థిజ్వరము slow fever, an internal fever. అస్థినిక్షేపము the rite of depositing the bones of the dead at a holy place. అస్థికుంజరము a skeleton.

అస్థిరత or అస్థిర్యము * n. s. Unsteadiness, instability చాంచల్యము, నిలకడలేమి.

అస్థిరము * adj. Transient, perishable, unstable. అశాశ్వరము.

అస్పష్టము * adj. Not clear, indistinct. విశదము కాని.

అస్పృశ్యము * adj. Not to be touched. తాకగూడని, స్పృశ్యేంద్రియగ్రాహ్యము కాని. B. D. 6. 10.

అస్త్రే, * అస్త్రేదీయము * (pronoun) Mine, my. నా, నాది. అస్త్రేదాగమనము my arrival. అస్త్రేదాదులకు to me and others.

అశ్రము * n. s. Blood. A tear. రక్తము, కన్నీళ్లు. అశ్రాశ్రుడు a blood-drinker, a fiend.

అస్వీకీయము * adj. Not one's own, belonging to another. తనదికాని. అస్వీకీయధనము another's property, his neighbour's wealth.

అశ్వచ్ఛము * adj. Not clear, indistinct. అశ్వచ్ఛమైన.

అస్వతంత్రము * adj. Dependant, not free. కూరాధీనమైన.

అస్వతంత్రుడు * n.-s. A dependant, one who is not a free agent, not his own master, not at liberty. కూరాధీనుడు.

అశ్వశ్రులు * n. s. The sleepless. i. e. the gods, the deities. దేవతలు.

అస్వాధీనము * adj. Dependant, not free. అస్వతంత్రమైన. అస్వాధీనముగా not in his power. ఆస్రాత్తువానికి అస్వాధీనముగావుండినది The property was not in his power.

అహము * pron. I, myself. నేను. (met) arrogance, presumption. అహంకారము. వానికినిండాఅహమువున్నది he is proud.

అహంకరించుట * v. n. To be arrogant or overbearing. గర్వించుట.

అహంకారము, అహంకృతి or అహంక్రియ * n. s. Egotism, conceit, arrogance. గర్వము.

అహంపూర్వక * n. s. Emulation. నేనంటేనేననిపైబడడము.

అహంభావము * n. s. Egotism, pride. గర్వము.

అహాస్యహాని * adv. From day to day. శ్రుతిదినిమున్ను.

అహమహమిక * n. s. ("Saying, I, I.") Conceit, emulation, vaunting, bragging. తరస్పూరాహంకారము.

అహారహము * adv. Daily. శ్రుతిదినమున్ను, దినదినము. అహార్నిశములు or అహారాత్రములు day and night.

అహర్ముఖము * n. s. Morning. ప్రాతఃకాలము.

అహస్వీతి or అహస్వీరుడు * n. s. (The Lord of day) The sun. సూర్యుడు.

అహహ or అహహా * interj. Ah! aha! implying surprise, fatigue, pain, pleasure. అద్భుతము, భేదము, సంతోషము, యాఅర్థములయందు చెప్పేమాట.

అహార్యము * n. s. A mountain, a hill. పర్వతము.

అహి * n. s. A snake or serpent. శర్పము.

అహితము * n. s. Unfriendliness, enmity. వైరము.

అహితము * adj. Unfriendly, inimical. విరోధమైన, శత్రుత్వమైన.

అహిశుండికుడు * n. s. A snake-catcher. పాములవాడు.

అహిశుడు * n. s. An enemy, a rival. శత్రువు.

అహికతి * n. s. The sovereign of snakes. The old serpent. ఆదిశేషుడు. BD. 4. 133.

అహిభయము or అహిభీతి * n. s. Mistrust, apprehension of treachery, fear from one's own party; as being like the fear of a lurking serpent. రాజులకు శ్వేతమువల్ల కలిగిన భయము, రాజులకు స్రాంతజనమువల్ల కలిగిన భయము N. 2. 114. A. 2. 48. A. 4. 295. G. 4. 138.

అహూ * interj. Ah! Oh! (expressing Compassion, regret, praise, weariness, or surprise.) సంతాపము, స్తోత్రము, అలుపు, ఆశ్చర్యము, యా ఆర్థములయందు చెప్పేమాట.

అహూరాత్రము * adv. Night and day. రాత్రిక గలు.

అక్షుడు * n. s. A die; dice; an axletree. స్రాగటాలపాసిక, ఐండికల్లతగలిచి చెయిరుసు.

అక్షుచరణుడు * n. s. (eyefooted who has an eye in his foot.) This is an epithet of the sage Gautama. గౌతముడు.

అక్షుతలు * vulgarly అక్షింతలు n. s. plu. (lit. unbroken grains.) A few grains of raw rice, made yellow with saffron. The red mark worn by some Hindus on the forehead formed of saffron and slaked lime. వసువు రావినముక్తు విరగనివియ్యము, వేలాలు. D. సుశుట బొట్టు పెట్టుకోవడమున కైవసువునున్నముకలిపినది.

అక్షుధూర్తుడు or అక్షుధూర్తు * n. s. A game master, a gambler, a dicer. ద్యూతమందు గడుసువాడు. D.

అక్షుపాదుడు * n. s. See అక్షుచరణుడు.

అక్షుమాల * n. s. A rosary for saying prayers with a string of beads. జపమాల. D.

అక్షుయము * adj. Durable, permanent, imperishable. నాశరహితమైన.

అక్షుయపాత్రము * n. s (lit. the inexhaustible vessel.) A cup for receiving alms, a beggar's dish. విగ్న మెత్తుకొనేబుట్ట.

అక్షురము * adj. Eternal, imperishable. నాశరహితమైన.

అక్షురము * n. s. A letter, a single syllable, a character of the alphabet, hand writing. A single syllable, whether of one letter or more.

Thus the word సంత్రుతం Sam-scru-tam is termed a word of three letters; for O (Sunna, the silent final M) is no letter. ఏకాక్షరము a monosyllable. సాయుక్తాక్షరము two or more letters united in one syllable, as స్త్రీ wherein four letters are united. అర్థాక్షరము a silent consonant as the letter ష in the word అష్. త్ర్యక్షురి tr-yac-shari; the sacred or mystic syllable (ఓం AUM, or O'M a name of the Deity) that contains three letters. యదితయన అక్షరముకాదు This is not his handwriting. యాబాబు అంతా పుక కే అక్షరముగావున్నది the letter is all in one hand. మంత్రాక్షరము a cypher or syllable used in magic. నీవద్ద అప్పుగాతీ సుకొన్నరూ ౪౩౦౦ అక్షరాలమున్నూరురూపాయలు i. e. "Rs. 300 (three hundred Rupees.)" here denotes the same sum in writing as well as in figures. అక్షురజ్ఞుడు or అక్షురాస్యుడు a man of letters. అక్షురాభ్యాసము beginning to learn the first principles of a language. వాడు నిక్షురకుమీ he is an illiterate man. వానికి నోట్లో అక్షురాలు తెనియున్నవి his mouth is inflamed. అక్షురము (see క్షురము) also signifies Eternal beatitude. మోక్షము.

అక్షువిద్య * n. s. Gambling, dice-play. పాసికల ఆట.

అక్షుశురము or అక్షుసూత్రము * n. s. A rosary or string of beads to repeat prayers over. జపమాలిక. T. 4. 223. అక్షుసూత్రము ద్రిశుప్పనంగుళీతతి. H. 4. 211. అక్షుశురంబాద్రాణంశుకమక్షుయకర పాత్రమమరనతడప్పరిలో భిక్షుండేహియటంచును.

అక్షి * n. s. An eye. కన్ను. మదిరామీ a woman: (lit.) she who is tipsy eyed.

అక్షింతలు n. s. (a bad phrase) See అక్షుతలు.

అక్షిగతుడు * n. s. He who is hateful, hated, disliked. ద్వేషించతగ్గవాడు.

అక్షిచక్షు * n. s. The eye lash. రెప్పవెంట్రుకలు.

అక్షుణము * adj. Lasting, permanent. నిరంతరమైన. Vasu. 1. 7.

అక్షుడ్రతరము * adj. Very great; not small. నిండాపెద్దవైన. R. 5. 253. అక్షుడ్రతరోర్తి గ్రుంకి.

అక్షోహిణి * n. s. (Often written అక్షోహిణి.) A host, a complete army. అం౨౦౦౫జములు, అం౨౦౦౦ రథములు, ౬౫౬౦౦ గుర్రములు, ౧౦౦౩౫౦ ధనులుగలవైస్యము. S. C.

అ The broad vowel A, as in *arm, heart, mark*. 2. The demonstrative sign, as *అపి* that act. *అవెనక* after that. *అతెల్లవారి* next morning. *అ* అయిండ్లలో in the various houses. 3. As a contraction *అ||* stands for *అదివారము* Sunday, and for *అశ్వాసము* chapter, also for a name *అటవెలవి* of a certain metre. 4. As a Sanscrit prefix it forms indeclinables, either crude, as *అజాన* to the knee. *అపాదమస్తకము* From head to foot; or, with the terminations of objective or ablative case, *అశముద్రము*, or *అశముద్రాత్* as far as the sea. 5. As a Telugu affix it denotes question, as *అతమ* He, *అతడా* He? 6. As an interjection *అ*, or *అ అ*, or *అహ* Yes, Aye: or Ah! A. 4. 5.

అంకార or అకార n. s. A different species of *Momordica Dioica*. కాష్టోటకి, అనగా అదవికార.

అంకము * n. s. Gesture, action. భూవిషేషాది జనితభావము. D.

అంధ్రు or అంధ్రు n. s. plural of అయి. Wives, women. M. xviii. 1. 82. A. 3. 37. L. 5. 31. అంధ్రు is also the plural of అణి a pin.

అంతర్యము n. s. Heart, mind. అభిప్రాయము. యిది అంతర్యానికి తేవలెను Please to consider what I have stated: a phrase used in ending a letter.

అంత్రము * n. s. The bowels. వేగు. D.

అందోళనము * n. s. Swinging, trembling, oscillation. ఊగడము. అందోళించుట To waver.

అందోళిక * n. s. A palankeen. అండలము, పల్లకి.

అందోళితము * adj. Moved, swung, agitated. ఊచబద్ధ.

అందోళిమరచి n. s. A sort of silk. BD. 3. 112. కస్తూరివేషము.

అంధ్యము n. s. Opposition, obstruction, hindrance. అడ్డి, అలంకము. A. 4. 48. ఖంధకలనా కుసుమశ్రద్ధ)ంధ నాడుల నాంధ్యంబు లేకలరునంధ్ర చేశీయలగుఖంధకారుల.

అంధ్రము n. s. The Sanscrit name for Telugu. అంధ్రరాజ్యము The Telugu country. అంధ్రులు The Telugu people, Telugus.

అంక n. s. An order, a command. Custody, check. అంక. Kark. అంకంపు. OG. అంక. A. 5. 51. అయమవృథా కలహమునందనుం దొరగుకాక కునాకకులూసుసేయడే. Swa. 3. 163. గురుంపి రిప్పివు న్నుకొనుచోటుల వారలాకకు లోను గాక న్నువీక. వీ|| అంక కుర్వకనున్ను.

అకంతికి i. e. అకంతికి See అకలి n. s. Hunger.

అకంత * adv. (Full) up to throat. గొంతునుట్టుకు. H. 1. 186. అకంతపూర్తిగాధాక్షింపినాడు he ate to the full.

అకంఠించుట v. n. To tremble, shake. కడులుట.

అకట adv. Then, afterwards. అవతల. Also Instr. of అకలి.

అకటి Infl. of అకలి n. s. Hunger.

అకతాయ, or అకతాయి n. s. A rascal, a rogue, wretch. తుంట. అకతాయితనము Rascality.

అకరము * n. s. A mine: foundation: basis, authority. గిరి, అస్థిభారము, ఆధారము, సాధకము.

అకర్ణించుట v. a. To listen, attend to. వినుట.

అకర్షము * n. s. Pulling, hauling: attracting, drawing. ఈర్ష్యడము, అకర్షకము the Attractor: that which draws; as a magnet. అకర్షణము Drawing &c. అకర్షణామంత్రము A magic spell that has power to draw or attract; putting an enemy in our power. అకర్షించుట To attract.

అకలన * n. s. Wish, desire: counting, reckoning. ఇచ్చు, అభిలాష, గణనము. Vasu. pref. 1.

అకలి n. s. Hunger, appetite. Eagerness. యుక్తు. Genit. అకటి; or అకంటి D. అకటికి; L. అకట. అకలికొన్నాడు He had an appetite, was hungry. అకలియెత్తినప్పుడు when he was hungry. అకలిశీర్షుట to appease or satisfy hunger. వానికి అకలికారేదో is not he hungry?

1828. p. 596. and Month. Mag. 1829. p. 93.
 ఆకు మొలుకాకు The self planting herb. (See
 కాకువిత్తాకు and పానుమోడు.) ఆకురాయి n. s.
 A file (i. e. ఆకు a filament రాయుట to rub off.)
 బలుపాకురాయి or ముల్లూకురాయి (from ముల్లు
 a thorn) a rasp. కత్తి ఆకురాయి A sharp thin
 file for cutting combs. కప్పి ఆకురాయి a very
 small file. వలసాకురాయి a three sided file.
 ఆకురాయి is also the name of bird: the spiny
 rumped shrike. Jerdon. No. 60. 61.

ఆకుంచనము * Contracting, drawing up, shrink-
 ing. Elasticity.

ఆకులము adj. Troubled, distressed, confounded.

ఆకులపాటు Agitation, fluctuation.

ఆకుసన్నములు n. s. A sort of fine rice.

ఆకూరము * n s. Meaning, intention, wish, desire.

Expression, mien, demeanour. The thought of
 the heart, manifested by the acts: expression
 of features.

ఆకృతి * A form, shape, figure, mien: literal sense
 as opposed to figurative import.

ఆకృష్ణము * Blackish, rather dark.

ఆకె pro. She, that woman. ఆవిడ. OG. B. X.

146. స్త్రీ అంతవాలకీ... ఆకయింబికి అవతల &c.

ఆకెయింటికి To her house.

ఆకాత్తు n. s. Nippers or clippers to cut betel nut
 with, from 2. త్తుట.

ఆకాసుట v. n. To be hungry, to have an appetite.

ఆక్రందనము * or ఆక్రందము n. s. Weeping,
 lamentation. ఆక్రందించుట v. n. To lament.

ఆక్రమణము * Usurpation, embezzlement. Fill-
 ing (as smoke.)

ఆక్రమించుట v. a. To embezzle, usurp, assume,
 arrogate, appropriate wrongfully, to encroach
 on, abstract, misapply, divert, monopolize,
 to pilfer.

ఆక్రాంతము * Appropriated, seized, filled, (as
 with smoke.) రాజాక్రాంతము Seized by the
 king.

ఆక్రాంతి * Filling, pervading, spreading through.
 T. 4. 159. అనగా వ్యాప్తికము

ఆక్రమణము * Anger, dissatisfaction, malice. Curse,
 imprecation.

ఆక్రమించుట * v. n. To grieve, to be displeased,
 to be malicious.

ఆఖిపు * n. s. A rat. ఎలుక.

ఆఖిటము * n. s. Hunting; the chase.

ఆఖియ * n. s. A name, or appellation. పేరు.

ఆఖియము * adj. Said, spoken, rehearsed.

ఆఖియము * An episode of a book, a tale or fable,
 ancient story.

ఆగంతుకము గా * Unexpectedly (as a guest drop-
 ping in.)

ఆగంతుకుడు * A guest, a stranger, one who drops
 in—శురదేశి a way-farer.

ఆగడము n. s. Sport, jesting, fun, wantonness.

ఆగడ గాడు a scoffer, a plaguy teaser. ఆగడ
 ము పెట్టించుట or ఆగడించుట To tease, sport
 with. ఆగడస్వశుడు P. I. 520. a troublesome
 master, a wanton ruler, a tyrant.

ఆగతము * Gained, realized, obtained, gotten.

ఆగతములారా లేదు it was not feasible. దొంగ
 లు ఆగతమునారు The robbers were appre-
 hended. ఆగతముచేయుట v. To get, secrete.

ఆగతము See ఆకతము.

ఆగతము See ఆకతము.

ఆగడవు n. s. A herd of cows.

ఆగపెట్టుట To arrest, or check.

ఆగమనము Arrival, opening of the new year.

ఆగమము * Arrival, approach. A treatise, on వే
 దాంతము divinity. Fabricius in his Tamil
 Bible denominates the books of Moses the five
 Agamas: and designates Exodus as the second
 Agamam. Every agamam contains three parts,
 viz. క్రియ, యోగము, and జ్ఞానము: the first ap-
 pertains to the Purva Saivas who worship the
 Sthavara Lingam. The third appertains to the
 Vira Saivas or Jangams and the second is com-
 mon to both.—The rites and ceremonies pre-
 scribed in the Sastras. A grammatical aug-
 ment or letter inserted in any part of the radi-
 cal word or affix as యించుకాగమము “ the
 causal affix ingu.” as in the word వ్రాయించు

అ. అక్షమాంకము See వేదాంకము, ప్రమాణము
 The opening of the year: the rainy season.
 అక్షవేగము With all speed, the word అక్ష is an *anucaranam*.
 అక్షకరతీగ A sort of క్రాకర q. v.
 అక్షాది The inferior sort of grain, the light grains.
 అక్షాత్వము, అక్షాత్వము Outrageous behaviour, obstinacy, desperation, baseness, villainy. Presence of agony or injury: threatening to commit suicide. Oddness, oddity, disorderly behaviour, indecency. An ill omen. Incongruity, impropriety, as that of a widow being gaily dressed. Also spelt ఓక్షా—
 అక్షామిక్రియ * The future tense.
 అక్షాయక్తు See అక్షాత్వము.
 అక్షాయత్వము See అక్షాత్వము.
 అక్షారము * A house. అక్షయధారము an armoury. మారాక్షారము the యోని. ధనాక్షారము a treasury.
 అక్షించుట, or, (by contraction) అక్షుట, అక్షుట, the causal of అక్షుట: which see. To check, hinder. To keep, tend=కాచుకొ. To look to, superintend, guard. To fold or gather, a flock. To subdue. = ఓర్చుట T. 3. 114. సారాచి మాట్లాడిరి They spoke cautiously. చెయిఅక్షక T. 5. 22. without intermission. నిద్రాక్షుట To refrain from sleep, keep away drowsiness.
 అక్షుట v. n. Compare అక్షించుట. To stay, abstain, refrain, to be kept. To fall back. To bear, (as a cord does a weight.) To obey, be held, be confined, contained, set aside, reserved. అక్షన Obedient, submissive. To slacken, desist, pause, scruple. అక్షనరూకలు The money that was realized, or collected, or got. Otherwise, The money standing over: not realized. అక్షిణులకై దాచిఅక్షనాలు Milk that is set aside for a guest. అక్షన practicable. అక్షించుటను అక్షించిపెన్న చేదికి B. X. 75. Devaki who was kept in restraint. తల్లితండ్రులు లేనిబాలుల అక్షిణులకు Thou art the refuge of the helpless. కష్టపులకు అక్షనబీడు Land set aside for

pasture. The following are negative uses of this verb: నేనుఅక్షనందన as I would not submit. అక్షని insubordinate, impracticable. యిది లేనిదిసాకుఅక్షదు I cannot get on without this. నాసాటికిఅక్షమాటలుఅక్షపు The word stuck in my throat. I cannot pronounce these words. అక్షకఅక్షిణునాడు He sold it without reserve, or hesitation.
 అక్షుబ్ధిలు See ఉబ్ధిలు, వృద్ధిపొందుట To be overjoyed.
 అక్షుబ్ధి Vast, prodigious. అక్షుబ్ధివైష్ణవకూర With a waxing and still swelling shriek. B.X. 217. అక్షుబ్ధి గా adv. All at once, heavily, in a thick shower, bitterly (weeping) భోరున.
 అక్షిణిదిక్కు * n. s. The south east point, of which Agni is regent. అక్షిణియాస్త్రము * n. s. A fiery weapon: a rocket or grenade.
 అక్షహము * Anger, displeasure, cholera. Rage, wrath.
 అక్షహించుట * v. n. To be angry, or enraged.
 అక్షాతము * Striking, a blow.
 అక్షాత్వము Vide అక్షాత్వము.
 అక్షుణ్ణి * Rolling (the eyes.) R. 7. 211.
 అక్షుణ్ణించుట * To roar, yell. Jaimini Bha. VI. 220.
 అక్షుణ్ణము * n. s. Smelling.
 అక్షుణ్ణించుట * v. a. To smell.
 అక్షుణ్ణము * adj. Smelled, perceived by smell.
 అక్షు A weaver's shutter, more correctly. అక్షు, అక్షుచేత్రము n. s. A name of Siva, worshipped under the form (చంటి) of a nipple instead of a lingam, at a well known pagoda in the Rajahmandry district.
 అక్షుచందాలము * adj. High and low, including every rank "down to the pariahs."
 అక్షుచంద్రశాసకము * అక్షుచంద్రము adv. For ever, as long as sun and moon endure.
 అక్షుచక్రము adv. On that side.
 అక్షుచమము * n. s. Sipping water three times be-

fore religious ceremonies or meals, or after meals, or the necessities of nature, repeating at the same time the 24 principal names of Vishnu. [174.

అచమించుట * v. a. To sip (water.) M. 1. 1. 168.

అచరణ * n. s. Vide అచారము. Doing, performing.

అచరించుట * v. a. To practice, to be used to, to use to, to do habitually. To put in practice (the precepts of religion) to perform (bathing &c.) To celebrate (a religious festival.)

అచాంత * Tasted, sipped, supped : who has sipped. P. 3. 119.

అచారము n. s. Principle rule, fashion, mode, a course of conduct, institute or observance. కుశాచారమునొప్పిన According to the principles of his creed. శుంచు.

అచారి * n. s. A title like Deacon, savant, or abbé; given to many Bramins of learning. It is peculiar to the Vaishnavite sect; elsewhere simply a title of honour. This title is also assumed by Brahmin cooks: and by the artist or maker of an idol. శుభాచారి A man of good principles.

అచారుడు * He who acts. శుభాచారుడు virtuous.

అచార్యశ్వుము * The office of an Acháryudu. Religious observance: prescription.

అచార్యుడు * A priest: a spiritual guide or preceptor: one who invests the student with the sacrificial thread and instructs him in the mysteries of the religion.

అచుట See అశించుట.

అచూః Traces (of thieves &c.)

అఛాదనము * Lid, cover: clothes, covering, cloak. తమపేళ్ల అఛాదనముచేసి Putting themselves out of view: concealing their own names.

అఛాదికము * Covering, veil. అఛాదితము Hidden, concealed.

అజనంజనము * The world, earthly ties. = శుంసారము. అజనంజనవ్రహ్మాతీతహూర్మతై Chenn. 4. 132. He who is freed from earthly ties. అజనంజనహననమూర్త్యుము Worldly defilement.

అజానువానుడు Longimanus: one whose "arms" reach to his, "knees." See Walter Scott's description of Rob Roy.

అజానేయము A sort of horse. (Persian) A. 2. 36.

అజి * n. s. War, battle.

అజ్ఞ * Command, order, sentence, punishment, sanction, leave, permission, dismissal. అజ్ఞచేయుట To sentence: to imprison: to doom.

అజ్ఞాధారుడైన Obedient: he who obeys, as a messenger or deputy, a mandatory or emissary; a proxy. అజ్ఞానుసారముగా According to order.

అజ్ఞాపనము * Command, order. T. 2. 2. BD. 6.

150. అజ్ఞాపించుట To command, order.

అజ్యము * n. s. Neyi or ghee: clarified butter.

అట n. s. Play, sport, a game: a dance, acting or stage performance. Jest, joke, gambling.

అటంకము * n. s. Obstacle, prevention, hindrance. resistance, objection, difficulty. This would correctly be — శం—. అటంకపర్చుట To object, raise objections, prevent.

అటకత్తె n. s. An actress or public dancer.

అటగాడు n. s. An actor or dancer. Also a gambler.

అటగొర్రు n. s. A rake used in husbandry.

అటద్గియ A bason or bath for swimming.

అటది n. s. An actress or dancing girl.

అటపట్టు n. s. An abode, residence, scene, place.

అటపాక A play house, a theatre, a booth.

అటప్రాయము Infancy, "the time of play." The "sportive age" the playful age.

అటవిడుపు n. s. A school holiday or play day.

అటవెలది n. s. A species of metre.

అటాడుట v. a. To play a play, to dance a dance, to act.

అటి A bird called Tardus Ginginianus.

అటుట v. n. To suffice: to last. దాన్నిపోడిమి గావాడితె యింకానెలదినములకు అటివచ్చును With caution it may suffice for a month. అటుట or అటిరాదు It is not enough. కట్టెలువుక మాటుగాతీసుకొంటే అటివస్తుంది, చిల్లరచిల్లర గాతీసుకొంటే అటిరాదు Buy your firewood

in the lump and it will last: if you buy only a little at a time will not do. యిల్లుయింతకన్నది గాలిందేటందువల్ల, ఒకదీక్షముఆటడు The room is so large that one lamp does not suffice.

ఆటపోటు, ఆటూపోటూ Shooting, or rheumatic pain: M. 8. 1. 218: throbbing. నాకు ఆటపోటు గాలిన్నది I was in great pain. ఆట్రంటిలో ఆట్లుపోట్లుయెత్తినది The boil throbbed much.

ఆటకప్పు Fossil salt.

ఆటె or అట్టెట్టె interj. Pooh! foh!

ఆటేపు i. e. అట్టివైపు That side.

ఆటోశము * Pride, hastiness: excess, pomy; See వీటూటోశము, రభాశము, ఆడంబరము, ధృఢకృము. The SC. says ఇష్టానిష్ట కార్యజాత క్వరాహం, ఉద్దేశ కార్యజాతవ్యగ్రతాయం, తోండర.

ఆట్రండములు A sort of grain. అక్కుళ్లు.

ఆట్రాట n. s. Play, sport.

ఆడ, Female. ఆడగుంపు A mob of women. ఆడకండ్లదానసు or ఆడకల్లాలను. I am a timid woman. ఆడనూతురు A woman.

ఆడ adv. There, in that place.

ఆడం n. s. A female. Usually in the plural alone ఆడంగులు, or ఆడంగులు women. ఆడంకూటలు language fit for a woman. ఆడంలేకే, or తంకే an effeminate fop.

ఆడంబరము * n. s. Pomp, grandeur. Vain display: abortive arrogance. (Mol.) See పేహూడంబరము. ఆయింట్లోయేమో ఆడంబరము గాలిన్నది There is some stir in that house. The onset of battle: the charge; the sound of trumpets.

ఆడకాడ Here and there, by degrees, now and then.

ఆడనూతురు (from కూ—) A female.

ఆడరసము n. s. Womanishness, weakness.

ఆడది A woman; plural ఆడవాండ్లు The female of a bird or beast: neut. plural ఆడది.

ఆడకడుపు A girl, a young woman.

ఆడపాత A lady in waiting, a handmaid.

ఆడమనిషి A woman.

ఆడలు Error for అడలు.

ఆడాడ Here and there, occasionally. L. 2. 175. Paidim. 4. 294.

ఆడాలు A herb like cresses? Ainalic 2. 12.

ఆడి n. s. An affix (derived from ఆడుట) implying doer or 'performer,' as మాయలు tricks, మాయలాడి a rogue: ముద్దులు fondness, ముద్దులాడి a fond girl: కులుకులు graces, కులుకులాడి A lovely woman: టక్కులు pranks, టక్కులాడి a cheat.

ఆడి A pin: perhaps an error for ఆడి.

ఆడించుట v. a. To play off: amuse; to make (a child) play; to make (a thing) move. To make (a bell) sound, or to ring it; to make game of.

ఆడిక n. s. Rumour, talk scandal, infamy. = రకస్వ, రట్ట. HK. 5. 89.

ఆడికోలు adj. Scandalous—See ఆడిక and కోలు.

ఆడికోళ్లు Revilinga, abusive words. H. 5. 304. P. 2 38.

ఆడిరత్తుట v. n. To break his word—from ఆడుట to speak and రత్తుట to fail. ఆడిరత్తునివాడు One who keeps his word.

ఆడిపోషుకొనుట To talk, chatter, tattle. (This is female cant.) To scandalize, vilify.

ఆడు adj. Female. యిదిఆడుమాటలు These are a woman's arguments. ఆడువీధు Woman town, a place without brave men. ఆడుచందము The female shape, feminine disguise, womanfashion. B. 8. 445. ఆడుమొర Feminine shriks. R. 5. 207.

ఆడుకులు, అనగాల్పభుకవ్యకృము. Q.

ఆడుకొనుట v. n. To play, to ply about, sport. To say. v. act. To do: to use, wear, appropriate.

ఆడుట v. n. 1 To play or ply: dance, work, act, do, move. కాళ్లు ఆడకనిలిచె He stood stock still: his feet did not stir. 2 To shake, totter, wag. 3 To beat, as the pulse. ధాతుక ఆ

దుతున్నది His pulse beats. 4 To speak, say. యిట్లా అనికొందరు అడం గా While some spoke thus. అడివి పుకటి చేశినది పుకటి He said one thing and did another. పోనాడుట To cry Avaunt! మున్నాడుట To advance or come forward. ఆశీరు సొట్లో అడుతుంది I have the name at the tip of my tongue.

అడుట v. act. 1 To play, ply, work, move. 2. To use, do, practice, perform. 3. To speak (a language.) తెలుగుమాటలాడుతాడా? Does he speak Telugu? నిజమాడుట To speak truth. 4. To say. యెవ్వరయేమి అడినా Let folks say what they will. 5. To promise. 6. To act a character, personify, represent, personate. 7. To assume, or put on (a manner) జొరతనంబులాడ దొరతన He began to assume an arch manner. 8. To place, put, set. 9. To sound or play on (an instrument.) 10. Added to some neuter nouns, singular or plural it changes them into verbs, as, జలకము bathing, whence జలకమాడుట to bathe; ముద్దు a kiss, ముద్దులాడుట To kiss. మాట a word మాట్లాడుట To speak. బొంకు a lie బొంకులాడుట To tell lies, to lie. ఆట a play ఆట్లాడుట to play. రెక్క a wing రెక్కలాడుట To use the wings, to fly. కొట్లు blows కొట్లాడుట to fight. వేట hunting, వేటాడుట to hunt. పోట్లు thrusts పోట్లాట struggling. శివములు demons శివములాడిన possessed by devils. 11. It is also added to the *Infinitive in A, or AN*, thus విడుట v. n. To be separated, విడనాడుట to cast off, పోవుట to go పోనాడుట to give up, quit; పోనాడె he yielded. 12. Sometimes the root of the verb uses the plural sign LU. thus యిస్స pulling, యాదు Swimming: ఇస్సలాడుట to pull, యాదులాడుట To swim. 13. This may happen even with adverbs: thus శుకశుక aloud శుకశుకలాడుట To laugh loudly. 14. Sometimes it gives the sense to be, thus శరశము grace: శరశమాడుట, or, శరశములాడుట To

be charming. 15. Like *do* in English it often represents another verb. Thus శుక్తి అడినాడా did he marry? అడినాడు he did. Other senses will be found under various nouns and verbs. వాడు అడినది ఆటపాడినదిపాట all he says is law all he chooses to do his right: (a taunting proverb).

అడువిడ్డ A little girl. The sister of a woman's husband is her అడువిడ్డ.

అడుముండ An abusive word for a woman: equivalent to slut, jade, wretch.

అడేలు, plural అడేళ్లు A night hawk: called in Tamil శాక్తురివి. HD. 2. 2887. It is also described as the కైరి, కైరవి, a match for the crane and killing it. It seems also to be some animal proverbially sluggish: a proverb says: అడేలువలె కదలకుండావున్నావు You are as sluggish as a sloth. Perhaps the buzzard; or gerfalcon. See Jerdon's Catal. No. 21. The feathers of this bird are sold as a medicine. శరారిశుషి. D. i. e. రావుశారిక or Turdus Ginguinianus.

అడకము n. s. A measure of capacity called కూము. It varies in size.

అడకి * n. s. The grain called pigeon pea Cytisus cadjan. = అడకకందులు Rox. 3. 325.

అడ్యము * That has or possesses = అల. Thus శంకుదాడ్య possessed of wealth. అమృతాడ్యకమండలము A cup holding nectar.

అడ్యడు * n. s. Ruler, owner, possessor.

అడె Error for అస an oath q. v. and also అడి: also for అడ, thus అడిది a woman. అడెంగులు Women. See అడంగులు

అడెనమలము * Original sin. See note on మలము.

అడె n. s. One anna, or sixteenth of any coin, sum, dividend, or measure. (See శీము) One anna of a rupee is cyphered "రూ-8—." Thus half an anna is 1. 32d part of unity. A quarter anna is 1 64th. A bond often promises payment of one anna a month, or one sixteenth of the principal.

అత్తయ * Personal, own.
 అత్తయ్యుడు * Partisan or sidesman.
 అత్రము n. s. for అత్రురము n. s. Haste.
 అత్రేయుడు * The son of అత్రు.
 అదట n. s. Fulness, satiety. ఆదటబోయిన Full, satisfied. ఆదటబోక. BD. 5. 132. without satiating his appetite. = తృప్తిత్రనిది.
 అదట adv. Afterwards : in the next place. Much, well, fully. BD. 1. 295. 5. 529.
 అదమరచి Soundly, well. హాయిగా నిశ్చయములకుల ముగా, నిశ్చింతగా. M. X. 1. 53. A. 4. 229.
 అదరము or, అదరణ, * Respect, reverence : kindness, grace. M. XIV. 2. 45. XV. 1. 143. DRK. 256. T. 2. 54. అదరణచేయుట 'To be gracious : to relieve, cure. ఆదరణియ్య. M. 3. 5. 254. Worthy of grace.
 అదరబాదరగా Precipitately, confusedly.
 అదరపు A prop, or support. BD. 4. 593. బడగు లాదరువు అనగా నీదలకు ఆధారము అయినావు. అదరించుట v. a. To treat kindly, soothe, comfort, honour, welcome.
 అదరికమున BD. 1. 66. అశగా సాదరముగా.
 అదరువు * n. s. I. Protection, support, aid, refuge, subsistence. కడుపులో అదరవు లేకయుండే Empty bellied.
 అదలబాదల adv. Vide ఆదరబాదర.
 అదశకము * n. s. A looking glass or mirror.
 అదానము * Taking, acceptance, receipt.
 అదాబాదా adv. Vide ఆదరబాదర.
 అదాయము * n. s. Profit, gain, income. Emolument. దేవాదాయము i. e. sacred lands. బ్రహ్మదాయము lands granted to Bramins. ధర్మాదాయము Lands given as charity. శుభదాయము Money.
 అది * n. s. The beginning. A mark put in a book to shew the beginning of the next lesson. అదిని At the beginning, at first. అదిముని The ancient prophet.

అది, అదిగా * Etcetera. వాదిగ్య హదులు his houses &c. మన్వాదులు Manu, and the other legialators. ఉత్తరాదినుంచివచ్చినారు They came from the north. ఉత్తరాదివాండ్లు People of the north. దక్షిణాది నీరుకులు Goods imported from the south.
 అదికము * Etcetera. అన్నాదికములు food &c.
 అదిశాలము * One of the modes by which musical time is measured.
 అదిత్యవారము * Sunday.
 అదిత్యుడు * A name of the Sun.
 అదిమము * First, original, primeval. అదిమము రాము a primary claim.
 అదివారము * Sunday.
 అదివెలములు See వెలములు.
 అదివేముడు * The old dragon : who is worshipped as the supporter of the earth.
 అదుకొనుట v. a. To aid, assist, support.
 అదులు See అది.
 అద్యత * adj. Respectful, respected.
 అద్యధి * Respect, inclination.
 అదేశము * Instruction. Grammatical permutation, a substitute. అదేశనకారము The letter N inserted to save elision &c.
 అదికగా Like a (అ) cow's (తోక) tail. Slanting, in a slanting form, taperingly ; it is applied to conical and pyramidal shapes. A. 5. 30. The shape called a pencil or penselle. నక్షత్రము అదిక పాటుగా పడుతున్నది The shooting star passed in a slanting direction. = తరకతిగావుండే.
 అద్యము * adj. Prime, first, initial. అద్యంతములు First and last. అద్యంతరహితుడు God, who is without origin and end.
 అదానము * A ceremony performed with fire. See the compounds, కర్పాదానము &c.
 అధారము * Support, prop, stay. అచేరికి అధారము This well is the sole support of that field : that land depends wholly on this. జలాధారము లేని భూమి Land that is not watered by springs.

అధి * n. s. Sorrow : anxiety ; pledge, pawn.
 అధిక్యము * Increase, accumulation, excess, superiority.
 అధిశ్య క * The summit of a hill. Parij. 2. 108. A. 6. 141.
 అధిదైవికము * Superhuman.
 అధిపత్యము * Government, dominion.
 అధిల్లుట * v. a. To cut off. తేకనాలుర్రఅధిల్లు Cut off my head else! (if this is not true.)
 అధీనము * n. s. Possession, trust, charge, control. వానిఅధీనముచేతిరి they delivered it, gave, made it over to him. ఆధీనముతప్పిన Rebellious. Lone, desolate, bereaved, orphan, deserted. ఆధీనముతప్పినవీడుడు A widow.
 ఆధునికము * Modern, not ancient, recent.
 ఆధునికులు * The moderns.
 ఆధేయము * adj. Placed, deposited, that which is kept.
 ఆధోరణము * An elephant. ఆధోరణుడు * n. s. An elephant driver.
 ఆధ్యాత్మికములు * Spiritual things. M. XIV. 2. 159.
 ఆధ్వనీన * Appertaining to wayfarers. ఆధ్వనీనని వాసము A traveller's lodge.
 అన In the year, as అ ౧౮౩౪ in the year 1834 : used in correspondence, and only regarding the Christian era : it seems to be corrupted from the Latin word *Anno*. See అనునేటి.
 అన n. s. Oath (see next word) adjuration. Protestation. అనశ్రుర్వకము గా Faithfully, according to his oath. అనలుకడకట్లుమొప్పమొప్ప Oaths are nonsense and debts are plagues.
 అన or అనాన Affix. For the sake of. The word is idiomatic, and answers to "by" as used in oaths. (Perhaps this comes from అనుట because the swearer laid his hand on the object sworn by.) కరకంఠనానరా I swear by Siva ! (here కరకంఠుని is the infl.) నీయ్యన I swear by thee. నాయన I swear by myself. ND. 1. 110. (as in English upon my word! upon my honor.) యిదియియ్యకపోతివానికునియ్యన I adjure thee

to grant me this. Lit. if thou give it not thou art a ban to thyself. యిదిచేయించకుంటివా నీకునీ యన I call upon thee to do this! I adjure thee.
 అనందము * n. s. Happiness, bliss, delight.
 అనందచెట్టు * The tree called వాని! పారావది or, అకన్నాత. W.
 అనందబాష్పములు * Tears of joy.
 అనందశైరవము * A certain medicine prepared from వననాధి.
 అనందించుట * To be glad, to rejoice.
 అనక * Hereafter, afterwards, vulgar for అట్లవెనక.
 అనకము * n. s. A large kettle drum, a tabor.
 అనక See అనుగు. అనకకాయ The long bottle gourd = కుంబ.
 అనగోలుపోవుట To fade, perish. వానితత్వట అనగోలుపోయె. DRU. 1126.
 అనత * adj. Bent, humbled.
 అనతి * n. s. An order, permission, leave. అనతిబడి According to your orders.
 అనతిచ్చుట * v. a. To say, tell or relate, command, desire, instruct. అనతియ్య (Imperative) vouchsafe, condescend to say, to pronounce. అనతిండు, అనతియ్యవే Please to relate this tale. అనతియ్యవయ్య = అనతిండు or అనతింది Oh tell me.
 అనద్దము * n. s. A drum.
 అననము * n. s. The face or mouth.
 అనకుకాయ n. s. A snake melon or long gourd (cucurbita lagenaris) of which bottles are made.
 అనశ్రుర్వకముగ * Obediently, according to order. According to her oath.
 అనకట్టుట v. a. To put, set, lay. To adjure. Causal of అనుట.
 అనమిత * Bowed, weighed down.
 అనవము * See the plural అనవాలు.
 అనవాటిపాలము Disputed land : a field the boundary line of which is questioned.
 అనవాలు * n. s. Porridge, rice and milk boiled From నానకాలు.

ఆనవాలు n. s. plu. Token, keepsake : mark in lieu of signature : sign. Presumptive proof, a token or credentials. Features, the primitiæ or rudiments of a language. ఉంకరంబానవాలూ

శంక He gave a ring as credentials.

ఆనవాలకుట్టుట To indentify, verify. recognize.

ఆనాయము * n. s. A net.

ఆనించుట v. a. To lean on, repose, lay, rest on &c. (See ఆనుట) To put (as a sword to the breast.)

ఆనిక n. s. A push.

ఆనుకర n. s. A prop.

ఆనుకూల్యము * adj. Becoming, due, fit.

ఆనుకొనుట v. a. To border on, be contiguous to.

పూర్వ ఆనుకొనివచ్చె He came along by the vil-

lage. అడివిఆనుకున్నచేనులు Lands bordering

on the forest. పూరు ఆనుకొన్నారు They ap-

proached the village. వాడను ఆనుకొన్నతడవ

లు The boats that were alongside the ship.

ఆనుకుతీగ n. s. The creeper of the long bottle

gourd, cucurbita lagenaris.

ఆనుట v. n. To be put, to touch, be contiguous

to. To appear or be perceived (కనుకుడుట) or

be borne in mind, to occur to the recollection.

వరదవచ్చి దారిమీద ఆనితెగకొసింది the flood

pressed on the bank and burst it. వానికదృష్టి

ఆనరు He cannot see out of his eyes.

ఆనుట v. a. To take, put, bear, drink, lean on,

press on, recline on. To take a liquid into the

mouth. నీళ్లు తేంట్లు మద్యములా నితిరుగుచుండును గా

క Though the wild bee should bear honey in

its mouth. పాలిండ్లకొవిషమాని She put poison

on her nipples. చేతులచెవులాని He put his

hands to his ears. గాలిఆనుట To feel, face, or

enjoy the breeze. To hear. (వినుట) A. 5. 148.

ఆనుడుబిళ్ల n. s. A cushion to lean on, a semicir-

cular cushion pillow. From ఆనుట and బిళ్ల.

ఆనుపుకాయ A gourd. See ఆనుపుతీగ.

ఆను పూర్వ గా, or, పూర్వకము గా adv. Invaria-

bly. Regularly, in order. ఆనులు n. s. Nails of iron. See ఆని.

ఆనుసారము * See అనుసారము. ఆనుశ్యము * Ample, abundant (as rain.)

ఆనేహః = కాలము, సాంతము. A. 3. 46. ఆస్వయము See ఆస్వయం.

ఆస్వక్షుకీ * n. s. Logical philosophy, metaphysics. ఆశుక * n. s. A river, a stream. ఆశుగాలి * n. s.

The meeting of waters. The confluence of streams.

ఆశుకము * n. s. A market. ఆశుకకుడు * n. s. A dealer or shopkeeper.

ఆశుత్రి * n. s. Adversity. ఆశుద or ఆశుత్ * n. s. Calamity, misfortune, adversity. ఆశుద్దశ * n. s.

A baleful influence. ఆశున్నడు * adj. unhappy. ఆశున్నము Unfortune, hapless. ఆశు

న్నరాలు * A helpless woman. ఆశున్నడయిన * Poor, wretched.

ఆశురాని * Irrestible. (See ఆశుట.) ఆశురి * adv. Next, then.

ఆశుస్థాపాలుకుడుట To be dejected, or grieve, be down hearted.

ఆపాత * Falling, fallen, spilled, shed. ఆపాతమధురము * Obvious to the senses. L. VII.

324. A verse says. శివర్యే త్రికుశర్యే త్రివేత్రి గా సరశంభవిః Melodious sounds obvious to the

sense, attract the infant, the brute and the snake. Again శంకరమపి సాహిత్యం శరశ్వత్యా

స్తనద్యయం, ఏకమాపాతమధురం అన్య దాలోచనా మృతం.

ఆపాదనము * n. s. Complaint, citation, instance, Premises in argument, plaint. ఆపాదనముచే

యుట or ఆపాదించుట To premise or assume, take for granted ; presume. To adduce, cite,

elicit or bring out, as a meaning. To prove or demonstrate. అట్లా వ్రాస్తే యిక్కడ కావలె

అర్థం ఆపాదించడు That expression will not give or convey the meaning intended. To

Digitized by Google

lodge or bring forward a charge ; impute a fault ; cause, produce, effect, excite. తమ యొక్క శ్రేయస్సు నిరంతరమాపాదిస్తుండేవారము We who are ever the dependants on your goodness. యిందులో ఆపాదించినది The matter herein contemplated.

ఆపాదమస్తకం గా * From head to foot. నిలువెల్ల. Pururavas. 4. 158.

ఆపు n. s. A stoppage. (See ఆగంచుట) ఆపుచేసుకొనుట to get off, escape.

ఆపు (affix) Near, as కొండలాపున near the hills, under the hills: పూరియాపున near the village, bordering on it. This is derived from ఆపుట.

ఆపుట v. a. (See ఆచుట.) To hold back, or restrain.

ఆపె pron. She, that woman, a woman. యింటి ఆపె A wife, the lady of the house, her ladyship.

ఆపేక్ష See ఆపేక్ష.

ఆపేక్షయా Compared with, regarding. A Sanscrit mode of forming the comparative.

ఆపోజ్యోతి * The deity as being "the pure element" or pure splendour, pure light. Radiance.

ఆపోపుట v. n. To be satisfied, (from ఆ a contraction of ఆకలి hunger and పోవు to go (See on ఆ.)

ఆపోశనము * n. s. The sipping of water from the palm of the hand as a religious ceremony before or after meals and after making water.

ఆపోశనించుట To sip.

ఆప్తుము * adj. Obtained, gained, intimate, dear, confidential, trusted, attached. అత్తముగా Confidentially, in a friendly manner, candidly. ఆత్మజనము, ఆత్మజనలు * Own people, or relations.

ఆప్తి * n. s. Gain, profit. Joining, attachment.

ఆపుడు * A friend.

ఆప్యయనము, * or, ఆప్యయనము n. s. Refreshment, comfort, reconciliation.

ఆప్లవము n. s. Bathing, plunging.

ఆపుతము * (Aplutam,) opening, expanding, stretching.

ఆపిడ్డ n. s. A young cow. (శుద్ధ q. v.)

ఆపలు, ఆనగా, ఆదాలు, కనుపాశలన్ను. OG.

ఆచాలగోపాలముగా * Both small and great, one and all. ఆచాలవందితశ్రవణయ * Equally useful to the learned and the simple. ఆచాల్యాది అంటున్నారు All, both young and old, say so.

ఆచిద or ఆచితి Pro. She, that woman. మసీలా చితి the old woman.

ఆచెయ్య n. s. vide ఆచిడ్డ.

ఆచోతు n. s. A bull. ఆచోతువేయుట To release a bull at a man's funeral. This is a solemn rite among the Hindus.

ఆచోతురౌతు The Agga Telugu phrase for కృషభాంకుడు.

ఆచోతుసారము, అనగా పృషభశ్వరము. D.

ఆబ్జ * See ఆబ్జ * వికాబ్జముభి * With a face like a blooming lily.

ఆబ్దికము * Anniversary of death, annual ceremonies. See తద్దినము.

ఆబ్రాహ్మణ్యము * Adjuration.

ఆభరణము * n. s. Ornament, decoration, jewels.

ఆభరణించుట * To ornament, deck, decorate.

ఆభరణుడు * He who wears (jewels.)

ఆభాషణము * n. s. Addressing, speaking, a speech, harangue, oration.

ఆభాషము, * ఆభాషు n. s. Fallacy, corruption, disorder, irregularity, coarseness. ఆభాషము చేయుట To injure, to spoil. ఆభాషాండ్రము A coarse low dialect, exemplified in this verse.

క || ఇంతాశీరియంతాశీరియంతజనకుమద్యపాని కాభాషునక | ట్లంతాశీరియంతాశీరి చింతింతుకని చ్చుదానబింతామణికిన్ || It is mere fustian like monkish Latin.

ఆభిజాత్యము * Lineage, descent.

ఆభిముఖ్యుడైన * Meeting, fronting.

ఆభిరవల్లి * n. s. A hamlet, a village of herdsmen.

ఆభిరి * n. s. A female of the herdsmen's tribe.

ఆభిరుడు * n. s. A herdsman.

ఆభీలము, * or—లత Terrible, terrific, painful. ఆభీ

లనేత్ర The god of the blasting eye : Siva.

ఆభోగము * n. s. Completion. Fullness, plumpness, making full.

ఆమండిర * Decked, adorned.

ఆమం|త్రాము * n. s. Adieu : farewell.
 ఆమందము A herd of cows.
 ఆమట్టన Thus far. See మట్టన.
 ఆమడ A measure of distance equal to four coss :
 that is, either 8 or 10 miles. అడుగుఆమడగా
 పుండింది Every step was as wearying as a mile.
 ఆమడ or, ఆమట్ల A kind of wild corn.
 ఆమరించుట * v. a. To invite to a feast. ఆమ
 రింపు A rite at a marriage : when jests are
 carried on.
 ఆమరి Alarm, fright, annoyance.
 ఆమరి n. s. Season, time, harvest time. Plenty.
 అన్నంబామరి గారిదుము Give them plenty to
 eat. శేరామరి A long time.
 ఆమము * n. s. Mucus, bad secretions of the
 bowels. ఆమకట్టు A collection of mucus. ఆమ
 చలనము bloody flux. కుమ్మరామము A potter's
 kiln.
 ఆమయము * n. s. Sickness, disease.
 ఆమరీ * An immortal, a goddess or nymph. A
 couplet by Appaya Dixita runs thus ఆమరీపా
 మరీభావకవ్వవిద సైవనాంతరే | ఇయంతపామరీభా
 పాసూకరివగ్య శేగ్య శే ||
 ఆమలకము * n. s. Emblic myrobalan. There is
 a proverb వానికిరతతామలకం గా తెలిసిపోయిం
 ది he has it at his finger's ends.
 ఆమవడ n. s. A cake made of pulse (termed
 phaseolus radiatus) soaked in curds.
 ఆమి n. s. Spirit, vigour ? ఆమికొని spiritedly ?
 ఆమిక Presumption, boldness, vigour. ఆమిక
 జాత్ర n. s. Satiety. See హామిక.
 ఆమికొనుట See హామి.
 ఆమిర See ఆమెర Food, banquet, treat. ఆమిర
 చేశిరి. Vasu 3. 152. they ate.
 ఆమిరెము See ఆముదం.
 ఆమిలిత * adj. Mingled, mixed. M. I. IV. 49.
 ఆమిషము * n. s. Flesh, meat. Enjoyment.
 ఆము Fatness, lust, desire. ఆముకదియుట. = మ
 చాలించుట.
 ఆముకొనుట To nourish or sustain.
 ఆముట v. a. To cover, spread over. కళ్లలామి
 ముఖము A face bright with radiance. శండుట. ;

ఆముదము n. s. Castor oil. ఆముదములు castor oil
 seeds. ఆముదపు చెట్టు n. s. The castor oil tree
 palma christi, or, ricinus communis. శాద్దాము
 దము A species of castor oil used for lamps. చిట్టి
 ఆముదము is a more gentle purging oil, used
 for infants. = ఆమిరెం.
 ఆముస pro. She for ఆమె.
 ఆముష్మికము * That which is mental or spiritual ;
 as contradistinguished from దిశికం that which
 is earthly. ఆముష్మిక శుభము Spiritual de-
 lights. M. Santi : 3. 295.
 ఆమూలము * adv. Radically, to the root. ఆమూ
 లము * adj. Entire, root and branch. నీనామూ
 లంబాకలు All the money in the country. ఆ
 మూలాగ్రము Through and through, com-
 pletely. ఆమూలాగ్రంశనిచెడింది Ruined root
 and branch.
 ఆమృత See. అమృత.
 ఆమె pro. She, vide ఆశా Hence శాండ్లాము A
 wife q. v.
 ఆమోదము * n. s. Sweetness, delight, joy.
 ఆమోదించుట * v. n. To be glad ; to agree,
 concur with, assent, consent ; to be fragrant,
 smell well.
 ఆమృతము * n. s. The Veda or "Scripture ;"
 The Mahabharat &c.
 ఆమ్రము * n. s. The mango tree.
 ఆమ్రేదించుట * To reiterate. Parij. 5. 92. ఆమ్రే
 దిత Reiterated ; threefold ; manifold.
 ఆమ్రము * n. s. The tamarind tree or fruit.
 ఆమ్రవేదశము * The tree called ఆమ్రం or the same
 as ఆమ్రవేదశము.
 ఆయ (Emphatic for ఆయెను) he was. See అయట.
 ఆయము * n. s. The inside, privacy ; size, scale.
 The vital parts of the body. The privy parts.
 Particulars, details. The merits of a question.
 Chamber in a house. The guard of the wo-
 men's apartments. A sort of jewel : a brooch.

Receipt, gain, profit. ఆయమునకు వెచ్చునుధికమైన. If your expense is greater than your supply. ఆయంపాటి గాయము A mortal wound. ఆయముకట్టు గాయము the same. ఆయముల సోక. To the quick.

ఆయకట్టు n. s. Rate, standard, fixed number. శ్రవణము Quantity, extent of land, an account specifying the varieties of kinds of soil in a certain field. See గుడికట్టు.

ఆయకము * n. s. Mortgage.

ఆయక్క n. s. She, that woman. (Same as తగన, అమామైన.)

ఆయతము * Effort. శ్రయత్నము. M. 7. 4. 164. ఆయతశుడుట To make an effort. ఆయతశుడారు They stepped forward to do it.

ఆయతమా * adj. Fit, proper. శ్రయసాయత కలి i. e. ఉతరతి. T. 3. 138.

ఆయతనము n. s. Place, scite, home, situation.

ఆయతపాటు Readiness, trim.

ఆయతి n. s. Tallness, length. ఆయతిని adv. grandly, greatly. ఆయకాడు A tall man ; a man of rank ; a powerful man.

ఆయత్రము n. s. Readiness, preparation, trim.

ఆయత్రము adj. Ready, feasible, attainable ; docile, tractable, humble. (=ఆశక్తి) Inclined for ; submitting to. విత్తనాయ త్రచి త్రవృత్తి మోహయత్ర Given up to her lusts. H. 2. 95. ఆయత్రశుడుట * v. n. To be ready, to be prepared, to offer or propose.

ఆయత్తు See ఆయిత్తు. నమ్మ నాయత్తుకాదు Incredible.

ఆయఁ acc. Her, that woman.

ఆయన pro. He, his honor, a master : as యింటి ఆయన the master of the house. నీ ఆయన your master. ఆనాయన O Sir! వల్ల ఆయన The chief carpenter or head man.

ఆయశ pro. Her ladyship.

ఆయశరచుట v. a. To cultivate, bring under the plough.

ఆయటిల్లు n. s. A closet or inner chamber.

ఆయమ pro. She.

ఆయలఁము n. s. Longing, desire.

ఆయవారము (Telugu) alms, (an error for యవరం)

ఆయశుశుట్టిక n. s. An iron plate or lid placed over a lamp to collect lampblack.

ఆయా * That and this : those and these.

ఆయాశీలము * n. s. Fatigue, weariness, trouble, plague, harassment, vexation, difficulty, Ill-will, affronted feelings.

ఆయాశీకరము * adj. Vexatious.

ఆయాశీవడుట * v. n. To grieve.

ఆయాశీకట్టుట * v. a. To plague, afflict, harass.

ఆయిటిదూది i. e. మారుదూది. A. 6. 75.

ఆయితము * adj. See the correct form ఆయత్తము *

ఆయితము చేయుట * v. a. To prepare, trim.

ఆయిత్తు * n. s. Convenience, readiness.

ఆయిత్తు * adj. Ready, prepared, convenient. రానాయిత్తుకాదు I cannot come.

ఆయా This and that.

ఆయధము * n. s. A weapon, an instrument, a tool. ఆయధవిద్య * n. s. The science of arms.

ఆయధశాల * n. s. An arsenal. ఆయధశుడు * n. s. An armed man. ఆయధోశుజీవి One who lives by his sword, a hired soldier.

ఆయవారము * Alms (error for యాయవారము.)

ఆయవు * n. s. Age, life, duration of life. ఆయవుతీరిచచ్చినచావు A natural death, the end of age.

ఆయవుఁదరము * Life-lengthening. యిదిసేకు ఆయవుఁదరము This will lengthen your days.

ఆయవుఁద్రము * n. s. A polite term for shaving, as the "renewing of one's age."

ఆయవుఁతుడు * adj. Long lived.

ఆయవ్యము * n. s. Age. Extent of life.

ఆయవు * Vide ఆయవు.

ఆయెనా If ; in case, supposing, should it be so.

ఆయెను It happened, or became.

ఆయెక A colloquial form of ఆ that. ఆయెయిల్లు for ఆయిల్లు That house.

ఆయోధనము * War, battle.

ఆర A shoemaker's awl.

ఆర adv. Much ; fully. (From ఆరట.) It is often added to a noun ; as చెల్లారవింటిని I heard

it distinctly : or to the full of my ears. కండ్లా
 రచూ స్తి I saw him plainly, lit : to the full of
 my eyes. కడుపారభోజనముచేసినాను I ate my
 belly full. ఆరఅమరప్రతికిచచ్చినాడు He went
 down to the grave full of days.

ఆరము One side of an angle or polygon. ద్వా
 దశారము A twelve sided body. సాష్టారక
 Eight-sided.

ఆరంభపువక్త Betel nut of a certain superior
 quality.

ఆరంధకము * The art of writing cypher.

ఆరంబము Cultivation; as కాదారంబము dry cul-
 tivation. నీరారంబము Wet cultivation. See ఆ
 రంబము.

ఆరంభము * n. s. A beginning, the commence-
 ment. ఆరంభించుట * To begin, to commence.

ఆరకూటము * n. s. Steel. ఆరకూటచ్చాయ The
 hue of steel.

ఆరకూట్లు A. 6. 92. Is rendered పూటకుపుకచో
 లతినడము Chance dinners.

ఆరగ or గా adv. Fully, completely vide ఆరు.

ఆరగించుట v. a. To partake of food or drink.
 To break bread.

ఆరగించుట n. s. Eating; an offering to the deity.

ఆరగించుచేయుట v. Caus. To cause to eat.

ఆరగూడుట v. To be filled (with grief &c.) M.
 XII. 3. 324.

ఆరచుట See —రు—

ఆరజము adj. Elegant, pretty, bland, fine. ఆర
 జము n. s. Prettiness, grace, elegance. Jest-
 ing, derision = ఏకశీకృము. P. 2. 38. ఆరజం
 మగా adv. Elegantly, gracefully. Manu. 6. 36.
 49. III. 107.

ఆరట n. s. Rest, repose.

ఆరటము n. s. Distress, grief. The pains of ab-
 sence. Longing. భేదము, విరహాశ్రమ.

ఆరటపెట్టుట v. To distress, to grieve. ఆయాశ్ర
 పెట్టుట.

ఆరట్టము n. s. Herat in Khorasan whence horses
 are brought.

ఆరడి n. s. Scandal, disgrace, report.

ఆరడిపెట్టుట v. a. To scorn, slight. To grieve.
 afflict.

ఆరడిబోవుట v. n. To be the sport of scandal,
 to be slandered. To grieve. In the Vish. P. 2.
 240. The hermit Canda addresses the nymph
 Plamlochi thus. ఉ|| మొల్లనుగుంధినామనుగుమో
 హమునారడి బెట్టినీవున| స్పెల్ల కవీడనాదెవనయో
 తగవామొగవారిబిత్తమువ| ఉల్లనిలంక జేయవార
 పొచ్చములాదగనాడువారికే| చెల్లనుచెల్ల బ్రోవత
 ముచెడ్డనుఖంబునుకక్కవయ్యెగా ||

ఆరతి n. s. or హారతి or సంకళహారతి Oblation or
 wave offering; an offering of lights; or of wa-
 ter turmeric and chunam, waved over a deity
 or over any individual, to take off the suppos-
 ed ill effects of evil looks. This ceremony is
 performed at marriages or on other happy oc-
 casions. It answers to lustration or sprinkling
 with holy water.

ఆరనాళము * n. s. Water in which rice has
 been washed or kept till it ferments. (కలి.)
 Sour gruel made by the fermentation of boiled
 rice. W. కడుగు.

ఆరబము n. s. Vegetation, crops, fruit of the
 earth in general. Vishnu Puran 2. 113. వా||
 ఆకీడునక, వానల్లక మానె యారబము రెండక
 జొచ్చె|| క|| also Book 3 verse 311 తాను సెక్కు
 వేళకుండరనేబోయి, ఆరబము జేయుమిధ్యశ్ర
 యత్నమునను.

ఆరభటి * n. s. Valour, manhood. బంటురసము,
 ప్రాధికు. R. 1. 108.

ఆరభిరాగము A certain melodious tune.

ఆరయ adv. Diligently, heedfully.

ఆరయుట v. a. To inquire, look to, search for.
 To sound, trace out, sift. ఆరసిఆడుట To
 enquire.

ఆరవ Sixth.

ఆరవము * n. s. Sound, noise. ఆరట్లు A sort of
 gram.

ఆరక్షుడు * n. s. A watchman.

ఆరాజులు Mice. (a cant word) యెలకలు.

ఆరాటము* Distress, grief.

ఆరాటపెట్టుట v. a. To distress, grieve.

ఆరాటించుట v. n. To grieve, be troubled, be
 agitated or stirred.

ఆరాత్రిక See హారతి, Parij. 3. 83.

ఆరాధనము * n. s. Worship, prayer. జంకూరాధనము a feast given to Jangams.

ఆరాధించుట * v. a. To worship, to pray, to adore.

ఆరాధ్యము * adj. Venerable, reverend.

ఆరాధ్యుడు * Holy, venerable.

ఆరాధ్యులు * His Reverence, the Venerable: a title given to those Bramins who are of the lingavant caste.

ఆరామము * n. s. A grove, a garden. పురశిమాకుక్యత్రిమననే. SC.

ఆరావము Sound, voice.

ఆరి n. s. A kind of tree. Its pithy fibres called ఆరినార are used for torches.

ఆరికెలు n. s. A species of grain, (called paspalum frumentaceum) minute black and globular. The ear is not easily seen, and the crop always has the appearance of being blasted. సోట్లు is similar but oblong.

ఆరితీరుట n. To be perfect, qualified, complete, accomplished; well versed in. ఆరితీరికూర్పున్నవ్యుడు when he was sitting at his ease.

ఆరివేరము n. s. Quarrelsomeness, fretfulness, peevishness, fretting. ఆరివేరపువహసి The great mischief maker: i. e. Narada.

ఆరు n. s. A line of hair, extending from the navel up towards the breast. See సూగారు.

ఆరు (Numeral) six. ఆరుగురు or, ఆరువురు Six men. ఆరుసెకటి, or, ఆసెకటి "Six and one" is commonly used for యేడు Seven: because అయిదు Five and యేడు Seven are similar in sound: whence mistakes arise: See note on. ఏడు Seven.

ఆరుక A sort of inferior grain. = ఆరికెలు = ఆళ్లు.

ఆరుట v. n. To teem, be full, fraught; to BE It is used in compounds: thus సొంపు beauty సొంపారిన beautiful. వాలు A slant: వాలారు slanting. ఇంపు Delight ఇంపారిన delightful. నిండు fullness నిండారు గావున్నది it is full. అలరు bloom అంరారు blooming: చెన్ను light: చెన్నారిన lovely: పాలుపు a charm పాల్వారిన charming (compare the affix. అరి as నేర్పరి, సొంపరి &c.) The words

నేదరి|మేళరి|గడ్డరి have no affinity to these, which seems to be derived from పారుట the initial P being dropped as see under పు.) This word changes some nouns into verbs as. గోజు n. s. trouble గోజారుట to trouble: కుదురు form కుదురారుట To assume a form. సొంపు bloom, సొంపారుట To bloom, to be pretty. In such phrases as సూరారు|వెయ్యారు the word ఆరు is not the numeral six; but derived from ఆరు to be full; so వెయ్యారు means full a thousand; and సూరారు full a hundred. ఆరుకూడుఅయినది They are all in confusion, at sixes and sevens, (See ఏడు and పదారు): and పదహారుసూరారుముద్దలిచ్చు full a hundred kisses.

ఆరుట v. n. or ఆరిపోవుట To dry, be dried up. To be quenched, or extinguished. To be cooked, to cool. To be appeased, allayed, mollified. To heal or be cured, as a wound. To be blunted. వానిభవిష్యము ఆరిపోయింది He has lost all his luck. చేతకిఆరదు P. 1. 502. My hand is yet wet: i. e. I have this moment finished the work. చేతులారంగుళిపునిపూజించుదేని Though he sacrifice not to the god with his own hands. చేతులారచుకలుపెట్టిని I paid the money with my own hands. ఆరని Without intermission; unceasing: unfading, unslacked, cureless.

ఆరుగలు is the right spelling of ఆరికెలు.

ఆరుగురు Six (men, women, gods or demons.)

ఆరుచుట v. To cry, exclaim, roar. To dry. సీరార్పుట. Suca. 3. 427. ఆనగా, సన్నముచేసుట To take a bathe But విక్రయచూర్పుట To sell. రెళ్ళులార్పుట To wink. కండ్లార్పుట To close the eye. ఆరుదూరు Ridicule: scorn. Suca 3. 259.

ఆరుదొండశీత n. s. The plant termed capparid horrida.

ఆరుసెక Seven.

ఆరుద్రపురుగు n. s. The insect called (ఆద్రా ardra) a lady bird or maybug.

ఆరుపు or ఆర్పు (in painting) the ground which sets off a colour.

ఆరుపోడు, ఆరుపోడు Squabbles, (here ఆరు is a mere echo.) Digitized by Google

ఆరుకూడు గా, ఆరుకూడు గా In confusion, at sixes and sevens.

ఆరుమోములస్వామి The six faced. i. e. కుమారస్వామి.

ఆరులు A. 4. 130. అనగా, ఆరిగడుబ్బులు.

ఆరుధ * Ascended, mounted, as, ఆరుధవానరోవృక్షః a tree on which a monkey was mounted. ఆరుధశతికుడు A great sinner, renegade, backslider. పంచారాధిత్రము A bond bearing the names of five persons, viz., the creditor, debtor, writer, and two witnesses.

ఆరె Sir! good man! well done!

ఆరె An awl used by cobblers. ఆరెలు A cock's spurs.

ఆరెభాష The Mahratta language.

ఆరెకులు Watchmen. P. 1. 286. G. X. 120. A. 1. 74.

ఆరెకూర Curry made of the leaves of the ఆరెచెట్టు.

ఆరెచెట్టు n. s. A tree (Bauhenia Spicata) with large leaves and a fruit like cranberries.

ఆరో, (ordinal) Sixth.

ఆరోకటి or, ఆరోకటి Seven i. e. six and one.

ఆరోగ్రాము n. s. Eating, the act of taking refreshment. ఆరోగ్రామెనర్పుట * To eat. BD. 5. 313. 1228. 1255. Chenn. 4. 368.

ఆరోగ్యము * n. s. Health, recovery of health : convalescence.

ఆరోది The sixth. [tion.

ఆరోపణము * n. s. Imputing : assigning. Accusation. ఆరోపణము Attributing any quality. ఆరోపించుట To impute. యిదిసీమిద ఆరోపించబడ్డది This is attributed to you. ఆరుకలను ఆత్మారోపణము చేసినాడు he embezzled the money.

ఆరోహము * Length, ascent, rising. (పిరుదులు B. VIII. 450. సీ || ఆరోహభరముననడుగులురడబడ.) See వరారోహ.... శ్రీవారోహము rising notes, swell, in music. T. 1. 83.

ఆరోహణము * Ascent, a staircase. Elevating, raising. ధ్వజారోహణము a certain rite at the beginning of a feast when the "flag is raised." ఆరోహించుట To mount upon. T. 5. 5.

ఆర్పుట v. n. To cry aloud, shout, roar. కూరూర్పుట To give vent to, or utter (cries) R. 7. 154.

ఆర్పుట or ఆర్పుట v. a. To dry up, to quench, extinguish. To cool, dry, appease, allay. To heal or cure, destroy. To dry in the sun, to expose to heat. To move the eyelid. (the causal) to dry. పోకార్పుట To ruin destroy. విక్రయమార్పుట To sell. BD. 5. 526.

ఆర్జకుడు He who acquires or procures.

ఆర్జన, ఆర్జనము * Acquisition, gain, accumulation. ద్రవ్యార్జన The acquisition of wealth.

ఆర్జవము * n. s. Straightness.

ఆర్జించుట * v. a. To acquire or accumulate, to gain, make (money).

ఆర్జితము * Acquired, gained. కష్టార్జితమైన earned by toil.

ఆర్దుడు * A sorrowful or afflicted man : ఆర్దరక్షుకుడు a reliever of the distressed. ఆర్దకారి * Lamenting, he who bewails. Vish. P. 6. 84.

ఆర్ద్ర * n. s. Distress, pain, affection, ఆర్దుడు * A poor man, a pauper. G. 5. 202. మదనార్దుడై Amorous, desiring.

ఆర్ద్ర * n. s. A maybug : the insect called చందమామశ్రురుగు A lady bird, so called because this insect appears in July and August which season is called Ardra. Also stated to be the cantharides. ఆర్ద్రము * adj. Wet, damp, moist, imbued, steeped. దయార్ద్రవృష్టి With eyes moist with love. ఆర్ద్రకము n. s. Undried ginger అల్లము. (i. e.)—ఆర్ద్రగణకరి * A figure of Ganesa imagined to be (like mandrakes) a root of the వశిష్ట twisted by nature so as to resemble the deformed Ganesa: more correctly హరిత్ర or అర్క.

ఆర్ష n. s. A cry. ఆర్షలునిగుడ Uttering cries.

ఆర్షుట v. To cool, extinguish, slake. The causal of ఆరుట. చెయ్యియార్పరాకుండ Without letting his hand get cool: without intermission. రెక్కలార్పకుండా Without winking.

అర్పటి * n. s. Cry, voice : roar, yell : uproar.

The note of a bird. Noise that is continuous, as that of gnats or frogs. అర్పటించుట v. n. To cry, roar.

అర్పాటము * కిలకిలార్పాటము n. s. Sound, note, gentle sound. Roar, cry.

అర్చుడి or అరుమాడు అయిపోయింది. It is all at (6 and 3) sixes and sevens.

అర్య * n. s. A certain Sanscrit metre. or, అర్యణి A name of the goddess Parvati. పార్యతి, పూజ్యురాలు, వకవారివృత్తమున్ను. D.

అర్యవర్తము* The noble land : a name applied to northern India.

అర్యకు * A respectable man, reverend.

అర్లకడ్లు n. s. A particular species of paddy.

అర్చ Root in A of అరుతుట.

అర్షము* Spiritual, prophetic, inspired, revealed, by means of a *Rishi* ఋషి (whence the word arsha is derived).—Archaic verses handed down from the ancient sages are often rude in grammar and faulty in metre but are never to be corrected.

అల n. s. A cockleshell. అలచిప్పి is the correct spelling for అలి.

అలంకులు A boisterous game among boys. Vish. 7. 211. H. 3. 186.

అలంబము * Receptacle, prop, asylum, support. Hanging from, depending on. Compare అవలంబనము.

అలందిరము * Pendent, suspended.

అలంభము * Slaughter, killing. చంపడము. D.

అలకించుట To listen, hear, attend to. Vish. 2. 139. R. 5. 207.

అలగావరి, అలగావు A herdsman. Bahul. 2. 61.

అళితి, అనగామంశళహారతి. BD. III. 401. G. 2. 150.

అలనపాలనము Care and caution. See పాలనము. the word అలన is an anuk.

అలనడములు Bucolicks, madrigals. Sucas 2. 190.

అలపోతు A bull.=అబోతు. Sancara H. 1. 15. i. e. ఆఫులపోతు.

అలపోయి n. s. A furnace with a great boiler or kettle.

అలము * War, battle. Plague, trouble, oppression : scorn, despite. పోరు, జగడము, యుద్ధము, అలక్ష్యము. D.

అలయము * n. s. An abode, home, dwelling : a temple, as being the dwelling of the god. కస్తూరిలయము the home (or place) of misery. శ్రురాలయము The నౌని.

అలరి Unprotected, destitute. అనాధ, నాధుడు లేనిది, అజ్ఞతేనిది. D. Chenn. 4. 315. Vira Bhadra Vij. 4. 112.

అలరేడు=వృషభశ్రేష్ఠము. BD. 5. 975.

అలవ n. s. or,—లు—; An armadillo. H. 3. 10.

అలవట్టము n. s. A banner, or large fan, like a sun or like a fig leaf, borne in procession. సూర్యపాను It is like a large fire screen.

అలవాలము * n. s. A garden-bed; a basin for water round trunk of a tree. మాధుర్యావాలము A paradise of delights.

అలసించుట v. n. To delay, defer, stop. To idle or trifle, time away.

అలస్యము * n. s. Heedlessness, drowsiness, sloth. M. 5. 1. 124.

అలస్యము * adj. Careless, slothful, sleepy.

అలా "Thus"; contracted from అలాగున.

అలాగంటి adj. Such.

అలాగు, అలాగున, అలాగే, adv. Thus; so, in that manner.

అలాటి adj. Such : like that, or this.

అలాసము* The post to which an elephant is tied. గజబంధశ్రంభే. SC. R. 4. 51. A. 2. 34. Swa. 3. 23.

అలాపము, or అలాపనము * n. s. Talking, discourse, lamentation. Recitative; the prelude in music; tuning the voice or pitching the note.

అలాపించుట v. n. To talk, to grieve. To draw out, a note or quaver.

అలాయము * n. s. Readiness, intention, preparedness. సిద్ధము కావడము. D.

అలాయము * adj. Ready, prepared, resolved, determined. అన్యాయమునకు అలాయమై Being

bent on injustice. (అంశ, ఉద్యక్తులై) అంశ
యమపుట v. n. To be ready or prepared.

అంశ ర్తము n. s. A banner shaped like a screen
or fan, made of cloth. వస్త్రాదులతో చేసిన గా
డుడు. D.

అంశి See అంశ.

అంశి or అంశి n. s. A line, row, or range, a bank
or ridge. A bee, a scorpion. అంశివత్తు a cockle
shell.

అంశి A woman's female friend or gossip.

అంశి Ridicule, satire. BD. 3. 1142. 4. 1912.

అంశింకనము * An embrace; embracing.

అంశింగ్యము * A sort of drum.

అంశించుట v. a. To listen to, give ear. అంశించుట
Listen ye! L. XI. 2.

అంశితము Standard, rate, price.

అంశీజనము * Ladies: female attendants. L. 5. 6.

అంశీధము * Stretching, striding, astraddle. ఏల
కాడు నిలిచేమండీ. D. (See అంశీధము) The
archer's attitude when drawing the bow.

అంశీన * adj. Hidden, concealed.

అంశ n. s. A woman, a wife. Genitive అంశి. Pl.
అంశులు. This is frequent in poets but in mo-
dern times is low and coarse. అంశులు మొదలు Man
and wife: a married pair. అంశివంకవారు The
wife's kinsfolk. అంశివోడు A wife's brother
or sister. సాన్యశ్రీయన్ను. D.

అంశ n. s. plu. (from అంశ a cow.) Cows, kine.
Inf. అంశ. A. 6. 91.

అంశకము n. s. An esculent root. Arum camp-
nulatatum: the creeping plant called cucurbita
lagenaris. అంశకుచెట్టు. D. Rox. III. 509. 718.

అంశు or అంశువ The animal called armadillo.
సభమృగము.

అంశపాయి n. s. A fire place, wherein three or
four pots are fixed in the earth together, with
a fire in the centre.

అంశీకనము * n. s. Painting.

అంశీకనము * or అంశీకము * n. s. Sight, view,
light.

అంశీంచుట * v. a To see, view or look at.

అంశీచనము * n. s. Thought, looking at, or ex-
amining. Consultation. consideration, reflec-

tion, counsel, policy, deliberation, plan, intent,
purpose, motive, imagination, supposition, ad-
vice, view, intention. అంశీచనకు తెచ్చుట To
weigh, consider, view, regard.

అంశీంచుట * v. a. To think, view, consider,
consult, deliberate, suppose or reflect.

అంశీడనము * n. s. Churning, a thorough en-
quiry, rinsing, investigation, sifting, research.

అంశీడించుట * v. a. To churn: investigate.

అంశీన Beforehand, previously, meanwhile.

అంశీలము * adj. Agitated, shaken, fluctuating,
tremulous, quivering. అంశీలుడై Eager, desi-
rous. అంశీక్షల. A. 6. 132. చంచలై, విషయలం
కటై. SC.

అంశీకృశ A species of crow called stinkards.

అంశీ n. s. A species of grain, vide అంశీకలు =
నిన్నకుప్పయునే దాశ్లు a proverb for one who has
grown up under our eyes.

అంశీవరము n. s. A Tamil name for ఎరడ the eagle
on which Vishnu rides. The Alwars or saints;
of these there were twelve. The Alwars are
considered to have been incarnations of the
attendants, arms, or insignia of Vishnu: and
each of them wrote a portion of the "Dravida
Prabandham," or "Tamil Veda" held in ve-
neration superior to the original Sanscrit Veda;
of which it is, in fact, an ancient Tamil trans-
lation. (Ellis.) The తరమయోగివిలాసము is a
history of these personages who are equivalent
to the twelve Peers of France. Spenser, F. Q.
3. X. 31. A hawk is usually called ఎరడాంశీవరము.

అంశ n. s. A flat or marsh; glebe, low ground. A
lake. Mustard seed. Recollection. అంశీనాకు
అంశీపారదు I do not recollect it. అంశీద్రావిణ
జోకనటమటిల్లు They were sick at heart. Vish.
P. 2. 58. Ila 3. 159. అంశీలైటిల్లము, అంశీలంజ
యన్ను, శ్రీయన్ను, అంశీపారెనని. D.

అంశీంజ A very little, a mere grain: as much as
a mustard seed. M. X. 1. 125.

అంశీంచుట To boil, to be vexed. See. ఏంజ

అంశీలంజ Mustard seed, See on అంశీంజము.

అవణము A brazen kettle drum. రుంజ R. 2. 88.

A. 4. 36. H. 3. 38.

అవటము Manner, style, mode. నూతికట్టకడవ

అవటమున In peril, like a pitcher on the brink of a well. అవటముగళయ్యదీర్చి. G. 5. 60. Arranging his bed properly. నేతివీరావటములాడెనేమి.

Velag. 3. 95.

అవటించుట To take, live upon: వాడు గాలి అవ

టించి ప్రతికెను P. 4. 53. He lived upon mere air: he starved. To help (one to food or to drink.)

Vasu. 3. 152. అవహించెననుట. D.

అవడ or ఏరావడ A sort of cucumber. తిక్తఘాంట.

Q. అవడవీర A bitter acute angled cucumber.

అవమామిడికాయ n. s. Mango pickle made with mustard seed and oil.

అవము plural అవాలు mustard seed. అవము

A potters kiln. కాళ్ల అవము A "kiln on legs," being built with a interstices through which

fuel is supplied. వదింటియావము 'A shed kiln,' is one built solid on a layer or fuel, pots or tiles.

Viah. 2. 58.

అవరణము n. s. A precinct, premises, inclosure,

compound; space inclosed round a house or garden.

అవరించుకొనుట, అవరించుట To surround, hem

in: To fill, spread through, pervade: as smoke,

or sound. To cover the ground as a creeping

plant or grass does.

అవర్తము* n. s. A whirlpool, also a tress or curl

of hair.

అవర్తి* A time; as వక అవర్తి Once. రెండావ

ర్తులు Twice (from అవృత్తి.)

అవల adv. Beyond: (vide. అవతల.) యెనిమిదియేం

డ్లకు అవల సాయావల సాయా Eight years ago more

or less. నావత్తు అవలివత్తు My faults and those

of another. అవలయావల Both before and after

that time. అవలికి అవల Further and further.

అవళి* n. s. Range, row, line, assembly. శిరో

శావళి Her tresses.

అవలించుట or—అవు—To yawn, to gape. లోజీవము

లావలించె "Just as his soul was on the wing."

అవలించ n. s. Yawning.

అవశ్యకము * n. s. Necessity, need. adj. Necess-

sary, needful. అవశ్యకమైనచుని Inevitable act.

అవహించుట or—హిల్లు—v. n. To enter as a spirit

into the body, the spirit of a deity to possess

an idol. To arise in the mind, as joy or any

passion. విశాచము అవహించినది A devil seized

him.

అవాళము or అవాలము n. s. A basin for water

round the foot of a tree.

అవాళము n. s. A house. దోమలకురత్నకంబళి

అవాళమే Woollens harbour insects.

అవాహనము * Calling, attraction (as opposed to

విశుర్జనము repulsion.) The invocation, (of the

deity or evil spirits by mystical words, the

bringing down the spirit of a god into an image.

అవి n. s. Steam, vapour. Heat. M. 5. 3. 39.

చిరావి. BD. 3. 388. Kalahasti. Mah. 3. 131.

To breathe into a handkerchief and put it to

the eye to relieve pain.

అవిడ, అవిడి She, that woman: as opposed to

ఈవిడ, ఈవిడ q. v.

అవిరి n. s. Steam, vapour, exhalation, the heat

of the breath.

అవిరిల్లుట v. n. To sweat, steam, moisten.

అవిర్భవము * n. s. Birth, production.

అవిర్భవించుట * or—విల్లు—To be produced, gen-

erated or born.

అవిర్భావము * n. s. Birth, origin.

అవిర్భూతము * adj. Manifest, apparent. Existing,

forthcoming. కలిగిన.

అవిలము adj. Agitated, turbid. మోహవిలుడు eager

with desire. కోపావిలుడు Agitated with anger.

అవిలి n. s. A still, used by chemists.

అవిష్కృతము * adj. Evident, manifest, undis-

guised.

అవు n. s. A cow. plu. అవులు or అలు Cows, kine

అశురాకులు, or, నా—Bulrushes? Manu. 492.
 అశురునుకుట v. n. To weep, (literally, to cry
 'Alas') అశురునుకుడు she wept bitterly.
 అశులించుట v. n. See—వ—
 అశురము * adj. Enclosed, surrounded.
 అవృత్తి * n. s. A time, See అవర్తి.
 అవె, అనగా అరికట్టు OG.
 అవెడ pro. She, that woman.
 అవేగము * n. s. Haste, hurry, anger. రావ్యముచే
 తనైనట్వర, కోడమున్ను. D.
 అవేదన * n. s. Anguish, acute pain.
 అవేశము * n. s. Inspiration (by the deity,) pos-
 session (by evil spirits,) fury, demoniac frenzy.
 అతనిఃఅవేశమువచ్చింది He is possessed or in-
 furiate.
 అవేశనము * n. s. A manufactory or workshop.
 అవేశించుట * v. a. To possess, (as a demon does.)
 అవేష్టకము * n. s. A hedge, fence or enclosure.
 కంచెకోట. D.
 అశ * n. s. Love, attachment, view, probability,
 prospect: hope, idea, passion, inclination, de-
 sire, wish: curiosity: avarice. అశాపాశము,
 అశాబంధము The chain of our lusts, fleshly
 ties. అశకాలువుట To allure, tempt, incite,
 encourage, to hold out prospects.
 అశకుడుట * To fall in love, desire, covet, long for.
 వాకకు అశకుడి కొనుగొన్నాను I was tempted
 by its cheapness and bought it.
 అశవారకుడు * n. s. An ambitious or avaricious
 man. Aspirant, hoper.
 అశబట్టుట * To raise hopes or expectations: give
 hopes, tantalize.
 అశయము * n. s. Meaning, intention, mind.
 అశయశయముడు * "He who dwells in the heart."
 Cupid, love.
 అశా * Quarter, region, point of the heavens.
 అశాబంధము * n. s. The bond of love, inclination,
 fancy, consolation.
 అశానించుట * v. a. To bless.
 అశి * n. s. A serpent's poison bag.
 అశించుట, or నిల్లు To love, wish for, covet.
 అశీస్సు * n. s. A blessing.
 అశీ interj. Madam! O woman!
 అశీయము * n. s. Intention, wish, purpose.

అశీర్వాచనము, అశీర్వాదము * A blessing or bene-
 diction; ordinance, a compliment, a solemn
 mandate. అశీర్వాదింతుట v. a. To bless, give a
 benediction.
 అశీర్లు * Benedictions, blessings.
 అశీవిషము * 'Venom fanged' i. e. a serpent.
 అశ * adv. At once.
 అశకవిత్వము or అశధారాకవిత్వము * n. s. Ex-
 tempore poetry. అశకవిత్వముచెక్కట To im-
 provise.
 అశగము * n. s. An arrow, wind.
 అశువు * n. s. Speed.
 అశోక్షరము * n. s. Desire, hope.
 అశోచము * n. s. Mourning on the death of a
 relative; or imaginary pollution proceeding
 from the birth of a child; during which the
 Hindoos consider themselves impure. The
 former is commonly termed మృతాశోచము, the
 latter బాతాశోచము. Hence అశోచముచెట్టుట
 To go into mourning.
 అశ్చర్యము * n. s. Wonder, admiration. అశ్చర్య
 ము * adj. Miraculous, marvellous. అశ్చర్యకు
 డినిలిచిరి They stood astonished. అశ్చర్యకుడుట
 * v. n. To wonder, be surprised. అశ్చర్యకుడై
 వాడై * adj. He being astonished.
 అశ్రమము * n. s. Mansion, abode, cell, hermi-
 tage, retreat, (equivalent to living, rectory or
 see.) State, stage, period or time of life, in a
 a religious point of view. There are four such
 stages. viz. 1. The బ్రహ్మచారి bachelor or stu-
 dent. 2. గృహస్థి Householder or head of a
 family. 3. The వానప్రస్థి anchorite. 4. The
 యతి or recluse. అశ్రమధర్మము The duties
 peculiar to each stage of life. అశ్రమస్వీకార
 ము * n. s. Embracing the ascetic condition:
 bidding farewell to the world.
 అశ్రయము * n. s. Asylum, refuge, retreat, place
 of safety, protection, patronage, countenance,
 support.
 అశ్రయాగుడు * n. s. The god of fire, (because he
 eats or destroys his own abode.)

అస్తరము * A coverlet, a covering, a seat on an elephant. దర్భాస్తరము a seat or couch of sacred grass. B. X. chap. 86. verse 35.

అస్తి * n. s. Property, effects, wealth, capital, riches, estate. అస్తికాశు A rich person, a substantial farmer. అస్తిపాస్తి Goods and chattels (anuk.)

అస్తికుడు * n. s. A believer, one who acknowledges the existence of a God, in opposition to నాస్తికుడు An atheist. శ్రద్ధగలవాడు. D.

అస్తివంతుడు * n. s. A man of property; a rich man.

అశ్చ * n. s. Bent, or inclination, regard, affection, wish, desire, fondness.

అస్థానము, అస్థాని * Court, hall: the chamber or shrine of a god.

అస్థికము * A thunderbolt. వజ్రాయుధే. SC.

అస్థిదము * Place, room, situation: basis, ground for a supposition. శంకెహాస్థిదమైన Doubtful. వ్యాజ్యాస్థిదమైన Litigated, disputed. అశులి కొండను అస్థిదముచేసుకొని శుండెను The tiger took refuge in the hill.

అస్పాలనము * The flapping of an elephant's ears. అస్పాలిత Flapped. Swa. 4. 100. M. 1. 6. 32.

అస్పాటనము * n. s. Expanding, blowing.

అస్థ్యము * The face, the mouth.

అహ Aye—yes. ఆః.

అహర్యము * A hill. శుర్యతము. A. 5. 114.

అహవము n. s. War, battle. T. 5. 11.

అహవనము A sacrifice, or *homam*.

అహవనీయము n. s. One of the three consecrated fires in the grand Hindu sacrifice. It is lighted from the house holder's perpetual fire; and is prepared for receiving oblations.

అహః * interj. Ah. Aha.

అహారము * n. s. Food, nourishment. అహారములు viands, cates.

అహారి * The eater: who feeds on. BD. 5. 1303.

అహికజ్వరము n. s. An intermittent fever.

అహికము, or అయికము n. s. Pawn, pledge. HD. 2. 631.

అహుతి n. s. Offering, oblations.

అహూ Oh! Aye! A. 4. 5.

అహూశురివక * n. s. Boasting, vaunting.

అహ్వికక్రియలు * n. s. Rites, religious duties, one day's service, part performed by night and part in the day time:—morning and evening service. దినచర్యలు.

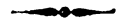
అహ్లాదము * Delight, pleasure.

అహ్వ * or అహ్వయము * n. s. Name, title.

అహ్వనము A summons: calling.

అక్షేపము, అక్షేపణ * Censure, blame, reproach, criticism, scruple, objection, a question. నిరాక్షేపము Above all question, blame or reproach, unquestionably. దురాక్షేపణ A groundless cavil.

అక్షేపించుట * To criticise, to object, to question, revile.

ఇ

ఇ The vowel I as in hill. The initial form ఇ is usually changed into యి yi but the sound remains unaltered: thus ఇల్లు *illu*, a house, is written యిల్లు *yllu*, but pronounced *illu*.

ఇ|| A contraction for ఇత్యాది etcetra.

ఇం Contracted for ఇంత as ఇందరు, ఇందూరము 9. v.

ఇంక adv. More, yet more, still, yet. As yet, till now, hitherto, hereafter, presently. Henceforth. ఇంకరా come along, now come. ఇంక చూడు Just look!

ఇంకలు See ఇనుకులు.

ఇంకా See ఇంక.

ఇంకించుట v. a. To dry up (caus of ఇంకుట) To do away, remove. పోకొట్టుట. A. 6. 137.

ఇంకుట v. n. To dry up, sink, as water or evaporate. See on ఇనుకుట, ఇనురుట.

ఇంకువ Mind, thought, intent. Sign. గుర్తు. A place, a haunt. శ్శలము, పోదిడి.

ఇంకము * Hint, sign, indication of sentiment by gesture. [రము, నిశ్చయ. D.

ఇంకము, or—కా— * A coal, charcoal. అంక

ఇంతము * Hint, sign, symptom, gesture. In-
 tentation, purpose, inclination. ఆకారేజ్ఞైవర
 కురాశ్చక్షణంధికులేంతం, కర్పంతంకేతకిశ్రుప్ప
 మామోదేనైవపట్టవాః. From the countenance
 the wise discover the *disposition* as bees dis-
 cover the unblown lily by its scent. ఇంతజ్ఞు
 కు penetrating, skilful in reading a character.
 One who sees the heart.

ఇంతము * Fire, redness, red. హింసుశవనేశ్వరస్
 రధాకుశు. D.

ఇంతాయి A sort of fish, the thorny eel, (*platys-
 tachys anguillar*is.) గుడ్డియింతాయి the fish call-
 ed *scaurus viridis*. G. 1. 112.

ఇంతలికము, or, —రీ— Fire; red; vermilion :
 brick-colour. A medicinal drug. Levigated or
 prepared factitious cinnabar. Ainslie.

ఇంకుడి * The plant called ఇడ్డ గారచెట్టు.

ఇంకున, or, —ళ Assafetida.

ఇంకిమంచి ఇట్టుట anuk. To persuade, by bribing.
 Suca. 3. 257.

ఇంచు Sugar cane. See ఇంచువిల్లుకు.

ఇంచుక A little, even the least, petty.

ఇంచుట v. a. To increase = ఇచ్చుట. P. 1. 198.
 Dasav. 9. 47. Parij. 2. 6.

ఇంచుపాల్కడలి The ఇడ్డ గారచెట్టు.

ఇంచుబాడి, or బాడి A beauty, a lady. T. 3. 128.

ఇంచుమించుగా More or less.

ఇంచుక్రూసు n. s. The sugar-cane.

ఇంచువిల్లుకు n. s. The Indian cupid whose ' blow
 is made of sugar cane.' From విల్లు a bow.

ఇంజేరు or ఇంజేటికడ్డ A certain root.

ఇంట Affix, by, at the rate of. నాలుగింటగుణించు
 ట To reckon or multiply by four.

ఇంట At home, in the house. The abl. of ఇల్లు.

ఇంట adj. All, all this, thus large, to the extent
 of. ఏభులేడింట In all the seven isles.

ఇంటికి At the rate of. అయిదింటికి At five; by
 fives, five at once : వకటింటికిపదిరూకలుయిస్తే
 పి I gave ten pence for each. కజమొకటింటికి
 యెంత at how much per yard? నలుశైయింటికి
 వచ్చిరి about forty men came. నూరింటికి One
 hundred in number.

ఇంటిపేరు The family name : which precedes the
 proper name and is in the genetive form : thus

నెల్లూరు Nelloor; నెల్లూరిరామయ Ramaya of
 Nelloor. నెల్లూరివాండ్లు People of Nelloor : or,
 people of the Nelloor family. Thus a native
 Christian was baptized *Wesley Abraham*.

ఇంటిల్లిపాది A piece, all of them, all the family.

ఇండల In, by. రాత్రిటిండల At night : by night.

ఇండు Give ye : plural imperative of. ఇచ్చుట

ఇండు A date tree. యాతచెట్టు.

ఇంటె n. s. A crack, a slit. A wreath of flowers.

ఇంటెకళ్ళేటిది A waiting maid? BD. 2. 941.

ఇంటెవారిస Split, cracked.

ఇండ్లు Plural of ఇల్లు a house. మేముమూడుయిండ్లు

వారము We are of three different families.

ఇంత adj. So much, so large : యంతమట్టుకు thus

far; as yet. యంతమట్టుకులేదు Not yet. రండింత

కు Come here. Jaimini. 7. 109. యంతమాటలు

Such words, mere words. యంతకు And beside

all this. యంతలో Whereupon, thereupon, mean-

while, afterwards. యంతకుమున్ను, యంతకు

పూర్వము Heretofore, just now, already. వక

యంత Just a little, even the least. యంతచాక

all this while, thus far. యంతనేమి What mat-

ters it? Such, so large, so big, so much. ఇం

తలన్నము Some food, a morsel of bread. ఇంత

చెడ్డ So bad. ఇంతపొడుగు so long. Plu. ఇంతలు

కన్నులు such eyes, eyes so large. యంతలేనికను

లు such great works. నాలుగింతలు four times

as much. యంతాంతకాదు It is vastly great,

Lit : it is not so much, nor so much. వాడువడ్డ

శ్రయాళలుయంతంతకావు. The trouble he is

in is beyond telling. యంతంతదొంగకాదు he is

no common rogue. యంతంతకాదు It is no trifle.

యంతంతమనిషి such and such a person.

ఇంతట adv. Hereafter, henceforth. ఇంతటాంతట.

here and there. యంతటిలోన at this time.

ఇంతటి Such.

ఇంతనంత Such and such : ఇంతనింత very little :

only so much. యంతనంతకాదు neither so much :
 nor so much; i. e. a great deal.

ఇంతల, as, రాత్రికింతల At night, by night. See ఇందల.

ఇంతి, ఇంతియ, యింతె, అసగాత్రీ.

ఇంతియ, ఇంతె Only thus much: that's all. యింతి యెగాని and notwithstanding all.

ఇంతేకాకుండా And besides all this.

ఇంద Come here: here it is.. ఇందండి Behold ye! See! here it is! come here!

ఇందనుక, ఇందాక Thus far, until now, just now, so long.

ఇందరు So many (masc. and fem.)

ఇందల, At, in. శుకటిందల by day. రాత్రికిందల by night (a rustic word.)

ఇందాక See: దాక Thus far, hitherto, just now (past tense) already, (contracted for ఇంతదాక) until this place, up to here, about this time. This word has an inflexion. ఇందాకటి as ఇందాకటివ్యాజ్యము The late dispute. ఇందాకవుండునా Will he have come there yet? యిందాకటిశ్రుత్వ The preceding question. ఇందాకటికథ This story. యిందాకటివాడు The man that was here just now.

ఇంది, * ఇందిర, * యిందిలక్ష్మి దేవి నామములు. D. L. 3. 186. *Indi*; a name of Laxmi.

ఇందీవరము * The blue lotus.

ఇందు (defective pronoun) Here, this. (See అందు) యిందుకు For this. యిందులకు Hither. యిందు in this, herein. యిందువల్ల Hereby. యిందుకింద Under this. యిందుమీద. upon this. యిందులెప్పు bring it hither. యిందురా come here. *This life*, as distinguished from అందు "there" the next world, యిందునందు Both here and hereafter.

ఇందు The date tree. చంద్రుడు.

ఇందగు Name of a plant: also called చిల్లగంజ. Rox. 1. 576. the clearing nut.

ఇందుట v. n. To stay, remain, dwell.

ఇందుడు * A title of Adonis, regent of the moon.

ఇందపు చెట్టు The clearing nut. See చిల్లగంజ.

ఇంద వారము * Monday.

ఇందూరము Thus far.

ఇంద్రకీలము * A certain mountain.

ఇంద్రకోశము, or—కోశము * An insect (Coccinella). The lady-bird. చందమామపురుగు.

ఇంద్రజాలము * Juggling, conjuring. ఇంద్రజాలవిద్య: Sleight of hand.

ఇంద్రజాలికుడు * A conjurer. W.

ఇంద్రబిత్తుడు * Name of the son of Ravana.

ఇంద్రధనుస్సు "The bow of Jove." The rainbow.

ఇంద్రనీలము * A sapphire.

ఇంద్రరాగము * A sort of cloth.

ఇంద్రలోకము * Elysium, Olympus. Faeryland.

ఇంద్రాణి * Name of the wife of Indra. A sort of bracelet. OG. "Dowager" a braimin widow. Enugala. 28. July 1830.

ఇంద్రాయుధము * The rainbow: a thunderbolt as the "weapon of Jove."

ఇంద్రాణి * "Foe of Jove." A giant. See రాక్షసుడు.

ఇంద్రియము * "An organ of sense: divided into three classes, జ్ఞానేంద్రియము, కర్మేంద్రియము and అంతరింద్రియములు. Or; organs of perception and action, and the internal organs: the first are the eye, ear, nose, tongue, and skin; the second, the organ of speech, or larynx, hand, foot, గుండము, and ఊతుళ్ళ. The last are, మనస్సు the mind or organ of thought; బుద్ధి the organ of apprehension: అహంకారము the organ of selfishness, and చిత్తము the heart or organ of feeling. Also రేతస్సు, శుక్లము. ఇంద్రియవృత్తి the natural propensities. M. XIII. 4. 262. కర్మేంద్రియములు bodily passions. జ్ఞానేంద్రియములు mental powers. కంచేంద్రియములు the lusts. శంచేంద్రియబద్ధుడు the carnal or sensual man, as a slave to his lusts.

ఇంద్రుడు * The Jupiter of India: armed with thunderbolts and noted for his amours. In composition it denotes excellence. Thus గజము an elephant: శేంద్రము a noble elephant.

ఇంధనము * Fuel, firewood.

ఇంపాతి (from అరుట) Finely, fully. ఇంపాతిస Fine.

ఇంపు n. s. Fulness, satisfaction, ease. Fondness, liking కండ్లకింఁపేకమపుకింపు. what pleases the eye pleases the appetite. ఇంపైన Pleasing, comfortable ఇంపుగా, or ఇంపెఁగల ర Finely, sweetly, nobly. Suitably, pleasantly. M. XIV. 5. 258.

ఇంపాలయుట v. n. To suit, be pleasing.

ఇంబు for ఇంపు OG.

ఇక, ఇఖ, ఇకను, ఇఖియాదట Yet, still, further, hereafter, henceforth, then, next, in future, presently, soon యిఫయెంగుకు why else? for what else? యిఫకెళ్లు now begone యిఫనులేము We no longer are there.

ఇకయాదట hereafter.

ఇక్క i. e. మోటు OG.

ఇక్క n. s. Part, side, quarter, dwelling: appointed spot. చక్కదనాలయిక్క T. 4. 85 she was the very home of the graces, the land of beauty శుక్యిక్క in one direction మోవిక్క, i. e. అధరసండలము.

ఇక్కట్టు n. s. Difficulty, intricacy.

ఇక్కడ Here: in this place. Genit ఇక్కటి of this place. Dat. ఇక్కటికి. or, ఇక్కడికి thus far: to this place. యిక్కడికివచ్చెను he came here.

ఇక్కరించుట v. n. To blink, look hard at.

ఇక్కన n. s. A place: a secret: a secret part. Machination, internal agency. Radha 1. 30. HN. 5. 38. T. 3. 123. G. 8. 93. R. 2 102.

ఇఖ More, hereafter: see ఇక. ఇఖయెన్నడు at any future time.

ఇగము] for హిము. Moisture, dew, frost. For యగము BD. 5. 177.

ఇగరకెట్టుట v. a See ఇగురుట.

ఇగరించుట v. a. To dry up, decrease, do away =సంకంఠచేయుట BD. 6. 351. యాదహనజ్వర యగరించుతండ్రీ. See also చిగిరించుట.

ఇగిలించుట v. n. To grin, smirk, leer. To neigh. Ila 1. 21. BD. 5. 964. BRY. 29. ఇగిలించుట a grin, a leer, a neigh.

ఇగురు, ఇగుళ్లు n. s. A sprout or red young leaf: the red gums of the mouth. ఇగురుగూర pot-tage. ఇగురుబోడి, or ఇగురాకుబోడి a blooming girl.

ఇగురుట v. n. ఇగిరిపోవుట v. a. To be evaporated ఇగరకెట్టుట to prepare rice with such a quantity of water as nearly evaporates by the time the rice is boiled.

ఇగురొత్తుట v. n. To bud or blossom, to bloom రోషమగురొత్తక with a burst of displeasure.

ఇగుర్చుట v. n. To sprout, shoot, bud.

ఇగ్గాసుగి n. s. Hauling about, violence.

ఇగ్గుట v. a. To pull, haul, drag, to jerk, struggle. Subh. 2. 30.

ఇగ్గురు for ఈగురు Thus great or so much, see గురువు.

ఇగ్గులాట n. s. Struggling, jerking.

ఇగ్గులాడుట To pull, to jerk, to struggle. UH. 3. 98.

ఇగు or ఇక.

ఇచట adv. Here. ఇచటి adj. Belonging to this place.

ఇచ్చు n. s. Inclination, fancy, love. ఇచ్చుకలిగిన Inclined, desirous. R. 5. 177.

ఇచ్చకము n. s. Cajolery, wheedling, trickery ఇచ్చకాలహరి a rogue, a flatterer, a toad eater.

ఇచ్చకులు Flatterers. A. 4. 48. ముఖప్రీతిమాటలారా డేవాండ్లు.

ఇచ్చగించుట v. a. To like, fancy. L. 5. 17.

ఇచ్చట Here, in this place.

ఇచ్చిచ్చుకోళ్లు Traffick: affinity: matrimonial connection. —చేయుట To bandy or traffick in. To intermarry.

ఇచ్చుట Inf. ఇవ్వడము Imperat యిచ్చు, యిచ్చండి, యిచ్చుము, ఇవ్వండి, యాంది, To GIVE. To permit, let, allow, suffer: in this sense it is joined to the infinitive in A, as చేయుట to do, Inf. in A చేయ cheya, చేయనిచ్చితి they let (him) do so పోవుట Inf. in A పో or పోవ pova, and పోనిచ్చిరి they let him go, పోని let it pass, చూచుట to see చూడని Let me see it, వచ్చుట to come రాని let (them) come. సన్ను

రానిచ్చినారుకాదు they did not let me come.
 The verb ఆవుట forming కా, కాని Let it be so : be it so మరియు అధఃమిస్తున్నది it gives (has) another meaning. మనసిచ్చుట To give the heart, consent, listen. తెలుపిస్తూవున్నది It appears white : lit : gives whiteness యీనా i. e. యివ్వనా shall not I give? A. 6. 159. In spelling, it is thus used లకు కొమ్మయిస్తేలు L and U make LU.
 ఇచ్చో, ఇచ్చోట, Here, in this place.
 ఇచ్చ, ఇచ్చ, * n. s. Love, wish. నీయిచ్చ, Your pleasure : do as you please.
 ఇచ్చయిలకుట * v. a. To wish or desire.
 ఇజము, ఇజాలు, The వృషణములు.
 ఇజగు n. s. Vulgar for విశుకు Weariness. C.
 ఇజ్జ Coir, of which ropes are made?
 ఇజ్యుడు The planet Jupiter or బృహస్పతి
 ఇట Here, in this place : or, for ఇంతట Thus far BD. 5. 298. L. 3. 199.
 ఇట adv. Here, hither. Added to numerals it changes them into ordinal adverbs as ఆరిట, in the 6th place ; sixthly ; ఏడింట By sevens. ఇటకురా Come hither. ఇటకుముందు Heretofore, already.
 ఇటని Thus. ఇటనినావ్రాలు Witness my hand ఇటనియారిత్రకారముగా accordingly.
 ఇటిక A brick. See ఇటుక.
 ఇటికె n. s. Brick. యిటికెకోనుట, or ఇటుకకుట్టుట To make brick.
 ఇటీవల adv. Since that time, lately recently, latterly. ఇటీవలనుండిపోయినరాజు The late king. యిటీవలి(In the inflexion)ulterior, posterior, lower, subsequent, nearer, hither : as యిటీవలివలనలు the latter operations యిటీవలివివరములు further particulars.
 ఇటు adv. Thus ; యిటుననుబంటె he sent me here ; or this way. నన్నిటుతుంపినాడు వాణ్నిఅటుతుంపినాడు He sent me this way and him the other way.
 ఇటుక n. s. A brick. వెయ్యియిటుక కాల్చిరి they burnt 1000 brick : i. e. bricks.
 ఇటుకితము Heretofore.

ఇటుల Thus,
 ఇటువంటి Such (see అటువంటి)... ఇటువంటి శికి To such an affair ; matters standing thus.
 ఇట్టట్టు adv. This way and that. Fie ! O fie ! T. 4. 159. Alas ! ఇట్టట్టువడుట. A. 4. 87 to be surprized or shocked.
 ఇట్టలము Vast, huge, great, abundant. Notorious. M. 3. 5. 241. BD. 5. 132C. 3. 1109. తరుకు, విస్తారము. (Compare నిట్టలము) ఇట్టలంబుగ, or — బస vastly : Thus, in this way.
 ఇట్టవడుట To spread ? వ్యాపించుట. Also written ఇట్టవడుచు BD. 3. 18. 6 28. Everywhere spreading.
 ఇటి This, like this : such as this. ఇటిరమ్మగ యునిటి మాము Padma 3. 23. KP. 1. 236.
 ఇటిక n. s. Brick R. 3. 18 metri gr.
 ఇటిది This, this sort of.
 ఇట్టలము See —ట—
 ఇట్టే Thus, at once ND. 5. 778.
 ఇట్ట, ఇట్టా, ఇట్టాగు, Thus, in this way. యిట్టరా Come here.
 ఇట్టాటి Such. ఇట్టాటియిండ్లలో In such houses.
 ఇట్టు adv. Thus, so, in this way.
 ఇదాఫలము * The musk orange : a species of citron. Heyne.
 ఇడికుడుములు A sort of cake H. 1. 118.
 ఇడియగొట్టుట To demolish. See ఇడియట.
 ఇడియట, ఇడికితడుట, or,—పోవుట v. n. To split, crack, fall to pieces, turn to powder or dust. To fall in, as a well. యిడికినవావి a ruined well.
 ఇడుకొనుట See ఇడుట R. 6 179. BD. 4. 1455.
 ఇడుట v. a. To give, offer, place, put, lay. To help to food. = వేయుట Compare విడుట. To set, plant, మల్లికె A. 4. 265 he planted thorns కుయ్యడగా Crying, screaming, uttering a cry గొడుగిడి holding an umbrella over them. BD. 4. 636. అడ్డమడుట To blindfold BD. 4. 1532. పూజకడుట to offer worship : to worship తాకట్టిడుట to pawn శబ్దిమడుట to sound, గంతులిడుట to leap. దొంగతనమిడుట To impute theft కనురెళ్ళిడుట, closing the eye. తలగడలిడ

చాతుర్యములిసి : placing their arms on pillows
 కూర్చుండనివారి they made him sit down.
 ఇదువు n. s. A breach or crack, a hole. Parij
 2. 44.
 ఇదుము n. s. Trouble, evil, plague, ill, misfor-
 tune, hardship. యదుములపెట్టుట To torment,
 grieve, plague. DRU. 980. ND. 3. 1035.
 ఇదుముడి plu ఇదుముళ్లు Trouble, see ఇదుము.
 ఇద్ద i. e. ఇదిన See. ఇదుట Placed, fixed, given.
 ఇద్దిన A sort of cake. H. 1 117.
 ఇతఃతరము * Henceforth.
 ఇతరు He, this man. See అతడు.
 ఇతరము n. s. Another thing.
 ఇతరములు ఇతరములు * Other, different. యదిఅన్య
 యమే యితరముకాదు This is injustice and
 nothing else. నిపుచ్చెల్లించవలసినదేయితరముకాదు
 You must pay it ; that's all.
 ఇతి * A particle denoting conclusion : enough ;
 finis. It is placed at the end of a chapter :
 or of a quotation.
 ఇతిహాసము * History : traditional accounts of
 former events : heroic history : as the Mahar
 bharat and the Ramayan. యంనుకుమేమి యితి
 హాసము What is the story regarding this ?
 ఇత్తడి or ఇత్తలి Brass.
 ఇత్తము Let us give. See ఇచ్చుట.... ఇత్తయ్య i. e.
 ఇచ్చుటయ్య Be pleased to give.
 ఇత్తరి This once : now. From తరి.
 ఇత్తలి See ఇత్తడి. Brass.
 ఇత్తము or యిత్తము we will give.
 ఇత్తక Six (at dice.)
 ఇత్తేని i. e. ఇచ్చితివేని BD. 1. 93.
 ఇత్యాది * And so forth, ectetera ఇత్యాదులైనవు
 లుకములు and other books. This word is re-
 presented by a cross + like the English sign
 for plus. ఇత్యాదికములైన * And the like.
 ఇత్సరుడు * n. s. A traveller.
 ఇది pro. She, it, this, that. Something. The
 infl. is దీని as is also the acc. as దీని నెరుగించువు
 Declare this. M. XIII. 5. 201. the abl. is దీని
 "hereby." M. 1. 1. 174. plu. వీరు masc :
 fem : and ఇది neut.

ఇదిగా So so, but so so, after a fashion, not well
 ఆనడతబహుయిదిగావున్నది that conduct is not
 the thing ; is not correct.
 ఇదిగో Interj. Look ! do you see ! behold ! here
 it is ! ఇదుగోయిస్తాను అదుగోయిస్తానని
 అంటాడు he puts me off with empty promises
 —Lit. Here I will give it you says he,
 there I will give it you ఇదుగోవస్తాననితె
 ప్పెను or యదుగోవచ్చెవసంచు he promised to
 return presently.
 ఇడె Look here (same as ఇదిగో.)
 ఇద్దరి On this side, or shore, see వరి.
 ఇద్దరు adj. Two, both (persons men or women,
 or gods) ఇద్దరున్నూ both of them. A negative
 verb requires this is to be translated *neither*
 as ఇద్దరినిన్నిరాలియ్యవద్దు. Let neither of them
 come in.
 ఇద్దము The measure called two రూములు. Mark-
 ed thus in accounts ౨.
 ఇద్దెన On this side, here see దెన.
 ఇద్దము * adj. glowing, shining. ఇద్దచరితుడు *
 He of glorious deeds. ఇద్దరూపి * He of glori-
 ous form.
 ఇద్దము * n. s. Sacred fuel used in sacrifice.
 ఇదన Made of iron.
 ఇదనుడు * The son of Ina or Surya viz. Yama.
 ఇనుకుట See on ఇంకుట.
 ఇనుడు A name of the god Surya.
 ఇనున Made of iron. యినన గాలును an iron chain
 యిననకర్చు an iron girdle : i. e. continence,
 chastity.
 ఇనుడి adj. Double, twofold.
 ఇనుడుచుట v. a. To double or redouble.
 ఇనుడుచెక్క n. s. Iron wood, see కుద్ది.
 ఇనుడును Twice.
 ఇనుడుకిలి, ఇనుడుడి Twice as much.
 ఇనుము Iron.
 ఇన్సూరు An absurd spelling for ఇన్సూరు.
 ఇన్ని (adj. Neuter) So many, thus many, ఒకఇన్ని
 a very little.
 ఇన్నిటికి For all this.
 ఇన్నూరు infl. ఇన్నూటి, Two hundred.

ఇస్సా adj. Certain ఇస్సావకశట్టుమ.లో in a certain town : in such and such a town.

ఇపుడు ipudu, or ఇపుడు ipdu. See ఇప్పుడు.

ఇశ్చ, Appertaining to the ఇశ్చ చెట్టు Bassia latifolia (సుహాకము) "the flowers are like berries, and when dried resemble a dried grape in taste: by fermentation and distillation they yield యిశ్చ సారాయి, a strong spirit: the fruit yields an oil which is used instead of melted butter: and has medicinal properties; the bark is used in obtaining a brown colour; the wood is durable and compact." Malcolm's Central India 2. 47. Col. Sykes in Madr. Journal 1838 p. 257. When the oil is squeezed from the seeds, the residue, like flour, called ఇశ్చ పిండి is used for soap.

ఇశ్చటి Of this time. ఇశ్చటితని The present business.

ఇశ్చ పూరాజనాలు A fragrant sort of rice.

ఇస్వతను i. e. ఈలాగునను.

ఇప్పించుట v. a. The causal of ఇచ్చుట) to deliver, to bestow, grant.

ఇప్పుడు Now, this time. యిప్పుటివాండ్లు The people of these days. యిప్పుడేవచ్చినాడు He is only just come.

ఇష్ట చెట్టు See ఇశ్చ.

ఇవాసారి adj. Ugly, nasty, frightful, -వెసారి See. ఎప్పై.

ఇబ్బంది n. s. Strait, inconvenience, ambiguity. తీర్థానికియిబ్బంది గావుననది Water is deficient or scarce. యిబ్బందిగావుండే Of a lukewarm undecided disposition: neither one thing nor the other. యిబ్బందితని A doubtful affair. ఇబ్బందిగాడు A mongrel: supposed to be begotten by a tiger on a leopard. యిబ్బందిగుర్రము A horse of doubtful breed.

ఇబ్బట్టు Scarcity, dearness. కాలముయిబ్బట్టుగావున్నది the times are hard.

ఇబ్బడి adj. Twice as much.

ఇబ్బడించుట v. a. To double.

ఇప్పేడ A certain tree.

ఇభము * An elephant.

ఇభయాన * A graceful woman; with an elephant's easy luxurious rolling gait.

ఇభి * n. s. A she elephant.

ఇస్కడు A ruler, a rich man. A. 2. 125.

ఇబడిక n. s. Brevity, compactness.

ఇముకు See యచగు.

ఇముడుట v. n. To be held. To remain, stay. డోషధముతతనికియిముడకపోయింది The medicine did not stay on the stomach డోషధము యిబడింది The medicine staid (or he kept it, or it remained) on the stomach. యాతమాచారము వానిలోయిబడివుండదు He will not be able to conceal this. నాగముత్రుట్టలోని దాడునా Will a snake always remain in one hole.

ఇముడుకొనుట v. a. To hold or reserve. ఇముడుకొన్నాడు He restrained himself.

ఇముడ్చుట v. a. To include, retrench, contract, hold contain, retrench, abbreviate.

ఇమ్మగు or ఇమ్మైన See ఇమ్మ.

ఇమ్మడి Double: see ఇనుమడి ఇమ్మడించుట v. a. To redouble.

ఇమ్మ The imperative of ఇచ్చుట to give. Give thou.

ఇమ్ము n. s. Opportunity, convenience, a place, a home. State, plight ఇమ్ములేని inconvenient: pinched. ఇమ్ములను i. e. బాగుగా.

ఇమ్ము adj. Convenient, suitable, opportune fitting.

ఇమ్మైయి adv. Thus. (See మొయి.)

ఇయ్యకొనుట v. n. To consent. Kuch. 1. 121 M. Sal. 2. 302. M. Dro. 1. 59. M. 3. 5. 175, 7. 320. Vasu 2. 160 &c.

ఇయ్యకొలుపుట v. a. To persuade.

ఇయ్యకోలు Desirable. G. X. 142.

ఇయ్యన This person. He. His honor.

ఇర n. s. A name of Saraswati.

ఇరకటము n. s. Strait, difficulty, narrowness.

ఇరకబట్టుట v. a. To withhold.

ఇరకాటకము n. s. Difficulty, strait, narrowness.

ఇరలవాండ్లు See యానాదీలు, ఏనాదీలు.

ఇరవు n. s. Place, abode or occasion:

ఇర్రుండుట v. n. To take place, arrive, suit, be convenient (i. e. పొందుట) To resort to. ఇర్రన See ఇర్రన.

ఇరి Small, little. నొక్కత్వము, అనిర్వము Dip. A. 2. 42.

ఇరికండ n. s. Trouble, strait.

ఇరికి The tree called Dalbergia Sisu.

ఇరికించుట v. a. or, చుకొనుట To insert, poke in, stick in.

ఇరికికొను v. n. To get in ; stick.

ఇరిగుచ్చులు Hard or firm కురుములు. A. 5. 109.

ఇరియుట v n. To be squeezed, crushed, powdered. To be jammed as a door.

ఇరివిలి n. s. A bore or orifice made with a పోగర or drill.

ఇరు adj. Two, both ఇరుగెలకుల both sides.

ఇరుకు n. s. Strait, difficulty, distress, narrowness. Closeness, contact. Narrow. In Sucas 1. 14. యిరుకువలిగుచ్చుచున్నలు Tight, squeezing యిరుకుతోడలుగల Whose legs touch.

ఇరుకుట v. n. To be squeezed, stuck in.

ఇరుకుమాను n s. Posts set in a gate way (i. e. తొగలకర్ర) like a turnstile to exclude cattle but admit men.

ఇరుకెలకుల On both sides. BD. 4. 1359.

ఇరుక్కినుట v. n. To stick, be caught, be inserted, be entangled.

ఇరుగడ On both sides.

ఇరుగు n. s. Nearness ; the neighbourhood. adj. Neighbouring, near, adjoining.

ఇరుగుడు చెట్టు n. s. A tree called Dalbergia Sisu అనొకము.

ఇరుగుపొరుగు; ఇరుగుపొరుగు adj. Neighbouring, adjoining, on both sides, hither and thither

ఇరుగెలకుల On both sides. ఇరుగొర Both shares, the whole, the gross crop. ఇరుచక్కి. Both sides. ఇరుచాళ్లదుక్కి A second ploughing

ఇరుతిక or ఇత్తిగ Six at dice see తిగ.ఇరుదూము Two tooms see దూము. ఇరుదెసల On both sides. ఇరుకొడవ (See తొడ) a pair. ఇరునాలుగు Twice four.

ఇరుసన Very poor, beggarly.

ఇరుము A covert, hiding place. B 8. 464.

ఇరుమైల, ఇరుమైలక On both sides ఉభయపాశ్చిములయందున్న A. 6. 28.

ఇరులు (K) Shades, shadows, darkness. ఇరులుకొనుట v. n. To become dark or obscure. To gather blackness. Vasu. 4. 6. N. D. 3. 372.

ఇరువంకల On both sides : from side to side.

ఇరువది Twenty; or two tens : see తొది.

ఇరునాయికట్టినది. n. s. Double palsy a disease wherein బలనూత్రములు are stopped.

ఇరువారము adv. On both sides. T. 2. 74.

ఇరుపు Opening, way, suitability. Place.

ఇరుపు adj Fitting, suitable, also hidden, unknown ఇరువైనవేల్పు an unknown god ఇరువైనవసువు bliss, not yet revealed. See—ర—

ఇరుపుడు or గుడు * The tree called Dalbergia Sisu.

ఇరువురు Both : two persons.

ఇరువై Twenty ఇరువైమంది twenty persons.

ఇరువైంకుట See యిరువు.

ఇరుగు A measure of capacity, being half a తూము. The axle tree.

ఇరులు Shades, darkness.

ఇరి A fawn, a hornless female deer.

ఇరింకులు Stares, wild looks. Mand. 3. 248. యిరింకులైన wild, stern, severe, wasting, harsh.

ఇర్లు Darkness, shades.

ఇర్లురు Both see యిరువురు.

ఇల * The earth : Loc : ఇలన, ఇలక, ఇల in the earth ; anywhere. This is often a padap.

ఇలకరించుట, తలకర్చుకొనివుండుట To be set, jammed, stuck. వానికితలయాలకర్చుకొనిపోయినది His head is jammed or sunk between his shoulders. ప్రాణముయలకరించుకొన్న P. 3. 196.

Hard to kill : having stubborn life అతనికొకండ్లయలకరించినది his jaws were set : he gnashed his teeth. A. 5. 13.

ఇలకోడి The grey cricket, cicada, or death-watch.

ఇలవరము, ఇలారము A shed.

ఇలి n. s. Food. Kuchelop. 3. 115. ఈగెటుములిపాముకుబలి పుట్టదు, వానియిందొయిదియుము

బలిధిక్షములుట. In the miser's house a fly cannot find a dinner.

ఇలింక, ఇలివెండ The tree called జేగురు, ఇండ్రవల్లి.

ఇలిపాపాణము, ఇల్లిపాపాణము Rats bane : corrosive sublimt.

ఇలు (for ఇల్లు q. v) A house బండారమిలు BD. 5. 708. See ఇల్లు.

ఇలుకు n. s. Cramp, sprain. ఇలుకుశట్టిన Sprained, Cramped.

ఇలుగుట, or శులుగుట To die, expire.

ఇలుబొట్టు (from కుట్టు) Lustration: walking round a house to keep away demons.

ఇలువడి Consanguinity: a household.

ఇలువరుశ Family, race, consanguinity. యలువరుశ గా At each house, from house to house

ఇలువేల్పు A patron saint or god.

ఇల్ల A Kanarese word for లేడు, నాస్తి Kuchelo. 2. 118. R. 1. 45.

ఇల్లంట్రిము See ఇల్లటము.

ఇల్లటము Residence in the house of his wife's father. యిల్లటశుల్లుడు He who resides with his father-in-law. యిల్లటముపెట్టిరి They kept their son-in-law at home. యిల్లటకాడు The son-in-law thus kept at home.

ఇల్లడ (i. e.) కాశ్రుకము; ఆశ్రునింక Dip.) Dwelling: committing, entrusting యిల్లడగాచేసి A. 5. 142 M 4. 2. 209. DRB. 482. Keeping in his house నన్నుయిల్లడచేసినాడు he made me dwell with him.

ఇల్లరి A house tax or hearth tax.

ఇల్లరికము n. s. Residence in his father-in-law's house. తనమామయింట్లోయిల్లరికమున్నాడు He resides in the house of his father-in-law. యిల్లరికముపెట్టుట To give a son-in-law house room. ఇల్లరికశుల్లుడు A son-in-law who lives in the family of his wife.

ఇల్లవ or ఇల్లవ n. s. A sort of fish.

ఇల్లటము See ఇల్లరికము.

ఇల్లముల్లితనము Scandal, tattle.

ఇల్లముల్లిసుద్దులు n. s Tattle, baek-biting, scandal.

ఇల్లాయము n. s. A house tax or hearth tax, quit rent.

ఇల్లాయి n. s. A wife, an honest woman. The plural is ఇల్లాయిండ్లు or ఇల్లాయిండ్లు.

ఇల్లింక See తొలిరిక.

ఇల్లముక్కుశలింన Bleeding at the nose, వానికియిల్లముక్కుశలింనెత్తురు కారినది he was bleeding at the nose.

ఇల్లు A house, a chamber, room. Genit ఇంటి. Dat. ఇంటికి. Loc. యింట్లో or యింట Plural యిండ్లు. Home, place, caste, family. మీరుయే యిండ్లవారు Who are you : of what family are you ? A place or space in a table of accounts. A square at draughts or chess. —యింటి దూరమైన ceremonially unclean, i. e. ఋతుకుతియైన In poems, కరునిల్లు is the భగము. Regarding శుచింకితి &c. see under ఇంటికి.

ఇల్లెడ Charge, guardianship. ఆధీనము.

ఇల్లెళ్ళిచేత A kind of fish. H. 4. 225.

ఇల్లవడి | ఆన గాయంటివరుశ | యింటినుర్యాద Padma. IX. 9. రాసుకుల కెక్కడియిల్లవడియంచుడు ధనస్తోమమునిండజేయ What do princes care for the *decencies of life*.

ఇవ * Like, similar అహమివ బహుశ్రాధవతః కుమకుభ వానివధ వానేవ Thou hast many (servants) like me, I have no (patron) like thee.

ఇవము n. s. A word coined from హిమము frost.

ఇవక n. s. Wetness, damp, slop, puddle.

ఇవతల adv. Hither, on this side, hereafter, next.

ఇవతలరా Come away. To come over to another party in a dispute, ఇవతలపున్నాము we stood on the outside ఇవతలికిరానిచ్చినారు they let us enter their country, they suffered us to approach. Genitive యవతలి of this side, ఆ యవతలివాండ్లు those who are on this side, or, of later days.

ఇవతలికి To this side : this way.

ఇవతాళింపు i. e. చలువకలుగుట.

ఇవలికి i. e. యవతలికి.

ఇవి These things.

ఇవియము The tree called ఘోషకా.

ఇవుకు n. s. Wet, puddle, damp.

ఇవురు for చిగురు n. s. A sprout.

ఇవురుట for చిగురుట v. n. To sprout or shoot.

ఇవ్వక Thus (for యీ this వక manner.) So.
 ఇవ్వక Giving. The participle of యిచ్చుట.
 ఇవ్వలి Hither, this. D. 9. 346.
 ఇవ్వెద This woman, she.
 ఇవ్వెళ్ళ Now, to-day. From యీ this and వేళ్ళ time.
 ఇషకు * A name of the month ఆశ్వయుజము.
 ఇషిరాసి * The rusty soapnut tree: a large timber tree; the wood is straight, strong and durable. Sapindus Rubiginosa. (Ainslie. 1st Edn. 213.)
 ఇషిక * n. s. A blade of grass, a reed, a painter's brush.
 ఇషు * adj. Such like. See ఇటు.
 ఇషు An arrow.
 ఇషువంటి Like this.
 ఇషువు * n. s. An arrow.
 ఇష్టము * n. s. Wish, inclination, liking, plea, sure, choice, ఇష్టమున * adj. Desired, dear beloved. ఇష్టమునదాకా As long as he pleased.
 ఇష్టక * n. s. A brick.
 ఇష్టతి * n. s. Wish, desire, inclination.
 ఇష్టదేవత * A patron saint or tutelary god.
 ఇష్టశకుట, To wish.
 ఇష్టలింగము The patron god or protecting deity.
 ఇషా See ఇట్లా.
 ఇష్టానోష్టిగా Agreeably, (talking, chatting) com. fortably.
 ఇష్టాశ్రమము * n. s. A good deed, a religious work.
 ఇష్టలాశకు * n. s. Pleasant conversation.
 ఇష్టి * n. s. Wish, inclination. A sacrifice: rite, ceremony.
 ఇష్టించుట * v. a. To desire, wish for.
 ఇష్టికరించుట * To be eager or willing (not a good word.)
 ఇష్టుడు * n. s. A friend.
 ఇష్టాశకు * n. s. A bow.
 ఇః interj. Fie! alas! poh! pah!
 ఇను n. s. Child, infant, pupil. R. 4. 6.
 ఇనుక n. s. Sand, బంగారుయినుక gold dust.
 యినుకపాతర A sand pit, confusion, a puzzle.
 ఇనుకతెన్నె A hillock, or sand hill.

ఇనుకదాశకుర n. s. A certain herb.
 ఇనుకతెన్నె n. s. A sand bank, see తిన్నె a hillock.
 ఇనుకదిబ్బ The same.
 ఇనుకదొండు or ఇనుకదొండు n. s. The fish called white caboose, or River whiting, dragonet: it is somewhat cylindrical, with a thick tail.
 ఇనుకశరణాశుండే Sandy.
 ఇనుకవేలు A creeping plant, of great beauty.
 ఇనుకు n. s. Sand.
 ఇనుకంత adv. A title: the very least, at all.
 ఇనుకవంటి adj. Such, such like.
 ఇనుకుల్లు n. s. Winged white ants, (termites.) These are eaten by the poor as a delicacy.
 ఇన్దుల్లం A wrong ablative of విన్దుర a leaf.
 ఇన్దువ An estate (vulgar for విన్దువ.)
 ఇన్దు interj. Fie! alas! pooh!
 ఇహము or ఇహలోకము Here: the present world or life; opposed to శురము a future state. "Here below" ఇహశరాదులవెరవక having no fear of God or man
 ఇహహి Ha ha ha! (in derision) R. 5. 144.
 ఇక్షరాము * This instant. For యక్షరాము.
 ఇక్షుఖండము * n. s. A bit of sugar cane.
 ఇక్షుపందము n. s. A stem of sugar cane.
 ఇక్షువనము * n. s. A sugar cane plantation,
 ఇక్షువు * n. s. A sugar cane. అనగా వెరుకు.
 ఇక్షుశరాశుడు * n. s. The sugar cane bowyer i. e. Cupid, whose bow is made of sugar cane.

ఈ

The vowel I as in machine, or ee, in seen, or ea as in mean, or ie, in mien It is best expressed by I, as in the French pronunciation of fine. Unless in poetry, and in the dictionary, this vowel is always written యి yi, and the character ఈ is chiefly used with Sanscrit words, as ఈశ్వరః.

ఈ This, these, as యివోటున in this place యి కావులు these farmers.

ఈ, ఇవ్వ, The root of ఇచ్చుట to give, ఇవ్వచాలను, or ఈచాలను I cannot give ఈ గాంచితి I wished to give. Also the imperative of the same verb. ఈ or యిచ్చు Give thou ఈండి or ఇవ్వండి Give ye. It sometimes, is a contraction for ఇవ్వను I will not give, thus పోవనీజు క్కు i. e. పోనివ్వనుసుమా BD. 5. 83. 595.

ఈండ్ర n. s. The name of the caste ఈండ్రవాండ్లు who draw the palm-wine ఈండ్రవాడు a toddy man ఈండ్రది a woman of the same caste.

ఈకడ Poetical for ఇక్కడ q. v.

ఈకు Give not thou. For ఇవ్వకుము from ఇచ్చుట. యాకుపోకులేని beggarly destitute, disorderly, యాకుపోకులేనితిగా in an irregular way.

ఈకుట v. n. To be inebred : see ఇంకుట. To drop off, as feathers.

ఈకువ n. s. Dampness, wetness.

ఈకె A feather, a pen, a quill.

ఈకె n. s. She, this woman. See ఈకె.

ఈక n. s. A flyపోకుటీక (from పోకు male and ట inserted) a male fly T. 4. 17. చ|| స్త్రీపాల కలు నిగ్రహమొక్క పోకుటీక యున్ బొల యక నియ్యరంతిపురి. Princes would if possible, keep out male flies from their seraglio. This expression is common in poems.

ఈక or ఈగా Part for యివ్వం గా giving.

ఈకపురి n. s. A spider : literally a fly-tiger.

ఈక n. s. Giving donation, gift. M. XIII. 5. 88. IV. 2. 207. యాగులు Gifts. M. XII. 6. 136.

ఈగు Under. This is the pl of ఈగుట.

ఈగుట v. n. To fail, lose : submit, (compare. ఏగుట.) To perish. ఒడుగుట, ఒడుట, డిస్సిపోవుట To be crushed. వక్రదుబడిపోవుట A. 5. 122. In R. 2. 105 గొడ్డునింక Ad sterilitatem removendam : that barrenness may be done away. యాగెదరాకటిచే. Hari Vams. 1. 23. They perish with hunger.

ఈగుట v. a. To enter, penetrate ఇంచునిల్లునివారినికనేల Bhallana 2. 50. Why lie to perish at

Cupid's feet, or, be a victim to love? నానిపోరంకమాల Vasu. 2. 91. entering. To give, bestow. Naish 4. 11. నీ! పానియ్యముననఘ్నోపాద్యమాల Here each line exemplifies it. To do away, పానొట్టుట Parij. 2. 90. (This is better spelt నీగుట) M. Anusa 2. 270. M. 3. 5. 308. To return good for good, or evil for evil ఈనినీ వreaking his spite. BRY. 2. 168. బన్నమునిగుడు BRY. 849. I will revenge my loss.

ఈచ adj. Lank, lean, withered, mishappen.

ఈచబోవుట To fall away, become lean.

ఈచుకపోయిన adj. Lean, withered, flabby. HD. 2. 933. BD. 8. 1127. శుష్కించిపోయిన.

ఈచుట v. n. To shrivel, wither, dry up.

ఈటిబోవుట v. n. To dry, waste, sink as a lake see ఈచుట.

ఈటె n. s. A dart a spear. T. 5. 110.

ఈటేపు On this side, hither. (See ఆటేపు.)

ఈటేరుట v. n. To cool or lose its heat as food.

ఈడ Here. See యిక్కడ. Anir. 3. 59.

ఈడంబోవుట or, —డబో—To retreat, retire, తగ్గుట M. I 1. 136 M. 14. 4. 68. T. 2. 160.

ఈడి Small ఈడుముంత a small cup.

ఈడిలలుట v. n. To halt, be weary. ఈడిగెలబడుట To hang back, linger, be reluctant. Chenn. 2. 42. Parij. 2. 62.

ఈడిగెవాడు n. s. A toddyman, or arrack drawer. These people, though Telugu, often speak the Hala Kannadi language.

ఈడితము adj. Lauded, praised, commended.

ఈడిపించుట or ఈడ్చించుట To cause to draw. See ఈడుచుట To drawl, prolong.

ఈడిబండాడుట To ruin, crush, destroy. చిన్నపుచ్చుట L. 2. 295.

ఈడు He will not give. See ఇచ్చుట. Bhaac. 9. 93.

ఈడు As an affix answers to వాడు a man కుక్కురీడు or కుచ్చురి a potter సానీడు or సాలెవాడు a weaver కన్నడీడు a native of the Kanadi country క్రావిడీడు a Tamil man వాననీడు a cook.

శుభు n. s. Equality, age, time of life, puberty : యా
 దై న equal. రెండుయేండ్లయీదుగల two years old.
 యీదుమీలింది She is beyond the age for mar-
 riage. యీదుమీరిన Nubile, grown. ABA. 3.
 141. Resemblance, similarity, proportion. A
 match, a rival. శుభుచాలిన or యీదువచ్చిన
 Grown, adult. యీదుచాలని or యీదురాని un-
 grown, raw, infantine.
 శుభుక n. s. Similarity, equality.
 శుభుచుట v. a. To pull, haul, drag. కండ్లలోచుటి
 కియీదుకొనిపోయినవి His eyes are sunken.
 శుభుచరచుట v. a. To equalize, to compare.
 శుభుశ్రు or శుద్ధు n. s. Pulling, dragging, impe-
 tus, hard breathing. A stitch in the side, the
 contraction of a limb. నీళ్లునిండాయీదుగొచ్చు
 న్నువి The water runs here with a great draught.
 కాలముయీదుకొండకట్టినాడు He is in great di-
 fficulties. శుభుశ్రు the పొదికట్టు or sill; the side
 post of a door.
 శుభుశ్రుట v. a. To mortgage.
 శుభుముంత n. s. A pot used as a milking pail.
 శుభులేని adj. Unripe, raw. Proceciuous, prema-
 ture.
 శుభువ n. s. Classification, sorting. Portion?
 share?
 శుభువచ్చిన adj. Ripe, mature.
 శుభె n. s. The name of a certain trec. A core or
 inner division of an orange &c.
 శుభెలి or ఇడవలి n. s. Rushes, bulrushes. The
 roots are called వట్టివేళ్లు. Some deny this. See
 శుభెచెట్టు.
 శుభెరటు v. n. To be effected, completed, attain-
 ed. To come to maturity. శుభెరిన. Ripe, ma-
 ture.
 శుభెర్పుట v. a. To effect, complete, fulfil, accom-
 plish. L. 5. 82. యీకష్టమీదెర్పిరినా if you will
 only get me through this distress.
 శుభ్యశరిత * Glorious, noble. BD. 6. 349.
 శుభ్రలశుభుట To be supine, on the back. Chenn.
 2. 42.
 శుద్ధుట—See శుభుచుట.

శుభు adj. Of the date. యీశుభుట A date tree.
 యీశుభుట totody, date-tree wine. యీశుభుట
 Dates. యీశుభుట date fibres. యీశుభుట
 a wicker box.
 శుభు n, s. Swimming, yeaning, bringing forth
 young (only applied to brute creatures.) యీశుభు
 కాడు a swimmer. BD. 3. 2279. యీశుభుట
 A canoe, a raft, a float. శుభుగొట్టుట To swim.
 యీశుభుట To swim or float.
 శుభుండు, శుభుడు, శుభుగాడు, యీశుభు He, this
 man.
 శుభు * Plague, pest, nuisance, evil, particularly
 of rats and drought.
 శుభు n. s. Wind, breeze. Kr. Ray. Vij. 4. 41. శుభు
 వగాలి a storm, a violent wind. Velag. 3. 187.
 శుభుర Stormy, violent.
 శుభుడుకోదాడు See on ఏదాడో.
 శుభు, or యీవ్వదు She does not give. Bhasc §
 100.
 శుభు A tree called కలవండ, or, రోషణము.
 శుభుట v. a. To accomplish, to deliver (in child
 bed.) ఆమెశుభుటినియీదినారు They delivered
 her.
 శుభుట v. n. To swim.
 శుభురు adj. Stormy, tempestuous, violent.
 శుభులూడుట v. n. To swim, plunge. చారిత్రము
 నేనీముద్రమునందుయీదులూడుతున్నాను I am
 plunged in a sea of troubles.
 శుభుశము * or, శుభుశుము * Such-like, similiar.
 శుభు See శుభుశ్రుడక.
 శుభుశ్రుడక n. s. The long grass of which brooms
 are made.
 శుభుశుము Lower, base. శుభుశుము Grain of an infe-
 rior quality.
 శుభునా Shall not I give? for యీవ్వనా. A. 6. 159.
 శుభునాయతము * Inferiority, degradation.
 శుభు for ఇవ్వని That will not give. Neg. p|| of
 ఇచ్చుట. యీనిదాట the not giving. B. 3. 617.
 శుభుక n. s. Bearing, calving, foaling. శుభుకయీశు
 n. s. A cow about to calve.

శుభ్రుట v. a. To produce (as fields of grain.) To
 yeon or bear (young.) To give forth, emit,
 (sound, or splendour.) ఈన గానినక్కు లపాలు all
 my care was thrown away. మెరుగులనిన Emit-
 ting radiance. నెలయొనినబండమున They flock-
 ed together as though the earth calved. Raja
 Sekh. 1. 157. (See Milton, P. L. 7. 463.)
 శునె The centric fibre in a leaf. వేళయొనెలు
 withes or twigs of the vepa tree.
 శునె గాజులు Name of a game among girls.
 శుబ్ది n. s. The dung of flies: which is supposed
 to turn into nits. A nit. శుబ్దికట్టు a lump or
 mass of nits. శుబ్దిపెట్టిన fly blown.
 శుపె This woman, she: applied to superiors on-
 ly. See ఆపె.
 శుత్స * n. s. Will, desire, volition.
 శుత్సితము * adj. Desired, hoped. n. s. Desire,
 wish.
 శుచిరి or—చి—adj. Useless, unprofitable. యాచ
 రిగొట్టు a ninny, a noodle.
 శుచిడ, or—డె She, this woman: See ఆచిడె.
 శుమి The not giving. బోవనీమికి To prevent his
 going. M. XII. 6. 86. కానీమి Refusal, check.
 R. 6. 44.
 శుమిరి Wet, moist. C.
 శుమె She, this woman.
 శుయన pro. He, this man.
 శుయన or శుయను She, this woman.
 శుర n. s. The inner flesh. The core of the heart;
 the flesh of inwards of an animal. A spindle or
 shank for winding thread.
 శురతార Here and there, this way and that, that.
 M. Dro. 3. 57. తీర్చకూడనిది, ఈగరానిది. OG.
 శుశుశులు D. శురతారలు More or less:
 some.
 శురము Genit. శురమి plu. శురములు, శురాలు A
 bush, clump, bower. పొడ. M. Sal. 2. 60. G. 8.
 114. HD. 1. 1551. ఆయారమిమరుంకున Be-
 hind the bush.
 శురలు See ఇ.—
 శురలు You, yourselves. Sec. శురు.
 శురశము Spite, malice. శుర్షము, క్రోధము.
 శురిక or కె A sprout, shoot. యారితెలకొనుట To

sprout, to arise (as love) R. 6. 44. 4. 115. ఆ
 తిశయము.
 శురితము * adj. Uttered, said, told.
 శురు For ఇవ్వరు They do not give. See ఇచ్చుట.
 శురు n. s. A nit.
 శురు pro. For మీరు. You. M. 1. 4. 239.
 శురు adj. K. Low, mean. శురెలుగు a low note, a
 voice. శురెండ Slight warmth.
 శురుపెన or శుర్పెన n. s. A comb, for extracting
 the nits or lice.
 శురేడు Fourteen. A hurdle on which a corpse
 &c. may be dragged.
 శుర్పుట v. a. To comb out nits. To louse.
 శుర్పెన See శురుపెన.
 శుర్షము * n. s. A sore, a wound.
 శుర్షము * n. s. Spite, impatience, envy, ill will,
 malice, intolerance.
 శుల n. s. Whistling, (See శుల) The same word
 is used for mewling, hissing, and lowing.
 శుళ * The name of a certain country.
 శులకరుచుట v. n. vide ఇలకరుచుట for which this
 is the better word. To retain life, to set, or
 gnash the teeth. పండ్లుగట్టి గాకరుచుకొని.
 శులగడ్డ A vulture.
 శులవిడుచుట, or శులవేయుట v. n. To whistle.
 శులా, శులాగు, శులాగున adv. Thus, so, in this
 manner.
 శులాటి, ఇట్లాటి Such as this.
 శులాదీవణి A torch: a sort of fire work.
 శులుగుట v. n. To die, perish. చచ్చుట. R. 1. 184.
 M. 2. 1. 167.
 శులుపు n. s. Respectability, honour: character,
 modesty, Vasu. 3. 106. మానము, అధిమానము.
 A. 5. 74. శులుపుటాండు honourable women.
 శువ Thou, thyself. See నీవు. The final A is inten-
 sive. R. 2. 291.
 శువల See ఇటీవల. . . శువలావల On this side and
 on that. BD. 4. 996. metri. gr.
 శువి Giving, liberality.
 శువిడె This woman.
 శుచిరి n. s. Wetness, moisture.
 శువు Thou. See నీవు. The initial N. is often
 dropt in verse. M. 3. 2. 35. T. 4. 25.

కు for యియ్యపు Thou dost not give. A. 4. 126.

కుపుత, or కుపుతన్ May he bestow! This is a poetical phrase. T. 1. 1. UR. 4. 242.

కువెడ, కువె She, this woman.

కుశాన * n. s. A title of Siva, regent of the north east.

కుశాస్యధూమి n. s. A burning place, ground where bodies are burnt: so called because it is at the north east of the village, and Siva is the god of that quarter.

కుశాస్యమూల * The north east.

కుశికుడు * Master, owner.

కుశుడు కుశ్వర * n. s. A title of Siva: a master.

కుశ్వరవేరు * Indian birthwort (aristolochia Indica) an aromatic plant: H. 4. 12. గోపల.

కుశ్వరి * An epithet of the goddess Parvati.

కుశ్వరుడు "The supreme ruler of the universe: God. It is applied to all divinities but in mythological and popular signification it mostly designates Siva. Also, the liberated spirit. A name of Siva: especially in a compound: when the image meant is a *linga*: as Visvesvara, Rameswara &c." W.

కుషణము * Love, desire. కుషణత్రయము * n. s. The three strongest affections of mankind viz.

వారేషణం, వివ్రేషణం, శ్రుత్రేషణం love of his wife, his wealth, and his child.

కుషక్తు * adj. Slight, small, little, trifling. కుషక్షేపము a slight difference.

కుషల్ * adv. Lightly, slightly, a little.

కుషిక * n. s. A reed for writing, a painter's bush, a pencil.

కుశి Dislike, hatred. Velag 3. 143. 150.

కుశి Minute, very small.

కుశిడించుట or—శిం— v. a. To hate, abhor, or dislike. యెర్రగన్నెరుపూలనీశిడించు Outblushing the rose. R. 3. 134. Parij. 3. 22.

కుశిడింపు n. s. Dislike, hatred. T. 4. 33.

కుశిపిట్ట The porcupine fish (diodon Hystrix.) It is nearly globular and covered with prickles.

కుశిపోపుట, కుశిరపోపుట To pine, shrink. శుష్కించుట Kanchi H. 2. 183. వనితలనూ రాష్ట్రీ వాకలచ్చ

టికిజనిమరలివచ్చినవిధంబీశిరపోనీకపూసగుచ్చిన తెరంగున నెరింగి ఇ||.

కుసు n. s. Dislike, anger, disgust. HD. 1. 1458. M. XII. 1. 24. Vasu. VI. 90. It is supposed to be derived from కుస్యఁ.

కుహ * Wish, desire, inclination.

కుక్షుణము * Sight, seeing, vision. Energy or creative will. Also, See కుణము.

ఉ

ఉ The vowel U, as sounded in put. The word కులి puli, a tiger, is sounded like the English word pulley: or as oo in foot. 2. The initial form ఉ is used in dictionaries and in poems: elsewhere ఉ wu is used: the sound remains unaltered. Thus ఉక్కు ukku, steel, is written ఉక్కు. 3. In common writing the vowel ఉ is shaped అ which in obsolete Telugu was a shape of the letter R. The character ఉ|| or అ|| in common business is used as a contraction for ఉత్తరము an answer, as ఉ|| means a question. 4. Many Telugu words use A or U at pleasure: particularly in the second syllable Thus వాలుX valuga or వాలX vāluga కరచుట or కరుచుట|చందుమామ|చందమామ|బుడములు బుడుములు|మెరగు|మెరుగు|వరశి|వరుశి|అటక|అటుక|తరుము|తరము|తలకరించు|తలుకరించుట. If one of these forms does not occur we must look for the word with the other spelling. 5. In some Telugu compound words, a final U is sometimes dropped, though the next word begins with a vowel: thus చేటుపాటు becomes చేడ్పాటు. 6. ఉ, or యు, or ను is a sign of the conjunction. Thus యిదియు అదియు idi—yu adi—yu: both this and that. వాడున్ను వీడున్ను vādu—nnu, vidu—nnu. Both that man and this man. ఇదియుకలకాదు. Anir. 3. 57. nor can this be a dream. Sometimes it is used only after the last word: as వాడునేనున్ను. He and I. Elsewhere it is attached only by the

first word: thus కాంతామనియునుచంద్రుడు. T. 4. 10. It is used with verbs : as నేనురానూ లేదువిసనూ లేదు I neither went there (to the wedding) nor heard of it.

ఉ or ఉ|| In poetry denotes a stanza in the metre named ఉత్పలిమాల.

ఉంకించుట v. n. To start : to spring. YD. 2416.

ఉరుతరశక్తి మైయుంకించియొససి he collected all his force to spring. In T. 2. 101. కనకాంతనుజేరచెనకంకనుంకించి వెనకటికిదిమాటయనుచు వెరచు|| In Vijaya 2. 27. శయ్యకశ్రుదల్లనదార్పిటుకొలించనుంకించుబయంబునంటగమకించు. To start, as in surprize. = ఉలికిపడుట.

ఉంకుటుంకరము A ring. H. 4. 201. described as a wedding ring.

ఉంకువ n. s. A dowry, a wife's portion. M. 3. 3. 120. Also, a rest, resting place, a support. BRS. 26.

ఉంకటము A sort of shoe? a shoe latchet?

ఉంకరము A ring, a finger ring. R. 6. 17. 8.

ఉంకరశ్రువేలు the ring finger, or third finger. Sucas. 2. 262.

ఉంకడి n. s. A disease amongst cattle arising from their grazing on the sprouts of జొన్నలు as in England they are injured by eating clover.

ఉంకుంక A sound imitative of the first sounds an infant utters. Sar. Dwi. 52.

ఉంచి See on ఉంకి contracted for నుంచి q. v. తన్నుంచి he of himself.

ఉంచికొనుట or ఉంచుకొనుట To keep for himself, to keep a mistress, to entertain in service.

ఉంచుట (Causal of ఉండుట to be: or dwell.)

1. To place, put, set, lay, keep, deposit, appoint, retain, preserve, reserve.
2. To cast (a glance.)
3. To let, hire for rent, farm out.
4. To lay out money.
5. To bargain for, stipulate.
6. To bestow or give in marriage.
7. To produce young or fruit. చెట్టుకొన్ననలుంచె the tree produced young buds.
8. To leave to itself, let alone, put out of view. To differ, postpone. ఆమాటలువుంచు Leave off these assertions.
9. To fix or imprint (a kiss.)
10. To preserve. మదిలోవుంచుట To bear in mind.

11. To leave to an heir. 12. To feel or entertain love. అదివుంచుడి Be it so : I grant that. తమరుదయవుంచవలెనది your honour will not forget me : a phrase for farewell : or, " your most obedient servant."

ఉంచ్చము * n. s. Gleanings. ఉంచ్చపుత్తి * Living on alms.

ఉంచ్చితము * ఆనగా, సాంద్రమైన, నిండినమైన Filled, full. A. 6. 131. I. 153.

ఉంట i. e. ఉండుట q. v. Vasu. 5. 23. చెప్పరాకుంట. KP. 1. 96. your being unable to tell the story.

ఉంట, or ఉండ A lump. A pellet, earthen ball, a marble. A pill or bolus : a comfit : a lump of tamarinds or cowdung. ఉంటబిల్లు A pellet-bow. ఉండపీల్లు వేయుట To ballot. ఉంటసూలు A bottom or ball of thread. కొబ్బరెఉండ్రాళ్లు A sort of cake.

ఉండకట్టుట v. a. To settle, ascertain, verify, look to, take care of. To destroy.

ఉండగోవి A rod, a staff: లాతము. OG.

ఉండచూచుట v. a. To survey, muster, overhand. కూలిమాత్రమువుండచూచుకొని Looking only for payment of his hire.

ఉండమి. (negative noun of ఉండుట) Absence : the not being there. M. 3. 1. 157.

ఉండ్రాళ్లు ఉండుక See ఉండ్రము.

ఉండి Past p|| of ఉండుట. (As an affix,) by, through.

Or, ముంకి q. v. a poor's box.

ఉండించుట (causal of ఉండుట.) To stop, place.

ఉండుట v. n. To be, exist, live. See లేదు. 2.

To reside, dwell. 3. To remain, stop, stay. 4.

To last, endure. 5. To keep still, stay quiet ;

continue. 6. To wait. ఉండిపోవుట To stand

over, remain, as a surplus. 7. Governing a dative

(as, *uxor est mihi*, I have a wife) it means

to have. నీకు తెలివిలేదా have you no sense?

నాకు భార్యవుండగా as I have a wife. 8. Else-

where the nominative is used : as in *Vema* క

నకముపున్నవాడు He who possesses gold.—To

keep a feast. Thus విజయదశమిపుండినారు they

kept the feast so called. తలనుమేమిలేదు He

had nothing on his head. ఉన్నమాటయిది This

is the fact. ఉన్నరూపము The true form. Rea-

lity. నేను ఆ పూర్ణోపదిదిగములుంటిని I remained there ten days. వాడు [యింట్లో] వున్నాడా is he at home? వారంతరి వా గావున్నాడా is your father well? i. e. is he alive? ఉన్నట్టేవుంది suddenly, just as they were. The sense varies with the form as ఉన్నారు they are; but వుంటారు they dwell. రేళుదాకవుంటారా will they remain till to-morrow? ఉంటారు yes. ఉండరు no. అక్కడవున్నారా are they there? ఉన్నారు yes: లేరు no.

ఉండ్ర or ఉండ్రము n. s. A ball.
 ఉండ్ర or ఉండ్రని adj. Round.
 ఉండ్రకంఠ n. s. A bramble with hooked thorns.
 ఉండ్రములు, ఉండ్రాలు, ఉండ్రాళ్లు n. s. Biscuit balls offered to gods and particularly to Ganesa.
 ఉండ్రాళ్లపండుగ or ఉండ్రాళ్లతదై a feast kept by women who pay their vows thus. The date is భాద్రపదపంచమి శతదినయ భాద్రపదా Bahula Taddiya.

ఉండ్రీ Undrī. They were. R. 2. 125. For ఉండ్రీరి from ఉండుట.

ఉండురువు * n. s. A rat.
 ఉండుడము n. s. Keeping. కాళిదాసువుండుడములో వున్నబోగండ్లి who was kept by the celebrated poet Calidasa.

ఉంపుడు adj. Kept.
 ఉంబ n. s. The lowing (of oxen; an imitative.)
 ఉంభన * అనగా ముంపుడము n. s. Sinking, depressing. A. 2. 75.
 ఉంభివ. = శ్రయ్యబద్ధ.

ఉక్త n. s. Heat, closeness, contracted from the verb ఉడుకుట.
 ఉక్తనామిట, ఉక్తనామిట or ఉక్తనామిట v. a. To crush his pride: To humble: to dishearten.
 ఉక్తనామిట v. To sink or faint. To be disheartened.
 ఉక్తరి Weakly. See ఉక్తు and అరి.

ఉక్తరుట v. n. To ebb, strength to be exhausted, to faint. ఉక్తరించుట To cut the throat (this is now a vulgar phrase.) ఉక్తరిగి Being ruined, నానుడ్యము లేకపోయి.

ఉక్తశము n. s. The vanguard, pickets round a camp.

ఉక్తించుట Error for ఉక్తించుట.

ఉక్తిదము Joke, jest.—ఎకశక్తము. OG.
 ఉక్తిరిక్తిరిగావుండే Close, suffocating, oppressive.

ఉక్తివము n. s. Baseness, vileness, cruelty. కఠటము, కుశ్చితము. M. Santi. 2. 369. adj. Vile, base. ఊద్ర. M. 3. 161. ఉక్తివుడు n. s. A wretch or rascal. M. 5. 1. 28. 2. 51.

ఉక్తు n. s. Steel, strength, vigour, potency, pride. BD. 5. 281. తెలఁగువుక్తు A very tough sort of steel. R. 5. 197. ఉక్తుతీగ n. s. Steel wire. ఉక్తుతునియ n. s. A bit of steel, a heart of steel, a brave, sharp or active man. ఉక్తుశున్నము n. s. Ashes of calcined iron: scorie; calx.

ఉక్తర n. s. Maccaroons, or sugar cake.
 ఉక్తలుడు Wretch, cruel man. DRA. 289.

ఉక్తము * Spoken, said, uttered.
 ఉక్తి * n. s. Speech, speaking, a word, an expression.

ఉగము An age (యుగము. *)
 ఉగాది n. s. The Telugu new year's day. From యుగాది*.

ఉగ్గ adj. Tight, fast. ఉగ్గపట్టుట v. n. To determine? Kalah. 3. 122. ఉగ్గపోసుకొనుట v. a. To resolve on starving?

ఉగ్గడించుట, ఉగ్గళించుట v. a. To use, to utter (language or expression.) To remember, bring to mind. To mention, speak of. To use or calculate in the head without writing. To utter notes: to trill or harmonize. M. XII. 6. 368. T. 3. 332.

ఉగ్గడింపు or, —ళిం— n. s. Eloquence, voice, argument.

ఉగ్గము n. s. A cord or suspender, attached to any thing, for the purpose of carrying it about.

ఉగ్గాడుట To tread to pieces, destroy.

ఉగ్గించుట v. a. To weave of a close texture so that there be no interstice between the threads either of the woof or warp. Also to flatter or laud? ధూషించుట.

ఉష్ప n. s. A wrinkle or plait in cloth. Confusion.
 A drink for infants of castor oil and the nurses milk. Also spelt ఉంక.
 ఉష్పట v. n. To alight, descend, dismount. ఉష్పలు See ఉష్ప.
 ఉష్పలుబారుట v. n. To be confounded, confused, run into a knot, in spinning or twisting. To be entangled, to run into wrinkles.
 ఉష్పవడి Knotted.
 ఉష్పత్తుగా adv. Unexpectedly. Frightfully.
 ఉష్పత్తులుపడుట To be in a fright, or confused.
 ఉగ్రులి, ఉగ్రులి=ఉగ్రులి.
 ఉగ్రము * adj. Angry, wrathful, fierce, furious, violent, cruel. ఉగ్రము, or, ఉగ్రత Fierceness.
 ఉగ్రుంపుట * v. n. To be enraged.
 ఉగ్రాణము n. s. A store house : pantry, a treasury. ఉగ్రాణపువాడు, ఉగ్రాణి, ఉగ్రాణికుడు A steward, a butler, a storekeeper, a treasurer. Headman of a village ; or village bailiff. (so called at Mangalore.)
 ఉగ్రాయుడు * n. s. ' Fierce-eyed,' an epithet of the god Siva. ఉగ్రుడు * n. s. Fierce : an epithet of Siva.
 ఉఘే ఉఘే ఉఘే A cry like Hurra, Huzza ! Also used when lifting a corpse.
 ఉవిరము * Free gift; gratuity; donation, a present.
 ఉవిరము * adj. Proper, agreeable. Free, gratis, for charity. ఉవిరముగా adv. Freely, as a gift, of his own pleasure, fairly, by fair means, without money or price. ఉవిరజ్ఞ * Knowledge of what is right. ఉవిరవంతుడు A prudent man : a man of foresight.
 ఉచుక్తు మనుట v. To sob, moan. ఉచుక్తు మని (anuk) suddenly; flashing briskly.
 ఉచ్చ n. s. Piss, urine. ఉచ్చమాటలు Filthy language. ఉచ్చబోయట v. n. To make water.
 ఉచ్చము * n. s. The zenith, the meridian, the vertical point in the sky. ఉచ్చము * adj. Vertical, high, tall.
 ఉచ్చందము * adj. Quick, hasty, sudden in temper. ఉచ్చండుడు, త్వరపడేవాడు. D.
 ఉచ్చుమల్లి A jade, a slut, a vixen. HD, 2. 1091.

ఉచ్చయము, అనగా ఆడుదానికొకకట్టు. D.
 ఉచ్చరించుట v. a. To pronounce, articulate : recite, say.
 ఉచ్చాటనము * n. s. Routing, driving away. ఉచ్చాటనముచేయుట * v. To exorcise, drive out, (evil spirits.) [recitation.
 ఉచ్చారణము * n. s. Pronunciation, utterance, ఉచ్చావరము * adj. Diverse : not of one sort.
 ఉచ్చావరముగా * adv. Up and down, high and low. నన్నుచుచ్చావర్చుము గాతిట్టినాడు he called me all sorts of names.
 ఉచ్చి n. s. The crown or top of the head.
 ఉచ్చింత or ఉచ్చిత The gigantic swallow wort : HK. 3. 70. ఉచ్చింత= అలర్చాకము. Rox. 1. 571. వికీణము. D.
 ఉచ్చిచిరె, or, ఉచ్చిరే Hey! hiss! a word used in setting a dog on to fight. BD. 7. 55.
 ఉచ్చు n. s. A slip-knot, a noose, a halter. Vish. P. 8. 410.
 ఉచ్చుట v. a. (For ఉచ్చుట q. v.) To take, seize, draw. ఉచ్చుచెప్పె he cried avaunt. M. 9. 1. 314. v. neut. To rush. M. 4. 5. 194. దూరుట. D.
 ఉచ్చైశ్రవము or ఉచ్చైశ్రవస్సు * Name of the horse of Indra. [meridian.
 ఉచ్చము * n. s. The zenith, the vertical point or ఉచ్చాటనము * Error for ఉచ్చాటనము *.
 ఉచ్చిష్టము * n. s. Spittle, the leavings or fragments of the table. మధుచ్చిష్టము a bee's leavings, i. e. wax.
 ఉచ్చానము * adj. Swollen, turgid.
 ఉచ్చంఘలము * adj. Self willed, perverse, unrestrained. అడ్డుములేనిది. D.
 ఉచ్చైదము * Loftiness. Error for ఉచ్చైఘము.
 ఉచ్చయము, or, ఉచ్చాయము * n. s. Height, the highest point : exaltation. అత్యుచ్చాయఃపతన హేతుః Great exaltation leads to downfall.
 ఉచ్ఛ్వాసితము * n. s. Breathing. Dasav. VII. 91.
 ఉచ్ఛ్వాసము * n. s. Breath, breathing, a sigh. యెఱువారి. D. జలం ఛ్వాసము A sough or drain. A. 4. 194.
 ఉచ్ఛ్వాసనిరోధము, * i. e. ఉబిరికట్టు n. s. A stoppage of the breath from stitch or other bodily pain.

ఉజ్జ n. s. Guess, estimate. From ఉహ.

ఉజ్జించుట v. a. To cease from, lay aside, desist from. విశివిశాట్టుట. D.

ఉజ్జనచేయుట The same as బుజ్జించుట.

ఉజ్జయిని n. s. Ujjain or Oojein or Ougein in Malwa : once the capital of the Maharata chief Saindhya. (Scindia.)

ఉజ్జాయింపు n. s. Conjecture, guess, estimate.

ఉజ్జి A match, a rival.

ఉజ్జివేయుట To match: to pitch against each other.

ఉజ్జీవనము * Animating, inspiring with life, vivification. ఉజ్జీవించుట v. a. To vivify.

ఉజ్జీవిష * Desirous of life. జీవితుమిచ్ఛ గల. G. 5. 166.

ఉజ్జవకల్లు Pumice stone.

ఉజ్జృంభితము * Bursting forth, betrayed, manifested, as any passion.

ఉజ్జిత * adj. Left, abandoned.

ఉజ్వలము * adj. Splendid, radiant. ఉజ్వలాంగి * adj. Lovely in form.

ఉటంకము n. s. Summing up, stating, citation.

ఉటంకి adj. Clever, active, ready, nimble, brief.

ఉటంకించుట v. a. To note, make a note, or abstract of; to note down as a memorandum. To state, cite. To sum up or abstract.

ఉటంకితనము Vivacity, briskness.

ఉటబము * n. s. A hermitage: a cell formed of leaves. కుణాశాల.

ఉట్టి plu. ఉట్టు n. s. A fibrous network sling, in which pots &c. are suspended from the beams of the house: or from a stick thrown across the shoulder. కలిహాసిన వెనక నుట్టికనుగొననేల To long for the lesser after getting the greater. Shutting the stable door after the horse is stolen. ఉట్టూడినదివచ్చింది It came down by the run, it fell down flat, it came upon him like a clap of thunder. చింతపండుయొక్క పుట్టు The fibres inside a ripe tamarind.

ఉట్టిలిల n. s. A rivet.

ఉట్టికడుట v. n. To start forth. To be manifested, as a passion.

ఉట్టు n. s. Salt land; fit for the manufacture of salt. ఉత్పవట్టి. D.

ఉట్టుట v. n. for పుట్టు To be born.

ఉట్రవశియములు n. s. plu. A rich dish, a kind of polao of rice and spices. వానిసొమ్ము పుట్రవశియము గా సొట్టోవేసుకొన్నాడు He took that man's property as quietly as he would have eaten his dinner. It was nuts to him.

ఉట్టతదై or ఉట్టశండుగ See ఉట్టి.

ఉట్టబొడ్డి or బొడ్డి n. s. A certain plant.

ఉట్టు The plural of ఉట్టి q. v.

ఉడక పుట్టుట To boil. To scour silver by boiling it with tamarind juice to take off the tarnish.

ఉడవ A sort of fish. Russel, plate 67, called Gerres mentosus, a species of Zeus.

ఉడికించుట v. a. To dress or cook victuals, to boil, to place on the fire. To debase, disgrace. L. 7. 120.

ఉడికిలింపుట v. n. To be distressed or hurt.

ఉడికిలిచ్చుట To annoy.

ఉడికిలుట v. a. To feel sore or hurt, to wince or be annoyed.

ఉడికిళ్లు n. s. Torment, pain.

ఉడిగము n. s. Service, a job, a task, slavery: domestic service. or, ఉ.—

ఉడిగి, ఉడిగిచేయుట To do at intervals. See ఉడుగుట.

ఉడిగించుట v. a. or ఉడిగేటట్టు చేయుట To weaken, or lower or starve. To loosen. To turn out, cause to leave, quit &c. to check, stop, bridle.

ఉడిగిపోవుట See ఉడుగుట.

ఉడిపుచ్చుట v. a. To do away, renounce, (shame.)

ఉడిపోవుట or ఉడిపొవుట v. n. To become blunt, to fail, to be spoiled. ఉడిపొక or ఉడిపోక Failure, blunting. ఉడిపొని Incessant, un-failing.

ఉడిపొక Patience, gentleness.

ఉడు * A constellation or lunar mansion.

ఉడుంబరము The glomerous fig tree—మెడిచెట్టు
more commonly spelt—ఉడు—

ఉడుకపోస్తుంది It is sultry (from పోయు to pour.)
To be oppressed with heat. The weather to be
close and oppressive. To pour into a pot in order
to boil.

ఉడుకాడించుట (from ఆడించుట To cause to play.)
To roast, plague, joke, vex one for amusement.

ఉడుకు n. s. Boiling, ebullition, bubbling, whether
caused by heat or the gush of water : heat.
కండ్లువుడుకు చేస్తుంది My eyes smart or burn.

ఉడుకు adj. Hot.

ఉడుకుట v. n. To boil, to bubble with heat, to
seeth. To be hot, feverish from heat, to boil
with rage. ఉడుకుట్లు పెట్టుట To irritate, make
his blood boil. ఉడుకుబట్టుట To simmer or be-
gin to boil.

ఉడుగలము * A constellation. ఉడుగలపీఠి * The
heavens.

ఉడుగర n. s. Any present given to a bride or
bridegroom, during the celebration of their
marriage. A. 6. 190.—కట్నములు. Swa. 5. 123.
Das. 2. 126. A. 6. 189.

ఉడుగుట v. n. To fall away, grow thin, lean or
emaciated, decrease, to be cast off, to be re-
moved, as a stone or chain : to be exhausted.
To pause, halt, stop. To cease, abate, leave,
quit, or relinquish anger. To cease or depart
as desire. To be shaken (as a resolution.) M.
2. 2. 126. కానుపు ఉడిగినది Breeding has ceased.
ఉడుగక Ceaselessly, incessantly. All at
once.

ఉడుగుబోతు A shrew.

ఉడుర, ఉడుతా A squirrel. ఉడుతాభక్తి The
squirrel's devotion. Kuchelo. 1. 130 see DRY.
298. When Rama was building his bridge
between Ceylon and the main land, the squirrel
came to lend his little aid : Rama in ap-
probation stroked the squirrel down the back,
which accounts for the white marks seen up-
on it. The final vowel is long or short at plea-
sure as these quotations prove.

ఉడురలి * The constellations.

ఉడురలము The Madras name for the herb *mint*.

ఉడువ Scent? Fragrance? వాసన. BD. 3. 1319.

ఉడువము* n. s. A float or raft. The moon.

ఉడువకుక్క n. s. A kind of hound. Swa. 4. 78.

ఉడుపు n. s. A suit of clothes; a dress.

ఉడుపుట v. a. To efface, to turn out, to do away,
wipe away, remove, to subtract in arithmetic.
To leave (unaltered), to stop or cease (as a
song.)

ఉడుపుప్పము * n. s. The scentless china rose.

ఉడుము n. s. The animal called the iguana. (కోఢా;
కోఠిక.) ఉడువపిల్ల The young guana: more
correctly the lizard. When grown old, it is
called ఉడుము. In fact the two animals are con-
founded. It is supposed to be double tongued :
a deceiver is therefore compared to it. ఉ-
డుముపోయినా చెయివదిలించుకొని వచ్చినాడు If
you catch a guana (like a Tartar) you are
lucky if you can only get your hand out of
its grasp. See note on కోఠిక, and కోఢా.

ఉడుపు n. s. A lunar mansion, a star.

ఉడుపుర The plant called వాయసిశౌళము.

ఉడ్డ, ఉడ్డా n. s. Four, a parcel or pack of four,
an assemblage or collection, a heap or pile.

ఉడ్డాచేయుట v. a. To collect in a heap or crowd.

ఉడ్డాడించుట To palter, play backwards and for-
wards. Satyab. 1. 114.

ఉడ్డినము * n. s. Flying, soaring.

ఉడ్డుకుడుతుట v. n. To be out of breath. To be
at his wits' end. To be suffocated. స్నానమందు
నీళ్ల చలికి ప్రాణములు వెడ్డుకుడుతున్నవి The cold-
ness of the water took away my breath. పిల్ల పా-
లుడ్డుకుడిచినది The infant was choked with pap.

ఉడ్డూలకము adj. Grand, fine.

ఉడ్డుధివుడు * Adonis, the moon, as "prince of
stars." R. 5. 225.

ఉణుజు n. s. A sort of fish.

ఉతక n. s. The pivot under a door : a hole in the
threshold contains this pivot, on which the door
turns. ఉతకయెత్తుట To lift a door off its hinges.
See ఉత్రాసి.

ఉతికించుట v. caus. To get washed, have it
scoured. Causal of ఉతుకుట.

ఉతుకపార Threadbare.

ఉకుకుట v. a. To wash, scour or bleach. To drub, lick, thrash. ఉకుకుకాట A cloth new washed, ఉతకతానకువేయుట To send clothes to wash.

ఉత్తంక * Great eagerness.

ఉత్తటము * adj. Abundant, resistless, excessive : high.

ఉత్తరము * n. s. A mass or heap అమృతోత్తరము a lump of nectar, మానప్రాత్తరములు crowds of men.

ఉత్తర్నము * n. s. Excellence, superiority.

ఉత్తలదేశము The country of Orissa, for which this is still the native name.

ఉత్తశము * n. s. Some sort of weapon. ఉత్తలిక * Desire, longing.

ఉత్తల్యము * adj. Superior fine, grand, ఉత్తల్యదశ good fortune.

ఉత్తారము * n. s. Winnowing.

ఉత్తాచము * n. s. A bribe.

ఉత్త్రుకూరిము * Coming forth. Deviation : setting out. ప్రాణోత్త్రుకూరిదశలో at the moment the soul leaves the body.

ఉత్త్రుకము * n. s. The cormorant, ospray, or sea eagle. Hatred, detestation.

ఉత్త adj. Mere, bare, plain, actual, just, simple ; empty, idle, naked, vain, useless, downright ; in jest, not serious, not in earnest, false. ఉత్తశ్చదు. On common occasions, in general, in ordinary, between whites ; ఉత్తదొంగశుని.

Simple or unaggravated theft, also actual theft. ఉత్తగుర్రము A horse without any one on him : by itself, ప్రాణేవారున్ను పుత్రవారున్ను Those who write and those who do not. ఉత్తమనుష్యులు, or ఉత్తవాండ్లు. Idlers, idle folks, bystanders, unconcerned persons, ఇచ్చినశ్చదు పుంటివా పుత్తిశ్చదు పుంటివా were you present when he gave it, or at some other time ?

ఉత్తండములు, ఉత్తండాలు n. s. plu. A sort of gold necklace, worn by a woman.

ఉత్తంభిత Planted, set. = హనుకొన్ను Vasu. 6. 137.

ఉత్తంశము * n. s. A earring : a tire or tiara.

ఉత్తంశిరము * Set as a crown ఉత్తంశిరకరవ్యవస్థకు joining his hands on his head.

ఉత్తంశుడు * n. s. The chief or noblest one. ఉత్తంశుడు The cook the of crew.

ఉత్తశము * adj. Dried. Dried flesh. కరకట్లు.

ఉత్తసు * A good woman. Dipic.

ఉత్తము * adj. Excellent, best, virtuous, chief, principal, first. ఉత్తముపురుషుడు In grammar the first person. ఉత్తమర్ణుడు * n. s. A creditor.

ఉత్తమాంగము * n. s. The principal member, i. e. the head. ఉత్తముడు * A most excellent man. ఉత్తమాత్తము * adj. Superlative, most good, best of the excellent.

ఉత్తర The 12th lunar mansion. ఉత్తరాశాద్ర The 26th mansion.

ఉత్తరము * n. s. An answer, a reply. A letter or epistle. The north. A command, ఉత్తరశ్రుత్యుత్తరములు question and answer, ఉత్తరకుమారుడు the name of a certain self-conceited hero, ఉత్తరకుమారశ్రుజలశులుకుతాడు he is a mere braggart.

ఉత్తరము adj. Secondary, subsequent, ఉత్తరభాగము the sequel or supplement, ఉత్తరరామాయణము the sequel to the Ramayan. This is a poem describing events that happened before the earliest occurrence in the Ramayan. In like manner the ఉత్తరశాశ్చంద్రకళ tells what happened in the previous birth of the hero. Northern, ఉత్తరఖండము the northern division of the country, ఉత్తరసాధనము a further means or dernier ressort, ఉత్తరసాక్షి a subscribing witness, ఉత్తరశత్రుము the opposite party.

ఉత్తరంగము * n. s. An arch over the door frame.

ఉత్తరక్రియలు * n. s. plu. Funeral rites, obsequies, " a commemoration." The duties and rights appertaining to a chief mourner.

ఉత్తరబంధము n. s. A gold chain, which Hindus of all ranks of classes may wear in the same manner that those of the superior castes wear the బంధము.

ఉత్తరము * n. s. Passing, crossing.
ఉత్తరము See — రేసి.
ఉత్తరశతకము * The hypothesis, second part, or deduction from an argument, see ఉత్తరాధము
ఉత్తరవాదము * n. s. Responsibility, security.
ఉత్తరవాదముచేయుట * To make good or repair a deficiency. To pay the forfeit.
ఉత్తరవాది * Responsible. He that is answerable. A respondent or defendant, a security. ఉత్తరశతకము An ulterior or superior Court. ఉత్తరాది * The north, northern. ఉత్తరాది దేశము The north country. ఉత్తరాయణము * n. s. (from s. ఉత్తర the north and s. అయనము going.) The sun's progress to the north of the equator, the period of the year during which he is north of it. ఉత్తరార్థము * n. s. The "second part" of an argument being the the demonstration or exemplification of the పూర్వార్థము or assertion first made. ఉత్తరాసాదము n. s. The 21st of the lunar mansions. ఉత్తరాశుంకము * n. s. A cloak : an upper or outer garment. ఉత్తరీయము.
ఉత్తరాశి, ఉత్తరాశులు n. s. The beam above (the lintel and sill) and piece of wood below the doorway, in which are inserted the pivots upon which the door turns.
ఉత్తరించుట v. a. To cross or pass over. To amputate : to sever cloths woven in one piece, to refund, repay, restore. నితలకాయపుర్రరిస్తాను I will knock your head off = కుండించుట.
ఉత్తరీయము * n. s. A cloak, an upper or outer garment.
ఉత్తరువు * n. s. Answer reply, order, or command, permission, leave, conge ఉత్తరువుచెప్పట v. n. To answer or reply. ఉత్తరువుచేయుట To order. ఉత్తరువువుచ్చుకొనుట * To take leave. ఉత్తరువుయిచ్చుట * To dismiss, give leave, direct.
ఉత్తరేలు or జి or సు. The plant termed Achyranthes-aspera, ఉత్తరేణిముల్లు burs that stick to clothes : (des glouterons.)
ఉత్తరతర * adv. Ever after ; at any future time, hereafter, in course of time, gradually.

ఉత్తలము * n. s. Distress, agitation, trouble.
ఉత్తలశతుట or ఉత్తలమొందుట To be in trouble or agitated.
ఉత్తలపాటు * n. s. Disquiet, distress.
ఉత్తానము * adj. 1. Lying supinely, reclining.
ఉత్తానశయించు n. s. * Lying on his back i. e. an infant. ఉత్తానశయిత The reclining attitude. కన్నభక్తీ దావిశేషము G. 1. 126.
ఉత్తారకుడు * Saviour, deliverer.
ఉత్తాళము * Trouble, (K) Haste, precipitancy. adj. Formidable ఉత్తాలనాలుడు he of the formidable sword ఉత్తాళశతుట To hurry, be precipitate.
ఉత్తుంక * High, tall : big, projecting.
ఉత్తుడు * A plain person : a bystander. A simple guileless creature. కుదకుడు.
ఉత్తెంచుట See శుత్రెంచుట.
ఉత్తానము * Effort : rising : an army : war.
ఉత్తాశనము * Rising. erectio membri. ఉత్తాశనము శని impotent. మృతకొత్తాశనము Resurrection.
ఉత్పతనము * n. s. Flying, soaring, birth, production.
ఉత్పత్తి * n. s. Birth, creation, production, origin.
ఉత్పత్తిచేయుట * To produce, create, fabricate.
ఉత్పత్తియవుట * v. n. To be born, created, formed, framed.
ఉత్పన్నము * adj. Born.
ఉత్పలము * n. s. A water lily, a blue lotus.
ఉత్పలమాల The name of a particular metre, in verse.
ఉత్పాటించుట * v. a. To root out, or eradicate.
ఉత్పాటితము * adj. Eradicated, rooted up.
ఉత్పాతము * n. s. A prodigy, preternatural agency, phenomenon as an earthquake, a comet &c. ఉత్పాతపిండము A wonderful genius, క్రెవిఫ్-ఉత్పాతములు marvels or signs in air earth and heaven. A. 4. 300.
ఉత్పాదించుట or — ల్లు — * v. n. To be born, to rise, to spring from a source.
ఉత్పాశము * n. s. Satirical speech. See సోత్పాశము.

ఉత్పేక * Hyperbole ; rhetorical sublimity ; high flown language : Poetical extacy. Apostrophe. "The celestial style." (Pope's Guardian, No. 4.) See Addison's Spectator, No. 419. Quarterly Review No. 101. p. 34. This answers pretty closely to what the French used to call Charades.

ఉత్పేకించుట * To apostrophize, or describe hyperbolically. Kuchelo. 2. 79.

ఉప్పొంగు * adj. Expanded, or blown as a flower

ఉత్తాసి n. s. The upper hinge of a door : a pin or pivot, on which the door turns : the upper is the ఉత్తరాసి uttarasi and the lower the ఉత్తక utaca. ఉత్తకమెత్తి దోచుకొనుట To enter the house as a thief : by lifting the door out of this socket.

ఉత్సాహము * n. s. Association, union The lap, the front of the thigh. క్రీమద్గుణోత్సాహ Thou who art one with holiness.

ఉత్సన్నము, i. e. భిలమైన * Destroyed, decayed, ruinous.

ఉత్సర్గము ఉత్సజానము * Yielding, relinquishment, quitting, abandoning.

ఉత్సవము * n. s. Festivity, feast, merriment,

ఉత్సవవిగ్రహము * The small metal image of a god that is borne in procession : as opposed to the మూలవిగ్రహము that always stays at home, being made of stone. స్రూణోత్సవము a feast for the nostrils. నేత్రోత్సవము A feast for the eyes.

ఉత్సహించుట * To triumph, to rejoice.

ఉత్సాహము * n. s. Perseverance. Glee, eagerness, mettle, spirit, jollity, daring resolution, bloom of beauty. Alacrity. ఉత్సాహపురుషుడు n. s. a man of mettle. ఉత్సాహశంకస్తుడు Sanguine, straight forward, bold, mettlesome.

ఉత్సాహము * adj. Strenuous, zealously active, making exertions, earnest, zealous.

ఉత్సవ్యము * adj. Abandoned, left.

ఉత్పేకము * n. s. Increase, enlargement, pride Casting water, sprinkling.

ఉత్పేకించుట * To be full, to encrease.

ఉత్పేకము * Height, elevation, loftiness.

ఉదము * n. s. Water.

ఉదంచిత * Thrown up, tossed. Worshipped, honoured. Fine, grand, splendid. Dasav. VII 157. T. 3. 13.

ఉదంచనము * అనగా మూకుడు.

ఉదంతము * n. s. 1 A message. 2. Tidings, intelligence.

ఉదకము * n. s. Water. ఉదకము రాదుట v. s. To bring forth a child.

ఉదగ్రము * Great, large, high.

ఉదధి * n. s. The sea.

ఉదపానము * A well.

ఉదయము * n. s. The rising of the sun or other heavenly bodies : the morning : birth. ఉదయాన In the morning. ఉదయశ్రీ * n. s. The eastern mountain ; behind which the sun is supposed to rise : ఉదయరాగము morning carols. The blushes of dawn. A particular sort of red silk. ఉదయించుట * v. s. To rise, get up, or arise in any sense. To begin or originated as a quarrel or an opinion. To be born. To arise or become celebrated కుటిలబుద్ధివుదయించి with malice prepense.

ఉదరము * n. s. 1. The belly. The waist : the centre ; లంబోదరము corpulent. A title of Ganesa. శాతోదర, An epithet denoting slim, slender waisted. ఉదరపోషకుడు a belly god, one who nourishes his belly. ఉదరపోషణము * n. s. Nourishing the belly.

ఉదరి n. s. Fright, alarm. DRB. 448. 414.

ఉదరితముట v. n. To start or be alarmed M. 3. 2. 41.

ఉదర్శము. అనగా భవిష్యత్ ఫలము. Dipic. Future or remote consequence : future time. W. G. 10. 66.

ఉదాత్తము n. s. A sort of quaver used in reading the Veda.

ఉదాత్తము adj. Generous, liberal, noble, glorious. Exceeding, great, vast.

ఉదారము adj. Fine grand, munificent splendid, ఉదారాక్షయము a close embrace or voluntary embrace. ఉదారి a generous man.

ఉదాసి A friar, or monk. A certain order of Goseins, or Goswamis, of the Seik sect : they wear a conical fringed cap.

ఉదాసింతుట * v. a. To bully, to browbeat, to abuse, to disgrace.

ఉదాసీనము * n. s. Bullying, rejection disregard.

ఉదాసీనాలాడుట * To abuse or revile. To disregard. To use hard language.

ఉదాసీనుడు * n. s. A stranger, a common acquaintance. A phrase for the soul as merely lodged in the body. Sankhya Karica. verse XX.

ఉదాహరణ or ఉదాహరణము * n. s. Mention, citation, quotation, an example, instance, or illustration of any rule or precept ; allusion or reference, notice, statement, an argument.

ఉదాహరింతుట v. a. To instance, mention, quote, cite. చెప్పుట.

ఉదిట see ఉదిరి

ఉదిరితము * Spoken, said. Risen, produced.

ఉదిరి adj Fine, pure. ఉదిరిబంగారము fine gold R. 7. 184. ఉదిరినైతములు lilies ఉదిటకూగిట in a sweet embrace.

ఉదిలము Trouble, grief, regret. —కొను or —శుడు to grieve, to regret. M. 4. 2. 88. M. XII. 3. 166.

ఉదివి * The north. ఉదివీనము * Northern.

ఉదివికము * Generous, noble, great. ఉదివిక Greatness.

ఉదుంబరము ఆనగామేడిచెట్టు. M. XII. 6. 108.

ఉదుకుట See ఉదు—

ఉదుటు n. s. Bigness, vigour, weight. adj. Big, vigorous, fine. గడుకుము, నీటు, మిటారింపు. R. 5. 294. 2. 122. A 2. 10. T. 3. 11. &c. &c.

ఉదుటుతనము Vigour, weight, fineness, bigness.

ఉదురుమిడుకు An insolent man.

ఉద్ధము * Birth, production, produced.

ఉద్ధాధము * Much, excessive, deep.

ఉద్ధారము n. s. Vomiting, belching, emitting, exuding, gushing. A. 2. 92. R. 6. 24.

ఉద్ధారింతు * v. a. To vomit, to belch, emit.

ఉద్ధిరి * n. s. A name of the metre called కంఠము.—Chanting.

ఉద్ధాటము * Opening, illustrating. ఉద్ధాటించుట To raise, open. To draw water.

ఉద్ధాతము * Beginning, striking.

ఉద్ధాహరణము * Reiteration, recitation ఉద్ధాహరింతుట to reiterate.

ఉద్ధండము * Violence, fierceness, as of heat.

ఉద్ధండముగా Fiercely, hotly.

ఉద్ధండత * Violence, fierceness. Bhask. § 63.

ఉద్ధము n. s. (K.) Height : length.

ఉద్ధరి A steep bank : నదిలోదిగ్గరికింతుకు యుక్తము కానిది. Dip.

ఉద్ధరపు n. s. Mortgage of a crop not yet raised. Pledging it in payment without regard to the market price of corn.

ఉద్ధవడి or ఉద్ధవిడి n. s. Rapidity, great celerity. Violence, haste. P. 1. 134. BRY. 3. 79.

ఉద్ధాకు * Irresistible. నిరంకుశమైన.

ఉద్ధాలు] Shoes, slippers. G. X. 83. H. 121.

ఉద్ధి n. s. A match, an equal, a rival. Rivalry, equality. A bank or dam with a channel on it : into which water is pumped, to be conveyed to higher lands. ఉద్ధిచూపుట Das. 1. 11. to rival. ఉద్ధులుద్ధులుగాపోరాడి T. 5. 45. fighting hand to hand. ఉద్ధులు, నమానులు R. 1. 187.

ఉద్ధి Paired, couple, side by side. Das. 174.

ఉద్ధింతుట v. a. To pair, match, couple. BD. 5. 913.

ఉద్ధిష్టము * Designated, mentioned.

ఉద్ధిశక్తిము * Inflaming, enlightening.

ఉద్ధులు The grain called చూపము, మినుములు.

ఉద్ధేశము, ఉద్ధేశించుట (uddē—) Thus spelt to suit the metre, instead of ఉద్ధేశము q. v.

ఉద్ధేశము * Intent, design. ఉద్ధేశించుట to intend design.

ఉద్ధ్రోకము or ఉద్ధ్రోకము * Violence, outrage, excess, bursting forth. క్రోధోద్ధ్రోకము a burst of fury. కంఠోద్ధ్రోకము the outrages committed by Kamsa. వృద్ధి.

ఉద్ధరత్వము * or ఉద్ధరి, * Rudeness, arrogance T. 5. 119. M. 9. 2. 85.

ఉద్ధకుడు * Proud, rude.

ఉద్ధరసి * A ladle, a spoon.

ఉద్ధరత *] Violence, vehemence.

ఉద్ధరించుట v. a. To raise, lift, rescue, support.

ఉద్ధరిణి * A ladle, a spoon.

ఉద్ధవము * A festival, a holiday.

ఉష్ణమిది Rapidly. P. 1. 134.

ఉష్ణాశనము * Lifting, raising. ఉష్ణాశించుట to raise, lift. P. 3. 48.

ఉష్ణారము * Protection, sustaining ఉష్ణారము చేయుట To sustain : support, ఉష్ణారకుడు he who sustains or nourishes, నాకుటుంబాష్ణారము చేసినాడు he maintained us.

ఉష్ణితము * adj. Sprouting, growing, arising.

ఉష్ణార * Shaken off, scattered, removed. = పాకొట్టబడిన Forgiven.

ఉష్ణారము * Weighty, protracted, elongated.

ఉష్ణారణము * Smearing with ashes, covering with dust.

ఉష్ణితము * Raised, extracted, selected.

ఉష్ణోభకము * n. s. Hinting, suggesting. Association, connection of ideas : exemplified thus :—చాక్షిచాక్షికస్యాదుము the sight of this elephant reminds me of him who rode it.

ఉష్ణుట * Great, exceeding, అతిశక్తి. కాన్పు అయిన.

ఉష్ణవము * Birth production, emanation.

ఉష్ణించుట or—నిల్లు—To be born or produced. To be formed, concerted, or concocted.

ఉష్ణాశిత * adj. Splendid, glorious.

ఉష్ణిజము*, ఉష్ణిక్తు*, ఉష్ణివము* Sprouting, germinating, shooting. A. 5. 114.

ఉష్ణివము * adj. Breaking or bursting through, as a shoot, through the ground.

ఉష్ణము * n. s. Readiness, alertness, purpose.

ఉష్ణానము * n. s. A royal garden, or park.

ఉష్ణాశన or ఉష్ణాశనము * n. s. 1. Peroration, closing rite of devotion : or of any penance &c. శుకూర్తి.

ఉష్ణక్రము, ఉష్ణక్రకు * adj. 1. Zealous, resolved, determined. He who is ready or prepared. అక్షడికిపోవడాననిఉష్ణక్రమై Being about to go జాబుత్రాశేటంకుపుష్ణక్రమై when I was going to write the letter క్రూరమై నశనికిఉష్ణక్రమై with malice prepense.

ఉష్ణోగ్నము * n. s. 1. Duty, appointed work, undertaking ; enterprize, exertion ; activity ; profession, employment, occupation, calling,

mission, service, function, trade ; an office, or situation ; an experiment, endeavour. ఉష్ణోగ్నము చేయుట To exercise an office. మాశండ్రిభం చిన ద్రవ్యముతో ఉష్ణోగ్నము చేయు కొంటున్నాను. I am trading with the money which my father left.

ఉష్ణోగ్న శుడు * n. s. An officer, a functionary, ఉష్ణోగ్ని the same : one in place, a servant.

ఉష్ణోగించుట * To undertake, set to do, to profess : professedly turn his mind to : apply himself to.

ఉద్రిక్తము * Distinct : increased. See ఉద్దేశము.

ఉద్దేశము * Commencement, increase, excess.

ఉద్దేశనము * n. s. Unguent, applied to the body before bathing.

ఉద్దేశిష్టు * Long drawn, (sighs) Dasar. VII. 87.

ఉద్వాహము * n. s. Marriage. ఉద్వాహనము * Expulsion, exile, ఉద్వాహనము చేయుట to expel. See శిలా ఉద్వాహనము.

ఉద్విక్తు * Sorrowful : in trouble,

ఉద్వల్లత * Potent, irresistible, ill behaved.

ఉద్వల్లతి * Might, misbehaviour.

ఉద్వేగము * n. s. Anxiety, agitation.

ఉద్వేలము * n. s. Excess, vastness.

ఉద్వేలము * adj. Extreme, vast, prodigious. ఉద్వేలరహితై. R. 4. 116.

ఉద్ద్రము * n. s. An otter. నిరపిల్లి SC.

ఉనాపి, ఉనాపి Weak, lean, thin.

ఉనికి n. s. Being, existence. Stay, remaining, dwelling, home, place, residence, state, condition. చూటాదకునికి remaining silent హిత భగాకునికి his not being friendly ప్రాణమై భునికి His being their very life.

ఉనికిశబ్దు n. s. Home, dwelling, abode.

ఉనుచుట i. e. ఉంచుట.

ఉనుత When he placed. From ఉంచుట, i. e. ఉంచగా.

ఉన్ని unki. Contracted for ఉనికి.

ఉన్నతము* or, ఉన్నతి * n. s. Tallness. High, lofty. Increase, advancement, prosperity, raising, ascending. ఉన్నతకుచ * Full bosomed, large breasted.

ఉన్ని * n. s. Wool. A tick that infests dogs.

ఉన్నెడ un'eda. The place where he was, భుండ్లి నవాళు.

ఉన్నత్రామః * adj. Mad, foolish, tipsy, ఉన్నత్రతం చవిశంతి * mad 'five and twenty.' ఉన్నత్తుడు * A madman, a fool.

ఉన్నదనము * అనగానేపరాము.

ఉన్నగుడు * Proud, spirited. BRK. 426.

ఉన్నని * unmani A mystic name for the త్రికోణము. L. XX. 134.

ఉన్నలికము * Is an error for ఉన్నలికము.

ఉన్నాఘము * A trap, a snare.

ఉన్నావము * n. s. Madness, folly, drunkenness.

ఉన్నాసిని * A tipsy nymph, a bacchant.

ఉన్నలనిము * Opening, expanding.

ఉన్నలిత adj. Opened, blooming, blown as a flower, opening.

ఉన్నముఖము * adj. Looking at, facing, fronting.

ఉన్నశీర్షము * n. s. Tendency, inclination కుడనొన్ను ఖవ్వము an amorous feeling.

ఉన్నులము * Radical—ఉన్నులముగా Radically, by the roots. T. 4. 212. ఉన్నులింతుట * To root up : or eradicate, destroy. ఉన్నులితము * &c. adj. Eradicated, pulled up by the roots.

ఉన్నేపము * Opening, blowing as a flower. నననవ్రానేషుముగా with increasing delight.

ఉన్నేపించుట * v. a. To open, expand.

ఉన్నకంతము * Contiguity, nearness. adj. Near, proximate.

ఉన్నకథ * n. s. An episode.

ఉన్నకరము * n. s. Furniture, apparatus, stuff, an appendage, material, or implement as the utensils of a kitchen, the tools of a trade. *Stuff, superfluity* ; (a term used in slight.)

ఉన్నకరించుట v. a. To benefit, do good to.

ఉన్నకారము * n. s. Beneficence, kindness, obligation, aid, help, service, a work of supererogation. ఉన్నకారి * adj. Beneficent, kind, charitable, obliging, assisting.

ఉన్నకృతి Aid, assistance, kindness. In grammar, the middle voice, కొనుట. NBh. chap. lxxiii. lxxiv.

ఉన్నక్రమము * n. s. Beginning, commencement.

ఉన్నక్రమించుట * v. a. To begin, to proceed to do, commence.

ఉన్నక్రోశము * Censure, blame.

ఉన్నగూహనము n. s. ఆలింగనము.

ఉన్నగ్రామము * n. s. A hamlet, a small village.

ఉన్నగ్నుము * A prop : a trellis for creepers to grow over.

ఉన్నగణము * Quantity, heap, excess.

ఉన్నచరించుట * v. a. To serve, befriend. To help, (at table,) to tend, wait upon.

ఉన్నచారము n. s. Kindness, good deed, good offices : an essential or requisite. Tending ; attendance. ఉన్నచారమున * Civil, polite.

ఉన్నచారింతుట To outvie, outdo, excel, out-shine, surpass. L. 3. 288.

ఉన్నజాతి * In Prosody ; a sort of metre.

ఉన్నతాపము * Deep grief, weariness. Haste, disease.

ఉన్నత్యక్త * n. s. Low land. The foot of a hill.

ఉన్నద * n. s. A present or gift.

ఉన్నదంశము * n. s. A relish for drinking : Kalah. 3. 56. Biting, stinging.

ఉన్నదేశము * n. s. Teaching, instruction, guidance, initiation, practical observations. Confirmation in the creed : (a rite performed once in a man's life. Buch. Mys. 1. 146.) ఉన్నదేశించుట * v. a. To teach, guide, initiate, prompt.

ఉన్నదోహము * n. s. A milk pail. M. XIII. 2. 344.

ఉన్నద్రవము * n. s. Trouble, annoyance, plague, affliction. Damage, injury, harm, (vulgarly) pest, abomination. ఉన్నద్రవమునాది a sad business.

ఉన్నధ * n. s. A cushion. A present or gift. A bribe. A. 1. 30. 6. 139.

ఉన్నధానము * n. s. A pillow or cushion.

ఉన్నధానము * n. s. Investiture, introduction into the priestly caste ; a rite similar to that we call confirmation. In this rite the forehead mark is applied (made with a paste of cummin seed and sugar జీలకర్రబెల్లము) which is denominated the upa-nayan, or extra eye.

ఉన్ననిధి * n. s. Hoard, deposit, pledge.

ఉత్తరము * n. s. Tranquillity, calmness, alleviation.

ఉత్తరమనము * Tranquillity, calmness, patience, alleviation, relief, abatement. ఉత్తరమింపుట * v. n. To be calmed or pacified, to be alleviated, to be abated or assuaged. ఉత్తరమిల్లుట To be calmed.

ఉత్తశాంతి * n. s. Calmness, quiet, serenity.

ఉత్తశ్రుతి * n. s. A good or bad omen gathered from overhearing a conversation &c. పోట్లు.

ఉత్తశంపారము * n. e. Recalling, annulling, concluding : averting a spell. తొలగి పెట్టుట Recalling an enchanted arrow, to prevent its taking effect. Refutation. ఉత్తశంపారించుట * To clear away, get rid of. To recall.

ఉత్తశబదనము * A neighbouring abode : the neighbourhood. NH. 2. 27.

ఉత్తశర్క * n. s. A Sanscrit grammatical particle, prefix or affix.

ఉత్తశర్కణము * n. s. Courting, fawning.

ఉత్తశర్పించుట * v. a. To court, sue.

ఉత్తశ్ఠ The pudendum. The organ of generation in either sex. M. XII. 5. 303. XIV. 2. 158 Sankhya Karika. XXVI ఉత్తశ్ఠనిగ్రహము Continence ఉత్తశ్ఠహస్తము a certain position of the hands in dancing.

ఉత్తస్థానము * The name of a certain prayer.

ఉత్తస్థిత * adj. Near, that is near, Contiguous ఉత్తస్థితార్థము the meaning that occurred.

ఉత్తస్థితి Nearness, ఆలస్యము నాకు ఉత్తస్థితిలేదు I do not recollect that meaning.

ఉత్తస్పర్శము * n. s. Touching, contact. Also ఆచమనము.

ఉత్తహతి * Trouble, ruin. G. 6. 71. నిరుత్తహతి Undisturbed.

ఉత్తహారము * n. s. A complimentary present - తానుక. The rite of offering adoration.

ఉత్తక్షమించుట * v. a. To pardon. To take patience.

ఉపాంకము * In music, the accompaniment, as the drone. R. 2. 88. and 5. 98. A. 4. 38.

ఉపాంతము * Near గ్రామోపాంతమునందు in

the vicinity of the town శరీరోపాంతదేశమునందు in a spot near the lake.

ఉపాంశువు * Solitary, solitude. A. 4. 73. Muttering : a low voice, or tone. MM.

ఉపాక్షర్ణము * A rite celebrated by bramins on the full moon in the month Sravanam (July, August :) they imagine that this blots out all the sins of the past year : and they put on new బండెములు threads.

ఉపాఖ్య, ఉపాఖ్యానము * Tale, legend, narrative, కుచేలోపాఖ్యానము. the adventures of Kuchela : the episode regarding him, నలోపాఖ్యానము the life of Nala.

ఉపాత్యయము * Neglect, transgression. అతిక్రమము.

ఉపాదానము * Cause, motive. Alms : ఉపాదానమెత్తుట To beg.

ఉపాధి n. s. ' Discriminative property, or species.' (Colebr. Essays. 1. 287.) The Sab. Calp. says ఉచితకర్మచింతాయాం Meditating " a good deed. కుటుంబపోషకే He who " supports his family. వ్యాజే a cause. విశేష " జే an attribute or characteristic." It is exemplified thus ' as glass looks red if placed near a ruby.' (See note on ఉపాధిక. —) దేవసోపాధి means of subsistence.

ఉపాధ్యాయి * The wife of a tutor.

ఉపాధ్యాయుడు * A tutor, instructor, preceptor in religion. The priest employed in a family as chaplain.

ఉపానహము * A shoe. M. XIII. 3. 274.

ఉపాయము * n. s. Contrivance, expedient, means, method, agency. ఉపాయముకల్పించుట To plot or contrive, చతురోపాయముగా by all methods. ఉపాయచతుష్టయము See సూమదామభేదదండములు.

ఉపాయముగా * Cleverly, artfully.

ఉపాయనము * n. s. A complimentary gift. A. 4. 37.

ఉపాయశాలి * n. s. A genius, one ready at expedients.

ఉపాలంఘము or ఉపాలంఘనము * n. s. Irony, taunt. innuendo. A. 5. 57. మామి.

ఉపాలంఘించుట v. a. To taunt A. 5. 171. మామించుట.

ఉపాసము * See ఉపాసనము.

ఉపాసన * n. s. Service, worship.

ఉపాసించుట * To wait on, worship. M. XV. 1. 68. Vish. 2. 293.

ఉపాస్తి * n. s. Service, worship.

ఉపాంధ్రుడు * n. s. A name of the god *Vishnu*.

ఉపేక్ష * n. s. Contempt, disregard, heedlessness, indifference.

ఉపేక్షించుట * v. a. To disregard, to contemn, to connive at, to abandon.

ఉపోద్ఘాతము * n. s. Preface, introduction. A commencement: a thing begun: an example.

ఉపోహము * ఉపోవ్యము n. s. Fasting, starving. G. 2. 170. 5. 28.

ఉత్పల్లుట v. n. To be born, produced, made, to be evinced or betrayed, manifested, brought to light. ఉద్భవించుట. D.

ఉత్పట్టి n. s. A certain game, among children.

ఉత్పత n. s. Dilating on the extraordinary prosperity, qualifications or beauty of any person. It is imagined that evil will thence arise to the person described. In Tamil it is called ommal. ఉత్పతికారాడు envious praise is of evil omen.

ఉత్పతించుట v. a. To extol, or cry up, praise extravagantly. To dilate upon a person's extraordinary good fortune. దృష్టి తాకుట. OG. This is considered as mischievous, or causing ruin.

ఉత్పతిల్లుట See ఉత్పతిల్లుట NH. 5. 70.

ఉత్పత్తులు n. s. Shares, portions. వియ్యమువుశ్చుత్తులుచేసినారు they shared out the grain.

ఉత్పదనము or ఉత్పన n. s. Saltness.

ఉత్పనబట్టెలు A sort of play? OG.

ఉత్పని adj. Saltish, brackish. శుక్ష్మనిమాటచక్కని మాటచెప్పి By fair means or foul.

ఉత్పర The name of the mining caste: who are tank diggers and makers of wells. ఉత్పరవాడు A man of this caste. ఉత్పరది a female of the same.

ఉత్పరవాండ్లు or, ఉత్పరీలు Tank diggers.

ఉత్పరము The sky or atmosphere. ఉత్పరపథి the skyey path. P. 2. 15. T. 5. 35. Padma. 9. 323.

ఉత్పరనించుట Error for ఓ—.

ఉత్పరీ n. s. The chamber or upper story of a house.

ఉత్పరీవాడు, చెరువులుగట్టుగోడలువేసేవాడు. D.

ఉత్పరీడు A tank digger. See ఉత్పర.

ఉత్పలము or ఉత్పళము n. s. Nausea sickness at stomach. A salt marsh. The soil which is prepared to produce common salt. ఉత్పలవు వాండ్లు Salt manufacturers.

ఉత్పలవాయి The space of flesh between the thumb and the forefinger.

ఉత్పి, ఉత్పిచెట్టు n. s. A thorny medicinal styptic shrub with a ligneous hollow fruit or gall as large as a nutmeg. Volkameria Capparis Sepala. Ainslie 2. 369. monetia Barleriodes. Rox. 3. 765. The మాక్షికఫలవృక్షము. D. అంతకొక ర. Q.

ఉత్పికి See ఉత్పడు.—ఉత్పికిచప్పికి Be it good or bad. ఉత్పికిచప్పికితేనికూడు dry bread: lit. a mess without any flavour.

ఉత్పిరింత A certain plant. జ్యోతిషక్రమి Q.

ఉత్పి Salt. పెట్టుత్పి Salt petre. రాతిపుత్పి Rock salt. వెదురుపుత్పి a sort of gum (tabasheer. Ainslie 1. 420) found in the hollows of the bambu. పుత్పినేయదు it is worthless. కత్పరంబు వెట్టిపుత్పి కొనుట. A. 6. 75. To give what is valuable for what is worthless. ఉత్పికాయ salted berries, pickle. ఉత్పికాయుచ్చుట To apply heated salt to a swollen limb medicinally. ఉత్పిగల్లు (కల్లు) or ఉత్పిరాయి a grain of salt.

ఉత్పడు Scalded, kiln-dried. ఉత్పడువియ్యము Malted rice (called in England *grains*) prepared by being scalded in the husk and then cleaned: scalded rice. After being thrashed it is laid in heaps, moistened with lime-water, covered with green boughs, and then with

straw over them. This operation kills the sprout, being equivalent to kiln-drying. ఉత్ప దికుసుళు Kiln dried turmeric.

ఉత్పనవట్టలు A sort of boy's game.

ఉత్పపత్ర A salt pan, or field which produces salt. ఉత్పమడి A salt pan. ఉత్పమిడత A kind of large black grasshopper or rather cricket. ఉత్పలేవు A place where salt is manufactured : salt-pans.

ఉత్పరియుట To moulder, . . . ఉత్పరిసిపోయిన Mouldering, dilapidated. ఉత్పరిసినయిల్లు a house that sweats salt: or that is going to decay.

ఉత్పలముద్రము The ocean or salt sea.

ఉత్పాన n. s. Swell of the sea, inundation.

ఉత్పాంకుట v. n. To swell, burst forth, overflow, to be transported with joy.

ఉపతి, అన గా పైని. OG.

ఉపలాటము n. s. Inclination, fancy, thought. వేడుక D. జాలి.

ఉపీర చెట్టు A certain weed that grows on old walls. Streptium Asperum. Rox. 3. 90. " Obeera."

ఉబుకు n. s. Heaving, jutting, a push forward.

ఉబుకుట v. n. To swell, jut, bulge, be projected, to heave or rise. To overflow, burst out, to break out in laughter or anger.

ఉబుసు n. s. Rest, repose, idling. ఉబుసుగా idly.

ఉబుసుళుచ్చుట v. To loiter, to idle, to trifle.

ఉబ్బ n. s. Warmth, oppressive closeness of weather, excessive heat. కడుళుబ్బ Envy. (from the verb ఉబ్బుట.) ఉబ్బవేయుట To cause to swell : to doctor (particularly with mercury.) యీవేళమహాపుబ్బవేస్తున్నది it is very close today.

ఉబ్బకము n. s. Turgidity, swell.

ఉబ్బడంకుట v. n. (from అడంకు) To be lessened, humbled or abated.

ఉబ్బనీరు See ఉమ్మనీరు A. 4. 115.

ఉబ్బరము n. s. Swelling, inflation.

ఉబ్బరించుట v. n. and v. a. To swell. To inflate.

ఉబ్బరింపు n. s. Swelling, (of the belly.)

ఉబ్బలి n. s. Mire, deep mud, greasiness of ground, quagmire. పొంపుబ్బలి Bog.

ఉబ్బలేళుచ్చుట To pant—G. 2. 83. =వగచ్చుట. ఉబ్బలేము n. s. Asthma. బాలపుబ్బలేము Chincough. ఉబ్బించుట To inflate, to puff up with joy : to flatter.

ఉబ్బిబ్బి Delightedly : joyfully.

ఉబ్బు n. s. Fulness, swelling, being puffed up. Haughtiness. కడుళుపుబ్బడము Envy, spite. ఉబ్బున haughtily, fiercely.

ఉబ్బుట v. n. To swell, be puffed up : to burst-out, as milk, to be delighted. ఉబ్బిన or ఉబ్బెడు. BD. 6. 98. Swollen or proud. నవ్వికడుళుపుబ్బినది he was ready to burst with laughter.

ఉబ్బిచెలరేగవసుదేవుడుత్పహించె B. X. he was overjoyed. అది నాకువారికిందని వాడికికడుళుపుబ్బుకున్నది He is vexed at my obtaining this.

ఉబ్బుబుడుసు n. s. Swelling and sinking, up and down. యాసుద్దపుబ్బుబుడుసులేకుండాతీయి Pull the cloth so as to make the creases smooth.

ఉబ్బులేంకటము n. s. The dropsy.

ఉబ్బెత్తుట To bulge out : to be full.

ఉభయము * Both. ఉభయలు both parties. నేడు ఆతనిఉభయము To day it is his turn to perform the ceremony.

ఉభయతః,* On both sides : ఉభయతో ముఖోదానము A gift of a cow : which is bestowed in the moment of bearing a calf when it is " two faced." Molesw.

ఉభయత్ర, * or ఉభయత్రా adv. On both sides, both places.

ఉభయత్రులు * n. s. plu. Both parties.

ఉభయరాసి Both shares : the gross total.

ఉభయవారులు * Both parties, plaintiff and defendant. See వాది.

ఉభయాలు * Both parties, both of them.

ఉమ, * n. s. Parvati Ceres or Cybele : being the wife of Siva.

ఉమక n. s. Chaff. =ఉక. పుమకచెరుగుట To winnow paddy after it is beaten.

ఉమాదము * n. s. Vide ఉమ్మాదము.

ఉమావతి * n. s. Siva, as husband of Parvati.

ఉమియుట v. a. To spit, to spit out. ఉమినె he spat.

ఉముక n. s. See ఉమక.

ఉన్నగుంతుట, ఉన్నగిల్లుట To be distressed or half suffocated with closeness. యెంతఉన్నగిట్టున్నది how close the weather is!

ఉన్నది n. s. Partnership, fellowship. ఉన్నది గావుం తె common to both : held in common. పైకపు న్నదిని at once, once. (వ కే సారి గా) in one rush, all at once. ఆ సీరుకును పున్నుకొన్నాను I bought it for the common stock.

ఉన్నదము n. s. Calm, a lull. Closeness. adj. Hot.

ఉన్నదించుట v. a. To feel hot. నాకుపున్నదిస్తుంది it feels close : it is oppressive.

ఉన్ననీరు The waters that precede childbirth. A. 4. 115. = ఉబ్బినీరు.

ఉన్ననుట To cry ఉం hum! to hesitate. ఉన్ననక Without scruple. యాశనిమిదయెవ్వరున్నుపున్ను సాదు No one can object to this.

ఉన్నలము Grief, care. M. XII. 4. 382. M. IV.2. 84.

ఉన్నలించుట v. n. To sorrow, grieve. URT. VIII. 151.

ఉన్నలించ, ఉన్నలిక, or —కము Grief, uneasiness, agitation.

ఉన్నయము త్రైము n. s. A sort of artificial pearl.

ఉన్ను n. s. Spittle.

ఉన్నుది See—ఉన్ను—

ఉన్నుచ్చి See ఉన్నుది.

ఉన్నువేయుట To spit out.

ఉన్ను Spittle.

ఉన్నుత్త n. s. The thorn apple. (Datura fastuosa) or Indian night shade; a strong aphrodisiac. (మక్తూరము) Ainslie. 1. 442. ఉన్నుత్తపువ్వుగిన్నె a cup shaped like the flower of this plant. ఉన్నుత్తపురుగు A clamorous cricket that lives on this plant.

ఉన్నుల or ఉన్నుల A swing. ఉన్నులమంచము.

ఉన్నుల A swing, a cradle, a swinging bed. ఉన్నుల లోజంపాలో Dasav. 9. 243. Lullabies.

ఉన్నులజిట్ట A bird called the Tree Pipit. See జిట్ట.

ఉరము * The breast, bosom. చిత్పటారము A broad breast.

ఉరంకము * A serpent.

ఉరక At once : without : See ఉరక P. 1. 532.

ఉరకకల్లెకు A sort of bird : perhaps a bustard. Swa. 4. 84.

ఉరగము * A snake.

ఉరశించుట i. e. విజృంభించుట. D.

ఉరణము * A ram. గొర్రె. D.

ఉరతా See ఉడుత.

ఉరభ్రము * A ram. P. 1. 239.

ఉరగీకృతము * Granted, agreed. = అంగీకృతమైన. The phrase అగోరకీకృతము is the same as అధాగోంగీకృతము half allowed : not fully ceded.

ఉరల or ఉర్రల adv. Off, over, violently. ఉరలకా

క్రొచుట To roll down, to send bounding. ఉరలకొట్టుట The same.

ఉరలించుట, అన గాత్రకాశించుట D.

ఉరలుట v. a. To roll down. రాలుట.

ఉరపు n. s. Beauty, abundance. సౌందర్యము, విస్తారము.

ఉరి n. s. A noose or slipping knot : a snare.

ఉరికించుట To make him run, set him a running.

ఉరికురికివడుట v. n. To rush. BD. 6. 102.

ఉరిదీయుట To hang : strangle.

ఉరిబోసుకొనుట To noose ; to hang himself.

ఉరిమిది—See—ఉరుముడు..

ఉరియడు (K) A hero? a strong man. M. XII.2. 367.

ఉరియాడుట (K) To tremble, fear. M. 4. 2. 105.

ఉరియుట v. a. To sweat, or leak. ఉన్నురిసినగోడ a wall out of which salt oozes. యిల్లుపురుగున్నది the rain came through the roof.

ఉరు * Great, large, long, valuable.

ఉరుకుట To run : fly, start. To run out or project. To transgress. ఉరుకుడుకత్త The flying frog. ఉరుకుబొడ్డు A projecting navel.

ఉరుజమిను A sort of fish (sparus :) the gilthead. = సాలి: SC.

ఉరుజ A sluice or water channel.

ఉరుట In A. 6. 32. is rendered పుళ్ళుట, పురుక, పుళ్ళును.

ఉరుడునక్క See వరడు.

ఉరుకము * A kid. కుకబిల్ల.
 ఉరుత n. s. A squirrel. D.
 ఉరుతరము * More, larger.
 ఉరుతాడు A halter, a tether.
 ఉరుపు n. s. Soaking. A leak.
 ఉరుము n. s. Thunder : a sort of drum.
 ఉరుముట v. n. To thunder. ఉరిమిచాచె he looked daggers.
 ఉరుముడుచెట్టు A certain forest tree, with delicate blossoms and a fruit as large as a lemon.
 ఉరులుకొలుపుట To urge, spur, excite. Pururav. 3. 88.
 ఉరులుట v. n. To roll down, to be upset or ruined.
 ఉరువడి n. s. Violence, impulse, speed, haste.
 ఉరువడించుట or, —వణిం— v. n. To be energetic, or violent ; to bully, to roar or thunder in talking.
 ఉరువు Largeness, bigness, amount, sum. కైంకాయపురువుగావుండే as large as a cocoanut. ఆ పనియింకావురువుయేర్పడలేదు That work is as yet in embryo.
 ఉరుపు adj. Great, big, large.
 ఉరుజము * n. s. i. e. చన్ను.
 ఉర్రట్లువుగుట To totter.
 ఉర్రాడుట To hang loose, to dangle.
 ఉర్రు or ఉర్రట్టు or ఉర్రూతల (anuk.) Violently (trembling) ; loosely, (dangling) away.
 ఉర్రగడ్డ n. s. A potatoe. Lit. the *crumbling root* : being farinaceous.
 ఉర్రుట v. n. To slide down, crumble away. See ఉరులుట.
 ఉరువర * n. s. The earth : fruitful soil.
 ఉరువి * n. s. The earth.
 ఉరువికిచెట్టు A kind of tree. See ఉరుముడు.
 ఉరువిశుడు * A king, a ruler.
 ఉరుక్కొత్త n. s. A lie, a joke, a pretence.
 ఉలగరము n. s. or ఉలవరము A drain, land enriched by drains. The smart caused by a nettle.

ఉలగరించుట v. n. To be enriched or fattened as land by manure. ఉలగరించిన Rich.
 ఉలచమాను An excellent sort of fish : sprats? called *Hilsa* in Hindustanee. A. 2. 62.
 ఉలవము * n. s. A creeper, a trellis.
 ఉలవలు The grain called *Kulti*, or 'horse gram' *Glycine tomentosa* : Linn. *Dolichos biflor.* Buch. Rox. 3. 313.
 ఉలశ See—లన.
 ఉలి n. s. A chisel : also a sound, a tinkling.
 ఉలిందచెట్టు n. s. A sort of tree.
 ఉలికాయ for—ల్లి—An onion.
 ఉలికించుట To brandish. M. 3. 1. 61. To *shake* or swing (the branches.)
 ఉలికిపడుట v. n. To start, shake.
 ఉలికిపాటు n. s. A start, tremor, shudder.
 ఉలిటికట్టుట To carry in a hammock or sling ; as a child in a blanket slung on a pole between two men.
 ఉలిపి adj. Brittle (as glass) touchy : easily irritated to anger.
 ఉలిపి, ఉలిపికట్టె, ఉలిపిగొట్టు A prig, a touchy person, an irritable wild blade. ఉలిపితెవులు Itchiness, soreness, irritability. The leprosy?
 ఉలిమి See—ల—
 ఉలిమికితీరె, or, ఉలిమిరి The tree named *Cratava Tapia* : or, *Diospyros Cordifolia*. Rox. 2. 538.
 ఉలియుట v. n. To sound, resound. క్రూయుట, ధ్వనించుట A. 1. 84.
 ఉలిపు n. s. Sound, voice. M. 8. 1. 19. BD. 5. 685. M. 4. 3. 5. M. 9. 1. 109. ధ్వని, చప్పుడు, శ్రవణము, గొంతు.
 ఉలుకు Timidity, fright. జకుపు P. 2. 91. G. 10. 122. R. 5. 68.
 ఉలుకుట v. n. To start, whisk, quiver, to beam forth, to exhale, as a scent. (See the causal ఉలుకుట) ముద్దులుకుకన్నులు eyes beaming affection. కలికి తనడు ములికికలికె She wagged her waist at him in derision.

ఉలురమాను See ఉలశి.

ఉలుచుట v. a. To brandish, wave, whisk, shake (causal of ఉలుకుట), వాలంబునులిచె brandishing his tail.

ఉలువ n. s. Of ఉలవలు or gram, q. v.

ఉలువలు n. s. Horse gram : horse corn. See—ల—.

ఉలుకు n. s. A kind of fish. See—చ.

ఉలూకము * n. s. An owl.

ఉలూఘలము * n. s. A mortar. లోలు. Chenn. 4. 67. Vasu. 4. 25.

ఉల్ల * n. s. A firebrand, embers.

ఉల్లరాము * n. s. Excess, increase. ప్రత్యోల్లరాము excess of bile.

ఉల్లరాము * adj. Apparent, evident. Gushing, overflowing. విచోల్లబుడె Terrible in venom (as a snake). క్రోధోల్లరామానకుడె filled with rage. రసోల్లరాంబుగా with overflowing affection. అతి రిక్తై, శూచ్య అయినది, అతిశుభ్రే. SC.

ఉల్లకము * n. s. A firebrand.

ఉల్లంకి n. s. Plague, harrassment.

ఉల్లంఘన * ఉల్లంఘన * ఉల్లంఘనము * Disregard, disgrace, contempt.

ఉల్లంఘనము n. s. The lapwing. A sort of tree. H. 4. 13.

ఉల్లంఘించుట * v. a. To disregard, to pass over, transgress, refuse, decline, disgrace, browbeat. పూచార్యునల్లంఘించింది She refused to be comforted. T. 2. 157.

ఉల్లంచేత n. s. Name of a large fish that is very delicious but full of bones.

ఉల్లకి n. s. A sling or hammock of cloth or cradle pendant from a pole carried on two men's shoulders. ఉల్లకిలో వేసి తెచ్చినారు They slung him up or hampered him in a hammock.

ఉల్లక్తి (K) A lie, jest. Vasu. 2. 163.

ఉల్లడ, or—డము An awning or canopy. ఉల్లాఘము, అనగా మేలుకట్టు. D.

ఉల్లడి (K) Confusion, trouble, disturbance. BD. 5. 1025.

ఉల్లఱి (K) A hammock?

ఉల్లము * n. s. The heart, the mind.

ఉల్లలనుచుకుచు Distressedly, grievingly. M. XII. 4. 33.

ఉల్లశము * n. s. Sport, satire, fun, frolic. M. 5. 1. 157. IV. 5. 180. XII. 4. 388. ఎల్లపాడుపుమాట. D.

ఉల్లసించుట or—సిల్లు— To exult, rejoice. It is often used in poetry for To Be, or, be displayed shine.

ఉల్లక * n. s. A ticket or invoice left with goods or grain, specifying the quantity and the owner of the goods. See కల్లక This perhaps is contracted for పుల్లపాడిచిన ఆకు.

ఉల్లకుచేత n. s. The bony hilsah or sable fish.

ఉల్లాఘము * A canopy borne over marriage offerings or over the bride and bridegroom as they go in procession.

ఉల్లముఃటిట్ట A snipe.

ఉల్లారు, (K) A saddle-cloth: a particoloured cushion. In A. 4. 36 it is rendered పాలరలు fringes.

ఉల్లాలన్ * adj. Tremulous, quivering, wavering. ఉల్లాశము n. s. Joy, delight, amusement. A scene, a chapter. Gay, merry.

ఉల్లాశపురుషుడు A prodigal, a luxurious man or man of pleasure.

ఉల్లి adj. Belonging to the onion. The నిరుల్లి is the onion: and the వెల్లిల్లి is garlick.

ఉల్లింకాయ n. s. A species of curlew.

ఉల్లికాయ n. s. An onion.

ఉల్లికుట్టుమాటలు n. s. Gibing, quizzing, taunting words.

ఉల్లిగడ్డ See పుల్లి.

ఉల్లిపాపాము * n. s. Corrosive sublimate.

ఉల్లె n. s. The crust at the bottom of pies or tarts.

ఉల్లెండ, or ఉల్లెన A sort of tree.

ఉల్లడ n. s. A canopy, or awning borne in state over a bride &c. A. 6. 182.

ఉల్లేఖనము n. s. Uttering, mention, rehearsing. Rhetorical tropes. Comparison, simile. Contact, application. క్షిప్రోల్లేఖనశర్వరములు Hills whose tops touch heaven.

ఉల్లాలము * n. s. A surge, a large billow, or wave.

ఉవిద, అనగా (ఉ).

ఉవ్వకాయ A certain fruit. *Dillenia speciosa*.

Rox. 2. 650. The flower is very fragrant and large.

ఉవ్వన, అనగా తడలన, నుబాటుగా, కొల్లగా Un-expectedly, all at once. *Rukmangada*. 3. 140.

ఉవ్వపిట్ట A sort of bird : a wagtail. నాలత్తిక. D.

ఉవ్విల్లార చేయుట To tempt, to stir or excite the the appetite. అభిలషించుట, ప్రేయశకుట.

ఉవ్విల్లారుట The mouth to water, to be eager. మిక్కిలి మనసుకడుట. D.

ఉవ్వెత్తుగా Quite easily. M. 5. 1. 30. మిక్కిలి చులకనగా. ఉవ్వెత్తు, అనగా యావత్తున్ను. D.

ఉశనుడు * n. s. The name of the planet *Sucra* or *Venus*.

ఉశిరి or ఉసిరి plur. తుసిళ్లు n. s. Flying white ants.

ఉశీరము * n. s. A sort of fragrant root, usually termed పట్టివేళ్లు or cuss-cuss.

ఉశము * n. s. Dawn.

ఉశచ్ఛుధుడు * n. s. An epithet of the god of fire ; *Vulcan*.

ఉషస్సు * n. s. Dawn, daybreak.

ఉష్టిము * n. s. A camel.

ఉష్ణము * n. s. Sunshine, warmth, heat. A fit of fever, a hot fit.

ఉష్ణము * adj. Hot. ఉష్ణరశ్మి the sun.

ఉష్ణించుట * To be hot.

ఉష్ణిపము * A turban, a diadem. కిరీటము. పాగా యున్ను. D.

ఉష్ణము, ఉష్ణ్య * The hot season. Heat, anger. (ఉష్ణ్యముకుళు, వెట్ట, కన్నీళ్లు, ఆతపము. SC.

ఉశరు See —సు—

ఉసి n. s. A hiss, hissing. ఉసిపోసిన అక్షరములు A quaver or superfluous syllables, used in singing. ఆనలుసి These oaths are nonsense.

ఉసింతుట v. n. To spit.

ఉసికొల్పుట v. a. To hiss to a dog. To excite or stir up anger.

ఉసిగంఠలు See కంఠ. H. 5. 112.

ఉసికి n. s. The winged white ant : plu. ఉసుళ్లు.

ఉసిరిక adj. Of the myrobalan. ఉసిరిక చెట్టు The tree called emblic myrobalan. Various species are named in Rox. III. 654—673.

ఉసిళ్లు Winged white ants. See ఇసిళ్లు.

ఉసిరము * n. s. See—శీ—

ఉసుమంత A very little.

ఉసుముట v. a. To scour or wash. తులుముట.

ఉసురపించుట v. a. To grieve, to make him sigh : the causal of ఉసురనుట q. v.

ఉసురనుట v. n. To sigh. (from—ఉస్సు alas ! and అనుట to say ; the R being inserted to save elision.) మిక్కిలి విసుకుట. D.

ఉసురు n. s. Breath, a sigh, life, strength, vigour, grief, affliction, plague, hard lot, evil result ; retribution or result. వానివుసురునీకుతగలచా his sorrow will light upon you, you will suffer retribution for his affliction, literally, you will not escape the burning sighs of his grief. ఆడచానివుసురుంకపోదు The sighs of a woman will be repaid on your head. వానివుసురు తాకిచెడిపోవును Their sorrows shall be visited on his head. నావుసురునేనే తాగవలశినది I must drink my sighs i. e. I must reconcile myself to my lot. ఉసురుపోసుకొనుట, or ఉసురువుచ్చుకొనుట v. a. To cause sighs. To afflict, to endure, bear, put up with. నావుసురుమేలపోసుకోవలశినది why do you torment me thus ? యిదిచేశినందున ప్రజలయొక్క వుసురుపోసుకొనె this called down the curses of the people.

ఉసులు Ease, facility ; a middling state, amelioration, improvement. వానిశరీరమువుసులుగావున్నది He is rather better in health. వానికివుసులుకాలేదు he is no better : there is no improvement. వుసులయిన tolerably good, easy, light. Pretty good, tolerable. ఉసులుచేయుట To facilitate.

ఉసుళ్లు Winged white ants.

ఉసురు. See —సు—

ఉస్తె Belonging to the gigantic swallow wort. The fruit is called ఉస్తెకాయ. — ఉస్తెవరుగు the fruit dried and preserved.

ఉస్సు Ah ! alas ! ఉస్సును నూర్చుపోయనుక. P. I. 246. ఉస్సునికూర్చున్నాడు he took a breath and sat down.

ఉస్సురనుట See ఉసురనుట.

ఉక్షము * n. s. An ox.

ఉ

The long vowel U' or oo as in flute, fruit, shoot. See on య and ఋ. The short final U in the verb is (colloquially) lengthened at pleasure in the manner of an accent. Thus చేశినారు and పోతున్నాడు.

ఉక n. s. The husk of paddy (contracted from ఉముక) ఉడవుండలకు పూకయద్ది గోడనచరుచు తారు They dip lumps of cow dung into husk and stick it in cakes on the wall.

ఉకనబొడ్డు A certain plant used in fevers.

ఉకబంతి or, పోకబంతి The flower called bachelor's button.

ఉకరల్లాట్టుట (initative) To crow or make indistinct sounds, as an infant. G. 3. 46. BD. 5. 967. BP. 5. 220.

ఉకించుట v. a. To shake, agitate or move to endeavour or make an effort. To rattle the dice.

ఉకువ The same as సారి; పైకై పూకువ గా at once, all at once, వకిసారి గా.

ఉకొట్టుట, or ఉకొనుట To hum or make an indistinct sound, denoting that he is listening.

ఉగించుట v. a. To shake, to move, to swing or rock.

ఉగుట v. n. To be agitated or shaken, to swing, to wag, roll.

ఉగురాట n. s. Swinging: tottering.

ఉచ n. s. The soft core of the plantain tree.

ఉచ Withered. ఉచకాలు A withered leg. ఉచచెయ్యి A withered hand. ఉచవియ్యము n. s. Green grain of జొన్నలు; also explained మిగలఘోడరసి జొన్నలు మొదలైనవి Grain not quite ripe. లేత జొన్నకర్ర. D.

ఉచముట్టు Wholly, utterly=బొత్తిగా. M. IV. 3. 116. IX. 1. 38.

ఉచముట్టుకొన్న Utterly ruined. శిశులముగాచెడిపోయిన.

ఉచుట v. a. To wag or shake, rock, nod. చెయ్యి ఉచినారు To shake or wave (the hand in

forbidding) or to say no. To forbid by the hand.

ఉచుట v. n. To wither. వెంట్రుకలుఉచిపోతవి his hair is falling off.

ఉట n. s. Juice, sap, wetness, damp, a fountain. Pickling liquor. A gush, jet, burst of water.

Weight. ఉటయెత్తినయిల్లు a damp house. ఉటలువుచ్చుకొన్నాడు he longed after it: his mouth watered for it. బలువు. D.

ఉట adj. Juicy, moist, heavy. n. s. Strength. బలము. ABA. 3. 75. ఉటగా firmly.

ఉటకల్లు i. e. కోర్రవి which is a grain like ఆళ్లు Q. W.

ఉటనీరు n. s. A gushing spring. ఉటవుట్టుట v. n. To spring (as water.)

ఉటబుడ్డిచెక్క A sort of wood.

ఉటయెత్తుట To be damp. ఉటయెత్తిన Damp, moist. ఆచెట్లుపూటయెత్తిపోయినవి These trees have been injured by excessive moisture.

ఉటాడుట v. n. To shake, totter, waver, be agitated, ఉటాడించుట Vasu. 4. 159 to shake. ఆల్లలనాడుట. D.

ఉటి n. s. A sort of tree.

ఉడ n. s. A drop or root growing down from the branches of the మర్రి or banyan tree. ఉడలు బారినచెట్టు a tree that has such drops.

ఉడగొట్టుట v. a. To take out, turn out, root up, snatch, tear up, upset, ruin, dismiss, depose, remove. ఉడతీయుట, or ఉడవుచ్చుకొనుట To extort, wrest, to open or loose knot. To take off (skin or clothes.) To tear up or unloose.

ఉడనిబాడుట v. n. To be put to flight; to be routed. సిగ్గుడనిబాడెన్ Her modesty was put to flight. P. 4. 433. వ్యామోహముడనిబాడెన్ those fascinations were now over. This phrase apparently is a contradiction.

ఉడకుడుట See ఉడుట.

ఉడకీకుట To root out.

ఉడవుచ్చుకొనుట v. a. To take out &c. See ఉడగొట్టుట.

ఉడి or ఉది A basket or snare for catching fish.

ఉడికూర See చిట్టూడి.

ఉదిగము n. s. Drudgery, task, employ, function.
 T. 3. 132. ఉదిగపునలు mean offices. ఉదిగ
 పుది n. s. A maid servant. ఉదిగపువాడు n. s.
 A manservant, a menial.
 ఉడుకొనుట v. n. To become moist as earth. A.
 5. 144.
 ఉడుగుచెట్టు v. a. The plant named *Alangium hex-*
apetalum. The same as తక్లల or అంకల.
 ఉడుచుట v. a. To sweep. To slacken, loosen, di-
 vest, open, sever, separate. To wrest, take by
 force. To transplant, take up, root out. To era-
 dicate, in this sense it is the causal of ఉడుట
 = జోడుఉచ్చుట to take off a shoe. పూడుపుచే
 యించినపొలము a field in which rice has been
 set (by transplanting). తలలూడె He smote off
 their heads. R. 5. 275.
 ఉడుట v. n. To part, drop out; slip out. To give
 way, fail: to be unfastened, loosened, separa-
 ted. ఉడిన torn out, drawn out, loose: fled, es-
 caped. Dropt as a letter: slurred. Dismissed,
 ruined. Opened, loosened, stript off. పలాయన
 మాట, సారిపోవుట. D. తండ్రి సోట్లో పూడిచు
 డాడు He is the very image (tout craché) of
 his father.
 ఉడుపు n. s. Sweeping: loosening, transplant-
 ing: ఉడుపుపొలము Land into which shoots
 are transplanted. ఉడ్చడము.
 ఉచ్చుట See — చుచు—
 ఉధ * Married.
 ఉధుడు * n. s. A married man.
 ఉఱపు See ఉడుపు.
 ఉత n. s. Support, a prop. A fishing hook. A coop
 to keep animals in, a basket snare to catch fish.
 కేలూత జెసి Giving him my hand as a support.
 అనలులయూతనొని leaning against the plantain
 trees. A pannier. ఉతకమ్మి నట్టుకుట్టినాడు he
 held the cudgel at my face as close as possible.
 ఉతగానిలివి he stood as a prop to her. పుక్క
 పూత all at once, suddenly. ABA. 3. 126.
 ఉతకొనుట v. n. To support himself, to rest, lean.
 R. 5. 96.
 ఉతకో n. s. A staff to lean on.

ఉతగొట్టుట v. a. To wrench out.
 ఉతము adj. Fixed, firm, sure, stable, auxliary
 helping. యామాటయూతముచే నాడు. he relied
 on this, assumed or admitted it. ఉతముగా
 పుచ్చుకొనె he took in the lump, on guess. తన
 వ్యాజ్యమునకు ఉతము అయినమాట a circumstance
 that was in his favor. ఉతముచేయుట To state
 or declare.
 ఉద n. s. Swelling, tumour. కడుపుద. Malice,
 envy. ఉదకడుపు n. s. A pot belly.
 ఉదగడ్డి Tares. See ఉదర.
 ఉదర n. s. Smoke. ఉదర బెట్టుట v. a. To smoke
 an animal out of its hole.
 ఉదలు n. s. A sort of grain. Tares.
 ఉదా (H.) Dark coloured. Either purple or brown.
 ఉదార్పుట To comfort. See ఓ—
 ఉదించుట v. a. To cause to blow.
 ఉదినవెండి n. s. Silver refined with the blow-pipe.
 ఉదిబము n. s. Produce, income.
 ఉడు n. s. A snare for fish, made of basket work.
 Clay, mud. A swelling, tumour.
 ఉడుకొనుట To soften, turn to clay. To swell.
 ఉడుకొన్న మిరుదల అచ్చ్యుట గా. OG. A. 5. 144.
 Reduced to mud. Swollen.
 ఉడుట v. a. To blow with the breath or with
 bellows. To blow out or extinguish. To play
 on a flute. To purify or refine mental with the
 blowpipe. To lean upon. To place, rest. To
 lengthen as a consonant does a vowel. To
 assume a form or body.
 ఉడుట v. n. To be swollen. To arise as a thought
 or feeling.
 ఉదువాద్యము n. s. A wind instrument.
 ఉధము * n. s. or ఉధస్సు An udder.
 ఉనము * n. s. Loss, disgrace, injury.
 ఉనదొక్కుట To press down.
 ఉనాటి Weak, sickly, lean.
 ఉనుట v. a. To take, bear, &c. కనింతుట. D.
 ఉశ n. s. Underwood in a forest.
 ఉశ The Root in A of ఉచుట.

ఉపరి n. s. Breath, respiration. Good wind : i. e. steadfastness, pluck, bottom. ఉపరివిడుచుట to emit a sigh. ఉపరికట్టుట to hold in the breath. వానికి ప్రాపిరితబ్బింపి he has recovered his health or spirits. నీకు ప్రాపిరితిరుగుకుండా can you draw your breath? తిరగదు I cannot. Lit. the breath does not turn. ఉపరితిరగక Being suffocated. ప్రాపిరిపోయినవాడై or ప్రాపిరివిరిగినవాడై being out of breath.

ఉపరికుట్టు n. s. A stitch in the side.
 ఉప్రి A push : one oscillation in swinging.
 ఉప్రిట v. a. To swing, push, move.
 ఉబ Projecting, corpulent. ఉబ పార a bog or muddy place? ఉబబియ్యము a sort of rice.
 ఉబి Slough, bog, mire.
 ఉబిరి See—పి—

ఉయల A swing. See ఉయ్యల. P. 2. 154.
 ఉముట To whistle. యెద్దులనూసి నారు They whistled the bullocks on.
 ఉర adj. (from ఉరు) Rustic, common, village, belonging to the town or place. Rural, country. పూరకుంది a village pig. ఉరపిల్లి the domestic cat. ఉరనుయ్యి The common well; the town well. ఉరకవి a rustic bard; a country poet. ఉర abl. At home, in the village. ఉరనున్నారు They are at home. See ఉరు.

ఉరక (or వారక q. v. or ఉరకె or ఉరికె) adv. 1. WITHOUT. For Nothing. Still, silently, only, just, merely, simply, idly, in vain, vainly. This word always denotes the want or absence of something : as the absence of profit, the want of reason, justice, of employment, success, price, earnest, purpose &c. Thus, 2. Without cause, of itself, of himself, of themselves : spontaneously, voluntarily, causelessly, slapdash. 3. Without stop, off, away, still, greatly. 4. Without doing any thing, silently, peaceably. 5. Without employment; at leisure, undisturbed, quiet, unoccupied, empty, vacant: as ఉల్లపూరికెవున్నది the house is vacant. 6. Without use, vacantly, emptily, unemployed. 7. Without care, reck-

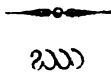
lessly, coolly, groundlessly, on purpose, intentionally, unscrupulously, headlong, irresistibly. 8. Without ground, unmeaningly, heedlessly, unintentionally, unreasonably, in cool blood, obstinately, wantonly. 9. Without redress, irremediably, utterly, absolutely, wholly, completely. 10. Without advantage, unprofitably, fruitlessly, unjustly, vainly. 11. Without fruit, object or end, unsuccessfully, ineffectually: without effect or result. 12. Without cost: gratis, freely. 13. Without intent, in sport or play, in joke or pastime, not in earnest, falsely, not truly. 14. Without check or end: constantly, perpetually, unceasingly, incessantly, uninterruptedly, without intermission. పూరికెపోనిచ్చుట To let him go free. ఉరకుండుట To remain, submit, be still; be passive or silent. Compare వారక. Allasani Peddana says in one of his epigrams. చ|| నిరుకుహానిశ్చలంబు| రమణేప్రియ దూతికడెబ్బియిచ్చుక| స్వరవిడె మాన్వేంపయిన భోజనముయ్యల మంచమొప్పుత| స్వరయరశశ్చ లూహాదెలియంగలలేళిక పారకొత్తముత్| దొరికిన గాకయారక కృతుత్ రవియించుటన్నవక్యమే|| i. e. how can a poet compose verse without these comforts?

ఉరకవి A rustic bard, a country poet.
 ఉరకంబ The root of the plant named Tacca Pinnatifida. Rox. Vol. 2. p. 172.
 ఉర గాయ n. s. A pickle or preserve.
 ఉరగించుట Error for ఉరడి—.
 ఉరట n. s. Ease, freedom, leisure, convalescence; idling, fooling. Aid, help.
 ఉరటబడుట v. n. To be consoled. ఉరటవరచుట v. a. To console.
 ఉరడించుట v. a. To allure, delude, persuade. To comfort.
 ఉరడిల్లుట v. n. To be calmed, appeased, comforted.
 ఉరడుట v. n. To be consoled, appeased. ఉరడబ లై he spoke consolingly.
 ఉరపిచ్చుక n. s. The village sparrow : that is, the house sparrow.

ఉరబల్లి A domestic cat.
 ఉరబిండు A feast given to all the town on the occasion of a wedding.
 ఉరార్బుట To console, cheer, comfort.
 ఉరంఘట v. a. To excite appetite, tempt, tantalize. To make his mouth water.
 ఉరికె See ఉరక.
 ఉరిమిండి See ఉరవిండి.
 ఉరికృతము * See ఉరకృతము.
 ఉరు n. s. [Genit. ఉరి, Abl. ఉర or పూర్ణో Plu. ఉరులు, ఉర్లు, ఉళ్లు] n. s. A village, a town.
 ఉరికిపోవుట To depart, go away, go elsewhere.
 To go home. ఉరికివంతుట To dismiss, send away. నీవతియూర లేనియెడ when your husband is away. నేనుపూరికిపోయివుండ గా because I was absent, or, out of the way ; as I was elsewhere.
 ఉరుకొనుట v. n. To be still or quiet.
 ఉరుగాయ ; ఉరుంగాయ A pickled fruit. Pickles.
 ఉరుచుట To sigh, sob.
 ఉరుజుడు * A shopkeeper. క్మటి Suca. 1. 448.
 ఉరుట v. n. To be full, steeped or soaked. To be puffed or fat. To increase or grow great. To exude, leak out, ooze, or spring as water. To overflow as feelings. To sink as ink into paper. To take effect as a medicine. సూరూరుట The mouth to water. ఉర బెట్టినచెక్క Timber left to steep or steam so as to be seasoned. తేలూర గా full of light. ఉరుపచ్చడి Green sauce. మోదములూరె with overflowing love.
 ఉరువు n. s. Breath, sighing. A sort of stew or curry. నిట్టూరువు A deep sigh.
 ఉరుబచ్చడి, n. s. ఉరువిండి, or ఉరుమిండి A paste or chutney used as sauce, of fried grain and chillies.
 ఉరుపు * n. s. The thigh. Irreg. plu. ఉరులు. R. 2. 136.
 ఉరేసింఘట v. a. To parade, to carry through the town. ఉరేసింపు n. s. A procession. ఉరేగుట v. n. To go (in parade or procession) through a village or town.
 ఉర్బు v. n. To respire, to sigh,

ఉర్జము * n. s. Bodily strength, preservance : the month called Karticam.
 ఉర్జశ్వలుడు * i. e. బలాధ్యక్షుడు. A. 3. 1.
 ఉర్జితము * n. s. Stability : firmness. ఉర్జితమైన Stable, confirmed : in force, as a law. ఉర్జితపక్షుడు the same. ఉర్జితపరచుట To confirm, to make stable, to fix. ఉర్జితముగా firmly.
 ఉర్జము * n. s. Wool, felt, &c. ఉర్జనాభము, A spider, because it is hairy.
 ఉర్జవ * adj. Above, upper, high, ఉర్జవకేళి whose hair stands on end. Projected ; ఉర్జవజిహ్వ She whose tongue is projected. ఉర్జవబాహువై with his arms raised. ఉర్జవకాయము * The upper half of the body, from the navel. అధః కాయ the lower half.
 ఉర్జవలోకము * n. s. The world above. Heaven.
 ఉర్జవ n. s. 1. Vide ఉరువు 2. A mess of tamarinds with vegetables.
 ఉర్జుట—See—రువు.—
 ఉర్జుక * n. s. A wave, a plait or fold, a finger ring. L. XVI. 106.
 ఉర్జుకీ * or—ని, The name of a particular actress or dancer in the Elysium of Indra.
 ఉల n. s. A whistle. ఉలవేయుట To whistle.
 ఉలాలూ See నూలమాల.
 ఉలిక n. s. A litter or Dooly.
 ఉలుకొనుట See నూలుకొ—.
 ఉలిగము (K) Pressed service, impressment, drudgery.
 ఉలుట for కూలుట To fall. A verse says—న|| ఉనిరికమానిమూద పిడుగులిని కాలుదులు నాకృతిఁ. "Hurling a thunderbolt to crush a fly."
 ఉల్లాగుట i. e. ఉడలాగుట To pull out, wrench out.
 ఉషము * n. s. Salt soil.
 ఉషణము * n. s. The stimulants called త్రికటు viz. శొంఠి, పిప్పలి, మిరచిలు pepper, ginger, and long pepper.
 ఉషరము * n. s. Salt soil.
 ఉష్ణము Error for. ఉష్ణము

ఉష్ణ * Heat ; sunshine. ఉష్ణకము * ఉష్ణము * ఉష్ణాగమము The hot season.
 ఉష్ణలత్యము * Heat, hotness.
 ఉశి n. s. A slip, or thin piece of wood.
 ఉశికౌలుశుట To sigh.
 ఉశిపిల్లి See ఉశిరవెల్లి.
 ఉశిరము Salt soil.
 ఉశిరము adj. Lean : fallen away by disease.
 ఉశిరవెల్లి n. s. The large harmless lizard called blood sucker : when young it is called తొండ cameleon : which Europeans consider a separate animal. See on ఉడుము.
 ఉశు n. s. Speech. ఉశునాడుట. To speak.
 ఉశుబోవుట See ఉబుశుబోవుట.
 ఉహ * n. s. Thought, reasoning, guess, supposal, idea, contrivance. Probability, prospect. ఉహమాన Probably. ఉహచేయుట * v. n. To think, form an opinion. ఉహబోహాలు * n. s. Thoughts and imaginations. (పోహ is anuk.) ఉహించుట * To think, reason, guess, contrive, consider, reflect on. బుద్ధిసూహించుమా Recollect yourself
 అట్లావూహించురు men are apt to think so.

ము

ము The vowel Ri or Ru like ri in *trick* or ru in *fruit* : wrongly written రు. Thus కృధక్ is wrongly written శ్రుధక్. Elsewhere the ignorant write ృ by mistake for ూ ru in pure Telugu words ; as తృంచి, ఉంకృ for క్రుంచి, ఉంక్రు. the *commu* being used along with ృ which is quite wrong. These vowels ము and మూ in Prosody rhyme to ఇ and ఈ and i : never to ఉ, ఊ, and ఓ.

ముక్త * The name of one of the Vedas. ఖలముక్త A text out of that Veda.
 ముజుళు * adj. Straight. ముజుళువశః Rectitude. *Orthodoxy* is the literal sense.
 ముణము * n. s. Debt, obligation. A claim, a title, or lien. యింతకున్నయిక్కడినీళ్లముణముయెన్నిరోజులప్రాతిపున్నరో Besides ; I know not how

much longer it is my fate to dwell here. ముణశుడుట * v. n. To get into debt. ముణముచేయుట * v. a. To contract debt, to borrow. ముణములుతీర్చుట * To pay debts. ముణవిముక్తుడు * n. s. Free from debt. ముణాస్థుడు * A debtor.
 ముతము * True, real.
 ముతుకాలము * The menstruous period. A. 2. 22. ముతుమతి a woman during that period. ముతుమతిలియిన who is in that state.
 ముతుపు * A season. The Hindu year is divided into six seasons of unequal length ; being the hot, wet and cold : and the former and latter of each : See Sir W. Jones, notes on Hymn to Saraswati.
 ముతుస్నాత * * A woman who has bathed after menstruation.' W. ముతుస్నానము * Bathing after purification.
 ముత్విక్ర, * ముత్విజడు, * A brahin appointed to perform particular rites at a యజ్ఞ.
 ముద్ధి * n. s. Abundance, wealth.
 ముభు * A deity. Vasu. 5. 3. ముభుయో * Indra.
 ముశ్యము * The painted or white footed antelope.
 ముశ్యవశౌశ్యములు * Dun horses.
 ముషభము * n. s. A bull.
 ముషి * n. s. A prophet or saint, gifted with supernatural powers. The author of a spell or prayer. Compare ముని and యోగి. The Muni is perfected in body ; (by abstinence) : the yogi in mind ; (by seclusion) : and the rishi in miraculous powers. శిక్షుములు The " seven sages" the constellation of the greater bear. A proverb says. ముషిమూలమానదిమూలము The origin of a sage is as obscure as that of a river :—the original source being ignoble.
 ముకుమ * n. s. A bear, a constellation, a star.

మూ, and మృ.

మూ Rū, and **మృ** Lu. No word admitted in Telugu uses these Sanscrit letters.

ఎ

ఎ The vowel *ē* short; as in *them, set, or well.*
 Compare notes on *ఏ ē* long; also on *య*;
 In the dictionaries and in poetry this initial is
 written *ఎ* but elsewhere it is written *యె ye* as
యెవడు for *ఎవడు*.

As a prefix the long *ē* is contracted into the
 short *e*, while the next consonant is doubled;
 thus *ఏ what* కడ *place*, becomes *ఎక్కడ where.*
 Some peculiarities in spelling must be observ-
 ed. Words beginning with *వే vé* are vulgarly
 spelt with *ye*, thus *యేళ* for *వేళ* a day; *ఎన్నము*
 for *వెన్నము*. As an initial they corrupt it into
ya; writing *యరుక, యవడు, యఘరిక yaruca,*
yavadu, yāmarica for *ఎరుక, ఎవడు, ఏమరిక eru-*
ca, evadu, emarica. Thus *యందుకు yanducu*
 “*therefore*” is written for *యెందుకు yenducu*
 “*wherefore.*” but no change of meaning is in-
 tended.

The opposite inelegance must also be avoid-
 ed: for they write *చమట* for *చెమట*. They use
 this vowel *E* erroneously with *ch*, and *j* (even
 in Sanscrit words) where *A* ought to be used.
 thus *చంద్రాచకోరజటిలము* are perpetually
 written *చెంద్రాచకోర, జెటిలము*. The same er-
 ror occurs in Telugu words, as *ఆయను* for *ఆ-*
యెను and *జెముడు* for *జముడు*. Elsewhere
 they commit a still grosser error; converting
E into *O*: for they say *రొండు rondu* for *రెండు*
rendu ‘*two.*’

ఎంగలి (Infl. *ఎంగలి plu. ఎంగళ్లు*) Spittle: slaver.
drivel. Defiled food, leavings. *adj.* Defiled.
nasty; *యెంగిటి అన్నము* leavings. *ఎంగిలిహాట*
లు foul language: nonsense. *ఎంగిలి ఆకు* a
 dirty platter.

ఎంకెళి A forest tree. *Pterocarpus marsupium,*
 Rox. Ainslie 2. 264. The wood is of a yellow-
 ish orange colour: durable and light. The
 gum is called dragon's blood.

ఎంచుకొనుట, యెంచుట v. a. To count, reckon,

think: to be of opinion, consider, judge: re-
 gard, care for: to believe, imagine: to select
 or choose. *నేనుయెంచినది పుకటి అయినది పుకటి*
 I anticipated a result very different from that
 which happened.

ఎండ్రక A crab. కచ్చటము. Also a corruption of
 వెం—.

ఎండ n. s. Heat, sunshine. Shine, glare, radiance,
 drought, dryness. *యెండయెక్కినది* the heat is
 increasing: the sun is now high. *బిరుయెండ*
 the soft heat of the morning or evening; *రే*
యెండ moonshine. *వాడువచ్చినప్పుడు నిండా యెం-*
డబడ్డది It was late in the day when he arriv-
 ed. *యెండకా శేటవ్వడు* when it is hot. *నీకుయెం-*
డతగిలినది or, *నీముఖమునకుయెండతగిలినది* you
 look hot or fatigued; pale or exhausted. *ఎండక*
నైరగనివాడు One whose “eye knows not the
 sunbeam” i. e. who lives in the shade. *యెండ*
కాలము the hot weather. *యెండ గాలి* a burning
 wind. *ఎండనీరు* or *ఎండనూపులు*. The mirage, a
 glistening appearance like water on the plain
 when the sun shines fiercely. *ఎండ పుట్టుట*. To
 sun, put out to dry. *ఎండ పుట్టు* A coup de soleil,
 or stroke of the sun. *ఎండ పుట్టురోగము* n. s.
 The illness caused by a coup de soleil. *ఎండ*
సార్డు n. s. Noon.

ఎండి A crab, యెండ్లు crabs. This is also a vulgar
 pronunciation for *వెండి* Silver.

ఎండించుట v. a. To dry. See *ఎండుట*.

ఎండికొళ్లు See *వేడకొళ్లు* OG.

ఎండు *adj.* Dry, dried, drivelling, shrivelling. *ఎం-*
డుతెవులు a wasting disease. This word is oc-
 casionally used for *ఎడు*: thus, *గుడితెండు one*
mouthful is spelt *గుడితెండు* in BD. 3. 849.
metri gratia.

ఎండుట v. n. To evaporate, dry up, shrivel, be-
 come lean or withered. *నీళ్లుయెండినది* the water
 evaporated. *ఎండిపోయిన* dried up.

ఎండుపుతట్ట n. s. A buck basket for clothes: a
 drying basket.

ఎండ్రకాయ or, *ఎండ్ర* n. s. A crab.

ఎండ్రరాశి n. s. The sign Scorpio.

అంత adj. How many, how much, what, what kind of? ఎంతయెంతపొడుగు how long is this? ఎంత అన్యాయము what injustice! యాబంగారుయెంత what is the price (or weight) of this gold? యా ఘాస్యముయెంత what is the quantity of this grain? అదియెంతవని what great matter is that? యెంతముఖము what a (pretty) face! అదియెంత తీర్పు what a (fine) decision! యెంతమాత్రము How much: యెంతలేదనిచూడ Looking upon it as nothing. యెంతలో within what price or time? యెంతమాత్రము కాదు by no means! ఆట్లా ఆన దానకు నే నెంతవాళ్ళి who am I that I should say so? నీవెంత ఆయనయెంత? what comparison is there between you and him? నే నెంతచెప్పినా notwithstanding all I could say. యెంతచెల్లించితే అంతమందిది the more you pay the better. యెంతక్రమలోడ with ever so much love. ఆ తప్పడుయెంతరాత్రి what time of night was it then? ఆ తప్పడుయెంతకుసులు what time of day was it? ఆ పూరుయిక్క దిక్కియెంత how far hence is that village? యెంతనేటిటికవిచ్చినాడు how long after did he come? యెంతకు అమ్మినాడు for how much did he sell it? తమ ఆజ్ఞ యెంతలేదన్నారు They treated your orders as nothing. అదియెంత రసాగుసు గావున్నది అంతవున్నది She is as pretty as she is, i. e. she is incomparably beautiful. అదియెంత చెడ్డదివున్నది అంతవున్నది it is impossible to say how bad it is. యెంత కామాకురు దైన్యం ద్రుడహహా Amorous as he was. యెంతమాత్రము కూడనివని a thing quite out of the question. నీవెంతనే నెంత అనిపోట్లాడినారు they scorned or insulted one another. Like some other particles it admits of declension, viz. Genit. ఎంతటి; thus ఎంతటివారు (quales homines) what sort of persons? The conjunction యు being added, as an intensive, యెంతయురయంబున with speed however great. Compare అంత So many as that and ఇంత so many as this, also అందరు.

ఎంతమంది How many (persons,) See అంతమంది.

ఎంతెంత How large, how much. ఎంతెంతో however large.

ఎంతేని adv. Ever so much, how much soever.

ఎంతైన How vast, how great, ever so great.

ఎందనుక How far? how long?

ఎందరు adj. How many (persons.)

ఎందాక How far? how long?

ఎండు or యెండు (affix) See the affix అండు which often is wrongly spelt యెండు.

ఎండు adv. Where: ఎండా somewhere. ఎండునగురించి Regarding what or which. ఎండున్ను Every where. ఎండుపోయినాడు where is he gone? ఎండుమీద Whereupon. ఎందెందులకు In what respects. ఎండులో Wherein. ఎండేని Somewhere or other. Any where.

ఎందుండి Whence.

ఎందుకు (dative of ఎండు) why? for what? wherefore? అది నాకుయెందుకు. What is that to me, what have I to do with that, what care I for it?

ఎందుచేత Whereby. యెందుచేతనంటే Because.

ఎందున Whereby. By anything.

ఎందునిమిత్తము Wherefore, why.

ఎందునుంచి, ఎందునుండి Whence.

ఎందైన Wheresoever: any where.

ఎంపించుట To get it counted, make him count it.

ఎంబన్న An idiot: this is a proper name.

ఎంబరికము Loathsomeness, disgust See ఎప్పరికము.

ఎంబెరుమానారు (A Tamil phrase.) "Our God" —a title of a celebrated teacher in the Vaishnava sect. ఎంబెరుమానారుమతము the name of the sect who adore him as their teacher. Rot-tler's Tamil Dict. p. 260. ఎంబెరుమానారుమతము Name of that sect.

ఎకతాళి Joke, sport. See—గ—

ఎకదొట్టుట, అనగా తిరక్కరించుట. A. 5. 2.

ఎకరాలు (K) A court yard, a cock pit; a herd of mean servants. Manu. Introd. 48. From the Kannadi ఎక్కర Reeve. Plu. ఎక్కరాండ్రు drudges, slaves.

ఎకశక్తేము or ఎకశక్యము n. s. Prank, trick, mockery. సక్తేరించిటివానియెకశక్యములన్నియు చూపు Indulging in all amorous pranks.

ఎక్కిమాడు n. s. Ruler, general, lord, owner. T. 1. 44.

ఎక్కిటి [K] A hero, a warrior. Cruelty, harshness. Noble, great, superior.

ఎక్కిటి adj. Of what place. ఇదియెక్కిటిమాట what nonsense this is! Lit: of what place is this word.

ఎక్కిడ Where. యిదియెక్కిడ అదియెక్కిడ where is this and where is that i. e. what comparison (or analogy) is there between this and that?

వాడునీకుయెక్కిడ అబ్బినాడు where did he fall in debt to you? i. e. what do you mean by pretending, he is in debt to you? ఎక్కిడివిశ్రుడు A

pretty sort of a bramin! యిదియెక్కిడిసింకటం బు who ever saw such a business! ఎక్కిడనుంచి

చి Whence. ఎక్కిడనూ I know not where. somewhere or other. ఎక్కిడనైనూ Any where: somewhere or other. ఎక్కిడా everywhere. ఎక్కి

డాలేదు No where. ఎక్కిడి (an infl. of ఎక్కిడ.) నీవెక్కిడివాడవు Of what town are you? యిదియెక్కిడివి

whence is this? what nonsense this is! ఎక్కిడిమగుడెక్కిడిబ్రతుకు what care I for my husband or for life? యెక్కిడ చెప్పుదుము how can I tell?

యాశ్రువులునీకుయెక్కిడివి where did you get these flowers? యెక్కిడికియెక్కిడ what a prodigious difference there is between this and that!

వాడయెక్కిడిబుధుడు what sort of a sage is he! నీవెక్కిడతపమెక్కిడ what have you to do with penance? See several instances in HD. 2. 820—830. ఎక్కిడకి Whither, to what place. ఎక్కి

డెక్కడ Wherever. ఎక్కిడికేడ How on earth! ఎక్కిడివారుఅక్కడికివెళ్లిరి Everybody went home. All fled away.

ఎక్కిము A bank or path between fields. In arithmetic, an unit, the place of units. ఎక్కిాలు Squares: the multiplication-table.

ఎక్కిలమ్మ The name of a village goddess. ఎక్కిశక్తిము n. s. Scorn, derision. Swa. 2. 39.

ఎక్కిాలు n. s. The multiplication-table. ఎక్కించుట v. a. To raise, mount, export. To enter, file or insert: to help up, to place.

ఎక్కిడుట To bend or string a bow. Bhasc § 104. DRB. 244.

ఎక్కిరించుట v. a. or, వె—To make faces at, to gibe at. యెక్కిరించబోయియెలకలవదెను he went out shearing and came home shorn.

ఎక్కిరింత, or వె—, or, వెక్కిరింత n. s. Mockery, making faces. A vehicle. ఎక్కిరింతయెడ్డు a saddle bullock. ఎక్కిరింతపుక్కి the eagle on which

Vishnu rides. A. 6. 183. R. 1. 145. ఎక్కిలి n. s. The hiccup: plu. ఎక్కిళ్లు. BD. 1. 389. also written వెక్కిళ్లు.

ఎక్కి n. s. A bowstring. A sob, a hiccup. ఎక్కిచించినాడు he unbraced the bow. N. H. 1. 192.

ఎక్కికొనుట v. a. To mount on &c. See ఎక్కుట v. a. ఎక్కుట v. n. To rise, increase, swell. To appear (by its effects as wine, water, poison, or medicine.) To prevail as a report; to come on the carpet, or anvil. వానితలకుబడముయెక్కింది He is beside himself with pride or lust. వానికిమత్తై

క్కింది He is intoxicated or lecherous. వడ్డియెక్కింది interest has accrued. యెక్కినవడ్డి the interest that accrued. అంతమందికినేనుమాత్రము యెక్కినాను. I alone have survived. To affect, even as water does by sinking into earth. వానిదు

ష్టగుణములునీకుయెక్కినవి You have caught his bad habits, or, followed his example. వార్తకెక్కుట To become the theme or topic of discourse. వ

నైకెక్కినాడు he became celebrated, rose to distinction. వానికెక్కిన celebrated, honoured. యెన్నికెక్కినవాడు one who has risen to reputation. తదింటలపొద్దుయెక్కినవేళ when it was ten o'clock, lit: when the sun had mounted (to) ten hours. ఆశునికెయెవరుయెక్కిలేదు No one came forward, or volunteered for the business. అతనిమాటయెక్కిదు his word will not do, or avail. తలకునీళ్లెక్కిబలుబుగావున్నది The water has got into his head and he has a cold.

ఎక్కుట v. a. To mount on, get upon. మంచమెక్కుట To keep his bed. మంచముయెక్కినవాచిచాలు what matters kin? T. 3. 117. In A. 6. 83. పా

డెక్క అనగాపాటికి, పూరికియెక్క, చేరగా To arrive, or reach the place.

ఎక్కువ n. s. Greatness, height, ascent. అభిశయము, BD. 4. 1453.
 ఎక్కుడు adj. High, great, mighty. M. 8. 2. 367.
 ఎక్కుడుతక్కువ Inequality. Vish P. 4. 160.
 ఎక్కుడుతనము Superiority. P. 1. 634.
 ఎక్కుడుదిగుడు n. s. Ups and downs: inequality. adj. Up and down, unequal.
 ఎక్కుదించుట To unbrace a bow. ఎక్కుపెట్టుట To brace a bow.
 ఎక్కులు పెట్టుట v. a. To stir up, to provoke, excite, tempt, enamour.
 ఎక్కుళ్లు n. s. Hiccups.
 ఎక్కువ n. s. Greatness, eminence, excess, a strange thing. Particularity, peculiarity. అతనివస్త్రములు కాలయెక్కువలేవు he has not very many books.
 ఎక్కువ adj. Great, peculiar, remarkable, singular.
 ఎక్కువపాతకాదు It is not very old, or particularly old. ఎక్కువశ్రమకాదు It is no great trouble. ఎక్కువలు News, novelties, singularities.
 ఎక్కువతక్కువ More or less, unevenness, irregularity, ups and downs. కొంచమయెక్కువతక్కువగా నూరురూపాయలు About 100 Rupees. మామీదయేదైనాయెక్కువతక్కువవుంటే తమరుక్షమించవలెను Please to excuse all errors.
 ఎక్కులుపుట v. a. To excite, stir up. URT. 6.60.
 ఎక్కు adv. Up, upwards. ఎక్కుబ్రాకుట To creep over, crawl up. ఎక్కుబిల్చుట To snort aloud యెక్కువూరిది యెక్కువూరిము a gasp. ఎక్కుకాలుపుట v. a. To stir up, excite, tempt. ఎక్కుకొట్టుట v. a. To fling up, to deny, to ridicule. ఎక్కుజల్లుట To toss up. ఎక్కుచేపుట v. a. To keep in (the milk) or restrain it from flowing (as a cow does unless the calf is with her.) ఎక్కుతాళి n. s. Joke, derision, game, prank, hoax. ఎక్కుతాళిచేయుట v. a. To deride, trick, make game of. ఎక్కుదన్నుట To kick up. ఎక్కుదీయుట v. a. To lift, pull up, or off. To raise the price. ఎక్కుదోయుట To lift up, push in. ఆమెకుమారుడుకృష్ణులకపాదక Cupid tickled up her sides. ఎక్కుపోత n. s. Sad reflection, discontent, rumination, a brown study. బానికచెమ

టయెక్కుపోతదిగ్గపోతగావున్నది He was in a sweat from head to foot. ఎక్కుయించుట To send up, remove, betray. To lift, raise up. T. 2. 173. Mand. 4. 184.
 ఎక్కుయుట See ఎక్కుయుట.
 ఎక్కుర adv. Up, upwards.
 ఎక్కురగొట్టుట v. a. To toss up. నామాటనుయెక్కురగొట్టినాడు he scorned what I said.
 ఎక్కురవేయుట or—వైచుట Causal of ఎక్కురుట q. v. To toss up &c.
 ఎక్కురుట v. n. Same as ఎక్కుయుట.
 ఎక్కురోళ్లు, or, ఎక్కురోజు or, ఎక్కురోళ్లు n. s. A deep drawn sigh. ఎక్కురోజులుదిగ్గరోజులుగావూరుకెత్తివచ్చినాడు He ran there out of breath.
 ఎక్కునేయుట v. a. To toss up, throw up, to delude or put off to elude. To embezzle or appropriate.
 ఎక్కుసన adv. Up, upwards.
 ఎక్కుసనదోయుట To push up, lift up: to trim the wick of a lamp.
 ఎక్కుసాన Up, upwards.
 ఎక్కునిల్లుట A causal of ఎక్కుయుట to rise, to put up.
 ఎక్కుదిగాది Up and down, backwards and forwards, from head to foot. వాడునూనెనుపుళ్లంతాయెగాదిగాపోసుకొన్నాడు. he anointed himself from head to foot.
 ఎక్కుయజేయుట To toss up &c. A causal form of ఎక్కుయుట to rise.
 ఎక్కుయుట v. n. To rise, to spring up. To fly or bound. ఎక్కునిపోవుట To fly away. To fly off. ఎక్కునిశుడుట To attack. నేనయ్యామాటచెప్పిటక్కటికి ఎక్కునిశుడ్డాడు He fell into a passion. నాకాళ్లుచేతుల్లాముంటలెగిసినది my hands and feet are burning.
 ఎక్కురించుట v. a. To toss up, cast away, reject, scorn. To arise. శిరెగిరింతగత్త R. 2. 200. A buffalo that raises a roar: that bellows. ఎక్కుయించిపుట్టుట To chuck under the chin.
 ఎక్కునిపోవుట To rise &c. To fly away.
 ఎక్కు See యెక్కు . . . యెక్కుభజములు high or strong shoulders.

ఎగుచుట v. a. (Causal of ఎగుచుట v. n.) To cast, exude, discharge, or shoot an arrow.

ఎగుడుదిగుడు Up and down, backwards and forwards. వాడు నెచ్చెసియెమోయెగుడుదిగుడు గావు న్నుచి. He shuffled, or spoke incoherently. యీ కనమలోదోవ ఎగుడుదిగుడు గావున్నది. The road is uneven.

ఎగుశు n. s. Increase, arrogance.

ఎగుసుతి n. s. Shipment, lading, putting goods on board ship.

ఎగుసుతిచేయుట To ship or export goods.

ఎగుసుతివిగుసుతి n. s. Export and import. Shipping and unshipping.

ఎగురుట v. n. See ఎగురుట, ఎగిరి ఆడుట to scorn.

ఎగురులాడుట v. n. To cut capers, to leap or make bounds.

ఎగుక n. s. The top, the upper part.

ఎగ్గాడుట See ఎగ్గు.

ఎగ్గాయిదిగ్గాయిదోచుకొనుట To plunder, rob, strip.

ఎగ్గించుట v. a. To wrong, injure?

ఎగ్గి n. s. Harm, injury : shame, disgrace. కీడు. D.

ఎగ్గులాడుట, ఎగ్గులాడుటటుట To find fault, to disgrace. L. XIII. 45. ఎగ్గుండుట To meet with ill success, to be baffled (ఎగ్గు loss పొందు to meet with.) To be disqualified Sumati § 54. Says క||

దగ్గిర కొండెమునెచ్చెడు | శ్రాగ్గడవలుకులకురా జుత్రియుదైమరితా | నెగ్గుత్రజకానరించుట | బాగులకైకల్పవరువు బాడుచుట సునుతీ||

ఎగ్గరనంగ Suddenly (Anuk.) Suca. 1. 131.

ఎగ్గురు n. s. A memorandum. ఎగ్గురుతెక్క An abstract of an account.

ఎగ్గోగల n. s. The plant called cowach. = కపిక చూషాకి.

ఎవట adj. Where యీశువువు తెచటివినికె where did you get these flowers.

ఎవరించుట (Thus spelt for metre) See ఎవచ్చ—

ఎవచ్చరించుట v. a. To warn, challenge, hail, call to. To hint, allude to, advert to. To invoke, remind, or implore. To rally troops.

ఎవచ్చరిక n. s. Hint, caution, warning, challenge, reminding. ఎవచ్చరిక చేయుట To caution or warn.

ఎవచ్చరికకవచ్చుట To be off his guard. ఎవచ్చరికకవ

డుట v. n. To be aware, alert, forewarned. P. 1. 309. R. 5. 260.

ఎవ్వుణ్ణులు or యెచ్చిన్లుట To thrive, succeed. P. 1. 309. R. 5. 260.

ఎచ్చు or హచ్చు Much. T. 3. 124.

ఎచ్చునగ్గులుగా Insolently. నన్నుయెచ్చుతగ్గులుగా చూట్లాడినాడు he spoke to me scornfully.

ఎచ్చెలి Which woman. i. e. చెలి. H. 1. 68.

ఎచ్చెలివి Is explained కృద్ధిపొందుట, OG.

ఎచ్చెట, or, ఎచ్చో or, ఎచ్చోట, Where.

ఎట n. s. Place, dwelling. ఉనికి. OG. ఎట adv. Where. ఎటయేని Somewhere or other. M. XII. 3. 294.

ఎటవారె A plant called కుండురుకీ, Q.

ఎటవు Is explained ఎంచుట. OG.

ఎటు adv. How. ఎటూతోచక not knowing what to think, ఎటించి Whence, for ఎటునుంచి, ఎటు గా Where.

ఎటుల Poetical for యెట్ల how.

ఎటువంటి Like what (qualis); of what sort. నీవుయిదిచేయడముయెటువంటిది what is the meaning of your doing this?

ఎటువలె Like what?

ఎట్టకేని Hard, scarcely.

ఎట్టకేలకు adv. Shortly, soon, after awhile. చాలా నేనుటికి | కొంతనేనుటికి అటుతర్వాత. M. 3. 5. 392. BD. 3. 745. Vasu. IV. 44. &c.

ఎట్టనుడు, అనగా ఎట్లాగంటే B. X. § 2. 42.

ఎట్టయెదురుగా Exactly in front. Same as ఎదురుగా the word ఎట్టు being an intensive. BD. 3. 2298.

ఎట్టి adj. What like (qualis) what kind; however (much or great) అదియెట్టిదో. Be that what it will, be it what it may. Of some kind or other. BD. 5. 1308.

ఎట్టు or ఎట్టుల, or ఎట్లా How.

ఎట్టులు What like; what sort of.

ఎట్ట or ఎట్లా How: in what manner: which way. అదియెట్లువున్నది అట్లువున్నది It is such as it is;

i. e. it is beyond all comparison.

ఎట్లాగు How. See ఎట్ల and లాగు.

ఎట్లాగైనా, or, ఎట్లానైన In some way or other

ఎట్లు How.

ఎడ n. s. 1. Place, interval. 2. Space, medium, distance. ఎడగల further off. నూరుబారులుమొడగా 100 fathoms off. 3. Interval of time, opportunity. Meanwhile, at that time. తనకుబలంబలేనిమొడగా while he is powerless. రానిమొడగా On his not coming: or—when he came not. పూరునచేరినమొడ On his arrival. మొడలేని Ceaseless, unintermitent, unceasing. ఎడగలగా further off. 4. Interval or breach. మొడదూడ a weaned (i. e. separated) calf. మొడచెగని incessant, perpetual. మొడనీళ్లు Coconut water, so called, because being a 'fountain sealed' or water parted from any spring. ఎడగూడిన Crowded, thickset. తొంటిమొడ in the former place. That which is removed, consecrated or set aside. BD. 3. 837. నైవేద్యమునకునిడ్లము గాయెత్తి తుంచినది.)—ఎడపోపువాడు. A go-between. BD. 3. 737. ఎడతెకున్న Continuous, without interval or break. BD. 4. 1645.

ఎడ n. s. or, కొడిమొడ A chicken. ఎడ As meaning తేత tender, young, it is a Tamil word.

ఎడ (Postposition) or ఎడను or ఎడల or ఎడగా Regarding, concerning, of, about. నాయెడ Concerning me. 2. Towards. నురునిమొడ Towards his teacher. 3. On the time of, when, while: ఇచ్చినమొడగా on his giving. కానిమొడ But if it is not so. 4. Between. మియెడ నాయెడ Between you and me. యిట్లనువ్వరంబుచేరునెడ On his arrival at the town.

ఎడ or ఎడగా adv. Afar, off. పేలుకుమొడ గాలయి being cut off from happiness. మొడదెగిన broken off, separated from, interrupted. మొడగా బెట్టుట To set off or aside, reserve.

ఎడకట్టుట v. n. To find a place for itself. To gather or form as a boil.

ఎడకత్తె n. s. A bawd. ఎడకాడు n. s. A go-between, a pimp.

ఎడగలగావుండుట To stand aside or out of the way.

ఎడగారు n. s. The intermediate, extra, or untimely crop in the year being (వృత్త్యయకృషి)

the "fruit produced out of season" before the rains. ఎడగారు గాళ్ళున్న Forced, grown out of season, succedaneous.

ఎడగలిపుండుట To stand out of the way, stand aside. ఎడగిల్లుట v. n. To stand aside, get out of the way పుత్తిగిల్లుట.

ఎడజేయుట v. n. To do away, abolish.

ఎడద n. s. A thought, the heart, the breast. BD. 4. 142.

ఎడదీయుట v. a. To remove or abstract. ఎడదీసిన Removed.

ఎడదెరువుట To leave a space.

ఎడదెగకండ Incessantly, without interval.

ఎడదెగుట v. n. To break off; be separate.

ఎడనిడుట To consecrate, devote, sacrifice.

ఎడనీళ్లు Coconut water: because cut off from any apparent spring. A. 1. 42. VI. 17. కొబ్బెరనీళ్లు.

ఎడనెడ On both sides. ఉభయత్ర.

ఎడనుక Continually, without slack. From ఎడవుట.

ఎడవుట v. a. To separate, disunite, break. To shiver or smash.

ఎడబడ్డ Independent. Discontinued, separated.

ఎడబడుట v. a. To separate, be divided or discontinued. ఎడబడకునికి Dissent, refusal, division. BD. 1. 389.

ఎడబావుట v. a. To cut off or discontinue.

ఎడబాయుట v. n. To be cut off, to abstain, be separated from. కూటికెనెడబాని abstaining from food. నీళ్లెడబానిన చేతు a fish out of water.

ఎడబొపుట To go between: to pimp. BD. 4. 1480.

ఎడను adj. The left, (sinistra) మొడమచేయి the left hand.

ఎడనుడుగు n. s. ఆలస్యము Delay. BD. 3. 864.

ఎడము n. s. Place, spot, room. Interval, occasion, opportunity, leisure. opening. మొడముయిచ్చుట to give an opportunity.

ఎడయాడుట To fall in love with.

ఎడయుట v. n. To separate, break. R. 2. 91.

The following synonymes are given in ABA. 3. 132. ఎడయుట, వురివిచ్చుట, మొడముకావడము,

కడయుట, చెంగుట, బాయుట, కేడించుట, all mean వీడుట.

ఎడయెడముగా Separately: at intervals, now and then.

ఎడరు n. s. Interval, opportunity. Misfortune. M. 8. 6. 68. VII. 4. 123.

ఎడల pre. Towards, with a view to, regarding. touching, in the matter of. In the event of, in case. when, upon, on. అట్లాచేసేయెడల in doing so. అతినాకుయిచ్చినయెడల upon his giving me this. నన్నుచూచినయెడల when he saw me, నా యెడల regarding me. ఆయెడల on that occasion. ఎడల is the plural of ఎడ: the final A being the sign of the Locative.

ఎడలించుట or ఎడలుచుట v. a. To separate, or unravel. To do away. To remove, clear, loosen. To drive away (= వెళ్లించుట, వదిలించుట) Vasu 5. 96. T. 2. 95. Dasav. 9. 283.

ఎడలుట v. n. To go, depart. (= వెళ్లు) పాటియెడలు మనిషి One who has deserted the truth. M. 3. 7. 255. BD. 5. 106.

ఎడవాళుట See ఎడయుట—, and పాళుట.

ఎడవాయుట See పాయు—

ఎడవు Distant, remote. A. 1. 20.

ఎడసాల A separate room, an antichamber.

ఎడటము Sport, play. Sar. Pad. 2. 9.

ఎడారి n. s. A wilderness, a lonely spot. adj. Lonely, dreary. ఎడారిచోవ a lonely path, a bye road.

ఎడి An affix. See under ఎడు and ఎడ. Time.

ఎడికోల The pole or shaft of a plough.

ఎడిదెభాగవతులు Name of a certain caste of dancers.

ఎడు An affix denoting quantity (like full in a cup-ful a bag-ful) thus మూరెడు a cubit; as much as a cubit. బారెడు an ell-long: బుడ్డి a bottleబుడ్డెడు a bottleful: కుంట a spot of ground కుంటెడు one gunta of land: తూమెడు one toom of grain. To this word the affix ఎసి is sometimes added: కంపెదేసి a basketful, by basket-

ful, at a basketfulatonce. ఎడు An affix applied to participles, does not alter the sense, as పొయ్యి or పొయ్యిడు going.

ఎడుట See—డు—

ఎడెంబక, అనగాఎడతెగక. OG.

ఎడ్డ See ఎడవ and ఎడ్డవగచుచు Much sorrowing BD. 4. 570.

ఎడ్డమి n. s. Folly, stupidity. Vish. 5. 102. ఉ||ఎడ్డమియైనయెత్తిటికెవ్వరు నేరరులోకు లెమియుకా! శుద్ధలనేయసెల్లరు||ఇ||

ఎడ్డె Vile, brutish. ఎడ్డెవాండ్లు 'rudesters,' 'boors' Vema 2. 68. ఎడ్డెడు A boor, a fool. A cheat. A gypsey. ఎడ్డెరనము brutishness.

ఎడ్డె Oxen, cattle (irreg. pl. of ఎడ్డు) దుక్కి తెడ్డు plough bullocks.

ఎత్తికెచ్చె A sort of fish.

ఎత్తుబరికాడు, అనగావొంగ. D.

ఎత్తరత త్తరలు Fragments, bits, shivers. వానికి యెత్తరత త్తరలు గా పున్నది He is silly, or in his dotage.

ఎత్తికి A Means, instrument, tool.

ఎత్తించుట (Causal of ఎత్తుట to lift) To raise. erect, build.

ఎత్తికోలు n. s. An endeavour, a beginning; striving, effort. M. 6. 1. 123. M. 4. 5. 74. M. 13. 2. 336. M. 5. 3. 333. ఆరంభము. OG.

ఎత్తిపాడుచుట To taunt, jeer, reproach. ఎత్తిపాడు శుకూట A taunt, a reproach.

ఎత్తిపోవుట To fade, as a colour, to fail, to perish. be ruined. R. 4. 50. మొదలునశించుట.

ఎత్తివిడుచుట To set on, incite, slip a hound.

ఎత్తివేయుట To throw away, abolish, despise.

ఎత్తు n. s. 1. Height. 2. Weight: a burthen; a load. 3. The weight of a quarter of a మణుగు maund, being two viss, or, six pounds and a quarter.

4. శుభ్రవృక్షైశ్చ, T. 3. 6. A. 5. 96. A wreath of flowers. 5. చదరంగపుయెత్తు A move at chess: hence, (metaphorically) A contrivance, a trick; an effort. ఎత్తులమారి A clever man. యెత్తుకట్టు

కొనుట To contrive, league, plot. యెత్తుకుయె

త్తుభారమునకు భారముచెడిపోయినది it is utterly ruined.

ఎత్తు adj. High, heavy. ఎత్తుకాయనము A sudden journey. G. 5. 163.
 ఎత్తుకొయ్యి The fulcrum or rest of a lever.
 ఎత్తుకడ Manœuvre, device, trick.
 ఎత్తుకపోవుట To carry away. ఎత్తుకవచ్చుట, or. ఎత్తుకొనివచ్చుట to bring away. చెరువుయెత్తుకొన్నప్పుడు when the tank burst.
 యెత్తుకోలు Endeavour, undertaking.
 ఎత్తుగడ n. s. Endeavour, project. ఎత్తుగడచేయుట to endeavour.
 ఎత్తుగడ్డలు The moveable earthen cheeks of a fire place.
 ఎత్తుచూచుట To weigh; to try.
 ఎత్తుట v. a. 1. To take up, raise, lift up. 2. To remove. 3. To assume or take on himself, to obtain or acquire (a name.) పుంబిశేరెత్తుట to acquire reputation. 4. To begin. 5. To cite, quote, mention, adduce, introduce a subject. చూటయెత్తుట to mention. To mention by name, advert to, allude to. 6. To catch (a disease.) 7. To erect (a door or pillar.) 8. To undertake. 9. To raise or levy, (an army.) జన్మసెత్తెను He assumed a mortal body, he was born. ఎత్తివ్రాయుట To copy out or extract from a book. గొంతెత్తినడుపుట to read aloud. భిక్షువెత్తుట To take or receive alms. తళుకులెత్తుట To assume lustre or become bright. సొరెత్తుట To speak (See under సొరారు.) నేను సొరెత్తలేదు I did not open my lips. గుత్తయెత్తినాడు He undertook the contract. డండెత్తుట He raised troops చూముత్తించుట To open a sluice: raising the gate, అలుగెత్తుట to open an అలుగు q. v. బావియెత్తుట to dig a well. అంగరుయెత్తుట To weigh anchor. శరుగెత్తుట To take a run. యెత్తుకొనివచ్చుట To fetch. పిల్లయెత్తుకొ To take up a child. ఎత్తుకొనిపోవుట To remove, to steal. తిరిగివెత్తుట to take alms. విరులెత్తుట To sprout, send forth shoots. పువ్వులెత్తుట to pluck flowers. పేరెత్తి గనాడై having acquired reputation.

ఎత్తుట v. n. 1. To rise. 2. To be happen, chance. 3. To come on (as a disease.) వానికిఅతిసారముయెత్తినది a flux came on. వానికోవెత్రియెత్తినది madness came on. 4. To fail, fade, be disproved. సెప్పెత్తితినది The pain came on. దానికిదురదయెత్తింది it has got the itch. నాకుఆకలియెత్తింది I am hungry. వానికిపిచ్చియెత్తింది he is gone mad. గాలియెత్తింది The wind arose. నేనువాంఠియెత్తినిని I vomited. సెప్పియెత్తుకొనింది his belly aches. ఆవర్తకుకిసాగ్యముఎత్తుబడిపోయినది he became a bankrupt; or, his credit has failed.
 ఎత్తుకుడుట To perish, be abolished or done away, to fail. To grow feeble. ఎత్తుబడ. రూకలు the gross sum collected; the money settled. ఎత్తుబడ్డ Bedridden, feeble, helpless. ఎత్తుబడ్డగుర్రము a horse that is worn out.
 ఎత్తుపెట్టుట v. a. To urge, stir up, incite. H. 1. 128. To raise. To promote.
 ఎత్తుభారము n. s. Plague, harrassment, onus, business, affair.
 ఎత్తువేయుట To weigh.
 ఎత్తెల్ల Suddenly, all at once. M. 4. 4. 9.
 ఎత్తెల n. s. (plur. ఎత్తెలు) A snare (for fish or for birds) Paidima. 2. 139. [4. 105.
 ఎత్తెలివారు Whoever; any persons. Nelluri. H. 1.
 ఎద n. s. The heart, mind, wish. (See వె—) Growth. Recollection. ఎదనుపెట్టుట To keep or cherish in his bosom. ఎదబడి alarmed, URK. 6. 331. ఎదబడ్డ heart broken ఎదఅయినది she is grown.
 ఎదగుట To grow.
 ఎదచక్కిక On or in his bosom. R. 3. 53.
 ఎదమరచుట (or vulg. అద—) To forget.
 ఎదాన వేసుకొనుట To purloin, to abstract or misapply.
 ఎదాయెదలు Dispersedly, scatteredly. See ఎద ఎద. The ā of దా is lengthened for emphasis.
 ఎదావు A grown cow ready for the bull.
 ఎదిరి n. s. An opposite. opponent. The opposite party in a law suit.
 ఎదిరించుట or ఎదర్చుట To face, front, resist, encounter.
 ఎదుగుట v. n. To shoot up, grow up.

ఎడట (The locative case of ఎదురు front.) In front.
 ఎదురు (Infl. ఎడటి; Dative ఎడటికి, ఎదురుకు: abl. ఎడట (adverb, noun, and adjective.) The front; the presence: parallel or comparison. Forward. ఎదురుచూచుట to look forward. ఎదురెక్కి mounting in his turn. ఎదురుగుండవచ్చిరి they met me, came fronting me. adj. ఎదురు, ఎడటి. Opposite, fronting. Present. Parallel. ఎడటివాడు your neighbour. ఎడటివారిసూములు The characters of others, of our neighbours. ఎదురువడ్డి Cross interest. ఎదురుశుద్ధవాండ్లు whomever he met.
 ఎదురాడుట To act against, to oppose. ఎదురీడుట To swim against, to resist. ఎదురుకుక్కుక The locked jaw. ఎదురుకొనుట v. a. To act against. disobey. To go forward to meet, or call. ఎదురుకోలు Opposition. The mutual advances of the relations of the bride and bridegroom, before the marriage. ఎదురుగడపత్రిక a joint bond, a reciprocal or mutual agreement. ఎదురుగడ గావ్రాయుట To write off (a sum as balance.) ఎదురుగుండావచ్చుట To go forward to meet. ఎదురుచూచుట v. n. To look forwards, expect. ఎదురుచూచుట v. To be met: thus. వాండ్లునాకుయెదురువడ్డారు I met them. ఎదురుచూచుట v. n. To object, gainsay. ఎదురుబొమ్మ n. s. The chest or breast. ఎదురువ్యాజ్యము A cross suit. ఎదురేగుట To go forward. ఎదురొడ్డు n. s. A return push, shove for shove. ఎదుర్కొనుట v. a. To front: to advance in meeting a person. ఎదురుకువరము Shaving against the grain: or, the wrong way.
 ఎదురుట v. n. To advance.
 ఎద్దడి Lack, want. లేమిది OG. scarcity. ఎద్దడినీళ్లలేత for want of water.
 ఎద్దము ఎద్దశుచీర n. s. A petticoat with a striped border.
 ఎద్ది pron. For ఏది which.
 ఎడ్డు n. s. A bullock, an ox; plural ఎడ్లు, ఎడ్డునా

లిక Ox-tongue. (The name of a plant called దర్పకము.) ఎడ్డుపట్టుట v. a. To geld an ox. ఎడ్డుబళుపు n. s. A bullock load. ఎడ్డుముట్టెవేళ్లు (from ముట్టె a nozzle) a sort of root. ఎడ్డులవాడు n. s. A bullock driver. ఎడ్డువేట R. 2. 29. The use of a bullock as a screen for the huntsman: like a stalking horse.
 ఎన n. s. Similiarity, equality. BD. 6. 460. శూత్రము, ఎనలేని matchless.
 ఎనకు Appertaining to a buffalo. (See ఎనుము) ఎనకుమోకాలు a certain plant. ఎనప్పోకు A he buffalo. ఎనపుట—See—ను—
 ఎనబది, ఎనభై Eighty. ఎనమండుగురు, or ఎనమండ్రు Eight persons.
 ఎనమండుము The measure of eight tooms.
 ఎనమన్నూరు Eight hundred.
 ఎనయి Discord. The neg. verbal of ఎనయుట. ఎనయించుట v. a. To mix or mingle, join, unite.
 ఎనయిక Mingling, mixture, fitness.
 ఎనయుట v. n. To mingle, coalesce, unite, to seem. To accord, resemble, be united. To associate, concern himself in. To participate in, enjoy, or suffer (as death.) In many passages of poetry, it must be interpreted to be, or exist, to take place, chance or happen. See పొందుట v. n. It must frequently be translated to seem or resemble. వెంకితెనయగునట్టిసెళ్లు A stream like silver. This verb often is used merely as a padap.
 ఎనికె n. s. A yarn of 3 or 4 threads united.
 ఎనిమిది Eight. ఎనిమిదిదినములు 'Eight days' is used for 'a week.' నేటికియెనిమిదోనాడు This day week. యెనిమిదిదినాలు గాలంకొము గాపున్నాడు he has been ill this week.
 ఎను Of the buffalo. See ఎనుము, ఎనుపోతు n. s. A he buffalo. ఎనుకాంటి n. s. A she buffalo.
 ఎనుచుట v. a. To mix, mingle, stir up. M. 1. 1. 162. To think &c. See ఎంచుట.
 ఎను See—న—
 ఎనుపుట To mix, mingle, stir up. = చినుపుట To nip, pluck, twitch off.

ఎనువుడు n. s. Mixing mingling, stirring up, nipping, gathering, plucking.
 ఎనుబది Eighty.
 ఎనుబోతు A he buffalo.
 ఎనుము or, ఎనుము పెంటి A she buffalo.
 ఎన్న The rel. pl of ఎన్నుట.
 ఎన్నుట, అనగా ఎన్నటికి. BD. 5. 1105.
 ఎన్నటికిన్ని Constantly, ever.
 ఎన్నటికైనా Ever, at any time.
 ఎన్నడు When, what day (ఎ which నాడు day) Ever, always.
 ఎన్నడున్ను For ever, always.
 ఎన్నడో Some time or other. I know not when.
 ఎన్నాళ్లు How many days, how long.
 ఎన్ని How many. ఎన్నినీళ్లు how much water. యెవ్వరెన్ని ఆడినా whatever any body says.
 ఎన్నిక n. s. Reckoning, thought, calculation, esteem, estimation, hope, idea. T. 3. 54. ఎన్నికకడవులు Cattle of value. ఎన్నికచేయుట To count or reckon. ఎన్నికపెట్టుట v. a. To reckon, rate, esteem. ఎన్నికపనిపి A person of distinction. ఎన్నికమాటలు Well weighed words.
 ఎన్నికలు In how many (things.)
 ఎన్ను, for వెన్ను An ear of corn. (In poetry) a woman. (K. హెన్ను.)
 ఎన్నుట v. a. To count, reckon: think, esteem, believe. To care for, regard. To narrate. అరుకెన్ను thinking it odd. BD. 5. 1075.
 ఎన్నెను, అనగావురిటివురును.
 ఎన్నెది Poetical for ఎనబది eighty.
 ఎన్నుడు or ఎన్ను (For ఎన్నుడు) When: thus spelt to suit the metre. See ఎన్నుడు.
 ఎన్నుటచే, ఎన్నుటట్లా As usual.
 ఎన్నుట్టు In what way, in any way.
 ఎన్నుడు. When. This is a noun denoting *what time*: and is declined thus. G. ఎన్నుటి. of what time, D. ఎన్నుటికి at what time: at any time, for ever. యెన్నుటికిన్ని Ever, at all, always. యెన్నుటికైనా at any time. ఎన్నుటివలె, యెన్నుటి అట్లా as usual. ఎన్నుటికని his usual employment.

యెన్నుడెన్నుడనికాదుకొనిలందినాడు he waited impatiently. యెన్నుడో At some time or other; I know not when.
 ఎన్నె interj. Pish! foh! fye!
 ఎన్నెట్టు Unfinished, imperfect. See కలుపుకోలు and నెసరు.
 ఎన్నెనము See ఎన్నెరికము.
 ఎన్నెర or, చూడు ముక్కులపట్టు. The bird called the grey hornbill. Buceros Ginginianus, Jerdon No. 198.
 ఎన్నెరాళి A slut, a dowdy, a slattern. (From ఎన్నె and ఓని The R being inserted.)
 ఎన్నెరికము| ఎన్నెరికం n. s. Nastiness, disgust. Loathsomeness.
 ఎన్నెర్రాని See ఎన్నెర్రాని A slut, or slattern.
 ఎముకె n. s. A bone. See ఎముక.
 ఎముకకసాములు or, ఎముకకలు, Worms (Teretes, teretes,) in the bowels.
 ఎముక n. s. A bone. A difficulty, a puzzle. చూరునియెముకలు Coral. ఎముకలవల్రు Skin and bone. A starved object. ఎముకలేనిచెయ్యి A liberal heart. (Lit. a hand without a bone in it,) Open handed.
 ఎముకుట. v. a. To search. Suca 3. 62.
 ఎన్ను, or నెన్ను, అనగామయారము A peacock. OG.
 ఎన్ను, or ఎన్నుకము n. s. A bone.
 ఎన్నె n. s. Loveliness, desire, charm. యెన్నెలాది A beautiful woman. ఎన్నెకాడు a beau, a pretty fellow.
 ఎన్నెయి (i. e. ఏ, మెయ్యి) How? in what way. ఎన్నెయిది Which (neuter.) D.
 ఎన్నెడ, అనగా, ఎన్నెడ. D.
 ఎన్నెడు i. e. వెన్నెంకి, కొట్టింది. M. 7. IV. 52. 66. an imperative plural of వేయుట.
 ఎన్నెయిది Which (neuter.) D.
 ఎర. Redness. Flesh. Food. A bait: an incentive. An earthworm, because used as a bait. A sacrifice (బలి) of flesh. M. 9. 2. 120. Nicety, trick, మెళుకువ refinement. ఆశబ్దముయొక్కయెరకనుకొన్నాడు he discovered the recondite sense. In RBD. 588. ఎరముంటలు red flames. In vari-

ous glossaries it is rendered ఆశీక hunger : ఆ
 ఊరము food : వ్యథనము affliction : తపి heat :
 ఉడ్డ్రీకము passion : పైకయెర, or పైకటర, One
 or two, a few. OG. .D. .ABA.

ఎర adj. Red. See ఎర్ర.

ఎరక, ఎరకలు Wings (రెక్కలు.) A rib. కుషీయెము
 క Swa. 1. 35. knowledge; See—రు—

ఎరకువ, అనగా తెలివి. OG.

ఎరకొనుట To take the bait. To devour. Swa. 5.
 43.

ఎరగన్ను A red or fiery eye. అన్నునేర్రము. G. 7.
 116.

ఎరగళ A plant called ఆరిశ. Q.

ఎరగలి, అనగా కార్పిచ్చు, దావాన్ని Wildfire.

ఎరగుట, See—రు—

ఎరది, or ఎరచు, Flesh, meat, మాంసము. M. 3.4.
 305. BD. 3. 1323. DRV. 166. Manu. 4. 40.
 అస్త్రీ, మజ్జా, పెదదు. OG.

ఎరపరికము Dislike, reluctance. T. 4. 10. URK.
 6. 394.

ఎరపు BD. 1. 459. Weight? annoyance? ధార
 ము. ఆయాశము.

ఎరమంటలు (i. e. ఎర్ర) Inflammation, redness,
 ఎరయుట See—రి—

ఎరవలి Wildfire, fierce flame, దావాన్ని.

ఎరికె or ఎరుక Knowledge, acquaintance. For-
 tune telling. ఎరికెలది or, ఎరికెలసాని a female
 gypsey, a witch. ఎరికెలవాడు a fortuneteller :
 ఎరికెలవాండ్లు gypsies. See ఎరుకల.

ఎరిగించుట (causal of ఎరుగుట.) To make known,
 declare, notify, proclaim, relate, preach. ex-
 plain, reveal. M. 1. 1. 118. M. XVI. 1. 77.

ఎరిగెతి (a p|| of ఎరుగుట.) Aware, knowing. B.1.
 XIII. 32.

ఎరియించుట v. a. To inflame, afflict, hurt. To set
 on fire. M. 3. 5. 22. Mand. 4. 162. A. 4. 315.

ఎరియుట v. n. To burn; to pine, sorrow, అనగా
 కాలుట M. XII. 1. 22. బాధశుభట HD. 1.
 1177. T. 5. 104. BRK. 289.

ఎరుంగవి (neg. verbal noun of ఎరుగుట) Igno-
 rance, (adverbially.) Ignorantly.

ఎరుక n. s. A mountaineer, a savage. BD. 5. 766.
 See ఎరికెల and కళ్ళలు.

ఎరుక n. s. Knowledge, acquaintance, privity, no-
 tice, information, warning, summons, report,
 telling, advertisement, intimation. Conscience,
 consciousness, common sense, understanding.
 ఎరుక చెప్పట to tell fortunes. ఎరుక చేయుట to
 make known, to give notice, apprise, warn,
 summons, tell, acquaint. advertize, inform, in-
 timate, make known, signify. ఎరుక పాటు Sense,
 knowledge. Bhas్య 17. ఎరుకమాలిన Senseless,
 foolish, brutish.

ఎరుకు adj. Belonging to gypsies, or to hill people.
 ఎరుకు లేడు a highland chief. ఎరుకులకత్తి a bill
 hook. ఎరుకుల పోతు an 'ominous animal:' a
 phrase for a squirrel; or for some sort of sloth?
 ఎరుకులవాడు a gypsey. ఎరుకలది a gypsey wench,
 This tribe of fortunetellers speak a peculiar
 jargon or cant: and when they pitch their
 camps near towns, they herd swine. ఎరుకల
 సాని a woman of this tribe: a witch.

ఎరుగించుట To tell, publish. M. XIII. 4. 403.

ఎరుగుట v. a. To know, be aware of, perceive, be
 warned of, to understand. ఎరిగి చేసి నాడు he did
 it on purpose: intentionally: knowing what he
 was about. ఉపకారముయెరిగినవారై being grate-
 ful, feeling his kindness. మారుయెరిగివుండవలసి
 నది I call upon you to be witness: to observe
 this. యదివాండ్లుయెరిగివున్నారు They can tes-
 tify to this. ఎరుగును గాక he ought to know.
 BD. 5. 170. 1093. శత్రువయెరింగలంకణమువేయ
 వలసి నది. Let the patient be kept fasting in
 proportion to his stamina. NEGATIVE USES of
 this word. యెరుగని Ignorant, innocent. చేహము
 యెరుగక being stupified, or insensible. యెరుగక
 చేసిరి they did it unknowingly, not being aware:
 unintentionally. ఎరుగవే Don't you know? యెరు
 గను I know not, I am not aware. ఆ నేరముబా
 త్రిగా యెరుగను I plead not guilty. I know
 nothing about it. మేముకుడిచెయ్యి నుడమచెయ్యి
 యెరుగనివారమై as we are simple people that
 do not know our right hand from our left.

ఉడు కారముయెరగనివారై Being ungrateful, not feeling his goodness. నేనుబుద్ధియెరగకమును శే when I was an infant : before I knew anything. వంటకమెరగక Kanchi H. 4. 156. abstaining from food. ఎరిగితెచ్చుటగాని యెరగకకాదు I was well aware of what I was bringing : I did not bring it unknowingly. పాటుయెరగనిభాగ్యము fortune that knows no decline. M. 1. 6. 177. 1. 8. 253. T. 3. 123. three instances.

ఎరుగుట, or—ర—v. n. (K.) To bow down, prostrate himself. (బండముశాట్టుట, దిగుట. OG.) BD. 4. 292. 5. 300. 6. 147. L. 7. 156.

ఎరుపు n. s. Redness, red.

ఎరువంక, అనగా గండరిచ్చుకము. Q.

ఎరువంటి, అనగా శంఖచెట్టు, భంజిచ్చుకము.

ఎరువల adj. Lent, borrowed.

ఎరువు అనగా బీదనము Grieving, afflicting. See ఎరయుట. DRB. 364.

ఎరువు n. s. Lending, loan. Manure, dung. యెరువుకు యిచ్చుట To lend. యెరువుతీసుకొనుట to borrow. యెరువుకట్టడము to manure.

ఎర్పుట, అనగా బహించుట v. a. To burn, M. 4. 5. 142.

ఎర్ర n. s. An earthworm. Any bait used in fishing. (Compare ఎర) గాలమునకు యెర్రవచ్చినట్టే he was as submissive as a worm brought to the hook.

ఎర్ర, ఎర్రని adj. Red, scarlet, crimson, brown. ఎర్రచీమ, a red ant : యెర్రనివాండ్లు people of fair complexion. కన్నులెర్రచేళితులికినాడు his eyes flamed with fury : or, he blushed : he was surprized or changed colour, with fear. A. 6. 102. యెర్రనియేగానినావద్దలేదు I have not a brass farthing. ఎర్రగొల్లలు The name of a certain tribe.

ఎర్రకోడి The common spur-fowl: the painted sort is చిమటకోడి. Jerdon. No. 74. bis.

ఎర్రని Red, &c. See ఎర్ర.

ఎర్రమన్ను Red earth.

ఎర్రపుల్లిగడ్డ Onion : as being the "red garlick."

ఎర్రపోరమ్మ Name of one of the pariar goddesses : supposed to cure diseases among cattle.

ఎల adj. Young, tender, delicate. ఎలచీగబోడి A young sprig ; a maiden.

ఎల, or, ఎలయెల Huzza, hurrah.

ఎలకచెవి ఆకు, or, ఎలకబీడు A herb like mint : it is eaten in scarcities.

ఎలకమొక్క, కపోతానక అనేకము. Q.

ఎలకోడి The hoopoe, a certain crested bird.

ఎలగోలు The van or front of an army. The chosen troops. బండుకుముందు సాయ్యబలము, (D.) A. IV. 95. 169. Parij. 2. 62. 3. 98. T. 4.

104.5. 22. ఎలగోల్ బాడము the shock of battle. ఎలగోల్ బజ్జలు. A. 4. 127. A rushing gust of rain, a smart shower.

ఎలనాగ A nymph, damsel, maid. D. 7. 83. Vish. 6. 221.

ఎలకురికము (K.) అనగా, ఎల్లిదము, చులకరనము.

ఎలబలము The van ; see ఎలగోలు.

ఎలబ్రాయము Tender age, youth. యవ్వనము A. 6. 153.

ఎలమి Pleasure. (సంతోషము D.) Satisfaction. M. 3. 2. 40. T. 3. 79. 4. 86. 5. 186. For the Ablative ఎలమిని, 'pleasantly,' it is used adverbially, and often is a mere padap.

ఎలయించుట To please, gratify. L. 5. 12. కుష్టి పొందించుట, సంతోషపెట్టుట R. 5. 157. T. 2. 119. M. 3. 5. 192.

ఎలయాట v. n. To consent : be pleased, rejoice. To increase. To go off, clear up, as rain. వానయెల్లిపోయినది the rain has gone off : it holds up. వానయెల్లినతర్వాత after the weather cleared up. M. 3. 5. 80. 407. M. XII. 3. 332. ఎనయుట. OG.

ఎలరారుట. See వె—

ఎలరుచుట, ఎలర్పుట, ఎలర్పుట To arise or appear : to be produced or manifested. BD. 4. 315. 5. 214. 324. M. 9. 2. 228. R. 5. 59. T. 2. 38. 46. అలిశయించుట, పొందుట.

ఎలవంక The left side or hand. Dasav. 9. 81.

ఎళపు, or,—ళు—Ruin, death (Tamil.)

ఎలిక A rat. Various fish of the species Balista are called by this name. See in Glossary. చూరెలిక a mouse. ఎలికచెవికొలిక A certain plant, mouse ear. Q. ఎలికపాములు worms in the

bowels. ఎలిక పాహారము Ratsbane. (See పాహారము.) యెలికెవ న్నె mouse colour; reddish brown.

ఎలిగించుట. ఆన గాకూసుట To sound. v. a. M.

3. 6. 202. and (see వెలిగించుడు) to light.

ఎలిసి See ఎలయుట.

ఎలిసె, or, —వె— A ledge or board placed as a shelf under a roof. అటక The snipe: meant for ఎల్పె.

ఎలుంగు, See ఎలుగు. M. 4. 2. 71.

ఎలుక A rat. See ఎలిక.

ఎలుగచ్చుట v. n. To sound, resound, give forth a note, to respond, return a cry. T. 3. 131.

Vasu. 2. 28.

ఎలుగు or ఎలుంగు, గొంతు n. s. A voice, cry, note, sound. యెలుగెత్తియే దెప్పెను She raised her voice and wept. M. 4. 2. 258. వాండ్లనవ్వేటప్పుడు యిల్లంతా యెలుగాయెను They laughed till the room rang again. చానియెలుగుగురైరిగినాను I recognized his voice. ఎలుగురాల or రాల్పడ with dying or sobbing notes. ఎలుగురాయట, ఎలుగురాసిన Hoarse. (See ఎలుగు and రాయట) వానికి యెలుగురాసినది he is hoarse. ఎలుగు or ఎలుగుగొడ్డు, or ఎలుగుబండి, or ఎలుగుమంటి n. s. A bear. BD. 5. 1444. Swa. 4. 77. plural ఎలుగొడ్డు bears.

ఎలుగు n. s. Light, radiance. See వె—

ఎషుపు Death. (Tamil.) Loss. యేమిచేశి నానీయెషుపుయంతే There is no satisfying you, do what one will. రాజుయింట్లో యేమి యెషుపుగా పున్నది —what an uproar there is!

ఎల్పె n. s. A sort of snipe, ముఖేల్పె another species of the same (Hind?)

ఎల్లంకు (ella + andu) within the boundary.

ఎల్ల for వెల్ల adj. White. యాచెక్కలోచేవయెంత యెల్లయెంత how much of this wood is heart, and how much is light stuff?

ఎల్ల See ఆల్ల affix.

ఎల్ల adj. All. This adjective is generally used after the noun as ఆక్కరచుడ్డప్పుడెల్ల whenever requisite, lit. at all times when wanted. అదినిజశరచవలశినడెల్ల ఆతనికని He must prove every word of it. వాడు అడిగిందియెల్లయివె This was all

he asked. రెండుగడియలకెల్లావస్తున్నాడు he will come in about two hours. In poetry it sometimes precedes the noun. Used with a noun singular it means "every" as ఎమ్మునెల్ల every one of his bones. Sometimes the sign of the dative or acc: case comes between the noun and this adj. thus also అడిగినప్పుడెల్ల Whenever (I) asked.

ఎల్ల n. s. Limit, boundary. ఎల్లరాయి. Boundary-stone.

ఎల్లగసులు White flax. See అసె.

ఎల్లగినె n. s. White flax.

ఎల్లట or ఎల్లడ Where. See ఎల్లెడ L. 4. 168.

ఎల్లప్పుడు adv. Always, frequently.

ఎల్లమ్మ Ellamma, a goddess worshipped by Parias.

ఎల్లరు All persons, all men. R. 2. 107. Chenna, 3. 378.

ఎల్లవెంట, ఆనగా, ఒక్కడుగాను.

ఎల్లాపి n. s. A rogue, a swindler.

ఎల్లాపితనము n. s. Cunning, guile, roguery, swindling.

ఎల్లాళుకతై n. s. A cunning jade, a female swindler.

ఎల్లి To-morrow. The next day. Also గొడుగు an umbrella. OG. and M. XII. 4. 381.

ఎల్లి Where.

ఎల్లికెతల adv. Lying on the back, supine.

ఎల్లిదము Strangeness, oddity. Strange behaviour, scorn. ఎల్లిదమైరి They were treated strangely. M. 3. 5. 16. Vijaya. 3. 25. Manu 2. 45. ABA.

1. 167. says అలచననెల్లి దమనచపుకయిన దిరస్తారంబురాబల్లు And చులకన OG.

ఎల్లుంటు Loc. of ఎల్లుండి.

ఎల్లుండి adv. The day after to-morrow. This is irregularly declined as a noun; forming a derivative adverb ఎల్లుంటు from the ablative. Thus రేపటయెల్లుంటు either to-morrow or next day. A less correct etymon is from ఎల్లి to-morrow and ఉండి the past of ఉండుట.

ఎల్లుల్లి n. s. Garlick. See వెల్లుల్లి for which this is a wrong spelling.

ఎల్లువ n. s. A flood or overflow, of a river (not యె or వె.)

ఎల్లెడ Everywhere.

ఎల్లెడైయెడుచుట Error for ఎలు నెల్లి—

ఎల్లెరు, అనగా ఆకాశంక. BD. VII. 190.

ఎవడు, or యెవ్వడు Who. (Feminine ఎవ్వతె. Plural యెవ్వరు, ఎవండ్లు and యెవ్వండ్లు.) Who. అట్లాయెవ్వరుచెప్పివుండురో some body or other may have said so. యిట్లా యెవ్వరున్ను చేయరు Nobody does so. అట్లాచెప్పింది యెవ్వరు, యెవ్వరో Who said so? I dont know. యెవ్వడేనియి whosoever. యెవ్వడైనా any one. యెవ్వరిసామువారికియా Give each his own. యెవ్వరిజీతమువారికిముట్టివున్నది All of them have received their wages. యెవ్వరాలేరు nobody is there. యెవ్వరిశివి whose wife art thou? యెవ్వరుచెప్పిరి who said so? యెవ్వరిలెక్కవారుతెచ్చినారు Each produced his own account. మేముయెవ్వండ్లమా He does not care for us: lit. We are nobody. యెవరియిండ్లకువారముపోయినాము We all went to our respective homes.

ఎవతె pron. Who, which woman. A feminine singular of ఎవడు who.

ఎవరు Who. See ఎవ్వడు, ఎవడు.

ఎవి or ఎవివి for ఏవి Which. Plural neuter of the pronoun ఏది which.

ఎవ్వంట్లు Who, (plural.) See ఎవడు.

ఎవ్వడు Who. See ఎవడు.

ఎవ్వడేనియు Any one, whoever. See ఎవడు.

ఎవ్వడైన or ఎవ్వడైనా Any one.

ఎవ్వతె Who, (fem. sing.) what woman.

ఎవ్వరి Whose. Infl. plu. of ఎవడు. q. v.

ఎవ్వరు Who. (plu.) See ఎవడు.

ఎవ్వల On which side. BD. 6. 249.

ఎవ్వారు Who. See యెవ్వరు. Thus spelt to suit the metre.

ఎవివి Which things. See ఏవి.

ఎము adv. How, in what way or manner. See ఎటు.

ఎమువంటి (Qualis.) what sort of. See ఎటువంటి.

ఎమువతె Like what. See ఎటువతె.

ఎస n. s. See వెసె.

ఎసంకుట See ఎసకుట.

ఎసకము Delight, joy. ఉత్సాహము, ఉల్లాసము. BD

5. 36. 868. M. 4. 4. 194. XIII. 2. 226.

ఎసకాలుట v. a. To enamour, to stir up, excite, tempt. ప్రేరేపణచేయుట.

ఎసకుట v. a. To Be or happen. To arise, appear, or be felt, as a passion. It is often used adverbially, thus, కోపమెసకంగrily. హాషమెసక joyfully. వైభవమెసక prosperously. శంకశమెసక cheerfully. మరులెసక amorously. కంకణకావణమెసక her bracelets ringing aloud. Often it is a mere padap: like ఒప్పార, and is equivalent to ఆనుట. Thus పాలుపెసక is the same as పాలుపార. It is explained పుస్తకం. D.

ఎసరు n. s. (infl. ఎసటి, loc. ఎసట.) Water boiled for the purpose of dressing food. A. 2. 123.

ఎసల n. s. A flat earthen vessel.

ఎసలాడుట See కుంపెసలాడుట.

ఎసలారుట v. n. To be full: to teem: to appear. (ఒప్పట, D.) చిత్తమునకింపెసలార M. XII. 6. 581. అనగా, ఇంతు పుస్తకం||ముదంబెసలార Zacc. 3. 85. అనగా, ముదమొక్కగా In Vish. Pur. 1. 137. చుట్టిచుట్టుటయుసెప్పెసలారెను In M. 4. 5. 308. ప్రీతిమెసలార గారవింబి||అనగా affectionately, fondly.

ఎసలు n. s. Sand. బంకలెసలు Gold dust or sand of gold. Swa. 2. 40.

ఎ

The long vowel E sounded as in the French words même, chère, fête. The initial form ఏ, as in the words ఏమి emi what, ఏరు eru a river, is peculiar to poems and is retained in the dictionary: but is usually written యే, thus, యేమి, యేరు. This does not alter the sound. Vulgarly these are often changed into యా. Thus ఏల éla why, is written యాల yāla. 2. ఏ The pronoun or sign of question. Thus ఏచెట్టు which tree? ఏపిల్లలు what children? Or adding అయినా, it is translated any: as ఏచెట్టుయినా, ఏపిల్లలయినా any tree, any children. యేకాక్షువచ్చినాడోవాడు the farmer who came: in such phrases the vowel ఓ is

added at the end. 3. The affix denoting emphasis: thus నేను, nēnu, I, వాడు vādu, he, మేము memu, we, but నేనే nē nē I myself, వాడే vādē that very man. మేమే mēmē we ourselves. See in the Grammar. Or it denotes 'only' as నేనేపోతిని I alone went. తానియింటికిచూయింటికింపే అడ్డము (campē for campā a fence) there is *only* a fence between his house and mine. 4. This is sometimes doubled. Thus అతడూ he; అతడే that very man; అతడేనే atād-ē-vē he himself. 5. It is a contraction for నేను I, thus ఏకిననిఅనగానేనుకినని I being angry or grieved. T. 4. 163.

ఏండ్లు (plural of ఏడు) Years.

ఏక See ఆక and also వేగము.

ఏకము * (adj. noun, adv.) One. In arithmetic, an *unit*. Single, only, general, universal, uniform, combined, sole, matchless, unequalled. అంతాయేకచెదలు it is all *one mass* of white ants. ఏకదీక్షగా Unintermittingly, incessantly. ఏకముగా all at once, unitedly. ఏకతిరగడము ceaseless roaming. అతడుయేకరినిపుండేమనిషి he is a regular or steady person. రాత్రియేకముగా మెరిసి నది it lightened incessantly all night. ఏకముచేయుట v. a. To make one, unite, gather. ఏకకాలంబున At one time, simultaneously. ఏకకాలీన * Contemporary. వారున్నువీరున్నుఏకకాలీనులైనందున as these men were contemporaries: as they lived at the same time. ఏకకుండలుడు * An epithet of Kubera. ఏకగర్భజనితులైన * Uterine, of the full blood. అతడున్నునేనున్నుయేకగర్భజనితులముగనుక as he and I are sons of the same parents: uterine brothers. వారువీరు ఏకగ్రామస్థులైనందున as they are fellow townsmen: of the same village. ఏకగ్రీవపైన Unanimous, joint. ఏకగ్రీవముగా unanimously, jointly. ఏకపత్రాధిపతి, ఏకపత్రాధిపతి A sole ruler, single chief. ఏకచరము * The "solitary," a name for the rhinoceros. Manu. 4. 52. ఘోండ ఆశ్రమ్యము W. ఏకచింత. one sole or engross-

ing thought or pursuit: a perpetual care. భవజ్వలకేసుందరి an unrivalled beauty. వాండ్లునిన్నుయేకచేశముగామాట్లాడిరి, అనగా మాట్టివారు. To revile, talk lightly of.

ఏకట or యాకట Prospect: hope: రతులయేకటదీర్చి Satiating the desire for enjoyment. Swa. 3. 6.

ఏకతము * Solitude. ఏకతమాడిరి They talked in secret. Swa. 5. 119. Bill. 3. 65. M. 1. 1. 207. యేకతమైన Lonely, uninhabited.

ఏకతాళము Harmony. ఏకతాళముగలిగి harmoniously: keeping time together.

ఏకత్ర * In one place.

ఏకత్వము * Oneness, singleness.

ఏకదంతుడు * Single-tusked: an epithet of Ganesa.

ఏకదేశీ Of the same country: appertaining to the same. ఏకదేశీయమైన * Of one and the same country. ఏకచేశస్థులు of the same place. అతడునేనుఏకచేశస్థులముగనుక as he and I are men of one town: or, are countrymen.

ఏకనిశ్చయము * One and the same plan: a firm resolution.

ఏకనిష్ఠ * With a single eye or intent: resolute, faithful, undeviating: thorough, downright.

ఏకపత్నీ వ్రతుడు * Wedded for life.

ఏకపథి * A narrow path.

ఏకత్రకారముగా * Uniformly, in one and the same way.

ఓకఘోషగ్రామము * A village held by one owner, or tenant.

ఏకమనస్కులై * With fixed attention, with a single heart. అందరూ ఏకమైనామిదవచ్చారు they fell upon me in a body, unitedly.

ఏకరివాండ్లు A particular sort of gypsies.

ఏకలము n. s. A wild hog. అచివికంది. See Kalah. Mah. 3. 69. regarding pork chops: and Paidim. 2. 67. describing a herd of swine. Also G. 8. 12. 21. Parij. 3. 31. Suca. 1. 186. &c.

ఏకవచనము * The singular number. ఏకవణము గావున్నది it is all of one sort, or colour.

ఏకవాక్యత * Agreement. యిందనసురించి, అందరున్ను ఏకవాక్యతగావున్నారు They all say the same on this point, all agree. ఏకవాక్యతగా Unanimously.

ఏకశులు * adj. Leagued, united. ఏకశులై adv. unitedly ; altogether ; in one body.

ఏకాంశ * n. s. A recluse, a solitary. వారందరున్ను చచ్చివీడుయేకాంశగా నిలిచినాడు he alone survived. ఏకాంశలోకరక్షకః అనివంటిగాడు గావు న్నాడు He is alone : the last of his race.

ఏకాండము Solid, made of one piece of wood.

ఏకాంతము* Solitude, secrecy. నన్నయేకాంతము గాపిలిచెను he called me aside, or in secret. ఏకాంతముగా Secretly. ఏకాంతభక్తి unostentatious or unwitnessed piety. ఏకాంతశుఖము great felicity. ఏకాంతదఃఖము extreme misery. Colebr. Ess. 2. 217. ఏకాంతమైనమాట a secret.

ఏకాకారము* n.s. Uniform in shape. యిది అన్నిన్ని ఏకాకారములు గావున్నవి all these are alike. తెల్లవారినుంచిన్నివర్షము ఏకాకారము గాకురుస్తున్నది It has rained incessantly since morning. ఏకాకారము Solitary, alone.

ఏకాకృతి * See ఏకాకారము.

ఏకాగ్ర * Attentive, intent. ఏకాగ్రచిత్తుడై having his heart bent on this one thing.

ఏకాదశము * Eleventh. ఏకాదశి The eleventh day of each lunar fortnight : which is kept as a fast. తొలియేకాదశి another name for ఆషాఢ శుద్ధయేకాదశి which is an annual fast. వైకుంఠయేకాదశి is held about the 20th of December.

ఏకాధిపత్యము * In one hand : in one person's sole power. M. 1. 2. 200.

ఏకాభ్యుదయముగా * Prosperously, felicitously. వానికియిప్పుడుయేకాభ్యుదయము గాజరుగుతున్నది he is in flourishing circumstances.

ఏకామ్రేణుడు * An epithet of Siva as worshipped at the pagoda at Conjeveram under a "single mango tree."

ఏకాయక్తము A multiplication table.

ఏకారతి, ఏకార్తి (Error for ఏకహారతి) A lamp with one wick : used in wave offerings.

ఏకారుట To whimper, whine, fawn, long for. II. 2. 52. 112.

ఏకార్ణవముగా * As a flood. రాత్రికురికినవకములో యీర్ష్యలమంతాయే కార్ణవమునది in last night's rain this place was flooded : or inundated.

ఏకార్థము * Synonymous.

ఏకాశళి A sort of necklace. Swa. 5. 125.

ఏకాహము * A certain funereal rite held by brahmins, on the eleventh day after a man's death.

ఏకాహికజ్వరము * An intermittent fever 'of one day.'

ఏకాక్షరము * A monosyllable.

ఏకించుట (the causal of ఏకుట q. v.) To cause to pick, or clean cotton. అతని చేతదూచినియేకించి నారు they made him clean the cotton. నాకు యిస్తాననియేకించినాడు he said he would give it but he duped me.

ఏకికరించుట v. n. To unite, become one. L. XIX. 316.

ఏకిభావము* Coalescence, uniting, union. ఏకిభవించుట v. n. To coalesce, unite, harmonize, accord. ఏకిభవించి or ఏకిభావముగా Unitedly, jointly.

ఏకు n. s. A flock or bit of cotton or wool. ఏకులు వడుకుట to spin cotton.

ఏకుట v. a. To pick, beat, or clean cotton. ఏకిన దూచి bowed cotton. To slander, defame. వాణ్నియేకికాకులకు డబ్బినారు They defamed him.

ఏకె pron. Who? (fem.) See ఆకె she.

ఏకోత్తరము * More by one: increased by an unit. Padma Puran, VI. 15. ఆకాశాదిభూతంబులేకోత్తరగుణంబులై యుండు 'Ether and the other elements have each one attribute (or quality) more than the one previously named. Ether, wind, fire, water, and earth are the five: earth has five qualities; as weight, taste, extension &c. water has only 4; fire has only three &c. See Colebr Essays 1. 243: Thus each class is more by one than the preceding. Compare G. 5. 13. ఏకోత్తరపృథ్వి the addition of one: increase by one unit: one more. ఏకోత్తరశతము one hundred and one.

ఏకోదర * Of "the same womb." ఏకోదరస్యాదు ముగా As brothers, as sisters. Affectionately.

ఏకోద్దిష్టము * A funereal rite celebrated on the eleventh day after the death.

ఏగాని or యాగాని A halfpenny, called ten cash. Thus noted in accounts

పంపించుట To send, make him go : పుర్రెంపంచుట To carry (a god &c.) in procession through the town.

పను See వేగు.

పనుచూచుట To play the spy, watch his goings. (See వేగు.)

పనుట To go, resort, repair. Manu. 5. 51. BD. 5. 37. మంటి కేనుట To turn into earth.

పనువెంచుట To go, proceed, repair, resort. The imperative is పనువెమ్ము and the Root in A is పనువేర. See in వెంచుట M. XII. 6. 576. BD. 4. 1937. Hari Vams. 2. 2. 123.

పనురు or పవురు Five men : See విదురురు. BD. 4. 1199.

పచ or పచి (vulgarly వాచ్చి) Wild, rude, vulgar, savage. అక్కడిమాటయిక్కడయేన, యిక్కడిమాట అక్కడయేన Our language sounds strange to you; and your's sounds rude to us.

పచజొచ్చె See పచుట.

పచట Where. M. 8. 2. 417. metri gr. pro. ఎచ్చట. పచుట v. n. To increase, exceed. (అతిశయించుట, అధికమవుట.) పచినభీతి exceeding terror. అనగా శ్రువలమైనభీతి, అధికమైనభయము : పచినచీకట్లు extreme darkness. A. 5. 127. 6. 56. BD. 3. 1729. 5. 684. M. 1. 4. 24.

పచుట v. a. or పచ్చుట To heat, burn. To vex, torment, grieve, plague, take vengeance on. T. 5. 97. R. 5. 191. Vasu 4. 8. To declare, reveal. T. 3. 85. Vish P. 4. 164. పచినవేదంబు the doctrine which he preached.

పజెము Error for వ్యాజ్యము.

పట adv. Annually, per annum (the abl. of ఏడు a year.) n. s. A ram, a he goat (more correctly వేట) Hunting, game.

పటంపునీంపడలు, అనగా అతిశయమైనభయము అని తోస్తుంది BD. 4. 699.

పటవాలుగా Slanting, sloping. చేటచేర్పుగా supposed to be a corruption of యాత్రవాలు i. e. bending as a pole. A. IV. 98. 127. 130. యేట వాల్కడ అనగా పటంపు గావాలి

పటి The infl. of ఏడు a river and of ఏడు a year. పటి What kind? what sort? A word of scorn. P. 1. 634.

పటింత See పట్రింత.

పటికపాములు Worms in the belly.

పటికి Why? wherefore? whereto? అదినాకునేటికి what's that to me? To what purpose is it? what avails it? Swa. 3. 6. a. b. c. T. 4. 190. ఏటికొ I wonder why. Dasav. 9. 342.

పటిమొగ్గ An attitude by dancing girls, walking on all fours backwards with the face upwards. పటు i.e. వేటు A blow; భారుయేటుతగ్గినది the blow grazed (his head.) పోటు. OG.

పతేట Annually, year by year B. X. 192.

పతేళు On what side? See ఆతేళు (పవైళు.)

పట్రింత The bird called a king-crow: it is also called కుశలపాలిగాడు (from its perching on cattle) and భారద్వాజము The various modes of its flight are regarded as ominous (కాటుక పట్ట OG. See Velag. 1. 200—223, where the omens are described.) Called in Tamil వలియన్, కరిక్కురుంబాన్. Called in Hindustani Kōlō, కోల్పా. a proverb says ఏనుగపైఘనమునకు పట్రింతరాయభారము Much aid can the lark give to the elephant!

పట్రింత A certain plant. Rox. 3. 403.

పడ Where, ND. 4. 85.

పడకము A ram. M. 7. 2. 233.

పడకేడ Where and where? a word expressing great difference. See on ఎక్కడ.

పడము Deaf. పడమూకము Deaf and dumb. పడవ Seventh.

పడాకుటనటిచెట్టు These seven leaved plantain tree; said to produce camphor శుభ్రుకర్ణము.

పడాకూడము or —కో—, Contradiction, misrule (Tamil అడ్డొడి.) పడాకోడముగా in confusion, contrariwise. or—నో—

పడాటలాడించుట To annoy, torment.

పడాది ("For) a year (past.") From ఏడు a year and ఆది beginning.

పడావడ The name of a certain plant.

పడి Where is (he.) పడినీతమ్మడు where is your brother?

పడింటి 'The seven.' BD. 5. 1423. మృగములనేడిం

టివంకె Slaying the seven animals.

ఏడిక A ram, See ఏడకము. R. 2. 14.

ఏడికోల The pole or shaft of a plough.

ఏడిపించుట To make him weep.

ఏడు (numeral,) Seven. This word ఏడు is often called ఆరుసెకటి six and one : so in the Aṣṣa Tel: Ramay: describing the birth of Rama, the poet says ఆఠాకాండవ seventh. This is used lest ఏడు edu, seven should be confounded with అయిదు aidu, five. For the same reason it is often pronounced యేట్లు, or యాట్లు. It is also asserted that యేడు is avoided lest it should sound like ఏడువు weep thou. The other reason is more probable: for in rapid pronunciation the words అయిదు and ఏడు are sounded nearly alike. యెడెనిమిది seven or eight. వాడునీకంటే యేడాకులుయెగచదివినవాడు He is ten times worse than you. Lit. he has read seven leaves further than you (in roguery.) See on ఆకు, foot note.

ఏడు, ఏటి, ఏట, (plu. ఏండ్లు or ఏడులు) A year.

ఏడుగడ Quarter, patronage, refuge. Protector, patron (Lit. ఏడుపుకడ the place where your ఏడుపు complaint is listened to.) రక్షకుడు, దిక్కు. In BD. 6. 126.

ఏడుచుట To weep. To complain.

ఏడుడు * Deaf.

ఏడుపు (plu. ఏడ్పులు) Weeping, plaint, complaint, grievance. Longing, strong desire, or bent of mind. నీయేడుపునిపుచెప్పు Tell your tale yourself. యెవడియేడుపువాడుయేడుస్తాడు Every man for himself—every man knows his own troubles. యిదివాండ్లకువకటేయేడ్పు This is what they have set their hearts on.

ఏడువ The Root in A of ఏడుచుట.

ఏఱూడి The శివత్సరికము or rite performed on the next anniversary of a death.

ఏఱూ Seventh.

ఏఱైర Fury, anger, perseverance. సామర్థ్యము | శక్తి | శుభాక్రమము | వక్ర యూకునగనుంపు. OG.

ఏఱైర, అనగా, రాగా, వస్త్రాపుండగా. BD. 5. 910.

ఏడ్డుము The quantity of grain &c. called seven మాములు, which is ciphered thus ౭౦౧౨.

ఏణము * A gazelle or black antelope. ఏణయన *

Stag-eyed, dark-eyed. ఏణాంకముళీ, చంద్రముళీ She of the gazelle eyes. ఏణాంకడు The god Adonis, or Lunus; Chandra, the genius who rules the moon. See శశాంకుడు because his ensign is an antelope. ఏణామీ * Stag-eyed, gazelle-eyed.

ఏణి * A gazelle or antelope, a hind.

ఏతన్నిమిత్తము * Hence, for this.

ఏతము The pump commonly called a picotta; shaped like a “swap or swape or whimsy,” moved by a lever. Also a great pestle moved like this pump, by a long lever. ఏతమెత్తువీధి ధము a vast difference.

ఏతరి A sinner, a wretch, a miscreant = దుర్జనుడు—గుండనాయ్య. A. 2. 47. Swa. 6. 52.

ఏతరితనము Vileness.

ఏతాము See ఏతము A pump.

ఏతులవాడు A man of the caste who weave mats.

ఏతెంచుట To come, go, proceed, arrive, happen, occur. R. 6. 37.

ఏతేరుట To come, go, arrive. M. 9. 2. 118.

ఏత్యము * The name of the vowel E' long.

ఏద or ఏదచెట్టు A certain creeper.

ఏదాడంటేకోదాడంటాడు (proverb) If I say white he says black : he is refractory.

ఏదాలాబము, ఏదాలాభము This is a vulgarism for యదాలాభము.

ఏది pron. Which (fem. and neut. singular.) ఏదివకశని any one work. యేదికాని neither one nor the other : యేదికానిసప్తమము middle age, neither childhood nor youth : ఏదిన్నిలేదు nothing. వచ్చేది, పొయ్యేది going, coming &c. ఏదీశరి Which you please.

ఏడు, ఏడులు Porcupines' quills. M. 7. 5. 173. ఏడు

or ఏడుశుంది a porcupine. One species is called కోడియేడు but in the south it is called ఒంట్రి

గాడు HD. 1. 512. ఏడువెరికినట్లు అనగా ఏడు శుందిముండ్లునీళ్ళినట్లు like pulling out such spines.

ఏడుముళ్లు Porcupines' quills. ఏడువాసన A disgusting smell like that of an అనుశచేను “ It stinks like a badger.” ఏడుకర్రలవంకెలు H. 4.

159 a sort of grain.

ఏడుట To go, depart, cease, fail, be lost. దిక్లేదిస friendless, helpless. భయమేదిన fearless. చెలు

వేది having lost its bloom. BRY. 2. 591.

ఎదుట To cherish, protect. పొషించుట. OG.

ఎదుతుంది ; ఎదువాళిన See ఎదు.

ఏదైనా Anything, any one (ఏది అయినా.)

ఏదొక Any one thing. (ఏదొక.)

ఏకనైకన * అనగా అధికవృద్ధిని సూచించునట్టి A. 4.

20. Fulness, full growth.

ఏకశుక్ల or ఏకము * Fuel.

ఏకరము * Improved, grown. అభివృద్ధి చేయబడ్డ.

ఏన or నేనే * I myself. (See Grammar, on Intensives.)

ఏనము * Sin, fault. ఏనశుక్లము. (Chennu. 5. 72.)

The city of Destruction.

ఏనర్థము * A year and a half. Error for ఏనార్థము.

ఏనశుక్ల * Sin, fault.

ఏనాట Whenever. (Loc. of నాడు day.) ఏనాటి

Of what day or time. From నాడు M. 1. 6. 298.

ఏనాది or యానాది adj. Savage, belonging to foresters. ఏనాదివారు Savages, mountaineers. యానాదిమాటలు the hill dialect.

ఏని or ఏని An affix to verbs or to participles; (denoting question or doubt; and meaning:)

If or though, suppose, should: పాముకుట్టెనేని

If or though he catch the snake. నమ్మవేయెని

If thou wilt not believe me. వచ్చెనేని suppose

he came, if he comes, should he come. It also

denotes question; as పుట్టిరేనివారు గుట్టిరేని what

though they live or die. శబ్దమందైరేని though

it occur in a word. Appa 6. 1. 263. Vasu. In-

trod. 53, abcd, and Dasav. 2. 276. abcd.

ఏనిగ, or, ఏనిక An elephant. M. 6. 1. 129.

ఏను Five. ఏందినములు five days. BD. 4. 1802.

ఏను (pronoun) ఏనే I, same as నేను myself. The initial N is thus dropped in the nominative.

ఏనుగు An elephant. HD. (Metri gr.) M. 6. 3. 114. DRAYo. 345.

ఏనుగ An elephant. HD. 1. 365.

ఏనుగజెలగ A horse leech.

ఏనుగశుక్లము The weed called Pedalium murex. Its leaf yields a mucilage which is used for dysuria and ischuria. Ainslie. 2. p. 15.

ఏనువడ్డి A certain herb ;—called అశ్వకుళి. Q. See వడ్డి.

ఏనురు Five hundred.

ఏనె See ఏని Of which this is an intensive form.

ఏనెనా (A particle denoting uncertainty.) Perhaps.

ఏన్నర్థము A year and a half. (This is an erroneous compound.)

ఏన్నాళ్లు or, more correctly, యార్నాలు, Wedding gifts given by the parents.

ఏకుచెట్టు See ఏక.

ఏకు, వేయించ Sharply, so as to pain. (Inf. of ఏకుట to fry) బాధించుగా, శ్రమపెట్టుగా. BD. 3. 2195. M. XVII. 66.

ఏకుట్ల In what respect, how.

ఏపారుట To bloom, flourish. See ఏపు.

ఏపి A hound, used in hunting the wild boar : it has a broad snout, a large head and jowl : and is very fierce. P. 1. 121. Velag. 2. 227.

ఏపు Bloom, spirit, mettle, ardour, excess. R. 5. 146. H. 2. 52. M. 4. 2. 342. వడము, శంపు, ఆతిశయము, బెద్దత్యము. వానయేపు excess of rain. M. XII. 3. 295. ఏపున nobly, in excess, in abundance. ఏపురేగుట, వడముమించుట To bloom, be ardent, exceed. P. 4. 255.

ఏపుట An infinitive form of ఏచుట. BD. 3. 873.

ఏపా Which (lady.)

ఏపా (చెట్టు) A heavy wood like mahogany, called in Hindustani saul (Shorea Robusta.) సౌలః. SC.

ఏపది or యాభై Fifty. Vish. Pur. 5. 121.

ఏవిక Which (lady.)

ఏభ్యము Nasty, (See ఏభ్యము of which this is a mispronunciation.) ఏభ్యశుడుట To be disgusted. ఏభ్యరాశి, ఏభ్రాసి, యెభ్రాసి A pack of nastiness.

ఏమంటె That is ;—id est, (ఏమి + అంటే, if you ask what.)

ఏమన్నట్టిటిగాని Whatever was said... And so... A paltry useless phrase, like " so you see, your honour."

వివరక Without forgetting, constantly. See ఏమి రుట.

ఏమరించుట To ensnare, delude, entrap, as in an ambush. To make him forget.

ఏమరిక or ఏమరిపాటు or, ఏమరికపాటు Oversight, heedlessness, inadvertence, surprize.

ఏమరుచుట To trick, delude.

ఏమరుట or, ఏమారుట To blunder, be gulled, or deceived. To fall into a trap, or overlook a fact.

ఏమార్పుట See ఏమరించుట.

ఏమి What, anything. నాడగ్గరయేమి లేదు. I have nothing. వాడుయేమయినాడు what has become of him? యింక చేయవలసి నది మరియేమి లేదు nothing further remains to be done. యేమైనావుం

దును There may be something. నేనిక్కడవుం దడమువల్ల ఫలమేమి. What is the good of my staying here? 2. Sometimes it is a mark of question: thus గురుడు వేశ్యకన్యకులహీనుడేమికో

What, is the doctor inferior to the dancer? 3. Or, if repeated, it is rendered either, neither; as అక్కడయేమియిక్కడయేమి అగుచుడలేదు it appeared neither there nor here. సొమ్ముయేమిన్నిపో

లేదు nothing has been lost. ఏమికతంబున (i. e. యెందునిమి త్రము) For what reason? 4. As an affix it is a conjunction and means either, or, both:

as వాడేమినేనేమి either he or I. 5. Or it implies doubt: as వచ్చినాడాఏమి has he come? యిట్లా చేసిందియేమి what is the meaning of your doing so? 6. నాతండ్రియేమి నేనుయేమి Both my father and I; my father as well as I. ఎవ్వడైనానే

మి No matter who it is. 7. As an affix to verbs it is a precative particle as ఘటించుచేయేమి O that thou mayest bestow! (T. 1. 1.) వాడేమిని

చేమి he and you respectively. Both he and you. అదియేమియిదియేమి either this or that. ఆయిల్లు మీకుచాలకయేమి What do you mean by saying the house is too small for you? వాకురాక

యేమి why should he not come. యేమివచ్చినా

వు About what did you come?

ఏమి How? at all. Why? నన్నుయేమి కొట్టినాడుచూ దంకి See how he beat me. కుక్కయేమి మొరుగు

తుంది How the dog barks! వాడుయేమిన్నియేద

వలేదు he did not weep at all. మీరుయేమివచ్చి నారు Why have you come? why did you come? ఏమికాక how hot!

ఏమిట By what means. చేసిచేతను.

ఏమిటి pron. (See ఏమి) of which, this is a form im- plying doubt. యేమిటిది? ఆచేమిటి? what's that? యేమిటో I don't know. Of what sort: thus ఏమి

టిప్పనిమి what kind of a man is he? వాడుయేమిటి వాడు of what caste is he? ఏమిటికి (irreg. da- tive of ఏమి) wherefore, for what reason. ఏమిటి

కో I know not why. ఏమిన్ని Anything what- ever. యేమిన్నియివ్వడు he will give nothing. From యేమి what, and ని the intensive.

ఏము for మేము We: the initial in being dropt, as see under ము. ఏమె pron. Which woman? who? See ఏమె. "Wo- man" a word used in calling a female servant,

or wife. ఏమేమి Whatever, what. ఏమైన Anything, in any degree: something. ఏమె emo. Perhaps, surely, perchance, very like- ly.

ఏమో I know not what. Very possibly. Probably. Perhaps so. రాలేదేమో perliaps they did not come. From ఏమి with ఱ added for doubt.

ఏయిదు eṅyidu. Cast thou. Irregular imperative of వేయుట M. 4. 3. 194. ఇతనినేయుదుమేయుదు మురథవేగమెగుగమెగుగ.

ఏయుట To throw &c. See వేయుట The initial Y is dropt as explained under వ R. 5. 294. 314. ఏనినకుంతము అనగావేళినకుంతము.

ఏయెడ Where. ఎయ్యడలక everywhere. ఏర or ఏరా O thou! (a word of calling an inferi- or.) ఏరండము * The castor oil plant—proverbially weak or pithless—a proverb says నిరర్థపాదమే

గ్రామేఏరండోపిద్రమాయతే In a barren spot any shrub is called a tree.

ఏరకల్ప or ఏరకలట Ploughing apparatus. ఏరపంక A certain medicinal plant called Sola- num Speciosum. In Sanserit ద్రంశిలా See సం

పరా O thou! used in calling an inferior.

పరాలు, plur. పరాంధ్రు, పరాంధ్రు Joint sisters-in-law. It denotes the relationship which the wives of two brothers bear to each other. ఆమె నేనుయేరాంధ్రముగనుక as she and I married two brothers.

పరాసిగా In the gross or lump. Error for పకరాసిగా.

పరి (interj.) Where are they? (m. or f. not n.) వారేరి Where are they?

పరించుట See పర్చుట.

పరికి for యెప్పురికి, పరికిక, ఎప్పురికిన్ని T. 2. 4.

పరు A plough complete with cattle. పరుకట్టుట to yoke a plough.

పరు (for ఎవరు) Who.

పరు, genitive పటి, plural పళ్లు A river. పటికిపోవుట to go to the river, or the privy. పళ్లొకలిసిపోయింది it is completely ruined or shipwrecked. Lit. it is swept away by the river.

పరుకొనుట To pick up.

పరుగు Dung. పరుగుట To dung, or ease itself.

పరుచుట, పర్చుట, దహించుట To ignite, set on fire. To train, set in order.

పరుట To glean or pick up. To eat (grass.) To attain (age; See ఈడేరుట.) To sprout, as teeth.

పరునుగ్గులు See పరుపిడక.

పరుపడుట See పర్చుట.

పరుతుర్చుట See పర్చుట.

పరుపాటు, or పర్పాటు Arrangement. See పర్పాటు.

పరుపిడక Cakes of (పిడక) cowdung, that are (పరు) picked up; not mixed with bran &c. for fuel.

పరుబంది A tree called జజ్జక. Q. See బంది.

పరుమద్ది A tree called అజ్జనము. Q. See మద్ది.

పరుమల్లె A species of మల్లె. Q.

పరువంగ The infinitive form పర్చుట to burn: Burning.

పరువాక The commencement of cultivation. The sowing season. Farmers keep this feast on జ్యేష్ఠ శుద్ధపంచమి దశి Jyeshtha Suddha Ecadasi, as seed time. Other castes keep other days for this anniversary పరువాక సాగించుట To celebrate this feast.

పరె for వేరె—వారుయేరే They are separate.

పర్చుడుట To fix, settle, assume shape or trim. To be settled or determined. To seem, appear, come to light, look. To happen. To be declared, to BE, or Become. యిద్దరుయేర్పడ్డారు Two men got ready. To be selected, distinguished, separated, arranged, appointed. పర్చడవినుము listen as I describe it *precisely*. కర్తలైయేర్పడ్డారు They appeared as, or turned out to be, the heirs.

పర్చడ part. Set, arranged, definitive, determined.

పర్చరచుట See పర్చుట.

పర్చరి An adjuster, one who arranges.

పర్చరించుట v. a. To settle, fix, pick up &c.

పర్చరువుట To set &c.

పర్చుట (the casual of పర్చుడుట) To fix, set, settle, prepare, arrange, form, adjust, order. To place, dispose, put in train. To resolve on, ratify, determine. To chuse, select, distinguish. To separate, divide, distribute. To bargain, agree, make conditions. To set forth, define, declare.

పర్పాటు Arrangement, rule. Fixing, disposal, decision, management. Selection, choice, agreement. పర్పాటుచేయుట To select, arrange. To project or scheme.

పర్పాడు See పర్పాటు.

పర్పు యేర్పు. Ardour, burning, hotness.

పర్పాక See పరువాక.

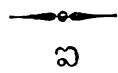
పల * The cardamon tree.

పల or పలార interj. Why, how, wherefore, to what end, for what reason. వేయు నేల (See వేయి) what is the good of talking.

పల n. s. A hurra, or hoop. A carol or catch: such as this, పటిగట్టుగుడిశేవేతాంయేరువస్తేకూడాపోదాం! ఓ, ఓ, గొల్ల భామా! The books named గదాచలము అటభాగవతము సారిజాతము &c. contain many specimens of these. Also, a chorus of applause: See P. 2. 132.

పొరము * or పొరాంచేత A saw fish.
 పొక్కి * The cardamom tree.
 పొక్కికాయలు * Cardamoms in the husk. పొక్కులు
 * Cardamoms.
 పొతుడము A carol or ballad.
 పొపాటలు Carols &c. See పొ.
 పొశుట్టుట To solace, cheer, comfort, console.
 పొబడుట To be governed, ruled, protected.
 పొ Why, how. See పొ.
 పొరము or పొరాముచేత The saw-fish : with a long
 bone on its snout, having teeth like a double
 saw.
 పొగంటి What sort of.
 పొగ How? పొగనైనా In any way (లాగు, and
 అయినా.)
 పొటి What sort of.
 పొవాలకము A plant called గొళ్ళళుపము. Q.
 పొంచుట To put in his power : to enable him to
 rule : to put in his hands. నిన్నుకూచెర్లయేరిం
 కును I will make thee ruler of Macherla.
 పొక A ruler, a prince.
 పొకపాము A worm in the bowels.
 పొచేత The Saw-fish. Russel. No. 13.
 పొడము for పల్లిడము.
 పొలిసవారు (vulgarly వేలిసవారు) Ruler, lord, your
 honor.
 పొసె n. s. The common quail. గొక్కి రెయేలిసె the
 large quail.
 పొకోటి Host, assembly. శకలమైనవారు. OG.
 పొలుట To rule, govern, manage. To enjoy, to
 master. To possess or get on his side.
 పొలుపది Government, reign.
 పరేవారు The lords, the rulers.
 పల్చె A sort of snipe.
 పల్నూరు Seven hundred.
 పల్పడి Rule, government, reign.
 పల్ల Seven. Also, plural of పరు a river.
 పవ The infinitive of పచుట to plague, torment.
 ఫెడపట్టగా.
 పవ n. s. Baseness, vileness, abomination. జుగుప్స,
 రోపము, నీచత. R. 4. 123.
 పవకారము * Specification, emphasis, particulari-
 zation : as the vowel E, in itadē, thus ఇతదేనా
 యీ this is the only witness.

పవగించుట To hate, dislike. To be vexed or dis-
 gusted అశవ్యాశుడుట. D.
 పవము Dislike, disgust (See నేవగించుట.) Ill, evil,
 discomfort. adj. Disgusting, hateful. M. 4. 2. 54.
 అశవ్యాము. D.
 పవాడు Who, what man.
 పవి Which? నీళ్లవిపా లేవి which is the water and
 which is the milk ?
 పపురు Five persons.
 పవెడ Who, which woman.
 పవే A particle of emphasis as నేనేవె I myself.
 పవేళ When, what time. పవేళా at all times.
 పశి (often pronounced యాశి or వ్యాశి) Wild.
 Crooked, wrong. పశిమాటలు Cant, a solecism
 or blunder.
 పశిడము A mule. See వేళడము.
 పశివాడు A savage, a wild man.
 పసి (Affix) at the rate of, at. శుది ten, శుదేసి at the
 rate of ten. యింతలేసికన్నులు Eyes so large.
 Also for వేసి (The initial V being dropt) thus
 ఇల్లెసి for ఇల్లువేసి.
 పసె See వేసె (under వేయుట To cast) M. 10. 1.
 191. పసెడి i. e. వేసిన cast, thrown. R. 4. 136.
 పవ్యాము * adj. Abominable.

వి

వి The vowel AI, pronounced like I in five,
 high, or like Y in thy : not like ai in maid,
 pain. Gilchrist spells it ue but analogy led
 Sir W. Jones to use ai. The shape వి is used
 as an initial in the dictionary and in poetry,
 but elsewhere the Telugus use a secondary
 form అయి "AYI" instead : writing అయిదు
 ayidu, for విదు aidu, five. This is not used in
 this dictionary : because the insertion of y in-
 terferes with the alphabetical arrangement.
 The secondary form అయి ayi is used in poetry
 as a dissyllable, whenever the metre requires
 two short syllables for AI ; which is one long.
 When thus inserted the Y is not pronounced.
 Thus అయిదు is not pronounced ayidu, but

వివ-du. In Telugu words there is this liberty of spelling : but the longer form *ayi* ought never to be used in words of Sanscrit origin.

వి or అయి past: p|| of అగుట q. v. వాడైయిట్లా చెప్పెను he himself said so. It denotes similiarity, as మానెనిలిచెను he stood stock still, lit. he became a tree and stood. It denotes likelihood ; as వచ్చేవాడనైతుంటిని I was about to come.

విండ్రజాలికుడు * A magician, a juggler.

వింద్రి * A name of Vali, a hero in the Ramayan.

వికకంఠ్యము * Simultaneous.—ముగా Simultaneously.

వికమత్యము * Agreement, harmony. adj. Leagued, united. See వికకంఠ్యము.

విక్యము * Union, oneness, coalescence, unitedness. Syncretism.

వితివ్యాము * వితీవ్యాము * Tradition. (ti, not ti.)

విలే If; should it be so, suppose it were so. But (This is the conditional aorist of అగుట) Truly; indeed: as నాకైలే తెలియదు Truly I don't know; I for my part know not. Literally, To me indeed it is unknown. చేనుఅయిలేయిచ్చెను గాని యిల్లుయియ్యలేదు He gave the field indeed but not the house. వాడుఅయిలేరాలేదు As for him, he did not come. పూర్వముఅయిలేవిన్నాను I heard so indeed formerly. వాడుఅయిలేతప్పచేసి నాడుకాని To be sure he is wrong.

విజ Together, along with. వెంబడి. BD. 6. 1029. OG.

వికు Five. అయిదుకుడిచేయట To throw into confusion, leave it at sixes and sevens. The OG. says ముందరడుగువెనక ఘట్టుట.

వికువ A matron, housewife, good woman, (meaning one whose husband is alive.) See ముత్తైదువ.

వికువతనము Wedlock. The state of being a wife.

విఘ్నాయిలు or అయిదుచాయిలు The "five anvils:" i. e. the five trades. See శుంచాణము.

విస or అయిన (rel. p|| of అగుట) Being, existing. యజమానుడైన రామయ్య Ramaya who was (his)

master. తమ్ములయినవాండ్లు They, who were his brothers. Becoming, suitable, fit; అయినసూములు proper principles. వినదినము or అయినదినము a fit day. అయినవడ్డి The interest that accumulated. నాకయినమనిషి My friend. (See కానివాడు) As a conjunction it is thus used విన or అయినా But, though it were so, yet, వాడయినాదీడయినా Be it that man or this. Either one or the other. It is added to interrogatives as యెక్కడ &c., and it gives a strong emphasis as యెక్కడనైనా wheresoever. యెవ్వడయినా whosoever. యెప్పుడయినా whenever. రెండుకోసులయినా at least two miles. యెవ్వడైనాయేమి Never mind who it was. Hence the adjective form; as సొగసైన pretty, having elegance. Elsewhere it is translated *who is* (and is added to adjective nouns thus) కవిఅయినభీమన the poet Bhimana. విద్యాంశుడైనకవి a poet *who is a man* of learning. Thus also in the plural భరికులైనవర్తకులు merchants who are rich. వినను or వినప్పటికిన్ని. "but" అందుకుఅయినక్రయము the price of that; నాకైనను even to me. మేనల్లుడైనఅంతఃకరణవల్ల through the affection arising from his being a nephew. వినట్టుయిలే See వితె. . మీదిఅయినట్టుయిలే should it be your's.

వినప్పటికిన్ని Nevertheless, still: yet. Literally—when it is so, even then.

విశ్రు, అయిశ్రు Harm, detriment, damage, flaw, defect.

విపోశ్రుట To be done, finished, exhausted. See పోశ్రుట.

విమూలగా Obliquely, diagonally. Oblong and crooked. Rhomboidal.

విరాజులు A cant word for mice; as donkey for an ass.

విరామిక Fondling, coaxing?

విరావణము, * or, విరావతము A poetical name for the North point of heaven, the regent of which, విరావతము, is the elephant on which Indra rides.

విరావతి The bolt of Jove, Lightning. విద్యుత్. SC.

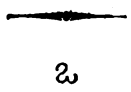
విదేశీ vulgarly అరివేణి or అరి పెన్న కుండలు Paint-
ed vases used at weddings.

విఠారము A root used as a medicine in dropsies.
వివచ్చుట (అయిరావడము) To prosper. To agree
with one's health.

విశ్వర్యము * Riches, prosperity. Wealth. కలిమి,
సంపద, భూతి. The అష్టైశ్వర్యములు eight su-
pernatural perfections, or attributes of the
deity are summed up in this verse. ఆణిమాను
హిమాచైవ గరిమాలఘీమాతథా | ప్రాప్తిః ప్రాకా
మ్యమీశత్వం వశిత్వం చాష్టభూతయః | That is
characterized as 1, Atomic, 2, and yet of pro-
digious vastness, 3, and gravity, yet, 4, of levity
ethereal, 5, omnipotent, 6, freedom, 7, supre-
macy, and, 8, possession.

విశ్వర్యవంతుడు * Opulent.

విహికము * The present world or this life. The
condition of being here on earth.

ఒ

ఒ The short vowel O as in the words polite,
rómance, different from the vowel of hot,
on, for. In French sotté gives the short sound
of O and côté gives the long sound. The word
mórrose exemplifies both sounds: Like వి and
ఓ and ఇ q. v. this initial form ఒ is used in
the dictionary and in poetry, but elsewhere it
is written తె vo (or wo) and యో yo. Thus ఒక
one is written తెక voca, and even వక vaca.
Words not found under ఒ must be looked for
under వ and vice versa. The short o is foreign
to Sanscrit but in some words is substituted
for U. Thus కుమారుడు becomes కొమారుడు,
and శ్రుశక్రము|సాశక్రము and బొహు for బహు.
The vulgar Telugus sometimes use O for E
ఋ. రొండు for రెండు Two: or for A as తొవ్వి
for తవ్వి digging: and మొబ్బు for మబ్బు dark-
ness.

ఒ or ఓ An affix of doubt: as సీకోవాంట్లకో Either
to thee or to them.

ఒంక or ఒక The name of a plant called కరాం
బుక. Q.

ఒంకకలవ Is interpreted అడ్లుఫలము. Q.

ఒంకె A hook or peg, a pick lock.

ఒంకతీయుట See వంకుట.

ఒంకడిపుశుద్రవము The eriz in cattle: perhaps an
error for తెంబలి.

ఒంకు A knee of timber. See వంకు.

ఒంకుట To be subdued, be under, be down, stoop,
slant, become subject, be practised, or exercis-
ed. See వంకుట.

ఒంచు The cloth with which two men, holding
the ends, measure grain out of a heap.

ఒంచుట To subject, subdue; (casual of ఒంకు) to
exercise the body. దేహమునుబంచుట. See వం
చుట.

ఒంబలి or ఒందిలి Calamity, misfortune, embar-
rassment.

ఒంబు A sort of fish.

ఒంటును Enmity, hatred, lit: disagreement (vide
ఒంటుట.)

ఒంటరి Alone, single.

ఒంటరికతై A lone woman.

ఒంటరికము Solitude, loneliness, privacy.

ఒంటరి గాడు A solitary.

ఒంటరిపాటు గా Alone; in private.

ఒంటరులు Foot soldiers. Infantry. కాలిబంట్లు. D.

ఒంటి One (of a pair or couple.) Privacy. ఒంటికి
పోవుట to go to the privy. ఒంట్లు a pair of ear-
rings. ముత్యపుటాంట్లసియాడ pearl earrings. T.
5. 7. ఒంట్లు cyphers.

ఒంటి Single, only. ఒంటిపొర a single fold. ఒంటి
కొయ్యి Single masted (a vessel.)

ఒంటి genitive of ఒళ్లు The body, which see.

ఒంటింపు Convenience, aid, help. Reference for
payment. వానికిరూకలు తెంటింపుకాలేదు he had
no money at hand. వానికి తెంటింపురబ్బింది he
no longer has the means of doing it.

ఒంటింపు Convenient.

ఒంటిగాడు A single man : a lone person. A rhinoceros. ఏకచరము It is generally explained a wild boar.

ఒంటిపాటు Loneliness, retirement.

ఒంటిమెయి (ఒంటిగా) Alone, by himself.

ఒంటియ or ఒంటె A camel.

ఒంటిరి Lone, single. ఒంటిరిది a lone woman.

ఒంటు A share, division. Windfall. ఒంటు A cipher in numeration. సారెనిపుంటు The place or square in which a counter stands in a game at drafts.

ఒంటు or ఒంటుబాదిలి A sort of carrying worn by men.

ఒంటుట To agree with one's health, to be wholesome or salubrious. ఆదేశానికియాదేశమునకున్న ఒంటుక ఆశక్తముగావున్నది, or thus ; ఆక్కడినీళ్లకున్నయిక్కడినీళ్లకున్ను పుంటనందున వాడికి పుట్లకుదురు లేదు his health suffered from change of water, (or, as we say, *change of air.*) See on నీళ్లు.

ఒంటె A camel. ఒంటెకోడి An ostrich. (This probably is a fictitious word.)

ఒంటెత్తు గావుండె Headstrong, self-willed.

ఒంటాలె A thin petticoat. A. 2. 73.

ఒంటిగాడు A porcupine. See ఏడు. But see ఒంటిగాడు.

ఒంటు Earrings. See ఒంటు. plu. figures, numerical signs.

ఒండ n. s. Ill, evil. A whitlow : a sore nail.

ఒండరిమింజరిమాటలు Nonsense, idle talk.

ఒండు Sediment, deposit ; mud left on land by a flood. గోదావరిపుండుపాట్టింది (commonly spelt వండు)ఒండునున్ను Alluvial soil or loam used as manure.

ఒండు n. s. A wild bee, plu. ఒండ్లు.

ఒండు n. s. One, an individual. Another person.

ఒండేమి తెలియక not knowing a single thing.

పుండననేల Why should you say anything? P. 3. 300. పుండువిడిచిపెక దినము every other day.

ఒండువిడిచిన In the second grade—or—after

one remove. Distant ; of the half blood, as ఒండువిడిచినతల్లి a distant aunt.

ఒండు adj. Thick, solid, substantial. దళశీరియైన.

ఒండెడ adv. Elsewhere.

ఒండొంటికి (ఒక దానికివకటి.) To one another.

ఒండొండ Along, continuously. ఒండొండపారుతూ flowing on still. ఒండొండ, అసగామిధానశుకార్థము, ABA. 3. 110.

ఒండొకళ్లు, or, ఒండొరులు Each other, reciprocally, mutually, against one another.

ఒండ్లు Others, other persons. Wild bees. Also the name of a certain jewel.

ఒండరుపాలము Lowlying land, unfit for the plough?

ఒందించుటfor పొందించుట ; the initial ఉ being dropt.

ఒందిలి Evil, calamity. Epidemic disease, murrain or evil among cattle. (Compare ఒంజలి.) Inconvenience. (అసొండర్బము.) అశుభదుశంపించడము లోవందిలిచేతశంపించనేలేదు A sad accident prevented my sending them.

ఒందుట To obtain, possess &c. See పొందుట. (The initial ఉ is dropt as explained under the letter ఉ) తెలివిసెంది recovering his senses. నలుపుండు beautiful.

ఒంపు Crookedness, curve, twist. A knee of timber. The worm of a still.

ఒంపుట v. a. To bend down. To afflict : (the casual of ఒంచుట or వంచుట.)

ఒక, పైక, ఒక్క, పైపు, వక, వక్క, వపు (The first three modes of spelling are correct.) A, an, one : as పైకయిల్లు a house, one house. పైకయెద్దు an ox. (Compare ఒకడు, ఒకటి, and పైకతె) కొండరు few, some. పైకకొండరు only a few. కొండొక Some, some little, as కొండొకనేపు a little time.

2. As the article : కొన్ని few, some. పైకకొన్ని a few, very few. పైకరీతిగా after a manner. పైకచింత an anxiety ; a care. వకశునిమిత్తముగా about a certain affair. 3. Adding the intensive E gives the sense only : thus పైకేయిల్లు, or పైకయిల్లే

only one house : వకమొడ్డే only one ox. 4. Same, uniform, not different. అందరున్ను పుకే యింట్లోవున్నారు they were all in the same house. వకవేటున All at once. వానివూరు నావూరువకవేటి his and my village are one : he and I are of one village. శాండ్లువకచెయిగావున్నారు They are hand in hand, leagued together. 5. With a negative verb it is thus translated ; పుకరూకలేదు there is not a single penny. పుకనాడూరారు they will never come. వకనాడూపుప్పడు he will never assent. 6. It sometimes denotes uncertainty, as వకనాడు one day : sometimes. వకడు Somebody. యదివకలాగునవున్నది this is after a fashion : that is, odd, such as cannot be defined. నాకువకవిధముగావున్నది I feel very odd : I cannot describe my state : I am I know not how. 7. If it is doubled, it takes another sense. పుకనిసాము పుకనికొచ్చి గ్రవింగు one man's property to one man : that is, to another. Giving to one what belongs to another. అతనిదిపుకవూరునాది పుకవూరు his village is one, my village is one : that is, he and I live in different towns. పుక్కొక్క యింట్లో in various houses. పుక్కొక్క వేళ at different times.

ఒకండు, ఒకండ్లు Same, several, others, strangers. ఒకట On or in one. At one time. Locative of ఒకటి. ఒకటర One or two, one here and there, occasionally.

ఒకటి (numeral) One. Genitive ఒకచాని. D. పుకటికి. యిందువల్ల వకటివచ్చును From this, one thing may result. One and the same, not diverse. This word is often understood : as, గంట One o'clock. గంటన్నర half past one. కోసెడు one mile. అక్కడమనిపిచుండెను One man was there. It is often rendered by the article, a, or an, పుస్తకము a book. యిందులోవకటిన్ని తక్కువలేదు There is not a single thing wanting. (See ఒక.) యెవ్వరియింట్లోనైనావకవేటి No matter in whose house. It is all one in whose house he is. వాడుపోయినదివకవేటి all he did was to go, he merely went, వకటిలేదు There is nothing. నేనుచెప్పి

నదివకటివాడుచేశిందివకటి I told him one thing and he did another. యదివకడుచెప్పేమాటా Is this what any body would say? పుకటివెనకఒకటి One after another. రోవకురెండుకుక్కలఅడివి వకవేటిగానిచారిమంచిదే There is nothing but forest : there is an unbroken jungle on each side of the road.

ఒకటిగా Together, unitedly, unanimously, conjointly.

ఒకటిచేయుట To mix, make one, unite.

ఒకటియవుట To be (అగుట) Combined.

ఒకటొకటిగా Separately, one by one, one after another.

ఒకటో First. పుకటోసామీ the first witness.

ఒకడు A man, somebody, anybody. ఒకట్టిలిస్తే వకడువచ్చెను I called one man and another came. దీనికివకడుపుప్పనా will any body agree to this? వాడువకడువీడువకడుకాదు He and they are the same, are not separate.

ఒకతె One woman, a female.

ఒకప్పుడు At one time : once.

ఒకరు "Ones:" (plural of ఒకడు) folks : denoting uncertainty. చాన్నియెరగనివారుమీరు పుకరుమేము పుకరు you and we alone remained uninformed : or, unacquainted with the occurrence. దీన్నిచూస్తేవకరుయేమందురు What will folks say when they see this? యదివకరితనికాదు? అందరికిన్నికావలసినదే! This is not merely one man's affair : it is of importance to every body. పుకరువుండేచోటు the place where one lives : where people reside. చాండ్లొకరుమేమొకరు They are one and we are one : i. e. They have no connection with us. ఆపూరికిన్నిచూపూరికిన్నికరణాలుపుకరు The clerks of these two villages are the same persons (Lit: are one.) పుకరుపోలేవకరువస్తారు one goes and another comes. మేము పుకరుమేయిచేస్తామి we alone did this. Elsewhere, if the plural is intended, the form is ఒకండ్లు, or, ఒకళ్లు. Thus ఒకండ్లుసాము ఒకండ్లు శుట్టినారు They seized each others' goods.

ఒకర్లు, ఒకరై One woman : any woman. Somebody.

ఒకళ్లు A plural of ఒకడు or ఒకరు q. v.

2.కవిధముగా ఉన్నాడు He is so and so: after a fashion.

2.కవేళ At "one time:" perhaps 2.కవేళ అట్లాచే శినా If he ever does so. In case he does so.

2.కాసెక One or one: denoting uncertainty. 2. కాసెక పట్టణములో in some town or other. 2. కాసెకచోట here and there.

2.కింత So much: a little, some trifle.

2.కో, 2.కో Oh! alas! perhaps.

2.క్ర., See 2.క. One. 2.క్ర.పాడు A "single meal" i. e. a religious fast: restriction to one meal a day. 2.క్ర. పుక్కు పాడు పుంటిని I ate but once yesterday.

2.క్ర.టను—(ఏకంగా) All at once: suddenly.

2.క్ర.రా (See వ—) Titles: the honorific superscription in the heading of a letter. (అక్షరాలం. K.)

2.క్ర.రము (K.) Nasty, foul, unlucky.

2.క్ర.రుడు, or, 2.క్ర.రుండు One, one person, anybody,

2.క్ర.జించుట (K.) To specify, tell, describe.

2.క్ర. Lean, thin, emaciated.

2.క్ర.ంటికి Apiece, to each.

2.క్ర.ంత Some, ever so little, somewhat.

2.క్ర. Dried fruit: plucked unripe, and sun-dried.

2.క్ర.ంపుడిని All at once, in one rush.

2.క్ర.డ Occasionally, at times.

2.క్ర. or 2.క్ర. or 2.క్ర. or 2.క్ర. Oh, alas! expressive of doubt, grief or uncertainty. వాడువచ్చు సెక్ర. Possibly he may come. (denoting wonder or uncertainty.)

2.క్ర.ంచుట To gasp, to breath hard; to respire with difficulty.

2.క్ర.ంపు Gasping: difficulty of respiration.

2.క్ర.రు Acrid, astringent. See కటువు.

2.క్ర.రు Astringency, acidity. Queasy sickness.

2.క్ర.ర్పుట See 2.క్ర.ంచుట.

2.క్ర.ర్పు, 2.క్ర.రుపు Gasping, difficulty of breathing, panting.

2.క్ర. Withal, so. This is often a mere expletive used to fill the metre, without any meaning: compare మొగి

2.గలించుట To grieve, torment. To sorrow, pine. Thus UR. 4. 287. సీ || విసురునే రెడుమోవి సెగి లించివలుకెంపు || ఎడరవేయుచు తేనెలానియాని || రామా. R. 5. 232. మిమమును వేటలాదికడిమి సెగిలించుచుహాతురాధముకా.

2.గుడు Husk, straw of జొన్నలు.

2.గులుట To grieve, pine, sorrow. See సె.

2.గ్గుట v. n. To yield, submit. Prepare; be ready. To bend, bow. To stand in order, be in trim. To lend, yield (an ear;) apply (the mind) apply, present. To miss, fail. v. a. To present the hand. See పోట్లాగ్గుట.

2.గ్గుబల్ల A rest, or prop, in a lathe.

2.గ్గుము See 2.చెము of which this is a better spelling.

2.గ్గుట Another pronunciation of వచ్చుట.

2.చెము Failure, defect, flaw, imputation—నింద. 2.చెంబు లేనికూరిమి love without fail.

2.జ్జ * A priest, a tutor.

2.టుక్కు Jump! (expressive of starting with fear &c.) నాకు పుటుక్కు అనింది my heart was up in throat.

2.ట్ట, or 2.ట్టకాయ A testicle. See వట్టి.

2.ట్టి See వట్టి.

2.ట్టు Utter, universal. పుట్టుతనని. a general order, an universal rule.

2.ట్టు An oath. A total. 2.ట్టుకట్టుట or చేసుకొనుట To strike a total.

2.ట్టు Penalty, curse, ban, interdiction=నిరోధము. This word is used as an adjuration, thus: నిద్ర వడితే పుట్టు A curse on me if I slept! అక్కడ వట్టుదారికితె పుట్టు let me perish if there's any silk there. గొరవముచెడ్డ పుట్టుఅనగా నామీదగొరవముచెట్టివుంటే పుట్టు. Using a comb was out of the question. ఆదారిచూపునేనుపోకపోతేనాకువట్టు Shew me the way and it shall be my fault if I do not go... let me bear the curse... let the guilt be mine. See ఆరా.

2.ట్టుట v. a. To set (fire) Thus, in. M. 9. 2. 140. చిచ్చొట్టిరి They set fire (to the house.)

ఒట్టుట To dry up, go dry, as a cow, or a well.
 A. 5. 112.
 ఒట్టుకొట్టుకొనుట To take an oath.
 ఒట్టుకొట్టుట To adjure, to impose a vow or solemn promise. T. 2. 96. To ban or forbid by a curse.
 ఒట్టుచుచుట, or, ఆనవిడుచుట to remove his interdiction.
 ఒడంబడిక or—డికె An agreement, engagement, compact, treaty.
 ఒడంబడుట To agree, engage, consent. Vish Puran. 2. 176. 211.
 ఒడంబరచుట To persuade, engage, convince.
 ఒడంబాలజిట్ట. See ఒడం—
 ఒడకట్టుట To strain, to filter.
 ఒడకూడుట To chance, happen. (See ఒన—)
 =కలిసిరావడము.
 ఒడకూర్చుట v. a. To effect, cause, bring about.
 =శింధవింశచేయుట. HD. 2. 1534.
 ఒడదుడుకు See ఒడు—
 ఒడకు, or ఒడకప్ప A delicate kind of fish with a flat head.
 ఒడకుప్ప A sort of pulse made of పాశలు. split and steeped in water.
 ఒడవిడుట To consent, concede,=పూనుట.
 ఒడవిరుచుట To talk over, persuade.
 ఒడబాటు Persuasion, effort, struggle.=పూనిక.
 ఒడముట See పొడముట. To be produced, born, to arise.
 ఒడపె, ఆనగాధనము. D.
 ఒడయడు A king; ruler, owner=కర్త. M. XII. 5. 296. M. XIII. 2. 241.
 ఒడయుట See ఒడియుట.
 ఒడలి Inflection of ఒడలు the body. See ఒట్టి.
 ఒడలిమరుతు Armour, as a "covering for the body" a panoply.
 ఒడలు or ఒట్లు plural ఒడట్లు. The limbs or parts. The body, the person.
 ఒడట్లు Bodies: plu. of ఒడలు. L. 8. 50.
 ఒడారము The whole. Or, వ—
 ఒడి The lap. The loins: See ఒడికట్టుట 2. A pocket or pouch formed by a fold in a person's vest.
 ఒట్టిపోయుట To put in his pocket, devour.
 పాపానికి ఒడికట్టెను he filled his skirts with

sin, i. e. laid himself out for crime. The plural ఒట్లు q. v. is the body. ఒట్టికూర్చుండుట to sit in the lap. ఒడినిడుచు putting it in her lap.
 ఆపుకు ఒడిజారిసదిన్నోరేపోదూడవేసును the cow is on the point of calving.
 ఒడి or వడి Speed: a current in the sea.
 ఒడిక A watercourse? యేటికాలువ. OG.
 ఒడికట్టు A girdle, as part of female dress. చెంగా వివడికట్టు red petticoat or girdle.
 ఒడికట్టుట To bind up the apron &c. as a pocket.
 ఒడికము Propriety, fitness. Prettiness. A vow, or imprecation. శశధము, వంతము.
 ఒడికించుట See వడికించుట.
 ఒడిగలపిండము గావుండె (ఆనగా వజ్రశరీరియైన) A stout fellow, a tough boxer.
 ఒడిగా or వడిగా. Sharply, in haste, in a hurry.
 ఒడిదామర A tree also called ఆతిరుదా.
 ఒడిబిలి, ఒడిబిట్లు Some kind of food. BD. 3. 1319.
 ఒడిపోసుకొనుట To pocket, put in his pocket.
 ఒడిత్రాలు Rice poured into the skirt or lap. See త్రాలు.
 ఒడియకట్టుట To filter, strain, twist in a cloth.
 ఒడియాలు Slices of మాడి దెగుమ్మిడికాయ dried with salt and spices.
 ఒడియుట v. n. To run. To drip, or drop, or trickle.
 రూకలు ఒడికిపోయినవి The money is all run out, or expended.
 ఒడియుట v. a. To snatch or seize or catch, to usurp. Also to take. ఒడనిచేతుట్టుకొనిరాధనూర డింది he caught her by the hand and pacified her. చెవి ఒడియుట to pull his ears.
 ఒడిశెగడ్డ A bubo.
 ఒడుకుట To turn the spinning wheel: to spin.
 రాట్లము ఒడుకుతుంది She spins thread.
 ఒడుచుకొనుట To pour out, drain. For పొడుచుకొనుట q. v. కన్నెడుచుకొన్నాకనకుడదు It is so dark that your eye might be pierced without your seeing it. So dark as to strain the eyes.
 ఒడుచుట v. a. పొడుచుట To seize, snatch. To defeat. To overthrow

ఒడుచుట. (Compare పొడుచుట) To rise, as the sun. To rise as the sea. To be worn away or washed away.

ఒడుతరిగనము Stinginess?

ఒడుదుడుకు Hardness, difficulty, unevenness. Also a crag. Stinginess. ఒడుదుడుకుజరిగించుట To drive an iniquitous bargain. ఆ రాయిపెడుదుడుకు గావున్నది that rock seems likely to topple down. ఆ స్థలముపెడుదుడుకు క్రైనేనండునకుం డశుశివోయింది as the ground was uneven the jar toppled over. పెడుదుడుకు seems to mean difficulty in anything, as a derivation.

ఒడువు n. s. Catching, seizing. In the HD. 1. 372. ఒడువుదప్పినయట్టియురగంబుపోతె like a snake that has missed seizing what it aimed at.

ఒడువుట To seize, snatch.

ఒడువు, అన గాబ్రహ్మచారి.

ఒడువు A word, or expression. See సెడువు.

ఒడ్డగిలుట To incline, sway, lean on one side.

ఒడ్డగడవయ్యె Upside down. BD. 2. 308. M. 6. 2. 178. తల్లకిందులు ఆయెను.

ఒడ్డరాము Evolution, line of battle. Also spelt with న.

ఒడ్డాడించుట To vanquish? To aim at?

ఒడ్డాణము A cestus, zone, or belt of gold or silver worn by women over their dresses.

ఒడ్డారము Obstinacy, jealousy. ఒడ్డారమైన obstinate.

ఒడ్డారించుట To oppose, combat=శ్రుతిఘటించుట.

ఒడ్డించుట To help to food, put it into his plate. See వడ్డించుట.

ఒడ్డిలు Pigeons, doves. UR. 4. 254. ఒడ్డిలుపారావశములు. D.

ఒడ్డు n. s. A bank or shore. The original number; whether multiplicand or dividend. A stake in gambling. An obstacle. పెడ్డువేసుకొనివుండుట To be in wait or ambuscade. వానిపెడ్డువిరిగింది his bank is broken i. e. it is all over with him. ఒడ్డువిరిగివానిబాదశుడ్డారు They fell upon him tooth and nail. ఒడ్డుబూవుట To place his troops. నీపెడ్డువిర గా Perish thy greatness! ఒడ్డైన Large, great, stout, big. ఒడ్డుగుండ్లు Large balls i. e.

boulders, fragments of rocks hurled from a hill. పెడ్డుకొంచము great or little. ఒడ్డోలగము a great assembly. పెడ్డుమెరక high and low, ups and downs; unevenness.

ఒడ్డుకొనుట To take, snatch or seize. To demand or extort; to pray, beg, intreat. To oppose (as a shield to a blow.) ఆ గాలికంతా చెట్టును పెడ్డుకొనివుండినాడు he screened himself under the tree: he took it as his shelter. To ward off.

ఒడ్డుట v. a. To place, put, lay, heap up. To fix, set, cast, to rival. To wager or lay (a bet.) ఒడ్డుకొనుట To take aim. To lie in wait; be ready to seize. మెండొడ్డుట to disobey. నెమళ్లు పురులాడ్డి The peacocks spread their tails. మెండొడ్డుట to thwart.

ఒడ్డె n. s. Drudgery: mean toil. As a proper name ఒడ్డెదేశము, or ఒడ్డదేశము, Orissa: the country so called. ఒడ్డెవాండ్లు Tank diggers, labourers, pitmen.

ఒడ్డెము See ఒచ్చెము.

ఒడ్డోలగము An assembly, court, levee. See ఓలగము and శిరోలగము.

ఒడ్డాము A mispronunciation for అన్నము rice, food.

ఒత్తుకురము An aspirated letter, like pha, or kha.

ఒత్తి గా Utterly, at all, in the least. See పొత్తి గా.

ఒత్తిగిలుట, or —ల్లు—, To lie on one's side, to budge, step aside, stand back, get out of the way. పుదరంబువీపుతో సెత్తిగిల్లి a starveling with his belly shrunk to his back.

ఒత్తిలుట or—ల్లు—To give way, go aside.

ఒత్తు Thickness, closeness of texture. Aspiration of a letter.

ఒత్తుకారు The drone of a bagpipe? M. 4. 5. 85.

ఒత్తుకొనుట To make way: get out of his way. prick the skin as a blanket does. To oppose (in propping.) To feel the push: to feel pain from pressure. [step aside.

ఒత్తుట v. n. To give way, yield, retire, recede.

ఒత్తుట v. a. To handle, press, foment, or squeeze. To dry or wipe, to wipe off (sweat.) To cut or break with nippers. పోసెత్తుట To thrust away, renounce, cast off. To aspirate a letter. ఆ ఆక్షరమును బా గా పుత్తు you must aspirate that letter: or, pronounce the aspirate.

ఒత్తటాకు or ఒత్తడాకు The pressing leaf : i. e. the leaf used (like blotting paper) as a rest, *under* the one on which we write.

ఒత్తరు A thrust, violence. Crowding, squeezing.

ఒత్తలు Gold bracelets for children.

ఒదగించుట v. a. To defeat, push away, rebut.

ఒదగుట v. n. To shrink, step aside : to be at hand : to suit.

ఒదలించుట See ఒద—

ఒదలుచుట See ఒద—

ఒదలుట See ఒద—

ఒదవుట v. a. To serve, be of use. To pervade.

వ్యాపించుట Dipik. UR. 4. 263. M. 4. 2. 348.

ఒదికిల శతుట See ఒదిగిలుట.

ఒదిగించుట See—ద—

ఒదిగిలుట To lie on one side, semisupine. See ఒత్తిలుట.

ఒదిగిళ్లు Teasing, plaguing.

ఒదుగు Tumour, swelling of grain in boiling. ఆన్నముపుడుగు గాతన్నశ్వుడు when the rice had swelled.

ఒదుగుట To shrink, droop, sidle, slink, sneak hide. To make room, to move so as to accommodate (= తోలగుట) వైదిగివైదిగిలన్నార, They yielded. To come to hand, be got or obtained. (దారుకుట) నాకుయిత్తుట్టారాకలు వైదగలేదు, I did not obtain the money.

ఒద్ద, or, వద్ద, Near, with, at, by, to. యింటివద్దవున్నాడు he is *at* home. నావద్దలేదు I have it not *by* me. ఆతనివద్దచెప్పిరి they told it *to* him. ఒద్ది Near, నావద్దికివచ్చిరి They came to me : తనవద్దివెలులు her playmates *that were* near her.

ఒద్ది A tree of a large size, which in the hot season sheds its leaves. Odina Pinnata. Its wood is mere pith.

ఒద్దిక Concord, union.

ఒనగూడుట To be obtained ; to succeed or attain. To be, happen, chance. To prosper. ఒనగూడినారు They appeared, came to hand. యితనికి ఆమెపైసగూడినది She is well suited to him. చేకూరుట, Dipik.

ఒనగూర్చుట To effect, attain to : accomplish. To bestow, grant, accede to : the same as ఒనగూరచేసుట Dipik.

ఒనరగా Elegantly, becomingly, fitly. This is often a mere padap. .

ఒనరచేయుట (The causal చేయు added to the inf. of ఒనరుట) To grace or adorn. To fit or accommodate. పాశకచేయుట.

ఒనరించుట or ఒనర్చుట or ఒనర్చుట 1 To make, form, do, effect, perform. 2 To celebrate (as a sacrifice.) 3 To compose or frame, to write (a book) బాగొనఁగించుట To *do* good, or benefit.

ఎగ్గొనఁగించుట To *do* harm, to injure. నావ మొసర్చి uttering a sound ఊడిగంమలొనఁగించి discharging his duty. తొండమల్ దూలమొనఁగించి The elephants trunks *formed* or afforded beams : supplied the place of beams. యుక్తులుగ మెనర్చువు Thou shalt *render* them acceptable. ముశుంగొనర్చి to use (as a veil) or to veil. యుద్ధమొనర్చుట To wage war. సగుబాటొనఁగించును It will *make* them laugh.

ఒనరు or పొనరు (dropping the initial) 1 Becoming, being. 2 Elegance, becoming grace, same as బిలు or పొందిక. ఒనరు adj. 1 Being, happening. 2 Agreeable, becoming, elegant 3 Fit, proper. ఒనరైనరూకలు The money that was raised, or collected.

ఒనరుట or పొనరుట 1 To happen, chance, be. 2 To become, suit, or agree : i. e. be pretty, proper or agreeable. 3 To appertain or belong, to attach to. The same as పొంచుట in the sense To suit. See ఒనరగా.

ఒనర్చుట See ఒనరించుట.

ఒనర్చుట See ఒనరించుట.

ఒన్నందము Contract, undertaking, assignment. Billeting. A debt payable in kind : bargain.

ఒన్నందముచేయుట To stipulate, contract.

ఒన్నగించుకొనుట To take charge of. To hear a pupil his lesson.

ఒన్నగించుట To give up charge : to deliver. See ఆన్నగించుట.

ఒన్నగింత See ఆన్నగింత.

ఒప్పుచెప్పుట To assign, refer to for payment, by drawing upon ; to make over.

ఒప్పుమి Want of agreement, disagreement, impropriety, inelegance. It is the negative verbal noun of ఒప్పుట.

ఒప్పురనించుట, అనగా నాదియించుట, తీయించుట. OG.—నిదిరించుట.—In M. 3. 6. 8. and 6. 1. 75 some mss. read ఒప్పురికించుట, అప్పురనించుట, నెప్పు—and నుప్పు—.

ఒప్పావారము Agreement, stipulation.

ఒప్పారుట v. n. To look, seem, be perceived. To be ; felt as a passion. To vie with, rival or look like, emulate.

ఒప్పించుట a. To cause to consent : to prevail on. To assign or make over, commit, entrust. స్వాధీనపరుచుట, వశముచే శుట. BD. 5. 57.

ఒప్పిదము n. s. Grace, agreeableness. Consent, agreeing, compliance. ఒప్పిదమైన Graceful, agreeable.

ఒప్పు n. s. Fitness, propriety. Dexterity, cleverness, agreeableness. Elegance, beauty, charm, grace. ఒప్పుయిన adj. Due, right, fit. Dexterous. Becoming ; agreeable, handsome : beautiful.

ఒప్పుకొనుట v. a. To confess, own, acknowledge. To agree, consent, abide by, comply with, accept.

ఒప్పుగా Duly, well. See ఒప్పుట.

ఒప్పుట v. a. To confess or have (a name.) See the verb neuter. To rival or match. To submit to.

ఒప్పుట v. n. 1 To become, be, exist. 2 To be fit or proper, to be agreeable. అదినికుపుప్పునా Does such conduct become you ? 3 To consent or agree. 4 To confess, own, acknowledge, recognize. 5 To be manifested or shewn forth, as valour ; to come to light, be evident or evinced, (as a feeling).—Hence it is sometimes translated adverbially as అనుగ్రహంబాపుగా graciously : బాగాపు Well. ఒప్పుచెప్పిరి They referred me (to you) for payment. This verb

ఒప్పుట is unskilfully used to translate several other verbs.

ఒప్పులు (వశవిధమైనవక్కలు) A kind of areca nuts.

ఒప్పుశలార Charmingly,

ఒప్ప (Canarese) One, sole. జగనొప్పగండుడు The one great hero.

ఒప్పట్లు A kind of sweet cakes = పొక్కిలు.

ఒప్పిడి n. s. Trimness, trim, train, propriety. thrashing of corn. adj. Trim or clean : as grain ; right and tight శునిపుచ్చిడిఅయినది The matter is now finished. గరగరిగావున్నది పొట్లం గావున్నది. చక్కబెట్టడము, నూర్చడము Dipik.

ఒప్పు చుప్ప, or, ఒప్పుచుప్ప The bezel of a ring &c. the part of any jewel that holds the stone.

ఒప్పుక (K) n. s. Suitability, fitness.

ఒప్పువచ్చుట, అయికచ్చుట v. n. To prosper, to thrive. శుశువులు యికనికిపుచ్చి రాలేదు he had no good luck in cattle : his cattle did not turn out well అకనికిజీడిపుచ్చివుంటుంది the jidi milk, (a certain medicine) agrees well with him : or, suits his case.

ఒప్పు n. s. Bigness, plumpness ఒప్పు denotes importance ; but వప్పు slightness. ఒప్పుక్కుట To become big, or plump. To swell.

ఒప్పు adj. Big, plump.

ఒప్పుట v. n. To agree or suit, to thrive యిఘామి నాకువొప్పులేదు This climate does not agree with me పుచ్చివుండె Salubrious ఒప్పువచ్చుట To thrive or prosper.

ఒయారము n. s. Bloom, grace, shapeliness, the pride of beauty. (పొందర్యగర్వము. Dipik.) elegance prettiness ; longing, fancy, liquorishness. ఒయారవుకూటలు pretty language, bragging. వయసుతప్పినా పుయారముత శువుదు old as he is he has still a sweet tooth in his head. ఒయారక కై or ఒయారి, A pretty woman, a beauty, a coquette. ఒయారకాడు n. s. a fop, a pretty fellow. ఒయారి adj. Blooming, graceful, shapely, pretty. ఒయారికిళ్లు pretty legs. ఒయారి n. s. A beauty, a graceful person or charmer. A coquette, a fop.

ఒయాళి A procession. See ఒయాళి.
 ఒయకిరింత Nausea, sickishness.
 ఒయ్యన With gentleness, softly, sweetly. The
 న is sometimes dropt : thus శిరములాయ్యనం
 డి. Mand. 2. 3. Dasav. VII. 161. ఒయ్య
 సెయ్య Gently.
 ఒయ్యగిరి A beauty, a fair woman.
 ఒయ్యళి or వయ్యళి A procession. Particularly
 one wherein the horses go at a gallop.
 ఒయ్యెయ్య Very gently, by little and little.
 ఒర n. s. Touch, rubbing. Trial of metal by
 touch (see వర) a case, sheath, scabbard. తల
 కడ పుర a pillow case. A ring of clay, thus
 ఒరలనుయి a well built with rings of baked
 earth. ఒరగాలు a lame leg.
 ఒరకడము. Unevenness ఒరకడపునేల an uneven
 spot. ఒరకడపుత్రోవ! అనగాశల్లము పెరక
 వారి. D.
 ఒరశదును or వరశదును a mere moistening, a
 slight wetting.
 ఒరంగల్లు See ఒరగల్లు A touchstone. The name
 of a town marked on the maps as "Waran-
 gole;" 80 miles NN. E. of Hydrabad. B. 1.26.
 ఒరకము, ఒరకటము, ఒరకాటము, or వరకడము
 Steepness, inequality : a slip of the pen. See
 చేటచేరుపు which is the reverse.
 ఒరక adv. Wrongly. ఒరకబరికితేరి M. XII. 2.
 386 If he determine wrongfully.
 ఒరకడుగు n. s. The water in which rice is
 washed the second time.
 ఒరగల్లు A touchstone. See ఒరచుట.
 ఒరగించుట To slant or place in a slanting man-
 ner. To lay. See ఒరగుట.
 ఒరగు n. s. Crookedness adj. Crooked.
 ఒరగుట, or—రు—v. n. To lean, bend, bow
 down, slant, be inclined, recline, or lie down,
 to be weighed down, as scales. తలాడ సెరగి
 leaning on the pillow పురగి crouching, hiding.
 ఆ-లెక్కను నామీదవరకడోసి నాడు he got that
 debt charged against me, turned it on me.
 ఒరగుడుదిండు, ఒరగుబిల్ల A leaning cushion
 or large pillow.

ఒరగొనుట To try (gold) by the touchstone.
 ఒరగాలుచుక్కి A single ploughing : వరకూరుచు
 స్పినపొలము. D.
 ఒరచుట See ఒరచుట.
 ఒరతులై Being exhausted. M. XIII. 5. 96.
 ఒరశరిలన గానుంజరపురుచుడు D.
 ఒరశ్రు, ఒరుశ్రు, n. s. Touch, contact. Rubbing
 Tightness. Fineness, nobleness. Fault, trans-
 gression : (=ఒరయిక! కషణము! సాంజర్య
 ము. Dipik. It is also rendered తంట, దోషము,
 Evil effect, mischief : likewise విచాసాతిశయ
 ము. Some critics assert that spelt with RA,
 ఒరశ్రు means fineness, bloom, and with RU
 ఒరుశ్రు means touch, contact. ఒరశ్రన adj. Fine,
 noble, సుందరమైన, beautiful. Dipik. =నొచ్చ
 Elsewhere light : thus ఒరశ్రుచుక్కి the light
 ploughing, as opposed to రొంపిచుక్కి wet
 ploughing. T. 2. 73. H. 1. 311. M. XII. 1.
 129 Padma 3. 11.
 ఒరపెంక A ring of baked earth used in building
 wells, a tier. See ఒర.
 ఒరబొక్కు A puppet or doll.
 ఒరయిక Rubbing : contact: friendship.
 ఒరయుట v. a. To rub.
 ఒరయుట v. n. To rub together, be in contact.
 To touch or graze, as a bullet. To struggle
 or compete with. విద్యతోనొరియుట To become
 familiar with (learning.) ఉంకరమువేలును పురు
 శుకపోయినది the ring has grown into the fin-
 ger. గుండుపురిసిపోయినది the ball grazed (my
 hand.) నేనుకుడి గా మికాలువారు శుకానిపో
 యినది I fell and my knee was bruised.
 ఒరలుట v. a. To lament, wail, cry, whimper.
 ఒరవ See వరవ.
 ఒరవ adj. Crooked, sloping. ఒరవశరీరము, కుటిల
 చేహము. D.
 ఒరవిడి See వర— Service, slavery. M. 5. 3, 97.
 ఒరశుకపోవుట See ఒరయుట Rather —రు—
 ఒరి n. s. Plunder, spoil. దోపిడి. A. 6. 110.
 ఒరికాలు A crooked leg. ఒరకబట్టినకాలు. D.
 ఒరిదల n. s. A hole. ఎరుకబొక్క. P. 2. 117.
 Solitude. ఏకాంతము.

ఒరిదలకాడు n. s. A wretch : a miser. A. 4. 167.

A talebearer.

ఒరిబీజము A swelled testicle. Orchitis.

ఒరియక, or, ఒరియిక, n. s. Rubbing, contact.

Friendship.

ఒరియుట See ఒరయుట.

ఒరుఅనగా అతిశయము. D.

ఒరుగు—See వ—

ఒరుగుట v. n. To incline, bow, lean. సాష్టాంగ

మొరిగె. G. 8. 106 he fell prostrate శడవవె

రిగె the boat leant on one side. ఒరిగిశడ్డాడు

he tumbled down. మిస్సెరిగినట్లు Crashingly,

suddenly : as though the skies were falling :

like a thunderbolt.

ఒరుచుట v. s. To rub, to try metal by the touch-

stone.

ఒరుచుబద్ద A carpenters tool to draw parallels

with. It is a stick of iron with each end

formed into a double point. From ఒరయుట

to be indented.

ఒరుజుబద్ద, ఒరుజుమేకు See ఒరుచుబద్ద.

ఒరుడు n. s. Another : a neighbour or other

person, a stranger ఒరులు others.

ఒరువు See—వ—

ఒరువుకు A slave or servant. See వరవడు.

ఒరుసుకొనిపోవుట See ఒరయుట v. a.

ఒరుసుకొనుట v. a. See ఒరయుట v. a.

ఒర్ర or, adj. వర్ర Bitter. A. 5. 112. ఔరము,

కారము.

ఒర్ర See వర్ర.

ఒర్రె n. s. A crack. A rick of corn : (బీటిక,

చిన్నకుప్ప. D.) శంప a low fellow, a black-

guard. A bay or inlet. A wild or curst

cow. ఒర్రెకూతలు Filthy language.

ఒలకపోయుట v. a. To spill, cant over, pour out,

See ఒలుకుట.

ఒలకుట See ఒలుకుట.

ఒలయుట v. n. To appear, seem, or come to light.

To take place, be or happen. This verb is

often used as a mere padap : it appears to be

the same as పొలయుట, or ఒళ్వుట (D.) Thus

చిరినవ్వలాలయకా a smile was betrayed on

her lips. పెంపొలయక no increase took place.

—వ్యాపించుట, శర్వుట, నెరయుట ABA.

Often rendered thus : పొంచుట, అంచుట, అం

టుట, అచరుట, అయలుచుట. కలుగుట M. XI.

2. 4. M. IX. 2. 131. M. 3. 5. 172. UR. 4.

267. BD. 3. 144. Compare వలయుట the ini-

tials being as usual mutable.

ఒళ్ళరుట v. n. (Tamil.) To be troubled, vexed,

or puzzled, To jabber.

ఒళ్ళవు n. s. Secret intelligence. The neck of a

stringed instrument, (వీణాదండము,) వాళ్ళవుగా

వుండే Underhand వాళ్ళవుగావుండేవాడు an

accomplice, a traitor, వాండ్లు ఒళ్ళవుగావుండి

నారు They leagued with him.

ఒలిక or ఒల్లెంక q. v. A sort of fish.

ఒలికి or—కె. A funereal pile. ఒలుకులమిట్ట or

ఒల్లకాడు q. v. The cemetery or burying

ground. Mand. 1. 18. BD. 5. 680. See

గుండము.

ఒలిదామర A certain plant.

ఒలిపించుట The causal of ఒలచుట. T. 4. 211.

ఒలిబుచ్చుకొనుట To betray, shew. వెలుచేడటట్లు

చేయుట. To lose, let go, పోకొట్టుట BD-

4. 165.

ఒలియించుట To kill. (See పొ—) చంపుట BD.

4. 400.

ఒలియుట See ఒలయుట.

ఒలుకుట v. n. To spill, gush out, overflow or

redound, be shed (as tears) or spilt ; to flow or

drop, to burst forth, as milk. To be dropt,

escape (as a casual unintentional expression.)

A proverb says పాలులో నెయ్యిపెరికినట్లు Luck

upon luck.

ఒలుచుట v. a. To peel, shell, flay : to pick (a

bone or a scab.) To pare off, tear off. పుచ్చి

నశశ్చు grain cleaned from husks పులవని

శశ్చు grain in the husk. శండుపులికొరిచేత

పెట్టినట్లు చెప్పి నాడు he gave a graphic descrip-

tion. వానిచూస్తే అచ్చిను పులుచుకొనివచ్చినట్టే

వున్నాడు he is the very picture of his father.

ఒలుపు n. s. Peel, husk, skin, rind, coat, shell.

ఒలుపుశశ్చులు n. s. grain freed from the husk

ఒరెల్ అనగావల్లులు | వ శ్రీమలు A. 6. 100.
 ఒల్ల for ఒల్లను I hate : or, ఒల్లా Araunt! I care not for you. This is the contract form for ఒల్లను I do not love, with the intensive ఆ or ఆ added వాల్లావాల్లావొల్లర &c.
 ఒల్లంబోవుట v. n. To faint, be alarmed, turn pale. M. 3. 7. 221. చిన్నబోవుట, వెలవెలబోవుట.
 ఒల్లక adv. Unwillingly, involuntarily, not choosing. Abstaining from, avoiding. This is the negative verbal participle of the defective verb ఒల్లుట to like or love.
 ఒల్లకాడు n. s. 'The abominable place' i. e. the cemetery or place where bodies are burnt. ఒల్లకాటిమాటలు Nonsense talk fit for such an abominable place 'gallows nonsense.'
 ఒల్లకు She dislikes. See ఒల్లుట.
 ఒల్లన Gently, softly BD. 5. 1026.
 ఒల్లబోయె అనగా చిన్నబోయె OG. and AB Bhu.
 ఒల్లబోవుట See ఒల్లంబోవుట To faint, turn pale. M. 9. 1. 222. చిన్నబోవుట, వెల వెలబోవుట.
 ఒల్లని n. s. (negative noun of ఒల్లుట to love) Hatred, dislike. Refusal, grudge, unwillingness. Dissent, disapproval. Intolerance. కుడువ సెల్లని his disinclination to eat.
 ఒళ్లు vulgarly ఒళ్లు n. s. The BODY. Infl. ఒంటి or ఒళ్లి vulgarly వంటి, or వల్లి : D. వాంటికి : L. వాంట. The body, person, figure. In translating into English this word, "body" is often omitted. Thus ని ఒళ్లు మెట్లావున్నది How do you do? how are you. వానికి ఒళ్లు మెట్లావున్నది how is he వానికి ఒళ్లు తిరుగుతున్నది he is giddy. వానికి వొళ్లుకుదురు గావుండలేదు he is unwell వానికి ఒళ్లు తెలియలేదు he is out of his senses. యిమవంటి శీలములందు యింగ్లీషి వాండ్లు body అనివక నాటికిన్ని అనరు. ని ఒళ్లి కావరమణతు I will crush thy pride ఒళ్లి వంగి యీ కావరచేయవలసింది You must exert yourself to effect this ఒళ్లి వంగక యెట్లా సాధిస్తావు, or, ఒళ్లు దాచితే యెట్లా గెలుస్తావు, How can you succeed if you will not exert yourself? In all these phrases the English omit the word body. వాడికి అన్న

మువంటు శబ్ది యిది he digested the food. abl ఒళ్లు గల Plump, corpulent. In some places ఒళ్లు is used for మానము the pudenda or nakedness. న c ప్రసానియెడుటవొళ్లు దాచుతావా Will you conceal the truth from your lawyer.
 ఒల్లుట, or వల్లుట v. a. and neut. To be willing, choose, fancy, wish, To love, like, long for. The negative ఒల్లను or వల్లను is, I hate, detest, dislike; I will not; I do not choose : యింక ఆడకనొల్లను I do not choose to play any more. యెంచ సెల్లి it is not fit to consider it (See వలదు).
 ఒళ్లు పెట్టుట To grow corpulent.
 ఒల్లె or ఒల్లె చీర n. s. A child's frock. వన్నెయెల్లె a gay petticoat.
 ఒల్లెంక n. s. A prickly globular fish with poisonous flesh. Tetrodon Hispidus.
 ఒల్లెతాడు or వల్లెతాడు n. s. A noose flung at a deer &c. to trip it up.
 ఒల్లెవాటు n. s. A scarf a term for the upper garment if gracefully arranged round the neck. In Tara it is applied to a lady's scarf.
 ఒల్లె A contraction for ఒళ్లువో, ఫెడిలో.
 ఒవ్వని refusal, For ఒళ్ళమి q. v. so క్రోవది for క్రోశతి.
 ఒప్పు n. s. A sheaf of corn.
 ఒప్పుట To assent, consent. ఒవ్వనివారు Those who hate, or disagree M. 4. 2. 288. VI. 2. 9. గొప్పనివారు.
 ఒశ n. s. A certain medicinal herb.
 ఒశంగుట see ఒశగుట.
 ఒశంగులు n. s. gifts, fees.
 ఒశగుట v. a. To give. ముద్దొశగుట To give a kiss. In composition it is translated ful (like ఆరి (q. v. as ముద్దలొశంగుని మొగము Thy beautiful face.
 ఒశశరి adj. (K) New fashioned: agreeable. Pretty, lovely. Nice, sweet. It is sometimes wrongly spelt ఒశవరి.
 ఒశశరి n. s. or ఒశశరిశరణము (K) Agreeableness, pertiness, niceness, sweetness.

ఓ

ఓ The long vowel O as in hôte, vôtre in French. See note on the proceeding vowel, and on P and V. The form ఓ is used as an initial in the Dictionary and in poetry, but elsewhere this is written ఓ or though still pronounced O. Thus ఓపిక! ఓడుట are in the Dictionary spelt ఓపిక! ఓడుట. Elsewhere it is often written యా as యాపిక. *Vulgarly* it is pronounced వా Vā as వాపె! వారగా. for ఓపె! ఓరగా which *correct* forms alone are in the dictionary. Thus also (the converse) వాడు vādu is vulgarly pronounced ఓడు odu, he. ఓడు.

II.—ఓ As an affix denotes, question or doubt. as నీకొనానికొనా to you or to him. In poetry this is sometimes made short—thus ఓడ్డయో పాతయో bidda—yō pāpa—yō *either* child or baby (The Y is inserted to save elision) వాడువచ్చినాడోకాని *perhaps* he came there *but*, అట్లాతలచినారో *possibly* they thought so.

III.—Added to cardinal numbers it forms ordinals మూడు mudu three; మూడో mudō third: which is contracted for మూడవ, a form now used only in poetry.

IV.—To save elision (after Drita words) N is inserted, as ఎక్కడ *where* ఎక్కడనూ *eccada—na—ō* “somewhere or other” when it is added to the participle in తే as పోతే, వ్రాస్తే (being Druta) N is inserted as వాడువస్తేనూ in case he should come.

V.—ఓ The vocative sign O ఓతమ్ముడా.

VI.—ఓ contracted for పో go—see ఓతుట.
ఓం(కార)ము * The sacred word ఓమ్, O'M (or oncam, see కారము) being A U M the triliteral name of the deity. This is never pronounced, but is known by the name శ్రువము. The words ఓన్నమళ్ళివాయ form a certain spell or prayer (see షడక్షరము) and the word నమః is added.

ఓంకారేశ్వరుడు * A title of Siva.

ఓక See పోక.

ఓక(చెట్టు) A small tree called carissa carondas, bearing an acid fruit.

ఓకము n. s. * House, dwelling—see దివకళ

ఓకర n. s. Retching to vomit ఓకరించుట v. n.

To retch in vomiting ఓకరించ n. s. or ఓకలించ

Retching to vomit: a symptom of pregnancy.

ఓకారుట See పోకారుట.

ఓకు n. s. [K] Harm, injury.

ఓకు, వాకు Go not! Do not! for పోకు.

ఓగాత్యము, or, ఓగాయత్యము see ఆగాత్యము
Some think that both words are the same: others explain ఆగాత్యము, obstinacy, or disobedience, and ఓగాత్యము bad taste, impropriety.

ఓగరము n. s. Food: Boiled rice.

ఓగు n. s. Evil, harm, wickedness.

ఓగు n. s. A fool, a weak creature. వొంట్లో శునిలేనివాడు.

ఓఘము n. s. A flood: a flock.

ఓజ n. s. Thought, idea, intent. Counsel, wisdom, good sense (=యోచన.) In arithmetic an uneven or odd number. A row, or range.

(వరశ. D.) In M. Virata. 93 is this celebrated verse ||శా|| ౧౦౫౦ బాకటితోగుహాంత రమునంజేట్పూటు మైనుండిమా! తంకమ్మ నిశయమా

ధదర్శనశముద్యోధమైవచ్చునో! జం [ozan]

గాంతారనివాశుభిన్నము తినశ్చేన్నపైవీడవచ్చెక

గుంతీశుత! మధ్య ముండుశుమరస్తే మాభిరామాకృ

తి= Like a lion bursting forth in rage. In

I. VII. 7. ఓజ గాదిట్లాడనూనికు. In B. X.

361. ఓజలేదుభీమోకటియెరగడు | Vemana

says ఘడలిగుణమునేరుయోజనేరు. In Sucas. 1.

135 దోమలతాదోహదులై శ్రవగ్రిలుటయోజం

గానలేనైతిగా.

ఓజము or, ఓజస్సు n. s. * Strength, might, renown.

Brilliancy. = చిగ, తటిమ, శ్రేష్ఠత, లేజస్సు.

ఓజు A tutor or master. A goldsmith, ఓజ్జలు, or

ఓజ్జలు (ōjjhalu) Tutors, masters: goldsmiths. అగనాలవాండ్లు.

ఓట (i. e. వెరశు) Fear. Das. 2. 34. R. 1. 45.

ఓటుమి, or, ఓటుము n. s. Failure, loss నెల్లొటము
 లు gain and loss.
 ఓటురి n. s. Ruin, defeat, The loser at a game.
 ఓటారుట v. n. To be ruined, wrecked ; (From
 ఓటు and పారుట.) ఓటారిన అనగా బద్దలయిన, D.
 ఓటి Cracked ఓటికండ a cracked pitcher (The
 genitive : of ఓటు.) అవి పూటి పొచ్చె it is a mere
 pack of rubbish.
 ఓటితిపిరదండె. A. 6. 4. వీణావాద్య కేదము.
 ఓటు n. s. Loss, ruin, defeat, nonsuit.
 ఓటు Surely ; perhaps. భోజన వేళ సీగ కా॥ లూనిన,
 వంటకంబు పినకుండగ నేర్ప గు సోటు ఖాశ్రా.
 ఓడ n. s. or (as it is usually spelt) వాడ n. s. a ship,
 a boat. The word ఓడ added to the names of
 some drugs &c. answer to foreign or imported
 as ఓడచింతకాయ Imported or seaborne ta-
 marinds oḍa pōca is imported areca. ఓడకీలు
 Pitch. See కీలు.
 ఓడించుట v. n. To defeat, spoil, vanguish.
 ఓడిక n. s. శ్రవణము A stream, a river. Manu.
 4. 104. A. 5. 144.
 ఓడికము, అనగా ధర్మము, క్రమము, అంపేఠాడిగము,
 కౌన్సిచోట్ల ఓడికముగా లెన్నగా అని అన్నారు.
 ఓడిసింతుట v. a. To empty out, pour out all.
 ఓడిన adj. Overpowered, beaten, worsted.
 ఓడినక్క A sort of fox. See వరడు.
 ఓడుబిళ్లలు Pantiles, such as are used for
 roofs. T. 4. 202.
 ఓడు n. s. Defeat, loss, failure, forfeit, crack,
 chink, hole. ఆళవల ఓడు That saucepan is
 cracked.
 ఓడుట v. n. (or v. a) To fail, lose, be
 defeated, or worsted. To flow or be
 lost, as blood. To shrink; hesitate, fall
 back. ఆటపూడినాడు he lost the game.
 జీవహింసకోడి shrinking or hesitating to take
 away life. ఓడుశుడుట To be frightened.
 వర్రు ఓడి అనగా శ్రవణము పారి to rush, as a
 flood. M. 13. 2. 451. ఓడుకుడిన leaky Joined
 with an *inglin in A*, To be unable, మీమోము
 చూడనోడి unable to lock you in the face.

ఓడకోడకు Fly not! flee not! M. 4. 5. 290.
 R. 3. 60. G. 5. 102. BD. 4. 1227. M. 4. 5.
 290. M. 8. 2. 69. M. 9. 2. 85.
 ఓడ్రభేశము The country of Orissa: that forms
 the northern boundary of the Telugu country.
 ఓడ్రులు * The natives of Orissa.
 ఓణి, ఓణికట్టు A bye place, a dark alley.
 ఓతువు * n. s. A cat, జీకోకాతువు an old cat.
 ఓత్వము The name of the vowel O. (ōmega)
 ఓదము n. s. A pitfall for catching elephants.
 R. 2. 28.
 ఓదనము n. s. Food. boiled rice.
 ఓదరుజోతు n. s. A babbler or empty talker,
 See వదురుజోతు.
 ఓదర్చుట, ఓదార్చుట v. a. To comfort, condole
 with, The better spelling is ఊదార్చుట The
 OG. says చీముపోయట! విదలించుట.
 ఓడలు Name of the lowest class among the
 Rajamandry mountaineers.
 ఓవివిని, అనగా పోకాట్టి, Casting away.
 ఓడె n. s. A rick of corn (=వర్రె) formed of
 several పునలు or cocks. See on వామి!, and
 కుచ్చు.
 ఓడెకొంగ n. s. The havest crane, that fre-
 quents the fields at that time.
 ఓడెకొరుకు n. s. A crane called also ఓడెకొంగ!
 See కొరుకుట.
 ఓనడుచుట v. n. To smash ?
 ఓంనమకెతివాయశిధ్ధంమకె * Praise and glory to
 God. See on ఓం.
 ఓనమాలు The Alphabet, or child's primer, so
 named, because (like the criss cross row) it
 commences with the salutation to God "O
 Namah."
 ఓశుమి, పాలుశులిక n. s. Inability, indolence,
 laziness. The negative verbal noun of ఓశుట.
 ఓశురాని adj. Intolerable, శుహించకూడని!
 ఓశురానివాడు! రోని.
 ఓశులేని adj. Impatient. Also impotent, helpless,
 ఓశులేనివాడు!, a sick man ఓశులేనివారికి వద్ద
 న్నవారతల్లితండ్రి! Those who check the im-
 patient are their best friends.

ఓజిక n. s. Ability, assiduity, deligence. Toleration, Endurance, patience, strength— ఓజికలేని insatiable ఓజికపెట్టుట To exercise patience.

ఓజితా If thou art able i. e. ఓజితవా R. 5. 291. See ఓశ్రుట.

ఓశ్రుట To bear endure, tolerate. (=ఓర్పుట.) మాపోశ్రుక unable to endure his eye. A. 5. 78. unable to stand before his face. యింతకష్టమో శ్రులేను I cannot bear this యిక్కడవుండనోశ్రుదు It cannot be here.

ఓశ్రుట v. n. To be fit, to suit; to be worthy: to be able: to be possible or practicable. పోనోశ్రునా can he go: పోనోశ్రుదు he cannot go యీనోశ్రుని unable to give ఆహుదాట, శుహించుట R. 5. 292. BD. 4. 1954. 5. 240.

ఓపె Woman! Madam! Lady! స్త్రీశుంబోధన. ఓబుడు One of the gods worshipped by the తెంచువాండ్ల, or mountaineers.

ఓనుము or వానుము The seed of bishop's weed.

ఓము See ఓనుము.

ఓముట v. a. To preserve, to cherish. కాపాడుట!పోషించుట.

ఓమె! స్త్రీశుంబోధన “A word used in calling to a woman. ABA. 3. 115.

ఓయన! ఓయనకా ‘You would have said it was,’ ...‘one might have thought.’ Thus A. 2. 61. కుత్యశ్రుపేరులోయనకా you would have said it was a string of pearls: they looked like pearls. From ఓ the sign of doubt, and అనుట to say, (infinitive. In A.)

ఓయి Oh! hallo! O thou! T. 2. 83. శ్రురుషశుంబుద్ధి.

ఓర The vocative plural. Oh ye!

ఓర or ఓరగా, or వారగా, adv. A little: a very little (ఇసుమంత. OG.) ఓర n. s. The side, border, edge. ఒకవైపునవుంటిమి we stood on one side. ఓరగా Sidelong, sideways. తలుపురగాచేత, or, ఓరవాకిలిచేసినది she opened the door a little, or, set it ajar ఓరపోయి ఆనగావంకరపోయి. BD. 6. 1186.

ఓరమాశ్రు: a sidelong glance తెలుగుభాషాశాస్త్రము రమాశ్రు leeringly.

ఓరంకపొద్దు the livelong day, all day long. (ఆనాయము) L XI. 25. BD. 3. 1023.

ఓరనించుట To turn aside. కొంకులూరనించు, Pointing its horns, or turning them. BD. 5. 241.

ఓరనిల్లుట v. n. To turn aside, to slant.

ఓరగోగు A plant called కరభవల్లభ. Q.

ఓరణము n. s. * A hawk. Manu. 4. 84.

ఓరపోమాచుట To disregard? ఉపేక్షచేయుట BD. 4. 1261.

ఓరవ, వారవ, బోదె A bed for planting shoots of seed corn.

ఓరనిల్లుట ఓరనిలుట n. s. To sidle, or move sideways. To be removed or raised as a veil. To withdraw himself.

ఓరి or ఓరీ interj O thou! fellow! లేవోరి up! ఓరీబాలక My lad!

ఓరు n. s. Sound, noise (see బోరు) Red colour applied to the walls of a house on festive occasions. (plu.) People, somebody. anybody: (contracted for ఎవరు or ఒకరు) BD. 6. 338.

ఓరుచుకొనుట v. n. To endure, be patient.

ఓరుచుట v. a. To bear, endure, suffer, tolerate, pardon. To conquer or destroy.

ఓరుశ్రు n. s. Endurance, patience, tolerance.

ఓరెము n. s. Food. Rice. అన్నము Ved. Ras. 2. 57. Nila Parin. 1. 12.

ఓరోరి Hear! my good man!

ఓర్పుట See ఓరుచుట, జయించుట. D.

ఓర్పు, ఓర్పై, One, another. (feminine for ఒకతె.)

ఓర్పరి n. s. A patient person. వైద్యులవాడున్ను స్త్రీయున్ను Dipik.

ఓర్పు n. s. Patience, endurance.

ఓల A cry, shout, hurrah? Bathing, playing in water. జలక్రీడ M. 7. 3. 112.

ఓలగము n. s. Assembly, Court. See పేరోలగము and ఒడ్డోలగము.

ఓలపాట Songs used while bathing or swimming. A boat song.

ఓలమాశుగొనుట v. n. To retreat; flee, draw back. M. XIII. 1. 55. అనగా చాటుకోరుట. D. శరాశ్శు ఖడవుట. D.

ఓలము n. s. Covering, screen, shelter, veil (metaphor) the body as the covering of the soul, ఓలమంది obtaining shelter, చాటు, D. దాగెళ్లలము, మరుగు, రక్షణ, ఓలమందక, చాటువొరకక. The phrase పౌలఖానా is a low word for jail. ఓలంబగు అనగావాళ్ళుగు. OG.

ఓలలాడుట v. n. To gambol in water. To bathe. To revel. R. 1. 211. జలక్రీడచేయుట.

ఓలలార్పుట To cause to gambol &c.

ఓలాకు n. s. òlāc, Exhaustion, fatigue (obsolete) M. 4. 3. 125.

ఓలాడుట or ఓల్లాడుట To bathe, To sport in water (for ఓలలాడుట.)

ఓలార Halloo! Halloo! DRU. 1052.

ఓలారుట, అనగా తేలుట.

ఓలార్పుట, అనగా తేల్పుట, సేవదీర్చుట. BD. 2. 746. Pariz. 3. 61.

ఓలాల Alas!

ఓలి n. s. plu. ఓలులు n. s. Dowry, marriage portion, A line, a row. వరుశ. This word is often a mere padap.

ఓలికె A certain dish of grain.

ఓలివిక Friendship DRK. 70, స్నేహితము.

ఓలుట for పోలుట.

ఓలుపుట i. e. పోలుచుట To compare ప్రతిపూల్య తేని Incomparable, unrivalled.

ఓరే Dowry See ఓలి. P. 3. 186.

ఓల్లబోవుట v. n. To faint. పొన్ను సిల్లుట M. 4. 2. 113.

ఓల్లాడు or, ఓల్లాడుట v. n. To gambol, frisk about. See ఓలలాడుట.

ఓవంగా! అనగా! పోవగా, పోగా.

ఓవరి. A pavilion, a hall. మంటశుము; an antichamber: which is built near the palace but not in it. తొట్టికట్టు OG. శుభ్రుటోవరలు arbours, summer-houses. R. 5. 32 శుభ్రుని డావరలు Pariz. 2. 63 green pavilions. గచ్చుటోవరలు Dasav. 9. 132.

ఓచ A rick.

ఓచుట v. n. For పోవుట q. v. To go, చేకోపు i. e. చేయకపోవు.

ఓ.కె A rick.

ఓషధి * n. s. An annual plant or herb: one that dies after becoming ripe.

ఓషధీశుడు * An epithet of Chandra, (Adonis) the genius who rules the moon.

ఓష్ఠము * n. s. The lip. ఓష్ఠామృతము * The nectar of the lips.

ఓశరించుట (K) v. n. To turn aside, remove, To fail.

ఓశరించుట v. a. (K.) To put aside, remove, push off, move aside. To flick away, toss away.

ఓశరిలనుంచుట(ఒకశక్త గావుంచుట) To lay aside v. a.

ఓశరిల్లుట See ఓశరించుట To step aside, evade తగ్గుట, తరుగుట, తక్కువ అవుట. OG.

ఓశి, or ఓశు, interj. Woman! miss! madam! wife!

ఓహరించుట v. n. ఓహరించుట To retire, retreat = తొలుగుట to be worsted పౌడుట.

ఓహర, See ఓశిరము.

ఓహరినాహరి Pell mell, in a rout, backwards and forwards. = ముందుకూ వెనక్కూ అటవటుముగా వెనగ M. 4. 3. 157. తండోశతండము. D.

ఓహూ, ఓహూయి Holloa! ho!

ఓహూహూ Oh, alas!

బొ

బొ AU, the last vowel: compounded of a and u, and pronounced like ou in out or ow in how, cow, now. This initial form is peculiar to the dictionary and to poetry. Elsewhere the Telugus write it అవు avu, or ఌవ్వి but pronounce it like ou ov which form is likewise used in poetry when metre requires two shorts ("ă-ŭ") instead of one long—a change allowed in Telugu words not in Sanscrit expressions.

బొ 'It may be.' This is contracted from అవును or for అయిన as అంబయ్యాదితి "His mother was (by name) Diti." T. 5. 105.

బొండ్లు The lips: (plur. of బొడు q. v.) బొండ్లుగ రచి biting his lips.

బొకు n. s. Fen, morass, bog. అవుకుషుట్లు A. 4. 162.

బాక, "So be it." BD. 5. 1086.

బాకలు (The 'being and not being') The hitting or missing, the happening or failiug. From అభట and గామి.

బాసుశము, or అవసుశము, or అభుశము Splendour, arrogance. Marvel, prodigy. (బౌద్ధత్యము, సామర్థ్యము) H. 2. 237. 3. 78. Dasav. 1. 66.

బాసుశించుట or అవసుశించుట or అభు v. n. To exult, be arrogant.

బాచిత్యము * Fitness, suitability: propriety. బాచిత్యమెరిగిమాట్లాడినాడు he spoke with an eye to the circumstances: బాచిత్యాధాము the meaning that suits the context. బాచిత్యానికలాశద్ధాడు (not a good phrase) he acted accordingly to the times: being tempted, as a time server. అనౌచిత్యప్రసంగము an incoherent speech: a remark that is not suitable, not applicable.

బాట See అభుట to be or become.

బాట A bath or reservoir.

బాటి See అవిటి, crippled. అవిటికండ్లవాడు Blear-eyed.

బాటుగుండు A bomb shell.

బాడి Yes, sir. See అభుడి.

బాడు n. s. plu. బాడులు, or, బొండ్లు. A lip, the lips. బాడుకొట్టుట, or బాడుగరచుట v. a. To bite the lips or gnash the teeth through rage.

బాతల See అవతల.

బాతల adv. Vide అవతల.

బాత్తంర్యము * Cupidity, eagerness.

బాత్తప్యము * n. s. Excellence, superiority. See ఉత్తప్యము.

బాత్తవ్యులు * Northern people: natives of the north.

బాత్తానవాది * The polar star.

బాత్తుకయము Anxiety, agitation, passion, emotion. Earnestness. See ఉత్తుకము.

బాదరికుడు * Gluttonous, voracious. గర్భాకురుడు.

బాదల or బాదల * On the head. ఆఫదలకొమోపి resting it on her head. R. 5. 237. T. 2. 2.

బాదార్యము * n. s. Bounty, liberality.

బాదంబర * Belonging to, or made of the (మేడి చెట్టు) fig tree.

బాదాత్రము T. 5. 206. Appertaining to one who is skilled in the Sama Veda.

బాధత్యము * Rudeness, roughness.

బాసు Or అభుసు for అగుసు [This is the 3rd person singular, aorist of the verb అగుట To be or become, and signifies] It may be, It probably is—yes—Verily—Very well, Well done! So be it! యిదిసీసాఅభునా Will this be of use to you, మారులొట్టాచెప్పనగునే Is it proper for you to say so అదినాచేతనౌను I can do this అదినాచేత కాదు I cannot do that అభునాకాదా yes or no? అభునభును (in poetry అగునగు) (yes yes!) అదిఅభునా Is it right? అభునుకాదనకచేసె he did it without considering if it was right or wrong. బాసను BD 6. 88. "Saying, yes"—he said, yes.

బాశవిభక్తికము * A noun used in an irregular form.

బాశనిపద * Scriptural, theological.

బాపాధికము * adj. Temporary, not permanent.

That which arises from circumstances. బాపాధికశక్తి official authority: the power that circumstance or situation gives: not being inherent. బాపాధికశరీరము the bodily form, assumed for awhile; as in an incarnation.

బాపాసనము * The performance of sacred rites, that is, the homam. In a comic sense, smoking tobacco.

బామాసము * An erroneous spelling for అవమాసము బారడి Scorn, despite, slight. Radha. 3. 72.

బారసుడు * A son of the full blood.

బార or బారా Yea verily, ah yes, oh indeed. a battle shout. Expressing.

బారు n. s. Rushes, bulrush, also called విడవలి. In A. 4. 162, and 6. 13 బారులు is rendered మొటలు, levers for raising weights.

బారార Oh oh! yes yes indeed!

బార్యము, * or బడబాన్ని * Devouring flame, that will burn under water, unquenchable fire మహార్యలము. Vasu. 4. 23.

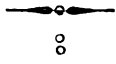
బాపధము * n. s. Medicine.

బాసు See బాసులు hausu.

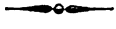

o The Sunna, anuswaram, or circle used for ra, na, nu: as అండము andamu an egg: శంతానము santānam, offspring: కంబు cambu, a shell. The half nasal "C" or semi-circle, is used in Sanscrit, but not in modern

Telugu : though the learned have made many efforts to introduce it. In many Telugu words, as పొంతులు, రాంరా &c. it is *sounded*, thus పొంతులు, రాంరా : but in writing, the *circle* is used : not the semicircle. In manuscripts of poems the Semicircle C is often used as a *hyphen* at the end of a line.

- The silent H, as in the words దుఃఖము,
- *duh-khamu*, శ్వతః *snatah*, or, *snataha*. It is denominated విశర్కః Visargah and pronounced Aha.

క, K ఖ, KH గ, G ఘ, GH.

In the Telugu language many words vary in the initial consonant ; using k or kh, g or gh, at pleasure : and accordingly these four are considered as one. In the Sanscrit Dictionary they are very properly separated : but to do this in the Telugu Dictionary would increase the labour of the student, who would require some experience before he could be aware of the deviation. And experience itself is of no avail, as it often is quite optional which letter we use.

2. Many *Telugu* words add R at pleasure to the initial consonant. Thus, కొత్త cotta, or క్రొత్త crotta. పాకు, or ప్రాకు, కూను or క్రూను, సాక్కు, or ప్రాక్కు. In this dictionary that *optional* R is generally omitted.

- క. 3. The letter K, or C. Thus కొండ *Konda* or *Conda* a hill. కింద *Kinda*, under.
- 4. Ka is a sign of the negative participle as చేయక *without* doing. రాక, without coming, పోక *without* going. 5. Or it forms a verb (in three instances) as రాక *Coming*, arrival, పోక *departure*, శడక *lying*, a bed.
- 5. క Is also a sign of the prohibitive : thus రాకు or రాక *Come not*. చెప్పకు or చెప్పక *Say not*. Herein U is changed into A to denote emphasis.

- ఖ. 6. The letter kh, as in pack-horse. In accounts ఖ denotes the measure called శుట్టి.
- గ. 7. The letter G as in *great*. Some Telugu words at pleasure change the letter G into V. Thus గలు *pagalu* or గవలు *pavalu*. గండుగ *panduga* or గండువ *panduva*. తిగ *tiga* or తివ *tiva*. The same happens in other languages : thus *guile* and *wile* : *gate* and *way* : guard and ward, guise, wise ; garnish, furnish : guichet, wicket : gage, wage : Gero and Fero.
- 8. గ or గా is the adverbial sign, as తిన్నగా correctly, slowly, gently. వంకరగా crookedly.
- 9. And it is added to the *Infinitive in A*, as చేయ or చేయగా, చూడనేర్చిన, or చూడగనేర్చిన ; వేయనేర్చి, or, వేయగనేర్చి.
- 10. The adverbial sign గా may also be added to nouns : thus పూరిగాబిడ్డె he was dried up *like* grass : *as* grass. శుష్పములనునీకుసాయకంబులుగ (GA) జేసె he provided thee with buds *for* arrows. వకతనిగా (ga) జనె she went *about* some business. దారిగా in the road. శుక్లగా aside యిక్కడగాలిగా (ga) పున్నది here it is airy : there is a breeze here. మబ్బుగాపున్నది It is cloudy. నల్లగాపున్నది it is black. యెర్రగాపున్నది it is red, or reddish. సాక్షిగావుండినాడు he was a witness రాగా in a heap.
- 11. Sometimes గ is a contraction for గదా as వత్తురుగా I suppose they will come : or, Will they come ? గ్నీలనునమ్మరాదుగా. T. 2. 79.
- 12. In arithmetic గ stands for గండు i. e. a pagoda. Thus గ౪ is "half a pagoda" గగింబు a thousand pagodas. In medical works గ denotes the *weight* of a gold pagoda. See వరహ.
- 13. In prosody గ, G. denotes గురు *Guru*, long, a long syllable hence గా *Gā* or గగము *gagam* is a spondee. గ|| also stands for గద్య *prose*. In music గ G. is the note called *mi* in Europe.
- ఘ The GH as in hog-hunt, stag-hound. The Telugu etymologists declare that no Telugu word ought to be spelt with an aspirate ; but this rule is not acknowledged by the people

in general who always pronounce and write ఘట్టిగాఁ గఘస్త్తుని for గట్టిగాఁ గుస్త్తుని.

కంకామ * A lotus రాంబోడుతూకీ an eagle. = రాబులుగు. D.

కంకటము A cuirass, armour, mail. కవచము.

కంకటి A couch or bedstead. కంకటిరజ్జు ticken or bed-cord, used as a noose. See సులక

కంకణము * A bracelet or anklet. A consecrated thread bound on the wrist at the commencement of a marriage &c: The trellice or running flowered pattern, cut in marble round the walls of a temple. బద్ధకంకణుడై

Bound to execute an act ఆశునికంకణముకట్టుకొన్నాడు, he undertook that work or is wedded to it, ధర్మమునకుకంకణముకట్టుకునివున్నాడు he is bent on doing justice. కంకణాలచూటె a spear girded with rings of silver.

కంకణము * (తూకీ) A large bustard with a red head. కంకణమువంటిదూడ a thriving calf.

కంకణాక్షరము * A central eclipse, or ring eclipse.

కంకతిక * or కంకశము * A comb.

కంకశత్రుము * n.s. An arrow. (Lit : Eagle-winged).

కంకర n. s. Gravel కంకరతల a blockhead.

కంకరగాడిదె A mule.

కంకాశము * n. s. A skeleton.

కంకి n. s. An ear or head of corn: a stem of corn కంకివెళ్లనిబొండు a blasted ear: one that does not sprout.

కంకివాయువరోగము n. s. The croup (asthma infantum).

కంకాణము See కంభాణము.

కంకుట v. a. Toscold: to abuse కంకులుకెట్టుట The same.

కంకుడు n. s. Yama The regent of death.

కంకుష్ఠము * or కంకౌష్ఠము * A certain medicinal earth.

కంకేళి * n. s. A tree, which has crimson blossoms. అశోకవృక్షము.

కంభాణము * n. s. A horse నందీనకంభాణాడు * he whose steed is the bull. అంచకంభాణాడు he who rides on the phoenix.

కంకాశము The name of a particular tree.

గంగ * n. s. Water in general. The river Ganges. గోదావరిగంగ The river Godavery. ఆకాశగంగ the river of heaven.

గంగచిక్క n. s. A large white cockleshell.

గంగటికాళ్లు Bowlegged.

గంగదోల n. s. The dewlap, of cows &c.

గంగని (anuk) Aloud, shrilly.

గంగమైల adj. Dun, dark, grizzled.

గంగరావిచెట్టు n s. The tree called Hibiscus Populneus with a large yellow flower. The leaf has a short tail and the wood is worthless. Many roads in Madras have avenues of these trees. See Ainslie 2. 333. See రావి.

గంగరేగుచెట్టు n. s. A species of jujube tree with bright yellow fruit. See రేగు.

గంగరేసు See గంగరేగు.

కంగవ See కన్దవ A pair of eyes.

కంగవాడిజల్లులు An ornament on a horse's breast. గంగాధరుడు * n. s. A title of Siva, because the river Ganges was supported on his head.

గంగనామ్మ n. s. The name of a certain village goddess, wife to పోతురాజు.

గంగాశము n. s. A brazier or cauldron. A bason.

గంగాశుచిక్క n. s. Pholas costata; a ribbed cockleshell.

గంగినోపు or గంగిరెద్దు n. s. A pet bull. A bull that is dressed with bells &c. taught to dance. These are usually deformed in some limb.

కంగిలిఁగి అనగాకనుగట్టి. O. G.

కంగు n. s. A drink of milk and oil given morning and evening to infants. Also a gold armlet of a wavy shape.

కంగుణి n. s. The grain termed Panicum Italicum. mallows. కొర్రనింజ.

కంగున, గ్రంగున or, ఖంగుఖంగున Aloud, resoundingly as a bell.

కంగునును, v. n. To sound resound as a bell.

కంగులు n. s. plu. The grain abovementioned. కొర్రలు Also, rows or strings of pearls.

గంగద్దు n. s. A bull that is taught to dance.

గంగెద్దుచేత A star-fish.

గంగనోదకము * n. s. Holy water from the Ganges.

కంచ A hedge. See కంచె.

కంచము A metal plate or dish కంచుకంచము a dish made of bell-metal మాకంచములో రాయి వేశినాడు he took away my bread, he disturbed us, frustrated our endeavours, The కంచ కంచము has a rim; the ఆకుకంచము has none.

కంచర గాడిద A mule.

కంచరవాడు or కంచల వాడు A brazier; a copper-smith. కంచరది A woman of that caste, కంచర వాండ్లు braziers.

కంచరిపురుగు The insect called a deathwatch. కంచల * A bodice or woman's jacket.

కంచి * *Kanchi*. Name of the town which the English call Conjeveram; it is celebrated for sanctity and for splendour. It is the Loretto of Southern India.

కంచిమేక n. s. A Conjeveram goat. They are of good quality but small.

కంచు n.s. Bell metal, queen's metal, called vitry: కంచుకుండ A bowl or vessel of bell metal. కంచునాదెము A cymbal, made of bell metal. కంచుతీగినట్లు as bright or dazzling as sunbeams reflected from polished metal. Sun-bright. కంచుగీచినట్లు శ్రుతికె She spoke shrilly, or with a voice as clear as a bell. KUR. 1. 157. కంచుమించు a sort of toe-ring.

కంచుకము * n. s. A woman's waistcoat or jacket. The cestus. See Iliad XIV. Also a man's jacket: a snake's skin.

కంచుతి * n. s. A serpent. An attendant or guard over the womans apartments. An eunuch. Pari. 2. 44. R. 1. 207. 2. 18.

కంచుకెత* adj. Armed, in armour. విశ్వయకంచు కెతకనశ్చురై Blinded by lust.

కంచుమించు గా Rapidly, like a flash. = చెల్లాకు చెదురై R. 5. 303. In some places it is the name of a hawk. "Dasher."

కంచుళిక n. s. vide కంచుకము.

కంచె n. s. A hedge, pasture land. బడుగువేల ABA. 3. 64. కంచెకోట n. s. The outer hedge or fence round a fort. కంచెనాటుట To plant a hedge.

కంచెల n. s. A woman's jacket.

కంజ or, కంజాలియము A small tavern, a pot house. P. 1. 194.

కంజ n. s. Arable land: కృషికితాగ్యమైన భూమి. Dip.

కంజము * Any aquatic product. A lotus. కంజ ముఖి Bright faced: a fair girl.

కంజము * adj. Lame, crippled, limping.

కంజజ * Born from the lotus: a title of Bramha. కంజజాండము * See బ్రహ్మాండము.

కంజయోని * An epithet of Bramha.

కంజసము * n. s. A wagtail. కాటుకపిట్ట.

కంజరీటము * n. s. A wagtail.

కంజవైరి * "Foe of the Lotus" an epithet of the moon.

కంజాకరము * A lake filled with lilies.

కంజాతము * n. s. A lotus.

కంజాయి The drug called Ganjah or *bangué*. కంజాయిచెట్టు n. s. The hemp plant or cannabis sativa: the leaves of which (*bangué*) are mixed with tobacco. *Ainslie*. 2. 108.

కంజీ n. s. Gruel, conjee: a trifling meal or subsistence. కంజిదాగడమునకుపోతిని I went to get something to eat. కంజివేగినబట్ట starched linen.

కంట, The ablative of కన్ను the eye.

కంట A bell: a gong or round plate of bell metal. కంటలగడ A staff hung with bells: it is used in bands or processions. కంటలు, Stubs stumps of corn stalks.

కంటకము * A thorn, a prickle. A pest, plague, evil, inconvenience: besetting sin: stumbling block. A tingling of the skin. A grudge. A monster (as see కుకర Cupid's dolphin.) విష కంటకము A certain drug.

కంటకచోరము * The plant called శలాశము. Q.

కంటకవృత్తి * Pesteering, plaguing: hatefulness.

కంటకామ A certain plant H. 4. 12.

కంటకుడు * A plague, a tormentor, annoyer, a tyrant, ధర్మకంటకుడు he who hates virtue = వైరి.

కంటగించుట v. a. or v. n. To hate, be intolerant, or outrageous. To rave or storm.

కంటబడుట To come to light, be perceived.

కంటము or ఘంటము An iron style, with which they write on palm leaves. It is a large sharp pin a foot long.

కంటలమ్మ Name of one of the village Madonnas. ఘంటవేట. Hunting wherein lights and low-bells are used. Bat-fowling.

కంటశరి A necklace of gold beads.

కంటసాల A tower wherein bells are hung. A belfry.
 కంటాణి An awl.
 కంటాలము A pack, packsaddle, pannier.
 ఘంటాశుభము * The king's high way; so called because resounding with elephants' bells. ఘంటాశుభము గా As clear as the day. ఘంటాశుభము గా మాట్లాడుట To tell decisively or peremptorily. "They shall say in all the high ways." Amos. V. 16.
 ఘంటారవము * Ringing : the sound of a bell. The plant *crotalaria*. W. నిలిగించ.
 కంటి The infl. of కన్ను the eye. Or, for కంటిని Preterite of కనుట. Also, కంటి An affix; thus used జగడము or కలహము a quarrel, జగడకంటి or కలహకంటి, quarrelsome.
 కంటి plu. కంటిలు. A hole or bore (in the ear for an earring) An interstice, or ward, of a key. A wound, sore, hurt.
 కంటిబడుట To be wounded, hurt, bruised.
 కంటివే Dost thou see it? R. 6. 23.
 కంటిలు Earrings worn in the bottom of the ear.
 కంటు A jag. The head or top of a pillar. Antipathy, hatred, grudge, unkindness, unpleasantness. కంటు పెట్టుట To hate.
 కంటు, plu. కంటలు A bag, a bundle, a knot of hair.
 కంటె A carcanet : or gold collar worn by women : a pliable bar of gold bended round the neck : it is about two feet long and half an inch thick.
 కంటె A spoon. More correctly గరిటె.
 కంటె or కంటే, or, కన్న, Than. దానికంటెయి దిషించిది This one is better than that. దానికంటెనేరేషనిషి A different man from him ఆత్మకంటేవేరు different from spirit.
 కంటెబొట్టు A sort of necklace (distinguished from the బొట్టు :) దానికంటెబొట్టువేకినాడు he took her as his concubine : this implies that there was no concealment, or fraud.
 కంటెలు The grain also called శుజ్జలు, *Holcus spicatus*. శుజ్జలు.
 కంట్రకము Crossness, spite, taunting. Error for కంటకము.
 కంట్లము A pannier or bag made to hold a pack : two of these form a bullock-load. Saddlebags.

కంట్లము యెద్దు A sumpter-bullock. పెడకంట్లము A petticoat merely thrown over the neck after bathing.
 కంట్లాడుట v. n. To struggle or wrestle.
 కంఠము * The throat. Sound, especially guttural sound. Near, proximate. W. గ్రామకంఠము The village common. See కంఠరథము.
 కంఠమాలము The beam forming the ridge of a pent roof.
 కంఠపాఠము * A lesson learned by rote. వానికి కంఠపాఠమయిన శుద్ధములు verses which he had by heart.
 కంఠమాల * కండమాల The *goitre* : a wen : a swelling of the glands of the throat.
 కంఠశుభి plu. కంఠశుభలు A sort of necklace.
 కంఠసూత్రము * The marriage tie : the cord worn by Hindu wives round the throat. దానికి కంఠసూత్రముకట్టినాడు he wedded her.
 కంఠస్నానము * Bathing all but the head : neck-deep.
 కంఠాణి See కంటాణి.
 కంఠీ * A necklace.
 కంఠీరవము * A lion.
 కంఠేకాలుడు * Black-throated : an epithet of Siva.
 కంఠేరథము * A neck-velicle : i. e. a palankeen, being borne on the neck.
 కంఠోక్తిగా * Specifically, definitively.
 కంఠోపాఠము * Reciting from memory : or as a lesson.
 కండ (K.) A male, a he. కండగర్వము great pride, n. s. a harpy, or two headed eagle (see కండ్ర and కండభేరుండము) జగడొబ్బడగండా A mighty hero.
 కంఠ n. s. A lump or piece of flesh : pulp, collops. కండకొప్పునకన్ను కానకున్నాడు he cannot see out of his eyes for pride. కండకన్నులు, A. 6. 23. అనగాదుర్తాంశముపెరిగిన నేత్రములు eyes bloated with gluttony.
 కండల * గర్భాధానాదికండల A paragraph in the vedas. A. 6. 89.
 కండము. A piece, part, fragment, portion. A chapter, a section. Country, district, division. ఉత్తరఖండము the Northern Division : which includes the greater part of the Telugu coun-

try. ఖండశంఖపు L. XIII. 32. is rendered జీవేశ్వరుడు, జీవశరమాత్తుడు.

ఖండము * The side of the head. An elephant's temple. The baleful influence of a star. Evil event, narrow escape. దినఖండమునూరేండ్లాయస్సు To live long in daily peril of ruin. నాకుదినఖండము గాజరుగుతున్నది I am daily in anguish. ఖండముగడిచిపిండమువయస్సుది The affair is over and this is the result. ఆరడుతండ్రిఖండమున బుట్టినాడు that is, the hour of his birth astrologically denoted that he will be the death of his father after a specified period.

ఖండంగి, or, కొండముచ్చు, The large black monkey. See Madr. Journ. vol. X. 95.

ఖండండ్లు plural of ఖండడు.

ఖండకము * Spawn, the young of fish. A rhinoceros.

ఖండకకైలు Firewood; billets. (Madras.)

ఖండకకైర (K.) The shears of destiny. Large shears kept for the use of such as might have occasion to clip off their heads. This mode of suicide was very common in former days, but is now disused. Chenn. 4, 222. KP. 3. 115. Sometimes described as a sort of guillotine. (Metaphorically.) difficulty, distress, strait.

ఖండకావారు See కావారు.

ఖండకావరము Pride or fulness of flesh: hot blood. కండకావరశ్రువనిషి hot headed, headstrong.

ఖండగొడ్డలి A bill hook: a sort of battle axe— See గొడ్డలి.

కండచక్కెర or ఖండచక్కెర Sugar candy.

ఖండలిదమచేశ A sort of fish. See చిదమ.

ఖండడు A strong man: a brave man.

ఖండరీశము A lamp made of flour paste with ghee placed in a brazen dish, and carried upon the head round a temple, in fulfilment of a vow after recovery from sickness &c. *Reeve.*

ఖండనము* Breaking, dividing, cutting, reducing to pieces. Destroying, annihilating. Refuting. Rebellion, opposition. W. Dissertation, criticism. Slaying, smiting.

ఖండనుడు * Slayer, smiter. దక్షశీషుఁ ఁఖండనుడు He who smote off the head of Daxa.

ఖండిపాళి * The temple or side of the head.

ఖండవెండేరము (K) A badge of honour (See వెండేరము) bestowed on a hero: it was worn as a garter on one leg R. 4. 104.

కండపెట్టుట To grow fat, gather flesh.

ఖండభేరుండము A griffon, harpy, two headed eagle.

ఖండమండలము * The temples of the head.

ఖండమాల * Quinsy, the mumps; goitre, a wen on the throat. కర్తుకమీదవ్రణము. G. X. 53.

ఖండమృగము The rhinoceros. BD. 3. 2170.

ఖండరించుట To issue, spring, be produced. ఆవిర్భవించెనుట. D.

ఖండరులు Fragments, bits, D.

ఖండరువునరించుట అనగాశ్రుతిమగాచేసి. OG. Perhaps we should read శ్రుతిజ్ఞగాచేసి.

ఖండవళము A sort of cloth. BD. 3. 103.

ఖండచక్కెర, or, —శర్కర, Lump sugar.

ఖండశశి * The moon when less than full: the half moon or crescent.

ఖండశిలలు, ఖండశైలములు Boulders, large stones or fragments of rock.

ఖండా A cross handled dagger, =బంజాలికత్తి In poetry కలవరేకుఖండా he whose dagger is a blossom: i. e. Cupid.

ఖండావాది * High principled: upright.

ఖండి The measure called a Kandy or శుట్టి. The Indian ton: which for tobacco is 480 pounds, for metals, and hardware 500, for sugar, dates and soft goods 560.

ఖండి. Hole, chink, breach, orifice, opening, chasm, strait, fissure. A pass, between hills. A lane.

ఖండించుట To cut to pieces, sever, divide, take to pieces, dissect. To tear or break off. To reject, confute, refute. To criticize, try. To decide, settle, determine. To beat down a price. See ఖండించుట.

ఖండింపు Settlement, bargain. ఖండింపుచేయుట To settle a bargain, to bargain, to appraise.

కండిక, ఖండిక, ఖండిక A grange or farm house A lot of land, or portion of a village, granted free of rent or on a favourable lease. A living, or benefice.

ఖండితము * Severed, cut, divided. Decided, certain, strict. Absolute, downright. ఖండితముగా Decidedly, positively. ఖండితోత్తరము * Decisive, answer.

క డీక, కండ్రిక A large "he" fly, a blue-bottle fly.
 కండ్రికాకము * Dashed to pieces. M. VII. 4. 308.
 కండు n. s. Bravery. adj. Brave, heroick, great, large, stout male. కండుకూతి a grim face.
 కండుచీక The large ant. కండుచేత The "he fish." The carp : it is proverbial, like the dolphin or salmon, for vigour and activity.
 కండు మినులవంటి వీక్షణములందు Her eyes that glanced bright like dolphins. కండుపిల్లి a tom cat. పిల్లికూసకెంచితే కండాయెను young kittens turn into tom cats. కండు among tradesmen is a cant word for వరహా a pagoda. Thus in arithmetic కం is one pagoda ; కకం one thousand pagodas.
 కండువాదూలములు Cross beams or rafters in a roof.
 కండుపు * n. s. Itching, itch, pruriency.
 కందూతి or కందూయనము Itch, scab.
 కంఠూషము n. s. Rinsing the mouth. A mouthful of water for rinsing.
 కంఠె A head or ear of మొక్కజొన్నలు. A bottom or roll of thread on a straw : which is put into the shuttle. కంఠెబోటి a skein of thread. In A. 5. 42 కంఠె is rendered చేత a fish.
 కంఠెము A collop of flesh or sinew ?
 కంఠెందు The half moon or crescent. కంఠెందు ధూమకదు Siva ; he who wears a crescent as his crest.
 కంఠోశలము A boulder or mass of rock.
 కంఠ్రగోలము, కంఠర సౌశము Confusion. కంఠ్రసౌలముచేయుట To overhaul, ransack, rummage. (perhaps from the Bengali word meaning a mob.)
 కంఠ్రించుట See కంఠ్రించుట.
 కంఠ్రిక See కంఠ్రిక A benefice or living.
 కంఠ్రు They may see. The aorist of కనుట.
 కంఠ్రు The plural of కన్ను an eye : and of కల్లు a stone : and of కండి a hole. కంఠ్రుకంఠ్రు Carriage wheels. కంఠ్రుతమట to appear, come in view.
 కంఠ్రువేయుట To confine or couple cattle : this is done by tying the legs of two oxen together

with a short cord so that they cannot stray far.
 కంఠ n. s. A hole, a cleft, gap, aperture, fissure, chink A passage, alley, way. కిల్లకంఠ a small lane కంఠకంఠల in every hole and corner.
 కంఠ Neighbourhood అనకంఠకంఠ near the town.
 కంఠ n. s. A packsaddle, a quilt, of motley patchwork bridal presents, being of all kinds, a medley. A. 6. 181. R. 4. 109. A miscellany, pack, set of things కంఠ్రకంఠకట్టుట To blind-fold.
 కంఠసౌదు Bridal gifts.
 కంఠాపు, కంఠటిపు A cow that carries a pack-saddle.
 కంఠి A wen or swelling : a hump.
 కంఠిసౌదు See కంఠ—
 కంఠిరీ, or, కంఠిరీ A hornet.
 కంఠు n. s. A jump, leap, vault ; a step in dancing.
 కంఠుకము * A ball to play with : a hand ball.
 కంఠుగొనుట To jump, hop. To die, expire.
 కంఠుడు * A name of Cupid.
 కంఠె A rag : a patchwork quilt.
 కంఠ, కంఠా interj. Dont you see ? " to be sure." తడిపోతావుకంఠా See, you will fall !
 కంఠ * Any bulbous esculent root : a cloud. A plant : Dracontium. మంచికంఠ a species of vegetable grown for food being free from acridity. కనరులేనికంఠ.
 కంఠము * A certain metre in prosody. Also, for కంఠము, the neck. M. 4. 5. 80. Also, for కంఠము q. v.
 కంఠము See — ధ—
 కంఠ, కంఠా A phrase used in questions : thus కరవదుకంఠా It wont bite ? Same as కంఠా.
 కంఠకము * A ditch, trench.
 కంఠకంఠ్రు The plant called Dracontium.
 కంఠన గాయ The heart. హృదయము, నల్లగుండె. Bo. 3. 99.
 కంఠశక్తులు Cross pieces of wood, at the back of a door.
 కంఠర Vasu, 5. 51—See—ధ—A cave.
 కంఠర సౌశము, See కంఠ్ర—
 కంఠర సౌశించుట To confuse, trouble, rummage.
 కంఠర్పడు * Cupid. కంఠర్పమందిరము అనగా యోని.

కంజళము * A germ or shoot, a sprout.

కంజళము A quilt or rug used as a saddle. C. ఎద్దువెన్నుమీదవేసేది. D.

కంజలించుట v. n. To sprout, germinate, shoot. To appear or gleam, as a beaming smile.

కంజళిక * Appearing, birth, rising. రాగరసకంజళిక. T. 2. 172. as affectionate feelings broke forth.

కంజళికము * Budding, sprouting. Arising, as a passion. Blooming, opening, expanding. Vish. Pur. 1. 9.

కండా The royal table, kept for the king's dependants. See తోమరము and శువారము.

కండాదిక A rug, a patchwork quilt. బొంత. D.

కండాయము (K) Tribute, tax. An astrological "season" of four months.

కండారము * A banyan-tree-drop : the stalk of a lily. పూడ, తామరకూడు. D.

కండారి * దుష్టవేశాయం కండారిచెట్టు. SC.

కంది adj. (Appertaining to the కందిచెట్టు.) plu.

కందిలు The grain called red gram. (Heyne = ఆధకి. Q.) Pigeon-pea : (which see in Penny Cyclop.) called in Hindi dāl or doll. (Cynosura cadjan) కందిశుప్ప. See శుప్ప. కందిపుల్లలు the stalks, used as fuel. ఆమెకాలమునాటికందివిత్తు She's as sharp as a pin. కందికంట Thatch or straw of pigeon pea.

కందిన See కందుట.

కందిమీదత A locust.

కందిగ, or కంద్రీక A hornet.

కండు, క్రందు n. s. Blackness, discoloration, as by scorching : dark hue, as in the face of the moon. Evil, harm. M. 4. 4. 60. ఇత్రైరంసునగలుగుకంటెల్ల సెార్పి, అనగా శుభద్రవమును సుసేపించి. An infant. Brown sugar. adj. Blackish, dark, impure (as silver); కండువెండి base silver. క్రందుగా. L. 4. 21. జలజారిలోకండుచందాన సెత్తు, అనగా కళంకము.

కండుకము * A ball to play with. = చెండు. T. 5. 56. కండుకంబట్టెగని springing up, bounding. elastic as a ball.

కండుట or క్ర—v. n. To scorch, be scorched or charred. To redden, or be inflamed. మనసుకం

దిసబాడై being vexed, or grieved. కందుకొనుట, or, క్ర—To increase. Also to grieve or sorrow. శూచ్యుట, అలిశయించుట. M. 9. 1. 272. క్రందుకయ్యంబయ్యెనందు. T. 1. 17. ఘనతరహార్షములు మదిని గ్రండుకొనంగ. T. 5. 56. ఘలఘలవ్వని గ్రండుకొనక. KUR. 6. 36. ద్రాక్షుశుంధిళ్ల శుంధుల గ్రండుకొనురు ద్రాక్షుతరువులు. BRY. 2. 97. శోకాకులరవంబులు సభోంతరాళంబున గ్రండుకొన. M. 6. 1. 281. క్రందుకొను శుభ్రవృద్ధి కల్పములును నెడల. B. X. 398. ముందటికిచ్చిన మద్దులు, క్రందుకొనంగాలెజనుల గంటిమరుపురక. B. X. 11. verse 12. పిరుండంగ్రండుకొనకుండబాలాకృష్ణకృష్ణధర్మారోజనంబులెక్కిన లేరులు సాగింపి.

కందుడు * for శ్రండుడు The god of battle.

కందులు See కంది.

కందువ n. s. Trick, peculiarity. Way, fashion. Traces, signs. Prettiness, prank. Quibble, double meaning. Side, quarter. Season of the year. వానకందువ the rainy season. ఇరుకందువ on both sides. Sar D. VII. 211. మనుతాముజనినకందువవెడకుచుకానలోతులికి. M. 4. 2. 137. యిందువీంబముమీదికందువ చందంబునకురులు నెమ్మొగమున నెరసియుండ. Vish P. 2. 51. కందువ చందమామ. R. 6. 65. నెలపులంగలయవెడకిరఘువరవరా రోహకందువంగనుగొని, అనగా నీతా దేవిపోబడికనుక్కాని.

కందువ adj. Peculiar, odd, queer. Pretty, curious. Cunning, false, fictitious. కందువమాటలు A quibble : a play upon words. కందువశుద్ధము A fairy lily : not a real one. కందువరాజులు Mere pretenders : mock warriors. Radha. I. 23. కందువ మాటలనడిగిన! నందమె మనజాతికిట్టి యాగడముచెలీ—In Vish Pur VIII. 445. క|| శునకమునివలసఖండి| క్యునికండువయెరింగి|| Also in Vijaya Vil I. 17. పోయట్టులైననోశుశురము తగదమికిపుడంచునప్పరింగాయజుమాపులమ్ము దురుకండువమాటలబుప్పలాలికల్||

కందువు, అనగా పానము. D.

కందూరేఖలు Discoloration or dark lines appearing on the skin.

కందెన n. s. Grease for carriage wheels. కందెనదిళ్ల the leather put on an axle tree.

కంపేరుట (కన్ను and తేరుట) To appear. కనబడుట. ABA. 3. 145.

కంపియి A pair of eyes (కండ్లదోయి).

కంపిరి or కంపిరి A hornet.

కంపిము * Smell, odour. (or శ్రీకంపము) Sandal wood pounded and made into a paste, used as a cosmetic. మంచికంపము Sandal wood. రక్తకంపము red sandal wood. కట్టువర్గంబునకంపంబునలది Smearing his clothes with sandal. When the Hindus put on a new dress they smear the skirt with కుసుకు turmeric or sandal paste for శుభము luck. They thus smear the outside of a letter conveying news of a marriage: (this mark is called శుభము.) అందునగురించికంపాకంపము తెలియదు I do not know good or bad about it. కంపకంపమైనతెలియదు. The same.

కంపకము * Sulphur, brimstone. కంపకకడ్డి A stick of brimstone. కంపకద్రావకము Vitriolic acid. Ainslie.

కంపకారి, బుక్కావాడు * A perfumer. A. 4. 36.

కంపకజిము * An elephant that is proud, or in rut: and fierce.

కంపతను * Sweet bodied. Epithet of a woman.

కంపతరువు * The sandal tree.

కంపనాగిము * An elephant in rut.

కంపశుట్టెలు (or వట్టెలు) The cross pieces of wood, bars, or braces, fitted to house doors. A. 2. 9.

కంపపుకొండ A name for mount మలయ.

కంపపొడి, or, కంపవడి Sweet powder. కంపపొడి అంకడి a perfumer's shop.

కంపవలి, అనగాశీంశం. A. 5. 139.

కంపమూర్ఖాలము, * కంపమృగము * The civet cat.

కంపరగిము * The throat: a cloud. Vasu. 5. 54. R. 6. 33. Mand. 5. 203.

కంపరశమిము * The tree called నల్లవావిలి, or, అడ్డశీరము.

కంపరాజిము * Perfume. A. 4. 174.

కంపర్యుడు * A "Glendoveer" (Southey) fairy, or sylph: being one of the singers and musicians in the Hindu Olympus. కంపర్యుడివంటివాడు a very handsome fellow. See గాంధర్వవివాహము.

కంపవట్టెలు See—కంపశుట్టెలు.

కంపవడి or—పొ—Perfumed powder which people fling over each other at festivals: as they do sugar plums in Rome.

కంపవాహిము * "The scent bearer:" i. e. the air.

కంపసారము * Sandal.

కంపి * The ocean.

కంపిలము * The polecat; or some stinking creature, like the stoat. (The SC. says వరడునక్క, వృద్ధజంబుకె an old fox.) R. 2. 24. VII. 88.

కంపిభము * An elephant in rut.

కంపిస్త్రము * Wine. Dasav. IX. 149.

కంపి A bush of thorns: a bramble: underwood, shrubs, thicket.

కంపి A basket. కంపిపిల్లలు a pack of children. కంపిబొంకులు a mass of lies. కంపిపిట్టు his belly-full of curses.

కంపిము * Trembling, tremor, vibration, agitation. భూకంపము an earthquake. శిరకంపము nodding the head (in approbation or admiration.)

కంపికము, కంపికాలు A hedge?

కంపికోట A stockade.

కంపిగాలి A high wind: a hurricane.

కంపిగోడ A bramble hedge.

కంపిజిట్ట The wagtail: a small bird.

కంపితోడుగు, or,—దుపు A hurdle, used as a harrow. రెండుయెడలతోచేరదోలేకంపిపోగుకట్ట. D.

కంపిసము * Tremor, motion. Nodding.

కంపిపులుగు n. s. A wild cock or jungle fowl. (Phasianus Gallus) so called because sold in baskets.

కంపిరము n. s. A bier, for bearing corpses? BD-5. 1051.

కంపించుట, కంపిల్లుట To tremble, shake, be agitated.

కంపిస్తము * adj. Trembling, shaken.

కంపిస See కంపిరావి, in రావి.

కంపిరుగుడు n. s. A certain kind of tree. కుశింశపావృక్షము. D.

కంపిల్లకము * A plant called గోలికూర, or కలుగ్రాసుగు. Q.

కంపి n. s. A smell, a stink. In ancient Telugu this denoted any scent, pleasant or not. P. 1. 703. A. 1. 87. BD. 7. 2022. Thus in Norsk and Anglo Saxon, stink meant fragrance. Quarterly Review, March 1844. p. 557.

కంపికొట్టుట v. n. To smell, to stink.

కంపికుమ్మ చెట్టు The fetid mimosa tree.

కంపినాగు n. s. The fetid coluber. a stinking kind of snake.

కంపెలుక The musk rat. A fictitious word for చుంచు.

కంబడి See కంబళి.
 కంబబాణములు * Fireworks fixed on posts.
 కంబము n. s. A pillar or post. The stem of a tree. దివ్యకంబము a candlestick.
 కంబళము * n. s. A rug, a blanket: usually black: hence, కంబళమవంటి means, as black as soot. ("the blanket of the dark," *Macbeth*) రత్నకంబళి a particoloured rug.
 కంబళి A blanket; which is proverbial for blackness. వాడు నైకకంబళి he is a wretch.
 కంబళికర్ర A variegated yellow timber, like satin wood.
 కంబళిపండు A mulberry so called because woolly.
 కంబళిపురుగు A hairy caterpillar—(called in English *outbat*, or *outbust*, Johnson.)
 కంబసిది Fine gold (కుసిది.)
 కంబాలకూర A species of pot herbs. కూరాకుదంటు.
 కంబి n. s. Wire: the selvage of cloth. A bar.
 కంబిళి * See—బ—
 కంబు * A shell or conch, of a large size used as a trump: they are pearly white and marked with three ridges across the inner tube. కంబుకంతి * or, కంబుగ్రీవ * Fair throated: having a neck as beautiful as a shell.
 ఖంబు * The sky. Heaven.
 ఖంబురము, ఖంబురా Camphor. (కర్పూరము.)
 కంబులు The grain named *Holcus spicatus*: called in Hind. Bajra.
 కంబుపు * A conch or shell.
 ఖంబూరము Camphor.
 కంబెచ్చు or, కమ్మెచ్చు A wiredrawers plate. (i. e. కండ్లి + అచ్చు.)
 కంభము See కంబము.
 ఖంభీరము * adj. Deep, profound, secret.
 ఖంభీవేది * An intoxicated, or restive elephant.
 కంఘ్లి See కంఘ్లి eyes. Plural of కన్ను.
 కంఘ్లిము * n. s. Bell metal.
 కంఘ్లిర n. s. Smithery; working in gold: కంఘ్లిరపుని goldsmiths work: కంఘ్లిరవాడు a gold smith.
 కంఘ్లిల adj. Of the goldsmith caste. కంఘ్లిలది A woman of that caste. కంఘ్లిలపుని the business of a goldsmith. Some people of this caste are painters, musicians, sculptors, carpenters and dancing masters: they belong to the left hand caste.

కంసారాతి * Slayer of Camsa, an epithet of Krishna. [silversmith.
 కంసాలవాడు, or, కంసాలి n. s. A goldsmith or గంహ్వారము * n. s. గంహ్వారము A grave or grotto, a place overgrown with creepers: forest.
 కకపాల * ఆనగాకక్షుపాల. Manu. Ch. 19.
 కకపిక or కకపిక Tumult, uproar. కకపికలుగా Tumultuously: =కకపికలు చేయుట to brawl, make an uproar. ఆల్లరి, గత్తర.
 కకుందరము See కుకుందరము.
 కకుదము * A bull's hump. R. 7. 174.
 కకుప, కకుప్ప * An *airt* or quarter of heaven: as east or west.
 కకుభము * A certain tree మద్దిచెట్టు.
 కక్క Papa; daddy. Also (vulgarly) flesh, meat. also (childishly) betel nut.
 కక్కటిలుట, గ్రక్కటిలుట, కక్కటిలుట v n. To burst, burst forth, teem, overflow, fail, fall, flee: ఇంపుగ్రక్కటిల్ల with evident glee. దిసులుగ్రక్కటిల్ల with excessive fear, or trembling greatly. గ్రక్కడల trembling much. M. 1. 2. 13.
 కక్కర adj. Hard, unfeeling. కక్కరము hardness.
 కక్కర, కక్కెర n. s. The bird called the Numidian crane.
 కక్కరించుట Error for కొ—
 కక్కశిము (for కర్కశము) Rigidity, hardness. కక్కశములాడుట To be rude or cruel. కక్కశపుగుర్రము A stubborn horse, (కాతిన్యము = మనక్రోధము) కక్కశపుడుట to be harsh, to behave cruelly.
 కక్కసించుట, or—సిట్టుట v. a. To beset, harass: to plague: to make him refund or disgorge. ఆరుకలకై నన్ను కక్కసించినాడు he harassed me for payment.
 కక్కించుట To make him vomit. వానివద్ద ఆరుకలను కక్కించినాను I made him disgorge it.
 కక్క n. s. A notch: roughness: కక్కలు dents, notches; teeth: the rough part of a millstone or of a saw; the toothed part of a file, sickle, or saw, or (కక్కపుకక్కలు) of a horse's bit.
 కక్క n. s. Vomiting: the thing vomited.
 కక్కట v. a. To vomit.
 కక్కడు n. s. Vomit.
 కక్కతెపులు (or తె—) Bilious vomiting.

గచ్చులాది n. s. A jilt, jade, flirt, or coy girl. గాంధీభురాలు.

గచ్చులు Splendour, glittering, lies, tawdry, frivolous excuses. దంభములు.

గచ్చురము See కచ్చోరము.

గచ్చె n. s. A quarrel or fight. కచ్చెకుకాలుదత్వం To bestir himself for fighting. Lit : to paw the ground preparing for the fight.

గచ్చెర n. s. Dirt, that falls from thatch.

గచ్చుము * See కచ్చు.

గచ్చుల్ * Cursorily. Slightly. గచ్చుకు గాచారుట * To dip into a book. To read cursorily.

గచ్చుపము * n. s. A tortoise.

గచ్చుపి * n. s. A female tortoise "What is made of tortoise shell," i. e. A lute (Testudo.)

గచ్చువద్ది * Chaste.

గజము * n. s. An elephant.—Like the word horse in English this word in compounds signifies large : thus, గజిమ్మ the horse lime. i. e. the large lime : గజవ్యాధి a huge dragon, గజరాంజు a great rogue.

గజకణఠము * (An "elephant's ear.") A fan with a hollow handle wherein it can be turned round rapidly. Hence గజకణఠమరీచిగా denotes fickle, uncertain as a weathercock.

గజగామిని * An elastic footed girl—with the rolling "pace of an elephant."

గజరాంజు See గజము.

గజనిమాలిక * Wakefulness, or, lightness of sleep, a hare's sleep, (Literally, an elephant's wink.) A nap.

గజనిమ్మకుండు The large hill orange (distinct from the pomelmass).

గజపట్టికాశ * Some ornament for a saddle?

గజపిప్పలి * Long pepper.

గజపుష్పము * A plant also called గాగకేశరము. R. 5. 310.

గజము (H.) A yard : three feet.

గజరాజము * A sort of cloth. BD. 3. 103.

గజాననుడు * "Elephant faced."—an epithet of Ganesa.

గజానలి A sort of silk cloth.

గజవిజ్ఞ Intricacy, puzzle. Confusion, trouble. గజవిజ్ఞయూచార్థపులి a horrid tiger.

గజేంద్రగజము * The measure called "the great yard" equal to ten yards.

గజేంద్రమోక్షము * The name of a well known poem (a common Telugu school book) which is a portion of the Eighth Book of the Bhagavat.

గజ్జె Same as కజ్జాయము.

గజ్జెము, కర్జకాయలు A sort of pastry.

గజ్జెరి The name of a certain tree.

గజ్జెళిము or కజ్జెలిము * n. s. Lampblack. The black part of a wick. Collyrium or black paint for the eyes.

గజ్జెలు plu. The groin, (inguina) The inner thigh. వంతుణములు. D. ఊరవస్థిశండా. SC.

గజ్జెయము n. s. Pickle, preserve, sweetmeat, candied fruit.

గజ్జె n. s. The itch, or mange : any cutaneous eruption.

గజ్జెకుట్టుట To have the itch. గజ్జెకుట్టిన itchy. వానికి గజ్జెకుట్టినది he has the itch.

గజ్జెరాయి Yellow ochre : the same as బొంతరాయి.

గజ్జె Fatness ; pride. గజ్జెకుట్టిన, అనగాకొప్పుకుట్టిన, Fat, plump, L. XX. 268.

గజ్జెరము, కజ్జెరపుచెట్టు A date tree. మధుశుశ్యకము. D.

గజ్జెగొలుగు An anklet made of little silver bells.

గజ్జెము or కజ్జెయము n. s. Sweetmeat, preserve, pickle. Potted meat : preserved pork.

గజ్జెలు n. s. plu. Little bells, such as dancers wear : tinkling ornaments, a rattle. దానికి గజ్జె కట్టినారు They appointed her as a dancer.

ఘట, ఘటన * An assembly, a squadron. A troop of elephants.

కటము * n. s. A mat : the temples of the head. The rump.

ఘటము * n. s. An earthen vessel, or jar, the body : ఘటవిశర్జన చేసినాడు he died : relinquished the body. యాఘటముండేవరకు as long as (I) live. ఘటస్ఫోటన ముచేసినాడు he divorced his wife.

కటక n. s. Paste ; pudding (అంబలి).

కటకము * n. s. A town or city. The town of Cuttack in Orissa. A ring for the wrist or ankle, a bracelet or anklet. పాదకటకము an anklet. కళ్యాణకటకము the town of Kalyanam. The side or ridge of a hill. W. శుర్యతనిరంబు ప్రదేశము. R. 5. 116.

కటకటబడుట To cry alas or aha.

కటకటమనుట To be irritable.

కటకటా interj. Ha! aha! Alas! Hurra! Huzza!

కటకటాకమ్మలు n. s. Rails, railing.

కటకటాఠారము * n. s. Gnashing, grinding the teeth. A. 3. 25.

కటకటాలు n. s. Rails, railing: as of a balcony.

కటకాముఖము * The position of the fingers of the right hand when drawing a bowstring. A. 5. 150. Anirud. 3. 62.

ఘటకుడు * He who effects: the agent.

ఘటచక్రము * A potter's wheel.

ఘటన * ఘటనము * n. s. Effort, exertion, Effecting, bringing about.

ఘటనది Such was the will of God. Assembling, joining.

ఘటనాఘటనము, ఆఘటనాఘటనము Reconciling the irreconcilable. వైవఘటన the dispensations of providence. నవరఘటన mingling various styles in poetry.

కటశయాదిసంఖ్య An ancient Sanscrit Memoria Technica, wherein the letters of the alphabet, as shewn in the following table, are used instead of numerals. The name is taken from ka, ta, pa, ya (the four letters in the first line,) adding ఆది 'etcetera.' The numerals are thus expressed.

1,	క	ట	శ	య,	శ్ర	స్య
2,	ఖ	త	ఫ	ర,	క్ర	
3,	ఁ	డ	బ	ల,	క	
4,	ఘ	ఢ	భ	వ,	క	
5,	జ	ణ	మ			
6,	చ	ఠ	శ			
7,	ఛ	ఢ	ఢ			
8,	జ	ఢ	శ			
9,	ఝ	ఢ	హ			
0,	ఞ	న	ళ			

The first syllable always is the unit, the second the ten, &c. The number 1798 would be expressed జడవశ్ర, 8971. Thus వేదధఞనతశ్రః denotes 1600984. See Warren, Kala Sankalita, p. 335. The other letters there given are not clear. See note on సంఖ్యము.

కటమర్దు See —టు—

ఘటయంత్రము * A sort of pump. A. 5. 90 సీద్ర తోదేలక.

ఘటశాస్త్రులు A. 6. 89. అనగా తార్కికులు Logicians.

ఘటశ్రాద్ధము * n. s. The funeral of a pot; a mode of divorce: wherein funeral rites are performed as though the rebellious wife were actually dead.

ఘటస్నోతనము * n. s. ఘటశ్రాద్ధము.

కటా Alas!

కటాంజనము * n. s. Rails, railings, as of balconies.

కటారము or కఠారము n. s. A sword.

కటారి n. s. A cross hilted dagger.

కటాసీనము * A seat, a couch. A. 1. 29.

కటాహము * n. s. A vase, or large vessel: a boiler. బ్రహ్మాండకటాహము the globe of the universe; meaning, the space, area.

కటాక్షము * n. s. A look: particularly a glance or side look; a favourable eye; (hence) grace, kindness. క్రూరకటాక్షము an angry glance. A leer or ogle. కటాక్షము * interj. You are very good! I thank you!

కటాక్షించుట * v. a. To glance at, view. To countenance or favour. To cast the eyes over (i. e. read.) కటాక్షించవలసినది be pleased to view this with a gracious eye.

కటి * n. s. The hip or haunch.

ఘటించుట * or ఘటియించుట * v. n. To occur, to happen, to come to pass, to be obtained, be laid, attributed or imputed (as blame.) అశ్చుదుఘటించక Not being then possible or attainable. ఘటించుచేయుట v. a. To effect, accomplish, do, manage. ఘటింపించుట * v. a. The same.

ఘటింపుట * v. a. See ఘటించుట.

కటికము * The name for Cuttack in Orissa.

ఘటిక * n. s. A Hindu hour of twenty-four English minutes.

కటిక adj. Mere, quite, entire, total, downright, cruel, unfeeling, horrid. కటికశని butchery.

కటికచీకటి utter darkness. నిన్నంతా నేనుకటికచీకటి All yesterday I was absolutely starving.

కటికవాడు or కటికె A butcher.

కటికి adj. Mere, utter. కఠినము. D. కటి. OG.

కటికైన or—కి—adv. Sharply, smartly. Without deduction: entirely, quite.

కటిచక్రము * n. s. The loins, the hips.

కటితము Thickness (of curls). Rasica. I. 53.

కటితటము * n. s. The hips. B. X. 226.

కటిద్వయము * A pair of hips. T. 2. 23.

ఘటియించుట * v. a. See ఘటించుట.

ఘట్టిలుట * v. n. To befall or happen to. See ఘటించుట.

కటిసూత్రము * n. s. The girdle. = మొలతాడు.

కటిస్థలము * The posteriors.

ఘటియంత్రము * n. s. Water works : the rope and bucket of a well or any machine for raising water.

కటీరము * అనగా కంఠరముకటి. SC. The cavity of the loins. W.

కటుకరోహిణి * n. s. Black hellebore, a purging medicine. Ainslie, 2. 310.

కటుక్కునుట To crackle, (as a nut when broken.)

కటుమర్లు, కటుమోరలు The cheek bones. కటుమోరలువుప్పుగాఁగల having high cheek bones.

కటువు * adj. Pungent in taste. Hard, solid R. 5. 167. కటుక్తి n. s. A coarse word, a rustic expression.

కటువు, శవపాహనము. D.

కటోలము A sort of tree. R. 2. 13.

కట్ట interj. Alas ! See కటకటా. OG.

కట్ట n. s. A bank or shore ; a dam, or embankment. A bundle or pack. కట్టకుట్టివెళ్లండి keep close along shore. నీరుకట్ట a certain water snake, thick, black and harmless. కొంఠెపాడె కట్ట a reprobate, a foul mouthed rascal. కట్టలు గట్టి BD. 5. 132 అనగా గుంతులుగూడి In crowds.

ఘట్టము * n. s. A landing place or quay, an object, or point gained. A lump, a clod. శల్కాస్థానము, సుంకర మెట్టు. SC. వ్యాసఘట్టస్థోకాలు Vyasa ghattam, a puzzle or intricacy. There are twelve hundred and fifty verses in the Bharata proverbially difficult and the commentary on these is a separate work. దుఘటము impracticable, hard to get. In A. 4. 122 it is rendered ఘనీభవించినవిశ్లేకరడు.

కట్టకడ adv. At the very end. From కడ n. s. the end.

కట్టడ n. s. Order, rule, custom. Stipend. కావలి కట్టడలు or కట్టళ్లు routine or orders of guards. మర్యాద. D.

కట్టడచేయుట v. n. To ordain, command, enact, to lay down a rule.

కట్టడము n. s. A building or edifice.

కట్టడవి A thick forest.

కట్టడి adj. Cruel, merciless, hard.

కట్టడితనము Hardness, cruelty.

ఘట్టన n. s. Ramming down : " calendering " *conching*, or polishing cloth by beating it. ఘట్టనగాడు or గట్టుగాడు The cloth beater యాదారీకఘట్టనమాలడు This road has not been sufficiently beaten or rammed. ఆశ్వఘురఘట్టనము the prancings of horses.

కట్టమరి, కట్టమర్లు, కటుమర్లు, కటుమోరలు The cheek bones. కట్టమర్లువుప్పుగాఁగల having high cheek bones.

కట్టలక Irritation, anger. See అలక.

ఘట్టలయము * Quick time in music. In the Ananda Tantram IX. 81. లయమర్థలయంచాపితథా ఘట్టలయంప్రియే||

కట్టన n. s. Thicket, underwood ? A hedge.

కట్టా interj. Alas ! See కటకటా.

కట్టాణి adj. Fine, first class ; కట్టాణిముత్యము a matchless pearl see on ఆణి. కట్టాణిగుండ్లు n. s. A necklace of small gold beads.

కట్టాయితము Ready, in trim, equipped, శరవశం న్నుద్ధమైన.

కట్టావి, కట్టావులు. Steam : moisture collected on the lid of a kettle. Stifling heat.

కట్టావుట, కట్టమయి, అనగా వెడలిపోవుట. OG.

గట్టి n. s. An ingot or bar. M. 4. 2. 250.

గట్టి adj. Hard, firm, strong, substantial. Able, clever, expert. Tight. Loud. Brave, courageous, resolute, smart, fine. గట్టిచెర Close imprisonment. గట్టిబొట్టు Full sunna, or the circle— Appa C. 2. 27. గట్టిమోతు గావుండేదారి A very heavy road.

కట్టించుట v. a. To get built, have him bound, &c.

గట్టించుట v. a. To load a gun, to beat into a hard mass, to rub out what is written (on a plank which is used in Hindu schools like a slate.)— v. n. or, గట్టిలుట To happen. BD. 4. 1286.

కట్టికవాడు An yeoman, macebearer.

కట్టికాచుట v. a. To watch narrowly.

గట్టిగ or గా or ఘట్టిగా adv. Well, strongly. Properly, tight, fast. Eminently, especially, seriously, greatly. Loudly, aloud. గట్టిగా రావలె

నది you positively must come. కట్టి గాచదులు read aloud. యిల్లుకట్టి గావున్నది the house is in good plight or condition.

కట్టిచేయుట v. a. To make firm. పాతముకట్టిచేయుట To get a lesson by heart. వాడుయిస్తానన్నమాటనుకట్టిచేయి you should make him keep his promise.

కట్టిశి Cruel—See—ట్ట—కట్టిశిలు Cruel wretches. BD. 7. 915.

కట్టిడుడు A butcher. BD. VII. 915.

కట్టితనము Cleverness, ability.

కట్టినానెము Bullion. (so called in the tariff.)

కట్టిపాట్టుట v. a. To lay up in store : or retain or detain, lay aside, desist from, overlook, wave or put out of view. To stop, restrain. See కట్టుట To ban, forbid, order positively.

కట్టిల్లుట To happen. BD. IV. 1286.

కట్టివా, కట్టివాయి, భారత్రీ. D.

కట్టివాచాన, అనగాజారత్రీ. D.

కట్టివాదశుకులు, అనగాపరిమళమత్త్రీ. OG.

కట్టిచేయుట v. a. To tie up or sequester &c. See కట్టుట v. a.

కట్టు, ఘట్టు A hill, a bank, or shore, a dam or mound of earth. The shore. The dry land.

కట్టు n. s. A tie, bond, band. A bandage, a knot. Rule, regulation, law. Tax or duty? Fascination. వాకట్టు striking dumb. Soil : as యుగ్గుకట్టు sandy soil. System, fashion, mode, or plot : device. కట్టు గామాట్లాడుట To speak by rule : or all in one story, or plot. Form, shape. Prohibition, bar, charm, enchantment. A streak. (నూనూగుమీసకట్టు the line of his budding whiskers.) The hoop or band of a bucket : the tire of a wheel. Band or ferrule. The water in which any kind of pulse is boiled except rice, (applied to which it is called కంజి) Thus ఉలవకట్టు boilings of horse gram. Season, weather, part of the year, = ఋతువు. So శీతకట్టు the cold season. A forged coin. శీశకట్టురూపాయి a leaden rupee. వెంకికట్టు a silvered coin. జాతికట్టు The tie of kindred, the custom of the caste. మంత్రకట్టు fascination, charming by spells. నడికట్టు a waistband, or girdle. నీరుకట్టు a stoppage of urine. వలకట్టు a wier in a river, posts to fasten a net to. యాయింటిలో ముందరికట్టుపొద్దపె వెనకటికట్టుచిన్నది The front of this house is larger than the back rooms. కట్టుచే

సుట To restrain, prohibit, debar.

కట్టు adj. Much, vast. కట్టుగ్రము great severity.

కట్టుకొంగు n. s. That part of a female's garment, which she ties round her waist.

కట్టుకొనుట v. a. To build, bind : to wear or put on. ధోవతికట్టుకొన్నాడు he put on clothes. See కట్టుట To incur (blame or sin). యింతపాపముకట్టుకోవలసినదా Shall we incur so great a sin? శ్రుణ్యముకట్టుకొనుట To acquire holiness or merit. To embrace. To marry. దాన్నికట్టుకొన్నాడు he married her. To conquer. To appropriate, take possession of. వారిదేశమునంతాతానుకట్టుకొన్నాడు he conquered all their territories. చేతులుకట్టుకొనుట To fold the hands respectfully. అప్పలుకట్టుకొన్నాడు he took the debt upon him : he got into debt. నోరుకట్టుట to refrain from eating trash.

కట్టుకొన్ను n. s. An embankment in a dyke.

కట్టుకోక n. s. Vestment, daily gown. నన్నుకట్టుకోకతోతెచ్చినారు They brought me just as I was.

కట్టుగడచేయుట To lay up in store. కట్టుగడశేరుకులు Goods in store. కట్టుగడగుడ్డ Cloth that is injured by time while unsold.

కట్టుగుంజ n. s. A post to tie cattle to.

కట్టుగుర్రము A horse in the stable.

కట్టుట v. a. To tie, bind. To wear, as clothes. To connect, affix, attach. To build, erect. To fascinate, charm, bewitch. To fabricate, compose, or put a story together. కట్టుకథ a mere fiction or fable. To stop : తూముకట్టుట to stop the channel. or to build a channel. To fly in an inauspicious manner. వాయశముకట్టినది an omen given by a crow forbad me. (See on తీరుట.) To impute a sin or offence. రంకుకట్టిరి they charged him with adultery. నడుముకట్టుట to gird the loins or be prepared. కనుకట్టువిద్య juggle, legerdemain. బలకట్టుట To get strength. తోటకునీళ్లుకట్టుట To water a garden. గాయముకట్టుట to dress a wound. బండ్రికట్టుట to put a carriage to ; or harness it. కత్తికట్టుట to put on his sword or arm himself. రూకలుకట్టుట to pay money. మగ్గములకుశున్నుకట్టినారు They fixed a tax on looms. నిలవ

కట్టుట to strike a balance. ధరకట్టుట to set a price. శుభ్యముకట్టుట to compose a verse. కట్టుకమ్మ A written agreement. వాడకుచాతుకట్టుట to set sail. వాకట్టుట strike dumb by spells &c. యామాటకట్టిపెడినారు They fabricated this fable or scandal. ఓవకట్టుట To stop up the road. ఓవకట్టిఓచినారు they laid an ambushade and plundered wayfarers. కట్టుగొర్రె a sheep bound for slaughter. కడుపుకట్టుట to restrain the appetite. కట్టని (neg. pl) Unbuilt or unbound. కట్టనికలుగోట A fortress not built with hands. Thus కట్టనినూడు P. 1. 545. a natural nest : not constructed. కట్టుమామిడిచెట్టు, కట్టుమామిడిశుండు a grafted tree. A grafted mango. ఆచిడ్డనాకండ్లకట్టుకున్నది That child is ever before my eyes (in memory.) For other meanings, see the various words which form phrases with the addition of this verb.

కట్టుట v. n. To cease or stop, to come on as a change of weather, to gather as a boil, or secretion, or lump ; to be with young, (a word regarding animals.) భేదికట్టినది the flux ceased. మబ్బుకట్టినది it is cloudy. నెత్తురువెల్లువకట్టినది there was a gush of blood. వానికివెబ్బనగిలినెత్తురుకట్టినది he received a contusion from a blow. గడ్డలుకట్టిన congealed, became hard. యిట్లాచేస్తేపాపముకట్టదా If you do so, will it not be a sin ? will not sin attach to you ? అతనికియెడకట్టలేదు he had no opportunity : no opening occurred. చూటుకట్టినది there is a hole formed.

కట్టుబట్టు n. s. A daily garment. కట్టుబట్టతోవిడిచినారు They left him with the skirt on his back. కట్టుబట్టతోపారివచ్చినాడు he escaped with nothing but the clothes on his back.

కట్టుబడి n. s. A settlement : as of permanent revenue. Or కట్టుబడిపంక్త్రోతు A heriot. A *villein* or serf, a settler ; a feudal retainer, a militiaman : who is supported by land settled upon him. కట్టుబడిపాలము land assigned to a serf in fee.

కట్టుబడిమాన్యము A heriot. See కట్టుబడి.

కట్టుబడుట v. n. To be bound &c. న్యాయమునకు కట్టుబడి being tied down to justice.

కట్టుబాటు n. s. System, regulation, code, a bye-law.

కట్టుబాటుచేయుట v. a. To make a bye-law &c. To ordain.

కట్టుబోతు A wizard or necromancer.

కట్టుమట్టు or కట్టుమొదలు A stall in a stable.

కట్టుమాను n. s. A float of timber, a raft.

గట్టురావట్టి. అనగాపార్వతీదేవి, మైనాకుడున్ను. D.

గట్టులరేడు, అనగాహిమాలయము. D.

గట్టువకాడు, or గట్టువకాసు, అనగాశూరుడు. M. 6. 1. 317. and M. 6. 2. 387. In Parij. 1. 100.

గట్టువనేతలు, అనగాకపటకృత్రిమంబులు.

గట్టువతనము, అనగాగొంటుతనము.

కట్టువర్గము A wardrobe or set of clothes. From కట్టుట To wear.

గట్టువాయి A jade, a scold. See—ట్టి.

గట్టువాయితనము See —ట్టి.

గట్టువిల్లుడు, అనగాశివుడు. D.

కట్టె n. s. A stick or staff, a piece of wood, fire-wood. నీరుకట్టె a harmless water snake. అడ్డకట్టె a fife. నిడుకట్టె a flute. వరాహకట్టె a brush made of hog's bristles. In composition కట్టె or rather గొడ్డు signifies a wretch.

కట్టె adj. Hard, harsh. కట్టెబుద్ధి a dry or hard disposition. కట్టెండ fierce sunshine. వాడిదికట్టెతుళ్లు he is lean but sinewy.

కట్టెవీము n. s. A large black ant.

కట్టెదురు Exactly in front, just in front.

కట్టెశుండు Tamarind, with the గంజ or stone left in it.

కట్టెపావుర The self planting leaf, indented at the edges and having a seed in each notch (in Hind : *pān-mūd.*)

కట్టెర A. 2. 18. అనగామక్తియెర్రనయన.

కట్టెవిరిచినట్టుగా Severely, rigidly. కట్టెవిరుపుకాటలు severe language.

కట్టుము * n. s. A building or edifice : presents to a ruler : or given by relations to each other at a marriage &c. Fees, dues, gifts. కట్టుముచదివించుట To proclaim the amount of contributions.

కట్టుము A title or name of honour. కట్టుపువాడు herald or cryer. కట్టుముచెప్పట to proclaim a title.

కట్ట్రాయి plu. కట్ట్రాలు Loc. కట్ట్రాల A flagged floor, laid or paved with stone. A. 2. 54. A stall, stable.

కట్ట affix. At ; denoting either place or season,

as తెల్లవారగట్ల in the morning. యెడరుగట్ల in front.

కట్లంక, అనగావరుసగట్లలపైనివుంచేపంటిగుడ్డ. OG. కట్లగుదియ n. s. A club with bands or rings round it. An iron shod cudgel.

కట్లతీగ A plant called Cissampelos Hexandria (or దేశరీతీగ or దాశరీ ?)

కట్లబండ n. s. A necklace of alternate rows of black and gold beads.

కట్లశ్రురుగు or కట్లపాము n. s. An asp or venomous snake barred with black (Russell on serpents plate xxxv.) called Cobra Manilla.

కట్లబల్ల A stool with cross legs like a camp stool.

కట్లశించి n. s. A travelling bag or pouch so called because it is streaked with red and blue.

కట్లసూదు, అనగాఇంద్రుడు. D.

కట్టీ n. s. A dooly or litter.

కట్లు The plural of కట్ట and of కట్టు.

కట్టు, or, కట్టె n. s. plu. కట్టెలు Weights, particularly those used by goldsmiths.

ఫుట్య * n. s. A bedstead, cot or couch.

కఠారి A cross hafted dagger.

కఠినము * n. s. Hardship, difficulty.

కఠినము * adj. Hard, severe, solid, difficult, cruel, inflexible. వాడుబ్రతకడముకఠినము it is hard for him to survive : he scarcely can survive.

కఠోరము * adj. Hard, solid, severe, rigid, frightful, horrible, complete, full.

కడ n. s. Place, quarter, or direction. End, extremity, side, corner. ఇరుగడ on both sides. కట్టకడ At the very end. తెలగడ dry ground. శురగడ a neighbouring field. తలగడ a pillow : being the place of the head. చెట్టుకడ at the tree. కాలగడనిలువకుము do not stand at the foot of my bed. అతనికడకువచ్చిరి They come to him in a crowd. కడగోడి assembling.

కడ adj. Last. కడసారి the last time.

కడ (affix.) By, near, at. In the hands or possession of. అది నాకడవున్నది I have it by me. వానిపాదాలకడవీడ్చారు They fell down at his feet. మావాండకడ ఆసుర్యాదకడ్లు It is the custom with us, or among us. జాముపొద్దుకడ at sunset. వెండలకడ early. రేళుకడ in the morning.

కడ Added to the roots of some verbs forms

nouns or adjectives ; thus from వచ్చుట to come the inf. being వా ; వాకడ means arrival. coming, so పో గొ, పోకడ going course—So also యెదురుగడ a receipt or acquittance. So తేరుగడ &c. Settlement. So తేగడ worn away. From మనుట to live. మనుగడ his life time. M. XII. 2. 335.

గడ n. s. A stick, staff, stalk, cane, pole, bolt, mast or bar. (For గడ్డ) A lump or clod. A fortress or small tower. జొన్నగడ the stalk of jonna. చెరుకుగడ the sugarcane. దొమ్మరీలుగడ కట్టి ఆడినారు they set up a pole and performed tumbler's tricks. బోలుగడ a hollow female bamboo. గట్టిగడ a male bamboo. చివ్వగడ a lance or javelin.

కడంక, కడక, కఠంక, కఠక n. s. Bravery, daring. =యత్తుము, ధైర్యము. OG. ఉద్రేకము. D. పూరిక. Boldly, courageously, violently, nobly.

కడంగరము * Straw, chaff. =పొల్లు.

కడంగుట, * కడగుట, కఠంగుట, కఠగుట. v. n. To venture, dare. To strive or begin. See కఠగుట.

కడక n. s. Bravery. See కడంక.

కడకంటచూచుట To glance, view sidelong. See కడకన్ను Askance.

కడకట్టు, కడకట్టు n. s. Scheme, project ?

కడకట్టుట v. n. To scheme, project, fancy.

కడకన్ను n. s. The corner of the eye.

కడకానుట v. n. To succeed, to reach the end. కడమట్టుట.

కడకాళ్లు The feet, as being the end of the legs.

కడకు affix. To. అతనికడకుపో go to him. కోమలికడకేసు go to her.

కడకు At last.

కడకుపోవుట To be menstruous.

కడగ or కడగా Aside, away.

కడగండ్లు n. s. Plagues, calamities, evils, dangers, afflictions, miseries, scrapes, troubles. నానాకడగండ్లుపడ్డారు They were exhausted or knocked up. నానాకడగండ్లుపెట్టినారు they handled him roughly.

కడగట్టురేఖలు Outlines in drawing, boundaries.

కడగడ adv. Violently (Trembling or shudder-

ing). కడకడవనెకె she trembled like an aspen leaf.

కడకనుట To arrive, reach the end. కడముట్టుట.

కడకపాత్రము A corruption of ఖడ్గపాత్రము a name of tortoiseshell or rhinoceros horn made into bracelets.

కడగా adv. Aside, away, apart, further. కడగానుండుట to stand aside, to be menstruous.

కడగాంచుట v. a. To excel, surpass.

కడగ Resolutely, determinately. BD. VII. 1078.

సిద్ధమై, ఉండేకించి.

కడగుట See కడంగుట.

కడగొట్టు n. s. The youngest, of a family, the last child. కడగొట్టుబిడ్డ The last child born; the youngest of a house.

కడచన్నశుశికి n. s. Pure gold.

కడచుట v. a. To pass (time,) to put off, or defer; to finish.

కడచుట v. n. To elapse, pass, exceed, metaphorically to die. మాతండ్రిగడిచినతర్వాత after my father's decease. Impersonally thus used వాండ్లకుకడవకుండావున్నది They have nothing to live on. నాకు అన్నానికికడవను I have nothing to live on. యిదిలేకుండనాకుకడవను I cannot get on without this.

కడచేసి At last, after all.=తుదకు.

కడతురు They will cross. See కడచుట.

కడతేర adv. Finely, completely. (the inf. of కడతేరుట.) నన్నుకడతేరనివ్వడు he prevents my success.

కడతేరుట v. n. To be recovered from disease: or relieved from distress: to be concluded, or finished.

కడతేర్చుట v. a. To relieve or save.

కడన n. s. Acquirement. Earning, acquisition.

కడనశుడలి n. s. A prostitute.

కడన n. s. Esteem, regard. అతనుయెవరినికడనచేయ్యడు he cares for nobody. అతనికడనయేనూత్రముంటుంది how much were his gains?

కడశు or X A threshold. A gateway. (metaph. a house).

కడశుచెట్టు See నీశువుకుము Or else, the నీలాశోకము.

కడశుట At the end.

కడశుట adv. At length, at last.

కడశుర and గాడిదెకడశుర The names of two plants.

కడశుల n. s. The end. See కడశులి.

కడశులము adj. Last, final. కడాశుటివైన. కడశులండు At the end.

కడశులి adj. Last, final, ulterior.

కడశుళ్ల or కడశుటను At the very end, at last, last of all. A. 4. 131.

కడశుకొనుట v. a. To manage, transact, effect.

కడపోవుట v. n. To slip out, as a knot.

కడబడ Trouble, difficulty, puzzle. Confusion, plague.

కడబడించుట To make a noise, an uproar.

కడమ n. s. The rest, remainder.

కడమ (K.) Want, defect, deficiency. (కొరత)వకవరహాకడమయ్యె There is one pagoda wanting.

కడముంత n. s. A small pot or ముంత.

కడముట్టు Completely.

కడముట్టించుట v. a. To finish.

కడముట్టుట To be finished, reach the end.

కడయిల్లు The next world, heaven. BD. 4.

కడలి, కడలు The sea. పాల్కడలి the sea of milk.

కడలుకొనుట v. n. To gleam, to flash, flicker, as light. చెక్కులకర్ణకుండలకాంతికడలుకొనక The brilliancy of her earrings flashed over her polished cheeks. B. VIII. 450. వ్యాపించుట To spread or be extended.

కడలేని Endless.

కడవ, చెడిపోయ్యేట్లుగా వరంబున సొరుకడవనాడెదవు. కొప్పుచేత సొటికిచేటుగా మాట్లాడుకున్నావు?

కడవ n. s. A water pot or earthen vase.

కడవర adv. Next then, afterwards. కడవరితమ్ముడు his younger brother, the one next after him.

కడవలి adj. i. e. కడాశుటి last, final. కడవలిశుత్రశంఖ్యి the number of the last page.

కడవశు or కడవశము (K.) A dried skin, or mat used by ascetics as a bed. కృష్ణాజినము.

కడశు n. s. A period, or fixed time. Time, period, duration. కడశునాటికి when the time (of payment &c.) comes. Period, lapse of time, the sight (3 days &c.) at which a bill is drawn.

కడవెల్లా Completely, throughout, every where.

కడవెళ్లుట v. n. To be finished, closed, ended.

కడపుత్తు or కడవస్తు The beam that lies along the top of the wall and sustains the roof.

కడశీలలు or కడచీలలు The lynch pins.
 కడసరికి i. e. తుదకు.
 కడసారవువాడు i. e. కడాశుటివాడు.
 కడసారి Ultimately, the last time. కడసారిముడు శుభితరబియెండ. Parijat. 4. 48. the gentle evening sunshine.
 కడాకు On; to the end, through and through : all along.
 కడాశి or కడాని adj. Pure, fine, as gold. Bright glittering.
 కడాశుట adv. Ultimately, at last. కడాశుటి adj. Ultimate, last, final.
 కడామి చెట్టు The tree called Nauclea Cadamba. బొట్టకడామి the name of a certain species.
 కడారము i. e. బింకవర్ణమైన Dark colour, tawny.
 కడి n. s. plu. కళ్లు A mouthful, a morsel. వేడకడి A cowturd. చల్లకడి whitepot, or syllabub. కడిమాడనేయనన్నము food costing a pagoda a mouthful. In A. 2. 19. it is rendered.
 కడియ or ఘడియ n. s. A "ghurry" or Hindu hour (of twenty four English minutes : forming the sixtieth part of a day.) It is also applied to an English hour of 60 minutes. కడియకువకమాట చెప్పె he changed his opinion hourly. కడియయేడైయండగా Each hour seemed a year.
 కడి plu. కళ్లు or కడ్లు n. s. Limit, boundary. రణకళ్లు battle fields. కడికొల్లలు plundering on the borders. The feathers of an arrow. In this sense it ought to be spelt కరి q. v. కళ్లువేయుట to tether.
 కడి n. s. Strength, stronghold, fortalice or petty fort : commonly called a Ghurry by mispronunciation.
 కడి adj. Big, stout. కడిగుండు a big stone. కడితాడు n. s. A stout rope. A leather, couple for two cattle. కడిదొంక A stout thief. కడికరణము The principal clerk.
 కడించుట or కణించుట v. a. To acquire, amass, earn. కడించుకొనుట to live by prostitution.
 కడింది See కడిది.
 కడిఖండలు or కడిఖండంబులు Bits. fragments. కడిఖండంబులుగా picemeal.
 కడిగుంచుట v. a. To wash, clean, cause to wash.
 కడిగొడకము A sort of cloth. BD. 3. 107.
 కడితము or కణితము (K) A folding account book : it is formed of cloth covered with black paste and polished like a slate. On these leaves accounts are written with బలశము or soap stone, like chalk.

కడితంబు adj. Plaited, folded. జమిలి, రెట్ట.
 కడితము n. s. A plaited or folded garment.
 కడితి n. s. An elk. See కణజు and దుప్పి.
 కడితెము or కణితము. See కడితము.
 కడిది adj. Extreme, great.
 కడిపించుట v. a. To pass. (Causal of కడచుట.) కాలముయిట్లాకడిపించి Passing his time thus.
 కడిబిడి See కడబడ.
 కడిమి n. s. Bravery, gallantry: పరాక్రమము: adj. Vast, great, brave. కడిమి adv. Greatly, much, మిక్కిలిన్ని.
 కడిమి చెట్టు See కడంబము.
 కడియ A ghurry, or hour. అరనైకడియలు the 24 hours. This is best translated "gurree" to distinguish it from the English hour : for it is only one third of an English hour.
 కడియ n. s. A bolt. కడియవేయుట To shoot or fasten a bolt. కడియకన్నము a hole bored by a thief, through which he puts his hand to draw back the bolt.
 కడియము n. s. A bracelet or ancler.
 కడియవేయుట To bolt or fasten.
 కడియారము A clock, a watch, originally a cup for measuring the hours by sinking in water.
 కడియించుట To earn, get.
 కడినెడు A pot full.
 కడిపూని Continual. P. 4. 255.
 కడిశలము A sort of fish.
 కడినెచెట్టు A tree called Cluytia Collina, Rox. Vol. 3. 732.
 కడి or కడిశలము A hiding place. A small fort, called "a ghurry."
 కడు adv. Much, greatly.
 కడు for కడు Great, much. కడుబ్బరము a strong fever. కడుగాయ a stout jade.
 కడుకొని or కడుగొని Vastly, exceedingly, often. మిక్కిలి.
 కడుకొనుట v. a. Error for కడుగుకొనుట to wash, or cleanse.
 కడుగు n. s. Washing; the water in which rice &c. has been washed.
 కడుగుట v. a. To wash, lave, cleanse. అతనిలజ్జ కడిగినారు They exposed his infamy.
 కడుచుట v. n. To pass as time. v. a. To pass over, to transgress, to exceed or surpass, to

expire, or elapse. యదిలేకుండనాకుగడవమ I cannot get on without this. నీవుతుండగానాప్రాణముగడిచె your being there has saved my life. గడిచిబ్రతికినవాండ్లు the survivors. యిక్కడగడవనందునదేవొంతరమునకువెళ్లి నాము As I could not get on here I went elsewhere.

కడుదుర్లు, or, కణదుర్లు Wild bees. A. 6. 21.

కడుపాతరము or కడుపాతురము or—పాత్ర Viciousness.

కడుపు n. s. The belly or stomach. The centre part (as in English The bosom.) The inside, interior, hidden part. The womb. Pregnancy, the foetus—(Note. In English the following phrases do not admit the word belly). దానికడుపుకాలింది she has lost her child. వానికడుపుకాలుతున్నది he is ready to die with hungry ; or వానికికడుపుచుప్పిరింది he was envious ; or వానికికడుపుమందింది his bowels yearned, his heart was touched, he pined. కడుపుకట్టుట To stint himself : restrain his appetite. కడుపుమంట heart burning, malice, envy, fury, yearning, pain of mind. వానికడుపులోనిమాట The thoughts of his heart. నన్నుకడుపులోపెట్టుకొనిపెంచెను he reared me tenderly, he brought me up in the bosom of his family. కడుపుతోవుండుట to be pregnant or with child. కడుపుదిగింది She had a miscarriage. కడుపుదించుట To effect miscarriage, to cause an abortion. వానికికడుపువెల్లింది, or, పోయింది he had a looseness or purging on him. వానికడుపుకట్టినది he is constipated : or, the purging ceased. నాపొసనమునునాకడుపులోకిదించుకొన్నాను I swallowed my grief. వానికడుపులోవున్నాము or వానిగర్భవాసములోవున్నాము we dwell under his shadow. శరకడుపు an empty or fasting stomach. పొత్తికడుపు n. s. The abdomen. కడుపుకాక an old grudge. Or it implies సంతానము offspring : thus ; కడుపుచల్లగావుండుట To be happy or blessed. నీకడుపుచల్లగావుండుగాక May you be ever happy. వానితల్లికడుపురలవచేతనూవేళకుబ్రతికినాడు. It is by his mother's good luck that he survived.

కడుపుట v. a. To pass (time). To put of or defer, to finish. To cause to pass over. To for-

ward, push on, drive on, urge on. To get over, get through (trouble).

కడుపు సెప్పి Belly ache ; stomach ache.

కడుపెడు A belly full.

కడుముంత A small bowl.

గడులు * n. s. A hump on the back. కంటి, గడులుడు A hump backed man.

గడువ Infinitive of గడుచుట.

కడువడిని Very rapidly.

కడువతీటు n. s. శుభము. D.

గడువు See గడవు.

గడుసరి n. s. A stubborn man.

గడుసరితనము n. s. Stubbornness.

గడుసు adj. Hard, difficult. Cruel, reckless, unfeeling, inflexible. Pertinacious, stubborn, stout, firm, untractable, forward, bluff, steadfast, obstinate, freespoken, bold, sharp. గడుసుబిక్కలు Stout calves of legs. గడుసువాన a sharp shower of rain. = ప్రాధ, కుత్సితమైన.

గడుసు n. s. Shrewdness. See the adjective.

గడె An hour, a bolt.

గడెకన్నము A hole through which the hand is put, to open a bolt.

గడెకాళ్ల Spindle shanked.

గడెమాను The wooden batch of a door.

గడెరము n. s. A watch, a clock.

గడెలు, అనగాకడియములు Bracelets.

ఖడ్గము * A sword or cimeter : the rhinoceros horn.

ఖడ్గపాత్రము * n. s. A bracelet made of horn and gold.

ఖడ్గబంధము * n. s. An arrangement of words in verse, forming the shape of a sword.

ఖడ్గమృగము * The rhinoceros.

ఖడ్గవాదము * Violence : force of arms : combat : a duel.

గడ్డ n. s. A lump, mass or clod, any bulbous root : an island ; a continent or part of the earth. Bank, brink, edge, a boil or ulcer, a bubo. తెల్లగడ్డ, or వెల్లుల్లి Garlic i. e. white root. యెర్రగడ్డ an onion i. e. red root. తులిగడ్డ Tiger-point : name of a place in the river Godavari.

గడ్డతీరువ n. s. Levelling ; making a level ; levelled land (from గడ్డ a hillock తీరు to be levelled.)

గడ్డలుగు n. s. A pickaxe, an instrument for breaking clods.

గడ్డసార An iron crow.

గడ్డపీలిక Caulking-stuff-tow &c.

గడ్డము n. s. The chin : also the beard. గడ్డము శుట్టబతిమాలుట To beseech.

కడ్డాయము Compulsion, force : Exaction : forcing people to pay the price set upon articles. వడ్డగడ్డాయము, ఉత్పకడ్డాయము an order to receive grain or salt at a high price. This is one of the numerous cruelties abolished by the British Government.

కడ్డి n. s. An ingot, bar of metal. A piece of metal &c. రాయికడ్డి a file. నల్ల ఖడ్డిచీరలు cloths with black edges.

గడ్డి n. s. Grass, straw. గడ్డిమొలతాడు A small cord made of the moungee or sacred grass worn around the waist by a young bramin in the ceremony of investing him with the brahminical thread.

గడ్డిగము, అనగాచాలు వెంటనేగంజలుకుడడమునకు సాధనము, కొర్రునకూర్చియుండే గొట్టపురీతిసీల. The tube of a drill plough, through which the seed drops.

గడ్డితలకాయ A hair-brained fellow, a soft headed fool.

గడ్డితినిపించుట To dupe. గడ్డితిన్న దుపెద, (lit : to make him eat grass). నన్ను గడ్డితినిపించినారు they fooled me.

గడ్డితినుట To eat grass, to be cheated. యీలాగు నగడ్డితిన్నాను Thus was I fooled. గడ్డితిన్నవాడై overreached, cheated.

గడ్డిశురక n. s. A blade of straw.

గడ్డిసాము A species of snake.

గడ్డిపిట్ట An elegant bird variegated with black and white : there are three sorts, named యెర్రగడ్డిపిట్ట, బిత్తరిగడ్డిపిట్ట and భూతగడ్డిపిట్ట.

గడ్డిహొద్దువ A ring of grass rope, to set a pot on. చుట్టకుదురు.

గడ్డు Violence, outrage. Difficulty. గడ్డురుకుట To rebel, to be stiff necked. (బలాత్కారము, శ్రేయాశము, దుర్లభము D.)

గడ్డు adj. Hard, rare, scarce. గడ్డుమాట a bold word. గడ్డువాడు a dangerous character.

గడ్డనబొడ్డి A certain boyish game. H. 3. 186.

గడ్డము See కడ్డాయము.

ఘంశ్య * An hour. See గడియ.

గడ్డాయము A watch or clock.

కణము * n. s. A particle or atom. ఘర్షకణము a particle or drop of sweat. అగ్నికణము a spark of fire. కనులందానందబాష్పకణములుదొలుకె While tears of joy filled his eyes. Ila. 1. 65.

గణము * A flock, multitude, or assemblage, a tribe, class or troop. A prosodial foot, such as భగణము a dactyl. గణములుకట్టుట to scan. గణములుపోయింది or తప్పింది the metres are imperfect. (వర్గము or శివమాహము) a troop of inferior deities, considered as Siva's attendants, and under the special superintendence of Ganesa : whence his name గణేశుడు or గణాధిపుడు. This deity is the god of wisdom and remover of obstacles, as such, he is invoked at the commencement of all undertakings : he is represented as a fat man with large belly, and an elephant's head, with one tusk broken.

కణంక n. s. Daring, boldness. See కడంక.

కణంజము A store of grain : a barn.

కణక n. s. Boldness. See కడంక.

కణకఁ Boldly. (the abl of కణక.)

గణకుడు * An astrologer.

గణగణ * n. s. Aloud, again and again, over and over.

కణగుట v. n. To begin, dare, venture. (See కడంగుట To display.

గణజము n. s. A storehouse for grain, a barn.

కణజు A portico with (వెంకులు) a tiled roof. కంఠి గణ A wasp. G. 6. 102.

కణత n. s. The temple of the head : the part that moves as the jaw moves.

కణదము A granary. See కణజము.

గణన * n. s. Counting, numbering.

గణశతి * A name of the god Ganesa.

గణాధిపుడు * Ganesa, as foreman of the deities.

గణార్చన * Worship of the demigods attending on Siva.

కణి n. s. A cart. (గాడి. D.)

ఖణి n. s. Celebrity, sound.

ఖణి * n. s. A cunning man, an astrologer among the lowest castes. C. హీనశాతులకుతిథివారాలు చెప్పేవాడు. D.

ఖణించుట * v. n. To live by prostitution.

ఖణించుట * v. a. To calculate, or reckon, to acquire, or gain. To make (money) : to earn.

కణిక n. s. A bit, piece or stick. A fiddle stick.
 లక్ష్మకణిక a stick of sealing wax. నల్లెరుకణిక a stick of the *nallēru* plant.
 గణిక * A harlot, because prostituted for gain.
 కణికరాయి A hard species of black and white marble.
 గణకడు * An accountant, a mathematician, calculator.
 కణజము A storehouse for grain, a barn.
 గణితము * Arithmetic, calculation. పావులూరిగణితము A book on mensuration written at the town of Pāwulūr. So we say The *Eton* grammar.
 కణితము See కణితము.
 కణి n. s. The animal which is usually called an elk. Also (for కంఠి.) a lump, a bump, or a wen.
 కణిది See కణిది.
 ఖణిమీర * Aloud, audibly.
 గణించుట * See గణించుట *
 ఖణిత్ * Shrilly. A sound imitative of ringing or of gleaming. ఘణిత్తని * Bang! smash! (*anuka.*)
 కణశము An ear of corn: proper weight.
 కణిశము adj. Inferior, worst (error for కణిశము.) ఉత్తమ, మధ్యమ, కణిశము Best, middling, and worst. From కనిష్ఠము, అథమము.
 కణజు “A certain weight whereby coral is sold” A retti or రక్తికా? ABA. 2. 527.
 కణజు * The deer called Sāmba in Hindustani. *Cervus Hippelaphus*. Elk is the term used by sportsmen but it is wrong The true Elk has palmated horns. There is no Elk in Southern Asia. (Compare కొంజు, a *partridge*.)
 గణడు * A phrase for a Saivite or Jangam.
 గణింతుట * To reckon, count. To esteem, conceive.
 కణదురులు Wild bees. కందిర గలు.
 గణశ్రు A joint (of the fingers or toes, or in a sugar cane &c.) గణశ్రుశోకు గాయము a wound an inch deep.
 గణము Frippery. Ornaments, trappings, horns &c. worn by maskers.
 గణ్యము * n. s. Esteem, respect. adj. Respected, regarded, estimable.
 కణ్యడు * n. s. The name of an ancient Telugu Grammarian: his works are lost.

కథ * n. s. A tale or story.
 కథము * Cause, manner, reason, or token, keep-sake. యేమికథంబున for what cause. అట్టికథంబున for that reason. ఆత్మకథంబున in his heart. వేగనెరా, గతమిచ్చి he gave her a token that he would come.
 గతము * In past times.
 గతము * Lost, gone, past, over, late. గతదినము past time. గతఫలము loss of advantage. గతజీవితులయి who had lost their lives. గతకులము a family which is extinct. గతత్రయసేతుబంధము Banks for a stream that has run dry—is a proverb for pains taken too late (shutting the stable door after the horse is stolen.) గతవివేకుడు he who has lost his wits. గతాహంకారులై Them, *stript* of their pride.
 కతకము * The plant called చిల్లగంజు.
 కతకారి * A story-teller.
 కతకుట, కతుకుట See గతుకుట v. n. To lap (as a dog does.)
 కతన affix. By, through, on account of, for. వేగర్లకతన by means of spies.
 గతశబ్దగ్రంథశబ్దము * A poetical conceit, *Cap-ped* lines, wherein the last word of each line is repeated at the beginning of the next.
 ఖతమాలము * n. s. Smoke, a cloud.
 ఖతలము * The sky. M. XII. 1. 32.
 గతి * n. s. Going, gait, pace, march, passage. Means, resource, fund, contrivance, expedient, remedy. Refuge, resort, help, aid. Event, effect, result. Fate, lot, destiny, state, hap, condition, situation. Adventure. (In the *Līla*, the different cantos are called గతులు.) Salvation, rescue. Ability, power. Alternative, get off. నాగతియేమి What is to become of me? యిందుకు వేరేగతివున్నది For this there is another rule. దైవగతి divine providence. వివరగతిగా with all particulars, in detail. యధాగతిగా accordingly. గతిలేని Helpless, destitute, abject. చెల్లించేటందుకు గతిలేదు he is unable to pay it, without means of payment. చెల్లించేగతిలేని unable to pay. నాదియేమిగతి What am I to do? what is to become of me? గతిపోవుట To die, depart. శ్రుత్రుదులేనివారికిగతిలేదు The childless have no hope (or prospect) of heaven. కటుగతి strongly, దిట్టముగా.
 Digitized by Google

కత్రై affix. * Like. వేమనకత్రై Like Vema.
 కత్రించుట * v. n. To pass away, elapse, die.
 కత్రొచ్చించుట * To devise an expedient.
 కత్రొకుడు * He who has a resource. అనన్యకత్రొకుడై having no other resource.
 కత్రొవయ * adj. Some, a few=కొన్ని.
 ఘత్రొకలము * n. s. The sun. (త్రొకము ornament of ఘం the sky.)
 కత్రొకు n. s. Lapping, eating. కత్రొకులకుపోత్రొబ్రు కుకులపోయినది He took the bait and lost his life.
 కత్రొకుట v. a. To lap, as a dog. A low word, for To eat.
 కత్రొకు * Who is gone or entered. ఆనందాభిక్తుతుండనై I, plunged in a sea of bliss.
 కత్రొ or కత్రొము n. s. Manure. కత్రొమువేయుట To manure.
 కత్రొర n. s. Disorder, disturbance. కత్రొరగూము Disordered health.
 కత్రొరశుద్ధ Disordered.
 కత్రొరము Armour. జీరా. OG.
 కత్రొరి A crowd, an assembly, a throng.
 కత్రొరించుట To be disordered, troubled : to shake, shudder.
 కత్రొశము n. s. Armour, mail.
 కత్రొలాని n. s. A horse brought from *Khattān*.
 కత్రొవము An outlet or small drain.
 కత్రొ n. s. A knife. A sword. A razor. తీరినకత్రొతీరుదిస్త్రొయైనిలిచింది As naked as a drawn sword. As naked as your hand. When a prince contracted marriage in a distant country, he sent his sword as a representative; and to this the bride was married. See instances in the Sāraṅga Dhara Charitra, in the Dharmāṅgāda Charitra &c.
 కత్రొ n. s. A measure of land; which differs in various districts. It is considered to be as much as a man can reap in one day. In the Government accounts a "cutty" is rated at 40 acres and 14 గుంటలు q. v. This phrase, a "sword of land" perhaps implied that this quantity of land was rated to a family who furnished the baron one fighting man.
 కత్రొకశ్చేదార An officer, a 'gentleman who wears a sword.'
 కత్రొకాను n. s. A carpenter's tool for squaring. It resembles in appearance a little mallet.

కత్రొంబము A steel pen, the back end of which is formed into a knife.
 కత్రొబట్ట The Indian Cuckoo. Jerdon, Catal. No. 222, and 224.
 కత్రొటట n. s. A large knife standing alantwise in a block of wood. Upon this vegetables are sliced.
 కత్రొబల్లము A "sword spear," or partizan: a scythe blade mounted as a spear.
 కత్రొమందు A sort of paste which with sword sheaths are lined. Also a drug used as a cataplasm for boils.
 కత్రొరించుట v. a. To cut or crop.
 కత్రొవాటువేయుట To scarify or lance with a knife.
 కత్రొలకల్లము Some kind of bridle.
 కత్రొకున A wooden spade with a triangular blade. A dam across a stream. (A field under a tank?)
 కత్రొత్తె Maid, girl. కునికత్రొత్తె a serving wench. చెలికత్రొత్తె a play-mate, among girls.
 కత్రొత్తెనము Girlhood.
 కత్రొత్తెము An item in an account. A bet or challenge. An undertaking.
 కత్రొర n. s. Scissars.
 కత్రొర See—శ—
 కత్రొరకాలు The upright cross pieces of wood in a dooly or litter, that connect the bottom with the pole above.
 కత్రొరకాల n. s. Scissars.
 కత్రొరగడ్డము n. s. A cropt beard.
 కత్రొరసొంక n. s. A cut purse.
 కత్రొరబావిలీలు n. s. An ornament of gold and gems worn by women near the top of the ear.
 కత్రొరయెండ Fierce heat, torrid weather.
 కత్రొరరాయి Marble. Black stone; which is sonorous like metal.
 కత్రొరించుట v. a. To cut with scissars, to snip. To pick (or cut) a purse.
 కత్రొంతురము * Alternative: other means, or resource.
 కత్రొ * n. s. A story, tale, fable, chronicle: a riddle or puzzle. కత్రొవేయుట to give a riddle to be solved.
 కత్రొకుడు * n. s. A chronicler.
 కత్రొ n. s. The barb of an arrow or of a fish hook.
 కత్రొ "Indced" See కత్రొ.

గద * n. s. A mace or club. గదము Disease, sickness. గదాశర్వము or మాసలశర్వము the name of the 16th book of the Maha Bharata.

కదంబము * or కదంబకము * n. s. An olio or mixture. Assembly, collection (సముదాయము.) garlands of mingled flowers, mixture of divers things, miscellany. (మేళనము) Mixed or drugged wine: or food, spiced liquor. (Manu Smriti. XI. 94.) బాణకదంబము A flight or cloud of arrows. నృపాలకదంబము an assembly of kings. A certain flowering plant called Nauclea Cadamba. మొగులు కడిసి. కదంబకము, ఆచారు. SC.

కదంబపాతి Pouncet. A fragrant powder compounded of various essences.

కదనము * n. s. Battle, combat, encounter. వదన కదనము the combats of Ananga.

కదన్నము * n. s. Vile food, trash.

కదళుట v. a. To move. నోరుకదళుట To mouth food, to lap water.

గదముట See —దు—

కదయుట See కదియుట.

గదర n. s. A sort of dried fish.

గదరుట See —దు—

కదళిము * కదళి * or కదళిక A plantain tree.

కదలించుట v. a. To move, stir, shake, jog, sift, investigate.

కదలిక n. s. Motion, stirring.

కదలుట v. n. To move, stir, remove, to totter, shake, to be displaced or dislocated. To set out on a journey. చిప్పకదిలింది his knee joint has slipped.

కదల్చుట v. a. To move &c. See కదలించుట.

గదవయ్య Indeed sir, really.

గదా or కద (Particle contracted for కాదా) Is it not so? Indeed, truly, so, even, really, you know, surely, I fear, I suppose &c. Examples: వాడుకొంగగదా; నన్ను రాదు He is a rogue I fear; you should not trust him. అదిచూస్తేసి గదా we saw it you know. వింటివిగదా you have now heard this. లేదుగదా There is none, you know. చూడగదయ్య Pray look, sir. చెప్పగదవె Pray tell me. యిదిలేస్తుతనూగదమొకవారికి This you see will suit you and them. నా పలుకుతప్పుకదా you see that what I said is true. వాటినికొనిఅమ్మే వాండ్లుకొంగలయినా

రుగదా I fear those who buy them and sell them are knaves. In such places గదా is evidently a mere conversational particle.

గదాగ్రజుడు * An epithet of Krishna as being "elder brother of Gada."

కదానిప్పుగా * Occasionally, rarely, sometimes, ever. నకదాచిక్ Never.

గదాధరుడు * A title of the god Krishna.

గది n. s. Place, room, closet, interstice, space.

కదించుట v. a. To put, join &c. See కదియించుట.

కదియనీనుట v. a. To connect, unite with.

కదియించుట v. a. To join, put together, to weld, to introduce to his acquaintance, to put, apply, as paint. To approach, to give (an embrace) to feel, handle. కరమునపాలిండ్లుకదియించికదియించి. Anirud. 2. 110. he handled and felt.

కదియుట v. n. To approach, to join, touch, meet, to be pressed or squeezed.

కదియుట v. a. To encounter, approach, draw near to. కదిసికొందిందినకార్యనాశనము To begin and then retreat ruins all.

ఘదిరము * n. s. The mimosa catechu. వంశభావనము, చంద్ర, అంతరతామర. SC.

కదిలించుట v. a. Vide కదలించుట.

కడుకుట v. n. To eat. BD. 7. 1888.

కడుగుట v. n. To doubt, fear, hesitate. BD. 7. 58.

గడుడు The name of Krishna's younger brother.

కడుపు n. s. Crowd, assembly. A herd of cattle or flock of sheep.

కడుపుట. See—దు—

కడుము n. s. A lump, a swelling, a bump.

కడుము n. s. A gathering, a tumour or swelling.

కడుముకట్టుట v. n. To coagulate, settle, crust, encrust.

కడుముట v. a. To push away &c. (See గడురుట.) To rebuke, check. గడుముకొనుట To struggle.

కడురు n. s. A spindle, an awl, a puncheon, a sort of fish.

గడురుట, or —దు—, or —రుకొను. v. n. To extend, spread. నెప్పిగదర affectionate-ly. T. 2. 173. కోపంబుగదర angri-ly. M. 7. 326. (=విస్తరించుట, కలుగుట). —v. a. To frighten. = బెదిరించుట. గిన్నగదిరెడుచూట్టి Eyes full of shame. మేననెల్లదక్షగదిరనిదివ్య గంధము. PP. 3. 36. అనగావ్యాపించిన. In Tice U. R. 8. 87. అదరులుగదరినసరిమరివ గిన్న, అనగావ్యాపించడము. In

M. Dro. 1. 326. కొవ్వంబుగడర, అనగాకొవ్వంబు ముత్యమున గా In T. 5. 105. విస్తరించుట. In T. 3. 88. అనగాకలుగుట. In Dasav. 4. 250. ఛేతా శ్రమలొక హాకహామంచు గడురుకొనిన, అనగా బెదిరించి. [The D. says గడురుట, పొంచుట, గడురుకొనుట, ప్రస్థించెనుట].

కడలుట See—ద—.

కడుగ్లము * n. s. Gentle warmth. adj. Warm.

గడె Same as గడా. This is used in speaking to a woman.

గడ్డదము * or కడ్డదిక A inurmur, broken voice, fluttering accents: sobbing or faltering: choked sound.

గడ్డ n. s. The bird called a kite; which eats carrion. సామలగడ్డ another species of kite. గడ్డముక్కు A Roman nose, a sharp nose.

గడ్డన Suddenly, instantly.

గడ్డరి adj. గడునైన, తులైన Impertinent, pert. గడ్డరికొమ్మలగుజ్జె. G. VIII. 151. a broad horned beast. గడ్డరికాడు, గడుగువాడు. D.

గడ్డరించుట v. a. To shudder, tingle all over, be agitated or frightened.

గడ్డరితనము, గడుగు, తులతనము Boldness.

గడ్డించుట v. a. To rebuke, reprimand, bully, chide.

గడ్డింపు n. s. Chiding, rebuke.

గడ్డియ n. s. A seat, throne.

గడ్డియము, గడ్డియములు (from గడ్డము *) Titles proclaimed by a భద్రాజు or herald.

కడ్డు (for కలదు The 3d pers. sing. aor. of కలుగుట.) "It is" *it happens usually*, "it is the case."— See కలుగుట. అట్లాచెప్పడముకడ్డు It is usual to say so. అట్లాచుండడముకడ్డు It frequently is the case. It is opposed to లేదు Thus కడ్డులేదనక he neither said yes nor no. This is often used impersonally, as అక్కడనడవడముకడ్డు It is usual to walk there. చూసెలలో వెండ్డిండ్డనడవడముకడ్డు It is usual for marriages to take place in this month. అమావాస్యెండుదినములు కడ్డనగా two days before new moon. Lit: when they said, after two days it will be new moon.

గడ్డన n. s. The chin. చుట్టము, D.

గడ్డె n. s. A seat, a throne: the base of a pillar? Fortune telling, by a gipsy. An obsolete coin like a farthing: equal to 1/4 or 1/2 of the పైకము. (For గడ్డము) Titles, particularly those proclaimed by heralds as the prince's style.

గడ్డ్య * or గడ్డ్యము * n. s. Prose, of the melodious measured kind used in poems. It is contractedly written గడ్డ.

ఖచ్చోతము * A fire-fly, the sun.

కడ్రువ * n. s. Name of the mythological mother of serpents.

కడ్రూజము * A serpent, a son of Cadru. కడ్రూజరాట్ Sheshu, prince of serpents.

గన Therefore. అనగా, గనక. P. 1. 521. 586.

ఘనము * n. s. Greatness in any sense. Extension, diffusion. Honour, solidity. A cloud. The base in music. Thickness, in measurement.

ఘనము * adj. Great in any sense, grand, considerable. Fine, superior, excellent, honourable. Rich, opulent. Famous. Plenteous. abundant, complete. Large, big, Fat, plump, solid, material. Permanent. Hard, firm. Important. Tight, well fitting.

గనక conj. Then, therefore, so, seeing that, thereby. అవిగనక for that reason.

కనకము * n. s. Gold. కనకంబునకును సౌరభ్యము కలిగియుండు L. XIX. 332. "Marvellous as would be fragrance in gold: it is as strange as though gold were fragrant." The Telugu poets frequently mention this fancy: that, were gold gifted with fragrance, it would be indeed perfect. భూతిగడ్డలేలపుట్టించెవాశీన, కనకముతనకే మిక్కలజేనే | బ్రహ్మయాలి తాడుబుడిలేవునదెంపు, వి|| "Why should powder be perfumed and gold scentless?" Wilberforce, Life, 1. 256. కనకమృగము The golden antelope sent to delude Sita and Rama.

కనకన adj. Blazingly, intensely, glowingly.

కనకనలాడుట v. n. To glow, as a blazing fire.

కనకరి n. s. View, sight, desire to see.

కనకాంశు * adj. Bright bodied. Golden-hued.

కనకాంబరము * n. s. Gold cloth. Tissue. Name of a beautiful yellow flower.

కనకాభిషేకము * n. s. Lavishing wealth. Show-ering gifts.

కనకాలుక A gold chalice or vase.

కనగుట See కడగుట.

కనక * in compos. కనక adj. Bright, shining. Vasu. 4. 23.
 ఘనత * n. s. Greatness, glory, nobility, respectability.
 ఘనశక్తికృతు * v. n. To become glorious.
 ఘనతర * adj. Greater, major.
 ఘనశ్యామి * n. s. Greatness.
 కనక Some sort of grass? Rox. 1. 409.
 కనకరాకులు Some sort of arrow. కన్నెరాకులవంటి ఆలుగులు. A. 6. 103.
 కనకరుచుట v. a. To show, point out, produce.
 కనకచిల్లి Some sort of bow? a cross bow? M. 8. 2. 284.
 ఘనశ్రుష్పము * or మేఘశ్రుష్పము * The "cloud blossom:" a poetical word for water.
 కనబడుట v. n. To appear.
 కనమ n. s. A gap, opening, defile, pass, breach. ఆమ్మవారుకనమలుగలవాడు one whose face is pitted with the small pox.
 కనయము The end or tip of a bow.
 కనరక Therefore. For this reason. See ABA. 3. 113. కనక, కాబట్టి.
 ఘనరసీము * Water, Camphor.
 కనరు n. s. Acridity, tartness. Bitterness.
 కనలు n. s. Anger. M. 9. 2. 228. R. 6. 51.
 కనలుట v. n. To be angry. కనలనేల why be angry? Yayati. 5. 8. BD. 6. 1476. ND. 3. 1455.
 కనవ A hill pass, or defile. Another spelling for కనమ.
 ఘనసారము * n. s. Camphor. Manu. 6. 5.
 ఘనాఘనము * n. s. A floating or rainy cloud.
 కని Past pl of కనుట. q. v.
 ఖని * n. s. కని n. s. A mine, a quarry.
 ఖనిండు * ఖనిం or ఖనింకని * Aloud, amain. (Anuka).
 కనికరము n. s. Kindness. Compassion. కనికరముంచుట To be kind to, or favour.
 కనిగానములు Uncertainty, the seeing and not perceiving.
 ఖనిత్రము * n. s. A spade or hoe.
 కనిపించుట v. n. To seem, appear, be known, to come on. కడుపుసెప్పికనిపించి పండుకొన్నాడు A pain came on and he lay down. వారికితలసెప్పికనిపించినది he has a headache. వారికితలవారుకనిపించినది she has got the small pox.
 కనిశ్రుతిక A plant called Roxburghia gloriosoides. Rox. 2. 234.

కనిపెట్టుట v. n. To wait, expect. To watch, guard, tend. To find out, discover. To divine. మిమ్మునకనిపెట్టివుండేవాండ్లు your dependants. నేనుకనిపెట్టివుండేతాయన My patron: he to whom I look. ఆకనినద్దమూడుశుభవర్షములుకనిపెట్టివుండెని I stuck to him three years as an expectant. అదినలుసురికనిపెట్టిపోయినది she left four children.
 కనిమ, కనిమ n. s. A ridge.
 కనిమేటికని n. s. Mining, quarrying.
 ఖనిల్లని * adv. Shrilly, aloud (anuka).
 కనివాడు n. s. A miner, a pitman, also a sort of herald.
 కనిస్థ * n. s. A younger sister. The little finger. కనిస్థము the least. కనిష్ఠిక * The little finger. కనిష్ఠుడు The younger brother. కనిష్ఠురాలు the younger sister.
 కనిశిక * The pupil of the eye. నల్లగుడ్డు. D.
 ఖనినవింతుట, or, ఘ—v. n. To unite in a mass, to curdle, thicken, freeze. To become firm or solid. To accumulate as a crowd.
 కనియని * A younger sister.
 కనిశిము Smallest, least.
 కను n. s. The eye. See కన్ను.
 కనుంగొనుట See కనుగొనుట. v. a. To see, view, perceive.
 కనుక, or కనక Therefore, seeing which, so, thereby. The true spelling is కనక.
 కనుకనుట v. n. To be alert, open his eye, have his senses about him. కర్మతంత్రిగాకనుకనియుంకొన్నాడు. Vema. 1. 45.
 కనుకూలి Hire paid in kind, with part of the goods prepared by the workman.
 కనుకొనుట, or, కనుక్కొనుట—v. a. To see, observe, find out, discover, perceive. To bring forth young.
 కనుకలి Carefully, "having an eye." R. 4. 37.
 కనుగిరువుట See గిరువుట.
 కనుగిలు A wink. Dasav. 9. 358.
 కనుగిలుట v. a. To wink.
 కనుగుచేత A sort of fish.
 కనుగుడ్డు The eye ball.
 కనుగొనుట See కనుకొనుట.
 కనుచాటు Out of sight. Privacy. కనుచాటుగావుండిరి They were in concealment. యదిఅంతాకాస్తకనుచాటుగావుండవలెను This should be kept private.

కనుతీకట్ల Twilight.

కనుట v. a. To see, perceive, observe. To know or understand. To bear or bring forth (young or fruit.) To beget, as a male. నలుగురినికన్ను తండ్రి one who has four children. To experience, feel, enjoy. యిందులో మోక్షమునుకన్నవారెవరు To know or recognize by sight or voice. ననల్ గన A. 5. 132. bearing blossoms. విమలత గనిరి they gained holiness. BD. 5. 776. కని (the past pl.) is used adverbially; clearly, distinctly. కనివ్రాసుకొనుట To state plainly in writing. ఆనొకనినికనివ్రాసినాడు he wrote his letter with an eye to this point. కనిచెప్పట To specify clearly in words, to particularize. కనివ్రాయకపోయిరి they specified it clearly in writing. కనికని, అనగా చూచిచూచి. Dasav. 9. 310. BRY. 2. 657. కని గానములు the seeing and not perceiving. Oversight. Ila 1. 60. ఘనుడు * A great man. A cloud personified as a demigod.

కనుమరు They may perhaps perceive. BRS. 396. కనువోయి A pair of eyes.

కనువట్టుట v. n. To come to light, be perceived.

To seem, look, appear. R. 5. 163. a. b. VI. 37.

కనువడుట v. n. To fall under the eye, appear, seem, come to light. The plural form కంక్షుడుట has the same sense.

కనువడే Apparent, obvious. (Ao. pl. of కనువడుట.)

కనువరుచుట, or —న— To shew, exhibit.

కనువరుచుట See కనువరుచుట.

కనుపాప n. s. The pupil of the eye. Lit : the baby (pupillus) that appears in the eye.

కనుపించుట See కనిపించుట.

కనుపుకొట్టుట, అనగా వింజరపంజర చేసుట, యదా యదలుచేసుట To scatter, defeat. తునకతునకలుచేసుట. D.—M. 7. 1. 174; 3. 165. VIII. 2. 203 &c. &c.

కనుపులగుండ్ల n. s. A sort of bracelet. Suca 1. 176.

కనుబట్టుట v. n. To appear, be seen.

కనుబడి n. s. Prospect, capability : productive power of land. Income, fruits, produce.

కనుచేబుము n. s. Hiding, lying hid. కనుమరుగు.

కనుబొమ n. s. The eye brow.

కనువ్రాముట or కన్పాముట v. a. To delude. చూయచేయుట.

కనుమ A false spelling for కనుమ.

కనుమబ్బు n. s. Twilight, slight darkness.

కనుమరి A smith, a blacksmith. కనుమాటి adv. Secretly, by stealth. యెవరినిచూడకుండా.

కనుమాసిపోవుట To become indistinct or fade, as a star at dawn.

కనుమాల Secretly, by stealth.

కనుము The morrow of a feast : as the day after the Pongol feast. పండుగమరునాడు.

కనురెప్ప The eye lid. కనురెప్పపాటులో In the twinkling of an eye.

కనువిప్పుట To open the eyes. Or, v. n. To open, as grain when boiled.

కనువెంట్రుకలు The eye lashes.

కనువెచ్చ Slight heat.

కనువ్రాముట To delude.

కనునీళ్లు A sign with the eye : a wink.

గనును See గెనును.

గనె A bit, piece, fragment. గనెలుగా piecemeal.

గనెమ n. s. A ridge.

ఘనెను పులము * n. s. Hail. (Lit : cloud-stone.)

కనక A pair of eyes.

కనిసుట To perceive.

కన్పూర, కన్చూర. See చూర.

కన్దెరచుట See తెరచుట.

కన్దోయి, కన్పాయి A pair of eyes.

కన్ను adj. (Contracted from కనిన who begot) "by blood" (a parent) as distinguished from పెంపుడు "by adoption." కన్నతండ్రి His father by blood; and కన్నతల్లి own mother; కన్నబిడ్డ a child by blood, not by adoption. కన్నకూతురు his own daughter or very daughter.

కన్నె or కన్నా (affix.) Than. దానికన్నయిది నల్లది This is blacker than that. దానికన్నయిది వేరు This is different from that, other than, it differs with that. నీకన్నదింకలేదు There is no rogue but you. See కంటె.

కన్నె (i. e. కనిన part pl) of కనుట) Seen, perceived.

కన్నె n. s. A son. కన్నెలు Sons. OG. This is obsolete.

కన్నె adj. Any, miscellaneous, vile. కన్నెకూళ్లు any food that he could. కన్నెమాటలు vile language. కన్నెవాడు anybody, without selection. కన్నెవారు strangers, anybody. కన్నెచోట anywhere. In Faraj. 5. 46. కన్నెదిగతిగా in any way, or direction.

కన్నగాడు n. s. A house breaker.

కన్నక Disregard, neglect. (ఉపేక్ష). Canarese.

కన్నకఅక్షరము the Canarese character.

కన్నడము n. s. The Canada or కన్నాడకము Carnatic ; a name including the Telugu and Canarese countries.

కన్నడి (K.) A mirror or looking glass.

కన్నడించుట v. a. To translate into Canarese.

కన్నడికలశము The 'blessed light' or holy candle. See ఆరతి.

కన్నడీడు (plu. కన్నడీడ్రు, or, కన్నగాండ్రు.) n. s. A house breaker=కన్నమువేళేవాడు.

కన్నతండ్రి n. s. Own father, very father. కన్నతల్లి Own mother, (not by adoption.)

కన్నది Mere rubbish. ఆయింట్లోకన్నదిన్నిచుకొన్నది

ది That house is all higgledy piggedly. కాకి

కన్నదితింటుంది the crow devours trash. కన్న

దిగతిగా headlong, anyway. కన్నదిగతిఅయినా

రు. They were scorned. Chenn. 4. 340. Paruj.

5. 46.

కన్నన See కన్నన.

కన్నశుకపత్తి n. s. A house breaker's wrench. A sharpened bar of iron to bore a hole through a wall. See కన్నము.

కన్నప్ప The name of a favourite saint among the Jangams.

కన్నము n. s. A bore, a hole made by burglars through a wall. నేలకన్నము a way dug under a wall by thieves. BD. 5. 701. కన్నశుముట్టు or కన్నకోల The crow bar used in digging such a hole, which in England is called a jemmy, a betty, or a rook.

కన్నముపెట్టుట or కన్నమువేసుట To commit burglary, to dig through a wall.

కన్నయ్య n. s. A father by blood (as distinguished from an adopted father. Another meaning is in use. When parents fear an infant may die, they sometimes bore a crevice through the wall and put the babe through it : then they name their son కన్నయ్య "him of the cleft" as received directly from the deity.

కన్నర, అనగాకంఠావి Catastrophe, misfortune.

కన్నర, అనగాకనక, యేమరకానుస్తు. OG.

కన్నాకు n. s. A noble or excellent person. రక్ష

కుడు ; this is the metaphorical sense ; M. 6.

1. 92. URT. 5. 124. but the radical meaning is, a spoke of a spinning wheel : being the last

radius put in, which keeps the rest all tight.

కన్నాకు is also the outside leaf. From కనుట

to bear, or produce ; and ఆకు a spoke. The finishing bit, or corner stone ; that which keeps

all the rest right.

కన్నాత n. s. A hug, or grapple in wrestling. T. 3. 121. Ila. 1. 137. కన్నాతలాంచుట To try a

fall in wrestling. The various words about wrestling, given in ABA. 2. 393. are not explained in any book ; and are not understood

by wrestlers at the present day. కన్నార్పుట. To look at. BD. 1. 944.

కన్నీళ్లు The delight of his eyes. కండ్లకుయేదియి

చ్చెన్ననది L. XX. 82.

కన్నీయ n. s. A maiden.

కన్నీరు n. s. Tears, lit : water of the eye.

కన్ను or కను n. s. The eye (infl. కంటి plu. కండ్లు.)

Orifice, small hole or hollow. One end of a drum. (the black mark in the middle of the

parchment is called the eye.) దాశులికన్ను the small end of the drum. కన్నువిచ్చుట To open

the eye. The abl. is కంటు thus కంటుచుడుట to fall into the eye, to be in view. వానికికండ్లూ

గుచుడవు He cannot see with his eyes. కన్నుక

నచుడనివాడు a blind man. కడ్లుతిరిగినవి I turned giddy. యిక్కడనిలిచేకండ్లుతిరుగుతవి It would

make you giddy to stand on it : your head would turn. Metaphorically, the mesh of a

net. The eye, (joint or knot) in a cane or reed. See కండ్లు. చెద్దకండ్లుచేయుట To look angry.

కన్నుగట్టు n. s. Facination, deluding. కన్నుకట్టు

ట To delude, or blind the eyes. కన్నుకట్టుదనృ

Magic, legerdemain : the art of blinding the eyes. The art of being invisible. కన్నుగవ n. s.

A pair of eyes. కనుదొయి n. s. కన్నీరు Tears. కన్నుబ్రాముట R. 1. 107. To evade, delude. కన్నుమూసిగంత Blindman's buff. కన్నుమూసిగంతకట్టినట్టు as though blind. కన్నులగజ్జుకొనుట To eye, leer at, devour with glances. కన్నులారచూచుట To see with his own eyes, view distinctly. కనువేయుట To cast an eye. See విచ్చుట.

కన్య n. s. A virgin, a young girl.
 కన్య adj. Young. కన్య బెబ్బులితోలు the skin of a young tiger. కన్యకావి a young mango tree.
 కన్య కయ్యము The onset, the maiden fight. యుద్ధారంభము.
 కన్యకామర A sort of plant ?
 కన్యగోరుకోత n. s. The rite of paring the nails : this ceremony is used to declare that a girl is grown.
 కన్యది n. s. A young girl, a virgin.
 కన్యభావి A poor well, one not abounding in water.
 కన్యము or కన్యముకాయ A fowl's gizzard.
 కన్యరికము n. s. Maidenhead, virginity. కన్యరికముతీయుట, కన్యరికమువెట్టుట To deflower.
 కన్యరుగుట v. n. To find out ; learn ; ascertain.
 కన్యలేచిపిట్ట, or, కన్యలేచినెట్ట, or కామలేచిపిట్ట The bird called Bastard Florikin.
 కన్యేరు The Oleander or flowering plant called Nerium odorum. The root yields a poisonous juice. Ainslie 2. 23. One species is called రోరుకన్యేరు, or Balsam (*gul-i-mehndi*) : another, of a small size, గుత్తికన్యేరు. The వాడకన్యేరు is a large tree, with a fragrant white flower pale yellow inside. అశివికన్యేరు the Plumieria Alba, (Linn,) a beautiful and most fragrant flower, five petaled, white without and yellow within. Ainslie. (But it is six petaled.) వచ్చుకన్యేరుపూచాళెలు. A. 1. 57. A particular kind of rice.
 కన్యాయ, అనగాజువు. M. XII. 4. 385.
 కన్యరము HD. 2. 1086. where some copies read కన్యరము. q. v. and See కన్యేర.
 కన్యాప The pupil in the eye. (పాప).
 కన్యదరు Governing with the eye : keeping in check with a glance or frown. (చెదరు).
 కన్యాముట To elude or delude. (ప్రాముట).
 కన్య * A virgin, a maiden, a damsel. The sign Virgo.
 కన్యక * n. s. A little girl, a maiden. కన్యకామణి She who is the jewel of her sex. Ila. 4. 36.
 కన్యతనము * n. s. కన్యాత్వము * Maidenhood.
 కన్యాకుబ్జము * The country called Canouge.
 కన్యెప్ప The eyelid : for కన్యరెప్ప.

కతుటము * n. s. or, కతుటత * Hypocrisy. Seeming appearance, guise, cunning, artifice, dissimulation. adj. Seeming, apparent, plausible, cunning, deceitful, fraudulent. Recondite, abstruse, not apparent, invisible. Tricksy, double in meaning. కతుటనిద్ర * feigned sleep. కతుటేందు * A seeming moon : what looks like a moon. కతుటకచ్చుతుమైనకైటభాంతకుడు he who wore the form of a tortoise.
 కతుటశ్శుడు * కతుటత్తుడు or, కతుటి * A hypocrite.
 కతుర్పము * The braided or matted locks of Siva.
 కతుర్తికు * n. s. A title of Siva.
 కపాలము * n. s. The skull.
 కపాలమోక్షము * The bursting of the skull : lit : deliverance through the skull. Splitting the skull (of a hermit's corpse) with cocoanuts.
 కపాలి * The skull-bearing god. Siva.
 కపి * A monkey : also the sun. plur. కపులు The Hindus of the most southern part of the peninsula, being very black, small, and with high cheekbones, were called monkeys, by the warriors who with Rama descended from the north. Regarding the Southern Hindus see Foreign Quarterly Review. LXI. April 1844, page 224 " They are of a smaller race, tough active serviceable soldiers." See on హనుమంతుడు.
 కపింజలము * The Francoline partridge. See on చాతకము and కాంబ. P. 3. 96. చిత్రశక్తి కెక్కలయందు చిత్రములు గలబట్టవన్నెకుతీ. SC.
 కపిత్థము * n. s. The wood apple (వెలగళుండు q. v.) *Feronia elephantum* Roxb. This is a hard wooden nut : which elephants are said to swallow and to void *entire*, but empty : the pulp being absorbed : hence the saying కపిత్థవత్ i. e. good in appearance but worthless.
 కపిధ్వజుడు * A title of Arjuna.
 కపిముష్టిన్యాయము * Money-law. As obstinate as a mule, a proverb taken from the pertinacity of a monkey. Pertinaciously, unflinchingly. This alludes to one mode of catching a monkey, by putting grain into a cocoanut, having a hole large enough to admit the monkey's hand : he thrusts it in, and when grasping the grain, his fist is caught in the hole : but he obstinately refuses to let the grain go ; and thus is secured.

కబిల A pump : See కపిలె.
కబిలము * adj. Dun, dark in hue, tawny, brass colour.

కపిలె n. s. A sort of pump, a pulley sheave, a water wheel ; it projects over the side of a well, and the water is raised in a large leathern bucket by bullocks that run down a declivity. కపిలెలోలుట thus to draw water. కపిలగుండు The iron ring that forms the lip of the leather bucket in such a well.

కపిలోహము* The "tawny metal," i. e. brass.
కపివర్ణము* n. s. Tawny, brown, the "colour of monkies."

కళుటూరు Capatūr, name of a village. కళుటూరిజంగాలు P. 4. 255.

కళురము n. s. Camphor.

కళురము * n. s. The betel nut tree, areca faul, or catechu.

కపోణి * The elbow. మోచెయ్యి.

కపోతము * n. s. A dove ; a pigeon.

కపోతపాలిక * n. s. A dove-cote, pigeon house.

కపోతవాక్యము * n. s. The fable of the doves : a popular episode in M. XII. 3. 291.

కపోలము * n. s. The cheek, including the temple. శ్రుకపోలకల్పనము a story made out of his own head.

కప్తి or క్షప్తి * n. s. Recollection.

కప్ప n. s. A frog. ఉరుగుకప్ప or చిరికప్ప a chunam frog or flying frog. బోదురుకప్ప the bull frog. తలకప్ప a tadpole, రాచకప్ప and గోదురుకప్ప are other species. Various species of fish are called కప్పలు. See Russell : plates 19 to 29. కప్పచిప్ప n. s. A bivalve shell.

కప్పటము n. s. (K.) A cover, a top.

కప్పడము Cloth. కాచికప్పడము Cloth dyed red.

కప్పడి Name of a certain village.

కప్పతాళము A padlock.

కప్పము n. s. Tribute. కప్పముకట్టుట v. a. To pay tribute.

కప్పరము adj. Variegated in colour. కర్పరమైన.

కప్పర, కప్పరపాటు n. s. Agitation emotion. B. X. 25. అనియట్లా కాశవాణికులికిననులికికుడిభోజకులనాడుకుండైన పాపుండగు కంఠుండు శుంచలదంఠుండైయడిదంబు బెడిదంబుగఝుళిపించి దెప్పరంబు గాననుజొక్కప్పకప్పరపాటునసెప్పరందిగిచి యొడిసిట్టితోబుట్టువనితలంతుకశంకంకతెగవే

య గమకింను సమయంబున వఘుచేవుండు దగ్గరి|| Also in Ellana. 1. 265. క|| చెప్పినసంతమువిని నే, నప్పడుతలయూబియమ్మహాచేవిమొగంబొప్పారజూచినవిప్పిన, గప్పరకుడినన్నుబలికె కాతుకమెళి X|| Also in Vema 1. 49. the correct reading is, కాశిపోయెదమనికప్పరకుడనేల.

కప్పరపోలు A light cloth woven like bunting.

కప్పరవల్లిఆకు n. s. Fine betel leaves.

కప్పారు adj. Bright black (as hair) or glossy.

కప్పి n. s. A pulley.

కప్పిరము A mottled skin, as in leprosy. In HD. 2. 1086. another reading for కన్నరము.

కప్పిరి Dusky. చీకటికప్పిరి గావున్నది There is still some darkness ; towards dawn.

కప్ప n. s. Darkness, covering, a cover. The outside of anything : the husk of grain. The exterior surface or coat, thatch, roof. Colour, as being a cover. Blackness : also the dark colour applied to the teeth by some natives. A coping stone as being యింటికప్ప or, నైకప్ప The thatch. మేలుకప్ప the cover. కప్పతీయుట To cut off the outside : to carve or shape.

కప్ప adj. Black, dark, deep as colour కప్పచామన Dark red, కప్పకుచ్చ sap green, a sapphire. కప్పకెంపుపొట్లు crimson rubies.

కప్పకొనుట v. a. and n. To cover. (See కప్పట v. a. and v. n.) కన్నులకప్పకొనుట To greet : or rejoice at the sight of. To lay (a cloth) over (any object) to put (as a cover.)

కప్పట v. a. To cover, to place as a covering.

కప్పట v. n. To spread, extend, come on, or over, to settle, as clouds or smoke.

కప్పరము n. s. Vide కళురము.

కప్పరాయి A sapphire. = సీలము.

కప్పెర n. s. An earthen dish, trencher or porringer used in begging alms. A small vessel or jar. See on బొచ్చె and కుర్రె=కమండలం=సానికె.

కప్తి n. s. Recollection : (a vulgar word.)

కప్తము n. s. Camphor. T. 2. 90. A. 5. 41.

కఫము * n. s. Phlegm. Foam, froth. తెమడ, ప్పము.

కబంఘము * n. s. Water : a headless trunk, retaining vitality. W. క్రియాయుక్తనిశ్చికృతకశేవరము. A blockhead, a lout.

కబంధాడు * n. s. The name of a demon: the moon's ascending node: personified as *Rahu* the son of Sinhica.

కబక్తన adv. Horribly, fearfully.

కబకబ n. s. Hubbub, tumult Terribly, violently. కబకబలాయె there was a tumult.

కబరి, కబరిక, కబరికా * A braid or fillet of hair. W. The top knot in which Hindoo females tie their long hair. కొట్టు. కబరీ భారము a fine head of hair.

కబళిము* n. s. A mouthful, A poultice: a bolus, a horse ball. వాని సో రుమూయడ మునకువకకక బళమువేసిరి They gave him a sop to make him hold his tongue.

కబళించుట * v. a. To swallow, devour. To snatch, seize. (kisses &c.) To be filled with (joy &c.) To pervade, (as sparks or flashes do the sky.) మింగుట, పట్టుట, వ్యాపించుట.

కబళీకరించుట v. a. To swallow, devour. plunder. మింగుట, దోచుట.

కబోది n. s. A blind man. అంధుడు.

కబ్బటు, కబ్బాట్లు n. s. Uproar, buzz, జల్లి.

కబ్బము Poetry. కావ్యము.

కబ్బి adj. 1. Full, big, mighty noble. 2. Hemispherical, swelling. 3. Great. Thick as darkness. 4. Noble, heroic. 5. Stubborn, hard, unmanageable. headstrong. శ్రబ్ధ, అచలమైన.

కబ్బి n. s. A prig. ("A pert, pragmatical fellow" Johnson's Dict.) A hemisphere: a round, like a gingerbread nut. అర్ధగోళరూపము. D.

కబ్బి n. s. Trick, craft, secrecy. (Guntur) కళటము.

కబ్బిగండు A stout hound, a bulldog. Manu. 4. 80.

కబ్బిదాయి, కబ్బిదాయి, A bat or flittermouse.

కబ్బిననము Bigness, wickedness కొంతెతనము.

కబ్బిలము n. s. A bat or flittermouse.

కబ్బిలివాడు n. s. A toddy drawer, a wine bibber?

కబ్బిళి A certain plant.

కబ్బు n. s. Stink, stench. (In old times this was the same as కంఠు and denoted any strong smell or savour, good or bad: కబ్బుచెంక మెకము is rendered. యేనుగ an elephant.) In Nav. 12. ఠు ష్వాశ్చ్యకబ్బు, అనగా మన్వభునివాసన. Originally it denoted గాలి, వాయువు, air, wind. See కుచ్చు. A. 3. 23.

కబ్బుచీకటి Thick darkness: a low phrase.

కభస్తి * n. s. A ray of light. అమృతకభస్తి "The nectar-rayed god" an epithet of the moon.

కభీరము * adj. Deep, profound.

కభీలున * adv. Agitatedly, thrillingly. Slapdash. Bang! smack, all at once. కభీలుమనుట v. a. (anuk) To be violently agitated, to thrill, tingle, shudder.

కమండలము * కమండలువు * n. s. A bowl or cruise in the hand of a Hindu ascetic. D.

కమండలి* A hermit: "he who carries a cruise."

కమకము n. s. Swell, fulness: exertion, springiness. దాన్నిగమకము గాపెట్టినాడు he laid it up in secret.=భూనిక. In the Dasav. IX. 304 నీ|| గమకవీగుబ్బలు, అనగా గొప్పలైన చప్పులు.

కమకము*గమకత్వము Connection, in a sentence కమకత్వము గా ఆ మాటయిక్కడ తెలుస్తున్నది (sub-intelligitur) that word must here be understood.=భావిస్తున్నది.

కమకించుట v. n. To rise, to spring: to exert himself. పూసుట, యత్నముచేసుట, అడలించుట ఆయత్నము కావడము. In B. X. § 44. verse 1432. ఉల్లంఘింతుఁగఁగమకించునింహముక్రియఁ.

In T. 4. 62. నీ|| అలజ్జువలఁగ్రక్కడలఁద్రొక్క గ్రమకించువిగుళువారిసకుచయుగము దాని. In H. 1. 157. క|| ఉదయోజరిరవిశింఁగము, మదివారి గనశ్రుతైలమత్తద్విశముఁ బొదువగమకించిభుమికిన, యదనుసదిసకరుడు వచ్చిమాకనుజేరెఁ.

In KH. 5. 17. కేలుజాతఁగమకించుశివయంబున. In T. 2. 80. మ|| తమయంచుఁగమకించుభీతిమదిలో దగ్గించు గాంచుఁవెళుఁ.

In Manu Ch. 2. 67. మదన హరునైనబదరు నంగదియ గనుకించు తిమురునఁ &c. అనగా ఉద్యోగకృతి.

కమగమ, ఘమఘమ (Anuka) Sweetly, fragrantly T. 3. 23. Swa. 2. 59. Dasav. IX. 421. H. 5. 4. Eagerly (hungry) గమగమనికలితయినది he was very hungry.

కమము A portable furnace, for melting the precious metals.

కమతము* A tortoise. కమతీ A female tortoise, a small tortoise. కమతేంద్రుడు * The father of tortoises, or, king of Turtle.

కమతము Partnership: the cultivation which the owner carries on with his own farming stock. గమతము, or, కన్యతము Labour, tillage. BD. 2. 999. కమతగాడు A labourer, or slave employed in tillage.

కమతము Partnership: the cultivation which the owner carries on with his own farming stock.

గమతము, or, కన్యతము Labour, tillage. BD. 2. 999. కమతగాడు A labourer, or slave employed in tillage.

కమనము * Going, march, movement, motion. Attention. క్రీకమనము Cohabiting with: intercourse, connection. కురక్రీకమనము adultery. కుహాకమనము. lit. Accompanying. The burning a Hindu widow alive with her deceased husband.

కమనించుట * v. a. To drive a chariot. రథికుడు కమనించున శ్రుతెరథమరుసును, Vema. 668.

కమనీయము* adj. Charming, graceful, delightful, lovely. కమనీయకీర్తి of great celebrity, most famous.

కమనీయకంబు * మన్నధబాణము|కామనిబాణంబుకమనీయకంబు చెలువుండనశ్చర క్రీకూర్తిదాల్చె. RYD. 464.

కమనుడు * Lustful, eager. Lovely, desirable.

కమరు adj. or కమరు Singeing, burning.

కమరుట v. n. To singe, be singed or charred. To be stifled. To stink.

కమరువాసన n. s. A stifling smell. యాకంపుకుముక్కు అంతాకమరువాసనకొట్టుతుంది This stench is enough to stifle you.

కమర్చుట v. a. To singe or char.

కమల * n. s. Laxmi the goddess of prosperity and consort of Vishnu.

కమలము * n. s. The lotus or (*Nymphaea nelumbo*) water-lily. A diamond or ruby cut in facets.

కమలదళము * The petal of a lotus. కమలదళరూపుము * A rose pattern, a flower shape. కమలాశరము * A tank abounding with the lotus. కమలాకారము * adj. Heart shaped.

కమలాశుంధు The orange.

కమలాశ్రుడు * (from s. ఆశ్రు *dear*) The sun, because he is dear to the lotus; which expands as he rises.

కమలాశినుడు * (from s. ఆసన *a seat*) The god Bramha, because the lotus is his throne.

కమలించుట v. a. To parch, scorch, blacken, blast, singe.

కమలీని * n. s. A tank abounding with the lotus: the lotus itself.

కమలుట v. n. To blacken, be parched, singed, darkened.

కమళ్ల, కౌంళ్ల, కౌండ్ల Belonging to the Toddy drawers' caste. కమళ్లవాడు (more correctly కమలవాడు,) A toddy drawer. కమళ్లది a woman of that caste.

కమసాలవాడు See కంసల.

కమి n. s. A flock, crowd, assembly. A cluster. కుండిమువ్వకమి the cluster of golden bells.

కమించుట v. a. To pass as time: to drive, as a chariot, to carry on.

కమికలైలు "The ladies of her train:" women in waiting, attendant maids.

కమికాడు Leader, chief.

కమికె A large handful. కమికెడు as large as the spread hand and fingers will contain.

కమిగాడు A leader, a chief.

కమితము * adj. Loved, beloved.

కమియుట To cover, hide or veil. కమ్ముట, ఆచ్ఛాదించుట.

కముకలంతలు A handful: as much as a handful. G. X. 44. కముకలంతలుచినుకులు a few drops of rain. See కమికె.

కముచుట v. a. See కమిచుట.

కముజు, or, కౌజు A partridge.

కమురుట See—ము—

కమేరాకు, కమ్మేరాకు n. s. A sort of paun leaves.

కమ్మ A branch, or bough of any tree of the palm species: a letter written upon a palm leaf: a kind of large drop earring worn by Hindu women. The దుద్దుకమ్మ is a globular earring: the పెద్దకమ్మ or బండరుకమ్మ is formed as a cup and hides the whole ear. See మురుగులు.

కమ్మ or కమ్మని adj. Delicious, in odour or taste, sweet. కమ్మనితగిడి fine gold.

కమ్మ, కమ్మవారు The name of a class of Telugu Sudras. కమ్మకత్తి a sort of bill-hook used by them. కమ్మది A female of that caste.

కమ్మగా adv. Well, in good order, sweet.

కమ్మగు A plant called తీక్కుకంటకము.

కమ్మటిడు A man of the కమ్మ caste.

కమ్మిది See కంబిది.

కమ్మతగాడు A labourer.

కమ్మదనము, or కమ్మన n. s. Fragrance, deliciousness.

కమ్మని Fragrant, pleasant.

కమ్మని adj. Comfortably ఆదుశ్చుటినికమ్మనికమ్మకొన్నాను I rolled myself up comfortably.

కమ్మనీరు=మకరందము, శుంఘంధకము The nectar or honey of flowers.

కమ్మర, అనగాతిరిగి Anew, again. See క్రమ్మరి.
 కమ్మరది n. s. A woman of the blacksmith caste.
 కమ్మరము n. s. Smith's work, iron work.
 కమ్మరము Mispronunciation for గంహ్వరము.
 కమ్మరవాండ్లు People of the blacksmith caste.
 కమ్మరవాడు or కమ్మరి or కమ్మరీడు n. s. An iron smith, or blacksmith. = బెటికమ్మరవాండ్లు An itinerant blacksmith.
 కమ్మరికము The collective name of the people called కమ్మ.
 కమ్మరీడు A blacksmith.
 కమ్మరేడు A peasant. కాశవాడు, OG.
 కమ్మవారు n. s. plu. The *Cammavārs*, a caste of Telugu Sudras, usually employed in agriculture.
 కమ్మవిల్లుడు n. s. Epithet of the Hindu Cupid.
 కమ్మనుకొనిన Fragrant. Ila. 4. 32.
 కమ్మి plu. కమ్ములు. A wire, bar, beam, border, fringe, felly. (See కంబి and బ్రహ్మకమ్మి, ముక్క కమ్మి, ముక్కమ్మి.) Edging, selvedge: a strip of woollen of which rugs are made. కమ్మి తీశిపోయింది There's a peg loose, our plot is discovered.
 కమ్మిరీర A fringed cloth, or one with a border, edging, or selvedge.
 కమ్మిబండి A cart with *fellies* on the wheels; as opposed to చెకడాబండి.
 కమ్ము n. s. Covering, concealing.
 కమ్ము, గమ్ము (The singular imperative of అగుట to become) *Be thou*: "become thou" ("*fiat*.") Jaimini. IV. 112. కృతాన్తపుకమ్ము may you succeed! Naish. 3. 61. కమ్ముశహాయముమాకు Be thou our aid! assist us!
 కమ్ముకొనుట v. a. To pervade, as smoke; to veil, hide, screen, conceal; to surround. శత్రువులు నాలుగుతట్లకమ్ముకొనిరి The enemy surrounded him. గొంతుకమ్మినది. I became hoarse. పుత్తు కమ్మి పడ్డాను A stupor came over me and I fell down. వానికికావలసినంతబలగమ్మపున్నదిగనకవాడుచేసినతనికి వాణ్నికమ్ముకొన్నారు. He had abundance of friends and they screened him from punishment.
 కమ్ముట v. a. or క్ర To cover, surround, over-spread. ముక్కకమ్మిచేరెడునీళ్లువచ్చినది when his cold terminated much water came from his nose.

కమ్ముదల n. s. Covering, concealing. తనకృత్రిమమునుకమ్ముదలచేసేకొరకు with a view to conceal his roguery.
 కమ్మునీళ్లు Powder blue. Water with which cloths after bleaching are tinged bluish.
 కమ్ములింజు, అనగామూసుకోగా? నిగిటివూరిటిబాగునగుకడరించినగడ్డంబుకొనరొంము గమ్ములింజు. Naish 7. 105.
 కమ్మెచ్చు See కంబెచ్చు.
 కమ్మేరాకు n. s. A strong smelling species of betel leaf.
 గమ్మము * Attainable: accessible: desirable. suitable. See అగమ్మము.
 క్రమ్మము Red. Amorous. Beautiful, desirable. ౨ క్రమ్మి. D.
 గయ n. s. Gaya, a certain city to which pilgrimage is made.
 గయాళి adj. Peevish.
 గయాళి or—యాళి—A shrew, a scold, a vixen = చేర్లము. plur: గయాళులు. KP. 4. 69. An epigram says, కోటసింగరాజుమాటవానేకాని గంగమాంబచేతఫునతకై | గంగమాంబెలోకగయాళి యైతేను| సింగరాజుయేమిసేయగలతె? గయాళు, నేక్యముచెయ్యడానకుపనికిరానిపాలము. D.
 గయావాలీ (H.) A pilgrim returning from *Gaya*. A stubborn insolent friar, disorderly, licentious and profligate.
 గయి The hand. See గై. Also for కవి. అనగాకవీశ్వరుడు. D.
 గయిత, గయితము, అనగాకవిత్వము. D.
 గయాశరుడు, అనగాకవీశ్వరుడు D.
 గయ్య n. s. A bed in a garden or field; a rice field.
 గయ్యము n. s. Combat, fight. Fracas, tiff.
 గయ్యరముత్వము n. s. An inferior sort of pearl.
 గయ్యటము Combat, fight. శుభులకయ్యటము brawls between rival queens.
 గయ్యాళి n. s. See గయాళి.
 గయ్యాళించుట v. n. To play the scold, to ramp and storm.
 గర The sea shore; an embankment; a sand bank. A stain; dirt; blackness. A stripe of colour; A hedge. adj. Black. కరలచీర a striped cloth. కరశంఖాలు boundary ports. కృష్ణకర A bank or dam on the shore of the Krishna. See కరబట్టాపు and కరనిల్లి and కరనీరి.

కర. అనగాబరుగు. D.

కరము * n. s. The hand. A tribute or tax. A ray of light. An elephant's trunk.

కరము * adj. Great, much, very. adv. Much, very. ఖరము * n. s. Heat. An ass. Scarcity.

ఖరము * adj. Hot, sharp, pungent, cruel, harsh; (figuratively) dear, scarce.

కరంకము * n. s. Skeleton, a bone. తాంబూలపు బిఠా, D. i. e. A roll of betel.

కరంచుట i. e. కరగించుట To melt, to excite.

కరంకము * n. s. A casket, shaped like a pine-apple; a calathus. కరాటము, భరణి.

కరంబము * కరంభము * A sweet mixture, either of tastes or scents: a mess of food, a pudding or cake. పెరుగుతో తడిపిన పేలపిండ్లి SC. A certain tree called దుష్టుశుచెట్టు. SC.

కరంబితము * Mixed: pounded.

కరక Belonging to the yellow myrobalan, (Terminalia chebula) A strong astringent used like galls, and as a yellow dye. See కరకాయ. Ainslie. 1. 237.

కరక n. s. Blackness, darkness. adj. Black. dark, ugly. కరకగడ్డము A shabby beard, like a goat's.

కరకనేల rich or fruitful black soil.

కరకము * n. s. Hail. Hailstones.

కరకము * A pipkin, or small pot = గరిగిడత The cruise of the student or ascetic.

కరకంతుడు * "Black throated." An epithet of Siva.

కరకనట్టు The smaller species of నట్టు grass q. v. The largest species being కుండురునట్టు See description by Captain Newbold in Madras Journal. Vol. X. p. 118.

కరకశుల్ల A sort of sheep. H. 2. 86.

కరకర n. s. Sharpness. A harsh, grating sound.

సూర్యుడుకరకరపుడయించినప్పుడు, just as the sun was rising. కరకరమనిత్రాసినాడు I could hear his pen move కరకరమనిత్రాసినాడు I could hear him chewing.

కరకరి n. s. Violence, outrage. చలము. OG. కలత D. adv. Angrily, violently.

కరకరించుట v. n. To rage, be violent.

ఖరకరుడు * The sun.

కరకలించుట v. n. To be furious, to rage.

కరకల్పము * adj. Like a hand, resembling a hand; handy; instrumental.

కరకశు or—సా. Ill-will; contention; jealousy;

spite. A contest regarding boundaries of land.

A border feud. కరకశుభూమి, కరకసాధ్యము Disputed land. Debateable ground.

కరకు or,—రు—n. s. Sharpness, as of a file or saw. Harshness; roughness, as that of a cat's tongue.

కరకు or కరుకు adj. Sharp, rough, harsh. కరుకు టమ్ములు sharp arrows. కరుకువరహా a four-rupee pagoda.

కరకుట్టు, కరకుట్టు A rasher of meat; a steak.

Kalahas. 3. 69. 72. ABB. 2. 476. where it is explained శూల్యము. From కర్ర a spit and కుట్టు to pierce.

కరకెక్కుట To be rough. వాడికికరకెక్కించినారు They made him angry.

కరకాయ The fruit of the కరక చెట్టు q. v. The husk of this is a purging medicine. Ains. 2. 128. వారి సాట్లొకరకాయపడ్డది Their business is now ruined: their occupation's gone. వాని సాట్లొకరకాయకొట్టినాను I have ruined his trade.

కరక Wastingly. కరకతినారు They devoured it all. (Infin. in A of కరుగుట.)

కరక n. s. A small pot or vessel or pipkin. M. XIII. 2. 397.

కరకట్టు n. s. A bank raised of earth.

కరకట్టుట v. n. To be stained. అక్కడపుచ్చకరకట్టినది The place was soiled with urine.

కరకడ n. s. A funnel.

కరకడమువేయుట To "steal" or mark heaps of grain (to prevent stealth) by casting diluted cawdung over it in wavy lines.

కరకర n. s. Hardness, crispness. కాఠిన్యము. D. కరకరలాడుట To crackle, as a biscuit in the mouth. కరకరిక, or కరకరికె, కరాకరికె, కరకరికెతనము Neatness, tidiness, niceness, cleanliness. తారకైసపేడకైనా, వెరవరియిల్లాలకైనవే శ్యకునైనా, కరకరికెతనముబాగు (or, as some mes read,) కరకరికెబాగు శుష్కా, కరుణాబుధి కుండవరపుకవివ్రాడప్పా|| Here "neatness" is called a virtue equally necessary to all classes; to the good and the bad.

కరకరికైన adj. Neat, tidy, nice.

కరకశము n. s. A saw. రంశము?

కరగించుట v. a. To melt, waste, dissolve.

కరగు n. s. See కరుగు.

కరగుట v. n. To melt, waste, be emaciated. To

dissolve away. To be cut, as a bank by the stream. To go down or go off, as a boil. కరగ కరగఱుట్టుకనకంబునకువనె the oftener gold is melted the finer it becomes. Vema. అందుకు వాడిమనఱుకరిగనది at this his heart melted.

కరగుట v. a. To melt, waste.

కరచుకొనుట v. n. To adhere, stick, to catch, hold, get hold or stick, as paste. To hold as a hook, lock or button.

కరచుట v. a. To bite, gnaw. To bite, as cold weather does. To teach, instruct. To learn.

కరజము * కరజములు * n. s. The nails of the fingers. Lit : " what grows on the hand."

కరటము * A crow.

కరటి * n. s. An elephant.

కరటి adj. ఆనగాసంప (Appa C.) Stubborn, brutish, villainous. యెలుగున్ను. OG. A bear. In this sense it is K.

కరటిశనము n. s. Villainy.

కరటిముత్యము, కరడుముత్యము A bad or inferior pearl.

ఘరట్టము * A handmill. తిరగలి. SC.

కరడము Error for కరండము.

కరడు n. s. A lump, a clot. A turf or clod. Scum. An indolent tumour. Redness of clouds. A lurid glare. A wave ; a surge. Parij. 2. 59. Compare కొరడు . . పింకికరడు A piece of bread, a loaf. plu. కరళ్లు or కరుండ్లు Waves, billows.

కరణము n. s. A town clerk, writer, or accountant ; a Caranam, or village attorney. Genit : కరణము, D.—ణమునకు or—ణానికి, Plu కర్ణాలు, కరణములు, కరణంబులు. There is a proverb వాడుకూతకరణముగాని వ్రాతకరణముకాదు He has talents for speaking but not for writing. (This word though masculine is neuter in it's form, like ఉంచారము, జంగము, లింగము, and చుట్టము).—శీలకరణము the register of a district (often called by the Canarese term కల్లర్ని or కులకరణి.)

కరణము * n. s. Instrument, means. An organ of sense. Making, as నన్నుంకరణము unveiling, making naked, పులితంకరణము causing grey hairs, ప్రియంకరణము endearing, అంధంకరణము blinding, స్థూలంకరణము fattening, శుభగకరణము fortune. Again the కరణచతుష్టయము signifies the మసాబుద్ధి చిత్తాహంకారములు. And కరణాశ్రయము Thought, word and deed.

ఖరణశుడు * Sharp nosed. వాడిముక్కు వాడు.

కరణి * Manner, way, mode. Similarity, likeness.

కరణకము or —ణి—The clerkship : the office of a కరణము Karanam or clerk.

కరతలము * n. s. The palm of the hand. See on తలము, కరతలామలకముగా or అవలీలగా As easy as possible.

కరతలు n. s. పోక్కిళ్లు Childish desires.

కరతాళము * The small leaved palm tree. (As distinguished from క్రీతాళము.) A musical instrument, a cymbal. Beating time by clapping the hands.

కరతిత్తి A striped bag or wallet.

కరద, or, కరదము, కరదలు, ఆనగాచేష్టలు OG. బుద్ధులు Appa C.

కరదీపము * కరదీపిక * A hand lamp, a light borne in the hand.

కరదుడు * A poisoner. M. XII. 1. 110.

కరణము Error for కరణము.

కరశీల న. s. Red sandy soil, barren land.

కరపించుట v. a. To make it bite ; to cause him to teach.

కరపించుట See కరచుట.

కరశ్రు, ఆనగాస్థానము, G. X. 122 ?

కరశ్రుట To make him bite, to teach See కరచుట. B. X. § 52. v. బహిఁశంఘములకుమరి వెములు కరశ్రు.

కరపోకరాయి A counterfeit ruby. It is transparent and resembles the Cornelian.

కరబట్టాళు (from కర and బట్ట and ఆళు) a striped cow.

కరబడరము * n. s. Ease, facility.

కరబోకు A counterfeit ruby.

కరభము * An young elephant : a young camel. The edge of the hand : which being thick at one end and gradually thinner, led to the phrase కరభోరు * fine thighed, callipygis.

కరమర్ధి * Excessively, eagerly, as the highest boon. This is often used in verse as a padap.

కరవల Appertaining to the blacksmith caste.

కరమెప్పు Much, well, finely. This is generally a mere peg.

కరచుహము * A finger nail.

కరశము * n. Poison.

కరప A sort of parsley. Rox. 3. 794.

కరపక్క A counterfeit ruby. ABA. 2. 526.

కరపటము A small cup. చిన్నభరణి OG.
 కరవడి (Tamil.) Salt fish.
 కరవాక n. s. A backwater, or marsh near the sea.
 కరవాడు n. s. (Tamil.) Salt fish.
 కరవాయి n. s. A curved iron bar which is put inside a small mouthed metal pot, to meet the blow of the hammer outside.
 కరవాలము * or కరవాలిక. * A sword.
 కరవాలు A sword.
 కరపిరము* n. s. The oleander plant. వాడగన్నెరు.
 గరవులు Offerings, gifts, rarities.
 కరవేయుట v. a. To tan leather?
 కరవేరు n. s. The root of the "Lavendula carnososa." Heyne.
 కరశౌఖి * n. s. A finger.
 కరసాన n. s. A grindstone.
 గరసించుట To attack. కంఠీరవమునైనగరసించుట మొకానియొరిసివెన్నీనిభటోన్నయంబు Bahul. 1. 31.
 గరశులు, అనగాచర్మములు Skins. A. 6. 17.
 కరశ్శము * Present, ready in hand.
 కరహాటము * The fibrous root of a lotus. తామరదుండు "Karahāt" the name of a country; possibly Khelāt. It is mentioned in poems, in lists of countries.
 గరాగరిక Niceness, agreeableness, tidiness.
 గరాగరిగా Tidily, nicely. The same as గరగరిక, but the second syllable is lengthened by emphasis to denote perfection.
 కరాచూరకత్తి, కరాచురీ, కరాచూరి A sword.
 కరాటము * n. s. A pill box. A pouncet box for essences. A gallipot.
 కరామలకము * n. s. Ease, facility.
 ఖరారము * n. s. A curry-comb. గుర్రశుగారము. SC.
 కారావింధంబులు * Her lily hands: literally, the lilies of the hand.
 కరాళము * adj. Horrid, terrible, dreadful. ఉన్నతపైన, దంతురపైన.
 కరాళి * Frightful, horrible.
 కరాళించుట To bully, to bluster, or browbeat.
 గరాళు n. s. A wretch, jade, slut. కులువ.
 కరి adj. Black. n. s. The uterus of brutes. Blackness. కుశ్వదులయొని, వాడిబాణము, కృష్ణవర్ణము. D.
 కరి * n. s. An elephant.

గరి n. s. A wing, harshness: the feather of an arrow.
 కరింగరుములు, or, కళింగరులు A sort of sweetmeat. H. 1. 114.
 కరింగోల A sort of leopard.
 గరిక or గరికెగడ్డి Bent grass. దూర్వా See Ainslie 2. 28. SC.—See—ర—
 గరికచెక్క A turf or sod.
 గరికనట్టు See—ర—
 కరికరము* An elephant's trunk (literally, hand.)
 కరికరక్రీడ * n. s. Tickling, fingering, handling. నిశురుట.
 కరికరి n. s. Anger, passion.—చిరచిర.
 కరికరి adv. Rapidly, angrily, కరికరిపెట్టుట. To plague, harrass.
 కరికరిగా Angrily.
 గరికె A kind of grass called Agrostis linearis or దూర్వ.
 గరికెమోడిచెక్క n. s. A turf, a sod.
 గరికెసూదులు or గరికిసూదులు A fine species of rice.
 గరికొనుట To become sharp: to stiffen.
 కరికోత n. s. Torment, plague.
 గరిగ See గరికె.
 గరిగట్టి, అనగామాతీకరించి? కరకున్ద్యశంకతసునలింగకళయము, గరిగట్టితమలోనగనవచ్చెననగ. L. 6. 132.
 గరిగట్టుట To be manifest, be before the eyes. See గరిగట్టి.
 గరిగమ్మ n. s. A rough bough (of a palm tree) before the serrated edges are removed.
 గరిగరికల, జాగరూకతగల Active, nimble. L. 3. 269.
 గరిగె n. s. A small earthen pot, or bottle: with a spout. గరిగెపిడత A small saucepan.
 గరిగొన్ను Blackened, stained. నల్లగొల్లిన. G. 2. 28.
 గరిగిత్తు n. s. A cockle-shell, a pearl shell. BD. 6. 173.
 గరిగె n. s. A spoon, ladle. మణిగాజుగరిగె a trowel. పారుగరిగె a huge ladle borne in procession. మద్రగరిగె a long ladle, with a bell at the end; which is the official badge of a శల్లాచి.
 గరిడి. . See—డి—
 గరిడియ n. s. A wallet, or basket for food &c. M. 3. 7. 221. The word is ascertained through the Sanscrit original. కరిడియ is imagined to be the Tadbh. of కరండము a basket or box co-

vered with leather : the same as కక్షుపాల.

గరిశీ n. s. plu. గరిశీలు, గరిదులు Fencing, sword play. A dancing school, a fencing school. గరిశీలసాము, గరిశీవిద్య sword play, gymnasticks.

కరిణి * n. s. A female elephant.

కరిణవాండ్లు n. s. plu. A particular caste of weavers.

గరిత or గరితె n. s. A damsel, a woman.

గరితె A woman, a damsel.

గరితెతనము n. s. "Womanishness," frailty, light-heeledness. Suca 2. 404.

కరిది n. s. The bridge of the Vina, a sort of Hindu guitar.

కరిదూళము Dirt; particularly cobwebs; and the blackness produced by wood smoke, as distinct from కాటుక or lampblack.

కరినూనె Wood-oil, applied as varnish. Perhaps an error for కర్రనూనె.

గరిమ * n. s. Heaviness, weight, gravity. Greatness. Bigness, largeness, seriousness, majesty. విలాసగరిమ, శృంగారగరిమ In H. 4. 211.

గరిమ * adv. Greatly, vastly,

గరిమంబు * Greatness.

గరియ Black. (Tamil).

కరిపెడ The custom of leaving ploughed land unsown till after rain falls.

కరివేకుచెట్టు n. s. A species of వేకు tree. కరివేకుఆకు The leaves are used as a tonic. Ainslie 2. 139.

కరివేల్పు n. s. The black prince. i. e. కృష్ణుడు.

గరిశ The measure called a garce : more rightly spelt గరిసె. Originally, a hamper or large basket for storing grain. B. D. 5. 1064. The Madras garce of 400 mercalls, is three hundred and twenty pounds. Metaphorically, the "vesel" of the body. గరిశ Black soil mingled with pebbles or lime stone.

కరిశసము * Agriculture, cultivation, tillage.

గరిష్ఠము * Gravity &c. See గరిమ. adj. Weighty. Venerable. గరిష్ఠుడు * n. s. A venerable man : one of weight, a man of influence.

గరిసె n. s. A garce or native ton. See గరిశ, four hundred marcals.

కరిండ్లుడు * The chief or noblest of elephants.

భారీభలము * n. s. Gambling. క్రీడాద్యుత్తము. పంచమవేళి ఆడేద్యుత్తము. SC.

కరిరము* n. s. The shoot of a bamboo. A sort of plant common in dry deserts. Capparis aphylla; Roxb. వెదురుమోగు| వెణుకురు చెట్టు SC. P. 1. 496. నీవారకరిరముల్ గలుగు, నివ్వరికడయొక్క మొలకలుగల.

కరిషము * n. s. A cake of dried cow-dung.

కరుకు Sharpness, harshness. Medicinal drugs burnt to ashes; which the Hindus use with a mixture of water, during sickness. See కరకు Roughness. కరుకువరహు the sort of pagoda, worth nearly four rupees, commonly called Bahadari, or Three Swamy Pagoda. కరుకువేయటం or కక్కువేయడము To set a saw or sickle. To burn or calcine medicinal drugs.

కరుకోటు A certain innocuous serpent.

కరుకోల n. s. A firing iron, for cautery.

కరుగు Meltings, what is melted, as gold, butter, &c.

కరుగు n. s. or పరిపాట్లకర్ర An unopened ear of corn.

గరుగుచెట్టు A sort of tree.

కరుచుట See కరచుట.

కరుచూరి Some sort of sword.

గరుజుతనము n. s. Roughness, harshness, as the knap of cloth. See స్రాస and సంచు.

గరుడ See గరుడుడు.

గరుడకుప్ప n. s. An inferior emerald.

గరుడపార్వ An eagle-glance. A peering or peeping look, like that of a hawk.

గరుడవాస్తు * A certain plan on which some Hindu houses are built.

గరుడసరులు A fine sort of rice.

గరుడస్తంభము * n. s. A post erected before temples, with bells at the top.

గరుడాగ్రజుడు * n. s. An epithet of Aruna, as being elder brother of గరుడుడు.

గరుడాచలము*The name of a hill in the Chitwel division of the Cuddapa District: it is a celebrated shrine of Vishnu at Ahobala. The legend of Garud-āchalam is a favourite poem, and is printed as a school book.

గరుడాశ్వరు A name for a hawk. A braminy kite.

గరుడాశసము* Kneeling on one knee : this being the attitude of the griffon Garuda.

కరుడు n. s. plu. కరుండ్లు. A lump, mass, clot. A turf. The snuff of a wick. A wave, a ripple.

A daily account or day book. పెంజికరుడు the lesser or female surf ; being the one nearest shore ; the farthest being పోతుకరుడు the male surf. పిండికరుడు a piece of dough.

ఖరుడు * n. s. A demon.

కరడుకట్టుట To agglomerate or form in lumps.

గరుడుడు, *గరుత్మంతుడు.* The name of the monster, somewhat like a man, and painted as kneeling on one knee : on whom Vishnu rides. He is a sort of Roc or Gryphon : with great claws, wings and a beak. He is considered sovereign of the feathered race : as the eagle. Vulgarly ' a braminy kite' or falcon. Among mountaineers the Toucan or Hornbill is sacred to Vishnu and receives this name. Jerdon. No. 196. గరుడముక్తు వాడు A man with a Roman nose. గరుడధ్వజుడు * An epithet of Vishnu ; whose emblem is, the hawk.

కరుణ * n. s. Mercy, grace.

కరుణాము *Pitifully: in distress. W. M. 5. 4.288.

కరుణాస్వితుడు * He who is merciful or gracious.

కరుణించుట * v. a. To pity, have mercy on, favour.

కరుణలకాచి n. s. A jade, slut, wretch = నంకనాచి.

గరుత్తు * n. s. A wing.

గరుత్మంతుడు * or గరుత్మానులు See గరుడుడు The bramin kite, or common white necked hawk.

గరుసాటు మున In P. 1. 80 అన గావందిమూతిముప్పె.

గరుసార గా Tinglingly.

గరుసారుట v. a. To be tingled.

గరుశ్రుట To teach. To learn. See గరశ్రుట.

గరుబు or గరుగు Thick, as a forest. గరుబుకానలు. Vish. 7. 146.

గరులు Wings. See గరి.

గరువతనము, అన గావగటిమి. OG.

గరువము or కరువము n. s. Affection. Ardour, eagerness, pride. గర్వము, మైగరువము, పైంటికొప్పి, గరువశ్రుపెండ Ardent sunshine = తీక్ష్ణమైన యెండ.

కరువలి n. s. Wind, air, గాలి, వాయువు, కరువలింక్త. స్వాతీనక్షత్రము. D.

కరువు n. s. Melting : what is melted. The clay mould for a metal image. A crucible. A lump or clot, as of mud. A. 2. 66. The foetus in the womb. Scarcity, famine. See కరవు.

కరువు adj. Scarce, as corn in a famine. గరువు Learn thou (imperative of కరచుట.)

గరుపు An ingot, lump or bar. కరుపులు, అన గారొంపులు, బురదలు. A. 2. 56.

గరువువంచ See వంచ.

గరుగు Gravel. గులక గాళ్లు Also చర్మము, తోలు Skin, hide. A. 6. 17.

కరేణువు * An elephant.

కరేపాకు, అన గాకరివేపాకు The " leaf of the black vepa" A certain drug.

కరోటి * The skull.

కర్కము * n. s. A vase? A mirror? A white horse?

కర్కంధువు * The jujube tree, See రేసుచెట్టు = బదరీ.

కర్కటము or కర్కటకము * n. s. A crab. The sign Cancer. కర్కటిగర్భమువలె Like the crab's foetus: like those of the viper these are supposed to be born by rending and killing the mother.

కర్కరి * The large cucumber పెద్దచోళి. కర్కరిక * a small water jar with a spout.

కర్కశము * Roughness, want of smoothness : ruggedness. Feud, old grudge, particularly between those who dispute their field boundaries. కర్కశపాలము debateable land, ground claimed by both parties.

కర్కశ * adj. Violent, harsh. Rough to the feel, rugged. Hard, cruel, unfeeling. కర్కశమైనమాటలు harsh words.

కర్కశు or కరకనా See కర్కశము n. s.

కర్కారుకము * The plant called convolvulus paniculatus. శ్రుచ్చెట్టు. SC.

కర్కటకము * adj. Cruel, hard.

కర్కటకుడు * A devil so named. Beelzebub, or Moloch. A cruel wretch.

గర్గర * or ఘఘర * n. s. Tinkling ornaments : (పెండెము) bells on the anclets. A sistrum.

గర్గర * or ఘర్గర * adv. Resoundingly, echoingly.

గర్గరి n. s. పెరుగుతరిచేకుండ. D. A churn.

గర్గ * n. s. A roar. Thunder. R. 6. 17.

కర్కకాయలు A sort of sweetmeat.

కర్కము n. s. కార్యము An act, or deed. A good act, propriety. M. 9. 1. 83. M. 4. 3. 99. M. XII. 1. 57. BD. 6. 1272. R. 6. 68.

క గ్రామము * n. s. A hole, hollow, a pit.
 కర్తనము * Cutting, severing.
 కర్తరి Scissars కత్తెర. D.
 కర్తరిముఖము * A certain position of the hand in dancing.
 కర్తించుట, To be agitated. ప్రాణము కర్తించి సది My heart went pit a pat.
 కర్తవ్యము * n. s. Lordship, heirship, agency: dominion, right: superintendence. To be done.
 కర్తవ్యంకితః తతః తరం what is to be done next. యికమిదమా కేమికర్తవ్యము. Henceforth what a authority have we? మెవడికర్తవ్యముల దాని కికర్తమువేసి నారు Who was it that celebrated her funeral rites?
 కర్త The inflection of కర్త్రు కర్తనేల One "plough" of land: as much as one కర్త్రు q. v. suffices for.
 కర్తృకము * Composition, doing, agency, action.
 కర్తృత్వము * Agency: the act or property of an agent. W. Delegated authority: కర్తృత్వ త్వేన As lord by right. ఆతనిమీద కర్తృత్వము వుంచి నారు They made him plenipotentiary. They entrusted the affair to him. ఆదిచే యవలసిన కర్తృత్వము నాయందు వున్నది the right to do this rests with me.
 కర్తవ్యము * An ass గాడిదె.
 కర్తవ్యము * n. s. Mud, mire. Foulness, sin. బురద, మలినము, కల్ల షుము.
 కర్తా, కర్త, &c. See under-కర్.
 కర్తవ్యము * n. s. Rags, dirty clothe. Cloth in general.
 కర్తరము * The skull: the cranium. || కపాలము | తలచిత్తయముక | అస్త్రీయాం | కటాహా | మండబారుసుపుం | ఖైషు హాత్రై | పుంసి | తస్య ర | ధూతే || SC.
 కర్పరి * కర్పరి || ఖై కా రాంత్రీయాం | దారివ కా క్షాహోద్భవై | కఠోరీ కుఠము || SC.
 కర్పూరము * n. s. Camphor. శుప్పకర్పూరము crude camphor. R. and రశకర్పూరము calomel. కర్పూరనూనె * Camphor oil, fragrant ointment, opodeldoc. కర్పూరఅరిటిశుండు * A fragrant kind of plantain. కర్పూరవంకాయ a kind of small brinjal. కర్పూరబెండ a certain vegetable.

కర్పూరశిలాజతు * n. s. A foliated crystallized gypsum, the powder of which like white alabaster, is used in the preparation of stucco; and is a medicine for ulcers. Ainslie. 2. page 70.
 కర్పూరము * Gold: variegated colour.
 కర్పూరము * n. s. The belly: the stomach, the womb. The inside of any thing, the interior; the middle. A foetus. In compounds the meaning varies. Thus సదీకర్పూరము the middle of a river. ఆశ్వాసకర్పూరము the close of a canto, the finale. కర్పూరహము The nave, sanctuary, adytum, or central part of a temple. ప్రామకర్పూరము or ప్రామకంఠము. The part of a village where houses stand: as distinguished from plough land. కర్పూరముతో శుండే pregnant. కర్పూరముధరించుట to conceive or become pregnant. దానికర్పూరముకరిగిపోయింది She miscarried. దానికీకర్పూరమునిలిచినది She has not miscarried. కర్పూరకలము * (వరిపొట్టకరుకు) A swelling ear of corn. Vasu. 2. 101. కర్పూరము * A closet or recess. The inner chamber. ఏకకర్పూరజనితులయిన Of the full blood: as full brothers: children of the same womb. కర్పూరము గావుండే Yet in the womb: unborn. కర్పూరశత్రువు * A secret enemy. కర్పూరధానము * A ceremony performed prior to conception. కర్పూరశయము * The womb. The uterus. కర్పూరష్టకము * The eighth month of uterine gestation. The eighth year reckoning from conception.
 కర్పూరి * n. s. A pregnant woman.
 కర్పూరకరించుట * To keep in the heart, to lay up in the bosom.
 కర్మము * "An act or deed: action in general. 2 Religious action, as sacrifice, ablution, &c. especially as originating in the hope of future recompense, and as opposed to speculative religion. 3 Actions, conduct, a course of procedure. Hence it is used for Destiny; destiny being only the allotment, to be enjoyed or suffered in the present life, of the fruit of the good and evil actions performed in former lives. 4 Action specific; moral duty; obligation imposed by peculiarities of tribe, occupation, &c.

5. The subject of action in grammar ; the accusative case, or object of a verb. 6. A business, office, function, a prescribed and peculiar work." (Molesw. V.) 7. Funeral rites : exequiae వారికర్తము యెవ్వరుచేసినారు who performed his funeral ? i. e. appearing as his heir. 8. It relates to caste, not to creed, or religion : thus వైష్ణవులకున్న స్వార్థులకున్న మతములో భేదమువున్నప్పటికిన్ని కర్తములో అంతగా భేదములేదు, bramins differ in their creeds but not in their religious rites. 8 An art, as శిల్పకర్తము the art of statuary. 9 Doing : thus, యిది నీ కర్తమే this all your doing : it is your own fault. 10 Ill hap, misfortune, hard lot : affliction. ఆకర్తముమెగగను I know nothing of the affair. అయ్యోకర్తమా O dear ! oh what a pity ! Alas my sad luck ! It cannot be helped ! చేటువచ్చెనేనిచెడనాడుదైవంబు ! మేలువచ్చెనేనిమచ్చుదన్ను ! చేటుమేలుతలత చేసినకర్తంబు (Vema) good and evil are our own doing, the result of our acts. కర్తము Is a perfect obligation and పుణ్యము an imperfect one. Note.—This is sometimes "sin." Thus in a well known verse. క|| శ్రీరామరామయనుచును ! యేమానవు డాయెనేనియేర్పడమదిలో ! ఆరామవిభునితలచిన ! కారాకులుడుల్లినట్లుకర్తముడుల్లు || If thou set thy heart upon Rama thy "sins" shall fall off like dead leaves. See on ధర్మమా, and పుణ్యము.

ఘర్తము* Heat, the hot season, sunshine, sweat, perspiration.

కర్త జీవి * See కర్తకుడు.

కర్తవము * n. s. Ceremonial precision.

కర్తకుడు * A ceremonious precisian : one who is earnest in the rites of religion. W. కర్తకుఠాఠ . కార్యముచివరవెళ్ళించేవాడు. SC.

కర్త సీక్రియ * n. s. A Transitive verb అకర్త సీక్రియ an intransitive verb.

కర్త త్యాగి * One who neglects the rites prescribed by his caste.

కర్త రంగము * The five sided sour green plum called Averrhoa Carambola, or ఆంపాణపుకాయ Kamrak called in Madras తమరతశండు.

ఘర్త వారి * Sweat.

కర్త సూక్ష్మీ * The witness of all our acts viz. the sun.

కర్తాంతరము * n. s. Funeral rites ; exequiae.

కర్తారము అనగా, వెదురు.

కర్తారడు, An artisan.

కర్తీ * n. s. A doer, agent, workman, a committer, a sinner, a formal professor ; one bound in the doctrine of works. సారంగధరుడటువంటి కర్తీ కాడు He is not a man likely to do this.

కర్తడు * n. s. A doer, agent.

కర్త్యంద్రియము * The bodily members, or limbs, considered as the instruments of passion and hence agents of sin.

కర్త n. s. Wood, a piece of wood. Any sort of wood. A stick or staff. The stem or stalk of grain : any straight rod whether of wood or not as పొగకర్త and జాలకర్త a sunbeam. యినత కర్త a bar of iron. కర్తశుద్ధినికోసినకాత reaping while the stalks are green. Blackness : a dark stain. Seeకర్.

కర్తన See--క్ర--

కర్తనీ Bastard Indigo : a plant, the leaves of which afford a light blue dye.

కర్త n. s. "Carri." A name of the hero Arjuna. It is a Telugu word of no known origin.

కర్త Dark coloured, dun. శ్యామలవర్ణముగల.

కర్త n. s. infl కర్తీ, A plough share. See కర్తీనేల . కర్తీమైన the point of the plough share.

కర్తమెలలు The iron cramps which connect the plough with the share. గొంతులోకర్తవేసినట్టున్నది. I feel a burning pain in my throat.

కర్త A stain ? దాగు. D.

కర్తన Aloud, (as a belch) or as rattling in the throat.

కర్త adj. Iron-grey : dark grizzled. కర్తన See కర్త.

కర్తము * అనగాఖర్వః ! అవంత స్త్రీమ ! వామన ! పొట్టివాడు ! పొట్టిదిక్ష్ణివై ! ఖర్వశంఖ్యశంఖ్యయ యాః ! ఖర్వము || SC. adj. Short, low, of little size or stature.

కర్తము * n. s. Pride, haughtiness. Self confidence.

ఖర్వటము * n. s. A market or country town.

కర్వశదుట * To be proud &c. See కర్వము.

కర్వభంగము * Dishonour, degradation, humiliation disgrace.

కర్వాడుట v. n. To feed or grazc. ABB. 3. 146 మేళు, మేయుట.

xద్వంచుట * v. n. To be proud. To lord it.
 కర్షణము * n. s. A weight of about half an ounce.
 " Four *mādas* make one carsham, and four carshams one palam. యిరువదివిన్నుమూలమెత్తు S. C. G. 7. 143. రియడము, రాయడము. SC.
 కర్షకుడు * n. s. A cultivator, a farmer.
 ఘర్షణ * n. s. Tumult, high words, dispute, contention, argument, altercation.
 ఘర్షణచేయుట * v. n. To dispute or contend.
 కర్షణలము * విభీతకము | తాండ్రచెట్టు SC.
 ఘర్షించుట v. n. To squabble, brawl, dispute.
 కర్షువు * n. s. A river.
 కర్షణము * n. s. Blame, censure,
 కర్షించుట * To blame, revile,
 కర్షితము * adj. Blamed, censured, base.
 కర్ష్యము * adj. Contemptible, scandalous. base.
 కల, కల adj. (in composition) All, various, actual, కలకాలము or కున్ను (q, v.) at all times. కలకూర various herbs, కలరూపు | Actual appearance కలస్థితి the actual fact.
 కల n. s. A dream. కలలనభావలకామింతకనేల Why waste your soul in dreams on the fair. Bhall. Pad. 2. 50. కలకనుట v. n. To dream.
 కళ * n. s. A degree, or subdivision. That which proceeds by degrees, as effect, virtue, potency, emanation, effluence, affection, influence, inclination. A ray of light. Look or appearance. A phase of the moon : of which the Hindus reckon sixteen. (Kala Sankalita, page 359. comparing Wilson's note on Vishnu Puran, page 239.) Hence, in Telugu Grammar, a certain set of words distinguished by old gramarians into sixteen species. " *Sixteen calas*" are mentioned in M. XII. 6. 21. The degree in which one night's moonlight differs from that of the next (*Defectus lunæ: Virg.* and Pliu. N. H.) In prosody a *mātra* or short syllable. (Colebrooke on Prosody. Ess. 2. 151.) A note, as being a subdivision of music. The nerves or ticklish parts of the body. కళావ్యర్థయములు nervous affections or diseases దీపము యొక్కకళ the brightness of a lamp అతనిముఖకళ his air : the effect of his features పిచ్చికళలు an insane affection, or touch of madness. క్రూరకళలు the fumes of resentment నిద్రకళలు the spirit of heaviness : drowsiness

కళలంటి. UH. 4. 159. touching her to the quick. కళాస్థానములు the nerves. కళలుచెప్పు గలక. T. 2. 82. her *heart* melted : it touched her to the quick యాగాద్వకళలనన్నిటినిన్నిటి లుక్కున్నది This burning wind exhausts the spirits : or dries up the vitals. దేహకళావ్యర్థయము a morbid affection : an injured constitution. కళశబ్దము, కళనిర్వనము Indistinct accents, a trilling note. దానికళబహువాగావున్నది it has a very pretty air. పెద్దదెయ్యెట శుభికికళవచ్చినది she is growing very pretty. The SC. explains కళ thus చంద్రబడశభాగ, ముప్పైకావలకాలము, తాళవ్రాణభేద | తాళమాన అష్టనిమిషకాల | షడశశంఖ్జాయాం శిల్పి కృతకర్షణి | అవ్యక్తమధురస్వనా | అంశమాత్రై | వర్షివిద్యాయాం | బలువు | శ్రీరజస్సు | కర్షణము | &c. &c. In the యోగశాస్త్రము or Mystic philosophy the words కళ, నాదము and చింతువు have a peculiar meaning. See notes on చింతువు, and on యోగశాస్త్రము.
 కల or కల (the *affix*) The participle of కలుగుట. See that verb. as బుద్ధి కల Sensible.
 కల * adj. Harmonious, sweet in sound as కలరవాకలితమేఖల a tinkling girdle. కలశ్వనము A warbling sound.
 కలక See కలుగుట.
 ఖలము * n. s. A thrashing floor. తంటకర్షణము.
 ఖలము * adj. Base, cruel, mischievous.
 కళము * The throat, the neck. గండ, గొంతు.
 కళంకము * n. s. A spot, mark, stain. Defamation, blemish. Hesitation, doubt. చిన్నము, నిందా, యనశచిత్తైము, కాలాయశులము. SC. In ABA. 3. 76. it is rendered కలుషమున్ను, దేశమున్ను.
 కలంక చేయుట v. a. To trouble, to afflict, to put in agitation, to disquiet, to disorder ; to foul water. M. 12. 3. 23.
 కలంకుట v. n. To be in trouble, grief, disorder, or confusion : to be turbid as water, to be embarrassed or dishevelled.
 ఘలంఘలలు * Ringing aloud. (anuk).
 కలంచుట v. a. To put in agitation, to make turbid : to embarrass. (causal of కలయుట) See కలచుట and కలంకుట.

కళంజము * The intoxicating drug called బంగా. A granary. The flesh of an animal that has been slain with a poisoned arrow. విషదిగ్ధశీలముఖాహతమాంశవిశేష.ః. SC.

కళంజు n. s. A weight of one pagoda and a half, used in weighing coral.

కలంతిక, కలంతే A small pitcher or jug like a tea pot కండివెంబు.

కలండుకు The gerund of కలుగుట, నన్ను కాపాడ కలండుకు (or కలండులకు) With a view to protecting me. కాకలండులకు (ad fiendum) that it might be done,

కలంబము Dissension, confusion. కృపాకలంబము family feuds, brawls = అలిగినవి, అలక.

కలక n. s. Trouble, perturbation: foulness: sin: lumbar rheumatism. Turbidity: కంటికలక, the disease called country sore eyes: ophthalmia. కలకనీళ్లు Turbid water. కలకపారిన Troubled, turbid. చెట్టుకలక a trench or bed round a tree? M. XII. 3. 247. కలక, శ్చంద్ర, పాశము, T. 3. 100. సాధ్యియై క్షేరుంకమది రచ్చే నేనికలకకానిరయంబురయంబునకానుక. As meaning అలక, BX. § 86. 13. మనంబున కలకదీరి, Swa. 3. 30. కామినికాంతులకలకదీరి The D, says, నీళ్లుకలకడముఅవిలత్వము.

కలకంఠము * n. s. The black cuckoo or linnet so called, from its "melodious note." కలకంఠి Sweet-voiced: i. e. A woman.

కలకండ Sugar candy.

కళకంబళము * n. s. The dewlap of a bull &c.

కలకలము * n. s. Buzz. confused sound.

కలకల adv. Aloud, కలకలనవుట to laugh heartily or aloud. శుకులకలకలధ్వని the loud notes of the birds.

కలకాలము * adv. Constantly, always, for ever.

కలక the infinitive of కలుగుట. Hence is formed the causal verb కలకజేయుట v. n. To do, make, form. See in the Grammar.

కలకరచెట్టు or గుంటకలకర ఆకు A herb called in Sanscrit the ఘృంకరాజము.

కలకల, adv. Tinkling or clankingly.

కలకలమునుట v. n. To rattle, to tinkle, to clang.

కళకళధ్వని * n. s. A gurgling sound.

కలకాసుక See కలుకాసుక.

కళకాయి A hussey; a ready witted sharp jade. A clever bold woman: a pair of tongs.

కలగించుట v. a. To stir, mix, mingle, confuse. R. 5. 275. లాడబెట్టుట|కలకబెట్టుట.

కలగుండ్లు n. s. Large stones, boulders. M. 6. 3. 65. R. 5. 313.

కలగుట v. n. To grieve, be troubled, disordered, embarrassed. To be dishevelled. To be in distress or broken. కండ్లుకలగినవి his eyes are red or inflamed. This is called country sore eyes.

కలగూర Wild herbs in general: forest herbs, "all spice." hodge podge. కలగూరకంఠ a medley, a mass of confusion.

కలగొట్టు n. s. The trumpet flower plant: called Bignonia chelonoides. Ainsl. 2. 272. The root and flowers are fragrant.

కలగొన Much. exceedingly. HD. 1. 1572. మిక్కిలి; పెండుగా In Kuslavo. D. page 93. కలగొన దొరగెడుకన్నీరుతోడ.

కళక్రామము * A large town: a market town.

కళక్రామి A man of the world. A shrewd man.

ఘళఘళ * adv. Aloud, ringingly.

కలచుట v. a. To trouble, disconcert, disorder, dishevel. To melt, or agitate with any passion.

కలజరి See కలిజేరు.

కలజుప్పి or కల్లుప్పి A species of జుప్పిచెట్టు.

కలదిల i. e. కలడు he is ఇల in the land. P. 3. 150.

కలడు "He is" (3rd. pers. sing. masc: aff: aor: of కలుగుట).—ఒకరాజుగలడు Once upon a time there was a king. అక్కడవకవర్తకుడు కలడు There is a merchant there.

కలత n. s. Trouble; perplexity. Dispute, squabble, Indisposition. Turbidity in water.

ఖలత * Wickedness, villainy, filthiness. W.

కలతశుడుట v. n. To dispute, squabble.

ఖలతి * adj. Bald, bald-headed. W.

కళక్రము. * n. s. neut A wife. కీర్తిలక్ష్మీకళక్రుడు he who is wedded to glory and prosperity. విశ్వంభరాకళక్రుడు ruler of the land.

కలదు or, కల్దు, "There is" నేరముగలదు "there is a fault" యంతఅన్యాయముకొక్కడనైనా కదా was there ever such injustice? ఆ సుప్పినాకుకలదు I used to suffer that pain. This is the irregular 3rd person neuter singular aorist of కలుగుట To accrue.

కలదౌతము* Plate. A precious metal: silver or gold.

కలన, or, కలనము * Making, effecting, (plu. కలనములు) చేయడము, కావించడము Dasav. 9. 416. వెలసిరగినవశ్యం గారకలనములను || ఆనగాకాతలంకారములను చేసుకొనుటలచేతను. Swa. 1. 17. ఇష్టమృష్టాన్న కలనశంతుష్టుజేసి | T. 3. 97. ఆతివలహృదయములారసి | రతికలన దేల్చిలేనికట్టియూతు || Dasav. VII. 363. శకరతికలన కళలంజీకరవి | ఆనగా రతిచేసుట చేత In the Lalito Pakhyan. X. 50. శదశ ద్యావశంకల్ప వికల్పకలనాత్తి కా Thou who hast perceptibility and imperceptibility, stability and change.

కలనము * ఆనగా తెలియదగిన | See on కలనము.
 కలన n. s. War, battle, combat.

కలత n. s. The materials for a house, or for a plough. Wood in general. A pile of wood. కలతవ రక్షము The timber trade. Trade in wood. వెదురుకలత (simply) bamboos. ఏరు కలత Things for ploughing ఇంటికలత the materials for a house.

కలతము n. s. Perfumes, scented paste used by women.

కలతడము. or కలువడము, or, కలవడము. A pennon or small flag. B. X. §. 53. రుక్మణీ కల్యాణముం || రచ్చులక్రంతలు రాజమాగంబులు, విభజి దేశంబులు విశేషములు || జేరిచందన క్షితోయంబులు, కలయంగజ్జితి కలవడములు | రమణీయవిభితోరణములుగట్టిరి. యిందుకు శ్రీ ఖగవతములోదశమమందువుండే మూలశ్లోకము || తురంశంకృష్ట శంకిక్తకూర్గరధ్యాచపిష్పధం | చిత్రధ్వజతాకాఖిస్తోరదైశ్చుసలం కృతం || M. 4. 5. 385. కలవడములుమణితోరణములుగట్టిరి || L. 2. 35. కల తడంబులతోటి ఘనతోరణములు || L. 22. 50. నలికిముగ్గులుబెట్టిరంగంబులను | కలవడంబులునింట్లగట్టిరితమకములుశన్ని || DRB. p. 550. కలవడంబులు డంబుగాచుట్టుకట్టి || HD. 2. 2950. కలవడంబులుగట్టి కాంచనదండ, కలితతాకలు గ్రంధుగానెత్తి || Pal. 356. పుష్పైన త్పురధము పునర దెప్పించికలువదాలెత్తించికన కమునమెరయ || Pal. 366. కలయదికలలోనకలు వదాలెత్తి మకరతోరణములుమరియునెత్తించి ||

కలతడబడుట v. n. To rush, pounce. ఆలకుబెట్టులి అరిగొన్న యట్లకలిశినా మెనలకలతడబడ్డ. కళకళ n. s. Violently (boiling.)

కళకళాదుట v. n. To boil violently.
 కలబంద n. s. The aloe-plant. కలబందగుంజు The pulp of the aloe. See గుంజు.

గలబరించుట v. a. To gargle, to rinse.
 గలబరించుట v. n. To grumble. కడుతుగలబరి శున్నది the belly grumbles.

కలబలుకుట To pronounce them together.
 కలబెట్టుట v. a. To tumble, to wze, grope or handle. To stir up. ఆశుంకరిమల్లిన్నియేలకల బెట్టుతున్నావు why do you stir the subject again.

కలభము * An elephant of thirty years old.
 కలచు A gap, or breach.

కలము * n. s. The finest sort of rice. కలముకర్పము * A swelling ear of corn : వరిపొట్టకరుకు : (to which poets compare కాలిపిక్తలు) : — కలముశుటెండుగలు A. 1. 85. ఆనగాయెండబోసినశున్నధాన్యము Sun-dried grain.

కలమరి * n. s. A sailor, or boatman. M. XII. 5. 566.

కలము n. s. A ship. (obsolete) M. 3. 4. (81. 94) B. X. 6. M. 7. 1. 51. In P. 2. 105 it is used as a phrase for a bear, భల్లకము so termed by the చెంచువాండ్లు. In Tamil twelve రూములు are called one కలము.

కలమయి As much as there is = కలమట్టుకు, భన్నుదాక, కలిగేలెక్క, M. 13. 5. 266.

కలయి Together : on all sides : all at once See కలియుట, of which this is the *Inf in A.* మూలకలయచూచె he attempted to join us.

కలయంపి n. s. Cow dung dissolved in water and sprinkled on the floors of houses. కల్లాశు.

కలయంబడుట. See కలియబడుట.

కలయత్రిశ్చుట v. a. To mix up, stir up From కలయిట.

కలయికలు Meeting, juncture, uniting. రతి, thus యిలశుకులచిత్రవృక్తులు కలయికల దెలిసిమెలగుకాంతలకెలమి H. 1. 151. కలయికలనారశెంబుల కులశితానతదెరిగి H. 2. 273.

కలయుట See—

కలరవము * A sweet note, warbling. See కల adj. Also a dove.

కళరవము ఆనగాకంఠధ్వని, The voice.

కలరూపు * The fact, the very thing, the truth. See కల.

గలరే "Are there" (such men in the world)?
 See కలగుట. Cuchel. 3. 11.
 కలవ, కలవపుష్పము plu. కలవలు. The iris, or
 fragrant blue water lily. The root is eaten.
 యెర్రకలవ the red species.
 కలవము See శిల్పము.
 కలవంట్కము n. s. Medley, a hodge podge, squab
 pye. Pudding, a made dish.
 కలవడము or కలువడము See కలశడము.
 కలవరము Confusion, puzzle.
 కలవరకంఠ A jumble.
 కలవరపోవుట To be thrown into confusion.
 కలవరించుట v. n. To babble. To have the night
 mare. To talk in sleep.
 కలవరింత n. s. Babbling. Talking in sleep.
 కళవళ or కళవళము Anxiety, distress, puzzle.
 See కళవళశుడుట v. n. To be agitated or an-
 xious.
 కళవళించుట To be confused. To be in amaze
 To be perplexed. To talk nonsense, babble.
 కలవాడు A rich man : one who hath. (See
 కలుగుట).
 కలవాళము (Tamil) Hire paid to labourers for
 thrashing the crop. (Obsolete).
 కలపింకము * A sparrow. చుటకె, డారపిచ్చుక, కలి
 ంకకె, కుంకటిముగ. SC.
 కలవింక A plant called ఆన్లుపుష్పిక. Q.
 కలవు They are : those things are. 3d pers. plu.
 neut. aor. of కలుగుట. M. XVI. 1. 154.
 కలశము * A vase, flaggon, or water pot: the
 gilt ornament on the pinnacle of a pagoda-tow-
 er: In palmistry, కలశరేఖలు certain lines in
 the palm of the hand A. 5. 31. కలశముకెట్టుట,
 or కలశస్థాపనముచేయుట the preliminary rite :
 solemnly placing a vase. కలశపూజ The adora-
 tion paid to that vessel : being the principal
 rite in all religious celebrations. కలశంబుని
 లువుట solemnly erecting the vase. Vish
 P. 8. 43.
 కలశాబ్ధి The ocean of milk. కలశాబ్ధిజ the god-
 dess Laxmi.
 కలశీశుడు * or కలశీశంభుడు * "Vase-born"
 An epithet of Agastya, who was born, like
 Orion, in a pot A. 5. 107. T. U. R. 5. 88.
 కలశుకొనుట See కలియుట.

కలశ్వనము * A melodious note.
 కలహము * n. s. A fight, contention, dispute.
 కలహంశ * The teal or some other species of
 drake.
 కలహంతరిత * Appeased (phrase regarding a
 wife who has been vexed.) శుభమువశ్యశ్యా
 త్రాశుమన్ని తాయాంనాయికాయాం S. C.
 కలహశనుడు * Quarrelsome : an epithet of Na-
 rada, as Mercury.
 కలహించుట * v. n. To fight, dispute.
 కళాచి or కళాచికా A sort of cup or bowl. A
 small metal box. A spitting pot.
 కలారుడు * A goldsmith.
 కళానిధి * An epithet of the moon.
 కలాశము * Ornaments. Assemblage. A pea-
 cock's tail : a quiver. కృష్ణకలాశముకట్టినాడు
 he wore the dress or played the character of
 Krishna. హోమక్రియాకలాశము the details
 of a sacrifice or solemn rite. కేశకలాశము am-
 ple tresses, fine hair. కలాపి * A peacock. నా
 గకలాశు the Pythian god: an epithet of Siva.
 హైదరుకలాశము, or, కలాశన Hyder's inva-
 sion : or inroad.
 కళావంతుడు * An artist : phrase for an actor or
 dancer. A cunning rogue. కళావతి * An act-
 ress P. 1. 62. A. 4. 36. కేశ్యుor plu కళావతులు.
 కళాశాస్త్రము * The Hindu "Art of love:" a
 dry pedantic treatise, partly on anatomy and
 temperaments. partly on medicine, seduc-
 tion, and magic, with much obscenity and no
 beauty. It is here noticed only because ex-
 tremely popular among the more ignorant
 Hindus. "Its mischievous tendency is wholly
 blunted by puzzleheaded dulness."
 కళాశము. A skin or hide. చర్మము. ఇర్రకళా
 శము i. e. కృష్ణజినము. కుక్కకళాశము Dogs
 and curs. Here it is an Anuk.
 కళాశంజలు * The grammatical phrase for a
 particular class of words. ఆంధ్రమందునకా
 రాంతములుకానిశబ్దములు. D.
 కళాసించుట. v. a. To toss the hide. చర్మమును
 విసురుట, అలవిహనటుడుశంభా తాండవంబు
 లనినటియించి కళాసించుగిరి. కేలెత్తికంకణా
 కృతులుభుజశేంద్రులాలత భద్రమణి మొగచిపై
 దోచు Navan P. 108.

కళాస్థానము * A nerve, ticklish part or seminal vessel. See కళక*.

కం Water wherein raw rice has been washed : it is kept until it ferments : and is used as an acid drink. శ్రువియ బెట్టినకడుగు. D.

కలింగము A proper name. Calinga. ' This name ' is applied in the Puranas to several places ' but it especially signifies a district on the Co- ' romandal coast, (see note on కరుషండలము) ' extending from below Cuttack to the vicini- ' ty of Madras : and is usually in the plural ' number, confounding the place with the ' people inhabiting it.' W.—This definition gives the name to the Telugu country : but the word కలింగ దేశము is not applied by the poets or learned natives, to the Andhra Desam (see ఆంధ్ర) : it seems to denote the Or- rissa (ఉత్తల) country. The Coromandel coast is called Kalinga, or Kling by the Malays :—and Marsden (Malay Dicty. page 265) says this is a name of the port Coringa (see కోరంగి) This I suppose is the real origin of the word. No Telugu poets excepting those of recent days mention the word Calinga : they sometimes style their hero కళింగభూశతి Lord of Kalinga : or, " a Telugu chieftain" See Krishna Raja Vij. 3. 76. &c. Some Sud- ras in the Ganjam district who wear the sa- cred thread (జండెము) are called కలింగులు Calingas. (—" కొడిసె చెట్టు, శ్రుచ్చ చెట్టు, కుంకు టిముగ, దేశభేదము SC.')

కలింగరాష్ట్రము * కడ్డు The plant that produces the febrifuge nut.

కలక A bud, a flame.

కళిక * A flame.

కలికము * n. s. Eyesalve.

కలికల adv. Aloud, audibly, shrilly : the same as కలకల.

కలికి A lady, a beauty. A charm or grace ; a pretty trick. plu. కలుకులు.

కలికి adj. Charming, lovely, pretty.

కలికి తనము n. s. Prettiness.

కలిగి See కలుగుట.

కలిగించుట. To cause.

కలిగించుట v. a. vide కలుగుట. The causal of కలుగుట.

కలిగొట్టు See —ల—

కలిజేరు or కలిజేరుశుల్లిక i. e. శునర్పవా Hog- weed. గుంటకలిజేరు or గుంటకలగర, or, శ్రు కరాజము The verbesina plant శుచ్చశుల్లిక గుంటకలిజేరాకు Eclipta erecta. Heyne.

కలితంపు. adj. Pretty, agreeable. కలితంపుగుబ్బి చన్దవతిగుత్తులు. పాక్షి జిగిపాన్న శుచ్చపాపం. Sunanda. 4. 18.

కలిత * Affix. Having, bearing, possessed of కడాకలితుడైన armed with a mace. అనేకబా తి కలితులకంటిని. అనగా నానాకులస్తులను చూస్తే.

కలితమైన * adj. Fallen, dropped. కలితముచేయు ట * v. a. To strain through a cloth.

కలితనము * n. s. కట్టిననము.

కలితవేషమున adv. Clashingly.

కలిదిలి n. s. Disorder. Confusion.

కలిమి n. s. plu. కలుములు Existence, being, hav- ing ; possession, resources, richness, wealth. చెలిమికలిమి riches of loving kindness. కలిమి గల Rich. The శ్రద్ధకలిమి the having faith. శాశముకలిమి the occurrence of a curse : the curse befalling him : his being cursed. కలిమి దండు n. s. A property tax.

కలిమెడు The measure of twelve తూములు.

కలియంబడుట See కలియబడుట.

కలియకట్టుట v. a. To bind in bundles, pack up.

కలియగలుపు Familiarity, affability. కలియగలు పు గావుండె Familiar, easy, affable.

కలియగూడుట v. a. To add up, sum together.

కలియలీయుట v. a. To buy over, to get him into their hands.

కలియతోలుకొనుట To drive off together. నాశ మవులను తనశువులతో కలియతోలుకొన్నాడు he mingled my cattle with his.

కలియశుండు, or, కలివిశుండు n. s. A kind of black berry.

కలియశుండుట v. n. to meddle with. To rush, fall (upon enemies). వాండ్లు మామీదకలియబ డారు they rushed upon us. To become en- tangled. The same as కలియుట v. n. అరుత శురులుగలయంబడుచు. B. 8. 157.

కలియబెట్టుట v. a. To mix, to hustle, to stir.

కలియబోసుట v. n. To mix, to pour out toge- ther. యాబీయముతో మట్టిబీయమును కలియబోసిరి they mixed bad grain with good.

కలియక n. s. Juncture, joining, copulation, connection. సంభోగము. az. వెలదిట్టటాహారీ వలశ్రువాల్లాశ్రువు కలియకీయ్యకమున్న కలియకీయ్య Her enticing eye made him enjoy the embrace before he enjoyed it. Bhadra. 3. 295.

కలియుగము * The Kali age : i. e. Modern times beginning from the Deluge. (See Mills Christa Sangita, Introd., Supplementary note.) W. Vish. Pur. lxxv. The present or Iron age యీ కలియుగమున " In these days : " in these hard times."

కలియుట v. a. To mix, to join, connect. See the v. n.

కలియుట v. n. To mix, join, mingle. To collect, assemble. To coalesce. To agree, correspond, match. To be included in, fall under. To set to work, begin to do. కవివరుడులేచిదిక్కులుకలయచూచి looking all round. దృష్టికలిసినప్పుడు when our eyes met. కోళ్లకలయకూసె The cocks crowed on all sides. ఆరణ్యమిలో కలిగినస్థలము a spot included in his land. ఆదారియిక్కడికలుస్తుంది that road comes in here, or, from this spot. శుభకూడినది the court is met : or is sitting. శుభకలిసినది, or శుభకలిసిపోయినది the assembly has broken up or adjourned : ఆడివినికలిసిపోయె he was lost in the forest (a bad phrase) ఆస్థానముకలిసిపోయినది the passage has turned up : గ్రంథములో కలుసుకొనిపోయినది the place is lost : I have lost the place in the book. నా స్రాశ్రుముకలిశేనుషుండు (a bad phrase) Should I meet with such good luck. కలుసుకొండి gather round the palankeen ; lit : Get together.

కలిపికాయ The fruit called calacca. A kind of black berry.

కలిపికలుఅనగాహోట్టు. OG.

కలివెనెట్టు The plant of a kind of black berry.

కలివెలశదుట To be confused.

కలిగిన. part. Joined, concerned in, implicated, connected, complicated. See కలియుట.

కలిగము * Error for కలశము.

కలిశేటట్టుగా adv. See కలియుట.

కలక n. s. Kindness, affection.

కలినము కలినకము, * n. s. A bridle, a bit. అశ్రువాపనకలినకాశ్వరయపై Parij. 4. 72.

కలు i. e. కల్లు Stone. కలుసొట a stone fort.

కలు for కల్లు Toddy.

కలు * Verily, surely.

కళుకు n. s. Harmony : Brilliancy. Bright, lucid glistering. Harmonious, melodious. కళుకు సొందకులగులుకు మైక్యుగ సాధి. T. 4. 144.

కళుకుబంగారుచాయ గాజులల్లినద్రోయ T.4. 81.

కలుకానుగు A species of sesamum.

కళుక్కుమనుట (anuk) వానికిమనసులోకళుక్కు మన్నది he started, was shocked, confounded, struck.

కలుగు n. s. A hole, a pit. A bulrush. A weed. Tares.

కలుగుండుట v. a. To be confused.

కలుగుండుశరతుట v. a. To put in confusion.

కలుగుండ్లు. Boulders, large stones. పెద్దరాళ్లు.

కలుగుదంతులు White reeds used as pens.

కలుగుట v. n. To live, exist. To BE. To happen, occur, be born. కలిగినాడు he is ; లేడు he is not. కలిగినది it exists. లేదు it is not. కలిగినచోట in a place where it is. లేనిచోట where it is not. లేనివాండ్లు people who were not there. అట్లాకలిగితే Should it be so. వకరాజుకలడు There was a certain king. వకపూరుకలదు there is (or was) a certain town. II. To be produced, found, gained, reached. It is connected with a Dative, and translated to have : thus To be born అతనికిపిల్లలుకలిగి children being born to him : after he had had four children ఆయనకుమేముకలక పూర్వమే Before we were born to him. III. To appertain, belong. యిల్లుగలవాడు he to whom the house belongs. IV. It is often translated To have. or To get, obtain. సొమ్ముగలవాడు one who has money. సొమ్ములేనివాడు one who has no money. చమురుగలదీశము A lamp that is supplied with oil. నామన్యాయము కలిగినది I got justice న్యాయము : కలక చేసుకొనెను he made out his claim సన్నగురించు న్యాయము కలక చేసినాడు he did me justice : he got me my rights. V. In the 3d person singular neuter Aorist, in the irregular forms కలదు, కల్దు it is rendered It is, it was, there was—Also the affirmative word yes. VI. Other phrases : used with an infinitive. అట్లా అనడము కన్దు it is usual to say so. (See on కాదు).

ఉనికి లిగవచ్చిరి they came about some business.

VII. కల, or కల the irregular participle (for కలిస) from this verb. It generally denotes having, holding. The negative is లేని. Examples. నాలుగుకాళ్లుగలగొడ్డు A beast that has four legs. కాళ్లులేని without legs. VIII. Or existence. Thus పూరిలోగలవాండ్లు the people who are in the town. పూర్ణిలేనివాండ్లు people who are not in the town. IX. Added to verbs it denotes can: and, (in the negative,) cannot. Thus వ్రాయకలడు he can write. వ్రాయలేడు or వ్రాయవాలడు he cannot write. అతనిచేతపడగలము we are doomed to fall into his hands. Thus అట్లామే ముచెల్లించకలవారముకాము we ought not (are not liable) to pay this money. యివ్వకలరాకలు the sum payable. X. It may be translated TO; thus ఆరాకలనునేనుచెల్లించకలవాడను And I am to pay the money. నేనుచేయంగలవిన్నకములు the request I am to make—which I am about to make: or, which I can make. Of this the negative may be రాని as చేయరానివిన్నకములు a request that cannot be made. XI. Various phrases: అతనికన్యాయముగలిగినది he met with injustice: రాకలరాకలు the money that can be realized: now to be collected. చాచిల్లండకలసాములు jewels that might prove to have been concealed వీరాదిగాగలరాజులు (RYD. 2060) these and other princes. XII. It sometimes is translated OF; చెందిం గారుగలశించి A bag of (or containing) money. తెలివిగలవాడు a man of sense. XIII. Or it may be rendered by ED; thus గురుకుల marked. రెండుతలలుగల two head-ed. యాభైయేండ్లుగలవాడు aged fifty: of fifty. సాముగల moni-ed wealthy. చెట్టవమ్మకల తెరగల్లె. Ellaya 2. 135. Tell me the whole story as it passed: as it is. XIV. Compare లేని, లేమి, కలిమి, and other words derived hence. ఏనకలను I exist. In M. 12. 6. 235. ఆ ఏనగలను సాకు నెవ్వరిపానిగా నాత్తడలకునన్నునట్టిపాని, నెందుగానగాన నెవ్వరివాడను గాననంగవలదే మాననియి||

కలుగొట్టు The trumpet flower or పాటలి also called కలుగొడ్డి.

కలుగొట్టాయి * n. s. A pair of tongs. A wit or genius: an expert, witty, shrewd, forward spirited woman or man. A minx, or shrew, a pert

girl, a petulant hussy. Compare గడుగుటవ రి గయాళి.

కలుగ్రాసుగు, అనగాకంపిల్లకవృక్షము. Q.—But compare గాసుగు.

ఘఘఘఘక్తు * (anuk) Tinklingly, aloud, audibly. B. 8. 420.

కలుచుట See—ల—

కలుజ n. s. Foulness, dirt, stuff, rubbish. A sluice, a flood gate. The rim or stone ledge of a wall, the stone facing.

కలుజువ్వి See జువ్వి.

ఖలుడు * n. s. A vile wretch, a sinner.

కలుశ్రు n. s. Mixture. Weeds. A mess of curds and butter-milk.

కలుశ్రుకోలుతనము or సంఘ Intimacy, friendship.

R. 5. 130. క|| వచ్చియటంబరిభ్రమించుచు అదభ్రహ్మవభావతి భ్రమవిలాసంబుల మించునర్తతిద్వల్లియుం బోతెయల్ల శిల్పి దెచ్చు కోలువలశ్రుకెలుశ్రు| కలుశ్రుగోలుతనంబులు శిలుశ్రుచునిట్లయె||

కలుశ్రుట v. a. (causal of కలయుట) To mix. To join, unite, include. To introduce, bring together, reconcile. To agitate, to trouble. Padma. 3. 14. మగలగలకు, అనగా మొగండ్లనుచలింప చేయను. To receive (into his family). చాన్నికులములోకలుశ్రుకొన్నారు they received or admitted her into the caste, అతన్నికలుశ్రుకొనియెం దరుఅయినారు Including him how many were there?

కలుమడుగు (from కల్లు) A pebbly brook. కలుములు plu. of కలిమి.

కలువ n. s. The water lily, or lotus.

కలువడము See—ల—

కలువము n. s. See ఖల్వము.

కలువరించుట See కలవరించుట.

కలువరేడు The moon, mythologically "the regent of the lily."

కలుచలము * Sin, foulness, impurity. Turbidity; muddiness.

కలుషము * adj. Foul, sinful. Turbid, muddy.

కలుషించుట * v. n. To be angry or intemperate.

కలుషించి wrathfully.

కలుషిక్యత్రము * adj. Foul, turbid, muddy. కుళ్ళోధకలుషిక్యత్రాంధుకం the earth infected by my

curse or labouring under it.

కలుసుకొనుట (mid: of కలియుట) v. a. and v. n. To meet, associate with, collect to unite together. శివారికలుసుకొండి Come round the pa-

lankeen. నన్ను కలుసుకోలేకపోయిరి They were unable to overtake me. వారిద్దరున్నవకటి గాక లుసుకొనిరి they united or leagued together.

గూచి or గదూచి, అనగా, బిచ్చుతీసె.

ఘోరిక * n. s. A parade, a place for military exercise. A. 2. 48. అనగాగరకీ.

కలశండు The fruit called Calacca.

కశేబరము * The body. A corpse.

కల్లము Foulness, impurity, sediment. A certain decoction of drugs used by convalescents.

కల్లమాత్ర Eyesalve. కల్ల ద్రవ్యములు drugs used in electuaries.

కల్లి The name of an ఆనతారము.

కల్లి n. s. Pretty. See కలికి.

కల్లితనము See కలికితనము.

కల్పము * An age. A religious rule. A code, or description of religious rites. A legend or pious tale. Thus ; పరలక్ష్మీవ్రతకల్పము The legend or book regarding this observance. A word (like ish, in blackish, whitish) denoting similarity. Thus కరకల్పము Like a hand. తటిశ్లవుమైన Vying with, or resembling, lightning. విద్యశ్లవుడు An almost scholar. బ్రహ్మ కల్పము a period extending to some thousand years.

కల్పకామ * See కల్పవృక్షము.

కల్పతరువు * or కల్పవృక్షము * The "Wishing tree" in the Hindu Paradise, that, grants every wish ; like the cornucopiæ. In Tantrica books this is a generic name for all trees that produce intoxicating liquor ; including the cocoanut, palm, and date tree : each of these trees being of use in manifold ways. (hence a cocoanut or palm tree is called కలిచుగకల్పవృక్షము.) The cocoanut is included among sacred trees because cocoanuts are daily offered in the temples. " In the Nicobar Isles, the " natives build their vessels, make the sails " and cordage, supply them with provisions " and necessaries and provide a cargo of ar- " rack, vinegar, oil, coarse sugar, cocoanuts, " cordage, black paint, and several inferior ar- " ticles for foreign markets, entirely from the " cocoanut tree." Forbes's Oriental Memoirs. Compare Ainslie 1. 78.

కల్పన * n. s. Fabrication, invention, fiction, ma-

chination. కల్పనచేయుట * or కల్పించుట * v. a. To make, fabricate, devise, excogitate, invent, or contrive, to produce, form, institute, restore to life. To enact a law.

కల్పక్షయము * or * కల్పాంతము The destruction of the world. The end of time.

కల్పించుట v. a. To fabricate, devise &c. To make, To pretend.

కల్పితము or కల్పితమైన * adj. Fraudulent. Fictitious ; made, formed of.

కల్పిడు * Similar to : equal to. అగ్నికల్పిడు He who is similar (in excellence) to the god of fire. M. XIII. 2. 332.

కల్పము * n. s. Sin, taint, dirt, uncleanness. Any impurity, such as pus : foulness. Disorder, remains of feverish symptoms.

కల్పారము * n. s. Particoloured, variegated colour.

కల్పము * The dawn. A. 5. 110. Toddy. కల్పపాలుడు * n. A toddy-drawer. శుభవాక్తు. D.

కల్పాట్లు Perils, troubles, scrapes, difficulties. For కల్లిపాటు.

కల్పాణము * n. s. Good fortune, weal. Prosperity, marriage. కల్పాణోత్సవము the high day, or anniversary celebrated at any temple being the god's wedding day. కల్పాణముంటువము a small chapel attached to a temple where the god is placed when celebrating the different festivals.

కల్పాణకట్టణము The town of Calyan which is to the Jangams what Kasi is to other Hindus. It is in the Nizam's country, 35 miles W. by S. from Beder.

కల్పాణి * (Vocative feminine.) O fortunate one.

కల్పలు plu. Convalescents.

కల్ల n. s. Untruth, falsehood, a lie.

గల్ల n. s. (K.) గండశ్శలము, చెక్కిలి the cheek. See Anirud. 2. 75.

గల్ల n. s. Phlegm.

కల్లము అనగాపాన్పు A couch or bed. Ila. 3. 135 and 168. ABA. 2. 392 రొండివేటు a blow on the haunch, in boxing.

కల్లము, కంటకల్లము A thrashing floor.

గల్లంతు n. s. Confusion, tumult, fray.

కల్లచ్చు A touchstone, or crucible. యిచ్చుచోనెరిగకల్లచ్చులనూ యిచ్చులనెరగానూనుయగ సాలియతడు| BD. 4. 127.

కల్లరసము Falseness : the being a liar.
 కల్లత్తు n. s. Confusion, tumult, fray.
 కల్లరి n. s. A liar, deceiver, rogue. A thief or marauder. కల్లరివేషమాని Assuming a false shape.
 కల్లరికత్తె n. s. A jilt, a deceitful girl.
 కలరీడు n. s. A liar a rogue.
 కల్లరుజు n. s. A kind of fish. See అరుజు.
 కల వెల్లెపారుట To flee, to scamper. BD. 4. 68.
 కల్లాన (Locative case of కల్లము) In the thrashing floor. A. 4. 14.
 కల్లాపి, or, —శ్రీ—Cowdung and water, sprinkled over the floor of a house ; or used as marks (See బరగడ) on heaps of grain.
 కల్లాశ్రీకత్తెలు Slave girls. (from కల్లాశ్రీ.)
 కల్లాలు n. s. An affix as ఆడకల్లాలు a poor woman ముండకల్లాలు a poor widow.
 కల్లి n. s. A fermented acid drink.
 కల్లి n. s. (Tamil) The plant called milk hedge. Euphorbia Tirucalli. Rox. 2. 470. జెముడు.
 కల్లిపాటు or కళవెళపాటు Agitation, tribulation, dilemma. Fright, alarm, horror. = విభ్రాంతి.
 కల్లియము, A bridle, or bit.
 కల్లిల్లి n. s. Fright, dilemma. కల్లిల్లిశుడుట Confusion. కల్లిసిల్లిపాటు Dilemma, confusion, boisterous gayety.
 కల్లు (gen. కల్లుయొక్క plural కండ్లు) Toddy : palm-wine : నారికేళకల్లు coconut toddy : తాటికల్లు palmyra juice : యాతకల్లు date tree toddy వేపకల్లు the drawn juice of the Vepa tree. అత్తికల్లు the juice of the అత్తి tree. కల్లురాయి White stone, free-stone—కావ్విరికల్లు. R. 2. 95. the nectar or juice of flowers.
 కల్లు (infl. కంటి plu. కండ్లు) n. s. A stone. Also a wheel : because formerly cart wheels were made of stone. మంచశ్రీకల్లు a particle of dew ఉప్పుకల్లు a crystal of salt. ని || ధానుశీతాంశులు బండికండ్లుగ జేసి (Kōtiswara § 13) The sun whose chariot wheels have rays for spokes.
 ఘల్లు, or గల్లుగల్లు (imit.) Tinglingly, ringingly, aloud. B. 8. 415. D. 4. 250. H. 2. 27.
 కల్లుపెంట A toddy shop, a dram shop.
 ఘల్లుమని Tumultuously, aloud. గల్లుమనివె There was a noise : or, a crash. ఆ చెంబుఘల్లుమనిశుడైది.
 గల్లె adj. Big, in calf, pregnant.
 కల్లె n. s. Thick phlegm, in spittle.

కల్లెము n. s. A bridle.
 కల్లెట్లు n. s. Difficulties, jobs, drudgery. కల్లెట్లకూరి n. s. A drudge, or patient labourer.
 కళడి (i. e. కస్తులలేడి) The bird called bastard florikin or stone-plover. Jerdon. No. 367.
 కల్లాలము * A surge, a billow. గృహకల్లాలము family turmoil, household affairs.
 కల్లాలవతి * An eddying stream : poetical phrase for a river R. 3. 39.
 కల్లాలిని * A flood, a stream. A river.
 కల్వ See కలువ and కలవ.
 కల్వము n. s. An apothecary's mortar (it is like an oval dish) in which drugs are rubbed with a muller.
 ఖల్లుటకము * A severe cough. Vish. P. 2. 143.
 కల్పడము n. s. See కలపడము A pennon or small flag. Sananda Gan. 2. 150. మగరాలజినసాల మగు పటిబులకల్పడములు మేల్కట్టుపాంతుమర జేసి.
 కల్పతోక దున్ను A buffalo with a bunchy tail.
 ఖల్వాటుడు * n. s. A bald headed man.
 కల్లారము * A red and fragrant water lily.
 కవ n. s. Couple, pair. కవలవారు Twins. కవలబిల్లు Twins. కన్నుగవ a pair of eyes. చన్గవ or చన్నుగవ a pair of breasts.
 కవకవ adv. Aloud కవకవనవ్వి laughing aloud. Dasav. 9. 256. చెవియొగ్గిననుకవ కివలుగొబుగు అన గాపాచురాయి పులుకులుపులుకును.
 కవచము * n. s. Armour. Panoply, a cover, a leather cover or case. The coating or sheathing of a boat. కవచముధరించిన Armed to the teeth. నారీకవచుడు one who is surrounded by women, begirt with females. మంత్రకవచము an amulet. A prayer or phylactery, for the safety of the body : each member being put under the protection of some one god or goddess.
 గవడచెట్టు The tree called కపర్ద. Q.
 గవడగొయ్య Confusion = గండ్రగోళము.
 కవణము n. s. See కబళము A bolus, a horse-ball. UH. 3. 11. చేరుడువియ్యాలకవణంశ్రీపేనుంగగములుగడల.
 గవడలు Glands, of the throat.
 కవనము * n. s. Poetry. Composition వానికికవనశక్తిలేదు he has no talents for composition.
 గవని A city-gate. A. 2. 33. గవనులు, గొనులుకోటవాకిళ్లు. OG.
 గవయము A wild ox. కారెడ్డు. H. 3. 9.
 కవయుట v. n. See—వి—.

కవర or కవరకాయ n. s. A *piece*, or *man*, at drafts.

కవరకొనుటచివరకుటలనితోస్తున్నది.

కవరులు n. s. Merchants, shopkeepers. The trading caste, or mercantile class.

కవర్ణాడుట To squabble.

కవళము An error for కబళము.

కవలవాడు A toddy drawer. See (కమల్లవాడు.)

కవలవారు Twin-infants. BD. 7. 1677.

కవాటము * A door.

కవాటుము * కవాటి * A "bull's eye;" a window.

కవాటివృక్షము * See శుచ్చకాయ and సాకురకాయ.

కవి * A poet. The bird called a water crow. Vasu. 3. 40. plural కవులు, or కాలు.

కవి A cavern or grotto Plural కవులు, or కాలు. Swa. 4. 79. R. 6. 10. నిదురారియొక్క కుకుకరము అనగావకకుక్క గుహలోచారబడి.

కవిడి A gate. A small fort.

కవిర * కవిత్వము * A poem, poetry. Composition.

కవిరి A city gate.

కవియుట v. a. To join with, be united to. To join in combat, rush upon, fall upon. To match each other, or fit. To catch, as fire నీరుకవిసియున్నదికావులె like fire under ashes.

కవిరి n. s. The sediment of boiled betel nut which is made up into కవిరియుండలు or balls. See also కాచు.

కవిరె n. s. Palm leaves prepared for writing accounts upon. చందకవిరె Local archives; the "great book" record book, or register.

కవిశములు A fragrant seed like anise.

కవిశన A cloth case, or cover.

కవిశ్వరుడు * A poet: (lit. a prince of bards.)

కవుంకలింతుట To embrace. See కాక—

కవుచిప్పలు Error for కవచిప్పలు.

కవురి A city gate.

కవేదనము * Research, enquiry=అన్వేషణము.

కవేపింతుట * v. a. To search, seek.

కవ్రాణము * n. s. Warmth, slight heat. adj. Warm, rather hot.

కవ్యము * The oblation to the spirit (manes) of the deceased.

కవ్యము * Vaccine or dairy product: what is produced by the cow; as milk, butter, ghee,

and urine. The flesh of the cow. See W. on Vish. p. 332.

కవ్వ n. s. A cowry or small shell used as money.

కవ్వము n. s. A churning staff. కవ్వపుకొండ a phrase for Mount Mandara.

కవ్వడి A Telugu name of Arjuna: it is of unknown origin. కవ్వడిచెలి "The friend of Arjuna." An epithet of Krishna.

కశ * కశము * A whip, a cord.

కశము A spring or fountain కశంకాలవ a canal dug from such a pit.

కశి See కసి.

కశికె or కసిక n. s. A spike or wooden point, a wedge, a hoe made of wood కసికరాయి a pointed stone గారకసిక గానాటివుండెను it pierced his heart, (See గార.)

కశిమలంకె See—సి—

కశేరుకము * The back bone.

కశేరుపు A kind of grass. Scirpus Kysoor. Rox. 1. 230.

కశ్యలము * Foulness, nastiness.

కషణము * A touchstone. Rubbing, trial, touch.

కషాయము * n. s. Concoction; decoction. Extract, or chemical tincture: infusion prepared by boiling or evaporation. Red ochre: a brown or yellowish red colour. కషాయంబరము cloth dyed with red chalk. Redness of eyes కుంకమాలకషాయము a hodge podge, medley, or concoction of languages. పిచ్చికకషాయము sparrows broth. కోడికషాయము chicken broth. కషాయముకాచుట * To decoct; to make an infusion కషాయమైన Decocted.

కషాయిత * adj. Red, reddish క్రోధకషాయిలలోచనుడు red eyed with rage.

కష్టము * Difficulty. Labour, fatigue, hardness, hardship. Affliction, plague, pest. *adj.* Hard, difficult, abominable, unfortunate. వానికికష్టము గావున్నది he is in difficulty, he is ill, he is in danger. వాడు అక్కడకుదిద్దినములువుండడముకష్టము He will (scarcely) *hardly* be there ten days. Interj. అయ్యోకష్టము Alas! కష్టపడుట To take pains, to labour, toil, exert or bestir himself.

కశి Asthma or shortwindedness.

కశిసాలు The minute seeds of the poppy plant. This is corrupted from the Arabic name *khāsh-khāsh*. Ainsl. 1. 326.

కశిటరులు Doves? (Hind. Gaster.)

కశటు n. s. Dirt. Foulness. Odour, gust, a gross or raw taste : nauseating flavour, rankness, as that of unrectified spirits or essences, కశటుపోయిన calmed, settled, seasoned, *rectified*, freed from this nauseating gust. కశటుపోతనీర్పూరు purified rosewater. కశటుపోవునుంగు rectified musk. Thus farmers store up manure, that time may temper it. కశటుపుచ్చినయుంగరంబు A polished gold ring.

కశమసల Eagerness, greediness. కశమసలం Greedily, eagerly, furiously.

కశరు n. s. Ill humour, sharp language, passionate language. Bad humours in the body. Offal : refuse of flesh. తిరస్కారము బిరాకు చీదర! నాలికశరు gale, a squall, storm. కశరులాడి a peevish woman.

కశరు adj. Unripe, raw. కశరు గాయల ప్రాద్దుగడువుచున్నాడు DRAy. 416.

కశరుట or కశరుకొనుట v. a. To scold—కొను, to bully, flout, or speak sharply.

కశపు or కశుపు n. s. Grass, straw, sweepings. వెంట.

కశపుకోడి A snipe, or beccasine. Ainsl. 1. 393. కశపుగువ్వ A sort of sparrow.

కసి n. s. Passion, revengeful spite, bitterness, spleen, ill blood, malice. Manuring land. కసిచేసి being eager after it (See note on మశుకుట.) కసి తీర గాచేసె he took his full or his full swing, he *wreaked* his lust, spleen, or passion. కసిని With spite, maliciously.

కసి adj. Raw, unripe, unfit for the knife=చచ్చి, తేక.

కసి n. s. Dregs of oil or melted butter.

కసిందచెట్టు See కసివింద A species of cassia ; or Senna. Rox. 1. 617. II. 342, 346.

కసిక or కశిక or కసికకోల A spike or wooden point, a wedge, a hoe or small spade made of wood.

కసింద A certain creeping plant. A. 6. 12. కొండకసింద the plant called Prickly Scopolia. Ains. 2. 200. కాశమదము మిరళు గాండ్ర.

కసికరాయి A pointed stone. వాడుచెప్పినమాటనా మనస్సులో గారకసిక గానాటివుండెను his words were fixed in my heart.

కసికందు A young one : a mere child : a simpleton కసికందులు The young, the young ones.

కసికోత, కసినికోత. Quarrel.

కసిక్తి (anuk) Splashingly, aloud.

కసికందుట v. n. or,—శు—To flag, tire, fade—a little కసికందిన బాహులతలతో with flagging arms. Tur. 4. 298. Ila. 4. 29. కసికందసి fresh. not at all red కసికందక Unfadingly, unweariedly. R. 4. 16. 5. 17.

కసి గాట్లు n. s. Slight bites, little wounds or marks made by birds pecking. కడబట్టికసి గాట్లు గాఢుబించు అస గాశుంహించినహింసక ఒక మెతుకు కొరుకును. she ate a little without relishing it. Radha. Samag. 2. 161.

కశి గాయ or—శు—An young or unripe fruit. కలలాం నైనను బాయక కలకాలమునున్నవిభుడె కసి గాయకు నైతలుచనచే నెనటన్నం Ila 3. 46. ఇక్కడకసి గాయఅస గాపసిసిల్ల అనిఉడలక్షణయా అధము a fruit Ila. 3. 146.

కసిచేయుట v. n. To be eager after, tend &c. See కసి.

అనిచేయుట To geld, cut, or emasculate. అనిచే శిసగుర్రము A gelding.

కసిని adv. Spitefully, maliciously. This is the ablative of కసి.

కసిబిసి n. s. Spite fury. క్రోధము. BD. 6. 121.

కసిమసను Eagerly. P. 4. 84. కసిమసనాకటఫలములు మెళుపుచు &c.

కసిమశింసి, or, కసిమశిని Furiously, crushingly, murderously. కసిమశింకుట, or,—శు—v. a. To cut to pieces, slay, torment.—సరుకుటతుంచుట, బాధించుట, విజృంభించి, చలరేగుట M. 9. 1. 261. BD. IV. 76. V. 722. 1141. HD. 1. 1010. R. 2. 11. సింగముకురంగశిమితింగసిమశింకాడుతెరంగున, నాశముచేతేతిరుగా, T. 5. 67.

కసివింద The cassia tree. A certain creeping plant కొండకసివింద the plant called Prickly Scopolia కాశమదము మిరళు గాండ్ర=.

కసిశము * Casisa A. 4. 10 is rendered నల్లనైన Black, dark. (H.) Martial vitriol : sulphate of iron : a red powder made of it. Copper colour. Manu 5. 54. A. 4. 10. రెంటమునల్లబురుసాకుట్టు. OG.

కశు A particle denoting "A little:" raw, young, unripe.—used only in composition : see the next words.

కశుకుట v. a. To pierce, వేడుకొనుమాటమరివిట్టుచెవులుగనలుశూరమునాటికసికనట్టైన నుల్లంబుకలిగివిట్టులిక. Navan. p. 172.

కసుండు A mere child, quite a child. Parij. 3. 44.
 కసుండుట See—సి—
 కసుండుడు A raw inexpert beginner.
 కసుగాయ See—సి—
 కసుమాలము Rubbish, offal. (For కశ్యలము) కసుమాలపు Vile, wretched, nasty. Kalahas. 3. 118. Pal. 228.
 కసురు See—సి—
 కసుపు See—సి—
 కసెము A pit of water, a fountain See కమాయము.
 కశ్యస * See కశ్యసాలు.
 కస్తు n. s. Nastiness, a rank smell adj. Nasty. కస్తుకంపు A stench, a nasty smell.
 కస్తురి * కస్తూరి * కస్తూరిక * Musk. The animal perfume so called. It is proverbial for blackness. The black spot or line in the forehead, formed of musk. కస్తూరితిలకము a beauty spot or patch of musk.
 కస్తూరికుమ్మ A fragrant species of larch. See కుమ్మ చెట్టు.
 కస్తూరిశుభ్రై A kind of flower క్రీరంకకస్తూరిశుభ్రైలు the pink species.
 కస్తూరిశుశువు A fragment kind of turmeric. Turmeric-coloured Zedoary. Ainslie.
 కస్తూమళ్లవీర A sort of cloth with lines forming squares.
 కుశ్యరము * adj. Gluttonous, voracious, devouring, destroying.
 కుశ్యరుడు * n. s. A glutton; he who slays. తిండిపోతు, నాశకుడు.) మురకుశ్యరుడు is Vanquisher of Mura M. 14. 1. 3. మదనకుశ్యరుడు The Amoricide, or slayer of Cupid. This is a perpetual epithet of Siva: particularly in Jangam books.
 కస్తాలము Error for కశ్యలము.
 కుశ్యము * n. s. A day. B. VII. 110.
 కహకహ adv. Hurra, Huzza, the battle shout. Audibly, with a crash, rushingly.
 కహనము * A wilderness, forest. లతాకహనము a thicket of boughs. కహన * adj. Wild, imperious. కహనాపూణము * A crowded market street.
 కహి n. s. Scorn, menace, bullying.
 కహిచేయుట To browbeat.
 కహ్వరము * n. s. A cave, a grotto, a cavern, a

recess in a forest. కకుశే, కుర్యరగుహాయం, కకుంజై, కహనై SC.
 కకుము * n. s. The armpit.
 కకుపాల * A scrip, wallet or pouch, used by religious mendicants=మడిసీంబి.
 కయీ * Party or side; as in politicks: an objection, opposition నక్షత్రకయీ the stellar system and నక్షత్రకుజకయీ the orbit of Mars. (Warren.)
 కమ్య or—ము—The barbican or enclosure between an outer and inner wall తొట్టికట్టు D. says చంక, మెండ్లిపోయినఅడివి, బంకు.

కా ఖా గా ఘా

Ka, Khā, Ga, Gha.
 కా (See క, and అగుట) or గా the adverbial sign కా is also a colloquial contraction for కాదా! కాదా! కానా &c.as వాడున్నాడుకా He is there I suppose so వాడువ్రాశినాడుకా you see he wrote it. Surely he wrote it ఆయెద్దుఅతనివికా వచ్చును perhaps the cattle are his నగదుగాయిచ్చినారు they paid it in silver.
 గా Added to nouns, the adverbial, affix, being the infinitive కా of అగుట To become. It is the same as (వి) అయి thus గాలిచల్లగాకొట్టుతుంది the breeze blows freshly. 2 as దూరమునుంచి చూచేయెండ మావులనిట్లుగా అగుచుఉత్పి Seen from afar, fierce heat looks like the sea. వాడుతానుగావచ్చెను, వాడుతానేయైవచ్చెను he came of himself or of his own accord. యేదారిగావచ్చినాడు by what road did he come. నాకుతండ్రిగావుండినాడు He was as good to me as my father. యారగావుండెను He was as master, i. e. he was master. So నాగురువుగావున్నాడు he is my teacher. Here it stands for అయి viz. నాగురువుఅయివున్నాడు he is my master. మూడుగాతెలుస్తుంది it seems to be three, looks like three. It is used in a very loose manner as వకవనిగావచ్చినాను I have come about a certain affair. పదిరమాలలువకగుడ్డగావుండినవి There were ten handkerchiefs in one piece. గుమిగావచ్చినారు They came in a crowd. వారికిమారుకలతగావుండెను there was [as] a quarrel between them and us.

అనేక సర్వాయములు గాపోతిని I went [as] many times I went often. శత యోజన ప్రమాణంబుగా కనక శైలంబుననుకరించు ప్రాసాదంబు A palace prodigious as 100 leagues of Meru. నల్ల గావు న్నుది it is black; lit: blackly స్నేహితము గావు న్నాడు he is friendly.

గా Added to verbs. యాపనికా గానే as soon as ever this is finished. చేరంగా on his arrival వాండ్లు మాట్లాడ గావస్తిని I came while they were conversing.

గా Is also a contraction for గదా q. v. as వచ్చిందివాడు గా It was he who came most likely or, I suppose, or, to be sure, or you know.

కాగా, or కాంగా, or కాంగానే, As soon as it was done. This is the Infinitive (in A) of అవుట To become.

కాంచనము * Gold. The చంపక tree కాంచనవల్లి a sprig of gold. కాంచనాంబరము * n. s. Tissue, gold cloth.

కాంచి * n. s. A woman's cestus, zone, or girdle: which in old times had small bells attached to it.

కాంచి * or కాంచీపురము * The city Canchi or Canchi varam; called in the maps Conjevaram near Madras. It is the Rome of Southern India, being proverbially sacred and glorious.

కాంచుట v. a. To see, view, look at, behold (metaphorically) To possess, enjoy: To have, obtain, receive, acquire శనుతి గాంచుట To receive applause. విద్య గాంచుమి Acquire thou learning. To bear, produce, bringforth, generate. శుతిని గాంచె she bore a son. (metaph) To wish, intend, long to do. ఈ గాంచి longing to give, desiring or intending to bestow. నెజ్జ కాంచుట To go to bed. T. 2. 119.

కాండము * Water, Opportunity, An arrow. A stem or stalk. A handle. A cluster or clump. A chapter or section, an observance or rite as కర్మ కాండము The doctrine of works, the required rites. ఊరు కాండంబు the thighs.

కాండశుటము * A screen or curtain, a tent wall.

ఖాండవము * The name of a grove sacred to Indra.

గాండివము See గాండీవము, which thus makes the middle syllable short for the sake of metre. M. 8. 3. 395.

గాండీవము * The name of a bow used by the hero Arjuna: any bow. గాండీవ మైన శబ్దము *

A jaw breaking word, a puzzle.

కాండ్ర See కాండ్రు.

కాండ్రదుమ్ములు Bulrushes, high grass.

కాండ్రించుట, గాండ్రించుట To hawk in clearing the throat; to retch, in vomiting వాడిముఖము గాండ్రించుకొన్నది his face is inflamed, or slightly swelled. గాండ్రించుకొన్న మొఖము a grim, gaunt face.

గాండ్లవాడు n. s. An oil monger.

గాండ్లు The plu. of గాడు.

కాంత * n. s. "The fair;" a lovely woman; a charmer, a lady.

కాంతము * See సూర్య కాంతము and చంద్ర కాంతము.

కాంతము * Pleasing, charming, lovely. Friendly = మ సాహార మెన.

కాంతారము * A wilderness, a wild. అడవి. It is used as an anuk to కరువు. thus కరువు కాంతారము pining and starving.

కాంతాశము n. s. Passionateness. వ్యాకులముమీద వచ్చే కోపము Irritation as of anger or the grief of anger. శ్రీల జైలంగు సత్వగుణ కీలతనిర్మలమూర్తివచ్చుమై | నీలరుచుల్ వహించితివినిమది లోహలనిల కాంకులి | లీల శ్రుకాశమాయెను భలీయను శ్రీయలమే | మంగ కాంతు తాశముదీచుకొమ్మునను దాల్చిన వేంకటభర్తకొల్పెదక | ఇతిరామానుజవిజయే ||

కాంతి * n. s. Brilliancy, lustre, hue. కన్కూరికాంతి నల్ల గనుండు Musk is of a black hue. చిత్ర కాంతులు variegated hues.

కాంతుడు * n. s. Lord, king, husband: a lover or sweet heart. లోక కాంతుడు God.

కాందిశీకము * Flight, running away. Putting to flight. కాందిశీకలు * Runaways. Those who fly.—భయకలిత కాందిశీకుడై * adj. Routed, flying. నిస్సారపడ్డవారై.

గాంధర్వవివాహము * A fairy-wedding. A love match, without the authority of parents; such as is common in Europe, but unknown in India in modern times. Literally, the loves of (గాంధర్వ) the angels; a woman's agreement with her seducer. It is in fact a fashionable phrase for seduction.

గాంధారము * A certain note in music.

గాంధార దేశము * The Candahar country.

గాంధారి * The wife of Dhrutarashtra and mother of Duryodhana, proverbially a Hussey: or Abigail. గాంధారిక భలు * A kind of ballads or ditties.

కాంబన శంఖ శంఖంబంధమైన Pertaining to a shell.

కాంబోదిరాగము * An adagio or carol ; it is a very pleasing air.

కాంభోజదేశము * The [country of Camboya.

కాంభోజి a sort of black silk. BD. 3. 115.

గాంధీర్యము Depth, grandeur. See on గాంధీరము.

కాంశ్ర్యము * Bell metal = కంచు.

కాంక్ష * n. s. Wish, desire, appetite.

కాంక్షించుట * v. a. To wish, desire, pray for.

కాంక్షితము * adj. Wished, desired.

కాక (So) be it. The 3rd person singular imperative of అగుట To be or become. అనినక అట్ల కాకయని అన గా చెప్పెటప్పటికి అట్లానే కానీయని On his observing thus, so be it, said I. అనుట యునట్ల కాకయనె on his saying so, so be it said he. కాకయేమి why should it not be so ? Be thou happy. thus నీవుసుఖము గానుండువు గాక O mayst thou be happy. వాండ్లుపోదురు గాక let them go ! Thus గాక added to an aorist forms an imperative, or optative or పోవరో కాక Probably they poured ; they must have poured.

కాక adv. Spitefully, through enmity. నామీద కాకయిచి చేశి నాడు He did this through ill will to me.

గాక affix, Except, besides, unless, but : యిదిగాక And besides this, further. కాకయేమి Why not ? కాకమరియేమి If not so what is it ? unless : ఊరికిలే గాక Unless it be found.

కాక n. s. Heat, warmth. Anger, harshness. Ill will, unkindness, fever. కాకల చెట్టుట To irritate. Gonorrhœa—as వానికి కాకతగిలింది he has got the clap, or caught a fever.

కాక adj. Hot, warm, angry. కాకకురుపులు eruptions caused by heat. కాకమాటలు harsh language.

కాకము * n. s. A crow. కాకతాళీయము * n. s. Chance, casualty, accident. " Like the crow and the palm fruit" A phrase denoting coincidence (అవిదర్శితసంభవము) : as a palm fruit falling just when a crow has alighted : and the fall is apparently caused by that accident. కాకతాళీయమైన adj. Sudden, opportune, unexpected (W.) కాకతాళీయవత్, or, కాకతీయన్యాయముగా Suddenly, casually, accidentally, తచేత కాకతాళీయమవిదర్శితసంభవం. Kalidasa.

కాకకుండము * A kind of trumpet.

కాకదృష్టి * See కాకాక్షిన్యాయము.

కాకపాల or కాకుపాల A herb used in venereal and scorbutic affections = వాతనారాయణకు. Asclepias, asthmatica : used as a substitute for ipecacuanha. Rox. 2. 33.

కాకపోవుట To fail. యిదికాకపోయింది This failed. Lit : it went without being.

కాకమరియేమి If it is not so what else is it ?

కాకమూరి n. s. Crows bane. The cocculus Indicus a strong narcotic poison (Ainslie.)

కాకర n. s. The creeping plant called Momordica Charantia. పొకాకర Mom. muricata. యిద్దకాకర the small leaved heart-pea : Cardiospermum halicacabum. Ainslie 2. 204. మెట్టుకాకర or momordica operculata. వెత్రికాకర the wild sort. See ఆగాకర.

కాకలారావము * A melodious sound. Navan 168.

కాకలి, కాకలిక * A trilling note or gentle warble. Melody.

కాకాక్షిన్యాయము * In logic. An argument (zeugma) that cuts both ways. The crow from its peculiar manner of squinting at any object is imagined by the Hindus to have but one visual orb ;—which changes from one side of the head to the other. This argument is also called అద్వంద్వమిద్విలి as a cat when perched on a division wall is as much in one house as it is in the other. A two faced argument. " Literally, The rule or law of the eyeball of crows. A Sanscrit phrase used in illustrating the applicability of one word in two or more senses ; or of one thing or two or more uses." &c. (Molesw.) See Colebr. on Mitacshara, p : 358. Borradailes Transl. of Vyavahara Mayūkha, page 53. note ; Beatties Moral Science §. 890. Commentators on Horace 1. Od. XV. 12. and 3. Od. XXIX. 44.

కాకి n. s. A crow, this word sometimes denotes depreciation as కాకిబంగారు false gold, tinsel. కాకివొండవీడు the wild cherry. కాకితెమ్మలు the worst sort of fits. దేశకాకి, or దేశమ్మకాకి a wandering wretch or vagrant. శ్రీమద్రకాకి a osprey. నీరుకాకి the water crow. యినకమ్మకాకి the giant vulture or king of the vultures మాలకాకి. A raven. బొంతకాకి The large Cormorant. Jerdon, No. 395.

కాకికలువగెడ్డ అన గా, అల్లిగెడ్డ.

కాకిచంపువీళ్లు See కాకమూరి Cocculus Indicus, a strong poison.

కాకిచాపు Apoplexy, sudden death.
 కాకిచిక్కలు A muscle or bivalve shell.
 కాకిచెన్నులు n. s. Fainting, epilepsy.
 కాకిచీపము * Frail : easily killed : that dies at a touch.
 కాకితము Paper : a card. ఆటకాకితాలు playing-cards. కాకితాలాట a game at cards.
 కాకితీర్ణు n. s. Fainting, epilepsy.
 కాకినాడ The village of Cocanada, north of Coringa.
 కాకిబంగారు n. s. False gold. Tinsel of brass leaf, glittering like gold. Perhaps it is so called from the coppery gloss on a crow's feather.
 కాకిబాతు n. s. The crow-duck. A brown species of wild duck.
 కాకిబుసకలు A species of జొన్నలు grain.
 కాకిమూర్చు Fainting, epilepsy.
 కాకిచెక్కలు The grain called millet.
 కాకిరేనిగువ్వ The Imperial pigeon. Jerdon. No. 284.
 కాకివెదురు A reed.
 కాకిసోమాల Fainting, epilepsy.
 కాకు or గాకు n. s. Confusion. Vasu. IV. 14. గాలిరజోవ్యాప్తి గాకు జేసి, అన గావాయుదేవుని యొక్క శురగవ్యాప్తి నాక్రమించియనియున్న ఆత నిరాజనవ్యాప్తినిభ్రష్టుచేసి యనియున్న అర్థము. కాకుచేయుట v. a. To throw into confusion. To outvie or outshine. కాకుకుడుట v. n. To be troubled, or startled, or to be in confusion. T. 4. 153. కాకుకురచుట To throw into confusion. చీకటికాటుక పిట్టలుకాకుకుడుట ఖాళీ రండు కర జాలకమువలనీకనిగుడింపు తారలువ్యాకులతందారె ఖగములగుట భీతి. T. 4. 153.
 కాకున్న Or else. Were it not so.
 కాకుపాల A plant named Zizyphus Trinervius. Ainslie 2. 69.
 కాకోదరము * n. s. Snake, serpent.
 కాకోలము * (అన గాబొంతకాకి) A raven.
 గాక See కాగా.
 కాగడ; or;—డా A torch, a lighted wisp. కుండ లోపెట్టిన కాగడావత్తి a dark lantern. This denotes "Hiding his lamp under a bushel."
 కాగల Practicable, possible, likely. See on అగుట and on కల.
 కాగా Because, seeing that. నాబుదికియిట్లాతో న్నుందికాగా this being my opinion. తమరు కా గాయిదిగానింది this has been effected through

you indeed. The same as అయ్యేటట్టుగా...కర మాశ్చర్యముగాక To their great astonishment.
 కాగానె (the same, with the intensive affix E, thus) ఆపెండ్లికాగానే as soon as ever the marriage was over. ఆశీసుయములోతమరుచెయ్యి యిచ్చినారు కాగానే ప్రాణములప్పినది I owe my life to your aid.
 కాగితము, కాగడము Paper, a card. ఆటకాగితము a playing-card.
 కాగిలి Error For కాగిలి.
 కాగిల The Stickleback fish. Gasterosteous aculeatus.
 కాకు n. s. A boiler, a kettle, a jar.
 కాకుట v. n. To be heated (as the earth with sunshine) To boil, simmer, to grow hot, be feverish. To grieve, pine, be in trouble, or sorrow. కన్న మోహంబున గ్రాగుచునీకు To thee who burnest with maternal love. తేనీళ్లు కాగినది the tea is made.
 కాచ A modesty-piece. A more decent word for గోబి.
 కాచము* గాజు Glass. P. 1. 586. కాచకటకము, నల్ల గాజు A bracelet of glass A. 5. 130.
 కాచి or కాచిచెట్టు A herb with a small lilac flower, and black berries: it is used in coughs. One kind is నల్ల కాచి the other is యెర్రకాచి H. 4. 12.
 కాచికోలు n. s. Rescuc, saving. రక్షణము. M. 7. 4. 152.
 కాచు n. s. Catechu: which is a drug eaten with betel nut. It is the inspissated juice of the చంద్రచెట్టు or ఖదిరము.
 కాచుట v. a. To boil; to heat, to warm. ఆపూ రంతాకాచివడపోశి నాడు lit: he has boiled and strained off the town; i. e. he has a perfect mastery of it: he is at home there, తేనీళ్లుకాచుట To make tea. బెల్లముకాచడము sugar baking. రాత్రి అంతా వారికి కాచడముకట్టడముతోనరిపా యినది the whole night was passed in fomenting and binding up their limbs.
 కాచుట v. a. (of which the Root in A is కాచ q. v.) To guard, keep, watch, tend, protect, take care of. To nourish. To spare, have mercy on, forgive, excuse. To keep off. శుభవులు కాచడము to herd or tending cattle. శుభవులు కాచేవాడు a cow herd. రాత్రి అంతానిద్ర గాచి నాడు he kept awake all night. నన్నుకాచేదిక్కు లేదు I have no body who cares for me. నేను

అట్లాచేశిసట్టయిలేసన్ను కాయబోకండి have no mercy on me if I have done so. సాయకాచుట. HD. 2. 1031.

కాచుట v. n. To be hot, to shine, as the sun or moon. To be hot as fever. To wait, dangle in attendance. నాకుజ్వరముకాచింది I had the fever on me. కొంచముజ్వరముకాస్తుంది there is a little fever. చలికాచుకొనుట To bask or sit by the fire side, or to warm himself. పిల్లియెండలోచలికాచుకుంటూవుండెను. The cat was basking in the sun. యెండకాస్తున్నది there is sunshine. ఆచింతచెట్టుకాయడములేదు that tamarind tree does not bear. ఆతనివడ్డమూడుయేండ్లుకాచుకొనివుంటిని I was in attendance on him for three years.

కాచుకొనుట v. a. To guard &c. See కాచుట v. a. and v. n.

కాచేయుట a causal of అగుట q. v. To realize or effect. To celebrate or perform (a ceremony).

గాజు n. s. Glass; any vitrified substance as china ware or a bracelet; which is made of glass black as jet. Hence Blackness. బంగారు గాజులు Bracelets made of gold. Various kinds of bracelets are called నొల్ల గాజులు, యాడిగే గాజులు, మెలిగాజులు, కురకగాజులు, and లక్కచుట్టే గాజులు which are scarlet. A widow may wear gold bracelets but not glass ones. These are worn only by married women and by dancing girls; who are bound by no rules. గాజులు The wards of a lock.

గాజకపైరలు A certain sort of grain. H. 4.156.

గాజనీలము An artificial sapphire. Also, deep blue or black. NH. 5. 46.

గాజొయ్య A crawfish or large prawn.

గాజపారుట v. n. To blacken or turn black (nigrescere.)

గాజవ్వు n. s. Dross of a glass work, scoriae.

గాజరాయి A fossil, or glassy stone. Jet.

గాజలవాండ్లు A certain caste who deal in glass bracelets.

గాజె See గాడె.

కాజేయుట v. a. To accomplish, finish, bring about, effect, carry through, expend, exhaust. make an end of, kill. To execute (an order) to effect. సాధించుట To get through, expend, spend. భోజనముకాచేసినాడు he dined or made a meal. మంత్రశ్రుష్టముకాచేసి offering flowers solemnly to the god.

కాట (Locative of కాడు) in a cemetery. (Locative of కాడి) on an yoke.

కాటమరాజు A rustic divinity like Silenus, worshipped by shepherds. See కాట్రేడు.

గాటము n. s. (చురుకు, భూతృష్ణ. OG.) difficulty, severity, hardness. C.

గాటము adj. Thick, hard, strong, tight. మిక్కిలమయిన, చురుకైన.

కాటకము Scarcity, famine.

గాటశు or గాటంశు Thick, hard, strong, tight.

కాటా Scales for large weights.

కాటి See కాడి.

ఘాటించుట To be violent ?

కాటిక See కాటుక.

కాటికె See కాటుక.

కాటిపాతుడు A cowherd. కాటిపాతుడుశుని గాచుచునుండ. BD. 4. 157.

కాటిపాతులవాడు A juggler, a conjurer హస్తలాఘవముచేసేవాడు. D.

కాటు n. s. A bite, notch, cut, scar.

గాటు The beazle of a ring: the notch to hold the stone.

ఘాటు Strength, virulence, potency of poison, or of liquor. Pungency, acidity, as of pepper.

ఘాటుపొగాకు Strong tobacco.

కాటుక n. s. Lampblack. Mildew in grain. Eyesalve, or sulphuret of antimony. Collyrium, a paste made of lampblack and oil and applied to the eyes to increase their brilliancy. T. 4. 144. G. 4. 199. It is also considered to assist in conjuring and giving second sight. (=అంజనము.) In painting, కాటుక is bistre, dark brown.

లక్ష్మీ కాటుకలు A species of grain. మందుకాటుక Love powders, or eyesalve. భూతకాటుక Magic powders. కాటుకవలెనూరినాడు he beat it to the consistence of paste. గుడ్లకుకాటుకవెట్టినట్టుగా Like a lamp under a bushel.

కాటుక adj. Dark, deep in colour, but distinct from నల్ల black. Thus కాటుకచుచ్చు dark green. విడిచుచ్చు light green. కాటుకకన్నులు Bright black eyes.

కాటుకపిట్ట A wagtail: See జిట్టంగి and దాశరిపిట్ట.

కాటుకరాయి Sulphuret of antimony. See కాటుక.

కాటుకరేకులపొడ or శులిపెంజర A certain venomous snake. The Telugu name "Kātuca" is used in all English books on serpents.

కాటుపెట్టు v. a. To notch, cut, open.

కాటుపోవుట To be signed or burnt as milk or food. To be smoked.

కాటువాసన A smoky signed smell.

కాతేరి Cātēri; A forest goddess; whose power lies in inflicting diarrhoea.

కాట్రుగడ A bound hedge round a town.

కాట్రేడు i. e. కాటిరేడు The "king of the cemetery." A certain fiend or vampire.

కాట్రేడుకోక A sort of red petticoat, with black stripes, worn by pregnant women in the odd months.

కాట్రేణి A certain forest goddess demon. Titania. కాట్రేణిపూజ the worship of this fiend, with drunkenness, is described in Kalahas. M. 3. 43.

కాట్లాట n. s. Fighting, contention.

కాట్లాడుట v. n. To fight together, wrangle.

కాడ n. s. Stem, stalk, shoot, handle, shaft. In A. 4. 292. it is used for బాణము, an arrow.

కాడ affix, for కడ q. v. At. Near, by. యింటికాడ at home, at his house. తలయంటుకాడితడవు, అనగాతల అంటుకొనేహోటివిలంబము. A. 6. 94. నూటపదిహేనుకాడనుంచి మొదలుపెట్టు "Begin at No. 115." This is a defective noun having no nominative. The word కడ is applied to all genders but కాడ only to neuter nouns. (dative కాడికి.) State, condition rate. Thus వానియిల్లుయాకాడికివచ్చింది To such a state is his family reduced. పదికాడికి at the rate of ten, as much as ten. యీగుడ్డయేకాడికియస్తావు at what rate do you sell this cloth. రూపాయకాడికి అమ్మినాడు he sold it for a rupee. వాడుఅట్లాచెప్పినకాడికి upon his saying so.

కాడారంబము Dry cultivation. See నీరారంబము and మాగాణి.

కాడి (gen. కాటి, loc కాట. plu. కాండ్లు) A yoke కాడిగట్టు the ridge between two fields.

గాడి n. s. A drinking trough or manger, a ditch, a groove: గాడినుయ్యి a well that is provided with a trough for watering cattle. A trough well. గాడిపొయ్యి A kitchen range: being a trench containing fire under a line of places for pots.

గాడిగడగపోయె He is ruined, upset, done.

గాడిచనుట v. a. To enter, go through, penetrate.

గాడిదె n. s. An ass. This word is applied to some plants (like dog in English) means Wild, or inferior; as గాడిదవేళ the worthless kind of

vepa. గాడిదెగడపాకు a certain herb used in medicine. గాడిదెకాళ్లు adj. Bandy-legged.

గాడిదెగడ్డశర The gaudy birth-wort, or aristolochia bracteata; a fetid bitter plant used in medicine. See గడ్డశర.

గాడిదెశులి The hyæna, also called దుమ్ములగొండి, కొనకగండి, or శివం.

గాడిపారుట v. a. To pierce through, to penetrate.

గాడివేళ The wild వేళ tree. From కాడు a wild. కాడు or గాడు or వాడు n. s. He, that man. A man.

బ్రహ్మవ్రాతకాడు God is the writer of our destiny. సొగుసుకాడు a pretty fellow. వేషగాడు a masker. ఒకగాడు a person, one, somebody. This is a common appellation, added to names, denoting meanness: thus అబ్బిగాడు, సుబ్బిగాడు. as in English, a fellow named so and so. It is also part of the names of some animals as యిబ్బందిగాడు a leopard. బావురుగాడు a he cat. పశులపాలికాడు the bird called a martin.

కాడు, infl. కాటి A forest, a wilderness. కాడుశుడి i. e. అడవినిబడి lost in the forest.

కాడు n. s. infl. కాటి A funeral pile; a burying ground, or cemetery. కాటికికాళ్లుజూచుకొనివున్నాడు, or, he has one foot in the grave. In A. 6. 11. కాడుశుడుట is rendered కనుచెడరుట, నీకాకుశుడుట, కాటిరేడు The "prince of cemeteries:" the name of a certain fiend worshipped by pariahs.

గాడు n. s. Lust, silly whim. Vice or longing, rage. Hankering. Prank, caprice, proneness, gust, itch. నీకేమిగాడుశుట్టింది What devil drove you to do this? What possessed you to do this? గాడుదుర్విటుడు the lustful libertine. గాడుగల adj. Prurient, eager, rank, prone, agog, vicious.

గాడుట v. a. To enter, penetrate, go through, pierce, transfix. నాటుట A. 3. 37. & A. 1. 66. BRK. 510. To pierce or pinch with the finger nails. Surabh. 1. 97.

గాడుశులి, గాడ్పు, n. s. Wind: a breeze. వడగాడ్పు Land wind, Sirocco, hot blast. A. 5. 131. మొండగాడ్పు burning heat of the sun.

గాఢము * Extreme, much. గాఢాలింగనము * A close embrace. గాఢాంధకారము pitch darkness. గాఢమోహము strong love.

కాణము * adj. One eyed. కాణవరాలుము or కాణవరాలకము A broken shell. A worthless fragment. = గుడిగవ్వ Chr. 3. 58.

కాణము n. s. The one eyed creature, i. e. a crow : which is imagined to have only one eye : this arises from the squinting or peering way in which it looks at any object.

ఖాణము n. s. Food. Provender, fodder. Grass. గ్రాణము, కశుపున్ను. Ila. 3. 79. కండనకైరల ఖాణంబుంచు సోయించుదో. M. 12. 2. 303. కోటకే మరకెత్తుడు బాటింబిడియు ఖాణంబుగొలుచును. M.VII.3.170. మునుదివ్యాశ్రీబలంబున బ్రయించిన నీరువలన సీంభూతంబై యొసరిన ఖాణము సేసెను.

కాణాచి (Tamil) Inherited right or right of possession. = మిరాసి. A hereditary right : particularly that of enjoying a certain office : or land.

కాణాదమ * Logic.

గాణాపత్యము * The worship of Ganapati.

కాణి The fraction called 1/16 : or, one quarter of a sixteenth ciphered thus కా. A measure of land about an acre. కాణిమందంకోటిదుఃఖము The smallest folly may cause much trouble.

కాణికి See కాడికి.

కాణియాచి (Tamil) An inherited right.

కాణ్నించుట To hawk (in spitting.) See గాండ్రించుట. [C. 5. 124.

కాత is the Tadbh of కాంత, according to Appa.

ఖాతము * or ఘాతము * n. s. A hollow, cavern, pit. దేవఖాతము a natural cavern; as being formed by God.

గాత * See note on కాక గాత for which this is contracted. A precativè particle. Therefore. See గనుక.

ఘాతము * n. s. Killing, murdering, slaughter, a blow or stroke. A square reservoir for water.

ఘాతకబుద్ధి * n. s. A murderous intent. ఘాత

కారి * or ఘాతకుడు * n. s. A murderer, a villain, a destroyer, wretch.

కాతరము * adj. Frightened, perplexed. కాతరనేత్రి, or కాతరనేత్ర * Timid-eyed : a maiden.

ఘాతశూలము, or ఖాతశూలము, * n. s. A blunder, a solecism, a paradox. Discrepancy, incompatibility, a hitch. Literally, disappointment in placing a beam : which cannot rest on two pillars unless they stand opposite one another. యిందువల్ల ఖాతశూలము సీంభూతంబుననే లేదు This broke no squares, did not prove inconvenient. ఖాతశూలము లేని Natural, obvious, right.

గాతాము A pit, a hole. బొక్క.

కాతాశము (K.) Rashness, hastiness, passion.

కాతాశము గాదు i. e. కోతుము చేత కాదు P.3.299.

ఘాతి * or ఘాతిని n. s. A murderess.

గాతి n. s. Food, subsistence? గ్రాము, బత్తెము? Valeswara, 3. 47. పాతముల కెల్ల సుడిగట్టు పాయకెత్తుడు శ్వేతుడిరితి లంజయ గాతికొరకు.

గాతు, అనగా కాచుదును రక్షింతును. See కాచుట. Chenn. 4. 129.

ఘాతుకము * n. s. Cruelty, ferocity, murder. adj. Mischievous, hurtful, cruel, savage, violent, ferocious. ఘాతుకుడు or, ఘాతుకుడు, * n. s. A murderer, villain, evildoer.

కాత్యాయని * A name of Parvati. A sort of nun.

గాత్రము * The body, A member, a limb, a part.

గాత్రసంకోచి * Contractile, drawing itself up, as an animal before making a spring.

గాథ * A hymn, a legend, verse or stanza.

గాదము Knot grass that infests field of dry grain.

గాదంబ, అనగా మొగిలి The tree called Pandanus Odoratissima. The flowers are yellow. Rottler.

కాదంబము * n. s. See కలహంశి.

కాదంబరి * n. s. Wine. A certain timber tree : still known by this name in Ceylon.

కాదంబిని * A line of clouds మేఘశంక్తి.

కాదనుట v. a. To deny, refuse, reject, forbid to do.

కాదాచిత్తము * Scarcity, rareness, See కదాచిత్.

కాదాచిత్తమయిన Unusual, infrequent.

గాది n. s. A cushion or pad : a throne : a pin-cushion.

ఖాదితము * adj. Eaten.

గాదియ A hamper for corn : a great basket built in a house. [OG.

గాదిలి n. s. Love, affection. = కూరిమి, చుట్టము.

గాదిలి adj. Loving, affectionate beloved, dear.

కాదు 1. It is not (so) It is not possible. It is out of question. This is the negative aorist of

అవుట, being opposed to యెను or అవును i. e. yes, it is (such) being the negative of quality.

అదిమంచికాదిదు It is not good. అవునాకాదా Yes or no ? 2. Placed absolutely (or without an adjective) it adverts to an understood adjective,

as యాయెండచేత పైరుకాదు The crop is not (prosperous) on account of the heat. యది

వకడనికాదు This is not (proper) behaviour.

యాశునికాదు This is out of the question : it is impracticable. ఇదికాదు It is vile, it is wicked. వాండ్రనుపిల్లినే గానికాదన్నాడు he said nothing could be done unless they were invited. It is absolutely necessary to call them. కాదనుట To disapprove; to say it is not right. ఆయిల్లునా వుంటికికాదు That house does not agree with my health. 3. Joined with two datives it implies mutuality, as వానికినాకు కాదు It is not (at peace) between him and me. He and I do not agree. 4. It sometimes is a strong form of condemnation or reproach, as యదివకరాజ్యముకాదు This is a wretched place : lit : it is no country : it does not deserve the name of a country. నన్నుకాదన్నారు They refused me, condemned me.

కాదె or కాదే See కాదు.

గాదె A large high basket or hutch for storing grain. A. 6. 12 M. Stri. 2. 81.

కాదేని If it is not so. BD. 6. 50.

ఖాద్యము * Viands, food, victuals. భక్ష్యము.

ఖాద్యము * adj. Eatable, edible.

కాద్రవేయులు * Serpents : as being "the children of Cadruva."

గాధ * n. s. Tale, story, puzzle, intricacy. గాధ గాపుండే Intricate, puzzling.

గాధ * adj. Shallow.

గాధిశుకుడు * గాధేయుడు Viswamitra, as being the son of Gadhi.

కాన or కానక adv. Then, therefore.

గాన or కాన A forest, a wild. ND. 3. 771.

గానము * Song, tune, music.

కానంక When beholding it : of కానుట. = సూ

సేటప్పటికి = చూడ గాను.

గానక An oil mill; చెరుకు గానక a sugar-cane mill. See—ను—.

కానము A forest.

కాననె Therefore. An intensive of కాన q. v.

కానబడుట v. n. To appear, seem &c. See కానుట. చచ్చిడికానబడలేదు. I did not recognize his voice.

కానమి Oversight. The not seeing. (neg. noun of కానుట.)

కాని See కాణి.

కాని (neg. pl of అగుట) Which cannot be done. కానికనికయేలవోరాదుతావు why do you fret yourself for that which cannot be effected? రాజుకానివాడు One who is not a king.

కారగాని useless. చేతగాని unhandy, awk-

ward. అనుముకానివేళ at an unfit time. a time when we are in adversity.

కాని adj. Bad, vile, envious. కానిగుణము a vile temper, కానికులము a low caste. కానివాడు an enemy. కానికనిక a vile act. కానిసడక bad or improper conduct.

గాని or కాని (conjunction) but, unless. Either, or, save, except. "And not," nor. Nay, indeed, rather. Before, ere, or ever, It is also a precatative particle as "mayest thou." జాబి

యొక్కటియెకాని శుభలకుశుభులు విశుభలకుపదచేసెప్పె పశుభయెల్ల విరహిణియెకాని ధరణిపై వివిధజనులు సంతసములూండ నెననీంతవేళ|| (Sundanda Parinyam, IV. 22) "In spring the earth is adorned with all flowers in profusion save the jasmine. Spring rejoices the hearts of all living beings save the love-lorn maid."

ఆలుమగనిమాలు కడ్డంబువచ్చెనా! యాలుగాదది వానివ్రాలుగాని. (Vema) Does a wife oppose her husband? She is not his mate but his fate. యింతేగానినేనేమెరగను I know nothing but this. నీకుగానిఅతనికి శెలవుయిచ్చినారుకారు They gave leave to you, but not to him.

యిదియేమోకాని I cannot tell what this may be. I could not conceive what it was. నన్నుచంఱినాగాని though he slay me. Note—In every passage గాని is the final word.

అదిగానియిదిగాని either that or this. వీడుసోమశుకుండుగాని గురుసూనుడుకాదు Vish P. VI. 58. He is the child of Chandra and not that of Vrihaspati. లెక్కలుగానిలేకుండావకరిమాటగానివిసకుండాలేవిపోయినాడు He would not even produce his accounts; nor so much as listen to any one. ఇదిమిక్కిలిరహస్యమైనగానియనాకుదెలుపుBrihan Naradiyam VI. 147. though that be a great secret, declare it to me. ఆశునివదిసములకుగానికాదు That cannot be finished but in ten days. కత్తిగానివేరే ఆయుధములేదు There was no weapon but a sword. లేవుగానిరాదు he will not come here before to-morrow. ఉద్యోగమువిక్కుననే అపేక్షుతుంటేగానినేను అక్కడవుండను I would not have remained there had I not hoped to gain employment. యదిఅతనిచేతగాని మరివుకనిచేతకాదు He alone can do it and no one else can. అతనివల్లగానియాశునిచక్కవడదు This can be settled but by him : or It can be done by him alone. Were it not for him it could not be

done. ఎల్లవిషముల నినువనియించి గానిశురకినరుగము గావున For I will not return *without* slaying thee. చలముపూనితివే మొకాని perhaps you feel ill will. The particle ఏనే q. v. is sometimes prefixed as అతడువస్తేనే గానియావనికానేరదు Unless he comes we cannot effect this. అట్లావుంటేనే గాని Unless it be so.

కాని (for కాని, i. e. కానిమ్ము, కానింది) Let it be done. Be it so. Never mind. Very well. ఆశనిమందరకాని Let that be done first. నీయబ్బతోచెప్పితానుకాని Never mind, I shall tell your father. కాని కానివ్వరాని కావరమణతు Very well, never mind I will crush your pride. From కాక (i. e. అగుట) and ఈ (i. e. యిచ్చుట) (to give or permit.)

కానితనము Enmity.

కానినడు * అన గాఅవివాహితక న్యాశుత్రుడు.

కానిమి n. s. Check, restraint (కా being; ఈమి or ఇవ్వని refusal) "The not suffering it to happen" R. 6. 42.

కాను, or కాను, or కానుమజ్జిక Thick butter-milk.

కాను or గాను For, (a proposition governing a dative). అందుకు గానురూకలుయిస్తేని I gave the money *for* this; with a *view* to this, on this account. యిందుకు గానునన్ను పంపినారుయింకేమిలేదు They sent me for so much and no more. అదినికుయెందుకు గానుయిచ్చినారు Why was it they gave you this? *For* what object did they give it? వడ్డికి గాను రెండురూపాయలుయిచ్చినాడు He paid two rupees *as* interest. మీరుయిచ్చినరూకలకు గాను చెల్లువీటియిప్పిస్తేని I gave the receipt for your payment. అందుకు గాను Regarding that. As for that. రూకలకు గానుయెద్దునుశుచ్చుకొంటిని I accepted the bullock *instead* of the money.

కానుక n. s. An offering or *courtesy*, made in homage to a superior, or to a god. This comes from (the root కానుట) to see. A gift; on which the lord is supposed to cast his "*glance*."

గానుగ or గానుగు n. s. An oil mill. చెరుకు గానుగ a mill for sugar cane. కలు గానుగ a stone mill: wherein, in ancient days criminals were ground to death. గానుగిండి Oil cake: the refuse of the seeds after the oil is pressed out. గానుగింజలు the bowl or mortar part of such

a mill. గాను గాడుట To mill or to use a mill.

కానగు n. s. The plant called Galedupa arborea (Roxb) తమాలవృక్షము. Dalbergia arborea (Ainslie, 2. 332.) The oil extracted from the seeds is used in lamps and likewise applied externally in rheumatism: also used as a purge: (Galedupa Punga; Heyne.) The leaves, of a blackish green like cypress or yellow are used as a manure. కాలుకాడుకానుగవేరు (proverb), a crocodile seized the leg of a fox; who tried to get off by assuring him he is mistaken.

కానుట v. a. To perceive, to see or enjoy (as heaven.) నీచప్పడుకానబడలేదు I did not recognize your voice. కవికాననిచోటురవికానదు Every thing that the sun sees is seen by the poet. కాననే do you not know. మోక్షముగానలేదు he cannot see or enjoy bliss, or, heaven. కానున్నది.

కానుపించుట v. n. To come to light, appear, be betrayed.

కానుశు n. s. Breeding, bearing, bringing forth. గానే This is the affix గా q. v. (with the intensive added and the letter N being inserted.) So వాడురాగానే as soon as he comes. ఆయనగానేవచ్చినాడు he came in person. అవిముగయగానేయిచ్చిముగుశువి when those close these close.

కానెతి or కానెతిని I failed to be. నేనుమొగవాడనుకానెతి as I was not so lucky as to be born a man.

కానూశు i. e. కాగలదు It is possible. BD. 5. 1311.

కాశు adj. Appertaining to the farmer tribe. కాశుమాటలు rustic language. The vocative of కాశు a farmer. యాకాశునివెట్లకోవచ్చితివటకు O farmer how did you come here? BD. 4. 1963.

కాశుట్టుట v. n. To be requisite or needful. అనినాకుకాశుట్టలేదు I do not want that.

కాశుట్యము * n. s. Hypocrisy.

కాశుడము n. s. Fomentation.

కాశుత n. s. A country girl, a rustic. The female of కాశు.

కాశుతనము n. s. The rustic condition, the state of farmers. యీకాంతనమునువిడిచివెట్టడముమేలు It would be better to give up the farming business.

కాశఫలము * n. s. A bad road.

కాశదనము See కాశతనము.

కాశశ్రజ The Peasantry.

కాశరి n. s. A keeper. ఆల గాశరి or పశులకాశరి a herdsman.

కాపాదుట v. a. To guard, watch, keep, patronize, to preserve, or protect. To secure from failure. తనమాటకాపాదుకానేలందుకు with a view to bringing about the event which he had predicted : wishing to verify his statement.

కాపిడి Placing a guard. కాశ్రు + ఇడి.

కాశ్రు (n. s. neuter) Keeping, attendance, (this is from కాచుట) Heat, warmth (This is from కాగుట) Productiveness (from కాచుట) The crop or fruit. కాశ్రుడిగినచెట్టు a tree that is past bearing. Protection, guard. కండ్లకురెప్పలుకాశ్రు గాశ్రున్నవి the eyelids are a protection to the eyes. కాశ్రువుచుట To place a guard : కాశ్రులవాడు a guard or watchman. వాకిటకాశ్రులవాడ నెనిలచి I stood a guard at the gate. BD. 4. 1656. 1962.

కాశ్రు (n. s. masculine) A tenant, inhabitant, A farmer, a cultivator. A rustic or countryman. A subject: A person, an individual, a dweller. మంచుకొండకాశ్రు, అన గాహిమాచలవాసి, రుద్రుడు. (సాముకాశ్రు,) A holder or owner of property. పాలికాశ్రు A member or shareholder. సాక్షికాశ్రు A witness: one who attends as a witness. మహానాటికాశ్రులు leaguemen, members of the (Mahanadu) community.

కాశ్రుదనము See కాశతనము.

కాశ్రుది A country woman, a female rustic.

కాశ్రురము n. s. Home, dwelling, abode, residence, lodgings. It is used with either the verb ఉండటం or చేసుట. Thus అక్కడకాశ్రురముండినారు or else అక్కడకాశ్రురముచేసినారు they took up their abode there, they lodged there, they made their homes there. ఆకాశ్రురమునుమూడుదోవలుచేసినాడు he has broken up his family. అతడువేరుగాకాశ్రురముచేస్తాడు he lives separate, he resides elsewhere.

కాశ్రురస్తుడు An inhabitant, tenant, native. కాశ్రురస్తురాలు A female inhabitant. From ఆలు.

కాశ్రురుడు * A base wretch, a miscreant, an effeminate coward.

కాపేయము * Simian: pertaining to monkeys. కపిత్వము monkeyhood: the being a monkey.

పలుమరుగాపేయంబునదలచుకబలికెదవు. BRK. 243. భూశ్రుత్రియునికదలచుకాపేయముచేసినామి ఘాతుడనెఱి. BR. Sundra 555.

కాపోతవర్ణము * Dove colour BD. 3. 520.1

కాపోతాంజనము * Antimony: particularly considered as a collyrium. W. సావీరాంజనశిలా SC. గాబ n. s. Rushes, bulrushes.

కాబట్టి adj. Not wanted తీశ్రుకాబట్టివాడు one who does not care for sweets. The contrary of కావలసినవాడు. See కట్టుట of which కట్టిని is the Neg. p||.

కాబట్టి adv. Therefore, consequently.

కాబట్టిన adj. Needful, requisite, desired, wanted. గాబము Knot grass that infests fields of grain.

గాబు n. s. A jar for storing grain. Weeds, Trash, గాబు n. s. A jar for storing grain. Weeds, Trash, dirt, separated from grain by winnowing. Pregnancy (of a mare) being in foal. గాబుతోట్టి a watering trough, గాబుతీయటం to weed land.

కాబోదు It is not likely. ఆశనివానివల్ల కాబోదు this cannot be effected by him.

కాబోలు or—లును. It may be; Surely; Perhaps, probably. (కా to be పోలును it seems.)

కామ n. s. The helve or handle of an axe, hoc, umbrella &c.= కాడ a stalk, staff or shaft. కూరకామ the stalk of a kind of eatable greens.

కామము * n. s. Love, Lust. wish, desire, concupiscence.

కామంబిగడ్డి n. s. Spice grass. Sweet rush: lemon grass or camel's hay. Andropogon Schænanthus. Ainslie 2. 58. Rox. 1. 274. కత్తకాము. D.

కామంబిచెట్టు n. s. The fox grape or solanum nigrum, a kind of nightshade. కాకమూలి. D.

కామంక Name of one of the Pariar goddesses. కామంకము * adj. తలచినచోటికిపొయ్యే, Wish-guided; going at will: as an enchanted car.

కామచారి * adj. Sensual, selfish; following his own pleasure.

కామచార్లు * A sort of grain.

కామధక్కు * n. s. A name of the mythological cow or Sphinx.

కామనుడు * Lustful, libidinous, desirous.

కామధేనువు * n. s. The mythological cow, or Sphinx; having the face of a woman and the body of a cow.

కామరీ Assuredly, of course. (contracted for కాదామరీ.)

కామరులు The disease called jaundice.

కామరూపి * Protean, plastick. The heroes Sugriva, and Hanuman; and all the Raxasas (see రాక్షసుడు) were *kamarupis*, being able to assume various shapes at will.

కామాంకుశము * A stimulant or aphrodisiac.

కామాంధకారము * Blindness of lust: the clouds or fumes of passion.

కామాకు, గండకామాకు A sort of Arum.

కామాటము Workmen or hands.

కామాటి A labourer, a pioneer. adj. Rustic.

కామాతురుడు * A lecher, a lustful man.

కామాసలము * The fire of love.

కామామి * n. s. Venus: the good goddess.

కామి * n. s. A libertinc. కామి గానివాడు A man free from passion.

కామి plu. కాములు. (negative noun derived from అవుట To become) The not being. That which is not, or is naught. కొర గాములు evil doings, naughty pranks. L. 24. 192. కామరూపక్రియా నటన కులోను | గామియు నిర హంతగా గనవలయు the not being deceived, the not yielding L. 8. 157 నల్లమవృషభేశులనుభవగోష్టి | నల్లనమిలోనియా గామిలెల్ల | తీర్చుకురండని దేవచేపుండు | The being or not being. Possibility or impossibility. BD. 3. 929. పిరుశని యొక్కింతమరుపుననిలిచి మరివచ్చిచూచుడు మరి గంటు గామి | బాలతల్లడమందిభయమునజెంది | పాలేలయారగింపపులింగమూర్తి | by his not touching the cup. Vish P. 6. 34. చ|| శూరగురుడా లిగోలువకిసోముడు చేసినధాత్యమంతయుకా | శూరశతితోడజెప్పిన వృషుండతి భీమణ కోట వేళి తా | ధరుడగుడు మహాత్ములగుతావశులంబిలిపించియాశుధా | కరుణాసరించినట్టికొర గామిశుమస్తముచెప్పియిట్లనును. Stating all his bad conduct. M. 3. 6. 266 వ|| ఇంక నెన్నండు నిట్టికొర గాములు నేయక బుద్ధిమంతుండవైయుండుమనిన నతండు లజ్జావనత వడనుండగుచు నహోటువాని గంగా ద్వారంబునకరిగియండు | Uselessness. M. IX. 2. 114. క|| యేనట్లు సూపి చెప్పితి | గానియది రణంబుపాటి గామియెరుగుదుకా | the unfitness or injustice of the war. Zacc. 3. 109. వ|| యతని కియకా రాజ్యంబిచ్చె గననిశుశ్రద్ధిశలవికనంబు గా

బొటంబనిచి కొర దానందగురుం డొక్క చుండునుం దక్క | నిక్కొర గామి చక్క జేయ నెక్కడివాడు నాయ జ్ఞానంబున శుజ్ఞాననిధానంబు గోలుపోయితి నేమి నేయుడు |

కామించుట v. a. To desire, or long for. To like, delight in, love. M. 1. 5. 232. BD. 5. 432.

గామికి గామికి n. s. A fiend, an ogre. adj. Cruel, hard. కఠినమైన, క్రూరమైన, కట్టడి. Bilh. 1. 65. గామికిచన్ముడోయియని గాను Suca 2. 21. వెర్రి యనరాదుపైబడివెక్కరించు, గామిడనరాదు మొగమునగంటు బెట్టు. BD. 3. 562. గామికిగొల్లయా కాననంబుననుచుకుని దైయున్న యాకొమ్మెకాని చేకొనినరకంక జెట్టులు లే పూ.

కామితము * Desired: desirable.

కామిని * A lustful amorous woman. A spectre: a ghost or wraith of a living person.

కామిలా * The jaundice.

కామిలేతిపిట్ట The game bird called florikin. Compare నేల నెమి.

గాము A demon. Swa 4. 126. గాముసోకినట్లు as though planet-struck, or driven by a devil. Ila. 2. 26.

కాముకము * adj. Lustful, desirous.

కాముకుడు * A lustful man, a lecher.

కాముడు * A name of Cupid: In compounds, *desirous*, thus కీర్తికాముడు desirous of glory. కామునిగుడినె a small booth made, and then burnt, at the కామునివండుగ or annual *Hoeli* festival.

గామెడి, or—డు. adj. Hard cruel See కామికి.

కామెర్లు The jaundice. ఉబ్బుకామెర్లు dropsy యెండుకామెర్లు consumption.

కామ్యము* adj. Desirable. Voluntary, optional, as a work of supererogation.

కామ్యార్థములు * The lower objects of prayer: all that is short of మోక్షము.

కాయ n. s. 1 A green unripe fruit (compare కండు) అరటికాయలు green plantains. 2. A nut, berry, pod, plum, bulb, knob, head, కాయకొనుట, or, కాయకట్టుట to form, as a fruit does after the bud falls. 3. Anything round, as the head (తలకాయ) the bob of a plummet: a boss or round piece. 4. The word is used for a *thing* or article: as a *piece* at chess. తుంలకాయ a wicked *thing* or creature. 5. A clove of garlick or onion. 6. A pimple: a wart. తవ్వడముచేత వాడిచేతులుకాయకాచింది. His hands are callous, or hard,

with digging: he has a wart on his hand. 7. A bottle. రెండు కాయలనువకడే తీసుకొన్నాడు he alone drank two bottles. 8. As an affix it often leaves the sense unaltered: thus రల or రలకాయ the head. పిల్ల or పిల్లకాయ a child (a "bit" of a child) గొంతు or గొంతుకాయ the throat. శ్రువై or శ్రువైకాయ a marriage token, worn on the neck. మొట్టు or మొట్టికాయ a thump. కొబ్బిర or కొబ్బిరకాయ a cocoanut. 9. యాతకాయ the green fruit of the date. A canoe. 10. మెండ్రకాయ a crab. 11. చెంబుకాయ a slap on the cheek. 12. Some-fruits are called కాయ even though ripe. thus (from తెంకి a shell.) తెంకాయ a cocoanut. మిరపకాయ a chillie. ఉల్లికాయ the onion: because bulbous. కూరకాయలు or కాయకూరలు vegetables. The మొగ్గ or bud is followed by శ్రువు the flower: then పిండె the formed fruit: then కాయ the green fruit: then శుండు the ripe fruit.

కాయము * The body. అతడు చచ్చినప్పటికిన్నిబహు ధర్మాక్షయంపేరువడి యశశకాయముతోయిప్పటికిన్నిజీవించుచున్నాడు He was very charitable: and though dead he yet lives in his fame. అరికాయుడు and మహాకాయుడు are proper names.

కాయక (Neg. p|| of కాచుట) Unsparingly, without bearing.

కాయకము * or కులకాయకము * Profession, trade, art. కాయకములహారి a rogue or cheat. కులవృత్తి, కులకాయకము. D. adj. Slight, not strong. జబ్బు, కాయకశ్రుశుని. D.

కాయకము * (Among the Jangams signifies ప్రాధాన, వ్రతము.)

కాయకవృత్తిము * n. s. Clerical duties: priestly occupations.

కాయకన్ను A wall eye; a blind eye.

గాయకుడు * A singer.

కాయజుడు * The god of love: as being "born in our bodies."

గాయత్రీ * A kind of tree, called in Telugu చండ్రచెట్టు. The name of certain short prayers addressed to the sun by Bramins. M. XIII. 3. 115) There are several: one runs thus:—ఓం భూభూవశస్సువశరత్నవితువారేణ్యం భగోదేవ శ్యధీమహీధియో యోనశ్రోహోదయాత్ "Om! Air! heaven! Let us meditate on the supreme

splendour of the divine sun! may he illuminate our minds!" (Wils. Sansc. Theatre: "Toy-cart." the last act, and Vish Pur. page 222.)

కాయధాన్యములు* Pulse; all sorts of grain contained in pods; as పెసలు,కందులు,శనగలు, &c. which form the "light crop."

కాయశ్రుష్టి* Stoutness. కాయశ్రుష్టిగల adj. stout.

కాయమాసము* A shed, or booth. శుందిలి. H. 5. 75.

కాయము A certain restorative medicine, administered to a woman in child bed. H. 1. 114.

గాయము or ఘాయము A wound. నాకు గాయము తగిలినది I was wounded. గాయకాడు a wounded man. గాయగాండ్లు those who were hurt: the wounded.

కాయలము A sort of fish.

కాయసిద్ధి * Corporeal perfection: which is imagined to be attainable by religious austerities. See సిద్ధి. In the Bmj. book, IV. is a long detail of the arts whereby the body is to be made invulnerable. A modern instance of such notions in Germany occurs in the Annual Register for 1823, Chronicle. page 44. కాయసిద్ధుడై శున్నాడు he bears a charmed life.

కాయులు See కాయ్యులు.

కాయుట v. n. To shine as the sun or moon. యిప్పడుమెండకాశున్నది there is sunshine. వెన్నెలకాశున్నది there is moonlight. అబ్బాయేమి మెండకాశున్నది how the sun burns!

కాయుట v. a. To tend cattle. To spare or acquit. నేనుయింతకనిచేసివుంజేనన్ను కావవద్దు If I have done this spare me not! I do not ask for mercy.

గాయుట, గ్రగాయుట To spit or expectorate. A. 5. 132=ఉమియుట.

కాయుచు, కాయ్యు n. s. Love, wish, desire, Parij. 3. 22. చ|| కనుగొనవేడ్డలకబాడముకాయ్యులనన్నరలిశకించుటల్. Thus in ABA. 1. 173. సీ|| ఇచ్చి కాయువు కోర్చి మొరకటకోరికెయ్య శయంచనగచెన్నలయగాంతు. In OG. it is rendered కార్యములు.

గార Appertaining to the గారచెట్టు bramble. గారవేళ్లు the roots of the bramble, which form a powerful antidote to poisons. The fruit resembles చిక్కశుండ్లు and that of the larger sort resembles the ఇంగుడము (See శక్తిక. H. 4. 9.

కార n. s. Plaster, mortar, parget. శస్త్రకార fine plaster. A. 4. 21. కారపాడి (Vaijayanti. 2. 137.) A drugged paste used by fishermen to intoxicate fish. పంటిసంధుకార the crust on the teeth. [No. 61—66 and No. 90.

కార A genus of fish: Equuleus Zeus. Russell కార, కారా. కారాగృహము or కారయల్లు * A prison. B. X. 129.

కారము * A particle added to a letter in naming it. Thus కకారము letter K. బకారము letter B. An affix denoting; making or doing: thus రుణరుణ శ్రారము: resounding, making a ringing sound.

కారండవము * A sort of duck. DRB. 272.

కారకము * adj. Making, causing. శుంచేహకారకమైన causing doubt, or doubtful. శుంతాశకారకమైన grievous. దుఃఖకారకమైన grievous, causing pain. కారకహేతువు the efficient or active cause. W. In Telugu it is used to denote heating. కారకజ్వరము a burning fever. కారకదేహము a hot or feverish temperament. మేహకారకము venereal excitement. పిత్రకారకము bilious, heating. కారకములు నాలుగువిధములు Stimulants are of four sorts.

కారకుడు * n. s. The effector, doer, promoter.

కారకుండు, అనగా అగణనము. A. 4. 187. పూర్వినమై త్రిశుద్ధి నులకల్ల ఘనాత్మయకారకుండునా, మృచ్ఛుశుడంగ జేయుటకు నైయలక్రాంచన గంబునేరిక, మైచ్చుననీకృ. This should rather be spelt—రు—

కారడము Juggling, trick, cunning. T. 2. 133.

కారడవుమాట A lie, deceit.

కారడీ Mountebank tricks, conjuration, juggling.

కారడుగు The second crop from land in the same year: the light crop.

కారణము * Cause, source, motive. మావంటివాండ్లు చేసినదిమేమి కారణము all we can do is of no use or what good can one like me effect? కారణశరీరము the fleshly or mortal body as opposed to జ్ఞానశరీరము the spiritual body. ఇందుకు కారణభూతమైన దుఃఖము grief which caused this event.

కారణంజలు Aces at games. దాయాలు. OG.

కారము n. s. Pungency, hotness of taste: Sauce, spicery. Salt earth used in bleaching cloth. Tinder: being cloth dipt in saltpetre. A caudle for infants. Caustic, lunar caustic. కారముచచ్చినపొగాకు Tobacco devoid of flavour. కారముచచ్చినసున్నము lime devoid of heat. కారముఁగె శున్నము sharp lime.

కారము adj. Pungent, hot to the taste: bitter. Salt, saline.

కారము n. s. Fondling, caressing. చిన్నవాండ్రయంబలివ్రేమ. D.

కారల్లి See అల్లిచెట్టు. Rox. 2. 481.

కారవము, అనగా, గారాబము Affection, fondness. M. XIII. 2. 320. T. 4. 146. M. 6. 2. 274. Vish P. 6. 266. See కరువము.

కారవల్లి * See కారర. [kind of anise.

కారవి The spice called carraways? H. 2. 249. a

కారవింతుట v. a. To love, be fond of, fondle: to welcome. గొప్పచేయుట BD. 5. 434. M. XII. 1. 44. TUR. 4. 259.

కారాకు adj. Tasteless, vile. BD. 3. 1389. కరుకును గారాకు గాకుండజూచి? BD. 1389.

కారాకు n. s. కారాకులు, or, పండుటాకులు. OG. A withering yellow leaf. DRARAN. 176. గాలిచేకూలిన గారాకులట్ట. Some hermits are said to live on such fodder.

కారాకూరము adj. Confounded, jumbled, overthrown? = ఎదాయెడలయిన URK. 1. 8. Kalahas. 3. 103. Some propose the reading కాకూశము, అనగా శుల్కలదుర్మార్గము.

గారాబము n. s. Affection, fondness; fondling or caressing children: indulgence. గారాబముగా affectionately, fondly. గారావు affectionate, fond. గావునమీరునా గారావుకట్టిచేవిడువక.

గారాబు See గారాబము.

కారామణి, కారామట్ల The black species of the pulse called అలచందలు, or బబ్బరలు.

గారాము n. s. Affection, fondness. See గారాబము, చిన్నవాండ్రయందలివ్రేమ. D.

కారావు A wild cow. కారావులు Forest cattle.

కారి* That causes: thus కుయకారి destructive: that causes loss. పిత్రకారి bilious: that fills the body with bile. ఆరోగ్యకారి healthful: salubrious. దోషకారి sinful. అన్యాయకారి a doer of injustice.

కారింతుట v. a. To inflict, kill or destroy. గాయశురచుట, చంపుట, మడియించుట. తరుణిని గారింపిన అనగా ముక్తు చేవులు తెగగోసిన. R. 5. 139.

సారంగము బట్టగదియవౌదూలంబుక, గారింపె రాజశేఖరుడై. R. 2. 30. వారింపిమడకరి గారింతుననుచు. BD. 4. 282. BD. IV. 294. VI. 223. HD. 1. 1474. 1566. BRS. 146. DRU. 1080. G. 1. 109.

ఘారిక* అనగా గుడపిష్టాదికృతావూపే. SC. A sort of cake.

కారికము adj. Brown, as unbleached cloth.

కారికా * A rule composed in verse: an explanatory verse, as కారికానశీ,సాంఖ్యకారికా &c.

కారిజము The liver, or jecur. గుండెకాయమాంసము. OG. Manu. 4. 92. DR.Aran. 168.

కారియ n. s. Pain, trouble, difficulty. = బాధ OG. M. IV. 1. 72. and 5. 251. 347. కారియకుడుట To grieve, suffer pain M. V. 251. అనగా, ఇడుములకుడుట, బాధకుడుట To be in trouble. బూదమాదిధర్మసూనుండు రాజ్యంబుననుజులను బ్రయాంకననుతుణంబుగాగ సైడియాడికారియ బడదెయి! ట్లగుటవీరితోటియధికాదు. M. 4. 5. 250. కారియపెట్టుట, అనగా, ఇడుములపెట్టుట, బాధపెట్టుట To make trouble. సరకంబెట్టినికల్పమ| కరులజముండెట్టిభంగిగారియపెట్టుక M. XIII. 5. 159.

కారియము n. s. Act, work, deed. In M. IV. 5. 251. XIII. 5. 152. the metre proves this spelling.

కారు n. s. Season, time of the year, as చిన్నకారు childhood, youth. తొలుకారు the opening of the year. తొలుకారుమెరుపు or క్రొక్కారుమెరుంపు vernal lightning. The crop raised. యాశంకత్పరములో ముక్కారున్నుకుండినవి there have been three crops in this year. One hatching or brood. వకకారుకోడిపిల్లలనుఅమ్మి వేసినాను I have sold one brood of chickens. A ploughshare. వటుకారు, నీరుకారు Tongs, a pair of pincers. Darkness, jetty blackness. కారుకమ్మెను, కారుకొనెను. చీకటికమ్మెను darkness came on. OG. Rasica. 6. 109 నాళికవృత్రాపి మెరుగుటారుబాలసీలభజంబువోలియపుడు గాటమై పూట పూటకు గారుకొనియె. A. 4. 125. గార్జునిదిగంతములవాసకాళ్లినడచె. The plu. కారులు, అనగా వడరులు hard language; reviling. కారులుబలుకనేకాకయితండు L. XIII. 53.

కారు adj. Black or jetty black. కారు మొగులు black clouds. కారుకమ్ములు black wires. An epigram says డి|| ఎన్నడునేరిచెక బెళుకులిచెలికన్నులు కారుకమ్ములున్నుకురువోపిరుండుబటువై శుటువైభరివైకొనెకగదే మొన్నగదమ్మపిన్నమొనమొల్లలునేడిదెముద్దులాడిత్రాచన్నలుగొప్పలై శుయిట శంకునదాగిలిమూతలాడెడికే|| కారునుపువులు the seed of the black sesamum. Brackish.

కారునిళ్లు brackish water. కారుశముద్రము the salt sea. కారుకప్పు bitter salt. Withered. కారుకులు withered leaves. లెక్కలైన astringent. కశుగాయదెంచినకారగుగాక if you pluck a fruit raw is it not sour? Wild; కారుమొశలి a wild crocodile or alligator. కారుసెనుము a wild she buffalo. కారుడున్ను, కారుబోతు a wild he buffalo, or Bison. See description and print of it in Madras Journal of October 1839 p. 227 and see G. 8. 15. Great, big. కారు తెలుగు, పెద్దబొప్పలు a loud cry. కారువాసన a stifling strong smell. కారుకూతలు rude language. కారుకాలము, ఫలకాలము harvest time. OG. కారుకుంట, వమాకాలమందునిరాశరాసుకుండెపుల్లకుంట a crop that depends on the rain. కారువడ్లు a kind of rice. నాలుగుకారులగిత్త a heifer four years old. ముక్కారుగావున్నది it is in three stages i. e. some is grown, some half grown, and some raw.

కారు (for వారు They q. v.) An honorific plural affix to Singular nouns as దొర lord. దొరకారు his lordship. తండ్రి father. తండ్రిగారు My honored father. దేవరవారు Your grace. వెంకమ్మగారు Lady Vencamma. It admits of an additional plural affix. Thus వెంకమ్మనీతమ్మ గార్లు Ladies (or Mes-dames) Vencamma and Sitamma.

కారుకొల్లి i. e. కలిగొట్టు The trumpet flower plant. కారుకోడ The కారు or heavy crop and the కోడ or light crop i. e. The whole year?

కారుకోడె n. s. A bull in its prime.

కారుకోళ్లు Wild fowl. Rasica 1. 49.

కారుచిమ్మ Wild fire, conflagration, fire in a forest. దావాగ్ని, దావదహనము.

కారుట v. n. To flow, run, trickle, distil, drop through. To slough away. See కారుట. To come away (as phlegm in spitting) BD. 6. 253.

గారుడము * n. s. An emerald of a dark hue. గారుడము* adj. Of, or belonging to Garuda, the regent of birds.

గారుడాశ్రయము * n. s. a magical weapon over which the Garudamantram is pronounced.

కారుడ్యము, కారుడ్యపుమాటలు, అనగానిఘోరము Innuendo, a sly hint, covert reproach. కారుడ్యమాటలు to reproach thus.

కారుణికత్వము * Tenderness of heart, mercifulness. M. XIII. 5. 21.

కారుణికుడు * Gracious, kind.

కారుణ్యము * n. s. Mercy, pity, favour.

గారుత్మతము * n. s. The emerald.

కారు మెరుగులు A. 4. 132. Autumnal lightning = వానకాలపు మెరుగులు.

కారుయింకువ Stale assafœtida. See ఇంకువ.

కారువాసన A stale smell. See కారు adj.

కారువు n. s. An artist, artificer, agent.

కారుము n. s. The hollowed trunk of a palm tree shaped like a canoe, and balancing like a seesaw, to draw up water.

గారులు n. s. plu. A kind of round cakes (made of మినుములు) కడుపునింపినవారికి గారులుచేదు : the full belly will scorn cakes.

కారుశ్యము * n. s. Hardness, cruelty.

కారునలు v. n. To darken, to gather darkness or to become dark. See కారు n. s.

కారుచ్చు Wild fire, conflagration. See కారు + చిచ్చు.

కారుపుట v. a. (The causal of కారుట q. v.) To drop or pour gently. ఆవుకుసుద్దు కారుకూనిపోయింది The cow miscarried : lit: the egg sloughed away.

కారుస్వరము * n. s. Gold. D. and W.

కారుక్షిణము * The eighth Hindulunar month. October November. The crop reaped in this month.

కారుకేయుడు * The god of war. His birth is described in the Mahabharata and in the Vira Bhadra Vijayam. See the references given under the name కుమారస్వామి.

కారు * "The particular constellation of the 27 in which the Sun happens to be." యరువైయేడు కారులు అనగా ఆస్విని మొదలైన నక్షత్రములలో సూర్యుడువుండేదిగాలు.

కారుభము * An ass.

కారుప్యము * Meanness, vileness, poorness of spirit, spite, malice, ill-will, pique. కారుప్యమువహించుట To bear malice.

కారుప్పము * Cotton. Hence called carbasa in Latin and Persian.

కారుక్కుము * A bow.

కారుము * Work, act, deed, doing, business. Affair, object, point. Effect, result, Use, good, profit, advantage. అంతువల్లయేమి కారుము what is the effect or good of it. The thing to be done.

Bhascara § 41. కాగ్యాకారుము తెలియక (కారుము అకారుము) Not knowing good from bad ; ignorant of what is right and what is wrong. కారువాది One who looks to the main point : or to his own advantage, as opposed to ఖద్గవాది a makebate. కారుస్థుడు n. s. A clever man, a man of ability. కారుకర్తలు executors : those who perform the will of the deceased.

గారుస్థము * The state of being a householder, honesty.

కారుంజి A spitting pot తమ్మతనుకు, D.

కాలము * n. s. Time, occasion, period. Season, weather. Tense of a verb. ధూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములు the past, future, and present tenses. కాలముచేయుట To die. కాలముచేసినాడు he ended his days. వర్షాకాలము the rainy season. శీతకాలము winter. ఎండకాలము Summer. వెన్నెలకాలము The bright fortnight or moonlight weather. చీకటికాలము the dark fortnight. కాలముజరుపుట To demur : put off the time. మీరు యెట్లా కాలము జరుపుకొంటున్నారు how do you pass your time, how do you live or how do you earn your bread. కాలత్రయము At the three times of the day ; morning, noon, and night. కాలత్రయములయందున్ను perpetually.

కాలకంఠము * n. s. The black-throat ; i. e a sparrow, a peacock, or a wagtail.

కాలకంఠము * or కాలకంఠరుడు * An epithet of Siva.

గాళకుడు n. s. A clever, ingenious man, a genius. గాళకులప్పురిభటశి ఖామణులెన్నగనుక్తుతున్నలా. Vijaya. 1. 12. (ప్రాధుడు D.)

కాలకూటము * Mortal poison : venom.

కాలక్రయము * The price of the day : the present rate ; the current price.

కాలఖండము * The liver. = కారుజెము.

కాలచక్రము * The circle of time.

కాలజ్ఞము * A cock, as knowing the hour. కాలజ్ఞుడు an astrologer. కాలజ్ఞపత్రి * n. s. A cock, also the cuckoo. కాలజ్ఞుడవ్రెరుతంబెట్లుజెలంకు మానకుపితశ్రీకర్ణదంభాశీయై|| A. 5. 110.

కాలజ్ఞానము * Knowledge of time. Certain histories or legends are written under this name, as the విద్యారణ్యకాలజ్ఞానము, the శిర్షజ్ఞకాలజ్ఞానము, the చెన్నబసవకాలజ్ఞానము being histories in the style of visions or predictions re-

garding a particular saint. See instances in Wilson's Vish Pur. p. 461—489.

కాలంక n. s. A stick resting in the wall at each end, and serving as a shelf to support pots &c.

కాలభర్తము * n. s. The debt of nature. Death.

కాలపురుసుడు * An attendant of Yama.

కాలశ్రవ్యుతి * Ventrem exonerare; Evacuation.

నేడునాకుకాలశ్రవ్యుతికాలేదు I had no motion to-day.

కాలమిత్రి, or కాలమృత్యువు * The god of death.

కాలయముడు The destroyer, a wretch.

గాలము n. s. A hook. గాలమైనమాట a heartpiercing speech.

కాలయాశనము * n. s. Passing of time: or Delay, loss of time.

కాళరాత్రి * The great night of destruction.

కాలదలు * Infantry. శుదాకులు, భటులు.

కాలయము * n. s. Delay, loss of time.

కాలవ n. s. Channel, rivulet, stream, a ditch.

కాలవకుపోయివున్నాడు, or కాలవశట్టుకుపోయినాడు he is gone to the necessary.

కాలవహ్ని * n. s. The devouring flames destined to burn up the world. The final fire. A consuming fire, conflagration.

కాలవిలంబము * n. s. Tardiness: loss of time, delay.

కాలవేయుట v. a. To burn.

కాలసూత్రము * A name of a region in the hell of the Hindu puranas.

కాలహారణము * n. s. Delay, loss of time.

కాలక్షేత్రము * n. s. Passing or spending time.

విద్యాకాలక్షేత్రము literary pursuits. వట్టికాలక్షేత్రము mere pastime. గ్రంథకాలక్షేత్రము Reading. కాలక్షేత్రముచేసుట To pass his time, to pass time in literary pursuits. నీవువున్నాడుయెట్లాకాలక్షేత్రముచేస్తున్నావు how do you now live!

కాలక్షేత్రణ * n. s. Error for కాలక్షేత్రము.

కాళాంజి Whisks made of peacocks' feathers. Also a spitting pot. L. 2. 23. and 10. 40.

కాలాంతకుడు * n. s. An epithet of Siva. Vulgarly, a very tremendous fellow.

కాలాంతరము * n. s. Another time. కాలాంతరమందు or కాలాంతరేణ Through the lapse of time; at another time.

కాళాకూళము * Evil ways, pranks. శులుపోకలు? See కారాకూరము.

కాళాగజ్జ n. s. A certain game played by girls.

కాలాతీతము * n. s. Delay; loss of time. కాలాతీతమైనది it is now too late.

కాలాశ్యయము * The lapse of time.

కాలానిలము * The tempest of the day of judgement.

కాలాయశము * n. s. Iron.

కాలారీ * n. s. A poll tax. జనహాసీలు. D.

కాలార్చుడు * The sun that at the last day shall scorch up the world.

కాలావధి * The end of a year or season. జ్యేష్ఠ కాలావధి the usual time in June, when accounts are settled. See పరావక.

కాలావసానము * The end of time. i. e. death.

కాలి infl. of కాల The foot. కాలిపాట A foot path. యెర్రకాలికొంక the red-legged crane.

కాలి * n. s. The goddess Cali or Proserpine. The Hecate of India. (Sir W. J.) పార్వతి. D.

గాలి, plu. గాలులు Wind, air, breeze. The evil among cattle, supposed to be caused by fairies.

గాలిసోకె he was possessed by a devil. Uncertain as the wind: thus, గాలివిద్య an art that, like painting, depends on genius alone, and cannot be taught. గాలిమాటలు empty talk, nonsense. గాలికుంట్లు, ఆనగాపిచ్చుక కుంటి a spavin. గాలికల a senseless or empty dream.

వాండ్రదిగాలిజీవనము they live upon the wind, i. e. they have no settled means of life.

కాలింగుడు * Proper name of a serpent which was killed by Krishna: who is hence called కాలింగవర్షుడు.

గాలింతుట v. a. To search, overhaul, sift. To scoop up grain out of water.

కాలింజి * n. s. A name of the river యమున. Jumna.

కాలింద్రభేదనుడు * An epithet of బలరాముడు.

గాలింపు n. s. Clearance, riddance, trial, sifting.

కాలిక * n. s. The goddess Cali. The Hecate of India.

కాలిక * n. s. Blackness.

కాలికము * adj. Regarding time. బహుకాలికమైన of long standing. యావత్కాలికమైన temporary, momentary.

కాలికంచము A certain boyish game. H. 3. 185.

గాలికుక్క A hound: because it follows the breeze.

గాలిగాడు n. s. An ass. A donkey, a simpleton.

గాలిగుడ్డు A wind egg. A simpleton.

గాలిగూళ్లు (from గూడు) A mode of arranging sheaves so as to be aired.

గాలిగోళురము The dome over a temple gate: the steeple. The ornamented gate of a temple.

గాలిచక్రము A whirlwind.

గాలిచెక్క See శరణచెక్క.

గాలిదారి A foot path.

గాలిదాసుడు * A celebrated poet, the Shakespeare of India: the name is applied to other bards, as "the Milton of his age."

గాలిదోవ A foot path. See కాలు a foot.

గాలిపంట A precarious crop.

గాలిపటము, or, గాలిపడగ n. s. A paper kite.

గాలిబంట్లు Infantry, foot soldiers.

గాలిబంతు Cotton? శుద్ధి. D.

గాలిబిళ్లలు The disease called mumps.

గాలిమంద or, గాలిమందకుసువులు An uncertain herd. Cattle herded in the forest: which become half wild, and still obey herdsman.

గాలివాన A tempest, storm, hurricane.

గాలివేత A stroke of the land wind: a cramp or fever.

గాలివేళ్లు The toes.

గాళీయడు * The name of a demon or imp, slain by Krishna: whence his name గాళీయమదఁసుడు similar to *Argeiphontes*.

గాలు. n. s. (infl. కాలి. plu. గాళ్లు.) A leg (but not including the thigh). A foot, a claw, a talon. మోకాలు the knee. మోగాలు the upper surface of the foot. A pillar. Thus సూరు గాళ్లమంటుము a portico built on 100 pillars. A quarter or fourth part which is marked with a line "1" యముక్తాలు being three *legs*, or quarters. Bilh. 2. 154. గాళ్లకట్ట, or, గాళ్లకడ the foot of the bed: where the feet lie. గాళ్లుగ్రుచ్చుట To kick or struggle. తన్నుట. D. గాళ్లజెత్రి a centipede. కంఠకాలు a fence: lit: a fence-foot. కాలిదొంకియ A. 6. 16. a foot path. కాలుదివిటి a burning torch. కాలుదొత్తుడ or గాల్ ద్రవుట pawing the ground, eager for war M. XII. 2. 301. A. 5. 87. శన్నద్ధుడతట, నాకొడుకు పెండ్లాన్నిదల నునా గాళ్లగట్టిపోయినాడు: my son died and left a widow and children *on my hands*. మూడు గాళ్లముళి P. 1. 322. A three legged old woman

because leaning on a staff. In the following verse. Bilh. 2. 154. కాలుకంబము. it is the side post of a door. తే|| మరుడుశ్యం గారవీధులేకార చితనదు పేర సొక పేటకట్టిశంక్రితితోర గాలనుంచి నకాలుకంబాలనంకలికి యూరులుజెలగు ధైకాంచి మెరయ.

కాలుగచ్చుచెట్టు, ఆవల్లుజము. D. A plant called సోమరోజి. *Serratula anthelmintica*. W.

కాలుచుట v. a. To burn, roast, scorch. To fire a gun. కాల్తును I will burn it.

కాలుట v. n. To burn, be consumed. To be baked, scalded, burnt, or boiled. To shine, gleam. నాకుకుండకాలదు I have nothing to make the pot boil. కాలేయిల్లు a house on fire. ఆయిల్లు కాలిపోయినది the house was consumed. వానిగర్వముకాలా Curse his pride; lit: be his pride burnt. This is a common imprecation.

కాలుడు * n. s. The god of hell.

కాలుశు n. s. Burning, setting on fire. Baking, boiling, roasting. కాలుశులు burnings.

కాలుబలము Infantry.

కాలుమడి See కాలడి.

కాలున See కాలన.

కాలుష్యము * Foulness, dirtiness, turbidness, opacity.

గాలేదా n. s. A windfall or unexpected gain. Query. గాలివేత.

కాలేయము * The liver or jecur. అనగాకన్నారిశుశుశు. D. Curcuma Xanthorrhiza. A yellow fragrant wood. W.

కాలోచితము * adj. Seasonable. కాలోచితశుమాటలు such words as suited his purpose.

కాల్పుట v. a. To burn. See కాలుచుట.

కాలద్రోక్తు n. s. Marriage. కాలద్రోక్తుట v. a. To marry, because one of the ceremonies is that the bridegroom treads on the foot of the bride.

కాల్పడవాడు n. s. A pedestrian, one on foot.

కాల్పించుట (causal of కాల్పుట) To have it burnt.

కాల్పలము Infantry, foot soldiers.

కాల్పడి n. s. Urine. From కాలు the leg and మడి a bending: because they crouch down to urinate.

కాల్పము * n. s. Dawn, day break?

గాళ్లు plu. of కాలు. q. v.

గాళ్లు Troughs. See గాడి.

కాల్పసురు or కాలుపురు plu. Infantry, foot soldiers. A. 4. 271.

కావ Root in A of కాచుట. B. 1. 234. జనులనవని
యుగావశ్రుట్టిదివి Thou wast born to save the
world. గావగాతరు BD. 5. 645 it is proper or
right to rescue him. కావక without sparing.
Sar Padya 2. 147. ఉ||కావరరాజువి త్రమువకా
వకలైతెగజూచునట్టులాహావివీరితమై.

కావది, అనగానుహ్యవీజకమనేవృక్షము. Q.
కావచ్చు, or, కావచ్చును Perhaps : it may be so.
This is the aorist of కావచ్చుట. See అగుట and
వచ్చుట, కావచ్చింది it is just ready ; nearly done.
కావటి inf. of కావడి.

కావడము v. n. To become. The inf. of అవుట
Q. v.
కావడి A "bangy" or yoke, carried by men ;
like that used by milk maids in England. Inf.
కావటి. plu. కావడీలు or కావళ్లు; కందికావడి
yoke borne about by certain Saiva mendicants.
కావడివాడు A carrier. కావటిపావులు The
bangy post. కావటిబద్ద the beam of a yoke.
కావటికొమ్మ The tip or end of the yoke. కా
వటిమట్టు The bottom of the net work attach-
ed to each end of the yoke. కావటియుట్టు (See
ఉట్టి) the rope net work forming a lodgment
at each end of a yoke.

కావడిచేర్లు, అనగా కావటిపుట్టతాళ్లు.
కావడు He will not save, or spare. Neg. aor. of
కాచుట.

కావరము, కండకావరము Pride of flesh, arro-
gance. వయసుకావరము the vigour of youth.
కావరి, (plu. కావరులు.) A proud wretch. BD.
6. 174. In DRB. 628. it is a small chamber,
or alcove.

కావరించుట To become fat or proud. కావుట. D.
కావలయు v. n. To be wanting. (Debere. Ca-
rere.) From కా the inf. of అగుట To be, and
వలయు It is translated "must" as, అట్లాకావల
యు It must be done so. Governing a dative it
is translated thus: అదినాకుకావలయు I want
that. I must have it. దానికిపదిరూకలుకావలయు
It will take ten rupees. Elsewhere it denotes
relationship as అతడునీకుయేమికావలెను what
is he to you? i. e. what relationship is there?
నాకుతమ్ముడుకావలయు he is my brother.

కావలసిన. p||. Wanted, necessary, due, proper,
requisite, connected, related. కావలసినవాడు
a relation. కావలసినఅక్షేపణ a proper objec-
tion. నాకుకావలసినవాండ్లు my relations.

కావలి n. s. Guard, custody. చేకావలి Alterna-
tive, a thing kept as a stand by; a provision.
చేయికావలిగావుండేస్తంధము A piece of wood
kept in reserve.

కావలికాడు or కావలివాడు n. s. A sentinel, a
watchman.

కావలెను Must, must be (From కా, that is,
అగుట and వలెను that is వలసినది.) యిదిమీకు
కావలెనా do you want this? కావలెననిచేసినా
రు they did it on purpose. It is used in curs-
ing and in blessing: thus నీకుబ్రహ్మయ్యవుకావ
లెను May you live a thousand years! నీకట్లాకా
వలెను you well deserve this punishment.

కావలె (i. e. కావల) Wilt not thou keep, or pro-
tect. The 2d pers. sing. neg. aor. of కాచుట.
BRB. 642.

కావి n. s. and adj. Red, redness. Russet, tan,
pink, salmon colour, fawn colour, brick colour,
tawny hue. శంజకావి the red hue of evening.
కావి or కావిరాళ్లు red ochre కావులు. కావికోక
a tawny robe, worn by ascetics: imitating
the colour of the raw hide, worn by hermits
in old days.

కావించుట v. a. (a causal of అగుట) To make, do,
compose, invent, perform. The imperative is
కావిమ్ము.—తునకల్గొవించె to break to bits. తన
కుపుడొగంకావించె he got himself into service.
శిరకంతుంబుగావించి shaking her head. The
same as ఆచరించుట, —స్నానము ఆయనకుగా
వించిరి Pururavas 4. 192. They bathed him.
అథామకావి స్త్రీని I made out the sense. శీర్ష
యాత్రకావించె he went on pilgrimage. హతము
కావించుట To slay. శ్రుశ్చకావించుట to put a
question. జొన్నలుమూత్యములుగావించె he mira-
culously turned corn into pearls. కానుకావించ
చుట To trim, set in order. కాన్దుకనుశబ్దంబు
గావించె he strung the bow.

కావిరి n. s. Black vapour, any thing that ap-
pears like smoke. పొగలేకనేపొగవలెముంచుకొ
నేటిది. D.

కావిరి Error for కావలి.

కావు the Imperative of కాచుట to protect.

కావు They are not. (This is the 3d pers. plu.
neuter aorist of అగుట.)

కావు n. s. Cawing, the sound of crows: a hollow
booming sound. A well or pit. A black mark
in the forehead worn for good luck.

గాత్ర A sacrifice, wherein a goat or buffalo or a fowl is strangled. గాత్రశుట్టుట or గాత్రయిచ్చుట To offer such a victim.

గాత్రకోడి A certain plant.

గాత్రట A wrong infinitive form of అగుట.

గాత్రుడు The imperative (for కాచుండు) of కాచుట to guard, save or rescue. R. 5. 183.

గాత్రత or గాత్ర or గాత్రతః, in poetry, is a precative particle (derived from అగుట.) similar to వలెను or గాక q. v. Be it so! May it be so! so be it! శంకుదలీపు గాత్ర May he bestow wealth on thee! so also in verse. నకృత నెప్పడు బ్రాచు గాత్రతః May he ever support me by his grace! అతనిశంకుదళక్రమజేరు గాత్రతః May his wealth be given to his foes!

గాత్రన. adv. Therefore. Then : Whereupon.

గాత్రశుట్టుట. v. a. To throttle.

గాత్రపాతర n. s. An echoing pit, a deep pit for grain. From గాత్ర or బాత్ర a hollow sound.

గాత్రర, or గాత్రరు n. s. Mist, fog.

కావేరి * n. s. The river Caveri.

కావైరి A traitor, a betrayer. A. 4. 293. కత్పితశక్రపు, కాశ్చురుషుడు అన్నట్టు గా.

కావ్యము * Poetry : poetical composition : whether in verse or ornamented prose. This name is properly used only of the Ramayan, the Magham, the Vasu Charitra, and other compositions that use a polished classical style.

కాశ; కాశ, కాశె, కాసె. The subligar. The truss of a man's or woman's outer garment, which is passed loosely between the knees and tucked in the waist behind : it is peculiar to the more respectable classes. The హనుమంత కాశ is a garb worn by masquers, with a monkey's tail. This is distinct from గోచి but is sometimes used for that word. A " T" bandage : a swathe, clout, truss, or modesty piece.

కాశము * A sort of reed.

కాశాయము * Wrong spelling of కాషాయము.

కాశి or కాసి Kasi : a name of the city of Benares.

కాశికోక A strong girdle of narrow cloth. A fine sort of muslin.

కాశిబేడ A certain pendant worn at the neck.

కాశిశంకటము * Bloody flux.

కాశ్యర్యము * n. s. The plant named Gmelinia arborea. Roxb. ఖంభార్యాంగుముడు చెట్టు. SC.

కాశ్యరము * n. s. The plant named Costus speciosus. The paint called కుంకుమము. Dasav. 5. 13. శుష్కరే శుష్కరములను నేచెట్టుట్టి బేకుంకు మేటంకే శుష్కరే శుష్కరే || SC.

కాశ్యరదేశము * The land of Cashmere.

కాశ్యపి * A name of the earth. కాశ్యపివరుడు a brahmin.

కాషాయము * Redness: brick red or tawny : a hermit's dress : a cloth thus dyed (కావివశము.) Hence కాషాయముశీఘ్రకాస్మది a phrase equivalent to " She took the veil." కనలుచు న్నదిరోష కాషాయముగుచు redness of the eyes through rage.

కాష్ఠము, or కాష్ఠము * Wood. In Telugu this is the usual phrase for the wood used in the funeral pile. కాష్ఠగత్యాని Latent fire: caloric. Vish P. 2. 78.

కాష్ఠ * A quarter, region or airt. A moment, a second. Vish P. 1. 60. and 2. 78.

కాశి. See కాశ.

గాశిము n. s. ఘాశిము * Meadow or pasture grass. Food, living maintainance. From గ్రాశిము, కబళము.

కాశింత A penny worth. కాశింతలేదు not a bit remains.

కాశిడము, అన గాకానె, కాశినము.

కాశిషర్షము * The plant called Cassia Esculenta. శితశుష్కాస్పింకని వెండ. SC.

కాశము n. s. Cough. Vish P. 4. 200.

కాశరము * A wild buffalo.

కాశరతీగ A certain thick creeper.

కాశరవడ్డు A certain sort of grain.

కాశరి * A wild she buffalo.

కాసారము * A pond or lake.

కాసి A name of Benares. See—శి

గాసి Fatigue, distress. గాసితుడుట To sorrow : to labour. గాసితుడ్డు Exhausted, wearied. కష్టశుడ్డు.

గాసింతుట. To wear. ధరించుట. G. VIII. 105.

శి || శ్రుతిలో లుకుచ్చదంబుగ మొల గా సిందిశిర్వాం గములనుభక్త్యంబుమూసి. Also G. X. 84. శి || చెం గావివలివెంబుచెలువార గా సిందిదలము గా మేన గంధంబలంది. Also in the Navanatha Charitra Dwip. book 2 page 118. తులుచ గాకుంకుమకుం కంబునలది చెలువార నెరిశుట్టువీర గాసింది పాలు పొందభూమణంబులుచక్క దిద్ది కలువపూవులదండగ శముననే శి.

గాసికడట v. n. To labour, to take pains. To be fatigued. గాసికడ్డ Wearied, exhausted. కష్టపడ్డ. BD. 6. 1002.

గాసికెట్టుట v. a. To harass, annoy.

గాసిబేడ A sort of neck ornament.

గాసిలుట v. n. To labour: to be exhausted or harassed. R. II. 36. IV. 23. V. 168. 187. Vish. Pur. 7. 253.

గాసిశిమ* Green vitriol, green sulphate of iron.

గాసు n. s. A halfpenny: a farthing. Money. A coin in general, whether gold silver or copper, thus బంగారుగాసు gold coin. మడిగాసు Silver (lit. white metal.) అవిశుభాకరవింబమాకాదుమ

డిగాసువన్నెవేలుపుటన్నవత్తిగాసి, వెంకియొక్క వన్నెలదేవతా శ్రీయొక్క దీక్షపువత్తిగాసి. P. 4. 251. P. 4. 551. కానైనాలేదు Not even a farthing. The కాసు or farthing was called *cash* by the English, and the coin called ten cash was about one halfpenny: "twenty cash" being a penny, and eighty cash a fanam.

కాసె A "lap," or flap. యినశకాసెకట్టిన Strait-laced, severe in chastity. కాసెలుకొనిరి they girded themselves for battle.

కాసె adj. Appertaining to the stonecutter trade: to masonry, or bricklaying. కాసెవాడు or కాసెభట్టు a mason, a stonecutter, a bricklayer. కాసెనని Masonry, building. కాసెయలి a stone-cutter's chisel.

కాసెకోక A man's girdle. లాసుమీదకట్టుకు నేది. D. కాసేపు (for కాస్తనేపు) A short time, a moment. కాస్త for కాస్తు, కాస్తయిన adj. A little. కాస్తమె నము a little wax. కాస్తుకూస్తు or కాస్తకూస్తు a mere trifle, or driblet.

గాహము * or గాహనము * Bathing, ablution.

కాహళము * or, కాహళీ * A clarion, bugle horn or trumpet; to the tapering shape of which poets compare (suras formosas) beautiful legs. HD. 1. 1012. Thus in a description of Venus కదలేలలితశుంభసుకు మారోరమాశ్వరింలావణ్య కాహళీకుల్యజంఘాయుగళమంతితాం|| In the Biih. 2. 112. షీతినిలుంకశిరేభువిల్లుకలువవ్ తెందన్నిరేభుబ్బముత్ లతికత్కుంభములూకశం చినుకదిన్నత్తరంభలు కాహుశుత్ here it is interpreted, *the stamen of a lotus.*

గాహిత, అనగాకుట్టుకోబడిన. Caught. చిడాల, గా హితా, అయ, కృకవాకు. A. 6. 10.

కి Ki, కి Ki, ఖి Khi, ఖి KHi,

గి Gi, గి Gi, ఘి Ghi, ఘి Ghi,

కి or కు The dative sign, to or for. See note on కు where the various meanings are given.

కి In accounts, a contraction for కిద్దెడు.

కి * (Sanskrit) pron. What. See కిమ్మనకుండ and కం అంటేకిమ్మనలేదు he cannot say Bo to a goose.

కింక See కిన్క i. e. కినుక anger. భూనాధాక్షణికింక దక్కికరుణాపూర్ణుడౌగాక. BRK.

కింకరత * Servility. adv. servilely, as a slave. R. 3. 67.

కింకరప్రాయుడు * n. s. Your humble servant.

కింకరి n. s. Anger. కోకవికారము. D. అతిధినినగోరె నేనియమతింకరికడక మూల చాళిగొనక. M. XIII. 1. 55. కింకరిబడకుండిబొంకగనేర. BD. 6. 788.

కింకరుడు * A drudge, a slave, a base hireling. A word of scorn, like *myrmidon*, or *creature* అనగాదాసుడు. R. 4. 176. యమకింకరులు the emissaries of Fate. UH. 2. 120.

కింకాయపు The croup: convulsions that seize children.

కింకిణి * plu. కింకిణులు Tinkling bells, such as public dancers wear; like small rattles. In old times queens and other ladies wore these attached to their ancles and their girdles. కటికింకణులు, అనగామొలనూలు.

కింకిరి n. s. Nastiness: merda infantis. కింకిరిచేయుట to be foul. Navan. 315. బిడ్డయేరుగుట. అక్షుడునందునుండో దూగినరునిచీరైగింకిరిచేయ.

కింగాణి (The OG says కింగాణి, అనగాకొరకానిది.) కింగాణిమునుజేయదంకనజూడు. BD. 4. 1104.

కింకురన (Anuk. "saying khing!") Aloud, resoundingly. HD. 1. 621. గొడమనాగముబోతకోల మిణ్ణురులు జెడరంకొసొనదీసింజినిదొకిగి, తెగకింకురనబాపిదృష్టి సంధించి తెగనేయ, గింకురుతురుచుట To stun or deafen.

కించ n. s. Grudge, ill-will, (= నెంజిలి, వ్యాకులము.) Confusion, disorder. కించగావుండె. Confused, disordered. See some of the following word

కించిజ్ఞ * One of limited intellect: ignorant: opposite of శరణజ్ఞ.

కించిత్తు * A very little: a trifle.

కించు, క్రించు. adj. Cruel, spiteful. R. V. 190—192. శుంకితారాధ్యుశురశుమయాభేద్యునాద్యుగ్రం చుపాద్ధుడుధిక్రంబితులుకుచును Panditaradhya 4. 959. యక్కించురక్రసిమగండుద్దండగతినారుచు. R. 5. 192.

కించుట, క్రీ—, To be angry. (Obsolete.) కించుదనము n. s. Spite, cruelty. కుటిలభావము.

R. 7. 173. కించుదనంబు లేకవలకేలసె. కించుకయ శ్చులింతగావించినశట్టువీడు. R. 7. 173.

కించులికము, or, కించులిశుము * A worm. W. An earthworm. D. ఎర్ర.

కింజ (Anuk) Twang! whizz! వింటినారిధ్వని. D. గంజ n. s. A grain, a seed. గంజలు grain or corn.

గంజలుశట్టినశర్వార after the corn is formed in the ear. చింతగంజ A tamarind stone. మిరియశు గంజ a peppercorn: a dapper little fellow. గంజ లేరుట To glean. గంజలేరుమనికి Beggary: living upon gleanings.

కింజల్గము * The filament of a lotus. W. కేశరము. D.

గంజికొనుట, గంజుకొనుట v. n. To twitch: to pull suddenly. To writhe, struggle, wallow in pain. గంజిశుద్ధ distressed, in anguish.

గంజెన Weaving with a double thread; dimity, with a double thread. గంజెశు thick. గంజెశుగ బ్బిగుబ్బ బజిగ. Vijaya 2. 141. గంజెంబు. (K) Cloth woven, as పెంబంబట్టుబిలుగు గంజెంబుతోడ. Swa. 6. 107. గంజెశుజంటగంజడిముసుంగు శ్మించు. Dasava. 8. 100. శులితోలురెట్టెంబువెలిశట్టుగంజెంబు. Rucmang. 33. కలవనైగంజెంబుకందుశుట్టుంబు.

గంజి, plu: గంజ్జు. or పోతగంజి a vessel with a spout, like a teapot.

గంజెము Error for గంజెంబు.

గంత Anuk: of వంతయు. Thus వంతయుగంతయు. BD. 5. 391. grief and sorrow: weeping and wailing.

కింద postp. Below, under. For, concerning. ఆఖచుకేందకుదిరాపాయలువ్రానినాడు he charged ten Rupees for it. వ్రానుముకిందయబ్బినాడు he granted it as a pension. అప్పుకింద శుచ్చుకొనెను he took it as a loan. అతనిచేకింద under his

power, in his hands. మెత్తనకిందపోయె it is all moist; lit: it is included in moisture. తత్వకిందకుటె it proved erroneous; బిలుగుకిందనచ్చే అక్షరము a hand writing partaking of the illegible. నన్ను బిడ్డకిందభావించి considering me as his son.

కింద adv. Down. కిందతుండేది what is below, Dative కిందికి. Thus కిందికిపోయినారు they went down.

కిందట The abl. in ఆ from కిందటి the infl. of కింద Formerly, erst. Ago; as నెలకిందట a month ago.

కిందటి (The infl. of కింద,) is used as an adjective. కిందటిసారి Last time; also, the former time. కిందటి నెల last month. కిందటిశుక్రవారము Friday before last.

కిందలు (The plural of కింద is used thus) తలకిందలుచేసుట To turn upside down.

కిందామీద Topsy turvy.

కింది. infl. of కింద is used as an adjective; thus, కిందిచూశు a downcast look. కిందిశ్రుశ్చలో in the preceding question. కిందిశుద్ధ్యమందు in the preceding verse. It is just the reverse of the Latin phrase. Thus Horace, Art. 251 *subjecta* means following.

కిందు See కింద.

కిందిడ, క్రీందిడ n. s. The inner part of the thigh.

కింశుచాన్నుడు, అనగాఅతిలోభి. D. A miser.

కింపాకుడు, నిరర్థకుడు. D. A wretch.

కింశురుముడు A "sort of a man." A kind of fairy, described as an eunuch, employed in the Hindu Olympus as a singer, and an attendant on the goddesses; or represented as men with birds' heads: or as having a form uniting that of a man, a deer and a bird. నరమృగశుశిశరీరే, లోకభేదే. SC. మనుష్యముఖము, శుశిశరీరముగలవాడు. D.

గింది See నంది to which this is an anuk.

కిందదంతి * Town talk: "on dit." what say they.

కింశుకము * The tree called మోడుగచెట్టు Butea frondosa.

కికాకికలు (Anuk) Laughingly, aloud.

కికిదివి or కికిదివి * The పాలపిట్ట or blue jay.

కికిరించుట, కికురించుట, కికురుచెట్టుట, v. a. To wheedle, delude, hide from, cheat. మొరగుట, నక్కినక్కిచేసుట, దబ్బిచేసుట. R. 3. 139. Da-

sav. IX. 350. Vish. 7. 302. DR.Aran. 254. H. 2. 230 and 4. 58.

కక్కుళము * అన గాకంచూరేళులు. Q.

కక్కుటిసిస్సునము * A chirping sound.

కక్కురివీకిరిమాటలు Jabber, babble.

కక్కురియుట, or, కక్కురుగుట, or కక్కురి, v. n. To stand thick as a crowd or trees. కక్కురిని standing thick, or, crowdedly. Tightly. UH. 4. 18. కక్కురియకకవులబిగించెడు. Bahulaswa. 3. 92. కక్కురినిన so thickset, close-set.

కక్కునగడ్డి Bur-grass.

కక్కురుమనకుండ or కక్కుముక్కురుమనకుండా With-out opening his lips: silently.

కక్కుడి Inferior, bad (as paper).

కక్కులి or కక్కులి Breeze, gale. BD. 4. 249. కక్కులిమాటలవాకినబొంగుతుదలు, బుగ్గరించినయట్టిమొగ్గుపువ్వులును.

కక్కుచ (Anuk) Aloud (of chirruping, or squeaking): కక్కుచమనుట To chirp. దాన్నికక్కుచపెట్టిరి they tickled her.

కక్కుకొట్టుట, అన గాచక్కులిగిలిపెట్టుట To tickle. Suet. 1. 256.

కక్కులాట n. s. A scratching.

కక్కులిచెట్టు The orange tree.

కక్కుట v. a. To scratch, nip, twitch, pinch.

కక్కుజ (Anuk) Violently (fluttering) agitatedly. BD. 3. 1217. కక్కుజలాడుట To flutter, be agitated, troubled. కక్కుజలాడుతున్నది It is puzzling. వాండ్లుకక్కుజలాడుతున్నారు they are at their wits end: they are struggling. కక్కుజరన్ముకొనిచచ్చెను he writhed in agony and died.

కక్కురు—See—బి—

కక్కుగాడు The bird called (బర్బర *) Baya; a species of Loxia, or Indian (pensile) Grosbeak; the oriole; or titmouse; or toddybird. It builds a nest of woven grass shaped like a bottle with the mouth downwards: hence called the bottle-nested sparrow. It is used as a carrier pigeon. See Sir W. Jones, Works, Vol. IV. 353. and Jerdon, Birds, No. 169.

కక్కురు n. s. Pulp: the yoke of an egg.

కక్కుగాడు See—బి—

కక్కుక adj. Stumpy, dwarfish, short in size. కక్కుకపారిస Dwarfish.

కక్కుకిట Anuk. creakingly. కక్కుకట్టబండ్లుగొరికి Sva. 5. 19.

కక్కుకట్టన n. s. Spite, ill-will. వికాకుకట్టినాడు నాటి కిలకట్టనగుచున్నది. A. 5. 57. విక్కిపోతున్నది, కృశించినది. A. 1. 35. కక్కుకట్టినావున్నది. and 5. 56. HD. 2. 917. Vaijayanti 1. 86. Vishnu Maya. 1. 150.

కక్కుటి * n. s. A hog. కుంది.

కక్కుటికి n. s. A window, a lattice. The gangway, a port, or window in a ship. కక్కుటికావిలి a kind of earring.

కక్కుకు n. s. Trick, device, point, nicety. కక్కుకులు, చిక్కులు intricacies.

కక్కులు plu. కక్కులు n. s. Hoofs, of either horses or oxen. The claws of a crab or scorpion.

కక్కుక Not liking. కక్కుట It is disagreeable. కక్కుని Unsuitable. కక్కుమి Disagreement. కక్కుమితనము Spitefulness. కక్కుకట్టక reluctantly.—See the verb కక్కుట from which these words are derived.

కక్కుకట్టెనామె Profitable in trade: in demand. కక్కుకట్టెనామె శుభ్రము goods that are profitable to the seller, good articles.

కక్కుట v. n. To die, expire. కక్కుటిరేనివారుకక్కుటిరేని What though they be born, what though they die, (Vema) నశించుట. UH. 4. 163. M. 4. 2. 353. To suit, agree, match or meet, to be met. To gnash. వాడికికట్టెనామెకొనిపోయినది his teeth were set in agony. వానికీనాకుకక్కుడు he and I do not agree. నాకుకక్కునివారు those who hate me: my ill wishers. ధరకక్కుకనయనది we could not agree on a price. ఆనీళ్లు అతనికక్కుకట్టెనామె the climate did not agree with him. వాండ్లుకక్కుకట్టెనామెకొనికొచ్చినది If they come here it will be ill for you. అది నాకుకక్కుడు that will not suit me. I do not like it. I cannot endure it. కక్కుకట్టెనామె They are hardly on good terms.

కక్కుట v. a. To attack, meet with; కక్కుకట్టెనామెకొనికొచ్చినది the tiger that attacks the deer M. 9. 1. 260. = కవియుట, కవియుట, కైతడుట, కౌకుట, పొదుపుకొనుట The OG. says కక్కుకట్టెనామె, అన గాడగ్గి. T. 5. III. See కక్కుకట్టెనామె. —కక్కుకట్టెనామెకొనికొచ్చినది ములునికొకడయి కులముగొనినాకరనికక్కుకట్టెనామె, కైతె, కట్టెనానరికట్టెనామె. T. 5. 111.

కక్కుబడి n. s. Gain on sale: profit.

కక్కుము See కక్కుము.

కక్కున adj. Short, squat, stumpy.

గిడిగిళ్లు, గిడిగ్రళ్లు, OG. నమస్తారములు, భక్తిసారము
 న ప్రజులుజగత్తుతికి శంధించిన గిడిగిల్లోయని. H. 4.
 294. In Balram. 5. 24. చిరతలు, చిటికెలు Casta-
 nets, or a kind of rattle.
 గిడిగొనుట v. n. To tighten, be tight or squeezed.
 గిడిగొన్నచేతుల with clasped hands. గిడిగొనగా
 tightly, aloud, resoundingly.
 గిడిగోళ్లు See గిడిగిళ్లు.
 గిడిబిడిగా Noisily, clamorously.
 గిడ్డ adj. Dwarfish, little, short. n. s. A short per-
 son. A small cup. (పిడత.) A small cow. కొడ
 వటిగిడ్డ a sickle.
 గిడ్డజొన్న See జొన్న.
 గిడ్డతనము Shortness, dwarfishness.
 గిడ్డి n. s. A cow. గిడ్డదొడ్డి A cow house. గిత్తనిస
 మేటిగిడ్డదొడ్డి. Sucas 2. 4. 39. పెల్లలోహండికా
 వళ్లకొమ్ములవేలుగిడ్డిమొత్తపునేతిలడ్డిగలును, ఆ
 పునెయ్యిపొయ్యదగినవేలుపాతములు. A. 2. 111.
 గిడ్డు A hawk or falcon. డే. D. But it seems to
 be the (H.) word for a vulture.
 గిఱము* A wart, scar, or mole, a corn; callosity.
 Hardness of the hands.
 గిఱకిఱలాడుట v. n. To tingle or tinkle.
 గిత * n. s. A kind, a class: a heap of grain. A
 field.
 గితనారు Oakum: hemp, for caulking. కిత్రానుపీచు,
 కిత్రనారబట్ట canvas.
 గితము adv. Formerly, before, previously. అంతకి
 తము before that time. ఇంతకితము already,
 ere this.
 గితవరి* Mischievous, malicious. కితవవనిత a wick-
 ed jade. కితవవ్యవ హారము mischief, a base
 pursuit, i. e. gambling. కితవాధాకుడు * i. e.
 మాయబిడ్డ one who pretends to be a mere
 child. కితపుడు * A gambler, cheat.
 గిత్ర n. s. A young one. గొల్లకిత్ర a hussey, a slut.
 గిత్ర n. s. A young bull.
 గిత్రనారబట్ట Canvas.
 గిత్రశికాయ An orange.
 గిత్రా See కితనార.
 గిడుకుట v. n. To fret, or be cross on waking
 from sleep. మేల్గాన్నతెరగునపెల్లనకనువిచ్చి, క్రే
 గంటజూచుచుగిడికినీలి, ఆపులింతుచుచేతులాదరం
 మనజూచి. B. X. § VI. 14. యమ్మమ్మనీవుశుడన్న
 లోనురుగుమ్మదంబాదవంగజనియదచేనివత్తునేను

నునన్నువదలకతిగివి యెత్తుకొమ్మనుచుబెల్ల గిడువై
 న్యమూన, గిడుకుచుచిన్నికెంకలకైకొంగుగడియించి
 ముడిబుడికన్నీరువెచ్చి. H. 1. 2241.
 గిడ్డ. n. s. A gill, or liquid ounce, it is one quar-
 ter of a సోల. and weighs four dubs. Three
 quarters of a sola is మూడుగిడ్డలు, or గి. ౬.
 The OG. says, గిటు, రేఖ A line, a streak.
 గిడ్డరి See గి.
 గిడ్డె See గి.
 గినియ A sort of plant. పెద్దకినియ, అనగామహాశ్వే
 తా, పాలుగలనేలగుమ్మడు. SC. Q.
 కినియుట v. n. To be angry. To be enflamed.
 కినుక or కిన్. n. s. Anger, heat, inflammation,
 wrath, rage. [dejected.
 కిన్నము * adj. Distressed, in pain, troubled,
 కిన్నత్వము * n. s. Dejection.
 కిన్నర * A sort of guitar. BD. 5. 21.
 కిన్నరుడు* A Fairy, a centaur, an eunuch-choiris-
 ter, see కింపురుడు, కిన్నరకంటి fairy-eyed: love-
 ly. Suca. 3. 98.
 గిన్నె n. s. A cup, goblet, or porringer. గిన్నెకొ
 మ్మ A horn used as a cup.
 కిన్నెర A lute. కిన్నెరకాయలు the large melons
 that are fixed to the frame of a Hindu lute.
 కిన్నెరపట్టచెట్టు Fiddle-back-tree.
 గిన్నేరు See గిన్నెరు.
 గిబ్బ n. s. A bull. గిబ్బతేజి, or, గిబ్బవయాళిజోడు,
 the rider on the bull: a title of Siva.
 కిమిడి or కిమిడికల్లు A sort of flint used in making
 glass.
 కిముక* The tree Costus Speciosus. Rox. 1. 58.
 చెంగలికోస్తు.
 కిముడు, అనగాకిదురు. OG.
 కిమ్మనకుండాచేయుట To do it without hesitation.
 "Without whats and wherefores." కిమ్మనకుం
 డాచేసినారు they left him without a word to
 say.
 కిమ్మిర* n. s. and adj. "Cimmerian" Dark hued.
 a mixed hue, the colours of the rainbow. The
 same as సింధూరము, తిలతండులవన్నిశ్రశిరవ
 న్నె. Variegated: particoloured.
 కియ్యవడి The sign ధ్ర; also an innuendo for క
 త్యాణము.
 గిరము* The Anuk to వరము, thus వరముగిరము.
 గిరక adj. Short, dumpy. పొట్టి. OG.
 గిరక n. s. A pulley.
 గిరకతనము n. s. Shortness of stature.

గరకతాడిచెట్టు The short or stumpy palm tree.
 గరకశుడుట. v. n. To fall back, fail. కంజమూలం
 ములునిర్మూలంబు లవ్యోచెరుకు గరకశుడె ఆకులు
 దిగలుచీకాకయ్యె. Ellana 3. 219. గరక్కుండ with-
 out hesitation, at once.
 కిరకిర (Anuk.) Creaking, rattling;
 గరగర adv. Round, and round: spinningly, the
 same as దిరదిర.
 కిరణము * A ray of light.
 కిరతావళి * A synopsis?
 గరళుట v. a. To confuse, throw into disorder.
 గరళ girasa Stubborn, hard, tough.
 గరాకువేయుట To hurl a stone from a sling, to
 whirl.
 కిరాట * n. s. A merchant? Vasu Ch. 1. 10.
 గరాటువేయుట v. a. To whirl (as a stick at a
 mark); to hurl or sling a stone. రాళ్లుపుచ్చుకొ
 నిగరాటువేశిరి they flung stones at me.
 కిరాత * or కిరాతక * adj. Savage, barbarian. కిరా
 తకచేశము the land of savages.
 కిరాతిని * Indian Spikenard. W.
 కిరాతుడు * n. s. A barbarian, a savage.
 కిరి * A hog.
 కిరి Small, little. కిరిపాక thin smoke.
 గిరి * A hill, a mount.
 గిరి * n. s. A circle. [లుట.
 గిరి * adv. Sideways, with a sweep. See గిరివ్రా
 గిరిక n. s. * A mouse.
 గిరికన్య * Daughter of the hills; a title of Parvati.
 గిరికర్పిక * A certain plant. శిరిషశత్రాయాం, తెల్ల
 గిరిచెట్టు. SC. H. 4. 20.
 గిరిగలులు A sort of castanets. BD. 2. 36. బళివని
 పానంబుగిరిగలుల గాబట్టికేళికల్నేయు. Charitra.
 2. 661. గడనూడిశశిగిరిటలు కేళికలు. BD. 2.
 142.
 గిరికెత్తుట v. n. To take a turn, to go round.
 గిరికొనుట v. n. To surround, or encircle. చుట్టు
 కొనుట. హరియన్నవనంబు జేరియటుజూతుగదాగి
 రిగొనిపున్నారచ్చుట, తరుణులుకోటాను, కోట్లుకన్న
 ధ్యమునఁ. Ila 2. 150. to be covered or spread
 as a plain with dead bodies. ఆరవరలైనరథం
 బులు నెరిచెత్పంబడినయశ్వనికరంబులు బెండరుచు
 గకూలినకరులునుగిరిగొని యెనుశువరమున మేదిని
 తలమెల్లఁ. M. 6. 2. 141.
 గిరిగ n. s. The ancle?
 గిరిజ * The hill-born goddess. Parvati.
 గిరిధరుడు * An epithet of Krishna "who bore
 mount" Govardhan as an umbrella.
 కిరిపిల్లాండ్లు Small rings worn on the third toe.

గిరిధిక్తు * The "render of mountains:" i. e. a
 thunderbolt. వజ్రాయుధము. D.
 గిరిమల్లిక * See కుటజము.
 కిరిమెట్లు n. s. Creaking slippers. i. e. leathern
 sandals. See కిర్రు.
 గిరియకము * n. s. A toy, a plaything.
 కిరియుట To be tight. దాకతిననుబువ్వుడండచేరివి
 మెడకిరియంగనురివిగయించుదాన.
 గిరిశాకు n. s. అనగా, తంబెళుకూర. A. 4. 173.
 గిరిశుడు * n. s. An epithet of Siva.
 కిరిస్తాను adj. Christian.
 కిరిటము * n. s. A crown.
 కిరిటాకృతి * Conical, like a cone.
 కిరిటి * Crowned: an epithet of the hero Arjuna.
 కిరిటిశుచ్చ * The oriental emerald, a greenish va-
 riety of sapphire.
 గిరిశుడు * n. s. An epithet of Siva.
 కిరుకుట To erase, scratch out, to strike through
 a written line.
 గిరుక్కున adv. Round and round: whisking. గిరు
 క్కునతిరిగను or గిరుక్కునమలైనను he turned sud-
 denly.
 కిరుపు, అనగాచూపు, పెరుకుచూపు. OG. A wink.
 కిరుపుట v. a. To twitch, or stretch, as a limb, or
 the ears, or the eyelids in winking. మైగురుపుట
 To stretch the body on waking. కిరుపుకొనుట
 To wince. అనగాకండ్లనుకొకరించుట To wink.
 M. X. 1. 121. In A. 4. 222 it is rendered ము
 ప్పెచేతపాడుచుకొనుట.
 గిరుపుట, or, కనుగురుపుట To wink. A. 4. 73. స్థా
 లిత్యములబయలు జేసికనుగురుపుశుభఁ, హీళనచే
 యమనిశుభవారికినేత్రముచేతనూచించును.
 కిరుశు, or, కిరుశుకత్తి A small sword.
 గిర్రన (Anuk) Aloud, round and round, rapidly.
 BD. 4. 286.
 కిర్రలు or కిర్ర, n. s. A creaking sound. See కిర్రు.
 కిర్రు See కిరకిర Creak, whirl, turning round.
 కిర్రుకిర్రన Creakingly. Suca. 3. 430.
 గిర్రన adv. Round and round.
 గిర్రుపురుగు or చింతగిర్రుపురుగు A large and noisy
 cricket that lives in trees.
 కిర్రుమాను n. s. A turn-stile (lit.) A creaking bar.
 గిర్రాడుట v. n. To whirl, spin, whisk round. See
 గిరి. Contracted for కిర్రలాడుట.
 కిర్రుకొనుట v. n. To creak, or make a slight sound;
 ఖిలము * adj. Waste or unploughed: Dilapi-
 dated, in fragments.

గలక See గలుక.
 గలకకర్ర, or—లు—, A rattle.
 గలక బండి A low built cart or dray.
 కిలకించితనము * n. s. Amorous agitation. An uproar of feelings: agitation of contending passions. త త్రపాటు hubbub. కిలకించితవతి * n. s. The heart-broken damsel.
 కిలకిల n. s. Din, hubbub, clamour, uproar, as of a marching host. Chirping, as of birds: any confused sound. గలగల్లాడుట, గలగలలాడుట, కిలకిలారాటటు.
 గలకొట్టుట v. a. To stir, beat, or whip butter milk, so as to clear it.
 ఫలశకుట * To be ruined or laid waste. ఫలశర్షు ruinous. [copper. Verdigris.
 కిలము, కీలుము, చిలుము Discoloration of brass or కిలారీ A herdsman, or boor.
 కిలారించుట v. n. To bully, swagger. To hoot, halloo, shout. To laugh in rage. అట్టహాసము.
 కిలాశము * n. s. Blotch, scab, పోషె. D.
 గలి Fear, horror, terror.
 క్రిలింజకము * n. s. A mat, a screen. చాత. D.
 క్రిలికించిత * See—లు—.
 గలికించుట * v. a. To crowd writing. గలిగివ్రాత Scribbling, in writing.
 గలిగింత n. s. Tickling, amusement, giggling. గలిగింతలగు జలక్రీడలశలుకు Sportively bathing: they bathed for amusement.
 గలిగిరింత The plant called Blue flowered Crotonaria. Ainslie. 2. 305. 478.
 గలితము * adj. Swallowed.
 ఫలిఘాతము * adj. Dilapidated, ruinous.
 గలక or—లు— A child's rattle, the wheel of a pulley, a capstan. The name of the letter ్.
 గలకకర్ర n. s. A rattle.
 గలక చెట్టు A tree with rattling pods and a yellow papilionaceous flower, called Crotonaria juncea: or శంకలీవృక్షము. నూనెగలక Rox. 2. 357. the tree Cœsalpinia Oleosperma.
 గలక బండి A creaking cart, a low-built dray.
 గలకలకోళ్లమంచము A bed with small bells hung on the posts.
 గలుకుగలుకు *anuk*. Aloud, audibly.
 గలుకుట v. n. To be crowded, as writing. See గలికించుట.
 గలుకుట v. n. To sound, jingle, as bracelets, or bells, on the ancles.
 కిలుచుట To be crowded as writing. v. a. To elude (the sight,) to avoid (the eye.)

గలుపు See గలుపు.
 గలుముట, గలుపాడుట or గలుకూడుట To filch, pilfer, steal here and there. గురువిందనదెగలు మకొనిమొకైయరదొంగమలయమూరుతమునేదొంగ బంధిగురువిందతీగయందు అడుగోదొంగలింబితిగ్రు కొంటున్నాడు. Manu. 3. 114. గలుపునాలు దెకామొద్దుగలుమునేర్చి, అనగా గలుపునాచేకాని అనివుండేదొంగతనమును నేర్చుకొని. G. 10 90.
 గల్ల See గలక.
 గల్లు See గలుకు.
 గల్లింత See గలిగింత.
 క్రిష్టికము * n. s. Sin, fault, offence, disease. Craft, trick, guile.
 క్రిల్లల (Anuk) squealingly, aloud. క్రిల్లలబొబ్బలు *loud* screams or howls. క్రిల్లాడుట To squeal or howl.
 క్రిల్లాకు or గల్లాకు n. s. A billet, a memorandum. Literally గల్లిన ఆకు a nipped paunleaf. A leaf indented with marks of the finger nail and sent by a messenger. An unequal number of dents agrees to a proposal, but an even number is a refusal. Compare, గల్లుకుత్రి. The word is used in the south; being common to Tamil, and Malayalam. In the north where క్రిల్లాకు is obsolete, the word used in ఉల్లాకు which perhaps is a corruption from శుల్ల, a pin; the pinned leaf.
 గల్లిచూపుట n. s. Peeping; peering.
 గల్లుకొనుట v. a. To pluck, or pull as leaves.
 గల్లుట v. a. To pinch, or nip with the nails. To remind by giving a pinch. క్రిల్లుట To die, expire. ABA. 3. 134.
 గల్లుకుత్రి. n. s. A billet or note. See క్రిల్లాకు. A religious rite among the Saivas, during which the worshipper nips a leaf.
 క్రివకివలు *anuk*. Giggling, murmuring, echoing. Suca 1. 256.
 గనరాత్రి A scornful *Anuk*. for శివరాత్రి. BD. 6. 1279.
 క్రిశ్రుట, అనగామదియుట, కివ్వెను, అనగామదిసెను. OG.
 క్రిశికాళ్లు గానదుచుట To straddle in dancing.
 క్రిశోరము * Young, an infant.
 క్రిశిక A point. క్రిశికకర్ర a pointed stick. See గలకక.
 క్రిశికశి (Anuk) Much, aloud (laughing.)
 క్రిశిమశలు, అనగావెత్రిపాక్కు, అగ్ని. OG.
 క్రిశిరు n. s. Sharpness, tartness. Bad humours in

the body : the evil eye : mischief done to infants by the touch of an impure person. Angeriness. కల్గి శురు A. 4. 215 కల్గి శురుడు శు గా వనశ్చు గించెడుకరణి, అనగా కోశు శ్రయ క్తమై ననేత్రదోషమును నివారించును. an angry glance. కిశురునిరు humours in the body. పొట్టలోకి శురు వెళ్లెలాగుతోళ్లు తాను i. e. I will kick out నీవే గులు.

కిశులము, కిశలము, or, కిశలయము * Asprout. చిగురు.

కిశలత్తి, అనగా తలదడవి. OG.

కిసాలున (Anuk. of laughing) Aloud, out.

కిసింతుట, అనగా కృపించుట.

కిసిగుదియ A kind of club. HD. page 42.

కిశువునుట To growl.

కి (Contracted for కింది) Lower, under; See కీచూ శు &c.

గీ (Anuk. of crying or wailing or buzzing) గీపెట్టుట To whimper, to buzz.

గీ|| In poems denotes గీతి a species of metre.

ఘీంకరించుట To scream or yell.

ఘీంకారము * ఘీంకృతము * n. s. The roaring, a yelling. (Anuk.)

కికటులు Savages A. 4.33. నెర రౌతు కికట శరణీ వార వాణిభవత్ అనగా, బోయవాండ్లయొక్క బాణకుండ్రికవచమైన. A. 4. 316. ఉక్ర కికటోర్షి, అనగా ఉక్రలై న, శూరులువుండే భూమి.

కికశుము * n. s. A bone. యెనుక. A. 6. 17.

గీకామండలమును adj. Thick, impenetrable. గీకామండలము గురయూ కాననమునకు, అనగా యెడలీందు లేని శురయూనది తీరమండలి అడవికి. P. 2. 8.

గీకారణ్యము * A dark forest, a wilderness.

గీకుట v. a. To scrape, scratch, draw lines, erase.

గీగంటిచూపులు Downcast glances.

గీగడుపు The abdomen or "lower belly."

గీగీ (Anuk : whining) Shrilly.

కిచక Apparently the name of of a certain tribe of hill people or savages: and in modern days it is the name of a certain tribe of robbers. Hamilton (Buchanan's) Eastern India. 3. 40. Friend of India 19 Oct. 1843, page 659; in Madras Athenæum 1843, page 523. కీచకము a hollow bambu. కీచకతండులము Kalahas. Mah. 3. 48. the pearls of gum (tabasheer) found inside bambus. కీచకశ్వునము A hollow groaning sound. As that of the wind passing the mouth of a tube.

కిచరబాచర In confusion, jumbled.

గీసుట v. a. To scrape, scratch, erase : to draw lines, to tear, lacerate; to lance a palm tree, or tap it for juice. To shave. కంచుగీచినట్టుగా శులికె She spoke shrilly.

కిచుబుర్ర n. s. Leathern bellows. కీచుకీచునకులికే తోలుతిత్తి. Ila. 4. 135. శక్తి రెక్కదూది మెత్తలోన త్రమిల్లుకీచుబుర్రకూతలు.

కిచునుట To squeak.

కిచురాయి n.s. Cicada, or cricket. See on ఇలకోడి.

కిచులాడుట To squabble, brawl, contend, squall or scream.

గీజాడుట v. n. To haggle, raise difficulties.

గీజు n. s. Hagglng. గీజుపోరుట To haggle.

కిటము * A worm, insect, maggot.

కిటకము * A worm, an insect. నరకిటకంబులు wretched mortals, human worms.

కిటమణి * or, కీటరాజము * The fire fly. HD. 1. 1901.

కిటు A tire, course, layer, stratum, range. A line, mark, stroke. గోడవక కిటు వెట్టి నాడు he built one tier.

కిటు n. s. Disregard, scorn. ఉశకు. D. M. 4. 2.

47. M. 4. 1. 64. గీటునకాబుచ్చె he sent them away with scorn. Or మడము pride: thus గీటణం గించెడక. M. 4. 2. 79 I will crush their pride. M. 9. 1. 122. DRY. 1246. BD. 3. 170. గీటురుచుట or కీడ్వర్చి. Suca. 3. 96. To crush, ruin.

గీటుట v. a. To push away, rebuff. కనుగీటుట To wink. బొడులుగీటుచు grinning with fury. BD. 5. 783. చిమ్ముట. D.

గీట్లబద్ద A measuring staff, a ruler.

కిడిశులు * The sweepings or refuse of grain.

కిడు n. s. Evil, harm, misfortune, danger plu. కీళ్లు (κῆρα) M. 5. 3. 192. Parij. 1. 62.

కిడు adj. Bad, evil, base, low. కీచుజాతులు low castes. Charitra. 357.

కిడుశరచుట v. a. See కీడ్వరచుట.

కిడు మేళ్లు Both good and bad: both sides of a question.

కిడ్వడుట or కీడ్వడుట v. n. To be vanquished.

కిడ్వరచుట v. a. To vanquish. యట్టి మహాత్ములున్న లికలందినహాభ్యుతి ట్టిచేసిలో గట్టక యుండ గీడ్వరచి గల్వక. TUR. 9. 79. శురయోధవరుల గీడ్వరచిన శరణి. Dab. P. 239. M. 1. 3. 275.

గీత n. s. A line: lancing or pricking a tree. గీత

గీశేకాలము the season for tapping the palm tree.
 గీత * n. s. The poem called భగవద్గీతా.
 గీతము * n. s. Song, music. Name of a certain Sanscrit metre.
 గీతకట్టె A tool used by carpenters for drawing parallel lines: it is shaped like a small hammer. Also called కత్తికాసు.
 గీతకుంచములు Short measure; not heaped up and pressed down.
 గీతకొల Measure not heaped but struck off.
 గీతి * n. s. Song, metre. A species of metre: which in poems is contractedly written గీ.
 గీతు n. s. A cocoanut bough (మట్ట) with the leaves plaited so as to form a mat.
 గీద్యశము * What sort of? like what? qualis.
 గీదొడ The inner part of the thigh.
 గీనాశుడు * An epithet of Yama or Pluto, god of death.
 గీనీడ n. s. The "under shadow," or darkness under a lamp &c. Glimmer, gleam, through a crevice.
 గీనీరుభూమి Land which has water "under it," where the springs lie close to the surface: called in Bengal కేళీరదభూమి.
 గీపెట్టుట To whimper, wail: literally to cry. To buzz, as gnats.
 గీము n. s. A chamber, a house or home, a dove cote. విందారగింపు, విచ్చేయక, దగు, మాగీములందు, ననిమునిజనకుం, డందులకు, రాకమునువలె, యిందు ముఖుల్, మానిగొనుచు, నేగిరివేగక. R. 2. 136. శుడుచులువైదలు మేముక, బడిరాయకవెంటదొంటుకునునుమీవెంబడి, దిరుగుచు, గీములనే, యిడుములులేకుండ, యందుపెయ్యెడలందుక. R. 2. 7. నను శుచ్చరాకట్టుకుని, గీముల, గడంగి, రవ, మేదియుండు పారావతములు, అన గా, నున్నటిశుచ్చలనేరత్నముల తోతీచ్చబడిన, శునికరమైన, గూళ్లలోనుంకి, ధ్వనిలేకుండా, పుండిననువంటి, పాపురములు. Ila. 4. 58.
 గీయ (Anuk. to కూయ) L. VIII. 100.
 గీయమాసము * adj. Cantabile; what is to be sung: vocal.
 గీయుట v. a. To scratch, or scrape. To strip off leaves: to tap a palm tree by cutting lines in it. ఆకులుగీశేకత్తి a large knife for stripping off leaves, a pruning knife. Compare గీచుట.
 గీర n. s. A line, an outline.

గీర or గీరె Herb, vegetable, greens.
 గీరము * n. s. A parrot. గీరబమాత్తిరికథలు The "seventy-two" Tales of a Parrot.
 గీరణింజ A boyish game called అచ్చనకాయలు.
 గీరవాణి * Sweet voiced, having the note of a parrot.
 గీరుకొనుట v. a. See గీరుట.
 గీరు గాజులు A sort of bracelets.
 గీరుట v. a. To tear, scratch, scrape, comb or smooth the hair with the fingers. వానినగించిన ప్పుచుకూరిమి మారగీరుకొనకొట చిటుక్కున నెక్కు సొక్కగక. T. 2. 95. తనప్రేమబయిటబడెటట్టుగా అతల్లిగోకును.
 గీర్తన * n. s. A hymn, laud, psalm, anthem. Praise, encomium. A certain class of metres or tunes.
 గీర్తనీయుడు * Glorious, praiseworthy.
 గీర్తి * n. s. Fame, glory.
 గీర్తించుట * v. a. To praise, laud.
 గీర్తితము * Ordained, praised, quoted, mentioned.
 గీర్పులు Anuk. used as an echo to నేర్పులు.
 గీర్వాణము * n. s. Sanscrit: literally, the language of the gods.
 గీర్వాణుడు * A god, a deity.
 గీల * n. s. A flame.
 గీలకము * n. s. A pin, wedge, or bolt, which keeps all fast. The master spell: the key to a puzzle or rule. The "motto" to a spell or exorcism which forces a demon to speak. "The thrilling verse that wakes the dead." See కీలుకు.
 గీలకట్టుట, అన గాశులుకుట. OG.
 గీలారి plu. గీలార్లు. A herdsman: a hired labourer.
 గీలి * A title of Agni, the god of fire.
 గీలించుట v. a. To put on or in (flowers, shoes &c. to another,) to deck with, insert, set. చన్నులగీలించి putting it to or on her breast. తలగీలించె మద్యభుటమును she put the pail on her head.
 గీలితము * adj. Bound, tied, knotted.
 గీలు n. s. A joint, a hinge. Pitch (not tar.) The point of a riddle. చేతికీళ్లు The joints of the hand. వాడగీలు Vema. 628. Rosin and grease melted together to pay ships with. కీలుచాశు a tarpaulin. కీలుగోపురము Radha. 2. 149. a

castle or chamber that turns on a pivot. A hinge, కీలుగరుత్తుంతుడు An automaton eagle. కీలుకాడు the engineer, machinist or contriver కీలుగాదెడలింతు నడ శివబొంబులకైవడికురంగ ప్రణయము M. VII. 3. 72. కీలుబొమ్మ An automaton statue, or puppet. కీలుకత్తి A folding knife or hasp-knife.

కీలుకొనుట v. n. To be united, join, be composed. కూడుకొనుట, కెంపులచెక్కడంపుకుని గీల్లానుబం గరుపావలక్ష్మి, కెంపులు చెక్కడపుకునితో కూడు కొన్నటువంటి Radha. 3. 13. కేవల పాపకర్తము లగీల్లానియున్న ని శాటకోటికి Vish. P. 2. 304.

కీలుకాలుపుట v. a. To fasten. To unite, lay, put. రలయట్టుతో గీలుకాలింప, శిరస్సును మొండెముతో చేచెను. BD. 6. 55. మేఖలావలయము గీలుకొల్పమరున R. 4. 144. తువనసూను మేనంబాను గ్రహరములిరువదియేను వెసంగీలుగా ల్పనిధపురనా ధా. M. 6. 3. 112.

కీలుగంటు A knot or crest of hair. కీల్లడ A woman's plaited tress of hair.

కీళ్లు Grievs, plu. of కీడు. కీవాడ. or కీవాటి or కీవాళ్లు. The vacant space round the village, ఊరిచుట్టునుండే పాటిపాలము D.

కీశము or కీశుడు * A monkey. గిప్పరి * An epithet of బృహస్పతి Vrihaspati. కీశర or కీశరలిత్తి, అనగా కీసా, జేబి A purse, a pocket. The fourth part of a weight or quantity. H. 4. 194. కీశరమధ్యక్షము dishonesty in arbitration.

కు కూ ఖు ఖూ గు గూ ఘు ఘూ

కు To, For &c. &c. The sign of the Dative case : which when following a final ఇ becomes కి as వానికి, వారికి and elsewhere is కు as మాకు, తోటకు. This is usually interpreted To or for but may be translated by nearly all the English affixes, as may be seen in every part of the English-Telugu Dictionary. The following are a few instances from the first pages of that book. ఇంటికి to the house: at the rate of. కడకు, చివరకు at last. మాటటికి at night. పెట్టుకు at the worst. పెట్టుకు at

the best. పెట్టుకు after all. తురివారికిరట్టినలే ది కైవడి Like a fawn escaping from before a tiger. అతనివారికి సూర్యశక్త Unable to stand before him. వారానికి రెండు సాలుక Twice a week. శంపపు రానికివకసారి Once a year. చావుకు సిద్ధమైవుండగా When he was about to die. యదివరకు about this time. అక్కడికిపోవలెననివున్నప్పుడై being about to go there. ముప్పయ్యేండ్లవయసుమట్టుకు about thirty years old. అతనికి పుట్టుటవచ్చినారు they came there after him. శ గానికి శ ఖ పెక్కువగావున్నది It is half as big again, as large again, as much again. సారికి సారి again and again. కావలసినమట్టుకు as much as is necessary. వానితలంపు నాకు అతప్పడు అగుటడ లేదు I did not perceive what he was at. యెంతమట్టుకు how far. అప్పుటప్పుటికి every now and then. నలుగురికి తెలుసును every body knows. నెలకు నెల or నెల నెలకు every month. అదివరకు until that. ఆకాడికి thus far. నాకు తెలిసినమాత్రము as far as I know. తిప్పుకొనిపోవడము నాకు మేలనితోస్తుంది I am for returning. మాటకుమాట or మాటకుమాటకు Word for word. దానికిబదులుగా instead of that. అట్లాచేసేవేళకు If they do so. అరకోసు కుతక్కువ less than a mile. తునికిమాలిన Fruitless, useless. పొయ్యేటండుకుమద్దివున్నది I should like to go. అతడుశరీరుడైవుండెనుమట్టుకు as long as he lived. కావలసినమట్టుకు as much as is requisite. మీకుముందరకొనావయస్సువున్నది you have a long life before you. వానికి ప్రాణము నిలువదు he is not long for this world. యేలినవారికిజయము జయము Long life to your majesty. మంత్రిమట్టుకుకాదు not even so much as the minister. అది నాకుతోచదు I do not suppose so. అది నేనుచేసేటండుకువల్లలేదు I have no means of doing it. వకనాటికిన్నివినదు he will never agree. వకనాటికిన్నిచెప్పదు he never says so. దిన్నివాడికినేర్పేటండుకు అసాధ్యమయినది there was no teaching him this. ఆనుగ్రమునాకువద్దు I do not want that horse. అందుకుత్రుతి in answer to that, instead of that. దుర్మార్గునకులోనై being of wicked heart. యిట్లాచెప్పినకాడికి upon his saying this. కడియాలవారికిపెట్టె he put the

bracelets on her hands. వానికిచేటుకూడింది
 It is all over *with* him. In the following
 phrases it is translated From. అప్పటప్పటికి
 from time to time. నానాటికి from day to day.
 వాండ్లకుమరుగుశురబినాడు or వాండ్లకుదావినా
 డు he concealed or hid it from them. అదియి
 క్కడికి నాలుగుకోసులదూరమున్నది it is eight
 miles *from* hence. చెన్నశట్టణమునకుకంచి అయి
 దు ఆమడ Conjevaram is fifty miles *from* Ma-
 dras. యిందుకు తప్పినదిపించకూడదు From this
 rule you must not depart.

కు * In Sanscrit composition signifies Bad, vile,
 as కుయుక్తి a wicked device. కుమరి a bad
 disposition. కుచోద్యమము a vile prank.

కు|| A contraction for కుంటలు or for కుచ్చెలు a
 certain measure of land.

కు|| A contraction for కురువారము Thursday.

కుంక A wretch, a slut : (the word originally
 meant a widow) శుట్టుకుంక A virgin widow.

పోరాకుంక go along you wretch.

కుంకటి The gen : of కుంకుడు q. v.

కుంకటివేరు The tap root from which the others
 grow. [లు D.

కుంకట్లు plu. Curls or ringlets of hair. ముంగురు
 కుంకుట v. n. To set. as నెలకుంకె the moon

went down. See కూకుట.

కుంకటిమూగ, కలవింకతుయి A sort of shrike.

కుంకుడుచెట్టు The soap nut tree.

కుంకుడుకాయలు Soap nuts, Sapindus emar-
 ginatus.

కుంకుడుపురుగు The insect called a lady bird. C.

కుంకుడువేరు See కుంకటివేరు.

కుంకుమ * n. s. A fragrant cosmetic or rouge,
 composed of turmeric, alum and lime juice.

కూతురికి కుంకుమకు గాను యిచ్చినభూమి land
 granted for pin money.

కుంకుమకేశరము * A certain fragrant cosmetic.

కుంకుమపువ్వు Saffron.

కుంకుమము n. s. Saffron. జాఫరా D.

కుంగుట, కుంకతుడుట v. n. To sink, bend, hang
 down. To give way or yield. To diminish. క్రుం

కుట, వానిపొంసుయింకాకుంకలేదు his freshness
 is not yet gone off: he is in high blow. ఈజ్వ

రమువానిబలమునుకుంకొట్టింది this fever broke
 him much. See note on క్రగుట.

కుంఠ or కుంఠి A whisk or small brush.

కుంఠము A measure of grain : four manikas: one
 quarter of a toom. In accounts it is marked లి.

కుంచకాల The crooked pole used in opening the
 gate of a pagoda.

కుంచనము Sinking, humiliation, diminution.

కుంచించుట v. a. (causal of కుంచుట) To sink,
 diminish, do away, lessen, shorten, humble,
 deduct.

కుంబిక The key of a lock.

కుంబిణి n. s. A painting brush, a brush or whisk
 for flies. A card or teazle for wool.

కుంబియకాల See కుంచకాల.

కుంచీ A cap with a flap behind, worn by boys.
 A whisk to drive away flies with.

కుంచుట v. a. To diminish, do away, remove.

అజాకుంచుట To underrate, undervalue. To
 stint, pinch. To sink, or depress.

కుంచె n. s. A brush, a whisk ; a card or teazle
 for wool, a *chauri*, made of peacocks fea-
 thers. గుడ్డనుకర్రకుకుంచె గాకట్టినాడు he fast-

ened the cloth as a wisp on the pole.

కుంచెకాల See కుంచకాల.

కుంచెడు A measure-full. See కుంఠము.

కుంఠము * A nosegay, a cluster of flowers.

కుంజ n. s. A post, prop, a small pillar of wood.
 శుగలకుంజ A forked stick used as a prop. పో

టుకుంజ the same but larger.

కుంజ * The small shrub called కురింజ or abrus
 precatorius. Land that produces salt. D.

కుంజము * A thicket, a bower, or arbour.
 పాదరిల్లు.

కుంజరము * An elephant. కవికుంజరుడు a great
 poet. జానికుంజరములు the noblest of hermits.

కుంజరాశనము * Elephant's food, an epithet of
 the రావిచెట్టు.

కుంజారీరెలు A sort of red silk petticoat.

కుంజళ్లు or కుంజీలు, A certain school punishment
 both fatiguing and ridiculous.

కుంజు n. s. Pulp ; pith.

కుంజుట v. a. To pull : to wash clothes or to mangle
 linen.

కుంజుకొనుట v. a. To haul, pull, draw by force.

కుంజునుసుకు Mocking. Bear's play ; gibing,
 joking.

కుంజుపిట్ట A sort of mocking bird, like a red owl :
 also called పిట్టలరాజు.

కుంజులాడుట To struggle.

కుంట A slut, a brat ; చిన్నకుంట or చిన్నబొండ్ల
 a slip of a girl.
 కుంట or కుంట n. s. A pond, pit, hole of any kind.
 అరిచేతిగుంటెడు as much as can be held in the
 hollow of the palm. వానికన్నులుగుంటలుపడ్డవి
 his eyes are sunken. గుంటకు దారిగా as easy
 as drinking water. వానికి ఆ గ్రంథము గుంటకు
 దారిగా లుచ్చును he knows the book familiarly.
 A certain square measure of land, of which
 there are two, the greater and the less. See
 గాత్రం. One గాత్రం contains fifty పెద్దగుంటలు ;
 or one hundred and twenty five చిన్న కుంటలు
 Sixty four guntas make one కుచ్చెల. These
 measures vary in various parts of the country,
 as the " field" is merely as much land as one
 "pond" can supply. At Bombay it is a square
 chain of 1089 square feet : one acre is equiva-
 lent to 40 guntas.
 గుంటక A harrow. పొట్టిగుంటక a small harrow.
 గుంటకగుట్టలు The two pieces of wood in a har-
 row that connect the block with the front
 iron piece.
 గుంటకదిండు The cross log of wood in a harrow.
 గుంటకశలుగు The iron part of a harrow.
 గుంటకపాయుట To harrow.
 గుంటకయడ్ల The block of wood in a harrow.
 గుంటగలగర The shrub named Trailing Eclipta :
 verbesina-prostrata, a medicine used in fevers.
 Ainslie 2. 129.
 గుంటగలిజేరు See గుంటగలగర or శృంగరాజము.
 కుంటగించుట v. n. To limp, halt.
 గుంటవిప్పి, గుంటబోళ్లు Playing at marbles.
 కుంటముక్కు A sort of fish. H. 4. 224.
 కుంటి adj. Lame, crooked. గాలికుంటలు windgalls,
 rheumatism.
 కుంటి A field. దున్నుదానకు ఛాగించిన పొలము. D.
 కుంటికుతాట A cripple.
 కుంటితె See గుంటక.
 కుంటితనము Lameness, a crippled state.
 కుంటిసికలు Procurers. కుంటిసికలకిచ్చు కోడగిలకు
 రిచ్చు Zacc. 7. 126.
 కుంటు n. s. Lameness, crookedness. కుంటుపెట్టి
 వ్రాశినాడు he wrote crookedly.
 కుంటికోవి A firepot, a rocket in an iron tube on
 a pole a sort of firework fixed on a pole. See
 శైట్లదిమ్మి.
 కుంటుట v. n. To limp, be lame.
 కుంటుపడుట v. n. To fail, or break down as an

undertaking. విప్పుకూట, అల్లడుకూటలకు దా
 కొంది నిజభార్యంబు బిరిభావస్యరాల, తపిత్రంబ
 గుసార్యణంబున వలించెంటుపైవైచి కుంటుటడం
 జే నితివ్రాధకర్తమని. Jaimini 4. 111.
 కుంటెండ్ల or కుంటెనకుచ్చులు Large gold earrings.
 కడియాలు కుంటెండ్లు గంట లాడ్డారాయి Chand.
 R. V. 2. 21.
 కుంటెన n. s. Pimping. In the Saiva (Jangam) le-
 gends, Siva is represented as frequently acting
 the part of a pandar. See the tales in the Banava
 Puran, book IV. 1485. the Lila (I. 310) the
 Sananda Ganeswaram (3. 55) and the Bhalla
 na Charitra : wherein the Bhactas or Worthies
 appear as masters, and Siva is their humble
 slave. కుంటెనకత్తె A bawd. కుంటెన కాడు
 A pimp. కుంటెనబాములు or కుంటెనపాట్లు
 pimping.
 కుంటెనకుచ్చులు See కుంటెండ్ల.
 కుంఠము* adj. Lazy, dull, blunt. మొక్క పోయిన
 ది, మొద్దుదిప్పి. D.
 కుంఠనము Hinderance, check.
 కుంఠితము* Hindered, checked.
 కుంఠిభాతుడు * Defeated. B. X. § XI. 32. he
 who has failed.
 కుండ n. s. An earthen pot. కంచుకుండ a bell
 metal pot. A gilt ball on the crest of a tent &c.
 నాకుకుండకాలదు I have nothing to make the
 pot boil.
 కుండము n. s. An earthen pot. SC. A pit or pot
 for receiving and preserving consecrated fire.
 కుండం The white faced black ape.
 కుండంకట్ట A sort of pigeon. దాకూకూకాః కె.
 The gallinule. W.
 కుండగొయ్యి n. s. A stubborn brute.
 కుండగోళకులు* Low caste bramins : misbegotten
 knaves. See the Laws of Manu. III. 174. But
 in HD. 2. 999. the united phrase is applied
 in scorn to one man.
 కుండరనము A hard or cruel temper.
 కుండన్న A rustic deity worshipped by potters.
 కుండబంతి The game called hockey.
 కుండము A pit. a fire pit, an altar, place for burn-
 ing a widow.
 కుండలము* n. s. An earring.
 కుండలి* n. s. A snake, serpent. A ystic phrase
 for the spinal marrow. కుండలిస్థానము equiva-

lent to the pineal gland. The same See on గుసుక్కు, కుండలిని* or కుండలిశక్తి* The same. Compare Ovid. Metam. XV. 390. Sunt qui cum clauso putrefacta est spina sepulcro Mutari credunt humanas angue medullas. Vasu Ch. Pref. 71. Heyne says, A name of the తెల్ల తిట్టడిచెట్టు, కుండలిసాడి.

కుండలికరము * A cancelling mark : a cancel mark drawn round an erroneous line, which ought to be erased : the sign [o] sunna or zero being placed at each end : or a circle is drawn round the word.

కుండవర్షనము * A sort of tree, L. 3. 32. కుండవర్షనములును కుండగోసులును.

కుండా (Postpos.) Through. by. by means. of. adj. Brave, courageous.

కుండాతనము Rudeness, roughness. Dryness, abruptness.

కుంజిక * n. s. A student's water pot : a pitcher.

కుంజిక A metal vase or jar.

కుంజికుంకంబాలు A certain boyish game. Vish. P. 7. 211.

కుంజిక A metal vase or jar.

కుంజి A button.

గుండు infl. గుంటి plu. గుండ్లు A rock. A ball or bullet. A lump. A weight (or stone) for scales. గుండుగుర్రము A stallion or stone horse. వెంజిగుండు a kind of dog. కైరళుడు, కైరళింకూ, వెంజిగుండు Manu. 4. 42. A polishing muller, used by masons in plaistering. కుంకంబము (or గుండె) The iron hoop that forms the lip of a leather bucket. గుండుతుట్టింది. the drink went the wrong way, or got into the wind pipe. పర్యవ్రము D.

గుండు adj. Round, globular, spherical.

గుండుక A harrow. See గుంటక.

గుండుకొట్టుట To smoke the drug called bang.

గుండుకోరి A small cannon, a swivel. See గుంటికోరి or పెట్టడిచ్చు.

గుండుగుత్త A round settlement or దిల్లె.

గుండుసూడుకొనుట To unite, to make one common effort G. IX. 65. ఆశ్వుదండకును హాహా కారం బలకొనుండుసూడుకొనినకరింతుం.

గుండుడు * See కుండగోళకుడు.

గుండుతగిలినవాడు. Wounded by a bullet.

గుండుములుపు గా దులినేకడి. The bird called stonechatter, goatsucker, or icebird. Lit : The stone utter: so-called from its bittern-like

note. See Madras Lity. Socys. Journal, April 1840. page 234.

గుండువేయుట To fire a gun : to die.

గుండువేళికాల్పుట To fire a ball at.

గుండుసూది A pin.

గుండె n. s. The heart. The breast or chest. Courage. The apple of the throat. This word is often used in the plural. గుండెలు (corda, in Latin) with a singular meaning, కవులుగుండె

తీరుతుకొన్నారు The poets are full of audacious expressions : they pourtray the heart.

గుండెతుట్టింది I have got a pain in my breast, a stitch in the side అవియెదునాగుండె. O that my heart would break. See గుండెగూడుతుట్టి

under గూడు, గుండెతుట్టింది The drink went the wrong way, got into the windpipe. కుంది

గుండెలుగల Staunch, having a strong heart.

గుండెకాయ The heart. Also applied to the liver.

గుండెలు The heart. See గుండె The chest, the breast.

గుండ్ర n. s. The upright roller of a sugar mill. A 4. 191 రాట్లంతుగుండ్రలనా, చెరుకు గానుగ

యొక్క కోలలోయనగా.

గుండ్రకుంకండ్లి A sort of bulrush. The stone rush. See కుంక.

గుండ్రదనము n. s. Roundness. A circle.

గుండ్రన n. s. Roundness. A round.

గుండ్రని, గుండ్రనైన adj. Round.

గుండ్రాయి A round stone, a muller, or stone pestle.

గుండ్రించుట v. n. The stomach to turn when feeling sickish.

గుండ్రించు n. s. Sickness at stomach, nausea disgust.

గుండ్రదండ A necklace of beads.

గుండ్రరేకు Gold marks in a selvage.

గుండ్లు Plural of గుండు.

గుంఠ n. s. A pit, a hole. See గుంట, a hallow, a dell.

కుంఠము * n. s. A spear, a lance.

కుంఠలము * n. s. A curl, tress, or ringlet.

కుంఠలదేశము * A country : apparently that about Bombay.

కుంది * The name of the mother of the Pandaras.

కుండము * n. s. The jessamine. Jasminum multiflorum, called పుల్లెళ్ళిచ్చుము; కుండన

a maiden with teeth pretty as blossoms. కుండనాటకము a kind of play.

కుండకము * Hindrance. Defect. కుండకము గాత్రం దేహము Waste land, గడ్డొలిస్తలము.

కుండనము Solid gold : fine gold.

కుంది n. s. A corner, కుందారనాథునేమరి పాటుగాంచియాగుంది నెటసుంది యే తెంచెనిశ్చదు Navan P. 273.

కుంది or కుందె, కుందెన n. s. A rim, a ledge placed upon a mortar, to prevent the falling of the rice &c. when beaten in it.

కుందించుట v. a. To grieve, to afflict, to crush, కరణచక్రవ్యయగతులగుందించి crushing the lusts.

L. 6. 114. గుట్టనామాయచే గుందించినతని శుట్టి తెట్టించెద. L. 6. 65. తెండముగుందించుగాదు R. 5. 73.

కుందికుందికాళ్లు or కుందికాట్టు Leap frog or a game at hopping. Vish P. 7. 211.

కుందియ See కుంది.

కుందు n. s. Affliction, grief, Dejection, repentance.

కుందుట v. n. To pine, sorrow, be mortified, down cast, dejected. To sink under affliction. G. 5. 63. ND. 3. 1231. T. 2. 75. 3. 77. H. 2. 135. Masad. 3. 10. L. 4. 207. కుండక Unfailingly, without yielding; without grieving. R. 5. 73.

కుందురు A sort of darnel or weed that infests corn land.

కుందురుకి The olibanum tree that produces frankincense.

కుందురెల్లగడ్డి A reed of which pens are made.

కుందె See కుంది.

కుందెననది A certain game among the boys.

కుందెన చెట్టు A sort of tree కుందికుందెన and కైరికుందెన of two sorts.

కుందెనకొమ్మ n. s. A kind of tree.

కుందేలు n. s. కుండేటి: కుండేళ్లు A hare.

కుండేటిభండము Hare lands : a red clay in which hares are found usually.

కుండేటి A chafing dish, a goldsmith's portable furnace. యది కుండేటి తామర ములిచినట్లు లున్నది this is a perfect oasis in the desert. A proverb regarding that which is admirable but of base origin.

కుంభాక్షు * A small water jar, vase or pitcher. The sign Aquarius. The frontal globe on the forehead of an elephant : there are two of these : which swell in the rutting season, and

exude a moisture which in the poems is described as odoriferous. In Telugu, a heap of boiled rice, prepared in the name of a goddess at her festival. కుంభాక్షుణము గాత్రము కుందిసినది the rain poured down in torrents. కుంభకుంభములు large breasts.

కుంభాక్షు * Secret, reserved. Tying, stringing, as a garland.

కుంభకము * Stopping the mouth and nostrils : this is a peculiar ceremony used by ascetics.

కుంభాసము * Composition, in verse or prose. Obscurity, secrecy, mystery. అదియింకాగుంభాసముగానేవున్నది it is still kept out of view. పదగుంభాసము the art of framing compound phrases : కుంభాక్షుచావరంభ గుంభాసాక్షుల సుఖాదయంబు: కాగిలెతకలిగిన అశురమితానంబము T. 3. 94.

కుంభాకము * A vapour bath ; sitting well wrapt up, over a chafing dish.

కుంభాసంభవుడు * See కుంభాసము Jug-born. Born in a can. అగడ్తుడు.

కుంభాస్తనీ * Bigbreasted. (mammosa).

కుంభాభిషేకము * Transferring the god out of a vessel of water into an image. This ceremony is performed at opening a new pagoda.

కుంభి * An elephant.

కుంభించుట * v. a. To string, or connect.

కుంభితము * adj. Puzzling. Tied, strung. అర్థకుంభితమైన obscure difficult in style.

కుంభిని * The earth.

కుంభినాసిము * A serpent.

కుకవి * A poetaster or "bad poet."

కుకీలము * n. s. A hill or mount.

కుకుందరము * "The cavities of the loins." W.

కటికాచ్చాత్మకకైయొక్క వెనకటికామందలిగుంటలు. SC.

కుక్క A dog. ఆడకుక్క a bitch. కుక్క బిల్ల a pup, or whelp, a puppy. The word when prefixed to the names of some plants (as the dog rose) denotes inferiority, as see కుక్కతులసి wild tulasi.

కుక్క n. s. An inspiration, or drawing in the breath, a whiff, in smoking a segar : a gulp, a mouthful. కుక్క తిరగకుండానవ్వెను he was in fits of laughter. కుక్క నిలుపుట, కుక్క తట్టుట To restrain the breath : to stop the nose.

కుక్కచ్చు (see అచ్చు) The stamp or figure of a dog, used by former Hindu rulers in branding thieves. కునకముద్ర.

కుక్కలసి The white basil : see Ainslie 2. 91. (ocymum album) as distinguished from the proper Tulasi called ocymum sanctum.

కుక్కపాల A wild species of the పాలచెట్టు Periploca Tunicata : ఆజంధ.

కుక్కముండ్లు A eruption like measles. It is in pustles that are irritable. It is of two sorts, "miliary eruption;" and, nettle rash.

కుక్కమూతి A name given to any blasted fruit that grows long and then black. A proverb says చెట్టుచెడేకాలానికి కుక్కమూతిపిండెలుశ్రుట్టు తప్ప Wild behaviour portends ruin. Producing blasted fruit is a mark that the tree will never come to good again.

కుక్కి or కుంచుకుక్కి n. s. ఆనగాచిస్తుకుంచము D. A word of scorn (like a rattle trap) meaning a paltry bed or palankeen. కుక్కిశుద్ధ loose, slack. కుక్కిశుద్ధకుంచము a rickety bed.

కుక్కిలి, or క్రుక్కిలి The apple of the throat, a gulp ; క్రుక్కిళ్లుమింగినాడు he licked his lips.

కుక్కుట v. a. To suppress, to push, to stuff, to cram. To kill, (lice &c.) To beat. యిత్తుడుకుక్కినాకేనులాగుశుస్తూది she is sitting prim and silent. ఆశిండులోగుడ్డనుకుక్కినాడు he thrust the cloth into the aperture. వాణ్నిచాకకుక్కినారు they beat him to death.

కుక్కుటము * A cock : a fowl in general. కుక్కుట భవజుడు * the god Kumaraswami, the Hindu Mars : who has a cock on his banner.

కుక్కురు ముక్కురు అనకుండావుంకినాడు He answered not a word, he was quite dumb or he has not a word to say.

కుక్కురుకోయి The crowing of a cock.

కుక్కుడు A mouthful.

కుక్కులము, కుక్కులము Gum bdellium. The rosin or pitch called (in Malay) dammer. See Ainslie 1. 29. Rottler : p : 106. DRY. 2054. H. 4. 19. కుక్కులచెట్టు the tree called Baubul.

కుక్కుకప్పుకుము.

కుక్కు A mash of half boiled corn, for horses : but not reduced to a pulp. యినకకుక్కు a jaw-breaker, or puzzling book. L. XI. 117. మినక

కుక్కుకావలె, మినకకుక్కుకలదు Give me what I can understand. కుక్కుకండ్ల a kind of fee paid in harvest time.

కుక్కుగ్రామము * A hamlet. A petty or paltry village.

కుక్కుము * n. s. The breast (la mammelle.)

కుక్కుపాలి See పాలి.

కుక్కుచాగ్రము * The nipple, the tip of the breast.

కుక్కుచేలుడు Cuchela, a personage whose adventures are described in the కుక్కుచేలో పాఖ్యానము an episode of the Bhagavat. He prayed to Vishnu who released him,

కుక్కుచెష్ట n. s. A wicked prank.

కుక్కుచోద్యము Derision, jesting. కుక్కుచోద్యగాడు a jester a humorist. కుక్కుచోద్యముచేసుట To jest or joke. కుక్కుచోద్యముట a jest : a comic expression.

కుక్కుచోన్నత * Full bosomed, deep breasted. కుక్కుచోన్నతేకంకమరాగశోణ.

కుక్కుచీయుట To hollow the back of a ruby or emerald slightly so as to increase its lustre when set.

కుక్కుచిరము See కుక్కుచిరము thus spelt in verse to suit the rhyme.

కుక్కుచుట్లు n. s. plu. The folds of the lower cloth which the Hindus tie round their loins.

కుక్కుచుప్ప n. s. A tassel. The ornament at the tip of a woman's queue. కుక్కుచుప్పచీర a gown with tassels.

కుక్కుచొనుట See కుక్కుచుట v. neut.

కుక్కుచుట or క్రుక్కుచుట v. a. To pierce or prick. To thread, string together. పూసలుకుక్కుచుట to string beads. వరహులుకుక్కుచుట a necklace formed of coins. తాడుకుక్కుచుట he ran the rope through, or inserted it. చేతులుకుక్కుచుట To join hand in hand; one's fingers being laced between those of his friend. కౌటక్రుక్కుచె he embraced her. కుక్కుచుప్పొయినకండ్లు sunken eyes. కండ్లుకుక్కుచుప్పొయింప. I cannot keep my eyes open. I am dropping asleep.

కుక్కుచెప్ప A heap, stack, a pile. కుక్కుచెప్పకలవు of cakes of cow-dung.

కుక్కుచెప్పించుట v. a. To hollow the back of a ruby or emerald slightly so as to increase its lustre when set. కుక్కుచెప్పించుట a ruby hollowed behind.

గుచ్చెల n. s. plu. కుచ్చెండ్లు, కుచ్చెలలు or కుచ్చెళ్లు
 A rick of corn. A heap of cut corn. A land
 measure which in the Guntūr district is twen-
 ty nine acres or (33 $\frac{1}{8}$) thirty three guntas
 (see గుంట) and three sixteenths. One కుచ్చెల
 is nearly the same as a కత్తి of land, and is
 equal to eight గ్రామలు or 400 కుంటలు. The
 land that produces one stack of corn ; it varies
 in various districts, and the abovestated quan-
 tity is that fixed in the government rates.
 కుచ్చెళ్లు వేయుట to lay corn in ricks.
 కుచ్చెళ్లు See కుచ్చెళ్లు.
 గుచ్చుము * n. s. A cluster, a bunch, a posy. In
 some poems this is used for *canto* or *book*.
 కుజుము * A tree. వృక్షము.
 గుజగుజ or గుజగుజలు n. s. Whispering.
 గుజగుజ రేకులు The game called Puss in the corner.
 Dasav. 9. 101.
 గుజగుజలాడుట To whisper : to agonize, or be in
 trouble.
 గుజగుజులు, n. s. Whispering : doubt, hesitati-
 on, trouble. ?
 కుజనుడు * A bad man.
 కుజవారము * Tuesday, as named after కుజ or
 Mars (Dies Martis.)
 కుజుడు * The regent of the planet Mars.
 గుజురు See గుజు.
 గుజ్జన adj. Infantile, childish. గుజ్జనగూడు Doll's
 dinners. Children playing at cookery.
 గుజ్జరాతిదేశము Guzerat.
 గుజ్జు n. s. plu. గుజ్జులు. Props : being the up-
 right pieces of wood used in supporting short-
 er beams on longer ones in a shelving roof. A
 dwarf. Pulp. thick juice. చింతపండుగుజ్జు the
 pulp of tamarinds mixed with water. గుజ్జురికొ
 మ్మల గుజ్జు G. 151. అనగావృషభము.
 గుజ్జు adj. Short, stumpy. Dwarfish. గుజ్జువాడు a
 dwarf. గుజ్జుది a dumpy woman. యెక్కినవారికి
 యెనిగగుజ్జుంట అనగావాడిక గాదు వైవాదికియేను
 గలలత్వము. i. e. Familiarity breeds contempt.
 గుజ్జురనాము n. s. Shortness, dwarfishness.
 గుజ్జుసూరిరము అనగావులును గలిపిన అన్నము. BD.
 3. 849.
 గుజ్జుప్రాలు A sort of rice.
 గుజ్జుకూమిది A young or dwarf mango tree.
 గుజ్జువేల్పు n. s. "The plump short god." A name
 of Ganesa.

కుటము * A tree &c. the SC. says కుటకీ, వృక్షే
 ఘటే, నిర్లకడవ, వ్రుంసి, వేళ్ళని, యిల్లు, కోటా,
 అంచు, శిలాకుట్టకవూరుపె, క్షీ, బె, కక్రీభాపె.
 ఘుటము * or ఘుటిక * The ankle.
 గుటక n. s. A single gulp.
 గుటగుట (Anuk of a growl, a growling sound.)
 Aloud. (Also of a gulping bubbling simmer-
 ing sound) Rustlingly, crashingly ఘుచ్చులుర్
 గుహలనిధిఁగతి గూతుకాన జిటుకన్న గుటగు
 టార్చులులనెఱగు Suriya 4. 60.
 కుటజము * A tree called Echites antidysenterica.
 అంకుడుచెట్టు A. 4. 149. కొడిసె, గిరివల్లిక,
 కోలముక్కు Q.
 కుటి * A hut or cottage. గుటిసె. R. 2. 103.
 ఘుటిక * A pill, a bolus. a small ball, the ancle.
 కుటిరము * House, home a hut a cottage. P. 1.
 280 where the metre proves the second syll-
 able short.
 కుటిలము * Curled as hair, కుటిలాలకములు *
 Curly tresses. Crooked, cross, illnatured. n. s.
 Crookedness, guile, craft. కుటిలకుంతలి, or కు
 టిలాళి a girl with curly locks. కుటిలబుద్ధి a
 crooked disposition. యింకాదేహములో కుటిల
 మువున్నది the illness is not yet entirely cured.
 కుటిలత్వము * Crookedness.
 కుటిలుడు * A wicked man : a hypocrite.
 కుటీరము * A small house, a hut, a cottage కుట
 కుటీరము a tent లతాకుటీరము a bower or
 arbour.
 కుటుంబము * Family, race, household, depend-
 ants నేనుచాలాకుటుంబము గలవాడనుగనుక As
 I have many who depend on me for food. As
 I have several relations whom I am bound to
 support.
 కుటుంబి * A householder, the head of a family.
 నేను బహుకుటుంబిగనుక As I have many rela-
 tions who depend on me for food.
 కుటుంబిని n. s. The mother of a family.
 కుటుంబీకుడు One who has many relations &c.
 depending on him : as the head of a family.
 గుటుకు, గుటుక్కు A gulp, a sob. గుటుక్కునుట or
 గుటుక్కు మనుట To sob, gulp : to die, expire.
 దాన్నిగుటుక్కునమింగెను he swallowed it at a
 gulp.
 గుట్ట adj. Shrubby, low, stunted. గుట్టగుట్టపాదలు
 brushwood.
 గుట్ట n. s. A hill, hillock, గుట్టకూల్పుట to ruin,
 destroy.

కుట్టడము n. s. The act of stitching or stinging. కుట్టడపువాడు. A tailor చెవులుకుట్టడము piercing the ears for earrings.

కుట్టనము * Striking, beating, smiting. ఖరకుట్టము stamping, prancing.

కుట్టని, కుట్టనిక * A bawd.

కుట్టనిరము * Coyness, reluctance. శ్రీశాంతవధేదే. SC.

కుట్టారిక, కుట్టారుక ఆనగా ఆరుకభేదము. A. 4. 173.

కుట్టించుట v. caus. To have sewn &c. See కుట్టుట, ఆతనికి రండ్రిచొక్కాయి కుట్టించినాడు his father made a coat for him.

కుట్టికము * The floor.

కుట్టు n. s. A stitch, a seam: Sewing, work, needlework. A stitch in the side. A prick, or puncture, piercing. Spite, grudge, pique. కడుపుకుట్టు belly ache : spite, grudge. కుట్టుసురు the last breath, or gasp.

కుట్టు n. s. A secret, the real state, reputation, honor, public esteem. పొమ్ము కుట్టునని దుశ్చరంబునకును depart before you lose your character. DRAY. 282. గుట్టుకీడు A secret foe. పాథిశుడా శ్రధపాభ్యశ్రతుమారలమునగుట్టుకీడుబజలు ధాయరయించియడంచి. A. 4. 296.

కుట్టుకాడ n. s. A wire placed in the ear in preparation for an earring.

కుట్టుట v. a. To prick, bore, pierce, sting. To sew or stitch. శుండ్లకుట్టుట to pick the teeth. మడిచికుట్టుట (to fold and sew) to hem. చెవులుకుట్టుట to make shoes. చెవులుకుట్టేవాడు a cobbler. కుట్టుతేళ్లు scorpions, villains. ఆనగా కంటకము, యుద్రుడు. ABA. 3. 66.

కుట్టుట v. n. To ache, be sore, or in pain. వానికి కండ్లకుట్టినవి he has got a defluxion of the eyes : commonly called Country sore eyes.

కుట్టుపోగు n. s. See కుట్టుకాడ.

కుట్టుపోయుట To baste, stitch, sew slightly.

కుట్టుసురు The last gasp, point of death.

కుట్టెఅనగాగుడస్థానము.

కుట్టలము * A bud. శ్రీనకుట్టలములు budding breasts.

కుట్ర Corrupted from కృత్రిమము Fraud, guile, ackbiting.

కుట్రపువాడు n. s. A tailor.

కుతారము * An axe.

కుడము* n. s. Molasses, jaggery, coarse treacle.

కుడక or కుడక n. s. The shell of a fruit prepared to serve as a snuff box &c. A small metal box or casket చెడికుడక a gold box.

కుడగుట్టడుట To mutter, or whisper : it should be spelt గుడగుట్టడుట.

కుడా* A particular mode of placing the fingers. రణస్యంగుహాగ్రసంయోగవలయము. ఆకారాంతశ్రీయాం చెముడు చెట్టుక్లి కంకుమే ఆశ్రీ సుగిశే క్లి ఓంఠె ఇతుపాకా వెల్లము | ద్రావ్యయాం శ్రుం హస్తే శిన్నాహా మినాం రరెంఠా శ్రీనిద్రాయాం శివశ్యధేనా | SC. Dasav. 4. 125. రమగుడాకేశంబు లిముడువారు. ఆనగా మొదటినుంచివరకీర్యంతమున్నుబొటనవేలు జుట్టనవేలు రెండువరలుమోటించి నడిమిసేందుకు శిరిపొయ్యటి రమకలవెట్టుకలుముడించుకొనేవారున్ను.

కుడాకు n. s. The drug called *goodauk*, for smoking. From కుడం treacle and ఆకు leaf. The tobacco being treated with treacle.

కుడారము or కుడారు n. s. A tent.

కుడి adj. Right, belonging to the right (dexter.)

కుడి n. s. A round, a circle. The round mark ఓ used for the vowel ఇ. A temple. గుడివచ్చివాడ బద్దట్లు To meet harm where none was expected.

గుడికట్టు or గురికట్టు The round or total extent of land under a village : a district.

గుడిగుడిగుంఠలు A certain boyish game H. 3. 186.

గుడిచుట్టు n. s. A round, circle, or orb, a disc, చంద్రసూర్యశరీరము HD. 2. 212. గుడిత్రదక్షుణము Circumambulating a pagoda.

కుడిచెయ్యి The right hand.

గుడిజెల్ల A species of జెల్ల fish.

కుడితి An acid drink for cattle : being the washings of rice &c. left to turn sour, కడుగు ABA. 2. 472.

గుడిత్రోవట To ride round the ring. To lunge a horse.

కుడిదల Subsistence, living, land.

కుడితక్కు The right side.

గుడిత్రాస్త్రుణుడు or, గుడివజ్రుడు n. s. A bramin who officiates in a temple. These men are much despised. They alone will administer

oaths, which are given with holy water, = తంబు శ్రీవాడు, శివబ్రాహ్మణుడు, నంబివాడు.

కుడిమివాడు A snake catcher ; a man who cures the bites of snakes.

కుడిశ ప్రాలు, అనగా కుట్రబీజము Q.

కుడిశిరి. See గుడుశిరి.

కుడిసె n. s. A hut, cottage, booth, shed. The lodgings or chamber of a prostitute. కుడిసెవే

టుక తై or కుడిసేటిలంజ A low whore.

కుడుంకము * A bower, harbour. లతాశృహము.

గుడుగుడుమని adv. With a sound, rattlingly, rapidly. గుడుగుడుమనిచీరినైత్రెను He ran rapidly.

కుడుచుట v. a. To eat. To suck. To suffer or incur (punishment) To gain.

కుడుళు n. s. Food, eating. The tongue of a bell.

కుడుళుట v. a. To feed. To suckle. యిదినికుచే

వుడుకట్టికుడుళును God will reward you with evil for this evil. యిదినికుకట్టికుడుళుకపోదు.

Saranga. 600. చెంతగాట్టికర్మఫలంబుగుడుళుకపో

దు you will assuredly feel the evil of this hereafter. చన్నుగుడ్డినక on giving the child

the breast. కుడిశేజండు hired troops, mercenaries.

కుడుము A bun or cake boiled in steam.

కుడువ, అనగా భుజించ గా or భుజించ.

కుడుశిరి Cunning, wicked. గుడుశిరి దొంగ a wicked thief. Vaizayanti. 4. 83.

గుడుశు n. s. A round or circle. గుడుశుకైదుపు the weapon of Vishnu.

గుడుశు adj. Round. గుడుశుచుడుట v. n. To form a circle or become round. M. 7. 4. 218.

గుడ్డ n. s. Cloth.

గుడ్డము or గుడ్డాము n. s. A plot of land. Part of a field ? C.

గుడ్డి adj. Blind, viewless. గుడ్డివెన్నెల pale moonlight. గుడ్డిపాఠము A blind recital : గుడ్డిదీపము

a dim light. గుడ్డివేటు గా by chance ; as a wind-fall ; without expectation, undesignedly. గుడ్డి

వెదిరింపు empty threats. గుడ్డిచేరము a blind bargain. గుడ్డిగ a foolish fly.

గుడ్డింకె n. s. A cockroach, = బొడ్డి గ.

గుడ్డింకెలాయి A species of the fish, called ఇంకెలాయి or Scarus viridis.

గుడ్డికొక్కరాయి The lapwing or " blind crane."

గుడ్డితనము n. s. Blindness.

గుడ్డు plu. గుడ్డు An egg. The eyeball. గుడ్డు పెట్టు

ట to lay eggs. ఆవుకు గుడ్డుకాచ్చుకొన్నది the cow miscarried. కోడిగుడ్డుకారము Oval. గాలిగు

డ్డు a wind egg. అది గాలిగుడ్డుమాటలు That is all nonsense. గుడ్డంతపిల్ల a little chit, or brat.

కుడ్డము * A wall.

గుడ్డుగురివి A blind abject wretch.

గుడ్డుగూబ An owl, with large eyes.

గుణము * A cord, a string ; a bow-string. Quality, property, virtue, disposition, temper, character, attribute. Tendency, effect, purpose, use. Symptom, as of disease, affection. వాడికి

గుణమువచ్చినది he is now come to his senses. It is translated *ness* : as నీలగుణము blackness.

మంచిగుణము goodness, good temper. మోహగుణము the *passion* of lust, the *ties* of sine. వాడికి

కిగుణము గావున్నది he is better, he has recovered. నీదిరూపాయలుయిస్తేగుణమే If he gives ten

rupees *so much the better*. అందువల్లయేమిగుణము what is the use of it. వానితోమాట్లాడితేగుణములేదు

There is no *good* of speaking to him. శుద్ధిగుణములుగల, గడియకు ఒకగుణముగల freakish, changeable, whimsical. వాంతిప్రాంతి గుణము

an attack or *symptoms* of cholera. The three Gunas are Raj, (passion) Tam, (foulness : elementum obscurum, Schlegel) and Satwa

(Truth), Dr. J. Wilson. See on శత్య. Added to a numeral, thus ద్వి ద్విగుణం Twice

as much త్రిగుణం Thrice. See గుణమవుట.

ఘుణము * n. s. An insect that is found in timber, and engraves lines under the bark of a tree. సునిశురుగు. A. 4. 180. ఘుణాతురన్యాయము గా by chance.

గుణకము * n. s. The multiplier. గుణకారము * n. s. Multiplication. ఘుణఘుణాత్కారము * n. s. A slight murmur or broken words.

గుణాశ్వని * The sound of the bowstring. కుణశుము * n. s. A corpse. గుణశుడుట * v. n. To recover, improve, ameliorate.

గుణమవుట * v. n. To recover. వాండ్లకుగుణమైనది They are convalescent : they have improved.

గుణమిచ్చుట * To affect, as medicine does the health. గుణముచేయుట * To cure.

గుణయుతుడు * గుణవంతుడు * A worthy good man. గుణవతి * A good woman.

గుణావధానము * Foundation. అస్తిభారము.

గుణి * n. s. Endowed with good qualities. He who is gifted. గుణిగుణంబులరితికూడిమాడి Paidimarri. IV. 214. United as closely as goodness and the good : as the virtuous and virtue.

గుణించుట * v. a. To multiply, calculate. To spell.

గుణంతము * గుణితము * n. s. Multiplication, spelling.

గుణయించుట * See గుణించుట.

గుణుడు * Gifted, as అధికగుణుడు Highly distinguished.

గుణ్ణము n. s. A furnace, a fire pit, (corruption of గుండము.)

గుణ్యత * n. s. Excellence, goodness, worth. గుణ్యతనేమై సాశీరి ప్రాణ్యవనము జేయవలయు, అన గామంబిగుణముగలవాడౌట చేతను, యెట్లానైనా చేతనశీరకూణచేయవలెను. T. 3. 96.

కుతనుడు * A deformed cripple, a name of Kavera.

కుతశము * Slight heat, warmth. కుతశకాలము midday.

కుతర్కము * False logic : unreasonable argumentation.

కుతలము n. s. * The earth, the world. కుతలము లోనైన వానితోశీరిలేదు She has no match or equal in the world ; ఆతలకుతలముగా Topsey turvey : upside down.

కుతాళి Anuk, to కుంటి Thus కుంటికాదు, కుతాళికాదు Neither lame nor limp.

కుతిక or కుతిక The gullet. Tone, voice. వానికికుతికకమ్మినది he is hoarse. వానికికుతిక అడుచుకొన్నది he was choked. ఆవూసలు కుతికంటకట్టుబడ్డది the necklace was close round her throat.

కుతికంటు A necklace worn close round the throat.

కుతికలబడుట i. e. శీతికలబడుట To pop down, to tumble upon his bottom. మసీలకయాతనిమణికట్టుబట్టికుదియదాకించినకుతికలబడియె Pal. 251.

కుతిలగుడుచుట v. n. To take a gulp, to sob. అన గాగుటకలుమింగుట, వినున్నపాలక యూళ్ల వెంబడిచేవగుళ్లతీంచలజేరి గుతిలగుడివియకీగితెచ్చిన సీరసాన్నముల్ భజియించి. N. Haris. 4. 202. అనుచువెచ్చనూర్పునయ్యితిలో వెట్టి మతములుగ్గడించు| కుతిలగుడుచు| మరలిపోవజూచు విరహస్మి కీలచే| దిరుగు మరలు గొనుచు దివిజ విభుడు| Padma P. 2. 3. 21.

కుతిల పెట్టుట To afflict. బాధ పెట్టుట. D. అరాజకత్వంబుజాతమైనదురితబాహుళ్యంబుగుతిలవెట్టుటామియతలమునకు బోవనెరిగి కళ్యాయుడు నిజోరువు జేర్చి గృభి దాశు గాగనిచ్చియెత్తె. M. XII. 2. 99.

కుతుకము * n. s. Impetuosity, fervour, vehemence. Inclination, curiosity. A book containing specifics or magic medicines. See కౌతుకము.

కుతుకత n. s. Eagerness, impetuosity. కుతుకత కూటికికొలుచువారలకు. Sar. D. 6. 468.

కుతకుత (Anuk, of boiling) Aloud.

కుతూః * n. s. An oil bottle. కుతూఃగణములు a set of bottles. H. 5. 111.

కుతూహలము * n. s. Eagerness, desire, impetuosity, overflow of feelings, extasy.

కుత్ర A low word for the posteriors.

గుత్ర n. s. Rent, farm, contract. గుత్రలంజ a kept courtesan. ఆవూరినిగుత్రచేసుకొన్నాడు he took the village on rent.

గుత్రము n. s. Plumpness, tightness.

గుత్రము adj. Plump, tight, close, fitting, as bracelets.

గుత్తి n. s. A bunch, cluster, of fruit, flowers or stalks. చనుగుత్తులు the globes or clusters of her breasts. చల్లగుత్తి n. s. A churn-staff because the bottom is like a cluster of sticks. గుత్తులు "The ancles" (Pritch. N. T.)

కుత్తిక The throat.

గుత్తికవ్వము or చల్లగుత్తికవ్వము A churn stick.

గుత్తితీండ్లు n. s. A ligneous berry that grows in bunches.

కుత్తు or గుత్తు n. s. The throat.

కుత్తుక The throat, the gullet.

కుత్త * n. s. Reproach, contempt, blame.

కుత్తకుడు * A rogue.

కుత్తించుట * v. a. To reproach.

కుత్తితము * adj. Vile, base. A taunt.

కుత్తితుడు * A wretch, a jeerer.

కుభము * An elephant's housings, or trappings.

గుదము * or గుదస్థానము * The anus. This word, which so frequently occurs in (yoga) mystical books, should be translated the os coccygis, uropygium, or crupper.

గుదగుదఅనుచు (Anuk) Privately, secretly, mum.

గుదగుదలాడుట v. n. (Anuk) To sob.

కువగుకూడె, దగ్గు త్రికెతో నేద్యెననుట. D.

కువటకుడుట v. n. To be settled, or pacified. యీ గాలిచేత మాప్రాణముకువటకుడుడి we are refreshed by this breeze.

కువతీ A clot (of curds, of blood &c.)

కుదవ or —దు = Pawn, pledge.

కుది n. s. A bunch or cluster. A staff. A string of dried fish. మచ్చులగుది a bunch or set (of bits of gold) as samples. గాజులగుదికోకలిమూసినట్లు A bunch of glass bracelets do not require a hammer to break them (Proverb: Why hurl a thunderbolt to crush a fly?)

కుదించుట v. a. కుంచించుట, కుదియించుట, కుదిించుట To lessen, to join. To toss (grain) so as to throw the upper under the lower grain. కన్నాతలొగించి కాంతుమోముకుదించి, అనగా ముక్కురొమ్ము భుజమునకు భుజముతలొగించి యీడ్చి నాయకుని మోముతో మోముకదియించి. T. 3. 121. శుంచభూతంబుల బరగించుకుదియించు జాలు దక్షతవారి. M. XIV. 2. 218.

కుదికలకుడుట v. n. To squat down. సుతికలబడక, యెక్కుడు గాక, విసుపుతత్పక. Charitra. 2. 265.

కుదిగ్ర A clog suspended from the neck of a beast to prevent it from straying.

కుది గాలు n. s. The heel. plu. కుది గాళ్లు, కుది గాళ్ల నరము తెగ్గొట్టుట to hamstring.

కుదిగుంజలు, శుశువులపొడ్డి ద్వారమునకు నిలుపు గా పాలినది. D.

కుదిగొనుట v. a. చెలరేగుట, కుదిగొని వెన్నాడు కు శుమశుంజముతోడ, అన గాగుంపు గూడుకొని పీపు నకదులుకూపుండేవుప్పుములస్తోమముతోడ. Ila. 1. 10. గోముఖవ్యాఘ్రమై కుదిగొనుమాయత్రా అన గాచూపుకు మేడకు రాలునిజం గా ఆడ్డవులివంటి మా ఆత్మచుట్టుకొనును. Ila 4. 102. ఆదియునువ దలకతదరుకుదిగొన్నతమకంబున, అన గా ఆతి శయించిన ఉద్రేకముచేతను. Vilap 3. 146. కుది గొని ఆశ్వములకూలంగబొడిచి. Pal. 497. హృదయముతదిలంబైతే, కుదిగొనుశివ్యాసమునకుకొమ్ములుగలవా. Vema. 3. 197.

కుదిగ్రుచ్చుట or కుదికూర్చుట, అన గాశవరించుట. To arrange. ముదిలంజవిధవమున్నిటికధలుకుదిగ్రుచ్చుకొనిచెప్పుకొని పోవవలదు. L. 7. 74.

కుదిత్రాడు A halter, a tether. దూడకాటికికట్టిపట్టేది. D.

కుదిశుడుట, చెదరినకుంతలంబులును, బిన్ని మొగంబున వింత కాంతియు, బెదరినవాలుబూవులును, బింతముజూకాడు సెక్కు మోవియు, కుదివడుచున్న నెన్నడుము, గూరినదప్పియు మేననెల్లకాక, గదరినదివ్యంగంధమును గాంబిముసీండుడు శుంకయంబుతో. Padma. 3. 36.

కుదియ n. s. A club, a mace, a cudgel. A clog fastened to a curst cow.

కుదియకర్రలు (In house building) small sticks placed across the కుదిగుంజలు.

కుదియచీట్టుట To hold fast. మేకకుదియబట్టి మెడ చప్పుకుదిచిన నాక లేలవరు నాక గాక. Vema. 122.

కుదియించుట or కుదియించుట. See కుదించుట To tighten. నిలికెననుట. D. To stop, to prevent. C. కుదియుట v. n. To tighten, become tight.

కుదిరించుట (causal of కుదురుట) v. a. To get. To manage, to effect, settle, arrange. To get ready, realize, obtain, procure, provide. To frame, scheme, fix, place. To scheme, plot, lay, (a plan) To re-establish, restore, replace. To cure, heal, recover. To pacify, quiet, calm, make up matters. To strengthen, invigorate. To suborn, or procure. To make up. To get hold of, catch. To make (money.)

కుదిరిక n. s. Symmetry, settlement. పొంకము, కుదిరిక గాపుండేమనిసి handsome, comely.

కుదిలకొనుట v. n. బాధకుడుట, To sorrow. ప్రాత దీరాశమనుయరిడగలి తనదుహృదయమును మృగమత్తరి కుదిలకొనగకాముడనుబట్టి దవువేటకాని బారిబడుటకెంతయునాసింహుబలుడుతలరి. M. 4. 2. 28. నీరోదనమువిని నిలువంకలేక, జేరంకనిట కువచ్చితినరణ్యమున, తనువునెత్తుటదోగి ధరణ్యమై, గుదులు, కొనియెడునికట్లు కోతలబడక కారణంబేమి. Sar. D. 535. కొందరకొమ్ములంబులు స్రుచ్చియు, అన గాకొందరినికొమ్ములతో సెచ్చేటట్లుగుచ్చి.

కుదిలించుట v. a. To shake violently, (as water in a bottle) to agitate. To ram down a cartridge in a gun. To jog, jolt, jostle.

కుదివడుట To shudder, shiver, tremble. వణకుట, కుదివడుచున్న నెన్నడుము. Padma P. 3. 36.

కుదిశిన. Tight, set, &c. See కుదియుట.

కుదుట, కుదుటి. See కుదురు.

కుదుట n. s. See—దు—.

కుదుపు n. s. shaking. C.

కుదుపుట v. a. To shake.

కుదురు G. కుదిటి Loc. కుదుట Plu. కుదుళ్లు n. s. Settlement. Symmetry, gracefulness, beauty. Trim, orderliness. Health, perfection. Family. (ఉండ్లనము); one branch, in a family. A garden bed. A ledge, or rim, preventing grain flying out of a mortar (కుంది) A settle or ring of cord to prevent a pot from rolling over. చనుకుదురు a cancer in the breast. వాడుక కుదిటివాడు he belongs to one branch of the family. నాకుదిటివాండ్లు Those of my family. పుక్కుకుదురైపునారు They live unitedly, or together. ఆకుదిటివాడు one of that branch. కుదురుకొనుట v. n. To unite, settle &c. See కుదురుట.

కుదురుట v. n. 1. To settle, reform, recover, 2. To be set, framed, arranged, fixed, settled, well grounded. 3. To be got, or obtained, found, come to hand, turn up, 4. To recover from illness. 5. To be adjusted, set right, reformed, 6. To fit or suit. 7. To become calm, pacified, quiet. 8. To be introduced into an employ, to enter on it. 9. To become firm, resolute, or fixed. 10. To be proved, as a calculation. 11. To prove true or be verified. 12. To succeed, prosper, flourish. వానిమనసుయిం దుమీదకుదిరింది he is bent upon this. కుదిరిన వ్రాత a settled hand writing. అంతాబా గాకు దిరింది all is now right or settled. గణములుకు దర లేదు The metre is defective. ఆవ్యాజ్యంకు దిరింది The dispute is made up. అక్కడిసీట్లునా పుంజికుదర లేదు That climate does not agree with me. ఆశువులనుకుదురతోలిరి they drove the herd together.

కుదురుబాటు n. s. Settlement, arrangement, cure, remedy.

కుదుర్చుట. See కుదిరించుట To re-establish, to restore, to settle or arrange, to cure, to recover, to pacify, to calm, to fix or place. చూకలుకుదిరింది I have got the money. నాకుయిల్లుకుదర లేదు I cannot obtain lodgings. వాడిమనసుయిం కాకుదరలేదు he has not recovered or he has not yet come to himself.

కుదులుకొనుట v. n. ఉంకటశుడుట (compare కుది లకొనుట).

కుదులుట To jolt, or shake as a horse does.

కుదువ n. s. A pawn, or mortgage.

కుదువ పెట్టుట To pawn or mortgage.

కుదువనిడించుట: To redeem from pawn.

కుదె n. s. A club, or mace, a cudgel, a clog suspended from the neck of a beast to prevent it from straying, plural కుదెల్ or కుదెలు.

కుద్ద n. s. The backside, culus.

కుద్దలి n. s. A pickaxe, spade, or small hoe, Infl. కుద్దలి or కుద్దంటి, plu కుద్దండ్లు.

కుద్దలించుట v. a. To dig up, to hoe.

కుద్దాలిము * n. s. A sort of spade.

కుద్దు n. s. A thump, cuff.

కుద్దుట v. a. To thump, cuff. To handle roughly, scuffle with.

కుద్దులాట n. s. Fisty cuffs. కుద్దులాడుట v. n. To go to blows, to fight together.

కుద్రించుట. See కుదిరించుట.

కుద్రిక Settlement.

కుధరము n. s. A hill, mountain. వత్సఃకుధరంబులు the hills of her bosom. కుధరధన్వి Siva.

కునకశురుగు n. s. An amble; or gentle run. Tripping along.

కునకలు A sort of wild grain.

కునకున (Anuk of running) little, as "young:" a word regarding elephants or babies. ఆచెట్టుఆకులుకునకున పెరిగినవి the leaves have come out very delicately = కోమలం గా. కుండ్రాతికి కాళ్లు వచ్చి కునకుననడిచెను. కునకునచీమలు కుద్దెత్తుకొని తార. Velag. 3. 4.

కునకుము n. s. An iron crow bar.

కునామెలనూలు A sort of girdle worn by infants? కెంపుల రావిరేకు జువీకిత్ శ్రీలింగోరును చందమామసాన్నంపు శీరాలు గాజులుకునామెల నూల్ రవగజ్జలందియల్. Velag. 1. 69.

కుని n. s. An angle, a bit of land. లోకుని a piece or corner of land.

కునికిపాటు n. s. Nodding, dropping asleep, drooping, or winking the eyes.

కునియుట or కునిసియాడుట, or కునిశాడు v. n. To dangle, play, wag, dance, loose. Also To grumble, mutter, or murmur. To sulk, To shilly, shally. తాండవించుట. కుబ్జు చూచి యిహారముల్ కునిసియాడ వట్టవలె నచన్నలయందు ముత్యాల దండలుపొరలుతూనుండ గా. T. 3. 11. వైలవన సాగరతీరశ్రీర్ష ధూమియు నావర్తించి కునియుచు నుత్పరం బెగిసిదాటుచు తృష్ణుచునాడుచు. B R K. 55. 7. కునియుచు కుమ్మర సుండయ్య వాద్యమున కాడి. B D. 3. 738. కుబ్జున బడు శిరముకుని శేడు శిరము. BD. 6. 99. కురువులు బారుచు కునిసియా

దుచును. DRY. 1004. కొడుకుగల్గెననిసునిసియా దగరాడు. Vema.

కుప్పి or కనుట్టు n. s. Crookedness, obstacle, or impediment; a fraudulent objection.

కుప్పి or కనుట్టు adj. Crooked, crippled, lame, cross.

కునుక, కునుకగడ్డి, or కునుకు A sort of wild corn which is eaten in times of scarcity.

కునుకు n. s. An amble, trot, or gentle run.

కునుకుట n. s. Nodding with sleep, dropping asleep. కునుకుపాటు Drowsiness. Ambling.

కునుకుట v. n. కునుకుతురగుడుట To trot, amble, trip or run gently. కవవటుడించుకునుకగా, ఆనగా కూడాపున్న బ్రంహ్మచారిని దిగబెట్టిననుకునుకు పరువెత్తగా A. 6. 106. ఘటపూర్ణమంత్రశ్రీధర ధారతెత్తింబిసుణముగానకరోసిసునికెసెకడు, ఆనగా స్వీప్తమయ్యెతితెలియక విసిగితురుగతిపా యెసెకడు P. 1. 127. To nod with sleep. కును కునీశము an ambling metre; composed in a peculiar mode. కునుకులాడుట the same: (from కునియుట) పత్తికునుకుతున్నది the lamp is flickering, or dying.

కునుకుతురుకు The act of running slowly. కునుకు తురువుననుపాటె బలుడుతోంబదియడుగులు. Dasav. 9. 16.

కునుచుట See కునియుట.

కునుశ్రు n. s. Motion, action. కునుశ్రుకోడి the jungle cock: so called from it's gait.

కునుట్టు. See కుప్పి.

కున్న adj. Young: as a cub or young animal or tree. కున్నచింత a low or bushy tamarind tree. కున్నయేనుగ an elephant's cub. కున్నశుంపి a pig.

కున్న n. s. The young of an animal: a child: the cub: a sapling, suckling, or young tree. చామిడికున్న a young mango tree. కున్నలపైకినుకనే యకూడు నెబావా. Chenna. 3. 161.

కున్నం A medicinal root: apparently the *Salvadora Persica* of Ainslie. 2. 266.

కున్నాకుట్ట or కున్నాకుట్ట (Madras) A sort of false tinsel or imitation of either gold or silver paper.

కుతుత్వము * భూతుత్వము Empire.

కుతుతము * adj. Choleric, angry, enraged.

కుతుతుడు * A passionate man: angry, annoyed.

కుత్తము * adj. Hidden, concealed, secret. కుత్త కే? * Secret pleasures, hidden delights.

కుత్తు n. s. A heap, pile, sweeping. కుత్తుకొంకి A scavengers cart. కుత్తుదనములకుత్తు she was an assemblage of charms. కుత్తుతెత్తులుగా abundantly. కుత్తుతెత్తులుగాచస్తారు they are dying in heaps. కుత్తుగూర or కుత్తుంగూర all of a heap, in heaps, abundantly. కుత్తుడుకు the bottom of the heap of grain.

కుత్తుము A small village or hamlet.

కుత్తుంగూరగ In heaps, abundantly. వజ్రోశుమా నకాండములువెళికా కుత్తుంగూరగనేశ్రున. M. VIII. 2. 346.

కుత్తుకోలుగొన, adv. Abundantly, plentifully. ఆతరవంబులు కుత్తుకోలుగొన గఱింఁచు తెరం కుతెరిం. HK. 3. 61.

కుత్తుటగురింజ A certain boyish game. H. 3. 186.

కుత్తున Sweetly, fragrantly. కుత్తునమేనితావివగ గుల్లగ కమ్మని కందికత్తువు మాకుత్తునమాకురారు. Balaram. Cha. 6. 135.

కుత్తుళించుట v. a. To mangle cloth: to wash it by beating it gently. To rinse the mouth.

కుత్తుశీమ n. s. A boddice, coat, or, jacket.

కుప్పి The tree called *Acalypha Indica*, "Anethum Sowa, a kind of anise," Roxb.

కుప్పించుట v. a. To collect, or bring together. To bring the feet together, or take firm footing when about to jump.

కుప్పించుట v. a. To diffuse, emit, shed abroad.

కుప్పింకు n. s. A leap. కుప్పింకు వేయుట to leap.

కుప్పికి. See కుప్పిలి.

కుప్పిలి infl. కుప్పిటి plu. కుప్పిళ్లు The fist. కుప్పిలు in his hand or fist.

కుత్తు n. s. A blow, a dash.

కుత్తుట v. a. To pound or beat. To throw, fling or toss. గంభపాడికుప్పిరి they threw powder in handfuls. అతనుడున్నకుతికుత్తుచున్నాడు శ్రీపుష్పకొలలను. L. X. 98.

కుత్తుట v. n. To be diffused, or spread, as a smell. ఇయ్యదండము ప్రేమభక్తింకు భక్తింకు, చుత్తునేలగురుచుత్ కుత్తుగాక. Kalah. §. 35. ధూతుంబువాసనకుత్తుక. T. 2. 84.

కుత్తున adv. Quickly, hastily, clearly. కుత్తునదె మ్ము, బేర్లొని, క్రుక్కెడనుచు. BD. 7. 1352. కుత్తునకరిప్పిస్తున్నది it is seen clearly.

కుప్ప n. s. A knob, the knot at the root of a tress of false hair. A sort of ornament in masonry. గాజుకుప్ప a bottle. కుప్పకట్టుబొవ ధములు medicine calcined in a bottle. కాళికుప్ప a bottle full of Ganges water.

కుప్పంటచెట్టు The plant called Acalypta Indica. Ainslie 2. 161.

కుప్పకొల A bolt or pointless arrow. క్రోలుడు మార్గోరి యిరువదేనుకుప్పకొలనతనిచేతనేట్లంటి. M. 7. 3. 276. ఆతనుడునృతతి సుశ్వుచున్నాడు శ్రువుకుప్పకొలను L. 10. 98.

కుప్పగంతు A leap, a skip.

కుప్పన n. s. A certain forest tree.

కుబక A brass boss, a knob on a shield or door.

కుబకుబ, or, కుభకుభ adv. Tumultuously : with indistinct accents. కిల్లకాయలుకుబకుబతురుగతిరి the boys ran noisily. కుబకుబనునితుల్లు కోకిలకుల్లులు, వినియివి నేర్తువాయనుచునవు, ఆనగా, తెలియ బడనటువంటి స్వరములు గలిగినకోకిల కులుకువి. T. 2. 97. ఆరాతిని ప్తాముయొక్క సొటిగుండా కుబకుబనుని నీళ్లు వస్తున్నది the water flows with a sound. కుభకుభపురిమినది It thundered aloud. శీముద్రముకుభకుభలాడుతున్నది the sea roars aloud. పూరంతాకుబకుబలాడుతున్నది all the village is up, in a stir, or in a ferment.

కుబకుబలు, or, కుభకుభలు n. s. Hubbub. కుబకుబలులేనికూటామి meeting without tumult. అక్కడయేమి కుబకుబలు what is the uproar? వాండ్రేమోకుబకుబలాడుతున్నారే there is some stir among them.

కుబాటున adv. All at once, in a moment. కుబాటుజడులు sudden showers.

కుబాదెబ adv. Bang! slapdash. కుబాదెబవీధుల వెంటజంటలై H. 5. 191. వాణ్ణికుబాదెబగుద్దినారు they beat him rattlingly.

కుబాలనుట v. n. To bang, to make a noise.

కుబాళించుట v. n. To be emitted or burst forth as scent. కమ్మతావి కుబాళించుతమ్మి కొలను a pond perfumed with lilies. Vijaya. 1. 162.

కుబాలున adv. All at once. Bang! crashingly. నీళ్లలో కుబాలునదుమికినాడు He leapt slapdash into the water. కుబాలుమన్నదన్ననివంటిని I heard an explosion : or a bang.

కువీరికె n. s. A kind of snare. శరశకకములకు కట్టువ, యుతుకాంతముఖ్యచటక శంఘములకును కువీరికె. H. 2. 94.

కువీలి n. s. The wax in the ear.

కుముకుట v. a. To thump or cuff with the fists.

కుబుద్ధి * A bad disposition, a wicked heart.

కుబురు n. s. Thickness, as of corn, or foliage. A clump of trees. కుబురుగా కురిగినచెట్లు thick leaved trees.

కుబులుకొనుట v. n. To spread as scent, to be redolent. గొనబనుజవ్వాజితావికుబులుకొనుంకె. T. 3. 76.

కుబులుగా Aloud, thunderingly (as drums) కుట్రాలమీదనగా రాదెబ్బలు కుబులుగ వేసిరిగా. The kettle drums sounded dub-a-dub-dub.

కుబుళ్లుమనుట. See కఫీలన.

కుబుళిము n. s. A snake's cast skin. కూశము. This is proverbially white.

కుబేరాశి * The కచ్చకాయ q. v.

కుబేరుడు * Plutus the god of riches : or Oberon king of fairies : who is regent of the north point. His "nine treasures" are frequently mentioned, but their mythological import is not known. See నిధి.

కుబ్బము * adj. Hump backed, deformed. కుబ్బకుటము the dwarf banyan tree.

కుబ్బడు * n. s. A cripple, a hump back.

కుబ్బ n. s. A womans breast. 2. A stud, a knob, a protuberance. బంగారుకుబ్బతో ఛాసిల్లుగొడుగు an umbrella with a gold ball at the top. Pal. 280. శుకాకుబ్బలబోళ్లు woollen shoes with knobs. Pal. 62.

కుబ్బటిల్లుట v. n. వ్యాపించుట, వెలుంకుట To spread, as scent, sound or fire. కబ్బినిశాచరండుబలుభక్తము కేలనమర్చి దిక్కుతుల్ కుబ్బతిలంక పేరుకొనికేయనియార్చుచు. HK. 3. 154. వినుచల్లనికూటలలోమునిగి, యలుక, కుబ్బటిలు, శీముద్రజలములోనన, యుండి, యూరకెత్వడు, గనగనయను, బాడబాగ్నికరణినరేంద్రా. XII. 3. 252. వలశివైముల కుబ్బతిలు నిబ్బరశ్రు కుబ్బచనులబూయను మంచిచందనంబు. H. 2. 29.

కుబ్బతి n. s. A hill, a mountain. శరవృతము. OG.

కుబ్బతిల్లుట. See కుబ్బటిల్లుట.

కుబ్బిమేకులు Round headed nails driven into the గంకశిట్టెలు.

గుమ్మలాడి A full breasted woman. ఆకుంటరిగుమ్మలాడి, అనగా, కొంతెబుద్ధిగలతారాదేవి. T. 3. 3.

గుమ్మలి n. s. A hillock, a hill, a mount. కన్నెగుమ్మలి a small hillock. గుమ్మలిరేడు, అనగా, హిమాచలము. R. 1. 77.

గుమ్మలిశుట్టి n. s. సకతనయ The "daughter of hills:" a name of Parvati.

గుమ్మి n. e. A wrong spelling for గొమ్మి.

గుమ్మికె A sort of springe or trap for birds. చలకశంఘములకును, గుమ్మికె. H. 2. 94.

గుమ్మిరి, or, గుమ్మిరిచెట్టు A sort of tree. H. 4. 14.

గుమ్మిన Suddenly, all at once, swiftly. గుమ్మినబడుశిరముగుసరిశిరము. BD. 6. 99.

గుమ్మెత A full breasted woman. D. 1. 94. H. 54. plural గుమ్మెతలు, కలిమిగుమ్మెతమిన్నగమ్మిరిబ్బరశ్రుబలుగుమ్మలాజన్మవగమ్మిబోడు. Dasava. 1. 94. తగవేదదివతికిగుమ్మెతలుతరవైనక. Satya. 4. 209.

గుమ్మాలించుట To burst forth, be emitted, as scent or radiance. కమ్మతావిగుమ్మాలించుతమ్మికాలను. Vijaya. 1. 162.

గుమ్మాలన. See గుబాలన.

గుమ్మల్ గుమ్మల్ Resoundingly, aloud, as thunder. ముఖమందుఘల్ గుమ్మల్ గుమ్మలుమనియె. Vasu. 5. 3.

గుమ్మగుమ్మ, or, ఘుమ్మఘుమ్మ (Anuk.) Sweetly, fragrantly, melodiously, strong, (as scent.) కుమ్మతి * An evil mind, a bad heart, or temper. కుమ్మారక * n. s. O ! boy ఓవిన్నవాడా.

కుమ్మారస్వామి * A name of Cartikeya (Mars or Hercules) god of war. His birth like that of Orion, is described in. M. 3. 5. 200. DRB. 272.

కుమ్మారి * or కుమ్మారిక * n. s. Girl, little maid, daughter. కుమ్మారితె * A daughter. కుమ్మారిలుట To glow as fire. కుమ్మలుట. Parizat. 1. 87. మానవతియిట్లుమాననిమానక్రోధములచె, గుమ్మారిలి, చింతాధీనగతినుండ.

కుమ్మారుడు * n. s. A son. A name of కుమ్మారస్వామి.

కుమ్మారై * n. s. A daughter.

గుమ్మి n. s. గములు. Crowd, flock, a multitude. పోగు, గుంపు. D.

గుమ్మితి or గుమ్మితి n. s. q. v. A slender, sword, a rapier in a cane. తమ్మిగుమ్మితిక. T. 2. 79.

గుమ్మించుట v. a. To be scorched. చెలిపాదములపెట్టిబిగురులగుమ్మించి. Paidimarri. 4. 208.

గుమ్మకుట v. a. To box, to strike with the fist. To pummel.

గుమ్మడు చెట్టు, or, గుమ్మడుచెట్టు n. s. The plant named కాశ్యర్యము One species is called నేలగుమ్మడు and the other is కొండగుమ్మడు.

కుమ్మదము * n. s. తెల్లకలన A white lily. కుమ్మదబాంధవుడు * or కుమ్మదమిత్రుడు * an epithet of the moon as Adonis, patron of the lotus.

కుమ్మదిని * A pond abounding with lilies.

గుమ్మరు n. s. గబురు Thickness as of trees or leaves. See గుమ్మరు గాక.

గుమ్మరు adj. Thick, crowded.

గుమ్మరు గాక adv. Thickly. ఒకానొకకానలాగానలా గుమ్మరుగాకబలసినవెదురు బొంతముక్రింద. Dasav. 4. 84. thickly grown bambús.

కుమ్మలుట v. n. లోగాదహించుట To smoulder, burn, pine, consume without flame, glow, waste away with a slow fire, or grief or passion. కొడుకున్నపందంబు గుమ్మలుచుచూచి. Sar D. 421.

గుమ్మ n. s. A spirt or gush, as of milk. యీరధార. D. A girl, a darling, a little one. Better poets use it as a compound word. viz. ముద్దుగుమ్మ; గుమ్మ, అనగా, గాతె, బొట్ట, స్త్రీయిన్ని. OG.

గుమ్మటము (H) A paper lantern. A cupola, or dome. గుమ్మటము or పొగగుమ్మటము A kind of fireworks, a balloon.

గుమ్మడికాయ n. s. A gourd, a pumkin: గుమ్మడితినె or గుమ్మడిచెట్టు a gourd vine. గుమ్మడిశ్రువు a gourd flower; with which the thresholds are strewed in the month of Margasira. గుమ్మడిశుంధువంటిదేహము a form delicate and fragile as a gourd. పెండ్లిగుమ్మడికాయ, బూడితెగుమ్మడికాయ or పెద్దగుమ్మడికాయ a white gourd. The గుమ్మడిశుంధు is also a tuck or fold in the front of petticoat. గుమ్మడికాయచెంబు A brass pot of particular shape. గుమ్మడికాయలాగుకూర్చున్నాడు he was sitting at his ease.

గుమ్మడు, అనగా, సొగసుగాడు. OG.

గుమ్మతీలు n. s. A female ornament worn in the lobe of the ear. చెవిరమ్మలనుంచేసొమ్మ. D.

ఘమ్ముని adv. (Anuk.) Fragrantly. Aloud. Melodiously, sweetly. See ఘువఘువ, నాకు చెవులుగుమ్ముని అడుచుకొన్నవి I had a ringing in my ears. I was thunderstruck.

గుమ్ము n. s. A door way, gate-way or entrance.

కుమ్మురగుమ్ము A wagtail.

కుమ్ముర చెట్టు A kind of tree. H. 4. 191.

కుమ్మురత, or, కుమ్మురది A woman of the potter caste.

కుమ్మురశ్రురుగు The beetle called by the English a carpenter or mole cricket. It anciently was applied in a cup to the navel as a torture.

కుమ్మురపోలికిచెట్టు A certain tree.

కుమ్మురవాను n. s. A potter. కుమ్మురసాన, or, కుమ్మురసారె A potter's wheel.

కుమ్మురసారెచుక్క The name of the విశాఖానక్షత్రము.

కుమ్మురశ్వరాశుములు Pots and pans : articles of pottery.

కుమ్మురి n. s. A potter. కుమ్మురికిలైకయేడుగుడెకొకపెట్టు One blow of a cudgel will ruin a potter's year's work.

కుమ్మురించుట v. a. To pour out, (what is in it,) to empty, to capsize (a sack or basket,) to emit (as scent.) కుండలనుకుమ్మురించినదండె రక్తకాండములుగురియించి. T. 5. 92. ఘువఘువ తావులగుమ్మురించు T. 3. 10. తోచినది తోచినట్టుకుమ్మురించి వేస్తున్నాడు he speaks without consideration.

కుమ్మురుట or క్రుమ్మురుట v. n. To be poured out, to gush, to flow. శుంపరించుట. D. To roam, to wander, to ramble, to haunt. యాకొండకువచ్చినట్లెశలగుమ్మురితినిను గాంచువాంధచే. Chenna. 3. 157. అనిశలుమరుప్రాణేశ్వరిందలంచి క్రుమ్మురురఘువరుంగనుంఘోసీ. R. 5. 282.

గుమ్ము n. s. A high basket for holding corn. బొట్టి; కుడుకుకనిశ్యపైదుగురు భక్తులకన్నమొసంగ కానివే, కుడువపునిశ్యహంబు ననుగుమ్ములుగాదెలుగానమెక్కడ. Chenna. 4. 102.

గుమ్ము n. s. Mire, morass, swamp.

గుమ్ముతి n. s. A sword stick, a dagger in a cane. See గుమ్మితి.

కుమ్ము n. s. Smouldering ashes. Plague, pest, abomination. దీన్నికుమ్ములోకుక్తు push it into the fire. యిదేమికుమ్ము what plague is this.

కుమ్ము n. s. A thrust or poke. కుమ్ముడుట To give a poke or thrust.

గుమ్ముకొనుట. See గుమ్ముట.

గుమ్ముట, క్రుమ్ముట v. n. To burst forth, as tears, flowers, or breasts. కుమ్ముట To smoulder. To fall in (as a drain) తూముగుమ్ముతుడినది the drain has fallen in.

గుమ్ముట, or క్రుమ్ముట v. a. To butt, pierce, gore. T. 3. 86. స్త్రీ|| యెరపై ననీమశేరురము చందముజూచి, గుమ్ముచున్నట్లబయల్ క్రుమ్ము క్రుమ్ము. Ila. 2165. స్త్రీ|| కంఠారివిగయార కాగిట జేర్చినగుమ్ములకనిదీర గుమ్ముకొమ్ము.

గుమ్ముడుచెట్టు. See గుమ్ముడికాయ.

గుమ్మున (Anuk) Fragrantly. నెమ్మేనపొడలలోనిందిన విరులగుమ్మున జడివానగురియింపు దాని. D. Abh. 31.

గుమ్ము n. s. plu. గుమ్ములు, అనగా సుక్తులు. A dent. గుమ్ములుదాకినబంగరు బొంగరములు. Saranga. Padya, 2. 247. ఎరుగదు, లేతమోవిచిగురెంతయు క్రుమ్ములు వ్రావ సుక్తుటల్. T. 3. 123. OG. says గుడారు, చిన్నగుడారు. a small tent.

గుమ్ముట n. s. A drum, గుమ్ముట, తమ్ముటంబు అనగా తుడుము, డమ్ము. A. 4. 38.

గుమ్ముతము n. s. A small drum. గుమ్ముతల్ గన్నె రత్ గూడివాయించుచు. H. 3. 238. తుడుము. D.

కుయి or కుయ్యి, అనగా మొర n. s. A Cry, yell, vociferation, loud entreaty, or prayer : an exclamation like alas.

కుయుక్తి n. s. Fraud, evil device.

కుయ్యోమొరో or కుయ్యోమొర్రో Alas ! a cry of fright, wailing.

కుయ్యక adv. Without crying, silently. From కూయుట.

ఖురము * n. s. A hoof. గుర్రశుడెక్క.

కురంగము * n. s. A deer, an antelope. కురంగయన Gazelle eyed : a lady, a nymph.

కురంగట or కురగట adv. Near, hard by. వద్ద OG. కుంగటంబోచి కురంగటయని చూడదవృత్తలంబారసి. Swa. 4. 167. గొంటుతనంబెరుంగక కురంగటనున్న యమ్ము హాశురవరకుమారు. Swa. 2. 67.

కురంగనాభము * Musk.

కురంగలోచన * Gazelle eyed.

కురంగొర్రె. See కురుసుగొర్రె.

కురంజి * A sort of tune. కురువంజి. H. 5. 142.

కురంజీవాకుము A certain medicinal seed. (Khorasani. H.) See వాసుము.
 కురంట అన గాళిమీశము. D.
 కురండము ఆన గాబుడ్డ. D.
 కురంకము * n. s. Yellow amaranth. శుచ్చశుద్ధ గోరంట, శుచ్చములుగోరంట D.
 కురక n. s. Snoring.
 కురకము * A sort of white tin. వంగభేదము, తెల్లతగరము. SC.
 కురక శుట్టుట v. n. To snore.
 కురగట Near, close, by. P. 1. 160. కురగట రేబగలు గాచికోలువగ వలయు. Swa. 3. 145. కేశీవనమువెడలికురగట, కురగట క్రోవాడిగోరకలపాది, ఆనగా, దానిశమీశముందు మంచివాడిగలమంచి యీ తెల పొదిన్ని. Swa. 4. 36. కురగటి Neighbouring. A. 6. 50.
 కురకటి A case of razors. మంగలపాది D.
 కురకుర (Imit) Itchingly, smartingly. Secretely, silently, unawares. ధనవంతుగనుగొన్న తనుదానెచైకొని, కిల్చిపీడెంచిచ్చు ప్రియముచేయు, విహరించుగంకులు వీధులనెల చూపుకురకుర మున్నటకొంపనడపు Valeswa 5. 3.
 కురచ. See కురుచ.
 కురజ n. s. An out house. The name of a caste of గొల్లవాండ్లు.
 కురణగుడు n. s. Flat nosed, snubnosed man.
 కురదా (for కొరదల) Defective, incomplete.
 కురపిడి n. s. A kind of wild cattle, a wild cow.
 కురపోతు n. s. A wild bull.
 కురసు Belonging to the Kurama caste, who weave blankets.
 కురము for కుర్రము A horse. తలుగురాలు many horses. R. 5. 35. Also used by Vema for కృహము a house.
 కురముడు A blanket weaver.
 కురరము * An osprey : also another species of eagle. W. *haliaetus*. (Bopp on Nala) కృష్ణలోహితచంచుచరణ కలహంసే. SC. శున్నడపులుగు Tel. comment on Amera.
 కురళి* Military exercise : practising archery &c. W. A parade, a place for evolutions. కరదీశాల. D. A. 4. 36.
 కురాడము, కురాళము, కురాళము * An awning, or Canopy. చేవికాకురాళముల్ గలుగుచిల్లలకొల్లడ నదికాశుచేచేవికానభూసుపాన్పు H. 3.119.

చెంద్రకాంతఖురాళముశిరశ్చెరుగు. H. 5.167.
 తెలిముత్యైశు కుచ్చులలోకురాడము Bahu. 4. 121.
 కురి n. s. A mark. Aim, goal, intent. A clue. Trust, confidence, certainty, respect. కురిచెప్పే శులము a place where oracles are uttered. కురిలేని unsteady, untrustworthy. కురిలేని boundless. కురిలేనిలాపు vast, prodigious. వాడికి ఆమెయందుకురి he looks to her, or, he respects her. యికనైనాకురి గావుంటావా will you act hereafter steadily? కురిజూచుట To take aim. కురితప్పట To miss his aim. కురిశుట్టుట To take aim. కురి adj. Certain, sure, clear.
 కురికొండి, మర్మము ఆనగా ఆవయవము D.
 కురించి, కురించి, కూరిచి, కూర్చి (from కురించుట: An affix considered as a sign of the accusative or Second case which it governs. The form కురించి is, (*gramyam*) colloquial : but కూర్చి is poetical.) Regarding, looking at, with an eye to. Of, concerning, about. For, with a view to, for the sake of, on account of. Towards, To. ఆతల్లికురించికురికినది She spoke to him. దేవుణ్ణి కూర్చి ప్రార్థించివున్నాను I have prayed to God. N. B. sometimes this is made (erroneously) to govern తో, with, as అందుతోకురించినందున as it concerns that, or is connected therewith. వీండ్లతోకురించిన regarding these men.
 కురించిన Concerning. Connected with. Regarding. For, on account of. This is the past rel: part: of కురించుట See కురించి, అందునుకురించి తగులుబడి the expense incurred for this. ఆతల్లికురించినదివకజాబు a letter regarding him. శేరుకురించెప్పరానిది what cannot be specified by name.
 కురింజ The plant called Asclepias Vomitoria.
 కురికట్టు n. s. Border, edge, bound, limit.
 కురికాడు A marksman.
 కురికొండి A vital part. C. See కొండి.
 కురిగావుండె adj. Trustworthy, positive, sure, steady.
 కురిగ n. s. See కురుగు.
 కురింజ The seed of the కురువెండ. These are eaten, and also are used as beads, being red and white.
 కురిచి (H.) A chair.
 కురిచి The same as కూర్చి, కురించి.
 కురిజ A certain grain. See కురివిండ, కురిజశుభలు G. 11. 5.

కురికి, కొబ్బరికాయలోగుండు. D.
 కురిపించుట v. a. To shower. శుభ్రవహనకురిపించు
 చిరి they showered flowers. నిశ్చలుకురిపించుట
 To rain coals, i. e. be wroth.
 కురిమిడిగట్టు n. s. A bank, dam or embankment
 గనిమ.
 కురిమిడిగడ్డ A root resembling చల్లగడ్డ. The నేల
 కురిమిడి.
 కురియించుట v. a. To shower, to cause to rain.
 కురియుట v. a. To rain, to shower. చేవతులుశుభ్ర
 వర్షంబులుకురియించు. Vishnu. 7. 59. రనికుడు
 రమణుల రతులఁ | కొశిరన శృంగారరశిమ కురి
 యును సుమతీ || Here it denotes To abound,
 overflow.
 కురియించుట v. n. To rain, to fall, as dew. వానకురి
 యుచున్నది it rains.
 కురు n. s. Shortness, haste, a little. ప్రాశస్త్యము,
 కొంచము, త్వరయున్నది. D.
 కురు adj. Small, little, short. కురువెంట్రుకలు
 short hair.
 కురు * n. s. The name of a celebrated hero. See
 కురురాజు, కురుక్షేత్రము.
 గురు * n. s. See గురువు * A superior, Master,
 Teacher, Pastor, Confessor, Preceptor. A Fa-
 ther. Also a name of Vrihaspati. In prosody
 గురు means long as a syllable.
 గురు * adj. Weighty, heavy, large, bulky. Re-
 verend, venerable. Thus గురుకార్యము a weigh-
 ty matter. గురుకుచయుగంబున on her large
 breasts. See గురువు.
 కురుంజులు n. s. Props, between beams, in a pent
 roof. See గుజ్జలు, యింటిశ్రేణిలకిందను నిలువుగా
 నుంచేవి. D. A bastion. Vasu. 5. 78. శునికికు
 రుంజులఁ మెలగు బంగారుబొమ్మలజూచు, అనగా,
 బంగారుమరుజులమీద శంఖించుతున్న బంగారు
 కీలుబొమ్మలనువలెగాచూస్తున్నది.
 గురుక n. s. A spear. గౌరకకట్టె.
 గురుకు A heap, a pile. పోగు, కుప్ప. D. శుకాకలి
 నరిమురించెరికి నరికిగురుకులు బెట్టిన మృణాళంబుల
 సుప్ప. M. 4. 3. 227. విరిగె బెక్కరధంబులొక్క
 మొగి నుర్పింగూతలండాలముల్ తరువై వ్రాలెతు
 రంగమావయవ శంకానంబులింతింతలై కురుకుల్
 గట్టెభటాంగంబులు. M. 7. 4. 76.
 గురుకుచ * Full bosomed, plump breasted.
 గురుకులవాళిము n. s. Pupillage.
 కురుకొనుట, గురుకొనుట v. n. To hurry. To re-
 double, as a storm. ఉద్యోగించుట. D. కమ్మకొ

నుట. OG. ఉరుముచు మెరుముచు పిడుగులువరలు
 చు నలుగడలబడెనవారిత వృష్టుల్ గురుకొని గురియ
 గబంచెను M. 1. 8. 328. గురుకొనినాకుమార
 కొనికొల్ల జేసినవీరవర్ణముంనరకెడ. M. 9. 1.
 94. గురుకొనికార్యకార్యము తెరుగకడుశ్చరితు
 డై యహితుడుసేసే, వరవకసురునై ననుజను | తె
 రుగగశాసించునదిమహిశుడుబుద్ధి. M. 1. 6. 105.
 గురుగాకు A sort of darnel that grows in rice-
 fields.
 గురుగు A certain pot herb. A small cup. చిన్నపి
 డత. OG.
 గురుగుచెట్టు, గురుగుట్లెక్ The sun flower, helio-
 tropium Indicum.
 గురుగోవి, అనగాముతకకొపినము. OG.
 కురుచ n. s. A sort of war dance : compare కురు
 వంజి || సాధనభేదమైననాట్యము, సాముభేదము.
 కురుచ adj. Little, short, stumpy, diminutive.
 Dwarfish. కురుచగొరింపులగొంతనేపు, అనగా
 మందమందముగాచను త్తారతులచేతను కొంతనేపు
 T. 4. 81.
 కురుచవేల్పు n. s. The "stumpy god," Ganesa.
 కురుచులేనె n. s. Wild honey, virgin honey, the
 most luscious of all.
 కురుజం A short step, or stride.
 గురుజాలు Diamonds. OG. వజ్రాలు.
 కురుజు n. s. A hawk. గూండాడినపిట్ట, భద్రము
 న్ను. OG.
 కురుజులేనె n. s. Virgin honey, the sweetest of
 all. See కురుచు || కురుజులేనాకు a fresh light
 coloured paun leaf.
 గురుడు * or గురువు * or గురు * A pastor, a mas-
 ter, a superior, a doctor, a learned man, a
 leader, a general, a preceptor, guardian, a fa-
 ther confessor ; who is always declared to be
 a living image of the deity. God, as the great
 Teacher. A title or name of Vrihaspati (Vul-
 can) tutor of the Gods, who was the husband
 of (Venus) Tara. దొంగలగురువు a master thief,
 a ringleader.
 గురుతు or గురు n. s. Mark, sign, trace, token, ob-
 ject. Perception, Idea, Sense, intellect, Recol-
 lection. Instinct, Image, or reflection in a mir-
 ror. A keepsake. కనుగురుతుక్క a memorandum.
 నాకుగురుతులేదు I do not recollect.
 గురుతుగా adv. Infallibly, positively, without
 fail. Really, actually. గురుతుగా అడుగుట to
 enquire particularly. గురుతుగాచూచుట to look
 into narrowly. గురుతెరంగుట to know by sight,

to know. నాకు దానిగురుతు తెలియదు I have no idea of it. నాకు సుర్తు లేదు I do not recollect.

గురుత్వము * n. s. Greatness, weight, importance.

Esteem Heaviness, or languor ; denoting indigestion.

గురుదల adj. Short. See on దల.

గురుదలించుట v. a. To shorten, make brief.

గురుదా n. s. A club or mace : (probably from the

Persian word *gurz*.) గురుదా, యరుదారిమదారి దారికణ, గద అనే ఆయుధము. T. 1. 9.

గురుదేశము * n. s. The land of *Curu*. It is near Delhi.

గురునాథుడు The name of a certain village god.

His image is usually a mere block of stone, under a tree.

గురుసుత్వులు n. s. Small సుత్వులు. q. v.

గురుశ or కురుమ n. s. Shag, long wool. కురుమ గొర్రె or కురుబగొర్రె a sheep with long wool.

కురుమవాండ్లు, కురుమగొల్ల, or కురుమగొల్ల A caste of shepherds who weave blankets. From this tribe the celebrated Holkar sprung.

కురుశు n. s. A boil or sore. Raining, showering. మెన్నుకురిసిందికురుశు that was indeed a shower!

గురుపోతు n. s. ఆదవి ఆవు.

కురుమ—See—ర—.

కురుమండలము * "Coromandel." This is the vulgar English name of a small village between Pulicat and the sea. It is properly called కరిమణి *kari-manal*. From this paltry village the whole coast has been denominated. See చోళమండలము. The name Coromandel, or కురుమండలము is wholly unknown among learned Hindus.

కురుమాడు or, కురుమాడి The gable end of a house. యింటిపాశ్చాత్యభాగములుకన్ను. D. కురుమాడుదింపుట To extend the gable end of a roof.

కురుమాళు adj. Slightly soiled ; as a garment worn the second or third day. కురుమాళుచీర a rumpled or foul suit. కుభాదినంబునశీత్రమశుద్ధిగల్గి, చెలగువేళనుకురుమాళు చీరతోడ, సీరసీరుచిచిరాన్న భోజనసాత్తరమునందు, సీదెరంగనిచేడియయాడుమీరె Ila. 1. 39. పారిపారితనపుట్టు శుట్టంబువిడిచి కురుమాళుమాసిన కొకయుగట్టి. Sa-ranga. 204. [మిడివిత్తులు.

గురుములు, విత్తులు. D. perhaps an error for. కురు

కురురాజు * See కురువిభుడు.

కురులు * n. s. Curls.

కురువ n. s. A foot path over a hill. కొండమీది కాలిదోవ. OG.

కురువంజి See కొరవంజి.

కురువకము * The crimson amaranth. శుట్టకొక్కు, వశీంతకడిమి, యర్రపూలపెద్దగోరంట. S. C.

కురువదాలు A sort of grain.

గురువాకు A weed, like darnel.

గురువారము * Thursday.

కురువిండము * A kind of grass. The stone called Corundum. Also a ruby. కుంకణ్డి, కెంపు.

కురువిభుడు * or రాజు A prince or ruler of the కురు country.

కురుపు The thigh పెంపొడ OG. D. A money subscription (చందా) so called at Chittoor.

గురుపు * i. e. గౌరవము A long syllable, in prosody. పూర్వజన్మార్జితభూరికర్మములగుర్వణింతు నాకొడుకరావయ్య. BD. 4. 218.

గురుపు adj. * Important, heavy, weighty, great, difficult, arduous. గురుపుగా * Positively. శిష్యమాన్యమునీకుగుర్వు గానిత్తు. BD. 4. 490.

గురువులు n. s. Running. కురుగులు. D.

గురువెండ The small shrub named *Abrus precatorius*. See గురుగంజి In Sanscrit గుంజ.

గురువెట్టుట To snore. వెట్టుగావలుమారునిట్టూర్పు శుచ్చుచు భీకరంబుగగురువెట్టి కొనుచు. N. H. 5. 62.

కురువేరు n. s. A plant, (గుంజ) the roots of which are fragrant : it never produces flowers.

గురుశు n. s. The stump or root or stock, of a tail, tooth or tree. But the D. says తోకవివర

పాడుగువెంట్టుకలుండేవి the tuft of a tail.

కురుదేర్రము n. s. The battle field of the కురు race. Proverbially, great slaughter, a sanguinary conflict, a battle-royal.

కురుశీము * n. s. Ugliness, deformity.

కుర్చురము * n. s. A dog.

ఘురఘురరవము n. s. A grunt, grunting.

గుర్తు n. s. See గురుతు.

ఘుర్జనము n. s. Sport, play.

కుర్ర adj. Small, young, little, short. కుర్రవెంట్టుకలు short hair. కుర్రపోటు A little thrust or shove.

కుర్ర n. s. A young one. A child, a boy. శిశువు. D. "A young buffalo." C.

గుర్రము n. s. A horse. ఆడగుర్రం a mare. గుర్ర శుముఖము the *shin* of a man's leg. వాచయి త్వుడు గుర్రముయెక్కి తున్నాడు he is tipsy or slightly intoxicated. గురుశు నెట్టాకు see on వా కుడు, గుర్రశుపిల్ల A foal, a colt. గుర్రశుపిటలు A horses face carved in wood on a door. గుర్ర శు శురజ A kind of snake. G. 8. 101. గుర్రశు వాడు A groom. గుర్రశువాసము n. s. A prop in a native roof.

కుర్రవాడు n. s. A young lad.

కుర్రె A cow, a heifer. OG. శుడవరించి యతనిదొ డుగకయాశులిష్ట్యుక్యగంకుర్రెమొదికరికిమునుది లీశుడిష్టముగ గాచునంపి నెగసిశుట్టినమ్మ శేంద్రు శునిది. G. X. 57.

గుర్రు n. s. Snoring. Growling, anger, gruff speaking: snarling. గుర్రు గామాట్లాడుట to speak gruffly or sulkily. వాడునామొడ గుర్రు గాపు న్నాడు. he is surly towards me.

కుర్రుట v. n. To cry or yell. కూత బెట్టుట. D. To groan, draw a deep breath.

గుర్రు శుట్టుట To snore, groan, draw a deep breath, or growl. కాలుంశేలు నెరుంగకున్న కరణింక మ్మ శిగురెట్టగా. B. X. 6. 209.

గుర్రునుట To snore, to growl, to snarl.

గుర్రెత్తుట v. n. To sound, as a groan, or rattle (in the throat) పొడమగుర్రెత్తి తాల్యాష్టశుట ములెండ్లి. Mand. 5. 204.

గుల n. s. Itching, smart.

కులము * n. s. A caste, or tribe, class. Rank. A genus or tribe of animals. People. Family. చాలికాకులము A number of girls. కులశుర్యత ములు the highest of hills. కులక్రమాగత He- reditary.

కుళకము. * Protraction of the government of the noun or verb through several connected stan- zas; contrary to the practice of closing the sense with each verse. W.

గులక n. s. A pebble, gravel. శున్నగులకభూమి soil mixed with small gravel. గులకరేగడభూమి gravelly cotton soil.

కులకాంత n. s. An honourable wife.

కలకాయకము * n. s. The trade of his caste: his family business.

గులగుల, అనగా, జల n. s. Itching, prurigo. నజుగు జులుగా, తుత్తుమురుగా piecemeal, reducing to dust, to bits or to pieces. తలలో శేలుగులగులలా

డుతున్నవి the lice were creeping teasingly about the head. ఆశుంటిలో శురుగులు గులగులలాడు తున్నవి in the wound the worms crawl at ease, పొట్టకై, శుట్టకూటికింజీమలకుం, జెడలునకు, నెలు ంగులు, గులగులం, బుట్టులు, నిశిత, నిజ, నఖర, కులిశ, కోటులం, గోరాడ, యిక్కడగులగులం, అనగా, ఉద్గ బడేటట్టుగా. Manu. 4. 49. కులిశాహతి, కొండ బాళి, గులగుల, లగున, బ్బలు, దనిలజు, గడ శుట్టున, అనగా, యెముకలుగడలి కుదియబడును, యెముక లన్నియు శండులు వడలుననుట. Dasava. 9. 193. చాకాడి, గుదియల, మొదిన, సెడళ్లుగులగులలై, అనగా, దేహముగుల్లలతిత్తులవలెనలిన Mand. 2. 234. గ్రుద్దుణ, గోత్రాచలంబుత్, గులగులలై, పో, గోతముత్ గ్రుద్దులీలణ. Manu. 4. 7. గులగులత్ గా, నేనుగుల, గలంగగ, జేసి, బిక్కించు, కొంకి, నాచేతి వంకి. R. 2. 22.

కులజుడు * n. s. One of good caste or, honourable descent.

కులబ * n. s. జొరత్తీ.

కులధర్మము * n. s. Practice or observance pe- culiar to a tribe or family peculiar duty of caste or race. W.

కులశుర్యతము * n. s. A principal hill.

కులవతి * or కులశురాలు n. s. A country woman, or of his own land, a compatriot. ఆమెనాకుల వతి కాదు She is not of my tribe.

కులవిద్య * n. s. Native or own language: The "great art" i. e. magic which Manfred (Byron) calls The great knowledge.

కులశీతి * కులశ్రీ * n. s. An honourable wife.

కులశుడు * n. s. A man of the same caste. శుదిము దికులశులు Neighbours, people of the caste కులశురాలు A woman of one's own tribe.

కులహీనుడు * An outcaste.

కులాచారము * n. s. The proper duty, or pro- fession of a caste or family.

కులాయము * A nest. అనగా శుచిగాడు.

కులాలుడు * n. s. A potter. కుమ్మరవాడు.

కులింగము * A sparrow: a crow. చటకే, వాయ నె. SC. The forktailed shrike. W.

గులిక * n. s. A pill, a small ball. ఆధిసారికాంశ కోద్యస్తీల గులికలు, అనగా రంకు మొగుని శంకేత శ్రేణమునకు పోయెదానిముగుకుగుడ్డనుతల్లాలమున కునల్ల గావుండేటట్టు చేసే ఘుటికాధిశేషము.

గులికము * See గులిక.

గులిమి n. s. or గులిమి The wax in the ear. గులిమి కదురు or గులిమి తెడ్డు an instrument for cleaning the ear.

కులిశము * n. s. A thunderbolt.

కులీనుడు * Noble by birth. The title assumed by a certain tribe of bramins in Bengal.

కులీరము * A crab. మత్స్య ఫేచే, కర్మట కే, శ్రుంసి ఆలయే. SC.

గుళుంఠము * n. s. A cluster of flowers : or pearls. శ్రుంసగుళుంఠము the clusters of her breasts. R. 1. 180.

కులుకరించుట, అనగా విజృంభించుట. v. n. To expand, to bloom, to grow. అనివలె కనిపించుట కులుకరించుట. చెవులకమ్మతంబు దిలికినట్లై మేనంబులు కలుగులుకరింతు, లుత్పించుండగా. Surabha. 85. కమనీయనీ త్తార నాదంబులు గులు కరించుచు, అనగా మురిచుముగా బలుకుచు. Vasu. 4. 36. వలశ్రుగులుకరింతు, అనగా మోహము మార గాను. Vilap. 2. 95. కళుకుటం దెలు రవో గులుకరించు. Satya. 3. 70.

కులుకు n. s. A grace, elegance, or charm. loveliness. Harmony in music. శృంగారచేష్ట. D. 2. య్యారము, విలాసము. plu. కులుకులు, కులుకులాడి, య్యారకత్తై a belle, a grace, a pretty woman. య్యారమైన, కూడుకొన్న, చానియాసా గులుగులు తల్లు బడి సోయగము తనరి త్త కూతల. T. 3. 59. కులుకు చూపులను గుల్లెననిపితామీయ, ననురక్తి గననివింపాధరియును. T. 2. 75. జనిరాము, దలరతావిగులుకు పుస్త్రీటజలకమై. Samira, 5. 140.

కులుకు adj. Fine, pretty, graceful, Harmonious, melodious. సాగనైన,

కులుకుట. v. n. To bloom. To move gracefully : to be pretty or fine. To put on pretty airs, to flaunt, or attitudinize. To play tricks. To be melodious, as music. పారావరంబు కులుకెడితలుకులు the trilling notes of the doves. కులుకు శ్రువులు fine flowers. Insolent, saucy. యేమి కులుకుతుంది how pretty she is! కరుణారసముగుల్లు కన్నులు eyes beaming kindness, or bright with affection. కులికిన pert.

కులుకుట v. a. To move, or shake.

కులుకులాడి A pretty woman.

గుళుచ్చము * n. s. A cluster. See గుళుంఠము.

కులుగ్గము * plu. కుళుగ్గములు * The grain called ఉలవలు.

కులుపురాలు n. s. రాజావ ర్రపురాయి. D.

గుల్ఫము * or గుల్ఫము * n. s. An ankle. గూఢగుల్ఫ She " who has invisible ankles" (a common phrase in descriptions of beauty.) It is a hyperbole for slender aneled or silver footed.

గుల్మము * n. s. A bush, A shrubbery, a body of troops. An overgrown place. గుల్మరోగము, అనగా కడుపులో కైత్యము చేత శ్రుట్టిన మాంస గ్రంథి The disease called spleen. తుప్పచెట్టు. D.

గుల్మిని * n. s. A spreading creeper. దట్టముగా అల్లుకొనే తీగ చెట్టు. S.C.

కుల్య * n. s. Canal, rivulet.

గుల్ల n. s. A shell : a husk : a cauri, or cowry shell, used as money. A white pustule. Offacouring, Any thing hollow. Cotton in the pod. గుల్ల కాశు a farthing : (lit, a shell) or a penny. గుల్ల గున్నము shell lime. చింతగుల్ల Tamarinds in the shell or husk. గుల్లాగుట Trash, rubbish, gewgaws.

గుల్ల adj. Hollow, empty. గుల్లకర్ర a tube, యిల్లు గుల్ల చేసినాడు or తుడిచిపెట్టినాడు he emptied or plundered the house. గుల్లశ్రుటి a small basket. గుల్లపాగాకు tobacco that is immature and worthless, not being properly grown. గుల్లతరుచుట To empty. To scorn. HD. 2. 168.

కుల్లగించుట v. a. To loosen or dibble (the earth) : to stir (the fire).

గు with ల్లిం and చుట v. n. To frisk, quiver, frolick, move lewdly. To jog along as palankeen bearers.

కుల్లిమి or కుల్లిమి పాము or, A sort of eel. కుల్లెము.

గుల్లు or గల్లు Plague ; alarm.

కుళ్లుట v. n. To rot, decay, fret, be putrid. To pine or rot with envy, సీ అదృష్టము కుళ్లినది your luck is all rotten కుళ్లిపోయిన rotten, putrid మనంబు నగుళ్లుచు grieving, sorrowing. కుళ్లుట is applied to fruits, but not to wood rotting.

కుల్లెము or కుల్లెంపాము n. s. A sort of eel. See కుల్లిమి.

కువకువ (Anuk) Trillingly, warblingly.

కువలము * n. s. A lily. కలువ.

కువలయము * n. s. A water lily, or lotus కలువ, భూమండలము, కువలయామి Fair eyed, having eyes bright as lilies.

కువాడము, కువాళము, అనగా కడటము Hypocriasy, double dealing, సీకువాడములన్నియు దెబ్బ

మాకు. HD. 1902. నీకువాళ మెల్లనిన్నురాతిరిగంటి Radha. 1. 46.

కువిచిలు. n. s. పాత్రసామగ్రిలలా ఒకటి A kind of saucepan ? H. 5. 13.

కువ్వ or క్రువ్వ the infin. in A of క్రుచ్చుట, క్రువ్వో క్రులకు నవ్వశరులు క్రువ్వ Vicra. 4. 164. కలయ కారులు క్రువ్వ గరికొనిదూర. HD. 1546.

కువ్వ n. s. A heap, Also a subterraneous granary (పాతర) a store.

కువ్వ n. s. పావురాయి A dove or pigeon కురుకుట గువ్వ the turtle dove, పొడగువ్వ the species speckled white. శుచ్చగువ్వ a bright yellow starling. Some other species are చిటిగువ్వ, రాగువ్వ, ఎలుబొంతగువ్వ.

గువ్వగుత్తిగడ్డి n. s. A sort of grass.

గువ్వకుత్తుకశుద్ధ adj. Pigeon breasted.

గువ్వకోలుకొనుట v. n. గుంతులుగూడుట To assemble in crowds. Manu. 3. 144. గువ్వకోల్గొంచుడ మలోననవ్వకొనుచు అనగాగుంతులు గూడితమ లో తామునవ్వకొంచున్ను.

గువ్వరాతినేల n. s. Gravelly soil.

గువ్వరాయి Gravel, pebbles. మొరతుపాళ్లు.

కుశము * A sort of grass which is used in many solemn and religious observances by the Brahmins : hence called sacrificial grass. Poa Cynosuroides. In Gita VI. 11. it is well rendered by Schlegel "verbena," vervain.

కుశంక * n. s. A false (శంక) objection an empty cavil.

కుశలము * n. s. Well being, happiness. Holiness కుశలశ్రుత్యులడిగిరి They asked him of his welfare ; or, they asked regarding his welfare.

కుశలము*adj. Skilful, conversant, expert, clever.

కుశలత * Cleverness, ability ; eloquence. Well-being.

కుశాగ్రబుద్ధి * A wit as sharp as a pin.

కుశీలవుడు * n. s. A dancer, an actor.

కుశేయము n. s. A lotus.

కుష్ఠము or కుష్ఠరోగము n. s. The leprosy.

కుశుంధి n. s. Narrowness, a narrow space.

కుశుంధియైన adj. Crowded, thick set as houses. or narrow as space.

కుశుంధిగా adv. Narrowly.

కుశుకుశు n. s. A whisper. adv. Whisperingly. కుశుకుశులాడుట to whisper.

కుసి A joint, in carpentry. మంచపుశుట్టెలకుసి D. కూలినప్పడరయకుశులెల్లవిరుగుచు. Vema.

247. వ్రాలినకుశులునువశులుదూలములు. BD. 3. 1006.

కుసింతుట See కృశించుట.

కుసిగుంతుల బెట్టుట v. a. అనగాకూశిరచ్చల బెట్టుట or శ్రమశాట్టుట To publish or tell as tales to plague or tease రుసివంటివాన్ని నన్నీకుసిగుంతుల బెట్టి యేమిగుడిచెడుపాటంబనిబోలెతాకునిను నేను కురున్నంజాలు సోకూయనుడు P. 1. 259. కూశిరట్టుచేసి, కొలువికబాలునన్నుకుసిగుంతుల బెట్టివధించబాచు. P. 1. 435. శ్రమశాట్టి.

కుసిలించుట n. s. To sulk, be discontented, to boggle.

కుసిజము n. s. అన్యాయమైనవడ్డి Usury.

కుసిజకుడు n. s. అన్యాయమైనవడ్డితీసేవాడు Usurer.

కుసుంపావుపువ్వ n. s. The safflower ; Carthamus tinctorius which gives a crimson colour.

కుసుము n. s. The core of a boil which comes out.

కుసుమము * n. s. A flower in general. కుసుమవన్నె rose colour.

కుసుమగంధి * 'Flora,' A poetical word for woman. [D-]

కుసుమగంధము, అనగా, పువ్వలుముడిచినకొప్ప.

కుసుమచెట్టు A thistle.

కుసుమరోగము Immoderate flow of the menses. శ్వేతకుసుమరోగము The disease called whites.

కుసుమలు A fine long grained rice.

కుసుమాశ్రుడు * Cupid, "god of flowery shafts."

కుసుమించుట v. n. To flower.

కుసుమేషువు * Cupid, the "god of flowery arrows."

కుసులు plu. of కుసి.

కుసుళ్లు The gold bracelet worn on the upper arm. శందిలనిరువంక సెండువైడి కుసుళ్లనంబంబుజెందురుద్రాక్షువూళి. Suca. 2. 42.

కుసులము * A granary. పొణక. D.

ఘుశ్రుణము * n. s. Saffron. కుంకుమపువ్వు.

కుశ్రుతి * Guile, craft. కతటభేదము. D.

కుశ్రురించుట v. a. To fondle, cajole, gull, make much of. బుజ్జించుట.

కుశ్రుభము* A poetical phrase for శముద్రము. D.

కుహ * A Cave, cavern, grotto.

కుహకము * n. s. Juggle, deception, sleight of hand. అనగామోళము, కుహకమెడతెగకనుకుదురులేదు Vema. 1349.

కుహాకి * A hypocrite, a cheat.
కుహాన * Delusion, deception. మాయ, కుహానాకు రంగము the fairy hind : the delusive deer.
కుహారము * A hole.
కుహళీ * A kind of flower tree. కుహళీవిగళశస్త్రవ కోరకావళుత్. Parij. 3. 100.
గుహశయము * An inmate of a cave : i. e. A tiger &c. సిహ్వాము, శిష్టశ్రుతి, యెలుగుబంటియున్ను. D. కుహికుహి, గాలిచేత రెల్లులో కలిశేధ్వని. The groaning or wishling sound of reeds దనర ఘన కాళికుహికుహిధ్వనులవలన. K. P. 392.
కుహుకుహూత్తారము * The cry of the కోకిల or Indian Cuckoo.
కుహూ The cry of the కోకిల or Indian Cuckoo.
కుహూత్తారము * See కుహుకుహూత్తారము.
కుహూరటము * n. s. కోవెల D. The Indian Cuckoo.
కుఃకీలము * A hill, or mount.
గుహేశ్వరుడు, జంకమగ్రంధములలోవచ్చే శివనామము. L. 6. 185.
గుహ్యము * Mystery, secrecy : private parts : the pudendum.
గుహ్యము * adj. Secret, mysterious.
గుహ్యకుడు * n. s. A kind of demigod, attended on Kubera. W.
గుహ్యకేశ్వరుడు n. s. A name of Kubera.
గుహ్యదేశము * The pudenda.
కుఱి * n. s. The belly. నిరక్షరకుఱి an illiterate man.
కుఱిచ్ * A king.
కుఱింధరుడు * A gluttonous man. కుఱింధరత్వము Gluttony.
కూ, or కూక n. s. Cry, shout. కూకశెట్టుట To call, to shout. కూకలు scolding, sharp remarks, reprehension, reprimand. కూకలు శెట్టుట to reprimand. To send him away roughly, blame, chide, find fault with. కూకలువేయుట. To make an uproar.
కూంకులు See కూకులు.
కూకటవ్రతులు, కూకుడువత్తులు, or కూకులువత్తులు, ఆన గానలిసూకలు, తుత్తుమురు Piecemeal, bit by bit. కుంభిరదశ్రుహారముల కూకులువత్తులు నైనమిన్నువిశ్వంధరగూలునక, ఆన గా ఆకాశమునలిసూకలై భూమియందు వుడుననే. P. 1. 50.
నెట్టననిష్టలునిలి చెడుముఘులగుట్టులన్నియును కూకుడువత్తులయ్యె. L. 3. 139. రోషశ్రుంగుష్టలపా

శ్వేదభూజములు కూకటవ్రతులుగా, ముఖంబునకైదుమ్ములురేగ. P. 2. 104.
ఘూకము * n. s. An owl.
కూకటి * Curls, ringlets. పిల్లజుట్టు. D. [కూకీ. D. కూకటిమూగ The fork-tailed shrike. ధూమ్రూట కూకటివేరు The tap root, that from which others shoot out. రాజవంశముకూకటివేళ్లతోవెరికి. Jaimini. 1. 72.
కూకరించుట v. n. ఆన గాకూకలు శెట్టుట To scold, or reprehend. రేచినా రిసికూకరించినోపు. Satya Bhama. 4. 58.
కూకి, or, కూకీ plu. కూకీలు n. s. A dove. కూకిరవంబు amorous murmurs; cooing.
ఘూకి * The female owl.
కూకిరవము * Cooing, the voice of doves, murmuring notes. Satyab. 1. 5.
కూకుట To set (as the sun or moon) పొద్దుకూకిదిం The sun has set. పొద్దుగూకేవేళకు by sun set.
కూకుండుట To sit down, be seated.
కూకుడుచెట్టు n. s. The soap nut tree. కూకుడుకాయలు. See కుంకుడుకాయలు soap nuts.
కూకుడునత్తి Gossamer. కూకురువత్తులయ్యె their firmness was driven away like gossamer.
కూకుడము * Bestowing a daughter in marriage. సాలంకృతకన్యాదానము.
కూకుడుడు He who bestows a girl in marriage. సాలంకృతకన్యాదానముచేసేవాడు.
కూకురుగుండం The bird called the Gallinule, or దాహ్యూహము.
కూకులు An affix, thus used, పొద్దుగూకులు the livelong day : all day long.
కూకుపు n. s. A young girl. ఎనిమిదేండ్లకన్య. D. కూక్టానుట To sit down. For కూర్చుండుట.
కూచము n. s. A pillar, post, prop.
కూచి adj. Sharp, sharp pointed.
కూచిసంచికవిరిక్కున్న The name of the author of the *Nila Parinayam*. [art of love. కూచిమారమతము A treatise by కూచిమార on the కూచిమారుడు The author of a treatise on the art of love.
కూచిమారము, ఆన గాపోకిరతనము * Nonsense, mere conceits, lewdness. కుటిలకుచ్చితములు కూచిమారములు, మటుమాయతనములు, మంచుమాకులును L. 7. 278. another reading is కూరిమారము.
కూచుండుట v. n. To sit, be seated. యెక్కడకూచుండెను where was he sitting.

కూజితము * The cry of a bird, cooing.
 కూట (Loc. of కూడు) in the food.
 గూట (Loc. of గూడు) in the nest.
 కూటము * The peak or top of a hill. A heap of grain. Fraud, trick. Conspiracy. Assembly, court.
 కూటము, or కూటాము n. s. A hall.
 కూటపాకలము * Fever, as a disease happening to elephants. A kiln. యేనుగలకువచ్చే ఒక జ్వరము || ఎవ్వని క్రోధంబుహీనదర్శనమదేభావరంధరలకు కూటపాకలంబు. Vedanta. Ras. 1. 16. (Note. In Radha Canta Deb's Lexicon Vol. 1 page 634. it is spelt (perhaps by error) కూటపాలకః and is interpreted పితృజ్వరము.)
 కూటపెట్టు A sort of serpent. జాతినాగులునులుకాంజరలును నరీకాంజరలును, కూటపెట్టులుచిల్వగుదియలదాచులు G. 8. 101.
 కూటమి n. s. Union, meeting : society : Criminal connection. ఒక్క కుమారచంద్రుడువచ్చి యస్మిరజాననతోటికూటమియిచ్చితత్పరశంబులం గారవింపి. Vishnu. 8. 183. శురండయుపోశవేడి ఘటియింతుదేనాకిటువంటికూటమి. Poncha. 3. 300. ప్రక్షునముందరిజాముకూటమి. T. 4. 143.
 గూటము, or గూటాము. n. s. A tent-pin or stake, used both as a mallet and as a wedge. The roller of a loom. కాసెగూటము an iron or wooden hammer shaped like a pestle and used by stonecutters and cobblers. A wooden or iron bat. గూటంపుతిరుగుళ్లు H. 5. 112. అనగాగనికలకువేసి లాగేత్రాళ్లు.
 కూటసాక్షి * A bribed witness. More correctly కూటిసాక్షి from కూడు food. See వూట.
 కూటసాక్ష్యము * False evidence.
 కూటస్థానము Focus, centre, place of meeting.
 కూటస్థుడు * The original progenitor, or common ancestor.
 కూటహర్తవ్యము * అనగారాజనగరులో బిక్ష్యవీలాశ్రమ అనేకూటము The hall of audience. హరిహయమణివలయకూట హర్తవ్యవిహారీ Manu. 3. 177.
 కూటాము A hall.
 కూటాళి A playmate, a companion.
 కూటి Genitive of కూడు food.
 గూటి Genitive of గూడు a nest.
 కూటినిళ్లు Acid water. Literally the water of boil-

ed rice. Water left to ferment, in which boiled rice has been steeped.
 కూటిముత్యము n. s. A dead pearl ; meaning, one without brilliancy. [లనేన. D.
 కూటువ n. s. A host, an army. చతురంగబలముగ కూటువశరులు A kind of necklace. కాటుకచేదరికన్నులనిరుజార, కూటువశరులుబజ్జిక్కుబడెనుహారములుజమిలిముత్యపుబొట్టుశిరిదూలిచెడర. Padma. 3. 21.
 కూడ (adv. From కూడుట. q. v. the infinitive in అ) Together, also, likewise, too even, అది కూడయిదికూడ Both that and this. నిళ్లుకూడయివ్వరు They did not even give him water. అతనితోకూడ With him, along with him, together with him.
 గూడ or గూడా n. s. A triangular basket (a folded mat) used as a bucket. A mat hood or cover against rain. A basket in which Vaishnavite devotee keeps his images used in worship ; it is made of palm leaf. A flower basket made of cocconut leaf.
 గూడకొంక, or గూడతోట n. s. A large crane, a flamingo.
 కూడదు (auxiliary) It is not possible : it is not meet. This is the neg. aor of కూడుట. and answers to cannot, ought not, must not (nequit, non licet, non decet.) నిపు అట్లాచెప్పకూడదు. You must not say so. తర్కధనిపుచెప్పకూడదు it is not proper to narrate this. అట్లాచేయకూడదు I hope you will not do so. యిందులోతప్పకూడదు Let there be no mistake herein.
 కూడని adj. (neg. p|| of కూడుట) Impossible, unfit, unmeet. Unsuitable, improper, inconsistent. కూడనిమాట an inappropriate or unconnected word.
 కూడబట్టుట v. a. అనగాచేరబట్టుట.
 కూడబడుట To add up (as a sum.)
 గూడభాతు n. s. A large crane, a flamingo.
 కూడమి Impossibility. The neg. p|| in మి, of కూడుట to be fit.
 కూడముట్టుట To meet together. See ముట్టుట.
 కూడాతరుముకొనిపోవుట. D. to overtake or come up with. [of meeting.
 కూడలి n. s. Joining, meeting. కూడలిశుట్టు a place కూడలిదారి The meeting of four roads.
 కూడలిరాయి A corner stone.
 కూడలివాయి The gable end of a house.

కూడవేయటం v. n. To water fields with water drawn in a basket or bucket.

కూడా A basket: See కూడ.

కూడారము A tent.

కూడిక n. s. Partnership, junction. Saving, frugality. Collocation, juxtaposition.

కూడియ. The same as కూడం. OG.

కూడు n. s. Food, bread, victuals, boiled rice, inf. కూటి plu. కూళ్లు meats, viands, dishes. శ్రీట్టకూడు the red earth in the heart of a white ant hill; being the comb that contains the eggs. వానికి కూటికి లేదు he has not bread to eat. Lit he has not (money) for food. కూడు also is the pith inside a palm-tree: కూటి శీదలు the indigent: who have no food.

కూడు, కూటి, కూడ్లు, or కూండ్లు n. s. A nest, A case. 2. A niche or nook. 3. A stand containing a light. 4. A rick or cock in reaping. 5. A bird cage. 6. A basket to keep chickens or lambs under. A cage of gauze placed over a sleeping infant. 7. A window sill. 8. A picture frame. 9. A hedge or fence, round a tree. 10. A hatchway on boardship. 11. The socket of a joint. పాచికెకూడు a dice box. కత్తులకూడు a case of razors or knives. రెక్క కూడువదిలిపోయింది his shoulder is dislocated. సుందెకూడుకట్టి his heart being at repose. సుందెకూడుకట్టి న his heart was now at ease; or has built it's nest. సులోచన పాట్రె, or, కూడు a case for a pair of spectacles. కూడుబండి a covered cart such as soldiers travel in. కూటికట్టె, అనగా కులాయయప్తి. A 4.155.

కూడు adj. Obscene, gross, flagrant. తనకు కానిది కూడులంజ the grapes are sour.

కూడుకొనుట v. a. To sum up &c. See కూడుట v. a. To associate with.

కూడుట v. n. To accrue, be amassed, gained, acquired, come to hand. To agree, be on good terms, be united. To be possible,—See కూడదు and కూడని. యిందుతో కూడినపుని a matter connected herewith. దొమ్మి కూడివచ్చిరి. They came in a mob. వడ్లపునితో కూడిన బండ్లు Carts, which form a part of carpentry. వాడువీండ్లకు కూడదు he is unacceptable to them. They cannot away with him. యిదియును కూడకపోయిన And if this be out of the question. యిదికూడకుంటే if this is impracticable. అక్కడికిరాకూడక as I could not go there. వాండ్లు సొరెత్తకూడలేదు They

could not say a word. It was impossible for them to speak.

కూడుట v. a. To meet. To add or sum up.

కూడుదల n. s. Gain, profit.

కూడెము n. s. A hamlet or small village. A suburb. Purlieus. గ్రామ సహాయమునుండే వీన్నుదల్లె D. A stack or mass of houses. వాండ్లదిక కూడెము they are all in one party or in a league. మాడెకూడెము P. 2. 195. low haunts, a scoundrel neighbourhood. వీరందరుకూడెము these all form one family or clan.

కూడము * n. s. A riddle, a mystery.

కూడము * adj. Occult, mysterious, hidden, secret, abstruse. [bones are invisible.

కూడసుల్లి * adj. Slender-angled: whose angle కూడవారి * n. s. A secret emissary, a spy, agent or messenger. [rentage.

కూడబుడు Of unknown birth or uncertain parentage. కూడపాత్తు * n. s. A serpent. Lit, one whose feet do not appear. A snake. "So necessary did feet or wings appear to progressive motion, that the movement of the serpent, ascribed to a preternatural cause, was supposed to resemble the *incessus deorum*; and procured to the animal a high rank among emblematic divinities." (Gregory in Pantologia. "Physiology.")

కూడరత్నము or కూడరత్నసిక తానేపంబు * A game among girls, like hunt the slipper. Vasu. 3. 37.

కూడోత్పన్నుడు * A foundling: one of uncertain parentage.

కూణలమ్మ The name of a particular madonna or village goddess. కూణలమ్మకోక A sort of petticoat.

కూతు A Daughter. కూతునకు to his daughter. Vasu. 3. 40.

కూతురు n. s. A daughter. inf. కూతురి. plu. కూతుర్లు. ఆడకూతురు A woman. a female. పెండ్లికూతురు The maid of the wedding, i. e. the bride.

కూతురుబుడమ A sort of berry? See బుడమ Ainslie. 2. 144.

కూడ n. s. Prolapsus of the uterus or anus. కూడలంజ a rank whore. అవ్వకూడశుండు the vegetable called *Trichosanthes incisa*. Ainslie 2. 391.

కూన n. s. Young, a young one, an infant. The cub of an animal, the young of a plant, the

young of a lion. కండ్లలో పెరిగినకూనలు **fleshy excrescencies in the eyes.**
 కూన A jar or kettle. పెద్దకండ. D.
 కూనవాగము Whimpering ; squeaking : " baby music."
 కూనరోగము Ophthalmia ; country sore eyes.
 కూని or కూని adj. Crooked. See కూను, కూనిచూశు drooping glances. కూనిది a cripple, internal as కూనిపోటు an inward bruise.
 కూనియ (Tamil) A vessel, a pot. కడవ.
 కూను n. s. infl. కూని A hump. A crookedback. A vessel, pot.
 కూడుము * n. s. A pit, well, or hole. An orifice. a pore. యమకూడుము Hell. శస్త్రకూడుము the vulva. జఘనకూడుము The orifice of the vagina. రోమకూడుము a pore in the skin. రోమరోమకూడుమున్నువిచారించుట To examine bit by bit, or minutely.
 కూడుకము n. s. The mast of a vessel, a leather oil vessel, the hollow on the loins.
 కూడునాలుగుళ్లు n. s. A certain boyish game. Vish. P. 7. 211.
 కూపారము * n. s. The ocean. శముద్రము.
 కూపెట్టుట. To howl, cry, wail A. 4. 251. మొరపెట్టుట. A. 6. 93.
 కూబ n. s. An owl. చెవికూబ or గూబి the drum of the ear.
 కూబరము or, -వ-. The pole of a carriage connecting the body with the yoke. సెగకర్రకపోనా, మోచెయ్యి. SC.
 కూబరి * A chariot. రథము. D.
 గూబి n. s. An owl.
 కూయించుట (causal of కూయుట to sound) to force him to say. వాడు చెప్పినమాటచూటకాదని వానిసోట కూయించిరి they forced him to retract all he had said.
 కూయపుట v. a. To call.
 కూయుట v. n. To cry, exclaim. to make noise. To clamour, yell. To bark, bray, crow, mewl, croak, call, sing, shriek, hoot, as an owl.
 కూర plu. కూరలు n. s. A herb, herbs, vegetables, garden stuff. A mess of food, curry, even including flesh. ఆకుకూరలు sallads or leafy vegetables. కాయకూరలు or కూరకాయలు herbs that bear a fruit or pod. such as beans, peas, brinjals, melons &c. కూరసార Herbs and so forth.
 కూరట అనగాపొరలడము. D.
 కూరముక్కు A sort of fish.

కూరాకవురుగు. The canker worm that destroys herbs.
 కూరాడు infl. కూరాటి n. s. Vinegar (కలి) of water left to ferment, after rice has been washed in it.
 కూరించుట To cause to cram, thrust or choke. కూరించి having choked or crammed. Vilapam 2. 86.
 కూరికి n. s. Sleep, repose. నిద్రకూరికి ఆయుధంబులు పడవైచువారును M. 7. 5. 317.
 కూరిచి Concerning. See కూర్చి.
 కూరిమి n. s. Love, pity, charity. శ్రీమ. D.
 కూరు A soldered, seam? గొండు.
 కూరుకు n. s. కూర్చు Sinking, slumber, dozing. గూర్చుకొనుట R. 3. 93. the sleeping of a top while spinning.
 కూరుకుట or కూర్చుట v. n. To slumber, doze or sink in sleep. కన్నులుకూరుకపోతవి my eyes are closing. I am dropping asleep. గురుడునువిదురుండుగూర్చొనిమాల్గొని. M. XI. 1. 160.
 కూరుకొనిపోవుట v. n. To sink, to be choked. యిసుకలో కాలుకూరుకొనిపోయింది my foot sunk in the sand. కాలువయిసుకచేతకూరుకొనిపోయినది the channel is choked with sand. కూరుచు. See కూర్చు.
 కూరుట v. n. To come on, as sleep, or thirst. To collect, as sand in a drain. చేకూరుట To accrue or be gained, to happen (as fear) ప్రాప్తముకావడము, సంభవించుట.
 కూరుట v. a. To fill. To stuff. To load a gun, to fill or collect as కాలువలోయిసుకకూరుకొన్నది the channel was choked with sand.
 కూర్చు (See కూరుకు) కూర్చిడుట To drop asleep.
 కూర్చుము * A tuft of hair or grass. The beard A. 6. 21. 94. The top of the nose: being the place where the eyebrows meet. చరాహకూర్చుము a tuft, a brush.
 కూర్చి, కూరిచి. See శురించి.
 కూర్చినవాడు A friend, a connection. [down.
 కూర్చుండపెట్టుట v. a. To seat, make him sit
 కూర్చుండనుట v. n. To sit, be seated.
 కూర్చుకొనుట v. n. To sit.
 కూర్చుట v. a. To join. To accumulate, heap up, assemble, gather. To create, compose, put together. గుంపుకూర్చుట To raise a mob. To grant, confer. To compile, or write.

కూర్పువాడు A friend, a conection.

ఘూర్జణి * n. s. A Guzarati woman.

ఘూర్జనము * n. s. Turning, round, whirling, rolling. గరగరతిరగడము. SC. మదఘూర్ణణ మైన Topsy.

ఘూర్ణితము * adj. Rolling, turning.

ఘూర్ణిల్లుట * v. n. To sound, resound. To ring or tinkle. To roar, or hiss. మ్రోయట, రోపించుట.

కూర్పము * The fore arm. A. 5. 39. కంకునకు కూర్ప నిబద్ధభేటకంబగుచు, ఆనగా మన్తధునకు మోచేతకట్టబడ్డదాలోయనగ.

కూర్పరము * n. s. The elbow : a prop, or base. మోకాలు, మోచెయ్యి. SC.

కూర్పించుట v. a. To cause, to join, or to cause to sew. See కూర్పుట.

కూర్పు n. s. Joining, uniting. బల్లకూర్పు Joinery. A join, seam, stitch. బల్లకూర్పుగోడ a wooden wall or screen built of boards.

కూర్పుము * The beard and whiskers. భూమధ్యే, శ్శశ్రుణి, గడ్డముమీసాలవెంట్రుకలు, జెండాకుచ్చు, కుశె, కైతవె, ఓతె. SC.

కూర్పము * n. s. A turtle or tortoise. కూర్పకృష్టజయిష్టు ప్రశుదాన్నితాం The upper part of the foot was like the pretty bulging back of a tortoise.

కూర్పి n. s. Affection, love, pity.

కూళ adj. Cruel, vile, nasty. కూళస్వరము a harsh voice. కుత్తిత Vema says తలకు నెరులువచ్చితను వెంతవదలిన, కూళవిటుడుయవతికూడు తెల్ల, పండ్లునుడ్లకుక్క పుసరముచీక దావి||.

కూళ n. s. * A wretch. కుత్తితపురుషుడు స్త్రీయును. D. plu. కూళలు, కూళకూళ మెచ్చుగుణవంతు విడనాది. Vema. 1752. కూళలు సుగలంగకొనికన్నడమన. L. 4. 85.

కూలము * Bank, shore. కూలంకషము the whole from first to last. కూలంకషమైనవిమళణా a thorough enquiry. కూలంకషము గా తెలుసుకొన్నాడు he understood it thoroughly.

కూలంకష n. s. * A river. నది. D.

కూలంకషముగా * adv. Utterly, thoroughly, actually, absolutely, downright.

కూళత్వము * Wickedness, vileness, cruelty. శ్రేతయన్నములకు ప్రియముతోడతల విల్పి, కాకులకును పాట్లుగర్పలార, కుక్కలయందేమి కూళత్వమున్నది, వి||.

కూలనూకుట v. a. To knock down.

కూలబడుట v. n. To fall, to fall down suddenly.

A comic word for sitting.

కూళము n. s. Chaff.

కూలచేయుట v. a. To make him fall, to make him sit.

కూలి n. s. Hire, hired labour. This is somewhat more, as wages, than బత్తెము batta ; which is mere daily bread. కూలికిచేయుట To drudge, do work listlessly. కూలివాడు a labourer. నా ఆన్న అయినా కూలివిషము తాగుతానా Though he be my brother am I to ruin myself at his bidding? కూలివనిమీదతిరుగుట n. s. To job, or work for hire. కూలి plu. కూలీలు, or కూలిగాడు, or కూలిమనిషి n. s. A hireling, a labourer, a workman, a journey man.

కూలినాలి n. s. Drudgery, hired toil (నాలి is an Anuk.)

గూళి or గూళి A vulture.

కూలుచుట or గూల్చుట To knock down, kill, overthrow, ruin.

కూలుట v. n. To fall, die, sink. కూలంగవన్ని. To trample, kick to death, slay.

కూల్చుట v. a. To cast or knock down, to slay. వానిగుండెలుకూల్చినారు they cooled his courage ; they broke his heart. నిచ్చకనుగొనగూల్చు మిద్దరణ I will kill them. Hari Vams. (Part I.) IX. 61.

గూళ్లు plu. of గూడు.

కూవ n. s. A heap, a pile. కుచ్చు.

కూవరము. See కూబరము.

కూష్మాండము * n. s. A gourd, or pumpkin. A sort of devil or demon.

కూశము * n. s. A snake's skin. See కూచము.

కూశు adj. Low, base, trifling. కూశుమతము a miserable sect, a degraded sect. కూశువిద్య trifling idle studies. A proverb says. అభ్యాసముకూశువిద్య Practice makes every thing easy.

కూహకము * n. s. Trick, fraud, semblance. Hypocrisy. Intrigue.

కూహకము*adj. Intriguing, fradulent, deceitful.

Note. Many Telugu words are wrongly spelt with కృ, thus, కృంకు, for క్రుంకు, కృంచు for క్రుంచు, కృక్ష for క్రుక్ష and accordingly are placed in this dictionary under క్ర not కృ.

గృంజనము * n. s. An onion. వెల్లుల్లి.
 కృకము * n. s. The vertebrae or "crick" of the neck. మచ్చిలిగుంటమొదిమిడికా.
 కృకలాశము * n. s. A lizard or camoleon. తొండ.
 కృకవాకుభ్యజుడు * An epithet of Kumaraswami.
 కృకవాకువు * n. s. A cock. పూశరవెల్లి, కుక్కుటము, మయూరము. SC. [SC.
 కృకాటిక * The nape of the neck. మచ్చిలిగుంట.
 కృకచ్ఛము * n. s. Pain, sin, severe fasting. Money expended as a mortification or penance for sin. కష్టై, సాంతకునాదికృచ్ఛై, దుఃఖై, పాపై. SC.
 కృపణ * n. s. Favour, compassion, tenderness, pity. కరుణారసై, జనుస్సాయం. SC.
 కృపణి * n. s. A ray of the sun or moon. కిరణము.
 కృతము * Act; thing done. చేయబడ్డది, జైవకృతము act of God. వానిపూర్వకృతమువల్లయిదిజరిగినది This is the result of what he did in a former birth. అతనికృతముగా Through him.
 కృతము * or కృతయుగము * The golden age, the first of the four ages of the world, supposed (See యుగము) to consist of 1,728,000 years.
 కృతము * adj. Done, made. కృతస్నానయై, having bathed. కృతాంజలులై having joined their hands. కృతమతి a prepared mind or set heart. అతనికృతముగా through him, by his means. ఆశుశ్లకకృతముగా By means of that book.
 కృతము * n. s. Neyi. నెయ్యి q. v. clarified butter (liquamen) or ghee.
 కృతకము * adj. Artificial, made, unreal. కృతకశైలము an artificial hillock. కృతకకళేబరము a thing made to represent a corpse.
 కృతఘ్నము * n. s. Ingratitude, ungrateful.
 కృతఘ్నత * n. s. Ingratitude.
 కృతజ్ఞము * adj. Grateful.
 కృతజ్ఞత * n. s. Gratitude.
 కృతశుద్ధ * Passed, lapsed. Done, made. గతించిన, తీరిన; పనిచెక్కుతపడిన, గాంశీయుని, దేశియుష్టులికనారదుల్లము నానాఘనతరచింతాభరమొం, దినగుండుచునుండెగొన్నిదివసంబులకు. M. VII. 1. 4. దేవానినుమువగనినంగృత శుద్ధినకార్యంబులు క్రక్ష్మరంబొడమునే, దెంబంబుగుండు నింతియగా. K. M. VIII. 1. 232.
 కృతయుగము. * See కృతము.

కృతాంతుడు * An epithet of Yama.
 కృతార్థత * n. s. Success. కోరికెయిదేరడము.
 కృతార్థు or కృతార్థుడు * n. s. plu. కృతార్థులు A gainer, he who is successful. కోరికెయిదేరినవాడు, తరుణికొళింగతన్నితలదాల్చకృతార్థుగనెంచుడన్నది. Dasav. 7. 81.
 కృతి * Wise, learned, successful, fortunate, or happy man. కృతార్థుడు, జుండుతుడున్ను. D.
 కృతి * n. s. Act, action, doing. Composition, work, dedication. యాకాశురమెట్లా కృతిగూడును how can this family be reunited? యాగ్రంధముచేసి ఆరాజుకుకృతియిచ్చినాడు he wrote a poem and ascribed to the king. కృతినాయకుడు the patron to whom the poet (as a flatterer) falsely ascribes the authorship.
 కృతిగూడుట v. n. To assemble, to turn out well, to succeed, to prosper, to come to good. అందరున్నుకృతిగూడిమాట్లాడుకొని చెప్పుతామన్నారు They said we will meet and consult about it. ఇదికృతిగూడదనినాకుమునుచేతెలుగును I knew from the first that this would not succeed. కృతిచేయుట To unite.
 కృత్తము * adj. Cut, divided, plucked. నరకబద్ధది, తుంచబడ్డది. D. [ము. SC.
 కృత్తి * n. s. A hide or skin. తోలు, కత్తిరించద
 కృత్తిక * The Pleiades.
 కృత్తివాసుడు * He "whose robe is a hide." A name of Siva.
 కృత్తి * n. s. Cotytto, or Diana Taurica; Hecate the goddess of death. శంహారకదేవత, భాగ్యనిర్మితమైన కృత్తిచేతంబింపిండు సమకట్టిన. Vish. P. 2. 312.
 కృత్తిము * n. s. Act, doing, deed. క్రూరకృత్తిము cruel act. జైవకృత్తిము the act of God. నిత్యకృత్తిములు Daily duties. గృహకృత్తిములు domestic matters.
 కృత్తిమము * n. s. Trick, craft, art, chicanery.
 కృత్తిమము adj. * Artificial, made by art, seeming, apparent, not real, deceitful. కృత్తిమమితృము an artificial fish. కృత్తిమమిత్రుడు a false friend; a hypocritical ally.
 కృత్తిము * adv. All, entirely. కృత్తిమిత్, అనగాశరీర్ణుడు. [యథావతి. SC,
 గృహ్యుడు n. s. * A covetous or greedy man. వి
 గృహ్యుడు * n. s. A vulture, a kite.

కృత * n. s. Favour, grace, mercy. కృతచేయుట to grant, bestow, favour with.

కృతరుము * adj. Vile, low, miserly. Avaricious, fraudulent, degraded, base. n. s. Thriftness.

మిక్తి లీలోధి, కచ్చికుడున్ను. D.

కృతరుడు n. s. * A vile person, a miser. లోధి.

కృపాణము * A sword. పట్టా కత్తి.

కృపాణి, * A knife, a pair of shears or scissors.

కృపాణిక * A sword, a knife పట్టాకత్తి.

కృపాశువు * adj. Merciful, compassionate.

కృపీటము * Water. జలము.

కృపీటయోని * Fire. (lit : that which " originates in moisture," as all fire does.)

కృపి n. s. సారెవాడు. D.

కృమి * A worm : an insect in general.

కృశత, or కృశత్వము * Leanness, thinness.

కృశము adj. * Thin, lank, slender, weak, feeble.

కృశాంశ * A slender nymph.

కృశానుడు * n. s. A name of the god of fire.

కృశానురేతుడు * An epithet of Siva.

కృశించుట * v. n. To waste or pine away, become thin. కృశించుచేసుట v. a. To make thin.

కృశోదరము * A slender waist. M. 1. 4. 49.

కృశోదరి * A slender waisted nymph.

కృషి * n. s. Cultivation, husbandry, agriculture, ploughing, cultivating the soil.

కృషికుడు or కృషీవలుడు * n. s. A cultivator, a husbandman.

కృష్టి n. s. * ఇకారాంతఃపుంసందితె. SC.

ఘృష్టి * n. s. Recollection, readiness. కిరణ, సూకరె ౨కయారయానిన ఆపు, ఘర్షణ, జ్ఞానసె. SC. Memory. యిప్పుడు ఆపుదాహరణనాకు ఘృష్టికిరారేదు That quotation does not now occur to my memory.

కృష్ణ * or కృష్ణా * The river Krishna.

కృష్ణ or కృష్ణశుక్లము n. s. The dark fortnight : the wane. కృష్ణరజసి a dark night. కృష్ణాష్టమి the eighth day after full moon ; the middle of the dark fortnight.

కృష్ణ * adj. Black, dark.

కృష్ణతామర * The flower, called Indian reed ; also called మెట్టతామర. [534.

కృష్ణదోషము * The Typhus fever. Ainslie. 2.

కృష్ణశుక్లము * The dark lunar fortnight. The wane of the moon.

కృష్ణలీల * The revels of Krishna, the Indian Apollo. Indecent sculptures of these upon temples.

కృష్ణవర్ష * The God of fire.

కృష్ణవేణి * Ebon curls.

కృష్ణశర్పము * n. s. A black serpent. కృష్ణసారము * A black antelope. కృష్ణాజినము * The hide of the black antelope. కృష్ణుడు * Krishna the Apollo Nomius of India : also a name of Arjuna. విష్ణు, అజ్ఞానుడున్ను. D.

కృశీరము * A certain mess of rice and linseed. తులగము, రోలదిలలు గ్రుమ్మి తెలంబుదివిసిధూ, తాఘవిశీర కృశీరమానరింతు, తుడమి వేలుతులుకురిడు చున్ననవిష్ట్ర ప్రసింహు దబలనట్లు నేయుమనియే. P. 2. 111.

కృపాము * n. s. A house, abode, dwelling.

కృపా * adj. Household ; domesticated. కృపాకృత్యములు household affairs. కృపాపతి * n. s. A householder ; the master of a family. కృపాశ్రవేశము * Entering a new house ; taking up in a new dwelling, the ceremony of bringing a bride home to her husband's house.

కృపామేధి * A householder. కృపామేధికులు householders.

కృపాశ్శు, or కృపాశ్శుడు * n. s. An honest man, a good citizen. A respectableman, a householder.

కృపాశ్శుగా * Honourably, honestly.

కృపాయమాన adj. * Habitable. Used as a house.

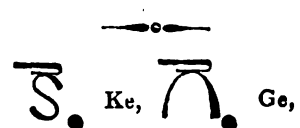
కృపారామయేత్రములు * House, grove and field i. e. his entire property : his all.

కృపా * n. s. A householder.

కృపాణి * n. s. A mistress of a family, a wife.

కృపాశుకరణములు * n. s. Furniture, chattels, goods, utensils.

కృప్యాము * adj. Dependant : to be taken, or seized. Domestic, (n. s.) a tame or domesticated animal.

కౌ in composition Red (contracted from కౌ)

శు) as కెమ్మెవి her red lip, so కెందమ్మి and కెందామర.
 కెంకులు. See on కేమ and కేగలు.
 కెంకేలు The palm of the hand, literally the red (part of the) hand. కెంకేలుదమ్ములు her rosy hands.
 కెంజడలు Red hair.
 కెంట n. s. A bell. See ఘంట.
 కెంటన. See కెంటెన and దింటెన A species of Clitoria. The black and white species.
 కెంటని adj. క్లిరమైన, యెడదెగని Immoveable, not to be shaken (as love) Resistless, irrepressible, not to be turned away. నక్కలకంఠితమ్మరశమం టగకెంటనికేమవానినుక జెక్కులముద్దుపెట్టుకొని. T. 2. 96.
 కెంటుళిము n.s. A cross speech : harshness, crossness. కంటకము, మాట. D. ఉ|| గొంతుతనంబు నివిభుని కూరిమిగోరకపాయద్రోచినా, వెంటనె రమ్మనమ్మమిదివేయు విభంబుల పేలుగలునిష్టం టకమైన నాపలుకుకైకొన వేనిహితంబుగూడదీ, కెంటుళిపేలుమొదబలు కీడుశుమోవివరించి చూడ గణ. HK. 3. 247. పరగించినప్పటిప్పటి కొంతగ తైతైకెంటుళింబైన క్రేగంటిచూపు. Vaija. 1. 86.
 కెంటించుట To make him push. యశోదశయ్యనవిన్ని నల్లనయ్యనునిది చయ్యన నయ్యవ్వకూతురుని నెత్తుకొనిమరులనింటికింకెంటింతుక వచ్చియచ్చిరిత పాతునుదేవకీకృంజకృనిది. B. X. 3. 45.
 కెంటిశలాడుట v. n. అనగాఉద్రక్ష్యాగుట To totter or jog, as a table that has uneven legs.
 కెంటుట v. n. To move, shake, stir, go. ధరణీమండలమంబు హంబునిని మొదకనిల్చినదొక్కలక ధరణీంద్రమ్ములుకెంటుకుండనిది. Vish. P. 1. 78.
 కెంటుట v. a. To thrust, push away, force, make totter. To collar. To toss aside.
 కెంటె. See కంటె.
 కెంటెము A cloth or dress. See—గ—.
 కెంటెన n. s. The oleander flower. See—టి—.
 కెండి, కెండియ. or కెండె A sort of fish, one kind is called కాకికెండె. or కాకిటికెండె. See గ—.
 కెండిచెంబు. See కళంతికా.
 కెండ్లు Heaps (The plural of కెలి).
 కెంతులు Leaps, jogs. See గ—లాగులు.
 కెందామర The red lotus, the poetical Amaranth.
 కెండు, అనగాచెండు, నిదివిన్ని, నిదివికలిగినగచ్చుకాయలున్ను. OG.
 కెండుళి Red dust. DRy. 874.
 కెండుగ The red lotus. యెర్రకలవ.

కెండుగరు A kind of scarlet cloth. BD. 3. 106.
 కెంపు n. s. A ruby. Redness. కన్నులకెంపారు his eyes were red with rage. కెంపులు, అనగాఅరిటిపుప్పలలోనిగోళ్లలో మకరందముతోదొడ్డెలకలనేపుండేయర్రనిమొగ్గులు, కెంపులు, అందురు, విష్ణుబిత్తీయప్రాచీనటీకలో ఆయెర్రకెంపులవంటివాటిచేరు గొండ్రలు అనిచెప్పినారు. A. 5. 30.
 కెంపుకంటి n. s. The red-eyed bird. i. e. the black Cuckoo. కోవెల. D.
 కెంబట్టు n. s. Red silk.
 కెంపెదవి n. s. A ruby lip.
 కెకరించుట To desire, wish, long for.
 కెగ్గిలి Derision. కెగ్గిలికొట్టుట to deride.
 కెచ్చెళ్ళితనము "Riotousness" (Pritchett in Romans XIII. 13.)
 కెచ్చు See —గ—.
 కెచ్చె A sort of fish.
 కెచ్చెలు Small bells worn by dancers &c.
 కెట్ట or కెట్టు? n. s. A bank or shore. See గట్టు.
 కెట్టదోవ The inland road.
 కెత్తె n. s. A hoof or horse's foot. A plant called గుర్రపుకెత్తె ఆకు is the వాకుడు. q. v. See గారిసె, గట్టె.
 కెడ. See కడ.
 కెడగూడుట To assemble, become a mass. శిమూహముచేరుట.
 కెడపుట v. a. చంపుట, పడగొట్టుట, తొలగదోగుట To kill, to cast off, put aside, push away. నిర్ములంబుగత్రులకెడపు. G. 8. 57. చిత్రాం గియ్యవ కెడటి కోపంబున నిట్టనియె. Saranga. 354. తొలగతోయగరానిప్రజలకెడపుచుదాదులు పీఠితు శుభుని కడకు దొడ్డొనిపోవ. Saranga. 419. చూరీచనురాంతకుబడకెడటి, అనగాచంబ. R. 4. 43. జలధింబడకెడటిమునునను. R. 5. 154.
 కెడయుట v. n. (pret. కెడసె) చచ్చుట, కూలుట To fall, to die. ABA. 3. 134. కెడసినగరిసెల, అనగాచిరిగకూలినగాడెలయొక్క. A. 6. 12. కెడసెహయములాడ్డ కెడవయ్యెరభములు. M. VI. 2. 178. శేరురమునవెసినాటిసతోరంబగు నారశిమూన దృష్టికెడశెను M. VIII. 3. 42.
 కెడుచుట Error for గ—.
 కెడేరము. See కడియారము.
 కెడ్డ See—గ—.
 కెడ్డి See—గ—.
 కెడుపు. See గెడుపు.

కెరైర and వెలికెరైర A barren soil, principally consisting of a whitish marle.

కెరై The bird, called a kite. See క—.

కెరై A throne, a seat. BD. 4. 1596. సిద్ధశనము.

కెరైమ, కెరైయి, కెరైమె A ridge : or little bank that divides cornfields.

కెరైమేటికరై Mining, quarrying.

కెరైను The plant called Dioscorea aculeata.

కెరైన్నెరు The oleander flower. See క—.

కెరైప్పట v. a. అనగా, వెంటుట, తిరస్కరించుట To thrust, push away. మప్పునుప్పు కెరైప్పి బిచ్చికవ తివేణి, అనగా మేఘముయొక్క యెగువ్రును వెంటివే నును. Vijaya. Vil. 1. 95.

కెరైప్పి Her ruby lip.

కెరైయ్య A division of a field. See కయ్య.

కెరై n. s. అనగా, గిరి A circle. అనగా పాత కెరైవ్రాణి ఆ కెరైలోన, పుణిటంకము వెచ్చెవ్రావ్రాణి త్రముడు. Pal. 318. కెరైకట్టుకొనివుట్టునెరవును చనులతో. Ila. 1. 75. కెరైరేచగిబి. H. 3. 270.

కెరైకొట్టుట, అనగా పులుకుట. OG. కలకలబలుకుట. ABB. 3. 145.

కెరైట or కెరైడు. From కరుడ A hawk, and కెరైడు a wave.

కెరైట Loc : of కెరైడు.

కెరైటాలవారు Error for కరుడ A hawk.

కెరైడు n. s. A wave, a surge. (Better spelt క—.)

కెరైటనేసితిన్నాడు he devoured it.

కెరైడు, or కెరైడు Impure, base (silver) yet See note on కెరైడు it is contrasted with మధ్యవు వెంకి or base silver.

కెరైడుముక్కము Error for కెరైడు q. v.

కెరైబట్టావు. (See బట్టావు) A sort of dapple colour (in cows.)

కెరైలించుట or కెరైల్పుట, అనగా రేచుట, కోపించుట v. a. To make angry, to enrage, to rouse, to stir up. ననుకెరైలించునాశీకభవుతో. L. 13. 158. కానగారునాటింది కూర్చి పాటింది నాత మకంబు కెరైలించుతలిరుబోణి, యిక్కడ, కెరైలించు, అనగా, మరులు వుట్టివూనున్న. T. 4. 70. కీతికబళించియా తప్పిచూలింది, కూలికెరైలించియుగ్రగ్రహళిసెం ద్వి. R. 5. 276. పాదపాముకురిఘంబునమాంబ దిశి, కొనుచుబర తెంచినప్పశమునకెరైల్పి నూశరించిన వ్రాహ్మణ్యయుగళమునకు దోడు పాటాప్ప. BRY. 101.

కెరైలుట, కెరైలు, or కెరైలుట, అనగా ఉల్పణనూట, వెటికివచ్చుట, కోపించుట. D. రేగుట, బొబ్బలిడుట To rage, to cry out from alarm, to ex-

ceed. గాలు ద్రవ్యములురేగి తమకంబుతోడ నడువీధి కేగనుదేగింది కెరైలుకుండదికొనరాటు శుక్తిం చు. Palna. 51. కెరైలినికటిమాను కెరైకుంకనిక్తి కెరైలిదిక్కురులతో గిరులతో పాలచ తరులతోనండం ద ధరణిగంపింతు. DRK. 150. నెమలిబోడలతారకములకెరై Bhanumati. 4. 134. దూరుచువె నంగుచునేగుచుంబారలుచుంకెరైలుచునలయచుం. R. 5. 197. జూడడగ్గురు క్రమ్మరజూచుమరలుపారలుకెరైలు. R. 5. 239. యనుచుగొగ్గయ్యనన్యాయ దేశములు మననుకెరైకనాడ మలికితమధుచు. L. 11. 118. also Vasu. 3. 165. Parij. 2. 44. గాశి లియప్పల వారలువేగిన కెరైలునుగలవె ధృతిశరి కింతు వ్యాశిరులుమరుయతిగి శ్రయాశిమునకు గూడితానే యరుగురు రెండుక. HN. 4. 133 కెరైలుకుట v. a. అనగా కలియవెట్టుట To stir up. ఇండులకుంబొందు తడుశ్రువుత్తరంబుల వీరింగలంకిన బుద్ధి మోఘంబుగాక || శ్రువుత్తరంబుచేతను వీరికలుషకురి స్తిమా. A. 6. 47. కోలలకెరైలనకిగుణ ములుగలవె. Pal. 27.

కెరైకరించు To dig up, or loosen the soil.

కెరైకు or కెరైను. plu. కెరైకులు. or కెరైనులు n. s. Side, part, quarter. ఆ కెరైన Towards, on, against.

కెరైశుంబు n. s. అనగా పుని Business. నీచుట్టుమునై భుజాబలము సొంపున నీకెరైశంబువచ్చెదక. M. 111. 5. 241.

కెరైశి or కెరైశిము (K.) పుని Business, work. చెలువరతాంతవేళ, బలుసిగ్గున నంగముదాచుకొంచు, దువ్వలువ గ్రహించికట్టు కొనవల్ల భుజియ్య చెరంగుబట్టి: నూ, కలికియింకనేవుపాడ గానని సిగ్గివుడెట్లవచ్చెనే, కెరైశిమువీరెనంచుకునుగిటితో ముగ్గుడనుంచు వ్రుడకుక. Dasava. 7. 161.

కెరైశుట v. n. ఉల్లాసపడుట To be merry. కట్టుకొంగుదొలంబిజునుంబుగనుపింతు కెరైశినువు, ఉల్పహించిశకుకనప్పను. Dasava. 9 237.

కెరైశము n. s. శుక్లపూరు The suburbs. ఉరుపాడై నకెరైశుల యూళ్లకురికి, అనగా పట్టణముపాడై న తర్వాత ఈవలావలి పూళ్లకువరుగెత్తి. Manu. 5. 28.

కెరైశు Interval, space. వినుతికివిడిబట్టువినయములకుగుట్టు కలకకిరపుకీర్తులకునెరవు. Satyabhama. 3. 134.

కెరైశేరు. See క—.

కెరైశించుట To enable him to gain. The causal of కెలుచుట.

శ్శు n. s. Bloom, brightness or clearness of complexion. Ila. III. 27 77.

శ్శుకుట v. a. To stir up, dig up or loosen earth.

To scratch. మానిపోయిన శ్శుండ్ల మరీ తెలికినట్లు This is merely stirring an old quarrel, scratching a healed sore.

శ్శుచుట v. a. To gain, win, conquer, overcome.

To recover in law, win at dice. To outshine excel. శ్శువునునుట To encourage. శ్శువును న్నారు They encouraged me, bidding me go and conquer. శ్శువిలిక I conquered. శ్శువు. DRU. 585. శ్శువక (Root in A.) M. 7. 5. 6.

శ్శువు n. s. Gain, victory. శ్శు లోటముల్ Gain and loss. Dasav. V. 6. IX. 170. BD. 6. 370.

శ్శువు. See శ్శువు. [2. 172.

శ్శువరి The gainer, winner, conqueror. Chenna.

శ్శువించుట v. a. To kindle, exasperate. ఋడ్లించుట. [ఉత్పరాశి. D.

శ్శు n. s. A heap, particularly a heap of salt.

శ్శు or శ్శున (Anuk) slapdash. శ్శురుకుట to gambol. శ్శురికెమల సేతలలు మల్లడిగొనిరంకెలి డియెమడ వృషభంబుల్. Padma. 7. 243. B. 5. 7.

శ్శువారుట To rejoice. To rush. నిష్ఠురబాణహ

తంబు జేసి, నేక శ్శుశరాళి సూతుడు దెక హరు లూటరికెళ్లవారక. M. 7. 4. 114. బల్లిదుల్

మాశివభక్తులేయసుచు, శ్శువారుచునాడుక్రియబా రియాడు. BD. 1. 581. శుప్పినదెమ్ము చేర్చొనిశ్రు

కైడన్నుకెల్లవారక నారంఘురమ్మన్ను. BD. 7. 1353. కెలకులదన్నుచుకెల్లవారుచును. BD. 5. 961.

శ్శువన Resoundingly, aloud. Slapdash (Anuk) at once. Anir. 4. 59. యతియార్ఘటికెవ్వనవార్చిపె

ర్చి.

శ్శుకె. See క—, or—క—.

శ్శు. i. e. శ్శు, శ్శుగాలు. See శ్శుహాశ్శు.

కే కే ఘే ఘే
గే గే ఘే ఘే

శ్శు.. శ్శుయనేనాదము Huzzas, shouts of joy.

శ్శుయనిజయశ్శుట్టు uttering joyful huzzas. యం తంరజనులు శ్శుయనిజయశ్శుట్టు. BD. 4. 1420.

శ్శుకుము n. s. A ball for playing with. చెంచు.

కేక n. s. Cry, voice, noise. కేకవి నెడునెల the distance at which a voice may be heard.

కేకరము * adj. Turned, as an ogling eye ; with a side glance. In A. 2. 36. కేకరాషీరుచి; తిర్యక్రస్సారితములై నకండ్లకాంతి.

కేకరించుట v. n. To hawk in spitting. కేకరించ Hawk in spitting. [5. 62.

కేకరింత n. s. The act of hawking in spitting. A.

కేకరుడు * మెల్లకంటివాడు. One who squints.

కేకశ A cry, a shout. కేకశలుకొట్టుట To shout. కేకశలుగొట్టుచుబోటులు దానినప్పక. Pariz. 3. 13. ABB. 3. 145. కేకశల్లాపై నాకేకలుక్రేయచుకేలుదట్టు.

కేకారవము. * n. s. The peacock's cry.

కేకి * n. s. A peacock. Vasu. 2. 28.

కేకిశలు n. s. Sounds of merriment, prattle, riot at play. Bahulas. 2. 74. కిశలములకేలయింత కేకిశలమశుల. See కేకశ.

కేకంటిచూపు A side glance. See కేకన్ను.

కేకన్ను A sidelong glance. క్రేకంటు with a sidelong look ; askance.

కేకరించుట To ridicule, deride. G. 7. 41. నగిన కేకరించినను, యెకతాళిచేసుట.

కేకులు, or కేబు The edible soft kernel of the palm fruit when green.

ఫేచరము * Aerial, sky-going (a bird, an arrow &c.) ఫేచరీముద్ర A certain mode of fixing the eyes in meditation.

ఫేచరుడు * n. s. A demigod, or aerial sylph.

ఫేటము * ఫేటకము * A shield. A suburb.

శ్శేడి n. s. An edging or lining, compare శ్శేడి.

కేడించుట v. n. To part, to turn, go aside. క్రేందట గాలిగా కేడించి రథమునందుపాటుగఠోలునుచుఠొలిచి. HD. 1. 601. అంతకునూకెనేయరి బలములు ద్రోణం దుశ్శువుడును ద్రోణశుతుండునుశల్యుండు శ్శేడించి చరియెవుడు. M. VI. 1. 75. తలగక, విరుగక, శురుగక, నలగక, శ్శేడింతుక, జోడింతుక. Zakk. 4. 104.

కేడించుట v. a. To shield off, turn aside, or ward off.

శ్శేడికాళ్లు Lank legs, long and lean, అనగా, కొంగకాళ్లు, శ్శేడికాళ్లుగల Long shanks.

కేడెము n. s. A shield.

కేరళ * n. s. The tree named Pandanus odoratissimus. This fragrant and beautiful flower has lost caste, and is never offered to the gods : because it bore false witness at the request of Bramha, in saying it had ascended into the sky so high as to behold the summit of the Lingam. This mythological fable, (common enough in the Puranas) is printed in Madras Literary Society Journal 1839, p. 321. being the తినుకామలమహాత్మ్యము. The female of this plant is called గొజ్జంబ. Roxb. 3. 738.

కేరళము * n. s. Flag, standard, banner.

కేళు or కేళువు * n. s. Flag, standard, banner. The Dragon's tail or descending node of the moon. See రామ. A. 2. 17.

కేదము * n. s. Sorrow, grief, regret.

కేదంకి, కేదంబ, కేదంబ. See కేరళి, అనగా మొగలి.

కేదకరము * adj. Grievous. [mountain.

కేదాచము * A field, basin, garden bed : mound,

కేదారకంకణము n. s. A kind of bracelet. అడుగు నెత్తము లనకురంజిపావలు కరమున కేదారకంకణంబు. Kalah. Introd. 16.

కేదారగౌరీవ్రతము. UH. 4. 68. A certain vow performed to the goddess Gauri.

కేదారి, కేదారిగౌళ Names of certain tunes.

కేదించుట * v. a. To grieve, afflict.

కేదించుట * కేదెల్లుట v. n. To grieve, to lament, to regret.

కేదితము * adj. Afflicted, distressed, pained.

కేదె n. s. A she buffalo. A simpleton, a block-head. బ్ర. D.

కేదెనెలవ A buffalo about three years old.

కేదెనూడ A buffalo calf.

కేదెపట్ట A female buffalo about four years old.

కేదెచెయ్య A young female buffalo about two years old.

కేనె adv. Merely. same as ఉరికె.

కేళు n. s. Offspring, young. See క్రేళు.

కేలు, కేలులు, కేంకులు or కేలులు Malted seeds of the palm tree. See on శాళము.

కేసుము n. s. అనగా తలపిరికాయ. D.

కేయము * n. s. A ditch, trench or moat.

కేయూరము * n. s. An epaulette or shoulder knot. గానకేయూరుడు he who wears a snake as an ornament or shoulder knot.

కేరడము n. s. Crowing, derision. అనగా పొడుపు మాట. కిరిలనపుడు కేరడమాడి. D. Abhim.

216. line 13 కీరుడైతలి గడ్డిందియండ్రజాని కేరడంబాకిగుగ్గిరుకిట్టనిమ. DRK. 142.

కేరళదేశము * The country called Malabar, or, Malayalam (As. Journ. 1822. p. 318.) It was anciently as celebrated as Thessaly for magical arts.

కేరి n. s. అనగా పీఠి A street, a passage. మొందుని టువంటిలం బెర్ల మెవరు జూడ, మండురప్పిటిగేరి లోననురభటులు. Satyabhama. 2. 39. తానున్ను కేరికంఠటికిగారాచారి Suca. 3. 15.

కేరిజము A kind of bird. కెద్దులుదేములు కేరిజంబులు ను L. 20. 80. G. 1. 108.

కేరిజవ్వ A decoy bird, A sort of hawk.

కేరుట v. n. To sound, warble. To crow, as a babe. To chuckle with pleasure. To giggle. To cluck, as a laying hen. కిన్నురశ్రవణల కేరుని గానవివ్య Pururavas. 3. 89. She warbled a sweetly as a lute. కేరుచు well pleased. కేరుజవ్వ a cooing decoy pigeon : or bird like a pigeon so used. See కేరిజము.

కేల With the hands, or in the hand. DRAY 280. See దాతులి.

కేల * n. s. Sport, play, pastime.

కేళకుళులు, అనగా జల యంత్రములు, దేవుణ్ణాలు న్ను. plu. Fountains. అంబుధులు కేళకుళులుకలచలములు మేడలు. Mand. 2. 60.

కేలనము * n. s. Sport, play.

కేళాకూళి, అనగా, మడుగు, బావి, శరణు A bath or well with steps. Vasu. 1. 57. Also అంతలో య్యలులన శులలితమై నట్టి కేళాకూళి జుట్టి శుల్లిని ద్రాక్షునుండిల్లచెంత, అనగా లలితమైన జలయంత్రములచుట్టున్ను. T. 4. 195. కేళి కేళాకూళి క్రేవచక్ర చకోరహంశి ప్రమరసారసాదికలిత. H. 29. నలుచదరము గానుండినాలుగువైపులాదిగేది. D.

కేళి * n. s. Sport, play. రతి కేళి sexual indulgence.

కేళి * n. s. A player. ఆత్మాకేళి he who plays in the soul. i. e. God.

కేలి n. s. Ridicule, derision. అశుభాశ్రయము. D.

కేళిక * n. s. Sport, play.

కేళికాగ్రహము * A chamber for pleasure or enjoyment ; a summer house or kiosk. Dasava. 9. 343.

కేళికాడుట v. n. To dance.

కేళికాశ్రుతి * A playmate.

కేళిగ్రహము * n. s. A seraglio.

కేళివాదము n. s. A comic quarrel. BD. 5.914.
 కేళి సౌధము * A seraglio.
 కేలు n. s. The hand. infl. కేలి.
 కేలుదమ్మి or కేల్లమ్మి Her lily hand, lit the (కమ్మి) lily of her hand.
 కేల్లవ, అన గారెండు చేతులు.
 కేల్లమ్మి. See కేలుదమ్మి.
 కేళ్ళ గారము A bed chamber.
 కేళ్ళు, అన గారంకులు, తురుగులు. D. See కే—
 కేళ్ళు దాటుట To skip. See కే—
 కేళ్ళు రుకు Rapidly, running, making a rush or dash, as a stag. కేళ్ళు వారుట To run. M. 7. 4. 114. తురుగుతుట. See కే—
 కేవ. See కేవ.
 కేవడము * n. s. A shield. అన గాదాలు, మిహిశు సిండిశురంబు మెహ దా తెలంకుల దావు సుజ్జరినేత కే వడంబు, గుజరాతి చేశ శ్రు దాలున్ను. Manu. 4. 36. తద్దేద గాను మై దనమను విల్లోటి కేవడమంచన గే రుచుండు. ABA. 2. 406.
 కేవరి n. s. He who hires a ship: the freighter. కేవ కేవుకు శ్రుచ్చు కొన్నవాడు. D.
 కేవలము * adj. and adv. Pure, mere, simple, unmixed, uncompounded. యది కేవలముబంగా రుతోచేసినది this is made only but gold. కేవల మునీళ్ల తాగినాడు he drank nothing but water. వాడు కేవలవైయ్యకరణి he is a mere grammarian. వాడు కేవలనైయ్యయికి he is a mere logician. Altogether, in every respect, as యాశుట్టణము కేవలము లంకవలెపున్నది this is an absolute Lanca. యది కేవలమనృతము this is utter falsehood, this is entirely false.
 కేవు n. s. Freight.
 కేశము * n. s. The hair. కేశశుభ్రతి * The front, where the tresses part. పాకుట. D.
 కేశశుభ్రము * Much hair, ornamented tresses. తల వెంట్రుకల సమాహారము. D.
 కేశపాశము * Beautiful hair. కొత్త. D.
 కేశబంధము Ornamented tresses. శ్రుప్తులు ముడిచిన కొత్త.
 కేశమార్జనము * A comb. దువ్వెన. D.
 కేశపుడు * A name of Vishnu. [కత్త. D.
 కేశచేతము * n. s. A tress or lock of hair. కొ
 కేశరము * n. s. A certain tree.

కేశరము * n. s. The anthers of a flower : a filament : a lion's mane.
 కేశరి * n. s. A lion.
 కేశరివడ్డు * or కేశరులు A reddish sort of rice.
 కేసి * (Affix.) Towards, as యిండ్ల కేసి. (i. e. కైవేసి) towards the houses.
 కేతు * See గృహశు.
 కేతురాలు n. s. The wife of a householder.
 కేహము * n. s. A house.
 కేహళి * The threshold. చేహళి.
 కేహిని * or గృహిణి * A wife.
 కేహుడు He who dwells, the habitant. ఇల్లుగలవాడు, వైకుంఠ కేహుడు.
 కై Contracted for కవి a poet. [a field.
 కై or కయ్య n. s. The hand. A plot or parcel, in కైకము (Affix.) For, to, on account of.
 కైంకర్యము * n. s. Duty, service, slavery. Divine service in Vishnu temples. Beautifying, or repairs, at a pagoda. కైంకర్యశురుడు a benefactor of a temple.
 కైకర్ణికము * n. s. A love potion? H. 2. 45.
 కైకొనుట v. a. To take, receive, possess, obtain, get undertake. To assume or take (a shape a sword &c.) కైకోను it will not take.
 కైకలు adj. Acceptable, proper, fit to be taken : settled. See కై.
 కైకోలు n. s. Agreement, bargain. [ము. D.
 కైకోలవాండ్లు, అన గా బట్టులు నేనేనా లెజాతిలో భేద గైచేయుట. v. a. To adorn, dress, deck.
 కైజా or కైజామార n. s. A bridle : bridled up (as a prancing horse. From the Persian *khair*, bounding, capering.) A. 2. 31. Vasu. Introd. 30. గుర్రశ్రుముఖచేష్ట D.
 కైజాశ్రులు n. s. plu. అన గా దండములు|| స్వామికి మతికైజాశ్రులాశంకును. H. 4. 311.
 కైజారు Scissors.
 కైజు A sort of quail. కొబ్బన కైజన గాక పింజల ముత్త. ABA. 4. 2. 168.
 కైటభారి * An epithet of Vishnu, as being the ఆరి foe or slayer of Caitabha, hence also called కైటభారాజమర్తనుడు.
 కైడర్యము, * అన గా నల్ల పోష. [position.
 కైత or కైతము for కవిత్త n. s. Talent for com-
 కైవడము * n. s. Hypocrisy, deccit, gambling.

కౌశలము n. s. A cymbal. [the hand.

కైదండ n. s. The hand. కైదండమానుట to take

కైదుపు n. s. A weapon, or instrument. ఆయుధము.

కైశ్రు n. s. Intoxication, glee, ecstasy.

కైముత్తిక స్థాయిము * n. s. A Sanscrit phrase, used of a matter necessarily involved, or, so clearly implied that question or doubt on it is superfluous, and absurd. (Maharatta Diet.)

కైరము * n. s. A distilled spirit, probably coconaut toddy.

కైరము, అనగానుకైరము. OG. 17.

కైరవము * n. s. The esculent water lily.

కైరవబంధపు * The moon. కైరవబంధవకులము, అనగాచంద్రవంశము.

కైరవలోచన * Bright eyed.

కైరవశ్శు n. s. See కవిరియుండలు.

కైరవమిత్రుడు * n. s. Epithet of the moon.

కైరవసారము n. s. A certain kind of horse.

కైరి n. s. A horse. శురము.

కైరికము * adj. Marbled, variegated in colour : parti-coloured ; red, -కైరికాదిభాతుశాస్త్రము the science of fossils. Mineralogy.

కైలాటము * n. s. Deceit, trick, fraud. జక్తు. OG.

17. యేమిశుట్టుసెకైలాటమింకమీద, యింకమీద యేమిక్యత్రిమముశుట్టుపోతున్నదో. Vijaya. 2. 210.

కైలాశము * n. s. Cailasa, the mountain in Tibet, the Olympus of Indian Mythology. It lies in about N. L. 33°, and E. L. 82°, and was visited in 1817, by Moorcroft. దక్షిణకైలాశము The "Rome of the South," an epithet of the venerated Kalahasti.

కైవడి n. s. Manner, likeness, kind, sort. విషము ద్రావినకైవడిక just as if he had drunk poison. విషము. D.

కైవర్త * adj. Belonging to the fisher caste.

కైవర్తడు * n. s. A fisherman.

కైవళి. See కైవడి.

కైవల్యము * n. s. Beatitude, eternal happiness.

The happy event or ending of a novel.

కైవారము n. s. Description of a circle. Description of beauty, praise, encomium. స్తోత్రము, చుట్టు అనుటయున్ను. D. కైవారముచేయుట, స్తోత్రముచేయుట. D.

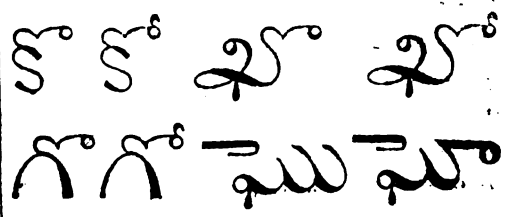
కైశికము n. s. Tresses, beautiful locks.

కైశిక * adj. Childish, puerile, boyish.

కైశ్యము * n. s. Tresses, a fine head of hair.

కైశేత or కైశేత Adornment, trimming.

కైశేయము or కైశేయము. See కైశేయము.

కొ or క్రొ A particle in composition, abbreviated from కొత్త new. Thus క్రొస్తిలి, క్రొవ్యాది.

కొం A particle in composition meaning some, a few ; as కొన్నాళ్లు, a few days ; కొంత, కొంచెము Also an abbreviation for కొంచుట. See కొంపోవుట. [loose.

గొంకటి The skirt of a man's girdle that hangs

కొంకణము * n. s. The Concan country near Bombay.

కొంకనక్క n. s. A fox. (Derived from కొంకు timid and నక్క a jackal.)

కొంకశుద్రించంద n. s. A wild plant with green mossy buds. See దొండ.

కొంకర adj. Twirled, (a word of echo, as) కొంకరవంకర all twisted and twirled, in total confusion.

కొంకి n. s. A bend, a turn : A hook, a hasp. A drag-hook, a puzzle or baffle for a curst cow. మెడకొంకులు the collar bones. కొంకులు hooked talons.

కొంకు n. s. Error, trip, slip. Timidity, shyness, hesitation. Shame, scruple, surmise. కొంకుకొశరులేని careless and heedless. కొంకుపొవక unterrified. Distortion, as that of a cripple.

కొంకుట v. n. To be timid, alarmed ; To fear, dread, to hesitate. To be ashamed. [jackal.

కొంకునక్క n. s. The fox, lit : the కొంకు shy నక్క.

కొంకుడుడుట v. n. To trip, stumble, blunder.

కొంక n. s. A crane or stork.

గొంక n. s. Conqueror, destroyer of, victorious foe, or scourge (క్రతువు. OG.) Abolisher జేర విత్తు, నిర్ములము గాచేవేవాడు Equivalent to జంబ Thus మృత్యుంజయ victorious over Death, an epithet of Siva, is rendered మిత్తిగొంక. so లో దేష్టగొంక (D.) the "wolf-killer" is the name of the antelope, because beating the wolf in speed.

కొంకాళ్ళ adj. Cranelegged, longlegged.
 కొంకలు In a blanket. See కొంకడి.
 కొంకగుడ్డి A pickaxe (so called by పుచ్చరవాంతు)
 కొంకడి or కొంకడు A rug, a blanket. G. కొంకటి.
 L. కొంకలు in a blanket.
 కొంకముక్కు చేతు n. s. A sort of fish with a long
 snout or beak. [క. త్రి. OG.
 కొంకవార్ద A sort of sword. A. 6. 110. కూడిక
 కొంకలి A blanket. See కొంకడి.
 కొంకలిపురుగు A hairy caterpillar.
 కొంకు n. s. Skirt, hem. It also answers to a poc-
 ket; because money &c. is secured in a knot-
 ted corner of the vest. జనుకట్టాకయ్యివంక
 వీరెకట్టుకొంకుక. Subhadra. 2. 186. కుక్కి-
 వదినమిగుల కొంకుడుపోయిన. Vishnu. 4. 237.
 గుడ్డకొంకున simply means, in a cloth. కొంకు
 చూసిన menstruous, unclean.
 కొంకుట v. n. To sneak, cringe, act basely. A
 low word.
 కొంకుర A dish or curry made of కొంకు q. v. also
 that herb itself.
 కొంచ. See కొంచము.
 కొంచము n. s. A little, a few, some part. A little
 while. కొంచముకొంచముగా Little by little. కొ-
 ంచముగాయెంచుట To esteem slightly. కొంచ
 ములో in a few words, for a low price; soon.
 కొంచెములోవచ్చినాడు in a little (time) he ar-
 rived. చూలోపోయిందికొంచము It was but few
 of us that went. కొంచముబుద్ధి Want of sense.
 కొంచము adj. Little, few, some, small, trifling,
 slight, petty, the least: contemptible, vile, low.
 కొంచపువాడు a low fellow. కొంచెమునేపటికి in
 a short time.
 కొంచముచేయుట, కొంచవరుతుట v. a. To dimi-
 nish. To wrong or injure.
 కొంచపాటి adj. Small, middle-sized. See పాటి.
 కొంచాన adv. In the least, for a trifle.
 కొంచపారుట. v. n. To hesitate, or feel fear. కొ-
 ంచపారక without hesitation.
 కొందించుట or కొందింపుట v. a. To draw back
 in hesitation.
 కొంచుట v. n. To hesitate. See కొంకుట. To re-
 treat, draw back. వెనకతీయుట.
 కొంచుపోవుట v. a. To carry away. See under కొ-
 నుట.
 కొంచువచ్చుట v. a. To bring away. See under
 కొనుట.

కొంచెము n. s. A little. See under —చ.—
 కొంచెపువాడు. See కొంచము.
 కొంజి The Indian myrtle. [phylla." C.
 కొంజిపండు " The fruit termed Limonia penta-
 కొంజుట To hesitate, అనుమానించక, రంజలితాము
 నుమున్నున నంజలితుడకిచ్చెనేని నయముగూరుక
 కొంజకనిత్తురుగ్రవ్యుర. Cuchelo. 1. 103.
 కొంట Contraction for. కొనుట as ఖజాకరఫలం
 బుచాప్రియముచూపుడకొంటభాష్యరా.
 కొంటబోవుట v. a. To carry away.
 కొంటరి, కొంటి, కొంటిగాడు n. s. Rogue, wretch.
 కొంటితనము, or, కొంటుతనము n. s. Baseness,
 rascality, villainess.
 కొంటుపోక An inferior kind of areca nut.
 కొంటె n. s. A blackguard, a scoundrel.
 కొంటె adj. Naughty, indecent, childish, puerile,
 silly, light, idle, mischievous, tormenting,
 impertinent, teasing. కొంటెబొమ్మలు Lewd
 sculptures; such as are on most pagodas.
 కొంటెతనము Indecency, lewdness; pranks, la-
 ceiviousness. A fray, breach of the peace.
 కొంటెపాడికట్ట n. s. A lewd fellow.
 కొండ n. s. A hill, mountain, rock, hillock. అం
 గారుకొండ a darling, a pet, a dear. కొండర
 దేవర a powerful deity. Lit: a god as great as
 the hill (on which his pagoda stands).
 కొండ adj. Impervious, thickset, rocky. కొండఘా-
 ర్గము a moorland road.
 కొండము or గుండము. q. v.
 కొండంబి An ape? [cade.
 కొండకాలువ n. s. A mountain stream, or cas-
 కొండగొర్రె n. s. A wild sheep, or hill sheep, a
 kind of deer. [sia.
 కొండగోను n. s. See కణికాకారము A sort of cas-
 కొండబిలువ or కొండశిలవ The rock snake, which
 is proverbially sluggish. A sluggard.
 కొండనీను n. s. The hill ant, or tree ant.
 కొండనాలుక n. s. The uvula.
 కొండపిండి n. s. A kind of tree? [away.
 కొండపో A vulgarism for కొంచపో to carry
 కొండముచ్చు n. s. The baboon.
 కొండరా The greatest of hills. Himavat. Also
 used vulgarly instead of కొంచరా bring.
 కొండరులు Hill people, highlanders. కొండరు
 చురుకొక యింతలేకమనుచుక. G. 11. 20. అరికి
 తలలగరకుకొండరులునుదెంచిన. G. 11 28.
 కొండరేడు n. s. The lord of hills. Himavat.

కొండలాటిపక్షి See కొల్లటి The bird called Sul-tan Bulbul.

కొండవలిగాలి A cutting cold wind.

కొండవీడు The village of Condauid in Gantúr, where the wells are remarkably deep.

కొండవీటిచేతాడు "Immensely long." As long as a well-ropes in Condauid. [rust of wind.

కొండబెల్లుగాలి, or కొండవలిగాలి A sharp cold

కొండకొల A rock snake, or boa.

కొండాటము Plague, trouble, squahle. నెక్కికొండాటపు బెల్లయ్యైరుగక, యాపోరాటపుమాడుకము P. 1. 91.

కొండాడుట v. a. (Tamil) To observe or keep as a feast. సాటింతుట. To praise ప్రోత్రముచేసుట. D.

కొండాలి A plant called ఉద్దాలిక.

కొండి n. s. Evil. Bane. A wretch. దుమ్ములకొండి the bone eater. i. e. the hyæna. దురదకొండి ఆకు the nettle, apparently the same as గొంక దూలకొండి the cowach plant.

కొండి (or కొండ్ kondi or condí) A sting, a hook, a crop, or knot of hair. See చేరుకొండి and దురదకొండి a nettle.

కొండ్రిక An infant. గనుగొనికొండ్రికపునీపుగాపున M. 5. 1. 72. కొండ్రికవాండు, బాలుడు, కొండ్రికవి, బాలిక, కొండ్రికనాడు, బాల్యకాలము. D.

కొండ్రికాళ్లు n. s. The legs that support the stem of a drill plough.

కొండ్రియుడు n. s. A slanderer. క్రూరుడులోభియుంకడుడుకొండ్రియుడుంకడుడుం. M. XII. 3. 441.

కొండ్రి (H) A staple, a hook.

కొండ్రిడు n. s. A slanderer, a talebearer. అఖిలదూషకవృత్తినలరువాడు, కొండ్రిడుగృహదాహ కుండనదగువాడు, అనగాకొండెముచెప్పేవాడు. HK. 4. 8.

కొండె n. s. The sting or tail of a scorpion.

కొండెము n. s. Slander, a tale, backbiting, calumny.

కొండెగాడు n. s. A slanderer, a talebearer.

కొండెరసము Backbiting, slanderous behaviour See అడకొండెరసము, యద్దిరభక్తనియరకొండెరసము. BD. 5. 207.

కొండాక adj. Some, some few, a little, slight.

కొండాకకోలి any monkey.

కొండ్ర n. s. A field. A hide of land. The space included in the widest turn of the plough. యెదురుదున్నియట్టిచివనడినేల, వానెలున్ను. OG.

కొండ్రచేసుకొనుట v. a. To cultivate.

కొండ్రపోతు An error for కొర్పు a wolf.

కొండ్రు They would take. M. 6. 1. 60.

కొండ్రె, అనగాకొనుకొండురా BD. 5. 192.

కొండ్లి Naughtiness, fun. Naked gambols. Sport A toss, a fling, కొండ్లితురచుట అనగాక్రీడింపుచేసుట to toss or fling an attitude in dancing, the actress bending back till she rests on her hands Casi kh V. 66 (కొండ్లి) స్త్రీ జలదేవతాహస్తచామరా నిలములు, కుటిలాలకములకుకొండ్లితురచ here it evidently means A toss, a fling.

కొండ్లిసలుపుట v. n. To sport. See కొండ్లి To be naughty : to dance on all fours bending backwards. Indecent gambols.

కొండ్రెము n. s. The bolt or latch.

కొండ్ర adj. Some, A little, To a certain extent.

కొండ్రకాలమునకు For some time, for a short time. కొండ్రమట్టుకు adv. A little, somewhat.

కొంఠి A woman. (స్త్రీ). OG 20. కొంఠిచియారండు కొంఠినిట్లనియె. BD. 3. 575.

కొంఠి Gonti for కుంఠిదేవి the mother of all the Pandavas, the heroine of the Maha Bharata. మునుకొంఠికమల బాంధవు నెనిశియువు నమెరుగునట్లనే వర్ణియబా Suca. 1. 88.

కొంఠికూచుకొంఠుట To sit squat.

కొంఠు n. s. The throat. Voice, pronunciation, tone. కొంఠుకట్టింపి I cannot enunciate, I hesitate. I do not know what to say కొంఠురాశింపి. I am hoarse కొంఠుకమ్మింపి he is hoarse (కమ్మింపి).-వానికికూడ్రకొంఠుకుదరదు His rude pronunciation is incurable. కొంఠువినివాడేవున్నట్టు తెలుసుకొన్నాను by the voice I knew it was he.

కొంఠుక See కొంఠు.

కొంఠుకపీక The apple of the throat.

కొంఠుకూర్చుండుట To loll, lounge, squat down with the heels up, or down. [quarrel.

కొంఠుకోర A cut-throat business. A brawl, a quarrel.

కొంఠుకోవి The gullet, the neck.

కొంఠుసాకము A lesson learned by rote.

కొంఠెన్ను The name of certain rural goddesses.

కొంఠెన్నుకోరికెలు Whimsies, speculations.

కొండరు plu. Some, a few persons.

కొండలము, కొండలపాటు n. s. Perturbation, confusion, rout, anxiety. వివారము, శంభహము, కొండలముకయింఠలేక M. 8 2. 358. కొండలమందియెచ్చుచును Vishnu 2. 139.

కొట్టరుపు A barn, a grain store. BD. 4. 1098. 6. 1273.

కొట్టము n. s. A pent roofed house. See కొట్టము.
కొట్టాయి A shed built of thatch.

గొట్టి Wicked, vicious. The చిటిగొట్టిచెట్టు. గొట్టి
గడ్డ A very large bulbous root that grows in marshes like truffles : it is eaten by the poor.

గొట్టిక, ఆన గాకరువు. HD. 2. 527.

గొట్టికంకు A bramble.

కొట్టించుట v. a. To cause to beat. See కొట్టుట v. a.

కొట్టిగడ్డ The root called కాకాంచి q. v.

గొట్టిచెట్టు A bramble.

కొట్టికెయెద్దులు Bullocks kept to convey stores or furniture. From కొట్టికె store house.

కొట్టివేయుట v. a. To strike off, exclude, dismiss, cut off. See కొట్టుట (the intensive form వేయుట q. v. being added).

కొట్టు n. s. A blow, a stroke. The shore. A building, a storehouse, a jail. కొట్టుకవచ్చుట to be driven ashore. కొట్టుకపోవుట To be blown away, carried off. చెప్పుకొట్టుకువెల్లింది the shoe pinches. See కొట్టుకు.

గొట్టు n. s. Obstinacy. so గొట్టునచుట్టినీక she pertinaciously eluded him, freakishly avoiding his hand.

గొట్టు n. s. Thing, wretch, creature as యాచిరి గొట్టు, దేవిరిగొట్టు, వాచిరిగొట్టు, తంతుగొట్టు a proud wretch ; a fool.

గొట్టు adj. Hard, difficult, stubborn, hard to read, illegible, hard to get, dear గొడవ.

కొట్టుకాడుట or కొట్టుకనాడుట v. n. To be agitated fluctuate, toss about, be in motion. To grieve, to writhe, wriggle, wince in pain.

కొట్టుకొనుట (v. neut. and intransitive) To be accomplished, to end, to lament, bewail. To perish. To be driven away ; to be washed away. To beat, as the pulse. ధాతువుకొట్టుకొంటుంది the pulse beats. దానివూదపాతలు కొట్టుకొంటవి, దానివూదపననుకొట్టుకొంటుంది his heart is set upon her. గుండకొట్టుకొని తోలు దోగినది. the skin was grazed by a bullet.

కొట్టుకొనుట v. a. To rob. This transitive sense is not grammatical. See కొట్టుట.

కొట్టుట v. n. To strike. గంటకొట్టింది The clock

strikes. గాలియొక్కడకొట్టుతుంది The wind strikes here. ముల్లుకొట్టింది there is a thorn. To be, or happen, thus కరువుకొట్టింది there was a famine. జెప్పకొట్టింది he has had ill-luck. జెప్పకొట్టింది he has had ill-luck. కంఠకొట్టింది there is a stink : it stinks. వానికిఅదృష్టముకొట్టింది he met with good fortune. కొల్లగొట్టింది he has got great profit. గంతుకొట్టుట To die. పిడుగు ఆచెట్టునుచీలగొట్టి నది The thunder bolt struck and split the tree. దయ్యముకొట్టిందివానికి he is possessed with a devil. వానికిదృష్టికొట్టింది he was struck by an evil eye. దాన్నిత్రుగులుకొట్టింది insects have attacked it. వానికిముఖముకొట్టింది he is surfeited or gorged. వానకొట్టింది there was rain. ఆయిన చాతున్నదని ఒకమాటకొట్టింది at last she burst out into fierce taunts. యెండకొట్టింది there was sunshine.

కొట్టుట v. a. To strike, smite, beat, thrash, knock, to break, kill, destroy. spoil, to cut down, to cut or lop, (leaves) To plunder, to remove, displace, dethrone, (in such senses the phrase often is కొట్టివేయుట) To attack (as rats do.) To rob, as highwaymen do. To quash, refute, defeat, dismiss, nonsuit. To strike off (the head) or behead. To strike out or rescind (a word). దారులుగొట్టుట to rob (on) the high road. గోడనుకాగితముకొట్టుట To put (or stick) a paper in the wall. చప్పుళ్లగొట్టుట to clap the hands. ఆచ్చుకొట్టుట v. a. To print. In many instances కొట్టుట changes a noun into a verb. Thus చీల a nail, చీలకొట్టుట to nail. గచ్చులు vaunts, గచ్చులుకొట్టుట to brag. కొర్రు a spike, కొర్రుకొట్టుట to impale. యాత swimming, యాతకొట్టుట to swim. శంకెళ్లు irons. శంకెళ్లుకొట్టుట to iron or fetter. శున్నము whiting. శున్నముకొట్టుట To white-wash. నన్నుదొంగలుకొట్టి నారు thieves robbed me. చెంతగొట్టుట To slap. నెత్తినెంతులుకొట్టిరి they showered tiles on his head. e. ruined him ; pulled his house about his ears. బుడ్డికొట్టుట To crack a bottle, drink liquor. యదితప్పితేనన్నుకొట్టు If this fails let me bear the blame. I will be answerable for it. తలకొట్టుట to behead, to ruin. పిండిగొట్టుట to

pound flour. ఊరుకొట్టుట to plunder a village. కాాయలుకొట్టుట to gather fruit. తెంకాయ కొట్టుట to open a cocoanut. దేరాకొట్టుట to pitch a tent. దినంరెండుఅమడకొట్టినారు they struck (i. e. got over, marched) twenty miles a day. Added to some neuter verbs it gives them an active sense : as ఊడుట to become loose. ఊడగొట్టుట to loosen. చెడుట to spoil v. n. చెడగొట్టుట to spoil or ruin v. a. తేలుట to float. తేలగొట్టుట to set afloat, to rescue. దిగుట to enter. దిగగొట్టుట to drive in యిదిమందుకుకొట్టుతారు They use this as a medicine. నలియుట to be bruised. నలియగొట్టుట To bruise. రాలుట to come off. రాలగొట్టుట to strip off leaves. పండ్లు రాలగొట్టుట To knock out a man's teeth. పగలుట v. n. to break. పగలకొట్టుట v. a. To break to pieces. పడుట to fall. పడగొట్టుట to throw down. పోవుట to be lost. పోగొట్టుట To lose. విరుగుట v. n. To break. విరగగొట్టుట v. a. to break ; to defeat. సాగుట v. n. To extend. సాగకొట్టుట To lengthen or beat out metal. It is even added to imitative (అనుకరణము) words as ఊకొట్టుట to hum, or utter a sound while listening. మునుకొట్టుట to hiss వాడుచేసిన చాజకస్యము వాణ్నికొట్టింది his wickedness has fallen on his own head. నానాట్లొమన్నుకొట్టినారు they have cast earth into my mouth : i e. cheated or ruined me.

- కొట్టుడుబిళ్ల A taw, at marbles.
- కొట్టుచుడుట To be knocked up or exhausted.
- గొట్టుచురుచుట To torment. See గొట్టు.
- కొట్టె n. s. The stone of a fruit.
- కొట్టెగాడు A bullock driver.
- కొట్టము. See కొట్టుము.
- కొట్టాట Dispute, squabble.
- గొడ Trouble plague. See గొడవ
- కొడక A cup. అనగానిన్నె. OG.

గొడగర A shoemaker. The name of a tribe. The name of a country. (Kodagur) which we call Coorg ?
 గొడగొడలాడుట To chatter, make a noise, jabber.
 కొడము n. s. A censer or vase for incense. కుంభాద్రి, కుంభహారతి Also a wier or basket in which fish are snared.

గొడయుట, అనగాకోరుట, ఆశించుట. To desire, కలికినికెమ్మొవి, ఖండచక్రైరయంచు, గొడనిపాన కమాననోరునకట. Sacuntala. 3. 62. కడకమార రమరత్ గెవారు గాన కొడనికొడికమాడ గించెడరు. Anir, D. p. 41. కొడనితెచ్చినాండ్లి కొడక పూనిపు, మెడనంచుకొని. DAB. 217. line. 6. అడరుమారునివెర నలసియున్నాడు, గొడనితునత నివిక్కులచెట్టు, వెరకు. DAB. 318.

గొడవ adj. Difficult, hard to get.
 గొడవ n. s. Difficulty, puzzle.
 కొడవలి (Infl. కొడవటి. plu. కొడవట్లు) n. s. A sickle. కాయకొడవలివానికి అత్తగించినాను I gave it him either to slay or to save.

కొడవ. See కొడిసె.
 గొడారి. See గొడగర A shoemaker. చూలకుచూం శంబు మరిగొడారికి దోలునునన్నట్లు, అనగా చూదిగవాడు. BD. 4. 51.

కొడి n. s. The tip, top, mark, feature. Flame. A standard or flag. చవటికొడినేల land that bears marks of being saltish. కొడిముట్టిపాము you have gained the summit. కొడివేయుట to hoist a flag. కొడిస్తంభము a flagstaff.

గొడిలి or చేగొడ్డి A sort of tree.
 కొడిపొయ్యి n. s. A fire place : to the side of which is attached a small chamber, full of fire, as a reverberatory furnace, with three knobs above, arranged triangularly.

కొడిమె A ship, a boat. (In Tamil) wrangling ; dispute.
 కొడియ A staff. వెదురుకొడియ a bamboo staff.
 గొడియకట్టె A rafter : a ceiling, over rafters.
 గొడియనేల adj. Barren, stony, as ground.
 కొడిశ A sort of fish.

గొడిసి. See గొడయుట.
 కొడిశెపాల, కొడిశెవిక్కులు The plant named Echites Antidysenterica. It's whitish seeds.
 గొడినెవాళము A rafter of కొడినె wood.
 కొడిస్తంభము A flagstaff.

కొడుకు n. s. A son. ఇండ్లికొడుకు a bridegroom.
 కొడుగు The country we call Coorg.
 కొడుగుకత్తి A kind of broadsword shaped like a bill-hook.
 గొడుగు n. s. An umbrella. The umbrella used as a royal bearing. This was usually white but sometimes was gilt. కుక్కగొడుగు A toad-

stool, the గొడగు is also (in palmistry) the name of a certain line in the palm. [brellas గొడుగుకామలు or గొడుగుకాడలు Staves for um- గొడుగుగడ్డి A mushroom. అతిథత్రము. D.

గొడగు గాలి A whirlwind.

గొడుగు బల్లి, అన గా ద్వారముమీది తలుపుమీదికు మసముతిరి గేది. D.

గొడుపు n. s. A barrel, a cylinder: one length of a bamboo, between two knots. A thimble or guard worn on the finger when playing the guitar. జమ్మకొడుపు the pod or cylindrical head of a bulrush. బూడుగొడుపు. or బల్లెగొడుపు BD. 3. 2240 అన గాగునికాయ్య a clog fastened to the neck of a curst cow.

గొడ్డతనము, అన గా మొండితనము Stubbornness. గొడ్డతనంబున గొడుపు తిప్పజుడు గొడ్డతేయకకొంతసే న్నంబుచొడ్డు. Mari Basava. 02.

గొడ్డము n. s. Peril, evil, mortal accident. విసుగ్గు తురాజ్యమిసు ముంగొనతులుపుచేత ప్రాణగొడ్డం జైయున్నను. M. Santi. 2. 208. ప్రాణగొడ్డముల గుతునులువారలుచీక. M. Udyoga. 1. 232. నీకు ప్రాణగొడ్డంబు శేయంబలంచె. M. Udyoga. 3. 162.

గొడ్డలి n. s. infl. గొడ్డటి plu. గొడ్డండ్లు An axe or hatchet. గోబిమ్మే చాన్ని గొడ్డంబునరి కెన్న To break a butterfly upon a wheel.

గొడ్డలు Bragging, nonsense. నురుపుడుటారింబి గొడ్డలాడెదవు. L. XIII. 86.

గొడ్డు adj. Barren, sterile.

గొడ్డు n. s. A beast. Barrenness of the womb. గొడ్డావు A barren cow. so యెనచుగొడ్డు i. e. ఎనుము a buffalo. ఎలుగుగొడ్డు. i. e. ఎలుగు a bear. దిబ్బిగొడ్డు a miserly wretch, plu. గొడ్డు kine, newt, horned cattle. చిరుకగొడ్డు a leopard.

గొడ్డు, గొడ్డాలు n. s. A barren woman.

గొడ్డుంగాకర The plant called వంధ్యా, or చేవి.

గొడ్డెరుట To rent or farm. గుడ్డచేసుట, బొడ్డుచుల్లెనుగొడ్డరిమాసి పోలియెట్టుచెల్లింతుటంకంబు తేడునూర్లు.

గొడ్డేరు n. s. A petty stream, or paltry river.

కొణ or కడ్డి A reed for playing on the guitar &c.

కొణకచెవి The tip of the ear.

గొణగొణలాడుట To grumble, to mutter.

కొణజము or కొణజా n. s. An alley, passage, gallery, balcony. ద్వారముత్రము, సుంరకుణచే నేయిల్లు. D.

కొణత n. s. A puzzle or check for a dog &c. కొయ్యలుకొణతలు wood, sticks &c.

కొణి n. s. The eaves of a slanting roof. అమ్మడు కొణిగలు the name of a kind of grain.

కొణిద or కొణిదె n. s. A half handful. The hand held as a cup. కొణిదిచ్చి giving a half handful.

కొణిదిలి n. s. As much as can be held in the hand held as a shallow cup; a half handful of liquid.

కొణిదెడు Even a handbreadth. కొణిపోయి రేనేల కొణిదడంద్రైస HD. 1. 1328.

కొణశ, అన గా మహావ్యము. Q.

గొణుగుట v. n. To mutter, mumble, wisper. To talk nonsense.

కొణుగురు n. s. The snuff of a lamp. చీకట్టుము. D.

కొణజు n. s. A tick or insect in sheep.

కొణదవాండ్లు Name of a certain caste.

గొణవిళ్ల A sort of game played with two sticks.

కొణ్ణుము A vulgar pronunciation of గుండము or కొంకము.

గొణ్ణము A hasp or staple ring. See గొణ్ణము.

కొణకుట. See —కు —.

కొతిమిరి n. s. Coriander seed.

కొతిమిరిపురుగు n. s. A midge, or gnat; so called because when it gets into the candle it gives a scent like coriander.

కొతిమెర n. s. Coriander seed.

కొతిమెర ఆకు The leaves of coriander.

కొతుకుట or కొదుకుట v. n. To pine. To hesitate, to grudge. To stifle sighs. కొతుకు పీడ్డవెంట్టుక an extenuated or pined hair. కొలికిమాట్లాడుట to hesitate.

గొతుపు n. s. A species of sapphire. Tourmaline. ABA. 2. 528.

కొత్త adj. New, fresh, plu. కొత్తలు, కొత్తనిరు n. s. The freshes. A term applied to the period when rivers begin to swell after rain. కొత్తవాండ్లు strangers, foreigners.

కొత్తడము or కొత్తళ్లము n. s. A bastion, or strong hold. సాలావయవము a part of a fort. మరుజులు. D

గొత్తడి, అన గా సాక్షి. OG.

కొత్తప్పి. See కొతిమిరి.

కొత్తముట్టు, అనగా పెనవిన రాట్లశ్రుణులుపోగు. OG. నూలిపోగు అతుకు. D. n. s. A mere filament, not yet twisted into a thread. Proverbial for weakness. కల్లెలపదిలంబుగా నిగుర్రంబులకొత్తముట్టునకియ్య కొలువువెరపు. M. 4. 1. 88.

కొత్తరికము n. s. Newness, freshness, fresh troops, recruits. చేరినకొత్తరికము shortly after he arrived.

కొత్తశము. See కొత్తడము.

గొత్తు n. s. Arrangement, trim, order. Determination. A bunch or cluster. The unctuous smell of milk, butter &c.

కొత్తైము n. s. The pulp of the palmyra fruit. తాటిపంటిలోవిత్తులైకండ. D.

కొత్తైమ్మ A lady saint, or nun, a female ascetic.

కొడ n. s. The residue, rest, remainder, deficiency, want, లోతక్కువ. D. కొడవ defect. యిదియే మిరానణ యెల్ల ఘోగములు కొడలేక స్తుభమునగుడి చిగూచుకొంది. BRV. మిచ్చిం గినవారధికింగొరత యెకొడయె. A. 6. 76.

గొడ n. s. Hunger, appetite. గొడగొన్న hungry. గొడగొన్నశ్రులి a famished tiger. గొడగొని hungriily. M. 4. 4. 283.

గొడగొడ Angrily, fiercely, hungrily.

గొడపాట్టుట, అనగా కొడవలెంచుట, అశీనిజవక్త్రినా యనుచు నాశుశకుంగొడపాట్టెనీసునక. A.5. 140.

కొడవ adj. Young, budding, (breasts.) కొడవ క్రోవులను నెలను. A. 5. 146. కొడవఱింగంబు. R. 5. 43.

కొడవ n. s. The young, the cub.

కొడము Young. ఆడుమేకట్టిల్ల. D.

కొడరుట v. n. To splutter, as a pen in writing. కొడవ. See కొడువ.

కొడవపాట్టుట To blame, reproach, derogate. To disesteem, to leave unfinished.

కొడుకుట. See కొతుకుట To doubt, hesitate, pine &c. కొడకక unscrupulously.

కొడుశ్రుట To fascinate, charm, delude.

కొడువ n. s. The rest, the remainder, a remnant, a balance. Want, defect, deficiency. Pawning. Inferiority. Discontent, dissatisfaction. రతికొడవులు. SS. 2. 384. నాచొరకు తెలిస్తే దెబ్బలుకొకువా. If master hears of it will punishment be wanting? can you avoid punishment?

కొడవ adj. Remaining, other, Due, not paid, outstanding, unfinished, incomplete, defective small, despicable, trifling. కొడవనగము The other hill. కొడవవాడు the other man.

కొడవపాట్టుట. See కుడువపాట్టుట.

కొద్ది n. s. A little, a trifle, something.

కొద్ది adj. Little, small, few. Petty, trifling, slight, mean, base. కొద్దిబిచ్చి గాడవుకావు. Thou art no small fool. కొద్దిగా in a slight degree. కొద్దిగావుండె Deficient in quantity. కొద్దిగొప్ప. to a certain extent. కొద్దిదినాలకు in a few days, in a short time.

కొద్ది or కొద్దికి or కొద్దిగా affix, As, up to, according to. In proportion to, as much as, as far as. మికుతోచినకొద్దికి as much as you think proper. యంతకొద్దికి Thus much. నాచేతికొద్దికి చేసినాను I did it as well as I could. శుషయముకొద్దిమనిషి a turn coat, a time server. తన స్వభావముకొద్దిచేసినాడు. He did it quite in character. కలకొద్ది (from కలుగుట) as well as he could. వానిబలముకొద్దిచేసినాడు. he did it as well as he could, Compare కొలది. కొద్ది For ever so much; for a trifle. కొద్దిమంది A few people.

కొన n. s. The end, extremity, termination, point, tip. In composition this word is thus used కొనగొళ్లు, the tips of the nails (lit: the tip nails) కొనచెవి the tip of the ear : lit : the tip ear. చంటికొన the tip of the breast కొనకొచ్చినజాబు a letter, sent "haste, post haste," or with fiery haste : as a sign of which they burn the tip of the palm leaf on which it is written.

కొన. adj. last, కొనవాడు. The last man కొనప్రాణముతోవున్నాడు. he is at his last gasp.

గొనకొని adv. In front : being chief. This word is often a mere padap. పుచ్చగా D.

కొనగోరు The tip of the nail.

కొనగోలు Words or sounds (like fa, la,) used in beating musical time, like తహతకిధిమ్మ &c.

కొనగొళ్లు The tips of the nails. See కొన and గోరు.

కొనచెవి n. s. The tip of the ear.

గొనటలు, Tricks. కుటిలమాటలు, or కొనప్ట్లు M. 13. 5. 90. దారరూపుగలగొనతోలు మేసగొనటులు బలికినారు.

గానటి Ugly, M. XII. 3. 78. అనగావికారమైన.

గానకు adj. Small. గానకుకోడి A small bird.

This is a western word.

గానబు adj. Agreeable, fine, charming రమణీయ

మైన, గానబుజున్ను అనగాసాగమైన మాధుర్యము

గలబున్ను T. 3. 64. గానబుజీవితము T. 3. 122.

గానబుకళురంకుళులుకు Ilad. 3.125. గానబు దీ

వెలత్రుతిగార్యజెల్లదుగాని Bhanu 3. 126. గాన

బుపాటలిన గానంచు పాట D. Melody.

గానమి R. 2. 97. The not taking : refusal.

గానము See గుణము.

గానమొదులుగా Throughout, from end to end.

గానమొదులుగాపెట్టు lay them end to end.

గానయము n. s. The tip of a bow ; where the

notch is. Also (for గుణము) a bow-string ధను

రగ్రము, గుణము ABA. 3. 76. వింటి నారీకాలికి.

D.

కానస్ట్ర n. s. Prank, freak, trick.

కానసాగించుట. v. a. To accomplish, complete.

కానసాగుట v. n. To last to the end. తే|| చనక

నటమాదకానసాగ శక్తియెట్లు | గలిగె. Parvata

Puran. 5. 88.

కాని affix. Through, by, by means of.

కానితేర That is కానికీసుకానిరాగా To bring it.

Here ర is for రాగా.

కానిపారుట v. a. To carry off, run away with.

కానిపించుట To cause to get, or buy, See కా

నుట.

కానిపోవుట v. a. To carry away.

గానియ See తాంక.

కానియాడుట To praise, to laud, to illustrate, dis-

play. To hail, congratulate.

కానివచ్చుట v. a. To bring.

గానుగుట See—ణ—.

కానుగోలు Worth, valuation, the cost price.

క్రయము D.

కానుట v. a. 1. To take, to get. (Imperative,

కొమ్ము, or కానుము, plural కొనండి Causal కొన

జేయుట Imper. inట, కొంట (in Bhasc § 97) to

take. In the Negative కొనను I buy not. The

past form కొనితిమై may be contracted into

కొనితొ didst thou take ఆకలికొనివచ్చినాను

I have got an appetite. 2. To gain, obtain. 3.

To buy, purchase. 4. To eat, devour. 5. To

take physick. 6. To understand, comprehend.

7. To arrive at, reach. 8. To receive, accept,

(homage, respect or worship.) 9. In some places

it is equivalent to కూర్చుం. thus చేకొనుట
or చేకూర్చుట. Examples. చేకక త్రికాని taking
his sword. దండముకొని taking a stick. కాసె
లుకొనిరి They (girded themselves for battle)
took their girdles. ఆ సుకంఠముకొని feeling
pity. కొనిపోవుట To carry away. Suca. 3. 49.
కొనితిన taking and eating BD. 5. 430. See
further in the next article wherein this verb
is considered as a sign of the middle voice.

కానుట. The sign of the Middle voice in the Telugu
verb. Thus తెచ్చుట forms తెచ్చుకొనుట, and కా
నుట to buy, forms కొనుక్కొనుట—Thus తెలియు
ట forms తెలుసుకొనుట. See the various tenses
in the Grammar.

I. The effect of the middle voice is seen in these
phrases. యిల్లుకట్టినారు they (the workmen)
built the house. యిల్లుకట్టించినారు they got a
house built. యిల్లుకట్టుకొన్నారు they built a
house for themselves. యిల్లుకట్టించుకొన్నారు
they got a house built for themselves. హత్యచే
సుట to kill. హత్యచేసుకొన్నాడు he killed him-
self. నేను చూచినాను I saw. అద్దములోనేనేచూ
చుకొంటిని I saw myself in the glass. The word
శుచ్చ green also signifies tattowed marks on the
skin. శుచ్చపొడిపించుట to tattow another person.
శుచ్చపొడిపించుకొన్నాడు he got himself tattow-
ed. కుదువపెట్టేవాడు. he who mortgages. కుదు
వపెట్టుకొనేవాడు he who lends upon mortgage.
రెండు ధోవతు లుండ గా ఒకటి కట్టుకొన్నాడు,
ఒకటికట్టి పెట్టినాడు having two vests he put one
on and put the other up, he wore one and laid
by the other. Here the same verb కట్టుట is
used in both phrases : one in the middle voice
the other not so. The French verb compounded
with Se is equivalent to the the Telugu Mid-
dle voice. Thus "Le Roy s'avisera" would
be rendered విచారించుకొనును whereas the sim-
ple verb. విచారించుట means To examine : ad-
ding the middle sign gives the sense To con-
sider or think with himself.

II. The Middle voice usually denotes volition :
that which is done by choice, for one's own good :
being inapplicable to what is done either by
command or for the good of another person.
Thus the verb సృష్టించుట to create cannot al-
ways use the middle voice.

III. Instances of change of sense so great that a separate English verb is used to translate the middle voice. In these the voice is some times altered; thus యిచ్చుట to give, is active; but యిచ్చుకొనుట to assent is neuter పండుట To fruit, but పండుకొనుట To lie down. మాట్లాడుట v. n. to speak; మాట్లాడుకొనుట v. n. to bargain for అచ్చుట to owe. అచ్చుకొనుట to pay. అనుట to say. అనుకొనుట to suppose. అండచేయుట to protect, give refuge. అండచేసుకొనుట to take refuge, seek protection. చూచుట to see; చూచుకొనుట to tend. శుచ్చుట to rot. శుచ్చుకొనుట to take. తీయుట to pull. తీసుకొనుట to take. పోయుట to pour. పోసుకొనుట to bathe in. పెట్టుట to put; పెట్టుకొనుట to put on or wear. మానుట v. n. to heal. మానుకొనుట v. n. to stop, leave off, demist. అప్పగించుట to deliver over, give into his charge; అప్పగించుకొనుట to take charge of, take into his own hands. కనుట to bear or bring forth. కనుక్కునుట to perceive. నడుచుట to walk. నడుచుకొనుట to behave. పిల్లను పెంచుట to rear a child: but పిల్లను పెంచుకొనుట to adopt.

IV. Particular verbs are formed by adding the middle affix to some nouns, adverbs and post-positions. తల n. s. the head. తలకొనుట to begin, take head; కాయ a pod. కాయలుకొనుట to form pods, come to a head. శుక్తి a whirl. శుక్తికొనుట to whirl, take a whirl. కాలు a foot. కాలుకొని Panch. 1. 499. To stand firm. కారు blackness. కారుకొన్ను black. చాలు a line. చాలుకొనుట being in a line (Vasu. 2. 101.) కుప్పలు కొన Panch. 1. 670. In heaps, in floods. కాక heat. కాకకొనుట To become hot. మొదలు commencement. మొదలుకొనుట to begin. కడ a place. కడకొనుట to approach. ఉత్త a prop. పూతకొనుట to take prop, be supported.—చుట్టు a circle. చుట్టుకొనుట to surround.—దొర a lord, a master. దొరకొనుట to lord, to master.—భారము a murmur or hum. భారముకొనుట to murmur or hum. సంద్రు opportunity.—సంద్రుకొనుట to seize the opportunity.—ఉరక without. ఉరకొనుట to do without, to be quiet.—పై above. పైకొనుట to mount on.—వెనక behind. వెనకొనుట to retreat.—ముందు before. ముందుకొ

ను to get before.—లో within. లోకొనుట to get into (Parij. 4. 34.) మిఠ above, on. మిఠి కొనుట to get on.—ఫెళ్ళు Bang! pop! ఫెళ్ళు క్లాసుట to snap, or go off.

V. The participles of such verbs may often be translated as adjectives. Thus కారు thickness. కారుకొన్ను Thick, dense.

VI. It makes a neuter verb transitive. Thus హస్తట v. n. to touch; హస్తకొనుట v. a. to unite. అంచట v. n. to reach; అంచుకొనుట v. a. to give or take, to put in contract. ఆనుట v. n. To lean. కంబుపానుకొని leaning on (v. a.) the pillar. మెచ్చుట to be pleased. మెచ్చుకొనుట to applaud. This use of the middle voice frequently occurs in poetry but rarely in the spoken Telugu.

VII. Or the contrary happens, as కొట్టు v. a. to beat. కొట్టుకొనుట v. n. to play or beat, as the pulse. పాతుట v. a. to fix. పాతుకొనుట v. n. to take root, to fix or become fixed.

VIII. Sometimes the sense is Reflective or Reciprocal. Thus కొట్టుకొన్నారు They fought together, they beat each other.—హత్యజేయుట to commit murder. హత్యజేసుకొనుట to commit suicide, to kill himself;—and in such phrases the nominative is sometimes neuter as. వరదసీరనుకొనింది the tide rose. యిల్లువరి కొన్నది the house caught fire. గుంటనిండుకొనింది the pit filled.

IX. Wherever *self* is used in English this middle verb is used—So చొక్కయిచేసుకొనుట put on your jacket. గాయముచేసినాడు he made a wound. గాయముచేసుకొన్నాడు he wounded himself.

X. The *imperative* never use the middle from unless the *benefit* is intended either of the doer or he to whom the act is done. Thus యెత్తు Lift it up! never యెత్తుకో. A mere command never ought to use the middle voice. ఆగోడ లో ఒక నీలకొట్టు put the nail into the wall: not కొట్టుకొనుట. Again. బొగ్గుపూసి నాడు he applied charcoal. బొగ్గుపూసుకొన్నాడు he smeared himself with charcoal.

XI. Sometimes the sense is unaltered. Thus తీరుట v. n. meaning to be settled. తీర్చుట or తీర్చించుట or తీర్చుకొనుట or తీర్చించుకొనుట all mean

to decide. కానుట or కాసుక్తానుట to buy.—తెచ్చుట or తెచ్చుకొనుట to get.—మేయు or మేసుకా to feed.—Thus also బలియు or బలుసుకా to become fat. విడెమువేయుట or (Dasav. 9. 303) విడెమువేసుకా to eat paun, or, take a mouthful of betelnut.

XII. The middle voice is very vague in its application, and the dictionary and general custom furnish the only guides; the poets also sometimes deviate from common usage. Thus in daily talk. శుచ్చుకా is to take and శుచ్చుట is to send: but in poetry this last means to take.—తెలియుట is to be learnt and తెలుసుకొనుట to learn, but in poetry we find this sense (acquire, know) given to the former verb (See Vish. P. 1. 5. 11. 80.) తెలిసినాడు for తెలుసుకొన్నాడు and even. శుంకినాడు for శుంకకొన్నాడు Again యిచ్చుకా and యిచ్చుకొ are evidently formed from ఇచ్చుట. (one in the Infinitive form; the other in the Radical form); yet the meanings differ.

XIII. Certain auxiliary verbs may be used instead of కానుట Thus శరకుకానుట and శరకు చేయుట equally mean *To delay*. శ్రుతిమికానుట, శ్రుతిమిశుచ్చుట equally mean *To scour*. The use is sometimes anomalous. Thus దానిమెడలో వరహారాశు సుచ్చుకొన్నది She had a gold coin strung round her neck.

XIV. The auxiliary కానుట has no causal form whatever: but in poetry the irregular form కాలుపుట is used. Thus from మేలు *up* comes మేలుకానుట v. n. to *arise, awake*; of which a causal form would be మేలుకానేటట్టుచేసినారు to awaken him; and in poetry మేలుకాలుపుట to arouse; the form of which makes it a verb of the first conjugation. The following instances will illustrate it.—పురికొనుట v. a. To recollect; పురికాలుపుట to remind.—వడికొనుట to curl v. n. వడికాలుపుట to *curl*. v. a.—దరికొనుట and దరికాలుపు signify to kindle; one being neuter the other active. వీడ్లొనుట to take leave, వీడ్లొల్పుట to dismiss. In the same manner the verbs. గీలుకా, నూలుకా, మైకా, నెలకా, చివచివకా have the radical sense if they

end in కొను and the causal of the same if they end in కాలుపు. Like కొను we may add కాలుపు to some nouns. Thus మనసు the mind. మనసుకొనుట to have a mind. మనసుకొలుపు to persuade. ఉసి a hiss. ఉసికొనుట to hiss; v. n. and ఉసికాలుపుట to encourage by hissing or set on a dog.—చివచివకాలుపుట To make it smart or ache.

XV. Some verbs do not use the middle voice. These are chiefly intransitives, as go, come, die, rise: and as a general principle, the middle voice appears inapplicable to these and other verbs the action or effect of which does not extend to other persons or things. In English the sense is sometimes conveyed thus: they built themselves houses: he took him a wife: she made herself a garland.

XVI. The middle voice is seldom used regarding a superior. Thus ఆయనదయచేసినాడు He granted. Never దయచేసుకొన్నాడు.—Also. తెలపుయిచ్చినాడు He commanded;—never యిచ్చుకొన్నాడు.

గానెబిళ్ల A game like hockey.

కొన్ని adj. Some, a few. కొన్నాళ్లు for a while, for a few days. కొన్నిమంది certain persons. ఒకకొన్ని a few.

గొన్నెము See గొనియము.

గొప్ప n. s. Greatness, size, respectability.

గొప్ప adj. Great in any sense. కొంచగొప్ప more or less, some trifle, a certain quantity. మనసుగొప్పచేసి being kind, forbearing, gentle. కొప్పరము, ఆనగామాపు The hump of an ox. OG.

కొప్పరించుట, అనగాకాలుట, శుటముచేసుట. OG. కీచుకీచుమనసుకు, కుప్పరించుట, కొప్పరించుచుకుడుకోతిమైయుండె D. Abhim. 172. గీటగీటగారలుద్దవిడిగారుకొప్పచుగొప్పరించుకొగీటిగణమేగుదేర. G. 8. 29. రేవెలంకురాచిక్కలం గప్పరంచప్పగుప్పలంకొప్పరించిన. Parijat. 2. 60.

కొప్ప n. s. The chignon, or tuft, in which a Hindu female folds her tresses. కేశబంధము D. కొప్పవాళము The roof tree or crest of a roof. The tip or end of a bow తిరువతికొప్పలు bald heads.

కాప్పెర n. s. A metal cauldron or boiler.
 కాప్పేశ్వరుడు A title of Siva.
 కాబ్బరి or కాబ్బరె n. s. The kernel of the cocoa-
 nut which resembles lard. See తెంకాయ.
 కాబ్బరి or కాబ్బెర adj. Of or belonging to the
 cocconut. కాబ్బెర బెల్లము sugar made from
 cocconut tree juice.
 కాబ్బరికాయ A ripe cocconut with kernel formed.
 కాబ్బరిపువ్వు An excrescence inside a cocconut
 which is kept too long. మొక్క మొలిచిన కాబ్బరి
 కాయలోపువ్వు. D.
 గొబ్బి n. s. The name of a feast or holiday kept
 by girls in the month Pushyam. గొబ్బెమ్మ a
 lump of cowdung worshipped as a goddess
 on this occasion.
 గొబ్బికాయలు A sort of grain. H. 4. 156.
 గొబ్బిచెట్టు n. s. ఆనగా, కోకిలాక్షుకము D. A plant
 called *Barleria longifolia*, one kind is నీరుగొ
 బ్బి.
 గొబ్బిరి. See కాబ్బరి.
 గొబ్బిలి A certain worthless plant. Kalahas §. 64.
 గొబ్బిళ్లు Capering: dancing. Vish. Pur. VII. 211.
 Dancing in honour of a god. ప్రజశ్చరిలోతావ
 శ్వసైచిక్కిన గోపప్రియునకు గొబ్బిళ్లనుచును. H.
 4. 273. నమస్తారము. OG.
 గొబ్బిన adv. At once, instantly. వేగము. D.
 కాబ్బెర. See కాబ్బరి.
 కామ The young. అంకురము. చనుగొమల్ నెగయ
 వక్షము పేక్షుగడకొలై. A. 5. 61. ఆనగాస్తనాం
 కురములు, తమకొగమల్ పొలము పౌత్రశ్రీశ్రీ వై
 యిన్నాక, కొమల్ సంతానము, ఆనగాకొడుకుల
 నుట. A. 4. 173. పాతవ్యాఖ్యానములోకొమల్,
 ఆనగాస్త్రీలనివ్రాసియున్నది.
 కామరకాయలు Breast summers. That is; forked
 pieces of wood used in buildings.
 కామరారుట v. n. To bloom. కామరారె Bloom-
 ing, youthful, girlish.
 కామరాలు n. s. A young woman యావ్వనస్త్రీ. D.
 కామరు n. s. Juvenility, prime, bloom. కామరుమి
 గుల Gracefully. కామరార. finely.
 కామరుడు or కామారుడు n. s. A son, a youth.
 కామరులు, అనగా యింటివెన్ను శుభైకిందికురుంజు
 లు, కొడుకులున్ను. D.
 కామరెలు n. s. plu. Damsels. కామరెలునీకు తేరెకు
 దికోటులువత్తురుకోరితేని. U. R. 4. 278

కామరొచ్చు Finely, grandly.
 కామాతె n. s. A daughter. పెండ్లికామాతె A
 bride. See on కూతురు.
 కామారుడు A son.
 కామిరె, అనగా, స్త్రీ. D.
 కామెర n. s. A damsel. కామెరపొక్కిలి బంగారు
 కుండెనందు H. 2. 107.
 కామ్మ n. s. A branch, a ship, a branch of a river
 A damsel, a maiden, a female. Battlements
 with loop holes, embrasures. శుట్టుకొమ్మ a prop
 refuge, reliance. [torches.
 కామ్మచెట్టు A wood resembling pine, used for
 కామ్మనగోర n. s. A tree. ఉపలభేదక Q.
 కామ్మరటిచెట్టు The branchy plantain tree, or Ben-
 gal plantain. బంగారశీరంభ. D.
 కామ్మి A sort of forest tree with harsh leaves and
 fragrant flowers.
 కామ్మిరెపాము A sort of eel.
 కామ్మ The imperative of కాను to take. కైదువ
 కామ్మ Take up your sword. R. 5. 193. Lila.
 XIX. 151.
 కామ్మ n. s. A horn. A bugle or trumpet. A
 tusk, an elephant's tusk or tooth అల్లశుకొమ్మ.
 A race or bit, of ginger శుశుశుకొమ్మ A race
 or bit of turmeric. A squirt. కొమ్ములకొగరచిచ
 ల్ల, చిమ్మనగొట్టములనుకరపించి చల్లెటందుకు. A.
 118. The vowel య or U which is also called
 శృంగము. Any thing projecting, as చెరుపుకొ
 మ్మ The tongue or end of a bank. అందలశుకొ
 మ్మ the pole of a sedan కానటికొమ్మ one end
 of a yoke. A horn or crest as a sign of digni-
 ty. వానికేమికొమ్ములు మొలిచినవి. why does he
 talk so big?
 కొమ్ముకాకరకాయ. A certain vegetable, being a
 species of కాకర.
 కొమ్ము శుట్టుట To blow a trumpet.
 కొమ్ముపెసలు, పెసలలోభేదము. D.
 కొమ్ముమాసకమ్మ, అనగాచండ్లువచ్చినపుటికిన్నిము
 ట్టురానిది.
 కొమ్ములవాండ్లు Trumpeters.
 కొమ్ములాడు A tusker (phrase for a wild boar)
 ఆకొమ్ములాడుతోల్లిటిమేకలమోకాక G. 8. 21.
 కొయికండ A corn on the toe: perhaps contract-
 ed for కొవ్విసకండ.

కాయకూర A kind of pot herb that is cropt and grows again.

కాయ్య n. s. Wood. A staff or stick. వాడకాయ్య A ship's mast. మొగిటికాయ్య the roof tree.

కాయ్యకాలు stubble. జొన్న కంకివరి వెన్నుకాయ్య గామిలిసవి. D. A sort of fish. A vulgar term for a tooth. P. 3. 193.

కాయ్య adj. Wooden.

కాయ్య (A termination,) thing, wretch, as విరుగు బాటుకాయ్య a stubborn wretch గుండగాయ్య wretch శిశువూలినకాయ్య you shameless thing కుంటకాయ్య you pert thing.

కాయ్య An infl. form of కోయ్యుట.

కాయ్యంగ A fish like carp, of a very fine sort: called Khaval by Musulmans.

కాయ్యగూర or కాయ్యతోటకూర A sort of pot herb called Amaranthus tristis. See చోళగలి.

కాయ్యజోడు Wooden fetters.

కాయ్యతనము Stubbornness, obstinacy.

కాయ్యమొర్రా Bewildered See మొర్రా.

గాయ్యపండు The fruit called guava.

గాయ్య infl. గోతు plu. గోతులు n. s. A pit, a trough. Also the fibre. (పీను, నార) or hemp of plants. In Ganjam it means a chain. నెరగాయ్య a gully cut by rain.

కాయ్య. See on కోయ్యుట.

కొర n. s. Profit, use, good, avail, advantage.

శుని, ఫలము Balance, what remains to be done.

See కొరమాలిన and కొరదల, వివేకకొరకాని

కథలు stories unprofitable to the hearer. లేస్తే

కొరగాను It will not do for me to get up, i. e.

if I rise I will murder you : or, if I rise I can

do nothing, being lame. తానేమికొర అని Of

what good am I ?

కొర adj. Available, profitable, useful, advantage-

ous. కొరకావు they are fruitless. Yet కొర like

"want" seems to have a contradictory sense,

incomplete, unavailing, as కొరయిల్లు an un-

finished house, కొరసాములు unavailing vows

so కొరప్రాణము అనగాకానప్రాణము OG. the

last breath, incomplete vitality * thus కొర

signifies The absence of a thing and (contra-

wise) the thing wanted. The same word in

the Malay language has the same double

meanings. See Marsden's Dict. p. 273.

కొర n. s. A grunt.

కొరంత See కొరంత.

కొరంజము n. s. An agate or corundum stone.

See further under కురువిండము.

కొరక n. s. A wild buffalo: also a snore కొరక

శుట్టుట To snore. పుగవిశేషము. D.

కొరకంచు A fire brand.

కొరకకట్టె A javelin, or slender spear.

కొరకచేరు n. s. A worthless sort of fish, చూర

కొరక The rice fish : in shape it is like the

Tunny.

కొరకాని Useless, unprofitable.

కొరకామి plu. కొరకాములు n. s. Fruitlessness, vanity, vile pranks.

కొరక (affix) For : for want of ; on account of :

with a view to : to the end that (a sign of the

Sanscrit fourth case). నాకొరక for me అరని

కొరక for him. శురలోకసౌఖ్యముకొరక. with

a view to obtaining heaven.

కొరకు or, రాతికొరక A sort of fish.

కొరకుట—See—రు—

కొరకొర (anuk) Angrily కొరకొరమించెరుక్త్యుని

Satya 4. 197. She was enraged.

కొరక A wretch, an abject creature దిగుదిగు కొర

కనాకగపడితింక BD. 5. 899. The name of a

plant.

కొరగాని Vile, worthless.

కొరగామి Worthlessness : wretchedness, vileness

కొరచవాండ్లు Gypsies ; who are basketmakers

and are reputed thieves.

కొరజ, కొరజ్జ A pathway.

కొరజె A hoof కొరిసె పొండు గావసెడి కొమ్ములు కొ

రజెలు. BD. 1. 349

కొరటి అనగాకూరూపి M. XII. 3. 78.

కొరటు BD. 2. 894. అనగా మొక్క, మొద్దు.

కొరడా A whip, scourge, knout.

కొరడు (K.) A pillow. The terrace before a door.

తిన్నె. A pair of pincers. A gleam or streak red

in the clouds, portending rain. A whirlwind, a

sprite, a demon. తిన్నెని యింద్రదగనున్ను, గుడ్డ

గూబ D.

కొరడుపారిన Streaked, whealed, marked with

stripes : callous, deadened, beaten to mummy.

కొరత n. s. Want, defect, fault. That which is

wanting. Incompleteness. Predicament, hard-

hap. (Loc : of కొర్రు) On an impaling stake.

See కొర్రు and కొర్రి. వానికియేమికొరతలులేవు

He is in want of nothing. Same as వెలితి or

తక్కువ.

కొరతి, or కొరబంజి Belonging to Gypsies

కొరద A certain fish, of which the మాలకొరద is an inferior sort. H. 4. 225.
 కొరదల Unavailable, incomplete, unfinished i nperfect, defective
 కొరనెల A half moon. కొరనెలతూపు an arrow heald with a crescent. Parij. 5. 40.
 కొరవడ గు, గొరు — or గొచ్చకము A blanket BD. 3. 2278.
 కొరవడికొయ్య A worthless wretch, a villain.
 గొరవము A curry comb. H. 5. 49.
 కొరవడివెద్దు An ox of a whitish clour.
 గొరవెట్టుట To grunt. A. 5. 140.
 కొరవోతు A hyena.
 గొరము అనగా మట్టి అని తోచినచే, వాగుడుడలబట్టి ములగొరముల వడుగులకొండలదరిని Navan. 46.
 కొరమాను Briedelia Spinosa; A large tree, of which the bark is a strong astringent: the wood dark coloured, hard and durable: cattle are fond of the leaves: which are said to destroy worms in the bowels.—Roxb. 3. 736.
 కొరమాలిన Useless, vile
 కొరమాలుట To fail, avail nothing.
 కొరముట్టు n. s. Tool, instrument
 కొరముట్టుట v. n. To be useful.
 కొరసానిగండు, అనగా మృగవిశేషము. D.
 కొరరాజు, అనగా ఆర్ధచంద్రుడు. Haris. Nalop. IV. 52.
 కొరలుట v. n. అనగా పెరుగుట To grow, spread. To be full. To blaze, shine. వేళ్ల నెుకకగ్లతాల గావించియగుట కొరతనాలాచనింగంతుకొదను డోయి. R. 5. 53.
 కొరలుట v. a. To fancy, like, try అనగా కొరుట, సీనాతనమగు మోక్షముంగొరలితా విడుచుకొన్న హాధర్తమాగ్గముకొ. M. XII. 5. 295. Dab. 218. line 2.
 కొరవ (Tam.) The Coravas, a certain tribe of mountaineers.
 కొరవంక, or, గోరింక, or గోరువంక, The bird called a Maina, being a sort of Jay.
 కొరవంజి n. s. A female gypsey. A gypsey dance or hop. Or, కురు—Dasav. VII. 336. 337. R. 2. 133. Suca. 1. 21. యేయేభూములు జూచినావేకొరవంజి యాచలావణ్యరే. ఘాయు క్షికొ.
 కొరవి n. s. A firebrand. The touchwood tree. used for torches, called గోరింట. A. 5. 133. R. 7. 10. called Sapindus Tetrphyllus. Or, Guarea Molinoæ. Roxb. 2. 243. కొరవివీమ The red ant : its bite being fiery. కొరవిదయ్య

ము, కొరవిభూతము an ignis fatuus or jack-a-lantern. కొరివిత్తలగోర కొనువారుగలరె Dab. 201. వాడు అక్కడికిపోయినది కొరివిత్తలగోర కొన్నట్టే this is downright madness.
 గొరఫి A shoal of fish. గుంపుచేతులు.
 కొరికి A bite. ముతము.
 గొరిగించుట v. a. To shave : to have him shaven. గొరిగించుకొన్నాడు he got himself shaved. See గొంగుట.
 కొరిగేవాడు A barber.
 కొరిచేవాడు The name of a tribe of savages, or hill people.
 కొరిజె A hoof. Also (in Vizagapatam) పాలి మేర a landmark or village boundary.
 కొరిజి చెట్టు The Batis Spinosa (Roxb. 3. 763.) A small tree with long drooping branches : armed with hooked thorns.
 కొరిమిడి or కొరివిడి, అనగా అలుగు A sluice ?
 కొరిమిడి, and ముండ్లకొరిమిడి The tree called Barleria longifolia. Heyne. H. 4. 13.
 కొరిమిపాల The touchwood tree, used for torches. దీపటికర్ర.
 గొరియ, అనగా గొర్రె A sheep. BD. 5. 99. M. 6. 1.95. M. 3. 3. 175. గొరియనంబుడు, అనగా మాంసము Mutton. M. XIII. 3. 175.
 కొరివి See —ర—.
 కొరివింక A certain forest tree. H. 4. 9.
 కొరివింకము, (or కురు—) Corundum, an adamantine spar (agate, sapphire or chalcedony) used in polishing diamonds.
 కొరివె See కొరవి.
 గొరిసె A hoof.
 కొరుకు n. s. A bite. Food. కొరుకులు bites, peckings, eating. H. D. 1. 1741. కొరుకుకు. బోవ.— పల్లిగల్లువడియ సెూపాల KP. 3. 106. He caught at the bait and the trap fell upon him.
 కొరుకుట v. a. To bite, gnaw, grind. (or, ఉండ్లుకొ—) To gnash the teeth. To gripe or hang by the claws, as a bat. To hold, retain fast. చన్నుకొరుకుకొ. To hold the nipple in the gums. B. X. 247. కొరుకుడుతుండు A cancer or gnawing ulcer. In A. 6. 51. త్రాడ్లొరుకుకొదలపోసెడు, నిన్నుగట్టినతాడు వదిలిం చుకొనిపో విచారించి నావు, అనగా నిబంధకము వదిలించుకొనిపో విచారించుతావు.
 కొరుకులు Props. shores : timbers, set to prevent the fall of a weight.

కొరుగుట—See—రుకు.—
 కొరుడు—See—రు.—
 కొరుపడము—See—రు.—
 కొణక, కొర్నాబోతు, కొండబోతు, గండుబోతు, కొర్నాసిగుండు The hyæna.
 కొర్త Locative case of కొర్తు. BD. 5. 769.
 కొత్తి Inflection of కొర్తు. కొత్తిగొట్టు a certain tree ?
 కొత్త adj. Appertaining to కొత్తలు (q. v.) a sort of grain. ఈశ్వరకొత్త a coarse kind of grain. కొత్తగంజు a grain of corralu.
 కొత్త n. s. A spike, a dart. A sort of fish. G. XI. 111.
 కొత్తముట్టు, కొత్తమీను A fish found in tanks, thick and shaped almost like an eel. H. 4. 225. Gobius Lagocephalus. Roxb.
 కొత్తలు The grain called Millet. (Heyne. Rox. 1. 302.) Panicum italicum. The grain is proverbially small.
 కొత్త, (inflection కొత్తి, Loc. కొత్త plu. కొత్తు) A spike on which criminals were impaled. A spear. A hook suspending a man by the chin or by the ribs. A thorn. A sort of drill plough. That extent of land which requires one plough. (See కుచ్చెల, and సెంక) కొత్తతోలుట To horrow. కొత్తకట్టిన Threadbare, ravelled, frayed.
 కొత్తె plu. కొత్తెలు, గొత్తు A sheep. కొత్తెపిల్ల a lamb.
 కొత్తెచెడలు The kind of (చెడ) termites called a soldier ant.
 కొద్దింక See గోరింక.
 కొల n. s. Measure, measurement (Dative కొలనకు, Loc. కొలని) War, battle.
 కొల n. s. Guilt : the result of crime. Retribution : particularly suffered in a subsequent birth. చంపినకొలనికుతీరదు you cannot get rid of the guilt of killing him. ఆడుకొల feminicide, the guilt of causing a woman's death. T. 3. 114. I. 4. 291. P. 1. 331. సాశముకొలచినకొలయున్న. D.
 కొలంకు A pond. T. 1. 19. See కొలను, కొలకులు T. 4. 31.
 కొలంది See కొలది.
 కొలకనగోళ్లు Waterhens. A. 4. 194. The same as బొల్లిగోళ్లు, జలకుక్కుటములు. Their colour is that of the కుంగముచ్చె.
 కొలకక్ర A boat hook : a pole.

కొలకు Loc. కొలకున, A lake. మదుకు. R. 1. 210. BD. 1. 883. See కొలను.
 కొలకొల (Anuk) Aloud, echoingly, screaming, confusedly, in chorus. కొలకొలలాడిరి they made an uproar. గొలగొలలాడిన Tumultuous, noisy. కొలకొలమంచు noisily. A. 1. 81.
 కొలగారము Measurement, gauging : fees.
 కొలకాసు n. s. Fees for measuring.
 కొలత Measurement.
 కొలది, or, కొద్ది n. s. Extent, measure, height, depth. Limit. Means, mode. Power, glory. తలవ్రుకొలది బడదు దైవికమేకాని (Vema) Our schemes are limited : all rests with Providence. నీకొలదియెరుంగక In ignorance of thy power. యేకొలదినైనా by all means. ఆయనవి త్రముకొలదియెరింగి in conformity with his pleasure. L. XVII. 136. సొటికొలండుల (plural) మాట్లాడి. L. VII. 481. saying anything that come into his head. లోకుయొక్క ప్రమాణము D. As an AFFIX, కొలది, or కొద్ది (for Loc. కొలదిని) In proportion to, according to, in conformity to. నాలుగుయేండ్లకొలదిచదివిరి they studied for four years. మోకాలికొలదినిరు water up to the knee యాకొలది thus far : so much ; such. గుడ్లకొలదికన్నీరుక్కు కొనుచు. Suca. 3. 156. R. 5. 187. M. 12. 1. 242.
 కొలను. n. a. (Infl. కొలని. Dat. కొలనికి plural కొలకులు, or, కొలంకులు) A lake, a tank in a forest. అడివిలోనుండేమడుగు. D.
 కొలపాత్రము A vessel to measure with.
 కొలవ్రుట To induce, persuade, set on, incite. కలగచేసుట.
 కొలము n. s. Race, lineage, caste. కొలకునకులు our chief foes. కలశక్రపులు.
 కొలికి n. s. The tip or ending. A hook or loop The pupil of the eye. చిలకలకొలికి, ముద్దుల కొలికి A bright eyed girl. ధారమునకుకొలికికట్టినది She made a loop in the string. In HD. 2. 168. యాకావ్యమునందు కొలుకులుమాత్రము తెలుగు In this poem all the words are Sanscrit with Telugu endings.
 కొలికివ్రాసిన The chief gem in a necklace.
 కొలికిముడి A noose : a loop.
 కొలిపించుట v. a. The causal of కొలుచుట to measure, q. v. To deliver over land. ఆటక?

ల్పించె to conduct a dance. ధాన్యముకొలిపించుట To measure grain : also to deliver it or make it over.

కొలిపి n. s. A quiver, a tube, or case. కొలిమి n. s. A pit. A fire pit or furnace. The pit dug for the foundation. ముద్దకొలిమి a smelling forage. సీళ్లకొలిమి a reservoir. కొలిమి తిత్తి a pair of bellows.

గొలిమిపినుబ్బు, or, కొలిపి A sort of tares. Lolium.

శృంఖలీకృతుము. SC.

కొలివె n. s. Tares. See అలివె. [white.

కొలివెట్టె A small sort of bird spotted with గొలుగుచెట్టు A certain tree. The species called సీమగొలుగు is the camóni: it bears a very fragrant flower.

కొలుచరగాడు A grain measurer or land bailiff.

కొలుచులు Grain : అనగా ధాన్యము. OG. and ABA. 2. 444. BD. 3. 1011.

కొలుచుట v. a. To measure, to serve, to deliver. to worship, to be in attendance, to accompany. కొలుచుచాసి A measured heap.

కొలుపు n. s. A rustic holiday : the festival of the Sacti or village goddess.

కొలుపుట v. a. To encourage : to stir the heart : to set on : to drive : as కుక్కలనుకొలిపిరి They set the dogs (on the boar &c.) యెవ్వకునామొద నేనుండుగొలిపె. BD. 4. 207. who set the elephant upon me? చిత్తంబుగొలిపె. G. 6. 70. setting his heart on it. R. 6. 23. M. 12. 6. 7.

కొలుపునిఉత్పాహము, unexcited passion. Anir. 2. 92. This verb occasionally is a causal form of కొనుట. Thus దరికొనుట To catch fire. దరి

కొలుపుట To set on fire. మేలుకొనుట To rise : మేల్కొల్పుట To awaken, to rouse. శ్రుతి

కొనుట To recollect his thoughts. శ్రుతికొలుపుట To stir వడికొనుట v. n. To curl. వడికొల్పుట v. a. To curl. Thus it becomes equivalent to *inquitia*. And it is sometimes added to nouns :

thus మరలుకొనుట To love : మరలుకొలుపుట To enamour. ఉసి a hiss. ఉసికొలుపుట To hiss.

పొందకొలుపుట To unite. వెరి madners. వెరికొలుపుట To madden.

కొలుపా or కొలుమా The imperative of కొలుచు

ట To serve. శైలశుతాపతిభక్తుల సాలితికన్యైక వసించుభక్తికాగోలుమా. Kalahas. 3. 75.

కొలుపు n. s. Service, employment. A hall of audience. A feast in honour of any rural goddess, as Ammavaru, Poleramma, or any Sacti. See శక్తి and గ్రామదేవత. రాజాదిశిష్య, చాళిరి యున్ను. D.

కొలుపు or కొలిపి or కొవి The pipe part of a గాగశీరము.

కొలుపుకూటము n. s. Court, audience, levee.

కొలుపుడు గాడు n. s. A servant.

గొలుసు n. s. A chain.

గొలుసుఅక్షరము n. s. Join-hand, *running* hand.

గొలె Since : so spelt to suit the metre : See గోలె.

కొల్పి See కొలికి.

కల్పము See కలుగుట.

కొల్ల, or కొలత Measurement.

కొల్ల, అనగా జగడము. OG. అల్లరి Contention.

గొల్లజేయుట To urge on, encourage, excite.

ప్రేరేపించుట. M. 7. 1. 245. M. 9. 1. 376.

అశకువడియెనేనినానేన గొల్లలశాయసెకడు లే మిగిల్లమింత. M. 5. 2. 250. చతురంగబలములుదిట్టుగొల్లల నాభీమనిమొదగవిసి. M. 7. 4. 170.

కొల్పుట See కొలుపుట.

కొల్ల n. s. Pillage, plunder, outrage.

గొల్ల (H?) A caste of watchmen, employed as treasure-guards.

గొల్ల Belonging to the herdsman's caste. గొల్లమాట rude boorish language. See గొల్లవాడు &c.

కొల్లము (Tamil *Kolam*), a pond.

కొల్లకొల్లగా To the full : to his heart's content.

గొల్లకోడి The "swain-bird." It has a peculiarly sweet trilling note : the linnet?

కొల్లగొట్టుట To plunder, to revel in, to spoil.

గొల్లజీడు. The name of a certain plant. H. 4. 13.

గొల్లడు A herdsman.

గొల్లత A woman of the cowkeeper caste, or rustic female.

గొల్లతనము n. s. The cowherd class ; rusticks : boorishness. [rustic.

గొల్లది A woman of the cowkeeper caste, a female

గొల్లదొండు A sort of fish.

కొల్లన *adv.* Aloud (laughing.)

నొల్ల వల్లె A hamlet inhabited by herdsmen.
 కొల్ల పెట్టుట To squander, plunder, or waste.
 కొల్ల పోయిన Ruined, destroyed, plundered.
 కొల్ల బోవుట To be plundered or devastated.
 కొల్ల భామ n. s. A female rustic, shepherdess. Also the name of a gigantic grasshopper often six inches long called *Mantis precataria* or the walking leaf.
 కొల్ల మాట Rough rustic language, such as is used by herdsmen; boorish talk.
 కొల్లరి n. s. A bandit, plunderer, or hill robber.
 కొల్లలాడుట v. a. To revel in. కుంతలామోదము ల కొల్లలాడి. T. 2. 32. అన గాకావలసినవట్టు కున్ను, అనుభవించి. [ver.
 కొల్లవాడు A herdsman, boor, swain, rustic, drover.
 కొల్లలిపట To plunder.
 కొల్లా బిడుకీ The bird called the Sultan bulbul; a species of nightingale: also called కొండలా బిడుకీ or బిగిలిపిట్ట.
 కొల్లాపురి Colapore. కొల్లాపురికథలు Old wives fables: Canterbury tales. ఎరికెలగుద్దులు Gypsy gabble.
 కొల్లాయి or కొల్లాయిశుంఠ A short vest. అంగక ప్రాపుభేదము.
 కొల్లారము, or, కొల్లారు, or చుట్టుకొల్లారు, అన గాభవంఠ A square enclosure, with chambers built at the corners.
 కొల్లి, అదివికొల్లి A plant called మలాక్షా *, Q. కొల్లికొరజము a plant called పాలక్యా *, Q.
 నొ with ల్లి, or నొండ్లి, (K.) Fun, naughtiness. కొంతెతనము nonsense. అనగా ప్రతికొణము. Pudendum muliebre. Reeve 580. Chamudappa epig. 53. 55. &c. + కాయ, అనగా యోనిలింకము. Vilap. 2. 61.
 నొల్లియన or నొల్లెన A tent; (obsolete) a booth. Mand. 2. 108.
 నొల్లు n. s. Hubbub, uproar.
 కొల్లు, కొల్లుకట్ట, కొల్లుగుంబ A pit of water: Codand. § 38.
 కొళ్లు (T.) Horse gram. H. 2. 135. కొళ్లుగంజి grain-boillings.
 కొల్లుట v. a. To kill. చంపుట.
 ఘొల్లుపనుట To yell or roar. (The letter M. is

inserted to prevent elision.) యామాటపూరిలో ఘొల్లుపనిశ్రుట్టివని the whole town is in an uproar about this.
 నొల్లె A tent: (obsolete.)
 నొల్లెత A woman of the నొల్లె cowherd caste. P. 1. 580. BD. 2. 1018. [చిన్న డేరా. D.
 నొల్లెన A tent; a booth built at a fair. G. 7. 12.
 నొల్లెము, నొండ్లెము A hasp for a padlock. నొల్లెమి డె. T. 4. 143. she fastened the hasp.
 కొల్లెరు The name of a river at the "Colair" lake. Also (Tamil) A trowel, used by bricklayers. కొల్లెచికొంక a pelican.
 కొప్పిన Fat, plump. See కొప్పట.
 కొప్పిలెశుప్ప A certain wild creeper.
 కొప్పన n. s. Fat, fatness. Presumption, insolence. HD. 2. 1097.
 కొప్పట v. n. To be fat. To wax fat, be proud or presumptuous. తిట్టడానకు నోరుకొప్పించా were you (agog, forward, eager,) bent on reviling them? (Lit: was your mouth proud?) నీ అచ్చుష్టుమకొప్పించు you are in great luck. తలకొప్పిన, or పొట్టకొప్పిన. UH. 4. 209. Fat-headed, bloated, forward, presumptuous, headstrong, stiffnecked. కొప్పి, అనగా గర్వింబి. BD. 4. 1463. Giddy: heavy, or thick in the head. కొప్పరాయి "Alabaster?" (Prit. and Gordon, in Luke. VII. 37.)
 కొప్పె or కొప్పె Oblong, slanting.
 కొస n. s. The tip or end. The border or selvedge. కొసగలములైము A pear-shaped pearl: This is the most valuable species. కొసవెంబుకలుకట్టి catching the end of the hair. P. 2. 196.
 కొసరించుట To demand more: to be exorbitant.
 కొసరు n. s. Eagerness, lust, greediness, pruriency, hankering, cupidity; what is demanded over and above; what is claimed into the bargain.
 కొసరుచెట్టు The tree called కంధూర్పుల.
 కొసరుట v. n. To hanker, or be agog: be eager or lewd. To be greedy. To demand an article gratis; over and above; or into the bargain. To be eager for.
 నొసిక, or నొసికె, or నసిక A point, a shiver; a hoe. నసికకోలలు hoes. నొసికెరాయి a thin piece of stone. A splinter of rock, a shiver.

కోస్య or కోసా adj. Oblong, slanting.

కోహయ Uproar, confusion.

కో, or గోగో, or ఘో Oh! oh! Alas, forbear. Huzza! hurrah!

కో Imperative of the middle voice in కోను is వ్రాసుకో write this. Or, the Imperative of కోనుట To take, Take thou.

గో * A cow.

కోంకృతులు * (Imitative) Cock-crowing. The sound of crowing.

గోంఘోర i. e. గోగు + కూర (q. v.) Rox. 3. 209.

కోంచెము cōṅgem, (for కోంచము cōṅgam an intensive form;) A very little.

ఘోంబ * n. s. The betelnut tree.

కోండాగము (Imitative) A crooning sound.

గోంఠ్రించుట or గోంఠ్రిల్లుట v. a. To roar, bellow croak, reach (in vomiting): to grunt as a hog.

గోంఠ్రు n. s. A grunt, bellow, roar, the lowing of cattle.

గోంఠ్రుకత్తు The bull frog, or bellowing frog.

గోంఠ్రుఘట్టుట v. n. To bellow, roar, grunt.

గోంఠులు Women. See గోతి A woman.

గోండు See on గోండు A Goand (vulgarly, Khond.)

This is the name of a tribe of Hindus in the Ganjam district. See Madras Journal, April 1838. p: 381.

కోక * n. s. A plaid or garment, particularly that of a woman, a robe. కట్టుకోకతోవచ్చె he was stript to his shirt; she was left in her smock. కోకలు n. s. plu. full dress, a robe of honour, his robes.

కోకము * n. s. A red swan: a wolf. చక్రవాకము, తోడెలున్ను. D.

గోకంటకము * అనగాగోయ్యుర కే, యేనుగబుల్లెయ, ఘోళి, జాజిచెట్టు. SC.

కోకకుచ * Dove bosomed: having breasts like doves.

కోకనదము * The red lotus.

గోకర కాశి The fraction of ౨౦౧౯ ciphered thus గో—రెండుగోకరకాణాలు or గో—2 is ౨౦౧౯ and thrice the same, or మూడుగోకరకాణాలు is గో—౬ See కాశి.

గోకరాయి The Indian Magpie. Pica vagabunda, (Jerdon No. 159).

గోకర్ణము * A sort of antelope supposed to be the nil gao. H. 3. 9: An oblong cup made of a divided cocoanut shell. The name of a district lying south of the Konkan. See కురశూమతే. ప్రము.

కోకస్త్రీరి * Full-bosomed: having dove-like breasts. కోక్షిర, కోక్షిరి, కోగిరి A thick felt, made of hurds of wool beaten together, and used for saddle cushions.

గోకరె యెలిసె The large quail. Jerdon No. 275.

కోక్షిల * or కోక్షిలము * The name of a bird, "The Warbler" the melodious note of which is much celebrated. It is rendered both "the Cuckoo and the Parrot." బి కే, కోవెల, శు కే. SC. Schlegel (in Ramay. 1. 2.) renders it *luscini-us*, the Nightingale. The name is applied to various song-birds. In Skinner's Excursions in India 1832 (Vol. 2. 119.) he speaks of the Cokila as a large green bird with a yellow breast; that coos in the sweetest manner: adding that it is eaten by the Hindus near the Himalaya. వానకోక్షిల the swallow. (Jerdon. No. 256.) Also a snake. See వానకోక్షిల.

గోకుట To scratch. To scribble writing.

గోకుళుప్పవ్వు Error for గోగు.

గోకులము The caste of herdsmen.

గోకులాష్టమి * The anniversary of the birth of Krishna: it is very strictly observed, and falls on శ్రావణబహుళాష్టమి about 5th September (in 1844.)

గోగరెయెలిసె The large quail. (Jerdon No. 275.)

గోగు n. s. అనగాకొండగోగు, కర్ణికారము A sort of jessamine. One species is వరగోగు Vasu. 3. 184. H. 4. 19.

గోగు A vegetable called Cannabis Sativa: (Ambārī Bhāji, in Hind.) the leaves are used in curry and the fruit in tarts. The fibres are used as hemp. కొండగోగు, కర్ణికారము Hibiscus Cannabinus. సీమగోగు the fruit called Roselle. [plant.

గోగునార The hemp produced from the గోగు

గోగుర Contracted from గోగు + కూర a dish made of గోగు. Also pronounced గోంఘోర.

గోగో See గో.

గోగ్రాశిము * Fodder for cattle.

కోచ, or కొంచ n. s. Cowardice, a coward. From కొంచుట to fear. వానికికోచపారింది a terror came over him.

కోచరము * adj. Perceptible, known, manifest, evident, apparent.

కోచరించుట To appear, be visible.

కోచర్తము * n. s. An ox hide.

కోచర్తకూత్రభూమి * A hide of land.

కోచారము * The plantary aspect described in a జన్మశుక్రక.

కోవి A clout. A codpiece, a truss or flap, a "T bandage." యిననుకోవి an iron buckle (fibula) fabled to be worn by asceticks. కాదు యిననుకోవికట్టినాడు he forswore all women. కోకగోవిశాట్టుకొనుట To draw the skirt of the petticoat between the thighs, as Bramin females do, and tuck it into the waist behind. గోవిదరి ద్రము nakedness, utter poverty. గోవిగాడై stripped naked. HD. 2. 1050.

కోవిబాజీడు n. s. A name for the బ్రహ్మచారి and a word of contempt for a Bramin. HK. 4. 179.

కోబాడుట, కోబారుట To dun, pester, harrass. See కోబు, and కోడు.

కోబు n. s. Puzzle; or కోడు hobble, dispute. (Gum: gum arabic; in this sense it is H. gond.)

కోబులాడుట To dispute, to pester, to be harrassing.

కోట A fort. (Hence the names Gandicota, Samarlacota &c.) The wards in a lock.

ఘోటకము * A horse; మన్మథఘోటకము Cupid's steed: that is, a parrot. ఘోటకబ్రహ్మచర్యము chastity perforce.

కోటకొవ్వలు n. s. Battlements of a fort.

కోటరము * The hollow of a tree.

కోటరము, or, కోటరికము The state or relationship of a daughter-in-law. కోడరికము. D.

కోటరికము * The state of being a daughter-in-law. కోడరికము. D. [cocks.

కోటలగొంగ A name like Chantioleer; denoting గోటాడుట To harrass, to play the fool, to be troublesome. To perk himself. Or. కోరాడుట. OG.

కోటానుకోటి, కోటానుగోట్లు Hosts upon hosts;

ever so many; armies after armies, by millions.

కోటి n. s. * A number: a *Krore* or ten millions. A host. జీవకోటి the animal kingdom: animated nature. వృక్షకోటి the vegetable kingdom: vegetable nature. దేవకోటి, శులం ద్రకోటి the army of gods: the host of heaven. బంధుకోటి, శుశ్రుత్వోటి, నిజాత్తుకోటి troops of friends: the range of his allies: the circle of his acquaintance. చరాచరకోటి all nature. both animate and inanimate. కోటికందర్పలావణ్యము a thousand fold brighter than cupid himself. బాలార్చకోటిరుచిరా brighter than a thousand suns. In astrology, the calculation of a man's nativity. The gods are mentioned as ముప్పదిమూడుకోట్లు or 333,000; merely denoting that all animated nature is imagined to contain a portion of the divine life.

కోటి * n. s. The end or tip ధనుస్లోటి the end or horn of a bow.

ఘోటి * n. s. A mare. ఆడగుర్రము. D. మదన ఘోటి Cupid's steed. i. e. a female parrot.

ఘోటించుట, ఆనగాఘోషించుట To make an uproar. వదనగహ్వారములు విచ్చి ఘోటించినేలతో గొట్టి. HD. 1. 1870.

కోటిరము * A crown. a crest, a diadem.

గోటు n. s. Trim, Foppery, Trinkets, A sort of broad glass or gold bracelets. Finery, Trimming, fringe, ribbon, edging, hem. వెలమగోటు the airs assumed by a Velama squire. రవికల మీద వేసే పన్ని, ఓయ్యారమున్ను. D.

గోటుకత్తె A dressy woman. గోటుగావుండె Fine, dressy, flaunting.

గోటుగాడు, plu. గోటుగాండ్రు A buck or beau.

గోటుపోక An inferior kind of areca nut.

గోపేరు, అనగానాగేటిచాలు The plough share. Sar. Pad. 2. 42. కోపేరుకొట్టినరీతిగావుండే ముక్కు a long sharp nose.

ఘోట్టారా, or, ఘోట్టారా *Khutan*, A name of Tartary. Rukmang. 1. 19. Hence, a horse of that country. R. 1. 86. A. 4. 36.

కోట్రము or కోటరము Daughter-in-law-ship. The being a daughter-in-law.

కోడ A certain tree. H. 4. 9. విషవకోడనార
 "Bowstring-hemp" Roxb. 2. 161. Sansevie
 ra Zeilanica.

కోడ (Tamil) Summer, hot weather.

కోడ A wall. Regarding partition walls the
 Hindu rule is, that the north wall of my house
 belongs to me: and the south wall to my next
 neighbour. అడ్డకోడ the cross wall or limit.
 అడ్డకోడపిల్లి the cat perched on the cross wall:
 phrase for what strictly belongs to neither.

కోడండ్రికము The state of being a daughter-in-
 law.

కోడండ్రి (plural of కోడలు,) Daughters-in law.

కోడకొంగ, See గూడకొంగ.

కోడకోర్పు A booby, lout, clod. HD. 2. 1497.

కోడనియేళ్ళుట, To weep aloud. Kuchelo. 3. 114.

కోడబడి, కోడపిళ్ళు A sort of twisted biscuits. H.
 1. 118.

కోడము A noose. అనగాడిరి. G. IV. 122. 260.
 VIII. 175.

కోడరికము The relationship of a daughter-in law.

కోడలు, Gen. కోడలి plu. కోడండ్రి. A daughter-
 in-law. UR. 4. 272. Jaimini. 3. 92. B. X.
 § 8. 33.

కోడాడుట To be amazed or confounded. మొగము
 వెల వెలబుళ్ళువు కోడలిం గూడిగోడాడుచు, అన
 గాలఘోరించుట. G. 5. 223. కూడెరుంగకడ.
 గాంటివిబాలు, గోడాడకిచ్చుట గూచుకొండమను
 చు. Dab. 217.

కోడారచెట్టు A kind of tree. H. 4. 9.

కోడి n. s. A fowl, a bird. కోళ్లు poultry, fowls.
 కోమకోడి a foreign fowl, i. e. a turkey, or Guinea
 hen. పిల్లకోడి a brood hen. కత్తెరకోడి the
 painted partridge. Perdix Picta. యెర్రకోడి the
 spur-fowl. Francolinus Spadiceus. చియికోడి
 the painted Spur-fowl? (Jerdon's Catalogue
 No. 272, 274, and 274 bis.)

గోడి Way, manner, regularity. Custom, like-
 liness, prospect. ముక్కుగోడి a nostril.

కోడికూర Clock-crowing.

గోడిగ or గోడిగె, or, గోడిగెగుర్రము A mare. ఆ
 డగుర్రము. A. 4. 36.

గోడిగ Steepness—2రకటము.

కోడిగ n. s. A score. (twenty cloths, gems &c.)

కోడిగము or కోడిగము n. s. Ridicule. Telling
 tales, jesting. Vanity, an empty shew, a fleet-
 ing scene. ఎదుకొమ్ము. D.

గోడిగచుట. v. a. To gibe at, deride.

కోడిజుట్టు n. s. A cock's comb. Also the flower
 called Turk's cap.

కోడితనము n. s. Merriment, ridicule. కోడిగము?
 కోడిపందెము Cockfighting.

కోడికట్టి A game called "hen and chickens."

కోడిపిల్ల A chicken.

గోడికెట్టు A stunning blow on the head.

గోడిరెళ్ళు A sty or swelling in the eye.

కోడియ See.—D.

కోడివాటము A steep pent roof.

కోడినెచెట్టు A certain tree. చాలకోడినె, అనగా
 కుటబము Echites Antidysenterica. ఇంద్రశృ
 తుము. SC.

కోడు Affixed to verbs is a negative form of కొ
 నుట as తెప్పించుకోడు he will not bring.

కోడు, కోటి, కోళ్లు n. s. A rivulet, the branch of
 a river: an artificial canal. A bed of bul-
 rushes: a marsh. A leg of a bed, table, or chair.
 Ila. 2. 164. వరిపైరుకోడుతారింది the crop is
 over ripe.

గోడు Grief. గోడుగోడుఅని Crying Alas! Alas!
 గోడున్నగోడు A pack of troubles. ఆకనేరకము
 డైలగోడుపోసుకొనేను She who cannot dance
 cries out on the fiddler.

గోడుకూత Whimpering, blubbering.

కోడుటv. a. To brandish. (the tongue as a snake.)
 To whisk (rice so as to separate the whole
 from the broken grains.) To perk himself.

గోడుబొట్టిక A certain plant.

కోడె n. s. A young bull. Plumpness, prime. జో
 డకోడియలు A fitting pair of bullocks. ఎడ్డుప
 ట్టినమాక. D.

కోడె adj. Young. కోడెజక్కునగిచ్చిగుబ్బలు breasts
 like young doves. కోడెతాచు a young snake,
 one in its prime.

కోడెకాడు A young man.

కోడెమాడ A young bull calf.

కోడెట Gambols, as those of a refractory bullock.

కోడెలు A plump bullock.

కోడకము Daughter-in-law-ship.

ఘోరా * n. s. The nose, the nostrils of a horse.

దీఘఘోరా long snouted.

కోరా * A bison or wild ox.

కోరాము * An angle: a bow with which a lute or fiddle is played. A drumstick. A. 5. 49.

కోరాము or కోశాము n. s. Vide కోచి A clout.

చిలుకకోశాము what is called "a T bandage."

కోరాం n. s. A buffoon. A pilgarlick or soft fool, in a farce. A wizard.

కోరాంశతనము Mimicry. Buffoonery, foolery, bear's play; romping, mummery.

కోరాంశాసీరి A buffoon, drest like a pilgrim.

కోరాం, కోశాం See above.

కోసె n. s. A sack, sackcloth. కోసెడు A sackfull.

ఘోశె * n. s. A wild hog.

కోశ్చి The acc: of కోశి a bird.

కోత n. s. Cutting, reaping, separation, division, parting. A cut. Lopping, maiming. కోతలకు త్రము a led horse. [elephants

కోత A declivity, a fall (శుల్లము) or pit-fall for కోతము n. s. A sack, a bag.

కోతము n. s. Pasture, grazing land.

కోతకాలము Harvest time.

కోతదోని n. s. A native boat with two keels; called a shoe dony. See ముప్పకోని.

కోతపాలు Weaning milk: That is, not sucked, but drawn, into a cup.

కోతాము A sack, a purse.

కోతాశి A certain tree.

కోతి n. s. A monkey. తానుచెడ్డకోతికనమొకచెటి వింది 'one sickly sheep infects the flock.' కోతి శ్రుండు బ్రంహ్మరాక్షసైనది To make mountains of molehills. నిముఖము కోతిగుడ్లలాగు తన్నుది as red as fire.

కోతి A woman.

కోతికామ్యుంబి, కోతికమ్యుకత్ర A certain game.

కోతికన్నె n. s. Monkey colour, i. e. brown.

కోతులు n. s. plural of కోయ్యి holes.

కోత్ర * n. s. The earth.

కోత్రము * n. s. A mountain, a family tribe or lineage. No Hindu can marry a wife of his own gotram or stock: she must be of another race, not within the prohibited degrees. అన్య

కోత్రుడు an alien: one of another race.

కోత్రభిక్షు * n. s. (Lit: the 'destroyer of mountains') Indra the regent of the sky.

కోత్రశాల A town hall, a council chamber.

కోద n. s. Any horned cattle, a beast. గొడ్డుకోద kine, a bull.

కోదము n. s. The brain.

కోదంశము n. s. A bow.

కోదంశమూతీయముట or కోదంశము శుట్టుట To hoist, horse, or tie up to be flogged.

కోదంశరాములు A certain kind of grain. H. 4. 155.

కోదమ A sort of rice. తెల్లకోదమ. Rox. 2. 204.

కోదరి The river Godavery.

కోదరికచ్చు n. s. A bull frog.

కోదాడు A certain plant. A. 4. 193.

కోదారి n. s. The sediment of melted butter.

కోదారిశిశ్లు The vermin called pediculi pubis.

కోదాశరి * n. s. The name of the river Godavery in the north of the peninsula of India.

కోడు, కోడులు or కోడువాండ్లు A Cond, or Khond: the name of a tribe near Ganjam. See Madras Journal. April 1838, page 381. Vol. VII.

కోదురుకచ్చు A toad: a bull frog.

కోదురుకప్ప A large cowry shell.

కోద్రవములు The grain called ఆరికెలు, or ఆళ్లు Paspalum frumentaceum.

కోన * n. s. An iguana.

కోఢాంకులి A finger stall, made of leather, to protect the finger in drawing a bow. DRB. 180.

కోఫ * n. s. The forehead.

కోఫక * n. s. The gangetic alligator.

కోఫకాశ్రము The iguana-weapon. One of the mythological weapons.

కోధములు * or కోధూములు * n. s. plu: Wheat.

కోధూలి The dust caused by cattle. కోధూలివేళ Evening.

కోన A dell or glade, a recess, narrow place. A hermitage. A lodge of a few huts in a forest.

కోనవాండ్లు The name of a certain caste.

కోనశిము n. s. A very large kind of snake, the Boa. కొండచిలువ.

కోను The negative form of the middle verb, కోనుట, thus నైకోను I will not take. కోను is also an infinitive affirmative form of కోనుట.

similar to కోవలకినది, or కోవలకినదానికి. Thus
శుటాలకు రెండు కాకితాలు వేసుకోనుచుంపు Send
two sheets of paper to put over the pictures.

గోను n. s. గోసుకెట్టు.

గోనె n. s. A sack.

కోనేము The mackarel fish, scomber niger.

కోనేరు A stone-faced tank with steps.

కోపము * Anger, displeasure, wrath.

కోపభూమి * Pasturage land.

కోపించుట * To be angry. To be displeased.

కోపస్థానము * The boudoir or sulking closet.

గోపదము * The print of a cow's foot.

గోపనము * Recondite : hard to find. A secret :
concealing, hiding.

కోపన * adj. Irascible, passionate.

కోపన * n. s. A fury, a scold.

కోపనుడు * A passionate fiery man.

కోపబడుట To be angry.

కోపము తెచ్చుకొనుట To put himself into a pas-
sion : To feign anger.

కోపమునుచేయుట To be angry.

కోపా The English word *cup* : denoting a certain
measure of milk or butter.

గోపానసి * n. s. అనగాచూరుకన్ని. D.

గోపాళము * A phrase for కవళము or కబళము a
morsel. గోపాళమెత్తుట to beg food as alms.

గోపాళభిక్ష * A word like Ave Maria : used by
dasari beggars.

గోపాలుడు * A cowherd, a name of Krishna.

కోపి * n. s. A passionate person.

గోపి * See కావీరాయి Armenian bole used in
making fine plaister for masons.

గోపి * A nymph, a dryad, une bergere. గోల్లది. D

కోపించుట To be angry.

గోపించుట To hide, lay up.

గోపిక * A nymph. See గోపి.

గోపిచందనము n. s. Yellow ochre. గోపిసుద్ధ yel-
low ochre.

గోపిభగము * n. s. Dawn, break of day : a trough
near a well.

కోపు n. s. A side or quarter. A bit or stick, as బ
లకపుకోపు a long slate pencil : or of liquorice.
Variation in music. A sort, a kind or variety.
A windfall, something out of the direct line.

వింటికోపు one tip or end of a bow. A mercantile
house or firm. యాపానకు నేలకోపుయిచ్చినది
this rain has softened the earth. [kind.

కోపు adj. Sidelong, askance. Odd, of a sort or
గోపుచ్చము * The cow-tailed monkey.

గోపుడు * A cowkeeper, a herdsman, a super-
intendent of a district. గోపశుంకము a number
of herdsmen.

గోపురము * n. s. An arch, a dome, a pinnacle.
A portal door, a city gate. A high pyramidal
tower over the gates of a temple. A name of
the bramonical Elysium. స్వర్గము, R.1. 151. గో
పురము In Telugu for మూపురము is also the
hump on a bullock. వాచుపూరి కెనన్నుగోపురము
మీదమెత్తికెట్టినాడు he flattered me grossly.

గోప్యము * adj. Cherished, preserved. Secret.

గోప్యానుశంధి a secret interview, assignation.

గోప్యముగా * adv. Secretly. [cattle.

గోభూమి Waste, Common (భూమి) land for (గో)

గోమ, శుట్టగోమ The earth or place round about
a white ant hill ?

కోమటి n. s. A shopkeeper. adj. Belonging to the
shopkeeper-caste. కోమటిమనిషి A man or wo-
man of this caste. కోమటిబిన్నవాడు a shop boy.

కోమటిసరుకులు Wares. Bhascara is the patron
saint of this tribe. See the కన్యకాపురాణము.

కోమటోడు, అనగాకోమటివాడు. Vema 1324.

గోమతి * The river Gumty.

గోమయము * Cow dung.

కోమరముండుట, or గోవర.—To lurk, lie hid కో
మరము శుంభించుట To set an ambush : send
them to follow the traces. Also spelt కోవరము.

కోమలము * Delicate, soft, bland, blooming,
youthful.

కోమలాంబ * కోమలి * A blooming girl.

కోమలికము n. s. Bloom. మేళకోమలికయి. K.P.
4. 50.

గోమసూచకము * n. s. The cowpox.

గోమాంశము Beef; ordered in some medical
books to be eaten.

గోమాయు n. s. A jackall.

గోమారి n. s. The bots, a disease of cattle caused
by ticks : many animals perish by it.

గోమిడి A four clawed species of the పూరేడుకొట్టి.

గోము n. s. Bloom, freshness of hue. గారము, D.
 గోముఖము * n. s. A sort of trumpet. Also
 smearing with cowdung. The front or spout
 of the lingam. The spout for water in the
 wall of a pagoda, like a drain.
 గోమూత్రము * n. s. Cows urine, used in some
 religious rites and in many medicines.
 గోమూత్రకబంధము Verses written *en pisse-
 vache*. Verses arranged in the shape imagined
 to belong to cows urine. See an instance in
 Magha. XIX. 46.
 గోమేధము The sacrifice of a cow.
 గోమేధికము * A certain reddish stone: the agate,
 of the colour of the nails.
 కోయ, కోయవారు, A certain tribe of mounta-
 neers north of the Telugu country.
 కోయంకూర A certain herb. See గోంకూర and
 కాయికూర.
 కోయసి Screaming, shouting, uttering the sound
 Co! Co! కో అసి అసిచిరి they screamed *aloud*.
 గోయశంకు The guava fruit. బామశంకు.
 కోయి adj. Savage, mountaineer.
 కోయి n. s. See కోరికి The gullet.
 కోయికూర A certain herb grown in crops.
 కోయిల The black Cuckoo, కోకిల.
 కోయిలకూర The herb called *amaranthus tristis*.
 Roxb. 3. 604.
 కోయిలు v. a. To cut. To take (at cards) To
 pluck, gather. To reap. To slaughter (an ani-
 mal for food) కోసుకుపోవుట to be worn away.
 కోయెవాండ్లు Savages. See కోయి.
 గోర * A shopkeeper. S. 1. 98.
 గోర n. s. A tusk, snag, tooth, A cup, tray, or
 dish, a paun-dish, or tray.
 గోర adj. Sharp, pointed. గోరకొమ్మ, a sharp
 horn. గోరచిహ్నాలు pointed whiskers. గోరవం
 డి a tusky boar. Unbleached, brown (See కో
 రా). Base impure (metal). గోరకవల్లు hollow
 cheeks. గోరశుకోలు sharp tusks.
 గోరకము * adj. Frightful, horrible, tremendous.
 గోరంకి The bird called the common Maina or
 Starling. Pastor tristis, or Gracula Tristis.
 The species పాతీలిగోరంకి and అక్షిగోరింక
 are described in Jerdon's Catalogue No. 16.
 165.

కోరంకి The sea-port *Coringa*: north of Ma-
 sulipatam. Small cardamoms, W. ఉరికిచెట్టు.
 గోరకట చెట్టు n. s. The nail-dye-plant. The plant
 called *Lawsonia Spinosa*, called *aivenai*, or
 (in Hindi) mehndee From గోర a nail and
 అంబుట to be dyed: so called because used
 in dyeing the nails red.
 కోరకము n. s. A bud.
 కోరకపాళి * A line or chain of blossoms.
 గోరకచెక్క n. s. A drag, with which rivers are
 cleared.
 గోరజము అనగాపడము, కస్తూరి. Swa. 4. 13.
 కోరడ, కోరళ్లు A bank or ridge, or hedge.
 గోరడము n. s. Ridicule, mockery, derision.
 కోరడి, కోరళ్లు n. s. A bank or ridge. The ferrule
 on the butt of a chisel hilt. A statement record-
 ed of a man's descent, character, and circum-
 stances.
 గోరడిగట్టు n. s. A bank, or ridge, an earth-fence.
 ఘోరదశకానము * Horrid to view: cruel eyed.
 A tiger.
 గోరదూపములు * The grain called ఆరికెలు.
 గోరపిట, or గోరింక The bird called (in Hindi)
 a maina: it resembles a red breast.
 గోరము * అనగా అఘోరము Horrid, terrible.
 Sharpness, point.
 గోరముశువు The coral flower; or Indian ge-
 ranium: which is a deadly poison.
 గోరవాటమైన adj. Steep. See గోర.
 గోరపుంటలు Loaf-sugar. See ఉంటలు,
 గోరశుము * Milk.
 గోరకుకుడు * A herdsman. A Goorkha; the
 name of a certain tribe.
 ఘోరాటవి * An awful forest. BD. 5. 524.
 గోరాడుట v. n. To grovel, to rout up the earth
 with the horns, or tusks. To purr as a cat?
 గోరి, గోరింక, The bird called *Gracula Indica*, a
 sort of redbreast, or maina.
 గోరించుట v. n. To shove, struggle, thrust చెండు
 రాత్తుట. F. 3. 140. 4. 81. 11a. 2. 167. 4. 143.
 గోరింట The plant with which the nails are dyed
 red. [A. 6. 12.
 గోరింత, గోరిండకంకు The bramble. Roxb. 2. 258.
 గోరింతవచ్చు The hooping cough?

కోరిక n. s. The bramble. One kind has a fine pink globular flower. A. 6. 12.

కోరిక n. s. A shove or push; a stroke at a ball; a struggle. Ila. 4. 147. T. 3. 140. 4. 81.

కోరిక, కోరిక n. s. Wish, desire, love, hope.

కోరికవలన To hope, trust, imagine.

కోరిక, or—కె adj. Asked, desired, desirable.

కోరు n. s. A share. (see కోరిక a half share.) The king's or government portion.

కోరు adj. Steep. కోరుకొండ a steep hill. కోరిల్లు a pent roofed house.

కోరు The 3rd. pers. plu. of the middle voice negatave; as కెకోరు they will not accept.

కోరు, (Gen. కోరి or కోరి. Loc. కోరు or కోరు. plu. కోరు) n. s. A nail, (unguis) a claw. In A. 5. 30. కోరు is thus rendered అరిటికొండ లోనుండే గడ్డకోరు అనివాడుకోరు డేకులు లవంటివి "Hawks claws." i. e. the inside of a plantain blossom.

కోరుకల, కోరుకలు, కోరుకాలి, or కోరుకోలు n. s. An instrument for cutting the nails.

కోరుకుక్కకొండ n. s. The bean called Dolichos fabaeformis. Rox. 3. 316.

కోరుకుట్టు n. s. A whitlow. కోరుకుట్టుపై రోకటి పోటు. i. e. Trouble upon trouble; this is merely making bad worse.

కోరుట v. a. To ask, propose, desire, pray, demand, beg, cite, call (a witness.) To hope, trust, prefer, like. To choose, select. కోరి (adverbial y.) Joyfully, happily, eagerly. [97.

కోరుకడము A cloak? a blanket? Chenn. 3. 43.

కోరుపులి An error for కోలుపులి? a royal tiger.

కోరురాజనాలు A kind of rice. H. 4. 156.

కోరుచి, or కోరుపులి n. s. A gouge, or round-bladed chisel.

కోరువంక See కోరిక.

కోరువెచ్చ n. s. and adj. Lukewarm, partly warm. From కోరు a share, a part; and వెచ్చ hot.

కోరి is the true spelling of కోరి i. e. కోరిక.

కోరిక n. s. Gentle heat. [nails.

కోరికకుట v. a. To finger, or tickle with the

కోరికచనము * కోరికజనము * Ox-gall; or more correctly, a bright yellow pigment; said to be vomited in lumps by a cow; or, as some assert, found in its head. It is employed me-

dicinally, and as a yellow paint. Ainslie. 2. 164. R. 2. 4. Bilhan. 3. 25. W.

కోరికము A blanket. P. 1. 593. కార్తములు. OG. probably meaning యునులు a horse cloth.

కోరికలొడుట v. a. అనగా అక్షున గాను లాడుట. దంతివధురథ్య వ్రాతముల్ జేతుల కోరికలొడుచు వచ్చుచున్న గరి. R. 6. 210.

కోరిక or కోరువ Order. series. [warm.

కోరిక n. s. Gentle warmth. adj. Tepid, lukewarm.

కోరిక adj. Long. కోరికముఖము a long face.

కోరిక n. s. A staff. An arrow. అంకకోరికలు arrows. తప్పుకోరిక, పంటికోరిక, మునికోరిక a hoe or digging staff. చెరుకుకోరిక a sugar-cane. కోరికలే నికొట్టు, తాడులేనికొట్టు you feel the blow of an invisible rod: you are bound in viewless ties. I have heard these words used in praise of the East India Company's unseen potency. In M. 6. 1. 342. సీ|| శల్యు నారావచుంకమున సెప్పించి, యొకకోరిక వచ్చును సెంచి.

కోరిక Affix. See కోరిక, అడ్డకోరిక crosswise. The final A is adverbial.

కోరిక n. s. (A Bengali word.) Moan, complaint, howl, wailing: the sound of weeping; a croon, or coronach. ఆరికోరికలు బాలకోరికలు a general howl. కాకికోరిక a dismal lament: such as crows utter over a wounded crow. కోరిక పట్టుట to complain. కోరికయెత్తుకొ to raise the voice, wail, cry, howl, squeal.

కోరిక n. s. Simplicity, inexperience. A silly simpleton, ignorant and innocent. A maiden, a girl.

కోరికము n. s. A hog. కోరికముంకము Pork. Kallah. 3. 127.

కోరికము * n. s. A globe, a hollow, an opening, a round cavity. అంకకోరికము the hollow or inside of an eggshell. ననునకోరికము. R. 5. 126. The eyeball. బ్రహ్మాండకోరికము the area of the universe, as being the inside of a sphere. బంగారుకోరికము a gold ring. I. XIII. 38. కర్రకోరికము the orifice of the ear.

కోరికంకిట్ట A sort of bird.

కోరికొండ Golconda, near Hyderabad.

కోరికకోరులు Name of a boyish game. Vish. 7. 211.

కోలగొర్రె A noose, tether, hamper. A. 6. 31.
 గోలగొండ్రి The plant called *Tradescantia axillaris*. Rox. 2. 118 Ains. 2. 250. 402.
 కోలటి adj. Oblong. కోలటిదిల్ల an oblong thing, as a fish, at cards.
 గోలతనము Simplicity, silliness.
 కోలకూర An oblong cup, a sauce boat.
 కోలదేశము "The Kalinga country, from Cuttack to Madras." W. But it merely means The "long country."
 కోలస Length : an oblong shape దీర్ఘ స్వము. D.
 కోలపాలచెట్టు A sort of tree.
 కోలపొన్న The plant called *Hæmonites cordifolia*. శృశ్చిశర్క. D.
 కోలమాచి A 'whipping post,' or rascal. కోలమాచి తనము Rascality.
 కోలము A dance, dancing. A. 4. 135. A pan, an earthen basin. H. 2. 12. "A float: a fig: a pig". తెచ్చి, రేగుతుండన్ను, శుంది. D.
 కోలముక్తి చెక్క The plant called కుటజము *Echites anti-dysen-terica*.
 కోలముఖి * The "pig-faced lady;" a certain demon goddess.
 కోలవళి A species of వళి. There are two kinds, the white and the red. [key.
 గోలాంగూలము * See గోళుళ్ళము A kind of mon-
 గోలాకు Trouble, confusion. M. 4. 3. 125.
 గోలాకు A long leaf. గోలాకు పొన్న A certain tree. H. 4. 11.
 గోలాటము A morris-dance, in a ring: usually with (కోలలు) sticks; which are struck together in harmony. Singlestick is also thus named.
 గోలాళి Whim, a foolish thought, a fancy. BD. 4. 1251. 7. 1156.
 గోలాహలము * Uproar, hubbub, buzz. Bloom, blaze of beauty. బహుజనభక్తి. D.
 గోలాహలుడు * A name of Siva: also of a certain hill. Also of a certain saint. An uproarious or noisy person; a roarer: the trumpeter or preacher of the day. BD. VI. 6. 204.
 గోలె or గోలె Since. నాటకగోలె Ever since that time.
 గోలించుట, ఆనగా, శిలుతుట. To fry.
 గోళికూర Spinach. H. 4. 166.
 కోలు adj. Big, great, huge. కోలోళులి. a royal tiger. కోలుమసరింప in a great fury. See మసరి.

గుట. M. 4. 2. 317. కోలుతుడిగలు lofty ban-
 ners. కోలు ఆనగాకొప్పిన్ని, త్రాగుటను. OG.
 కోలు (an affix, like *able*) used in compound words: thus, I. అడ్డగోలు across, cross-wise. కొండకోలు like a hill: as big as a hill. బలిమి కోలు violent. కుప్పకోలు in heaps, bountifully. HK. 3. 61. II. An affix likeness. as నాచి కోలు usurpation. పొగడట to praise. పొగడికోలు applause. కలుపుకోలుతనము admissibility. III. It is also used with *infinitives in A*, thus చొరకకోలు procurable. యిష్టకోలు disposeable. శుదిరుకలుయ్యుకోలుచేసె he settled to give tence. The plural is కోళ్లు as శుచ్చికోళ్లు acceptings. కలుపుకోళ్లు minglings. IV. It is used as కొన్ను Thus తెచ్చుకోలుమరుపులు pretended forgetfulness. తెచ్చుకోలు నగుపులు feigned laughter. [OG.
 కోలు n. s. An oriñce. గొంతుకోలు the gullet. కోలు కాడు A bailiff, ముద్రమానిసి. OG. a seal-bearer. A revenue-officer.
 కోలుకొనుట v. n. To recover, be cured, be remedied. To come to good, become ripe రక్కొనుట, OG. ఆమిదెముతానెనేలదాక కోలుకోను If I take oil I do not recover from it for a month.
 కోలుకుడట To be lost, ruined. Vasu. 2. 51. M. 1. 2. 118. R. 5. 267. కోల్పడ్డ foiled, worsted. BD. 5. 765. కోలుకుడ్డ అనగాపోకొట్టుకొన్ను. కోలుపుచ్చుట. v. a. To lose, ruin, chase away, forfeit. బిడ్డలుకోలుపుచ్చుకొన్నవాడు. One bereft of his children. కోలుపుచ్చుకొన్న Ceded, lost. పోకొట్టిన. M. 4. 2. 269.
 కోలుపులి A royal tiger.
 కోలుపోవుట v. a. To lose. ఇక్కడనినునిటుగోలు పోయి. BRY. 2. 777. Vish. 7. 405. కోలుపోయె ఆనగా బేలుపోయె. OG.
 కోలుమసరింకుట To rave, rage, be furious. చెలరేగుట. M. 7. 5. 314; 9. 2. 288; 9. 1. 288. విజృంభించుట. D.
 కోలె, కోలెలు Stubble, stumps of corn.
 కోలె Since. నాటకగోలె ever since that day. It governs both the loc. నాట and the Inf. నాటి (thua) పిన్ననాటిగోలె Since childhood. అప్పటి గోలె ever since. Through, by reason of. అరనిగోలు by reason of him. T. 5. 22.

కోణ, అనగా ఆశ్చర్యకరమేనాడు. ABA. 3. 12.
 కోణము (for కోణము) A hollow. Centric space :
 the inside : a basin. A kettle or boiler. బాణ,
 నిష్కపోశేదిమంటిది. D.
 కోణము, The "great bone" that is, the spine
 or back bone.
 కోణలు Stumps of corn : stubble. మొక్కలు.
 కోణము, అనగా గాడిదే. D.
 కోణము. See కోణుతనము.
 కోణులచేయుట v. a. To encourage : to place in
 battle array. ఎచ్చరికచేయుట. M. Salya 1. 248.
 and 1. 43. and 1. 94. M. 3. 7. 96. రణోద్యో
 గముచేయుట. D.
 కోణులి A royal tiger.
 కోణ్ణి the plural of కోడి a fowl : and of కోడు a
 canal, the leg of a bed. మెత్తుకోణ్ణి lamenta-
 tions. వలపురికోణ్ణి. H. 5. 112. ఒకతరహాతాడు.
 and see పావకోణ్ణి.
 ఘోషణ (కూయుట to roar) aloud.
 కోవ A string, as of pearls : a bunch of coral.
 దండ. OG. One step, grade, or remove, in a
 genealogical table. The actual cautery or
 burning with a hot iron. కోవతీగిన blistered.
 తాటాకుకోవతీగినది the palm leaf is blistered.
 గోవ The town called Goa, on the western coast.
 గోజివావిజి Castor, imported from thence. గో
 వతాడు or, గోవమొలతాడు a flexible belt.
 woven of gold or silver.
 కోవరముండుట To lie in ambush. శత్రువులనుకొ
 డ్డేటంనుకు దారిచక్కనదాగివుండుట. Manu. 3.
 70. 80.
 గోకనీడ The bird called the large babbler. Jer-
 don's Catal. No.90. Thimalia Malcolmi.
 గోవాడు, గోవాసు (K.) అనగావిటుడు. Manu. 4.
 121. plural గోవాసులు. OG. గోవాసుఅనగాకుడు
 చువాడు. D.
 కోవి or గ్రోవి A tube, orifice, opening. G. X.
 124. A flute. ముక్కుకోవి a nostril. గొంతుకోవి
 the gullet. శ్రుతికోవులు the openings or mouths
 of a white ant hill. కోవిశ్రుండు a sinus or open-
 ing in a boil : a corn on the foot. కశురంశ్రుతి
 వులు pastiles of camphor. తేనెకోవి a honey
 comb. కోవులు sough tiles used in roofs : which

are truncated and bisected cones. గొండుకుల
 గ్రోవి a mere pack of lies.
 గోవి చెట్టు or గ్రోవి A certain flowering shrub,
 also called గ్రాసుగచెట్టు. D. or రేలచెట్టు Ga-
 ledupa Arborea. A. 5. 146. BD. 3. 2068. T.
 3. 29. Manu. 2. 25.
 గోవిందుడు * A name of the god Krishna. గోవిం
 దగోవిందా Hurrah! huzza!
 గోవిదత * n. s. skill. ఖడ్గకోవిదతయు skill in the
 use of the sword. T. 2. 40.
 గోవిదుడు * Skilful, wise, knowing.
 గోవిల, or, దూలగోవిల The plant called Aristo-
 lochia Indica. Heyne p. 132. Rox. 3. 489.
 గోవు The sign of the second person singular
 masculine, or third person plural neuter, of
 the middle voice. Thus గైకోవు, చేసుకోవు.
 గోవు * A cow.
 కోవె, or, శ్రుతికోవె See కోవి.
 కోవెల or కోకిల The Cuckoo.
 కోశము * A repository, receptacle, place : the
 inside. Sheath, scabbard. (Metaph.) A copy
 (exemplar, ప్రతి) of a book. The Kosham, or
 Amara Kosham : the ancient Dictionary of
 Sanscrit synonymes arranged in verse. హృద
 యకోశమునందు within his heart : at the bot-
 tom of his heart. అండకోశము the scrotum.
 కోశాతకి, * అనగానేనివీర.
 గోశ్రేణివృక్షము * తంకేడు. D. తలపోటకే. SC.
 ఘోష * n. s. Cry, roar, exclamation, proclama-
 tion, news. వేదఘోషతో కూడా సాగిపోయిరి
 they set forth in procession preceded by Bra-
 mins who chanted verses from the Vedas.
 ఘోషాక్షరము an aspirated consonant. ఘోషా
 ము a hamlet, where herdsmen dwell. గొల్లపల్లె.
 ఘోషకన్య * a milkmaid.
 ఘోషణ * Clamour, uproar. చాటించడము. D.
 ఘోషించుట * To clamour, exclaim, cry. ధ్వనిచే
 శ్రుట, చాటించుట. D.
 కోష్ఠము * A plant named Costus Arabicus.
 గోష్ఠము * n. s. A cow-pen, a fold for cattle.
 కోష్ఠము See కోష్ఠము.
 గోష్ఠి * n. s. An assembly, or meeting for con-
 versation. A discourse, talk ; intelligence ; a
 word, notice. అతనిగోష్ఠి news regarding him.

కోష్ఠము * adj. Lukewarm, tepid; somewhat hot.

గోష్పదము * n. s. Grazing land; a spot frequented by cows. గోష్పదమైన లేదు not even an inch. [pearl.

కోశ for కోశ. కోశముత్రము A pear-shaped కోశము * (Affix) For; on account of;—in behalf of; ఆకోశము or ఆకోశమున on that account.

గోశిం The name of the cobblers or tanner's caste. మాదిగమనిపి. OG. గోశింబాండ్లు, ఆన గామాది గోవాండ్లలాభేదము. D.

కోశరము Affix, For, on account of, in behalf of. ఆకోశరమున on that account.

కోశరలు * A sort of rice.' Rox. 2. 205.

కోశలదేశము * The district about Benares.

గోసాయి, గోస్వామి, గోసావి Gosains : secular monks, who are followers of Chaitanya. They never marry, and their profession is traffick, the profits of which go to their ' Mahunt' or Teacher, and they live in " matths" వరములు or monasteries.

గోసు Pride, pretence, vaunting. M. 4. 2. 102.

కోసు adj. Slanting, aslant, oblong.

కోసు n. s. An Indian league : being an hour's distance : The length differs in different places but is about two miles. See on క్రోశము. The ఆమడ of four coss is either 8 or 10 miles.

కోసు n. s. A cabbage. ఆకుకోసు lettuce. మట్ట కోసు cauliflower.

కోసుగా or కోసుగా Aslant.

గోశనము * n. s. A cow's teat. గోశని * The purple grape.

గోహత్య * n. s. Slaughter of a cow.

కొలి. G. కొలి. A. కొలి. plu. కొలిళ్లు or కొలిండ్లు n. s. An embrace (from కొను the waist) కొలిచేప్పుట to take in his arms, to embrace. UR. 4. 259. Dasav. 9. 275. Manu. 6. 74. T. 4. 146.

కొలింతుట To embrace. Vasu. 4. 11. H. 5. 206. BD. 5. 977.

కొచు Stench. See కొసు.

కొబ A partridge. "Francolinus Ponticerianus."

కొటిల్యము * n. s. Crookedness, curliness as of crisped locks.

గౌడ or గౌళ or ఉంచగౌళము The Bengali or Odhra language. The generic name for the languages of India north of the Krishna (See ద్రావిడ) viz. Hindi, Bengali, Orissa and Panjabi which are called the ఉంచగౌళము.

గౌడదేశము * Gaur. Bengal proper. The Gange-tic countries. గౌడవృనివీతలనాధుడు He was lord of the land of Bengal.

గౌడు plu. గౌండ్లు or గవండ్లు The caste of liquor sellers : a chief farmer.

గౌణము * The qualified sense of a word. Technicality. ఆవ్యవహారము గౌణము గాజరిగినది, (అనగాజబ్బుగా, అముఖ్యముగా.) The work goes on but so so : after a fashion.

గౌణార్థము * Personification. From గుణము quality అముఖ్యార్థము The secondary or improper meaning of a word. [der.

గౌతము * గౌతము * Pasture, grazing land, fod-

గౌతమి * A name of the river Godavery. వృద్ధ గౌతమి the "main stream" or northern mouth of this river.

కౌతుకము * n. s. Wonder, marvel. Inclination. Glee, strong desire, impetuosity. Trick, guile. A specific, or magic medicine. Quack medicines. The marriage thread or cord. See కుతుకము, దీక్షాదులయందుచేతకట్టెకంకణము, వేడుకయున్ను. D.

కౌతుహఃము * Eagerness, vehemence.

గౌడ or గవద Glands, గౌడకట్టు, చెవులుముయ్యగట్టిన. A. 6. 104.

గౌని The infl. of గవిడి a gate.

కొను n. s. The waist or middle.

గౌను See గవనులు.

కొప్పినము * n. s. a codpiece. See గోచి.

కౌమారము * n. s. Youth, bloom.

కా ఖా గా ఘా

కాంక్షిన్య, కాంక్షిల్యగోత్రము The name of an ancient family or clan, to which many pretend to trace their origin.

గౌండ్లు See గౌడు and గవల్ల the caste of vintners, or liquor-sellers.

గౌళ. See గవల్ల or గవల.

కొలిచేప్పి See కొలి.

కొలి See కొలి.

కాముది* n. s. Moonlight. Illustration : as అంధ్ర కాముది Illustrations of Telugu : the name of a grammatical work. శంవాదకాముది the Mirror of Reports—the name of a newspaper.

కార * See కార్య harsh-sounding.

కార * A shopkeeper? The name of a tribe of merchants.

కారము * n. s. A fair complexion. A pale straw colour. కారకాలేలు అనగా పొద్దుబూరుగులు. OG. కలధాతకారకారిమహావిభూరమున Snow white. A. 6. 136.

కారము * adj. Fair complexioned; which in India Hindus is a brownish pale straw colour, called bamboo colour.

కారవము * n. s. Respectability, weight. Heaviness. Grandeur; nobleness bulkiness, prolixity of a book.

కారవము adj. Respectable, proper.

కారవ * The collective name of the కురు nation.

కారవేంద్రుడు Belonging to the Kurus.

కారవమున జేయుట * To treat respectfully.

కారవలేఖ * Honorific salutation. కణకములకుడం డముకావులకు ప్రాణిన కారవలేఖ Salutation to the attorneys and the same to the farmers. This is the ordinary exordium of a letter from a Velama or laird.

కారి n. s. A damsel. A title of the goddess Parvati. Venus or A beautiful woman. కారిల కుణము a description of female beauty, is the title of a chapter in మయశిల్పము on sculpture.

కారిపెత్తము A palmer's staff.

కారికుంకువములు * A fine species of white rice.

కారిగణ్యము or కారిగనియము A sort of cloth. BD. 3. 107.

కారిశిట్ట The horizontal plate of the Lingam; emblematic of the female organ.

కారిసాహణము * See in సాహణము.

కారు * n. s. Tint, hue, gleam; a luminous streak. Compare కారుర or కారుగు. and కారుడు.

కారు n. s. Steuch, overpowering stink. Fetid smell.

కారు * n. s. A superior sort of elephant. Some say, one with four tusks. వెల్లకారు a white elephant.

కారు A certain musical instrument. H. 3. 38. A. 4. 36. అనగా కాహళి.

కారుకా? A sea-gull.

కారు తెలుగు A hoarse cry, a horrid yell. See కారు. G. 1. 254.

కారుదిమ్మ n. s. A punch a dieused by goldsmiths.

కారుర్ము A certain posture. See T. 3. 120.

కారుళ The name of a certain caste. See తంబళ.

కారుళ * or కారుళ adj. Harsh sounding. కారుళకంఠ a big voice. కారుళకోల a loud clarion.

కారుళము * The Bengali language. A large guana.

కారుళేశ్వరము * The country of Bengal. So named from the ancient capital కారుళ or Gaur.

కారుళబంకారుళము * The Bengali language. See బంకారుళము and తంబళబంకారుళము.

కారుళలిపి * The Bengali character in which Sanscrit is also written.

కారులవాడు See కారుల్యవాడు and తంబళవాడు and కారుళ.

కారులచారము * The Law of nature: an atheistical creed. See కుళకవరము.

కారులి n. s. A lizard. This Lizard is called by naturalists Monitor, from its chirping note. Spirituous liquor.

కారులిక * adj. Conventional, sectarian, belonging to కుళవిద్య or magic and the Great Art.

కారులికా A kind of goddess. G. 2145.

కారుళు A stink.

కారులు The plural of గవి gavi a cavern.

కారులుదిమ్మ n. s. A die or punch, also called కారులెమ్మ.

కారులేయకము * n. s. Parentage, high birth.

కారుశలము * కారుశల్యము * n. s. Skilfulness, dexterity.

కారుశికిము * n. s. An owl. BD. 7. 1705.

కారుశికుడు * A title of Indra: also of Viswamitra. కారులకారుశికుడు an abject wretch.

కారుశేయము * n. s. Silk, a silk cloth.

కారుష్టి నము * n. s. A cow-yard or pen.

కారుశు n. s. Flesh, meat (caro). See కారుశు and సంజుడు. పాలుకారుశుకంఠుకాట్టింది the milk has a disgusting smell, stench, stink, as of fish shells. A. 2. 2. and 4. 18.

కారుశుముచ్చు n. s. A cannibal. కారుశుడు or carnivorous wretch.

కారుశుభము * n. s. A carbuncle. The breastplate: or jewel worn at his neck by the god Vishnu: while the moon is the badge of Siva. Meta-

phorically The gem, or noblest, or masterpiece. The "jewel" or middle ornament in a collar of knighthood. అద్వైతకాస్తుభము the masterpiece of Theism. (name of a book.)

కాశ్యపము n. s. A sword.

ఘ్నుడు Affix. slayer, as శతఘ్నుడు slayer of a hundred. బ్రహ్మఘ్నుడు A bramin slayer as *cide* in homicide, or *phonas* in Argeiphontes.

గృప్తి A mispronunciation for గ్రహితి or గ్రహితి recollection. [torious.

ఖ్యాతమైన * adj. Known, celebrated, famous, no-

ఖ్యాతి * n. s. Reputation, renown, fame, celebrity, notoriety.

ఖ్యాలు A sort of air or tune.

క్రంకున Aloud. See కంకున.

క్రంచర See క్రచ్చర.

క్రంభము * or క్రంభము* A series, a paragraph, section, passage in prose or verse. A book, a volume. Papers, record, proceedings. The text, in opposition to notes or quotations. A line of verse, which in the Anushtup or heroic metre is 32 syllables. Hence మూడువేల క్రంభము means a book of about 3000 lines in length. అదియంతక్రంభము What is the extent of that work. యిక్కడ క్రంభముపోయినట్లు నోచేహము or, యిక్కడ క్రంభములోనున్నవి the manuscript appears to be defective in this passage.

క్రంభకర్త * The author of a book.

క్రంభనము * n. s. Stringing together, series.

క్రంభభాష * Book language. [fellow.

క్రంభసాంకుడు * A great genius, a bully, a fierce

క్రంభము Found in a book, quoted.

క్రంభి * n. s. A knot or joint in a bambu or cane. A joint in the body. Rigidity, determination, hardness. Induration of the flesh, being a cutaneous affection. There are 24 species, including hæmorrhoids (వృణారోగము) It has also a mystic import: See L. XIII. 29.

క్రంభితము * adj. Strung, tied, connected,

క్రంభితగరము * or క్రంభితగరము The flowering plant named Whorl flowered Ruellia, Ruellia strepens.

క్రంజనము * n. s. Weeping: shouting, howling.

క్రంజరి means ఉరక Quietly, untroubledly.

క్రందితము * Wept, cried, called out.

క్రందు u. s. Greatness, excess. Sound, noise, hubbub ఎక్కువ. D. See క్రంకుడట.

క్రంకు adj. Great, extreme, much. క్రంకున=పోయిన Crowded, as a battle.

క్రంకుకొనుట v. n. To exceed; be great. To spread, as clouds: To arise as a noise or hubbub.

క్రంకున Vastly, greatly.

క్రంకుడట v. n. To sound, make a noise.

క్రంభము * See క్రంభము.

క్రంభిడు A sort of Salt. See విదాలకము.

క్రంభ్యము * n. s. Any drug or medicinal herb.

క్రంభ్యము * Pottage, pot herbs, vegetables.

క్రకచము * n. s. A saw.

క్రక్రడలు Much (అవలు) afraid. M. 1. 2. 13.

క్రక్రడల Much (అదిలేటట్టుగా) shaken. R. 5. 303.

క్రక్రన adv. Quickly.

క్రచ్చ See కచ్చ.

క్రచ్చర adv. Suddenly: at once: much. BD. 6. 1890. HK. 5. 2. It is frequently a mere padap.

క్రపతు * n. s. Sacrifice, burnt offering.

క్రతుస్వస్తి * An epithet of Siva.

క్రతుభక్తులు * క్రతుభజులు * Those who live on sacrifices, i. e. the gods.

క్రథనము * n. s. Stringing, uniting. Compilation, collection.

క్రథితము * n. s. Tied, bound.

క్రథనము * See క్రథనము.

క్రన్నన a lv. Rapidly, well, duly. At once, immediately. It is often a mere p.d.ap.

క్రమము * Series, order, line. Mode, way, course, plan, rule. Regularity, arrangement. Resemblance, condition, stipulation. Degree, step. Religious course or ordinance. యాక్రమమున thus. క్రమమున by degrees.

క్రమ క్రమముగా * One after another, in order, by degrees, day by day.

క్రమకూలము * Passing, going. For క్రమకూన.

క్రమశః * Gradually, in order.

క్రమశుభుడు An exact punctilious precise man.
 క్రమాలంకారము * Poetical detail, describing every part or limb.
 క్రమించుట or క్రమియించుట v. n. To elapse, pass by, as time : to depart, or pass away.
 క్రమకము * n. s. The areca or betel nut tree.
 క్రమేణ * Successively, in succession.
 క్రమ్యు * Sweetly.
 క్రమ్యున, అనగాదబ్బిన. D.
 క్రమ్యుర adv. Again.
 క్రమ్యురించుట v. a. To turn, send back, recall. To revoke annul, rescind. క్రమ్యురుతునేరక, అనగా, మళ్ళించుకోలేక.
 క్రమ్యురుట v. n. To turn, return, go back.
 క్రమ్యుదనము n. s. Duplicity. కపట భావము.
 క్రమ్యున, అనగాభ్యురగా, క్రమ్యునబరతేరగానేట కాండ్రు. BD. 5. 346.
 క్రయము * n. s. Price, purchase. కాలక్రయము the price of the day, క్రయముచేయుట To dispose of, turn into money. క్రయధనము the value.
 క్రయవిక్రయములు * Buying and selling.
 క్రవ్యము * Flesh meat.
 క్రవ్యాశుడు * క్రవ్యాశనుడు A cannibal, a carnivorous giant.
 క్రసించుట * v. a. To swallow, devour, eat.
 క్రస్తము * adj. Swallowed : slurred, as an omitted word. విచారక్రస్తమై Plunged in grief. అన్యాయక్రస్తమై నాడు he is a victim to injustice.
 క్రహము * n. s. A planet, a constellation. The seven planets and the sun and moon, are the nine *graha* or heavenly bodies that appear to move: each is supposed to have good or evil influences. దశక్రహము a tenth planet: being like the Georgium sidus. A spirit, a devil. A proverb says బొమాతా దశమోగ్రహః A son-in-law is a more pestilent fellow than any one planet! he is the "tenth!"
 క్రహచారము * n. s. Luck, fate, ill luck, misfortune. నాగ్రహచారముచాలకయిట్లాబిగింది, నాగ్రహచారసామాన్యముచొప్పిన యిట్లా సంభవించింది Through my misfortune, (or, to my sorrow) it so happened. గ్రహచారముయిట్లావున్నది This is what has befallen us.
 క్రహణము * n. s. Taking, seizure. Reception, acceptance, comprehension. Eclispe.

గ్రహణి * n. s. Diarrhoea, dysentery.
 గ్రహతారలు * The planets and fixed stars.
 గ్రహపతి * The lord of stars i. e. the sun.
 గ్రహించుట * v. a. To take, comprehend, understand. To take up (water in a vessel.) To seize. To assume or bear an office. ఎటుగ్రహించుట To recognize a man's voice.
 గ్రాంధికము * adj. Classical (as a word) poetical, peculiar to books; *strict* not colloquial or *free* some forms of the verb are poetical, as 'Tis, 'twere, 'twas : and in Telugu అవధరింపుము. [414.
 గ్రాగుట To be troubled. See కాగుట. Vish. 7.
 గ్రూణము * n. s. The nostrils. గ్రూణోత్పము *n. s. A treat for the nostrils: a sweet savour. గ్రూణము adj. Scented, smelled.
 గ్రానుగు The tree called Galedupa Indica: or Dalbergia Arborea. Roxb. 3. 239.
 గ్రామము * n. s. A Village. A scale in music. గ్రామశ్రయము The three tones, treble, tenor and base.
 గ్రామకార్యము Village affairs: worldly matters.
 గ్రామకంఠము * n. s. The glebe, or pasture appertaining to a village. The scite.
 గ్రామణి * n. s. A chief: a head man.
 గ్రామణి * adj. Chief, head, leading. సరగ్రామణి noblest of men. దుగ్రామణి a wicked ruler.
 గ్రామణ్యము * n. s. Mayoralty. The rule or headship of a town. Imperiousness, overreaching, outrage. యెంతాళి గ్రామణ్యముగా Scoffingly.
 గ్రామదేవత, or పూరిదేవుడు A village goddess, a rustic god. The rustic demons are chiefly these: పోతురాజు, కాశ్రేడు, అంకాశు, గంగయ and సైలారు. The principal village goddesses are కడవన్న, కాశ్రేణి, అంకాశన్న, యెక్కళ్లమ్మ, అల్లమ్మ, మల్లమ్మ, మావిల్లమ్మ, మైశమ్మ (i. e. మహిషి) మారియమ్మ who probably is meant for "Maria" and యా గాతమ్మ, that is Saint Agatha. The last two are principally worshipped at Madras: where Agatha is the presiding goddess. In the eyes of Bramins all these are equivalent to Punch and Judy: and they are particularly detested because bloody sacrifices are continually offered to them. These seem to be the aboriginal deities of the Southern Hindus: the Di Minorum Gentium, like Pan, Syl-

varus and Faunus. Bramins assert that these are local names of Siva and Parvati: but in truth the villagers adore these as independent demons: one of whom inflicts the cholera, another the small pox (see అచ్చవారు) another murrain, another blight. None have any beneficent powers, and are worshipped to avert their displeasure. The swing feast is in honour of these goddesses. See క్రించు and క్రిష్ణ, and దీపావళి. On such subjects see Dr. Stephenson's Essay on the Ante-Braminical Worship of the Hindus; in the Journal of the Royal Asiatic Society, No. X. p. 194. 264. Many Sudras and Pariars are named after these gods and goddesses.

క్రామనింహము * n. s. The lion of the village, i. e. a dog.

క్రామశుడు * n. s. A villager. క్రిష్ణక్రామశుడు a fellow citizen or neighbour.

క్రామాంతము, అన గామాంతము. D. The town end.

క్రామాదలు * n. s. Villages. Lit: Villages &c.

క్రామాన్నము * n. s. A pic nic. Food contributed by several.

క్రామ్యము * Village-born; produced in or relating to a village. Vulgar, rude, rustic. W. Common, colloquial, inelegant: The reverse of శాస్త్రీయము. Prosaic, mean, low, unpoetical: like the words మోజు, వంజుడు, కొంకుట, వైసము, వ్యాజ్యము. But these are distinguished from కూడ్రకూతలు, cant or slang, such as చక్రము, సోరుకొట్టుట, నూకుట. And the name is given to conversational forms of the noun and verb; as they're, I'm, you're, he's, in English: thus వస్తాడా, శెస్తాడా, రాజ్యానికి, శుశుకాలు, సుక్రాలు. In Telugu as in English such forms, disapproved by the learned, occur in all even the best poets.

క్రామ్యధర్మము, * అన గాఢాంభోగము The ordinary way, or common attitude. What is usual. The fashion, or way of the world.

క్రామ్యక్రము * A colloquial or rustic phrase.

క్రామ్యుట v. n To spit (cracher.) A. 5. 132. ఉమియుట, శుక్తిలింబివుప్పివేయుట To rinse the mouth and spirt out the water.

క్రాఠ, or క్రాఠవడి, or, క్రాఠావడి The name of the letter R. ్ర as in క్రా. Also a conversational word used instead of క్రాఠము.

క్రాఠించుట To cleanse, winnow, clear. R. 6. 10. నికరము పేరేటట్లు గాఠింపనూది.

క్రాఠులు adj. Clear, cleansed, bright, as eyes Compare వాలు which is the same word క్రాఠిటి Bright eyed; having eyes with long sweeping lashes.

క్రాఠుట v. n To be long, oblong, or elongated. A verse says ఉ|| క్రాఠిని సోటువంటి కొరగానిక నికరమువల్ల వెంఱుకవ, క్రాఠెవములికడమును ఖర్చుటకంబునని రెలుంకును. బేలగునూధవా క్కములు దీదనరంబులతోడి కుమీయు, నూరెడువ క్రడంతములు సోరునుగల్గి యొకండు శుట్టిపె|| Vish P. 2. 143. 3. 25.

క్రాఠుకొనుట, or క్రాఠుట To shine, to be clear, to extend as a ray. To hang, dangle, as a necklace A. 5. 121. BD. 4. 1589. క్రాఠుట, అన గాఠ్రకాఠించుట. D.

క్రాఠిటి Bright-eyed. క్రిష్ణ. D.

క్రాఠము * n. s. A mountain, rock or stone.

క్రాఠానిశుడు R. 1. 70. the lord of Hills: i. e. Himavat.

క్రాఠము * n. s. A mouthful; or a quantity equivalent to a mouthful: subsistence, board, forage for cattle.

క్రాఠవాసములు * n. s. Food and raiment.

క్రాఠిపుమియుట Suca. 3. 52. 58. To hawk in spitting. [స్పృ. D.]

క్రాఠము * n. s. An alligator. మొశలి, శుంపియు

క్రాఠ్యము * n. s. Idea, notion, apprehension, knowledge, maturity, years of understanding, full age.

క్రాఠ్యము * adj. Comprehended, understood.

క్రించు n. s. అన గా క్రోధ. Charitr. 4. 30.

క్రించు adj. Vile. అల్ప, నిచ, యుక్ర.

క్రించనము (See కించు) అన గాని చక్రము, అల్పశ్యము. Spite, cruelty. B. X. § XIV. క్రించు దనంబునని పదముల కంచించిన యేకగోళవచనంబు నులాక్రించుక కాలంబుగనీ. కించిరాజేంద్రబాలకృష్ణునికూయె.

క్రించుబోయెత, అన గాని చబోయెది. BD. 7. 154.

క్రింటుకానుట, అనగా దగ్గు తిక్క తుట్టుట. OG.
 క్రిండు, అనగా అహి దేశము, భూభక్తి కాలము D.
 క్రిక్కులు, అనగా భట్టు. OG.
 క్రిగ్గాదికాంక్ష అనగా, మండబడ్డవైన హీనులు.
 Suca 3. 238.
 క్రిగ్గాది See క్రి—The East wind.
 క్రిమి * n. s. Insect, worm, animalcule.
 క్రియ * n. s. Act, action, doing, use, advantage,
 means, expedient, way, contrivance. Rite, or-
 dinance, ceremony; obsequies, medical treat-
 ment or practice. Fact, truth, utility, effect.
 Application of a rule: use of a spell. A verb.
 Fulfilment of promise or prophecy. క్రియకనుక
 See if I do not do so. తేలిక క్రియ the result.
 క్రియమాట the matter in question, the point
 on which the thing hinges, a word to the pur-
 pose. అది క్రియలోకట్టింది it came to good, it
 succeeded, was effectual.
 క్రియ * adv. Like, similar to. ఆ క్రియ thus యే
 క్రియ how.
 క్రియాంశము and భాషాంశము Bodily and mental
 holiness: the first appertaining to క్రియ, acts:
 the other to భాషా speech. జంతువు క్రియాం
 శభాషాంశంకరనరితుడు he who is holy both
 in deed and in word. BD. 4. 325.
 క్రియాశ్రి A downcast glance. OG.
 క్రిడ * n. s. Play, sport, enjoyment. క్రిడాదురము
 అనగా, అన్నన గాయలాట. D. క్రిడాటు, అనగా
 క్రిడునుపాండడము. D.
 క్రిడి * A name of కిడిటి or అజకానుడు.
 క్రిడించుట * v. n. To sport, to lie with or enjoy.
 క్రిణ, అనగా హాస్యము. OG. Laughter.
 క్రితము * adj. Bought, purchased. కొనబడ్డవస్తు
 లు. D.
 క్రిశము * n. s. The neck.
 క్రిశము * n. s. Heat, warmth = ఉక్త the hot
 season, comprising the months of శ్రవణము and
 ఆషాఢము. vide ముతువు About June and July.
 క్రిశ్శము * adj. Hot, warm, sultry.
 క్రింకించుట v. a. To dip, wash, steep.
 క్రింకు or క్రింకు n. s. A plunge, the act of drown-
 ing, immersion, Sun-set. క్రింకుడుట. To give
 a plunge.
 క్రింకుట v. n. To sink, to drown, to set. కన్నుల
 క్రింకుడుట with eyes drowned in tears.
 క్రింకుట v. n. To sink &c. See క్రింకుట.

శ్రుక్త n. s. Vide శుక్త.
 శ్రుక్తనానట v. a. To swallow or devour. To
 drink.
 శ్రుక్తిది or శ్రుక్తిశ్శు n. s. A gulp, swallowing, cr
 deglutition. శ్రుక్తిశ్శుమింకుట To sob. To lick
 the lips, (chops) expressive of desire.
 శ్రుక్తట vide శుక్తట.
 శ్రుక్తమిక్తనక Silently quietly.
 శ్రుక్తట v. a. vide శుక్తట.
 శ్రుక్త See శుక్త.
 శ్రుక్తము * adj. Wrathful.
 శ్రుక్తము n. s. A wrathful man.
 శ్రుక్తిదులు To shove, poke, push. పొడచుట. BD.
 6. 1162.
 శ్రుక్తిట See శుక్తిట.
 శ్రుక్తిపి The tresses bound in a knot. The tire.
 శ్రుక్తిట See శ్రుక్తి పోవుట.
 శ్రుక్తి n. s. Impression, a poke, a piercing or
 pushing as in tickling.
 శ్రుక్తి n. s. See శుక్తి.
 శ్రుక్తి, అనగా శుక్తి కానేటుట్టుగా, శ్రీరసోత్పలకు
 నవ్వశులు శ్రుక్తి. Zacca. 4. 164. కలయకారు
 లు శ్రుక్తికరికారిదూర. HD. 1546. రాత్రియు
 సూదిదూరము శ్రుక్తింక నేత్రములకు దృష్టినే కా
 ల్పనునుడు. BD. 4. 611.
 శ్రుక్తి See శుక్తి.
 శ్రుక్తిపోవుట, అనగా శ్రుక్తిపింపిపోవుట, కుంపిపోవుట
 To faint perish, fail. Hari Vams. Purva. IX.
 124. A. 6. 12.
 శ్రుక్తిము * adj. Cruel, terrible, hard, stern.
 Wicked. as శ్రుక్తిముద్ది wickedness. శ్రుక్తికి
 an ill starred day. A. 5. 116.
 శ్రుక్తిజంతువు * A wild beast.
 శ్రుక్తిడు * n. s. A hard or cruel man.
 శ్రుక్తికారము * n. s. శ్రుక్తికి Note, voice, sound:
 voice of a bird. A ringing, jangling, creaking
 sound. R. 2. 103. T. 5. 49.
 శ్రుక్తిం, శ్రుక్తిం టు adv. Askance, with a sidelong
 glance. See శ్రుక్తి and కట the abl: of కన్నులు
 శ్రుక్తి or శ్రుక్తి n. s. Ridicule, mockery, derision,
 pertness. Das. 9. 283. M. XII. 6. 266. R. 1. 122.
 శ్రుక్తింకుట To jeer or ridicule. శ్రుక్తింకుచు.

క్రేలు n. s. A calf. Also the knot of a woman's jacket. మేకబట్టినచూడ. D.
 క్రేన n. s. A side. క్రెలు. D.
 క్రేన prepo. At, near to.
 క్రేన adj. adv. Near, close by.
 క్రేళ్లు n. s. Leaps, skips. గంతులు, దురుగులు. D.
 క్రేళ్లుగ adv. At once. చెంకు చెంగున, నల్లదల క్రేళ్లుగ దాటుచు. BRK. 552.
 క్రై వేయము * క్రై వేయకము * n. s. A close neck-lace.
 క్రా, క్రాం A particle (like the Sanscrit క్రు or the Greek ε prefixed to several words without perceptibly altering the sense. Thus కొమ్మిడుట to give, i. e. ఇడుట. So క్రాంహాలు sweet smoke. క్రాంస్తునలుంచె it bore fresh buds. and క్రాంబిడుగులు "hot" thunderbolts. క్రాంజళ్లు Fresh brilliancy. క్రాంబిషము in a new style. క్రాంమ్మంటు ardent flame. క్రాం దావి A fresh scent. క్రాం నైల the young May moon; in the first quarter. క్రామ్ముడి fair tresses.
 క్రాకూరు మిరుగు Brilliant lightning. See on క్రా.
 క్రామ్ముట అనగా తప్పట. D. M. Saup. 1. 88.
 క్రాత్రి అనగా గాంత్రి. క్రాత్రి, ఆచమని. BD. 7. 137.
 క్రాన్నార New thread.
 క్రాంబిడుట, అనగా తప్పించుట. D.
 క్రాంబిరులు, అనగా క్రాంబిరులు. Bahulas. 5. 162.
 క్రామ్మించుట, అనగా మించుట and see on క్రా.
 క్రామ్మిడుట, అనగా ఇడుట.
 క్రామ్ము, క్రామ్ముడి, క్రామ్మిరుగు - See క్రాం. -
 క్రావ్వాక Re-set, newly sharpened, bright, keen.
 క్రాంబిషము Prime, new freshness.
 క్రాంబిరులు Young blossoms.
 క్రాంబిష HD. 2. 1097. Sharply.
 క్రాంబిష Fair tresses (a poetical phrase) కొమ్మి. D.
 క్రాంబిషము A supplement, codicil, postscript. leaf inserted.
 క్రాంబిషము * బడి, అనగా తొడలు. కంది, రామ్ము, లంతరము, మధ్య భాగముని అర్థము, ఈ ముప్పాళ్లకముల క్రాంబిషములకాంతికా, కొంచము వికసించిన తానురలు వ్యయము కననీమి భాగమునంటికాంతికల, నాధి కంకరూ క్రాంబిషంబుండ మెయలెక్క, విష్ణు బిత్తయము. గ. ల. గళగ క్రాంబిషము

కమానినదోద్ధాధ. మనుచరిత్ర. ౪. ౧౩౪. విశవాభీనుజ్ఞానాబాలము తాళక్రందమున శిష్టి రాహుతులెమి. మనుచరిత్ర. ౫. ౧౨౨. యామూడుట ద్యములలోనున్న మధ్య భాగమునే అర్థము అవుతున్నది.
 క్రాంబిషము * Pig-faced.
 క్రాంబిషము * n. s. Abridgement = గోరింటుట Sifting; careful investigation. Comparing, balancing facts.
 క్రాంబిషకరించుట * v. a. To abridge or shorten. To sift, prove, criticise. To take a general view of the subject.
 క్రాంబిష, or క్రాంబి (Anuka.) A word representing the lowing a cow.
 క్రాంబిషము * Wrath. కోపము. D. Anger.
 క్రాంబిషము * A boudoir or lady's retiring room. lit: a pouting room or sulking chamber.
 క్రాంబిషము * A passionate man. కోపిష్టి భాగము లలవాడు. D.
 క్రాంబిషము A boudoir, a lady's chamber or sulking room.
 క్రాంబిష * A passionate person.
 క్రాంబిష v. a. To swallow. To eat or to drink.
 క్రాంబిష, అనగా వెదురు గొట్టము, పిల్లన గ్రోవిమున్ను, క్రాంబిషము. D.
 క్రాంబిషము n. s. A certain flowering shrub called క్రాంబిష Galadupa arborea. క్రాంబిషము. D.
 క్రాంబిషము * n. s. The Indian league or coss; being the distance at which a "voice" may be heard. This varies in different places, but is generally about 2000 yards: vulgarly a coss is about two miles, but is less in hilly countries, "an hour's distance" being the best measure in a mountainous country. కంచ క్రాంబిషము five coss.
 క్రాంబిషము * A heron or curlew. These birds are celebrated for conjugal constancy: thus distinguished from the కొంక which some imagine to be the same క్రాంబిషము, కొంక క్రాంబిషము, క్రాంబిషము. SC.
 క్రాంబిషము * Cruelty.
 క్రాంబిషము * క్రాంబిషము * Exhaustion.
 క్రాంబిషము * adj. Languid, wearied.
 క్రాంబిషము * n. s. Languor, lassitude, fatigue of body or depression of mind. (i. e. బద్ధకం).

జ్జీన్నము * adj. Moist, wet: నిల్వడిన్ను "Ever moist" the title of Aphrodite, a certain sylph.

జ్జీత్తము * See జ్జీత్తము Correctly spelt జ్జీత్త or జ్జీత్త

జ్జీప్తము * n. s. Intricacy, puzzle, hardship, inconsistency.

జ్జీప్తము * adj. Intricate, hard, puzzling. Forced, unnatural, as a sense.

జ్జీబము * The neuter gender.

జ్జీత్తము * Brief, contracted, short. Settled, determined. T. 5. 16. In A. 5. 164. వారజ్జీత్తము

ర అన గా ప్రతిదినమునకు న్నునీయమంటి జ్జీదె.

జ్జీప్తాక్షరము * A contraction or abbreviation.

జ్జీదము * "Corruption" Carey in Acts 13. 34.

జ్జీదిని * Aphrodite. ర సై, చంద్రె. S.C.

జ్జీశము * n. s. Affliction, distress.

జ్జీశ * n. s. The moon. జ్జీశుకమిశ్రా The moon rose. Vijaya. 1. 141.

జ్జీ * Where. If redoubled, this word denotes prodigious difference or superiority : as in the opening of the Raghū Vamsam క్షీణార్యస్త్రా భానానంశజ్జీచాల్పవిషయమతిః Where is the race descended from the Sun, and where is my weak wit?

జ్జీచిత్తము * or క్షీచిత్ Here and there, occasionally sometimes, a little, some. క్షీచిత్తము Trifling, petty, slight.

జ్జీనము * క్షీనము * Musical note, sound, tone

కాచిత్తముగా * Rarely, occasionally.

జ్జీ * The words beginning with this letter are placed after హా.

జ The letter GNA: pronounced like N. in the French word bon. This letter commences no word in Sanscrit or Telugu.

చ ఛ జ ఝ

చ The letter Ch, as in Charm, child. When doubled, చ్చ, as in వచ్చి vach-chi, వచ్చెను vach-chenu.

The letter Ça, as in వచ్చు vaççu, or, watsn, చొటు çòtu, or, tsòtu, like the z in the Italian mezzo, nazio. The soft sound is peculiar to words of Kannadi or Telugu origin. In the ancient mode, still used by rustic folks, this is the only sound, whatever be the vowel. Thus చిన్ను, చచ్చి, చెచ్చె, వచ్చె are pronounced çinna (tsinna) çepu (tseppu) vaççi, (vatsi) and vaççe (vat-se.)

The Telugu words చదలు, చట్ట and చమ్మ కాశ use the sound ch, not ç. But these are usually written with చె. The word చొళ్లు also ought to be pronounced chollu.

Elision does not alter the sound. Thus ఆన్చు మునిత్రయం బెరిగి T. 4. 49. nidra yanç-erigi. See NBh. Chap. XX.

The initial Ch sometimes becomes S. Thus శనుట sanuta for చనుట çanuta. M. XIII. 2. 301. A few words use the initial Ç and S at pleasure.

Many Telugu words begin with Ch or J at pleasure : and accordingly in this Dictionary these are combined and considered as one and the same. The same liberty is in use regarding the aspirates. Thus చలము çalam is always written చలము chhalam. Grammarians assert that the letter ఛ chh ought to be written always double [చ్చ] thus ఇచ్చ not ఇఛ; and చ్చందము, not చందము Appa C. Book 2. rule 156. But this seems pedantic.

The sign చ్చ in the margin of a book denotes a చ్చోదోభంగము or error in metre in the manuscript.

జ The letter J ; as in జిక్ an antelope, జెర్రి jerri, a serpent. In all Sanscrit words it is thus pronounced, as జీజము bijam, జాలము jilam. In Telugu words it retains this sound when followed by I, E, or AI as జిలుగు jilugu. But with other vowels it is sounded as DZ. Thus జాబు zābu (dzābu) a letter. జజ్జి sazza a sort of grain. Or, as d's in Lord's house, Ward's Hindus. The uneducated classes use the soft sound alone, making భోజనము blōjanamu, భోజనం bōzanam.

As initials, the letters చ cha and జ ja are often used at pleasure. Thus చల్లడము or జల్లడము.

The initial aspirates also are used without rule. Thus జొడి or ఝొడి, జాము or ఝాము.

In some words derived from Sanscrit, J is substituted, thus ; అంక becomes జంక ; యంక, జంకన ; యంకము, జంకనము ; దంకతి, జంకతి ; శంకను, జంకను, మాతి, బాచి. In English we say *ferk*, or *yerk*.

In some Telugu words, జ, డ, ఢ are equivalent. Thus జోజు, జోడు, and జోడు are the same. And (S for Z.) జాశిలి for సాశిలి.

In some Telugu compounds the initial changes by rule. Thus అక్క + చెల్లెలు becomes అక్క చెల్లెండు.

Regarding words beginning with చ, cha, or జ ja, and erroneously spelt with చె che, or జె je, and vice versa, see note on ఎ E.

The letter ఝ jh, when it follows జ J ought to be writtten thus మజ్ఞా maj-jha. But it is always written మఝా majh-jha. This changes its place in the alphabetical order.

చ * The Sanscrit conjunction *and* (*que* in Latin) which being doubled, as భార్యచ భర్తాచ both man and wife, uxorque, virque. Or with a negative, నచ (neque.) Thus నచితాచనమాతాచ నస్థానంనచ (nachā) బాచవాః (Devi Bhag. 6. 29. 5.) Neither father nor mother, neither home nor kin.

జః * Born, produced. మసూజః or మసూజుడు heart-born : a name of Cupid !.

చొక n. s. The armpit. The gill of a fish. తెల్లజొక

క The part of the chest between the breast and armpit. చంక గొళ్లు Crutches. చంకతలకెట్టి.

చంకతాలకెట్టి, చంక తాళికెట్టి. He put it under his arm.

చంకనత్ * Brilliant.

జంకనడ A certain pace in horses.

ఝంకరణము, * ఝంకారము * n. s. A buzz, humming ; a roar : storming, in anger.

ఝంకరించుట * To roar, shout, storm.

ఝంకలి A certain step or pace? తాళభేదము.

BD. 3. 405.

జంకించుట v. n. To fear, be afraid.

జంకించుట v. a. To frighten, intimidate.

జంకు n. s. జంకె Fear, hesitation.

జంకుట v. n. To fear. To totter. నిచ్చేనజంకుతుంది the ladder is giving way.

ఝంకృతము, * ఝంకృతి * Buzz, roar, hum, whizz, twang. తుమ్మెనభస్మి. D.

జంకె Fear, fright. See జంకు Terrific threats.

జంకెన Fright, threat, alarm. జంకెనచూపులు timid glances.

ఝంకారము * ఝంకృతి * Whizz, twang.

చంక్రమము * Going tortuously or slowly. Tottering, toddling, as an infant. Clambering. P. 1. 297. A. 6. 143. R. 2. 17. 3. 95. 5. 26. 99.

చంక n. s. A kind of tree. H. 4. 11.

చంక * Beautiful, Dexterous. సామభక్తము.

జంక n. s. A stride. A bottle. జంకయిడుట or

జంక పెట్టుట To take a stride. జంకజాచుట. To stride.

జంకము ; neut. plu. జంకములు, జంకాలు. (Lit :

a sojourner) A Jangam. This name is assumed

by the Vira Saivas or followers and adorers of

బశిశుకు Bisava : a class of puritans or quietists

among the Hindus : who may be known by a

small image (the lingam) which both sexes

wear suspended at the neck or bound on the

arm. Their principal books are the Basava

Puran, the Prabhu Linga Lila, the Pandit

Aradhya Charitra and the Chenna Basava Pu-

rân. They reject caste, and many of their saints

are parias : they behave with great kindness

and delicacy to the female sex. But they deny

the sanctity of Brahmans, who accordingly

hold them in detestation and do not scruple to

defame them. See ఆరాధ్య and బశిశుకు and

లింకము. The Jangam writings originated in

Canarese but the leading poems have been

translated into Telugu, and Tamil : these will

be found peculiarly useful to beginners in

these languages : for they abound in common

words and ideas that daily occur. Hence they

are not respected as holding a high place in

Telugu literature.

జంకమత్స్వము * Moveableness, locomotion. G. 9. 121.

జంకమము * adj. Moveable, not stationary. జంక మకట్టాది a temporary bailiff. జంకమనకముట్టా.

Vasu. 3. 249. జంకమక్రావము, or జంకమాట్ర. A rolling rock, a moving hill. P. 1. 202 ; 3. 62.

జంకమము * plu. జంకమములు, జంకమాములు n. s. A moveable or chattel : property, personalty.

Cattle, cows sheep &c. A Jangam, or worshipper of Basava. L. XIV. 210.

జంకమలింకము * A Jangam. Also See లింకము. చంకవ See చెనుగవ.

జంకాళము or జంకాళశుక్లము. A fictitious or artificial emerald. Charitr. 5. 1878. [der. జంకాలి, అనగా గామి కాడు. OG. A head man or leader, జంకలు అనగా అంకెలు, మువ్వలు A silver ornament or badge, fastened on the leg of a Jangam when he is first sent to receive alms.

జంకు n. s. Agility (or, wrongly, చె —) చంకున Lightly : with agility.

జంకు పిల్లి The serval : a spotted reddish wild cat.

జంఘ * The leg : the calf of the leg.

జంఘాలుడు * Light footed : rapid, swift.

జంఘిని Legged, having legs. తూణిరదర్శిని ధన జంఘినిం. Lalito. 5. 57.

చంచల్ * Wavering చంచల్జును నాంక * Frisky, skittish, wincing. P. 4. 362.

చంచత A female savage. Kalahas. 3. 5.

చంచకము * A large black bee : to which poets compare clusters of jetty locks. [2. 47.

చంచలము A sort of hawk used in hunting HK.

చంచలము * Trembling, tremulous, unsteady, moving. Mutable, iustable, transient.

చంచలించుట * v. n. To shake, waver, wag.

జంజాటము * Stuff : household goods : furniture The cares of a family. See తోడును.

జంజాళి n. s. A dagger with a gauntlet handle across the blade.

చంచు adj. Wild savage. (wrongly చె —) n. s. Trim, delicacy, fashion. Way, mode. See శంచు

చంచు, చంచువు * n. s. A bill or beak.

చంచూళుటము * The point of the beak.

ఝంఝ * A storm or tempest. A blast, a whirlwind. గాలివాన, ధ్వనివికేటము. D.

జంజాలి, జంజాలి A swivel-gun.

జంఝానిలము * Blast, whirlwind.

జంట n. s. A pair or couple (జోడు. D. as an affix) జంటగా with, along with మూడు తాళ్ల జంటగా మెలిపట్టుట to twist three cords together.

జంటకాండ్రు, అనగా జంజురకాడు, తెరకాడు. OG.

జంటగుట See జంట.

జంటరవిక A laced waistcoat : a lined boddice trimmed with lace.

చంటి infl. of చన్ను A breast.

జంటించుట v. a To add or connect, annex, subjoin. జంటించిమాట్లాడు to add word to word, to jabber.

చంటిపిల్ల A suckling, a child at the breast.

జంటుట v. n. To be in a string : connected together జంటిన joined.

చందము * adj. Passionate, violent, fiery, terrible, severe, hot, warm. The same as తీక్ష్ణమైన

చందశాసనము Severe, terrible retribution.

చందాలుడు * An outcaste. A Chandala or Parriar. See on చూల. An executioner. *adj.* Heathen, savage, stubborn, obdurate. చందాలగుణము Stubbornness (of a disease) కర్మ చందాలుడు one who acts as a heathen : whose deeds are worthy of savages. జన్మచందాలునికి కాశాంతరమనందుమోక్షముకలదు, కర్మచందాలునికిక నామన్నమోక్షములేదు. The base by birth may in time attain heaven : the base in heart never can.

చండి * A name of the goddess Kali, as "Terrible." A perverse obstinate man. *adj.* Horrible.

చండిక * A virago, a fury. A name of the goddess Durgi. పార్వతీదేవి, కోటముగలస్త్రీయు. D.

చండికనము * Stubbornness.

చండిబోతు (Tamil) Wretch, miscreant. HD. 2. 1498. [టరి. Q.

చండ్రచట్టు The tree called ఖచిరము. SC. or కంచంఢు plural of చన్ను.

జుత or జంత Wretch, miscreant, hag, jade.

జుతువు * Animal, brute, beast.

జంత్రము * An instrument, a machine. జంత్రవాద్యము Instrumental music : జంత్రనాద్రసంకీర్ణము Instrumental and vocal music. జంత్రపుబొమ్మ A puppet, automaton, doll : a splendid image or beautiful figure.

ఛందము * Harmony, Pleasure, will. Way, manner. Prosody. metrical arrangement. Rule, principle. A veda or Hindu sacred book. శ్లోఘ్నందప్య త్రి uncontrolled will, a headlong course ఇచ్ఛాయాం, అభిప్రాయే, అపేదే. SC.

చందము Manner, way ; state, form. విధము. D. See ఛందము.

చందనము * Sandal. (Sirium myrtifolium.) It implies either the tree, the wood, or the unctuous preparations of the wood ground to a paste : this is held in high estimation as a sacred perfume. W. చందనస్థల a bowl or pail made of this wood. [girl.

చందనగంధి * The fragrant maid : the blooming

చందనగాయ అనగా గచ్చి కై. A.
 చందనాచలము * The Malaya mountains in the south west of the Indian peninsula : where sandal is produced.
 చందమాము n. s. The moon. The yolk of an egg as distinguished from సూస the white : See చెస and జెస the edible sprout, first issuing from the palmyra nut.
 చందమాముకై n. s. A kind of fish : a sprat.
 చందమాముశ్రుకు n. s. A lady bird : See ఇంద్ర గోశము and ఆరుద్ర or ఆర్ద్ర శ్రుకు.
 చందవళి * or వాలుక n. s. A weed called Pharnaceum Mollugo. Heyne.
 ఛందస్సు * Prosody. Will, pleasure. See ఛందము.
 చందా n. s. A money subscription.
 చందావేయటం v. a. To subscribe, contribute.
 జంఠిరము The brahminical thread. యజ్ఞోపవీతము. HD. 2. 934.
 చండురము * n. s. Red lead : scarlet : కుంకుమ. D.
 చండురు కాపిటిము A sort of cloth. చీరభేదము. A. 5. 95.
 చండురుడు, అనగా చంద్రుడు. D.
 చండువ n. s. Moonlight. చండువా the ceiling of a room : the tilt of a bed. T. 3, 133 ; 5, 141. URK. 1. 100.
 చండువాయి n. s. The fish termed the black Pamflet, or Pomfret. Stromateus. See Russell's Fishes No. XLIII.) A species of turbot. చెండు వాయి.
 చండెబ్బింప (K) A wretch ? a villain ? Chenna. 5. 33.
 జండెము or జంఘము n. s. The sacred thread. చా నిఁజంఘమునుట్టిని I drew a line across him (with my sword : meaning. I cleft him through the shoulder) ఉత్తరజండెము A gold thread worn in lieu of a cotton one, on solemn occasions.
 చండోయి Two breasts : the bosom. T. 2. 48.
 జంఘము The sacred thread. See జండెము.
 చంద్ర See చంద్రుడు Adonis ; as regent of the moon.
 ఉంద్రము * Gold : camphor. బుగారము, కరురము. D.
 ఉంద్రకము * adj. Lurid ? మేచకము n. s. A semicircle. The eyes in a peacock's tail. The semilunar marks left by finger-nails in pinching.

చంద్రకాంతము * The poetical amber, or noble opal : which is fabled to melt in the moon-beam. Crystal ? The esculent water lily. కైరవము. SC.
 చంద్రకాంతి Rose-colour : pink.
 చంద్రకేతిము * Marked (as a road, with cow's hoofs :) or indented (with finger nails) or having eyes (as a peacock's tail.) Parijat. 2. 130.
 చంద్రముఖి * A beautiful woman.
 చంద్రమూల * The plant called Kæmpferia Galanga. Rox. 1. 15.
 చంద్రవంక * A half-moon, or crescent. చంద్రవంకలు a sort of rice. H. 4. 156. రాకడిఁది నెల వంకయున్ను.
 చంద్రవంశము * The Lunar Race, and సూర్యవంశము * the Solar race : two aboriginal classes (like the Danai and Pelasgi of Greece) to whom all distinguished Xatraya families trace their genealogies.
 చంద్రశాల * An upper room, on the house top. మేడమొదింబులు, మేడబివరకది. A. 1. 2.
 చంద్రశిల * Moonstone. See చంద్రకాంతము.
 చంద్రశేఖరుడు * The crescent-crowned god (Siva.)
 చంద్రహాసము * Radiant, flashing, sheen. Epithet of the sword of Cubera.
 చంద్రాశయము * Moonlight. A canopy or awning. T. 2. 36. వెన్నెల, మేలుకట్టు. D.
 చంద్రాయుధము * The " crescent-weapon." NH. 5. 160.
 చంద్రాక్ష * Moonlight : a pale red tint. Illustration, essay, treatise. The reddish envelope of a letter written on palm leaves. చంద్రాక్షచీరము. A. 4. 36. అనగా తెల్ల బట్టలు.
 చంద్రుడు n. s. Chandra. (Adonis, or Endymion.) the regent of the moon : celebrated for his beauty. చంద్రుడు ఉదయించినాడు the moon arose చంద్రుడు అస్తమించినాడు the moon set. రామచంద్రుడు a perfect hero.
 చంద్రోదయము * The rising of the moon. An awning, used at festivals. శ్రువంశచంద్రోదయము " the masterpiece of wisdom"—(the name of a certain work.) ఒకబొకఁడు, మేలుకట్టు. D.
 చంద్రకము * The gold-flower ; also called the wax-flower. fragrant yellow flower called Michelia Champaca, Chrysanthemum. All the

various names of gold are applied to this flower. Rox. 1. 16. II. 656.

చంఠకమాట, చంఠకమాటిక The name of a popular metre in Telugu poetry. It is contractedly marked thus “చం.”

చంఠకల్లి A necklace formed of points of gold set on a cord like rays round the neck.

జంఠతి, (i. e. దంఠతి, which see.) జంఠతులు Man and wife: partners; spouses. Zacc. 5. 2. P. 4. 410.

జంపాడుట v. n. To swing. B. X. 281.

జంపాలు Ringlets: lullabies.

చంపించుట v. a. To cause to kill.

చంఠకావ్యము * or చంబూక్రమణము * n. s. An anthology. A descriptive poem.

జంఠు n. s. Length. Procrastination. A long gold jewel worn at the upper tip of the ear. adj. Long. జంఠుకురులు Long tresses.

చంఠుట To kill, murder. It is the casual of చను q. v. In poetry it is also spelt చనువుట.

జంఠునడవుట v. a. To procrastinate.

జంఠాతాళము * Slow time in music: andante.

జంఠాలము * n. s. Mire, mud, clay.

జంఠి The శమి tree q. v. The జంఠి The tree called Mimosa Sum. Rox. 2. 563.

జంఠీరము * n. s. The lime fruit. To these the poets compare young breasts. T. 3. 12.

జంఠు * n. s. A bulrush: Sedge. జంఠుకూడు A cope made of this, worn by fisherman and others against rain.

జంఠుకము * n. s. A jackal.

జంఠు (నేరేడుకుండు) జంఠువు * n. s. The rose apple, Eugenia jambos.

చంబూ See చంఠు.

జంఠూద్వీపము * n. s. A poetical name of India, which is, according to the Puranas, the central division of the world.

జంఠూనది * A river of gold said to flow from the mountain Mēru.

జంఠము Grandeur, pomp. జంఠాలు Bullying. big words. జంఠముగా Grandly.

జంఠులనలుపు, * అనగా నిస్తు శండ్లు. A. 5. 151.

జంఠాళి * or జంఠాళినడు Epithets of Indra.

చక్కచక్క * ఛక్కచ్చిక్ (Anuk.) Glittering, shining: brilliantly.

చక్కారము * The letter *cha*: — hence చక్కారము or చక్కారముకి “the word that begins with C, I” denotes ఛి fie, shame.

చక్రికము * adj. Fearful, timid, bashful. చక్రికాటా a dreadful wilderness.

చక్కారము * The bartavelle or Greek partridge: a bird only known in poems: answering to Philomel, the widowed nightingale, or turtle-dove. చంద్రకిరణములకు చక్కారములు యేవి యం నిరీక్షించుకొనివుండునో “eagerly as the dove languishes for the ray of the moon.” This is a constant phrase in letters; expressing the attachment of the writer to the person addressed: and an eagerness to meet him again.

చక్క n. s. A bit, fragment. See చక్కు and చెక్క.

చక్క, చక్కగా adv. Off, away. Straightway, well, duly, correctly, properly. Soundly, fluently.

చక్కపోయినాడు he departed straightway. He went away. దశకానముచేతి చక్కవస్తాము I'll visit him and return at once. యావిద్య అతనికిచక్కయినది he has learnt it thoroughly. చక్కచేయుట To repair, amend, set right, settle. చక్కాట్టుట To set right: to perform, finish: to kill. రూకలుచక్కజేద్దది the money is ready. చక్కజేడుట v. n. To suit, agree. వానికొనకుయేలచక్కజేడదు why cannot you agree with him. చక్కయెండిపోయినది it is utterly burnt up.

చక్కటి. plu. చక్కట్లు. n. s. A place: a direction: neighbourhood. Fitness, niceness. అనగా చెంకటి, శరణువైపు. In Vijaya 2. 16. చక్కట్లు ఎద్దుట అనగా తిర్యగీర్ష్యుట. Dative చక్కటికి thus. అతని చక్కటికి to him. అనగా అతనివద్దకి, చక్కటిన అనగా వైపున. OG.

చక్కడంచుట v. a. To quell: to outrival. చక్కద, చక్కదము, చక్కదనము n. s. Beauty: prettiness. చక్కన n. s. Prettiness, fitness. adv. Prettily, properly.

చక్కని adj. Pretty, fit, right, nice, correct, proper. Straight, not crooked. చక్కనిబుద్ధి good sense. చక్కనిది A pretty woman. చక్కనినిద్ర Sound sleep. చక్కనివాసన a nice smell. నాచక్కనిసామి my sweet lord. చక్కని A sort of drum.

చక్కర, చక్కర n. s. Sugar. చక్కరకేళి a very sweet kind of plantain.

జక్కరింపు n. s. Jeering, quizzing.

జక్కన See చక్రవాకము.

చక్కాడుట v. a. To finish, end, kill.

చక్క n. s. A side, part, place. ఆచక్కకై There, to that place: so, thus, that way. యేచక్క where. కటిచక్క the loins. చక్కయెల్ల an every limb or part. చక్కని, చక్కన Near, close by.

జక్కి A horse Obsolete.

జక్కిణి (A term in music) A flourish, a grace. Vish. VII. 292. An actors garb or masque. Anticks: a sort of wild dance. R. 2. 133.

జక్కిని, అనగా, మృతనువానిని. D. A woman who dies in the matron state: not as a widow.

చక్కలము Biscuit of twisted rings of paste without sugar.

చక్కలింత or చక్కలిని n. s. Tickling.

చక్కలింత ఘట్టుట v. a. To tickle.

చక్క n. s. The frame or bottom of a palankeen or litter.

చక్కకుంచదార n. s. Refined sugar.

చక్క n. s. Mince meat. Destruction. adv. Piece meal. కూరచక్కచక్క గాతరినె he chopped them up; he destroyed them. M. 4. 5. 183. L.XVI. 223.

చక్క at dice &c Six. చక్క షడ n. s. Seven, at games.

జక్కలవాండ్లు n. s. plu. Wizards, who worship the fiend Comeswari or Circe.

జక్కలు n. s. plu. Demigods (యక్షులు. D.) or nymphs, attendant on Cubera.

చక్కలుచేయుట v. a. To chop, shiver, crush, smash.

జక్కళ్లు, or, చెక్కలు అనగా, శుచ్చళ్లు. A. 4. 33.

జక్కన See చక్రవాకము.

చక్కెర n. s. Sugar.

చక్కెలము See—క్కి—

చక్కాలుతుట To set straight. To erect. BD. 3. 385. 4. 1776.

చక్రము * n. s. A wheel. A discus or sharp-edged plate of steel, hurled at a foe: it is like a quoit: this is still used among the Mahrattas and the Seiks. The thunderbolt or weapon of Vishnu. A realm, region. A figure, diagram, or sigil in astrology. The name of a coin still used in Travancore: of which twenty

eight and a half equal one rupee. The bird called చక్రవాకము. A region or division of the body: hence చక్రపూజ adoration of the members: a certain magical rite. రణచక్రము the battle-field. కటి or కటిచక్రము the loins: the region of the loins. అష్టకోణచక్రము an octagon.

చక్రవర్తి * n. s. An emperor or sovereign. నలచక్రవర్తి Prince Nala. చక్రవర్తి అనగా, శత్రువేషములుయేసేసాబ. D.

చక్రవర్తి కూర * The vegetable called వాస్తుకము.

చక్రవాకము * The Brahminy-duck, or ruddy goose: జక్కువకుయి Anas Casarca. The poetical dove or swan; always described as being in pairs: to which poets liken fair breasts.

చక్రవాళము * n. s. A range of mountains supposed to encircle the earth. W.

చక్రాంకనము * or చక్రాంకములు, or చక్రాంతికలు n. s. Stamps or marks seared on the front of the shoulders, representing the disc and shell of Vishnu. It is peculiar to the Vaishnavites. Buch. Mysore I. 252, 146. It is a rite similar to *absolution*.

చక్రాంగము * n. s. హంస. D.

చక్రి * n. s. Vishnu; because bearing the discus. A snake, because rolled in a ring. A potter, because using a wheel.

జఁ adj. Noble, fine, matchless. జఁబెట్టి a prize fighter or matchless wrestler. జఁదొంగ a great thief. జఁరౌతు a heroic trooper. See on జన్మ from which this is derived.

జఁము * The world.

జఁన్నయ్యపు* (from S. చక్షుస్ an eye.) The sun; as the eye of the world.

జఁజంత, or, య్యాలి A jade, a vile woman.

జఁజంతు, జఁజంబు, జఁజెంతు n. s. Greatness. Excess. Delight. A row of pearls. జఁజంతుచ్చు. OG. adj. Grand, great, fine, noble. జఁజంతుజి గజెంతు, అనగా అధికకాంతిగల జెంతుమణి. T. 2. 107. 4. 60. A. 6. 181. Vasu. 3. 115.

జఁబెట్టి A prize-fighter: a wrestler: a hero. M. 7. 4. 179.

జఁజ్వాలితి * Bright, radiant, flaring. ఆవజ్రముజి గజ్వాలితిగావున్నది This diamond is a paragon of brilliancy.

జగడగంటి A scold, termagant, virago.
 జగడమాకుట v. n. To fight : to wrangle.
 జగడము n. s. War, battle, dispute, quarrel.
 జగడించుట v. n. To quarrel, struggle.
 జగడు (K.) Time? occasion? అప్పటిజగడున at that time?
 జగడు, అనగా, ఊపరము. D.
 జగతి * The world: the earth. A raised veranda.
 జగతులు అనగా, ప్రదేశములు Places, parts. భూ లోకము. D.
 జగత్తు * The world: people. ప్రపంచము. D.
 జగత్ప్రాణుడు * అనగా, వాయువు. D.
 జగద్విదితము * Celebrated: known to the world.
 జగన్నాథుడు * The "god of this world," an epithet of Vishnu as worshipped at the shrine in Orissa.
 జగన్నుత * Celebrated.
 జగరాగ A virago, termagant, scold. P. 1. 386.
 జగతి A veranda.
 జగా See జగ. [1. 62.
 జగలె, అనగా అరుగు. A settle or stone bench. Chikk.
 జగలెడు plu. జగలెండ్లు అనగా, తోడితల్లుడు. D. A fellow son-in-law. Men who have married two sisters are *zagilendlu* to each other.
 జగే Enough! truly? నీమొననే తర్చుమోచినది. Suca. 3. 155.
 జగ్గ n. s. Grace, prettiness. T. 3. 131. II. 2. 159. 4. 179. జగ్గన prettily. T. 4. 159. జగ్గజగ్గన very prettily. జగ్గనించుట To perform lavishly or grandly.
 జగ్గతనము. Prettiness, grace. II. 5. 101.
 జగ్గపనె Pretty, elegant, nice.
 జగ్గి * n. s. Eating. భోజనము. D.
 జఘనము * The haunches: the hip and loins. (Jones in Menu. X. 108. T. 2. 170. 3 51. Dasav. X. 237.) The abdomen. స్త్రీకటిశుభ్రా ధాగై, కటిశుభ్రే. SC. జఘనములు (plur.) the loins. RDY. 864.G. 1. 94. అనగా పిరుచులు. G. 1. 226. అనగా, పొత్తికడుపు. as also in Kalahas. 3. 45. Compare Vasu. 3. 214.
 జఘనముగము * The posteriors.
 జఘన్యము * Low state: degradation. adj. Lowest, last. లిగాడు, తన్నవది. D.
 జఘన్యజడు * Low born, a mean wretch. తన్నుడు, కూడ్రుడు. D.

చచ్చుట v. n. To die: to expire: to become torpid.
 చచ్చుమాట a deadly word: a curse. చచ్చుమన్ను solid earth: mere earth: loose dry earth. ఘోరశుచాశుచచ్చె he died a horrid death. చచ్చుఅడ్డు a bad debt. కారముచచ్చినఆవాలు mustard that has lost its sharpness. చచ్చిబ్రతికినాడు he died and is alive: i. e. has barely survived: he has had a narrow escape. రాజుకుచస్తావు If you stir you are a dead man.
 చచ్చుడివాండ్లు A particular tribe of scavengers.
 చచ్చాకము Square: foursquare.
 జజ్జు n. s. A flaw in an emerald.
 జజ్జు adj. Old, worn, tattered, threadbare, trite. n. s. వట్టిజజ్జులు mere tatters.
 ఛట * Flock, number: a flock or lock or tuft. రుచిచ్ఛటలు a mass of brilliancy. శుశుచ్ఛట A tuft of feathers: a mass (of hair).
 జట * Matted locks: such as monks wear. A fibrous pendant root of the banyan tree. Ringing the changes on words. Reiteration in reading the vedas.
 చటకము * అనగా, పూరపిచ్చుక A sparrow.
 చటచట * ఛటచ్ఛటము * (anuk) Furiously, brilliantly. ఛటచ్ఛటాఘోరము Hotly, aloud, violently.
 ఛటచట, ఛటచ్ఛట, చటచట, ఛటచ్ఛటము. adv. (Anuk) Brightly, hotly, fiercely.
 ఛటఛటఘోరము * Splashing, dashing, heat, fierceness.
 జటాధారి * adj. Wearing matted hair.
 జటాహంసి * "Indian Spikenard" a well known drug: Valeriana Jatamansi. Roxb. 1. 163.
 జటావల్లభడు * n. s. A perfect adept in the Vedas, who can repeat particular passages in any given order. See note on జట.
 జటి * A hermit. ముని.
 జటిము * Twisting, interwining. Intricate, obscure. ఆకాశ్యము తాగిదావణ జటిలము That poem is stuffed full of Sanscrit words. కలగిన టి. D.
 జటిలుడు * అనగా, జటాధారి. D.
 జటి * అనగా, నీముదాయము. తరునీముదాయ స్త్రోతము. A. 5. 149.
 చటులము * adj. Tremulous. Glancing, flashing, trembling, as a swimming and beautiful eye. W.

Fierce eyed. Piercing, potent. చటులాంబకము
w.DRY. 1561. mighty arrows. చటులలోపంబు.
DRU. 930. fierce fury. చంపలమైనది. D.

చట్ట n. s. The outside of the thigh, a jacket, a
coat, a small sack. కొంపము ధాన్యము పోసిన
పునోన, తొడకు వెలుకులి ధాగమున్ను. D. చట్టలు
కట్టి Hand in hand. M. 13. 2. 217. చట్టార్పి
Offering the hand. BD. 4. 1165. చట్టపై పో
కలై వనిరిగంపయ్యలు. Parij. 5. 46. they were
routed, or, in confusion.

చట్టన adv. Hastily, quickly. వెంటనే. BD. 2.
1050. 4. 338.

చట్టము n. s. A frame, plan, system, rule, regu-
lation, ordinance. A cage. A gang or set. Pe-
destal, stand, form. శుశుకుచట్టము the gland
or bag of musk found in the civet cat. See
Suca. 1. 186. 7. శుశుకుచట్టముపింకినట్టు they
tortured this meaning out of his letter. ఆచ
ట్టమైనది it happened just in that manner: such
was the case.

చట్టి n. s. A cup or plate.

జట్టి n. s. A wrestler &c. See జెట్టి.

జెట్టి n. s. Handsel, earnest money, a bargain, con-
tract, or agreement. A monopoly. Forestall-
ing. A species of loan on mortgage. in this
the జెట్టికాసు or plu. జెట్టికాండ్రు, క్రయనిర్ణయ
ముచేసికొన్నవాండ్రు. D. (middlemen?) money
advanced to a farmer on his standing crop, on
the contract that they are to receive whatever
the crop sells for. జెట్టివేరము Wholesale. శ
జ్యోంకారము అనగా, క్రయనిర్ణయము. D.

జెట్టివరుచుట To get into his own hands, seize,
possess. నన్ను జెట్టివరచినావు you have fairly
bought and got me.

యుట్టి A wrestler: more usually spelt జెట్టి.

జెట్టింక A sort of thieves (జెట్టింకదొంగలు.) The
name perhaps is intended for *Gitano*, a gyp-
sey. జెట్టిక is a Canarese name of a god or he-
ro worshipped by wrestlers.

చట్టు n. s. A rock. చట్టుపన్ను hard soil. చట్టు, చ
ట్టువేడ్డనుయ్యి A well abandoned because found
to be over an impenetrable rock. చట్టురాయి

the living rock. చట్టుకొడుకు. HK. 4. 864. A
wretch, villain.

చట్టుట, జట్టుట v. a. To grapple or snatch, a low
word.

చట్టుతనము n. s. Inexorable, cruelty: a stony or
rocky stubbornness.

చట్టువ A wing. See చట్టువ. Swa. 4. 30. Obsolete.

చట్టువలము A sword? BD. VI. 349. 352.

చట్టురాయి A black stone, or rock: proverbially
hard: as the nether mill-stone.

జెట్టువలు n. s. plu. Wings. (Obsolete: OG. A. 1.
13.) తెక్కలు. D.

చట్ట్రాయి i. e. చట్టుదాయి n. s. A bare stone or bar-
ren rock or block: the living rock: solid rock.
Vish. 7. 82. చట్ట్రాత on the rock. IID. 2. 1315.

చట్ట (plural of చట్టు) Rocks.

జరకము * The belly. జరచయాతన The grief (or,
as some say, the comfort) of being in the womb:
the plight of a child unborn.

జక Hair plaited or braided in chains. See జట
matted hair, the hasp of a lock. The finishing
twist or plait of a straw roof.

జకము * adj. Cold, frigid, chilly, stupid, ap-
athetic, idiotic, inanimate.

జకము * n. s. Stupidity, apathy. చరించనిది, చల్లని
వస్తువు. D.

జకకట్టుట To couple or tie together. Another spel-
ling of జకకట్టుట. BD. 4. 1174.

జకకలు, అనగా మెరకలు. OG.

జకత్వము * Stupidity. B. 8. 476.

జకవారి for జకధారి * A hermit or anchoret with
matted locks. వానశ్రుశుభ. D.

జకని * The sea. శముద్రము.

జకను * Awkwardness, stupidity, apathy. మాం
జ్యము, జకత్వము. D.

జకనువీడుట To perspire. B. 8. 458. బలహీనమై
మందచుడెననుట. D.

జకబిళ్లె n. s. A head ornament, worn by Hindoo
women over their plaited hair.

జకవతి * An idiot, a blockhead.

జకముకి The knot of hair behind the head.

జకి n. s. Flood, stream, gush, a torrent of rain,
or tears: or of words. L. 2. 65. 4. 73. or trouble,
ND. pref. 129.

జకికొనుట To stream, pour in a sheet or torrent.

జకినొలికరిసె, జకియిటై it rained in floods.

జకిగాడ్చు n. s. A strong wind.

జకిపొంతుట To frighten, threaten, or alarm.

జకిమ * Slowness, tardiness. R. 6. 36.

జకిమము * Slow, tardy, lazy, idle. T. 1. 133.

శ్రీడాజకిమ bashful reluctancey.

జకిముట v. n. To fear, or be afraid. Also To

flower. శ్రీస్పించుట. A. 5. 137. జకిసె అస గావ

పిఁఁచెను, కొట్టెను, భయపడెను. D.

జకడు * A fool, a simpleton. Dasav. 7. 103.

జకశు n. s. Fear, fright.

జకశు A kind of snake ? G. 8. 101.

జక్క adj. Near, close by.

జక్క n. s. Terror, Fright. Also, in spelling, one consonant written below another ; when two come together, without the intervention of a vowel. The mark of an aspirate.

జక్తి n. s. A pole, or cowl-staff ; a lever, on which a weight bound in the middle, is borne by two men. జక్తిపెట్టె a large box, thus borne on a pole.

జక్తిగము, జక్కుగము, జక్తిగము n. s. The funnel on the top of a drill plough. యిదిగొర్తిమీదపెట్టె యు. It is the wooden funnel at top of a drill plough. Raja Vahana Vij. 3. 29. నీజక్తిగము ఛూడవేస్తా I'll knock off your numbscull.

జక్తియాపె A spear with a handle in the middle.

చక్క adj. Hard, vile, base.

జక్క Drowsiness, exhaustion, మాండ్యము. A lie, a falsehood. A wart.

చణము * Versed, expert, skilful, united with. Able, skilled, clever: as విద్యాచణడు, జయశ్రీ చణుడు. A. 5. 127. endowed with riches ; rich or noble.

ఝణంఝణ * Resoundingly, aloud, fiercely.

చణకములు n. s. plu. The chick pea or cicer arietinum, commonly called Bengal gram.

చణకము Jadish, headstrong.

ఝణఝణత్, * ఝణఝణఝణార్తము * n. s. A jingling, ringing sound.

చణుడు * A scholar. నైర్వర్తి. D.

జత n. s. A pair ; a set, similarity, equality of

shape. నాజతనవచ్చినవాండ్లు Those who came with me. జతయిచ్చినారు They gave him to go with me. అవి నాకుబాల్చి గాపోయినవాటితోజతే They are as good as lost to me.

జత adj. Equal.

జతసము n. s. (from యత్నము) * Endeavour, stratagem, expedient, effort, exertion, perseverance, energy. The design or plan of a picture or a carpet. యత్నము, ఉపాయమున్ను. D.

జతకడుట To agree, unite, suit, combine. నాజతకడినాడు he came with me. జతకడినారు they joined him. ఆకవిజతకడలేదు The business did not succeed or turn out well.

చతశ్రీః * Four.

జతి Harmony (in music.)

చతిలబకుట or, చతిలె—or, చది—To sink or fall down, from fatigue or weakness, to succumb, yield, give away. To sit flat on the ground, not on the folded legs.

జకు * Lac. A red dye analogous to cochineal. జకుశుశుమాలినగా, లక్ష్మయిల్లు a house built of this inflammable gum. M. 8. 6. 134.

చతురము * n. s. Area, square contents. చతుర భవంతి a square house. చతురంకజాలు square yards, square measurement.

చతుర * Ingenious, dexterous, artful, clever.

చతురంకము * Chess. చతురంకబలము * An army complete with the (" chatur four, anga arms") of infantry, cavalry, elephants and war chariots.

చతురంత * The four ends (of the earth.) భూమి. D.

చతురంతయానము * A palankeen.

చతురశ్శము * Sharpness of wit, quickness, intellect.

చతురశ్రము * Four cornered, quadrangular.

చతురాస్నుడు * n. s. Four-faced. A name of Bramha.

చతురాలు See చతురాలు. HD. 2. 183.

చతురుడు * A clever man, a genius. శుభుడు.

చతురోక్తి * Soft or pleasing words.

చతుర్థము * adj. Fourth.

చతుర్థి * The fourth day of the lunar month.

చతుర్థ్యంతము * A dedication in the Sanscrit fourth case with the sign " For:" thus. For

the honor, for the advantage, for the benefit, for the fame of such a one. It also means the end of the చతుర్థి q. v. in the month.

చతుర్దంతము Double-toothed : the name of Indra's elephant.

చతుర్దశము * Fourteenth.

చతుర్దశి * The fourteenth lunar day, calculated either from the new or full moon.

చతుర్భుజుడు * Four armed. A name of Vishnu.

చతుర్ముఖుడు * Four faced. A name of Bramha.

చతుర్వర్గము * The four objects of human pursuit.

viz. ధర్మార్థకామమోక్షములు. See on వర్గము.

చతుశ్చాలము or—లికా * n. s. A quadrangular building, enclosing an open square. [ము.

చతుశ్రమము * Four square. Error for చతురశ్ర చతుష్టము or చతుష్టయము * n. s. The four. A collective term. యుగచతుష్టము. * The four ages.

చతుష్పథము * n. s. A place where four roads meet.

చతుష్టయము * The assemblage of four. viz. ధర్మ, అర్థ, కామ and మోక్ష are called the వర్గ

చతుష్టయము (or simply వర్గము q. v.) దుష్టచతుష్టయము Wicked and worthless. దుష్టచతుష్టయము

చేరి with his vile companions. మూర్తిచతుష్టయము. M. 9. 2. 227. the four forms.

జక్కల * See—త్రు.

జక్రు Some sort of ornament. Perhaps an armet. M. 4. 1. 213.

ఛత్రము * An umbrella, a parasol, a canopy of state. This is always described as being white.

ఛత్రభంగము * Fall, dethronement, deposition, widowhood : The umbrella is an ensign of royalty ; and denotes any cover or defence ; as a husband &c.

ఛత్రాకము, * ఛత్రాకుళు * A mushroom. శుట్టగాడు. A. 4. 143.

ఛక్రుళు * The clavicle or collar bone. M. 7. 148.

ఛెడకొంకులు. SC.

చత్వరము * A yard or enclosure within a house.

చత్వరి n. s. A widow.

చత్వారిము, చత్వారి n. s. The number four Moon eyedness. Pubblindness, lit. the age of 40

years : used also for short sightedness. This is not the true sense the word bears in Sanscrit.

చత్వారిషకతేవోహా Skilled in the four Vedas.

See Bopp's notes on Nala, page 68.

చత్వారింశము * Fortieth.

చత్వారింశతు * Forty.

చద A white ant. This is the usual spelling : though చెద seems more correct.

ఛదము * n. s. A leaf, a wing.

చదనొట్టుట for చదియకొట్టుట. To knock to pieces.

ఛదనము * A leaf.

చదనగా అంటే, కొట్టగా. OG.

జదము, అనగా నీమట్టలము A level, spot. A. 5. 21.

జదముట To level, make smooth. HD. 1. 1876.

చదరంగము A chess board : chess.

చదరము adj. Square, level, even.

చదరము A square.

చదరములు n. s. plu. The beams of the roof, resting on the కురుంజులు q. v.

చదరు or—రు—n. s. An assembly, a dance, the court of a prince. See చోశ్రు. A joke, jest. చ

దరులు అనగా, చతురోక్తులు. R. 4. 157. చెంజరులు అనగా, మంచి నైపుణ్యములు. A. 2. 84.

చదుచేయుట v. n. To hold court. To joke, gihe.

చదలు White ants : See చెద which is a better spelling.

చదలు (obsolete) The sky. This word is pronounced chadal not chedal or çadal. G. 8. 160. P. 4. 251. Vasu. 4. 25. and other verses, all prove this spelling to be right.

చదలు వెట్టు అనగా, ఉడకజ్వలికా. Q.

చదలేరు n. s. అనగా, ఆకాశరంగ. Swa. 3. 143.

చదవరి n. s. A student, a reader, a bookworm.

చదాశు The plant called కారవి. Q.

చదిలించుట v. n. To fall down on one's back. See చతికిల.

చదియట v. n. To drown, to be crushed or ruined. To burst, be broken. జదియించుట To shrink back. కూలించుట, కుంకుట.

చదివింపుట v. a. To make him read. See చదుపుట, ఆ జాలును చదివింపుకొంటి I got him to read it to me. To do homage to, to proclaim. See కట్టుము.

చదివింపులు n. s. Homage or adoration accompanied with a certain recited formula.

చదును n. s. Evenness; levelness. adj. Even, level. చదును చేయుట To level.

చదుక్షుట v. a. To level or destroy. To break to pieces. To make even with the ground.

జనుము A flat, a flat spot. = చదును = శుభ్రము నచోట A. 5. 21.

జనుముట See—చ— To level, make smooth.

చదువరాలు, A clever woman. చదువరాలుస్త్రీ. HD. 2. 183. plural జదువరాండ్రు. G. 8. 163.

చదువు n. s. Learning, plu. చదువులు studies. చదువుబడి A school. చదువులయ్య A schoolmaster.

చదువుకొనుట v. comp. To learn.

చదువు చెప్పట To teach a lesson.

చదువుట v. a. To read, to recite by memory, to study, to pronounce aloud, declare, recite, enounce, announce. The Hindus fancy that reading a book is a meritorious act; and hearing it read is also beneficial: by the sacredness of the words: even though the meaning is not understood. Most of those who assert that they have perused the Telugu Mahabharat or other venerated books, prove on trial, to have read in this worthless manner. Even in their commonest school books, such as the Telugu "Dasamam" the Vijaya Vilas, and Manu Charitra, the meanings of many Sanscrit and Telugu words are wholly unknown to natives who are considered men of learning. I have never met with a single Bramin who could without particular study explain each word in these volumes, or in other books equally popular. (See on కట్టుము) చదువు చెప్పట To teach reading. P. 4. 90. ఆడంబుకన్నామగ వాండ్రు మేడాకులుయెగననివి నారు Men have read seven leaves more than women. i. e. Men are tenfold worse than women.

చదువులపక్షులు n. s. The "educated bird." i. e. a parrot, as being taught words. Blasc. § 70.

చదువులబడి n. s. A school.

చదువులయ్య A schoolmaster.

చదువులు Studies. చదువులుగదవులు Reading etcetera.

చదువు చెప్పట To instruct.

చడ్డి n. s. Breakfast. (i. e. చలిది q. v.) cold rice.

జడ్డు Hard-heartedness, want of unfeeling.

చడ్డకబడుట See చలికిబడుట. OG.

భద్దము, * n. s. Trick, pretext: fraud. Secret fault, foible, failing. Sarcasm, taunt. The point, aim, bearing, of an expression. (Molesw.360.) వ్యాజము, మిష. SC.

జన The roe in a fish. Better spelt జెన A.4.217.

జనము, జనములు * or జనాలు People, folk. A person Tara. 2 81. జనములు Vijay. Vel.1.358.

జనముల్ చానియెడన్. when nobody was by.

జనకము * Producing, creative, productive. చ

శ్చి జనకమైన causing laughter. శ్రీతిజనకమైన amiable, causing love.

జనకుడు * A father or progenitor. జనకాదులు.

BD. 5. 1043.

చనటి or చె— Wicked, vicious.

జనత * n. s. People, folk. జనశిమూచా. SC.

జనము * n. s. Birth, production, family, race,

lineage, జననమాట. to be born.

జనని n. s. A mother. జననిజనకులు n. s. Parents,

mother and father.

జనకతి * A king, as lord of men.

జనకదము * Any inhabited country, a village.

జనకనార See—ను—under జనుము.

జనయితుడు * A father or progenitor.

జనయిత్రి * A mother.

చనవతి n. s. A courtier, a favorite, a pet. Sumati. § 54.

చనవుట See —ను—

జనశ్రుతి * News, tidings, intelligence, rumour.

జనాంగము Household, family.

జనార్దనము * An epithet of Vishnu.

జని * Birth, production. జనిశంకవంశకుడు అనగా, జనశంకవంశము లేనివాడు. A. 6. 117. R. 3. 8. and 3. 87.

జనించుట See జనించుట.

జనించుట v. n. To be born or produced. to arise.

ముదముజనింపి mercy arising in his heart.

చను or, చన్ను The breast, the female breast.

చను, అనగా, ఒత్ప. OG. It suits, it is fit.

జనుడు * n. s. A man. జనులు People.

చనుంకవ, చనుకట్టి, చనుగవ, అనగాచన్నులు. In P. 1. 19. the poet says చ్చిఘనతరఘూజవారీకుచ యుగక్రియ గూఢముగాక చ్రావితి స్తనగతి లేట గాకనరచాటగు నాండ్రవధూటిపొక్త శ్చిం జను గవబోలె గూఢమును చాటువనంబును లేకయుంక

తె బిచ్చయదిహాకవిత్వమని పించున గంచటుగాక యుంకినన్ ||

చనుట v. a. To go, depart, pass in age; to be fit or deserving to be proper, right, fit. చూడచనడు it is not fit to be seen. చనిపోవుట v. n. to die. చన్నంతవత్స. BD. 1. 869. as far as he went. జనకు Go not thou. R. 5. 189. చనియె he went. BD. 5. 331. చనునే is it right? Mannu. 2. 56. క||అనుటయః బ్రహ్మరంకిల్లను | వన జేక్షుణయో స్థిబలుకవరుశ యః ప్రతులై, దినములు గడిచెడువి శ్రుల, జనునే కామింపజదివిచారముఃపలదే||

చనుదెంచుట v. n. To go, proceed, come. చనుదేరుట v. n. To proceed, go or come. చనుదోయి n. s. ఆనగాచనుంకవ.

చనుశు n. s. A body of travellers. M. 3. 2. 108. చనుశుక for చంశక.

చనుపాలు, చనుబాలు Human milk.

చనుమర The breast, (or, loc.) On the bosom. A. 6. 25. 104. M. 7. 4. 105.

జనుము n. s. The hemp-plant.

చనుమెన n. s. The nipple. Vish. P. 8. 49.

చనుమొర The side of the breast.

చనుపు n. s. Intercourse, communication, acquaintance, familiarity. Traffick : an investment ; as passing from one to another. చనుపువాడు a friend or familiar. చనుపు గాపోవుట To frequent, or resort to. చనుపు గావుంటె Plausible, popular, courtly.

చగ్గవ, చగ్గోయి ఆనగా, చండ్లు. T. 2. 84.

చన్న . i. e. చనిన Gone. See చనుట.

ఛన్నము * Concealed, secret.

జన్మము n. s. (from జ. యజ్ఞము) A ceremony, in which oblations are presented. T. 2. 154. BD. 4. 1044.

చన్నగి చెట్టు Name of a forest tree.

చన్నకట్టము Channa-patnam, The native name of Madras. (not either చిన్న or చెన్న but చన్న See చెన్నకట్టము)

జన్నాపు A cow that is consecrated.

జన్ని The braminiical thread. యజ్ఞాపవీతము. D. adj. Consecrated. జన్ని ఆపు a cow that is consecrated. జన్నిపడుచు a girl that is presented to a pagoda as a courtesan. జన్నివిడుచుట To consecrate and release a bull calf. జన్నియొతచెట్టు a date tree set aside as devoted.

జన్ని, జన్నె A sort of fit. ఆమెకు జన్నినవ్వితేడ్డది She fell down in a fit. జన్ని డుక ప్రవము fits.

చన్నిళ్లు n. s. Cold water. (contracted from చలి, నీళ్లు)

చన్ను G. చంటి Loc. చంట, plural చన్నులు or చండ్లు n. s. The breast or pap of a woman or man.

చంటిపిల్ల a nursling, or infant at the breast. See on గుబ్బు. = మేకమెడచన్ను, ఆబాగళక్కనము

the seeming teats at the neck of the Indian goat : a phrase for a worthless fool. నేను మేక

చన్ను వంటివాణ్ణా Am I so soft as to believe it? చంట్లోయెముకలుయేసినట్లు చేశేవాడు he is a

keen investigator. చన్నుపాలు. M. 14. 1.178. human milk. This is a favourite ingredient in

medicines. చన్నుగవ n. s. ఆనగా, చన్నులు.

జన్నె See జన్నియ.

చన్నక See చండుక The name of a certain flower called Chanpaca.

జన్మము* Birth, production. నాజన్మములో చూడలేదు. I never in my life saw him, never in the

whole course of this birth: యజన్మమెత్తుట To be born. యాదినము నాజన్మము సాఫల్యమైనది this day

my hopes are crowned ; or, the object is accomplished for which I was born. శుభజన్మము

or simply జన్మము Reproduction. The Hindus believe (with Pythagoras) that all creatures

are continually reproduced in various forms and that retribution for good or evil actions

takes place in the next birth. Thus in congratulating any one, whether a Hindu or a foreigner,

on peculiar good fortune, the phrase is పూర్వజన్మములోయెంత శుభమును గావు గాదు

రు. " How virtuous you must have been in a former birth ! This creed in like manner comforts

one who is suffering for his crimes, by assuring him that this punishment will be repaid

with happiness in a future birth : and that his crime is his inevitable misfortune.

జన్మదేశము * Native country.

జన్మపత్రిక * The paper containing one's horoscope, or calculation of nativity. See జన్మము.

జన్మస్థాని * Native country.

జన్మమెత్తుట To be born. ఆయన జన్మమెత్తినతర్వాత After he appeared in the body ; or, on earth.

జన్మాంతరము * Another life: A former or future birth, pre-existence, or reproduction.

జన్మించుట v. n. To be born.

చెన్నెన or చెన్నెన n. s. The nipple.

చెన్నెర n. s. The side of the breast. See మోర.

జయ్యలము * The field of battle.

జపము * Prayer, silent ejaculation, devotions. Repeating inaudibly passages from the Vedas, charms or the names of a deity; counting silently the beads of a rosary. Silent prayer, adoration: serious religious meditation: holy cogitation. Dhyānam ధ్యానము is *silent, without* moving the lips: japam is *silent*, but moving the lips.

చతుచతు (anuk) Pleasantly, sweetly. Poorly, weakly.

జపమాల or జపమాలిక * A rosary.

చతురాలు n. s. Small beams across the corners of a roof.

చకుల * n. s. Lightning, a flash. A. 6. 130.

చకులము * Glancing, fickle, tremulous, volatile, wavering, unsteady, wanton. చకులచిత్తము fickleness, a whimsical disposition.

జపాశుశ్రువు n. s. or, దాశీన చెట్టుశుశ్రువు. SC. Hibiscus rosa Sinensis; vulgarly called the shoe-flower. Roxb. 3. 194. It is bright red, being the colour of the domestic cock's comb. జపాకు శుశ్రువుకాశా Blushing rosy red.

జపించుట or జపియించుట v. a. To repeat prayers &c. inaudibly.

జపియించుట See జపించుట.

చతుతుము * n. s. The palm of the hand. చాచిన వ్రేళ్లుగల ఆర చెయ్యి A slap, amorous taps.

చక్క n. s. A wedge, also a spar of wood placed for the wheels of a car to pass over in a sandy road. Also ముద్ర. OG.

చక్క or చక్కని adj. Vapid, tasteless, insipid. చక్కనిభూమి barren land. చక్కనినీళ్లు properly means insipid water like what has been boiled. చక్కబడ్డ Inactive, passive, spiritless. చక్కనిదీప్యము a plain diet. ఆ ముద్దముచక్కచల్లారినది the battle is entirely calmed.

చక్కగా adv. Insipidly. చక్కగావుండే Tasteless, unamiable.

చక్కట n. s. A slap or clap. A fruit &c. pressed

flat as a fig. చక్కటకొని or, చక్కటలయి A. 5. 21. = శస్త్రోలుట To become lean.

చక్కట్ల n. s. pl. The clapping of the hands. Derision. చక్కట్లగొట్టుట or చక్కట్లజరచుట to clap the hands.

చక్కకి Plain, &c. See చక్క or చక్కని.

చక్కకించుట v. n. To chuckle or cluck to a horse or ox to urge it on.

చక్కదనము or చక్కన n. s. Insipidity.

చక్కన్న Fifty six. చక్కన్నదేశములు All the world: as we say "the 52 counties."

చక్కరము n. s. A frame. A canopy thatched roof, a shed, a covered seat in which a god is carried about: the tilt of a cot, canopy of a bed, the roof of a bower. ద్రాక్షచక్కరము a trellice of vines. చలుకచక్కరకోర్లమంచము a bed of state. T. 3. 131. i. e. a tilted four post bed i. e. with Tester and pillars i. e. శికినెలు. q. v.

చక్కరించుట v. a. —లించు—To smack, to suck with a noise.

చక్కలు n. s. pl. The outer part of the thigh. తొడకు వెలవలిభాగములు. D. Perhaps an error for, జబ్బలు.

చప్పాలు or శస్త్రాలు Wedges or blocks placed to turn the course of a cart &c.

చప్పిడి n. f. A sound, a noise.

చప్పిడి adj: Flat, not projecting: insipid: void of any salt taste. చప్పిడి ముక్కు A flat pug nose.

చప్పిడిపిరుదులచిన్నది A lean girl, a threadpaper.

చక్కడు plu. చక్కట్లు n. s. Noise, sound. చక్కడు కాకుండా Noiselessly. BD. 4. 1513. 5. 1238.

చక్కన Quite. నీళ్లుచక్కన తీరిపోయినది the river is run quite dry.

జురుకొనుట v. a. To devour.

జబ్బ n. s. The side: the hip, the ribs, outer part of the thigh, and of the upper arm; a horse's shoulder. The tip of the shoulder. జబ్బయొముక The pelvis, or share-bone.

జబ్బు n. s. Negligence, slowness, weakness, softness. వాని వ్యవహారము తొనాజబ్బులోకివచ్చింది His business has decreased or fallen away. జబ్బుచేయుట to idle or loiter.

జమ్మ adj. Poor. i. e. Weak, soft, loose, slack, deficient, trivial, frail, second rate, inattentive, lukewarm, negligent, slow, stupid, insipid. Infirm, slight, insufficient, trifling, meagre, imbecile. Flat, humdrum, spiritless, as bad poetry; puling, maudlin. **జమ్మకవి** A poetaster. **జమ్మకావ్యము** a prosing composition. **దూది అంతా జమ్మ** జమ్మగావుంటినది the cotton was all lying about loose. **అది జమ్మ సంవత్సరము** That was but a poor year: not a fruitful year.

జమ్మగా Slightly, weakly. See the adjective.

జమ్మశదుట v. n. To faint, cool, relax, be decreased, become slight, waste away, loosen.

చచ్చెంత The name of a weed? H. 4. 14.

జమట Double (locative case from జమిలి) జమటపాత్ర a double fold. **జమటపాత్ర** A fold of cloth worn as a glove by falconers, when they have a hawk perched on the hand. HK. 2. 48.

చమత్కరించుట * v. a. To refine on (an idea) to play upon (words). To be adroit. or accomplished. To play amorous pranks with. Anirud. 3. 84.

చమత్కారము * n. s. Skill, adroitness, ingenuity, wit: a prank or manoeuvre. Curiosity, rarity, refinement.

చమత్త్రియ * అనగా చాతుర్యము. R. 5. 157.

చమరము * The cow of Tartary. (bos-grunniens) the tail of which (చామరము) is made into (chowries) whisks.

చమరుకాకి See జెమడుకాకి.

చమరుచుట v. a. To moisten, to sweat, to wet (causal of చమరుట. = ఉడుట.)

చమరుట, To slay. To rub, daub. రావివేయుట. DRU. 1022. M. 6. 3. 248.

చమశిము * A cup out of which all the worshippers at a yajna drink the juice of the acid asclepias.

జమిడిక — See జమిలిక. H. 3. 38. A drum.

జమిలి n. s. A pair, a couple. Infl. జమిటి.

జమిలి. adj. Double, paired, coupled. జమిలిమాటలు stuttering words, stammering. జమిలిమకారము double M: the letter —ఱ.

జమిలించుట v. n. To redouble or increase, (as fear or shame.) [D.]

జమిలిక, n. s. A kind of labor. జమిలికె, ఆనగ్గము.

జమిలిమకారము “ The double three footed” insect, i. e. a bee. Rasica 3. 105 (from మకారము three feet) **అరుమైద** or bee: which has six feet.

జమిందు i. e. యముడు.

జమకాణము A carpet. Swa. 5. 47. This word is *Dakhini* but mentioned in no dictionary.

జమకుట See చచ్చకుట.

జమజాలి (H.) A jinjall, or very large musquet: a wall piece or swivel.

చమడప్ప or **చాడయ్య** The name of a certain rustic deity, like Silvanus. The **చమడప్పశతకము** (written by a poet who probably assumed this name,) is a series of verses (often printed) broadly comic and indecent.

జముడు n. s. *Yama* (యముడు) the regent of the world below, and the judge of departed souls.

జమకొలుపుకూటము Pluto's court.

జమనెక్కిరింత A buffalo (because it is the steed of *Yama*. See ఎక్కిరింత.)

జముడుకాకి The crow pheasant. See Jerdon's Catal. No. CCXXXI.

జమదాడి (H. jamdhar) a sword. (i. e. యమధార) R. 2. 22.

జమదేశి i. e. యమదిక్కు The South. Kalab. 1. 52.

జమన n. s. The river యమన *Yamuna* or *Jumna*. జమనయ్య The sun, as being the father of *Jumna*.

చముతు n. s. Moisture: what exudes. Grease. Clarified butter, any unctuous fluid; any greasy liquid; unguent. **కైశుచమురు** Milk punch. **చమురుబోతు** G. 1. 102. a fat beast.

చమురుట v. a. To rub. రెండుగడ్డలుంజమరుకొని rubbing, or in collision with, both banks.

జములు n. s. A couple.

చమువు * n. s. An army, squadron.

చమారు * An antelope.

చమ్మకాయ See శమ్మకాయ.

చమ్మగిల్లుట See చెమ్మగిల్లుట.

జమ్మని A horse [from “ *Yemen*” in Arabia.] G. 3. 134.

జమ్మనుట, **ఝమ్మనుట**, **జమ్మనుట** v. n. To smell or sound, emit scent or sound. To tingle, tremble, thrill. **జమ్మనె** Redolent, melodious, be-

witching, fine, nice. Tingling, thrilling. జమ్మ
ని, adv. abroad, or, all over. Lavanya, § 13.
|| తరలాఘ్నిమేని తావిజమ్మననాడు | మనశుజ
మ్మనిరేగిమరలుజెంది. Ila. 3. 143. || ఉచికిఞం
రాడతతిమొదలుజమ్మన మాత్తి || So in T. 2. 82.
తనువెల్లజమ్మనన్ while her limbs were all in a
tingle.

మ్మి n. s. A sacred procession : the high day of
a feast ?

జమ్మి చెట్టు n. s. (from శమీ) A tree *Mimosa*
suma Rox. Vol. 2. p. 563.

జమ్మ n. s. Bulrush. See జంబు.

జమ్మడు Yama, the god of Hades.

జయ * interj. Hail ! Huzza ! “ Io Bacche &c.”

చయము * An assemblage, a multitude, a heap
or collection, a mound of earth, a pile. This
word is even used for a small number ; thus నే
త్రచయము the three eyes of Siva are called his
“ set of eyes.”

జయము * Conquest, victory, triumph, success.

జయంతి * The anniversary of an అవతారము. Thus
స్మృతిహజయంతి a festival in honour of Nri-
simha. కృష్ణజయంతి Krishna's feast. లక్ష్మీజ
యంతి &c.

జయకాలుడు * Immortal ; who has “ outlived
time” or surpassed time.

జయగోపాల * Hail ! A salutation, used in let-
ters : congratulation.

జయఘంట * A bell, the circular plate of mixed
metal, used as a gong in Hindoo temples &c.
See జైత్రటి.

జయఘట్టుట To congratulate, to hail.

జయరంజి * The name of some kind of silk. BD.
3. 98. [north.

జయవారము * Tuesday. A word used in the

జయశబ్దము * Congratulation : shouts of victory.

జయస్తంభము * See ధ్వజస్తంభము A pillar erected
before a temple : or in the centre of a stone
pond or bason. [ful.

జయించుట. * To conquer, or win ; to be success-

జయోత్సవము * Sanguine, emulous. Longing
for victory.

చయ్యిన, చయ్యన్ adv. Quickly, speedily, anon.
at once, soon.

ర * Old age.

జరతము, అనగా తిన్ద్రవ్యము. D.

జర * Decrepitude, debility consequent upon old
age. ముదిమి. D.

చరము * n. s. An animal or moving creature. చ
చారములు The animate and inanimate crea-
tion.

యురము or యుతి * n. s. A cascade or waterfall.

చరము * adj. Moveable, locomotive, migratory
trembling, shaking, unsteady. చరద్రవ్యము per-
sonal or moveable property. చరస్థిరమాతములు

(property) personal and real. దృష్టిచరం Visi-
ble. శృతిచరం audible. స్పృశచరం tangible.
చరవృక్షములు Kalah. 1. 101. moving or
walking trees. జరచ్ఛదన. A. 6. 84. అనగా
శుండలూకు.

చరచుట v. a. To slap, to clap, applaud. మల్లజర
చుట To clap their shoulders with their hands
in defiance, as, boxers do or slapping, striking
(the wall) చచ్చుట్టుచరచుట. A. 4. 34. to clap
the hands in derision. Pariz. 2. 44. శుడలూకు
లను ఉమకన అద్దిగోడకు చరచుతారు. They
knead cowdung with chaff and clap it against
the wall.

జరజర (Anuk.) A crashing rustling sound of
dragging. At once, quite, entirely. Aloud.
BD. 4. 958.

జరతము * adj. Old, decayed, infirm, solid, con-
firmed, affected by age either well or ill.

చరణము * n. s. The foot, the root of a tree, a
ramble, roaming. In poetry, a couplet. చరణా
యధము “ the heel armed.” i. e. a cock. కృ
ష్ణచరణాలు (lit. the black foot steps) the spec-
tacles on the crest of a తామ్ర or Cobra serpent.
రథచరణము A wheel.

చరణారవిందములు * The “ blessed feet” — a phrase
for any beloved personage.

జరత్ * Old, decrepit. A. 4. 32.

జరతుడు, అనగా మునిలివాడు. D.

చరద్రూపకము * Moveable, as goods or property.

జరభి * Wicked, guileful = కుటిలుడు. M. 4. 3.
16. HD. 2. 1102.

జరభీరండ * The old dragon.

జరభు * adj. Wicked. తలుగు, కొంటె. BD. 5. 45.

చరమము * adj. Last, ultimate, final. West, wea-
tern. చరమగిరి the western hill. మునిలివాడు, D.

చరమస్తోత్రము * A Requiem. An epitaph.

చరమాంకము * The back or the top of a tortoise.

Lit: the last member. Swa. 5. 56.

చరలింకము* The migratory monad. See లింకము.

చరవ A kettle commonly called చరవకుండ. From చరుః*.

చరాచరములు * Moving and not moving, fixed and personal. See on జంకము.

రుచారురి * (anuk) Splashing, dropping.

జరాయజము * adj. Viviparous, as man and other animals "born from a secundine" (Jones on Menu 1. 43.) not produced from an egg.

జరాయపు* n. s. The womb or uterus.

రుచాలసి or రుచీలన (anuk) Sweepingly, whizzingly (as the sway of a sword.) కత్తిజరాలన దూకుకొన్నాడు he whipt out his sword.

చరి, జరి, దరి, చరులు, దరులు A hollow or dell under a mountain. A precipice. లోయ; శరవృత్తనితంబు భూమి, భృగుశతనము.

చరి or శరి, శరులు Starch used in food. Paste or gruel used as paste. చరిపూయుట To paste or starch. Some kinds of rice are called మణచరులు, కన్నెశరులు, దినశరులు. &c. H. 4. 156.

చరించుట v. n. To wander, to roam. To live, conduct himself, behave. To go on, continue, as "he continues (to receive honour.)"

జరించుట v. a. To do, conduct, transact, carry on (business&c.) To execute, fulfil, commit, perpetrate, celebrate, perform. To finger, stroke. To act. అల్లరిజరించుట To raise a disturbance. నాకుమహా గాజరిగన్నాడు he acts as my deputy. To behave, conduct himself.

జరిగిన See జరుగుట.

చరిగలు A sort of పొల్లు ధాన్యము.

జరిణిశుంధి The mouse deer? An animal about the size of a small jackal, it has a striped back, short tail, ears erect, feet like a pig, body and head like a deer.

చరిత్ర, చరిత్ర or చరిత్రము * History, tale, narrative, institute. Good or bad conduct. దినచరిత్ర A dairy. వ్యాజ్యచరిత్ర The entire details of the dispute.

చరితార్థము n. s. End, advantage, purpose. వినిమోగము, ఫలితార్థము.

జరిమిళ్ల n. s. A piece of wood like the sheave of a pulley: used by weavers in stretching their webs.

చరియ n. s. A steep, hollow between hills. లోయ.

చరియించుట v. n. To walk, behave. చరించుట. L. X. 64.

రుచి* Small cymbals, or little bells. Lalito. XI. 5. A cascade, a waterfall.

రుచీలన adv. At once, instantly.

చరు * See చరువు.

జరుగుట v. n. To pass, elapse, expire as time. To move on, get on. To be current or usual. To slip, creep, or slide. To pass or change its place. To flee. To occur, happen. జరిగినపురి a real occurrence, a fact, a thing that happened. Impersonally it is thus used. యది లేక నాకు జరగదు I cannot get on without this. I cannot manage without this. నావర్కమందు జరిగిన చాళ్ళిన as is the custom among us. It is translated by To Be, as ఆ భూమి నాకింక జరుగుతుంది That land is in my hands. జరుగుతీరుగా as usual. అతడు జరిగిపోయినాడు he departed, i. e. died. వాడు జరిగిపోయినాడేండ్లు it is three years since he died. అక్కడ జరగకవచ్చిని as I could not subsist there I came away. జరిగితి

పరుగుడు n. s. A bundle of straw drawn by bullocks.

జరుగుబాటు n. s. Living, subsistence. జరుగుబాటు గావుండే substantial; as a yeoman.

చరుచుట v. a. To arrange. To stick or apply (poison &c.) so as to stick (a wafer, or cow dung cakes to a wall) In. DRU. 1180. జలజనాశయిన జరచిన పువ్వును, అనగా తామరతీగతో కాట్టి. It is also applied like శుడుట to form a compound verb, or as an auxiliary. Thus మోడుచరచుట is the same as మోడుకుడుట.

జరువుట v. a. To pass or spend as time. To put off, procrastinate. To push on, move forward. To do, perform. L. XIX. 170.

చరుముట To apply (wax) or wax cloth. To apply as ointment. To smear, daub.

చరులు n. s. See. చరి.

చరువుచరువు * Blessed food: a meat offering. ఆకాన్నవారికి అమృతంబు చరువు. Hunger makes dry bread sweet as ambrosia.

చర్మ * n. s. Refinement, research, judgment, de-
 liberation. చందనచర్మ. The perfuming the per-
 son with fragrant unguents.
 చర్షించుట v. a. To dispute or discuss. To inves-
 tigate = విచారించుట.
 చర్షిత adj. Anointed. Investigated. గంధచర్షిత
 Perfumed with sandal.
 ఝర్మరము * n. s. A sort of drum ; a cymbal.
 జర్రులు Loose or careless language. Nonsense
 = విటతటం. HD. 1. 191.
 జర్జరితము n. s. Tremor, trembling : (anuk) *pit*
 a *pat* : piecemeal, to bits, to shatters = భిన్నా
 భిన్నా. BD. 4. 469. HD. 1. 985. జర్జుర
 భూతమైన Potent, violent, as a medicine.
 జర్జరితఘము * or ఝర్జురఘము * A sort
 of trumpet.
 శర్మి * n. s. Vomiting. పమనము.
 చర్మము * n. s. Skin, hide, bark.
 చర్మకారుడు * n. s. A shoe-maker, or tanner, a
 worker in leather.
 చర్మకీలము * n. s. A wen, a goitre. కంటి. D.
 చర్మదండము * అనగా శిశ్నము.
 చర్మత్రునేపిక * n. s. A pair of bellows.
 చర్రన, చర్రు, జర్రన, జర్రు. (anuk) Rushingly,
 rapidly, aloud.
 చర్య * n. s. Act, deed, conduct, mode, rite,
 fashion. Perseverance in religious austerities ;
 due and regular observance of all rites or cus-
 toms, conduct. దినచర్య A diary.
 జర్రన See —ర్ర—
 చర్మము * n. s. A metal vase or jar.
 చర్మణము * n. s. Chewing, eating.
 చర్మితము * adj. Eaten. చర్మితచర్మణము Ruminat-
 ing, chewing the cud ; frequent recurrence to
 one topic. చర్మితచర్మణోదాహరణము a trite
 objection ; an old story.
 చర్మ్య * Sacrifice, burnt offering.
 శలము * or శలార్థము or * శలార్థి, * Trick,
 stratagem : innuendo, or covert meaning.
 చలము * adj. Trembling, tremulous, unsteady.
 జలము * n. s. Water ; any fluid.
 ఝర్మంఝర్మము * n. s. Tinkling, ringing. (anuk.)

చలక, or చలక A field, particularly when fal-
 low. చలకదూరము a field's length.
 జలకము * A bathe, ablution, bathing.
 జలకజ్వె A sort of hawk ; a goshawk. Swa. 4. 83.
 HD. 1. 533. HN. 2. 47.
 చలకట్లు n. s. Gambols, frolics.
 జలకడ—See జె.
 జలకమాడుట To bathe.
 జలక్రీడ n. s. Romping in water, naked play, any
 naked exhibition or nudity in sculpture. Aqua-
 tic gambols See సొన్నవాహనము.
 జలగడుగుట To wash earth for gold diamonds
 &c. From జల్లి small pebbles, and కడుగుట to
 wash. (Compare జరగడుగు, and జెరగడుగు.) జల
 గడుగులవాండ్లు n. s. plu. A cast of gold finders,
 who search for gold in drains and in the sweep-
 ings of goldsmiths shops. BD. 7. 844.
 చలగుట See చెలగుట.
 జలచరము * An aquatic animal of any kind.
 చలచారి n. s. A certain bird, brown on the back
 with white under the wings.
 చలచిత్తము * చలచిత్తుడు * Imbecile, cracked, silly,
 insane.
 చలచ్చంచువు * The greek partridge or చక్కరబియ్యి.
 జలజము n. s. The lotus, a conch, a shell, lit.
 born in water. జలజఫలడు * A title of Bramha.
 జలజల, ఝుళుఝుళి, ఝుళుఝుళు (anuk) adv. Aloud,
 audibly, (clanking, ringing, rippling &c.) జలజ
 లున్నది It throbbed *fiercely*.
 జలజారి * The moon, as being the " enemy of
 the lotus." Also wrongly used for జలదారి.
 జలతక్తరుడు * The evaporator : the drawer off of
 water : i. e. the sun.
 జలజము* or జలధరము * A cloud.
 జలజరించుట, or, జలజ—, v. n. To shudder, trem-
 ble. To be in a fright. P. 3. 213. HD. 1. 1185.
 KP. 3.20. ఝుళుజుళుట, ఝుళుజుళుట To be set on
 edge, as the teeth.
 చలజశము * The blessed fig tree, (అశ్వత్థము) be-
 cause its leaves like those of the aspen are
 proverbially tremulous. Suca. 3. 517.
 జలదారి, or జల్దారి (H.) A drain : a kennel : the
 projecting spout of a lingam.

చలదురోజములు * (See చలత్, and ఉరోజము.)
 జలధార * Flood, torrent, stream.
 చలద్గళము * n. s. A frog, so called because its throat is in constant movement.
 జలనిధి or జలనిధి * n. s. The sea, the ocean.
 చలనము * n. s. Wandering, roaming, agitation, trembling, shaking, instability. చిత్తచలనము Whimsicalness, oddity.
 చలకట్టి చెప్పట v. a. See చలము.
 చలకత్త్రము * n. s. See చలదళము.
 జలకరించుట v. n. To shudder or shiver.
 జలశయి * A waterfowl, a swan.
 చలపాచి n. s. A spiteful wretch : an ill-tempered man. చలపాచితనము n. s. Spite grudge crossness.
 జలపాయి * A water drinker.
 చలపారిన Exasperated. (From చలము and పారుట.)
 చలపోరుట v. n. To wreak a grudge, to fight inveterately from చలము and పోరుట. q. v.
 జలపోశనము Gilding with gold leaf.
 జలవాదకుపోవుట To go to make water : or to go to the privy.
 చలమ See చెలుమ.
 చలమరి Passionate, irritable.
 చలము n. s. Inveteracy, spitefulness, malice, ill-will. Vice, obstinacy. Rudeness, roughness, overbearing, fury, determination. (same as రోషము.) చలముసాధించుట To affirm obstinately.
 చలకట్టుట To be firmly resolved, or determined. చలకట్టి చెప్పట. To say it through spite.
 యదిచలమోఘలమో a proverb. Did you do this with an object or thro' mere vice? same as హటము or మోడి : some imagine wrongly this to be from ఘలము.*
 జలయంత్రము * An artificial fountain or jet.
 జలరాగము * A ruby of imperfect water supposed to be unlucky. See on రక్తమిండు.
 చలన n. s. Coolness, blandness, cold; any thing of a cooling or refreshing nature; beneficence, liberality, benignity. Bleaching, a bleaching green. Clothes newly washed. చలనలక్షణమున వి. The chill came over him. i. e. he is deadly cold : or in the extremity of death. Sometimes the word is used for శ్రుభావము blessing, virility, potency.
 చలన adj. Cold, cooling, comfortable, bleached,

white. చలనకుందిలి n. s. Lit. a canopy, (చలన, OG.) or triumphal arch, an ornamented booth for an idol. చలనమరియాల Cubebs, long-pepper, or Java pepper : lit. cooling pepper. చలన చక్కరకోశ్లమంచము a comfortable bed decked out with a coverlet, tilt and pillars.
 చలనజోతి A poetical word for the moon. OG.
 చలవరాయి White marble. Alabaster.
 చలవాది n. s. An undertaker's messenger; who carries about the news of a death. A beadle, or javelin bearer who attend the *Pedda Shetti* or mayor. These attend when the (Banijgar) shopkeepers perform any procession.
 జలసూత్రము * n. s. A *jet d' eau* or artificial fountain.
 జలాధార * A stream of water. KUR. 4. 295.
 భళాలన ఆనగా, మిక్కిలిశండుగాను. OG.
 జలాశయము * A lake, a watry spot.
 చలి n. s. Cold, coolness, chill. Fright, alarm. చలి జ్వరము cold and fever i. e. Ague. నాకుచలికట్టింది I have caught cold.
 చలి adj. Cold, cool. చలికూడు cold food, breakfast. చలియిసుక Camphor. Vasu. 2. 36.
 చలింతుట v. n. To shake or move, to hesitate.
 చలింపించుట v. a. To shake, or make it totter.
 చలిగరువు A soil composed of marl or sand covering black earth.
 చలిచీమ n. s. A black ant.
 చలితము * adj. Shaking, trembling. Gone, departed.
 చలిది or చడ్డి, Breakfast. Lit: cold food: being the rice left from supper.
 చలికుందిలి A place where passers by are supplied with water to drink.
 చలిశండ్లు The teeth being set on edge. A. 4. 151. which the note says. జువ్వనవులును తెన్నంకువల్ల శీశుక పాచ్యే సోటిశండ్లు.
 జలిపించుట, or, రుపి— v. a. To brandish, wield or wave.
 చలిమిండి n. s. The name of a certain plant.
 చలిమల The Hill of snow : i. e. హిమాచలము. OG.
 చలిమిడి n. s. A sweet cake used in offerings to the deity : made of rice flour and sugar.
 చలిమిరి adj. Cold, coolness. Also, (ముడ్డ) a lump, a cake. G. 1. 114.

చలియించుట v. n. Vide చలింతుట under చలము.
 చలివాళుట v. To sooth, to warm, comfort.
 చలివేందల or, చలివేంద్ర, n. s. A halting place for travellers. where they are supplied gratis with milk and whey.
 జఘకు Tremulousness, Timidity. Alarm. The gleam of the eye. జఘకుచూపులు her glancing eyes. Vasu 4. 17. జఘకువారిస.
 చఘక్కుని (anucar) Slapdash, at once.
 జలుగు A species of Salmon fish. Odoe Sciaena lineata. A sort of tree, called Aeschynomene Sesban. Rox. 3. 333. and 337. The species మంచిజలుగు Aeschyn. procumbens.
 జలువుట See శిలువుట. పూపిరిజలకడు I cannot draw my breath.
 జలుమ n. s. A cold, or catarrh.
 జలుమ adj. Cold, watry, unwholesome.
 జలుమచేయుట v. n. To take or catch cold.
 చలవ n. s. Coolness. vide చలవ.
 చలవడి Coolness, frigid air.
 జలూక * n. s. A leech.
 జలేరి n. s. The trench part or పాణపట్టము, of a lingam image.
 ఛలోక్తి * n. s. A double entendre. See on ప్రోవ.
 జల్లారి i. e. జలదారి A drain or gutter.
 జల్లరించు See జలజరించుట.
 చల్లి n. s. Vide చలిది.
 జల్పనము * Prate, babble. జల్పవాది a babbler. A. 6. 89. a ready speaker. మాటకారి.
 చల్ల n. s. Curds beaten with water, butter milk. చల్లకైవచ్చిముంతదాచంగనేల, చల్లకుపోయిముంతదాచడమేమి “why make secrets of nothing?” “why try to conceal our real wishes” why do you beat about the bush? or, why mince the matter? చల్లచుక్క a mark made in the forehead with buttermilk on festive occasions. చల్లమ్మ మాయి a juicy lip.
 చల్ల The plant called Asparagus Racemosus. Heyne, Tracts, p. 129. See చెల్ల.
 చల్ల or చల్లని adj. Cool, cold. Benign, merciful, healing. Comfortable.
 జల్ల n. s. A manger. A long, narrow basket built on a dray. (See చొల్ల) A fish; the river mullet: one kind is the ఆకుజల్ల.
 చల్లంగ Coldly, coolly, easily. చల్లంగాబ్రతుక Long life to you!

చల్లకము n. s. Watering, irrigation.
 చల్లకడి n. s. Flummery: buttermilk mingled with మెంతి or fenugreek.
 చల్లకవ్వము n. s. A churnstaff: The bird called king's fisher: also a name for the insect called గొల్లభాషురుగు mantis precatória.
 చల్లగడ్డ n. s. The linear leaved asparagus. (asparagus sarmentosus, Willden.) Hamsa. 4. 12. Ainslie. II. 409. Rox. 2. 151. శతమూలి, బహుశుతా. SC. It grows like truffles under the ground and has many bulbs.
 చల్లగా adv. Easily, gently, well, safely, comfortably: in good health, softly, deliberately. కన్నులుచల్లగాచూచుట To look or regard with satisfaction. చల్లగామాట్లాడుట. to speak coolly. మీదొరతనముచల్లగావుండవలె God bless your highness! long life to you? వానిచెయ్యిచల్లగావుండవలె Blessed be his healing hand.
 చల్లచీమ A black ant, so called because it is “benign or merciful” in not stinging as the red ant does.
 చల్లటి adj. Cool. Convex. చల్లటిబిల్ల a convex plate of glass, as distinguished from అడ్డవుబిల్ల, a pane.
 జల్లడము, చల్లడము or చల్లడము n. s. Tight drawers or breeches: trowsers, which reach as far as the middle of the thigh. The loose skirt end of the waist band that hangs in front: See note on ఇజారు.
 చల్లదనము or చల్లన. n. s. Coolness, coldness.
 రుల్లన (Anuk) At once. BD. 5. 1004. జల్లనబానె. = అశ్చైవశివినాడు.
 చల్లని or చల్ల adj. Cool, refreshing, benign, gracious, cheering, comforting, bland, mild. తె|| అందరికినన్నికలనానందముచ్చి, చల్లనేయక. IIa 1. 79. with her graces she charmed them all, cheering refreshing their hearts. T. 2. 38. కన్నులచల్లచేసె it cheered his eyes, she delighted his sight. చల్లనిచెయిగలవైద్యుడు a physician with a benign hand. i. e. a fortunate skilful surgeon. చల్లనిశ్రుభువు an easy master.
 చల్లనీరుకణితి A sort of fish. Russell's Fishes. No. 104. A species of sparus.
 రుల్లని (anuk) Jarring. Thrillingly. See రుల్లనుట.
 జల్లనుట or రుల్లనుట v. n. To shudder, twitter, To thrill, tingle and glow all over or to feel a pang or ajar with terror, &c. or a shudder. ఆమె హృదయము నుల్లుచున్నది her heart shuddered,

twittered, or jarred : was appalled. ఝల్లుమని a pitapat, "a-pit-a pat-ation" ఝల్లనా Thrillingly, like an electric shock.

చల్ల శుభివెము, చల్లరశము n. s. Flummery? A mess of grain and milk.

చల్ల పిల్లిగడ్డ See చల్లగడ్డ.

చల్లముద్ద See చల్లకవ్వము.

చల్లరాడు n. s. The post (తరికంబము) round which the string passes, which works the churning stick.

ఝల్లరి * Cymbals.

చల్లరించుట See చల్లార్చుట.

చల్లారుట v. n. To grow cool, or calm, to be allayed, restrained, or pacified; to be extinguished.

చల్లార్చుట v. a. To cool, or calm, to allay, restrain, or pacify, to extinguish.

జల్లి n. s. Shivers; stuff, small bits. ముత్రైశుజల్లి powdered pearls: incoherent talk దొంతరజల్లి పొంత a patchwork: a farrago of nonsense.

జల్లి గావుండే Hirsute, as a branching root.

జల్లి n. s. A whisk made of the tail of the cow of Tartary: that animal itself. జల్లులు Tassels.

జల్లులు, అన గాకుచ్చులు tassels worn at the elbow, and at the knee, by warriors: or on the horns of cattle.

జల్లి adj. Separated, shivered, broken, incoherent.

జల్లివేళ్లు the side roots. జల్లినిడ a broken shade as that of leaves. జల్లితోక a bushy tail like that of a horse. జల్లిముత్తయములు Seed pearl. G. 3. 132.

జల్లించుట v. a. To sift.

జల్లిపొల్ల n. s. Babble, incoherent jabber.

చల్లు అన గావెడ, తడిగలవి త్రనము. OG.

జల్లు plu. జల్లు. n. s. A shower, mizzle, small rain, sleet, drift, sprinkling See శుష్లు.

జల్లుజల్లుమని (Trembling) violently. Deeply (shuddering) గుండెలుజల్లుజల్లుమని his blood ran cold.

చల్లుట v. a. To throw away, pour out, moisten or sprinkle. చల్లుకొనుట to water or irrigate, to sow. Also (metaphorically,) of a smile spreading over the face. కూటిలోమన్నుచల్లడము or దుమ్ము చల్లడము to take away his bread. To ruin him. యింటిపొడనిచ్చులుజల్లిరి to scatter fire. మొక్క చల్లుట to transplant corn. తోటకునిష్టుచల్లి నారు

they pumped water into the garden ఝాజల్లి sprinkling dust.

చల్లుట To slacken (as the wind.)

జల్లుపొల్ల (anuk.) Tattle, gabble, jabber.

చల్లువోరాడుట To fling water or dust at each other. R. I. 211. 186.

జల్లువనుట, ఝల్లుమనుట v. n. See జల్లునుట.

జల్లులార Dishevelled. G. 8. 75.

జల్లెడ n. s. A wicker sieve (from జల్లు to sprinkle)

The skirt of a dress. జల్లెడలాగుఅయిపోయింది it leaks much.

జవశుప్పము * జపాశుప్పము * The shoeflower, or Hibiscus Rosa Sinensis. Rox. 3. 194. లోద్ర శుప్పము. SC.

జవము * n. s. Speed, swiftness, velocity, potency as of a medicine. మనోజవంబునా with the speed of thought.

చవక n. s. Brackishness. or, (చవుక) adj. Cheap.

జవకట్టినపీట A reeded or inlaid stool.

జవకట్టుట v. a. To set or frame.

చవచవ Bluishly, lividly. [ing.

జవజవ Tremulously, Violently (trembling or shaking)

జవట or జవర n. s. A net-like substance, which surrounds the palmyra tree. Fibres, reticulation at those parts whence the branches expand.

చవట బెల్లగువ్వ The small dove called Columba Cambayensis. Jerdon, Catal. No. 293.

చవడు or చాడు (Infi. చవటి) Fuller's earth, which is used in bleaching cloth. చవటశుడియలు a salt-marsh. చవటిపువ్వు Earth-salt: Salt that exudes from the soil.

జవనము * Swiftness.

జవనిక * A screen.

జవనీయ్యము A certain grain.

జవర The fibres, in a palmyra tree: See జవట.

జవర గా Straightway, quickly. DRB. 428.

జవరతనము or, జవరన, Straightness: smoothness.

జవరాలు n. s. A damsel, a young woman.

జవరుట v. a. To sweep. జాటితోజవిరినారు they thrashed him. To apply or put on (medicine &c.) IIa. 2. 7.

చవలము n. s. The fraction one eighth (of a pagoda)

da &c. ciphered X82.— This is about one shilling.
 ఛవలము See చవలము. [shop.
 జవలి (K.) and జవిలి cloth. జవలిఅంకడి a clothier's
 జవాది n. s. Civet: a paste like pomatum. See చు
 నును—కర్రజవాది. Stick civet, that is found
 adhering to twigs. శంకుమదము.
 జవాదిపిల్లి The female civet cat.
 చవి n. s. Taste, sweetness. చవికానిమాటలు un-
 pleasing words. చవిమరణి touched with her
 loveliness or sweetness.
 చవి Sweet, pleasant.
 చవిక or చవికె or చవికె n. s. A closet, cabinet,
 bower, or chamber. An arbour. Usually, a hut
 or open room, supported by a pillar in the centre.
 చవికేటి adj. Elastic, springy. From చాకుట q. v.
 చవిగొనుట 'To taste.
 చవితి, or, చాతి. The fourth day of the moon's age.
 చవతి n. s. (i. e. శవతి) A fellow-wife, when a
 man has two. శవతిపోరు bitter quarrels; as
 between fellow wives. చవతితల్లి n. s. A step
 mother చవితమ్ముడు a step brother.
 చవిరె See చవికె.
 జవిలి (K.) Cloth. Haberdashery. జవిలిఅంకడి A ha-
 berdasher's shop. జవిలివాడు A haberdasher.
 చవిరె n. s. Four dubs, or coins, of the the value of
 twenty cash each. Four చవిలేలు equal one
 అంకము.
 చవిలిపోయిన Lean, thin, as an infant.
 చవు See చా.
 జవుకుట To waggle, be loose, as a stake, or be-
 come soft, as a boil. To rot. జవికిన Loosened.
 Rotten. [he with joyful speed.
 జవుడు * (జవః) He who is swift. ఉత్సాహజవుడు
 జవురుట See చా—
 చవ్వము * The wood of the long pepper plant.
 Piper Chaba. Rox. 1. 156.
 చవ్వ adv. Insipid. [midriff?]
 జవ్వ n. s. A youth, a young girl. (Also, the
 జవ్వనము n. s. Youth, juvenility. (యాచనము *).
 జవ్వని n. s. A damsel, a maiden.
 జవాదిపిల్లి A civet cat. కర్రజవాది See చి.
 జవాదిజవంకెలు The name of a sort of grain.
 జవాదిదుట v. n. To shake, waver, as a slender
 waist. To struggle, toss about, writhe. Swa. 4. 7.
 జవాది Musk. See జవాది.
 జవి The hair of a horse's tail. Horsehair. సుర్రవు
 తోక వెంట్రుకలు. OG.
 జవ్వ n. s. Beauty, bloom.

ఝుపము * n. s. A fish. [glass, or cup.
 చపకము * A drinking vessel, a goblet, a wine
 ఝుపఝుజుడు * Cupid, whose emblem (ఝుజుము) is
 the fish. = మత్స్యఝుజుడు.
 ఝుపభష Hesitation. ఝుపభష లేని Unreservedly,
 without hesitation. [fice.
 చమాలము * n. s. A chalice, or cup used in sacri-
 జస్సుగా, ఝుస్సుగా Finely, nobly?
 జఝించుట * అనగాతినుట, భఝించుట. DRU. 62.
 రఝింతుమనువారురమణరాక్షసులు, జఝింతుమను
 వారుశరియఝులనియె.
 చఝుపు * n. s. The eye.
 చఝుశ్రవము * n. s. "Eye-eared." epithet of a
 snake, because his eyes are deemed to be his
 ears also.

చా, ఛా,
 జా, ఝా.

చా A contraction for చావ the Root in A of చ
 త్వుట to die. చావలడు he can die. చాకుయెరిస
 గా, చచ్చిపోకుండా. M. 4. 3. 114. చాచాచురుట
 to stab to death.
 చా, ఛా, జా, ఝా * Fie, out upon him! Ha!
 Avaunt! keep off! I dare you! ఛాదున్న. Be-
 gone you brute.
 ఝాంకరణము, ఝాంకృతి * The clang, or whiz-
 zing sound of the bowstring.
 జాంకలము * n. s. A wild, jungle, or wilderness,
 a forest spot, a landscape. నిజాలదేశము. D.
 adj. Rural, wild, picturesque, jungly. జాంకలా
 మిషము * (from ఆమిషము flesh.) Venison,
 game, wild animals, as pigs &c.
 జాంకలికుడు * n. s. A snake-catcher.
 చాంసుభా, చాంసురే (Maharatta) Huzza! hurra!
 BD. 1. 897. 2. 324.
 జాంఘికుడు n. s. A courier, an express. హుజ్జారా. D.
 చాంచల్యము * n. s. Agitation, mutability (from
 చంచలము) కాలచాంచల్యమువల్ల by the lapse of
 time: as the world is so transitory, or fleeting.
 చాండాలము * adj. Base, vile. Outcast, lowborn:
 villainous, savage, brutal. n. s. Prank, brutality,
 beastliness, nasty tricks. A filthy mess. also

called అంకచాండాలము: because అంకిష్టు is pariar (చాండాలి) goddess to whom bloody sacrifices are offered.

జాండ్ర See జేండ్ర.

జాండశి * Free, subject to no rule, sacred: as the style of some ancient books (See అంకము and ఛండము) which being inspired, the broken metres cannot be corrected according to prosody.

జాండశిము Silliness, the stupidity of a mere book-worm, simplicity, awkwardness: (See చాండశిము and వైదికము) That part of an almanac which lays down the (వైదికము) diurnal rites: like red letter days.

జాండశువు * A Textualist, a ritualist: a mere silly book-worm: a monk.

చాండ్రమానము * Lunar, as చాండ్ర మాసశుభంశువు రము a lunar year.

చాండ్రాయణము * A religious or expiatory observance regulated by the moon's age, diminishing the daily consumption of food every day, by one mouthful, for the dark half of the month and increasing it in like manner, during the light half-expiatory ceremonies performed by the whole city or kingdom, in atonement for some heinous sin, the consequences of which affect the people. (Hodgson's account of the law of Nepal, in Journ. of. Roy. As. Soc. 1. 259.)

చాంపేయము * The bud of the చంపకము q. v.

జాంబూనదము * Gold: so called because found in జంబూనది a river flowing from Mount Sumeru; the Indian Pactolus. W.

చాకచక్యము * n. s. Gleam, glimmer, flash, shimmer a sparkle. A ready wit, a flash of wit.

చాకట్లు Error for చే—

చాకల adj. Appertaining to the washerman's caste. చాకలవాడు a washerman. చాకలత, చాకలది n. s. A female of that caste.

చాకలవానిపురుషు n. s. A snail.

చాకి adj. Of or belonging to the washerman's caste. చాకిరేపు The place by the water side where clothes are washed.

చాకిట adv. Under the armpit. Holding it or bearing it under his arm or in his bosom. Also కొడుకుజాకిటినిదుకొని placing her child upon her hip. BD. 3. 560. Charitr. 4 line 1997.

చాకిబాన n. s. A washerman's kettle. The name of a bird. A certain romping game.

జాకుండ i. e. చాపకుండ Lest he should die. See చచ్చుట. A. 3. 22.

చాకురాసి A tree called శుక్రూరము. Q. మయాళి శి. SC.

జాక (H.) Situation, place. అన గాజము. OG.

చాకము * n. s. A goat.

జాకంట See జే—

చాకకాడు n. s. (త్యాగి, *) A liberal man.

చాకకర్ష, చాకచెట్టు, చాకదుమ్ము The plant called Sansevieria Zeylanica or, Ceylon hemp. Ainsl. 2. 192. Rox. 2. 161. notices a species "Ishama coda nar" which must be intended for చాకచాకనార Vishama-çāga-nara.

చాకము (i. e. త్యాగము *) Liberality, bountifulness. A. 4. 252. M. 4. 1. 62. M. 14. 2. 71. శుభ. OG.

జాకరము, జాకరణము, or జాగరము n. s. A vigil or wake: sitting up all night, a custom at the Sivaratra feast: waking, watching, watchfulness. BD. 4. 1412. Vipra. 1. 75. Kalah. 2. 134. Vasu. 4. 121. L. 1. 363. జాకరకట్ట While awake. H. D. 2. 1941. జాకరము the name of a piece, or man, at backgammon. G. X. 88.

చాకరలాడుట v. a. అన గాచంపుట. OG.

జాకరించుట, జాకరిల్లుట v. n. To wake, watch, sit up all night.

జాకరూకత * Heedfulness, waking, watching.

జాకరూకుడు He who is wakeful, or careful.

చాకలకము * A goat. [ము.

జాగారము or జాకరణము n. s. A vigil. See జాకర జాగలవీడుట or, జాగలుట To fall on his face, to prostrate himself in worship.

జాగలము n. s. A beagle or sort of dog for hog hunting. కుక్క. D.

జాగు plu. జాగులు Delay: hesitation: idleness: wantonness. వెడజాగులు పెట్టుట to trifle, or idle. జాగునుట to be idle, See పూనుట.

చాగుట v. n. To fall prostrate: to lie flat, be stretched or extended; to extend or stretch: to be set or arranged as pearls on a thread.

చాగ్రమిక్లుట to worship prostrate. See సాగుట.

చాగుడి, or చకారగుడి A phrase for ఛీ fie! for shame! which word (chhee) is formed of చాచ, and గుడి: that is i.

చాగుబడి కెలు in H. 4. 305. అన గాపూజ.

జాక్షర * Vigilance, carefulness, caution, activity.

జాగ్రత * Vigilant, careful, cautious, active, ready. జాగ్రద్యావము presence of mind. జాగ్రతంబు means A celebrated temple, much venerated. This sense is wrong but is in common use. జాగ్రతగా With speed, with care. జాగ్రతచేయుట To do, make, effect, take care, to be careful, to make ready, to secure, to despatch, to speed, to look after, dispose of, to attend to, look to, forward, tend, oversee, provide, accomplish.

జాఘనము * Low, last. (from జఘనము.)—వృజాఘనం a vile dog, a dog the vilest of things. Laws of Menu. X. 108. [OG.

చాచి n. s. A childish word for the breast. శ్రీనము. చాచుట See సాచుట.

జాజాలపాలికి. A marriage palankeen. OG. but జేజేల "of gods" is probably intended. See జేజే.

జాజి * A nutmeg.

జాజి * n. s. The great flowering jasmine. This does not flower in spring : as is remarked in the Sunanda Parin 4. 22. తే || జాజియొక్కటి గానిశి కలకుసుమవిరశిశింపదచేసెప్పవసుధయెల్లవిరహాణియొకానిధరణివైవిధజనులు శ్రీంతశములాం దచేసెనశింతవేళ ||.

జాజికాయ A nutmeg. జాజికాయపాత్ర a spice box : which is often used as ark for meal. జాజికాయకులక, or జాజికాయచెట్టు, or జాజిచెట్టు the name used for deal wood. ఏరుజాజి a plant called అన్నజాజి. Q.

జాజిశుత్తిరి n. s. Mace or జాజిశుత్తి.

జాజు Redness. Red chalk, red colour made of lac. P. 3. 266. కావరంబు, జేగురున్ను. D.

చాచుట v. a. (causal of చాచుట) To stretch out, extend. కాళ్లుచాచుట To stretch the legs.

జాజ్వల్యమానము * Flaming, in flames. మందతులంబే.

ఝాటము * ఝాటకము * n. s. An arbour, a bower ; a place overgrown with creepers ; a wood, a thicket. Also an assemblage or congregation. A. 4. 23. T. 5. 20. పొడ, అడవియన్ను, శిమూహమున్ను. D.

జాటి, ఝాటి * A whip, a scourge.

చాటించుట v. a. To proclaim, to publish, advertise, notify, shewforth, make known, declare, warn, threaten, foretel, denounce.

చాటింపు n. s. Proclamation, advertisement.

ఝాటు A shuffle in dancing. H. 1. 240.

చాటు* adj. Witty, pleasant, jocular. చాటుభాషణము Rambling talk. చాటుపద్యములు or, చాటుభారపద్యములు Stray verses : a current epigram, a stanza, a song or ballad. Small poetry, fugitive verses, couplets, a quatrain, a fancy, a short composition.

చాటు adj. Secret, hidden : watched, guarded. తల్లిచాటుపిల్ల a child under its mother's care.

చాటు n. s. Shelter, covering, a screen, or shade, a nook, any thing concealing another, or preventing view. తల్లిచాటున in her mother's charge. నేనుచాటుగానిలిస్తేని I stood behind. చాటుచేయుట to use as a screen. చెట్టుచాటున behind the tree. చాటునవుండే Hidden, screened, unknown. పాత్రచాటునదొరికింది I found it behind the box. ఆకొండచాటుఅయింది that hill intercepts the view. చాటుగావుంచుట to confine in private. చెట్టుచాటుగానున్నది the tree is a screen : (i. e. comes between so that we cannot see.)

చాటుట v. a. To warn, threaten, declare, to tell even in secret. To proclaim, publish. To confess, betray, evince. శ్రీనిధిచేయుట — చాటుడుగాన let it be proclaimed.

చాటుభారపద్యము * A song చాటుభారకావ్యములు * Couplets, detached poems, current epigrams. more correctly — రా —.

చాటులు, చాటులు adj. Like, Like to. M. XI. 2. 65.

చాటుమాటునపి A suspected person: a skulker.

చాటుక or సాటుక n. s. Comparison, =పోలిక. i. e. దృష్టాంతము.

చాటులు n. s. Pleasing or grateful discourse.

జాటె, అనగాచబుకు, A whip. OG.

చాటులు Like to, resembling : See చాటులు.

జాడ n. s. Mark, trace, sign, track. అడుగులజాడ The marks of footsteps ; వీనిచూస్తేతండ్రిజాడగావున్నాడు He resembles his father : there is a likeness to him. ఆజాడవిద్యదు he will not leave off those practices : or, that course of conduct. జాడలుకట్టుట, or, జాడలువిచారించుట to trace out. జాడగాచూపించుట To betray, evince. To shew in a mysterious manner. జాడగాచూ

శ్వుట or జాడ గాచూపించుట To give a hint. జాడ గాపోవుట To slink away. To steal off, go away mysteriously.

జాడి A jar. బంగారుజాడి a golden vase.

జాడించుట, ఝాడించుట v. n. To rinse about in water. To toss, whisk, flap about, fling, clean from mud. To stretch out, the arm or leg. To twit, abuse or reprove. రాలుచుట. OG.

జాడు n. s. Unripe Zonna. (See జొన్న) the tender stalk of the great millet. పుండనిస్తే పండుతుంది, ఓకివేస్తే జాడు Let it grow and it will fruit : pull it up and it is nipt.

చాదులీ or చాద్దు and చాట్టు n. s. Style, air. A way or manner, similitude. చాద్దున Like as, such as. చ || విశీరుహాశీత్రలగ్నజలవిందువుచాట్టున Like a raindrop in a lily leaf. M. 12. 6. 202.

జాడ్యము * n. s. Disease, sickness, infirmity. Coldness, apathy. Folly, stupidity, dulness. బుద్ధి జాడ్యము inadvertency.

జాణ n. s. A wit, genius. A clever woman. A rogue, a wag. A minx, flirt, jilt, a cunning, baggage. [arch.]

జాణ adj. Clever, wise. Roguish, artful, shrewd, జాణుడు A genius, a clever man. కృకుడు జాణుడేని మెచ్చుంగవలె. BD. 4. 1257.

జాణతనము n. s. Artfulness, sagacity, cunning, shrewdness, archness.

చాత Error for చేత "by."

జాతము * Multitude, collection ; a kind ; sort or species. adj. Born, produced, engendered.

చాతకము * n. s. A kind of cuckoo. చానకోవల. SC. See చకోరము.

జాతకము * The predetermination, from the horoscope &c. of the fortunes and destinies of an individual throughout life. Also that branch of astrology which teaches the calculation. Molesew. నక్షత్రజాతకములును జించే జాడు One who can by theory give the data for such a calculation.

జాతకర్తము * The ceremony (like christening) by which a child is introduced into his caste.

జాతర n. s. A merry-making or holiday, the festival of any deity, but chiefly of the village goddess.

జాతనేడుడు * n. s. An epithet of Fire, as being the "source of the Veda."

జాతి * A kind, rank, sort, class, tribe, or caste. the nutmeg tree; birth. జాతులవాండ్లు people of various castes. Pal. 453. జాతివాండ్లు Europeans.—adj. Fine, first rate. జాతికస్తూరి fine musk. జాతిశ్శీటికము fine crystal. జాతివజ్రము a fine diamond. Lavanya. 85. జాతివాడు an European. జాతిది an English woman. plural జాతులవారు.

జాతిశత్రు n. s. Mace. Cinnamon leaf.

జాతివారుడు n. s. A pretended wizard? a kind of beggar. These folks pretend to be conjurers and beg of none but bramins. జాతివార్లవాండ్లు, నెరవిద్దెవాండ్లు. D.

జాతివృత్తములు * (See ఉపజాతి) Uniform metres.

జాతిఫలము * The nutmeg.

జాతీయము * Dialect. Idiom. Local pronunciation. Constitutional effect of a disease. adj. Appertaining to the tribe or caste. Natural.

చాతురి * (See చాతుర్యము) Cleverness : skilfulness. నేర్పు. D.

చాతురికము or చాతురిక జ్వరము * A quartan ague.

చాతుర్మాస్యము * Four months of the year, containing the వశాఋతువు and the శరదృతువు, That is, from ఆషాఢశుద్ధము until కార్తికశుద్ధము, During this period Vishnu is supposed to sleep, and the religious celebrations are much diminished Colloquially, a year, as being "one winter." చాతుర్మాస్యవ్రతము * The period during which religious mendicants desist from roving.

చాతుర్యము * Skill, cleverness.

చాత్రుడు * A disciple, a scholar.

చాదశ్రము Clownishness, folly, silliness.

చాదస్త్రీ n. s. A simpleton, a dupe.

చాదిక, ఆన గాచాచుక్క.

చాదితము * adj. Covered, concealed.

చాదు n. s. A black colour : made by burning rice : discoloration, darkness of the skin, a black spot placed on the forehead. యెండుచాదు a dark blotch. Vasu. 2. 57. In A. 5 133. కట్టెచాదు is rendered శుష్కమువర్ణముయ్యెటప్పిడు, తుంబుసు నిబయిలు చేరేనిరు, కట్టెచాదు అని ఒకటిక. The juice that comes out of a log at one end when the other end is burning.

జాదు adj. Red, reddish. జాదు అన గాడేగురు. D.

చాచుక్క A spot, mark, patch. A blotch.
 చాచుట v. a. To macerate, to triturate in water.
 చాచున్న (See చా) Brute, wretch.
 చాన n. s. A woman. Sometimes used for సాని.
 చాన n. s. Vide జేన a span.
 చానచెట్టు See జేన.
 చానకులు * Natives, Rusticks: countrymen.
 చాను adj. Graceful, bland. జాను తెలుగు Pure or sweet Telugu. n. s. Grace, prettiness. చక్కదనము, పుష్పిదము, సౌందర్యము. D. Appa. Cavi. II. జానున్న గా prettily. BD. 5. 1075. జాను గా Gracefully.
 చానుగు n. s. An ear of grain.
 చానుళు n. s. The knee.
 చానేయుట To kill (i. e. జావ + వేయుట) జానేనె he slew. M. 7. 4. 197.
 చాచు n. s. A mat. A sail: a sheet; any thing flat to extend. Vulgar for చేచు chepa a fish. చాచురాయి a flat slab of stone. తాటిచాచు cakes of the juice of the ripe palm fruit. చాచున్నము, చాచు ప్రసాదము, or, చాచువంటకము a heap of boiled rice poured out on a sheet of cloth. చాచుగట్టు a flat bank. చాచుగట్టు గాచు డారు They all fell flat. చాచుగట్టు అనగా, వలుచనియట్టి. OG.
 చాచుము * A bow. చాచు బాణములు A bow and arrows.
 చాచుగడ్డ, and తెల్లచాచుగడ్డ The harrier-hawk. Jerdon's Catal. No. 25.
 చాచుట్టు A sort of biscuit. వలుచని పెద్ద ఆట్టు.
 చాచుత్రి The spice called Mace.
 చాచురాయి n. s. A slab of marble.
 చాచురుపు A killing rate of speed. See చా, i. e. చాచు Manu. 4. 72.
 చాచులు, అనగా చిక్కులు. D. And see చేచు.
 చాచుల్యము * Fickleness, volatility. జిహ్వచాచుల్యము Luxuriousness, or gluttony. Whimsicalness of fancy or taste in eating.
 చాచు n. s. Length, extent, a "long cloth" containing two or more garments.
 చాచుట v. a. To extend.
 చాచుకము* n. s. Loitering, delay. Inertness. Languor. Dawdling.
 జాబిలి or జాబిల్లి n. s. The moon. చంద్రుడు Perhaps contracted from చెవులబిల్లి a hare: thus; చెవులబిల్లి, hence, చెవిబిల్లి then, చేబిల్లి, and then

జాబిల్లి. The figure seen in the full moon being imagined to resemble a hare; whence in Sanscrit the name శశాంకుడు.
 జాబిలిచాలు Carbuncles, moon stones. (See చంద్రకాంతము).
 జాబిల్లి The moon. చంద్రుడు. OG. 24.
 జాబు n. s. A letter of correspondence. Also a post mail or letter bag. జైజాబు an Express. This perhaps is from (H) jawab, a reply. It does not seem to be a Telugu word.
 జాబుచుట, అనగా చాచుచుట To pierce and slay. BD. 4. 33.
 చాచు n. s. A woman. Parij. 4.18. ఏరుచాచేది. D. This demands proof.
 చాచు Appertaining to చాచులు which See.
 చాచుగడ్డ The esculent root called *Shembai* in Tamil. Caladium Nymphaefolium. Rottler's Tamil Dict. Vol. 2 page 378. The root often grows to the length and thickness of a man's arm. Rox. 3. 405.
 చాచునము, చాచునచాయ, చాచునచు n. s. A light complexion, straw colour: vulgarly called "bamboo colour." Any dark hue, whether blue or black. మక్కచాచునము a dark brown. యెర్రచాచునము bistre.
 చాచురము * A fly brush, or chowri composed of the tail of the bos-grunniens.
 చాచులు n. s. plu. The grain called millet Panicum శ్యామాకములు. D. (miliaceum) one species is బొంతచాచులు panicum frumentaceum. Roxb. I. 304. 309.
 జామాచ * A son-in-law or daughter's husband. A proverb says జామాతాదశమోక్షహాః son-in-law is a Tenth Planet. The nine Planets are astrologically powerful to do evil, each in his hour, and a son-in-law is as "pestilent a fellow" as a Tenth Planet: like a Comet.
 జాము, ఝాము n. s. A watch, or space of time equivalent to three English hours. The day from sunrise to sunset, and the night until sunrise being reckoned in four quarters, or watches; the second watch expires at twelve o'clock. Hence రెండుజాములు is midday or midnight, and రెండుజాములున్నర is 2 p. m. యెనిమిదిజాములు the eight watches: i. e. 24 hours; day and night. తెల్లవారిజామున in the morning. The plural జాములు is sometimes wrongly called జాలు.

చాముండా, చాముండికా * The name of Durga or rather of one of her attendant goddesses.
 చాయ A shadow or shade, colour, paint, a view, a light, a side, quarter. Prospect, probability.
 ఆచాయల towards that. చాయగావున్నది it is well, fit, nicely done. నాచేతచాయవెళ్లు go where I point. చాయవేయుట To dye or colour. యాచాయల hereabouts. గాలిచాయయిచ్చి the wind becoming fair. ఆపైరుచాయగావున్నది the crop is flourishing. వాగుచాయగా వెళ్లినాడు he went along the lake. వాగుచాయ తోలుకొని పోయానాడు he drove the cattle down along the stream.
 నిచాయలు అట్లా వుండనిమ్ము Have done with your nonsense! HN. 1. 73. Also in 5. 52. కొయ్యచాయ The grain of wood. నిలుపుచాయ the straight grain. అడ్డజాయ cross grain. చాయకుప్ప bleached pulse. చాయకుసుపు fine turmeric.
 ఛాయ n. s. A shadow. Explanatory interlineation in Sanscrit plays, where verses in Pracrit or Paisachaca occur. *Molesw.*
 జాయ * A wife.
 చాయడము, See చేయడము under చేయుట.
 చాయన Near, close, by. Like to. Like as. See చాయ. [To do.
 చాయని error for చేయని the neg. p|| of చేయుట
 జాయమాన jāyamāna = కలిగె which is got. నిహితాశుకజాయమానకసూక్ష్మము Unmerited kindness.
 చాయల Towards. ఆయింటిచాయలపోయెను. he went towards the house. plur. infl. of చాయ n. s.
 ఛాయాచోరకవి * A plagiarist.
 జాయాశ్రీవుడు * One who "lives by his wife;" an actor, dancer, or tumbler.
 చాయుట A wrong spelling in vulgar use for చేయుట To do.
 చార, or చారిత్ర n. s. A line, a streak, a vein in stone. చారలరీర a striped petticoat. చారలగాడు, or చార్లిగాడు Jerdon's Catal. No. 138. The Indian black and white wagtail. *Motacilla Madraspatensis.*
 జార See చేర; thus చారడము error for చేరడము, and చేరెడు, చారెడు.
 జార See జారస్త్రీ.
 భిచారి.
 చార The tree called రాజాజనము or *Butea frondosa*. Rox. 3. 244.

చారకండు An esculent and medical root, described as sweet, cooling and diuretick.
 చారణకన్య * A dancing girl: an actress. *Vasu.* 4. 136.
 చారణుడు * A dancer, an actor.
 జారత్వము * Incontinence, adultery.
 జారధవుడు * అనగావిటుడు.
 జారని A sort of horse. (H?) G. 3. 134.
 చారకుట్టు n. s. or — రె — The pulp or inside of a sort of small filberts. (See కుట్టు) and చారకండు.
 చారమక్రియ * The last of acts, i. e. death.
 చారమామిడి See చారకండు.
 జారస్త్రీ, అనగావ్యభిచారి.
 రూపారి or జారి or జారీచెంబు n. s. A vessel with a spout; like a teapot: పెద్దగింజి. OG.
 చారిత్ర n. s. A line or streak. See చార.
 జారిణి * అనగావ్యభిచారి.
 చారిత్రము * n. s. Tale, legend.
 చారు * Beautiful, charming.
 చారు Error for చేరు, a sort of soup.
 జారుజీరలు n. s. A certain childish game.
 జారుట v. n. To slide or slip, to creep, to trip or stumble: (a knot) to slip, open, or become loose. To drop or gush out as water; to flee. Flowing, as dishevelled locks. జారువేటుకలిగినది The blow grazed his head." To slope, to slant, as జారుకొట్టు her slanting tire. కిందజారిపోయానాడు he crept under it. జారుముడి a sliding knot: a knot with bows as distinguished from ఓటముడి.
 చారుడు * A spy, a secret agent, or emissary.
 జారుడు * అనగావిటుడు.
 చారుతరము * More lovely. చారుతరములు charms, beauties.
 చారులు adj. Beautiful, elegant.
 చార్లము A newfangled phrase for శౌభ్యము.
 చార్లగాడు and అడివిచార్లగాడు A species of bird. The Magpie robin. *Jerdon, Catal. No. 101—and No 138 Motacilla Madraspatensis.*
 చార్యాకుడు n. s. An atheist, sceptic, seceder from the Hindu creed: చార్యాకుమతము Scepticism. చేళనితోడనేల చార్యాకు మొనర్చితిఁ Kalah. 3. 193. Why did I act as a freethinker and question the god. "The Charvaca philosophy is complete materialism, founded on the atomical doctrines such as Epicurus taught. W. See *Madras Journal*, VIII. 230. Like the Sadducees they de-

nied the existence of spirits. See Asiatic Journal 1824, page 23. It is also wrongly used for చా గావడము altercation.

చాల adv. Much, abundantly. See చాలా. చాల See చాలా.

జాల Acertain tree.

జాలము n. s. Delay, loitering, pretext. జాలము చేయుట v. a. To shuffle off, or delay.

జాలము * or జాలకము * n. s. A multitude, an assemblage. A net. తీర్థజాలము a confluence of waters. Also "a window, a lattice, a loop or eyelet hole." BD. 4. 1525. A bud, an unblown flower.

జాలకర్ర or పొగకర్ర n. s. Open work or tracery in marble, admitting light through the interstices. దివిల్ల సారించి చేసిన పాలకున్నువు మద్దె జాను వాటంగారు జాలకర్రలును. "The bars across the windows (or—the openwork, or tracery,) being made of fine gold." Nija Linga Chikkaya, verse 48. Thus also, చుట్టుజాలకర్రలు సూటకు చేయించి. Pal. p. 64.

జాలకల్లి, or—కల్లి, or—కల్లిక. కల్లిక, అనగా బాగాలకట్ట. OG. A tray for betel leaf. Rasica. 1. 39. Pal. 255. Pariz. 2. 24.

జాలరి, అనగా జాలరి గోవాడు. OG. జాలరివాడు n. s. A fisherman. Raja Sekhara. 2. 117.

జాలరు n. s. Net-work, fringe. జాలరుకన్ను n. s. The mesh (lit: the eye) of a net.

జాలకల్లి See—కల్లి.

జాలవారు Guards, spearmen? BD. 3. 1016.

చాలా or చాల adv. Enough, very much, plenty, abundance of. To a great length. చాలా దూరము a great distance. చాలాలంచమిప్పించి Many bribes: lit: much bribe.

జాలారి చెట్టు n. s. The plant called "Shorea Laccifera" or హింస్రనా. Heyne's Tracts. page 130.

జాలారివాడు n. s. A fisherman. BD. 4. 35.

జాలి n. s. Humility. Humiliation. Any passion as pity, regret, rage, love. విచారము, కోపమున్ను. D. తామసిము. OG. జాలి గావుండేకథ an affecting or moving story. జాలివిరాలి emotion and eagerness, pining and longing. Or జాలె, the cord that spins a top.

చాలించుట or, చుకొనుట v. a. To cease, to leave off, or quit; to postpone, stop, desist, surcease;

resign, desist from, to adjourn. చాడుకోవారు చాలించె he died. lit: ceased from the body. కడచాలించినాన I did not sow: I abstained from sowing corn.

ఝాళించుట To clash (as swords) Vipra 4. 66.

జాలించె A sort of earrings. Pal. 341.

జాలికుడు * A fisherman.

జాలిని, అనగా చిత్రకారులు ప్రాసానాగర. D.

జాలిపడుట v. n. To feel, be sorry for, regret, be grieved.

జాలిపెట్టుట v. a. To grieve, afflict, pain, annoy.

జాలిమి n. s. A veil. జాలము. L.3.72.

జాలియము, or జాలెము A purse.

చాలు Enough! The Aor. of చాలుట.

చాలు n. s. Line, row, series, furrow, stripe, track, trace. Flow, stream. Features. తల్లిచాలుపోలిక resemblance to the mother's style of features. యాజాలన in this manner. శ్రీశి, శిరశి, జాడ. A. 5. 122. R. 1. 106. 117. జొల్లల i. e. జాలుగల. Vasu. 1. 57. in a stream.

జాలు, A stream. నిట్లు చల్లగా పారడము. D.

జాలుకొనుట v. n. To form in, or be as a line. Vasu. 2. 101. ప్రవహించుట. D.

చాలుట v. n. To suffice, be enough, end, terminate. To be able (the same as "can") To bear, tolerate, endure. చాలును (3d pers. aor.) Enough: it is enough. చాలదు (neg. aor.) It is not enough. అనచాలరు they cannot say. మద్ది చాలదు నీకు. Dasav. 4. 195. have you not sense enough to perceive that? చాలిచాలకయివిజిగించినాడు he committed this out of dire necessity. చాలిచాలవు About enough, more or less than enough. యాడు చాలిన grown, of full age. యాడు చాలని too young, raw. యెంత చాలియున్నారు how mighty they were! see of what they were capable! జ్ఞాపకము చాలదు I do not sufficiently remember it. నా గ్రహచారము చాలకయిట్లా శింభవించెను through my bad luck it so happened. చాలియున్నాడు he has much influence: he is able, or powerful. యావెత్రిమాటలు చాలు (these words are enough) Have done with this nonsense! వావులు చాలు Enough of these words about relationship! T. 3. 117. చాలి నేనునుగురు వడి సుకవంక! జాలితిమొకవంక జాలిరకురులు. DRK. 74. On our side we were mighty, and so were our foes.

చాలు n. s. Line, row. Series, succession. Length: the longer measurement as opposed to width. చాలుగా in a line, one after another, here and there, occasionally.

చాలురే! చాలురే! Enough! have done! HD. 1. 246. Also huzza, hurra! HN. V. 163.

జాళువా n. s. Fine gold. Probably (like Ophir or Potosi) the name of a place. Thus జాళువా జనితి. Sar. Dw. 2. 96. fine gold of Jalwa, and జాళువానింగారు Nija. L. C. 48. జేలువ న్నేళేదము, వ న్నేళాచ్యున్ను. OG. జాళువా అనగానింగారు. D.

జాల, జాలము, or జాలము, or జాలియ A purse, a bag. జాల or జాలి the cord used in spinning a top.

జాలచెట్టు, అనగా బ్రతుక్కు చెట్టు. [532

జాలరేక A kind of hawk. Swa. 4. 84. HD. 1. జాల్లానుట i. e. జాలకొనుట.

జాల్కుడు * A fool, a blockhead.

జాల్స్ Fine gold. See జాళువా.

జావ A fluid, gruel, porridge, flummery. కేయ గంజి.

జావడము, or శము A falcon called the Shahn. Jerdon. Catal. No. 29. సుర్రుజావడము a mule. గోతిగజావడములు Colts, fillies. ఆడగుర్రులకట్టు. A. 2. 122. 4. 36. HD. 1. 531.

చావతి, or చావతి, G. చావటి. Loc. చావట్లో. plu. చావట్లు. A lodge: a post house: a portico or court: a porch: a caravanserai or hall for the use of wayfarers. A hospital. A barrack room. A rest house. యెడ్లచావతి a cowhouse. సూరెకారముచావతి salt-petre works: or a salt manufactory. చావటిమాటలు town-talk: common language: what everybody knows. తలచావతి a gate house or hall.

చావళము See —డము A falcon.

చావళ్లు Halls. Plur. of చావటి.

జావలి, అనగా చావళి Serge, woollen cloth. అనగా చుముచుముక్కులవాడు. OG.

చాళ n. s. Death. తండ్రిచాళుపిల్ల An orphan. చాళుపిట్ట The hooting barn-owl. Jerdon, No. 37. చాళుపిడ్డ A still born child. చాళుచెప్పి a mortal blow.

చావము * పాలపిట్ట The blue jay.

జాన్మవి* An epithet of the Ganges as a goddess. A river which uniting with the Bhagirathi

forms the Ganges. Skinner's Excursions 1832. Vol. 2. 42.

చి, భి, జి, యి.

చి An abbreviation for చిన్న. See చికూరి and చికాకు. As an initial it may be dropt thus, చిగురు. may become ఇగురు; and చింకలు, ఇంకలు.

జింక n. s. An antelope, a fawn. The male deer. See ఇర్రె and రేడి.

చింకపోయిన Torn, rent. See చినిగిపోయిన.

చింకరి adj. Ragged.

చింకలు n. s. plu. Small water channels in fields. Empty or pithless grain not quite ripe when reaped: and which therefore sticks to the pods and requires twice thrashing. See also ఇంకలు and ఇనుకులు.

చింకి or చింకరి, చింకిపోయిన, చిరిగిపోయిన Worn out (cloth) ragged.

చింకుట, చింకపోయిన See చిరిగిపోయిన.

చినిగిమానిలిగానల్లిన Woven "confusedly" Sar. Pad. 1. 16.

చిను See చెంకులు.

చినుడు Petty, trifling; for చుంకడి. (Nellore dialect.)

చినులు The skirt, or end of a vest.

చించ * n. s. The tamarind tree.

చించుట v. a. Totear, rend, or tear with the nails.

చించుకొనుట v. a. the same. also to be disgusted or annoyed. (a low word.) యేరుచించుకొని నాభూమిలోకి పారిసది the river broke into my field. ఏలగొంతుచించుకొంటావు why split your throat with roaring?

చింత with డ See చి—

చింత * Reflection, thought, wish, musing consideration, care, sorrow, pity, recollection, grief.

చింతలేదు Never mind, no matter.

చింత adj. Of or belonging to the tamarind. as చింతకుడు a tamarind. చింతచెట్టు a tamarind tree.

చింతకాయ a green tamarind: also (in cant, for చింత *) care, regard. శ్రుతిచింత A plant called Oxalis corniculata. Heyne. a small acid plant used in medicine and for pickling, the నీసుచింతచెట్టు is a separate species.

చింతకుడు * He who thinks or ponders.

చింతన* Reiteration : thus, చింతనచెత్వట To reiterate. చింతనలు plural, Investigations, enquiries.

చింతనము* Thought, reflection, study of a book. Reiteration.

చింతనాగు A venomous species of serpent (coluber Naga ; Russell.) so named because the marks on the back resemble a tamarind flower.

చింతళుప్వలు A certain kind of grain. H. 4. 156.

చింతాక్రాంతుడై * Grieved, sorrowful, swallowed up with grief.

చింతామణి* n. s. The wishing stone, a fabulous gem or magic ruby : imagined to yield its possessor all that he wishes. The name of a certain pill. It is metaphorically used in the titles of many books, and may there be explained "Key, Analysis, essay, or treatise," thus the ఆంధ్రభాషాచింతామణి is A key to the Telugu Language. "The Chintamani" is a work on medicine and answers to "The Master piece." చైద్యచింతామణి A key to Pharmacy.

చింతించుట * To think on, to plan.

చింతిత * Mused on, considered.

చింతిలుట, or—ల్లుట v. n. To muse, sorrow, regret, or consider. To grieve or be afflicted : to reflect, plan.

చింకుచెట్టు A shrub called celastrus emarginata. శుద్ధచింకు Celastrus Montana. Rox. 1.620.621.

చిందపట్ట A kind of hawk.

చిందబోయుట v. a. (Causal of చిండుట) To spill or shed.

చిందము A shell, a conch. శంఖము. R. 3. 42. M. 7. 5. 347. UR. 4. 256.

చిందర n. s. A fragment, bit, shattered piece. A shattered health. Ruin, breaking. Dilapidation, ugliness, disagreeableness. చెవులుచిందర చేసెనొట్టికానినదంబు the crickets chirped with ear-splitting shrillness. HD. 1. 1745.

చిందర adj. Ugly. Disagreeable. Ruinous.

చిందరవందర చేయుట To shatter or shiver. To hack. To spoil, cut to pieces.

చిందరచిందర or, చిందరవందర adv. (Anuk) Pice-meal ; here and there ; in pieces, in shatters. Anir. 3. 92.

చిందరవందరలుగా adv. Tossed : at random, in confusion : recklessly. Dishevelled, flying loose as hair.

చిందియ or చిందె n. s. A sprinkle or shedding.

నీలిచిందె A sort of cap. G. VIII. 9.

చిందు n. s. A dance, hop, jig. చిందులుచాక్కుట, or, చిందాడుట To dance, or tread a measure. చిందుశురుపు A dance.

చిందు n. s. A drop, a bead of sweat.

చిందుగచెట్టు A sort of forest tree. Rox. 2. 546. Mimosa Odoratissima?

చిందుగా Recklessly, wildly, sorrowfully. చిందుగాచేయుట To pester, plague.

చిందుగుచ్చు n. s. A sort of wolf.

చిందుట v. n. To be spilt, shed or distilled. వెన్నెలలో చిందెడు నవ్వు her smile shed a gleam like moonlight or a moonbeam shedding smile.

చిందుట v. a. To be spent, laid out. వ్రయముచేయుట To be shed, broken, spilt.

చిందుశురుపు A sort of game.

చిందుచిందు See చిందరచిందర Recklessly, sportively, prodigally. చిందుచిందుగాచేయుట To treat lightly, to make sport of.

చిందుచిందుగాచేయుట To make sport of.

చిందురము Red lead. For సంచూరము.

చిందువ n. s. A sort of logwood for dying : imported from Pegu.

చిందుచిందుగాపుండే adj. Dishevelled, flying loose, as hair.

చిందె See చిందియ.

చిందెలుపాము A sort of eel.

చింది n. s. A rent or tear, a rag, a tatter. పొంతంత Ragged, tattered. M. 7. 5. 138.

చిందిరాళ్లు n. s. Gravel, bits of pebbles. An epigram says క|| కొశులముత్రైంబాక్కటి| కనువూర్చినిచిందిరాళ్లుగంపందేలా| రసికుండొక్క తెచాలును| రశిహినులుశుడుగురేలరాయనివాచా||

చిందిరి adj. Curly headed, shock headed, dishevelled : n. s, a crop ; as distinguished from long hair.

చింపు A sort of fish. G. 1. 111.

చింపుట v. a. To tear or rend. See చింపుట.

చింబోకు n. s. A he goat HD. 2. 965.

చింహ్నము. * See చిహ్నము.

చికటారి n. s. A dagger. From చి small కటారి a dagger.

చికతాలి A plant called Eunonymus Ventilago (yerra chictali) Roxb. 1. 629.

చికచిక adv. Piecemeal, scatteredly, in fragments.
 చికమక గాళుండే adj. In confusion, disordered.
 చికాకు See చికాకు n. s. Disgust, annoyance.
 చికాకుచరచుట v. a. To spoil, ruin.
 చికాపిక See చికపిక.
 చికి adj. Sharp. Sweet. చికితావిమోచి A sweet lip.
 చికిచూపు a piercing eye. D. [cian.
 చికిత్స * The medical art. చికిత్సకుడు * A physi-
 డికిలి adj. Bright, bland, smooth, fine, graceful,
 trim, pretty, burnished, ground sharp. చికిలి
 చూపు a bland glance. చికిలినేయించుట To bur-
 nish or set. చికిలిసాన a smooth whetstone.
 చికిలించుట v. n. To ogle or leer (likewise to neigh ;
 but that is correctly చికిలించుట) కండ్లనీకిలించి
 giving a glance, or, with flashing eyes.
 చికిలింతగడ్డి n. s. Bur grass. Rox. 1. 301.
 చికిలిగా, అనగా తాదూరూ గా. OG.
 చికిషా * n. s. Inclination to do.
 చికురము n. s. A tress or small curl, a tire.
 చిక్కుంటు, or, చిక్కుంటె A large comb with only
 three or four teeth and often made of iron : also
 called చిక్కుట్టు and చిక్కుల.
 చిక్కుణము*adj. Bland, soft, mild, unctuous, emolli-
 ent, smooth, polished. P. 3. 73. A. 1. 45.
 చిక్కుడనము n. s. Thickness.
 చిక్కున n. s. Thickness, as of milk or syrup.
 చిక్కుని adj. Thick as a liquid. Plump. Close press-
 ed, as a kiss. చిక్కునిముద్దు పుట్టిన IIa. 2. 165.
 చిక్కుని (neg pl|| of చిక్కుట To be found) not found:
 not to be had (as a rarity :) rare.
 చిక్కుము, or, చిక్కెము n. s. A net. A bag of net
 work, a purse, a muzzle of basket work. పొట్టి
 చిక్కుము a net in which grass is carried, a sack
 of network. A net used as a shelf in a house.
 చిక్కాచిచెట్టు The tree called mimosa concina. Rox.
 2. 565.
 చిక్కిన Remaining : found See చిక్కుట.
 చిక్కినది The rest, the remainder.
 చిక్కిపోవుట v. n. To become lean.
 చిక్కు n. s. Puzzle, perplexity, tangle, intricacy,
 confusion, entanglement, difficulty, distress,

trouble. చిక్కులటచుట To be in distress or dif-
 ficulty. చిక్కులబెట్టుట v. a. To entangle, in-
 volve, puzzle. To distress or harras : To pinch
 or stint. చిక్కుతీయుట v. a. To disentangle. చి
 క్కు గాళున్నది It is in trouble, it is puzzling. చి
 క్కుబడ్డ Tangled or dishevelled as hair. వాతచి
 క్కిన, అనగా, సొంటబడ్డ what fell into his
 mouth.
 చిక్కు adj. Puzzling, perplexed, entangled, intri-
 cate, confused, difficult, troublesome, baffled.
 చిక్కుజడలు tangled hair. చిక్కుకంపు a rancid
 smell (of oil)
 చిక్కుట v. n. or చిక్కుకొనుట v. n. To be found, be
 caught, be ensnared. To remain, be left. అది
 గ్రాకుచిక్కింది I have got it. To stop or halt,
 remain. వెనకచిక్కుట To lay or remain behind,
 retire, fall in the rear. To grow thin or lean.
 చిక్కిపోవుట the same. చిక్కునిసొమ్ము గాళున్నది
 it is unattainable. It cannot be got. It is a rarity.
 చిక్కించుకొనుట v. a. The causal. చెయిచిక్కించు
 కొనుట To get into one's hands. To get hold
 of. వెతలచిక్కు—క్కి, being seized with sorrow.
 ధైర్యముచిక్కునందున as I dared not do so.
 చిక్కుడు n. s. adj. Appertaining to the bean call-
 ed Dolichos lablab. చిక్కుడుకాయ the pod of
 this plant. Different species of this are called
 యెర్రచిక్కుడు, తెల్లచిక్కుడు, గోరుచిక్కుడు, అనతుచి
 క్కుడు, ఏనుగుచిక్కుడు, కోడిచిక్కుడు, తొండచిక్కుడు,
 ఉలవచిక్కుడు and సానచిక్కుడు See Roxb. 1. 370.
 III. 305. 306. 307. 315. 317.
 చిక్కుతాళము n. s. A lock with many wards, and
 which, like a patent lock, can only be opened
 by those who know it.
 చిక్కుతీయుట v. a. To disentangle.
 చిక్కుబడ్డ Entangled.
 చిక్కులచుడుట v. n. To get into difficulties.
 చిక్కులబెట్టుట v. a. To involve in difficulties, throw
 obstacle in his way.
 చిక్కెము See చిక్కుము.

చిక్కల n. s. vide చిక్కంటు (K. చిక్కటిగ).
 చిక్రకము n. s. A squirrel. ఉడుత. D.
 జగట Stickness, gum, slime, birdlime. జగటాలు a
 cant word used by shopkeepers for grain.
 జగటాణి plu. — టాండ్లు Limed twigs, birdlimed
 sticks.
 జగ n. s. Brilliancy. కాంతి. D. T. 4. 200.
 జగ adj. Fine, handsome, bright, nice, pretty.
 జగివి adj. Puzzling, surprizing, strange, strik-
 ing (as beauty).
 జగమానము n. s. Soundness, జట్టుదల. adj. Sound,
 done in a proper manner. జగమానమైన.
 చిగిరించుట or, చిగుర్చుట v. n. To sprout out or bud.
 చిగిరింతగడ్డి n. s. Bur grass: with sharp leaves.
 చిగిలి n. s. Burnished, brilliant, bright. = చికిలి.
 జగిలి adj. Plump, fleshy, rounded.
 జగిల * n. s. Emulation, wish to excel or overcome.
 చిగురాకు A budding leaf.
 చిగురు n. s. plu. చిగుళ్లు or చివుళ్లు A red sprout, or
 shoot: The gums around the teeth. The quick
 or tender red part of the flesh under the nail.
 చిగురు adj. Young, budding, tender, delicate.
 జగురు, జగట n. s. Slime like that of చెండకాయ as
 distinguished from బంక gum, birdlime clay or:
 paste.
 చిగురుగంటె n. s. Birdlime. జగురుగంటెలు Limed
 twigs to catch birds with. చిగురుచుట See చిగి
 రించుట.
 జగురుబాయి n. s. A large cricket, a large species
 of the insect called చిక్కురాయి.
 చిగురొత్తుట v. n. To bud. చిత్తముచిగురొత్త with a
 melting heart.
 జఘత్తుడు * n. s. He who is hungry. ఆకలిగొన్న
 వాడు. D.
 జఘాంశ, or జఘాశ * Murderous intent.
 జఘాంశుడు * n. s. The murderous. చెంచీవాడు. D.
 చిచ్చ Hush! See చిచ్చి. D.
 చిచ్చక్రమాజ * n. s. The mental worship of (చక్ర
 ము) the members of the body.
 చిచ్చర adj. Fiery. నిప్పులురాలే. T. 5. 141. M. 3.
 7. 138. అగ్నిమయము. D. చిచ్చరకంటి with fiery
 eyed: an epithet of Siva.

చిచ్చి or చిచ్చి n. s. Hush, lullaby, bye bye. A word
 used in lulling babes to sleep.
 చిచ్చు n. s. Flame, fire, ignition. కడుపుచిచ్చు the
 flame in the belly. i. e. hunger.
 చిచ్చుటమ్ము, అనగా ఆశ్చర్యము A rocket or
 fire pot used in battle. చిచ్చుబుడ్లు n. s. plu. A
 kind of rocket called flower pots.
 జిజ్ఞాస * Asking, enquiry, search, investigation.
 W. The wish to know, a wish to ascertain or
 enquire. W. Grammar, 150.
 చిటచిట or చిటపాట adv. Crackingly, sulkily. See
 చటచట. n. s. A crackling of burning: sulki-
 ness. చిటచిట or చిటపాట adj. Vexed, irritated
 or annoyed: sharp or cross. చిటచిటకూటలు
 sharp or cross language. చిటచిటమనుట v. n.
 To be vexed, irritated or annoyed. To look
 sulky. To crackle as fire.
 చిటచిటలు Heat, inflammation. చిటచిట్లు n. s. (anuk.)
 చానికిచిటచిట్లాడుతున్నది she has the prickly
 heat. she is feverish, or, is angry.
 చిటపాట adj. Small, delicate. చిటపాటకూటలు tril-
 ling accents. చిటపాటలాడే Excited, in agita-
 tion.
 చిటలుట v. n. To crack, as plaister or paint. To
 split, as a hair. చెంట్లుకలకొనలుచిట్టినవి the
 ends of the hairs are split.
 చిటారము Prettiness. సొంపు, సొగసు, ఓయారము.
 చిటారించుట v. n. To be angry or ముఖముచిట
 రించుట To frown.
 చిటాలవని Suddenly, with a bounce.
 చిటి adj. Little. చిటివేలు the little finger. చిటికాళ
 a mat made of silky bulrushes. చిటికొమ్మలు
 Antlers.
 చిటికన or చిటికెన adj. The little (finger or toe.)
 చిటికాడు A page or attendant.
 చిటికారచెట్టు A certain tree.
 చిటికినబొడ్డులు. అనగా పాదకనిష్ఠి కాభరణము. D.
 చిటికె n. s. A snap of the fingers. Burning
 the body with a piece of hot turmeric &c.
 in order to cure particular diseases.
 చిటికెలవాడు A pedlar, a hawker of small wares.
 చిటికెలు Castanets.
 చిటికొరుకులు A sort of cakes. H. 1. 114.
 చిటిగారచెట్టు A certain tree. H. IV, 9. 12.

చిటితాళము n. s. A (చిటి) small (తాళము) cymbal.
చిటిపాట (anuk) Gently, softly, delicately, mincingly. వానికడుపులో చిటిపాట గావున్నది there was a rumbling sound in his belly.

చిటిపాటి adj. Little, petty, trifling, trivial.

చిటిముత్యము n. s. plu. Very fine white rice.

Literally, little pearls.

చిటిలించుట See చిట్టిలించుట.

చిటిలెడు Split, separated, broken, as plaister. See చిట్లెడు.

చిటిలవలు A species of grain. See ఉలవలు.

చిటివేలు The little finger.

చిటుకు or చిటుకుపాటుకు (anuk.) Slightly, with a low soft sound, clicking, chirruping: stilly, just audibly, as the sound of the crack of the finger joints; plashing, pattering, or dripping sound. చీమచిటుక్కునుంటేనిద్రలేస్తాడు the (inaudible) sound of an ant will awake him. చీమచిటుక్కునుంటేనిబడును you might have heard a pin drop.

చిటుకుపాటుకు (anuk) Much, violently.

చిటుక్కున adv. Gently (as a push) pokingly. See Tara. 2. 95.

చిటుపాటి (anuk) Small.

చిటులుట v. n. To crack, as plaister or thick paint on the skin; thus చిటులుకస్తురిబొట్టు.

చిట్ట or చక్కిక * n. s. A summary or comprehensive treatise, a portion or separate chapter in the Veda. చెప్పచిట్టలు శ్రావోదియొప్ప కలిమి Her loveliness would take volumes to tell; or, it would take whole chapters to narrate her charms. చిట్ట a baby or little one. కంఠచిట్ట A sort of bird.

జిట్ట, అనగాచింత, ఆయాశము. BD. 7. 217; 5. 735: M. 12. 3. 441.

చిట్ట adj. Small. The same as చిట్టి.

జిట్ట n. s. A prank or strange act. చిత్రము.

జిట్ట or చిట్ట Small, span long: used in many compounds which see under their roots. e. q. జిట్టవేసుచెట్టు See వేసు small, miscellaneous, of odds and ends, what remains over. జిట్టరాసి a heap formed of odds and ends. చిట్టడుగులు Little footsteps: those of infants. P. 2. 126.

జిట్ట n. s. The generic name of a class of birds. యెర్రకాలిజిట్ట the white bellied or singing Bab-bler: called gulal chashm. See Jerdon's Catalogue No. 95. కందిజిట్ట the smallest Bab-bler. No. 96.—బొర్రజిట్ట a new species called Agrobates brunnescens: a new species. No. 269. లిక్కుజిట్ట the tailor bird: No. 114. లాట్టకన్నుజిట్ట (the hollow eyed bird) the ash coloured wren Warbler, Prinia Socialis, No. 116.—వెదురుకంఠజిట్ట the grass Warbler, or meadow Wren Warbler. A species of Prinia. No. 122. షాద్దకంఠజిట్ట the true Warbler, Sylvia Montana, No. 123. చిన్నకంఠజిట్ట Village Warbler, Sylvia Rama, No. 124. ఉయ్యాలజిట్ట. the wag-tail, motacilla variegata. No. 139. చీకుజిట్ట the tree pipit: anthus arboreus. No. 141. పొద్దయాలిజిట్ట the great whistler, a species of Lark. No. 189. bis.—ముసగజిట్ట the purple honey sucker. No. 224, 232. సుర్రళుచూరిజిట్ట the common titlark of India, Anthus agilis? No. 190. నడంబాలజిట్ట the common wood shrike: Tephrodornis Superciliosus. No. 237.

జిట్టం The wagtail (so called in the south): the northern word is కాటుకపిట్ట. The female is called వాశిరిపిట్ట q. v.

చిట్టంటులంటుట v. a. To handle delicately or touch gently.

చిట్టకంపుతనము Roguishness, wickedness.

చిట్టకము n. s. Roguish prank. కఠటము. D. వ్యాజము, మిథ్య, చెల్లాటము, ఎకశక్తము, కోడికము. Vish P. 1. 131. and 7. 125. A. 2. 70. Swa. 3. 40. Padma. 9. 210. Dasav. 9. 225. R. 4. 157. 162.

చిట్టచివర n. s. The extremity or utmost point, the very end, the very last. See చివర. Here చిట్ట is a mere intensive.

చిట్టటక n. s. A small shelf or ledge, a little (అటుక) cupboard.

చిట్టట్టు adv. Delicately, softly, gently.

చిట్టచివి n. s. A thicket, or brake. An impenetrable thicket, wood, or forest. See అడవి.

చిట్టడుగులు. See చిట్ట.

చిట్టకుమికి, అనగా రావణాచార్యుడు. See తుమికి.

చిట్టాడించుట To teach a child to walk. D. Nav. బిట్టాడుట v. n. To play about. To trifle, sport, frolic. To be teased or anxious: to fret: to waver, to fluctuate, as the mind between shame and pleasure. (దోలాయమానము గా.)

బిట్టాడుట v. a. To beat.

చిట్టాముదము n. s. A sort of small castor oil: (rather చిట్టాముదము.) This is the smaller species (చిటి) of the ఆముదము or Ricinus Christi.

చిట్టారి n. s. A species of grain. See ఆళ్లు.

చిట్టి n. s. A butter-boat. A certain measure, the fourth part of a సోల a small high vessel made of brass or copper. చిట్టెడు a cupfull.

చిట్టి adj. Little, young. చిటు. [D.

చిట్టిర చెట్టు The small (ఈత) date tree. నిరికిలుచు.

చిట్టు n. s. Coarse bran. ఉమకత్రపుడుకలిసినది. D.

చిట్టు adj. Short, as hair or grass: small, as pearls. చిట్టుంటులంటుట To touch gently, to handle softly. Padma. IX. 208.

చిట్టుడుకు adj. Parboiled, (చిట్టు a little ఉడుకు hot.) చిట్టుడుకునీళ్లు, అనగా, అన్నమునిండాకాక మునుపుతీసిన నీళ్లు. D.

చిట్టుములు n. s. Want of appetite, disinclination for food, caused by pregnancy. Subhad. 3. 253. DRB. 144. R. 3. 93.

చిట్టాడికూర A sort of herb (ఉడికూర.)

చిట్టుముట్టాడుట or, —చుట్టా—To be in disorder: చిట్టుచుట్టాడిన disturbed. BD. 5. 92. 365.

చిట్టె n. s. List, catalogue, table.

చిట్టె n. s. The edge of cloth. A picture, whim, idea, freak, invention, scheme, plot. చిట్టెలు, అనగా చిత్రచుటములు, తంత్రములున్ను. D.

చిట్టెము n. s. Scoriae, dross, scum of melted metal. చిట్టెశుగాయ pumice stone.

చిట్టెకు A cupful.

బిట్టెడు A short span, measured from the thumb to the tip of the forefinger. adj. A span long.

చిట్టెలుక, అనగా నిరికి. D.

చిట్టాయి n. s. A pebble; or చిట్టు small రాయి stone.

చిట్టించుట v. a. To crack, break. To burst, split. A. 1. 23.

చిట్టించుట v. n. To break, snap, crack, split or burst or be chapped, as the ground, the skin, or paint; or the lips in fever. T. 4. 86. ముఖము చిట్టించుట to frown, or, ముఖముచిట్టించుకొన్నారు they changed colour, were abashed. They looked sulky.

చిట్టింతకూర n. s. A herb used in curries. Marcellia Minuta. Heyne.

చిట్టుట v. n. To snap, split, crack (as a fruit) burst. వెంట్రుక చిట్టింది a bristle has split, the razor turned. చిట్టని unblown, unopened.

చిడినిరింత Dislike, disgust, annoyance. HD. 2. 620.

చిడిచి adj. Little, small, petty. చిన్ను. D.

చిడిముడి Peevishness, pettishness, vexation, hastiness. చిడిముడిచుడుట to be angry, or hasty. BD. 4. 151. Agitation, alarm. Velag. 2. 41. తొందర. D.

చిడిముడిశండ్లు A sort of fruit? Charitra. p. 1549.

చిడిముడిపాటు Irritation, pettishness, anger, haste. తొందర. G. 1. 220.

చిడుగుట v. n. To romp, caper, bounce. H.3.186.

చిడుగుచు—See—రుగు.—

చిడుము n. s. Smarting, as that caused by the itch, prickly heat or a whitlow.

చిడుముడి See—డి

బిడ్డ n. s. Confusion, entanglement?

బిడ్డి adj. Coarse, gross, corpulent.

బిడ్డి Coarse cloth. మైనశుబిడ్డి waxed cloth.

బిడ్డు n. s. Grease, oil, greasiness; చమురు. OG. బిడ్డునాలుకజలమురాజీవదళము. Kalahas M. 4. 34. Like as oil touches but adheres not to the tongue. యాపాలలోబిడ్డునిండా in this milk, there is a large proportion of butter.

బిడ్డు adj. Greasy, oily, butyraceous, unctuous. మైనశుబిడ్డుగల Waxy.

బిడ్డుచెట్టు, బిడ్డుపాలచెట్టు A sort of tree. H. IV. 9. 17.

చిత్ * n. s. Intellect, understanding. In compounds this T as usual becomes D; as చిదంబరము; and elsewhere N. as చిన్మయ. Thus చిచాదిత్య a seeming sun; that which looks like a sun. L. 1. 98.

చిర * n. s. or, చిరి * The funeral pile. సాడ. D. జరిగి * adj. Conquered, bound, mastered, got over, (as a hot climate by being inured;) as a difficulty. జితక్రోధజితక్రమాః Lalito. XI. 9. free from the impulse of anger and the press of difficulties. *Irā expers et lassitudinis necius.*

చిరంబరము * See చిరంబరము.

చిరక See చిరుకుట.

చిరకకొట్టుట v. a. To shiver, burst, to break to bits, crack, as almonds.

చిరకొట్టుట See చిరకకొట్టుట.

చిరచితలాదే adj. Damp. యాశ్రుచేతములేమచేత చిరచితలాదుతుంది the humidity of the air renders this place damp.

జిరకుడుట v. n. To become familiar. జిరజడ్డ adj. Familiar, accustomed. ఆసింట్లవానికి జిరకుడైవి he is inured to the climate. ఆనుణములుచానికిజిరకుడైవి She became accustomed to these whims. See జిరము.

జిరకురుతుట v. a. To vanquish, get over, master. To give him the victory.

జిరనాసిధి n. s. * "Queller of Neptune:" a title of Rama or Hanuman, or Agastya.

చితారివాడు A sculptor, a statuary.

చిరి * The funeral pile. See చిర.

జిరించుట v. n. To become familiar, (as a climate.) To agree (with the constitution.) తిన్నఅన్నము జిరించదు the food did not digest.

చిరుకుట or చిరికిపోవుట v. n. To burst (as a ripe fruit or as a sore:) to break: to be dashed, smashed, squashed. To be broken or depressed (as the nose.) చిరుకుముక్కు (snub nosed) To be hatched. To burst as milk from the breast. To die.

జితేంద్రియదు * Free from lusts: chaste: not a slave to any passion. జితేంద్రియదైవున్నాడు he has great self command.

చిత్త * n. s. The 14th lunar mansion.

చిత్తము * n. s. The mind or faculty of reasoning: the heart; considered as the seat of intellect: inclination, will, pleasure. మించిత్తము (or simply చిత్తము) your pleasure! as you please! as you may deem proper! In reply to a direction or in listening to orders the word చిత్తము is

used as "Sir," "your honour." చిత్తానకులేకలను Be so good as to consider this. శ్రవేశంబిత్తంబనలె Pray acknowledge the receipt of this letter. చిత్తమునకు తెచ్చుట Please to observe this. చిత్తానుసారముగా According to his own pleasure.

చిత్తగించుట v. a. To listen, grant attention, keep or retain in mind, or attend to, to peruse, to mind, note, observe, remark, examine, investigate. To think, to deem. To hear a prayer. At the close of a letter the words చిత్తగించవలెను "Please to consider this" are equivalent to the phrase ("I remain &c.) అట్లాచిత్తగించినాడు he determined so, he came to this opinion (a phrase regarding a superior.) చిత్తగించవలెను bears many senses; as, *I beg you to* [taste it, come here, look at it] *do me the favor to* [go there &c. &c.] చిత్తగిస్తారా will you do me the honour to read this? or, to come: or, to attend to this? [mad.

చిత్తచాంచల్యము * Insanity, the being cracked or చిత్తజి n. s. Damp, moisture. Gloomy sloppy weather. Wetness, sloppiness. చిత్తజిగనుక from the wetness of the weather. adj. Cloudy, rainy, moist. చిత్తజికాలము wet weather.

జిత్రరము, అనగాచిత్రము. * Wonder, marvel.

చిత్తరుచేత or చిత్తర A sort of fish.

చిత్తరుపు n. s. A picture, painting or drawing.

చిత్తరుపుకుటము The canvas or paper of a picture.

చిత్తవృత్తి * n. s. Temper, wish, inclination, disposition. Will, pleasure, determination. Free will.

చిత్తశమున్నతి * n. s. Pride, haughtiness, arrogance. కర్వము. D.

చిత్తానుసారముగా * Agreeable to (your) pleasure: as you see fit.

చిత్తాభోగము * Mental pleasure, consciousness of pleasure. చిత్తశరీరాత్తి. D.

చిత్తిని n. s. A flirt, a wanton woman. See చిత్తిణి.

చిత్తు, చిత్తుకాకితము n. s. A foul draft or copy, a blot, or erasure.

జిత్తు n. s. plu. జిత్తులు Pranks, freaks, wiles. నక్కు జిత్తులు a vile trick or fraud.

చిత్తుడు * and చిత్తురాలు * (feminine.) Minded.

This is used in compound phrases thus. శుం తోడచిత్తుడు A cheerful or genial man. క్రూర చిత్తులై Angry-hearted. శాంతచిత్తుడయి a gentle character. And in the feminine క్రూరచిత్తు రాలు, &c.

చిత్రము * Particoloured, speckled, chequered, streaked. Odd, strange, novel. Picturesque, pretty. చిత్రమచిత్రము Most wonderful. చిత్ర సారంగము * A variation of the tune called Saranga.

చిత్రము* n. s. Variety, strangeness, singularity. Painting, delineation, writing &c. a picture, variegated colour, a curiosity, a species, a diversity.

చిత్రకథ * An Episode, a novel or new story.

చిత్రకారుడు * A painter.

చిత్రతరము * Most extraordinary.

చిత్రనేత్రము * అనగా, సూక్ష్మతయినవశ్యము. A. 6. 131.

చిత్రవత్రిక * n. s. Damasked hue : marbled figures drawn with musk or gold dust on the cheeks or breasts. A verse says ఉపసనశరోనిన్నుతిలపి క్షుశుమానము గాగజూచినఁ | వానివివేకశూన్యతకు వందన మేలకురంగనాభమా | మానవతీకపోలకుచ కుండలమండీరచిత్రవత్రికా | నూనవివేషపాశనల జెందుటలోకులునిస్సైరుంగరే. Care not if he who is devoid of taste mistake thee O musk, for a cake of linseed ; while the figures damasked with thee on every polished cheek and swelling breast display thy excellence.

చిత్రబిల్ల A kind of fresh water fish : another kind is చిత్రరుచేత.

చిత్రధానువు * n. s. The god of fire. Fire : the sun.

చిత్రమూలము* n. s. The plant called Ceylon leadwort ; plumbago Zelanica : its acrid juice is used to raise blisters : being a powerful corrosive. యెర్రచిత్రమూలము Rose coloured leadwort. Plumbago rosea. Ainslie.

చిత్రరథుడు * The name of one of the musicians in Indra's heaven. వకగంధర్వుడు. D.

చిత్రవధ * Horrid torture.

చిత్రవాలము* n. s. The blue jay. చాడముఅనగా, పాలపీట్ట. SC.

చిత్రవిచిత్రము * Very wonderful, odd, strange, singular.

చిత్రశిఖండి * The constellation called The Great Bear.

చిత్రహింస * Torture. చిత్రహింసచేసిచంపనారు they tortured him to death.

చిత్రాశనము * A square carpet of a variegated colour, used by bramins during prayer. See ఆశనము.

చిత్రకగుల్ల A carpenter's plane,

చిత్రకె, or— క n. s. A carpenter's plane, a mark left in a book. చిత్రకెకట్టుట to plane.

చిత్రజె * A female genius : a woman endowed with superior talents. See on ఉద్విసి.

జిత్వరము * adj. Victorious, conquering. జయశీలమైన.

చిద్ See చిత్.

చిడకముక్తు See—దు.—

చిడగొట్టుట, or, చిడగొట్టుట v. a. To break or dash. To strike flat.

చిడగొడ n. s. plu. Domestic quarrels, a brawl, wrangling, rumpus.

చిడచిత్ * Animated and inanimate. Mandh. 6. 182.

చిడచిడ (anuk) Damp. ఆనెలచిడచిడలాడుతున్నది The land is moist.

చిడమ, or, ఖండచిడమ A sort of fish.

చిడర, అనగాతునక A bit, or piece. OG.

చిడాగొడ In confusion.

చిదార్త * God, the indwelling Spirit : so named as being the soul of Intellect.

చిదాట Silly, idiotical, crippled.

చిదిమిళ్లు A certain mess with milk. H. 1. 117.

చిదియట=చిత్రకుట To smash, be burst. చిదియచ్చు కొండపైబడిన They will not be broken though a hill fall upon them. Hari. Part 2. Book 5. 22.—శీరముక్తిండుగబడిచిదిసివ్రక్కలుగ, మురిసిన కూష్మాండముంవగపాలిసి. Vencatach. Mahatm.

చిడుకుట v. n. To be smashed : to be flattened.

చిడుకులెక్క A confused (బభేర) jumbled account.

చిడుగు n. s. A small stick or pin, or spillikin. చిడుగులు firewood.

చినుగుట See చితు.—

చినువీ A bit, a fragment, a piece.

చినువుట, or చినుముట v. a. To squeeze or pinch. To hew, to kill or murder. To nip, flick away, to twitch off. To strike flat. To dash, smash. ఎనువుట to gather, pluck, cull, to cut, divide, sever. To pick off, as a చెనుటకాయ pimple. To pluck a flower.

చినువుట, or, చినుముట v. n. To splash or drop as water. To be squeezed, pinched, hewn, killed, struck flat, dashed, smashed, hewn. చిదివి నశకములు the mangled corpses.

చిదుర n. s. A piece, bit, fragment, or atom.

చిదురుట v. a. To break. To strain or hurt. కన్నులుచిదురుటకురము writing that strains the eyes.

చిదురువ, చిదురువ n. s. A piece, bit, fragment, or atom. మదిచిదురువునై his heart would melt. చిదురువలు, or చిదురువలు Fragments.

చిదువువ్రాత Scribbling, diminutive writing. చిదువువు గావ్రాతిన Scribbled.

చిదుము * A hole, vacuity, or perforation, fault, defect flaw, schism, a slit. గృహభిద్రము Domestic brawls, strife.

చిదురిము * adj. Perforated, pierced,

చిదురువ A bit, a fragment, a sprinkle, a few drops. చిదురువలై piecemeal: contracted for చిదురువ. చిదువుయు See on చిత్.

చిద్విలాసము * Mental enjoyments. literary pleasures. Adventure.

చినుకలంబు A root resembling the yam.

చినుక్కట్టుట v. To beat to pieces.

జినదేవుడు * The name of the god of the జైనులు Jains.

జినమతము The Jain sect. జినాలయము a monastery inhabited by Jainas.

చిని Little, young. For చిన్ని or చిన్న a term of affection.

చినుకు n. s. A drop, or sprinkle. చినుకులుపున్నది it is raining.

చినుకుట v. n. To be shed, or diffused: తు be increased as a passion, or desire. చినుకుతున్నది it is raining. చినుకువూశు A drop of rain.

చినుగు n. s. A rent or tear.

చినుగుట v. n. To be torn. చినిగినది it is torn. చినిగక, or, చినిగిపోకుండా to prevent its being torn.

జినడు * n. s. A Jina. Also the generic name of the chief saints of the Baudha and Jina sects. The name of the god they worship.

చిన్న adj. Small, little, short, young, mean, trifling, narrow: disgraceful. ముఖముచిన్నచేసుకొనుట To be down cast or sorrowful. Junior, younger, smaller. చిన్నచూపు humiliation, scorn. దేవుడుచిన్నచూపుచూస్తే యెవరేమి చేయవచ్చును when God withdraws his favour what can man do?

చిన్నము A weight, equal to one thirtieth of a తులము and called a Canteroy కంఠేరాయ fanam: one eighth part of the coin termed a pagoda. చిన్నమైక్లడుకిరులు. L. XI. 41. a trifling increase of wealth.

చిన్నము * adv. Silently. Tacitly. Jones on Menu IX. 98.

చిన్నము * adj. Cut, divided. [ly-

చిన్నంగా adv. Gently, by fair means, fairly, softly. చిన్నంగాచెట్టు A tree called Lagerstroemia parviflora. Rox. 2. 505. [young children]

చిన్నకారు Childhood, youth. చిన్నకారుపిల్లలు

చిన్నతనము n. s. Infancy: littleness, smallness, disgrace, dishonor. యిందువల్లకులమునకంతాచిన్నతనమువచ్చినది. This is a disgrace to all the tribe.

చిన్నది A little one. A girl, a lass. యాచిన్నదిఅతనిభార్య She is his wife. పెద్దచిన్నది his eldest daughter; (or) a great girl. The eldest of the women.

చిన్నవుచ్చుట, చిన్నుచ్చుట To disgrace, to slight, contemn, treat lightly.

చిన్నబోత Disgrace, dejection.

చిన్నబోవుట To be disgraced, downcast, cast down, lowspirited, deserted, ruined, left. ముఖము చిన్నచేసుకొనుట To be disgusted or ashamed: to be downcast, or in grief.

చిన్నవాడు n. s. A boy, a young man, a descendant. పెద్దచిన్నవాడు a grown boy, an eldest son. Lit. a little one. నాకన్నచిన్నవాడు one younger than me. నాచిన్నవాడు పెద్దవాడు అయ్యేదాక Until my son grows up. చిన్నవాండ్లు children, offspring, descendants.

చిన్నాకణ్ణ Small and great.
 చిన్నాచిన్నము * Piecemeal. చిన్నాచిన్నము గానరుకుట to hack, chop, cut to pieces.
 చిన్నారి Delicate, pretty. చిన్నారిగోళ్లు pretty or delicate finger nails.
 చిన్నారిపాన్నారి Pretty, lovely, charming. కుడ్డుగులికేటటువంటి. OG.
 చిన్ని adj. Little, mincing, as steps. This is an intensive of చిన్న .
 చిన్నిచూపు Humiliation, looking downcast, or foolish.
 చిన్నియ, or, చిన్నె (altered from చిన్నా) n. s. A sign, token, mark, feature. చిన్నా. D, an allusion. Foppery, elegance. A scar. See చిన్నాము.
 చిన్నెలాడి n. s. A handsome lass. A coquette.
 చిన్నెలాడు n. s. A fop, a buck. From చిన్నా.
 చిన్నెలాడుట To flaunt, be fine, or foppish. శృంగారచేట్టలుగలవాడు. D.
 చిన్నయము * Spiritual, mental, intellectual. Invisible : viewed in the heart alone. Immaterial, impassive.
 చిన్నాత్రము* The spiritual body corporeally subsisting, but free from mortal infirmities : the intellectual form.
 చిన్ను త్ర* That is. జ్ఞానముత్ర. A. 5. 170.
 చిపిటములు * n. s. plu. See అటుకులు.
 చిప్ప A shell, an oystershell. A cup, a saucer (of earth or glass; not of metal.) తొడచిప్ప or రొంటిచిప్ప the hip joint. తాచేటిచిప్ప The tortoise shell. మోకాటిచిప్ప n. s. The knee pan. పెంకాయచిప్ప or కొప్పెరచిప్ప Half of a broken coconut. రలచిప్ప the skull. ముత్యపుచిప్ప mother of pearl. చిప్పగుల్లలయి burnt up, dried up, as dry as chips. P. 3. 75.
 చిప్పము, or, చిప్పము A parcel or small bundle.
 చిప్పకసుపు n. s. A fragrant sort of grass.
 చిప్పకుంకటి, చిప్పకూకటి The small lock of hair either below or above the long lock, left upon the crown of the head, by all Hindu males. కాకకుడుము. పిల్లజుట్టు. D.
 చిప్పగడ్డి n. s. vide చిప్పకసుపు.
 చిప్పగుడ్డలి n. s. A broad axe, for cutting trees. చెట్టుసరికేగుడ్డలి. D.
 చిప్పచిప్ప గాళ్లు A certain game among children.

చిక్కానాక n. s. Either side of a shelving roof: యింటిపాళ్వ = తాగములకత్తు. D.
 చిక్కముతైము An artificial pearl.
 చిప్పిలుట, or చిప్పిల్లుట v. n. To gush, flow, well forth, break out, spirt, to overflow. ఉద్గమించుట. D. చిప్పిలజొచ్చె, అనగా ఉద్గమించుట. D.
 చిప్పాము n. s. vide చిప్పము.
 చిప్పావాడు A tailor. దరిజీవాడు. D.
 జివిలిక A tree called ఋష్యగంధా. Q.
 చిముకము The chin. See చుముకము.
 జిమ్మిడాయి n. s. A bat of the smallest species. See కప్పిలము and చీకురాయి.
 చినుచినుయగుట, చినుచినుగొనుట (anuk) v. n. To smart. చినుచినుగొలుపుట v. a. To hurt or cause smart.
 చినుట A moth. See చిమ్మెట.
 చినుటా, or చిమిటా n. s. The instrument used to remove hair. చినుటాదీయుట To pull out the hair from the face.
 చిమిచిమికారము * (anuk.) Slight wincing sound, as in pain.
 చిమిట, చిమిటా See చిమ్మెట.
 చిమిటకోడి The painted spur-fowl. Jerdon's Catal. No. 74. bis.
 చిమిలి n. s. Oil cake on which cattle are fed. It is the refuse of oil seeds after pressing. పాళ్వకము.
 చిముకుట See చివుకుట.
 చిముడుట v. n. To boil over, be over boiled. To perish, be blasted, blighted, scorched. అన్నముచిమిడినది the rice was overboiled.
 చిముడ్చుట v. a. To make it boil over or over-boil.
 చిమ్మ చీకటి n. s. Thick darkness. Gloom.
 చిమ్మట The grave cricket that destroys clothes.
 చిమ్మన (anuk) Whizzingly, pop! with a spirt or dash.
 చిమ్మనగొట్టుము, చిమ్మనగ్రోవి n. s. A squirt, with which water is thrown.
 చిమ్మరీడు Error for చిమ్మరీడు.
 చిమ్మాద్రెగుల్లి n. s. The worm in a shell that bores the planks of ships.
 చిమ్మిట See చినుట.

చిచ్చిరి, చిచ్చిలి or, చిచ్చిలుంటలు A sweetmeat made of fried sesamum seeds with dry cocconut kernel and sugar. It is eaten during pregnancy.

చిచ్చు n. s. A spirt. A dash in writing, a splutter of the pen. చిచ్చు లాడుట To spirt. T. 5. 45. stupor. See చిచ్చు.

చిచ్చుట v. a. To cast, fling, throw, toss. To squirt or spirt. To sweep. To pat or tap. To splutter ink as a pen. To thrust, butt (with the horns &c.) To strike with the claws. గచ్చుత్తు చిక్చేకధ. H. 2. 7. a story that upset her gravity. See చిచ్చుచీకటి, జిచ్చినసెడలు Flicking, tossing. కన్నీళ్లను కొనగోళ్లకడదిచ్చుచున్న he flicked away his tears with his finger tip. చూపులచిచ్చురేగి. Swa. 4. 104. అనగావిడిచిడి.

చిచ్చుచిక్చలు n. s. The game of quoits.

చిచ్చులగురియ A small dagger.

చిచ్చెట n. s. The grave cricket, a destructive insect found in damp corners. The name is sometimes applied to a moth, a bookworm, the cockroach. See రుల్లిక and ఇలకోడి.

జియ్య, జియ్యగారు Sir. A general term of respect or affection. A lord or master. A Vaishnava palmer or mendicant. A chief priest.

చిరము * adj. Long; as time. అనగా ఆలస్యము, కాలవిలంబము. D. చిరకాలము a great while. చిరాయువు long life. adv. For a long time, long.

చిరంజి See చిరివేరు.

చిరంజీవి * What is long lived: particularly a crow. adj. Long lived. A word like "my dear." This is a term of kindness, implying a blessing, wishing long life; often used to inferiors to children, or to younger brothers or other relations. చిరంజీవులైనమాస్థితారామయ my brother Sitarama; or "my dear brother," an indispensable form. చిరంజీవులైనకోల్లావెంకన్నభావ్యునివిననశంకతి Regarding our dear cousin's wife's death.

చిరంతి * n. s. A lady. శుభాస్థిని, శేరంటముచేనే ఆడుది. SC. ముత్తయిదువ, శేరంటాలు. D.

చిరంతనము * or చిరత్నమైన * adj. Old, ancient, antiquated.

చిరకాలము * A long time.

చిరగడము n. s. A sort of edible root; the same as గనుసు. వకజాతిమంతు, విరిగిపోవడమున్ను. D.

చిరచిర Fractiousness, a fume of passion, sullenness. కోపవికారము. D. చిరచిరలాడుట To be choleric. చానికిచిరచిరలాడింది he was furious.

జిరజిర, or చిరచిర (anuk) adv. Round and round.

జిరజిర, అనగాతిబ్బినప్పుడుపుట్టేధ్వని. D.

చిరత n. s. A piece of wood, a wedge, a cudgel.

నొడియ. Also the round piece of wood at the end of a native canoc. A castanet. చిరతలు Pincers used in pinching the fingers as a torture: also castanets. చిరతలవేయుట to torture with pincers or thumb screws. కండ్లచిరతలాడుతున్నవి my eyes are dazzled, or, they smart.

చిరతది A girl. See చిరుత.

చిరతపక్షి (lit: The castanet bird :) Brachylophus aurantius. The orange and black woodpecker. Jerdon's Catal. No. 212. ఉచ్చుచిరుతపక్షి No. 210. the scaly-bellied woodpecker. ఇద్దచిరుతపక్షి No. 28 and చిన్నచిరుతపక్షి No. 29 are other species.

చిరతర * Longer. చిరతరపవవి * Eternal bliss.

చిరతరుడు * Long lived: a senior, an old man.

చిరతాళిబాచు A tree called Dalbergia Scandens. Rox. 3. p. 232.

చిరత్నము * adj. Old, ancient. పురాతనమైన, పుర్యకాలపుది. SC.

చిరాకు n. s. Crossness, snappishness, peevishness. కశరు.

చిరాయువు * n. s. Great age.

చిరి, or చిరు adj. Small, trifling, little, delicate, slight. చిరిచెసుట a breathing sweat: heat drops. చిరియెండ the gentle warmth of the morning sun: the dewy light.

చిరికను, అనగా అంజనము. OG.

చిరికత్తు The wall frog, chunam frog, or flying frog.

చిరికూర A herb called Amaranthus polygonoides. Rox. 3. 602.

చిరికొండి, అనగాచిన్నసిగ. D.

చిరిట The stopple of a bottle.

చిరితాళము, అనగాచిటితాళము. D.

చిరితోడ n. s. The thinner part of the thigh, the leg.

చిరినవ్వు n. s. A smile, a smirk or slight laugh.

చిరినాలుక n. s. The little tongue; that is, the uvula.

చిరిమితరటు, అనగా తోలినచముకు. OG. A whip or scourge.

చిరివంగుడు See వంగు.

చిరివేరు n. s. The *chay* root which produces a red die. It is a species of the Forget-me-not. Holman's Travels in India. 3. 327. Rox. 1. 421. Oldenlandia Umbellata.

చిరు adj. Small &c. See చిరి. This occurs in many compounds which will be found under the words which are joined to చిరు Thus, చిరు తిండి &c.

చిరుకొట్టులు To shout, in driving cattle: to hoop or halloo. Parij. 5. 20.

చిరుసు, అనగా వచ్చి నిన్ను తప్పము. D.

చిరుగు చెట్టు The tree called *Caryota urens*. Rox. 3.625. " This tree yields during the hot season, toddy or palm wine: the best trees will yield at the rate of one hundred pints in the twenty-four hours. The pith or farinaceous part of the trunk of old trees, is said to be equal to the best sago: the natives make it into bread, and boil it into thick gruel; these form a great part of the diet of those people; and during the late famine, they suffered little while those trees lasted. I have reason to believe this substance to be highly nutritious."

చిరుగుట v. n. vide చిరుగుట.

చిరుగుడు n. s. Romping, boisterous play. Trouble, puzzle. A species of ring-worm or leprosy, which causes large round spots all over the body: a sort of it often ends in the disease called శామర. శామరమునే కుష్టు. D.

చిరుగొమ్మ A cornice, battlements. Bhanumati. 4. 135.

చిరుచాచి n. s. A fine silky mat woven of bulrushes.

చిరుత adj. Young, little: n. s. A bit, piece, fragment. Youth, childhood. A young one, a child, a boy. శిశువు, చిన్నదిన్ని. D. చిరుతమాతృశ్రోమాచి To look unkindly. చిరుతలు n. s. Dazzling, radiance, swimming of the eyes: నాకన్నులకు చిరు తలుగిన్నినవి, or చిరుతలు పారినవి I was dazzled.

చిరుత or చిరుతపులి, or, చిరుతగండు A hunting leopard, called cheeta.

చిరుతపల్లి Chiruta-palli.—A name of the town Trichinopoly.

చిరుతిండి, చిరుతిండి "Small eating:" cakes, fruit and such trash.

చిరుమ, చిరుమని చెట్టు, చిరుమాను చెట్టు, అనగా అజ్ఞాన వృక్షము. Q. పరుమద్ది చెట్టు. AT.

చిరుముట To scorn, to contemn. అనగా తిండించుట. Kasi Kh. V. 63. 68. HD. 1. 604. 324. చిరిశాననుట. D.

చిరువేరు n. s. vide చిరివేరు.

చిరోష్ట * అనగా మరగ గాదిన. Comm. on A. 4. 174. Boiling hot.

చిర్ర A peg: by which two rafters are held together. కోశము. D.

చిర్ర, చిర్రని, చిర్రమని (anuk) Down, slap dash, smack, suddenly. తటుక్కున, లతాలున.

చిర్రతాడు A twisted cord: a halter. HD. 1. 1775.

చిర్రముర్ర In confusion. చిర్రముర్రాకినా though they be agitated.

చిర్రికూరదుబ్బు n. s. The root of the *Amaranthus campestris* used as a remedy in strangury. Chik. SS. See చొగ్గలి.

చిర్రు, అనగా కోశము. D.

చిర్రు, or, చిర్రున, or చిర్రుమని (anuk.) In a spout or stream or jet. Violently (angry.) At once, bounce, slapdash. Audibly, aloud, rattlingly, flashingly.

చిర్రుశలక n. s. A sliding door, as of a trap or portcullis.

చిర్రుబుర్రు, or చిర్రుముర్రు (anuk.) Aloud, audibly. A sound imitative of a rattling sound in the throat, or of a snake hissing. చిర్రుముర్రాడుట or చిర్రుముర్రాడుట v. n. 'To be angry, sullen or morose. చిరచిరలాడెనుట. D.

చిల n. s. An itching.

చిలక n. s. A parrot. In poetry this is equivalent to the dove: ముద్దులచిలక my darling! my pet! చిలకపలుకులు dovelike accents. తెల్లచిలక cockatoo. ఉంచరంగచిలక the Loory or maccaw. మైనాచిలక the maina. శుట్టలచిలక the red billed cuckoo. Jerdon. No. 230. రామచిలక the large parrot: so called because taught to reiterate the name of Rama. ఆకుచిలక the red headed ringed Parakeet. Jerdon No. 202. The name is given to some insects; as a moth. See ఆకు

చిలక and చల్లచిలక and గడ్డిచిలక a butterfly.
 A padlock ; the bolt or hasp of a door : because these have parrot's heads formed on them. చిలుక తాళము a padlock and key. చిలుకలకొలికి Bright-eyed : epithet of a girl. చిలకలకొలికి, అనగా చిక్క శుభ్రజిహ్వవలకంతమున నుడిగిసన్నే. OG.

చిలకకూర A kind of pot herb or oint.

చిలకట, చిలకడ n. s. A saddle buckle : a ring at the end of the rope used as a girth of the bullock saddle through which the other end is passed to fasten the saddle.

చిలకడతాడు A girth. వడ్డఃపాదికంఠకము, గంఠవి శించెతాడు. D.

చిలకతాళము n. s. A padlock.

చిలకతాళి n. s. A gold buckle in the form of a pair of parrots. చిలక తాళిబోడు, చిలుకలు గాచే సినపుతకపువిల్లే. D.

చిలకతోటకూర A certain herb.

చిలకడుడుడి The name of a certain tree.

చిలకకున్న n. s. Bright green, parrot green.

చిలకమొక్క n. s. or ముక్కు (Parrots bill) A plant called crotolaria. పుకాసనము. Heyne, Tracts, page 130. The purple red and white scentless flower called balsam.

చిలకర See చీలకర.

చిలకరించుట v. a. To sprinkle. నెయ్యిచిలకరించి dropping ghee over it.

చిలకర See చీలకర.

చిలకరౌతు n. s. He whose steed is the parrot : an epithet of Cupid.

చిలకలకొలికి See కొలికి and under చిలక.

చిలక్కాయ్య n. s. A wooden pin fixed in the wall ; on which articles are suspended.

చిలగ. అనగావెలిలి. OG.

చిలగడ The cord that fastens a dagger, to prevent its falling out of the sheath.

చిలగడము, చిలగడమంట The white potato : called also country potatoes.

చిలచిలపునుట v. n. (anuk.) To itch, or be prurient, or lewd. To tingle or tickle.

చిలమలు n. s. A kind of rice. చిలమవియ్యము. Rox. 2. 204.

చిలి adj. Sweet. చిలిపాలు sweet or fresh milk. DRB. 406.

చిలింతుట v. a. To sprinkle, bedew, churn.

చిలిపి n. s. A wretch, villain, rogue.

చిలిపితనము n. s. Roguery, villainy.

జిలిది The wax in the car. This spelling is verified by G. 1. 95.

జిలిదిలి adj. Sweet, fine, nice, delicate, agreeable.

జిలిదిలిశుట్టు watered silk.

చిలివిడము n. s. Malice, mischief, wickedness. (Low Sanscrit.) adj. malicious, wicked.

చిలు See చిలుపాలు . . . చిలుసేరు water that bursts from a spring.

చిలుము n. s. Verdigris. Tarnish, rust also on silver, any metallic taste in the saliva (which is a sign of fever.)

చిలుక See చిలక.

చిలుకకాయ్య n. s. See చిలక్కాయ్య.

చిలుకకోణము A " T bandage," or clout. See under కోణము.

చిలుకతాళి n. s. The same as తుతకము.

చిలుకు n. s. An arrow : a spray, a spirt, the hasp, or bolt of a door. బాణము, శేషమున్ను. D.

చిలుకుట v. n. To be shed : to distil or trickle. To be aroused, as love.

చిలుకుట v. a. To sprinkle, to churn. To spirt or shed. To instil. కరుణారసముచిలుకుకన్నునమ్ము తోడ with eyes full of love : that distilled the very essence of affection. చిలుకుతాడు a spliced rope : (in Sanscrit చోరసూత్రము.)

చిలుకుటమ్ము A sort of fighting cock. A two pointed arrow.

చిలుకుడుగుంజ n. s. A churn pillar.

చిలుగు Grief, anguish, వెలితి. OG. HD. 1. 2420. L. 5. 54.

చిలుగు n. s. Fineness, fine cloth, muslin. చిలుగులు. Swa. 5. 92.

చిలుగు adj. Fine, delicate. Weak, thin. చిలుగుంబు delicate work. A. 5. 78. చిలుగుతిట్లు Delicate rebuke, gentle chiding.

చిలుగుట v. n. and a. To scribble or write a fine minute hand.

చిలుకచిలుకనీళ్లు n. s. Sprinklings, drops, spray.

చిలుకురాయి A fragment of stone.

చిలుపాలు Spirtings : the sweetest milk ; which bursts forth spontaneously.

చిలుపుట v. n. To spirt out, flow, or gush: lie in pools.

చిలుమువరి, or, జలమువరి A sort of rice. Rox. 2. 204.

చిలుక A wild duck. నల్లచిలుక the black tufted duck. Jerdon No. 390. చిలువబాయి the whistling teal.

చిలువ n. s. A snake. కొండచిలువ a rock snake; which is proverbially sluggish. A sluggard.

చిలువకన్నెయ n. s. A female of the serpent race; having a human face with the tail of the serpent. చిలువదొర n. s. The chief of the serpent race; the Great Dragon.

చిలువగుడియ A sort of snake. G. 8. 101.

చిలువాలు, అనగా, మరగగా చినచిక్కనిపాలు Milk boiled till it thickens. A. 1. 91.

చిలుపు The జిల్లేడు tree.

చిల్లు, అనగా బాణము, కేళమున్ను. D.

చిల్లుట v. a. vide చిలుకుట.

చిల్లుడు, చిలికేటి See చిలుకుట.

చిల్పిలి The same as జిలిబిలి.

చిల్పిచము or చిల్పిచము. Vice, wickedness.

చిల్ల n. s. The barb of an arrow or fishhook. Ruins, bits. M. 12. 2. 430. fragments. జిల్ల అనగా, చిమటలు. OG.

చిల్ల adj. Empty, trifling, useless. చిల్ల పెంకు. HD. 1. 1447. a broken potshed. చిల్లలైలము అనగా, ఇండుగవగరు. A. 4. 36. చిల్లచెవులు Ears that are "empty" that is, unadorned with earrings.

చిళ్ల adj. Bifurcated, forked, double pointed.

చిల్లంజి adj. Mischievous. The name of a village near Pithapuram in the Rajamundry District, where witchcraft was much practised. చిల్లంకొంతినము Mischievousness, disobedience, misbehaviour. చిల్లంజితలు. G. 4. 21. Tricks, frauds.

చిల్లంజిపోతు A wizard, a witch, (a word unknown in the west. Lit : a wretch of the abovesaid town.)

చిల్లకోల n. s. A whip with several lashes.

చిల్లంజి n. s. The clearing-nut, *Strychnos potatorum*, which being rubbed inside a vessel causes all impurities in the water to subside.

Query is చిల్ల చెక్క the wood of this tree? The seeds are also used medicinally. Ainslie. 2. 420. Rox. 1. 576.

చిల్ల కొంతి. See చిల్లంకొంతి.

చిళ్లచంద్లాపు n. s. A cow; the ends of whose teats are forked. From చన్నులు and ఆపు.

చిల్ల జగడము n. s. Empty disputes.

చిల్లలైలము, అనగా, ఇండుగవగరు. A. 4. 36.

చిల్ల పెంకు, చిల్ల పెంకు A potsherd.

చిల్లర adj. (K.) Odd, spare, extra, miscellaneous, sundry, stray, trifling, mean, of no note, mark, or importance, subordinate. Retail, as a shop. Vile, base. చిల్లరవాండ్లు a mixed multitude. People of no consequence. చిల్లరపిటులు stray lovers: suitors of no note. చిల్లరనేబులు loose money. శదికూపాయలపై చిల్లర ten rupees and odd. చిల్లరపూజ Vain homage, empty adoration. చిల్లరప్రాంతులు empty fancies.

చిల్లరలు Plu. Sundries, odds and ends.

చిల్లాకు n. s. A forest tree the leaves of which form a manure.

చిల్లాకోల. A pitchfork.

చిల్లాడము, చిల్లాణము n. s. A small dagger. మొత్తం వంకీ. OG. Anir. 4. 39.

చిల్లాడిపోవుట To fly, be scattered, or routed.

చిల్లాపొల్లలయి, or చిల్లాడిపోయిన In confusion, upside down?

చిల్లి n. s. A small hole, a perforation, fissure, opening, cleft.

చిల్లి, అనగా అన్నపుకూడు చెక్క. D.

చిల్లిక * n. s. A cricket. HK. 3. 131.

చిల్లిలు * Cymbals.

చిళ్లు A fork, as that formed by two branches.

చిల్లు n. s. Coldness, chill.

చిల్లుమనివుండే (anuk) Bleak, chill.

చిల్లులుపోవుట (from చిల్లి) v. n. To go to holes, i. e. be perforated, or worn out. చిల్లులుపోయిన ragged, shattered.

జిల్లేడు n. s. The gigantic swallow wort. *Asclepias Gigantea*. Rox. 2. 30. and 2. 7. అక్కచృకుము. = నల్లజిల్లేడు the lilac-flowered variety. A fine silky flax is prepared from the bark of the young shoots: and is used for stuffing pillows. The gossamer down floats in the air, and conveys the seeds. నల్లజిల్లేడు వంటిదికకపిల్ల a child that is as lean as a lath. లేటిజిల్లేడేటికక Will the bee seek the acrid asclepias?

జల్లేడుకాయలు n. s. plu. The fruit of the జల్లేడు. also a cake of that shape.

జల్లేడుపురుగు, జల్లేడుమిడత n. s. A locust? A butterfly?

చివచిన, జివజివ (anuk) Briskly, all at once. Quicker and quicker. Slipperily. జివజివలాడుట To be slippery (as land after rain.) కాళ్లజివజివతీసుకొనిపోవకన్నులి my legs ache.

చివర adj. Last, final. n. s. The end, tip, extremity or point. ఉరిచివర at the end of the village. చిట్టచివర at the very end. చివరలు n. s. plu. Bits, fragments, shivers, odds.

చివాలన See చివచిన

చివుకపిట్ట n. s. A bat. కచ్చిలము. D.

చివుకు Corruption, spoiling, rotting, చివికిపోవడము. D.

చివుకుచివుక్కు adv. Impetuously, rampantly, briskly, with agility, quicker and quicker.

చివుకుట v. n. To rot, to be damaged, weakened, wasted or spoilt. To pine with grief or sorrow. చివికిన, అన గాకిధిఃమైన, కుళ్లిన, Rotten, damaged, pining,

చివుక్కున At once, suddenly.

చివురాకు or చివురూకు || నవదళము. D.

చివురు n. s. vide చిగురు.

జివురు n. s. vide జిగట, బంక. D.

చివుళ్లు (For చిగుళ్లు plural of చిగురు) Salt places, spots producing salt.

చివ్వ n. s. Onset, encounter, attack. పోట్లాట, యుద్ధము. R. 4. 127. 7. 55. M. 4. 2. 290.

జివ్వ or జివ్వ n. s. A thin strip or shaving of wood. A nerve. నాలుకజివ్వ the nerve of the tongue. మెడజివ్వ The sinew between the shoulder and the neck, also the nape. జివ్వయ్యాలెలు slender lances. గాలపు చివ్వ a fishing rod.

చివ్వంబి n. s. An ounce or hunting leopard *Choe-tah*; felis jubata. Jerdon.

చివ్వకడ A war-spear, a javelin.

చివ్వని adv. At once, slapdash!

చివ్వము n. s. Attack, a struggle. చివ్వాలాడుట to grapple with, encounter. శ్రుతితో చివ్వాలాడుట To be at arms' length with difficulties. To be at the struggle.

చివ్వారుడుట To ramble, rove. To sport, play. చెరారుడుట.

చివుట v. a. To cut thin, or shave : To pare or trim the nails : to make (a pen) to form (a cloth) in a pointed shape.

చివువన adv. All at once, briskly, slapdash.

జిష్టుకు * n. s. The conqueror (an epithet or title of Vishnu, of Indra and of Arjuna.) జిష్టువు * adj. Victorious, triumphant. ఇంద్రుడు, అజానుడున్ను. D. జిష్టు SC.

జిహోక * n. s. Hate. Inveteracy. Disinclination అనగాచలము, క్రూర్యము.

జిహోమక * Inclination to seize. హరించేఇచ్చ. D.

చిన్నము * A mark, spot or stain, a sign or attribute, quality, characteristic, feature, representation, symptom. వడచిన్నములు tokens of approaching rain.

జిన్నము * adj. Crooked. జిన్నుచి squint eyed.

జిన్నము * n. s. "A crooked goer : " i. e. a snake or serpent. A sinner, one who is astray.

జిహ్వ * n. s. The tongue. This is pronounced *jivva*.

జిహ్వయంద్రము * n. s. A hook for fishing. గాలము. D.

జిహ్వచాటల్యము * n. s. A longing to eat.

చి, భి, జి, ఝ.

చీకీ interj. Poh! Phoo! foh pah, bah; fie!

జీంద్రము n. s. Pest, plague, teasing. చీకులాట, నచ్చు.

చీకటి n. s. plur. చీకట్లు Darkness, obscurity. కనుచీకటి Twilight. చీకటితోలేస్తేని I arose before dawn.

చీకటి adj. Dark, obscure, hidden, imperceptible. చీకటితప్పి a latent or hidden offence. చీకటియెటకీళ్లు a certain boyish game.

చీకటిచ్రూకు The tree called తమాలము.

చీకటిక A midge or eye-fly. Lit. the invisible fly.

చీకరి adj. Blinking. చీకరికండ్లు blinking eyes.

చీకరించుట v. n. To blink or twinkle the eyes.

చీకాకు n. s. Vexation, puzzle, disgust, teasing, pestering. చీకాకుడిగిన (i. e. హరించిన) యోగి A devotee who hath dispelled all those passions that harass the mind.

చీకాప చేయుట To displease, vex, trouble. శ్రమ
 సైన్యమును చీకాకుడరచినాడు he harassed the
 foe.
 చీకాకుడుపట v. n. To be vexed, harassed, puzzled
 or tormented. చీకాకుడరచుట To torment. చీడ
 రచరచుట, D.
 చీకెట్టు n. s. A bramble. H. 4. 14.
 చీకిరించుకొనుట To blink, as the eyes do at glare.
 See మిరిమిట్లు and చెళుకులు.
 చీకిరికండ్లు Blinking eyes.
 చీకిరేచి or — రేచి, — A certain medicinal tree. The
 leaves, when ground are used as a soap.
 చీకిలి n. s. A broom.
 చీకివెల The thorny వెల. It resembles the చికి
 ముటి.
 చీకు adj. Blind. చీకారణ్యము a thick forest.
 చీకు n. s. A blind person. Dampness, damp. చీ
 కులు fools. చీకుముల్లు minute prickles..
 చీకుచెట్టు A sort of tree.
 చీకుచెవి, అనగారుక్తుత. G. 3. 30.
 చీకుట v. a. To suck (a mango &c.)
 చీకుట v. n. To be damaged, rot or be spoiled,
 by damp &c. See చివుకుట.
 చీకురాయి or చీకురువాయి n. s. A squeaker (i. e.
 either a cricket or a bat.) See ఇలకోకి.
 చీకురు n. s. Blindness. A blind man. చీకురువాయి
 a beetle; also an old cricket: as being blind.
 ముదిసిసకుప్పరచురును, D.
 చీకువాలు n. s. Darkness. తిమిరము, D.
 చీలిమూలిగా anuk. Confusedly.
 చీజీకటి The lighter twilight; as opposed to చిమ్మ
 చీకటి.
 చీటచీట Scatteredly, sprinkled, spilt.
 చీటి n. s. A note or small letter. Painted cloth.
 తువచీటి (an expression for farewell) For the
 last time.
 చీటిమాటికి, ఇంతకంతకు Momentarily, every in-
 stant. ABA. 3. 112.
 చీడ n. s. An ill or evil. The rot, the murrain.
 చీడ రేవులు applied either to diseases of animals
 or of vegetables.
 చీడపురుగు, చీడపురుగు, చీడిపురుగు The sap worm :
 a worm that destroys herbs. The grub inside
 a fruit or a seed.
 చీడి n. s. The sap or milk of the mango. &c.

చీడి c2 n. s. The nut of the చీడిచెట్టు.
 చీడిచెట్టు n. s. The marking nut plant. *Semicar-
 pus anacardium.*— ఛల్లాతకము. Rox. 2. 83.
 చీడిమామిడిచెట్టు n. s. The cushoo (cashew cacheu)
 nut tree *Anacardium occidentale*. Rox. 2. 312.
 చీడు n. s. A skein or bundle of thread consisting
 of seven *punjams* or two hundred threads.
 Plu. చీళ్లు. — The murrain. చీడుపారుతకపు అ
 an ox sick with murrain.
 చీడెలు n. s. plu. A sweatmeat, composed of *ses-
 amum* seeds and treacle.
 చీతగాడు n. s. A paid servant, on wages.
 చీతము n. s. Salary, wages, pay, living.
 చీన్చుతి or చీన్చుతి * A sigh, murmur, groan. A.
 5. 113.
 చీడ The madness of an elephant in rut. చీడరేసి
 Being infuriated. Paruj. 3. 34.
 చీడ or చీంక The bird called a Babbler. గోవచీడ
 is the large species. Jerdon. No. 90. పచ్చచీడ
 the Jungle grey babbler, ibid No. 91. చిట్టిచీడ
 ibid No. 94 the Striated species.
 చీడర n. s. Nausea, nastiness, unsavouriness, dis-
 like, abhorrence, loathing, perplexity, distrac-
 tion of mind, chagrin, disgust. తలచీడర A head-
 ache.
 చీడరజడ్డ adj. Grieved or hurt. disgusted.
 చీడుట v. a. To blow the nose. To blow so as to
 clear the nose. Kalah. Mah. 2. 161.
 చీన adj. Brought from China : as చీనతంతవార
 China sugar candy. This word is used in the
 poets, just as the word *Indian* was formerly
 used in English poetry, to denote what was fo-
 reign. చీనాపెట్టె, or, చీనారేకుపెట్టె a tin box
 brought from China. చీనాంపుకము China silk.
 చీని, or, చీని n. s. China wares either of silk or of
 gold : filagree work : sugar.
 చీనిజని Chinese gilding.
 చీనివాయి See — ను —
 చీనుగోవి A flute used in governing snakes.
 చీనువముక్కులు A sort of grain. H. 4. 159.
 చీనువాయి The tailor bird : it is about the size of
 a sparrow with a yellow breast, green back,
 and dark wings. (Jerdon, No. 114.) It builds
 its nest of large leaves sewn together and is
 proverbially shy and difficult to catch. Hence

the proverb in Tara విక్రే నాఘనంబున జనుచాంబు.

Compare విజగారు. Various species are called ముక్కడుజే. No. 172. నల్ల ముక్కడుజే. No. 173.

శుచ్చజే. No. 179. of Jerdon's Catalogue.

వీర n. s. Sea weed. Trash. జీవరపుల్ల, చీరకట్ట Rubbish.

వీ n. s. A certain disease of cattle. See బొక్కి and రామ్మ.

వీట v. a. To make a sound with the lips.

వీరు n. s. A broom. చీరురుపుల్లలు the twigs of which a broom is made. చీరురుముండ్లు bits off a broom, like burrs.

జీను n. s. A net : lace : a net-like web which surrounds the cocoanut and other similiar trees at those parts whence the branches expand.

చీవోతు, or చింబోతు A he-goat. HD. 2. 965. మేకల లోమొగది.

చీమ n. n. An ant. కొండచీమ the forest ant. రెక్కలచీమ n. s. a winged ant. పారేచీమచింటాడు He is so wakeful that he can hear the ants crawl : or, the crawling of an ant wakes him. చీమదూరనిల

చీమి a forest impervious even to an ant. చలిచీమ a black ant; so called from living in cool places and haunting water. పైపారెకపిండిపారెచీమ (proverb) "I had no chance with him." చీమంత of the size of an ant. చీమలలి The ant lion, the insect that lays traps for ants in small pitfalls dug in sand.

చీమిడి, or చీమి—n. s. The mucus of the nose. చీమిడి మొఖము A snotty nosed boy.

చీము n. s. Matter from a sore : pus. చీముపోసుట or శుట్టుట To suppurate.

చీముపోముట To suppurate.

జీమూతము * n. s. A mountain: a cloud. నీలజీమూత శిఖరము Like a blue mountain.

జీమూతము * adj. Stubborn, unwearied, obstinate (study or application,) steady, assiduous, unremitting, perpetual (These senses are peculiar to Telugu.) జీమూతముగా Steadfastly. జీమూతుడు one who is indefatigable or sedulous.

చీర n. s. A garment, a petticoat, a skirt, a gown. A curtain. A scratch with the nail. తలచీర a night cap. తెరచీర a screen used in ambush for wild beasts. చీరరోగము a certain disease.

చీర n. s. A line or stripe, a crack, slit, slash or

flaw (in coin or diamonds) A kind of fish. G. 1. 111.

చీరము * n. s. Bark, rind, cloth made of bark. చీరంబి called చీరంబిరెక్కలు A green beetle : the large emerald wing cases of which are fastened on embroidery as an ornament.

చీరకము or చీరరాము or చీరము * n. s. Cummin seed.

చీరకపోవుట (a low base word) To be ruptured, burst, slit, slashed.

చీరగ n. s. An owl, a shrike : so named from its voice. Curtains, arras, hangings?

చీరచాళు (or) చాళచీర n. s. A ship's sail.

చీరణము n. s. A very small chisel.

చీరబట్ట, చీరచీను, చీరపోతు A white louse. మందచీ శిర్పిణి.

చీరబంచుట To send for, summons.

చీరవారనిచీకటి Impenetrable darkness. Anir. D. 60.

చీరాడుట See చీరుట To sweep. చందికడుపునేల నుజీరాడుతుంది. the sow's belly sweeps the ground.

చీరావి Warmth. They breathe into a handkerchief and apply this "steam in a cloth" to comfort an aching eye. BD. 3. 1548.

చీరిక n. s. A moth, a cricket. చిప్పెట. D.

చీరిక or చీరికె A remnant or bit of cloth, slice, sliver, slip. A scratch. చీరికెవెల్లింది it is all gone to shivers.

చీరికి n. s. Regard, concern, care. Consideration, respect, heed. జీరికింకొనక Heedless: not caring. చీరికికొనుట To regard, care for. Scorning me, disregarding me. తృణముగానెంచి, చీరికి, లక్ష్యము. OG. శుర్వా. D.

చీరిపోవుట v. n. To split or go to pieces.

చీరుకాడుట See చీరుట. Sar. D. 311.

చీరుకు Mud; clay. బురుచ. OG. చీర్చుబండలు. Pariz. 4. 43. Smooth slippery slabs of stone. జొరచము, D.

చీరుకొనుట See చీరుట.

చీరుట v. n. To hiss like a serpent. To call out, exclaim. To challenge or vie with in excellence. L. 3. 72. చీలుడుట, చీరుకుట, OG. BD. 4. 984.

దీరుట v. a. To gash, cut in slices, tear into slices, rend, to scratch: to hiss to, like a serpent, to call or invite. Ila. 4. 40. T. 4. 35. H. 2. 21. M. 9. 2. 129.

బీరుట v. n. To hang down, dangle, draggle, or trail on the ground.

బీరువారుట v. n. To spread, (as a smile over the countenance) వ్యాపించుట.

చీరె చి. క. vide చీర.

జీరెం An emerald beetle?

జీర్ణము * adj. Old, ruined, worn, tattered, dead, faded, (leaves) digested. శిధిలమైనది. D.

జీర్ణముకావడము * To be digested.

జీర్ణి * n. s. Ruin, the act of destroying, digestion. నశించడము. D.

జీర్ణించుట v. n. To be digested. To grow old, to waste, to decay, wear away.

చీల n. s. An iron nail, a wooden pin, a linch pin. any fastening: a cornerstone. ఉట్టునీల a rivet. మలుచుట్టుచీల a screw. నిదువుచీల a straight peg. అడ్డచీల a cross peg or pin. సొగచీల The pin of a plough.

జీలకర్ర n. s. vide. జీరకము Fennel, cummin seed: *Cuminum*. Rox. 2. 92. నల్లజీలకర్ర the black sort; of which the seed is used to preserve books from insects. This word is used as a term of contempt like "fiddlesticks."

చీలతీయుట To seduce, tempt, tamper with, raise dissension, foment, worm out a secret.

చీలదీయుట To cause, to split or to tear, to scatter, to divide. To seduce: beguile.

చీలమండ n. s. The ankle.

చీలమన్ను n. s. The luting round a crucible.

చీలి n. s. A word of calling to a cat: like Pussy. జగడవుచీలి a tom cat. బిల్లి. OG. D.

చీలికెలు n. s. vide చీలికలు Plu. A slit, a gash? a slice.

జీలుగ The shrike, the small owl: resembling the తీమపు.

జీలుగచెట్టు, or—గు—, A certain tree of pithy substance, like the cork tree. నీలవీర్యము. D.

జీలుగబెండు A sort of pith, of which toys are made.

చీలుచుట or చీల్చుట v. a. To split, crack, sever, tear, part, divide.

చీలుట v. n. To split or crack. To part, be severed or opened. To withdraw from company. To be scattered. To fall off or drop off as paint. To divide, as a road, or branch off as a stream.

చీల్చించుట (v. causal) To tear, divide &c. To sow dissensions.

జీవము * n. s. Life, existence, the vital spirit, the soul: an animal or creature. జీవముచేయుట To die, (a low phrase). జీవదశనమున్నట్టుడు while he was alive. కాకిజీవము one whose life is as long as vile and as wretched as that of a crow. The word జీవము vulgarly means a swine, or pig, also a sheep: "one head in a flock." దుష్టజీవము a despicable being. See కాకి.

జీవము * adj. Living. జీవరూపము the living image.

జీవంజీవము * అనగా, చక్కారము.

జీవగర్ర n. s. Prop, stay, support. ప్రాణగర్రకము. R. 7. 143.

జీవదంతము * Solid ivory, the living ivory.

జీవనము * n. s. Life, existence, livelihood, means of subsistence, profession. జీవనము or జీవనీయము Water. i. e. ఉదకము.

జీవసాచాధి * Livelihood, means of living.

జీవన్నవుడు * Half dead.

చీవరము * n. s. The tattered garb of a mendicant. శున్నాసులకావీ. SC.

జీవరత్నము * A living stone, a solid gem, a gem of the first water.

జీవరేకులు or రేఖలు The finishing lines in stuary. The last touches which give a living appearance.

జీవశిల * See జీవరత్నము The living rock.

చీవాట్లు Rebuke, reprehension. From చ్చీ "పోహ! నీ!" and పాట్లు suffering, scorn.

జీవాళము Main point, chief object. A bit of cord or wire put loose between the cords of a guitar to regulate the sound. The తంతికిందితాడు. It is pointed out in Rees's Cyclopædia, in the figure of the "Balalaika" in Russian music instruments.

జీవి * n. s. A living creature or animal. శున్నుజీవి a vain foolish brute. కాకజీవి One whose life as long and wretched as that of a crow.

రీచించుట v. a. To carve in wood or marble.
డీచించుట v. n. To live, exist, subsist.
డీచిక * n. s. Livelihood, profession or occupation.
 డీచి నా పాఠము, D.
డీచి క్రము * n. s. Living, life, existence. భ్రతకడ
 ము, D.
డీచికము * adj. Living, alive, existent.
డీచి తేనెడు * A husband or paramour "as Lord of
 my life." a name of *Yama* the judge of the
 departed souls. ప్రియుడు, యముడున్ను, D.
రీచుట v. a. To scrape. = చిచ్చుట.
డీచుకు * n. s. The soul, the sentient principle:
 the emanation of the deity which is incorpo-
 rated with the animal body, and gives it life
 motion, and sensation.
డీచులు * plu. of డీచి and of డీచుకు.

చు చు డు డ్యు.

చుగు Skirt, end of a cloth. చుగులు, అనగా బట్ట
 వెంకట్ల వివరము దటికొంగులు, D.
చుంకుడి adj. Odd (applied to money) not even.
చుంకుడు n. s. A trifling or petty sum (balance
 or arrear) పదిరూపాయిలు చుంకుడు Ten Rupees
 and odd.
చుంకులు n. s. plu. The ends of a garment.
చుంచు n. s. A projecting ledge on a house. The
 lock or knot of hair left on a man's shaven
 head. A darling, an infant. A muskrat. చుంచు
 మూతి వేసుకొనుట To pout, Lit: To make a
 face like that of a muskrat.
చుంచు adj. Young. చుంచుబాలుడు a young child.
 చుంచెడుగుబాల an infant.
చుంచుమిదై An overhanging tower or turret.
చుంచురాయి A sort of a slate stone used for
 roofs.
జంజము or జంజాం, జంజము n. s. A jest, a joke,
 a lie. A torch made of leaves and branches
 used in certain dances. See జంజి.
జంజి (See జంజరు Dishevelled hair.) భ్రమరా
 దిద్దన, D.
జంజరు, —రులు, జంజరు వెంట్రుకులు, అనగా శం
సారవిహీనమైరియబోనిన వెంట్రుకలు. D. Shag,
 dishevelled hair, shagginess, hairiness. A li-
 on's mane. Tangled tresses, matted whiskers.

జంజరులు, కేశరములు. D. జంజరుకట్ట n. s. A
 torch made of sticks, tied together in a bundle.
జంటితేనే Virgin honey (See బస్సు.)
చుంకి, శుంకి, చుంకు, శుంకు. Indeed, you see!
 For చుండంకి from చుంచుట.
చుంకించుట v. a. To decoct, or dry up.
చుంకు n. s. The scurf or dandruff.
చుంకు v. n. To be decocted, evaporated or dri-
 ed up. To be flicked, (as water from the finger.)
చుండెలుక A mouse.
చుంబనము * n. s. A kiss: juxtaposition, collocation.
చుంబించుట * n. s. To kiss.
జంబు నెద్దన A humming sound,
చుంబు See చుంబు.
చుక్క n. s. Any small mark whatever; a dot or
 spot: A drop, a sprinkle splash, a small quan-
 tity of liquid. The round mark (తిలకము) worn
 on the forehead by Hindus. A star: particu-
 larly the planet Venus. A pip on the dice or
 cards. తోకచుక్క a comet. చుక్క తిరిగింది it is
 past midnight.
చుక్కకాడ An annual plant, a native of wet rice
 fields, *Spermacoce Stricta*. Rox. 1. 370.
చుక్కకార n. s. A sort of fish, *sternoptyx Diap-*
hana Gmelin.
చుక్కకూర n. s. Sorrel.
చుక్కపిల్ల A kind of fish.
చుక్కపిల్లి A tabby cat.
చుక్కబొట్టు n. s. An ornamental spot worn on the
 forehead. తిలకము.
చుక్కలిచ్చెట్టు A tree called *Trophis Aspera*. Rox.
 3. 762. బ్రెంక.
చుక్కవారు An evil planet or unlucky star. Par-
 ticularly of Venus (చుక్క i. e. శుక్రకృతి) for the
 Hindus believe that every journey will turn
 out ill if on setting out this star faces us.
చుక్కిళ్లు n. s. Wrinkles.
జనుచ్చు * Unwillingness. Censure, reviling, dis-
 suasion arguments against, dislike. నింద, అవ
 మానమున్ను. D; adj. Disagreeable.
చుచ్చు Leather? బ్రెచ్చుచుచ్చుల సెట్టు Slippers made
 of buffalo hide. A. 6. 91.
చుచ్చుయనిపించుట v. a. To soothe: to silence.
 Vipra. 3. 89.

చుచ్చు A she goat: the name: like "Nanny."
 A. 6. 91.
 చుచ్చోలన గా పాఠెను. OG.
 జుజ్జు Error for జుజ్జు.
 చుట్ట n. s. A ring. A roll or thing rolled up as a leaf, a cheroot or cigar as being rolled. A ring, round a pillar. A relation. చుట్టలు kinsmen; see this sense in G. 5. 250. M. 7. 5. 27. BRK. 325. M. Salya. 2. 140. అలకుచుట్ట A roll of cloth dīpt in cowdung and water to smear floors with. చుట్టకుదురు a pad, placed on the head to support a pail &c.
 చుట్టను n. s. Kin, kindred. A relation, kinsman kinswoman. చుట్టమురాలు a kinswoman. చుట్టచు వారలు. Suca. 1. 170. kinsfolk. చుట్టశక్రములు kindred, kith and kin—here శక్రము has no meaning. A proverb says చలచుట్టము, తోకకుగ I like my head but hate my tail. i. e. I avow one kinsman and disavow another. Can you love the father and hate the son? Can we admire one part of the subject and despise the other?
 జుట్టనవ్రేలు The forefinger.
 చుట్టమురాలు n. s. A female relation or kinswoman See on రాలు.
 చుట్టరికము n. s. Kin, relationship; family, kindred. R. 2. 70.
 చుట్టలుగు, అన గాచక్రమనే ఆయుధము. R. 3. 42.
 జుట్టవ్రేలు The thumb: the great toe.
 చుట్ట n. s. A turn, round, circuit, circumference. A turn or bout: one while. A toe ring, worn by women. చలచుట్టు a turban. నోరుచుట్టు a felon or swelling under the nail. యెన్నిచుట్టుచెప్పేది how often am I to tell you?
 చుట్ట adv. Around, round about, out of the direct way. దోవచుట్టుకొని వెళ్ళుకుంది here the road makes a sweep. చుట్టవేసుకొనుట to hem in or surround. చుట్టవచ్చారు They went round about: out of the direct line.
 జుట్టు n. s. A crest, as that of a peacock. The lock worn by Hindu men on the top of the head. ఆవిద్యజుట్టుఅలరికిదారికింది he has got a good hold of that art. జుట్టుపట్టిఅడిగినాడు he caught him by the hair and insisted on payment.

చుట్టుట v. a. To go about, travel, go round. To roll round, wrap up. To encircle or clasp in an embrace. To contrive (an excuse) To hem in, visit, overtake, as sin does. To draw a circle. To describe or make small ciphers: thus—
 గున్నచుట్టుట, క్రారావడిచుట్టుట to write 0 or ; పాగాచుట్టుట to tie a turban. చుట్టుకొనుట To surround, hem in, roll up.
 చుట్టుకొల్లారము, చుట్టుకొల్లారు A house built round an open area, having a chamber at each corner and a gallery between. See భవంతి.
 చుట్టుగుల్లి A volute shell.
 చుట్టునిరుగుట To go the rounds, as a patrol.
 చుట్టుశక్రము n. s. Kith and kin. Relations and friends. Here శక్రము is a mere ocha.
 చుట్టువట్ల Round about.
 జుట్టుపావు, జుట్టుపుత్రీగ A common milky creeper with heart shaped leaves. *Asclepias echinata?* Rox. 2. 44. Ainsl. 2. 452. *Cynanchum hirsutifolium*. Heyne.
 చుట్టుబడుట To fall out of the direct route: to go round.
 జుట్టుబాకు The crested goose.
 చుట్టుమట్టుట To encamp around, besiege, hem in, surround. Vish P. 8. 64.
 చుట్టుయిల్లు A round hut.
 చుట్టువాలు The weapon of Vishnu. చక్రము.
 చుట్టువేడెము Riding a horse round the ring. Dasav. 10. 145.
 చుట్టువేలు The forefinger. BD. 4. 167. జుట్టువేలనచక్కచూశుంకలవే.
 చుట్టూరు adv. Round about.
 చుట్టె Error for శుత్తె.
 చుటి Error for శుడి.
 జుడగుట, జుణగుట, చునుగుట, శునుగుట, v. a. To cheat, delude: v. n. To lurk, slipek, lie in wait. R. 6. 44; 8. 14; HK. 4. 184. జునుగువాక్యము a sly expression: cunning: nonsense.
 జుణుగుట See జుడగుట, జుణగె, వెనకదీసెనుట, D.
 జుత్త n. s. A short span; measured from the thumb to the end of the ring finger. నోకర్లము, అన గా శ్రుశ్రుతాంకురూపామికామధ్యము. D.
 జుత్తెడు, అన గా వ్యావహారికము. D.

చుడుములు n. s. Burs, teazle. The small weever fish. Trachinius Draco.

చునుగుట See జునుగుట.

జున్ను n. s. Honey : also cheese జున్నుతలుకులు honeyed accents, sweet words. T. 2. 106. శ్రీ

జున్ను a syllabub of tiger's milk : as great a luxury as pigeon's milk. A. 4. 273. Suca 3. 8.

IIa. 3. 131. శేనె, నవక్రసూతగోమేరము, వంది నదిస్తి. D. See తంశేటిజున్ను.

జున్నుబాలు Biestings : the milk that flows for a week after a cow has calved. ఈనినపరవారము దుదినములలో గాబితికినపాలు. D.

చుప్పనాక, or —నాతి,— A syren, a harpy, a cruel selfish wretch. Corrupted from Súrpanakha, the proper name of a certain ogress. DR.Aran. 202. శూర్పనఖ. D.

చుబుకము * The chin. = చిరుకము, చిబుకము.

జుప్ప An epaulette ?

జుప్పన, or —బు—, or, జుప్పనభార or —జూరలదే ల, or శుప్పనసూర, adv. To the full, his belly full: to his heart's content: utterly: smackingly. Irresistibly : at pleasure. మిక్కిలికొల్లగా. G. 3. 113. M. 4. 2. 91. BRY. 2. 602. జుప్పన, అనగాజుప్పన. D.

చుమి, చున్న, జుమా, శుమి, జుమి, Indeed : d'ye see ? look ye ! This is contracted from చూచు చూ the imperative of చూచుట. G. 5. 91. Vish P. 4. 182. T. 3. 114.

జున్నునుట See జు—

జున్నుని (anuk.) Aloud : regarding a humming or buzzing sound.

జున్నున్నుని n. s. Humming, buzzing. See జుం. జున్నులు, జున్నుటలు A small and very noisy kind of bird (See జుగూడు) that builds hanging nests with the mouth downwards and shaped like a bottle. The Picus Baltimorus. మునియాపిట్టలు. D.

చున్నులో చుట్టగా, అనగాకడుపులో గాలించగా. OG.

చున్ని, జున్ని, or శుమి Indeed, you see. Contracted for చూచుమి the imperative of చూచుట also జుమయ్య.

జున్ను జున్నునక anuk. Aloud (buzzing or humming.) Kalahaa. 3. 220.

చుయ్యంకి A trumpet. A. 4. 36. అనగాసానాయి.

చుయి or చుయ్యి Fizz, hiss, a sound to express a crackling or hissing sound. చుయ్యి, అనగాజు తాన్నితంబొగముచేత శ్రీ శ్రీనిధి. D.

చురచుర adv. Brightly, hotly, fiercely (burning) చురచురకాలుట, తీవ్రముగాకాలుట. D.

ఛురిక * n. s. A knife.

చురుకు, చురుక్కు n. s. Sharpness, hotness, smart, fierceness, speed, impetuosity.

చురుకు, చురుక్కు adj. Sharp, hot, fierce, violent. Rapid, impetuous, active, smart: brilliant (rubies.) చురుక్కుగా, చురుక్కున, adv. Sharply, hotly, fiercely, actively. చురుక్కునుట To wince, be sharp, hot.

చురుచుః * Whisperingly, a word imitating the whispering sound. Ananda T. IX. 56 చాట్టా

శకల్పత్రైవీలాకోవైఃప్రియకథాక్రమైః | కర్ణేచు రుచురాసంభ్రాణోచనశ్రీశ్రమచలనైః.

చురుశ్రుచ్చుట v. a. To be sharp, hot, eager. దక్ష ముచేయుట. D.

చుర్ర adv. Horridly, terribly. See జీర్ర.

చుర్రమునుట To hiss or sputter, as the fire, or boiling water. To shudder, deeply to tingle with horror. చుర్రుచుర్రుమనింది it was hot to the taste: it made the tongue smart.

జుర్రుట To sup, gobble, eat or drink with a noise. చుర్రన adv. Fiercely (burning.)

చులక, చులకతనము, చులకదనము, చులకన. n. s. Lightness: ease, facility: slight, scorn. జుల్ల చూచుట to despise. G. XI. 101.

చులకని adj. Light, easy, slight, worthless, contemptible. చులకనికుంట The light crop or lesser harvest.

చులికిత * In his hand. Held as a cup (the hand.) See on ఆపోశనించుట.

చులుకము n. s. The hand (held as a cup to contain liquid in) the palm. A small cupful: one glass. చేర, అనగాశ్రుతిసిలి. D.

జులువ, జులువతనము n. s. Relief, lightning, comfort. H. K. 2. 36.

చుల్ల Lightness. See చులక.

చుల్ల n. s. అనగాశిక్షము.

చుల్లజండు n. s. A blain or indolent sore.

చుల్లరము, అనగాయెద అయిన ఆదేశంది. Siva. 4. 51.

ఛుల్లి * n. s. A hearth or fireplace.

చువక See చుప్ప.

కుచ్చి n. s. A twig, rod, switch, supple cane, a wither, a slender arrow, stick of a rocket, shaft, slip of wood. గాలిచీమవ్వ an angling rod. జవ్వజవ్వచీడుతుంది It throbs painfully, severely, smartly.

జవ్వి adj. Appertaining to the wavy-leaved fig tree: ficus infectoria. The species are described as follows. తెల్లజవ్వి A tree called Elhretia Aspera. Rox. 1. 598. డెర్రజవ్వి A tree called Ochna squamosa. Rox. 2. 643 or, Ficus Benjamina. id. 3. 550. పెద్దజవ్వి A tree called Ficus Tsiela. id. 3. 549. తుర్రజవ్వి Ficus comosa id. 3. 552. కొండజవ్వి Ficus tuberculata. id. 3. 554. also called శిలానటము * or కలుజవ్వి. Kalahas. 3. 69. కురురుజవ్వి Nageia Putranjiva. Rox. 3. 767.

చుచ్చన At once, suddenly.

చుచ్చె (Contracted for చూడవె dost thou not see?) surely, of course.

మా, ఘా, జూ, ఝూ.

జూకురు. Grief, sorrow. G. 6. 74.

జూకు See పింజి. A. 1. 45.

చూచా (Anuk) A trifle. చూచాతప్పకుండచదివి without missing a syllable.

చూచాయ or శశశప adv. Slightly, indistinctly, half and half. గురుకు మెరుకునుకుండా but చుచ్చాయి అనిపించింది. It looked cruel, it seemed odd.

చూచుకము * n. s. The nipple.

చూచుకొనుట v. a. (middle voice of చూచుట) To see, or perceive. To read silently, read to oneself.

చూచుట v. a. To see (a verb which in every language has metaphorical senses). To look, view, observe, perceive. To read to oneself, (not aloud) To consider, try, meditate, think on. To visit. To wait. To take care, be on his guard. To regard, care for. To try, make attempt at, see to. To experience, try, prove by any sense, as చేతితోచూచిరి I felt it with my hand. చచ్చిచూచిరి, గుచ్చిచూచిరి. I tasted it. To estimate, view, judge, hold good, think

wrong. చూడుహారము ఆ గాయిత్వము Only like ten how wickedly, or fiercely, the child screams. రాచూచుట To acknowledge the receipt. మరలిపోవచూచుట he thought of going back. అతని ప్రాణముచూడక not caring for his life. చూచుట (i. e. చూ) To peep at, to spy. To expect, look out for. శశువుచూచుట, or, తరిచూచుట. To take the opportunity. ఉండచూచుట To overhaul; to see that it is there; to ascertain. నన్నుచంతుచూచిరి They tried to kill me. ప్రేమలాలకుచూచుటలచూచి casting glances that beam with love. చెల్లుచూచుకొనుట to write off a sum as paid, consider it as settled. శరీచూచుట To examine, see if it be right. వాసనచూచుట to smell. చెయిచూచుట to feel the pulse. వాడుచెప్పచూచుట attend to what he says. దారిలోవాచ్చిచూచిరి I met him on the road. అతని పనిచూస్తున్నాను I am acting for him. అతనిదోషచూస్తున్నాను I am expecting him, looking out for him. నెలదినములపట్టుకుచూచిరి I waited for a month. చూచివా do you see? వాడుచెప్పిన పనిచేసి నాడుచూచివా I'll tell you what he did. See rule in Grammar of the past tense translated by the past. చేత్రుయిస్తాననిపట్టి గాచెట్టి నాడే, యిచ్చినాడుచూచివా. He promised payment next day but did not pay as he promised.

జూజము n. s. Gambling, play.

జూజమాడుట To play or game.

జూజరి n. s. A gamester.

జూజి, అన గాదూతి, దూతిక. D.

జూటుము * n. s. Matted hair; such as is worn by hermits. చంద్రజూటుడు Siva: he whose tresses are crowned with a crescent. చట్టజట్టి నజడలు. D.

జూటి, అన గాజక్తులువాడు. OG. A rogue.

జూటు adj. Cunning, artful. జూటుగా cunningly.

జూటుతనము (K.) Cunning, craft, guile "Forwardness, impudence" Reeve.

చూట్టి n. s. Sight, view, glance: an eye.

చూడ The Root in A of చూచుట. Thus చూడబోయినాడు he went to look.

చూడ * or చూడా * or చూడము n. s. The lock of hair worn by men on the crown of the head.

శిఖ. D. చూడా, కిరీటుము his crest and crown. ఆమూలచూడముగా from end to end (of the story.) ఆపావచూడము from head to foot.

చూడగల. Able to see; fit to be seen.
 చూడగలవాడు, అస గాసుండరుడు. D.
 చూడాకర్తము The ceremony of tonsure. శుట్టు
 కెంట్రికలుశీయడము. D.
 చూడాకలాశము or చూడామణి * Crest, diadem.
 చూడి. Pregnant.
 చూడిచూపు A oaw in calf.
 చూడు Seethou, Theimperative of చూచుట to see.
 చూడు n. s. Heat, sultiness. Pregnancy, of cows
 కుసుగర్భము. D.
 జూడు or, జూడుగొడువు A pouch or huntsman's
 bag. చిక్లెనునితోనిని. BD. 3. 2240. (where
 others read చూడుగండు) G. 8. 9. Navan. p. 43
 చూడుట v. n. To burn or be hot. BRY. 791. M.
 10. 1. 72.
 చూడట v. a. To burn, fire, or brand with a hot
 iron. To light a match. A. 5. 89. R. 2. 93. M.
 3. 6. 322.
 చూడ్తి n. s. View, sight, eye. A glance. Dasav.
 9. 272. Padma. 3. 11.
 చూశము * n. s. A mango tree.
 చూశము, చూశాము, చూచుచుము Let us see: we
 will look. From చూచుట. M. 4. 5. 315.
 చూశాస్త్రుడు * n. s. Cupid: because his అస్త్ర
 ములు arrows are చూశము mango-blossoms.
 జూడము Dice-play.
 జూడరి A gamester.
 జూడుట v. n. To burn, or be hot. M. 9. 1. 27.
 v. a. To burn. R. 2. 93. to light a match. A.
 5. 89. To brand with a hot iron. HD. 1. 1229.
 చూశుట్టుట v. n. To appear, seem, to be fair, or
 beam with beauty.
 చూశర n. s. A spectator, bystander. T. 5. 58.
 L. 13. 10.
 చూషరి n. s. A beauty or handsome woman; or
 man. Irreg. Plural చూశరు, or చూశరులు Spec-
 tators: those who behold. కక్కనివాడు, చక్కని
 దిన్ని. D.
 చూపించుట v. a. (The causal of చూచుట.) To shew,
 point out. భయముచూపించుట To frighten. అన్న
 ము చూపించుట to provide for, give bread to.
 ఆశచూపించుట To hold out hopes or pros-
 pects.
 చూపు n. s. The eye. Sight, a look, vision, glance.
 లక్ష్మి అతన్నెచ్చిన్నచూపుచూచిని fortune frowned
 on him. చిన్నచూపు humiliation. నిలిచేచూపుక
 ప్రించలేదు there was no prospect of his living

longer. జూపోశక. Unable to stand before his
 face. A. 5 78.
 చూపుట v. a. (causal of చూచుట to see.) To shew,
 make him see. To deliver or make over a
 thing purchased, to induct. అన్నమునుచూపుట
 To give or offer (food, aid service.) To mani-
 fest or betray. తేమిచూపుట To impoverish, or
 beggar. చూపుడకోక A transparent petticoat.
 చూపుట్టుట To await, wait for, attend on, watch,
 expect gaze at, eye. To look up to, or reverence.
 చూర n. s. Powder, dust. Plunder, spoil. G. 9.
 83. వల్లములచూర (for చూరము) Diamond
 dust. ముత్యచూర pearl powder. కన్నూరలు
 గొన్న, అస గాకండ్ల వండగ గాచూచిన Satyabha
 3. 22. he thought his very eyes enriched. adv.
 or చూరగా Freely, rifely. Liberally, To the
 full: to satiety. చూరయిచ్చుట to cast to the
 dogs: to give lavishly. To ravish, to spoil.
 చూరనైకానుట, చూరలాడుట To plunder, waste,
 ravage. చూరవిడుచుట To give up to be plun-
 dered: as a conquered city. చూరమేట A
 scape goat: one let go as a sacrifice. చూరపు
 చ్చుట; చూరగా, చూరపుచ్చె, కొల్లె పేట్టె. OG.
 చూరు, ఇంటిచూరు n. s. Cornice, border, ledge:
 shelf on a wall: eaves of a roof. కాలుబట్టియా
 దిస్తేచూరుకుట్టివేలాద్రాను. i. e. Though thou re-
 ject me I will not cease to cling to thee.
 చూరుట v. n. To be charred or smoked. చూరుక
 క్ర or పొకచూరినక క్ర Charred wood.
 చూరుకత్తి A knife, a small dagger.
 చూరుకమ్మి The lath that closes in a shelving roof.
 ముంజూరున చెంకం తెమెత్తు గావేసినకమ్మి. D.
 చూరుకుట్టు The roof bands.
 చూరెలుక The eaves' mouse: or house-mouse.
 చూర్లము * n. s. Dust; powder.
 చూర్లముచేయుట To beat to dust; to triturate.
 చూర్లకుంఠలములు Curls, ringlets.
 చూర్ణిక * "A sort of harmonious prose: not divid-
 ed into prosodial feet; the unbroken sentence
 running on continuously." (Sab. Calp. Druma)
 See Colebr. Essays, Vol 2. p. 133.
 చూర్ణి Fever. జ్వరము.
 ఘూలితనము. Pregnancy.
 చూలాలు A pregnant woman.
 చూలి n. s. Child, offspring, fruit. తమ్మ చూలి he

who was born from the lotus. రామలి the prince's child.

చూలి Pregnant. చూలిగ్రాత్ర an ewe in lamb. ఆగు గ్రమచూలితోటిపున్నది the mare is in foal.

చూలిక * The root of an elephant's ear. కుక్కుటము, కజకర్ణ మూలము, కొత్త. SC. The tresses or hair.

చూలు n. s. Womb, fruit, child, embryo. గంధకంఠము, శిశువు. D.

చూచె See చువ్వె, చూడచూయనుట. D.

జ్యం.

జ్యంధము * or జ్యంధాము * n. s. Opening, expansion, spread, gaping. ఆశ్రులింత, శరీరమువిరుతుకోడము, వికాశము. SC.

జ్యంధించుట * v. a. To open, gape, stretch, yawn. ఆశ్రులింతుట. D. [లింత. D.]

జ్యంధితము * n. s. Yawn, opening, aperture ఆశ్రు

జ్యంధితము * adj. Gaping, yawning, expanded, open, spread. వికసించినది. D.

చె చె జె ఝ.

చెం adj. Budding, tender, red. Delicate: pretty, slight: see చెన్ను, చక్రవర్ణము. D.

చెంక n. s. The cheek: a small plot in a field. The gills of a fish. చెక్కిలి. OG.

చెంక వేయట To slap, strike on the cheek.

చెంకట adv. In the neighbourhood, near, close by (The abl. form of చెంకలి.) శూనము. D.

చెంకనాలు అనగా, నమస్కారములు, బాలక్రీడాను. OG. and H. 4. 317. శ్రీమూర్తినిచె చెంకనాలని.

చెంకటి, or చెంకలి adj. Near, neighbouring.

చెంకలించుట v. n. To appear, shine, bloom, rejoice, beam, a smile passing over her face. Compare చెంకట, ప్రకాశించెనుట. D.

చెంకలించె adj. Manifest, evident.

చెంకలికోస్తు A sort of drug called costus. పారిభాష్యము. D.

చెంకలిగడ్డి A sort of grass.

చెంకలుక The red (చెం + కలుక) water lily.

చెంగాది n. s. A reddish tint; saffron colour (See జానరా) or blush colour. From చెం fine and కాది tint.

చెంగు n. s. Agility. a wrong spelling of చంగు.

చెంగు n. s. Skirt, border, edge. In marriage the couple are tied together by the corners of their skirts. Hence యాతునికి చెంగువేసి నాడు. He is wedded to this business. నీకు చెంగుకట్టి నాను I am irrevocably thy servant. I am your bounden obliged servant. I have delivered myself into your hands. చెంగుకట్టి అడుగుట To seize him by the skirt as a beggar does. చెంగులు అనగా

బట్టయొక్క చివరయొడటికొంగులు. D.

చెంగుచెంగు See చ.—

చెంగుట v. n. To be loosened (as a knot) కీడిపోయెనుట. D. చెంగిపోయింది, ప్రాడిపోయినది he lost, (at a game:) it missed. చెంగిఆడట, ఆ

క్లరవట్టనట్టు గామాట్లాడుట to talk indifferently.

చెంగి చెంగిపోవుట To loiter, in walking. కాం చెంగినది (at games with small balls) the ball stopped: or, failed. రెండుగుంటలు చెంగినది there are two blots: or holes without balls.

చెంగునడుముకుట To leap suddenly. See చంగు.

చెంగుపిల్లి A wild cat or mountain cat; one that "leaps" at an object.

చెంచలిచెట్టు (correctly చంచలి *) అనగా తేలిమిచెట్టు.

చెంచల A female of the చెంచు tribe. చెంచలలు mountain girls. Kalahas. 3. 12.

చెంచు adj. Savage. (see next word.) The true spelling is చంచు as is proved by the rhyme: and declared by Appa C.

చెంచులు, చెంచునాండ్లు. Savages, hill folk, highlanders.

చెంచెర A woman of a savage (చెంచు) tribe. A highland lass.

చెండాడుట v. a. To destroy, slay, abolish. Also (from చెంకు a ball) To play at ball.

చెందిపోకు A wretch. See చందిపోకు.

చెందియ Error for చేదియ.

చెండు n. s. A cluster or ball of flowers. A ball to play with.

చెండుగోరింతలు Playing at ball. చెండుకలిచుట To devour or plunder.

చెండుట v. n. To rise, or spread, as a scent.

చెండుట v. a. To cut to pieces, mangle, destroy, break, ruin. యాయొండ చెండుతున్నది this sunshine is scorchingly hot.

చెంకువ The marygold. See చెంబుళ్ళు and చెంకుది.
 చెంకు చెండాడుట To cut to pieces.
 చెంద్ర చెట్టు See చంద్ర and సీంద్ర.
 చెండ్లు the plu. of చెండు.
 చెంఱ adv. postp. Near, by, at, beside, along తం
 ద్రి చెంకనుంది కాచాదిరి they screened him from
 his father.
 చెంక n. s. Hussey, slat, a cunning jade. కుత్తిర
 ప్రాధక్రీ.
 చెంకలాసి The plant called కలుకల్రము. Q. Other-
 wise రాసి.
 చెందించు v. a. To grant &c. being causal of చెం
 డుల q: v. To cause. To make over, deliver.
 install. చెందించేయుట To assign or apportion.
 చెంబరము n. s. Vermilion. The red mark worn
 in the forehead. కుంకుమము. D.
 చెంద్రక Reddish, light red. తాటాకుజాబుమీదిన
 లయము, సీరుకావినరము. D.
 చెండుగల్గిరి n. s. An ounce; a kind of leopard.
 చెండుట v. a. To enjoy &c. See the v. n. నిదుర
 చెందిరి v. a. They enjoyed sleep. నన్నుచెందిన
 ఆస్తి the property that belongs to me. చెందిన
 భయము the terror he suffered.
 చెండుట v. To happen, befall, to belong to, ac-
 crue on, devolve. To be got, felt, experienced.
 v. act. To get, obtain, incur, suffer, feel, enjoy,
 undergo. It governs a dative or an accusative
 Thus అతిసన్నుచెందినది, or అది నాకు చెందినది it
 befel me, it came to my share: it was my lot.
 దైవగతి చెందిరి they died: lit: they suffered the
 will of God. నిదురచెందిరి they enjoyed. sleep.
 నివ్వరపాటుచెందిరి they were astonished భ్రమ
 చెందిరి they were deluded. భయముచెందిరి they
 were afraid. చెందినభయము the fear he suffer-
 ed. అన్యుచెందిచెంది, a rock befel me: i. e. in
 digging I met with a rock. Chenn. 5. 244.
 ఇదిచాస్తిచెండు this has no connection with
 that. చాస్తిచెందినందున as he had connection
 with her. M. 12. 3. 291. నన్నుచెందినరూకలు
 the money I received: the money that came to
 me. అంకలచేయచెందరాదు (anuk.) you must
 not make or meddle with it. కాటెటుచెంకె what
 has become of him? నిన్నుచెంకెముచెంకె will

not the sin be thine? will not mischief happen?
 చెండా The red water lily. T. 3, 133; 5. 141.
 చెండావదింకు epithet of Admais as the friend
 of this flower. T. 4. 192.
 చెంద్రక See చ—
 చెంద్రము, అనగాసింధూరము. A. 1. 45.
 చెంక n. s. Cheek, side. సీపాకునిన్నుచెంకకొట్టె
 Thy sin has found thee out. Surabh. 1. 80.
 చెంకకల్లి See చెంకకల్లి.
 చెంకకాయ A slap on the cheek, a box on the ear.
 చెంకాల్లుట v. n. To turn aside, go out of the way.
 చెంకాల్లుట v. a. To nip or twitch the cheek.
 చెంకతల Close by, at, near. P. 3. 170. చెంకదిక్కు
 A cushion or pad. Ila 3. 51.
 చెంకడివాడు A fisherman. The mother of Vyasa
 was of this tribe.
 చెంబు n. s. A cup, can, jug, ewer, cruise, goblet,
 tankard. A vase, or globular metal pot of a
 peculiar form: it is called in Hindustani a *lola*:
 దంతళుచెంబులు ivory cups for perfumes, scent
 bottles, pomatum pots.
 చెకచెక, or, చెకతక Fiercely, (boiling). See క
 కళక.
 చెకముక్తిపాకి A firelock or flintgun; as distin-
 guished from the common కుపాకి or matchlock.
 చెకముక్తిపాయి n. s. A flint. (H.)
 చెకోర Error for చ—
 చెక్క n. s. Wood; a bit, piece, chip, plank &c. A
 bed, or division in a field. See చెక్కు.
 చెక్క adj. Wooden. Smooth. చెక్కసున్నము smooth
 plaister. Perhaps so called because polished
 with a piece of wood.
 చెక్కకొలుడుడు, or, చెక్కటిబుజు A wood louse; a
 tick.
 చెక్కకలు n. s. Lice or ticks in cattle.
 చెక్కరంగు Wood-colour; brown or yellowish.
 చెక్కించుట To project or strut the belly; as a
 crowing cock does.
 చెక్కిరి, Gen. చెక్కిటి, Loc. చెక్కిట, Flu. చెక్కిళ్లు
 n. s. The cheek. చెక్కిట On or at her cheek.
 చెక్కు n. s. The side in general. The cheek. The
 rind or side of a fruit. Half a pack; being as
 much as is on each side of a bullock. చాసికె

ళ్లు చెమర్చింది he was quite exhausted. చెళ్లు చె
దరకుండవున్నది It is in excellent order. It is
quite complete. చెళ్లు లుపిళ్లు లు pranks; roguery.
చెళ్లు చెదరక unchangedly, untouched, un-
harmed.

చెళ్లుట v. a. To pare, cut off the side; to slice. To
engrave. To make a pen. To set jewels. To
tuck in, put in, insert, set stick in. To dig
slightly or pare the surface. To cast up the
earth, as a worm does. To set or put flowers in
the hair. బొడ్డులో చెళ్లుట to put in the pocket.
To tie a knot. కోకయొక చెళ్లి. She gathered up
her skirts and stuck them in her girdle.

చెళ్లుటద్దము A mirror (అద్దము) set in a frame
(చెళ్లి నది). The letter ట is inserted as explained
under that letter.

చెళ్లుడుపాక A sort of spade for cutting turf; or
cutting the surface of ground.

చెళ్లునుట (middle voice of చెళ్లుట) To adjust,
trim, set right.

చెనురు Another spelling for చి.—

చెచ్చెర adv. Forthwith, at once.

చెట్టు n. s. The hand. చెట్టాచ్చి (ఆర్పుట) catching
him by the hand. BD. 4. 1165. చెట్టులగట్టి. P.
1. 51.

చెట్టు n. s. Cruelty. Evil, hardship, misfortune. P.
1. 215. adj. Wicked, cruel. చెనటి. OG.

చెట్ట Mischief &c. See నెట్ట.

చెట్ట adj. Mischievous &c. See నెట్ట.

చెట్టవట్టులుకట్టుకొనుట To walk hand in hand.

చెట్టబట్టుట, చెట్టవట్టుట To marry: lit; take by the
hand.

చెట్టి n. s. A wrestler, a prizefighter; also spelt
చెట్టి. plu. చెట్టులు.

చెట్టికట్టు A wrestling match.

చెట్టి పానుకువ A bout, in wrestling.

చెట్టి సెదక. The giant locust: about four inches
long.

చెట్టు n. s. A tree. A stalk or plant: growing
grain. చెట్టుకిండదిలవన్నాడు he is houseless.
యిదితమరు చెట్టిన చెట్టుగనకరమింఱవలశినది As
you were the making (the original patron) of
your humble servant he claims your continued
aid. This is a phrase much used.

చెట్టు n. s. A hand—See చెట్టు.

చెట్టుముటి n. s. The plant called Nepeta Mala-
barica. See మగవీరాకు. Rox. I. 1. Ainsl. 2. 294.

చెట్టురుకుపాము The tree snake, which leaps (చె
రుకు) on the passenger. (Russel on serpents.)

చెట్టవములు, అనగా చెట్టాళ్లు అన్నట్టు లోడున్నది.
M. 14. 3. 176. రోకళ్లును చెట్టవములు శ్రీకృష్ణవాణ్య
పాత్ర ఇత్యాది.

చెడ vide విడ for which some falsely assert this
is a Tadbhava form.

చెడ adv. Ruinously (Root in A of చెడట.)

చెడకొట్టుట To do away with, ruin, break, spoil.

చెడకనాడుట To scorn. To curse.

చెడకరము Shy, as a cow &c. not fit to go near,
dangerous, not trustworthy. Gruff, rough.

చెడగు In play, as mere sport: like a ball (చెండు a
ball. ఆయినట్టు See అగుట).

చెడనొడ్డుట v. a. To dissect, take to pieces, cut
up, sever, melt up.

చెడనాడుట To curse. To say Be it ruined! See
చెడుట. To scorn. To waste, throw away.

చెడబడగా Aloud, tumultuously=నుభవగు.

చెడలిక, అనగా కలె చెట్టు. Q.

చెడాడుట for చెడనాడుట,

చెడి adj. Vile, abominable.

చెడికము A crash or thundering sound. చెడికయొక.

చెడిచ n. s. A slut, jade, whore.

చెడు adj. Vile, worthless. Horrid, abominable. A
pll of చెడుట to be spoiled. చెడుచిక్కు a terrible
difficulty.

చెడుగు adj Ruined, vile, worthless.

చెడుగుడు or, చెడుగొట్టు n. s. A miscreant, a wretch.
P. 1. 559. A game like prison-bars, also called
కుట్టుచెడుగుడి.

చెడుట v. n. To perish, or be spoiled. To be dis-
pelled, dissipated, or done away, as darkness.
To become bad, be damaged, or ruined. To
change, be altered from its original state. To
be dropt, as a letter in spelling. ద్రుతముచెడి
The letter N being dropt. “నకారముచెడి ఆ
గ్గవించువచ్చెను Appa.C. 2. 31. The letter N is
dropt and the nasal sign (sunna) is substitut-
ed.” అదిచెడె It is ruined! (Let it pass!) Be
it cursed! కాడుచెడ్డాడు the same. వానిచెడిన
కాంతి With diminished brilliancy. శంక యము

లుచెడును thy doubts shall be dissipated. కన్నులు నెడువాడు one who has lost his eyes. M. 13. 5. 97.

చెడ్డ (contracted for చెడిన See చెడుట) Bad, spoiled, ruined, lost. Terrible, awful, tremendous, vast, excessive, violent, severe. Hard, strict, cruel, shrewd, sharp, horrible, huge. తమరుచుచు చెడ్డవారుగనక As you are very strict, or rigid. కనిచెడివున్నాడు He is ruined, wearied, unoccupied, idle. కులముచెడ్డవాడు one who has lost caste. మహాచెడ్డవాడవు O you rogue! (a phrase of fondness.) నీవు అడిగినదిమహాచెడ్డవరము what you pray for is an arduous boon to attain. తలచెడ్డచెట్టు a pollard: a tree that has lost its head.

చెడ్డతనము n. s. Badness, wickedness, severity. చెఱకు or — n. s. A touch. A small particle or atom.

చెఱగరము See చెడగరము Stubborn, jadis. n. s. A jade or minx.

చెఱుకుట or — n. s. — v. a. To stir up, excite, provoke, stimulate. To challenge, incite; poke, shove. చెఱకకుండాకూర్చుండు Sit down quietly without meddling with any one.

చెఱికిల (Another spelling of శికిల) in a kneeling attitude.

చెఱుర See చతుర and చాతుర్యము.

చెత్త n. s. Stuff, dirt, trash, sweepings. Matter, pus. చెత్తాచెదారము n. s. Dirt and nastiness.

చెద n. s. A white ant: called Termes. (Sanskrit name శుద్ధికా q. v.) బొంబుకు చెదలుకట్టినవి white ants have attacked the bambu. లేచెద or గాలెచెద a large and destructive species of termites.

చెదరగొట్టుట (See చెదరుట v. n.) v. a. To disperse, rout, defeat.

చెదరుట or చెదురుట v. n. To scatter or be dispersed, dissipated, spent. To splash, to be loosed, disordered, dishevelled. ఆకు చెవిరికింపడినది the leaf slipped from my hold. (చీలిపోవు) To fail or wander, as the mind or attention. To be dazzled. చెంపిపోవుట, చంచలించుట.

చెదలు The sky, See చమలు. Also white ants: See చెద.

చెదారము n. s. Trash (anuk.) as చెత్తచెదారము odds and ends.

చెదురు See కష్టముతీరువ which is so called at Masulipatam.

చెన or జెన n. s. Spawn, roc. The yolk of an egg.

చెనకుట To touch, caper, rush, play pranks. అంటుట. OG. శ్చ్యశించుట. Comment on A.1.21.

చెనటి adj. Mad, wretched, foolish, silly, wild.

చెనుకుట See చెఱుకుట, or చెనకుట. OG.

చెన్ను adj. (From చెన్ను) Fair, pleasant, bright.

చెన్నుంగిలైరు or వెలవదాలు n. s. A species of grain.

చెన్నుటి, i. e. చెఱటి adj. Savage, rude, coarse. కులవసంబంధమైన. M. 8. 1. 132.

చెన్నుట్టు i. e. చెడినట్టు, చెడిపోయేట్టుగా. BD.1. 659. That it may perish.

చెన్నుకుట్టుము or చెన్నాకుట్టుము n. s. The common name for Madras: as being founded by Damarla Venkatadri Naick, who named it చెన్నుమనాయునిపాలెము, after his father Chennapa.

చెన్నువసవయ్య The name of one of the friends of Basava: his adventures are told in the చెన్నువసవయ్యరాణము an entertaining poem well suited to those who study Telugu or Cannadi. It is a modern version or alteration of the Basava Puran.

చెన్నారి adj. Graceful, lovely. చెన్నారిపొన్నారి are terms of fondness. Delicate, dearly, charmingly, pretty.

చెన్నారుట v. n. To bloom, or blaze in beauty.

చెన్ని n. s. A fit, stupefaction, stupor.

చెన్ను Grace, beauty. చెన్నుండ Fairly, elegantly. చెన్నులయ the same.

చెన్నుకురుచుట v. a. To trim, adorn, adjust a light.

చెవు, చెవుమా, for చెప్పు thus spelt to suit the metre.

చెప్పించుట v. a. To teach. To make him say or tell. వానికివనిచెప్పించినాను I got him an employment. వాకిచదువుచెప్పించినాను. I got him taught to read.

చెప్పి అంతుట To send word.

చెప్పియిచ్చుట To advise, or to teach.

చెప్పి, చెప్పలు n. s. A shoe.

చెప్పకొనుట v. a. See చెప్పట To say. To learn or say.

చెప్పట v. a. n. To say, tell. To teach, to speak of. To write or compose a poem. To describe, tell of. To term, call, name, denominate. చెప్పకు చెప్పక O do not say! This governs the accusative; or else "తో" as నాతో చెప్పి he told me.

చెప్పటట్టు, or, చెప్పటట్టాకు See టట్టాకు The asarabacca plant.

చెప్పడుమాటలు Hearsay. Talk, rumour.

చెమట n. s. Sweat, perspiration, moisture. సొసలు చెమట తీసేసే ప్రతికే వాడను I live by the sweat of my brow. చిరుచెమట heat drops, or a breathing sweat.

చెమట కాయలు Pustules. Prickly heat.

చెమట పాత A sweaty cloth. The glove worn by falconers, for the hawk to perch on.

చెమర కాయ A pimple. IID. 2. 941.

చెమరు కాకి See చెమరు కాకి.

చెమర్చుట v. n. To sweat, to ooze.

చెమికె n. s. Selvage of cloth

చెమిటి See చెమిటి under చెవుకు.

చెముడు Deafness. See చెవుకు.

జెముడు n. s. infl. జెముటి. Loc. జెముట్లో. The plant called milk-hedge. Euphorbia tirucalli. Rox. 2. 470. It is a generic name for all plants of a milky substance without wood or leaves. వజ్రకుండము. (Ainslie) ఆకు జెముడు oleander-leaved spurge (id.) బొంత జెముడు or బొమ్మ జెముడు the large species నులి జెముడు. and కోల జెముడు and other species occur.

జెముడు కాకి The bird called king crow, a small copper coloured bird: (because it eats the జెముడు plant.) The drug called శంఠి is said to be found in its nest. Others describe this as the wild turkey; meleagris gallipavo: Jardine's Birds Vol. I. p. 117. The king crow has a long tail: the wild turkey has not.

చెమరు కాకి, అన గాకురుకము. D. Perhaps this is another spelling of —కు— the preceding word.

చెన్న adj. Damp, moist. n. s. Damp, moisture. తెన్న. CG.

చెన్నకాయ A fleshy four sided bean, 8 or 10 inches long.

చెన్నగిండుట, చెన్నగిలుట, చెన్నగిల్లుట v. n. To sweat, be damp, ooze, be melting.

చెన్నట Sweat: perspiration: (spelt thus to suit the metre, instead of చెమట.)

చెన్నరించుట To sweat, drizzle, be moist.

చెన్నిలిపాము n. s. A prickly eel found on the sea coast. Gymnotus catenatus.

చెయి infl: చేతి Plur. చేతులు Instr. చేత n. s. A hand. The arm. A sleeve. An elephant's trunk. Five (in counting, as three hands. i. e. fifteen.) Dung cakes, used as fuel: because these bear the impression of the fingers. ఆరచెయి or లోచెయి the palm of the hand. మీదిచెయి or మీజెయి the back of the hand. ముంజెయి the wrist, మోచెయి the elbow. జండజెయి the upper arm. చెయిచేతపిలుచుకొనివచ్చుట To bring along at once. వాండ్లు అందఱు వకచెయి గాళున్నారు They are all hand in hand, in one cabal. ఆశనిచెయి కూడినబ్బించి the business turned out well. చెయివిడుచుట To abandon, desert, give over (a sick person.) చేతికిందిమనిషి a servant, a slave. చేతిమాను గాచే నీనకని Handy work. చేతిసాప్పు money in hand: cash.

అతని చేతివాడు one of his creatures or hangers on. చెయివెల sale for ready money. చెయిచేసుకొనుట To handle, interfere, meddle with. చెయిసాసంతలా when your hand is in, when you have the opportunity. In some phrases the word may be left untranslated: as నాచేతికిచ్చే he gave it me; lit. to my hand చెయికావలి means A supply of rice &c. provided for dinner at a future stage. . . . కరికిచెయ్యి అడ్డఱు like a

looking-glass in the hand of a bear, చేతకాని idle, faintant, paltry. . . . In some compounds it means extra, as చెయికావలి a reserve, or extra ground; చెయిజాగ్రత the same. చెయ్యితడిఆరక తీసి చెయ్యి. do it before your hand cools. . . . చెయ్యియాటె a small spear. తాళపుచెయి a key.

నీ చేతినుంచిన గులుకుంచి or కొంచమురూకలునీచెయి కరుచును you will have to layout some money. చెయిచూచుట To feel the pulse. చెయితిరిగిన adj. Experienced, expert, handy. చెయికావిలికి నాలుగురూపాయలుయెత్తి పెట్టుకొన్నాడు he laid up something to meet contingencies.

చెయిదము n. s. Act, doing. చష్టకానిచెయిదము
లునేయక. M. 12. 2. 415.

చెయికుట్టుట v. n. To adopt, protect, take by the
hand. To seize or ravish a woman. To marry.
To foster.

చెయివ్రాలు Hand writing, signature.

చెయుట See చేయుట.

చెయువులు, అనగాకర్మములు. D.

చెయ్యి See చెయి.

చెయ్యి n. s. Act, action.

చెయ్యువు Cheyvu'ru అనగాచేష్టలు. OG.

చెర n. s. Prison, imprisonment. యుద్ధములోబలా
త్వారముచేతకట్టుకోబడ్డది || కయిదు. D. చెరబో
వుట to go to jail.

చెర Ruin—చెరకుట్టుట, or, ఆడచెరయెత్తుట To
ravish a woman. నాకువిద్రాహిణులుచెరబోతారా
Am I and my family to be ruined?

చెరంకు n. s. A skirt or hem. See చెరకు.

చెరకడము, అనగాశిఖా. A sort of tree. Q.

జెరకడుగువాండ్లు Gold washers, gold finders. See
జులకడుగు.

చెరగడ్డము (chera-gadam? Rox. 3. 376.) "The
plant called Indigofera emnecaphylla. This helps
to form our best and most beautiful pasture-
lands."

చెరగు or చెరంకు, n. s. The hem or skirt of a
garment. The veil, the kerchief. The corner
of a cloth. కోకచెరగునకట్టినచూకలు money in
his pocket: lit: tied in his skirt, the skirt being
used as we use a pocket. It is also used as a
handkerchief. చెరగుచూసిన menstuous. చానికె
చెరగుచూసినది To be thus unclean. బండిచెరగు
the ropes used as traces for a cart.

చెరగుట See —రు—

చెరగొనుట v. a. To imprison. Seize, apprehend.

చెరచూరలు Rape and robbery. శట్టుట v. To
ransack or overhaul.

చెరచెర (anuk) Hotly, fiercely: చెరచెరలాడుట
To be angry. వానికిచెరచెరలాడినవిచూచి Per-
ceiving that he was angry.

చెరకట్టుట, చెరబట్టుట or, —కట్టుట— To ravish,
pollute. To seize, apprehend, take prisoner.

చెరకునచేట A worthless wretch. శునికిచూసినవాడు.

చెరకులు n. s. The checks. చెక్కిళ్లు. D.

చెరకు A hole. ముక్కు జెరములు the nostrils. Swa.

చెరలాడుట v. n. To rush, spread (as smoke),
move. శంఠరించెననుట. D.

చెరలుట v. n. To be eager or emulous? BD. 5.
959; 7, 80.

చెరవము n. s. A brass kettle or boiler.

చెరపు Food, a particular dish. G. XI. 20. 30.
from చెరు: *.

చెరసాల A dungeon.

చెరి adv. Apiece, each. చెరిశుగముశుశుకొన్నారు
each took half: half apiece.

చెరించుట See చెరించుట.

జెరివికొనుట v. a. To stick (flowers in the hair.)
Kanak. 6. 61.

చెరుక, అనగావరశ్చీరము. D.

చెరుకడము, అనగాబెల్లము. OG.

చెరుకు n. s. The sugar cane. వంటచెరుకు kitchen
fuel. The plain word కట్టెలు is used only re-
garding wood for the funeral pile. చెరుకుకుం

బెము A feat of skill and strength in sword play,
or with an axe: lopping off a stem of sugar
cane at a single blow in any proposed manner.

చెరుకువిల్లు Epithet of Cupid, as his bow is made
of sugar cane.

చెరుగు See చెరగు.

చెరుగుట v. a. To winnow. చేటనుచెరిగినట్లుకచ్చింది
slap dash! bang! "as though it were winnow-
ed." యెండనిప్పులు చెరుగుతున్నది It rains fire.

i. e. is excessively hot.

చెరుచుట (See చెరచుట) v. a. To spoil, hurt, ruin,
ravish, debauch.

చెరుశు n. s. Damage, harm, ruin, dissention, loss,
spoilage. శనిచెరుశు hinderance, prevention.
శనిచెరుశుకథ a nonsensical idle story.

చెరుశుదల Injurious, hurtful.

చెరుముట To rub. చెరిచె, రాచెననుట. D.

జెరువాడుట, అనగా చెల్లెలు చెడుచూడేనుట. M. 8.
2. 51.

చెరుపు n. s. A tank or artificial lake. A large
vessel or గంగాశము. G. 1. 59. IX. 104.

చెరుపుట v. a. To insert, stick in. చెక్కుట. OG.
A. 5. 152. Kanak 4. 263.

జెత్రి n. s. A centipede (scolopendra.) కాళ్లజెత్రి
the same.

జెత్రిపోతు The whipsnake, said to strike with its
tail:—some (erroneously) suppose it to be the
male of the cobra de capello. This name is given

to various species of the *Sole-fish* (Pleuro-nectes) See Russell, Fishes. No. 70 Solea Commersonii. J. No. 71. Solea Jerreus. 73. Plagusia Potous, No. 74 Plagusia Bilineatus.

జెడ్రన Audibly, aloud.

చెర్రకోల A cat or whip with several lashes.

చెల్లాడుట v. n. To wallow or play in water. To frisk, gambol. చెల్లాటము చేసుట.

జెల n. s. A spring of water.

చెలక n. s. A field. Indefinitely a field's length. A field that has been reaped and is stubble.

జెలక n. s. A leech. ఆకుతోటజెలక a snail. చీమిడి జెలక (the slime snail) a slug. జెలకరోగము n. s. The leech evil, that kills cattle, their paunches being filled with leeches. It also occur in human subjects.

జెలకవాటు A triangular pattern woven at the end of cloths.

చెలగాట్లు See చెల్లాటము From చెరగు pleasant ఆట play. See సెలకట్లాడుట.

చెలగుంట v. a. (causal of చెలగుట) To betray, give forth, emit (sighs). చెలగుకళ్ళవ్వనుచు చెలగుంచిచెలగుంచి more and more plainly were his sobs heard.

చెలగుట v. n. To flourish, be strong. చెప్పిననుట. D. ప్రబలె. OG.

చెలగుట or చెలుగుట v. n. To appear, arise, occur, befall, take place, happen, enjoy oneself, resound, break forth, be felt (as a passion,) come to light, be betrayed, to break out (as a sore) To butt with the horns. చెప్పిననుట. D.

In many places this verb is used merely to fill the metre ; పుష్పవర్షముచెలంగి a shower of roses took place.

చెలది See చెలిది.

చెలవ or శేదచెలవ A buffalo heifer about three years old.

చెలమ An orifice or bore, a small pit. ముక్కుచెలము the nostrils. అలనాథిచెలమ The pit of the navel. దొరపు. D. Vijaya. 3. 13. T. 2. 111. Ila. 3. 11.

చెలరేగుట v. n. To burst out, to riot, to rise as a mob, break out as thieves, be excited, to be put on his mettle, or provoked; to exult. (from చెల్లుట q. v. చెల్ల terribly, and రేగుట to break

forth.) In many places చెలరేగు is a mere peg or unmeaning word and might be rendered All at once, rejoicingly.

చెలరాడి See note on చెరలాడి.

జెలవ See జెలక A leech.

జెలాకంటె A kind of hawk.

చెలి or చెలికలై n. s. A girl's companion, playfellow, gossip, playmate, confidante : చెలి, స్నేహితుడు, స్నేహితురాలున్ను. D.

చెలించుట See చలించుట.

చెలికాడు n. s. Companion, fellow, friend.

చెలికె n. s. A fallow, a field, a place. పులిచెలికె (from పులి fresh) a field lately left fallow. కట్టి చెలికె A field long left fallow. చెలికెనేల or చెలికెమేర A field's length. దరి నెలేరినపొలము.

చెలిది or చెలది or చెలంది n. s. Scab, ulcer, sore. or, చెలిదిపురుగు A spider. A. G. 75. BD. 3. 572. Kalah. 2. 100. చర్మరోగము. D.

చెలివోటి n. s. Female companion, bridesmaid.

చెలిమి n. s. Friendship, intercourse, agreeableness, kindness : derived from చెల్లుట To pass or be mutual.

చెలియకలై n. s. A female gossip or confidante.

చెలిమికాడు n. s. An intimate, a companion.

చెలిమె See సెలవ.

చెలియ Friend, companion (meaning a girl.)

చెలియలికట్ట n. s. The sea shore. This seems to be derived from చెల్లుట to cease ; అల a wave, and కట్ట a bank. The "bank where the wave stops."

చెలియలు See చెల్లెలు.

చెలిముడు n. s. A friend.

చెలిదిచెట్టు A certain tree.

చెలుగుట See —

చెలువ (poetic) A woman. UH. 4. 267. B. X. chap. xxii. verse 3.

చెలువము n. s. Manner, way. ఆచెలువమున In that manner. Thus, so. The synonymes are చందాన, వైఖరి, గతి, మాడ్కి, లాగున, అనుచున, అట్ల, పొలుచున, వల్లపోలిక, బాతి, రీతి, కరణి, వారుచున, వీల, క్రియ, లేవ, తెరంగున, చెలువమున, మర్యాద, శరణి.

చెలుపు n. s. A grace, a beauty. The force (of an objection) weight, effect, influence. చెలుపులము

we are girls. చెలువుచూపుట To be graceful. Gracefulness, beauty, loveliness, elegance. చెలువుందిన Feeling her loveliness. చెల్వేది i. e. చెలువు తమది losing its bloom. యెర్రచెలువు redness (of the eyes.) P. 1. 548. చెలువందగా Charmingly, sweetly. DN. 3. 374. చిగురాకులదగుల చెలువంటు గాదింప She borrowed from the budding leaves the red brilliancy of her feet: lit. She converted the red leaves into her fair feet. చెల్వము, గౌరవము.

చెలువుగా or చెల్వగా adv. Sweetly, agreeably. చెలువుడు n. s. A friend, a lover. A husband. Kanak. 6. 229. T. 2. 165.

చెలువుందిన Fair, lovely (See పొందుట) T. 3. 5. చెల్లి n. s. See చెలియి.

చెల్లింఠి A wrong contraction for చెలిమి + ఇంఠి. Ila. 1. 182.

చెల్ల or చెల్లా (interj) Alas! It is all over! he is dead! it is past. From చెల్లుట To die or pass.

చెల్ల The herb asparagus racemosus. Heyne: కాలనేయవృక్షము. Q.

జెల్ల A fish like the dragonet: with a broad snout and three large strong prickles, supposed to be venomous, on its forehead and checks. Russell on Fishes, notices చింతజెల్ల No. 167 (Bagrus Chinta, J.) and చిట్టిజెల్ల No. 167, (Bagrus bilineatus, J.) and నల్లజెల్ల (Pimelodus Nella, J) as three species of Silurus. Also జెల్ల No. 174 Esox sphyæna jellow and మగజెల్ల No. 183 A species of Polynemus. (Hemicampus Marginatus, Swains.) To these, add, నారజెల్ల and గుడిజెల్ల. H. 4. 225.

చెల్లంఱ See చి-

చెల్ల గాట్లాడుట v. n. To fawn, as a dog.

చెల్లని (The neg. p|| of చెల్లుట) Uncurrent, as coin: that will not do: bad, obsolete, not in use, impracticable.

చెల్లకు చెవరులు, చెల్లాచెవరు గా Confusedly, horribly, ruinously. (Flying) on all sides: (like sparks from the anvil.) From చెల్లు to be destroyed and చెవరు the same.

చెల్లటము n. s. q. v. Sport, play, toying. There is a proverb పిల్లికిచెల్లటము, యెలికెకప్రాణంబు : ధైర్యము It is sport to you but death to us.

చెల్లాడుట v. n. To frolic, play pranks.

చెల్లి or చెల్లియలు See చెల్లలు.

జెల్లి, జెల్లికంఠ The plant called Arachis fruticosa. (spelt Sailee in) Rox. 3. 282.

చెల్లించుట v. a. To pass (time, life, a rule &c.) pay, liquidate, fulfil, restore, replace, approve, expend, keep, discharge or perform (his promise): accomplish, effect, tell or relate. To apply or put to its right use. మన్నిచెల్లించుట To grant or concede a request. To perform, fulfil, make good. శుద్ధుచెల్లించుట.

చెల్లు n. s. Payment. చెల్లుకట్టుకొనుట To credit in accounts or strike a balance. చెల్లుపటి a receipt for payment. చెల్లుమాచుకొనుట To consider a sum as paid.

చెల్లుట v. n. To pass (as time, life, money, a story, muster, opinion, a rule) suffice, answer, avail. To happen, pertain, belong, accrue. To flow, extend, apply, fit or regard, suit, correspond, to be over, expire, die, or terminate, as a salary or pension. చెల్లకు it is wrong. To pass for answer to or resemble. కడవనీమలోకి చెల్లేవల్లెలు Villages belonging to the Cadapa country. యెట్లుచెల్లునేనీకు how is it with thee? దీనికీనాకుచెల్లించి I have done with this. I have nothing more to say to it. చెల్లురా Well done! it is over! చెల్లే, చెల్లిన p|| Valid, current, paid, fit, proper, fulfilled, restored, exhausted, expended, approved, applicable, applied, efficacious, acknowledged, admitted, attained, effected, extended, discharged, popular, practicable. చెల్లని uncurrent, unacknowledged, unusual, inapplicable, inadmissible.

చెల్లె or చెల్లలు. Gen. చెల్లెలి. A younger sister.

చెల్లెలికట్టు See చెలియలికట్టు.

చెల్లలు A younger sister. G చెల్లెలి. Plu. చెల్లండ్లు.— పెద్దచెల్లలు and చిన్నచెల్లలు denote the elder and younger of two junior sisters.

చెల్పా A woman. UH. 4. 267.

చెల్వము See చెలువము.

చెల్వేది See చెలువు.

జెవ n. s. Error for జవ zava.

చెవి plural చెవులు n. s. An ear. మాటచెవిని జెట్టుట To give ear, to let a word sink into the ear:

to hearken. చెవులుగడియలకడవి (from గడియ) his ears were ringing (through faintness.) చెవులపోతు, or చెవులఱ్ఱి (the eared-cat) a hare or leveret. కుత్రముయొక్క చెవి the tip or margin of a written bond. కుత్రముయొక్క చెవిచించుట To cancel a bond: by tearing the leaf so far as to disengage it from the cord on which palm-leaf volumes are strung.

చెవిటి adj. Deaf. చెవిటివాడు a deaf man. lit: a man of deafness. చెవిటివ్యవహారము an unspeakable or unutterable iniquity, lit: one which deafens a man; or makes him stop his ears.

చెవిదల బెట్టుట To hear. వినుట. OG.

చెవిదిల బెట్టుట, ఆనగా, వినుట. OG.

చెవినిల్లు adv. Earnestly (From చెవి an ear, and ఇల్లు a home, a nest.) చెవినిల్లుగట్టుక చెప్పట To reiterate a precept: as though always dwelling in the ear. Mrityanjaya Vilasam 2. 38.— 40. Raghava Pandavyam. IV. 52. నిన్నులుచెవినిల్లుగట్టుకొని చాటితనన్ను గణించవైతిని న్నలియ్యుతోటిపోరిది. Also Vema book 3 verse 2. P. 1. 533.

చెవుకట్టు The iron ring on an axle tree?

చెవుడు n. s. Deafness. The infl. is చెవిటి.

చెవుడుబద్ధ adj. Deaf: horror-struck.

చెవులు Ears. plural of చెవి. చెవులఱ్ఱి A hare or doe-rabbit: lit: an eared cat. చెవులపోతు n. s. A buck hare or rabbit.

జెప్ప n. s. Plague: pest: evil: gibberish: nonsense, rubbish. జెప్పవదిలినది I am out of that scrape. నాకు జెప్పకట్టినది I was bewitched. వానికి జెప్పకట్టినది he has lost all his luck. This is corrupted from జ్యేష్ఠా an elder sister: vulgarly జ్యేష్ఠు an old crone.

చే, చే, జే, యు.

చే n. s. (contracted for చెయ్యి.) the hand. తమ్ముని చేనిచ్చె he gave it to his brother's hand. చేదారి కనమేలు చేవారవిడచి losing from his hand what he had in his hand. In such a phrase we may

omit the word. చేశుంజ్ఞ a sign made with the hand. చేతవ్వు a slip of the pen, an error of the hand. చేబదులు or చేతియవ్వు a simple debt as distinguished from a bond debt. చేకూరుట, చేకూడుట To come to hand, be gained. చే like "hand" is applied to mean small, as చేతిబాక్సె a hand box. చేకత్తి a small knife. చేబాడినె a small adze.

చే.. చే are often erroneously written చ్చొ and జ్చొ. as నాచేతకాదు, నాచ్చొతకాదు. so జేన is written జ్చొన and జ్చొనురు for జేనురు.

చే n. s. A field, contracted for చేను plu. చేలు fields.

చే affix; By, through, with. తనచేనైనంతదూరి abusing them to the utmost of in his power. See చేత.

జేండ్రవాండ్లు A certain tribe of weavers.

చేంతాడు The rope at a well, which is proverbially long: from చేచుట.

చేకము*n. s. A poetical jingle or play upon words as in Pope, "Where Cibber's brazen brainless brothers stand." So in Paradise Lost 4. 775. "No happier state and know to know no more." So in Shakespeare "Find tongues in trees, books in the running brooks," &c. So in the Magham నవకులాశకులాశవనంపుర, శుభుటకురాశురాశకుంజం, మృదుశతాంతలతాంతమలోకయ, త్నశురభింశురభింశుమనోభరైః. Also see an instance in Bhanumati, 3. 68. శ్రి|| ఉదయంపురవింపు &c. చేకములు Tame or domesticated animals.

చేకటిగుండ్లు See చేకట్లు.

చేకట్లు n. s. Bracelets made of gold and coral beads alternately.

చేకీలు, ఆనగా వెనుపాటికల్లెరములు. OG.

చేకురుట, చేకూరుట, చేకూడుట v. n. To accrue, be gained or be found. M. 12. 1. 8. R. 6. 15. G. 2. 40.

చేకూర్చుట v. a. To gain or acquire, save, redeem.

చేకూరి Hire. చేకూరికాడు A hireling, a hired servant. BD. 5. 396.

చేకొనుట v. a. To accept, receive, take, to grant, accede to. To recover. To attain or assume

power. To seize or usurp. Negative forms చే
 క్కాను, చేకాళు &c. చేకానను The not seizing.
 R. 2. 97.

చేక or చేవ n. s. Strength, solidity. The heart of
 a tree. BD. 2. 556. చేన, బిఱుమున్ను. D.

జేక n. s. A sort of crane or heron.

జేకంట (G. జేకంటి for జయఘంట.) A gong or
 bell.

చేకకడ్డ The medicinal root called Vangueria
 Spinosa. Rox. I. 536.

జేకర్ర adj. Dun or grizzled? See కర్ర.

చేగురించుట, జేగురించుట v. n. To redden, blush,
 or grow red.

జేగురు n. s. Red. జేగురుతేరు a red stream. Ka-
 lahas. 2. 58. 2. Zacc. 3. 80. జైరికము. D.

జేగురుకండి n. s. An embrasure, or loophole, for
 musquets : being a hole coloured red.

చేగురుకొండ A red hill : (a heap of corpses &c.)

చేగురువేరు The root from which a red dye is
 extracted.

జేజె A god, a goddess, a deity : the final vowel
 is short.

జేజెమ్మ n. s. A goddess. A grandmother. నీకుదా
 రకళునిమ్మశ్రుట్టించిన జేజెమ్మకుదారకళు It will
 puzzle you and your granny too to find them.

జేజే n. s. A deity ; god or goddess. జేజేచెలి is a
 wife of a god. చేవత. D.

జేజే Hurra! huzza! జేజేధ్వనులు huzzas. BD. 5.
 1035. శిరోస్వత్కర్ణ చేతనుండుమనిమంకళముచేయ
 డము. D.

చేజేత Hand in hand, hand over hand : rapidly,
 at once. చేజేతకట్టుకొన్నారు. He was caught
 in the act.

చేట A van or winnowing basket. [D.]

చేటకుడు n. s. A man servant, or slave భృత్యుడు.

చేటకూరత్వం or చేటత్వం. n. s. A loan of grain :
 grain lent to be paid in grain or advanced on
 trust to a buyer.

చేటకొల్లారు n. s. A sloping roof without side
 walls ; as over a door. A shed. Distinct from
 చుట్టుకొల్లారు q. v. మూడిండ్లుకల్పికట్టివది. D.

చేటచేరువు n. s. An easy slope, ease of ascent.
 Gradual rise ; a gentle slope, acclivity, declivi-
 ty. See కొరు which is steepness.

చేటి n. s. A female servant or slave.

చేటు n. s. Ill, harm, ruin, waste, spoiling, misfor-
 tune, disaster. చేటుపాటుచెరిశిఖము Sharing
 the loss and gain. చేటుకాలము A period of
 misfortune. చేటుమణగుట To be ruined or de-
 stroyed.

చేతుడు A basketful. చేతుడువియ్యము a basket-
 ful of rice.

చేట్లకొరివి n. s. A perfect firebrand ; i. e. a mi-
 chievous person. From చేటు evil and కొరివి.

చేడియ n. s. A damsel, lass, lady.

చేడె n. s. A damsel. See చేడియ, స్త్రీ. D.

చేడ్పడుట v. n. To be ruined. To grieve, be in
 pain. M. 12. 2. 285. చేటునుపొందెననుట. D.

చేడ్పరుచుట To ruin, to rout. M. 7. 4. 166.

చేడ్పాటు n. s. Misery, ruin, rout. M. 4. 4. 93.

చేత affix. By, through, by means of, with. నాచేత
 అయ్యేనుచేస్తాను I will do what I can. ఆచనిని
 చేతలవునా Can you do this? ఆచనినాచేతకాదు
 I cannot do it. వారిచేతవుచ్చుకొంటిని I received
 it from them or at their hands. "With;" thus
 pierced with a bulrush. నిర్భయ్యతచేతవున్నాడు
 he is in great distress. Sometimes it is joined
 to the word hand. Thus నిజహస్తంబుచేత. HD.
 1. 1612. with his own hand.

చేత (Locative) in the hand (చేతి infl. of చెయ్యి
 hand.)

చేత n. s. Doing, act, action.

చేతకాని adj. Unmanageable, stubborn, unhandy,
 helpless, awkward, imbecile, useless, unpro-
 fitable, vain, vile.

చేతనము* n. s. An animal or living creature. See
 నిశ్చేతనము.

చేతకప్ప (చే+తప్ప) A slip of the pen, an error.

చేతరాసికూర n. s. A kind of pot herb. (Pharnaceum
 Mollugo diffusa, Ainsl.) a bitter plant used in
 medicine.

చేతస్థుడు adj. Inclined, willing, desirous, mind-
 ed. భీతచేతస్థుడై filled with fear, rather alarmed.

మందచేతస్థుడు n. s. A blockhead. క్రూరచేత
 స్థుడు a hard hearted villain.

చేతస్థు* The mind or intellect : the understand-
 ing. చేతోజూతుడు, or, చేతోభవుడు Cupid. చేతో
 మోదము gladness of heart.

చేతాళము * n. s. Clapping the hands.
 చేతాళము or చేతాళ్యము * adj. Artificial, not natural. The చేతాళంకము is the artificial lingam : a truncated cylinder : also called అనాది q. v. in contradiction to the శ్రీయంభువు or conical.
 చేతి adj. Bitter. See చేచు.
 చేతి The infl. of చెయి the hand : so చేతిసొమ్ము money in hand ; cash.
 చేతిపొట్ల See పొట్ల.
 చేతివీర n. s. Bitter cucumber.
 చేతివిత్తు A raw or bitter fruit. Bitterness : gall. A wretch.
 చేతిసొమ్ము Money in hand. See చెయ్యి.
 చేతులు (The plural of చెయి) hands.
 చేత్రోబాతుడు * or చేత్రోభతుడు Cupid.
 చేత్రోమోదము Gladness of heart.
 చేద n. s. The cord fastened to a bucket. Also the bucket. చేదనోళ్లు a bucket of water, hence చేదబావి a draw well : బావిలో చేదవేళ్లటకృత్రిక when she was letting down the bucket.
 చేదము * n. s. Cutting, portion, part, loss.
 చేదరాసి n. s. A sort of vegetable.
 చేదర్థకము * The subjunctive mood.
 చేదశ్రుము See చాదశ్రుము.
 చేదారము n. s. Loss, waste, diminution, (of gold, in making jewels.)
 చేదించుట v. a. To cut up, sever, divide, quarter.
 చేదు n. s. Bitterness.
 చేదు adj. Bitter. చేతిపాలు bitter milk.
 చేదుకొనుట v. a. To draw up.
 చేదుట v. a. To draw up (as a bucket) hand over hand. To raise (an anchor.) To draw. చేదుడుభావి n. s. A draw well, in which the bucket is raised by the hand.
 చేదుపొట్ల See పొట్ల.
 జేన n. s. A span : about seven inches.
 జేన adj. Much, long. This is the old spelling, and the rustic pronunciation at this day, of శాన or శేనా.
 జేనగితాడు or జానకీతాడు A match : for a gun.
 జేనచెట్టు A certain tree the fruit of which is eaten. Adenanthera aculeata. Rox. 2. 371.
 ఆదివిజేన the Arum Sylvatica. Rox. 3. 511.

జేనజెట్టు A span long. Better spelt,—బట్టు.
 చేను n. s. Infl. చేని, or చేను. Plu. చేనులు or చేలు A field. జొన్నచేను a field of jonna.
 జేనుక Much, abundantly. శానా.
 జేనుడు. A span long. Suca. 3. 238.
 చేను n. s. A fish. A sort of torturing pincers to twitch the ears with.
 చేనుట్టుట v. a. To take by the hand. To adopt, to patronize. To ravish a woman. అవలంబించుట, శాండ్లియాడుట. D.
 చేనుట్లు Catching by the hand. Naish. 6. 131.
 చేనుడుట To fall into his hands, be seized or caught. కట్టుబడుట. D.
 చేనుచుట A vulgar contraction for చేయించుట ; a causal of చేయుట.
 చేను n. s. A gush or spirt, as of milk.
 చేనుట v. n. To moisten, or let the milk flow, to give forth, emit, (as a breast does milk). ఎకచేనుట To withhold her milk ; or keep it from flowing, as a cow does unless her calf is near her. కరమునొంపనిస్లిగుమారుం, గనిచన్నులుచేపిము బంబున. M. 1. 5 37. HK. 5. 260. At the sight of her child the milk sprang from her breast with affection. ఆపుపాలునుచేపిచు the cow withheld her milk. దూచకుకొన్నే గానిఆపువేను తుందా will the cow yield the milk unless the calf is with her ?
 చేనునించుట v. a. To emit (sweat &c.) BRS. 396.
 చేచాకినె. n. s. A small adze.
 చేచియ్యము Rice that is cleaned "by the hand ;" not quite free from husks : not winnowed.
 చేచీర The small herb called Justicia ligulata. Rox. 1. 126.
 చేచు Bur-grass. చెట్టుచేచు trees and so forth. (anuk.)
 చేమంతి adj. Appertaining to the Chrysanthemum Indicum (నేపంతి, శతపత్రిక. D.) A sort of chamomile. Ainslie. 1. 67. Rox. 3. 436. The name is applied both to the marygold and to the bachelor's button. Compare బంతి from which, the diminutive చే being prefixed, this probably is derived.
 చేమూర n. s. A plant, the arum esculentum. Heyne. Rox. 3. 495. A. 2. 62.

చేమగడ్డ. The root termed *Caladium esculentum*.

Heyne. చేమదంటు its stock or stump.

చేమపూరాజనములు n. s. plu. A peculiar sort of paddy.

చేమిరి Sour milk kept to curdle other milk with. చేయక (the neg part, of చేయుట q. v.) Without doing.

చేయి The hand. See చెయ్యి or చేయి.

చేయించుకొనుట v. a. To cause to be done, get it done. To effect.

చేయించుట v. a. To cause to do, make. To get it done &c. See చేయుట.

చేయపులు or చేపులు or చేయ్యాలు n. s. Acts, deeds. It should be చె, not చే.

చేయుట or చేసుట v. a. To Do. To make, create. To perform. To clean grain from chaff. To be worth. To equal in size &c. as రెండుబొన్నలు

చేనేబంగారు a bit of gold as large as two barleycorns. యిదియెన్నిరూకలుచేసును how much may this be worth? Added to some nouns it forms them into verbs: as సెప్పి pain సెప్పిచే

యట To pain. వంట cooking వంటచేయుట To cook. జగడము a quarrel జగడముచేయుట To quarrel. ఆన్నము food ఆన్నముచేయుట To cook or dress. కైదు a prison కైదుచేయుట To im-

prison స్వాధీనము possession, స్వాధీనముచేసుట To possess. వర్తకము trade. వర్తకముచేసుట To trade. మరుగు shelter మరుగుచేసుకొనుట To take shelter, use as a screen. చేరము traffick.

చేరముచేసుట to settle the price భూమినిచేసుట To cultivate land. గ్రామముచేసుట To rule a village. అత్వచేసుట To contract a debt నన్ను ఆడ దాన్నిచేసి looking upon me as a mere woman.

యొబిడ్డ నెలలెట్లుచేసినది the infant looks a month old already. బిడ్డయేమైనా లెట్లుచేసినదా Is the child picking up flesh? Added to the Root in A of other verbs it gives a causal sense, as in English. వ్రాయుట To write. వ్రాయచేస్తేని I made him write. పోవుట to go. పోచేసుట to throw away, lavish. Other phrases; కాచేసుట To settle, to kill. ఇచ్చుట to give. చెప్పిచేసుట

To get it given: to obtain. In the middle voice చేసుకొనుట. Thus ఇదిమిటినిచేసుకొనుట To get a husband. కల్లకిచేసుకొన్నాడు he procured a palankeen. ఇండ్డిచేసుకొన్నది a wedded wife. దయచేసుకొని అడగరాదా Cannot you ask for it civilly? చెయ్యిచేసుకొనికాట్టె he took his fist and beat them. అండచేసుకొనుట To take refuge. రహస్యముచేసుకొనిదాటింపెన్. M: 12. 2. 375. he told it as a secret. Other phrases will be found under various nouns and verbs.

చేయుట v. n. To do, act, behave. To be worth. అదికదిరూకలుచేసును This will be worth ten pence. వానికిజలుముచేసినది he caught cold: lit: a cold happened.

చేర The hollow of the hand. చేర (The Root in A of చేరుట) Close, touching. Thus వాకిలిచేరమానినావా have you shut the door to or close. Thus తలుపుచేరదెలివి BD. 5. 234. To set a door ajar. చెప్పరనారాజుచేరం గలిచిలి calling him near, or close. చేరనల Close to; గోడచేరగలచేసె he laid it close to the wall. చేరకట్టుట v. a. To bring close (as a boat to ship) See చేరుట. చేరకడుట v. To lean against.

చేరి adj. Strong, mighty. See చేరు. కొండచేరిచెట్టు Rox. l. 265. a tree called Andropogon fascicularis.

చేరిక n. s. Arrival, entrance, union, approach, familiarity, application. చేరడము, చావునకువచ్చే యు పాయమున్ను. D.

చేరికూర n. s. A kind of pottage used in చేరు or soup. చేరు adj. Strong, mighty. గడుచేసెన్. M. 7. 3. 57. చేరు n. s. The native soup usually termed maligatany i. e. muluga tonna in Tamil, of pepper and tamarind.

చేరు n. s. A string, a cord, a string of pearls or flowers. Roe or a string of spawn in fish. Vetrum tauri vel equi. ఉట్టిచేరు the cord on which a net hangs. పాలచేరులు the spermatie cords. కురవింకచేరులు necklaces of curuvinda seeds. కనకచుట్టెలు gold chains. చేరుకొనుట v. a. To touch, to lean upon. శత్రువులతోచేరుకొన్నాడు he joined the enemy.

చేరుగొండి adj. Stray, strayed. చేరుగొండిశువు a stray cow, contracted for చేరుకొన్నది what turns up or comes to hand.

చేరుచుక్క n. s. A pearled " Ferroniere " or spot on the forehead, called also ముత్యాలబొట్టు.

చేరుచుట, అనగా శుష్పములు ధరించుట. D.

చేరుట v. n. To arrive, reach its destination, come to hand. To be close or in contact. To draw near, approach go on, proceed. To be connected with, united to. To be added, joined, included. To belong, appertain. To be assembled or collected. To have connection with a

female. దానితో చేరి or పొంది he lay with her.

ఆశుద్ధులైనా లెక్కలో చేరదు That item does not belong to this account. యిది ఆశుద్ధులలో చేరదు this does not fall under that rule.

చేరుచుట, or చేర్చుట (causal of చేరుట.) To put, join, apply, unite, mix, combine, include, add. To assemble, accumulate. To admit, as a member, to introduce. కౌగిట చేర్చుట To embrace, to join in embrace. చన్నువచేర్చె She put the infant to her bosom. అక్షున జేర్చె She embraced him. To put (her hand to her cheek) (or his fingers to his ears). To lend (an ear).

చేరుడు (p || of చేరుట) Accidental, what comes by chance, not expected. చేరుడు శువులు stray cattle. చేరుడు బియ్యము rice that is roughly pounded, or bruised.

చేరుట v. a. To draw close to, to lean upon, to arrive at. To be included in, belong to, appertain. To enter a sect, a family, a party or battle. To attain, reach. To affect, as an act does a person. యిప్పుడు వచ్చినాడు, ప్రాణములు చేరుకొంటే అవతల శువుచూస్తాడు He has this moment arrived, let him take breath.

చేరువు n. s. Nearness, closeness, connection.

చేరుబాటు n. s. Arrival.

చేరువ n. s. Nearness, connection, neighbourhood, assemblage, army, host. Shallowness.

చేరువ adv. Near.

చేరెడు A handful. See ఎడు and చేర A proverb says చచ్చినవాడి కన్నులు చేరెడేసి A dead man's eyes are very fine! [for length of eyes is a

beauty): which signifies that praises refused to the living are lavished on the dead: he was no beauty when alive but now " they talk of his fine eyes."

చేరొలి A kind of sea fish.

చేర్చుట See చేరుచుట.

చేర్లాడుట To play about, gambol. = చేలరేగుట.

చేలము * n. s. Covering, a vest. దంతచేలము the lips; as being a covering to the teeth. చేలాంచలము * the skirt.

చేలాగు The arm. కైదండ.

చేలు n. s. Fields. The plural of చేను.

చేలూకా * A pair of kettle drums.

చేళ్లు (వనియె It rang) aloud. (anuk.)

చేవ n. s. Strength, courage: the heart of a tree; the core. చేవచెట్టు a stout or solid tree. శుకదాం

చేవకంబులు pillars of solid coral.

చేవచెట్టు, చేవమాను The timber called red wood.

చేవడి Lightness of hand: swiftness. హస్తవేగము. A. 1. 71.

చేవాటునేల Near, close. చేవాటునేల in a neighbouring place. HD. 1. 1729. Lit: a stone's throw off.

చేవాడికాడు A light fingered or expert fellow; a thief. A story teller.

జేపురించుట v. n. To blush, redden, turn red with shame or anger, యెరుపాట. D. See జేగురించుట.

జేపురు (See చేగురు) Redness. జేపురుగొండి A musquet hole or embrasure in a fort wall. చేపురుగొండ Pal. 108. నెత్తురు మే నెల్ల నిండపారంగ, జేపురుగొండ నాచెలుపుచీంప The blood lay in heaps as a hill of red?

చేపురుబొట్టు, అనగా యర్రవన్నెబొట్టు. OG.

చేవ్రాలు Hand-writing, signature.

చేష్ట n. s. Act, prank, gesture, manners.

చేసరాలు, అనగా చేతనుండేమాలికలు.

చేసి or చేసి Past pl || of చేయుట To do.

చేసి, or, చేసి Affix. By. through, because of, by reason of. అరుగుచెంచుటన్ చేసి By coming.

చేసినానన జేసి. Swa. 5. 3.

చేసికొనుట. v. mid. See under చేయుట.

చైత్రము.

చైత్రము * n. s. Mortality, humanity, locomotion ability to move. adj. * Locomotive, moveable, animated, intelligent, possessed of reason, or soul.

చైత్రము * A temple. దేవాలయ, గుడి, బుద్ధమునెర్పూ, యజ్ఞశాలాయం, ఉద్దేశపాదప, రక్షచెట్టు, బుద్ధ, బిందె, శివాయం. SC.

చైత్రము * The name of the first month in the Telugu year, answering to April-May.

చైత్రము. * adj. Victorious, triumphant.

చైత్రరథము * n. s. A name of Elysium ; the garden of Kubera or Plutus.

చైత్రశుభుడు * Cupid as delighting on the month of May.

చైత్రము or చైత్ర n. s. A trade or profession వ్యాపారము. D.

చైత్రవృక్షము * n. s. A drug or medicament. బ్రతికించే యావృక్షము. D.

చైత్రవృక్షము * adj. Long lived. చైత్రవృక్షుడు * He who is long lived : Adonis, regent of the moon.

చైత్రము n. s. Acts, deeds.

చైత్రాలు A vulgar spelling for చేత్రాలు signature.

చొ, జొ.

చొ|| A contraction in correspondence for చొచ్చున according to.

చొంక n. s. Saliva, spittle.

చొంకుము adj. Thick, thickset. M. XII. 3. 446.

చొంకుము n. s. A plat of grass, a grassy field : a thicket, as of bamboos. Thick matted tresses, hairiness. వృక్షమిటశుము. D.

చొకాటము n. s. Excellence, fineness, elegance, beauty. adj. Excellent, fine, beautiful.

చొకారము Error for చొకాటము?

చొక్క See చొక్కా.

చొక్కము adj. Excellent, fine, lovely, pure.

చొక్కటము Excellence, fineness, beauty. శాండర్షము. D.

చొక్కటమైసరి, అనగా శుందరమైన D.

చొక్కరబూతు n. s. A fond look (అరచూతు) or glance.

చొక్కా or చొక్కాయి n. s. A coat, shirt, jacket, vest, tunic, shift, garment.

చొక్కాకులు n. s. Dead or dried leaves. రాలాకు. OG. ఎండాకులు. D.

చొక్కించుట See సొ—To gratify, soothe, please.

చొక్కు n. s. Intoxication, stupefaction, faintness.

చొక్కుట v. n. To pine, languish with desire. To be intoxicated, or stupefied. To enjoy himself.

చొక్కుట v. a. To enter ; as a scent does the nostrils.

చొక్కుమందు n. s. Love powder ; aphrodisiac drugs.

జొగ్గు Alms? జొగ్గుతుట to take alms.

చొచ్చుట v. a. or v. n. Inf. చొర. To enter, find his way in. To flow into, to interfere, to enter the heart, affect the mind. To undertake, embark in a business. To begin, set to work. శరణుచొచ్చినవాడు One who enlists as a dependant. To set in, as the rains ; to commence, as an age or period. ముక్కుచొచ్చి కన్ను ప్రవేశించేవాడు. one who would steal the very teeth out of your head. శత్రువరితులవారి పాలనమునకు చొరడయితడు Will he not interpose to rescue the righteous? కడుపులో సెప్పి బొచ్చి A pain came on.

జొటజొట (Anuk) Greedily, thirstily.

చొటు for చోటు.

చొట్ట adj. Withered or lame, as a limb, dented, indented. చొట్టమూతి a cross face.

చొట్ట n. s. A dent, a dimple, or depression.

చొడిమిడి A tree called ముండియా.

చొత్తిల్లు v. n. To blush or redden, to turn red.

చొత్తు n. s. Redness. చొత్తుపాకు A scarlet image : (as a newborn child.) an ensanguined corpse, a figure dyed in blood.

చొత్తురు n. s. Crimson, red.

చొనవుట v. a. To insert, to push in, to put in. To enter the heart, యిచ్చుడు నాకు సొనవునిర్గన Padma. 3. 62. " the shame cast upon me." చొప్పించుట, జానములు ప్రవేశించుట. D.

చోనుకుట See చోష్టట which is a contraction.
చోనుకుట (the causal of చోష్టట) To insert, in-
troduce. See చోనుకుట.

జోన్న n. s. The great millet, (Zonna) called *cholum*
in Tamil, and channa, chenna, or jowara in
Hindustani. The species called పాలాశుజోన్న
has a large seed and is slow of growth, the
కొద్దజోన్న is of rapid growth with a small seed.
There are many other species, as తోట Z. ము
తరు Z. లోనుకెడ్ల Z. కీయరు Z. పాలాశు Z. గి
కొద్ద Z. మొర్ర Z. మొక్క Z. is "Indian corn, or
maize." See Rox. I. 268, III. 568. తెల్లజోన్న
లు, and గడ్డి Z. id. I. 269, 271. కొండ Z. id.
2. 422.

జోన్ననాకు n. s. A species of snake.

జోన్నాని See చోష్టనాని.

చోష్ట n. s. The straw of జోన్నలు or of శబ్దలు
grain. చోష్టకొల Some instrument used by
housebreakers: apparently a pole with a hook:
or a staff of zonna used to grope with?

జోష్టము Error for జోంకుము.

చోష్టకత్తి, చోష్టశ్శు Some sort of cloth stuff.

చోష్టకట v. n. To be used, accustomed. To pro-
ceed, follow a course, to be settled (అమిరితం
కటట) to be in the way. చూటలచోష్టకత్తిన If she
fell into conversation. కేళంజోష్టకుకశిఅన గా
దైత్యమునుసంధిసంధ్రుడు The moon though
liable to defect of light. అప్పిచ్చువాడువైద్యుడు
కొప్పుకుకొకతెనోపాకునేననుస్విజుడుకొచ్చుకత్తి
నయూరనుంకుచు చోష్టకర్తన్నట్టుయూగు భార
కమాకుకత్తి

చోష్టనాని A syren: corrupted from శోర్పనాని
the name of a character in the Ramayanam. A
woman who deludes one to his ruin. A Circe,
an ogress, a fury.

చోష్టనానికము Wickedness, cheating.

చోష్టించు v. a. To insert.

చోష్ట n. s. A way, a path, entering, manner,
way, appearance, fashion, Rate. చోష్టకట్టుట
to trace out a man's footsteps చోష్టచూర్చుట to
change his appearance. From చోష్టట.

చోష్టన According to, like, agreeably to, by rea-
son of, through, at the rate of. ఆరురూపాయల
చోష్టన at six rupees. మంచితనముచోష్టన by
fair means. బలవంతము violently. భయముచోష్టన
through the fear of, in the apprehension that.
ఆచోష్టన So, in that way, thus, on that ac-
count. యేచోష్టన How? వాడుచెప్పినచోష్టన
from what he said, according to his desire. యీ
చోష్టన in this manner; accordingly.

చోబలము, అనగాను ప్రశుభాఫలముండువుండేపిండ
ము. D.

జొబ్బిలుట, జొబ్బిల్లుట v. n. To thrive, grow thickly.

To be redolent, to smell of. To revel: enjoy
himself. To toss about writhe, wallow. ఉక్చ
తిల్లుట. D. తేనియవజొబ్బిలుమోచికెత్తు Her
honey dropping lips. గుప్పలజొబ్బిలున్నుగీమ
దము the musk that was shed. జొబ్బిల్లి గా, అన
గానింకారగా. OG.

చోర n. s. A shark. See సోర and సోర. A. 6.
154. మత్స్యభేదము. D.

చోర The infinitive and negative of చొచ్చుట q. v.
See చోరబకుట... చోరరాగలవాణ్ణికొను I will
not enter.

చోరకట్టుట v. a. To insert, put in.

చోరపోతగా Continuously. వకవరశిగా Unbro-
kenly, all in one paragraph. వకవరశిగా in one
stream: not duly divided into sections or titles:
like an English Act of parliament.

చోరబకుట or చోరబకుట To enter or rush into,
break into, intrude on. ఆకథయిందులోచోరబ
కుడు that tale does not form a part of this: is
not connected with this.

చోరవ n. s. Entrance, access or fit of passion as
of love. Appetite. Use, familiarity introduction.
చోరవనల Easy of access, వ్యాకరణములోవారికి
మంచిచోరవ He is apt or has a genius for gram-
mar. వారికిఅన్నశుచోరవేగాని అక్షరశుచోరవ
లేదు He is sharp enough at eating but slow at
reading. చోరవ, సామాళము. D.

చోరవడి A hurdle or sledge drawn by oxen.

చోరియ n. s. A precipice.

చోరుట v. n. To enter. చూటచోరనియ్యకు he will
not let a word be heard: or, will not listen.
చోరవకానె he did not enter. ప్రవేశించుట. D.
చొచ్చుట.

చోడి See చోళ్లు (a sort of grain) of which this is the sing. infl.

జోడించుట v. a. To join, couple, unite, combine, plot, plan, compose, lay together, contrive or scheme.

చోడి గాడు Pilgarlick, or Scaramouch; a character in a farce.

జోడిదము Error for జే—

జోడు n. s. A pair, or couple, a pair of shoes or sandals: a suit of armour or mail. Junction conjunction. జోడుకోడే. R. 1. 140. శముడు, కూడావుండేనాడు a match, compeer, companion. పల్లికిజోళ్లు A pair of palankeens. వాడు నాకుయాడాజోడా (anuk) Is he my equal?

జోడునూర్చుట v. a. To embrace, or join.

జోడుతచీల n. s. A metal cup or mug with upright sides.

చోడుముట్టుట See సో — and చోటు—

చోడె adj. Made of the grain called సోళ్లు. thus చోడెపిండి flour made of చోళ్లు.

చోడెశ్శలాలు Lands wherein చోళ్లు are grown.

చోడ or సోడ n. s. Plague, trouble, puzzle, difficulty. (గంజ్రనోళ్ళముగదా.) H. 1. 143. Ila. 3. 79. Padma. 2. 285. or, చోడంబర Rascal, villain, pestilent fellow.

చోడితప్రెన* Sent, directed, commanded. వేదచోడితప్రెన Declared in the Vedas. చోడితుడు * Sent, directed, told, commanded.

జోడు, చోడు n. s. A hero. శమధుడు, యోధ, దిట్ట. DR. 4. 81.

చోడుముట్ట Pervadingly, as a spreading scent. Vish P. 6. 66.

చోడ్యము * n. s. Wonder, marvel, singularity, peculiarity. చోడ్యమంది being amazed.

చోడ్యము* adj. Wonderful, singular, rare, refined. జోన or సోన n. s. An unguent or medicament, that is thick like honey or glue.

చోపా A shed with a slanting roof. The lobby, entrance or passage (చలిందము).

చోశ్రుట (The causal of సోక్కుట) To enamour. Error for చోశ్రుట q. v.

జోశ్రుట v. a. To dissipate or scatter, scare away, strike off, do away. చోశ్రుడు బెట్టుట To drive wild cattle towards the hustsmans ambuscade: to stalk deer. Suca. I. 200.

జోము n. s. Torpidity, stupefaction, or silliness with pride సోమ్య, తి మ్మి రి. OG.

జోముట v. n. To rock backwards and forwards, as Musulmans do while reading.

చోర or సోర A shark. A. 6. 125.

చోరపిరుత Prank, trick. చేష్టా. OG.

చోరభర్త * n. s. A paramour, a lover by stealth.

జోరి గాడు and అంబలిజోరి గాడు A sort of lark: the thick billed or red bellied species. Jerdon Catal. No. 188.

జోరిగ n. s. (జోరు violent ఈగ fly) The gadfly or horsefly. శ్రుతిశక్త జోరిగవుండినమాడ్కి or నిం హముశక్త జోరిగవుండినమాడ్కి safety in the lion's lap: (as the gadfly scorns the tiger.) It is explained. ధీరాశ్రీతపీఠ శుడు weak in himself but mighty in his protector.

జోరుగంత error for జేరుగుగంతి An embrasure or loophole.

చోరుడు * n. s. A thief, "he who steals."

జోల n. s. (The plural of జో Hush! q. v.) Lullabies.

చోలము * or చోలి * n. s. A woman's jacket or bodice.

చోళ దేశము * The ancient name for the Tamil countries. See Rottler's Tamil Dict. Vol. 2. 395. where he spells it Chozha. The name "Chola-mandalam" is given (Wilson on Vish. Pur. page 193) as the origin of "Coromandel" but is a fictitious word unknown to the Tamils. See on Coromandel, in the Eng. Tel. Dict.

జోలి n. s. Thing, concern, affair, matter, business. Topic, theme, subject. Meddling, interference. శిశువుచెప్పే మొరజోలికిమనమువోరాదు we are not to listen to every complaint he makes. వానిజోలికిపోవద్దు Don't meddle with him. Don't interfere. ఆజోలియెరగను I know nothing of the matter. వానికి తెలుగుజోలి తెలియదు he knows absolutely nothing of Telugu. (శ్రుశంశి, శ్రుమేయము, శింబంధము) యిదినిజోలి కాదు you have nothing to do with this. ఆయెకా జోయెను నాటి జోలి Alas it is now fruitless to talk of that time. Lit: The affair of that day is over. వలననిజోలితలచుకొన్నారే you are merely building castles in the air. శయ్యజోలి means the Thema or air of a piece of

music, as distinguished from the variations.
 జోలిజోలి Nothing of the sort, by no means:
 not at all.

జోళ్లు plural of జోడు Armour, arms, mail.

జోళ్లు A grain called రాగ, or in Hindustani
 Nacheny. Panicum Paludosum. Rox. I. 307.
 343.345. Eleusine Coracana. Heyne. Cynosurus

Coracanus; Reeve and Herklots. తమిళెలు. D.

జోచి The crum of bread.

జోవు, అనగా పాడ A ship. OG.

జోలిష్టుడు See జోయ్—

జోష్యము * What is supped or sucked, as sauce.

జోసి An astrologer. For జోయ్శ్యుడు. D.

జోహారు interj. Well done! Hurra! నమస్తారాహా
 ము, శిరోస్త్రర్ష చేతనుండుమని, మంగళము, జేయు
 ట. D.

చా, ఛా. జా, ఝా.

చా The number four, in counting. Three *chows*
 are one dozen. Also the weight used in valu-
 ing pearls.

చాక n. s. A quarter: one fourth. Cheapness. A.

5.7. చులకనితనము, హీనత్వము adj. Cheap, slight,
 despised. చాకజేయుట: To slight, to scorn,
 undervalue. ఆర్థము. D.

చాకట్టు A (window) frame?

చాకట్లపోగులు Earrings formed of pearls set four
 square.

చాకము n. s. A square. adj. Square. చతుష్టము,
 చతురశ్రమున్ను. D.

చాకళ (Anuk) Bang! slapdash అనగా తధాలన.

చాకళి Earrings పోగులజోడు Suca. 1. 161.

చాకళించుట v. n. To dance about, skip, leap
 bound, vault. చల్లకడవయ్యుజుముచాకళింత
 with her milk pail dancing on her shoulder.

చాకాలికిట A chair, lit, a seat with four legs.

చాకింపుట To sway down, swag or hang loosely
 వేలాడుట.

జౌకు or జవుకు adj. swampy. Loose. జౌకునేల,
 అనగా డాబునేల. OG. swampy ground.

జౌకుట v. n. To become soft, ripe. To give way
 or yield, become loose, as a stake. To rot.

జౌజవ్వనము, అనగా లివగా అల్లాడుట. OG. The
 heyday of youth?

చాడమ్మ "Our Lady of the Marsh," a certain
 local madonna.

చాడు n. s. Barilla: impure carbonate of soda.
 Saltiness, brackishness, salt land. చవుడుపోయిన
 destroyed by saltiness of the soil, as corn is.

చాదోలు n. s. A Howdah or seat on the elephant.
 చప్పరము OG. హాదా. D.

చాతా n. s. The litter generally called a dooly.
 See. చవత.

చౌతి or చవతి n. s. The fourth lunar day from
 the new, or full moon. (From చతుర్థి.) నాగుల
 చౌతి A certain anniversary feast.

చాదంతి n. s. vide చవుడంతి.

చాదంతి * adj. Four tusked. Double tusked. The
 name of Indra's elephant Airavata.

చాశుట, చాశ్రుట n. s. A walled enclosure, a square
 built yard or compound. ఆవరణము, శ్రుహరి.

చాశ్రుటము A leap or bound (as of a deer.)

చారము adj. Tough, strong, rich, as soil. శుగ్రతి
 పారిన.

చారు n. s. A fatuous taste such as that of goat's
 milk.

చారుకొట్టుట, చారుకొనుట v. a. or. జురుకొనుట,
 అనగా తొక్కినుట. OG. A. 2. 98. To devour.

జౌరుట v. a. To thrash, or lash. To collect any
 thing scattered. To stroke. A. 2. 98. a low
 word. ఆవర్తమునందువక జవురుజవి నాడు he
 made a great hit in that transaction: it some-
 times implies taking bribes.

చార్యము * n. s. Theft, robbery.

చాలము or —ళ—* n. s. The ceremony of tonsure,
 shaving off the hair of a child, three years old,
 with the exception of one lock, left on the
 crown of the head.

చాలు A vulgar mode of writing చెవులు See చెవి.

చావంచ or—లి n. s. (from వంచ one) Five at
 games: *Cinque*.

చాస్తివింధనములు The "84 attitudes" (All possi-
 ble ways.) Ten dozen postures—"a hundred"
 positions.

జ, జ్ఞా.

జ్ఞాప్తి * Understanding, recollection. నాకు అప్పుడు దుష్ట ప్రితప్పిచుండినది I was at that time out of my senses.

జ్ఞాతి * A fellow heir : a country cousin or kinsman.

జ్ఞాతి త్వేన విరోధము * Rivalry : as between heirs.

జ్ఞానము * Wisdom, knowledge, Idea. Theology. Philosophy. In some compounds it may be rendered Supernatural.

జ్ఞాన దృష్టి * Ideal vision, such as is exemplified or imagined in Mesmerism. Supernatural intelligence, the prophetic eye : second sight.

జ్ఞాన నిద్ర * A magnetic sleep, such as occurs in Mesmerism. Extasy : a metaphysical delirium which suspends the senses. See on యోగ నిద్ర.

జ్ఞాన మార్గము * "The path of wisdom"—this is the doctrine which Europeans consider to be misanthropy, cynicism. "Knowledge in general : knowledge of a specific and religious kind ; that which is derived from meditation, and the study of philosophy ; which teaches man the divine nature and origin of his immaterial part, with the unreality of corporeal enjoyments or worldly forms : and which, separating him during life from terrestrial objects, secures him, after death, a final emancipation from existence, and re-union with the universal spirit." W.

జ్ఞాన శరీరము * The spiritual body : the supernatural or angelic frame, as distinguished from స్థూల శరీరము, or మాయా శరీరము. See W. on Sankhya Karica page 136.

జ్ఞాన స్వరూపము * The spiritual form or image, invisible to the mortal eye. See సూక్ష్మ.

జ్ఞాని * A sage, prophet, inspired teacher. Intelligent ; a philosopher. A clairvoyant. A religious man, a man of letters. He who possesses జ్ఞానము. q. v.

జ్ఞానోద్రియము * A spiritual energy or supernatural sense such as the power of perceiving spirits. See Tantra Rajam. XVII. 4.

జ్ఞాపకము * Memory. జ్ఞాపకమును చేసుట To recollect, to call, send for. నన్ను జ్ఞాపకము చేశి నారా was your honour pleased to call for me ? అని జ్ఞాపకమా do you recollect this ?

చ్యాకట్లు, చ్యాటు, చ్యాత &c. Error for చేకటు &c. See under చే.

జ్యా Many words are erroneously written with జ్యా in lieu of జే as జ్యాగురు for జేగురు &c.

జ్యా * n. s. The earth. A bowstring.

జ్యాని * Old age, decay, infirmity పాతశలడము. D. చ్యాత, చ్యాకట్లు, చ్యాటు &c. See under చేత &c.

చ్యుతము * adj. Fallen, dropped, oozed out.

చ్యుతి * n. s. Oozing. Falling off, slipping off. నీచి చ్యుతి the loosing, falling of her girdle.

జ్యేష్ఠ * The month Jyeshtha, (May, June, July.)

జ్యేష్ఠ * adj. Elder. జ్యేష్ఠశీలతతి The elder born.

జ్యేష్ఠ * "Misfortune personified as a goddess" See జ్యేష్ఠ.

జ్యేష్ఠావతి * corrupted from జ్యేష్ఠావతి. A day in the month Jyeshtha ; on which ploughing time commences.

జ్యోతకము * n. s. Light, radiance. In a mystic sense, internal illumination. The lights that dance before the eyes when dazzled or closed.

A lump of paste, used as a meat offering.

జ్యోతిర్లత * An ignis fatuus. A ray of light.

జ్యోతిషము * n. s. Astronomy, astrology.

జ్యోతిష్టుడు * n. s. An astronomer ; an astrologer, a fortune teller.

జ్యోతిష్టుతి * A plant, also called శువణలత and వెక్కుడుతీగ. SC. ఉప్పరింత, Q. It has phosporic properties : see Proceedings of Roy. As Soc. 5 Apr 1845.

జ్యోతిష్సు * Radiance. See జ్యోతి, జ్యోతిష్సుడు.

జ్యోతిషు * Moonlight.

జ్యోతిషు త్రియ. * The చక్కరపూ q. v.

జ్యోతిషు * A moonlight night.

జ్యోతిషు * An astrologer.

జ్వరము * n. s. Fever. చలిజ్వరము Ague and fever.

బిత్తజ్వరము bilious fever. **జ్వరాంకుశము** A specific against fever. Rox : 1. 275 foot Ainsl 2.

114 Quinine ?

జ్వరితుడు * One who is in a fever. Feverish. W.
 అనంజ్వరితులై inflamed with desire.
 జ్వలనము * n. s. Burning.
 జ్వాల * n. s. Flame, blaze.

ఞ The nasal attached to the class of palatal letters : having something like the sound of N in the French words Ange, Melange. W.

The letters of this class, with the final N are sounded hard : the tongue touching the palate. They are in English marked T, Th, D, Dh Na : or at pleasure T', T'h, D', D'h, N'. The former is Wilkins's system : the latter is that adopted by Sir Wm. Jones.

ట. In composition this is sometimes changed into డ thus చేటుపాటు chētu-pātu becomes చేడ్చాటు chēdbāt. So in Sanscrit రాట్ తనయ becomes రాడతనయ. Also in the Verb కొట్టతాడు becomes కొడ్తాడు. Colloquially it changes into డ. Thus అటువంటి, అసువంటి. Thus in English, intention is pronounced intenshun.

This letter ట is sometimes inserted to prevent elision. ఉప్పు + ఏరు uppu eru becomes ఉప్పుపేరు upputeru a salt river. Thus కాళు + యిండ్లు కాళటిండ్లు : + ఇవి, అందులోటివి, వియ్యళు + అన్నము, వియ్యళుటన్నము, నెయ్యళు + అలుక, నెయ్యళుటలుక ; ఇంకు + యిల్లు, ఇంకుటిల్లు. Thus పోతుటిగ, నిలుళుటద్దము. This may happen even where the first word is Sanscrit. Thus మదము + ఏనుగ, మదళుపేనుగ, అక్షరళు + ఆదవి, అక్షరళుటదవి.

ఠ The same letter aspirated : as in butt-head, not-him.

డ The letter D ; sounded hard.

In Telugu words, as shewn above, the letter ట sometimes changes into D. Thus పెట్టుతాడు pettutādu becomes పెడ్తాడు peḍtāḍu. This is considered vulgar and inelegant.

This D sometimes changes into ఠ N. Thus కడగు, కఠగు ; శుడతి, శుఠతి ;

In a few words the hard and soft D are used at pleasure : as దాగుట or ఠాగుట vide Appa C. book 2 rule 168. In the low dialect ఠడ may become ఠఠ. Thus ఠండము and ఆఠం గులు are written ఠఠముదర్శనము, and ఆఠం గులు.

ఢ The letter Dh as in hard-hap :

In the dictionary these four initials are mingled, as explained in former pages. Gram- marians advocate this : but practically these four are not considered one.

టంకము * The top or the side of a hill. Pride : a stonecutters chisel. KUR. 1. 278. గర్వము, కాశెఢిలి. SC.

టంకము n. s. A piece of money : coin : బంగారు టంకము a gold coin. In accounts, an imaginary coin, (like a " mark") of the value of 16 or 14 copper dubs or four silver fanams. At Goa it is a large copper coin which the English call tong. The Goa rupee is valued at twelve tongs : each equal to 16 pice.

టంకణము * Borax : sub-borate of soda. వెల గారము. SC.

టంకసాల A mint. టంకసాలవాటులు. Coins.

టంకారము * The "twang" of a bowstring.

టంకుతనము. Fineness, pride. జంభము, నాణ్యము.

టంకృతము * Twang, sound of the bow.

టండా (K) A caravan or troop of travellers.

డంబము * Grandeur, ostentation. adj. Grand, gorgeous, imposing.

డంబ Splendour, brilliancy. ప్రకాశము. D.

టకటంకు n. s. A rogue. డబ్బర OG. Sar. Pad. 3. 231.

టకటక (anuk) Agitatedly.

డక్క n. s. Fear, apprehension. డక్కలేదు No matter : Never mind. The drift or rush (విశురు) of sleet or wind. A small double drum used as a rattle. A small ball is fastened with a string to the centre and strikes each end alternately, as it is twisted rapidly in the hand. R. 4. 86.

టక్కము A banner or flag ; the same as టెక్కము. OG.

టక్ర n. s. A rogue, a hypocrite.
 టక్రరి Treacherous, wily.
 ఢక్రళి * or —క్ర—* n. s. A sort of drum.
 ఢక్ర * “ Rub, a dub dub” A word expressing the sound of drums. ఢక్రనినాదము the same. రాజశ్రుయాణధంకా, తవణ. SC.
 డక్ర, ఢక్ర, డక్రయ A small drum, shaped like an hour glass. డమురకము. D.
 టక్ర n. s. Trick, guile: will, pretence. Gamesomeness, prank. Hence the word *Thug* or assassin is derived. Seneca, epistle 38 says Pleasures tickle and caress, only to strangle us: like the thieves whom the Egyptians call *Phileta*. See Montaigne. Essay XXXVIII.
 తక్ర See టక్ర.
 డక్ర Apprehension, fear. (See ఢ).
 టక్రట v. a. To deceive, to pretend. టక్రై, డగా చేసెనట. D.
 డగరు, అనగాకోయిల, గండుకోయిల. OG.
 డగర adv. Near. A word used only in poetry.
 డగరుట v. n. To approach or draw near. BD. 4. 1358; 5. 125.
 డగ్రత్తిక n. s. Fluttering accents, a tremulous voice. The failure of the voice, from dryness of the throat, caused by terror &c. డగ్రత్తికయినంతట her voice failed with anxiety. She could not speak. L. 4. 207. గర్లదము, డగ్రత్తికమాట, గర్లదవాక్కు. D.
 టట్టట్ట. interj. Alas, fie! This is a mere clicking sound.
 టట్టాకు n. s. The asarabacca plant, used as a purge. The చెట్టుటట్టాకు is a common species.
 టట్టవ n. s. A *tattoo* i. e. a hackney, a hack or cob-horse. తట్టలు.
 టపా or టపాలు, The post or mail, the “tappal.” It is more often spelt with double p, but టపా is correct.
 టప్పా or టప్పాలు, n. s. The post or mail. A station or stage. A fib, a lie. టప్పాలుకొట్టు to talk big, make great promises &c. to tell cock and bull stories. టప్పాపోయినాడు he travelled post.
 డప్పాటుపై Unexpectedly. ఆకస్మికముగా. A. 6. 19. దబ్బరపాటు, తొందర.
 డప్పు n. s. A large drum.

డప్పువాడు n. s. A drummer.
 డబర n. s. A brass bowl, the same as బొగోసి.
 డబ్బాలుగా Suddenly. ఆకస్మికముగా. OG.
 డబ్బి n. s. A snuff box: a pill box. A treasure chest, a poor's box: a box to hold collections. నగలడబ్బి a casket. యెర్రడబ్బివిత్తులు A sort of grain. పొడిడబ్బి. A snuff box.
 డబ్బు n. s. A half penny. Cash, money. Wealth. Colour or streak. Fiction, apocrypha. (See తుంచడబ్బు) Falsehood, guile. డబ్బుగల Rich. డబ్బు, బిన్నమైత్తురాగముర్ర, డబ్బు, ధనము. D. యాచీర అంచుడబ్బుగావున్నది it has a streaked or rich border.
 డబ్బు Display, lavishness.
 డబ్బుట v. a. To make up, feign, fabricate. వకడబ్బుడిప్పి making up a story.
 ఢమంఢమ * Bang! crashingly, thunderingly. T. టమటమ A drum, a tomtom, a proclamation by beat of drum.
 ఢమఢమార్పటి * n. s. A redoubling bellowing or crashing sound.
 డమరుకము * or డమరువు or డమరము, n. s. or డమరుగము, A rattle or small drum shaped like an hour glass.
 డమారము A kettle-drum.
 టముకు, ఢమూమి, టమ్ముటంబు n. s. A drum. T. 4. 211.
 డమ్మనిచ్చెచ్చె v. n. He gave up the ghost. Lit: He said (dham) Oh! and died.
 డయనము * n. s. Flight in the air. A car. A palankeen. శుషీరెక్కడలకుండాపోవడము. D.
 డయ్యక Untiringly. From డయ్యట. R. 5. 193. అలయక.
 డయ్యట v. n. To sink, be wearied or exhausted. డయ్యిన Exhausted faint. లొంగుట, డయ్యట, అనగా అలయట. D.
 తవతవ Fatigue, exhaustion. తవతవలేక swiftly, unweariedly. అడ్డంకి. D.
 తవణించుట To redouble, as sound or brilliancy. శ్రుకటింపు, అమరుట, అడరుట, ఆరుట. OG.
 తవణె A great drum. ఢంకా. D.
 టవర or తవర Rash, headstrong, precipitate. Skilful, artful, clever. గడుసు = నెరబాస, బేరజము. OG. ధూర్జస్త్రీ. D.

తపశి n. s. Trick, guile, prank. పుశుక్తి. H. 5.
 126. Sar. Pad. 3. 231. కతుటవేదము. D. తపశి
 కాడు, తపశికత్రై, కుత్తికుడు, కుత్తికురాలు. D.
 తపాయి A foul wind : an unfavourable breeze.
 తస్సి Being tired. The past participle of డయ్యుట.
 BD. 5. 381.
 డస్సుట or డయ్యుట v. n. To be wearied. M. 3.
 1. 166.
 డా adj. Left : as డాకాలు the left leg : డాకన్ను
 the left eye : డామాశ్రు the left shoulder.
 డాండరవము The sound of drumming. Chenna.
 5. 413.
 డాంబరము * n. s. War. నామ డాంబరములలో
 in times of famine or of war.
 డాంబికము * n. s. Pretence, pride.
 డాంబికుడు * n. s. A coxcomb.
 డాక adv. Greatly, much. DRAYo. 436.
 డాక n. s. Inroad, invasion. గాలి డాక A gust of
 wind. డాకచేయుట To invade, rush in upon.
 డేధ్యము. D.
 డాక adj. Formidable, awful.
 డాకన్ను The left eye ; a side glance. BD. 3. 404.
 డాకాలు n. s. The left leg.
 డాకావాండ్లు Highwaymen.
 డాకించుట To clash (swords.) కత్తికత్తిలోవెలితా
 కించుట. OG.
 డాకిని n. s. An ogre or female imp. శాకిని డాకిని
 లు Fairies and elves sprites and goblins.
 డాకిరుట See —కు—
 డాకు s. A thrust.
 డాకు n. s. A ring used to restrain others on the
 fingers. The end or point of a pen. డాకులో
 వస్తాడు he will come here in a moment.
 డాకుట v. n. To thrust.
 డాకురు A lord, a baron, a noble. దేశత. OG.
 డాకురుట To thrust out? project. కాళ్ళు తెలలవే
 యుట. G. 7. 58.
 డాకేలు The left hand.
 డాకానుట To touch. తాకుట, సిద్ధశదుట. R. 5. 145.
 డాకరా A large winnowing basket.
 డానిక్రూచ్చులాడుట To play at hide and seek.
 Kalah. 2. 67.
 డాగు n. s. Mark, impression. మరక. D.

డాగుట v. n. డాగురించుట v. n. To hide, or lie
 hid. డాగుచుండుట. OG. అదృశ్యమాట. D.
 డాగురించుట v. a. To delude. To tempt.
 డాచుట v. a. To hide, or conceal, veil. See డా
 చుట.
 డాచెయి n. s. The left hand.
 డాటోటు n. s. Deceit, pretence, guile.
 డాట్లాటము * A sort of fish. A. 2. 74.
 డాణము n. s. A place. ప్రాధతనంబుల డాణము It
 is the very fount of excellence, the *home* of
 beauty.
 డాణు, ఆన గాబాండెకోల, పక్షి తా శాలిలో మొదటివి
 శరు. OG.
 డాశక, ఆన గాఅణక. T. 2. 100.
 డాశల adv. and adj. Left, on the left hand. డా
 శల adv. On the left hand. See వెలకుల. . . డా
 శునిశున్న The sunna on the left hand of a let-
 ter, that is, preceding it. డాశలి adj. Sinister,
 on the left hand. డాశలికేల. on the left hand.
 KUR. 4. 257.
 డాశ్చుట v. n. To intermit, slack, stop or fail.
 అణగుట. T. 2. 100.
 డాబ n. s. A bird like the పూరేడుపిట్ట but smaller.
 It has three toes.
 డాబా n. s. The cornice of a pillar, the project-
 ing gallery round the top of a tower ; the crest
 of a bastion. = మిద్దె, ఉన్నతము గాకట్టజడ్డగృహ
 విశేషము.
 డాద్దునుట See ధస్తునుట To breathe his last.
 డాయ adv. Near, close up to, It is the *Root in*
A of డాయుట.
 డాయంబూనుట To approach.
 డాయము, or, డాయి A word (like ut, re, mi.)
 used in the gamut. డాయి అనిపాడుట To sing
 in a high note ; raise up the voice, or swell
 the notes. ప్రముదయొకతుకామాధపునిబాదవతుం
 చిధరించికేల శంప్రముమనతంత్రిమిటుచుదిరంబు
 గతాయముచేసియొక్క రాగముతగనాలపించి B. 10.
 1162.
 డాయుట v. n. To approach. కాశి డాసి Going to
 Benares. డాయరమ్మి calling them close to
 him.
 డాఘ or డాలు n. s. Prettiness. Brilliancy, lustre
 of complexion, radiance ; a banner? a flag?
 (H. A shield.) గురుకుసూరత్వము, కాంఠి, తె
 కైము. OG. కాంఠి, ధ్వజమున్ను. D. డాల్లన్న
 Seeing its brilliancy.

శాల n. s. A place, house, lodging or residence, resource. రావుడిలిరి they deserted his banners. శైతాలలు Enclosures in a letter. శృహము, స్థానము, D.

డింకవేయుట To die, చచ్చుట. ABA. 3. 134.

డింకి or డింకీ n. s. A fall in wrestling. A summerset, a feat in (సాము) gymnasticks wherein two players roll themselves up together into a ball.

డింకుట, అనగా అరాగుట. OG.

డింక, అనగా సాత్రము In A. 2. 123. లోహాడింక అనగా లోహసాత్రములు.

డింకరా A little boy, a lad, a slave. పొట్టి. OG.

డింకాపు, అనగా చిన్నవాడవు A. 4. 64.

డింగరీడు, or డింగరుడు n. s. or డింగరీడు, or డింగరిండు, అనగా దాసుడు. A slave. A. 6. 78. BD. IV. 2044. అనగా నేవకుడు. This is a word still used in Bengali. In the comment on A. 6. 78. it is rendered ఛాగవలోత్రములు. In Charitr. 620. డింగరుడు, భృక్యకు. D.

డింగురంగ అనివుండుట To be at ease. తెంగురంగా శుండుకో to sprawl naked in sleep.

డించుట v. a. To lay aside ; (See డించుట) to let down, to leave, give up or abandon. To free, release, let go.

డింకిము * n. s. A small noisy drum. ధమామా. D. [D.

డింకిరము * n. s. Froth, foam. శముద్రపుసురుగు.

డిండు n. s. Defeat, extinguishment, finale, ruin. అధఃకరణము, హీనత్వము. D. adj. Defeated, worsted, less, inferior, ruined. డిండుట v. n. To be defeated, ruined, quenched extinguished. To expire. v. a. To kill, to ruin. డిండుతుడుట, బలహీనహుట. D. కుదురుతుడుట. OG. In Vajjayanti. 3. 49. నెమ్మదితుడుట To be calmed, or settled.

డిండుతురుట v. a. To defeat, ruin, do away, remove. బడలికడిండుతురుట to do away (or reduce) fatigue, *allay* trouble.. బలహీనము చేయుట. D.

డింబము n. s. A bag of skin. నెమ్ములడింబము a bag of bones. Dasav. 4. 95. i. e. a starveling.

డింభము * n. s. An infant.

డింభుడు * n. s. A little boy.

డిగుట or దిగుట v. n. To alight, to get down. To alight from, to dismount from. M. 9. 3. 299.

డిగ్గ adv. (the inf. of డిగుట) at once, instantly.

డిగ్గరీడు See డింగరీడు.

డిగ్గి A cow. వేలుపుడిగ్గి Camadhenu (Isis) the cow of Olympus. DRK. 6.

డిగ్గియ n. s. A long pond : a well with steps descending into it. A. 1. 8. 5. 129. దీర్ఘిక, అనగా బొద్దనబావి. D.

డిగ్గుట v. n. To alight, get down. See దిగుట. It is thus spelt in M. 3. 2. 41. T. 4. 86.

డిగ్గున adv. Suddenly ; at once. Subhad. 2. 84.

టిట్టిభకము * The bird called a wagtail. Parra jacana, or, Goensis. (W.) P. 1. 541.

డిప్పకాయ n. s. A sort of large gourd used as a bottle.

టిప్పణము, టిప్పణి * n. s. A brief glossary or commentary explanatory of hard passages alone. వ్యాఖ్యానగ్రంథభేదే. SC.

డిబ్బిలము n. s. See ది -

డిబ్బి An error for డబ్బి.

డిబ్బెము n. s. A fold of cloth, (కడిరము) A prayer offering or gift to the poor's box.

టిరి A cry to cattle, like jee hup! which turns them to the left : the cry శుప్పప్ప turns them to the right. A term used in games, like Play! or *hey pass*. See తిరి.

డిల్లతుడుట or డిల్లచెడుట v. n. To be horrified, astounded, unmanned, unnerved. ఏతాకుతుడుట. D.

డిల్లపాటు Horror. BRY. 2. 153.

టిసి, అనగా కమ్మి. OG.

డి or డి డి A cry like hurra! huzza! *avaunt!*

టిక or టికా * A commentary or notes. Illustration, practical exposition.

టికా Inoculation, small pox by inoculation, an ornament hanging down the forehead.

టికావేయుట To inoculate.

డికొనుట To meet, as two rams in fighting. To collide. డికొనుట v. n. To defy, brave, bluster, talk big, to cry out upon. R. 5. 145. BD. 4. 277.

డికొలుపుట v. a. To encourage.

తీగము * n. s. Flight, flying. రెక్క కదలకుండా పడి
 ఆకాశములో పోవడము. D.
 తీరము See ఈరము .. hence శుభ్రతీరములు flow-
 ering shrubs.
 డీలు, డీలైన (H. dhīla) Loose, lean, thin. కృశించిన,
 విక్లిష్ట. A. 5. 110.
 డీని n. s. Fashion, style, manner, splendour, jollity,
 loveliness. ఉదారత్వము. OG. Bounty, libe-
 rality. రాజవీనిని in noble style, royally.
 మంతివిఘ్నేశ n. s. A name by which Ganesa is
 called at Casi.
 మంకుభము * n. s. A roc, a griffon, a two headed
 eagle. రెండుతలలపాము. D.
 ముడుదక్క n. s. A small rattling drum. చురుడుదక్కల
 వాడు n. s. A mountebank or wizard who uses a
 drum as a sign of his trade.
 మును An affix to the p|| in E denoting the optative :
 thus అయ్యెడును may it so happen! మును అన
 గా ఆశీర్వాదము, అయ్యెడుము, అవుగాకయని.
 D. Thus in M. XII. 4. 220 and XII. 6. 619.
 ముయ్యట past p|| మున్నె v. n. To retire, to retreat.
 v. a. To open or unfold a cloth or manuscript.
 To draw a sword. To pierce. The middle voice
 of this verb is దూసుకొనిపోవుట, (దున్నె, విప్పె
 ననుట. D.)
 ముద్ర An interjection similar to Huzza, avaunt.
 ముద్రచ్చుట To cry Huzza.
 ముద్రచ్చి, అనగా యుద్ధాహ్వానము. D.
 మలి or మలి * n. s. A female tortoise. Swa. 5. 62.
 ఆడుతావేలు. D.
 మలుచుట (Causal of దులుట) To slay, loosen,
 knock out. వదిలించుట, పాతనము చేసుట. D.
 మలుపుట v. a. అనగా, విసర్జించుట. A. 3. 106.
 మలు The aorist of మలుచుట.
 మలుట v. n. To fall off, as moulting feathers, or
 withered leaves. తారక తల్లెడుల్లినకా. G. 5. 32.
 Though the stars fall. పండ్లును దుల్లి. G. 5. 32.
 his teeth fell out. దుల్లిపాడుచుట To knock
 down కడుట. D.
 మున్నె The p|| of ముయ్యట.
 మూకిచెట్టు. A certain broadleaved tree that bears
 a large fruit.
 మొక్క n. s. The stone of any fruit. భూమిడికాయ
 లోవిత్తు. D.

మొక్కాచేశము n. s. One of the fifty six coun-
 tries enumerated by the Hindus. D.
 మొక్కలు, అనగా నమస్తారాలు. OG.
 మొక్కాయ n. s. A cocoanut. యెళిని మొక్కాయ
 the budding cocoanut. కొప్పెరెక్కాయ q. v. the
 ripe nut with hard kernel. బొబ్బరకాయ the
 entire fruit while enveloped in the husk. De-
 rived from మొక్క + కాయ.
 మొక్కాయచెట్టుకుమ్మెన n. s. The cocoanut tree-
 borer. It is a beetle resembling a very large
 locust.
 మొక్క n. s. The fish called a ray. Various species
 are described by Russell on Fishes. No. 3.
 వాలు మొక్క. a species of Trigon. No. 4. యా
 శుకర మొక్క. Pastinacea dorsalis. No. 5. సింధ
 రకి? or నైభదక్రాయి. P. brevicaudis. No. 6. కం
 శీల మొక్క. Pteroplatea annulata. No. 7. ముకు
 ర మొక్క. Myliobatis. No. 8. యాలి మొక్క the Raia
 ocellata, Myliobatis maculata, No. 9. విరుగుడు
 మొక్క. a species of cephaloptera. No. 10. చాలవ
 మొక్క, Rhinobatus laevis. (Swainson, Jerdon.)
 మొక్క n. s. A place, house, home : a covert, a den
 or lair. Swa. 4. 75. H. 1. 85. మొక్కలుయింపిపో
 యినవి. HD. 1. 1558 the wells dried up.
 మొక్క, అనగా బోపి A cap or hat. OG.
 మొక్కీపురుగు n. s. A bug or insect having wing
 coverts like shells, which form its మొక్కీ or
 home.
 మొక్కె n. s. An awl, a borer. See ఆరె and పిడి
 సాన, చర్మకారుడు రంధ్రములు చేసేది. D.
 మొగురంగాలని పండుకొనుట To sprawl, as an in-
 fant.
 మొద్ర Error for జేంద్ర.
 మందము n. s. Heart, mind, opinion. M. 1. 4. 202.
 M. 8. 1. 232. Dasav. 4. 163. హృదయము, మనసు.
 మెక్క n. s. A hoof : a fin : a crab's claw.
 మెక్కలికండు The tomato or love apple : a plump
 fleshy fruit of a scarlet colour.
 మెక్కీ, or మెక్కీయ, n. s. A sort of cap. A. 6.
 106.
 మెక్కు n. s. Grace, charm, elegance. Coquettish-
 ness, coquetry, wantonness. Insolence, airs,
 pride. Blandishment, amorous ways. Fondling
 flaunting. గర్వచేష్టలు. D. తళుకు చెక్కుల మెక్కు
 the charms of her polished మెక్కులు fine airs,
 cheek. మెక్కున with a grace, gracefully.

దెక్కుట v. a. To strike, smite, hinder, arrest.
 Thus దెక్కిస్తాను (for, దెక్కివేస్తాను) I'll knock you down. అటకాయించుట. D.
టెక్కువ n. s. Grace, charm &c. See టెక్కు.
టెక్కిము n. s. A banner or flag. భవజము. D.
దెక్కినుట, అనగా నెలకొనుట. OG.
దెప్పరము adj. Strait, puzzle, plight, peril. adj. Impossible, impracticable. See తెప్పరము. M. 6. 1. 239. In A. 6. 171. it is rendered అధికము, మెండు. In Vish. VII. 254. దెప్పరపురాళ్లవనకము a dreadful shower of stones.
దెబ్బది adj. Seventy. దెబ్బయి.
దెబ్బె or **దెబ్బయి** Seventy.
టేకిచేత, The scate or ray fish. అంబకిటేకి the electric torpedo. See తెంకి.
టేకు n. s. Shagreen : a scate's skin, used in polishing. See తెంకి.
టేకుచెట్టు The teak tree. చిరుటేకు the smaller species. Rox. 1. 601. H. 4. 16.
దేక n. s. A hawk, a falcon. P. 3. 100. కోకిలదేక the cuckoo hawk. Jerdon No. 36. ఇద్దవేష్టమదేక ibid No. 40. దేగాట Hawking : sport, play. ఇండ్లిలో అయిదోనాడుచేసెపుత్రవము. D.
దేక n. s. A falconer or huntsman. Swa. 4. 81.
టేపు n. s. Side : quarter. Apparently meant for ఆటేపు i. e. అట్టివైపు that side.
దేవ A particular mode in music. BD. 3. 406. హాయిలు. OG. Grandeur, fineness. Near to, by. T. 3. 39. L. 3. 72.
దేవనము Bravery? దైర్యము. DRB. 38.
తెతె Words like fa, la, la, used in beating time తెవారుట See తె—
దొంక n. s. A coppice, copse, thicket, waste. Bramble bushes. A narrow lane. పొద, శుశువుల చారియున్ను. D.
దొంకిన A pruning hook. దోటి.
దొంకియ A foot path. A. 6. 16.
టొంకు n. s. Crookedness. A dent or hollow in a stone. The forehead. T. 3. 48. A. 6. 161. నిమ్నొన్నతము. UH. 4. 187.
టొంకు adj. Crooked. తొంకుమాటలు broken words, as those of an infant.
దొంకు n. s. A dent in a stone. దొంకునామము a crooked mark in the forehead. Crookedness. Damp, slight moisture.

దొంకుట v. n. To lie hidden : to hide, or disappear : to shrink or retreat. To dry up. యెంకిపోవుట. DRK. 218. Dasav. 9. 286. P. 4. 253. Swa. 3. 73.
దొంకెన A pruning hook.
దొంసు A hollow in a tree.
టొంటీలు A kind of earrings.
టొంపు n. s. Imputation, slander. టొంపుట, అనగాటాకరము
దొక్క n. s. Peel, husk, shard. Coconut coir. The flanks of the belly ; the sides. The belly. దొక్కశుట్టినసెప్పి a stitch in the side. దొక్కలోపాడిచె he smote him under the fifth rib.
దొక్కు n. s. Slight moisture. See దొంకు.
దొక్కుట v. n. To perish, die.
దొక్కుశుడుట To be sallow, sunken eyed, or pallid.
దొని A pruning hook : దోటి or దొంకెన.
దొల్లుట or **దొల్లుట** To fall. See దుల్లుట.
దొలగుట To tumble head over heels as dancing girls do.
దొల్ల or **దొల్ల** A hamper or long basket placed on a cart. A straw band or withe to bind stacks with. The skeleton of a beast. The cheek. A lie or falsehood.
దొల్ల adj. Hollow, concave.
దొల్లిలులుట v. n. To roll over : to rebound.
దొల్లుట v. n. To fall, to roll over. శుడుట, పొల్లుట. D.
దోకా n. s. An attack, assault. Fear, apprehension. See దాకా.
దోకి or **దోకిపిడత** n. s. A ladle formed of half a coconut shell.
దోకు n. s. Nausea, qualm.
దోకు, n. s. The bargain, lot, or lump ; wholesale ; way manner. యాటోకుగా. Thus, so.
దోకుట v. n. To vomit : also దోకొనుట. See దోకుట.
దోకుట or **దోకుడు** or **దోకురు** Queasiness, sicknessness.
దోకొను v. n. To be queasy or qualmish. దోక్కిన్నముఖముగల, haggard, grim, gaunt with leanness. యెదురుకొనుట. OG.
దోగుట or **దోగుట** v. n. To crawl on hands and knees.

- కోల * n. s. A swing or swinging cot, a hammock.
- కోలనము * n. s. Rocking, swinging.
- కోలాంకోళనము * Swinging backward and forwards. కోలాతలము * a swinging bed, a swing.
- కోలాబ్జము, * కలువపువ్వు. D.
- కోలాయమానము n. s. Fluctuation, wavering, swinging, perplexity, irresolution. కోలాయమానమైన fluctuating, unsteady. చలిస్తూవుండే, ఊగలేలాదే.
- కోలిక * n. s. A swing.
- కోలు n. s. A sort of drum. plu. కోళ్లు.
- కోవరలు Chambers? balconies? DRD. 628.
- భోకములు, భోకికలు Bribes? W. Lullabies or songs to put children asleep. Pariz. 2. 81.

ని.

The letter N sounded hard: it is usually denominated అనా ana. In some Telugu words D (డ) changes into న Elsewhere న N and ల L are accounted the same: thus మలిగె or మణిగె. Sometimes it changes into స N as చెనకు or చెసకు. In Telugu Grammar నిచ denotes ఇంచు the sign of the Causal voice.

త థ డ ధ.

These consonants, T, Th, D, Dh, are all sounded softer than the letters T and D in English. Nearly as they are sounded in Scotch or in French.

As an initial, త frequently changes into ద See notes on క and ఖ, చ and జ. Thus తాము or దాము; తోవ తోవా or దోవ దోవా. And the letter R is often added at pleasure. Thus త్రోవ త్రోవా or ద్రోవ ద్రోవా. Thus Spenser and Milton use Toil and Droil at pleasure.

The initial T is (in a few words) dropt at pleasure. Thus తెల్ల tella or ఎల్ల ella.

Elsewhere T and J are commutable. Thus జాబుపువ్వు or జాతిపువ్వు.

త|| In ordinary writing denotes తర్వాత afterwards. త or తఱము In prosody denotes the foot called

an antibacchic, as తంపస్య, consisting of two long syllables followed by short.

తః Is an adverbial affix to some Sanscrit words, as అన్యాయతః unjustly. ఆజ్ఞానతః unconsciously.

థ The letter TH, as in At-home.

డ The letter D. The initial T often changes into D Thus అన్నదమ్ములు. anna-Dammulu for అన్నతమ్ములు anna-Tanmmulu. and తలిదండ్రీ Tali-Dandri for తల్లితండ్రీ Talli-Tandri.

In some words ద and డ are used at pleasure. Thus దించుట; or దించుట; దాచుట or దాచుట, దిగుట or దిగుట.

డ|| In correspondence stands for దస్తఖతు (H) Signature.

ధ The letter Dh as in Adhere.

దంఱ, దంఱా n. s. (H.) Bullying, outrage. దంఱాపెట్టుట to wrong, to outrage, దంఱాజడుట To be frightened

దంఱడి, అసఱా అతిశయముఱా. BD. 2.

దంఱుట v. n. To be pounded, or cleaned. To submit, or obey.

దంఱుడు p||. Beaten, pounded, cleaned, submissive.

తంశేడు, (or —శే—) infl. తంశేటి, plu. తంశేళ్లు.

Appertaining to the Cassia Auriculata, a plant with large yellow flowers. నేలతంశేడు ground cassia: or senna. అదివితంశేడు the wild species used in tanning. శుయితితంశేడు the yellow flowering species. సీమతంశేడు the flower called Peacock's pride. Cassia Sophora. తంశేటి ఆకు the leaves of cassia: used green as a manure. తంశేటిబిన్ను Wild honey, a proverbial expression, (as, Et duræ quercus sudabunt ros-cida mella) denoting a fruit ready to drop into one's mouth. Or a proverb, as seeking grapes from thorns, or milk from a stone. R. 1. 127 and 4. 158. a benefit obtained unsought.

దంచనపుచేతులు A sort of mace or cudgel.

దంచుట v. a. To pound bruise clean grain in a mortar.

దంట n. s. The straw of జొన్నలు. A match, rival, competition. A couple or pair. A hero, a genius (శీమధుడు. OG.) a dashing woman or

spirited girl. adj. Rival ; two coupled, as twins: spirited, unrivalled. ప్రాశస్త్యమును, ప్రాశస్త్రీయును. D.

దంటతనము n. s. Rivalry, spirit, noble genius.

దంటనడుట v. n. To league, or combine.

దంటబిల్లలు Twins. =జంట.

దంటింపు (See దంకింపు) దంటింపు గావున్నారు They live together.

తంటిశము or, తండశము n. s. Tweezers for pulling out hairs. వెలుగుబంటికిరంటశపుశని a task as endless as pulling out a bear's hairs.

దంటు n. s. A stalk. Pith. బెండదంట్లు Hay ; sapless stalks. దంటునవిలితె to chew hay. దంట్లకెన్నెర a certain game among boys. అరిటిదంటు the pith of a plantain tree.

దంటుకూర Pithless vegetables. Lit: vegetables of mere pith.

తంతుం, తంతుపుచెట్టు, తంతుపుగంజలు. n. s. A medicinal sort of shrub. దద్యుము. Q. నీలి గూసలావేనేయిత్తులచెట్టు. D.

దండ adv. Near. తెకదండ on one side. నాలుదండల on all sides, around.

దండ n. s. A side. A garland, or, collar, a necklace. దండలిచ్చుట BD. 4. 1445. reeling, staggering?

దండ adj. Big, large.

తండము* n. s. Assembly, collection. కలవతండము A bed of lilies. మృతండము a herd or drove, mass, quantity. తండములు Crowds, swarms, abundance. A. 5. 39. =కొల్లలు.

దండము* n. s. A stick or staff, the stem : chastisement : a fathom A fine. A column of troops.

దండకము* n. s. The name of a celebrated forest mentioned in poems. Hence (metaphorically, a wilderness, viz.) Blank verse ; or a poetical passage formed of one short and two long syllables alternately. A "poem unlimited." (Polonius in Hamlet.)

దండకట్ట A hayband round a stack. The outer ring or line of the thrashing floor where the light grains lie.

దండకవిలె Local archives : the chronicle or book giving the history of a village.

దండక See —డు—.

దండకడియము A bracelet worn on the arm.

దండచెయ్యి The near-arm : i. e. the upper arm.

తండతండముగా In heaps, in confusion. BD. 5. 228.

దండన Punishment. దండనశుక్ము a state of suffering or misery.

దండనాయకుడు * A head police officer, or magistrate.

దండనీతి * Politicks: the principles of government. నీతిశాస్త్రము. SC.

దండము n. s. A bow, respects, prostration, homage, a curtsy. Remembrance or compliments in correspondence. దండముపెట్టుట To make a bow, or curtsy ; to make obeisance or adoration. ఆయనకు నా దండములు చెప్పవలశ్చిది. please to remember me to him.

దండయాత్ర * Invasion, incursion, going with troops or in procession.

దండయామి * An epithet of అగస్త్యు: likewise of Yama.

తండశము అన గామంగలవాడు వెంట్రుకలుతీసేది. D. See తంటిశము.

దండశరీమాటలు Veracity, true assertion. (Ganjam dialect).

తండా n. s. A caravan, horde, troop, encampment.

దండాడింపు Revels, gambols, frolicks, merry making. Tossing red powder over one another at a feast.

దండాధిపతి * A general.

దండాయమానము * With a high hand, straight forward ; off. ఊరక.

దండాసి n. s. A bailiff, a beadle. Name of a caste in Ganjam.

దంకి n. s. The name of a certain tree. యుర్రదంకి. H. 4. 11.

దంకి n. s. Strength, power. దంకిలు or దంకిలు Tatters : a frayed or worn part in cloth. చిల్లదంకి A small boil, a pimple. దంకి The pole of a palankeen. దంకిచెనుదంకి a fall in wrestling. దండాడింపు Revels, gambols.

దంకి adj. Great, mighty. Extravagant, expensive. యిండుకు దంకిచెనుదంకి the principal cultivation is zonna. దంకిగుండములు large pits.

దంకిమూక n. s. A great mob.

దంకి adv. Much, thoroughly, constantly.

దంకి * n. s. A mace-bearer, beadle. A title of Yama. A monk who bears a staff.

వంకించుట v. a. To punish, chastise. To execute a culprit. To bully, to charge strictly. వంకించినవంధన The punishment inflicted.

వంకిక An ornamental palankeen or royal litter.

వంకితనము Might, vigour. M. 7. 5. 109.

తండు n. s. The broad part or beazle of a ring.

వండు n. s. An army. వండుబహారిముండ, అనగా లంజ.

తండుకోల n. s. An oar.

వండుక n. s. Extortion, dead loss, imposition, overcharge, waste.

తండుట v. a. To collect or raise money.

వండుచారి, వండుభాట n. s. A highway.

తండులములు * n. s. Rice.

వండువ n. s. Extortion &c. See వండుక.

వండువు n. s. An army. See వండు.

వండె, అనగా తంబురా, వీణ. A. 4. 36. R. 2. 88. DB. 3. 1847. It is sometimes explained a drum: elsewhere a lute. పాలకీవండె the pole of a palankeen. తరాసువండె the beam of a pair of scales.

వండెత్తుట To levy an army. To wage war.

వండెము n. s. A cord or line, on which clothes hang to dry. వండెములీయుట or తోయుట to perform a violent gymnastic exercise called *kusti* in Hindustani.

తండ్రితండ్రిములు Crowds upon crowds.—గా. adv. Excessively, more and more, prodigiously.

తండ్రి n. s. A father. తండ్రితండ్రి a father's elder brother. పినతండ్రి a father's younger brother. తల్లితండ్రాదులు an honorific word for parents. తండ్రివైదొడు A father's brother or sister.

వంతము * A tooth. Ivory. బీవంతము solid ivory.

వంతధావనము * Cleaning the teeth. మీరువంత ధావనము చేశారు కొన్నారా have you cleaned your teeth?

తంతనవనము * Grown, mature. తరితుక్వవైన. Parij. 3. 81.

వంతావళము * n. s. A tusky elephant: a tusker.

వంతి n. s. The wire or string of a musical instrument.

వంతి n. s. A kind of forest tree. H. 4. 9. వంతిచెట్టు, అనగా జాంబవతీవృక్షము. D.

వంతి * n. s. An elephant: a frolicsome woman.

తంతికురువు, or నారివుండు The disease of having a worm in the leg.

తంతివాద్యము * A stringed instrument.

తంతు Craft: cunning, subtily, device, shift. తంత్రము, D.

తంతు * A thread.

తంతునాగము * n. s. A polypus or marine serpent supposed to entangle and drown swimmers. See నెగడు.

తంతునాగము * n. s. A spider. From తంతు a thread and నాగి the navel.

వంతురత * Ups and downs. Unevenness. A. 4. 316. నిమోన్నతము, మెరకావల్లము.

వంతురము * adj. Uneven.

వంతురిత * Up and down, uneven. శ్రులకాంకుర వంతురితాంకుండు Vish. P. 2. 230. he was in a tremor.

వంతురుడు * అనగా మిట్టకుండలవాడు. D.

తంతువాయుడు * n. s. A weaver.

తంతువు * n. s. A thread, or fibre.

వంతె A grade of any kind: a fold, a layer of earth. పైరుమీదకున్నెడి, కొయ్యకుండది. D. A large rake. వెన్నువంతె a harrow. తంతెలు plu. The divisions or bridges in the neck of the guitar.

వంతెచెట్టు n. s. A kind of tree. H. 4. 9.

వంతెనము A large rake. Vish. P. 8. 4. 11.

వంతుము * adj. Dental: of or belonging to the teeth.

తంత్రము * n. s. Doing, device, contrivance. Theory, system, cabal, sophism, sophistry; scheme, invention, arcanum, craft, plan. An art. Trick, dark doings, intrigue, plot. Heresy. The black art, or magic. రాజ్యతంత్రము Government, polity, the affairs of state. దుశ్శత్రము a wicked device. ఈశ్వరతంత్రము The interposition of providence: the finger of God. The శంభతంత్రము or "Five modes," whereby men secure success. This is the name of a celebrated book. తంత్రశ్రాంభములు * n.s. Apocrypha, arcana, or conventional religion: books teaching a secret code of worship, prescribing the adoration of demons and women with magical rites, with the use of flesh and wine, and extraordinary lewdness. These practices are un-

known among the Telugus and other Southern tribes of Hindus. They are peculiar to Bramins. The Tantras are fully described in Professor H. H. Wilson's "Two Lectures."

తంత్రకము * n. s. A web, a piece of new cloth.

కాత్రబట్ట. SC.

తంత్రజ్ఞుడు * A conspirator, an accomplice.

తంత్రవాది * A clever ingenious man.

దంబడి adv. Thickly, crowdedly, much. తొమ్మి గా.

మక్కిలిన్ని. D.

దంబన n. s. Laziness, neglect. Trick, delusion, guile.

తంబన adj. Lazy, indolent.

తంబనశబదములు Wretched, drawling music. తంబనతాన words used in beating time. P. 2. 132.

తంబర n. s. Hesitation, perplexity, confusion, trembling. దట్టము. OG.

దంబశూకము * n. s. A serpent.

దంబహ్యహాసము * Burning.

తంద్ర or తంద్రి Exhaustion, weariness, drowsiness, lassitude. అలశట. OG. కునికి పాటు. D.

దంబకర్ర The plough share used in wet land.

తంబటి n. s. A bonfire: a great blaze.

దంబతి * n. s. Man and wife. దంబతిపూజ Worship or homage paid to a man and his wife.

దంబతులు n. s. Mates, the spouses, the married pair, man and wife. వర్తకదంబతులు a merchant and his wife. కుశ్రీయదంబతులు a gentleman and his lady. జారదంబతులు the adulterous pair.

దంబనాశలి n. s. A sort of plough.

తంబర (in the phrase) తామరదంబర Blooming or basking like a flower.

తంబి, plu. తంబ్రలు. n. s. A fire pit, used for boiling water: a terrible scrape or hobble.

దంబించుట To get it pounded. Causal of దంచుట.

తంబిపాట్టుట To roast, cheat, hoax, to make a fool of him. వానికి దీనికి తంబిపాట్టినాడు he made them quarrel.

దంబ్ర n. s. Beating, pounding, bruising.

తంబర A sort of lute.

తంబళవాడు or తంబళి or తమ్మళవాండ్లు or తాళవాండ్లు n. s. A class of beggars who worship Siva and who beat a drum. A secular priest, a saecristan. These men are generally Sudras.

but wear the sacred thread. They sometimes perform conjuring tricks. They are similar to the ఎడ్డెవాండ్లు *Eddes*, who worship Sacti or Venus.

తంబిగ. or, తంబుగ n. s. A small brass water pot in the shape of a truncated cone.

దంభము * n. s. Fraud, cheating, hypocrisy. See దంబము and దాంబికము Pretence (వ్యాజము=) Insolence, impudence. adj. Pretended, delusive. దంబభూశురుడు the pretended bramin: he who pretended to be a bramin.

దంభాళి * n. s. A thunderbolt. పిడుగు, వజ్రాయుధము.

దంభము * n. s. A fly, a gad fly.

దంబ్బి or దంబ్బిము * n. s. A tusk or large tooth.

దంబ్బియుధము * n. s. He that is armed with tusks, i. e. a boar.

దంబ్బి * Tusked, toothed, carnivorous. A hog.

తకతక (anuk) Aloud, tremulously, strongly. తకతకతాళము, తకతాళము The action of keeping or beating time in music.

తకపిక (anuk) Wildly, loosely, at random. తకపికలాడుట v. To dance about, to dangle. This occurs in the HD. 1. 1315. &c. మెచ్చితినిలాగు మేలుమేలిండు | నిచ్చి లేదన్నపోనిత్తునేయెను | త్రుకపేదతకునిగా నూహించినన్ను | తకపికలాడింపతల చివివేసి | క్రూరాత్మ మద్దనఘోర శౌహిన్వి | నిరాస్పిమును నిన్నునిరు గా వింతు | కాదేనియాయీరకటములుమాని | లేదుబొంకితిని లెన్నునునంత | మునిశౌశుభయమున మునిగి యెండాడ | మొనయకనూకొట్టి మ్రొక్కుచునున్న | సారవర్తను &c.&c. This passage is omitted in the first edition having occurred in a manuscript afterwards obtained.

దక్క Closely, in contact. దక్కపానగన. Balram. 6. 268.

తక్క adv. Except, save, but. (The Root in A of తక్కుట.)

తక్కటి adj. Remaining, as a balance. తక్కటివారలు the rest of the men. M. 9. 2. 102. M. 9. 1. 106.

తక్కరి A rogue, a deceiver. B. X. 383. Better spelt త—

తక్కలశుడుట To be in trouble. తారుమారుశుడుట. G. XI. 157.

తక్కుచుట v. a. To sprinkle or shed ?
 దక్కుంచుకొనుట v. a. To rescue, preserve, defend, save, get, redeem. To get into his possession, appropriate. To digest. ఆయిల్లుతనకు దక్కుంచుకొన్నాడు he redeemed the house or got it into his own hands.
 తక్కిది A lie, a joke.
 తక్కిది or—కై—, (plu. కిళ్లు) n. s. The thorny tree called జయ or yellow myrobalan, with green plums.
 తక్కిన adj. Remaining as a residue. తక్కినవారు The rest, the others.
 తక్కినది n. s. The rest; any thing else.
 దక్కినము For దక్షిణము The south.
 తక్కు n. s. Remainder, residue. Also, jesting : (an error for తక్కు.)
 తక్కుట or దక్కుట v. n. 1. To remain or be left, as a balance or residue. 2. To fail, to stop or cease. 3. To be saved, to escape. 4. To be saved, preserved, remain in his power. 5. To be redeemed or rescued. 6. To refrain. 7. To bridle up proudly, to perk or wince. 8. To accrue, be gained, become his; fall to his share or lot. సొక్కుదక్కుకమున్నే before the tipsiness goes off. ఆహారముదక్కుడిలేదు the food does not stay on his stomach. అట్లాచేయింపక తక్కులేని. M. 10. 2. 34. If I fail to effect this. నీకునిద్రదక్కి. M. XIII. 2. 302. you remaining without sleep. ఆమెఅతనికిదక్కినది she fell to his lot : she was wholly at his will. మీప్రాణములుదక్కువు you will forfeit your lives, lit : your lives will not be saved. యీరూకలుదక్కునిచ్చేదారిలేదు I have no chance of keeping the money. This verb, తక్కుట or దక్కుట seems to bear two opposite senses.
 తక్కుట v. a. To leave, let go, loose. విశదీంచుట, వదిలిపెట్టుట. A. 4. 258.
 తక్కుపిక్కు దొంగతనము Petty theft.
 తక్కువ or తక్కువు n. s. Wanting, deficiency, defect, dearness in price : inferiority, baseness. లోతక్కువ the balance or remaining sums. యెక్కువతక్కువ, or చూచ్చుతక్కువ Irregularity, confusion; more or less : incoherent words.

తక్కువ adj. Too little, trifling, deficient : defective, dear in price, scarce, mean, inferior, contemptible, base, low. With a dative it means less : as కోసుకుతక్కువ less than two miles. యిదివకేతక్కువ This alone was wanting. ఆదియమి తక్కువ what harm ? what matter ? తక్కువమాటలు low expressions, improper language. ఎక్కువతక్కువ adv. more or less. నీవువుండగాచూకేమి తక్కువ what can I want while I have thee ? నీకుయేమి తక్కువ what's the matter with you.
 తక్కుద n. s. A large pair of scales, a great balance, a weighing machine.
 తక్కుడు n. s. A weight of two వీశెలు. రెండువీశలయెత్తు. D.
 తక్కుల్ల The rest, the remainder. BD. 6. 226.
 తక్కుండు Another. మరిచెకటి. R. 6. 65.
 తక్కులము The name of a certain plant. Clarodendrum Inerme. Heyne. Ainsl. 2. 44. Its aromatic flower is used in medicine. Calyptranthes Jambolana. Ainsl.
 దక్కులు adj. Token, embezzled : usurped : possible, feasible, attainable. దక్కులుగాయిచ్చుట v. a. To offer in sacrifice : to present as a gift to a god.
 తక్కుము * n. s. Buttermilk diluted with water. This is always presented as the conclusion of dinner.
 తఱ adv. (Root in A of తనుట) Duly, fitly. In verse this is often a padap.
 దఱ n. s. Thirst : heat. తాటము, అరిచాహము. M. 7. 3. 309. and 7. 5. 316. BD. 6. 350.
 తఱడు, plu : తఱళ్లు. n. s. A plate or flat piece of metal. Gold leaf, brocade. లేకు A. 4. 132. M. 6. 1. 298. చీనాతఱడు tin plate.
 ధఱధఱ*(anuk.) Brilliancy, glittering. adj. Bright. ధఱధఱధఱతఱము. Dasav. 9. 202. ధఱధఱనునుట, or, ధఱధఱలాడుట To glitter, to flash.
 తఱని (The neg. rel. pl of తనుట to fit) adj. Unfit, improper : huge, vast, horrid, monstrous : shocking, severe. తఱనిధైర్యము vast courage. తఱనిమాట nonsense.
 తఱబడ Fitly, suitably. (Root in A of వడుట.)
 తఱర, n. s. A rogue, a deceiver. KP. 3. 206. A tree called Morinda tinctoria. Rox. 1. 543. నందివర్ణనశ్రుచెట్టు. SC.
 Digitized by Google

తగరము n. s. Tin. తగరపు పెట్టె a tin box.
తగరినె, or —గ—, or, తగచె, ఆస గాచక్రమర్థ
కము. Q.

తగరు n. s. A ram. మేషము.
తగల (Root in A of తగులుట) Close, fitting.

తగలకట్టుట To tie close. ఆయింటిని నాకుతగలకట్టెపోయినాడు He has left the house on my hands: to my sorrow.

తగలపెట్టుట v. a. To unite, to kindle, to burn in the fire. పీనికెతగలపెట్టుట to burn a corpse.

తగలబడుట v. n. To burn or be set on fire. యిల్లు తగలబడ్డది the house was burnt.

తగలపెట్టుట. v. a. To set on fire. ఆదివినితగలపెట్టిరి they burned the forest.

తగవో A felt jacket or quilted coat.

తగలు Touch aid. Combustion.

తగలుట. See —గు—

తగవరి n. s. A judge or arbitrator.

తగవు n. s. Dispute, lawsuit: A decision, virtue, uprightness. See —గు—. The Rama Stava Rajam (3. 203. or 188) says క॥ తనుమాలుధర్మమేలా తనగురు తెరుగొక శేనితనువదియేలా తనబుద్ధి గానిదేలా తనుతనకే గాకయున్నతగవదియేలా॥ How can he be charitable who has not food to eat? What is the good of a body that knows not its real nature? What avails wisdom that suits not our wants? What avails virtue that is its own enemy?

తగవేది, ఆస గాతగవుమాలి M. 4. 2. 40 and 193.

తగిన (Rel. p|| of తగుట) Fitting, proper, due, right, likely, probable, pretty. తగినమాత్రము pretty well.

తగినట్లుగా Fitly, properly.

తగిరిశ adj. Appertaining to the Cassia Tora or oval-leaved Cassia. Ainslie 2. 405. A. 4. 173.

తగిరిశకూర, ఆస గాత్రువున్నాటము. D.

తగలము A vulgar pronunciation for తలము. Samud. § 49.

తగిలి Past p|| of తగులుట.

తగిలించుకొనుట (v. a. middle.) To put, apply, set. యోగమునుతగిలించుకొనుట To catch or contract disease. To get into (trouble.) శంకెళ్లుతగిలించుకొన్నాడు he got himself fettered.

తగిలించుట (causal of తగులుట.) v. a. To apply (paint, a bandage, punishment, a rule, the law &c.) To fasten (a bolt &c.) To inflict (pain.)

To attach, fix, insert, lock, bolt, hang on. stick into, give. అగ్నితగిలించుట To set fire. నన్నుతగిలించిరి they employed me. కానికీ శంకెళ్లుతగిలించిరి they put fetters upon him.

తగుట v. n. To fit, suit, be proper, agree, suffice. p|| తగిన, తగ్గ, fit, proper, moderate. Neg p|| తగని unfit, unsuitable, immoderate, vast, horrid. It is often used impersonally: Thus అట్లాచేయతగునా ought you to do so? is it fit to do so? పోతగదు it is not right to go there. తగునా is it possible? can it be so? ఇటుముందునెరుగకదగ్గో possibly he already knows it. తెలుగుకోతగును it is possible to discover it? వెయ్యిరూపాయల మొత్తానికితగిన ఆస్తి property amounting to 1000 rupees. తగునులువురమునతగదవ ర్తింక. DRK. 204. తగుమాత్రమైన sufficient, some. తగుమాత్రముగా moderately, well, amply. తగుమాత్రముగాళ్ళు pretty large. Here తగు is used as a p|| instead of తగిన or తగే.

తగులము n. s. Desire, lust. Check, hindrance. Siva. 3. 4. A. 4. 121. BD. 5. 970. వలవు. D. జంఝాటము.

తగులాటము, ఆస గారతిశంబంధము—తగులాటవువాడు, ఆస గావిలు గాడు, మిండగిడు.

తగులాటము, శంబంధము Connection. P. 1. 635. ఆనుబంధికుడు A kinsman or relation.

తగులు, ఆస గాతులువు. D.

తగులుకొనుట v. n. See తగులుట:—అదివాండ్లుతగులుకొనిపోయినది she has gone off with him. To catch fire. ఆయిల్లుతగులుకొన్నది the house caught fire.

తగులుట v. n. 1. To happen, come on, occur, turn up, appear. 2. To belong, appertain, join, touch, hit, strike. 3. To be caught, gotten, found, joined, entangled, understood. 4. To be received, (as a blow,) incurred (as expense or punishment) appended (as a signature.) See తగలబడుట and తగలపెట్టుట. డొంగతగిలినాడు the thief was caught. ఆయింటికినిశువుతగిలినది the house caught fire. నిపుతగలరాదు you must not meddle with it. యిక్కడ గాలి తగులుతున్నది the wind strikes here: there is wind here: here we get the breeze. తగిలినది there was a

marriage. ప్రయాణముతగిలినది he had occasion to make a journey. కాాయలుతగిలినవి the fruit is set, or formed. అక్కడ మంచినీళ్లుతగిలినవి there we found fresh water. వెబ్బుతగిలినది he received a blow. కుండ కాళికితగిలినది the pot touched my foot. వాడ మెరకకుతగిలినది the ship ran aground. వానికిరోగముతగలకుండ to prevent his catching the disease. ఆతనితిట్లునాకుతగలలేదు his abuse does not affect me. యిదివానిమనసుకుతగిలినది this was impressed upon his mind. నామనసుకు తగలలేదు it did not occur to my mind. జ్వరముతగిలినది he caught a fever. వెంటతగులుట To pursue. తగులుకవచ్చిరి they attacked, they followed. వానివెంటతగిలినారు they ran after him. అడ్డుతగులుట To oppose, come in the way, come across. శుదిరూకలుతగిలినవి it cost a shilling.

తగులుబడి n. s. Expense, charge, cost.

తగులుబాటు Charge, cost, expense. See తగులుబడి.

తగువరి n. s. A judge or arbitrator.

తగువు Fitness, propriety.

తగ్గ, తగ్గది See తగిన, తగినది. pl of తగుట.

తగ్గట్టు A contraction for తగినట్టు.

తగ్గర See దగ్గర.

తగ్గించుట v. a. causal of తగ్గుట To sink, lower, debase, degrade, sink the price.

తగ్గుంపు n. s. Fall, sinking, diminution, reduction. Fall in price.

తగ్గర adv. By, at, near, close by, at hand, towards, to, with; యెవ్వరిదగ్గరకొన్నావు of whom did you buy it? నాదగ్గరవున్నది I have it by me. ఆతనిదగ్గరలేదు he has not got it. యీశుద్యము దగ్గరనుంచినదివెను he read on from (at) this verse. నేనుదగ్గరవుంటిని I was by I was present. దగ్గరతీయుట to take a child into his family. To patronize protect, take into keeping. నీవు దగ్గరతీయనందున బిడ్డనిదగ్గరచేరదు From your never noticing the child it dislikes you.

దగ్గరి adj. Near. See దగ్గర.

దగ్గరించుట v. n. To draw near, approach.

తగ్గు n. s. Sinking, diminution.

దగ్గు n. s. A cough.

తగ్గు adj. Low, lower.

తగ్గుట v. n. To sink, to be made low. To bow, stoop, bend; to fall in price. To be humbled, degraded, to alight, descend. To be put down, to be deposited. To deduct, abate. The ABA. 3. 136. gives the following list of synonymes. మ్రొక్క, కొంకె, కుండె, తగ్గ, డీలయ్యె, ప్రక్క, ముడికె, దుండె, శుమనె, ప్రక్కె, క్రుంకె, దున్నె, కిండె, కుదినె, తూరె, అడకె, తగ్గుట.

దగ్గుట To cough.

దగ్గుతైక A faltering trembling voice.

తగ్గుమొగ్గులు n. s. Ups and downs.

దగ్గర Near &c. See దగ్గర.

దగ్గము * adj. Burnt.

తచ్చు n. s. A joke, a lie.

తచ్చన n. s. Sport, play, jesting, a joke, slander, lying, misrepresentation, coaxing, feigning. తచ్చనలాడుట To sport, jest. చాతుర్యపుకూటలు, చేపలున్ను (బిలుకుట, ఇచ్చకమున్ను. OG.) రంత్రము. D.

తచ్చన... తచ్చనము Instantly.

తచ్చనలాడుట To quiz, laugh at.

తచ్చాడుట To walk about. శంచరించుట.

దబ్బి A cant word used at games, for six. See దు

గదబ్బి.

తచ్చుట (or త్ర) To churn. DRV. 414. P. 1.586.

తజ్జుడు * n. s. He who is clever, or able. BD. 5. 831.

ధట * n. s. A balance, or pair of scales. W.

తటము * n. s. Place, shore, bank. నిటలతటమున In his forehead.

తటకపాటు n. s. Surprise.

తటకబడుట To be surprized. OG.

తటతట, or, తటదట (anuk) Violently, loudly. Padma. 7. 246. and 4. 62. BD. 4. 1521.

తటనితంబుము n. s. అనగా తెద్దపిరుడులు.

తటమట, తటవటమటలు. n. s. Nonsense, lewdness.

తటవరించుట v. a. To swindle (me out of.) cheat.

తటవిభక్తి * A grammatical phrase for such cases as are inflected : that is, all cases except the nominative. It is a modern phrase of no authority.

తట్టము * n. s. Proximity, nearness, occasion.
 తట్టము adj. Present, near, at hand, proximate, approaching, next, present to the recollection. Temporary, occasional, for the time being.
 తట్టనుగుట v. n. To approach, draw near, or be at hand. To occur, happen, turn up. To occur to the memory.
 తట్టించుట v. n. To occur, supervene, happen, chance. To take place, as a ceremony. To commence, as summer. చేటుతట్టించివున్నవాడు one who is on the *eve or brink* of ruin, he is on the *edge* of the grave.
 తట్టుడు n. s. A passenger, bystander, indifferent person, any body: a spectator or neighbour. వారునుక్తి లితట్టులు he is very generous, public spirited, indifferent.
 తటాకము n. s. A lake, bason, reservoir or pool. ఏకతటాకానవచ్చిరి they came upon him like a brimming flood. తటాకము గావుండేనీళ్లు a pond or well that never dries.
 తటాకపడుట, ఆన గా ఆశ్చర్యముపడుట. ABB.
 తటానపాటుగా (anuk.) Suddenly, unexpectedly.
 తటారించుట v. a. To rub, handle, feel, finger. Balram. 4. 117.
 తటాలన, or తఠాలన, or తఠాలున adv. All at once.
 తటి * n. s. Bank, side, edge. దరి. D.
 తటిల్ * Lightning. తటిర్వలకాంతిధిః bright as many lightnings.
 తటివ్వతి * n. s. A cloud.
 తటిని * n. s. A flood or river.
 ధటిని * నూలిమొలత్రాడు. D.
 తటుకాపాటు n. s. Surprise. Emphatic for తటకపాటు. ABA. 1. 163.
 తటుకు n. s. A pat or tap.
 తటుకు adj. Swagging, flabby. Vema. 982.
 తటుకున adv. Suddenly, at once, in a moment. Dasav. 7. 144. NH. 5. 136. HD. 2. 1001.
 తట్ట n. s. A flat: a flat thing of any sort, a metal plate used as an ornament. A flat hamper for drying grain. The deck of a boat. A piece of dried fish? వడ్లతోకూడతట్టెండవలిశివచ్చె The frying pan suffers for the grain. i. e. I got into this scrape on his account. తట్టెడతట్ట one scale of a balance. తట్టముఖము a flat face: flat features.

దట్ట See దట్టా.
 తట్టచేన n. s. A sort of fish. H. 4. 225.
 దట్టదగులు Toddling, tottering, as an infant.
 తట్టకి A small horse, a pony. తేజ. OG. Parijat. 4. 74.
 దట్టన n. s. Thickness, closeness, coarseness.
 దట్టపడుట v. n. To thicken.
 దట్టము, ధట్టము n. s. A body or multitude. Crowd, assembly. దట్టము, or కురం దట్టము, ఆన గా ఆశ్చర్యనూనాము. D. గుర్రపుదట్టలు crowds of horses. A. 4. 36. Mummy, a dried carcass. Coarse linen, called దంకి.
 దట్టము adj. Thickset, close, tight, coarse, strong, mighty. Thick, as hair. దట్టశులజ్జ deep shame.
 తట్టమ్మ Confluent small pox.
 దట్టా n. s. A stopple or cork.
 తట్టాడుట To toss or fluctuate. L. 7. 379.
 తట్టాబుట్ట Baskets &c. (తట్టా is the anuk.)
 తట్టార్పుట v. a. To recover strength, to revive?
 తట్టి n. s. error for తట్ట A metal platter. కంచము. D.
 తట్టి (p|| of తట్టుట) Or else. ఇదితట్టితే if this fails.
 దట్టి n. s. A vest, garment. L. 4. 20.
 తట్టించుట (causal of తట్టుట) v. a. To dust, free from dust. To get it repaired, or straightened. To have it made thinner. v. n. To join, twine, embrace.
 ధట్టించుట v. a. To bully, to frighten. DRS. 18. వెదిరించుట, అదవాయించుట. BD. 3. 9. and 4. 528.
 తట్టివేయుట v. a. To reject, cast aside Dasav. VII. 158.
 తట్టి See తట్టి
 దట్టి n. s. A sash, zone, girdle, cestus round the breast. నడికట్టు, కానెకోక. A. 6. 106. Suca. 3. 13.
 తట్టు n. s. 1. Side, part. మీదితట్టు the top: the upper side. కిందితట్టు the under side: the bottom. 2. Direction, or quarter. 3. Bank or shore. 4. Home, quarters, abode. 5. It denotes relationship or possession in general, as యెవ్వరితట్టు నుంచివారింంచి from whom did you receive it

నాతట్టునుంచిపోయినానితోచెప్ప Go and tell him from me. రాజ్యమువానితట్టుచేసినారు They delivered the kingdom to him. వానికివక తట్టునిచ్చెయములేదు he has no fixed abode. He is on either side, in a question. అందరమొకతట్టుదిగిరిమి we all lived together. ఆశునితట్టుకుడది That work is laid aside. వాడతట్టుకుడింది the ship got aground. యాసాము వానిదేమరివకతట్టుదికాదు It belongs to him and to nobody else. తట్టుతీయుట To flute wood, or make a groove. వానికితట్టుపోసింది he has got the measles or confluent small pox. See మశూచికము.

ధట్టుండు A stout or clever man? BD. 4. 1334. చతురుడు, సమభుండు.

తట్టుకొనుట v. a. See తట్టుట v. n. To go along (a wall &c.) జలచారిలోరాయితట్టుకొంటేనీళ్లు యెట్లాపొయ్యేది if a stone gets in the way how can the water run? నీళ్లుతట్టుకొనివెళ్లితిని I went along the water's edge. చచ్చినమట్టుకుతట్టుకొనిపోయినాడు. He pilfered whatever he could.

తట్టుట v. a. To strike, beat, knock, pat, dust, clap, slap; To touch the heart or mind. To do away, remove, or dispel (as darkness.) కత్తి దెబ్బకడెంతోతట్టినాడు he averted the blow. తట్టివేయుట To remove. సరితట్టుట To compare with the original. To fill up what was wanting. నీళ్లు యెగదట్టినది the water rose to the brink : by reason of a check. ఆవాడగట్టుతట్టినది. The ship ran ashore.

తట్టుట v. n. To occur or happen. To break out. This verb has also the contrary sense viz : To be done away or removed, to be disappointed or fail. నాకుసీంశయముతట్టింది a doubt occurred to me. వానిమీదనెవేముతట్టింది the charge was brought home to him. అదిమనస్సుకుతట్టలేదు It did not occur to my mind. ఆయింజినితట్టుకొనివచ్చినారు They passed close under the house. అది నాకునిజముతట్టలేదు it does not strike me as true. It did not appear to be true.

ధట్టుడు A hero, a brave man. శూరుడు, M. 3. 5. 236. BD. 2. 1315 &c.

తట్టిన adv. Suddenly, all at once.

తట్టుముట్టు plur. —ట్టు, Things. Utensils, furniture, tools. Household stuff.

తట్టువ n. s. A poney, or "tattoo."

తట్టెడు A basketful. తట్టెడులాలు as big as a hamper. తట్టెడుమెడ a neck a mile long.

తట్టూట A squabble.

తడ n. s. A check, a hindrance : a charm, a spell. దానికితడలేదు nothing can prevent it. ఆపాము తడకునిలవదు that snake is deaf to every charm.

తడ n. s. Name of a tree, the leaves of which (తడాకులు) are used for విశ్రాకులు leaf-platters. The wood is like fir and makes strong bows. తడవిండ్లు, M. 3. 1. 335. ధనుర్వృక్షము. Q. నూబతడ is one species. H. 4. 16.

దడ n. s. Agitation, faintness, apprehension. దడయెత్తిన agitated, flurried, distressed. పుట్లదడగావుండె Unwell, faint.

తడ n. s. Delay, impediment, embarrassment. Facination ; as a magical impediment.

ధడ, అనగాబండకోలపైవినురు. OG.

తడక n. s. Framework. A screen, a hurdle, what is called a tatty. A gate made of open bars, a mat used as a door. తప్పలతడక A "mere wisp" of contradictions, a parcel of blunders, a heap or tissue of falsehoods.

తడకట్టుట v. To bewitch, charm. To stop by charms. To lay an apparition. To prove or verify a pair of scales.

తడగము See తరాగము.

దడదడ adv. (anuk) All, at once, slapdash. దడదడమన్న ప్రాణమై Faint, unwell.

తడకు n. s. A withe or strip of bark &c. Peel, rind. సరితడకు The thick part of a palm branch.

తడకుడుట v. n. To be troubled, confused. To fail.

దడబడ n. s. (anuk) Trouble, agitation, movement backwards and forwards.

తడబడ (anuk) Much. i. e. mizzling, sprinklingly, staggeringly. తడబడచేసి (anuk) At random, prodigally, recklessly.

తడబాటు or తడమాటు n. s. Confusion, irresolution, fluctuation. Fidgetting, fribbling. తడమాడేవాడు a trifle, a fribbler.

దడము Firmness. దట్టము. A. 4. 273.

తడయుట v. n. To loiter or delay. తడయక at once, rapidly. వినుపింతతడవ being too late to tell him. BD. 5. 406.

తడవ n. s. Time, as వకతడవ once. కొంతతడవ at another time. A trip or journey backwards or forwards.

తడవం Inf. in of తడయుట.
 తడవాటు Trouble, confusion. HD. 1. 206.
 తడవిల్లు A bow. విల్లు made of the తడ tree q. v.
 తడవు n. s. Delay, while, period, space of time.
 రేయితడవుగఱిరి కె The night passed slowly.
 తడవుట v. a. To touch, feel, handle, stroke, grope.
 To search about. తలదడవుట To fondle, gull,
 lull, cheat.
 దడాలన (anuk) Slapdash, at one thrust.
 తడి n. s. A wetting, damp, wet, irrigation. భయ
 మువల్ల నెఱుతడిలేక through fright my tongue
 clove to the roof of my mouth. Or, తడిపాడి
 wherein the word పాడి is an Anuk. చేతడిఆ
 రమ Panch T. 1. 502. it is this moment done,
 my hand is not yet dry.
 తడి adj. Wet, damp. తడిబట్ట See బట్ట. . . తడిగుడ్డ
 తోగొంతుకోసినాడు A proverb, meaning, to
 ruin a man by fair and gentle means ; gal-
 lows polite ; hanging a man with a silken
 halter.
 దడి n. s. plu. దట్ల A screen of leaves, a fence.
 తడిక or తడికె See తడక.
 తడిశుడుట v. n. To be moist.
 తడిపించుట v. a. To wet, to water. వానిచేతయా
 బట్టతడిపించు you must make him wet the cloth.
 దడివీయ్యము A certain rite observed regarding
 maidens.
 దడినుము A robe. Dasav. IX. 442.
 తడియుట v. n. To be wet, get wet. తడిశినది It is
 wet. తడిశివున్నాడు he is wet.
 తడియొత్తు A towel, a napkin.
 దడిలుమని (anuk) Suddenly, unexpectedly.
 తడువుట v. a. To moisten or wet.
 తడువు n. s. అనగా, విరకాలము, ఆలశ్యము. D.
 తడువుశీర్ష, అనగావిలంబితము. D.
 దడె, ధడెము, ధడియము, ధడ్యము (K.) A bushel or
 vessel for measuring grain, (dadem) a measure
 of grain, being usually a quarter of a maund.
 ముదడియము 30 seers.
 దడ్డడము or దడ్డళము n. s. (K.) A terrace of plais-
 ter. Also a small chapel without a steeple.
 దడ్డి A lump or ingot of steel.
 దడ్డు n. s. The penis. (a low word.)
 దడ్డుశిన్యాసి A nestling or only child. A lone
 babe.

ధణంధణంధణం Rub-a-dub-dub. Imitative of the
 roar of drums.
 తరాగము, or తరాగాము n. s. A leathern bag, for
 water carried on bullocks.
 తరాగామెడ్డు n. s. A bullock which bears water in
 a leather bag.
 ధణి n. s. A master, superior, ruler, or owner. ధణి
 పాద్రా general. నేనాధిపతి. KUR. 2. 28.
 దర్జాము A vulgar mode of spelling దండము.
 దస్సెము A cord hung from tree to tree or from
 wall to wall to hang clothes on.
 తత్ * pron. That, the same, Hence. తత్పూర్వము
 Before that, before hand. తన్ద్య Therein,
 among them. తత్క్షణము at that moment. తత్పూ
 శుము near, thereto. తత్సంవత్సరము the same
 year. తదాశ్రమము that abode. తత్క్షణం, or,
 తక్షణం That moment : instantly.
 తత్రము * n. s. Any stringed musical instrument.
 తత్రము * adj. Spread, diffused, expanded, stretch-
 ed, extended. తతరతి n. s. Insatiable or ex-
 cessive pleasure. తతరతిమై క్షి Delightedly
 saluting him.
 తతగము * n. s. Wind. వాయువు, D.
 తతచ్చదము * n. s. The plantain tree. అరిటిచెట్టు. D.
 తత్క్షణము adv. Instantly. See తక్షణము which
 is the usual spelling.
 తతి n. s. Season, proper time.
 తతి * n. s. A multitude or crowd, a great num-
 ber, collection, a line, row, or range. మిత్రతతి
 a host of friends : the circle of his acquaint-
 tance.
 తత్కాలము * n. s. That time, that period. తత్కాల
 మైన adj. Coeval, belonging to that period. త
 త్కాలానుసారి a time server. తత్కాలమునకు for
 the present.
 దత్తము * adj. Given, presented. Adopted, reared.
 తత్తతి n. s. A horse. గుర్రము. D.
 దత్తర or దత్తత్వము * n. s. Adoption.
 తత్తరము n. s. Perplexity, embarrassment, agita-
 tion, movement, action, shuddering, shrinking.
 Grief, emotion. తత్తరశుడుట v. n. To be per-
 plexed, agitated. To shudder, or tremble. To
 wave as a bough, or be agitated. తత్తరపాటు
 n. s. Agitation. తత్తరవితత్తరయ్య he was at a
 loss. తత్తరించుట, v. a. To perplex, trouble. v. n.
 తత్తరించుట, తత్తరిల్లుట To shudder, tremble.

తత్తళర or తత్తళు Stop stop ! For తాళురా. See తాళుట.

దత్తి * n. s. Gift, donation. యిట్లా అత్తి కేటండుకుయే మిద దత్తి తట్టింది what possessed you to be so eager? దత్తి నెతక్క, అన గాదానమండేతప్ప A. 2. 39.

దత్తు * n. s. Adoption of a son.

దత్తుడు * n. s. An adopted son.

దత్తుచ్చి చేసుకొనుట To adopt a son.

దత్తులు * n. s. Adoption.

దత్తూరము * Error for ధత్తూరము.

తత్తెర, అన గాసారాయి పోతే మానిముంత, తిత్తిన్ని. OG.

తత్పరము * adj. Diligent &c. See—రుడు.

తత్పరత్వము * Inclination, bent, devotedness.

తత్పరుడు * adj. Diligent, intent, heedful, assiduous, bent upon. Faithful.

తక్పూర్వము * adv. Beforehand, erst, previously.

తక్పూర్వము * adj. Previous, earlier, anterior.

తత్రత్య * Of that place. అక్కడవుండే.

తత్రాపి * Lastly, beyond all this.

తత్వము * n. s. 1. Nature. 2. Element, entity, substance. Quidditas. Identity, hypostasis. Reality. Axiom. 3. A principal, primordial, or component part. 4. Any living being, or essence: existence, ÆON, thing, existent creature. 5. Mind, intellect. 6. Deity; spirit. 7. Truth, or the knowledge of nature. The nature, or spirit of a thing. The truth, perfection, or highest good of man, as the knowledge of God and holiness. Truth or reality in religion. Quest of truth: Ideology, metaphysics, philosophy. (Vulgarly,) A puzzle, a mystery. శూన్యతత్వము Nothingness, nullity, nonexistence. తత్వము గా adv. Literally.

తత్వజ్ఞుడు * n. s. He who knoweth the truth.

తత్వయోగి * n. s. The perfected saint. Vema 1044. as being one with God.

తత్వశంకరహామి * A confession of faith: a book teaching any creed. There are such in every sect.

తత్వంబంధము * Thereunto appertaining.

తత్వన False accusation: error for తచ్చన.

తత్వము * adj. Equivalent. A term in Telugu etymology: meaning a word borrowed from Sanscrit, but with the termination altered: as

రాజ్యము rajyam-u for రాజ్యం rājyam. See on తద్భవము. Thus, rational from rationalis.

తత్ కుఱము * See తక్షుఱము.

తత్ * That. See తత్ . . తద్వత్వంని on that path.

తదనంతరము, (or poetice తదనంతరంబు) * adv. Afterwards. Thereafter, then, subsequently.

తదనంతరకర్త The next heir, heir presumptive.

తదనుగుణ్యము * adj. Befitting, suitable.

తదా * Then. See on యదా.

తదారభ్య * Thenceforward, since which.

తది, ఘట, తక్కు, ధిక్కు Sounds or words used by dancing masters in keeping time.

తదీయ * adj. His, her's, it's, that's. తదీయమైన Appertaining to it.

తదేక * Fixed, uniform. చాడుతదేక నిర్ణయ గావుండెను he was bent upon doing this.

తద్గణము * n. s. The peculiarity or characteristic of an individual. M. 1. 1. 145. M. 14. 2. 147. In the బ్రహ్మసూత్రాండము శివభక్తిపూజాకావ్యము, Book 5. 37, is this verse ఆ||పాశురమాయచేతమట్టుశ్రీత్వాదిగు | శత్రయంబుతద్గణశ్రీకాశ | లక్షణశ్రయ క్షలితచేతంబుల | జంతుతది జనించు చంద్రవదన || Propensity: temper. Fraud, overreaching. That is just like you. This behaviour is so like him.

తద్ద See తద్దీయ.

తద్ద "Pappa"—appellation of a father. BD. 1. 590.

తద్ద Much, exceedingly. M. XII. 3. 234. BD. 5. 119. మిక్కిలి, విస్తారము.

తద్దయు adv. Much, exceedingly.

దద్దరించుట, దద్దరిల్లుట v. n. To be alarmed, perplexed, confounded. To be scarred or inflamed. తత్తరకడెను. D.

దద్దళము n. s. A flat cieling. A small temple with a flat mud roof. A flat roofed house. ఇంటిమండె. D.

తద్దీ (as ఉట్లతద్దీ.) A certain annual ceremony.

తద్దినము * n. s. "That day." i. e. the commemoration, anniversary, or annual mourning for deceased parents. తద్దినముకాట్టుట To keep or celebrate "that day." తద్దినముకొని తెచ్చుకొనుట (proverb.) To run your head against a wall.

బద్ధరిల్లుట, బద్ధిల్లుట v. n. To be alarmed, perplexed, confounded.

బద్ద, బద్దుడు n. s. A bump, wheal, scar. A red swelling.

తద్దర్శము * n. s. That right, that law, that custom. The aorist of a verb. భూతభవిష్యద్దర్శమానములను చెప్పేక్రియ. D.

తద్భవము * Proceeding (or corrupted) from Sanscrit. Telugu words which are borrowed from Sanscrit, but greatly changed in spelling as జక్ష్వ for యక్ష and in English reason from ratio and season from satio.

తద్రూపము * adv. Exactly, as it was. ఆశుటమును తద్రూపముగా వ్రాసినాడు He drew the portrait to the life.

తద్వారా * Thereby. Through that channel.

తథాస్తు * So be it ! amen ! so much the better ! I take you at your word !

తథ్యము * n. s. Truth, fact. adj. True, real, actual. తథ్యమయినది it turned out true. తథ్యముగా * adv. In fact ; really.

బద్ధి * n. s. Curds. Coagulated milk. బద్ధిదాకరము a sea of coagulated milk. A. 4. 141.

బద్ధిదనము * A pudding of curds, rice and spice, with salt.

తత్ for తత్ * q. v. . . తన్నుర్ధము His head.

తన adj. Own, his, her, my. See తాను of which this is the genitive. తన చేత నైనంతదూరి he reviled them to the utmost in his power. తనబుద్ధి my opinion, own opinion.

ధనము * n. s. Treasure, property. resources, wealth. In mathematicks it is a mark similar to plus. Warren, 363. క్రయధనము The price paid, the proceeds, the purchase money. (ప్రీ) ధనము Dowry or pinmoney. ధనద్విగూణము అయినది the interest equalled the principal. ధనదయాశురులు Beneficent. (Metaphorically) A Talent. So in the Bobbili Padya 2. 129. అభిమానంబుధనంబుగాగ Surely honour is a gem ; respectability is a talent.

ధనంబయశురము * A Volcano. The యోని ; as being the abode of vital heat. See on అస్మిం దలము, or అస్మిశురము.

ధనంబయదు * A title of Agni or Vulcan, god of fire : as being the " vanquisher of wealth."

తనంత, తనంతట Of himself, of herself. Voluntarily.

దనక n. s. Until, as long as, as far as, while.

దనకా Until, as long as, as far as, while.

తనకు Of itself, of himself, of herself, &c.

తనకుచెట్టు A species of the sandal tree. Rox. 1. 445. Floats (catamarans) are made of the wood.

తనకుట v. n. To sink, fail. To tremble. తనికనాడుకాడు he is not failing. i. e. he is strong or flourishing. తనకక not enduring it, not tolerating it. తనకెడుచిత్తము a trembling, sinking heart. తనుకంక M. 12. 3. 302. KUR. 1. 73. M. XVI. 1. 242.

తనకుతానె He of himself : voluntarily.

ధనదము. ధనదయాశురలైన * adj. Beneficent, liberal.

తనదు adj. Own. His, hers. See తన.

ధనదుడు * n. s. A name of Cubera, the god of riches.

తనశుట See తనుశుట.

తనము n. s. This is an affix, added to many nouns and adjectives; like త్వం in Sanscrit words, and like-ness, -tion-ment &c. Thus దొరతనము government. దండితనము greatness. మంచితనము goodness. బిల్లతనము childishness. గట్టితనము solidity. గొప్పతనము largeness. మిఠాతితనము playfulness. గొల్లతనము The peasantry, the shepherd class. It is added likewise to past participles as తెలియనితనము silliness, ignorance. చేతకానితనము awkwardness. బల్లితనము the being a lizard : the being born as a lizard. కాశుతనము farmership.

తనయ * n. s. A daughter.

తనయంతన Of himself, spontaneously.

తనయించుట See—ని—

తనయదు * n. s. A son.

తనర Fully, to the full.

ధనరాగము See రేసుపైరాగము. A certain tune.

తనరారుట v. n. (From తనరు and ఆరుట) The same as తనరుట To shine.

తనరుచుట See తనర్చుట.

తనరుట v. n. To appear or shine. To extend ; be great or large. To be, live, exist. ఒత్పట. D.

తనర్చుట or తనరుచుట To shine.

తనర్చు n. s. Breadth, width, extent, altitude. వెడల్పు. D.

ధనవంతుడు * He who is rich, wealthy.

తనవి Error for తనివి . . . తనవారుట See తనివి.

దనపు * n. s. The mother of దానపులు the giant race, whom the Norwegians called "Hela." W.

ధనికుడు * He who is rich, fortunate.

దనికెదుబ్బు Bulrushes. derived from తనువుట. See తనియుట.

తనిమ * అన గానూక్షత. Fineness, thinness. తనిమను A. 4. 142. అన గాతనుత్వముతోడ Finely, thinly.

ధనియాలు n. s. plu. Coriander seeds.

తనియాంశము * adj. Slender, delicate.

తనియించుట v. a. To satiate or satisfy.

తనియుట v. n. To be full, satiated, or content. To thrive, flourish. To be averted as a spell or a misfortune. G. 4. 120. In M. Adi కల్లధనమునవిద్యనుసంతతి, తనిశినవారెందుగలరె. who ever thinks he has enough wealth, or learning, or offspring ? తృప్తిబొందుట. D.

తనివి * n. s. See తనివి a maiden. శలుచనిశరీరముగలస్త్రీ. D.

తనివి * n. s. Fulness, satisfaction, content, ease. Repletion. తనివీరక her lust not being satiated. వారికితనివీరినది they are satisfied. M. 4. 5. 177. తృప్తి. D.

తనిసిన (part of తనియుట) Satiated, content.

తను * n. s. The body. See తనపు.

తను Him, self. (accusative of తాను.)

తను * adj. Small, delicate, fine.

దనుకుట v. n. To kindle or catch fire. నిశ్చలంఱుకొనుట. దొడుముదనకక means దొడుముఅంటక ; దనకకచేసే, అనగా అంటకుండా చేసినాడు. M. XII. 1. 103 and 3. 302. M. XVI. 1. 242.

దనుబాధిపుడు * n. s. King of giants.

దనుజుడు * n. s. A giant, fiend, demon. See note on రాక్షసుడు.

ధనుడు * Rich. పాండిత్యధనుడు a richly stored

mind : richly accomplished. తపోధనులు great saints : those who abound in penances. శ్రేణ్యధనులు (Sananda Dwip 140) those who are rich in good works.

తనుతాన or దనుదాన, Of itself, of himself : spontaneously. Swa. 2. 59.

తనుత్రము * n. s. Armour.

తనుత్రాణము * Armour.

దనుశ్రు n. s. Satisfaction. తృప్తి, హాయి, M. XII. 3. 445. BD. 5. 38. తనుశక్త, అనగాచలువశాబ్ది. OG.

తనుశ్రుట v. a. To satisfy, make fat : to nurse or nourish. తృప్తిపొందించుట. B. X. 199. BD. 5. 501. (See తనియుట of which this is the causal.)

తనుబిల్లి A sort of game ; "kicking a stone." H. 3. 183.

తనుమధ్య * Slender waisted. "Madam ! Lady !" DRAn. 340.

ధనురాకారము * The shape of a bow, viz.

ధనుర్ధరుడు * An archer.

ధనుర్వార్గము * A curved line ; an arc. Warren's Glossary.

ధనుర్వాయపు * Convulsions (that bend the body) like a bow.

తనుపు * n. s. The body.

ధనుపు or ధనస్సు * n. s. A bow, an arc of a circle. The sign Sagittarius.

తనుశుట v. n. To thrive, increase. BRY. 3. 458.

తనునపాత్ * n. s. The oil drinker : an epithet of Agni, god of fire.

తనుభవుడు * n. s. A son.

తనురుహము * n. s. Hair, as "growing on the body."

తన్ను n. s. A kick. వానిచేతతన్నులు తినివచ్చినాడు he received blows : he was beaten.

తన్ను pron : Self, me, himself. The accusative of తాను self.

తన్నుట v. a. To kick, to smite. కోడినిగద్దతన్నుకపోయింది the hawk pounced upon the fowl. A s a v. n. To grieve, be in trouble, rebel.

తన్నుబిల్ల n. s. A foot board.

తన్నులబడుట v. n. To suffer blows.

తన్నులాడుట v. n. To bandy kicks or exchange blows : to fight, as cocks do.

తన్నుట See తనుశ్రుట To charm, be pleasing, soothe. A. 2. 93. Chenna. 5. 294.

తన్న తమన * M. XIII. 5. 280. In the same manner. At his pleasure.

తన్న భ్య * adj. Among them.

తన్న యత్వము * Corporeality.

తన్నాశ్ర * A simple element uncombined : a subtile particle, rudiment, or atom. Colebr. Essays, Vol. 1. p. 242, and 372. According to learned Hindus (sabdham,) sound, is the tanmatra of (acas,) ether ; (sparsha or) touch is that of (vaya,) air : (and rupam) form, is that of te- jass, seed : (gandham,) smell, is that of prith- vi earth : and (rasam,) taste is that of jalam, water. These are the five rudiments of the five elements. Kurma Puran. chap. I. Compare Wilson on Vishnu Puran, page 17.

ధన్య * A noble woman, a heroine, a lady. " Ma- dam ! Lady !"

ధన్యము * Wealth. An exclamation like Hurra ! Huzza ! most excellent !

ధన్యము * adj. Fortunate, blest, virtuous. ధన్యులు The happy, the rich.

ధన్యాలు n. s. Coriander seeds. See కొతిమిరి.

ధన్యుడు * The " happy man," a rich man, " his honour," or " the gentleman." శ్రీశ్యాక్షుడు, కృతార్థుడు. D.

ధన్య * A bow. శ్రుప్పధన్య Cupid, whose bow is hung with blossoms.

ధన్వంతరి * n. s. " The sage." A name common to Surya the sun, and to Siva, but usually to the physician of the gods : who was produced at the churning of the ocean.

ధర్మి * n. s. Damsel ; a grace or lovely delicate girl. " Madam, Lady."

తపము or తపశ్శు * n. s. Austerity, steadfast- ness. Penance, mortification. Pilgrimage. Peni- tence. Any tedious task : A life of retirement and study : self denial. In the puranas there are many legends of tapass or self mortifica- tion : the rite to be performed is not retribu- tive but meritorious. The tapasi or self tor-mentor is at first a powerless creature : per-

haps a boy or a girl : but by tormenting him- self by hunger and burning in a circle of fires, he in the course of years obtains miraculous powers : these enable him to command the god he addresses, and to govern the other deities. Thus the word is used for long continued la- bour to attain a certain object : but it also means fruitless exertion. For these stories al- ways terminate in disappointment. The gods are alarmed and send a beautiful courtesan to try the hermit's virtue : which always gives way ; the saint falls before the temptation and all his exertions prove fruitless. The practical result or moral of these stories is, that all struggles for superior holiness are unavailing. There are a few legends wherein the hermit is victorious but when the god appears he makes some undeniable request or other : and in the end either finds the request a foolish one or is ruined in attaining his wishes. See W. Vish. Pur. pages 90, 96, &c. Ward. Vol 3. p. X. and p : 267.

తపతప. (See దబదబ.) తపతపమనుచు Being in trouble : afflicted.

తపనీయము * n. s. Gold.

తపనుడు * n. s. The sun, the burner.

తపర్షు * The dewy season. A. 5. 110. (i. e. శశి రర్షువు.)

తపసి * n. s. A penitent, devotee, enthusiast, vota- ry. See on తపము.

తపసిని The tree called అవసి చెట్టు. Swa. 3. 100.

తపస్వి * n. s. A devotee, or enthusiast.

తపశ్శు * n. s. Penance. See తపము—

తపారము, తపాశము, అన గాకుల్లాయి, తోపి. A sort of cap. A. 2. 88. P. 2. 9. OG.

తపించుట v. n. To warn, be heated, burn, be dis- tressed. To be in anguish. KUR. 4. 265.

తపాల, or, తపేలా, Saucepan, a brass pot.

తపోధనుడు * Rich or noble in penance ; distin- guished in sanctity.

తప్తము * adj. Heated, burnt, agitated. తప్తమగుచు రుచి bright as melted gold. తప్తముద్రలు Marks or stamps burnt on the body with a hot iron.

తప్త. adj. Empty, flabby, pithless.

తప్త adv. and postp. (This is the Root in A of

తప్పుట To fail,) save, but, except, unless, with-
out. It governs a noun as మీరతప్పు Except
thee.

తప్ప, n. s. An empty ear of corn. See తాలు.

తప్పక. Unfailingly, steadfastly, steadily, (Neg
pll of తప్పుట.)

తప్పచూచుట To disregard. నైవముతప్పచూచినం
దున As God withdrew his countenance : was
not gracious to him.

దప్పుము n. s. Thickness, swelling, tumour. See
also దట్టము. దప్పమైన adj. Thick, tumid : See
దట్టము.

తప్పరించుట, అనగా అణచుట, ధంక పెట్టుట. Chenn.
V. 155. 165.

దప్పశము A sour drink made of tamarinds &c.
Balram. 6. 139. కాయకూరలు వేసి కలచ గాకా
చినపులుసు. D.

తప్పలు, అనగా కొంతగంజు కట్టినశకలధాన్యములు
న్ను. D.

దప్పి n. s. Thirst. నాకుదప్పిఅయినది I am thirsty.
దప్పికిపోయినాడు he has gone to dinner : lite-
rally for thirst. దప్పికి ఆభూమియిచ్చె he gave
me that field to support myself.

తప్పించుకొనుట. v. n. To get free. See తప్పించు
ట. నీవుతప్పించుకొన్నావు you have got free of
it. ప్రాణముతప్పించుకొనివస్తాను I fled for my life,
escaped with my life.

తప్పించుట v. a. To extricate, free, move, remove,
take off, save, loose, shift, alter. ఆవుదోగము
నామీదనుంచితప్పించినాడు he deprived me of
that office. To take away. See తప్పుట To elude.
ముఖముతప్పించుట To abscond. To cross over,
pass by, transgress, depart from (an agree-
ment :) dismiss (from office :) తాడుతప్పించుట
to get the cord free, extricate it. నామాన్యముత
ప్పించినాడు he devoured my land, he rescinded
my living. నాజీవనముతప్పించినాడు he took
away my living. దోవతప్పించినాడు He mis-
led me.

దప్పిగొనుట To thirst, be thirsty.

తప్పిరము n. s. Error, fault.

తప్పిన Lost, changed. See తప్పుట v. n.

తప్పు n. s. Error, failure : mischance. Fault, of-
fence. తప్పుకలుకుట To say what is wrong or
false. తప్పులుచుట్టుట To find fault, to cavil.

తప్పు. adj. Erroneous, faulty, wrong. Foul or en-
tangled. తప్పుకూడు unlawful meats. తప్పుటడు
గులు పెట్టుట to stagger or totter as an infant.
తప్పుదారి a wrong road.

తప్పుట v. a. To transgress, miss. దినముతప్పినము
Every other day : missing one day in turn.

పైకటితప్పిపైకటి One now and then ; here and
there one. తప్పివచ్చినశుని a thing that happen-
ed unexpectedly, or out of the common way.
అంటుతప్పినది A woman who has ceased being
menstruous. మాటతప్పుట To break his promise.

తప్పుట. v. n. To err, fail, cease. To be lost,
broken, changed, made void, or erroneous. నై
వాసుగ్రహముతప్పినందున having forfeited the
divine favour. To drop off as a shackle. To go
off, abate, as a pain. రేవుతప్పింది The ford is no
longer passable. అడుగులోపడుగుతప్పి The
thunderbolt shall fall harmless at his foot. ఆ-
యువుతప్పినవాడయినాడు As he was now de-
clining into the vale of years. The following
is a formula of imprecation ; తప్పితిమామెనాత
మత్తల్లిదండ్రాదులను వారణశిలోవధించిన పాపా
నబోవువారము, యిందుకుయెవరుతప్పినాశునకమాం
సానకు ఆశించినవారు, శురనేపించినవారు If (I)
fail of this may I be guilty as if slaying my
parents at Benares, of eating dog's flesh, or
drinking wine !

తప్పుదల Accidental. M. XII. 5. 280.

తప్పున At once, suddenly.

తప్పెట n. s. A large drum. Also name of a tree.

నేలతప్పెట, అనగా గ్రీస్తు శుండరము. Q.

దబదబ adv. (anuk.) Audibly, noisily, aloud, trip-
pingly. దబదబపారిపోయిరి I could hear them
running away, pattering or patteringly.

దబదబ (కురిసింది. It rained) heavily, or, it patter-
ed. దబదబ (కొట్టుట To beat) rattlingly or with
audible blows.

దబలకము A sort of elephantiasis : the disease of
a swelled and carious knee.

తదిసి See తకునిచ్చెట్టు. Q.

దబ్బు n. s. A slip, strip, piece of split wood, a slice. A clot of blood, a thin rafter, such as one called *reapers* at Madras. దబ్బుతలుపు A door made of strips of wood.

దబ్బుకట్టుట v. n. To clot, as blood does. దబ్బుకట్టిన clotted.

దబ్బుకాయ A citron. See నారదబ్బు.

దబ్బుచెట్టు The citron tree.

దబ్బుచించుట v. n. To close, (the mouth or a cup) with the palm of the hand. To slap (with the palm.) to turn a pot over.

దబ్బునము n. s. A bodkin, a large packing needle.

దబ్బర adj. False, apocryphal. దబ్బరపెంట్రికలు false locks.

దబ్బర n. s. A sort of bason. A falsehood. దబ్బర లాడుట To deal in falsehoods. కానికాలికిదబ్బర అయినది he has got a leg swollen with elephantiasis. దబ్బరవాట్లు, or పాట్లు feigned blows : mere pretence. శిస్త్రే. D.

దబ్బరి or దబ్బలి n. s. Scribbled writing. Nonsense. A liar.

దబ్బులతలుపు A door made of strip of wood.

దబ్బలి n. s. A falsehood. Nonsense, roguery, trickery.

దబ్బలితనము or దబ్బిళితనము n. s. Rascality, wickedness, foolery.

దబ్బాటు Suddenly, unexpectedly. A. 6. 105. అ ధాట్టుగా, అదిరిపాటుగా. [D.

దబ్బిబిళ్ళు, అనగా తాటి చెట్టునుద్దలుచేసే సాధనము.

తబ్బిబ్బి Nonsensical, idle, plagues.

తబ్బిబ్బులు Frantic acts, pranks, nonsense. = తార్కారు, తడమాటము, భ్రమ, వకటిఆడబోయివకటిఆడినది. ఆయనకుయత్తుడుతబ్బిబ్బులు గావున్నది he is in his dotage.

దబ్బిరి adj. Cross, unsteady, irregular, curst.

దబ్బిలి n. s. A lie? A makebate, a rascal. A popular ferment or fray. Insurrection.

దబ్బిలితనము n. s. Vileness, rascality.

దబ్బిలితదము A jawbreaker or hard word, a distracting puzzle. దబ్బిలిదేశము a troubled or unsettled district.

దబ్బు n. s. The cover of a jar. బల్లలుమొదలైనవాటినిగుడ్డిచప్పుడు. D.

దబ్బు adv. Aloud. See దబదబ.

దబ్బున adv. Instantly, at once, quickly.

దద్దము * adj. Little, small.

తమము * n. s. Darkness. Mental blindness.

దమము * n. s. Austerities, mortification of the flesh, a subdued state.

తమకము * n. s. Eagerness, ardour. విరహము. Also written for తమగము.

తమకించుట v. a. To be enamoured or ordent or eager. Vish P. 6. 25. R. 1. 212. KUR. 4. 272.

తమకుట v. n. To hesitate. To fail or recede? వెనకదీసుట. D. M. XII. 2. 292.

తమకుడు * A lover : one who is enamoured

తమగము n. s. A tabernacle, or summer house, having no walls but a roof on pillars. మంటపము. D. చావిడి, కొలుపు, వైలు.

తమట, తమటము A large drum.

దమనము * n. s. Southerwood, a very fragrant herb. దవనము. D.

ధమని * n. s. A vein, a tube or pipe. A flute. R. 6. 10. బోలునరము, గొట్టమున్ను. D.

దమనుడు * The queller : as కందర్పదమనుడు Siva who destroyed Cupid.

తమమయుడు * BD. 5. 272. అనగా, తమోగుణవికృతుడు. He who is in darkness, or sin.

దమయంతి * A certain celebrated heroine.

తమరకము, అనగా తరగము. D.

తమరత (Tamil) The green five sided sour fruit called Kamrak, Averrhoa Carambola.

తమరు n. s. pron. You, self, themselves. This is honorifically used for "Your honour." తమరొఱురె your honour alone. Here ocaru one is used in the plural form. In strictness, తమరు is selves, themselves. The genitive is తమ Ovu. = స్వీకీయమైన.

తమలము The fragrant spicy leaf eaten by the Hindus. తమలంపుటిరలు A. 4. 175. అనగా, తాంబూలపురత్తి మలోచేరిననిలకాంతులు.

దమలకము See దబలకము.

తమలపాకు The Tamala (See తమలము) gen. తమలపు + ఆకు commonly called paun or betel.

తమస్సు * Darkness.

తమలము * n. s. The Gloomy tree ; చీకటిద్రాను, కానుగుచెట్టు. which like cypress laurel or yew is proverbial for the darkness of its hue. Ex-

anthocymus pictorius. (Roxb.) or Galedupa, As a colour, it means dark brown, or dusky dun, or dark dull red. Dark hued. Magham. 3. 8. where the dark or ruddy complexion of Krishna is compared to it.

తమాశి, అనగా బాళి. OG.

తమి n. s. Lust, passion, desire.

దమంచుట, అనగా శాంతిచేసేది. ఆణిచేది. M. XII. 2. 403.

తమిదెలు The grain called చొళ్లు or రాగులు or natcheny. (Cynosurus Coracanus.)

తమిరె The pin in the centre of a yoke. కాడినడ మవేసేసీల. D.

తమిశ్ర * A pitch-dark night. Darkness, gloom. In A. 5. 36. it denotes శబ్దిశ్రుశుశ్రు. చీకటిరా త్రి. D.

తము Themselves, (contracted from తాము.)

తముకు n. s. A drum, a tambourine.

తమూలము To the end, throughout.

తమోశుపముడు * The dispeller of darkness : i. e. the moon or fire. సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్ని ఘోషాక్రమడు. D.

తమోసుణి * The gem of night. i. e. a firefly. మె రుగుడుమరుగు. D.

తమ్మ A quid. The chewings of తమలపాకు which are of a scarlet colour.

తమ్మకర The scarlet spittle caused by తమలపాకు.

తమ్మకాయ, or చెమ్మకాయ, or చమ్మకాయ A sort of bean with red seeds.

తమ్మటము A large drum.

తమ్మడి A tambali or Saiva priest.

తమ్మతనుకు A spitting pot. See తమ్మ and తనుకు.

తమ్మతోట్టి A spitting pot. See తమ్మ and తోట్టి.

దమ్మశుడుట, అనగాడించుడుట. OG.

దమ్మలగొండి A hyæna (more correctly spelt దమ్ము లగొండి from దమ్ములు plu. of దమ్మి a bone.)

తమ్మి n. s. The lotus, which like the rose, is proverbially beautiful. చనుతమ్మి మొకదోయి The budding roses of her breasts.

తమ్మికంటి Fair eyed : a translation of the Sanscrit word శ్రుండరీ కాకుః i. e. Vishnu.

తమ్మికేలు Fair handed. Rosy fingered.

తమ్మిగమ్మెడివార Cupid :

తమ్మిచూలి i. e. శుక్లగర్భుడు The god who sprang from a lotus : i. e. Brahma.

తమ్మిచెలి Lover of the lotus : i. e. the sun.

తమ్మివారచూలి An epithet of Sugriva. R. 5. 259.

తమ్మిమోహరము The "lotus evolution" (See మోహరము.) a certain form of military array.

ధమ్మిల్లము * n. s. Tresses, curls, locks.

దమ్ము n. s. Moisture, wetness. Wet ploughing.

గుంతు. OG. బురద. D. దమ్మునాగలి, నుడిసీరుకట్టి దున్నేది, దమ్ముశులక, మరదవరుసచేసేది. D.

దమ్ముకొన్న adj. Moist. Empty, worthless.

దమ్ముచేయుట To plough a field while wet. దమ్ము

చేసినపొలము A field ploughed while wet. ఉత్తేటంచుకు సిద్ధముచేసినపొలము. D.

తమ్ముడు n. s. A younger brother, Colloquially—"brother," or "friend" పెద్దతమ్ముడు and చిన్నతమ్ముడు denote the elder and younger of two brothers; both of them younger than the person alluded to.

తమ్ముపిండ, అనగా తమ్ములశిష్యుడాయము. His brethren. M. 8. 2. 170.

తమ్ముల The plu : infl. of తమ్ముడు, of తమ్మి a lily; and of తాము themselves.

తమ్మె The soft part, as the lobe of the ear, or gristle of the nose. A halter's knot.

తమ్మెట A sort of drum. H. 3. 38. తమ్మెట్లు, అనగా పోగులు. A. 6. 106. OG. Earrings.

తమ్మెలము, అనగా శాంబూలము. Swa. 6. 39.

దయ * n. s. Favour, kindness, grace, regard. Love, affection, attachment. Mercy, pity, tenderness, clemency, compassion. Pleasure, goodness, amiability, a kind heart. తమదయయెట్లాగో ఆట్లా just as your honour pleases. I submit to your pleasure. మీదయ thank you.

దయచేయుట v. a. To grant, bestow, allow, afford. To honor or favor with a visit. To come; or to go. అక్కడికిదయచేస్తారా will you come there? or, go there? యిదిదయచేయండి oblige me with this. Be so good as to grant me this. Have the goodness to tell me. దయచేయవలె Please your honor. దయతప్పిన adj. Displeased; also, Disgraced, out of favour. ఆయనదయనామిదతప్పింది I lost his favour. The converse

meaning also applies, thus ; దయతప్పినది He no longer favoured ; or, he no longer was favoured.

దయారశిము * n. s. The spirit of love : Loving-kindness, humanity, benignity, indulgence.

దయాళుత్వము * Benignity. శిర్వభూతదయాళుత్వము Universal beneficence, goodness to all creatures.

దయాళువు * Kind, gracious, merciful, benignant.

దయాళాలి * Obligated, indebted (feminine) See on శాలి.

దయిత * n. s. A darling, pet, favourite. ప్రియురాలు, D.

దయితుడు * n. s. A lover, husband, dear, love, మనీయదయితుడు my love.

దయ్యము for దైవము n. s. A deity, a god. M. 4. 4. 57. R. 2. 11.

దయ్యము n. s. A goblin, fiend, or evil spirit : distinct from a ghost. దయ్యముకాదుభూతమే It was not a fiend but a melancholy ghost. కొరివిదయ్యము a jack o'lantern. వానికిదయ్యమువూరినది he was possessed. దయ్యమువూరినవాడు a demoniac. దయ్యముకట్టుట To possess, as ఆతనికిదయ్యము కట్టినది a devil seized him. దయ్యములను శాట్టుట To send a devil (into a man.) దయ్యమువదలగొట్టుట or దయ్యమునుతోలుట To drive out a devil. దయ్యపుస్తంభనము A spell to scare away fiends (i.e. స్తంభనము.) దయ్యాలబోతు a wizard, a witch.

ధర * n. s. The earth.

ధర n. s. Price, rate, valuation. ధరశ్రుతులు rates, prices.

ధరము * n. s. A shell, a conch. Fear.

తరగము * n. s. Wave, surge, an undulating swell or surface like waves. A pennon, or strips of cloth, rolled round a pillar in folds ; alternately blue, white, and red.

తరంజి * A river. This and other expressions for river, sea, stream, are used in the titles of some books, as విద్యాతరంజి the Circle of the Sciences : a View of all learning : a system or course, a theatre of the arts &c.

తరకలు n. s. See తప్పలు The chaff of grain.

తరకశిము * n. s. A quiver. అంబులపాది. Swa. 4. 36. A. 2. 30.

తరగ See తరగుట.

తరగ Wave, surge. Swell or form : an undulating surface. Dasav. 2. 283. IX. 159. Vish. P. 2. 324.

తరగతి n. s. Classification, rank, order. తరగతితక్కులు parish rates or classified accounts.

తరగతి adj. Gradual, rated : gradually diminishing in size, value or quality. Classified : from తరము a class. Feasible, practicable. తరగతిగా proportionably.

తరగతిగుండ్లు A kind of necklace.

తరగరి n. s. A broker, appraiser, valuer, money-scrivener.

తరగు See—రు—

తరగుట See—రు—

తరచు adj. Thick, in various senses, as coarse cloth ; frequent, usual, perpetual, plentiful. తరచుగావచ్చిరి They came in crowds.

తరటు (K.) Stout, coarse, not fine. తరటువెర్రె a great fool.

తరటుట v. n. To strike, to kick : to lash. T. 5. 31. తాటింతుట.

ధరణ n. s. An imaginary coin, of the value of 8 dubs.

తరణము * n. s. Crossing, transit, deliverance, extrication. అంబుతరణము A ship or boat : also a raft. H. 4. 219.

ధరణము * n. s. Holding, possessing, having.

తరణి * n. s. A ship. The sun.

ధరణి * n. s. The earth.

ధరణీదేవుడు * A god of this world, i. e. a brahmin.

ధరణీధరము * n. s. A mountain.

తరణోపాయము * n. s. Means, expedient.

తరతమభావముగా * In proportion to their rank.

తరతరంబు adv. Gradually, by degrees.

తరతరంబుగా Sort after sort, from generation to generation.

తరతరలాడుట (anuk) To be panic-struck, or quake with fright.

దరదము * adj. Fearful, terrible.

తరకడి Turnery : formed in a lathe.

తరపుట To stir &c. See తరుగుట and ముదురుట.

ధరశ్రుతులు Prices : state of market : rates.

తరబడి n. s. Rate. కోట్లతరబడి by millions, millions at a time. వందలతరబడిఅప్పలు Loans of hundreds.

తరబడి లెక్క A record resembling Domesday-book wherein the ancient values of lands are stated.

తరమకొట్టుట See తరుముట.

తరమిడుట v. a. To compare, try the respective merits. HD. 1. 146. ND. 1. 527.

తరము n, s. Sequence, following: that which follows. Class, sort (See వర్గం) A number or collective body. A generation. Tara 3. 50. Practicability, possibility. Power, ability. ము త్తరములు Three generations. A step, grade or remove in genealogy. మూడుతరాలనుంచిపున్న భూమి land which we have held during three generations. తరతరంబులనుండి generation after generation. తరము or జెడ్డియెట్టిన borne by two on a pole: so called because herein one man follows another. చెప్పితరమే Is it possible to describe it. అదితరకూ is it right? G. 7. 3.

తరముట or —రు— v. a. To drive or pursue, follow. To turn wood in a lathe. To encroach upon, or, make away with?

తరయుట, or తరియుట, అనగా పోవుట. A. 4. 329. లింగమాత కృపకు వీ పాపాధిక ద్రవ్య, దాన ఘనియు గాక తరియజారదు. In Ticca. UR. VI. 139. దరియంగజొచ్చి. In Zacc. 3. 67. కాంతారంబు దరసి, అనగా పోచ్చి. v. a. To enter. To rove, walk in. To approach.

తరళము* adj. Trembling, tremulous, glancing, as the eye. హారమధ్యరత్నము, గంజి, నాలెవ్వలై, శ్రీకాళమాన మైనది, చంచలమైనది. D. తరళనేత్రి * తరలాక్షి * Bright eyed, a fair maid.

తరలించుట, or తర్లించుట, (causal of తరలుట) To cause to move, or march. Vasu. 3. 165. Chenna 3. 143.

తరలుట, తర్లుట, v. n. To set out or start: to stir, move, proceed. In music తర్లి means Da Capo, recommence: again.

తరలుట, తర్లుట, v. a. To lose, let go. తరలకుడై ర్యంబు do not lose heart. తరలకజూచుట to view steadily, without intermission. దయ్యమునోరె నోతరలకవున్నావు you are planet-struck, or horrified. ప్రసాదయింట్టిట తరలకనిచ్చు. HD. 2. 1492. I will give it without fail.

తరలేమణి * n. s. Bright eyed, a fair girl.

తరవాణి, అనగా పుట్టినిట్లు, పులినిగంజి. D.

తరవాత Afterwards. See —రు—

తరవాయి n. s. A time. వకతరవాయి once. A lesson in the Vedas. వేదపాఠము. A. 3. 4.

ధరవైరి * The Hill queller; an epithet of Indra.

తరణిము * n. s. Flesh P. 1. 509. SC. మాంసము.

తరహా (H.) Kind, sort, species.

దరహానితము* దరహానిము* A gentle smile. దరహానితాస్మయై * Smiling.

తరమము, తరమపు* A hyena or శివం. H. 3. 9.

తరాతరముగా Regularly, in regular, descent or succession. one after another. తరాతరము తెలిసిమాట్లాడుట To appreciate, recognize, assign his due merit.

ధరాధరము* n. s. A mountain: as being a pillar or prop of the earth.

తరి * n. s. A ship. ఓడ, దళ, వస్త్రాదిపేటకము. SC.

తరి adj. Churning, as తరిగోల a churn staff.

తరి n. s. Butter. Time, occasion. ఇ త్తరి now. వక తరి once.

దరి n. s. Bound, line, limit. Shore, side. Point, end, support, shelter, quarter, refuge. Ground or cause. Subsistence, means, funds. తీరము, పార్శ్వము, అంత్యము. D. దరిమేర లేని బాధ Boundless grief. యింటి దరిని close to the house. నేను వాంక్ష దరికి రాలేను I did not meddle with them. వాడు వెళ్లి నాలుగు దినము లాయెను యిదివరకు దరి దావు లేదు. It is four days since he went and there are yet no signs of him. దరులు clouded marks.

దరి * n. s. Cave, cavern, grotto. గూహయున్న D.

తరించుట * or తరియించుట * v. a. To cross over, get through (a stream or trouble:) to attain, (heaven.) To shake off, cast off, get rid of, free himself.

ధరించుట * v. a. To wear or put on. To hold or contain. To take or assume (a form;) to retain in mind. ఆజ్ఞ తిరస్కూన ధరించుట To obey (an (order,) how to (a command;) lit. to bear it on the head. గర్భము ధరించుట To be pregnant, lit. to bear a womb.

తరింపు * n. s. Rescue, extrication, salvation.

తరింపుము The post round which the cord passes which works the churning stick.

దరికొనుట v. n. To catch fire, be ignited. కాలుట. D. కుషీదరికొన్నట్లున when the belly is inflamed with hunger.

దరికొల్పుట v. a. To set on fire, to kindle.==తగలపెట్టుట.

తరిగల Rich in butter. తరిగలావు, వెన్నచాలావచ్చే ఆవు. D. a butter-producing cow.

దరిగా Aside, apart, at hand, hard by.

తరిగించుట v. caus. To cut off, lop, amputate.

తరిగొండ A poetical name for Mandaragiri : Lit: " churn-staff-hill."

తరిగొర్రకూర A certain pot herb " milch-ewe's-heal." విశల్య. D.

తరిగొల్పుట v. a. To ignite or set on fire.

తరిగోల A churning staff.

తరిచల్ల Sweet buttermilk.

తరిచిూచుట To investigate or sound : See తరుచుట.

తరిచుట్టుట To consecrate. This word is in use regarding the milk of a cow which for ten or twenty days, according to a vow, is drawn, but not used. (Equivalent to Corban; Mark, VII. 11.)

దరిచేరుట To succeed or " reach the shore" to go to heaven. To be finished.

తరిటి n. s. A large sack filled at both ends and laid across a bullock. తరిటి, రెండు పెండెలుపినించేనోనెట్టా. D.

తరితరి adv. From time to time.

తరితాడు The cord that works a churnstaff.

తరితీత్రు n. s. Fondness, liking, lust : a fool's paradise. (తీతి. D.) అతియాస, సీంతుస్థి Delay, reluctance. కాలహారణము, ఆలస్యము.

దరితేరిన Terminated, ended. కడతేరిన.

ధరిత్రి * n. s. The earth.

దరిచక్కెర, or, దరిచావున At hand, close by.

దరిద్రుము * adj. Poor, needy.

దరిద్రుడు * A poor man. దరిద్రురాలు a poor woman. దరిద్రులు the poor. గర్భదరిద్రుడు a wretched starveling.

దరిని On shore, ashore. (abl. of దరి.)

దరిని Close to, by; వాకిటిదరిని at the door. గ్రామం దరిని near the village. దరినన్నది it is near by.

దరిని or తరినికూడ A sucking calf, a calf a year old. Plu. తరివులు.

దరినికొట్టె n. s. or తరినికొట్టె, or దరినికొట్టె A lathe.

తరిమికిపట్టుట, or తరిమెనపెట్టుట To turn in a lathe.

తరియజొచ్చుట v. a. To enter, to engage in.==చరచొచ్చుట. Vish P. 4. 252.

తరియించుట * v. a. To cross over, get through. See తరించు.

ధరియించుట * See ధరించుట.

తరియుట (See తరయుట) To approach. To enter. To plunge into. చొచ్చుట, తారనించుట. M. XII. 3. 196. Velag. 4. 71. Parujat 4. 32. DRARan. 30.

తరివిణి See తరిమికి.

తరివిణిదొడ్డి A lathe.

దరిసి past part of దరియుట.

తరుగు n. s. Wastage. Sinking. Brokerage or fees called custom. Cutting or wearing away.

తరుగుట v. a. To cut or sever. To slice or carve, to mince : to wear away. To amputate. T. 5. 61. Vedanta Ras. 3. 213. Pal. 224.

తరుగుట v. n. To be worn away. To fall, (as a veil) off (the breast.) To pass away, to be done or finished. Dasav. IX. 159. M. XIV. 2. 139. Zacc. 1. 77. HD. 1. 1982. దొవతరగలేదు the way is tedious : it does not diminish. మెంత వ్రాశినా గాని పనితరినేదిలేదు however long he wrote the work did not terminate. హాసుతరిసిని Fortune will cease, or depart. BD. VI. 51. 83. 84. కొలిచిననాన్నెమ్మల్లికొలిస్తే తరుగును. If you measure grain twice some of it will be lost.

తరుచరుడు * A bird, or " tree roamer." DRY. 1502. అనగా చెట్లలో సంచరించేవి.

తరుచు Thickness. సాంద్రత్వము, తరుచుగా Thickly, సాంద్రముగా.

తరుచుట See —ర—

తరుచుట v. a. To stir, agitate, investigate.

తరుటు See —ర—

తరుణము * adj. Juvenile, not childish, blooming.

తరుణి * A girl, a maiden. Madam ! Lady !

తరువు n. s. A grown calf, an artificial diamond.

తరుముట v. a. See —ర—

తరువ The Root in A of తరుచుట. While they churned. DRK. 73.

తరువకిర్రాసు A lathe for turnery.

తరువది n. s. A lathe ? a sword ?

తరువాది adv. Afterwards, next. It governs the Infl. as దాత దానం or the Dative as దాకు తర్రాసు

త After me. It is usually contractedly written త||. Genitive తరువాతి, as ఆతర్వాతివాండ్లు those who stood next.

తరువు n. s. Inroad, attack, dunning. A draft. తరువు కాదు A dun.

తరువు * n. s. A tree. Xంఫతరువు the sandal-tree.

దరువు A song, in a peculiar metre.

తరువు చేసుట To attack : to press or dun.

దరువు, (అన గామెల్ల) A limit, a landmark.

తరువువు * అన గాశివంశి The hyæna ?

తర్కము * The science of reasoning : logic. Reasoning, inferring, deducing, guessing. Conjecture, fancy, notion. Analogy, implication, casuistry, special pleading.

తర్క శాస్త్రీ * A casuist, a logician.

తర్కించుట * v. To doubt, dispute, argue, investigate, consider.

తర్జనము * n. s. Blaming : Bullying : Pointing at. W. బెదిరించడము. D. తర్జనభర్జనము the same.

తర్జనీ * The fore finger, pointing finger, or index.

తర్జకము * n. s. A new born calf.

దర్పము * n. s. Pride, passion, anger. Irritability, touchiness. ఆయనముఖదర్పము చేత Through the awe or terror of his countenance. The impression of his presence. దర్పమేయశక్తు గా భావించినారు they pride themselves on their fierceness. దర్పము చేసుట To boil over, be furious or proud. దర్పము, కొత్త. D.

దర్పకుడు * The inflamer : an epithet of Cupid. దర్పకశాస్త్రము the Art of Love.

దర్పణము * n. s. Gratification, satisfaction, fullness. A drink offering.

దర్పణము * n. s. A mirror. దర్పణనేక The rite of viewing an idol in a mirror and thus adoring it. దర్పణంబు Viewed in a mirror, reflected.

దర్పితుడు * A proud man.

దర్పిభరి * or, దర్పిన్వతి * n. s. Height of insolence or pride.

దర్ప * A sacred grass, equivalent to hyssop, and used in sacrifice. *Poa cynosuroides*.

దర్పిపోటు See ప్రార్థము. A. 6. 92.

ధర్మము * Duty. Virtue. Right. Alms. Rule, precept. Nature, property, proper behaviour. Business. Among bramins it is the fashion to restrict this word to alms, as distinguished from దానము See that word. ధర్మశాస్త్రము Law, the science of right. సాత్వికధర్మము the dues or demands of tenderness, కులధర్మము the rules of caste. వివాహధర్మము conjugal dues, the behaviour proper for a married pair. వేశ్యాధర్మము the use or trade of prostitution. శుచితధర్మము that which is expected from a critick. చోరకాలధర్మముపాగతః the thief met his death. ఆతనిదారతనములో ధర్మము నాలుగు పాదంబులనడుచును Justice ran perfectly pure during his reign : literally, went on its four feet. This word answers to the Hebrew and Arabic *sidq*, or Righteousness; See Adam Clarke on Isaiah LI. 5. Jeremy Taylor says " Righteousness, *sidq*, was the word for *alms* in the Old Testament, and *τελειοτης*, or Perfection, in the New : as appears by comparing 5 Matt. with 6 Luke. See Colebr. Es. says Vol. I. p. 286. 295. 385. 396. In the Hanuman Natacam. verse 20 అహల్యాం నౌత మధర్మశ్రీమ్ని Ahalya the *lawful* (not the virtuous) wife of Gautama. In the Bhagavad Gita III. 35. శ్రీయాశ్రయధర్మో విసుణః తురభర్మో త్ శ్రీస్తుపి తాత్ | శ్రీధర్మే నిధనం శ్రేయః కురభ ధర్మో భయావహః | Here Schlegel renders it *officium*, duty. *τεθμοσ*, as in *Pindar*, 4. N. em. 53. (See Quarterly Review No. 101. page 40.)

ధర్మకర్త * n. s. A judge or arbitrator. The church warden, or manager of a temple. The executor to an estate.

ధర్మధర్మజి * A mere formalist, or empty professor.

ధర్మరాజు * The " king of Justice." A name of Yama, the king of Hell : a hero in the Mahabharat. A certain petty village god, like Pan or Silvanus. ధర్మరాజులు the Pandu heroes collectively.

ధర్మశ్రీమము * n. s. A charity house, a poor's house.

ధర్మాత్ముడు * A virtuous or bountiful person.

ధర్మియులైన * Charitable, benevolent, good.

ధన్యుడు * The Just One. A name of Yama. యముడు. D.

ధన్యుఁడు, * న్యాయము, శుభ్యమున్ను. D.

ధర్మైతరుడు * Unjust. Unrighteous. From ఇతర other.

తర్ర, or తర్రె, A wretch. Dasarathi §. XXXVII.

ఉ|| జుర్రెదమొక ధామ్యతము| జుర్రెదమొకదకంబు తోయముల్ | జుర్రెద రామనామమునబొబ్బిలుచు న్ననుభారశంబునే| జుర్రెదజుర్రెదకునుచుల్ గొనువారి కుభంబుసూర్యువే | తర్రెలతోటి పాత్రిడక దాశరథీకరుణాకమోనిధి||

తరలించుట v. a. To send. తరలించుట Chenn. 3. 142. Pal. 262.

తరలట v. n. To set out, go, proceed.

తర్వాత See తరవాత or తరువాత Afterwards.

దర్పి * A spoon, a ladle. గరిటె, పాముశిడగమున్ను. D.

దర్పికరము * A serpent. పాము, శిర్పము. HD. 2. 1743.

దశ * n. s. A name for ఆమావాస్యి or the day of new moon.

దశనము * n. s. Sight, view. Semblance, appearance: a ceremonious visit. శురుషు దర్శనము కాకుండా to prevent men from seeing them. శురుషు దర్శనము అయినప్పుడు whenever they see a man. An emblem or amulet. Intuition, skill. నిన్ను ఆయన దర్శనమునది yesterday (I or they) had the honour of seeing (him &c.) దశనము కాలేదు I had no opportunity of seeing him. దశనము చేస్తే I visited (him.) దశనము చేయించుట To introduce. నీకు ఆయన దశనము చేయిస్తాను I will introduce you to him. విష్ణు దశన సౌధ్ధారకరుడు One who advocates the Vishnu creed.

దశించుట * v. a. To see, view. To visit. To suffer or experience. వాకికి నూరు రూపాయలు దశించినాను I lost one hundred rupees to him : i. e. I am a loser of that sum by him.

తషణము * Thirst, eagerness.

ధషణము * Contumely, scorn. W. తిరస్కారే. SC. బెదిరించడము, తిరస్కారమున్ను. D.

ధషణి * n. s. జూరన్టీ, సింహపుత్రోక, కత్తిమున్ను. D.

తల n. s. The head. The top: the front. The left side of a page where the writing begins.

Telugu books are usually written on palm leaves, connected by a cord running through: and to tear out a leaf or rescind a bond, the head is torn. Hence తలచించిన denotes rescinded. తలతోనడివివస్తున్నాను I will come even though I walk on my head. ఆయన ఆస్థితల మోచి (or, శిరసావహించి) Obediently, obsequiously. తలకొప్పిన Fat-headed, proud, silly. యింతవనిచేస్తే వాండ్రలో యెట్లా తలయెత్తవచ్చును If he did this how could he shew his face among them? తలతో చెల్లించెను he paid for it with his head: it cost him his life. తలకు యెక్కేపని a perilous undertaking: that will touch his life. తలకుయెక్కినది it got into his head: he is intoxicated. తలకొట్టుట To decapitate or behead. తలమోచి (for, తలను, the Locative) bearing it on his head. BD. 5. 309. తమమాటనాశలమీద పున్నది గాని నేను దాన్నిమాత్రముచేయను Much as I respect your orders I cannot do this.

దల affix. An adverbial syllable, thus used. వాలుట to slant: వాలుదల slantingly. పూరు a town, పూరిదల near the town. పైరి a hole; పైరిదల inside the hole. P. 2. 117. విడుచుట to let go, విడుదల release. దిగుట to descend, దిగుదలపాలము the lower fields. చావడము dying, చావుదలకు when dying. కమ్ముట to cover, తనదొంగపనికమ్ముదలపనికి with a view to conceal the theft. మోపుట to charge, మోపుదల chargeable, charged. కొర defect, కొరదల defective. తిరుగుట to turn. వ్యాధితిరుగుదల గాపున్నది the disease is on the turn. ఆచ్చుట to owe, ఆచ్చుదల payable, due. తనులుట to cost, తనులుదల క్రయములు the sum incurred. నిలుపుట to defer, నిలుపుదల fit to be deferred. కురుచ short, కురుదల brief, shortened. దానివల్ల యింటివారికి కొంచెముకూడుదలవుంకినది whereby they had some profit. నదికియెగదల up the river. నదికిదిగుదల down the river. See కూడుదల, మించుదల.

తలము * n. s. Site, situation, place. Actuality, subsistence, existence; "Essential nature." W. as, పుహితలము the earth itself; the very earth (ipsissima terra) The place filled or oc-

cupied by a body. కరతలము the palm of the hand or పాదతలము sole of the foot; being the *very* hand or foot (ipsissima manus) A place, a part: hence, భగతలము the *region* of the womb. వియత్రలము the *very* sky: the heavens.

దళము * n. s. A leaf, petal, part; a hemistich, or half verse. A bar in music. దూర్వాదళము a blade of grass. సూరుహపాయలకు కెంపులుదళముకొన్నాడు a rough ruby.

తలంకుట, అనగాజనుట R. 5. 216. M. 4. 3. 38.

తలంటు n. s. Anointing the head. From తల and అంటు.

తలంటుట v. a. To anoint the head.

తలంకు See తలచుట To think. అట్లాతలంకుగా so thinking.

తలంపు See తలపు. From తలచుట.

తలకట్టు n. s. The crest, tire, top: the head, or leader. The mark ✓ denoting A as in క ka, ప pa, స sa. అతివలతలకట్టు she was the crown of her sex.

తలకడచుట To excel, outstrip, push before. M. IX. I. 179. 185. 205.

తలకప్పి n. s. A newt.

దళకర్త * A general: a magistrate. Satyabh. 3. 88.

తలకాయ n. s. The head. The word కాయ q. v. is here a mere colloquial affix.

తలకించుట To alarm.

తలకిందు adv. Upside down. (From తల the top and కిండు the bottom) topsyturvy. తలకిందుగానుడుట To fall upside down: to lead a careless life.

తలకిందులు adv. Upside down. n. s. Confusion.

తలకు n. s. Fear, alarm. తలకించుకయలేక without the least fear.

తలకుట v. n. To shudder, hesitate, be at a loss. To cease, abstain. To fail, be afraid, turn away, shrink, draw back.

తలకూడుట To be completed, finished: to be ve-rified.

తలకెక్కుట To mount to the head as intoxication; to take effect. See ఎక్కుట. యావిషముఅతనితలకుయెక్కినది the poison affected his head, or mastered him.

తలకొట్టుట v. a. To behead.

తలకొట్టమారి n. s. A brawler, a riotous rascal. From తలకొట్టు blows on the head, and మారి a wretch.

తలకొట్టమారితనము Outrageousness, brawling riot. Free-and-easiness, dissipated behaviour.

తలకొని Capitally, greatly. అత్యంతమున్ను. D.

తలకొనుట v. n. To exceed, become great, come to a head: to head or be a leader. యత్నుకడుట To make an effort.

తలకొలుపుట, అనగాశంభానకురచుట. M. XII. 4. 19.

తలకొప్పిన Wilful, stubborn, headstrong, fat-witted, pragmatism, hotheaded, giddy.

తలకొలంటము See కొలంటము.

తలగడ, plural తలగట్లు or—గడలు n. s. A pillow for the head.

తలగొంచుట v. a. To get rid of, cast off. యెడబాపుట.

తలగు n. s. A tether or halter for cattle. తలుపు. D.

తలగుట v. n. To move, draw back, remove, lose. To fall off, as a vest. To be dissipated or go off as sleep. To depart or be annihilated as honor or character. To rove or go off. To keep aloof. తలగనది She who is excluded: meaning, a menstruous woman. B. X. 312. Compare తొలగుట.

తలగుడ్డ A turban.

తలగొట్టమారి See తలకొ—

తలగొరివి The head-torch: that one which the heir applies to ignite the funeral pile. వీడేను నకుతలకొరివి He was our secret foe.

తలగోల n. s. A noose, on a (కోల) staff to hold the head of a mischievous cow.

తలచావిడి n. s. The town hall.

తలచించుట v. a. To cancel, to tear the head or beginning of a document, where the seal is.

తలచీదర n. s. A headache.

తలచుంచు A front locks or forehead tresses. ముందరినెన్నిబట్టు.

తలచుట (v. a. and v. n.) To think, think of, reflect, imagine. To intend, propose, plan. To consider or weigh. To seek or plan. To consider or care for.

తళతళ or, ధళధళ n. s. Glitter, brilliancy.

తళతళత్, * ధళధళత్ * (anuk.) Brilliantly.

తళతళలాడె Glittering, brilliant.

తలనిక్క n. s. A headache. Madness.

తలచు i. e. తలచుదును. M. 5. 3. 190. See తలచుట.

తలదన్నుట To excel. To trample on his head.

(From తన్నుట.) నాతల దన్నుకొనివుట్టినవాడు an expression denoting that though he is the younger brother he has a perfect right.

తలసెప్పి n. s. A headache : a source of quarrelling, a grudge.

తలశుడుట v. n. To commence. To begin, come into season. యుద్ధానికితలపడ్డారు They commenced the fight. యిక్కడదొంగలుతలపడ్డారు thieves broke out in this neighbourhood. యిప్పుడుమామిడికుండ్లతలకెద్దవి mangoes have now coming to season.

తలకున్ను A poll tax.

తలపారుట To run, to disperse and flee. తలపారెడు Lengthy. తలపారియుండే ద్వీపము A long island.

తలపించుట v. a. To induce, persuade, convert. The causal of తలచుట To put in mind of, resemble, remind one of.

తలపిడళ n. s. The name of a plant. H. 4. 14.

తలపు n. s. Thought, idea, reflection, imagination, intention, proposition, plan, supposition.

తలపెట్టుట v. a. To endeavour, take it into his head, to begin or commence.

తలపాలము The glebe or site of a village. Swa. 4. 11. HD. 2. 1258. గ్రామకంఠము.

తలపోటకము n. s. అనగాతండ్రి, గోత్రేశి. D. SC.

తలపోయుట v. a. To think, plot, devise, contrive, ruminate, be anxious about, investigate, esteem, hold, reflect on, compare. తలపోసుకొనుట To make reflections, narrate his troubles.

తలబిరుసు n. s. Stubbornness. adj. Stubborn.

తలబీకరకాయ n. s. Confusion : a puzzle, riddle, difficulty.

తలబోను A sort of eel. Russell No. 38. Murcena Esox serridentata (McLelland) Jerdon.

తలబ్రాలు n. s. The rice (ప్రాలు) poured over the (తల) head of the bride and bridegroom.

తలమృత Crying, "stop"—(colloquial for తాళుమృత) From అనుట.

తలము (interj.) Stop! stand back! See తాళు.

దళము n. s. Thickness, solidity. Troops, a host, multitude, quantity, number, heap. adj. Thick, solid. దళముగా thickly.

తలమూలకలపుట To be in an agitation of joy or sorrow.

తలమూలకలు Peril, hazard. Tikk. UR. 6. 57. M. 6. 3. 199.

తలముల్లు, plu. తలముండ్లు. Some sort of instrument used by thieves : perhaps a picklock. HD. 1. 472. HK. 2. 41.

తలయంపి n. s. The head of a bedstead. తలాపి, మంచమునకుతలవైపు. D.

తలయేరు n. s. A headache. Swa. 5. 23. M. 3. 7. 277.

తలరుట v. n. To bloom, shine, thrive. శంకృషించుట. A. 4. 138. BD. 3. 1223. M. 1. 2. 200 and 1. 8. 319. ఒప్పుట. D.

తలవంగుట v. n. (See వంగుట) To hang the head, be grieved or ashamed.

తలవంపులు n. s. Humiliation, hanging the head. T. 3. 66. అపునానము.

తలవరి n. s. A beadle, porter, guardsman, hangman. తోకతలవరి a certain fish, resembling a sole : a species of ophidium. Russell plate XXXIX.

దళవరి Substance, property? దళవరికాడు A man of property or substance. దళవరిచేసి poor, indigent.

తలవాకిలి n. s. The house door, or street door. Also the mouth. H. 5. 27. Dasav. 9. 293.

దళవాయి n. s. A general, a chieftain or minister of state.

తలవిడి n. s. Nearness, neighbourhood, front. దొడ్డితలవిడిననుండే మనిసి. The person who was near the door. (A rustic phrase at Masulipatam.)

తలపు See తడపు thus spelt in R. 4. 157.

దళశీరి n. s. Thickness, solidity, coarseness.

Means, capacity. పురిదళశీరికొద్ది in proportion to the opulence of the village. adj. Thick, solid, coarse, substantial.

తలసాల The town hall or choultry; the hall of a house. ముంబలి. P. 3. 46. HD. 2. 992.

తలా adv. Each, apiece, per head.

తలాటము A head or crest: as (సింహస్వాలాటము, corrupted) that of a lion in front of a palan-keen pole. One step or life in a genealogical series.

తలాడ n. s. A pillow, a bolster. A. 2. 99.

తలాపి n. s. The head of a bed.

తలారి n. s. A watchman, beadle, constable, or hangman.

తలాహతిబడి, అనగా చేతులచేతబిడ్డలబడి, అనిటీక. A. 6. 19.

తలి for తల్లి A mother: thus contracted in composition.

తలికి particle. నేనురాకతలికి, or నేనువచ్చేతలికి Before I arrived, until I come.

తలిక See తలిహ.

తలితము * adj. Blown, expanded, split, divided. See నిర్దళిత.

తలిదండ్రులు Parents. మీరేతలిదండ్రీ Sir you are my father and mother: Thou art all in all to me: this phrase is common in all the languages of India: and denotes gratitude, devotion, and loyalty.

తలిమము A bed. దూదివేసినవరుశు. D.

తలిరు n. s. A sprout, a shoot. పల్లవము. D.

తలిరుచుట, or దలిర్చుట, v. n. To sprout, shoot, bloom: to rise, as a feeling in the heart. తలిరాకు a sprouting leaf. చేవదలిర్చు adv. In the pride of his strength, in the freshness of vigour. Sucas. 2. 283. నెమ్మిదలిర్చు with overflowing love. Bilh. 1. 66.

తలిరుటాకు A young sprouting leaf. (The ట is inserted to prevent elision.)

తలిరుహాడి, తలిరుహాణి n. s. (plu. తలిరుహాండ్లు.) A blooming maid.

తలిచ్చుట, తలిర్చుట v. n. To bloom. See తలిరుచుట.

తలియ, అనగా కంచము. D.

తలివలీ Well said! hurra!

తళుకు n. s. Flash, gleam. Glimpse, peep, betrayed or accidental sight. సున్నలిమ్మడుకాంతి. D. వజ్రశుతళుకులు the name of a kind of rice. H. 4. 158.

తళుకులాడుట To gleam, flash. తళుకుత్తుట v. n. To flash, gleam, be betrayed to view, as a glimpse. ధళుక్కుని, తళుక్కుని Brightly, brilliantly. తళుక్కుమనుట To flash, gleam, be betrayed to view.

తలుగు n. s. A halter.

తలుచుట See తలచుట.

తలుశు n. s. A door. తలుశుతీయుట To open a door. తలుశువేయుట To shut a door.

తలుము A sort of winch for raising a bucket.

దళువాయి A general, a commander. See—శ—

తలేరు n. s. The leading pair of oxen in a plough as distinguished from మేటివలేరు the thill pair. From ఏరు and తల.

తలోదరి * n. s. Slender waisted, span-waisted. A lady. Madam. "A mistress or wife" (W.) వనితా. SC.

తళ్లు See తళుకు.

తల్పుట See తలచుట.

తల్పము * n. s. A bed or couch.

తల్పగుడు * n. s. He who violates a bed: as గురు తల్పగుడు who violates that of his guru. T. 4. 182. An incestuous wretch.

తల్పించుట v. a. To characterise. నన్నుయేలవెలిదల్పించినీకు Why make me look like a fool? Yayati. 5. 17.

తల్లజము * n. s. The finest of, the noblest of. శుకతల్లజము a gem of a parrot. కన్యకాతల్లజము the fairest of women. అశ్వతల్లజము a jewel of a horse.

తల్లడవడుచుట, తల్లడమంచుట v. n. To be troubled.

తల్లడము n. s. Trouble. Immersion, plunge. పిల్లికిచెల్లాటముయెలికకుప్రాణతల్లడము It is sport to you but death to us. శ్వతంప్రముస్వర్గలోకము అదంప్రముప్రాణతల్లడము Power is heaven but distress is hell. యదిహాకుప్రాణతల్లడమాను This will be the death of me.

తల్లకించుట, తల్లకిల్లుట, తల్లడచుట v. n. To be troubled, to grieve, be harassed.

తల్లి n. s. plu. తల్లులు A Mother. కన్నతల్లి One's own mother, as opposed to శివితల్లి a stepmother. In affectionate address తల్లీ "my dear," is used even to a daughter.

తల్లి adj. Maternal; Parent. తల్లిశుశువు The parent cow. తల్లిగృహముకడవున్నది she lives at her mother's. In several compounds (as తల్లివర the parapet wall round a well) it means principal, great, chief, main. Thus తల్లికాలవ the principal stream which supplies others. మారేమాకుతలిదండ్రులు Sir you are my father and mother. Thou art all in all to me. This common exclamation implies that the parent is bound to protect and serve the child.

తల్లికొండ్ర The first furrow in ploughing.

తల్లితండ్రులు, or తలిదండ్రులు Parents.

తల్లిక్రమము Relations, kin. M. 5. 3. 265.

తల్లివేరు The tap root or principal parent root.

తల్లు A rush, (of water.) Inroad, incursion.

దల్లు the plu of దడి.

దవము * n. s. Conflagration, wildfire; ardent heart: the consuming heat of hunger, or fever.

దవకుట "To Recede," an error for తమకుట.

దవడ n. s. The jaw; also the cheek. నన్నదవడ మీదకొట్టినాడు he slapped my face; plural దవళ్లు, దవడపండ్లు The jaw teeth or double teeth.

దవదవానలము * Wildfire, a scorching blaze, conflagration.

దవనము n. s. Southernwood, a fragrant leaf like balm. Also called దమనము, దేవశేఖరము. D.

దవనిధి Faith, piety. (Supposed to be corrupted from తపోనిధి.) BD. IV. 581. 585. Baswa Padya. IV. 163.

దవరము See తగరము.

దవరాజము, అనగాకందుకుంభదార. D. తవరాజి, అనగాభండాయన.

దవశము * adj. White, bright.

దవానలము * Conflagration, wildfire.

దవిటిపాము A whitish sort of eel; also called తవిటి?

తవిలి for తాలి, తగులుట or, రవులుట.

దవిల్చి for తాలించి. See తాలించుట.

దవిష్టము * adj. Somewhat remote: rather distant. మిక్కిలిదూరమందున్నది.

దవీయః * A far. A. 6. 15. దూరము గా.

దవు n. s. Distance.

దవు adj. Distant, far.

తవుకోల A spade. See తవుకోల.

దవు గా A far. T. 3. 8.

తవుడు See తోడు.

ధవుడు * Master, lord, owner, a husband.

తవులుట, అనగాపొందుట, కూడుకొనుట. BD. 5. 898. 1134.

ధవె A title like Esquire; assumed by certain landholders in the north: as Cheyanula Dhavesh చయనలధవె.

తవ్వ n. s. A gallon or dry measure, equal to two sōla, and accordingly ciphered సా See సోల.

దవ్వ A tender shoot. చెరుకుదవ్వ The plant or young offset of a sugar cane: the slip or setting. Pith, the soft part of wood. యాతాటిచెట్టులోఅంతాదవ్వగానిచేవలేదు This tree is all pith, and has no wood.

తవ్వకము n. s. Digging, excavation.

తవ్వాటము n. s. Digging: breaking up soil.

తవ్వించుట The causal of తవుట To dig. నాయిల్లుతవ్వించిసోదాచూచినారు They wrecked my house or ransacked it.

దవ్వ n. s. Distance. దవ్వనక not thinking it far. దూరము. D. దవ్వ adj. Distant, far. దవ్వగా adv. A far, from afar.

తవుగోల A spade. See కోల.

తవుట, or త్ర—v. a. or v. n. To dig. కాల్యతవుట To paw or spurn the ground. ఊరకతవుకొన్నట్టుఅవుతుంది This is merely beating about the bush. ప్రాతరతవుకొ to open a closed grain pit.

దవ్వన A far off, at a distance. మంతయుదవ్వన్న however far.

దవ్వలు From afar. దవ్వలవారు Those who are afar.

దవ * The number Ten, దవలున నువ్వులు forty.

దశ * n. s. Power, authority: influence; influence of a planet, luck, fortune. బాల్యదశ childhood, వృద్ధదశ old age. In translation this word is sometimes dropped. ఊమదశవచ్చె a period of famine happened. నీజాతకశ్రుకారము రెండు దశలు ఖాగ్యమునుభవించ వలశినదిన్ని రెండుదశలు గ్రహచారమునుభవించవలశినదిన్ని your destiny gives you two portions of good and two of evil. ఆ రాజు యెన్నిదశలు ఖాగ్యమునుభవించినాడు what proportion of his life was happy? గ్రహదశ the influence of the stars? మహాదశ "The rule or sway of the predominant planet, qualified or modified by అంతర్దశ the several influences of the minor planets." అతడు జీవవశసుయున్నప్పుడు when he was alive. కష్టదశలోవున్నాడు he is in difficulties.

దశకము * A word for ten: as we say a dozen for twelve.

దశకంతుడు * The "ten throated" demon; Ravana; who was slain by Rama. Proverbially a hydra, devil, or wretch.

దశనము * n. s. A tooth.

దశబంధము See దశవంధం.

దశమము * adj. The tenth. Also the "tenth" book of the Bhagavatam which contains the adventures of Krishna. It is in two parts which are called the పూర్వదశమము and the ఉత్తరదశమము.

దశమి * The tenth lunar day reckoned from new or full moon.

దశరథుడు * The name of the father of the demigod Rama.

దశవంధము An Inaum, or copy-hold, taxed at one tenth of the produce.

దశాస్యుడు * The "ten faced" demon named Ravana. A hydra or devil.

దశాహము * The ceremony performed on the tenth day after a death.

దష్టము * adj. Bitten, stung.

దష్టించుట v. n. To bite or sting: to chide or rebuke.

దశన, అనగా ఆయుధవిశేషము. OG.

దశరా The name of a feast called విజయదశమి in the month భాద్రపద nearly answering to

October. It is the close of the నవరాత్రి anniversary.

తగుకు n. s. A trick, a prank, a freak. తమ్మతగుకు a spitting pot. తమ్మతడిగ. లంజతగుకు an amour or intrigue.

తగుకుట v. n. To play pranks, or to coquette.

తగుకులాడి A coquette.

తగ్గరించుట * v. a. To steal.

తగ్గరుడు * n. s. A rogue, a thief.

దగ్గ్యుడు * A thief, a traitor.. A. 4. 274. in this passage the passions are called traitors.

తహతహ n. s. Flurry, agitation, flutter.

తహతహ adv. Sadly, pantingly, piteously, agitatedly. తహతహతుడుట To be in distress, or at their wits end.

దహనము * n. s. Burning. దహనము అయిపోయిన బుర్న.

దహనుడు * n. s. The god of fire. Vulcan.

దహించుట * v. a. To burn.

దక్షిణ్య * A title of the goddess Parvati, or Ceres.

తక్షుకుడు * n. s. A carpenter. A proper name of the mythological prince of serpents.

తక్షుణము * adv. That moment; immediately. The more correct spelling would be తత్క్షణము Vulgarly ఆతక్షుణము.

దక్షుత * n. s. The master of the house: the head, manager, or representative. మగదక్షుత లేనిదై she was without any male protector. There was no man at the head of the family.

దక్షుత్వము * n. s. Ability, cleverness, dexterity. శ్రమభారత.

దక్షిణ * n. s. Alms: an offering made in money. యిందుకునేనేమిదక్షిణనేయగలను what can I repay you for this? గురుదక్షిణ The money fee or payment offered to an instructor.

దక్షిణము * n. s. The south. adj. Southern. Towards the right hand. Thus also తక్కినము means the back and పూర్వ is both east and front.

దక్షిణకైలాశము * The "southern Kailasa" is an epithet given to the town of Kalahasti.

దక్షిణాధీశుడు, దక్షిణామూర్తి * An epithet of Siva.

దక్షిణుడు * A kind honest candid person.

తయ్యడు * n. s. A carpenter.

దయ్యడు * n. s. and adj. Clever, able, dexterous.

(W.) కార్త్యుకదయ్యడు skilled in archery. మా యాదయ్యండు one who is skillful in deceiving. A master-rogue.

తా, తా, దా, ధా.

తా (pronoun) Self. viz. myself, thyself &c. Frequently used for thou, I, He, or she. G. తన. D. తనకు. A. తన్ను. Plu. తాము or తారు, or తమరు. G. తమ.

దా, (that is) తా Self. See తాను.

దా An interjection signifying Come! యిందా Come this way! యిప్పుడు దావచ్చి నాము surely we arrived but this moment! This is a Madras vulgarity; and perhaps is a contraction for గదా.

దా In some compounds signifies Left, or Inner (See డా) as దాకాలు the left leg. దాచేయి the left hand.

దాంట్లో (for దానిలో) In it. యేదాంట్లోనీళ్లో ఆదాంట్లో పండ్లు పుంచినాడు He put the fruits in the one which contained water.

తాండవము * n. s. Motion in general, however slight, as that of a garland. Dancing, orgies. Violent capering, a war dance. Gesticulation, antics.

తాండవించుట * v. n. To caper, or dance violently.

తాడికాయ A sort of berry. See తాడికాయ.

తాండ్ర n. s. Jelly or jam; the inspissated juice of any plant; as మామిడితాండ్ర mango jelly. కరక తాండ్ర, kalacca jelly.

తాండ్రకాయ A sort of nut that is cast by the waves on the shore.

దాంతము * n. s. and adj. Patience, endurance, fortitude, moderation; adj. దాంతుడు moderate, master of himself.

తాంతము * adj. Exhausted, languid.

దాంతి Self command. See దాంతము. ఇంద్రియని గ్రహము. D.

తాంత్రికము * adj. Unscriptural, conventional, technical. Apocryphal, sophistical; as opposed

to వేదాంత or ఆపే scriptural. తాంత్రికపుట నయనము a loose performance of the rite of upanayanam; See on తంత్రము.

తాంత్రకుడు * A sophist, a freethinker: or materialist.

దాంతుత్సామి * n. s. Wedlock. అనుకూలదాంతుత్సామి Harmony in a family; mutual affection.

తాంబాలము n. s. A metal girdle or griddle; or plate to roast cakes on.

తాంబూలము n. s. The fragrant betel-leaf and areca nut formed into a parcel, ready for a mouthful. This is also phrase for a douceur.

తాంబూలముచుచ్చుకొనుట To take such a mouthful: which is generally offered ceremoniously to a stranger. Likewise to take an oath: because such a mouthful is administered when an oath or solemn engagement is taken. The tambilamu likewise is given as the final or termination of every meal, every transaction and every religious rite. Thus తాంబూలముయిచ్చుట is to ratify most solemnly: to swear an oath.

తాంబ్రము A wrong spelling for తామ్రము copper.

దాక An absurd corruption of డ్రాక్ష in Rasica. IV. 40.

దాక n. s. A pot with a wide mouth. బాగోజి. మూలివెడల్పు అటికె. D.

దాక n. s. A dagger, a stiletto? Valour, strength?

దాక or దాకా affix. Until, as long as, about. As far as, as much as, to the extent of. నెలదిస ములదాక for a month. యింతదాక Until now, before this. ఎందాక how long. పదిదాక as many as ten, about ten. The irregular inflection is దాకటి: See అందాకటి, యిందాకటి, as యిందాకటి వ్యాజ్యము the late dispute. యిందాకటిజాబు his late letter. యిందాకటివాడు the man who was here till now.

తాకట్టు n. s. A pledge. తాకట్టువాకట్టు అయినది the pledge is forfeited.

తాకనాడుట v. a. To rebuke, reproach. Vema. 3. 117.

దాకా See దాక.

దాకాలు The left leg. Sar. Dw. 2. 101.

తాకించుట v. a. To make touch, put in contact, apply.

తాకు n. s. A touch. **తాకుట** v. a. v. n. To touch; to encounter, oppose, front. To be attached, join, apply. To strike (as heat does.) To hit, to shove. **వానికితలతాకింది** he is touched to the heart, he repents. **తాకేమందు** a potent drug. **నీవుచేసినశునులునీతలకుతాకినవి** your sin has found you out, or, has fallen on your own head. **వానికిదృష్టితాకినది** he is suffering from the effects of an evil eye. **వానికిగాయముతాకినది** he received a wound. **వానికిశ్రుండ్లుతాకినవి** he has caught the disease. **శుడదాకుట** to knock down. = **శుడదోయుట**, **గంటివేయుట**.

తాకుతల, **తాకుదల** n. s. Meeting, shock, encounter. adv. On meeting, at the time of onset. M. XII. 3. 10. M. 7. 5. 296. **తలశుడదృష్టశుడు**, **యుద్ధశిస్తుద్ధకాలము**.

దాకొనుట See **దాకొనుట** To come on, to happen. **దాకొన్నకష్టము** the evil he suffered. To meet or encounter. **శిస్తుద్ధవడుట**. R. 5. 282. **శిమోపించుట**, **వేరుట**, D.

దాకొమ్మ The left horn. R. 5. 160.

దాకర n. s. A wallet or pouch for food. A large winnowing basket. The SC. wrongly says **శ్రునేవము**. See **దా**—

దాకలి n. s. An anvil. **ఇరుకుదాకలి** a carpenter's vice.

తాగల్లు, **దాగల్లు**, **తాగాడి**, **తాగాణి** plu. **తాగాండ్లు** n. s. The stone beam placed across the mouth of a well: = **శురుశ్రుజిమ్మ**. **సూరిమోదనండ్లముగావేనేది**. D.

తాగించుట. v. a. To drench, or let (a cow &c.) drink.

దాగిలిముచ్చులు, or, **దాగిలిమూతలు**, n. s. The game of hide and seek. See **ముచ్చు**.

తాగుట v. a. To drink. **పొగతాగుట** or, **చుట్టతాగుట** To smoke a cigar.

దాగుట v. n. To be hidden or concealed. To escape. The *Root in A* is **దాచు**.

దాగురించుట v. n. To elude, delude. B. 8. 413.

దాగెరమాచులాడుట v. To play at hide and seek.

An epigram says. **ఉ|| ఎన్నడు నేరిచెక వెళ్ళుకు నీ చెలికన్నులు? కారు కమ్ముల! న్నన్న! కురువ్ పిరుండు, శుటువైశుటు వైఖరి గైకొనేక గ'డ!**,

మొన్నగదమ్మ పిన్న మొన మొల్లలు! నేశిదె ముద్దులాడి, తే!| **చన్నులుగొప్పలై, వయిట శుండున దాగెర మాచులాడెడిక!**

తాచు, or **తాచుపాము** The deadly hooded snake commonly called by the Portuguese name *Cobra de capello*. Various species of it are **నల్ల తాచు**, **కోడెతాచు**, **చింతశ్రువుతాచు**, **ఆరిగెతాచు** Compare **జెరిపోతు** Various etymologies of **తాచు** are mentioned but no one is good.

దాచుకొనుట v. n. To hide, lie hid, be concealed.

తాచుట v. n. To kick. A. 5. 138. and 6. 26. Parij. 1. 96. IV. 20. **తన్నుట**. D.

దాచుట v. a. To hide, conceal, secrete. **పుట్టుదాచుట** To spare his own body or pains. BD. IV. 1922.

తాట n. s. Skin, bark. **త్రాటమాలలు** base parriahs BD. 1. 605. **తాటగావుండె** Thin, as a silver plate.

తాట "With a cord." The Instr. of **తాడు**.

తాటంకము n. s. A sort of earring worn by females. T. 3. 82.

తాటక, **తాటకి** Celeno: name of a certain hag: a word like fury, hussey, or "ogress" used in abuse.

తాటాకు n. s. A palm leaf. **తాటాకుచేప** A certain sea fish. **తాటాతులుము** A patched up job.

తాటి Infl. of **తాడు**. See that word. Belonging to the palm tree. **తాటిచెట్టు** n. s. A palmyra tree.

గొడ్డుతాటిచెట్టు or **రామతాటిచెట్టు** deformed trees of this species, supposed to have magic properties. **తాటిపిట్టి** the Swallow-shrike (*Ocypterus Leucorrhynchos*, Jerdon. No. 54.)

తాటివెల్లము Sugar made from the juice of the palm-tree. **తాటిచన్నులు** or **తాటివెన్నులు** the flowers of the palm.

ధాటి * Rush, incursion, attack, assault. Inroad.

తాటించుట v. n. To flutter, wriggle or flounder: to mouth or move the cheeks in munching.

కుక్కచెవులుతాటించినది The dog cocked his ears. **శుకీరెక్కలుతాటించినది** the bird fluttered it's wings. **కాళ్లుతాటించుట** to kick.

తాటించుట v. a. To pat or beat softly, strike (as the breeze;) to slap, buffet.

దాటించుట v. a. To pass over, or make pass over.

To turn out from a place. To pass time. అక్కడ పదిదినములు దాటింది నాడు he passed ten days there.

ధాటికల Resolute, firm, decided, decisive, fluent, well versed.

ధాటిగా Decisively, decidedly, resolutely, firmly, trimly, spiritedly, briskly, trippingly, with a grace.

దాటు n. s. A crossing. A jump. A host, an army. చతురంజనము తనన. D. Vijaya. 1. 174.

Parijat. 4. 5. దాటులు దాటింది They made the cattle pass over a plough share for good luck. Also, an ordeal ; passing or stepping over an idol. ధాటుగా వుండేటి Grand, commanding, dignified, imposing.

దాటుట v. a. To cross over, pass over. To jump or leap. To elude. To escape. To go beyond or transgress. To tup or bull, to cross or copulate, applied to cattle. నామాటయడుగుదాటకు Transgress not my command.

తాటేకు Error for తాటాకు.

తాట్రోటు n. s. Deceit, knavery. adj. Knavish, false.

దాట్రాయి (i. e. దాటురాయి) A certain boyish game.

దాట్లు వేయుట To bound or jump. దాట్లు వేస్తూ రావడము to stride along.

తాడనము * n. s. Beating. Tapping, patting ; handling amorously.

తాడి adj. Appertaining to. The plant called Belleric Myrobalan or విభీతికము . . . తాడిమాను the spouting whale.

దాడి n. s. Invasion, inroad, campaign. A host. Flight, escape. దండయాత్ర. D. దాడిమెకము a royal tiger or, The invading tiger.

దాడి. (H.) The beard.

తాడించుట v. a. To beat.

తాడికాయ See తాడి.

తాడిగిరి పాము, అనగా తాటి చెట్టుమీదనుండే పాము. D.

దాడిచేయుట To rush on, change in battle.

తాడితము * adj. Beaten, flogged, smitten, struck.

దాడివరుచుట To flee.

దాడిమము n. s. The pomegranate. The scarlet hue of that fruit.

దాడియాడుట v. n. To maraud, or rove to plunder.

తాడు n. s. A cord ; thread, string. A match for a gun. (infl. తాటి plu. తాళ్లు abl తాట.) తాటిచెట్టు

The palm tree, so called because cordage is made from it : of this the పోతుతాడు is the male and the వెంటితాటిచెట్టు the female. తాళ్లు. (plural), Palm trees. తాడు The cord of marriage : being the string round the bride's neck ; from which the శున్నె is hung. Hence తాడుతొన (cord broken) means Widowed. అగ్గితాడు or జేనకి తాడు a match, made of cord dipt in brimstone. See నేలతాటిచెట్టు.

దాడుక చెట్టు The tree Nauclea cordifolia. Rox. 1. 514.

ధాణుక పాలు, ధాణుధోడ A shuffle ; a quivering motion in dancing ? H. 1. 240.

తాత n. s. A grandfather. BD. 5. 923. Also a fictitious word for Bramha. D. See Dasav. 4. 104.

దాత n. s. Giver, bestower, a liberal man.

ధాత * ధాతృడు * n. s. Bramha, the creator.

ధాతకి * A tree called Grisea tormentosa. W. This Heyne translates by ఆరచెట్టు q. v. and by Bauhenia spicata.

తాతమ్మ n. s. A grandmother,

తాతి * Effector of, maker or causer of. శివతాతి the causer of felicity.

దాతికర్ర or దాతిమాను A carpenter's block or work bench. A block used by cloth beaters ఉద్ధనము.

ధాతు, * ధాతువు * n. s. A fossil or mineral red chalk. యెర్రనిధాతుపొట్టు a red mark in the forehead. The pulse. A grammatical root. ధాతువు ఆడుట, (or, నడుచుట, or కొట్టుకొనుట,) The pulse to beat. పర్యవధాతువు, జేసురు, వాతపితృశ్లేష్మధాతువున్ను. D. A relic. Thus దంత ధాతువు is the Tooth-relic ; being the tooth of Gautama Buddha. Turnour's M. Vams. p. XCII ; chap 82, and p : 191. వానిముఖ ధాతువు చూస్తే అట్లా అనుకుడుతున్నవి from his looks I think so. అష్టధాతువు a certain compound metal like brass, of which the images of some gods are made. Buchanan E. I. Vol. 2. p. 753.

ధాతువాదము * Assaying, in mineralogy. The art of chemistry. T. 3. 65. రసీవాదము. వ్యాకరణము.

ధాతువాదులు * Criticks, grammarians. A. 4. 231.

రసీవాదులు, వైయాకరణులు.

ధాతువుచూచుట To feel the pulse. సీత్యధాతువులు, మహాధాతువులు the seven great principia of nature.

దాత్పత్వము * Generosity, liberality, bounty.

తాత్కాలికము * Present, of that time. తాత్కాలిక దాత. Dasav. 8. 110. the ready giver.

తాత్పర్యము * n. s. 1. Mind, intent, intention, import, purport, meaning, drift. 2. Thought, idea, supposal, belief. 3. View, counsel, design, purpose, inclination, determination, diligence. 4. Object, topic, subject, theme. 5. View, light, regard. 6. Scheme, plan. (See on తత్పరుడు) అతనితాత్పర్యమేమంటే In fact, in short. మరచిపోరాదనే తాత్పర్యముచేత In order that I might not forget. నా తాత్పర్యమేమంటే what I mean to say is.

తాత్పర్యముగా * adv. Virtually, by implication.

తాత్పర్యుడు * He who holds an opinion. యిందువల్ల సింధవించినదని తాత్పర్యులై తున్నారు They are of opinion (or, they think) this is the cause thereof.

దాహ్యహము * The bird called a gallinule. W. కూకురుగుండంబు. SC.

దాత్రము * n. s. A sickle. Appa Cavi I. 22.

ధాత్రి * n. s. The earth. A foster mother, a nurse. Emblic myrobalan.

తాత్వికము * Telestic, metaphysical. Vulgarly interpreted True, real.

తాత్వికత్వము * Dialecticks, logic. The telestic mode of reasoning. Ananda. XVII. 6. నాహ్యేకవైదివధావస్థ్యే, నానారూపుత్వమివ్యతే, కస్యవశంకరమతే, తాత్వికత్వమహంస్తువే.

తాత్పర్యము, తాత్పరము n. s. Disregard, neglect, scorn. (K.) Delay, waste of time.

తాత్, or, తైత్ Words used in beating musical time.

దాదరి error for దేవదారి A certain tree.

దాదాశుల Close at hand. See దాశు.

దాది n. s. A nurse, a maid servant. M. XII. 1. 39. BD. 2. 246. An epigram says, క|| కవి తాకన్యకు నలుపురు;—కవి, జనకుడు; భట్టుదాది; గణుతింతుం గానవరశీరశికుడు, పెనింటి;—యవివే

కిమెతోడబుట్టువపు!—వేమన్నపా. "Fair poesy has four friends: the bard is her father, the reciter is her nurse, the man of taste is her spouse,—and the blockhead is her brother, O king Vema!" Herein the full phrase would be in the aorist, thus—నలుగురలపుదురు &c. Or, by using the past tense నలుగురుబంధువులు అయినారు.

తాదృశము * adj. Such, suchlike, similiar.

తాన adv. Himself, personally, from తాను adding the adverbial అ. Padma P. 3. 51.

దాన Thereby, hereby, the abl. of అది pronoun.

దానవనేమి what is the use of it?

దాన A feminine form in verbs. I am she who does. వక్కదానను I (feminine) am alone: వక్కదాననేపున్నాను I was left by myself.

దానము * Gift: giving, donation. (the Latin word donum.) "The Bramins pretend that they are the only persons who have the power of taking away the sins of men: and they say that, however willing, they cannot do it gratuitously: for the quantity of sin removed is exactly in proportion to the *dānam* (wrongly printed *Dhanam*) or sum of "money given." Hamilton Buchanan's Mysore, Vol. 2. p. 144. [This is the idea generally prevailing among bramins: who assert that *Danam* is restricted to gifts presented to their sacred selves: but is groundless, and is noticed neither in Radha Kanta Deva's *Sab. C. Druma* nor in the SC. nor in any commentary on the *Amera*.] 2. The fluid that flows from the temples of an elephant in rut.

తానకము n. s. Abode, house. శృహము. P. 3. 239. steadfastness, certainty. దానకశువాండ్లు ser-

vants, menials, people of the house. H. 5. 66.

తానము n. s. Bathing (For, స్నానము.) Or తహనము Note, sound, also means the words used in music like ut re, mi. అది తానములు నేర్చుకొంటున్నది She is learning the gamut.

తానవము * Leanness, thinness. తనత్వము Am-rugam అంగనామతి తానవం &c.

దానవారి* The queller of the giant: an epithet of Vishnu or Jupiter. దానవి An ogress or female imp, a giantess. దానశుకు n. s. A de-

mon, fiend, giant. This name is derived from దను the father of the giant race. The mother was దితి. Hence they are named దైత్యులు.

దానశౌండుడు * adj. Munificent, liberal.

దాని The inflexion of అది also the accusative.

దానిమ్మ చెట్టు The pomegranate tree. See దాడి మము.

తాను, pron. Self, one, oneself. (I, thou, he, &c.)

G. తన. D. తనకు. Acc. తన్ను. Plu. తాము, ర మరు. G. తమ.—తనకు తానె Voluntarily, of itself, of his own head, or, accord. తమకు తామే they of themselves. తాను చెడ్డకొతివన మెల్ల చెరి చింది one sickly sheep infects the flock: a monkey, useless in itself, ruins a garden. తన నేచూచినారు B. VIII. 421. They beheld him himself. తన్నుకాదనియెంచును (Vema) he will not think it is him: he will not see that he is the person in question. తన్నుంచిరానట్టితప్పుగల డె. Ila. 3. 56. Is there any error that does not spring from one's own folly.

ధానుస్థుడు * n. s. An archer. R. 5. 56. and 300 ; where ధానుష్ఠ సాస్వములు is, expert archers.

తానెయ్యె Of (him) self. In person. See తాను of which this is an intensive form.

దాన్ని The feminine affix, thus used. నేను లొకదాన్ని వెళ్లి నానువక దాన్ని వచ్చి నాను I went alone and returned alone.

ధాన్యము * n. s. Rice in the husk : rough rice. Grain, corn in general : all kinds of grain are spoken of in the plural number only (except బియ్యము.)

ధాన్యాకము * Coriander.

తాపలు. తాపలు Steps, stairs. మెట్టలు. OG. Xడ కులు. A. 1. 3. A. 4. 185. చాపరాయినిచ్చెన. D.

తాపము * n. s. Burning. Heat : (metaphorically) corroding care or trouble. The fire of love or fever of grief. తాపంబుటుడుకు Heat, warmth, irritation. R. 6. 249.

దాపట On the left hand. See దాపల. BD. 4. 817.

తాపటిమేకు A joining nail (See తాపి) or spike nail to join two planks together. See నెమ్ములు.

తాపత్రయము * Triple cares, all sorts of troubles arising from worldly cares, as ఆ ధ్యాత్విక, ఆ

ధిభౌతిక and ఆధిదైవిక being sorrows caused by, 1, ourselves, 2, or others or, 3, by the will of God. R. 3. 31. తాపత్రయముడు. To be harrassed, vexed, in trouble, care and anxiety. దాపను, or దాపణ I do not conceal. The Neg. of దాచుట. Suca. 3. 228.

దాపరము adj. Secret, unseen. రహస్యమైన. G. 2. 16. దాపరమైన Happened, chanced, befallen. యామొగుడు నాకుయొక్క డదాపరమైనాడు How was I so unhappy as to have this husband? = రటస్యమైన.

దాపల, or దాపల adv. and దాపలి adj. In the inside. నాదాపలిసొమ్ము the property in my hands. ఆమెనాదాపలపున్నది I have her by me. G. దాపలి. దాపలిత్రాలు the letters which are inside : that is, which precede. దాపలినున్న the letter N which stands to the left of a consonant. i. e. precedes it. దాపలికన్ను The small end of a drum, which is struck with the left hand. L. IV. 52.

తాపసి * n. s. A nun, a female penitent, or pilgrim.

తాపసుడు * n. s. A hermit, monk, ascetic.

తాపి or తాపి n. s. Composition, putting or bringing together. The bricklayer's work, or masonic mystery. A trowel. A secret, traces; a mystery in any trade. The setting of a stone. Ballast, weight, in a boat. తాపి చేయుట To put or bring together, to pimp. ఆటి, కానెవాడు, పనిచేనేదిన్ని. D.

తాపి interj. Madam, good woman, my dear, O woman.

తాపించుట The causal of తాగుట. To give drink to.

దాపించుట v. a. To make him or them, hide. The causal of దాచుట To have hidden, cause to hide.

తాపింఘము * The tree called తమాలము.

తాపికత్రై A bawd, a go-between. A. 5. 74.

తాపికాడు n. s. A pimp, a betrayer. Satyabh. 3. 115.

తాపి interj. Madam! See తాపి.

దాశు n. s. Nearness. సమీపము. D. ఆయిల్లనాకు దాశునీకుచూరము.

దాశు adj. Neighbouring, next, bordering on.

దాశుట v. a. To drench, or let drink. To give (medicine or drink) To join or unite (two planks.)

దాశుట v. a. To hide, fix, stick, set precious stones.

దాశుటచీర Holiday clothes, as distinguished from కట్టుకోర్క.

దాశున adv. (abl. of దాశు) Near, by.

దాశుమూశులు (anuk) Hiding and concealing.

దాశురము n. s. Concealment, hoard. దావినసాము. D.

తావేలు A sea or land turtle; the land species is often called దాశీరితావేలు or hermit-tortoise.

Inflection తావేటి, plu. తావేళ్లు.

తాను n. s. The bridge-end: the side of a stream.

దానుము n. s. A cord, string, Wreath, string of pearls.

ధానుము * A house, abode or dwelling. Brightness, splendour. వరసీద్ధాధాను O thou abode of noble virtues ! సూధానుడు he who is the home of excellence.

ధానునిధి * n. s. The sun.

తామర n. s. The lotus. The ringworm. కృష్ణతామర the plant called Indian Reed or Indian shot. మెట్టతామర a sort of cassia: the leaf cures the ring worm. నీడుతామర A tree called Pontideria Hastata, See Rox. 2. p. 122. Other authorities say is the Indian reed or Arrow root plant.

తామరతంతము, ఆభివృద్ధితామరతంతమపుట వృద్ధిపొందుట. D.

తామరదంతుర Flourishing, spread of a people or family (being likened to the spreading arms of the తామర lotus;) తామరదంతురై flourishingly, prosperously "like a green bay tree."

తామరశీమము * n. s. The lotus.

తామరశీశుడు * n. s. The lover of the lotus, i. e. the god of the sun.

తామరాకులు n. s. Lotus leaves, which are used as platters.

తామల * Appertaining to the తమాలవృక్షము.

తామశీమము * n. s. Tardiness, delay, dulness, malignancy ఆలస్యము. D.

తామశీము * adj. Cruel, bloody, malignant. తామశీపూజ a bloody sacrifice; as of goats. తామశీగుణము the dark passions.

తామసి * A malignant, mischievous person.

తామసింతుట n. s. To be tardy, to dawdle, ఆలస్యముచేసుట.

తామసుడు * n. s. A malignant, a mischievous man.

తామా n. s. Thickness, bulk, as opposed to length and width.

దామలింతచెట్టు, అనగాచుచ్చు. Q.

దామినపాము A kind of snake.

తాము n. s. The plural of తాను Selves, your honour, your lordship.

దామెనతాడు or దామెనమేకు n. s. A cord, a tether: a long cord fastened to a stake or tree at each end. Cattle are secured along this by short halters.

దామోదరుడు * A title of Krishna; as "bound with a cord" in infancy. "Funiger," cord-girt, the cordelier.

తామ్రము * n. s. Copper.

తామ్రకుట్టకుడు * A coppersmith, a brazier.

తామ్రచూడము * The copper-helmeted bird. i. e. a cock.

దాయ Near. దాయవచ్చుట to approach.

దాయ * n. s. Enemy, foe, శత్రువులు. D.

దాయ The inf. (A) of దాగుట.

తాయము n. s. Thing, rarity. A childish word, as యిదోపైకతాయమునీకిస్తా. దాయము or దోయము At games if six shells are thrown the one that turns up is so called. గొడ్లదాయము a cow house: a house for cattle.

దాయము * Heritage, kin, heirship. A gift.

దాయలు or దాయాలు A certain game among girls.

దాయాది A kinsman. దాయాదులు Kinsmen, co-heirs. See దాయా interlopers, rivals. దాయాదిత్వము Rivalry, kin, claim.

తారగ్గింపుట v. a. To bring together, put in contact, introduce, unite.

తారసిల్లుట To approach, draw near. To clash, collide, be in collision.

ధారా* A pace, as trotting, cantering &c. the edge of a sword.

ధారాగ్రహి తమము * Received (as a boon.)

తారాచువ్వ A sort of sky rocket.

తారాజువ్వలు A firework in water.

ధారాటము * n. s. ఆశ్వము, చాతకకుషీ, మేఘుడు. SC.

తారాడుట v. n. To lurk about, dangle, hang off and on. To dance attendance without coming to the point. జీరాడుట, వ్రేతాడుట. A. 4. 129. Compare తోడుట *tauduta*, the senses of which are often erroneously given to this word.

ధారాదత్తము * Solemn donation.

తారాశుభము * The starry path: the firmament.

తారాశీట, ఎద్దువెన్నుమీద వేసేది. D.

వారాశ్రుతాదులు * A family, a household. "Wives, children, and all."

ధారాశము n. s. (K.) Fluency of speech. Openness, without hesitation, generosity, liberality. adj. Fluent, liberal. నొట్టులేని, free. ధారాశముగా adv. Easily, plainly uninterruptedly, with ease, at free will. ధారాశము గావుండేసిన సారము a substantial or opulent family. ధారాశవృష్టి plenteous rain. R. 6. 3. and 31.

తారాశశీ * A constellation, or set of stars. The starry firmament.

ధారాశంసాశ్రమము * A hard shower of rain.

దారి n. s. Way, road, path. Manner, mode. దారికివచ్చింది It is cleared up, it has turned out well, she has come to her senses. T. 4. 77. and 5. 109.

ధారి * Who bears. విషధారి poisonous, venomous. దారి, ధరించినవాడు, విషదారి, విషమును ధరించినవాడు. D.

తారింతుట v. caus. To make him close, set &c. See తార్పుట. తారింపుట R. 5. 192. is rendered తారచేయుట, తారుట అనగా తాళ్లు మెల్లిగా పెట్టిపొంచువుండేరితిని మెళులుట.

దారిక* అనగా లంజ, వేశ్యాశ్రీ. Parij. 2. 127. (W.)

దారికొట్టుట To rob on the high way.

దారికము* adj. Torn, divided, wounded, pierced.

దారిద్ర్యము * n. s. Poverty.

దారిబడి A convoy or guard, an escort.

వారు, దారులు * n. s. Wood. adj. wooden, made of wood.

తారు pro. They themselves. BD. 4. 1674.

తారుకొనుట See తారుట, అనగా తారసిల్లుట. OG.

To wander, draw near. R. 1. 111. and 5. 155. and 5. 253. వెంబడించుట To follow. But in L. 2. 116. తలలపైమిన్నేర్లు దూర్చొన్న వారు it means To bear, wear, carry.

తారుచుట See తార్పుట.

తారుట v. n. To roam, rove, stroll, saunter, run about, to loiter. To lurk, lie in wait. To dance attendance. To fall away in flesh, become lean. తారుకొనుట, అనగా పొంచుట... తారుకొన్న శిస్తు lurking shame. L. 4. 202.

ధారుడు * n. s. A bearer, carrier, supporter.

దారుణము * n. s. Horror, terror. A crime or horrid act. adj. Horrid, cruel. భయంకరమైనది. D.

తారుణత్వము* Youthfulness, bloom. Vasu. 2. 55.

ధారుణి The earth. (From ధరణి.*)

తారుణ్యము* Youthfulness, bloom.

దారున Unexpectedly, suddenly. T. 3. 8. Swa. 4. 68. తెప్పన, శీఘ్రముగా.

దారుధూతము * adj. Ligneous, woody, turned into wood.

దారుబోవుట, అనగా వృద్ధము తావడము. BD. 1. 304.

తారుమారు adj. Disorderly, riotous. Slovenly.

తారుమారుగా Confusedly, in disorder, upside down.

దారుయంత్రము * A wooden engine or machine.

ధారోష్ణము, * or నోవుధారోష్ణం * Milk.

తార్కాణ * Discussion. Proof, evidence. నిదశనము. D. దృష్టాంతరము. Appa Cavi. 2. 162.

తార్కాణించుట * To dispute, debate.

తార్కికుడు * A logician, a reasoner.

తార్పుట v. a. To unite, set together, join, apply, put. To close. To set as precious stones. To introduce, bring people together. To pimp: to bring a man and woman together శంధానశరచుట. R. 1. 120. To lure, gull, trick (శ్రుతాశరణము) To eggon, incite. To put (as a child to the breast.) తార్పేరి n. s. A bawd. తార్పేవాడు n. s. A pimp.

దార్ద్రము * n. s. Hardness, fixedness, stability. Strength, vigour. Power, reality. దార్ద్రము గా Positively, assuredly.

తాత్రీయము * Ternary. తాత్రీయంచ యు రన్మి ల్యజ వాహమకర ధ్వజం. Lalito. VI. 23. తాత్రీయ్యా కంవిలోచనం the same. (Kalidas.) He opened his third eye.

తార్ప n. s. Application, joining, setting. తార్పణము. D. రాగితార్ప. R. 2. 89. ఆన గాతాప్రతు హరివాణము, శుక్లము, తాంబాళము.

ధార్మికుడు * A good man.

దార్యాఘాటము * The woodpecker.

దాళ or దాళా Overweight in scales, preponderance.

తాళము n. s. Time, or measure in music. A cymbal, because used to keep time with. A palm tree. తాళ Appertaining to the palm tree. తాళవృక్షము a palm tree. శుక్వ తాళఫలస్త్రీని whose breasts resemble the mature fruit of the palm. నా తాళముకట్టినాడు he was in a rage or, out of humour. ఆదితాళము slow time. అటతాళము common time. త్రిశ్రుటతాళము. quick time.

తాళకము * Yellow orpiment.

తాళగించుట To play (the cymbals &c.) BD. 3. 1237.

తాళకుత్రిక * A palm leaf.

తాళమానము Beating time in music. T. 4. 77.

తాళము A lock. తాళపుచెవి a key. కచ్చు తాళము a padlock. తాళముతీయుట to unlock. తాళమువేయుట to lock.

తాళవృంతము * A fan made of palm leaf.

తాళవృత్తము * Verses or words written to suit musical measures.

దాళా See దాళ.

తాలాంకుడు, తాళాంకుడు * An epithet of Balarama, the Bacchus of India, whose "standard" is the "palm tree."

దాలి or పాలదాలి A hole or little pit used as a temporary fire place.

తాళి, or తాళిబొట్టు A brooch, worn on the throat by married women. Dasav. 9. 395. In H. 5. 312. it is rendered దాటు.

తాలించుట v. a. To season food. To slack lime.

తాలింపు n. s. The seasoning of a dish : slacking lime.

తాళింపునెనగలు The నెనగ seed duly seasoned.

దాళింజపెట్టు The pomegranate.

తాళిక n. s. తాలికె n. s. Patience, endurance. (From తాళుట.) A pastille or little roll, as of paste or of leaf. The scurf that drops off the skin when rubbed. A flake or scale of earth. Cords of hair : tresses smeared with మర్రిపాలు. Suca 2. 42.

తాళికెగలవాడు A man of substance.

దాలిగుంట A smouldering fire, a fire pit, a little pit serving for a hearth.

తాళిగోనము See గోతాము.

తాలిబొట్టు The small piece of gold worn at the neck, answering to the marriage ring. The bridegroom ties it round the bride's neck.

తాళిమి n. s. Gentleness. Endurance, patience, steadfastness. ప్రాళు. D.

తాళి See తాళి.

దాళీకరము Means, ability, substance, as that of a substantial farmer.

దాళీకరము గావుండే Substantial.

తాలు plu. or తాలుగింజలు Empty ears of corn. తచ్చుగింజలు. బూగ గాను. D.

దాళు, వర్ణ తేజము, ఎర్రదాళులని. D.

ధాళు dhalu. (3 A.) Complexion తెల్ల ధాళు paleness. యెర్రధాళు ruddiness.

తాళుకొనుట To take patience. See తాళుట.

తాలుచుట See తాల్చుట.

తాళుట v. a. To bear, suffer, endure, tolerate, take patience. To refrain. To wait, stop. యాబట్టకట్టు తాళుతున్నది this cloth wears very well.

తాలుపు * The palate. W. The inside of the cheek. సోటిలోకులిచాడ. SC.

తాలుపుబిళ్ల A spindle.

దాళువా Dark coated : having a black husk. దాళువారు. H. 4. 156. (See పారా) దాళువాకుట The black crop, a technical phrase used in Ganjam.

దాల్చుట, తాల్చు, దాల్చుట. v. a. To take. To hold. To receive, to bear, to wear (as a dress, ornament, or weapon.) To take or assume (a

shape &c.) To hold (as a liquid in the mouth.)
 To slack (lime.) To twist (thread by the spindle.) To fan or winnow (grain in a basket.)
 To conceive or receive (seed.) To receive or greet. (as a friend.) గర్భండాల్పుట To conceive (a child.) లక్ష్మయ్యతనెపేరుదాల్చిరి They gave him the name Laxmaya. దాల్చినిరున్నము unslacked lime. ఎగదాల్పుట To deceive....
 పసిడిమవ్వల్వ దాల్చి Robed in brocade.

తాల్చి or తాలిమి q. v.
 తాళ్లు Ropes. Palm trees. See తాడి.
 తాల్వో See దాళువా.
 తాల్వోరము (K.) A shelving roof: of a veranda or shed. A pent roof.
 దావము * Burning, conflagration, wildfire.
 దావంతము n. s. Grief, suffering. (An illiterate word.)
 తావక * adj. Thine, thy.
 తావకీనము* Those belonging to thee. (in Latin. Vostrates.)
 తావల్ * That. తావత్పర్యంతము Thus far, so long.
 ధావనము * n. s. Running. Cleaning. దంతధావనము cleaning the teeth. బుద్ధిధావనము Progress in learning. ధావనాయాశము. Suca. 2. 340. Exhaustion.
 తావరము adj. అనగాస్థావరము, D.
 తావలము n. s. Place, abode, home. తావ్రాణ, ఆధారము, రక్షకము. M. XII. 2. 182. దయకు దావశమైన who is an object of mercy. స్థానము, గృహము, నివాసమున్ను. D.
 తావళము n. s. A sort of necklace of gold beads and rubies. రుద్రాక్ష తావళము.
 ధావళి n. s. Serge, a kind of woollen.
 ధావశ్యము * n. s. Whiteness, brightness, white colour.
 దావశ్యము * adj. Fair, white, brilliant.
 దావాన్ని * Wildfire, a devouring flame, conflagration, burning heat, combustion, consuming fire.
 దావాదము Neighbourhood, యాదావాదానవకగుడికడ్డు Hard by this place there is a pagoda.
 adv. adj. Near, close by. సమీపము.
 దావానలము * Wildfire, conflagration, combustion.

తావారము A veranda.
 తావి n. s. Odour, fragrance, plu. తావులు. R. 1. 124. T. 3. 10.
 తావినూనె n. s. Fragrant scented oil.
 తావు n. s. A place, locality; a home, room, space. ఆట్లాతోచేటండుకు తావులేదు There is no room or ground to think so. In translation this word must often be dropt. In the western districts they say అది నా తావునవున్నది, I have it by me, in my hands. నా తావునవుచ్చుకొన్నారు They took it of, or from me: in the east they say నావద్దవచ్చెను, or, నా తావుకువచ్చె he came to me.. ఆతడు నా తావుకువచ్చె he came to me.
 వాని తావుకు పంపితి I sent it to him.
 తావుకోళ్లు Posts of the frame of a well.
 తావుట To drink. See తాగుట. M. XIII. 3. 307.
 దాశరథి * An epithet of the god Rama as being the son of దశరథుడు.
 దాష్టికము, or, ధాష్టికము Resolution, bravery.
 ధాష్టికము * ధాష్టికము Overbearing, influential.
 తాష్ట్రము See తాష్ట్రము.
 దాశిత * The servile state, slavery, bondage.
 దాశిన, దాశినచెట్టు The China rose (hibiscus: Sinensis.) The జపాశుష్పము, or shoe-flower tree. సానిపాడి a blackening dye applied to the teeth.
 దాశిరి n. s. A palmer of a class of mendicants who worship Vishnu. They wear an upright white line on the forehead: they sound a conch shell and a small gong or bell.
 దాశిరికారచేతు A sort of fish called Zeus Equula. Russell, Vol. 1. plate 65. "Dacer Karah."
 దాశిరికొయ్య A sort of fish.
 దాశిరిగాడు దాశిరి తాచేలు The hermit-tortoise, found on land in secluded spots. నల్ల దాశిరిగాడు A tortoise.
 దాశిరితీగ? See కట్టతీగ.
 దాశిరిపాము The hermit snake, called the rock snake: of a very huge size. So called (some say) because like the దాశిరులు it has an upright white streak in its forehead.
 దాశిరిపిట్ట The female of the కాటుకపిట్ట or wag-tail.

దానానశువు The hibiscus sinensis or China rose. = జపాశువుము.

దానాను దానుడు * A servant of servants. BD. 4. 2023.

దాసి * దాసిక, * n. s. A handmaid, slave, concubine, a dancing girl.

దాసితనము Slavery: prostitution. Abject submission, drudgery.

దాసుడు n. s. A slave, bondsman, serf.

దాసోహం * Lit: I am (thy) servant.

దాస్యము * n. s. Slavery, drudgery, obsequiousness, abject, submission.

దాహము * n. s. Burning; ignition. Thirst, eager desire. దాహము అయింది, దాహమును గొన్నాను I am thirsty. దాహానికిపోయినాడు he is gone to drink water, a usual phrase for going to take refreshment. దాహానికియేమిలేదు I have nothing to subsist on. దాహశాంతిచేసుకొని after quenching his thirst. దాహమువుచ్చుకొనుట To quench his thirst, to drink. దాహముయిచ్చుట To give drink.

దాహతిరోగము * n. s. The disease called diabetes.

దాక్షిణ్యులు * Southerners: people of the south.

దాక్షిణ్యిణి * A name of Parvati. దాక్షిణ్యిణినాధుడు * Siva, the spouse of Parvati.

దాక్షిణ్యము * adj. Southern.

దాక్షిణ్యము * n. s. Kindness, feeling, delicacy.

తి, ధి, ది, ధి.

తింక A word used in Telugu grammar. See తిక్క.

దింఁచనము A ladder? stairs?

దింఁచిన n. s. A sort of tree? See దింఁచెన.

దింఁచుట or దింఁచుట (causal of దిగుట) To lower, let down, take, take off, put, carry, pull, set down, deliver, deposit, release, extricate. To lodge, place, unload, disembark, or land. To distil, or extract spirit. To dismiss, discharge, release. విషమును దింఁచుట To dispel or do away poison. గర్భమును దింఁచుట To bring down the womb. i. e. cause miscarriage or abortion. కడుపు దింఁచుకొనుట To destroy her own fetus. విజ్జక్ర దింఁచుట To unbrace a bow. దింఁచుట

The causal of దింఁచుట To put lower as కాగడ దింఁచు hold the torch lower. To bring down. నాబసలొకిదింఁచినాను I received him into my house.

తింటి i. e. తినుట Inf. of తినుట to eat. తింటి I ate.

దింఁతెన or తెంఁతెన n. s. The flower called blue-bell (clitorea) whether blue or red.

తిండి n. s. Food, eating: an eater. బువ్వదిండి one who lives on rice. తిండిమెతుకు Solid food. చదుచులతిండి a cannibal, a child-eater. దిండిగారం డేవాడు a plump fat man. కందిదిండి corpulent beggars at fairs. An uproarious rioter.

తిండికాడు, తిండికుండ, తిండిపోతు, తిండిడు, n. s. A glutton. fem: తిండికత్తె.

తిండిడు n. s. A glutton.

దిండు, ద్రిండు n. s. A cylinder. n. s. A bundle, a pillow cushion or bolster. A sheaf of corn. A bag of money. The nave or centre of a wheel: any thing cylindrical, as అరిటిదిండు or అరిటిబొంబె the stump of a plantain tree. ద్రిండు A belt or girdle for girding the loins.

దిండు adj. Much, fiercely: as దిండురుకుట to rush furiously.

దిండుతుడుట To faint, be exhausted.

దిండ్లు plural of దిండు A pillow: and of తిండి food.

తింఁత్రిణి * n. s. The tamarind fruit.

తింఁత్రిణికము * n. s. The tamarind tree.

దింఁచు n. s. Diminution, setting down. From దింఁచుట.

ధికధిక, ధిక్, ధిక్, (anuk.) Brilliantly. Fie, Fie upon! Avaunt.

తికమక, ధికమకలు, adv. Up and down, backwards and forwards. యిట్టట్టుగా. OG.

తిక్క n. s. Madness. తిక్కయజ్ఞి The Somayaji Ticcanna. (a celebrated poet.)

తిక్క, or తిక్కబట్టిన, adj. Mad.

తిక్కటమక్కటగా In confusion, higgledy piggedly.

తిక్కబట్టిన Mad, seized with madness.

దిక్కరి * An elephant who supports an airt of heaven. DRK. 150. DRArAn. 283.

ధిక్కరించుట * v. a. To flout, scorn, cry shame on, cry out. Kalahas. 4. 173.

దిక్కామొగముగా, అనగాధితిచేపెదరియుండేవాడుగా. OG. Timidly.

ధిక్కారము * Scorn, contempt.

ధిక్వారి * A scorner. H. 2. 82.

దిక్కు * n. s. Quarter, part, side, direction, bound.

A pole or point of the compass. (The Scotch word Airt is the best phrase :) of which ten are named. i. e. The 4 points, N. E. S. W. and the intermediate four NE, SE, SW, NW : to which are added the zenith and Nadir. దిక్కులుత్రాయగా while the heavens resounded : or, the very elements rang, the skies echoed the sound. Quarter, shelter, asylum, refuge, protection, patronage. దిక్కుతేని or దిక్కుచూలిన or నిక్షేపిన (See ఎదుట) helpless, fruitless, devoid of resource. దిక్కుచూలిన Vile, abominable. దిక్కుగలచోటు a refuge. నికుదిక్కుగలచోటపోయి చెప్పి Go and complain where you choose. యాదిక్కున in this place : in this case, in such circumstances. దిక్కువలక్ష్యరూపుడై the love-liest in the world. దిక్కుబిళ్లలు a certain boyish game.

దిక్కుట, అనగా శేషించుటయేమిటో. M. XII. 3. 263.

To remain, as a residue.

తిక్తైతిపోయిన Mad. See తిక్త.

తిక్తము * n. s. Bitterness. adj. Bitter.

దిక్పతి * or దిక్పాలుడు * n. s. A demigod who rules one airt or point of the compass ; the regent or genius that governs that quarter. ఈ శానాదిక్పాలులు The genius of the northwest ; Zephyr. A cherub or angel.

దిగ (Root in A, of దిగుట) Down ; downwards. దిగిరియుట To take off : from దిగింబడుట to fall down. దిగజారుట To slide down, dissolve, melt away. దిగద్రావుట To drink down. See దిగనాడుట and other words below.

దిగంతరము * n. s. The ends of the earth. Any where ; from end to end of the world దిగంతభాస్తి తక్కిరి "hinc usque ad aethera notus." Virgil. See ది.

దిగింబరుడు * adj. Naked, stark-naked, undraped. Lit. "Sky vested," having air as a robe.

దిగింబరురాలు * She who is naked.

దిగకాగుట v. n. To distil (దిగ down and కాగుట q. v.)

దిగటు A screen. తెర. M. 6. 1. 298.

దిగదల n. s. Underneath.

దిగదిగ Rapidly, brightly. (Anuk) BD. 5. 4. 14.

త్రుకాశముగా, అబ్జరవికూర్పుదిగదిగయంచుమె రసె. D.

దిగిపియుట or దిగడుడుచుట v. a. To disenchant, to avert a spell. To extricate, to expel a fiend.

దిగడుడుపు n. s. Waving a lamp, to break a spell or disenchant.

దిగదిగ, దిగిదిగ (Anuk :) Luminously, blazingly. Brilliantly.

దిగనాడుట (Root in A of దిగుట and ఆడుట) To do away or remove (sin.) To put (a fault) out of view. To lay (a vest) aside. To forsake or desert.

తిగపోళ్లు A pedantic phrase for త్రిపురము*.

దిగబట్టుకొనుట v. a. To drag down.

దిగబడుట v. n. To sink or give away, to remain or be left behind. రాతేకదిగబడ్డాడు he failed to come. To be neglected. దిగబడినపైకము an outstanding balance. యాకాకితమునాదగ్గరదిగబడ్డది I mislaid the paper : it accidentally remained in my hands.

దిగబెట్టుట v. a. To set out of view, set aside. To leave (a thing behind, through forgetfulness.)

దిగివెడుచుట v. a. To throw aside or leave.

దిగిసన adv. Down, below.

దిగాలకుడుట v. n. To be disheartened or down-cast.

దిగింపుట causal of దిగుట contractedly దింపుట q. v.

తిగుచుట, త్రిచ్చుకొనుట, తీసుకొనుటయున్ను. D. See తివుచుట, To pull, draw, take : to rub as in champoning the limbs. To stroke.

దిగుచుట v. a. To draw (into his arms) పానుపు మొదికికొదిగిది he seated her on the bed. To take, lift.

తిగుచుట్టుపోగులు The cords used with hunters nets or snares.

దిగుట (దింపుట or దింపుట) causal) v. n. To alight, drop, fall, come or go down, land descend from ; to dismount. To be landed, unladen, or disembarked as goods. To fail, break down or sink, fall back, fall in debt or arrears. To desist, retire, to miscarry as a letter. To lodge, dwell, halt. To distil, or drop down as any secretion. To settle as sediment or dregs. To

abate, cease, go off, become less, diminish, as fatness. To sink as ink in paper or water in earth. To penetrate or go in as a stab. To come forth as fruit from the bud, thus మూమిశికాయలు దిగుకూపునప్పి, గోడదిగుట To climb over a wall, lit: to come down from the wall (గోడ here being ablative.) దిగుడుబావి A well into which they descend, by steps. పుష్టు దిగిపోయింది he is reduced by sickness. బుడ్డి దిగినమనిషి. Ruptured. దానికికీళ్లువికచు She cannot swallow. మదమదిగినయేనుగ an elephant not in rut, whose lust has gone off. The causal form is దించుట or దింపుట.

దిగుడు adj. Mean, base, low. ఇటదిగుడివి, ఆనగా ఇంకకంటేని కృష్ణమైనవి. (Tica on A. 6. 72) Which are lower than this. దిగుబడిన అప్పులు The outstanding debt.

దిగుబాటు Deduction, loss.
 దిగుమతి n. s. Disembarkation, importation, landing. దిగుమతిచేయుట To land, unship, import.
 తిగురు, అనగా తీరు Manner, way. G. VII. 47. 49.
 దిగులు n. s. plu. దిగుండ్లు Fear, alarm.
 దిగులుకుడుట v. n. To fear, be alarmed.
 దిగులుకురుచుట v. a. To frighten, alarm.
 దిగువ adv. Below, under.
 దిగువ adj. Lower, inferior, under.
 దిగువాయి adj. Lower, inferior.

దిగ్గజము * n. s. One of the eight (ఋషులు) elephants that guard the cardinal (దిక్కులు) points of the world. A poetical phrase answering to the poles of heaven. దిగ్గజములు మ్రోయ making the welkin ring. (Metaph.) A leading or classical author.

దిగ్గన, దిగ్గన adv. Suddenly, at once. దిగ్గనలేచె he started up.
 దిగ్గియ n. s. A lake, a large pond. దీర్ఘక, బొడ్డన బావి. D.
 దిగ్గన adv. Suddenly. దిగ్గనలేచుట to jump up. T. 3. 40.

దిగ్గరనుట To shudder, be alarmed (Anuk.)
 దిగ్గము * adj. Smeared, anointed.
 దిగ్గంధము * A magic rite, restraining by spells. the influence of certain stars (or దిక్కు q. v.) Job. XXXVIII. 31.

దిగ్గ్రమ * Giddiness, stupor, amazement. దిగ్గ్రమి తాత్పర్యమై Bewildered, horrified, amazed.

దిగ్విజయము * Dominion, empire. Universal conquest. A royal progress or tour.

దిచ్చు మొగనుపుట To disappear, vanish. ఆదృశ్య సూట. D.

దిచ్చు మొగము n. s. Disappearance, vanishing. ఆదృశ్యము. D.

దిజ్జి *Ting*. A technical term used in Grammar for verbs.

దిజ్జుండలము * A quarter or "air" of the sky. adv. On all sides.

దిజ్జుండలము n. s. The quarter of the heavens.

దిజ్జుధ్యము. *Ting madhya*. A technical term used in grammar for certain parts of the verb. In the ancient treatises the instances cited are హరించితివి, హరించితితి, హరించితిమి. (Vide Bala Saraswatis commentary on N. Bhatt. cap: XIV.) That is, the masculine and feminine terminations in the singular, of the third person, with some exceptions.

దిటమరి n. s. A heroine, a spirited energetic woman ప్రాణ.

దిటము adj. Strong. See దిట్టము.

దిటము n. s. Courage, resolution. కైర్యము. D. దిటమర losing courage దిటమారి. T. 4. 29. losing heart.

దిటపు n. s. Courage, bravery. Plumpness.
 దిట్ట n. s. A hero, an enthusiast, a spirited man.

దిట్టతనము n. s. Heroism, gallantry, fineness, pluck, spirit, bottom. దిట్టకడుట v. n. To fit, answer, be stout, or trim. To be verified, come true, be fulfilled. దిట్టకరుచుట v. a. To regulate, order, ordain, triim, establish, ordain. దిట్టము adj. Settled, arranged, firm. దిట్టముచేయుట To arrange, settled. వాడురమ్మనిదిట్టముచేసిరి they warned him to come.

దిట్టము n. s. Firmness, stoutness. tenacity. Firm, good order, tightness. దృఢత్వము. D. A statute, or order. దిట్టముచేయుట To arrange, settle. ఆతడు ఆరకవండాదిట్టముచేసినారు they took precautions against his crying out.

దిట్టము adj. Firm, stout tenacious, solid, tight, orderly.

దిట్టము affix. About as అరదిట్టము about half. ముక్కాలుదిట్టము about three quarters as long.

దిట్టము n. s. An island. High ground, a hill.

దిట్టు or తిట్టు n. s. Abuse, hard words, scolding, virulent language, gross obscene bawdry. Violent rebuke. నెయ్యంపు తిట్టు is lover's scoldings, amorous chiding.

తిట్టుట v. a. To abuse, rate, scold, rail at. To use obscene language. To express anger : to cry shame.

తిట్టుబోతు n. s. A scold, a woman who uses obscene language.

తిట్టు n. s. Abuse, curses, foul language.

దిడ్డి n. s. plu. దిడ్డు or దిడ్లు or దిడ్డివాకిలి A back door, a postern, or sally port. A little door, as of a palankeen.

దిడ్డివాకిలి n. s. A bye way, back door, a small side gate, a wicket.

దిడ్డు or దిడ్లు plu. of దిడ్డి A window.

తిఠకు * Endurance, steadfastness. కు.మ. SC. ఓర్పు. D.

తిత్తి n. s. A purse, bag, case, or cover. A loose dangling dug. చనుతిత్తి the same. మాత్రతిత్తి the bladder. యజాలతిత్తి the scrotum. కావెనుతిత్తి a pair of bellows. తిత్తిచిగతీసినట్లునన్ను దిగతీసినాడు he cast me off like an old shoe, or ruined me. చెయితిత్తి a glove, కాలితిత్తి a stocking.

తిత్తిరి n. s. The francoline partridge : or ice-bird : a most elegant crested bird with long legs; the feathers are black, grey and white. కక్షు. పాల. OG.

తిథి * n. s. A *Tithi*, or date by computation of lunar days; by which all religious and funeral rites (*Parentalia*) are regulated. రేపునా తండ్రి గారితిథిగనుక రాను As to-morrow is the anniversary of my father's death (vulgarly, *is my father's ceremony*), I cannot come. Speaking with astronomical precision (Warren, page 387) a *tithi* is "one thirtieth part of the time which the moon takes to move through a synodical revolution; whatever be its true duration." It is (page 230) "the space of time requisite for the moon to move through one twelfth of her path to or from the sun: and it begins at no fixed instant." One such date often falls on two days of the week, and ac-

ordingly the day of the week is usually specified, for greater certainty. Or they say "on Monday, Tuesday being the full moon" of such a month &c.

దిద్దుించుట v. a. To make him prepare &c. See దిడ్డుట.

దిద్దిన part. Accomplished, correct, exact.

దిడ్డుట v. a. To correct, rectify, set straight. To settle or pay, discharge a debt. To prepare, make ready, train (సిం గారింతుట) To deck, adorn, trim, mould, dispose. నేర్పుట To teach. To wash the mouth. or, sharpen.

దిడ్డుబాటు n. s. Trimming, correction, alteration.

దిద్దిమికిదిమికి (anuk) Rub-a-dub-dub. Samud 145.

దిదిఁరఁ (Anuk of turning) Swiftly round and round గిరగిర.

దినము * A day. The day time. దినేదినే Daily.

దినకరుడు * The god of day. The sun.

దినచర్య n. s. A diary, day book, or journal.

దినదినము * adv. Daily.

దినమణి * n. s. The gem of day, a title of the sun as the orb of day.

దినవారము * n. s. Funeral ceremonies. దినోవా రం = ఉత్తర క్రియలు or కర్మాంతరము.

తినిపించుట v. caus. To cause to eat. v. See తినుట.

తినుట v. a. To eat (food) To take (food or medicine) to devour (one's property). To suffer or undergo (blows, abuse hardship, or punishment.) వాడివద్ద దెబ్బలు తిన్నాను I was beaten or flogged by him. గడ్డి తినుట To eat grass, i. e. make a beast or fool of himself. అన్నము తింటారాగడ్డి తింటారా are you men or brutes?

తినుకుట v. n. To strain (in easing nature).

తినుబండములు Eatables.

దినశు Article, thing, sort drug, ingredient.

దినేదినే adv. Daily.

తిన్న or తిన్నగా Duly, fairly, gently, softly.

తిన్నంగా adj. Fairly, by gentle or fair means straightway, directly, properly. Well, in good health. వానికి తిన్నగా ఉన్నది he is very well.

తిన్నన, తిన్నదనము n. s. Rightness, straightness, propriety. Gentleness, gentlemanly, conduct బుజుత్వము, యోగ్యమున్ను D.

తిన్నని adj. Gentle, gentlemanly, worthy, proper, slow, correct, proper. Ladylike, elegant, pretty. తిన్ననికొను her slender waist.

తిన్నియ, దిన్నియ, or తిన్నె or దిన్నె n. s. (Tamil word for ఆరుకు) A bulk, divan, or settle, being a seat built at a house door; vulgarly called a *pial*, (or *payal* which perhaps is Portuguese word) a high raised embankment. See గాయి గూి.

దిన్నె or ఇసుకదిన్నె A bank of sand. దిన్నెలు, dunes or sand hills.

తిప్ప n. s. A hillock. తర్వతము. D. Also used for an island or rock. See తిప్పలు a stumbling block, difficulties. తిప్పలు, అన గా పెంటలు. A. 6.

17. తిప్పలబడుట To be distressed or in difficulties. To totter with age, be infirm. తిప్పల పెట్టె he threw difficulties in their way, gave them a bone to pick. తిప్పలతడివెతుకుట To ransack, to search high and low. తిప్పలహారి n. s. A drudge=పాట్లహారి.

దిప్ప or దిప్ప n. s. A hillock, or mound, or mount. గోలీలదిప్ప a burying ground.

తిప్పకాయ=ఆకతాయి=ఆశతాయి A villain, ruffian, miscreant.

తిప్పట n. s. Roving, a rambling life.

తిప్పతీన n. s. Heart, leaved moonseed, (menispermum cordifolium. Rox. 3. 811.) used in curing snake bites. H. 4. 13. తిప్పనత్తు the extract of that plant. గుళూలీలత. D.

తిప్పన adj. Charming, winning, pretty (Siv Andhr.)

తిప్పివేయుట v. a. To turn; return, reject.

తిప్పకొనుట v. a. To turn, oppose, check. See తిప్పట.

తిప్పకొనుట v. n. To retire &c. See తిప్పట.

తిప్పట v. n. To be giddy. తలతిప్పకున్నది my head turns, I am giddy. v. act. (causal of తిరుగుట) To turn, to reverse. To steer or command (a ship.) To wind up (a watch.) To wield or bandish. To go round (the town.) To revoke, rescind, or alter (an order.) To lead about, to delude, lead him a fool's chase. To go behind (the house) or on the other side of (the hill.) To turn or check (disease.) To

go over (a rosary, in prayer.) తిప్పతాళ్లు the cords that turn a churn.

దిప్ప A lamp, a light. Also spelt దిప్పెం, అత్యున్నతభూమి. D.

దిప్పడము or దిప్పణ A lid or earthen over to a jar. A bung.

దిప్పడెత్తిన Slightly deaf, causal deafness a ringing in the ears, caused by amazement &c. నా చేవులుదిప్ప తేసివున్నవి I was astounded.

దిప్పెము n. s. A light, a lamp. దీపము. D.

తిమి * n. s. A huge fish, a name like leviathan (In Ramay. 2. 9. 9. "balana" Schlegel.) గూరామడపాడుగుచేత. D.

థిమింథిమిన్ (anuk.) Ting tang, ding dong.

తిమింఱము n. s. A huge sea monster, like the kraken. అతితిమింఱము the Plesiosaurus.

దిమచె or దిమిశ A pavioir's beetle.

తిమిరము* n. s. Darkness. The shading of a painting.

తిమిరి or తిమిరివాయువు, తిమ్మిరి, or తిమిరు n. s. Paralysis, numbness.

తిమిరిదండము HD. 1. 1068. A thick cudgel.

తిమిరిమీను A fish: being a sort of Torpedo. Russell. 1. plate 1 and 2.

తిమిరిస్వనము A quaver?

తిమిష A kind of గున్నడికాయ.

దిమ్మ, దిమ్మె n. s. A stand or frame (to support a box or a palankeen. The frame on which the parchment of a drum is fixed. Giddiness, thoughtlessness. A sort of rocket. A wooden stopple for a leathern bottle.

తిమ్మడు or తిమ్మన్న A name of a monkey, like Jacko or Pug: the feminine is తిమ్మ; equivalent to quiz, fright, or monkey-face. తిమ్మనబంతి a bear-garden scene. Literally a monkeys dinner party, a riotous scene. పొట్టితిమ్మడిజొన్న the inferior bastard grain that grows rapidly.

తిమ్మనము A sort of flummery. పాలు, పిండ్ల, బెల్లము వేసినవండెసిది. D.

దిమ్మనుట (Imit.) To Tingle.

దిమ్మరంగా adv. At his ease: in safety. దిమ్మరంగా అనిశంకకొన్నాడు he slept in safety.

దిమ్మరి, ద్రిమ్మరి (fem) A gadabout, or giddy fool. ద్రిమ్మరువాడు, దేశదిమ్మరి a vagabond, or wanderer, a vagrant.

నిప్పురి Newly, again. R. 5. 290.

నిప్పురించుట To upset or pour out (grain &c.).

నిప్పురితనము Fooling, giddiness, the being a va- grant.

నిప్పురిడు n. s. A rover or rambler, a gadabout.

నిప్పురుట, or నిప్పురుట v. n. To rove, ramble.

నిప్పుని ప్రాయుట (anuk.) To resound aloud.

నిప్పు See under తిప్పుడు.

నిప్పురి n. s. The cramp, numbness, spasm. Itch- ing, lewdness. The teeth being set on edge. Any shock.

నిప్పు n. s. Giddiness. Madness, folly. తలనిప్పు the head to turn. తలనిప్పు కట్టించి my head is confused. చెవులకునిప్పు కట్టినది my ears tin- gled.

నిప్పుడు n. s. See —పు—.

నిప్పె n. s. A cone. An ingot, or cylindrical lump of gold : a wooden cork or stopple. A candle- stick. A sort of rocket. A heap (as of sand.) A hillock. నిప్ప or నిప్పై the stamen of a flow- er, a shoemaker's last, which is conical. The beazle of a ring. The piece of wood built into a wall to hook a bracket &c. on. A stamp, chop, or impress. Compare నిప్ప and నిక్క.

నిప్పెట్లు A corkscrew.

నిప్పెట్లుకుడుట To be deaf.

నిప్పెన A pavior's beetle.

నిప్పు అ. Sweet. నిప్పునూపిడి a sweet mango. నిప్పుకూర a dish made without acid.

నిప్పు See తియుట Of which this is the Root in A.

నిప్పుదనము n. s. Sweetness.

నిప్పున n. s. Sweetness, freshness, freedom from a sour taste.

నిప్పుని అ. Sweet, sweet as meaning not sour, sweet meaning land not salt, and fit for tillage.

నిప్పునిట్టి మాటలు Fair coaxing words.

నిప్పుము అ. Sweet, agreeable, charming. n. s. Sweetness. తలుకునిప్పుములు. R. 2. 76. వా

జ్ఞాధుర్యములు.

తిరగడ, కోడితిరగడ A certain jewel.

తిరగతివాడ A brig : a two masted vessel.

తిరగతియుట v. a. To change, turn, convert. To pervert, corrupt, debauch.

తిరగబడుట To disobey. To turn, as a nail or spike. To turn as a disease. To retreat, be routed, put to flight. To change, alter, fail. To turn, again or disobey. To fail. To attack, an- grily. To disoblige.

తిరగబాటు, తిరగబాడ Disobedience.

తిరగబాడుట v. a. To spice, or season. తిరగబాడు n. s. Seasoning, putting spice &c. to food.

తిరగబాడిన Seasoned, spiced.

తిరగలి n. s. A hand mill.

తిరగనేయుట v. a. To turn a thing over. (causal of తిరుగుట).

తిరగామలి చెక్క A wood resembling ash. కమ్మ చెక్క.

తిరదిర adv. Round and round : whirlingly. T. 5. 112.

తిరము, తిరము (i. e. స్థిరము) adj. Firm, steadfast.

నిల్లడ గావుండే, నిప్పురమైన.

తిరగ్గరించుట * v. a. To ward, or shield off, cast off, rebuff. Scorn, hector, bully, despise, de- fame. To outvie, outshine, eclipse. తిరగ్గరించి నాడు he was witty upon this. (from తిరన Hoot! fie! W.)

తిరగ్గరిణి * n. s. A curtain, a screen, a guard, a ward.

తిరగ్గరము*తిరగ్గరియ* n. s. Warding or shield- ing off. Rejection, scorn, casting away, insult. Outshining, eclipsing. A gibe, witty reflection, sneer.

తిరాల Regarding, concerning, in the matter of, towards, against. ఎడల, విషయము, నాతిరాలవాడు చేసిన అపకారము the injustice he committed towards me.

తిరి n. s. Twist. turn. plu. తిరులు. Kuchelo. 2. 17. పెలి. D. తిరికప్పుము Base, paltry poetry. Appa C. 2. 190.

తిరికె or, plu. తిరికెలు Scurf that is rubbed of the skin.

తిరిగి adv. (past pl of తిరుగుట to turn) Again, anew, back. తిరిగియిచ్చుట To return or give back.

తిరిగడు (pl of తిరుగుట) Surrounding, going round. తిరిగేవాడు n. s. A wanderer or rambler. The manager, he who is concerned in. ఆశుని లోతిరిగేవాడయినాడు he was engaged in that business.

తిగురె A plant called హరిత్రయ ? Q.

తిదీపులాడుట v. n. To be fond, silly, sweet upon. HD. 2. 482.

తిపెము n. s. plu. తిపెములు Alms, what is given in charity. (From తిరుచుట.) తిపెగాడు n. s. A beggar.

తియ్యట v. n. (ప|| తిరిసిన) To live by alms. HD. 2. 1247. HK. 3. 43. దీనవృత్తినియాచించుట. D. To beg abjectly. Kuchelop. 3. 105. కోరికమును దనదిరిసిన వారలమరలంకదిరియవలయునుజువ్వి.

తివడుట v. n. To fly, be routed, worsted, be put to flight, or driven back. కలఁత్రొక్కుకొనెనుట. D.

దిరిసెన, or తిరిసెము n. s. A forest tree (Mimosa sirisha) with delicate woolly flowers. The species called తీగదిరిసెన is a creeper much used in medicine. G. IX. 8. Rox. 2. 544. శిరీషము * D.

తిరు (A Tamil word for (శ్రీ,) blessed or holy. This is used in a variety of ways by Vaishnavites. See తిరుచూరము and తిరుకూళిక, తిరునామము and other words which are placed in the dictionary of foreign words. In Roman Catholic books this word is used, very conveniently, for holy.

తిరుగ Again (Root in A of తిరుగుట.)

తిరుగబోత n. s. Seasoning in meat. అధిభారము. D.

తిరుగల adv. Inside out. లోనిది బయటపెట్టడము.

తిరుగల్లు n. s. A hand mill.

తిరుగవేయుట v. a. To turn over, do again.

తిరుగా Again.

తిరుగుట v. n. To turn, rove, roam, travel. To cease, go off as disease, be revoked as an order. To fail, miss, be fruitless, to break his faith. అరడుయాపనిలో తిరిగినాడు he was engaged in this business. వానికి పుట్లతిరిగింది he was sick, vomited. మధ్యతిరుగుట To intercede, act between others, be an agent. వానికి సొరుబాగా తిరుగడు he does not pronounce well. ఆమాటనా సొట్లో తిరుగదు I cannot pronounce that word. కావలితిరుగుట To stand sentry, or to be sentry, thus, To be an agent. Thus "to

be" is often the sense. To dance attendance. నాతలతిరుగుతున్నది my head is turning. I am giddy. తిరుగియ్యట To tamper with or corrupt a witness. తమఘనమైనవారమునకు తిరుగులేదు your lordship is irresistible : your power is wondrous. తమమాటకు తిరుగులేదు you are supreme : your word is law. హండితిరిగిపోయినది the bill was dishonoured. చుక్కలు తిరిగినవి the stars have turned. i. e. it is past midnight. తిరుగాణి A screw.

తిరుగుట v. a. To travel in, or through. To go round, encircle. శుండులతిరిగిరి they went round by the alleys. మధ్యాహ్నము తిరిగినది It is past noon. తిరుగుడుబండి A return cart : which is hired for a small sum.

తిరుగుడు n. s. A screw, a rivet, a carpenter's vice. A bend, or turn, (as in a road) The point on which an affair turns. తెక్కలో తిరుగుడువచ్చినది or తిరుగుళ్లు పడినది there is a difficulty, a question, a point to be cleared.

తిరుగుడుపువ్వు The turning flower : i. e. the sun flower? A sort of gold jewel.

తిరుగుదల n. s. A turn. వ్యాధి తిరుగుదల గావున్నది the disease is on the turn.

తిరుగుబాటు n. s. Rebellion, resistance.

తిరుగుబోతు n. s. A rambler, rover, giddy fool.

తిరుగుమొరుగు See తిరుగుమరుపు Intricacies, refinements. Ila. 3. 16.

తిరుచుట v. a. n. To beg alms.

తిరువల The sacred hill of Tripetty : any sacred hill.

తిరువలేశ The burden or chorus used by a poet who wrote a set of riddles ; like this one ; మాడు శిరములున్నుముదమొప్పుకుది కాళ్లు, గల్లుతోకలు రెండుకన్నులారు, చెలకికొమ్ములు నాల్గుచేతులు రెండయా, దీనిభావమేమితిరువలేశ|| This means a man ploughing with a pair of oxen.

తిరోధానము * n. s. Cover, veil. Disappearance.

తిరోహితము * Covered, veiled, invisible.

దిద్దిర See దిరదిర. Round and round. Spinningly.

తిర్వీరు A name for the విభూతి.

తిర్యక * Moving, animate, writhing, moving crookedly. తిర్యక్వీధము గా tortuously. Turned away

as the face. తిర్యక్వండ్రము A mark drawn "across" the forehead.

తిర్యక్జంతువు * తిర్యగ్జీవి * n. s. A brute, a bird, a snake &c. as being prone, or having the face downwards.

తిర్యగ్స్వరజము * Animated, born from the womb of a living being, as distinguished from vegetable. తిర్యగ్స్వరజస్తము. Vish. P. 4. 2.

తిరి n. s. A wicker work snare for fish. A rake, a rascal. తల్లెవాడు, చేతులుబట్టేవాడు. D.

తిర్లాడుట To attend, be in waiting. తిరుగుట, కరణము గా తిర్లాడినాడు he was employed as a clerk.

తిర్లిక, దీపము. D.

తిలకము * n. s. The frontlet, or beauty-spot, the rose or star worn in the forehead : being a patch of black, of scarlet, or gold : a brooch (*une Ferroniere.*) A masterpiece, the acme, apex or tip top ; the paragon. చోరగణతిలకము the prince of rogues. శృంగారతిలకము the masterpiece of poetry. నదీతిలకము the prettiest of rivers.

తిలకము * A certain tree.

తిలకారకుడు * An oilman.

తిలకించుట v. a. To view, behold. KUR. 4. 2. 63. Dasav. IX. 271. 310.

తిలఘాతకుడు * n. s. An oilman. proverbially వాడును తిలఘాతకుడు he is a cruel wretch.

తిలఘాతకురాలు a female of that caste.

తిలఘవము * n. s. Oil.

తిలయంత్రము * n. s. An oil press.

తిలరసము * n. s. Oil.

తివీశుడు * The name of one of the ancestors of the hero Rama.

తిలుబడి, అనగా నును. OG.

తిల్యము * n. s. Oil.

తిల్ల or తిల్ప Name of a tree. Q. or, నిలక.

తిల్లము Fear ? timidity ? See కి—.

దివము * n. s. Sky, heaven.

దివసము * n. s. A day. దివసములు, దివసవారము days set a part for funeral rites. దివసములు చేయుట to perform the obsequies.

దివస్వతి * A title of Indra or Jupiter.

దివాంధము * An owl, as being "blind by day."

దివాకరుడు * The sun.

దివాకీర్తి: * దివాకీర్తుడు A pariar or man of low caste. A. 6. 9. A barber. W.

దివాభీతిము * An owl. దివాభీతి * A sneaking wretch.

దివి * Heaven, the sky.

దివి adj. Dated so and so (of the month.)

దివిచి Same as తీసివేసి ?

దివిబాధిశుండు * Indra or Jupiter as chief of the gods.

దివిజుడు * A god.

దివిటి, or టీ A torch.

దివిటికర్ర See కొరమిపాల.

దివియ, అనగా దివ్యమైన.

దివియ A lamp. Anir. 3. 51. దివియగంబము a candlestick.

దివియుట, యాడ్చుట || కమ్మవిలుకాడువిరపలుల గ్రుమ్మి దివియ, అనగా వాడిచి తీసివేసెను || T. 2. 131. వెన్నులుమున్నుగ దివియ లేకున్నను. M. 7. 3. 167. ఏనుగుగంబంబునకు దివియ నెంచి తిమిశుమి. R. 2. 112. దివియ దివియ ద్రాడు ద్రెవ్విసగారియ. BD. 5. 184.

దివిరి, అనగా ఆలోచించి, శ్రయశ్చ పూర్వకముగా. (OG. says త్వరకడి.) దివిరిక్రొత్తెరుగుదానవయవంబులమూని తిలకించిన శుభవైమలగుగాక. Pad. 3. 28. తివిరిగోచనా తిలకంబు దిద్దిన. Sri Nivasa Satacam 14. తివిరినమోచెయ్యి ద్రెవ్వంగనదచి. BD. 4. 1089. దిర్ఘరోగిని శేయు దివిరిశింతున్న ని. Dasav. 7. 73. విలుగనైన దివిరెడురఘువర్యుండనఘాతెప్పించుమనుడు. R. 4. 78. కింశురువశకుల, తివిరి, మొరబెట్ట, చెరబెట్టి, తెచ్చినాడ. R. 5. 173. లాలించియే కాంతమాడదిపురు. Vish. 6. 16. తివిరినమాదయాద్యష్టియేము క్తి. L. 13. 305.

దివిశి, అనగా తీశి, రోదిలలు గ్రుమ్మి తైలంబు దివిసి. P. 2. 111. వెన్నులుమున్నుగ దివియ లేకున్నను. M. 7. 3. 167. దివిచివెసంగి బల్లముడి దెంచి, దివిచి, అనగా పూడలా. A. 6. 106. దానయ్యదిపుచుడుడు కుణమాత్ర. BD. 4. 586. వలయెత్తియూకించి వైచితిపుచుడును. BD. 4. 1845. మ్రోచెయ్యిసానగదియించి దివిచిక్రీగంభంబువదసి. BD. 4. 1749.

దివుట, అనగా దిగుట. భవ్యకల్పద్రుమ, ఫలశల్లనము లదివ్యావృత్తంబులం దివుట గాదించి. BD. 2. 658.

దిప్తులు, ఆలోచించుట, శ్రుయత్నములు. OG. says ద్వురకుడులు. వరములడుగుము రెంటు దివిరితిమన శుభవినిమానువిరళశశంబ్రియముకంటె, నభము గలవే. M. 13. 2. 288. శరళంధానమునేయుట, యరిబోయుట, తివిరియేయుటకృతకరమై. Vicra. 6. 95. సురిచూచివేసుట అని తోస్తున్నది.

దివె n. s. A light, a lamp. A. 6. 4. metri. gr. for దివ్యై.

దివోకనులు * The celestials.

దివ్యము * adj. Noble, fine, celestial, divine, supernatural. Grand, superb, glorious, capital, admirable, bright. Fairy; appertaining to fairies or demigods. దివ్యభావము the spiritual sense, the import or spirit of a text. దివ్యశ్రుమాణము a solemn oath. దివ్యదృష్టి * Second sight, supernatural intelligence. దివ్యపాదకలు Seven league boots worn by hermits on active service. See యోగవాగాలు. దివ్యశ్రబంధము * A certain book highly venerated by the Vishnu bramins.

దివ్యభావ * n. s. A fairy, an angel.

దివ్యార్చన * n. s. Divine worship.

దివ్యుడు * A god, a demigod.

దివ్య n. s. A light, a lamp.

తివ్య The Root in A of తివులు.

దివ్యటి A torch.

దిప్తులు, అన గాయాద్వజము. తీశివేయుట. To draw, pull, withdraw. P. II. 48. 52.

దివ్యై n. s. A light, a lamp.

దివ్యై adj. Bright, luminous.

దివ్యైశుతి A candlestick.

దిశ * n. s. A point of the compass, quarter, part, direction, region.

దిశాధిపతుడు * A demigod, who is regent of one of the points of the globe.

ధివణ * n. s. Sense, wisdom, understanding: the intellect.

ధివణుడు * n. s. A name of Vrihaspati, the priest of the gods, regent of the planet Mercury See తార.

దిష్టము * n. s. Fate, destiny, time.

దిష్ట The evil eye = కేశర, దృష్టి.

దిష్ట్యము. * A place, a house, a star; fire, strength. W.

దిశ adj. Plain. unadorned. See దేశ.

దిశంప n. s. Reproach, shame, imputation. దిశంతుకూట్టుట to revile. సిందించుట. Swa. 3. 143. ABA. 1. 134.

దిశమొల or దిశ్యమొల adj. Naked: stark naked. L. XVII. 79. R. 2. 19. where దిశ్యమొలవేల్పు is భైరవుడు the king of sprites: who are always spoken of as naked: also a dog, which is the sense there.

దిశమొల n. s. Nakedness of the body దిశమొలతోవుండె Stark naked. నీవుదిశమొలగావీరవిడిస్తే if you will expose yourself naked.

తీ, ధీ, దీ, ధీ.

ధీ * n. s. Understanding, intellect. ధీజనము The wise, the sagacious.

ధీంట్లో In this, herein. Locative of ఇది.

ధీండ్రతీక A certain medicinal plant. H. 4. 13. One ms reads ది—

ధీండ్రము n. s. Splendour, light, radiance. A. 5. 155. తీండ్రలు, శ్రుతాశములు. D.

ధీండ్రించుట, or, తీండ్రిల్లుట v. n. To shine, or be luminous. UH. 2. 31, 59. Velag. 2. 55. శ్రుతాశించుట. D.

ధీకొనుట v. n. To arouse, to rouse or bestir himself, prepare, మార్చునుట. BD. 4. 277. R. 5. 145.

ధీకొలుపుట v. a. To arouse, warn, excite. BRY. III. 68.

తీక, or తీక, or దీవె, n. s. A creeping plant, vine, tendril, or spray: wire: the string of a lute, a necklace of gold wire. ప్రేమతీవలు the rattan lacing in a chair. మెరుళితీక a flash of lightning. పాచితీక, బంగారుతీక &c. are various creepers. తీకగరిక n. s. A creeping species of bent grass, called Agrostis stolonifera. తీకబోడి A delicate "sprig" of a girl, an elegant female. తీకమల్లియ A sort of grain. తీకమోడి

n. s. Patterns of flourishes or carved work in carpentry. ముత్రెములు తీక మోడికుట్టే శునులు embroidery in the fashion of sprigs of pearl. గారెబాగాతీకనానేలానునకలిపిరి they mixed the mortar till it was of a proper consistency.

తీగ See తీగ.

తీట n. s. Itching, smarting. Inclination, lust, liking. తీటకసెంక See కసెంక.

తీటకొనుట, అన గాయెదురుకొనుట. OG.

తీటి n. s. Error for. దీటి.

తీటు n. s. Similarity, equality, resemblance. A share or plot of land, a sort. దీటు adj. Similar, like. దీటుకొనుట v. s. To resemble, equal. దీటు కొలుపుట To level. A. 4. 36. సామ్యమునుపొంద గాను.

తీటుకొనుట, దీట్టానుట v. n. To bite the lip, or gnash the teeth.

తీడుట To trim or prune; as a bird does his feathers with his beak. To gnash the teeth or bite the lips in rage. It is the same word as దిడ్డుట, మాసాలుదీడి curling his whiskers, twisting them with his fingers, (denoting rage.)

తీకకోర n. s. Gleaning and reaping. See తీసుట and కోసుట.

తీకువ or — తు, The francoline partridge. This beautiful bird resembles a నోరింక or maina but larger: is the legs and head are yellow, the wings brown and the breast white. తి త్తరితుయి. D. but it seems to be a different bird.

తీపిపులాడ Sweetly, deliciously. (తీయనితీపి.)

తీధితి * A ray of light. కాంతి.

ధీధీ * Hurra! huzza! a war cry.

దీన Hereby. (the abl. of ఇది this.)

దీనము * adj. Poor, humble, wretched, low.

దీనత, దీనత్వము * Poverty, humility, wretchedness.

దీనదళ * Poverty, humiliation.

దీనవదనుడు * Humble in looks.

దీనాలాశము * A humble tone, a low voice.

ధీని Of this. (the infl. of ఇది this.)

ధీనిధి * adj. Stout hearted, of firm mind.

తీనియు or తిన్నె A stone bench or settle: a bulk.

H. 4. 2. and 2. 147. and 3. 77.

దీనుడు * Poor, a poor man.

తీనె (for తిన్నె) A stone bench or settle or bulk:

Vipra 2. 146. thus spelt metri gr.

దీనాక్తి * A humble tone, whin ing, plaint.

దీతుము * n. s. A lamp, a light.

దీతుంజు, అన గాదీతుములు. OG.

దీతుము పెట్టుట To light a lamp: metaphorically to sustain a man's household: also, to offer prayers for blessings on a benefactor: thus తమపాచాలకు దీతుము పెట్టుకొంటాను Lit. I will light a candle (in the chapel) to thy feet: i. e. I will offer thee worship of thankfulness.

దీతుకము* n. s. A decoy bird. దీముపిట్ట. D. also a name for దీమము.

దీపారాధన * The pious rite of offering a candle to a god. The lighting up lamps at a shrine. This is performed as a meritorious act.

తీపారు Sweet, luscious. HD. 2. 1281.

దీపావళి* The *Dipavali*: a feast held on the 14th day of the dark fortnight bahuta in Aswija (answering to Oct. Nov.) wherein is commemorated the సరకాశురవధ. In the Journal of the Royal Asiatic Society No. X. page 265. Dr. Stephenson shews that this is probably an ante-braminical observance.

తీపి n. s. Sweetness. Love, liking. ఓమము, జీలకర్ర. D.

తీపించుట v. n. To shine, to be evident, be distinguished or glorious. DR, Y, 1414.

దీపిక* A lamp. ఆంధ్రదీపిక the "Lamp of Telugu" a dictionary written by Mamadi Venca-gya చూమిడి వెంకయ a merchant of Masulipatam who died in the year 1816. It is referred to in the present volume by the letter D.

తీపిపుట్టించుట To give an appetite, or sharpen his inclination.

తీపు n. s. Sweetness, appetite, liking. Pang, throbbing pain.

దీప్తుము * adj. Lucid, brilliant; burnt.

దీప్తి * n. s. Lustre, brilliancy.

దీప్యము * Cummin seed. ఓమము, ఓలకర్ర. SC.

ధీమంతము * adj. Sensible, intelligent.

ధీమతి * A clever woman.

దీమము n. s. A trained bird. సాకితీప్పినపిట్ట. OG.

A snare, or trap (for birds, for elephants &c.)

దీమశము (K.) Courage. Cleverness, contrivance.

ధృతి. OG. ధైర్యము, యుక్తి, ప్రజ్ఞ, ఆలోచన,

నెపుణ్యము. P. 1. 250. M. 4. 2. 90. 96. HD.

2. 181. DR. Aran 266.

దీము, దీం, దీమము A decoy. దీముపట్ట, వెంశ్రుడు పట్ట. a decoy bird. T. 2. 113. Vish. 5. 142. A. 2. 89.

తీయని Unintermitting, incessant. Neg. p|| of తీయట. Also, sweet.

తీయము, అనగా తీయి, Wish, desire. M. 5. 1. 40. XII. 2. 8.

తీయించుట v. a. To make him remove, get it removed, have it drawn, get it taken &c. See తీయట v. a. and v. n. of which this is the causal.

తీయట v. a. (part తీసి or తీసి.) To take. To draw out, take out, extract. To open, excavate, dig. To deduct, take away, subtract. To find, (a place in a book) discover, bring to light. To turn out, discharge, remove. To exact, receive, (payment.) (కున్నతీయట) collect, gather, levy (a fine అశరాధమునతీసె.) To pull off, take off. To extinguish or put out. To buy. See తీసుకొనుట. దెబ్బతీయట To give a blow. పాముమాదరాతినితీసే వేసాడు he took a stone and flung it at the snake. చెరుచితీసి, బావితీసి, పాతరతీసి To sink or dig or open a well, tank, pit or granary. పాలుతీయట to milk. బాడతీయట To trace, detect. చేరతీసె to draw towards him, patronize, take into his service, embrace. సానతీయట to whet on a stone. గోళ్లుతీసుట to cut the nails. దొవతీయట to clear the way, get out of the way, point out the road. అతనినిగృహీసిరి they dishonoured or disgraced him. దానికోకలుతీసె he stripped her. తాళము తీయట to unlock. వాకిలితీయట to open a door. విడతీయట To loosen or separate. వేరుతీయట To separate. యెండకంచుతీసినట్టువున్నది The sun is as dazzling as (though reflected from) polished metal.

తీయట v. neut. (or, తీసిపోవుట) To go off, cease, diminish, disappear, be dispelled, intermit, desist from. To draw back : withdraw, retire, stand aside. To contract, shrivel, crack, open, split. To intermit as, జ్వరంతీసింది the fever intermitted. వెన్నతీసింది to come forth, or be produced (as a sprout,) to bud. కాళ్లుతీసేవి my legs throb or ache. యేరుతీసిపోయింది the river decreased or sunk. వెనకతీయట To fail. re-

tire, withdraw, retreat, hesitate, flinch. తీయక (the Neg. p|| in KA) unintermittingly, without intermission. వెనకతీయక without hesitation. నాలికెతీసింది I am thirsty, my tongue is dry. వానివైళ్లు మహా తీసిపోయింది he is fallen away in flesh. నీళ్లుతీసిపోవుట, To dry up, sink, diminish, be exhausted. తీయని (Neg. p|| in NI) incessant, unceasing. బలం అంతా తీసింది my strength has gone. పాతరతీసివున్నది the granary was opened. తీయకుండా unfailingly, uninterruptedly, without intermission. కడగాతీయండి Stand out of the way.

తీర * n. s. A heroine, a spirited maid. తీరము * n. s. Shore, bank, edge, brink.

తీరము * adj. Brave, firm, steady, wise, sensible. తీరత్వము * n. s. Courage. Self command, resolution to bear or endure.

తీరా (Root in A of తీరుట, with the intensive affix ఆ) adv. Ultimately, at last, fairly, just, merely, in short, simply. తీరాను ధ్యానము మయ్యేటప్పుటికి when it was high noon. ఆగోడతీరా కుడదది the wall actually fell down. తీరాకుండు కొనేటప్పుటికి when he was fairly asleep. ఆశుంకతీరాబయటకుదేటప్పుటికి when the matter at last became known. తీరాచెల్లించెను he paid it in full.

తీరిక, తీరికె n. s. Leisure. Adorning, trimming, decoration. తీరికచిక్కక having no leisure. దిద్దడము, శునిలేక యూరకుండుట. D.

తీరిన adj. Full, finished, accomplished. cured ; settled. (p|| rel. of తీరుట.)

తీరు n. s. Custom, usage, manner, way, mode, fashion, style, arrangement, establishment. వాడువుకతీరునునిపి he is an odd man. వాడువుకతీరుగావున్నాడు he is but so and so : he is not well : not at ease. యాతీరు Thus. తీరుతప్పవున్నాడు It is all over with him. దానిముక్కుకండ్లుతీరుగావున్నవి her nose and eyes are pretty.

తీరుగా adv. Properly, duly, aright. తీరుచుట See తీర్చుట.

తీరుట v. n. To end, stop, cease, elapse. To be paid, delivered, discharged, avenged. To be finished, ended, complete, ready, done, over.

To be qualified, accomplished, finished, adorned, trim, decked. To be gratified, satiated, wreaked (as passion;) assuaged, allayed, go off. చనివీర To the full : satiating the desires. తీరలేదు It came to nothing, was ineffectual, ended in nothing. కోరికతీరి having gained his end. యిది నాచేత తీరదు This is out of my power. నాకుతీరి తీరకవున్నది I am hardly at leisure. తీరిపోవుట To die (This is a Canarese idiom.) This verb also means (impersonally) To be practicable, as అక్కడికిరాతీరదు I cannot come. I have not leisure to come. రాకుంఁతీరదు (you) must positively come. తీరినగుండె గావు న్నాడు he is quite hackneyed.

ధీరుడు * n. s. A hero, a sage.
 తీరుబడి n. s. Leisure.
 తీరుబాటు n. s. Settlement, ending, payment. Leisure. తీరుబాటుగా వుండె Idle, unoccupied, at leisure.
 తీరుమానము n. s. Ending, settlement, rectification. Pause.
 తీరువ n. s. Settlement, discharge, payment. Duty, dues, fees. గడ్డతీరువ levelling the ground.
 దీర్ఘము * adj. Long. n. s. A long vowel, in particular the ౠ or sign of the long ఆ ; thus శకారదీర్ఘము means సా sã. దీర్ఘదర్శి far sighted, acute, intellectual, దూరదర్శి, దీర్ఘదర్శి i. e. A far seeing or penetrating sage.
 దీర్ఘనిద్ర. n. s. The long sleep, i. e. Death.
 దీర్ఘబాహుళ్య * adj. Long armed : a mythological metaphor, signifying the possession of extensive power or influence. It denotes a Hero.
 దీర్ఘసూత్రత * Dilatoriness, tediousness. W. Prolixity, spinning out a long yarn, wire-drawing. In the Hitopadesa is this verse యక్షోపాఃశురుపే నోహంకారవ్యాభూతిమిచ్చతానిద్రాతంద్రాభయం క్రోధ ఆలస్యందీర్ఘసూత్రతా. " There are six faults to be avoided by a man desiring wealth ; sleep, negligence, timidity, irascibility, indolence and *prolixity*". (Wilkins.) In the Bhagavad-Gita XVIII, 28. అయుక్తఃప్రాకృతఃశ్రద్ధః, శతోన్యైస్త్వత్తికోలసః, ఏషాదీ, దీర్ఘసూత్రీచకర్తా తామశఉచ్యతే. " Ineptus, vilis, contumax, malignus, otiosus, piger,

animum despondens, morasque nectens actor Caliginosus dicitur". (Schlegel.) In P. 2. 163. భాస్వద్దీర్ఘసూత్రుః it denotes cautious, prudent, considerate. దీర్ఘసూత్రుడు n. s. He who is dilatory, slow tedious. అనగా విరక్రియడు.

దీర్ఘక * A long or oval pond.
 తీర్చుకొనుట v. a. To end, do away. &c. See తీర్చుట.
 తీర్చుట v. a. (causal of తీరుట) To end, finish. To do, perform, (his part or play.) go through. To do away. To determine, resolve. To order, arrange. To cool, quiet, assuage. To adjust, liquidate (a debt,) trim, deck, adorn, straighten, correct, rectify, regulate. To qualify, accomplish. To set, place, draw, (as the mark in the forehead.) To pass (time, day, night.) To pay, give or issue (wages or batta.) To decide, (i. e. give an auspicious omen while కట్టుట is, to give an unfavorable omen.) వాయశముతీర్చింది The crow gave a good omen (by crossing my path from left to right.) కోపమునుతీర్చుట To revenge himself, wreak his anger. చలముతీర్చుట, శుశ్రీర్చుట To satiate spite. దాహముతీర్చుట To quench thirst. తమ దీర్చి satiating her lusts. వెళ్లకవీరడు (impersonal) Going cannot be avoided. I cannot help going: or, I cannot get off without going. వాడిచనితీర్చినారు they settled his business or they ruined him.

దీర్ఘము * n. s. గాయము. SC.
 దీర్ఘము * adj. Shivered, smashed, torn, rent.
 తీర్థము * n. s. Water. Holy water. A holy place. తీర్థమాడుట To be brought to bed. తీర్థముయిప్పించుట To swear a witness; because the oath is administered with holy water. తీర్థయాత్రపోవుట To go on pilgrimage. In theological works తీర్థము means మోక్షము and కుతీర్థము is false doctrine.
 తీర్థీకరించుట * v. a. To sanctify, hallow, purify.
 తీర్పరి n. s. A judge, or umpire. యింటితీర్పరి a housekeeper, or female head servant. Sumati, § 58.
 తీర్పించుట v. a. To decide, sentence, determine. This is a causal formed from తీర్చుట.

తీర్చు n. s. End, finishing, determination, sen-
tence, settlement. ఆ గ్రంథములు దొరికేటట్లు తీ
ర్చు అయినది I have ascertained that these
books can be procured.

తీర్చుట See తీర్చుట.

తీలు Lean? thin? Loose, slack. A. 2. 75. తీలైన
అనగా కృశించిన; తీలుతుడుట, సాక్షు సెల్లి తుడుట.
See తీ -

తీవ n. s. A tendril &c. See తీగ and See note on
"X convertible into త."

తీవంచ (At dice) Trois ace.

తీవన See—తె -

తీవరము n. s. Haste, speed. Intensity.

తీవరము adj. Hurried, hasty, rapid. Intense,
scorching.

తీవరించుట v. n. To hurry. [D.]

తీవరుడు Error for తీవరుడు. వలచేత బిచ్చించేవాడు.

తీవరుడు * n. s. A fisherman.

తీవశము n. s. Bravery. See తీవశము M. 4. 3.
132.

తీవి n. s. An island. మురిపెమ్ముల తీవి means she
was the very home or birthplace of attraction,
she was a perfect mine of charms. Poetically,
a haven, abode, home.

తీవింతుట v. a. To bless. In correspondence తీవిం
చినాము means We salute so and so: i. e.
Remember me to so and so.

తీవియ A tendril &c. See తీగ.

తీవె, తీవె, for తీగ A twig. అనగా కొమ్ము A creep-
ing plant.

తీవెదారు, తీవెకంటము. OG.

తీవెన n. s. A blessing, a benediction. తీవెనదే
ము a farewell.

తీవ్రత * n. s. Quickness, sharpness.

తీవ్రము n. s. Speed. Heat. తీవరము adj. Speedy.
Hot.

తీశివేయుట To take away &c. See తీయుట The
verb వేయుట being merely auxiliary.

తీసిపోవుట (The same as తీయుట) v. ncut. To di-
minish &c.

తీసివేయుట v. a. To take away, See తీయుట v. a.
తీసివేరకాకితాలు Outside sheets of paper :
paper that is taken away.

తీసుక (The present pl in Uka of తీయుట) bring-
ing తీసుకరా bring it. తీసుకపో carry it away.
తీసుకొనుట v. a. (mid: of తీయుట q. v.) To take
&c. to buy to eat or drink &c. See తీయుట. త
నితీసుకొనుట to exact service. వాడుచాలా దిన
ములనుంచి తీసుకొంటున్నాడు He has been ling-
ering for a long time. దండం తీసుకొనె he re-
turned the bow: he acknowledged or accept-
ed the salutation.

తీక్ష * n. s. Sacrificing, offering oblations. Wor-
shipping, application. వానిచంతుకవిడవను అనిదీ
క్ష చేసుకొన్నాడు he vowed he would slay
them. గర్భదీక్ష A vow whereby the husband
remains unshorn pending a wife's pregnancy.
వివాహదీక్ష A vow that on being married he
will keep his head unshorn for six months. గు
రుభక్త తాదులయందు నియమముచెయ్యడము. D.

తీక్షోగురుడు * n. s. A father confessor. వాకికి అ
తడుదీక్షోగురుడు.

తీక్షోలయము * n. s. A convent, a hermitage, a
cell.

తీక్ష్ణము * n. s. Sharpness, heat, haste, keenness,
wit. తీక్ష్ణము * adj. Sharp, hot, hasty, keen.

తీక్ష్ణగంధము * The tree called పెద్దతుమ్మి, నెరవం
జి, కందారి చెట్టు. SC.

తీక్ష్ణర్షము * Asperity.

తు, ధు, దు, ధు.

దుంక n. s. or దుంకి A hole.

దుంకము, అనగా గొంకి. OG.

దుంకిచెట్టు A certain tree. H. 4. 18.

దుంక * adj. Swelling (as a breast) protuberant.

దుంక adj. (Made of) bulrush. దుంక or దుంకగడ్డి
n. s. Bulrush. వకదుంక కాడ తీసుకరా bring me
a bulrush. The root is a fragrant bulb and is
imagined (See on మత్తెము) to contain a pearly
concretion. Ainslie 2. 162. The species no-
ticed in Rox. are as follows: but allowance
must be made for doubtful spelling. Vol. I. p.
316. తోమగరికదుంక Agrostis Tenacissima. గరి
విదుంక ("gelleba" p. 199.) Cyperus tenuiflo-

rus. క్రతుంక, p. 203, C. Spinulosus. గోడుతుంక (187) C. seminudus. తెగడుతుంక (188) C. dubius. సాతితుంక (194) C. compressus. శాకతుంక (197) C. rotundus. కుసితుంక (220) Scirpus bispicatus. గురజశాకతుంక (225) S. tridentatus. బుడ్డుతుంక (231) S. maximus. కొండతుంక (184) S. articulatus. The SC. also notices శ్రతుంకకాండీ the Sanscrit synonyme appended there is శరీరేల్లం.

తుంక n. s. A lump, block, clog, mass, or piece of wood. An indolent tumour, an excoriation. తరిమిణాదొడ్డితుంకలు the bits or side pieces in a lathe. వాడికేమివా గాడుంకవలెపున్నాడు He is stout and strong.

తుంకము* Great, lofty. Large full, (as breasts.) తుంకభద్ర* n. s. The river Tunga-bhadra in the Mysore country: called by Europeans Toombudra.

తుంకమునై A pignut, or earthnut. See on ముస్తవ్యకుం.

తుంకవృక్షము* The tree named Rottleria Tinctoria. వశంతగంధము Rox. 3. 827.

తుంకస్త్రీ * Full-breasted: having a swelling bosom.

తుంకుట or క్రుంకుట or కు or క్రు v. n. To waste away, sink, be ruined, to lose his way. BD. 5. 767. and 7. 379. L. XIX. 189.

క్రంచుట, కుంచుట or కుంపుట v. a. To break off, pluck, nip, gather, slay. తలక్రంచుట To behead. T. 5. 118. B. X. 167.

తుంట or తుంటె n. s. A bit, piece, fragment, splinter. A staff or cudgel: a sugar cane: a spar, or timber. యనశకట్లతుంట an iron bound cudgel. మూలతుంటిస్తీ short rafters at the corners of a roof. తుంటిల్లాడు Cupid, whose bow is made of sugar cane. తుంటనరికినబిరువేరు Dye-root, cut off from the plant.

తుంట adj. Wicked, impudent, mischievous, rascally. Thick in shape, short and squat.

తుంటతనము n. s. Wickedness, impudence, mischievousness.

తుంటరి n. s. A rogue, a wretch. T. 3. 3. తుచ్చుడు, తుచ్చురాలు. D.

తుంటిల్లాడు He who uses a bow made of sugar-cane: i. e. Cupid.

తుంటి plu. తుంటు The hips, or loins. See తొంటి which is the better spelling. కటియొక్క కీళ్లు. D. తుంటె See తుంట.

తుండము * n. s. The face, the mouth, a bird's beak. An elephant's trunk. The pipe, or hose of a fire engine. In Telugu it also means A bit, a fragment. Zacc. VI. 93. వానయేనుగుతుండములాపునకురిశినది the rain fell in torrents.

దుండ A sort of weeds. Darnel? A. 6. 13.

దుండము n. s. Villainy, dishonesty, crime, felony, prank, doing. ధూర్తత్వము. D.

దుండగాయతనము Dissipated conduct.

దుండగాయ A villain, rogue.

దుండగీడు n. s. A wretch, a scamp, villain. తుంటకాయ.

దుండి Corpulent, big bellied. HN. III. 199. IV.

25.

తుండించుట v. a. To cut to pieces. To sever. Dasav. IX. 63.

దుండిగము See దుండగము.

దుండివ, దుండెవా A fish: being a sort of sparus. Russell, plates 97. 98. and No. 122. అంతికదుండివ a sort of perch.

తుండు or తుండెము n. s. A bit, a piece, a plot of ground. A block of wood, a timber, a short beam. తుండు గానిదిచిపెట్టిన unfinished, incomplete.

దుండు, or, దుండుపాము A sort of eel. A rock snake.

దుండుకుడు n. s. A wretch, a scoundrel?

దుండెము A certain forest shrub.

దుండెవచేళు See దుండివ.

తుండ్రించుట See తుండించుట.

దుంత n. s. దున్నపోతు A male buffalo. యెనుబోతు దుంతవయాళి కాడు i. e. మహిషాశూనాడు Yama, the god who rides on the buffalo.

తుండము * n. s. The belly.

తుంది * Potbellied.

దుందిలము * A sort of vegetable. G. 8. 39. H. 4.

17. న్యక్రోధము. Q.

తుందిలుడు * Bellied, pot-bellied. జయాతుందిలుడు He who has bowels of compassion.

తుండుడుకు n. s. Temerity. Fool hardness. Tottering, shaking, motion. Uncertainty changeableness. UH. 4. 183. తుదియదిగాదటంచనిన, తుండుడు కేటిపొమ్ము యింటికి. Suca. I. 45. తుండుడుకుచే ధరామరకంబందర్పదతండు సేలుగలవాడ గుట. P. 3. 315. కాకములగర్వరేఖాస్తోకము

లంబ్యంతుమనశుకుండుడు కార్క. Swa. 1. 5. ఘనమైనరారాకశ్చుచనదోయిరాయికిదుంబీఫలంబుతుండుడుకుజెంద. H. 2. 219. మందస్థితరుచిరవచనమాధురిచేతకాతుండుడుకుజెందిధూర్వునిశుంబరిసొందంగవలచిశురతాపేక్షకా తెండముగరగించెచెలిఘటించెకారతికికా యీవుదాహరణములవల్లతోట్రుపాటుదుడుకుఉప్పొంగడము ఉద్రేకము ఉల్లాసము అనిఅర్థముతోవినది.

దుండుభి * n. s. A drum. శ్రీస్వర్గదుండుభి the drums of heaven ; a poetical phrase for thunder in a clear sky : which is considered a happy omen.

దుంశు n. s. A root. దుంశుకూర Any edible root.

దుంశుకొక్కువలెవున్నాడు he is very strong.

దుంశునాగు A sort of snake. G. 8. 101.

దుంశునాశనము Total ruin, eradication. నిస్సృదుంశునాశనముచేస్తాను I will ruin you root and branch.

దుంశుట, అనగాదుంశుట, తెకొట్టుట. A. 6. 24.

దుంశురులు, తుంశుర్లు n. s. Sleet, mizzle, drops, sprinklings, splutter. Swa. 3. 143. Kalahas. 1. 163.

దుంపెనలాడుట To dance, as tresses : to be agitated palpitate, throb, or tremble. నటించుట, ఆడుట, చిశుధు క్షిక్రాన్నితుంపెనలాడురాయంచకొడమ బెట్టినతోలిగుడ్డనంగ. Paidi 4. 45. హారలతాగుళున్నముల్ తుంపెనలాడ. Parija 2. 9.

దుంపొడి n. s. The bittern : so named from its sound (as *tump*) or booming voice.

దుంబిము * n. s. వీణాకాయ. The belly of the lute or తుంబి a gourd vine. The సారచెట్టు, ఆసుగుచెట్టు. SC. తుంబీఫలము A gourd.

దుంబురుడు * Proper name of the fellow lyrist of Narada.

దుంబురులు, అనగా, శ్రీక్ష్మగంధిక Name of a tree. Q.

దుఃఖము * n. s. Pain, grief, trouble. దుఃఖశుడుట, దుఃఖించుట * v. n. To grieve, suffer pain.

దుఃఖితులైన * adj. Grieved. దుఃఖాశుశునము * n. s. Consolation. దుఃఖితుడు one who is in grief.

దుకతుక (anuk.) Hotly, fiercely (of boiling). అంబలి తుకతుకమని పుడుకుతున్నది it is boiling (" aloud,") audibly.

దుకూలము * n. s. Robe, vest, fine raiment. White silk. SC.

తుక్క or తుక్కా, or తుక్కు n. s. Nonsense, rubbish, trash.

దుక్కి n. s. Ploughing, ploughed land, tillage. వకదుక్కివాస A certain measure, equivalent, to one inch of rain. దుక్కితైడ్డు A plough bullock.

తుక్కిపాలము A ploughed field.

తుక్కు n. s. Rubbish, trash. తుక్కుగుడ్డలు Rags. తుక్కుగడ్డి mouldy hay.

తుక్కు n. s. శుంతానము, అనగావిడ్డ. D.

తుక్కుడు adj. Worthless, rubbishing.

తుక్కుమూక n. s. A rabble, a mob.

దుక్కెటిపోతు A plough bullock, a steer.

దుక్కుము * or దుక్కుము * Error in spelling for దుఃఖము.

దుగ n. s. A deux at games, or on dice. దుగదప్పి deuce-eight.

దుగలైక A double bodice ; a lined jacket అనగాజుటరవిక.

దుగలము or దుగులము One sixteenth (or one *anna*) of the coin termed a pagoda (వరహా) ciphered " గౌ౨౨ " మూడుదుగులములు or గౌ౩ is గె See on గ.

దుగ్గాని or దుగ్గాణి A halfpenny, called ten cash.

దుగ్గు n. s. (K.) Musty straw. " Straw trodden to pieces : uncleanness." Reeve.

దుగ్గు (K.) Ill will, displeasure, annoyance.

దుగ్గము * n. s. Milk. దుగ్గాణి * The sea of milk.

తుచ్చము * adj. Base, peddling, abandoned, small, low, contemptible. Groundless, false. తుచ్చాశునము a mean or degraded seat.

తుటారి n. s. A beauty, a darling. ధీర, తిరగ్గరించేస్త్రీ, జిలుకతుటారిబోటియును. Nila. 1. 8. ఘనసాహసీచర్యలబల్తుటారి. H. 5. 11. తుటారిసమ్మిటారిగాడు.

తుటారింతుట v. a. To scorn. తిరగ్గరించుట L. XIII. 86. Kalahasti. 3. 38. Suca. 1. 362.

తుటిక * A tree called తర్దము. Q.

తుటుకున (anuk.) At once, slapdash : a low word.

తుటుము n. s. అనగాగుంపు An assembly, a crowd. A flock or flight, a line or series : a clump of trees : కానుగుండుతుములుగట్టి. P. 1. 478. a row of houses. దుటుమైయొక్కటమాదెగూదెవుకిరాబుల్. P. 2. 195. తుటుములై సుకదంతులుజైరించు. Vedant Ras. 2. 17. చతురంగబలముగలసేన. D.

కుట్ట, or కుట్టె, అనగా శుంజము, శిమాహము. A.

VI. 17. 21. A flake of fire. కుట్టవేసిపోవుట to breed quarrels.

కుట్టకుడ The very end, the finale.

కుట్టికర్ర ("Tootie kura") A certain plant? Convolvulus repens. Rox. 1. 482. Metta tootie a plant named Ipomea Sepiaria. Rox. 1. 500. Query.

కుట్టు n. s. Loss, failure in mercantile profits. Raja Vahana Vilas. 3. 11.

కుట్టె n. s. Trash, odds and ends, stuff, rubbish. యాపిండికుట్టెకట్టిపోయినది This meal is spoiled, run into lumps. కుట్టెతోటివీరివేరు Rough chay root that is uncleaned, not washed. In A. 6. 21. it is rendered శుంజము.

కుట్టెశురుగు n. s. A sort of venomous snake bared black and grey.

కుట్ర or కుట్టర (anuk.) కుక్కుట్రా Dirt and rubbish.

కుట్రమర Radically, completely.

కుడుం, కుడుము A kind of drum. కుడుమువాడు a drummer.

కుడుకు n. s. Rashness, folly, wickedness, silliness, hastiness. అదిగొంచెంకుడుకు గావున్నది she is rather rash or headstrong. Animal spirits. చెయికుడుకు Pilfering. సోరుకుడుకు foolish talk.

కుడుకు adj. Rash, intemperate, foolish, wicked. కుడుకుమాటలు empty talk.

కుడుకుట v. a. To wipe away (tears) To rub on; or smear with. To blot.

కుడుకుడ (anuk) Bang, slapdash, off, in a trice. See కొడకొడమంచు.

కుడుశు n. s. Rubbing, wiping, smearing, blotting i. e. ఎగడుకుశుదిగడుకుశు.

కుడుము See కుడుం.

కుడ్డు n. s. A penny, the fraction one eighth of a రూక : One sixth of (1/6) an anna గడ, గడబ్బున్ను.

D. A club. తలకుడ్డు a shepherd's crook. కుడ్డువలెనన్నాడు he is as strong as a house.

కుడ్డుకర్ర n. s. A club, stick. A cudgel.

కుడ్డుట To strike? Vema. 3. 55.

కుడ్డి A child, a baby. Kuchelo. 1. 54. II. 101.

కుడ్డిలుకాకటమశలిరి.

ధుత * Shaken, agitated.

దుతాయ, అనగా కుమిము. OG.

దుత్త n. s. A jug, a jar.

కుత్తము, or కుత్తరము n. s. Vitriol. పాలకుత్తము white vitriol. మైలకుత్తము Green vitriol, copperas?

దుత్తారికలక A sort of cloth. Bmj. 3. 136.

కుత్తి, కుత్తిచెట్టు, or, కుత్తిరిచెట్టు, The country mallow leaf. Sida populifoliis; Marsh mallow. (నూగు బెంక. Rox. 3. 179.) కుత్తిరాకు mallow leaf. కుత్తిరి బెల్లెపాకు A species of the same.

కుత్తింకిక A sort of drum (Obsolete.) H. 3. 88.

కుత్తనకకాట v. n. To go to pieces (From అభట to become తునక a bit and కు (anuk) intensive. కుత్తనకలుచేయుట v. a. To shiver or smash. కుత్తనకలయిన gone to pieces.

కుత్తనియలు గా Piecemeal.

కుత్తమరు Bits fragments. కుత్తమరై Broken (knocked) to pieces (cut) to bits. కుత్తమరుగా చేయుట to break to pieces, cut to bits.

కుత్తిరిచెట్టు See కుత్తి.

దుత్తూరము * The thorn apple; called "Datura Stramonium" which produces the narcotic drug called bang. Rox. 1. 561.

కుట్టె * See మైలకుత్తము. H. 2. 248. నీలిచెట్టు, కర్పరీశుత్తము. SC.

కుడ infl. కుడి, కుడలు The tips. n. s. The end, the point. G. VII. 7. Death. కుడకు, or కుడను, or కుడ at last, at least in the end, in short. In the next place. At least. కుడను And at last.

కుడముట్టుట v. a. To finish, reach the end. కుడముట్ట To the end.

కుడిని At the end; finally.

దుడ్డు adj. Coarse, not fine.

దుడ్డు n. s. The pericarp, or centre bulb of a lotus: a sort of ear ornament worn by women. దుడ్డుపెట్టుట to evade, elude. దుడ్డెక్కి, అనగా అతిశయించి. BD. 1. 910. Vastly, exceedingly. యిట్లాచేయడానకు వానికియేమిదుడ్డుకట్టింది (అనగా దురద) what could bewitch him to do this? how could he be such a fool?

తునక n. s. A bit or piece.

తునకొల n. s. A steelyard: also a stick used by toddy drawers to sharpen their knives on. = తునకాలకర్ర.

ధని * A river.
తునియ n. s. A bit, a piece, a fragment. BD. 5.
227. M. XI. 2. 4.
తునియుట v. n. ప|| దునిసి To go to pieces be cut to pieces, be severed or broken. HD. 1. 1037.
తునియుట v. a. ప|| దునిసి To cut or break to pieces. Padma VII. 82.
దునుకుట or దునుకుట. v. n. To leap. To make haste. To slip about, to spill.
తునుకోలదుడ్డు, అనగా కల్లుబుడ్లు మోసేకర్ర. D.
తునుగుట v. n. To go to pieces or tattlers, to rend.
దునుట dūnū See దున్నుట. కళింజబాతటపీతిదననేటికి. A. 4. 30.
దునుమాడుట v. n. To break.
తునుముట v. a. To slay, rout, or ruin. To cut or break to pieces, smite, to pluck flowers.
దున్ను n. s. A beast, brute, male buffalo. యేనుగ దున్ను a "beast" of an elephant.
దున్నంగి n. s. A certain plant.
దున్నప్పోతు A male buffalo ; a rude wretch.
దున్నుట v. a. To plough.
తుపాకీ n. s. A gun, musket, matchlock. తుపాకీకాల్పుట To fire a gun. తుపాకీకెట్టించుట To load a gun.
తుశ్రుక్కున (anuk) A sound imitating that of spitting. తుశ్రుక్కున శ్రమిసి నాడు he spat *right* at them : or, aloud, audibly.
తుశ్వు n. s. A bush ? a small bush. తుశ్వుచెట్టు a shrub.
దుశ్వుటము n. s. A vest, a robe.
దుశ్వుటి n. s. Sheet cloth, vest. శుక్ల దుశ్వుటి a bed sheet.
దుశ్వురాలుట See తూలుట ; the prefix దుశ్వు is an Anuk.
దుశ్వుర or దుశ్వురన Bang ! slap dash !
తుశ్వురలు or తుంశురలు n. s. Drops, spray.
దుప్పి The spotted deer with branching horns, called Axis. Compare ఇర్రె, లేడి, భంక, కడితి, కణితి and కణుబు.
తుశ్వు n. s. Rust (of iron ; not of other metals.)
తుశ్వుట n. s. Wool, fleck, worthless hair. గొర్రె రోమము. OG. A. 6. 21.
తుశ్వుళ్లు దున్ని. అనగా బలిసి, పోతరించి Swa. 4. 53.
తురికి or తుమికి or కర్రతుమికి చేప Ebony, the berries of this tree are eaten. Rox. 2. 533. Diospyrus glutinosa. (Embryopteris Glutinifera, Linn.)

called *gaub* in Hindustani. The fruit is like a russet apple, pulpy, of a rusty yellow colour, and covered with farina : on being punctured it gives out a juice of peculiar astringency : sometimes used to staunch fresh wounds. The juice or the fruit pounded is used as glue. Ainslie 2. 278.
దుబ్బు n. s. A bunch or tuft of grass : furze. A boy a stripling. దుబ్బులుకొట్టుకొనుట to weed land.
దుమదుమగా (anuk) All wet. దుమదుమగాతడిసినట్టి దున్నులువలతో K. P. 3. 75.
దుమారము n. s. Dust, pollen of flowers.
తుమికి See తుమికి.
దుమికించుట (causal of దుముకుట) To make (a horse) leap.
దుముకుట v. n. To leap. దుముకులాడుట the same గోడదుమికి leaping *over* the wall. కోటదుమికి leaping *down from* the castle.
దుముదుములాడె See దుమ.
తుమురు n. s. A bit, a piece తుమురులైన Broken, shattered, in shivers. T. 5. 38. M. 3. 6. 235. DRY. 888.
తుములము * n. s. Confusion, uproar, clangour, yell. Mass, chass. M. 7. 4. 37. M. 4. 280.
తున్ను adj. Appertaining to the తున్నుచెట్టు crab tree (Mimosa arabica) commonly called *Bauhuil*. Rox. 2. 557. which produces gum arabic. Various species are called తెల్ల T., నల్ల T., బుర్ర T. బుడ్ల T. యెర్ర T. The aromatic species కస్తూరితున్ను, or గబ్బుతున్ను. H. 4. 9. ముండ్లతున్ను the thorny species, Cockspur thorn.
దున్నురము n. s. Dust. అనగా దున్ను.
దున్నుడుట To wear or use powder. గంధవతితో నదున్నుడిమండగతుల. Jla. 1. 149.
తుమ్మి adj. Appertaining to the తుమ్మిచెట్టు Phlo-mis Indica. Rox. 3. p 9. 10. The plant has a faint aromatic smell : the flowers are used in worship.
తుమ్మికూర A vegetable with a fruit like a mul-berry. H. 4. 165.
తుమ్మిక అనగా తింకడివృక్షము. See తుమికి.
తుమ్ము n. s. A sneeze.
దుమ్ము n. s. Dust. In the plural దుమ్ములు bones దుమ్ముచేళిపోయినాడు he is utterly ruined వానినొట్టోదుమ్ముకొట్టిరి they ruined him.

కుమ్మట To sneeze.

కుమ్మలు plu. Bones. కుమ్మలగొండి the bone-eater:

i. e. the hyæna. See గాడిదెత్తులి.
కుమ్మెద n. s. A large black wild bee. To clusters of these the poets often compare braided tresses. తెంకాయచెట్టుకుమ్మెద a large beetle that bores holes in the cocoanut tree. కుమ్మెద రేతుల్లి a certain boyish game.

దుమ్మట See దూయుట.

దుర్ A prefix denoting difficulty, loss, wrong, evil &c. as దశ fortune దుర్దశ misfortune జయ conquered దుర్జయ invincible. దురాలోచన fraudulent intent. దురాశ evil inclination. దుర్మార్గము ill conduct దుర్భాష ill language దుశ్శక్యతనము evil omen దుర్లభము hard to get.
దురము n. s. Battle, war. దురమునకళుకనితురగము. T. 2. 43.

తురంగము * n. s. A horse.

తురంగము * n. s. A horse.

తురంగలించుట v. n. To gleam, sparkle. Swa. 3.

42. శ్రుకాశించుట.

దురంతము * adj. Endless, eternal, without limit, boundless, unfathomable.

ధురంధర adj. Able, clever, talented. Bearing, entrusted with. Able, mighty.

దురంధరత్వము (Reeve in Loyalty) supporting, upholding, patronage.

ధురంధరుడు * Clever, able, ready at his pen.

దురంతు The genitive of దురము.

తురక A Turk. A Mahomedan.

తురకపువ్వు A sort of flower. The marigold. బంతిపువ్వు.

తురకాణ్యము Musulman dominion. తురకాణ్యపువారు the Musulmans.

తురగము * n. s. A horse.

తురగలించుట To shine, sparkle.

దురగలిది A sort of fowl, probably తురంగలిది.

తురగి * A horse. R. 1. 78. A horseman, a cavalier. W.

దురటిల్లుట v. n. To grieve, suffer.

దురద n. s. Itching.

దురదగొండిఆకు The nettle. See దూలగొండి.

The fibres are made into rope.

దురదుర anuk. Hastily. అతిశీఘ్రము. D.

దురదృష్టము * n. s. Ill luck, misfortune. adj. Unfortunate. దురదృష్టుడు n. s. A hapless wretch.

దురభిమానము * n. s. Arrogance, presumption.

దురము n. s. Battle, war. T. 2. 43 and 3. 139. M. 8. 6. 198. DRY. 1456. యుద్ధము D.

దురముట See —రు—

దురవగాహము * adj. Hard to understand. Inexplicable, puzzling.

తురవలి, అనగాలంకలార్పు. OG.

దురవస్థ * n. s. Mishap, evil plight.

తురవ్వురము * n. s. Gum arabic. కుమ్మచెట్టుబంక.

Heyne.

దురహంకారము * n. s. Presumption, arrogance.

దురాగ్రహము * n. s. Outrage.

దురాగ్రహము * n. s. Groundless anger.

దురాశుము * Intolerable, unbearable. దురాశుశుశిలి Ila. 4. 62. prodigious rage.

తురాయణము * ఆశులవచనము, తడబడకుండాచదవడము. D.

దురాలభలత * అనగాదూలగొండి A nettle.

దురలోచన * n. s. Evil counsel or machination, plot, evil intent.

దురాశ * n. s. Covetousness, vain hopes, avarice.

దురాశశురుడు * A penurious, avaricious man.

తురాసాని Error for ఖురాసాని. A. I. 50.

తురాసానుడు * n. s. Queller of demons. A title of Indra or Jupiter, the "Titan-queller."

దురాక్షేపణ * n. s. A quibble or groundless objection; a finesse.

ధురి * n. s. A burden. బరువు. D.

దురితము * n. s. Crime, sin. పాపము.

దురితపురాజము * The name of a sort of silk? BD. 3. 111.

తురిమితి ఆకు A certain medicinal plant. రాజియాని, or రోమాహ్వ. Q.

ధురిణుడు * He who supports. బరువుమోసేవాడు. D.

తురియము * n. s. చక్రర్థము. ఆయనతురియాశ్రమస్వీకారముచేసినారు He embraced the hermit life.

తురుంధి i. e. కుసుమగర్భకే. పువ్వులుముడివినకొప్ప. D. and SC. This assertion is borne out by no other authority.

దురుక్తి * n. s. Hard words, harshness of language.

తురుగుట or —రు—v. a. To insert, stick in as flowers, cram in. To gag by thrusting a cloth into the mouth. M. XII. 1. 289. To caulk (a ship).

తురుతు n. s. Quickness. త్వరితము. D. తురుతుగా rapidly, quickly.

తురుతుతీర్పు n. s. Quick time in music. ద్రుతలయ D.

తురుము n. s. Powder, A. 4. 42. అనగాకాశ్చ M. 4. 1. 266. పొడుము. D.

తురుముట v. a. To cram, or stick : to thrust in. To adjust, trim, deck the head with flowers. To grate, pound, reduce to powder, or to chips. వాని సొట్టోనుడ్డ తురిమికొట్టినారు They thrust a handkerchief into his mouth to prevent his cries.

దురుముట v. n. To war. See దురముట.

తురుస్తుడు * n. s. A "Turk," or Musulman.

దురుసు n. s. Impetuosity, hurry, vehemence, boisterousness, blunt rudeness. (పెళుచు, పెటుకు, కట్టెవిరువు, పెడశరగొట్టు.) Tartness, dryness on speech. చేదురుసు an itch for fighting: quarrelsomeness. సొరుదురుసు.

దురుసున, అనగాక్షున. OG.

దురుహ్యము * Hard to suppose: or understand: unintelligible, out of the question. దురుహ్యములయినమాటలు *hard words*.

దురోదరము * n. s. Gambling. దురోదరీలుడు A gambler.

దుర్గ * One name of the goddess Cali or Parvati.

దుర్గము * A strong-hold or hill fort; (hence often called *droog*) as స్వర్ణదుర్గము Golden-citadel, the name of the fortress which the English call Severn droog. జలదుర్గము a place begirt with the sea: or, whose walls are the ocean. వనదుర్గము a fort fenced by forest &c.

దుర్గంధము * n. s. A stink.

దుర్గతము * adj. Poor, indigent.

దుర్గతి * n. s. Ruin, perdition. నరకము. D.

దుర్గమము * adj. Inaccessible, impassable.

దుర్గుణము * n. s. Evil nature, bad quality.

దుర్గుటము * adj. Hazardous, hard, impracticable.

దుర్జనుడు * A bad man, a wretch.

దుర్జయము * Unconquerable, invincible.

దుర్దశ * Misfortune.

దుర్దిన్ము * n. s. A cloudy or foul day.

దుర్దైశ n. s. Trouble, misfortune. (For దశ.) Vish. P. 6. 104.

దుర్దరము * adj. Hard to bear, intolerable.

దుర్దఃఖము * Intolerable. భరించశక్యముకానిది. D.

దుర్మయము * దుశ్శీతి * n. s. Wickedness, immorality.

దుర్మిరీష్యుడు Dazzling; not to be looked at. Terrible.

దుర్మితి * Immorality, bad morals. దుశ్శీతిగా wickedly. దుర్మితిగావుండె Immoral, corrupt.

దుర్బలము * adj. Weak, not valid, unreasonable, groundless. దుర్బలముచేయుట To weaken, invalidate.

దుర్బిజబాతుడు * One of base or infamous birth.

దుర్బుధి * Folly, weak reason.

దుర్వృధన * n. s. Evil counsel, instigation, temptation. దుర్వృధనచేయుట v. a. To tamper with, instigate.

దుర్భాగము * neut. దుభాగ fem. adj. (See దౌర్భాగము illfortune) Unlucky, luckless. (*Molesso*.) Ugly, ill-conditioned, vile, abominable.

దుర్భరము * adj. Insupportable. భరించశక్యముకానిది. D.

దుర్భాష * n. s. Abuse, reviling, evil words. దుర్భాషలాడుట To use foul language, to revile or scold.

దుర్భిక్షము * n. s. Dearth, famine. దుర్భిక్షకాలము * hard times. A period of scarcity.

దుర్మంత్రాంకము * n. s. Evil machination, wicked device, plot: ill offices.

దుర్మతి * n. s. Folly, weakness of reason.

దుర్మదము * Arrogance. Vijaya. 3. 181.

దుర్మరణము * An unfortunate end, a violent, or untimely death.

దుర్మాంశము * Proud flesh (that grows in a sore or wound).

దుర్మార్గము * n. s. Misconduct, offence.

దుర్మార్గుడు * n. s. A criminal, sinner, villain, evildoer.

తుర్వము * adj. Fourth. తుర్వవృత్త Eternal bliss, being the fourth state, death. మోక్షము = శ్రీమాధి.

ధుర్యము * adj. Bearing, entrusted with, sustaining. Fit for a burden, adapted to it &c. ధుర్యము inflated with pride. ప్రాశాస్త్రుడు Eloquent. Paidim. 3. 124.

ధుర్యక్రమము * Passionateness, hastiness : also used for a jovial jolly disposition.

ధుర్యశామము * Infamy, disgrace.

ధుర్యోగము * n. s. Misfortune, hard circumstances.

ధుర్యోధనుడు * n. s. The name of a certain hero.

ధుర్రుట See ధుర్రు.

ధుర్రు infl. తుర్రి An old word for village or hamlet.

Thence మొగిలితుర్లు Mogilitoor and పొద్దుతుర్లు Podatoor. మామిళ్లదుర్లు Mamildoor. పొట్లదుర్లు, infl. పొట్లదుర్రి.

ధుర్రుపని adv. Rapidly, hurriedly.

ధుర్లభము * adj. Hard to get, scarce, rare, dear. Difficult.

ధుర్వచనము * ధుర్వచనము * n. s. Foul language, abuse.

ధుర్వర్ణము * Tarnished (as copper.)

ధుర్వాశిక A baneful custom. Ill practices. (This unites a Sanscrit and a Telugu word.)

ధుర్వారము * adj. Inevitable, irresistible.

ధుర్విధము * adj. Poor, indigent.

ధుర్వివేకము * Folly.

ధుర్వాచారము * n. s. Misconduct : bad effect. adj. Pestilent, ill conditioned ; morose.

తులము * A weight, (usually called *tola*) being that of one rupee, or 30 canteroy fanams; being one third of a నవతూకు ; by this weight *ottur* (atr) and fluid essences are sold. The tola of gold is usually worth sixteen rupees. A balance, scales. The sign *Libra*. Resemblance, similarity. Equality.

తుల్యించుట v. a. To seem, rival, resemble. To shine.

తుల్యించుట Semblance, seeming. Vizaya 1. 154.

దులడి n. s. A sort of necklace. See తొలసి.

తులకుల, దులదుల *anuk*. Bang! slapdash! off! Das. IX. 21. H. 1. 155.

తులదూగుట v. n. To be opulent. To weigh, be heavy. R. 4. 60. Das. 2. 274.

తుల్యన See తులున.

తులన adj. Fidgetting, nonsensical, empty. తులన మనిషి a dissipated rake : a scamp. తులనతనము n. s. Fidget, nonsense, a dissipated life. Unsteadiness.

తుల్యన దేశము See—శు—The ancient name of the country about Vijayapoor : of this town Krishna Rayaalu was ruler.

తులసి n. s. The sacred basil, a purple stalked fragrant plant (*Ocymum Sanctum*) It is sacred to Vishnu as the బిల్వ is to Saivites. Various species are called రామతులసి and నీరుతులసి. (Rox. III. 17. 18.) విష్ణుతులసి, భూతులసి, నిమ్మతులసి, and కుక్కతులసి which is a sort of white basil and is used as tea. The తులసీవనము the name given to a flowerpot containing one or two of these plants.

తులాంబరము Muslin or cambric. R. 2. 107.

తులాకోటి n. s. A bell worn on the ancles.

తులాశ్రువులము * or తులాధారము A royal donation. A prince is weighed against gold and jewels : which he then distributes as charity.

తులాయస్తి * Scales, for weighing. BD. 4. 480.

తులితము * adj. Equal, similar, rivalling.

తులుకరించుట v. n. To shine. To be splendid. Dasav. 8. 103. See కుశ.

తులుకాడుట అనగా వెలనుట.

దులుచుట v. n. To knock down as fruit off a tree. BRS. 604.

తులుకర్ర or తులులు A species of fish : Scomber, or *Cyprinus Chorinemus*. Russell. No. 137, 138, 140, 208.

దులుతుట v. a. To shake up, to dust, to make a bed. To wipe away (as dirt.)

తులులు n. s. A sort of herring or sprat resembling Sardinias. See తులుకర్ర.

తులున n. s. A wretch, a villain. adj. Vile, abominable, light or worthless. తులునతనము n. s. Villainy. Wickedness.

తుల్యము * Like, similar to, equal to, answering to; matching, compared to.

తుల్యుడు * He who is equal.

దుల్లడి See దు—

తుల్లించుట v. a. To cocker or spoil with fondness. v. n. To frisk, be agitated. To boil over (with rage :) break forth. UH. 4. 189. ఎగ్గి పడచేసె. D.

తుళ్లు (K) n. s. Glee, friskiness, flow of spirits : exultation, pride. L. XVII. 50. BD. 5. 1026.

తుళ్లుట v. n. To frisk, be elated, puffed up. తుళ్లి నయ్యెడుగంతమాయదా Pride must have a fall.

To writhe. మిడిసికడుట. Suca. 3. 190. తుల్లిక
 డాడు he tossed his head.
 తుల్య See తులవ.
 తువరము * n. s. Astringency. ఒకరు. D.
 తువరి * n. s. The grain called కందులు or pigeon
 pea. D.
 ధువళి (K) n. s. A leap, a bound. P. 3. 49.
 DRAYo. p. 342. Paidim. 1. 96.
 తువళించుట, ధువళించుట v. n. To leap, to dance
 = తాడగించుట, గంతులువేయుట. Kuchelo. 3.
 4. H. 1. 71. and 3. 231. Kalahas. 2. 6. Ga-
 rudachalam page 5. verse 31.
 తువ్వ A calf. చూడ; or తున్ననేల n. s. A sandy
 ash coloured soil.
 దువ్వ n. s. Dust, (Guntoor dialect) దువ్వరువ్వ
 లాడుతుందినాకు I was excessively fond of it.
 దువ్వటిల్లుట, అనగాదూకుటిల్లుట. HD. 1. 1636.
 తువ్వర n. s. Drizzling rain, mizzle, sprinkling.
 దువ్వలవ n. s. A cloth, a vest; a garment. Das.
 9. 304. From (H) దుశ్శౌల్ A pair of shawls.
 దువ్వటముగా Waveringly, backwards and for-
 wards.
 దువ్వట v. a. To stroke, finger, or handle. To
 comb. To run the fingers thro' the hair. కా
 లుదువ్వచు drawing the foot slowly over the
 ground. To smooth or pat the head. మిసాలు
 దువ్వచు (a mark of fury) stroking his musta-
 chios. కయ్యమునకు కాలుదువ్వట, or, త్రవ్వట
 Paving the ground (in fury.)
 దువ్వెన n. s. A comb.
 దుశ్శర్మము * Hard skin, callus.
 దుశ్శేష్టితము * Wickedness.
 దుశ్శ్యవనము * A certain disease = ఇంద్రుడు,
 రోగభేదము, గహ్వరము. SC.
 దుశ్శేరు See దూశర.
 తువ * or తువము * Husk or chaff. తువమాత్రము
 A very little of grain.
 తువము * See తువ.
 తువారము * Dew, snow, small drops, a sprink-
 ling, mist. T. 1. 5.
 దుచ్చరము * adj. Difficult, hard. Heavy, as sus-
 picion.
 కుష్టము * n. s. A kind of costus. కన్యకవృక్షము.
 Q.

దుష్టము* adj. Vile, evil, bad, cruel, weak, base.
 దుష్టమృగము * n. s. A beast of prey.
 తుష్టి * n. s. Satisfaction, fulness. Profit or ad-
 vantage. ఆనష్టికియీతుష్టికిశీరి This profit and
 loss are equivalent.
 దుష్టుడు * A bad man.
 తుష్టుడు * n. s. He that is full.
 దుష్టుపాకు, దుష్టువుచెట్టు, అనగా అజశ్యం (Sita-
 ram on Amera అజశ్యం.) The plant called
 Odina Wodier; Rox. 2. 293. Ainsl. 2. 486.
 దుష్పరివాది * Abusive, fractious. Ananda. VIII.
 48. నడుకొంధానదుశ్శీలానచదుష్పరివాదిశీ.
 దుష్పక్షము * M. XII. 5. 122. విను రేఖామాత్రపు
 జంత్రుని యట్టులబీవుడవని దుష్పక్షముబో or లో
 లినయజ్ఞానమున తగతమున బోధా నందసాంద్ర
 పూనత బోలుచుకొ, (నిశ్చేష్టితముగా అనితోచి
 నది.)
 దుష్ప్రజాశుభ్యము * Inquisitiveness, meddling.
 దుశరులు n. s. D. Navan. 55. మిసిమిలంపులు మే
 నితాక్రొవ్విదుశరులువారిగంతులు గొనుతెట్లు (వై
 లులోశరులైతియనితోచినది)
 దుసికిలుట v. n. To slide off. To slip out of the
 fingers. జారిపడుట OG. A. 2. 88. H. 4. 55.
 Same as బెళకుట.
 తుస్కికన or —కు—, anuk. Aloud (of sneezing.)
 దుశ్శంత్రము * n. s. Craft, guile.
 దుశ్శరము * n. s. Difficulty. adj. difficult, bad, vile,
 inevitable, unavoidable. దుశ్శరమున Scarcely;
 with difficulty.
 దుశ్శంకము * Unlawful intercourse.
 దుశ్శంధి * n. s. An error in grammatical elision.
 A base introduction: acquaintance by medi-
 um of vile persons.
 తుశ్య (నేల) See on తువ్వనేల.
 దుశ్యహము * adj. Insufferable, intolerable. H.
 2. 272. Mand. 5. 204.
 దుస్తి The past tense of దూచుట q. v.
 దుశ్యక్షము * An evil dream. ND. 3. 632.
 దుశిత * n. A daughter.
 తుహినము * Dew or snow.
 దుఃఖము * n. s. Pain, distress. దుఃఖపడుట, or,
 దుఃఖించుట v. n. To grieve, suffer pain. దుఃఖి
 తుడు he who is in pain. దుఃఖాశుశునము *
 Consolation.

తూ, ధూ, దూ, ధూ.

ధూ * *interj.* Fie! Poh! avaunt!
 తూండ్లు the plural of తూడు.
 తూకము n. s. A make weight: a poize or balancing weight used to keep a yoke &c. steady.
 ధూకళి Some sort of tune or dance. BD. 3. 405.
 తూకి (చెట్టు) n. s. A sort of wood like ebony. H. 4. 18.
 తూకు Time, as వకతూకు once. Kalah. 3. 66.
 ధూకుట To leap over, get over, cross.
 దూకొనుట v. a. To penetrate, pierce. To learn, acquire. Mand. 1. 66. From దూయుట. Same as పూనుకొనుట. OG. v. a. To undertake? to oppose? As a *verb neuter* (వ్యాపించుట) To spread, as a scent. దూకొన్న, అన గా లైప్పిదమైన. R. 1. 152. VI. 178. H. 4. 55.
 దూగర n. s. Dust, dirt. See బూగర. The dust of *grain*.
 తూగాడుట To nod &c. See తూగు.
 తూలించుట v. a. To weigh, to carry on business, effect an object. To pay, weigh out, deliver. To equalize. సానుకూలపర్చుట. A. 2. 120.
 దూగలాట A game among boys? Swinging? H. 3. 187.
 తూగు. n. s. Nodding: moving backwards and forwards, equipoise. Weight. శుక్రానులరవలు (i. e. శరీరతూగుల) ten carats weight of diamonds. నాకుతూగువస్తున్నది I am drowsy.
 తూగుట. v. n. To nod. To bow down, be weighed down. To move or rock backwards and forwards. To be paid or got. To sleep. తూగ తీయుట v. a. To hang by the neck. శరీరతూగిన equal in weight. శరీరతూగదు it is not equal in weight: to rival in excellence. శుచ్చిమిరవకాయలకన్నయెండుమిరవకాయలునిండాతూగుతున్నది. i. e. Dried chillies weigh less than green. ఆదూకలుతూగరాక As he could not obtain payment. శునితూగరపోయె the work was not carried through. దుల్లదూగి.
 తూగుసుంచము A swinging cot. తూగేవాడు or

తూగుడు (See Annual Register 1786. Nat. Hist. p. 50.) the animal called a sloth.
 తూగొమ్ము n. s. A trumpet. G. XI. 28.
 తూచాతప్పక చదువుట * To read without missing (a single syllable,) an *if* or an *and*—Derived from the Sanscrit conjunctions తు *if* చ *and*. యదితూచాతప్పకవున్నది This fitted him to a T.
 దూచి A sort of game among boys. H. 3. 185.
 తూచుట v. a. To weigh, to settle a business. See తూగుట.
 దూట n. s. Entering. (The verbal noun of దూయుట q. v.)
 దూట n. s. The interior tender substance of the plantain tree: it is eaten in curries &c.
 తూటాడుట v. a. To bore, make holes.
 తూటి, తూటికూర A certain herb grown in tanks. Rox. I. 482. 500.
 తూటు n. s. A hole. తూటుకట్టింది There is a hole. తూటుకట్టుట, అన గా నిండుకొనుట M. 5. 4. 135. చిందరవందరగా M. 8. 1. 75.
 దూటుట v. n. To enter, rush into. To push the udder with the head. B. X. 282. 345. దూటి పోవుట. P. 3. 75. Kalahas. 3. 79. R. 5. 157. To rush, run swiftly. శరీరశుక్లుట.
 దూడ n. s. A calf. దూడలుఅరిచినది the calves were bleating.
 దూడలగొట్టిగాడు (Jerdon No. 318) the bird called an adjutant.
 దూడలపోలిగాడు n. s. An eagle. See on పోలిగాడు.
 తూడికూర The aquatic plant named Pistia stratiotes. సీరబుడికి. Rox. 3. 131. హతఅనేచెట్టు. SC.
 దూడు See దూటు.
 తూడు n. s. infl. తూటి pl. తూండ్లు n. The fibres or film of the lotus, on which swans feed: a species is called మెట్టతూటిశ్రువు.
 దూడుగ Rox. II. 667. A plant called Uvaria cerasoides. చిలకదూడుగ a plant called Unona discolor. ib. p: 669.
 తూణము * or తూణి * A quiver. అంబులపాది.
 తూణించుట To wriggle the loins in dancing. H. 1. 242.
 తూణిరము * A quiver.
 గూతము * Tossed, flowing, dishevelled.

దూత * n. s. (masc.) A messenger, an angel : a minister of a creed.

దూతి, దూతిక * n. s. An angel (*concordatrix, mediatrix*, "Iris.") Ministress : a lady in waiting : T. 3. 86. a handmaid ; see verse quoted under ఊరక.

తూశురు A mulberry.

తూతూ See note on పింపిళ్లు.

దూది n. s. Cotton : which is thus called after being cleaned : it is sometimes misapplied to swansdown. Ila 4. 130.

దూదినిప్పు కాయ The citron, a dry lime of large size.

దూడేకుట To clean cotton. See దూది and ఏకుట.

దూడేకులవాడు a man of the caste who are cotton cleaners. They are mongrel Musulmans but rarely speak Hindustani.

దూనక, అన గాతూకము. ఆటలో ఘోషము. OG.

తూనిక, తూనికె n. s. A weight. యెత్తు, నౌరవము, తూనికెజెడె, అన గానౌరవము పాయెను. BD. 4. 216. It is also used (*metri gr.*) for తూనిక a dragon fly. Zacc. 4. 28.

తూనిక, తూనిక n. s. A dragon fly ; Libellula linearis.

తూనికపక్షి A bird like a quail.

తూనెకొట్లాట "The battle at Tooneh" a certain game among boys. H. 3. 188.

తూన్నుట or తూన్నుట To weigh. another spelling for తూనుట A. 4. 190. BD. 4. 1927. Vish. P. 7. 356.

దూశ n. s. Thirst. దప్పి. D.

ధూశుము * n. s. Incense, fumigation. ధూశుకలశము n. s. A censer.

దూశటించుట, or, దూశటిల్లుట To be exhausted or wearied. అలుసుట Swa. 3. 43. HD. 1. 1636.

దూపాశుట, G. 1. 142. అన గా, తాటించుట. OG.

దూపాశి * A censer.

తూపి n. s. A time. వకతూపి Once.

తూపించుట v. a. To make him weigh, to get weighed.

దూపించుట, or దూపిల్లుట v. n. To thirst. R. 2. 36. దూపించువికి అన గాతూనంచుకు. OG. A. 4. 178.

తూశు n. s. An arrow. DRB. 576.

దూశునను, అన గా దూపించుట. OG.

తూశురాని n. s. A drain, a water course. A. 6. 9. నీళ్లుపారేనూము. OG.

దూపాడుచుట To puff away with the breath : or blow off, to fumigate with a superstitious view to keep off ill. BD. 3. 574. L. 6. 210. To "blow upon" or perform a spell (*saying thoo*) so as to relieve the pain. తూతూ అనుట.

దూబ, అన గాధగము, అవలతుగము. OG.

దూబరదండి, or, దూబరదిండి, or, దూబ్రదిండి n. s. A prodigal, a spendthrift.

ధూమము * n. s. Smoke. ధూమధ్వజుడు * The god of fire, whose banner is smoke. ధూమకేతువు * n. s. A comet, being "smoke-tailed," having a trail of smoke. Also a name of (Agni) fire. ధూమరేళి n. s. A smouldering smoke.

తూము n. s. A drain, sluice, water course, outlet, fissure, bore, hole. The Indian bushel, marked in accounts thus లం | ల ౨ ; called mercall in Tamil (See మణుగు.) being a variable measure equal to about 3 3/4 seers. A measure of land (See ఇరళ) being 1/5 one anna less than acre." The mercal is fifteen English bushels.

దూముడి n. s. A knot with a loop ; (దున్నిపొయ్యేముడి) pulling which unites it.

తూముశంతి The same as a ధుక్కుళి.

ధూమ్య * A pillar or volume of smoke. A. 5. 124.

ధూమ్రము * n. s. Tawny, smoke-colour, a sort of purple colour compounded of black and red. W.

దూయించుట v. a. (causal of దూయుట.) To draw, pass over. తాలినగడ్డ పారచేతదూయించే he passed a hot iron over the hand. This is a ceremony of ordeal in oaths ; quite distinct from cauterizing.

దూయుట v. a. (past pl|| దూని. The Root in A is దూ, as దూపాడవ) To penetrate, go through, fall into. To pull off the scabbard (of a sword.) To take palm leaves out of a volume ; taking them off the cord. To pull to pieces, as a house or thatch. To strip off leaves or boughs. To pluck, take, as a handful of grass. To snatch down. అప్పుదూయుట To fall into debt. తాళ్లదూసుకొనుట To draw (the leg) out of (a hole) వరదున్ని pulling off the scabbard. దూపాడవ L. 6. 210. to charm, so as to free from a spell ; to disenchant. దూయ్యకొనుట

to dun, pester, harass. దెబ్బకూనిపోయినది the blow glanced off. కుస్సిపోడుపు M.XII. 4. 392. అనగా తెలిపాడు In Pal. 424. పేగులుకుస్సిరా పొడిచిఅనగా. and stabbed him so that the guts came out.

తూర n. s. Drizzling rain, a Scotch mist. Suca. 2. 370. A. 4. 169.

తూర n. s. A porpoise : or perhaps a grampus. జలజంతు భేదము. D.

దూరము * n. s. Distance. ఆక్షణిశానా దూరముజరిగినది matters went to a great length between them.యంతదూరము all this while. దూరముగా చూడు look before you, consider well. adj.

Distant, far. దూరపు వాయాది a distant heir, యదివ్యాజ్యదూరమైవున్నది it is beyond a doubt.

Far from doubtful. దూరముగా adv. Afar. Excessively, very much.

దూరగుడు * n. s. Who is far from, or abstains from : or, distinct from. బుద్ధిదూరగుడు he who is far from wisdom.

దూరదర్శి * A sage, one who has foresight.

దూరదృక్ష్ట * Far sighted.

దూరనోలలు, తూరనడుంకాలు n. s. A certain game among boys. Vish. 7. 211. H. 3. 186.

దూరభారము * See దూరాభారము.

దూరశ్చము * Error for —శ్చ—

దూరాభారము * n. s. A great distance. దూరాభారముతిప్పట To carry very far.

తూరి n. s. A time or occasion, as ఒకతూరి Once. దూరించుట To rout? chase?

తూరిX An erroneous spelling for తూనిX.

తూరు n. s. Husks of corn ; bran.

తూరు n. s. Rebuke : reviling, abuse : scandal.

దూరుచుట v. a. To thrust in, push in. The causal of దూరుట to enter.

తూరుట. v. n. To drizzle, as small rain. కవుల జల్లనితూర while the rain was falling.

తూరుట v. n. To struggle, endeavour. Mand. 1.

67. ప్రాణిక చేయుట. T. 5 56 అనగాయత్నశుడి.

In Anirud. 3. 80. తూరుడండెముఖాడు dangling wreaths.

దూరుట v. a. To reproach, curse, rebuke. నిందించుట. To enter, penetrate, rush in. చొచ్చుట.

To be introduced or inserted. ప్రవేశించుట.

నీచదూరనిఅడివి a forest impenetrable even to ants. యది అందులో మారినది this is entangled with it : mixed up with it.

దూరుడు He who is far from. See దూరము. దుష్ట శ్రవణర్థకూరుడై being far above such wickedness.

తూరుపార బెట్టుట v. a. To winnow ; to sift or examine thoroughly : =తూరు (bran) పారేటుట్టుయెత్తుట.

తూరుపు n. s. The East. What the English consider as the north part of the Indian peninsula is by the natives called తూరుపు రాజ్యము the East ; the coast in truth trending North East. The Northern dialect of Telugu is denominated తూర్పు సాటిభాష the east country dialect.

తూరుపెట్టుట To winnow grain.

తూర్ణము * n. s. Speed. adj. Speedy, rapid.

ధూర్జము * Outrageous, rude, violent. ధూర్జుడు * n. s. A violent man, a villain.

తూర్పారబట్టుట To winnow =తూరు=పార.

తూర్పు n. s. The east, the dative is తూర్పునకు. తూర్పు adj. Eastern.

తూర్పెత్తుట v. a. To winnow. See తూరు.

తూర్వము * n. s. Roar, music, musical instrument. Clamour : uproar. Mingled sound, a confused bellowing or rebellowing roar. నాలుగువిధములైన వాద్యము. D.

దూర్వ * or దూర్వము * n. s. Bent grass : Saint foin, cinquefoil. It is used in sacrifice and equivalent to the Jewish hyssop. Poa Cynosuroides. Rox. 1. 333. Agrostis linearis : which is called Fiorin in Ireland. See Gent. Mag. Feb. 1809.

ధూర్వహత * Sustaining, bearing.

దూర్వాశుడు * The name of a rishi or demigod proverbial for a fierce disposition. దూర్వాశు శ్రుక్రుతి a violent temper. He answers to the Mahound of our old Mysteries : a regular Tartar.

తూల adv. Down, off, 'so as to make him fall,' overthrowingly, roughly (Root in A of తూలుట to fall.) తూలబట్టుట to use rough language.

దూలపుచ్చుట To knock down. తూలనొట్టుట

దూల n. s. Itching. Lust. ద.ర.ద. D.
 తూలము * n. s. Cotton, down. హంశీతూలము
 swan's down.
 దూలము n. s. A beam of timber. ముక్తదూలము
 the bony division of the nose. P. 1. 133.
 దూలగుండి, దూలగొండి n. s. The plant called
 cowach, or Dolichos pruriens. Rox. III. 283.
 575. The hemp-leaved Tragia; T. Cannabina
 Ains. I. 92. II. 61. కాశీస్పి, or, కళికల్పి. Q.
 దూలగోవెల The herb called Aristolochia Indi-
 ca, or Indian Birthwort = ఈశ్వరవేరు. See
 Ainslie 2. 298. Rox. III. 489.
 తూలనాడుట v. a. To strike off, rebuff, reject.
 To annihilate. (తూల Root in A of తూలుట.)
 తూలబడుట To fall off, fall down, quail, faint,
 sink : be overcome. తూలపారణిట్టుట To abuse
 grossly. తూలపారుట See తూలనాడుట. తూల
 శుచ్చుట v. a. To overthrow, ruin. A causal of
 తూలుట q. v.
 దూలబిండి A sort of grain? lit: smart powder.
 తూలి * A painting brush : A. 5. 158. = కలము,
 శలాక.
 ధూళి * n. s. Dust. ధూళికట్టుముము A mound or
 rampart. Plural ధూళ్లు = దుమ్ములు.
 తూలించుట. v. a. To stagger, make him reel, or
 faint. (From తూలుట) To be protracted or
 long. To vanquish, overthrow.
 తూలిక * n. s. Feather, down. A brush or hair pen-
 cil. A feather bed or quilt, a downy bed.
 తూలిని Down : silky cotton. మారగదూది. D.
 తూలు n. s. A reel or stumble, a stagger.
 తూలుట v. n. To reel, stagger. To faint. To be
 overcome with love &c. To waver, hesitate.
 To be dazzled, or waver, as the eye. అద్దము
 మూలుట To oppose or hinder. వైత్యాదులచేత
 ను వెళ్ళి తూలగా As he was in weak health.
 తూల్చుట v. a. (for తూలించుట) To make him
 reel, cause it to stagger : to knock down.
 తూల్చుట To cause it to reel &c.
 దూవ A calf. అనగాదూడ.
 దూవకుడు * నిందించేవాడు Reviler, scoffer.
 దూషణ * (or, డూషణ) n. s. Disparagement, re-
 proach. Abuse, reviling. In plays and poems,
 చంద్రదూషణము is, "outshining, disparage-

ment of the moon:" that is, verses extolling a
 beauty as surpassing that of the moon. 'And
 with a blush that *laught to scorn* The bright-
 ness of the ruddy morn.'

దూషించుట * v. a. To revile, satyryze, abuse,
 laugh at.
 తూష్టిం * Silently, in silence.
 దూష్యము * adj. Reprehensible, contemned.
 దూశ adj. Appertaining to the herb *Panicum
 fluitans*. Rox. 1. 294.
 దూశరము * దూశరి * adj. Dark, obscure, em-
 browned, as with dust, discoloured : soiled,
 smoky, begrimed. Iron-grey : blackish.
 దూశరితీగ n. s. A plant called Menispermum hir-
 sutum. Rox. 3. 814. దూశరి ధాన్యము, దూశరి
 వడ్ల, n. s. The seed of the same plant.
 దూసి or దుస్సి (the pl of దూయుట.).. దూసిపోవు
 ట To go through or penetrate. To glance off,
 as a dart.
 దూశుకొనుట See దూయుట of which this is the
 middle form. తలదూశుకొనుట To comb his
 wig : i. e. to reproach.

తృ, దృ, ధృ.

దృక్తు * n. s. Sight, seeing. The eye.
 దృక్పరణ * "Eyefooted." (అక్షపాదుడు) This is
 epithet of some demigods or saints as Gauta-
 ma : also Atri and Bhriugu. The Persian poet
 Jami applies it also to Yusuf. It possibly
 means that they were gifted with second sight.
 దృగాయుధుడు * 'Armed with the eye.' a title
 of Siva : who has a blasting glance.
 తృటణము, * తృటి Error for క్రుటి q. v.
 తృటి * A moment.
 తృటితము * Broken, cut, severed.
 దృఢము * adj. Actual, tangible. Solid, strong,
 firm, Bulky, massive. Able, mighty, confirm-
 ed. Brave, resolute. Certain, sure, real. దృఢ
 దంశక * Hard toothed : an epithet applied to
 monsters. దృఢమతి * Steadfast faith. దృఢలా-
 మ * Bristly, shaggy, rough, hairy.
 దృఢత * Firmness, greatness.

తృణము * n. s. Grass: reeds, corn: a straw. A mere trifle.

తృణాగ్రాహి * Electric, drawing straws, as amber. తృణాగ్రాహి కేసీలరత్నే. SC.

తృణజలూకము * n. s. The 'leaping leech,' that jumps along, fixing its head and tail alternately. తృణజలూకస్వాయము is an expression like A bird in the hand is worth two in the bush. i. e. Securing one object before trying for another.

తృణత or, తృణతా * A bow=ధనశ్చు. మరుత్తృణతా Indra's bow=ఇంద్రధనశ్చు A. 5. 154.

తృణదృవము * The "grass-bearing tree." i. e. the palm or cocoanut.

తృణధ్వజము * n. s. A bambu.

తృణప్రాయము * adj. "Worth a straw" worthless, contemptible.

తృణస్త్రైణము * M. 1. 8. 188. See స్త్రైణము.

తృణీకరించుట * v. a. To contemn.

తృణీకారము * n. s. Contempt, disregard.

దృశము * See క్రుతం.

దృశము * adj. Possessed, held, contained. దృశకోపము Angry.

దృశరాష్ట్రుడు * n. s. The father of Duryodhana and uncle of the Pandu princes, celebrated as being దీఘదళిః a prophet.

దృతి * n. s. Steadiness, firmness, pleasure, happiness, bravery, valour. Spirit, extract, essence as లవంగదృతి essence of cloves. చందనదృతి sandal oil.

దృతిజలము * Mineral water? essential water, essence See ప్రావకము.

తృతీయము * Third. తృతీయావిభక్తి The third case of the Sanscrit noun, using (in Telugu) తో "with" or చేత "by" as its signs.

తృతీయాకృతము * Thrice ploughed.

తృప్తము * adj. Full, satiated.

తృప్తి * n. s. Fullness, completeness, satisfaction.

దృవము * Firm, stable, immoveable, constant.

దృవజలము * An unfailing stream, or spring.

దృశించుట * To see, view.

దృశ్యము * adj. Visible.

దృశ్యుడు * Venerable, (Spectabilis) worthy to be viewed.

తృష * n. s. Thirst, wish, desire.

తృషిత * Who is thirsty.

దృష్టము * adj. Seen, visible, apparent. దృష్టపూర్వం Formerly seen.

దృష్టాంతము * దృష్టాంతరము * n. s. Instance, illustration, example, proof, evidence, testimony, sample. An Institute or body of learning.

దృష్టి * n. s. Sight, seeing. An eye. A glance or look. Regard, care. క్రమణముమీద దృష్టిలుంచలేదు he regarded not his oath. జ్ఞానదృష్టి, or దివ్యదృష్టి or నాగదృష్టి Second sight, prophetic knowledge, intuitive perception, supernatural intelligence. దృష్టితగిలింపికివచ్చినది He was smitten by an evil eye.

దృష్టించుచుట v. a. To eye or gaze at.

దృష్టించుట v. a. To view or see.

దృష్టిదోషము * n. s. A baneful influence as that of an evil eye.

తృష్ణ * n. s. Thirst, wish, desire. మృతృష్ణ the mirage.

తెంకాయ Error for తెంకాయ q. v.

తెంకి See తెంకి.

తెంకడి Error for తెంకేడు.

తెం and ధ n. s. i. e. శంభోగము. Plural,—గులు, also "plague, trouble, hobble," a mere term of contempt. The phrase మెంతరంకులువచ్చునా has the same sense. తెం and ధ and ట v. a. The grossest word for శంభోగము. Originally this word and its derivatives యగుతెంచుట, చనుతెంచుట, meant పోవుట to go; and దానితోపోయినాడు is a similar phrase.

తెంచుట v. a. (The causal of తెగుట The imperative is తెంచుము తెంచండి.) To break, snap. తాడుతెంచుట To break the cord. i. e. to make a woman a widow by breaking the cord which sustains the sign of marriage (తాళిబొట్టు)

Hence వక నితాడు తెంచుట is (" to widow") to ruin or bereave a man. This verb occurs in compounds signifying to come or go, as పను దెంచుట, శ్రు తెంచుట, అను తెంచుట, పారు దెంచుట సూ తెంచుట, కర తెంచుట, శ్రు తెంచుట, ఏ తెంచె, చ ను దెంచె, కర దెంచె &c.

తెంచుట v. n. To sleep. నిద్రించెను. D.

తెండె n. s. A dish, boat or trough? (తోణి.)

తెంక n. s. A heap, a quantity. P. I. 496.

తెంక May it be broken ! The Infinitive in A of తెంపుట.

తెంకరి n. s. A brave man ; a liberal person.

తెంపి, అనగా విధవస్త్రీ. D. Wretch, jade, slut.

తెంపు n. s. Breaking. Bravery, daring, ardour. Liberality. An explosion or breaking forth of passion. Insolence, rashness. An infraction of rule. Outbreak ; breach of the peace. Harshness of temper. తాడు తెంపు ruin : See తెంచుట... తెంపు వేళివచ్చినారు They plucked up heart and came : they came in desperation.

తెంపుల తాడు a rope just breaking.

తెంపుట v. a. To open a sluice &c. See తెంచుట.

తెక తెక, anuk. Hotly, fiercely. Much (boiling) (of sunshine) తెక తెకలాడుతున్నది it is hot : he is fierce.

తెక తేర గా adv. Off, offhand, by accident, causelessly.

తెక్క రీతు n. s. A rogue, a cheat.

తెక్కలి n. s. Theft. Trick. Severity, difficulty. తెక్కలిగర్భముదాల్చెను by stealth.

తెక్కలికాడు (plu : కారు) A thief. తెక్కలి నైవము Delusive destiny! cheating hopes.

తెక్కలికొనుట v. a. To steal or plunder.

తెక్కుట v. n. " To hitch along on the breech." Carey's Tel. Grammar : p : 95. Error for చేకుట.

తెక్కులగాడు A swindler, a thief. L. VII. 132. M. 8. 3. 84.

తెక్కునుట, తెక్కునుట, v. n. తెగుట, తెగటార్చుట, ఉన్నేకించుట, అతిశయించుట, మెండుకొనుట.

The Root in A, తెక్కున, fiercely, eagerly, excessively, అవ్యాహత. BD. 5. 1185. DRAYo. 320. M. 6. 1. 234. BRY. 2. 1091. తెక్కున, అనగా తరవశము గాగ, క్షిణించుచేయ గా, నశించుచేయ గా. Comment on A. 5. 159.

తెక n. s. Sort, kind, class. Crowd, flock, a branch or division in a sect. Community, family, kin.

తెక adv. (Root in A of తెగుట.) Off, through, up. as తెకకొరుకుట To bite through. తెకచూచుట

To see separate. i. e. to sever. తెకటార్చుట To cut through. తెకపార గా Dividedly, separately. తెకదీయుట q. v. తెకనమ్ముట To sell off.

తెకనాడుట To be victorious. తెక్కునుట for తెకకొనుట To slay. తెకకొట్టుట v. a. To break,

burst, snap off. To knock down. To cut, separate, or sever. తెకకోయుట To cut off. To deduct. తెకచూచుట v. a. To view with anger.

తెకబట్టుట To hold fast. తెకనీచ్చె he drew the bowstring home. తెకటారుట v. n. To die or expire. తెకటార్చుట v. a. To kill, slay, destroy

or assassinate. తెకదీయుట To draw an arrow up (See తెక) to the head. తెకనాడమాట్లాడుట

To speak off (తెక) or peremptorily. To huff or speak sharply. తెకపారుట v. a. To share, apportion, piece out. తెకబడుట v. n. To dare.

తెకమొత్తుట Vish. P. VII. 8. తెకయిచ్చుట To give in part payment. తెకవేయుట To cut off.

తెకనమ్ముట To sell off, or peremptorily.

తెకడ adj. Appertaining to a certain purgative bark. (Heyne ; See త్రివృత్) తెల్ల తెకడ. Rox. I. 476. Convolvulus Turpethum.

తెకడుట v. a. To revile, censure, chide. తెకలు చ్చినబద్దయి తెకడెడుమోము her face that scorned (see on దూపరా) the brilliance of the moon.

In T. 5. 106. తే||మరచిత్ యొర్ల తెకడెడుదము కతన నిస్సబడ లేపు &c. అనగా నిందించుట. In Das. VII. 78. తే|| దేశతలనెయితును అను తెకడదగునె. In ND. I. 711 తెకతరి తెకడు వేంకకతి

తెకడు. యారెండుతుక్కుములను నిందించుట అభము. In Samudappa. 49. నీ|| తెయ్యరమా రులవిటుల తెకడి.

తెకనాడుట. To speak rigorously : to tell off hand.

తెకబడుట v. n. To dare, to venture : to do off.

తెకభోగ్యము Mastery, ownership.

తెకమొగమోడి Quite out of countenance. From మొగము and ఓడుట, మిక్కిలిన్నిముఖభంగమును

తెకమొగమోడి Quite out of countenance. From మొగము and ఓడుట, మిక్కిలిన్నిముఖభంగమును

తెకనాడుట. To speak rigorously : to tell off hand.

తెకబడుట v. n. To dare, to venture : to do off.

తెకభోగ్యము Mastery, ownership.

తెకమొగమోడి Quite out of countenance. From మొగము and ఓడుట, మిక్కిలిన్నిముఖభంగమును

బొంది, తెగమొగమోడియున్నజన నిందితులాండు దురందఱోగతుల్. UR. K. 7. 267.

తెగమొత్తుట, అనగా తెగకొట్టుట. Vish. P. 7. 8.

తెగవేయుట To cut off. See తెగ.

తెగ, అనగా, సాహసము అని తోస్తున్నది. సీ|| తెగతే నిబీరముల్ దెచ్చి పెట్టుకులం బుగ్రుంగదొక్కెడువాడుకాడుకు గాడు. R. 7. 73.

తెగించుట v. n. To dare or hazard. ప్రాణానికి తెగించిన శూరులు desperate men, a forlorn hope. అన్నిటికిన్ని తెగించియింత శనిచేసినాడు in doing this he valaed not his own life; he hazarded his life.

తెగుచుట v. a. To break or snap, sever, separate. To cut off, to kill. To quell or master.

తెగుట v. n. To break, burst, sever, or snap, be separated. To break as leather, the skin, or flesh with a blow. To burst, as a lake. To be parted out, as shares. To be sharp, as a cutting instrument. To be mellowed, trained or broken in, as a musical voice. దానిగొంతు తెగింది Her voice is tuned aright. చచ్చుట n.s. To die. కూర్చాలము దగ్గరిశశకంబలంబులు దెగవె. Pan-cha. 3. 96. To be finished or break off, as a work. వగ తెగిన the dispute was terminated.

తెగనాడమాట్లాడుట To tell peremptorily. To huff to burst forth, as in rage. తెగనమ్ముట (the Root in A) To sell off, to sell positively. తెగిన Gashed, wounded, broken. భూమి తెగిపోయినది the field was cut up, ploughed up or destroyed by the flood.

తెగుబడి n. s. Ploughing.

తెగులు n. s. Disease, sickness, spasms, plague, pain, blight, evil, murrain, rot.

తెగువ n. s. Sharpness, Decision, decidedness, determination, Hastiness, wilfulness, Suddenness, abruptness. Liberality. Daring, resolution. Wreaking or satiating passion. వాడి, సాహసమున్ను. D. తెగువదేవేంద్రభద్రుని Our wilfulness is a very heaven. i. e. Revenge is sweet! వాడికి తెగువల్లినది he has become liberal or bountiful.

తెగ్గాలుట (i. e. తెగకాలుట) To be burnt up: be arid or parched.

దెగ్గర a wrong spelling for దగ్గర.

తెచ్చుకొనుట v. n. To obtain or procure. To earn. క్షిప్త తెచ్చుకొనుట To feign or put on anger, to put himself in a passion. బుద్ధితెచ్చుకొనుట To recover one's senses. వనసుకు తెచ్చుకొనుట To bring to mind, to lay it to heart. To understand. To recollect. తేను I bring not.

తెచ్చుట v. a. To get. To bring. To take as an instrument or materials. To admit or accept (as homage, prayer, intelligence.) To pay (money.) To deliver or give, produce. To ad-duce as an instance. To understand (or imply a word not expressed in a sentence.) To bring about or cause. చిత్తానకు తెచ్చుట To observe or heed, lay it to heart. This word is often an auxiliary as హరింపులోకి తెచ్చుట i. e. హరించుట To embezzle. అనుభవములోకి తెచ్చుట i. e. అనుభవించుట To enjoy. ప్రశంసకంటెచ్చుట To introduce or bring up a subject. వన్నె తెచ్చుట To give (produce) a colour. ముస్తాచ్చుట To bring forward. తనికీ తెచ్చుట To use or put it to use. దొవకు తెచ్చుట To bring him into the way.

తెటుకు n. s. Shrinkling. తెటుకు గాళుండె shrunken, shrivelled.

తెట్టించుట, తెట్టాలంబడుట, తెట్టాలిట్టుట v. n. To desist, to be exhausted. చేవచెడివుండుట to flag, be faint. Bilh. 2. 200. Ila. 4. 183. Savanga pad. 2. 178.

తెట్టు Scum. తెల్లశుపాక ముమిది తెట్టు Molasses. తెట్టు తెట్టు గాండె Horizontally.

తెట్టు n. s. The gate of a fort. A bound hedge round a city రాళ్ల తెట్టు A stone fence or loose wall without mortar. A reef of rocks above the water. తెట్టు అనగా వనదుర్గం a place begirt with forests, guarded by woods.

తెట్టువ See తెట్టు.

తెట్టె n. s. A bee hive. మిగడ అనగా తెట్టె Cream. D. శీంతానిక అనగా కాగిన పాలమీసకట్టిన తెట్టె the skin or boiled milk. D. నాచు తెట్టె a mass of scum on weeds on water అనగా పాచి.

తెడ్డు n. s. plu. తెడ్లు and తెండ్లు. An oar, or paddle, a piece of wood, shaped like a raquet, used to stir boiling food. బల్లెశు తెండ్లు spears used in lieu of oars. తెడ్డునాకియును వాసములు

మాన్సుట To lick the ladle to satisfy one's hunger. తెగించినవానికి తెడ్డేలింగము i. e. a good workman does not complain of his tools. Where there's a will there's a way.

తెడ్డుమాతికొంగ The bird called Spoonbill. Jerdon's Catalogue No. 312.

తెత్తు, అనగా వాకిటిముళ్ల తలుపు. OG.

తెనిగుచుట v. a. To translate into Tenugu.

తెనుగు Tenungu. The Telugu language: thus spelt to suit the metre.

తెనుకువ, అనగా తెనువ the spelling being altered to suit the rhyme.

తెనుగుచుట v. a. To translate into Telugu. తెనుగుచుదున్ I will render it into Telugu.

తెనుగు n. s. The Tenugu or Telugu language.

అయిదువిధాల తెనుగులువున్నవి There are five species of Telugu. M. 1. 1. 20. in which verse the *prasa* shews that it was written thus.

తెన్ను n. s. Way, path. Chenna. 3. 36.

తెనుకు Piercingly, terribly.

తెకు తెకు *anuk*. Backwards and forwards, this way and that. Radha. 1. 98.

తెప్ప n. s. A raft or float. వాని తెప్పమునిగింది his float is sunk; i. e. he is totally ruined. తెప్ప

బయలుదేరినట్లువున్నది It is most abundant, in flocks or shoals, he has recovered his spirits.

తెప్పలచేలుట To be rife, abound, rejoice, revel. అగ్గి తెప్ప a flake of fire. తెప్పతిరునాళ్ల The raft feast: when the god is placed on a float

and rowed over a pond or reservoir. తెప్పలతేలగా or, తెప్ప తెప్పలుగ Rifely, abundantly. T. 2. 34. తెప్పదెరల At pleasure, at full speed=

యధేచ్ఛగా, విటతాటము. M. 7. 3. 150. and 7. 5. 208.

తెప్పనము, అనగా కార్యమనితోస్తున్నది Bmj. 1.102. తెప్పరము n. s. అనగా కీడు, కష్టము Difficulty, distress. అనగా త్వర Speed, quickness. *adj.* Peri-

lous, terrible M. 7. 1. 94. చ|| అకటయజాతశక్రదన యత్తులుకిప్పుడునిక్తమయ్యెవా, నికిగురునాథ యిట్టులతనికన్

దెక బూడగగోరకాజబ, ట్టికొనగగోరి తివ్విధ ముదెప్పర పెంతయుని తెరెంగుకో, ధైకుతకవేమిపాండవుల గెల్చిధరకన్

శుగమిదలంచి తో. Again in M. 6. 1. 239 క|| దెప్పరపుచోట

నికిది యొక్కనవిధ మెచటనుంకి యొదవెసెకోయా

శంబున్. Again, in M. 4. 5. 338. చ|| యాకిరీ, టికిజను గాక యావిధ ముదెప్పర మన్యులకోర్వవచ్చునే.

Again, in M. XI. 1. 21. ఆ|| జున్నుదెప్పరం ముచో టైనచరనున్న చూచితానుబడుట సూదకాత్మ

దీపికోరియురుకు దిండికాడునుబోత, నైతివగతుటింకననుచితంబు.

Again, in the Vish Pur. 7. 254. క|| రబ్బించియధికసంధ్రము, ముప్పొంగగనం

దగోపుడున్న ప్రజముపై, తెప్పరపురాలవరుషము, గుప్పించుదగోగణములుగోవులుమడియన్.

Also in M. 8. 1. 47. చ|| ఉజ్వలా, త్తులుశునిరైనదెప్పరముదోకుగ

నీదగుతోంటిశౌర్యమున్ దలకొనినిరవ హింపుముచితంబుగ. In. P. 2. 15. వ|| అటునిరవ

లంబంబన, అట్లుఅలశ్యం చేయక, తెండని చెప్పిన, లేచివడండని

కుషీరాబా శుశులతో చెప్పిన, నత్తులుగులు, ఆశుయులు, యొక్కకొని, ఆమాటనుశమ్మ

తించి, యొక్క యూకువ, యొక్క సారిగా, దెప్పరంబుగానుప్పరం

వెగని, శీఘ్రముగా పైకిలేచి, యున్న లితకీలంపై, యున్న లిత, పెరకబడ్డమనంటి, కీలంపై,

గనికకలిగినదై. బాలంబు, వల, వెంటరాగొని, తమ తోకూడా

రాగాగొని, యాయుర్వలంబున, జీవితకాలమింకాదూరము

గానుండుట చేతను, గగనమార్గంబునబరుచుండు, ఆకాశగమనంబునబోచూనుండ

గానని అర్థము. Also in B. X. § 6. క|| అప్పదు దెప్పరమగునా,

చక్కడుహృదయములజొచ్చి శం దడిపెట్టన్. Also in A. 4. 36. దెప్పరమైన అనగా.

దెప్పరికము KUR. 10. 29. తెప్పరిలుట To recover one's senses. To be roused, aware, alert.

తెప్పరిల్లుట See తెప్పరలుట. తెప్పరుట See తెప్పరలుట Vish P. VIII. 195.

దెప్పశలు A sort of grain. H. 4. 158. తెప్పించుట v. a. To procure. To send for. To get, obtain, provide.

దెప్పిపొడుచుట or దెప్పిపెట్టుట or ఉల్లికుట్టుట Quiz-zing. దెప్పిరి Recovering the senses, starting up, a-

waking. తెప్పిరిముప్పిరికొన్న. R. 7. 214. దెప్పిరిలుట To recover from illness.

తెప్పరుట To go off, as weariness, or a swoon. BD. 5. 1058. HK. 4. 145. R. 7. 214. M. 7. 3. 167.

తెప్పిళ్లు Taunts, reproaches=అగ ఛాట్లు D Ab-him. p. 80.

తెచ్చుట v. a. To taunt, quiz, gibe at, slander, tell tales of, satirize. తెచ్చుడుమాటలు sarcasm.

తెచ్చున adv. Quickly, at once.

తెబక తెబకలుగా anuk. Slapdash.

తెబగుట anuk. Terribly, piercingly.

తెబదెబ anuk. Rapidly (running.)

తెబుకు, తెబుక్కు anuk. Splash! slapdash.

తెబ్బ n. s. A blow, a stroke. Dint, efficacy, potency, impetus. A bout or prank, a feat. One bout or time of doing. An attack of sickness. Force or violent effect. A gust of wind, a gush of water. తెబ్బలుతినుట To suffer blows, to be beaten. మంచితెబ్బల effectual, radical, potent. (Here as in French it is *beau-coup*, much. *hit* : a good blow.) నీటితెబ్బ A gush or burst of water.

తెబ్బలుకొట్టుట or వేయుట To beat.

తెమద n. s. Phlegm, mucus. = శ్లేష్మము.

తెమలించుట, తెమల్పుట, కదలించుట. D. కడుపులో తిప్పుట, గోండ్రించుట To shake, to turn the stomach or cause vomiting. M. XII. 5. 457. నన్ను హాత్తుడందర బూదియాశ్రు పాలు కేలు తెమల్పు ను మేలు జేసితి దైవ యోగంబుగాదె, తనమీద వేసి యున్నచెయితోలగదీసి. R. 5. 253. నిర్మి ద్రలతాం తకాంతనవసీశువసీశువ తదెమల్పి గుంజ. Yayati. 5. 16. ననుబోణయోగ్రుకూడంజని కేలు తెమల్పి శుట్టి. Yayati. 5. 19. కేలు తెమల్పి ద్రిచ్చి గా. T. 4. 143. తనచైనతండుంచిన కేల్లెమల్పి. Vijaya Vilas. 3. 123. వేసలి తెమలించి కాళ్ళును తోలగించి. Bobbili. 1. 77. సురశరీర శక తామర శంబులుడి పైక తెమలించి బారుగా దెచ్చువారు, యాళ్లలమందు వెళ్ల గంచడమని అర్థము చేయవలెను.

తెమలుచుట See తెమలించుట. HD. 3. 215.

తెమలుట v. n. To turn the stomach or cause vomiting. L. XXIV. 204. నమలవశముగానినారి కేళంబు, తెమలకమ్రుంక జంటికి జీరాకమైన he swallowed it without wincing.

తెన్ను or తేను n. s. Wetness, moisture. గొజ్జిగి తెన్ను dew of flowers. తేనె తెన్ను honied moisture. తెన్ను అనగా వెళ్ల. OG.

తెన్నెర n. s. Air, gale. See—తెన్నె—

తెన్ను or తేను adj. Wet, moist. ABA. 3. 64. వెళ్ల. తేను.

తెన్ను Bring. An imperative of తెచ్చుట and also of తెంచుట as శ్రు తెన్ను.

తెన్నెర n. s. A cool moist breeze. T. 3. 133. DRK. 6.

తెన్నెము Error for దెన్నెము.

తెయ్యట, or దెయ్యట, p||. ద్రెస్సి. v. n. తోత దుట To break or perish v. a. ఆన గాతుంచుట, భంజనముచుట To destroy, or break. M. 4. 3. 39. wheresome mss. read ద్రెస్సి and others read ద్రెప్పి. M. 1. 2. 26.

తెర n. s. A screen, curtain, blind. A plain or space : a billow or surge. దోమ తెర a muskito curtain. A veil, a cover, of any kind : hence వా తెర the lips. A time, one bout; as వక తెర once. మరివక తెర again. తెరయె త్రక Wave upon wave, in waves, tumultuously. పొంకరుండ్లె త్ర గా. Vijaya. 2. 19. సెప్పి తెర తెర గావకుంబి The pain comes on at intervals, by fits. తేనె తెర n. s. A comb in a bee hive. యెండ తెర తీసి వైలు వెళ్లింది The sun broke through the clouds. వైష్ణవులకు తెరచాటుకడ్డు the Vaishnavas always are behind a screen : particularly while eating. తెరల గాగిన Overpowering, terrible. ఉల్పణమైన. తెరలాడి. A. 6. 142. To hide? v. n. To gleam or shine through a veil? తెరలుతిరు గుతూవున్న అనిటీకార్థము, తెరలో శ్రుకాశిస్తూవు న్న అనిప్రాచీనటీకార్థము, ఇదియుక్తమే.

తెర adj. Spread out. Open as a plain. Gaping, open as the mouth. తెర సోట open mouthed. తెరకన్ను a god. See అనిమిష for which this is substituted in Nila Parin. 1. 2. The gods or their images, having eyes continually open.

తెరంగు See తెరకు.

తెరకట్టు A screen. మొక తెరకట్టుతో మున్నటాడుట to hold the handkerchief before the mouth while speaking : a custom of Musulman origin. H. 5. 99.

తెరకన్ను See under తెర.

తెరకాడు n. s. A thief : a concealed agent.

తెరకువ n. s. Sense, prudence. తెరకువగా cunningly, artfully. Dasav. IX. 394.

తెరకు or—రు—, or—రల్, or—రువు, or తెరంగు n. s. Way, path, manner, style, fashion. Par-

ticalars. Details. ఇ తెరంగున Thus, in this way. వాని తెరచుకుపోవద్దు Do not go near him. తెలసి తాకలగన్న తెరగుననుండె. Sar. Dwi. 337. He was as though in a waking dream. ఓర తెయ్యెద తె రంగు. Bahulaswa. V. 39. the fashion in which she wore her scarf. తెరుచుపొందుట To enter. 11a. 1. 38. సీ|| ప్రతి శిశిరసంకిప్రతిమ జెందినవా డె తెరగొండు ధూతలాది శ్రుడు గాగ. M. XIII. 4. 306. says ఆ తెరంగుండుంకు వె Describe me the particulars. యిందుచేత ఆ గ్రంథము తెరుచుకుట్టి పోయినది That book is superseded by this one; is done away, has ceased. పెద్దమాటల తెరచు తె the habit of talking loud.

తెరచాచ n. s. A screen, or mat. A ship's sail; (lit. :) a screen-cloth, or veil. See తెర.

తెరచుట v. a. To open.

తెర తెర గా At intervals, now and then.

తెరనాటకము n. s. A puppet shew or other play in which a curtain is used. P. 4. 255.

తెరవ n. s. An opening. Interval, cessation, intermission, leisure. Opening or disclosure, opportunity. Looseness i. e. lewdness. జ్వరమున కు తెరవచి క్రింది There was an intermission of the fever. జ్వరముయింకా బాగా తెరవకాలేదు the fever has not yet abated. తెరవలగా, తెరవ తెరవగా loosely, here and there, scatteredly. వాన తెరవయివ్వలేదు the rain did not cease.

తెరవ adj. Open, plain, downright language. తెర వమాటలు downrightness, plain speaking.

తెరవ See తెరవ Cessation, intermission. BD. 4. 1642.

తెరయాగ A bee. తెనెటిగ. M. 7. 1. 236. The word శ్రుద్రికా (a white ant) is in the SC. rendered by this word.

తెరలకొలుపుట The causal of తెరలుట q. v.

తెరలగా adv. Loudly, openly, aloud.

తెరలబడుట Vish P. 6. 225. To be at a loss : to hesitate.

తెరలుచుట v. a. To scatter, or put to flight. ఏచ్చు ట. M. 8. 6. 56. Jaim. 8. 40. To give forth (a scent) To smell.

తెరలుట v. n. To move. To toss about. To be routed. To set, or disappear. (See తెరలుచుట) To spread, as scent, to overflow, boil over.

To die, expire. చచ్చుట. ABA. 3. 134. తెమరించుట. R. 6. 21. విచ్చెననుట, చలించెననుట. D.

తెరవ n. s. A maid, girl, child, baby, woman. T. 3. 114. Das. 9. 146. B. 8. 418. L. 9. 32.

తెరవరి n. s. A wayfarer, a traveller. R. 3. 31. and VI. 1. Suca. 3. 416.

తెరచు n. s. Way &c. See తెరగు; వాండ్ల తెరచుకు పోకు do not meddle with them.

తెరచుగాడు A highwayman.

తెరవేట "Screen hunting"—the huntsman using screens, to conceal themselves. A hunt where-in hurdless or screens are placed around the hunting ground. A. 4. 154.

తెరుకువ, అనగా వివేకము.

తెరువుమరుపు Sense and nonsense : absence of mind. యెవరికిన్ని తెరువుమరుపుకట్టు Every man has his wise and foolish fits.

తెరువాటు A wayfarer, traveller. A road. A. 6. 51. మార్గము. తెరువాటుకాడు A highwayman. G. 2. 164. తెరువాటుకొట్టుట To rob on the highway. Suca. 3. 155.

తెరుచు n. s. Way &c. See తెరగు. [D.

తెరుచుకాడు A highwayman. దాలుకొట్టేవాంక.

తెర్ర n. s. A rash, foolish fellow, a blockhead.

తెల contracted for తెలియ. Thus తెలచెప్పుట to explain.

తెల See తెల్ల; thus spelt metri gr. Padma. 3. 34.

తెలక A contracted form of తెలియక "not knowing." (from తెలియుట.)

తెలగ or తెలగా A certain division of the Sudra caste. This name is generic for the nation, as Briton is for the English : yet is applied specifically to a caste, as ancient Britons is a name given to the Welsh. It is distinct from the కాళు and కోమటి and equivalent to the మహనాటికాళులు.

తెలగ or గా adj. Of or belonging to the Telaga caste. తెలగయిల్లు A native house. A Hindoo house. తెలగబలిజెలు a certain caste.

తెలగళుక్కు A very tough sort of steel.

తెలగా See తెలగ.

తెలగాణ్యులు See తెలఘాణ్యులు.

తెలగానిమాట్లాడుట To speak in Telugu.

తెలగాలు The caste called Telagas.

తెలఘాణ్యులు or తెలగాణ్యులు A certain caste of *Smarta* bramins.

తెలచెప్పుట i. e. తెలియచెప్పుట To declare, explain.

తెలటాకు i. e. తెల్లటి + ఆకు A fair leaf, a whitish paun leaf, a blank page.

తెలతెలు *anuk.* Brighteningly : more and more bright. తెలతెలనగుట to smile pleasantly, to be radiant with smiles. తెలతెలవోపుట or తడుట v. n. వెలవెలవోపుట. D. To whiten, brighten, turn pale. తెలతెలవేసు To dawn gradually : to brighten.

తెలి adj. White. Bright. తెలిసవ్వు a bright smile.

తెలి, అనగా తెలుపు. D. Whiteness.

తెలిగించుట Error for తెలిగించుట.

తెలికబండి The stuff that remains after the oil has been pressed from sesamum seed. Oil cake.

తెలికిచెట్టు The lin plant?

తెలిగన్నలు The whites of the eyes: staring eyes: upturned eyes that shew the white.

తెలిగించుట To translate into Telugu. L. 1. 191.

తెలివువ్వు A phrase for the moon, as being the " Flower of brilliancy." H. 2. 4.

తెలియచేయుట v. a. తెలియజెప్పుట v. a. To tell, explain, advise, inform.

తెలియుట v. a. To know, to perceive.

తెలియుట v. n. To appear, come to light. To be known, perceived, seen, felt. To be discovered, or found. వానికి పుట్టు తెలియలేదు he has lost his senses. పుట్టు తెలియకుండా పడింది She lay senseless. కన్నులు తెలియనివాడు a blind man. నీకు కన్నులు తెలియవా cannot you see? చీకటిలో ఒలికికండ్లు తెలుస్తుంది a cat can see in the dark. నీకు తెలిసిందా Do you see it? or know it. నాకు తెలిశినది I know it. I perceive it. నాకు తెలియలేదు I do not know it. I do not see it. తెలియచే I cannot see (if you close the window.) తెలిశి తెలియక చేశినాడు he did it unwittingly, unintentionally; lit: unknowingly or not knowingly. మది తెలిసివుండీ Being conscious, recollecting himself. నాకు తెలిశిన నాటినుండి (Depuis que je me connais.) Ever since I grew up. యానీం గానీకు తెలిసియందని I call upon you to be a

witness of this. I wish you to observe this. తెలిసినవాడు one who knows : a man of understanding. వాండ్లనీకు తెలిశినారా? Did you perceive them? తెలిశినారు Yes. తెలిశినది I see them (neuter.) తెలియబడవు I do not see them. కోరిక తెలిశిపోయింది he betrayed his wishes. నిద్ర తెలిశినప్పుడు when he awoke : when sleep went off.

తెలివి n. s. Understanding : Perception, consciousness. తెలివి సెందగా On coming to himself, on recovering his senses. తెలివికొనిచెప్పుట To tell discreetly. తనమది తెలివంది recovering himself.

తెలివితీ n. s. Understanding.

తెలుంకు See తెలుగు. The *sunna* (Telu-n-gu) is inserted at pleasure.

తెలుకులవాడు An oil-man. దేవతెలుకులవాండ్లు a sect among them who wear the జంభ్యము.

తెలుగు or తెనుగు The Telugu or Telungu language. This is a proper name, totally devoid of any root. Some wrongly derive it from తెలింక which see. తెలుగు n. s. A Telugu man or woman. A Telugu word: thus తెలుగులు Telugu words (Appa C.1.271.) so called as distinguished from Sanscrit. The dative is తెలుగునకు. Appa C. 1. 253. see also అచ్చు తెలుగు. The following instance is taken from. M. IV. 2. 297. నీ|| తుదతినన్నూరదబలికినవిధమున, నిచ్చుమైనిక్క కువచ్చు సెక్కా|| వచ్చి తోల్లిటితల్లవడి ద్రోచిపోవక, పాలియింపెనీలార బాండు సెక్కా|| తలపోతగలియమై లతవచ్చుటకు వా, సెకవితముట్ట కయుండు సెక్కా|| గంధర్వు శేతరుగలరంచు జెప్పెన, నైలతుకమాటలనిక్క సెక్కా|| తెరవచిడిముడిపాటు శుభేష్టయెరిగి, వేద బనిబంచు టుడిగరావిచు సెక్కా, మదనుడింతికియెట్టి యైదుతకములను, నదను నెది గందినాకడకనుచు సెక్కా.

తెలుపు n. s. Light, Whiteness. తెలుపులోగతు the gonorrhœa. కాకచేసివాడికి తెలుపుతగలిగినది he caught a clap.

తెలుపుట v. a. To tell, say, instruct, inform, suggest. To shew, manifest, reveal, betray, make known. వానికి డైర్యము తెలిపి having reassured or encouraged him. యెరుంగతెల్పుట to teach or tell. యిదిమిక్కి లిరహాశ్యమైనది గానినీకు తెలుపు.

తెలుసుకొనుట v. a. To learn, find out, ascertain, understand, know, observe, take notice.

తెలె (i. e. కంచము) A dish or platter.

తెల్పుట v. a. To make known: reveal, shew.

తెల్ల n. s. Whiteness, paleness. తెలుపు. D.

తెల్ల adj. White, pale, pallid. తెల్ల కాకితము blank paper. తెల్లజనాలు white people. Europeans. తెల్ల బంగారు pale gold. తెల్లయెర్రకన్నె Light red. మొగంబు తెల్లనై he turned pale. తెల్లనికండ్లు bright eyes.

తెల్లతీగ A large woody climbing creeper called Dalbergia Rubiginosa. Rox. 3. 231.

తెల్లదనము n. s. Whiteness.

తెల్లదీది, అనగా శ్వేతదీప్తికము q. v. A. 6. 127.

తెల్లన n. s. Whiteness.

తెల్లని adj. White, light coloured, pale, sallow, bright.

తెల్లపారుట To turn white. తెల్లపారిన whitish. Glassy or glazed as an eye.

తెల్లబోవుట To turn pale, be thunderstruck.

తెల్లమి, తేటతెల్లమిగా adv. Plainly.

తెల్లము adj. Apparent, evident, obvious, clear. తెల్లముగాన. BD. 5. 118. clearly. తెల్లమా తెల్లి. URK. 4. 258. తెల్లము, స్ఫుటము. D.

తెల్లముగా Clearly. తేటతెల్లముగా As clearly as possible.

తెల్లవారకట్ల adv. At day break.

తెల్లవారి n. s. The dawning, morn. (A verbal noun in తె as వినకరి and తలుకుబడి)... ఆతెల్లవారి the following morning. "Instead of day dawns, the Hindus always say that night dawns." Carey in Ramay. 1. p. 236.

తెల్లవారింతుట v. a. To clear up, explain, settle. ఆతనికనితెల్లవారింతునారు they arranged the matter.

తెల్లవారుట v. n. To dawn. రాత్రితెల్లవారినప్పుడు when day dawned: lit. when night dawned. యీ రాత్రియెట్లా తెల్లవారునా అనివుంటిమి we were at a stand; not knowing how this grief would terminate. To turn white. (See పారుట, తెల్లవారకనువచ్చె... తెల్లవారకముందు Before break of day. ఆతనికనితెల్లవారింది his affair has lost all colour i. e. he is ruined. తెల్లవారి తన్నే from

the hour of awaking. తెల్లవారి తేలకూవాశ్యుల తనులని the day before new moon.

తెల్లవాదులు, తెల్లవాడు adv. Until morning.

తెల్లవారుట. To watch all night.

తెల్లవాడు adv. Until morning.

తెల్లుట v. n. To boil. కాప్పెరలోనూనె తెల్లుకూలుం దగావాన్నెదాంట్లోకడవేసినారు when the oil was boiling they threw him in. తెల్లుట, ద్రేల్లుట, తెల్లెడుట, అనగా తెగడుట, కడిపోవుట. R. 5. 290. M. 1. 1. 180. M. 2. 2. 152. URK. 3. 411. and 4. 285. Mand. 5. 203. BD. 5. 266. తెల్లుట, కడుట. D.

తెఫలు n. s. Disease, murrain. See తెగులు Evil, mischief. రోగము. D.

తెవ్వ n. s. A surge or billow, a large wave. Flood, inundation.

తెవ్వ See తెవ్వ.

తెవ్వన, సాందర్యము, చక్కన, తెవ్వనైనది, శుందరమైన ప్రీతికృతజడములు, తెవ్వనైనవాడు, శుందరమైనపురుషుడు. D.

తెళి n. s. A quarter or side. Lot, hap. See దిక్కు Vulgarly. A strange or queer thing. A scrape or pickle. For దిశ. q. v. అయోదేశ Dear me! mighty fine! వారలదేశకుపోకు Go not thou near them.

తెళుముల See దిశ Stark naked.

తెప్పి See తెయ్యుట.

తె Bring. Contracted for తెమ్ము the imperative of తెచ్చుట: as తేరానివానివేనూపుడు I can bring him whom (they say) no one can bring.

తె, ధే, దే, ధే.

ధే Dhe! A word used in urging a horse on faster.

తేంట్లు The plural of తేటి q. v.

దేంద్రవాండ్లు n. s. A class of weavers who weave long cloths, the same as జేంద్ర.

తేకుచెట్టు The teak tree. See తేకు. Q says కుంభికా.

దేకుట v. n. To slide along on the posterior.

వ. a. To shove, poke: to outface, disgrace,

తేకువ adj. Certain, sure, firm, alert.
 తేకువ n. s. Firmness, bravery, spirit. Freshness, bloom.
 తేకువ గా At once, briskly.
 తేకొనుట, అనగా పెండుకొనుట. OG.
 తేగ n. s. The edible sprout of the young palm tree. See on గేబు. The inside is delicately white, to a proverb. This is planted and a palm tree springs from it. తొక్కబుర్రవేరు. D.
 తేగడ n. s. Bloom, vigour. పిల్లకాయవంబి తేగడ గావున్నాడు this child is in its bloom: healthy and strong.
 తేగము See త్యాగము Relinquishment. Munificence. విడిచిపెట్టడము, చాతృత్వము. P. 1. 119.
 తేగళ్ల మొటికెలు See తేగడ.
 తేజము or తేజస్సు n. s. Brilliancy, lustre. Vigour, potency. Semen virile. Fame, renown, respectability, character. Prime, bloom. తేజోపార్జనము Acquiring reputation.
 తేజరిలుట, తేజరిల్లుట v. n. To shine, be potent, vigorous or glorious. BD. 4. 1434. M. XI. 2. 13. ప్రకాశించుట.
 తేజస్సు * See తేజము.
 తేజి or తేజీ A steed. అనగాగుర్రము. R. 8. 93.
 తేజకాశ్వము * A swift horse. Swa. 4. 167.
 తేజితము * adj. Bright, sharp.
 తేజుడు * He who shines &c. See తేజము.
 తేజోపార్జనము * Acquiring fame.
 తేట n. s. Clearness, purity, brightness. Whey (నీరునుట్టిగ.) తేటలూరగా full of glories or brilliancies. తేట తెలుగు plain Telugu—(like plain English: that is, undisguised simplicity of style.)
 తేట adj. Clear, pure, evident. Naked. P. 1. 19.
 తేటగా adv. Clearly, plainly, downright.
 తేటగీతి The name of a species of metre.
 తేటచేయుట To reveal, explain, clear up.
 తేటతెలుగు Pure Telugu.
 తేట తెల్లము, తేట తెల్లముగా adv. Plainly, plump, downright.
 తేటకుడుట To become clear, be evident.
 తేటకురచుట v. a. To clear up, unveil, illustrate.
 తేటి, plu. తేట్లు The wild bee: these are brilliantly black: and jetty ringlets or twisted

braids of hair are likened to clusters of these bees. T. 3. 111. IV. 62. URK. 4. 255. గరువం శ్రు తేటిముంగురులుచెవర. Dasav. IX. 159.
 దేడికి దేడి గావున్నారు They are on a par. The same as మక్కికి మక్కి One is as bad as the other.
 వేడు He will not bring. The neg: aor. of తెచ్చుట.
 వేడుట, అనగా వెతుకుట To search. OG.
 తేఱ్ఱుట n. s. To belch. తేఱ్ఱు n. s. A belch.
 తేది n. s. A date (i. e. a day of the month.)
 దేదీప్యమానము * Glorious, splendid.
 దేనము Tadbh for ధ్యానము.
 తేని neg: p|| of తెచ్చుట (contracted for తేయని) Who brings not. చూకలు తేనికడుమందు if he does not produce the money.
 దేని The infl: of ఏది and యేమి.
 తేనియ n. s. Honey.
 తేనిగ A bee. (from తేనె honey and చూకగా a fly: the correct compound would be తేనెటీగ.)
 తేనిళ్లు n. s. Tea: a decoction (నీళ్లు) of tea leaves, (a foreign word.)
 తేను (the Root or infinitive of తెచ్చుట) while bringing. ఆచూకలు తేనుచూసుమెండుకూతొం దర Why all this trouble about producing and paying the money? Also the neg. aor: I bring not: I will not give.
 తేనుళు * n. s. A milch cow.
 తేనె n. s. Honey. Various kinds are called పెద్ద తెరతేనె, శ్రుట్టతెరతేనె, బొర్రతేనె, చిన్నశ్రుట్టు తేనె and కర్రకుట్టు (which is the best:) also తొణితితేనె, మొళరతేనె, జాంటితేనె. See జున్ను.
 The ruddy nut brown complexion is compared to honey. Radha 1. 11. so in Theocritus *melichrōos* is applied to a bright ruddy or nut brown beauty. పూతేనె the nectar of flowers. Pururavas. 3. 109.
 తేనెచెట్టు A certain tree. Q.
 తేనెటీగ n. s. A honey-bee.
 తేనెతెర Honey comb.
 తేనెతోసలు, తేనెతోలు Honey comb, also a sort of vermicelli.
 తేనెపెట్టుట To make honey.
 తేనెక్రూసు is rendered తేకముష్టి. Q.
 తేనెలగడ్డ The honey buzzard. Jerdon No XVIII.
 తేనెనారాయి Mead, brewed from honey.

తేస్తుట To belch or, more corrcetly తేబ్బుట.
 తేత n. s. A time, as వక తేత Once.
 తేతు A beloh. See తేబ్బు.
 తేతుట, (దేతుట) To belch.
 తేవరించుట To grovel or crawl? దేవరిస్తూవుండే
 వాడు a mean wretch.
 తేవె or (ద్రాభ) adj. Wretched, pauper, miserable.
 Dull, insensible, silly. A silly lout. See మేదకు
 డు. — తేవెముఖముల care worn.
 తేమ n. s. Moisture, damp. adj. Moist, damp.
 తేమనము Batter, thin paste of milk and flour. పా
 లరిస్తునము. D.
 తేమానముగా adv. Gratis. (n. s. = తేరగా.) also
 n. s. hesitation, delay, sluggishness. తేమాన
 గాడు an idler.
 దేముడు for దేవుడు A god. God Almighty. This
 is a wrong but common spelling.
 తేర adj. or. adv. Gratis, unpaid for. తేరకొంతు
 lodging scot free. తేరకాడు a temporary hus-
 band (దేవిత్యభర్త.) తేరకలై a trull or slut. తే
 రగుర్రముతంజీవరికె when you ride gratis,
 you use your cudgel well.
 తేర or దేరగా as in గనదేర, వ్రుతేర, ఏనుకేర while
 coming, while going. R.3.2. కొనితేర while he
 brought: = తెస్తుండగా.
 తేరకొనుట To abound, teem. తేరకొనక fully.
 శుక్రుద్ధిగా, శ్రీష్టముగా. G. IX. 32. R. II. 96.
 VI. 28.
 తేరకడ n. s. Instance, authentication. Decision
 or sentence.
 తేరగాడు An interloper: one who enjoys gratis.
 G. 6. 76. పాపావచ్చినవాడు.
 తేరలచేత A fish called "terla?" a sort of che-
 todon. Russell. No. 80, 81.
 తేరవారుట To dawn? తూర్పుతేరవారగా. HK. 2.
 34.
 తేరశులు (K) Leaders, chiefs, (అరుశులు kings.)
 BD. 6. 266.
 తేరి (adv.) To the end, fully, to the full. తేరిచూ
 చుట or తేరికొనచూచుట or తేరిపారచూచుట
 To look hard. To gaze earnestly, to look stead-
 fastly. From తేరుట,
 తేరిచూచుట To see clearly. HK. 5. 41. Vish P.
 VII. 402.

తేరు, infl. తేరు or తేరి plural తేరులు or తేర్లు n. s.
 A car, a war-chariot. తేరుకిందిశ్రుతిము. Cuche-
 lop. 3. 110. చిలుకల తేరు (Cupid) he whose car
 is drawn by doves. చిలుకలు తేరుమేవ్ చెరుకు
 కింజె. Pururav. 3. 71. తేరితురంగములనధికి
 వ్రతబరువక. Vish. P. VII. 385.
 తేరుకొనుట v. n. To recover, to get strength or
 be convalescent.
 తేరుకడ n. s. Settlement, conclusion. తేరుకడలక్క
 a settled account.
 తేరుచుట (causal of తేరుట) To relieve, console.
 తేరుట v. n. To become clear (as water.) To be
 rescued, allayed or relieved. To go off, as a
 fainting fit. To escape. To recover, as from
 illness or danger. To extend or reach. To
 shine forth, supervene, happen, come to pass,
 or come forth. ఒచులాడుట To be clarified or
 made clear. To become settled or clear. To
 rise, as cream orscum. సానదేరి her complexion
 became clear. కడకు తేరుట, కడచేరుట To be
 finished, to exceed or surpass, to reach the
 end. To be allayed, cooled, or comforted (as
 love.) జగదేరెడుసాములు glittering jewels. తే
 రకయుండగా when it was in abeyance. వాడికి
 తుళ్లుతేరకవుండగా while he was still an invalid.
 తేర్చుట v. a. To make clear, clarify. To rectify,
 to correct.
 తేల &c. See under తేలుట.
 తేలించుట v. n. To roll or swim as the eyes.
 తేలించుట swimming of the eyes.
 తేలలుట See తేలించుట.
 తేలచేత A kind of fish. H. 4. 225.
 తేలతీయట and తేలవలుకుట See under తేల.
 తేలవేనుట v. a. To open (the eyes) wide. కండ్లు
 తేలవేనేటప్పటికిబ్రకకడనితోచినది.
 తేలించుట (Causal of తేలుట q. v.) v. a. To bring
 up or produce. To accomplish, do, atchieve,
 perform. To fulfil. To cause to float &c. To
 glance, as applied to the eyes. రవలతేలించుట
 T. 3. 87. to perform. తేల్చిపోనుట To pour in
 loosely or lightly. లాలించి తేలించి to fondle and
 please.
 తేలిక n. s. Lightness, ease.
 తేలిక adj. Easy, simple, light. వానికియిత్తుడు తు
 ట్లుతేలికగావున్నది he is well.

తేలు n. s. (Infl. తేలి plur. తేళ్లు.) A scorpion. తేలు మాను a sort of fish.

తేలుట v. n. To emerge, float, swim. To succeed, be done, be settled, ratified, take place. To terminate, end, blow over orend, (as a storm,) swell, ripen, as a boil. To fall clear of, so as not to hit. To clear up, be known, ascertained, decided, as a question or doubt. To be found, come to light, result, come to pass, or appear; to be evident, or revealed. To go off, or depart, as sleep, sickness, &c. To escape, or get off. నేను తేలేవు పాచుంయిది This was a plan to save myself. యేసీ ముద్రమందుకడ వేళి నాయిది తేలును This must prosper happen what will. తేలవలకీనకొని తేల్చి చెప్పినాడు he begged the question: or, he represented that as clear which he ought to have cleared up. తేలవలుకుట (A. 4. 306.) he spoke so as to get rid of the accusation: so as to leave no room for objection. తేలిన, అనగా పుటికీన swelling, large.

తేలవలుకుట To accent softly, to use the soft accent instead of the harsh one; as పోతన Pōtana for పోతన్న Pōtanna, and ఇళుడు ipudu for ఇళ్ళుడు ippudu. తేలవలుకుట, అనగా సోరకు చేయక నిలకొమ్మముగా చెప్పట. A. 4. 306. తేలవీయట To haul ashore, to pull out or drag out. తేలుమణి * అనగా దక్షిణాపార్తి, ధూమ్రపుష్పపుష్పము. Q. అనగా చెంచలిక.

దేవకీ * Dévakī, the mother of the god Krishna. దేవదము The infinitive of దేచ్చుట.

దేవత * n. s. A deity: generally a goddess; but also a god. గ్రామదేవత (in Tamil కన్నె అమ్మవారు) the village goddess. These petty goddesses or "virgins" are placed at the outskirts of villages. See under అమ్మ.

దేవతరువు * A venerable or ancient tree. W. దేవతాదేవము * n. s. A godlike or harmless creature. Vemana says. ఆ తెలివియెరగనట్టి దేవతాదేవుల, వనరి దెచ్చి బిడ్డవలెను సాకి, పాప మెరుగక తదిట్టచింపురురయా.

దేవతాడిచెట్టు * The tree called గొరగరి. SC. "A kind of grass:" Andropogon serratus. W.

దేవత్వము * n. s. Divinity. Deification, apotheosis. అశ్వాఽపి యాతి దేవత్వం మహద్భిః సుశ్రుతిస్తతః

A stone even attains divinity when consecrated by the noble. (Hitopadesa. 1. 45.)

దేవదత్తము * n. s. The name of the conch of Arjan.

దేవదత్తుడు * and యజ్ఞదత్తుడు * Are two names in Sanscrit Law or Logic like John Doe and Richard Roe, or Titius and Seius: or Omar and Zeid in Arabick law.

దేవచారువు * n. s. The Cedar: commonly called deodar. The Erythroxyton areolatum (Linn.) Uvaria Longifolia. Rox. 3. 664. 666. శురవ్వుకుము, అమరద్రు. SC. "Chittagong wood; usually called cedar." Trans. of Roy. As. Soc. IV. 361. See Burnes's Bokhara, Vol. 2. p. 43: M. L. S. Journ. Feb. 1831.

దేవదాసి * n. s. A dancing girl employed in a temple. Schlegel translates it hierodula!

దేవనము See తే—

దేవనము Gaming, sport. బాడము, స్వస్తమున్ను. D.

దేవనాగరి * "The beautiful character." The name of the character in which Sanscrit is usually printed in Europe. In India it is generally set aside by the Hindus: who prefer the Telugu, Canarese, Grandham, Mahratta or Bengali: whichever happens to be the vernacular.

దేవమణి * n. s. A fortunate curl on a horse's neck. A certain tree. అశ్వములకు పుండే సుడివి శేవము. R. 1. 131. చింతామణి. SC. మహామేదలనే చెట్టు. SC.

దేవనూరు కము * n. s. Dependent on providence: watered by rain only, not by streams. పృష్ఠంబు శుంతున్న క్రీహి సాలితదేశే. SC.

దేవయజ్ఞము * The "holy sacrifice" వైశ్యదేవము. D.

దేవయానము * The car or vehicle of a god. W. దేవతావిహారము. D.

దేవర n. s. plu. దేవరలు, దేవళ్లు A lord or master. (సాస్విమి.) My lord, Sir. దేవరవారు Your honour. ఇంటి దేవరలు, కులదేవళ్లు household deities, particularly the manes of (ముత్తైదువలు) married women. దేవత, జంకములకు శ్రేష్ఠనామము Your reverence: a phrase among Jangams. D.

దేవరాచము * n. s. A sluice from a tank. అలుగు.
 దేవరాముకొంగ n. s. A sort of pelican, with long legs.
 దేవరుడు * n. s. A title applied chiefly by a wife to a husband's brother. మగనితోడబుట్టినవాడు.
 D.
 దేవలకుడు * దేవలుడు * A temporary paid priest or incumbent. A term of contempt, like priestling. A sacristan, beadle, or attendant in a temple. గుడిలో దేవుణ్ణి పూజచేసేవాడు.
 దేవళము n. s. A temple.
 దేవళ్లు plural of దేవర.
 దేవవర్ణకీ n. s. The "artist of the gods," a title of Vulcan or Viswa carma.
 దేవశరలు A sort of grain.
 దేవాంఱ, దేవాంఱులు n. s. The name of a certain tribe of weavers. = దేంద్రులు; they are జంకములు and wear the lingam. See Buch. Ham. Mysore I. 244—246. దేవాంఱ or దేవాంఱిల్లి A sort of monkey: a Loris. (Vide Buffon: and Ann. Reg. 1786. Natural history page 50.)
 దేవాంబరము * A sort of cloth. BD. 3. 120.
 దేవాదేవుడు * n. s. An attendant on an idol. Colebr. It is a term of contempt like priestling. A "godlike creature;" one that does no harm, as a bird.
 దేవాదాయము * The income of a pagoda.
 దేవాయుధములు A. 6. 100. Stones and cudgels. అనగా రాళ్లున్న దుడ్డుకర్రలున్ను, దేవశబ్దమునకు యజ్ఞములధికముచేళియజ్ఞమందు ఆయుధములు రాళ్లుదుడ్డు మొదలైనవి గలవుగనుక ఆశుంబంధము నుపట్టియాహేదముక్రమోగించినారు.
 దేవాలయము * n. s. A temple.
 దేవి * n. s. A goddess, particularly Parvati. A queen or lady. (See ఉట్టత్రుదేవి) Madam! Lady! పార్వతి, రాజభార్య. D.
 దేవు n. s. for దేవుడు.
 దేవుకొనుట To scrape together. To rout up, turn up. To plunder, rifle. BD. 5. 696. గలచుదా భాంబులు దేవికొనివచ్చి.
 దేవుట v. a. To rince. To take rice &c. out of water with the hand. To grope for as with a

drag under water, to trample on so as to destroy (salt.)
 దేవుట v. n. To turn as the stomach when queasy. నాకడుపుదేవుతుంది I am sickish or qualmish.
 దేవుడు n. s. God. A deity.
 దేవురించుట v. a. To sue, intreat, plague or beset with petitions; to beg eagerly. దీనవృత్తిని యాపించుట. D.
 దేవురుగొట్టువాడు A sneak, one who sues for favour.
 దేవులాడుట v. n. To dive in water, to search. To roam about, dangle, dance attendance. To fret in vain, to grumble. See దేవురించుట. To be in trouble, to pine or struggle. దేవులాది సాధిస్తేని I managed to effect it.
 తేవె Will not thou bring? (Neg. aor. 2nd pers. sing. of తెచ్చుట) Bilh. 2. 13. a, b, c, d.
 దేవేరి n. s. A queen, a lady. URK. 6. 389. R. 2. 57. Vaija. 1. 16. రాజశర్మి. D.
 దేశము * n. s. Part, site, place, situation, seat, region. Country, land, district or subdivision of a (రాజ్యము) country. Thus కర్ణదేశము the situation or place of the ear on the head. In such passages it frequently must be left untranslated మాలాపాలకంఠదేశాత్ the garland fell upon his neck. సైన్యదేశము a camp. దేశభాష A dialect. దేశభాషాగ్రంథము a book in a vernacular or modern language as distinguished from Sanscrit.
 దేశకాకి n. s. A homeless wanderer, a vagrant.
 దేశపాండియ, దేశపాండ్య or దేశముఖి, n. s. (K.) A recorder. The chief revenue officer: the superintendent.
 దేశభాష * n. s. A vernacular language, as distinguished from Sanscrit: a dialect.
 దేశస్థుడు * n. s. An inhabitant or man of that country. This is also the title of a certain caste of Mahratta Bramins who have no family names.
 దేశాంతరము * n. s. Foreign parts, a strange land. దేశాంతరముందు in another land. Elsewhere. దేశాంతరమునకుపోవుట to emigrate: to go on a tour.

దేశాంతరి* n. s. An emigrant, a foreigner. దేశాం
తరుడైపోయెను he changed his country. Vul-
garly spelt దేశాంత్రి plu. దేశాంక్రలు.

దేశాచారము* n. s. A local custom, a bye-law,
usage or practice, as differing from law. దేశాచా
రశ్రుకారమువ్రాసుకొన్నకుశ్రము a bond written
"in the manner of the (*Masulipatam*) coun-
try:" wherein the name of the lender is omit-
ted, and the name of some person substituted
who in reality has nothing to do with the trans-
action. This custom is now nearly obsolete.

దేశాటనము* Travelling, roaming, going a tour.

దేశాధిపతి* n. s. A king: as "lord of the land."

దేశావళి* (more correctly దేశవళి) n. s. Usage,
bye-law, or practice as differing from law.

దేశావళి adj. Country or native, not imported;
as దేశావళినారాయ country arrack.

దేశికుడు* A tutor, master, instructor, or teacher.

దేశీయశబ్దములు Obsolete, local, dialectical ex-
pressions.

దేశీయము See దేశ్యము.

దేశ్యము* n. s. A dialect, obsolete or local ex-
pression. Idiom, provincialism. adj. Idioma-
tic, provincial. Such words as చిల్లంబోతు,
తోటి for తో, సొమ్ము meaning cattle, are nor-
thern. రెడ్డి, బిత్తలి, భాగ్యశాలి are western. బిరినె
quick నైచు or నైశు are southern. Some
grammatical forms of the verb too are local.
Desya words are those the root of which is
unknown: many are used by the oldest and
best poets, as భళా! అవధారు! తాళు, ధాక,
ఆణ, నవలా, కోడె, బీరా, కలను, తొయ్యలి, మే
ను, ఉల్లము. Some are Sanscrit; as ధీమత్.

దేశిరితి* The same as కట్లతి* an error for దా
శిరి?

దేహము* n. s. The body. శరీరము. దేహబాధ
Necessity: wanting to go to urine. దేహశం
బంధి or దేహశంబంధుడు. n. s. A relation by
blood.

దేహళి* A threshold: or the landing place be-
fore a door.

దేహి* n. s. The corporeal or embodied spirit.

దేహి* The Sanscrit word "give thou." "A de-
mand." దేహి అని అక్షి తేయివ్వకపోతాడా If you

say I pray thee, will he not grant it? అతడు దే
హి అనెడువారికి నాస్తే అని అనడు he will not
turn a deaf ear to the request. భిక్షాండేహి O
bestow an alms!

తే, డే, ఢే.

తేక్కు An interjection in games like *play!* bang!
తేక్కుమని fleetingly. యిదివూరికెరెండునాళ్లకు
తేక్కుమనిపొయ్యదిగాని శాశ్వతముగానిచేదికా
దు This is a mere bright meteor, utterly un-
stable, ephemeral.

తైత See దయత.

తైతేయుడు* or, తైత్యుడు* A demon, giant, or
titan.

తైస్యము* Lowness, meanness, poverty, humility,
దీనత్వము, దరిద్రము, తైస్యముపొందిన humiliated.

తైర్థికము* Appertaining to pilgrims. తైర్థికకోటి
the pilgrim band or company.

ధైర్యము* Steadiness, firmness, boldness, reli-
ance, trust, bravery, self-command. Resolu-
tion, courage, gallantry. నాకు ధైర్యము శెకపో
యినది my heart failed me. ధైర్యము చేయుట To
make bold, to pluck up heart. ధైర్యము తెలుపు
ట To encourage, to comfort. ధైర్యము adj.
Bold, steady.

తైలము* n. s. Oil, ointment, unguent, salve.
మంటితైలము earth-oil; bitumen.

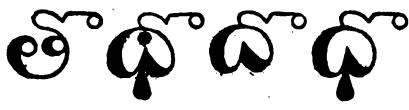
తైలీనము* adj. Oily; belonging to oil.

దైవము* A deity. దైవకృతము caused by chance,
or fortune. దైవకృతి Providence, the will or act
of God: chance, accident. దైవకృతిచేతవకాము
రాలేదు It pleased God to give no rain.

దైవజ్ఞు* n. s. fem. దైవజ్ఞుడు n. s. masc. A for-
tuneteller or witch. A wizard. There is a say-
ing మంత్రే, తీర్థే, ద్విజే, నైవే, నైవజ్ఞే, భేదజే,
గురౌ, యాద్యశీభావనాయత్ర, సిద్ధిర్భవతితాద్యశీ.

In charms, shrines, bramins, gods, wizards,
physic and teachers, as great is thy faith so
great is their power!

దైవతము * n. s. A deity : godhead.
 దైవతము * n. s. The sixth note of the gamut.
 దైవమాదము * Blasphemy.
 దైవయోగము * Chance, accident.
 దైవవశాత్ * By the act of God.
 దైవవాక్యము * A revelation, gospel, the word of God. దైవవాక్యశ్రవణమైన Solemn, irrevocable.
 దైవాత్ * By the grace or finger of God.
 దైవాధీనము * The power or act of God. దైవాధీనముగా happily, providentially. దైవాధీనముగాశుభవిచిరది it pleased God that this happened. దైవాధీనంజగత్పర్వం Every thing is in the hands of God.
 దైవార (Root in A of దైవారుట) Fully, నిండుగా. దైవారుట, పుష్పట, ఉత్పత్తిలుట. D. శ్రుకాశించుట, వెలుగుట. T. 1. 39. తనయునివిలివితలికెడయదైవారణ. T. 2. 63. జలధివిధముదైవారంగ. T. 3. 119. మసాజవికారపారవశ్యము దైవారణ. BRY. 2. 1038. దైవ్యరశీంబు మొగంబునదైవారణ. Ha. 1. 167. తలవంచుకొనంగజూచిడయదైవారణ.
 దైవికము * దైవికము * n. s. A visitation, the act of God. An accident. దైవికరాజికములచేత by the act either of God, or the King. adj. Supernatural, divine, providential. దైవికమైపోయినాడు he died; (apparently an error for దైవైక్యమైపోయినాడు.) దైవికముగా accidentally, providentially.
 దైహిక Corporeal, bodily.

దొంగ n. s. A thief or robber. A rogue, cheat, or hypocrite, a bad man. A wretch or miscreant: a rascal. A culprit or felon. Any injurious substance (as a felon on a finger, or a thief in a candle) as a hard core in the heart of a palmyra or plantain shoot.
 దొంగ adj. False, delusive, sly, wicked, sinful, hypocritical, stolen, dishonest, dishonourable, mischievous. దొంగనేల false ground. దొంగయిసుక a quicksand. దొంగనిద్ర feigned sleep.

దొంగసొమ్ములు stolen goods. దొంగకూటికివచ్చుట to prostitute herself secretly. దొంగభక్తి Hypocrisy. దొంగమాట Fraud, deceit, a lie. దొంగగొడ్డు a crust cow. దొంగవాకిటమంచము వేసినరీతిగా in a proverb implying "make friends for the purpose of ruining him."
 దొంగతనము n. s. Theft, crime, offence, roguery, cunning, craft. దొంగతనంబులివగలు This is mere pretence. దొంగతనముగా adv. Secretly, by stealth, unawares.
 దొంగతని n. s. Thieving, stealing.
 దొంగరికము n. s. Theft, crime, offence.
 తొంగలి n. s. Sparkle, brilliancy, flicker, gleam. శ్రుకాశము. D. తొంగలిరెత్తులుక with quivering eyelids Zacc. 7. 43. మొదలిసిగ్గులనిగ్గుబొడ లించుక నుమించుతొంగలిరెత్తులదొంగలింకు. Zacc. 4. 167. నావుడుదొంగలిరెత్తుల కేవలనునుసిగ్గులంకురింకుక.
 తొంగలించుట v. n. ఆనగావికాసించుట, విజృంభించుట, పిచ్చలించుట, శ్రుకాశించుట. To gleam, glance, sparkle, flash, shine. To expand or open.
 దొంగలించుట To steal. Or,—ని—
 తొంగలు adj. నిడుతైన plu. దొంగలులు A. 6. 137. గత్తులుందొంగలులును నగుతుత్తుకాళికల సెత్తు. టీకత్తులు, నైల్యములుగలవిన్ని, తొంగలులునునగు, దీఘములున్ను ఆయినటువంటిరెత్తులయొక్క నీలకాంతులచేతపుట్టుచున్న.
 తొంగిచూచుట v. n. To peep.
 దొంగలించుట v. a. To steal, also to rob of, to plunder of.
 దొంగిలుట v. a. To steal or rob.
 తొంగళ్లు Clouts, baby linen. ఆనగావొత్తిగుడ్డలని తొంగున్నది. BD. 3. 679. చెన్నుగాబనుపాత్పిజేయుమజ్జనము, గన్నులు జెవులును గాడంగనూడు, నంగటిముల్లాత్తునందందవ్రేళ్ల, దొంగళ్లు గాత్పియతోనే త్తివిడుచు. BD. 3. 664. అనిశంబు బెజ్జమహాదేవిదాను, జననియై ప్రాణేశుతనయు గావించి, దొంగళ్లుతానిదిలింగము ర్తికిని, యంగన గావించెనభ్యంజనంబు.
 తొంగు, తొంగైన adj. బక్కతలచని, ఉన్నుగిలిన Lean, thin?
 తొంగుండుట, శయనించుట. తొంగుంకి, ఆనగావచ్చు శింపి. OG.
 తొంట, గడ్డితొంట, తొంటజొన్న A wisp: a torch made of straw.

తొంటి (or కుంటి. plural తొంట్లు) The joint of the hip.

తొంటి (infl. of తొలి) adj. First, former, earlier. అక్షుటితొంటిమూర్తి. M. 14. 3. 56. his original shape. తొంటివైపునకు to the former road.

BD. 4. 1557. తొంటిపెద్దలు ancestors.

తొంట్లు The hips. See. తొంటి.

తొండ A camelion: the harmless reptile called (కృకలాశము) a bloodsucker: it is a large lizard and haunts hedges and bushes. When old it is called పానరవెల్లి.—తొండలముచ్చుగడ్డ (Jerdon No. 22.) The teesa: a bird which seems to be the connecting link between the buzzard and the falcon.

తొండ adj. Appertaining to the fruit called Bryonia: or Bimba: తొండకాయ the green plum used as a vegetable. తొండశంకు the ripe fruit is glossy and of a bright scarlet colour. It grows on a creeper with white blossoms. కాయతొండ Bryonia grandis, Willd. Momordica monodelpha. Rox. 3. 708. తీగతొండ, ib. 711, or తీయతొండ Bryonia umbellata. ఆరె తొండ Capparis Zeilanica. లింగతొండ has a red conical fruit. కాకితొండ a smaller sort is the Trichosanthes Palmata. Rox. 3. 704. కుంకుమతొండ. ib. 726. Bryonia pilosa. బ్రహ్మతొండ is a large sort of thistle with a red fruit.

తొండము An elephant's trunk. The neck or hose of a leather bucket.

తొండాడుట, కాఫపెట్టుట, తొండరపెట్టుట?

తొండి, అనగారంద్రము, శంకు, బొక్క. తొండిపొడుచుట To bore.

తొండు See ఇసుకతొండు.

తొండ్లిపెట్టు n. s. A sort of tree, probably the same as తొట్లుపెట్టు.

తొండ్లు plural of తొండి.

తొంతర (vulgarly తొంట్ల) adv. In a pile or heap. తొంతరముద్దులు kiss upon kiss. తొంతరజల్లివొంత a patched quilt. తొంతరవిడెము betel leaves strung together. తొంతరగావేసిన strung, piled.

తొంతి n. s. A series, heap, set of things: a pile of pots or cups and saucers. వలపులతొంతి she was an accumulation of charms. A contemptuous word of multitude: a parcel, pack, or

crowd, a jumble. తొంతిగా Tier over tier. range over range.

తొంతినుంచుట v. a. To pile.

తొండకి i. e. కత్తరి Crowd, throng, squeeze: closeness, crowdedness. తొమ్మి. D.

తొందర n. s. Trouble, embarrassment, hurry. Want, need. తొందరగాకావలె I want it greatly.

Disorder, confusion. తొందరగావున్నది It is out of order. వాడుతొందరగావుండలేడు He was cool and unruffled. Danger, peril. Labour, difficulty. Vexation, needless trouble. తొందరకూటలు idle words, a false or groundless charge. తొందరశుడుట To be troubled. శ్రయ్యాముపాఠ్యుతొందరనమరిచిపోతిని I forgot it in the hurry of the journey. తొందరపరచుట to trouble, to interfere with. తొందరతని Interference.

తొందర adj. Embarrassing, troublesome.

తొండళము n. s. Tamarind juice boiled with some vegetable as a preserve. రెండుమాడు కూరలు కలిపినదత్తుళము. D.

తొంబది or తొంభై adj. Ninety.

తొంబర Error for తొమ్మర.

తొంబి or తొంబికూటము A disorderly mob.

తొంభై, or తొంభయి, తొంభైనుంది Ninety.

తొక్క n. s. Skin, hide, bark, rind, peel త్వక్కు. D.

తొక్కట or తొక్కటము Distress, grief (కృశనము.) Scrape, hobble, affair. ఆతొక్కటయెరగను I know nothing of the matter.

తొక్కటించుట To grieve, distress, annoy.

తొక్కము A plant called శతాహ్వ. Q.

తొక్కించుట v. a. To cause to tread &c. నాట్యము తొక్కించినారు. They made him dance. చింతకాయలుతొక్కించిరి they had the tamarind pounded.

తొక్కు n. s. Paste, pickle.

తొక్కుట v. a. To step, tread, or perform a dance.

అణగదొక్కుట. A. 2. 104. To pound, stamp, trample on, crush, mascerate. To frequent or intrude into, as పొరుగుల్లుద్రొక్కక not entering your neighbour's house. పాలిపేరతొక్కుట To lay down or define (a boundary line by treading on it.) కొమ్మతొక్కుట To lay down suckers or branches from a tree. తొక్కిచూచుట To go and examine in person: to inspect it personally. నిగదొక్కుట To blink or put out of view. To

suppress. తొక్కుడుకమ్మి a threshold. దొడ్డితొక్కు కొనిపోయింది it broke out of the fold. దొక్కు కలుకులు lisping words. విడ్డలుకచ్చిరాక ఆడేహుటలు.

తొక్కుడు Rubbing, grinding, treading అనగా, ఇరుకాటము, శిష్టుద్దము, రాపిడి, రారాళు. R. 1. 46. త్రొక్కుళ్లు. P. 3. 76. Treading, dancing, capering.

తొక్కుడుకమ్మి The threshold.

తొక్కుడుబిళ్లలు n. s. A certain game.

తొక్కులాడుట v. n. To grieve, to be in trouble. తొక్కులాడుతూనడుచుట to trudge on, plod, to get on with difficulty.

తొగ n. s. The purple lotus or water lily: తొగచుట్టము the moon: as being the lover of the lotus.

తొగటవాడు A weaver. H. 2. 22.

తొగమగడు or తొగరాజు or తొగవిండు The moon as being the Lord or husband of the lotus.

తొగరిక A certain forest wood used as timber. A medicine is prepared from it.

తొగరు or —గు— n. s. Red colour, scarlet: also scarlet thread. Three species of red dye are called, 1st, చిరువేరుతొగరు; the 2nd sort is మారువేరముతొగరు; and the worst is మడ్డితొగరు: A certain fragrant white flower. తొగరుమల్లి n. s. A sort of crystal. తొగరుముక్కుళులుగు The scarlet beaked bird, i. e. a parrot.

తొగరుచెట్టు n. s. A tree from which a red dye is made. Log wood?

తొగవిండు See తొగమగడు.

తొగురు See —గు—

దొగ్గలితొటకూర Broad leaved thorny dock: (the small leaved kind is చిక్రికూర.)

తొటతొట (అదిరి Trembling) violently, preceptibly (shuddering.) తటచలితచలదళచ్యుత తొట తొటరకళారిఫలవిధారణకేళి. S. 3. 372. తొడయునునధరంబుతొటతొటనదిరె. L. 4. 313.

తొట్టి n. s. A tub, a vat, trough, or manger. A sort of seat on an elephant. కుల్లీతొట్టి the frame work of a palankeen, under the bedding. adj. Thick. తొట్టిపెదవులు thick lips: negro chops. తొట్టిఅక్కరము. A. 6. 75. broken pronunciation, as that of a negro.

దొట్టి affix. With. తొ, కూడా, ననుట. రామునిదొట్టి, రామునితోకూడాననుట. D. See M. 3. 2. 54. and M. 1. 6. 188. but these passages do not prove the spelling.

తొట్టిఅక్కరము A. 6. 75. Mispronunciation. తొట్టిసూటివాడుకలికినఅక్షరము.

తొట్టికట్టు n. s. A part or division of a mansion. The square left unroofed in the centre of a Telugu house. కూతురికిరెండుతొట్టికట్లయిల్లయిచ్చినాడు he gave two divisions or compartments of the house to his daughter.

తొట్టిసొరు Negro-chops: thick lips.

తొట్టిబండి n. s. A child's go-cart?

తొట్టు n. s. Side, direction, quarter అనగా, పార్శ్వము, వైపు, దిక్కు. G. 5. 257. పాథివచనమేతొట్టునబొరలకుమనవుడు. Also ఫలము, లాభము Profit, gain.

తొట్టు n. s. Land within the bed of a tank. చెరువుకట్టలోకలిపాలము.

దొట్టు n. s. Loss, disappointment, failure. Side, part, quarter. కుక్క, పార్శ్వము, లోటు, నష్టము. G. 5. 257. క|| యిట్టిగుణంబులనికే, తొట్టుననేను కూరకునికిపాథివచనమే, తొట్టునబొరలకుమనవుడు, దిట్టదనంబుడిగవసుమతీకతిమగుడెక. Tales of a Parrot, page 35. వీరుతురంగివారికిందవరకముచేసుకొనివుండగా, అందులోకొంచెంతొట్టువచ్చెను. BRY. 3. 456. చాలుచాలువగువగాలంబుగాదిది, లంకచే రెరాజ్యలక్ష్యిగలిగె, కారతదిరెనెల్లకోకులుదలకూడె, తొట్టువాసెనింకదొనగులేదు.

తొట్టుట, దొట్టుట, దొట్టుకొనుట v. n. ఆవిభావించుట, శుట్టుట, శంభవించుటఅని అర్థము. To happen, come on (as thirst;) to chance. R. 2. 90.

తొట్టుకొనిపోకెంతబుట్టునరవిబాసిసితగభస్మినెదురుకొన. H. 2. 73. వలపు, వెల్లువదొట్టుగనంచునాయుకొగులుకుమిరారిగబ్బిచనుగుబ్బలకొగిటజేర్చిశుల్లినెక. H. 2. 165. అట్టినుహారాదిద్రవ్యముదొట్టినహారితర్కృత్యుయిదులకత్తెన్లక. Kala-hasti. 2. 68. వారణంబులయట్టులకట్టులుబదజేశితొట్టిననెత్తురుమడవులకెట్టువలుకట్టినయంతుకట్టియలకెట్టులుకట్టుకొని. P. 1. 546. పిట్టవుసేపువారినిదిపెద్దలకెల్లనుపెద్దవెల్లిగాదొట్టుసెకాసెకశుద్ధదిదూరముకుంకతరంకసంఘముత్, చిట్టదుచుక. టి|| వెల్లిగాదొట్టు, వెల్లువగాత్రవహించును.

In Vish Pur. VI. 199. క॥ ధరిత్రీభువేయుజేతుల, నానాహినిరదాట్టునట్లుకబట్టె. Swa. 4. 84. పెనదవ్యుదగదాట్టుజనిరెట్టువడగొట్టె. టీ॥ దగదాట్టుజని, దప్పిపుట్టేటట్లుగాబోయి. Swa. 4. 69. నీకెపోటులబడిప్రేపురీదులాడ, బోయిపోలేకదగదాట్టిపాదలుసాచ్చి. టీ॥ దగదాట్టి-దప్పిగొని. Swa. 4. 143. లిరిమాచురువట్లగదీసికానుచుదగలుదాట్టియథాయధలగుచులిరి. టీ॥ దగదాట్టి-దాహముపుట్టి. Swa. 3. 52. జెక్కులదాట్టినకన్నీరుపావదుచుచుబలికె. టీ॥ జెక్కులదాట్టిన, జెక్కిశ్లయండు ఆనినటువంటి. Swa. 4. 24. కట్టియచేకొనిదేగం, బట్టియముగుబోకపాలము, మట్టినజాలుందాట్టినక్రొల్పులుగలయవి, పెట్టదవినచేటదేమి చెప్పింములుగుల్. టీ॥ దాట్టిన, నిండినటువంటి. Dab. 291. నవ్వధూవరులుదాట్టినమోహాసంతోషముల్ గలసి. T. 5. 60. దివిజేంద్రుడంతివీకందగదాట్టినిల్పుకురగంబురగంబుర గారిబట్టి. టీ॥ దగదాట్టి-ఆయాశముదప్పిపుట్టినిలిచినటువంటి. Ila. 3. 198. వెశకృశత్యము చెలికాను వెశనుదాట్టి, యిలననంతశయఘృత్రినెనెననిన. Vema. 3. 55. దూరదృష్టిగనరు దాట్టినదనుకనుసారుతీ టైరుగరుతుడినదనక. Dab. 116. దాట్టినరోషంబుతోశిగు పెనగ. R. 3. 18. గట్టినపీతాంబరమై, తొట్టినపాగచాలులచ్చిదారమైదారై. R. 5. 191. యక్షువుగములడుత్తురుము గాదాట్టిమట్టాడి అట్టుచోలంబుజేసి, యిక్కడ, దుత్తురుము గాదాట్టి ఆంపే తుత్తురుముచేసి అనిశకర్తకక్రియ గా అర్థము వేరేచేయవలసియున్నది, యాథేలమందుతుత్తురుము గాదాట్టియని పాశంపుండవలసినదనివచువశితోస్తున్నది.

తొట్టున Quickly, at once. దబ్బున.
 తొట్రకోరె A sort of tree. H. 4. 9.
 తొట్రిలుట, అనగాతడబడుట. D.
 తొట్రిలుట v. n. To stagger, trotter, stumble, bewildered or perplexed.
 తొట్రు or తొట్రుపాటు n. s. Trottering. Confusion, perplexity, hurry. తొట్రుతుడుట To be perplexed or bewildered, to trip or stumble, as in speech. Swa. 3. 125. Vish. 8. 404. తొట్రుకొనుట BD. 4. 1383.
 తొట్రుబడుట, తడబడుట. OG.
 తొట్ల n. s. A cradle.
 తొట్లచెట్టు n. s. A plant called Capparis Grandiflora. Heyne, Tracts. p. 130.
 తొట్లియ n. s. A cradle.

తొడ n. s. The thigh. (usually the front not including the buttock which is పిరుదు.) తొడలమీదవుంచుట To place in or on the lap. See పెందాడ and చిరుదాడ. Vulgarly తొడమాంశము is a leg of mutton.

తొడంగు See తొడగు.
 తొడంగుట or తొడుగుట v. a. To put on or wear (as a dress.) To assume or put on (as a shape.) To put (an arrow) on the bow. To prepare. To begin or commence. BD. 4. 1653. శక్రవర్తిరూపంబులచక్రధరుడుదాడగ. Vish. 4. 66. A. 5. 91. తొడవింటివాడు. టీ॥ ఎక్కు వెట్టినవిల్లుతోడనదలిచుకొనిపాడ్యువాడు. one who has drawn his bow. A. 6. 102.

తొడకపోవుట (vulgar) To carry away.
 దాడగుట or దాణగుట To begin. Surabh. 1. 30. a, b, c, d.

తొడగుట v. a. To place (the arrow on the bow-string.) See తొడంగుట To use (a weapon). దాడదాడమంటు (anuk.) Bang! slapdash! at once!

తొడబడుట or తొడిబడుట v. n. To haste. తొండరబడుట, అనగాతొట్రుబడుట. A. 6. 102. BD. 5. 557.

తొడయుట v. a. To wipe. M. XIII. 3. 289.

తొడరుట v. n. or v. a. పోరాడుట, యుద్ధముచేసుట, మార్గోనుట, పోరుట, పొందుట, పూనుట, విజృంభించుట, చెలరేగుట, (తొడరె, అనగాతడబడె, పొందె, చెలరె. D.) పూనుట. OG. M. 7. 5. 6. క॥ కురుబలము దాడరి గలుకగ, శురుగణముల కైసనరిది. DRY. page 1874. ప్రాణాదీపంబైనవత్సినోల్పడుట, కడిదిమాయావిరాక్షుశులతోసరికి, దాడరుటమొదలైనదుఃఖంబులెల్ల, ఘోరాజిలోబావుకొనువాడనేడు. R. 4. 132. తే॥ పూనిగుబ్బలిరాచవిచ్చానితోడ, గూడివిలువిద్య గావించినాడనన్ను, నక్షుమారుండు గల్వలే దయ్యోతొడరి, యొక్కనివిల్లు విరివిపెల్లుబ్బనేల. DRAn. 263. ఇనకులాధిపుడేదనిదైన్యమేడ, ఇనకజనివేలచంచలించెదవు, తలమొరిరఘురాసుధరణీకుదాడరి, పాలయకనిలుకురెపోరొక్షుశులు. Parijat. 4. 33. తొడపులుపుచ్చినిర్జరవధూటులువేలుపుత్రుమానిచీనిపా, వడలుధరించిదేహరుచివైభవమూల్ నవమల్లికారుచికె, దాడరభంబచక్రములతోనెరిపాలుమెరుంగుగత్తుపెంజడలారయంగదగ్గన వైకలింబగ జొచ్చిరంకరక. Ila. 3.

192. తే|| తోడలచాలునురంభతోతోడరిగలువ,ను
దురెచాలును శశిరేఖనెదురుకొనగ, గోరులచాలు
తారనుదురు పెట్ట,చానెమైచాలుసూమాళిశయము
జెంద. వీటివల్లపోరాడుట అని అర్థమాకున్నది. T.
IV. 31. తే|| కొలకులనుజారుకన్నీరుగోటమీటు,
తోడరియదిగదునిలాండ్రతోడమాటు,నింతచేజేర్చు
చెక్కిటజెయ్యవచ్చు,నలరువిలుకానిశుటుఠాటినవ్వ
ధూటి. Ila. 1. 21. తే|| హరినిగనిరాధయలయాట
లాడుదాము, శుడకటింటికి రమ్మని తోడరిపిల్వ.
Hamsa. 2. 279. స్తుతులగరిగింపిసాష్టాంగనతులా
నవిక, క్రుచ్చికొగిటజేవికనికోర్లులలర, జేసెదన
టంచుబాళులుజేసెశతికి, తోడరిధనవిత్తుడింటికితో
డితెచ్చే. వీటివల్లపోరుటఅనిఅర్థమాకున్నది. Ila. 3.
182. సీ|| చెలియలివావియై చెలువుంచురువ నెంతో
దొడరినయినన కేదోశీమొదవె, మనమరాల్లనగం
గనునూడివెలసినమున్నీటిరాయలే వన్నెదవగ. M.
3. 5. 193. తే|| అంతవోవకవచ్చినన్నింతజేసె,నడ్డు
రాక్కుండునన్నుమీదైనకరుణ, తోడరిదుఃఖాల్లిలో
శలమడుటదప్పె,ననిననిండ్రుడిట్లనియెనయ్యలివజూ
వి. M. 3. 6. 298. క|| పురమాశుడయెనవుడును, మ
రితంబులనామనంబుదొడరమియునుభా, శురమగు
బ్రహ్మశ్రీంబును, గరుణెంతవెయనిననిచ్చి కమలజు
డనియెక. M. XII. 3. 321. క|| పాశంబుముద్దితూ
ర్వ వ్యాపారము గాగదొడరి నశువుడుమనుజుం, డే
పాటదానినెంతయు, బాపికోనంబాలుశుజన బాం
ధకచెవునూ. Appa Cavi. 2. 135. ధరణిదంభ్యము
లునుతాలవ్యములునన, వికృతిచజలురెండువిధము
లయ్యె. వీనిదెలియకున్నవిక్రమభంగంబుదొడరికా
వ్యములనుదోడుమొదల. Sārangadhara. 292. నె
రుగంగబడుదాననిజగమండు, దురితంబునకుకీర్తిదొ
డరునిసాటి,యతివలలోకాన్నియాశికగ గానశీత
ముజెపి. తిమన్ననిలియామాట. Mand. 3. 8. తోడ
రియు తోడరనిస్సగన, బాడమియుబాడమనియురో
జములచాచులముక,విడివియివిదువనినదపులబడదు
కనైనూగునూగుత్రాయంబయ్యెక. యిక్కడపొందు
ట అని అర్థమాకున్నది. Naishadham. 2. 159.
యిద్విధంబున గ్రధక్రైశికేంద్రతనయ మదనదవధు
వ్యధాధూయమానయగుచు,బహువిధంబులవిధుదూ
రిశులుకుచుండె, తోడరిమధురంబు గావి ధుంతుదుని
బొగడె. Vema. 319. తోకజంతువులనుతోడరిగొం
తులుగోసి, మేకపిండునెల్ల మెడలువిరివి, కడమనా
టినెల్లకాలుకుతెండురు. Vema. 791. కావిశుంగ

గట్టికడుయోగివలెనుండి, వెలిగోర్లు లెల్ల విడిచిపె
ట్టి, తోడరితిరుగవాడుదొంగసన్నాసిరా. Vema.
1068. తోర్రమానులోనదొడరుజేవుల నెల్లమండుతే
కజంతు మహిమమితి యన్నితేనిమంట యదియేమి
చోద్యమె. వీటివల్లవిచ్చుంఠించుట అని అర్థమాకు
న్నది. To contend, fight, oppose. To undertake.
తోడవింటివాడు, ఎక్కు వెట్టినవిల్లుతోడనుఅడలింతుకొ
నివెళ్లవాడు, శ్రుంభశరః. A. 6. 102.
తోడవు, భూషణము. n. s. Jewel, ornament. చేతు
లకుతోడవుదానము Liberality is the best jewel
of the hand.
తోడను n. s. Trouble, plague. పీకులాట, జంఝా
టము, అంటిశి, తగులాటము. M. XII. 5. 306.
తే|| రకుములుయజనంబులుదానములును, క్రతము
లును వేదకింకరత్వంబుదొడను, అనగాయిదిఅన్ని
న్నిపీకులాటలనిఅర్థము. P. 4. 120. చ|| శరళగధీ
రశబ్దపున సారశుబ్ధి క్రుసిద్ధిగన్నయా, శరశుల
గూడిచారుగతిశిద్ధిరతుల భజియింతుపాదవి, శుర
ణఘటింతుచుందొడనువుట్టకనుజ్వలధారచేనుచా,
హరణముజేయుచున్న కవిహారనిచూడుమూర్ఖగా
మిసి. టీ|| దొడనువుట్టక, తడబడక ననిశుశితర్య
యము, దోడుమువుట్టకుండానని కవిశుర్యయము.
యాశీలమందున్ను తోడనువుట్టక, అనగాబాధలే
కుండాననిఅర్థముచేయవచ్చును, వాడికిన్నిదానికిన్ని
దొడను అన్నప్పుడు తగులాటమని అర్థము.
తోడనూడుపోతులు. BD. 5. 1083. BP. 5. 247.
This appears to be like పాడుండుడు some word
of scorn, denoting a religious sect.
తోడి n. s. A Ferrule or ring of iron round a staff
=పొన్ను.
తోడికిలుట v. a. To seize, snatch, bite. లుడికిశుట్టు
ట, లంకించుకొనుట. Jaimini. IV. 147. చ|| తడ
యకమండురత్నపున తెలకటూహము కేలుదామరక,
దొడికిలబట్టిరాహువువి ధుంగబళించురితి. BD. 4.
238. మృదుసూగరములు తోడికిలితినేశివద్రోహి
వీడనుచుశుచ్చి చెక్కలలలకగలంగనడవి.
తోడిగర, యిదిశుశబ్దముకాదు See. తోడుగర.
తోడిగించుట v. a. To put on &c. (causal of తోడు
గుట. as వారికిబట్టులుతోడిగిస్తరి I clothed them.
తోడిదొడి adv. Instantly, at once. తోడితోడిబాగ
లంబడిమొక్కిమొక్కి. Charitr. 5. 537.

తొడిబడుట v. n. To haste, hurry. To be perplexed or confused. T. 4. 46. H. 1. 307. R. 5. 73. BD.

తొడిమె n. s. The stalk of a leaf or flower. The nipple. మోడుగతొడిమెలు A sort of rice with long grains. Saudap. 16. క॥ తుడుతుకయునువంకాయను, [నడర] శీమాలంబుమధురమంచులలోగా, తొడమొదలు తొడిమమొదలును, కడుమధురముకుండవరపుకవిచమండప్పా. of this epigram the original Sanscrit is శార్దూలకృష్ణవరాంగ్యశ్చశీర్ష్యాంగం మధురాయతే, తత్రాపిచవిశేషోస్తివృంతమూలోరుమాలయోః.

తొడుకు A bullock : a cow ఆ-పు, యెడ్డు. OG. ABA. 3. 62. ఆ-పు. D.

తొడుకుట or తొడుకుట. v. a. లుడికిపట్టుట, లంకించుకొనుట To seize, snatch, bite. L. 8. 87. దొడుగంకవచ్చుచుత్తువనాదికోర, లాడనికకగవచ్చు BD. 3. 1714. సేనేత్రమున్నమున్నీశంకుబాలుబోనిచ్చు నేబాముల్లుదొడుకంక. BD. 6. 862. నంచునాఘటములో హస్తంబుదొడికిపొంపున్నశర్పంబుకుంచిడిగడును. HD. 2. 1304. కడుబద్ధధూర్తనక్షుత్రకు సోరుదొడుకుట పాపంబుమర్త్యార్థుడికడ. G. 6. 17. పొలములోన, దొడికి, పులిపట్టుకైవడి, వడినెదర్పి శంధ్యవారువేళ, గంకలోన మొసలి మ్రింగెడునాశి, ననడ గావరయ్య యయ్యలార. G. 10. 57. ఇడమరించియతనిదొడుగకయాపులిచ్చుత్తుభంగకర్రమాదికరికి.

తొడుగర A bed ridden person. మంచపుతొడుగరలైరట్టె. టీ॥ మంచమునకంటుకొనిపోయినారట. Siva. 3. 166.

తొడుగు n. s. A drag, a hurdle of bushes, a load of brushwood. ఎబినెన. D.

తొడుగుకొనుట v. a. To wear, put on &c. See తొడుగుట.

తొడుగుట, or తొడంకుట v. a. To wear (dress jewels &c.) To place an arrow on the bow-string. To begin. DRV. 1142. M. XII. 5. 88. అభిముఖము గాయత్తుతుడుట, కవరభూషణాదులు ధరించుట, ఆరంభించుట, బాణమునుధనుస్సుయం దుశింధానముచేసుట. D.

తొడుపు n. s. Armour, plate or coat armour. బంగారుతొడుపు Gold filagree work.

తొడుపు See తొడుగు A drag, a hurdle drawn by a bullock.

తొడుగు n. s. Stuff. Household stuff. Thrash, soorice or scum of melted metal. Plague, trouble బంజాటము, తగలాటము, శంక, ఆక్షేపణ Annoyance, business, affair, connection.

దొడ్డ adj. Proper, fine, large, great, respectable. Rich, powerful. Considerable, pleasing, charming. దొడ్డనీళ్లు sweet water, delicious water. దొడ్డకొంచెములెన్నక without considering what was right or wrong. దొడ్డగాగురైసాడు he is perfectly aware of it, he knows it well.

తొనకుట See తొనకుట.

దొనగు, అనగాకీడు. D. This is an error for దొనగు.

దొనుకు, అనగాభయము. M. 8. 1. 116. క॥ అనిబాసారధియునునురు, తనయునిరభవోదకుండతనిగనుం, గొనియల్లంబునబలిత్రపు, దొనుకుసారగననికిదొలగదొలిరిరభమో.

తొనుకుట, v. n. To spill. Vasu. 3. 189. వానిలేనియట్ దొనుకని. టీ॥ చిందిపోకుండా.

తొన్నుండుట, తొంగుండుట, అనగాశయించుట, D. దొన్నె n. s. Mortar. అనగాగార?

దొన్నె or దొప్ప A dish formed of a plantain leaf pinned up at the corners. దొప్పచెవులు Great ears 'like such cups.'

దొపారము The cap used to blind a gooshawk. Velag. 2. 243. దొరములుదీసిచెంచులు, మోరలనేసినదొపారములువీడిచిను, న్నూరగనుదువ్విరెక్కల, నారజముగదేగవేటలాడిరివేట్ల. చెంచులు మోరలనేసినదొపారములు, అనగాదేగలముక్తులుకండ్లు అనువడకుండాతోలుతోకట్టివేళేగంక.

దొప్ప See దొన్నె. దొప్పలబోవుట To bag out with wet, as leather does with damp. To shrivel up : to contract as the hands in pain. దొప్పచెవులుగల flap-eared, having large ears. దొప్పగావుండే adj. Channelled, like a split bamboo &c.

దొప్పదొగుట v. n. To plunge, be drenched. దొప్పదొగిన Drenched, soaked Bedewed moist. BD. 2. 337. మునుగుట. D. బానలోదొప్పదొగరడిశిరి they were soaked in the rain.

తొప్పరిల, అనగాబంది, గండువిరుగబంది. OG.

తొప్పె n. s. The foreskin or prepuce.

దొబదొబగా (anuk.) Smartly, heavily (as rain.)

దొమ్మి, అన గా నెత్తురుకండ, మడుగు A piece of flesh. A puddle. Swa. 4. 68. తార నినచుట, దారుణుల రణారి యొకటిరెంటిని ద్రొబ్బలురులనడుచు. టీ|| ద్రొబ్బలురుల, నెత్తురుకండలుకడెటట్టుగా. P. 1. 240. తిరుగకవిరుగకయాభీకర మేషంబు లాహవం బుగావంతం గాశిరిరెంటినడుమ నెత్తురు దొరుగక ప్రాణహింపినిదొమ్మిలుగట్టెక. టీ|| దొమ్మిలుగట్టెక, అన గామడుగులుగట్టెక.

దొమ్మించుకొనుట v. n. To copulate. ఆదివాకితేర దొమ్మించుకొన్నది She prostituted herself to him.

దొమ్మి n. s. A push, a thrust. యిట్లాచేస్తేదొమ్మిలు వచ్చును you will be reproached or reprimanded, for this. దొమ్మిలుకుడుట To suffer pushes or blows, to be abused. దొమ్మిలుపెట్టుట to abuse, to reprimand.

దొమ్మిట v. a. To shove, poke, push. To cohabit, or lie (with.) కడదొమ్మిట To knock down. To strike out of an account. తలుపునుదొమ్మి shut the door to (a rustic phrase) తోనుట. D.

దొమ్మిదాయి n. s. The tympany or windy dropsy.

దొమ్మిలాట n. s. Hugging, cuddling. Buffets. Fumbling.

దొమ్మిలాడి n. s. A coarse boisterous lewd woman. దొనుదొను (anuk.) Aloud (buzzing.) కీకళిములదొనుదొనునునగుతుట్టుట. A. 6. 17.

దొమ్మి n. s. The staggers : a fainting disease. Also the liver, (jecur.) A kind of fish. మూర్ఛనంబిరోగము. D.

తొమ్మిండుము The measure of nine తూములు or Marcals, ciphered thus ౪౦౧౪.

దొమ్మిదారి, అన గాహయగంధా. Q. A certain tree.

దొమ్మిర The name of tribe of gypsies. దొమ్మిర వాండ్లు Tumblers, ropedancers and buffoons. These people are said to eat cats : for they often kill these animals : to which they have an antipathy.

తొమ్మిరము n. s. The royal table, maintained by a prince for his servants : also called కంధా and శువారము.

దొమ్మి n. s. A swarm, flight, mob, crowd. A fray, a skirmish. దొమ్మిగూడివచ్చిరి they came in a mob : here the word appears misapplied. దొమ్మిలాడుట To kick up a riot, to be distressed,

to suffer trouble. దొమ్మియుద్ధము a violent fight, even between to warriors. దొమ్మిగా Tumultuously, confusedly, noisily, buzzingly, in the lump, indiscriminately.

దొమ్మిరనము Riotousness.

తొమ్మిది Nine. (This is written ౯ in the east, but 9 in the west.) This figure was anciently written 9 and to this the poets compare the form of a beautiful ear. The mere cant phrase తుక్కతో తొమ్మిది the "nine with salt," signifies Condiments with firewood and cooking pots.

తొమ్మిని The neg. p|| of తోయుట. నామాటతో తొమ్మినివాడు he who rejects not my command. మాతండ్రినిండా తొమ్మినివాడు గాతన్నాడు my father is very ill.

తొమ్మిలి plu. తొమ్మిలులు Madam, lady. అంచ తొమ్మిలి the female swan.

తొర for త్వర Quickness. URK. IV. 236. and V. 109.

దొర or ధొర A chief, a baron, a lord, master, owner, ruler, king, governor. Usually translated A gentleman. మేటిదొర the chief lord. The దొరలు answer to squires, or knights, and never can be applied to a bramin. శ్రుభుతు. D. దొర Equality? similiarity? సామ్యము D.

దొరంకుట See దొరకుట. G. 8. 143. Pururavas 3. 102.

తొరక. గంజితొరక The scum or skin on gruel when cooling.

దొరకపుచ్చుకొనుట To snatch at.

దొరకొనుట v. n. v. a. చిక్కుట, ఆరంభించుట To be found, to begin. M. 12. 5. 360. దొరకొన్నన నుభవించును, దొరకమికింజితంబుంది దురటిల్లకని ర్భరుడై. M. 4. 4. 10. తగుసారధిదొరకొనినం, కుగతురసాధించు తెంతకని, అన గాతొన సారధి క్షి నట్టెలే. M. 12. 6. 379. ఏకాంతభక్తిరతిసనే కములగునర్చరమ్మ విష్ణుస్థునినాలోకింపం గా దొరకొను గాకిటులవేగకడమీకు గానగనక మే. Padma 3. 168. దొరకొన్న ప్రతమునిండగ, గురుజనములచేసనజ్ఞ గొనియేమిమ్ముం బరిణయమయ్యెద. B. 9. 721. శురతమునకు దొరకొనిన.

దొరకోలు n. s. దొరకడము, ఆరంభించడము. D. M. 7. 3. 192. వీడగ్గవైదొర కోలగ్గుననిదుతోంటి శుక్యతస్తోమంబుకర్షిక్.

దారకోలుశనామి నీ a. a. A swindler. వేళములు వే
 నినమ్మింది వెనకనాచుకొనేవాడు. ABA. 2. 554.
 దారగుట v. n. To flow, gush, burst out, run. v. a.
 To leave, quit. కారుట, బాగుట, రాటుట, వడలు
 ట, విడుచుట. Vish. 5. 237. క॥ మునుకొనికన్మి
 రుదారుగ మునిస్థినియెక. Surabh. 112. చ॥ శు
 రమశతి శ్రతానియతి వాయుట సాశము బ్రాహ్మ
 ణుండుమై, తారుగుటసంతకంపై బలుదోషము క్ర
 మ్మనవీటికల్లనే. T. 5. 188. తే॥ తదధిమీకంబున
 నువారిధారలిట్లు, దారగునన్నట్లు ములైముత్ దో
 యిలింది. Jaimini. 6. 72. మ॥ అనిశంతాశము సెం
 దునీకగర్భర్యంబేది సోమి త్రిత్రాత్పినసెమ్మై ము
 నబాష్మముత్ దారుగతల్లి నేడులోకాశవా, దనిమి
 త్తంబునరాఫువుండునిను. Pal. 412. ద్వి॥ కరువలి
 చెలికానికణములుదారుగ, అనగా శ్శులింగములు
 బ్రాల. Vish. 2. 66. ఉ॥ ఆర్యకోకెయెల్ల బ్ర
 యమారగ యిచ్చిదశంబు మానైదక, భీతిదారం
 యుండుమని వెంపుననిండునిబంబిభ క్కలోకాతిశ
 యుప్రసాధకరుడైనముకుండుడు. Ila. 3. 4. చ॥ శు
 రవశుడైనకొరిగిపంకజలోచనరాధికామణిం, దా
 రగుమటంచు వేడుకొన తోయకమాధవుడిచ్చె నమ్మి
 కత్. T. 4. 39. ఉ॥ కోరికకొన్నినాళ్లుమదికొంకు
 దారంకకొన్నినాళ్లుచే. G. 1. 74. చ॥ కరమునను
 న్నుశ్చిన్న యును కాముని భూలియు సెండు ఫాల
 ముక, గరిడరచర్మముందారగక్రమన లేమికిబొమ్మ
 గట్టచే, హరుడు కు బేరుచెల్లెదలి యాదటమాశీఘ
 డైననంచున.

తొరట n. s. A cell or small hole : a cavity, కోట
 రము. D. ఆవెన్నయెముక తొరటగాయుండును
 the backbone is hollow. (Vedanta Sāram.)

దారతనము n. s. Government, dominion. దారత
 నముగా శంపాంచుట To obtain by respecta-
 ble means.

తొరపుట v. a. To slake or temper water to a
 certain heat.

దారయించుట v. a. To compare, put together,
 unite, combine. ప్రకాశించేయుట. దారయిం
 చుగిలించుమరిగించునించు. Charitr. page 258.

దారయుట v. n. and v. a. To approach : come
 near. To resemble, be one with, suit, befit,
 become. పొందుట, శరిపోలుట, ప్రకాశించుట.
 Vasu. 1. 2. నీ॥ శకలలోకాభినంద్యకళాకలాశం
 బుదారయు నెమ్మైము. టీ॥ కళాకలాశంబు. ధా

రయునెమ్మైము, లావణ్యమనెడు భూషణము పొం
 దుచున్నటువంటిచక్కనిముఖము. URK. IV. 281.
 తే॥ రాజసూయ క్రియాశీలరహివహించు, శుగుణు
 లకు గాకనిమద్దు మొగముదారయ, తర మెయితరుల
 కడనుండు తర పునన్ను, తర మెరిగి చన్నుగవజేర్చి
 రుణిబ్రోవు. వీటివల్ల పొందుట అని అర్థమాతున్నది.
 Dasav. 2. 275. నీ॥ ప్రాథకాంతామణి భానుక
 మృదులోరు కాండముత్ దారయంగలుగుకరము.
 టీ॥ దారయంగలుగుకరము, శరిపోలంగినినకుండ
 మున్ను. Bhadra Parinayam. 3. 257. నీ॥ కరడ
 భ్రములచాలు దారయనుల్లడయెత్తి తెరలుకూయ
 కుసాటి తెరయెనర్చి. P. 4. 249. నీ॥ క్కననాహిని
 రాంకి గాడికొండొకదోచు కమలాశ్రురభరథాం
 గంబుదారసి. టీ॥ రభరథాంగంబుదారసి, రభము
 యొక్క చక్రమునుయుకుమింపి. వీటివల్ల శరిపోలుట
 అని అర్థమాతున్నది. H. 2. 116. నీ॥ పులకవినిం
 దారబాడమిన దేహంబుధూళి ధూశీరతమై దార
 యువీవు. H. 2. 259. నీ॥ మెరుగంచుకమ్మలుదార
 యనంచుదింది మణులరంజిల్లకమ్మలుధరించి. R.
 5. 275. నీ॥ నగములనీడ్చి శున్నములతలటూడ్చిదివి
 దూర్చి రవిశల్పి భువివెకల్చి, నరులనదర్చి గన్నరులదె
 రల్చి నేశరులలో గరులలో దారనియెరసి. వీటివల్ల
 ప్రకాశించుట అని అర్థమాతున్నది.

తొరలనాడుట (A causal of దారలుట to slip &c.)
 To overset or trip up.

దారలించుట v. a. To pour. Rasica. 1. 55.
 దారలుచుట, ఘరించుట, వక ధానికొవవకటిచేవిక.
 A. 4. 264.

దారలుట v. n. To roll, be rolled, poured forth,
 solved as a doubt. To be made out, as the
 meaning. Metaphorically, to die. To turn up,
 at cards or dice. To be slaked, or tempered as
 hot water. To slide or slip down, trip. To be
 admitted, united, or joined. The same as పొర్లు
 ట. D. or తొరపుట. యాగదారలించి a fly has fall-
 en (into the dish.) To sink or pine with hunger.
 అన్యాయముదారలడు wickedness will never
 flourish under him. కీడుదారలికమ్మ evil will
 befall (him).

దారపు See ———.
 దారసాని n. s. A lady, a queen. See further un-
 der సాని.

దారసానితనము The dignity of being a lady
 Queenship, ladyhood.

దొరసిన See దొరయ.

దొరాదొర n. s. A king of kings. Ila. 1. 48. ఆ తన్నదొరాదొరలు మెచ్చుకొన్నారు All the great pay him homage.

దొరికించుకొనుట v. a. To apprehend, seize, secure.

దొరితొరితి adv. Well, properly? తన్నగా. D.

దొరుకుట v. n. To be got, gained, found, procured, obtained. To accrue, occur, turn up. Ila. 3.50.

దొరుగుట See—ర—.

దొరువులు See—ర—.

దొరువు or దొరువు n. s. A well-spring supplied by a sluice, a large well: a ship's dock. A pit of water.

దొరువుతట్టెన n. s. A crupper. ఎద్దుముద్దితట్టెనని చేసి. D.

దొర్ర n. s. A hole, a hollow, శంకు, బొక్క. adj. Hollow, having a hole. దొర్రకొమ్మ Loose bound tresses.

దొర్రె n. s. A defect, breach, or blemish. వెలితి, ముర్రె. D. adj. Wry, crooked. Leaky. Toothless. Deformed, chipped, (as china or glass.) damaged (as a shattered statue.) Partial, as an eclipse.

దొర్రుకట్టు n. s. A cow house, గోష్ఠము. D.

దొర్రలు n. s. Oxen, kine. శకువులు. D.

దొర్లించుట v. a. To slake hot with cold water.

దొర్లించుట v. a. To upset. See దొరలుట and దొరలించుట.

దొర్లుకట్టె A quarter-staff? A stick flung at an animal to trip it up? From దొర్లినది See దొరలుట.

దొర్లుట To fall, be upset. దొల్లుట See దొరలుట.

దొర్లు See దొరువు—

దొల n. s. A bit or division, in an orange, jack-fruit &c. తేనెదొలులు A sort of cake, or vermicelli.

దొలంకుట See దొలంకుట Pariz. 5. 51. R. 5. 40.

దొలంచుట To wash. Pariz. 3. 35.

దొలకరి The opening of the year, the beginning of the rainy season. R. 5. 157. దొలకరివాన, దొలకరిమెరువు Autumnal rain and lightning. Dasav. 9. 123.

దొలకులు, అనగావచ్చులు Sparkling, gleams, bright marks, as those on a deer. DRAn. 236. తరంగములు. Waves. A. 4. 185.

దొలX adv. Off, as దొలXతుంటు to take off. Vema. 2. 196.

దొలంతుట or దొలంతుట v. s. To remove, or put away. Pal. 266.

దొలగుట v. n. To depart, go off, be removed: step aside, retire, recede, get out of the way. To sidle or move sideways, transgress. To be dislocated, as a bone. To vanish, perish. To end, terminate, cease. Neg. p|| దొలక incessantly, continually, steadfastly, unfailingly. దొలకరి Neg. p|| Unfailing, ceaseless. ABA. 3. 132. వీ దెననుటకుదొలగానా వెలయుచుండు.

దొలతొల (మని Crying) Stop! stop! తాటుతాటు.

BD. 4. 174. దొలతొలండు Up! begone! rise!

BD. 5. 1047. Contracted for దొలXంది See దొలగుట.

దొలసి The Tulasi plant. See తులసి. తొళికితూళులు beads of Tulasi wood.

దొలసి A necklace of rows of gold beads=దులది, తులసి.

దొలి n. s. A socket, a hole. రంధ్రము, కూతము. A. 4. 218.

దొలి adj. First, former, anioent, old, previous. దొలినాడు the day before. ఆదొలినాడు The day before that. ఆదొలిరాత్రి overnight. దొలిదొలి the very first.

దొలిక or దొలిక n. s. A small spade. A hoe.

దొలిదొలి The very first. DRY. 528. G. 3. 116.

దొలిపించుట v. a. To hollow. To get it washed. రాతిలోగాని చెక్కలోగాని పల్లము చేయించుట, కడిగించుట.

దొలివారము The first day of the week.

దొలు adj. First. దొలుకోడికయ్యంక when the earliest cock crows. BD. 4. 334. దొల్నాడు the day before. BD. 5. 1241.

దొలుకరి See—ల—

దొలుకాడుట To begin, arise, (as joy,) happen. To exceed, shine. BD. 5. 253. మావరచన్నయ్య మహానీయకీర్తియాడటమదిదొలుకాడు.

దొలుకారు, అనగావర్షకాలము. D.

దొలుకుట v. n. To burst forth, overflow, be emitted, (as flames, tears, rays, sweat, &c.)

దొలుకుడువు, అనగా అన్న ప్రాశనము. D. The "first meal" given to an infant at weaning.

దొలుకునవ్వు A smile playing or beaming over her countenance. Radha. 1. 110. Ila. 3. 181.

T: 2. 167. Anger breaking forth. H. 1. 64.

Dasav. IX. 361. See తొనకుట which seems to be the same word.

తొలుగుట See —

తొలుచుట v. a. To bore, perforate. To polish, furbish. To hollow, dig, scoop. To carve wood. To cleanse, or rinse. తొయ్యతొలుచువురుగు The insect called a deathwatch. ఆపాత్రనుతొలిచినాడు he cleaned or polished it.

తొలుత adv. At first, in the first place.

తొలుతటి adj. First, prior, preceding. Radha 3. 62. తొలుతటివడము the preceding word. Appa. 5. 151.

తొలుతొలుత, తొలుదొలై adv. At the first, or very first. Swa. 1. 44.

తొలునాడు The day before. BD. 4. 1940.

తొలుబాము A former birth. పూర్వజన్మము. M. XII. 1. 190. R. 7. 118. తొలుబాములసాములు పెళ్లు సాచుగంగాదివచనదుర్.

తొలునంజ, అనగా ప్రాతఃశంభ్యాకాలము. D.

తొల్లరి See తొలుకరి.

తొల్లరించుట, అనగావర్షారంభము జేయుట.

తొల్లారుతుంటు, అనగా వర్షకాలమును నీచాళిచానుతుంటేవల్లవుతుంటు. D.

తొల్పుట See తొలుచుట.

తొలై See తొలుత First, at first.

తొల్పట్టి n. s. The first born. తొలు first వట్టి child T. 3.13.

తొల్లి adv. Erst, formerly, of old. M. I. 1.109. 183. 216. Infi. తొంటి Vish P. 2. 241. తొంటికంటె more than before. BD. 5. 627.

దొల్లించుట To upset. పాదికలను దొల్లించినాడు he threw the dice.

తొల్లించుట v. a. To temper or slake water, to dilute.

తొల్లింటి adj. Former. Ancient. M. 1. 1. 210. తొల్లింటియట్లు Like as before. BD. 5. 295. 5. 1345.

తొల్లిక or తొల్లిక n. s. A small hoe. తల్వకాల. A sort of fish. H. IV. 225.

తొల్లిటి Former, old, of old days. G. 5. 36.

తొల్లుగడ adj. Joint, mutual, as a bond.

దొల్లుట v. n. See దొరలుట To roll, be overturned, or upset. To die.

తొవ n. s. A water lily. తొవ.

తొవరు See. తొవరు.

తొవ్వాటముపెట్టుట To dig the earth round the roots with a Xనిక hoe.

తొల్వుట A vulgar pronunciation of తల్వుట.

దొనగు n. s. భయము, కీడు Fear, evil, harm. URT.

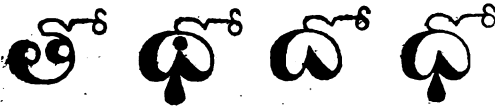
10. 12. చ||తగిన తెరంగుచేసినను, దానినెరుంగరుచేట్టగాంచినకా తెగడుదురెల్లభంజకపీజనముల్వీను మట్టుగాకయుకా, బకతుననాయితంపుతెగబాటున ప్రబడిగల్వనేర్పినకా, మగటమిదులుచేదొనగుకూలకదానపుజంపుమెత్తెయికా. BRY. 3. 456. ఆ|| చాలుచాలుకననుగాలంబుగాదిది, లంకచేరేరాజ్యలక్ష్మీగిరికా, కొరతచిరెనెల్లకోకుకాలుదలకూరెదొట్టుబానిసరికదొనగులేదు. M. 3. 5. 238. చ|| అనునెడనిండునిట్లనియెనట్లయినంగడుతెన్నదేవయా, యనిమిమనాయకత్వమునయందభిషిక్తుడవైముదంబుతో, ననుబనిగొమ్మునిడకరుణందొనగుల్లనుమానియందెడకా, ఘనతరశౌర్యవంతుడవుగావుననర్దుడవిండ్రలక్ష్మీకికా. M. 5. 4. 54. తే|| ఆవహంబునబంధుకుయంబునెయ్యెల్లకెల్లవిధంబులనుకుకమింత, నోరిరప్పాండవేయులుచారికిట్టుదొనగునుకచ్చెనెతులువలతోడబట్టి. BD. 7. 843. అశమాకుయింకొండునభిమతార్థముల, దొనగులపెన్నిధిదొరికియందంగ, జరగడ్లబోయెడివెరవిడిగలదె, వరదనీవిట్టునుస్థిరలీలజనరి. B. X. 1641. ఆ|| మగధనాధుచోరమడియింతుబోలదు, మడియకున్నవీడుమరలిమరలి, బలముగూడుకొనుచుబరలెంచుబరతేర, దృంతువచ్చునేలదొనగునరుగ. Zacc. 3. 93. తే|| తొడలవైనిద్రపూయెడుదుప్పమ్ముగము, గొంతుకొళిరులేకిటునేలగులద్రోవు, దీనిరక్తమాంశంబులతృప్తిబొంది, తొలపోయెడునీవులోదొనగుమాని. Ve-ma. తనదులేమిదొనగుదరిలేనివైస్యంబు, దానిచేతనలుడుతావుతప్పె.

దొనగుట or దొనరుట v. n. భయపడుట To fear. G. 7. 58. ని|| పుల్లరివెట్టినభూమికిదొనరిన, నెదిరిపోట్లాడినకొవకుచున్న, దండకైతట్టినదప్పిగల్లరికిన, దలచుంచుగొన్ననోబలముగొన్న, దాకిరిసొచ్చినదానినకూరిన, నరచుసెట్టినబయలాళిబడిన, చాగబోడువగయున్నలాగంబునకుజన్న, మడిమగంటినవేట్లుముడుగబడిన. BD. 2. 1046. నావీధిజల్లదానమ్ముచుగణక, బోవులోగాలునబోయినదొనగు, గడురొంటిగాలుజారుడుజల్లకడువ, బడబడనొత్తరబళివరోయనగ. దొనంగుగా, అనగా

చురుకుగా. BD. 2. 99. దివ్య బాదంకలచ్చెబడు
 బలి నేననుచు, వేడుకజరజక వేగరమ్మనుచు, గాలి
 దాళిం గాక్రమ్మరునుచు, యెలమ్మవచ్చిన నేమి
 నీకనుచు|| కాలిదాళిం గాక్రమ్మరు, అనగా కాలు
 చురుకుగారా అని అర్థముతో వినది.

తోళ్ళి n. s. Brokenness; the state of being chip-
 ped, as glass అనగా, నీవద్దవుంటే చూపు మనడము
 లో తోళ్ళిపోయినది There was a hitch: she was
 taken aback.

తోస్లి adj. Chipped or broken on the edges. See
 మొత్రి. n. s. a slip or mispronunciation. వాడుమా
 ట్లాడడములో తోళ్ళులు పోతున్నవి his pronuncia-
 tion is lisping, or imperfect.

తో conj. With. నాతో చెప్పు Tell me. Dasav. 9.
 343. నుమ్మంతో వచ్చెను he entered by the door.
 జ్వరముతో వున్నాడు he is in a fever. ఉపోవ్యము
 తో వున్నారు They are fasting. కాళ్లతో వస్తాను
 I came on foot. గుర్రంతో వస్తాను I came on horse-
 back. చూచినతో in seeing it, as soon as he
 saw it. శుంకటముతో వుండే Diseased, sick.
 Wema. 1. 43. చమురుగలుగుది వ్యేశరవితో మండు
 ను a lamp that has oil burns "with" clearness.
 అతనితో మనవిచేస్తాను I represented this to him.
 చీకటితో లేచివెళ్ళినారు They set out in the dark:
 i. e. before dawn. చొళ్లతో కట్టుకొన్నమాట a
 bundle of grain. నాతో చెప్పిరి They told me.
 HD. 2. 552. కట్లతో వున్నాడు he is in bonds.

తో. A word used in calling; contracted for ఇదో
 or ఇదుగో "Here!"

తో * n. s. The arm. Plu. తోలు Vish. VII.
 435. తోల్లిపాళముల్లాళము. Suca. 3. 368.

తోక n. s. A tail. Surya Tanaya. 4. 103. HK. 3
 34. తోకక్రాంతినపామువలెను. Chenn. 5. 145.
 like a snake irritated by treading on its tail.

తోకకము * n. s. Child, offspring.

తోక చిచ్చు A tail or trail of fire. = నిశ్చలులకలింపి
 నబడకలకాలు. A. 1.

తోకచుక్క. n. s. A comet: a star with a tail.
 Dasav. 2. 25.

తోకపటట్టు n. s. A pollard tree. A tree that is
 half dead. This meaning is clearly given in
 the గృహపాశు చాప. 4. verse 18.

తోకరలవరి A long slender fish called *Ophidion*
 (Russell. No. 39.)

తోకతోటారి or, తోకతోటారి Endless, unending
 (as plagues) Confusion, medley. ఆ ఛాళము. =
 గత్తర, శంకరము. This is a word of unknown
 origin. Dixa Bodha page 24 line 13.

తోకపిక్కిళ్లు n. s. Plagues, hobbles, squabbles.

తోకపిక్కుడుగాడు A slippery rogue; a make-bate.
 = నలరగొట్టు.

తోకపురుగు A tadpole.

తోకుట To afford. తోకలేను I cannot afford it.
 See also తోకుట. ?

తోకుట v. a. To pare or shave ground, cutting
 up the turf. To dig slightly 'so as to loosen the
 soil for weeding.

తోకుడుపార n. s. A weeding spade. A sort of
 instrument like a hoe, for paring the ground,
 cutting up the turf for fodder.

తోకొనుట To bring. వెంట వెట్టుకొనివచ్చుట Man-
 dha. IV. 161. Charu Chandrodayam 3. క||అని
 తోకొనిచనినిష్టా, ఖనినమ్మను శేంద్రమునినకల్పక
 శేషో To bring along. Lila XIII. 68.

తోగారించుట v. n. To bend the legs. (Not a
 good word.)

తోగుకొనిపోవుట v. n. To be grazed or excori-
 ated. కాలుతోగుకొనిపోయినది the skin was
 taken off my leg.

తోగుట, అనగా నిద్రించుట. D.

తోగుట v. n. To be wet. To be bruised. రడుగుట,
 కొట్టుకపోవుట. R. 6. 32. బొమ్మధారావడంబు
 నతోగుచు, BRK. 334. తనవతిమోము బొమ్మబిల్లి
 ధారలుతోగగదారయేడ్చుచు, Sar. D. 6. 203.
 తనువు నెత్తుటతోగి ధరణిజైగుడులు కొనియెడునీకె
 ట్టుకోతలబడగ. Kira Bahat. P. 173. ప్రధాని
 కొమార్తెచెయ్యి నొట్టితగులుకొని చెయ్యిదియ్య
 కూడకబలవంశానను చెయ్యి తీస్తేకలిగమెచెయ్యి
 గరక్రముకనుపించెను.

తోగ * n. s. A cowherd.

కోడి * n. s. A. milch cow. పాలిచ్చే ఆవు. D.

కోటిగాడు A sort of bird. కుక్కదొంగ A male hawk.

కోతుట or కోతుకొనుట v. s. To plunder, rob.

కోయట v. s. To fly, or take off by flaying.

కోతుట v. s. To wet, to moisten, to soak. తడుపుట, అడ్డుట. A. 5. 119. చైత్రునిజంకనాద్రీగహన

క్రమశారథవీదిదాక్రమణీకాతలిల్లమాక్రికమని

శ్రకరంబులుదోవిడపి కా కావననుండుజల్లువెడజ

ల్ల. R. 4. 13. కరకరకీకరంబిలకంగలభంబులు

దోయకైవడి.

కోతుట v. n. To occur to the mind, to seem, appear, arise in the thought. To appear as the sun. (impersonal governing a dative.) నాకు

కోస్తుంది I think, conjecture, conceive, fancy, imagine, suppose, intend. నీకు అట్లా తోచెనా

If you think fit, if you please, if it seems good to you. నాకు యేమి తోచలేదు I know not

what to do. I have no idea. అట్లా చేతేటండుకు

నాకు తోచదు I do not think it right to do so.

నాకు అనుమానముతోచినది I suspect. నాకు అర్థము

తోచలేదు I do not perceive the meaning.

యేమి తోచక తున్నప్పుడు when I knew not which way to turn : when I was at a loss. అడ్డము

లోన దోయముడు తులవతె Like a purse reflected

in a glass. See తోటి. తలనెప్పివస్తేవకటితోచదు

a headache takes away the heart to do any thing whatever. వానికి భయముతోచినది he was

afraid. జ్ఞాతకముతోచినది it occurred to his memory. జ్ఞాతకముతోచడమునకే for the purpose

of reminding (you.) నన్ను తనిలోనుంచి తప్పించ

డమువల్ల యేమి తోచకుండా తుండ్లి I was dismissed

and knew not which way to turn. అహంకరణంబు

వ్రోచు pride arose in his heart.

కోట n. s. A garden.

కోటకూర n. s. Greens, garden herbs. The green

produce of a garden is divided into ఆకుకూరలు

or తోటకూరలు implying vegetables which

sprout again after being cut : the leaf of which

is eaten : such as cabbage : and కాాయకూరలు

of which the pod, fruit, or head is eaten : such

as brinjals, cucumbers &c. కొయితోటకూర or

కొయికూర is the phrase for all such as sprout

after being cut like camomile : and పెరుగుతో

టకూర is the class which does not send forth

fresh shoots after being cut. తోటకూర is also

a particular herb, called Braid in French.

(Amaranthus Tristis. Rox. 3. 604.) also called

దొంగలితోటకూర. A song says శిష్టన గాతోట

కూరవంటిది Modesty grows anew in the heart

like a cropped herb. తోటకూరవంటి weak as

a reed. తోటకూరవంటి తని a mere mushroom

attempt. తోటకూరనింజవంటిది small as mustard

seed. The యెర్రతోటకూర looking like blood

is never eaten by Bramins. Like "camomile"

in Shakespeare, it is proverbial "for growing

the faster the more it is trodden on."

తోటవాడు, or తోటిడు, అనగా తుద్యాన పాలకుడు. D.

A gardener.

తోటి With. అంపిన తోటి on my sending it. See

తో. A. 2. 87. తోటి బ్రాహ్మణాఘము. టీ|| కూడా

తున్న బ్రాహ్మణాఘము మాము they who were with

him.

తోటి or తోటకర్ర n. s. A pruning hook. A hook

at the end of a pole.

తోటేనే Merely with : only with. వచ్చిన తోటేనే

The moment (you) come. Vide "Emphasis"

in Grammar.

తోట్లానుట or తోడుకొనుట q. v.

తోడ With. Together. See తో. తోడవచ్చి the

consequent interest, the interest likewise.

తోడంటు Sour milk kept to curdle other milk

with=చేమిది. Suca. 1. 75. మొదలలనన్నింటిది

దికిన పాల్గొని యొనరతోడంటు తోనుట్టి వెట్టి.

తోడను, తోడనే adv. Together : at once.

తోడవుట్టుట To be born with, or be a brother to.

తోడబుట్టినవాడు A brother. తోడబుట్టినది A sister.

తోడబుట్టు or తోడబుట్టుకు n. s. A brother or sister :

lit. a fellow child.

తోడబుట్టువు n. s. A brother or sister.

తోడి adj. Fellow, joint. తోడికలంకనలు The ladies

who were her fellows.

తోడి conj. With, along with.

తోడించుట v. a. (causal of తోడుట) To have

drawn, cause (water) to be raised.

తోడికోడలు A fellow sister-in-law. Infl. తోడికోడలి. pl. తోడికోడండ్రు women who have married men that are brothers, are తోడికోడండ్రు to each other.

తోడియల్లుడు plu. తోడిఅల్లుండ్లు Fellow sons-in-law : the husbands of sisters. శుద్ధకుడు. D.

తోడు An affix as నీయబ్బతోడు, or నీరండ్రితోడు I adjure you upon your father.

తోడు n. s. శుహాయము. D. Aid, convoy.

తోడుకొనుట v. a. To bring, get, lead, to draw water.

తోడుకొనుట v. n. To curdle as milk. పాలుతోడుకొన్నది the milk curdled.

తోడుట v. a. To draw or take up (water:) to bale. To dig, to wind up, as thread. కుంభముతోడుట, వడ్డించుట To place the dinner before the goddess. పొట్టులుబించిగుండ్లునింపుదురు పేగులువెళ్లదోడి pulling out their entrails.

తోడుతర or తోడతర With, along with. తోడను. D.

తోడుతోడ or తోడతొడ adv. Immediately, there-with, together.

తోడుదొంగ n. s. An accomplice.

తోడునిడ n. s. Aid and protection. R. 5. 242. శుహాయము. D.

తోడుతుడుట v. n. To be an aid, to assist. T. 2. 41. అట్టిఅకడలూ నాకుతోడుతుడ్డడు He stood my friend.

తోడుతుట్టుట v. n. To gather as a swelling. సరం

తోడుతుట్టినట్టువున్నది The sinew has thrown out a lump. v. a. To add runnet to milk.

తోడువాలు The " fellow of the milk." i. e. the drops of water, put for luck into a pail before milking. పాలకుతోడుచేసిననీళ్లు. D.

తోడుబోతు n. s. A witch.

తోడెము n. s. A little, a trifle. వచ్చినదితోడెము the half we have come is the shortest. కొండెము. D.

తోడెము adj. Small, little. చిన్న, చిరి. తోడెంపునవులు smiles, as slight laugh.

తోడెలు A wolf. (the 2d syllable is shortened, in Swa. 4. 77. for the sake of metre; instead of the usual spelling తోడెలు.)

తోడెల్లుడు n. s. A fellow son-in-law. తోడెల్లుడుండ్రు men who have married sisters. From తోడి and అల్లుడు. తోడెల్లుడు this is the correct form.

తోడెలు n. s. A wolf. (వృకము. D.) చాళ్ళతోడెలు a weevil, that destroys hay.

తోడెచ్చుట (i. e. తోడు తెచ్చుట v. a.) To bring. తోడెర (The Root in A) కూడాటలుతుకొనిరావడానకు.

తోడో, తోడోన adv. Together: at once.

తోడోడ, తోడోనే Immediately, together, at once.

తోడొచ్చుట i. e. తోడుపాటు n. s. Assistance. శుహాయము. D.

తోడ్యల్లుడు A fellow son-in-law. For తోడి అల్లుడు q. v.

తోడొం, అన గాశవదగా, కనుభుభేదమున్ను. OG.

తోడెంచుట, అన గావచ్చుట. D. To come with.

తోడ్రము * n. s. A goad, a spike. ఏనుగను వెదిరించేయాలి. ములుగోల. D.

దోడ్రము Vest; clothes. Kalahas. 3. 114. ఆగుల్లిలంబమానాంబుశోరంబైన దోడ్రంబును వదితనూ ద్రములును.

దోడము * n. s. Pain. (దుఃఖము) శిరస్తోదము headache.

దోడనము * n. s. A goad. Doing away. Fingering, poking with the fingers. పాతతోడనము Atonement, doing away sin. తోడ్యోడము, ములుగోలయున్ను. D.

దోడు Bulky, slow, heavy, tardy.

దోదొకులవిల్ల A certain game played by girls.

దోదొపులాడుట or దోడ్రో v. n. To overflow or burst forth as the feelings. T. 2. 100. అపాలవివల్లపురపునదాకుకదోద్రోపులాడుటయు, తీగ్రైకీతోసుకొనివచ్చుట.

దోదొపులు n. s. Exultation, pushing forward.

దోదొపులుబారి is in the increasing struggle; in the eddying fight. తరచువస్తారమువచ్చినదిగనకతోదొపులునేడుఅధికము as the people came on, the mob thickened.

దోడూయమాన * Trembling, in a tremor.

దోన postp. With. Thereupon, immediately. వెంబడి. OG.

దోనము n. s. A beetle or large mallet. తాటిబద్దలు వేసేటప్పడువచ్చిచిక్కమావకొట్టేది. D.

వోనవిల్లు A sort of cross bow?
 వోపి With. See వో.
 వోపి The beam, roller or pillow in a loom.
 వోపిగాడు A sort of hawk.
 వోసె n. s. A small boat, a single masted ship. A small bucket or boat. A trough, usually made of a palm tree hollowed as a canoe.
 వోసెపెంకు n. s. A pantile, a sough tile.
 వోత n. s. Paate, batter. A wallet or bag of provisions. పిండియుడక వెట్టినది. D.
 వోత (i. e. వోచేటట్లుగా, the Root in A of వోతుట) adv. Apparently, in appearance, seeming, being manifested. చిరినల్వవోత while a smile beamed over her countenance. Ila. 4. 86. Curma 4. 102. Minaxi verse 7. Tara 3. 115, and 130. వోచేటట్లుగా. So in the Pandu Ranga Mahātmya భటనటప్రియశముదాయ శటిమదోక—For వోచేటట్లుగా So in DRY. 2378. కైవదిద్రోత It seemed as though just as if:—DRY. 2258. So in H. D. I. 833. అధర్మముదోతకుండగఁ Adhyatma Ramayan, Uttara. 1. 85. దీనతదోత humbly. Chenn. 5. 366. క్రోధము పాశకారిఅనియాశ్వరుడునాబుద్ధికివోతచేసినవారిదె As God put it into my heart that cruelty was a sin. భయంబాత్తవోతను fear arising in his heart. BD. 4. 1613. See M. 8. 1. 347. or వోతుం M. XVI. 1. 24 and 28. అశుభసూచనములువోతుం evil omens being perceived. BD. 5. 274. Balram 3. 92.
 వోతద n. s. A carpenter's plane.
 వోతమి n. s. Non-appearance. M. XII. 4. 179. కలుగుంవోతమియనువశగల్గునేయంతట నెయ్యపుతకరునకునాశము
 వోపాడుట v. a. To push (=వోయుట See వోపు n. s.) In A. 5. 41. ఎరుగుకొనుట, రారాబిడిచేయుట.
 వోపి n. s. కుళ్లాయి. D.
 వోపింపచేయుట (a causal of వోతుట) To cause, to think, to suggest. ఈశ్వరుడేఅతనికివోపింపచేశినందున As God put this into his heart.
 వోపిడి Plu. వోపిళ్లు. Plunder.
 వోపు A grove. L. 1. 70. and 3. 28. Also a sort of red cloth. ABA. 3. 85.

వోపు n. s. A shove or push. Rejecting, refusing, thrusting away.
 వోపు n. s. Plunder, devastation, pillage. వోపిచ్చువారు he who submits to be robbed. A. 6. 101.
 వోపు adj. Red. వోపువీర a red petticoat.
 వోపుట causal of వోతుట To convey an idea, as దీనతదోతనాడుతుఁ To give him an idea of her misery. దృష్టివోతక unable to see, for tears.
 వోపుట v. a. To stick in, insert, fasten (a hook or button.)
 వోపుడు n. s. Dismissal, putting away, pushing away. A carpenter's plane; so called because he pushes it from him. వోపుడుకాకిరము a cancelled page. తరములేనివోపుడు Loss arising from an unsaleable article.
 వోపుడు Plunder, devastation. వోపులకుడుట, వోపులపోతుట to be robbed.
 వోపుడువాడు, వోంక. D.
 వోసుట్టు or వోసుట్టుపు A sister. R. 1. 74.
 వోమూచి A cry like Ghost Ghost! (For అడుగూచి !)
 వోమూచి గావుంకె Desolate, echoing, as a deserted house.=వోపురుసుపుంకె.
 వోమ n. s. A muskito or gnat.
 వోమగరిక A sort of grass. Agrostis tenacissima. Rox. 1. 316.
 వోమడి A phrase for marriage among shepherds? H. 2. 123.
 వోమతెర A muskito curtain. వోమతెరమంచము, ఆనగా రాజభట్టుము. D.
 వోమరము * n. s. An iron club or crow? A lance. A hog spear? =నేనో. D.
 వోమాలె A wreath, garland, or string of flowers. A. 5. 39.
 వోమించుట To make (him) rub &c. to have (it) cleaned &c. See వోముట.
 వోముట v. a. To rub, rub down, handle, scrape, clean; to scale fish. To set or grind a razor. అరగదీయుట. A. 4. 185. To thrash, i. e. flog. (a low phrase.)
 వోయము * n. s. Water.
 వోయజము * n. s. The lotus, as being produced in water.

దోయశాఘి * n. s. Bright-eyed, having eyes charming as the lotus.

దోయజము * n. s. A cloud.

దోయధి * The sea, the ocean.

దోయము n. s. A marvel or wonder, band, company. దోయజనేత్రుడు హరితన దోయముగోతుకు లుచానుదోలెంచెనృపా. B. X. § 22. A delicacy, a tid bit: something nice. వింతవస్తు, సామ్యము స్తు. D. దోయమువారు Companions.

దోయము A dose, a certain prescribed quantity. పాలతుర్రము|| ౧. ఇలిపాపాలం|| ౧. చాలెం ఘదోయాలుస్తు. Chikitsa. S.S.

దోయరాసి * The "heap of waters;" i. e. the sea.

దోయరుహము * A lotus.

దోయసూచకము* The indicator of water, i. e. a frog.

దోయి * A cloud. A. 4. 139. కేకెనద్దంపెతక్కుకోకి లత్రులంచమంబరుట దోయినదరులునురిపొళంక. టి|| దోయినదరులు, పేఘగణకానములు.

దోయి n. s. A couple, a pair. భనుదోయి a pair of breasts. దొడదోయి the thighs: his lap. రాఘవుచేవందొడదోయిపైసరిచి. T. U. R. 10. 144. కానుకదోయి a pair of lilies.

దోయిలి The two hands joined as as to form a cup (infl. దోయిటి.) దోయిట in his joined palms.

దోయిలింతుట To join the hands like a cup. T. 5. 188.

దోయిట v. a. To push, thrust. To row. To reject. To annul or rescind, To dismiss, to deduct. కాలముతోస్తున్నారు they pass their time. వదలదోయిట to knock down. పోదోసి pushing away. తోయ్యనివేష resistless love: love that cannot be thrust away. మిక్కిలి తోయ్యనివాణ్ణి, కాపాడవలసకోరుతున్నాను. I pray that you will support me as I am infirm, or worn out. తోయ్యనికాలము the period of old age: when he was worn out: or infirm, మాతంత్రి నిండాతోయ్యనికాదు నాల్పన్నాను may father is very weak with age. He is quite infirm, decrepit, or worn out.

దోర n. s. A heap, pile, stack. కుప్ప, పోగు.

దోర adj. Dwa coloured. Parboiled. Half ripe. A brown bay colour. దోరకొగినపాలు milk that

has simmered. దోరకొర్రెలు brown sheep. దోరశుండు half ripe fruit.

దోరంపు. adj. Great, large. దోరంపుకన్నీకు fine rosewater. దోరంపుకోషము Great aggr. దోరంపుగుబ్బలు swelling breasts. దోరంపుపేడు a full stream. పక్కదనచూ, కాపుస్తు. D.

దోరకాయ A halfripe fruit.

దోరకలు n. s. A slab of stone. Pal. 441. కొని దోరకలునదొచ్చి, అనగా తాతిబండకు వేసికొట్టి.

దోరగలుట, దోరగల్లుట v. n. To be nearly ripe, to approach maturity. To be bent down (as a tree.)

దోరణ, అనగాతుం క్తి. D.

దోరణము* n. s. A wreath, a garland: a festoon of cloth &c. A gate. A pack of tobacco weighing from two to ten seers. మంజుశ్రుదోరణములు strings of mutton chopas hung across the room. Vaizay. 4. 68. జ్వాలాదోరణము a bonfire.

దోరణాశ్వుపై The cross bar of a కుట winch.

దోరణి * n. s. Line, range, way, style, tradition. ధూమధోరణి A volume of smoke. వరుణ, శుం క్తి యుస్తు. D. శురంతరా. RKD.

దోరణిరాలు, or—లై— Tourmalin, crystal. A false diamond.

దోరము n. s. Thread consecrated and worn as a bracelet on religious occasions in token of a vow. Swa. 3. 119. కంకణము, చేతికట్టేది. D.

దోరము n. s. అనగా ద్వారము. D.

దోరము adj. శుంబరమైన, D.

దోరముగా adv. Well, properly, aloud.

దోరమాత్రులుగా In large quantities, amply. ఇల ఘుక్రినిధివశ్యమాతలవరం, దామువ్యశ్యంకలిము, ఖులముత్సిక్కులనక్కడెప్పరచియాగోదోకరాగాం కురం, ఘులశంధి కుదికా బెనంగనుచిరంబోద్ర వ్యముత్. దోరమాత్రులుగాగుర్నినిజాంకనాజనశి మేతుండ్రేత్రమొదంబనక. R. 3. 14.

దోరుచి Beauty of the చంకలు.

దోరుట To die, expire. To perish, be done away or removed. కొలనినీళ్లునుకడుగు దోరంకడిని, తగునీళ్లతో ఛాత్రదాలిపైపంచి. Pativratty Charitra, p. 80. She washed it so that the dirty water might flow off. తచ్చైననుట, ఒరకననుట యుస్తు. D.

కోరువ A kind of plover.
 కోర్పులుకు * Strong in the arm: mighty.
 కోర్పులము * The armpit.
 కోర్లు A plural of కో * the arm. Vish P. 7. 435.
 కోలించుట To make him drive &c. See కోలుట,
 వయ్యముకోలించుట To expel a fiend.
 కోలిపెట్టుట To deliver up, yield, make over
 (cattle). Or కోలిపింపడము To send (cattle.)
 కోలు n. s. Skin, bark, leather. Complexion, tint.
 గల్లకోలు dark coloured. మెర్రకోలు a fair com-
 plexion.
 కోలుకాడుట To drive off, spirit away, or get
 him out of the way. v. n. To dangle.
 కోలుకొనుట v. a. To drive. To transport (in a
 cart &c. See కోలుట.) వాటినితనమందలోకితో
 లుకొన్నాడు He took them into his flock.
 కోలుట v. a. To remove, drive, herd: to rout,
 discomfit. To transport, drive off, or steal
 cattle. To deliver over cattle. నిలువకోలుట
 To halt a drove, troop or caravan. కపిలకోలు
 ట To draw (water,) with a bucket raised by
 oxen. To work (a pump.) పోకోలుట to drive
 off. చేసుకోలుట to tend a field, and keep the
 birds off. తోలివేయుట To drive off.
 తోలుపాచ A sort of fish called Scomber. Russell
 plate 137: also called శుద్ధుపాచ.
 తోలువాడెము A drum (వాద్యము*)
 తోవ, త్రోవ, దోవ n. s. Way, road, way or means,
 expedient. త్రోవపెట్టి. టి|| దారిచేసి. A. 5. 122.
 వాడు పోయింది అంతాదోవ Every way is his
 way: he has no settled course, applied to a
 question that is anomalous or beyond all rule.
 దోవతి n. s. The girdle: a man's linen garment
 round his loins.
 దోవ n. s. A sort of cake.
 తోళివేయుట v. a. To turn out, to push out.
 దోవ * n. s. The night, Also the arm. ఆకారాం
 త స్త్రియాం, రాత్రౌ, భుజే, శ్రుంసి, పాపె, దూష
 శ. SC.
 దోషము * n. s. Harm, evil. Fault, crime. Error,
 mistake, bad signs: a fatal symptom in illness.
 శ్రుమాణము మొక్కదోషము the penalty of an
 oath. దోషములేదు no matter! never mind!

there is no harm done. దోచుకొన్నదోషము the
 guilt of robbery. శ్చుశ్చదోషము the defilement
 caused by a touch. దోషగుణములు శ్రుట్టినవె Bad
 symptoms appeared.
 దోషకారి * n. s. An evil doer.
 దోషజ్ఞుడు * n. s. A physician, one skilled in
 diseases.
 దోషాకరుడు, * అనగాచంద్రుడు.
 దోషాచరుడు * A fiend that "walks at night."
 దోషించుట To turn out ill. To come on (as bad
 symptoms.) అతనికిదోషించినది. ill symptoms
 appeared in his case.
 దోషకాయ n. s. A cucumber. గల్లదోషకాయ a
 gherkin. ముల్దోషకాయ the prickly cucum-
 ber. నూగుదోష rough bryony: the roots boil-
 ed in milk are good in coughs. (Ainslie.)
 దోషకాయచెంబు A mug, ribbed like a sort of
 cucumber.
 దోషము Harm, &c. See దోషము.
 దోషరచెట్టు The name of a certain creeping plant.
 దోసి * She who is a sinner. Suca. 3. 160.
 దోసిలి infl. దోసిటి plur. దోసిట్లు A double hand-
 ful: as much as can be contained in the two
 hands held as a cup. దోసిట్లు handfals. i. e.
 tithes or fees levied at various rates.
 తోస్తానము, అనగాకృష్ణాజినపు జింక. OG. The
 black antelope.
 దోహదము * n. s. Wish, desire, longing, rearing.
 The art of gardening: the operation of forcing
 a plant, or bringing out the flowers prema-
 turely. అజంతక్షీపె, ఇచ్చాయం, శ్రుంసిగర్భలకు
 నె, గర్భ, అకాల శత్రువులలోత్పాదక ద్రవ్యె,
 తత్త్రియాయాంచ, తరుగుల్లలతాపీనాంలకారేకు
 శరైకృతంశ్రుమ్మద్యత్పాదకంద్రవ్యం దోహదం
 స్యాత్తుతత్త్రిమైతిశబ్దావై. SC.
 దోహదవతి * A longing woman. వేబిట్లగలస్త్రీ D.
 దోహదశాస్త్రము * Botany.
 దోహలి * adj. అనగానిశ్రుణుడు, శుమర్గుడు Expert.
 M. 9. 1. 311. రాద్రోద్రేకంబునంబురత్రయదా
 హదోహలియగు, M. 5. 3. వెన్నెలనుగోపికాచిత్త
 విత్తములనునరసిముచ్చిలనేర్చుదోహలియితండు.

దోహళము * Desire, eagerness, or longing. Aspiring. పాలుపిరికేపాత్ర a milk pail. ఇచ్చాయం SC.

తాదాదా

తా Far, afar, distant. See దత్వ. . తాచనియన్.

తీ|| దూరచేశములువెళ్లిన్ని even though he go to a distant land. A. 4. 198.

తొగ్గల i. e. తప్పుకోల A spade: a hoe.

తాడ n. s. The cheek అనగాచెంప.

తాడు n. s. Bran. తవుడుచల్లినట్టువున్నారు They are as thick as hops.

తాడుట v. n. To grope, to fumble, feel.

ధాతము * adj. Washed, cleansed. n. s. క్షీ|| ఉద్గమనీయ, ఉదికినబట్టి, త్రిము, ఔళితె, ఉదికినది. SC. A washed cloth.

తాదాలు, అనగా దత్వదత్వలుగా Quicker and quicker.

ధారితము * or ధారితకము * n. s. A horse's trot? అశ్వగతిభేదే; కావారిరగడము. SC.

ధారేయడు * A beast of burden. భరంధరె, బరువుమోసేజంతువు. SC.

దాక్షిణ్యము * n. s. ధార్త్యము * Violence, wrong, fraud.

దార్భాగ్యము * Mischance, evil, ill luck.

దార్భాగ్యడు * Wretch, miscreant.

దాల (or దత్వల) Afar off.

తాలు, తవులు See తగులు.

దావారికుడు * A warder, a porter.

దాష్ట్యము * Badness, wickedness.

దాహిత్రుడు * A daughter's son.

దాహిత్ర్యము * (Low Sanscrit) The female line: kin through a daughter: the relationship between a man and his mother's parents.

దాహ్యదము * Wish, desire, longing (in pregnant woman) Prospect or symptoms of pregnancy. Compare దోహదము and దోహదవతి. దాహ్యదోదయశుభశంతున్నతవర్తిల్లెడునెడ. R. 3. 91.

తృక్తము * adj. Left, quitted, deserted.

తృజించుట * v. a. To leave, quit, desert, abandon.

త్యాగము * n. s. Renunciation, giving up, gift, donation, abdication. ప్రాణత్యాగము giving up the ghost, suicide.

త్యాగి * n. s. Leaver, giver, donor, bestower. కర్త త్యాగి a freethinker, or philosopher.

త్యాజ్యము * Fit to be left: unlucky hour: an hour astrologically unpropitious. See వజ్రము.

ధ్యానము * n. s. Meditation, thought, contemplation. A rapture, being a votive verse or adoration: an anthem, or hymn, describing the appearance of a god or goddess as in a vision: a poetical personification. Encomium, panegyric, symbol (is the phrase in the Greek church.) The potent thought that presents to the mind the very image of the god. "Meditation, reflection, but especially that profound and abstract consideration which brings its object fully and undisturbedly before the mind. Mental representation of the personal attributes of the divinity to whom worship is addressed." W. తచేక ధ్యానముగావున్నాడు. he is bent upon this. He is in a brown study.

ధ్యానించుట * v. a. To meditate.

ద్యుతి * n. s. Brilliancy, radiance.

ద్యుమణి * The gem of the sky; i. e. the sun.

ద్యుమ్నము * Wealth; power. విత్తము, శుభాక్రము, బలము. SC.

ద్యూతము * Gaming, gambling play.

ద్యోతకము * adj. Conveying, shewing. స్నేహద్యోతకము what shews friendship.

ద్యోతతీనీ * i. e. ఆకాశగంగ.

ద్యోతించుట * To shine, or flash.

ద్యోవీధి * The path of light, the sky.

త్రచ్చన, ఇచ్చకము, చిలుకుట ABA. 3. 65.

త్రచ్చుట v. a. (i. e. తరచుట) To churn butter &c. To examine well, investigate, stir, search.

త్రశ * n. s. Modesty, shame.

త్రశ్నము * n. s. plu. ద్రశ్నులు, శుంశురులు Clear drops. HD. 2. 815. బలువిధస్వరంబులబనశలుకొన్ని జెలగి ద్రశ్నులు మిదజలు క జెప్పచును. అతడు గాకువక ద్రశ్నమున్ను ఇవ్వలేదు he gave me nothing.

త్రయము * n. s. A trio. Three collectively, as కవిత్రయము The three Bards. కాంక్షయము at

all hours : morn—noon—and night. లోకత్రయము The universe (mundus tergeminus—Schlegel.)

త్రయ * The vedas, scripture collectively. త్రయారశు. or, త్రయాయూర్తి * Tra-yi-murti (He who is) The soul of Intellect : he who is the Vedas in visible form. A phrase for the sun.

త్రయోదశము * Thirteenth.

త్రయోదశి * The 13th day of the moon, reckoned either from new moon or full moon.

త్రయ్యంతగంధము * The savour, or knowledge, of the scripture. T. 1. 5.

ద్రయ్యుట See under ద్రెయ్యుట.

ద్రవము * n. s. Juice : moisture.

ద్రవద్రవ్యము * n. s. A liquid.

ద్రవించుట v. n. To distil, emit, (moisture or liquor.) To trickle, as water.

ద్రవిడ * adj. Appertaining to (or a native of) the Malabar or Tamul country. ద్రవిడాంగనీ unie Tamulienne, a Tamil woman. Suca. 3. 290. See note on ద్రావిడ.

ద్రవణము * Wealth.

ద్రవ్యము * n. s. Stuff, thing, substance. Wealth, property. A drug or ingredient : an element.

ద్రవశరణు * n. s. "Dust in the balance." An atom, a mote in the sunbeam.

ద్రశ్యము * adj. Timid, fearful.

ద్రశ్యగుణకము * In arithmetic, a magic square used in compound multiplication.

ద్రశ్రి n. s. plu. ద్రశ్రియలు, అనగా, కురిహాసము, Gibes, scorn, taunts ABA. 1. 178. మేలమనమంద్యమేలమనగనాలుయనద్రశ్రియనగహాశియనగబాలుచుకురిహాసములు. OG. ద్రశ్రి, నెరిపెను, హాశ్యముచేసెను. Swa. 6. 11. అట్లుగవయం దమకించిద్రశ్రియల గుశ్రింకు. టీ|| ద్రశ్రియల, చకురోక్తలచేతను. A. 2. 88. ఉయహారయలద్రశ్రికి దన్ను. టీ|| గొప్పముత్యాలహారములయొక్క కాంతులనుకురిహారింపివెనకకుగంటగాను అనిభున్నది, అయితెకురిహారింపివెనకకుగంటగాను, లేక, కిందికితన్నుగాను అనిభుండవలెననితోస్తున్నది. ద్రశ్రి, కిండు. D.

ద్రశ్రించుట v. a. కురిహాసముచేయుట To laugh at. Swas. VI. 37. కాళ్ళుచేయవలవల్లు, జన్ముగవ

కస్తురి తావియు, ద్రశ్రింకు. టీ|| ద్రశ్రింకు, తచ్చనలాడగా, తచ్చనలాడడమనగాకురిహాసముచేయడము.

ద్రశ్రిడు * He who is timid.

ద్రాకుడు చెట్టు, అనగాధావనీ. Q.

ద్రాగమి The not drinking : abstinence from drinking. BD. 3. 222.

ద్రాఘిష్ఠము * adj. Longest : very long. W.

ద్రాణ n. s. Strength, nerve, might, vigour.

ద్రాణసము * Protection. రక్షణము.

ద్రాబ, ద్రాభ A blockhead, a fool. A. 4. 262. adj. silly, worthless, base, trashy. ద్రాభసాము n. s. Trash, stuff, rubbish.

ద్రావకము * n. s. Spirit. Extract, essence. గంధకద్రావకము Vitriolic acid. పెట్టుకన్నద్రావకము Nitrous acid. లవణద్రావకము Muriatic acid.

ద్రావిడ * adj. Drāvīda; a name usually applied to Tamil. ద్రావిడదేశము the Tamil or Malabar country. ద్రావిడులు, or ద్రావిళ్ళు The Tamil people. As a collective term కంచద్రావిడములు the 'Five-fold Dravida' denotes what the English call the 'Coast languages :' being Carnatic, Tamil, Telugu, Guzerāti and Malharatta. RKD gives the list thus; Drāvīda, Carnāta, Gujarāta, Mahārāshṭa, and Tēlangah. But in common use the name is restricted to Malabar : denoting the two languages called Tamil and Malayalam.

ద్రావిడదేశము The Tamil and Malayalam country.

ద్రావుట See తాగుట To drink.

ద్రాశము * n. s. Fear, dread, horror. P. 4. 255. A. 5. 124.

ద్రాసామయము * n. s. Palsy. వణకురోగము. A. 5. 114.

ద్రాసు n. s. A balance, or pair of scales.

ద్రాహిద్రాహి * Mercy! Mercy!

ద్రాక్షు * adj. Appertaining to the grape.

ద్రాక్షుకాయ A sour grape. కుచ్చిద్రాక్షు n. s. A ripe grape. ద్రాక్షుకుండ్లు Raisins.

ద్రాక్షురామము * The name of a village near Raja-mahendra-varam (or Rajamundry.)

ద్రీంశత్ * Thirty. ద్వాద్రీంశత్ Thirty-two.

ద్రీక * నూతినూదిగలక. ఏతామున్ను, ముద్దిపూసయన్ను. D.

త్రకము * The crick of the neck. M. XIII. 5. 104. A water wheel. కపిల.

త్రకటుకము * The "three spices." (See కటుకము) viz. Black pepper, dry ginger, and long pepper.

త్రకరణము * The triple act: with thought word and deed. త్రకరణశుద్ధి * Pure in thought word and deed.

త్రకాలము * The three times, i. e. morn-noon and night. త్రకాలమందున్ను Always, ever, day and night, at all hours, literally at the three hours of morn-noon and eve.

త్రకూటము * A certain hill.

త్రకోణము * n. s. The vulva. W. Any trine or trigon: being a word used in magic for a triangle. This word is shunned and మోచేతివం శు is used instead, for *triangle*.

త్రకోణకుండలి * The pineal gland: a part of the scull: sometimes interpreted the forehead. The part of the brain wherein the soul is imagined to dwell.

త్రక్కగా, అనగావెత్రిగా. OG. విసా. ABA. 3. 111. శేపించి. M. 12. 3. 263.

త్రక్కట్ల, అనగాత్రకము. దీన్నిముద్దిహూళి అంటారు. R. 8. 15. నలుపురనేపురతలలంటుగొననేయత్రక్కట్లతోడనేతిరుగువారు.

త్రిక్తు n. s. plu. త్రిక్తులు A twist or turn. Mand. 3. 97. తిరుగుళ్లు.

త్రితయము * adj. Third.

త్రిదండము * A staff, formed of three slips of split bambū, six feet long bound together as one cane. This is a rite peculiar to the worshippers of Vishnu. Hence త్రిదండి * A mendicant bearing such a staff.

త్రిదశాలయము * Heaven, the abode of the immortals.

త్రిదశమ * A god: so named as being "thirty years old:" this being considered the prime of a man: and the age at which immortals always continue. In Sale's Coran 1. 132. the same age is assigned to the saints: and the same is assigned to bodies at the resurrection, by St. Thomas Aquinas. Dens Theolog. t. VII. 325.

త్రిదివము * Heaven.

త్రిదివభు * A god. Padma. IX. 86. త్రిదివేశుడు * Indra, (Jupiter) as lord of the gods.

త్రిదోషము * "Effervescence or disorder of the three humours, viz. phlegm, bile, and atrabilis." W.

త్రినేత్రుడు * The three eyed god: that is, Siva; the third eye being in his forehead. See on త్రిలోచనుడు.

త్రిపుత * The stream which runs in "three beds." i. e. the Ganges, fabled to flow through heaven earth and hades.

త్ర్యంజనము * n. s. The triple mark worn across the forehead by Saivites; while ఉర్ధ్వత్ర్యంజనము is the upright line worn by the Vaishnavites. వక్రాలలాటగా స్త్రీస్త్రో, భక్త్యరేఖాస్త్ర్యంజనం.

త్ర్యుట * or త్ర్యుడ * The name of a certain musical metre.

త్ర్యురము The name of a district of Bengal (now called Tipperah) called *Tripura* after its king, a giant who was vanquished by Siva: who, as "slayer of Tripura derives hence the name త్ర్యురజిత్తు &c. త్ర్యురదేవి or త్ర్యుర సుందరి * The Bona Dea. Venus. త్ర్యు సూదనుడు, త్ర్యురాంతకుడు, త్ర్యురారి * Epithets of Siva.

త్ర్యులము * The three species of myrobalan; (which are called (1) వరధాత్రి, (2) వరసిన, and (3) వరకపకళము. or, in Telugu, 1, ఉసిరికె, 2, కరకాయ, and 3, తాండ్రకాయ, or, కరక, తాడి, ఉసిరిక: being the 1. Phyllanthea Emblica. 2 Terminalia Chebula, and 3 Terminalia Speciosa.

త్ర్యంశ * adj. "Three-ways" twisted. The name of a certain graceful attitude in which some statues stand: such as the వేణుగోపాల or Piping Apollo; or that given to the ద్వారపాలకులు or door keepers carved on each side of a temple gate. It may be seen in various Grecian statues in the British Museum (Room 3. No. 22. "Angerona:" and Room 4. No. 5. "Thalia". See Library of Entertaining knowledge, *Townley Gallery* Vol. 1. p. 175. 197.) The word frequently occurs in books on (Silpi) sculpture and in some poems: but is no where precisely defined. త్ర్యంశ, మూడువిధములపునట్లుగాను three fold: in three ways. Swa. 3. 76.

త్ర్యంశము * Divided into three parts or shares.

త్రిభువనము * The universe, or three worlds: heaven, earth, and hell.

త్రిమూర్తి * The Hindu trio, consisting of Bramha, Vishnu, and Siva, as the Triple deity. The Trinity of Hinduism is a perfect contrast to the Trinity of Christianity; in its divine constitution, as well as in the character, offices, and functions of its sacred persons. (Duff's India &c. 1840. p. 209.)

త్రిమూర్తి A rover, wanderer, ragabond, stroller. Suca. 3. 286.

త్రియామ * Night. M. 7. 5. 317.

త్రిలింగము * "Three gendered." A phrase for Sanscrit nouns of the common gender. "Three formed"—thus B. VII. 333. త్రిమూర్తులత్రిలింగవ్యక్తలఁ. Also a fictitious or fanciful name (యాగికశబ్దము) used for the Telugu language. It is peculiar to Appa Cavi, and a few other modern writers, but is not mentioned in any ancient or classical poet: nor in any Sanscrit Dictionary, in lists of the "fifty-six countries." See W. Vish. Pur. p. 193. In some modern lists *Troilinga* is named, but without any authority.

త్రిలోకము * n. s. The universe, of heaven earth and hell.

త్రిలోచనుడు * Siva, the god who has "three eyes." This seems to denote the eagle-glance or withering frown of fury: rage giving an appearance to the eye quite different from that which is natural: this blasting look is the third eye.

త్రివళి * A three fold corrugation on the stomach considered a beauty in women. లలితకృశ్ణవరంబువరళిత్రవళియుత రోమరాజియుఁ. M. I. IV. 49. Her slender waist, with the triple line across it, and the delicate downiness.

త్రివిక్రముడు * n. s. God, as "Omnipotent."

త్రివిష్టతము * n. s. Heaven.

త్రివీళిము n. s. A sort of porridge.

త్రివేణి * Triple braided, an epithet of the Ganges which in mythology springs in three streams from the head of Siva.

త్రివేణిక * త్రివేణువు * అనగా సుగంధకట్టు The bands of a carriage pole. T. 5. 16. M. 8. 1. 302.

త్రిశంకువు * Name of the father of the hero Harischandra.

త్రిశుద్ధి * అనగా త్రికరణశుద్ధి. T. 4. 42.

త్రిశుపణము * The three ablutions: to be performed at morn noon and night. M. XII. 4. 102. త్రికాలము, త్రిపవనస్నాయి He who bathes thrice a day.

త్రిశత * Thrice seven. BRY. 3. 19.

త్రిటనము * n. s. Breaking. M. XII. 6. 513.

త్రిక్షి(కాలము *) A twinkle, an instant.

త్రిశము * Speed, quickness.

త్రిశము n. s. A name given by Telugu grammarians to the letter (న) N, in particular places. ద్రుశత్రుకృతి A grammatical phrase denoting ద్రుశత్రుకృతికశబ్దములు a certain class.

ద్రుశ్చుటి See దుశ్చుటి. A. 6. 21.

ద్రుమము * n. s. A tree. (in Greek *Drus*.)

ద్రుమిక See తుమికి.

ద్రువము * n. s. Permanency, stability, ascertainment, certainty. The truth; sure knowledge.

ద్రువము * adj. Permanent, certain, ascertained.

ద్రువకము * The Longitude. (Colebr. Essay on Zodiac.)

ద్రువశర్ముట v. a. To establish, settle, ascertain or verify.

ద్రువుడు * n. s. The name of the north pole: the pole star.

ద్రెక్కాసుట v. n. శరవశచూట. ద్రెక్కానగా Murderously, destructively, ruinously. A. 5. 159. వికాళిగుట్టునురుద్రెక్కాన. టీ|| ద్రెక్కానశరవశమై యుండగా.

ద్రెయ్యుట v. a. To break (Root in A ద్రెవ్వ; p|| ద్రెస్సి.) అనగా శుంచుట. Compare ద్రెవుట.

ద్రెయ్యుట v. n. To break, perish, be ruined, fall? Compare ద్రెవుట.

ద్రెళ్లుట v. n. To die. చచ్చుట, శుడుట. BD. 5. 1096. URK. 4. 285.

ద్రెవుట v. n. To break, perish, fall, be severed. To wear down or be worn away. BD. 4. 1973. తలద్రెవ్వవేసె he smote his head off. G. X. 44. రువువనడినెడద్రెవివన.

ద్రెవుట v. a. To break, sever, split. భంజుట చుట. HD. 1. 2026. Dab. 230.

ద్రెస్సి p|| of ద్రెయ్యుట.

ద్రేణుట v. n. To come out. ఖలులుదేరుట, వెడలివచ్చుట. A. 5. 155. ఆతివహుల్లెండుభీతితత్వద్వశాలద్రేణి. టీ|| ద్రేణి, వెడలివచ్చి. and A. 6. 96. హ

శుకౌనియొక్క కాండర, నత్రైవుంకట్టబడిచియందరి క్రియదా, దిత్తొకటియుగొనిత్రేణమరి, ఉత్తరము తరమటంచు, సెకప్రాద్దుకడక. టీ|| త్రేణమరి, నిద్ర మేల్చించి, అనివున్నది, అయితేయీశ్శలమందున్న బయలుదేరిఅనేఅర్థమేతోస్తున్నది.

త్రేతాయుగము * The mythological silver age: the second age of the world.

త్రేనుచుట See without the L. M. 1. 8. 188.

త్రైభంగము * "Three ways:" this is the name of a certain attitude: see త్రైభంగా, Nirancusa. 1. 24. టీ|| కచభారకుచభారకటిభారములచేతకాయంబుత్రైభంగముగనిలిచి.

త్రైలింగ్యము * A pedantic word for Telugu: formed from the word త్రైలింగము. which see.

త్రైలోక్యము * The three worlds, (Elysium, earth, and hades). The universe. M. 1. 8. 192.

త్రాక్కుట See without the U.

త్రాశ్య (i. e. తొన్నె) A cup made of a folded leaf: as a little dish. HD. 2. 1307.

త్రాణము * A certain measure of capacity: rather more than 64 lbs avoirdupois. W.

త్రాణచార్యులు * Name of a certain hero proverbial for strength.

త్రాణి * A boat, a small ship. A. 4. 147. hence the name *Doney* or *Dhoney*: a Sloop.

త్రాశకుట, అనగా తోనివేయకుడుట Swa. 3. 30. త్రాశకి ఇరులుకటాశుంచలవైవారె. టీ|| త్రాశకి, వెళ్లకొట్టబడి.

త్రాశది, అనగాత్రాశది. D. (qu ?)

త్రాపాడుట See without L

త్రాహము * Harm, offence, wickedness. సావ్విమిత్రాహము Treason, a sin against God. గురు

త్రాహము petit treason. త్రాహముచేయుట To sin, offend, transgress, act treacherously. త్రాహుని an evil heart.

త్రాహి * A sinner, offender, traitor.

త్రాశది * Name of the heroine of the Mahabharat.

త్ర్యంబకుడు * A name of Siva or (Thryambus) Bacchus.

త్వము * An affix like *-tion*, or *-ing-ness-ship* &c. in action, doing. కుంత్రత్వము the ministry; శత్రుత్వము enmity &c. ఋత్వము the vowel ఋ.

ద్వంద్వము * A pair or couple. కుచద్వంద్వము the చన్నులు. A form of composition, uniting

two words: thus రామలక్ష్మణులు Rama and Laxmana.

ధ్వంసము, *ధ్వంశము * Destruction, ruin. (నాశము.) ధ్వంశముచేయుట or ధ్వంశకురచుట To ruin, destroy.

ధ్వంసికులై * Ruined, routed, wrecked.

త్వక్కు * Skin, rind, bark, husk, coat. త్వక్కుస్పము cutaneous eruption, blotch, scab.

ధ్వజము * n. s. A flag or banner. A mark: a sign or symbol. The లింగము. A crest or heraldic bearing: usually the creature on which the god rides. Thus the గరుడుడు is the emblem or ensign of Vishnu. బహిష్ధ్వజి Parvati or Juno: being the goddess whose bearing or sign is the peacock. ధ్వజస్తంభము * A pillar or mast erected before a pagoda: having a vertical wooden frame of bars at the top: apparently representing a flag: together with the column it has much the appearance of an English key. This frame is ornamented with small tinkling bells. On feast days the god's flag is hoisted on this mast and then wrapped round it: not being suffered to fly, not let loose to the breeze; for it is folded round the post and stays there till the feast ends. The ధ్వజారోహణము is a certain rite at the commencement of a festival when the flag is hoisted.

ధ్వజిని * An army.

త్వదీయ. * Thy, thine. See on కుదీయ.

ధ్వని * n. s. Sound: voice: త్రతిధ్వని. an echo.

ధ్వన్యర్థము * n. s. Allegory. Ellipse.

ద్వయము * n. s. Pair, couple.

త్వర * n. s. Speed, rapidity, haste.

త్వరగా Speedily, rapidly.

త్వరచేయుట v. n. and v. a. To make haste.

త్వరశుడుట v. n. To haste, hurry, be active.

త్వరితము * n. s. Speed, haste, rapidity.

త్వరితముగా * adv. Speedily, rapidly.

త్వష్ట్రము or త్వాష్ట్రము n. s. Bluntness, roughness, want of politeness. Clownishness. (It is a Telugu గ్రామ్యశబ్దము.)

ద్వాదశ * adj. Twelfth.

ద్వాదశాక్షుడు * The god who has twelve phases, an epithet of the sun.

ద్వదశి * The twelfth lunar day of either the light or dark fortnight : it is observed as a holiday and as a feast.

ద్వాపరము * n. s. Sound, noise. M. 8. 3. 273.

ద్వాపరము * The third or brazen age of the world, preceding the కలియుగము or Iron age. ద్వాపరయుగకథలు old wives' tales. Or a legend of times before the flood (Asi. Journ. 1833. Octob. p. 82.) ద్వాపరయుగములో In former ages : in old times : beyond the memory of man.

ద్వారము * n. s. A door, opening, orifice, hole. A medium or way.

ద్వారక * A city. The name of a town wherein Krishna, the Apollo of India, generally resided. Several holy places are known by this name : particularly one in the peninsula of Guzerat. (W. Vish. P. p. 614.) In fact the poets place it where they please, it being the Utopia, Arcadia or Fairy-land of India. The Telugus generally place it near Pooree in (Katagam) Cuttack.

ద్వారపాలకుడు, or ద్వారపాలుడు * A porter. The figures of "cherubs" put up on each of the gates of a temple.

ద్వారబంధము * The frame of a gate, a door frame.

ద్వారయంత్రము * A lock.

ద్వారవతి * See ద్వారక.

ద్వారా prep. By means of, through. ఆతనిద్వారావంటిని I learned it from him.

త్వాష్ట్రము Vile, brutish. Wretched. వాడువట్టి త్వాష్ట్రుడు He is a villain.

ద్వికణికా * The flower called కొండనోగు.

ద్విగుణము* adv. and adj. Double, two fold. ధన ద్విగుణము Cent per cent.

ద్విగుణకృతము * Twice ploughed.

ద్విజుః * ద్విజుడు * n. s. and adj. Twice born (literally, regenerate, but never used in a spiritual sense :) oviparous, as ద్విజము born first from the ovary and then from the egg, as a bird, snake or fish. A tooth : as all teeth are reproduced. ద్విజుడు A bramin : so called because born into the tribe by investiture with the sacred thread. A verse says జన్మనాజాయతే కుండ్రాకర్మణా యతే ద్విజుః, వేదాధ్యాయ

చవిశ్రస్యాత్, బ్రహ్మజ్ఞానీచ బ్రాహ్మణః. By birth he is a Sudra: rites constitute him a Dwija: reading the scriptures makes him a Vipra (like a nominal Christian:) and knowledge of deity makes him a Bramhan.

ద్విజన్మదు * Twice born, same as ద్విజుః or ద్విజుడు q. v.

ద్విజరాజు * n. s. An epithet of the moon, and of the eagle (కరుత్కాక్) as king of birds.

ద్విజాతి* బ్రాహ్మణ, అండజె, బ్రాహ్మణాదిజాతిత్రయం. SC.

ద్విజహ్యము * Double tongued : a snake.

ద్విజుడు * See ద్విజుః.

ద్విజ్యూహార్ణము * A horizontal line.

ద్వితయము * n. s. Couple, pair.

ద్వితీయ * The second day of a lunar fortnight.

ద్వితీయము * adj. Second.

ద్వితీయావిధక్తి * The second case of the Sanscrit noun, being the accusative.

ద్విత్వము * n. s. Reduplication of a letter, a double consonant ; thus, ద్విత్వతకారము Double T. దకారద్విత్వము Double D.

ద్విధా * adv. In two ways, of two ways.

ద్విశము * An elephant.

ద్విశజ * Couplets : a sort of metre.

ద్విశజము * n. s. An elephant.

ద్విశశము * Double tongued : a snake. SC.

ద్విరూపి * Gifted with two forms : not uniform.

ద్విరేఫము * A bee. lit. " The Double R : " so called because its commonest name *Bhramara* uses the letter R twice. W.

ద్విహల్యము * Twice ploughed.

ద్విశము * n. s. An island. A continent. The Hindu mythology reckons seven such. In compounds this means Foreign. Thus, ద్విశద్రాక్షశండ్ల Raisons : i. e. foreign grapes. ద్విపాంతరములు foreign parts.

ద్విపి * adj. Pertaining to islands, native of an island, insular. W.

ద్విపి * A tiger, ounce or leopard.

ద్వేషము * n. s. Enmity, hatred. అన్న ద్వేషము Loathing food : want of appetite.

ద్వేషి * n. s. An enemy.

ద్వేషించుట v. a. To hate, dislike.

ద్వేష్ట * n. s. An enemy.

దైవతము * That sect of Hindus who, like Europeans, look upon the deity and his works to be two : whereas the అదైవతము, like the Platonists, consider all living and inanimate beings to be merely portions of the divinity. See Prof. Wilson's Two Lectures.

దైవపాయనుడు * An epithet of వ్యాస the celebrated poet.

దైవమాతురుడు * n. s. An epithet of the god Ganesa ; who according to mythology had " two mothers ;" one being Parvati and the other an elephant.

దైవవిధ్యము * Twofoldness : the being in two modes.

ద్వ్యర్థి * Having a double sense, as allegory or a puzzle.

త్వ Several words erroneously written with this letter as త్పొత్పన will be found under చ viz. చాత్పన.

త్పరులు * n. s. A hilt or handle. కత్తిరిది. A. 1 7. Pariz. 5. 45.

The letter N, as in Now, Never : being pronounced as it is in English.

When followed by a consonant this changes into (o sunna) the circle, as అంత anta, కొండ conda, పెంకు penku.

ని NI and ను NU when final, may drop the vowel and become ఱ; thus వానికిని, వాండలకును may be contracted (in verse) into వానికిఱ, vānikin vāṅḍakuᱠ, vāṅḍakun, both to him and to them. See on the conjunction NI or NU.

And the sunna is not used in compound words: thus కను + గవ canu gava is contracted into కన్గవ can'gava a pair of eyes కను + పాప, కన్పాప canu-pāpa, can'pāpa, the pupil of the eye. Likewise in other contractions as పాన్పు panpu, which at full length would be పానుపు, and మున్ని for మునిగి (past p|| of మునుగుట.) The laws of rhyme occasion this.

The circle is sometimes used, in verse, to lengthen a short syllable. Thus అనం for అన saying. See Bhasc §. 96. kh, chh.

As an initial, N is sometimes dropped, but only in a few words. Thus, ఏను, I, ఈవు, thou, for నేను, నీవు.

N may be inserted to prevent elision. See in the Grammar, rule of Druta words.

న Na is sometimes added to లో, thus యిందు లోన herein. Vish. 6. 127.

In the ancient dialect the N was sometimes superadded. Thus M. 7. 5. 33. నీవునునచ్చట.

NU is added to the Root in A. Thus, ఉండను or ఉండణ for ఉండ. The word ఇచ్చుట forms ఇవ్వ which being contracted into ఈ may become ఈ. Thus ఈనూతుమ M. 1. 1. 195. i. e. యివ్వ నూతుమ i. e. యివ్వడానకు ఆ శక్తత inability to give.

నం, or, నం నాచి or నిం నాచి n. s. A weevil, or canker worm, a book worm, a round white worm also (called వడ్లచిలక and ముడికొక్కు) which like a " crocodile" looks harmless but is destructive. (Hence) A demure minx, a sly jade : a specious hypocrite, a whited sepulchre. Sometimes used for a (muskito) gnat because it looks harmless. Swa. 3. 43.

నం నాచితనము n. s. Plausibility, speciousness : feigned simplicity.

నం నూతు A nasal sound: words pronounced through the nose. Snuffle, twang. నం నుట v. n. To speak through the nose ; with a twang or snuffle.

నంచుకొనుట. See సంజుట.

సంజ n. s. plu. సంజలు, చచ్చరించడము. Parija. 2. 60. కెంజిగురాకుమోవిసం జలంబవిగొనుచుండ్రోలి సోలి.

సంజు n. s. A lingering, indolent or dormant, disease. సంజుకురువు an indolent ulcer. సంజువిగురు a gum boil.

సంజుట, or సంజుకొనుట To eat by small morsels, nibble, pick a bit, to eat a little of any thing like pickle &c. as a relish to the principal food.

సంజుకొనేవస్తువు A relish or thing so eaten. A. 4. 243. తచ్చాకంబుసంజుచుండలంచుకొనియె. టి|| సంజుచుం ఆస్వాదించుచున్ను, అనగాసంచుకొంటున్ను. సంజుచ్చుట, చచ్చరించుచుచ్చుట. Parija. 4. 27. చంచువుటంబుసంజుచ్చుచుఱ. సంజుట, తినుట. D.

నంజుడు n. s. Flesh, flesh-meat. మాంసము. M. 13. 3. 175. Mand. 4. 185. Kalahas. 3. 107.

నంజుపారుట as వానిశరీరమునంజుపారినది He became pallid: this is given as the commencing symptom of dropsy, or other chronic disease. పిల్లకాయకునంజుడువెరిగినది the boy has outgrown his age or strength. This is more correctly నంజు not నంజుడు (we say liver-grown; they say flesh grown.) నంజులు Pickles or any thing eaten as a relish with food. Parij. 2. 60. మోచినంజులంజవిగొను చుండ్రిలిసోలి "her lips being sauce for the dish."

నంటి, అనగామాలిమి, నేస్త్రకాడు. OG.

నంటికాడు A friend, companion, compeer, or lover.

నంద్రకాయ n. s. A crab.

నందకము* n. s. The sword of Vishnu. T. 3. 68.

నందనము * or నందనవనము * n. s. Indra's pleasure ground. Elysium: the gardens of Adonis.

నందనుడు * n. s. A son.

నందవనము * A flowery spot. The name given to tulasai plants planted in a bed. The word is much used but is of no authority.

నందావార్తా * A certain magical diagram, used among the Jainas. Colebr. Essays. 2. 211. Moor's Panth. plate 1.

నంది or నందికేశ్వరుడు * n. s. Proper name of the bull or vehicle of Siva. నందినినందినందిని నందిచేసేవాడు one who can make white black and black white.

నందించుట v. n. To rejoice.

నందికేశ్వరుడు * See నంది.

నందిని * A name of కామధేనువు. G. X. 56.

నందివర్ణనవు చెట్టు*నందావన ర్తము*The broad leaved rose bay. Nerium coronarium. "Tabernaemontana grandiflora." Rox. 2. 23. తగరచెట్టు Q.

నందివృక్షము * A tree called కునికా Q.

నందుడు * The shepherd king Nanda, the foster father of Krishna.

నందివాడు " A Vaishnava Bramin of a somewhat inferior order, usually employed by virtue of hereditary descent as sacristan or priestling in Vaishnava fanes, to perform the ritual ceremonies; for which he is paid by the people; besides sharing in some kind of offerings,

and receiving occasional presents from individuals. Other bramins will not eat what he has touched.

నకనక (anuk) Hungrily. కడుపునకనకలాడుతున్నది he is famished. కృశించి. OG. M. 123. 476. A. 6. 63.

నకరనరలు (?) A weed called Poa ciliata. "Nakurnaral," Rox. 1. 335.

నకారపొల్లు n. s. The ౯ sign of N final: (See పొల్లు.) This is exemplified in the words నాకు౯, వానికి౯, యింటిలో౯, నైట౯.

నకించనత్వము * Nothingness, nonexistence.

నకిము (H) nagib. A herald, a chamberlain or usher. భట్టురాజు. Swa. 5. 50.

నకులము* n. s. The manguss, or, weasel. Vivera ichneumon. ముంగ.

నకులుడు * Nacula. The name of a certain hero.

నక్క n. s. A jackall: (derived from నక్కుట to prowl.) కొంకునక్క the fox: (derived from కొంకు timidity, the shy jackall). గుంటనక్క the fox (from గుంట a hole.) This word prefixed to the names of some plants (like dog, the dog rose &c.) means wild: see the next words. నక్కకొమ్ము తొక్కివచ్చినావు you are in luck to-day. నక్కగుంట pit fall. నక్కలపాలుచేయట To ruin, spoil, send to the dogs.

నక్కకోర "Fox-fang." A coarse grass called Panicum glaucum. Rox. 1. 284.

నక్కజిత్తు Sneaking trick, guile, craft. నక్కజిత్తులచూరి A wily rogue.

నక్కతోక Fox-tail; a certain plant.

నక్కదోళికాయ n. s. The wild cucumber.

నక్కనరము or నక్కయర్రగడ్డ A sort of squill, with stiff woody stalks.

నక్కనైచ్చము Fawning, cunning, craft.

నక్కపల్లము False ground: quicksand.

నక్కపిట్ట n. s. A certain wild plant, the root of which is eaten.

నక్కవీరిచెట్టు, అనగాడిర్వారు. Q.

నక్కిళ్లు n. s. The joints of the jaws. The jaw bones.

నక్కిళ్లుకుద్దవాడు one who has the lock jaw. M. 13. 5. 349.

నక్కు n. s. A lump or ingot of gold : a pig of iron. A notch. Reeded or ribbed work in carpentry : or in silver. యినకునక్కులు pigs of iron. చొక్కలు శునింపినక్కులజెక్కజెక్క. R. 4. 63. వెయ్యెసిమాడలయెక్కుగానూడఁబడించెయ్యన్నజంగమకోటికొక్కొక్కనక్కుచెన్నుగాఁగమర్పణచేసిమొక్కుండును. BD. 5. 611. యావడ్డాణమునకునక్కులుకొట్టించు double up part of this belt, or crumple it, to make it shorter.

నక్కుకొర్రు A stab? See అక్కు. BD. 4. 463.

నక్కుట v. n. To prowl, crouch down. To peep. To conceal or hide.

నక్కేరుచెక్క n. s. A sort of wood used in some medicines.

నక్తము * Night.

నక్తంకరుడు * An epithet of the moon. A. 4. 36.

నక్తంచరుడు * n. s. A demon, a fiend that prowls at night. DRU. 536.

నక్రము * n. s. A crocodile.

నఖము * n. s. A nail, talon, claw. A scale, as of an armadillo. నఖమాంశిన్యాయంబున inseparable as the skin and the nail. నఖశిఖాశుర్యంఠము పుళ్లుసెన్నున్నది I am in pain all over. నఖక్షురము * n. s. Nail marks, on the skin, with pinching.

నఖవిత్పలు or నఖంబిత్పలు A sort of drug : made of the scales of the (పిపి) armadillo. Dr. Royle : Proc. of Roy. As. Soc. Dec. 1842.

నఖముఖాలు The tips of the nails. adv. Dispersedly, up and down, all about, in all directions, all over, on all sides. నఖముఖాలనుంచి from every quarter.

నఖరము * A nail, talon, claw.

నఖరాముఖము * "Armed with claws;" a cat, a lion, &c. but usually a cock.

నఖరేఖలు * Nail-marks, or scratches on the cheeks, made by a lover.

నఖనఖి(anuk) Fiercely (scratching and tearing.) DRK. 144.

నఖశుతి n. s. See under శుతి.

నగ n. s. A thing. A jewel, or ornament. A metal vessel. A bullock load of tobacco &c. A man's load : a cooly load. A robe or long gown. నాలుగునగలు దట్టికవాయి equipped from top to toe : (it is a vulgar phrase.) In house build-

ing బండినగలు are the small rafters-laid across the మంజకరలు.

నగ or నగక i. e. నవ్వగాను Laughing. The Root in A of నగుట. Suca 3. 86.

నగము * (What is immovable) A hill, a tree.

నగరము * n. s. A town : The name of Nagar a certain town. The citadel or capital.

నగరి * n. s. A town.

నగరిచెక్క See నక్కేరు.

నగరు n. s. A house, a palace inf. నగరి. BD. 5. 362. ఆమాన్యమునగరగలిసిపోయినది that land is fallen in; to Government.

నగరుసాంప్రాణి Benzoin imported from Nugger.

నగళు n. s. A palace. రాజగృహము. D.

నగళు n. s. A laugh, a smile.

నగించుట v. a. To make (one) laugh. నగించడానకు చెప్పెను he said this to raise a laugh.

నగియుట v. n. To laugh, to smile.

నగిరె(చెట్టు) n. s. See నక్కేరి.

నగుట v. n. To laugh. To smile.

నగుబాటు n. s. A joke, a jest : not in earnest.

నగ్నమైన * adj. A naked figure. నగ్నంకరణంబులై Stripped naked. R. 6. 23. నగ్నత్వము Nudity, nakedness. నగ్నవేషము n. s. Nudity, a naked figure or appearance. నగ్నవేషధరుడై assuming the appearance of a naked man. M. 1. 1. 151. Vish. VI. 81.

నమ్మిక n. s. Faith, confidence, belief, trust. B. X. § 53. verse 7. నమ్మికనావిశ్వాససంభ్రమము వెలయుచుండు. ABA. 2. 358.

నచ్చు n. s. Wearisomeness, annoyance, tiresomeness, plague. T. 3. 124. A knot-grass, that infests corn. Waste land, infested with knot-grass. నచ్చుపెట్టుట to annoy, fret, tease. నచ్చువేరమాడుట to hagggle, chaffer. నన్నునచ్చుపెట్టి చెప్పినాడు he drummed this in my ears.

నచ్చు adj. Wearisome, tiresome, plaguy, annoying. Tedious, importunate : chronic, as an indolent sore.

నచ్చుగొట్టు n. s. A make-bate : a tiresome pickthank ; a plaguy troublesome fellow.

నచ్చుట v. a. v. n. To confide, trust. To coax, persuade ; to harrass, pester. M. 4. 2. 174. M. 5. 2. 152. M. XI. 1. 19. M. 9. 1. 37. నమ్మిన. ఆనగావికసించిన, విడిచిన. OG.

నకగుబులుచేయుట To hustle, push about.
 నట్ట adj. Thick, buttery, greasy, as buffalo's milk.
 నట్ట n. s. A bit, fragment. నట్టనట్టగాకోయుట
 To mince, cut up into small bits. T. 5. 38.
 Dasav. 9. 392.
 నట * Dancing. నటదుద్యక్తుకుటీభయంకర.
 Anir. 4. 53. with moving eyebrows.
 నటనము * n. s. Dance, dancing. Motion, agita-
 tion. మాయానటనము a course of fraud.
 నటమము See అటమము.
 నటి * n. s. An actress.
 నటింతుట * v. a. v. n. To dance. To act, as on the
 stage. To act, manage, conduct himself, behave.
 నటిక * An actress.
 నటుడు * n. s. A dancer, an actor, one who acts
 veiled in a garb.
 నట్ట (A prefix signifying.) in the middle of as
 నట్టేరు the mid stream, the middle of the
 river. నట్టడివి in the heart of the forest. నట్ట
 నడమ In the very middle.
 నట్టకోతి A certain game among boys.
 నట్టనము adj. Slight, weak, frail.
 నట్టి, అనగా ఇట్లు, కొదవ, ఆహోటు. OG.
 నట్టిల్లు loc. నట్టింట In the middle of the house.
 నట్టు n. s. A spot of ground. Place, abode. Obstacle,
 hindrance, hesitation. Loss, damage? A plat-
 form of earth, a terrace. The bent grass, that
 infests corn-fields. See Dr. Wight's article
 regarding it, in the Madr. Lit. Soc. Journ.
 Apr. 1835. " It is undescribed and of pecu-
 liar character: having widely-spreading per-
 ennial roots, or underground stems. There are
 two species: one species కుండురునట్టు in the
 రేగడ or black soil: and గరకనట్టు in the
 mudub or mixed soil. The largest species, called
 తడవనట్టు requires [for its eradication] the
 large plough with twelve bullocks: the small-
 er is గంతునట్టు. It furnishes excellent food for
 cattle: and, could it be raised on the poorer
 lands alone, it would be extremely valuable."
 నివాసస్థానము, ఆలశ్యము, ఆటంకము. D.
 నట్టువుడు, or నట్టువుకాడు n. s. A dancing master.
 (Not a good word) Suca. 3. 9.
 నట్టువచాచి A dancing school.

నట్టేటక In the middle of the stream. నాట్రుకు
 కునట్టేట్లోవుట్టి మునిగినసామిలె ఆయెను I am
 utterly ruined: my raft has sunk in the mid
 stream.
 నట్టోట్టు, అనగా చెట్లూకులనిలిచివదేసిళ్లపొట్టు. OG.
 నడ n. s. Walk, walking, stepping. Pace, step,
 trip, gait. Course, conduct, behaviour. Rock-
 ing or dancing motion. Trip or journey. తడవ
 మూడునడలువచ్చినది the boat made three trips.
 నడ adj. Walking, locomotive. నడకొండలు mov-
 ing mountains. నడపినగ a walking corpse: a
 fool, a snob. Sumati. § 69.
 నడము * A sort of reed, or bulrush. పీతనే, అం
 బాళవృక్షము, కిక్కిశగడ్డి. SC.
 నడక n. s. Walk, walking, behaviour.
 నడత n. s. Conduct, behaviour. Radha. 3. 123.
 నడతెంచుట To come. BD. 5. 1115. నడతెమ్ము
 (the imperative.) walk thou. RYD. 1458. త
 చ్చుట. D.
 నడకుతుడుట v. n. To be managed, or conducted.
 Vema. 1574. ఆశువులు యెవరివల్ల నడకుతుడుకు
 న్నువి by whom are they carried on.
 నడబావి A well with steps down into it.
 నడమ adv. and postp. Between. In the middle.
 యానడమ presently: (also) lately. ఆనడమ
 meantime. నడమవచ్చినారు they came between
 or interposed: came as messengers or repre-
 sentatives. నడమవచ్చినవాడికియంతఅధికారమా
 Is an interloper to presume thus? నడమమా
 ట్లాడుట To interrupt one while speaking. To
 intercede, mediate.
 నడమ n. s. Bur-grass. కిక్కిశగడ్డి. D.
 నడమంతర or నడమంతరపు adj. Middling, neither
 here nor there. నడమంతరచేరు An alias. See న
 డుమాంతరము. నడమంతరపువిశ్వరమునకున్నన
 రముమీదిపుండుకున్నచురుకు అధికము a beggar
 on horseback.
 నడమాంతరముగా Unexpectedly.
 నడవ n. s. The hall in a house. నడవలొతుండు
 కాన్నాడు, అనగా నడవతిన్నెమీదతుండుకొన్నా
 డు He lay down in the entry or porch.
 నడవడి n. s. plu. నడవళ్లు Conduct, behaviour. B.
 X. 3.
 నడవడిక n. s. Conduct, behaviour.

నడన adv. In the middle; midway.
 నడి adj. Middle, mid. నడికాలము the idle time of the year, between the ploughings. నడితడత the thick part or middle of a తడత.
 నడికట్టు n. s. The girdle, waistband.
 నడికొత్తు The ridge of a pent roof.
 నడికొల్ల గాడు An interloper.
 నడితి n. s. Conduct, custom.
 నడినూకలు Grits, half broken grain, what in America is called hominy, or hommony. In Madras it is called rolong అర్థతండులములు. D.
 నడినెత్తి The middle of the head, the crown.
 నడిపించుట v. a. (causal of నడుచుట q. v.) To make him walk. పిల్లకాయనునడిపించినది She made the child walk. To conduct, carry on, push on. See నడుపుట. ఆమాస్యమువారికినడి పిన్దిని I let my field to him free.
 నడిపిరేయి Midnight. A. 5. 72.
 నడిమి Gen. of నడుము.
 నడిమి adj. Central, middle. నడిమికావడి a hammock slung on a pole. నడిమివాడు a by-stander, a third person, the middle man.
 నడిమికొల్ల గాడు An interloper.
 నడియాడుట To walk. A bad word and of no authority. Radh. I. 25. 60.
 నడిరేయి Midnight.
 నడిచేయి The middle finger.
 నడు adj. Middle. నడురేయి midnight.
 నడుచుకొనుట v. n. v. a. To behave. See నడుచుట.
 నడుచుట v. n. To walk, go, move, proceed. To happen, occur, pass, take place. To behave, conduct oneself. To take effect, as an order. To live, continue, last. To descend, as an estate. To beat or play as applied to the pulse. To act, (as a father, servant &c.) వారికినడిచే భూమి the field they hold or enjoy. నడిచేసెల the current month. వానిసండు మాసండునడిచిన జాబులు the letters that passed between us. నడిచినపక్షము the dispute that happened. న్నోక మునడవవద్దా Surely the verse ought to flow easily. ఆపుత్యవము నడుస్తున్నదా Is the feast still kept up? వారికియెట్లానడుస్తున్నది How is he getting on.
 నడుపు n. s. Walk, pace, step. gait.

నడుపుట v. a. (causal of నడుచుట) To manage, conduct, make him walk, -make it proceed. To navigate, steer a vessel. To undertake or govern. న్యాయమునడుపుట To execute justice.
 నడుమాంతరము adj. Extraordinary, unprecedented, unthought of as a windfall.
 నడుము n. s. (G. నడిమి) The middle, the waist, or loins. నడుము కట్టుకొనుట To gird the loins, be ready. నడుములోచెక్కుట To pocket, because they stick a handkerchief &c. in at the girdle. నడుముకుద్ద gone in the loins, broken down, debilitated. నడుమువదిలినది semen emittitur. adj. Middle, central. నడుముగా Meanwhile, through, between.
 నడురాత్రి Midnight.
 నడ్డి n. s. The small of the back, the hollow above the loins. నడ్డినీళ్లకొట్టినాడు, or, నడ్డివిరగ పొడిచినాడు he gave him a blow that broke his back, he smote him under the fifth rib.
 నడ్డి adj. Sunk in, depressed in the middle, crooked. నడ్డిముక్కు a turned up nose. నడ్డిగానిలుచుట To stand with the belly pushed out, and the back drawn in.
 నడ్వలము * Reedy, abounding in reeds. R. 5. 225. నడ ప్రాయచేతే, కనకశుభ్రులచేతము. SC.
 నడ్మైత్తి n. s. The centre of the head. i. e. నడినెత్తి.
 నతము * adj. Bent, bowed. నతనాధి a deeply curved navel. పాదనతలయిన who were humbled before his feet.
 నతనాధి * See నతము.
 నతనాసికడు * Flat-nosed.
 నతవైరి * శరణాగతుడైనశత్రువు. M. XII. 5. 542.
 నతి * n. s. Salutation, homage.
 నతుడు * G. 2. 80. One who is prostrate.
 నత్త n. s. A snail, a shell fish, cockle, or periwinkle. A pad (like that used by palankeen bearers, so called because somewhat hollow.)
 నత్తగుల్ల The shell of a snail &c.
 నత్తగొట్టు, కుడిభేదము. D. A sort of bird.
 నత్తవిప్పు A shell of an oyster.
 నత్తచేటిలు A small sort of fish. (Clupea. Russell No. 187.) "It rivals the white bait of England."
 నత్తమిల్లుట v. n. To lie down or recline, to be flat. శయనించుట. D. To be soaked. (నానిపోవుట) See అత్తమిల్లుట.

నత్తి n. s. Stuttering, stammering. నత్తివాడు a stammerer.

నత్తు n. s. The ring worn by women on the left nostril. ముక్కు కమ్మి. D.

నలైము A sort of glove worn by falconers. HK. 2. 48.

నదము* A river which flows from east to west. తురుప నది. D.

నది * n. s. A river, a stream, which flows from west to east.

నదివియలు, అనగా నిలువుదివిటీలు. OG.

నదీజారుడు *— శివుడు. D.

నదీమాతృకము * adj. Watered by rivers: land depending not on rain but permanent irrigation.

నన్ A contraction for నాలుగు four, as నన్నూరు Four hundred.

నన n. s. A bud, blossom, a sprout. క్రొన్ననలుంచె it bore fresh blossoms. తుప్పము, చిగురున్ను. D.

ననంద or నానంద * n. s. A husband's sister. భర్త భాగ్యాం, అనగా ఆచువిడ్డ. SC.

ననకారు n. s. (Lit. blossom time.) Spring, the first of the six seasons into which the Hindus divide the year. See ఋతువు, వశంతఋతువు. D.

ననచుట See ననయుట.

ననబోణి n. s. A young "sprig," or blooming girl.

ననయుట v. n. To expand, or bloom. To sprout or blossom. తుప్పించుట, తల్లివించుట. D. Pariz. 4. 9. బల్లనకొకొల్లుమియంకదన్న, ననుచుకొకొల్పొకొకయ్యెవిరుత్. Yayati. 5. 19. ననిచినశివీతికొద రమి నెమ్మది జే రిమరుండు, ననిచినశివీతికొ, అనగా కలిగినస్థిచేర.

ననవిలుకాడు n. s. Cupid. (Lit. he who bears a bow made of blossoms.)

ననుచుట v. n. To sprout or blossom, తుప్పించుట. A. 5. 133. తరుణులకొగటకొననుచు.

ననువు n. s. Amiability, agreeability, seductiveness. adj. Agreeable. Swa. 2. 81. ననువుకాడు, విటుడు, ననువుకత్తె, జారక్రీ. D.

ననువుట v. n. To agree with one's health, or constitution: as యాచేశమునాకు ననువులేదు This country does not agree with me.

నన్నయభట్టుడు * The name of an ancient grammarian: the substance of his treatise (the నన్నయభట్టియము) is well given in Mr. Campbell's Telooگو Grammar.

నన్నుకొనుట See అన్నుకొనుట. Pariz. 2. 65.

నన్నూరు adj. Four hundred.

నత్తుంశకము * adj. Neuter, neither masculine nor feminine.

నత్తుంశకత్వము * n. s. Impotency.

నత్తుంశకలింగము * n. s. The neuter gender.

నత్తుంశకుడు * n. s. An impotent man, devoid of virile powers. నత్తుంశకుడిచేతరంభబిడ్డినట్లు Thus eunuchs are the guardians of the fair.

నత్తు * n. s. A grandson, either in a male or female line. చునముడు. D.

నత్తి * n. s. A granddaughter: either in the male or female line.

నత్తుడు * n. s. A grandson.

నత్తుట See నారునత్తుట.

నభము * n. s. The sky, or atmosphere.

నభాస్యము * A name of the month Bhadrapada A. 4. 172.

నభాస్యత్తు * n. s. Air, wind.

నభాస్య * The sky. నభాశుభమండు In mid heaven: in the vault of heaven.

నభావచనము * n. s. A voice from heaven.

నమః * Hail. దండము. D. తన్నెనమః Glory be to the goddess.

నమకచమకము * Certain prayers in the Vedas addressed to Rudra.

నమనములాడుట To thrive, to bloom, as plants.

నమలు, అనగా నక్తమాలము. Q.

నమలుట or నములుట v. a. To chew, masticate or munch. Kalahasti. 4. 170. URK. 6. 402. M. XII. 3. 71.

నమశ్శివాయ * An exclamation of astonishment: or used in prayer. O Lord! BRAyo. 204. DNav. 214.

నమశ్శరించుట * v. n. To salute, bow, adore, bless. Chenn. 5. 196.

నమస్థారము* or నమస్థృతి* n. s. Obeisance; salutation. "I salute you" a phrase used by the Vyāpāris or Smartas at meeting and at parting, like *salam*, or *how do you do*, and *good bye*. M. 13. 5. 338. నమస్థారముచేయుట To prostrate one's self: to salute another.

నముచి * n. s. A demon, so named. నముచినూడ నుడు * n. s. Slayer of Nanuchi, an epithet of Indra.

నమేరువు * n. s. The tree termed calophyllum inophyllum. శురపాస్త్ర A. 5. 135.

నమోనమః * Homage and salutation.

నమ్మకము n. s. Trust, reliance, confidence, belief, dependance. నమ్మకముగా confidently, positively, trust-worthy. నమ్మకమైన adj. Trust-worthy, faithful.

నమ్మకశుభు adj. Trust-worthy, faithful: a respectable man.

నమ్మడుంతు A sort of grass. కశేరుకము. D. కపిథము. SC. The wood apple.

నమ్మి A peacock. నెమిలి. OG.

నమ్మించుట v. a. To assure, cheat, promise, persuade. నమ్మించి గొంతుకోసి నాడు he deluded them to their ruin.

నమ్మిక plural నమ్మికలు n. s. Belief, faith, confidence, assurance, dependance. నమ్మికమాటలు Persuasive words, assurance, beguiling. నమ్మినవాణ్ణి చెరకురాడు Are you to injure those who confide in you?

నమ్ముట v. a. To believe or give credit to. To trust or confide in. To rely on, to have faith in. To suppose, imagine, think erroneously. This verb like తెలియు is used in the past tense where the English requires the present tense. నమ్మవున్నాను I trust. నమ్మనగు. = విశ్వసించవచ్చును it is fit to believe. R. 5. 271.

నక్రము * adj. Bowed, bent, crooked, curved. శాల్యఃఫలం న్దుభేనక్రమాః the full ear of corn bows (humbly.)

నయనము * An eye.

నయము n. s. Welfare, ease, facility. Good health, soundness, safety. Ductility. Convalescence, improvement, recovery. Propriety. నయములేదు It is no better. Cheapness. Profit, kindness, civility. నయభయములమందలించి, or నయముభయముతోట By fair means or foul; by allurement or alarm: by rough or smooth methods. నయనస్థానికి for either profit or loss; for better or worse. నయమారగా civilly, kindly. యిది వాండ్లకు దొరకడము నయము They thought themselves lucky in getting this. It was no small thing for them to obtain it. నీవు రావడమునయము It is well that you came. కొం

చెమునయమునది it is somewhat improved. నయమొక్క దుly, fitly, easily.

నయము adj. Well, easy, better in health, convalescent. Inferior in value. Malleable, not brittle. Cheap. High, (as a note in music, as opposed to ఘనము or deep notes.)

నయముగా adv. Easily, well, kindly, better, cheaply. నయముగావున్నది There is an improvement, it is better. వాడికినయముగావున్నది he is better or convalescent. నయమొక్క దుly, fitly, easily.

నయించుట v. n. To agree, or hold well together, as a paragraph. శుందర్పించుట.

నర * adj. Human. నరలడవి A place swarming with people.

నర. See నరపు.

నరకము * Hell.

నరకడు A scoundrel, a villain, scamp.

నరకాంతకుడు * Destroyer of Naraca, an epithet of Vishnu.

నరకాశురుడు * The name of a giant slain by Vishnu.

నరకము n. s. A drum? ఆనర్థభేదము. D.

నరచేపుడు * A king, a ruler.

నరకుశువు * A brutish man.

నరపు Greyness of the hair. శులితత్వము. D.

నరబలి * A human sacrifice.

నరము n. s. A vein, a nerve, tendon, or muscle of the body. (For the Hindus consider all these three substances as one and the same.)- వానిచేతికినరాలులేవు he has no nerves in his hand, i. e. he is a very open handed man.

నరయద్దు Lanes, nooks? hiding places? or దిక్కి. దాశ్శలము?

నరవంజి A kind of tree. H. 4. 14.

నరవాహనుడు * Cubera, god of wealth.

నరవెంట్రుకలు Grey hairs.

నరాంతకుడు * A manslayer.

నరాదుడు * నరాశిమానవుడు * n. s. A cannibal. నరి narigi. H. 2. 86. యిది గ్రాలలో మొకభేదముతో క్షున్నది.

నరియకొక్కు A sort of snake. G. 8. 101.

నరియుట v. n. To grow grey, as applied to the hair. గడ్డమునరిసినవాడు a man with a grey beard.

నరుకు n. s. A cut, a wound : the wards of a key.
 నరుకుకత్తి A short sword, or dagger.
 నరుకుట v. a. To cut, to hew, to fell, to sever,
 to chop or lacerate. జంభాలునరుకుట to boast.
 నరుజు, అనగా సూక్ష్మము. D. గుండుపోతినది. OG.
 నరుడు * n. s. A man. A name of Arjuna. నరులు
 human beings.
 నర్తకి * n. s. An actress, female dancer. నర్తకదం
 శకులు an actor and his wife.
 నర్తకడు * n. s. An actor, mime, or juggler.
 A puppet show man.
 నర్తనము * n. s. Dancing, gesticulation, acting.
 నర్తనాగారము, అనగా నాట్యశాల. M. 4. 2. 326.
 నర్తము * n. s. Sport, pastime, dalliance. రత్నా
 శయమునుబోధించేమాట. D. కురిచోశః RCD.
 నర్మద * n. s. The *Narmada* (Nerbudda) river
 which, rising in the Vindhya mountains, runs
 westward to the gulph of Cambay.
 నర్మలాశుము * n. s. Allusion, intimation, hint,
 tacit reference. Agreeable prattle.
 నర్ర An ox. నర్రలు, కొమ్ములుగలకుశువులు. D. M.
 4. 1. 95.
 నర్రమామిడి n. s. A plant used in medicine, called
 Tomex Japonica, or Tetranthera Monopetala
 or Leea Staphylea. Rox. 1. 658. and 3. 821.
 Wight's plates No. 58.
 నర్రలు n. s. Cattle, kine. కొమ్ములుగలకుశువులు. D.
 నర్రాడుట See అర్రాడుట. Pariz. 5. 19. నర్రాడె,
 శుంచరించెననుట. D.
 నలము * n. s. The lotus or water lily. శుద్ధము,
 కిక్కి శుద్ధియున్ను. D.
 నలంబుట, నలికు వేయుట. R. 1. 213.
 నలక n. s. A particle or mote. M. XIII. 3. 175
 = నలుగు.
 నలకు, A vessel? ఛాండవిశేషము. M. 14. 3. 175.
 యాగనిలయంబుకలశముగలశములున్ను, నలకులు
 గాగులునాదిగాగల ఛాండములును.
 నలకూబరుడు * n. s. The name of a son of Cubera.
 నలకొట్టుట v. a. To pound. To deface or break
 up jewels &c. వాణ్ని నలకొట్టి నారు they
 thrashed him severely.
 నలకతీయుట v. a. To wear, (a new dress) till it
 becomes easy?

నలత(శ్రు)రాజించినరోగము) Debility : a weak state:
 remains or constitutional effects of a disease.
 Convalescence, a bad state of body, lingering
 indisposition, a low fever.
 నలతగొట్టు n. s. A make-bate, a pick-thank, a
 thorn in his side.
 నలదము * n. s. The root of the *Andropogon*
muricatus, called cuss-cuss grass. తెల్లనెట్టివే
 రు. D. Rox. 1. 265.
 నలశై adj. Forty. నలశైమంది forty people.
 నలయించుట See అలయించుట.
 నలపైక See అలపైక. M. 4. 3. 37.
 నలి n. s. Dust, powder. Indisposition, illness.
 Rubbish, weeds, stuff. Affection, love. నలితీ
 యుట to clear, clean, weed. L. 7. 20. ఒప్పి
 దము OG. చూర్ణము. D.
 నలి A particle used in poetry without definite
 meaning. BD. 5. 385. and 654. and 1. 58.
 నలి adj. Trivial, slight. L. 1. 199. నలితిండి. OG.
 విరితిండి.
 నలికండ్లపాము, నలికిరి, or నలికిరి n. s. The polish-
 ed shining greenish house lizard (*Lacerta in-
 terpunctata*, Linn.) with a scarlet tail, that
 haunts houses. నలికండ్లపాము, బ్రహ్మశి. D.
 రక్తశుద్ధి కా S. C. It is called *bommami* in H.
 నలికము adj. Small, as dust. సూక్ష్మము, రసశుద్ధ
 ము. D.
 నలినము * A lily.
 నలినలి (anuk) Fretfully (anuk.) నలినలిఅయ్యెను, అ
 నగాసెలెనెనె To be peevish, to fret. నలినలిచే
 యుట To harrass, torment.
 నలినాయతామీ * Fair eyed : with lily eyes.
 నలినారి * The 'Foe to lilies:' i. e. *Adonis*, re-
 gent of the moon.
 నలినాయీ * Fair eyed.
 నలినూకలు Dust, powder. అర్థశంకులములు. D.
 నలినాడి Saw-dust; chips, shavings, dirt, frag-
 ments.
 నలినబలి n. s. Confusion; riot. = అల్లాకొల్లము.
 నలిరేగుట To fire, or become irritated or enraged.
 విజృంభించుట. D.
 నలు adj. Four as నలువెళ్ళలు The four quarters
 or sides.
 నలుకువ n. s. Ailing, an ill state of health.
 నలుగు n. s. Rubbing, scrubbing the limbs with
 fragrant paste made usually of వెళ్ళలు. నలుగు
 వెట్టుట To rub the limbs with paste.

నలుగు, or, నలుగురించి A sort of fragrant paste used as soap.

నలుగుట v. n. To break. To be broken, bruised, crushed, crumpled or reduced to powder. To become easy, smooth, or familiar, by acquaintance. To wither, be weakened or debilitated; to be flabby or flaccid. To be rumpled or crumpled. ఆ భాష అతనికి నలిగినది the language has become familiar to him. దోవయంకానలగ లేదు The new road is not as yet trodden smooth. వాండ్లు జగడము ఆడగానే ననునలిపిపోతిని they are the disputants but I am the sufferer: I am crushed. వాండ్లు నలిగిపోయినారు they are in reduced circumstances; they are minished. వైష్ణవలిగినది his limbs are withered or flaccid: the flesh is flabby.

నలుగుడు n. s. శంకటము, త్రోవర, యిబ్బంది. ఆతం దునలుగుడు బడరాదోమగువ, Suca. 3. 333.

నలుగోడు n. s. That which is thrashed. నలిచినది. D.

నలుగురు adj. Four persons, some persons, several people, as in English we say half a dozen without meaning exactly the number six.

నలుచదరము adj. Foursquare.

నలుచుట v. a. To crush. To rub (scurf) off the skin.

నలుడు * Name of *Nala* a certain hero.

నలుదిక్కుల All round: lit: on the four sides.

నలుపు n. s. Blackness. adj. Black.

నలుపుట See నలుచుట.

నలుపుడు A plant called విరావశి. Q.

నలుబదైన adj. Forty (from నలు four and కది ten.)

నలువ n. s. A name of Bramha, as the *four-faced* god.

నలువడుట See అలవడుట.

నలుపు n. s. Beauty.

నలుపుకొన్న Beautifully, finely.

నలుపుక See అలపుక.

నలుగు n. s. A mote or particle: an atom: a mote that flies into the eyes. నలుశంక very little: as much as an atom.

నల్లడలు On all sides, four q. v. and కడ.

నల్ల See నలక.

నల్లము Four tooms or maunds contracted for నాలుగుకూములు.

నల్లెనీలు On all sides. i. e. నలు four q. v. and దెనీ.

నల్ల adj. Black.

నల్ల n. s. Blackness; black stuff: charcoal: blood. నెత్తురు, బొగ్గున్ను. D.

నల్లంగి n. s. A sort of snipe.

నల్లంబిగాడు The bird called a martin or భరవాణము.

నల్లకాత The same as ఇజ్జనల్లతీ a certain plant.

నల్లకీచు See నలికిరిపాము or నలికీచి.

నల్లగిల్లుట v. n. To blacken, become dark.

నల్లగుండు A eel. శింశికములు. D.

నల్లగుడ్డు n. s. The pupil in the eye.

నల్లజీమ n. s. A black ant.

నల్లజీలకర్ర A plant called *Nigella Indica*. Rox. 2. 646. Black cummin. (Rottler p. 316. in కరించీరకం.)

నల్లజేమ The black species of చేమకూర.

నల్లటి adj. Black.

నల్లదనము Blackness.

నల్లన n. s. Blackness: charcoal: blood.

నల్లని Black.

నల్లబడుట To turn black, to blacken.

నల్లమందు Opium. Lit. the black drug.

నల్లమాను n. s. A sort of harrow used before or after sowing the seed, to level the ground. మాగానిభూమి దున్నివిత్రనముచల్లెటందుకు ముందు గావిడవవిడవనిరుసర్దుకొనేటందుకు రెండు కాళ్లు కట్టిత్రలేది.

నల్లరాయి Marble (of any colour.)

నల్లవరి A kind of black grain.

నల్లపై Interj. Alas! అయ్యోయనుట. D.

నల్లి n. s. A bug. నల్లిచెట్టు The shrub called *Gre-wia carpinifolia*. Rox. 2. 587. It bears small nuts.

నల్లిండ్ల n. s. Dwellings, houses. కాపురములు. D.

నల్లికళ్ళపాము See నలికిరిపాము.

నల్లెంటి కావ్యము Linking, coupling (అంటపెట్టుట) Connecting. A sort of conceit in poetry wherein certain words are *capped*; or the names of places &c. are used in a double sense as Tunbridge, Ox-ford, &c.

నల్లెడు adj. Of the size of a span, or, of four finger's breadth. జేనెడు, బెత్తెడున్ను. D.

నల్లెరు, or, నల్లెరుకాడ n. s. The plant termed *Cissus quadrangularis*, Rox. 1. 407. a weed used in dying. (నల్లెరుల్లి*) It is in green soft

joints three inches long, with four edges: the sides of the cubes sink in. Its juice blisters the skin. కొండనల్లేరు samphire: ఊరము (salt) is extracted from the ashes of this plant.

నల్వ See నలువ.

నల్వము * n. s. A furlong or distance of four hundred cubits.

నల్వరు Four persons.

నవ n. s. An itching.

నవము * adj. New, Nine. నవంనవంప్రీతిరహూ కఠి (Magha) every moment presented fresh beauties. నవశుంభు the shape of the figure nine; viz. 9 which the poets say is 9 the form of a beautiful ear. నవమన్మథుడు A second Cupid. నవశుంభరి a second Venus, a rival to Venus.

నవకము * n. s. Freshness, tenderness, యౌవనము youth. చక్కంజనముంబలంబు నవకంబుశుకీలము. Nagnajit. 2. 27. నవశుంభ్యాం, తొమ్మిది. SC.

నవకము * adj. New, fresh, blooming. నూతనమై నది, తొమ్మిది. D.

నవగొనుట v. n. To itch.

నవగ్రహబిళ్ల A brooch set with nine stones (ruby, emerald, sapphire &c.) sacred to the "nine constellations."

నవత్ * అనగావికసించేటి. A. 6. 60. నవన్నమతికొ, కల్పించేబుద్ధిచేతన.

నవత, అనగాదీఘకాడ్యము, నవియడము. DRU. 940. Languishing illness, decline.

నవతి * Ninety.

నవధాన్యములు * The " nine sorts of grains," viz. Rice, wheat, Bengal gram &c.

నవననలాడుట To flourish, prosper, thrive.

నవనీతము * n. s. Butter.

నవమము * That which is ninth. Name of the Ninth Book of the Bhāgavat.

నవమము * adj. Ninth.

నవమాలిక * n. s. The double jasmin. విరజాతిచెట్టు. D.

నవమి * n. s. The ninth lunar day either of the light or dark fortnight.

నవయుట or నవియుట v. n. To languish, sink, perish, to fall away in flesh. నవినిన Worn

away, worn out. యిట్లానవినినవినిచచ్చేతను he is dropping into his grave.

నవరంగము n. s. A chamber, or summer house, standing alone in the square of a house. = మధ్యరంగము. Vasu. 2. 35.

నవరంధ్రములు * The nine apertures of the body.

నవరత్నములు * " The nine gems" a collective phrase: some reckon them as వజ్రము diamond, వైడూర్యము lapis-lazuli (cat's eye) గోమేధికము agate, శుభ్రరాగము topaz, నీలము sapphire. మరకతము emerald, మాణిక్యము ruby, విద్రుమము coral, మాక్తికము pearl. నవరత్నకీరీటము a gemmed crown. నవరత్నము a particoloured or mottled game cock. నవరత్నకంఠె a jewel set with four or five sorts of stones.

నవరాత్రి * The " Navaratri" or nine nights: an annual festival in honour of Durgi: also called Dassara or Dussera. See దశరా in the Dictionary of Mixed Dialects.

నవరాసికము * n. s. The rule of nine in Hindu arithmetic: being the double rule of three: proportion.

నవలా Lady, madam. A woman. A. 5. 41. R. 1. 126. 204. In the acc. case నవలాను. R. 5. 225. శ్రీ. D.

నవల్లు for నగల్లు Palaces. M. 12. 2. 327. వివిధోత్పాతంబలకును నవల్లలోదోనుకీడునకుదోల్తో శాంతివిధానము.

నవాకుచక్కెర n. s. A sort of white loaf sugar made in Vizagapatam, Vijya Vilas. 3. 63.

నవియుట See నవయుట.

నవిధేది See నవయుట.

నవీనము * or నవ్యము adj. New, recent, fresh. నవురు Soft (as cloth or the temples.) See నౌరు.

నవులుట v. n. See. నౌలు.

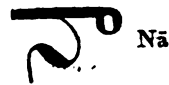
నవులుట v. a. To chew, to shoot or throb. ఒక్కలునవులుకున్నవి The calves of my legs ache.

నవుశుంది See నవయుట.

నవ్యము * adj. New. అనగానూతనమైన. UH. 2. 126.

నవ్వించుట v. a. To amuse or cause to laugh.

నవువు or నవు n. s. Laughter. plu. నవువులు or నవువులుట laughing, joking. నవువులామెను నాట్రుకుకు I am become a laughing stock, or, was ridiculed.

నవ్వుట v. n. To laugh.
 నవ్వుటాలు Jokes, play, fun, jest. Parijat. 5. 105.
 నవ్వులాట Laughter, amusement, fun. T. 2. 124.
 నశించుట v. n. To be ruined, or destroyed, to lapse, merge, pass away.
 నశించు n. s. Loss, destruction. నశించులో బిక్కిన ruined.
 నశ్వరము * adj. Perishing, perishable. అనశ్వర కీర్తి Lasting fame. నాశనమయ్యెటి.
 నష్టము * or నష్టి adj. Lost, ruined, destroyed.
 నష్టము * n. s. Loss, damage, injury, detriment, destruction, ruin, death. నష్టమయ్యె he perished, lost his life. అతనితండ్రి నష్టమైనతర్వాత after the death of his father.
 నష్టతురుచుట To waste, to ruin. నష్టపెట్టుట To injure. వాన్నినష్టపెట్టక do not do him a damage.
 నష్టి See నష్టము.
 నశి Irritation, ticklishness, soreness of throat, itching. దురద. D. నశినశిగావుండే Irritable, ticklish. H. 1. 257. తిండివేకంప మండైనదంత్రిక తన, నెశుగునశుగుటిపిశువెత్రికశురురేని. See నవ.
 నశుమిరి, or నశిమిరి n. s. Irritation, itching.
 నశుమించుట, అనగా వికలముచేసుట? L. 22. 111.
 నశుమించునేర్పులు నాగరికములు.
 నశుకు n. s. Slinking, hint. Suppeditus. *adj.* Petty, slight, inaudible.
 నశుకుట v. a. To hint, express by innuendo. Suppedere.
 నశ్యము n. s. Snuff; or cephalic medicine, any powder, or liquid which physicians prescribe to be snuffed up into the nose. నశ్యముపిడుచుట To express the juice of any herb into the nose. నశ్యముచేసుట To use such medicine.
 నహి * (interjection) No! వానినహి T. 4. 17. R. 1. 45. kin is all nonsense; the cousinship is a mere nullity.
 నక్షత్రము * n. s. A star. A constellation, or one of the 27 lunar mansions. సూర్యుడున్ననక్షత్రము the sign in which the sun is.
 నక్షత్రవీధి * The milky way.
 నక్షత్రేశుడు * The prince of stars, i. e. Adonis, the genius who rules the moon.

నా adj. My (This is the genitive of నేను I.)
 నా On (his) saying this. Contracted for అనగా, అనేటప్పటికి R. 4. 4. నావిని, అట్లా అనగా విని.
 On his saying so. నా, అనగా, అన్నట్టుగాను ఆ ప్రాళి నమ ర్ననా. టీ||ఆ|| ప్రజనశుమూహమునుకా శుపెట్టి నాడో అన్నట్టుగాను. Vasu. 4. 6. as if filling the lists of his friends. Sometimes it commences a verse, and must be translated "So saying," or; "on (his or their) saying this."
 నా A contraction for నాకుట to lick. నాచూచిన M. XIII. 4. 105. వినునాచూచినమూచూచినభో జ్యమునింద్యము On licking it to try the taste.
 నాంవి * n. s. The preliminary. The exordium, prelude, prologue, dedication, or praise of a deity; recited in benedictory verses at the commencement of a religious ceremony or poem. నాంవియాగము the opening rite. Anand. VI. 1. నాటకక్షరహంకము, మొదలుపెట్టడము న్ను. D.
 నాకము * n. s. Heaven, elysium, paradise, sky, atmosphere.
 నాకవి * See నాగవల్లి. Chenn. 4. 213.
 నాకారి * A demon, a titan or giant, as being a "foe of heaven."
 నాకుట To lick. నాకించుట to make him lick. వేయు నేటికిశులి నాకివిశిబిన్లు (proverb.) you are well out of the hobble. You have had a narrow escape. పామునాకినది the snake stung him. A. 1. 53. BD. 5. 962. HD. 2. 973. Vish. 1. 155.
 నాకుడు * నాకులు * The celestials, the gods. R. 5. 35. 176.
 నాకుళు * n. s. A white-ant-hill. శుట్ట.
 నాకేశుడు * n. s. A name of Indra.
 నాగ (a particle like నా) As though, so called. చిత్రాంగి చేష్టవీక్షింపడో నాగ చిత్రాంగు డస్త్రాది చేరెవేవేగ as though.
 నాగము * n. s. A serpent. An elephant. A sort of demigod. A venomous snake called the cobra di capello or spectacle snake; various species are called కంశు నాగము, వింత N. కంప N. పీత N. శంకు N. బొన్న N. కృష్ణ N. కోడె N.

నాగంటి The genitive of నాగలి a plough.
 నాగకంకణము* (from కంకణము A bracelet.) Siva who wears a 'bracelet of snakes.'
 నాగకేశరము * n. s. The small tree termed Mesua ferrea. Rox. 2. 605.
 నాగకలంక A plant called Murraya Exotica Rox. 2. 374.
 నాగతాలి Appertaining to the plant called Cactus Indicus, or prickly pear. Rox. 2. 475. Ains. 2. 217.
 నాగదంతి * A plant called కుంజర. Q. నాగసోపితా యం. SC.
 నాగపద్మిణి Earrings in the shape of the expanded head of the cobra capella.
 నాగపాశము* n. s. The serpentine weapon of Varuna or Neptune : see on పాశము, "Nooses twining like serpents. W. on Vish. P. 140.
 నాగబంధము * n. s. Coitus anguinus, id est ambobus stantibus ; serpentes sicut videntur in caduceo Mercurii. ఆధినయశింయుతహస్తభేదె. SC.
 నాగవల్లి The plant named Justicia Nasuta. Rox. 1. 120.
 నాగరము * n. s. అనగాశంతి Dried ginger. H. 2. 172. 248. A. 5. 98. Or నాగరి, The name of the Devanagari alphabet as being the "elegant" one : the character in which the English generally print Sanscrit books.
 నాగరంకము* An orange tree. నారంజి చెట్టు. D.
 నాగరి * See నాగరము.
 నాగరికము * Urbanity, elegance, civility, courteousness, townliness (which is the literal sense, from నగరము a town.) adj. Genteel, townly, urbane, civil, polite, polished, elegant.
 నాగరికుడు * n. s. A gentleman, a man of elegance.
 నాగలి G. నాగటి or నాగంటి, plu. నాగంట్లు n. s. A plough. నాగంటికర్ర A plough-share. నాగంటినిచ్చు the wooden part of the plough on which the share is fixed.
 నాగవల్లి * n. s. The vine that produces the betel leaf or *tamalapācu*. The finishing ceremony of a marriage (wherein a betel leaf is given) which is performed on the fifth day : more correctly written నాకవలి i. e. దేవతలకుచేసేవ్రాణ. Betel nut is presented to a parting guest :

and thus has come to denote *taking leave*, or dismissal, as well as the opposite sense of *admission* or installation : equivalent to the glass of wine in Europe.
 నాగవాణిము * The subterranean world of (Nagas) fairies. A staple or a ring for a hasp, because shaped like a snake's head. The iron stays that diverge from the poles of a palanquin. An opera establishment or green room : being a set of dancing girls ; a troop of strolling players. పాతాళలోకము, నాట్యశాల, వేష్యల మేళము, తలుపుగార్యము వైటతాలించెరి. D.
 నాగశరము * See నాగశ్రురము.
 నాగసింధూరము * A red calx of lead.
 నాగశ్రురము * or నాగశరము * n. s. A hautbois, a kind of clarionet. పామునాగశరము a pipe used by snake players.
 నాగాననుడు * Elephant faced : an epithet of Ganesa or Janus.
 నాగు n. s. A snake. See నాగము. Interest paid in grain on grain that has been lent. ధాన్యము నకుశుచ్చుకొనేవడ్డి. D.
 నాగులు or నాగులమ్మ A certain madonna or village goddess. నాగులుదీర a sort of petticoat woven with red stripes and named after her.
 నాగేంద్రుడు * The king of (Nāgas) fairies.
 నాగేలు Another spelling for నాగలి.
 నాచికొనుట v. a. To snatch, usurp, seize. హరించుట "M. Virat. 2. 88. తనవిలోకనములు నాడువనము నాచికొనక నయ్యింతి ననుకనుగొని. M. Dro. 5. 290. మూఢుచేతనున్నతీయబండు వెళి నాచికొనిననేతఁరియుబోత. G. X. 90. ABA. 2. 554.
 నాచికోలు n. s. Seizure, usurpation. అశుహారణము. See on కోలు. M. Salya. 1. 58. కల్లుణదం దరమారిసైంధవుం, బ్రాణమునాచికోలునర నాధతలంతుకమత్యకృత్యమే||
 నాచు, అనగాదొంగ A thief. ABA. 3. 64.
 నాచు n. s. Water-weeds: the aquatic plant, termed Vallisneria Octandra. Greenness in water. Hairiness, mossiness. Rox 1.143. III,578. 751. మాచకమ్మకుమతునింపనాచుమెండు.
 నాచుట v. a. To snatch. నాచుకొ, or నాచికొ the same In Ila. 4. 13. నాచుకపోవుట to slip thro' the fingers or be lost : (a low phrase.) Samud. 154. ND. 3. 100.
 నాట or నాటక When, on what day (Loc. of నాడు a day) పిన్నటినాట T. 2. 38. when he

was young. నాటకం ever since. T. 2. 38. BD. 3. 1604. Das. 9. 100.

నాటకము* A play, or drama. None of the Sanscrit నాటకములు plays have been translated into Telugu, though there are a few Telugu poems under this title. Vide భాగవతము. The వీధినాటకము is an anthology or collection of epigrams; a book often mentioned but never seen. స్పష్టజగన్నాటకము The visible course of the world, the order of creation. జగన్నాటకుడు God the ruler of the universe.

నాటి The G. of నాడు.
నాటించుట v. a. To plant, fix firmly. The causal of నాటుట.

నాటు adj. Home-made, country-made. (from నాడు a country.) నాటువురము the country. నాటువు గానీకిపోయినారు they are gone up the country. నాటువురవువాండ్లు country-folks. నాటు సీమమనిషి a man from the interior. నాటువురములో భ్రుండినందున being away from town.

నాటు n. s. A wound, (G. X. 152.) a dent: the first or preparatory step: as a chop before striking with the axe. The dent sometimes made on coin in proving it, called also సూలాకి Hence the నాట్లవట్టము is the loss on shroffage. నాటువేళిన Rooted.

నాటుట v. a. To plant or fix. To impress, as the nails. To prick or pierce. To transfix. నైజగుణంబులు నాటుటచెప్పి they represented it most impressively. నామాటనీచెవికి నాటచెప్పెద my words shall pierce thy ears. నామాటలు వానిచెవిలోములుకులై నాటెను my words pierced his heart.

నాట్యము * Dancing, a dance, a play.

నాడి * A pipe, tube, blow pipe. గొట్టము any tubular organ of the body, as an artery, vein, or intestine. A Hindu hour of 24 English minutes. నాడిచూచుట To feel the pulse. ఒక గడియ, గొట్టము, బోలునరమున్ను. D.

నాడింపమము * n. s. Bellows. కొలిపితిత్తి. D.

నాడింపదుడు * n. s. A goldsmith.

నాడిక * See నాడి An hour. గడియ. D.

నాడు n. s. Land, a country, a district. కూర్పునాడు the eastern districts. నాడెల్ల all the land. పొత్తులనాటిలో in the Potuvu country. తల్లీలనాడు low-lying land. కాకినాటిదేశము the

country of Cakinada. వేగనాడు The Vegi clan: వేగనాటివారు people of the Vegi sect or party.

నాడు, (G. నాటి. abl. నాట; plu. నాట్లు.) n. s. A day. Time. Added to other words it is translated "when" and also "although or if." చిన్ననాడు when he was young, in infancy. అన్నిటనుజాణవేయాడువైననాడు while (or though) you are so cunning. వకనాటికివినదు he will never consent. ఆనాడు At that time. తాతనాడు In my grandfather's time. నాటినుంచి since that time. తండ్రినాటనుంచి from the time of his father. శంకర్పరమునాటికిచెల్లించే రుకలు the money payable at the end of the year. యింతనాటనుంచి for so long a time past. నాటివాండ్లు The people of that time. నాటివున్నకము The book I then read. అదియెన్నాళ్లనాడు How long ago is it? ఏడాదినాడు It is a year since that. నాలుగు యేడల నాడు four years back. నాటికి at that day, at that time. To that day. నాడె Oh I dare say! to be sure! నాటితని the matter you wot of, you know what I mean. యదిశానాదినములనాటిది this is very ancient.

నాడె n. s. A weaver's shuttle. (కురి. *) నూలుకంటెయుంచినేళేది. D.

నాడెము See నాడెము. D.

నాడెగాడు n. s. An appraiser, or valuer.

నాడెము, or నాడ్యము n. s. Quality. Fineness. goodness of cloth, purity of metals, proof in spirits. Coin or sort of money. Character, honesty. నీకువజ్రములనాడ్యము తెలుగునా are you a judge of diamonds. బట్టలు మొదలైనవాటియొక్కత. యా గ్యా యొక్కపరిశీలనమున్ను. D. నాడ్యమైన adj. Fine, honest, good. నాడెమైనలంజ a fashionable courtesan. నాడెవుత్రవ్రతము noble devotion.

నాడెముచూచుట To try its goodness.

నాడ్యశుడు * n. s. A man of probity.

నాతి n. s. అనగాస్త్రీ. D.

నాతుక n. s. అనగాస్త్రీ.

నాదము * n. s. Sound, note, a ringing in the ears.

నాదారట v. n. To cease. T. 4. 39. నాదారక i. e. యెడతెగకుండా incessantly.

నాది (pron.) Mine (fem. and neuter singular)
 From నేను I.
 నాదింతుట v. n. To sound or ring.
 నాదు adj. My, my own. నాడుకరంబులు my hands.
 Adhyat. R. K. 399.
 నాదు n. s. Sound, a ringing in the ears; headache. A slight sound. శ్వల్పభస్మి.
 నాధుడు * A lord, a husband. మునినాథుడు A saint.
 నాన n. s. Shame, modesty. సిగ్గు. D. నాననేడియై, అనగాసిగ్గుచెడి losing all shame. Parij. 5. 28. మన్నుటులాశ్రీఘట్టన మనంబున నెంచక నాననేడియై, వచ్చినవారిజూచితివె.
 నానపాల adj. Appertaining to the plant called Euphorbia Thymifolia (Lin.) The leaves నాన బాలాకు when dried, smell something like tea: and are used as a medicine; particularly in bowel affections. (Ainslie 2. 75.) The చిట్టినాన బాలాకు mingled with జీలకర్ర is a sovereign remedy for bloody flux. రెడ్డివారి నాన బాలచియ్యము Thyme-leaved spurge.
 నానపెట్టుట, నానపోయుట v. a. To soak.
 నానబాలు n. s. Rice-milk. From నానుట to steep, and పాలు milk? See ఆనబాలు.
 నానపెట్టుట. v. a. To soak.
 నానవేయుట v. a. To soak, to sop, steep: పూరి కెయిండుకు నానవేసిచెరువుకొంటావు why do you delay it this will ruin you.
 నానా * Many, divers, all sorts of, sundry.
 నానాటికి adv. Day by day, by degrees. Swa. 6. 29.
 నానాడు adv. Now and then.
 నానాత్వము* Plurality, diversity. M. XII. 6. 34.
 నాను, or నానుకోవి, plu. నానుకోవులు A gold necklace of small sticks linked together. కంఠాభరణవిశేషము. D.
 నానుట v. n. To soak, to wet. BRK. 392. Satyab. 4. 275.
 నానుడు adj. Moist, wet, soaked, sopped, steeped. ఆహ్లాకమువారికి నానుడుగావచ్చును He has hardly got it by heart. నానుడువాన Soaking rain. నానుడువాసిన a damp smell.
 నానువుట v. a. To bleach.
 నానువోర A breast of mutton. Ila. 4. 275.
 నాన్నింతుట v. caus. To get bleached:

నాశు adj. Appertaining to నాశురాయి a whitish freestone used in lithography. Grey chlorite slate, or potstone. నాశుపుళ్ళు salt that is not crystallized. See As. Res. XV. 308.
 నాశుకుడు * Destroyer, ruiner. = నాశకుడు = నశించుచేసేవాడు. కులనాశకుడు The curse of his father's line. R. 5. 178.
 నాశుచేను n. s. (from నాము) A field of జొన్నలు of which the stalks after been cut, have thrown out sprouts. నాశుపంట The crop so produced.
 నాశుసారి * A matron. A word used among Comatis.
 నాశుతుడు * A barber. మంకలి.
 నాభి * The navel. Musk. Poison. నాభి or వశ నాభి Poison root. వశనాభి, బొడ్డు, కస్తూరి, రథచక్రమధ్యరంధ్రము, విడుము, అనగావశనాభి. SC.
 నాభిక * The navel. T. 1. 2.
 నాభిజన్మడు * Bramha, as produced from Vishnu's navel.
 నాభినామము * A sectarial black line drawn in the forehead with musk. R. 4. 103. Suca. 3. 14.
 నామము * Name, appellation, title. నామాంకితము * Placing his name in a (poetical) dedication &c.
 నామకరణము * n. s. The ceremony of naming a child.
 నామదుంకు The water plant called Rumex Apogeton. Rox. 2. 210. " The roots are nearly as good as potatoes."
 నామధారి * The name of a tribe who worship Vishnu and wear his mark (నామము) in their foreheads.
 నామధేయము * n. s. Name, title, appellation.
 నామము n. s. The upright mark drawn in the forehead by the Vaishnavites. If triple, like a trident, the central one is sometimes red or yellow. Pipe clay (శుద్ధ) with which that white mark is made. నామముపెట్టుట To leave his mark upon a man. i. e. to ruin him. శున్నెండు నామములు పెట్టుకొనుట to wear twelve such marks on the forehead, breast, arms &c. means the same. నామముపెట్టుకొనుట to draw lines upon his own forehead. నామాలపిట్ట a kind of bird. నామాలపిట్ల A sort of wild cat with four

upright lines on the forehead. Felis Rubiginosa. Jerdon.

నాము n. s. The new sprout springing from the stumps of జొన్న or millet. Empty or blasted ears of corn which are thought to be poisonous. See on ఉంకి. చిగ్గినజొన్నకొయ్యకాలు. D. నాము, అనగా Malice, చలముఅనితోచినది.

Nagnijit. 2. 33. నిందారునాముతోబంకిరక్కను దురాగుండియో బగలంకజెందినాడు, నామువాసిన Gust, a disgusting strong scent.

నాములీయుట v. To reed wood in carpentry, to carve it with parallel upright lines, resembling the Vaishnavite నాముము.

నాయకరము The rank or office of a Naik or head man, chiefdom, lordship.

నాయకరత్నము * The central gem or stomacher of a necklace.

నాయకవాదీ or—వాలీ n. s. The posse comitatus.

పూరిబంట్లోతు The corporation of a town.

నాయకుడు * A leader, a chief. The నాయకుడు the hero of a poem. నాయిక the heroine.

నాయన n. s. Father, sir. మీనాయన your father. మానాయనమ్మ my grandmother (a fond phrase.)

నాయన నాయనా Alas alas : oh ! oh !

నాయము for న్యాయము Thus spelt in T. 4. 107. Chenn. 5. 208.

నాయిక * Lady, mistress, heroine.

నాయుడు n. s. A chief. A title borne (like Esquire.) by any man of the Balije caste : or of the Telugu Velama caste, or Rāṣa caste.

నార n. s. The hemp of plants, fibrous bark of trees. నారకచ్చదము Pativrat. 87. or, నారమడి a garment made of bark used by nuns. అరటినార strings of the fibres of the plantain tree.

నారము * Water. A crowd. జలము, శ్రీమూహము న్ను. D.

నారంకము * (H.) The orange tree.

నారకము * Hell. నారకశ్శలము. the infernal region. M. XVIII. 46.

నారచీరెలు A garment of bark worn by sages, equivalent to hair cloth.

నారజల్ల A sort of fish. G. 1. 111.

నారట్టము n. s. Land which has chasms, cracks, or chinks. నెరియలువాసినభూమి. D.

నారజము * n. s. A cloud. A sort of orange. ND.

1. 10. నల్లనియరటులునారికేళములు, నారద, పాటలి, నాగింత్రిలులు.

నారజంపకము * n. s. The side timber of the door frame. ద్వారపునిడుపుకమ్మి. D.

నారదత్నము * Narada-ness. A. 2. 36. A jeering makebate temper like that of Narada or Mercury.

నారదపుకాయ, నారదబృకాయ n. s. The citron. T. 2. 39. H. 4. 169. See దబ్బు.

నారదుడు * Narada, the Mercury or Momus of the Hindu Olympus : being the inventor of the lute, and messenger and newsmonger of the gods. He is described as a baldheaded man, a roaming tell-tale, pickthank, and makebate. Some slander circulated by him is a favourite means of commencing a poem or an episode. నారదశంఖరము the music of the spheres.

నారశిము * n. s. An iron pin style, or arrow : a pin or spike run through a volume to keep it together. A tool used by housebreakers for boring walls. Proverbially used for a piercing glance. వానినాలికమీదనారశిమువేసినారు they have put a padlock on his lips. నారశము, or నారశంకంబము An iron style (కంటము) of which each end is pointed : but with different tips for writing on harder and softer leaves.

నారాచము * An arrow. Anir. 4. 90. అచ్చయి నుశుబాణము, కంటమున్ను. D.

నారాయణి * A name of Vishnu.

నారాయణము * n. s. The holy fig tree : prosperity. రావిచెట్టు, వంకశమున్ను, మత్స్యమున్ను. D

నారాయణశుకీ * The common heron. Jerdon. No. 300.

నారాయణి * n. s. Name of a certain goddess. పార్వతి, లక్ష్మీ, కంక, పిల్లిపీచరచెట్టు. D.

నారి * A woman. శరనారి Another man's wife.

నారి n. s. A bowstring. నారిశుకీ the sea gull, from the entrails of which bowstrings are made and See నారికురుపు.

నారికడము * or నారికేడము * The cocoanut tree, the cocoanut.

నారికాయలు n. s. plu. Scars, warts. కీకములు. D.

నారికురుపు n. s. The guinea worm that breeds in the flesh of the leg, and is not extracted without great difficulty and danger.

నారి కేదము, * నారి కేళము * The cocoanut tree.
 నారి కేళపాకము See on పాకము.
 నారికజీ * The sea gull, from the entrails of which (నారి) bowstrings are made,
 నారిజీవుడు * One who lives by (prostituting) his wife.
 నారిజన్మము * The being a female : womanhood.
 నారు n. s. A tender young sprout, or plant.
 నారుమడి a field thickly set with grain to be afterwards transplanted. నారునట్టు Shoot &c. (anuk.)
 నారుపాట Common ballads or ditties regarding a fairy or goddess named నారు.
 నారుపోయుట To sow corn thickly, for the purpose of afterwards transplanting it. మిరళనారుపోళినారు They planted chili seed in beds.
 నారువ A kind of tree. H. 4. 18.
 నాళము * A tube, a hollow or tubular stalk : as the stalk of the water lily. A sort of air gun : a tube through which నాళపుటుండలు pellets or balls of clay are discharged. M. Udyog. 3. 325. L. XIV. 161. కాండము, గొట్టమున్ను. D. plu. నాళములు అనగా గుర్రపుడెక్కలకు వేసేయి నశవి. D. నాళినాళము the umbilical cord.
 నాళగ్రోలు Some sort of drum? BD. 3. 390.
 నాలవ Fourth, the fourth.
 నాళి, నాళులు * A vein in the body. నాళులవనంబునడిపించికళము. L. 13. 7. శ్రీతాళము, కాడ, కంఠాలిగొట్టము. SC.
 నాలి adj. Sly; slight, imperceptible, latent, insidious. మండము, నాలిగాలియని. D. నాలికురుపు a latent or indolent ulcer. నాడీవ్రణము. D. నాలిగాలి, నాలితెమ్మెర a zephyr, a slight or imperceptible breeze. నాలిగ్రహము Swa. 3. 71. a powerless star. దుర్బలమైనగ్రహము: నాలిచూపు a slight look, or glance. నాలిచూపుచూచుట to glance at view slightly. నాలిముచ్చు a traitor or imperceptible foe. నాలియేడ్చు silent or imperceptible weeping. నాలిలేని powerless. నాలిమూతము, కత్తివ తురుముడు, కుచ్చిత్రస్త్రీయున్ను. D.
 నాలి A forest tree called *Ulmus integrifolia*. Rox. 2. 68.
 నాలిక See నాలుక.

నాలిముచ్చు A hypocrite.
 నాలికము* n. s. The lotus, an arrow అనగా నాళము. శుభనా నాలికము Das. 9. 356. an arrow made of a blossom.
 నాలికజుడు * or, నాలికభవుడు * Bramha.
 నాలికవదన * Lily faced, fair.
 నాలికాకరము* A pond covered with lilies. Vasu. 2. 47.
 నాలుక, or నాలికె n. s. The tongue. కాండనాలుక The uvala. Or, నాలుకచేతు or నూరినాలుక the fish called a sole. A species of Rhombus, or Pleuronectes. Russell, Nos. 75. 76.
 నాలుగవ Fourth.
 నాలుగు adj. Four. Sometimes indefinitely as we say half a dozen. ఆ|| ప్రకుక్త నాలుదెసలచూడ దొరిగె He looked on all sides. lit: on four sides. నాలుగుకాళ్లలోనారి Cantering.
 నాళ్లు The plural of three words; నాడు a day నాడి a vein; and నాడు a country.
 నావ, అనగా నాటకాన. OG.
 నావ, n. s. A ship, boat, or vessel.
 నావకన్ను A fish also called *Kuriteh*: a species of Sparus. Russell, No. 106.
 నావికుడు* n. s. A steersman ఓడదాటించేవాడు. D.
 నావిని At hearing this, at these words, thereupon. అనగా నావిని.
 నావుడు conj. Therefore, wherefore, on his or her saying so. Swa. 6. 98. M. 1. 1. 192. B. 6. 372. అనగా అనుట. D.
 నావురాకులు A sort of plant with broad leaves. Swa. 4. 92. Rox. 3. 76. 'Premna Tormentosa.'
 నాశము * నాశనము * n. s. Ruin, loss, death. కీర్తనంకలినాశనం. ND. p. 8. To sing his praise shall destroy all sin.
 నాశి * n. s. The nose. The lintel, or upper timber of a door. ముక్కు, ద్వారముమీదిలక్ష్మీకమ్మియున్ను. D.
 నాసాపుటములు * The nostrils. ముకంకోళ్లు D.
 నాసామణులు Nose jewels. A. 6. 179.
 నాసిక * The nose.
 నాసిరము * n. s. The van of an army. అగ్రశరైన్యము. SC. ముందరవెళ్లడం. D.

నా నీరుడు* A leader, a captain. A. 6. 171. టీ|| సే
నాముఖమందునిలచినవాడు.

నా స్తి* n. s. A cipher, nonentity, nullity. T. 4. 17.

నా స్తికుడు * n. s. An atheist, a heretic, a nul-
lifidarian. R. 1. cap. LII. 15. describing aw-
ful portents he says బ్రహ్మస్తుశ్రుతిజానీమోనా
స్తికో జాయ లేజనః " O Bramha we cannot a-
vouch that the people will not become atheists"
(Carey.)

NI

నింకెర, అనగా శీఘ్రము. D.

నిం n. s. The sky, atmosphere. M. 8. 3. 273.
BD. 5. 1005. అకాశము. D.

నించి A common error for నుంచి From.

నింతుట v. a. To fill. This is the causal of నిండుట
q. 7. శునిడికుండలునింపి he filled the vases.

నింజలి n. s. Uneasiness, distress, trouble of mind.
Vizaya. 3. 27. మనోదుఃఖము. D.

నిండ or నిండా (Root in A of నిండుట to be full.)
adv. Much, entirely, utterly. Perfectly, fully.

నిండా బెట్టులుకొట్టినాడు he struck many blows.

నిండా జండములు పెట్టినాడు he offered many

compliments. నిండా కురిశినది it rained heavily.

In all these phrases the uneducated natives say

నిండా Too much, thus నిండా శంతోపించినాడు

he was much pleased. They render this he was

too much glad. నిండా భయపడిరి "they were

too much afraid:" instead of the correct form

"they feared greatly."

నిండారు or నిండు n. s. Fullness, completion. See

on ఆరుట. పూర్ణత్వము. D.

నిండారుట. v. n. To be full.

నిండించుట, అనగా పూర్ణము చేసుట. D. v. a. To fill.

నిండు, నిండైన adj. from నిండుట Full, abundant,

much. నిండుకుండ a full vessel. అతడు నిండుకుం

డతొణికేవాడు కాదు He is forbearing, stead-

fast, firm.

నిండుకొనుట v. n. To be filled: metaph: to be

pacified, to be silent. యావేళ నాయింట్లో నిండు

కొనివున్నది a phrase meaning (by rule of con-
trary) I have nothing to eat or give.

నిండుట v. n. To be filled, to be full.

నిండ * n. s. Blame, censure, reproach, dishonour.
అశుభము. D.

నిండాస్తుతి * n. s. A sneer: ironical praise: iron-
y.

నిండాశ్చందము * Scandalous, slanderous.

నిందించుట or నిందింపుట v. a. To blame, abuse,
vilify, or accuse.

నింబె Reproach &c. See. నిండ.

నింపాది Gentle, proper, right, fair. నింపాదికూ-
లముగా by gentle means. నింపాదిగా gently,
fair and softly.

నింపుట See నింపుట

నింబము * The margosa tree. (వేళచెట్టు) Melia-
azadirachta.

నికటము* Near, close to. Lavanya 109. నీ|| శిన్న

పువల్యతో జతనున్నమరునింటి, నికటముపొడగన్న
నిటుదోచు.

నికము adj. True. Chenn. 4. 344. నికమొప్పుడు యో

యనివేకొనిననుకనేగియారదుల్లంబెరియక.

నికరము * adj. Selected, excellent. నికరముబం-
గారు the net weight of the gold.

నికరము * n. s. A flock or multitude. Pith,
sap, or essence. The net balance.

నికరము * n. s. Rubbing. H. D. 2. 2517.

నికమార్తజుడు, * అనగా నైర్మతి. D.

నికామము * Voluntarily, willingly, (implying
certainty.) W. Much: as much as he pleas-

ed. యథేచ్ఛితే, ఇచ్చాదికవస్తుని. SC. మిక్కిలి. కో
రినట్లున్ను. D.

నికాయము * Multitude, congregation.

నికాయము * A house.

నికాశము * Like, resembling. శమానమైన, వలె.

నికుంజము * A bower, thicket, harbour. పొడరిల్లు.

నికురంబము * Multitude, assembly. గుంపు.

నికృంతనము * n. s. Cutting,

నికృష్టము * adj. Outcast, vile, abject.

నికేతనము * n. s. A house.

నిక్కము n. s. Truth, reality, certainty, verity.

adj. True, certain, real, intrinsic, sterling,

unalloyed, pure. నిక్కశు వెలికాదు a real friend
 నిక్కముగా, యభార్థముగా.
 నిక్కగా adv. Juttingly, tightly. See under నిక్కట.
 నిక్కచ్చి n. s. Violence, forcing, annoyance.
 నిక్కాక n. s. Inflammation, burning, heat, fever.
 నిక్కించుట v. a. (causal of నిక్కట) To stretch,
 project. Surabh. 125.
 నిక్క Projecting, jutting (as the nose.)
 నిక్కట v. n. To strut, sit upright, erect himself,
 stand on tiptoe. To jut or protrude as the
 breasts, to perk.
 నిక్కవ (K.) Truth, reality, fact. Plur. నిక్కవలు
 The pudenda. Radh. 3. 115.
 నిక్కవము n. s. Truth, certainty. నిక్కవంబు
 Truly. Much. ధేమముగా, విక్రీ లిస్తి. P. 3. 281.
 G. 5. 66. S. 3. 297.
 నిక్కము See నిక్కము.
 నిక్కారము * నిక్కారము * A musical note.
 నిఖంటు * or నిఖంటు * A dictionary.
 నిఖలము * adj. All, entire, complete.
 నిక్ష (Root in A of నిశుకుట) adv. Out, long, a-
 long. నిక్షకొలుచుట to overreach in measure-
 ment. నిక్షతస్తుతాడుచూడు he will kick you
 so that you will stand straight.
 నిక్షుట See నిశుకుట and నెక్షు.
 నిక్షు n. s. Brilliancy, gleam. adj. bright, adv.
 Brightly నిక్షునుట v. n. To be bright. నిక్ష
 నిక్షాకుట v. n. To glitter, be bright.
 నిక్షుము * n. s. The Vedas. వేదములు, నిక్షుము
 * He whose "steed is the Vedas," an epi-
 thet of Siva.
 నిక్షరము * n. s. Eating, swallowing. ఉపమేయ
 నిక్షరము A figure of rhetoric: a description,
 wherein the objects described are not men-
 tioned but signified in metaphors.
 నిక్షరము, నిక్షరములు n. s. The dried rind of any
 fruit.
 నిక్షరాలు, శుభ్రములు, అనగా వజ్రాలు Diamonds.
 నిక్షరముగా * adv. Humbly.
 నిక్షము * Fetter, chain.
 నిక్షము * A horse's neck. గుర్రముమెడ.
 నిక్షి, అనగా నిక్షుచాటి Long. Naish. VII. 105. ని
 ళిషారాటి బాగునగు తరచిని గడ్డంబుకొనము
 గము లింతు.
 నిక్షించుట, నిక్షుట See నిశుకుట.
 నిక్షుట See నిశుకుట. Bmj. 2. 69.

నిశుక చేసుట To stretch, to extend.
 నిశుకుచుట v. a. (or నిశుకుచుట, or నిశుకుట.)
 To stretch, extend. To discharge, shoot, cast,
 emit, (light) give (a sigh) To raise up, prop
 up. చూట్టి నిశుకుచి to extend or stretch the
 glance, to extend the view over the opening
 landscape. See నిశుకుట. అందనిశుకుటి కేమిటికన
 ద్రునిశుకుదవ. HD. 1. 2032.
 నిశుకుచుట v. n. To stretch, extend, flow, run,
 trickle. బాష్పములుకన్నులనిశుకుచు while the
 tears stood in her eyes.
 నిశుకుట v. n. To stretch, or be extended (See ని
 కడ.) To rise or increase. To fly or be dis-
 charged, as a dart. To be vented, as a sigh.
 To swell or exceed. To burst forth as rage.
 భక్తికొనలునిశుకు. Marc. 6. 262. that faith may
 stretch or last to the end. ఆర్చులునిశుకు Pal.
 266. shouts arose. In M. XII. 5. 90. యింద్ర
 యములువికయములమీద, నిశుకునీకమనంబులోమ
 గుడదిగి. Vemana says నిశ్చలంననాడ నిశితి
 న్నుబ్రాకులైటమూరెడెన బ్రాకలేద. Also, నిశ్చ
 లంనమొసలి నిశియెనుగుబట్టిదైట కుక్కచేతభంగ
 కడును. యిక్కడవ్యాపించుట అనిభర్తము.
 నిశుకుట v. n. See నిశుకుచుట.
 నిశుకు n. s. Embers. Ashes, over live coal. నిశుకు
 గప్పిననిశుకు Hidden fires, a lamp hid under a
 bushel. శున్నశునిశుకు lime for making plaister.
 నిశుకుట v. n. See ఇశుకుట.
 నిశ్చించుట v. a. To manage. To carry through.
 దాన్ని ఆరంభించినాడు గానికడ నిశ్చించ లేకపోయి
 నాడు he undertook it but could not effect it.
 నిశ్చ n. s. Brilliancy. Extract or spirit. ఉత్కృష్ట
 కాంతి, నికరమున్నవర్ణ లేకమున్ను, శున్నశునిశ్చ
 ని. D. అనగా నికరమున కాంతి = రేట్. R. 2.
 76. ABA. 3. 97. says నిశ్చ, చిరుగడ్డకుటిలంబునెరి
 యనడగు. to ascertain. శున్నశునిశ్చలచలువపావ
 డ Lavanya. 27. and శున్నశునిశ్చయనదుప్పటి ib.
 131. తొడలనిశ్చికనుకుడు ib. 35, the shape or
 gleam appearing through her vest. యాభూ
 మినిశ్చయ్యాచ్చలేరు they cannot master or sub-
 due the richness of this land.
 నిశ్చుట v. n. To thrive, flourish, be effected, pros-
 per, get through, go on properly. To clear a-
 way, be got rid of. తూగుట = కేమకూరుట.

నిగ్రహము* n. s. Aversion, disfavour: blaming : binding: suppression; a limit: physicking, killing. Y. Absurdity, impropriety. T. 4. 17. దుష్టనిగ్రహము శిష్టపరిపాలనము Discountenancing the evil and cherishing the good. నిగ్రహానుగ్రహశక్తి Despotism.

నిగ్రహించుట v. a. To neglect, disregard, set aside, quash, refuse. To discountenance, disapprove. To slay, kill. Swa. 6. 93.

నిఘంటువు * n. s. A dictionary.

నిఘోషణము * Sound, voice. DRS. 228.

నిఘ్నము * adj. Obedient, docile, facile. అధనమైనది, హెచ్చగుణించబడ్డదియున్ను. D.

నిచయము * Assembly, heap, mass.

నిచిత్రము * అనగావరువబడ్డది. D.

నిదితార్థం Error for నిశ్చితార్థము.

నిచులము * n. s. A certain tree: interpreted as meaning గొలిమిడిచెట్టు, or నీరుత్రబ్బలిచెట్టు. వేతనే, ఇలనే, నీరుగన్నేరు. నిహారే, నిహారే, కవిభేద. SC. .D. .M. XIII. 1. 167.

నిచులము * Game, poultry, any bird that may be eaten? నిచుశబ్దాయువులో నిర్ణయద్రవ్యములు, మధురనిచుశంబులిదెసెక్కు మధురవాణి. Balarama. VI. 127. 146.

నిహారము * Veil, cloak, covering. A. 6. 134. Parij. 4. 9. గవిసేన, వక్త్రదుప్పటియున్ను. D.

నిహారణము * అనగాచూడడము. D.

నిశ్చయ adv. (నిత) Always, continually, still. నిరంతరము. D says శంతతము.

నిశ్చలము adj. (K.) Firm, fixed, permanent. HN. 5. 187. శ్వచ్ఛము. OG.

నిశ్చలు adv. Always. శంతతము. D.

నిశ్చైన n. s. A ladder. నిశ్చేణి. Surabh. 81.

నిశ్చేదము * Cutting off.

నిజము * Truth, certainty.

నిజము adj. True, certain. Positive, actual. Own, peculiar, native. Perpetual, eternal. నిజపోష్యవర్గదైవనేను I who am your own dependant: this is a mere phrase like "your most obedient servant." The word నిజ prefixed to names of months, as నిజవైశాఖము denotes the proper month, not the అధికమాసము the intercalary month. See Kala Sankalita page 72. నిజ

ము గా adv. Actually, really, positively. నిజము చేసుట To verify, prove, try. నిజలాభతుష్టుడై (Y.) being satisfied from his own resources.

నిజకడుట v. n. To be ascertained, verified, identified. అది నాకు నిజకడ్డది I ascertained this.

నిజకరచుట v. a. To ascertain, verify.

నిజమరి, అనగానిజస్థురాలు. Sar. D. 586. గజవీజవే నిభూకాంతునియెడుట, నిజమరివలెనేంత నిలువనాడెదవు.

నిజముగా adv. Really, truly.

నిజస్థితి * The real fact.

నిజస్థుడు * A just upright man.

నిజానుచరుడు * A personal attendant.

నిటనిట (anuk.) Very (tremulously.)

నిటలము * నిటాలము * The forehead.

నిటలతటము * The forehead.

నిటాలాయుడు * Siva: who has an eye in his forehead.

నిట్ట n. s. A place. స్థానము, ఇరవు. మూడుమూర్తుల నిట్టమొక్కలనుట్ట. HD. 1. 2103.

నిట్ట adj. Tall. నిడుపైన, నికివి. A. 5. 55. నిట్టతాకి A tall palmtree.

నిట్టపైడుచుట v. n. To burst out. To boil up. నైకివిజ్యంభించుట. BD. V. 32. 1006. నిట్టపైకిచె, అనగాఉప్పొంగెననుట. D.

నిట్టలము, అనగానిశ్చయము. D.

నిట్టలు, అనగాబోటులు. OG. దరులు. D.

నిట్టు adj. Intricate, puzzling, obscure? నీరుకట్టు, అనగాదబ్బి. D. n. s. Thirst?

నిట్టూరుపు, నిట్టూర్పు n. s. Hard breathing, deep sighing, ejaculation.

నిట్టెమ్ము, or నెట్టెమ్ము The backbone. BD. VI. 1775.

నిట్టాడు, నిట్టాయి A post, a prop. The centre post, (or king post) of a building.

నికి This is a word (anuk.) like *etcetera*. నిక్షునికి water &c.

నికివి n. s. Length. ఆయామము. D. నికివిమీద by degrees.

నిడుద n. s. Length. నిడుదయగు long. నిడుదశండ్లు long teeth. నిడుదలైనకురులు Long tresses. కీర్షుత్వము. D.

నిడుకుకమ్ములు, అనగాద్వారశాఖలు. D.

నిడుకుండు, అనగాపాము. D.

నిడుకు n. s. Length.

నిదూర్వులు Deep sighs. For నిట్టూర్పులు. P. 4.
 203. ఆచరణంబు వేట్ల విని యాదలయూచినిదూర్వువుచ్చి.
 నితంబము * n. s. The bottom or posteriors. The pillion. The lower part. నితంబములు the buttocks. ని||క్రబలమైకతనితంబములదాని her whose posteriors swell like a hillock of sand. కర్వత నితంబశ్రవేశము the ridge of a hill. విగళచ్చి) మన్నితంబాంబరా vide Amru Satacam.
 నితంబవని, నితంబిని * n. s. "A lady." A large hipped or full bottomed beauty; with large and handsome posteriors; callipygis; Venus aux belles fesses. నిమ్మనాభిసమో శేతకాంబియు క్షనితంబినిం Tripura Calpam. VI. 36. నితంబిని మణి a graceful woman. H. 3. 5.
 నితాంతము adj. Extreme, great, Perpetual.
 నిత్యము * adv. Daily, always, continually, constantly. adj. Constant, perpetual, permanent. Everlasting, eternal; Natural, universal, omnipresent. Regular, fixed, invariable usual, daily, ordinary, unchanging. Perennial, flowering all through the year, as నిత్యమల్లెచెట్టు. The నిత్యచాసము is daily sacrifice, as distinguished from నైమిత్తికము the occasional one: so also నిత్యకర్మము daily rites. నిత్యానందుడు he who is always. The name of a certain heresiarch.
 నిత్యుడు * The everlasting (God.)
 నిదర్శనము * n. s. Illustration, example, instance. A marvel or singularity శ్రవ్యము.
 నిదాఘము * n. s. Summer, hot weather. Heat. Sweat.
 నిదానము * n. s. Cause, origin, source. ఆనగా ఆదికారణము, నేననిదానమై I was myself the cause of it. నిదానము తెనిమాట An uncertainty. A matter about which we are in doubt.
 నిదానము n. s. Patience, gentleness. నిదానము గామాట్లాడు speak gently.
 నిదానశుడు n. s. A correct, prudent man.
 నిదానించుట v. n. To pause, to deliberate, or ponder. To guess.
 నిదుర, నిద్దర n. s. Sleep. (Tadbhavam of నిద్ర. Thus spelt to suit the metre. T. IV. 86. M. XII. 1. 31.)

నిదేశము, నిదేశము * n. s. Order, command, direction, instruction.
 నిద్దము adj. Bright, smooth, polished. N. 9. 353. T. 2. 107. H. 2. 18. నిద్దము, సాంద్రము. D. నిద్దావంకి, ఆనగా బాకు A dagger. S. 3. 109.
 నిద్దుర Sleep (so spelt to suit the metre. R. 7. 63.)
 నిద్ర n. s. Sleep, drowsiness, sloth, mental abstraction. నిద్రపోవుట to go to sleep. వాడుని ద్రపోయినాడు he went to sleep. నాకునిద్రపోయినది my sleep went off: I awoke. నిద్రవుచ్చుట to put to sleep, as an infant. జ్ఞాననిద్ర a mesmeric trance.
 నిద్రమంతు n. s. Drowsiness. Radha 3. 122. తిరనిద్రమంతుతగదీరనియూర్వులపెంతుశుచ్చి కా.
 నిద్రతెలుట v. a. To awake from sleep.
 నిద్రాణము * adj. Sleepy, drowsy, shut up, closed.
 నిద్రాణుడు * The sleeper: he who lies asleep.
 నిద్రాశువు * adj. Sleepy, drowsy, slothful. H. 2. 139.
 నిద్రించుట or నిద్రపోవుట v. n. To sleep, repose. నిద్రించము Let us sleep. M. X. 1. 65.
 నిద్రెతుడు * Asleep, reposing. L. IX. 75.
 నిశ్చనము * Death. చావు. HK. 5. 19.
 నిధానము * A treasure, a hoard or fund, steadiness, exactitude. నిశ్చేతుము, దాచుకొన్నది, పాతిపెట్టుకొన్నది. SC. పొద్దునిధానము the exact time. నిధానముమీద Steadily. కామనిధానము the mons veneris.
 నిధానముగా Steadily, soberly.
 నిధి * n. s. A treasure. A repository. Sea, ocean. W and RKD. The poets frequently mention the nine nidhis "of Kuvēra, god of riches: these are named శుద్ధ, మహాశుద్ధ, శంఖ, మకర, కచ్చుశ, ముకుంద, నంద, నిల, ఖర్వ. Like the popish mystical treasures at Cologne, (Christian Observer Sept. 1845. p. 560) no one knows what these are. గుణనిధి One who is a perfect assemblage of virtues. నిధిమీదవుండే వాడ a vessel out at sea. శురాశ్రమనిధి he who was a perfect hero, a mine of valour.
 నిధువనము * ఆనగాశంభోగము. T. 2. 32.
 నినదము * నిసాదము * n. s. Sound, note.
 నినుచుట v. a. నినువుట = తృప్తిపొందించుకొనుట To satisfy, fill, satiate. G. 6. 13. M. X. 1. 188.

నిన్న (infl. నిన్ను or నిన్నటి Yesterday. నిన్నటిరాత్రి Last night. నిన్నటివాడు The man who was here yesterday. వాడు వచ్చినది నిన్ననా మున్ననా did he come yesterday or the day before ?

నిపాఠము * Reading, perusal, study.

నిపాతనము * n. s. Overthrow.

నిపాచితము * Hidden, sunken, collected, as mud. BD. VII. 523.

నిపానము * A trough, or ditch, near a well నూతివద్దె గాడి. SC.

నిపుణము * adj. Clever, skilful, conversant. Acquired, learnt.

నిపుణత * నిపుణత్వము * Eminence in any art, skill, mastery.

నిపుణుడు * n. s. A genius, a wit: వాస్తవినిపుణుడు one who is master of a science.

నిపుచ్చరము * n. s. Poverty, indigence. adj. Penniless, utterly destitute. P. 3. 64.

నిప్పటి, నిప్పట్టు n. s. A sort of bread, cake, biscuit. ఆకులలో పెట్టికాల్పేభక్ష్యము. D.

నిప్పరలు n. s. A sort of grain.

నిప్పక n. s. Fire. A spark of fire. బొరిమొకంబు నరాలు నిప్పకలనంగుంపులై రాతెమహినింద్రగోచరతులు. A. 4. 135. D. 2. 29. BRK. 159. నిప్ప or నిప్పక, అంగారము. D.

నిబంధన (in Telugu) Bargain, condition, agreement.

నిబద్ధించుట, అనగా నిబంధించుట. Radha. 1. 25. తేదన్న నిబద్ధించును జూడకున్న తరి తాపించుక.

నిబద్ధి n. s. Truth, certainty, reality. బ్రతికేదినిబద్ధిలేదు I was not certain whether he would live. అది నిబద్ధితాని True! To be sure, very true, but yet.

నిబర్హణము * n. s. Slaughter, killing.

నివిడము or నివిరిశము * adj. Thick, crowded. (as a mob.) Full. (as a colour,) bulky, huge. Gross, thick (as darkness.) నివిడాంధకారము pitch darkness. నివిడనితంబము her large posteriors, the swell of her loins. నివిడహిమనిభాం Purely bright, full of brilliancy.

నివిక్రికరించుట * v. n. To become thick. To be crowded. నివిక్రికరింప * నివిక్రికృతము * n. s. Thronged, crowded.

నివిరిశము * adj. Full, plump, big. Crowded, populous. ఉరునివిరిశనితంబభారభేది. Magha. VI. Satyab. 3. 89.

నిబ్బరము adj. Firm, sound, steady, immoveable, hard, plump. నిబ్బరముగావుండెనాడు he was firm.

నిబ్బరము n. s. Firmness. మనశునిబ్బరముగావుంచుట to restrain the affections, to curb the mind. నిశ్చలము. D.

నిబ్బరించుట v. n. To stand firm. మదినుచ్చిననిబ్బరగొంపునుండు. Vishnu. 2. 316.

నిబ్బరికము Steadfastness.

నిభృతుడు * Firm, steadfast. "Modest, humble, Solitary." ఏనయనిశ్చలే. SC.

నిమంత్త్రణము * Bidding, invitation, bidding guests at the annual ceremony of making offerings to the manes of deceased ancestors.

నిమజ్జనము * Sinking, plunging.

నిమిత్తము * Cause, reason, motive, mark, sign, token, omen. చిహ్నము, గురి, ఊతువు. SC. శకునము, నిమిత్తానినశుశ్వామి, విశరీతానికేశన. Gita. 1. 31. RKD. దుర్నిమిత్తము bad omens. But in Telugu this word is used as an affix, for respecting, regarding. అందునిమిత్తము For that reason: therefore. ఉత్పనిమిత్తముపోయినది She is gone for salt. ఆయాస్తికిన్ని నాకున్ను నిమిత్తములేకుండా చేసినారు they cut me off from the estate. దీన్ని అడగడమనకునికేమినిమిత్తము what business have you to ask this. అతనిదశాననిమిత్తమైపోసిని I went to visit him. దీనికిన్ని దానికిన్ని యేమినిమిత్తము what has this to do with that. నిమిత్తముమాలినమాట an unreasonable act. నిమిత్తముమాలినమాట a groundless assertion. నానిమిత్తమైనిపుకొంచును ప్రయాశుడవలెను you must take a little trouble for me, or on my account నిమిత్తార్థముగా for a certain reason (a bad phrase.)

నిమిత్త్యము A false spelling for నిమిత్తము.

నిమిచము * n. s. A twinkling, an instant. నిమిచకవి a ready wit, an extempore poet. రెక్కపాటు.

నిమాలనము * n. s. The act of closing the eyes. అర్ధనిమాలితేకుఱములు half closed eyes.

నిముకుట (or నెమకుట). v. a. To search for. HD. 2. 2387. దాదిచన్నునిముకనేరనిదిన్ని, నెక్కురుగండు.

నిమరుట v. a. To stroke. జపురుట, అనగాచేతితో దువ్వుట. R. 4. 44.

నిమగ్నము n. s. A moment, an instant. T. 3. 95.
 నిమగ్నము * n. s. 'Twinkling కనురెప్పవచ్చుడ
 ము. D.
 నిమ్మము * adj. Deep, profound. నిమ్మనాభి having
 a deep navel. నిమ్మలిఖిత under written.
 నిమ్మగ్గ * n. s. A stream. (lit. "deep, flowing.")
 T. 4. 165. సది. D.
 నిమ్మొస్త్రము * Uneven, high and low, up
 and down.
 నిమ్మ adj. Appertaining to the lime tree. నిమ్మకా
 య or నిమ్మకండు a lime. నిమ్మచెట్టు the lime tree.
 నిమ్మకులసి n. s. A species of కులసి which has
 a scent resembling the lime.
 నిమ్మశము n. s. Ease, comfort, quiet, patience,
 gentleness. శాంతము. D. adj. Easy, quiet,
 happy, well. నిమ్మశముగావున్నాడు He is well
 in health. నిమ్మశంగావున్నది it is well, proper,
 right. నిమ్మశముగా, or, నిమ్మశముమీద Well, by
 degrees, gradually, gently. నిమ్మశముగాచేయు
 ము Do it at your leisure.
 నిమ్మశించుట v. n. To be at ease, be quiet, or pa-
 tient: to die away as a sound: to become bet-
 ter. To rest himself. వానికియిప్పుడునిమ్మశించినది
 he is better now. He has now rested.
 నియంత * n. s. A charioteer. Ruler, lord, hus-
 band. వాణీనియంత i. e. Bramha, spouse of Sa-
 raswati. T. 5. 163.
 నియంతము * adj. Self-governed, subdued, re-
 strained. Constant, permanent, certain. *adv.*
 నియంతముగా Always, constantly.
 నియతి * n. s. Destiny, luck, good or bad fortune
 a religious duty or obligation. M. XV. 2. 198.
 ధ్యాన్య, నియమ. SC.
 నియతేంద్రియము * A sage, or man of subdued
 passions. Y.
 నియమము * Principle, rule. Engagement. "Re-
 striction of a rule to particular cases." (*Colebr.*)
 That which is invariable. Any reli-
 gious observance. Certainty, precept, practice.
 Aim. The inevitable result of an act. Taking
 pains. నియమముగా Fixedly, stately. నిశ్చ
 యబుద్ధి, శ్రుతిజ్ఞయన్ను. D.
 నియమించుకొనుట * v. a. To agree on, contract
 for, engage for, determine, decree, undertake.

నియమించుట * v. a. To appoint, direct, order.
 నియమకము (a bad word) Certainty.
 నియమకుడు * n. s. A director, a pilot, or steers-
 man. నియమించేవాడు. D.
 నియంతము * n. s. A host, or vast number: di-
 versely interpreted one lack, and ten lacks,
 and one hundred lacks.
 నియంతము n. s. Close fight, personal struggle.
 జెట్టిపోట్లాట. D.
 నియోగము n. s. Order, command, mandate. L.
 III. 259. నియమించడము. D.
 నియోగి, నియోగులు * The name of a certain sect
 of secular bramins. The Niyógis and the Vy-
 àpàris (See వ్యాపారి) are two classes of secu-
 lars: These two castes are so far separate
 that they cannot intermarry. The Niyógis are
 in several points different from ఆచార్యులు
 A'chàris or spiritual persons: they wear
 mustachios and use smoking: Like abbés
 they are skilled in the arts: and are employ-
 ed as tutors, as village clerks &c. The authors
 of the Telugu poems are mostly Niyógis:
 Sanscrit literature being confined to the Vai-
 dīcas (See వైదికుడు) who are considered their
 superiors.
 నియోగించుట v. a. To engage in a task, send a-
 bout, employ on, appoint to, to command, to
 order.
 నియోజకుడు * He who is appointed or sent.
 నియోజ్యుడు * A servant or slave. భృత్యుడు. D.
 నియ్య in composition, signifies *-ful, -able &c.* వం
 దనియ్యులు worshipful. వణనియ్యులు describ-
 able. విశ్వనియ్యులు trustworthy. మాననియ్యు
 లు Honourable.
 నియ్యకొనుట To grant, bestow. See ఇయ్యకొను
 ట.
 నియ్యన (a common adjuration) "I swear by
 thyself." "by thy gracious self." See ఆన.
 నియ్యోగి See నియోగి.
 ని⁵ A Sanscrit particle prefixed to words of that
 language and implying *negation, privation*
 &c. as నివికమమైన Freed from poison. ని
 ఘోశుకముగా unreasonably. నిర్విమితముగా
 causelessly. In many compounds ని⁵ be-
 comes ని⁶ as నిశ్చలమైన fruitless. If the word
 begins with S, *nir* becomes *nis* as నిస్సించేహము

నా doubtlessly. Or it remains (in Telugu words) unaltered as నిరాటంకముగా unchecked.

నిరంకుశము * adj. Unrestrained, free, uncontrolled, resistless.

నిరంజనము * adj. Free, void of passion or emotion, stainless. నిర్దోషము. D.

నిరంతరము * adv. Always, constantly, frequently, generally. adj. Continued, continuous, without interval. Interminable, endless.

నిరతము Ever, always. నిరతాన్నదానము daily alms.

నిరతుడు * Engaged, or interested in.

నిరవరాధము * Blameless, innocent, harmless.

నిరవరాధి * n. s. He who is innocent.

నిరయము * Hell.

నిరర్థము * adj. Unobstructed, unrestrained, unimpeded. Resistless.

నిరర్థకము * adj. Vain, fruitless, unprofitable, unmeaning.

నిరవద్యము * adj. Unobjectionable, unexceptionable. W. నిర్విరోధకమైనటువంటి. Vasu. 2. 99.

నిరసనము * n. s. Rejection, denial, contradiction, disallowance కాదనడము. D.

నిరసించుట v. a. To reject, deny, contradict, set aside or disallow.

నిరక్షము * adj. Expelled, sent, thrown, cast. పోగొట్టబడ్డ directed, rejected, loosened (as a knot) నిరక్షభూషణము with loosened dress. నిరక్షపాతము Sin that is removed.

నిరహంకారము * Humility. Modesty.

నిరాకరించుట v. a. To transgress, disobey, disregard, neglect, contemn.

నిరాకారము * n. s. What is viewless, invisible, sky. adj. Viewless, shapeless, invisible. నిరాకారడు * n. s. The supreme being, the deity.

నిరాకృతము * adj. Removed, rejected, dispised, expelled, disregarded.

నిరాఘాటము * adj. Irresistible, easy, unobstructed, without hesitation.

నిరాచ్ఛేదము * Uninterrupted. నిరాటంకముగా without hinderance, unopposed. It is inelegant. See నిరాఘాటము and ఆటంకము.

నిరాశంకముగా * Without scruple నిశ్శంకగా. BRK. 542. లంకంరావణుడునిరాశంకంబునకీత దాచితానున్నాడా.

నిరాదరణ * Helplessness. Disregard.

నిరాధారము * Groundless, helpless.

నిరాపరాధిమైన Harmless.

నిరాపేక్ష * (vulgar pronunciation of నిరశయ) Unconnected, independant.

నిరాబాధ్యులన గామునిశ్వరులు Saints, sages. Munis. Nila. 1. 29. and H. 56.

నిరామయము * adj. Well, hale, recovered from sickness, free from disease. నిరామయడు n. s. He who is free from disease.

నిరాయాసముగా * adv. Easily, without difficulty.

నిరాయుధహస్తముడె Unarmed.

నిరాలంబము * Independant. ఆలంబనములేని.

నిరాశ * n. s. Despair. despondency.

నిరాశ్రయముడు * Unprotected, unpatronized, helpless.

నిరాశకము * Opposing, rejecting, expelling, W. Antagonistic power, as that of medicine. A specific, or panacea.

నిరాశ్చిదము * adj. Groundless.

నిరాపారము * n. s. Fasting.

నిరాశము * adj. Free. నిరాశముగా Off, straight-way.

నిరాశుడు n. s. He who is unrestrained ప్రతిబంధకములేనివాడు. L. 11. 210. నిస్సౌరు తెరుగంగరా మినిశ్చయము, నిరాశుండవీరు.

నిరాశేషముగా * Unquestioned, without objection.

నిరీక్షణము * Looking at, regarding, seeing, expecting.

నిరీక్షించుట * To look for, view, watch, long for, hope for, wait for.

నిరు Very, utterly, together. నిరువేద very poor.

నిరువేదనడుము a very slender waist.

నిరుకడము A plant called అజఘ్నము : or, అంబుసారము: or బువ్య and also జలతుంబురు, and తచ్చిద్రుమ. Q.

నిరుక్తము * A glossary of obscure phrases used in the Vedas.

నిరుక్తికము * Dumbness. నిరుక్తికులు The dumb. P. 2. 135. వాక్కునన్యమైన.

నిరుడు n. s. (Making in the inflex. sing. నిరుటి) Last year.

నిరుద్యోగము * Unemployedness: the being not hired, or a state of expectancy.

నిరుద్యోగము * adj. Passive, insert, unengaged, at leisure.

నిరుద్యోగి Unemployed.
 నిరుశుక్రముగా * Easily, freely, unrestrainedly.
 నిరుశమాన * Incomparable, matchless.
 నిరుశమానతః adj. Undisturbed, untroubled, unchecked.
 నిరుపాధి * Ease, freedom from pain.
 నిరుపాధికము * Causeless. నిశాఠాఠుకమైన.
 నిరుశబ్ద adj. Utterly poor.
 నిరూఢి * n. s. Thorough understanding, skill, fluency, versedness.
 నిరూఢిణి * Sight, seeing, investigation, ascertaining, determining.
 నిరూఢిణియట v. a. To ascertain, to prove, to determine.
 నిరూఢిము n. s. An address, or representation in writing, a written order.
 నిరూఢించుట v. a. To resolve, determine.
 నిరోధము n. s. Interdiction, restraint, check, impediment.
 నిరోధముపెట్టుట, నిరోధించుట v. a. To interdict, to obstruct, to impede.
 నిరోఢ్యము * adj. "Devoid of labials:" a device in versification, wherein the poet discards the letters వ, ష, ష, ష, మ. The Ramayan thus pedantically written is called దశరథనందనచరిత్ర.
 నిర్భయము * n. s. The demigod supposed to rule the south west quarter of heaven. It is usually spelt నిర్భయము. (in W, నిర్భయము.)
 నిర్భయము * adj. That has come out, gone out.
 నిర్భయము * Helplessness, hard lot. వానిని నిర్భయముగా వున్నది he is in misery.
 నిర్భయము * or నిర్భయము n. s. అనగా నిర్భయము దేవతలము To come out. సెరిమరునితూతులముచూతునిని గాఠములపెట్టుమరువిన్నవకేగుడు పెట్టులైన. H. 2. 268.
 నిర్భయించుట v. n. To go out, to come out.
 నిర్భయితము * adj. Loosened.
 నిర్భయి, నిర్భయి * A plant called Justicia Ganderussa, or Vitex Negundo. వానిని చెట్టు.
 నిర్భయము * Indescribable, incomprehensible, ineffable. Devoid of quality or definable attribute.
 నిర్భయము * n. s. He (the deity) who is devoid of properties or qualities. M. 13. 5. 135. The Indescribable.

నిర్భయము * A gust of wind, a hurricane, a whirlwind. పిడుగు. SC. a thunderbolt.
 నిర్భయము * n. s. Sound, voice.
 నిర్భయము * adj. Lonely, private, solitary, devoid of human beings.
 నిర్భయిణి * A goddess. Parij. 4. 33.
 నిర్భయము * An immortal or god. నిర్భయిణి a goddess.
 నిర్భయించుట v. a. To conquer, quell. DRS. 215. గాఠములనిర్భయించుటను చెల్లనిర్భయించి విజృంభించుట. Anir. 4. 20. యుద్ధముచేచేచే నిర్భయించుట శక్తి.
 నిర్భయము * A cascade, or torrent. Vish. 2. 220.
 నిర్భయము * A river. సది, ప్రవాహము.
 నిర్భయము * Certainty, positive conclusion, decision, settlement.
 నిర్భయము * adj. Stated, definite. నిర్భయమైన, నిర్భయముగా adj. Positively, definitively.
 నిర్భయించుట v. a. To fix, settle, define, specify, resolve, come to an opinion, conclude, decree.
 నిర్భయము * Definite, positive.
 నిర్భయము * Determination, settlement. నిర్భయము. Vasu. 3. 108. బాలాపాణినిర్భయము వేణునిర్భయము శ్రుదవిచ్చేయుము.
 నిర్భయము * n. s. A washerman.
 నిర్భయము * Washing, cleansing with water. మామములు పడనిర్భయమునాడు తల్లదిర్చి. Balrama. 6. 129.
 నిర్భయము * Cruelty. Suca. 3. 286. క్రూరభావము.
 నిర్భయము కుడు * నిర్భయము A ruthless man, a tyrant. G. 1. 261. క్రూరుడు.
 నిర్భయము * Unblown, unopened.
 నిర్భయము * An order, or command; instruction, direction. ఆజ్ఞ, కథనము, ఉపాంతము. SC.
 నిర్భయించుట. v. a. To appoint, to fix.
 నిర్భయము * adj. Faultless, innocent. నిర్భయములు the innocent. నిర్భయముగా adv. Faultlessly, innocently.
 నిర్భయము * Innocence, faultlessness.
 నిర్భయము * నిర్భయము * Certainty, ascertainment, determination, resolution.

నిర్ధారణ జేయుట v. a. To determine, or resolve.
 నిర్ధూను ధాను/ము * Utter destruction: laid desolate: utter ruin and ashes. Dab. 232. మారు రొక్కిన చోటు నిర్ధూను ధానుంబు.
 నిర్మిత్ర * Sleepless, awake. Open, blown, expanded. R. 5. 353. 300.
 నిర్మిమిత్రము * adj. Needless, causeless.
 నిర్మిమిత్రము గా * Without cause, for no reason.
 నిర్మితి * Immoral. T. II. 169.
 నిర్బంధము * n. s. Force, pressing, violence. నన్నుచే వ్రాలు చెయ్యవని నిర్బంధము చేసినారు they forced me to sign it. (=బలవంతము, ఆస గాబలవదిచ్చి. D.) నిర్బంధమైన కైదు close confinement. నిర్బంధ పెట్టుట v. n. To force, plague, dun.
 నిర్బంధించుట v. a. To constrain or oppress: to cast an imputation: to persist in, or insist on: to press, to lay violent hands upon: ordain.
 నిర్భయము * adj. Fearless. నిర్భయతః fearlessly.
 నిర్భరము * adj. Much, excessive, great.
 నిర్భాగ్యుడు * Luckless, unlucky, cursed.
 నిర్భీతి * Fearlessness.
 నిర్భర్త * adj. Tolerant, free from jealousy.
 నిర్భ్రమ * Self denying (Literally *nir* free from, *mama* the word *mine*—Similar to నిరహంకార) free from egotism. "That is without affection or concern (for any thing;) that regards "nothing as his own, or as interesting to him; —a saint &c." MM.
 నిర్భ్రామ్య * Confusion, a disordered state. Impudence. M. XIII. 5. 165. H. 1. 248.
 నిర్భ్రమము * adj. Pure, transparent, clear, clean, free from dirt, or impurities. నిర్భ్రముడు * He that is pure: a good man.
 నిర్భ్రాణము * n. s. Manufacture, production, creation, fabric, invention.
 నిర్భ్రాళ్యము * n. s. The remains of food that has been presented to a deity. పూజించి పరిహరించినది. D.
 నిర్మించుట * To create: erect, build, form: to invent, forge.
 నిర్మితము * adj. Made, fabricated, artificial.
 నిర్మితి * n. s. Making, manufacturing, artificial production.

నిర్మక్తము * adj. Loosed, set free from, disjoined, sundered, separated. A snake who has lately cast his skin. నిర్మక్తశరీరధానయై dropping her petticoat. B. X. (part 2) 464.
 నిర్మహమాటము Unkindness. నిర్మాహిణ్యము. This is a vulgar word.
 నిర్మూలము or నిర్మూలనము * n. s. Extirpation. నిర్మూలమైన ruined. నిర్మూలము చేయుట v. a. To eradicate.
 నిర్మోకము * A snake's skin. Pariz. 5. 2.
 నిర్మోచుటము, or నిర్మోచుటము, See నిర్మహమాటము.
 నిర్మూల * Gushing out. S. 1. 135.
 నిర్మూణము * n. s. Death, demise. నిర్మూణకాలమునందు in his last moments. మరణము, నిర్ణమము. SC.
 నిర్మూతనము * n. s. Revenge, a gift, delivery, payment. పునరీతులకోపదము, దానము, న్యాయోధనాశుకము, ఋణశుద్ధి, మలాదిశుద్ధి. SC.
 నిర్మూశము * Gum exuding from a tree: extract, decoction, infusion. బంక. SC.
 నిర్మూలుగుట (anuk) To throw his head up, See నిలుగుట. నిర్మూలిన Stiff (as a corpse,) stiffly set up.
 నిర్మీనము * Lost, hidden.
 నిర్మేళుడు * Devoid of pride: నిరహంకారి.
 నిర్మోశుడై * Childless, barren.
 నిర్మోచనీయము * Inexpressible, inexplicable.
 నిర్మోర్జనము * Sight, seeing, view. చూడడము. D.
 నిర్మోర్తించుట * v. a. To achieve, effect, manage, conduct, slay.
 నిర్మోహము * Management, achievement.
 నిర్మోహించుట * To manage, protect, carry through, perform.
 నిర్మోహి * n. s. Death, happiness. శుభము, నాశము. SC.
 నిర్మోహము * Eternal happiness, absorption, annihilation, extinction. adj. Liberated, extinct, dead. In Telugu it means Nakedness. నిర్మోహారోజుడు Whose light was put out. See Calc. Review. VII. p. 49. But see Colebr. Essays vol. 401—402.
 నిర్మోహిని * n. s. The beatified soul. ముక్తుడు.

నిర్వాహము * Censure, blame, imputation, decision. నిం. D.

నిర్వాహము * Slaughter, killing.

నిర్వాహము * Management, power or ability to perform, execute, sustain.

నిర్వాహకము * Management, ability.

నిర్వాహకుడు * n. s. A manager or director, a man of ability. విద్యానిర్వాహకుడు a master of the art.

నిర్వకారము * Unchanged, unaltered, uniform, changeless, immutable. నిర్వకారచక్రమై steadfastly.

నిర్వణ్ణుడు * Earnest, absorbed, overcome, enrapt.

నిర్వవాదము * adj. Undisputed, unquestioned.

నిర్వవాదముగా * adv. Undisputedly, unequivocally, irresistibly.

నిర్వచము * adj. Venomless.

నిర్వేగము * adj. Calm.

నిర్వేదము * n. s. Humiliation, neglect, disregard, hopelessness. నిరాశచేసుకోవడము. SC.

నిర్వేదించుట * To renounce, give up, abandon. Vish: 2. 26. నిరాశచేసుకొనుట.

నిర్వాప్యజము * adj. Without deceit: without obstruction. W. honest.

నిహితార్థముగా * (vulgar phrase) Without cause, causelessly.

నిల for నిలవ the infin: of నిలుచుట (metrigratia) నలజడిబడి మంక్రలెనయ్యాయచటక నిలవేము తొలగచనుటకు. KUR. 4. 95.

నిలక n. s. Standing &c. See నిలువు. యామేరునిలకయివచ్చుదు I cannot keep my footing in the current.

నిలక Without stopping. (error for నిల్వక.)

నిలకడ Standing, steadiness, constancy, firmness. కాలునిలకడచేసుకొనుట To gain a firm footing.

(metaphorically) నిలకడయిన ఉద్యోగము permanent (not acting) employ.

నిలయము * n. s. Abode, dwelling-house, or habitation.

నిలవ n. s. Remainder. Balance. Standing. నిల్వకలిగిరి they persisted, stood to their word.

నిలవరము n. s. The truth, certainty, positiveness. A deposit: money lodged.

నిలవరము adj. True, certain, fixed, stable, sure. నిలవరించుట To cause to stand, to support, to manage, to sustain.

నిలవరభాష * n. s. The language of the gods, i. e. Sanscrit.

నిలవరుడు * n. s. A deity.

నిలిచిన (p|| of నిలుచుట) Remaining, repressed, abated.

నిలిచియెత్తు A fathom high, lit: one man's stature.

నిలు See నిలువు. నిలునిలు Stop! Irreg. Imp. of నిలుచుట.

నిలుకడ See నిలకడ n. s. Standing, remaining. నిల్వకడగావుండే adj. Firm.

నిలుచుండుట To stand, remain &c. See నిలుచుట. నిలుచుట v. n. To stand. Like the English verb,

this has numerous senses. To remain, exist, last, to live, continue. To stay, stop, halt (See నిలిచిపోవుట.)

To be still or quiet, as a fluid in a vessel. To be stopped. To be firm or steadfast. To bear, be patient, restrain his feelings.

To be repressed, allayed, slackened. (See నిలిచిన p||) వానిచూటనిలిచినది he kept his word.

వానిచేహమునిలువదు he will not survive. శరీరమునిలిచేదాకా during his natural life, as long as he lives.

యావుకుద్రవమువల్లతనకుచేహమునిలవదనిశలవి thinking that he should die. నిలిచి కురవదు it does not rain steadily.

ఆబడినిలిచిపోయినది the school is now closed: is not going on. దీక్షమునిలిచిపోయినది The light is gone out.

ఉనినిలిచిపోయినది the work has stopped. M. XII. 5. 459. The root in A is నిలువ or నిల్వ

but it is often contracted in verse, into నిలు. Thus నిలుపాటి i. e. నిలుపుపాటి Kr. Pal. 177.

నిలువపెట్టుట To set up, make it stand, erect. నిలువతీయుట To set him on his legs. నిలుదొంచుట v. a. To halt a troop or caravan.

నిలునిలుండు Stand! hold! BD. 5. 1050.

నిలువు n. s. Standing, a halt &c. See నిలుచుట. అదినిలువుగావున్నది It is suspended or in abeyance.

నిలిపివుంచుట To set aside, exclude. నిలువుచేశినారు They made me stay there, detained me.

నిలువుట v. a. To fix. This is the causal of నిలుచుట q. v. To stay, restrain, interrupt. To support, maintain, keep firm, establish.

To retain, keep back. To set up, to place erect. To reserve, to repress, allay, humble. P. 1. 424.

నిలువ The Root in A of నిలుచుట.

నిలువబడుట To stand. See నిలుచుట.

నిలువరము n. s. Firmness, steadfastness. adj. Fixed, firm.

నిలువరి adj. Steadfast. n. s. A steady man.

నిలువరించుట v. a. To stop, make him halt. నిలువరించలేక పారిపోయినారు they could not stand it and fled.

నిలుపు n. s. Standing, stature, height. A fathom or a man's height. The standing crop. మూడు నిలుపులనీళ్లు water 3 fathoms deep. వానినిలువెల్లవిషము he is a villain from head to foot. Sumati 33 Vema 1160. కమలంబును నిలువెల్లను.

R. 4. 61. she was lovely all over: her whole figure was roses. నిలుపులబడి. BD. 3. 1128. to stand stock still. నానిలుపుయెల్ల దోచుకొన్నారు They fleeced me or stripped me. వానికి నిలుపు గుడ్లు పడ్డవి his eyes are set, he is dying. నిలువాటి i. e. నిలుపుపాటి Standing, erected.

నిలుపు adj. Upright, standing. High, tall. నిలుపు చెంబు a cup with upright sides, a mug. నిలుపు అంచనా reckoning upon the standing crop. నిలుపుటద్దము n. s. A pier glass, a full length mirror. Rasica. 1. 57.

నిల్చడ See నిలుకడ.

నివర్తకము In the yoga sastram, the భవిష్యవర్తకుడు is he who still dies and is born over and over in various bodies: and the భవిష్యవర్తకుడు is he who is delivered from transmigration, and has obtained union with the deity. BD. VII. 80—90.

నివర్తి Error for నివృత్తి. Doing away, removing, abolition. దరిద్రనివర్తికావడానకై that his poverty might be done away.

నివర్తించుట v. a. Error for నివృత్తించుట To quit, abandon, quash, do away, to renounce, resign, cease, leave off.

నివసనము * n. s. House, dwelling.

నివసించుట * To dwell, reside.

నివహము * n. s. Assembly, society, quantity, crowd.

నివారము * Airless; close, confined. నివారకవచము armed in an air-tight panoply.

నివారణము * n. s. Doing away, removing, curing, deliverance, termination.

నివారణము చేయుట, నివారించుట v. a. To do away, cure, avert, dissipate, preclude, relieve, rescue, to appease, satisfy, put a stop to. To do away ill luck, by sprinkling water &c. To forbid, bar, debar, arrest. To dispel, remove.

నివారితము * Hindered, checked, opposed. W. నివారి Fumigation, for the sake of good luck. Pal. 126.

నివారించుట To bless, lustrate or purifying by the ceremony of waving a lamp.

నివారణము To use fumigation to avert evil.

నివాసము * n. s. Dwelling, abode. అక్కడ నివాసమునారు They dwelt there. యిక్కడ నివాసములైనదేవుడు the god who is worshipped here.

నివిడ See నివిడ.

నివిడి Well, duly. BD. 3. 418.

నివిరి past pl of నిపురుట.

నివీరము A veil, a mantle, a wrapper. The bra-minical thread, so called when worn round the neck as a necklace, at certain religious rites. కప్పకొనేబట్ట, పేరు గావేసుకొన్న జంఘము. SC. రమాలగుడ్డను మెడనునివీరము గావేలాడగట్టి అందులో సెప్పి గావుండే చెయ్యిని వేసుకొన్నాడు He has slung his arm in a handkerchief.

నిపుడించుట v. a. To stretch (See నిగుడించుట.) In M. 12. 5. 152. అవయవములెట్లుగూర్చుమునిపుడించునులోనికడను సెరిసట్టుల.

నిపురు n. s. See నిగురు. Embers. Ashes over coal. నిపురునొండేకరుపు. G. 6. 18.

నిపురుట v. a. To handle, finger, feel, stroke.

నిపురుట v. n. To sink as water. See ఇగురుట.

నివృత్తి * Cessation, renunciation, abdication. Removal (of an objection,) solution.

నివేదనము * An offering, burnt offering. శివార్చన. A. 6. 139.

నివేదించుట v. a. To deliver, give. Vish. P. 5. 350.

నివేదితము * Offered as a sacrifice. Lalit. 2. 131.

నివేశము * నివేశనము * The scite of a house, a spot of ground: a certain measure used in Madras; 60 feet by 30: called "one ground."

నివ్వించరము, అనగా లేమిడి Poverty. OG.

నివ్వటించుట v. a. To prepare, trim, adjust. నీడ్లు ముచేసుట.

నివ్వటిలుట v. n. To spread, extend, overflow. To teem, rebound. To shine forth, to exist or

Be.=కొనసాగుట. HK. 4. 154. UH. 3. 69.
 DRA. 262. T. 3. 5. M. 9. 1. 253. B. VIII. 421.
 నివృత్తి n. s. Wild corn=నివారము Suca. I. 186.
 నివ్యాళి Fumigation, used as a superstitious rite to avert evil. See నివ్యాళి plu. నివ్యాళులు=నివారము. D. A wave offering.
 నివ్యాళి తుల్యము A censer for wave offering.
 నివ్వెర n. s. Amazement, surprize. S. 2. 482. HD. 1. 593.
 నివ్వెరగండుట To be astonished. Dab. 103. M. 13. 1. 59. Dasav. IX. 248.
 నివ్వెరగు Great surprize or alarm (See వెరళు.)
 నివ్వెరకడుట To be astonished. URK. 4. 251.
 నివ్వెరపాటు Astonishment. Dasav. IX. 275.
 నిశ * n. s. Night. Turmeric. See on తుళుళు A. 4. 155.
 నిశాంతము * A house. Dawn of day. కళినిశాంతస్థిమ a bed room. S. 3. 183. A. 6. 159. R. 2. 16. ప్రథాతె, గృహా, శాంతె, కుపితె. SC.
 నిశాచరుడు * A goblin, fiend, giant.
 నిశాతి * A giantess, an ogress.
 నిశాతుడు * A fiend, demon, giant.
 నిశాదర్శి * "That sees by night:" an owl.
 నిశాకతి * The lord of night, i. e. Adonis, regent of the moon.
 నిశామణి * The moon : A fire fly.
 నిశాహ్వ * Turmeric, తుళుళు.
 నిశి Night. నిశిరాత్రివేళ * in the dead of the night.
 నిశిత్రము * adj. Sharp, whetted; Clever, keen. BD. 4. 271. M. 8. 1. 198.
 నిశిత్రత్వము * Keeness, sharpness. Nri. 3. 11.
 నిశీఘము, * నిశీఘిని, * నిశీఘ్య, n. s. Night, midnight. Also (వచ్చి తుళుళు) raw turmeric. A. 5. 36.
 నిశ్చయము * Certainty. Resolution, determination. Reality. adj. Real, intrinsic, actual, true, certain. మరణమునిశ్చయము HN. 5. 114. Death is inevitable.
 నిశ్చయించుకొనుట v. a. To determine.
 నిశ్చయించుట v. n. To be determined, settled. To believe. v. a. To determine, settle, resolve.
 నిశ్చలము * adj. Fixed, immovable, firm.
 నిశ్చింత * adj. Careless, regardless.

నిశ్చితము * adj. Ascertained, settled.
 నిశ్చితాత్ముడు * Steadfast in heart.
 నిశ్చితార్థము * Resolution, determination. The formal demanding of a bride : settlement, betrothing.
 నిశ్చేతనము * Motionless, inanimate. Padma. 3. 88.
 నిశ్చేష్టుడు * Helpless, powerless, incapable.
 నిశ్చేణి * నిశ్చేణిక * n. s. A ladder. నిశ్చేస.
 నిశ్చబ్దము * Silent, mute. నిశ్చబ్దముగా వుండుట To be silent or speechless.
 నిశ్చేకము * adj. Thorough, complete. Total, without residue, clear, final.
 నిశ్చేకముగా * adv. Wholly, utterly, completely.
 నిశ్చీకః * A pauper.
 నిశ్చేయశ్రమము * n. s. Final deliverance, beatitude. మోక్షము. Padma 5. 179.
 నిష్ * A particle of negation. See నిష్ nir. Thus కల్పము foulness, నిష్కల్పము pure.
 నిష్కంఠము * n. s. A quiver. A. 2. 17. ND. 1. 558.
 నిష్కదేశము * The Nishadha country. It does not appear exactly where this country, so often mentioned in poems, was situated. W. in Vish. p. 190.
 నిషాదము * The first of the seven musical notes.
 నిషాదుడు * n. s. A savage, or mountaineer, huntsman, or man of the woods. The sage Valmiki author of the Ramayan was of this tribe. చెంచుమనిషి, యానాదివాడు.
 నిషిద్ధము * adj. Prohibited, forbidden, out of the question.
 నిషేకము * Sprinkling, aspersion, effusion. W. Consummation of marriage. నిషేకముచూరము the same.
 నిషేధము * n. s. Prohibition, stop : contrariety to rule, irregularity. adj. prohibitory, forbidding.
 నిషేధార్థము * The negative tense, in verbs.
 నిషేధించుట * v. a. To prohibit, forbid.
 నిషేవణము * Service, observance, practice, adhering to rule. అరసి కేసుకవిత్వనిషేవణం. Kallidas అభివ వెస్సోముమపిండదము, నేవనే, నేవించుడు. SC.
 నిష్కము * n. s. A gold coin=కూడ. A gold jewel: a weight, used by goldsmiths. W. Vish. 579. యిరువదిన్నెముఅమెత్తుబంగారుముద్రిక. D.

నిష్కటము * adj. Sincere, without pretence, simple.
 నిష్కర్షణ * n. s. Determination, decision.
 నిష్కపించుట * v. a. To determine, resolve, settle.
 నిష్కళంకము * Clear, perspicuous, decisive, unquestionable, spotless.
 నిష్కళుడు * Devoid of qualities: divine: holy.
 నిష్కల్మషము * Pure, free from evil.
 నిష్కాంచనము * Poverty. The being "without a penny," or penniless.
 నిష్కాముడు * Hopeless, "without any desires."
 నిష్కారణము * adj. Causeless, unreasonable.
 నిష్కారణముగా * adv. Causelessly.
 నిష్కటము * A park. గృహారామె, కోటరె, గృహాకవాటె, కేదారె. SC.
 నిష్కూహము or నిష్కూహము * The hollow of a tree కోటరము, తోర్ర. SC.
 నిష్కృతి * Expiation, atonement, doing away.
 నిష్కలుడు * Sinless, harmless.
 నిష్కరము * adj. Hard, solid, cruel, taunting. n. s. Taunt, reproach.
 నిష్కారము * (error for నిష్కరము.) adj. Harsh. నిజముచెప్పితే నిష్కారము the truth is a libel. యెందుకునిష్కారము why scold so? n. s. harshness, a taunt.
 నిష్కారము * adj. Cast, thrown, sent, vomited. తొయ్యబడ్డది, వెళ్లగక్క బడ్డది. SC.
 నిష్క * n. s. Fixed affection or attention; devotedness or engagedness of heart. (MM) devotion, austerity in religion, firmness. ఏకనిష్కగాచదివాడు he read without flinching.
 నిష్కించుట v. n. To determine, resolve. M. 15. 2. 86.
 నిష్కీచనము * Spitting out, rejecting. M. 4. 1. 131.
 నిష్కడు * adj. Firm, steadfast. వాడుతడేకనిష్కడైచున్నాడు he is devoutly bent.
 నిష్కరము * adj. Hard, solid, cruel, taunting, rude. n. s. Rudeness, harshness.
 నిష్కరత్వము * Hardness, cruelty.
 నిష్కాతుడు * He that is skilful, or learned. Perfect, supreme.
 నిష్కండము * Unmoving, stable, still.

నిష్కృతి * n. s. Completion, termination. Birth, production. అతని నిష్కృతినివచ్చిన పుస్తకము a book which was obtained through him.
 నిష్కన్నము * adj. Complete, done, born. Natural, inborn.
 నిష్కాంత్రీ * n. s. Completion, conclusion, termination. Conquest. T. 2. 121.
 నిష్కావములు * The grain called అనుములు (Jaimini. 4. 102.)
 నిష్కేపితము * adj. Reduced to powder, thoroughly sifted or investigated.
 నిష్కలము * Fruitless, vain. M. 1. 1. 164.
 నిష్కర్ణము * n. s. Nature, natural or simple state. Peculiar character or condition. See నైశర్మిక.
 నిశి * n. s. Night.
 నిశుగు, నిశువు n. s. A young one, a child. (This is a vulgar word though used in poems.)
 నిశువుతనము Youth, boyhood.
 నిష్కంఠము * Easy, deliberate.
 నిష్కండ్రము * Unwearied, indefatigable.
 నిష్కరించుట * To succeed, get through, to be delivered. కడలేదు.
 నిష్కారకుడు * Deliverer, redeemer. DRU. 281. కడలేచేవాడు.
 నిష్కలుడు * Unequaled, unrivalled.
 నిష్కారము * Weakness. adj. Incapacitated, weak.
 నిష్కంఠము * A weapon; cruelty.
 నిష్కూహము * Hopeless.
 నిష్కూహత్వము * Indifference. Listlessness: the being without any wish or hope. Devoid of cupidity. Philosophy.
 నిష్కూహుడు * A philosopher, a calm observer or man of equable mind, unaffected by ordinary events. Indifferent or listless.
 నిష్కవనము * Tone, note, musical sound.
 నిష్కంఠుడు * n. s. A recluse, hermit, solitary. One who has quitted his family.
 నిష్కంఠుడైన * Childless.
 నిష్కంఠు * Without an heir. అతనివంశమునిష్కంఠు అయిపోయినది that family is wholly cut off.
 నిష్కంఠేహము * నిష్కంఠయము * Undoubted.
 నిష్కృతువు Weakness, want of nerve. Poorness of soil. Debility.

- నిస్సరణము * Entrance. Exit, going out.
- నిస్సహణము * Corrupted from నిస్సాహము.
- నిస్సారణము * A large double drum. Jaim. 7. 97. Pariz. 4. 71.
- నిస్సారము * adj. Sapless, pithless, dry, exhausted. నిస్సారముచేయుట To exhaust. ఈనిస్సార శుశంసారము in this worthless world.
- నిహతు * Smitten, struck. M. 15. 2. 114. నిహతుగావించుట To slay, destroy.
- నిహితము * Entrusted, deposited, given in charge.
- నిక్షేపము * Treasure, deposit, pledge. S. 3. 196. H. 2. 52.
- నిక్షేపించుట * v. a. To hide, lay up, store up.

- ని for నీవు Thou. నీచెప్పినమెయిచూడగ M. 8. 2. 417. నీవోవు తెరచున M. 5. 2. 286.
- ని Thy, the infl. of నీవు. తగనీలొ నూహించుము Consider in your heart. M. 5. 2. 103.
- నిగ A certain game among boys. H. 3. 187.
- నిగుట v. a. To get rid of. లెక్కరకున్వియొక్క ప్రతిరా దేచూడదే తత్కృతకృత్యున్విగద.టిల్లట్టులుక, నిగదక, అనగాయారాతు శబ్దమును పోగొట్టుకొనెను. A. 6. 65. చంతమనంబులొజనదునాశుగ నిగదనేదునీకృతక. Parij. 2. 94.
- నిచము * adj. Low, base.
- నిచర * నిచత్వము * Lowness. M. 8. 2. 417.
- నిచు n. s. Savour, stench, gust, haut gout. Flesh-meat: butcher's meat, viands. నిచునీళ్లు soup, flesh broth. నిచుకుండ a flesh pot. నిచుకంపు stench.
- నిచుడు * n. s. Wretch, a vile creature.
- నిటు n. s. Prettiness, elegance, beauty. T. 2. 91 and 3. 11. adj. Fine, pretty nice, charming. S. 3. 320. నిటుకాడు, అనగాశృంగారశురుసుడు A fop, a buck, a beau. S. 3. 261.
- నిటుగా adv. Prettily, nicely, finely.
- నిటుతనము n. s. Prettiness, niceness.
- నిటుతరచుట To adorn, make fine or pretty.

- నిడ n. s. Shade, shadow. Image, reflection (కాంతి. D.) in a mirror. నాతోడునిడ he was my very shadow, my constant companion. Dasav. 9. 128.
- నిడము * n. s. A nest. W. కుషిగూడు. KUR. 7. 263. P. 1. 544.
- నిడు n. s. A title added to the names of men of the Kamma caste: as అంకనిడు, &c.
- నిడోద్భవము * A bird.
- నితము, n. s. Talk, chatter, words. అనగాశుద్ధులు. T. 3. 93. విసరాయిటువంటినీతములనేకంబుల్. T. 4. 214. ఓహూహూశురుహూతుడెంతటిగృహస్థోనీతముల్వల్.
- నితి * n. s. Policy, morals, philosophy, conduct, good sense. దునికాతి immorality. యిదినితియె Is this right? నితిశాస్త్రము the science of polity (Johnson's Hitopadesa, notes. p. 65.) నితిచెప్పుట To advise, counsel. నితిమాలినవాడు a bad man. నితితరుడు * n. s. A moral man. నితిహీనుడు * n. s. A fool, an immoral person.
- నిడగాలి See ఈడగాలి.
- నిడగు adj. Thy. The same as నిది + అగు; or నిది + అయిన. T. 2. 39. Vish. 2. 310.
- నిది adj. Thine. యిదినిదేనా is this thine?
- నిదు adj. Thy. నిదునామంబు thy name.
- నిదుము * A tree called కదిమిచెట్టు. D. మొగులుకడిమి. SC. Nauclea Cadamba. See on కదంబము.
- నిదుము See నియము.
- నియది i. e. నిది Thine.
- నియాన See on ఆన.
- నియోగి * The name of a certain secular tribe of bramins.
- నిరము * Water.
- నిరంద్రము * adj. Thickset. నిరంద్రగతులవెన్నెల Broad moonshine. ఆకాశమునిరంద్ర మయ్యె The sky was thick (with flying darts.)
- నిరజము * A water-flower, a lotus.
- నిరదము * A cloud. నిరదాలక Dark tressed: having bright black tresses.
- నిరధి * The sea. శముద్రము.
- నిరధికట్టు n. s. A stoppage of urine. See అధికట్టు.
- నిరశము * Weakness, destitute, dislike. adj. Weak, pithless, strengthless, poor.
- నిరశుడు * n. s. A pauper. వీడవాడు.

నీరాజనము * n. s. Fumigation; waving a lamp, or burning camphor &c. before an idol in homage: or over the person, as a spell to avert an evil eye. కర్పూరనీరాజనము, కర్పూరహారతి, మంగళహారతి=నివారించుట.

నీరాటము (K) n. s. Bathing. సాన్నము. Bilh. 3. 203. గయచేసినపుడువరాత్తజకెంతో, నీరాటమొనర్చియుశృంగారింబిరి An aquatic animal, thus in B. VIII. 110. (Gajendra) క|| నీరాటవనాటములకు, బోరాటంబెట్లుగలిగెపురుజోత్తముచే, నారాటమెట్లుమానెను, ఘోరాటవిలోనభద్రకుంజరములకుక.

నీరాడు n. s. Boiled water, to mix with కూరాడు. కూరాటిలోపోశేటంబుకుకాదినవేడినీళ్లు. D.

నీరాప్పుట, అనగాస్త్రీహముచేయించుట. Suca. 3. 385.

నీరాల plu. నీరాలు (thrice) a water pot=ఘటము.

నీరాలము adj. Fine, buxom? vide నీరాలం.

నీరాలి n. s. The "water cow" an aquatic beetle called *notonecta*, or boat-fly.

నీరికట్టుతెలులు n. s. See ———

నీరిజ The name of a certain forest tree. Rox. 1. 646. "The juice of the bark of the root is strongly astringent and is used to remove swellings."

నీరు infl. నీటి plu. నీళ్లు n. s. Water. Liquor, wine. కొత్తనీరు The freshes or rain water. కన్నీరు n. s. a tear. కండ్లనీళ్లుపెట్టినది she shed tears. The singular form is rarely used except in poetry and in some compound words. శుభ్రంబునీరుగావించి he made light of his oath, lit: he looked upon the holy water (with which the Hindus take an oath) as common water. మంచినీళ్లుతాగినతీరుగా in a cold blooded manner. నీరుకావడము To melt away, perish, turn to water. బంగారునీళ్లు Gilding, gold water. బంగారునీరుపోయట To gild, to dissolve gold. వాడునాకొంకకునీళ్లుతెచ్చినది it was he who turned the stream against my house i. e. ruined me. నీరుపెట్టుట To water. నీరెండ the softened rays of the setting sun. శున్నపునీరు finely powdered lime.=భణ్ణము.

నీరు n. s. Ash, lying over live coal. రమణీయై యప్పురంబలమూటినిమిడుంబులోశూలినిరుగావించె. DB. 135 line 3. నీరుగాచేయుట to burn to ashes.

నీరుకట్టుతెలులు n. s. Ischuria, a stoppage of urine.

నీరుకట్టె n. s. A water snake.

నీరుకాకి The water crow.

నీరుకాయ n. s. A sort of jelly, or blubber found on the sea beach.

నీరుకాయవాడు or నీరుకాయమోడు n. s. A man of the sea, a triton.

నీరుకారు Tongs for coals.

నీరుకావి A watry reddish tint like that of nankeen. The soft tint of fine cloth after its newness has gone off.

నీరుకాపులు A sort of grain. H. 4. 158.

నీరుకాశు n. s. Alms given at bathing places. తీర్థశున్నిధిమంత్రములబెప్పినీరుకాశులుగడించి. H. 2. 166.

నీరుకుక్క The otter? or "water dog" called నీరునాలు in Kannadi?

నీరుగోరంట A light tinted గోరంట a species of this plant which has a *light* not a full tint of red.

నీరుచురుకు n. s. Heat of urine, a disease.

నీరుట్టుభూమి Land under which there are springs. From పుట్టుట.

నీరుతి n. s. Urine. మాత్రము. D. నాకునీరుతివస్తున్నది I want to make water.

నీరుతుట్రు A water snake.

నీరుతుంది The porpoise. వారికిటి.

నీరుతుచ్చు n. s. A sort of emerald.

నీరుపాతి A plant called కార్టోటీ. Q.

నీరుపాళ A sort of mermaid but described as merely a dumb monster somewhat resembling a man in limbs; a Caliban.

నీరుపిల్లి n. s. A water cat, an otter.

నీరుత్రబ్బుచెట్టు See త్రబ్బు and నీరుశము, వేతనీ.

నీరుబొద్ది A sort of vegetable See బొద్ది.

నీరుముట్టుట n. s. To make water: so called because the Hindus afterwards *touch water* as purification.

నీరుల్లి n. s. An onion.

నీరువట్టు n. s. Thirst. దప్పి. D.

నీరువత్తిగలు Some sort of sweetmeat. H. 1. 117. వేణిలు.

నీరెండ The soft sunshine (ఎండ) of evening. నీరెండగాయ while the sun shone. A. 6. 129.

నీళ్ల * A name of the goddess Laxmi.

నీలము * The sapphire, blue colour, blackness.

నీలము * adj. Blue, purple, bright black, deep blue.

నీలంసువు * n. s. Any insect. శురుగు. SC.

నీలకంఠము * The purple throated bird, a peacock.

నీలకంఠుడు * The blue throated god. Siva.

నీలాంజనము * Blue vitriol.

నీలాంబరము * A blue vest. The name of a lilac blue bell.

నీలి The indigo plant. Blue dye. Rox. 3. 379. వె

త్రినీలి, or కారునీలి the wild variety of indigo, id. 372. 377.

నీలి A dark thread. నీలికట్టి. R. 2. 20, or, నీలికచ్చడము. BD. 5. 677 అనగా కాకాకాక.

నీలి A fractious jade, a hussey: one who blubbers at a touch. A proverb says నీలినిళ్లకుపోతెచావిలోతుకుపోయినది when the jade goes to the well all the water disappears.

నీలి adj. False, hypocritical. నీలియేడ్చు false or crocodile tears. నీలివార్త nonsense, delusion. Rhodomontade, a hoax.

నీలుగు Audacity, impudence.

నీలుగుట, నీల్గుట v. n. To stretch, to strut, stretch himself. నీవు తెగనీల్గుతావు you are mighty presumptuous.

నీలుగుబోతురసము Audacity.

నీలోత్పలము * The blue water lily.

నీల్గుట See నీలుగుట.

నీళ్లతీయుట v. a. To half bleach cloth.

నీళ్లాడుట v. n. To be brought to bed, bring forth.

నీళ్లు n. s. Water: lit: waters: it is the plural of నీరు water. Naish. 6. 43.

నీవ Thou. For నీవు, the intensive ఆ being added.

నీవవె Thou thyself. Vish. VI. 416.

నీవారము * Wild corn. నివ్వరివడ్లు. SC. P. 1. 496.

నీవి n. s. The zone, or cestus: The knot (of a peculiar kind) which keeps up a Hindu woman's garment. Swa. 2. 73. = పోకముడి. Capital, principal, stock. A stake or wager. మొదటిసాము, ఆశలుసాము, శుంఠెముకట్టినద్రవ్యము. SC. నీవీవనము, చుట్టూరువుండే తోట a park or garden around a house.

నీవు pron. Thou, gen: నీ. నీవవే thou thyself. M. XV. 2. 194. M. XVI, 1. 77.

నీవై You yourself. B. 8. 413.

నీవైతె But if thou

నీవ్రము * The edge of a thatch. ADC.

నీను Error for నీవు.

నీహరము * Frost, hoar frost. Dew. H. 4. 30.

ను Nu

ను A conjunction. జనులకును and for men.

నుంసు n. s. A palm fruit kernel, while unripe.

నుంచి affix. From, by. It governs an accusative, as యిది నన్నుంచి కాదు This cannot be effected by me. నెలనుంచి యిక్కడవున్నాను I have been here a month. రెండుదినములనుంచి for the last two days. అదినన్నుంచి రావలశినదా Is this due by me. నన్నుంచివకనల్లిన్నిచావదు not even an insect has died by my hand. నుంచి and నుండి are in reality participles of ఉంచుట to place and వుండుట to be—so యెచ్చటనుంచి and ఆనాట నుంచి. యారెండుదినములనుంచీలేదు he has not been here these two days. గాలినుంచి by reason of the wind. తెరయిగురుకు నుంచి ibid.

నుంటి A vulgar spelling of నుంచి.

నుండి, affix. From, by. యెచ్చటనుండి whence.

నుగ్గు n. s. Bits, fragments, in M. 1. 6. 316. M. 6. 4. 141. A cake of cowdung dried for fuel.

నుగ్గులకుచ్చెలు piles of such fuel. H. 2. 147.

నుగ్గు అవుట To perish, be dashed to pieces. గు

ర్రముల్ నుగ్గుయ్యె the horses were smashed. ను

గ్గుచేయుట v. a. To break to pieces, to reduce

to dust. నుగ్గునుగ్గుయి (Beaten) to pieces. M.

X. 1. 171. నుగ్గునూచుతై, or నుగ్గునూచగా adv.

In bits. M. 9. 1. 176. M. 7. 4. 141. నుగ్గులగు

ట To be shivered. నుగ్గులైన Shaken to pieces.

B. X. 220.

నుచుక్కన, అనగానుసాలున. A. 4. 36. but others interpret నుచుక్కున thus కిసాలున, నుచుక్కున అ

నినవుకు అనుకారశబ్దము.

నుచ్చు Dung of sheep or goats. మేకలగూరెలచేడ, వెంట్రుకలన్ను. D.

నుచ్చుపాతలు 'Dug-ties;' bits of cloth with which the teats of sheep or goats are tied. Pal. 361.

BD. 3. 2240. పేకలనా రెల చండ్లకుక క్షేసుద్ధ
 లు. D.
 సచ్చమల్లి A lynx. విరుతశ్రుతి. HD. 2. 1091.
 సడి n. s. Word, thing said, a promise, expres-
 sion. HK. 5. 98. కూట. D.
 సడికారము n. s. Style, mode of speech. వాచక
 ము, కూట, రచనము.
 సడుగు n. s. A word or expression, a thing said,
 a promise, a line in verse: a bar in music.
 ఊరి కెనుడుగులెంచిచెట్టు To (sing line upon
 line) pester, dun, reiterate.
 సడుచుట To speak. శులుకుట. Suca. 3. 356. స
 దువంగా, శులక గా.
 సడువరి He who is ready of speech.
 సడువరితనము Readiness, fluency of speech. BD.
 1. 645.
 సడువు n. s. A word, expression. కూట. D.
 సడువుట v. a. To say, సడువక without saying.
 HN. 3. 100.
 సతము * adj. Praised, lauded.
 సతబలారి * The " Noble vanquisher of Bala,"
 a title of Krishna.
 సతి * n. s. Praise, eulogium.
 సతించుట, సతియించుట v. a. To praise, laud,
 sing the praises of.
 సతికె n. s. A detachment. దళము. Pal. 60. సూ
 రేకి సురాలసతి కెల రెండుభంజుల గా జేసి పదిలం
 బు జేసి.
 సత్రము * Sent, ordered, dispatched. W.
 సడుట The locative case of సదురు.
 సదురు n. s. The forehead, face, front. infl. సదు
 టి, abl. సడుట in the forehead. T. 2. 94, and
 3. 11.
 సను adj. Smooth, gentle. సనుపిరుండు the smooth
 buttock. సనుగాలి a gentle breeze. Soft, deli-
 cate, tender. సుకశ్రుణ్ణము A smooth cord. A. 5.
 129. సనుకినుక Slight displeasure. సనుమేను
 her delicate body.
 సనువరి Smooth, polished. From సనువు n. s.
 and అరి q. v.
 సనువు n. s. Smoothness.
 సనువు adj. Smooth.
 సన్నుతి or సన్నుతి adj. Smooth.
 సన్నున n. s. Smoothness. సన్నునచేయుట To
 smooth, to level, to clear away, annihilate, re-
 duce to nothing.
 సన్నుము * adj. Sent, dispatched, dismissed. W.

సయ్య (Genit. సూతి Plur. సూతులు) n. s. A well.
 సూతకలువుట To drown in a well; to ruin.
 సూతికట్టకడవఆవటము Like a pitcher at a
 well: i. e. in danger. See P. 1. 546.
 సురుగు n. s. Froth, foam, scum. శముద్రపుసురుగు
 sea foam, the bone of the cuttle fish, from
 which pounce is made. (Ainslie.)
 సురుగుదబ్బు A name for the liver.
 సురుచుట v. a. To thrash corn by driving cattle
 over it. To crush, quell. ఆన గాసులుచుట, కొ
 ట్టివేసుట. OG.
 సురుమాడుట See సురుముచేయుట.
 సురుము n. s. Powder: what is ground. M. 4.
 5. 293.
 సురుముచేయుట To reduce to powder, to ruin,
 destroy.
 సురుముట v. n. To perish, be destroyed, become
 powder. BD. 3. 1215.
 సురువడించుట To bound or leap, rush? BD. 5.
 967.
 సులక n. s. A bobbin, woven of three strands
 and used in lacing the bottoms of cots, like
 ticken. సులకమంచము A bed the bottom of
 which is made of such ticken.
 సులి n. s. Gripes, a gnawing pain in the stomach.
 వానికిసులిపెట్టింది he has the gripes. సులివురుగు
 లు Worms in the bowels.
 సులి adj. Gentle, slight. A. 6. 17. సులివెచ్చన
 slight warmth, lukewarm. Small. Thus సులిగా
 లువ a small stream శ్వల్పమైన. A. 2. 72. M.
 7. 4. 58.
 సులిగడ, సులిరడ A medicinal plant, (Helicteres
 Idora, Linn.) having a capsule consisting of
 fine fibres twisted in the form of a screw. ఆవ
 ర్తనీ Q.
 సులియుట v. n. To ring, sound, tinkle. L. 4. 9.
 So in the చంద్రహాసవిలాసం 1. 896. శే|| కా
 సుసులియంకకంకాకర్వరానమొలయ.
 సులివాళ్లు A slight bending. HD. 2.
 సులివు n. s. Sound, voice. BD. 4. 378. Hari
 Vams. 1. 9. 138.
 సులివెచ్చన Slightly hot, lukewarm. Pariz. 2. 51.
 సులుగుట To be crushed, ground, trodden. L.
 18. 14.
 సులుచు A sort of fish. A. 2. 62. See ఉలుచు.

నలుచుట or నలుపుట, v. a. To tread out corn with oxen, to thrash corn.

నలుముట To roll (cotton between the hands.) To pull (by the ears.) To twist or curl (the whiskers) HD. 2. 1394. To twist or pull (a bullock's tail in urging it on.) పెడలునులిపిరి They wrenched or broke his neck.

నలును n. s. Failure. నిష్ఫలము. B. X. § 3. 28.

నలును లేక ఫలించె నొచ్చిన నొము లెల్లనునీవయ్యె.

నల్పాదుట, నల్పట్ట See నలుముట.

నవ్వ or నుపు A crop of sesamum. నువ్వచేను. D.

నువ్వలు Sesamum తిలలు.

నువ్వ, నువ్వె Vulgar errors for నీపు and నీవై.

నువ్వపువ్వు The delicate blossom of sesamum : it is proverbially delicate : and to it the poets compare a beautiful nose.

నువ్వెత్తు Nothingness. Lit : as much as a sesamum seed. నువ్వెత్తు, అనగా నువ్వెత్తింజయెత్తు. నువ్వెత్తు గాగ, తూలాయమానము గా. నువ్వెత్తుగొనుట, తూలాయమానపుట. DRB. 240. నరువడిమారీచునువ్వెత్తు గాగ. M. 5. 1. 30. పైకైమాత్రలోన నువ్వెత్తుగొనరె, దుర్యోధనాదితము.

నుశువు See —ను—

నుశురుట To rub. రాచుట. See నుశులుట.

నుశులింక A plant called ఋషి. Q.

నుశులుట See—ను—

నుసి, నుసిక n. s. Powder, dust made by insects. నుసిరా లేకొయ్య Pithless dry wood : touchwood. నుసిపురుగులు Bookworms, insects that perforate timber. నుసిరాలినకర్ర Touchwood, pithless dry wood, charred wood.

నుశుకు See ననుకు.

నుశువు n. s. నుశువులు Eyeflies, midges, gnats, that beset the eyes in hot weather.

నుశులుట v. n. To stretch the body in or after sleep. ఆలస్యముచేసుట. D. పైకైవిరుచుకొనుట. మైనుశులుచునీవిజొప్పిన. Stretching herself. వ్యతీనములనుదానినుశులబోక. Vema 3. 35. సుశుల వ్రాయువ్రాతనుసిలితేవోవునా. Will mere rubbing your forehead blot out your destiny? Vema 1796. M. IX. 1. 198. చ|| వెరపునునంక ముల్ నుశులు వ్రేటులవచ్చు X దాకినట్టిదా.

నుశ్శెలు A sort of fish.

నూ Nū.

నూ A contraction for నువ్వ 'sesamum' and also for నును, 'soft.'

నూక or నూకలు n. s. Grits, pollard, farina ; called rolong or soojey in Madras : coarse flour : pounded grain. యాబియ్యమునిండానూక వడిగా పున్నది the rice is full of grits. నూకలకూడు gritty meal.

నూకరులుగొట్టుట See ఊకరులుగొట్టుట.

నూకించుట, అనగా నొంటించుట To have it pushed.

నూకు n. s. A shove, poke, thrust. Ila. 4. 69.

నూకుట v. a. To shove, push. నొంటుట, తోసుట. వెంటనూకుట To sweep away the dirt. పండనూకుట To knock down.

నూగారు n. s. A line of hair up from the navel to the breast. రోమరేఖ, రోమరాజి this is specified as beautiful, in all poems.

నూగు n. s. Bloom ; tender down, fledge, downiness, or hairiness. Efflorescence of salt. The nap or cloth (See నూనూగు.) నూగువరహాలు coins that are (See కరుకు) rough to the touch. నూగుదోశుచెట్టు The woolly cucumber plant. జొన్నలకురాము. D.

నూగుటారు See నూగారు The ట is inserted to prevent elision, for the sake of metre.

నూగుదోశుచెట్టు n. s. The woolly cucumber plant.

నూట In a hundred. Locative of నూరు.

నూలకలుపుట v. a. To plunge in a well i. e. to ruin or drown.

నూతనము * adj. New, fresh, young.

నూతనస్థుడు* (vulgar) A new man, an interloper.

నూతి n. s. A well, plural నూతులు wells. B. X. 221. చీకటినూతులచెనకునేత్రంబులు. G. 6. 68. నూతివాయికట్టు, అనగా పువ్వుదలుకుడకుండా నూతిచుట్టూరుకట్టినది. D. the parapet around a well.

నూదుట v. n. To deny, to contradict. కాదనుట, M. 12. 1. 62. పుడమిలేనివాడునడదీనుననున పుణ్యోక్తివినమెవ్వనినూదవలదె.

నూనూగు n. s. Sprouting down, callow fledge, as of a young beard. క॥ నూనూగుమిశ్రకట్టును, చీసాంబరధారిగొప్పచేరెడుకన్నుల్. Radha. 1. 34. From నున్నటి soft and నూగు down.

నూసె n. s. Oil. మంచినూసె Sesamum oil, or gingili oil. (See నువులు) నెమిలినూసె the melted fat of peacocks used in medicine. నూసెకట్టపాము n. s. A small venomous snake "barred with black." నూసెబుడ్డి An oil bottle. నూసెబుడ్డిగాడు the bird called a redstart. See proof in Madras Jour. Oct. 1839. p. 267.

నూశ్రురము An anklet with bells.

నూబిండి A contraction for నువులపిండి Flour of sesamum.

నూరారు Numberless, unnumbered (lit. a hundred and six) T. 2. 27. and 3. 121.

నూరు (G. నూటి D. నూటికి L. నూట plu. నూరులు or నూర్లు) A hundred. నూటకూది one hundred and ten.

నూరుచుట See నూర్చుట.

నూరుట v. a. To grind or sharpen. To reduce to powder. వాడికియెంతనూరిపోశినారాలేదేనేమిచేతును I cannot beat learning into him.

నూరురాయి n. s. A whetstone, a grindstone. శున్నికట్లు మంకలకత్తి నూరేరాయిన్ని. D.

నూర్చుట v. a. To thrash corn: to tread out grain.

నూర్పించుట The causal of నూర్చుట.

నూర్పిడి, నూర్పు n. s. Thrashing.

నూలమాలగుడుచుట v. n. ఆనగాగుక్కిళ్లమింకుట ఆనితోస్తున్నది. HD. page 238. జిడిముకిలైందుచుశిఘ్నిమిట్టి శుడగపల్లులుదొట్రుకుడ నూలమాలగుడుచుచు.

నూలు Cotton thread. నూలుతాడు a cotton rope, a measuring line. వాడుశీన్ననూలువడుకుతాడు That man is a mere thread paper. నూలునిచ్చైన a rope ladder. Bdj. 4. 44. Infl. నూల See A. 4. 251. అంకలోలనూలనాజ్ఞచెల్లనట్టి సారస్వభాముడైన. టి॥ అంకలోలగట్టిననూలిపోగున ఆజ్ఞచెల్లింతుకొన్నటువంటినక్రవర్తియైన.

నూలుకొనుట or నూల్గానుట v. n. To be produced, to grow, begin, flourish. శ్రురికొనుట, తెలివుండెననుట. D. శ్రుట్టుట, అంకురించుట, పూనుకొనుట, విబృంధించుట. Chandra Bhanu Charitra. 4.

148. ఆకుమారకునిపైనూల్గాన్నయత్తియశిఖ్యను రాగంబుబింతోజయుక్తమనియత్యానందముండెందుచు. ఆకుమారకునిపైనూల్గాన్నయత్తియశిఖ్యను రాగంబు, ఆనగా ఆవిన్నవాదినైనరసకుకలిగినవయస్యావిశ్వాసము. Chenn. 4. 252. యిమహత్తుంజుంబవేరొక్కతీరున తత్పాపనివృత్తిజేసికొనగా రూఢంబుగాబుద్ధి నూ, ల్లానదీతుట్టుననయ్యతి శ్రవరుతోగూడఁ మదియ్యాగుతుల్, జనగాజేసెద, బుద్ధి నూల్గానదు, బుద్ధిశ్రుట్టుడు. M. 4. 5. 122. ఆనపుడునాతడు దగనూల్గారి నందానుదితనినడకోదండంఁదై. నూల్గారినిం, ఆనగా ఆరంభించేటట్టికి. Chenn. 4. 196. చ॥ ఆదవినక్రీహరియనుచునయ్యలదిక్కునంగనంతో, నుడువకుమస్యశబ్దమని నూల్గానక్రమ్మరమై త్రయాతడ, శుడకుకమ్రొలనిల్వెచరభావముమానివృషింద్రవాముడై. నూల్గాన, ఆనగా ఆరంభించగా. Ila. 2. 94. తే॥ కొమ్మయారీతి జనికొమ్మకొమ్మయందు, నూతనంబగుడళములునూల్గానంగ, మరునికోటగుపూడోటచారవవెరువ. నూతనంబగు డళములునూల్గానంగ, ఆనగా చిగురుటాకులంకురింతుగా. Parijat. 1. 90. చ॥ తులుకులదేసెలుట్టి శుడబల్లపునేదిదియేమిక్రాలుగం, నులనునుసిగ్గునూల్గానగనుంగనవేల. నునుసిగ్గునూల్గానగ, ఆనగా స్వీపింజ అంకురింతుగా. M. Salya. 1. 69. చ॥ హరియును గాజనండుకరుణానిక్తుడై తగనమ్మహత్తుడై, వ్యసుశనకార్యనిశ్చయముబల్లి నకీచకవైరియంబురందరతనయిండునుంగవలు బానికీహర్షలుకంగ నెమ్మయకజౌరగగుశంధియట్లుననసూయతనూల్గానిచేయుమిత్తరె. ఆన సూయతనూల్గాని, శురశమృద్ధినిపూనుకొని. L. XVI. 197. ఇదిలేక ప్రాణలింగారాధనంబు, మదినులుకొనదువాల్చైత్రమైపోవు. ప్రాణలింగారాధనంబుమదినులుకొనదు, ఆనగా జీవలింగాచక్షనమువనసులోపాడుకొనదు. R. 5. 140. ఖరుండునుత్తిశిరుండుడూపలుడునూల్గానిమచ్చరమెచ్చరింతుగా, ననిమొనకేనుడెంబికమలాశ్రుకువీనులగాంబినవిన్య. నూల్గాని, ఆనగా విజృంభించి. M. Saupt. 1. 64. వినుకృతవర్తదివ్యశరవేది బలాధ్యుడు శౌర్యశాలి, యేనునుశివరోద్యమంబునకునూల్గానజాలుట నీవెరుందిట్లనిగలుతెంతు. నూల్గానజాలుట, ఆనగా పూనుకోవడమునకుశీవర్ధుడౌట.

నూలుకొలుపుట v. a. To excite, enrage, stir up, spur on. శ్రురికొలుపుట, ప్రేరేపించుట. M. XII. 4. 162. క॥ వాయువులనియతవృత్తిమ, నూయం

తలబొమలనదును నూల్చాలిటచే, స్థారహితశరీరుడై
 మూ, ధర్మకామోజితములుగ జేసియంతలసేర్పెళ్.
 Vish P. IV. 346. వ|| శుద్ధపాపంధకర్మములకు
 నూల్చాల్సినదైత్య దానవలోకంబుల మృతపాతకం
 బులంజేసి. BRY. II. 744. సీ|| ఆస్యాస్యస్థిక్తర
 తాదివాక్యంబులునూతనస్థితోద్దనులుకొలిపి. L.
 2. 211. సిద్ధులువెనువెంట జేరిగొల్పొక, సెుశలన
 డ్దంబుగానూల్చాల్సినట్టి, భసితత్రిపుండ్రంబు ఛాసి
 ల్లుచుండ. యాశుద్ధములో సెుశల నడ్దంబుగానూ
 ల్చాల్సినట్టి, భసితత్రిపుండ్రంబు, ఆన గాపాలఛాకం
 బునందుతిర్యక్తు గాత్రరేఖించబడ్డభక్తురేఖా త్రిత
 యంబు. యిక్కడత్రరేఖించబడ్డ, ఆన గాపూయబడ్డ
 అనిధావముచేసుకోవలెను.

- నూలోలి, ఆన గాసీమృతింది. OG.
- స్మతము * adj. True, veracious.
- స్మత్రము * n. s. స్మత్యము * n. s. Dancing.
- స్మతతి * n. s. A king, as a "lord of men."
- స్మపాలుడు * n. s. A king.
- స్మత్రుడు * "Lord of men," a king.
- స్మశంశుడు * n. s. ఆన గాక్రూరుడు A tyrant.

నె Nk.

నె A syllable prefixed (like ను in Sanscrit or εν in Greek) without any definite import, but usually translated Gentle, soft, sweet; as నెమ్మము, నెల్లవి, నెమ్మనము, నెన్నుదురు from మోము, తావి, మనము and నుదురు: the initial consonant of such words is always doubled. By adding the middle sign కొనుట it even forms a verb. See నెక్కొనుట.

- నె|| i. e. నెంబరు the English word Number. See in Mixed Vocabulary.
- నెంజిలి Error for నిజిలి.
- నెంబులు See నెమ్ములు.
- నెక్కర చెట్టు "Cordia Myxa" Ansl. 2. 466.
- నెక్కనుట v. n. To exceed, be vast, swell. వ్యాపించుట. D. అతిశయించుట. నెక్కొన్ను Spread over, extended, అతిశయించిన, వ్యాపించిన. Parij. 2. 42. S. 3. 120. R. 5. 197. నెక్కొని, చిక్కొన్నె. A. 5. 130.
- నెక్కలుపుట v. a. To extend, swell. వ్యాపించుచేసుట.

- నెకతి n. s. A fire, lighted on the plain, either for warmth or to keep off wild beasts.
- నెకడించుట v. a. To spread, to extend as fame &c.
- నెకడు n. s. A polypus, alligator, or marine animal (మకరము), supposed to be transparent or invisible, and to entangle swimmers. It is red sea weed, (tangle or dulse.) నెకడుతుడ్డ Clogged, trammelled. నెకడుకొట్టినట్టువున్నారు They appeared to be astounded. తంతునాగము. D. జలగ్రహము, వెలయుమనుటాను. OG.
- నెకడుట To increase, to extend, to spread. ఆ గ్రామము నెకడికను బాఅయినది the village has enlarged and become a town.
- నెకయుట v. n. For ఎకయుట To fly. Appa Cavi. 2. 99. 100.
- నెకలు, or నెకులు n. s. Regret, disquiet. మసూదుఃఖిరాశుమైనచివారము. D. Pativratya. p. 361 line 17. నెకులెల్లదీరెమెనిలిచెప్రాణములు. M. XII. 3. 351. అనవుడు నెకలెక్కె యాబిడ్డ వైదిపోయెడు. Bahulaswa. 4. 90. నలికులాలోక సామ్యులు మేనదొడుగునోసలముల్ చెక్కని నెకులుదీచె, ఆన గాసీలములు చెక్కలేదన్న వ్యాకులము పోగొట్టెను. KUR. 5. 89. తనవాగమృతధారధరణిప్రాణముల్ నిలిపినామదిలోని నెకులుదీచె. T. 2. 173. తురంద్రిమాకిదే నెకులెగయించెల్లవిల్లులగనిము. టీ|| నెకులెగయించె, వ్యసనమును అతిశయించుచేసెను. Kalah. 3. 105. మహేశుతి నెక్కులుమాన్వవలదా.
- నెక్కించుట v. a. To manage or settle.
- నెక్కుట v. n. To settle, end, thrive, go on well. v. act. To ratify, settle, promote, push forward.
- నెక్కు n. s. Rice flour. మిక్కిలిశన్న నూకలశిమూచాము. D.
- నెక్కులి n. s. A friend either male or female. స్నేహితుడు, స్నేహితురాలు. D.
- నెటిక n. s. The knuckles. నెటికవిరుతుట to snap the knuckles. అతనిమీదుగా నెటికెలువిరిచినది she cast him off in scorn: snapt her fingers at him. T. 4. 35. S. 3. 12.
- నెట్టకశీల A delicate damsel. మృదులశృభాపురాలు. A. 6. 159.
- నెట్టకేలకు For ever so long a time. చిరార్థము. ABA. 3. 112.
- నెట్టరా adv. Immediately. తక్షణమే. BRY. 2. 21. నిలిచియారాక్షుశ నెట్టరానాసేన నధికుండవైగల్పి.

నెట్టన adv. Finely, grandly, much. At all; ex-
ceedingly, excessively. అత్యంతము. D. నెట్టన
ముగా the same. Rukmang. 4. 126. నెట్టనపో
నీక. BRY. 2. 523. not suffering him to go at
all. యెంతమాత్రముపోనీక.

నెట్టకుంట, నిహారణము. D.

నెట్టించుట Causal of నెట్టుట.

నెట్టు n. s. Drought. Ruin. A push, or shove.
Or, నట్టు a salt pan, or place where salt is
made. ABA. 3. 75 says తాళు, ఉపహతి. నెట్టు
తగిలిన Ruined.

నెట్టుకొనుట v. a. To push, thrust, shove. ముంద
రికితోసుకొనిచచ్చుట, విభ్రంభించుట. v. n. To be
firm, to maintain his ground, to remain. పాడు
కొనుట, కాలానుకొనుట. కంబుకంటి కట్టగూడని
తమకంబు నెట్టుకొనగ. టీ॥ నెట్టుకొనగామందరికి
తొయ్యగా, అనగాఅధికమైన ఆస్తి చేతననిభావ
ము. T. 3. 4. కొమరుమీరినరత్న శృంగములయొ
రువు నెట్టుకొనిమించుజాళువాగట్టుతోటి జోడుకో
డియలప్రీతి మేడగములు. R. 1. 106. కట్టముగట్టు
కొమ్ము జన పాలన శీలనయానిభావ్యముల్ నెట్టుకొ
నకాశుమనోధరణివలయాంకితబాహు శాలియై. R. 5.
83. బిట్టుల్లి శంఘలు బిదిలి ఫిర్రనుచు, నెట్టుకొని
తుండంబునిటలంబుగూర్చి. BD. 4. 360. కట్టుగల
శుటికంతురాచట్టు నెట్టుకొని. టీ॥ పాడుకొన్న
వై. Swa. 3. 40. నెట్టుకొనియాశ్రయింతురు, గట్టి
గత్రవ్యంబుగలుగు కాలమునుమతీ. Sumati 95.
టీ॥ నెట్టుకొని, పాడుకొని. నెట్టుకొనె అనగాఅభి
ముఖముగాయత్నముచేసెనుట. D.

నెట్టుట v. a. To shove, thrust, push. గెయుట. D.

నెట్టుడుకాయ A certain game among boys. H.
3. 190.

నెట్టుబొట్టనగోలలు A certain boyish game. నీకటి
మోదిభువిమ్ము బిల్లల నెట్టుబొట్టనగోలలు, బొమ్మరా
లు. Vishnu. 7. 211.

నెట్టెము or నెట్టెంబు A cushion or pad on the
head, for carrying baskets on, like a porter's
knot. చుట్టకుడురు. Swa. 4. 109. విశుమానములు
గాగవశతోడ జెనవెట్టి నెట్టెంబు గావ్రేగుచుట్టినా
డు. టీ॥ కొప్పుపొరతోకూడాపెనవేళి నెత్తిచుట్టగా
వ్రేగుజుట్టినాడు.

నెట్టెమ్ము The back bone. వెన్నయెముక. BD. 6.
1775.

నెట్టెలుకట్టుట or నెట్టలుకట్టుట v. a. To form sides,
to make matches. ఉద్దులు ఏర్పరచుట. DRB.
154. ఆయదరఘురాముడాత్ములుచాను,నిండాదు
వ్రేమతో నెట్టలుగట్టి చెండునుదండంబుచెలులెత్తు
బట్టి. ఉద్దులేర్పరచికంతుకమునున్నకర్రనున్నసాం
తుమీరగాగ్రహించి.

నెట్టము Steepness, abruptness. ఒడుదుడుకు. కల
మును అంతనెట్టముగాశుట్టుకోరాదు Don't hold
your pen so upright.

నెత్తకమ్మ, పాచిక వండెము. OG.

నెత్తమాడుట To play at dice. జూదమాడుట.

నెత్తము or నెత్తమ్ము High land, as the crest or
terrace of a hill. Gambling. ఉన్నతభూమి, శుర్య
తముమీదవిస్తారమైనవ్రేచేశము, జూదమున్ను. D.
నెత్తమ్ములు, అనగాబయల్ల, జూదములు, తామరలు.
కొండమీది భూములున్ను. OG. నెత్తములాడుట
to gamble.

నెత్తమ్మి The meadow lotus being a flower that
resembles the aquatic lotus. స్థలశుద్ధము Call-
ed Hibiscus mutabiles.

నెత్తలు Sprats, or some other small fish.

నెత్తాళ్లు Sprats, small fish.

నెత్తావి For తావి q. v. Fragrance.

నెత్తి, నెత్తికాయ n. s. The head. నెత్తికిరాయియె
త్తినాడు he has got into a scrape. నెత్తికిరాయి
యెత్తిందిరి They got him into trouble. వానినె
త్తిమీదతెన్నినారు They trampled him under-
foot.

నెత్తికొట్టుట To knock on the head, to kill.

నెత్తిగోడ The gable end of a house.

నెత్తిముట A bundle carried on the head.

నెత్తురు n. s. Blood. Infl. నెత్తుటి Abl. నెత్తుట.

నెత్తురుగడ్డ n. s. A boil.

నెత్తురుపెనుపొడ A large red snake. మాతులాహి
శర్పము. D.

నెత్తురుబంక Bloody flux.

నెత్తులొత్తు మాన్యము A living bestowed on one
who (or whose father) shed his blood for the
prince. Also called నెత్తురుకట్టె మాన్యము.

నెత్తు Blood.

నెనయుట See on ఎనయు.

నెనరు n. s. Affection, love వ్రేమ. D. Anirud. 2.
59.

నెన్నడ, అనగాలెయ్యారశునడ. R. 5. 234.

నెన్నుడు Her slender waist. See on నె. T. 2. 65.

నెన్నుడు The forehead. See on నె. BD. 5. 1045.

నెన్నులు The forehead, "her fair forehead." Dasav. VII. 65.

నెను n. s. Blame, imputation, charge, accusation. Pretext, pretence, impeachment, aspersion, R. IV. 124. 152. T. 3. 38. S. 2. 24. B. X. 391.

నెను పెట్టుట To accuse, impute to him.

నెను బెట్టబడ్డ Impeached.

నెన్నుకము adv. On a sudden, suddenly. (క్షుప్త. n. OG. also written నెన్నురము. నెవ్వరము Parij. 4. 74. అత్తరింద త్తరంబునద త్తకింబల్లింతు నేరక నెన్నులంబున నెక్క బోలువారును. తత్తడింబల్లింతు నేరక గుర్రమునకు తల్లము వేయడమునకు చేత కాక, నెన్నులంబున నెక్క బోలువారును క్షుప్త నెక్క నాయ త్తడువారును.

నెప్పి Mispron. for సెప్పి.

నెప్పు n. s. Place, home, abode. రథము గ్రామంఠిరి గి నెప్పున చేరెను The car was taken round the town and returned to its old place. Z. A. నెప్పెరిగి knowing the knack or right way, knowing the trick of it. వచ్చులకు నెప్పు a home for the deer. నెప్పుకొని on reaching home. DR. Aran. 252. Satyab. 4. 270. Suca. 2. 270. and 3. 141.

నెనుకుట v. a. To investigate, search into, look into. R. 5. 227. M. 12. 3. 73. Vish. 3. 295. DRB. 312. వెడకుట. D.

నెనుటాయి or నెనుటాయు A low creeper, the root of which is a sweet bulb. H. 4. 13.

నెనురు n. s. The cud, rumination. నెనురు పెట్టుట, నెనురు వేయుట To chew the cud.

నెనులి n. s. A peacock. నెనులి అడుగు a certain plant. H. 4. 18. నెనులికన్నులు The eyes in a peacock's feathers.

నెనులి చెట్టు A tree called త్రిపాది. Q.

నెనులి జుట్టు ఆకు A certain medicinal plant.

నెనులి మొగ్గ (lit. The peacock's spreading its tail :) An attitude by dancing girls, walking on the hands with the feet in the air.

నెనులికలు, అన గా తాటి చుట్టలు, పా గా. OG.

నెనుడికలు, అన గా గండు వచా. Q.

నెనురు n. s. See—ను—

నెనురుట To rub. నెనురు వేళి కాళ్లు నెనురి వే సెనురు లు తిన్నును To anoint the legs with oil and rub them relieves pain.

నెన్నుది n. s. Quiet, ease, comfort, health. Vish. 2. 22.

నెన్నుది adj. Proper, good, right, fine, in good health or order.

నెన్నుది The mind. See నె and నెతి. నెన్నుది గావుం డెను He was well, or at ease.

నెన్నునంబు (For ననుము) The heart. Homer. T. 3. 88. Vasu. 4. 23.

నెన్ని n. s. Attachment, affection, delight. T. 3. 18. IV. 201. A peacock. R. 6. 9. OG. Bones, peacocks.

నెన్ని చెట్టు The tree called తినిశవృక్షము. Hams. IV. 20. or చిత్రకుశ. Q.

నెమ్ము n. s. Moisture, wet, damp. నెమ్ము కొనుట or నెమ్ము నుట v. n. To be damp.

నెమ్ములు n. s. Spikes or nails pointed at each end. బండులు, రెండునంట వేసే మేకులు. D.

నెమ్ములు, అన గా నెమ్ముళ్లు, ఎముకలున్ను. OG. నులుము, శాంతము, స్నేహము. D.

నెమ్మొగము, నెమ్మొము n. s. (For మొము) A fair face. T. 3. 129.

నెయ్యంపుటలుక Lovers' quarrels. From నెయ్యము in the infl. and అలుక. The ట being inserted.

నెయ్యమాడుట To be kind, or loving. To fondle. T. 4. 74. R. 5. 211.

నెయ్యము n. s. Affection, tenderness. 8. 3. 378. నెనరు. OG.

నెయ్య n. s. Oiled butter: melted and clarified: called ghee (See on ఘృతము) in Hindustani. (Inflection నేతి; abl. నేత, plu. నేతులు.) Any unctuous juice, grease oil, or fluid: in cookery it is equivalent to cream, or "Stock," or lard. నేతులు the pus of pustules. నేతరచువుట to moisten. నెయ్యారలు A. 6. 94 vegetables that are fried. శుంది నెయ్యి lard.

నెయ్యుడు, అన గా స్నేహితుడు. D.

నెయ్యురు Friends. ఆవులు. OG. M. XII. 3. 478.

నెయ్యులు n. s. Friends, companions. Satyab. 4. 184. స్నేహితులు.

నెయ్యులు Friends. Parijat. 5. 76. అన గా స్నేహితులు.

నెర adj. Fine, grand, excellent, gallant, great, large, big. నెరకుంట great fire, or pain. పార జనకోలాపాలంబుతో జంటయైమింటికెగయు నెర కుంటలుగనుంగొని. S. 3. 269. నెరగొయ్యి a large gully. నెరమాటలు queer speech. నెరమాటలు కోడిగములునరమాటలుజాతనము. H. 5. 86. నెరవిద్దె fine pranks, stage play. నెరకట్టుకొనివుట్టు నెరపూబచనులతో. Ila. 1. 14.

నెరకలు Wings. రెక్కలు OG. ఆయములు, వెంట్రుకలున్ను. D. Hari Vams. 2. X. 193. నెరకలుదాకినయములజొరజొర నెత్తురులువడియ.

నెరకొనుట To eat, devour. Swa. 5. 43. తమమనుకాలాహి ప్రతుంచము నెరగొని. టీ|| చీకటియనేనల్లతాచుభాములోకమంతామ్రుంగి.

నెరతనము n. s. Respectability. Vish. Pur. 4. 245. వినయవివేకశీలతలచేననుకూలమును నెరతనమునేవీ. Ila. 3. 45. నెరతనముడిగింటింటికితిరుగుచుబతిహాలువారికి. టీ|| నెరతనముడిగి, పెత్తనముచాలించుకొని.

నెరతనగాడు, అనగా ప్రకాశించుచేసేవాడు. D.

నెరవు n. s. The act of spreading. Greyness of hair.

నెరవుట or నెరువుట v. a. To make, spread, extend, to enlighten వరుచుట, చేసుట, ప్రకాశించుచేసుట. L. XIV. 44. కురకతమనెత్తికొన్నలంబులను, నిరతంబుముత్యాలు నెరువుదురనగ. ముత్యములనువరచినారో అన్నట్టు. Tara 3. 35. కాంచీకలకలంబులునిగుడగవ్విమబ్బులొకటల నెరువు నెరువు పెరువుతీవెలాగున. ఒరువు నెరువు సొందర్యమును ప్రకాశించుచేసే. T. 3. 131. కళిటువ్రావన్నీటగడివుల్లలతావి వలనైనకమ్మజవ్వాదివలవు, నెరపెటిశురటీల గరుల గాడ్పులు సోకి. కమ్మజవ్వాది వలవు నెరపెటి, మంచివాసనగల జవ్వాజయొక్క వాసనలనుగలిగేటట్టు గాచేస్తూవున్నటువంటి. Ila. 1. 78. తెలిసవులనునుమాంజలులు నెరవ. వుప్పాంజలులు చేస్తూవుండగాను. Ila. 4. 20. శురలదాటెడను రవ నెరువుచురేమిబో, నెరువుచురేమిబో, యేమిచేతురుబోవాయి. Dab. 231. నిండుమనంబుతో నెరవుముజెలిమి. B. VIII. 438. మధురభావలహరిమాదమైత్రినెరవి. Suca. 2. 262. ఉంగరంబులు మొకవంతయెరువునెరవు.

నెరయ (Root in A of నెరయుట) adv. Fully, much, greatly. గొత్తుగా BD. 6. 70. S. 3. 449.

నెరయుట v. n. To extend, grow, swell, shine.

ప్రకాశించుట. D. వ్యాపించుట. B. X. §9. 16. సీ|| కాటుకనెరయంగకన్నులునలువురు. Surabh. 10. సీ|| బంగారునేరిగలవట్టుంచువలితంబు, నెరికమిగాళ్లను నెరసికూల. KUR. 6. 235. నెరశివను దుటిముంగురులుచక్క గవచ్చి. DRAYO. 298. యెట్టిపాత్రులుయారాత్రులందు, నెట్టినజంతురునెరశివంతులను. యిక్కడయతినిమిత్తము ప్రయోగించినారు. R. 4. 86. క|| నెరశుభవిదూర్యరవములు. R. 5. 244. తే|| జనకజాలకశివజ వాసినలువెలువు, క్రొవ్విరులు గాంచుమరియును గొప్పి నెరయ, విమలతరతారవారదామములు గాంచి. Pari 4. 48. తుసిడిగట్టన కొకవింతపుసిమినించి, నెరశుగడసారి ముడుశిలితరచియెండ.

నెరవంజి, అనగా అలక్ష్మి. Q. Name of a plant.

నెరవడి, నెరవణి Prank, device. నెరవడిగావ్రాసినాడు he scrawled or flourished in writing. Wit, skill. BD. IV. 1260. Charitr. 363.

నెరవాది Skilful, clever. శుభభువండు. BD. 5. 342. and 6. 4. P. 3. 205. నెరవాదితనము skilfulness. Zacc. VII. 20.

నెరవిద్దె, నెరవిద్య Conjuring, sleight of hand. Foppery, conceit, prank.

నెరవిద్దెవాండ్లు, అనగా జాలివారలవాండ్లు. D.

నెరవు n. s. Understanding, contrivance. తెలివి, ఉపాయము. Vish. 2. 250. యింతగాలంబునాతోడ నెరవులేక గూడియుండితివటుగాన కోకుమెల్లనుకుశమించితి. నెరవులేక తెలివి లేక. L. 5. 90. నరజన్మమబ్బుతెంతయును భాగ్యంబుమరిమాదరాజకామారైయునైన, నెరవైన, వుద్యంబునిలుచుట గావె. నెరవైన, తెలివిగలదైన. Vemana 140. నెరవుగలుగువారు నెరువుగలవారు, విద్యచేత విద్రవీగువారుతుసిడిగలుగువారిని శకొడుకులో. వి|| నెరవుగలుగువారు, ఉపాయశాలులు. Palmati 91. line 13. సానుదానభేదరణమాయవాదమండ్రజాలంబుల నెరవులుబన్ని, ముగడగలవిగాన. నెరవులుబన్ని, ఉపాయములు చేసి. వెడల్పు, శ్రేష్ఠమున్ను. D. నెరవుచెట్టు A certain tree. DRU. 823.

నెరవేరుట v. n. To prosper, thrive, succeed, be fulfilled. నెరవేరిన mature. From నెరవు much ఏరుట.

నెరవేర్చుట v. a. To accomplish, effect, manage, discharge. UR. 4. 282.

నెలగ, దానము, ధర్మము, అనిత¹ బినది. ? G. 2. 152. కలిమికినిదగినకొలదినినెలగలవెలివిడువకున్న నిలు పెక్కడివా, కలయగిందినచెరువునకలుగించుకవి డువకున్ననాగినిధాంక్ష.

నెలత n. s. A woman, Padma. XI. 126. నెలపాడుపు Moonrise, the time when the moon appeared.

నెలబాలుడు The moon. చంద్రుడు. D. నెలరాయి Moonstone. See చంద్రకాంతశిల Surya Tanaya. V. 48.

నెలవంక A crescent or mark like a half moon; such as is produced by nipping (in fondness) with the nail. Thus in N. 9. 362. చక్కెరమోవి యానినునుచన్నులక్రాస్తెలవంకలుంబినక.

నెలవత్తిబాగాలు, ఆనగావాసనకట్టు. OG. 34. probably meant for వాసనవక్తలు. నెళవరి n. s. An acquaintance. R. 5. 18.

నెలపు n. s. Place, abode, home, dwelling, native country. ఉనికిపట్టు a mansion. రానెలపు a stony place. R. 5. 97.

నెళుపు n. s. Acquaintance. నెల్లి The tree called (ఉసిరిక, ఆములకము) Emblic myrobalan or Phyllanthus emblica. గడ్డనెల్లిచెట్టు the large species. చిరునెల్లి the small species. Rox. 3. 671. నెల్లికాయ its fruit, its "nut, acorn, or gland." (so called in London Medical Dict.)

నెల్లి, ఆనగాపుత్రము, రేపు. ABA. 3. 65. నెల్లికాయగంధకము 'Medicinal brimstone.' (Tariff.)

నెల్లిపాహణము See పాహణము. నెవము for నెశము. అనువుగానార్థచందనవారిచో గి, నెవమునగనుమూసి నిద్రబొందుడును, యువిదకుగలపూలెనుకు వల్లభుడు. BD. 1. 466. Here the metre proves this spelling.

నెవరతల or నెవరకణతలు The temples of the head, better spelt నెవర. నెవరధాన్యము Apparently an error for నివ్వరిధాన్యము Wild corn.

నెవలి See నెవలి. నెవురు, or నెవరు n. s. Chewing the cud, ruminating. నెవురుపెట్టుట, నెవరువేసుట To chew the cud. నెవురుకణతలు The temples of the head that move when we chew.

నెవురు, or నెవరు n. s. Chewing the cud, ruminating. నెవురుపెట్టుట, నెవరువేసుట To chew the cud. నెవురుకణతలు The temples of the head that move when we chew.

నెవురు, or నెవరు n. s. Chewing the cud, ruminating. నెవురుపెట్టుట, నెవరువేసుట To chew the cud. నెవురుకణతలు The temples of the head that move when we chew.

నెవురు, or నెవరు n. s. Chewing the cud, ruminating. నెవురుపెట్టుట, నెవరువేసుట To chew the cud. నెవురుకణతలు The temples of the head that move when we chew.

నెవ్వ or నెవ్వము n. s. Distress. ఆశుడ. D. కష్టము. R. 3. 31. నెవ్వడెరువలిచల్లనిదిడమాకు లోగవేజనుబోలె. ఆశుడనుపొందినపొంధుడుజిల్లుమని యుండెచెట్టునిడలోనికివేసెము గావాయ్యెట్టుగా నె. G. 8. 201. ధనంబెవ్వంబలేకబ్రతుకుట, నెవ్వయనుచునింటి తగులునిగినవాడక. రూకలులేక డేవించడముకష్టము. A. 4. 291. శౌ|| వమంపునెవ్వకరజకహవళ్లక. టీ|| వర్షంపునెవ్వక, అనావృష్టిచేతను.

నే for నేను the pronoun "I" of the first person. నే in accounts is a contraction for నేములు Thus రూ॥౨||= నెర||. is Rs. 2. . 11. . 4 1/2.

నే (or ఏ. q. v.) An intensive adjunct. నాటనే Tara 2. 38. రామ్ముననే Ila. 3. 50.

నేజ, నేజము or నేబా (H) A short spear, lance, or iron spit. నేటికి To-day, See నేడు.

నేటు adj. Good, excellent, fine. నేటుగా Well, properly. ప్రేవృము. D. నేటుచేయుట To try, prove, weigh. వివరించుట, ఏర్పరచుట, తారతమ్యమువిచారించుట to discriminate. పాటిడప్పిలివయోపావపుణ్యములనేటునేయకలేకనిష్ఠారణంబు. Saranga. 5. 65.

నేడు adv. To-day. నేడువత్తురు they will come to-day. G. నేటి as నేటిసమాచారము the news of to-day. నేటికి for this day.

నేడు A baron, petty chieftain. నేత * n. s. Lord, master, leader. నేత With clarified butter. The Instrum. of నెయి.

నేత Weaving, texture. Vish. 4. 239. నేతగాడు n. s. A weaver. నేతపురుగు n. s. The spider. పురుగునకునేతపురుగులు పూజచేసిస్థిరమైనశుభానజీవమాయి. Ve-mana 3. 159.

నేతి (the inflec. of నెయ్యి.) adj. Buttery. నేతివీరకాయ the sharp angled cucumber: a fruit proverbially worthless, "a fig." G. 2. 49.

నేతులుపోయట (The small pox) to come to a head.

నేత్రము * n. s. The eye. Garment. A. 1. 46. మర్కటకీటకృతమైన మగ్గంబునేత్రశంతుదవహించు.

BD. 3. 110. నేత్రంబుశుట్టు a kind of silk. నేత్రోత్సవము గావున్నది it was a feast to my eyes.

కన్ను. వస్త్రము. D. bleached or woven silk. W. నేత్రస్పదము * The eyelid.

నేదిక్కుమా * Very near, close. మిక్కిలి సమీపమునం దున్నది. D.

నేనలి Weeds. కలుపు. నేనలియెరడము, అనగా కలుపు మొదలైనవియేరివేయడము, కలుపుతీయడము.

నేను The pronoun I. నేనుపోతిని I went. The Genitive is నా, as నాయిల్లు my house. Dative నాకు to me. Plu. నేము we and మనము you and I. See ఏను

నేతుభ్యము * n. s. Ornament, embellishment, a stage. SC. నేమి, శ్వభావవ్యతిరేకవస్త్రాద్యలంకృతశోభ, రంభామ్యం. In the Vasu. 4. 22. తెర, a curtain.

నేపాళము * n. s. The "Nepaul plant" or Physic nut (Jack Spratt) Croton tiglium or coral plant: so called from the flowers which look like red coral. A decoction of the seeds while sprouting is used as a purge. Rox. 3. 687. 682. నేపాళబిడితె a crabstick (or blackthorn) cudgel. వెత్రినేపాళము the common coral plant, which is worthless.

నేపాళదేశము The country of Nepal.

నేపుట See ఏనుట. M. XII. 6. 576.

నేను plu. నేనులు Pence, farthings, See నే=పుక పాతికనేనులు six penny worth of half pence. రెండుదబ్బులు. D.

నేనుము See నియము.

నేమి * n. s. A water pump, the tire of a wheel. త్రికా, నూలిమివికరక, ప్రధా, బండికల్లుచుట్టూ వేసిన యినుతుకట్టు, తినితె, నెమ్మి చెట్టు. SC.

నేమించుట. v. a. To determine, fix, appoint. Also (as a causal of నేముట) to cause to winnow.

నేముట v. a. To winnow.

నేయించుట v. a. To get it woven. అతనిచేతరెండుగుడ్డలు నేయించినాను I made him weave two pieces.

నేయుట v. a. To weave. మంచము నేయుట To lace a bed. గడ్డినేయుట To lay thatch on a roof. యింటికి ఆగడ్డినేయించెను he thatched his house with this grass. గడ్డినేకిన thatched.

నేరక Being unable to. రానేరక being unable to come. See నేరట.

నేరతేరు A name of the జంబూనది (Swa. 2. 4.) the stream into which the నేరేడుతుండ్లు=జంబూనదిలు fall from Mount Meru.

నేరమి n. s. Ignorance. (a neg: verbal of నేరుట q. v.) Mistake, fault. ఆడనేరమి ignorance of acting: want of power to perform. పాడనేరమి inability to sing.

నేరము n. s. A criminal offence, a crime.

నేరస్థుడు A criminal, an offender.

నేరిమి n. s. Knowledge, skill, dexterity. నేర్పు. D.

నేరుతుకొనుట, నేర్పుకొనుట, నేర్పికొనుట v. a. To learn.

నేరుతుట, or నేర్పుట v. a. To learn. Added to other infinitives it is translated "Can" [anciently KEN i. e. know] thus రానేరను I cannot come. తెలియనేరరైరి they were unable to know. చూడనేర్చునే can I bear to see it? నేర్పి నేర్పిమాట్లాడుతాడు he is talkative or chatters or jabbars. నేరక the negative of నేర్పుట; as నేచీనేరకచేసినది an act committed unconsciously, or ignorantly. నేరకచేసినాను I did it unintentionally, or unconsciously, or unwillingly. నేరైరి, అనగా నేర్పితివేరి. నేరయ they cannot do it. M. 1. 1. 150. నిశ్చయిచ్చినశాశంబు (కమ్మరింతునేరై నికమ్మరింతు)ము. [stare loco nescit, Virg. i. e. nequit.]

నేరుతురి or నేర్పురి n. s. A wit, an ingenious person, a genius.

నేరుపు or నేర్పు n. s. Art, skill, craft, cunning: నేర్పులు arts, wiles, pretext, contrivance.

నేరుపుగా, నేర్పుగా Artfully, duly, trimly.

నేరెడు, నేరేడు n. s. The tree called Myrtus Cyminum. Rox. 2. 486. నేరేడుతుండు is another fruit like a black cherry. భూతనేరేడు and అల్లనేరేడు are other species. జంబునేరేడు The roseapple: Eugenia Jambos. నేరేడుతుంటివలె As black as a cherry. నేరేడుతుండుపోలికగా As bright as a new pin, as sweet as honey, (or more simply He swallowed it) as easily as if it were a cherry.

నేర్పించుట v. a. To make him learn, to teach, to cause to teach.

నేర్పు See నేరుపు.

నేల n. s. Land, earth, soil. Distance. కొంతనేల some way, a short distance. కోసెడునేల the distance of two miles. నేల (for నేలను the local abl.) has also the sense of the local ablative: thus నేలగలుపుట To ruin, cast down to earth. నేలగలిపినాడు he ruined it. నేల adv. On the ground. నేలకూర్చుకొని sitting on the ground. నేల adj. "Of the earth," (a prefix like *ground*, or *dwarf*.) applied to certain plants; as నేలవేము, నేలపొన్న the dwarf ponna. నేలపునీరిక, నేలతాటి &c. See the words పొన్న, తాడు &c. నేలకుంగోలకు తెచ్చుట To turn upside down. కిందుమీడువేసననుట. D. నేలచూపు a downcast look. నేలతాటిచెట్టు n. s. The plant called *Curculigo Orchioides*. Rox. 2. 144. తాలమూలి. SC...W...Rottler. 3. 214. నేలనెమిలి The bird called florikin. See నెమిలి plu. నేలనెవళ్లు. నేలబావి A well without any wall round it. నేలమాలిగ a room under ground. నేలముల్లాకు The plant called యుద్ర or *Solanum Jacquini*. నేలవేము The plant called *Justicia Paniculata*. Rox. 1. 118. Rottl. 3. 214.

నేవగించుట See ఏవగించుట.
నేవము, అనగా వ్యాజము, మిష. D. See ఏవము.
నేవరించుట (K.) To stroke?
నేవళము n. s. (K.) Bloom, brilliancy. = గోము, శుకుమారము. A necklace. కంఠమాలిక. T. 1. 43. Anir. 1. 43. ననురువకుంకెకవాటమునకు నేవళంబులుకుండనపుతీగమోడిగాగ. టీ|| రొమ్ము అనే తలుపుకు హారములు కుండనపుతీగమోడిగాగ. D. says శిరులో భేదము.
నేస్త్రకాడు n. s. A friend, a lover. Radha. 3. 126.
నేస్త్రము n. s. Friendship, love. T. 4. 17.
నేస్త్రురాలు n. s. A female friend or acquaintance.
నేవారము A sort of necklace. హారములనితోస్తున్నది. same as నేవళము. HD. 2. 624.

Nai.

నైకటికము * adj. Near at hand. నైకటికంబులగుచు నినవ్యవహారవిధానముమీర. Charu Chan. 5. 110.
నైకటికంబు ఫాల్గుణమునకా. Mandhat. Introd. 81.

నైగనిగ్యము Brilliancy, sparkling. H. 1. 61.
నైఘంటికము * Appertaining to lexicography or a dictionary. నైఘంటికశుభములు learned, or dictionary words.
నైబిడి * A sort of cow. A milch cow. కుంబిగూములుగలఆవు. D.
నైవ్యము * n. s. Humility, obsequiousness. నక్ననైవ్యము Pensive airs, demure graces.
నైజము * adj. Natural, original.
నైజము * Natural disposition, nature, bent, propensity. Character, the rights of a question. Actuality, earnest, reality. Trait or characteristic: peculiarity.
నైకధ్యము * n. s. The theatre: the scenes. నైకధ్యమందుచాగిన behind the scenes.
నైపుణము or **నైపుణ్యము** * n. s. Dexterity, cleverness, skill, art. **నైపుణితో** Cleverly. N. 2. 307. A. 5. 119. Vish. VII. 435.
నైమిత్తికము * adj. Occasional, (as opposed to నిత్య constant) Practical; reducible to practice. Vish. VIII. 382. Padma. XI. 52.
నైమిశము * The name of a forest mentioned in many poems: some imagine it to be near Bhadrīca, in Orissa: others say, near త్రయోఫి. The sage శుకయోగి lived here.
నైరకొనుట v. n. To recover, be convalescent. P. 1. 106. క|| భీమరావణముననాయు, శ్రేయశీలమునకుల్లిచిత్తకకనస్పానికద్రుజలేకమహాఘోషవృక్షమునకునైరకొనికాల్యచ్చెకా. టీ|| నైరకొని అనగా మేలుగలిగి.
నైరృతి Nair-ruti (often wrongly written నైరుతి, నైద్రుతి, నైబ్రుతి) the name of the genius who governs the south west. See నిరృతి.
నైలింతు adj. Heavenly, divine. In the ఆనంజరం గచ్ఛందము is a verse quoted from Allasani Peddanna's poem హరికథాసారము, thus క|| తెంతరియెనుతియంతచ, లింతుకననిలోన తెలియనవ్వడతడనై, లింతుశీధనుండనునుడుతు, దంబడియర్యలువచింతుతానిట్లనియెకా.
నైల్యము * Blackishness, foulness.
నైల్యము * adj. Foul, dark.
నైవేద్యము * n. s. Consecration of food to a god. Grace before meat, an oblation or wave offering. శుద్ధగిల్లి నైవేద్యము పెట్టినాశీరి a proverb regarding stinginess.

సెచ్చుట * The name of a celebrated Sanscrit poem. This is highly admired for its nervous poetry and its extreme licentiousness. The Telugu translation is paltry and pedantic.

సెచ్చుడు * An epithet of the celebrated king. నలరాజు as being 'prince of the సెచ్చుడు country.'

సెచ్చింపుట * Steadfastness in faith.

సెచ్చింపుడు * adj. Faithful, devoted, steady. See సెచ్చింపు.

సెచ్చింపుడు * or, సెచ్చింపుడు * adj. Constitutional, natural, inborn.

సె

No.

సెచ్చుట v. a. To pain, to hurt. సెచ్చింపుట. D. సెచ్చుడు, అనగా శతాహ్వయము. Q. A sort of dill or fennel. W.

సెచ్చింపుట v. a. To cause to press &c. (the causal of సెచ్చుట q. v.) To fix, or fasten, (a clasp, hook, staple &c.)

సెచ్చు n. s. Press, impression, dent, as with the tooth or nail. The tooth of a saw or clock wheel. A dimple or ripple, a squeeze. సెచ్చులు a cant word used by shopkeepers for linseed.

సెచ్చుట v. a. To press, pinch, compress, *shampoo*, squeeze. To nip with the nails. To indent. N. IX. 363. రెండుకొమ్ముల సెచ్చి butting with the horns. అడుగు సెచ్చుట To press in asking, dun, pester, demand severely.

సెచ్చు, సెచ్చులు The poles that connect the carriage with the yoke. See కొద్ది సెచ్చు. Plu. సెచ్చులు.

సెచ్చి This is an unmeaning particle (See సెచ్చి) used merely to supply two short syllables in metre.

సెచ్చింపుట or సెచ్చింపుట v. a. శ్రమపెట్టుట To distress, grieve, pain, afflict. KUR. 4. 287.

సెచ్చుట v. n. To grieve, sorrow, be in pain. To be sunken as the cheeks. ఆవు సెచ్చిలిపోయిది the cow is out of condition.

సెచ్చిళ్లు n. s. Saliva, spittle.

సెచ్చుకొనుట v. n. To ache, repent, grieve.

సెచ్చుట v. n. To ache, smart, pain, be grieved. యిచ్చుళ్ల సెచ్చివుండేవాడు a decayed gentleman. సెచ్చిపోయితిమి they were in reduced circumstances. వారివద్ద సెచ్చుకుండా రూకలు తీసుకోవలసిగనది you should ask for the money without distressing him.

సెచ్చుట v. a. To pain, to hurt. సెచ్చింపుట. D. సెచ్చుడు, అనగా శతాహ్వయము. OG. 34.

సెచ్చిలి (K.) = శ్రవణం Celebrated. BD. 3. 1319.

It is perhaps an error for సుడువరి.

సెచ్చు n. s. Word, speech, See also సెచ్చు.

సెచ్చుట v. a. To say, tell, speak. M. 1. 2. 113. BD. 6. 50.

సెచ్చుట Error for సెచ్చుట?

సెచ్చుము (anuk.) Harm, ill, hazard. (= మెచ్చుము) నేరము సెచ్చుము hurt or hazard.

సెచ్చి n. s. Pain or ache. Dasav. 4. 211.

సెచ్చింపుట v. a. To hurt or pain. To afflict or torment, to displease or offend. యెచ్చరిసి సెచ్చింపురాదు you should do ill to no one.

సెచ్చు The Root in A of సెచ్చుట.

సెచ్చు n. s. A harrow (Vizag. and Ganj. dialect.)

సెచ్చులు n. s. A broad hoe.

సెచ్చుట To level land with the plough. (Ganj.)

సెచ్చు i. e. సెచ్చుక Thus spelt to suit the metre.

సెచ్చు Root in A of సెచ్చుట Achingly, acutely, sharply, painfully, so as to pain; smartingly.

సెచ్చునాడుట To press severely.

సెచ్చుని Painless, not aching, easy. The Neg. rel. p|| of సెచ్చుట.

సెచ్చి n. s. The pate or scull: (a low word.) The forehead.

సెచ్చు See సెచ్చు ... కొంతుల సెచ్చువచ్చినది I have an uneasiness in the throat.

సెచ్చులు n. s. The forehead. Gen. సెచ్చిటి. Loc. సెచ్చుట. Plu. సెచ్చులు. The Hindus imagine that every man's fate is written in his forehead; hence సెచ్చుట వ్రాశిన వ్రాత తచ్చులదె Can the words written in the forehead fail of effect? సెచ్చుట. అనగా ఫలమునందు BD. 5. 573.

సె

Nó.

సెచ్చుట v. a. To perform a meritorious act, as fasting.

సెచ్చి See సెచ్చు, సెచ్చిలో In the mouth. (Loc. of సెచ్చు.)

సెచ్చుట v. a. To press sharply, to pierce, so as to cause pain, contracted for సెచ్చు the infl. of సెచ్చుట.) సెచ్చునా తెననుట. D.

సెచ్చునాడుట v. a. To offend, to cause pain or sorrow. From (n.) ఆడుట. See note above. సెచ్చునాడెనుట. D.

సెచ్చునేయుట v. a. To wound painfully. See సెచ్చు. ఏయు for వేయుట q. v. సెచ్చునే సెచ్చునుట. D.

సోము n. s. A vow : a meritorious act : such as fasting &c. సోము సోములు To vow a vow. వాడున్నవాడతండ్రిన్నిదిక పే సోము సోవివారు he and his father had the same fortune. క్రతము. D. సోమువారము See తోరవల.

సోములు v. a. To perform a meritorious act : such as fasting : (figuratively) To lose.

సోరంతపొద్దు See ఓరంతపొద్దు.

సోరదుములు v. a. To close the mouth with the hand, to lay the hand on the mouth. See ఆదుములు.

సోరాదులు v. n. To utter. వానికియెటుల సోరా తెసో I can't think how his mouth could utter such vile language. IIa. 3. 5. 3. వాటితోయెండుకు సోరాదుతావు why do you waste your breath on him. చెయ్యివ్వలనుచునిచ్చినవారు కలుత గానదుగనూకించి సోరాడకరుగ. Suca. 3. 203.

సోరార With his own lips. From ఆరుట to be full.

సోరు n. s. The mouth. G. సోటి, సోరి. Abl.

సోలు. Plural సోల్లు The mouth. సోలు with the mouth. సోరుమయ్య hold your tongue. సోరు (metaphorically) Reason, rationality, the power of speech. సోరెరిగిన Reasonable, rational, in opposition to సోరెరగని or సోరులేని i. e. foolish, simple, slow of speech, brutish, dumb, brute. or irrational. సోరులేనివాడు a simpleton. సోరుకొట్టుట S. 3. 322. To silence, check, rebuke, to strike on the mouth i. e. to deprive of his rights or enjoyment. To plunder, spoil. సోరు గారుట HD. 2. 1031. to watch his lips; to keep secret.

సోరుకట్టుట To restrain the appetite. సోటిలోఆడుకుంది I have it at the tip of my tongue.

సోరుమంచిదికాదు he is a foul mouthed fellow. సోరుచేయుట To talk loudly, to give tongue. సోరుబద్ధ speechless, (at point of death.) సోటిపేద foolish, ignorant, senseless.

సోటిమాట mere word of mouth : an oral settlement : a fiction, a fib, a falsehood. సోటికివచ్చినట్టుతిట్టెను he gave them all the abuse that came into his head : or that he could think of. నా సోట్లోమన్నుకొట్టినాడు he destroyed my hopes or prospects. ఏకాదశి సోట్లోమన్నుకొట్టినాడు he desecrated the Ecadasi (equivalent to the Sabbath.) సోట్లోమన్నుకొట్టినవారింట్లు ruined wretches. నా సోరూరుతున్నది my

mouth waters. (See ఆరుట) వాడి సోట్లోయెండుకుబడుతావు why do you give him an opening for reviling you? వడింట్లోసోరుపెట్టినందునవకట్లోనున్నపూరావడలేదు his progress is impeded by the variety of his studies. వానితోనివుయేల సోరుచేసుకొంటావు i. e. what makes you talk? Hold your tongue? సోరెత్తుట to raise the voice, cry, speak.

సోహరి సోహరి గా See ఓహ.

సోకా. అన గాట్లము OG. 34. మొత్రి, మొరిక, అని తో దినది. In Sar. Dwi. 65. నల్లముప్పుకుకింకనవుకువారు నను, అన గానిల మేఘమునకుదికువమొత్రికినిమోదమున అనితో వినది.

సోగులు A sort of sweet biscuit made of సెనగపిండి. R. 2. 114.

సోలుట v. a. To chew = నవలకము v. n. To throb or shoot as a boil.

స్వక్రారము * or స్వక్ర్యతి * n. s. Disrespect, contempt. flouting.

స్వక్రోధము * n. s. The వత్రిచెట్టు banian tree.

స్వర్భవము * n. s. A thousand million.

స్వశ్రము * adj. Deposited, placed, consigned. delivered : laid aside. Vish P. 8. 235. (i. e.) స్వశ్రయపీతాంబరస్వశ్రకటిభాగు wearing a yellow vest about his loins.

స్వాయము * n. s. Propriety, fitness. Justice, equity. Law, morality. Logic. A reason, a cause. మీరునాకుతండ్రియనే న్యాయమువల్ల by reason of your being my father. తండ్రినాకు తల్లితండ్రిన్యాయము గావుంకిరి they were as father and mother to me. చంద్రచకోరన్యాయము గావున్నాము we are like parted lovers. తమరు న్యాయముజరిగించవలెను I trust that you will do justice. వ్యవహారె, తగవు, అభ్రష్టధర్మై, తక్కుకపోవడము, తర్క శాస్త్రై. SC. ఉచితం, సమంజసిము, సమీచినం. RKD.

స్వాయము, * స్వాయమైన adj. Right, proper, fit. just. See స్వాయము. n. s.

స్వాయతః * adv. Correctly, duly. justly.

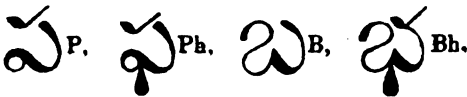
స్యాశము * n. s. A deposit, a pledge. Deserting, abandoning. Delivering, presenting. Mental delivering: consigning or entrusting any thing to the mind. Mental appropriation or assignment of various parts of the body to tutelary divinities; accompanied with certain prayers and gesticulations. కరస్యాశము a mode of folding the hands in prayer.

స్యబ్జము * adj. Bent, crooked, hump-backed.

స్యాసము * n. s. Deficiency, defect. రహితే, వకతే క్లలోమరివకతే క్కతీవెయ్యడము. హానె, గాస్యాశ. SC.

స్యాసము * adj. Deficient, defective. స్యాసాంకుడు maimed, mutilated. స్యాసాధిక్యములు faults of omission and commission, a phrase regarding errors in manuscripts. స్యాసేంద్రియము Imperfect, wanting some organ.

స్యాసర * n. s. Defect, deficiency, detriment.

Some Telugu words beginning with P have a liberty of dropping it. Thus the words పోవుట, పోయుట, పుట్టుట, పగలుట, పుచ్చుట, పాలయుట, పొందుట may be spelt ప్రావుట, ప్రాయుట &c. The initial P is substituted for H in some words of Canarese origin. Thus హుళి Huli becomes పులి Puli.

The initial P is changed by grammatical rule into B as పలుకుట To speak. అట్టులబలికె Thus spoke he.

Or into V as వావుట, వాట్లుట, వీడ్వడి (for వీడవడి) వారుట For పారుట &c. so April changes into Avril. Ferry and Wherry. కళిటు పోయినశరెండ becomes కళిటు ప్రాశరెండ.

శ || P, in Sanscrit commentaries or poems it stands for శబ్దవ్యవహారము or ordo verborum.

ఫ Ph; as in Up-hill. This letter occurs in Sanscrit or foreign words, but grammarians disapprove of its being used in Telugu words, for P. Thus ఫాట for పాట.

బ B; See note on ప P for which letter it is substituted. It is also changed into V as వడసి

for వడసి. In Sanscrit words B and V are equivalent as initials; thus వైరా or వైరా, బవరి or వవరి accordingly a word not found under one spelling may be found under the other.

బ is a contraction (in letters and accounts) for బహుళ q. v.

భ Bh, pronounced as in rub-hard. This initial vulgarly written with a few words for బ B.

భ or భగము in Prosody is a dactyl, or foot composed of a long syllable followed by two short ones as Bhārata.

శం|| A contraction for శంతులు a title like Doctor.

బంక n. s. Slime, gum, glue, viscus, gluten, gelatine, any thing glutinous, sticky, clammy, like jelly or like clay. Stinginess, avarice. బంకలు సాగుట v. n. To be gummy or sticky. వాణికినెత్తురు బంక పడుతుంది he has got the bloody flux: or, is labouring under tenesmus.

శంకము * n. s. Mud, mire, clay, paste formed of fragrant substances.

బంక చెట్టు A tree called కృష్ణకర్ణంధలనే చెట్టు. Q.

శంకణము or శంకేరుహము * n. s. The lotus, as produced in wet soil. Literally mud-born.

శంకణము, అనగా యెరుకలవల్ల.

బంకతెలుగు n. s. The 'gum evil,' a disease of corn.

బంక పురుగు n. s. A snail, lit: the 'sticky insect.'

బంకమన్ను n. s. Clay.

శంకి See శంకం.

శంకించుట v. a. To apply (as oil to the hair.) To taunt, scoff at, gibe? (a low word) To treat (ill.) యెత్తిపొడుచుట = వెత్తుట?

శంకియ, అనగా పార్శ్వము. D.

శంకిలము * adj. Muddy. A muddy place, a bog. మురుడచేశము. D.

బంకు, అనగా పార A guard. See SC. in the word కమ్మ.

బంకెత A frowzy slut.

శంకెన n. s. Oiling, anointing, smoothing the hair with oil. H. 2. 158. పాశుటయిడినూనె శంకెనతోనున్న గాడువ్విక్లింతుతైచు.

శంకేరుహము * A lotus or water-lily.

శంక్షి n. s. A line, row, a range. In composition, Ten, thus శంక్షికంధరః a ten headed giant.

శం క్రిభోజనము* A feast or dinner party at which guests sit in 'a line.' శం క్రిభోజనమునకు రాని వాడు is a person with whom caste &c. prevents a man from eating.

శంక n. s. A fork, as the forked branch of a tree. The pudendum muliebri (Reeve, p. 882.) శంకట, ఆనగాశంకలగా. Vaija. 4. 57. ఆనకువెల్లడింప మన నాధిపతిమూలదాక బంకటశ్రాశ్రాని. శంకగా (adv.) Astride: with the legs apart. శంకటించుట v. a. To straddle, or open the legs; to sprawl. శంకటికాళ్ల adj. Bandy-legged. శంకలగుంజ a forked post such as rafters rest on. శంకలకర్ర a forked stick. మూడు శంకలయాలె a trident.

శంకము * n. s. Break, let, hindrance, prevention, defeat, loss, disappointment, discomfiture. Breach or chasm. Bit, piece. A wave, overwhelming destruction. కార్యశంకము disappointment. భ్రూశంకము a frown or contraction of the brow, knitting the brows. T. 4. 13. తరంకము, తునక, పీటమియున్ను. D. ఇచ్చా, తరంకము, జనశపిత్తులు, ఖండము, శరాజయము, రోగభేదము. SC.

శంకడించుట v. a. See శంక.

శంకర Defeat. అశజయము. Raja Sekh. 1. 51. లలనశులెశ్వరును తారునిలవియుండు, నిలకడయొకింతయును లేక చలనమొందుచుండు నంచునుబలుమారునుల్లశమున, భంగతయొనర్చుజలధితరంకములకు.

శంకనబయలు An open plain. శంకనబయలుగావుండెయిల్లు A house upon a plain, not in an enclosure, a lone house.

శంకనాడుము A large sprawling నామం or forehead mark.

శంకతుడుట To use abject entreaty.

శంకతుడుట To be disappointed, disgraced, defeated. శంకతురుట To disappoint, defeat, disgrace. శంకశుద్ధ disappointed, defeated.

శంకవెట్టుట To disappoint &c.

శంకము A pepper corn rent. దేవప్రాప్తానావృత్తులమీదశీల్రారువారు శీలేనకుర్థాంశము.

బంకరము, బంకరు n. s. Gold. = బంగారము.

శంకలగుంజ n. s. A forked post to support a beam &c.

శంకలివూడ A whitlow. (More correctly శంకలమాల.)

బంగారము, or బంగారు n. s. Gold. నియల్లుబంగారముగాను or నిబుద్ధిబంగారముగాను Bless your innocent heart! you silly creature! బాలుడా నిబుద్ధిబంగారు గాను Marry come up! Forsooth, "to be sure!" కాకిబంగారు tinsel. ముచ్చిబంగారు tinsel, gilding as distinguished from మంచుబంగారు real gold. See శంచలహము.

బంగారు adj. Golden. The various names of gold are used (as in other languages,) to denote Fine, noble, beautiful, admirable: thus బంగారుకొండ Pet, darling, idol. నాబంగారుదొర my gracious lord! బంగారుపిట్ట Sweet bird! Also used to express contempt. బంగారుమచ్చాడ Vastly polite! బంగారున్యాయము a precious reason! బంగారుశరీరి a very pretty buessness! బంగారువిన్నవాడు a hopeful lad! వాడుశుద్ధినది అంతాబంగారుఅవుతూవచ్చినది all he did prospered. బంగారుగా adv. Grandly, vastly, well, preciousy. As easily as possible. As you please! with all my heart! by all means! with a vengeance!

బంగారుకంటి Golden-eye: a name of the lapwing: and also of a sort of rice.

బంగారుశీగలు (lit: Gold-sprouts:) a sort of rice.

బంగారునీరు n. s. Gilding.

బంగారుపాము A very venomous kind of snake.

బంగారుపిచ్చిక The bird called grosbeak (Loxia Philippina) which builds a nest like a bottle with the mouth Downwards. They are clamorous and gregarious.

బంగారువూత n. s. Gilding.

భంక * n. s. Manner, mode, way. యెప్పుం How? శ్రుకారము, విధమున్ను, రచనయున్ను. D.

శంకశి n. s. A pitfall, for catching elephants యేనుగులనుశుక్లేనొయ్యి. D.

భంగురము * adj. Crooked, bent, frail, perishable, unsteady, fleeting. శూభభంగురములుకాంతలతాల్పల్ KP. 3. 60. women's minds are frail వంకరది, నశించేదియున్ను. D.

శంకుళు * adj. Lame, crippled, halt.

శంచ n. s. A porch, a slanting verandah.

శంచ * adj. Five: thus శంచభక్కుశీరమాన్నములు Five sorts of cakes and pudding. It also means Large, big, as శంచాశ్రీము 'Huge-mouthed' (a lion.) శంచగడ్డు a great beard.

పంచదమ్మ a mere fiction. This name is given to apocryphal poems that are not grounded on any classical tradition as the హైరావాలచరిత్ర, శతముఖరామాయణము, కృష్ణార్జున సంవాదము, గంగాగౌరీసంవాదము, జైమినిభారతము.

పంచకము * n. s. A set of five things as of epigrams. Thus భ్రామరపంచకము a set of five epigrams on a bee. యుద్ధపంచకము five books of the Maha Bharata (VI. X.) regarding battles.

పంచకవ్యజి Black or any other colour with white points. Pyebald; with a white mark or star in the face and with white legs.

పంచకోణము * is the Pentagon figure ☆ : see further under కోణము.

పంచగవ్యము * n. s. The five articles derived from the cow. viz. milk, curds, butter, urine, and dung. The Hindus drink these five articles mixed together, as a purification, after any breach of their laws prescribed for purity.

పంచగౌడులు The collective name for bramins of the Bengal and northern provinces.

పంచజనపదు Man in general. See పాంచజన్యము q. v. A. 6. 70. పంచజనచర్వణము Cannibaliam : eating human flesh.

పంచత or పంచతప్తము * n. s. Death, dying as being the dissolution of the five elements.

పంచదశము * n. s. Fifteenth.

పంచదశకము * n. s. Fifteen.

పంచదశి * n. s. The fifteenth lunar day, of either the dark or bright, fortnight. పార్ణమి, అమావాస్య. D.

పంచదార n. s. Sugar. చీనాపంచదార Sugar from China శర్కర.

పంచద్రావిడులు. See ద్రావిడ.

పంచపాము * n. s. "Five clawed:" either a tiger, an elephant or tortoise. పులి, యేనుగు, తాబేలున్ను. D.

పంచపాపి * n. s. A lizard or iguana. lit: five clawed (fem.) ఉడుము, D.

పంచపంచాక్షకము * n. s. The universe.

పంచపర్వము * See పర్వము.

పంచపాత్రము * The "five dishes:" a phrase used for five cups used in worship. Also, a sort of cup.

పంచపాళి * n. s. A pent or shelving roof supported by pillars: a veranda: the cloisters round a temple.

పంచబంగాళము n. s. Disappearance, vanishing. BP. 4. 233. పంచబంగాళముగాంచు To put to flight, rout, chase. అదృశ్యము. D.

పంచబంగాళమాట To disappear.

పంచబాణుడు * (or పంచశరుడు or పంచశ్రీముఖుడు or any other synonyme for an arrow. n. s. Cupid; so named from his five arrows. These are five fragrant flowers. viz. the అరవిందము or lotus, the అశోకము Jonesia asocè; the చూరము or mango blossom; the నవమల్లిక or Arabian Jasmin; and the నీలార్పలము or blue lotus. These being emblems of five passions denominated ద్రావిడి, శోషిణి, బంధిని, మోహిని and ఉన్మాదిని That is; Flurry, pining, enslaving, bewitching and maddening.

పంచభక్ష్యములు * Five sorts of cakes.

పంచమము * n. s. A tenor note, similar to that of the cock when crowing; also that of the linnet or cuckoo. The two notes పంచమి and పంచమము q. v. are called the నిత్యస్వరములు or constant (pervading) notes: they are also called స్వయంభుస్వరములు being supreme.

పంచమస్థితి * The being a Pariar. The pariar state or condition.

పంచమి * n. s. The fifth lunar day, of either the dark, or bright fortnight.

పంచముఖము * Broad faced, big mouthed, an epithet of a lion: 'five faced' an epithet of Siva.

పంచముడు * n. s. A Paria; or "man of the fifth class": as not belonging to any of the four pure Hindu tribes.

పంచరాసికము * n. s. The rule of five, by which interest is calculated, square measurement.

పంచలవణము * n. s. Salts in general. The five kinds of salt. See under లవణము.

పంచలోహము * n. s. A mixed metal, composed of five ingrediants viz. copper, zinc, tin, (calamine,) lead, and iron. Such may resemble 'prince's metal,' or 'Queen's metal' or 'Jeweller's gold:' or simply 'metal.' See సాగము. It is a collective name, like "plate," for metal pots and dishes.

శంఛవక్త్రుడు* n. s. Siva (from S. వక్త్ర)ము a face.)
 శంఛవస్నైలకూర Five coloured rice. A mixture of grains of rice, which are white, red, yellow, black, and blue: these are waved as an oblation and thrown away.
 శంఛశయలు * n. s. The Hindu Cupid: as having (the senses) 'five arrows.'
 శంఛశాఖము * n. s. The hand.
 శరీరపదులు Five or six. ఆయివారువస్తువులు. D.
 శంఛాంఁము * n. s. An almanack, as specifying five different things, viz. the lunar day, the day of the week, the sign in which the moon is; the conjunction of the planets shewing good and bad days; and the (karkina) horoscopes.
 శంఛాంఁముచెప్పట To speak humbly.
 శంఛాణము * Workmen, mechanics, or handicraftsmen. The united five castes of the carpenter, blacksmith, brazier, goldsmith, and stonecutter. శంఛాణమువాండ్లు people of these castes.
 శంఛాది n. s. The pent roof of a balcony. చుట్టు శంఛాదివెట్టింఁచికట్టెనందు. Vaiza. 1. 52. టీ|| శంఛాదివెట్టింఁచి, అనగాశంఛకట్టింఁచి.
 శంఛాననము * అనగానింహము A lion.
 శంఛావృతము * n. s. A meat and drink offering mingled; formed of cocoanut kernels, plantains, sugar, honey, and ghee.
 శంఛాయతి n. s. A court-leet, of arbitrators, of 'five members.' శంఛాయతివాండ్లు arbitrators: referees.
 శంఛాయుధము* The "five weapons" of Vishnu: also an amulet, being a plate of gold on which these are engraven: it is worn for luck. విష్ణువుయొక్క అయిదుఆయుధములు, మరియు ఆ అయిదు ఆయుధములయొక్క రూపులుచెక్కింఁచిన శుభకపువీళ్ల. N. 9. 229. నిగనుజుట్టినతావిచెంఁగలవలరవీడ, కొనరావిరేకముంఁగురులనాడ, నశురంజిమద్దికాయలుచెక్కిలనటంఁచి, కమ్మకస్తురి తిలకమరహింఁచి, శంఛరత్నములశంఛాయుధముమించి, ఇంఁకుల, శంఛాయుధమనగా శంఛాయుధముల ఆకారములుచెక్కిబద్ద, శుభకము, మరియులక్ష్యము, Rajavahana Vijayam. 2. 20. ఆయిదుకైదులలో గలయశురంజివీళ్ల.
 శంఛారాశిత్రము* A bond duly executed: bearing "five names" viz. those of the lender, the borrower, the writer, and two witnesses.

శంఛాల * See శంఛాలుడు.
 శంఛాశ్రీము * "The broad-faced," i. e. The lion.
 శంఛాశ్రీగుడు * "The Five-faced;" an epithet of Siva.
 శంఛాక్షరి * The "five syllables:" that is, a certain spell or holy name (నమశ్శివాయ "Na-ma-Si-vā-ya") or "Salutation to Siva." Similar to the five syllables "A-ve-Ma-ri-a."
 శంఛిక, అనగాజూదము. D.
 శంఛికము, అనగాజూదము. D.
 శంఛివెట్టుట v. a. To share out.
 శంఛివేత n. s. Apportionment, share in a cess. చంఛా.
 శంఛుట v. a. To deal, distribute, divide or share: to dispatch or send. To appoint. To command.
 శంఛింఁచుట, నియోగించుట, పాఠ్యవిభజించుట. D.
 శంఛె n. s. A man's lower garment: (called *poncho* in Spanish.)
 శంఛెచెట్టు The flowering plant called cockscomb.
 శంఛెడుట Error for శంఛెడుట.
 శంఛేంద్రియములు (Seeఇంద్రియము) n. s. The five sinful passions. The five members are named in G. 5. 13. నీ|| కేనిలొగణానానానేత్రజిహ్వత్వగాహ్వయశంఛేంద్రియములగోష్ఠి i. e. Kar-na, Nasa, Netra, jihva, twac, The Ear, Nose, Eye, tongue, and skin are the five ఇంద్రియములు or Organs.
 శంఛేంద్రియబద్ధుడైన adj. Carnal, sensual, worldly, given up to his lusts.
 శంఛ adj. Poor, wretched, cowardly. See శంఛే.
 శంఛకము * That which dissipates or destroys.
 శంఛకము Wretchedness, cowardliness.]
 శంఛనము * n. s. Dissipating, doing away. పాశుశంఛనము.
 శంఛరము A sort of fish.
 శంఛరము * n. s. A cage, a case or covering. In A. 6. 157. శంఛరీతనూభవంబాలకిం వెట్టిగృహంఁకునకుంఁజునిశంఛరంబు శరీరంఁబియచ్చంఛ లాఁకిం గానక. టీ|| శంఛరంబుశరీరంఁచి, మరుకాతీ. it is rendered మరుకా a cloth covering, as that of a palankeen.
 శంఛించుట * v. a. To dissipate, to do away. పోగొట్టుట.
 శంఛితము * Dissipated, scattered.
 శంఛ n. s. A torch, a sort of fire work. A sort of earring. శంఛనేవ The torch-dance. Sometimes పాఠికయొక్క శంఛలు the poles of a palankeen?

పంజలకమ్మలు Large earrings, worn by women.
 పంజె n. s. A wretch, a coward, a pauper.
 పంజె (పంజ) adj. Poor, helpless, cowardly.
 పంజెరణము n. s. Pauperism.
 పంట n. s. Produce, crop. See పైరుపంట. కల్లుపంట
 పదిసములు The toddy season. In the phrase
 పంటపూర్వాయము the word పూర్వాయము is a mere
 echo. KP. 3. 211. పంపులపంట My beloved.
 రతనంపుపంటలరమణిరవ్వంక. D. Vencatach
 Mah : p : 203.
 పంట Ablative of పల్లు a tooth. పంట సెక్కుట to
 mark with his teeth.
 పంటకాపు A husbandman. D.
 పంటకాపులు The farmer tribe.
 పంటపొలము, అనగా పండినపొలము. D.
 పంటమన్ను n. s. Plough land, good soil.
 పంటవలంతి A poetical phrase for the earth; also
 called పంటతోయ్యలి.
 పంటవలంతివింటిదొర n. s. Cupid. i. e. Lord of the
 earth-born bow : i. e. the bow of sugar cane :
 which grows from the earth : see పంటవలంతి,
 పంటవలంతివింటిదొర వారికి నూరువలెక. T. 3. 3.
 పంటసాల n. s. A granary or magazine ?
 పంటి n. s. (పంట్లు plu.) A large earthen pot with
 a wide mouth; a globular vase. See on పనటి.
 మూతివెడల్పుగలయటిక. D.
 పంటి aff. As high as; up to. పొలంబంటిరు water
 up to one's waist. లోతుయొక్క ప్రమాణము. D.
 పంటు n. s. A soldier, a servant, an armed atten-
 dant, police officer : a pawn at chess.
 పంటుతనము Soldiership, bravery.
 పంటె or, పంటెకర్ర n. s. A weaver's whirl (not
 a distaff) on which the thread is wound. It is
 of a pyramidal shape. సారెవాడునులుచుట్టేది.
 D.
 పంట్రోల n. s. A fish spear, a harpoon. చిల్లెలగ
 లయలుగులు, కూడునాల్గులకర్ర, చేపలనుపొడి
 చేది. D.
 పంట్రోతు, or పంట్రోతు n. s. A yeoman, police
 or revenue officer. From పంటు, a soldier, and
 రోతు a trooper. The English call them 'peons,'
 which name is Spanish, from South America.
 పండ n. s. Simplicity. పున్నదిపున్నట్టు తెలికేబుద్ధి. D.
 పండ n. s. A rock, block or slab of stone. A
 pounder or peatle without a ferrule, a much

used block, a worn out stone. అచేపండ That
 is the misery. వాడికూటిలోపండపడ్డది he has a
 bone to pick. రాయి, పొన్నులేనిరోకలి, అరిగినది
 యున్ను. D. adj. Shameless : importunate. పండ
 వ్యాజ్యము a litigious cause. భారతముపండపురా
 నము The Bharat is a beastly book (This is a
 common expression.)
 పండనము * n. s. Battle.
 పండపెట్టుట v. a. To lay down, put to sleep, put
 to bed.
 పండవారుట v. n. To mellow or begin to ripen.
 To grow pale, turn white.
 పండములు (Tamil) Various things as తినుపండము
 లు eatables.
 పండరు n. s. plu. పండరులు, కోశగృహభ్యక్షుడు
 A treasurer. Charitr. 3. 108. హితులుభ్యక్తులు
 మనో హితులునురాజగుతులు, పండరులు రాహుతు
 లులెంకలును.
 పండరువు A treasury. ఖజానా, అనగా సోపికట్టు.
 D.
 పండవలము n. s. Stock, capital, funds, means,
 capacity, dependance, basis, ground. Treasure.
 పండాలపు యోగి కలవారికపొందుల్, పండాలపు
 యోగి, లోగుట్టు తెలిసిననన్యాసి, అనగా పరబ్రహ్మ
 మునెరిగినవాడు. దానిపండవలము బైటపడ్డది the
 secret came to light. అందులోపండవలముయే
 మిన్నిలేదు that is mere stuff.
 పండవాడు n. s. plural పండవాండ్లు Bull beggars :
 they go with a stone in their hands with which
 they threaten to beat out their brains unless
 relieved. రాయియెక్కుకొనినప్పి అడుగుకొనేవాం
 డ్లు. D.
 పండారము n. s. A devotee of the Siva sect.
 This word is in form neuter: plu. పండార
 ములు.
 పండారము or పండారము or పండారు A trea-
 sury. ఖజానా, ధనగృహము, అనగా సోపికట్టు.
 D. BD. 5. 800. తక్కినపండారులెక్కలుచూడు.
 పండారుకర్ర A hard yellow wood like mango
 wood.
 పండారుపచ్చుక The bird called a gallinule. పీఠ
 ముండము. D.
 పండాలము See పండవలము.
 పండ్లి plural పండ్లు. n. s. A cart, a car, a gig or
 carriage. A wheel. The four kinds of పండ్లు
 are గూడుపండ్లి, or చాపపండ్లి A cart covered

with a mat. పెట్టెబండి resembling a palkee coach, without springs. విల్లుబండి a carriage on springs. కోచిబండి an English "coach."

బండి The piece of wood round which gold lace or cotton lace is rolled : so called because shaped like an axle between two wheels.

బండించుట v. a. To cause to ripen. To burn (a corpse.) పండ జేసెననుట. D.

బండికల్లు or కల్లు n. s. The wheel of a carriage or cart. కల్లు, రథచక్రము. D. కల్లు is a stone as the wheels were originally made of stone, and such are still seen in remote towns.

బండికల్లురూపాయ n. s. A milled rupee: lit: one like a wheel.

బండిగురింజి The vine called Dalbergia Volubilis? Rox. 3. 231.

బండిగురు వెండ, అనగా కాంభోజిలత. D.

పండితుడు n. s. A "pandit" or learned bramin; a doctor, or professor.

బండి మొగ్గరము A certain military evolution called శకటపుష్పహము which is shaped like a cart. Compare శకటపుష్పహము.

బండిరూపాయ A milled rupee.

బండిరేఫ "The great R." The letter ర; which perhaps is so named from బండి a wheel: for this letter is also called శకటరేఫ. The learned have made fruitless efforts to introduce this obsolete letter into modern Telugu.

బండిరేవు. The common shore or great wharf? ప్రహు యాలితాడుబండిరేవునవెంచ. Vema.

బండికొట్ట n. s. A sort of fodder.

పండు n. s. A fruit, a berry. ముసిలిపండు (opposed to కాయ in the sense పిల్లకాయ) an old crone. In shopkeeper's cant పండు means చింతపండు Tamarinds. There are birds called పంకపండు &c. which see. చూమిడిపండు a ripe mango, or one nearly ripe; opposed to చూమిడికాయ a green mango (from పండుట to fruit, to ripen.) Compare కాయ and చూగుట and రోర.

పండు adj. Ripe, mature. పండుకోరి an old monkey. పండుటాకు a ripe or cured leaf, (like cured tobacco) such as has changed its colour but is not quite dry: these furnish hay or fodder (కారాకులు) on which hermits feed. పండువెన్నెల broad or bright moonlight.

పండు adj. Indecent, uncauth, obscene, gross. లేలుగు భాషకు కడప పండురాజ్యము "Cadapa Telugu is coarse or inelegant." పండుతిట్టు coarse abuse. పండుకూతులు or పండుమాత gross language.

పండుకొనుట v. comp. To go to bed, to lie down or recline. జ్వరముతో పండుకొన్నాడు he is laid up (or in bed) with fever. అరనివర్తకమంతా పండుకొన్నది the trade is asleep: or, stagnant. There is nothing stirring.

పండుగ n. s. A feast or festival. దాన్నిచూచినాడి కన్నులకు పండుగ అయినది She blessed his sight. He thought his very eyes enriched. యిల్లలికిన పండు గాయెనా Does the decking of a house constitute a feast?

పండుగప్ప, పండుచేప n. s. The perch or cock-up fish, of which there are many species. Russell No 131. Some are very delicious. పండుమీనుతట్టము dried fish.

పండుట v. n. To ripen, to be produced, to fruit (in the far northern countries it means to lie down.) to be accomplished. To be produced, (as salt from the ground,) to efforesce, to crystallize. వాడికాలము పండినది this is harvest time for him. పండకాగుట to be red hot. అయిన మునుపండకాచినాడు he heated it red hot.

పండుటాకు or పండాకు n. s. A yellow or ripened leaf: leaves dried, as fodder, for hermits' diet.

పండువ, or పండువు A feast, treat. చెవులపండువు "A treat to the ears."

పండువెన్నెల n. s. (lit: ripened moon-light:) the blaze of moon-light; full moon shine, the brilliancy of the full moon.

పండెరము See —ండెర—

పండ్రెండు adj. (Numeral:) Twelve.

పండ్లు The plural of పండు a fruit; and of కల్లు a tooth. పండ్లసెప్పి Toothache.

పండ్లు The plur. of బండి a carriage.

పంఠ, or, పంఠగడ్డ A vulture. An eagle.

పంఠించుట v. n. To vow, to wager, to persevere.

పంఠము n. s. A bet or wager, determination, perseverance. నీకు వాండ్రతో పంఠమేల why do

you wager against them? ఉంతముమీరగా
Emulously, eagerly. క్రుతిజ్ఞ, శకభము, కన్నుద
ము.
బంతి n. s. A soft ball to play with; a hand ball
(కండుకము.) whether formed of cloth or of
flowers. A pip or berry. (so called if not edi-
ble. See ఉండు) The flower called marigold.
See ఉకబంతి. చనుబంతి a globular or rounded
breast. బంతులాట playing at ball.
బంతి n. s. Row, line, rank (for ఉంక్తి). a row of
bullocks driven abreast to thrash out corn.
బంతివిడుచుట to release bullocks after thrash-
ing the corn. బంతిలోలుట to drive bullocks to
thrash corn.
బంతివెండు n. s. A ball made of flowers. (a bad
phrase.)
బంతులాడుట To play at ball.
ఉంతులు n. s. A title given to particular bramins
called గోలకొండవ్యాపారులు, as నరశస్త్రిఉం
తులు, వెంకస్త్రిఉంతులు &c. The name is distinct
from ఉండితుడు.
భంతుశంకరః * A mushroom. కుశ్రకా, కుక్కుగా
డును. SC.
ఉండు adj. Cowardly, base. ఉండమాటలు silly
words.
ఉండు n. s. A coward. తిండిఉండు A glutton, a bel-
ly god. తిండిఉండు యోగితిరుగుచు నుండును. Ve-
ma. 857. శమరభీరు, అనగాకోచ D.
ఉండుతనము n. s. Cowardice కోచతనము.
బండున Slime, bird lime, cement, viscous matter.
బండుము n. s. A tie or band to keep the legs to-
gether; hobbles; trammels; used to confine
cattle. This is called knee-haltering. The rope
which connects the feet of a man who climbs
a palm-tree.
బండురు A sea port. The ordinary name of Ma-
sulipatam, also called మచిలీబండురు.
బండులము n. s. A wide-mouthed jar. సోరువెడ
ల్యుకుండ. D.
బండురచెట్టు A tree called Cinchonia Excelsa,
of which hurdles are formed: and the leaves
are used as manure. Ainslie 2. 341. బండురా
కు The leaves, thus used.
ఉంది n. s. A hog. A certain small bird: also
called ఉందికుయి. See నీరుఉంది.
బంది * n. s. Imprisonment, confinement. భావిం
కుమనమానబందికి తిమి. BD. 2. 800. behold

we have fallen into his hands. కండుచెయ్యడ
ము. D.
బందికాడు plu. బందికాండ్లు or బందికాండ్రు A
marauder, a gang robber. Swa. 3. 157. బంది
కాడైనపారుపులు బ్రతుకగ నునె. HD. బందికాం
డ్రకునికి, బరగువిన్నములు.
బందికుక్కు Perhaps an error for ఉందికొక్కు. HD.
2. 1000. కుటిలజాతునిబందికుక్కు నీశింవి.
ఉందికొక్కు n. s. The Bandicoot or bandicote: an
immense rat called the pig-rat, or boar-rat:
being the *mus giganteus*. నీమఉందికొక్కు is a
name given to the guinea pig. A proverb says
నడ్లగాదెలో ఉందికొక్కును పెట్టినట్టు i. e. Setting
the wolf to take care of the sheep.
ఉందిగడ్డు n. s. The name of a certain edible root.
The pignut. శృంగాటకము, పైకజాతిఉండు. D.
బందిగము n. s. A dungeon. Vish. 6. 202. బందిగ
ములో నశ్యంబులబద్ధజేసి.
ఉందిటి The infl. of ఉందిలి.
బందికుట్టు n. s. Gang robbery, (dacoity) predato-
ry inroad. Ellaya. 3. 210. బందికుట్టులతరుచ
య్యెపాశుకారి.
ఉందిపిట్ట A sort of sparrow.
బందిపోటు Gang robbery, predatory incursion.
ఉందిముము n. s. Vide ఉండెము.
ఉందిరి, ఉందిలి plu. ఉందిళ్లు n. s. A shed made of
leaves or wicker work. అక్షయనిధియుముత్యా
లఉందిరియు. BD. 6. 290. A trellis for vines
or creepers to run over: a frame. మాటలతో
ఉందిలిపెట్టినాడు all his words ended in smoke.
బందికృతము * Imprisoned. Vasu. 6. 109.
బండు n. s. A vulture; also called రామబండు and
బోరువ, బండులు, ఒకజాతికుష్టులు. D.
బండుకట్టు n. s. Conspiracy, league, cabal, plot,
plan, scheme. బండుకట్టుకట్టుకొనుట to be lea-
gued together, in a private agreement. బండుక
ట్టుమాటలు Cant, slang, such as gypsies use.
బండుగుడు A relation.
ఉండుము The dry measure of "ten యాములు"
ciphered thus ౪౦౫౦.
బండులు An iron nail pointed at both ends for
joining boards together. తలుపుకు వేసేయిన
ఉవి. D.

శుంధూము, ఆన గాశుదితూముల ప్రమాణము, శుదిశు
బుగులయెత్తున్ను. D. See శుంధుము.

శుంధూమునేల or శుంధుంశుట్టునేల So much land as
will take " ten tooms" of seed-corn.

శుంధె n. s. Imprisonment, confinement; pound-
age-fines: a fine for a trespass by cattle. బం
దెతీసుట to exact a fine for stray cattle. కయ
దు. D.

శుంధెము n. s. A wager, stake, bet. A throw on
the dice. వానికిముంచిశుంధెముశుడ్డది this is a lucky
throw for him. గుర్రపుశుంధెము A horse-race.
See చెరుకుశుంధెము.

శుంధెర See శుంధిరి.

శుంధెరశుంధము n. s. A tilt-bed: that has a top,
tester, or canopy.

బంధెనేయుట To inflict a fine for cattle that have
trespassed.

బంధెకుచెట్టు Touchwood: a pithy wood that ig-
nites easily (erroneously called బంజరు.)

శుంధెరము, శుంధెరము or శుంధెరము Benediction
uttered over food; which is then divided. It is
a Vaishnava phrase.

శుంధొమ్మండ్రు n. s. Nineteen persons.

శుంధొమ్మందుము n. s. The dry measure of nine-
teen tooms: thus noted ఘంబుర.

శుంధొమ్మది or శుంధొమ్మిది (adj. numeral) Nine-
teen.

బంధము * n. s. A binding, tie, or fetter. A po-
sition, or attitude. బంధశరణి a series of pos-
tures. కట్టినకట్టుముడియున్ను. D. బంధకవనము
* బంధకవిత్వము n. s. A poem composed in a
fantastic form; in the shape of a sword (బంధబం
ధము) a serpent (నాగబంధము) &c. చాసితబం
ధములు 84. ways. i. e. of sorts of attitudes.

బంధకము * n. s. Binding, tie, confinement: ser-
vitude. శీంసారబంధకములు the ties of a family.

బంధకి * n. s. An unchaste wife. బంధకీశిది a
cuckold wittol.

బంధన (or more correctly బంధన.) n. s. Paste,
gum, glue: any thing sticky. బంధనఅయిన adj.
Viscous, glutinous.

బంధనము * n. s. Binding, tying, imprisoning,
confining. దిగ్బంధనము the tying up or imposing
restriction upon the quarters of the world. So
as to prevent the intrusion of evil spirits &c.

బంధించుట * v. a. To tie, bind, tighten.

బంధించుట * v. n. To be bound, or stopped as
urine &c. మలముబంధించినది there was a stop-
page of the faces.

బంధుజీవకము * or బంధుజీవము * n. s. The flower
termed *Pentapetes pharnicea*. Rox. 1. 376. మం
కెనచెట్టు, పీఠసారకము. SC.

బంధుడు * n. s. Vide బంధువు. ఇంకబాయి, హారికమ్మ
నిజీరెడు ఇడ్డబంధుడుంలేదను. B. X. §. 53. 54.
(Rukmini Kalyanam.)

బంధుల * n. s. A family party: kinsfolk.

బంధుత్వము * n. s. Relationship, affinity, consan-
guinity.

బంధురము * adj. Uneven, undulating, wavy, par-
tially even and depressed, bowed, bent. Pleas-
ing, delightful, handsome, beautiful. క్షేపావ
ముచేతపొడవై ప్రపాధివశమునయించుకంత వంశ
ది. SA.

బంధురము * n. s. A swan.

బంధులుడు * n. s. A bastard. కులటానుతుడు, గుడి
శవేటువారికొడుకు. SC.

బంధువు, or బంధువుడు * n. s. A kinsman or rela-
tion. Particularly used for more distant kins-
folk. In A. 5. 90. it is rendered ప్రాణము. బం
ధుర్బంధుకపుష్పిస్సాత్ ప్రాణబంధిశ్చభర్త
రీతివిశ్వః.

బంధుకము * n. s. A certain red flower to which
beautiful lips are compared. మంకెనపువ్వు. SC.

శుంశుకము n. s. Distribution, allotment, apportion-
ing, division, sharing. Sending, Dismissal.
Contrivance, means, expedient. ప్రేమణము. D.

శుంశురశునశిచెట్టు or శుంశురమాశిచెట్టు n. s. The
shaddock or pomelmoos tree. శుంశురావృక్ష
ము. D.

శుంపించుట v. a. To send.

శుంపు n. s. Sending, dismissing, a share, divisi-
on. B. X. 52. 53. ఆవనజగర్భశుంపున. B. X.
68. 673. హరిముకుండుడుశుంపుసేయంగనెక్కు.

Delusion, bewitching. Command, order. శుం
పువిడుచుట To exorcise or cast out a devil.

శుంపుచేయుట To bewitch or send a devil into
a man. T. 3. 51. శుంబుజునంబెచక్రములబంపురి
డు. టీ|| ఉచ్చినయొనికొండరాజ్యములనుభాగం
తుకొనును. To command. To outrival or out-

shine. Lit : to set a task to. యజ్ఞశాస్త్రం వితచెర్య, sorcery. శంశ్రు n. s. A weight : being five eighths of a seer. అద్ద సేరు నౌ తాకుయెత్తని యోగమున్ను. D.

శంశ్రుట or శంపించుట v. a. To send &c. (vide అంశ్రుట.)

శంపెన చెట్టు The tree called Bignonia Indica. Rox. 3. 110. శోనాకము. W.

శంప n. s. A kind of drum used by wizards and pariar beggars, వాద్యభేదము. D.

శంప The sound of a shell trump. L. XXIII. 8. భవ్యహస్తములబంబలింగంబుల ఖాళిపారు. బంపం, శంఖాదిభవ్యని. D.

శంపళవాండ్లు, శంపరువాండ్లు n. s. A class of beggars or gypsies who are fortunetellers. శంపవాయిచేవాండ్లు. D.

శంబుట v. n. To grow, increase. శాచ్యుట, అతిశయించుట, శంపె, అనగాకూర్చెనుట. D. BRK. 89. ఉ|| శంపినశక్తివారికడు భాతిగముండటనున్న యేడుతాళంబులు సూలిసెక్కొకటి లాగునసెనల్లకట్టు. శంపినశక్తియనగాకూర్చిన పరాక్రమము. BRY. 3.502. అంబుడనాడమేమరవియ్యత్తకునంతరులైనదైవ్యలంఘనీన కింకంపిరురు భావములు వానరులాజిన గ్రుల్లె. శంపినకింక, అనగాకూర్చిన కోశము. M. 4. 2. 139. శంపినకోశముకొనమయ భంగభయంబునున్నగ్గలింపియుల్లంబు దెసంగొనంగ. శంపిన కోశముకొనమయభంగభయంబును, అనగా ఒకతట్టుకూర్చినరోషమున్ను, ఒకతట్టువీండ్లు ధర్మరాజాదులన్నచూటలైటపడకూడదన్న శంకేతపద్మి త్రిభిరిన్ని. BD. 4. 1368. శంబురునారదాదులువ్రీతివాడ, శంపినచేవతూర్యంబులుచెలగ. శంపినకూర్చిన, అనగావిజృంభించిన. చేవతూర్యంబులు, త్రిదశవాద్యంబులు, చెలగ, మ్రోయగా. BD. 2. 852. శంపినబాహురిబ్రహ్మయ్య భావనంబునగాదె జొన్నలులింగమయ్య, బాహురిబ్రహ్మయ్యచేసినటువంటిశంపిన, అనగాకూర్చిన, భావనంబునగాదె, ధ్యానమువల్లనేగదా అని. BD. 4. 1668. శంపినధర్మమేలంబున సేదయనంపియనువాడుభయంపించితలక వెడపనుక బంపంగవేష్యయింటికిని. యొడయునుముచ్చంగని డైరింగియును. శంపినధర్మమేలంబున, అనగా అతిశయించిన న్యాయాపహాస్యమువల్ల. BD. 2. 543. శంపిలక్షయనెన బదివేలబంగమం

బులకనుచు, శుశుగ్రతదనర, యిచ్చటకంపి, అనగా శంకల్పించుకొనియనిఅర్థము. BD. 3. 1712. శంపియా యమృతాంబకంబున్న శివుడు, నంపికన్నులుజెడనాడేలజూచు. యిటువంటి శుభాధ్యక్షిని, శంపి, పూనిపున్నట్టుయితే.

బంబోతు A fat bull. పోతరించినయెద్దు. OG. బంబోతద్దాశరి, యదుశ్రుం, బడహతులంగ, పోసిపోటులు. టి||బలిష్ఠుడైనఅదాశరిచరవడముచేత నున్ను తన్నులచేతనున్ను మోచేతిపోట్లచేతనున్ను. A. 6. 28.

బంభరము * n. s. A large black bee.

బకము * n. s. A crane, a booby, or heron. బకధ్యానము Hypocrisy : the crane seems to stand praying or meditating, while in truth he is aiming at his prey the fish.

బకదారి n. s. A dove or pigeon. పావురాయి, పారావతము. D.

శుకశుకనవ్యుట or శుకశుకలాడుట v. n. To giggle, to laugh very loudly, to burst out a laughing.

శుకశుకలు (anuk) plu. Giggling, or loud bursts of laughter; ha! ha!

బకశ్రుము, అనగాఅంబుకా. Q.

బకవైరి * n. s. A title of Bhima who "slew the demon named బకాసురుడు."

బకానుచెక్క n. s. The *chay* root which produces a red dye. Redwood. యెర్రచాయచేసేచెక్క. D.

శుకాశుక (anuk.) See శుకశుకలు of which this is an *intensive* form.

బకాసురుడు, బకుడు * The name of a giant who was a great gormandizer; a second Polyphemus.

శుకలిలిపెట్టి, అనగాశుండుచేసి. OG.

బకోటము * A crane or booby. కాలుకొంగ. D.

శుక్క adj. Near, next, neighbouring. శుక్కయిల్లు The neighbouring house. శుక్కశండ్లు The side teeth. శుక్కబలము Auxiliary force; assistance, help.

శుక్క n. s. The side, a page, a bed or bedding, quarter or direction. శుక్కదుప్పటి A sheet to lie on. శుక్కవేసుకానేబొంతలు bed clothes or quilts. T. 3. 124. శుక్కవరల్పనెర్పులు. టి||రతులలోపలను పార్శ్వములునుల్లింతుకానే చాతుర్యములు.

బక్త adj. Thin, lean, meagre. Poor. బక్తవాడు, or బక్తశులననివాడు a lean thin person, a mere thread paper.

శక్ గాబోవుట v. n. To walk along-side.
 బక్ తొక్కు or బక్ తోలు A lean thin person.
 శక్ గాము * n. s. A gipsy-hamlet. యెరుకులగూడెము, బోయవలై. R. 2. 102; 5. 26. P. 2. 102.
 శక్ పోట్లుబొడుచుట v. a. To tickle one in the sides.
 శక్ కము n. s. A side, a fortnight. In the phrase చుట్టశక్ కములు (kith and kin) it is a mere echo—See చుట్టము, శక్ కము, అనగాతోబుట్టువు. OG. పార్వము, శక్ కాదిశక్ కము. D.
 శక్ కయెముక n. s. A rib.
 శక్ కి n. s. A bird. See on శక్ కి.
 శక్ కి * అనగారీతి Manner. See శక్ కి క.
 శక్ కిక or భక్ కిక * Position, assertion, argument. Exposition or elucidation. W. రీతి, ప్రకారము. SC. నన్నయభక్ కిక Nannaya's Essay, or Treatise on Telugu Grammar.
 బక్ కిబక్ కి or శక్ కికిమక్ కి Tit for tat.
 శక్ కి చెట్టు n. s. The tamarisk. Also written శక్ క—See శక్ కె.
 శక్ కియ, అనగాపార్శ్వము Side, quarter. R. 1. 5. శక్ కియలె సురగాడులెవలె.
 శక్ కు n. s. A lump, as (గంధపుశక్ కులు,) of paint: likewise a scab. Vishnu. 6. 28. విక్ కులుబద్ధవెంట్లుకలుచిక్ కి నలంకెడుకమ్మబువ్వులు, జక్ కెరమోపులకమ్మను సాయకమ్మద్రలుచిట్లుగంధపుక, బక్ కులతోడివేహములుపాయనిమోహములకాశిమంబులైచాక్ కుపువారదంశకులుచూడబ్రకాశరబొందిరెంతయును.
 శక్ కున adv. Startingly, alarmingly, suddenly. N. 9. 241. శక్ కునభాండంబుబగలగొట్టు he broke the pot with a crash. శక్ కుననవ్వుట v. n. To burst out a laughing. N. 9. 275.
 శక్ కె చెట్టు, శక్ కె The Tamarisk tree. రూపాశుకం. SC.
 శక్ కె(చేతు) as బేడినె(చేతు) n. s. A sort of carp or sprat with forked bones. Some species are called బుద్ధశక్ కె and మంకలశక్ కె and మోరశక్ కె and మాచెనశక్ కె and చందమామశక్ కె and బొందశక్ కె. H. 4. 225.

శక్ కెర n. s. Armour: mail. అనగావీరా. Swa. 4. 36. M. 4. 3. 124. కవచము. D. శక్ కుశక్ కెర silk housings for a horse.
 భక్ కము * n. s. Food.
 భక్ కి * Reverence, attachment. Engagedness of heart or affections in; devotedness to. Service: faith, belief. భాగే, సేవాయాం, యాగే, రచనాయాం, భావె. SC. నేనా, గోగవృత్తి, శ్రద్ధా. R.KD. పూజ్యేష్వనురాగోభక్ కి is a well known canon... భయభక్ కులతో with timid attachment, with fear and affection.
 శక్ కు n. s. Pride: brilliancy పొగరు. OG. గర్వము, దీప్తిన్ని. వగలుట్టిపడగతమసాగసులతో విర్రవీగుసాంపులమీసాల్ శక్ కున, వడివేయుచు విరునగవుల శుభమనుజూర నాయకులలరక. H. 5. 194. సాంపులమీసాల్ శక్ కునవడివేయుచు, అనగాసాగనైనశ్చవ్రువులనుగర్వము గామెలిపెట్టుతున్ను. Vasu. 3. 86. అభినవాలోకసౌత్తంతన శివుడలర, నలరుబోడిననుగ్రలజ్జానుభావ, భావయైతెరమాటునబగటుచూశ, చూశరకుడోచెవరిణయన్నుంది. అయితేయవనికాంతరముననుండితనదీప్తిని అగువరచగాననియుంఠేనరశీముగానుండుననితోస్తున్నది. యిదిగాక శక్ కుయనేవృద్ధమునకు, పొగరు, అనగాదీప్తియనేఅర్థమునకు OG. ఆధారమువున్నది. ముదిశముఅనేఅర్థమునకుఆధారముకనుకుడలేదు.
 శక్ కడ An ace; one, at dice. ND. 3. 573. నేనుకుడడమునకుశక్ కడపిప్పనిది I was within an ace of falling, I all but fell.
 శక్ కడమలై n. s. A very delicate and fragrant flower, with white petals and a yellow tube. Nyctanthes arbor tristis. Rox. 1. 86.
 శక్ కడము n. s. Coral. శక్ కడంపుతీగలు A name of a kind of rice.
 శక్ కడసాల n. s. A gaming table. Diceplay, a particular game played with dice on a coloured cloth. మగసాగనుజూసెనాయింతిమరునిదంతి, శక్ కడసాలనుగెల్లినవంతమునను. T. 4. 79. శుండెములుగోరివైచుచుశక్ కడసాల, తారతోనాడుహాదికంకుజేరిమొక్కి.

భగ్నము n. s. The circumference of a circle. Warren. p. 357. An assemblage of stars. భ, నక్ష. త్రములయొక్క, గణశిమూహము, నక్షత్రశిమూహాః. RKD. గగనములైనపొన్నవ్ విగురాకులపొగడచాలు తెలిగనుగాంటే, భగ్నముపాలువుదెలువులం, దగుమొగ్గలశిద్ధుణాశ్రితములైతనరెక. భగ్నముపాలువుదెలువులం దగుమొగ్గల, అనగా నక్షత్రశిమూహముయొక్క సౌందర్యమును ప్రకాశించుచేయగలకోరకములయొక్క. Also, in Prosody, a dactyl.

భగ్నము n. s. Enemy, foe, plur. భగ్గురు. M. 5. 2. 80. BD. 3. 33. భగ్గులు Enemies.

భగ్గుట v. a. To entertain or conceive hatred. To take a dislike or spite to.

భగ్గు adv. Blazingly. భగ్గుభగ్గునిపించెనతడు నామృతయంబుక. KP. 2. 97. బగ్గు, adv. Blazingly, brightly అనగా అన్నిటా భగ్గు. D.

భగ్గు n. s. Enemy, foe. ఏనుంగుతుగ్గు, అనగా గజవైరి the lion. M. 14. 3. 212. భగ్గు plur. శత్రువులు. D.

భగ్గుట v. a. To break. See భగ్గుట v. n. బగ్గు, బకలా, or వగ్గు * A name of the goddess Kali or Cotytto. కర్కె, యెర్రగుమ్మడి. SC. చేవతాబగ్గు నామిచ్చినయ్యారక్షిరూపిణి. ఇతి బగ్గుకర్కె.

భగ్గుట or—గ—, భగ్గుట, or భగ్గుట v. a. To break, crush.

భగ్గు n. s. (G. భగ్గు. plur. భగ్గు) Day-time. Day. (Adverbially) by day : in the day time. రాత్రి భగ్గు or రాత్రిభగ్గు Day and night. వట్టభగ్గులు Broad day (anuk) భగ్గుమీదను అక్కడినుండి తర్లతిమి we set out in the afternoon. అహస్సు, శత్రుత్వములు, శత్రువులున్ను. D.

భగ్గుట or భగ్గుట v. n. To break, crack, or go to pieces; to be broken, fractured, burst, chopped. చివలవుట్టభగ్గునది a nest of ants has broken out.

భగ్గువత్తి n. s. The fire work called a blue light or Roman candle. భగ్గులు H. 3. 31. భగ్గులొత్తు దివిటీలతిర్యగిఘటక.

భగ్గువత్తి * Almighty God. The supreme Being. The Lord. This is sometimes applied to other gods.

భగ్గువత్తి * adj. Respectable, worshipful, adorable : and hence the common appellation of a

prince or deity. W. భగ్గువత్తి "The song of the Lord" (W. Sansc. Grammar. 16.) This is the name of a celebrated poem. భగ్గువత్తి ము Meditation on the deity. భగ్గువత్తి వాక్యము the sacred text. Colebr. 1. 416. భగ్గువత్తి దేవీం the blessed goddess.

భగ్గువాడు n. s. A foe, an enemy. యది నాభగ్గువారి కై నాకారాదు I would not wish even my enemies to suffer this.

భగ్గులన (anuk) Explodingly, terribly. గుండెభగ్గులన heart-brokenly. HD. 2. 1104.

భగ్గు n. s. Mode, feature, likeness. N. IX. 163. Vish. Pur. 7. 74. భగ్గుని (ablative) resembling, or, in the appearance of, like; భగ్గు, విఘ్నము. D.

భగ్గునట్లు n. s. The small owl, half the size of a crow.

భగ్గు * n. s. A sister. భగ్గు See వైరి or భగ్గుము. S. 3. 102. Vema.

భగ్గుభుడు * A certain king whose exertions brought the Ganges from heaven to earth. భగ్గుభుడు ప్రయత్నము * A phrase similar to "Herculean labours."

భగ్గులునుట To explode. (Anuk) అచిచూడగానా భగ్గులునున్నది I am shocked to see it.

భగ్గు, అనగారీతి, అప్పనమున్ను. OG.

భగ్గులు A crack, a break. భగ్గులు n. s. plur. Crevices, cracks.

భగ్గు Root in A of భగ్గులుట.

భగ్గుణి or rather భగ్గుణి A metal bason or bowl of a particular shape.

భగ్గుశ్చి n. s. Cyrilla aquatica : a plant that flowers in the wet season : with large beautiful blue flowers which are fragrant. Rox. 3. 115.

భగ్గుము n. s. A tether, cord, rein, halter. A particular measure (as a chain) of land. The measure is thus expressed at Masulipatam ; చిన్నతగ్గునాలుగుమూర్ల జేనెడు, పెద్దతగ్గు అయిదుమూర్లజానెడు. The phrases రెండుతగ్గులదూరము &c. may be translated "twice a tethers length off" one cord off. హరులతగ్గుములచేసంటి తారొక్కొక. B. 10. 20.

భగ్గురి n. s. An irritable passionate man or woman. భగ్గునునిమంత్రికుడేటిది.

చ్చ or హరిజళశుచ్చ is yellow. కలంకారిశుచ్చలు A sort of cloth, or painted chintz. See on శుచ్చి. Various shades of green are called కశుచ్చ శుచ్చ dark green. తెల్లశుచ్చ light green. శుఫే రాశుచ్చ a still lighter tint. రాతిశుచ్చ emerald green. బిలకశుచ్చ bright green, and మక్కిశుచ్చ dirty dark green. కండ్లుశుచ్చపారినది he has the jaundice. శాండ్లుయిప్పుడుశుచ్చగావున్నారు they are in prosperity. కాళుశుచ్చగావుంటేచూడలేదు king hates a thriving farmer.

శుచ్చ adj. Green, yellow, sallow. శుచ్చనరాలు the blue veins శుచ్చగువ్వు a bright yellow starling. The word శుచ్చ radically means bright, faircoloured. శుచ్చకైకము The yellow guineas: or bright coin. HD. 2. 153.

శుచ్చకట్లపాము See బంగారుపాము.

శుచ్చకర్పూరము "Fair coloured camphor;" crude camphor. This is the name of a brilliantly white drug, used to cure the eye: which real camphor injures. It is not in lumps: but is a powder.

శుచ్చకామెల n. s. The jaundice.

శుచ్చజిట్ట The bird called Iora Tiphia. Ma. Jour. Vol. X. 248. No. 73. It resembles the titmouse. (Jerdon.)

శుచ్చదము n. s. A cloak, a warm covering.

శుచ్చడి n. s. plu. శుచ్చళ్లు A mess, a hodgepodge: a sort of pap, or green sauce; made of vegetables, or curds, mixed with tamarind juice, salt, and chillies. కూమిడికాయలశుచ్చడి Green mangoes boiled in syrup. ఆరూకలనుశుచ్చడిశుచ్చడిచేసినాడు He spent all the money. ఆళ్లోకమునుశుచ్చడిశుచ్చడిచేసిఆర్థమువీడదీసినాడు He explained all the doubts in the verse. శుచ్చడిచేసేశక్తి skill in elucidating the truth.

శుచ్చన or శుచ్చదనము n. s. Greenness or yellowness.

శుచ్చని adj. Green, yellow. శుచ్చనిబంగారు yellow or pure gold. శుచ్చగావున్న yellow or golden: prosperous, fortunate.

శుచ్చము n. s. A whole piece or double piece of long cloth or chintz: twenty four cubits in length; in chintzes it means a double థాసు Diaper or doiley.

శుచ్చరెక్క The green king's-fisher.

బచ్చలి or బచ్చలికూర n. s. Spinach. తీగబచ్చలి the plant termed creeping annual purslane. Basella alba. దంతుబచ్చలి Basella lucida. Rox. 2. 104. ఉపాదికా. W. ఉపాదకా, దంతుబచ్చలి, ఉపాదికా or ఉపాదకీ, పాలంబచ్చలి. SC.

శుచ్చళ్లు Plural of శుచ్చడి.

శుచ్చవిల్తుడు n. s. The "green bowyer," Cupid: whose bow is green, being made of a sugar cane.

శుచ్చారెచెట్టు u. s. A large forest tree with a very fragrant flower: the wood is useless. Bauhenia Spicata. See ఆరె.

శుచ్చి adj. Raw, unripe, unbaked, unburnt, unboiled (as water or milk.) unconcocted, green, not dry, (as firewood:) uncured (as a hide,) raw, sore, tender. (Vulgarly it means) palpable, gross, downright, absolute, rank, arrant, open, unveiled, unblushing, broad, coarse. శుచ్చిమిరకాయలు Green chillies. శుచ్చివిషము Rank poison. శుచ్చికస్తురివీసె an unsunned or unbroaded scent bottle. శుచ్చిబడియ, శుచ్చికర్ర a green cudgel. శుచ్చిబడియలతనిబడగొట్టడనుచు. Charit. 1. 2223. శుచ్చినెత్తురు blood just shed. వచ్చుముంగళిజూచినసునిశ శుచ్చిశుచ్చినెత్తురుమూతి శరికించితనడు. Saranga. D. 5. 280.

శుచ్చిక n. s. Grass. A meadow, a lawn, a green. శాద్వలము, శుచ్చనిగడ్డిగలభూమి a grassy spot. శుచ్చికలేలేదు the grass is not brought. శుచ్చికశుచ్చిట్టు A grassy spot.

బచ్చు, బచ్చువాడు n. s. A money changer or shroff. (శరాయి. D.) H. 2. 54. A. 4. 317. S. 1. 469. నిచ్చరత్నకరికుయెరిగి చేశుచ్చునుబోలె. BD. 2. 511.

బచ్చెన n. s. Paint, colour.

బచ్చెన adj. Painted, lacquered. బచ్చెనపెట్టె a lacquered box. బచ్చెనబొమ్మ A painted doll or puppet.

శుచ్చెళుతనము n. s. Scoundrelism, swindling, sharper's arts. శుచ్చెళువాడు n. s. A cheat, a sharper, a swindler.

శుచ్చెము Swindling, cheating, sharper's arts. A trick (or cannon) at marbles. ఎదుటదొంగలడము. D.

బజగదగుది or బజగదగుది, ఆనగానిలకడలేనిఆడుది. బజగదగు దానిమాటలు, నిజమునిగురునక్తినిరతునిక్తి

లచరితుం, సుజనుకుమారునిలీలాం, గజునింబోనాడు
కొంటిగడనేనుచుకొ. టీ|| బజగధ్యగుచానిమాటలు,
నిల్లడలేనితొచిత్రాంశమాటలు. Saranga. Pad. 3.
241.

భజనము * n. s. Worship, homage. రామభజనము the
rite of singing the praises of Rama.

భజించుట, భజించుట v. a. To worship, pray, to
serve.

శుజ్జ adv. Near, near to. T. 4. 71. H. 1. 72. Vish.
VII. 307. B. X. 354.

శుజ్జల adv. Near, close, at hand. R. 1. 2. H.

బజ్జి n. s. A mess of vegetables. శుచ్చి, D.

శుటము * n. s. Cloth : శుటాంతరము, అనగావస్త్రాం
తరము a change of linen. R. 5. 282.

శుటకారు n. s. Tongs, great pincers.

శుటచ్చరము * Old cloth. పాశబట్ట. D.

శుటని or శుటాని A Pathan horse. గుర్రము. OG.

శుటశుట (anuk.) Crashingly (either as gnashing
teeth or as splitting wood :) aloud (as wings :
flapping) audibly.

శుటమంటశుము * n. s. A tent.

బటమరులు, అనగాముక్తుచర్మములు. దీన్నేముక్తుబెమ
రులు, ముక్తుగోళ్లుఅనిఅంటారట. A. 6. 138. ము
ఖజనితపావతాశ సుతోతత్పఖండగుగంధపహుంకూ
ర్షనికై నన సెక్తిం తనిక్తిచొక్కంపుంబట మరులం
భూశుట్టు తెలకునుమవిలినాశుహసిని యగునాశ
భాశిమానుండగువారి. టీ|| చొక్కంపుబటమరులం,
సుందరమైనముక్తుచర్మములచేతను.

శుటము or శుతము A picture. గాలిశుటము a paper
kite.

శుటలము * n. s. A roof, a thatch : a multitude,
troop, train, number or retinue. A film over the
eye; a cataract in the eye, a flaw in gems. A
section or chapter. ధూమశుటలము a mass or
volume of smoke.

శుటవలిశుట్టంబు A cloth. BD. IV.

శుటవాశము or శుటవాశకము * Perfumed pow-
der; pulvil.

శుటసాల A hall.

శుటసాలెవాడు A silk weaver. A. 4. 56.

శుటహము * A kettle drum; a war drum or one
used in battle.

శుటాంచలము * n. s. The skirt of a girl's dress
thrown over the shoulder. B. X. 183.

శుటాకము * n. s. A flag or banner. ధ్వజవస్త్రము.
D.

బటాకబయలై Broadly open, quite naked or evi-
dent. UH. 4. 168.

శుటాటోశుము * n. s. Magnificence, gorgeousness
of dress.

శుటాశుంచలు n. s. plur. Dispersion, defeat య
చాయజలు. D. N. X. 145. DRA. 162. శుటా
శుంచలైన adj. Dispersed, scattered. Parij. 5.
46. శుటాశుంచలైరి they were scattered.

శుటికకారుము or శుటికారుము n. s. Alum. D. lit.
astringent crystal.

శుటిక బెల్లము n. s. Sugar-candy. See బెల్లము.

శుటికము n. s. Crystal (from శుటికః *) N. 9.122.

శుటికి n. s. Alum. కటుకరోహిణి, శుటికిజంకాలశు
చ్చు. H. 2. 246.

శుటికిరింత, అనగాచలపాదితనమని తోచినది? మటు
మాయలాడుకంబళ్ళ శుఠివంబు (శుటికిరింతలశుఠి శు
ట్టినత్రొక్కు) అనగాచలపాదియైనమూర్ఖులములంకి
చుకొన్నదొనై. HD. 2. 484.

శుటితాటింది, అనగాయిటునటు బెళ్ళకుమాళు. OG.

శుటిమ * n. s. Cleverness, dexterity, skilfulness,
strength. Vigour, liveliness. వాక్పటిమ Vigour
of style or classical perfection of style. నటనశు
టిమ cleverness in dancing. శుటిమగల * adj.
Clever, dexterous, skilful, strong, vigorous.

శుటిమము * adj. Very clever : very able.

శుటిరము * n. s. Sandal (wood &c.)

శుటిలుమని (anuk) Bang, slap.

శుటు or శుటుళు adj. Clever, dexterous, skilful,
able, smart, sharp, firm, hard, strong, vigo-
rous. శుటుతరముగా dexterously. శుటుగతి, అ
నగానిట్లుము Soundly, finely, well.

బటు, బటుక A bramin bachelor. బటువస్త్రము, అన
గాఓడుగువస్త్రము.

శుటుక్కన adv. Slapdash. BD. 5. 948.

శుటుగారు n. s. Vide శుటకారు.

భటుడు * n. s. A servant, a soldier.

శుటుతరముగా Most firmly, vigorously, strongly.

శుటుత్వము * n. s. Cleverness, dexterity, skilful-
ness, strength, vigour. మేనిశుటుత్వముచూచి ob-
serving his vigour.

శుటుళు See శుటు.

బటుళు adj. Round, circular, spherical.

బటుళు or బటుళుబిళ్ల n. s. A small round pillow, a
round bolster, a wench pillow. T. 3. 131. A.

1. 67. బటుళులూరుగులుగలభూలపాస్సుమీద. Ila.
2. 164.

పట్టి n. s. A child, an infant : a roll of betel : a list.
 పట్టితల్లి a woman who has borne a child. తాం
 మూలపట్టి a roll of betel, or mouthful of paun.
 పుక్తి తిప్పట్టి the same.

బట్టి n. s. A still.

పట్టించుట v. a. To apply oil or ointment &c.
 causal of పట్టుట. ఆచిన్నవాడికి ఆమరము పట్టించి
 నారు they have made him begin (reading) the
 Amaram. రేపునియ జ్ఞంపట్టిస్తున్నాను I will set-
 tle your business to-morrow. i. e. I will punish
 you. యెగతాళిపట్టించుట To joke. బీతముపట్టం-
 చుట to have one's salary to be stopped. కొత్త
 వాడికెట్టించుట To innovate or establish any
 new custom. ఆపెట్టెలువాడిచేతపట్టించుకొనిరా
 make him lift the box and bring it with you.

పట్టించుట n. s. Application. Setting. Fitting. Trick.
 పిల్లకాయలకు పైకపుస్తకము ఆరంభముచేయించ
 డము, శ్రద్ధ, పాటించుట, లేనిపోనిమర్యాద. ఆమర
 ముపట్టించుట అయినమాడు నెలలకు Three months
 after setting to work on the Amara Cosha.
 ఆ రాధ్యులకుకర్తవ్వమందు పట్టించుట Aradhyas
 pay no attention to rites. Ila. 3. 29. లేనిపట్టించుట
 తెల్లనుపూనివాస. టీ|| మున్నుయెన్నడున్ను లేనిహె
 చ్చుతస్సుమర్యాదలగన్ని.

పట్టిక * A plate of metal : a board : the pieces of
 wood across a door. ఫలకము, అనగాపలక, రే
 కు, గండపట్టె. SC. says అనికరణ, కమ్మరవానిదా
 గి An anvil. Vasu. 4. 8. ఘనపదాయనీపట్టికద
 మోంజనముపట్టననురాశయిడిపార్షియనగ. టీ||
 ఘనపదాయనీపట్టిక, ఆకాశమనెడు యిననురేకు
 యందు. Suca. 2. 19. లలాటపట్టికలపెట్టినపట్టెన
 ర్షనంబులు. BRS. 396. ఘనవరఫాలపట్టికలఘర్ష
 కణంబులు గ్రమ్ము. ABA. 3. 83. గండపట్టెయనం
 గచందనానులేపనకవాటపట్టికలమీరునభవ. G.
 4. 15. పట్టికపైనున్నయొక్కపద్యముగనియె.

భట్టిగాడు The red shrike. Madras Journ. X.
 p. 235. Jerdon No. 49. bis.

భట్టిని * Theatrical phrase for a king's second-
 ary wife : as distinguished from the దేవి crown-
 ed queen.

పట్టియము n. s. A sword. R. 2. 20. చేకత్తులుకాకు
 ప్టియంబులుకొండీ తెలు.

పట్టి n. s. A list or inventory, a roll of names : a
 roll of betel &c. tied up.

భట్టియము * The name of an ancient brief trea-
 tise upon Telugu grammar, written by నన్న
 యభట్టుడు.

పట్టు n. s. Silk. పట్టుబట్ట or పట్టుకన్నీము A silken
 vest : also the name of the cover of the lingam
 image. పట్టునూలు Silk thread : spun silk. పట్టు
 నూలుసాలెవాండ్లు a class of silk weavers. పట్టు
 నూలువాండ్లు a class of silk dyers.

పట్టు n. s. Pertinacity, resolution, persisting,
 hold, strength, gripe, grasp, seizing. An ex-
 ternal application to a swelling to allay pain
 &c. Ground, for a proceeding. Prop, support,
 favor, a party or side. A part or scene in a
 play as విరహపట్టు amorous scenes. యుద్ధపట్టు
 a warlike scene. పట్టుపెట్టుట to prepare a spot
 for performing religious rites. అచిలకుపట్టు
 పెట్టుకొనిపండుకొన్నది she put a plaster on
 her temples and went to bed. యావ్యాజ్యము
 లోపట్టులేదు there is no proper plea in this
 suit. వకనిపట్టుగామాట్లాడుట to speak on a
 man's behalf వకపట్టుగావుండుట to insist perti-
 naciously. పునికొకట్టు a place, a house, an abode.
 వాడుపట్టినట్టువదలదు he will not relinquish
 his purpose. వాన్నిపట్టినట్టునతీసుకొని వచ్చిరి
 they brought him as he was. పట్టుస్నానము
 bathing at the commencement of the eclipse :
 as opposed to విడుపుస్నానము bathing at the
 termination of the eclipse. ఆయనపట్టువిడుపు
 తెలిసినవాడు he knows where to be lenient and
 where to be severe. కూతపట్టునేల as far as a
 cry may be heard, about half a mile. వాండ్లకుక
 ర్తవ్వమలోపట్టులేదు they do not lay much stress
 upon ceremonies. వాడుయెంతమాత్రముపట్టుయి
 వ్వకుండామాట్లాడుతున్నాడు he speaks without
 giving them any handle. చాలామందిఆయనకు
 పట్టుఅయిరి many followed him, or came on his
 side, as disciples. పట్టున (with న the sign of the
 ablative) at, by, close to. కొరడిపట్టున along
 the hedge. గాడిపట్టున at the manger. యాప
 ట్టున at present. పట్టు plur. వాడునెట్టిపట్టుకుట్టు

గలడు He is able to wrestle. ఆ చుట్టుపట్ల in the circumjacent places, in the neighbourhood. నివాసస్థానము, బాధ్యమున్ను, శబ్దికొట్టబడ్డదియున్ను, శీమయమున్ను. D.

బట్ట, బట్టవాడు or భట్రాజు n. s. A bard, herald: a chaunter of titles and praise.

శబ్దాంతి (Postpos.) Through, by.

శబ్దకొప్పు n. s. A refuge, stay, support. ఆధారము.

బట్టగాడు n. s. See —ట్టి—

శబ్దబట్ట A sort of bird. S. 1. 187.

శబ్దట, శబ్దకొనుట v. a. n. To seize, to apprehend, to take, to hold, to catch. వాడునిండానే శ్రుపూపిరికట్టలేడు he cannot hold his breath long. చేశబ్దట, చేట్టకట్టట lit: to take the hand, to take to wife, to marry. చెయిశబ్దట to seize the hand, to ravish a female. చారమునుశబ్దట, ఆనగాశీనుట to twist the cord. ఆబొక్కలోనా చెయిశబ్దట my hand will not go into the hole. గుడారముశబ్దట to strike a tent. నోటశబ్దకలుకుట to speak distinctly. రలాశుకచారిశబ్దనారు each of them went by a separate road. కాలుశబ్దట to geld. కాళ్లశబ్దట to shampo, handle or rub the legs. శుగబట్టట to conceive hatred. మర్యాదనుశబ్దట or వాడికశబ్దట to adopt as a custom. యింకాకోరకట్టలేదు the reaping has not yet been put in hand. శంఖముశబ్దట to blow the shell. ఆవ్యాజ్యముకట్టలేదు they did not admit the lawsuit. చానిగోళ్లకుగోరింటకట్టదు the colour does not take, it is not formed yet. కత్రినానకట్టట to set or grind a knife or razor. ఆమందుయారోగాన్నికట్టలేదు the medicine has not affected this sickness. ఆవిద్యను బాగాశబ్దకల్పన్నాడు he has taken well to the study. కంఠశబ్దట to stink. ఆపాడియాబుద్దకట్ట Put the snuff in these bottles. గంజుశబ్దకలుకుట the time when the grain is forming in the ear. యిందులోయెవరికేమిశబ్దకట్టినది who has any thing to do with this. నాలుగుదినములుకట్టను It will take four days. మనిషిశబ్దకట్టమాత్రము only large enough to admit a man. అయిదురూపాయలుకట్టను It will cost five rupees. మూడుగజాలుకట్టను It will take three yards. మనైముశబ్దకల్పన్నారు they betook them-

selves to the highlands. ఆనవాలుకట్టట to identify, recognize, know again, verify. శబ్దకట్టమాట్లాడెను he spoke in a broken manner. యెవరినికట్టితేవారుచెప్పదురు ask whom you will, and they will tell you. మారుశబ్దకట్టాడితేఆశుకల్పకూలమాను If you speak to the point, the matter will be settled. అది నాబుద్ధికి కట్టలేదు I do not take (or comprehend,) the meaning. శబ్దకట్టితే ఆపట్ల గాడిచరపుబాగావచ్చును If you teach him sedulously, he will learn well. వాడు దాన్నికట్టుకొని పీకులాడుతున్నాడు he is troubling himself about it. వాడు శబ్దకట్టెలాబంగారమాతూవచ్చినది whatever he touched turned to gold. చుట్టకట్టట to smoke a cigar or cheroot. పొగకట్టట to apply smoke. ఆకోటనుకట్టుకొన్నారు they took the fort. ఆదొంగనుకట్టుకొన్నారు they apprehended the thief. నాచెయికట్టుకొన్నాడు he laid hold of my hand, or, he seized my hand. ఆవాడికనుకట్టుకొన్నాడు he began the practice. శుకనెల జీరముకట్టుకొన్నాడు he stopped one month's wages. చెప్పగానేకట్టుకొన్నాడు he understood me the moment I spoke. నడుముకట్టుకొన్నది my loins are strained. To cost. To fit or suit; To be possessed by evil spirits. To arrive as ships. To be imbibed or absorbed as dye. To be held or contained. To be affected by disease or pain. శబ్దట is also added to a great number of nouns, to give them a verbal signification: and in such cases, takes its meaning from the noun to which it is affixed; thus శుశ్చు n. s. rust, శుశ్చుకట్టట to rust. ఇలుకు a sprain, ఇలుకుకట్టట to be sprained. అక్కర want; అక్కరకట్టట to be necessary, to be required or to take interest in. కొచ్చుకట్టిన fat. మూజుకట్టట to grow mouldy. దోవబట్టట to take a road. వాడులంఠముకట్టుకున్నాడు he takes bribes. వాడికివెరికట్టినది madness seized him. నాకుచలికట్టుతున్నది I feel cold. శబ్దకట్టట to be recovered as strength. శబ్దకట్టట to be seized with cramp &c. ఆవిద్యముయిందులోకట్టినా will that grain go into this, or be contained or held in this? వానిగుండులునికట్ట

బద్ధవి you have contracted his habits. వానశు
 ట్టినప్పుడు when rain came on. అట్లాచెయ్యడా
 నకునీకుయేమిచుట్టినది what business had you to
 do this? what made you do this? ఆచనినా
 కుశుట్టలేదు I have nothing to do with that,
 what matters it to me. గడ్డికట్టినచీళ్లు land cov-
 ered with grass. వాడిమీదరశువుకట్టినారు they
 found fault with him. నిమ్మకుండ్లుమాత్రముకట్టి
 నచోటదారుకుచున్నవి Limes can be had *wher-
 ever* you happen to be. ఆమందుసోరుకట్టినది
 the medicine disordered or swelled the mouth.
 వానికిజలుబుకట్టినది he has caught cold. నాకు
 కూరుకుకట్టినది I became drowsy: nodding came
 on. ఆదూడయింకాగడ్డికట్టలేదు the calf has not
 yet taken to grass. కట్టెడు adj. A large handful.
 Lit. "as much as (it) will hold." కట్టెడు గా
 జలు n. s. Broad tight flat silver bracelets.

కట్టుదాపు See కట్టుడు.
 కట్టుడు adj. Choice, select. కట్టుడువేట A first
 rate sheep. కట్టుదాపు A picked cow or fine
 cow.
 కట్టుడు * A title equivalent with 'doctor', as లిం
 గాభట్టుడు. కృష్ణభట్టుడు.
 కట్టుదల n. s. Affection, favor, perseverance, per-
 sistence. వాడికివానిమీదనిండాకట్టుదల he has
 a great regard for her.
 కట్టుబడి n. s. A sum received or credited in an ac-
 count, the worth or cost of any thing. Charges,
 expenses, outlay.
 కట్టుబడుట v. pass. To be seized or apprehend-
 ed. See కట్టుట.
 కట్టుమూర్తి * n. s. The Minstrel; or he who wore
 "the form of Minstrel." This is the title of
 the celebrated author of the Vasu Charitra;
 whose original name was Rama Razu.
 బట్టువాడు n. s. A herald, bard, cryer.
 కట్టె A spar of wood: the piece of wood that forms
 a frame of a bed: hair left on the head at the
 time of tonsure: folds in a turban or dress: a
 tape, ferret: a stripe or streak of paint: a fa-
 cet or side of a diamond. తాటికట్టె a spar, or
 rafter of palmyra. నవారుకట్టె a broad tape.
 కట్టెనుంచము a bed, the bottom of which is
 woven with broad tape. కట్టెతీయుట to use the

harrow. సున్నుతుకట్టె a streak of chunam &c.
 కట్టెలుతీర్చినకెంపు a ruby cut into a facet. ద్వా
 రబంధకట్టె the lintel or top of a door. టంగు
 కట్టె the girth. యోగకట్టె a hermit's girdle.
 చకకట్టెనేల a piece of land. నిరుపారేకట్టె a
 canal or water course? (Ganjam.)
 బట్టె or ఏటిబట్టె n. s. A water-course fed by
 a river: a streamlet. తొట్టికట్టె the trough of
 a well.
 కట్టెడ n. s. Broad and strong tape: a collar or
 ornament for a woman's neck: formed of small
 square plates. కట్టెడచెట్టు, అనగాచెండచెట్టు
 Q. యనకుకట్టెడ an anvil.
 కట్టెము See కట్టెగము.
 కట్టె In the phrase కట్టెకట్టె villages &c. కట్టె
 is only an anuk. H. 4. 103.
 కట్టెవాండ్లు n. s. plu. A certain tribe of savages
 or Poligars, also called ఏకరివాండ్లు.
 కట్టెజు n. s. A bard, minstrel, herald, chaunter
 of titles. కట్టెజునముట్టెని, నిట్టెనికివిరిచి
 కట్టెనిలగతీరేక, కట్టెకాట్టెనుచేతులు, కొట్టెవక
 చెంపపెట్టెకగతలుకగలక.
 కట్టె adv. About, as ఆచుట్టుకట్టె in that neighbour-
 hood, round abouts. వాడుఅక్కడవుండినకట్టె in
 case of his being there. యింటికట్టె at home.
 అట్లాచేసినకట్టె in the event of his doing so. యే
 కట్టెచూచిన in every respect, every way. చకనా
 టికట్టె for one day. అతనికట్టెఅన్యాయముచేయక
 do him no wrong. యాకట్టె in this respect, in
 this matter.
 కట్టె plu. of కట్టె. q. v.
 కట్టెనము * n. s. A lesson. కట్టెనచేయుట to commit
 to memory: to learn.
 కట్టెనుట v. a. To read, to learn.
 కట్టెలు (anuk.) Aloud.
 కట్టెతి i. e. కట్టెతి. q. v.
 కట్టెక n. s. A bed; repose or reclining. యిక్కడకు
 కట్టెచేసినవాండ్లు those who lay here. వాడికికట్టె
 కపొందలేదు he got no rest or repose. అచేకట్టె
 కగాకడియున్నాడు, కట్టెకట్టెకగాకడియున్నాడు
 he did not again arise.
 కట్టెకట్టె n. s. A bed chamber.
 కట్టెక n. s. A snake's crest or hood, a flag or
 banner, any crest. గాటికట్టె a paper kite. పా

ముకుడగల్గినది the snake raised its crest. కోటి
 కిడుడగల్గె. టీ|| శుంకన్నత్రమునుసాంది, అనగా శుం
 తూర్ణమైనదై. Swa. 3. 42. లక్ష్మకృత్తనమిక్కిలి
 సరిగల్గెనెన్ని కోట్లుకుడగల్గెత్రరామినశరీమితధనం
 మలనువ్రాలుకుడగల్గెట్టువైశ్య జనముకుట్టణమున.
 Zacca. 1. 76. కూడువిడివియుశతకోటికుడగల్గెటి,
 చూటిచూటికదియుమంటగలిపి. Vema. 3. 104.

కుడచ్చు n. s. A puncheon or tool having a figure
 on it with which impressions are struck. కం
 సాలికునిముట్టు. D.

కుడతి or కుడతుక n. s. A woman.

కుడదల n. s. A belt. శరీరగట్టిచెరంగులారకుగుధట్టి
 కెంపులచెక్కడవుకుడదలదీగింది. Surya Tanaya.
 4. 73. కడవనైజికుట్టునదికట్టుకుడదలకుట్టెంబు
 నేజయుబాకు. N. 10. 143.

కుడదోయుట. v. a. To thrust down, knock down.
 కుడకు, అనగాశుంకెమునాడు. OG.

కుడబ * n. s. A mare. ఆడగుర్రము. D.

కుడబాగ్ని * See బాడబము.

కుడబానలము * n. s. or కుడబాముఖము * Inextin-
 guishable flame: fire that burns under water.

కుడమటి adj. Western. కుడమటిగాలి the west wind,
 at Madras it is called landwind. కుడమటియిల్లు
 the western apartment.

కుడమర n. s. (Gen. కుడమటి) the west. తూర్పుకు
 డమర్లు East and west.

కుడమి The not falling. Neg. noun of కుడుట.

కుడయుట, or కడయుట v. a. To obtain, gain, ac-
 quire, enjoy, possess. కుడసే, పొందెననుట. D.
 శ్రుక్రూర్ బడసి. M. 1. 2. 150. ధర్మంబులమీకుబ
 డయంగరానిదేమియునులేదు. Vish. 2. 192. గు
 రునికరుణబడయవలచే. T. 2. 39.

కుడవ, కుడవ A word expressive of noise, "bang,
 bang, bang."

కుడలింతుట v. a. To fatigue, to exhaust.

కుడలిక n. s. Fatigue, weariness. Exhaustion, de-
 crepitude. Vish. III. 380. V. 133. బడలిక దీర్చు
 కొనుట to rest oneself.

కుడలిన adj. Wearied, fatigued, exhausted.

కుడలుట, బడలుకుడుట v. n. To weary, be fa-
 tired, to tire, flag, be exhausted. M. 8. 3. 66.

కుడబలంబులుబడలుకడంబోరుచున్నవాడు.
 కుడలుబడి, అనగాచాకుకట్టుబడి. OG.

కుడవ n. s. A boat. War, combat, fighting. Im-
 minent danger, peril, fatal accident. శ్రుశయ
 ము. D. యాకుడవగడిస్తే If I can only get over
 this hobble or scrape. దోసె, యుద్ధము, ఆయా
 శము. Satyabhama. 4. 134. ఆరణంబునండుండి
 తనతనయుండైన భగదతుండు ముంకునడువకుడవ
 కైవచ్చెనంతా. కుడవకైవచ్చెను, యుద్ధమునకైవచ్చె
 ననిశ్చిష్టముగా ఆర్థమాతున్నది. ib. 3. 114. కుడ
 వకైవచ్చినట్టి యాయెడలవట్టి, గొడవయిల్లాలిల్లగా
 శిగోకుమాళి. కుడవకైవచ్చినట్టియాయెడల, నరకా
 సురుడితో యుద్ధమునకువచ్చిన యిచ్చోట. ib. 3.
 58. తే|| వెలదిదైవంబుమాయ గావింబిమింది, కుడవ
 గొడవలుదలచెట్టికడకమట్టి, యట్లుననువీడజేసిన
 యందువల్ల. కుడవగొడవలు, యుద్ధమున్నవికత్తులు
 న్ను. ib. 3. 40. క|| కుడవకయినచ్చియిడుముల, బడ
 వశమాలియ్యనిల్లు కుడపాల్ వగచే. కుడవకయినచ్చి
 యిడుములబడవశమా, యుద్ధమునకువచ్చిశుంకెటము
 లనుభవించశక్యమా. కుడవ, గండము.

కుడవరంబు n. s. The vanguard. Pal. 79. శ్రులిగో
 రుకుట్టినంబాలుపారుచున్నకుడవరంబులుజూడబా
 గయ్యవేగ మింతటపొడచూపు మిదేవయనిన. ib.
 80. గొల్లవల్లభకు శ్రుధుకట్టంబుమిక్కిలి గానుకలిచ్చి,
 కుడువరంబులుదూలకలుమారునేశి. Reeve. కుడు
 వరు To proceed or go before. ముంకునడుచుట.
 కుడవరంబు, అనగాసేనాముఖమని తోచినది.

కుడవాగ adv. Preparedly. కల్లముపెట్టినెద్దకురవి
 Bridled. Swa. 3. 74. ఇనుడప్పడబుడోటమునుము
 న్నుకుడవాగగొనివచ్చు రాయంచకొడవయనగ. టీ||
 కల్లముపెట్టినెద్దకురవితేబడినటువంటి, అనగాముస్త్రీ
 దైవచ్చినటువంటి. Sar. D. 5. 321. కుడావాగతే
 బీలుకుల్లకీలెక్కి.

కుడవాలు n. s. or కుడవాలుడు plu. కుడవాళ్లు or కుడ
 వాండ్లు A commander of an army సేనాధిపతి.
 D. కుడవాలు, అనగాదళవాలు. OG. కుడవాళ్లు,
 అనగావేగర్లు OG. Swa. 2. 9. కనశ్రులువేల్పు
 బడవాలుగన్నుచోటు. టీ|| వేల్పుబడవాలు, దేవతల
 కుసేనాధిపతి. DRK. 220. అప్పుడుకుడవాలుడగు
 నిలుచిలవి. T. 5. 20. దరదములైయొప్పు యరదము
 ఠ దీవులుకుడవాళ్లకడిమిగన్నడు మొశుట్టి. టీ|| కుడ
 వాళ్లు, సేనానాయకులు. M. 14. 3. 4. ధనంబు
 యుండుతమతోడంబునదేరదగుశరీవారంబు శుమక
 ట్టంబుకుడవాళ్లంబనిచె. M. 9. 1. 108. క|| కురుకుశిశు

బునండు. also I. 4527. పొమ్మన్నకడిహరిభారనవ
 ప్పి, యమ్మహాగణరాజికంఠంఠమొక్తి. also I.
 4479. అవశరంబునకడిహరిబాచయ్య. Reeve
 says, a doorkeeper.

ఉడుకొనుట v. n. To recline, to lie down.

ఉడుకుండుట To recline, lie down. ABA. 3. 130.

ఉడుకొనుట v. n. To lie down, recline.

ఉడుగ n. s. See ఉడగ. శీర్షఫణము. D.

ఉడుగు n. s. The woof or threads which run the
 whole length of the web బట్టయొక్కనిడువునూ
 లు. తియ్యగామిగిలినబొన్నకుచ్చెలవరికుప్పానున్ను
 D.

ఉడుగు, అనగాశవము A corpse. A weak wretch.
 ABA. 3. 88. బడుగునాశవముదర్శలుడుదోచు.
 HK. 4. 82.

ఉడుగు adj. Poor, necessitous, slender. Lean,
 skinny. బడుగురాక్షసుడు a gaunt demon. బడు
 గునడుము B. 8. 421. slender waist. బడుగుశన
 లు BD. 4. 628. i. e. Drudgery, servitude. బ
 డుగుసీసగ BD. 5. 1098 a wretched corpse. బ
 డుగుభక్తులు poor saints. BD. 5. 623.

ఉడుగుచేయుట v. a. To dress, teazle or card the
 woof with a comb as long as the cloth is
 broad.

ఉడుచు adj. Young, youthful. ఉడుచుబుద్ధి a
 childish whim. Vish. 2. 28. ఉడుచుకూటలు
 childish language. ఉడుచువాడు a boy.

ఉడుచు n. s. A girl, a damsel, maiden. ఆడఉడు
 చు a girl, a lone helpless woman.

ఉడుచుకొనుట v. n. To live by prostitution.

ఉడుచుకొనుట v. comp. To play the whore, to
 rake.

ఉడుచుతనము n. s. Girlhood, silliness, boyishness,
 puberty, youth. Fornication.

ఉడుచుది A girl.

ఉడుచులాట Childishness, trifling.

ఉడుచువాడు A boy, a youth.

ఉడుట v. a. and v. n. To suffer. [The causal form
 is ఉర్పుట.] To incur, undergo, enjoy, tolerate,
 feel. To fall, To be, To occur, or happen. To
 be caught in a snare. To be killed in battle.
 నేనుఉడ్డడినాకే తెలుసును I alone know what
 I have suffered. కొట్టబడుట To be beaten. II.

Added to nouns it forms them into verbs,
 as ఉడుతి Agreement. ఉడుతిచుడుట To agree.
 ఉంతోషము pleasure. ఉంతోషచుడుట To be
 pleased. దెబ్బలు blows. దెబ్బలుచుడుట To be
 beaten. ఉంతాపము affliction, pain. ఉంతాపచు
 డుట To be in pain. చింత grief. చింతచుడుట To
 be in grief. తిట్లు abuse. తిట్లుచుడుట To be re-
 viled. తొందర distress. తొందరచుడుట v. n. To
 be in distress. భయము fear. భయచుడుట To
 fear. నక్తిళ్లు the jaw. వానికినక్తిళ్లుఉడ్డవి he has
 the lockjaw. మాను a tree. మానుచుడుట To be
 stunned, III. It may be added to past partici-
 ples. ఉరికిచుడుట To start. తూగిచుడుట to
 slumber. IV. It is even added to adjectives, as
 మెర్ర red. మెర్రచుడుట To redden or blush or
 turn red. వేరు separate. వేరుచుడుట To be se-
 parated. యేర్పచుట To become : hence యేర్పర
 చుట v. a. To make, as అతన్నిరాజుగాయేర్పర
 చినారు they made him king. V. It may even
 be added to an interjection, thus కలకలచుడుట
 To cry alas. తహతహచుడుట To be in trou-
 ble. VI. The causal form being ఉర్పుట
 these verbs form తొందరచరచుట To trouble,
 torment. ఆయిల్లుఉడ్డవి that house is fallen in.
 పుకకలహముఉడ్డవి there was a dispute. ఆవ
 లలోనాలుగుకట్టలుఉడ్డవి in the snare four
 birds were caught. అంజులోనిండాతప్పలుఉడ్డ
 వి in that there are many faults. అక్కడపుకక
 ల్లముఉడ్డది a hollow formed there. ఆయుధము
 లోనలుగురుఉడ్డారు four persons were killed
 in the battle. వాడికిబంకఉడుతున్నది he passes
 slime or mucus. వానికివురుగులుఉడ్డవి he evacu-
 ated or passed worms. ఆవుపుకములోవురుగు
 లుఉడ్డవి the book is attacked by insects. వాడి
 కికుడిచెయ్యిఉడ్డది he has lost the power of his
 right hand. వాండ్లు వెనకఉడ్డారు they fell back.
 ఆమతములోఉడ్డాడు he embraced that reli-
 gion. పేరుఉడ్డ renowned, celebrated, notori-
 ous. తలఉడ్డఉప్పుడు when an opportunity oc-
 curs. మరుగుఉడ్డారు they went out of sight.
 నాకువచ్చినఆఉడుకువాడు అడ్డఉడ్డాడు he stood
 in the way of any misfortune that might

happen to me. వారిద్దరికిన్నికడదు they do not agree, they are in bad terms. దానినెట్లోపడక do not put it in her power to abuse you. ఆబావిలోమంచినిట్లుపడ్డవి sweet water broke forth in the well. వానితోపడలేను I cannot get on with him. వాడికియివ్వడముకడదు he hates giving. నాకుయిప్పుడుపోవడముకడదు I cannot go now. దానికిపిరికిపిరిపడదు this does not tally with that. యింకావిత్తముకడలేదు the seed is not yet sown. ఆచేనిలో అడ్డముగాపడిపారిపోయినాడు he ran across the field. ఆయిల్లుపూరికెపడియున్నది that house is unoccupied. ఆరుకలుపూరకపడియున్నది that money is untouched, the fund is lying idle. ఆశంసారమునానెత్తినపడ్డది that family is now left on my hands. ఆనష్టమునాతలమొదపడ్డది I incurred that loss. Added to the *Root in A* it forms the passive voice, thus కొట్టబడుట to be beaten. చూడబడుట To be seen. కడవేయుట To throw down. కడకొట్టుట To knock down. కడతన్నుట To kick down. కడతొక్కుట To tread down. It is added at pleasure to some adverbs, thus బోర్లపడిన prostrate: తలకిందులుకడుట to be topsy turvy, upside down, to be conceited. అదిబయిటకడదది it came to light.

శుడుపాటు n. s. Ruin, waste, omission, mistake, hardship, trouble. = శిశ్వులు, కడగండ్లు. M. 12. 5. 260. చేపాశంబితపైధరమొకయింతలేక, శుడుపాటులునక్కటయొక్కడంతయు. శుడుపాటులు, అనగాకడగండ్లు Ahalya. 1. 67. శుడుపాటుగా శుడుపాలబించి. శుడుపాటుగా, అనగా నాశనముగా. ఆయిల్లునిండా శుడుపాటుగావున్నది that house is in a ruinous state. దాంట్లో శుడుబాట్లులేవు there are no mistakes in it.

శుడువు n. s. Prostitution (from the v. a. శుడుచుకొనుట.) శుడువుకూడు food gained by prostitution. శుడువుకడతి A prostitute.

శుడువరి n. s. A crop of sprouts produced by seeds of paddy, that fall by chance, as the crops are cut (From శుడు to fall and వరి grain.)

శుడెడు As much as (ఎడు) a padi (శుడి). About two pounds.

శుడ్డ n. s. A female buffalo, or cow, fit for breeding.

శుడ్డ contr. for శుడిన the P|| of శుడుట Fallen &c. Thus పిల్లిపడ్డవాడు The man who was called. ఉండబడ్డవాడు he who was there.

బడ్డ n. s. దడ్డు, ముఖ్యము గాయేనుగ మేడ్రము. శరణము * n. s. Wages, price, hire. Measure of account, in cowries or shells, eighty couries; also a weight of copper of similar value, a stake at play, a bet, a wager. Gaming, playing. Playing with dice.

ఫణము * n. s. The crest or hood of a serpent. Any tribe, sectarian division or caste. ఫణకట్టు, = శుమాఖ్య league, paction. Power or influence thus, యాశునిలోపానిఫణముసాగుతుంది he is quite in his element in this affair.

ఫణకట్టు n. s. Tribe, caste. శరణ or నాగేటిశరణ A certain part of a plough. It is explained నాగలియొక్క మేడితగలింపేమొద్దువంటిది.

శరణశుడుట, అనగాడనడనరాలుశుట్టుకొనుట To suffer from lockjaw. OG.

శరణి or శరణుక for శడతి n. s. A woman.

శరణురము * (In astrology) a segment of a circle. శరణము A feat of strength &c. (like the bow of Ulysses) wherein the hand of a heroine is bestowed on the victor.

శరణము * n. s. A tabor or small drum. తప్పెట. D.

బణావసి The name of a town, Banavasi.

ఫణాధరము * n. s. A hooded serpent. Vasu. 50. ఫణి * A serpent or snake.

ఫణిజ్ఞకము * or ఫణిజ్యకము * n. s. A delicate sweet smelling plant, apparently a sort of basil with small leaves. మరువము, తులసిన్ని. SC.

ఫణితము * adj. Told, said, praised, cited, adduced.

ఫణితల్పగుడు * Vishnu who "reclines on Adishesu, the chief of snakes."

ఫణితార * The asterism named ఆశ్లేష. Aslesha. DRB. ప్రణాతింశుడుగుట్టిఫణితారయందు.

ఫణితి n. s. Mode, way, course of conversation. ఫక్తిక, శరణి. Vishnu. 8. 323. పరమాత్మవైసవిష్ణునిచరితములన్నియును నిశ్రుసాదంబునవిశ్రుఫణితివనగగలిగెను.

ఫణిరాజవల్లి A betel vine. A. 1. 23. వనకసుర క్రి
 ఛాచ్చనది మందనికంతముకొనించి నిక్కినఫణిరా
 జవల్లి యెరిగింపనూ యన. టీ|| తమలపాకులతీగ.
 ఫణిహారుడు A messenger, a herald, a doorkeeper,
 porter. A bailiff. See కుడిహారి.
 పలుకు n. s. A ledge, a side (of a hill, sea, or pit)
 a cleft or hiding place. (జరి compare పుణక.)
 బిల్వము n. s. A pile (of new brass pots.) కొత్తయి
 త్తపాత్రశిమూహము. D.
 పిస్తేరము n. s. Cake, pastry.
 పుణ్యము * adj. and n. s. Saleable, vendible. A
 shop. BD. 4. 745. హరుభక్తులిండ్లకుఅర్ఘ్యపుణ్య
 ములుకరమర్థిమోచుచుకాయకంబలర. యిక్కడకు
 ణ్యమన గాకులహార మేమో.
 పుణ్యరము n. s. A cake. Ahalyā. 3. 48. మహావి
 పంబులోనద్దినపుణ్యరము.
 పుణ్యవీధి * n. s. A place where shops are ; a
 market place.
 పుణ్యస్త్రీ or పుణ్యోగన * n. s. అనగాబోగముది,
 లంజి a harlot.
 పుణ్యజీవుడు n. s. A merchant or trader.
 పుణ్యరము n. s. (Tamil) A cake. A. 1. 26. టీ|| అ
 పూశము.
 పుతంఁగము * పుతంఁగము * n. s. A grasshopper ;
 a bird.
 పుతంఁగచెక్కె Sappan wood. Rox. 2. 357. Cœsal-
 pinia Sappan.
 పుతంఁగుట To apply quicksilver : by burning
 it and letting the fumes like smoke, accumu-
 late. రశమిపుతంఁగిందిది the mercury rose in
 fumes and accumulated at the top.
 పుతంఁగుడు * n. s. The sun. M. 4. 1. 83.
 పుతకము * n. s. A solitaire or brooch hung at
 the breast. A Golden number, a logarithm.
 పుతకము * A bird, పుతకరాజు the king of birds :
 the eagle.
 పుతత్రము * n. s. A wing.
 పుతత్రి * n. s. A bird.
 పుతస్త్రిహము or పుతస్త్రిహము * A spitting pot.
 తస్త్రిహము.
 పుతనము * n. s. Falling.
 పుతయాశువు * adj. Falling, cadent, deciduous,
 liable or accustomed to fall.
 పుతాకము * n. s. A flag or banner.
 పుతాకిని * n. s. An army.

పుతాకుడు * n. s. A Banneret. మినకాతాకుడు
 Cupid whose banner is the dolphin.
 పతి * n. s. A lord or master, a husband : prince,
 ruler. ఉతిభిక్షు. Bestowing or restoring a hus-
 band : the expression used by Psyche when
 praying the restoration of Cupid. Prayer en-
 treating the boon of a husband. See BD. 4.
 1343. 1348.
 పతికించుట or బ్ర v. a. To save, rescue, cause to
 live. See బ్రతుకుట.
 పతితము * adj. Fallen, defeated, overthrown :
 alighted. Wicked, abandoned.
 పతితతనము or పతితత్వము * n. s. Obsequious-
 ness.
 పతితుడు * n. s. A fallen creature, a sinner.
 పనిమాలుట or పతిమాలుకొనుట v. a. To pray, be-
 seech, importune, beg pardon, make up mat-
 ters.
 పతివ్రత n. s. A chaste and virtuous wife.
 పతుకు or బ్రతుకు n. s. Life. Means of life, sup-
 port.
 పతుకుట v. n. To live, subsist. To survive : be de-
 livered or saved. నేనుమాత్రంబ్రతికినాను I alone
 survived.
 పుత్రంకణము n. s. A foot ring, or bangle. Lalita.
 5. 57. కళినిస్వనమండీరకపుత్రంకణవిరాజితా.
 పుత్ర n. s. అనగాయోని, భగము. (In Italian *potta*.)
 Vema. Jagannath. Samudappa.
 పుత్రశి or పుత్రశిక n. s. A quiver. అమ్మలపాది. OG.
 పుత్ర * n. s. A foot soldier.
 పుత్రి n. s. Cotton. యేమియెరగనిపపుత్రిగా (query
 పుత్రివిత్తు a cotton seed?) పున్నాడు he is as in-
 nocent as the babe unborn.
 పుత్రి n. s. (for భక్తి) Faith. పుత్రిగల faithful. S. 3.
 63. అత్తరిదానిచూచిశుకమంఁగనయంతటిపుణ్యమా
 ర్తిత్రా, పుత్రిజనింపనాడుచెరబాపెడ గాపుననిన్నవం
 టి. See on భక్తి.
 పుత్రిరి from పుత్రి) Leaves used as an offering BD.
 3. 322.
 పుత్రిరేకు (లోహము అతకడములోవేసేరేకు, పొడి)
 n. s. A thin plate of metal. A. 5. 27. తనుమధ్య
 వల్లిభంగము, లనుగూర్చగనవియుతక్కులములేయగు
 టుంఁ, కునియిడినపుత్రిరేకన, జనుసెడ్డాణమునగొ
 నుబామకునమరకా.
 పుత్రిశి (H.) Thirty two. BD. 3. 1836. రమణబత్తి
 సాదిరాంబులకును.

బత్తుడు (from భక్తుడు) n. s. A worshipper. The surname *Bhatt* is taken by all the five castes of artificers; a name belonging to any of those castes, as వడ్లబత్తుడు a carpenter. కడుపుబత్తుడు one who makes a god of his belly. L. XVI. 230.

బల్తెము n. s. Substance, batta. Daily allowance, in money or food. Daily bread. Agio, gain and loss in exchange. Discount, premium.

కుత్తి * n. s. A wife.

భత్యము n. s. Batta, food allowed per day. Subsistence.

కుశ్రము * n. s. A leaf of a tree, or of a book. A written bond. A vehicle in general, as a car, a horse, a camel &c. The wing of a bird, the feather of an arrow.

కుశ్రశురశువు * n. s. A file. ఆకురాయి. D.

కుశ్రపాశ్య * n. s. An ornament for the forehead; a sort of tiara. చేరుచుక్క బొట్టు. SC.

కుశ్రభము * n. s. Wing-borne. i. e. a bird.

కుశ్రాధము * The value of a bond, that is the property or money which it regards.

కుత్తి * n. s. A bird.

కుత్తి or కుత్తిరి n. s. Leaves used in worship by Saivites.

కుత్తిక * n. s. A letter of correspondence. కుత్తిక or మకరికాకుత్తిక Damasked hue, marbled figures drawn with musk or gold dust on the cheeks or breasts. So in the Murari శ్లోకస్తూరి కుత్తాంకురమకరికా ఇత్యాది. The following verse "addressed to Musk-powder" is by an anonymous poet. ఓనశురోగినిస్తుతిలపిష్టశుమానముగాజూచినం, వానివివేకశూన్యతకువందగనేలకురంగనాభమా, మానవతీకపోలకుచమండలమందితవిక్రమత్రికా, సునవిశేషవాసీలజెందుటలోకులునిన్నెరుంగరే?

కుశ్రోణము * n. s. White silk. ధారకాశేయము, తెల్లకుట్టుబట్ట. SC.

కుభము * n. s. A road or way.

కుభికుడు * n. s. A traveller, a way-farer.

కుభ్యము n. s. Restriction in diet, diet, regimen.

కుభ్యము * adj. Proper, fit, suitable, agreeing with diet or regimen. ఆయనమాటలుఆమెకుకుభ్యము his words were music to her ears.

కుద interj. Go thou. Plural కుదండి Go ye! కుదరా or కుదవే Go along. పోదాముకుద come, let us go. కుదకుద Go Go along. Come come!

కుదము * n. s. A foot, a footstep: the mark of a foot. A word, an inflected word; a phrase. An article, thing. Preservation, defence. Place, scite. Rank, station, degree, a line of a stanza or song. కుదభ్రష్టుడు he who is degraded. B. X. 1. 6. సేనాకూపారమేకలముపెను(పాశు)లంఘించివొక్కాబాలకుదముగా. A. 5. 124. మనసిజరభకుదాంజనకణికలు. టీ|| రభకుద, బండికండ్యయొక్క. కురముకుదము Heaven, lit, the best place. ఉద్యోగము, రక్షణము, స్థానము, అడియాలము, అదుగు, వస్తువు. A. T.

కుద or కుదము (Plu. కుదండి or కుదుడు) interj. Go or come thou. కుదరా or కుదవే Go along, or come along. పోదాంకుద come, let us go. కుదకుద (Plural కుదకుదుడు) Go, go along, Come, come! Saranga D. 4. 377. యిచ్చోట, పనిమనకేమింకకుదకుదుడనుచు.

కుదంకుడి adv. తరువాతను OG. And then, afterwards, same as కుదకుడి M. XIII. 2. 209. Vij. 2. 173. కానితక్కుచేసినినుబట్టిదండనముచేసికుదంకుడిశత్రుపామతికగునుగొనిమెచ్చె. Vishnu. 1. 144.

కుదకము n. s. Vide కుతకము.

కుదకొండు or కుద్దకొండు adj. Numeral. Eleven.

కుదకొల్తుము n. s. The dry measure of eleven tooms. For which the cipher is ౪౦౪౦.

కుదచ్చేదము * n. s. Cutting off, amputating the feet. The *ordo* or order in which words are construed. Analysis. This is contractedly written కు||.

కుదట See కుదడు of which this is the Locative. కుడయరానియాయువుడలికిగలిగిన, పాపకృతులదానికుదటగలకు meaning *in the dirt*. M. XII. 5. 468.

కుదటమచ్చుట v. a. To ruin, to waste. ముగ్గిలోగలుపుట Satya. 4. 57. చదువులెగనాదెనితులుకుదటమచ్చు.

కుదటము n. s. (Tamil) Precipitation, hurry. ఆకురము, దుడుకు. S. 3. 305. యింకకబడటముచేనించుకైనభాషించుకు. Satya. 2. 85. ప్రబడనేటికే కుంకరుహేక్షణప్రాబడబడెనికుదటము, లక్షణము,

Radha 3. 139. వదటములేకనందరముశుద్ధవఱా యునిహోవహోకనే. వాడికిచెయ్యివదటముకద్దు he is given to pilfering. దానికిసోరువదటము she is a foul mouthed wretch.

వదడు n. s. (derived from the Tamil వదరు) An empty corn husk : trash, rubbish. BD. వదడు చేబట్టెదుశుడియైవెలుగ. Charitra. 2. 2783. వదడుచేబట్టెదుశుడియైచరదె, వూడిదె. D.

వదరలము The foot.

బదనికె or బదనిక Any parasitic plant that grows like misletoe upon several trees. Various kinds are termed after the trees on which they grow : they are imagined to have aphrodisiac virtues. H. 2. 45. S. 1. 18. Rox. 2. 185. There is a proverb శాముకుబదనికెచూటేయైంతలగునా as disconcerted or irritated as a snake if you shew it the mialetoe.

వదను n. s. Vide వదును.

వదవడి or వదంపడి adv. Afterwards ; and then.

వదముత్తుము n. s. The dry measure of thirteen tooms. Thus ciphered 40 4 3.

వదమూడు adj. Thirteen, vide వద్దుడు.

వదరము, ఆనగాఆకులుపుండే ఆడవము. OG.

బదరము n. s. The jujube tree. = రేగుచెట్టు, బదరీవనము name of a place.

వదరుట or వదురుట v. n. To be over hasty, to be precipitate. To speak. ఆకురవదరుట, మాట్లాడుట. Radha. 1. 34. వదరిమునువలెవ్రుక్తబడకయున్న, బెక్కువగుల్లుమరునికివెదరిరాధ. HK. 5. 134. బలభేదియావేళవ్రుక్తుసేయగనేల, చేసినమునుతెల్లయూరకుండ, వదరియరుంధతివితోడమతిలేక, కలహింపగానేమికారణంబు. N. 7. 163. చేలవిడువంటివటువలెజేయువాడ, భామవదరకులెలవారజాముగలడు. టీ|| వదరకు, తొందరవదబోకు. B. 10. 11. 19. వస్యజంతుచయంబులవారివారి, వదురువదురుచువందివితట్టబోదురు. A. 5. 2. మున్నకులబదివుం ప్రాధిపాటించి. టీ|| మున్నకులబదరి, ముందుగానురతిక్రీడావిముఖులైన, శుభులబదరి, పెనిమిట్టరిశ్రీరించినటు N. 7. 67. అంచుదమిమించబదరియాచంచలావీ, నిమ్మనుచువేడనగిబ్రహ్మయియ్యననిన. P. 1. 497. తమలోనబదరికొనియు, వ్యతిమువాకిట నిల్వబనిచిరహింసాహం, శుముఖమునకరిగియందుద, రముజూపియిభారీ తోకరటుమిట్టనియె. టీ|| తమలోన, తమముగ్గురిలోన, వ

వదరకొని, మాట్లాడుకొని. M. XII. 4. 399. అదియెట్టులుండెనితో, బదరంబనిలేదునాకువద్దభవునిమాటదలంకువలయు.

వదరులు or వదురులు n. s. plu. Angry words, hasty words, కోపవాక్కులు. D. S. 3. 237. చట్టతోచట్టిశుగులంక గొట్టితనదు, వదరులకునింటిబలుకుక్కలదరికూయ.

వదవి * n. s. A road, or path, station, situation, degree, rank, place, site. W. మాగ. SC.

వదవి n. s. Fortune, luck. శుంపద OG.

వదవె Come along ! Go along !

వదహారు adj. Sixteen.

వదహారుము n. s. The dry measure of sixteen tooms. Thus ciphered 40 4 0.

వదాతి * n. s. A foot soldier. Infantry.

వదావది * adv. Foot to foot (in fighting) తుకరిసెకరుతన్నుకొని. DRK. ఘనశుభావదికచాకిరినఖానభిచెనకిముస్థాముష్టిచెలగిపోచును.

వదారవ adj. Sixteenth.

వదారు adj. Sixteen. వదార్యలు 16,000.

వదార్థము * n. s. Thing, article, substance, substantial or material form of being. An ingredient or drug. The meaning of a word or sentence. Property, money, goods. వదార్థవంతుడు A man of property.

వది adj. (Numeral,) Ten. వదిమంది Lit: ten persons, several or many people : as we say a dozen. plu. వదులు Tens. వదింపదిగ, వదివదికి or వదివేలకు i. e. అన్నివిధాల (phrase) by all means, on any consideration, at any rate. Saranga. 2. 278. వదరకుమాలెశ్చవదిం, బదిగవిచారింపిసేయమందిదినువ్వా. టీ|| వదింబదిగ, అన్నివిధములచేతను.

వదియారు See వదహారు. వదియారువన్నెవదిండి Fine gold.

వదిరు, ఆనగావదిగురు. OG.

వదిలము n. s. Care, caution, security, carefulness. వదిలముగా Carefully. N. 9. 92.

వదిలముచేయుట or వదిలకుర్చుట v. a. To secure or take care of, put by.

వదిలించుట v. a. To keep safely, to lay up. Navan. p: 203. శురుశువేదిదినిపవదిలించునును.

వదిలుడు n. s. He who is careful. Vemana. 158. మొదలతనమతమువదలక, తుదనెవ్వరిశురమునైన

కూసింశకయూకా, బదిలుడయికోరై గోరక, ముడ
 మునబియించువాడెముఖ్యదువేమా.
 శదిహేడు or శదియేడు Seventeen.
 శదిహేడ్డుము n. s. The dry measure of seventeen
 tooms. Thus noted 40 ౫ ౨.
 శదిహేడుము n. s. The dry measure of fifteen
 tooms. Thus ciphered. 40 ౫ ౦.
 శదిహేను adj. Numeral, fifteen.
 శదుండ్రు, ఆన గాశదిమంది Kusa. 192 line. 5. య
 రలుశదుండ్రు.
 శదుగురు n. s. Ten persons, several persons: as
 in English we say a dozen.
 శదునాలుగు or శధాల్లు Fourteen.
 శదును or శదను n. s. Temper, temperature:
 sharpness, whetting, quickness. Moisture.
 Goodness of metal. The right degree (of soft-
 ness in boiled areca nut &c.) ఆక త్తిక్షుదును
 రాలేదు that knife is not properly tempered.
 దున్నడమునకు ఆనేలశదును గావుండలేదు the
 ground is not sufficiently moist for ploughing.
 పుక్తును కాచడములో శదును తప్పినది he failed in
 giving the right temper to the steel. HK. 4.
 193. శదనైనబలువాడి మెరుగువాలు. Mandhata.
 3. 12. శరశనైవధ్యస్య సాయ సోదయమున, శలు
 కులాయ్యయ్యనశదునుకొనియె. టీ|| శదనుకొని
 యె, తడనినవాయెను. Swa. 2. 40. సానబట్టినరా
 పొడిచల్లెపెడపి, శదనునుభగిడిచేసె సాశుద్ధభవు
 డు. టీ|| శదను, చేతిరత్తి. శదును పెట్టేరాయి. A
 hone. ఒకశదునువాన One moistening i. e. a
 certain measure of rain: so much as renders
 the earth fit for ploughing. One శదును or
 wetting sinks into the ground about the depth
 of a plough share: equivalent to "one inch of
 rain." శదునుచేసుట To moisten. పొగాకుశదు
 నుచేసుట to prepare tobacco in a particular
 way. శదునుపెట్టుట. To set or sharpen.
 శదునెనిమిది or శద్దెనిమిది adj. Eighteen.
 శదుసైక adj. Eleven.
 శదుశు or శదుశు n. s. A herd, crowd, assembly,
 collection, flock or flight. M. XII. 3. 476. కు
 క్కశదుశు a pack of dogs. Bhanum. 2. 81. ఏల
 చేటిశదుశుజలజలంబైవ్రావాలు, శదుశు, గవాదిశ
 మాహము. D. శదుశు, గుంశు. OG.
 శదురుట See శదరుట.

శదుర * n. s. గాగరా. D. శ్రీలుకట్టుకొనెగాగ
 రా. శురుషులుతోడి గతమానున్ను. SC.
 శదేశదే adv. Repeatedly, reiteratedly, again and
 again, now and then.
 బద్ద n. s. A piece, bit, fragment, slice, a flat thin
 bit, a stay, split wood. దూదేకులబద్ద a cotton
 beater's bow. యాభాషమహాకష్టమనిబద్దలుకట్టు
 తారు they figure this language as very diffi-
 cult. బద్దలుకట్టిమాట్లాడినాడు he arranged his
 arguments to much advantage. కావటిబద్ద the
 wooden part of a cavadi or yoke.
 బద్ద, బ్రద్ద adj. Lean, lank. శులచని. HD. 2. 1087.
 బద్దపిక్కలునంటబలసినతోడలు. BD. 3. 558. పా
 చిశుట్టినబండ్లుబద్దవేమును. Charitra. 1. 2146.
 బ్రద్దచిరుపొడలునుబరడు శ్రుక్కలును.
 బద్దకము n. s. Laziness, indolence. పాలుమాలిక. D.
 బద్దకించుట v. n. To flag, tire, become lazy.
 శద్దకొండు adj. Eleven.
 బద్దలగుట To be broken to pieces, go to shivers.
 బద్ది n. s. A certain plant చిరిబద్దివేళ్లు.
 బద్దించుట v. a. To rate, settle the price, to set a
 value on, to price. ['To prune a tree.' Vizag.
 Glos.]
 బద్దింశు n. s. The arithmetical process called re-
 duction: బద్దింశుతీర్చుట to appraise or estimate.
 శద్దు n. s. A vow or promise. An item or article:
 a head or entry in accounts. T. 3. 124. శక్తము
 రల్పనేర్పులునుశుద్దులునవ్వినుచోటముద్దులుకా. టీ||
 శద్దులు, శ్రుతిజ్ఞలు. T. 2. 35. మునులశుద్దువడ
 గా. టీ|| శ్రుతిజ్ఞలు, శుద్దుతప్పట. Ila. 4. 46. చాశ
 లుజేసిచ్చి శుద్దుతప్పినవారి. టీ|| కూటయిచ్చితప్పిన
 కృష్ణునియొక్క To break a vow. శుద్దువేసుకొనుట
 To lay a bet, to wager.
 బద్దు, బద్దుర, n. s. ఆనగా అబద్ధము. D.
 బద్దె n. s. The fag end or selvage of a web; a slip
 of a cloth. బద్దె మెడకువేసుకొనికర్త ముజరిగించె
 ను when a man performs a funeral rite he
 puts a slip of cloth on his neck as a mark of
 mourning. వస్త్రీ, ఆనగాబట్టమెడటివి. D.
 బద్దెగుండ్లు n. s. Little balls like marbles flicked
 from the finger-ends.
 బద్ధము adj. Tied, bound. బద్ధవైరము Rancour,
 fixed hatred. బద్ధాంజలులై with clasped hands.

బద్ధకము n. s. Heaviness, laziness. బద్ధకముగావుండుట or బద్ధకించుట To be heavy, lazy.

బద్ధకుడు An idle extravagant scamp.

బద్ధగోష్ఠి * n. s. A phrase to imply constipation.

బద్ధతి * n. s. A road, a line, row or range. A ritual, or manual : a work upon any act or ceremony, detailing the mode of its performance, and collecting the texts connected with it. A 'vade mecum.' Manner, scale, mode, rate, custom. Principle. A bye-law. రాజబద్ధతి a chronology of kings. న్యాయబద్ధతిగా according to justice. ఆకడికియాడుచాలదన్నబద్ధతినాకు తెలియదు I do not know the 'point' of his being a minor.

బద్ధము or **బద్దము** n. s. Boundary, limit. వాడికివైకబద్దమా, సుద్దిబద్దము లేనివాడు an unprincipled man.

బద్ధావతి n. s. (a vulgarism for బద్ధతి) An affair, matter, article in an account. Routine.

బద్ధుడు * n. s. plu. బద్ధులు Bound, obliged. కర్తబద్ధుడు one who is addicted to religious rites. ఆజ్ఞాబద్ధుడు bound to obedience.

బద్ధనమందుము n. s. Eighteen tooms. Thus noted ఖం య 3.

బద్ధెనిమిది adj. (numeral.) Eighteen.

బద్ద * n. s. A name of Laxmi, goddess of riches and wife of Vishnu.

బద్దము * n. s. The lotus or water lily. *Nelumbium speciosum*. Equivalent to the poetical 'rose, lily, or crocus.' A large number, ten billions. In Tantrica books it means a part or region of the body. Lotus footed, lotus handed, or The lilies of her hands or feet are common poetical phrases for hands or feet. e. q. హస్తకమలంబులు, పాదనీరేణిములు &c.

బద్దనాభుడు * n. s. Vishnu, from whose navel (నాభి) sprung the lotus containing Bramha, when sent to create the world.

బద్దరాగము n. s. The chrysolite, or (more exactly) the spinell or ruby of the finest class : a gem of a pink colour called మొక్కళి. Thus poets use the word (like *purple*) to express various red tints. పువయసూర్యకాంతిగలకెంపు. D.

బద్దవెలములు n. s. plu. The name of a certain Sudra tribe. See వెలము.

బద్దపూహము * The "lotus" a certain form of military evolution, forming on the centre.

బద్దసాలెవాండ్లు n. s. plu. A certain cast of Hindus.

బద్దాకరము * n. s. A place of lilies, a pond, in which the lotus grows.

బద్దాలయ * n. s. The goddess Laxmi or Venus. So named because her dwelling (అలయము) is in the lily. (బద్దము).

బద్దావతి * n. s. A name of the goddess Laxmi.

బద్దాసనము * n. s. A sitting posture used in religious meditation; the tailor attitude: in which the Bauddha statues are represented. W. So called because Vishnu is represented in that posture when throned on a lotus.

బద్ది * n. s. An elephant.

బద్దిని * A lovely woman : a Penelope, or Eve. The Hindu poets divide all beautiful women into four classes called 1. హస్తినీ, 2. శంఖినీ, 3. చిత్రినీ and 4. బద్దినీ; which answer to 1. Juno, 2. Flora, 3. Venus and 4. Minerva: in Addison's Spectator No. 209 these are represented by 1. the cat, 2. the mare, 3. the ape, and 4. the bee. Each class is described in many poems: as G. 1. 86. 89. H. 4. 115. The characteristics are more corporeal than mental.

బద్దినీ * n. s. A bed of lilies. బద్దినీవల్లభుడు The sun; as being the lover (వల్లభ) of the lotus.

బద్ద్యము * n. s. Ballad, couplet. Metre, verse. A stanza, a quatrain. బద్ద్యమోగబద్ద్యమో whether it be verse or prose. పుకనిమాదబద్ద్యముకట్టుట to lampoon.

భద్ర * A name of Sri or Venus.

భద్రము * n. s. Blessedness, prosperity, welfare. Care, attention, భద్రమానీకు Is it well with thee? I hope you are well.

భద్రము interj. Beware! take care, be on your guard!

భద్రము * adj. Fine, noble. Happy, blessed. Safe, secure. Careful, watchful, భద్రభా a fine elephant. భద్రాస్త్రము a supernatural or celestial weapon. భద్రముగా Carefully. భద్రముచేయుట To take care of. To lay up, store up, secure. To beware.

భద్రకాలి * An epithet of Isis or Cybele. పార్వతీచేవి. D.

భద్రలు, అనగా భారకుండలు. OG. Sixes, at dice.

భద్రసురము, అనగా చేతికటారి. D.

భద్రాకరణము * A phrase for shaving.

భద్రుడు or భద్రుండు * He who is blessed or fortunate. పట్టభద్రుడు the lord of the land. శలికెడిది భాగవతముట, పలికించెడివాడు రామభద్రుండట. B. I. 21.

బధిరము * adj. Deaf. చెవుడు.

కున్నులుము n. s. The dry measure of fourteen tooms. Thus ciphered ౪౦౪౪.

కున్నాలుసు adj. numeral. Fourteen.

కున్నాడు adj. numeral. Thirteen.

కున n. s. A sheaf of corn. చేలోకోసివేసినప్రోగు. D.

కునంటి, కునటి n. s. A large pot or boiler. పెద్దకాగు. OG. మూతివెడల్పుగలయటిక. D. See కుంటి. S. I. 154. ఘుమ్మరనికన్నీరు దొలికెడుగంటివేయి విగాజుకునటులు. A. 1. 10. ఎళిరుపెట్టినపెద్దకునంటిపూలె. టీ|| కునంటి, పెద్దఘటము.

కునవుట, క్రులాపించుట, కలవరించుట. D. says చుట్టుకొనెననుట. కునవి Grievingly, sorrowfully. Padm. IX. 12. జనకతనయతన్ను సౌమిత్రియడవిలో, విడిచిపోవగాంచియడలియాత్ర, జంతమునిగి వంతజేడ్చడియెలుకైతి, కునవికునవియేడ్చుకుతిడలంచి. Sakon. 2. 236. అనుచురాజేక్షకన్యకకునవికునవియలసిసాలసి, క్రియంవడయంకపాలి, హాలివాలినదశదిశలలమెళిఘుల, గములహాహారవమ్ములకలకలమ్ము. M. 3. 1. 128. బకహిడింబులుహతులైనకునవికునవియరచిశోకించి. ib. XII. 3. 352. శిశువుశవముచుట్టుజెంచిపెల్లెప్పిరి కునివికునివియంరనినుడుగ్రుంకె. ib. XII. 3. 355. యిట్లుకునవియేడ్చునజ్జనంబులకుక్రత్యునుమై. URT. 5. 115. అరుగుదెంచియున్నయడుగులకడనారత, నాదమడరిద్రెళ్లినాధుకునవియేడ్చుచున్న. SD. 5. 293. కులువనైముంగిళిక్రందించిననుచు, కునవియాళితితనకుతికెరుగింకు.

కునశీ n. s. A verse in a chapter in the Veda: this word appears to be old Canarese. See పారాయణము.

కునశచెట్టు * n. s. చెట్టుకునశ The jaka tree, or bread-fruit. Artocarpus integrifolia. వేరుకునశీ the species of this tree, the fruits of which issue from the root. కునశమాను the outrigger of a boat.

కునశవాండ్లు n. s. plu. Mountebanks. కంఠాలవాండ్లునుయాచించేవాండ్లు. D. the name of a caste of men employed in menial offices, particularly to blow trumpets or conches at funerals. కునశవర్తన fees given to them.

కుని n. s. Work, task, business, employment, affair, act, matter, service, utility, purpose, object, intention, design. కునిమీదకున్నాడు he is busy, employed at work. మంచికుని very well, well, good. మంచికునిచేసినావు you did well or right. అతనికునిచూస్తున్నాను I am engaged in his service: I am acting for him. అతనికునితీరినారు they settled his business; or, they killed him. కునిలేదు no matter, never mind. I do not want it. This word is sometimes omitted in translating: thus; నీకునికట్టిస్తున్నాను I will punish you. యింతకునికినస్తేలవెంటబెట్టుకొనివచ్చినావు why have you brought me for such a trifle or pretence? కునికూలి, (or) కునిచెడికూచుకొన్నాడు he is sitting idle. యాగోడనుయెత్తివేసేకునికి అక్కడకంపవెయ్యరాదు if you remove the wall, it will not do to put a hedge there. వానితోవిరోధముకునికొందు It would be foolish to quarrel with him. దాన్నిసంపాదించడముయెంతకుని it is no great matter to get this. నాకునిచెరిపినారు they ruined me. కునికవచ్చే use-ful. కునికవచ్చేపిల్లకాయ a promising boy. కునికొర్రాని, or, కునికూలిని use-ful. కునిచెరువుకుథలు Idle plaguy stories. అక్కడికినిచుమికునికొపోనావు about what, or for what, did you go there? నీకునినిపుచూడు keep yourself, to yourself. నీకునినికు, వాడికునివానికి every man for himself. వాడివాడికునివాడివాడికి every onelooks to his own interest. అక్కడికిపోవలసికనుక తదు there is no need of going there. యిట్టుట్లోవాడికునియిట్లావున్నది he is now in this state. క్రమోజనము. D.

కునిగొనుట v. a. To undertake a work, to engage in a business. పూనుకొనుట. Vema. 1419. తనుచునెత్తిశత్రుతనయులగనుగొని, యందిపొందు క్రుజలనలమియుండ, కునిగొనవుతెరియగబరికించిచూచిన. Bilh. 2. 136. పనితముఖంబురుహాక్షలి కునిగొనికాముకులుగొలువ.

కనితనము n. s. Workmanship, elegance. కనితనముగావుండేవకమంచము a handsome bed.

కనితోడవులు Worked or embossed jewels. See తోడవు.

కనికడి, or కనివడి adv. Intentionally. కావలెనని, శ్రయత్నపూర్వకముగా. Vish. P. 4. 249. కరులను కనికడిదూపించెనేనిపాకుమచ్చుకా. కనికడి, అనగా కావలెనని. ib. 1. 144. కనివడినాడునిపుముని కన్నియవాల్యను కానితకప్పచేసిన. SD. 553. అనుచుడగ్గర జేరియలమటమార్చి, కనివడితనర క్తకుంకంబుదుడిచి. అత్యంతమున్ను. D.

కనికడుట To busy himself, to engage in. పూనుకొనుట. D. says అలవడెననుట.

కనిమటము n. s. See కనిముట్టు. Pal. 314. కనిమటములుగొంచుపైనేపైరండు. కనిమటములుఅనగాకనిముట్టు.

కనిముట్టు n. s. Instruments, things, tools, implements. తేనీళ్లకనిముట్టు Tea things, tea equipage.

కనివడి See కనికడి.

కనివడుట See కనికడుట.

కనివాడు n. s. A servant: a good workman.

కనివినుట v. n. To proceed. i. e. to go or come. Vasu. 2. 46. చనివిభుగాంచికల్లుబలశాసననిన్నిభానిదుకంతునం, బనివిని, తీవెగుంతునక. టీ|| కనివిని, పోయినవాడనై. HD. 1. 847. దేవరకీర్తి, వెక్కఁళుంబుగజెప్పినిచూడగోరి, కనివినినేదుమాభాగ్యంబుకతన. BRY. 1. 139. జననిరఘువతిగొలువం, బనివినియెడ, అనగాపోకున్నానుఅని. Pal. 179. అందువిరుమాంబికకు అందెందిమ్రొక్కి, కనివిందునానేనుకవనవేగమున. D. says కనివిని, కనివినియె, పోయెననుట.

కనుకుచెట్టు A plant. There are species called నల్లకనుకు *Mansuris*; a native of sand hills. చెరువుకనుకు, *Rottboelia glabra*. కొండకనుకు. *R. exaltata*. పెద్దకనుకు *R. corymbosa*. Rox. 1. 351, 355.

కనుగు See కనుపు.

కనుచుట v. a. To send, to command. N. 6. 134. తనచేతనున్నచాతుము, బనివినికంకంబు బెట్టబనివినినదియొకజని. ib. 9. 163. భువనపావనియేమిటికింతమాటనిచెలుపునిజేరుమంచుకనిచెంగనిచెంతలవారుమెచ్చుకా. టీ|| కనిచెకా, కుంపించెను. M. 3. 5. 455. పాశువతానుని బట్టితెచ్చునినన్ను బనివిని

వచ్చితి. ib. 12. 1. 39. అచ్చుకలాహిబానికానికట్టిరథంబుపైబెట్టబనిచె, కనిచె, అనగాఅజ్ఞాపించెననియథాము. కనిచె, కుంపెననుట, నియోగించెననుట. D.

కనుకడుట v. n. To be accustomed, inured, qualified, to fit, to suit. అలవాటుకుడుట. శురుకుడుట, యిముడుట, తగియుండుట. వాడువ్రాయడమునకువాగాశునుకడ్డవాడు he is dexterous or skilled for writing. M. XII. 6. 37. శుద్ధుద్ధిద్ధుధమగుసాధనంబుగొనిమరలివియాత్మనుమనసునిలిపి యకుగతశంకల్పుడై యుకులస్థాణభంగంకస్థితిబనుకడిదివంబురాత్రియును. ఉకులస్థాణభంగంకస్థితిబనుకడి, అనగా రాత్రిస్తంభమరితిగాచలింపకుండా పుండడమునకుఅలవాటుకడి. Aniru. 2. 148. ముకా, కనుబిడియున్నతాశశిభిశ్రజ్వలభావముసెందెవింతయై, యిమిడియుండిన. టీ|| కనుబిడియున్న, అణగబడియన్నటువంటి. Swa. 6. 30. తేట్లనల్లిననిడువాగమూని, లవలీనవవల్లికలెమ్మెసామ్మలై కనుకడఅనగా తగియుండగా. టీ|| కనుకడ, పుష్పయండగాను. Raghav. 3. 102. వనచేవతలర్పించిరి కనుకడ. టీ|| కనుకడ, తగునట్టుగాను, అర్పించిరి, పూజచేసిరి. Nagni. 2. 209. యింకిటజాగుసేయగాకునుకడిదదు. అనగాయికనికడ్డనాపుకాశముచేయడము శురుకుడదు.

కనుకురచుట v. a. To inure, to accustom, drill, train. To trim, rectify, mend, adjust.

కనుశు n. s. Sending, mission, command, order. నియోగము. D. vide కంతు. M. 111. 7. 151. T. 2. 45. HN. 5. 253.

కనుశుట v. a. To send. See కంతుట.

కనుపుట See కనుపుట. L. 5. 56. కడుగుయిట్లేటికి కనుపుచున్నావు.

కన్న n. s. (K.) A servant భక్తుడు. BD. 3. 1316. ఎరుకుబన్నలుగన్నపకురునిన్ను. and 4. 2046. మాకంటిమాకున్నమిధర్మకవిలె.

బన్నకము, అనగాకున్నుట. OG.

కన్నగము * n. s. A snake or serpent. Vasu 3. 105.

కన్నగాశనుడు * n. s. The snake eater, that is, the hawk.

కన్నని See శ్రన్నని.

కన్నము One verse in a chapter of the Vedas. బన్నము n. s. ఇడుము plu. బన్నములు, ఇడుములు Difficulty, trouble, misfortune. HK. 2. 12. కన్నుగఘాజనుల్ వడినబన్నములెన్నుకరాడు. M. XIII.

1. 42. నాతీనీకై జెక్కు బన్నములు బడితినంగ జూనిచేక. BRX. 3. 849. నీవరదలిబన్నమే కుడిమానినియూ కుడుశుంధిచేసినా. M. IV. 2. 155. ఈ బన్నముల నియంఠెలివిపొయ్యెద నేననిపోయెనార్యమై. భంగము, అనగా మోశుపోవడము, అవకాశమున్ను. D. బన్నశరము n. s. (K.) A necklace of coral and gold beads, or plates, alternately : or of pearl chains and gold plates alternately. కుడములు గుండ్లుగుచ్చిన పేరు. D.

కున్నాగము n. s. The hood or canopy over an open palankeen, usually made of scarlet cloth.

కున్నార n. s. A pot, a vase, కుండ. R. 2. 83. కన్నారమికుచంబులు, గన్నారవివరునితోడగళవళవనా, కున్నారహంతులవిన్నై, కొన్నారోయో కుళిండికుండలంబులు. కున్నారహంతులు, కుండలవరుళులు. BD. 3. 850. కుడికెడు దెత్తునాగుజ్జు సోగిరము, మూలకన్నారలయాలోవిలోనపోలెలు న్నువివంతుపోయి తెచ్చెదము. మూలకన్నారలు, లోగాళుండేకుండలు. ib 3. 868. పొత్తున నైనను నెత్తి త్రాగుదము, పిన్నకన్నారలు పిన్నబొమ్మలును, యెన్నిగూటడుకులు నెన్నేనికండ్లు, పిన్నకన్నారలు, చిన్నకుండలు.

కున్నిండుట v. a. To put on. కట్టుట, బంధించుట. Pal. 52. కుళిడిశల్లంబులు బన్నించు కుళిడికైరవేళి న. ib. 129. శవరాలజమని కెళిరగబన్నించి.

కున్నిక n. s. Yoking cattle, or joining together instruments of husbandry. (From కున్నుట) నాగలిమొదలయిన దానిఁజొంగములు కూర్చడము. D.

కున్నిదము n. s. Bet, wager, stake. URT. 8. 21. Pariz. 4. 16. B. 8. 421.

కున్నిద్దుము n. s. The dry measure of twelve tooms. Thus ciphered ౪౦ ౫ ౨

కున్నీరు n. s. (Gen. కున్నీటి) Perfumed water : rose water &c. కున్నీరుపువ్వు the fragrant white flower called Guettarda speciosa with white corolla and a long tube. నీమకన్నీరుపువ్వు The rose.

కున్ను n. s. A tax, rent, dues. Mand. 5. 137.

కున్నుండుట v. n. To recline, lie down. Nagni. 2. 231. భీష్మకన్యాకళికొప్పకన్నుండెనో, శత్రుజీవిత్రాంత్రాంత్రానెనె.

కున్నుగడ or కున్నుగడయు n. s. Scheme, device. యుక్తి, ఉపాయము. Prabhavati. 5. 174. ప్రాణశుభియట్లు కున్నిన కున్నుగడయు, తెలియని నేసి.

కున్నుగా adv. Properly, nicely, neatly, in good order, close fitting as a ring. ఒప్పుగాననుట. D.

కున్నుట v. a. To make, form, prepare, to invent, to frame, to feign, to devise, or pretend, to yoke cattle or join together instruments of husbandry, to unite. మాటలుకున్నుట to spin out a story. BD. 4. 1000.

కున్నె or కున్నెకట్లు n. s. The centre part of a heckle : a weaver's reed like a comb that strikes the threads of the warps together after the shuttle has passed. తంతువాయ సాధనమున్ను. D.

కున్నెండు adj. numeral. Twelve.

కుప్ప n. s. A cake. భక్త్యము. D.

కుప్ప n. s. Pease, kernels. Pilled almonds &c. Split pulse of any kind, kernels of any kind freed from the shell as చారకుప్ప and బీడికప్ప &c. హయ్యకుప్ప prawns or shrimps freed from the coat or shell.

కుబుళు n. s. అనగా శ్రుభుళు. Bmj. 2. 197. Jagann. 3. 120.

కుబ్బము n. s. A feast at particular periods of the year such as the equinoxes, &c. when offerings are made by the Hindus to the manes of their ancestors. శంక్రాంత్యాదులు. D.

కుబ్బరులు The grain called కారామళ్లు the black species of the pulse named అలచందలు.

కుబ్బిలి, అనగా శ్రుబ్బిలి. BD. 312 విరిదమ్మి వాళినవిహరించుచేటికరిగొని సుడియనేబచ్చిలివయలు.

కుభ్రు or బభ్రుళు * adj. Ruddy, tawny, red, iron grey. The colour of the ichneumon. = పింగళవణము.

కుభ్రు or బభ్రుళు * n. s. ముంగిశ, కృశానుళు, శంభుళు, విష్ణుళు, మునిభేద, పింగళవర్ణము. SC.

కుమిడి n. s. Gold (apparently an error for కుయిడి) a verse says వన్నెకాంచనముమీనైపునలేదంబె, కుమిడిగుప్పలయిల్లుకట్టినాళు.

కుమిడికంటి or కుమిడికంటిక n. s. A certain bird. See కైడి.

కుమిడె See శ్రమిడె.

కుము or భంబు * A star, sky. Ratnavali. 4. 146. another verse says భంబుగ దేనఘంబుకరభంబుగ దేత్రోడయానమంబుదేభంబుగదే. నకుత్రె, గగనె. SC.

కుముజలకమ్మలు or కంబులకమ్మలు n. s. Large earrings worn by women.

బమ్మ A Telugu pronunciation of బ్రహ్మ Bramha. See బ్రహ్మ. బమ్మగుడ్డు The globe, sphere, mundane egg. = బ్రహ్మాండము. Vema. 2. 77. శుంక జాడులగన్నబంగారుపాడగన్న, రిమ్మబట్టువరనుబమ్మకైన. Vem. 1. 232. బమ్మగుడ్డుయ నెడువట్టుఁబు లోశల, బమ్మమెరుగలేనిబాడదేల.

బమ్మర n. s. Confusion, fright, agitation. బమ్మర పోవుట To err, go wrong, be at a loss. DRY. 448. మిమ్ముగ్రోతులుబట్టిమెదిసినయందు, బమ్మరపోవుచుబరతెంచినారు. P. 2. 176. ఏకశిష్యక్రమ తోబృహద్గణితనిర్వేదకనిశ్వాసపీడికతో బమ్మరపోకతోనటకు. See the next word.

బమ్మరించుట, బమ్మరిట్టుట v. n. To err, to go wrong, భ్రమించుట, బెదురుట to be confounded, to be afraid or amazed. D. says బమ్మరిల్లె, తందరకుడె, విశ్రాంతుడయ్యెననుట. G. 1. 284. కోరలుగల వానిగోళ్లునుగలవాని, గొమ్ములుగలవాని నమ్మవలదు, బమ్మరించెనేనిబ్రతుకంగవచ్చునే, యెలుగుతోటిచెలిమియెలసికు. బమ్మరించెనేని, బెదిరినట్టయెనా. ib. 1. 297. కావున బమ్మరించుటని గాదనియారడబల్లె భూశురిక. బమ్మరించుటని గాదు, తొందరచుడుటకార్యము గాదు. ib. 11. 21. తోటలో, గనుకని జేరవచ్చితిమి గ్రమ్మరిచుచుచు బమ్మరింపుచుక. బమ్మరింపుచుక, భయపడుచున్ను. Zacca. 4. 51. శున్నుంబులకెల్లభయముమిక్కిటముగా, పాతాళలోకంబు బమ్మరిల్లె. M. IV. 2. 303. పొడనూపినట్టైనవడిబట్టకమకట్టి, శరికించికానకబమ్మరించు.

శుమ్ముట v. a. To excite, to display, to cover, to spread. విజృంభించుట, కవియుట, ఆవరించుకొనుట. OG says కమ్ముకొనుట. Chandra. R. 2. 56. శుమ్మినవేడ్ల వ్రాతపని పావడపైకెగిరిశివైవి. టీ|| శుమ్మినవేడ్ల, అనగా ఆవరించినశుతోపము చేతను. Pal. 316. శుమ్మినవేడ్లతో బాలచంద్రుండు, తమ్ములుగొలువంగతల్లికిమ్రొక్కి. ib. 294. పాజులు తగనేదికశుమ్మిపోరాడ, బలములెక్కడివయ్యబ్రహ్మి నాయనకు, శుమ్మిపోరాడ, అనగాకవిశివయ్యము శేయడమునకు. H. 2. 97. కాటమరాజుకథానులా శుముత్ బమ్మినపుస్తకాలు, కాటమరాజుచరిత్రతో నిండినగ్రంథములు. Vasu 1. 63. జతగూర్చితార వజ్రాలబమ్మినకమ్మి గ్రమ్మినపవళిరథాంగములగములు. జతగూర్చి, యిమిడికైన వాటినిపోగుచేసి, తార వజ్రాలబమ్మినకమ్మి గ్రమ్మిన. క్రేష్టమైన మీరపణ

లతోనింకిన కమ్మికట్టుచేతను కమ్మబడ్డ. టీ|| జతగూర్చి, జోడించి, తారవజ్రాల, తారశబ్దము ముత్యాలు మొదలైనవాటియొక్క సంస్కరియందు వర్తించుచున్నదిగనుక, శరిశబ్దమైనవజ్రాలచేతను, శుమ్మిన, నిర్మించినటువంటి, కమ్మికట్టుచేత, గ్రమ్మిన, పొదిగినటువంటి, అనియున్నది. యీ అర్థముకడమత్రయోగములకువిరుద్ధము గావున్నది.

బమ్మైన n. s. (plu. బమ్మైనలు.) నిమురుట అనితోచినది? Satyab. 3. 146. చను మొనతోకను రెప్పలనే యప్పటిందిన తెర శేయకస్సులు తేలవేయు, గళము శుమ్మైనలచే గిలిగింతగాన జేయ గరుచెక్కుమరియోడుగరిచివొక్కు, నునుదొడలడరంట కొనగోరులను జేర.

బమ్మెర n. s. Confusion. = భ్రమ, కళవళపాటు, బమ్మెరపోవుట To be in fright or confusion. భ్రమపడుట, కళవళపడుట. Swa. 3. 5. ఏలదేటివాటులక బమ్మెరబోవదోలు దెగవారెడు వెంట్రుకలు. టీ|| బమ్మెరబోవ, విస్తృతిపొందే టట్టుగా. DRY. 448. మిమ్ముకోతులుబట్టిమెదిసిన వెరబిమ్మెరపోవుచువరతెంచినారు. H. 1. 104. అమ్మక చెల్లయిట్టిశులుకాడుదు రేమరియత్తమామలుక, గ్రమ్మితలారులై మెలగ గామగడుకవులిరితి తెంపుగా, బమ్మెరొప్పుచుండగను. See బమ్మర.

బమ్మెరపోతరాజు The name of the poet who translated the Bhagavatam into Telugu. Appa. 2. 299. బమ్మెరపోతరాజకృత భాగవతంబు శలక్షణంబుగా.

భయము * n. s. Fear, fright.

భయంకరము adj. Frightful, alarming, terrible.

బయకాడు n. s. A musician. Tara. 4. 226. ఆ

నఘయ పూర్వమైనభవదాగవనంబు తలంపు సెక్కుచో, బాసనినకయ్యమిప్పుడెగ బోయగవచ్చిన యట్లదోచెనీ, వనుశుమదేవ దానవమహాహవనాటక సూత్రధారివై, ఘనముగవీణమీలు బయకాడపునీ సైశవేనెరుంగనే.

భయదము adj. Frightful, terrific.

శుయనము A journey.

భయపడుట v. n. To be afraid.

భయపరచుట v. a. To frighten, alarm.

భయపెట్టుట To frighten, alarm.

శుయర or **శైర** n. s. A zephyr, a cool wind. Bmj. 3.

109. శైర, తాచుల సూటపడునుగాక. శుయర or శుయ్యర, దయిణపు గాలి, అనగా చల్లగాలి. D. The శుయరశుంటు is a term, for those crops which are grown in the weather when this breeze

prevails కుయరకుంట, దక్షిణపు గాలిచేతకుండేకుం
కులు, పెసలు, మిస్తులు, మొదలైనకుంట. D. కుయ
రపాగాకు Early tobacco, that which is grown
in spring.

బయలు or బయలు n. s. infl. బయటి abl. బయలు plu.

బయళ్లు The outside. See బయలు under వైలు. బ
యళ్లు A disease : perhaps dysentery.

భయస్కుడు, భయస్కురాలు * Timorous or timid
woman.

కుయస్మిని * n. s. A milch cow. పాలిచ్చే ఆవు. D.

కుయస్సు * n. s. Milk, water కుయము, ఉదకమున్ను.

D.

భయానకము * adj. Fearful, frightful, alarming.

భయావహము * adj. Frightful, alarming, terrible.

కుయ See వై.

కుయక See వైన.

కుయంట See వైట. the spelling being altered to
suit the metre.

కుయంట See వైట.

కుయెంట n. s. A poetical spelling for వైట a wo-
man's veil or mantle. క్రీయమత్తరీయ్యము అన
గాకుయెద. D.

కుయోజము * n. s. A lotus.

భయోత్పాతము * n. s. A fearful prodigy or phe-
nomenon.

కుయోధరము * n. s. A woman's breast : a cloud.
కుయోధరత, ఉదకమునుగురించుట, మేఘత్వమున్ను

Nebulosity. The quality of being a cloud.

బయ్యము n. s. Fear. A mispronunciation of భయ
ము.

కుయ్యర See కుయర. కుయ్యర or కుయర. దక్షిణపు
గాలి, అన గాచల్లగాలి. D.

కుయ్యె, కుయ్య, కుయ్య Dun, sorrel (a colour in
horses) కుయ్యెడ్డు a dun bullock.

కుయ్యెంట See కుయెంట.

కుయ్యెద n. s. A woman's veil or mantle (or wim-
ple) formed of her skirt thrown over her
shoulder and over వై her ఎద breast.

కుర * (prep. sansc.) Alien, other, appertaining
to his neighbour. Hence కురలోకము the next
world, కురచేళము a strange country. కురకరము
న with the other hand. కురక్రీ his neighbour's
wife. కురకృష్ణుని contentedness with others. కు
రహాసనము murdering his neighbour. కురకా
యత్రనేకము Transmigration from one (కాయ

ము) body to (కుర) another. The magic pow-
er of shifting oneself into another body, as
into a corpse. See further under కురుడు.

కుర Another spelling of పుర. యితకకుర గావుండే
Sandy. BD. 3. 1695. నెరినాల్లుకన్నులనిజది త్తినం
త, కురగబ్బినట్లుండెఫాలలోచనము.

భరము * n. s. Weight. Excellence. బరువు, అతి
శయము.

కురంచేయుట To deliver or entrust. See కురము.

కురంజు H. A hilt. కత్తిపిడి. Swa. 4. 36. మిహికు
రింకికురంజు.

కురంకు * Yet, still, after all.

భరంకు, భరంకుదిబ్బ n. s. A terrace or raised floor.

కురంకుదము n. s. Vulgar for కురమకుదము. కురంకు
దించుట To depart to bliss : to die.

కురంకుర n. s. Series, succession, order, race, li-
neage, బాణకురంకుర a shower of darts. వంతా
కురంకుర series of griefs. కురంకుర గా consecu-
tively, in order. కెవ్వకురంకుర a succession of
pupils; tradition. వంశకురంకుర గా in the or-
der of lineage or birth.

కురక n. s. The fraction of one eighth or two an-
nas, marked thus ౮౭. The cream on curds.

Atrifle, a bit, a slip. గడ్డికురక a blade of grass.

కురకట (affix.) Off, from, aside. plu. కురకట్ల. పూ
రికురకట, అన గాపూరివైటివీడు, నెత్తము. outside
the village. కురకట పెట్టి, అన గావైటపెట్టి OG.
బహిరథము ABA. అవతల. N. 9. 138. వెరవ
కుమంచుచేర్చియదువీరుడునల్లడజూడగట్టుచా, కుర
కటనిల్చి. టీ|| కొంచెము అవతలగానిలివి. A. 4.
54. టీ|| నెత్తంబన, కురకళ్లయందు.

బరకభూమి Saline soil.

బరకము n. s. A load or bale of cotton. దూదిబరు
వు. D.

బరకల్లాపి Seals or marks set on heaps of grain
to prevent theft.

కురకీయ * n. s. A neighbour's wife, a strange
woman శృంగారరశుక్రధానకురకీయానాయికా.

కురకీయ * adj. Alien, belonging to another. అన్య
దీయ్య.

కురకూటమి n. s. Adultery.

కురగ Agreeably, duly, ఒప్పగా. D.

కురగడ adj. A field outside of a village. Another's
possession. పూరివైటిపాలము. D.

బరగడ n. s. A seal or mark set on heaps of
grain to prevent theft.

శరకడగా adv. Indirectly, apart. మేముశరకడగా విన్న సమాచారము the news we received indirectly. వాండ్లుశరకడగా నిలిచిరి they stood apart.

బరకడము (query. "Baragadam" Rox. 3. 373.) A tree called Indigofera glandulosa.

శరకడుపు n. s. Fasting, an empty belly. శరకడుపున ఆవుకడముపుచ్చుకోవలెను it is proper to take medicine fasting.

శరగించుట v. a. To emit, To let fly. బయటవిడుచుట, వ్యాపించుచేసుట. M. XIV. 2. 218. వంచభూతంబులబరగించు గుదియింప జాలుడక్షుతవానినేలు శ్రుభుత. ib. XII. 1. 41. భల్లంబుల్ బరగించియు గ్రముగ భూపాలోర్త మాంగంబుల; డొల్లంజేయుచు.

శరగుట v. n. To be, exist, remain చెలగుట, పుండుట. T. 1. 22. లెళ్లకొమ్ములవైనబల్బులములండుబరగుపాములు, పాములుకుడగనిడజెలగు నెలుకలు. టీ|| బరగుపాములుపున్నటువంటి పాములున్ను. BD. 5. 296. నెల్లలోకములుమహాద్ధతింబరగ. Vish Pur. 2. 148. శన్నుశుకులుశంతసములబరగిరవుడు. ib. 5. 358. నిమిరక్రవర్తివిగతచేహుండగుటంజేసివిచేహుండనాంబరగ. M. XII. 1. 33. గ్రమ్మండనుపేరంబరగు సెక్కరక్కనుడ. శరగ, పుప్పెననుట. D.

శరచుట v. a. and. v. n. To spread over, as a mat. To expand or spread, To make, To go, To run, To urge or cause to run, To flow as water, To pass as time. To make him enjoy, or suffer. శరీశ్రుతముచేసుట, విశ్రీంపిచేసుట, చేసుట, పోవుట, శరీకత్తుట, శరీకత్తించుట, శ్రవహించుట, గడుచుట, అనుభవించుచేసుట. D. says వ్యాపించెననుట, బట్టశర చెననుటయున్ను. Siva. 4. 92. నాపురాకులుశరచి. టీ|| నాపురాకులనే ఆకులనుగుంటలోశరచి. ib. 5. 46. దట్టంబుగాబరచిన చిగురుశరవుల. ib. 5. 47. శిభయండుబరచినకెంబట్టు. H. 3. 259. పోవేయనిత్రోయ, గుబ్బులపొందుపైట, చెరగుశరచుకడకుండునుసురసురనుచు. Siva. 5. 25. అవధిభూధరసానువంధాకనూరకశరచినట్లై. టీ|| చక్రవాళిశరశ్రుతముయొక్కచరి శర్యంతమున్నువ్యాపించినట్లుగానుండును. T. 3. 15. ఆరవిరివిరవాదివిరులు జుట్టిన జారునిగనుబంటిరుమాల సాగనుశరచి. Vema. 1341. కొట్టిలేనుయముడుగొట్టుశరచు. Vish. 2. 215. కమలాక్షినికువాలుగన్నులు కుసుమున్ను) క్రావ్యాక్షితువుల కొరకశరచ. Dab.

244. line. 10. అనిభంగశరపించిరింబయెచాలు. H. 2. 22. ననుకండుపైజెండునని యిందురుచిక్రిందుశరచగాజాలు నబ్బులుమొము. BD. 4. 365.

విడివిడిమడకరివడి గొనిశరచునెడ సెక్కభక్తయ్య. M. I. 2. 68. విసతకుమ్రెక్కివీడ్చొని గరుడుండునతిత్వరితగతింబరచి. B. X. 93. సీవేరెనియునుడలశ సెల్లకబరతురధోగతులజాడవద్దకాఁ. Siva. 5. 162. కంచుమించుగాబరచుట. టీ|| అద్దులేకుండాశరుగత్తుట. ib. 4. 47. బోయముడుశుళ్లుకుందివలలుమోసిశరచిరవుడు. టీ|| శరచిరి, శరుగత్తిరి. ib. 4. 143. చెట్టాకడుగాగబరచిరి చెంచులవుడు. టీ|| శరచిరి, పారిపోయిరి. ib. 4. 40. యివిమింటబరచుకుంట్రుజూపిన. టీ|| మింటశరచు, ఆకాశమండుపారుచున్నటువంటి. ib. 3. 7. ప్రోద్దామప్రాధివాతాద్భుతగతిబరచుక. టీ|| వాతాద్భుతగతి, వాయువువలెనే ఆశ్చర్యకరమైననడకతోటి, శరచుకశరుగత్తును. ib. 4. 72. శరుచు సెక్కకణితిబతిముకు, జెరమలకైయేయ. టీ|| శరచు, పారిపోకూపుండే. H. 5. 77. వదలికూలిసగోళురావశులు గలుగు, పాడుగుడిలోనికెనుపోతు శరచిరిలచె. Siva. 4. 158. వేడెంబునండురంగంబుశరచి. టీ|| చుట్టుపరుగులోగుర్రాన్నినడపించి. ib. 4. 91. నింకిశరచుడరచుశలయేరుల. టీ|| శరచు, శ్రవహిస్తున్నటువంటి. H. 5. 123. శరగుచునవమాసంబులు, శరచినతడనంతరంబభామానుజికిక. Siva. 3. 58. ప్రాణిలోకంబుబాధలశరచునవుడు. టీ|| బాధలశరచు, బాధలవెట్టే. In common usage ఆటంకశరచిరి they made an objection. దిట్టశరచుట to prepare, to make ready. వాండ్లను లోశరుచుకొన్నాడు he has got them into his hands. దాన్ని శిఫలశరచి నాడు he brought it into use. భేదశరచుట to distinguish, to effect a distinction, to separate. శిష్టుశిశరచుట to persuade to convince or to make him agree. దృఢశరచుట to make firm, to establish. తెలియశరచుట to make known. లేటశరచుట to clear, or to make clear.

శరజశులు Some species of bird. Rasica. 1. 49. భరటుడు, కప్పురవాడు. D.

బరడు n. s. The bark of the tamarind tree &c. చింతలుమొదలైనవాటి పైబరడు D.

బరడు Skinny, lean, as the ribs. BD. 3. 2231. గుజ్జిబరదొడలునుదొప్పచెవులును బరడు బ్రక్కలు.

భరణము * n. s. Cherishing, maintaining, nourishing, supporting, wages, hire. భక్తికై నాచారణభరణశక్తిచూచినాను I did it to the best in my power to get my bread. భక్త్యభరణములు here it is an anuk.

భరణి n. s. A casket, small jewel-case, snuff box, pill box. పాసికలభరణి a dice-box. Also spelt. బరిణ and భరిణ.

భరణి * n. s. The second lunar mansion; being three stars in a triangle.

భరణిమందు A medicine against snake-bites.

శరత * n. s. Addictedness, devotedness to, love for. M. XIII. 5. 280. దానసురపితృ కార్యశరత. L. XI. 113. శరీచర్యనిరుపాధిశరత గావించి. M. XIV. 2. 185. శర్మశాలావాశుశరతసెంది.

శరతము * n. s. A certain large number, ten billions. ముప్పైరెండుశుంజ్ఞలలో సెకటి. The SC. says శరతమనే లెక్క.

శరతంత్రము * n. s. Subserviency, agency.

శరతంత్రము * &c. adj. Subservient, obedient, dependant.

శరతంత్రత * Subserviency, obedience.

భరతంపుటాజ్ఞ n. s. A dancing master. నాట్యశాస్త్రోపాధ్యాయుడు. H. 5. 156. భరతంపుటాజ్ఞకు శుభ్యదంబాగత్యు.

భరతపిట్ట n. s. A species of wagtail: it never rises in the sky; and has no compass or variety of note. Madr. Jour. XI. 30. No. 138. 185. called in Dakhini Chendol.

శరతర * Greater, more, superior, great. Chenn. 4. 110. శరతరకల్యాణపురినిధానిలునంత.

భరతశాస్త్రము * n. s. Theatrical learning, the art of acting and singing. So called from Bhāratā, an ancient minstrel.

భరతుడు * The name of the younger brother of Rama. The name of a celebrated writer on dramatic composition. An actor, dancer.

శరలెంచుట v. n. To proceed, come or go. వచ్చెననుట. D. విచ్చెయుట.

శరత్ర * In the next world. Lalito X. 59. Manu Smriti. 5. 166.

శరదళము * n. s. The foe, the enemy's army.

శరదేవత * An absolute divinity. The supreme goddess.

శరదేశము * n. s. A foreign country.

శరదేశి, శరదేశి n. s. A foreigner, an emigrant, a Hindu who takes military service in a distant part of India. Some sepoys entertained at Haidarabad by the Nizam are called Parade-sis. Also a wanderer, refugee or homeless wretch.

భరద్వాజము * The black long tailed bird, commonly called, King-crow. It is like the black marten or swift. (వీటింత. TA. SC. వ్యాఖ్యాటకుడి Radha KD.) It has been wrongly interpreted the sky lark: it never rises into the sky: it is commonly seen on the backs of cattle and hence is called శశులపోలిగాడు. It will even perch on the tiger and hence is called వ్యాఖ్యాటము.

శరద్ధ్యానము * n. s. Absence of mind, reverie.

శరనారి * n. s. Your neighbour's wife. Another's spouse.

శరశు The Root in A of శరశుట.

బరశుటలు A kind of grain.

శరశుతి, శరశుత్యము n. s. Credit, trust, loan. శరశుతిచేసుకొనుట to borrow money. నాకుశరశుతిభంగంచేయవలదినారు They tried to destroy my credit.

శరశర n. s. Feigning, affectation. BD. 4. 674. భక్తులశిష్టోపాసనియుండినను, భక్తియుభయమును బరశర గాదె, బట్టుమొదలయినవి దించి తెచ్చు క్షేధ్యని. D.

శరపించుట Causal of శరశుట. భంగశరపించితితియెచాలు Thou hast overthrown. DAB. 244.

శరశు n. s. Extent, spreading, bed, couch. Vasu. 1. 58. పూశరశు a flowery couch. శరశరసాల విశాలభూజములశరపారనిడల. HD. 3. 641. in the spreading shades.

శరశుట v. a. To let fly an arrow. To make. చేయుట, చేయుట. D. says శరపె, నింపెననుట. M. VIII. 2. 195. సాత్యకివృషసేనుశుక్రశుతిమాణింబులబాదివిబాణత్రయంబు, సూక్ష్మైవరపినాతదాతనిపేరు గదతవాలమున గాదనేనె. R. 5. 191. అనినలక్ష్యదత్తుతంగపుంపుండుదనుజకుంజరంబుపింజపింజంగరు వంబరశునిశిత శరశుంజరంబునగొంతవడిజిక్కువడి. M. XIV. 4. 103. బభ్రువాహనుడశ్రువివతి, బరశికుమ్రైనేనిబాయనక్తిల్లిమము. BD. 2. 104. శతిగన్నవైచునేశుడతినిన్ననుచు. శతిగనియెల్లెనబరశునిస్సునుచు. KUR. 3. 80. మ

దిశాద్విగ్ధన భీషణరోషవహ్నినేత్రాంతరశోణకాంతులుబయల్ పరశుంగలభాత్యైల రాదంతికవతిఁ మైశులికాఁ.

పరశ్రురుమడు * n. s. Another man, not her own husband.

పరశ్రుష్టము * n. s. A cuckoo, so called as being reared (శ్రుష్టం) in another (పర) family. కోకిలే SC.

పరశ్రుష్టము, అన గాశుశ్వరమల్లికా. Q.

పరభృతము * n. s. A cuckoo. కోకిలము, పికము.

పరమము * adj. Best, supreme, most excellent, principal, chief. ఉత్తమై. SC. పరమలుబ్ధుడు A great miser. పరమపావనుడు The great purifier: he who wholly sanctifies. పరమగురువు The teacher of a teacher. He who instructs the Master. పరమభోక్త The landlord. భోగ్యమిదినయట్టి భూమికిహానైనపరమభోక్తకెన్న బదులుజూపిభుక్తియిచ్చెనేనిభోగ్యముకర్రకు. Vema. 1585. పరమార్థము The great object. పరమశుతి వ్రత the most virtuous: that excellent woman. పరమఅన్యాయము. excessive injustice. పరమసులభము extremely easy. పరమహంస an ascetic, recluse, or Hindu saint, or monk. పరమదాగి an absolute ascetic. సువత్సరశతంస్యాణాంపరమాయునిఁదూపితం. B. 3. XI. 12. one century is the limit of human life.

పరమండలము * The enemy's country: a foreign realm. In Christian writings, the other world; heaven.

పరమశుదించుట * v. n. To die (a Vaishnavite word.) To expire.

పరమహంస * A Hindu saint: usually a stark naked ascetic.

పరమాణువు * n. s. An atom, the invisible base of all aggregate bodies; three such are supposed to form a mote in a sun beam. పరమాణువు A maid with a waist slender as an atom.

పరమాత్మ * n. s. The supreme being, considered as the soul of the universe.

పరమాన్నము * n. s. Rice-pudding: milk boiled with rice and sugar.

పరమారకయంత్రము * 'Foe-slaying engines.' A. 2. 8.

పరమార్థము * Bliss, heaven.

పరము The frame or upper part of a carriage.

పరమేశ్వరుడు * n. s. One of the names of Siva.

పరమేశ్వి n. s. *Bramha*, the creator.

పరమాయిలు, అన గాశుయినివచ్చేమాయిలు. OG.

పరరతి * n. s. Fornication, adultery. H. 5. 253.

పరలోకము * The next world. పరలోకగతుడు Dead, departed to the next world. పరలోకక్రియలు obsequies, rites for the rest of a departed soul.

పరవంజుట v. n. To be spread, scattered, extended or expanded. ప్రశురించెనుట. D.

పరవకుము Run not thou. BD. 3. 812. శుడుచులతోనాడబరవకుమన్ను.

పరవగు adj. అతిశయమైన. Suca. 1. 503. ననుబట్టకునునిబరవ, నతకుబరవగుభీతిఁ.

పరవడము See పరచుట The act of spreading.

పరవడి, పరువడి plu. పరవట్ల, పరువుట్ల n. s. Various steps used in fencing. సాములోఅడుగులు వేయడము, యివిశున్నెండువిధములు, యేలాగంటే. H. 1. 240. యెడమడుగుశురువడి, కుడియడుగుశురువడి, కడులుశురువడి, కోశుశురువడి, చాటుశురువడి, యుంటెడుగుకత్తెర, స్వరబండుకత్తెర, బాగినకత్తెర, చిట్టెడుగుకత్తెర, చాళుపాళులు, బాగినపాళులు, మెదలుగాగలపదిరెండు పరువట్లగలయగణ్యప్రావీణ్యంబెరింగి. యివిముక్తుదిరెండువిధంబులనికొందరంబురు. Sarang. 647. సరశీతగరడిలసాముజేయించి, పరగముక్తుదిరెండు పరవట్లనేర్చె. Satyabhama. 4. 140. జన్యశి, న్నాహముచేహచేష్టలనంబడగాపరవట్లచుట్టుచుఁ.

పరవతి గాడు The kestrel. Jer. Catal. No. 31.

పరవశము * adj. Out of one's controul from joy, ecstasy or sorrow, overpowered, seized in a paroxysm, given up to, transported with, overcome with, in ecstasy, beside himself with any passion.

పరవశత్వము * Bewilderment, wildness. Ellana. 3. 200.

పరవశుడు * One who is wild with joy or sorrow.

పరవశము n. s. Perseverance. Persistence. పునిక. పరవశముమ్మగా, పునికెడలికగా with importunity. Swa. 4. 79. పరవశముమ్మగాలితడబాటుమెయిఁ. టీ! పునికెయొమ్మగాను. DRY. 294. కఠియాధముఖ్యులు మొక్తి శునివన్నుకుముజేసి పరవశంపూర్ణజనితరువులు మహాశైలంబులెత్తి. M. 9. 1. 210. పరవశముమ్మను ద్రుతిపాండవముఖ్యు

నిబూదకాండములో గురికిన. ib. 9. 2. 133. బరవ శమోచ్చనీపుగదకుండుపు సేయదలంపితాకినక, కురుకుతినిజకతుండగుటకుకా ఉవనాత్మజయేను ib. 9. 1. 108. అనిసేయుటకైబరవశముదలకకాబనిచె బాధివముఖ్యి. ib 4. 4. 60. బహువిధంబులబగతు రబరవశమున,నితైరంగునగల్గుక్రందెల్ల సోచినిలి చిగలివినశక్తి ర్నినెగడు గాక.

శరవాది * A dissenter. A foe, an opponent. శక్రపు Swa. 3. 113. BD. 5. 1143.

శరశు or శరశువు * A battle axe. గండ్రగొడ్డలి. D.

శరశురాముడు * n. s. The name of a certain god. ఆయిల్లుశరశురామప్రీతిఅయినది The house was burnt, fell a prey to the devouring element; or, literally, enjoyed Vulcan's favour. శరశురామక్షేత్రము The ancient name of the country now called the two Konkuns. MM. W. Vish. p. 404.

శరశువు * n. s. An offensive weapon resembling a hatchet, or, axe. గండ్రగొడ్డలి. D.

శరశృతము * adj. "More than a hundred," innumerable, many.

శరశృధము * n. s. A battle axe. గండ్రగొడ్డలి. D. M. VI. 2. 93.

శరక, శరశి or శరకవాండ్లు, n. s. The congregation of pilgrims at a pagoda, those who assemble at a shrine. తిరుణాళ్లకువచ్చేగుంపు.

శరశతి * Another man's wife: your neighbour's wife: another woman.

శరశిదనము * Your neighbour's house.

శరశిము or శరశివేది n. s. The philosopher's stone. From శ్రుర్యవేది.

శరసు n. s. అనగా, విధము, శివయము. D. బరసు or బరుసు Coarse, rough. See బరుసు.

శరశ్శలము * n. s. Another place. The ground of a picture, the back part. The prospect, the distance.

శరస్థానము * Another place. శరస్థానముచేసుట To shift quarters. When about to set out on a journey the Hindus ascertain the most auspicious astrological moment; when it arrives they carry some rice, water and salt into any other house: and this they reckon the శరస్థానము or *flitting* though the real journey begins afterwards.

శరస్థరము* adj. Mutual, reciprocal, interchanging. By proxy, circuitous, not in person. Diverted from its proper purpose. శరస్థరవిరోధము mutual discrepancy, a disagreement between them.

శరస్థరముగా * adv. Mutually, to each other, By, through (a proxy) Through the medium of others. Indirectly, circuitously.

శరహాననము * Murder, See శరుడు.

శరహాననుడు * n. s. A man-slayer, murderer.

శరహాసికము n. s. (A vulgar corruption of శరిహాశము) A joke, or gibe, derision శరహాసికమాడుట, శరిహాశకముచేసుట. To deride or joke.

శరహితము * n. s. Benevolence, aiding others.

శరహితాచారి * n. s. A benevolent person.

శరహితుడు * n. s. A benevolent man.

శరాకు n. s. Oversight, error. Carelessness, forgetfulness. శరాకున unawares, by error. H. 1. 80. and 2. 98. Minaxi Parinayam. 1. 69. a, b, c, d. శరాకులేక heedfully, without inattention

శరాకునవుండుట, or, శరాకుశుడుట to be off his guard=భ్రమశుడుట. శరాకుచెప్పట to warn, call his attention to.

శరాకు (interjection) Take heed! attention! a conversational phrase like "have a care! I beg your pardon! please listen to me!" See హెచ్చరిక. Radha. 1. 3...2. 38. Jagannath 3. 141. T. 2. 83. Dhurjati Kr. Raya Vijayam 4. 35. Kod § verses 1 and 2 a, b, c, d.

శరాకుశుడుట To forget, be off his guard.

శరాక్రమము * n. s. Power, strength, exertion valour, prowess.

శరాగము * n. s. Dust, the pollen or farina of a flower. Vish. P. 2. 140. Sar. D. 310.

శరాచీన * అనగాశరాస్తు ఖులైన. A. 4. 36.

శరాజయము * Defeat.

శరాజితము * adj. Conquered, overcome. M. II. 2. 268. T. 5. 117.

శరాస్తు ఖుడై * Turning away, having the face averted, averse to. Discountenance, renouncing.

శరాత్మరుడు * Supreme being, the Almighty.

శరాధీనము * n. s. Possession by another. ఆశుశ్రుకముశరాధీనములోవున్నది the book is in another person's hands. ఆసాక్షుఅంతాశరాధీనమై పోయినది the whole property has fallen into the hands of others. శరాధీనముచేసుట to di-

vert or turn aside from its right possessor. **శురాధీనం** ప్రాణాశీంకటము a life of dependance is a life of misery.

శురాధీనము * adj. Dependant, subject, or subservient to another.

శురాధీనుడు * n. s. One who is subservient to another.

శురానుశ్రవేశము * Coalescence. The entering (of the supreme Being) into (అను) principles. This is the title of B. III. § 6. in Burnouf p. 341.

శురాశరము * n. s. Here and there: that is, earth and heaven. Past and future, ఇహముశరము న్ను. భూతభవిష్యత్తులు. RKD. says శురాశరం, క్షీ, శురుషకం, శరమశరంచ. B. 8. 265. అగ్నిము ఖంబు, శురాశురాత్మకమాత్మ, కాలంబుగతి, రత్నగర్భశుదము. శురాశురాత్మకమాత్మ అనగా నీకరీరము ఇహశురస్వరూపుడైనదని అర్థము.

శురాశరవస్తు, or **శురాశరుడు** (error for శురాత్పరుడు) The Supreme. These names of God were introduced with the Christian Religion. శురాశరవిత్ one who knows the past and future. Lalito. 7. 40. Indra addresses Narada, thus భగవత్ శురస్వధర్మజ్ఞ శురాశరవిదాంవర.

శురాశేషము * n. s. Dependance on the aid of others. యీశునిని శురాశేషు లేకుండా చేసినాడు He executed it himself without any aid.

శురాభవము * n. s. Defeat, loss, ruin, contempt, disrespect, defiance. తిరస్కారము, శ్రునాశము. SC.

శురామరించుట v. a. To condole with. To pay attention to, to take care of.

శురామరిక n. s. Inquiry. Condolence. Heed, taking care, attending kindly, consoling, comforting, attentions. నేను బ్రేటికిపోతాను ఆవిడ్డమీద కొంచెము శురామరికవుండని Pray look to the child while I am away. నీశురామరికలేకుంటే కార్యముకాదు it will not do for you to be negligent.

శురామర్చ * n. s. Inquiry. Condolence, consolation. Attentions, care, examination. (In logic) discrimination, conclusion.

శురామర్చించుట * v. a. To take care of or tend, to console, to investigate, to examine. (In logic) To discriminate, draw conclusions.

శురామృశించుట (corruption of శురామర్చించుట which see.) Bmj. 4. 70. ఏమేమోలెన్ను శురామృశించిగడలోనితోడనిట్లంచు మేమామూలంబుగవచ్చి తెల్పుదమనన్.

శురాయణము * n. s. Devotion, addiction. తత్పర, అభీష్ట, క్షీ, బె, ఆశ్రయ. SC.

శురాయణుడు * n. s. An aspirant to, a wisher to do, a candidate. బల్లశురాయణుడు one addicted to chattering. S. 3. 341. హా, శుదేకశురాయణి. Lalito. 22. 2. భోగైకశురాయణి. M. IV. 3. 33. Vish. 2. 305. Vish. 3. 130.

శురారి * The year before last.

శురార్థము * adj. Excellent, noble. శ్రేష్ఠమైన. X జితములో 3-2 శంజ్జలలో సెకటి. BRY. 3. 652.

శురాశుకము Vulgar corruption of వరిహాళిము.

శురాసు * adj. Dead, expired. W.

శురాసుత * **శురాసుత్వము** * Death, extinction. W. శురాసుత్వమును పొందుట to perish. Bobili. 3. 158. శురాసుల్లెను శురాసుత్వమునుంబొందిరి.

శురాసులు n. s. plu. (François) The French. Bobili. 3. 158. శురాసుల్లెను శురాసుత్వమునుంబొందిరి.

శురాశ్రుంధి * n. s. A thief or robber. దొంగ.

వరి n. s. చతురంగబలముగల సేన. కాలుబలమున్ను. D.

వరి n. s. The side. దేహాదిపార్శ్వము. D. వరియెముకలు the ribs, వరికూల the liver complaint. Pal. 108. శుక్లలునాటింబిబరులు చెండాడి. HD.

వరి adj. Naked. వరిమేను అనగా దిగంబరదేహము. D. 1. 514. దొడ పెడవరికాలుదోరంపుచెవులు.

వరింకి (కంశు) A certain bramble, or wild shrub.

వరించుట v. a. To bear; to sustain, maintain, support, endure, tolerate.

వరిక, **వరివిశేషము**, D. See వరికెట్ట.

వరికపై or **వరికమ్మి** A crook, or stick used by herdsman. దోటిఅగ్రతోచినది? BD. 3. 2244. గొడ్డలివరికమ్మి కూటికుండయును.

వరికము n. s. (a bad word) A cup used in worship.

వరికరము * n. s. Spices, ingredients. Retinue. Furniture. శంఖారము, వరివారము, సామశ్రీ, ఉశుకరణము. H. 1. 113. విరియంపుబాడి మెంఠి కూటువ, శంఖారంపుచింతశండు, బజ్జలు, శిఖరులు, శుచ్చుష్కారుబిండ్లూరు గాయలు, మామిడితోళ్లు నూదిమావరికరంబులును. DRU. 1000. పాచకోత్త

మనీపుకుక్వంబచేసి పూనికెనెరితాబుద్ధినుహించి, మానిసిజంబియామాంశంబువలయు, బరికరంబులతోడ బచనగావించి. Suca. 1. 116. పరికరములు మంకెనలును, పరిచారికులరిది కనులకుట్టుగు డారుల్, పరి పేరలైన గౌరలు, దొరయంజనవిప్రుడతనితోనిట్లనియె. Siva. 2. 12. పరిపరివిశంతుజన్మంతుపరికరంతు, సాంతుశంతుడ. టీ|| పరికరంతు, అనగా ఆశ్యావిసంభారములశంబంధమైన. ib. 6. 3. బనిడిసిటలిఖించిన ప్రతిమలమర, నిగవ్రాలినయందండనెలుగులూశుగు, నట్టిసికినలమంచములాది గాగ, పరికరముల సెక్కుపేడమీద. దర్పణాద్యుకరణము, పరివారము, పుర్యంకము. SC.

పరికర్త * n. s. Adornment, decoration, అలంకారము. A. 4. 37. భర్తపరికర్తవర్తి తంబగు బ్రహ్మరథంబున. టీ|| బంగారుమయమయన అలంకారము చేతనుశీన్న ధ్వమయన బ్రహ్మరథమందు. SC. says శరీరసంస్థికరణము, దేహమానిస్యమునుపోగొట్టుకోవడము.

పరికి adj. Dishevelled. చింపిరి. BD. 3. 1402. బరికి వెంట్రుకలపైకత్తిరిదాల్చి. See పరికి. The పాలబరికి is a certain forest tree, which see.

పరికించుట v. a. To seek for, search, enquire into, examine, or investigate, scrutinize. To prove by trial. BD. 5. 120. 554. 689. M. V. 2. 124. Paidim. 5. 49. DRB. 456. BRY. 842. వెడకుట, విచారించుట, పరిశీలించుట. D.

పరికిణి n. s. A frock worn by little girls formed of broad tape sewn together. పరికిణి, పదూత, అనగా గాగరా. D. See పదూత.

పరికె n. s. A small stick or bough, a switch.

పరికెగడ్డ n. s. The root of the aquatic plant termed Trapa bispinosa (See పరింక) శృంగాటకం. SC. Rox. 1. 428. శృంగాటకము, పుకడుంతు. D.

పరికె మొట్టొయ్యి A sort of fish. G. 1. 111.

పరికెలు n. s. Patterns or diagrams drawn on the floor with lines of flour or coloured powder: to drive demons out a person placed on it: by the recital of some verses supposed to have magic power. ముగ్గులు. పరికెలు వేసుట, అనగా ముగ్గులు వేసుట. H. 2. 96. తిరుమలకంబిల్లిప్పగిరి శీర్షములుంజనికాంగుముళ్లతో, వరములు దంశకుల్ వశియవారిగ కాస్తలువైచియంతలె, పరికెలు, దృష్టిదీపములు, బన్నిన గడ్డెలువెట్టియేమిట, గరమగుత్త్రవాంధకడ గానకలెకవిచారణిస్తులై.

పరి క్లేశము * n. s. Calamity, affliction, misery. కడగండ్లు. M. II. 2. 328. వనవాశపరి క్లేశంబునకోడడు.

పరిఖ * A moat, or ditch.

పరిగణనము * అనగా యెంచడము.

పరిగమి n. s. అనగా చతురంగబలముగల సేన. D.

పరిగమ్మి n. s. A crook or stick used by herdsmen. See బరికట్టె. BD. 3. 2246.

పరిగుంతు, అనగా శురుదున్ను. OG.

పరిగె n. s. Gleanings of corn. మళ్లీరాలినవెన్ను. OG. పరిగెలు fragments, shivers తునియలు. Pal. 439. పైనున్నజొళ్లనుపరిగెలుచేరి, బొమిడికంబులనుడుల్లపొడుచుచురాగ.

పరిగెచేసు n. s. A reaped field. శుక్ర్యముతోసినచేసు. D.

పరిగెచేతు n. s. A sprat. The చేదుపరిగె or bitter sprat resembles the silver fish. The పాలుపరిగె is the white sprat. చెత్తుపరిగె a sort of chætodon.

పరిగెత్తుట or పరుగెత్తుట v. n. To run. Also to flow as water.

పరిగెపిట్ట n. s. A quail. An ortolan or wheatear. The Turdus Roseus or Cholum-bird: it is like a large sparrow with black head and dirty pink belly: they are gregarious. See Madras Journal. 1840, p. 23.

పరిగెలు, అనగా మత్స్యభేదము. D.

పరిగొని adv. One after another, repeatedly, again and again. లేచిలేచులుగా, మాటిమాటికి. Vasu. 5. 77. చ|| పరిగెతదివ్యగంధఫలభారనమత్తదలేతు రంతురా పరివృతకాయమానములబద్ధ్యుఫలావళిజూ బిప్రైవయింబరిగొనివచ్చు రాజశుకపద్మలచొప్పన సెప్పెనప్పడ, శుభ్రవివణశ్రుఘాణములభూరిహరిస్త్రీలతోరణవశుల్. టీ|| పైవయింబరిగొనివచ్చు, మీద మీద చాల్చుగట్టివచ్చుతున్నటువంటి రాజులకలయెక్క చాల్చులాయేమి. యిట్లా అర్థము చెప్పడముశిరశముగా దనితోచినది. యేలాగంటే, చాల్చుగట్టివచ్చు రాజులకలయెక్క చాల్చులాయేమి, అనడము, చేతపడైయనేయధామద్విరుక్తమాతున్నది గనుక బరిగొని, అనగా లేచి లేచులుగా అని అర్థముచేసినట్లు అయిలేకరనుముగా పున్నది. BD. 2. 337. హరభక్తికరదయాప్యరవృష్టిబరిగొని, కురియదాత్పన దొగదొగ. బరిగొనికురియ లేచిలేచులుగావర్షించేటప్పటికి. ib. 3. 2189. యాక్రమములరయదుననియంత్రమాంగంబుదిక్కు పరిగొని మూడేండ్లనరసిగా

నకయు. అర్థము, యారీతిని పరికిలన చేస్తాను అని నిశ్చయించుకొని తలకుక్క అనే కావ్యక్షులు మూడు నీలవర్ణముల దాకా వెదకి తెలుసుకోలేక. *ib.* 4. 64. అంగులై నిలవే బేహరముల్ మా నై, నంగడినిటయటచరియింపరాదు, శ్రురవీధి నెవ్వరు పోయినంటాచి, పరిగొని కినుక మై పారంగదోలు. అర్థము, పట్టణము యొక్క విశిఖయందు యెవరైనా పోతే ఈ ఊరికి మాటి మాటికి కోడుముతో పారదోలును, యిది గాక దీపికలో, పరి, అన గా ఆవృత్త్యర్థము, పైక పరియని అని త్రున్నది, దీనివల్లనే పరిగొనియనగా అనే కావ్యక్షులు అని అర్థనాతున్నది.

పరిగొనుట, అన గా చుట్టుకొనుట, పొందుట. *D.*

పరిగ్రహము * *n. s.* Acceptance, taking, assent, consent. Dependants, a family, a train.

పరిగ్రహించుట * *v. a.* To take, accept, admit or receive.

పరిఘ * The bar of a door, striking. A club. A weapon. అర్థము, పరిఘాతనము, లాటికర్ర, ముద్దరె, ప్రాకారె &c. *SC.*

పరిఘామము * *n. s.* A bludgeon, a stick mounted with iron. The pin or bolt of a door, a pike or spear, &c. *W.*

పరిఘట్టనము * *n. s.* Thumping, striking, collision.

పరిఘాణించుట or పరిఘాళించుట *v. n.* To vaunt, to boast, to presume. *వింకెములాడుట అని తోచినది? H. D. 2. 352. చిగురుటాకులని సించుమా శ్రీములు, గగనంబుతో బరిఘాణించునడుము. G. 7. 31. నావుడు పరిఘాళించెదవీవుండుటయెరిగి కాదె యిది వేటుగ నే గావించితి విరికి దగలాలించుక గలిగ నే నిలటవలలేలా.*

పరిచయము * *n. s.* Acquaintance, intimacy, knowledge.

పరిచరుడు * *n. s.* A guard or body guard, an attendant, a servant, a companion, a commander-in-chief. పరిధిస్థైచాకిపారాలుజాగ్రతగా చేసే సేనాధిపతి. *SC.*

పరిచర్య * *n. s.* Service, attendance, dependance. సేవాయం. *SC.*

పరిచారకుడు * A man servant.

పరిచారిక * *n. s.* A maid servant.

పరిచారుడు A servant. This is a bad word. *BD.* 5. 419. బసవస్తకలకేత బ్రహ్మయ్యమాకు, సొగసిననభముమోవసొకడనే సోతు, బనుసవోక పరిచారునాకు,

పరిచిత * *adj.* Known, acquainted with.

పరిచితి * *n. s.* Acquaintance, knowledge, intimacy.

పరిచ్ఛదము * *n. s.* Court, train, attendants, retinue, family, dependants: goods and chattels, paraphernalia, covering, clothes. పరిపారె. *SC.*

పరిచ్ఛేదము * *n. s.* A division of a book, a section, or chapter.

పరిచ్ఛేదించుట, అన గా విభజన చేసెననుట. *D.*

పరిజనము * *n. s.* Train, household, people.

పరిజించుట, పరిజించుట or పర్జించుట To seize the hilt. కత్తికటారి మొదలయిన వాటిని చుట్టుట *A. 6. 100.* బరువడించికటారి పర్జించి నిల్పి. టీ|| కటారి పర్జించి, కటారి పరుజులా చెయి వేసుకొని, పరుజు, అన గా త్యగుతు. *G. 7. 60. గర్జన సేయక మా జాలద్యుష్టి మైదె రలక పరిజించి తాకమూరి. ib. 10. 54. బెదరక బంటు మీద బరిజించు త్రుచుడ గ్గరు మూరు కైవడిక.*

పరితె *n. s.* The weaver's whirl. In England this is called a *trundle*. *H. 2. 12. and 2. 25.*

పరిత్రుళురుగు or పరిత్రుళురుగు *n. s.* The spotted beetle usually termed a cockroach.

పరిఘవించుట or పరిఘవిల్లుట *v. n.* To shine, to give light వెలుగుట, ప్రకాశించుట. *UH. 3. 84. పైడి బొమ్మకు తావి పరిఘవిల్లు నె కాదు నవ్వకందర్ప బాణంబు గాని. Bmj. 2. 59. భరతశాస్త్ర ప్రాధి పరిఘవిల్లు గ. Ruckmang. 3. 104. జవ్వాది పిల్లులు ప్రేయమెలర్ప, బట్టి కదిలంబు గావించె పరిఘవించి. Bilh. 3. 177. నెచ్చోట వీసించు గాచ మత్తృత్రి నాటపాటలు మాటలు పరిఘవిల్లు. Ila. 2. 34. దానవారా తినభాభాభ శ్యములును, ప్రకృదోచులు కుడరుచుత్ పరిఘవిల్లన తనియడుగులు సెకటిగా నశియెల్లు జామ్మవీయము నా సరస్వతులనంగ. టీ|| పరిఘవిల్లై విస్తరిల్లై. *ib.* 3. 127. తఘకుమించిన మించు తనుచండ్రరేఖలో పరిఘవిల్లు కురంగ పదమనంగ. టీ|| ప్రకాశిస్తూవుండే.*

పరిణ See పరిణె or పరణె.

పరిణతము * *adj.* Ripe, mature, bent, bowed కుక్కమైన, శ్రురతో ఛావేనన తమైన. *SC.* says కాలకు క్వె. *Vasu. 4. 6. పరిణతాతకముల్. టీ|| కుండబారి నటువంటి.*

పరిణతము * *n. s.* A butting elephant, an elephant stooping to strike with his tusks. తిర్యగ్స్థాతిగజము. *RKD.* తిర్యగ్స్థ ప్రహారిక బై, లా ఛాగ్గ ప్రయము క్కనె. *SC.*

శరీరణి * Bending, bowing. అన గా, నమ్రత, వంకరము.) M. XIV. 2. 228. శరమంబనం వేదాంత రహస్యాత్మ వెలుగు తత్వంబు నిజంబర యగ్రేత్ర ఙ్గాదయను శరీరణి కలయతడు శత్రవ్వు కడవిడుండునుండి. A technical expression for a set of verbs భూజ్యోదిః, శరీరణిః, భూశీతాయాం, జిజయే అనే ధాతువులు ఆది గాగలకొన్ని క్రియలకు పారిభాషిక నామము.

శరీరణ్ణము * adj. Bound, tied, possessed of కట్టబడిన, కూడుకొన్న. M. IV. 2. 131. కనుగొనికొ శువేగమునకన్నులనిశ్చలములాలనంకముల్, దనరగ సాంధ్రఘర్షణ శరీరణ్ణములగ్రమ్మనితాంతవంతవీ, దన నటదాశ్రీరంకవికటభ్రుకుటీచటులక్షవర్షన, ర్షన ఘటనాశ్రుకారభయదస్ఫురణ శరీరణ్ణమూర్తియై.

శరీరణమంచుట v. n. To be glad శంకసించుట, ఆనందించుట. Jaimini. 4. 154. చాలునుభవస్వనిశత్యత్ర తముచూచి శరీరణమించిరి పారిది క్షాలవరులు, హరిభక్తిరతుడవౌతరయక నిన్ను నిన్నుది సెప్పించిన పాతకర్త. L. 7. 420. శ్రీశుభాశీవుడును శిఖరిజాతయును, భాసురశుభకేళిశరీరణమించుదురు, మోశముగా దివిముఖ్యకృత్యంబు. Swa. 5. 117. శరీరణమించిరి ధరామరశ్చరంధ్రహస్తేభువితచేలాంచలగ్రంధికలన. టీ|| శంకసించిరి. Pal. 86. 13. కామభూతలవిభుడు, క్రజలును నాయుడు శరీరణమించుంక, శరీచేసికట్టముల్ శీయ్యననిచ్చి. ib. 48. కావునశుండెంబుగాదుకార్యంబు, మానితివేనియుమల్ల భూశుభియు, క్రజలునుమిక్కిలి శరీరణమించుదురు, ib. 85. శురులు బెట్టుటదప్పె శరీరణమించిరిని, పూరకచచ్చుట వుచితమెట్లన్ను. ib. 154. సావ్రిమికార్యమునకు శంక్రామమునకు, ప్రాణమిచ్చినవారి శరీరణమించురె, ప్రాప్తంబుదప్పింక బ్రహ్మకు గాదు. శరీరణమించురె, దుఃఖుశుడుదురాచని ఆర్థముచెప్పవలసియున్నది.

శరీరణమంచుట * v. n. To become metamorphosed, transformed, changed. ఏకారమునుపొందుట, శ్రుకృత్యన్యధాభావముకావడము. Swa. 6. 99. మంజులమంజరిమహిత సౌభాగ్యంబు శరీరవృత్తుకున్వృత్తి శరీరణమించు. టీ|| క్రకటనమాచున్నుండేటట్టుగానున్ను.

శరీరణయము * n. s. Nuptials, marriage.

శరీరామము * n. s. Metamorphosis, transformation, change of form, of state. Maturity, fullness, ripeness. ఏకారః, శ్రుకృతేరన్యధాభావః, చరణః, శేఠః, శుక్వము. L. 13. 466. మరణంబున

త్వైతిమతముజింతించి, శరణాశ్రయమున శుద్ధిచానం ద, శరీరామమనైవ వాఙ్మంతులబాని, నిరతంబునిలిచినని లేకరూతు, శరముండవీచతపుడునిద్ధరామ. శరీరామదేశో who looks forward or to the end చరమకాలప్రేక్షే, శుశ్వాద్దేశో, విషయాచేతూ శేషవృష్టై ఇతిభారతం. RKD.

శరీరామము n. s. Joy, gladness ఆనందము, శుంతోషము. Pal. 157. బిరుదురాజునుభక్తక్షితంబుమీద, శరీరామమున రాచక్షంబుగట్టి. ib. 85. 10. పొగడియధింబినపొంకాయాతనికీ, బాది నాయుడుకడు శరీరామమంది. Reeve says, Health, prosperity, welfare అనగానే మము, నుభము.

శరీరామశూల Pain caused by indigestion: an all overishness or chronic disease called gastritis. Mesenteric pangs.

శరీరాహము * n. s. Extent, breadth, width. ఏకాలత. M. XIII. 4. 412. G. 10. 81. BRY. 2. 728.

శరీరాహుడు * అనగా ఏకాలతగలవాడు. R. 1. 100. శుమరకీర్తిశరీరాహునకుకౌ.

శరీరణి * adj. Married పెండ్లిచేసుకొన్న? N. 7. 6. ఆతడొక నాడునిండుకొలువైచెలువై బలవైరికెంతయుం, బ్రతియగురివిమీరగ బరాకుశుగాకు శురాకటంచువం, దితతులుసారెమ్మొక్క ధరణీతరుణీశరీణీవరాణీను, న్నతమతిదెల్ప గానకలనాలనాకలనాదముకొనినకౌ. టీ|| ధరణీతరుణీశరీణీవరాణీని, అనగా రాజసీమూహమునుయిందులో శరీణీ అనే శబ్దమునకు ఆర్థమువ్రాయకవిడిచిపెట్టి గారు, ధరణీతరుణీశరీణీవరాణీని, అనగా భూమియనెడికడతిని పెండ్లియాడినభర్తలన గారాజులనితోచినది, దీనికలుదాహారణయేమిలేదు.

బరిణె n. s. A little box. పొడిబరిణె a snuff box.

బరిణెవురుగు The cockroach.

భరిణెమండు A certain medicine given to heal the bite of a serpent, like Eau de luce.

భరితము * adj. Filled, full, పూరితె, భరిత్రె, మోశేది. SC.

శరీరణ * Surrounding, encircling. Everywhere, all over.

శరీరణించుట * v. n. To grieve, to be sorrowful.

శరీరాశము * n. s. Pain, anguish, sorrow, affliction. Heat. Fear, trembling. జ్వరభేషె, భయ, కంపె. SC.

శరీరోషము * Pleasure, satisfaction, delight, gratification. B. 3. 617. వినిర్భరశరీరోషమాత్మ

నెలకొనియంతకా. Vish. 5. 138. వారుశరితోప
ముతో ననునాదరింపుచుకా.

శరిత్యజించుట * v. a. To abandon, or quit.

శరిత్యాగము * n. s. Abandonment, M. XIII. 5.
417. quitting, desertion, yielding, relinquish-
ment, giving up.

శరిత్రాణము * Preserving, protecting, fostering.
A coat of mail.

శరిత్రాసుడు * adj. Afraid. Ved. Ras. 3. 29. విద
శ్రితజనశంఘముచూచుకొకల్లుడు శరిత్రాసుకా. టీ||
శరిత్రాసుకా, అనగా భయమునుగలిగినటువంటి.

శరిదానము * n. s. Barter, exchange. వినియము,
SC.

శరిదానము * n. s. A bribe. శరిదానముకట్టుట To
receive a bribe.

శరిదేవనము * n. s. Lamentation విలాపము, కలవ
రింత. SC. M. II. 3. 55.

శరిధ * (Corruption of శరిధి) The branch of the
tree to which a victim at a sacrifice is tied.
DRY. 2054. వెరలెప్పనాచూచువేదిలోగలదు
శరికిందినిశి తాస్త్రీశరిధలు జేర్చి, శ్రీవృక్షభల్లారశి
భిముఖ్యసమిధ లావృత్తికొనియంతటమరియు.

శరిధానము * n. s. A vest, or a lower garment.
నిర్దుక్తశరిధానయై she who is stripped. అధోం
శుకము, కట్టుకొనేబట్ట.

శరిధి * n. s. The halo of the sun or moon. Epi-
cycle. (W. says) the circumference of a circle,
the disk of the sun or moon. The branch of
the tree, to which the victim at a sacrifice is
tied. శరివేచము, యజ్ఞే యరచుకొభా &c. SC.

శరిశంధి * n. s. An enemy, foe, antagonist. Swa.
2. 90. R. 1. 61. HD. 1. 1012.

శరిశుక్లము * adj. Ripe, mature. Cooked, dressed.

శరిశులాము * n. s. Capital, principal stock మూల
ధనము.

శరిశరి * adj. Divers, sundry, various. శరిశరివిధ
ములయిన Miscellaneous. శరిశరివిధాలుగా adv.
In all sorts of ways. శరిశరి piecemeal శుక్తు
మురు, శునకశునకలు. M. IV. 2. 286. సాశువము
కాకినెడిసినగతినే వెరచరువచొపుదుబరిశరిసే
యుదుసేదువ్రాని సాశువంబెడలకా.

శరిశరిగా adv. Piecemeal చిందరవందరగా. OG.

శరిశరియలు adj. Piecemeal శుక్తుమురు, శునకశున
కలు. See శరియ.

శరిశాకము * n. s. Maturity, perfection, the fruit
or consequence of actions.

శరిపాటి Tolerable, ordinary, pretty good, mid-
dling; not extraordinary. శరిపాటికొంటు a fa-
shionable or nice house.

శరిపాటి * n. s. Order, method, arrangement. R.
5. 192. రీతి, గమనిక. Parij. 3. 82. నిరకాశేయవి
తానకుటి ప్రకటికృతచంద్రాతళ శరిపాటికంబును
నై. అర్థము, శరిపాటికంబునునై, క్రమమునుగలదై.
శరిపాటిగా Tolerably.

శరిపాలకుడు * n. s. Protector, cherisher, patron.

శరిపాలన or శరిపాలనము * n. s. Protection, pa-
tronage, fostering care, attendance to (or per-
formance of) any act, government.

శరిపాలనచేయుట, శరిపాలించుట v. a. To protect
or cherish, to perform, to govern or rule, to
patronize. ఆయన రాజ్యశరిపాలనచేతేటప్పడు
during his reign.

శరిపించుట The causal form of శరుచుట.

శరిపూర్ణము * adj. Complete, full, replete.

శరిపూర్తి * n. s. Completeness, fulness: satiety,
satisfaction, amplitude, replete.

శరిపోవక, అనగా బెడరక. OG.

శరిబర్హము * n. s. Retinue, train, insignia of
royalty. రాజయోగ్యవస్తు, అగ్ని, శరిస్పదము, శ
రికరము, శరివారము, భూషణము. SC.

శరిభవము * n. s. Disgrace, disrespect, irrever-
ence, insult, contempt, disregard, reproach,
abuse. తిరస్కారము.

శరిభవించుట * v. a. To contemn, slight, scorn.
తిరస్కారముచేసుట.

శరిభాష * n. s. A technicality, a conventional
term in any science.

శరిభూతము * adj. Contemned, disregarded, de-
spised. తిరస్కరించబడ్డ.

శరిభృధుడు * n. s. గాయకుడు. Pariz. 4. 56.

శరిభ్రమణము * Wandering, roaming, travelling.

శరిభ్రమించుట * To travel, roam, wander.

శరిమర్దనము * Rubbing, grinding, trampling or
destroying. W.

శరిమర్దితము * adj. Rubbed, ground, trampled.

శరిమళము * n. s. Fragrance, perfume.

శరిమళించుట * To smell, be fragrant, give forth
scent.

శరిమాణము * n. s. Measure, measuring, quanti-
ty, capacity.

శరిమార్చుట v. a. To kill, assassinate. Vish. 7.
171. చేరువనున్నవృక్షముల బీజములంబరిమాపుకా

చుండు. ib. 6. 289. యంత జేసిన దుస్థాత్తు నిశ్చుడ
 కట్టి, కెడవకుండున మనక కుక్తి ర్తివచ్చుననిన శతధన్యు
 పరిమాప్తియన్యు ట్ండ్రముధి తామున్యుకాన. R. 2.
 58. ఇతర దృష్టోచరమృగంబు తెన్నిగలిగె, నన్నిమ్మ
 గములబరిమార్చి. ib. 4. 45. శ్రుతిభటరాక్షసులబ
 లంబుపరిమార్చివి. M. XII. 1. 60. బాహుదక
 మునశరులపరిమార్చితుడి. T. 4. 163. కోకారి
 నిడంకింకుగ, బాకారికి తెలివినేడె పరిమార్చింతుక.
 ట్టి కోకారినిడంకింకుగ, చంద్రునిడండ్లనచేసేటం
 దుకు, పాకారికి, యింద్రునికి, తెలివితెలియచేసి,
 నేడెయిచ్చుడే, పరిమార్చింతుక, చంపిస్తాను.
 పరిమార్చనము * n. s. Cleaning, cleansing, పరిశు
 ధముచేయడము.
 పరిమితము * adj. Meted, measured, limited.
 పరిముఖముగా * adv. Through, by means of దాన్
 రా. ఆయన పరిముఖముగా యావ్యాజ్యమును శీర్ష
 కాన్దాము we settled this dispute through
 him, or by his intervention.
 పరిమెయి adv. Hastily, quickly, rapidly. అతివ్ర
 రగా, అతివేగముగా అనితోడనది. M. XII. 3.
 474. పరిమెయి బారువారిగనిబట్టి వెళంపెడకేలుగ
 ట్టితెప్పిరి.
 పరిష్టాన * adj. Faded, withered, languishing.
 పరియలు n. s. plu. Pieces, bits, fragments తునక
 లు, శకలములు. DRY. 1229. కుంభశుశంబు, పుద
 ములబరియలు బారదనియును. Pal. 73. పల్లంబుచ
 కైరపరియలుగా. BD. 3. 1219. మహితజటాచ్చ
 టనిహాతినిజాండ, బహుశకటాహంబుపరియలుగా
 గ. T. 5. 37. వ|| పుగలిన సొళ్లును బరియలైన బో
 ళ్లును తునిశిన శిరంబులును. ట్టి పరియలైన బోళ్లును,
 రెండువక్కలై పోయినటువంటి కవచములున్ను. M.
 IX. 1. 26. తనయులున్ను శ్రులందరుబడిరన గావినిపె
 క్కు పరియలై పోవక యిట్లునికియరయవజ్రమయంబని
 దలశ్రుదు.
 పరియాచకము n. s. అనగా పరిహాసము.
 బరియెముకలు The ribs. పక్కయెముకలు. See బరి.
 పరిరంభము * పరిరంభణము * n. s. An embrace.
 పరిలురత్ * adj. Rolling. పొద్దుమావుండే. T. 1. 5.
 పరివట్టము (Tamil) n. s. A cloth, or head band,
 used on particular ceremonial occasions at a
 temple.
 పరివసించుట or పుర్యవసించుట * To end, termi
 nate. యిదిజగడములో పుర్యవసించినది It ended
 in a fray.

పరివాదము * n. s. Reproach, censure. నిండ. M.
 XI. 1. 197.
 పరివాదిని * n. s. A lute with seven strings. వీణ.
 పరివారము * n. s. Dependants, train, or retinue.
 Those who are about a prince : his escort. పరి
 వారచేవలలు * Attendant gods. Cherubim. పరి
 వారాంకన A handmaid, a waiting woman.
 పరివాసిత adj. Scented, perfumed. Paruj. 4. 35.
 పరివి, అనగా ఈ టెలో భేదము. OG.
 పరివిల్లి, అనగా శ్రుకాళింది. OG.
 పరివృధుడు * n. s. A master, owner, or superior.
 శ్రుభువు, యజమానుడు.
 పరివృతము * adj. Encompassed, surrounded. చు
 ట్టబడ్డ.
 పరివెంక A certain tree with small leaves. G. 5.
 299. భరతశ్ర. D.
 పరివేత్త * n. s. A younger brother, married be
 fore his elder. Vish. VI. 416. Swa. 3. 171.
 అన్నకు వెండ్లికాకవుండగా వెండ్లాడినవాడు.
 పరివేల్లము * Bulrush. అనగా తుంకగడ్డి. D. భద్ర
 తుంకగడ్డి. SC.
 పరివేడము * n. s. A halo encircling the sun or
 moon. Epicycle.
 పరివేష్టించుట * v. a. To surround, or encompass.
 పరివ్రావుట See బరివోవుట.
 పరివ్రాజ్, పరివ్రాజ్ * n. s. A mendicant, friar,
 devotee, [held infamous.]
 పరిశనము Tumbling heels over head. గంతు. Swa.
 4. 28. వడిదత్తునట్లు త్రాళ్లంకట్టినడిపాట్టులదరంక
 నిక్కి పరిశనంబులు వేయునవియును.
 పరిశోధన * n. s. An enquiry, investigation.
 పరిశీలించుట * To enquire, investigate, make
 enquiry. Chenna. 5. 214. పరిశీలించుటంచును
 గ్నె.
 పరిశుద్ధము * adj. Sacred, holy, pure, clean.
 పరిశుద్ధి * Purity, holiness, M. XII. 2. 329.
 పరిశూల The liver complaint. పక్కశూల.
 పరిశోధన * n. s. Enquiry.
 పరిశోధించుట * v. a. To examine, investigate : to
 try, search.
 పరిశ్రమ * n. s. Industry, assiduity, thorough
 acquaintance.
 పరిశ్రమించుట * To recline on. B. 8. 466.
 పరిశ్రాంత * adj. Fatigued, exhausted, harassed.

శరిత్రాంతి * n. s. Fatigue, exhaustion, harassment. HD. 1. 1615. DRY. 1084.

శరిషక్తు * n. s. An assembly, meeting, audience, or congregation. గోష్ఠి A. 6. 146. శిహశిమాగ తభాగవతశరిషక్తు మేతంబుగా. టీ|| భాగవతబృంద శిహితముగా.

శరిషేచనము * The rite of sanctifying a dinner by sprinkling water round the dish. Lustration. చుట్టూరుతడకడము.

శరిష్టరించుట * To trim, deck, make clear, or evident: to settle, arrange, or adjust. To get through, finish: to decree, decide.

శరిష్టరింపు, శరిష్టారము * n. s. A decision, finishing, settlement. Decoration, decking, adjustment, arrangement. శరిష్టారము, అస గా ఆ భరణము. R. 1. 161. and 5. 301. Sunanda. 3. 53.

శరిష్టారము, శరిష్టారము * adj. Decorated: accomplished, settled, finished, arranged.

శరిష్టారముగా * adv. Clearly, distinctly, decidedly, flatly, definitively, in full, positively, fully, utterly, wholly, completely, entirely, fitly, duly.

శరిష్టారుడు, * అసగాభూణుడు He who is perfect. R. 5. 148. చాశునైపుణశరిష్టారుడు.

శరిష్టంగము * n. s. Embracing, an embrace. ఆలింగనము, కపుగిలి.

శరిష్టరము * n. s. Neighbourhood, ground on the skirts of a river or mountain, or contiguous to a town. ప్రాంతభూమి. R. 5. 330. N. 7. 181. 375.

శరిష్టపోవుట v. n. To fail, to miss. To get off clear, or escape detection. To be loosed, annihilated, dissipated. Vema. 1637.

శరిష్టంజము * Beating, throbbing. Decoration of hair with flowers. Train, retinue. W.

శరిష్టంజనము * n. s. Beating, throbbing. చలింపడము.

శరిష్టర్ష n. s. Contention.

శరిష్టర్షాశువు * adj. Contentious. పోరాడేస్వభావముగల.

శరిహరించుట * v. a. To desert, cast off, throw away, quit, discard, reject. To quash, set aside, nonsuit.

శరిహరించుట * v. a. To scorn, deride, laugh at. See on శరిహాసము.

శరిహారము * n. s. Doing away, abolition, remedy. Removal, solution. చానికిశరిహారములేదు there is no remedy for it. ముంజెయ్యి, విడిచిపెట్టడము. SC.

శరిహాసము * or శరిహాసము * n. s. Joking, satire, jesting, raillery. అశుహాస్యము. D. మోటుశరిహాసము bear's play.

శరిహృతము * adj. Got rid off, shaken off పోగొట్టబడ్డ. Vish. 2. 341.

శరిక్ష * Error for శరిక్ష. n. s. Trial, examination, test, experiment. తగు నెనాకు సుగజదంతపరిక్ష. L. XIX. 322. శరిక్షీలనము.

శరిక్షిత్ * Parixit, a hero, son of Abhimanya, the son of Arjuna.

శరిక్షవము * n. s. Insult, disgrace. G. 8. 126. శజ్జనదశానంబున శ్రుసాదముగలైశరిక్షవవ్యధలజ్జరియన్నిలోబడదలందిన చక్కనిరాజుశ్రుక్షిత్. శరిక్షావము * n. s. Insult, disgrace. తిరస్కారము. SC.

శరిమళము * n. s. Fragrance. See శరిమళము. in SC. Binj. 4. 14. విస్ఫురితమునైపు గాంకముఖ భూరి శరిమళపానితంబునై.

శరిరంభము * n. s. An embrace. Parij. 3. 88.

శరివాహము * A drain, swallow, or channel: a small sluice. A. 5. 71. అలుగు.

శరిక్ష * Trial, examination.

శరిక్షించుట * v. a. To try or examine.

శరుండ పెట్టుట v. a. To lay down, put to sleep.

శరుండుట v. n. To lie down, recline, repose, sleep.

బరకుట v. a. To claw or scratch: to scribble: to lacerate, tear.

శరుగు n. s. Running, a run. The distance a man can run. This is usually called క్రోశము a *course* and is about two miles. మందిశరుగుగలగుర్రము a horse with good paces. See క్రోశము.

శరుగక్తుట v. n. To run. From శరుగు a *run* and ఎక్తుట to take: also used in the plural as శరుగులెక్తుట to run or take runs.

శరుచుట v. a. To spread, to scatter. To make, do. ఆటంకశరుచుట to make objections. శఫల శరుచుట to bring to use. వాండ్లనులోశరుచుకొన్నాడు he got them into his hands. Added to nouns it changes them into verbs; thus నిశ్చయము certainty. నిశ్చయశరుచుట to ascertain,

to certify. దృఢము firmness. దృఢశురుతుట to establish. భేదము difference. భేదశురుతుట to distinguish, separate. See శురుతుట.

శురుజు n. s. A haft, hilt or handle. See శురుంజు. = బిడి S. 2. 261. బంటుచేనశురుంజు శురుజుతో దగు కల్లి.

శురుటు n. s. A pot. శుండ. Chandrabhanu Charitra. 1. 103. శురుటులు దెబ్బి పెన్నడియశట్టులసీర మునించినచ్చుటక, దరుణుల పేరిచిమములు దాల్చిత దీక్షుణాజిశీరిశీరురులుఘటించిపాంధ్యుగయా ధ ములోబరకుకడలంచి, క్రావ్విరివిలుబోయతాపు కానువేటపాలంబులగుక శ్రుపావళుక.

శురుడు * n. s. An alien, a stranger : an enemy. Another man : your neighbour. Addicted to, attached to, a lover of. A god or demigod. శురులపాలయిన alienated, given to others. శత్రు శురుడు one given to (addicted to) goodness. ముక్తిశురుడు one devoted to holiness, bent upon salvation, a candidate for heaven. చిత్తచాంచల్యశురుడు one given to madness, addicted to change. శస్త్రాశ్రు శురుడు a lover of arms and weapons. అత్యాశశురుడై being very avaricious. కుసూహలశురులై they were full of joy. యజ్ఞశురుడు bent upon performing sacrifice. M. XII. 5. 479. సీతిశురుడు a man of wisdom. పాశుశురుడు addicted to wickedness. శురుహననశురుడు a murderer. కైంకర్యశురుడు one who lays out his money in celebrating rites in a temple. In the sense of your neighbour శ్లోకార్థేనశ్రువయ్యోమియదు క్తంక్షంధకోటిభిః, శురోశకారః శ్రుణ్ణయపాపాయశురుపీడనం "In half a verse I will tell you the sum of numberless volumes. Virtue is, doing good to your neighbour : and sin is doing harm to others.

శురున్న Reclining, lying down. See శురుండుట.

శురుపు n. s. Bedding, mattress. శురుండేటండుకు శురువినశయ్య. D.

శురువము, శురువుము * అనగాశంక్రాంత్యాదులు. D.

శురువంపు adj. Blown, blooming. See the next words.

శురువతి adv. Properly, gently, well, fully, dully. (obsolete.) క్రమముగా, కుదురుగా, తిన్నగా. D says ఆశ్యంతమున్ను. Charit. last గురు, శుండితారాధ్యురీతంబునండ్లు బరువడిచుంజుమశ్రుకరణమొ

శ్వు.చాటుకుద్యములు. యరలవమదనశీయనుచుం, బరువడినీయతు.రములు. శీరిధరశీమోకైమొక్కిన, బరువడిసాష్టాంగమండ్రుశురమునుండ్రుల్. Rasi-ca. 1. 63. ఎంలివావకగనీర్ణిడ, బంగరుకెరిగండితోడబరువడిసొకసా, రంగవిలోచనయాన్యకు, శ్రుంగపునకు. DRY. 36. కరమచ్చీసీలుండుగంధమాధనుడు, బరువడిశుండడిబాయక్రోశుంక, జనుడెంచి. II. 3. 183. శురువడిసూత్రములుడెంచి పారకైతుక.

శురువక (Root in A.) As he ran. శురుగల్లేటప్పటికి. M.I. 1. 187. అతిసాధ్యశీచిత్తనైకైకానిశురువక.

శురువము n. s. Bloom, prime, maturity. శుక్వము, యావనము. D.

బరువిడుచుట v. a. To let run. HN. 2. 21. వేటకుక్కులబరువిడిచిన.

శురువు n. s. Course, the act of running. Ripeness. Dignity, rank, respectability. Season. క్రోతశురువుగావున్నది the crop is in the course of ripening. వాడిశురువెక్కడ, సీతురువెక్కడ what comparison is there between him and you in rank. శీఘ్రగమనము, శుక్వమున్ను, పాయాయున్ను, అనగా అతిశయశీరిమాణము. D.

బరువు n. s. Weight &c. See బళువు.

బరువు adj. Heavy &c. See బళువు. శురువైనది, అనగా శుక్వమైనది. D.

శురువ. See శురువ.

శురువము * adj. Harsh, rough, severe, stern. In Grammar this signifies the five hard consonants, viz. క, చ, ట, త, and శ.

శురువత్వము * n. s. Roughness, harshness.

శురుశీ A severe man, a tyrant. కఠినుడు. BD. 3. 1288. శురుశీలతోడిత్రోక్తునబడజాలకీవు.

శురుశీదనము n. s. Harshness, roughness. D says శాతిన్యము. M. V. 2. 42. వెలదిబూడంబుపానంబువేటకుల్లు, శ్రుల్లదంబు, దండంబునుశురుశీదనము, సామ్మనిద్రుమోజనముగవశమ్ము శేతయనెడు, శీశ్రవ్యశీనములకుజనదుడగుల. ib. VIII. 2. 341. గురునికాడుకనుశలంపును, బరుశీదనంబునుకుజొరకభంగశుడితోయుద్ధురతగడుంబెడియొననవుడు. Vish P. 4. 171. కానయతిధియండుగర్వంబుమదమును, శురుశీదనము బెరుకుశ్రుల్లదంబు, బూడనుకుండజేసిభోజనశయనాశ, నములశ్రీకుజేయుటశురుగృహికి. Jaimini. 7. 42. చిరుసుగనేటికిదరచువ్రేలెడు

శుభ్రవసానము * n. s. End, conclusion, terminat-
ing, finishing, completion, accomplishment,
fulfilment, upshot. యిదిజగడములో శుభ్రవసాన
మునది this ended in a quarrel.
శుభ్రవసించుట v. n. To end, terminate.
శుభ్రాచకము. n. s. A joke, a jest : meant for శు
హాసకము.
శుభ్రాత్మము * adj. Obtained, gained. Adequate-
able. All, complete, entire, enough, sufficient.
యథేష్ఠిరము, శుభ్రాచకము, శ్రీకామము &c.
SC.
శుభ్రాత్మముగా adv. Readily, ably, satisfactorily.
శుభ్రాయము * n. s. Order, arrangement. Oppor-
tunity, occasion. Generic or specific charac-
ter. The text of a vocabulary or the order of
the synonymes of any term &c. W. అలంకార
భేదము, అనుక్రమము, వరుస, శ్రీకారము, అనగ
రము, ఏకార్థవాచిత్యము &c. SC. In Telugu it
means time (as once, twice, thrice.) నాలుగుశు
భ్రాయములుపోయివుంటిని I went four times. యీ
రెండుశుభ్రాయములుగాజ్వరమునైటకాయడములే
దు These two times the fever has not shown
itself. శుభ్రాయశుభ్రము A synonyme. Thus, కా
ననము అనేక బ్రహ్మగృహశుభ్రాయమైనట్టుయెరగను
I never met with the word కాననము in the
sense of a house : applied to a house. adj.
Moderate. మితమైన, నుధోచితమైన.
శుభ్రాయముగా adv. Moderately. అదియిప్పుట్లో
శుభ్రాయముగావున్నది it is now pretty well.
ఆచేతములోవర్షము శుభ్రాయముగావున్నది the
rain is but slight there.
శుభ్రాయతః, శుభ్రాయేణ * adv. Gradually, by de-
grees. Moderately.
శుభ్రాయలోచన * n. s. Deep consideration, ponder-
ing.
శుభ్రాయలోచించుట * v. a. To consider deeply :
ponder.
శుభ్రయితము * adj. Stale ; as yesterday's food. శు
భ్రయితాన్నము * Cold meats. చర్ది.
బర్ర n. s. A switch, sapling.
శుభ్ర n. s. A pit : a marsh, bog, fen, swamp. ఉ
శుభ్రశుభ్ర a salt pan : or place where salt is
collected. శముద్రశుభ్ర నీరు పాటుపోటున్న వచ్చే
నేల. D. శుభ్రమన్ను the soil of a salt swamp ;
earth used in scouring. చళుకు.

శుభ్ర n. s. A certain measure of capacity, ధా
న్యాదులుకొలిచేకూము D.
శుభ్రమీను A genus of fish, called Scomber, or
Zeus : there are many species.
బర్రింక A plant, the stiff stalks of which are used
as tooth brushes. Rox. III. 553. 761.
శుభ్రున (anuk.) Aloud. శుభ్రునచించిపార వేసెను he
tore it up.
శుభ్రె See శుభ్రయ.
బర్రె A female buffalo. A simpleton or block-
head. బర్రెగొంతు a hoarse deep voice.
బర్రెంక A certain tree with small leaves. See
బర్రింక.
శుభ్ర the Root in A of శుభ్రులు.
శుభ్రము * n. s. A knot, a joint in a cane or body.
A feast or annual festival at a certain division
of the year. A name given to certain days in
the lunar month, as the full and change of
the moon, and the 8th and 14th of each half
month. W. thus శుభ్రశుభ్రములు the five holi-
days in a month శుభ్రశుభ్రములు is a feast
celebrated in one of the holidays. శుభ్రం The
Mahabharata is divided into eighteen (*Parva-
mulu*) books, each of which is in the Sanscrit
divided into అధ్యాయములు sections : but in
Telugu, each is divided into అశ్వాశుభ్రములు or
Cantos, which do not correspond with the
Sanskrit అధ్యాయములు. Sometimes the word
is used for a sub-division. నేత్రశుభ్రము a joyful
sight : a feast for the eyes.
శుభ్రశి * On a holiday. See శుభ్రము.
శుభ్రతము * n. s. A mountain. A shoal of rocks.
Thus కొండ a hill means also a rock under
water.
శుభ్ర For శుభ్రు) n. s. Course, way.
శుభ్రుట v. n. To spread or extend as darkness.
The same as శుభ్రుట. &c. H. 5. 3. Padma 3.
24. T. 2. 115.
బర్రము * n. s. A peacock's tail.
బర్రి * A peacock.
బర్రిర్ముఖుడు * He whose mouth is fire, i. e. a god.
బర్రిశుభ్రు, * బర్రిశుభ్రుడు * Name of అగ్ని the
god of fire.
బర్రిర్ము * The plant called peacock's pride : a
perfume extracted from its root. H. 2. 176

శుభశక్రవే|| దేవదారుబంకతోపేశినధూతుడ్రవ్యము|| క్రోధేరె|| కురువేరు. SC. not in W.

బస్తిన్దు * The sacred grass, used like hyssop, in sacrifice =కుశ, దర్భుడి. D.

బల and అతిబల * Two spells or charms mentioned in DR. Bala : page 182. బలయతిబలలనంబరగు మంత్రములు.

ఫలము * n. s. Fruit. Profit, use, advantage, benefit. Result, consequence. దుస్స్వప్నఫలము the fulfilment of a portentous dream.

బలము * n. s. Strength, might, power, influence. Force, rigour, severity. Efficaciousness, potency. A force, army, host, folk, people, a crowd, number, party. బలవిశాసము a host. నైవలము The finger of god, devine assistance. బలముచేయుట To enforce, aid, assist. వానమరీమరీబలముచేస్తున్నది the rain is increasing. దాన్ని పైక బలముచేసుకొని relying on it as a ground or tiasis.

బలము* adj. Strong, mighty. Potent, efficacious. శలంక * n. s. గోక్షుర కే, యేనుగ శుల్లెరు, మూలకె, ముల్లం. &c. SC.

శలంకుట, అన గాశండుట. OG.

బలంఁము See బలఁము Thus spelt to suit the metre in KP. 3. 155. నాకుఁగలమట్టిబలంఁములెల్ల బాళియా.

బలంఁబట A bench.

శలక n. s. Any flat surface or face as యెనిమిదిశలకలంబము an eight sided pillar. A plank, board, table. A board used as a slate in schools. A writing tablet. A slab or flat stone, one side of any polygon as of a lantern. A gambling table. A shield: M. 9. 1. 154. ఆనిశిత ఫల్లములుదన మేనికొకకుండబలక మెరయజడియచు. ib. 9. 1. 304. బలదుర్వారుండుభీముండు దృంచె మదంబారగవాలనుంబలకయుఁ శీఘ్రస్వశుంధిశ్చుడై. శలక in a loom, the bar of wood that strikes the weft close after the shuttle has passed. తామ్రశాశీనాలశలకలుమూడు three inscriptions on plates of copper. శలకమాగిన Over ripe, dropping to pieces. శలకలు gleanings, corn picked up. BD. 5. 1228. చోడ, నరశుతియారోగణమునెమ్మిశులు, శలకలనేరినంప్రాశుంసప్రాలు. పిరుగుశలకలు the side or flat part of the buttock. Kama. 2. 14. పిరుగుశలకలు

పిరుగుశలకలు విస్తారమైయుండు. బూదమాదేబల్ల, ప్రాసేపలకయున్ను, శుంభముయొక్క పకవైశ్రుశలకయున్ను. D.

శలక adj. Flat, as a board. శలకొమ్ము a flat breast. శలకరాయి a sort of rock, like slate, that splits into plates.

శలక The infl. of శలుకుట To speak.

శలక బారుట, అన గాతెల్ల బారుట. OG.

శలకము n. s. A couch, cot, small bed. చిన్నకుంచము. D.

ఫలకము * n. s. A shield, A disc or round piece of metal =బిళ్ల =శలాక =శకలం. కపోలఫలకం The orb or round of her cheek. Her plump cheek. The wooden bottom or frame of a bed. ఊరుఫలకమండు on the lap, or, plain of the thighs. ఫలకత్రయం, అన గాత్రిమూర్తి. SC. says క్షీబె, శ్రోత్యాం, అస్త్రియాం, ఫటకే, చాలు, శివే, విష్ణ్వాదౌ.

బలకరము n. s. Force, violence, strength.

బలకరము adj. Forcible, violent, strong. బలకరమైన సాక్ష్యము Substantiation, verification.

బళకరము n. s. A guard, or watch. R. 5. 43. కావలి, పార.

శలకరించుట v. a. To call, call on, address, speak to.

శలకశరులు n. s. A kind of necklace worn by men.

బలకాయించుట v. n. To flourish, prosper. వృద్ధికావడము.

శలఁకుడు * A bricklayer, a plasterer. W. ఉశ్చురివాడు. D. a tank-digger or excavator.

శలఁడి, శలగాణి, శలుఁడ n. s. Gratings, bars, a door set with spikes : a gate. Vajja. 3. 51. H. 2. 47, and 4. 149.

బలఁము n. s. Party, set, troop : army, host : family, circle. జ్ఞాతిబంధుశుమాహము. D. చెంచు బలఁమునేతెను Garudach. 113. he ruled a troop of foresters. Swa. 3. 75.

శలగాణి See —లు—

ఫలఁగ్రంథము * The blessings on the reader, which form the epiphonema or close of a poem. KUR. VI. 382. కోరినశనికియ్యకొనుట, కరుణాశ్రవంధమునకు ఫలఁగ్రంథమేము.

శలచన See —లు—

ఫలదము * adj. Beneficial, fruitful.

బలదేవుడు * See బలరాముడు.

శలశకూరాకు A mess of herbs.

శలశకుట v. n. To avail, turn to good, turn out well. యీ ఆ పుయింకాశలశడలేదు this cow has never been in calf.

బలశము Potstone, lapis ollaris, a whitish chalk like a slate-pencil. Buch. Mys. 3. 389.

శలశరచుట v. a. (causal of శలశకుట) To realize, collect, raise, levy, make good. To turn to profit, to use.

బలశరచుట To strengthen.

శలశల *anuk*. Scatteredly, here and there, one by one, dispersedly. M. IX. 1. 453.

శలశలని, అనగా శలశని. OG. A. 4. 197. says శలశలని పాండు రాంబుడవద్దలలే. టీ|| అనగా శలశలచ శలశని.

శశశశశని *anuk* Dazzlingly, brightly.

శశశశాయించి *anuk* Brightly.

బలశ్రుట v. a. To expand, swell out.

శలశ్రురము * The citron.

శలశ్రుకము * A rite at a funeral, (now obsolete) of making flesh offerings. A verse says ఆశ్రవణంబంశాలంబంశస్యాశంశలశ్రుకం, దేవరేణ సుతోత్పత్తికశాశుంచవిజయన్.

బలబల *anuk*. Brightly: more and more. బలబల శ్రేణివారినిది it was dawning rapidly.

బలభద్రుడు * The name of Krishna's brother. See బలరాముడు.

బలభిత్, * బలభేది * Names of Indra.

శలము * n. s. A weight, equal to that of ten pagodas.== it is stated that it equals *four carshas*, శలిమెడుచల్లితే తూమెడుశుండే పాటిభూమి Land which will produce a bushel for a half handful of seed corn. Cuchelo 3. 11. G. 7. 143 where it is declared to equal four కంకములు.

బలమురుట v. n. To grow. శాశుకావడము. D.

బలరక్తేశ, బల్రక్తేశ n. s. A thistle.

శలరాజము * అనగా బంబశలము,

బలరాముడు * The name of a demigod (literally *Iphiclus*) half brother to Krishna (*Hercules*).

శలలము * Flesh. శలలతోరణము. A. 6. 19. a string of dried mutton chops.

శలన See—లు—

బలవంతము n. s. Strength, force, violence. *adj.* strong, violent.

బలవంతుడు * A strong man, a violent man, a mighty man. బలవంతునితో విరోధము కారాదు do not contend with the mighty.

శలవర The name of a certain tree much cultivated in the neighbourhood of Hyderabad for its fruit. శలవర ఆకులు its leaves, are used to manure land. See description in the *Kāsi yātrā*, date 7th September 1830.

శలవరించుట v. n. To use broken words or exclamations.

శలవరేని See —లు—

శలవించుట v. n. To use broken words or exclamations విలపించుట. D. says శ్రుతాపించెనుట.

బలశాలి * He who is mighty, a strong man.

శలశోరము n. s. A refectory, refreshment.

బలహీనము * n. s. Weakness, debility, inefficiency. *adj.* weak, strengthless, powerless.

బలక్షయము * Loss of strength; weakness: impotence.

భశా interj. Well done! well well! very good. T. 2. 274.

శలాండువు * An onion. నిరుల్లి. D.

బలాక or బలాకము * n. s. A sort of crane, or curlew. శ్రేణికొక్కెర. SC.

శలాత్ * అనగా రాక్షసుడు A. 4. 343. కృతశలాత్తు భాగ్యసాధ్యుడరా. టీ|| చేయబడిన రాక్షసులయొక్క మోహముగలధ్వనిచేతను ఆధ్వర్యదయము నుపొందుచున్న శంభుముగలస్వామి.

బలాత్కరించుట v. a. To force, press.

బలాత్కారము * n. s. Violence, force, severity, execution.

శలాములు plu. Ruin. శానిరూకలుశలాములైపోయినవి he has scattered or lost his money.

శలాయనము * n. s. Flight, rapid progress. విద్రావె. పారిపోవడము SC. శ్రుభమవర్ణమునకు శ్రుభువులందరాదు. శలాయనముచేయుట To disperse, to rout. UH. 3. 12.

శలాయితడు * Routed, flying, put to flight.

బలారాతి or బలారి * n. s. Epithet of Indra, as being the slayer of the demon *Bala*.

భశారే Well done! శాబాసు.

శలాలము * n. s. Straw. చొక్క. A. 1. 88. నిప్పల కాండే, ధాన్యములగడ్డి. SC. ib. 6. 158. శముద్యద్ధోఃశలాలండునై. టీ|| యెత్తబడిన భజములయందుగడ్డిదుమ్మగలవాడై.

శలాశము * n. s. A tree termed Butea Frondosa. A leaf. కింశకే, మోదుగచెట్టు, దశ, ఆకు. SC.

శలాశి * A tree. A demon. వృక్షము, రాక్షసుడు. SC.

శలాశకు * A demon. రాక్షసుడు. SC.

శలాశారము * n. s. Refection, a slight meal of biscuits, parched corn or cakes &c. It is commonly pronounced శలశారము.

బలి * n. s. Tax, royal revenue : a tribute : an oblation : a victim. A religious offering in general, presentation of food &c. The sacrifice of an animal. Raw flesh; fragments of food left at an oblation or meal. Alms. నరబలి a human sacrifice. భూతబలి, కున్ను, పూజోపహారము &c. SC.

భళి or భళీ * adv. (Interjection expressive of praise or commendation.) well! well done! very well, very good, (a word used in argument.)

బలి * Name of a giant slain by Krishna who hence is styled బలిధ్వంసి.

ఫలించుట v. n. To profit, to yield fruit. To be of advantage, turn out well, come to good.

శలికి The past pl of శలుకుట.

శలికించుట v. a. To sound or ring. To cause to speak. To utter or use (words or notes.) అంకుకునాక్షులుశలికించినాడు he proved this by witnesses, he called witnesses to prove it.

శలిక్వి * n. s. A grey headed woman. A cow which is for the first time in calf. ముశలిది, తోలుచాలి చెయ్యి. SC.

బలిజైకము n. s. The community or tribe of the బలిజైలు.

బలిజైలు n. s. Name of a caste among Telugu and Canarese Sudras. బలిజైవాడు A man of that caste. బలిజైది a woman of that caste. లింకబలిజైవాండ్లు that portion of this caste who are Jangams. ఉంగుమబలిజైవాండ్లు the same. తెలుగుబలిజైలు another sect.

శలితము * n. s. Greyness.

ఫలితము * n. s. Profit, fruit. See ఫలము.

ఫలితము * adj. Profitable, advantageous. నాయత్తుముఫలితముకాలేదు my endsavours came to no good.

బలితశ్రు or బలితంశ్రు adj. Thick, strong, mighty. బలితశ్రుగుబృచస్తుకవ large breasts.

ఫలితార్థము * n. s. The ultimate import, purport, result, point of a passage, the tendency as distinguished from the literal sense.

బలితుడు n. s. A strong man. బలవంతుడు. D.

బలిదము, అనగాబలవంతము. OG.

ఫలినము * A fruit tree. విద్యమానఫలవద్యక్షము. SC. G. 3. 146.

ఫలినీ * ప్రియంగు, తరిగ్రచెట్టు. SC.

బలిపించుట v. a. v n. To fatten or strengthen.

బలిశ్రుష్టము * or బలిభుక్ * n. s. A crow (as " eating the fragments" of an oblation.)

బలిపెట్టుట v. a. To sacrifice, to kill.

బలిభుక్తు * n. s. The "devourer of the sacrifice:" an epithet of the god of fire : also of a crow. P. 1. 480.

బలిమి n. s. Strength, power, force.

బలిముఖ * n. s. A monkey. అనగాశోలి. Gajendra Moxam. verse 17. భల్లుకఫణిభర్తగవయబలిముఖచమరీ.

శలిమెడు The quantity of one శలము.

ఫలియించుట See ఫలించుట.

బలియుట v. n. To thrive, become corpulent, to grow fat, big, thick, stable, firm; to increase, prosper, multiply or be augmented. బలిసినచిన్నది a stout girl. ఆరణ్యముబలికిపోయినది the forest spread over the place. అడివిబలికినచోటు a spot overgrown with shrubs.

భళిర or భళిరా (interj.) Well! well done! bravo! K. P. 4. 68. ప్రాయశ్రువాడుగల్గెభళిరాము తడంచునెత్తిననేటికికా.

శలివెచెట్టు, కులవార, ఫలనా. Q.

బలిష్ఠము * adj. Very strong, most powerful.

బలిష్ఠుడు * n. s. A strong man.

బలిసిన adj. Big, plump, large.

బలిశ్రీవము * n. s. The infernal regions. రసాతలము.

భళీ (interj.) Well! well done! bravo!

బలీముఖము * " Wrinkle-faced" i. e. a monkey.

బలియము * adj. Very strong, exceedingly powerful.

ఫలీలుమనుట v. n. To crack or sound, as a whip or as a door.

బలివర్ణము * n. s. A bull, or ox. ఎద్దు. D.

శలు n. s. A tooth. See శల్లు. శలువరుశ్రు a row of teeth. Ila. 1. 20. శుద్ధాక్షుగనిరాధశలుకెంశ్రులి దిగొక్కొక్కనలేకె. వంతము. D.

పలు adj. Many, several, various. పలుదెరువులు different ways. A. 6. 52. పలుబల్లులు. టీ|| తరుచుమాటలు.

బలు adj. Big, strong, mighty, great, exceeding, large, much, very. బలుగాయము a deep wound. బలుమూర్ఘ a deep swoon. బలుపిరుదులుగల having large posteriors, (a girl) plump hip-ped. బలుతడవాయె it grew late, much time has passed. R. 5. 95. బలుముల్లమి a cluster of large thorns. T. pref. 43. బలుకెంపుతలపింపుజగిమోవి a noble ruby. శ్రేష్ఠమైనకెంపు.

పలుక n. s. A shield. Small bars of a loom. M. VI. 3. 60. ఆదివముపలుకయునుంగొని. డాలు, సారెవాడునేసేదిన్ని. D.

పలుకరించుట See —

పలుకరించ n. s. Calling, challenge. పిలువడము, యెచ్చరించడమున్ను. D.

పలుకు n. s. A sound, note, voice. Speaking, utterance, word, language. A bit, a piece. ఆశనిపలుకుబడిచేసినాను I did it as he desired. M. 12. 5. 536. తొలుబల్లు or ప్రాబల్లు the primeval word. i. e. the Vedas. పలుకువడతి i. e. వాగ్దేవి, శిరస్వతి. మాట, వాగ్విద్య, వీణాదిస్వరము, విద్య, తునక, విత్తులోపలిపలుకులున్ను. D.

పలుకుట v. n. To sound, ring &c. To speak, to answer ఉత్తరముచెప్పట. T. 2. 18. వాణిశన ప్రాధిమ్యోద్రోణవార్యులకైనపల్లుదురు. టీ|| శ్రుత్యుత్తరముచెప్పదురు.

పలుకుట v. a. To speak, to tell. సాక్షిపలుకుట to give evidence. సుద్దులుబలుకుట to tell tales.

పలుకుటింతి The goddess of speech, Saraswati.

బళుకుబళుకు (anuk.) Tremulously, waveringly, (as a slender waist.) H. 2. 5. బళుకుబళుకునగతులయందలికి బెళుకు, కులుకు గౌనునజాళువాలెళుకులాలకు మేటివడ్డాణము.

పలుకురాయి n. s. A ringing stone or echoing rock.

పలుగంటి n. s. అనగాదంరక్షకము. D.

పలుగాకి n. s. A Wretch, a villain.

పలుగాది plu. పలుగాండ్లు n. s. Gratings or cross bars. B. D. 7. 1650. పలుగాండ్లుపెరిపింపనలరుచునులువలివేగమునవచ్చి Vijayanti. 3. 51. తోటవాకిటిపలుగాదికికొగదెలిగింపి. పలుగాది అనగాకటకటాలు.

పలుగు n. s. A wretch, a villain. An iron crow. గుంటకపలుగులు the teeth of a harrow. దుర్జనుడు, గడ్డపలుగు. D.

బలుగు n. s. A twig, a switch? పలుగుడుపాము or పల్లుడుపాము n. s. A snake, the bite of which is not mortal but causes agony. శిర్షభేదము. D.

బలుగుత్తులు n. s. plu. A sort of grain. H. 4. 156. గొబ్బికాయలు, బలుగుత్తులు, పాలియాడులు, శ్రీరంగాలు, కామదాలు.

పలుగుపిట్ట See పులు=

పలుగురాశ్రుతిమ A white marble statue.

పలుగురాయి plu. పలుగురాళ్లు n. s. A mass of stone; generally applied to white marble.

పలుగురు n. s. plu. A dozen men. Soomaty. పలుగురునడిచేతెరువున, పులుమొలవదుమొలిచెనేనిపాదలనుదుమతీ.

పలుగొర్రు A sort of harrow, here the metre proves this spelling.

పలుచన n. s. Thinness, leanness. Slight contempt. అడివిపలుచన Thinness of the forest. యిట్లాచేస్తేవదుగురిలోపలుచనగాదా if you behave so you will be vile in their eyes.

పలుచని adj. Thin, spare, lean, paltry. Not thick set. Disreputable, contemptible. పలుచనిపలుకులు, or పలుచనిమాటలు contemptuous words or slighting expressions. బజ్జిగనిండాపలుచగావున్నది the butter milk is very thin.

పలుచపడుట v. n. To become thin, to melt as butter.

బలుడు * n. s. A strong man : he who is powerful.

పలుదోయంబులు, అనగాశముద్రములు. B. X. 5. 17. పలుదోయంబులు జగములు, పలుదోయములందు ముంచిభాగిల్లదు, పలుదోయగాడువల్లవ, లనాకరతోయములజలంగురుడడియ్యు.

బలుపాకురాయి n. s. A carpenter's rasp. From బలుపు big and ఆకురాయి a file.

పలుపు n. s. A halter for cattle, the rope collar for oxen in a cart.

బలుపు n. s. Bigness, fatness, plumpness. ఊమము well being. M. XII. 3. 9. అనికమునంగడుమంచియొధలంగలయగసెందునయ్యయి బ్రకారమువారలనిల్పబల్లుగు.

పలుపోక See పల్పోక.

కలుమన n. s. Rubbing or polishing a statue with an ivory point.

కలుమరు, కలుకూరు, కలుకూర్లు adv. Many times, often, perpetually, frequently, constantly, repeatedly.

కలుముట v. n. To mutter, talk indistinctly? The right spelling is కలవరించు.

బలురక్తిశం or బలురక్తేశి చెట్టు n. s. A plant called Arum Macrorhizon: (Reeve) the leaves are eighteen inches by twelve. It grows on the sea beach and the seeds are enclosed in globes of prickles twelve inches in diameter: it is used in hedging. గజకణము, గణకశకము. SC. Some say బ్రహ్మరాశి చెట్టు.

కలువ n. s. A wicked wretch. కుత్సితశురుడు, క్రీయన్ము, D.

కలువ adj. Vile, abominable, wicked, bad.

కలువగల In many ways: కలు and వగ, R. 5. 237.

కలువరించుట v. n. Vide —ల—

కలువరేణి n. s. A sort of tree. H. 4. 19. కనకరకకొమ్మ కలువరేణి.

బలువిడి adv. Much, vehemently, severely, strongly. అత్యంతము. D. M. VIII. 2. 270. తేరుగడల సెకవైరులుబలువిడి బొదివికట్టిరావపోట్లనైన. ib. III. 6. 229. మదగజములరథయాధల, బహతుల నుండురగములను బలువిడిగడింపజుచ్చుచు దుర్వారగతి. BD. 5. 412. మోపెత్తికొనుచుభక్తుండు, వలివేగమునవచ్చివచ్చియంతేని, బలువిడిజక్కనబస వనకుంత్రినగరోకుకంఠంబుననుమోళువైచి. Pal. బ్రహ్మినాయకువచ్చెబలువిడిదన్నతర్రమునుబొందితారుకూరాడ.

కలువిత్తు n. s. A bastard, a mixed seed, a child of many fathers. దుర్బీజము. H. 5. 129.

బళువు n. s. Weight, a load, or burden; a charge or obligatory duty; onus; oppression; anguish, (as of a boil,) acuteness, heaviness, severity of sickness. Importance, consequence. Difficulty. నాచిత్తమునకుబళువుతోచును you would be displeased. బళువునుళువు యెరగనివాడు One who knows no care. చాన్నినెరవేచేవ బళువుతమది It is your business to settle this. తలబళువుయింకా తీయలేదు the heaviness or stupor is not yet gone off. నానెత్తిబళువుతీరినది there is a weight

off my mind. ఆయెద్దుబళువుపెట్టిలేకుండుకొంటున్నది. if you put a load upon the bullock it lies down. ఆకురువునానాటికిబళువుచేస్తున్నది the boil is very painful. నాకోసరముబళువుతడక do not distress yourself for me.

బళువు adj. Heavy, onerous; obligatory; difficult, acute, severe, (as illness,) irksome, indisposed. Important. వాడుబళువైనకనిచేయలేడు he cannot do any laborious work.

బళువుగా adv. Heavy. ఆతనికిపెళ్లుబళువుగావున్నది his disease is now at its height. ఆపూరుబళువుగాకోసెడువున్నది the village is fully two miles off.

బలువుడు adj. Strong. ఆతనికిపెళ్లుయిప్పుడుబలువుడుగావున్నది the disease is now at its height. బలవంతుడు, D.

కలువురు or కలువుండ్రు n. s. plu. Many men. M. XIII. 5. 484. భూవరులుకలువురంబకైతూరి. Padma. 202. వాయుశ్రుతుండు మొదలైనవానరాధిశులబలువురగూర్చి యమ్మితిరనూజమున్నయెడ చూచిరండని.

బలును adj. బలునుచెట్టు. n. s. The plant called Canthium Parviflorum. Rox. 1. 535. Webera Tetrandra. (Willd. Ainsl. 2. 63.) అనగా, అజరిచెట్టు. Q. The thorny Caray. బలునాకు the leaves. బలునుకూర eaten as a wretched diet. నల్లబలును the black species.

బలునుట To get fat, big or thick. అడవిబలును. కొన్నది the forest has grown thick.

కలుసులు The sable fish. Russell, plate 198. A species of Clupea.

బలె for వలె Like, resembling. =ఉపమానవారకము A word of comparison. =వో.

ఫలోదయము * Success, enjoyment, gain, profit, heaven paradise, joy, happiness. See ఉశుదయం.

ఫలోన్ముళుము * adj. In fruitful, effective, efficacious. అదియిప్పుడుఫలోన్ముళుముగావున్నది it is now coming to good.

కల్లరించుట v. a. Vide కలకరించుట.

బల్లాయించుట v, n. To prevail (a low vulgarism.)

బలు See కలు

పల్లవు adj. Pithless, sapless. Vain, unmeaning, empty, useless. నిస్సారమైనది, అనగాతుచ్ఛము, వట్టిది. D.

పల్లవదనము See పలుచదనము.

పల్లడ n. s. The dent or mark of a tooth. Bilhan. 3. 92. మొల్లక్రొవ్విరులకాంతింబెందుకల్లాడనుండరమైతే నెలుజిల్లమోవి.

పల్లెవారు See బలిజె.

పల్లారము n. s. A great distance.

పల్పము See బలపము.

పల్పక plu. పల్పకలు n. s. Rascality. పోకిరితనము.

పల్పక adj. Vulgar. T. 3. 81. పతియారలేనియెడనీపల్పకసింగారముల్. టీ|| యాపోకిరిసాగసులు.

పల్పజము * A sort of grass. బల్పజాః, మొదవగడ్డి. SC.

పల్పజము adj. Pithless, sapless, useless, vain.

పల్లక్లవ n. s. Strong love (బలు + మక్లవ.)

పల్లరు Often.

పల్లారు for పలువారు Often, many times.

పల్లంకిక A palankeen. Suca. 3. 281.

పల్లయనము, పల్లయాము * A saddle. గుర్రపుపల్లము. SC.

పల్లయాము * A saddle. పల్లము. A. 6. 182. Parij. 4. 78.

పల్లెక్కని See బలరక్తిశ.

పల్లెక్కెన See బలరక్తిశ.

పల్ల adj. Red, reddish, as hair. తామ్రవర్ణమైన, పల్లలైనజడలు red matted hair. M. XIII. 5. 26.

పల్లచీమ a red ant. A. 6. 21. పల్లమీశములు red whiskers. పల్లచెట్టు mimusops hexandra. Rox. 2. 238. and ఏటిపల్లచెట్టు Bradleia nitida. Rox. 3. 699.

పల్ల n. s. A bench, A plank, or board. A ship's deck. The disease called spleen. వాండ్లుపల్లమీద కూర్చుండిరి they were sitting on a bench. రెండుపల్లలను స్తుజితచేయి join the two planks together. గుల్లము. అతనికడుపులో బల్లకట్టుకొన్నది he has an induration of the belly. నీరుపల్ల the dropsy. ABA. 3. 91. జితరామయంబునతామునందు, పల్లయనునట్టికూట.

పల్లకట్టు n. s. A large flat bottomed boat. A raft.

పల్లకి, పల్లకి n. s. A palankeen, palanquin, palanqueen.

పల్లకూర్పు or పల్లకూర్పుపని n. s. Wainscoting, planking, joiner's work. పల్లకూర్పుయిల్లు a house built of boards.

పల్లగోల n. s. A sort of spear or harpoon. పంట్లకోల. BD. 5. 1443. భ్రమితేంద్రియములనుబలుయిత్రినేసి, భాషాప్రణేతమన్ను బల్లగోల, నీరణిత్రయమనునెలుగుకన్నెత్తివీ. S. 3. 288. జలమానవులుజిమ్ముజముదాళిచాలునామిశిమివాలుగమిట్టిపడగ, వరుణుండువైచువవ్వపుబల్లగోలనాతరగతూరుపుగట్టుదాకనిగుడ. పల్లగోలలవారు Lancera. BD. 3. 1016. వరుశినుబహుపుష్పవాటికల్నాటి, జాలవారినిదివ్వటిలనుబల్లగోలలవారిని గుడివూజరులును.

పల్లటము n. s. Confusion, perturbation, perplexity, agitation. తారుమారు, తల్లడము, దొలకడము. Local Records. 3. 38. line 15. ఈరుసుములువస్తూవుండేది వూరవులకూపెద్దలమన్నంతరములలోకలిగినది, మధ్యకొంతకాలంకూగాకదులుయాభాటనురాసంధుననున్నువెంటల్లమొదలైనమాగాకదులనువస్తూపోతూవున్నుంధుననున్నుకూకుళ్లలకల్లటములైకొన్నిదినములుఅభ్యంతరములాయెను. Pal. 332. తమతమమోహముల్తగతెలియుకొరకు, తెరవయుతలవంపి శోభియవూర్పుండె, బాలునిభావంబుపల్లటంబాయె, పునరబాలునిధుననువుంధువితోచె. Bahulas. 2. 85. బిటిపాటితేనెవాసలకుజేసినకాల్వలతేటనీటిపల్లటములనిక్కునక్కొలకులప్పికిపిప్పిరివప్పినెచ్చెయల్.

పల్లటిల్లుట v. n. To be in convulsion or disorder, to be perplexed, to be agitated. తారుమారొట, తత్తరపడుట, చెదరుట, తల్లడిల్లుట, కొండలమండుట, వణకుట, అడరుట. M. VI. 1. 340. దుల్లెడుతలయునుతునిసెడు, విల్లునుధరకొరగుమేనువరిగడసిడెముక, బెల్లుదొరుగునెత్తురునై, పల్లటిలం దొడగనపుడుపాండవబలముక. పల్లటిలం దొడగ, తారుమారుకానారంభించెను. H. 3. 90. ఉరుకునారాద్రకముకనికరముసోక, ప్రేతభేతాశమోహినిపిశితభోక్తృ, కామినీశోకినిధానిమదాంధ, భయంకర బ్రహ్మరాక్షసుల్ పల్లటిల్లు. పల్లటిల్లు, తల్లడపడగా. M. III. 5. 418. విశిఖ్యాభుండితశరీరులైద్యతి భుండితముగ పల్లటిలిరిగంధర్వులొక. ib. V. 2. 27. ఇపుడునామనముపల్లటిల్లుటహితభాషణంబులకిండుపరపు. నామనసుపల్లటిల్లుట, నాయొక్కచిత్రంబుకొండలమండుట, ib. IV. 2. 256. కనుగొనియపుక్రాంతయుగకాతుకవృత్తిమునింగపల్ల

టిల్లినప్ప తిత్. కల్లటిల్లినప్ప తిత్, చెదిరిన ధైర్యంబు త్. Bh. I. 14. 16. కల్లటిల్లినయల్ల ముత్, తల్లట శుడుచున్నట్లన్నతమ్ము నికరి. BRK. 51. ప్రేమంబున చోకల్ల ధియ నుచునుమదికల్లటిల్ల రాముడుర్వికడి మూర్ఖిల్లెత్. G. 1. 50. కల్లటిల్లినప్పుడయంబుని ల్వికారి. M. VII. 4. 123. చేతోగతికల్లటిల్ల జేయచె తాల్కి. ib. IV. 2. 134. నచ్చేరువనున్నయున్న తప్పకుంబు నిరిపించియాశ్రయంబు కల్లటిల్ల ధర్మతన యుంగనుంగొనిననతండుదనయాకారంబు నిరిపించి యిట్లనియె. ఆశ్రయంబుకల్లటిల్ల, ముఖముకంటింతు. ib. XII. 6. 464. ఆననముకల్లటిల్లంగనజుడుగలి గ. వెలవెలబోయెననుట. ib. IX. 2. 96. కరుకని కులుకులవి త్రంబు తలకడనాననంబు కల్లటిలకరంబులు విదివిధదురంబొనచుకవాడె యప్పొండవా గ్రజునుష్టేశించి. డీలుకుడెననుట. D.

షల్లటిలు or కల్లటిల్ n. s. plu. Tumbling (of a pigeon in the air, bounding or skipping.) క్రడి నము, పైకియెగియడము, పైకెగిగింతులువేసుట. L. 22. 21. కెల్లువారగనరి గలుసురటిలుకల్లటిల్లె యుచుకజ్జనేతేర. కరుగత్తేటప్పడు కెడెమువలెగొ క్షువారికికట్టేబటుపుకాపుండే ఆతవవారణములు న్నుఆలవట్టములున్నయెగరవేస్తున్ను కిమిశుమందు రాగా. Bhanu. 4. 135. కల్లటిల్లారికివగూడిపా రువంబు, లారజంబులు కల్ల రాయంచకునులకనిడి, చిరుగొమ్మవరుశక్రొంబనిడితేట, మిసిమిగుల్లెడుము త్యాలమేడలోన. కల్లటిల్లారికివగూడిపారువంబు లు, పైకెగిబోడుగలిగినపాపురములు. Chamat. 3. 109. సారెసారెకుదంతచకచకల్ బయలెక్కితీ విడెక్కులబల్లటిలుద్రొక్క. కల్లటిలుద్రొక్క, యెగిరిగం తులువేయగా. Saranga. 58. తెల్లపాపురమిదితెలి విగల్గినది, కల్లటిల్ వైచునాకుండెంబుజూడు. కల్ల టిల్ వైచు, యెగిరిగంతులువేయు. ib. 541. ఏదిబరు పుతెక్కు తెల్లపారావతముల, నరనియాడింపుచు నందొక్క కక్కి, కరికించినేదానికల్లటిల్ వైవ, జగ మెల్లజూడంగజనియదివరలిమిగులమాపినతల్లిమేడ పైవ్రాత. నేదానికల్లటిల్ వైవ, నేనుదాన్నియెగరవే యగా. H. 5. 166. బలసికూరలు సెట్టీలుకల్లటి లు, పాపురాయలుబకదాలుకబట్టిగాండ్లు. యిం దులోపాపురాయలు, కల్లటిలు, అనిరెండువిధములై నశత్యులుగాచెప్పకున్నాడు. పారావతములు. D.

బల్లడగట్టి n. s. A sort of cloth. BD. 3. 105.
 కల్లడనము See క్రల్లడనము.
 కల్లడములు n. s. plu. Nonsense, babble. వ్యర్థవా క్కులు, అనగాకారికూటలు. D.

బల్లన n. s. An elephant's *hauda*. Paruj. 4. 91.
 కుముడస్తంబేరమంబగ్రతో భూమిక బల్లనకట్టిరా ననిరుచిన్నూర్తుల్ విజృంభింతు. Pal. 69. భద్రజంబంబులబల్లనగట్టి.

కల్లము n. s. A saddle. A ditch. A hole in the ground (however small.) A dale or low ground. కల్లంబుమిద్రు, మెరకకల్లము hill and dale, rising and sinking ground, ups and downs. Dab. 2. 42. line 4. కల్లపుకంట The wet crop, being the crop that is sown on low land.

భల్లము * n. s. A bear. A. 4. 255. A broad headed arrow such as cuts through a cord. భల్లూ కె, భల్లకి, భల్లీ, ఇతిద్వయోః, బాణ. SC.

కల్లరపు adj. Simple, innocent. పేలైన. Ila. 3. 181. ఉ|| సావిత్రియల్లదొల్లయదునాయకుడిట్లనె బోంట్లబాతులక, భావముమర్కకర్మములు ప్రాధత నంబునుతారతవ్యమూత్, కోవిదకోటికేదెలునుకో దగునింతియెకాక కానలం, గోవులమేళుకల్లరపుగొ ల్లనికేమయినానుదెప్పనా. టీ|| కల్లరపుగొల్లనికి, కొండకేకలువేసేగొల్లవానికి అనిపున్నది. అయితే పేలైనగొల్లవాడికనడము కరకముగాపున్నట్టుతో శ్తున్నది.

కల్లరి n. s. A lover or gallant. కులుగాకియనితోచి నది. Bhanum. 1. 49. భవ్యపార్థివలోకవరమేను ముండటమదనకల్లరిమించుటదివిచిత్రమనుచు. See కల్లరుడు.

కల్లరించుట v. n. Sprout, or shoot. Raja Sekhar. 3. 161. నేర్వజలంగకల్లపునియల్లమల్లనకల్లరింతు. See కల్లరించుట.

కల్లనము * n. s. A sprout, a shoot. కరకల్లనము లు rosy hands. కల్లవశీకారమై she with her gallant. కల్లవకులము, అనగావిటజాతి. See కల్ల పుడు. కల్లవ గ్రాహిపాండిత్యము superficial knowledge. పైపైచదువులు. Hitopadesa. 1. 149. కల్ల వగ్రాహిపాండిత్యంక్రయక్రీతంచమైధునం, భోజ నంచకురాధనంతిశ్రీఃపుంసావిడంబనాః.

కల్లవాస్తుడు * n. s. Cupid, because his arrows are young leaves.

కల్లవి * An adulteress. విటకత్తె. S. 1. 41. The chorus or burthen in (Kirtanas) musical composition.

కల్లవించుట v. n. To sprout or shoot, to: leap as the heart with joy.

బల్లున adv. (anuk) Broadly, brightly. బల్లున తెల్ల వారె It dawned brightly, or, it was now broad day.

భల్లూకము * n. s. A bear. ఎలుగుబంటి.

శుల్లె n. s. A small village, a hamlet.

శుల్లె adj. Rustic, rude. శుల్లెమాట a low phrase, a barbarous word. శుల్లెపుట్టి a measure.

శుల్లెంక or మాలతల్లెంక శులుగు The bird called king's fisher.

శుల్లెమాట Village phrase, rustic language.

శుల్లెము n. s. A saucer, like a soup plate, a small metal basin or platter. ఆభిషేక శుల్లెము a chalice or vessel to bathe the god upon. శుల్లెన in the dish.

బల్లెము n. s. A spear. వాండ్రకువీడుశుక్లలో (in bed) బల్లెము గావున్నాడు he is a thorn in their side.

శుల్లెరము n. s. A platter or dish or tray.

శుల్లెవాడు A fisherman. A rustic.

శుల్లెరు The plant called Pedalium murex. యేను గుశుల్లెరు the great species.—Ruellia Longifolia. Rox. 3. 50.==నోకంటకము, వనశృంగాటము, అనగా శుల్లెరు. SC. శుల్లెరుకుల్లిక small caltrops, a weed with a yellow flower. త్రికంటకము. D. శుల్లెరుపువ్వు A nose jewel shaped like the caltrops blossom. శుల్లెరుపోగులు The same shape, in an earring.

శుల్లె See శులువ.

శుల్లెలము * n. s. A pit, a pond. శుడియకుంట. D.

శుల్లెరు Many men &c. M. 1. 2. 104. See శులువురు

బల్లమె (from బలును great and ఆమె she) దొడ్ల ది. T. 4. 231. యేసేమికడు వింతవంటిమిభలీయిల్లాండ్రలో తారబల్లమే. టీ||బల్లమే, మిక్కిలీ ప్రాధిమకలదేను.

భవః * A name of Siva. భవభవ an interjection like 'Ave Maria.'

భవము * n. s. Being, existence, subsistence. Mortality, the flesh or condition of being on earth. Birth as a mortal: thus, భవదూరుడు Immortal, released from the bonds of the flesh; "Free from mortal birth." In theology, sin, the sinful state, or mortality as subject to sin: hence, భవబంధములు earthly ties, as those of kindred. భవదుఃఖము is the ills of human life:

human weakness. భవమోక్షము a release from mortal life. M. XIII. 5. 410. శంసారము, జన్మమున్ను, పాపమున్ను. D.

బవంతము n. s. Deceit. కటటభేదము. D.

బవంతి n. s. A house, containing an open area which has rooms built at the corners and roofs between. నాలుగొండ్లుకలిపికట్టినది. D. బవంతిబట్ట A handkerchief which has flowers at the corners.

శువడము Coral. See శుకడము.

భవదీయము * adj. Your's, belonging to you.

భవదూరుడు * Immortal. See భవము.

శువనతనముడు * n. s. The son of the air. i. e. Hanuman.

శువనము * n. s. Air, wind. శువనము, అనగా భవనని.

భవనము * n. s. House, dwelling.

శువనాశనము * The creature that lives on air. i. e. a serpent.

బవనీ or బవనీడు plu. బవనీలు n. s. A kind of dancer వేష గాడు, జాతరలో వేషము చేసేమాలదాసీరి. Suga. 3. 19. పాశకులకొర్రునట్టువుపాలియదురు, గ్రోవిభరతంపుటయ గారిగుండెదిగులుభట్టివాకట్టు బవనీలపాముకూన, యనగవిభ్రాతి గాంచెనయ్యడు మూచి. ib. 2. 449. వికారపుచూపులు బారుకన్నడకోవెగుననుదెంచె సెక్కు బవనీడుతదియ్య సమాప భూమికి. ib. 2. 451. నెయ్యంబువాటిలేనిపాలికి దేవుడికబవనీదేయంచుతానాడగా.

శువనుడు * Wind, the god of wind.

శువమానము * n. s. Air, breeze.

శువమానుడు * The god of air. Zephyr.

బవరము n. s. Battle, war.

బవరి, అనగా వేడెము. OG. Riding a horse round the ring.

బవరిగడ్డము See బవరి.

శువలహారివృక్షము, అనగా అశురాజితా. Q. అశురాజితా, నల్లనేలగుమ్ముడు. SC. శువలం? పావాలం neeroo pavalam.

శువలు n. s. Day, sunlight. (See శుకలు)

భవాండము n. s. The world. See బ్రహ్మాండము.

శువాడము A pretended immolation of a human victim who is afterwards resuscitated. A rite among fanatics. A vow or determination to effect an object. Compare పావాడము.

భవాదృశలు * Men like you. మివంటివారు.

భవాని * A name of Parvati, spouse of Siva, answering to Juno.

శువి * A thunderbolt.

భవి * n. s. A barbarian, a sinner, one who is not in the creed : equivalent to ' a Philistine.' భవులు Sinners, gentiles=ప్రాకృతులు.

భవించుట* v. n. A verb used only in certain compounds, as ఉద్భవించుట, మూర్తిభవించుట.

భవితనము * Earthliness, the earthly or sinful state.

శుభిత్రము * n. s. A ring or knot made of sacrificial grass, worn on the fourth or ring finger at a sacrifice. A gold ring, resembling that knot. A sort of necklace made of silk or thread, worn by Vaishnavas. శుభిత్రోత్సవము a ceremony used in Vishnu pagodas in the month of Avani or August. శుభిత్రపువేలు the ring finger. ఆననశుభిత్రము (or భగంబరము) The disease called fistula.

శుభిత్రము adj. Pure, clean, purified.

బవిరలు or బవిరెలు n. s. plu. Ornaments worn from the tip of the ear. కొనచెవిభూషణములు.D.

బవిరి or బవిరిగడ్డము n. s. A well trimmed beard. Vijayavilasam. 2. 271. బవిరిగడ్డమువాడు, శున్ని జంబికి డాగవచ్చునందంపు వెన్ను మచ్చువాడు. టీ|| బవిరిగడ్డమువాడు, దిద్దినటువంటి గడ్డము గలవాడు న్ను. R. 2. 109. యెంతగడ్డం బైనజింతలేదొనకరి తీరు గాబవిరిదిద్దించవచ్చు. Kamakala. 1. 30. నీతి శాలిగంధీరుండు, బవరిగడ్డమువాడు బల్లిడుండు. Rasicajana. 1. 114. శుశునింపునిద్దంపు బవరిగడ్డముసాంపు.

బవిరిటాకులు or బవరిటాకులు n. s. plu. A kind of cut emeralds. T. 4. 202. ఉదిరిబంగరుబవిరిటాకులశుచ్చలడంబుమారుదినైలు. టీ|| బవిరిటాకులు, ఆనగాఅంచుతీరికలుగలిగినశుచ్చమణులు. Vijaya. 2. 133. కేళివనిలోననకరత్నకీలితంపుబవరిటాకుల చిన్నియుక్తురిగలోన. టీ|| బవరిటాకుల, చూరుకుట్టెలుగలిగినటువంటి అనిపున్నది, అయితే తారాశ శాంక టీకేన్వాయమైన దనితోస్తున్నది.

బవిరెలు See బవిరలు.

భవిష్యత్తు * adj. Future, about to be. భవిష్యత్తాలము the future tense.

భవిష్యము * n. s. Prosperity, welfare. శుభే, భాగ్యే. SC. నీభవిష్యకూర may thy luck perish! (a common curse) = బైసి.

బవిసి n. s. Prosperity, welfare, corruption of భవిష్యము. See బిసి.

భవుడు * n. s. A title of Siva ; as also of Bramhā. adj : sinful, ignorant.=ప్రాకృతుడు=శంసార హీనుడు, వ్రాతుడు.

భవ్యము * adj. Prosperous, beautiful, handsome : holy శుభము, మసౌజ్జము, ఆరోగ్యము, భావిని &c. SC. శుభావహమైన, శ్రీమత్.

భవుడు n. s. He who is submissive, obedient. వాడుయెవరికిన్నిభవుడు కాడు he is incorrigible or he listens to no one.

శువ్నశించుట v. n. To lie down, recline. శయించుట. D.

శుశి or శుసి adj. Infant, young, tender. శుశిబల్ల or శుశికుూన a little child.

శుశిడి n. s. Gold.

శుశితనము Infancy, childishness.

శుశిమి adj. Yellowish, gold coloured.

శుశిమి n. s. Yellowness. A flourishing state. వాంఘ్యుప్పుడు శుశిమి గావున్నారు they are now in thriving circumstances.

శుశు * or శుశువు n. s. A beast, an animal, cattle, a goat. శుశుభావము simplicity. శుశుకృత్యము A brutal act. శుశుప్పుడు A slayer of animals. శుశుజనము The profane or brute folk. i. e. heathens, the heterodox, or uninitiated.

శుశుశుతి * n. s. A name of Siva ; as the master or ruler of all living creatures.

శుశువు * n. s. A beast, an animal, cattle, a goat : it commonly means a cow. శుశువులకొట్టము a cow house.

శుశ్చాత్తాశుశుము * n. s. Remorse, repentance, pity, compassion, commiseration, regret, reluctance. చేవరవారుజనులయందు భర్తగూఢమున్ను మిక్కిలి శుశ్చాత్తాశుశుమున్ను గలిగినవారుగనుక as you are a man of commiseration.

శుశ్చార్దామి * A follower. B† John. 1. 43.

శుశ్చినుము * n. s. The west.

శుశ్చినుము * adj. Western. శుశ్చినుంబుధి the western ocean.

శుశ్యతోహరుడు * n. s. A deluder, a beguiler, a swindler, a diddler, bilker or common cheat. [same as శుశ్చెళువాడు] proverbially applied to goldsmiths.

భవకము * n. s. A dog.

భవితము * n. s. Barking, the voice of a dog.

శు n. s. Bloom, vigour, brilliancy: sap, essence, viscous matter. అనగా, నిస్స, కాంతి, లేజస్సు, శు త్ర, స్వారశ్యము, ఓచము, బంధన. R. 4. 144. దివ్య మం, గళకుటివిగ్రహంబుశుశ గాంచుతమి. విగ్ర హంబుశుశ, దేవకాంతి. ib. 6. 15. తోరపుంజిగి మొగుల్ దురుముగ బళులల్ల సిల్ల, శుశులల్ల సిల్ల, నిస్స లు వెలుగ గా. B. 8. 419. నగు మొగము మెరుంగులు దశదిశలంబళులుగొలుతుజరునగవు మెరయ. దశదిశ లంబళులుకొలుతు, అంతట వెలుగ గా. T. 3. 15. శుశుమించుమాదర పాకపోరుపులచే. టీ|| శుశుమించు, నాశమయనటువంటి, నిస్సమారిన. N. VII. 66. సె శుశుమిసిమి సెస్మై శుశుశుశ గాంచుమెలకక్రొ స్మైలజనుల్ మొక్కనయ్యె. టీ|| శుశు, చెలువము. Siva. 3. 43. నంగ నాచులగు అంగనలయంగంబుల శుశు ముంటుంబడ. టీ|| శుశు, బండాలుము. Samud వెస్మైల శుశురాతిరికిని, వెన్నులశుశు శురు కెల్లయింతుల కెల్ల, చన్నులశుశునెలులకుగ, కన్నులుశుశు. A. 5. 140. తన్నుబాడగవళుంతుడుదాదయచే సెగాకనాయశిని జశక్తి నాయనుచు నాశుశుకుంగొ ద పెట్టెనిసుగ. టీ|| ఆశుశుకు, ఆరా గాతిశయమునకు. ఆశుశు కు, అట్టి స్వారశ్యమునకు శుశుశు అనడ ముబా గావున్నది. Siva. 6. 74. ఇవ్వెలదులయందుకూ ర్తి శుశుశునికి నేమియు లేదు. టీ|| కూ ర్తి శుశు, అసురా గాతిశయము. Vema. 777. శుశుగలిగినశుశుసార ము, శుశుచెడితా యోగయగు నె. T. 5. 95. ఆసుపు లాసింపనివసుపుల నెనమండ్రనశుశు శాంబక ముల శుశుయడంబి. టీ|| శుశుయడంబి, సామధ్యము అజి గపాయ్యట్టు గాచేసి, శుశుయడంబి, ఓచమణి. P. 2. 241. లాపుశుశుంబోరనలకులము. టీ|| భుజాబలము చేతకిరావునితో బో రాడనశక్తులము. లాపుశుశు, శక్తియొక్క శుశుచేత. Siva. 2. 83. ఆనిన నేమియు ననకనవ్వనజగంధి, మేనిజవ్యాదిశుశుగదంబించు సె డలు, గడిగొనివావిగ్రహవరుండు. టీ|| శుశు, పూ త, జవ్యాదిశుశుగదంబించు సెడలు, శుశుకుమదము యొక్క జగత్కూడుకొన్న శరీరము. మెరుగు, కాం తి. D. స్ఫురణము. OG.

శుశు adj. Bright, fine, sweet. నిస్సగల, శుశుతైన. HD. 1. 543. శుశువడివారికి శుశుధనంబాశి. శుశు ధనము, శుశుతైనరూకలు. Vema. 814. శుశుచెలు లయధరమాంశిము, గుసుమాస్తుడుపెట్టిచెరిచెగుల ములవేమా. శుశుచెలులు, నిస్సగల శుశులు.

శుశుదనము n. s. Adornment, embellishment. శ్రు సాధనము, అనగా అలంకారశుశు. D.

శుశుదము i. e. శ్రుసాదము. ABB. 19.

భుశుదము, అనగా అశుశులు శుశుయోగిండు. D.

భుశుని * A wild bee. W. Usually spelt భుశులము. శుశునుగా adv. Well, properly, duly. చక్కగా. DRB. 250. అశుశురిలకంబు ప్రాగ్లోకంబు, వసు త్పునిమ్మలగి ప్రజమనుపేర, శుశును గానిర్తిం చెతుట్ట ణంబాకటి. HD. 2. 1918. మశులక దెప్పించికుండు బోయించి, శుశును గా సుసరింపు ప్రాణదానంబు, న నుచు దైవ్యముదోతు.

శుశు n. s. Turmeric. "Curcuma Longa. హరి ద్ర. Indian saffron or turmeric." Rox. 1. 32. కూరశుశుపు Turmeric used as a spice. అదివిశు శుపు the wild species. Rox. 1. 23. చాయశుశు పు the species used as a yellow dye. శిలిశుశు పు another species. Rox. 1. 26. Curcuma Caesia. మానుశుశుపు (or కుశుంభల) safflower, Carthamus Tinctorius. W. శుశుపుటాకులు turmeric leaves. శుశుపాడుట To use turmeric (by smearing it over the body) that is, to bathe. A. 1. 63. and 5. 41. ఎండశుశుపు, అనగాని రెండచే తగలిగినశుశుమి. A. 6. 75. శుశుపెండ the golden sunshine. బోగంబాండ్ల కుశుశుపుకుంకుమయెన్నటి కిస్తీపోడు courtezans never become widows, for widows never wear these. శుశుపుకుంకుమకు యిచ్చిన ఆస్తి a vulgar phrase for pin money, dower, because it is money given to a bride, nominally to supply her with yellow and red paint for the forehead. శుశుపుకుంకుమముపు చ్చుకొనుట to ratify a marriage by accepting these on behalf of the bride.

శుశుపుకుంటు A field where turmeric is planted. అనగా శుశుపు విల్లినకుంటలే. D.

శుశుపుచాయ n. s. Yellow colour.

శుశుపుపిట్ట A goldfinch.

శుశుబడుట v. n. To be inclined, addicted to, devoted to. రుచిమరుగుట. L. 16. 301. కుశుమవా శుశున చెప్పి గూడునే తేటి, శుశుశుశిరిగడు బాగుభావిం చి, రనికుడై శివభక్తిరశుశుమన్నుడగుచు. ib. 5. 2. శుం చేంద్రియములశుశుబడకున్న, మంచువిధంబునకూయు నామాయ.

శుశురమిచ్చి A sort of bird.

శుశురము n. s. A beast, an animal.

శుశురించుట v. n. To appear, to spread, to extend. (a corruption of శ్రుశురించుట.) BD. 5. 452. బశు

వయాకిన్నర బ్రహ్మయ్యధుపుని, శుశరింశ గానిట్టిభ క్తుండుగలదె.

శుశరికకుషి A sort of pigeon. కొమ్ముశుశరిక the blue tailed bee eater.

శుశరికపాము A small green snake. S. 1. 383.

శుశరికబయలు A lawn or meadow. See —సి—

శుశరు or శుశురు n. s. Moisture, juice, sap of leaves, medicinal extract, sap, green. Bilious vomiting. నాకుశుశరువెళ్లకున్నది I am subject to retching and bringing up a bitter fluid. ఆ రసికైత్యముచేత చాలాశుశరువెళ్లినది he vomited some bilious stuff. శుశరాకు A leaf full of sap, శుశరుమొగ్గ a tender sprout. Parij. 3. 97. శుశర్కానిన A. 5. 122. టీ|| అనగాశుశువివాసనరాగాను. ఆకురశము. D.

శుశరుగుచ్చి A sort of bird.

శుశరుచాయ, అనగాఆకుశుశువర్ణము. D.

శుశరుశ్రురుగు n. s. The sap worm, a green caterpillar.

శుశలపోలుగాడు or శుశలిపోలిగాడు. See ఏత్రొంత The bird called a king crow : also the crane called an adjutant. తోకశుశలపోలుగాడు the raquet-tailed drongo shrike. Jerdon No. 55. 56. 59.

శుశలము n. s. A beast, an animal, corruption of శుశరము.

భుశలము * n. s. A wild bee. భృంకము. SC. భుశరిః. W.

బశనశు, బశనన్న, బశవయ్య, బశవేశుడు, బశ్వేశుడు The name of a bull (Apis) sacred to (Osiris) Siva. బశవడు, అచ్చువేసినఆబోతు. D. A proper name much used among worshippers of (the Lingam) this god. The name of a Hindu Reformer, a bramin by birth, the founder of the Jangam sect (See జంకము and ఆరాధ్యుడు.) He condemned caste, feasts, fasts, penances, pilgrimages, the laws of ceremonial impurity, and every part of the braminical doctrines. He denied the sanctity of bramins, rejected the authority of the Ramayan, and the Bhagavat : raised women to their proper station in society, such as they enjoy among Christians ; and associated even with parias if he believed them to be faithful worshippers of Siva. He ordered that the dead should not be burnt but buried. His life and miracles

are described in the Basava Puran, (modernised as the Chenna Basava Puran) the Prabhu Linga Lila, and other Jangam books ; wherein he is declared to be an incarnation of Siva. His followers are a very blameless race, though Bramins falsely charge them with many crimes and abominations. The creed he taught was summed up in three words ; Guru, Linga, Jangam : i. e. veneration for the Teacher, love for the god, and benevolence towards fellow worshippers. Their vows bind them to a life of peace, temperance and chastity : they express pity for other Hindus, and in particular for Aradhyas (See ఆరాధ్యులు) whom they invite to lay aside the braminical thread and become perfect Jangams, emancipated from caste. Hence the Aradhyas have no love for the Jangams, as despising their pretensions to superiority. Further details are given in an Essay on the Jangams printed in the Madras Literary Society's Journal, (1840) Vol. XI. and in a Summary of the Basava Puran, in Vol. XII.

శుశాదము Corruption of శ్రుశాదము Blessed food. అన్నము. D.

శుశావడుట v. a. To eat. This is a Vaishnavite cant term. భోజనముచేసుట. D.

శుశారము n. s. Charms, grace. తపకు, మినుకు, the same as శుశ. An epigram says బందరువారిపాపి కిని, బైటివశారమెకానియందులోశ్రుండట &c.

శుశి n. s. Cattle. శుశివట్టుట To scent or follow by the nose, as a dog does a fox, or an ant does sugar. శుశిగనుట to trace out or smell out. మొశులికుక్క శుశివట్టి when the crocodile scented the dog. In HK. 5. 63. the same as శుశిమి. శుశుశుమాహము, వాశనయ్య, శుశివట్టెనని. D.

శుశి adj. Little, tender, young. శుశివిడ్డ an infant. శుశివాడు a little boy.

శుశింతి See శుశితి.

శుశిగాశ్రు n. s. A herdsman.

శుశిగాలి, అనగాఆకలి, ఆలస్యము. OG.

శుశితి n. s. Gold. adj. Golden.

భుశితము * n. s. Ashes. భుశితవర్ణమైన Ashy, gray. Suca. 3. 53.

శుశిదిండి, అనగాశ్రులి. D.

శుశిమి n. s. Yellowness, greenness. శుశుశ్రుశుచర్చుదనము, ఆకుశుశుచర్చమున్ను. L. 2. 77. శుశిమి

బంగారముపనిమియిట్లు, సెనెనరివాగుల సెనెనరి యుండుదురు. H. 4. 174. కనిమిర్లెడుముంజేరి కుచ్చలవర. కనిమిర్లెము the disease of jaundice. కుచ్చదనము. D.

కనిరిక n. s. Young or tender grass. తేరగడ్డి. D.

కనిరికపాము n. s. A certain green snake that is harmless. బొట్టకుసరిక a species of the same.

కనిరికపిట్ట n. s. A gold finch. హరితపక్షి. D.

కనిరికాయ n. s. See కనినికాయ A silk worm. A miser.

కనివి n. s. A female dedicated in infancy to Si-
va as a prostitute. These are usually Cana-
rese women of the farmer or comati caste and
wear the talibottu as a sign of being women
regularly married to the god.

కనువు See—శు—

కనువుపిట్ట n. s. The bird also called శిబి గాడు or
bottle-nest bird.

కనుబాత్రై n. s. A yellow bird, about as large as
a crow, and four toed.

కనుమము n. s. Ashes. భస్మము. D.

కనులపోలి గాడు n. s. The bird called a king-
crow. See on ఛారద్వాజము.

కనులు Cattle. DRB. 596.

కనువడు See బసవడు.

కస్తము * n. s. A he-goat. H. 3. 9.

కస్తు plu. కస్తులు A fast, or starved condition,
starving.

కస్తు గావుండుట v. n. To be fasting or starving.

కస్త్రీ, కస్త్రీ, కస్త్రీక * n. s. Bellows, used in a
forge. నదితరణయోగ్యసాధనవిశేష. SC. కొలి
మితిర్తి D.

కస్త్రీకుడు * n. s. A bellows-blower. W. బ్రా
హ్మణస్త్రీబ్రాహ్మణులకు ఆసురవివాహమువల్ల శ్రు
ష్టిరాజులకు తాంబూలపునంచులు శుద్ధజలముమో
సేవాడు. D.

కస్త్రీకము Ruin. ఆధ్వన్నము. కస్త్రీకము చేయుట
To ruin.=ఆధ్వన్నము చేయుట To spoil, dis-
grace, ruin.

కస్త్రీము * n. s. Ashes, calx. The white ashes
smeared over the face and body by religious
mendicants and others. తాంబ్రుకస్త్రీము calx
of copper. Ainslie. 1. 513.

కస్త్రీకరించుట To reduce to ashes.

కప్పె or కళ్ళ or కళ్ళెలు n. s. A dun whitish
colour in cattle?

కపాయి * The outside. కపాయి on the outside.=
బయట. Vema. 940. కపాయిమాత్రతరికి బరగలింక
ముగట్టి.

కపారంకము n. s. Publicity, notoriety, exposure,
publication. కపారంకముచేయుట v. a. To make
known or public.

కపిర్వారము n. s. The outer door, or principal
gate. గొల్లరము.

కపిర్దేశము * కపిర్దూమి * n. s. The skirts (of a
village :) always used as a necessary : hence
the word denotes a privy. కపిర్దూమికిపోవుట
v. n. To go to stool.

కపిర్వాలము * n. s. A cloak or upper vest.

కపివడ్డ Expelled, outcaste. A. 6. 91. కపివడ్డ
ద్విజునకల్పశ్రుపాచితంబిడి. టీ. వెలిబడిన బ్రాహ్మ
ణునికీర్ష్యల్పపాయశ్చిత్తముచేసి.

కపిర్బరించుట * v. a. To expel from a caste,
or sect : to degrade or excommunicate.

కపిష్టారము * n. s. Expulsion, degradation : ex-
communication from sect or caste.

కపిష్టారము * adj. Expelled from caste, ex-
communicated.

కపూ * adj. Very much, very numerous, plenty,
abundant కపూకాలము a long time. అదికపూ
బాగావున్నది that is very fine, or good.

కపూత్వము * n. s. Plurality.

కపూనాయకత్వము * The state of anarchy.

కపూనాయకము * An anarchy : authority vested
in many chiefs.

కపూపాన్వహీరుహము * ఆనగామరిచెట్టు.

కపూమతి * A present, donation. పారితోషికము.

కపూమానము * n. s. A reward, gratuity, pre-
mium. పారితోషికము. వాకికి అవమానమున్ను ఆ
క్తరలేదు కపూమానమున్ను ఆక్తరలేదు he re-
gards neither disgrace nor honor.

కపూమాత్రము * Diabetes.

కపూళము * adj. Abundant, plenty, many. కపూ
ళముగా abundantly.

కపూళము * n. s. The wane, or dark fortnight.
Contractedly written బ.

కపూకచనము * (in Grammar) The plural.

కపూవిధము * Various, diverse, multiform.

బహువ్రీహి * One of the forms of Sanscrit gram-
matical composition, the compounding two or
more words to furnish an epithet or attribu-
tive; as బుద్ధిమాణ్ నీతిమాణ్ .W.

బహుశః, బహుశా * Generally, probably, usual-
ly, at large.

బహుశ్రవణము * Clamorous: an owl. గుడ్లగూబ. D.

బహూకరించుట * To bestow honour, to pay res-
pect to. శ్రీనానించుట. Bmj. 5. 142. సాదరు
డౌచువారలనుచక్కఁగనిల్చిబహూకరించుచుణ్. R.
Intro. 17. ఆనిబహూకరించి కర్పూరతాంబూల
పురస్కారముగా. R. 5. 330. జనకతనయాన్వేష
ణక్రియారంభంబునియ్యనియనుమ్మని బహూకరించి
వీడుకొలిపి.

కుక్షము * n. s. A side, flank: a side or party.
Bias of mind, partiality. A wing, as being
the side of a bird. The feather of an arrow.
A fortnight, as one half of the month. Argu-
ment, position or assertion. Hypothesis, class,
or tribe. ఆశనికుక్షమందు on his behalf, behoof,
or favour. ఆకుక్షమందు In that case, on that
supposition. Supposing so, provided it be so.
యిట్లాచెన్నేకుక్షమందు If he says so, upon his
saying this. మొదటికుక్షమందు on the first sup-
position. మొదటికుక్షమవాడుదొంగ in the first
place he is a thief.

కుక్షకము * n. s. A back door. దిక్తివాక్తిలి. SC.

భక్షణము * Feeding, eating.

కుక్షతి * n. s. The first lunar day of either the
dark or bright, fortnight. The root or insertion
of a wing.

కుక్షద్వారము * n. s. A back door, a side door.
దిక్తివాక్తిలి.

కుక్షపాఠము * n. s. Partiality. అక్షరకుక్షపాఠ
ము Love of learning.

కుక్షపాతి * n. s. One who is partial.

కుక్షాంతరము * The alternative. యాకుక్షముకూ
డనందునకుక్షాంతరముచెన్నేము (See the వాసు
దేవమననం) This view of the question or hy-
pothesis not answering, I shall explain the al-
ternative, or, The other side. వాంఛకుక్షాంతర
మును ఆవలంబించినారు they adopted another
view.

కుక్షి * n. s. A bird. This is also used (like lady
bird) for several butterflies. A poor wretch.
A miserable destitute object, poor dog or mi-
serable thing. కుక్షులు poor wretches. నేనుకు

క్షివంటివాడను or నేను మైకకుక్షిని I am as help-
less or desolate as a homeless bird. This term
is applied in endearment, to an infant &c.

భక్షించుట * v. a. To feed on, to eat.

కుక్షిణి * 36 hours, a night and two days. రెండుకు
గళ్లు, నైక రాత్రియు. రెండురాత్రులు నైకకుగలుD.

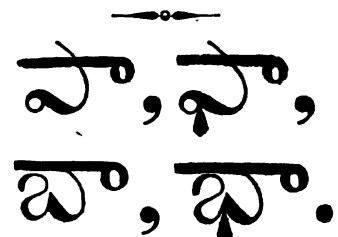
భక్షితము * adj. Eaten.

కుక్షకరించుట * v. a. To be partial to, to coun-
tenance.

కుక్షము * కుక్షులము * n. s. The eye lash.

భక్ష్యము * n. s. Food, cakes, bread. భక్ష్యభోజ్య
ములు eatables.

భక్ష్యము * adj. Eatable.

భా * Splendour. ఛవి.

పాంకోడు n. s. A weaver's treadle: a sandal for
the foot.

పాంచజన్యము * The conch of Vishnu. Fire. The
name is derived from పంచజనః a certain gi-
ant: of whose bone the conch was made. విష్ణు
శంఖము, అస్తియు. D.

పాంచాల * Appertaining to the పాంచాలదేశము a
certain country.

పాంచాలజాతి * The five castes of artificers. viz.
the carpenters, weavers, barbers, washermen,
painters. వద్లవాడు, సాలెవాడు, కుంగలవాడు,
చాకలవాడు, ముచ్చివాడు, యాలియిదుబాతులు. D.

పాంచాలదేశము * n. s. One of the fifty-six coun-
tries enumerated by the Hindus. El Dorado.
Pānchala was at first, the country north of
Delhi, between the foot of the Himalaya and
the Chambal.

పాంచాలపురుషుడు * n. s. A hero, a noble, or
superior man. A word like Paladin. This is
used as the counterpart of the కుక్షిని.

పాంచాలి * n. s. "The Heroine" a title of
Draupadi, the wife of the five Pandu princes
who are the heroes of the Mahabharata.

పాంచాలిక * n. s. A doll, or puppet, an image
carved on pillars &c.

పాంచైయుకు * A respectable guest, one admitted
in society.

పాండము * n. s. An earthen pot or vessel. Any vessel. Capital, principal. Harness, trappings. A dish, hence ఏక పాండాశనులుగా వున్నారు They eat out of the same dish. i. e. they form one family. But వ్యభిచారమున వై నారు They began to live separate, ate of separate vessels. i. e. they formed a separate family. పాండ్రోత్సవము or పుట్రోత్సవము A ceremony used in divorce : when some funeral rites are performed as though a relation was dead. శరశ్రీ తీవలానె, భూమనె, శరపాత్రనామానె, వజ్రపూజనె, బండాలము, అశలున్ను, అశ్వభూమనె &c. SC.

పాండవులు * n. s. The Pandus or princes of the house of Pandu. The old kings : Aborigines : as we say from the time of Alfred. పాండవులనాటి నుంచి, అనగా అనాదిగా Time out of mind. పాండవులనాటివీడు Land that has never been brought under the plough : immemorial waste.

పాండాగారము * n. s. A treasury. భనగ్రహము, ఖజానాకొట్టు. SC.

పాండాగారికుడు * A treasurer. G. 2. 50. కోశగ్రహాధ్యక్షుడు.

పాండిత్యము * n. s. Learning, scholarship, mastery, perfect knowledge or skill.

పాండిమ * Paleness.

పాండీడు A king of the Pandya Race : like the saxon kings of England.

పాండీరము * n. s. A banyan tree. W. N. 9. 10. పాండువృక్షావృక్షానిదాటజాలనివారువహించి, పాండీరవటముదాక, నరిగిరావలెనను. టి|| పాండీరమనేమర్రిచెట్టుదాకా. రాజభేదె, భర్తనిర్మితవాశీని, నువణ్ణె. SC.

పాండు or **పాండురోగము** * n. s. The disease called jaundice.

పాండుడు * n. s. The name of a sovereign of ancient Delhi, nominal father of the five Pandu princes who are the heroes of the Maha Bharata.

పాండురము * n. s. Pale or yellowish white colour. పాండురము adj. Pale or yellowish white. తెలుపు. D. వైతానికటి. SC.

పాండువు or **పాండురోగము** * The disease called Jaundice.

పాండ్యదేశము * n. s. A country in southern part of the Indian peninsula, comprehending part of the modern Tamil provinces.

పాండ్ర Waste land. See పాండవవీడు.

పాండ్లు n. s. Milch cows. పాడిఅవులు. M. 1. 5. 4. పాండ్లునేపె.

పాంథుడు * n. s. A traveller.

పాంథకనాయుడు, అనగా సుడిపి నేటు దానికొడుకు. D.

పాంతు * n. s. Dust, manure : landed property. W. కరాగ, దుమ్ము, శివ్యార్థవిరళింపిరగోమయ. SC. Vasu. 3. 165.

పాంశకుడు or **పాంశసుడు** * n. s. Contemptible, wicked or bad. కులపాంశసుడు he who is disgrace to his family. M. IX. 2. 315.

పాంసు, **పాంసువు** * Dust. Vasu. 3. 165.

పాంసుకము * n. s. Saltish earth, saline earth. సుగంధిపాంసులవనె. SC. M. III. 2. 85. వృధవశయనమున మెలతలు మెలవుతో, నడుగులాత్తగనిద్రయనుభవించుకోమలాంగియివుడు సురుకొనిపాంసుకశ్లములందునిద్రదనికనదియ.

పాంసుల * n. s. An unchaste woman. పారశ్రీ.

పాంసువు * n. s. Dust. కరాగ, ధూళి. SC.

పాక n. s. A hut or shed or hovel of mats, a booth. శుంతపాకతోత్తు a common whore. దూలములు లేకుండాకట్టినయిల్లు. D. ప్రాక the warp or cross threads in weaving. More correctly spelt పేక. Also, a small temple, a pagoda. గుడి. BD. 3. 1274.

పాకము * n. s. Cooking : dressing food, boiling. వంట. Maturity, natural or artificial, as the state of being cooked or ripened. లేహ్యపాకము the concoction or preparation of medicine. The style of an author : the chief distinctions of which are కడలేపాకము (Ovidian or) easily comprehended, the plantain being quite soft and without stones. Secondly ద్రాక్షపాకము or grape-style, that is very superior in nature but mingled with contrary qualities : and నారికేళపాకము or cocconut style ; which is puzzling and dry : requiring time and consideration to digest it. In the first of these, the Telugu Ramayana is reckoned. In the latter the Telugu Bhagavata. The Bharata being considered a mixture of both. దేహపాకము the constitution of the body. దానికపాకశుద్ధికట్టు She is a good cook, she dresses well or is expert. శిశో, వండడము, క్షేదనే, పండడము, &c. SC, పాకగృహము * A kitchen. Suca. 3. 62.

పాకనాటిరెడ్లు A certain tribe, who derive their name from the country named పాకనాడు. Reeve. 921.

పాకత్రుటి * n. s. A potter's kiln. కుమ్మరాకము. D.

పాకలము * n. s. A fever in an elephant. కజజ్వరే, మేనుగులకువచ్చే జ్వరము, అశ్వ, పారిభావ్య, చెంకలవ్వ. SC. పాకలత్రుటీనుక An elephant that is in a fever. A. 6. 58.

పాకశాసనము * n. s. A name of Indra.

పాకారి * A title of Indra as the slayer of a giant named పాకీ.

పాకించుట v. a. To train, a vine or other creeper.

పాకిసోరు A wide mouth. పాకిసోటిమెకము, అనగాఘోహము.

పాకిళ్లహారి Error for పోకిళ్లహారి.

పాకివాడు, పాకిమనిషి, పాకి n. s. A nightman, a scavenger, commonly called at Madras a totty. పాకిది a tottiwoman.

పాకు or పాకుడు n. s. A trellis for a vine or other creeper, what spreads or creeps; mossiness; the scum or greenness on putrid water.

పాకుట v. n. To creep, or crawl.

పాకుడు n. s. Dirt, nastiness. Moss, mossiness. మాలిన్యము. D.

పాకులాడుట v. n. To creep or crawl. To scramble. ఉరలనుకట్టుకొనిపాకులాడితేమేమికద్దు why ask the help of those who are not your friends.

పాకె adj. Wide. పాకెసోరు A wide mouth.

పాకెన The శుభస్సు, a ceremony performed on the third day of a wedding. పెండ్లిలోమూడవనాటియుత్సవము. D.

పాకొనుట or ప్రాకొనుట. v. n. Dirt to attach itself, or to stick. పాకొన్ననుయి a green pool.

పాకొన్ననుతియుడకము, మేకలపాకియునుకోత మేదినినుమతీ.

పాకోడు n. s. plu. పాకోళ్లు A treadle.

పాకోళ్లు * Who has obtained. ఫలపాకోళ్లు He who has obtained advantage.

పాక or పాగా n. s. A turband. A stable. పాగా

చుట్టుట v. a. To tie on or form a turband. గుర్రములపాక a stable. పాగాతలనుచుట్టుకొనేది, గుర్రపుతచేలాయు. D.

పాకము * n. s. Portion, share, part, quarter, side, as దక్షిణపాకండు on the south side. సమభాగములుగా In equal shares or qualities. కార్య

పాకము the state of affairs. కార్యపాకములో ఉశుకనుశుడలేదు I see no good that he has done in the business. పాకలభ్యమైనభూమి Land that fell to his share.

పాకడులు, అనగాపాదములందులెంతలుగాచేయించేభూమణములు D. Silver anklets of a vandyked form.

పాకధేయము * n. s. Fate, destiny, luck. A royal revenue. పాక్యము, బకా, కన్ను, అప్పనము, పాకము. &c. SC.

పాకములు or పాగాలు n. s. Areca nut ready cut into pieces for eating. N. 7. 170. తరికప్పరపుతాపపాగాలుకొన్నట్టి పాగాలు, పోకలు. T. 3. 134. కప్పరంపుపాకములపుకొచ్చి. టిక్కర్పూరుముకలిపినతాంబూలములు.

పాకరి * n. s. A sharer, partner, fellow.

పాకరి n. s. A beauty or handsome (woman or man.) R. 3. 44. తెల్లనిరమ్మయందునెలదేటివలెదగుసెక్కపాకరికనల్లనివారిలబ్బి.

పాకవళము * The name of a celebrated Hindu poem describing the life of Krishna. A stage-play, acting. A Comedy.

పాకవతుడు * n. s. A religious man. A monk or useless friar.

పాకవతులు n. s. Religious or pious men : fellow scholars in divinity. Stage-players, actors.

పాకస్వామి n. s. A shareholder.

పాగా A turban, also A stable. పాగాగుర్రము n. s. A livery horse, a stalled horse.

పాగా adv. Well, properly, duly. పాగానేవున్నది it is all right or safe. యాబట్టపాగావుండలేదు this cloth is not good. వానికిపాగావున్నది it is well with him. వానితలివండులుపాగానవున్నార they are alive. వెన్నెలపాగావుండెను the moonshine was bright. చిన్నదిపాగావున్నది the girl is pretty.

పాగారము from పాకహారము. * n. s. Subtraction, in Arithmetic.

పాగారించుట v. a. To subtract.

పాగాలు Bits of areca nut ready cut, or divided. పాగాలు See పాగు.

పాగించుట * v. a. To divide or distribute.

పాగినేయి * n. s. The daughter of a sister మేనకోడలు. SC.

పాగినేమడు * A sister's son మేనల్లుడు.

పాగు or బెల్లెళుపాగు n. s. Thick syrup, melted sugar.

పాగు n. s. ఆన గాయింతమనితో క్షున్నది. G. 5. 62. ఏగిననారండ్రగ్రుల, దోగిననయనములజూపుదోతుక దనలో. గ్రామమునుండగనే మాపాగరిగినభంగి సెయ్యబలికిమతం.

బాగు n. s. Good, well being, weal, good state, health=సుఖము beauty, charm, attraction. అట్లా చేస్తేయేమి బాగు what is the use of doing so. చుపబాగు very well, yes. బాగుకడుట To be benefited, to thrive, to prosper, to recover health, be reformed. బాగులోకివచ్చుట To prosper or thrive. బాగులోకితెచ్చుట To benefit, ameliorate, rectify. In composition, plural, it signifies, gestures, acts, as వెత్రిబాగులు gestures of a fool. వెత్రిబాగులవాడు, వెత్రిబాగులవారి one who acts as a mad man. బాలెళుంబాగులుమాయగ్లైనగతుకవచ్చితిమయ్య. Satya. 4. 9. బాగాలు the lovely wife, compound of బాగు and ఆలు a wife. గురునిబాగాలుతమతోటగోడదాటి. టీ|| బృహస్పతియొక్క సాగనైన భార్య. T. 4. 145.

బాగుచేయుట v. a. To do good, to ameliorate. To mend, trim, repair. To prepare, make ready. To cure. To clean. To set right, rectify, make fit. ఆమామిడికాయలుచుక్కమొదలయినవివేళిబాగుచేసినారు they preserved or pickled the mangoes.

భాగ్యము* n. s. Luck, fortune. అదియేమిభాగ్యము what great matter is that? భాగ్యముగలవాడు a man of fortune. భాగ్యరేఖ a line on the palm of the hand &c. that portends good luck. భాగ్యవంతుడు a fortunate man, a rich man. భాగ్యవతి, or, భాగ్యశాలి a fortunate woman.

పాచ A bit or blade of grass. A mispronunciation for పోచ.

పాచకుడు * n. s. A cook.

పాచనము plu. పాచనాలు n. s. Looseness of the bowels, flux.

పాచి n. s. Rot, foulness, staleness, nastiness, frowziness (as of the teeth,) squalor, green slime produced in stagnant water. Also a baby word for the nipple, breast, or milk.

పాచి adj. Dirty, unclean, not fresh. Water is deemed by the Hindus to be పాచి or unclean, unless it be brought from the well on the

same day on which it is used. యింటిపాచివని కాలేదు the cleaning of the house is not done.

పాచిచేయుట or పాచితియుట To sweep and wash a house, purify it; (a common low word.) It implies the entire process including smearing with cowdung. పాచిభూమి rotten ground. పాచిపోయినవేరు a root which is rotten.

పాచిక n. s. Dice.

పాచితము, ఆన గాప్రాయశ్చిత్తము. A. 6. 91. బహిశుద్ధద్విజనకల్పపుపాచితమిది, శుక్తితైతానానిం తిసుకిది. టీ|| ప్రాయశ్చిత్తముచేసే.

పాచితీగ n. s. A certain creeper.

పాచెంవేయుట v. n. To pinch or finger or touch. To twiddle. A baby word.

పాచేనులు or పాచేలు The former or older fields. See పా i. e. పాత.

భాజనము * n. s. A dish, platter, cup: the vessel or object of mercy or anger. భాజనముచేసేది, ఆన గాకంఠము, విశ్రురియు. D. శ్చుభావతో మనస్త్రీణం ప్రీణా జడిమభాజనం the mind of women is restrained by modes subject to the reluctance of shame.

భాజనత * n. s. Worthiness, desert. పాత్రత.

పాజు or పాజుట్టు Cobwebs, dirt, foulness in a roof.

పాచేలు n. s. Old plough lands. పా is contracted for పాత and చేలు for చేనులు.

పాట n. s. Music, a song. Manner, way, శింశరము, శుభము, విధము, యిప్పాట, యావిధముఅని. D. వాడునిత్వమున్నుపాటే పాటయిచే this is his incessant theme. వాడుఆకిందిఆటపాడిందిపాట His authority is all in all, or his word is law. ఎప్పాట how, in what way? ఎప్పాటనైన, ఏవిధముననైన in any way.

పాట or పాట n. s. A road, way. A resource; quarter. విక్ర. OG.

పాటకము * n. s. Rent. అవక్రయ, కాకిగ. SC.

పాటచెట్టు n. s. A tree, called Cissampelos Hexandra. Rox. 3. 842. ఏకాష్టిలా. D. అగురుశొంతి, ఒకపుష్పం.

పాటచ్చరుడు * n. s. A thief or robber. T. 3. 78. A. 4. 300.

పాటడి n. s. A hard working man, a drudge. Vema. కూలిసారితేసిగుల్లపుపాటడి.

పాటము adj. Proper. యిచి కెంతులు చూడడమునకు పాటమైన వేళకాదు this is not a proper time of day to examine the rubies.

పాటల or పాటిలి * n. s. The flower called *Bignonia Suaveolens*. The flowers are large, of a dark dull crimson colour, and exquisitely fragrant. "Rox. 3. 104. కలిగొట్టువులప్పుడు. D. The pleasant tasted root and fragrant flowers are used in infusion as a cooling drink in fever. But the name appears to be applied to two different plants." Ainslie in *Padrie veru* 2. 273 he says The Trumpet flower. పాటలంఁది the rosy maid.

పాటలము * adj. Red, rosy, ruddy. Flesh colour. పాటలాధరి cherry-lipped. పాటలజట red matted locks. నవజట్లనపాటలం ruddy as a young sprout. A hymn describing Venus says యస్రప్త భావటలపాటలంజకత్, శుద్ధరామననిమంటపాయతే Ruddy with her blushes all the world is bright As a temple hewn of the living chrysolite.

పాటవము * n. s. Strength: vigour; ability; cleverness. గానపాటవము skill in singing. KP. 3. 57. కుచపాటవము plumpness of breasts. Anir. 2. 65. ఆతనికి దృష్టి పాటవము తప్పినది he is losing his eyesight ఆంస్యము, దార్ధ్యము. SC.

పాటి n. s. Degree, extent, quantity, size. Value, character, quality, kind, sort. Fitness, justice. క్రమాణము, పాటికుంచుని, మాత్రము, ఈపాటి వచ్చునని. D. యాపాటిజాలు, ఆన గాయామాత్రముజాలు. Vishnu. 4. 363. So far will do, thus much is enough. శుడుగురాడుమాటపాటియైధర జెల్లు, పాటియై, న్యాయమై. యిదినికు పాటియే does this become you? పాటితప్పుకనడుచుట to act according to justice. యాపాటికివచ్చియుండును by this time he will have arrived. పాటితప్పియు, బొంకియు, ధనముగూచుకొ wealth gained by trickery and fraud. వాడిపాటియోగ్యతనికులుంటేచాలును It will be enough if you are equal to him. యేపాటిరూకలు how much money? వాండ్రతోటిపాటి నేను వెళ్ళితిని I went as well as they. అవివుక పాటిగా వున్నది It is tolerably good. పాటిరేవు a ford in a river. D. పాటినేల the site of a ruined village. D. వీడుయే పాటివాడు what kind of a man is he? శస్త్రపాటికర్ర a slender stick. శస్త్రపాటిగుడ్డ. a cloth of fine

quality. ఆ పాటియాపాటి thus much. తగుబాటి competent, fit, suitable. కొంచెపాటి small. కొంచెపాటివాండ్రు, అల్పలు base wretches. నీకుమిద్ది చెప్పేపాటివాడు యిక్కడలేడు there is no one here fit to advise you. యిదియేపాటికని what sort of business is this? a pretty business! పాటిపాటిగా = కొద్దికొద్దిగా. OG.

పాటి adj. Due, fit. పాటికొల exact measurement. పాటించుట v. a. To observe, to care, to regard, to pay attention to, to honour. ఆచరించుట, అక్కరబట్టుట, గౌరవముచేసుట. Vish. 4. 248. శురధనములమీదనాశనబాటింతుక. BD. 1. 109. కవిర పాటింతుడనికనాటభూమికిని. B. X. 8. గారదుమాటలువీటిమిచ్చక పాటించి. ABD. 26. శుంచమస్వరరాక ఫణితివాటించి. Vish 4. 143. తనతోడ నెమ్మిగలవారి యెడదురాగ్రహము వాటింతుక. M. IX. 2. 88. శాంతిబొందుటకై ధర్మశస్త్రవిధానకరణమొనరింతువచ్చినకమలనాథు, వాక్యవృత్తి పాటింతుక వాడినూదిమోపినంలైన. వాండ్రీత్రమును పాటించడములేదు they do not observe this rite. పాటించె, పాటిల్లె, పొందెననుట. D.

పాటించుట v. n. To exceed, to be excessive. మించుట, అతిశయించుట. M. IV. 2. 31. కనుమబాణుబాణంబులుగూడనైదు, కరగనేరువువాటింబికరువుగట్టి. నేరువువాటింబి, చాతుర్యముమించి.

పాటింపు n. s. Care, regard, application కుట్టు, లక్ష్యము.

పాటిమన్ను See పాడు.

పాటిల్లుట v. n. To happen: to produce, to engender. శుభవించుట, కలుగుట, వచ్చుట, ప్రాశస్తమాట. M. VII. 5. 123. పాండవులకువాటిల్లిన యనర్థంబులకెల్లనుమూలంబువీడెకాడె. Vish. 2. 166. ఔషధాంబరములువాటిలె. ib. 3. 300. నాకీసేనువిడువవాటిలె. M. XII. 3. 322. బ్రహ్మహత్యవాటిల్లిన. DRU. 502. నీకకుకితియొకటివాటిల్లె. ib. XV. 2. 185. ఏముగలుగంకెనలేనిపలుమూనినకిమాలెటకురువృద్ధనకట్టిచావువాటిల్లె. ib. XIII. 2. 238. అనభువివయమైనయట్టికార్యంబువాటినినజూచి. Suca. 3. 258. శురవురుపాణిలూ, మదిబాటిలుటంరయదెప్పి, తప్పురిపరిశిరధూమినున్నుటివంబిలెస్కనికెచ్చిగూర్చినకొరివర గామిని సురతకాంమునండునినుకడలంతు. ib. 3. 213. నేటికొకవూట కేనియ, కూటికెళకున్నరేవుగొడ్డె

యోగ, బాటిల్లడుబివినిరా, హుటత్వరసదవికరు
 X. Parama yoga vilas D. అమలనానాశ్రుసూనా
 ఘ్యోశుంకల, రమణోవివిధమరంకపాద్యముల,
 తలకొన్నభ్యంకనాదస్యాకరముల, యెలమివాటిల
 మనకిపాదకములు, ఆతిభ్యమెసాడినదెచూడగ
 దవె. M. XII. 1. 13. కృతఘృతబాటిల్లడె. Dasa-
 vatarā. 5. 187. ఎల్లరకుశుంతోఁంబునాటిల్లగ్.
 టీ|| శంతోఁకముకలుగునట్టుగా. BD. 4. 672. భ
 క్తులశస్త్రోష్ఠి బాయకుంఁడినను, భక్తియుభయమును బా
 టిల్లుగాక. Cala. 4. 168. భావములోనశందియ
 మువాటిల.

పాటిరము * n. s. Sandal. పాటిరగిరి Mount Malaya.
 పాటిలు A sort of gold bracelets worn by women.
 పాటు n. s. (from శుడుట) A fall. Suffering. La-
 bour, distress. Misfortune, hardship, hap-
 piness, occasion. Manner, way, mode. Prank.
 A declining state. The ebb of the tide. రెప్ప
 పాటు (eye-lid-fall) a wink or blink. బల్లిపాటు
 the fall of a lizard. చెవిటివాడు చెవిపాటుగ్ర
 హిస్తున్నాడు a deaf man understands the mo-
 tions of the lips. వాండ్లుకడే పాటు చెప్పినవికా
 దు the hardships they suffer are not to be told.
 కుక్కతడే పాటుకడుకున్నాడు he leads the life
 of a dog. యెన్నిపాటుకడై వాడచిక్కలేదు all we
 could do, we could not find him. ఎన్నిపాటుక
 డై వాడుచూడు how many hardships he suffered.
 వాడుకడ పాటున్యధాగాపోవునా will he not be
 repaid for all these? కావడి పాటుబడుట to bear
 burdens. వచ్చిన పాటుననే as soon as he comes.
 శంకరించిన పాటున instantly on his slaying it.
 అదితీ పాటుననేవున్నది It remains as it was, it
 remains unaltered. అదియే పాటునవున్నదోఆ పా
 టుననేవుండని leave it as it is, leave it as it
 stands. నీళ్లుపాటుగావున్నది the water is suffi-
 ciently warm. నీవే పాటుకు డై అడిగే వాండ్లు లేర
 నుకొన్నావా do you suppose that no one weighs
 your conduct? వాడుకడే పాటువాడికే బాగావు
 న్నది his pranks are agreeable to himself alone.
 ఆదోక పాటుగావుండే నేల declivity, slope, de-
 scent. పోటుపాటు the ebb and flow of a river.
 పోర్లపాటు vile pranks. పొరబాటు Error. Add-
 ed to some verbs it is an affix like *tion* or
-ness or *-ment* and forms a noun, as నగుబాటు
 laughter. తగులుబాటు cost, expenditure. దిద్దుట
 to alter. దిద్దుబాటు alteration. కుడురుబాటు set-

tlement. ఒంటరిపాటు loneliness. ఒంటరిపాటున
 alone, unaccompanied. ఆపాటున whereupon,
 thereupon, on that occasion. శునిపాటు jobs.
 పాటుకారి a drudge. పోకిళ్లకారి a wretch, a
 rogue. Here పాట్లు is a mere *anuk*. నదీశము
 ద్రాదులజలముదీసిపోకడము, శుడడము, కద్దుము, వి
 ధము, ఈపాటుగానని. D.

పాఠకుడు * n. s. A lecturer. A spiritual pre-
 ceptor. A reader, a student ఉపాధ్యాయకి.
 పాఠభేదము, పాఠాంతరము * n. s. A various
 reading, another reading, a deviation found
 in other manuscripts.
 పాఠము * n. s. Lesson, study, reading. చవవడ
 ము. SC.
 పాఠశాల * n. s. A school, a college.
 పాతనము * n. s. A fish, which has numerous
 teeth. SC. Silurus Boalis (Ham. W.) the
 poetical dolphin or బేడిశ. q. v. పాతననేత్రా
 Bright eyed : having eyes flashing like fishes :
 see మత్స్యశ్లో.
 పాడగము A silver anklet.
 పాడవుచెట్టు See బాడిరే.
 పాడబము * n. s. A devouring flame. Consuming
 fire, tremendous conflagration. బడబాస్తి, ఆ
 డగుర్రములశిమూహము. M. 3. 4. 277. M.
 XII. 3. 252. A collection of mares.
 పాడబులు * అన గావ్రాహ్మణులు. Swa. 2. 81. Cod
 Ram § 64. 95.
 పాడవ, or పాడవపాలము n. s. A bottom, or low
 lying moist land, into which water drains : a
 boggy spot. (= వాకపాలము or నీరువాక) it is
 unfit for the plough and kept for grazing.
 పాడశము, పాడశపుచెట్టు A certain plant which
 has a red flower.
 పాడి n. s. Justice, propriety, fitness, decency.
 న్యాయము, భర్తము, యోగ్యము. (See పాటి.) టి
 రదధ్యాదిశివ్యుద్ధి abundance of dairy produce.
 పాడియావు A milch cow. P. 4. 432. వేడుకలం
 కురింపకృషివరుకొగిలిమండ్రోకికి, స్థూడనివాడి
 నంనగుత్రియుండుమాసింపిన పిల్వమారుమా, తూడు
 మొగంబునందెలివియచ్చుకడందరితోడనిచ్చునం, ఏ
 డియమిచ్చుకన్నులకు వింకమరుంగలకంతివేమరుక.
 యాశుద్ధ్యమండుమాత్రముపాడిఅనేమాటకురితియని
 త్రోవినది.
 పాడించుట v. a. (Causal of పాడుట) To have it
 sung : to proclaim. నాఆస్తియేలముపాడించిరి
 they sold my property by auction.

బాకి n. s. Hire, rent.

బాకితె n. s. Correctly బాకితె, వడ్లబాకు చెక్కెది. D. A carpenter's adze. BD. 4. 1082.

బాకిదెవు చెట్టు A large thorny forest tree which supplies a light pithy wood used in making rafts, canoes, and toys: hence called moochi (ముచ్చి q. v.) wood: the flowers grow in bunches and are of a brilliant deep scarlet. The pods are of a singular shape. బలభద్రిక. D. Erythrina Indica. Rox. 3. 249.

బాకిసె n. s. A carpenter's adze.

బాకిసె or బాకిసెచెట్టు See బాకిదెవు చెట్టు.

పాడు adj. Waste, desolate, dismal, dreary, neglected. Ruinous, dilapidated. Cursed, blasted. Horrid, vile, sad. యిల్లుపాడువేసిరి they left the house empty. పాడులంజ a sad whore. పాడుమాట sad news, a horrid story. పాడుచలి horridly cold. పాడుతోట a neglected garden. పాడుతాగుబోతు an abandoned drunkard. పాడునేల waste ground. పాడుసెలలు blank forehead: unadorned with the *tilacam*. పాడుజ్వరము a wasting fever. పాడువాన cursed rain! యావానపాడుగాను I wish it would stop raining.

పాడు plu. పాళ్లు n. s. Wreck, waste, ruin, desolation. కూస్యము. D.

పాడుచెట్టు? విరతాళిబాడు Rox. 3. 232.

పాడుచేయుట To spoil. To waste, to ruin, throw away.

పాడుట v. a. To sing. Likewise either to sell or to bid at an auction. This verb is not used for the singing of a bird.

పాడుదల, అనగాతలజూపెచక్కెరననుట. OG.

పాడువ n. s. Marshy land, another spelling for పాడవ.

పాడె n. s. A bier, the funeral pile. పాడెకట్ట wretch, villain. నీపాడెకట్ట perish thou. శవహూనము, దితియు. D.

పాడె n. s. Mud, mire, slush, ooze. ఆకురువుపెడ్లబాడెపడ్డది it became an ulcer. ఋరద. D.

పాడెగట్టు n. s. Fool, simpleton, booby.

పాడెవుడు A sloughing ulcer.

పాద్యమి The day after full moon or new moon, it is kept as a holiday in schools.

పాదము * adj. Much, excessive: hard, firm. ఆతిశయ, శ్రుతిష్ఠాయాం, అంకారే SC. As an interjection True! certainly!

పాణము* n. s. An arrow. A rocket. పాణాలిర a sort of striped cloth, like plaid. ఆవుశ్రకము లో పాణముపడ్డది that book is worm eaten.

పాణము* A short poem or novel. The word might be rendered, Description of a jaunt or pleasure party, Somewhat similar to Milton's 'Allegro. ధూర్జయై కావచరితం పాణమిత్యధినితే.

పాణి infl. of పాణి.

పాణి n. s. A metal frying pan with handles.

పాణవారః * కంఠక, దూదిబొంతచాక్లా. SC.

పాణవిద్యలు Fireworks.

పాణ n. s. A cudgel. T. 2. 18. పాణవంకిని, పెద్దకత్తి, సుమిలిక. పాణకత్తి A two handed sword. పాణకర్ర A quarter staff, a cudgel, or pole used in gymnasticks.

పాణశనము * A bow. విల్లు, వీణచక్కెరబట్టవెరపెరుంకని కన్యపాణశనంబెట్టుపట్టనేచె. B. X. 59. 32.

పాణి * The hand. పాణిలము the palm of the hand. పాణివాదము the clapping of the hand.

పాణింధముః * Brandishing. Beating. A pair of bellows. రుళిపించడము, వాయింపడము, కొలిమి తిత్తి. పాణయః, ధ్వాయంతే, అత్రేతి. పాణింధము, అంధకారశపాణధ్యావృతమార్గై, చర్మభక్తికాయాం, కొలిమితిత్తి, అయఃకారే, వాద్యభేదే, SC. The following instances occur. KUR. 2.

33. మధ్యందినాదిత్యమండలో గ్రాంశుపాణింధమాయుధదీప్తినింఘ్రింక, గాధశిర్యాంఘికవచవక్రచ్చూటాచ్చుయలాశాకుద్యవచలాలాశిగ, వీరపాణిక్రియారక్తద్వృశ్యవిభువిరాంగారవృష్టిగురియ, శ్రుశయకాలా భ్రగజావ దావదనిష్ఠురాట్టహాతిములబ్రహ్మాండముగల || మధ్యందినాదిత్యమండలో గ్రాంశుపాణింధమాయుధదీప్తినింఘ్రింక, అనగా శుట్టకుగి సూర్యవింబతీక్ష్ణకిరణములయందలి రుళిపించబడేశస్త్రీకాంతి ఆకాశమును ఆవరించుకోగాను. Pariz. 4. 101. పాణిద్విద్విధిశాంబుధిన్యనికళాపాణింధమానికనిస్సూరిధ్యాన్యనిచేళిమాదిరటనిస్సూమాన్యపాపాగమద్రోణాపార్యసురిశిమూహవరణోద్యుక్తాహితశ్రేణినిశ్రేణీ భూతకృపాణుంశిలభజానేపాహిమీతున్యధరా || పాణిద్విద్విధిశాంబుధి

ధ్వనికాపాశంభమానీకనిస్సాణాధ్వనధివేళికూడి
 రట, అనగావిష్ణువుచేత తరచుబద్ధపాలశముద్రము
 యొక్క కట్టముయొక్క తాళమానములత్రకారముగా
 బాయింబడముగలసేనావాద్యధ్వనివల్లబద్ధలయ్యేకు
 లాచలముల చరులుగలవాడా, అనగావాడిసేనా
 వాద్యధ్వనికి కులాచలములు కూడాబద్ధతాతవనిభా
 వము. Adidem. 1. 17. వలశ్రులపాశంభములు,
 మలయానిలవిహారమందిరములువూ, విలుతునియా
 యుధశాలలు, చలువలజన్మశ్రులములచటప్రకృత్యలదో
 టల్||వలశ్రులపాశంభములు, మోహమునకుకొ
 లిమితిత్రులు, అనగాలక్షణయాభుద్వీధకములుఅని
 అంటారు. చప్పట్లుకొట్టేటివిఅనగాఉత్తేజకముఅన
 డముమేలనితోవిసది.

పాశిక * n. s. A spoon, a paddle. శంకడితెడ్డు. D.
 పాశిగ్రహము * Wedding, nuptials. Vish P. 2.
 210. యాకస్యనువారందరు, చేకొనిపాశిగ్రహం
 ముశేయుండ్సినా, శీకనిభాయితనేత్రికి, మికునుజన్మిం
 చునుతుడమేయబలుండై.

పాశ్యహీతి * A wedded (wife.)
 పాశిపదము, అనగాఅమ్మలపాది A quiver. OG.
 పాత adj. Old, decayed, worn out. శనుకుడిన. పా
 తకరణము the old clerk : i. e. the former one
 (not used regarding the age of men.) పాతగు
 ర్రము the old (former) horse.

పాత n. s. Cloth, clothes, usually conjoined with
 బట్ట : thus, బట్టపాత clothing and raiment.
 పాతంపి n. s. A pit-fall. Pal. 101. కన్నుకురవకం
 ముగదిలింబిత్రోవ, కడశీలీటూర్చిక్షుక్కునవిడువబడి
 యెబోకులపాతంపిలోన, పుడిననాకన్నుకుకుకుక
 నవి. కులపాతంపి, అనగాయెరగనివాండ్లువస్తేచ
 డిచచ్చేటట్టుమేకులుపాతినపాతమురదగొయి, అని
 తోవిసది.

పాత్రము * n. s. Fall, descent. నదీపాత్రభూమి
 land devastated by a flood, that has fallen into
 a river. గ్రంథపాత్రము a verse that is perished
 in a book, a passage that is lost.
 పాతకము * n. s. Sin, crime. శంచమహాపాతకము
 లు the five great sins, viz. killing a bramin &c.
 పాతకి *, or, పాతకుడు * A sinner.
 పాతగిలుట v. n. To grow old.

పాతర or పాతరగొయ్యి n. s. A grain pit or cel-
 lar built with a small mouth above, to pre-
 serve salt or grain : it is secure from white
 ants and other insects because the air cannot
 penetrate it. ధాన్యముపాతరపెట్టినాడు he stor-

ed up the grain in a pit. యిసుకపాతర a pack
 of confusion, a puzzle. పాతరతీయట To dig
 a pit. యిసుకపాతరపారినట్లు in a full stream.
 పడుపాతర a pit-fall. పాతల pits. ధాన్యాదు
 లనిక్షేతుము. D.

పాతరలాడుట or పాతర్రాడుట v. n. To dance
 about. To be at a loss or puzzle, to muse, to
 be perplexed. ఆడుట, రడమాడుట, వెంతురలా
 డుట, వెతుకులాడుట, తత్తరపడుట. Chātu. చేతు
 లతాళముబట్టుక, చేతోమోదంబుతోదశిశుముడినీ
 డణ, పాతరలాడుతుమింటను, గీరమనారదుడుబా
 డెక్కస్తాయనుచు. BX. ch. 18. 15. ప్రీతింగోత
 కులందరు, గీతంబులుబాడతరులక్రిందనుగుచు, చే
 తులుద్రుత్యువువెడవెడ, పాతరలాడుతునుయశోద
 పాశుండదవి. Bmj. 1. 44. అఽజనియంతభూమి
 నురుడాత్తనికేతనమగ్రహారమం, దిటనటనంతుకా
 నకపనికూర దేవతవల్లశంకుడణ, బడశినకారణంబు
 ననుపాతరలాడగై టైమేడతై, స్ఫుటముగనుండిత
 త్పతిత్రువూర్ణదయణనెనాధువీధిలో. Sarunga.
 5. 275. కనుగొనికన్నీళ్లిగారనేడ్చుచును, చేతులవి
 నుకుచుచెల్లబోయనుచు, పాతరలాడుచుతులవరిం
 శ్రుచును, నానుతుడెచటనున్నాడోయనుచు. Rad-
 ha. 1. 110. మరియునున్నాతరలాడు రీతులంగులు
 కుచు. టీ|| శ్రుశికిరింతలాడేరీతులగులుకుచు.

పాతరికము n. s. Oldness. Experience.
 పాతర్లకొలుచులు plu. Grain pits or cellars. BD.
 3. 1011. రాలుగుండ్లునునినుముపాలదెప్పించి, కో
 టకొమ్మలుడవచోటబంచించి, కోటయాక్రమము
 నబాటింబియంతలోకుగానడబావిలోనగట్టించి, పా
 తలకొలుచులేర్పడశింకొహించి. పాతలకొలు
 చులు, అనగాధాన్యశ్రుపాతరగోతులు.

పాతలు plu. Persons of long experience అనుభవ
 శాలులు. G. 7. 75. ప్రజలహామంబుతోగాది
 యన్యాయముదుశ్రుచు, మున్నుసెప్పినరీతిజెన్నువారి,
 చేతలాండుతేకప్రాతలవిడువక, యశముకలిమి
 తనకువశముగా. ప్రాతల, అనగాపాతవారిని.

బాతలించుట v. n. To be perplexed, to be in
 puzzle. తత్తరపడుట. Navanadha. 530. పాయ
 కొనిగుండెబలువిసడిచి, పడగ, యెలుంగనిబాతలిం
 తుగను. Pal. 450. ప్రజలెల్లద్రోక్కిళ్లబాతలింశ్రుచు
 ను, బ్రహ్మినాయుడునవిసారిపోలేక. ib. 460. శు
 క్రుడుఘనమైనోప్పంకేక, ప్రజలంతకంతకుబా
 తలింతుగను.

పాతాళము * The fabulous Elysium or Limbo in the subterranean fairy world. Hades : styled *La Tomba* by Dante. See ample description in W. Vish. p. 205. and in Vij Vilas. 1. 70—89. ఆగుంటపాతాళము గాళున్నది that pond is bottomless. బావిలోనీళ్లుపాతాళములోవున్నది the water is very low down in this well. A. 6. 77. ఏలాసెంచెడుదేహమిట్లడిగి యెంతేబాళిమేనకొళ లంబోలివావటు గీతకీర్తన ఫలంబోనీయెడకొమున్ను పాతాళశ్రశ్మలుకూనిమేస్సెనుము. టీ|| పాతాళ శ్రశ్మలుకూనిఅనగా అహోగతిశ్రశ్మలువిడిచిపెట్టి. అనగాదూరశ్రశ్మలుకూని అనివున్నది, అయితేనిం డానాధముగాళుండేదాన్ని అడగడమును చాలించుకూనిఅనిచుంటేబాగనితోచినది.

పాతాళగంగ * The name of the river that flows through the Hindu Elysium. Also the name of that branch of the Krishna which flows past Sri Sailam.

పాతాళభేది n. s. A grappling hook or drag to recover things sunk in a river.

బాతి or **బ్రాతి** or **బ్రాతే** n. s. (K.) Likeness : resemblance : matter, affair. D says గొప్ప. M. IX. 1. 335. పాండవందనులయడకముఖంబయిరిం గిధర్మతత్పరులకు గల్పుబ్రాతేవారి భక్తులపాండవె భూరిశింకడల్. ib. XIII. 3. 326. శరమసైన యాధర్మంబుబట్టి పాపయోగులకు కామి నులునునై శ్మ్యలునుకూడ్రులును సుగతిగాంతురనిజ్జనరంబర గుబ్రాహ్మణులకును రాజులకును బ్రాతేసుగతి అని చెప్పి. ib. III. 7. 298 వాళిపుడట్లునన్నడుగవచ్చు క్రియంబుడి నాకు సుకృత్రాతే సురలోకవందితము దింకవఱులుకుండలంబులు. ib. XIV. 1. 243. యిష్టేయిముక్తి బ్రాతే బ్రాహ్మణులకు రాజులకు ను. Jag. 2. 31. ధనమేమి బాతినాకది. టీ|| ధనము, సాము, ఏమిబాతినాకది, నాకచేమిలక్యము. Ila. 4. 124. మానముకన్నంగన బ్రాణమేమి బాతగు, అనగాకన, ఏచారిస్తే. మానముకంటే ప్రాణమేమివచ్చాను.

పాతి n. s. The bed of a tree. garden bed. (error for పాడు.)

పాతి (affix) Like, like to. చల,వలను. BD. 5. 219. శిశ్యంబుపాతి, యాస్థానంబుజ్యోతి. Ila. 3. 14. సా యోజ్య రిందినకోశంబుపాతి. Vemana. 908. శాంత మానశిమునజల్లనైశీతలపాతినున్న వాడుపురమయో గ.

పాతిక, **పాతికె** n. s. One fourth, or quarter, of any thing. One sixty fourth part of the coin termed a pagoda. BD. 5. 27. సుకృతమాడయు రూకయును పాతికయును. also means twenty-five, being a quarter of a hundred. Thus పాతికరూపాయలు 25 Rupees. పాతికేండ్లుఅయినవాడు a person of 25 years. పాతికెమంది 25 persons. పాతిపెట్టుట, పాతివేయుట To bury. గోడలోపాతిపెట్టుట To fix, by building the wall round it. పుకగుంజనుపాతిపెట్టినారు they set up a post. ఆచెట్టునుపాతిపెట్టివచ్చినాను I have planted the tree and came away.

పాతివ్రత్యము * n. s. Matrimonial fidelity, faithfulness in a wife. See కతివ్రత.

పాతు n. s. A garden bed : error for పాడు.

పాతు n. s. The foundation, meaning that portion of a post &c. which is under ground. కొండపాతు the roots of the hills. HN. 4. 11. డ్రు ధరంబులపాతుగడలంగనేవేళ, సోలినశత్రువాయువులువీవ.

బాతు n. s. A duck : vulgarly పొట్టిబాతు is a duck and పెద్దబాతు is a goose. గూడబాతు smaller pelican. చింకుబాతు the larger pelican.

పాతుకొనుట To become firm.

పాతుట v. a. To bury, fix, set up or fasten in the ground. పూడుచుట. D. అననముచేసుట.

పాత్ర or **పాత్రము** * n. s. A dancing girl, an actress. Hardware. పాత్రసామాను or పాత్రసామగ్రి Coppers and brasses is the phrase in England i. e. Metal vessels, plates, cups, or Jars.

పాత్రత n. s. Worthiness, fitness. నాట్యనియుక్త శ్రీశ్రురుములు, పుభయతీరమధ్యనడీశ్రుదేశే, స్రువాదిశామపాత్రేసు, ధరణ, పెంపుడుచిలుక, భాజనె, కంచము, శిర్యపాత్రసామాన్యె, యోగ్య, శ్రుదీనె, రాజమంత్రినె &c. SC.

పాత్రము * adj. Worthy, fit, adequate. డండనకు పాత్రులైన punishable, guilty.

పాత్రుడు * n. s. One who is worthy or fit. అర్హుడు, యోగ్యుడు. A king's counsellor or minister. మంటికొటకట్టింబిఆకొటలోగజకుతివారురమ రట్టునుందిపాత్రసామంతులను, కొందరును నైవారినిన్ని రాణువుందినారు. here పాత్రసామంతులు means principal servants. ఆయనదయకుపాత్రుడనైతిని I enjoyed or. participated in his fa-

your. This is affixed to some proper names of a particular caste of Sudras in the Ganjam country, as భోగన్నపాత్రుడు, వీరన్నపాత్రుడు &c.

పాథము, *పాథస్సు * n. s. Water. Vasu. 2. 57. పాథశ్చరము A fish.

పాథేయము * n. s. Provision, or provender for a journey: cold meat. Pariz. 2. 117. శంబలము, బలైము. SC.

పాథోది * n. s. The sea.

పాదము * n. s. A foot. The root. One quarter. One foot or line of verse: being a quarter of a stanza. A ray of light. A small hill at the foot of a mountain. The feet are continually mentioned as an object of reverence: thus తమ పాదాలనే నమ్మి వచ్చినాను I came in reliance on your honour as my protector [NOTE.—This is a mere conversational compliment, like, I kiss your hands, in Spanish.] పాదతీర్థము water made holy by washing a saint's feet. పాదవద్దములు the sacred or beloved feet. పాదలాకు red paint for the feet of women. తమ పాదాలను నమస్కరించునాకు నాకుమారుణ్ణి తెచ్చి అక్షుగ్ను న్నాను Permit me to introduce my son to your honour's protection. తండ్రిపాదాలకుడెను he fell at his father's feet. Here పాదాల is in the local ablative. తమపాదాలవద్ద before your honour; in your majesty's presence. తమ పాదాలశరణు చొచ్చినాను I throw myself on your goodness. మెదనున్నపాదాలు, అనగా గురుపాదాంకితమైన ఒక స్టాంపు A little stamp or image of a saint's footstep, in silver, worn on the neck. S. 3. 54. మెదనున్నపాదాలు విడిచియెవ్వరిగన్నమెరుగుతలారికి మురుపు శేషం.

పాదచారి * A foot passenger.

పాదజుడు * n. s. A Sudra: because born from the foot of Vishnu.

పాదట్టు n. s. A cobweb. బూజు. పాజుట్టు. D. says ఇండ్లలో కలివాసములకు పట్టిన మూసి.

పాదత్రాణము * A shoe or boot. తన్ను ద్రాణం, పైజాబుల్. SC.

పాదవృక్షము * n. s. A tree.

పాదపూర్ణము * n. s. or—ర్ణకము A "Padapūrnā" or expletive; a peg or word inserted in verse, to fill up the measure: such as the Sanscrit words కు, హి, ఛ, స్తు, హి, వై, or, in Telugu

poetry the words ఒగ, తగ, మరి, ఇల, మహి, యెల, &c. likewise some verbs, as చెలగు, వ్రుచ్చు &c. In this dictionary such words are denoted by "padap."

పాదరము, అనగా తామికి తాడు OG. (error for తానకి తాడు) the match of a matchlock.

పాదరశము n. s. Quicksilver, mercury.

పాదరాయణుడు * An epithet of the sage Vyasa.

పాదలిమండీడు A groom or horsekeeper? HD.

3. 110. పాదపువిశ్రుణికి గామున్నుతాపికాడై న, పాదలిమండీడు, జ్వాలాకరాశభీషణము గానశ్వ, శాలనన్నురచ్చరదరికొల్పి. ఇక్కడ, పాదలిమండీడనగా త్రుకరణమును బట్టి సురపువాడంటారు.

పాదలేతనము * A salve or unguent for the feet.

పాదశాఖలు, * అనగా కాలివేళ్లు. D.

పాదాంకము * An ornament of feet or toes. అనగా బిరుదు పెండెరము, పాగడము, అంజెయు. D.

పాదాంకుష్టిక * అనగా కాలిబొమ్మిలికాయ. D.

పాదాంబ్రువురువు A spider.

పాది n. s. A garden bed: error for పాడు. పాదిక

ట్టుట v. a. To divide into beds. పాడు, ఏరుదా తేనాధనము. D.

పాదిరి చెట్టు The flower, called Bignonia Suaveolens. See on పాటలి. See proofs in Rox. 3. 105. పాటలి, కృష్ణవృంతా, కుబేరామి, భూతపాదిరి are species. It is wrongly interpreted "the trumpet flower." Anslie. 2. 272.

పాడు Dirt, cobweb, foulness. The remains or constitutional effects of illness కల్లకము.

పాడు n. s. A garden bed or plot; also the watered earth round a tree smaller than a మడి. The area or areola round the nipple or round a sore.

పాడుకలు * n. s. plu. Sandals. R. 5. 92. H. 5.

332. పాడుకాస్తిధి The art of flying by means of seven league-boots, such as are used by hermits on active service. L. 19. 58. వాడవయస్తంభవస్యావధములు, పాడుకాస్తిధిలు తరుణివేరులును. పాడుకాస్తిధియనగా ఆ పాడుకలను వేసుకుంటే తలచినచోటికి తీసుకొనిపోతున్నది.

పాడుకొనుట v. n. To be grounded, established firm. To take root or gather strength, have a footing. నాటుకొనుట, తగులుకొనుట. R. 4. 141. పాడుకొన్ను being well grounded. KP. 2. 122. విష్ణుభక్తిపైక్రమమున పాడుకొనుట. Radha. 1.74. చూలి, పిల్లలకొ, వంగనలేక, పాడుకొన, చెవియు,

పాదుకొలుపుట To fix, to ground, to establish.

పూనేటట్టు చేసుట, నానేటట్టు చేసుట. Vish. 1. 3.

భక్తియుక్తిశ్రుశుక్తకంకజాయు, పాదశుద్ధింబులం దునేపాదుకొలిపె. Chenn. 5. 139. లేదనుడుమాట నివదిబాదుకొల్పి.

పాదుట v. a. To fix, or set up. తనకోరలుపాదుక సెక్కె pressing his fangs deep. Bilha. 3. 37.

పాదుట v. a. To thrash, lick, cudgel, (a low word.) తడబాదుట to knock down.

పాదుట్రు, పాదోట్రు, పాదోట్రు Dust or dirt, as of cobwebs. = బూజు. See తుట్రు, Mand. 4. 124.

BD. 3. 1442, 1445. పాదోట్రువురుగు a spider.

పాదూలు * Sandals పావకోళ్లు.

పాదూవాహుడు * A slipper-bearer, a menial. చెప్పలుతుట్టేవాడు. A. 4. 6.

పాద్యము * n. s. Water for washing the feet.

పాద్రతదము * The sixth month of the Hindu year: that in which the moon's change takes place when the sun is in Virgo.

పాధ * n. s. Pain, trouble, affliction, plague, annoyance, grief.

పాధకము * n. s. Obstacle, hinderance, what hinders, opposes, pains. పాధకము లేదు never mind, no matter: there's no must in the case.

పాధకము * adj. Troublesome, hindering, awkward, opposing.

పాధకుడు * v. n. To be in pain, to grieve.

పాధపెట్టుట * బాధించుట * v. a. To torment, plague, force.

బాధితుడు * n. s. He who suffers.

బాధ్యుడు * v. n. To be obliged or bound; to be under obligation.

బాధ్యులరచుట * v. a. To oblige, put under obligation.

బాధ్యము, బాధ్యత * n. s. Relationship, heirship. Right, claim, title. Responsibility, tie.

బాధ్యము * adj. Connected with, related to, having a right or claim to.

బాధ్యుడు * బాధ్యుడు n. s. An heir. The rightful owner. దానికి నేనా బాధ్యుడను I am responsible for that.

పాన See పానలు.

పాన n. s. A kettle, boiler, pot. చాకిబాన a washerman's vat, or large earthen vessel.

పానము * n. s. Drinking: also a draught (of water &c.) అన్నపానాదులు n. s. plu. Food and raiment.

పానకము * n. s. Drink. Hydromel, beverage made of sugar and water and drunk as sherbet. T. 3. 18. 63. N. 9. 953. పానకపూజ A certain rite performed in the hot weather; when they hold a feast of cooling diets and drinks: with amusing ceremonies: this is done as a religious rite. See A. 2. 84. 88.

పానగిల్లుట To hesitate. G. pref. 20. పూనినరీతిరా నికలవుత వడిప్రాశములు జలంబునక, పానగిలం గనిచ్చియొకవద్దుముగూర్చుకవచ్చు గాకయా, భ్యానక భానుకూలము గావ్యము జెప్పవశం బెళిన్న మై.

పానగిల్లి నేయునదికట్టెడువుట్టమునేయునేయునే|| పానగిలంక, అనగాబలాశ్చారముగా అంబుళిరశి ము గావున్నది అయి లే దానికివక సాధకమున్ను కను తడలేదు.

పానగోష్ఠి or పానగోష్ఠిక * A dram shop, a place where people drink together. Vish. P. 8. 45.

పానము, అనగా ప్రాణము Life. D.

పానలు n. s. plu. సందేహములు. Doubts. D. BD.

2. 584. బసవాయనగవిన్న పానలాండేల, శుభబాలకు నైసక్రబలదేభక్తి. ib. 2. 598. బసవాయనగ

బాలుపానలాండేల, వెసగాలువిచ్చెనవెన్నెల గాదె. ib. 3. 1359. బవసిరిమోక్షంబుభక్తిమైదగిలి, త

దయలుసోద్యమే పానలాండేల. ib. 3. 2294. యిలమరులుపోయెరోకలిగొనిరండు, తలజాట్టుకొనియె

దతానన్నయట్లు, పానలేటికి చెరుకుతుండెమందొక్క.

పానకట్టము n. s. The base or trench (being the female part of the lingam) into which libations, poured on the top of the image, run down and flow along it to the spout. యొనిరూకుమైనగి

న్నె. D.

పానశము n. s. A kitchen. Cookery. వంటయిల్లు.

D. వంట. పానశువు బాదములు, అనగా వంట ప్రాప్తయిలు brahin cooks. పానశమునది, అనగా వంటలక్క a kitchen maid. M. IV. 1. 78. అమ్మ

హీనతి నివెవ్వరివాడవనియడిగినేని బాండవగ్రజానకుంబానశంబునేయుదుననంగలవాడననినవిని, పానశంబు చేయుట, వంట చేసుట, M. IV. 1. 208.

నాకవియెల్ల నేలనర నాధులకుంబ్రయ మొందునట్లు గా బాకమునేయనేకుం జన పాలకధర్మనుతుండుత

ద్దయం బేకొనియుండి పానశము జేయు విధంబునకిచ్చు మెచ్చివుత్సాకరమూతికైవైననిను నాతనిగొల్పిన

యట్లుగొల్పినదక, పానశము జేయువిధము, వంటచే

నేరీతి. BD. 2. 954. కుంటింతు, గరి కాదు, తడి వెట్టు
 వాడు, కరకంఠయడవాల, విరుతోండనంబి, కురి,
 పాననీమనదిమాసోగళశ్చ, కరికాళచోడు, తల్లె
 రమిచువాడు. పాననీమనది, వంటలక్క.

పాననీడు n. s. అనగావంటవాడు, శ్వయంపాకి. A
 cook. M. IV. 2. 12. మనపాననీడువలలుం, దను
 కూడ్రుడు నాకు దెల్లమధిక బలులనా, ర్షినవాడనే
 కమల్లుల, నిను మెట్టంతుగజాలునిశ్చయమధిపా. ib.
 IV. 1. 72. వేరొకభంగ్యవాకములు విన్నను లుత్తుగు
 చేసిచేసినకా, మారగ బానిసీని సెక నికామరి గానని
 యట్లు.

పానారము Unbroken betel nuts. క్రముకభేద
 ము. D.

పానిసె n. s. A female slave, maidservant. దాసి.
 D.

పానీయము * Water. G. 5. 13. S. 3. 267. నీళ్లు.

పానుకు A plant called Rottbælia Perforata.
 Rox. 1. 356.

పానుడు * n. s. A name of the god Surya, or the
 sun. పానుడుండదివ్వెబట్టివెడుకురీతి. Vema. 3.
 210.

పానుశు n. s. A bed, or couch. విరిపాను a flowery
 couch, a bed of roses. పానుచేర్చి He laid her
 on the bed. మల్లెలపాను a bed of jasmine
 buds.

పానువారము * Sunday.

పానుపు See పానుశు A bed.

పాప (used only in compounds) Serpentine.
 Thus పాపరేడు the king of serpents. పాపపాను
 a serpent bed : the great serpent on which
 Vishnu reclines. R. 1. 46.

పాప n. s. A child. కనుపాప The pupil of the
 eye. దానికివిడ్డపాపలేదు she has neither chick
 nor child.

పాప adj. అనగాలేత Delicate. OG.

పాపము* n. s. Sin, crime, evil. అరణ్యెనురించిపా
 పముశ్రుణ్యమురెండుయెరగను I know nothing
 good or bad about him. పాపశు or పాపశుం
 (The genitive of పాపము) పాపశుండైవమా O
 merciless fate : a hard lot!

పాపము * interj. Alas! O dear! what a pity!
 Oh! unluckily! unhappily! poor fellow! poor
 thing! it is shocking! వాండ్లకుడ్డారుపాపము
 They fell down *poor creatures!* అక్కకుఅన్నా
 నికిలేదుపాపము her sister *poor soul!* (or *poor
 thing!* has nothing to eat. ఆనిన్నవాణ్ణికోట్ట

కుపాపము *For shame!* don't beat him. యంటి
 కాడలున్నాడుపాపము He is at home, *poor
 fellow:* Or 'I am sorry to say he is not here.'
 మహాలేరిసినవాడలుపాపము you are a clever
 fellow, *to be sure!* or, *upon my word!* బడవా
 డు గావున్నాడుపాపము *Alas* he is poor! చూ
 డపాపము *Alas* to see this! వాడునమ్మినాడుపా
 పము He believed it, *alas* or *honest man!* నా
 కు అట్లా తోచినదిపాపము "Poor I supposed so"
 "I, for my part imagined so." In such phrases
 the word పాపము appears to mean (interro-
 gatively) "was it a sin? was it wrong? was
 there any harm in it?" ఆరుకలుఅరడుచెల్లిం
 చినాడుపాపము To do him justice I know he
 paid the money.

పాపజండెమువేల్పు The god whose బండ్యము is a
 serpent i. e. Ganesa.

పాపట n. s. The parting of the hair on the fore-
 head.

పాపటచెట్టు A flowering forest tree. *Ixora To-
 mentosa.* Rox. 1. 385. Its flowers are in ele-
 gant white bunches.

పాపటబొట్టు A kind of head ornament, a brooch,
 or locket, suspended on the forehead, from
 the parting of the hair.

పాపటము n. s. A harrow, or hoeing instrument.
 పాపటతోలుట To harrow.

పాపటిగోరంకి (See గోరంకి) The bird called Pas-
 tor pagodarum, or, Braminy Maina. Jerdon's
 Catalogue. No. 165.

పాపశ్యమాన * అనగావంటింతుకుచూపున్న. R. 5.
 109.

పాపడము n. s. Harrowing. పైపాపడానకు కూరి
 the hire for harrowing.

పాపడు A little boy, little fellow. B. VII. 169.
 BD. 4. 880.

పాపడు n. s. A bramin.

పాపడరమ్మ (pa! pada! rā!) Come along! Let
 us be going.

పాపన adj. Bramin, braminical, appertaining to
 Bramins. పాపనకోడి the braminny duck. Jer-
 don's Catalogue. No. 386.

పాపనక్క, పాపనర, పాపనది n. s. A bramin wo-
 man.

పాపనబాతు The wild duck called "braminny duck."
 Ainslie. 1. 116.

పాపనవాడు n. s. A bramin.

పాపశురుసుడు * The man of sin. Sin in the concrete, a common phrase in religious and magical books.

పాప మేతకక్కి The "snake-eating bird," or hawk, a name of Garuda.

పాపర infl. పాపటి The bitter apple (coloquintida, colocynth.) (విశాలా, ఇంద్రవారుణి, SC. Ainslie. 1. 84.) పాపర చెట్టు the bitter melon vine. కట్టె పాపర the shrub called the self-planter : as the indentations on each leaf contain the seeds.

పాపర చేత A sort of fish. H. 4. 225 where it is written నీరు పాపెర.

పాపరమ్మ n. s. A serpentine arrow.

పాపరేలు A sort of fish.

పాపాత్తుడు * A sinner, wretch, villain. M. XII. 3. 29. పాపాత్తురాలు A horrid woman.

పాపి * A sinner.

పాపి interj. A vocative particle addressed to a woman or man. My dear! ఒలేపాపి my good fellow! పాపికా, ఓపాపిమ్మరాలా O wicked woman. BD. 3. 576. కొపించియారండుగొంతి కిట్టనియె, పాపికాద్రమి శివే ప్రాణవల్ల భునిదూపాద వగూడు నేకుంతులుకొండ.

పాపిట See పాపట.

పాపిటి See పాపర.

పాపిష్టి * adj. Horrid, scandalous : a general term of disgust, nefarious.

పాపిష్టుడు * n. s. A sinner, a miscreant.

పాశు Well done! Huzza! BD. 5. 540.

పాశుకొనుట v. a. To get rid of. See the next word.

పాశుట See పాశుట.

పాశుట or వాశుట v. a. To free or deliver : to dissipate, do away or remove, to expiate, or efface : to liquidate or pay. కల్పకములనువాశుట to do away sin. M. XIII. 4. 371. ఆత్మ విక్లవాశునతడు he who hath loosed the bonds of the soul. ప్రేపాశుడానకుకూలి the hire for harrowing.

పాశుడు or పాశుండు A sinner. Bhaga. X. 1. 25. భోజకలనూకకుండైన పాశుండగుకంసుండు శంకలదంసుండై. ib. X. 4. 160. పాశుడబాల పూతకుడబంధవిరక్తుడ.

పాశురే interj. Hurrah. Huzza. Alas. O dear! BD. 4. 693. BD 5. 239. R. 1. 77.

పాపా interj. Child! my babe! "Pet, darling."

T. 2. 83. పాయని ప్రేమకాల్యమున పాపడవిన్ని కు మారరారబా పాయనువల్లులందొరగ యగజగా మిసి.

పాపా n. s. A poetical phrase for (a vehicle,) a horse, elephant, or bull. పొద్దుపాపాలు. R. 1. 108. the horses of the sun. పిలుక పాపావజీరు the parrot-knight. i. e. Cupid. పాపారపుతు a horseman, rider, knight. తెలిపాపా the white elephant of Indra. పాపా, ఆన గాగుర్రము. D.

పాపాలము q. a. ప్రాతపాలము and పానేలు i. e. ప్రాచేసులు or పాతచేలు Land under cultivation, as opposed to వీడు or waste land.

పామ * n. s. Cutaneous eruption, herpes, scab. విచచికాయాం, గజ్జి. SC.

పామ * n. s. A woman, lady, wife.

పామనుడు * n. s. One who is scabby or itchy.

పామరము adj. Common or ordinary. Low, base, undignified, vulgar, stupid, senseless, illiterate. Lustful, cupidinous, avaricious.

పామరము n. s. Nonsense, folly. దానిమీదిపామరము వాడికియంతావదలలేదు his heart still runs upon her. రూకలమీదిపామరము చెడ్డది it is miserable to have the heart set upon money.

పామరము A sort of plant. నీళ్ల పామరము Myriophyllum tetrandrum. Rox. l. 451.

పామరుడు * n. s. A wretch, a sinner. A common man, one in a state of nature.

పాములు n. s. plu. Plague, harassment, annoyance, persecution.

పామిని * n. s. A woman.

పాము n. s. A snake or serpent. An eel of any kind, called కల్లెంపాము, కులుగుపాము, చెమ్మేని పాము, తవిటికిపాము, కొమ్మిరెపాము and గడ్డిపాము Russell on Fish, No. 31, 35. &c. నల్లికండ్ల పాము the black dotted lizard. వానపాములు maggots in rain water.

పాము n. s. plu. పాములు Embarrassment, entanglement. Grief. Birth, production. తోలుబాము a former birth. R. 7. 118. రఘూద్వహనేన శురాధినైనసీ, పాదములంబినింజితోలుబాముల సోములు వెళ్ళు సోయగం, గాదిమహానదుల్. తోలుబాముల సోములు, ఆన గావూర్వజన్మమందు చేసిన ప్రతము. బాములిడుట To harass. Ila. 4. 81. పాములు వెట్టుట to torture, torment, plague. Sa-

nanda Gaa. 3. 55. కుంఠెనబాములకైయొశుగు వీడు బహువి త్రంబుక. కుంఠెనబాములు, భద్రవాకు నులు. D. says భంకము, ఆనగామోశితోవడము, చిక్కున్ను, జన్మము.

పాముట v. a. To rub, wash the wall &c. రాచు ట, రుద్దుట. H. 1. 223. ప్రాముజితరాన్ని చేకింక రోమియనుచు. KH. 5. 52. శుడమునేల పెట్టిబ్రా ముచుండ. చాటుకుడ్యము|| భవచ్చిరంబునై, కరమి దిపామునట్టితిలహారకురాలి. గోడ అలుకుట, రా చుట. D.

పాములగడ్డ n. s. A sort of heron. Jerd. Catal. No. 13. పాములనారిగాడు. Jerd. No. 301. the pur- pled heron, Ardea purpurata.

పాములపెట్టుట To plague, to harass, to persecute. HK. 2. 162.

పామువేలు A name for the middle finger.

పాయ n. s. A clove or division of garlic. The branch of a river; manner, or mode. ఓడపా య the wake of a vessel. కుంచిపాయలోశుద్ధా దు he is taken to good ways, he is now in the path. వాడిపాయవేరు నాపాయవేరు his mode and mine are different.

పాయక Constantly, without intermission. (Neg. pl of పాయుట.)

పాయలట, ఆనగావిడివిపోవుట. HK. 3. 119. పా యలగ్నికజీవనాపాయమెనయ, కొలువుకైవారినె దురుగానిలవియున్న, మేటివిలవనకనుచూపుమే రలోన, భూవరుడుగాంచెసెక్కునోవరంబు. పా యలగ్నిక, విడివిపోలేక.

పాయను for పోయెను He went. (This is a common vulgarism.)

పాయము See ప్రాయము.

పాయలు, ఆనగావ్రాకుమొక్క మోలులు. D.

పాయవట్టము, ఆనగా అందెలు. OG.

పాయశుము * or పాయసాన్నము * n. s. Ricemilk with sugar, the same as శరచూన్నము.

పాయా n. s. Manner, mode, form. See పాయ.

బాయి, ఆనగాఅబద్ధము. n. s. A lie?

పాయుట v. a. To quit.

పాయువు * n. s. The anus. శుడఘ్నము. D.

పాయెను The vulgar pronunciation of పోయెను the 3d. person past tense of పోవుట. Thus రా కపాయెను i. e. రాకపోయెను he came not.

పార n. s. A short hoc. A path on a hill. OG. says పెద్దయెమ్ము.

పార adv. Through, well, off, thoroughly. పార బోయుట v. a. To pour or empty out. పారవే యుట v. a. To throw away, to lose. పారదోలు ట v. a. To drive out, or away. To defeat. పా రబల్లుట v. a. To fling, shed, cast, sprinkle, scatter. పారచూచుట v. a. To look through, go over, view. T. 3. 128. వింతవారులేరుగదా యంచుశుడనంబు పారబావి. కాళ్లుపారబావుట To open or straddle the legs.

పార n. s. A fathom, the length of the two arms extended. తిదిపారలు Twenty yards. చాతిన రెండుచేతులుగలిపి, నాలుగుముళ్లు, ద్వాదశకాచ క్షున్ను. D.

పార, పార చెట్టు, ఆనగాఅబద్ధిక.

పారము * n. s. The further or opposite bank of a river, the end or extremity. కొడుకుచేభంకం బుకొంతజేయించికడనుపారముముట్టకయ్యంబునే య,వచ్చితివి. Sar. D. 5. 110. పారములేని endless. ఆవలిదరి, అంతము. D.

పారము * n. s. Weight. Responsibility, incum- bent or bounden duty. Hardship. A certain weight. G. 7. 142. కావుననాకుండలములుగై కొనుమివిశంభావనముతో నిత్యముకుచోవర సౌవ నాభారమిచ్చుచునుండక. నాకువుళ్లుపారముగా వున్నది I am unwell. నావంటిదీనులరహించేపార ములమదే It rests with you to relieve poor men like me. దూరపారములోవున్నాడు he is afar off.

పారము * adj. Heavy, weighty.

పారంకి చెట్టు, ఆనగాఅంగారవల్లి. Q.

పారంకుడు * He who has passed through. జ్యోతి క్షిపారంకులై skilled in astrology.

పారంశుర్యము * n. s. Succession, order, series. పారంశుర్యముగా అనుభవించేభూమి Land to be enjoyed from father to son.

పారకము n. s. Crisis. కుమ్మరము, జ్వరమునిండాభా రకముగావున్నది the fever is at its height or crisis.

పారకర్త * He who sustains or is responsible. Thus, శివుడుపారకర్త God is our refuge.

పారకాడి A break, or yoke in which bullocks are trained. క్రొత్తయెద్దునుపాతయెద్దతోకట్టికా డి. D.

పారకించుట v. n. To become severe, as fever. నాకువుళ్లుపారకించేలాగునవున్నది I have a pros- pect of illness.

పారగుడు * He who has crossed or gained the other shore.

చారచాళి The cloth called *long cloth*.

చారచిక్క. n. s. An Indian spade or a short hoe.

చారచూచుట v. a. To look through, to examine thoroughly.

చారచేతు n. s. A large sort of fish with a big head: A grampus? చారచీరణ a kind of sprat.

చారణ * n. s. Eating after a fast; breaking a fast; metaphorically used for eating. In Telugu it is applied to a peculiar sacrifice in honour of ancestors. ఆశీతాంధ్రబుద్ధిశ్చేత్సతాం శాంతాశకారణం, ఉపాపితశ్రీవ్యాప్రశ్నపారణా దుశుమారణం. A. 6. 63. కడుపుమహాశుభన్నకన కంబడనకృత్యుత్వజేయబో, విడిచితినేమబాత్యముగనేపింపినకూడుమింకనీ, యెడనెకకీడుగల్గిదికనేమనిన న్నరికునాననూ, విడలికవీరనిత్రసుల పారణశేయుము మైత్రిగల్గినక. టీ. పారణశేయుము, భాషించుము. Parij. 3. 28. శర్లమొనర్చుబ్రహ్మయనశర్లమ గాంతుజనాదానుండునా, భగుడనంగ్రమ్మరకచారణశేయుదువిజ్ఞంబునై, శర్లికలిలమొక్కమరి సౌఖ్యము సెందుదు కేవలంబదో, దర్లభభూమణీకృతరథాంగనినుంగ్నియాడనేతుననే. T. 1. 14. తరహీరకరవారకృతభారదేందుకాపారణా భావచ్ఛారకంబు.

చారతము * or మహాచారతము * n. s. The name of a celebrated poem, called by Sir W. Jones the 'Iliad of India.' చేతుచారతము an Iliad of woes, an interminable tale of distress. ఆచారతముతామెండుకు నీకుకావలసినదేమోచెప్పి Leave out those long stories and come to the point.

చారతి * A name of Saraswati (Minerva) the goddess of speech.

చారతెంచుట v. n. To proceed, pass, go or come. BD. 6. 94. చారతెంచుకీరంబునైబదుకీరము.

చారదము * n. s. Quicksilver.

చారద్వాజగోత్రము * A certain ancient family up to which many bramins pretend to trace their genealogy.

చారద్వాజము * The bird called the king crow: it is the Drongo shrike, or fork tailed shrike: also called కుశలబోలిగాడు or ఏత్రింఠ (Jerdon's Catal. No. 55.) It is not the skylark as some erroneously assert.

చారపట్టె or చారపట్టె n. s. A chief beam lying on pillars.

చారపత్రి n. s. A superintendant of a village or temple.

చారపత్వము n. s. The superintendence of a village or temple.

చారపోయుట v. a. To throw away, pour off.

చారపోయుట v. a. To spin, as ఏకులుచారపోసుట To spin thread.

చారబట్టుట v. a. To winnow in the wind; to let down grain against the wind. L. 2. 29. and 2. 1. భవభయంబులపారబట్టినవారు, అనగాపాపభీతినికూలాయమానముచేసేటివాండ్లు.

చారమార్ధికము * n. s. Devotedness, loyalty. భక్తి.

చారమార్ధికుడు a devout man. భక్తిగలవాడు.

చారమి n. s. The negative verbal noun of చారుట, శ్రవణించుట, తరుగవుట, జరుగుట. BD. 4. 1825. తరికింతనెన్నాళ్లుచారమిదన్నె, అనగాదినములునుభుముగాజరగనండుకువిసికి.

చారమీను n. s. A fish called 'old wife.' It looks like a pomfret.

చారమ్ము n. s. An arrow on the wing. పారె + అమ్ము KUB. 1. 40. G. 8. 9. చారమ్మదనాటిన్లు తడునరచురొప్పి.

చారశాకికము * తరమానై, SC. Rice-milk.

చారవట్టియ or చారవట్టె n. s. A beam lying along on pillars.

చారవలెమ్ము, అనగాపెద్దయెమ్ము. OG.

చారవశ్యము * n. s. Extacy, rapture. BD. 4. 587.

చారవారు n. s. Bramins బ్రాహ్మణులు. A. 4. 226.

చారవైచుట v. a. To cast away. Vish. P. 1. 2.

చారసాచుట v. a. To extend (the arms, so as to embrace.) T. 4. 146. గారవమున చారసాచికా ళుచేర్చెక.

చారసాల n. s. A ceremony or festival, held on the eleventh day after the birth of a child.

చారసి The twelfth. The twelfth day of a fortnight. ద్వాదశితిధిన్ని A. 4. 76. దశమనాడేకభుక్తముజేసియవలినాశోర్షిజాగరముతోనుండునిట్రు, చారసిబోసెడునైగ్రహపారుట, క్షలువాడుమత్పూజకథలద్రోయు. శంకరెండవది. D.

చారాడుట v. n. To creep or crawl.

చారాణము n. s. Turmeric mixed with chunam smeared by women on their feet at a wedding.

చారాణి n. s. Decorating the feet, with కంకుమ &c. Red dye applied by women to the instep. పాదములయందుకంకుమద్యలంకరణము. D.

పారాశించుట v. a. To decorate the feet by reddening the instep.

పారాది adj. A great deal, a great many. Twelve.

బహుళము, అనగాచాలా అనుట. D. శంకెండ్రు కొండరు. HN. 4. 233. ఓంఠిరాచవాడా, రారా నా వెంటదిరుగ రాదానుడతై, బారాదిమాడలిచ్చెడ కోరానియప్పదీచుకోరాయనుచుకా. A. 3. 21. వారిరువురుకమలోకల కైరముగొనిరా బృకాంతువి జోగిముపులై, పూరాపూరింబోరిరి, బారాదిదినం ములవనిక్రమలుడలంకా. టీ. పారాదిదినంబులు, అనగాశంకెండుదినములు.

పారాయణము * n. s. Going over, reading or doing any thing completely. Reading a purana, or holy book at daily lessons. వేదపారాయణము the recital of the Vedas. అతడు నిత్యమున్ను రామాయణపారాయణము చేస్తున్నాడు. he reads the Ramayanam in regular lessons. సాకల్యవచనె, అంతాచదవడము, అంతానున్ను అనుట. SC.

పారాయణుడు * n. s. He who is devoted to. Vish. P. 2. 57. and 335. Gajendra. 68.

పారావతము * n. s. A dove or pigeon.

పారావారము * n. s. The sea or ocean. DRB. 277. శముద్రము.

పారాశర్యుడు * n. s. A name of the Poet Vyasa.

పారి Time, season. లైకపారి once. మరి లైకపారి once again.

పారి (The past p|| of పారుట To run. q. v.) compounded with పో &c. must be translated off; ౨౨ పారిపోవుట To go off. See పారుట.

పారి n. s. A pail. పాలుపితికేకుండ. D.

పారి n. s. Annoyance, trouble. The front of an enemy. The slope at the side of a great well for bullocks to run down in drawing up water, by a rope running over a pulley. ఉపద్రవము, శత్రుశక్తులుము. D. కృష్ణ. OG. వృష్ణ, గొలుసు, గొప్ప. ABA. 3. 97. పారి. బారిపడుచుట, అనగాశర్యుడైయుట To gallop. బారిగొర్రె a sheep let go at a feast to be run for, as a victim or prize. గోముననిన్నాట్లకొడుకనికాబ్రోవి, కోమలికిబారిగారియగా సెలక, వలసెబోమలైవ్రావంటిరుమాలు, దొలగిన వెంట్రుకల్ తూగిందియ. యించువిల్లునిబారినిగనల Sar. D. 5. 295. why sacrifice yourself to love? మత్తఘనిబారిపడ్డాను I fall a victim to (or before) Cupid. లైం బారికికప్పిన లేడికైవడిక like a fawn escaping

from before a tiger. అంకరకు కులుదారరిగియట్లున్న భంగినియాచారకశతికెరుగింక, బశవండునా బారిబారెబొప్పునుచు, కనిమశంసుచుచుచూగ్రమునరేగుచును. బశవండునా బారిబారెబొప్పునుచు, బశిపుడున్ను అపుకద్రవముచురుగిత్తిపోయినది పోఅంటున్ను. BD. 5. 721. యెడలప్రాణముగలిగియుండినజాలు, కడకులేటికి రాజ్యకుడవులేమిటికి, యాబారికప్పించుడింతియచాలు, మాభాగ్యమికపెండ్లి మేరకురాను. యాబారికప్పించుడింతియచాలు, యాబాధనుతోలగచేయండియింలేచాలును. DAbi. 175. దనుజునిబారి జేరియలకకా జనుచో వినువీధినిదు మానినిదగనశ్రువుదోరుగనేనును మంత్రులున్ని రికా జేరించునెడనిబో త్తరియమునసామ్ములుకట్టి. దనుజునిబారి జేరియలకకా జనుచో, రాక్షసుడైనరావణాసురునిశక్తులుముందుబడి ఆయాశుముగాపోతూవుండగా. R. 5. 278. యేరామారునిబారికారియలనన్ని క్షేతురాతాళగా లేరానేరము లేరిదూరకడయాలిలంకటామించరా. యేరామారుని బారికారియలనన్ని క్షేతురా, యేమిరానున్నఘనిశేమకుమము చేతిహింశలవల్లనన్నుయాశ్రకారముగా కడగండ్లు పెట్టవచ్చునా. S. 3. 273.

పారి adj. Great, large, big.

పారిజాతము * n. s. Amaranth. The coral tree, Erythrina fulgens. W. (శుగడమల్లి): a very fragrant flower with white petals and orange coloured tube; the tree is small. This name is also given to mimusops Elengi. It is a generic name for all flowers resembling the scent of the jasmine and bearing no fruit. "I know the name Parijata is given to flowers of a genus totally different; and a variety of this with bluish corals, for" &c. Sir W. Jones. It is mentioned as one of the trees in Paradise.

పారిజాతాశువారణము n. s. The "Rape of the Amaranth." This is the title of a popular poem.

పారికభ్య * n. s. A trinket worn on the back of the head. వాలపాశ్చాయం, రాగిచిట్ల. SC. కొత్తునఅలంకారాభ్యమై పెట్టెనువర్ణాదిరచితమైనవలయముచేట్లు. P. A. S.

పారితోషికము * n. s. An honorary gift, a donation. బహుమానము A. 4. 3. and 4. 274.

పారిపోవుట v. n. To run away, escape.

పారిభద్రకము * n. s. A tree called the Coral tree. శేవదారు. SC. The name is given to some other trees.

పారిభాష్యము * చెంకలికోట్టు, కుట్టము.
 పారికూండిల్యము * An atom invisibly small.
 పారిముద్రరూక A forged coin. A light coin, one of an old coinage. There is a proverb పారిముద్రబారిముద్రే, కరుకుకరుకే 'A shilling's a shilling but a crown's a crown.'
 పారివద్యము * n. s. A spectator: a person present at an assembly or congregation. పారివద్యులు plu. శభలోతగువలు. D.
 పారిశుశురుట, అన గాచంపుట. D. To kill?
 పారిహర్యము * n. s. A bracelet worn by women. ఐంగారపునూడిగాలు. D.
 పారిహరికుడు * n. s. A flower-boy, a maker of garlands. పువ్వువారికుడు. D.
 పారీంద్రము * A lion. N. 9. 60. సింహము. D.
 పారీణిత * n. s. Complete knowledge, expertness.
 పారీణితు * See పారగతుడు He who has crossed (the river); he who has gone through (the books or science.) భవ్యశివాచారపారీణితు he who is full of the faith of Siva.
 పారు n. s. A ledge of rock; flat rock under earth.
 పారు n. s. A line, row, rank, range, series: troops. వృక్షావిభుజ్జీ, చతురంగబలయంతసేనా. D. చీమల బారు a line of ants. బారుతీరుకొని standing in a line.
 పారుకాడుట v. n. To creep, to roam, to ramble. Sar. D. 615. పాలానతమువెంటబడినీధులందు పారుకాడెక్కిప్పుడుశుభములవలన.
 పారుచాపు n. s. The sort of cotton cloth denominated Long cloth. చాలానిడివిట్ట. D.
 పారుట v. n. To run or run away. To purge. To fly or raise in the air. To flow as water. To creep or crawl. To grow, or become. To take effect as a spell or medicine. To begin. మదుగులువారబారుమహిమశంఘంబులు the buffaloes were rushing to enter the pools. కుక్కనుకొట్టి శేయిల్లంతా పారుతున్నది if you beat the dog it will be foul the house. ఆయెండలోపారేతుడులు మిడికిమిడిచచ్చును in this heat birds on the wing fall down dead. ఆతోటకుయ్యానీళ్లుపారవు the water does not reach the garden. నీళ్లుపారనియేరు the river ceased to flow. నేలబారేనల్లచీమ an ant that crawls the earth. నాలి కెనల్ల బారిసది the tongue turned black. నామంత్రము పారలేదు my spell did not take effect. ఆకులు శింధబారురవి the leaves are turning yellow.

అతనిమీదనాదృష్టిపారిసత్వము when my eye lighted on him, or, passed over him. ఆరాతి మిదనీదపారిసత్వము when the shadow reaches this stone. వాడిమనసుదానిమీదపారుతున్నది his thoughts run on this or are bent on this. శుగుళ్లుపారుతున్నది it is splitting. యెండపారుతున్నది i. e. యెండతున్నది it is beginning to dry up. చక్రవాకంబులనుపారెడుచన్నులు her breasts are like doves. గడునుపారుట to grow hard. చిరునుపారుట to grow stiff. BD. 4. 1686. బక్తినులేపేనిపారిజేయించును. M. X. 1. 198. అట్లుతనచేతహతశేషులైనజనులుపారగను గొనిరభమెక్కితురుయమున. Kusalava. 188. గజకశేబరములూక్టటవారబారిగజవిజింపుచుభీతిగలగడువారు. L. 19. 210. గగనంబునందుకొక్కేయకతుడు, యెగయుచువ్రాలుచునిరుగలంకులను, మొగియును, గనలుచు, మొసలువారుచును. T. 3. 119. ఒకంకముజాలువారగా. టీ|| మదనగృహముచెక్కుగిలగాను. పారుటక్క A brahin woman. A. 452. బ్రాహ్మణ్యంబు.
 పారుటనురుడు, అన గాబ్రహ్మరాక్షసుడు. A. 6. 57.
 పారుటాకులు Autumnal leaves. (See శుండుటాకులు) ripened leaves, which have got a red tinge but are not dry. This is the fodder on which hermits are said to feed. Kalahas. 3. 12. మంచలమీదనెక్కికటిమందలిచుట్టిపారుటాకులిం, చించుకచంచలివీమరు నిల్లుబయల్పడజేయట్టలక, చెంచరలార్చివేయుదురు విశ్రముగామెడి శిల్పబాపము, బాంవికవీధితుల్ విరుతయైనచనుంకవమీదబరగ్గక.
 పారుడు, అన గాబ్రాహ్మణుడు. D. A brahin. M. XII. 3. 460.
 పారుతెంచుట v. n. To come, go, pass. Jaimini. 5. 125. వచ్చిరాహవమొసరింకవారిలోనకుడతియొక్కతెమున్నాడిపారుతెంచి, Kusalava. p. 141. మునికొమారకులూక్ట మొగిబారుడెంచి, తనకొమారుడురాకడదశిన జింతములుగురు.
 పారుశర్తి or పారుశత్యగాడు n. s. The officer in charge of a village or temple.
 పారుశత్యము Regenus; the duty or office of a manager or superintendent of a village or temple.
 పారుబోతు, పారుబోతు n. s. A fugitive, a coward. పరికివాడు. D.

బారువ, or భారువ n. s. A certain weight యిరువై మణుగులు.

పారువ n. s. Sight, glance. అతనికి పారువపట్టు he has not good eyes. అతనికి గరుడ పారువ he has habitually a side glance. గరుడ పారువ a spell to remove the venom of a snake. వికడపై నందు వల్ల పనిపోయినాడని తెలిసి గరుడ పారువ మొదలైన అనేక మణిమంత్ర ఆపుడధముల చేచుచుంది. Local. 3.

205. యిది పారువగుణము this is a disease brought on by magic.

పారువచూచుట, అనగా చక్క గాచూచుట. OG.

పారువము n. s. A dove. పారువములు, అనగా పారావతములు. D.

బారువాడు n. s. A foot soldier. plu. బారువాండ్లు Infantry.

పారువారు Bramins. A. 4. 258. అనగా బ్రాహ్మణులు.

పారువు n. s. A certain attitude in dancing ఆటలో పకరితి. H. 1. 247. దండనిల్లడ, కడలుతులుము, కలయు మెలుకువ, లింగశింశు, దిశావదిశలు, పాదపారువు, హస్తపారువ, జేహపారువు, నయనపారువ, లివ, రాకడ, భృంగిడుటలము, ఝంశు బెక్కు, కరలాఘవంబులాది యోరీతులు నేర్పి.

పారువేట The chase: game that is hunted.

పారుష్యము * n. s. Harshness, roughness. వివాదము, కరుణ వచనము, కరుణ తప్పము, శక్ర వనము, గీర్వతి. SC. దండ పారుష్యము personal violence. వాక్పారుష్యము violent language.

భార్గవి * A goddess; usually denoting Parvati or Laxmi. పార్వతి, లక్ష్మీ, శరశ్రీతియును. URK. 7. 362.

బార్లశుచెట్టి The trec called Moochy wood. See బాడితె and బలవద్రిక.

పార్థసారథి * An epithet of Krishna as the charioteer of పాశుడు Arjuna.

పార్థివుడు * n. s. A king.

భార్య * A wife. భార్యపిల్లలుగలవాడు one who has a wife and children.

బార్ల గాతీశన (తలుపు) A door) wide open.

పార్లాడుట v. n. To run about కురుగుతెత్తుట.

పార్వణము * A certain funeral rite. పార్వణపు మజ్జలు the funeral cakes. See 2 W. పితృచేవతలకారకునిచ్చేపిండము. D.

పార్వతి * Parvati or Juno, the wife of Siva.

పార్శ్వము * n. s. A side, a part.

పాష్టిణి * The heel: the rear of an army: the back. Enquiry, asking. A violent woman. భస్మిణి, న

దను, ఉన్నతనారి, శుశ్వాద్వాగము, నైస్యకృష్ణము. SC. S. 3. 282.

పాల n. s. The bird called a jay [plu. పాలలు] the flight of which is consulted as an omen. This word is asserted to be derived from పాలు milk: for various species are called గొర్రెపాలపిట్ట "Sheep's milk bird" and మేకపాలపిట్ట "goat's milk bird:" words which seem fictitious." See Jerdon's Catalogue No. 243. A treatise on omens says, ఆ|| పాలగరుడతక్షుశు షిజాతుల కెల్లయెడను సుందికుడికియే గవలయు.

పాల adj. White. పాలకుర్రరము white vitriol. పాలమన్ను white earth. పాలసార the blue shark. పాలగరువు whitish marle. పాలవెండి pure silver. పాలసున్నము or పాలగచ్చు fine lime plaister. పాలతండ్లు the milk teeth: the teeth which are cast in infancy. పాలకాయ a sort of biscuit. పాలబుగ్గలు. S. 3. 435. అనగా విద్వల చెక్కెళ్లు.

పాల Local ablative of పాలు on behalf: as కూపాలగలడు శంభుడు God is on our side. పాలుశబ్దము యొక్క శత్రువ్యంతము విషయము, ఉత్తము. D.

పాశ The husk or outer coat of a bud, or of a cocoanut. See పాశ. Parij. 4. 18.

బాల adj. Young, tender, fresh. బాలనాయకము the follies of a young heir. బాలలతా A tender creeper. బాలబోధ Clear, easy even to a child; simple. బాలార్చాముతసుక్రూపా a thousand fold brighter than the rising sun. బాలశంసారము an infant family. Orphans.

పాల, or, పాలశీx n. s. A certain tree (ఇయ్యగంధా. Q. యీరికావృక్షము. D.) of which various species are named: as, అదివిపాలశీx Nerium Reticulatum. Rox. vol. 2. p. 9. కాకపాలశీx. ib. 33. Asclepias asthmatica. దూదిపాలశీx. ib. p. 36. Asclepias volubilis. మట్టపాలశీx. ib. 1. 478. Convolvulus Paniculatus. చిరుపాల, అనగా ఉటని. Q. మన్నుపాల, అనగా ఉత్పలకృష్ణ. Q. పాలశండు, అనగా కిష్టం. Q. Various species of the "milk plant" are called మేకపాలశీx, కుక్కపాలశీx &c.

బాల * n. s. Damsel, maid, virgin, a simple woman. నే నస్త్రీ బాలను I am a lone woman. I am a helpless creature.

పాలము * n. s. The share of a plough. Cotton cloth.

పాలము, or, పాలము * n. s. The forehead.
 పాలకన్ను A sort of grain.
 పాలకాండ * The name of the first book of the Ramayan. See పాలరామాాయణము.
 పాలకాయ A sort of biscuit.
 పాలకీ n. s. A palanqueen. శబ్దిక. D.
 పాలకుండ "The milk pot:" a certain fee claimed by various hangers on every crop of grain.
 పాలకుడు * A guardian, protector, or commissioner.
 పాలకుడు * n. s. A youth.
 పాలకూర A certain pot herb. కుక్క పాలకూర a forest plant: trianthea crystallina. Rox. 2. 444.
 పాలగరువు A sort of earth; whitish marle. సైనియ సుకలోచలరాక్షితిగ నేల. D.
 పాలగుమ్మ A certain bird.
 పాలగ్రామ్ర A rake used in husbandry.
 పాలగ్రహము * n. s. An ogre or fairy that frightens infants. B. X. 254.
 పాలచుక్కండేరు A plant called Country Sarsaparilla.
 పాలచెట్టు A species of the mimusops tree.
 పాలచేప A sort of salmon fish.
 పాలచేరులు The nerves. అన గాఢీజ ములకు పైనపుం దేసరాలు. Comment on Swa. 4. 68. తారసించి నహోల దారునుజార జారియొకటి రెంటిని ద్రాబ్బులు రులనదరు, పాల చేరులువట్టికూలింపబలిమినిద్యుకొ నికొండదూరిచుట్టెట్టు. S. 1. 202. శ్లో|| కటికనెత్తు రులతోగండలులికాడంక, నేరిశండులపాలచేలుక గరచు.
 పాలచేకు The "white wooded teak" tree: the wood is like deal or fir.
 పాలద A shell used as a spoon or ladle in giving milk to a child.
 పాలకుర్రము, పాలకుర్రము White vitriol.
 పాలచేకు The white wooded teak tree; like fir or deal.
 పాలనము * n. s. Preserving, guarding, cherishing: government. ఆలనపాలన Caring, heeding, regard. Here ఆలన is a mere anuk. to పాలనము.
 పాలశండ్లు Milk teeth: also (from పండు) a sort of sweet white berries. A. 4. 114. Charitr. p. 1549.
 పాలపిట్ట See పాల.
 పాలబండ n. s. Rabbit weed with very deep roots.
 పాలబాన, అన గాఢీ భయరాశిలంబారములోకావు కుచేరేవ ర్రన ధాన్యము. Miscell. 3. 430. కష్టకటి.

పైరుచే నేనుంసారి, ముద్రపించి, వినాయకునిచాట, గుడ్డిళ్లగంతు, పాలుబాన, రాశిలదగు, యిదివుచ్చుకొని.
 పాలబోధ * Facile, easy even to a child, clear.
 పాలమన్ను White earth, pipe clay.
 పాలమానిచెక్క The 'white wood' produced by the పాలచేకు.
 పాశము n. s. A manner or method. Season, time. A lump, ingot, or mass of metal. [తరి, శివయము, విధము, కర్తి] విద్య ఆకలిపాశ మెరి గuessing when the child would be hungry. ఆపాశవు పాండ్లు men of that class. HN. 5. 65. పాలు రయేద్వ మాన్యుటకు పండులు దెచ్చునివంపినన్న దా. భీలభుజంగ శంఘములు పెల్లెగనుండెడు పుట్టలెక్క గా, నేలభవ త్రనూజనకు నే మొనరించినపాశ మేమి యా, పాశముదప్పి క్రొత్తనన ధాన్యలకూరకయండకమ్మనే. గరిటపాశముగా to the quantity of a spoonful. ఆతనిముటపాశముగా as well as his bundle. పుకపాశము గావుండేయిల్లు a moderate house. అతనువచ్చే పాశము గావున్నది It is about the time for him to come.
 పాలరామాాయణము * The name given to a Sanscrit school book: which is the first section of the Ramayanam: the Sanscrit text varies widely from that used in Bengal. It is read merely to teach pronunciation the meaning not being taught.
 పాలలము A certain creeping plant.
 పాలలోచనుడు * The cyclops, i. e. Siva 'who has an eye in his forehead.'
 పాలవన్నె Milky white: whitish, pale. పాటలవర్ణము. D.
 పాలవెల్లి The mythological sea of milk. The decorated booth or shrine erected in houses for the worship of an idol at certain feasts. పాలశముద్రము. OG.
 పాలనుడు n. s. A wretch, a fool. = శులవ URK. 10. 74. G. 1. 234. BRY. 2. 885. దుబాసుడు. D.
 పాలనున్నము n. s. Parget, fine lime plaister. See సున్నము.
 పాలనురాలు The feminine of పాలనుడు.
 పాలశార The white shark. శిముద్రమందుమను మ్యులనుభవించే పెద్దచేతు.
 పాలాకు A certain herb. చిటిపాలాకు is one sort.
 పాలానుగు or పాలానుగుతె The white (అనుగుతె) gourd దుగ్ధతుం. D.

పాశాణ్ణు A species of (జొన్న q. v.) grain: it is of slow growth and has a large head.

పాలాల A milch cow. పాలుచాలాయిచ్చే ఆవు. D.

పాలాశము * n. s. Belonging to the tree called పాలాశము i. e. మోదుక or Butea Frondosa: the leaves of which are proverbial for brightness of deep green; and the flowers for a scarlet hue. Hence పాలాశవర్ణము is green colour, but పాలాశకుసుమవర్ణము is red colour.

పాలాయుడు * The 'cyclops;' an epithet of Siva: who has an eye in his forehead. R. 5. 332.

పాలి adj. Connected with, appertaining to, as పాలికావు a comrade, a partner. నాపాలినైవము God being with me, a gracious providence. వాండ్రపాలిమృత్యువు the death that was doomed them. Near; as వాండ్రపాలికిగె he went up to them. తనపాలిభాగ్యదేవతలలోనికిఁబోయి he looked upon a guest as a god. Vish. P. 4. 222.

పాలి * n. s. The sharp edge of a sword or cutting instrument. The tip of the ear. A line or row. వృక్షాదితః, చెవితమ్మి, ఆయుధధారా, అంకశ్రుదేశము &c. SC. This word is often omitted in translation as జఘనపాలి the haunches. కర్ణపాలి the tip of the ear. ఘనకుచపాలి her bosom. ఖడ్గపాలి the edge of the sword. కపాలపాలి the very temples of the head.

పాలి n. s. Concern, affection, emotion, passion, love, desire, lust. విచారము, ఆశ, ఆశక్తి, మోహము. Satya. 4. 227. మరులుకెరలియరులుకొన్నట్టులున్నది యాజగంబు బావువిషయంచుజొరించిన పాలిమించి. T. 3. 75. చూడకుండంగనూడదీసుడతి స్రావగు, చూచినంతనెవదిలోనజొచ్చెబాలి. టీ|| చింత. ib. 3. 143. బాలగిరిగొన్నబాలివుంభావకేళి. టీ|| గిరిగొన్నబాలి, అతిశయించిచుట్టుకొన్నమోహము. ib. 4. 8. బాలికాశ్రుముల్సలిపువించినగా వింతువె. టీ|| బాలిక, ఆశక్తిచేతను. N. 9. 362. మోవితనకిచ్చికనుగవమూసికొనిన, బాలిమీరంకతే నియగ్రోలుబాల, స్రాగను గాడంతనరకంటబ్రూచెనే ని, మానుమరలంకమోచ్చిన సానమూను. టీ|| బాలిమీరంక, ప్రేమమించునట్లు. T. 3. 104. బాలిమనంబు నందూదిప్రాయమువ్యర్థముచేసియూరకేదూలిననే మిశ్రువ్యమని. టీ|| బాలిమనంబునందూది, మదనవేదనదానిమనసులోపులనుదాచిపెట్టి URK.4. 236.

ప్రాణశబ్దమైనవనరాజుకట్టిమీది, బాలితోరనేయు రంభలోతులికిపోయి. S. 3. 46. ఏలాగునగులుంటె నె, బాలిమింక బ్రహ్మలోక తర్యంతంబుకా, నా లోచనయొనరించితి, చాలమనాహ్మదయమిదినిజంబుకడెలియక.

పాలించుట v. a. To nourish, cherish, foster, protect. To rule, govern. పోషించుట, రక్షించుట, ఏలుట.

పాలిండ్లు A woman's breasts. From పాలు milk and యిల్లు a home. P. 4. 256. BD. 5. 244.

బాలింత or బాలింతరాలు n. s. A woman in child-bed. B. X. 209. ఆబాలభ్యంసినిగంటుకట్టికివె శీకబాలింత చంబంబునక బాలిండ్లక విషమూని. యాశ్లమలోబాలింత, అనగాదాదియంటారు. బాలింతలోగము n. s. The milk fever.

బాలింతబోళము A particular medicine given to బాలింత a woman in child-bed.

పాలిక * The lobe of the ear.==పాలి.

పాలిక * An earthen vessel containing mould in which nine sorts of seed are sown: this is a rite in Hindu weddings: this is called పాలికలుడలలాడుతారు The bridesmaids perform a certain ceremony, as the conclusion of the wedding.

బాలిక * n. s. A lass, or maiden. బాలికాకులము young women: the sex. మత్తాలిబాలికలు young bees.

పాలికా * n. s. A quantity. శుముదాయము. R. 1. 162. కమలధూళిపాలికాకేళికలజొక్కి.

పాలికావు n. s. A partner, proprietor or shareholder.

పాలితము * adj. Protected, cherished, nourished. పాలిల్లు See పాలిండ్లు.

బాలిశము * adj. Silly, childish, pucrile. పశి or మూర్ఖ. జ్ఞానశూన్యమైన. M. VII.4. 234. ib. XII. 6. 209. ib. IV. 2. 326.

బాలిశుడు * A fool, a simpleton. అవివేకి. M. XII. 6. 111.

పాలి The slit of a pen; a chess table, or cloth marked with squares. A slave. పాలి A furrow. Assemblage. శమూహము, శమూదాయము. A. 2. 36. శ్రుతత ప్రాంతపితంకంకుమ జటాపాలి. టీ|| జటాపాలి, జటాశిమూహము. M. XII. 2. 68. నరకపాలపాలికానిదిడంబునునై, పాలి, అనగాబూ నహుడేగుడ్డ.

పాలు n. s. infl. పాలి, or పాలిటి, Local ablative పాల or పాలిట. plu. పాళ్లు. A share or portion. Possession, charge. నావయసునీపాలుచేసినాను I yielded up my youth to thee. ఆతనిపాలికివచ్చినదియిది this is what fell to his share. ఆదొంగలునాపాలిటకుడ్డారు it was my fortune or lot to meet the thieves. (lit: the thieves have fallen on our share.) నీపాలిదైవము or నీపాలిటిదైవము your good angel, your tutelary god. వాండ్రుపాలిటికివారేతల్లితండ్రులు you have been a father to them. వాడునాపాలిటికియముడు he has been a curse to me. వేములుబండ్రికాకులపాలైనవి a proverb regarding the wealth of a prodigal. కరుణపాలైన given up to others or sacrificed. దొంగలపాలైన abandoned to thieves. రవ్వలపాలుకావడము to become a prey to ridicule, to become a laughing stock. అప్పులపాలయినాడు he has fallen into debt. పాలుపోవుట to be deducted or subtracted. పాలుపోయినది it is deducted. పాలుశుచ్చుట or పాళ్లుపెట్టుట to deduct or subtract; to divide or separate. చేసినపాలుకాలేను I cannot endure being a prey to grief (See పాలుమాలిన.) పాలుగలవాడు. A. 3. 39. పాలుగలవాడుమనకొకజాలిఇడక, తానతారసానకువచ్చెక్కా. టీ. పాలుగలవాడు, ఆనగాదాయాదిపాడు.

పాలు n. s. Milk. Milky juice or sap. చనుపాలు or చన్నుపాలు woman's milk, human milk. చెరుకుపాలు the juice of the sugar cane. తెంకాయపాలు the white juice expressed from cocoanut kernel by pounding: but తెంకాయనీళ్లు is the water in the cocoanut. మర్రిపాలు the milk of the banyan tree. పాలువంటివారు, పాలువంటికులము Men (or a tribe) like milk. i. e. candid, simple, pure, unspotted, blameless, honourable. పాలువంటిమనసు a pure mind, a simple heart. పాలుకాలేముఖము a milk-distilling face. i. e. radiant with loveliness, so also పాల్వారుచెక్కటద్దములు her radiantly polished cheek, beaming with beauty.

పాలుచేయుట v. a. To deliver, to sacrifice. నన్ను అత్వలపాలుచేసినాడు he plunged me in debt. పాలుట v. n. To be pallid or turn pale. ఒళ్లుపాలినది his natural complexion faded. రోగమువల్ల చెల్లదారుట.

బాలుడు plu: బాలురు * n. s. A youth, a lad. నెలబాలుడు the new moon when one day old. The young May moon.

పాలుకడుట v. n. To undertake, to enterprise, to engage. పూసుకొనుట, సైవేసుకొనుట. R. 2. 32. భల్లతరక్షునింహమ్మగ కుట్టలద్యంశుగగంబరాత్త చెంశుల్లసింక బాల్పడిరి. బాల్పడిరి, అనగా పూసుకొనిరి. B. X. §. 30. 1. వివిధచేష్టలకుంబాలుకడి, ఆనగానావిధములైనలీలలనుపూసుకొని. S. 3. 265. శివరక్షణంబునకుం బవరజ్ఞు మోక్షణంబునకుంకృతచూకరణశంక్రహంబునకుం దక్షరనిగ్రహంబునకుం బాల్పడినరుదనంబులెమరినసంబంధించియచ్చుడంబిమిమిసిందలతోనగరరక్షకాధిపతుడకుంబగునాహాసంబునహాయంబుగా. BD. 5. 114. వేల్పులకనిమున్నువిడిచినగొరియ, బాల్పడిలేకున్న బండుగుసేయ.

పాలుపోవుట v. n. To accrue. ఒకరికిన్నీపాలుపోక ఆకనినిలబట్టెబడవేళిపెట్టినారు no one undertook it, and it was left undone. అదియెటువ్రాయడానకు పాలుపోక విడిచినాను Unable to decide how to write the passage, I omitted it.

పాలుబాన, అనగా ఉభయ రాశి అంబారములో కాపుకు చేరేవ ర్తనధాన్యము. Miscell. 3. 430. కట్టకడిపైరుచేసేసంసారి, ముద్రపించి, వినాయకునిచాట, గుర్తిళ్లగంకు, గాజులగంకు, పాలుబాన, రాశి అడుగుయివిశుచ్చుకొని.

పాలుభోగ గ్రామము n. s. A village wherein each field is held as one man's separate property. Fifth Report. 1812. Appendix, page 831.

పాలుమాలిక్ Heaviness, laziness. Listlessness, putting off the evil day, imbecility, want of energy. బద్ధకము, కక్కుర్తియు. D. నాకుచేహము చాలాపాలుమాలిక్ గావున్నవి నేనుయెట్లావచ్చేది I am so heavy or nervous that I cannot come. N. 9. 326.

పాలుమాలుట v. n. To fail, neglect, slacken in exertion. To be listless, reluctant, to lose oneself or be worsted; to procrastinate or put off for the present. To be wanting to himself. నీవుదీనికి పాలుమాలినావా Have you got into this scrape? అట్లాతినేటంబుకు పాలుమాలి being unwilling to eat this. ఆనగా బద్ధకంతుట. A. 2. 71, or 82. The literal sense is పాలు a share, మాలుట to be without ("portione carere") to go without. Lila. XVI. 233. కన్నుగానేనింక పాల్వారులన్ను To serve

him duly without fail. ఇక్కడి గ్రంథములు చిక్క. ఇంగ్లీషు గ్రంథములు స్ఫుటములై చుండక ముందు వల్లనంటే, కాకిరమువూరికెపోతుండని పాలుమారు తారు, వీండ్లు పాలుమారు One superiority of European books over native books, in clearness, arises from this cause—natives fret about the waste of paper—which the English do not regard. వర్షము చేత పాలుకూలినారు by reason of the rain they sat idle: did nothing: sat still.

పాలె A button or round plate of metal. పాలెల మొలకాడు a zone formed of such pieces. See పాళము.

పాలెగాడు A feudal retainer. A petty chieftain, or laird, called Poligar. See Johnson on "Soccager."

పాలెపట్టె Feudal tenure in fee. Villages held by lairds free of assessment.

పాలెము n. s. Encamping, camp, halting. A barony or county under a laird: a hamlet. గ్రామ సుసహాయముండుండే చిన్నపల్లె. D. Force, troops. పాలెమున్నవారు soldiers garrisoned. G. 10. 120. మెలకువరసికోటచుట్టక దాటి పాలెమున్నవారి సైన్యమును బూతి దెనున్నట్టి, పెద్దనుదులుగొంతకూలద్రవి. Kalahas. 3. 71. కృగయావిహారములో చేవదలిల్లి చేయుటకు శీఘ్రముపాళియమెత్తి.

పాలెముపట్టె n. s. An encampment. దండువిడిసిన పట్టెలము. D.

పాలెరు Under tenants, who hold land in fee. Under farmers, sub-renters పాయకారీలు. D. says భవీకిండ్లనుండి దున్ని కలవరిచేవాండ్లు.

పాలెరు, ఆనగా పాలకడలి. OG.

పాలెరుతనము The state of being an under tenant. Vassalage.

పాలెళ్లు Under tenants. See పాలెరు.

పాలెడలి The mythological sea of milk.==పాలకముద్రము.

పాలెనము * or పాలెనికము * n. s. The twelfth lunar month: that in which the moon's change takes place, when the sun is in Pisces.

పాలెలిక See పాలుకూలిక.

పాలెలుట See పాలుకూలుట.

బాల్యము * n. s. Childhood.==శుశ్రీతనము.

పాళ్యగాడు Error for పాలెగాడు.

బావ n. s. Sister's husband. The son of a mother's brother, or of a father's sister, if older than

one's-self: a man's brother-in-law, if older than one's-self: a woman's brother-in-law, if older than her husband. విదే మరచి, బావమరి ది A man's brother-in-law, either older, or younger, than himself. ఆమరులవోనవుట్టికాన హస్త్రముయా ఖునిజోడుకోడెసం, తమనమువేరె విత్తుకుముదంబులచక్తి లిగంతవుంశ్చ లీసమితికిచుక్క వాలునకసారసలక్ష్యే తొలంగు బావకోకములకుగుం డెతల్లడముతై రవమిత్రుడుదోచెతూర్పునక.

పావ n. s. A sandal పావకోడు.

భావ See బావ.

భావము * Mind, soul, heart; thought, idea, feeling, disposition, nature. Import, meaning, drift. Motive, aim, view. Temperament, humour, passion, sentiment, state or condition of being. Property, or power of matter. Act, gesture. నన్నుతల్లి భావము గాఢుంచిరి They looked upon me as a mother; in the light of a mother. A portrait or likeness of a face. అవి దొంగ సొమ్ము అనిమి భావమా do you mean that these were stolen goods? నాట్యవారి భాషాయాం విడుపి. విద్వాంసుడు, మానసవికారము, అభిప్రాయము, శబ్దార్థము, శత్రు, ఉనికి, క్రియ, చేష్ట, లీల, ఆత్మశ్చ భావము, జన్మము. &c. SC.

పావంచ n. s. A stair, a step. సోపానము, ఆనగా మెట్టు. D.

పావకుడు * n. s. An epithet of fire: "he who purifies." అస్తిబాలాత్రుడు, శుభిత్రముచేసేవాడు.

పావకోడు A sandal.

పావకోళ్లు Sandals.

భావగర్భము * Having a secret import: mysterious meaning: intelligible, as a glance conveying a certain expression.

భావజారి * The "Amoricide" or slayer (ఆరి) of Cupid. i. e. Siva.

భావజుడు * "Born in the heart" an epithet of Anage or Cupid. భావజలికము A sort of yellow silk.

పావడ n. s. A sewn petticoat: a slip worn under a muslin gown.

భావన * n. s. Mental perception, recollection, consciousness of past ideas or perceptions, imaginations. Observing, investigating. W. Colebr. Ess. 1. 287.

భావన n. s. Steeping, maceration of a drug in a liquid. Thus భావన పొడి, భావనకరకాయ are

ginger or aloes treated with water, being prepared by dipping these articles in certain fluids and again drying them repeatedly. అల్లశురసానముడు ధావనలుచెయ్యి Let these drugs be steeped seven times in the juice of ginger.

పావన* or పావనము * adj. Pure, clean, purifying, holy. శరస్వతీవలినీరీర్థకచ్చాపిపావనం Equal in holiness to the sacred rivers. Here pavanam expresses holiness attributed or communicated. నేడుసుదినము నాజన్మము పావనమామెను This happy day blots out all my sins: a common phrase of joy. శురముకన్న నేమిపావనమాసాము Is wealth any object in comparison of heaven? పరమపావనీ O purissima. పావనము చేయుట To blot out sin. యారాజ్యముపావనముచేసెను he reformed this realm.

పావనము * n. s. Water. Penance, purification. జలం, కృత్రం, గోమయం, ప్రాయశ్చిత్తం. RKD. Chenn. 5. 264. పావనశయవారిజాశములభవ్యశాస్త్రులనర్చునిత్యముకా. పావనశయమనగా, జలశయము.

పావనచేసుకొనుట To imagine or figure to oneself. బావనాలు Outlines: the first lines drawn, when carving a statue.

పావనీ * A name of Hanuman. R. 6. 67.

పావనడు * The purifier: an epithet of Agni, God of fire. He who is pure. శరమపావనడు.

పావనధర్మక * n. s. He who (ధవ) exists in (ధావ) the heart: i. e. Cupid or love.

బావమరంది See బావమరిది.

బావమరిది A man's brother-in-law, whether older or younger than himself.

పావలి See పావిలి.

పావలు n. s. plu. Sandals పావుకోళ్లు T. 4. 200.

పావాక్యము * Implication, innuendo, a sense not expressed, affirmative sense.

పావాలు n. s. Sandals, wooden shoes.

పావి n. s. A well. లంకలబావులు or గొలుసులబావులు or శంకడిబావులు or కోడుబావులు wells dug side by side. This is a common custom.

పావి * adj. Future. Later, subsequent.

పావించుట * v. n. and v. a. To fancy, imagine, feel. To be implied as a word not expressed. To result, appear, be inferred. To infer.

పావిత * adj. Purified, cleansed. Vish. 2. 77. చిత్తపాపవిచిత్రకృష్ణంధిరపాయసుణోస్త్రలోకశిస్తుకా.

పావిలి or పావిలికూర The herb called thick leaved sorrel. Species are పంకపావిలి Portulacca crystallina, Rox. 2. 464. and బుద్ధపావిలి or Trianthema monogyna (Heyne) also గొడ్డుపావిలి, శుల్లపావిలి, బుద్ధపావిలి, శస్త్రపావిలి, కుక్కపావిలి and బొడ్డుపావిలి.

పావిలి n. s. A gold earring, one kind is called శ్రుదకపావిలి q. v.

పావు n. s. (Hind) A quarter. ముప్పావు three fourths. The quarter pagoda is ciphered ¼.

పావుకము * See భవుకము, అనగామంకళము Good fortune, luck.

పావుకడు * A sister's husband. బావమరిది. SC. బావుకొనుట v. a. To gobble, devour, swallow, gulp. To guttle.

పావుకోడు plu. పావుకోళ్లు infl. పావుకోటి. a wooden shoe. Sandals.

పావురము, పావురా or పావురాయి plu. పావురాళ్లు n. s. A dove.

పావురాటలుకొ Cooing.

బావురగాడు, బావురకిల్లి A tom cat, or wild cat. Properly "one that makes a caterwauling." KP. 3. 93. KUR. 4. 261.

బావురుమనిత్రందే adj. Dreary, deserted, echoing, resounding like a desolate house. Here బావు is an imitative of a booming sound.

బావురునునుట v. n. To echo, resound as an empty house.

పావులూరు The name of a village. The పావులూరిగణితము (as we say the Eton grammar) is a well known system of Arithmetic, on mensuration and geometry written by వీరాచారి.

పావ్యము * adj. ("What must, will, or ought to be," W.)=కాశగనది Likely, probable, befitting. ఆయింటిదరిమే నాకుపోవడముమాకు పావ్యముకాదు You must not go near the house, your going there is not to be thought of.

పావ్యడు * (From పావః) He on whom they meditate.

పాశము * n. s. A cord. Metaphorically a check, a tie, a bond or instrument of curbing. Thus ధర్మపాశము the ties of rectitude. కేశపాశము much (or flowing) hair. పాశపాశము the bond of iniquity. భద్రపాశము a shabby umbrella, singular for ugliness: or, a mere stick of an umbrella. కలాపాశము a strikingly beautiful ear. In some places, the word పాశము must

be left untranslated, thus వృత్త్యపాశము death.
 పాశాష్టకము The eight ties : or, the attachment
 a man has to his wife, child, wealth, cattle,
 conveyance, land, house and friend. పాశము
 క్షుద్రుడు freed from all earthly ties.
 పాశము Corruption of పాశుళము. Rice-milk శు
 రమాస్పము. A. 5. 60. విడువకమీ గానము సొగ,
 నిడుటమరియు బాడుడనుటయె న్నేపాశం, బడిగనవా
 రలెదీదలె,కొడిమెలుగట్టుకుడయలని గొనబనియేలా.
 టీ|| పాశంబడిగనవారలెదీదలె, శురమాస్పముడిగన
 వారేదరిద్రులా.
 పాశుశతము * adj. Appertaining to Siva. పాశు
 శురముశురము * A name of the Vira Saiva creed.
 పాశుశురము * or పాశుశుతాశ్రు)ము * n. s. A sort of
 arrow. వైవాశ్రు)ము. BD. 4. 403.
 పాశుపాల్యము * n. s. The business of a grazier :
 rearing and keeping cattle. గవాశుపాల్యము
 ము, వైశ్యవృత్తి SC.
 పాశుపత్య * Western.
 భాష * n. s. Speech, language, dialect. Modern
 language : as Telugu or Tamil, as distin-
 guished from Sanscrit: Vernacular tongue :
 also any cant dialect: word, phrase, expression.
 A name of Saraswati or Minerva. In Telugu
 it sometimes means solemn undertaking, vow,
 engagement: what he gives his word for.
 పాషండర * n. s. Heresy, heterodoxy.
 పాషండుడు * n. s. A heretic, renegade, schis-
 matic, enthusiast, unbeliever, blasphemer,
 freethinker, or heterodox Hindu. శివపాషండు
 లు the intolerant sect of Saivas, or Jangams.
 See ఋక్షము while విష్ణుపాషండులు are bigoted
 worshippers of Vishnu. In the ఆశ్వుర్యాష్ట్రు
 రశేరము is this verse, నాశ్రిక, క్షేచ్ఛ, పాషండ,
 బౌద్ధ, ప్రాకృత, దుర్లకుం the atheist, the foreign-
 er, the heretic, Baudhdhas, gentiles and evil-
 doers. జటాకమండలుకామాయాది ధారకవేదబా
 హ్యక్షుశులకాదా. SC.
 భాషణము * n. s. Speaking, speech.
 భాషాంకనాటకము * అనగా భాషాశ్రు భాష మైనతి
 ట. BD. 4. 1235. అటుగానసాంక భాషాంకక్రి
 యాంకపటునాటకంబులనతియించువారు.
 భాషాంతరము * n. s. Another language : transla-
 tion.

భాషాంకంభము * A poem in a modern or ver-
 nacular language, not in Sanscrit.
 పాషాణము * n. s. A stone: (in Telugu) Poison.
 Thus this word "stone" is used for "poison"
 as "blue stone" నాడీవనములో పాషాణము వేస్తా
 వా do you wish to take away my bread?
 There are four drugs known in the shops by
 these names ఉల్లి పాషాణము which is corrosive
 sublimate. నెల్లి పాషాణము, దొడ్డి పాషాణము and
 గౌరీ పాషాణము.
 పాషాణత్వము * Stoneness: the being stone.
 పాషాణభేది * Stone cutter, a hewer of stone. H.
 1. 208. అశ్రుకు పాషాణభేదులకథకమిచ్చి, రీవి సె
 క దేవళంబుగట్టింబిరశ్రుకు.
 భాషామంత్రము * A spell or charm, written in
 any vernacular language; not in Sanscrit.
 భాషించుట * v. n. To speak, use language.
 భాషికము n. s. Vulgar pronunciation of బాషికము.
 భాషితము * n. s. Speech, language.
 బాష్పము * n. s. A tear. ఆనందబాష్పములు tears
 of joy.
 భాష్యము * n. s. Commentary on rules, a para-
 phrase or exposition: either of scripture or a
 work on science, as a sermon or essay. సూత్ర
 వ్యాఖ్యాన గ్రంథము. SC.
 భాష్యకారులు or Vulgarly భాష్యకాలు * A
 commentator or expounder of technical texts:
 commonly applied as an epithet to two au-
 thors named శురంజులి, and యెం బెరుమానూరు:
 this last is a great head or chief legislator of
 the Vaishnavite bramins: his disciples subse-
 quently separated into the two Sects called
 Tengala and Vedagala. భాష్యకాలు is also
 vulgarly used for a fillet worn at weddings.
 బాశ * n. s. Language, cant dialect, a word or
 phrase. An oath: a command or adjuration.
 భూమికొట్టి బాశ చేసుట (as To swear by heaven)
 to swear by laying your hand on the earth. పా
 లతోరలయంతి బాశ చేసినను " even though they
 wash their heads in milk and then swear :"
 For to render an oath more solemn it was
 usual to wash the head in milk (as an emblem
 of innocency) before taking it. బాశక్షత్రిక A
 written promise, a solemn declaration, instead
 of an oath.
 భాశిము * n. s. Light, brilliancy.
 బాశుట n. s. Assistance, aid, help. ఉశుబలము.
 D. says శుశుయము, M. VII. 2. 99. బృహద్బలు

మేనమున్నుదినారశంబులు నాటిందివారలకు బాళి
 టయైకవినిననైనికలంబెక్కు దెరంగులకూపులజక్కు
 తరచి. *ib.* IX. 1. 294. బాళటయైభీముడుచె, నై
 శివమద్రతతినాతడిరువురతోడం, జేసెంగయ్యము
 కృపును, ద్వానితవిక్రమునితోడు పాటుకలుంగు.
ib. IX. 1. 305. అప్పడప్పాండవారజునకుంబాళ
 టయైసాత్యకీదృష్టద్యమ్మ శిఖండిచ్రాతదేయులం
 మాద్రేయులువేయు సాయకంబులు శీరకుగొనక.
 Vish. 2. 141. ఆవసుధామరుడోటరుయంబున
 నన్నటికేదోపుల, బాళుటకెంతయుఁ బానిపో
 యినవారలదోడితెచ్చిశం, భావనచేసిరిట్లుకమబాళి
 టచేతశమాశుదేశమల్, హావళిబావకుండతగునట్లు
 గనారయురుండిరెంతయుఁ. *M.* IV. 4. 61. గోధ
 నములబట్టినంబతియు దగ్రతపైస్యము తెన్నియేని
 యుం, గొనియటబోయె గానమనకుంబురిబాళటచే
 రుయెస్వరుక. *HD.* 1. 1145. నావిరిండికిబాళిపై
 నిల్పెనేని. టీ|| శహాయముగా.

బాళుటము To take an oath.
 బాళము See పైడిబాళము.
 బాళువాలు n. s. A penitent. కునిశ్వరుడు, దేవత
 యు. *D.* బాళువాలుదొరఅనగాఇంద్రుడు. *D.* మో
 గ. Chenna. 5. 432. వారలనుచిత్రశిల్పాశంబులవీ
 డ్దానియమ్యోపుంపుండుని జేచ్చంజనియెనబ్బా
 శువాలుగవియనేతత్ర ధాస్త్రరణంబొనరింపుచునె
 త్పుటియట్లముదంబుననుండిరి.
 పాసి * *adj.* Bright, radiant. Pleased. *Vish.* 2.
 76. అపురమేశ్వరేశుగాని యాడదోడం గవికాళి
 పాసియై.
 పాసిక or పాసికె *plu.* పాసికెలు n. s. Dice.
 పాసికము n. s. A certain trinket worn on the
 forehead of the bride and bridegroom. *A.*
 1. 66. and *A.* 2. 23. *R.* 4. 106. *BD.* 5. 971.
 Balrama 6. 25.
 పాసికె See పాసిక Dice.
 పాసిల్లుట *v. n.* To shine.
 పాసు n. s. Nastiness, filth, foulness. See పాచి.
 పాసురము * *adj.* Bright, shining, charming.
 పాసురుడు * A name of the sun or of fire: as
 gods. సూర్యుడు, అగ్నిదేవత్రుడున్ను. *D.*
 పాస్వంతము * *adj.* Luminous, bright. Solar.
 పాస్వంతుడు * n. s. The sun.
 బాహుటము Publicity, openness.
 బాహుటము *adj.* Public, open, loud, notorious,
 undisguised.

బాహుటముగా *adv.* Openly, publicly, notorious-
 ly, undisguisedly.
 పాహి, పాహి * *interj.* Save! save us! look upon
 us mercifully.
 బాహిరపోవుట *v. n.* To faint, to lose the senses.
 బాహిరపోయె, మూర్ఛపోయెననుట. *D.* కాపునవం
 చనబాహిర, పోవకయుండంగ మనరి పుంతురిమా
 ర్పం, గావచ్చునేనినట్టిది, నావలతు గాక దక్కినను
 వలదునుమీ. *M.* 4. 2. 91. also 9. 1. 424. కట్టి
 యవైచె నెన్నుదురు గాడభవత్రనయుండుమాదిరే,
 బట్టునతండు సోలియును బాహిరపోవక తేరియ్య
 భం, గట్టినిశాతబాణచయకీలితదేవునిచేసె.
 బాహిరము n. s. అనగా బాహ్యము. *D.* The outside.
M. 5. 3. 212. వలయునట్లన్న పాంబుకలు దెరగు
 ల, నేర్పువిధమునసేసుడగూర్చువేర్త, నున్నునిభుత
 మోగింకు సైల్లకునికి, బాంధవంబునకునితికి బాహి
 రంబు.
 బాహిరుండు n. s. He who is outside. బాహ్యుడు.
M. XII. 1. 73. అటుగాకకర్మఫలలంతుడనడ
 గుడునేని యల్లఫలభోగతయై, యటనిటదిరుగు
 మోక్షునికటప్పత్తికి, బాహిరుడ గానెకుమారా.
 బాహుకము, అనగా పాశంకి. *D.*
 బాహుపురి n. s. *plu.* బాహుపురులు An ornament
 worn on the back of the upper arm. *Swa.* *pref.*
 35. కేయారములు. *D.*
 బాహుపురులు The name of a sort of grain. *H.*
 4. 158.
 బాహుమూలము * The armpit. *T.* 3. 14. *Swa.* 5.
 107.
 బాహుయుద్ధము * Struggle, a fight, hand to hand.
 బాహులము * అనగాకాతీకమాశము. *D.*
 బాహుశ్యము * n. s. Abundance.
 బాహుపు * n. s. The arm.
 బాహ్యము * n. s. The outside.
 బాహ్యము * *adj.* Outer, external, public. బాహ్య
 రతి Blandishment, fondling.
 బాహ్యుడు * n. s. He who is outside. శ్రుతిబాహ్యు
 లు gentiles.
 బాహ్లికము * or బాహ్లికము * Saffron, asafetida. A
 horse from Balkh. కుంకుమము, రామతము, బా
 హ్లికదేశబాహ్యము&c. *SC.* *adj.* Brought from
 Balkh (an epithet of asafetida: and of horses.)
A. 2. 34.
 పాసికము * Partiality, unfairness.

పి Pi, ఫి Phi,
 బి Bi, భి Bhi.

పింకము or పింకెము n. s. Pride, presumption, arrogance. పింకెములాడుట To be saucy, &c. వి గువు. D. says గండ్లము, గండ్లొక్కి, అస గాబడాయి. Vasu. Introd. 108. పింకెంపునానలువంక రాపిడి నేలవంక పైబూనిన వానిమాని. Padma Pur. 3. 11. కవవిడువదనిజక్తు వలు మెయ్యెరవుతో బాలువుపింకెముబూనిల చె గాక. DRU. 394. పింకానరజితా ద్రి తెరికినవాడు. Suca. 3. 87. ఇంటికెవ్వారువచ్చి న నెనయజనకు, నదిగొస్తాడియ్యవచ్చిరటంచులేని, పింక మెక్కించుకొనిసారెడిగియునవుతె, ప్రాయమే తెంచెననుచునప్పవ్యవధ్ధ. N. 4. 198. ఇకనీపింకం బగాంతునె. టీ|| ఇకనీపాగురగాంతును. ib. 9. 308. కన్నయవు తెల్లారవ్వు దండాలు బెట్టిన మాసామివిని వెకావె, వలకుం పేవచ్చెనా పింకముల్. టీ|| మేము మోహించిరా గానే యొక్కడ లేని విగింపువచ్చెనా. Swa. 5. 79. వెళ వెళ లేనిచీరగిటిపింకపుజన్ముల జే ర్వికొంచువే, జలకములాడియాడి. టీ|| వీగువులగ న్ములయండు.

పింకళ్ళము * adj. Brown, swarthy, tawny, red, like a lion or of the colour of honey, the colour of the mangoose or ichneumon. గోరోచన వర్ణము. SC. నీలపితమిత్రితవర్ణము. RKD. పింక లాశి. adj. Fiery eyed, red eyed.

పింకళ్ళనాడి * An anatomical phrase, used in the Yoga school of philosophy, for a particular vessel of the body: the right (dextera) of three canals which run from the os coceygis to the head: and which are the chief passages of breath and air. W. In Fielding's Joseph Andrews' Book I. XIV. the surgeon describes it as the "radical small minute invisible nerve which coheres to the pericranium." See on ఇళా and సుకుచ్చూ.

పింకురాజు A sort of mocking bird. It is black and smaller than a crow.

పించము n. s. Nerve, manliness, bravery, vigour, pride. In the ఆనందరంగ రాట్ ఫండం page 65. he says క్కొ పింకా మనమునితగ్గ, పించముగా

చుపాకనీకశ్చభులోభముచే, దారుకొనుగాకనా చే, నీచేరిక మోశుపోవునేనరనాధా. పించముగాటు To crush his pride, to humble. To kill. చంపుట, ఉచ్రేకముగాటుట. D.

పించునేయుట To scatter, shiver, destroy. భిన్నా భిన్నముచేసుట. M. IX. 1. 137. విరుదుముగలనమ ర్విసంకుంపించునేయ, బలితంపునేర్పులచ్చెరువువె నుశు, అస గాకూరులయిననేనాధికులనుచేర్చుర వినదండును భిన్నాభిన్నముచేయడానకు విశేషమ యిన చాతుర్యములు అశ్చర్యమునుకలగ చేయ గా.

పింపుము * n. s. The peacock's tail నెమలిత్రురి. D. పింభిక n. s. See పింపుము.

పింజ n. s. The feathered part of an arrow. The tuck in front of a Hindu dress, at the navel. బాణపుంభము. D. మడతలు పెట్టిదోపేబట్టచెంగు. R. 5. 191. దనుజకుంజరంబుపింజపింజంకరవదో దువునిశితర కంజరంబునగొంతవడిజక్తువడి. Anir. 3. 14. కెరలిమరుదూర్షలొకముల్ గలువ పింజ పింజగొననేయువు మ్మొక్కవివతయినగ. టీ|| పింజపిం జగొన, అస గాపుంభానుపుంభములుగా. Radha. M. 3. 179. పింజాపింజాగురుకొననే శేశరములు కరలాభువనుడర. S. 2. 520. తడియారకూరకం తెడు పాతధోవతిబట్టివేమరు పింజలుబట్టికట్టి. Su-rabha. 58. కావిదోవతిపింజకట్టిమిగాళ్లపై సురసి జీరాడంక.

పింజము * n. s. Cotton దూది, D.

పింజరము * adj. Tawny or reddish yellow. Rus-set. R. 1. 176. పింజరీభూతమంజరీపుంజ.

పింజరము n. s. A certain plant. H. 4. 12.

పింజించుట or పింజించుట To break, to destroy. To afflict: this is apparently పంజించుట but the spelling is changed to suit the rhyme. Charitr. 2. 2541. ఆరగించినభక్త్యనుంకంబులొన, సూరించిమునుదిత్తి బోశినట్లునికి, పింజించివెడలెనాశ్చు భుభక్తధార.

పింజిక or పింజ్రుక n. s. Hard excrement in shape like that of sheep. BD. 2. 837. and 849.

పిండము * n. s. A lump, mass, ball. A body, form, living frame. The foetus or embryo. The oblations that are made to deceased ancestors. యిగండముగిడివిపిండముబయిటకుడిలేచూతాము When the fray is over we shall see what happens. వాడుఉత్పాతపిండము he is a perfect hero, నాకుపిండానికి లేకచచ్చున్నాను I am dying

for a bit of bread : I am famishing. పిండము పెట్టుట To offer these balls of rice to the ghosts of ancestors. They are then left to the crows. Vema. 3. 192.

పిండలి or పిండలివండ n. s. A lump or mass. Xడ్డ. పిండలివండు or పిండిలివండు mud and slush. Xడ్డలూసిళ్లు, అనగా Xడ్డలుబురజగా. D. says పిండలి, ముద్ద. M. IV. 2. 132. దిక్కులు నాలుగు సెక్కులూ టికి దెచ్చి పిసికి పిండిలి జేసి పిడివికొనగ. పిండిలి జేసి, అనగా పిండము చేసి. DRY. 840. చను దెంచునురు నడిచి లంబులురుల, వననిధి పిండలి వండు లైకల X, తదివేలనూర్పుల ప్రభు లెల్లనూర్చి. వననిధి పిండలి వండు లైకల X, అనగా శముద్రములు Xడ్డలూసిళ్లు గాకలిసి పొయ్యెట్టు. M. IV. 3. 150. తురగము ర్ఘాతధూళితో బెరసిన, వననిధి పిండలివండు గాగ. Hari vams Uttara. 4. 131. జలధి పిండలివండు గాగలగ. Vier. Char. Zacc. IV. 52. దిగ్జంబులు విరచిరదిరిగి మొగ్గ, వారిరాసులు పిండిలివండులయ్యె. Vish. P. 7. 226. భానుదీపుల నేడిచే బల్యలంబు, లెండి పిండిలివండు గానింజిపోయె.

పిండాకూడు n. s. A base word for food. నీ పిండాకూడు పిల్లలకు బెట్టె a common curse.

పిండి n. s. Flour. వెన్నెల పిండి ఆరపో శినట్టు గావున్నది there is bright moonlight. తెలిక పిండి a residue of linseed after the oil is extracted : oil-cake. యీమాట పిండికి కడును పిడుగుకూకుడును This is equivocal, it is neither chalk nor cheese. పిండిబలతము a whitish kind of slate stone. పిండిరాయి A soft kind of stone called gneiss, also a mica or slate. See బలతము. నీళ్లు పోసికలిపినది, రుచ్చినది, నూరినది, పొడుము, శుకూహము. D. this last meaning is doubtful. పిండినీతుము n. s. A cup made of paste : in which a laup wick is placed at certain religious rites. పిండినిరియము A sauce made of herbs and chillies mixed with rice flour. వేల పిండి flour of parched grain.

పిండితము or పిండికృతము * Squeezed. పిడకబడినదై. BD. 4. 240. చోడము యూర్వితలేశు, శుంధాలమతి రోద్ర పిండికంబును, Xలితము యూర్ద్రేకజలధారలాయి.

పిండిరొండ The herb called Illecebrum. Ionatum. H. 4. 12.

పిండిలివండులు See పిండలి.

పిండివంటలు n. s. Pastry, cakes.

పిండివాలము * n. s. A slender arrow, or dart : blown from a tube, a mace or iron staff for smiting with.—A partizan? it evidently is a club or mace. యినుకు అలుగుక ర్రనాగు. SC. హశ్రుశ్రుమాణ మైనవిడిచి మాటుగువియ వేళ్లు.

పిండికృతము * Pressed, squeezed. పిడకబడ్డ.

పిండితకము * The tree called విషశ్రుప్పకం, క్రుంకచెట్టు, తగరే, క్రుంధితగరశ్రు చెట్టు, శశి డ్భకము, మరువము. SC.

పిండు n. s. Army. multitude, crowd, flock. శుకూహము, గుంతు. OG. R. 1. 2. చతురంగ బలయుతనేనా. D.

పిండుట v. a. To press out, squeeze, wring. To milk. అతడు పిండిన పాలు పిండిన ప్తే మూట్లాడినాడు he is no hypocrite : he speaks the simple truth.

పిండ, పిండియ, పిండె n. s. The fruit just formed after the flower, but before the కాం q. v. is formed. చింతపిండె very raw tamarinds.

బిందీ, బిందీలు n. s. A jewel worn by children or by women on their forehead.

బిందువు * n. s. A drop. A dot. A small circle or cipher representing the letters ల, న, or య ; as in నిరంతరం. An epigram says చింతాయాశ్చ చింతాయాశ్చ బిందుమా క్రంవి శేషం, చింతాజహతి నిర్జీవం చింతాజీవంత మశ్చ హిమా That is. (Chita) the funeral pyre and (Chinta) grief differ only in a (bindu) cipher : the former consumes the dead, the latter the living body. బిందువు In the యోగ శాస్త్రము Yoga Sastram, or Mystic philosophy the three words కళ, నాదము, బిందు frequently occur. See remarks on the word యోగము. D. says నీళ్లు బొట్టు, బిందువు తలము, అనగా యోని. Also రేతన్ను Semen virile.

బిండె n. s. A metal vase, or pot, of a large size. Bhanum. 4. 114. కుసిడి బిండెలకంటిబట్టువులవారి "bright and round as globes of gold."

బిండె A young fruit. బిండెలు పెట్టికట్టిన అంటుబోడు Earrings adorned with beads.

పిండిజడ A woman's hair separated into four tails and then braided into one. Satyab. 3. 145. జడిగా స్నాన్ములనిరి తానును Xవేషంబూనినున్ని పిండికలకా పాటలరావి రేక జడిచూచుకొనాల్సి పొంకింది.

పింపిళ్లు, పింపిండ్లు n. s. Anticks, skips, leaps. Xం
తులు. D. పింపిండ్లు, మాతూ అనే ఆటలో ఫేజము.
OG.

పింబుము * n. s. Image, figure, shape, form, sha-
dow, reflection. An orb, round, or disc, as
of the sun or moon. A scarlet fruit in colour
like a cherry (the momordica monadelpho or
చొండవండు) to which lips are compared in
poetry. నిరంబవింబము the orb of her loins, her
rounded posteriors. పింబొప్పి or పింబాధరి rosy
or ruby lipped maid.

పింబలిం * A certain plant which is forbidden
to bramins. Lalit. 3. 40.

పింబిత * Imaged, reflected as in a mirror.

పింకు * adj. Scraping, scratching. Lalita. 12.
11. ఆదికూర్మకథో రాష్ట్రకర్షరత్రుతిమైర్మకైః పిం
కుంతమివభూచక్రమాపాతాళనిమజ్జభిః.

పికము * A cuckoo or cokila.

పికపికలపుట To be terrified. Pal. 233. పికపికల
కోటిబొందుచును.

పికరము, అనగా భిక్షుము. D.

పికిలి, పిగిలి, or పికిలిగాడు, పికిలికవ్వ, పికిలిపట్టు. or
పిగిలిపట్టు. or కొండలాటిపికిలి, or కొల్లాటిపికిలి
n. s. The hill bulbul, or *Hæmotornis jocosus*;
a beautiful forest bird. (Jerd. No. 77.) nearly
the size and shape of the nightingale. The body
is of a darkish red : the breast and belly white:
there is a bushy black tuft on the head : the
varied shade of which comes down as far as
the middle of the neck. A small species of
these birds (called తురకపికిలిపట్టు or Husseni
bulbul) are trained to fight like game cocks.
ఎర్రతురకపికిలిపికిలి the Sultani Bulbul. (Jerd.
No. 74, 76, 146, 147.) పికిలిచెండు a tuft made
of the feathers of this bird.

పికిలిపూసలు n. s. plu. A kind of beads? R. 2. 4.
గోరోజన, మిర్రులు, పికిలిపూసల్, మోవివండు
లు, కుండేళ్లు.

పిక్క n. s. The calf of the leg. మాడుముక్కలపిక్క
a certain bird.

పిక్కటిల్లుట v. n. To rise, swell, spread, to burst
forth as scent, anger, sound, passion, breasts.
వ్యాపించుట, విజృంభించుట, పిగులుట, Vish. 2.
115. ఆకుమతిముక్తనకోశమువిక్రటిల్లగ్గ. ib. 7.
410. తావులుపిక్రటిల్లగ్గ. X. ib. 8. 94. దుండుభిరన
ములుదిక్కులెల్లదిక్రటిల్ల. HK. 3. 135. చుక్కలంబ

రమెల్లపిక్కటిల్లె. Surab. 49. ప్రియమునయమున
దినివిక్రటిల్లె. G. 4. 124. దిక్కులుగలయంకపిక్రటి
ల్లినవండువెన్నెలయోపాలవెల్లియనగ. Radha. 3.
118. గళరవమువృత్తిల్లవిగాకొగిటిచన్నులుపిక్రటిల్ల
నందెలరవమావహిల్ల. N. 9. 191. ఆర్చులనట్టహా
సములనబ్బభవాండముపిక్రటిల్లగా. T. 5. 114.
చంద్రుడా ర్చెనువిదిక్కులుదిక్కులువిక్రటిల్లగ్గ. టీ||
మూలలున్నుదిక్కులున్నునిండగాను. M. XII. 5.
134. వరులదిక్కువలుకోదివియల్లవిక్రటిల్లగ్గనుచునే
మేమిగుడివి.

పిక్కితుండ్లు n. s. A certain wild fruit. See గార.
పిక్కిలిగాడు See పికిలి.

పిక్కు n. s. Trick, artifice, a secret. అండులోపుం
డేపిక్కువాడితెలియలేదు he did not find out the
trick of it.

పిక్కుట v. a. To cheat, to deceive. దగాచేసెనను
ట. D.

పిక్కుచిక్కుమనిపున్నది [I am, she was.] all in a fright :
or, in a pucker (anuk.)

పిగ్గ adv. Tightly.

పిగ్గతోక్కుట To tread in or tread down tight.

పిగ్గవట్టుట, పిగ్గబట్టుట v. a. To stop, to set aside,
as a sum of money ; to stop wages. To check,
suspend, withhold. అపిరిపిగ్గవట్టుట To hold
the breath in. వానవిగ్గబట్టినది the rain held off.

పిగ్గాది adj. Penniless, destitute. A beggar. H.
5. 128. ఆకతాయవిగాదియిసిగుండబండడు మెం
డికట్టెగులాము మెట్టెగోపు.

పిగ్గా n. s. Tightness. Rigidity, austerity, super-
ciliousness. Firmness of flesh or body. వృధ
త్వము. D.

పిగ్గా adj. Tight. Hard, firm. Rigid, austere, proud,
arrogant.

పిగ్గాంచుట v. a. To tighten, to fasten : stop, sus-
pend. ఆత్మవారింటికిపోననిమిగిించుకొనిపున్నది she
stayed at home refusing to go to her husband's
house.

పిగ్గాంతు n. s. Rigidity, austerity. నిమిగ్గాంతులుశనిక
రావు your stiffness will do no good.

పిగ్గామానము n. s. Tightness, firmness. Rigidity,
austerity, superciliousness. N. 7. 67. ఈయండ
జనాజయానలెనయాశ్రుముండుమడన్మృశిజగన్మం
డలివెన్నడంనువిమానముతోమిరికెననంరక్షి.

వి.యుట v. n. To be tight. To be proud or arrogant. L. 5. 132. వెలువలవిడిదిలోవిచ్చేయుం డి, విలువబంపినవేళ వి.యుకవచ్చి.

వి.లిపిట్ట n. s. See వికలి.

విసుతు n. s. Tightness, tension.

విసుతు adj. Tight.

విసులుట v. n. To burst. కోవతిపిగిలినది the cloth burst or was torn, was rent or split.

విసునాళ్లు, అనగా కత్తెలమోతుకట్టేకట్టునాళ్లు. S. 3. 207.

విసువు n. s. Tightness, rigidity, austerity, superciliousness, stiffness.

విసువుకానుట, విసువుబట్టుట See వికబట్టుట.

విసువులు Stays, or rafters in building. A bundle, sheaf, pack, bale. నిలొకరుంకి అ. విసువుల వంతునవేస్తున్నారు they sell indigo stalks at sixteen bundles per rupee. చొప్పుకంకి విసువులు 30 వంతున thirty packs of straw or corn stalks per pagoda.

విగ్గన adv. Tightly, all at once. Vijaya. 3. 24.

విగ్గర, విగ్గర, విగ్గిరా Aloud. విగ్గరనవుట to laugh out. విగ్గరమాట్లాడుట to speak loud.

విగ్గిలి adv. Tightly (of an embrace) N. 2. 382. గవ్విసుబ్బలువిగ్గిలికొనింతు.

విచుండము * n. s. The tree called Margosa వేచుండెట్టు. SC.

విచులము *. n. s. Cotton చూచి. SC.

విచ్చు n. s. Madness, folly. పిచ్చుగావుండే adj. Foolish, mad. Short, deficient in measure. In weights the పిచ్చుసేరు or Cucha Seer means the smaller quantity as opposed to శుక్రాసేరు the greater weight. పిచ్చాపాటితలపోసుకొనుట, అనగాకీదూమేలూతలపోసుకోవడము To confabulate, to compare the good and harm of an arrangement, talk together as intimates.

విచ్చుగాడు n. s. A beggar.

విచ్చుటిల్లుట v. n. To quake, shudder &c. See పిచ్చులింతుట. Adilaximi Vilasam. 4. 123. వచ్చెమురభేదిధరవిచ్చుటిలసైన్యములు పొచ్చి నడకకొరిపులురిచ్చకడిచూడక.

విచ్చుకుట్టిన adj. Mad, foolish.

విచ్చువెశలు Wild వెశలు q. v. వెశలలోభేదము. D.

విచ్చుము n. s. Alms. విచ్చువెత్తుకొనుట to beg. విచ్చుమువెట్టుట to bestow alms. ఇదిభవదువెట్టిన

విచ్చము గామొంచుకొంటాను This boon I trust you will bestow, or, I entreat this as a great favour.

విచ్చులించుట v. n. To be in a stir. To sprout, to emanate. తల్లడతడవట, అంకురించుట, పొటమరించుట. BRY. 3. 306. భూమిపాలుతుయిడట్టుముగా బరవెంకిలిముఖంబులు సురసిద్ధసాధ్యులునభోవలయంబునవిచ్చులింతుకా. విచ్చులింతుకా, తత్తరతడకా. KUR. 2. 93. మేలనియార్చిరానురులు మింటుతురువులువిచ్చులింతుకా. G. 1. 173. అచ్చెరువుమెచ్చునంవిచ్చులింతు. B. X. §. 13. 5. వేడుకపిచ్చులింతునెచ్చెలుకెట్టనియె. R. 5. 194. చలంబుననెచ్చరికపిచ్చులింతువ్రచ్చుచు. తల్లడించెననుట. D.

పిచ్చి n. s. Madness, fancy, prejudice, imprudence, wildness.

పిచ్చి adj. Mad, foolish. silly. Fruitless, vain. Wild, uncultivated. పిచ్చిచెట్టు a weed. పిచ్చివీర wild cucumbers. Regarding plants (as పిచ్చిచూమికి) it means, wild. పిచ్చికుట్టినవాడు one who is mad. పిచ్చిరూపాయి a light rupee: a particular rupee worth 14 annas: it is used in Hyderabad. వానిని అంతాపిచ్చిపిచ్చి అయిపోయినది his business is gone to dogs. పిచ్చివాన Rain that does no good.

పిచ్చిక n. s. A sparrow. పిచ్చికకుంటి as lame as a cat. పిచ్చికనోళ్లు "Sparrow's claws." A sort of grain. H. 4. 156.

పిచ్చికమీను A flying fish. Exocetus volitans.

పిచ్చిలుట, పిచ్చిల్లుట v. n. To gush, flow, exude. Vish. 7. 79. వచ్చినకంకునిబాడగని, వెచ్చనినిట్టూర్పుగదురవహ్వాలమరితో, రిచ్చుశివిబాచ్చుభారలు, పిచ్చిలనయ్యండువడన వెకతుతులికా. ib. 7. 373. వెచ్చనియూరుపుల్నిగుడవేదనలందురు టిట్టికన్నులం, విచ్చిలుబాచ్చువారితమచింతెల్లవన్నులదొప్పదొక్కగా.

పిచ్చు n. s. Fat, grease. అనగావిషము Poison. శుందిపిచ్చు hog's grease. lard. శుందిపిచ్చుకాదిశుందినెయ్యిచెట్టున్నారు... పాముపిచ్చు viper's fat: a certain medicinal oil. నాపిచ్చువెళ్లకునితినాడు he harassed me.

పిచ్చుక n. s. A sparrow. (Jerdon's Catal. No. 176.) పిచ్చుకకుం: a little pool. మీరలు శ్రుశిస్త్రుతమన్నిలయంబుక సైన్కా, వారకనేడువచ్చుటలవారణ పిచ్చుకకుంటమీదభాగిరథివచ్చినట్లు కరికింతుకానెం తోపునిచ్చుమునె. Ruemang. 1. 132. Pal. 37.

పిచ్చుక కంటివాడు or పిచ్చుక కంటు n. s. A lame man. M. VIII. 1. 30. వినుపిచ్చుక కంటు తిరయము నమును బోక కంటుడుట. పిచ్చుక కంటు, అనగా పిచ్చుక కంటివాడు, అతిరయమున, తీవ్రముగా. ib. XIII. 5. 103. పిచ్చుక కంటివాడు, వంగుడు. పిచ్చుక కంటివీ, వంగు (పిచ్చు). D.

పిచ్చుగుంటివాండ్లు A kind of gypsies. కష్ట వారిని అడిగి నానాండ్లు. D.

పిచ్చుగుంటు A cripple, a lame man. P. 1. 390. A. 2. 69. వెరవలిట్టునిధుభోయుకుంధిలియు దేరి, అనలగార గాక పిచ్చుకుంఠైయనంగు, దనువుగొన వాచ్చె. టి|| పిచ్చుకుంఠై, కంటివాడై.

పిచ్చిలము * adj. Greasy, moist. సారము తుప్పటిలే ది. SC.

పిటకము * n. s. A pimple. P. 1. 489. చమటకాయ, పెట్టెయను. SC.

పిటికె n. s. A gad-about. P. 3. 203. ధిత్రిక చెంత కంకటిక నడగు విటికెనీంఠి యుత్పటి పెద్ద సెట్టి. టి|| విటికెని, అశలువ భార్యను, కుమీంచి, చూచి. See విటికెరనము.

పిటికెరనము (K.) n. s. Incontinence. Reeve. 1019.

పిటుకుతాడి n. s. A gad-about. Samagamam. 3. 31. పిటుకుతాడి వాని పెండ్లా ముగ రుణము పిటికే టి కేంఠికి కంటండు, కోఠె కాలండ్ల దిక్కు చూడడు మోపె త్తివూర వైటనలుగురున్నవూట See పిటుకురనము.

పిట్ట n. s. A small bird. A little thing. నక్క పిట్ట a small wild root. This name is applied to some fish, as యానీ పిట్ట.

పిట్టవిద్రుగా At once, suddenly. BD. VI. 500.

పిట్టి adj. Trifling. పిట్టికథలు idle stories.

పిట్టికానులు, పిత్తికాను A small kind of fish: what in England is called the Miller's thumb.

పిట్టు n. s. Flour boiled in steam. వాసెనవూడ యుడక పెట్టిన పిడి. D.

పిట్టు n. s. Excess. వూచ్చు, అధికము. Vish. 7. 355. B. X. 359. నిన్ను పట్టెడ మనిరలము గొనిన పట్టుట విట్టా. విట్టా, అతికథనము. విట్టా, దృఢభవము. D.

పిట్ట or పిట్టగా adv. Greatly, much. Siva. 4. 68. ఎగుతుకూతలు ముట్టెయి త్తివిట్టాలించి. టి|| తరుచు గాని. Vish. 2. 48. జంబుకంబులు కొరవిడయ్యంబులట్ల, విట్టరాత్రులు కూతలు పెట్టుచుండు. ib. 4. 253. మకలట భటుల దెండంబులు పిట్టవియక.

BRY. 2. 47. and 158. bursting with a crash. విట్టురుకు, See ఉరుకుట and విట్టు. Vish. 7. 28. విట్టులితడి To be astonished or frightened. BD. 1. 908. and 3. 714. and 5. 257. విట్టాల్లుట To wail (ఊరులుట) to howl. Rukmangada. 5. 92.

పిట్టుదీల A wedge, a plug? పితరము * or పితరి * A little earthen pot. కుండ. D.

పిడక n. s. A cake of cow dung dried for fuel. కత్తిపిడక a toddy man's case, containing his knife &c. పిడక మొనరి, అనగా శింకూరము. D.

పిడకల Gravel. మెరకల రాళ్లు.

పిడచ n. s. A clutch, as much as can be clutched. పిడచపాత A besom or bit of cloth used in smearing.

పిడత n. s. A small earthen pot.

పిఠారము, or, పిఠారు (K.) n. s. A drove of loaded cattle, loads piled into a heap. వక్కల పిఠారు a heap of sacks of areca nut: a camp or halting place, or lodge. బశ. KUR. 1. 139. కంఠరవిఠారము a tinker's camp. D. Vencata. P. 35. ఆరాజలను మూలకాధి నాధుండు కూరిమి తో నెడుక్లొనుచు రప్పించి తనదు పిఠారులందరికి సె సంగి తనదు పిఠారులు అనగా తనదిడుడులు.

పిఠాలము * A cat. అనగా పిట్టి. M. 4. 2. 127.

పిఠాలి * A female cat. R. 6. 135.

పిడి plur. పిట్ల n. s. A handle, hilt, haft. రెండుపిట్లరంతుము a two handled saw. నులకపిడి a skein or ball of string. గురపిడి the female bison. Kallahas. 2. 83. ఆడుమృగము, పిడియేనుగు, మన్నుచి దియని. D.

పిడికిలి n. s. (Gen.—కిటి, Loc.—కిట, plu.—కిట్ల) A hold or grasp: fist: DRY. 1302 పిడుగును బోలు పిడికిటకాని, వరతైలనిభ మైనవకీంబుబాడి చె with a fist like a thunderbolt. ప్రాణాలు పిడికిటపట్టుకొన్నాడు his soul is in his hand: i. e. he is in great distress: he is at the point of death.

పిడికిలింతుట v. n. To close the fist.

పిడికిలింఠ Closing the hands in homage. H. 4. 286. వారణాసి వరదస్వామికి, పిడికిలింఠని రెండు గ్రామములు.

పిడికెడు A handful, as much as can be held in the closed fist. There is a proverb యెరికెపిడికెడు భనము A friend is a mine of gold.

పిడికోల The handle of the plough staff.
 పిడిగుడ్డులు n. s. Fisty cuffs.
 పిడిగొట్టుట v. a. To geld. Literally, to strike the handle (of a chisel &c which is placed on the testicle.) ఎడ్డువట్టులుకొట్టడము. D.
 పిడిబిప్పెడాకు An acrid gummy weed, poisonous to sheep; the same as వెకటబిగురు, or, గాడిబెకడకర.
 విడియము: n. s. Shame. A dagger. సిస్సు. D. కటారిస్సి. Swa. 4. 39. కడిలంబుకకట్టినమట్టెకాసలం. విడియములంటదోపి. టిల్లి విడియములంటదోపి, బాకులుపిడిఅంటదోపి. Navan. p. 58. చుట్టుబంగారుసురియలకరుణ శశిగువిడియములు.
 పిడివెయ్యడము, అన గావకల్పుకరిలోచెయి వెట్టిప్రభుడము. D.
 పిడిసాన n. s. An auger, a drill.
 పిడిసిటిపిట్టలు A sort of small brown pigeons.
 పిడిసెలు A kind of pigeons. Sri Natha says పిడిసెలుచేరిమాడ సెకవిస్సునవాలకజూచి.
 పిడుగు n. s. A thunderbolt. Vema. 1498. ధైర్యపురుషునికెవరిధనమైననెడురేమి, దానమిచ్చినపుడెతనకుడకై, నెలమిమించుకునికి నెవరేమిసేతురు, యడుగురప్పినతప్పుపిడుగువేమా the thunderbolt shall fall innocuous at his foot. Charitr. 2. 1549. బొంకులపిడుగులు thundering liars. కల్లలాదేటందుకుపిడుగువంటివాండ్లు the same.
 పిడుచుట v. a. To wring, squeeze, press. Parij. 2. 10.
 పిడుజ, or పిడుదు n. s. A tick, or louse that infests cattle. See పిడుజ. Various kinds are బుద్ధపిడుదు or అంబారుపిడుదు a tick. ఆరికెపిడుజ or చెక్కపిడుదు a woodlouse? చీమపిడుదు a body louse.
 పిడుర See పిడర.
 పిడి or పిడిము n. s. A bundle or a clump (of bamboos) వెదురుపొడ, గుంపు గామిలిపుండేవెదురు, యిదిరాజమహేంద్రవరములోవిన్నమాట.
 విడిము Shame. See విడియము, అన గాకిస్సు.
 పిడరపుగువ్వ n. s. A common kind of dove. Jerdon. No. 295.
 విడోజాకు * An epithet of Indra. H. 2. 67.
 విడ్డ n. s. A child. యెక్కువారిచేరివిడ్డ a compliant simpleton.
 విడ్డకుట్లు The pains of parturition: labour-pains. Kalahas. 3. 31. చెలువకువిడ్డకుట్లుచిలసిల్లకభిల్ల

పురంధ్రులంతలో విలువరకుంధ్రసాని కలపెట్టడకాయము.
 విడ్డడు n. s. A little boy, a youngster. A son. Dative విడ్డనికి. Kalahas. 3. 32.
 విడ్డతనము n. s. Infancy, childishness.
 పిండ్రాయి n. s. A rock. పిండ్రాయివండ్లిలముగలవాడు he is as strong as a rock.
 పిలుదులు See పిడుదులు Ticks, botts. =కోకూరి.
 పిన్యాకము * n. s. Oil cake, linseed, left after the oil is extracted.
 పితామహుడు * The father's father. ఆంధ్రభాషాపితామహుడు 'the Shire of Telugu poetry,' a title of the celebrated poet Allasani Peddanna. ప్రపితామహుడు Great great grandfather చతుర్ముఖ, పితృపితర,రంధ్రిరంధ్రి, జనకే, ఫాలలోచనె, విష్ణు. SC.
 పితాళ్లు The manes or ghosts of forefathers. Charitra. 1. 1526.
 పితుకుట v. a. To milk out, express, squeeze, draw, (milk.) ఆవునుఫాలుపితికినాడు he milked the cow. లింకమునుపితికివారిసోటిలోపెట్టినాడు.
 పితుక్కునుట v. n. To come forth, as milk. To project. పుంటిలోనుంచిచీమ పితుక్కునివచ్చినది the matter came out of sore. ఆగోడలోపుకరాయిపితుక్కునిపుచ్చుచి there is a stone projecting in the wall...
 పితురాజితము * n. s. and adj. Acquired by (or inherited from) a father. Paternal.
 పితృతిథి * A lunar day, on which offerings are made to the manes of ancestors.
 పితృవనము * A cemetery. M. 4. 3. 18. శ్రవణము. D.
 పిత్రము * n. s. Bile, gall, the bilious humour. పిత్రకాక or పిత్రకారకము bilious heat. పిత్రకాశము a kind of consumption. పిత్రకోఫ Leucophlegmatia, a kind of Jaundice, a swelling, or intumescence. పిత్రకగ్గళ్లు choppings of the hands and feet. పిత్రనాది the bilious pulse, or that governed by the bilious principle. ఆమందు పిత్రముచేసునుగనక మాయచైటికిపోరాదు this medicine will stir the bile, so you must stay at home.
 భిత్రము * n. s. A bit, piece, fragment. Swa. 4. 93. మిగులమెత్తరచలలభిత్తంబులు. టిమ్మిక్కిరీమెత్తనైనమాంశుభంధములు.

పిత్తకోశము * The gall bladder.

పిత్తశాఢ్యము A bilious disease.

పిత్తకాసు A sort of fish. H. 4. 225. See పిట్టకాసు.

పిత్తరశ్మి adj. Flashing. తళుకైన, ప్రకాశించే. Surabha. 18. సోమునిరితి నెమ్మొక మునుండరమావరహశిచంద్రికాస్తోమ మునీనవి త్తరశ్మిచూపులు దిక్కులపక్కటిల్ల. టీ|| పిత్తరశ్మిచూపులు, పుయారశ్మిచూపులు.

పిత్తరము plu. పిత్తరములు Flashings తళుకులు. N. 9. 404. వెళుకు వేదశమిలవి త్తరములకంటె. టీ|| ఓక్కణ్ణా, వెళికటి వేదశివేలతళుక్కుమనే సొగసులుచూస్తేవా.

పిత్తరముX adj. Flashingly ప్రకాశముగా. N. 9. 401. శరిగ మెరుగునుంగరులుచందురుకావికటంబులూద్దివి, త్తరముXచల్యపావడలుదాల్చి. టీ|| పిత్తరముX, సొగసుగా.

పిత్తరి n. s. A woman. D. says ప్రాధస్త్రీ, శుటుక రీరముకలదిన్ని. N. 9. 53. మధురXంధి త్రమాపానమ త్రలగుచు, పిత్తమాననాన నెరుగక మొత్తముగను, హత్తుకొనువి త్తరలగూడివి త్రవస్తు, జన్మసాఫల్యకరుడు ప్రశస్తుడరుడు. టీ|| పిత్తరలగూడి, వారుణి, కాంతి, శ్రీ, యశోఘ్నుస్థురితో గూడుకొని. T. 3. 137. సుత్తయ్యగుబ్బలురమున, హత్తుకొనియాని యానియారసింకుంక, పిత్తరియును వెనగిరిసిరి, పిత్తరలుక విరుడు జెట్లు వెనగినమాట్టిక. టీ|| శరివి త్తరలుక విరుడు జెట్లు వెనగినమాట్టిక, శమానమై నబలముగలిగినస్త్రీలున్ను శంతమం వేసుకొనేటటువంటి జెట్టిపురుములున్నుపోరాడినట్టుపోరాడిరి. ib. 3. 138. వెనుకువర త్తరంబుననువి త్తరిక త్తరినివజారి నక. టీ|| పిత్తరిక, తారకు. Balrāma. 6. 123. పిత్తరలుహాలాయుధునివిల్వక. Basica. 2. 101. కల్లి పిత్తరివాలు తళుభూవుల సోరు హరిణవిలాసంబువరిభవింబు. ఇక్కడకల్లి పిత్తరియన గాసొగసైనస్త్రీయని. T. 5. 177. నురునకొ, గర్భంబు, నిశా, కరునకొ, వివరింపురి త్తలకమామువలది, త్తరిమరల నావుదావి, త్తరితామరచూలిక నియెదత్తయులజ్జక. టీ|| పిత్తరి, బృహస్పతిభార్య.

పిత్తరి adj. Flashing. తళుకైన, ప్రకాశమైన. T. 4. 93. పెనిమిటివెన్నెనిచ్చిననువి త్తరిచూపులనిపుచూడనే, మునుకొనిముడ్డుపెట్టుటకు మోములులాగ్గక. టీ|| పిత్తరిచూపులనన గారెత్తువేయనివిలాశువుదృష్టుల చేతను. ib. 4. 122. శిరమానకెంజడత నుపటజెన్ను

నువి త్తరిబొట్టువారెక, శరశువుపిత్తరలుచ న్నవపైరువరాక్క శురులుం. టీ|| నుడుటజెన్నునువి త్తరిబొట్టు, లలాటమునందు సొగసైనటువంటి కావుచు క్కబొట్టున్ను. Surabha. 106. తత్తరపాటునంగడ సితాశనినూతునియైనయట్టియ, మృత్రవకోరనేత్రకు చమండలమందిత తారహారముక, పిత్తరికన్నువమ్ములకు వెత్తగవిందులు సేయ. టీ|| పిత్తరికన్నువమ్ములకు, చక్కనైనటువంటి తామరవంటికన్నులకు.

పిత్తరించుట To flash. మెరుగుట, తళుక్కు మగుట. N. 9. 159. వెళుకు వేదశిచూపువి త్తరించు. టీ|| వెళికటి, వేదశివేలనేటిచూడ్చి చలింపుగానున్ను.

పిత్తరము * Brass. యత్తరి, పిత్తరీంయులే. SC.

పిత్తరము * adj. Bilious, relating to bilious humour. పిత్తరీంయులే SC.

పిత్తరి adj. Naked. H. 2. 70. అత్తరివి త్తరైఘనముదా త్రనువి త్తలిమత్తుసొత్తుకో, పిత్తరితత్తరింబకను. N. 9. 311. అనవుడువచ్చయవ్వికసి తాంబుజనేత్రలు నివెరుంగవే, కనికనియుండివి త్తరియొగట్టుకురమ్మని చేతులెత్తి మొక్కినవను కానుబారితిలకంబువెత్తుము లెల్లనెట్టి, మనుశీకులట్లుజూపుడు రెయ్యయెడగల్గను గాకమాధవా. టీ|| పిత్తరియొగట్టుకురమ్మని, చిరలులేకపుత్తవి త్తలనేడరికిమున్నరమ్మని.

పిత్తరి n. s. Garment. Ila. 1. 197. కొళియట్లులXమ్మి గోటికత్తులజ్జిమ్మి, కాసోలజెయివేసికతియిడిసి, కన్నాతకానివికొగిటుదియింది శరివి త్తలులనెత్తి చనులనెత్తి, యల్లండులకువచ్చి. శరివి త్తలులనెత్తి అనగా వస్త్రీములనుతీసివేసి. ప్రకరణమునుజట్టినస్త్రీములని అర్థముచెప్పినాడు గాని వేరే ప్రయోగముకనుకడలేదు.

పిత్తి * n. s. A wall.

పిత్తు n. s. A fart.

పిత్తుట v. n. To fart.

పిత్రార్థము * Error for పితరార్థము.

పిత్ర్యము*adj. Paternal, ancestral. తండ్రిశంబంధమైనది. D.

పిదశ adv. Afterwards. M. XIII. 2. 431. BD. 5. 278.

పిదశ adj. Meanspirited, degenerate, base, vile, silly, foolish. పిదశకాలము wretched times; a pigmy age, in which nothing great is produced: latter times. పిదశమనుష్యులు pigmies.

పిదపిదౌట v. n. To be in a fright. Charitr. 1. 3300. చెడరకయడరకవిడిముడి గొనక వెడరకవడలకపిదపిద గాక ప్రవాసిచూతుక గూరతలేక.

ధిదా * n. s. The act of tearing or rending. ధేదనము, బద్దలుచేయడము. SC. A. 4. 128. భూధిదా పాశినిధి కరాంభోధరంతువది. ట్రి ధూ, భూమి యొక్క, ధిదాపాది, ధేద మును చేస్తున్న, నిధి కరాంభోధరంతు, నిధి కర, కరివూణాణమయిన, ఆంభోధరంతు, శుభకాతిశయముయొక్క, వది, వేగముచే రను.

ధిమకుట or పితుకుట v. a. To milk, draw out, squeeze out.

ధిమకము * n. s. A thunderbolt. M. 12. 4. 399. N. 4. 111. BRY. 3. 116.

ధిమత * n. s. A thunderbolt. వజ్రాయుధము. SC.

ధివేలిమము or ధివేలిమము * Frangible, that may be broken. Parij. 4. 101. R. 7. 163. రవిశే రావ గదాహనుచక కథిణ దావ్వాది క్షాళిరా, ఘనబాణాక్షులవ్రాలు నింకననలం కాగోతురోత్తుంకవ్యం, గదిలంకంబుల జాకళించెనతు దల్ల కైత్యుకకుంబులి, ట్రివిగోపీతననా ధివేలిమములయొద్దండపాహుంకం.

ధిక్షుట To die, చచ్చుట. ABA. 3. 134. కూలెపెద్ద నిక్షురబోయెబిద్దెరైల్ల. కుండలోనిక్షుకారెననుట. D.

ధిఘానము * n. s. Covering, concealment, veil. అచ్చావనే, యేనుగమిదిమరకా, శరావె, మూకుడు. SC.

ధిన adj. Little, young &c See పిన్న.

ధినతంత్రి (Literally younger father,) a father's younger brother: also the husband of a mother's younger sister.

ధినరల్లి (Literally younger mother.) A mother's younger sister: the wife of a father's younger brother.

ధినాకము* The name of the bow or trident used by Siva. శివపనుషి, త్రిశూత, పాంసువషెక. SC.

ధినాకి * An epithet of Siva. శివే, ఏకాదశరుద్ర ధేదె. SC.

ధినాకిని * The Sanscrit name of the river Penna which rises near Nandi droog and falls into the sea near Nellore.

ధినును n. s. A sportsman or hunter. (an obsolete word) S. 1. 187. జివురుగండెలు గాలతువిజ్యుతదురు, లాదియను సాధనంబులుకలవరింపు, కొనిపలుటాచుటినదలతో వినును లెల్ల, గదిగినదిచిరియస్తుహికాంతునరుచ.

ధిన్ను or పిన adj. Infl. పిన్నటి. Little, small, tiny, diminutive, young. పిన్నపెద్దలు old and young. every body, great and small. పిన్నాపెద్దావిచారిం చిమాట్లాదవలశినది, అనగాయూ గ్యా యోగ్యము విచారింది you should consider who it is you are addressing. పిన్ననల్పు a slight smile. పిన్న నాడు infancy. పిన్నతనము childhood. పిన్నవాడు a boy. పిన్నది a girl. T. 2. 38. పిన్నటిసాట నేరనవివేకములోకమువారు పెచ్చుగా. Parijat. 5. 45. కనినెమ్మ మునపిన్ననల్పుదొలుక.

ధిన్నము * adj. Separated, divided. Broken, maimed (as a statue) Blown, opened. Other, different. ధిన్నగృహములు separate houses. ధిన్నధిన్నము గాత్రస్నాతు They are all distinct. ధిన్ననామములు Separate names. ధిన్నముగా * Distinctly, separately.

ధిన్నము * n. s. Bodily defect. లింకముధిన్నమైనది the image was broken.

ధిన్నకక్కెర The small కక్కెర q. v. or partridge, (perdrix sylvatica) కృకరాజీ. D.

ధిన్నగోరంట, అనగాశుచోవృక్షము. D.

ధిన్ననెల్లిచెట్టు, అనగా యీ ద్రాక్షుకుంభము. D.

ధిన్నమ్మ n. s. A mother's younger sister.

ధిన్నయిత్తు, అనగా గారీవారీవృక్షము. D.

ధిన్నయేలకి, అనగా ఉపకుంబిక. D.

ధిన్నయ్య n. s. A father's younger brother.

ధిన్నవరగోను, అనగా కులవల్లభ. D.

ధిన్నాము See విన్నాము.

ధిన్ని * n. s. A wound. కుతె, గాయము. SC.

ధిన్నె Quickly, a vulgar word.

ధిపాశ * n. s. Thirst. దప్పి. D.

ధిపిలిక * n. s. An ant. పిపిలికావి బ్రహ్మశుర్యంఠము From a worm to a world.

ధిప్పలము * The holy fig tree. Ficus religiosa.

ధిప్పలి* n. s. Long pepper. పిప్పళ్లదియ్యము grains of this pepper. నరుపిప్పలి a plant called Sphenoclea Zeylanica. Rox. 1. 507. కొయ్యపిప్పలి a plant called Sahoornia Brachiata. Rox. 1. 85. గజపిప్పలి a plant called Pothos Officialis. Rox. 1. 431. or Tomex Sebifera. Rox. 3. 819. అదిపిప్పళ్లబస్తావతల్పున్నది it (or she) is as strong as a house: lit: as a (బస్తా) sack of this pepper. పిప్పలికట్టె The dried root of the long

pepper. పిప్పలిమంతు The root (See దంతు) of long pepper. పిప్పళ్ల మోడి the thick or woody part (see మోడి) of the long-pepper vine.

పిప్పి n. s. The refuse, residue, or remaining stuff, after the juice is squeezed out. పిప్పిచేయుట v. a. To squeeze dry, as fruit, &c.

పిప్పిరిల్లుట, అనగా వాపోవుట, పెగ్గట్టుట To howl. ABB. 3. 128.

పిచ్చీలు Ladies: this Hindustani word occurs in the Vasu Charitra. Preface. 68. నడలపైబొడలుకుయ్యెదలుజారకవారు, పిచ్చీలకుముసుంగు లబ్బజేసె.

పిచ్చోకము * n. s. Coquetry, blandishment, playfulness. స్త్రీశాంపావభేదః, శృంగారచేష్ట. SC. Navanatha. 73. నలినలోచనవిని నాదాశురముగ, నెలమి బెట్టెల బెట్టుమనిప్రియం బెసగ, తలకొన్నుకులుకు నాతని నెచ్చునంబు, లలితవిచ్చోకవిలాస భావముల, కలితవిద్రమభావగతుల నేమిఁను, శుదనుగా వింక సాశుకస్సెన్గువిచి.

పిచ్చోకవతి * n. s. A coquette. విలాసవతి. S. 2. 280. ఆ బెబ్బలియిదెవచ్చెక, తప్పిబ్బలికేమిసేయుదాననుచునున, పిచ్చోకవతిమనంబున, నబ్బురముభయముద్రొక్కలాడగనుండక.

పిచ్చోకిని * n. s. A flirt or jilt. విలాసవతి. Vish. 2. 339. నీకితరభయంబులురా, నీక మెలంకుడునటంచుహితముగరపివి, బోకినియతనికివ్రయమున, కైకాంతకుదాభమిచ్చియనిచెంబురికె.

పిఢిఢక * n. s. Fear భయ, వాతాయా, పూరకాకర, SC.

పిమ్మట adv. Afterwards, subsequently. పిమ్మటివాండ్లు Those who come after him.

పిమ్మట or పిమ్మటము n. s. Stupor, grief. మాభావన, అనైతన్యము, విశ్చయజన్యశ్రద్ధత, మానుకుడడము. BRS. 29. కడిమిందాకినయరువడి, విడుగడవిసభయమైపిమ్మటతోడం. సుడివడుచునుండికొండాక, కడలనకుండెలసినిలితాలిమికిలిమిక.

BBY. 2. 548. వ్రాలినిజాంతరంగమునవాలినశోకపువిచ్చుపెట్టనం, ప్రేలుచుత్తెత్యనాధుని పిమ్మటబాండురు. DRY. 924. చల మొక్కపిడికిటశతబలివొడిచె, పిడికిటిపోటునవిమ్మటకొనగ. L. 19. 320. ధీశోరయేండువిమ్మటబాంది. BD. 5. 257. విట్టల్లిమాధిఁల్లివిమ్మటబాంది. ib. 5. 299. విట్టలుండంతవా విమ్మటంబెలిసి, యజ్జనౌఘముదాసుసా

హొంక మొరగి. Bal. 3. 150. ఇటులనుహిత్వ మనంబువిమ్మటలుబాయ, నజ్జభవమందిర శ్రుతిహారసీమ, జేరినిస్సానునంతోఁపిధిలవించ, హృదయమైజూచెతత్యభాశులలకడము. M. 8. 1. 5. తనకువిమ్మటమైననజూనునిబాహు, లీలయిమ్మెయిద్రోవంగలేకతెగియె, నధికుయాబోతు బెబ్బలికగ్గమైన, కుడియయ్యెబాండపులకుకుగయణంగే. Dab. 125. హితకథాగోష్ఠిచేనింపుదీపింకు, వ్రీతిచేనామదివిమ్మటబాయ, నీతమ్ముడలరంగులుపుమహోట. D. says మసాదుఃఖము.

పియ్యము n. s. Rice when cleared from the husk. లక్కపియ్యము Grain lac: gum lac sold in grains. శక్కుపియ్యము Sago.

పియ్య n. s. (Gen. పితి. Abl. పిత. plur. పితిండ్లు) human dung, or that of any carnivorous animal, (a bird, fish, or snake, dog, or tiger;) as distinguished from పేడ which is not defiling. చేకుపియ్య Cuttle fish bone, used in varnish. పియ్యితినుట v. a. To eat dirt: i. e. make a fool of himself. పియ్యితిన్నవారై Besotted. మీరుపియ్యితినేవారాకూడుతినేవారా are you brutes or men? వారిపియ్యితిన్నారు They truckled to him. పితిరికాకి The jackdaw. పితిరికడ్ల carrion kite. పియ్యినినేసాగము the dung-eater; a sort of snake.

పియ్యూషము * Ambrosia.

పిర n. s. In arithmetic the fraction of $\frac{1}{256}$. The two hundred and fifty-sixth part. See chapter in Grammar on Arithmetical words.

పిరడ, పిరడా n. s. A stopple, a plug, a cork. UH. 2. 25. వీణపిరడాలు the pegs of a lute.

పిరవిర adv. Hastily, hurriedly, rapidly, round and round.

పిరము Error for ప్రియము Mari. P. 144. పిరమైనకాయక పెచటతకుండ.

పిరాన Quickly, immediately. Radh. 3. 112.

పిరాలున adv. Rapidly, hurriedly. Radha. 1. 98. తల్పపిరాలునమూసిక్కుట్టునిక.

పిరింది or పిరిది adj. Behind, after, following. నూదిపిరిందిత్రాటిక్రియ Like as a thread that follows the needle.

పిరిందికి adv. Backwards. పెనకక. M. XII. 3. 55. అన్నావూత్రకురులు నాదిపిరిందికినడుమపెట్టుకతెగనడుచువారు.

పిరికి n. s. A coward. plu. పిరుకులు. Jaimini. 6. 77. పిరుకులు గాని ఛానుజవి భీషణులుండగ నీకున హామే.

పిరికి adj. Cowardly. పిరికివాడు A coward. పిరికితనము Cowardice, timidity, shiness, bashfulness. శూభాపిరికితనము nervousness that disables a man when in public.

విరికిలు, విరికెలశ్శు n. s. A kind of necklace. పెడనుకట్టుకొనేసాము. D.

పిరిగొనుట v. a. To surround. చుట్టుకొనుట. D. M. 4. 2. 64. D. Nav. 102.

పిరికికి adv. Backwards. వెనకకు.

పిరివీకులు, పిరివీకులు or పిరివీకులు n. s. Hesitation, being at a loss, plague. మూకరాములు, పీకులాట. R. 4. 151. శిష్టవెనకకుదివియంగనగ్గలంపు, రాగరజ్జువుమందర సాగడియ, నందులకుచోడుతో శ్రోత్రులాడజనులు, నడమవిరివీకులయ్యెనప్పుడతికవుడు. KP. 1. 74. తరుణియేరికి జెల్లునె, యరయగ నేమింతవారసునుకొననిదిగో, విరివీకుగనున్నదితా, గరమద్భుతమైన శీవతికయ్యముచేతక. HD. page 232. line 5. కామాంధమున తారతమ్యమూహించులేక వెల్లొదవుత త్వరము, జిత్రంబువిరివీకునేయనారాటమెత్తి. టీ. పిరిపీకునేయ, విందరవండరనేయగాను. Vish. 6. 24. మన్నుఘండవిరివీకులునేయగత త్తరింపుచుక.

పిరిన Quietly. See విరాన.

పిరు Behind, back. నరుకుడుననవుడువిరుసినకతడు. BD. 6. 45. పిరుసినక without going back. పిరు, అనగా వెనక. శుశ్వాద్భాగము. D.

పిరుండు Back, behind. వెనక. D. L. 7. 185. సూదిపిరింది దారంబువీల. పిరుండకడ adv. Behind, at the back of, after, following. దానిపిరుండక at her heels. See ముండు and వెనక.

పిరుతియ్యక adv. Without drawing back, unshrinkingly, remorselessly.

పిరుతివియక, అనగా బీయపోక, వెనకతియ్యక. OG. Unhesitatingly, sternly. Bahulaswa. 5. 172.

పిరుతివుచుట v. n. To retreat. వెనకదీసుట. D.

పిరుతియుట v. n. To flinch, draw back, retreat.

పిరుడ adv. Behind, after, afterwards. BD. VII. 968. బులవడు ద్యత్తుముల్లశీనం బెలర్చనశమగజంబునాగయ్యనెక్కించిదానునువిరుచెక్కై తమనివాళిమున. విరుడ, అనగా వెనక. D. Dab. 294.

విరుడము * n. s. A badge. Title or honorary distinctive mark. Lalita. 12. 31. శుంపత్రోలచక్రేణవిరుడేనమహీయనా.

విరుదాశీ * n. s. Heading of a letter, or address in correspondence. Title, superscription. In the Bharata Chambru వందిబృందకరశత్రుమానకంసాదివధవిరుదాశీ శ్రుబంధబంధురేణ.

విరుడు n. s. plu. పిరుడులు The buttocks or posteriors.

విరుడు n. s. A badge resembling a medal, honorable distinctive mark. విరుడుగల honored with a badge. Venana. 1318. విరుబోవుకులమువిరుడునుంగుకులంబు, మొల్లజీవులనుభరించుకులము, యిట్టికులమువార లిహావరాడలయందు, శుట్టుగలుగువాచువరకవేమా. విరుడుజెట్టి a champion or prizefighter who has received a honorary badge. శూరలాంఛనము. D.

విరుడు n. s. A hero, a brave man. విరుడువాద్యము The naubat of Mahomedans: being music which a distinguished person is privileged to use at his abode. SD. 45. భేరులు మొదలైనవిరుడువాద్యములు. B. 8. 418. విరుడుల నైనను విరికివారలనైన.

విరువి ద్రున adv. Smash, (anuk. of stones falling-) A. 6. 97. విరువిద్రునరాలువడెక.

పిరువీకులు Wrangling. పీకులాట, రచ్చ, జంఝాలము. II. 5. 251. ఆమజివిత్రీణీసదతియన్యజసూత్తరశీగమంబునై, ప్రేమజనించియాత్మపిరుపీకులుపెట్టకపిటిలోపిటస్యామలగారవింది. P. 3. 124. విడాలముఖ్యుకడకొక్కటినిద్దరమేగిశీర్వము, ప్షిన్నమనీపవిన్నహమానేయదుమూరక వత్తువంచుమన్నును గానలేకపిరువీకులునేయభుగంబుభీతమై. టీ. పిరువీకులుజేయ, పెరుకులాడగా.

విరుసు adj. Hard, firm, coarse, harsh, rough. అన్నమువిరుసుగావున్నది the rice is hard, not being sufficiently boiled. తలవిరుసుమనిషి A stubborn fellow.

విరుసు n. s. Briskness, hardness, firmness, roughness, harshness to the feel. Rukmang. 3. 80. వేటజూదంబుపానంబుమాటవిరుసు, కఠినదండంబు తర్కలాపి. కానియావి, యనెడి వ్యూహనంబులేతింటియంధుముత్యజగదు గావింపఁ ధారుణీతలవిధుండు. కారీన్యము. D.

విరుసుX adv. Harshly, roughly. See విరుసు. Jaimini. 7. 42. విరుసుగనేటికిందరుచుక్రేతడు.

పిలుపు n. s. A call : a cry ; an invitation. ఆహ్వానము. D.

విలేకయము * The dweller in a hole, i. e. a serpent. R. 8. 40. మహానినాదములతోవలిరెక్కవెలుంగుదిక్కులుక బ్రక్కటిలంవిలేకయవిధేదినభోగతివచ్చుచుండకా. శుభా, గోధాయాం, ఆభ, నకులే, సింహే. SC. పాము, ఉడుము, యెలుక, ముంగియు. D.

విల్లురుట v. n. To be suffocated or strangled. విల్లురె, ఉడ్డుకుడిచెననుట. D.

పిల్ల n. s. A child, a babe. A young one, offspring. A shoot or young plant. పిల్లలు The young. పిల్లలుగలవాడను I am a parent. కుక్కపిల్ల a puppy. శ్రుతిపిల్ల a tiger's cub. పిల్లయింటివాండ్లు the bride's relations. పిల్లవేయుట, పిల్లలుపెట్టుట to bring forth, bear young. పిల్లాపెట్టుట to throw doublets on the dice. Radha. 1. 74. వెంబినదాననంచుదలపించెనుపూరెకునీడు ప్రాశ్రునే, నెంబినదాననౌగునిదియెన్నరహాశ్యముమాలిపిల్లలక, వంచనలేకపాడుకొనవైవియుపోషణచేసిపెంతుగా, వించుటతప్పలంబనుభవించునుయన్యలపాలుసేయునూ. టీ|| మాలి, అనగాతోటశంరతుణచేసేమాలివాడు, కడటములేక, మొలకలను, నాటుకొనేటట్టుగావేసి.

పిల్ల adj. Small, petty. పిల్లశుర్యవము a small hill. పిల్లపెత్తనము misrule. పిల్లచేష్టలు boyish pranks or tricks. పిల్లగాలి a gentle breeze. పిల్లదూలము a small beam or rafter. పిల్లశంకము a humming or low singing. పిల్లకాలవ a small channel or ditch. DRS. 1. పిల్లబావి an inside well ; a well or hole bored in the foundation of a well. పిల్లయెనుగు, గజకలభము D. పిల్లదన్ను, కాడికట్టని దన్ను. D.

బిళ్ల n. s. A cake, a plate, a button, a patch. బంట్లోతుబిళ్ల a peon's badge. ఆత్తరుబిళ్ల a cake of rose paste. వెండిబిళ్ల a plate or ingot of silver. వాడిగజ్జలలోబిళ్లకట్టినది he has buboes. నవారుబిళ్ల a roll of tape. బిరుగుబిళ్ల a hemispherical cushion. రాగిబిళ్ల a gold tire. ఆరపిలకుబిళ్లవేసినాడు he put a patch in the metal vessel. మొలబిళ్ల a bit or piece of metal tied on a string around the loins of a female infant. బిళ్లపెంకు, ఓడుబిళ్ల a tile. బిళ్లమీటుగ bang, with a

splash, in a moment. KP. 3. 292. మోకాళ్లవక్షులంబుననానివెల్లవెలికలరెల్ల. బిళ్లమీటుగాజిమ్ముతు. బిళ్లమీటుగా, బిళ్లనుమీటినదానివలెనే. . . బిళ్లబొట్టు a round spot in the forehead. పూడుబిళ్లశురుపు a tiled roof. శులుచగానుండిగుండ్రగానుండేవస్తువు, బిళ్లకట్టేప్రణామున్ను, D.

పిల్లంగోడు A hockey stick or bat used in games. See పిల్లంగోట్టు.

పిల్లంగోవి n. s. A flageolet. plu. పిల్లంగోళ్లు. Pal. 202. మడ్డెళ్లుతాళాలమరిపిల్లంగోళ్లు.

పిల్లకాయ n. s. A child, a little boy.

బిళ్లగన్నేరు n. s. The jalap plant ; with lilac flowers.

పిల్లగాడు n. s. A boy or lad.

పిల్లగోట్లు A boyish game in which hockey sticks are used. Vish. 7. 211. కోటగ్రోతులు, బిల్లగోట్లు, దూశరగోల.

పిల్లచుట్టలు A noose, అనగాపురి H. 5. 112.

పిల్లజుట్టు The lesser lock behind the principal one. బాలురముందరిజుట్టు. D.

పిల్లడు A boy, a child. ఆనందసుందరివిలాశం. 2. 184. మానవనాధనేనుగృహ మాజకానచేసకపిల్లడేప్పితే, వానికిపాలుబోసుకొని.

పిల్లడుగుచెట్టు, అనగాకపికచ్చూ, యెగ్గోగిల Cowach, a certain plant. Rox 3. 283.

పిల్లది A girl, or lass.

పిల్లదీపులు n. s. A certain boyish game. Vish. VII. 211. కుప్పింకులువీరిగుడ్డులాటలుపిల్లదీపులుగొప్పిళ్లుగూడనాలు.

పిల్లనగ్రోవి n. s. A flageolet. మురళి D.

పిల్లపిచ్చురగడ్డ, అనగాచల్లగడ్డ "This root contains a fine and cool water" "Escorcioneira"—Rottler Vol. 3. p. 13.

పిల్లపీచర A plant, AsparagusRacemosus. *Ainslie*. is Asparagus racemosus. H. 5. 51.

బిళ్లశ్రురుగు The red winged stinging beetle.

పిల్లపెళర A sort of పెళలు grain.

పిల్లపేగులు The small guts.

పిల్లబావి A well within a well ; an inside well.

పిల్లమెరము or పిల్లమిరియము n. s. A summerset or leap heels over head. BD. 5. 1020. వేశ్యాకన్యలుమొదలయినవారువేసేలాగులు, అనగాలఘువు. D.

పిల్లరి A kind of song. Pal. 271. పిల్లరి పాడెడు పెనుకొరములు.

పిల్లాణి plu. పిల్లాండ్లు Silver rings worn by married women and dancing girls on the fourth toe.

పిల్లి n. s. A cat. ఉరపిల్లి a tame cat. Several different animals go by this name : as జవ్వదిపిల్లి, భూతపిల్లి, గిటిపిల్లి, బాపురుపిల్లి, and some more. పిల్లికండ్లు Blue eyes ('cat's eyes.') పిల్లికూత Mewing. పిల్లికూన A kitten. పిల్లిలాగు like a cat, i. e. demurely, harmlessly. పిల్లిగుణము a feline disposition. కాలుకాలినపిల్లివలె తిరుగుతున్నాడు he wanders like a ghost. పిల్లిబట్టినద్రోశు. HD. 2. 1307. పిల్లి also is added for పిల్లి to the names of some towns as కొండపిల్లి, యాడేపిల్లి, యిసుకపిల్లి, మదనపిల్లి.

పిల్లిగడ్డ n. s. A root called Urtica Tuberosa. Rox. 3. 583.

పిల్లిగరలు, ఆనగాఆటభేదము. OG.

పిల్లిపెసర or పీచర The plant called కాకముద్దా, శరమూలి, బహుసుతా. SC.

పిల్లిపాసరగడ్డ n. s. Cat's whiskers, a sort of plant. Rasica 1. p. 44.

పిల్లు n. s. The satin wood tree : the wood resembles box. Swietania Chloroxylon. Rox. 2. 400. H. 4. 18.

పిల్లు plu. of పిటి Handles.

పిల్లుడు * n. s. A highlander or 'Bheel,' a savage. Kalahasti. 3. 60. చెంచువాడు. D.

పిల్లెడుగు A certain plant.

పిల్వ The Root in A of పిలుచుట. పిల్వనంపె he sent to call, he sent for.

పిల్వము* n. s. The Bél tree called Ægle marmelos, or, Cratæva religiosa, sacred to Siva=చారేడుచెట్టు. SC.

పింకము * adj. Tawny, red, as hair. G. 6. 93. గోరోచనవణము. D.

పిశాచము* n. s. A demon or ghost. A whirlwind or stormy gust. వేతాళాదులు. D.

పిశాచకి * పిచాచకి n. s. A demoniac, a jabbering savage. పిశాచమునుట్టినవాడు. SC.

పిశాచి n. s. A gibbering fiend or sprite. KP. 3. 249. పుష్పనేరింకడకుటనిప్పిశాచి, నాకుశరిచే సుకౌరి. కణకపిశాచి a familiar demon or

obedient devil. ధనపిశాచి a dragon placed as a guard over hidden treasure.

పిశితము * Flesh, meat. DRY. 2280. మాంసము D.

పిశితాశన * A cannibal; a carnivorous wretch.

పిశితాశి * Carnivorous, a cannibal that eats human flesh. M. I. 6. 235. తూర్పురూంబుగాడోడగడుట్టనిశాచరవేళయ్యెడుకా, కూర్పుముగాలయాశనముమర్చకయిప్పిశితాశిబట్టి.

పిశితనము n. s. Avarice?

పిశునము * n. s. Reservedness of temper, a saturnine disposition. Sansc. Kala. 1. 15.

పిశునుడు * n. s. A reserved man, a cold friend.

భిషక్తు * n. s. A physician. తుత్రియస్త్రీబ్రాహ్మణులకు ఆషణవివాహముచేతపుట్టినర్షభాతులకువైద్యముచేసేవాడు. D.

పిష్టము * n. s. Flour or meal. Scorix, meltinga, dross. మధుపిష్టము * Wax.

పిష్టకము * n. s. A cake, a pudding. ఆపూశసామనెస్య, పిండివంటలుఆనిన్ని, నేత్రరోగ. SC.

పిష్టచక్రము * n. s. A round biscuit. గారె. D.

పిష్టాతకము * n. s. Perfumed powder. A. 4. 36. బుక్కా. D.

విశి n. s. Movement, spring, (See కీలు.) Trick, contrivance, device, secret movement, internal agency, impetus, like the spring of a watch. Swa. 4. 55. ఆన్పుటంగ్యచ్చి కానరాకుండ మునుమున్నవ్యంగముండవిశయొడ్డిసంఘటించినకాలిబోనులంబడి. టీ|| విశయొడ్డిసంఘటించిన, వెట్టుపెట్టి, ఆమర్చినటువంటి. ఆగ్రంథముతెప్పించడానకుమరిమైకవిశిపెట్టినన్నాము I have laid another plan for obtaining that book.

విశిమము * n. s. Fibres, film, as of the water lily. M. XIII. 3. 238. విశములారలనందమచెరికిరాంపి, పోవనిళ్లవిదల్పిమోళుగనమర్చి. మృగాశ, తామరకూడు, తీగన్ను. SC.

విశికంతిక * n. s. A small crane or water bird. తెల్లకొక్కెర. D.

విశికగావుండే or విశికకట్టిన Greasy.

విశిజము * Sprung from fibres. i. e. the water lily. తామరకట్టము.

విశిపిశిలాదే adj. Clammy, viscous.

విశిత్రసూనము * n. s. The water lily : literally sprung from fibres. See విశిజము, తామరకట్టము. D.

విశివీశి adv. Rapidly, with a spring. B. X. 257.

విశిఖు క్తి * A swan (lit: one who feeds on lotus films) Paidim. 4. 45.

విశరు n. s. Stuff. Trash, waste matter. The wash or refuse of grain. Any thing worthless. లేశము a mere trifle, as విశరంతవాడి a pinch of snuff. పిశురువెళ్లతోక్తిస్తూరు They will beat the stuff out of him, or smash him, crush him. ఆశునిచేసేవరకువారిపిశురువెళ్లినది he was quite exhausted in doing the business. వాలములపిశురుమాన్య Kalahas. 2. 82.

విశరుహము * n. s. The lotus. Swa. 5. 67. శుశులనలుగిడిరైదువవిశరుహలోచనలుపెండ్లిపెద్దలయార్జ్ఞ. టీ|| విదువవిశరుహలోచనలనగా, శుద్ధములవంటికన్నులుగలముత్తైదువలు. ib. 2. 90. ib. 54. ib. 1. 38. విశరుహసూతి a name of Bramha.

విశవెరి n. s. Eager, desire, strong lust. గాడు, కామోద్రేకము. P. 3. 199. విశవెరిరింకుగుప్పెతలతప్పులుతప్పుదాల్చుటకీదికన్నతల్లియిల్లు. టీ|| పిశవెరి, కామోన్యత్రవిత్తలయనటువంటి. I. 20. 132. పిశవెర్రలనుజూచివిందువేరశము. టీ|| పిశవెర్రలను, కామోద్రేకముగలవాండ్రను. H. 1. 153. పిశవెరికశరెత్తియశరేగునశిగూడవూబొండ్లతమయిండ్లపొంకికరుగ. ib. 1. 257. యెశగునశిగూడిపిశవెరికశరురేజారవాంఛావిహారంబులపూసాన.

విసాళి adj. Brilliant. తళతళమనె. Rukmanga. 3. 166. మొకరివిసాళితుమైదలమ్రాతకుగంధపుగాలిరాకకుక. Vijaya. 1. 154. వారెరకునమృతమేతుల, నేతులకింపులపిసాళిమిసిమికిక్రామ్మిం, చేతులచేతులకబ్బమా, తేతులతేతులవెలందులీచెలితులయే. టీ|| పిసాళిమిసిమికి, మసూహారమైనకాంతికి. Rasica. 3. 133. శకియక్రాండఘకువిసాళిచూపులకోపు, ముగుదనిద్దపుముద్దుమోముగోము. ABA. 3. 11. మొరసుమోటువిసాళినామూఢుడు. పిసాళి, కుత్సితపురుషుడు, స్త్రీయున్ను. D.

విసాళించుట v. n. To be brilliant, to flash, to be displayed. తళతళలాడుట, వెలుగుట, విజృంభించుట. OG. మించుట. Vish. 1. 167. యాలలువెట్టుచుసాళగంబులతోడయాటపాటలుపాడుచువిసాళించియును, సైరికవేషంబులంకరికంబులశరీరంబులందోరంబులుగానలందికినియును. Jaimini. 7. 205. పరిమెళిభూతుముఖాలక, శరణవిసాళించుటం తశముతోడుతన, న్నరనారాయణులిరుపురుజరియింకచండ్రకాంతసాధములండుక. Siva. 2. 59.

శివోవినిభిఁన్నసారంకనాభికాహృతమైపిసాళించుమృగముడంబు. టీ|| పిసాళించు, సాండ్రమాతున్నటువంటి. ib 5. 127. జన్మనంబుగ్రావున్ననివ్వటిగిమువ్వంపువారెరలువివస్వనవ్వనును సోగవెన్నెలలంకలపి పిసాళించుచంచలదృగంచలత్రుభలంబచారింది. టీ|| పిసాళించు, దట్టమాచున్నటువంటి. HD. 2. 1906. కొడుకుకువిలంపుకొనుచునిపున్నయెడపకెవ్వరుసేతురీతునులెట్ల, చాలులేలెమ్ముపిసాళింతుకనుచు, నావీలదుభావకలాదుచు. టీ|| పిసాళింతుకు, మాయజేయకు.

విసి n. s. A tie between a tatty or screen and a stick placed across to fasten it. A tatty or screen being placed at a doorway to close it, a stick is placed across the door inside; and the విసి is the cord connecting these two. తడకకుకక్షేది. D.

విసిగిచెట్టు? See Ainslie. 2. 369. More properly పిసెం. "Pishinna?" Rox. 3. 790.

విసికిళ్లు Rubbing, kneading, friction, rubbing the ears of corn. A. 4. 172. వశితుల్యవైవానకైగుడిసెమోవకరాకతామానిస్తా, పశుగానిచ్చినజమ్ముగూడబాలమంబల్లోచుచుంబంబచేక. ముసురండెగెడుగాడుగుప్పెతలవెకగుప్పెల్లమనాశిల్వెలిక. విసికిళ్లుం విసికిళ్లుహాలికులకభిఁంచెన్నభక్తింబునక. టీ|| హాలికులకు, వ్యవసాయముచేసేకూడ్రులకు, విసికిళ్లుకొకచగ్రహణములున్ను, పిసికిళ్లు, పునాశుజొన్నగుంపెలుపిసికితేసింజలురాలేవిగన్నవాటివూచవియ్యముకొరకు పిసికడములున్ను, స్త్రీలు జమ్ముగూడలుకమ్మకొనిపాలం, అంబళ్లుపెనిమిట్లకుకట్టుకొనివెళ్లిగుడిసెలోకివెళ్లయుక్తముగాకవెలుకుటనిలువగా ఆపెనిమిట్లు ఆగూడలోకివచ్చి కుచమర్దనము బయటవుండగానే చేసిరినిగూడబయటదిగుబడగా వారులోపలికిరాగా, వెలిక అన్నత్తుడు, గృహములువిడిచి, చేలకడకుచగ్రహణముచేసిరనిలైకఅర్థము. పునాశులువెల్తురున పూచవియ్యముపినుకుకొనిరనిన్ని తాత్పర్యము. జొన్నలు, హోళ్లు, మొదలయినవాటివూచవియ్యము. పినుకడములు. D.

విసిని * అనగాశుద్ధము SC. Rasica. 5. 118. విసినికాంతవియోగశంభరిత గభిఁభూత తాశుద్ధిలో, ల్లశుచారిక గృనియింపుచున్నయెడగల్యప్రాజ్ఞవైద్యుండునే, రైశిగకడత్రయలోపతాశుముడుటికహేలాగతిచెచ్చుట, ప్రశసింధూరపుటుండయోయనగమాతాకండండుదోచెకదివిక. తామరకొ

లను. తామర చెట్టు. D. కద్దు సమూహా, కద్దుల తాయాం. SC.

బిసిరి * n. s. A pond abounding with lilies. A lotus plant. తామరకొలను, తామర చెట్టు. D.

పిసిరికాయ The cocoon of the silk worm.

పిసిరిగుట్టు or పిసిరిగొడ్డు A miser?

పిసిరిచెట్టు? Pishinna. Rox. 3. 790. See పిసిరి.

పిసిరిపురుగు The silk worm: literally the miser worm.

పిసిరివాడు A miser?

బిసిరికాంతుడు * n. s. The 'friend of the lily,' i. e. the sun.

బిసిరి (anuk.) adj. Sweet and savoury. ముద్దు ముద్దు. బిసిరిమాటలు charming prattle. ముద్దు ముద్దుమాటలు. శ్రుభావతిశ్రద్ధ్యమ్ము. 5. 18. మరియు నెన్నియెం బిసిరిమాటలవర, బ్రియము చెప్పియునడరవైయియ హితానువృత్తి దెలియసొకకొంత మెత్తబడకజేసి.

పిసుకుట v. a. To squeeze, knead, handle. యెటూతోచక చేతులుపిసుకుకొంటూవుండెను he stood folding and rubbing his hands agitatedly as in distress. KUR. 5. 114.

పిసెరిచెట్టు A sort of forest tree. Volkameria Inermis. See పిసిరి The leaf is medicinal.

ఫిశ్య * n. s. Food, boiled rice.

ఫిశ్యట * n. s. Burnt grains of rice, stickings. i. e. grain which sticks to the bottom of the kettle.

ఫిశ్యటా, మాడినవంటకము. PAS. అన్నపుచెక్కలు. SC. Vish. P. 5. 191.

ఫిస్సాకము * Burnt grains of rice?

Nirank. P. preface 25. యస్సాధుశ్రుధమసుధా, ఫిస్సాకబలాతిరేకభిధానునకుకా.

బిస్సు, పుకబిస్సున anuk. All at once, in a flight as pigeons, in a crowd. పిసి నెలుచేరిమిద సొక బిస్సునవాలగజాలి.

బిస్సున Whizzingly, buzzing aloud.

పిహితము * adj. Covered, concealed. Xn. 4. 123.

ఫిక్ష * ఫిక్షము * n. s. Alms, begging, asking. Hire, wages. A boon, a great favour. దీర్చిఫిక్షము గాఅడగుతున్నాను I entreat this as a boon, or particular favour. కరిఫిక్ష. Entreaty for the restoration of a husband. BD. 4. 1347.

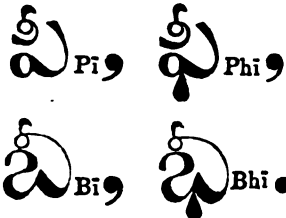
వాడు పెట్టినదిఫిక్షము గాఅన్నది his pleasure is law, he is all powerful. రతిఫిక్షము a kiss given as alms. S. 2. 515. భవతీఫిక్షంబిహి give me an alms.

ఫిక్షకుడు * Corruption of ఫిక్షకుడు.

ఫిక్షగాడు * n. s. A beggar.

ఫిక్షించుట * To beg, take alms. BD. 4. 110. శరణిజభవుజడత్ జన్మిడంబులుగ, బరగఫిక్షించిన బ్రాహ్మణుండతడు.

ఫిక్షకుడు or ఫిక్షపు * n. s. A mendicant, pauper. Swa. 1. 3. అచటినాలవజాతిహాలముఖా త్తవిభూతినాదిఫిక్షపుభేక్ష మైనమాన్సు. టీ! ఆదిఫిక్షపు, మొదటిఫిక్షకుడైనశివునియొక్క. భేక్ష మైన, ఫిక్షావ్యాపారమునైనట్టికిన్ని.

పి See పియ్యి.

ఫి * n. s. Fear. Swa. 5. 133. అకులక్షాంతిగభీరభీర హితచిత్రాంభోజ. భీకరమైన. fearful, frightful, horrid.

పీక or పీకె n. s. A pipe. గొంతుపీక the windpipe. The reed used in blowing musical instruments.

పీకవిళ్లలు plu. A kind of ornament attached to a bed. N. 9. 490. శకినెలుగులుకుమంచముమీద గూర్చుండి. టీ! శకినెలుగులుకు, పీకవిళ్లలుగలిగినటువంటి.

భీకరము * adj. Frightful.

పీకుకొనుట To snatch. See పీకుట.

పీకుట v. a. To pull out, wrest, tear. To pull to pieces, destroy, demolish, to root up, unroot. To turn out, dismiss. నాలికెపీక్రూరిచచ్చెను he pulled out his tongue and so killed himself.

బికుబీకాడుట To be in agitation, to be in trouble. M. VII. 5. 386. దృష్టద్యుమ్మురిజూచుచుంరణముద్రేకంబు బాహుబలావప్టంభంబును శౌర్యనిర్వహణగర్వస్ఫూర్తియేందోటియుత్తృప్తత్వంబునుదక్కితక్కితగముద్దించికుబీకాడగా, చేష్టాధీనతహంబయగుడుకుళింపాంకులైయున్నెడ.

పీకులాట n. s. Squabble, wrangle, nonsense, plague, scrape.

పీకులాడుట v. n. To wrangle. =లాగులాడుట. A. 6. 18.

పి n. s. A pipe. గొంతుపి the wind-pipe or throttle &c.
 పిక్టూనుట for పిక్టూనుట
 పిగము n. s. A lock: also a key; both being considered parts of one implement. A key is more usually called పిగపు చెవి, తాళము చెవి. D.
 పిగముతీయుట v. a. To unlock.
 పిగమువేయుట v. a. To lock.
 పిరము * n. s. The chin, the lower jaw. కిందిపెవది కిందిపల్లము. SC. a dimple in the chin.
 పిరము n. s. Pride. వాడిపిరమునినాను I brought down his pride.
 పిరము The peacock's tail or train. పంథము. D.
 పిరర or పిల్లపిరర n. s. A certain wild shrub called శతావరి. H. 4. 13. and 5. 51.
 పిరు n. s. The fibrous part of plants. వారికీమా కూపుండేసంబంధమువీరకాయపిరు గావున్నది his family and mine are connected by numerous ties. HK. 4. 82. బడుగునల్లని మేను పెడలబలుకంఠిశేలురాలెడు కలపిల్లికండ్లు, పిరుమీసంబులున్న నయల్లిగడ్డంబు.
 పిలము * n. s. Seed. A testicle. వీజాక్షరము or వీజము the essential part of a spell or charm.
 పిజకోశము * n. s. The seed vessel of the lotus.
 పిజ్వారము * A citron. మాకులుంకకె, మాదీకలపు చెట్టు. SC.
 పిజాకృతము * A field ploughed or harrowed after sowing.
 పిట, పిటచెక్క or పిటకోడు n. s. A seat made of board. బలంపిట a bench. నాలుగుకాళ్లపిట a stool. వీణపిట The bridge of a violin, also called గుర్రము. దూలంపిట The short cross rafter in the top of a Hindu house roof. చాకలపిట a washerman's bench on which he beats the cloth. కోడిపిట, అనగా సుగ్రహిదినువవేళచెక్క. S. ఆసుకడకె * A short piece under a yoke.
 పిట plu. పిటలు A chink or crack, cleft, split. వీటులువారిసపెదతులు chapped lips. Vish. 8. 108. కాటుకకంటినిరుచనుకట్టున బాళినచీరకాంగుపెన్నీటలతోటివారెయు పెద్దయుదోలిడు మేనివెన్నునై. T. 4. 120. శరీర భారణంబునండేనియు నాశుమానక పెట్టునిట్టూపుట గాడ్పులనధరతల్లవంబువీటులువార. టి|| అధర తల్లవంబువీటులువార, పెవవిశుగుళ్లవార గాను.
 పిట పెట్టుట To set up his seat. i. e. reside permanently, settle. పిరాళనమువేసెనుట. D.

పిటముడి A double knot, without bows.
 పిటిక or పిటికె n. s. A chink or crack. పిటికెవాయుట To crack.
 పిట్టారము A word like bang! denoting suddenness. A. 5. 52. పిట్టారత్రవదత్రవై. టి|| హుంకార, భాంకారాదిశబ్దములవలనేఫీట్కారశబ్దమున్ను పితము * n. s. A seat. The "chair," diocese, or see of a bishop. పితస్థుడు he who sits on a seat or throne; i. e. a confessor.
 పితమర్దుడు or పితమర్దుకుడు * అనుకూలనాయకనర్తకబిపుడు. SC. BD. 4. 1487. ధరదానపితమర్దుకులెల్ల, శరీరచర్యనుబదితునులునుంజేయు.
 పిఠి * A throne. గొప్పసింహాసనము. D.
 పిఠిక * n. s. A seat (see పితము) A preface, pre-amble, table of contents. Preliminaries.
 పిడ * n. s. Pain, annoyance, suffering. పెట్టెపోయినదిపిడపోయినది the box is gone, that's one comfort! దీనితోవాడికిశుకలపిడావరిహారమున్ను అయినది there is an end of the trouble he suffered.
 పిడ * adj. Painful, nasty, annoying.
 పిడనము * n. s. Paining, gripe, seizure, squeezing, pinching.
 పిడించుట * v. a. To pain, torment, harass.
 పిడితము * adj. Pained, distressed.
 పిడుadj. Waste, base, low. Inferior, poor, second-rate; as a sort of rice, or as a colour. నాశునియిప్పుడునిండావీడుగావున్నది my affairs are in very ill trim. వీడుదియెండుకు I don't want the worst. వీడుభూమి a waste land.
 పిడు n. s. A waste: uncultivated land, common, barren land. చేనిలోపుట్టినవీడుయెక్కడికిపోవును shall I not do what I will with my own. వెదురువీడు bamboo jungle. గడ్డిపుట్టినవీళ్లు grass commons, a meadow kept for grass.
 పిత n. s. A crab. ఎలుగోతిపిత the cancer Portunus menestho. Linn. కుళ్లీరము. D.
 పితము * adj. Drunk up.
 పితము * n. s. Yellowness.
 పితము * adj. Yellow.
 పితము * adj. Frightened, fearful.
 పితనవృక్షము *, అనగాఅంబాళపుచెట్టు.
 పితాంబరము * A yellow vest.
 పితాంబరుడు * The god who is clothed in saffron vest, an epithet of Vishnu.
 పితానాము n. s. పి Error for పిఠి.

ఓతి The inflec. of పియ్య so ఓతికాకి.
 భీతి * n. s. Fear, alarm.
 ఓతిరి Merdosus, defiled with ordure.
 ఓతిరిగడ్డ A vulture: the foul-hawk.
 ఓతిరిగుంట A dungpit, a cesspool.
 ఓతిరినాగుపాము The stinking cobra de capello: lit: the dung snake.
 భీతిలుట, భీతిలుట To fear, be afraid. BD. 1. 160.
 బీతు n. s. Fear. భయము. D.
 బీద plu. బీదలు n. s. A pauper.
 బీద adj. Poor, scanty, needy, wretched, lean, small, pitiable, slight, fragile, frail, slender, lank, slim. బీదనరాలు lean sinews. బీదపిట్టకు దోమతెవులు a fly can torment a starved bird.
 బీదగొల్లుట To become poor. బీదగొల్లిపోయిన impoverished.
 బీదరికము n. s. Poverty.
 బీదవారె An error for బీరవారె.
 పిసము * adj. Plump, big, swelling (breasts.) ఉన్నతపీసన్ననభారనమితా she was bowed down by the weight of her bosom.
 పిసశ * n. s. Cold catarrh. Loss of scent in consequence of cold. శుడిశము. SC.
 పినిగ, పినుంగు, పినుగ n. s. A corpse or carcass. T. 5. 37. మావంతులతోడంగూడపినుంగులైనయేనుగులును.
 పిసాగ్ని * Having plump udders.
 పిస్స A corpse.
 భీభత్సుము or భీభత్సు * n. s. Bewilderment, amazement. Horror, disgust, loathing. Rancour, ruthlessness: plague, harassment. నానాభీభత్సుచేస్తున్నాడు he harasses us, drives us to our wit's end. భీభత్సులై routed, overthrew.
 భీభత్సుడు * A name of Arjuna. M. 17. 1. 30. భీభత్సుండునిర్భరస్నేహంబుకతమునవిడువక గాండివంబుగొనివచ్చుచున్న.
 భీమము * adj. Horrible, frightful. భీమాటవి a dreadful forest.
 భీమరము n. s. War, battle. యుద్ధము. D.
 భీమరాజు A song bird with a fine mellow voice like that of the Bullfinch, but louder. Lunius Malabaricus. Buch E. I. 3. 578.
 భీమసేనుడు *, భీముడు * The name of a certain hero, the Indian Hercules, also a name of Siva.

భీముడు * He who is frightful. వృశ్చీము thou of terrific form. HK. 2. 161.
 వీయము See బియ్యం.
 ప్రియాపము * n. s. Nectar, ambrosia.
 వీర adj. Dun-coloured, or with yellowish flanks (a cow.)
 వీర adj. Appertaining to the cucumber. కోళాతకీ.
 D. వీరకాయ a cucumber. Bramins are forbidden the use of cucumbers. వీరతీకె The vine that bears the sharp angled cucumber.
 వీరశండ్లు A sort of scarlet berries, that are eaten: quite distinct from వీరకాయ.
 వీరము The sharp angled cucumber. నారవీరము, అనగాఉత్తకా. Q.
 వీరము n. s. Bravery. వీరత్వము, అనగావీరరశము. D. M. 7. 1. 300. T. 3. 12.
 వీరాకు Sage. ముగవీరాకు Ruc, wild sage. ఆడవీరాకు Betony-leaved-black horehound (Ainslie.) గోడలవీరాకు "Ballota Disticha" is ఆడవీర. Ainslie says ముగవీరాకు Nepeta Malabara or Malabar cat mint (Ains.) but Heyne calls it *Cucumis Acutangulus*: adding that ఆడవీర is the same, with many purple flowers. The ముగవీరాకు is fragrant like balm or *spurge*. The చేతివీర is a bitter kind. The నేతివీరాకు or *butter cucumber* is proverbially worthless.
 వీరు adj. Hot, అనగాఅతిశయము,వీరెండ hot sunshine. A. 2. 62.
 భీరుకుడు, అనగా భయపడేవాడు. D.
 పీరుట, పికులుట, చినుగుట. ABA. 3. 138. పికిలపీరెననగ బెంపొందుచుండును, చినిగననుటకాఖ్య.
 వీరుపోవుట v. n. To be ruined or spoiled. వీరుపోక without losing his pride. మదివీరుపోయి sunk with fear. కిందిద్దంకమయ్యెననుట, అతిశయముపోయెననుటయు. D. R. 6. 22. అకటనాకిమ్మడొక్కవషాఁగమంబె బెక్కువర్షంబులైవోచె, వీరుబోయె. D. nav. 75. సురసురశృక్తి యొదవినపెనురిమ్మ సెక్తింతసేతు, మదివీరు పూయి క్రమ్మరతెలివుంది. Kalahasti. 2. 62. కడిఖండం గాక బెల్లెసినక తూలంబారియు వీరు పూకసుర నాధులచేవమారక.
 భీరుపు * n. s. Timid or fearful woman. Sva. 5. 52. కులుదివియలవారుకుంజులెల్లి, కులులనశువుడులాత్తుభీరుశ్చీయం గ్రాహశరంభనుభుము, భేదరులకొనుగ. టీ|| ఆత్మభీరు, భానుశ్చీభావములంశ్చీయోక్తియోక్తియొక్క.

వీ రెండ Hot sunshine. A. 2. 66. మెండుమీరినశుగ
 టివీరెండ దాకి. టి|| తీవ్రాశకు.
 పుచ్చుట v. a. To suck or swill with a loud sound.
 L. 4. 345. బత్తితో నధరంబుకట్టి పిర్చినను. S. 2.
 278. నామేనిర క్తమాంశములు బీర్చునాక.
 పీల adj. Slender, lean. Poor, spare : scanty :
 short, not tall. పీలశుంఠ a scanty crop. పీలచే
 తులు lean arms. Pal. 334. పీలచేతులునడదీనుగ
 రీతిసోలుచుగునియుచుసారియే తెంచి.
 పీలి or పీలిపిట్ట The same as పిలిపిట్ట the bird
 called bulbul, a kind of thrush. R. 2. 18. చక్క
 నిమోముముద్దుమణి శాలిఖిలీనము మేలిబాళువాకు
 కైరపీలికుచ్చులిరువంకల నెక్కిడిచేచుకొనిఁబు.
 Swa. 4. 13. పీలిగరులయంకలకోలలు. టి|| పికిలి
 పిట్టలకు తెలుగట్టిన బాణములున్ను. D. Navanath.
 42. పీలిపాగయుమొల బెట్టినపిల్లగోవి.
 పీలి n. s. A rudder. M. II. 2. 44. చుక్కాణి. D. పీలి
 కాడు, ఓడచుక్కాణిగడిచేవాడు. D.
 పీలిక n. s. A rag. బట్టలు మొదలయినవాటిచిరిక. D.
 పీలికాడు A steersman. See పీలి.
 పీలు * A kind of forest tree. పిన్నవరగోగు &c.
 SC. యేనుగు, వరమాణువు. D.
 పీలుచుట v. a. To suck up, sup, drink up with a
 noise. To whiff or take (smoke from a pipe.)
 To drink or dry up the vitals, as fear does.
 పీవరము * adj. Plump, big, as breasts. Sleek, as
 arms.
 భీషణము * n. s. Horror, dreadfulness. KUR. 3.
 80. Vish. 2. 54.
 భీషణము * adj. Horrible, dreadful.
 భీష్మించుట or భీష్మీకరించుట To declare or protest
 as Bhisma did in the affair of Satyavati.
 భీశర See పీచర.

పు, పు, బు, భు.

పు Contracted for పుష్ప a flower. Thus పుష్పానికి
 for పుష్ప + పాడి the pollen of flowers.

బు|| A contraction for బుధవారము Wednesday.
 పుంఖము * The feathered part of an arrow.
 నారిమూడమోపేపింజ &c. SC. పుంఖానుపుంఖ
 ముగా One after another, in rapid succession.
 =పింజపింజంగరవ. B. Yaxa. p. 309. line 18.
 పుంఖితము* adj. Set on the bow. పుంఖితశరము
 an arrow set on the bow. T. 2. 214.
 బుంగ n. s. A pot with a narrow mouth. Surabh.
 45. పాలుపువారంగత్యణరాజభూరుహములయగ్ర
 ములనున్నబుంగలయాశవంబు. బుంగముతి n. s.
 An ugly mug or face.
 పుంగపుడు * (Literally, a bull.) This word is
 only used in composition as "pre-eminent,
 excellent:" thus మునిపుంగపుడు A he-saint ;
 the venerable hermit.
 బుంగుట To die. చచ్చుట. ABA. 3. 134. చనెగం
 తుగొనెకూలె వెడ్డనిడ్డరపోయె బిడ్డెడైకైమడిసె
 బ్రుంగశుమ సెగడ సెముని సెసిల్లె. బ్రుంగ, సీళ్లలో
 ముణిగెననుట, చచ్చెననుటయి. D.
 పుంగుడు, అనగాపురులోమి. OG.
 బుంగుడుకురచుట. v. a. To fall down. కూలేటట్టు
 చేసుట అనితోచినది. Pal. 439. కరములుతునకలు
 గాజేసివేళి, భుజములు నేలమైబుంగుడుకురచి, తోడ
 లును మెడలునుతునకలుచేసి.
 పుంజము * n. s. Heap, quantity, collection.
 Marcand. 4. 8. Number, assembly. M. IV. 4.
 282. శోకపుంజముతో oceans of sorrows. M.
 1. 5. 36. రత్నపుంజభరిత full of gems.
 పుంజధాన్యము The generic name for every kind
 of grain excepting వడ్లు and పరిశుంఠ. It in-
 cludes కొర్రలు, పులవలు, సెనగలు, తమిదలు, జొ
 న్నలు, చామలు and so forth.
 పుంజి n. s. Abundance, plenty, welfare. ఆగ్రా
 మమునుపుంజిచేసినాడు he promoted the wel-
 fare of the village. N. 9. 179. ఖంజరీటంబుల
 పుంజిచెలుకు. టి|| బలమునుకనుకురచ గానున్ను. Loc.
 2. 262. line 19. హుళేను గారుద్రీభుత్వానికీవచ్చి
 నక్కుడు గ్రామం పుంజిచేసి శీర్షారకు బిత్తిచేసిరి.
 వాండ్లయిశ్శుడుపుంజి గాల్పనారు they are now
 in good circumstances.
 పుంజీభవత్ * adj. Collecting, gathering., పోగ
 య్యె. A. 2. 65. పుంజీభవత్వాటలవ్రాశము. టి||
 గట్టమైనకలిసొట్టుపుష్పములు.

పుంజు or కోడిపుంజు A cock. కుక్కటము.
 పుంట (Locative of పుండు) In a boil.
 పుండరీకము * The white lotus. A leopard. L. 20. 72. SD. 458. పుండరీకాజినము A royal tiger's skin.
 పుండరీకాయుడు * He whose eyes are bright as those of the lotus. An epithet of Vishnu. Vish. 2. 268.
 పుండు n. s. A boil. Infl. పుంటి (S. 3. 374.) abl. పుంట. plu. పుండ్లు. infl. పుండ్ల. An ulcer or bubo. The lues venerea. A blister. The reddish cake in the middle of a white-ant-hill. నాగొంతుపుండు గావున్నది I have a sore throat. రాచపుండు murrain or cancer. చుక్కలోపుండు పెంచుతావేమి why do you nourish a thorn in your side?
 పుండు చేయుట To raise a blister, or make a sore.
 పుండ్రము * n. s. A mark worn in the forehead. త్రిపుండ్రము or త్రిపుండ్రకము the cross mark. వ్రతాలలాట గాస్త్రీ (ప్రోభాస్త్రీ రేఖాస్త్రీ) పుండ్రకం. and ఊర్ధ్వపుండ్రము the upright mark.
 పుండ్రేయము * The white sugar-cane. పుండ్రేయ శరాసనుడు Cupid. R. 1. 60. శీతాంశువింపాన నాజనపుండ్రేయ శరాసనుఁ.
 పుండ్రరోగము The venereal disease. పుండ్రరోగము తగిలించుకొన్నాడు he got the pox.
 పుంఠ n. s. Alley, path, by-way. చునువులునడిచే దారి. D. See పొంఠ.
 పుంబోటి for పువ్వుబోటి q. v. Chandrara. 3. 141. ఇద్వింశంబున సమరతిగా వింపనత్పడత్పడుపుంబోటి.
 పుంభావము * అన గావుతరతి. T. 3. 143. KP. 7. 198.
 భంభం Bom! Bom! (anuk.) The sound of a conch or shell.
 పుంఠము or పుంఠి, అన గావుతరతి.
 పుంశ్చలి * A harlot. రంకులాడి. P. 1. 275.
 పుంశువనము * The ceremonies observed when a woman perceives the first signs of a living conception. W.
 పుంశ్చ్యము * n. s. Manhood, manliness, virility. ఆచార్యపుంశ్చ్యము the priesthood. A. 5. 151.
 బుక్కడము n. s. An eel. బురుడబుక్కడము the same.
 భుక్కనము * Barking of a dog. మొరగడము.
 పుక్కనుడు or పుల్లనుడు * A man of an impure and degraded tribe or occupation, born of the నిషాద by a Soodra female. చండాలుడు, శ్వశుచుడు, అశముడు, SC.

బుక్కా n. s. A fragrant powder formed of various ingredients. పిస్తాచకము. D.
 బుక్కాము, అన గాఅధికము. గంధపొడిన్ని. OG. In Siva. 3. 112. సెలతయారేదంగిరీకబుక్కాము.
 బుక్కాయి The same as బుక్కా.
 బుక్కావాడు A perfumer. కుంకుమాదిద్రవ్యముల మేవాడు. D.
 పుక్కిలి n. s. Gen. పుక్కిటి. Loc. పుక్కిట. plu. పుక్కిళ్లు. The inside of the cheek. పుక్కిటిపురాము Rigmarole, traditional nonsense. Old wives' tales. R. 6. 112. వెచ్చనిట్టూర్పుపుక్కిటవెడలకున్నె he could not help drawing a deep sigh.
 పుక్కిలింతుట v. n. To gargle, or rinse one's mouth. To spirt out.
 పుక్కిడు A mouthful. i. e. పుక్కిడునీళ్లు as much water (See ఎడు) as fills the cheek.
 భుక్తము * Eaten, devoured. నాభుక్తములోవుండే చేను (a bad phrase) the field which is in my hands.
 భుక్తి * n. s. Eating, food, meal. Enjoyment, use, possession, fruition, usufruct. భుక్తిముక్తి happiness both temporal and eternal, lit: possession (of god) and freedom (from evil.) భుక్తిముక్తి యునిచ్చు he will teach you to enjoy good and avoid evil. భుక్తిముక్తిదాయకుడు he who gives sustenance here and happiness hereafter.
 బుగడలు n. s. Gold pins worn in the tip of the ear.
 భుగభుగ adv. (anuk.) Fragrantly, redolent, breathing forth, or rising, as a scent; sweetly. = ఘుమఘుమి.
 భుగభుగత్ n. s. Fragrance. Subhadra. 2. 84. వ్యుగనాభితిలకంబు భుగభుగత్ గలలలాటము. టి|| శరిమశములు.
 భుగాలున Slapdash. Suddenly.
 భుగులుకొనుట v. n. To spread as a smell. A. 2. 85. పొలయునెత్తలిభుగులుకొనలయదీగ. టి|| శ్రుకాశిస్తూపున్నతరిమశమువ్యాపించగా.
 భుగులుపుత్తుట To noise abroad? blab? HD. p. 245. line. 1. పుట్టుచున్నదిమాకుభూపాలపుత్రి, బుట్టియొజ్జలు గానివరచెనటంకు, భుగులుపుత్తురొమీరు పురిలోనననుచు.

బుగ్గ n. s. The cheek : the chops or inside of the cheek : a bubble : a spring of water : a fountain.

బుగ్గరించుట To smell, as flowers about to bloom.

BD. IV. 250. క్రోగ్గాలిదూలదాకినబాంతుడలు

బుగ్గరించినయట్టిమొగ్గశ్రుచ్చులును, ఆనగా వికసించడమునకైపొట్టులుబిన్నకోరక ములనితోచినది.

బుగ్గి n. s. Ashes, dust.

బుగ్గన or బ్రుగ్గన Suddenly లటక్కున. Parvata

Puran. 5. 28. విను మునే సుకనాడువిటనమధ్యంబు

నవిహరించుటదన్వనవీధియందు, శ్రుచ్చునితోపిధిబ్రుగ్గ

నబాడమిదివ్యాంగదీధితుల.

భుగ్గరన Fragrantly. గుంపుని Charu Chandr. 4.

21. క్రొన్ననశాపిభుగ్గరనక్రొమ్ముడివార.

భుగ్గుము * adj. Curved, bent. వంగిన, వంచబడ్డ.

Swa. 3. 76. కృకవాకుల్ మొర సెన్ గృహాలూపరి

ద్రిభంగా భుగ్గు కంతధ్వనిక. టీ|| కుంచబడిన కం

తముయొక్కధ్వనిచేతను.

శ్రుచ్చుకాయ n. s. The wild bitter melon, called

Bryonia Callosa. కళింగము. కర్ణారుకము. SC.

Cucumis Colocynthis. Rox. 3. 719. వెర్రిశ్రుచ్చు

Coloquintida ; used as a vomit. T. 4. 214. ఒక్క

లశ్రుచ్చుకాయవితమారా. టీ|| శ్రుచ్చుకాయతినరా

దనిగురువు అందరికిన్ని చెప్పితానుతిన్నరీతియాను.

Various kinds are called వెర్రి or అశివి, or యే

టిశ్రుచ్చుకాయ.

శ్రుచ్చుటిక or శ్రుచ్చుడిక n. s. Modesty, prudishness.

విడియము, శిస్తు. ABA. 1. 164. సిగ్గు నాలజ్ఞయన

గను సిద్ధితియననానయనశ్రుచ్చుటిక యన గానులజ్ఞ.

OG. 38. శ్రుచ్చులోట, శిస్తు, శ్రుచ్చుడిక.

శ్రుచ్చుటికతనము. s. Prudishness, modesty, shame-

facedness. = విడియము. Swa. 2. 8. శ్రుచ్చుటికత

నముపో బెట్టిరికన్వ కుతిగొల్వనాయాశి వడినచో

టు. టీ|| శ్రుచ్చుటికతనము, సిగ్గరితనము.

శ్రుచ్చుడిక n. s. A virgin, a girl. బాలిక. D.

బుచ్చి adj. Little, small.

బుచ్చిగాడు The bird called Kingfisher. చిన్నరీ

ళ్లబుచ్చిగాడు the regular King'sfisher. Jerdon.

No. 248. నీళ్లబుచ్చిగాడు Genus Alcedo.

శ్రుచ్చిపోవుట v. n. To be rotten.

శ్రుచ్చు n. s. The sediment of oil, filth. Jagannadha.

1. 67. శుచ్చులోనున్నుమిక్కిలి బారజల్లి, నేతిలోనా

ముకశ్రుచ్చునిండునించి, శ్రుచ్చునులోగంజిమిక్కిలి

గలయబాసి, భక్త్యములలోనమిరియంశ్రు శుడడు గలపి.

శ్రుచ్చు adj. Rotten. Vema. 69. గురువునకుశ్రుచ్చు

కూరైననివ్వరుయరయవేశ్య కిత్తురథ మెల్ల.

శ్రుచ్చుకొనుట v. a. To take. This verb like to

take in English is used in many senses, thus

To receive : to purchase. To eat, to drink, to

take medicine, poison &c. To exact (service.)

శలశ్రుచ్చుకొనుట To take leave or retire.

సమ్మతిశ్రుచ్చుకొనుట To demand satisfaction :

or grounds. నైవముమానుకొని వైక్లవము శ్రుచ్చు

కొన్నాడు he embraced the Vaishnava creed.

నాప్రాణముశ్రుచ్చుకొన్నాడు he harassed me

much.

శ్రుచ్చుట v. n. To decay, mortify, rot. నీసొరు

శ్రుచ్చు may thy teeth drop out.

శ్రుచ్చుట v. a. To take : to send, to remove. తియు

ట, పంశ్రుట, పోగొట్టుట. ఆవిడ్డను సిద్రశ్రుచ్చినది

She put the child to sleep. వాణ్నిశరిశ్రుచ్చివేశి

నారు they settled him. నూరుపాపాలతోఆ

యిల్లకట్టడమునుశరిశ్రుచ్చినాడు he finished the

house for a hundred rupees. మోసిశ్రుచ్చుట to

practice fraud. చిన్నశ్రుచ్చుట to disgrace. ప్రొ

ద్దుశ్రుచ్చుట to pass away the time or to idle

away time. యింతప్రొద్దుశ్రుచ్చినందుకు ఊతువు

యేమి what is the reason of your making so

much delay? Pariz. 4. 33. తోడవులుశ్రుచ్చిని

జరవ ధూటులువేలుశ్రుచ్చునానిచిపా వడలుధరిం

చి. తోడవులుశ్రుచ్చి, ఆనగా సామ్ములుతీశిపెట్టి.

A. 5. 41. పిత్తలబ్ధతాంతములధిగాకొన్ననంబూ

నియొ కింతశేశ్రుచ్చిని శ్రుచ్చిచెలింగని వెచ్చనూర్పు

చుక. టీ|| శ్రుచ్చి, తిరిగితిశివేశి. M. 1. 4. 311.

నాచేసినయజ్ఞానంబుసహించి నాకుంబ్రసాదింకువ

లయననిప్రాధింబిశూలంబువలన నమ్మునించారు

చోనదిశ్రుచ్చురాకున్నదాని మొదలు మెత్తనకునిమి

చినతత్తంతపాశ్వంబునందు శూలశేషంబంతక

రంజయిండు. శ్రుచ్చురాకున్న, ఆనగాపూడ వెరక

కూడకపొయ్యెటశ్రుచ్చికి. Vish. 7. 27. అరితన మే

నియందుభవశానితరోయముగంబుశ్రుచ్చియయ్యని

మిషకోటిగస్టెనివదంశములైయిదిరెండుభూమిపై

జననముసెందిదుద్భజనంపారణంబును సాధురక్ష

ణంబును సెనరింశ్రు భూభరము పూయెడునింతయు

నిశ్చయంబుక. Pal. 230. అరెవచ్చెనాయడుఅ

టచున్నవాడు శ్రుచ్చుడితలుశ్రులు శ్రురహరనియాన

అనిపల్ల. శ్రుచ్చుకీరలుశ్రులు, అనగాతీయండ్రికవాటములు. Vish. 2. 80. ఆఫలచేతబాలుగొనియండుగ్రమంబుననెయ్యబుచ్చియయ్యోఫలకాఘృతంబిడిప్రియంబానరింబినయట్లకా. అందుక్రమంబుననెయ్యబుచ్చి. అనగా అందులోక్రమేణఘృతముతీశి. M. XIII. 5. 158. అతడుశ్రుణ్యలోకగతియునుమానవత్వంబు ఘోరనరకవాశునునువిధించి శ్రుచ్చువారి దెలిసిమన్నించుబిజ్జించి. SD. 3. 199. అరమరతేకనేనాదినముటవిరివిశ్రుచ్చుచుమానవ్యత్రినున్నాడువలపింశజేయనావశముగాదింక. BD. 4. 590. కలవానియట్లునిక్కంబునీలైక్త, బులశీరితనమునబుచ్చితిగొల్పుతననేనుగుబండ్లుదాబట్టిచూచు, మనుజుండుబ్రతుకునేమడియునుగాక. బులశీరితనమునబుచ్చితిగొల్పు. అనగా కొవ్వనల్ల ధాన్యమునుపంపితివి. Vema. 214. వేదశీఘ్రమెల్లవెలిబుచ్చుగానేల, పాపిసామ్మలన్నిబట్టనేల. Vish. 1. 157. ఆశుదలెల్లమాన్నినుభు మైనశుదంబునబూన్నియాత్మశం తాశుములెల్లబుచ్చి విదితంబునశంపద లిచ్చిభక్తులం, దేశుయుబోలెడుఃఖిలనిధింబడకుండగ దేవ్విహ్రోవలయ్త్రిశుతియున్నవాడుమదిచింత దొరంగుము పాకశాశినా. శంతాశుములెల్లబుచ్చి, యావత్సంజ్వరములనున్నుపోగొట్టి. Vema. 230. చాకివాడుకోకచీకాకుశుడజేసి, మయలబుచ్చిమంచుడుశ్రుచేయు, బుద్ధిచెప్పవాడుగుద్దిననేమయా. Vish. 4. 236. అక్షుత్తుబడబానలస్తోత్రంబులనుష్ఠించియుచిత్రశ్రయోజనంబులునడపి వేదశాస్త్రీశ్రుశింగంబుల ప్రొద్దుబుచ్చు. Zuccaya. 5. 194. శరశీక ధాఘాఘణంబులగుఘాఘణంబులప్రొద్దుశ్రుచ్చుచున్నయంత. T. 3. 109. నాయక్రచిన్తుబుచ్చకప్రియంబుననేలినమేలుగానిచో, మక్కువలేనివారిబతిమాలిననేమిఫలంబు. టీలిన్తుబుచ్చక, వ్యథామచేయక. Vema. 258. శురులమోశుశ్రుచ్చి ధరరూకలార్జించికడుశ్రునించుకొనుటకానిశుద్ధు, బుణామునేయునరుడుయెక్కువకక్కునా. శుంశ్రుట, నియోగించుట, తీసుట. D.

శ్రుచ్చె The young unripe fruit of the palmyra cocoanut &c. A cap or loose bit under a screw. The loose caps at the ends of a palm fruit. The skull. శీతలశ్రుచ్చెశులకొట్టుతాను I will break your head. తాళనారికేశాదులయతినవశలాటువు. D.

శ్రుచ్చుము * n. s. The tail: the hinder part. DRB. 554. తోక, వెనకభాగము. D.

భుజ n. s. A little cross denoting caret. హంశుపాదము. Paidim. 4. 163. వనజభ్రతుండవయవములు, దనరారశ్రుజిందిసావధానమతిం, గన్గొనికానెక్కుతెదబృరయనిభుజయిడుకుగిదినాభియంగనకలరుక.

భుజము * n. s. The shoulder, the arm.

భుజంగ భుక్తు * The snake eater : i. e. a peacock.

భుజంగము, భుజంగము * n. s. A snake.

భుజంగుడు * A libertine, a lecher, a lover. భుజంగ ఏవబాసీలెభుజంగచరణంశీఫె The feet of a snake (or, tricks of a lecher) are known to himself alone. Pal. 291. ఈగరాజులభుజంగుబ్రహ్మినాయడు thou who hast dishonoured all thy foemen.

భుజగము * n. s. A snake. భుజగహార, అనగాశర్పమునుకంతభూఘణముగాలవాడు. Balram. 5. 71.

భుజశ్రుచెట్టు A certain tree. See. భూజశ్రుచెట్టు.

బుజము n. s. The shoulder. లైకబుజమునేల the distance bearers carry a palankeen at one run, without halting to change shoulders. About a furlong.

భుజించుట or భుజియించుట * v. a. To eat. S. 3. 188.

భుజివ్య * Handmaid, concubine. శురిచారికా, వేశ్యయున్ను. SC.

భుజిమ్యుడు * n. s. A servant. భృత్యుడు. SC.

బుజ్జించుట v. a. To caress, or fondle. To pacify, console, calm, lull. To cajole, wheedle, persuade. BD. 3. 693. M. 12. 1. 229. Vish. 4. 180.

బుజ్జింశ్రు n. s. Flattering, consolation. బుజ్జింశ్రుమాట, అనగాసాంతస్వనవాక్కు. D.

బుజ్జవము n. s. Flattering, consolation. సాంతస్వనము. ఓదార్పు. B. 3. 998. ఇజ్జలములనతిభక్తిని, మజ్జనమొనరించియావిమానమువేడక, అజ్జావతియెక్కువెయని, బుజ్జవమొందోశుకర్దముడు బల్లుటయుక.

Satya. 3. 193. వెల్లుగమల్లదిగొనియుల్లసిల్లుశ్రుప్పిళ్లునల్లనగుమల్లెవూసెజ్జబవస్యిలివిదిమ్మరూళించితనశుజ్జబుజ్జవంబు నుజ్జింపినశీజ్జకశ్రుగొజ్జింపిటితుంశ్రురులు. M. XIII. 1. 38. అన్నర నాయకుండు, శంక్రితిమెయి పెనిచితనయన్నిచూత్రంబునబరిచర్యలకుబనిచెబుజ్జవమొప్పక.

శ్రుట * n. s. A page, one side of a leaf.

శ్రుటము * n. s. A fold, a doubling. The cup or hollow formed by a fold, as in a flower, or in

any roll or in the joined hands, the eyelid. Burning or refining a metal: calcining a medical drug. The head. నాసికా శ్రుటము the calix of the nose. i. e. the nose. ఖరశ్రుటము a hoof cup i. e. a horse's hoof. దాన్ని సూర్యశ్రుటములో పెట్టు dry it in the sun. ధాన్యశ్రుటములో పెట్టిన మందు kiln dried medicine. శ్రుటమువేయుట to heat metal in the fire: to calcine a drug. నిన్ను శ్రుటము పెట్ట mayest thou perish. Vasu. 2. 46. చనివిధుగాంచికట్లు బలుతాళిననీర్విభానికనుశ్రుటం, బనివిధివెగుంజనక, పాండురనైకతనియుఁ గరితటంబనక, దరిశ్రుటంబనక, నన్నియు నారనియొక్క చావి నూ తనలవలీలతావళుల తావులతావల మైనతావు నక. టీ|| దరిశ్రుటంబనక, పుకగుహాకాకుండా, అయితేదొంగు గావుండే పుకగుహ అనక అని చెప్ప వచ్చును. A. 5. 57. శ్రుటపాకనికాశంబగు, కాకంబీకాకువడి. టీ|| శ్రుటపాక, శ్రుటముతోటి, నికాశంబగు, శమానమైన, కాకతాపముచేతను, చీకాకువడి, శరితపించి. Vasu. 3. 241. వటుతాపశ్రుటపాకశరిహిణాతనుహేమమింకకల్లవశ్రుటార్పిడగరాదు. టీ|| శ్రుటపాక, శ్రుటములయొక్క చనములచేతను, శరిహిణ, తరిగకడవనైన్నుట్టుకునిలిచినటువంటి, తనుహేమము, దేహరూతునువర్ణము, యింక, యిగిరి పొయ్యెట్టుగా, కల్లవశ్రుటావిడగరాదు, కల్లవశ్రుటమనెడి, శ్రుటవిశేషముయొక్క ఆర్పినిడరాదు. P. 4. 136. వడిబుటమెత్తిదాటునిడువాలునచాలు వలింతనంతనై సెడువెలుగుంచెలుంచెలుచు నీదరగా ద్వులక్రిందుమీదుగా. టీ|| వడిబుటమెత్తిదాటు, త్వరగాతలనిక్కపెట్టి. Pal. 413. అతివుగ్రమునబూచె నాబాలుడశ్రుడు, శ్రుటమెగిసిబాడిచెనాభూమిశ్వరుండు, సామంతరాగోల సాచివేసినను. శ్రుటము, అనగాతలను, ఎగసి, నైకిగిరి, ఆభూమిశ్వరుడు, రాజు. Pal. 239. శ్రుటమెగిసినాయుడుభూమిశగులంగ, వటుగతికోటపైవచీవలెనురికి.

బుటక n. s. A plunge. శ్రుటశ్రుటగా anuk. of running. గునగున. H. 5. 25. ఓటిపాటిసాములు పెట్టుక శ్రుటశ్రుటగా వీధివెంట పారినిండ్లబడిక, విటులనియి త్రముమెట్టెలు, చిటుకు చిటుక్కనగదిరుగుకిక్కుగవకతోక.

శ్రుటశ్రుటన The act of breaking forth. పొటమరించడము. A. 1. 34. కొంతెరుకనగుమడముశ్రుటశ్రుటనె. టీ|| అతిశయము, మదాతిశయమనుట, మడము కొంచెకొంచెముకలగగా అనిచెప్పవచ్చును. Siva.

3. 47. కంకణంబులరత్నంశ్రుటశ్రుకులు సైదరనుంకించినైచుచేమంతిబంతులంబుటబుటనై. టీ|| చేమంతిబంతులక, తెల్లచేమంతిబంతులచేతను, ముటబుటనై, కొంచెముకొంచెముగా శ్రుటన్నమై.

శ్రుటభేదనము * A city or town. కట్టణము. D. శ్రుటమరించుట See పొటమరించుట.

శ్రుటాక్షరము * n. s. Heading in a page; titles of chapters.

శ్రుటి * n. s. A cup or concavity made of a leaf folded or doubled. See శ్రుటము. B. 8. 472. కరద్యయశ్రుటిగూడ్డిక్కృతాంఠం.

శ్రుటిక * n. s. A cup. A. 1 92. కదళగభీరశ్రుప్పశ్రుటికాచ్చుటచేతులయిప్పుపిండిపై. టీ|| శ్రుప్పశ్రుటికాచ్చుట, శ్రుప్పశ్రుటికలయందు. See శ్రుటము and శ్రుటి. P. 4. 135. కనివిసదండపత్రశ్రుటికాశరిపూర్ణసువర్ణకణికాకనకఘటిన్నుటీభవదభుంజులసాశ్రుటశౌతపత్రముల్.

శ్రుటిక A hamper, a small basket. Paidim. 4. 292. బుటిక్కు, or, —లు—, anuk. Slapdash, a word imitative of plunging. Same as బుడుక్కున.

శ్రుటితము * Folded, inserted, contained. బుటుక్కున See బుటిక్కు. Bhas. §. 71.

శ్రుట్ట n. s. A white ant hill as being a mass of earth: wherein snakes are found: hence, a snake's hole. A pack, number, collection in general. ఆయిల్లచీమలశ్రుట్టగావున్నది the house is infested with ants. ఆశ్రుట్టకముఅబద్ధాలశ్రుట్టగావున్నది that book is a pack of lies. వానిలెళ్లుపెట్టినరములశ్రుట్ట he is mere skin and bone.

బుట్ట n. s. A basket of wicker work. శ్రుట్ట i. e. శ్రుట్టేటప్పటికి (Root in A.) BD. 5. 914. శ్రుట్టకాలు A big leg: being the disease called Cochin leg. i. e. a leg swollen with the scurvy called Elephantiasis. Jagan. 1. 54. శ్రుట్టకాల్ సాట్టవ్రేవోవట్టి వ్రేలుంచెవుల్. టీ|| శ్రుట్టకాల్, మిక్కిలిలావుగలకాలున్ను.

శ్రుట్టకూడు The heart of a white ant hill. The red earth that contains the eggs. A puff ball or fungus. Siva. 4. 49. పొట్టకైశ్రుట్టకూటికింజీమలకుంజెదలునకు నెలుంగులుగులగులం బుట్టలుని శిశనిజనఖరకులిశకోటులంగోరాడ. టీ|| శ్రుట్టకూటికిం, శ్రుట్టలమీద మొలిచేకుక్కగొడుగులకోసమున్ను. కుక్కగొడుగు. D.

పుట్టకొక్క n. s. A mushroom. M. XII. 5. 418.
పుట్టకోట, అనగా **కోటకుబలముకోట** సరముకోట వైట పెట్టినది. D.
పుట్టకోవలు The pointed tops of ant hills. పుట్ట బాదిశిఖరములు. D.
పుట్టగొడుగు A mushroom.
పుట్టగోవి A large గోవి or కాశీనము. S. 2. 207. Vaija. 3. 94. BP. 5. 250.
పుట్టగోవి Orifice, hole, as of an ant hill. SD. 461. కుటిలోద్ధతిపుట్టక్రౌళులచేరిఘటఘటచీమలక్రౌళుభల్లకములు.
పుట్టచిలుక The red billed cuckoo. Jerdon No. 230. 'Xancto-stomus Sirkee.'
పుట్టచూలు He who was 'born of the ant hill.' This is a word translated from the Sanscrit name **वाल्मीकि** Va'l'm'iki.
పుట్టచెండు A ball to play with, made of fungus. H. 5. 242. నెట్టుకొనిగట్టితగబట్టుపుట్టచెండుకట్టికొట్టించువీపునకుట్టువార.
పుట్టరేలు The large black scorpion, so called because found in rubbish. కుండ్రకబ్బ. D.
పుట్టబుట్టు Valmiki. See **పుట్టచూలు**.
పుట్టము n. s. Cloth, a vest or dress.
పుట్టముంగి Demure. అదితిట్టుచూపుంజేపుట్టముంగివలెపూరకవుండినాడు she reviled him but he stood stock still: he held his peace.
పుట్టలమ్మ Our Lady of the swollen face; or, of the goitres.
పుట్టి n. s. plu. పుట్టు A wicker boat woven of cane and covered with leather. వానిపుట్టిమునిగినది his raft is sunk. i. e. he is shipwrecked or ruined.
పుట్టి The Indian ton weight, equal to twenty మాములు. The putty or ఖండి candy is from 800 to 1000 Seers and is ciphered ౪. The పల్లెపుట్టి is 80 కుంచాలు but the మలకపుట్టి or Malacca ton is 200 or 240 కుంచాలు. కంటికిపుట్టెదనీరునించె She wept in floods. The putty or candi at Masulipatam is of three weights: four hundred and eighty pounds for tobacco; five hundred for metals and hard ware; and five hundred and sixty for sugar, dates and other soft articles. The putty and its fractions also denote the extent of land that produces this quantity of grain.

పుట్టించుట v. a. (causal of పుట్టుట) To create, generate, form, make, raise, fabricate.
పుట్టింట (Abl. of పుట్టిలు) At home, in her father's house.
పుట్టిక n. s. A basket. Vijaya. అమరులవోనపుట్టికనమాన్రమయూఖనిజోడుకోడె &c.
పుట్టిలు or **పుట్టిలు** n. s. Birth-place, nucleus, home, mint, fountain-head. వాడుచుచ్చార్గమునకుపుట్టిలు he is a mass of wickedness.
పుట్టు adj. Born. పుట్టుదరిద్రము life-long poverty. పుట్టుభోగి one who is rich from his birth. పుట్టుమచ్చ a natural mark born with one. పుట్టువాని a congenital disease, a disease born with one.
పుట్టుక n. s. Birth, origin.
పుట్టుగొడ్రాలు She who is hopelessly barren.
పుట్టుచెయువులు Ceremonies regarding a birth. జాతకర్తము. D.
పుట్టుట v. n. To be born, produced. To arise (as love, anger &c.) రల్లితోపుట్టినది a mother's sister. పుట్టినది and పుట్టినవాడు are used where it is uncertain which is eldest: the specific Telugu names for these relations denote the precedency or succession of birth; the simple words brother and sister are often expressed by Sanscrit words. తోడబుట్టినవాడు brother. తోడబుట్టినది sister.
పుట్టుపాప An albino, or Hindu born with a diseased white complexion. These are as fair as Europeans.
పుట్టుబడి n. s. Produce, production.
పుట్టుపు n. s. Birth. origin. తొంటిపుట్టువక in a former birth. B. X. 99. N. 7. 178.
పుట్టెడు See పుట్టి A ton.
పుట్టించ or **పుట్టెకరా**, అనగా **వేరేకరా**.
పుడక n. s. A skewer, a small stick or bit; a bavin, spillikin, spill; a fescue, a pin, a bodkin, a stiletto. పూరిపుడక a bit of straw. ముక్కుపుడక a gold pin worn in the nose. పుడకలు sticks, firewood. పుట్టుతోపుట్టినదిపుడకలతోగానిపోడు it was born with him and he will carry it to his grave. వానిచెవిలోపుడకలువిరిచినది she poisoned his ear with slander. S. 1. 492.

శ్రుడక బావి An earring like a slender stick of gold.

బుడకోడి n. s. A waterfowl.

బుడత n. s. A little one, child.

బుడతడు n. s. A little boy.

బుడతరము, అనగా కుళ్లుటమర్దకము. Q.

బుడబుడ Gurgling: the sound a bottle makes when sinking.

బుడమ The plant named Bryonia callosa. Ainsl. 2. 428. The fruit is used as a pickle: and a medicinal oil is extracted from it. See కూతురుబుడమ: one sort, egg-shaped, is the కోడిబుడమకాయ. బుడమకాయలాగు తిరుగుతాడు he is running about here and there: (a phrase regarding a dumpy little man, as poking about, a fumbler.) బుడమకుండ్లు the ripe fruit of the Bryonia Callosa. బుడమవరుగు the Bryonia Callosa cut and dried for pickling.

బుడమచేత A sort of fish.

బుడమపాతర, అనగా బండ్ర. Q.

శ్రుడమ n. s. The earth. అనగా భూమి, శ్రుడమరేడు, or శ్రుడమీశుడు A prince, అనగా రాజు.

బుడాలన anuk. At once. బుడాలన (మనుగుట to sink) to the bottom (anuk.)

బుడికిళ్లు A kind of game. N. 9. 102. మరియుబుడికిళ్లు మొదలుగా మనసువచ్చి నాటలన్నియు.

బుడిగి adj. Small, squat: short and thick.

బుడిగి n. s. A small pot. plu. బుడుగులు H. 2. 84. తొడ్లుగట్టెయుచల్లదుబ్బిల్లుడుగుంజ బూజింఁదెలవెన్నుసూచుచట్టి పాలబుడుగులువడిశలపాత మెట్లు.

బుడికె n. s. A pack or pannier, also a సిద్దె or leathern oil bottle, two of these form a bullock load. ఎద్దులమొదికవైశ్రుసిద్దె. D.

బుడిపి n. s. A bump or swelling. Callus; excrescence; a knot or joint, in a cane. plu. బుడుశ్రులు The stump of an amputated hand &c.

బుడిపె See బుడిపి.

బుడిబుడి anuk. adj. Easy, gentle. Trifling, petty, as బుడిబుడినడ a gentle pace. బుడిబుడికూటలు muttering words. బుడిబుడికన్నీరు trickling tears. బుడిబుడియెక్కు whimpering. బుడిబుడివేల్పులు Petty gods, village deities. BD. 4. 648. హరినాంచుటయె బ్రహ్మదేవతల పొరిమార్పుట యెబుడిబుడివేలుశ్రులనుచుంటుచోద్యమె.

బుడిబుడికల్లవాండ్లు A certain class of mendicants.

బుడిబుళ్లుపోవుట v. n. ఆశ్చర్యపడుట అని తోస్తున్నది. BD. 5. 388. నందికేసుడుతోల్లినదిబుడిబుట్టియి

ము గాజనులెల్ల నెరుగగనిశ్రుడు, కుడివెట్టిగన్నరబ్రహ్మయ్యగారి, కెడతకయనినరుత్ బుడిబుళ్లు పూవ, వినిబాడవచ్చితివినవె.

శ్రుడిసిలి Infl. శ్రుడిసిటి. Abl. శ్రుడిసిట. Plu. శ్రుడిసిళ్లు The hollow of the hand. శ్రుడిసికవియ్యము a handful of rice. శ్రుక్రీతి. D.

శ్రుడుకు n. s. Giving యావి OG. శ్రుడుకు. కువి అనగానియ్యడము. D.

శ్రుడుకుట or శ్రుణుకుట v. a. To Group, to handle or finger, pinch, to give. BD. 6. 236. అగ్గరిజకనుగవజూచుచుచనుగవనేకు, నవనీరలంబునకరుదెంచిబాలు, కాట జేర్చి కూకటిశ్రుడుకుచును. ib. 6. 946. మ్రొక్కుమువీడెమీముక్కంటియనుచు, గ్రక్కునజినుతలంకరములువెట్టి, శ్రుడికిలిం గాకృతివడుశుననున్న, తొడరిముమ్మరువ్రేల్చిడిమ్రొక్కి మ్రొక్కి. N. 8. 83. పాలతినిపొక్కిలిబుడికెడువేళలనేలీశోవరక్రీడమరకు. టీ|| శ్రుడికెడువేళ, శ్రుప్సించేతమయమంపు. BD. 4. 579. తలవిశ్రుత్రెంచెనంతియచాలదెట్లువలువమిడనుకేడగలవిన్నియనుచు, విడికండుసెకమాటుశ్రుడకంకడవడ, పిడికిటిలోననయాగగంపెడును. శ్రుడికె. ఇచ్చెననుట. D.

శ్రుడుకునొడుకు, అనగా కామధేనువు. A. N. S. 1. 71. శ్రుడుకునొడుకువేలుశ్రులగిడిపెలిమెడవనగగామధేనువలరుచుండు.

బుడుక్కున Slapdash. Suddenly. బుడుత n. s. A little one or child. H. 1. 134. యొకపాటిబుడత, యాకుమడుశ్రులందియ్య. A. 6. 159. Satya. 4. 59. శిశువు. D.

బుడుత adj. Little. బుడుతగాడ్పు A gentle breeze. Bmj. 3. 132. క్రూరభుజంగాశ్రీకృతువారంబుననుజొచ్చివెడలుసాహసియైనబుడుతగాడ్పు.

బుడుతడు n. s. A male child.

బుడుబుడుక్కులవాండ్లు Panegyrists, flatterers, a class of beggars.

బుడుములు A species of grain which when ripe looks as if it were blasted. One species is called వంగాకుబుడుములు. H. 4. 156. చంద్రవంకెలునేనశరులు, కాంఘోజలు, వంగాకుబుడుములు ప్రొంగుప్రాలు.

బుడును Hollowness. బుడునుపోయిన Lean, thin, fallen in. NH. 4. 184. వెడకొంక మెడయునుకడు గూనిపీశ్రును బుడునుపోయిననొందిబాక్కినొమ్ము. See ఉమ్ముబుడును.

బుడ్డ n. s. A bubble. The disease called rupture.
 బుడ్డవాడు one who is labouring under rupture.
 బుడ్డ బెదిరింపులు a mere bugbear. ఉచ్చు
 బుడ్డ the bladder. వానిమాటను నమ్మి లేబుడ్డనున
 మ్మియ్యట్లో పుడ్డ ప్ట్టే he is a mere broken reed.
 Lit : like the dropsical man who trusted to
 his belly (Lit : rupture) to keep him afloat :
 while in fact it dragged him down.
 బుడ్డకాకరచెట్టు A species of (కాకర) heart pea
 which is smooth leaved. *Cardiospermum hali-*
cacabum. = కాకరవి.
 బుడ్డగించుట To rout up or stir up. == కెళ్లగించు
 ల. A. 4. 22. ఒకమరిబుడ్డగించువల యాదకముల్
 కుయికుప్పి చిప్ప వ్రచ్చుకొని మహాభ్రష్టపిజనసూకర
 తళ మెయి బెంచివెండి క్రిందికియివ్రాలు దప్పలిల
 నిర్మలధారనతఃపరస్పర త్రప్పకృతికినియజాండము
 నెబంగరుముంగర గాసెనరవ్వవే, టీ|| బుడ్డగించు, నీ
 శ్లోము ట్టెను పొడవగా.
 బుడ్డకుమ్మ A kind of tree.
 బుడ్డపుణుడు, బుడ్డపుణుడు n. s. A tick or round
 louse. కుశుపులనుకు ట్టేక్రిమివి నేపము. D.
 బుడ్డబుడును, బుడ్డబుడిరి The Brazil cherry : a
 plum enclosed in a loose dry pod.
 బుడ్డి A bottle. plu. బుడ్డు. బుడ్డిచెంబు A sort of
 metal bottle. బుడ్డియాటె a sort of spear.
 పుణకరించుట v. n. To fumble, to twitch or be
 convulsed as the fingers picking the sheets
 &c. while dying. *Subsultus tendinum.*
 పుణకరించుట or పుణకిరించుట n. s. Fumbling.
 పుణకిళ్లు or బుడికిళ్లు n. s. Poking, shoving. A
 romping game like Puss in the corner. N. 9.
 102. మఠిముబుడికిళ్లు మొదలుగా మనసువచ్చి నాలు
 లన్నియు.
 పుణకుట v. a. To handle, finger or feel. తవుడు
 ల. నేలపుణకుట to grovel on the earth as in
 grief. See పుణకుట. అదిఅన్నముపుణకిపుణకిపె
 ట్టాకున్నది she gave food stintingly.
 పుణుజు or పుణుడు A tick. = బుడ్డపుణుడు.
 పుణుట See పుణకుట.
 పుణ్యము* adj. Good, virtuous, sacred, holy, pure,
 righteous, excellent. Charitable, generous. See
 the n. s. పుణ్యము. పుణ్యస్థానము a celebrated

man. పుణ్యకథలు godly legends. పుణ్యకాలము
 a favourable hour for offering sacrifices to an-
 cestors. పుణ్యస్త్రీ a happy woman, the mis-
 tress of a family : she whose husband is liv-
 ing. నన్నుపుణ్యపుక్రమైవోచుకొన్నారు They
 plundered me with impunity.
 పుణ్యము * n. s. Good, virtue, holiness. (a) A
 deed, or remarkable act. Charity. Gratuitous
 act, goodness. Merit. Excellence. A good or
 meritorious work, or action. Purity. A work
 of supererogation, what was not hoped or ex-
 pected. పుణ్యనికిపో I will thank you to go
 along. నన్నుపుణ్యనికికొట్టి నాడు he beat me
 without cause, meaning the same as నిష్ఠారణము
 గా ; so నీపుణ్యముచేత యీతొందరవచ్చినది for
 this trouble we may thank you. నీపుణ్యంనే నె
 రగ నెయి I swear by thy gracious self. (This
 is Juliet's expression) that I know nothing
 about it. యదిఅంతామీపుణ్యము This is all
 your goodness. i. e. you are too good, I thank
 you, or, This is all thanks to you, it is all your
 own doing. నీపుణ్యమది చెల్లించు for goodness
 sake pay the money. మీపుణ్యంరావయ్యా I shall
 be so much obliged if you will come. నాపు
 ణ్యవశమననేను కోరినట్లుబరిగినది By my great
 good fortune it ended as I wished. పుణ్యనికి
 యిచ్చినపొలము a field granted in free gift. అది
 నాకుచిక్కడమునీపుణ్యముగావుండనీ my getting
 this is all thanks to you. A well known verse
 says స్లో కాధానశ్రవణ్యమియదు క్తం గ్రంథకో
 టిభిః, శరోశకారః పుణ్యంపాపాయపరపీడనం.
 పుణ్యజనుడు * n. s. A man of excellence, a holy
 one. A *Rachhasa*, evil spirit, giant or prime-
 val god. యెప్పుతో, యడే, సుజనే, రాక్షసే. SC.
 పుణ్యలోకము * n. s. Heaven.
 పుణ్యవంతుడైన * adj. Holy, virtuous &c. See పు
 ణ్యము.
 పుణ్యస్త్రీ, పుణ్యంన * A housewife, good wo-
 man, lady.
 (a) Punyam. The original meaning may be, a remarkable
 act. " In Pindar, gymnastic or military virtue was *andria*
 (*Karmam*): wealth and prosperity founded on the bounty of
 gods was *oblos* (*punya*) or else *hagnos*. (Quarterly Review No.
 101, p. 44, and 169.) *Punyam* is an imperfect obligation : *car-*
mam a perfect one.

పుణ్యక్షుదైన * adj. Holy, pious, charitable.

పుణ్యహమ * n. s. A holy or sacred day. పుణ్యదినము. SC. S. 1. 455. పుణ్యహాకల్లవంబుల బోలుకమ్మెది.

పుణ్యహవాచనము * n. s. The consecration or *hallowing* of a house. A ceremonial purification.

పుణ్యుడు or పుణ్యుండు * A holy or virtuous man. పుణ్యులారా O holy men! DRU. 1172. నీవుపుణ్యుండవునిభిలలోకముల.

బుతబుతపోవుట v. n. వెలవెలబోవుట To be perplexed. Zacca. 4. 237. అకులితభావగర్భితములైన నమ్యుదూక్తులచేతనేలికిబుతబుతబోవుచున్న నుకు పుంగపుచిత్రమెరింగినిర్ణమో ద్ధతమతియైన నెచ్చెలికి X న్నులఁమొక్తుల తాంగభావమూర్ధిత రతిరాజరాజ్య పదనీమకుబట్టముగ ట్టైభూవిభుక.

పులికిచెట్టు A tree called *Grewia Asiatica*. Rox. 2. 587.

బుతిబు, అనగా ఆహారము, ఉపదాము. OG.

పుత్రడి n. s. Gold. పుత్రడికాను "gold coin." Ya-yati. 5. 13. పొగడలసానరాచిలుకపుత్రడిపావలు తావిమాకుముక, బొగలుజవాదికుంకి తెలిముత్యపు జివ్వకుశిండ్లిండ్లియక. S. 1. 16. కురుమాపుకు య్యంటుచెరగులోనిదికొన్న ముద్దుకట్టులబిన్నిబుడు తడమర, తరతరంబులనుండి తనయింటువెలయుపుత్రడిపైకిమట్టిమస్తకమున వెలుగ. బంగారము. D.

పుత్రము, అనగా ఆంపుడము. OG.

పుత్రళిక * n. s. An image. సున్నపుపుచ్చుతోచేసిన బొమ్మ. D.

బుత్తి, అనగా భుక్తి Nila. 1. 21. నిచ్చలపుబుత్తిబుత్తియకముత్తియక.

పుత్రికా or పుత్రికా * A white ant. అనగాపుట్టలోనిచెడ Laws of Manu. 4. 238. where see Jones's translation, which is declared to be correct. All the dictionaries seem in error regarding this word. See on వఁబు. శతంగకా, తేనెయి. SC.

పుత్తు, అనగా తీర్పు. OG. నీపాకుముపుత్తు. అనగానీ నోపమునుపోగొట్టుదును.

పుత్తెంచుట v. a. To send, despatch, or forward. Imperative పుత్తెము. BD. 5. 485. పుత్తేర As he was sending. Irregular infinitive from పుత్తెంచుట. HD. 2. 2114.

పుత్రకామేష్టి * n. s. The religious sacrifice for the purpose of obtaining a son.

పుత్రకుడు * n. s. M. I. 1. 129. ఓనితాభకడునకరుణ, నియతైనితములతివివేకవిదూరుల్, ముతిదలకుకనాపుత్రకు, నతిబాలకుననకురాధునదదిరిసెలుచక.

పుత్రజీవిక * A tree, a species of *Nageia*. (Rox. 3. 766.) from beads of which are made necklaces of supposed prolific efficacy.

పుత్రాను పాత్రికముగా * From generation to generation.

పుత్రి * n. s. A daughter.

పుత్రిక * n. s. A daughter. Copy, or transcript from an original.

పుత్రుడు * n. s. A son. పుత్రవాత్సల్యత paternal affection, love towards a son, compare వాత్సల్యత. ఈనేలనుపుత్రపాత్రపారంకార్యముగా అనుభవించవలసినది The land is to be held by him and his heirs for ever.

పుత్రోత్సవము * A feast on the birth of a son. పుత్రోత్సవముకుంబిసెట్టినాడు he sent presents to his friends regarding the birth of a son.

పుద్గలము * Matter: substance, (in a philosophical sense.) పుద్గలాద్దికాయ the predicament, matter, composing all bodies composed of atoms. Colebr. Ess. 1. 385. 386.

బుద్ధి n. s. Sense. Radha. 1. 28. బుద్ధులుదెల్పబోవుగతిబానుక కన్గవబుల్లుకొంచునుక, ప్రొద్దునలే వియింట్లబడిపోయెదవమ్మక చెల్లపిన్నులక, వెద్దపుగా పుబువ్వదినిపించెదచక్కనిసానిరార నాముద్దులకృష్ణరాయనిమొక్తుచుజీరును రాధమాధవుక. See బుద్ధి.

బుద్బుడము * n. s. A bubble.

బుధవారము * Wednesday.

బుధుడు * n. s. The son of the moon, the regent of the planet mercury, with whom he is identified. A wise or learned man, a sage. దేవే, బుధగ్రహా, కుండిలే. SC.

బుద్ధ * adj. Known, understood. యెరిగిన, తెలిసిన.

బుద్ధి * n. s. Will, inclination. Mind, advice, sense, judgment. యిప్పుడుబుద్ధివచ్చినది I now see my error, I have been taught a lesson. I am convinced of my fault, I understand your orders. శడుచుబుద్ధి childish whim or notion. బుద్ధిపుట్టం

చుట To suggest the idea. బుద్ధిపుడయించినది The thought occurred. నాకుయేమిబుద్ధిచెప్పుతారు what would you advise me to do? బుద్ధిపూర్వకముగా Intentionally, on purpose, advisedly. కొమారునికిబుద్ధిచెప్పినాడు he reprimanded or chastised his son. నేనుబుద్ధియెరిగిననాటనుంచి as long as I can recollect, ever since I was a child. బుద్ధియెరిగినతర్వాత After he grew to be a man. యిదినికుబుద్ధికాదు It is not wise in you to do so. బుద్ధి like చిత్తము is Sir, your pleasure: being a colloquial reply.

బుద్ధిచెప్పుట v. a. To admonish, exhort, advise. To reprimand or chastise.

బుద్ధితెచ్చుకొనుట To come to one's senses or recover his wits. బుద్ధివచ్చినది I have got sense, i. e. I beg your forgiveness, I will not again go wrong. I apologize.

బుద్ధిమంతుడు * A sensible person, a wise man.

బుద్ధిహీనత * n. s. Stupidity.

బుద్ధిహీనుడు * n. s. A fool, one devoid of sense.

బుద్ధుడు * n. s. A generic name for a deified teacher of the Bauddha sect: amongst whom numerous Buddhas are reckoned; the name is especially applied to the ninth incarnation of Vishnu and the apparent founder of the religion of the Buddhas. W.

బుద్ధము * n. s. The root of a tree. చెట్టువేరు, ఉడయన్ను. D.

పునః * Again, (in composition, thus) పునర్విమర్శ a rehearing. పునఃచేసినవిచారణ a repeated inquiry. పునఃపునః again and again. పునఃప్రతిష్ఠ re-consecration.

పునరుక్తము * adj. Repeated. పునరుక్తముగా adv. Repeatedly. Vaija. 4. 37. తనగతిపునరుక్తముగా వినునదికాముకులమదికివేడుకగాచే.

పునరుక్తి * Repetition.

పునరుత్థానము * Restoration. In some translations of the Bible it is used for resurrection.

పునర్జన్మము * n. s. Reproduction, second birth. Metempsychosis, the doctrine of Pythagoras.

పునర్జన * n. s. Hogweed: a finger nail. జీవలోధన్యాం, Xలిజేరు, పుంసి, సఖము. SC.

పునర్జనము * n. s. A nail. శంసారము, నోయ, చంద్రకళ, SC.

పునర్వసు * n. s. The seventh of the lunar mansions.

పునశ్చరణ * Repeating a certain prayer. What Catholics call, "The bead roll, or rosary," or chaplet (which word Johnson adduces under rosary) Aniruddha.3. 78. Xంధసింధురయానకతి నకుచోక్తుంకైలాక్షమునపునశ్చరణానిలిపి.

పునస్థారము * A word like " &c." ఆవిగ్రహము పూజాపునస్థారములు లేక పడివున్నది homage is no longer offered to that image.

పునస్సంధానము * A preliminary ceremony, this word is used for consummation of marriage.

పునిస్త్రీ * A woman whose husband is living.

పునితుడు * n. s. Justified, sinless.

పునుక or పున్ద n. s. The skull. Swa. 4. 109. కునఖంపుడాచేతిపునుకకప్పెరిండ, బ్రాహ్మణుల నల్లబట్టినాడు. టీ|| పునుకకప్పెరిండ, తలకాయ బాచ్చెలోనిండేటట్టుగా. L. 1. 310. భూతశంఘం బులపునుకకంచంబు. M. XII. 1. 386. తలచిక్కు యొక్కయొక్క. D.

పునుగు n. s. Civet, the civet produced by the cat of that name. See జవ్వారి.

పునుగుచట్టము A civet bag: or gland sold as a drug.

పునుగుపిల్లి The civet cat.

పునుగుబెండ A fragrant rice scented like civet.

పునుగురాజనాలు Musky rice, a fragrant sort of rice called Muradazalli.

పునెము, అనగాపుణ్యము. Suca. 1. 88. విసవమ్మభామినీమణి, మనముననికీతరశంకమముప్రియమైనకమునుగొంతికమలభాంధపు, నెనశియుపునెమెరుగనట్లనేవర్తిలుమీ.

పున్నతేలు n. s. A young scorpion. వాడుపున్నతేలువతలంటించిపూరకతుంటాడు he played the part of an artful incendiary.

పున్నమ * n. s. (from S. పూర్ణిమా) The lunar day on which the moon is full.

పున్నాము * n. s. A white flower like tuberose: the tree termed Rottleria tinctoria. A male serpent. A chief, a pre-eminent man (see పొన్న and సురపొన్న).

పున్నురాలు A sort of family ghost. This is the ghost of a పుణ్యస్త్రీ.

పున్నెము n. s. అనగాపుణ్యము. D.

పుక్కుము n. s. (from S. పుష్పం) A flower. పుక్కుము. D.

గావున, నా రామంబును బురడించునట్లుడు. DRAYO 402. గురువైన శలయేటి ఘుమఘుమస్వినము, బురుములంటుపెన్ను బ్రేసికురులు, బురడించుతనగా త్పపురివిష్ణు నెమలి, పారిపారియా డెడు పూబోజిచూడు. M. 7. 5. 453. వలవని ప్రేరికూటల, నలిగింతు కనన్ను నేమియాడిననింక, దలద్రెవ్వ నేయుదుం గురు, బలమచెల్లరుడింబిబడలుకురతమురమ్మా. శ్రీ రుడించి, అన గానిరిసింది. HD. 1. 2365. పాలతులుని తోడబురణింతుగలరె, కరుణ మ్రైనియును కారంబునా కు. బురణింతుగలరె, అన గాపోల్వశక్యలా. Sarang. D. 423. కరముల పెడకట్టకరుకుశగ్గములు బురణింతు గా రానిభుజీకులామె. బురణింతు గా రాని, అశి మానములైన. Mandhata. 6. 187. సురుదిరలా వణ్ణామృత, సరమగున క్రీమున చక్షులయ్యోశశఫ ర, స్ఫురణమున సెలయతురగల, బురణింబిరిసుర లువిభుని భ్రూవిభ్రామముక. టీ|| శ్రీరుణింబిరి, పోలి కచేసిరి. M. 3. 7. 209. నామాంతరంబునన్ను రనా ధనుతునకు గలదు లేజంబు నగమలమిత్రు, బుద్ధినిం ద్రాచార్యుబురణింతుశూరత వాశీభ్రుదాల్చి నివను ధహాలు. DRB. 626. క్రతినిసంబునునువిపాటించు వానిబుద్ధి బృహస్పతిబురుణింతువాని. M. 8. 2. 59. వారి దేశకుంజనికునంబున వీనియందు మేటియయ్యె దియోయ నుచుంజేరి తనచూడ్చి కవచ్చిన యంచంబు రుణింబితురుతము రమ్మనిపిలిచిననయ్యంచలన్నియుని లిచిలెలుచనవిష్ణు వాన్వయసంబునకిట్లనిరి. Vish. 7. 138. బుద్ధులతోలుబుట్టగు వెడబుద్ధుల సెందాంటి తోడ బురడించిన నెన్నుద్దులనుద్దులముద్దుల, నుద్దుల చాలకుడుద్రోచె. Calahasti Mah. 3. 6. సుంకుమ దంబునంబునుగుచాడునక స్తురియుక ఫుటంబులక శుంకము సేసియిండ్లలికి క్రత్యమాముక వెలివైవమా గకూలం కమగోమయ క్రతతులం బురణింపుచు నుండుగుంపులై, యింక తదియభూతినిదమిత్త ముటం చునుతింతుశక్యమే. H. 4. 31. కూర్మ విలాసభాన మానంబుగావున యోగీశ్వరు వడవునను, శింశుమార చక్రక్రకాశితంబై మేరువునుంబురడించు తత్తరం బునా.

బురడ n. s. Mud.

బురనితుంది burini pandi. A small animal like a pig. See బురినితుంది.

శ్రురశ్రుర (బొక్కట To sorrow) bitterly, deeply, inconsolably. G. 5. 235. గురులారబూరునాకై శ్రురశ్రురబొక్కంకవలదు.

శ్రురశ్రురలాడుట anuk. To be eager; as యేదైనా రినవలెనని సూరుశ్రురశ్రురలాడుతున్నది he is eager for some food.

బురబుర (anuk) At once, quickly, much. ఆ చెప్పి కు వాని చెంకబురబుర వాచినది the cheek swelled much from the blow.

శ్రురవచేతు n. s. A fish, a sort of Clupea. Russell's Fishes. No. 189. 190. 194. Or a species of Thyrssa (Swainson.)

శ్రురశ్రు రణము * Making perfect, completing. W.

శ్రురశ్రు రించుట * To set in front, as a leader. M. 15. 2. 134. భీష్ముగురులబురశ్రు రించుకొనుచు.

శ్రురశ్రు రము * adj. Placed in front, put forward.

శ్రురశ్రు రముగా * See పూర్వకముగా * Through, by. ఆతనిశ్రురశ్రు రముగా Through him. బుద్ధిశ్రురశ్రు రముగా on purpose, through design, intentionally, designedly. రల్లెశ్రురశ్రు రముగా through his mother. క్రమాణశ్రురశ్రు రముగా On his taking an oath: on oath.

శ్రురశ్రు రుడు * n. s. A leader, a chief.

శ్రురహారుడు * or శ్రుశ్రు రహారుడు * An epithet of Siva.

శ్రురాకృతము * adj. or n. s. Formerly made or done. The former acts, the good or evil committed in a former birth.

శ్రురాణదంతులు * The 'primeval pair,' or old couple: a phrase for Siva and Parvati, or Vishnu and Laxmi.

శ్రురాణము * adj. Old, ancient.

శ్రురాణము * A chronicle or legend. Archives, local records. An ancient history or romance, intended to support a creed or sect. A rhapsody or string of stories, like Ovid's Metamorphoses. Eighteen purānas are nominally authentic, and several others are considered spurious. The puranas are usually quoted by Sanscrit authors, thus ఇతిపాద్యై 'This is in the పద్మశ్రురాణము Padma' or, "Vide the Padma Purana;" ఇతివాశిష్టై "From the Vasishttha Puran;" ఇతిలైంక "Vide the Linga (puran):" the word శ్రురాణము being dropt; while the title takes the form called (వృద్ధి, vridhi) the temporal augment. Pādma becoming Pādmam and Linga Laingam. శ్శలశ్రు రాణము Local archives; a book regarding the origin of a town &c. a పురాణికకథ is a fablian, old tale, or romance. శ్రురాణముచెప్పట To chaunt or read a chronicle or legend to an audience. శ్రురాణమువినుట To be an auditor of a legend which is recited. శ్రురాణభట్టుడు a mere

blockhead, one who recites a legend without knowing the meaning of it.

పురాణించుట * v. n. To become inveterate, chronic, or constitutional, as a disease. M. 4. 1. 264. తంత్రి పాలుండనంబరగనవాడనాచేతనస్యే పులుపురాణించుటంజేసి కొండ్రాక కాలంబునకుగడు పుంబెనుకునేననింసంతనింకైకొని. ఆరోగముపురాణించినది the disease became inveterate.

పురాతనము * adj. Ancient, old.

పురాతనులు * The ancients.

పురావలోకనము * Re-perusal: this word is wrong, though common.

పురావృత్తము * Ancient story. ఇరిహాసము. M. XIII. 4. 371.

పురి * plu. పురులు n. s. A town, a city. Balram. 4. 236.

పురి n. s. plu. పురులు or పుర్లు A peacock's tail. Strength; refreshment: pride. Packthread, twine, twist. A straw basket, plastered with clay, in which grain is stored. A wattle thus plaistered. కూసము, గర్వము, నెమలిపింధమున్ను. పురులాడి (peacocks) erecting their plumes, spreading their tails. పురిగలపులుగు, అనగా నెమలి a peacock. పురియొక్కిన, పురొక్కిన twisted, refreshed, strengthened. R. 6. 9. నెమ్మివర్తిం చుమరివిచ్చి నెమ్మిగములు. G. 8. 150. ముజ్జోడు మొగములముద్దులకొనురుండు పురిగలపులుగులైన రుగుచేర. Kalah. 2. 81. నికటద్రుమస్థితనిలకంకంబులుపురులాడివానలవిరుసుమాన్ప. Bhanumati. 4. 134. పంజరాంతర శారికలుచుల్లు దాళగతుల, రవళికిమరివిచ్చి బవరిదొక్కెడుమూద్దు, నెమలిబోదలతారకముల నెరలి. BD. 1. 650. ప్రాలుగల్గునుపుక్రమబడనిరిమింక మేలయ్యెనని మేములీలనుండగను, పుట్టినాడకులమపురులు పూనాడ, నెట్టయ్యదలచెడు బట్టినయయ్య. BD. 4. 400. పులియించుకొన్నట్లు మురులు పూనాడి. పురులు పూనాడి, అనగా మానము విడిచి. ib. 1. 258. తప్పలు దారులు రడబడబలికి తెలనినచదుపులవీబోరిత్తు బాలసిపోయిరితమపురులు దూలగను. పురులుదూలగను, గర్వమణిగేటట్లుగా. గడ్డితోపాదకవలెకట్టి ధాన్యముపోనేది, గోనెకుట్టేతాడున్ను, మెలిన్ని. D.

పురికొనుట v. n. To be refreshed, to regain strength or spirits. To come to the recollection, or prick the heart. M. 7. 3. 133. ఉభయ

బలంబులుమరికొని, యభకురగశ్యంబడనములు నిలపోవులుగా, రభసాశ్చర్యార్థకులైనభక్తులుబొగడనిసునం బోరాడెక. యెచ్చెరిక తెచ్చుకొనెననుట, విజృంభించెననుట యున్ను. D.

పురికొలుపుట v. a. To spur on, move, instigate, incite, prick on, stir up, rally. అనగా మొనయుట. OG. ప్రేరేచెననుట, యెచ్చరించెననుట యున్ను.

D. Compare నూలుకొలుపుట and పుల్లలు పెట్టుట.

పురికొను n. s. A large poisonous spider or tarantula.

పురికట్టిన pl|| Strong, vigorous.

పురిటాండు plu. of పురిటాలు Women in child-bed, or, in the straw. See పురుడు.

పురిటి The infl. of పురుడు q. v.

పురిడిపిట్ట The quail. ముఖ్య పురిడి the snipe. See పూరేడు.

మరినిపించి n. s. A small animal resembling the guinea pig in shape.

పురి పెట్టుట v. a. To twine or twist. *

పురియ, అనగా పురై, తలచిచ్చయెముక. D.

పురివిచ్చుట v. a. To untwist or unravel a thread. v. n. To separate, withdraw, retreat. ABA.

3. 132 says ఎడన, పురివిచ్చె. నెడమయ్యె, గడన, చెంగ, బాన, కేడించె. D. says వేరయ్యె, వీడిపోయెను, విజృంభించెననుట యున్ను.

పురిషము * n. s. Dung, excrement, faeces.

పురుగు n. s. A worm; a snake: any insect or reptile that has no wings. గుల్ల పురుగు a shell fish. వాండల పురుగు లేకుండా చేసినాడు he exterminated them, rooted them out. వాడుచెడుపురుగు he is a vile wretch.

పురుగుడు A certain shrub. Error for పులుగుడు, మరుట, అనగాకొమ్ము. OG.

పురుడించుట See పురుడించుట.

పురుడు n. s. infl. పురిటి, plu. పురుళ్లు. Ceremonial uncleanness for ten days after the birth of a child. పురుడుపుచ్చుట To put away her uncleanness. పురిటిల్లు the house wherein a birth has happened. నెలపురుడు The lesser degree of uncleanness, extending from the 10th day to the 30th. పురిటిపురుగు a reptile, imagined to injure new born children. దానిపురుడు యాది నాను I got her through her confinement. = జాతనూతకములు సమమును పురుడునా నెంపునా నాశంబువృద్ధిచేచు నెమ్మి నూబహికాశ్చుక్కులుడ

నరారు. ABA. 3. 86. S. 1. 176. శ్రురటిజింకలు నెనుశ్రులులగోళ్లు. శ్రురిటిజింకలు అనగానే శిశుదిదిస ములైనా కాని జింకలెల్లు.

శ్రురుడు n. s. Likeness, similarity. శ్రీమానర, సామ్యము. Cavi. Jan. 2. 21. పూబోడిబాహులబోల లేవంచుసె, పూపుడందలమేనబూనడయ్యె, పొల తిమైతావితో శ్రురుడు గాదంచుసె, మొనసీశ్రీగం ధంబుముట్టడయ్యె. శ్రురుడు గాదంచు, అనగా శ్రీమా నముకాదని. M. VI. 2. 136. అప్పడుశ్రుభాకరం దు, నభోమధ్యంబునకువచ్చి వెలుంగుచున్ననతనితో డిశ్రురుడు నందేజోమహిమందలకొన్న తెరంగున, పెరుంగువాలమ్ములనుకరిణంబులు, పరగించుచు. శ్రు రుడునం, అనగా శ్రీమానముగా. Satya. 4. 112. శ్రు రుడింత లేక యురువడిమురుడంభోవరణమధ్యమున నుండియనిం, జిరచిరలు నెరయదరిశిన, వెరపుననల రాచ సేనవీరిగిర్విరుగ్. శ్రురుడింత లేక; అనగా అశ్రీమానముగా M. I. 7. 34. ధరణిగలరాజులెల్ల నుశ్రురుడనగాంబిల్వనగరమునకరిగడరొండొరుల గడవంగనని భూసురవరు డెరిగించెప్పృచడనుతుకధ. యెల్లగ్. శ్రురుడన, అనగా శ్రీరిగ్గా, శ్రీమానముగా.

బురుడుడు * n. s. A basket-maker. కటకారె, చా పులులట్ల మేదరివాడు. D.

శ్రురుణించుట See శ్రురుడించుట.

బురుడ n. s. Mud, mire. అనగా బుర్ర? OG.

బురుడకమ్మి A stepping stone, a threshold, or plank at a door. కడపకిందికమ్మి. D.

బురుడగుంట n. s. A puddle. శీదెలుపాలేటిది. D. పల్వలము.

బురుడదక్కి Ploughing in an irrigated field. ఊడి చేటందుకునిద్దముచేసినపొలము. D.

బురుడపాము A water-snake.

శ్రురుదొనచెట్టు The Ekebergia. (Rox. 2. 392, poodoodona?) a tree that is commonly used for fuel.

బురుమా or బరమా An augre. వడ్లవాడు పెద్దరంధ్రములుచేసేది. D.

బురులు Meanness, inferiority = న్యూనత. BD. 4. 400. and Introd. 258.

శ్రురుపు A reptile. See శ్రురుగు.

శ్రురుష * A person in verbs. శ్రుభమశ్రురుష the third person. మధ్యమశ్రురుష the second person. ఉత్తమశ్రురుష the first person.

శ్రురుష * adj. Male.

శ్రురుషరత్నము or మగలింగము n. s. A species of violet or phallus flower. "Viola Suffruticosa." Ainslie. 2. 267. Wight, plate XIX. Ionidium Suffruticosum.

శ్రురుషాయితము * n. s. Man-fashion; playing the husband.

శ్రురుషార్థము * A human object. W. The principal thing or object in life. i. e. ధర్మార్థకామమోక్షములు the gratification of desire, acquirement of wealth, discharge of duty, and final emancipation. అదిచేస్తే శ్రురుషార్థమా? Is this worth doing?

శ్రురుషుడు * n. s. A man. నా శ్రురుషుడు my husband. మహాశ్రురుషుడు a person in the deity.

శ్రురుషోత్తముడు * n. s. The "Greatest of Beings." The Almighty.

శ్రురుషూతుడు * An epithet of Indra.

శ్రురే Ah! alas! HD. 1. 246. చాలుబరేరి శ్రురం వాడమేల.

శ్రురోగము * శ్రురోగము * n. s. Going before, preceding.

శ్రురోగామి * adj. and n. s. Who precedes or goes on in front of, a herald, a leader, going before, going in front. అగ్రశీరే, ముఖ్యునికి ముందరనడిచేవాడు. SC.

శ్రురోధనుడు * n. s. The family priest, a chaplain. శ్రురోహితుడు. D.

బురోనిచెట్టు A certain shrub. Ficus heterophylla, Rox. 3. 532. It is used in medicine.

శ్రురోభాగము * The front.

శ్రురోభాగ * Malevolent, censorious. శ్రురదోషములువెడకేవాడు. D.

శ్రురోభావి * adj. Probable, likely to happen.

శ్రురోసూచకము * Prognostication, foreboding.

శ్రురోహితుడు * n. s. A family priest or chaplain, See B. Hamilt. Mysore. 1. 235. and his E. Ind. 1. 206.

బుర్ర n. s. A nutshell: the shell or nut. Any small box as a snuff box, or case. A low word for the skull or head. బుక్కాబుర్ర a pouncet box: ఇత్తడిబుర్ర a brass box. సూరకాయబుర్ర the empty shell of a long gourd. కీచుబుర్రలకలగడ a creaking pillow. HD. 1. 1668. దొంతిబుర్రలకాయ a coccoanut or other shell of a peculiar indented shape. బుర్రమక్క వాడు a potato-nosed man.

బుర్రకత్తి A broad knife, a hatchet.

పుత్ర చెయ్యి A cant word for the left hand.

బుర్రబొంక A kind of antelope: the open-nosed deer.

బుర్రటకొమ్మ A squirt. చిమ్మెనగొట్టము. Appa. 3. 72. మొత్తములుగట్టి తెప్పిరి, ముత్రైపురుల్లరలతోటి బుర్రటకొమ్మల్.

బుర్రపిట్ట A sort of pigeon.

బుర్రవాడికె An adze, used by stonecutters.

బుర్రలావుక The rock-pigeon.

బుర్రె A heifer or young cow.

పురు n. s. Mash, slush, ooze, puddle, slimy swash like batter, soft mire: faeces liquidæ. పలుచనిబురద మొదలైనది, బట్టచినిగేర్చనియున్ను. D.

పుర్రె n. s. The skull. The head when cut off.

పుర్రెడు A shell-full: as much as fills a nutshell.

పుర్వు, i. e. పురుపు. i. e. పురుగు KP. 3. 91.

పులక చేయుట v. a. To harrow land. (Cudd.)

పులకరము n. s. Feverishness, aguishness. జ్వరము. D.

పులకలు * n. s. plu. A bristling, glow, a tingling or glowing of the skin, as in a blush, the hair of the skin being erected. పులకాంకురములు, అనగాగురుపొడుచుట. D.

పులకాంకితుడు * adj. Bristling, glowing or tingling with extasy. గురుపుకలిగినవాడు.

పులకాంకురము * n. s. A bristling, tingle, a glow, a shudder, or thrill. గురుపు.

పులకించుట * v. n. To glow, bristle or tingle.

పులకోద్గమము * A bristling, tingle, a glow.

పులఖండము n. s. Sugar candy. ఖండశర్కర. BD.

1. 355. పులఖంబుముండర ప్రోపు గాబోళి, పులఖండమును నెయ్యిగలపియపింబి. N. 9. 287. పులఖండములుగుల్లు బొంట్లుంచుమోవి. టీ|| ఖండశర్కరలు పులుకుతున్నటువంటి, కృష్ణునియెర్రనిశాదవికై. HD. 2. 345. పులఖండమొలికెడు బొంట్లుంచుమోవి.

పులఖడుగుట See—బు—

పులఖము n. s. Furmety, pudding. commonly called *Kitchery*; being a mess of rice, peas, and butter, a hodge podge. యీలోకములో వాడుకొనేమాటలుపులఖముపెట్టుగావున్నది (this language is a mere hodge podge).

పులక A mess of various roots, with lime juice. కండగానినల్లరుగానిమొనిపిపులును బెట్టినందినది. D.

పులశ (చేప) A sort of trout. These fish come up the river Godavery to spawn. The roe is large, the flesh is bony and unwholesome.

పులశరము n. s. Indigestion. నాకడుపులోపులశరమున్నది I am suffering from indigestion. Enthusiasm, spirit. = ఉద్రేకం.

పులశరితనము Presumption, pride, arrogance. గర్వము. BD. 4. 590. కలవానియట్లునిక్కంబునీపుక్కంబులశరితనమునుబుద్ధితిగాలుచు.

పులాకము n. s. A grain of boiled rice. Rice-milk. అన్నపుమెతుకుపాలున్ను. D.

పులాయితము * n. s. A gallop. అధాపులాయితము a canter. Lalito. XI. 20. అశ్వగతిభేదము.

పులి adj. Acid, sour. పులింజి acid gruel. పులిసిళ్లు (raw, rank fluid) pus that oozes from a sore. పులికూడు food that has turned sour. పులిగడుగు Acid washings. i. e. water in which raw rice has been washed and then is left to ferment. పులిచెలిక a fresh field, one lately left fallow.

పులి n. s. A tiger. సెద్దపులి a royal tiger. చిరుతపులి a cheeta or leopard. ఈగపులి the fly tiger. i. e. a spider. పులిజన్ను cheese of 'tiger's milk' equivalent to 'pigeon's milk.' వాడుతుండేవరకు సెద్దపులివలెపుండినాడు he behaved nobly, he acted in a manly manner.

పులింజ * adj. Barbarian, savage, rude. పులింజదేశము A certain country inhabited by savages. Pulinda Devi is the goddess of the Bheels. Tod's Rajasthan. 1. 506.

పులింజడు * n. s. A barbarian, savage, cannibal. A forester.

పులికాపు A mixture of tamarinds in water with which copper or brass images are scoured.

పులికోచ n. s. The tarantula, a large venomous spider. In appearance it resembles the Aphrodita.

పులిగోరు A tiger's claw: used as the centric ornament of a necklace.

పులిబించలము, అనగా అల్లజిత్తు. A medicinal plant. Q.

పులిబింత, పులిచెంచలి Yellow wood sorrel. Oxalis corniculata. (Linn. Ainsl. 2. 324.) గాంశర్యాం, చుక్కీకా. SC.

పులిచెపులాకు n. s. Tiger's ears; a certain medicinal plant.

శ్రులిజాడము n. s. A game like drafts. One sort is called గుమ్మడికాయశ్రులిజాడము. H. 4. 148. because played with gourd-seeds.

శ్రులిలింకి See శ్రులింకి.

శ్రులితేనుశ్రు or శ్రులితేన్పు or శ్రులితేశ్రు n. s. The heart burn. Lit : acid belching.

శ్రుశినము * n. s. A sand bank ; a hillock : to this the swell of handsome posteriors is compared.

శ్రులిపిరి or శ్రులిపిరికాయ n. s. Callus, hard skin, callosity, as that of a wart. శ్రులిపిరికేమిసెప్పి i. e. he is quite hardened, or callous. A villain, a scoundrel.

శ్రులిశ్రులి n. s. A wart, see the preceding word.

శ్రులిశ్రులిగా adv. చూలాయమానము గా. R. 2. 22.

శ్రులిశ్రులిగా బాబ్బిలిపిండు సెక నాడు చెడర గా నా నెనాచేతియా నె.

శ్రులివెంజెర The snake called కాటుక రేకుపాము.

శ్రులిమిశ్రుచ్చుట To evade. అక్షిణ దాసికి పుత్రముచెట్టుకుండాచూచెనుట. N. 9. 344. నందుడేమి న్ననపువమూ కేలబామ్మంచు సెక వేళ శ్రులిమిశ్రుచ్చు.

శ్రులిమెకము A certain fish : a species of Squallus, or Tigrinus. Russell, plate XVII.

శ్రులిమెట్టు n. s. The sediment of water in which raw rice has been washed. తేలికానకడుగుయొక్క అడుగుది. D.

శ్రులియుట v. n. To turn sour.

శ్రులిరుసు The little wheel, over which the bottom rope of a కపిల runs : this being the cord which upsets the bucket when it reaches the top. Rather spelt శ్రుల్లిరుసు.

శ్రులివెలక చెట్టు A species of వెలకచెట్టు with acid juice in the leaves.

శ్రులు for శ్రుల్లు Grass : also foulness in gems, so spelt for the sake of the metre. శ్రుల్ గృహము. A. 4. 167. a grass built house. DRK. 218. కనకశ్రులు golden grass. కనుశ్రు, రత్నాదులమాలిన్యమున్ను. D.

శ్రులుకలు n. s. Bristling, tingling of the skin, the hair standing on end.

శ్రులుకాంకురము * n. s. Bristling, tingling of the skin, the hair standing on end. Vish. 8. 182. Pururav. 5. 45.

శ్రులుకాసిశ్రులుగు or శ్రులుకాసిశ్రులుగు n. s. Parrot. S. 3. 53. ఇన్నిదేవళ్ల గాలివి నేమిగంటి, పో

యిదచ్చనిశ్రులు కాసిశ్రులుగుచేత, మోసపోయిరినని కుండు మొనయు భేద, మారట మొనర్చ వినివియ య్యూరిబసివి.

శ్రులుకు శ్రులుకునచూచుట v. n. To blink or view with blinking eyes : to look piqued. మిణకరిస్తూ చూచుట. Satya. 3. 137. అశంకతవచనజనితకళంకుండ గుకలవింకుండునచ్చి, విచ్చలవిడి సెచ్చు ప్రేలక స్రుక్తి గచ్చులు దక్కిరిచ్చుకడిముచ్చవలె శ్రులుకు శ్రులుకునంజూచుచునుండె. Saranga. P. 2. 103. శ్రులుకు శ్రులుకున జూచియొక్క లిక్తోడ, కలుకు కలుకున నైన్యంబుదొలుక బలికె, నను సెను శ్రు సో శ్రు పినతల్లి వనుచునమ్మి, చెల్లబోయిటువచ్చిన దెల్లగలిగి. టీ|| శ్రులుకు శ్రులుకున జూచి, మిణకరిస్తూ చూచి.

శ్రులుఖండము See శ్రులఖండము Sugar. Q.

శ్రులుగడుగుట To wash (కడుగు) pearls &c. in (శ్రులి) acid, to restore their brilliancy. To scour, burnish. In the Tel. Prabodha Chandrod. 3. 108. నలుపుర మనుసిగ తిమతి, నిలుపువహాత్తులకు నాత్మ నిర్మలమగుచో, శ్రులుగడిగెట్లు రాగా, దులసంక తిచేతము స్తుదూషితమైనకా.

శ్రులుగము n. s. A dish of rice boiled with split pulse. కుశ్శువియ్యముకలిపించినది. D.

శ్రులుగాకులు n. s. plu. Harms, mischiefs. HD. 1. 1124. కలయ గ్రోశ్రులబాడిగ పిలలకిడి, లలి గ్రోవ్వి కండమూలంబులద్రవ్వి, కలు గాకులైబహుభంగుల నిట్లు, శ్రులు గాకులొనరింతుబోల రేమాన్ప. శ్రులు గాకులు, అన గాత్రకృతో బితముగా, దుర్మార్గములని త్రోవినది.

శ్రులుగు n. s. A bird. A mark, or sign. A. 5. 63. నలతబానుశ్రుపైపారలాట దెలుకు, తెగువలోలోననే నపునగ పుదెలుకు, కలకమామిదకుని లేనిక సీరుదెలుకు, పొలితి రేలునియున్ది యే శ్రులుగుగాదే. టీ|| నియున్ది యే, నిపుండు పే, శ్రులుగుగాదె, మాకుగురుకుగాదా. గురుకు, కుఱిన్ది. OG. శ్రులుగుపిట్ట correctly spelt కలుగుపిట్ట an owl.

శ్రులుగుడు n. s. A certain medicinal plant. శ్రులుగుడుపొద, అనగావారంగి. D. వారంగిని, వారఘ్నాన్యం, శ్రులుగుడుచెట్టు. SC. కాకావన్య, నల్లలులుగుడు. Q.

శ్రులుచు or శ్రులుసు n. s. A certain tree. H. 4. 20. బోళము, మంకెన, శ్రులుచు, గంగ రేగు, రక్కలి, ములుగు.

శ్రులుదిండిరాయి or శ్రుల్దిండిరాయి The sapphire.
 నీలమణి. Chenna. 4. 268. చికిలిశ్రుల్దిండిరాలకు మె
 త్వుతికకత్తుతోగరేని నగ సెత్తువ మెగముచూత్తు.
 Paidi. 4. 126. చెలికురువ శ్రులిదిండిచలువతాచూ
 మక న్నావరత్తు గ్రాహులయ్యె గాన. శ్రులుదిండిర
 నము brutishness.

బులుశ్రు n. s. Fancy, liking, whim, glee : a hobby
 horse, or pet. వేడుక. D. వాంఛ, ఊబలాటము.

శ్రులుముకొనుట or శ్రులుముట v. n. To scour or
 rub in washing or bathing. కండ్లుశ్రులుముకొం
 టూలేచినాడు In awaking he rubbed his eyes.
 తలశ్రులుముకొనుట To rub the head in bathing.
 గుడ్డలుశ్రులుముకొనుట to wash clothes; metapho-
 rically వాణ్ణిబాగాశ్రులిమినారు they thrashed
 him well.

శ్రులుసు n. s. Acidity, an acid, as the juice of ta-
 marinds. Pride, self-conceit. ఆతనిశ్రులుసువంచి
 తి they humbled him.

శ్రులుసు adj. Acid, sour. శ్రులుసుకూర vegetables
 dressed with acids.

శ్రులోమజిక్తు * n. s. The slayer of Puloma : an
 epithet of Indra.

శ్రులోముడు * n. s. The name of a rishi, slain by
 Indra. శ్రులోమజ * The daughter of Puloma
 who was ravished by Indra and became his
 wife.

శ్రుల్లశుడు or శ్రుల్లసుడు * n. s. A man of the
 Chandala or paria caste. చందాలే, శ్వశుచే,
 అథశు. SC.

శ్రుల్లసి * A female of the paria caste, చూలది.

శ్రుల్ల n. s. A small bit or piece of stick : శ్రుల్లలు
 small wood for fuel. వాండ్లమీదవ్యాజ్యానికిపా
 మ్మనినాకుశ్రుల్లలు పెట్టినాడు he goaded me on to
 quarrel with them. శ్రుల్లలువేశినజాము a letter
 with a pin stuck in it : a mark of urgent or
 "spurring" haste. కుట్టుడాకుశ్రుల్లలు pins used
 in making leaf platters. పానకములోశ్రుల్లవలె
 అడ్డపడ్డాడు He ruined my prospects. ఆచరికి
 నిశుశ్రుల్లవేయక Don't put difficulties in his way.

శ్రుల్ల adj. Sour, acid. Whitish. Pale, unripe, raw,
 dun-coloured, or reddish, yellow, grizzled,
 like a lion.

బుల్ల or బుల్లకాయ, అనగా శిశ్వుము.

ఫుల్లము * adj. Blooming, opened, expanded.

శ్రుల్లకంఠ A certain root, Pal. 261.

శ్రుల్లటి adj. Acid, sour.

ఫుల్లర్ * Blooming.

శ్రుల్లతి n. s. A club, కర్ర. శ్రుల్లతిపెట్టినభూమి, సా
 ముచేతేవాండ్లు గురిపెట్టుకొనేవలె. G. VII. 46.
 కేలబుల్లతియు సునీలిసూలు సుమారి, కలిగతిక తారి
 కోలబట్టి. ib. VII. 58. శ్రుల్లతిపెట్టినభూమికిదోళ
 రిన నెదిరిపోట్లాడినకొదకుచున్న. ib. VII. 59. ఆ
 నుచునంతకుమున్నువారిశంఠంబుకొలందిబుల్లతిమొ
 దలు గాదివిచియున్న కలహకంటకుండు.

శ్రుల్లతువరి * స్ఫుటికాయాం, శ్రుల్లతోవరిమన్ను. SC.
 శ్రుల్లదనము, శ్రుల్లన n. s. Sourness, acidity.

శ్రుల్లని adj. Sour, acid.

శ్రుల్లక్రబ్బ Sorrel, అనగా శతవేది SC. Ainsl. 1.
 398. చుక్క కూర Rumex vesicarius.

శ్రుల్లబచ్చలాకు The sour species of బచ్చలి.

శ్రుల్లబడుట v. n. To feel stunned. చూసుకుడు. M.
 III. 4. 371. శ్రుల్లవడిచలమురోషము, బాలైననతం
 డుకొంతప్రాద్దుమొగమునక, వెల్లదనముగదురనిరి
 చి,యెల్లజనులువిన్నగవరియ, నిల్లనిశలికె. నిశ్చేష్టి
 తుడెల. D.

శ్రుల్లరి A tax on pasture lands : also, a tax levi-
 ed on a fishery. From శ్రుల్లు grass ఆరి tax. B.
 X. 192.

శ్రుల్లసిల్లుట v. n. To be dejected. వెలవెలబోవుట,
 కుండుట. M. IV. 2. 74. ఉదియెరింగినదన ప్రాణం
 బుచైవచ్చు ననుభయంబుననుల్లమదురుచుండు, జను
 లు గాంచినమానసిముదూలుదనకును శ్రుయిలోట
 ముగమోముశ్రుల్లసిల్లు, బోటికిదోచినబాలయుడేకు
 వయును వెగదన బెయ్యలు ఓడుకుడగ. మోముశ్రు
 ల్లసిల్లు, అనగాముఖము వెలవెల పొయ్యేటప్పటికి.
 Vish. 2. 240. మొల్లనుగంధిసామననుమోహము
 నారడి పెట్టినపున స్మెల్లకవీడనాడెదవయోతగవా
 ముగవారి చిత్తముల్, శ్రుల్లసిలంజేయ పారపాపై
 ములాడగ నాడువారికే, చెల్లెనుచెల్లబోవ్రతముచె
 డ్దనుఖంబునుదక్కడయ్యెగా. చిత్తముల్ శ్రుల్లసిలం
 జేయ, అనగామనను కుండేటట్టుగా.

శ్రుల్లింఠము * n. s. The masculine gender.

శ్రుల్లిరుసు The roller over which the rope runs
 that raises the bucket of a కపిల.

శ్రుల్లు n. s. Grass : foulness in precious stones. శ్రు
 లు, గడ్డి, రత్నాలలమాలిన్యము. D.

శ్రుల్లుడినేల n. s. Poor land, productive only at
 intervals. పుకాసెక శంకనస్వరము చేవ్యానకుతని
 కినచ్చేవలె. D.

శ్రుల్లరికు పాము or శ్రుల్లుకు కేపాము n. s. A sort of పాము snake which (ఉరుకుతుంది) springs out of (శ్రుల్లు) grass.

శ్రుల్లె or శ్రుల్లెకు, శ్రుల్లాకు n. s. A foul plate. i. e. a platter, made of leaves stitched together and thrown away after it is used.

శ్రుల్లెన A plant used in medicine, also called లా టాడీరు. Q.

భువనము * n. s. A region, world, sphere. Water. భువన క్రయము The universe. Ellana. 1. 254. DRB. 364.

భువనేశ్వరము* n. s. An ark or shrine wherein an idol is kept. A casket. Bmj. 2. 71. కుయిడిభవనేశ్వరంబులోకలిమెరంగు బీవదంతశ్రుకంకటి చెలగునూరె, శ్రుటశ్రుపాన్నున జేరివిన్నుటముగాను, కలయికలానర్పిరిద్దర గలికమారి. R. 3. 41. కలిమిచెలువంగలిసిమలసి యలసి యోగనిద్రంగూరి తెలికొలుపులింపెల్లడివి భువనేశ్వరంబు గా నచ్చటంబలుకు విలుకలకొలికిశుంగడిడును.

భువనేశ్వరి * n. s. An epithet of Laxmi or Parvati.

భువి * (Locative of భూ the earth.) On earth.

శ్రుత n. s. A flower. See శ్రుత్వ. A. 4. 132. T. 3. III.

బువ్వ n. s. Food, (a childish word.) T. 3. 31.

శ్రువ్వక (neg. pll of శ్రుత్వట? is there such a verb?) అన గాశ్రుత్పింపక Not blooming. R. 1. 197. నికిటక బువ్వక పూచునంటదగు బొమ్మనియొక్క తెలులై నల్లతోక.

బువ్వకుడుశ్రు The ceremony used on first giving solid food to an infant.

బువ్వము or బువ్వముబంతి or బూవంబంతి n. s. A marriage feast. పెండ్లిలో మొగవాండ్లు ఆడువాండ్లు ఎకతాళిపాటలు పాడుకొంటూ భోజనము చేయడము. తొలిబువ్వము the feast on the first night of a marriage. హరిబువ్వము the feast on the fourth night of a marriage. బువ్వముబంతిపాటలు Ballads such as are used at marriages. R. 4. 124. చెలవివాహవైభవముచేకొనిరా ముడుశీతయుకాశిభిక, వలగొనివచ్చిశ్రుక్రముని వందనముకగురువృద్ధబంధుమండలయుగళ శ్రుకామము సెనర్పి కరస్మీరలజ్జలార్తరంబిలదగువారితోడురభుబివిరి బువ్వమునకవధూవరుల్. Ila. 1. 135. ఆవేళనుహరియునిశాయావరతర్పణుబాంధ వావళితోడక, బువ్వముదిని

రారుచులకు, నువ్విష్టూరుచును మెత్వలూశ్రుకుచునం రక. Satya. 4. 273. మవ్వమున మోది తేనియబువ్వంబున దనిపె మొదటపాలతుక దనియక.

బువ్వమ్మ The rustic name for the goddess అన్నపూర్ణ Anna Perenna.

శ్రువ్వాటుగా "Like a flower"—i. e. waving or rocking backwards and forwards.

శ్రువ్వార n. s. The blossoms of the palm tree. The inner part of a fish's gills.

శ్రువ్వలు n. s. Cupid's bow.

శ్రుత్వ n. s. A flower. A cock's wattles. The gills of a fish. Albugo, a kind of blindness. An asterisk or star used in printing. A gnat or muskito : a firefly. Vish. 8. 399. A thief in a candle. See రారితశ్రుత్వ and శశిశ్రుత్వ. శ్రుత్వరాయి a golden ball or ornament on a pagoda. BD. 7. 754. A proverb says వానిశిఖిశ్రుత్వముం పేవాడులేడు. i. e. no one can lay a finger upon him : he is master. P. 3. 91. ఔదలశ్రుత్వవాడకమును సే before his garland loses its bloom. i. e. with perfect ease. శ్రుత్వలవాన A slight shower, a few drops. In ABA. 3. 63. చిన్నశ్రుత్వ, అన గావిసరి.

శ్రుత్వచిమ్మలు, or శ్రుత్వచేకు A large fish called the Verall. A species of Chætodon : Russell's plate 78.

శ్రుత్వబోసి, or శ్రుత్వబోడి A nymph, lady, fair girl. M. XIII. 2. 215.

శ్రుత్వముడుశ్రు or పూలుముడుశ్రు Placing flowers in the hair, a ceremony performed regarding pregnant women. సిమంతకర్మము. D.

శ్రుషితము * Nourished, nurtured, reared, fostered.

శ్రుష్టరము * n. s. The tip of an elephant's trunk. A lotus. The sky. The head of a drum. The number twelve; as శ్రుకశ్రుష్టరసాలగ్రామములు a dozen holy stones. The revolution of twelve years. కరశ్రుష్టరము the lilies of her hands. i. e. her fair hands. A feast held once every twelve years at certain holy rivers as the గోదావరిశ్రుష్టరము. (where it happened in 1834) కృష్ణశ్రుష్టరము &c. The SC. says ఆకాశే, జలే, కుక్షే, కరిమాస్తాక్రమ్యదంకేశిపెక, శుక్రద్వీపభేదే, కుక్షచారిశ్యాం, ముణుగుతామర, యుద్ధే. వాద్యముభే, మదే, అనిధారాయాం, భేషజభేదే, సారశుకుషిణి, తిథేక, కుంజరే. &c. SC.

worn on the wrist. శ్రుస్తైముడుశ్రుకట్టుట To marry in a left handed way of marriage; similar to the Musalmaun *nikah*: the bride being a virgin widow. More exactly this seems to be a mere imitation of the marriage sign, adopted by the seducer of such a widow. See గాంధర్వవివాహము.

శ్రుస్తైముడుశ్రు n. s. A woman married a second time.

బుస్సు See బుశ Violently (angry.)

బుస్సున (anuk.) Puff! (in blowing.) Chenna. 5. 332.

బుస్సువనుట To hiss as a snake, to sigh, *groan*.

పూ, పూ, బూ, భూ.

పూ n. s. A flower vide శ్రుప్ర్య. పూగుత్తి n. s. A cluster of flowers, a nosegay.

భూ * (in composition) The earth. భూకంఠము * An earthquake.

పూ with కు Vulva. (A word continually used in angry or scornful talk.) The decent phrases are మానము, అంకము or ఒక్క.

పూగము * n. s. The betel nut: areca or catechu.

భూగతము * adj. Buried in the earth.

బూగర n. s. Grain thrashed but not yet winnowed. Trash. Dirt, cobwebs, dust, mould. గడ్డినలిగినపొల్లుకలిసిన ధాన్యము, ఇండ్లలో శులివాళి మలకుపట్టినమూసి. D.

భూచంపకము * A tree called *Kæmpferia Rotunda*. Rox. 1. 16.

భూచక్రము * The earth, or terrestrial sphere. Also a certain tree. H. 4. 20. గంగరేసు, తక్కలి, ములుగు, శేసి, భూచక్రము, ముక్కచ్చికొక్కెనీ, మొల్లమూసు.

భూచక్రగడ్డ A large bulbous root, like truffles, dried and used in medicine.

బూచము n. s. A ghost, a devil, goblin. భూతము. D.

బూచి n. s. A ghost, spirit, devil. "creature." A fright or monster. ఆచుబూచి A hag. an ogress.

S. 3. 19. పాతకులకొర్రనట్టువు పాలియదురు, గ్రో విభరతంశ్రుటయ గారిగుండెదిగులు, బట్టువాకట్టుబ వసలపాముకూసయనగ విశ్వాతిగాంచె నయ్యాదు మూచి. మిణుగురుమూచి a firefly.

పూచికగడ్డి n. s. A sort of long and stiff grass of which brooms are made. త్యూణభేదము. D.

పూచికుట్టుట v. n. To be bent upon or firmly resolved, to persist. పూసుకొనుట. M. IV. 4. 206.

పాండవమధ్యముండు శుదమాడువత్పరంబులుపూచిశట్టి కయ్యంబునకువచ్చె నతనిలాపునువీరంబును లోకంబునకెక్కియన్నయది. ib. VII. 3. 179. శి తెనైంధవుండువీనిచుట్టునుకృశ, శల్యగురుతనూజసో మదతికణకణకణనుతులుకావలియున్నారుపోటు మగలుగానపూచిశట్టి. D. says వహించిశట్టుట.

బూచివాడు n. s. A hoggoblin.

పూచుట v. n. To flower, bloom, blossom, bud, shoot out, open or expand. To be bent upon or firmly resolved, to persist. నాలుకపూచినది The tongue blistered, became sore, furry, discoloured. కన్నులుపూచినవి the pupil of the eye became discoloured by disease. పూచినబట్టలు, అనగాఆకస్మికముగా తెల్లబట్టలలోబడేనల్లచుక్కలుగలవస్త్రములు spotty clothes; which shew odd marks although washed. A. 5. 127. పూచినమాపులు, అనగాకొరగానిమచ్చలుగలగుర్రములు OG. horses that have unlucky marks. Abhi. p: 140. పాండునందనులిట్టుశట్టుక శుదరు, పూచియేగుభకార్యమునకైనయిట్లు, వీచికులైదరు మావెనువెంటదగిలి. T. 4. 229. ఆచందముచేవేగణ, వాచస్పతివచ్చి తెలుశువాస్తోష్యతిగా, నైచకనేదినకీనుకణ, పూచివిఘ్నమీద వైస్యములతోవెడలెణ. టీ|| పూచి, పూచిశట్టుకొని. శ్రుష్టించుట, పూస్సుట. D.

పూచేశు n. s. A large fish with particoloured sides: called *veral* (వెరాల,) in Tamil.

భూచ్ఛాయ * Darkness. From భూ and ఛాయ. చీకటి. D.

పూజ * or పూజనము * n. s. Worship, reverence, respect, veneration, obeisance, homage, adoration. యిచివాడుచేసుకొన్నపూజాఫలము this is an answer to his prayers.

పూజ or పూజె n. s. A bead or seed of gold or silver.

భూజము * n. s. A tree.

పూజనాంకులు Painted vases used in marriage processions. అయి రేనికడవలు. OG.

పూజనము * n. s. Worship, honour.

పూజనీయము * Venerable, honourable. M. XIII.

5. 29. పూజనీయులు the noble.

పూజము, అనగా శాచము. D.

పూజారి * A king. L. 4. 327.

పూజారి A priestling, a mere monk. This term is used in contempt. ఆర్పకడు, రంబళి, సురుక్క

ళు The name pūjāri, a priestling or low priest is applied to those bramins or sudras or ఓచే

వాండ్లు oches, who have the care of the chapels of petty gods such as Poleru, Gangamma, Potu Razu, Dharmaraja &c. answering to Pan, Silvanus, Crispin, and other godlings.

పూజారివాడు n. s. A witch-finder: one who professes to cure persons affected by demons.

పూజారిసారి n. s. A priestess. This is not a phrase of respect. Zacca. 6. 127.

పూజించుట * v. a. To worship, adore, do homage to, reverence. BD. 5. 1195.

పూజితము * adj. Worshipped, adored, reverend, revered.

పూజితము * adj. n. s. He who is honoured, saintly, reverend.

పూజు n. s. A yoke? P† in Acts XV. 10.

పూజు n. s. Mildew, mould, dirt, as cobwebs. పూజుట్టిన mouldy.

పూజె n. s. plu. పూజెలు A bead or spangle; particularly drops or beads of gold attached to golden jewels. Flourishes or ornaments in a manuscript. Illumination. Metaphorically a flogging. నీకు పూజెలు కావలెనా do you want rubbing?

పూజ్యత * n. s. Venerableness. Sacredness.

పూజ్యము * n. s. Nothing. ఘోషనానకు పూజ్యము గావునది I have nothing to live upon.

పూజ్యము * adj. Worshipful, venerable, deserving adoration.

పూజ్యుడు * He who is venerable or honourable.

పూజ్యుడైన * adj. Venerable, adorable.

పూట n. s. A time. Security, surety, bail. పగటి పూట in the day time. రాత్రిపూట at night.

తెల్లవారిపూట in the morning. నాలుగుపూటలు మందిచ్చినాడు he administered medicine two mornings and two evenings. పూటకూళ్లు food obtained by daily contract. పూటకూళ్లయిల్లు an

inn or boarding house. పూటబడుట to stand bail. ఆరడునాకు పూటబడ్డాడు he stood security for me. పూటసాక్షి a hired or false witness.

పూటపూటకు న్నుయి దేరచ్చ this is the daily plague. శిగముదినము, ఆనగా నధానామాస్సు, పగటిలో శిగము. D.

పూటకము n. s. Trick, guile, wile, prank. adj. False, delusive.

పూటకావు n. s. One who stands security. క్రతి భువు, ఆనగా శామిను దారుడు. D.

పూటకాలకూరి n. s. A cheat, malingerer, feigner.

పూటకీడు A liar, a rogue. BPP. Intro. 52. నన్ను కూలియరరు తెరుగకుండ దలవు వెదలికొనిపోవజను

తెల్లపూటకీడు సారిపోయెనండ్రు.

పూటకుడు A liar, a pretender. L. 15. 50. పొట్ట పోసుకతిరుగుక దుటలసే కానిక రిలవిత్తాననివులుల

సెల్లరునేటిపూటకులు. ib. 24. 188. పూటకుల నుమాయవారిగొనుచుండు.

పూడిక n. s. The filling up the stuff, what has fallen in.

పూడిచరచినది, పుచ్చి కడైమంచువలె పొగగప్పినది. OG, పూడిచె n. s. Ashes. పూడిచెగుమ్మడికాయ a white or grey or ash-coloured gourd. పూడిచెవర్ణము n. s. Ash-colour.

పూడు n. s. The filling up, the stuff, what has fallen in.

పూడుచుట v. a. To fill up, close, a pit with earth, to inter or bury, to conceal under the ground, to plant.

పూడుట v. n. To be filled or closed up: to fall in, as a well or pit. కావిపూడిపోయినది The well has fallen in. పూడలోళ్లుట or పూడద్రోళ్లుట To trample down. కాలవపూడిపోయినది the canal is filled up with earth. యెముకలు పూడిపోయినవి the bones are covered with flesh. యెముకలు పూడేదాకా till you recover flesh.

పూడుపాము A snake called the cobra manilla: it is small, fierce and venomous.

పూడ్చుట v. a. To bury or hide in the earth.

పూడ్చించుట v. caus. To fill up or bury, to inter.

పూర n. s. Rubbing, besmearing. Blooming, budding. Fragrant paste applied to the skin. నాలుగుసంకారు పూరలు అయినరరువార four coats of guldning is applied. ఆ చెట్టు పూరయెత్తలేదు that tree has not flowered. M. XIII. 4. 336.

బూదే " Ash-day." The name of a day (Sivara- tri) sacred to Siva in the month of Magha. శివ రాత్రి. D.

భూదేవీ * Mother earth: regarded as a goddess.

భూదేవుడు * A god of this world. A lord of the earth: which means a bramin. It is the title which popish priests assume. See Hume's England (A. D. 1107 note S.) British Maga- zine 1838. Vol. XIII. p. 540. This phrase for bramins is found only in books written by themselves. James I. of England A. D. 1610 styled himself a god upon earth. Lardner's Ency: " England" Vol. IV. p. 216. " I see the lords of human kind pass by." (Goldsmith's Traveller.)

భూధరము * n. s. A mountain, as being a prop or stay of the world.

పూనించుట v. a. To undertake. ఆయత్తనుడుట. T.

4. 40. పూనించు సుకవేళపురుషులకి. అనగా పురుషులు మునుపకు ఆయత్తనుడును. T. 4. 94. నింతువు నాడుకోర్కె గనునింతువు కేళికహర్షి శంబునా నింతువు రామ్ము గుబ్బలడ నింతువు పారుడు కేళిచేర, పూనింతువులనే కేళికి, గణంతువు నాడు గుణంబు లెల్లడక. టీ|| పూనింతువులనే కేళికి, అనగా ఆవింబది గానెరుగారతికి ఆయత్తనుడుడువు. D. says, పూనించె, పూనించె, అనగా వహించుచేసెనుట.

పూనిక, పూనిక, పూనికె n. s. Assumption, hope, persistence. ఆవహించుచేసుకోవడము, వహించుకోవడము, కోరిక, ఆశ. Yayati. 5. 24. నేర్పున చెలిగొని టంబాదివిపాండకడుండును పేదదీర్చుచుకొననవిలుకాచు శుంభను ముందన పూనికె యాటకుకొదక. ననవిలుకాచు దన పూనికె యాటకుకొ, అనగా మన్నుడు తన్ను ఆవహించినందుకు. Suca. 2. 284. అనుచు తనూజులనిద్దర, కొనగోటకొల్లవారుకోయని యార్వక గనుగొని యారాచుకొవిధంబున నిట్లనువిధివట్టి పూనికెదోటక. ib. 3. 326. నీనడకలు గంటికడ, కానివేసగర చెట్టికారించెదని న్నేనంచుకుంటినుంకరి, పూనికె బెదిరించు పాలిబామముడి బెట్టక. H. 5. 58. దానకపురాంధ్యలద్ది తోతగలదీశి, దిబ్బలను వ్రేయుచెడుగత్తు గమ్ముగడ్డి గంతుల వేసుకొని తెచ్చి జంతుబాలు, పూనికెను గ్రమ్ముకొనినా మొగానవైచు. Vema. 1101. కలిమి గల్గువాని కన్యనిచ్చెనువేళ, మురియుచుండ్రువెరి మూఢజనులు పూజనల మెగాని పూనికె తనిల్చునా. పూనికె, అనగా కోరికలు. M. 1. 1. 141. యే

నుగుర్వభృత మధి నైమానవేళ, కడగివచ్చితిని పురుషునికడకువేడ్డ, దండ్రితారాతిని నేమికుండలంబులిమ్ము నా పూనికె విశేషలమ్ము గాగ. నా పూనిక, నా యొక్క కోరిక. H. 3. 204. భానుడు గృంక గాగని యపారము దంబును బొంది ఖాపి నీ మూనియిలు జేరివగమూటల తేటల ప్రాస్తువుచ్చి యాహనిపుణోక్తులంజెనకనావి దజూదిటురమ్ముటన్నువో, పూనికె నిట్లు జేకొనెడు ముద్దికొచ్చితివేమి జెప్పరా. T. 3. 140. చికిటారిమా ప్టిని చెలువున గూర్చుండి పూనికె మారంక పొదలిపొదలి. పూనికె మారంకన గావన ప్రతిజ్ఞలు తీరేటట్లుగాను, పొదలిపొదలి, మాట మాటికనిన్ని మెదులాడుతున్ను. D. says పూనిక, పూనిక, అనగా పూనడము, వహించడము.

పూనిగొల్లులు n. s. A particular class of shepherds. పూనిరు n. s. Essence, distilled water. హిమాంబువు, అనగా తనీరు. D.

పూనుట v. a. To take; to undertake; to wear; to bear; to feel or suffer. పొందుట, వహించుట, పైవేసుకొనుట, ధరించుట, ఆరంభించుట, అంగీకరించుట. Vish. 6. 216. చారులచే నెరింగి న్నువచంధ్రుడు భార్యయనుజ్ఞ మూని దుర్వారకరాక్రమ క్రమవిరాజితుడై రథమెక్కి సేనతోక. Bhascara. § 44. వయలుజూడవేమెదురపారము దంబును మూని భాశ్రరా. Swa. 3. 77. ఇనుదస్త్రాద్రికి బోవగొల్లగొని నేదే తేరతద్దీ ప్తిం జనశంబంధజాంధవంబు నరతి శ్రాంతాంక గానేత్రకో, గనికాయంబుల డాచిరద్దవళిమందామూనె సా చాశ్చ మార్చననక వెల్వైంబా రెదీకుకళికా వ్రాతంబుకాతోదరి. టీ|| పూనె సా, తానువహించెనాయేమి. ib. 6. 101. పూనినవిశ్చయ రశిమున, మూనినమ్మని వైచరించి మిరియంకనవై, కానంబడితివి త్రం బేసెన్నడు నెరుగజెప్పవే తెలియంకక. టీ|| పూనిన, పొందబడినటువంటి. ib. 3. 32. స్ఫుటసాంధిక రాగర క్రురువిమై మూనెంజపాశిన్నిని శ్చిటికంబట్టు. టీ|| పూనెక, ధరించెను. Vasu. Intro. 6. ఆమందాకిని మాళిమూనినను నధాకాంకీ కృతింజేసి తానామే త్తె లని యార్వయల్ల. టీ|| మాళిమూని, నెత్తి నెక్కించుకొని. KUR. 7. 185. రాజులేకున్న రాజ్యము రాజకమగు, ననినకతియొజ్జ శిరముననతడుమూని. Vish. 8. 482. శకలాశనముల లోశల, సుకభద్రాశునము మూని యోగిని గుణవం, చకయుతముగ దనదిక్రము బ్రకటబ్రహ్మమున గూతుకబడునియమమకూక. Zacca. 5. 166. భావనమారనాకు సుకక్రమ్యుకకారము సేయబ్బాను కే. Vish.

1. 14. మున్ను విశ్వామిత్ర ముని నాయకుండు, మాతాతనస్థితో జాతవైర, మానసుండై పూని మాటన తండ్రుల, చంపించె క్రూర రాక్షసుల చేత. M. XIII. 2. 217. ఆతడు ఆత్మప్రయోగ లీనచోటురుచినడిగి చెప్పించుకొని గురుశ్రుభావంబును నిజతపశ్చక్రియు నూదియపునిమూనిచనియె. ib. XIII. 2. 379. ఆన్నదాన శుద్ధశ్రమగు దానమెందు నెన్నడును లేదు గావుననువిధేయ, మన్నదానమధికయత్తు పూర్వంబుగ, మూనిదానిచేతపుణ్యతమము. Siva. 1. 16. కావికుముసంబలకుండికయగుమూని, చేరెదదేహమాషధనిద్ధుకాకడు. టీ|| పూని, ధరించి. ib. 3. 129. రావై రాగ్య మెపూని నిపుగదుని ధ్వాషీణ్య విత్తంబునక. టీ|| రా, రమ్ము, వైరాగ్య మెపూని, వైరాగ్య మేవహించి. ib. 4. 39. ఒడలుమలంచిసాక్షముగ శన్నుశ్రుపాగలడంజబట్టి, చల్లడములుపూనిమీద బదిలంబుగగట్టినమట్టికాసెలం, బిడియములంటదోఁట. టీ|| చల్లడములుపూని, చల్లడములుదోడిగి. ib. 6. 117. కరుణించుకమునట్టినిదు భుజయుగ్గంబెద్ది పూనెంపభాం, తరసిమందితిజాంత్రశక్తకనభుసంతానంబుతోసోనాస్యకే, సీరిరాత్రించరభీతికైత్రిభువ నాస్థానియవీధికవిక, స్వరశోణాస్రకలంక్యతక్రకచ భాస్విత్రోరణశ్చంభతక. టీ|| పూనెక, వహించెసో. Vish. 8. 13. శాద్గణధనువును గదయును సీన్నిధాన, మైనహరిపూనె ముశలంబుహలమునింగి, నుండివచ్చినబలభద్రుడొనరదాల్పె. Bilha. 2. 147. ఉడతిజఘనంపు పెద్దడాబాలుమూని, కాయజుడుపాక్కిలనుసురంగమునరూరి. Padma. 3. 13. తివిరిక్రామైరువుదానవయవంబులమూనితిలకించిధాత్రిపైమెలనగాక, కవవిడువడనిజక్కవలుమైయొరవుతోబాలువుచింకెముమూనినిలచెగాక. Vish. 6. 183. పూరనకుయావనముగడు, గౌరవముననిచ్చి వాధకముమూనిధరి, త్రీరమణుండతనిధరణి, భారధురంధరుని గాగటట్టుముగట్టెక. Dabhi. 1. 710. గాజులగునికీరోకలిమూనినట్లు. Vish. 4. 157. బాలకుడు ఉనికుడై బ్రహ్మచర్య, మాచరింతుంగమూనివేదాధ్యయనముగౌరి. T. 2. 72. వేద్య బాలురతోడవిహరించుటలుమూని, సీరనులతోచెల్లిశలుకుమూనె. Vish. 2. 45. శ్రీవిభవుండై నద్రుపునిత, పోవిఘ్నంబధికజేయమూనికడంకక. ib. 2. 62. ఆతని యతులతమమువిఘ్నంబుసేయమూని, పెక్కు మాయలుబన్నిన బెరుకులేదు. N. 9. 352. అనిమందిరావలకడ, యనికోశముమూరనేమొయనమూనినచో, నినునన్నిగాడరాఖా, యనిహరికొగిలను జేర్చనదిగనియలుకక.

టీ|| పూనినచో, శ్రయత్తుబడిపొయ్యేటప్పుడు. Vish. 7. 196. నీవింకనిందునుండక, నావచనముపూనియంగనామిత్ర సుశ్రుత్రావతితో జలరాశికి, వేవేగముగ దలిపొమ్మువివధర ముఖ్యా. T. 3. 18. నెప్పి నీరితినాకెమ్మైవిగ్రోలుమీ, పూనినీవన్నట్లుపానకంబు. Siva. 3. 57. మూనిపాండు డేత్రమునబ్రవర్తించుట. టీ|| పూని, పూనికట్టుకొని. భూనుత * adj. Celebrated, popular, honoured. జనులచేతకొనియాడతగిన. T. 2. 37. ఆనగరంబున జండ్రుడు, భూనుతవైభవమెశంగబాలురు. టీ|| భూనుత, భూమియందుకలిగినజనులచేతనుస్తోత్రముచేయబడినటువంటి. పూనెలు, ఆనగాభరిణెలనితోబినది? S. 1. 159. త్రొక్కి నారుతుదేసిమణుగులుతోలుత సీకుంకుమవుగోనెలుమిక్కుటవు కస్తూరివలపులమించు శ్రునుగడదగినపూనెలు. పూస్సుట v. a. To take, hold, bear, wear. ధరించుట, పొంచేటట్టుచేసుట. Padma. 7. 122. అప్పుడు రాక్షసుండువృదయంబున ధైర్యమునిల్చి కన్నులం, నిప్పులురాలగానిశిశనిష్ఠురభుద్గముపూన్చియవిభుండవచ్చుచూచుంతబలు దానవులాండారుదెల్చియాజకిం, జెప్పగజెట్టగాగలుపించినముద్యత శశ్రుపాణులై. M. IX. 2. 137. మహితకీర్తిశ్రువుమాలికమూనెద. Charitra. 1. 2094. శుండ్లుబోనాడినిశుదముబోనాడి, శున్నుగామునుశివ భావాంగులిండ్ల, వెన్నాగనిశుదివ్రేళ్లనన్నున్చి, అడరనిశుదివ్రేళ్లునాదినిశుదము. BD. 2. 367. రాజీవదుకుచారరతిగొల్పికొల్పి, యక్షుంకభక్తిక్రియా సుఖార్థులను, యక్షుంకభక్తిక్రియలమూన్చిపూన్చి శీలశంబంధవిశిష్టతత్పరుల, శీలశంబంధసస్థితి శుల్పిశిల్పి. Vish. 2. 42. ముదమున శీర్షలోకములుమోచి వెలుంగ్రతువాసుదేవుణ్ణా వృదయములోననిల్చితమిక్కుల జేయుచున్న రాసుతుక శీవమలకృత్రిమాన్వధృతిచాలకభూమివడంకెసెక్కుటక. ధరించెననుట. D. పూశ n. s. A tender fruit just formed. పూశ adj. Tender, young. తేత. Ila. 1. 14. కరకట్టుకొని శ్రుట్టునెరపూశచనులతో కడుశన్నులుచున్నకొనుతోడ. భూశతి * n. s. A king, or, రశభూశతి a certain quack medicine. H. 1. 284. భూశతిరుద్రతిలకము * A particular sort of milk ఒకశుట్టువిశేషము. BD. 3. 116.

భూపాలము * n. s. Name of a certain tune. రాగ విశేషము. శివభూపాలము a variation of this tune.

పూశ్రు or పూన్పు n. s. Undertaking, effort. అనగా పూనిక. D. Kalahas. 2. 71. వీరరసావేశంబునవిజయశాసరవశత్వంబునుంజేసి మునుకుటిపూశ్రుతప్పక. మునుకుటిపూశ్రుదప్పక, అనగా ముందరిపూనిక విడువకుండా.

భూశ్రుడు * A king.

భూశ్రురము * n. s. A diagram used in magic.

పూబ The same as పూశు.

పూబోడి, పూబోటి n. s. A handsome female, lit: rosy bodied.

భూభృత్ * n. s. A king: a mountain.

బూమి n. s. అనగా భూమి. D.

భూమి * n. s. The earth, world, universe. Land, place, scite. Vish. VII. 235. Ground, soil. Any place or part.

భూమిక * A garb. Costume, theatrical dress, trim. Spot, place, situation, land. వేషము, శ్రువేశము, శ్లము. BP. 5. 173. అతడు ద్రోక్తిన చోటులవిమక్తి భూమికయతని శ్రుసాదంబు యమృతసారము. A. 6. 169. తానెకట్టిన భూమికదాల్చుచూకు. టీ|| తానునాయం దువుంచిన శ్వశురత్వమునే వేషమును ధరిస్తున్నచూకు. Pariz. 2. 113. మృగాంకమండలంబున గముగబళించిన రాహుగ్రహభూమికల చందంబుననందందదిరుగు బొల్లిమెరలభల్లూకంబులును. SC. says నాట్యసిద్ధవేషే.

భూమిజముడు A species of Euphorbia, Euph, anti-liquoriorum in Tamil చదరక్కళ్ళి. Rox. 2. 468.

భూమిజుడు * n. s. Son of Earth, a title of the planet Mars. కుజుడు.

బూమెలు n. s. Fibs, fictions. H. 1. 134. తిలకమొగి దీర్చిమితఘక్తిశీలిపి, వెంటబూమెలెరుగనియొకపాటిబుడుత, యాకుమడుశ్రులందియ్యి. బూమెలెరుగని, మాయలెరుగని. HN. 5. 143. ధరమిదనాడుదొంగలు, శరకింతుగలెరుతోల్లిశున్నిదమునకు, కరమాశ్చర్యముగానీ, శ్రురిలోనంగలిగిరిట్టిబూమెలుగలవే. Ellana. 1. 249. ఆవెలదినికుబంపిన, పూవులనెత్తావిచూడు బూమెలవలశ్రుత్ గావించిన శుటిజూడుమునావచనముకల్లగాదెనవ్వువెయ్యెని. బూమెలు, అబద్ధశ్రుకల్పనలు, మాయలు. D.

పూయము * n. s. Pus or matter, from an ulcer. విరిగిననెత్తురు, చీము. D.

పూయించుట v. a. To apply or smear, paint oil &c. యింటికి నున్నముపూయిస్తే I got the house plastered.

భూయిష్ఠము * adj. Many, much, most. Exceeding. భూయిష్ఠమర్దనము much rubbing. శరీరపూర్ణము, ఎక్కువ. D.

పూయుట or శ్రుయ్యుట v. a. To smear, besmear, daub, anoint, plaster, lay on, apply (oil, paint, medicine &c.) శ్రుంటికింకముపూశి rubbing herself with sandal paste.

పూయుట v. n. To bear or produce, as flowers. ఆభూమిపుష్పపూస్తున్నది that ground produces salt.

పూరము * n. s. A flood, a flow, the flowing of the tide. శ్రువాహము, నింపినదియున్ను. శ్రముద్రాదులపోతున్ను. D. Vish. 1. 173. డెండములనత్యానందరశ పూరముల జెందగా. Ila. 2. 86. రమణుచల్లనిచూశ్రులమృతపూరమటంచు. టీ|| అమృతపూరమటంచు, సుధయొక్క పూర్ణమైనటువంటి ధారలని. T. 5. 107. తేరినై, ఘనతరరక్తపూరములుగ్రక్తుచు. టీ|| రక్తపూరములు, రక్తముయొక్క కాలువలను. DUR. 1176. శరీరపూర్ణచంద్రు, మరుశింశుదగుచంద్రుశ్రుక్రండుబుధుడు, శీరపూరముచూచ్చి. RKD. says జలశీమూహాః, శ్రుణశంశుద్ధిః, భాద్యవిశేషః, Note: the meaning "a lake" (W.) has not appeared in any original authority. A verse says పూరోత్పీడేతటాకశ్యశరీవాహాః శ్రుతిక్రియా.

పూరకము * adj. Filling, completing, or that which fills or completes. A song says శిలంకిమనలంభవేదనలమాదరంబాధికుంశుయః శ్రుశ్రీతిపూరకంకిమున ధారకంసారశిం అయత్నములమల్లకంశుధిశుటచ్చరంకన్నరంభజంబివిమధాముధాఅహహకుతీతః కుతీతః.

పూరకము * n. s. Filling up. A citron, (citrus medica.) In arithmetic, the multiplier. Closing the right nostril and drawing up air through the left.

బూరగ or బూర n. s. A trumpet. T. 5. 26. విశ్రమాకశాగ్రహూదగ్రహాయ గ్రీచ గ్రీవా మహూగ్రహూషాభీషణతాక్రూరంబులై నబూరగలరవంబులును. కాహళ. D.

బూరగ A sort of white vulture.

బూరగచెట్టు The silk cotton tree. (శొల్లలి*) with large ligneous pods Bombax Heptaphylla,

Rox. 3. 167. which like the poplar or sallow is proverbially huge and useless. వాడువట్టిబూర గమాను he is a mere log, it is a phrase for a stupid booby. One species is called కుక్కబూరుగ another is దుంకిబూరగచెట్టు A tree called Briedelia Scandens. Rox. 3. 737. బూరగచూది the cotton found in these pods : which, steeped in nitre, is used for tinder. ముండ్లబూరగమాను Bombax Malabaricum (Wight, plate 227.)

బూరగడ్డి or పిచ్చికబూరగడ్డి n. s. A herb called Ambrosinia Unilocularis. Rox. 3. 493.

బూరగొమ్మ n. s. A conch-shell. శంఖము. D.

బూరటగొమ్మ, అనగా శంఖము. OG.

బూరటిలుట v. n. To be spread, to be full. M.

VII. 5. 257. గడద్రొప్పిబిట్టువైచిన, నదిరభ్యంబుల

నునరదముళిడముక, జిదురుతులుసేయనతడం, బుదమైగజికలైనభముబూరటిలంక. ib. IV. 4.

164. కురుబలంబులు బెడరెనంబరముదిశలు, బూరటిల్లంజలగెత దారవమున. ib. V. 4. 120. కాగినయశురులకైవడిబారిబారిశరనిధులుప్పొంగిపారలబడియె, కరమునైగిలింబి గాలికెత్తినచాచుపోల్చిమి

స్సైంతయుబూరటిల్లె. నిండుట. OG. మోమోటు

కుడెననుట, భేదించెననుటయున్ను. D.

పూరణము * n. s. Filling, completing; stuffing: the inside of a pie. నిండించడము. D.

బూరదిట్టకాయ A plant called Leea Integrifolia Rox. 1. 659.

పూరి n. s. Grass. పూరిమెశగుట To eat grass. గడ్డితినుట. పూరిగరచె he ate grass. i. e. he lost the battle, or the victory. ఆనేలనుపైపూరితో

కూడా అమ్మినాడు he sold the ground with all that was built on it. నేనుకొంతపైపూరికట్టుకొంటాను, నిపుణలముయిస్తావా will you grant me a spot to live upon: I will erect a dwelling on it.

పూరి * adj. Much, many. అడభ్రం SC. Vasu. 2.

73. పూవోడిజఘనంబుపూరివేదికినైన బాలతిపాక్కిలిశరసులకునైన. T. 4. 150. పూరిత్రియామికా.

పూరి * n. s. Gold; a gift or dole conferred on those present at any festival.

పూరించుట * v. a. To fill, to fill with air, to sound a horn. A. 1. 6. హరిపూరింపడదాట్రిచూరుతను

గంధాకృష్టమై. నిండించగాను.

బూరిచెట్టు? వాచనమారి? A tree called Ehretia Buxifolia. Ainsl. 2. 81.

పూరిటి infl. of పూరి A straw. Naish. 7. 105. కరుకులై విడిచినకురువెంట్రుకలతోడ బట్టయాజలగావి

పాగయమర, నిగిటిపూరిటిబాగునగుగ త్తరించినగడ్డంబు.

పూరితము * adj. Filled, full, complete.

భూరిదక్షణ * Distribution of gifts among many persons, at a wedding.

భూరిచూయుపు * A jackall.

పూరియిల్లు or పూరిల్లు n. s. A thatched house.

భూరిరంధ్రము * n. s. A kind of cake కాండవె, అట్టు. SC.

పూరిడపిట్ట n. s. A bird like a quail. See పూరేడు.

పూరిలు n. s. plu. Thin cakes, made of wheat flour.

బూరు గాలు, అనగా వాళుకాలు. OG. A swollen leg.

పూరుదొస్సె? "Pooroodona?" A plant called Ekebergia Indica. Rox. 2. 392.

పూరుమొత్త, పూరుమొత్తము * అనగా ఉపరతి.

పూరుముడు * n. s. Man, human being, person. Vish. P. 4. 217.

భూరూచకము * adj. Landed (property).

బూరె A cheese-cake. శంకుటకములనేభక్ష్యములు. D.

పూరేకు n. s. A jewel worn by women on the head. Naish. 6. 56. చేరుచుక్క చిన్నిపూరేకుపాలి

యలువకరికా వక్రభంగంబులు.

పూరేడు n. s. plu. పూరేండ్లు A particular gregarious three-toed bird, like a quail. See మినవల్లంకి, డాబ and గోవిడ. ND. 3. 323.

పూర్ణము * n. s. A certain tree, like birch: the bark is used for writing on: and for making hooka snakes. W. బహుత్వవి, భజత్రచెట్టు. SC.

పూర్ణము * adj. Full, filled, complete, all, entire, strong, powerful, able.

పూర్ణకము * A filling up; as, పాదపూర్ణకము a peg in verse: any useless word inserted to fill the measure, as ఒగ, తగ్గ, ఇల &c.

పూర్ణకుంభము * An ornamented vase filled with water and used in marriage &c.

పూర్ణగర్భములు n. s. A sort of cakes. బూరెలు. D.

పూర్ణపాత్రము or పూర్ణానకము * n. s. A full cup, or vessel, a vessel filled with cloths, or ornaments, which are scrambled for at a festival, a vessel full of rice, presented at a sacrifice to the superintending and officiating priests. హావాలి దలంకారాంబరాదికం. ఆకృత్యవ్యవహారే పూర్ణపాత్రం పూర్ణానకం చ తత్. (Hārāvali.) వివాహోద్యమే వేసునూతన వస్త్రీఫల శుష్పాద్యలంకృతభాజనై, కట్నంకోశురము శుండ్లు దనుశుబట్టలు మొదలైనవి ప్రంవిసశుక్లము, భేరీదట హానిశ్వనే. SC. హావాలిపాత్ర. D.

పూర్ణమాసము * n. s. A sacrifice, performed on the day of full moon.

పూర్ణమాసి or పూర్ణిమ * n. s. The lunar day on which the moon is full. శుక్లము. D.

పూర్ణము n. s. The stuffing of a cake.

పూర్ణానకము * n. s. A full cup. See పూర్ణపాత్రము.

పూర్ణుడు* He who is full or well skilled. వాడువిద్యలో పూర్ణుడు he is an accomplished scholar.

పూర్తము * adj. Filled, full, complete. Covered, concealed.

పూర్తము * n. s. An act of beneficence ; as digging a well, planting a grove, building a temple &c. Nourishing, cherishing. వాటికూడుతటాకాది చేవాలయాదికర్తృనిపూరితే, భస్మై. SC.

పూర్తి * Fulness, completion, termination, end.

పూర్వములు A sort of sweetmeats.

బూర్లె (Error for బూరెల Gen. plu. of బూరెలు) cakes. బూర్లెమూకుడు a frying pan.

పూర్వము * n. s. Former or ancient times, days of old. The east.

పూర్వము * adj. First, former, prior, preceding, initial, before, in front of, east, eastern.

పూర్వము * adv. Formerly, of old. తత్పూర్వము previously, before which, before that (time or occurrence.)

పూర్వకము * adj. Originating in ;—made of, arising from, as బుద్ధిపూర్వకమైన Intentional, originating in purpose. వ్రాతపూర్వకమైన in writing. When added to many nouns it makes them adjectives as వినయము humility. వినయపూర్వకమైన humble, humbly—expressed. See W. Gram. 390.

పూర్వకము గా* (See పూర్వకము) adv. As, through, by way of. శ్రమణాపూర్వకము గా On oath. దానపూర్వకము గా as a gift, freely. సమాధానపూర్వకము గా willingly, voluntarily. మంత్రపూర్వకము గా By means of spells, magically. వినయపూర్వకము గా humbly.

పూర్వగోర్వాసులు * The (raxasas) giants.

పూర్వజన్మము * n. s. Former birth. పూర్వజన్మఫలము n. s. Destiny, fortune, fate ; which the Hindus, being predestinarian believers in transmigration look upon as the fruits of good or ill conduct in a former birth. This Pythagorean doctrine (see Ovid. Met. XV. 160.) is strongly impressed on the Hindus, who refer to it, whenever puzzled to account for the good or evil fortune of any person whether of their own or any other religion.

పూర్వజుడు * n. s. An elder brother.

పూర్వజేతుడు * n. s. A Titan or elder god, a Præadamite. పూర్వజేతులు, అనగా రాక్షసులు. D.

పూర్వశక్తిము * 'A prima facie argument' in logic. (See on అధికరణము, Colebrooke.) నామాటలు పూర్వశక్తిములే All I could say availed nothing. పూర్వశక్తి మైపోయిన Refuted, rebutted.

పూర్వమందు Heretofore.

పూర్వరంగము * n. s. The commencement, prologue, overture. BD. 3. 97. నాటకమునకు మొదలు. D.

పూర్వసిద్ధాంతము * See పూర్వశక్తిము.

పూర్వాభిముఖుండై * Facing the east.

పూర్వార్థము * n. s. A former half.

పూర్వాహ్లాము * n. s. The first part of the day, the forenoon.

పూర్వీకులు or పూర్వులు * n. s. Ancestors, forefathers, predecessors.

పూర్వోత్తరము * n. s. The whole affair, from the first (పూర్వము) to (ఉత్తరము) the last. Particulars, details. దానిపూర్వోత్తరముయొరగను I know nothing whatever about it. నిపూర్వోత్తరము యేమోచెప్పు Tell all your adventures.

పూర్వోత్పన్నము * Primeval. అనాదిమైన.

బూల n. s. Pith, as the centre of wood. గుంజు. బూలతీకివేసిన hollowed. The pith of which is taken out, pithless.

పూలగురి వెండ The plant termed *Gærtnera racemosa*, or *Banisteria Bengalensis*. Rox. 2. 368.

పూలి or తెల్లపూలి A certain plant.

పూలి A sort of pagoda worth 3½ Rupees. పూలిలు plu. Star-pagodas.

పూలించుట To long, wish, desire? DRK. 62. తన తోడవులువైచితర తాపిపోయె, ననిచెప్పిచూపిననది కుతిజూచి, యాలింగము జేసి యధికతియెంత, పూలిం చిచూచి యాధూకణంబులను.

భూవర * Sir, your excellency.

భూవరుడు * A noble person : a venerable man : a king ; this word is never applied to a bra-min.

పూవిల్లు A bow made of flowers : attributed to Cupid. The ABA. 3. 90. adds (but devoid of all proof) also పుష్పహేమము a flowery harbour.

పూళి n. s. A flower.

భూక * Ornament, embellishment. సాక్షులు. S. 3. 507. పుక్లయెడనిక్ల ట్టెనహోదానినానారతోపై జ్వలభూకలూద్వికాని యానందంబుతోడకా పురిం జేరెకా.

భూకణ * n. s. Flattery, praise.

భూకణము * Ornament, embellishment.

పూషా * A name of the sun. Swa. 5. 123. మింట పూషార్యస్తోమము. టీ|| పూషార్యస్తోమము, సూర్యునియొక్క అశ్వశిమూహమును.

భూషించుట v. a. To praise, laud.

భూషితము * adj. Adorned, decorated, dressed.

పూషుడు * n. s. The sun.

పూళి n. s. A bead : a bit : or piece. వెన్నుపూళిలు the joints of the back bone. ముద్దిపూళి the rump, or tail bit. A. 6. 104. చిటివేలిపూళిపైఘటియిల్లు పెడకట్టిచిమ్ములనురియడాల్లు మ్మరముగ. టీ|| చిటివేలిపూళిపై, కనిపి కాత్మకృత భాగ శర్యముపైని. This word is often superfluously used, as వెన్నుపూళి a bit of butter. i. e. butter. Ahalya. 3. 63. పుట్టనియట్టివిడ్డలకుపూళులుకట్టుదురమ్మల క్కలు To count his chickens before they are hatched. పూళి స్రుచ్చినరీతి. KP. 4. 193. in regular order.

పూళికజ్జెము The sweetmeat called maccaroons.

పూళికామంచిగడ్డి or పూళికామంచిగడ్డి A kind of కామంచి.

పూళిగురు వెండ, అనగా గుంజాలత. D.

పూళిపెమ్మ The back bone. Kasi Khand. 6. 48. చేదోయికురచయైచెవులు విల్వంకలై పూళిపెమ్మ కములుబొంచుకట్టి.

పూళిము n. s. Grain. P. 1. 773. మూళంబుదరపి నేర్పుననమ్మకొనుటకు. టీ|| మూళంబు, ధాన్యమును. మూళరకాయ, మద్దమూళర. The berry called Brazil cherry.

మూసి n. s. అనగా మురికి Dirt, particularly cob-webs. ఇండ్లలో వాసాలను తుట్టిసాల్ల మగ్గులు. D. భూసురుడు * "A lord of earth" i. e. a bra-min. See on భూదేవుడు.

భూసురోత్తముడు * A bra-min. DRU. 968.

భూస్త్ర్యము * A fragrant kind of grass. *Andropogon Schoenanthus*. W. మాళాత్మక, చిక్కగడ్డి. SC.

భూస్థాపనము * Burying, inhumation.

భూస్వాస్త్వము * Landed property.

వృ, బృ, భృ.

భృంగము * The large black bee. గుంటకలగర, తుప్పచే, లవంగపుచెక్క &c. SC.

భృంగరాజము * The bird called తోకకశిలపోలి గాడు " *Dicurus Retifer*." J. N. 59.

భృంగారము or భృంగారు * n. s. A Golden vase or chalice. A gold vase placed at a royal gate. మంగకూజా. T. 3. 20. బంగారుబొమ్మ రంగుభృంగారుజలంబువంతు. టీ|| సొగసైనబంగారుపుబిందెలో చలిపుడకముచెంబులో కలికివంచియివ్వగా. A. 6. 185. భృంగారుకంబునకనక భాజనగిడి క్షంబులగుకుశేతయశుశలతడకిశిలయంబులుగడిగి. టీ|| భృంగారుకంబున, బంగారుపుకూజాలచేతను. *Nirancus* Pref. 27. రంగతరుణారశివృద, యంగమభృంగారునకులతాంతాయుధపూసాంగారునకా శ్రీతగిరి, శృంగారునకపిరమేయశృంగారునకుకా. కనకాలుకాయాం, రాజద్వారమండలిబంగారుపు గిండ్లిచెంబు. SC.

భృంగి * n. s. A three legged griffon like a seal (phoca) or sea calf ; a figure carved on temples of Siva, being one of his train : a "Nobody" having only a head and legs. In sculptures he is represented as a scaramouch in the human form but with three legs. See note in 'Account of the *Básava Puran*.' Madras Journal 1841.

భృంగిక * n. s. The large black bee. See on భ్రమరము.

భృంగినాథుడు * An epithet of Siva or Master of Bhringi.

భృంగిరిటము * A griffon. See భృంగి.

బృందము * n. s. Multitude. బ్రహ్మబృందము a circle or number of brahmins.

బృందారకాద్రి * A name of Meru, the hill on which the gods abide.

బృందారకుడు * A god, a demigod, a deity, an immortal. దేవుడు, సుందరుడు. D.

బృందావనము * n. s. A raised piece of ground, inside of a house, within which the Hindoos of the Vishnu sect raise, and preserve the purple stalked basil, Ocimum Sanctum, a plant sacred to that deity.

బృంహిరము * n. s. The roar of an elephant.

భృకుంఠలు * Male actors or dancers in female apparel. W. హరికొల్వునస్తివిఫలాస్యస్థినిను భ్రూభ్రకుంఠలవాదులవరిదీర్చివుచ్చి.టీ||భ్రకుంఠల,నర్తకులయొక్క. A. 4. 61. శ్రీవేషధారి,నాట్యపురుషు. SC.

భృకుటి * A frown. BRS. 396. భ్రూభంగం. SC.

భృగుశతనము * n. s. Fall from a precipice.

భృగుశు * The precipice of a hill. A name of Sura. భృగువాళీరము Friday. Zakile. 5. 270. రవినిలనగాదుతశృంగవర్తియై,భృగుశతనంబానరైననవింబముతో కుడెతుచ్చిచూంబుని. KP. 4. 220. శ్రీతైలమ్మనకుభృగునిపాతలంకటమతియై. ib. 5. 238. భృగుపాతంబునకాయితకుడుచున్నజూచి. SC. says కర్యతతతే, శక్ర, శంఖా, జమదగ్నై, శ్రుతాపె SC. శక్రడు, జమదగ్నియుపియు,కొండచరియ. D.

కృష్య * n. s. Questioning, query. కృష్యచేయుట to question. శ్రుత్యై. SC.

భృతము * adj. Hired, paid, maintained. భరించు కడ్డది. D.

భృతకుడు * A hired servant. కూలివాడు. D.

కృతన * n. s. Army, host. సేన, దండు. కృతనాధిపతి * A commander, a general. M. VII. 1. 50.

కృతనాహట్టు * An epithet of Indra.

భృతి * n. s. Wages, hire, support. కర్మత్రాయం, జీతము, కూలిన్ని,భరణ, భరించడము. SC.

భృత్యుడు * n. s. A servant, a slave. కరిచారకుడు.

కృఫ * n. s. కుంతిదేవి. D.

కృఫక * adv. Alone, separately.

కృఫన్మనుడు * An ignorant man, a fool, a man of low caste, a sinner, a wicked man. ప్రాకృతుడు.

కృధివి * n. s. The earth. కృధివీపతి a king. నాచిష్టుఃకృధివీపతిః.

కృధు * Great, big. కృధుతరు a big tree. Dab. 93.

కృధుకంఠము * The sort of beetle called by the English a carpenter, or mole cricket.

కృధుకము * n. s. An infant. Parched corn: first scalded and then bruised, to remove the husk. బిడ్డ, అటుకులున్ను.

కృధునితంబ * A woman with handsome loins: a callipygis or Fairham, or Fulham.

కృధులము * కృధుశు * adj. Big, great, large.

భృశము * adj. Much, great, extreme. adv. exceedingly.

కృశ్చి * A ray of light. A dwarf. కిరణ,వృష్ణా, మరుగుజ్జువాడు, దుర్బల, కిరాతె, అల్పకీక. SC.

కృపతమము * n. s. A drop of any liquid. The porcine deer జలబిండువు,శుక్లబిండువత్తురంగము.SC.

కృపత్తు * n. s. A drop of any liquid. బిండువు.

కృపదంశకము * A cat. పిల్లి the other spelling is వృపదంశకము. SC.

కృష్టము * adj. Asked.

కృష్ఠము * n. s. The back. The rear, the last. వీపు, కుప్పాద్భాగము. SC.

భృష్టము * adj. Fried. భర్జితే, వేయించినది. SC.

కృష్టి * A ray of light. కిరణ SC.

బృహత్తు * adj. Great, large.

బృహద్గంగ * The main (stream of the Ganges.)

బృహద్బీజము * Swelled testicle. Orchitis.

బృహద్భానుశు * An epithet of the god of fire. ఆగ్ని.

బృహద్వ్యాధి (brihat-vyādhī) The leprosy.

బృహన్నలుడు * Arjuna.

బృహస్పతి * n. s. A name of the husband of తార q. v. The planet Jupiter, also a certain law-giver. In mythology he answers to Thor, or Vulcan, husband of Tara.

బృహస్పతివారము Thursday.

పె, పె, బ, భ.

పెం A contraction for పెను large, as పెంచోడ for పెనుతోడ the upper or bigger part of the thigh. పెన్నూతము a great demon. పెకాచీకటి thick darkness. Kalahas. 2. 152.

పెంకితీగ The name of a large climbing woody shrub, called Gouania tiliifolia. Rox. 1. 632.

పెంకు plu. పెంకులు n. s. A potsherd, or cullet. A pantile. అడ్డపుపెంకు a pane of glass, broken bit of glass. తలపెంకు the skull. రవి కమాద పెట్టికుట్టే అడ్డపుపెంకులు glass bugles, used in women's dress. వారిముఖము పెంకువలె పోయినది his countenance fell.

పెంకుటిల్లు A tiled house, one roofed with pantiles. The ట is inserted to save elision.

పెంకె penkē adj. Obstinate, stubborn, impudent. ముండికట్టె. S. 3. 21. పెంకెయనరాదు పుట్టిగుం పెనలుసేయు.

పెంకెత్తురుగు n. s. A weevil in grain. **పెంక n. s.** Anxiety, sorrowing, pining. మసా వ్యధ, ఏకారిపోవడము.

పెంకగొనుట v. n. To pine for. Jagan. 2. 64. తలువరింపుచుబండ్లుగొరుకుచు తరవణంబగుచు పెంకగొనుచునిశరహంబకందిట్టుచు. టీ|| పెంకగొనుచు, మసా వ్యాధినిపొందుచున్ను.

పెంకతుడుట v. n. To pine, weary, sorrow for.

పెంకలిడుట v. n. To yell, to cry out or shriek in alarm. Sarang. 2. 3. పెంకలిడంగనెంటియట పెంటినిగానకదేలిపోయి. టీ|| పెంకలిడంగ, బొబ్బలుపెట్టగా.

పెంచు n. s. A potsherd. HD. 1. 1447. అలుగకవిల్లు పెంచాది గానాకుకలధనంబంతయు కతుంబులేక.

పెంచుకొనుట v. a. To adopt, to nourish. **పెంచుట v. a.** To nourish, support, take care of, look to. To increase (being the causal of పెరుగుట v. n.) to improve. To extend or swell. To exaggerate a story. To multiply: To adopt or rear a child. మాంసముమాంసమును పెంచును flesh meat increases the flesh. కలహము పెంచినాడు He bred (a quarrel) or augmented. గ్రంథమువూరికె పెంచెను he spun the story (or book) out. గడ్డము పెంచుట To wear

his beard. తలపెంచుట to wear his hair long, keep his head unshorn. చెవులు పెంచుట To bore the ear: Chenn. 3. 145. which often means to extend the auricle to the size of a large ring. ముక్కు పెంచుట To keep a hole open for a nose-jewel. Lit: to increase or enlarge the nose. దుఃఖము పెంచుట To indulge in grief. ND. 1. 702. రోగమును పెంచినాడు he increased illness. కథను పెంచుట To exaggerate.

పెంచెత్తుడండ A sort of crook or staff? Navan. D. చుట్టినయ రుద్రాడు సాంపారు చెంచుగట్టినయెద్దులకుచుచకొయ్యలును మెరుగు పెంచెత్తుడండ మేటి బెబ్బులు లుగరవకయుండవాకట్టువదనికెలు.

పెంజెరి (K) A rock snake. Perhaps పెను + జెరి. పెంజెర, పుకావనికయినామ మేమో? DRU. 1048.

పెంజెర A kind of rock snake, the boa constrictor. రక్తపెంజెర a red snake. తుమ్ముపెంజెర and పొట్టపెంజెర species of snakes.

పెంజొర A certain large fish. M. VII. 4. 98. మున్నీటంబెంజొరదరనిపోవుచందంబున. See స్రాత్ర The great shark.

పెంట n. s. A heap, as of dirt, sweepings or trash, a dunghill. పీనిక పెంటలు heaps of corpses. పెంటకట్టుట to manure land. తంటపెంటలవాడు a troublesome fellow. Here పెంటలు is a mere echo. In names of some hamlets, as రోళ్లపెంట, తుమ్ములపెంట, గొల్లపెంట it means Place, spot, land.

పెంటి n. s. A female. A wife. The she of an animal, the female of a plant. చునుచు లలోనాడు ది. D.

పెంటి adj. Female: smaller, thus పెంటికరుడు, పెంటిఅల the smaller surf (See పోతు). పెంటివిధ్యు feminine accomplishments. పెంటితాడు the female palm tree. అనగా అడుతాటిచెట్టు. D.

పెంటిక n. s. Dung of sheep, goats, or deer. **పెంటితుడుట** To match or equal. L. 3. 136. మృగశుకీశువులు మేతలువదలి, శుగులు రేయును పెంటితుడిబావయవయ్యె. టీ|| పెంటితుడి, జితగూడి.

పెంట్రిక n. s. Dung of sheep, goats, or deer.

పెండ or పేడ Cowdung. గోమయము. D.

పెండ The vegetable called hibiscus longifolius. Rox. 3. 210. కర్పూరపు పెండ Hibiscus esculentus.

పెండలము n. s. The yam (*Dioscorea alata*. Rox. 3. 797.)

పెండియము or పెండేరము An ornament worn like the garter, on one leg. Ila. 1. 125. కళ్ళలుకుది యారుతాగంటి ఘనునిమోము, గనిమొసరువదిగా లుగుకళ్ళలటంచు, కలగక మలారీహరికదాక్రాంతు దయ్యె, ననగమగరాలపెండియంబునిచె సెకతె. టీ|| మగరాలపెండియంబు, వజ్రములుచెక్క బడినటువంటి గండ పెండేరమునేవిరుదును. ib. 2. 123. కళ్ళకు హెసరంగుపెండియముఘల్లన. టీ|| కాంతులుగలిగిన టువంటిబంగారుపెండేరముమ్రోయగా.

పెండిలి or పెండి n. s. plu. పెండిండ్లు, పెండిండులు or పెండింట్లు Marriage, wedding. M. 3. 5. 253. ib. IV. 1. 2. See పెండి.

పెండు n. s. plu. పెంట్లు Cork, pith. The shrub termed *Aschynomine aspera*. The white and light corky wood of this shrub is used in making artificial birds, flowers, and other toys. పెండ్లబంట్లు Sapless stalks. H. 5. 49. కలలో నకావడెడుదా మెరుంగన పెండ్లబంట్లు ముంబర బడవ్రేలి. పెండ్లబంట్లనగా నిస్సార మైన గడ్డిఅని. Dabhim. 202. విండ్లనమ్ము లుబోయివిరఘలమగుట, పెండ్లయ్యె సేనులువింక సేవింక. A. 5. 66. పెండుబొమ్మవలెనుండెకాశిందిటకాజుల్లవై. టీ|| పెండుబొమ్మగతి, బీలుగు పెండుబొమ్మవలెనే. ఈకాకగా లికరీరమును పెండుచేస్తున్నది This burning wind dries up the body.

పెండుకుడుట v. n. To be alarmed, to be dejected, disheartened. M. VII. 3. 176. అనుచునయ్యోధముఖ్యులు పెండుకుడియుండిరి. T. 5. 92. దండిగానారైనిర్వరుల్ పెండుకుడగ. టీ|| నిర్వరుల్ పెండుకుడగ, దేవతలుభయకుడేటట్లుగాను.

పెండుకురచుట v. a. To frighten, to render powerless. T. 5. 84. అమ్మహాస్వనంబుబ్రవ్విండభాండంబునిండియాభండలాది విక్రమకులం పెండుకురచె. టీ|| పెండుకురచె, భయముచేత ప్రాంతులయ్యేటట్టుచేసెను.

పెండె n. s. A lath or small rafter: commonly called a reaper, a strip of split bambu. A pannier or pack, being half a bullock load. విభూతిపెండెకట్టు or త్రిశ్రుండ్రకము The triple line of ashes drawn across the forehead by worshippers of Siva. పొగాకు మొదలయినవాటిలోశగము, D.

పెండెము n. s. A door made of strips of bambu : a wooden gate. శుశువులదొడ్డి ద్వారకవాటము. D.

పెండెలు Plu. of పెండె A lath or small rafter. Strips of split bamboos. పొగాకు మొదలయిన నగలయొక్క శగములు, ఇంటివాసీములమీద వేసేవియు. D.

పెండేరము An ornament or badge worn like the garter on one leg. SD. 52. నెరిమిడాకాల పెండేరంబుపెట్టి. Bahulas. 5. 104. అంచ. D.

పెండ్లాడుట v. a. To marry.

పెండ్లాము n. s. A wife.

పెండ్లి n. s. Marriage. plu. పెండ్లిండ్లు, పెండ్లింట్లు The rite which answers to betrothment between children: the actual marriage being called శోభనము. పెండ్లికావడము to be married. పెండ్లికమ్మన్న Vijaya. 3. 10. పెండ్లిఅరగు A small hillock upon it the marriage takes place. పెండ్లికూతురు or పెండ్లికొమార్తె The bride. పెండ్లికొడుకు, పెండ్లికొమారుడు The bridegroom. పెండ్లిచేయించుట to marry, unite two persons in marriage. పెండ్లిచేయుట to marry a couple. పెండ్లిచేసుకొనుట To marry. i. e. become a husband or wife.

పెంతురు i. e. పెన్నుదురు See పెంచుట.

పెండడి n. s. Mud. పెండడిరాతికని built with stone and mud. Swa. 3. 38. ఇంచూపలశ్యందంబులకువిందులగునిచీవరమకరందంబుల పెండడింబడిబందనగొనువలి మించుక్రామ్మంచుపొడరుల నీదియ్యాని. టీ|| ఇంచీవరమకరందంబుల పెండడింబడి, నల్లగలువపూచేనియలయొక్కొంపినిబడి.

పెండలకడ Early, betimes, quickly, hastily. In the twilight. A. 1. 20.

పెండలాడి, అన గాపొట్టుగలుగ. OG. See పెండలకడ. పెందిరువడి A Tamil name of Garutmant. A. 4. 10. నింక గరుత్మరంతురలనిన్నన లేదొక రెక్కునంతవీ చెంగలశాస్త్రిమీగడల జడ్డెరించెమకమ్మ గాడ్పునిండెంగడుమ్రోత పెందిరువడింగనిరి. టీ|| పెందిరువడిక, గరుత్మంతుని.

పెండురుము Full tresses. Swa. 6. 5. చెంగల్యపూదండ జేర్చి పెండురుముపైఘనసారమున సూశికము ఘటించి. టీ|| పెండురుముపై, పెద్దకొక్కమీదను. See తురుము.

పెంబెర A billow, a large wave: like a screen. Swa. 5. 102. A. 6. 186.

పెంచెలు A great disease. S. 3. 200.

పెండద n. s. The big part of the thigh (from తొడ.) Mand. 3. 46. UH. 3. 55. URK. 4. 108.

పెంతురలాడుట v. n. To be increased, augmented. Satya. IV. 178. అనినర కాసుయందును మద గ్రదురాగ్రపలుడైయవగ్రహం, బునమరిచే కొలం దిమునుమున్నుగకుంభములకృషింపిహ స్త్రీనిగదియిం చిశౌరికడ జేరిత రాశునిర్గళనిశ్చి, ర్గళనిత ఘోరమా ర్గళావరంతుర పెంతురలాడెనయ్యెడక. పెంతురలాడె నన గామిక్లటమాయెనని తోచినవె.

పెంపారుట v. n. To increase, grow, improve. URT. 4. 27. దేవాదేవరతోడబుట్టువుకృతార్థభూ తచేరస్తుడై, నివిభ్యాతికి శంతస్తిలుశుహజస్తేరుం దునీయందని, శ్రీపెంపారుటగోరు. BD. 5. 825. వారికినిష్ట భాగములఅనద్యశలీలపెంపారి. ib. 5. 846. భక్తిశక్తియలుదశ్యకనేయు బాళివ్యక్తిగా భక్తినియు క్తిపెంపారి. పెంతు జెండెననుట. D.

పెంతు n. s. Rearing, nourishment, fostering. Increase, growth. BD. 5. 16. and 224. గ్రామ మును పెంతుచేసినవారు they who enlarged the town. వృద్ధి, పాలనమున్ను. D. ABA. 3. 86. పెం తునా నాశంబువృద్ధిదోచు. పెంతు అన గాలయము న్నువరిష్టుత్వమున్ను.

పెంతు జెందుట v. n. To increase, augment.

పెంతుట v. a. To increase, swell, enlarge, aggragate, nourish. పెంపె, పోపించె, కొట్టెననుటను. OG.

పెంతుడు (p|| of పెంచుట) adj. adopted. పెంతుడు కొమారుడు an adopted son. పెంతుడుతల్లి an adopted mother. పెంతుడుతండ్రి an adopted father. పెంతుడుచిలుక a pet parrot.

పెంపొందుట, పెంపొందువుట v. n. To increase, grow. Aniru 3. 57.

పెంట్ల n. s. Marriage.

పెంట్ల Plural of పెండ.

పెకలించుట v. a. To root up, tear up. DRB. 140. N. 9. 157. 166. R. 7. 77.

పెకలుట v. n. To come up, i. e. be torn up by the roots, to give way, yield. N. 9. 166.

పెకల్చుట v. a. To root out, tear up, eradicate.

పెక్కండ్ర plur. mf. Many, several. కొండర. OG. Vish. 4. 47.

పెక్కలితుండ్లు A fruit like the love apple.

పెక్కు n. s. Plenty, a large quantity. పెక్కేల what is the use of all this? or of so many words? Literally "why much" BD. 5. 17. Jagann. 2. 54.

పెక్కు adj. Much, plentiful. Many. పెక్కు పాయము లు numerous contrivances. R. 5. 197. పెక్కుచ గల in many ways. పెక్కుమాటలేల why talk so much. M. XIII. 3. 216. ib. IX. 1. 437. URK. 4. 56. పెక్కుమార్లు, అనేకావృత్తులు. D.

పెక్కురు adj. noun. Many (persons.) పెక్కులు Many (things.) ఆనేకము. D.

పెక్కువ n. s. Increase, growth, tallness. T. 1. 48. హెచ్చినపెక్కువంజెలగు. టీ|| హెచ్చినపెక్కువ, అతి శయించినవృద్ధిచేతను. ib. 2. 97. నీవుపెక్కులైతే కనేనుపెక్కులైయంచుశీరినిల్చు వానిభుజంబుసోక. టీ|| నీవుపెక్కులై, నీవుపొడవా, నేనుపెక్కులై, నేనుపొ డవా, అంచు, అని. OG. says గోము. Prettiness, elegance.

పెక్కువాయు A sort of silk cloth? BD. 3. 106. వారణాశియు, పెక్కువాయు, కెండోగరు, గౌరిగని యమంబు, గడిగొడకంబు, నట్టును, రత్నంతుకట్టును, శంఖుకట్టును.

పెక్కాట్టి, అన గావాపోసి. OG.

పెగటికండ? పెగ్గటి? A certain weed called Athanasia Indica. Rox. 3. 417.

పెగడలు Elders, seniors, nobles. Vish. 7. 163. పెద్దలు. D.

పెగడు n. s. Fear, terror. భయము. D.

పెగడుట v. n. To be alarmed, to fear. HD. 1. 2197. నీవుతోడిబడజచ్చినతోడనే పెగడి, విడిచడ బ్రాణముతో విడుచునీశిశువు. టీ|| పెగడి, భీతినుంది. T. 5. 152. కంజివోధియంతనలుకంజియింతుక చాచిసింజిని, సుంజినితారవంబునవెళ్ల జగముల్ పెగడంబురత్ర యాభంజను గాత్రమంతయుత్రభం జనతీవ్రశరాళినించె. టీ|| జగముల్ పెగడక, జగము లుభయకుడగాను. BRK. 804. BD. 4. 1536.

పెగడుతురచుట v. a. To frighten, intimidate. M. IX. 1. 438. శకునినైనరువదియమ్ములునాటింబియ నుచరులను పెగడుతురచెనాభీముడు.

పెగలుట v. n. To come up by the root. S. 2. 21. యిరుకుక్రూకులవైచియే లెల్లయనుచు దోపించిననిం తైన పెగలజయ్యె. అప్పుపెగలలేదు I could not get

the money to borrow. పెగలినరూకలు the sum raised. పూడివచ్చుట.

పెగ్గడి The same as పెగ్గరు a crane. G. 1. 108. పెగ్గడికదువుల పెగ్గలమగ్గింబి కొంగలపొంగల్లగ్రుం గదొక్కి.

పెగ్గడిలుట or పెగ్గడిల్లుట v. n. To be alarmed, to fear. దిగులుకుడుట. Ila. 3. 6. సింహానినాదంబాలించి పెగ్గడినయేనుంగు తెరంగున పెగ్గడిల్లి. టీ|| పెగ్గడిల్లి, తల్లిడిల్లి. HK. 5. 10. తలపు పెగ్గడిలం గతశుము గూలగడ్రోవి. ib. 5. 132. మొనసికూర్చినవిత్తమొకచోటబడవైచు కొని పెగ్గడిలులోభి జనుడనంగ. Vish. 1. 138. అగ్గజేంద్రంబుదిగ్గన పెగ్గడిలి. Bhimeswara Puran. 3. 141. పెగ్గడిలునేడుదరముల పితృగణములు.

పెగ్గలము or పెగ్గలము n. s. Fear, concern. భీతి. HD. 2. 1094. కనిదానిగదియ పెగ్గలమందివెరచి. టీ|| పెగ్గలమంది, దిగ్గ్రుమ సుంది. URT. 2. 25. నాయొడతెత్తగనుంగొని మనంబున పెగ్గల మందియత్తరి. M. VIII. 3. 173. ఆతడుర్విగూతెగురు సేనకు పెగ్గలమగ్గలంబు గా. G. 1. 108. పెగ్గడికదువుల పెగ్గలమగ్గింబి.

పెగ్గలుట v. n. To fear, dread, be alarmed. భయకుడుట. M. XII. 3. 291. అంతయుజలమయమైన పెగ్గలియన్నరాధముండు. BD. 4. 364. చూవంతులే గియావిభనకునిట్టులరిరి పెగ్గలుచు. Mand. 6. 153. హేలదలిర్పమి స్మైరసి హెచ్చుముహుర్తహారీ విజృంభణాభీలత సూచిముంచునని పెగ్గలివెల్వడి పోవుబాడ బహ్వాలకట. టీ|| ముంచునని పెగ్గలి, తమ్మునకూడా ముంచివేసుననిజడిసి.

పెగ్గరు n. s. The bird called Cyrus : likewise the Adjutant, or Indian crane. కురరీ, సారశశుషి. Plu. పెగ్గరు Pal. 30. Padma. 4. 122.

పెగ్గోడి n. s. అనగా పుకబాతికోడి. D. A sort of wild fowl.

పెగ్గోలుకుడుట To be ruined. బొత్తిగాచెడుట. Pal. 27. కావులంతయు పెగ్గడిదొరలి గలుగునబద్ధతగు బండిభంగా పెగ్గోలుకుడిదమకింపుచునుండు.

పెచ్చకాయ n. s. A fruit resembling the ఉసిరికాయ.

పెచ్చు n. s. Peel, peelings, rind. Surplus, excess, premium, profit in exchange. పైపెచ్చులు Incidental profits like fees. ఫలాదులపైత్యక్త, ఆతిశయము. D.

పెచ్చు adv. Excessively మిక్కిలి. Kanyaca Puran. 7. 128. శ్రుతమాకాలునిచందంబున పెచ్చువెరిసి his

rage increasing to fury. A. 6. 103. ఇట్లుపాటచ్చురులు పెచ్చువెరిసిచ్చలవిడి. టీ|| పెచ్చువెరిసి, ఉద్ధతులై. R. 5. 194. శిష్టుబంబునుమదంబును హెచ్చుమచ్చరంబు యిచ్చంపెచ్చువెరుగజెచ్చెరజొచ్చి. పెచ్చువెరిగి, విజృంభించెననుట. D.

పెజ్జము n. s. An orifice, bore, a small hole. పెజ్జముపొడుచుట or వేయుట To bore a hole. Kasi Khand. 5. 120. Satyab. Pref. 124.

పెటపెట adv. Crashingly, gnashingly, aloud. DRY. 1597. తుతుతరంపైననాబాణ్ణికింబులపెటపెటవ్రేలకశృణివిపోగలరె. Jagann. 3. 48. అత్తుడశ్చులుకులువినికటకటంబడి కటంబులదరబండ్లుపెటపెటగొరికి. కొయ్యమొదలైనవిబద్దలయ్యెద్యని. D.

పెటలించుట or పెట్టించుట To explode, to burst. శేలినల్లిక్కులాచెదురుట. A. 4. 122. పేరినలవగాంపుఘట్టములుబుక్క్యవెరక్కుదగావముల్ దవుల్లానిపెటలించునార్యటులకోయనగా.

పెటులు (Plu.) The explosions or reports of a gun rocket. అదురువేట్లు. Swa. 5. 52. పెటులచచ్చుడులాత్తభీరుస్వయం గ్రాహకురింభ సుఖముభవరులకొనగ. టీ|| పెటులచచ్చుడులు, అదురువేట్లధ్వనులు.

పెటులుట or పెట్టులుట v. n. To crack, as paint. పగుళ్లుబారుట, బిట్టుట. N. 4. 244. కల్పారంభిఘోషానిర్ఘాతశంఘంబులు ఫెళఫెళఫెళమంచుపెటలితడిన. టీ|| పెటలి, పగిలి.

పెట్ట adv. Slapdash. పుకపెట్ట all at once, simultaneously. M. I. 6. 271. అందొక్కపెట్టయారాధ్వనియొగసిన. ఆవృత్తిగా, పుకపెట్టనయని. D.

పెట్ట n. s. A female of animals, a she, a hen. పెట్టకుక్క a bitch. S. 2. 44. It is applied to the female rhinoceros. Swa. 4. 51. ఎడతుడనునంబొదలుపెట్టలకుంజుట్టుంబులై. టీ|| పెట్టలకు, ఆడుతుండులకు, జుట్టుంబులై, తగులాటమలైనవై. పెట్ట, అనగామృగాలలోనున్న కుషులలోనున్న ఆడుజంతువు. D. says ఆడుకోడి.

పెట్టించుట v. a. (caus. of పెట్టుట) To have it placed or put &c. నాకుఅన్నముపెట్టించినాడు he had food given me. ఒకరిచేతనుంచేటట్టువేసెననుట. D.

పెట్టిదవు adj. Compulsory. బలాత్కారమయిన. KUR. 4. 292. ధనవిభునికుట్టి గనుకట్టుతలవుట్టి, యగురంభనుబలిమి మైరిటులబట్టి, పెట్టిదవు కేళినలముట పెట్టివిడిచి, కట్టెదళకంతుడామేలుకట్టిపెట్టి.

పెట్టడము n. s. Harsh expression, abuse. క్రూరోక్తి, రిట్టు. Vish. P. 2. 14. అని పెట్టిదంబులాడుచు జనశత్రుచూడంగులరచిశతకొడుకుజ, య్యన రెట్టబట్టిపొద్దుని, వెనుకకుబడడ్రోవినీవువేకె వెలుచక. ib. 5. 265. అనుచు పెట్టిదంబులాడననినాధనుకులపై, కినిశిక బలమానియ్యక్తిలలోలిగ్రమ్ములోచనకటాక్షవీక్షణముల. ib. 6. 84. అనిబహువిధశ్రుతారంబుల, నాతకారమైన, యురణకనిమిత్తంబుగా పెట్టిదంబులుబలుకుచున్న నన్ను రేండ్రుండుగోపించి. పెట్టిదము, అన గాగట్టి, దృఢము. D.

పెట్టిదముగ or—గా adv. Violently, severely. M. VIII. 2. 367. పాంధ్యుడాసేనలపై పెట్టిదంబుగనడరిబాహుబలమక్కజముగ బేచిణనంబీసుంకుపెంటలై.

పెట్టియ n. s. A box, a chest. శేటిక. D.

పెట్టు n. s. A blow, a thump. Bestowal, charity, giving. గోడపెట్టుచెంతపెట్టు రెండున్ను వచ్చినవి his luck was bad in both ways. పెట్టుపోతలు శాశ్వతములు కావు Meet and drink are momentary matters: literally feeding and bathing are momentary matters. మాటలుమాఅమ్మవి, పెట్టుశబ్దివిత్తలిది the words are those of a mother, but the acts are those of a step-mother. నాలుగుపెట్టులు four times. దానము, త్యాగము, ఆవృత్తియ, పుకపెట్టుఅని. D.

పెట్టు n. s. Respectability, esteem, regard. గౌరవము, హెచ్చు. B. X. 359. నిన్నుకుట్టెదమనిచలముకొనినశుట్టుటపెట్టా. శుట్టుటపెట్టా, విక్రించుకొనుటహెచ్చా. నిత్రులక్కడికిపోతే పెట్టుదక్కదు If you go there you will not meet with honor, you cannot go there with credit. పెట్టుదులభాము, దుశ్శూహము. D.

పెట్టు adv. Excessively, violently, much. మిక్కిలముగా, పెండుగా. Chamatc. 3. 100. ఉల్లంబుకలిగిమిగులంబొగలు శ్రుదమిథూబాణిపేని వేడిమియుంబోలె పెట్టుమిట్టికడి. Chatu. 1. 52. మట్టనరాదు పెట్టురికి, మన్నెకొమారుల సీమధూళి గాకొట్టక. M. IX. 1. 227. ఆసేనాశతంగనిభీముండుశసించుకతెంపునం పెట్టుగిట్టినా. Vish. 5. 279. భీకరమగుశ్రుతిబడంక పెట్టేయుటయుక.

పెట్టుకొనుట v. a. To keep, or put, for one's own advantage or use: to give. శ్రీని పెట్టుకొనుట to keep a mistress, కొడుకుకుతనతండ్రిపేరుపెట్టుకొన్నాడు he gave the boy his father's name.

పెట్టుట v. a. To put, place. To lay. This verb has numerous senses peculiar to certain nouns under which it will be found. పిల్లలు the young, పిల్లలు పెట్టుట to bear young kittens, pups. గుడ్లు పెట్టుట to lay eggs. ఆశ పెట్టుట to give hopes, tantalize. ఆశతప్పనమాడిమీద పెట్టిరి they laid the fault on him. దానికినూరురూపాయాలసొమ్ముపెట్టినాడు he gave her hundred rupees worth of jewels. అన్నముపెట్టుట to serve or help food at dinner. శూనముపెట్టుట To be patient. కావలిపెట్టుట To put a guard over. అశరాధముపెట్టుట to pay fine. నైవేద్యముపెట్టుట To offer sacrifice. ఆవువేడ పెట్టినతరువాత after the cow dungged. హొబ్బలు పెట్టుట to yell. బాధపెట్టుట to torture. కనిపెట్టుట to find out, to wait. చెట్లుపెట్టుట to plant trees. అట్లాచేయవద్దనినాకు పుట్టు పెట్టినాడు he laid a ban upon me not to do so, he adjured me not to do so. పాళ్లు పెట్టుట to divide or separate into shares. గురిపెట్టుట to take aim. కఠినశుభ్యముపెట్టినాడు he put him on small diet. అంగడిపెట్టుట to open a shop. ఈమాటను అంగడిలో పెట్టకద్దు do not talk of this publicly. గోడపెట్టుట to build a wall. It is also added to many verbs under which it will be found and sometimes does not alter the meaning: thus చేర్చుట or చేర్చిపెట్టుట to accumulate, store up. కుండపెట్టుట to put to bed. దావిపెట్టుట to conceal or hide. యేముఖముపెట్టుకొనిమాట్లాడుతాడు has he the face to say so? ఆపిల్లకాయను చదువపెట్టినారు they put him to school, they had him taught. A. 6. 93. ఇట్టానగూర్చివైశ్యనకునిచ్చిననస్తరిశుచ్చిచాకము, లెప్పచువడిలక్కలటుపెట్టుచుధారణ వాస్తికైందలెప్పచువాడులేమరి పెట్టుదుపెట్టనంగ బిట్టుగాపెట్టుచునిట్లుపూరగని పెట్టుకొమొక్కరుడుండి వెండియుక. టీ! పెట్టుదుపెట్టనంగ, యిత్తునుయివ్వనని ఘుకణాకడ గాను. N. 9. 521. మొదలంబొంగునేనియేడజను సొమ్ముతో వానిపై పెట్టితల్లుదురెవ్వారిలలోకతానుగతికోలోకోయనక శత్యమా. Kirchelo. 3. 47. వేదలకుభాంపపులకును పెట్టుటుడిగి, శురమనానికలైజనంబ్రకుకుకాశ, కడిచెడుదురు. Vema. 511. శురకచెట్టుపెట్టిపాకిడకుండెనా, వృద్ధిగనకచెడునువిశ్వమండు. KP. 6. 97. యేమని

చెప్పవచ్చునశ్రుతింతులు సామ్యులు జెల్లిపోవడత్రేవు
 మునేకడక జదువ బెట్టెసెగట్టిగిరివృషుంచెనాథా
 మలజట్టియిచ్చి తనవట్టియట్టికడిందినేముం. దత్రే
 ముమునేకడకజదువ బెట్టెసె, అనగా ఆవిశ్వాస
 మునుయేమూలకలైకూటములో కూచుండ బెట్టె
 సె అనగా యొక్కడబోయె సె అనిభావము. Zaca-
 ca. 4. 54. చుట్టములైనరాపములునూరెలచేరెల
 మిజపూజ్యులారట్టజవాహారోహణవిరాజితులైత
 నుజేరికొల్పగా, కట్టముదంతినెక్కొనిభట్టిన్నపా
 లునిసేనకంఠలక, పెట్టనికోటయైనదువభీకరశీన్న
 హనాభిలామిదై. పెట్టనికోటయైనదువ, అనగాక
 ట్టనిదుర్గమువలెపోచున్నుండగా. Mollis. 5. 48. ఎ
 వ్యనియింటికియేడువారానులు పెట్టనికోటయైపెరుగు
 చుండు, యెవ్వనిసేమింతురింద్రాదిదేవతలనుచరబల
 ములైయనుదినంబు. పెట్టనికోటగాపెరుగుచుండు.
 కట్టనిదుర్గముగావర్ధిల్లుచుండును.

పెట్టుడుత n. s. (or, బె—) The large or great squirrel. S. 1. 187. పికిలిపట్టలు, దేకులు, పెట్టుడు తలు.

పెట్టుబడి n. s. Money advanced or laid out. Outlay.

పెట్టె n. s. A box, a chest. BD. 5. 717.

పెట్టెపెట్టుట To be coiled up as a snake.

పెట్టెబండి (Madras phrase) A palankeen-coach.

పెట్టిదిమ్మె n. s. A large gun-rocket fired in processions. It is like a small cannon a foot long, and two inches thick, with a touch-hole : and fixed on a pole. It is filled with powder, and stopped with earth or a wooden bung.

పెట్టుట v. n. To explode, go off as a gun. To crack, split, open. To crack as grain does when roasted. T. 5. 119. వాడిమయూఘముల్ వేడిమెరయశరిపియుద్ధతి, చరాచరజంతువుల నెల్ల పేలగంజలరితి పెట్టజేయ.

పెట్టువృష n. s. Nitre, salt-petre : lit : explosive salt.

పెట్టుశ్చంద్రావకము Nitrous acid.

పెతిల్లు Bang! slapdash! N. 4. 285.

పెతిల్లుపెతిల్లున Aloud. Bang! [anuk] K. P. 4. 87.

పెడ adj. Hinder, back, behind. Wrong, erroneous, audacious. పెడయుక్తులు URK. 7. 268. wicked devices. పెడతల the back of the head.

పెడకోర్చిల్ wrong wishes, Surya. 3. 45. పెడదారి a wrong way. Ila. 4. 8. పెడచెయ్యి the

back of the hand. Naish. 6. 141. పెడర్థము a wrong sense. పెడవొబ్బలు BD. 4. 286. a dreadful yell. నామాటను పెడచెవుల పెట్టినాడు he turned a deaf ear to my words. పెడకచ్చు the back tuck of the modesty piece. BD. 4. 1510. ib. 4. 1810. పెడ్రెక్కలువిరివికట్టుట to pinion.

పెడంగు See పెడగు.

పెడకంటివాండ్లు Name of a certain tribe. H. 4. 171. కంటిమోటాటిపెడకంటిపాకనాటి.

పెడకాలుగాకూర్చుండుట To sit squat but with both knees thrown on the same side.

పెడకు n. s. Comeliness, elegance: prettiness, foppish airs. కులుకు, సొగసు. ABA. says విత్తరముకులుకు పెడకు వెళ్ళకుగును శ్రుగొనశ్రుమరిపెము మురుళుసొగసు, నిక్కుమిటారింపునీటుమిటారము.

పెడకుట v. n. To disperse, dissipate. చెబరుట. DRY. 1871. line 1. వడికులాచలములువణకగా దిశలు పెడకదివాకరబింబంబుగదలు. దిశలు పెడకె the quarters of heaven shook.

పెడకేలుగట్టుట v. a. To pinion. పెడరెక్కలువిరివికట్టుట. SD. 5. 419. పెడకేలుగట్టినప్రియసుకుగాంచి.

పెడకట్టెఁగాట, అనగావిశరితోక్తి. OG.

పెడగారు adj. Brilliant. Zacca. 5. 64. తోడలపెడ గారుశీన్నశ్రువలువతోడ. Swa. 3. 93. జాళువా మొలకట్టు పెడగారునిచ్చాదిపింజతోడ. టీ|| పెడగారు, శ్రీకాళిస్తూవున్నటువంటి.

పెడగు or పెడంగు n. s. Fineness, prettiness, handsomeness, prime, grace. Largeness, greatness. S. 3. 324. జారువైలచెరంగుబంగారువూలగాజుల పెడంగు జారశృంగార ములకుజొక్కుచూపుమెరుంగుభక్తుకునగ. OG. says లెప్పిడము.

పెడగు or పెడంగు adj. Great, large. S. 1. 52. వింబొప్పినీచంద్ర బింబాననము: వాని పెడగుసొంకను ముద్దుపెట్టడగునె, అనగాబాకిసొంకను. N. 9. 399. సుడిలోననన్నేల జొనిపెడుగోపాల పెడగుపొక్కిలిలెల బెంబొందె సొబాల. టీ|| పెడగుపొక్కిలి, అందమైనపొద్దు.

పెడగుతనము n. s. Strength, greatness : fineness. గొప్పతనము, బౌద్ధత్యము, సొగసు. R. 5. 196. చెడలిబడలికండడయక పెడంగుననంబునిగుడ సెడనిని తిలపముఘంబులజీరుచు.

పెడద n. s. Evil, misfortune. కీడు, చెరువు. S. 3. 152. ఇదియేమొ పెడదవచ్చెసె, గడయనివలుకూ

రువేదగా గాదకుచున, క్షుదవతియేనేమనిచెప్పుదు
నింతకుమున్నుపొరుగుపొలకుక నాతోక.

పెడనెల, శ్రుగ్గడ, అనగా తీర్చి. OG.

పెడబావుట v. a. To separate &c. See ఎడబా
వుట. DRY. 1650. లక్ష్యణనిన్నూ అంబునవీరల
క్షీకి పెడబావీలా పెడలింది. M. XII. 5. 87. బల
మెక్కియహంకరణంబు ద్రోమబుద్ధింబరువడినదగిం
చు బ్రకృతివిని పెడబావుట.

పెడబాయుట v. n. To be separated. See ఎడబా
యుట. Pariz. 4. 60. వల్లభులు ప్రాణవిభం పెడబా
యనేర్చురే.

పెడపెడ (imit.) Terribly, slapdash, bang! N. 9.
137. అనుచుబలుకక పెడపెడలెనగంబుగదల. టీ||
పెడపెడమనేనస్వనులతోడ ఆరైవతక ముచలింఠ గా
నే.

పెడబాబ్బులు Yells. Shouts.

పెడమరలుట v. n. To turn back. వెనకకు తిరిగిన
నుట. D.

పెడమరింతుట To turn back. వెనకకు తిరుగుట G.
X. 57. పెడమరించువనిదొడుగకయావులి, మృ
త్యునగంకరివారికి.

పెడమల్లె A kind of tree. H. 4. 21. మంకెనగిరిక
నిక పెడమల్లెకొండముక్కి డియు.

పెడయుట See ఎడయుట.

పెడలి or పెడలిక n. s. A sort of plant used in
hedging called Posoqueria Fragrans. Rox. 1.
717.

పెడఘరము n. s. Stubbornness, a stiffnecked, ob-
stinacy.

పెడను Hardness, callousness. పెడనుచేతులు, అన
గాకట్టెచేతులు. Navan 3. 312. పెడనుజేయును
వెరఱించుగండ మునువరసుమాశము. పెడనుచేయు
ను, అనగాకట్టెవంటిచెయ్యిన్ని.

పెడాలున Suddenly, bang, slapdash. UH. 3. 42.
లకుముకిరికొండక మున్నినీల పెడాలున దభ్యులదే
లునదియు. పెడాలున, తటాలుమని.

పెడికించుట To miss. అనగా పెడిసిబొయ్యెట్టుచేసు
ట. Jagann. 3. 138. భగమువికనింపజేయుచు, బిగ
శుట్టుచుకామవెనక భేద్యంబుగ వచ్చక ద్రోయుచు
పెడికింపుచువీనితోడలందిరికిపట్టివిట్టలరించె. టీ||
పెడికింపుచు, మిట్రితున్ను.

పెడిదంపు or పెడిదంబగు adj. Horrible, dreadful,
terrible. Hard. అఘోరమైన, కఠినమైన. URK.
4. 287. తమకించిమొడికించిరమ్మి బోలిసమోముజు

దక్క మోములు జేచిచేచి, యెలయాండ్రనగుబా
రులు శ్రులుగుండ పెడిదంబులగుసంది శులసందినదిమి
యదిమి. DRY. 2164. ఆ మేటివిలుకాండ్రులసొన్నా
స్వవిజయకామలైరభవిత్రగతులూత్పుమెరసి, పెడి
దంపుమంటలవిడుగులబోలె, వడిచేర్చినిగు పెడివా
డిబాణముల. Padma. 8. 162. తాకినరాఘవుండు
పెడిదంబుగునమ్ములవెల్లిచెల్ప నక్కాకకు సొర్పివా
డు. ib. 8. 235. రాముడురావణుండునుబరాక్రమ
శంకుదలుల్లినిల్లను, ద్వామరయంబుతోడ పెడిదంబగు
దివ్యశరంబులొండొరుక, వేమరుగాడనేయుచును
వీరములావునునగ్గలింపని, ద్వామరకోటిచూచివెర
గండగబోరిరిక్రోధమూర్తులై.

పెడిదము n. s. Horror, terror, dread. కీడు, చెరుపు.
Vema. 1027. తానునేననిమొడుతప్పలూ పెడిదం
బు, మానికడువివేకమహిమడనరి, యూరకున్నవా
డుయుత్రమోత్రముడురా.

పెడిదముగ adv. Horribly, dreadfully, terribly.
అఘోరముగా. BRY. 2. 1063. రక్కసులనుడ
శితగబట్టుకొని నడుములెగయంజరవి యొడసితల
లూడంబొడిచిపెనునెత్తురులమడుపులుగబోయచు
ను పెడిదముగ వానరులునుడివడకపోరక.

పెడియుట v. n. To separate or fly off as a splin-
ter or a bit. వీరికివారికి పెడిసినది they are now
on bad terms. కార్యవైకల్యమయ్యెననుట. D.

పెడిఘెటిట్ట n. s. A sort of starling.

పెడుకుట v. n. To totter, to quake. వణకుట. B.
8. 457. కొన్నివిన్నికన్నుదంబులుచేసుకొనిబడుగున
డుము పెడికి.

పెణకు n. s. A pent roof, one side of a sloping
roof. చిప్పపెణకు The gable end. ఇంటికియొకభా
గముకచ్చు. D.

పెణకు or బెణకు n. s. A sprain. అనగాచలనము.
D.

పెణకుట v. n. To be sprained.

పెణగు n. s. Beauty. ఒప్పు. D.

బెణకు n. s. A sprain.

బెణుగులు n. s. Rafters in a roof or shed. వందిలికి
అడ్డముగావేసేవి. D.

పెతరులు plu. Forefathers or ancestors. పితృదేవ
తలు. D. పెతరులసామి, అనగాయముడు. పెతరు
లచుక్క, అనగామహానక్షత్రము. D. Vema. 3.
191. పెతరయన్నునుచుద్రీతితోవీలిపించికాకులకు
నుపెట్టుకచ్చులార, కాకులందనేమిపునులకుపెట్టు

డి. ib. 3. 192. బిందములను జేసి పెతరులదలపోసి కాకులకును బెట్టు గాడ్డెలార, పియ్యతినెడు కాకి బె తరయెట్లాయా.

బెత్తె n. s. The width of the four fingers, a hand-breadth or nail.

పెత్తండి n. s. A father's elder brother : the husband of a mother's elder sister (Literally పెత్తం + తండి Senior father).

పెత్తనగాడు n. s. A superintendent, a chief.

పెత్తనము n. s. Superintendance. Mastery, old age. పెట్టుకొన్న పెత్తనము assumed superintendance. మొగుడు చావ గానేముండకు పెత్తనమువచ్చినది after the death of her husband she took the reins. పిల్ల పెత్తనములు childish management. బెత్తె పెత్తనము being the jack in office. ఆయనకు పెత్తనమువచ్చినది బెటతిరగలేడు he is now aged, he cannot walk about.

బెత్తము n. s. A cane, a rattan. Calamus Fasciculatus. Rox. 3. 779. కురివికి బెత్తము అల్లించుట to rattan a chair : i. e. to plait thin strips of rattan so as to form a seat.

పెత్తల్లి A mother's elder sister. The wife of a father's elder brother. Literally పెత్తం + తల్లి senior mother.

బెత్తాలచాప A rattan mat.

బెత్తిక plu. బెత్తికలు n. s. A flake, that which comes off in flakes as plaister. ఎండిన పెచ్చులు. D.

బెత్తిలి plu. బెత్తిళ్లు A hand, or measure of four finger breadths.

బెత్తు X In general? సా ధారణము గా అని తోచినది. Kuchelo. 3. 59. బెత్తుగ వార్ధక్యంమునిచ్చు క్తీనామ నెడు పల్లు విన సెల్ల కనక్క్యు త్రములు మొదలనుండియు చిత్తమనిను జేర్చి ముక్తి జెంచెడవూరి.

బెత్తువరికె A sort of sprat. Chatodon. ఒక చేప పేరు.

బెత్తులెత్తుట v. n. To come off in flakes. T. 5. 11. శుభ్రదిగ్వియాయంబరమీతి ధాగ ముల బెత్తులెత్త. టి|| బెత్తులెత్త, పగుళ్ల పాయ గా, ఇక్కడ పేటులెత్త ఆనే అధికముయ క్కము గావున్నది.

పెత్తెచ్చునుట, ఆన గా ప్రత్యక్షముట. Vema. 1294. పెట్టు చేతలివుడు పెత్తెచ్చును గురుండు.

బెత్తెడు n. s. A handbreadth or measure of four inches.

పెద adj. Great &c. See పెద్ద Vish. 7. 340. నంద గోపాలరనందర పెదకొర్రులసిడి, ఆన గా పెద్ద పెద్ద కొర్రలవేళి. ib. 2. 15. తన పెదతల్లి శేతయు సుతం డియు పేక్షయు జెప్పి జెప్పియు. Dabhim. 232. మెచ్చి మా పెదయన్నమి ముకోరి వేడి తెచ్చిన. పెదతం డి A father's elder brother : the husband of a mother's elder sister. పెదతల్లి a mother's elder sister. The wife of a father's elder brother.

పెదరించుట v. a. To threaten, bully.

పెదరింపు n. s. A threat, threatening, bullying.

పెదరు n. s. Fright, alarm.

పెదరుట v. n. To start, be alarmed, be afraid. పెదరిన Frightened, timid, alarmed. KUR. 4. 294. Pururas. 3. 112.

పెదవి n. s. The lip. Plu. పెదవులు. another spelling is పెదిమె, or పెదివి Plu. పెదవులు.

పెదురు n. s. Fear, fright, alarm, start.

పెదురు పెట్టుట To threaten.

పెద్ద n. s. An elder, or senior. Ancestor. A chief ruler or prince. వేల్పు పెద్ద The father or ruler of the gods. బడి పెద్ద A class leader, or head boy. పిన్న పెద్దలు young and old, every body. B. X. 6. మా పెద్దలు మనువేల్పులు my ancestors were the gods. ముసలివాడు, ముసలి స్త్రీయూ, తెలిసినవాడు, జ్యేష్ఠుడు, జ్యేష్ఠురాలు. D.

పెద్ద adj. Great, big, large, long, old, chief, principal. Respectable, honest, honourable. Loud. Senior. పెద్దంతరము, పిన్నంతరము the proper distinctions between old and young, respective rank. పెద్దకాలంబు గా for a long time. M. XV. 2. 167. నేను బహు దేశములు జరియించి నికొని పెద్ద కాలంబు గాన జూడ తిరియించులకు నేతెంచితి. DRK. 304. మారుతికోపించినలికె పెద్దబుద్ధిని పు. పెద్దబుద్ధిని పు, ఆన గాని పుటపూచి వేకముగలవాడవు you are a wise man. M. 1. 1. 190. కడు పెద్దజవు పోయిన going a great distance. పెద్దతల గావుంటే ముసలిది A duenna or old woman who governs others. యిందుకు పెద్దమాటలెందుకోయి why make such a noise about this. యది లుక పెద్దపనా is this a great matter? పెద్దమేలయ్యె so much the better. BD. 4. 1492. మున్నితని కిళివుడు ప్రీతితో బడి పెట్టు పెద్దమేలయ్యె. పెద్దమేలయ్యె, ఆన గా శోభ్యు త్రమమాయెను. పెద్దకావు, గ్రామములో పెత్తనము చేసే కాపువాడు.

పెద్ద adv. Greatly, much. M. 1. 5. 272. ఆశ్రయ శ్రీవిద్యాధి యోగమునకు ప్రియశిష్యులకి పెద్ద మచ్చియన్నదనుభవ రులన్యులునికంటె నధికులు గా కుండనట్లు గాగరవుమనివిషయ. DRY. 2316.

ప్రియభావణంబుల పెద్దమన్నించి, దయపెంపుమీర నా తనియారడించి.

పెద్దకుంకటిమాగ, అనగా మహాద్రోణము. D.

పెద్దకోమటి or పెద్దశెట్టి n. s. An alderman.

పెద్దగోరంట, అనగా కురంటకము. D.

పెద్దచేయుట v. a. To magnify, honour, increase. Vish. 6. 36. ప్రియమువుట్టంక నెంతయు పెద్ద జేసి. శుదిమందికూడి యెవ్వని పెద్దచేస్తేవాడే పెద్ద he is honourable whom all consent to honor. మనసు పెద్దచేసికూయింటిదాకావస్తారా will you be so good as to come to my house? ఆదీశును పెద్ద చెయ్యి put the lamp out.

పెద్దతనము n. s. Greatness, rank, respectability, chieftainship, old age. T. 4. 15. పెద్దతనముపో యెమిద్ది పెడతలబట్టెకా. టీ|| పెద్దతనముపోయె, గొ శ్చుతనమువదిలెను. A. 6. 100. ఆడుదానిచేనంట కుండనుచు పెద్దతనము నధిమానమును చెంపుతనరవ ల్చి. టీ|| పెద్దతనము, పెద్దమనిషితనము. D. says వృద్ధత్వము, గొప్పయ్య, గౌరవము.

పెద్దతలది, అనగా అడ్డతలది. D.

పెద్దతలవాడు, అనగా అడ్డతలవాడు. D.

పెద్దకుమ్మి శుల్లిక, అనగా మహాద్రోణము. D.

పెద్దది An old woman: an old animal; a large or great thing.

పెద్దనిదుర Deep sleep. i. e. Death.

పెద్దనీలిచెట్టు, అనగా మహానీలివృక్షము. D.

పెద్దనెల, అనగా జ్యేష్ఠమాసము. D.

పెద్దనేరేడుచెట్టు, అనగా మహాజంబులు. D.

పెద్దన్న The name of the poet అల్లసాని పెద్దన్న who wrote the విష్ణువిత్రీయము.

పెద్దశులి n. s. A royal tiger. వ్యాఘ్రము D.

పెద్దవీరతీగ, అనగా రాజకోశాతకీ. D.

పెద్దమనిషి n. s. An aged person. A gentleman, an honest man, a man of respectability, my good fellow. నీవు పెద్దమనిషివేగాని you are a very fine fellow, but. పెద్దమనిషిగానడిపిస్తున్నది she is a well behaved woman. ఆచిన్నది పెద్దమనిషికా లేదు she is not yet grown.

పెద్దమనిషితనము n. s. Manly or respectable conduct, propriety, decency, honesty.

పెద్దమాను The name of a certain tree called Ailanthus excelsa (Roxb.) కట్వంగము, మండిగ శుమాను, సెనుమాను, పెద్దమానుచెక్క the bark of this tree which is used in medicine.

పెద్దమ్మ n. s. Elder mother. i. e. Mother's elder sister or father's elder brother's wife. పెద్దమ్మ is Telugu for జ్యేష్ఠా a goddess (called in Tamil మూదేవి) who is the personification of misfortune, she is described as the elder sister of శ్రీ Venus or Fortune. వాణ్ని పెద్దమ్మ శుట్టుకొ న్నుది he is out of luck. వాణ్ని పెద్దమ్మ విడిచినది his luck has taken a turn. A wretched creature, blockhead. యిదిబుద్ధింకురాలువాడువట్టి పెద్దమ్మ she is a sensible woman, but he is a mere blockhead. పెద్దమ్మ నేల a wretched bit of land.

పెద్దమ్మతనము n. s. Wretchedness, stupidity.

పెద్దయాడచెట్టు, అనగా శ్రీనివాసాచార్యతనము. D.

పెద్దయ్య adv. Very, exceedingly, much. మిక్కిలి. D.

పెద్దరికము n. s. Greatness, rank, respectability, old age. వృద్ధత్వము, గొప్పయ్య, గౌరవము. D.

పెద్దరోగము n. s. The leprosy.

పెద్దవయసు n. s. Old age.

పెద్దవరగోగు, అనగా బృహత్పీలులు. D.

పెద్దవాడు An elder, senior, an old man.

పెద్దవారము, అనగా బుధవారము. D.

పెద్దవిన్నుశుము n. s. Hardness of hearing. చెముడు, అనగా బధిరత్వము. D.

పెద్దవిన్నుశుముది n. s. A deaf woman. చెవిటిస్త్రీ.

పెద్దవిన్నుశుమువాడు n. s. A deaf man చెవిటివాడు. D.

పెద్దవీధి The highway. రాజవీధి.

పెద్దాకుచెట్టు A certain forest tree: it's timber is of a mean sort.

పెద్దాశురి A fine sort of sugar so named from a town near Rajahmundry where it is made.

పెద్ది Great. See on పెద్ద and on చిన్ని.

పెద్దింటమ్మ A name of a certain madonna.

పెద్దటికొంగ, పెద్దటి (The large river కొంగ crane.) The pelican.

పెక్, or పెం, or సెను Great, large, heavy.

పెన n. s. A twist, a cord coupling two animals together.

పెనకుట See పెనకుట.

పెనకువ n. s. A struggle, a fight. యుద్ధము. D. M. VIII. 3. 292. పెనకువగణుడేలుడుగుజేల వెమానుముద్రోణనందనా. ib. V. 3. 17. కానయ వశ్యము పెనకువగాని యుపాయంబునను. ib. IX. 1. 384. పెనుకువయెడదెవ్వక నెనిమిదివనశములు చెల్లెనేపెనగంగా, వనధింబోతడు కురుబలమనఘ కనుంగొనగగోచ్చుదాకృతియ్యెక్క. పెనకువయె డదెవ్వక, అనగా యుద్ధముయెడతెగక. T. 2. 75. పెనుకువకాశ్రజేయ నిలతాతనియ్యు పారవశ్యంబు దాల్చు. టీ|| పెనుకువకు, చంద్రునితోకలసి మెలగుట కు. ib. 3. 138. పెనుకువత త్రరంబుననుది త్రరిక త్రరి నివిజౌతినక. టీ|| పెనుకువత త్రరమన గారతియందలి తొందరచేతను.

పెనకువలుగొనుట v. n. To be twisted. మెలిబడు ట. B. 8. 458. అరుతశురులుగలయంబడుచుంతిరు గురుం పెనకువలుగొన చెవుల తొడవులరుచులుకటత టినటనములుశీలుట.

పెనగుట v. n. and v. a. To struggle, to fight. గుం జలాడుట, యుద్ధముచేయుట, రతిచేసుట. L. 10. 143. దాచెట్టిస సాము దక్క పెనగునీచుడు, అన గాభద్రముకొరకుతనవద్దయిచ్చి పెట్టినద్రవ్యమును సాష్టాంగ వేసుకొనే టుండుకెంట్లాడేఅల్పుడు. A. 6. 28. యిరు మైలంబోడుచు పెనగుచుపోవక. పెన గుచుపోవక, పెనుగులాడుచున్నుపోగా. N. 9. 242. తరుణివిడిచివిడువక తా పెనంగు. టీ|| పెనుగులాడు ను. ib. 9. 256. పడలియాముడినేమిముడివి తేయేచే దివిడుమందునునుపోకముడికి పెనగు. టీ|| పెనగు, పె నుగులాడును. Vema. 1339. అన్నమునకుయంటు యైననాత్మకునంటు, ఆత్మలో పెనగొన్న అన్నమంటు, ఆత్మశుద్ధియన్నమన్నశుద్ధియునాత్మ, మిన్నుమన్నుకూ డ్డి మెరయవేమ R. 6. 13. ఘనవిభుడుక్రామైరుం గుజవ్వని పెనంగ. పెనంగ, అనగా శింభోగముచేయ గా. Vema. 120. పెనగ పెనగబుట్టుచేమనితికి. పెన గపెనగ, అనగా శింభోగించెకొద్ది. D. says చుట్టికొ నెననుట, శింభోగము.

పెనగులాట n. s. Struggling, fighting.
పెనగులాడుట v. a. To struggle, to fight. H. 5. 88. మువతతోడన్నుబ్బి కొనిట జేర్చుకకుచమూలై మొనసి మదనరణక్రీడ పెనగులాడ.

పెనగొనుట v. n. To be mingled, as mixed feelings. H. 1. 103. అనినవినిశంభ్రమభయనిశ్చయ లజ్జాహాశకాంక్షలుమనంబునం పెనగొన. ib. 5. 386. ఘనభయనిశ్చయలజ్జా తనుహామక భయాదులా త్తరక పెనగొనగాక.

పెనబెట్టుట v. a. To stir a quarrel. Ila. 4. 38. అనియావాహనము విశిషణనమునులేకున్న జాది శౌరికుంకంబే పెనపెట్టినదీతనియనియనియెంపెలివిలు కనెంబియ్యుతములూలుకక. టీ|| పెనపెట్టినది, త్తరి కొలిపినది.

పెనము n. s. An iron plate, griddle, or girdle for baking cakes on. చెరుకుపెనము a sugar boiler like a great dish.

పెనయుట v. n. To twine, to struggle, to be im- plicated. Vema. 361. రూపుపేరురెండురూఢితో గలిగిన, పేరురూపుక్రియను పెననియుండు నామూ పుములును నాశమొంకుటమేలు.

పెనవేయుట v. a. To couple, tie together.

పెని n. s. A twist of rope. మెలి. D.

పెనిమిటి n. s. A husband. It is applied (in Bmj. 2. 66.) to the happy lover in a గాంధర్వవివాహ ము chance-medley amour.

పెను adj. Great, in any sense; large, chief. పెను చూల the greatest of villains, worse than all others. పెనువాన a great rain. M. XII. 3. 291.

పెనుశిగ్గు great shame. Ila. 1. 102. పెన్నురము a broad chest. B. 10. 225. పెనుచెవిపెట్టెను, అన గావినలేదు OG. He turned a deaf ear to all I said. పెన్నొగళి quite mad. BD. 3. 2285.

పెనుకువ n. s. A struggle, combat. See—n—.

పెనుకొనుట or పెనుగొనుట v. n. To creep over, to over grow. అల్లుకొనుట. Pal. 198. యేవునవిని రింతయంతయూపొడుగు, పెరిగియావురమంతపెను కొనియుండె.

పెనుగుట v. a. To struggle, to fight, dispute. See పెనగుట.

పెనుగుతనము n. s. Pride. అహంకారము. I. 16. 283. తనువిస్తిననుమి ప్రిభనమి ప్రిననుచు, పెనుగుతనం బునవించెకూడెదవు. టీ|| పెనుగుతనము, అహంకా రము.

పెనుగులాడుట v. n. To struggle. ఆటల్లికాల్లాచే తులాపెనుగులాడుతున్నది the cat is teasing me.

పెనుచుట v. a. To nourish, to foster, to fatten, పెంచుట. Vema. 1719. అస్థిరంపుపేనిఅధికపా టులబడి, పెక్కువిభములందుపెనివిపెనివి, యస్తికిచ్చు నట్టెయదవిన్కలకిచ్చు. R. 5. 272. అనిసుగ్రీవునితో డితెచ్చి, నయవిద్యాధామునికొరామునికొ గనిటం చెకొ వినిపించెనేలికగుణోర్త మకాయి హాకంబు లో, పెనిచెకనాలి వధించుగానభయమిచ్చించెకొశ

భిత్వంబుదాల్చు సునరైక వనవహిన్ సామీగ సురు
త్ సామిరికి సాటియే. A verse says వెనకకుబా
కలున్ననక వేటిటబాండక, నుజ్జీతు జ్జీయో వెనుకుక.
అనగా నుజ్జీతు జ్జీయో దీహూలు తియ్యకుండా.

వెనుచెవిపెట్టుట To turn a deaf ear. విస లేదనుట.
OG.

వెనుపారు See వెంపారు.

వెనుపు See వెంపు.

వెనుమాను, అనగా వెళ్లమాను, అరక, కార్కుకా. Q.

వెన్ను Name of the river Penna, which falls into
the sea near Nellore.

వెన్నడవులుగు A large sort of crane. See PAS.
on కురకము.

వెన్నిది A great treasure. Vish. 7. 316.

వెన్నుద్ది n. s. A match, or powerful combatant.
Pal. 393. యుద్ధంబుగోరి వెన్నుద్దులైరంత Balam.
4. 82. యిద్దరిద్దరునిటుల వెన్నుద్దులగుచు.

వెన్నెరులు n. s. Long tresses, flowing hair. T. 2.
71. వెన్నెరుల్ వెనకకు సెత్తి. టీ|| వెన్నెరుల్, అన
గా సాడవుకలిగినటువంటికురులు.

వెన్నేరు The physalis flexuosa, branched winter
cherry; its root forms a reviving stimulant
medicine, అశ్వగంధికా. వెన్నేరుకెడ్డ the bul-
bous root, of this plant.

వెన్నెలి n. s. A royal tiger (వెను large వులి tiger.)
కన్నె వెన్నెలి a tiger's cub. Saranga. 5. 22. వ
న్నెలుగలయోగవ క్షేపరించి, కన్నె వెన్నెలితోలుకా
శేపరించి.

వెయ్య or వెయ్యయాడ A heifer, a female calf, పా
లుబిడివినఆవుయాడ. D.

వెయ్య adj. She, female (of cattle).

వెర n. s. Honey comb. R. 2. 4. వులిగోరుల్ వెర
తేనెకన్నురి వెకంబుల్. వెర తేనె, అనగా తెట్టెతో
వుండేమకరందమున్ను honey in the comb.

వెర adj. Other, another, strange, foreign. వెరచె
యి the other hand. A. Intro. 1. 13. తమ్మి కేలుం
డ వెర కేలడండయిచ్చు. టీ|| వెర కేల, రెండోహస్త
మున. S. 2. 56. తన్నుగోరిన వెరవారకా. వెరవార
లనగా వరవురుమలను. BD. Intro. 226. ఇలబన
వసామిగాగ, వచ్చునే వెర వెరవారలకెల్ల. వెరవెర
వారలకెల్ల, అనగా కడమకడమవారికంతా అని. P.
3. 289. దూతియా రేరిరిబోయిచిరనగరిం వెరకుడ్య
మున్నుగొనర్చి. టీ|| వెరకుడ్య. శండుమార్గముండు.

correctly మరిఒకదోవను. ABA. 3. 89. వెరయ
నగళారాంతకవిభవిభంగ. వెరలేరుట to disturb
a beehive. Vish. 3. 139. తేనెవెరలులే వినయ
తండు.

వెరగాయనుద్దులు Nonsense, vain words, idle tat-
tle. T. 3. 102. కటకటకురువులతోనేగుటగుటలా
నేనుకోరుకోరికవిరగానటునిటుప్రాద్దులుబుచ్చుచు,
నటమట వెరగాయనుద్దులా దెడవారా. టీ|| వెరకా
యనుద్దులు, కొంపెముచ్చుటలు.

వెరజు peraza. A sort of snake. G. 8. 101. కూట
పెట్టులుబిల్వగుదియల దాచులు వెరజులుగుర్రపువెర
జలచట.

వెరటి infl. of వెరడు. వెరటిదోవ The back door.

వెరడు (G. వెరటి, or వెరంటి, Loc. వెరంట, Plu.
వెరట్టి) n. s. The area, paddock, or back yard
of a house. సాటివెరడు a piece of ground ma-
nured by cattle confined there for that pur-
pose. కూరవెరడు a kitchen garden. వెరటిచె
ట్టుకుండుకురారు familiarity breeds contempt.
R. 5. 176. నా వెరటిచెట్లుకల్పద్రుమములు.

వెరడు n. s. plu. వెరట్లు The bark of a tree; the
shell or coat of a tamarind. బొచ్చిర, చింతలు
మొదలయినసాటిపైచెచ్చు. D.

వెరయించుట v. a. (Causal of వెరయుట) To dip,
to wet. Vish. 1. 173. వుండరభయండుతమనందర
గృహాంబునిధియందు వెరయించెననిదెండములనత్వా
నందరశివారములబెండగ. కృపాంబునిధియందు వె
రయించె, అనగా కరుణాశముద్రములోముంచెనని.

వెరయాగ n. s. A bee తేనెటీగ. D.

వెరయుట v. n. To be or exist. To be pleased. To
be wet. To be bedewed, touched, contaminated,
affected. ఉండుట, వెలయుట, తడియుట. KUR.
6. 159. శరమనెడు శిరునిజమొండ వెరసి మెరసా.
నిజమొండ వెరసి, అనగా యథార్థముగావుండి.
Padma. 3. 13. గరిపైని వాడని కాముబాణము
లకునిరుదిక్కులకువాడి వెరసెగాక. Vish. 7. 445.
కురిశెకవుప్రయవనాలు, మొరసాక సురడుండుభు
లుశముజ్వలముహిమకా, వెరసాకగంధర్వనుకుల్,
శరశిఖినున్నధియందుశుంభ్రముమలతోకా. T. 1.
41. సుకులబడనిమనిం:ద్రం, దరదకుశిమ్మాడము
నకా వెరసెను, వెన్నిధులగన్నుకేదయుబోలకా. టీ||
శ్రుకాశించెను. Vish. 5. 224. అంతమునచేవలో

కంబునంబునిండు, శురశునింపాశునంబున బెరసి యుండె, నిఖిలమునధర్మమాగంబు నిందిమించె, సాండ్రయశుడుహరిశ్చండ్రచక్రవర్తి. బెరసియుండెననగా బెరిసియుండెనని. *ib.* 6. 9. బరిచర్య చేశిగుడుపురు, బెరయుచువతిఁచెనతడుప్రియశిష్యుండై. *Vema.* 1. 171. మాయను బెర సాలమనశి నుగొలును భేదమనెడుబాండ బెరసియుండు. *Swa.* 3. 24. అంధభమశురాసులు బెరసెక. టీకారాచీక టిగుంపులు ఆవరించెను. *ib.* 3. 125. కనుదోయిరె వృలలనకుమిగులజంచలత బెరసె. టీచంచలత బెరసె, చాంచల్యమునుసాండెను. *ib.* 3. 141. తలవాం చినశత బెరయక బలికెక. టీక నశుదార సేటట్టు గావుక వాక్యముబలికెను. *Swa.* 2. 14. నీహారవారి బెరసిత త్వాదలతంబుగరిపోయె. టీకలో బెరసి అనగా అంటియనియున్నది, తడిసిఅని అంటే శురశి ముగానుండుననితోచినది. *H.* 2. 116. బిరుచెనుట లతోడ బెరశిన సాలంబుక శిరంటివీడినకళ్ళుగొట్టె. బెరసిన అనగా దొడ్డుదోగిన అని అర్థము. *M. X.* 1. 171. కాయముల్ ప్రేపుప్రోవల్ ఖండం బైసాండ్ర కృత్రికమున బెరయక బల్వెడిక ప్రేయ. బెర సె అనగా పొందెననుట. *D.*

పెరళ్లు *plu.* of పెరడు A house yard.
 పెరవణి Dancing, capere, gambols. తాండవము. *L.* 2. 150. శురమే శ్వరనిశిత్య భావంబుగరపు శురీశరి బాగులశురీహాశిక భలనంక జారాతికి నానంద మొడవ భృంగిముందరవంక బెరవణిచూప. టీక వంక పెరవణి, వక్రమైన నాట్యమును.
 పెరవేపుట To excite, stir ప్రేరేపించుట. *A.* 2. 89. తరుణుల్ తల్లియొరంగునంబులునుకూతవైత్యము ద్రీము బైరవేకూక జనుదెంచెగాక. టీక పెరవేకూక, ప్రేరేపణచెయ్యగాను.
 పెరను *n. s.* Flesh. మాంసము. *D.*
 బెరాన or బిరాన At once, hurriedly. త్వరగా, వడిగా. *H.* 3. 117. దానికడనిద్దర బెండ బెరానవచ్చి నక. *Ila.* 1. 195. అదివినికొరిరాధకరమల్లనబట్టి బిరానచేళిలో. *ib.* 3. 88. మరుదురువడిసెరనర విరికిరుసురులిలంబునున్నకినిబిరానక, ఫరుజంట చెనుటబాడమకతరునేమణియెడనుదారి దక్కక గ్రు మ్మెక. *Chatu.* 310. ఆదియక అనికొత్తమసాని మ్రొక్క గాకొంబుబిరానకట్టి.
 పెరిక See పెరికె A pack.
 పెరికాటము, అనగా ఎడ్లగుస్తుల చేత ధాన్యాదులుమో యుండము. *D.*

పెరిక *adj.* Timid. Error for పిరికి.
 పెరికె *n. s.* A sack which opens in the middle : each end is filled with grain and it is laid across a bullock. పెరికె తెట్టి A drover of laden cattle. *BD.* 2. 815. పెరికె తెట్టారనివిల్విచూపుదును. ము త్తముధాన్యమునిందినగో నెబరువు. *D.*
 పెరిమ or పెరిమె *n. s.* Love, affection. *T.* 4. 91. అరిదిక దానిబొమ్మ మన మండపుటద్రవ్యటింటిలో శు లక, శురశుత మార సెక దోడలశిండులసాండులమో వివిందులం, పెరిమె చెలంగగూడి. టీక పెరిమె చెలంగ, ప్రేమ అతిశయముగునట్టుగా. *ib.* 4. 232. సురశిం యమివరమికుక, పెరిమెక దృష్టి గనువిందు బెట్టించె ద. టీక పెరిమెక, ప్రీతిగలుగునట్టుగాను. *Kuche-* *lo.* 1. 52. మురియును రెవ్వనివిడ్డలు, మరులిందియెకా కనుతులు మరిశిరిహితులే, పెరిమినబుట్టినపుత్రులు, పెరిగగశత్రులనుచూల పెళ్ళులువినవే. *Pativr. p.* 27. మంత్రివరులపిలిపించియవ్వార్త పెరిమతోడలిపి. *Swa.* 3. 107. నేర్పుమైగల్లయది నెరులదోలుతూదు రిమె, దర్పకునకర్పించడలకదెంతటిపెరిమె. టీక ఎం తటిపెరిమె, పువులయందయెంతప్రేమ.
 పెరుకు *adj.* Indifferent, contemptuous. అలక్ష్య ముగల. *Vema.* 174. పెరుకు వానిమదినివింకెమో లాగురా.
 పెరుకు *n. s.* Indifference, contempt. అలక్ష్యము, వేరుబంధము. *Vish.* 4. 171. కానయతికియందుగ ర్వంబు మడమునుకురుశుడనము బెరుకు క్రల్లదంబు బాడమకుండ జేసి. *ib.* 7. 99. నీకుమారుని బెరిచిన ట్లూకుమారునరసిరక్షించుమిమది పెరుకులేక.
 పెరుకుట *v. a.* To tear out, uproot, pluck up by the roots, to pull out. నాలిక పెరుక్కొనిచచ్చెను he tore out his tongue and so killed himself. నాలిక పెరుక్కొనిచచ్చేమేలు you had better hang yourself: or, cut your own throat. = పెకలిం చుట.
 పెరుగు *n. s.* Curds: or more properly, thick curdled milk, which forms one of the mythological oceans. దధి. వానితల పెరుగుబుడికతనెరి సినది his head is snow white.
 పెరుగుట *v. n.* To grow, increase. To accumulate. To grow up as a child. To be snapped, as a thread or garland. To bristle up, as a porcupine. పెరిగె అనగా మునుంబివిద త్వననుట.

D. Xద్దముపెరిగిన unshaven, wearing his beard. కొండలునాలుగువక్కులపెరిగివున్నవి the hills surrounded it, spread on all sides: extending all round. పెరిగిన scattered, as pearls from a broken necklace. కామక్రోధంబులపెరగనిచ్చె he gave the rein to his passions. G. 7. 137. ధరణీశుడెక్కిననుమొగ, తిరుగకకంబంబుతోంటి తెరగుననాచా, శ్రీరునిగతికొలదిజక్కగ, పెరిగెనువదమానసుతుడు పెరిగినకరణికా. శ్రీంధముపెరిగినది the pillar grew higher or sprang up. హరముతోపెరుగొగ the garlands being burst.

పెరుగుతోటకూర or పెరుగ్గూర n. s. A certain pot herb, amaranthus oleraceus. Heyne. See on తోటకూర.

పెద్దు i. e. పెరుగు Curd.

పెళింకుట v. a. (K.) To cleanse or clean. i. e. తరింపజేయుట. BD. 3. 840. కోర పెళింకసాకుంచెడులేవు, అనగానన్నెనువద్దిచేయకపోయినాసాకుంచెడులేవు, నాలుగుచూసికలయినాతేకపోయినవ్రా.

పెలంచి The bird called a shrike. The చిన్నపెలంచివిగాడు is the small species: the పెంకుపెలంచి Sanku belanchi is the large grey shrike. The ఎర్రపెలంచి the rufous backed shrike. Jerdon's Birds. No. 49, 50.

పెళ్ళని adv. (anuk) Short off, abruptly. ఆకొమ్మపెళ్ళనివిరిగినది the bough broke with a crash. పెళ్ళను n. s. మిరిమిట్లుగానేకాంతి. D.

ఫెళ్ ఫెళ్ adv. Aloud, crashingly, echoingly, roaringly, creakingly, rub-a-dub-dub, janglingly, resoundingly, N. 9. 166. మాస్తినిగరింపునసాలమూలంబుననులాంకలముగ్రుచ్చిపెకలింపఫెళ్ఫెళ్పెకలివురము. H. 2. 98. ఫెళ్ఫెళ్వీరణాల్ఫెళ్ఫెళ్వీనాయింది Pal. 173. కొమ్మఫెళ్ఫెళ్విరిగెను.

ఫెళ్ ఫెళ్మనుట v. n. To crash.

ఫెళ్ ఫెళ్లు or ఫెళ్ ఫెళ్ల n. s. A crash or smash. అరడుఅరేవేములోఫెళ్ఫెళ్లాడిస్తూన్నాడు he is making a great uproar in the country. S. 3. 210. పురువులబద్ధభభళలుకాస్త్రీరఫెళ్ఫెళ్లవిలసిల్లె.

పెళ్లపెళ్లమనుట v. a. To make a rustling sound. Padya L. 4. 77. పెళ్లపెళ్లనెల్లడనురుముగ. పెళ్లపెళ్ల, అనగావస్త్రాదిభిన్నవి. D.

పెళ్లవ n. s. A kind of pigeon. Various kinds are called చిటిపెళ్లవ and బూదిపెళ్లవ.

పెళ్లవు The same as హవశింపు (comment on T. 2. 78.)

పెలిశ The bird called a thrush. పూలిపెలిశ the white headed Maina (Pastor Malabaricus) and పెల్లపెలిశె the Cholam Bird, or Pastor Roseus. (Jerdon.)

పెళుకు n. s. Polish, brightness, a gleam, radiance, brilliancy. ఎన్నడునేరిచెకాపెళుకులీచెలికన్నులు, కారుకమ్మలన్నన్నకురువ.

పెళుకుట Error for పెలుకుట to be sprained.

పెలుకురుట To fear, to start, be alarmed. M. VII. 4. 36. పెలుకురియచ్చటిమూకలుగలిగినగరితనములుంబుగయ్యంబునకుకబలియురగ్గురవర్షాదులనిలిపిగురుకునచ్చియాసిని ప్రభుదాకా. పెలుకురి, అనగాభయభీతి.

పెలుచ adv. Excessively, exceedingly, much. M. I. 2. 24. తత్తిళ్ళబాదోఘముఘారంపెనురానికములనుపెలుచంగట్టనంబాది. Pal. 53. రవుతుయెక్కనియ్యకతిరుగుమొగినినందంబవెనకదాటుచుతరుచువైరునుంపెలుచమైలారునకుపాకమందిదొడ్డయినబలువైనకళ్ళంబుబాగుగాపెట్టి. D. says అర్థంకమున్ను.

పెళుచు adj Brittle. పెరుచుమాటలు harsh words. Lavanya. 7. పెళుచుమాటలదోంఠిపేర్చుచునాధారములైనయతి ప్రయోగములులేక.

పెళుచు n. s. Stiffness, inflexibility. Brittleness.

పెలుచు n. s. A mean wretch? Dwip. Parama. Yogi. Vil. p. 191. ధనభుడైతిరిపెమెత్తగబాచుజంగమునువేడికొనియొక్కమూలనెయొదిగిపెలుచుచందమునగుపేరుడైయుండు అలకాధిపతియంచునణకింపుచుండు. పెలుచుచందమున, అనగావీడవారివలెనేఅనితోచినది.

పెల్లురుట v. n. To start, be alarmed. BRY. 2. 684. భూరుహనాధనులైనవానరుతోవీరముడక్కిదిక్కులకుపెల్లరిపారుడురెల్లభంగులకా. పెల్లురె, అనగాఉదిరిపడెనుట. D.

పెల్పి i. e. పెలుచ Much, excessively. M. IV. 5. 173. తనయుండకప్పుడుపెల్పనవుచు.

పెల్ల or పెళ్ల n. s. Lump, clod, flake. Raw brick.

పెల్లించుట or పెళ్లించుట v. a. To pull out, root out, draw out. To dig up, unbury, unearth, eradicate. ఆచెట్టునుపెళ్లించిమరిపుకచోటపెట్టినాడు he took up the tree and planted elsewhere.

పెల్లగిల్లుట v. n. To come off. N. 9. 168. ఆవని మొక్కెదనాంబుకళ్యాణవేళ పెల్లగిలె. టీ॥ పెల్లగిలె. తెలిగను. T. 4. 157. చెలువంబరిచికటిపెల్లగిల్లె. టీ॥ చెలువంబరి, తనరూతుము చెడి, చీకటి, అంధకారము, పెల్లగిల్లె, అనగా పాడుకదలిపోగాను. R. 5. 313. కృత్రిమీతలం పెల్లపెల్లగిల్లగదం. S. 3. 204. శిశువులెల్లనుకలవారిదీన్నవాండ్రుదినెడువిరుదింది గనియవి దెప్పుటంచు, గజరుబోదుటకెద పెల్లగిల్లబొగిలిపాల దియూరార్చనతడు కాపురము సేయు. ఏద పెల్లగిల్ల అనగా గుండెలుకగి లేటప్పటికి. వాడు ఆత్రవారింటి నుంచి వెళ్లగిలివచ్చే గతి గావుండలేదు He seems unlikely to stir from his mother-in-law's house. గాలివానకు చెట్లు కుంకుటివేళ్లవో వెళ్లగిలివని The storm unrooted the trees. ఆ గోడ గారంతా వెళ్లగిలిపోయినది The plaster of the wall came off or peeled off.

పెల్లగువ్వ n. s. The dove, or ring dove. యెర్ర పెల్లగువ్వ a reddish species. పిడేరపు పెల్లగువ్వ the large species.

పెల్లము n. s. Molasses. Treacle, penis puerilis. పెల్లపుసారాయి Rum, being extracted from treacle. చెరుకు పానకమువండినసారా. D. పెల్లంకండ A certain plant, the root of which is used to cure the bites of snakes. Morea Chinensis. Rox.

పెల్లాడుట i. e. పెండ్లి ఆడుట To marry. Mrityanj. 2. 89. మిక్కిలికంటిసామికి నామింద నెన్నడుదయవచ్చునెళుడు పెల్లాడు.

పెల్లాపెల్లి A sort of tune? BD. 3. 1871. లాలితంబగువైశంబు దాళంబు సాళి పెల్లాపెల్లి జాయనుజాయి.

పెల్లార్పుట v. n. To wag, to flutter, to brandish. మిక్కిటము గా ఆడించుట. HN. 5. 41. వాతూలా శనసామి నాల్గలు పెల్లార్పుచువుట్టలవెడలి. Pal. 88. line 17, రెక్కల పెల్లార్పి రేగ మొత్తం. రెక్కల పెల్లార్పి, అనగా తుక్కుములతాటింది.

పెల్లి i. e. పెండ్లి Marriage.

పెల్లి n. s. A coquette. వగలాడి. KP. 3. 128. పూసి పెల్లియిమ్మ శిలివగ్గనీకు దోడైవచ్చెదో. Chenn. 2. 22. తచ్చనగొండి పాతర కత్తెకల్లరివల్లింతహాయిల పెల్లికటికనక్క విక్కులవారి.

పెల్లించుట v. a. To coax, or wheedle. తేలించుట. OG.

పెల్లింపు n. s. Coaxing, wheedling. బుజ్జిగంపు, తేలింపు. Ila. 4. 101. అల్లండుకండుకొనిన పెల్లింపుల

బడిన మొదలు పెనుబాముల కేయిల్లెతి. టీ॥ పెల్లింపుల బడిన మొదలు, నీమచ్చికలకులో బడినదే ఆదిగా.

పెల్లిమాటలు or పెల్లింపుమాటలు Coaxing talk, sweet words. Lila. 20. 113. పెల్లిమాటలుకట్టివిగువునుడమకుళిహజంబులగు. D. says సాంత్యనవాక్కు, ఇచ్చకపుమాటలున్ను.

పెల్లు n. s. Excess. BD. 4. 2061. ib. 5. 217.

పెల్లు or పెల్లుగా adv. Much, greatly, exceeding-ly, vastly. Vish. 7. 174. ఉడ్డుటకుటుంధసేచురము దలవలముంకలగుండు వెట్టిపెల్లుటనము సేయునట్టుజలమంతయుభగ్గునమంటలుబ్బుగా. Swa. 4. 61. ib. 6. 90. మిక్కిలి, అతిశయము. D.

పెల్లుకొనుట v. n. To increase, swell. మిక్కిటమాట. Mand. 3. 166. పెల్లుకొనగురిసిరప్పుడు దల్లుగదమచూడ్కులకును దలమించుచుభూవల్లభుతైపురభామలు కొల్లలు గాలాజమిళిరకుసుమాంజలులక. టీ॥ పెల్లుకొన, అతిశయించేటట్టుగా.

పెల్లుక, or పెల్లున adv. Much, exceedingly, heavily. మిక్కిలిన్ని. BX. 30. 1. కరింద్రుం గానకతిరుగుక రేణుల పెల్లుననుల్లంబులుతల్లిడిల్ల.

పెల్లుతవ్విండుట To dig or break up ground. పెల్లుదుక్కి Digging in lieu of ploughing. పెల్లువరవడము to break up fallow ground, these phrases are used in the western part of the country.

పెళ్లన (imitative of loud noise) Loudly, aloud, bang. భేరిప్పుదంగములు పెళ్లనమోగను The great drums resounded aloud.

పెళుకుట v. n. To miss the mark, or glance aside. To slip through the fingers.

పెళుపెళు (anuk.) Quickly. H. 4. 139. కవాలమువ్వలక పెళుపెళుద్రోచి.

పెళుర adj. Of or belonging to the పెళులు pulse, as పెళురచేను, పెళురశుక్కు &c. పెళురచెట్టు n. s. A sort of creeper : one sort is పిల్లిపెళుర. P. 3. 272. Rox. 3. 299. and 3. 295.

పెళులు n. s. plu. The pulse (ముద్గము*) termed Phaseolus radiatus : or green gram. Heyne. శుక్కుపెళురు. Rox. 3. 295.

పెళ్ల or పెస్తావాండ్లు Fishermen : they also hire themselves as palankeen bearers. పెళ్లపెళ్లనముచేయుట To swagger, lord it, brag. (Because a head bearer is a jack in office) To act as a pert insolent upstart.

పే, ఫే, బే, భే.

పేక or పేX n. s. The warp, or cross threads in a web. (The woof is శుడుగు q. v.) Surya Tanaya.

4. 30. పూసామీదండాల్ని, కూసియటుకొనిటునిల నెరుకురుత్ శుడుగుకావే, కైసాగిలిబడిరటుదర, హా శీముమీశంబువీడినధిశిజిబాదక. నిటునిల నెరుకురుత్, శుడుగుకా, కైసాగిలిబడిరి, అనగా వెంట్రుకలు అడ్డదిడ్డములు అయ్యేటట్టు గాసాగిలిబడిదండములు పెట్టిరి. బట్టకు అడ్డము వేసేనూలు. D.

ఫేకము * n. s. A frog. A certain slender creeper. W.

ఫేకి * n. s. A female frog. S. 3. 301.

బేకడ n. s. A filament or very thin plate as of talc stone, or gold leaf? A kind of jewel. H. 4. 100. కట్టడంద బేకడకు తిక్కంట్లు. The name of a certain tune.

శుగు n. s. The entrail, gut, or bowel. శుగులు తెశేటట్టు పరుగెత్తినాడు he ran so fast as to burst his wind. శుగులు తెగినగుర్రము a broken winded horse. అది నా శుగుగనకనామనను తాళలేదు As it was my own child I could not endure to see this. శుగులు తెగనవ్వినాడు he is ready to split his sides with laughter. శుగునపట్టిన తీట rankling or piercing pain. మేమంతా పుక శుగు we are all sons of the same womb. పేగక్కుట The wringing of the belly. ఆవిడ్డకు శుగుబడ్డది the child is labouring under spasms. పేగురట్టుట, or తోముట To handle or rub the belly to remove pain.

పేచకము * n. s. An owl. Another bird called పైడికంటె a shrike. A. 5. 95. చెందిరము పేచకశీర్షము పైబలకా. టీ|| పేచక, యేనుగయొక్క.

పేచకి * n. s. An elephant. SC. గజము.

శుబిక, అనగా బొరగడ్డి A plant called Ambrosinia Unilocularis. Rox. 3. 493.

పేట n. s. A suburbs or division of a large city. A string as of pearls. శుట్టణశీమిశుమండంబి శుంతసాశేయూరు, హారములొ పుకశరమున్ను. D.

శుటంతు The ornamented woven edge of a cloth.

పేటకము * n. s. A chest. A pimple. చెమటకాయ, వెట్టెయున్ను. D.

పేటము n. s. A large basket. పెద్దగంతు. D.

పేటము n. s. రతి, శంభోగము అని తోలినది. గుహ్యము, మరుగు అని తుండవచ్చునేమో. Charitra. 2. 3094. పేటమునించుముప్పిన కోలగోసి, అనగా రతి యిచ్చించి ఉత్థాశనమైన శిశ్నమును ఘండించి. ib. 2. 1865. పిన్ననాటనుగో తని నైకా నెరుగ దెన్నడు మావిడ్డక స్వేకూరిమినికలరుటపాపమే, వట్టి పేటంబు శులులుటని తియే శిరివిటులే నవ్వ. వట్టి పేటంబు, అనగా నిచ్చులమైన రతి. G. 12. 30. పురికాదటన రుగుదెంచియొక చెంగటనుండెకా దెలియరానికను పేటమునకా. కను పేటమునకా, అనగా కండ్లకు మరుగుగా.

శుటాడుట v. n. To prowl about. To play a game with balls tossed up in the air and kept going round. DRK. 174. నిత్రుఅరిమురివింధ్యాదుల గుమహారల, పెరికి శుటాడినవిరుడపునిత్రు. మహారల పెరికి శుటాడిన, అనగా కులాచలములను శుల్ల గించి చెండాడిన, అనగా అమ్మన్నాలాడిన. మిక్కిలి శుంచరించెననుట. D.

పేటి, శుటిక * n. s. A chest. లింగ శుటి the small silver box containing the lingam worn on the breast by the Jangams. Ila. 1. 42. మానితా గూననుగూ శుటి, మేటివధూటి త్రిపోటివోటి. Sampaga manna మూటకములు వేదంబులు నూటకములు మంత్రతంత్రనటనము ధ్యానశుటికములు యోగి జంఝూటకములు.

శుటు n. s. A flake. ఆగోడగచ్చు శుటులెత్తినది the plaster of the wall came off in flakes. Surabhand. 15. నిటునుబ్బులగంధంబు పేటులెత్త. Local. 3. 359. ఆలింగమునకు పుశురిభాగమునందుకొండ శుటుననుండే భారపుడకములింగముమీద శుడుతూపున్నది. కొండ శుటు, అనగా శుర్వకములొ పుకహోట వీటికబానిలేవిన బెత్తిక.

పేడ n. s. The dung of a horned cattle.

పేడ Half an anna (being six dubs) the fraction one-thirty second part ciphered thus X08040. కాని పేడ a necklace. plu. పేడలు split pulse. (శుప్టు) as కంది పేడలు.

శుడగువ్వ A species of pigeon? పైడి.

శుడపురుగు The beetle.

పేడశము A kind of fish. G. 1. 111. పేడశంబులనిచ్చే పేడుక కాండ్రకు గండెలబలుకుండగిలకిచ్చె.

పేడి adj. A hermaphrodite: an impotent man. Vish. 4. 279. కడ్డముమీసాలు తేని.

శకి, పడివాడు n. s. A freemartin or hermaphrodite calf. గడ్డముమీసాలు లేనిపురుషుడు. D. says నపుంశుడు. మొగతానిమనిషి.

వేతిగ n. s. The sum paid as rent.

వేతిజము n. s. Pretence, feigning, affectation.

వేతిశి[మీను] n. s. The silver fish, a sort of carp (శఫరము Cyprinus chrysopareius; the poetical dolphin; to the gleam or flash of which in the water, the poets compare a swimming or glancing eye, as the interpreter of love. See శక్తే. An inferior kind called లంజవేతిశి is the sprat.

శకు n. s. plu. పేళ్లు A piece, cutting, chip, or splinter. చెక్కపేళ్లు billets of wood. యారపేళ్లు పెట్టె a wicker work box.

వేడుట v. a. To twist, entwine. తొడమీడదారము శకుతూపుండగా while he was rubbing the thread on his thigh. i. e. twisting it.

వేదెవాడు n. s. A smock-faced beardless man, a hermaphrodite: of effeminate looks. బృహస్పలుడు. D.

శకేలు n. s. Cakes, made of wheat and sugar.

శక్తీళ్లు Water in which శడ cowdung is dissolved: this is sprinkled on mud floors and walls in every Hindu house.

వేతాళకథలు or విక్రమార్చకథలు A set of fables related by a goblin who is described as the captive of Baron Vicramarka.

వేతాళిక, అనగాపిశాచస్త్రీ n. s. A she devil or sprite; a wicked woman. A. 6. 23. బండతిట్లవేతాళికలసారెదిట్టువాని. వేతాళికలఅనగారనస్త్రీలుఅయినపిశాచములను.

వేతాళుడు, or భేతాళుడు A certain goblin, imp, demon, or fiend; similar to Puck, Silenus, or Pan.

వేద adj. Poor, indigent; slender, lean, thin, scanty: as the waist. కూటికశిడై శేనేకులానికి వేదా if he is out of food, he is not out of fashion. శిడసాదలు the poor and wretched. Surabhand. 1. 135. నిరుశిడనడుము a slender waist. P. 1. 534. అవస్థ్యంబురాజులు చెవిశిడలని బరికి. చెవిశిడలు అనగా మొరలాలకించని they who have turned a deaf ear to the complaints.

వేద or వేదవాడు n. s. A poor person. శిడలు the poor.

భేదము * n. s. Distinction, dividing, separating, tearing, rending, breaking. Sort, kind, disagreement. వైమనశ్శ్యము. R. 6. 8.

భేదనము * n. s. Dividing, separating, tearing, breaking, discriminating.

శిడరాలు n. s. An indigent woman.

శిడరికము Pauperism, poverty. Zacca. 5. 139.

శిడరిమి Poverty. నడుముశిడరిమి slenderness of the waist. BD. 1. 397. పెనుకుసుకవమూర్తివనిత గర్భమునడనర సానడుమువేదరిమి పూనాదె. M. VI. 1. 240. అజానయాపెద్దరనముమానిడందివై తెమ్ము, మనము శిడరిమివిశిలి.

భేది or వేది n. s. A purge, or purging. భేదిమండు a purging dose. భేదికరమైన purgative.

భేది * That which breaks or penetrates.

భేదించుట * v. n. To vary, differ, deviate. వారి మనసుభేదించినది they now differ in their opinions.

భేదించుట * v. a. To break, split, to divide, separate, to pierce. To penetrate a secret, resolve a riddle, explain, open. L. 4. 199.

భేదిలుట or భేదిల్లుట v. n. Same as భేదించుట v. n. To be rent as the heart. Kasikh. 4. 283. భేదిల్లైకధరిత్రంద్రముల్.

ఫేసము * n. s. Scum, froth, foam.

ఫేసలము n. s. Soap. The soap plant, Sapindus detergens. కుంకుడుచెట్టు. SC. Rox. 2. 280. Vish. 4. 302. పూతిఫేసలములగల్గినజలములుగా పుత్రాధకామునకు.

ఫేసలము adj. Foamy, frothy. ఫేసలవతిత్రిమ SC. శోఫేసె, త్రిమ. RKD.

శిను n. s. A louse: making in the Gen. వేసి and in the nom. plu. వేలు lice. Kuchelo. 2. 13. శినుగారుకుట n. s. A disease arising from lice which destroy the hair. Vide ఇంద్రలుత్తకము.

శినుగుడ్డు or శినుపిల్ల n. s. A nit. వేనుపిల్ల అదేయారు. D.

శినుట v. n. and v. a. To twist, or entwine. కలిశినుట To twist together.

శిశు Made of rattan. A. 1. 80. Swa. 1. 40. రనవట్టువపేకుశిశు. డంకపురనకా. టీ|| వేకు, అనగా వేములోనల్లిన. శిశువండ్లు The rattan fruit: it looks like a grape.

శిశుర n. s. A heron: the species called tiger bittern (ardea Tigrina).

కపాళము A medicinal plant having a leaf like that of the vine : this is the మంచికపాళము, the పిద్దికపాళము is the wild sort.

కేటె n. s. A hound : also called ఏపి *ēpi*. The sort of dog used in hunting the wild hog : it has a broad snout, a large head and jowl ; and is extremely fierce.

కేవేఅన్నాడు He said oh ! he looked foolish, or disconcerted.

కము n. s. A rattan or cane.

కయము * adj. Drinkable. M. III. 5. 19. లుకవి శ్రుదలికయోధిజలంబుల కయంబు గాళుకుటెట్లు. అకయము not fit to be drunk. Chakits : page 15. కయగంజి, అనగా మెతుకులతో కూడిన గంజి.

కర adv. (from కరు) In the name of. By name.

కరంతుము or వేరంతుము n. s. Gossiping, the attendance of a married woman to each other's houses on any domestic festival.

కేరంటాలికూర n. s. A herb called Corchorus Clitorea. (Heyne.)

కేరంటాలు n. s. A married woman, the mistress of a house, the good woman. A lucky woman, i. e. a woman whose husband survives her.

కేర గాడు n. s. He who makes a bargain, a purchaser, buyer. కొనేవాడు. D.

కేరజులు adj. Fraudulent, deceitful. మాయలమారి అయిన. Swa. 4. 37. ఓరికుంచెరలాటంబు వేరజంతు మణుల మొగమట్టుకన్నిసాహిసెయొకండు. టీ|| వేరజంతు మణులు, మాయరత్నములు sham gems. S. 3. 15. వేరజులుగట్టిజంతు పాదూరిశీంతు, చలము సాధించు దిట్టరో సాలశ్రుట్టు. వేరజులుగట్టిజంతు, అనగా మాయలమారి అయిన జాణరండు.

కేరజము or వేర్జము n. s. Fraud, deceit. మాయ. Swa. 3. 107. యింతి పాపురశ్రురోజయేలినెదార జమువీంతుయెరహిణులవెర వెట్టు వేరజము. టీ|| వేరజము, గడుసుతనము. S. 2. 54. పూరార్పియడుగన మ్ముదిర వేరజుదివిస్త్రుమాకు పెనుదుఃఖంబా. Vijayanti. 4. 40. అమ్ముశీలిది వేరజమదిరమ్ము నెననుమాటనమ్ము రాజెప్పటికీ. టీ|| వేరజము, గయ్యళి. కుశ్మిరశ్రుయమడు, కుశ్మిరశ్రీయున్ను. D. ధార్యము. OG.

కేరటం or వేర. adv. By. దినాలకేరటం in the course of time.

వేరటం To his direction, in his name, as నావేరటం వ్రాసినాడు he wrote to my direction. i. e. wrote to me, so నాపూర్వులవేరటం శ్రుట్టినమాన్యము a grant made to my ancestors. In translation into English we omit "direction or name." రల్లివేరటం లుకకుట్లకట్టెను he built a village in his mother's name.

వేరటము, అనగా వేరటంబులు. BD. 3. 654. పెండ్లిండ్ల నా ముల వేరటంబులను.

వేరడివి A great forest, a wilderness. See వేరు Great.

వేరణి Dancing, skipping. వేరవణి See వేరిణి.

వేరమాడుట v. n. To bargain. వేరముపోవుట to go on a trading journey.

వేరము See వేరెము.

వేరము * n. s. Body, figure, image. శరీరము, కువేరుడు. SC.

వేరము n. s. Trade, bargain, dealing. వేరముసారము, or వేరసారము Trade &c. (సారము being a mere echo.)

వేరవము * n. s. A jackall. నక్క. D.

వేరామిదెము n. s. The large kind of castor oil tree.

వేరి Named, by name, videlicet, id est. R. 2. 139. శాంతవేరికాంతాలలామ a woman named Sānta.

వేరివాడు plu. వేరివాండ్లు A man of the Bericaste, they are merchants, they assume the title of *Chitty* and belong to the left hand sect.

వేరి * n. s. A kettle drum. A crocodile అనగా మొశలి. OG. Also (for వేరి) a kind of hawk వేరి. OG. జయవేరివేయించినాడు he sounded the drums in triumph. దుండుభా, నగారా. SC.

వేరిండు, అనగా భుజ్జూరి. Q.

వేరిటి adj. Directed to, bearing the superscription of, as అతనివేరిటిజామ a letter to his direction. In translation we omit this and say a letter to him. నీవేరిటిజామ a letter for you. నీవేరిటివాడు a man bearing your name.

వేరిణి Capers, gambolling. L. 2, 152. అంగనా జారికినానంద మొదవ, భృంగముంజరివంక వేరిణి చూచు, వేరిణి, అనగా నటనము.

వేరిమ n. s. Magnificence, grandeur. గాంధీర్యము. D.

వేరిమి or వేర్మి n. s. Excess, greatness. Affection, friendship. ప్రేమ, స్నేహము, అతిశయమున్ను.

D. T. 6. 115. హర్షశంభ్రమశంభ్యతాత్మయైవం
 ద్రునిపేర్తికాగటజేచెఁ. ట్టి పేర్తి, ప్రితితోడను.
 H. 3. 273. పోకముదూడిపోపేర్తితోడశకునిజూ
 చురుతనయింటిక్కర్పనిచె, పేర్తితోడ, ఆశగా.
 Vish. 2. 339. ధర్మాధాకామమాక్షుదకర్మముల
 శైశవాదికాలములసీనిర్వలభశ్చియుగల్గుకపేర్తిక
 గృకుశేయుమిదియైత్రయముముకుందా. M. I. 8.
 341. నరనారాయణులుకృష్ణనామములనర్వరను
 దయించిరిసీయిరువుర పేర్తియును వింతయేదివిజేం
 ద్రా. Vish. 1. 32. దొల్లిసద్వివేకముపేర్తిక, వివే
 కాతిశయమువల్ల. Padma. 3. 53. ఇంద్రుడిహాపర
 ములకెడబాసెతనదుగర్వముపేర్తిక. M. XVI.
 1. 67. యాదవవీరులకాశీమయంబునకుద్యపాసా
 ద్యోగముదముపేర్తిక, మదోద్రేకమువల్ల. ib. I. 6.
 28. వీరుడద్యశ్యాస్త్రవిద్యపేర్తితానద్యశ్యజేకుం
 దగుతక్షణంబు. T. 3. 98. పిన్నటనాటనుండియుకొ
 పెంచితివెద్దజేసితిని, పేర్తికబ్రాయమువచ్చినంతనే.
 పేరివము n. s. Coolness. శైశ్యము. Vasu. 6. 91. తే
 రిమాధురిగడతేరిపేరివమున, వారిశేయుమదీయవారి
 చేల. ట్టి పేరివము, అనగాఅధికశీతలభావము.

పేరిదేక The Peregrine Falcon.

పేరిరచెట్టు n. s. The large date tree (*pēru* large
ita date.)

పేరిదు, అనగాఘర్జూరి. Q.

పేరు n. s. inf. పేరి or పేరిటి, Abl. పేర, or పేరట.
 plu. పేర్లు or పేళ్లు A name, an appellation. A
 long loose necklace. Fame, celebrity. దొంక
 యనిపేరుబడ్డాడు He is notorious as a thief. మం
 చివాడని పేరెత్తినాడు He is well known as a
 good man. పేర్లమరము the title of a Telugu
 commentary (lately printed) on the Amara
 Cosa. నిన్నుకొట్టకుం పేనాపేరురాముడుకాదు If I
 do not beat you my name's not Rama. నానుపే
 రుగలకంటె A kind of necklace.

పేరు adj. Great. Vish. 2. 43. ఆరణిపడముదిక్కువ
 సుంధరాభాగమెల్ల సేరుగువారిధిలోని పేరోడబో
 లి, పేరోడ a large ship. ib. 3. 393. పేరడవి a
 great forest. పేరెండ fierce sunshine. ib. 6. 304.
 పేరులుక great anger. T. 3. 86. and 119. పేరు
 రము a broad breast. DRB. 446. పేరెలుగర్తిబ
 లికిరి they spoke aloud. R. 5. 220. పేరంకడ,
 అనగామహాశ్రైస్తవఅపద great misfortune. M.
 XIII. 1. 142. పేరెంబి great joy.

పేరుండము * n. s. A double headed eagle. BD. 3.
 2175. శరభశాయాఽలాదివరమ్య గావశులు, గండ
 మ్యములును పేరుండతండములు. దేవతాధేదే, శ
 షీధేదే. SC.

పేరుండము * adj. Formidable, horrible. భయంక
 ర. SC.

పేరుకొనుట or పేర్లొనుట v. a. To call one by his
 name, to utter. పేరు పెట్టిటలుచుట, పుచ్చురించు
 ట. L. XIX. 110. నన్నుమున్నెరిగిననరునిచంద
 మున, కున్నుగా పేర్లొనికలుకుచున్నాడు. పేర్లొని,
 అనగాపేరునపిలిచి. DRV. 266. వినిలక్ష్యముచా
 లవేదనబొంది, రాముపేర్లొనికణకరంధ్రములుమా
 శి, రాముపేర్లొని, అనగారామురామఅనిపుచ్చురించి.
 ib. 382. కొన్నిమాటల పేరుకొనుచునుత్తుక నెలకొ
 న్నెత్తురొలుకబలుకులనెడలేక, పేరుకొనుచు, అన
 గాచెప్పకున్ను. Pativratyā. 340. కవాటములు
 విగయించియదరక బెదరకయున్నకగలాది పేర్లొని
 వాడిట్టులనియె, పేర్లొని, అనగాపేరునపిలిచి. Vish.
 6. 220 భయకంపితగర్జదకంఠనాదయైజనకునిత
 ల్లిపేరుకొనిశీతలముకావరిచేవనంబుమనిస్సృకుక
 న్యనూరడిలవచ్చి కమాటలుబల్లి, జనకునితల్లి పేరు
 కొనిఅనగాతల్లిదండ్రులపేళ్లనుచెప్పి. ప్రోత్రముచే
 సెననుట, పేరునవిలిచెననుటయున్ను. D.

పేరుకొనుట or పేర్లొనుట v. n. To congeal, cur-
 dle, harden or thicken. ఘనీభవించె, అనగాదా
 కొనెననుట. D.

పేరుచుట or పేర్చుట v. a. To pile, to heap up.
 To increase, to enlarge, to display. పుకటిమీ
 జపుకటినివరకటగాపెట్టుట, విశేషించుచేనుట. D.
 says పుకటినిమీద పుకటినిపెట్టుట, విప్రుంధించు
 ట. చితపేర్చిరి they prepared a funeral pile.
 M. VI. 1. 50. యినుమునురాయిదుగరంబునువెం
 డియుబళిండియును, బ్రహ్మతములైపేర్చినశిరిజాయ
 గసాపెడుగనుతడనెడపెక్కుగలపు గౌరవనాధా.
 Lavanya. 7. పెళ్ళుచుమాటలదొంపిచేచుకారు. HK.
 3. 15. మహీవిధండుపేర్చినకటాక్షువీక్షణంబులఅన
 గావిశేషమైనఅపాంకడకానంబుల. M. X. 3.
 31. తపంబులుచేదాశిపేర్చియర్చింపు. పేర్చియర్చిం
 పు, అనగావిశేషించిఆరాధించగా.

పేరుట v. n. To congeal as melted butter or
 curds. పాలుపేరపెట్టినది she congealed the milk.
 పేరు పెట్టుట To name, to give newly a name or
 appellation.

వేరుమాను See పెద్దమాను.

ఫేరుతు, ఫేరవము * అనగానక్క A jackal.

వేరెటము n. s. Junketting or inviting to a wedding. పెండ్లికిపిలవడము. KP. 7. 62. పెండ్లిస్తూ పాలుంటుననివేరెటముల్, బ్రయముపుజెప్పిపెండ్లిండ్లకు శోభనాశుతలుకూమత్రుపాత్రలుగొంచు.

వేరెము n. s. Course, pace, running, a gallop. గుర్రపువరుగు, సామాన్యముగావరుగున్ను. D. వేరెమువారుట or వేరెమెత్తుట v. n. To run, to gallop.

వేరోలము n. s. A great court, or assembly. సింధుశిఖ. D.

వేర్లెనుట See వేరుకానుట.

వేర్పి for వేరివి.

వేర్పుట See వేరుచుట.

వేర్లము See వేరణము, అనగాధార్త్యము. OG.

వేర్పు adv. Much, in abundance. యథేష్టముగా, కూరాళముగా. L. 17. 27. ఆకొన్నవారికినప్పుతంబువేర్పుచేకూరెనన్నట్లుచిరుకుండు, కూతుంబులెల్లవృక్షలునైనయట్లు. టీ|| అప్పుతంబువేర్పుచేకూరె, అనగానుభయథేష్టముగాలభించెను.

వేర్పు n. s. The act of piling or heaping up. వేర్పుడము. Local. 3. 363. చచ్చుటగావరచినబండలు మూడునాల్గవరకలుగా, వేర్పులుదొంతరలువేరిచినబండలురెండేకిమూరలుపాడుతున్ను.

వేర్పి Excess. Affection &c. See వేరిమి, అనగావ్రేమ, స్నేహము, అతిశయమున్ను. D.

వేర్వారుట, అనగావేరుచెప్పెననుట. D.

వేర్వేరవుర adv. Name by name. ప్రతిమనిషియొక్కానున్నువేరుపెట్టి. B. X. 1818. (Rukmini Kalyan.) వేర్వేరబొమ్మల పెండ్లిండ్లు సేయుచు నబలలతోడవియ్యంబులందు.

వేల adj. Simple, ignorant. ముగ్ధపురుషుడు, ముగ్ధస్త్రీయున్ను. D.

వేలగంజలు or వేలాలు Malted grain. Parched corn. T. 5. 119.

వేలబండి n. s. Flour, made of parched grain. శురులసామువాడికివేలబండి he devours his neighbour's goods like a bit of bread.

వేలరితనము n. s. Talkativeness. వదురుపోతురనము. Chenn. 3. 139. అన్నప్రేలరితనముననడవివడుగులాడుమాటలకింపరయడలెడలె.

వేలవము * adj. Soft, weak, easy, sapless. మృదువు. D. మృదువే, విరవే. SC.

వేలాలు n. s. plu. Fried grain, parched corn.

వేలిక or వేలికె n. s. A rag, a bit, or scrap of cloth, a remnant, a tatter.

వేలు Lice. The plu of వేను.

వేలు n. s. Trick, guile, అనగామోశము, వంచన. M. XII. 3. 75. తానటకూంశముదినడట, యానక్కయవేలుపెట్టెనిన్నాళ్లున్ను. Vish. 6. 132. అనివేలునెట్టి కూతురుందానును చరుద్యయంబువిడుతుడనుకుయోగినిజగ్యపాంబులకుంజనిరి. వేలుపుచ్చుట to trick or deceive.

వేలుట v. n. To break out in prickly heat, or any eruption; in pimples. To be fried, to be parched. To gabble, brag, chatter. జ్వరమువేలికడకాస్తున్నది The fever is burning hotly. వానిముఖముచిటచిటవేలుతున్నది He is very peevish. చిటచిటప్రేలుట to be parched with noise. BD. 4. 621. వేలులెల్లచిటచిటప్రేలుచుచటచటవాని. ప్రేలడములు i. e. tattling. To fret, to talk nonsense. URK. 3. 81. పెళ్లులుప్రేలనిచ్చిననుప్రేలవెనీకనుబుద్ధిమాటలక. Paidim. 2. 190. మానినిమనులారప్రేలడములుగట్టి పెట్టిసాంధు. HD, 1, 2008. నాయుడటపెళ్లులుప్రేలిడఱించుటయెట్లు. టీ|| పెళ్లులుప్రేలి, అనేకములువడరి. ib. 1. 2384. కుటిలకానికుదీప్రకాపాన్నిశిఖలపెటపెటప్రేలకప్రిదిలిపూవకమె. టీ|| ప్రేలక, వేయించుడకుండా.

వేలుపోవుట To be tricked, beguiled. ABB. 3. 145. కోలుపోయెననంగ వేలుపోయెననంగమోశపోయెననుట.

వేల్పుట To fry. Metaphorically, to grieve. A. 5. 56. లుకలెరదెచ్చికాకనుండొకలెప్రేల్పి. టీ|| కాక, శురితాశమువేరను, లుండొకలె, మరిలుకగోళికను, ప్రేల్పి, వేవి.

వేళ్లు the plural of వేరు A name and of వేతు a chip.

వేళు A bowel. వేళులు bowels (వ for X see on X.)

వేశలము * adj. Dexterous, clever. Delicate, not strong, agreeable, soft, smooth. Kurma. IV. 88. Jagann. 1. 32. and 3. 43. Bmj. 5. 174. రుచిరె, చతురె, మృదురె. SC.

వేళి * అనగాఅండమున్ను. మాంశపుముడ్డయున్ను. D.

భేషజము * n, s. Medicament, medicine. An epigram says కంఠ్రె, తీర్ణె, ద్విజై, బైవె, జైవజ్జె, భేషజై, గురె, యాద్యశీ, భావనాయత్ర, సిద్ధిర్భవతితాద్యశీ In a spell, a shrine, a bramín, a god, a wi-

zard, a medicine, and a teacher : as great as is thy faith herein so great is their might !

భేవజము n. s. Imposture, deceit.

పేళము Juice, sap. శాటిపేళము the yellow juice of the ripe palm fruit. This is spread out and dried : then preserved in cakes.

పేళరి (Hind.) A ring worn by a woman in a hole bored in the right nostril. నానాభరణవిశేషము. D.

పేసి adj. Odd (as applied to numbers.) శరి పేసి odd and even. Subhad. 187.

పేస్తవారము or పేస్తారము A vulgar word for బృహస్పతివారము Thursday.

పేహారము (K) Merchandize. అనగా పేరము OG. BD. 4. 61. అంక్షనిలిపె పేహారముల్ మా నెప్ప.

పేహారి (K) A merchant. D. Vicram 154.

పేహారికుడు, అనగా వర్తకుడు A merchant.

పై, పై, పై.

పై adj. The upper, External. Extra. పైచుంకుడి petty sums that remain over. శానిపైబట్ట the vest he had on. ఆపైయేడు the next year, either before or after. పైవీరోధము seaming enmity. పైకనులు the further acts. i. e. ulterior purposes. వాడు నాకు పైచెయిగా శుండును he is my superior. వట్టిపైకూటలు this is mere seaming. పైమినుకు mere external beauty. పైవెల్లవ the freshes. దానికి అందరున్ను పైబడుతారు all of them are eager to get it.

పైకము * A flock of పికములు. కోకిలశ్రీమూహము. A. 5. 134. మొగముగన్నులు నెర్రవారెమిగులకొక పైకములక. టి|| బిలుకలయొక్కానుకోకిలయొక్కానుగుంపులక. Vijaya. 2. 112. దీనిప్పుడు మాధురోక్తు పైకము దెగడును. URK. 6. 69. శుక్వళలర శ్రవణంతిపైకగీతి.

పైకము n. s. A small copper coin ; a farthing : a half penny. Cash, money. ఆచుండికి పైకములు త్తుకొన్నాము we received the value of the bill. దబ్బులో నాలుగవవంతు, నమ్మిడి. D.

పైకలు The vomiting and other signs of pregnancy. వేవిట్టు. G. 3. 29. చెలువపైకలైనచెప్పవేటికినన్ను సిగ్గుపడుచుచెలువచెంతదలగు.

పైకీలిచేత A fish : the perch with a forked tail ; the body striped with yellow and brown filets : and the second anal spine very large. Russell, No. CXXI. The length ten inches.

పైకొనుట v. a. To get upon, mount on, attack and overcome. HK. 5. 53. తనతరుణియగు సుకాదోయనిశుందియ మందినిక్క మరయుదుననిపైకొనునునకురితాశంబునవనితంకనిపల్లె. టి|| పైకొను అతిశయిస్తున్నట్లువంటి. R. 4. 156. అక్షుతికిమానిని పైకొనుడతరంబునక, అనగా ఆనాయకుడు పై పై నెక్కే తడబాలులో. D. says మీదికివచ్చెననుట.

పైగా adv. Into the bargain, besides, above all, in the next place.

పైజి n. s. Nonsense, stuff, trash, అనగాఓప్పిశని అనితో విసది? Vish. 4. 345. కల్లలువేదముల్ శ్రువుతులుగల్లలుకల్లలు యజ్ఞకర్తముల్, కల్లలుపైత్యకక్రియలుకల్లలు ఘోరతఃకీత్రభావముల్ కల్లలుదేవకార్యములుగావున పైజిలుమానిమామతం బెల్లవిధంబులకొనడువుడిమ్ము క్రికీబోవగోరినక.

పైజారుమట్ట n. s. The Remora or sucking fish. పైజార్లు n. s. Shoes, slippers ముచ్చెలు. D.

పైజాలితుశువు Brindled or red and white, as oxen are.

పైజోడు, అనగా ఉదరతి. T. 4. 197. జోడుగట్టిన గల్లు సుదతిరోని సులిలపైజోడు గూడిన శ్రుతిసదగునె. టి|| పైజోడుగూడిన, ఉదరతియందుకూడిలేను.

పైట n. s. A woman's mantle, or kerchief ; formed by throwing the train or end of the petticoat cloth over the breast and head. పైటచెంకు or పైటకొంకు n. s. The skirt or end of the same.

In old English it was called a "fall" or 'a sack.' పైట అనగా శుక్రరీయము, అనగా పైయెడ. D.

పైట (abl. of పైలు q. v.) On the outside (adv.) out. On the plain.

పైటకర్ర A weaver's whirl or conical instrument on which he winds thread.

పైటకుడుట To come out, come to light. To become public.

పైటపెట్టుట v. a. To put out, or reveal.

పైటపోవుట To go out.

పైటలము, అనగా కోతుము. OG.

పైటవుండుట To be outside : to be menstruous, because excluded from the family. పైటవుండే నాళ్లు the unclean period.

పైటవేయుట To cast out. To bring to light, to let the secret out. వాణ్ని పైటవేళిపన్నారం he is on his death-bed. Properly, he is laid on the floor : as the Hindus always place a dying person on the floor. దీన్ని పైటవేస్తే చూడు Take care you don't let this be known.

పైటి A colloquial pronunciation of పగటి the infl. of పగలు daylight. పైటిభోజనము Dinner at daylight.

పైటి Outfer. This is the infl. of పైలు q. v. Exterior, strange, foreign. పైటిపూళ్లు the circumjacent villages: out towns. పైటిది, అనగా పైట నున్న ప్రాంతములు. D.

• పైటికరమలవాండ్లు Travelling black smiths.

పైటికిపోవుట To go out. To go to the necessary.

పైటివేళ Daytime. For పగటివేళ.

పైడి n. s. Gold. Also money. బంగారు. D.

పైడి adj. Golden, gold coloured. Bright yellow.

పైడికంటి, or పైడికంటె The name of the little spotted owl: whose notes and flight are held ominous. 'It is called *Choghud* in Hindustani, and *Peengla* in Mahratta.' Jerdon's Catalogue No. 47.

పైడిచెట్టు, అనగా యజ్ఞాంగము, హేమదుగ్ధకము. Q. హేడిచెట్టు.

పైడిబాణము or పసిడిబాణము. n. s. Gold and other things. A. 6. 100. పసిడిబాణముచెట్టుబడలై బిద్రు డుపెట్టకు నెలోగురుయె లెక వైచువారు. బంగారు మొదలు గాగలవస్తువులు. OG.

పైడిముడుపు n. s. Betrothing. వివాహమునకు ప్రధానముచేయడము. D.

పైతృకము * adj. Ancestral: i. e. concerning ancestors.

పైతృవ్యసేయుడు or పైతృవ్యస్రీయుడు * n. s. The son of a paternal aunt. మేనత్తకొడుకు. SC.

పైతృము * n. s. Bile, biliousness, madness, delirium, imbecility, melancholy. పైతృచలనము, అనగా పైతృకాధిక్యము excess of bile. పైతృప్రకృతి * A bilious temperament.

పైతృగాడు A fool, a blockhead, a lunatic, or madman.

పైదలి n. s. (Plural పైదలు) A woman, lady, the fair. R. 2. 7. పడుచులు పైదలు మేముం, బడిబాయక వెంటలోంటి పనులను మివెంబడి. ప్రి. D.

పైదె A corruption of ప్రమిదె q. v.

పైస adv. On the top, upon, over, above. In future, hereafter. పైసచెప్పు go on, speak on. పైసనడవవలసినదియేమి what is to be done afterwards? నిన్నుకొంటిచే వాడు పైసపన్నాడు There is one above who will punish you. పైసబడక do not touch me.

పైసము n. s. A journey i. e. ప్రయాణము.

పైబక్కకుడుట v. n. To caress పక్కలపైబడుట. N. 9. 103. ఆయ్యయ్యయ్యయటంచు నెయ్యంబు మిరగాశులు మారు పైబక్క బడకయుంట.

పైబడుట To fall upon, attack. ఆగుర్రమునకు అందరున్న పైబడుతున్నారు all of them are contending for the horse. M. X. 1. 145. BD. 6. 94.

పైయెద n. s. Vide శుంఠు.

పైయెద్దు or పైవన్నెయెద్దు n. s. An ox with the belly alone white, called a sheeted ox.

పైయ్యంట n. s. See పైట. Balarama. 4. 296. తెరవపైయ్యంట, పైయ్యంట తెరగు రాజువన్న ధారను కేతుసామ్యమున వెలుంగ.

పైర n. s. Vide శుంఠు.

పైరము n. s. పైరములు, పాడిపైరములు Milch kine. పిండే ఆవులు. Vajay. 2. 65. కిర్రున సెండాకళ్లుడ మకేతమకేటలుకుంచు పైటయింగొర్రలు పాడిపైరములుగోకలు రూకలు ముందుముండుగా. టి. పాడిపైరములు, పాడిపశువులు.

పైరవము * adj. Terrible, frightful.

పైరవకత్తి n. s. A large heavy two edged sword. Pal. 259. పైరవకత్తులు పట్టుకరాగా.

పైరవము n. s. Frightfulness. Darkness, or swimming of the eyes. కన్నులకు పైరవముకమ్మినది a darkness came over my eyes, I was dazzled.

పైరవాణము or పైరవాణము n. s. A kind of cloth called అంకవస్త్రము or బహిర్యాణము A cloak, an outer vest. In (Gospels) Ved. Ras. 3. 194. it is used in rendering St. John XIII. 4. " a towel."

కైరవి n. s. or పైరి The white crested eagle or Peregrine Falcon : a powerful bird. Jerdon's Birds No. 27. పుట్టు కైరవి ibid 12 and J. X. 79.

కైరవి * n. s. An epithet of the goddess Calf or Durga who is the same as Isis or Venus. భూత కైరవి Rox. 3. 77. a shrub called Premna Serratifolia. కైరవి, అనగా క్రీ, పార్వత్యాం, శ్రీ, కైరవకుంఠ్ర ప్రక ర్త. SC.

కైరవుడు * n. s. A name of Siva, but more especially an inferior manifestation or form of the deity, eight of which, are called by the common name కైరవుడు : and are severally termed అసితాంక కైరవుడు, యరు కైరవుడు, చంద కైరవుడు, క్రోధ కైరవుడు, ఉన్న త్ర కైరవుడు, కుపిత కైరవుడు, భీషణ కైరవుడు, శంకర కైరవుడు, ఆకాశ కైరవుడు Anubis or Oairis. క్రీ. ప్రపాత, భర్త. SC.

వైరాగి (for వైరాగి q. v.) A hermit or religious beggar.

వైరిటాకుల or విరిటాకుల adj. Cut and polished, as precious stones. శుభ్రైలు తీర్చిన అని తోచినది. T. 4. 202. పుదిరిబంగారు వైరిటాకుల శుభ్రైలుడంబు మారుతినైలు. టీ|| వైరిటాకుల శుభ్రైలు, అంతు తీరికలు కలిగిన శుభ్రైలు యొక్క. Vijaya. 2. 133. కళ్ళి వనిలో ననవరత్న కీలితంబు, విరిటాకుల విన్నయింపు రిగాలోన. టీ|| విరిటాకుల, చూరు శుభ్రైలు గలిగిన టువంటిని పున్నది గాని తారా శాంక టీ కేన్యా య మైన దని తోస్తున్నది.

వైరు n. s. Growing corn. వైరుల యెకిమాడు the moon. వరి మొదలయిన శిశ్యము. D.

వైలు or బయలు or బయలు n. s. inf. పైటి and abl. పైట An open field, plain, area. The outside, the exterior. The sky, the expanse of heaven. బాహ్యము. D. వండిన చేతల్ల బయలు గా మేసి HD. 1. 398. they devoured the corn fields and reduced them to the bare plain. బయలాడు కూట a voice uttered (or heard) from heaven. భారుణి బడి బయలు దన్ను చునేడు. BD. 3. 878. the baby was kicking with it's legs upwards.

వైలు చేరుట or వైలు చేలుట v. n. To come forth, break out, begin, start, set out, come to light, result, appear, be discovered ; to prove (true

or false.) To be shed, as tears, or burst forth. తానున్ను ఒక మొగవాడు గా వైలు చేరినాడు he set out like a hero i. e. the silly blockhead talks big. గడ్డ వైలు చేరినది a boil arose. వెన్ను వైలు చేరేటప్పుడు కుండ పగిలినది when the butter was coming the churn burst. యిల్లు దిచి వైలు చేలగానే on leaving his house. ఆ ప్రాంతములో దొంగలు వైలు చేరిరి thieves broke out in that neighbourhood. ఆమర్మము వైలు చేరినది the secret came to light.

వైలు చేర్చుట v. a. To bring out, elicit, bring to light, exhibit.

వైలు పడట To fall out, come to light, be disclosed. N. 9. 394.

వైలు పరచుట or వైలు పుచ్చుట v. a. To bring to light, to reveal. Vallabhamba. 3. 65.

వైలు వెళ్లుట To start.

వైళ్లు plural of బయలు Balram. 4. 252.

వైవ నైయెడ్డు n. s. A sheeted ox.

వైవిలాశము n. s. Superscription, direction.

వైవోచికము * n. s. Gibberish [the ghosts did squeak and gibber in the Roman streets. Shaksp.] the language of demons or fiends, Jargon.

వైవస్యము * n. s. Information, espionage, roguery. అనగా కొండెము.

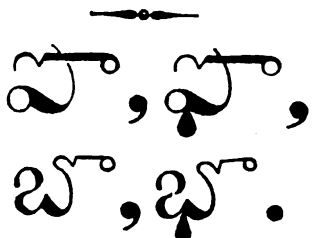
వైవజ్యము * n. s. Medicine ఔషధము.

వైవ్వికము * n. s. A cake of flour. A kind of beer made from పిట్టము or fermented paste. కాండవె, అట్లు, అనేక భాస్య సారకృతమధ్యె. SC.

వైశణ n. s. The bridge of the లింగా, or Indian lute. వీణ కాంధములు ఖండంబుండేవి. D.

వైశిరము, అనగా గాధ రతి అని తోచినది. Ila. 1. 152. మొన వ్రేళ్ల చను మొనల్ పులుకు దింతియి గాని వగవ గలిగి పుట్టబోకు, రతి కేళి మెల్ల మెల్ల నెళిల్పుదుతు గాని దురుసు వైశిరముల నెరబోకు. టీ|| దురుసు వైశిరముల, కలిగిన రతి. ib. 3. 164. వినవిన నెయిక్కి మర్మముల్ దపుల నెక్కి, దురుసు వైశిరముల నెంతో దరము చూచి. టీ|| దురుసు వైశిరముల, గాధ మైన చేష్టల చేతను. ib. 3. 168. విరుదొండు ముష్టిలకరణి నిర్వరమును చురుకు వైశిరముల చూచి చూచి. టీ|| చురుకు వైశిరముల, త్వరితమైన చేష్టలను. ib. 4. 69. విరుత కాకుల నూకుల వైశిరంబు బల్పారెకు గూడి. ib. 4. 138. విశిరంబులను వైశిరంబులెత్తనా విత్తరి

రత్నరిలక హత్తుకొని. టీ|| సైశరములు, క్రమములుగ
 లరతులను. Satya. 3. 55. ఏక చతు యోజనే త్రి సైక
 వేళల నెమ్మెయి జాన్య నంనే రకరమి శంకుజీరసర
 క్రామయతు సోలుచు ప్రేమచేలుచుక తకతకనవ్య కే
 లాదనీపట్టురుతిట్టురు చెక్కు గొట్టుచుక విలిలిక దా
 ని సైశరము చేసిన దెంతరి చింత జే సెడక. గాధరతి.
 యెసి n. s. Shame, modesty. యెసిమాళిన, అనగా శిష్ట
 మాళిన shameless. Also, భవిష్యహీనమైన dis-
 graced, ruined. Swa. 4. 109. యెసిమాలు తెట్టు
 The tree *Odina pinnata*: which in the hot
 weather is naked of leaves: it is called శిశియ
 మరం in Tamil; and *bē-sharm ka jhār* in Hin-
 dustani. It is planted along the roads in Mad-
 ras.
 కైశము * n. s. Mendicity, begging. Swa. 1. 3.
 ఆదిభిక్షువు కైశము మైనమాన్యు. టీ|| కైశము మైన, భిక్ష
 వ్యాపారము నైనట్లుటికిన్ని. విచ్చ మె తినతూదార్థము
 యొక్క గుంతు.

పాం adj. Gold. పాంబట్టు golden cloth. A. 1. 13.
 తులుగు రామసిరట్టువలన నై సెరబట్టు పాంబట్టుజి
 లుగు రెంటంబుతోడ.
 పాంకణము or పాంకనము n. s. A purse, a pouch.
 BP. 3. 282. కటిరటంబునండుగట్టినగోచియు, సె
 లువలదితి ఎట్టులాంటిదిరి, చంకపాంకణమునుశ
 దలిసదిక నైస, కొండలండుదిరుగకుండు చేత. BD.
 3. 1310. కట్టినగోచియొక్క దగోలువదితి వట్టేలవ
 ద్వితివదదికొక్కడవు, శంకపాంకనము నుశిదలియు
 న్నదియు.
 పాంకత్తు n. s. A sort of fish, the genus *Tetrodon*,
 particularly the species termed *Hispidus*. This
 fish is nearly spherical and covered with
 prickles.
 పాంకమి n. s. (The not lying,) Veracity.
 పాంకము n. s. Proportion, fitness, suitability, neatness,
 grace, beauty, trim. మాటలపాంకము
 elegance of speech.
 పాంకము adj. Handsome, well proportioned, well
 formed, or well made, eloquent.

పాంకముగా adv. Meetly, duly, fitly, gracefully,
 elegantly.
 పాంకాయంతు n. s. Neatness, tidiness, suitability,
 elegance, grace.
 పాంకింతుట v. a. To deceive, trick, delude,
 tempt, mislead. M. XII. 3. 374. క్రియమాలియే
 మిటికైనను పాంకింతుచుపా.
 పాంకు n. s. Fraud, guile, deceit. A falsehood.
 అబద్ధము. D.
 పాంకుట v. n. To lie or speak falsely. Radha. 3.
 135. DRAYo. 84.
 పాంకరము n. s. A toy called a top. Subhad. 1.
 174. Ila. 4. 147.
 పాంకరాలు n. s. A kind of cakes.
 పాంకలి or పాంకలి n. s. Rice boiled with milk.
 పాంకలిశంకుగ or పాంకటిశంకుగ A great Hin-
 du festival in January at which this dish is
 used. పాంకటికండ a pot in which it is boiled.
 శర్కరపాంకలి a savoury mess of rice, split
 pulse, spices, and sugar. The sacrifice of a
 goat or a fowl to the village goddess. పాంకలి
 పెట్టిరి they offered a bloody sacrifice. H. 5. 15.
 పాంగారుట v. n. To be full, నిండారుట. M. VIII.
 3. 273. బహుమూర్త్యములకుటాద్వాన మడరినిం
 పాంగారెనత్యంక నిశ్చలంబులయ్యె యైకనికరంబు
 లడ్చుతముగ. ib. VIII. 2. 289. ఆరథికునచటగా
 నక, సారథిశలనును ముటయునుశింతశమునబాం,
 గారితనశ బ్బమచ్చిమచారమున నిక్కడిక్కడనియెన
 తండుక.
 పాంకింతుట v. a. To delight, please much. To
 boil. చేరెడువియ్యముపాంకింతుకొని తినిపోయినా
 డు He boiled a little rice. S. 3. 293. నిరుతుమా
 నరట ధైర్యస్థాపితకాశాతిత్రకాశకుసుమంబులవు
 య్యనది శ్రేష్ఠ తాత్రతిపాదివిరుదచామరంబులనిం
 గారంబునంబాంకింతు.
 పాంకు n. s. Effervescence, boiling or bubbling
 up, overflowing. Excess of joy. Eruption of
 the measles. ఎలేరుపాంకపోతున్నది The water is
 boiling over. సీపాంకుకంక may your pride
 perish. యిదియేమిచూచుకొన్నపాంకు on what do
 you pride yourself?
 పాంకు n. s. A large hollow bambu. పాంకీపాంకు
 A palanqueen pole; డేరాపాంకు a tent pole.
 వెదురుపాంకు a bambu pole. వాడిగొంతుపాంకు
 పోయినది He is hoarse. పాంకొట్టినచుట్టట to
 die of heat. గొంతుండిచచ్చుట?

పాండుట v. n. To effervesce; to boil or bubble up, overflow, boil over. To exult, to be overjoyed, elated, in extasy. To swell. To ferment. పాండుబోలెటదుట To boil over with pride or delight. పాండులక్షణము symptoms of the eruption of measles. యెండచేతండ్లపాండునది the eyes are inflamed.

పాండుప్రాలు A sort of grain. పాంచు n. s. Lurking, eavesdropping. పాంచుడే దొంగ an eaves-dropper.

పాంచుట v. n. To lie in wait: to crouch, or lurk. పాంతురు they will lie lurking. R. 1. 129. పగలుదీర్తువనుచుతోగరేపిపాంతురు.

పాంజుట To split (grass) into filaments. చిల్చుట. L. 20. 173. ముసలిరతనుస్వలముంజిధారములు, పుసలెనగ గావచ్చుభల్లముతో దర్పకనుపులుసన్నంబుగా పాంజిపాంజి, వినువకనందిచ్చువిశ్వాసీమనను. టీ|| శన్నంబుగాపాంజిపాంజి, పులచగాచిల్చిచిల్చి. పాంజున, అనగాముంటబీరినఅని OG. లోపున్నదిగానిఅదిబహుశాపాంజినఅనిభ్రండును.

పాంఠె or పాంఠేని By reason of, on account of. M. XII. 3. 125. పదునెనిమిదివిద్యలభవుడేర్పరించెజగత్త్రయిహితముపాంఠె. జగత్త్రయిహితము పాంఠె, అనగాలోకత్రయమునకుపుటకారాధనముగాను. ib. XII. 3. 228. ఆరియెడమిత్రభావముకయప్పుడుగార్యముపాంఠెగల్గినా. కార్యము పాంఠె, అనగాకార్యవశాత్తుగా. ib. 1. 4. 216. అనియిట్లుతనరంధ్రాకి శత్రువనివాహంబు సేయు పాంఠేనిరాజ్యశరీత్యాగంబును అన్నచర్యవ్రతపరిగ్రహంబునుండేనినదేవవ్రతుశత్రువ్రతంబునకు గురుకార్యదురంధరత్వంబునకుమెచ్చి. పుకపాంఠె Once, one time, for once. నిమిత్తము, కొరకు. D.

పాండ, పాండమాను or పాండకొయ్య n. s. The stocks or light fetters of wood. పాండనవేయుట or పాండనుకొట్టుట To fetter with wooden clogs.

పాండము or పాండ్రెము or పాండలము or పాండ్రాంకాయలు n. s. Coconuts with the husk on. In A. 6. 17. it is మొగ్గనీటిపాండలంబులుపూలమెదలెల్లజుర్రెవినదొలుకాత్తరెగముల. టీ|| మొగ్గనీటిపాండలంబులు, లేతపాండ్రాత్తకాయలు.

పాండి Go ye. (plural Imperative of పోవుట) B. 3. 750.

పాండు adj. Round, globular. Pal. 61. పాండుఘంటలు round bells.

పాండు Begone! (plural) Dab. 233. RYD. 2392, line 7.

పాండుగ n. s. The gallet. గాండుకోవి. OG. Chr. Ved. Ras. 2. 200. రెండేండ్ల చిరుతపాశలపాండుగలాత్తిందిప్రాణములుగొనియెక్క. టీ|| పాండుగలాత్తింది, గాండులుపిసికింది. D. Navana. page 118. పాండుగలువిరిచినెత్తురుద్రాత్రవెంకలములును.

పాండ్రము, పాండ్రెము, అనగామొగ్గనీరు OG. A young cocoanut.

పాంత n. s. Neighbourhood, closeness, nearness. Way, path. చారి, దరియున్ను. D. URT. 2. 24. పులశ్రీనూనియాశ్రమంబుపాంతకుజని.

పాంత adj. Near, neighbouring. సమీపమైన, దగ్గరవుడే. Swa. Intro. 43. క్రూరవనేభవతహతకుద్యుతరియ్యుతవజ్రపంజీబాల్పారుమిణుండుంబురుపులంచువెనంగొనిపోయిపాంతశృంగారవనద్రుమాళిజిగాదులుగూడులజేర్చుదీపికల్, గారహిక్యష్టరాయమహికాంతునిశాత్రవకుట్టణంబులక. టీ|| పాంత, సమీపమందున్నటువంటి.

పాంత n. s. The mullet fish, *mugil cephalus*. Russell. No. 56. &c.

పాంత n. s. A quilted cloth, a patched rug, a ragged patched cloth. BD. IV. 1919. Vaiza. 2. 99. గంతలకుతగినపాంతలులేవె Like horse like saddle.

పాంతకాకి n. s. A raven. కాకోలము the large Cormorant. Jerdon. 395.

పాంతకాయ n. s. A kind of plantain. Also called పాంతఅరటిపండు.

పాంతగంధకము A sort of brimstone, in flakes.

పాంతరజేముడు A forest plant of a large size (see జేముడు) used as a medicine.

పాంతనము n. s. A happy conjunction of stars, this is expressed in the *Cālamritam* by the word కూటము. గాపాంతనము euphony in verse; connection in analogy. నాకువారికిపాంతనములేదు He and I could not agree.

పాంతపుత్త్రు or పాండపుత్త్రు n. s. The dark red film in the divisions of a palm leaf; used as a styptic.

పాంతరటితండు n. s. The large species of plantain.

పాంతరాయి n. s. A kind of pebbly rock, called plum-pudding-stone.

పాంతు n. s. Yellow ochre. Saffron colour.
పాంతులు n. s. plu. The great millet: so called while in the husk. పొట్టుతోనున్నచోళ్లు. D.
పాంప n. s. A hole, a bore, a fissure. Pit, a grave. పాడుపాంప a desolate pit or grave. A leak. పాంపలుతడ్రతపిల a leaky pot. పాంపలుతడ్రకంట్లు Sunken eyes. పాంపపొడుచుట to bore. A small palmyra tree. A little boy. కవంతపాంప, ఆసగారవంతపిల్ల గాడు A mere stripling చిన్నతాటిచెట్టు, గొయ్యిగిన్నె. D.
పాంపపువ్వు n. s. The film or cotton which is found, on young Palmyra leaves. తాటిమొపునుపట్టియుండేది. D.
పాంపకము Armour (అసగారవచము. D.) H. 4. 107. పొగడయబారు చెంగలువ పాంపల మేలకిపుపువ్వు.
పాంది n. s. The (human) body. దేహము. R. 5. 92. BD. 5. 129. B. X. 193.
పొందించుట v. (causal of పొందుట) To obtain for him, get him, cause to obtain. బేరముపొందించుట to settle a bargain. నన్నయ్యార్రమపొందించి గారు they caused me this trouble. They made me incur it. B. 8. 446. మగువతనంబునజగముల తగులముపొందించినారడదెముకుండా.
పొందిక or **పొందిక** n. s. Fitness, agreement, aptness. యుమిడిక, కలయిక. R. 5. 59. సీతాకాంతమునిశ్రీలపొందికలుమరగి. పొందిక, ఆసగాసహవాసము Intercourse. T. Intro. 14. సీతోడ పొందికగా నారతరమాయెంచ. టీ|| పొందికలు, కూటములు. ib. 4. 90. సేమ మేలుపొందికలనుభాస్మరించొగడ. టీ|| పొందికలసగారతులు. URK. 4. 255. జక్కవలక్తియెడ లేనిపొందిక లెప్పుడున్ను,
పొందియ n. s. A ferrule? BD. 4. 1443. తుసిడి పొందియకోల వట్టి గ్రాలుతుతిచ్చుచుసోలుచుగతులడదబడద్రొక్కుచు. తుసిడిపొందియకోల, ఆసగావంగారుపొన్ను వేసినకర్రలనితోవిసది.
పొందు n. s. Fitness, suitability, agreement. Intercourse, friendship. T. 3. 87. యెపుడొకవ్రుపొందువరహాస్యమెపుడుపొందిండు. టీ|| పొందు, కూడిక. Vema. 637. రాలపొందెరింగి రాలసూర్షినభంగిలోనుపొందెరింగిలోనుకురచి. BD. 6. 80. పూస్పంగసెయ్యనపొందగుశిరము.
పొండు n. s. Skein, bundle, of fibres or thread. శిఖపొండు a roll of silk thread, with which the

tresses are tied. Growing corn dried up, from want of moisture. పొండుకంకి a pithless ear. పొండుచొప్ప or పొండుగడ్డి a blasted stalk. Flowers woven into a garland resembling what in English is called a *bea*. KP. 4. 89. పుప్పములుసోసి నేర్చుమీరబలు దెరంగులవంతపింఠలుగ మాలికలునుపొండులుకండుకంబులురచించి. పొండులస గాలావాటిదండలు. తంతుసీమాహము, నూలిపొందుయని, గంజతట్టనివరియున్ను. D.
పొండు adj. Big, plump, fat-fleshed. పుష్టి గావుండే, లావాటి. ఆవిధముక్కు తాళ్లుచేతులుపొండుగా పున్నవి the child's limbs are plump. వానిదిపొండుశరీరము he is plump. A. 1. 22. చాలడళంబు గావ్యులులచంపకకీలసవోబ్బుపొండుతో మాలెనంగ. టీ|| పొండుతో మాలెనంగ, కట్టుమా తెలోయనగాను.
పొందుట v. a. (or పొందుట the initial P being dropped.) To gain or obtain. To have, enjoy. To reach. To suffer or meet with, joy, grief or death &c. వాళ్ళులమ్మీ పొందినది good luck has befallen him. అకమానమును పొందినాడు he incurred disgrace. శీతోషమునుపొందినాడు he gained satisfaction. నష్టమునుపొందినాడు he incurred loss. దాన్నిపొందినాడు he gained her, he enjoyed her. విప్పుమొండక meeting with no check. సరకమునుపొందినాడు he fell into hell. కన్నుపొందుట To sleep. M. I. 6. 322. కడుపు నిండగుకువగాసమి రేయిల్లగన్నుపొందకున్నకరము దస్సియున్నవాడ నాకు. కన్నుపొందకున్న, ఆసగానిద్ర లేకుండావుండడముచేత.
పొందుపోవుట v. n. To pine or become pithless.
పొందుబాటు n. s. Convenience, aid, help. Reference for payment. వానికిఆరుకలుపొందుబాటుకాలేదు he could not get the money. పొందుబాటుచేయుట To decide or settle.
పొంటె n. s. The edible inner substance (the core or heart) of the plantain tree. The string for fastening a jacket. The tie of a bodice.
పొంపిరి adj. Abundant, full. విస్తారమైన, నిండా. పూర్ణము. D.) పొంపిరిగొతుట (or) పొంపిరిపోవుట v. n. To overflow, to exceed. ఆతిశయించుట, అధికించుట. OG. says పొంపిరిపోవ, ఆసగాలతిశయముగా. BD. 2. 680. సాంపారగిరిజవడ్డింతువడ్డింతు పొంపిరి సూగిరంబులు తదార్థములుగులవర్యకంబులంతలుగట్లజేసి. ib. 5. 1052. మ

పొక్కిలి n. s. (G. పొక్కిటి. abl. పొక్కిట. plu. పొక్కిళ్లు) The navel. The dent forming the middle of the lower part of the characters ద, ట, డ, &c. పొక్కు, అక్షరవంశము. D. పొక్కిలిపాపం or పొక్కిలిపాపం అనగా బ్రహ్మదేవుడు. D.

పొక్కిళ్లు n. s. plu. Flakes of mortar, that separate from a wall. పొక్కిల్లుట or పొక్కిళ్లకుట to come off in flakes.

పొక్కిసా or పొక్కిసా n. s. A small parcel, a bundle, wallet, knapsack, budget.

పొక్కిసార్ర A sort of shark. Russell No. XVI.

పొక్కు n. s. plu. పొక్కులు A breaking out, boil, blister, pock. పొక్కురోగము a chancre. పొక్కులు, అనగా అంతర్ము. OG. పొక్కులు అనగా పొక్కులు చెడుట కాయలు మొదలైనవి. D.

పొక్కుట v. n. To be blistered or excoriated. పొక్కిన scalded. నా నోరు పొక్కినది my mouth is burnt or sore. To grieve much or be afflicted. To come off in flakes, as plaster. ఆహుటనిని పొక్కిపోయినాడు on hearing this he grieved very much. వానిపోణిమిపొక్కితా a common curse. మనసులో దుఃఖించుట, బొప్పిలు రేచుట. D.

పొక్కుట v. a. To eat greedily, gobble. Swa. 5. 27.

పొక్కులాడుట v. a. To worry, tease, plague, pester. To eat greedily, gobble, devour.

పొక్కుడు adj. As much as a mouthfull.

పొక్కున n. s. A leathern bucket, for drawing water from a well, or for baling a boat. A nose-bag for horses, the corn bag put on a horse's nose. ఓడలోనిట్లు చేసి పానపోషణలో ఉదిగనూ తిలోనిట్లు తోచేదిన్ని, సుర్రములకు దానాపెట్టేదిన్ని. D.

పొక్కునాకు n. s. The creeping vervain (verbena nodiflora Linn) Ainsl. 2. 313. పొక్కునకాయలు it's berries.

పొగ n. s. Smoke, steam, vapour. Vasu. 4. 10. పొగవు పొగ the vapour of sighs. పొగతాగుట To smoke a pipe or cheroot. Ila. 1. 140. జపనములకునగరుసాంబ్రాణిపొగలు కట్టి. టి. ధూపమిచ్చి, పొగకర్ర A sun beam. Lit: a stick of smoke, because a beam has that appearance if it falls amid smoke. పొగచుట్ట A cheroot. పొగకుంటు, అనగా పాగాకు వేసినకుంటునేల. D. A

tobacco field. పొగవిత్తులు, అనగా ధూమాకృతుల కావీసములు D. Tobacco seed. పొగచెట్టు or పాగాకు చెట్టు, అనగా ధూమాకృతులక అనే చెట్టు. D. పాగాకు, అనగా ధూమాకృతులక D. Tobacco.

పొగచుట v. a. To fry, to season with spices. ఇగర చెట్టుట, తిరగబోత చెట్టుట. A. 1. 39. కలమాన్నుము సెల్పినపప్పునాలుగే స్పెర్సావినకూరలు. టి. పొగవినకూరలు, ఇగురుకూరలున్ను Kod. §. 33. మెరుగువెయ్యక గాని మృదువుగా దన్నుంబురువీలక యుండు పొగచనికూర. పొగచనికూర, అనగా తిరగబోతవేయనికొకము.

పొగడ n. s. plu. పొగడలు A golden ornament which women wear on the upper part of the ear. The peg or key of the lute. పొగడచెవి a hole bored in the ear: in which the gold ornament is worn. A chink or leak. ఆచెరువుకట్టలో పొగడవద్దది There is a leak in the dam. ABA. 3. 89. కణాభూషణమును తటకజలనికామనోభంబును పొగడనామనుచునుండు.

పొగడచెట్టు The tree called Mimusops Elengi. వకుళవృక్షము. SC.

పొగడత n. s. Praise. మహిమ. Paidim. 3. 123. నిగుడు పొగడతతో గింటిములకగడు, రవనిదెంబంపుటిలు జేయతనిభవించు. See పొగడ.

పొగడిక n. s. పొగడికలు n. s. పొగడు n. s. Praise స్తోత్రము. D.

పొగడుట or పొగుడుట v. a. To praise, laud, applaud. To flatter. Naish. 2. 159.

పొగడ్త n. s. Praise, commendation, applause. స్తోత్రము. D. M. XII. 1. 40. అన్నిభండుజలకకలలకార్యములు పొగడ్తకై పోరెనధిపా. ib. IX. 2. 104. కూరతయుగామహానియధిరతాస్సురరామునుం పొగడ్తవడపోయట మేలనినివృత్తియింతి. ib. IX. 1. 97. సైనికనిహనాదంబు సెలంగనత్తుడాకల్యునుద్దేశించి దేవలంబొగడ్తలభిజనంబులుండ మరమవిడుమలకుంబోవంబనిది. ib. IX. 1. 186. తేరుపైకివడిలంబు మైసరికె కేలియపోతకిరంబువుం చిపోయెవెన పొగడ్తకై ధరణీవర్షరయిండురభంబునూదికె.

పొగబాము Smoke-rockets, i. e. bomb-shells. ధూమము కమ్మకొనేటట్లుచేసే ఆకాశబాణము. Bobbili. 3. 137. పొగబాములకముల్ సునిదింత గ్రమ్మెడు, ధూమంపు సెను మొగుల్ తొంగరింప,

పొగరు or పొగురు n. s. Pride, presumption, arrogance. The shade or colour. A strong stifling smell. Kaluv. § 175. చనుగవపొగరుయాజంటలైక యెరుంగు. ib. 101. కట్టు గారాని నాబటుపునుబ్బల పొగరున పెట్టెడురవికెలు ఓగిలెనమ్మ. Satya. 3. 158. కవుండు, ఇంద్రనిలపుపొగరులూశంగు. R. 6. 23. ఘనాఘనముల్ పొగరెక్కి. ib. 2. 76. నీలంపుజడలకువీలిజల్లులు గా వెనిగుడునిగ్గులలోనిపొగరుదెగలు. తీర్క్కుగంధము, దర్పము. D.

పొగరుబోతు A headstrong blockhead, puppy or prig.

పొగలుట v. n. To grieve, to pine with grief, to languish. To burn. దుఃఖముచేతలపించుట. D. రగులుట. S. 1. 53. నీవువానరమువంటిమగ్గనితో గూడిరిల కేళిపొగలదగునె. ib. 3. 194. మంత్రిగృహంబునకరిగిహాశ్యోహీతుపుగననేరక పొగలపొగల గానట్టియెడక. T. 2. 123. ఎవ్వరు నెరుగనివిరాళి హృదయంబుగడుక సెప్పగ నెప్పగ పొగలుచునవ్వ నజారాతిమగుడనార్య గతమునక. టీ|| పొగలుచు, అనగా దుఃఖముచేతున్నట్లు. HD. 1. 2285. పువ్వులవాన, గురి నెనప్పడువహ్నిగొమ్ముననడగ, నిగుడుకీలల మానినిపురువైగప్పి, పొగలుటలుడిగినిప్పకలుశీల్లారె.

పొగియుట v. n. To smoke or emit smoke.

పొగించుట v. a. (causal of పొగలుట) To afflict, to grieve. R. 5. 234. సొగసుంబలులుజెల్ల లక బెఱుకుమించుక బూపులక లేళ్లనంచగమి న్నెన్నడ, గత్తుగొత్తు మెరుగుక జాయన్న యూరంబులక పొగించి చెన్నెన్నిగించెసెంచెగిచెక పూబోడిక య్యిండ రక.

పొగుచుట See పొగచుట.

పొగుపు n. s. Seasoning, spicery. తిరగబోత. D.

బొగ్గు n. s. Charcoal. Vema. 154. నీమబొగ్గు, అనగా ధూమిలో తవ్వియెల్లెమంటిబొగ్గు Coal.

పొచ్చపు adj. Deceitful. కటటమైన, వంచనైన. M. XII. 4. 35. యెచ్చట నైననధనుడువిచ్చలవిడినండు లేదువెరపించుకయం బొచ్చపుచండంబొల్లడు మెచ్చరెనురలైనవలుకుమృదువైయండక.

పొచ్చము or పొచ్చెము n. s. A deceit, trick, feint. A spot. A fault. కటటము, వంచన, కల్లము. M. VII. 3. 288. నీకూరిమిపొరపొచ్చము గాక యుండపోవగవలయుక, అనగా నీచ్చెహములోకు త్పితకల్లములు లేక పుండవలసినది. ib. XII. 3. 472. పొచ్చము లేదనమ్ముటక పుంగపు నెట్లగుసెక్కా

దైవమా. S. 3. 131. పొచ్చము లేనట్టిమోహమునకెడగలుగుక. URT. 8. 21. చేడియయుక విభుండంబు విలసిల్లిరిపొచ్చము లేనిమచ్చికక. M. IX. 1. 91. పొచ్చము లేని నెయ్యి మున పూనితిబద్ధక సెండకుండగా. P. 1. 212. వచ్చినశంకవకునకుపొచ్చము లేకలమ్మ గాధిపుడు సౌహార్దంబమ్ము కడ నెదురుకానితోడై చ్చిశుద్ధ యోజన శ్రుతిపితు జేసెక. M. IV. 4. 180. పొచ్చము లేని బల్లిగలబోలిక మపుకము దళకమే తళకక. BRY. 2. 823. పొచ్చ మేమియు లేకనచ్చుకడగ. BD. 3. 1163. పొచ్చము లేకినుముపొట్లముల్ గావి. M. V. 3. 11. యిచ్చటిబంధులునీవును, నచ్చెరుకుడివి నుచునుండ నైదుగొల్లును మాకిచ్చిననుజాలునంటిని, పొచ్చము గాదింకపట్టు పూర్ణముజమ్మి. URT. 9. 29. కానిమ్ము నాకు జెప్పిన గానియకా దధిపులపు గడ లేర్చగ నేమానిన పనియి దెనిపును, మూనిన పనియే నునేతుపొచ్చము జెపుమా. పొచ్చము, అనగా కల్లము. D.

బొచ్చు n. s. Hair, down, fledge. Downy hair, hairness.

బొచ్చె n. s. A shard or potsherd: half a scull. The fish called roball, or మేవ Russell. No. 105.

బొజంగు or బొజగు, బొజగు or బొజంగు n. s. A paramour. భుజంగుడు, విటుడు. S. 2. 605. వలసినవియెల్ల దెప్పించుటకై, వారశకుల్ బొజగులతోపోరామియెనకుక తనుల పొంగరినచ్చెక. H. 2. 57. పోయినోమయంబు దెల్పనబొజగువేడ వింత నెరపుతగంధంబువిరులుశరులు, కశ్రువువిదెంబుజొచల్వగలుగు సొగసుడనరకొమంతినిలు జేరెతకుకామున. Vaizay. 2. 81. మునుపుజంగాల జేసినబొజంగులగన్న గజకంబిభుక మైగరవవచ్చు. టీ|| బొజంగుల, విటకాండన. BD. 5. 99. నెదిరినేమను చాలు నేలింక మరుపుబొజగులు గొరియలంబోకార్చగలరు. బొజగు అనగా విటుడు. D.

బొజంగుబోటి n. s. A woman of pleasure, a female rake, or libertine. Jagann. 2. 29. పులిపిలేగులు బొల్లినుల్ల నిల్లెడురల్లిటావియా బొజంగు బోటివారికె. టీ|| బొజంగుబోటి, విటకల్లె.

బొజ్జ n. s. The belly, a paunch. బొజ్జ పెరిగిన, అనగా బొజ్జ పెట్టిన Corpulent, fat bellied. బొజ్జకుడుపులు Folds of fat across the belly.

పొట n. s. (for s. పుటము) అకుపొట One side of a palm leaf.

పొటకర or పొట్టకర n. s. The tender ear just formed, an unopened ear of corn. కలమగర్భము. Paidi. 4. 166. వనజకాయతనవలోఁచనచరణము లార్కృతాతశోలేయముశా, టనుకాయపట్టునరా, జనశ్రుంపొటకరలునిగుడెజంఘలపేరకా.

పొటకరించుట or పొటమరించుట q. v. v. n. To rise or swell up as a sore. To shoot out anew as lopped trees. వైకుఞ్చననుట D.

పొటనవ్రేలు n. s. The thumb, the great toe. కాలిపొటనవ్రేలనేలవ్రాశిది she drew lines on the ground with her toe, an expression used to denote gestures, expressive of regret or downcast shame.

పొటపొట (anuk) of tears flowing) Fast, gushing-ly, welling. T. 4. 19. పొటవేలనేలవ్రాయుచు, కటకటపడిమేనువడకగనుగవనశ్రుత్, పొటపొటవ్రాలగనేడుచు.

పొటమనవ్రేలు n. s. The thumb, the great toe. Satya. 4. 271. ఘల్లనియందెలుమొరసినకొల్లోకొల్లనుచుచరికోమలులశ్రుతే, యల్లనపొటమనవ్రేలును, మెల్లనవారిశంఠంఠంపెరుముచుసెక్కెకా.

పొటమరించుట v. n. To rise or swell up as a sore. పొటముంజి, ఆనగాగోవిపాత. OG.

పొటవేలు or పొటవ్రేలు n. s. A thumb, a great toe. R. 5. 17. వెన్నునిమించుకాలిపొటవ్రేలికినూతురు. N. 8. 94. ఆడుగుపొటవేలందుభియొడలుమాటి. T. 4. 19. పొటవేలనేలవ్రాయుచు.

పొటిపి A bump, weal or wheelk.

పొటుక్కునం anuk. Suddenly. Kalahasti. 4. 63. ప్రొద్దుపొటుక్కునంపొడువభూధరకూటములెక్కిడిగ్గుచుకా.

పొటేలు (with single ట) or పొట్టేలు n. s. A ram. A verse says గొరియలమేకపోతులను కొమ్ముపొట్టేళ్లనుగోడిశ్రుంజలకా.

పొట్ట n. s. The belly, paunch. వరిపొట్టాఅనగాకలమగర్భము the tender ear just formed, an unopened ear of corn. కనుపొట్టులుపుప్పినవి the eyes are swollen.

పొట్ట n. s. A hamper, a large high basket for storing grain &c.

పొట్టకరుకు A bulging ear of corn : a swelling pod, ready to burst : to this is compared the bulge of a handsome calf of the leg.

పొట్టకర n. s. An unopened ear of corn.

బొట్టడి or బొట్టుడి n. s. A stone, or stumbling-block.

బొట్టనవ్రేలు n. s. The thumb, the great toe.

బొట్టపెంజర A sort of snake.

బొట్టి adj. Short, small in size. బొట్టిరూపాయి a thick coin, not broad and thin. H. 2. 30. కడిదిమిరగచంకనిడినబొట్టియకోల.

బొట్టికాకర n. s. The tree called Momordica muricata. D.

బొట్టిరసము n. s. Shortness of stature.

బొట్టిపిట్ట A sort of flycatcher bird. It is gregarious and very vociferous.

బొట్టివాడు n. s. A little man. కుబ్జుడు. D.

బొట్టు n. s. Husk, bran. The scales of fish. Vem. 1364. బొట్టుధాన్యము Grain that has a coat or husk, as వడ్లు, ఆరికెలు, కొర్రలు, చామలు, వరిగలు &c. బొట్టుకర్ర an empty sprout in a ear of corn. గట్టివిడిచిపెట్టిపొట్టుకుపోరాడుతావా will you give up the real for the false? మీదితోలు పొట్టుపొట్టు గారాలిపోయినది the skin peeled off. M. V. 4. 88. అప్పాపాత్తుండమెట్లునుంజక్కుంబడకతనచలంబుతోన పొట్టుపొరలయ్యె కయ్యంబు పొడుచువాడుగాని.

బొట్టు n. s. A sectarian mark on the forehead, white, yellow, black or scarlet : long or round. నిలువుబొట్టు or సోగబొట్టు The upright line, or streak in the forehead which denotes the Vaishnava sect. అడ్డబొట్టు The cross mark which denotes the Saivites. A gold spangle or patch in general. తాళిబొట్టు The sign of marriage being a bit of gold tied on the bride's throat. A drop. బొట్టుకట్టుట To tie the తాలిబొట్టు i. e. to marry. The grammatical sunna or circlelet, representing n or m. గట్టిబొట్టు is full sunna. Note : this word is superfluously added to నేతిబొట్టు. i. e. నెయ్యి, butter-oil. S. 3. 99. తిరుతతి కొత్తులందముగదీర్చినమూడిదెబొట్టు మంచిదేర్పరచినమించునట్టిరుదురాక్కలపేరులు. యొక్కడవున్నా శరీగ్రాబొట్టు పెట్టినట్టు చిక్కుతున్నది wherever it is he finds it in a moment.

బొట్టె n. s. A child. నాబొట్టెలు my wife and babes. బొట్టెలవేరము The slave trade.

బొట్టెడు n. s. A little boy : this word is peculiar to the north east.

పాట్లెలు n. s. A ram. plu. పాట్లెళ్లు.

పొట్ల Appertaining to the snake gourd. పొట్లకాయ the snake gourd, Momordica Charantia. చెడుపొట్ల "The bitter Hair flower, Trichosanthes Laciniata (Ainslie. 2. 296.) అడివిపొట్ల Rox. 3. 702. పొట్లపీక, అనగా జ్యోత్స్ని. పొట్లపూరిక్క నెల, అనగా శ్రవణమాసము. పొట్లపూచుక్క, అనగా శ్రవణము. D.

పొట్లచేత A sort of fish. Sparus, caudā bifidā. Russell. 99.

పొట్లము n. s. A packet, pack, bundle, little bag, paper, or case, to hold perfume, powder, or medicine : medicine tied up in a cloth for the purpose of dabbing or fomentation. పొట్లమొత్తుట To apply a fomentation. వాండ్లంతామైక పొట్లము గావునారు all of them are in one cluster.

పొట్టు n. s. A title assumed by certain Smarta Vaidica bramins. The three titles Botlu, Sas-tree, and Dicshitulu closely resemble the titles Bachelor of Arts, Doctor of Laws, and Doctor of Divinity. These are used among Smartas alone.

పొట్టుట v. n. To become mould.

పొడ n. s. Appearance, form, figure, shape. Mole, speck, mark. Variegated colour. పొడలమీరుగు a spotted worm, or serpent.

పొడగట్టుట To take an appearance or seem, to show itself or appear. అట్లాచేస్తున్నాడనినాకు పొడగట్టినది I imagine he will do so ; I have the idea that he will.

పొడగనుట or పొడగాంచుట To see, view, to behold. Sarang. D. 5. 371. పొడమిభర్రకుతుండు పొడగాన్పు జేసికడుభక్తితో దానిక్రమమెల్ల చెలెట. తదిది నాలుగదాని పొడకానము I have not set my eyes upon him these ten days. తంతులపొడగనిపిల్లకాయ దాక్కిన్నాడు the boy hid himself that the master might not see him.

పొడగు or పొడుగు n. s. Height, length, stature. పానిపాడుగల్లాబొగ్గు he is a thorough rogue ; a rascal all over. (It is a bad phrase.)

పొడగు or పొడుగు adj. High, tall, long, lofty. High as price.

పొడచూపుట To appear. BD. 5. 230. పొడచూత కేసయెడగన్నరయ్య.

పొడతుకుట To appear. అనుకుకుట. In Pariz. 5. 80. ఆచూతులైన మహామునికరులచే పొడవడడయ్య భూభువనలలము.

పొడశుత్రము n. s. A certain drug. Asclepias vomitoria (Koenig.) Vomiting swallow wort (Ainslie) very efficacious in cases of scorpion stings.

పొడమించుట v. a. To create, engender. శ్రీష్టించుట. R. 6. 28. జగతిపొడమించనంబుజానిసుడవైతి.

పొడముట v. n. To be produced, to arise. పుట్టుట. D. కలుగుట. Mandhata. 5. 204. దోషముల్ పొందుగదొట్టగల్గిపొడమి గుర్రెత్తి తాలోష్టపుటములంది. టీ|| పొడమి, పుట్టి.

పొడవ n. s. పోరము, అనగా నేరుదాటేది. D.

పొడత n. s. Height, length. OG. says ద్రవ్యము.

పొడనుత్రై n. s. A small hammer. చిన్ననుత్రై. D.

పొడి adj. Dry, powdered. Small, young. పొడి కూరలు Victuals fried without butter in a dry pan. పొడికూర mizzle, drizzling rain. పొడిరాళ్లు bricks broken into pieces. పొడిచెల్లము pounded sugar. పొడికావ్యము a petty poem. పొడిపిట్ట a kind of bird. H. 3. 14. విట్టువ, మునుగపూవిట్టువ, నిజగాడు, పుల్లెడ, పొడిపిట్ట, కంకతండు. పొడిముత్యాలు Seed pearl. పొడిమన్ను dry earth. పొడిచెమట insensible perspiration. పొడివియ్యము dry rice. పొడితద్దవారెలు lips parched with grief. పొడిదగ్గు a dry cough.

పొడి n. s. plu. పొళ్లు Powder, dust. పొడి or ముక్కు పొడి Snuff. Solder, rosin, metallic cement. పొడిపెట్టిపూడుట to solder. BD. 3. 324. జన్నులలపాలు జేకొనియిష్టాన కేషంబు జేసి, చెరుకుకట్టెల పొడిచేరడబల్లి. చెరుకుకట్టెలపొడి, అనగా శర్కర pounded sugar. చాక్కు పొడి love powder. ఆపిల్లగాన్పుచాక్కు పొడిచేసికట్టుకొనిపోయినారు they deluded him with love powder and kidnapped him. పొడిమరియము powdered pepper. R. VII. 105.

పొడిగించుట v. a. To heighten, raise, increase, exalt. To aggravate, swell. To promote in rank.

పొడిచేయుట To powder. తనువుపొడిచేసినది she triturated or pulverized the turmeric.

పొడితర or పొడిచె n. s. A knot, or excrescence on the trunk of a tree.

పొడిపించుట (v. a. Causal) To cause him to be stabbed. తచ్చుపొడిపించుట To tattoo. అచ్చువారు పొడిపించుట to inoculate.

పొడిపొడిగా In pieces, piece-meal.

పొడిమె n. s. The peg of a sandal. "A virile spot! Reeve.

పొడుగాటి for పొడుగుపాటి adj. Long, tall.

పొడుగు or పొడవు n. s. Height, length. వెలపొడుగులిరీ an expensive or high-priced cloth. సంచిత్యరంపొడుగున For a year past: throughout the year.

పొడుగుట or పొడగుట v. n. To grow, increase, extend. విద్యమువెలపొడిగినది the price has risen.

పొడుచుట v. a. To pierce, stab. To gore. To prick or cause pain. To fight. రంధ్రముపొడుచుట To bore a hole. గాలమువూకయెర్ర, అనగాయెర్రవురుగుపొడుచుకొనుట To put (a worm) on the hook. ఇదికండ్లనుపొడుచునుది It tries (pricks) the eyes. మోచేతితోపొడుచుట To punch or hit with the elbow. ముద్రపొడుచుట to seal, set his seal. పొద్దులకైకలవుతరువుపొడుచుటనుమతి. ఇక్కడపొడుచుట, అనగానరుకుట. (Sumati. ౩. 73.) To cut down, or fell. M. I. 1. 136. పాండవలంపేతాడకామీహినుర్ రూధింగారవనైన్యమియుభయముంరోమాహతాస్యోన్యమై యాడంబోవకవీకతోపొడుచునగా నేపారుమూరా జయల్లాడెంచాత్రి. వీకతోపొడుచునగాలనగాధైర్యముతోపైబడగా On their making a bold attack. Vish. 6. 116. యచ్చువీరలభర్తయ్యంబుగావించు వేళగంగానదివెల్లిపొడిచి, యాగవాలమువూకనరుగుచేరగజావియత్యంతకోతరక్తాయుడనుచు. వెల్లిపొడిచి, అనగాపోయిబడి. Pal. 165. గురువాలపొడుచుననిక్రోధంబుతోను తచ్చెనాయుడుయెంతభారత్రతంబు. ఆనపొడుచుట To lay a ban or protest, so as to check proceedings. Pal. 11. బంధురమైయున్నవీరవారమానపొడవంజనకేలపొడిచితినివు. ఈఫలములోఆనపొడుచుట, అనగాలెట్టుచెట్టుట. A proverb says వానివేలితోనే వానికన్నుపొడిచినారు They turned his arts against himself.

The Imperative పొడు, పొడంది is irregular.

పొడుపొడుపొడుపొడుపొడివొకొన. N. 9. 270. and 4. 250. A. 6. 99. యుద్ధముచేసుట, D.

పొడుచుట v. n. To rise (as the sun or moon, a star or the tide.) వాదితిట్లుపొడిచేనాటికి when his curses touch you, or fall upon you. ఏరుపోటుపొడిచినది the tide has risen or swollen. ప్రొద్దుపొడిచెననుటయున్ను, ఏరుపోటుపొడిచెననుటయున్ను. D.

పొడుపు n. s. A stab, a pricking pain, as that of a boil. The rising of the sun. The swell of a river. P. 4. 255. తడుకడ్రోశరిముచ్చుబొడుపులు. టీ|| నెరదొంగలుగాకతడుకడ్రోశరులైనదొంగలు. నెలపొడుపులు The time when the moon rose. పొడుపుడుమాటలు or యెత్తిపొడుపుమాటలు a taunt or jeer. Ila. 3. 8. చెప్పలు. D. says యము, పోటున్ను.

పొడుము n. s. Powder, snuff. పొడుముతాయ n. s. A snuff box. Lit: a large woody nut, wherein snuff is kept and confined with a stopple.

పొద్దచెట్టు The Sycamine tree is rendered by this word in Gf.

పొద్దనబావి A well with steps descending into it. A. 5. 129.

పొద్దనీరము A weed called Stemodia. Rox. 3. 94.

పొద్దు n. s. The navel. పొద్దు or పొద్దుయాన a bolt, a pointless arrow. పొద్దుకొంసు The knot of a man's vest at the navel. పొద్దులోచెక్కినాడు is (equivalent to) He put it in his pocket. lit: stuck it in his girdle. పొద్దుకోయుట To cut the navel string. N. 9. 209. (In composition) Central, interior, inner, middle; as పొద్దుచావడి the centre court. Vish. 2. 67. పొద్దుబండ or పొద్దాయి the middle stone.

పొద్దుకీటు The coping of a wall.

పొద్దుఘంటలు The large bells hung on each side of an elephant. Pal. 301. కరులపొద్దుఘంటలుఘన్నునివ్రాయ.

పొద్దువుడక n. s. The double headed wooden instrument, used by cotton beaters.

పొద్దుమల్లెచెట్టు The double jasmine. వృత్తశ్రీషి. D.

పొణక n. s. The withe or willow used in making baskets. A large grain basket. ఈరవేముమొదలైనవాటితోకట్టిధాన్యాదులుపోసేది. D.

పాణకుకర్ర or పాణికికర్ర n. s. A light kind of wood like deal or fir.

పాణెన n. s. A small leathern bottle filled with any liquid. శరుకుతోనున్నునిన్నెద్దె. D.

పాణెగలు plu. A kind of parched corn: a kind of cakes. కాంధాన్యములు, సెనగలుమొదలైనవి, పొట్టుపోయినబద్దలుకానివి. D.

పాతక n. s. A bundle of leaves. ఆకులుమొదలైనవాటికట్ట. D.

పాతగగ, పొట్లముగా, అనగానుంపుగాఅనితోవినది. Valeswar. 3. 100. అతడాకనాడువేలకొరకైతనునేలినదొర్లువేడ్డతోపాతగగపైనమాటగనిచొల్లుదానునుపోడికల్శఖుల్.

పాతము See పొట్లము. Valeswar. 3. 60. తనవేశ్యకుశ్రువుజొంతుముల్ పాతముగఱంబుచేపు తరిఘోరుననందొకశ్రువువారియత్రుతిహతమైతనర్పినయపాయశ్రుదిక్కునబద్దజూచి.

పాతికిలి Another spelling of పాదికిలి.

పాతుకాలు (Perhaps it should be పాతుకులు) A line drawn round a stack of corn?

పాత్ర n. s. A hole. రంధ్రము. D.

పాత్రము A book. శ్రుతకము. D. A. 1. 20. BD. 1. 332. ANS. 1. 40.

పాత్రర n. s. A pack or bundle of leaves. మర్రీఆకులపాత్రర A bundle of మర్రీ leaves shaped like a gourd. Pativratya. 19. line 11. కథలపాత్రరకానియొక్కమార్గమున, కథలపాత్రరలు, అనగాకథలువ్రాసినఆకులకట్టలు. ib. 19. line 16. దళములపాత్రరలక్రిందనుంచి. ib. 19. line 23. తలక్రిందనున్నశత్రుములపాత్రరలువదలినలుదిక్కులవాయువశమునచెదిరిన. Siva. 4. 87. ఓశితఖండంబులాండొండయువైత్తుగా, నాకుపాత్రరలంకట్టియుగుడులుగట్టియు. టీ|| ఆకుపాత్రరలంకట్టి, అనగాఆకులలోపొట్లములుకట్టి.

పాత్రరము, or పాత్రము n. s. A roller or pestle for grinding spices &c. శిలాశ్రుతిక. D.

పాత్రముల్లు n. s. A kind of grass. H. 5. 54. కారెపాత్రముల్లువట్రింత.

పాత్రి n. s. Integument, coat, skin, bark. పోకపాత్రి the coat or skin covering the upper part of an areca tree. కొబ్బరిగలనుపొదియుండేది. D. అరిటిపాత్రి the coat or skin on a plantain tree. పాడుసుపాత్రి a snuff box, (literally a piece of

bark folded and containing snuff.) పాత్రి or పాత్రిగుడ్డ baby linen. పాత్రినూలు fibres used in garments made of bark. M. XII. 6. 221. పాత్రినూలుశ్రువునకెనగానబంధకుడతండ్రినకజ్జుడు దానయిట్టెయి. S. 3. 54. కానలోచాచినతట్టుశ్రుట్టముజింది పాడుగుడుకోళ్లకు పాత్రిజేసా. పాత్రి also a torch, (a Rajahmandri phrase.) పాత్రితంప bombasine cloth woven of silk mixed with cotton.

పాత్రికడుపు n. s. The abdomen or belly below the navel. వస్త్రీ. D.

పాత్రికలు n. s. Doll's clothes, a gaudy dress for an idol or for a little girl. BD. 3. 819. కొమ్మనీకొకవిన్నపొమ్మయునుంచి పొమ్మపాత్రికలునుపోయిలెచ్చెవము. M. IV. 5. 308. పొమ్మపాత్రికలడిగిరికొమ్మయిందనునుచున్నెకాడెచ్చినయంబరములు.

పాత్రిగడ్డ A certain medicinal root called కరికారి, కరిని, కకాలకం, అన్నశిఖా, అన్నముఖి, ఓకనికా &c. &c. Q.

పాత్రిగా or పాత్రిగా adv. Entirely, wholly, completely, perfectly, utterly, totally, fairly.

పాత్రిగుడ్డ n. s. Cloth made from the fibres of the bark of certain trees. Baby linen.

పాత్రితుట్టుట v. a. To set straight, arrange, put in order.

పాత్రిలి Baby linen. KP. 6. 207. లీలపాత్రిలిమొదలేవికూర్చుండుచోతడయునుకత్రాత్రిముద్దుజెలుతు. పాత్రిలి, అనగాపాత్రిగుడ్డలు.

పాత్రి n. s. Friendship, partnership, holding in common. స్నేహము. D. సహవాసము, విశ్వాసము, ఉమ్మడి. పాత్రినగుడుచుట eating together as messmates. వీధులందరికిపాత్రి The streets are free or common to all men. ఆశరుకులుపాత్రినకొన్నారు They bought the goods between them, for the common stock. ఆశనిపాత్రిలుపోకకుడవేళిచెప్పినారు the work is left undone because they could not settle which of them should do it. Sumati. 129. నృశ్రుపాత్రిపాముపాత్రింకటండగుమిత్రపాత్రిగడుశిరిపాత్రిం, విశరీతభార్యపాత్రిం నెతుమిడివిడువంకవలయు. M. IV. 3. 33. యిట్టి అవమానశ్రుపాత్రిమనంకవచ్చునే. పాత్రిలవాడు, అనగా యిట్టికినుమైనవాడు he in

whom both parties have an equal right or interest. *ib.* XII. 5. 257. యే నుపాత్తులవాడ నైయిరువురకును. *HD.* 2. 2180. గాకనీవేదరికమునాకు పాతై. టీ|| నీదారిద్ర్యమునుపుభయలకవున్ను డా A. 6. 18. తునిశిన రాంక కములపాత్తులనుగమిలి పోకయెండ్రాంతిలో పోరికీకలాడు. టీ|| పాత్తులను గమిలి, తున్ను నాలుగున్ను నాలుగువైపులాకరు చుకొని. S. 3. 188. మోహంత్రురాణియతానుగా దిపాత్తులభజించగా నెక్క పోనగతై. *Balram.* 4. 272. భజియింపవలదెయ్యభాగిపాత్తునూది.

పాత్తు n. s. Husk or chaff. (*Ganjam dialect.*) పాత్తుగుడుచుట To avail or come to good. శునికవచ్చుట. *Ila.* 4. 21. శత్రుములుపాత్తుగుడుచునాశస్త్రుతాంభళిర శత్రుములానలైకచ్చునీకు. టీ|| శత్రుములుపాత్తుగుడుచునా, వాశిలుకలిసెవచ్చునా.

పాత్తుపాత్తుపని (*anuk*) Dead, not sharply. పాతైము or పాతైపుముట్టి An earth or dust with which boxers smear their limbs?? *Kanaka Ranjini.* 5. 153. గరికాపాతైపు మట్టిరల్లడము చెంగావికళతదేరు కాసెరహిం మారగజాచ్చి మల్లరకడుక జేసానల సాధనల బరగం బల్పిడు గుక్కుటో. బరపుపోటక గ్రడ్డనల గ్రుడ్డలక ధరమట్టాది జయించునాతనిక సాధ్యంబెద్ది లేదిండులక. పాతైపుమట్టిలనేకల్లమునకులర్థముకాలేదు.

పాత్రము or పాత్రరము n. s. A roller or muller used in grinding.

పాద n. s. A bush. కాకర్లపాదలల్లుకల్లు గోడలును *Pal.* 198. A proverb says విఘంతుపాదలర్థమా what can screen us from destiny?

పాదకలుయెత్తుట v. n. To raise his voice or shout? పెడ్డగొంతుపెట్టుట అనితోవినది. *D. Navan.* 146. పాదకలుయెత్తియాళుక్రనిజీరివెడకుచు.

పాదగుట v. a. To cover, to set as precious stones &c. The same as పాదుగుట.

పాద పెట్టుట To feign, pretend, assume. *G.* 2. 53. అది గారణముగనరనికీ శిష్యశంబగు గూమునీకువాలదుభవిలో, పాదలనిపెద్దరికంబులుపాదపెట్టకలేది పొమ్ము భోజనపాలా.

పాదము for పోదము Let us go. The Yati Rhyme proves this spelling. *G.* 9. 33. పాదముద్దేవతయన్ను భూమిక నియాభూ దేవునక నూదిశిస్తు దలిలంజని.

పాదరిల్లు n. s. A bower or arbour. The R is inserted to save elision. See note on r.

పాదలింతుట v. a. To undertake పూనుకొట. *Pal.* 4. మెయివంచిపాదలించి మెడమెత్తికొక్కరకో యనికోటలగొంగ, శుంచమున్నరమున వాటించికూయ. పాదలించి, పూనుకొని, ప్రకాశించు జేసెననుట. *D.*

పాదలిక n. s. Assumption, persistence, enterprise. పూనికె. *T.* 2. 16. వికటాంబీరం ప్రకటాహమిక మాన్యువికటారి పాదలికత్వెన్ను మిగుల. టీ|| గుణ్ణకత్తులయొక్క పాదలికలనగా నా ముముకులు అనివున్నదిగాని, పాదలికలు, పూనికెలు, అనగా శుక్లేవిధములు. *Bhanumadvijayam.* 2. 232. భూదారముపైదూరిన, భూదారుండడుగుదొలిగి పాదలికనే సెక, కైదువగొని రెండై జని, కేదినిబడదాని నవుడుమిత్రులుపొగడక. పాదలికను, అనగా పూనికెతో.

పాదలుకాడుట v. n. To writhe or toss about.

పాదలుట v. n. To increase, be generated, be produced. To flourish or thrive. అభివృద్ధియగుట, పెరుగుట, ఉద్భవించుట, చెలగుట, విజృంభించుట, ప్రకాశించుట. *Swa.* 5. 120. కాంచనముజంభావలుజీరలునరకటికిం, బాలతిక్కినుడుగరలుమువము పాదలగనంతక. టీ|| మువముపాదలగ, శింతోమ మయ్యెట్టుగా, శింతోమ ముఅభివృద్ధి అయ్యెట్టుగా. *ib.* 5. 101. తననంతరంబహూర్షము, పాదలు మదిక మెట్టువ్రాల పుట్టికలయెడం, గదియంబట్టిన చెండెర, గదియించిరిబంధజనులు గన్యూవరులక. టీ|| హర్షముపాదలుమదిక, శింతోమముదాలుకతుండేమననుచేరను. *Sumati.* 5. 63. వెలయాలివలనకూరిమి, గలుగడుమరికలిగనేనికడతేరడయాశులుపురునడిచే తెరుపున, పులు మెలువదు మెలిచెనేనిపాదలదునుమరీ. పాదలదు, అనగా తలయెత్తదు. *Yayati.* 5. 25. పుక్తిశ్లీవిడియంబులకవురపుగాలిపాదరెకుశిన్నయూర్పులుచెలంక. అక్కవురపుగాలిపాదరెకుతనగా ఆతయ్యయందలి ఘనసారవనముచేరఅధికమైనటువంటి. *T.* 3. 22. అలపాలతుకదానంతల, వలపులువద్దీకినివార వాంఛలుమారక, తలపోయుచునునోచక, నిలువంజాలనివిరాళినెన్నుదిపాదలక. టీ|| వాదలక, మెదులుచూనుండగాను. *M.* XII. 1. 213. పాదలుదరుగుటకై, పాదలైదపుబడుటకై, కడుంజేరువాయుటకై, జనించువాలియుటకునై. *Swa.* 4. 23. కత్తుపెట్టివెన్నుకంబంబుశిముగా, పాదలికొట్టికట్టిపోరుచుండి, మలయుగానిపోవునూనిపాదగన్ను, నేమిచెప్పనా

ని యానులభిశ. పాదలి, బలుశ్చచేరశ్చుప్తనవై. S.
 3. 296. నీరుగట్టుననెట్టుకొనుతియ్యకూమిడి చెట్టు
 లందొరుగుపలరశంబునంబడనైత తావునంబాదలి
 పారుతుచేటిమిధిచేటిమేఘరశంబునకుంబోడుచూ
 శ్చువేరుతునశుశంటి రశంబులకాలుబలకు వింకలుగ
 ల్పించు. పాదలి, ఆనగాడుద్వింది. P. 3. 179. వి
 చ్చుదొలిజొచ్చి వృక్షంబుజెరివినట్లు, పాదలిసానా
 టికభివృద్ధిపాంది పిడకచెరివిపోడురువీసి రక్షింతునే
 ల, చంపిరాజ్యంబుసేయు నిశ్శంకనభిశ. DRK.
 221. రాజుభూవిభవశరత్కాలమేతేర కోమలిజం
 తించికోకుకాలుపాదలి, ఆనగాఆశలుశ్చుట్టి. HN.
 5. 64. నిశాభ్యంతరంగంబునంబాదలుశోకధ్యాం
 తంబునకువోడు బాహ్యతిమిరంబున శివ్యాంబైపా
 దిగోన. Vish. 2. 140. అచెభరశీతరాగముభయం
 కరమైవినువీధిబర్వురు, న్నుదితరికించుచుడియనా
 భజనంబులదీన గాధముల్, పాదలివినంగవచ్చె. పా
 దలి, శ్చుట్టి. Swa. 3. 45. అభిసారికలవెడండక
 న్నులచెన్ను నన్ను కొనిపాదలుమడనా న్నాదంబు
 నకుబ్రోది గామోదంబునగాదంబరి గంధూపించి.
 టీ|| పాదలు, శుశ్చురున్న టువంటి. Vish. 2. 223.
 పాలతికెమ్మైవిరచిచాచి పాదలుగుచ్చి, గచ్చిపాలిం
 ద్దుగదియంగగలించి. పాదలు, ప్రకాశించేటి. ib.
 6. 355. మునిశరోత్రవయ్యాకభవినినసాధు, జనుల
 మిధ్యాభిశ్చ స్తిదోషములురాక, శ్చుర్రపాత్రాభివృ
 ద్ధిచేపాదలియిండు, దురుయశంబులు దిక్కులబరిమ
 లింతు. పాదలి, విజృంభించి. T. 2. 97. కవగూడిపా
 దలుజక్రవలమక్రవలెక్ర, గాంచివానిగురించి కన్ను
 గీటు. టీ|| కవగూడిపాదలు, రతిశీల్పురు ప్రకాశి
 న్నున్నటువంటి. M. III. 5. 421. పాదలియొకనికొ
 క్కనికిం, బుండ్రుతుడుగురునుగదిసి భారవసేనం,
 పాదివిశేషయింతుదోణారి, వడలకగంధర్వులనినవా
 యోగ్ధతులై. పాదలి, ఆనగావిజృంభించిఅనిలోచి
 ది. HK. 3. 138. పాదలుజంజురుమేసులవరంగత
 ల్లింబదవిరియవారింతుల వెంట్రుకలును. పాదలుజం
 జురు, వెలంగతువించిరి వెంట్రుకలు. Na. 4. 62.
 శుభములండ నుండిభయభక్తులశింకగజుట్టికెందో
 గల్పావలతమవీవనంబులు శ్చుట్టగవీవదానబోటికి.
 టీ|| పాదలెడుప్రకాశిస్తూనుండే. T. 3. 140. విక
 టారిమాట్టిని చెలువునగూర్చుండే, పూనికెమీరంగ
 పాదలిపాదలి, చెంబుగోరించినచెలువునలివనిారసె
 య్యారముగకొంత యువీకియువీకి. టీ|| పాదిలిసాది
 లి, చూటిమాటికిన్ని, మెదిలిడుతున్న. పాదల, ప్రకా
 శించెననుట. D.

పాదలలు v. a. To cover. To envelope. To en-
 circle, surround. పాదుగుట, కమ్ముకొనుట, తుట్టు
 కొనుట. Vasu. 2. 51. శేటిజమ్మేటియశుటగ్రా
 ద్వింతుమింతు, పాదివిమడనప్రకాశాన్ని ముటము
 వెట్టితమ్మిగద్దియదాకటగ్రాద్వియట్టి, కొమ్మ గావిం
 తబోలునెత్తమ్మిచూలి. టీ|| పాదిలి, పాదిగనకాదై.
 Vish. P. 1. 50. ఆనాలుగుభూతంబులు, మానుగ
 సొక్కకటియేడుమూరులుపూరువం, లోనమరెనుబాం
 దములోగానంబడునారికడుశ్చుగాయము బోలెకా.
 R. 6. 54. పాదిలితేగానక పూర్తులలోశుట్లబోనా
 దుకొన్ని లేమరిటియాండ్రు. M. XIII. 3. 266.
 వినియేమే మి సెంచెనెయినుడు నినుండర్వులంబుని
 త్వుడగుడుకక, గనియోగాక ప్రాప్తిలమునపాదివె
 దనతనిననియెమునికోతుమునక. Vish. P. 2. 47.
 విటవిటాభాటికింస్తుటదావ పావకీలల క్రాత్తుం
 టలిలపాదల. కమ్ముకొనును. ib. 3. 171. శుభా
 యువునట్లపాదివియుండుదానికిం బంజీభాయాధి
 కంబైనవికాలంబుననాకాశంబుతుట్టియుండునిభూ
 తవంకంబుబాదివిమహావ్యస్తుమెరయు. M. III.
 5. 421. పాదలియొకనికొక్కనికింబుండ్రుతుడుగు
 రునుగదిసిభారవసేనం, పాదివిశేషయింతుదోణారి
 వడలకగంధర్వులనిన వారోగ్ధతులై. పాదిలి, ఆన
 గారుట్టుకొని. ib. IV. 3. 66. తమ్ములునుభీమ్ముడు
 నుపాండురనయశకలసేన పాదవిసవాశీత సూను
 దడరద్రోణుడరనికిమాకాని. శకలసేనబాదవిస,
 ఆనగాశిమస్త్రమైనదండువేరతుట్టుకోబడ్డ. ib. XII.
 3. 211. అనిశులికిపిల్లిపాదలలు ననయమునిశ్శంక
 వృత్తినయ్యలుకవశించినజూచి. పిల్లిపాదలలును, ఆ
 నగా మాజాకలముచుట్టుకొని భుండదమువల్ల అని
 తోవినది. Pal. 427. తనకొమారుని తరుగుతానెరి
 గ్రబ్రహ్మపాదవిసయ్యావైలపైనుండిబాలు, పాలశీము
 ద్రముమీదవశించినట్లుశుదిలమైయుండుమని తలి
 కె. M. IV. 2. 127. ప్రూరదానవుడుభూచారిని
 ర్జరకాంత, పాదువరయంబునబోవుభాం. నిర్జరకాం
 తబాదువ, ఆనగాదేవతాస్త్రీనిరమించడానకు.
 పాది n. s. A quiver; a barber's pouch. అమ్ములపా
 ది, మంగలవానిఅమ్ములపెట్టెయు. D.
 పాది n. s. A dock for ships; a knot or clump of
 flowering shrubs, plantains, &c.
 పాదికట్టు The ledge of a దోదిలి. The side of a
 door: the door sill.
 పాదిగలి n. s. The side of the entrance or princi-
 pal door of a house. Dasav. 9. 481. పాదిగలి

నిచ్చి బాచువిరిబోడి. టీ|| పొదిగట, అన గారలవాకిటి
 కళ్లను by the door post. పొదిగట (Locative
 case) in the embrace. D. says కొలింపినచంక.
 పొడుక n. s. A parcel or packet fastened in leaves.
 M. XII. 3. 470. పూశ్చి బొండువుక్రచ్చిలో వురివి
 సంజాదంతయునుమచ్చి, పొడుక గానమరగట్టి. పొట్ల
 ముగాకట్టి.

పొడుగు n. s. The udder of a cow. పొడుగుకోనుకొ
 నిపాలుతాగుట a proverb, like that of killing the
 goose that laid golden eggs. ఆవుపొడుగుచేస్తు
 న్నది the milk is coming into the udder: pre-
 vious to calving time.

పొడుగు n. s. Baby-linen. పొత్తిగుడ్డలు. G. 3. 40.
 కలిసొడసినూనెవేలిడి, తలపురియలకొండు లాత్తి
 తెలంబునబొత్తిలదోమి మెత్తగా బొడుగలరించికొ
 మారునుంచిరాదాదులటక. బొడుగలరించి, అన గా
 పొత్తిగుడ్డలుతరవి.

పొడుగుట v. a. To cover; to envelope. To set as
 precious stones. To sit on eggs. To embrace;
 to surround, to encircle. పొడలోపొదిగినపుల్లిగ
 డ్డ an onion set in cowdung. కెంపులుపొదిగిన
 నగ a jewel set with rubies. పొడుగుడుకోళ్లు,
 అనగాపిల్లలజేసేనిమిత్తము గుడ్లబొదనండేకోళ్లు
 brood hens, hens that are hatching.

పొడుపు n. s. Thrift, moderation, frugality, care-
 ful management.

పొడుళ్లు plu. Cases or pouches, used by barbers.
 H. 3. 264. కత్తులపొడుళ్లుమంత్రముల్ కట్టుకుళరు.

పొద్దాక for ప్రొద్దుదాక All the time, all the while.

బొద్దిచెట్టు n. s. The plant called Osyris Peltata.
 Rox. 3. 755. Cissampelos. (Rottler.) త్రికుళా,
 మహాశ్యామ. Q.

బొద్దీగ, బొద్దీకె, బొద్దిక, బొద్దింకె, or బొద్దంకి The
 cockroach, a well known insect.

బొద్దు or ప్రొద్దు (Infi. పొద్దుటి abl. పొద్దున) n. s.
 The sun. Time, period. బారెడుపొద్దుయెక్కిన
 తున్నుడు when the sun was about two yards high.
 i. e. about 8 A. M. పొద్దుతిరుగుడువువు the
 sun flower or heliotrope. రెండుగడియలపొద్దువుం
 దగా while two hours of daylight yet remained.
 తానాపొద్దుబోయినది it is very late. ఆపొద్దుటి
 వినము That day. పొద్దున early in the morning.
 పొద్దుపొడిచెను the sun arose. పొద్దుగూకె the
 sun has set. పొద్దుగూకులు the livelong day. పొ

ద్దుముచ్చుట To while away (trifle away or spend)
 time. పొద్దుబోకుండా వున్నది the time passes
 slowly: or it is very dull. పొద్దుశరశుముగాగడి
 పిరిమి we passed the time merrily. ప్రొద్దుతిరు
 గుబాటున at noon. చాలాపొద్దుగలగ లేచినాడు
 he rose very early. లెక్కపొద్దువుండుట To "tar-
 ry one time" i. e. go without breakfast, on
 slight fast days. యాపొద్దుటిపొద్దు mean *To-day*
 and *that day*: but, in the *contract* forms ఇ
 త్వుడు and అత్వుడు mean *now* and *then*. ఆపె
 కుయిత్తుడుపొద్దులు she is near her time. దీన్నిపొ
 ద్దుబోకచేస్తేవి surely you did this out of mere
 idleness!

బొద్దు n. s. plu. బొద్దులు A rick or bundle of grass,
 a skein or bunch of threads. Bmj. 2. 241. అని
 కొనియాడివాడుకనిదందియబొద్దుల నంటగట్టుపె
 న్నినుకులపీలిపింభములమే కొనుక్కులకుట్టుదోర
 ముక. బొద్దులుఅన గానూలుఅనితోచినది. Jagan-
 na. 1. 76. గడ్డిబొద్దువలెను మేను గానుతింతు. టీ|| గ
 డ్డిబొద్దువలెను, గడ్డిమోపువలె. See బొండు.

పొనపొన or పొనపొనగా adv. Indistinctly, slowly,
 gently. చూచాయగా, రవంతరవంత, మెల్లిమెల్లి
 గా. Swa. 4. 15. అల్లడెకంటేపొనపొన, తెల్లనిగ
 ట్టరుతమబ్బుచేరెడు పాలమండెల్లడబాచిన ధరణీవ
 ల్లభాసీరామ సేనవాలు మెకంబుల్. టీ|| పొనపొన,
 చూచాయగాను. P. 1. 208. పొనపొనకానకురవ
 ర, కనుపునజని, అనగామెల్లిమెల్లిగా. H. 1. 69.
 అనిసిద్ధురాలుబెప్పినపొనపొన గాభ్రమముజెందవు
 లుకలుబొడమక. పొనపొనగా, కొంచెముకొంచె
 ముగా. ib. 5. 95. పొనపొననిద్రమబ్బున శ్రువుల్లశ
 రోజడతాయతాపీ మెల్లనన్నకమాహతాకుకరలం
 కుటతాయతినంచబెప్ప. పొనపొన, రవంతరవంత.
 URK 6. 72. పొనపొనపొన్నుగున్నకుయిబోటిరామ
 ల్లికప్రాకినూటికె. పొనపొన, తిన్నగా.

పొనము n. s. Outward show. ప్రామిసుకు. Miscell.
 1. 557. line 10. నాతిమగవారిసమ్ముట రోతగా
 దె, వారిమెలనయద్దంబులేనిముడువు, గచ్చువైను
 న్నుమేమేడికాయబొనమె, యెయారో వారికిమే
 లుగలచే. మేడికాయబొనమె, అత్తికాయపైమిసి
 మేగదా.

పొనరుతుట v. a. Causal of పొనరుట To fabricate.
 కల్పించుట. M. XII. 2:199. పొనరివియాడెడుమా
 టలగొనడలకుకదుర్వినిశోటిభనంబుల్. పొనరివి
 యాడెడుమాటలు, అనగాకల్పించిచెప్పేభావలు.

పానరుట v. n. To happen, occur. Engender. కలుగుట, శంభవించుట. T. 4. 226. అనఘయశూర్యమైనభవదాగమనంబుదలంతుసెక్కుచో, బానరినకయ్యమిట్టయెక బోయగవచ్చినయట్లదోచె. టి|| పానరినకయ్యము, ఆయత్రమైనజగదము. M. XII. 6. 454. అనఘయశ్చిష్టోమముననుగాభావించిజగమునకునెత్తుడుహితంబొసరించు దత్పుకృతములబానరినమద్భవ్యనామములవివరింతుక. పానరె, ఇచ్చెననుటయు, పైపెననుటయు. D.

పానలుట v. n. To flame జ్వలించుట. Charitra. p. 535. ధూతవహ్నికనలుచుపానలుచు కణకణయనుచు. పానలుచు, అనగామండుతున్ను.

పానుంగుచుడుట, పానుగుచుడుట or పానుగు పోవుట v. n. To grow cool or calm. To be reduced. To come to ruin చల్లారుట, నశించుట. M. VIII. 1. 16. బ్రతికియున్న కుమారులనుంగణుల కొడుకులలోనున్న వారలనుమరియునుంగవియోధనులంజెప్పివీరలంగొనియనికి నుత్పహించి పానుంగుచుడుటయన్నివేడిమిపోలితామిమితోదుర్యోధనుండు ధైర్యంబువలంబించి. ib. III. 5. 152. వినునాకీర్తిజగంబుల, బానుగుచుడియెనివుధువన పూజితవృత్తింబనుచుడితిగానతగునియనలచుదమునికనాకు నలవడదింకక. ib. VII. 3. 217. మునునంకుటచుడుముకలు, గనికనికరచుటయుపిదచు గాండివిమెరకైక, బానుగుచుడియుంకితగగాడ్చిన, బాదలు మహానలంబుపోల్చిమహిశా. ib. XII. 4. 398. ఆయనవశంబునందేజోవియుక్తుడైననరివిత్రతాచు విరహితుండగునాక్రియబానుగుచుడినబొంగకుజయింతునిను దేవదైత్యశంకరముగుడుక. బానుగుచుడిన, హీనతనపాండగాను. ib. XII. 2. 18. శకలజ్ఞానంబులుననాశ్రయంబులై పానుంగుచుడుం గావున, పానుంగుచుడును అనగానశించును. కత్పబడుట. D.

బానుగుచేత n. s. A kind of fish.
 పానుచుడ or పానుచుడి adv. Entirely, without intermission. M. XII. 4. 42. మనమునకు సుఖముగోరెడు, జనులకునధాక్రియా వికారదభంగుల్, పానుచుడవిడివిభయములే, కునికియెయూహించిచూడనురవెబ్బంగిక. పానుచుడవిడివి, అనగాబొత్తిగామానుకొనిఅనితోచినది. DRV. 297. పెక్కు తెరగులననుహితనయపానుబడిశోకింతుభూదేవివణలె. పానుబడిశోకింతు, అనగాభార్యయేదనగా అనిపోచినది.

పాణ్నిట్టు, అనగారట్టువము. OG. 39.

పాన్ను adj. Appertaining to the పాన్నుచెట్టు a sort of Cassia called Rottleria Tinctoria. Various species are called నేలపాన్ను which is Cassia Senne. కోలపాన్ను Cassia fistula. ముయ్యకుపాన్ను a sensitive species. కోలాగుపాన్ను and సురపాన్ను See శున్నాగము. పాన్నుకాహనము An image of this tree, carried in procession; with a figure of Krishna perched in the branches; surrounded by the women whose clothes he has stolen. This scene is described in English verse in the Calcutta Review No. VII. p. XX. of Miscellaneous Notices.

పాన్నంజి The bird called in Hind. Nao-rangi or nine coloured. Jerdon, JLS. X. 251 No. 80.

పాన్నుగంటికూర n. s. A certain pot-herb called Achyranthes triandra. Rox. l. 677. A medicinal plant called Illecebrum Sessile, Rox. మత్స్యశి.

పాన్నాడ n. s. A species of leopard.

పాన్నారి A term of endearment. My darling. చిన్నారిపాన్నారి "My love, my darling."

పాన్ను n. s. Gold. A ring, rim, ferrule on a stick or a pestle. రోకటిపాన్ను an iron rim or ring on each end of a pestle.

పాన్నుడుట v. n. To grow cool or calm అణుగుట, చల్లారుట. BRS. 36. వనరుహానింధమండలమువాడిమిపాన్నడబొచ్చెప్రాద్దులే, దనిమిదవైరివీటికిరయంబున నేగుట గార్యకారయక.

పాత్తు or వెర్రిపాత్తు A fool or simpleton. BD. 3. 732. బొంగెడు కడ్చుముత్తున బొత్తునికనియంజుట ముల్లయ్యెననినరులనగ. ib. 5. 53. పోవకనిలులు బొత్తు యాగారియదేవాలయము బొచ్చెజావునకోడి. ib. 5. 81. బోవవచ్చినబొత్తు బోవకుమనుచు. B. Padya. 5. 16. వెడనవిబొత్తుడత్తుడుజడుడై యాకిన్నరయ్యశిన్నినిలికెక. ib. 5. 39. బొత్తుచత్తుడు సేయకపామ్మ బ్రతుకవలతువేనియనననిని.

బొప్పి n. s. A bump, or weal arising from a blow. A kind of mug. H. 2. 84. నూకలతోచుపాగాకు తిత్తిబొప్పివజ్జిగముంభ.

బొబ్బ n. s. Cry, roar, squealing, bellowing, BD. VI. 25. a blister or pustule. అగ్నిబొబ్బలు pustules. A. 2. 66. బొబ్బమెకము, అనగాకంఠీరవము, సింహము, OG. బొబ్బలు, కేకలు, పాక్కులు. D.

బొబ్బిట్లట, బొబ్బరించుట, బొబ్బలు పెట్టుట or బొబ్బలు వేయుట v. n. To shout, to squeal like pigs: to bellow.

బొబ్బడాయి n. s. A small bat, (vespertilio.) In the north it is called కబ్బిలము or కబ్బిడాయి.

బొబ్బర n. s. The rind or bark. Catjang. Rox. 3. 303.

బొబ్బర్ల n. s. plu. A black species of the pulse termed *Dolichos Catiang*. Rox. 3. 304. says The seed is sown immediately after the rains and the crop is gathered in February: in a good soil it produces about forty fold. The grain is cheap and the straw is used for fodder. నల్లని ఆలచండలు. D.

బొబ్బలు ఆపుట, బొబ్బలు లేచుట v. n. To blister, to rise in pustules.

బొబ్బలు పెట్టుట To cry, scream, yell.

బొబ్బిడుట To utter cries. BD. 4. 179. అల్లంక గనియార్చి బొబ్బిడుచు.

బొబ్బిలికాయ An ornament worn by Hindu wives on the great toe. పాదాంగుస్థాభరణము. D.

బొబ్బిలిచెట్టు n. s. The whispering larch tree. See ముప్పలి.

బొవ or కనుబొవ n. s. The eye-brow. A. 5. 6. DRK. 356. DRV. 236. బొవముడి n. s. A frown; (lit: a knot of the eye-brows.) S. 3. 320. మోము త్రిప్పలు బొవముడియొమ్ము తాటింపు.

బొవముడి పెట్టుట v. To frown. Satyab. IV. 165. Bhadra. 3. 297.

బొమిక, బొమికె n. s. A bone. D. and OG. యెముక.

బొమిడికము n. s. A tiara, or elegant head dress: a helmet. Pal. 59. కవచము ధరించి పెట్టుకొనేకుల్లాయి. D.

బొమ్మ n. s. for బ్రహ్మ The god Bramha. బ్రహ్మ చేళుడు. D.

బొమ్మ n. s. An image, a puppet, doll. ఆశుడు గుబొమ్మ వలె అన్నది she is as beautiful as a statue.

బొమ్మంచు adj. Broidered, figured. Dyed in figures on the edges: also, Red యెర్రని. N. 9. 287. పులంక ములుగుల్లు బొమ్మంచు మోవికి గ్రుక్కి పుంకని కుండరదన. టీ|| బొమ్మంచు మోవికి, గ్రీకృష్ణుని యెర్రని పెదవికై. HD. 2. 346. పులంక మొలికెడు బొమ్మంచు మోవి. టీ|| బొమ్మంచు మోవి, యెర్రని సెడివియున్ను.

బొమ్మ కట్టుట or బొమ్మ పెట్టుట v. a. To deride, to scoff at, to disgrace, to insult. తిరస్కరించుట, అవమానపరచుట. HD. 2. 349. కంతుశంఖుకు బొమ్మ గట్టిన గళము. R. 2. 133. కొరవంజి వేడము లగేళిక శిల్పి రి దేవ తానటి మణులకు బొమ్మ పెట్టుక్రియ మద్దళ తాళని నాదపథతిక. Zacca. 5. 134. బహు ధన భాగ్యశుల పదల సాంతువహించి, వేదకముకు బొమ్మ పెట్టువారు. T. 5. 142. అత్రినందననిదుగా వ్యాశ్య మెన్నగురువునకు బొమ్మ పెట్టివేకాంటికి ర్రియ ట్టి సుతుడాక్తరుడె చాలు యింటి కెల్ల. టీ|| బొమ్మ పెట్టి, అనగా తిరస్కారము వచ్చేటట్లు గాచేసి. Ila. 3. 38. గట్టుచేరినంత పుట్టి వానికి బొమ్మ కట్టు సామ్యమా యెగడవె చెలియా. టీ|| బొమ్మ కట్టు సామ్యమాయె, యెదిరించిపోట్లాడిన సామి తాయెను.

బొమ్మచారి See బ్రహ్మచారి. Vaiza. 4. 78. so spelt to suit the rhyme.

బొమ్మ జెముడు n. s. The tree called Euphorbia, Antiquorum. సింపలుండము. SC.

బొమ్మ డాయ A kind of fish. మద్దురమనేమత్స్యము D.

బొమ్మరము n. s. A spinning top. బొంకరము. Charuchan. 4. 132. చెండమ్మి పురాగమ్మెక, కుండర దామణి యొకరు గుప్పలనించక, గుండనపురవలు జెక్కిన, కండర్పుని బొమ్మరములకై వడిదన రెక. Vish. 7. 211. చీకటి మోదిట్ల బిమ్మ బిల్లల నెట్టు బొట్టనగోలలు బొమ్మరాలు కుప్పగంతులు విరిగి గుడ్డులాటలు. గొడుగు బొమ్మరము A spinning top shaped like an inverted umbrella. తల్లకిందు గాతిప్పిన గొడుగు ఆకారము గావుండే బొంకరము. S. 3. 291. ఆశుమల శుభానవిశ్రుహ, విశ్రుశరద్ధూళికలితవిభ్రమదావ, తకాశుముదయంబానదిలో బాశుగుణ జలనరుల గొడుగు బొమ్మరములనక.

బొమ్మరాకాసి n. s. A devil or fiend; being the ghost of a bramin who was skilled in the Vedas.

బొమ్మరాయి n. s. plu. బొమ్మరాలు n. s. A brick bat, a large pebble.

బొమ్మరిల్లు n. s. A doll house, or baby house. R. 3. 35.

బొమ్మల పెండ్లిండ్లు Dolls' weddings: playing at marrying dolls.

బొమ్మలాట n. s. A puppet show of puppets moved by springs. బొమ్మలాటవాడు n. s. A puppet show man.

బొమ్మసారి n. s. A batchelor: [బ్రమ్మ చారి.] D. Vijayanti. 4. 78.

బొమ్మకము or బొమ్మడికము n. s. A helmet. BRY. 2. 161. రక్తనుసికంఠముద్రుంచెను మేరుశృంగమున దొరయుకునిండిబొమ్మకము తోడికిరంబువనుంధరంబడఁ.

బొమ్మడము or బొమ్మడాయిచేత The great loach, or tobacco-pipe fish: it has a very long head and a body like an eel.

బొమ్మడికము A helmet.

బొమ్మె n. s. Faintness. మూర్ఛ. IIa. 1. 178. బొమ్మెలమైవరచుక. టీ|| సామ్మసిలుటచేతశరీరమువరచియుండును.

బొయి or బొయ్యి (no infl.) A fire-place, a hearth; a pot-kiln. Vish. 8. 372.

పొర n. s. A fold, or plait, as of cloth or of fat. A coat as of an onion. A layer or stratum of soil. A film over the eye, the disease called cataract. A secret. Error, mistake. Deceit, fraud, duplicity. Flaw, defect, as in a stone. పొరబోవుట or పొరయెక్కుట (as a mouthful) to go the wrong way in drinking or swallowing. పొరలగడ్డ a boil or ulcer of which the successive coats peel off.

పొరంటుట or పొరటుట v. a. To fry, to grill, to toast. పొగచుట, A. 4. 173. గురుగుం, జెంచలి, తుమ్మి, తేలగరికాకుం, దిండ్రిజీతల్లై ప్లాళ్లరముం, గూడబారంటి, నూనియలతోగట్టావి కుట్టారికోగరముల్లేసి. M. XII. 1. 11. అప్పటనుండియంతరంగము నిప్పులంబొరంటి నట్లయ్యెడునక్కంటిమహాదేవితానుదివాకరువరంబుననప్పరుడవరుంబడసి.

పొరక n. s. A broom for sweeping.

పొరకచేత n. s. A certain large fish.

పొరచి n. s. A thing borrowed for use. W. చపదులుపుచ్చుకొన్నది. ABA. 2. 429. కురచియనయాభితకమొత్తుపొరచియనగతద్విశేషముడనరు, SC. says యాభితకం, యెరుపుటదిగితెచ్చుకొన్నది. OG. says బెరకు, ప్రయోజనమున్ను.

పొరట n. s. One side or page of a leaf.

పొరటుట or పొరంటుట v. n. To fry పొగుచుట.

పొరడు n. s. దినాధకము, అనగాసొకపూట. D.

పొరడు The hump. గూని. BD. 6. 356. పొరటిపాంధ్యేకండుపొలుపారమున్ను పొరడుపోయినవీళ్ళుపొరడుమానుటయు, భావించుబొంకయ్యె జావకపోవు

నావీళ్ళుపొరడునునాడుమాటయును, గూనిపాంధ్యుడునుక్రూరత్వముడిగ. Charit. 3. 1792. నెరిగూనిపాంధ్యుడన్నిభిలావసనీతు పొరడుపోయినవీళ్ళుపొరడుపూజేసి.

పొరపాటు n. s. A mistake.

పొరపొచ్చము n. s. Fraud, trick, deceit, feint, guile. కతుటకల్లకము. D. వింత. OG. M. VII. 3. 288. నీకూరిమి, పొరపొచ్చముగాక యుండబోవగవలయుక, అనగానీస్నేహములోకుత్పితకల్లకములులేకల్పండవలసినది. HN. 5. 8. యిచ్చినంబుచ్చికొని పొరపొచ్చములేనిమచ్చికనద్దరజేకులపుంగపుండంత రంగంబునసెక్కింతయైనచూయంబు సెండక. R. 3. 78. యిచ్చినగొనియరుపుచుపొరపొచ్చములేకపుడుకవతి పాలతినమిత్రికముచ్చికవిలివిక్యపామతినిచ్చిరి చెరితగముతమకు నిడినందులలోక. Vish. 2. 240. మగవారిచిత్తముల్పుల్లసిలంకజేయపొరపొచ్చములాడగనాడువారికేచెల్లెను. D. Navanath. 71. పోయెడుగాకయీపొరపొచ్చమేలనామెడననుచు.

పొరబడుట v. n. To mistake, to err. పొరబడ్డవాడై being misled.

పొరబాటు n. s. Mistake, error, oversight.

పొరపొర anuk Hotly, fiercely, as flames.

పొరబోవుట To err, mistake. A mouthful to go the wrong way in drinking.

పొరయించుట To cause to obtain. పొందించుట KP. 3. 15. యింద్రకార్య, మేహాత్మననాసెకోయరసిచూడకనేరక యియ్యకొంటినే నిప్పునికంఠుబుద్ధి పొరయించెద్యంగంచలచంచలత్వముక. ద్యంగంచలచంచలత్వముక, కడకంటిచాంచల్యమును, బుద్ధి, మతిని, పొరయించె, పొందించెను. R. 1. 5. కుసిడిమెరుంగురెక్కలిరుకక్తియలక సురగాద్వలకవలక శముల్ల శుదశిమానిలాంకురములంబొరయించుచునేడచేర్చ.

పొరయుట v. a. To gain. To feel, (anger, love, surprize.) చెత్తుట, ఫలమందుట. OG. పొందుట. M. III. 4. 327. కారవవంశోత్తరవిశ్రులుసంతుష్టింబొరశినచేకురునకేడపుణ్యఫలంబుల్. ib. XI. 2. 83. పాండుభూవరపుత్రులాక్కుట మోడముక పొరయనేతుకారెనిన్ను గోల్పడిపోయి పుష్కరలోచనా. R. 5. 115. నా, జననంబద్ధిక్యతార్థతంబొర సెనంసారార్థవార్యాలా. DRK. 164. రాజదండితుడునారకబాధ పొరయడు. Zacca. 5. 135. కోరికలకంటె సాహస్రగుణితఫలము, పొరనియ

విభవవెయినాకాళ్లబాగుడువారు. KP. 4. 99. కృష్టి
 బాధవారయకుండ. URK. 6. 158. యీరాహ్వయ
 ముసాధామైరహించవహించె, చెలులుకుండన్తిర
 ల్రిలవారసి. G. 3. 15. పరశుతియుకాతురధనంబు
 పురులకాజరులకా, దిరుగతుకురోశకారము, పార
 యంగలహాటబుద్ధిపురికొల్పవనా. L. 7. 241. పో
 తుటిగకునైనపారయంగరాని, మాకరుణేమణి కుంది
 రంబునకు. పారయంగరాని, చారనూడని. M.
 XII. 5. 466. వాజ్ఞుసాద్యష్టికలితశ్రుతకథానము
 లకాయచేష్టికములనునన్యాయశుభము, పారయసి
 కున్నశత్రుధరిరతిగలుగు, శత్రుకమదమాహింశిలు
 శత్రుభములు.

పారయట v. n. To agree with. కలుగుట, పాశిగు
 ట. N. 7. 82. కామాతురులకు,భయమునులజ్జయు,
 పారయవనకావిసమె. టీ|| పారయవనకా, కలుగవన
 గావిసమా. Mand. 3. 10. పారసగురుకముఖాజ్జ
 మునబొద్దెడుకావికిజేరుతేటులై. టీ|| పారస,కమ్ము
 కొనెను. M. XII. 6. 340. అతనిపాలికింగాధరు
 డేగుడెంచెనెవ్వగవారయనుతనితోడగరుణబాంపి
 రిపోవకా. పారస, పాంచెననుట. D.

పారలాడుట To roll on the ground.

పారలింతుట or పార్లింతుట v. a. The causal of పా
 రలుట To roll &c. To turn over. మాటపార్లింపి
 నాడు he changed his statement or prevaricat-
 ed.

పారలిక or పార్లిక n. s. Rolling, a roll.

పారలుచుట v. a. To roll over. To turn over, to
 place on it's side.

పారలుట v.n. To rollover. To be in excess, to over-
 flow. N. 9. 159. కోడెజక్తువగవ్యుబుచన్నులమి
 జతరగతుయ్యెకాంబు పారలిశడగ. టీ|| పారలిశడ
 గ, పాలిశకుకుకూతుండగా. Balram. 4. 296. య
 దూద్యవంబు శ్రువృతల్పంబునైజేరి పారలుచుం
 డు. Satajab. 2. 145. విరాలునకాబాటనవ్రేలున
 కుచ్చెలరెమ్మసివిపోవారిలి, విభక్తునంగదిసెబోటి
 యుతానెడుకొత్తులియ్యగకా. Radha. 3. 24. పు
 క్కతెఛ్రాంతిచే పారలసెక్కడుమాన్సగ పూటకా
 పెనేడక్కడిదాననిత్రమునుసెక్కడిదాదల్రసికునాకు
 నేనుక్కర. టీ|| పుక్కతెఛ్రాంతిచేవారల, లోకము
 లోతుకస్త్రీమోహముచేతవేగస్తూతుంటే. L. 8.
 51. పుడమిధూళిసెదళ్లు బ్రుంకుడుగాగ, పారలు
 చుసెరలుచుబోయితేయనుచు, కరుగుచుదుగుచు
 కటకటాయనుచు, Pal. 233. పురహరుడుమున్ను,

సాధించవచ్చినచందముననేడు, పారలిశకోశమున
 పాంగుచున్నాడు. పారలిశకోశమున, మాత్రై న
 ఆగ్రహముతో.

పారలుట v. a. To wish, long for, like, కోరుట,
 యిచ్చించుట. A. 2. 39. సుస్థిరభవకత్తివైదుతుదిసే
 యరుడత్తినతక్కుమట్టికై, పారలరధిశుడికమలబుద్ధిక
 పూరికడక్క. టీ|| మట్టికై, భూమికై, పారలరు, అ
 ధిలపించరు. Vema. 1471. కనులపారలుగిప్పి కను
 పించకనరుండుపారలుదియ్యమంచుపారలుచుండు,
 పారలయిననుపోవుభూర్వజన్తంబునగతుకొన్ను పా
 రలుగడర. ib. 3. 97. వినుకరికనుకరిగోరును, కను
 కరియాకాంతనూడిగవయగోరుకా, కనుగొనఁటె
 మంబారలును, పునతరమోహంబుచేటు. ib. 499.
 విషయములపారలిరోయక, విషమంటిన గతినిజూ
 చువిధమునధరలో. ఆపుపార్లితర్రావర After the
 cow was crossed or impregnated. మాటపాలె
 వడ్డు do not break your word. శిరాపాలెపోశి
 నాడు he poured the ink more than full. ఆక
 ల్లుకుండపార్లిపార్లిపున్నది the toddy filled the
 pot to the brim.

పారి adj. Strong, great. అత్యంతపారిచూపు a hard
 glance or a second gaze.

పారి adv. Exceedingly, very much. మిక్కిలిన్ని.
 D. says అత్యంతము. BD. 3. 1221. పురుకిరిపవి
 పూతసాద్యన్తివేసి, పారితత్యశోదోహములువె
 జ్జలగ, తాండ్రాద్ధతిజేసి. ib. 4. 1959. కానికె
 కట్టుంబుకణినుంకంబుభూనికవెట్టియుపారిసన్నుతు
 న్ను, అరయనేమియుడన్ను నలనుటవెట్టె. H. 4.
 297. శ్రీనివాశునున్నేత్రంబునగలపూణకూర్తి
 పారిపూజంతును. BD. 5. 1193. దానంత, లింగా
 చాన క్రియాశింగతినిల్పి, పారిమజ్జసాదకంబుల
 కటమున్ను, పురమునైనానందబాష్పముతోదారగ.
 M. XI. 1. 7. అన్నికార్యంబునిపతికాంతుండగనవా
 రికింపిలోడకశ్రుదానంబులు సేయవలయుంబారిగ
 లికివిచ్చేయుమనవుడు. యాశుద్యములో, పారిఅన
 గామల్లిన్ని అనిఅభాముచెప్పవలసియున్నది.

పారిగొల్లు n. s. Next door, a neighbouring house.

పారిగొనుట v. a. To kill, slay. చంపుట. D. OG.
 M. XII. 3. 474. యాకృతఘ్నునింబారిగొనివేతి
 నుండనిన R. 2. 10. అడవులబండుతో, కడుపులక
 దుపులుగొనిచనుపాదవలిగుచుపాశువెలసిపారిగొన
 వచ్చుకా. G. 1. 118. పారిగొనంగడలచుపులిజూ
 చివెగ్గలి, విజయపాలుడొక్కవృక్షమెక్కై. M. IX.
 1. 102. నీతుడక్క, పురులైనసెక్కదిసములుపారిగా

నుసరింపజేయునెల్ల. ib. IX. 1. 60. బలవిక్రమఘనలగు దొర, త్రిలింగమనశేన మేదినిశ్వరవినుక, స్తులు సేడి నట్లున్నదియిక్కలదింపారిగా నుటనరునకుసుకరమ గుణ. యాశుద్ధ్యముతో పారిగొనుట, ఆన గాజయిం చుట అని చెప్పవలసియున్నది.

పారిచూపుమాటలు n. s. plu. Taunting words.

పారిపారి adv. (anuk.) More and more, much more. Repeatedly, again and again, over and over. మిక్కిలిన్ని, జురీమరీ, మాటిమాటికి. M. XI.

2. 67. రమణిపారిపారిగ స్త్రీయక్షు జుట్టి, మెలగ కా కులక్షణలకలగనడచుచున్న యది. R. 5. 307. పారిపారి పెనంగయాదిన, కరనూనుడువాలిచేత గానిం బడిని, ర్భరర క్తని క్తన సడై, యరిగరఘూ త్రముని జే రియపుడిట్లనియె. H. 4. 205. త్వరితముగతల

వాకిలి తెరచుక బంజ్రాకు సూటితీటయుదీరక పారి పారివడరుచుబనియెడి తెరగుని రీతింది రెడి తెనువక మగువక. KP. 4. 108. తుడిచినబోక మన్నఘనిదు జనన తామహిమక పారింబారిం, శుడతి మెరుంగు చెక్కి ఖలబ రెప్పడుఘమక ముగాంచి. పారింబారిం,

ఆన గామల్లిమల్లి. ib. 4. 95. యిట్టి ఘోరపు వెను వాన నెట్లయితో ప్రాణవిభండ యటంచునీకు వా, శు ప్పుమపుదోట పాట్లచట ప్రా క్తములయ్యెనటంచు నెం తయుక, విశ్రులతరాలిక జేద్దడుచునింగి బారింబారి తోంగాచుచుక. నింగి, ఆ కాశకును, పారింబారి

రి, శుదేశదే, తోంగాచుచుక, అందిచూస్తున్ను. M. III. 4. 317. గురుగొనియాతడు శిష్యుడు, గురు దను శిష్యు నెడనంచకుండ గునుది సెందొరుపుల సెు ల్లరుబంధులు, పారిపారికరుపులగు ప్రజకు బాడము నుభయముక. పారిపారి, శుదేశదే. R. 4. 140. ధ రయెల్లను గన్వేషునకు, నరవరమును ధార పూని గా

డజరింతుక, పారిపారిమహేంద్ర శిఖరిక చరణము తేయకుమునుకృత శాలివిజలశక. పారిపారి, మల్లిమ ల్లి. Vish. 2. 136. పారిపారిచోరులకలనక ధర జేసురవరులు శంకుడలు శకలంబుక, బరిబొయిర క్త ధారుల, దొరగడుదేమాములతోడ దూలుచు వెలు చక. BRK. 375. దుఃఖశురంశుర నిద్రలేకొంగిం

బారలుచు లేచుచుంవనట బొందుచుగన్నుల సామి మూయుచుం, పారిపారిచేరిచూచుచును భూవిభు డుండ. OG. says అత్యద్ధతిచేత.

పారిబుచ్చుట v. a. To kill. M. XII. 2. 168. అన్యాయశుభమునందువతికంచారి నెవ్వరినాహవంబున పారిపుచ్చిననునదిపుణ్యకృతియు.

పారిబోవుట v. n. To die.

పారిబూర్చుట v. a. To kill. Valeswara. 3. 111. అ చ్చభల్లాకముక అచ్చభల్లంబులపారిబూర్చి. Vish. 7. 28. కణములందు గ్రాహతానీకముక పారిబూ ర్చుంకలవాడు.

పారియ or పారై n. s. A hole or burrow such as is made by foxes &c. S. 3. 350. అంతట సెక్కు నక్క దొరయంబును తాంభలకత్తకర్మతో పాంతము జేయడాక పారియక జత రాఫలకీలనెంతయుక జింది లురుంది.

పారియలు n. s. plu. Shells. A. 1. 39. గగనమునీరు ముగ్ధకై న గాజదివట్టిననాల్లు భార్యక సొప్పక జొరకుం డ నారికెడవుం పారియక దవిందినండ గా. టీ|| నారికెడవుం పారియక దగిలింది, కొబ్బరికాయ పెంకులుతగిలింది. D. య్య నారికెడవుబొందవు చెక్కలు.

పారివిళంగాయలు A sort of cakes. (A Tamil word.) A. 2. 111. భక్తిద్రోవకు సాధ్యుశరీకరంబులు వెట్టి కట్టినపారివిళంగాయగమియు. టీ|| పారివిళంగాయ గమియు, వేదినబియ్యపుటండివినిరి బెల్లముపాక ముకుట్టిపుండలుచేసినవి. H. 1, 116. చక్కెరముగుడ లు, పుక్కెరలుకరిబాలు, పారివిళంగాయలు త్రేమనం బులు.

పారుగు n. s. The neighbourhood or vicinity. నీపారుగునవున్నవాండ్లు your neighbours. H. 2. 114. పారుగుయిల్లు the next house. యిరుగుపారుగు On this side and on that. తనయింటికియెదుటిభా గము. D.

పారుగు adj. Neighbouring, fronting. పారుంటివాడు a next door neighbour. మేముయిరుగుపారు గునవుండేవాండ్లము we who live in the neighbour hood. See. ఇరుగు.

పారుగులు n. s. Parched grain, parched corn, లా జలు. H. 1. 113.

పారుసు n. s. An earthen pan, usually made by breaking off the upper part of a pot. HD. 2. 500. a potsherd.

పార n. s. A pot-belly. Venu Gopala. §. 61.

పారజిట్ట A bird. A grobates Brunnescens. Jerdon. No. 113.

పారై n. s. A hole, a scab, a hollow.

పార్లకాడుట v. n. To wallow or roll about.

పార్లాడుట or పారలాడుట v. n. To roll over. (Metaph.) To lie with, in "casual fruition."

పార్లించుట v. a. To turn over, to turn on it's side.

పార్లుట v. n. To roll over.

పాల n. s. Flesh, meat. P. 1.214. అనుజీత్రులుపాల పెట్టులేకనాకటమైందియెంచేయింబోవ తావడ బడిన. టీ|| పాలపెట్టులేక, మాంశము పెట్టుటలేక. A. 6. 20. పాలగాలివీచెదెరువునెడవనుచు. టీ|| పాలగాలి, మాంశగంధము గలిగిన గాలి, మాంశము. D.

పాలంక, అనగాత్రికోసి. Q. తృణశ్రేణి.

పాలకట్టు A ploughed field. Kasi Yatra. 55.

పాలక, అనగాకట్టంగళము. Q.

పాలచుట or పాలుచుట v. n. To appear, seem. To spread over. To blow as wind. అగువడుట, కనుబడుట, ప్రసరించుట. Swa. 3. 156. కులుకంబారుటకోమలస్మితరుచుత్పైదోచెనాగారకాంతులగండవ్యవయంబుపొత్పె. టీ|| పొత్పె, ప్రకాశించెను. T. 4. 63. మారుకంఘంబుగలువముమ్మారుబద్ధకంకణంబైనయట్లులేఖాశ్రయంబుపాలుచుకంతంబుగలదాని పొండుమాని. టీ|| పాలుచు, కలిగినటువంటి. ib. 2. 63. నానావిధవిద్యలకర్తదానాస్మృదమగుచునమృతభాముడుపాలించెకా. టీ|| పాలించెకా, ప్రకాశించెను. ib. 2. 66. అలసలిసారిపొత్పెనిజంకావనవేళ. టీ|| పొత్పె, ప్రకాశించెను. ib. Preface. 59. లలితుల్పొల్లురుధాత్రివంగలలాలంకాయలైయెపురుకా. టీ|| పొల్లురు, ప్రకాశింతురు. Swa. 5. 56. భోగివేష్టనలేఖపాలుచుజాణ. టీ|| పాలుచుజాణ, ప్రకాశింతున్నవాడున్ను. T. 2. 138. శృంగారశ్రీవనములు మనమలరించునెమరిజన్వనములుపాలించె. టీ|| పాలించె, యెక్కువఅవుతున్నది. ib. 2. 37. భూనుతవైభవమెశంగపాలుచునిజకథా. టీ|| పాలుచు, ప్రకాశించగాను. ib. 4. 159. మలయాచలకూటవటీరవాటికాభ్యంతరనికాతానిలమహర్షుభవోధితకర్తసారధాక్రాంతినెశంగుచుకాపాలయ. టీ|| పాలయ, ప్రసరించగాను. H. 2. 195. నిలిచినయాపీమావరి, పాలించినకరుణామృతంబ్రుభారితరోక్తుల్, పాలయగవృష్టిగనుంగానిదలదినపరికల్పమహాంశధరణిశ్రుదనియెకా. DRV. Magic deer. నాముందరసెుకపైడిమ్మగముపాలచుటయునుజూచి భూనాధుతోడ. పాలచుట, అగువడుట.

పాలతి n. s. A lady, a fair girl. Swa. 5. 120. M. XII. 2. 202. శ్రీ. D.

పాలతుక n. s. A lady. శ్రీ. D.

పాలదిండి A cannibal, a carnivorous creature Raxas రాక్షసుడు. D. DRV. 294.

పాలవను n. s. The act of blowing as wind : or spreading. విశేషదము, వీవడము, ప్రసారణము. M.

- IV. 2. 87. పాలవంబు మెరనిదిక్కులకాంతిశ్రాంతించు క్రొక్కారుమెరుగులనుక్కడించి. A. 5. 119. బహిశాకావననుండుచల్లువెడచల్లజనించెసెుకాకనీనికేలా పాడమంగనిప్పొలవమత్పడునామనిదోచె క్రొత్తునల్. టీ|| ఇప్పొలవము, యాభావన. Mand. 6. 85. పరిమళంబంటకరువంతు మొగ్గలకొలయించువలి గాలిపాలవమునకు. టీ|| పాలవమునకు, వ్యావృతమునకున్ను.

పాలపాలబొక్కుట To be much afflicted. L. 7. 178. ధారుణిపైవాలిదైత్యంబుదూలి, హయనునల్లమయక్కుటవిడిచి, పోయిలెనన్నుపాలపాలబొక్కు, తలవీడముడవదు. పాలపాలబొక్కు, మరిమరిశ్చాకులవడును.

పాలమగుట, అనగాదోరుకుట, కలుగుట. M. XIII. 4. 182. ఆదినారాయణుడొకనికె, విదితమునీవలన సురలువివిధమునులునిర్మలసిద్ధసాధ్యగణములు మొదలగునహుల సుబోధములపాలమయ్యెకా.

పాలమరి n. s. Cultivator. ABA. 3. 72. కాశ్రు. పాలమరులు, వీంకాశ్రులు OG. A. 3. 28. పాలమరులందుకూతలిడభూసురులన్నదివార్పివార్పి. టీ|| పాలమరులు, పాలముచేసేవారు.

పాలమారుట Error for పొరబారుట To go the wrong way, (in swallowing.) వానికి పాలమారినది the food got into his windpipe.

పాలము n. s. A plough-field, corn land. చేను, వీన్నెలు. OG. A forest. పాలశ్రుకూరలు "Field herbs," or ordinary herbs, as చెంచలి, విట్టింక, శిరింక, పొన్నగంటి, మొదలైనవి These weeds infest fields sown with బొన్నలు. &c. Swa. 4. 18. అప్పొలమునరాహపోతములు భూవరతోండములేనియేనుగుల్. టీ|| అప్పొలమునరాహపోతములు, అక్కడి అడవివందిగున్నలు. ib. 4. 99. మనపాలమిటుకిర్రరినగునిమిత్రములున్నపా. టీ|| మనపాలమిటుకు, మనభూమియిక్కడికి. M. XII. 6. 212. సులభానామముశోశ్రీతి పాలమొల్లకతిరుగుటయునుధూలోకనరాకలయాశ్రునేటికచ్చులనిలచెదనిపుమునిసేవ్యదవగుటకా. ib. XII. 4. 361. భృత్యవగణంబుగుడిచినపిజజుగుతుచు, నారడమృతాశిదివశంబునందునిదురబోవనిశ్రుణ్యుడశ్రీశ్రుడీపాలములగు మహాధికవ్రతములుచేసాబాధకములు. యాపాలములగు, యావిధములైన.

పాలముకారాజులు n. s. plu. The names of certain rustic deities. H. 2. 100. కొలిచెకాగాటమరాజులకనతులు చేకూర్చెనువోవీరులకా, పాలముకా

రాజులనెంతభక్తికరతక బూజించె నాగంకుక వేలయుక వేటలుబోనముల్ శిడులు గావించెకను తోర్పత్తికై. పాలముక రాజులు, యోద్రదేవతావిశేషము.

పాలముపాటు n. s. Husbandry.

పాలయలుక n. s. Lover's quarrels. Ila. 2. 155. కలికియొక్క తెపాలయలుకజలికె. టీ||పాలయలుకజలికె, రతిశంబంధ మైనకోతుమును కనకురచెను. Bmj. 2. 69. పాలయలుకలుమార్తామలులుకళరులు. D. says ప్రణయకలహము.

పాలయించుట v. a. To kill, చంపుట, to ruin. నాశనముచేసుట. M. IV. 3. 217. ఎక్కడజూచినదానై, యొక్కజనుగుకడిమికలిమినరిసేసగరం, బక్కరతంత్రిపాలుం, డొక్కడబాలియించెనని రణోత్సాహమునక. DRY. 1630. మనుజేశబంపులక్ష్యులుతోడుమాకు, సోమిత్రియనిలోనచండకాండముల, భూమిపైబడనేశిపాలియించిమించి. ib. 1886. అలుకతోనేదేవుడంధకాసురునిబాలియించెనేదేవుబాగడవేదములు. Sutasamh. 4. 261. శివుడీచరాచరంబునభిలముస్త్రిజించుబాలియించునాత్మయందు. Ca- vicarna. 3. 248. పాలయించుగానేర్పెఘాలతానటనంబు. టీ|| ఘటించనేర్పెను.

పాలయుట v. n. To die, to perish. To blow, as wind. To spread over. చచ్చుట, నశించుట, వీచుట, విశరట, ప్రశీరించుట. M. XII. 1. 213. పాదలుదరుగుటకై పాదపుడవుబడుట, కైకడుంజేరుబాయుటకైజనించుబాలియుటకునై. BD. 4. 1007. తనద్రోహమునజేసితాబాలినిబోయె. Vish. 2. 131. బలముతోడుగాఢిశతులొండూరులతోడబోరాడిదమలోనబాలినిచనిరి. M. IX. 2. 137. మహిచక్రీశ్రువృక్షమాలికబూనైదనిస్తుజీకురాజునెదురనేడుకనెడుగాకశకునికతమునదమకింత, శ్రుప్తిననితనూజుపాలియుటెరిగి. R. 5. 275. వనమునవనధివేవనములగలించితులుచేశములుదిశల్ పాలయజేసి, శమయచేసి. M. IV. 3. 67. మత్స్యావనికులాపుగోల్పోయె, చూతకులంబుబాలిని. నశించెను. T. 3. 133. విరిజాజులపాన్మునకమ్మదెప్పెరల్ బాలయగ. టీ|| పాలయగ, విశరగాను. S. 3. 276. ఇంకనేటితోబాలినితెవారవాంఘయనిపోయె, అనగాయికమీదటయొదిసంతోపైగూఢపురుషిచ్చాపోతిపాలనిఅనుకొనివెల్లెను. Vish. 2. 221. తనశరీరముకమ్మతావిమార్చునుకట్టుగావిసోదమునపైగాలిపాలయు. R. 5. 175. నుదిరాశివనిగాడ్చుకొ

దమనైతైవినేబాలయమన్ననుగానిబాలయవెరచు. H. 1. 308. సురువీరమణితాటంక, స్ఫురితప్రభవేక్షలందుపాలయశిరంబుక, మరిత్రిప్పిపొగె. పాలయ, ప్రశీరించేటట్టుగా. Siwa. 2. 68. చంచలవృగంచలప్రభలు అరసి ముఖాంబుజంబునంబాలయ. టీ|| పాలయ, వ్యాపించేటట్టుగానున్ను, ప్రశీరించేటట్టుగా. T. 3. 14. కాపలుమూలశృంగారరుచుల్వెలింబాలయగా. టీ|| పాలయగా, ప్రకాశించగాను. ib. 4. 17. తెలియకనా, నృపాలకులు, నిగ్రహమొక్క, పోతుటిగయుంబాలయగనియ్యరంతిశ్రుతిశ్రులనైనను నమ్మరెంతయుక. టీ|| పాలయగనియ్యరు, ప్రవేశించనియ్యరు, వాలనియ్యరు. D. Navan. 88. యాతరితనమునయింతినివాడపోతుటిగకునైనపాలనిపోరాడు. మొగుమీకమైనావాలిపోతుడదు. Vish. 8. 251. తద్దయభయశీంతాతములతోడయాదవుతెల్లను బాలినిశౌరికెరగించుటయుక. భయశీంతాతములతోడబాలిని, అనగాభయశీంజ్వరములచేతప్రశీరించబడ్డవారై, అనగాతదాక్రాంతులై. Siwa. 4. 166. వాయుచుడాయుచుదవ్యులంబాలనికురంగటంబోవికురంగటయనిచూడదవ్యులంబాలని టీ||. దవ్యులంబాలని, దూరానకనుకుడి.

పాలశి A sea fish like the bream. The roe is large and excellent but the fish itself is tasteless and full of bones.

పాలను Flesh meat. Kasi khand. VI. 49. అస్తిచమావశేషావయవములందు, జుజురుకొన్నతనూరుహస్తోమములును, బాలనుకంపునభీభవ్యులైదమజేయ. పాల, పాలను, మాంసము. D.

పాలి n. s. Freshness, bloom. An offering in homage to some rustic deities. Profit, gain. శుశి, (బలిహారణము. D.) మేలు. పాలిపోవుట To loose it's bloom. శింబిష్టంగమతుట. D. Ellaya. 3. 188. అనిపాలిపూనింజుజవ్వనంబున, గన్నులకుండునైయన్నయక్కన్నియ. S. 1. 495. కనిపాలిపూవనిమగనాలినిసూర్పెదనికుజాలలేకడిబాల్పాలినదియనుచునిలిచిన. M IX. 1. 6. బలుశ్రుసంబాలుశ్రుసంవలయంబాలిగలనికనడచె. ib. 9. 1. 229. చక్రరతుకవిహీనుండయ్యునుపాలిపూకశయ్యుండు, శటలువెరికినంగనలు శింకంబుచండంబై. Parijata. 3. 97. కలిగొట్టుబలిరమొక్కలకొర్తి పాలిపూయి, మునుకుటిమొల్లలమూగునది. BD. 2. 229. కులికిబొంకనిబాళిపాలిపూనిబాళి. Siwa. 6. 42. తమమంతయుబాలిపూవగ. టీ|| తానుచేసినతపస్సంతా

వ్యథా మైపాద్యుటట్టగా. K. Pal. page 110. వదిపాలిగాడునేవండుకపోయి, కడమతిలోను గాక లియచేసికి, పోయిపాలిగాయనిపాలిగామెల్లి, కోయనివదియార్చికోత బెట్టెదను.

పాలికి చెట్టు A certain tree of which species are called కుమ్మరపాలికి and యెర్రపాలికి.

పాలివుచ్చుట To kill చంపుట. M. X. 2. 115. శంకరంబునబగవారువేర్చి పాలిమచ్చకమిచ్చలగోలసాకురే.

పాలిపేర n. s. A boundary, or limit.

పాలియించుట To kill. See పాలియించుట.

పాలియుట To die. See పాలియుట.

పాలుకు, పొల్లు, అనగా శ్రుత్రాంజలి Q. Also a sort of wild fowl.

పాశుకువ Traces, signs. శాడ. వానియింట్లోకత్తిల నేపాశుకువలేదు There were no signs of the knife in his house: there was not such a thing as a knife in his house. శాండలపాశుకువ లేకుండాచేసినాడు he exterminated them.

పాలుచుట or పాలచుట v. n. To appear, seem.

To spread over. అగుతుచుట, ఆవిర్భవించుట. Satya. 2. 191. బ్రహ్మాండంబుబ్రహ్మాండమధ్యంబున బాలిచినవకవచ్చినిలిచినంజూచి. Pariz. 2. 98.

అంబుధరజాల ముక్తంబలయినజలక, గములుసాత్రాజితీకైశికమునపాలిచె, గగనతలలక్ష్మీ పోరదిగా గనిదిన, జాలసెప్పారమా క్షిప్తకమనగ. M. XII. 3. 316. అచ్చరలేమపిండమలసి, యధిపందనమునేయ బాలిచెట్లు, చనినవకీ యుగ్గంబువ తననమదోచె. Dab. 2. 39. పాథానందనుడు పాలుచుచిత్తయ హావకముల సెందుచుండె. D. Navana. 164. నిశ్చలభక్తిజనుచెంచియరసి, పాలుచునిశాశరంబులక్రీగురుండు, దైవంబుభావింతుడనకనుచుండె.

పాలుసూరు n. s. అనగావంకరసూరు. HK. 4. 143. పెడగండమాలయుమిడిపండ్లు బాలుసూరు.

పాలుపారగా adv. Gracefully, pleasantly. ఒప్పారగా.

పాలుపారుట v. n. To shine, appear, be beautiful or pleasant. వెలయుట. Vish. 2. 46. భూతప్రేతల భూచరూపములతో బొల్పారు కూర్చాండకత్రాతంబుకవిలిపించి. BX. 193. నందునిపొడగనిప్రాణముబొందిన బొందియునుబోలెపాలుపారుచునా, నందాత్రులుకడక స్తుతి, క్రండుకొనంకేలుసావికా గుటజేర్చెక. BD. 4. 1438. వరద్యక్షురీరులువార్చికేతుచరణబ్జరుచిరవిస్ఫురణబొల్పార.

పాలువు n. s. Beauty, elegance, gracefulness, agreeableness. Manner, mode. సాంవు, వైఖరి, రీతి. Ha. 2. 39. జానులను జేరచాచులభరవిజూచి, కనులుచెవులకువవరియగదియు, వింత, పాలువువినగోరితలలెత్తెభుజములటుల. టీ|| పాలువు, ముచ్చటను. Rukmang. 2. 158. పాలువుమారిన నెలవంకబాములుజూచి, రమణాదళుకొత్తుమింబాధరంబుజూచి. R. 5. 157. బెళుకుతళుకుబోగజూవుల్, నలుగడలగల్వవిరిపాలువుల్ జెలుతు. BD. 4. 1741. చాయదట్టిన నెరిసామాన్యమైన, మాయుచానురిలి నంబొల్పువచ్చినను. UR. 4. 297. పాలువులేనియంగరాగంబుతో, తలకురాదీన భావంబుతో. S. 3. 58. నామాటచిన్నుమచ్చకిళ్ళుడెకట్టించరాదా నీయడనుగలుగు, పాలువుగనుగొనిమరలనంపుడుముగాని. ib. 3. 543. అనితలపోయువానిపాలుతుడ్డిరపాటునజూచి. ib. 2. 276. పాలువుతోనున్నదీవువువోజి. Vema. 1890. పులియు దాశరికిడుపాలుతుగుచండము. ఒప్ప. D.

పాలువుకూనుట v. a. To mix up as food with sauce, &c.

పాలువుగా adv. Duly, rightly. M. I. 2. 16.

పాలుపొందుట To be charming. సాంపొందుట.

పాలును The scales upon fish. శుశ్చ్యములమోదనుండేపాలును. D.

పాలి, పొల్లక i. e. పాలతి A woman. M. IV. 2.

27. అక్షజమైనచెల్వమున నాత్మకు ప్రేమయిపొల్పు పాలిచె నెక్లానుచూడ్చి గ్రమ్మరుతు నేరకనిత్వనతండు. Vani. p. 147.

పొల్పరి adj. Beautiful, charming. R. 5. 75. నీముఖంబురుహముచిన్నబోయినది పొల్పరియంబయిచే మినావుడుక.

పొల్పారుట See పాలుపారుట.

పొల్పేసలార (from పాలువు) adv. Charmingly, fully.

పొల్లకట్టు n. s. Pithless or blasted grain. A. 4. 14. కల్లానకూరకావతఘట్టనలబారిచనుపొల్లకట్టుమౌతె. టీ|| పొల్లకట్టు, మూగరపొల్లు, అనగానిస్సారమైనధాన్యచయము.

పొల్లకాయ n. s. The snake gourd. పొల్లకాయ.

పొల్లచెట్టు n. s. The plant that produces the snake gourd.

పొల్లని n. s. A horse brought from the Bōlāni country. (Persian) బోలాండేశపుగుర్రము. G. 3. 134. పునరించిననిలినడ, గని, పొల్లని, గత్తళాని. యారెండున్నురెండుచేకములగుర్రములు.

పొల్లి adj. White spotted, white. తెల్లపొడగల. Parizat. 2. 113. పొల్లిమోరలభల్లూకంబులును. D. Navan. 286. పేరిమిలో చెచ్చినపెద్దపొల్లెలుగు. పొల్లిమోమువులుగు, అనగా గరుత్మంతుడు the white faced hawk. OG. Local. IX. 231. foot పొల్లిఅవు.

పొల్లి n. s. The white leprosy. శరీరమందుండే తెలుపు. D. పొల్లివాడు, పొల్లిలవురుముడు. D.

పొల్లికోడి The water hen. H. 3. 13. ముట్టెకోడి యుబోడపొన్నగక శ్లేటిపొల్లికోడి.

పొల్లిగడ్డ n. s. The white faced kite, or goshawk.

పొల్లితనము n. s. Disgrace, dishonor చిన్నదనము. M. VIII. 1. 141. మనుభేదులయినకూకాణములకోహ, టింబిస్థిబలముడిగ్గనాడి, యెల్లజనులు జూడపొల్లితనంబున, కోర్పియన్లు మారుతోడిపారె. శరీరమందవుండే తెలుపు. D.

పొల్లు n. s. Pined or pithless grain in an ear, trash, worthless stuff. The little mark or accent placed over the long vowels (ēivam, Otum) తాలు, కనికరానివి. D. says పొత్తిగాంజలుకుట్టనివడ్డకమాహము. Sumati 29. పొల్లునదంచినవియ్యము corn beaten out of husk or pined grain. వానిపొల్లువాడుపోసుకొనిబ్రతుకుతాడు He keeps all his griefs to himself. బంగారుపొల్లువున్నది గానిమనిషిపొల్లులేదు Gold may prove worthless: but never can man be so. మాటపొల్లుపోకుండాఅడుతాడు none of his words fell to the ground. నకారపొల్లు The letter (క) silent, as in the words కలిగెక, చెలగెక. పొల్లుపోవుట v. n. To become worthless. శబ్దరైపోవుట. R. 4. 39. లోకశరణ్యుడొరఘుకులుండటకాశుభిలాశ్రీశశ్రీవిద్యాకుశలత్వదాయికు శికాత్వభవుండటరాజపొల్లులేదేకడయిట్టివారికి. K. Pal. 107. కాళ్లగాలుసులవారుగడెమనైబంట్లు, పోళ్లు గాయున్నట్టిసురభినాయకులు, ఘబ్బుమంపేతిరిగి పళ్లునువారు, పొల్లుపోకనుయనిపోట్లాడువారు. Pariz. 5. 13. దళితశౌతకృపాణదంప్తియైనైయుతిభజభుజంగస్వామిపొల్లుపోయె.

పొళ్లు The plural of పొడి. కెంపుపొళ్లు Rubies.

పొల్లు n. s. A lie, a falsehood. Pal. 399. పొల్లురాజగనిదోర్తివి, అనగా ఆబద్ధమురాకూడనిశ్చేహముగలవాడవు. Jagganna. 2. 32. మాటలపొల్లి. D. says ఆస్మరము.

పొల్లుట v. n. See పొల్లుట.

పొల్లుట v. n. To lie, tell stories or lies ఆబద్ధమాడుట. D.

పొవ n. s. Same as పొగ Smoke.

పొవడ See —గ—

పొవయుట v. n. To smoke, or emit smoke. To grieve, mourn, to be dejected. A. 4. 294. లోబొవయు నృపాశ్చికైయభయముక. టీ|| లోబొవయు, లోకలపొగరాజుతూవున్న, అనగామనసులలోభేదకుడుతున్న.

పొసంగుట See పొసగుట. Sunanda. 5. 69.

పొసగ adv. Duly, fitly. This is the Root in A of పొసగుట used adverbially. Vema. 1. 23. చంపదగినయట్టి శత్రుడుతనచేత, జిక్కినేసికీడుసేయరాదు, పొసగమేలుజేసి పొమ్మనుటేచావు. Bmj. 3. 24. పూనిచిలుకకుటానిపొసగనెక్కి.

పొసగించుట v. a. To bring to terms, to persuade. S. 3. 260. అనివీడనాడదానిక, మనమునజడువుడువులేట మాటలచేన, వ్యసితపొసగించిఉనుకక, జనైక్రమ్మరవచ్చియదినిశాముఖవేళక.

పొసగించుట n. s. Convenience, aid, help, ఒంటింపు. గాకురూకలుపొసగించుట I have no money at hand.

పొసగుట v. n. To agree, fit, suit. To happen, take place, occur, befall. To be got, obtained. ఇముడుట, సరికడుట, శంభవించుట, దొరుకుట, ఒనగూడుట, పుక్కుట. వీండ్రకువాండ్రకు పొసగదు they do not agree, they are in bad terms. వాడికినాకుపొసగదు he and I do not agree. వాడికేమిపొసగినది what happened to him? ఈకర్త మునీకెట్లాపొసగినది how did you get into this trouble? Vish. 6. 13. పొసగవజ్రంపుపాతుటబొట్టుపెట్టి. పొసగ అనగా ఇమిడికెగా. S. 3. 291. ఆవరకశముదయంబానదిలోబొసగుకజలనరుల గొడుగుబొమ్మరములనక. పొసగుక, ఒక్కను. Pal. 44. భోజనవేళలపొసగునేమాట, అనగా భుజించేటప్పుడుమాట్లాడకూడదుగదా. T. 2. 21. ఏకటబృరామునకు నెడ్లపొసంగవు. టీ|| ఎడ్లపొసంగవు, యెడ్లులుదొరకవు. ib. 4. 215. పొసగ గాలేదోయార్యసిగుత్తవరుణునకు. టీ|| పొసగ గాలేదో అనగా పునగూడలేదా Vema. 1. 81. కరళిమినుము సోకిబంగారమైనట్లు, కశ్యపంబుజ్యోతిగలసినట్లు, శుక్రమందుతావిపొసగినట్లగుముక్తి. Vijayanti. 1. 182. చక్రదనంబురూపును పొసంగుటెకాదు. D. says పుక్కుట, అనుకూలమవుట.

పోశగుడు n. s. ప్రాశస్త్యముకావడము. D.

పోశపోశ Rapidly, one after another?

పోశరొత్తు A pungent strong smelling leaf used in checking a cough.

పోసుగుట See పోశగుట.

పోశ్రకము * n. s. A book. For పుశ్రకము. q. v.

బాహు * The usual but wrong spelling for బహు.

బాహుళము * Much. See బహుళము.

పో, పో,
బో, భో.

పో The imperative of పోవుట to go. v. n. In many places this is a mere expletive : as Go to. Vijayanti. 2. 116. కలిగెబోయాయింతి కులుకుగుబ్బలు చూడశీత్రతైలాదుల సేవఫలము, కలిగెబోయినా తివళులయందముచూడ గంగాతరంగముల్ గన్నుఫలము, కలిగెబోయాభామక నుబామల్ చూడంగము నుధనుష్టాటిలో ముణుగుఫలము, కలిగెబోయారా మకటివిలాసముచూడ భూత్రదయీణము శిల్పుటకు ఫలము.

పో The Root in A of పోవుట is also used as a contraction : thus ఆతడుపోచాచి seeing that he was gone. ఆతడుచచ్చిపోచాచి seeing that he was dead. For పోయినదిచాచి.

పో A vocative particle. "Oh!" Chickens are called together by this cry.

పోంచేయుట v. a. Error for పోజనము చేయుట To feed, eat, take a meal, dine. To take medicine.

పోంట్లు Women. plural of పోటి. q. v. Ila. 3. 181. Satyab. 4. 237.

పోక Without going (neg. p|| of పోవుట) Also (for పోకు, i. e. పోవద్దు O go not thou! (the final A being intensive.)

పోక n. s. Going, conduct, behaviour. పోవడము, నడవడి, కుల్పకలు, పోకిరితనములు evil ways, wickedness. T. 3. 81. ఈకుల్పకశృంగారముల్ నుడకుల్ సేయుదురే. టీ|| కుల్పకశృంగారములు, పోకిరిసాగసులు very naughty pranks. నీవుపోయినదేపోకా are you to be in-

dulged in every thing? వాండ్లెమిఅదేపోకగా పోయిరి I am surprized that they did not come back. పోవడము. D.

పోక n. s. An areca nut, in a raw or unboiled state. పోకంతయన్నము a morsel of food. In Kanyaca Pur. 8. 266. అనుచు, పోకలకుండచ త్రాతిమిదకుగులవేయుచు So saying she hurled a jar full of nuts down on the floor. HD. 1. 1527. నీవుచూచేశంబులోన, దియగుచుసూరారదీన తదోశు, బ్రజలనిమ్ములవేషివదసినధనము, నిజముగా పోకయునీకు మేమిము. టీ|| పోక, క్రముకమాత్ర మైనప్పుటికిన్ని. పోకయుఅనగా చెల్లుఅనితోవినది. పొండము పులివిన పూగఫలము, శిశ్నశ్రుశిరస్సు, చన్ను, చంటిమొన. D.

పోక n. s. The belly, (obsolete.) Vencatasandhram. 76. బొజ్జకడుపుపొట్ట పోకయుదొక్కయ ననువరంబాశంకు.

పోకండ Go not ye. (prohibitive of పోవుట.)

పోకగంజి The terra Japonica, or Catechu కాచు.

పోకడ n. s. Going, departure, going off. Riddance. నాకెక్కడా పోకడరాలేదే I have no place to flee to. దాన్నియెట్లానైనా పోకడపెట్టు free from it in any way, get rid of it in any way. నెలది నాలు గారాకడ పోకడలేదు There is no intercourse between us for a month, literally going and coming.

పోకబంతిపువ్వు The flower called bachelor's button.

పోకముడి n. s. The knot that secures a woman's petticoat at the girdle. పోకముడిశదలించె he loosed her petticoat. R. 4. 159. పుక్కవిడమిడ గరాచెనీపోకముడివదల్చి. నీవీబంధము. D.

పోకలాడి n. s. A coquette వగలాడి. S. 2. 49. చూశుట్టగగోమయమున, చేతుట్టనసరింపిజడలజెక్కినలిం గం, బాపోకలాడినైకొని వేలికడన్నిలిపిభక్తివివశ యుబోలెకా.

పోకలు n. s. plu. Foolish wishes, or longings, ముద్దుకోరికలు. D.

పోకాదుట To do away, destroy.

పోకార్చుట v. a. To destroy, ruin. Sell. R. 3. 137. రఘుకుమారుడరివగఁ మపోకార్చి. Vish. P. 6. 77. అంటకుండియూడునట్టిప్రాయమొకింత నడచు సంతలోన నాదుశకుల, శ్రుణ్యశీలవకులబోకాచుకొన్నట్టి, నాకుశ్రుత్రులనుటనగవుగాదే. పోకా

చుకొన్నట్టి ఆనగావిక్రయించిన అని అర్థము. BP. 4. 399. వలయె త్రినీటిలో వైచియందు మొదలవచ్చినట్టి మిను శివక్రితి గానీటిలో శుభవిధుచు నేమంబుగా వెనక విక్తినట్టి మత్స్యములనంగడి బోకార్చియ్యవ్యధమున జంగమార్చనములు శలుతు. BD. 4. 1822. యితర మత్స్యములనంగట బోకార్చి. ib. 5. 99. బోజుగులు గొరియలం బోకార్చులరు. నాశనము చేసుట. D.

బోకి n. s. A pot (a word of contempt.) A native ship or vessel. బోకిబాచ్చె (anuk) pots and pans. Sampaga. §. 72. తానై లేకరిశుద్ధుడు, మేనై లేముట్టు బోకి మే సూతా సూ.

పోకిరి n. s. A villain, a blackguard, rogue, a scoundrel, a lewd fellow.

పోకిరి adj. Villainous, blackguardly, wild, slippery, or unprincipled. పోకిరిమాట a vulgarity.

పోకిళ్లు n. s. plu. Idle wishes, fopperies, whims, freaks, whimsies. పోకిళ్లవారి a fop, an epicure.

పోకు Go not thou. The neg. imperative of పోవుట. Vish. 4. 121.

పోకు n. s. Going, an opening or passage. Expense, (a verbal of పోవుట.) వాడు దానియింటికి పోకువతుకావుండినాడు he goes often to her house, he frequents her house.

బోకు n. s. యోనిమిదిమాంశువులరుగు. D.

బోకె n. s. A bone.

పోకొత్తు Nippers for breaking the betel nut.

బోక్కాణము, అనగా బొక్కెన. D.

భోక్త * He who enjoys, he who eats. కతాభోక్తాజనాదకానః The creator and enjoyer is God, all things are created by God for his good pleasure.

భోగము * n. s. Enjoyment. Possessions. A crop. A snake's [body or] crest. భోగము Worship. అష్టభోగములు the eight profits of land: as the crop, the spontaneous growth, the water, the trees, wells, hidden wealth, &c. ఏకభోగము undivided possession. ఏకభోగగ్రామము a village in the hands of one single person. (5th Report. page 830.) పాలిభోగము separate possession. ibid. పాలిభోగగ్రామము (ibid 831.) "a village whereof the land is the property of several persons: but each holds his land as a separate property: and always retains the same fields." ఈశంవర్షరము పైక

భోగము కుండునది పైక భోగము పోయినది One crop turned out well, one crop turned out ill. అష్టభోగము, అనుభవము, సాముకుడగ, శ్రుజాతులి. D. భోగభూమి అనగా యోని. D.

పోగండుడు * Deformed. A boy from 5 to 16. అష్టవకాశర్యంబాళే, అంగహీనె. SC.

భోగమంటుకము * n. s. An open hall or a porch for the god, in which festivals are celebrated. కళ్యాణమంటుకము.

బోగము adj. Appertaining to a dancing or theatrical caste. బోగమురామి Rami the dancing girl. బోగంకిచ్చయ Kitchaya of the theatre. బోగముచాన or బోగముది a dancing girl. బోగమువాండ్లు dancing girls, actresses. బోగమాట Dancing. బోగమాటాడుట To dance.

బోగర n. s. A graver, or small chisel used by goldsmiths. అనగా శలాక. పోగరపని carved work. Satyab. 4. 53. కంశలవానిశనిముట్టు. D.

బోగరి A weaned calf, a young heifer? D. Navan. 47. మంచితో దెలకుననులెండ బెట్టుడు నచ్చులు మరియు బోగరియు నైనమాను పొడవకయుండ బాగుగా శలనుగిల్పుల బారనిను.

భోగవతి * "Name of the Capital of the Nagas or serpents." పాతాళగంగ. శేషశిర్షకుట్టణము. D.

భోగస్త్రీ * n. s. A kept woman, or concubine. Vish. 6. 425. విచిత్రవీర్యనిభోగస్త్రీయందు విదురునింబుట్టించె.

భోగాశిత్రీ * A name of Garuda. Swa. 5. 133. భోగాశి త్రితరస్సూత్యవనభావ. టీ|| పన్నుగా శనశత్రీ, అనగా గరుత్మంతుడు.

భోగి The name given to the eyes of some particular feasts. In Madras భోగిమాటము is the custom of lighting fires at every house door all the preceding night. శండుగతొలినాడు, బోగముగలతాడు. D.

భోగి * n. s. A serpent. He who lives in splendour or luxury. సాము. అనుభవశాలివురుమడు. D.

భోగించుట * v. a. To enjoy. (particularly a woman.)

భోగించుట * n. s. Plu. భోగించుటలు Enjoyment. Radha. 3. 25. మనమానాడుమహా విసౌజముల ప్రేమిల్ మిరభోగించుటల్ వినుము. టీ|| భోగించుటల్, పొందడములు.

పోషి * n. s. A royal concubine : or left handed queen. రాజులవనసపోషి అనుచు, అనేక రీతుల పోషి అనునెప్పుకొన్నట్లు. D.

పోగు n. s. A thread, a string. A heap, a crowd, an assembly. An ear-ring. ముక్కుపోగు a nose-ring. కుట్టుపోగు a wire placed in the ear preparatory to an ear-ring. పోగుపోయుట or పోగుతీయుట To darn. Vema. 650. పోగుపోగు పెట్టి పురుషుని భుజమెక్కి, కన్నులార్యవారకాంతగాదు, తనకు లాంఘనవారి జడయక జంపురా. H. 2. 15. ఆటది నెప్పుతోవగల యండము బంజము చూచువారి కోలాటము వ్రేయువైవదిని లితద్యక్షరళ ప్రభావ భువ, పాటిగపోగు పెంబిది పాళ్ళకాములంజరియింతు. S. 3. 95. పోగుము చెలిధన మెల్లకా ప్రోగులు గా సెనగ. BD. 5. 223. ఆగుముల తెల్లమాడంబుయెల్ల, శాంతంబు ప్రోగున జ్జనభక్తి భాగు.

పోగు or పోగుత్రాళ్లు n. s. A kind of net : i. e., Lines or cords laid by huntsman as snares. Kalahasi. 3. 11. వండిన చేలకు వరాహశంభులు చారరా, కుండ నెల్లని చాకుర ఖండంబులు పోగుత్రాళ్లు గట్టుదు రెయకుల్. L. 20. 68. పానుదీపులకు లోపల దూర రాని ప్రానితండులముక్తురమ్మ గ్రాక, కాననంతుట చేటకాండ్రును ప్రోగు తారోయన సొత్తుల పులుతాతరులు. R. 2. 28. పీఠభువం ద్రవ్యంబియు రులాద్దనియమింబియివ్వలవల లిరుగడింబి, అడుగులెత్తింబి చొప్పుడబాడ తెలియంబి యాయా యైంకితట్లరయబనివి, పోగువారింబి గొప్పనబొంపు పెట్టింబి కొండలిజగురాకు సూండ్లనంబి.

పోగు చేయుట v. a. To collect, to accumulate, to put together.

పోగొట్టుట v. a. To lose. To do away. అంధకారమును పోగొట్టెను he dispelled the darkness. నాకన్నుపోగొట్టుతావా are you going to put out my eyes? చలిపోగొట్టుకొనేటండుకు To keep off the cold.

పోగ్యుర * n. s. Deliciousness, sweetness. దీనిపోగ్యురచేసికీలేదు nothing is delicious than this.

పోగ్యుము * n. s. Use, usufruct, enjoyment, given in pledge or on mortgage. పోగ్యుకుత్రము a mortgage bond, wherein the lender assumes the temporary use of the property mortgaged.

పోగ్యుము * adj. Enjoyable, fit to be enjoyed, delicious, agreeable as food. ఆ ప్రసాదము పో

గ్యుముగా తుండలేదు That food is not agreeable.

పోచ n. s. A fibre, a bit. త్యూము, లేకము, as గారపోచ a fibre of hemp. గూలిపోచ a bit of thread. గడ్డిపోచ a bit of grass వామశ్రుపోచ a grain of mustard. జంబెశ్రుపోచ a sacred thread.

పోచికోలు n. s. Worthlessness, uselessness. పోచికోలు గాయచ్చుట To give away as useless. A proverb says మనిషి పోచికోలు కాదు There is no man of whom you can say he is of no consequence to you.

పోచిళ్లు Pöchillu. A superstitious rite (ఉత్కృతి) regarding omens; a few grains of rice, అక్షరలు, put in water, are flung on the roof of a neighbour's house : he who so casts them, sits in a corner, and listens for any words he can overhear in the family : the words are put together and a meaning is elicited. On certain days of the weeks this is done at the house of a washerman, on other days at the house of a dancing girl. L. 3. 105. శకునజ్ఞులనడుగుదురట్లు, పునరంపోచిళ్లు పోతురు నరియు, గడ్డెచూపింతురు గారి సొముదురు.

పోజనము * n. s. Food, a repast or meal, eating. పోజనము చేసుట To eat, to dine. పోజనకస్తూరి small oranges pickled.

పోజరాజు, పోజుబ్బు * The name of a king celebrated by Sanscrit poets as a bountiful patron. The Augustus of Southern India.

పోజుట v. a. To prepare cotton with the hands for spinning. UH. 4. 76. తుత్తిని ప్రోజుచుకొనడి కి బ్రాహ్మణుడిచ్చువలె త్రవంతువుల్ క్రొత్తగనేకవిం శత్రియుగూచి.

పోజ్యము * n. s. Food. ఆహారము.

పోజ్యము * adj. Edible, fit to eat, eatable. DUR. p. 1002.

పోట A time, as ఒకపోట Once. పోటనబంతి నూటుగతి when she tossed the ball up once. Vasu. 2. 201.

పోట The name of a country, perhaps Bootan. Balr. 5. 22. కళాకామరచోట పోటనిండు, వంగ కాస్తీరకళింగబహారాండ్ర.

పోటకత్తి n. s. A bill hook, a wood cutter's knife. అడవిసరికేకత్తి. D.

పోటరి, or పోటరికాడు n. s. A hero, a brave man. M. IV. 2. 264. పోటరులైన భరలే తురుగలరంటి.

Pariz. 4. 95. హస్తమునకానిశిత్రాశూలముకా
 బూనిమదిందిరంకెలిమపాటరి గబ్బలరేనినెక్కియా
 శానుడువచ్చె. Pativratya. 464. line 12. అండు
 బోయినవారి, పారిగన గారాజుపాటరికాండ్ర, పె
 క్కండ్రబనిచిన. P. 1. 519. పాటించి విడువముడు
 వం, నీటబ్బక నున్న బోవనికయ్యమునకా బోటరిమ
 గలకు శాటికి, గూటికి నీడరపురాచ కొలువేమిటి
 కి. టీ|| పాటరిమగలకు, శూరులైనటువంటి పురు
 ములకు, శూరుడు. D.

పోటరితనము Heroism. శూరత్వము. M. IX. 2.
 133. శుకనాత్రజయే నుపూటపోటరితన మెల్లబావు
 ముకడంగుము.

పోటి adj. Similar, like, resembling. Vish. 7:
 19. యాభూరిభరంబుమాన్వనను బోటికళక్యము.
 ib. 2. 61. మాబోట్లకావిరించాదులుకా. Ila. 1. 42.
 మేటివధూటిశ్రీపోటిబోటి. నాబోటివాడు a man
 like me.

పోటి n. s. plu. పోటీలు Emulation, competition,
 rivalry. A prop. వాండ్లుపోటిచేసినందున వెలపా
 దిగినది by their rivalry the price was raised.
 ఆదూలమునకు పోటియప్పినాడు he set a prop
 against the beam.

బోటి n. s. A damsel. శ్రీ. D.
 పోటికందులు A white species of కందులు grain.
 తెల్లకందులు. D.

పోటిగాడు n. s. A companion, a fellow equal.
 ABA. 3. 72. శమ, మిత్ర, శంఖ్యలైచనుపోటిగా
 డన.

బోటితనము n. s. Female wit, woman's wisdom.
 జాణతనము. Jaganna. 2. 9. నాటకంబులుమూట
 కంబులుబోటితనంబులునీటులు.

పోటు n. s. A thrust, a stab, a blow. A throb of
 pain. Swell of a river, high water. Vema. 1.
 75. ముందరిపోటులుమానను, మందేదైనా నుగలదు.
 పోటులు, అన గాపొడిచిన గాయములు. ib. II. 17.
 పోటుకెడలుబంటుకూటిచేటు. M. V. 1. 251. చిక్క
 నిపోటుమానిసివి శీవినువారలనవ్వనేమి గానెక్కుడు
 మాటలా దెడత. చిక్కనిపోటుమానిసివి, అన గామం
 చిపోట్లుపొడిచేబంటు. ib. IV. 5. 258. నాకొడు
 కుపోటుమాటలు, నీకేటికొపాశగనాడ. పోటుమా
 టలు, అన గాయెత్తి పొడుపుమాటలు. చెవిపోటు
 The ear-ache. ఆకురుపుపోట్లువాడుస్తున్నది the
 boil is throbbing. పోటుపాటు high water and
 ebb. వానినిన్నడర్పపోటుతగిలినది He was invited

to the ceremony held on the anniversary of
 his father's death. నీకేమిపోటు what is the
 matter with you? పోటుపాటుయెరిగినవాడు One
 who knows both sides of the question. పోటు
 పాటుయెరగను I know neither good nor bad
 about it. నద్యాదులజలవృద్ధి, కత్తిపోటు, సెట్టి
 యు. D. పోటాగ్గుట To be ready for battle. ర
 ణోద్యోగముచేసుట. D.

పోటుకలుపు A second wedding. రెండోమాటుక
 లుపుతీయడము. Local. 3. 327. foot.

పోటుకోల A sharp pointed stick. Dhurjati 3.
 96. వలలు నుడెరలు ప్రాగులురుట్టగాలేడు, బోటు
 కోలాకటియముచ్చలేడు, తెగిన మెకంబులతేలేడు.

పోటుగంట A large basket.

పోటుపాటు Ebb and flow of tide. Paidim. 1. 86.
 HD. 2. 1196. నీపోటువాటుననిపుట్టిట్లుముమ్ము బో
 రించితివి. నీపోటువాటున, నీవెచ్చించి తగ్గించడము
 చేతను.

పోటెక్కించినవాడు n. s. Assaulter, he who at-
 tacks. యెదిరించివైకవచ్చేవాడు. M. VII. 3. 96.
 బోటెక్కించినవారిమాడ శ్రయోగించినవారినిను
 రశతినధియించుననియును వెద్దలవలనవిని యుండు
 ము.

పోటొడ్డుట To face in battle: to oppose. యుద్ధా
 భిముఖుడౌట. Pal. 410. పొడికింగరాజు పోటొడ్డి
 నాడు.

పోట్లాట n. s. Fighting, struggle, dispute.

పోట్లాడుట To fight together, to struggle, come
 to blows.

బోడ or బోడి adj. Bald, bare, hornless, cropt.
 బోడియేనుగ a tusksless elephant. బోడిచెట్టు a
 pollard or a tree with the boughs cut off. బో
 డతీరువ gross (as a crop) without deducting
 charges. (బోడి is by some considered as a
 separate word but in truth the final ఱి is
 merely added at pleasure as వెడ్డ, పెడ్డి, చిన్ను,
 చిన్ని.) S. 3. 78. తొలినాడుబోడలైనిళ్ళలభక్తికా
 జోగులకునుజంగాలకు మోకిలుచూరవిడిచి. ib. 9.
 3. ఆశుశుడిబోడనైననేనగుడు గానియింటి సామ్మై
 క్క కానైననియ్య. Vema. 3964. బోడపోతులండు
 పాలుపొండకొమ్ముల పోతుజూడచూమ్ము పోతుగా
 నిబోడివేకములనుపొందునాజ్ఞానంబు.

బోడతరపుచెట్టు n. s. A plant, Sphceranthus, In-
 dicus ప్రావణి. D. SC. కుండీ. SC. Tamil కొ
 ట్టెక్కరడ్డె. See Ainslie. 2. 167.

బోడబాసికము An ornament, made of paper and talc, worn at weddings by female friends; the one worn by men being called బాసికము. A. 5. 20. తఘకాత్మకాభుజకీర్తివజ్రఘృణి సూత్రస్యా తహారస్ఫుర, త్తలికాచిత్రమచద్యయో శరిగకాధ శ్శుల్పవిస్తారదై, ఘృణలశీ త్రిర్యగురశ్శ్రీటంబనువివాహోచస్త్ర సాజాత పాటలదంతచ్ఛద బోడబాసిక శ్చుడండల్యోత కేలితికి. బోడబాసికశ్చ, అనగా శిఖరములు లేనిపాలకుటిక యొక్క.

బోడలు n. s. Hornless cattle. కొమ్ములురానికుళ్ళు. D.

బోడి, అనగా ఒక్క. D.

బోడి n. s. A word used in compounds denoting woman as చిగురాకుబోడి, శ్చుప్రబోడి &c. Vish. 2. 215. చిగురాకుబోడిభ్రూయగమంకజాతునిచెరుకునింజివితికారశ్చుగరత. Appacavi. 2. 177. వేడుకొన, దగు, నాశ్చుప్రబోడిననక.

బోడి adj. Bald-headed, hornless, tuskless. బోడితల Bald-head. బోడితలతోవచ్చినాడు he came with his head bare or uncovered. బోడిఅశ్రు a hornless cow. బోడియేనుగ a tuskless elephant. బోడిచెట్టు a polled or pollard tree. బోడి అమ్ము a blunt arrow, an arrow without a point. బోడిచేయుట To shave the head entirely bare. వారినిబాగాబోడిచేసి నాడు he stripped them bare, or plundered them.

బోడిక n. s. A companion, a pupil. చెలికాడు, శిష్యుడు. Sar. D. 12. శీలతలంబుతనయాడు శుభులు సేవించి, బాంకరాలాడుచుబోడికల్దాను, శంకతిబాయకచరియింపుచున్న. ib. 541. శ్చురములోనేను బోడికల్వీధిబరుపుతత్తుచుతెల్లపారావరములనరనియాడింపుచు. Satya. 4. 53. బోడిగలునారెకుమణ్ణులుచుట్టియివ్వగక. S. 3. 110. భుజములువిరులచే బూజించుబోడికల్ మురువైనముందరి బిరుదురవిణ. L. 13. 45. యెనుముదన్నిననియేచిగుత్రంబువెనకకుబోయిన విధమయ్యెనకట, అనియెగ్గులాడంగయతనిబోడికలు వినివినివేసారి వేగంబెలేరి.

బోడిగా Well, properly, duly. ఒక్కగా. HD. 2. 2391. బోడిగావిడ్డలపొరిగింట్లనుంచి. DRB. 356.

బోడిమి or **పోణిమి** n. s. A sign or mark. Brightness, splendour. Proportion, fitness, neatness. Economy, management, prudence. అక్షణము, శుశీ, వస్త్రై, సాంశ్ర, పొంకము, మితవ్రయము. S.

1. 243. ప్రాణేశ్వరుండుగడు నిద్రాణతనున్నాడి దేమొతనకన్నులకు రాణించ సెయితికి మగపోణిమియే లేదోయనుచు పొక్కుచుమదిలో. KP. 4. 71. పొలియాలిమగని పోణుములేమియు గలిగినట్టిచాశ్వుగానరాడు. T. 3. 58. కానుదీవెపోణిమితురికింత. టీ||పోణిమి, సాగను. Bhag. 8. 445. ఘనతన్ని మగపోణుముల్ తలుమరుంకన్నారము. T. 4. 66. మాటలపోడిమిదానికేతగ్గు. టీ||పోడిమి, చమత్కారము. ib. 1. 46. పొద్దుకుప్రొద్దుకునువింతపోడిమిమీరక. టీ|| పోడిమి, అలంకారము. ib. 3. 29. లికుచకుచాకుచసాద్యశ్యఫలంబుల పోడిమిమీరుదాడిమీనికుంజంబులు. టీ|| పోడిమిమీరు, అలంకరించబడిన. Swa. 2. 10. విలయకృశానుకీలములవేడిమిబోడిమిమూలివేల్చిడిం. టీ|| పోడిమిమూలి, సౌష్ఠవముచెడి. H. 4. 94. బలితంశ్చుశ్చులిసంశ్చుకల బెంశ్చుజఘనంశ్చుపోడిమెన్ను సెక్క నాడుబట్టు. T. 3. 99. పాడియెనికీటువంటుపోడుముల్. టీ|| పోడుముల్, నడవదులు. S. 3. 38. ముచ్చువకలనెలతరమింతుకబోడిమిచెడదే. పోడిమిసెడుట To die చచ్చుట. పోడిమడంచుట To kill చంపుట. Vish. 7. 144. నాడధరాత్రిపుతనపోడిమిచెడె మొన్న బండిపారలగబడియెక. T. 5. 70. బాణములవేలకొలంపిగదైత్యవీరులం, బోడిమడంతు. టీ|| పోడిమడంతు, చంతుగాను. దానికిముత్తైదువపోణిమిమైక్కపై నాకానము she has not the appearance of a married woman. శ్వరూతుకాంతి. D. పోణిమి, పొందిమి. OG.

పోడిమిగా adv. Economically. మితవ్రయముగా.

పోడు He will not go.

పోడు n. s. Inflex పోటి plu. పోట్లు A down, a furze-common. A bushy land. పోడుకొట్టుట To clear away brushwood, to remove underwood. చేనికొరకుచెట్టునరుకుట. OG. చిరివేరుపోట్లు Chay-root grounds. చాయవేట్లువైరుఅయ్యేభూమి.

పోడు n. s. plu. పోట్లు Elevated ground, a hillock. P. 1. 496. తీరకపోయిపోయిబలు దెంతులకంతులయేట్లవీళ్లప్రామూరుల దారలంకడిది శ్చుట్టలతిట్టలపోట్లరాళ్ల. టీ|| పోట్లు, కొంచెపాటి తిప్పలు.

పోణిమి See పోడిమి.

పోత adj. Molten, cast in metal. పోతచెంబు a metal bottle or jug, which is cast, not hammered.

పోత n. s. Casting, pouring. Bathing, washing. Eruption of the small pox. ఆకుపోత putting

plants into the ground. పెట్టుపోతలు శాశ్వతములు కావు Meat and drink (literally, feeding and bathing) are momentary matters.

పోతము * n. s. A vessel, boat, ship. The young of any animal, an elephant ten years old. పోత పోతము a young parrot. వారపోతము a young breeze. i. e. a slight gale. ఓడ, శిశువు. D.

పోతపాత్రిక * n. s. A vessel. ఓడ M. XII. 6. 222. శంసారసాగరముకుల దైర్యపోతపాత్రిక నిశ్చరింపుముగుమారా.

పోతరము or పోత్రము n. s. Pride, hauteur, fatness గర్వము, మదము, కండకావరము. KP. 3. 174. ప్రారంభవద్ద వీపుపోతరముతో నున్నాదివైయిప్పుడే, నారింబట్టి. Charu Chan. 4. 53. పోతరమున మొగంబులువీరించుకొని సాపాంగములను రివిచ్చియాడుచోట. Satya. 2. 36. పోతరములచే వపూజా గృహముల బెట్టుగా తేజీలుగట్టువారు. దశకము. D.

పోతరి n. s. A tree called Kydia Fraternal. Rox. 3. 189.

పోతరించుట To become fat, fatten, to pick up flesh. కొత్తుట, మడించుట. Paidimarri. 2. 80. మొండకాకలపారలాడునేకలములచమురు చేరెడు దొరుపులజలముగ్రోలి, ప్రోతరించిన కారెనుపోతులచట Pal. 103. గోతన్ననల గామరాజు నగరిలో పులను, భోజనములు చేసిపోతరింపుచును.

పోతవణిక్కు * n. s. A sea-faring merchant. ఓడకేళుకుపుచ్చుకొన్నవాడు. D.

పోతవసుడు or పోతవాసుడు * n. s. A rower, a boatman, a steersman. ఓడతండేలు. D.

పోతు n. s. The male of certain birds or cattle, and plants. A male buffalo. టేకపోతు a he-goat. గొడ్డుపోతు a barren woman. తాగుపోతు a drunkard. తిండిపోతు a glutton. తూగుపోతు a sluggard. వదురుపోతు a chatter box. పోతుటిగ a male fly. పోతుకరుడు the bigger surf. పోతుతాడు the male palm tree. పుసుపయ్యలలో మొగది, సుహిషము. D. పోతురౌతు, యముడు. D. పోతుపిల్ల, పుసుపయ్యలలో మొగపిల్ల. D.

పోతురాజు or పోతరాజు n. s. The name of a rustic god, like Pan, worshipped (chiefly by herdsmen) throughout the Telugu Kannadi and Mahratta countries: after him many men are named. His wives, after whom some women

are named, are called Gangamma, Polacamma, or Poleramma. These answer to Punch and Judy. A proverb says పాడువూరికిమంచపుకోడు పోతురాజు 'a Triton of the minnows' (Shakespeare.) బమ్మెరపోతురాజు name of a certain poet.

పోత్రము * n. s. The snout of a hog. శుందిముట్టె. D.

పోత్రి * n. s. A swine, శుంది, దున్నపోతు. D.

పోత్రిత్వము * n. s. Hogship, swinishness. పోత్రిత్వమువహించె he took the form of a pig.

బోడ adj. Swollen as a leg. బోడకాలు a swollen diseased leg. A. 6. 22. వ్రేలడనుబాజ్జగలబోడకాలివారి. టీ|| బోడకాలివారి, బోడయయిన పుక్కాలుగలవాణ్ణి. బోడచరచుట To swell. Swa. 4. 21. పొడచెదిరిబోడచరచిన మొడగ్గతో. టీ|| బోడచరచిన, ఏకరీతిగాబలసినటువంటి.

బోడ n. s. The young or chick of a bird. పోతుము, పుషిపిల్ల. T. 4. 101. కలికిరాయంచబోడల కళికియళికియలికివలమృగ పవమూనగళితమాన. టీ|| రాయంచబోడలు, రాజహంసలయొక్కకొడమలు. P. 1. 291. మొగుబోడలై నూతుదిగనాడిపెరక్రూకులక్కనారని యుత్పసించలేద. టీ|| మొగుబోడలై, పెద్దపిల్లలై, అనగామొగి సేమాత్రపు పిల్లలనుట. Kalahaasti. 2. 83. వైదికంబుననూతుడప్పినేలను బద్ధరావిల్ల బోడలప్రోచుపిల్లి.

బోడము Let us go. DRB. 272.

బోది n. s. Nourishment, cultivation. పోకూ, కృషి. Vema. 400. యాదేవోమెన్నిభంకుల, బ్రోదియు సెనరించనేలపోవుటకాదే, మితెరిగి మురికిగడుగుచు, భేదంబులుమానముక్తి పెరయరు. ib. 1304. ఊతినిబ్రోదిచేసిక్రితులనురఊంచి, గతమునెంచినట్లగతివహించి. B. X. 5. 52. పుత్తుదీగలకును బ్రోదిసేయు.

బోదియ n. s. A tree. Swa. 2. 33. పూచినయొక్క పోకనునుబోదియజేరి. టీ|| పోకనునుబోదియ, నున్నటిపోకమాను. ib. 3. 102. శ్యామలోకరినివిడచు దాభ్రములకు, గాండవండంబుదిగువాన కాళ్లుగా గంకరుహనేత్రివకవర్తు శంక సుగను, పోకబోదియనకంపుమోకగంటే. టీ|| పోకబోదియ, పోకచెట్లయొక్క.

బోడు n. s. The sacking in which oil bottles are packed on a bullock. సాగరముమోసేయెద్దుకు గంతమొడవేసేది. D.

బోదె, బోదియ or బోదెట్ట n. s. The bulging part. The pediment or chapter of a pillar. Also a runnel or small channel for watering trees. H. 1. 167. ఆరుగులునున్నువులెరమంటి పట్టెలుదీర్చినగోడలుచేజరిల్ల, నిండునున్నువులూత నెరచాలుబోదెలుదిద్దినదేవరమిద్దెదనర. ib. 1. 209. గాలిమంటుకుముప్రాకారంబులోతులుబోదెలుచుట్టులుపొందుకుడగ, కప్పుటచట్టముల్ ఘనగోవురంబులు. ib. 1. 224. మిద్దెలోబోదియమీదనున్న, తుల, పొందుగదీసుకరవ్వుటంచు. D. says మళ్లకుకట్టెకాలువ, శ్రుంభముమీదదూలముకిండనుండేది. బోదెకొయ్య, గడవకిందికమ్మి.

బోదెకరుకు n. s. అనగా ఒక జంతువు.
పోదోయుట v. a. To baffle, to push back, to thrust away. Satya. 4. 184. ఏసిననశ్రీశశ్రీములునెంతవడింబరిగోలచేసిపోదోసిమహాద్భుతం బెళుడుదోశుగ బెట్టుగ కేకవేళి.

పోదోలుట v. a. To drive off. Zacca. 4. 40. వ్రాలినరాజనంబునకు వచ్చుకుంబుల జేరనిక పోదోలి.

బోధ * n. s. Wisdom, intellect, understanding, awaking, arousing. అవగతౌ, తెలియడము. SC. Swa. 2. 37. బోధకళమానైక మోహవిభ్రాంతి. టీ|| బోధకళ, నిరంతరజాగ్రత. H. 1. 208. శుత్రకునివాక్యవిస్ఫురదృష్టికమునకు, తన్నిదండ్రులుశంతోషముల్లెల్ల. T. 5. 221. భోజరాజనైజబోధబోధనశుత్రయ్యజనాభి రామరామచంద్ర. టీ|| బోధ, బోధన, జ్ఞానమువంటిజ్ఞానముకల్గుటచేతను.

బోధకుడు * n. s. A teacher, preacher, instructor: an informer or spy. W. గురువు.

బోధచేయుట v. a. To explain, to inform, to persuade, advise, admonish, induce. వానికిబోధచేసేకత్తిలేదు he is unable to convey his knowledge i. e. to teach.

బోధన * n. s. Knowledge. Teaching, informing, awaking, arousing. వానిబోధనవివద్దు do not listen to his counsel.

బోధకుడుట v. n. To be known, to be understood, become intelligible. అది నాకు బోధపడినది or బోధ అయినది I understand it.

బోధపరుచుట v. a. To teach, explain or make intelligible.

బోధించుట v. a. To teach, explain, advise, instigate, tempt.

బోధిక * n. s. A female-fortune-teller. ఎరుకుశ్రీ. D.

బోధిద్రుమము * The sacred fig tree: ficus religiosa. రావిచెట్టు. D.

బోనకత్తె n. s. A housemaid or slave girl.

బోనము n. s. Food: meat. Jaganna. 2. 63. వీణాపాణులుముట్టకబట్టగట్టక బోనముసేయక. టీ|| బోనముసేయక, తిండితినక. బోనకావిడి a yoke (కావడి) on which baskets containing meats are carried. Pal. 256. కపూరమాదిగా వాసనలమరుపెట్టెలునుబాక్కుశంబుబలువు బోనగావిట్లు. బోనశ్రుటిక A basket of meats. DRV. 112. వింతగానన్నంబు వివిధభక్ష్యములు, పాశుగనించినబోనశ్రుటికచేపూని. అన్నము. D.

బోనాడుట v. a. To drive off, to turn away, to abandon.

పోని adj. Resembling, similar, like. మన్నధుంబోనివాడు One as handsome as Cupid. M. I. 2. 68. పాతాళవివరంబునుంబోని తనకంతబిలంబుదెరచియందరసెక్కుసెట్టమిం. ib. I. 1. 213. బాలాకుండనుంబోనిబాలకునెత్తికొని. ib. XII. 2. 385. త్రాసులబోనిచిత్రంబులతోడ.

పోని (neg. part of పోవుట) who or which goes not. లేనిపోని nonsensical. లేనిపోనిమాటలు foolish language. లేనిపోనిచుని a foolish thing. లేనిపోనిచేవులు gods that are no gods.

పోని Let it go, let it pass. Never mind. Ila. 4. 67. మారుడదె, కానితన, మూని, పోరె, పోని, నీదు శుశ్రానికైన. టీ|| పోని, విడిచిపెట్టు.

బోను n. s. A trap. Chenna. 4. 279. కత్తులబోను కాపురము కామినినితలపొప్పదీయెడ. Satya. 4. 214. చిగురాకు పాస్సుమీదపడుకుత్తులబోనుపైకుడినరీతివ్రాలెయలనాగ.

పోసెత్తుట v. a. To do away, to remove. Vish. 5. 147. అయ్యింతులు, చిత్రబాణములచేత శిగ్గంతయుబోసెత్తిమునిబెండ్లియాడగ తత్తరతుడు తెరిగి. Ila. 3. 9. వయ్యెడచెరంగులస్వేదబిందుశుంధోహంబులంబోసెత్తి.

బోకుడునట్లుగ adv. పొయ్యెట్టుగా. M. XII. 3. 243. కోతుంబునరాజకొడుకుగుడ్డులురెండుం, బోకుడునట్లుగగోళ్లం, వే తెరికి.

పోవు n. s. Grass. అనగాగడ్డి. Chenna. 4. 159. అంతటతద్దేనువటస్థిశ్రంబునపోవుసేయుచుచాలచేవువచ్చి. పోవు, అనగాకసువు.

పోబడి or పోబిడి n. s. Trace. జాడ.

పోము We will not go. (1st pers. plu. neg. aor. of పోవుట.)

పోముత్తుట The same as పోకొట్టుట To remove, do away, destroy.

పోయ n. s. A forester, or mountaineer. A savage, a highlandman, a man of the woods, a huntsman or fowler. కిరాతుడు. T. 3. 113. పోయకురునకు. టిల్ల దయ లేనివస్తువునకి. పోయకులము the highland caste.

పోయత A highland lass: a woman of the hill tribe. కిరాతస్త్రీ. R. 2. 15.

పోయవాడు A savage, a man of the woods, a highlandman.

పోయి The past participle of పోవుట.

పోయించుట The causal of పోయుట. గట్టుపోయించుట to raise a bank. విగ్రహములు పోయించిరి they had some statues cast.

పోయిన (The past rel. pl of పోవుట) Gone, departed. Lost. Also Past, Last, as పోయిన సోమవారము Last Monday: పోయిన నెల last month.

పోయా n. s. A palankeen bearer.

పోయాడు A man of the cowkeeper's or shepherd's caste. గొల్ల పోయాడు a shepherd.

పోయుట v. a. and v. n. To pour. To cast in metal or found. అమ్మవారు నిన్ను నేతులుపోశినది the small pox came to a head yesterday. కట్టపోసినారు they built a bank. నారుపోయుట To sow seed, which is afterwards to be transplanted. ఆకుపోయుట To transplant rice. గోడ బెట్టిమదురుపోసినాడు he built a wall and placed a cope upon it. తలబ్రాలుపోసినది she poured the blessed grain upon their heads (in marriage.) ఉన్నపోయుట To make water, to urinate. వడపోయుట to strain or drain rice &c. ఉరిపోయుట To cast a noose. వృథాగా నావునురుపోసుకొన్నాడు he left me to groan in misery. పురుడుపోశేనిమి తముదాన్ని పుట్టంటికితీసుకొనివచ్చినారు they brought her home to lie in. నాడు సొట్టోపోసుకొన్నాడు he poured it into his mouth. ఆపుండుచీముపోశినది the boil is full of pus, the boil has gathered. చెమటపోయుట to perspire. వానికియికాఅమ్మవారుపోయలేదు he never had the small pox. ఆచిన్నది నిళ్లుపోసుకొనివున్నది she is with child. ఆచిన్నది నిళ్లుపోసుకొంటువున్నది

v. n. she is bathing. ఆచిన్నదివానినిళ్లుపోసున్నది v. a. she is bathing him. ఆచిన్నది చెట్లకునిళ్లుపోసున్నది she is watering the trees. విచ్చమెత్తి పొట్టపోసుకొంటున్నాడు he fills his belly by begging. ఆసుపోసినది she placed the thread in preparation to a warp.

పోయె He went. See పోవుట.

పోర n. s. The breast, the chest.

పోరగించుట v. a. To turn upside down. Vema. 1624. కడుపుపోరగించికున్నులుముకుళించి విర్రవిగుసుకొన్నబీదయోగి.

పోరగిలబడుట, or పోరగిలుట v. n. To lie on his face or breast. M. XI. 2. 103. పోరగిలబడ్డవాడుకపోలమొకటి, పుడమిమోవిననది మోముపాలు పుచెడదు. ib. IX. 1. 315. భూమిమీదనట్లుపోరగిలబడి. Bmj. 1. 68. పొరలుకపోరలుకవడింబరుగు.

పోరచి n. s. Contempt, despite. Intention, design. అలక్ష్యము, శ్రయోజనము. R. 1. 135. పొగడవలతున్నప్పోరచిసేయకేకుముదంబెచూపియోకములాంసి, దండగోరినింలేదయసేయుమిప్పుడేననవద్దనాకుకన్యాలలామ. నన్నుపోరచిసేయకే, అనగాఅలక్ష్యముచేయబోకుమా. ib. 3. 93. కలమజియైనయన్నె లతకుకామశీలకానెలచిరవికైకూటలు దగమ్రాసుపాటిదెనెడకావెదగూర్చుజనించెమించె నూర్పులు, మనశీయ్యెవెల్లిడియు, పోరచి, కోకి, యరోచకంబు, మైనలతయు, దొట్టె, పుట్టెదరుచయ్యెనువిట్టుములోకిలింతుకా. పోరచి, అలక్ష్యము. M. I. 5. 161. కోరిన కోర్చికింకగగ కుంతినుత త్రితయంబు గాంచె గాంధారియు నక్కడకాసుత శతంబు ముదంబొనరంకగాంచె, నేపోరచియాడుపుట్టువునపుట్టినిరర్థకజీవితైతి శీంసారసుభావహంబయినశీత్యుతజన్మముగానబోలమి. ఆడబుట్టువునబుట్టి, స్త్రీజన్మమెత్తి, ఏపోరచి, యెమిశ్రయోజనము. Pariz. 2. 98. అంబుధరజాలముక్తంబులయినజలకణములుసాత్రాజితైకైకమునబోలిచె, గగనతలలక్ష్మిపోరచిగాగనిదిన, జాలసెప్పారునూకైకశ్రీబకమనగ. గగనతలలక్ష్మి, నభోమండలశ్రీయైనది, పోరచిగాగ, శ్రయత్తు పూర్వకముగా. Hari Vams 2d part 1. 141. అనికైపోరచితోడుతెచ్చుకొనిమిమ్మద్దంబుగాసెడ్డుచుక, దనమైసోకకయండగాదిరిగెడుక దవైవజరాశీంధుడి, ప్లనిమిత్తంబనశీంశేమిటికిమీకారాజునాత్మతరారు

నిలువైడిట నశ్చదీయనువహా వోల్కలక్ష్యంబు గాఁ. అప్రకై, యుద్ధముకోశరము, పోరవి, శ్రయ త్నతూర్వకముగా, తోడుదెచ్చుకొని, శహాయముతీ నుకవచ్చి. D. says పోరచె, దీనవృత్తి నదికొనెననుట. OG. says బెరకు, శ్రయోజనమున్ను.

బోరాంబోతు n. s. Error for పోరఅబోతు a fighting bull.

పోరాటము n. s. Combat, dispute, fight. Navan. p. 447. line 8.

పోరాడుట v. n. To fight, grapple, contend, struggle.

పోరామి n. s. Affection, love. Swa. 3. 173. పోరే రా రె శ్రయంబుగల్గినజనుల్ పోరామి పోహోవునే. టీ॥ పోరామి, స్నేహము. T. 3. 120. పోరాములు నిండుకొగట తిరంబుగ సౌఖ్యతయ్యాధిదేలి. టీ॥ పోరాములు, స్నేహములు. H. 2. 47. అంతఃకరణ ముశోభ్యంబు పోరామియు నేత్రంబు చెలిమియు నెనరుడ్రచు. B. X. §. 59: verse 83. ఆరాములలో నెత్తుడు, పోరాములు చాల నెరవి త్పురుషోత్తముడుగా. స్నేహము. D.

పోరించుట v. n. To breed a quarrel. జగదానకు పుసికొల్పుట. HD. 2. 1194. నీపోటుపాటుననిత్రుడిట్లుమక్కు, పోరించితివిజంఠ్ర బొమ్మ నాయక్క. Pal. 94. అనిరెండుత్రుంజల అచ్చుటపోరించు.

పోరిగము n. s. A broom to sweep with, చీపురు. Mari BP. page. 149. అనువైనపోరిగంబదిశవ రించుకొనియు, భక్తలయింట్లకును వేగనేగి ముంటి రజమెల్లముదమునదించియ.

పోరితము n. s. War, battle, fight. యుద్ధము. D. పోరాటము. OG.

పోరు n. s. Fight, combat, quarrel, teasing. ఇంటి లోనిపోరు family jars or brawls. ఆపిల్లపోరుపెట్టుతున్నది the child goes on teasing, or making an uproar. పిచ్చికపోరు the uproar that sparrows make.

బోరు adj. Great, large. S. 3. 469. అలిక్కిచూర్గులు బెట్టినట్టిరినైలుకంచు బోరుదబ్బులుచాలపాలుపోనియూర్పవచ్చు ననంగసెనరుచావడి. బోరుతల్పులు, పెద్దకపాలుములు. KP. 6. 130. వారలుతమతమ వాకిటి, బోరుదలుతు రెట్టిశివయముల దెరవకతా, రారనితదీలము నేయుచు, నారూధనితివహించిరా సౌధములోగా. H. 2: 246. గడియబీగములావుగ ల్లగొల్పులోతులియద్దమానుబోరు దలుతులు మగులు, గొప్పయు, వహువాయోదిధ్వనియున్ను. D.

పోరుకాడించుట v. a. To bathe a child. విడ్డకునీళ్లు పోసుట. BX. 5. 15. పాశునికనూ నెదలయంతిరశశు త్రుమాశి, బోరుకాడించినారితమబొమ్మటంచు, జలములాకకొన్నిచుట్టిరాజిల్లుతోట్ల, నునిదీదించిపాడిరయ్యువిదలెల్ల. See పోర్కాడించుట.

భోరుకొనుట v. n. To resound, sound aloud. Ila. 1. 104. ఛేరిమొదలగువాడ్యముల్ భోరుకొనగ. టీ॥ మిక్కిలిధ్వనిచేస్తూవుండగా.

బోరుకొలుపుట v. a. To sound మొరయుట ND.

2. 552. మారుగల్కంచుకొమ్ములు భాహళములు భోరుకొలుపుటకునంబుధులెల్లగలగ.

పోరుట v. n. To fight, contend. పోరిసాధించె he struggled for the victory, he mastered it with difficulty. N. 9. 191. దశకముమీరబోరుమద దంతులపోల్చి.

పోరుట n. s. Fighting. T. 3. 124. మక్కువతిట్లుకొట్టుబతిమాలుటలూరుటలెచ్చిపోరుటల్.

భోరున, భోరన, or బోరున adv. Much, grandly, greatly, heavily (as rain.) వానభోరునకురికినది it rained heavily. భోరునయేచ్చినది she wept bitterly. భోరునచెడలెను he proceeded in great pomp. DRY. 2268. భోరునసురికిరిపువర్షములు. S. 3. 419. పాలిండ్లభోరునపాలుగురియ. M. III. 2. 28. మనుజేశ్వరులెల్లనుభోరున దమయంతి శ్వయంవరమునకు సెట్టించు, జనుదెంచిరి. L. 19. 19. త్పురుమునకనితి తాభోరునగదలె. దబ్బున. D.

పోరు బెట్టుట v. n. To tease, to plague.

పోరువ n. s. Cloth, sheet. T. 3. 15. శశిమించుమాదరపాక పోరువులచే దడియారసెల్లి. టీ॥ మాదరపాక పోరువులచేసనగా, శస్త్రరేకులచేతను.

భోరువ or బోరువ n. s. A vulture, also called భోరువగడ్డ or బండు. పెద్దబోరువ the large vulture. తెల్లబోరువ also called పీతిరిగడ్డ the white vulture.

పోర్కాడించుట v. a. To bathe an infant. నీళ్లుపోసుట. KP. 6. 205. పలుమరుదలయంతిరకగా, నలుగడిదోయిళ్లజలములంబోర్కాడించిలించి జన్మిచ్చుచు. See పోరుకాడించుట.

బోర్ల adv. Upside down, topsyturvy. బోర్లదోయుట To upset, overthrow. బోర్లశుడుట To lie prostrate : to be overset. దేన్నిచూచిబోర్లకుడుతావు what do you pride yourself upon? బోర్లబొక్కలకుడుట To fall on his breast or face.

బోర్లించుట v. a. To upset, lay it on it's face.

పోల adv. Like, suitably, fitly. పాండిక గా, ఒక్క
గా. L. 17. 68. దృశ్యముకదృశ్యమున కేడలైక్యం
ము, బోలబొంకుదురెంచుపాఠులు.

పోలంక or పోలక The bird called the rock pigeon.
Jerd. Cata. No. 270. where జాంపోల్క or జా
ముపోలంక pedda polaka పెద్దపోలక and No.
271. శంధపోలక which is also called చిన్నపోల
క.

పోలంకు, ఆన గానోపిశల. Q.

పోలక n. s. See ———

పోలకమ్మ A certain madonna or village goddess.
See పోతురాజు.

పోలగ, ఒక్క గాననుట. D.

పోలడు or దూడలపోలడు n. s. An eagle. Literally
this is the name of a man, as we call another
bird, a Tom Tit.

పోలమి Dissimilarity, unlikeness. KP. 1. 60. ఏవ
రాఠోహలుమమ్ము బోలమికి రూఢిగనిమ్మెయినన్న.

బోళము A certain decoction. బాలింతబోళము a
certain medicine.

భోళాము, ఆన గానోపా. Q.

పోళి A sort of cake.

పోలించుట v. a. (causal of పోలుట) To compare,
or liken. Padma. 3. 35. పోలింబిచూచినురవిభ
దాలలనంగవియంపెరిA.

పోలిక n. s. Resemblance, likeness, semblance.
T. 4. 76. Radha. 1. 66. S. 3. 249.

పోలికపిట్ట n. s. See పోలక.

పోలికి n. s. Resemblance. పోలడము. D.

పోలిగాడు n. s. A man's name, like Tom or
Jack. దూడలపోలిగాడు an eagle and పుళిలపోలి
గాడు the bird called a Martin. So in English
Jack-daw-Robin Redbreast &c.

పోలిమి An error for పోణిమి.

పోళి n. s. plu. పోళిలు A cake made of wheat,
pease, and treacle. ఒబ్బట్లు. D.

బోలు adj. Hollow. బోలుగాజులు hollow bangles.
మట్టినిబోలుగాపోయిందిరి they heaped the earth
lightly without pressing it solid.

పోలుక, or, పోలుగ or పోలువకూకి n. s. A sort of
bird. "The Indian grouse, erroneously called
rock pigeon. These birds are quite different
from pigeons: they have only three toes on the
foot; the leg is feathered, the beak is strong
and convex. The plumage of a light ash col-
our spotted with black: and two long deli-

cate black feathers issue from the tail." (Alex-
ander's Overland Journey.) Rasica. 1. 49. నే
లనెమల్లపోలుగలుకాడుకోళ్లు. H. 3. 14. కుట్టుజీ
నువకొంగ పాపేరుపిచ్చిక పోలుకపిక్కిలిమాలమ్మ
చ్చు.

పోలుచుట v. a. To model. To compare or liken.
B. 4. 25.

పోలుట v. n. To resemble, to be like. This is
added to infinitives. చేయబోలునె can it be
done? The neg. is పోలదు, thus, అట్లాచేయపోల
దు it is, not proper to do so. అట్లాచేయపోలునా
can it be effected so? పోలుపొందులేకుండామా
ట్లాడుట To talk without rhyme or reason. ఉం
డబోలును is the same as, ఉన్నవేమో perhaps
they are there. H. 1. 140. తెగువయదేవేంద్ర
కడవియనుడగుబుద్ధి జనింపబోలుతరుణిసీకుక.

పోలుపుట To liken or compare. BD. 5. 318. భు
విలోనమరిచెప్పబోల్చుంగలరె.

పోలూకుడు, * ఆన గాభృత్యుడు. D. SC.

పోలె adv. Like; as రామునిబోలె Like Rama.
పోలె n. s. A pot, pipkin; a contemptuous word
for a vessel. నాకుతాగేటందుకు పుకబోలెలేదు
I have not a pot to drink out of. బోలెడుఅన్న
ము a bowl of rice.

పోలెలు, ఆన గాపొంగరములు. D.

బోలెవాటు n. s. A wretch. రలకొట్లమారి. H. 5.
128. మొండికట్టెగులాము మొప్పెగోవుబోలెవాటగ
చాట్లపోతుడుర్నాగుకొందు.

పోలెరమ్మ The madonna of the small pox. That
disease itself.

పోల్కి Contracted for పోలికి resemblance.

పోల్చుట See పోలుచుట.

పోళ్లు plu. of పోడు Downs, commons, large plains.
చిరివేరుపోళ్లు low lands planted with dye root.

పోవ the inf: of పోవుట, పోవరాదు for పోరాదు
you must not go.

పోవిడుచుట v. a. To abandon, give up, let go.
మానుట, వడలుట. Sar. D. 5. 324. ఆన బెట్టుట
తనయాశిబోవిడిచి. L. 13. 84. నావినికి మ్యలంద
రుగూడినిన్నుబోవిడిచినబారిపోక వెండియును,

పోవుట v. n. To go, proceed. To be lost, to die.
యింటికిపోయినాడు he went home. వాడిబోవను
వాడుపోయెను he went his way. వానితండ్రిపోయి
నతరువాత After his father's death. కుడిదినములు
పోయినతరువాత after ten days past. వానపోయి

నతరువాత after the rain ceased. ఆశుశుకము పోయినది the book is lost. వానికండ్లుపోయినవి he lost his eyes. చిల్లులుపోయిన చెంబు a mug that leaks. తదింతిలో నాలుగుపోతే ఆరు deduct four from ten and six remain. వాడుదానితో పోయినాడు he had (sexual) intercourse with her. Added to infinitives in A it gives the signification of intent : as వ్రాయబోలేవద్దన్నాడు when I was going to write he desired me not to do so. దాన్నికొట్టబోయినాడు he was about to strike her. వాండ్లుయెప్పుడు పోబోతారు when are they going to set out? చెప్పబాయ్యేవును మీ you perhaps will say. Affixed to the past affirmative participles of many verbs, it denotes completeness : as ఆగోడపడిపోయినది the wall is fairly fell down. పోయవస్తాను is "Farewell" "Goodbye." వాండ్లు రాబోతారు అనివుంటిని I believed that they were coming. ఆమాటలు యిప్పుడు యేట్లోకలిగి పోయినవి that matter is now all ruined or at an end. వాండ్లు అక్కడనేవుం డిపోయినారు they settled there. Joined to negative participles it is thus used, రాక without coming, రాకపోయెను he did not come. పోక without going, పోకపోయెను he did not go. విసక without hearing, విసకపోయెను he would not listen. పోయినసారి Last time. పోయినశం వత్సరము last year. పోనిదోషము a sin that cannot be removed or done away. తల్లినిచంపి నపాపానపోను he will incur the sin of killing his mother.

పోశి adj. Defective, empty. పుకపెట్టెలరలుగలది పుకటిబోశిది one box has partitions, the other has none.

పోశినారు n. s. A toothless mouth. Chatu. 1. 51. ఆరవివీరభద్రుని తదాహతిగూలిన బోశినారు టికిక.

పోషకుడు * n. s. Patron, protector. ఉదరపోషకులు those who patronize the belly, or make a god of their belly. Aradhya. 460.

పోషణము * n. s. Nourishing, cherishing. విచ్చమె త్రిపురపోషణముచేసుకొంటున్నాడు he fills his belly by begging.

పోషించుట * v. a. To nourish, cherish, patronize.

పోష్యము * adj. To be cherished, taken care of. పోషించుతన. పోష్యవర్గము His dependants, those who are in his tutelage.

పోష్యవర్గుడు, పోష్యుడు * n. s. A dependant, hang-er-on, protege. తమపోష్యవర్గుడైనరామయ్య i. e. your humble servant Ramaya. Lit. Ramaya who is one of your dependants.

పోషనము n. s. Milk. పాలు. Satya. 4. 40. శ్రీమ సౌమారునభిషేకంబుసేయుచో, సుగువమజ్జనమాచువగలుదలచు, పూతాత్మదేదేవపూజయొనచుచో పూబోడిగ్గ సేయు పాలుశ్రుదలచు, వేడ్లతోహరికివైద్యమిప్పించుచో చెలియ పోషనమిచ్చు చెలు శ్రుదలచు, తేలయాహరిపాదబోధంబుగ్రోలుచో తెరవవాలెరనానువెరవుదలచు. Sanand D. 156. పోషనంబులు ద్రావు పోషకకూలికిని, రాశికెక్కినయే భ్యరాసివీడొకడు. పోషనాలు, పాలు. OG.

పోషరము n. s. Pride, arrogance. గర్వము, పోతరము. Kr. Abhyuday. 3. 61. ముట్టకు ముట్టికేవు వెనుమొరకకలైతనాన కానవాత్తుట్టకపుట్టునినినువు పోషముకలైలకైనవట్టగా, ముట్టగనిమునిమకురుమోశరు పోషరమేమిభూమినేరట్టడిగట్టువాయి తలురాగవుమానవదేమెదానవీ. P. 1. 747. నీశభ్యమునజరించిన, దోషముమోషమును నేడతోడనగలిగెక, బోషరమెసౌరుక్రావ్రాస్వ, రేసోయిట్లాడనెవ్వరికినిదేరుక. టీ|| పోషరము, పాగుం.

పోషరించుట v. n. To be proud or arrogant. గర్వించుట. P. 1. 361. ననుబోలనింగములులేవనికేళరిపోషరించియాడినమాటల్. టీ|| పోషరించి, గర్వించి. A. 4. 54. పిలుకవాటిగోడిగపావడములకుంబుట్టికాల్టివిడువనేత్రంబున మెత్తనిగరికిమేనిపోషరించి. టీ|| పోషరించి, గర్వించి.

పోషరకల్లులు n. s. మత్స్యభేదములు. D.

పోసేయుట v. a. To eat, corruption from భోజనముచేయుట. H. 4. 47. శవరేయివేళబోసేనిపోవు.

పోహణ n. s. A fact or occurrence. శంకరభము, వ్యవహారము, తని. Bdj. 4. 67. మనశ్రుతికావలివారిని, దనరగవిలుపించియడుగ తగువారలుపోహణయిటువలెవచ్చినదని, వినుపించురునడచుగతులుశ్చధ్వనాధా. Ila. 3. 145. పాలతులనూడమో, రతులపోహణబూడమొ, మేల్చిసేయమో, యలిగడబాయమోవిరహముండమొగుం దమొ తెల్చిడైండమో. టీ|| రతులపోహణ, శంభోగముయొక్కనేర్పు. Vema. 1. 159. దేహములెన్నగనుండిన, పోహణతత్వంబులన్నిపొందుగదెలుసుక, దేహముబదలికబడినను, పోహణతత్వములువచ్చిపొందవు. Also, in the శ్రుశస్త్రరాఘవశతకం. 1. నీమహాత్మ్యముక, బాహుబ

లంబుశౌర్యమును ఛానుకలంబునబుట్టు రీతియకా,
 పోహణ జేకెరామక ధర్మార్ములు జెప్పినవింటి.
 పోహణించుట v. a. To string together. గుంభనచే
 నుట, కూర్చుట. KP. 1. 88. పాశీకము తెల్లపుర
 పోహణించిననీల తమలోనదారయు శబ్దములు
 గూర్చి, అధఁంబువార్యుత్వవ్యంగ్యభేదంబులెరిగి
 నిదోఁవతనెశీకజేసి.

పా, పా, భా.

భాంక్రియ, కునకభాంక్రియ The yelling of a dog.
 Vish. 7. 147.
 పాండ్రదేశము * n. s. The ancient name of a
 country including the greater part of Bengal.
 పాండ్రుడు A native of the పాండ్ర country.
 Vish. 8. 236.
 పాండ * adj. Appertaining to youth. BX. §.
 15. 593. రాంబున బలకృష్ణులు, పాండవయ
 స్తులనుచు బహుపాలక శామూంబున బృందావన,
 ఛాంబున గావీరంఠశుభలననిపా.
 పాతము n. s. అనగానుంపు. OG.
 పాతికము * adj. Elementary, appertaining to the
 elements. పాంచపాతికము composed of the 5
 elements.
 పాత్రి * n. s. A grand-daughter.
 పాత్రుడు * n. s. A son's son. KP. 1. 107. పుత్ర
 పాత్రులపాత్రాది through all generations.
 పాథమతము * The name of a certain sect. పాథ
 లు the people of the sect.
 పాసఃపునిక * Repeated. Kal. 1. 80. పాసఃపునిక
 ప్రణుతివిధానుండై.
 పాసఃపున్యము * Frequency, repetition.
 పాసఁవి n. s. The full of the moon; it is a vul-
 gar word.
 పాముడు * n. s. A name of Mars. అంగారకుడు.
 పార * Belonging to the puram or town. పారశ
 కులు the ladies of the place: citizen's wives.
 పారలోకము * n. s. The Townsfolk, a body of
 citizens. Dab. 144. 17. పారవాంకన.
 పారాణము * adj. Relating to the Puranas V.
 G. 1. 33. యిట్లువిక్రమాకుఁడీర్చినవిషయుడై శాలి
 వానానుండులిలతోడ, పారలెల్లపాండ్రపారాణము
 ననుచు రాజనంజే సారాజ్యమచట.
 పారాణికము * adj. Mythological, old as a story.

పారాణికము * n. s. A bard, minstrel, public
 reader of a puran.
 పారికుడు * n. s. A treasurer. రాకలకొట్టుమొద
 తుండేవాడు. SC. says కనకాధ్యక్షుడు.
 పారుడు * n. s. plu. పారులు Citizens. Towns-
 folk.
 పారుడుము * n. s. Manliness, resolution, a vow.
 పుంశ్శ్రయము, శ్రుతిజ్ఞయము. SC. says విక్రమ,
 పురుషశ్రయ ఛావకర్మణోః. M. III. 7. 153. ఆర
 క్షనుండునుదనచేసి నపారుడుంబు శ్రుతిహతంబును
 టకువిశ్రయంబునుంది. Vema. 500. బ్రహ్మవేత్త
 లమని పారుడుమారేరు. Bmj. 4. 160. పారుడుహీన
 మానసులు.
 పారుడుము * adj. Of, or, belonging to man. ఉ
 ధ్వఁవిశ్రయోః పాణిపురుష శ్రుమానె, మనిషిచె
 య్యుక్తుపాడును. SC. పారుడురతము manfashion
 ఉపరతి.
 పారుషీయము * adj. Made by human hands.
 పారుగపుడు * n. s. An overseer of the kitchen.
 పాకగృహధ్యక్షే. SC.
 పారుహిత్యము * n. s. The office of priest: priest-
 hood. పురోహితకృత్యము.
 పార్ణమాసి or పార్ణిమ * n. s. The lunar day on
 which the moon is full.
 పాలశ్రయదిక్కు * A proper name. The north: as be-
 ing the quarter of Boreas or Aquils.
 పాలశ్రయము * n. s. Proper name. An epithet of
 Cubera the god of riches. Also of Ravana the
 king of Ceylon killed by Rama.
 పాలావి * n. s. Proper name. The wife of In-
 dra.
 పాదము * అనగా పువ్యమానము.
 భాద్యము n. s. Dignity, rank. శరువు. Rama Sta-
 va. 2. 42. భాద్యహీనముడుఃభాహువ్యమాకారం
 బుయెంగిలిమంకలంబంకభూవి.
 ప్యాట Error for పేట Suburb.
 ప్రంక See పంక. B. X. 89.
 బ్రండుట, అనగాపాండుట. DRV. 878. యెండునుని
 దిపాశీమీపాశుభలము బ్రందినంబ్రజలకుపాథిఁవేం
 డ్రునకు.

ప్రంకుము * n. s. Falling, declining from a height, or from propriety : falling from or off. L. 4. 24.

ప్రకటము * adj. Public, notorious. స్ఫుటమైనది. SC. M. VII. 2. 24. ప్రకటబలాధ్యులు.

ప్రకటన * n. s. Publication, notification.

ప్రకటనచేయుట v. a. To proclaim or make public.

ప్రకటించుట To proclaim, to promulgate. Pariz. 11. 10.

ప్రకటించుచేయుట v. a. To get it proclaimed.

ప్రకటితము * adj. Proclaimed, promulgated. ప్రసిద్ధమైన. ప్రకటితబలుడు celebrated for strength.

ప్రకరము * n. s. A heap ; a quantity ; a multitude. శమాహము. D.

ప్రకరణము * n. s. An introduction, prologue or prelude. A poetical fiction. A chapter or section in a book. Connection or thread of a story. Affair, case, medical case. ఆప్రకరణమందు on that occasion తుకభక్తి క. D.

ప్రకల్పితము * adj. Contrived, made, fabricated ఉత్పాదితము. Vish. 2. 361.

ప్రకాండము * n. s. The stem of a tree, the part between the root and the branches.

ప్రకాండము * adj. Excellent. ప్రకశనవారకే. SC.

ప్రకామము * adv. Voluntarily, willingly. యథేచ్ఛితము. SC.

ప్రకారము * n. s. Way, similitude, manner, mode. భేద, సాదృశ్యే. SC. రీతి, విధము.

ప్రకారము * or ప్రకారముగా adv. According to, accordingly. శకలప్రకారముల In all respects. ఆప్రకారముచేసినాడు he did accordingly. యథాప్రకారము as usual.

ప్రకాశము * n. s. Sun-shine, splendour, lustre. Manifestation. ఆరసిపేరునిండాప్రకాశముగావున్నది his name is celebrated.

ప్రకాశిల్లుట or ప్రకాశించుట * v. n. To shine, be splendid.

ప్రకీరణము * adj. Spread abroad, published, promulgated, expanded, opened, scattered, dispersed. వెచ్చిబిడ్డ.

ప్రకీరణము or ప్రకీరణకము * n. s. A chowri, a cow tail used as a fan. A chapter, a section of a book.

ప్రకృతము * adj. Present. ప్రకృతకార్యము the present business.

ప్రకృతము * n. s. The present time.

ప్రకృతము * adv. At present, just now, protempore.

ప్రకృతి * n. s. Nature, the goddess of nature. Natural or crude state. Constitution, temperament, disposition. చైత్ర్యప్రకృతి a bilious temperament. శ్నేమ్నప్రకృతి a saturnine disposition. వాతప్రకృతి an airy amorous humour. జడప్రకృతి R. 6. 14. A dull state, stupefaction. స్వభావము, సహజము, భూశత్రాయామిత్యాదిధాతువు, తుంచభూతము &c. SC.

ప్రకోశము * The heighth, or crisis. జ్వరప్రకోశములో In the heighth, crisis, of the fever.

ప్రకోశించుట v. n. To be at its crisis. జ్వరము ప్రకోశించినప్పుడు when the fever was at its heighth.

ప్రకోణము * n. s. The fore-arm. A part of the frame of a door. A court in a house, or open space surrounded by buildings. మోచేతికింది నుంచిమణికట్టుదాకాను, నోపాయున్ను, బంకున్ను. D.

ప్రక్క, అనగాదరిద్రులైన Poor, poverty-stricken. In A. VI. 158. యాబ్రక్కకాద్విజుజాదరయ్య.

ప్రక్కచెట్టు n. s. A tree so called వేరశము. D.

ప్రక్రమము * n. s. Proceeding, going, beginning. T. 2. 30. కార్యప్రకరమారంభము, అవశరము, క్రమము. SC.

ప్రక్రియ * n. s. Power. శమానప్రక్రియ The chapter in Sanscrit grammar regarding compound words. అధికారము, నృపాదీనాంచామరభూషణ ఫత్ర ధారణాది వ్యాపారః, నియతవిధిః, ప్రకృష్టకార్యజ్ఞై. RKD.

ప్రక్వాణము * n. s. The note of a lute. వీణమాత్రధ్వని. SC.

ప్రఖ్యా * adj. Like, similar.

ప్రఖ్యాతము * adj. Celebrated, famous, notorious. ప్రసిద్ధమైన.

ప్రఖ్యాతి * n. s. Celebrity, fame. ప్రసిద్ధి, ప్రోత్రము. SC.

ప్రగండము * n. s. The upper arm. కూర్పరోశరిధాగ, జండచెయ్యి. SC.

ప్రగల్భ * n. s. A bold woman. ప్రాశనాయికా. D. స్వీయాభేదశ్చరమందీకృత వ్రీడప్రగల్భానాయికాయాం. SC.

శ్రులభ్యత * n. s. Energy, confidence, audacity. శ్రాధత్వము, దౌష్ఠ్యమున్ను. D.

శ్రులభ్యము * adj. Audacious, daring. శ్రుతిభాస్వితే, శ్రాధమైన. SC.

శ్రులభ్యుడు * n. s. A bold man. శ్రుతిభామద్ధిగలవాడు. D. శ్రుతిభాస్వితే. SC.

శ్రుగాఢము * adj. Much, excessive, hard. దృఢమైన. D.

శ్రుగ్గడ, శ్రుగ్గడ, వ్రెగ్గడ or వ్రెగ్గడ n. s. A minister. మంత్రి. R. 6. 216. శ్రీనాథిశ్రులంబ్రగ్గడకాడుకులకపివరుడొక్కరుడు శ్రునైకముగా గూర్చుకొనెను. నానుమంతునిమీదికి కుంపించబడ్డ వానిని నాథులనున్న మంత్రిశ్రుతేడుగురినిని చంపినాడు. ABA. 2. 342. మంత్రిదనరువ్రెగ్గడవ్రెగ్గడయనదగు. M. III. 4. 246. శ్రీష్టశ్రీభుడునునకు శ్రుగ్గడయునైవెలుగొండువున్నయ్యలఘుశ్రుల్యు. ib. V. 4. 241. శ్రుకుబ్రగ్గడయును నెయ్యంపుచెలియునైకయ్యంబునకు నెపుడుకాలుద్రవ్యము. Sumati §. 73. డగ్గరికొండెముజెప్పిన, శ్రుగ్గడతలుకులకరాజు ప్రియుడైమనితా, నెగ్గులబ్రజకొనరించుట, బొగ్గులకైకల్పతరువువాడుచుట. D. says శ్రుగ్గడ, ప్రాశుకుడు. OG. says శ్రుగ్గడ, తీర్పురి.

శ్రుగ్గడకత్తె or —గ్గె— n. s. A maid servant. శ్రుగ్గడకత్తె. S. 1. 369. జయకేతనునివారసారెవిచారింపివచ్చి శ్రుగ్గడకత్తెచచ్చురింప.

శ్రుగ్రహము * n. s. A ray of light. A rein, rope. Confinement. A prisoner, a captive. కిరణ, రత్నా, కల్లమునుగుచ్చి రాశుకు ష్టేల గాము, బంద్యాం, కైదు చేయబడ్డ శ్రీశ్రురుములు. &c. SC.

శ్రుగ్రీనము * n. s. A window, a lattice, a balcony. A summer house. మతాలంభే, కటకటా, శ్రీ, వాతానునె, కిటికీ, ప్రాసాదే. గభోఽన్యాం, అథాచంద్రాకారమైనతలగడ. &c. SC.

శ్రుఘట్టిక * n. s. Juncture, occasion. శ్రుకరణము.

శ్రుఘణము or శ్రుఘణము * n. s. A covered terrace, or a small portico, before the door of a house. తలవాకిటిఅరుగుమీదివసారా, చోపాఅనగాశుంచాది. D. Vasu. 4. 138. and 5. 77. Pariz. 5. 58.

శ్రుచందము * adj. Fierce, vehement, wrathful, fervid. Irate, exasperated, offended. దుఢాకాశమున, శుశుంపశక్యముకాని. D.

శ్రుచండుడు * n. s. A terrible fellow. శ్రుతాశుకౌలి. D. వాడుతకాములో శ్రుచండుడు he is mighty in logic.

శ్రుచయము * n. s. Multitude, assemblage. A long-drawn note in music. This is the sense in Vish Puran. 2. 146. where it means four semiquavers: of which three make one శ్రుతము.

శ్రుచారణము * n. s. Putting in practice, causing him to do. ఆచరింపజేసుట. A. 6. 86. శాశ్రీంబులవేదనకధితి బోధంబుల దక్ష గాచరణశ్రుచారణంబులెను. టీ|| శ్రుచారణము, ఆచరింపజేయడము. A verse says అధితిబోధాచరణశ్రుచారణైః, దశాశ్వతశ్రీః శ్రుణయన్ను పాధిః.

శ్రుచారము * n. s. Going, proceeding. Custom, usage, conduct. Appearance, manifestation. S. 3. 277. వింటివెనవరయేతత్తథాశ్రుచారం బెల్ల. BX. §. 16. 66. ఘటకలుకాశ్రుచారములు మాముఖముల్ విషవహ్నికీలముల్. శుంచారము, శుంకతి. D.

శ్రుచురము * adj. Excessive, much, many. Public, notorious. ఆశుంకతిండాశ్రుచురమైనది That matter became widely known. ఆకాటనుశ్రుచురముచేయక do not let this become public.

శ్రుచేతనుడు, శ్రుచేతుడు * n. s. The god of the sea; (Varuna) or Neptune. వరుణుడు. D.

శ్రుచోదితము * adj. Prescribed, directed, sent. ప్రసేరేపించబడ్డ.

శ్రుచ్యన్నము * n. s. A private door, within a house; a lattice, a loop hole. దిడ్డిచోవ. SC. says అంతద్వారే, యింటిలోకులికిపుండేద్వారము.

శ్రుచ్యన్నము * adj. Covered, private, secret, concealed, disguised. గూఢమైన, మరుగైన.

శ్రుచ్యుతిక * n. s. Vomiting, sickness. వాంతిరోగము. D.

శ్రుచ్చాదనము * n. s. An upper or outer garment: covering, concealing. వైబట్ట, మూతయున్ను.

శ్రుచ్చాదితము * adj. Covered, clothed, concealed. మాయబడ్డ.

శ్రుచ్చ్యుతము * adj. Slidden, fallen, slipped. జారి.

శ్రుజ * n. s. Progeny, offspring. People, folk, the community. plu: శ్రుజలు people, men. నల్ల శ్రుజలు the natives, black folks. P. 2. 203. శ్రుజాపాలనము nourishing the people. శ్రుజామారణము a general mortality.

శ్రుజనము * n. s. Impregnation: pregnancy of cattle in general. తొలిచూలు.

ప్రజననము * n. s. Birth, production. శ్రుట్టుక.
 ప్రజాపాలము * n. s. Subjection, the state of a subject.
 ప్రజాపతి * n. s. Lord of men, patriarch. (W.) A name of the creator. The name common to the forefathers first created : subordinate creators. A king, or sovereign. Priapus, membrum virile, penis. Jagann. 2. 43. శిశ్వుము, బ్రహ్మ, విశ్వకర్మయము. D.
 ప్రజాపతి * n. s. అస గా అన్నభార్య. D.
 ప్రజ్ఞ * n. s. Intelligence, understanding, good sense, cleverness. S. 3. 24. వట్టిప్రజ్ఞలు ప్రేలున వాస్తరజరత she talks big.
 ప్రజ్ఞానము * n. s. Knowledge, wisdom. తెలివి. D. says ఆనవాలు, బుద్ధియు.
 ప్రజ్ఞాపత్రిక * n. s. A paper stuck in a volume to shew the place.
 ప్రజ్ఞాదు * పంకటికాల్లవాడు. D.
 శ్రుజ్యవర్ణిలుట, ప్రజ్యవించుట * v. n. To shine or glitter. To burn or be inflamed. ప్రకాశించుట, మండుట. D.
 ప్రక్షిప్తము * n. s. Flight of a bird; flying rapidly. పక్షిగతిభేదము.
 ప్రకాశము * adj. Bending, bowed, stooping, inclined. భుక్తి, శిక్షితే. SC.
 ప్రకాశి * n. s. Salutation, reverence, obeisance. నమస్కారము. N. 4. 84.
 ప్రకాశించుట * v. a. To salute, to perform prostration. నమస్కరించుట.
 ప్రకాశకుడు * n. s. A subject: he who obeys. నమస్కారముచేసినవాడు, వంగినవాడు. D.
 ప్రకామిలుట v. n. To bow, to prostrate oneself, to bow down. నమస్కారముచేసుట.
 ప్రకాయము * n. s. Affection, friendly or fond regard, acquaintance. ప్రకాయకలహము lover's quarrels, discord between man and wife. స్నేహము, మంచినూటలాదడము. D.
 ప్రకాయించుట v. a. To make the fire rage, ప్రజ్వలించుచేసుట? Bmj. 2. 23. అలరగ సోమయాజుల రుణాశ్రుమయముల నుల్లసిల్లనగ్నుల ప్రకాయించునూడగను, గుంపునచొప్పడుధూమజాలములకలయగబర్యెసాయన.
 ప్రకాయిని * n. s. A beloved woman. Magha. 7. 10. క్రియురాలు. D.

ప్రకావము * n. s. The name of a certain ejaculation, O'M, the mystical name of God. The sacred name. ఓంకారము. D.
 ప్రకామము * n. s. Reverence, salutation, homage. నమస్కారము. D.
 ప్రకాశిక * n. s. A course, channel, canal.
 ప్రకాశి * n. s. A spy or emissary. Asking, solicitation. చారుడు. A. 4. 329. హర్హారా. D.
 ప్రకాశము * n. s. Salutation, reverence.
 ప్రకాశితము * Dressed, cooked. Made, done, constructed. స్నానాంతరప్రకాశితంశ్చైతాగ్నై, త్రి, ఉదకాదిసంశ్చృతికర్వాన్నాదికై, ఒండినఅన్నము మొదలైనది. SC.
 ప్రకాశము * adj. Praised, celebrated. స్తోత్రముచేయబడ్డది. SC.
 ప్రకాశించుట, ప్రకాశించేయుట * v. a. To praise. N. 9. 183. స్తోత్రముచేసుట.
 ప్రకాశకుడు * అస గా స్తోత్రముచేయబడ్డవాడు.
 ప్రకాశి * n. s. Company, crowd. A creeping plant. లతాయం, విస్తార. SC. శుకూహము.
 ప్రకాశము * n. s. The open hand, with the fingers extended. చావినవేళ్లుగలఅరిచెయ్యి, అధోలోక భేదము. SC.
 ప్రకాశము * n. s. Majesty, dignity, valour, prowess. Splendour, brilliancy, heat.
 ప్రకారము * n. s. Gross delusion, trick, cheating, false cause. మోసము, వంచన.
 ప్రతి * n. s. A Sanscrit particle, prefixed to words of that language, and implying, against, substitution, (instead of, in lieu.) Several, in order, (severally, each, by each.) Direction, designation, (towards, upon.) Belonging to, (as a part, or portion.) Exchange, return, (again, back again.) ప్రతివేదము each Veda. ప్రతిదినము every day. ప్రతిసంవత్సరము each year. ప్రత్యేకము one by one. ప్రతికక్షి the opposite party. ప్రతివాది A defendant.
 ప్రతి n. s. The other. A match, an equivalent or substitute. A copy, as of a letter. A bit, section, spot of ground. 1/12 one twelfth of a గుంట. one part or length of a wall. ప్రతిలేని matchless, unrivalled. మరిచెక్క ప్రతిలోయిట్టా వ్రాసివున్నది It is thus written in the other manuscript: or copy. BD. 6. 54. ప్రతిచూపుకనిక దాబంతముగాడు.

శ్రుతికారము * n. s. A remedy, an antidote, what averts a spell. A return of offices, either good, or bad. Revenge, retaliation. Remedying, counteracting. శ్రుతికారవచనము a contradictory expression. S. 3. 360.

బ్రతికించుట v. a. To save, rescue, cause to live.

శ్రుతికూలము * adj. Contrary, adverse, cross-grained, reverse, inverted. విరుద్ధమైన. శ్రుతికూలమైనగాలి an adverse wind.

శ్రుతికృతి * n. s. An effigy; figure, image. శ్రుతిము.

శ్రుతిక్రియ * n. s. An antidote, remedy.

శ్రుతిగ్రహము * n. s. Acceptance, receiving, assent. The right of taking alms or gifts (dāna) is vulgarly but wrongly fancied to belong to bramins alone. See note on కట్టర్కము and దానము.

శ్రుతిగ్రహించుట * v. a. To accept, receive.

శ్రుతిగ్రహితుడు * He who assumes or receives.

శ్రుతిఘ్నము * n. s. Anger, wrath, rage: opposition. క్రోధము, శ్రుతిఘాతము. SC.

శ్రుతిఘటించుట * v. a. To oppose.

శ్రుతిఘటిత * adj. Opposed, contradicted.

శ్రుతిఛాయ * Refraction of light. Vish. 8. 93. దివ్యభూమినిరత్న దీప్తిలుదోరమై శుకలనిక్కలశ్రుతిఛాయలెసగ.

శ్రుతిజాబు n. s. A letter in reply, an answer.

శ్రుతిజ్ఞ * n. s. Promise, assent, agreement, engagement, undertaking, asseveration, solemn avowal, determination, resolution. శశధభేదె. SC.

శ్రుతిజ్ఞాతము * adj. Acknowledged, admitted. అంగీకరించబడ్డది. D.

శ్రుతిదానము * n. s. The return or re-delivery of a deposit, barter, exchange.

శ్రుతిద్వంద్వ * n. s. An antagonist, or opponent. శశ్రుపు. SC.

శ్రుతిధ్వని * n. s. An echo.

శ్రుతిని n. s. Revenge, a vow, determination. M. IX. 1. 74. నేడుదుశ్శాసని నెత్తురనిలనుతుడు, మదమునద్రావుటజూచికొరత, శ్రుతినిదీమణతం దనిభయముబాంది. ib. IV. 5. 209. T. 4. 197.

శ్రుతిజ్ఞ. D.

శ్రుతిసాము * n. s. A second name or alias. మారుపేరు.

శ్రుతినిధి * n. s. A resemblance or equivalent, representative. An image, a statue, a picture. Surety. అతనిశ్రుతినిధిగా as his representative శ్రుతిమానే, విష్ణువినాయకాదిశ్రుతిములు. SC.

శ్రుతిపక్ష * n. s. The first day of either lunar fortnight, the first of the moon's increase or wane. పాద్యమి.

శ్రుతిపదము * n. s. A synonyme. సర్వానుకదము.

శ్రుతిపక్షము * n. s. Opposite side, opposite party. యెడటికఱి, యెడటికఱివాడు.

శ్రుతిపక్షి * n. s. An enemy, a defendant, an opponent, a respondent. శశ్రుపు. D.

శ్రుతిపాదకము * adj. What produces effects, what causes. Explanatory. కలగవేసే, తెలియచేసే.

శ్రుతిపాదకత్వము * n. s. Substantiation, Explanatory force or bearing. నిరూపకత్వము.

శ్రుతిపాదనము * n. s. Gift, donation. Ascertaining, determining. దానే, యివ్వడము. SC.

శ్రుతిపాద్యము * adj. Substantiated, established. నిరూపించబడ్డ.

శ్రుతిపాద్యముగా * adv. Determinately, firmly. కట్టుగా.

శ్రుతిపాలకుడు * n. s. He who protects or defends. A king, a protector. రక్షకుడు.

శ్రుతిపాలనము * n. s. Protecting, defending, cherishing. Following, practising. రక్షణము.

శ్రుతిపాలించుట v. a. To protect, to defend, cherish. To follow, practise. రక్షించుట, కాపాడుట.

శ్రుతిఫలనము * n. s. The reflection, reflecting, casting an image. నిడలగుతుడడము.

శ్రుతిఫలించుట To reflect or give the image of. శ్రుతిబింబముగుతుట.

శ్రుతిఫలిత * adj. Reflected, cast back, as an image. శ్రుతిబింబిత. B. 3. 1004. దశకణంబుచేతికియిచ్చినంబశ్రుతిఫలితనిజదేహంబునుంకనుంకాని.

శ్రుతిబంధము * n. s. Obstacle, impediment, hinderance.

శ్రుతిబంధకము * adj. Impeding, obstructing.

శ్రుతిబంధకము * n. s. Obstacle, impediment, hinderance. వర్షశ్రుతిబంధకము hinderance caused by rain, or delay of rain. వానికియేమోశ్రుతిబంధకము he is surely suffering the fruits of a former birth.

శ్రుతిబంధించుట * v. n. To act against, contradict, అందుకుయ్యనూత్రముశ్రుతిబంధిస్తున్నది this rule is against it.

శ్రుతిబింబము * n. s. A reflection, as in a mirror, resemblance. శ్రుతిచ్చాయ. T. 3. 61. and 4. 91.

శ్రుతిబింబించుట * v. a. To reflect back, as a mirror does.

శ్రుతిభా * n. s. Understanding, intellect, light, splendour. బుద్ధా. SC.

శ్రుతిభాగము * n. s. A share of small articles, as fruit, flowers, &c., paid daily to the baron for household expenditure. అంక్షివెచ్చము. Laws of Manu. 8. 307.

శ్రుతిభువు * n. s. A surety. లక్షకుడు, పూటబద్దవాడు. SC. Laws of Manu. VII. 17.

శ్రుతిభేదము * n. s. A various reading, in a manuscript. సాతాంతరము.

శ్రుతిమ * n. s. Image, resemblance. విగ్రహము.

శ్రుతిమానము * n. s. Resemblance, an image, a picture, an idol. శ్రుతిబింబము, విష్ణువినాయకాది శ్రుతిమలు, గజవాహిత్యస్థానా ధోచేతే, రెండుకొమ్ములనడుము. SC.

శ్రుతిమాల * n. s. An exercise analogous to capturing verses, reciting verse for verse, as a trial of memory or skill. W. అంతాది.

శ్రుతిమోత The echo. శ్రుతిధ్వని. Pal. 258. కులసిరులెల్లశ్రుతిమోతలివ్వంగ.

శ్రుతియత్నము * అనగాలిస్సా, వాంఛా, ఉపగ్రహాః, బందీ, నిగ్రహాః, శ్రీతోగుణాంతరాధానం, శంస్తారః, గ్రహాణాదిః, శ్రుతిగ్రహాః, శ్రుతియత్నశ్రుతింస్తారేలిపిస్తాగ్రహణేద్రువా, శ్రుతియత్నవతి, త్రి, రచనా. RKD.

శ్రుతిలోమము * adj. Not right, reverse, inverted, contrary to the natural course or order, against the hair or grain. శ్రుతిలోమముగా backwards, as reciting (a spell or the alphabet) the wrong way. శ్రుతిలోమవివాహము marriage the wrong way, i. e. wherein the wife is superior to the husband. (Arthur Steel page 96.)

శ్రుతివనించుట v. a. To cause to suffer. Molli. 3. 2. ఇతనికి పాదచారితనమేటికవచ్చెనెకట్టభద్రుడీ, శ్రుతివనించుటలేఖలనుచక్కనిదయ్యనుయిట్టి దుర్గళత్ శ్రుతివనించుటైట్లురతిరాజశిమానుడువీనినేలగితిబడద్రోచెబ్రహ్మ.

శ్రుతివాక్యము * n. s. An answer. ఉత్తరము.

శ్రుతివాది * n. s. A respondent or defendant. శ్రుతికయిగావుండేవాడు. L. 7. 282.

శ్రుతివాదించుట v. a. To defend. శ్రుతికయిచెప్పట, యెదురాడుట.

శ్రుతివారము * Daily. శ్రుతినిసము. Naishad. 3. 189. శుచ్చనివృక్షవాటికల శుంఖనుభిక్షుభుజించి నిచ్చులు న్యచ్చిభుజించుబోలు శ్రుతివారముకోయిలబ్రహ్మచారిపెంతుచ్చుకడంగ.

శ్రుతివిధానము * n. s. Preventative, remedy. శ్రుతిక్రియ, కురిహారము. T. 5. 74. తత్తరమందితశ్రుతివిధానముసేయనెరుంగరెరి. టీ|| శ్రుతివిధానము, పోగొట్టేపుసాయము.

శ్రుతిశబ్దము * n. s. Echo, reverberation. శ్రుతిశబ్దమిడుట To echo.

శ్రుతిశ్చాయము * n. s. Cold, catarrh. కుడిశము. D.

శ్రుతిశ్రయము * n. s. An assembly, a place of sacrifice. శీత్రశాల, శీథయ. D.

శ్రుతిషేధము * n. s. Prohibition, forbidding. అడ్డము.

శ్రుతిష్ఠ * n. s. Fame, celebrity. Accomplishment, completion. Consecration, endowment. Staying, standing, fixation. శ్రుతిష్ఠశ్రుతిష్ఠ. setting up a pillar as a preliminary to a wedding &c. దేవాలయశ్రుతిష్ఠచేయుట to consecrate a temple. బ్రహ్మశ్రుతిష్ఠ the initiation of a bramin boy into the priestly order. శిమాస్తా, నారవె, కార్యనిర్వాహనానుర్భ్య, స్థితో, యాగనివృత్తి, కీర్తివిస్తారే. SC.

శ్రుతిష్ఠంభము * n. s. Obstacle, impediment. శ్రుతిబంధము.

శ్రుతిష్ఠించుట v. a. To ordain, to consecrate, to crown or throne. స్థాపించుట. R. 5. 326. యావరాజ్యశుట్టంబునకునంగదుంబ్రతిష్ఠించి.

శ్రుతిసీరము * n. s. A thread tied upon the wrist at the time of some particular ceremonies. కంకణ, దీక్షాదులయందు ముంజేతకట్టిన నూలునూత్రము. శేనాశ్చష్టే, మండనె, మాత్య, రత్నకంకణే. &c. SC.

శ్రుతిసీర * n. s. A screen, or wall of cloth. BRK. కాండశుతే, శురదా, తెరచీర. SC.

శ్రుతిహాతము * adj. Disappointed, opposed, obstructed. విరుద్ధమయిన. అందుకుశ్రుతిహాతమైన పుకలెక్క a cross account.

శ్రుతిహాతముగా * adv. Against, in opposition. విరుద్ధముగా

him in the face, hell open before him. అతనికి దేవుడు ప్రత్యక్షమైనాడు the god appeared visibly to him.

ప్రత్యాఖ్యారము * adj. Removed, set aside. Informed, apprised. Discouraged. Prohibited, forbidden, denied, refused. Celebrated, notorious. నిరాకృతుడు, రెండోరగువుకువచ్చినవాడు. SC. ప్రత్యాఖ్యకుండయ్యె he was discouraged or refused.

ప్రత్యాఖ్యారము * n. s. Rejection, refutation, disallowance, disregard, denial, refusal. నిరశనె, కాదనడము. SC.

ప్రత్యాదిష్టము * adj. Removed, &c. vide ప్రత్యాఖ్యారము.

ప్రత్యాబ్ధికము * n. s. Anniversary of a death. ఏటావచ్చే శ్రాద్ధము.

ప్రత్యామ్నాయము * adj. Instead of; in lieu of, in place of.

ప్రత్యాశీఢము * adj. Standing with one leg advanced; as when drawing the bow: straddling. ధన్వినాంపాదశీంఘానవిశేషః, వామపాదప్రసారే దక్షిణపాదశీంఘం. RKD. ఎడమకాలుముందరి క్షిచాచికుడికాలువెనకకువుంటే ప్రత్యాశీఢము, కుడికాలుముందరికిచాచి యెడమకాలువెనకకువుంటే ఆశీఢమనబడును. GBP.

ప్రత్యాశీర్తి * n. s. Connection, relation, familiar intercourse or association with. శీంబంధము.

ప్రత్యాశీన్నుడు * He who is connected or joined with, శీంబంధముగలవాడు, కలిగినవాడు.

ప్రత్యాహారము * n. s. Withdrawal, restraining the organs, so as to be indifferent to disagreeable or agreeable excitement. నాటకాంఘ్రే దే, బాహ్యదృష్టింశురిత్యజ్య అంతముఁగా త్వె, ఇంద్రియస్వయత్కరణ. SC. శ్వశ్వవిదుయభ్య ఇంద్రియాకషణం, తత్పర్యాయః, ఉపాదానము. RKD.

ప్రత్యుక్తుస్మి * n. s. (W) A plant, (Achyranthes aspera.)

ప్రత్యుత్తరము * n. s. An answer, reply or rejoinder.

ప్రత్యుత్థానము * n. s. Civility to a guest, polite reception. గృహగతమహాత్మానం ప్రతికృతవినయే. SC.

ప్రత్యుద్గమము * n. s. Going to meet, a guest. ప్రత్యుత్థానము.

ప్రత్యుద్వారము * adj. Returning, coming back. మల్లీవచ్చేటి. G. 8. 84. ప్రత్యుద్వారమాసేనశీంబంధం ప్రసలుదిక్తులంగాలువగా.

ప్రత్యుశుకారము * n. s. A return for good offices; a return of favours.

ప్రత్యుషము, ప్రత్యూషము * n. s. Dawn, morning. ప్రభాతే. SC.

ప్రత్యూహము * n. s. Obstacle, impediment, hinderance. విఘ్నము.

ప్రత్యేకము * adj. Separate, distinct.

ప్రత్యేకముగా * adv. Separately, distinctly. In private, alone.

ప్రత్యేకించుట * v. a. To separate.

ప్రభ * n. s. Fame, celebrity. ప్రోత్రె, కులశీలాది బాతప్రసిద్ధి, వాతాయం, దుజనాహ్వయే. SC.

ప్రభసము * n. s. Battle, fight. యుద్ధము. M. VII. 1. 243, and 4. 293.

ప్రభవము * adv. In the first instance, originally, at first. మొదట.

ప్రభవము * adj. First, prior, initial, chief, principal. ప్రభవశురుష. n. s. In the Sanscrit verb is the *First* person, which is the *third* person according to English grammar. He, she, it, they.

ప్రభవతః * adv. Originally, in the first instance. మొదట.

ప్రభవశాఖవాంఘ్రి * n. s. The name of a certain sect among bramins.

ప్రభి * n. s. The periphery of a wheel: the tire. బండికల్లుకుచుట్టువేళినయినశుక్లము. D.

ప్రభితము * adj. Famous, celebrated, made known, declared. ప్రసిద్ధమైన.

ప్రభిమ * n. s. Greatness, bigness. శృఘుత్వె. SC.

ప్రదము * adj. That which bestows. వకప్రదమైనశేఘము a rainy cloud. దేవానాంచభయప్రదం terrific even to gods. మంగళప్రదమైనశకునము a good omen. జయప్రదమైనకార్యము a fortunate affair.

ప్రదరము * n. s. An arrow: a fracture; a breaking: a disease of the womb. బాణ, భంగ, నారీరోగ, కుసుమరోగము, స్వయందీణావతే, తనకు తాబడ్డగొయ్యి. SC.

ప్రదశకకుడు * n. s. A teacher, expounder, prophet, one who shews.

త్రుదశకానము * n. s. Showing, explaining.

త్రుదక్షిణము * n. s. Circumambulation. Paying homage (to a temple, &c.) by solemnly walking round it with the right hand towards it. శ్రీ|| కోమలాంబునితంబధూమండలమునకు, క్రమము తోడత్రుదక్షిణములానర్చి. Anirud. 3. 79. ఆత్రుదక్షిణము గావుండేశంభుము A right hand shell (which is considered a curiosity) being the *Cerinthium*, the volutes of which turn (what is commonly called) the wrong way.

త్రుదానము * n. s. Gift, donation. ఈవి.

బ్రదుకు n. s. Subsistence, living, life. బీవించడము. T. 4. 161. నీ, బ్రదుకునిరథకంబనుచుబల్చరువేసరు.

బ్రదుకుట v. n. To live. BRY. 2. 874. కదనంబు లోనరాక్షసుడొక్కడైన బ్రదుకుటలేదు.

త్రుదదు * n. s. He who grants. కామితత్రుదదు he who gratifies a wish. జయత్రుదదు he who grants the victory.

త్రుదేశము * n. s. A place, situation, region, country, district. కంఠత్రుదేశము the region of the neck or throat. వాండ్లుయీత్రుదేశమందులేరు they are not in these parts. విశ్వతాంసున్మతజః నీమధ్యమానే, దేశమాత్రై, భిత్తై. SC.

త్రుదేశిని * n. s. The forefinger. తజఃనీ, జుట్టనవ్రేలు. SC.

త్రుదోషము * n. s. Evening; the first part of the night. Fault. The evening of a particular lunar day, in which the recital of the vedas is forbidden. రాత్ర్యారంభే, దోష, పాపాత్మని &c. SC.

బ్రద్ద n. s. See బద్ద.

బ్రద్దలవారు or బద్దలవారు n. s. Officers, footmen, personal attendants. బంఠ్రాకులు. Chenna. 5. 247. బ్రద్దలవారిగ సైనిపురంబున నారసినుత్రుసిద్ధుశా, బెద్దలనెల్లనిచ్చటికి బిల్వదుపాండనవారలేని. KP. 2. 84. హెచ్చినశంధ్రమంబుననేకులుబద్దలవారలక్కడక వచ్చియొమోదిరాకాలుపు వారిక కాపికలైచనకవడిక.

త్రుద్యుమ్నుడు * n. s. A name of Cupid. మన్మథుడు.

త్రుద్యోతనము * n. s. The sun. సూర్యుడు.

త్రుధనము * n. s. Fight, battle. యుద్ధము.

త్రుధానము * n. s. Nature, the natural state of any thing; the *vis insita quaedam* (Lucret:) or cause of the material world. Betrothment.

ముఖ్యము. త్రుకృతా, ఏకజాతీయసముహముఖ్యై, పరమాత్మని, బుద్ధై. SC.

త్రుధానము * adj. Chief, principal. ముఖ్యమైన. వారిలోత్రుధానమయినవాన్నిపిలువు call the chief man among them. త్రుధానమైనఆక్షేపణ the principal objection. త్రుధానద్రవ్యముచాక గావున్నది the principal provision (or *staff of life*) i. e. the rice is cheap. త్రుధానముచేయుట to betroth. త్రుధానపువుంగరము a ring with which a woman is betrothed.

త్రుధాని * n. s. A superior or governor. A minister, a president. A principal.

త్రుధానుడు * n. s. A president, a chief. Also a minister. ముఖ్యమంత్రి.

త్రున్నదనము n. s. Beauty. అందము. M. XII. 2. 361. అద్వరంబుకంటె నధికంబుదశముదశమనం గమేనిబ్రన్నదనము, నిపురశ్చేతగా దహింశయునత్యవాక్యంబుదమముదయముగాన. మేనిబ్రన్నదనమునిపురశ్చేతగాదు, అనగాదేహము యొక్క అందమును నశింపచేయడముకాదు.

త్రున్నన n. s. Beauty, అందము, సొంపు. BRY. 2. 326. త్రున్ననమైనధారు రురభంబిని సెతువును డ్రైవైవడిక, గన్నులు రెండునున్నను గారెడు నెత్తురు. త్రున్ననమైన, అనగాసొగసైన. ib. 2. 436. అన్నకుమొక్కినిల్చి వినయంబున రాఘవునాజ్ఞ నెంతయుక, బ్రన్నమించివిష్టుడు నుపాణానినెక్కిన మాట్టి వేద్యతోకున్ను గవాయుసూనుతులు ఛాతిదన ర్వుచులత్తులుండు మే రున్నతశ్యంగదేహమున సెతువు మృగేంద్రుని గ్రేసేతయుచుక. బ్రన్నమించి, అనగాసొంపువారి. పుత్యు. D.

త్రున్నన adv. Beautifully. సొగసుగా. G. 11. 60. ఆపూర్వపుబంధము వింటివేయనక, బ్రన్నననవ్వియాకాలది బంధములెవ్వరుజేయరుర్విలో. త్రున్నననవ్వి, అనగాసొగసుగాహనించి.

త్రున్నని adj. Beautiful, handsome. సొగసైన. L. 6. 6. ఆతనుచక్రములకునిమించుపిరుదును త్రున్ననితోడలు, మిగురుటాకులబోలుచిన్నిపాదములు. త్రున్ననితోడలు, సొగసైనపూవులు. Ellana. 3. 190. ధానురచంద్ర వింబమునత్రున్ననివెన్నెలకండునుంబలక. త్రున్ననివెన్నెల అనగాసొగసైన వెన్నెల. Kalahas 4. 53. చన్నులుశృంఖలారహితశంబరణన్నదకుంభికుంభముల్, త్రున్ననినల్పకారదవిబర్యనివెన్నెలదేహకాంతి. త్రున్ననినల్ప, సొగసైన మాసము. త్రున్ననిది, సుందరమైనస్త్రీశుభదములు. D.

శ్రుశు * n. s. A place for refreshment, where water is given to passers by. S. 3. 261. A. 2. 77.

శ్రుశుచము * n. s. The world (a sense peculiar to Telugu.) Extent, expanse. Heap, abundance. Delusion, trick. Composition. లోకము.

SC. says నిచ్చుతొ, ప్రోమె, రచనాయాం, విశుర్యయె, దగాచెయ్యడము, విశ్రురె.

శ్రుశుంచుట * v. a. To extend, to enlarge, విస్తరింపజేసుట.

శ్రుశుదము * n. s. The point of the foot; the tip of the toes. పాదమునవర. D.

శ్రుశుదనము * n. s. Seeking or taking refuge. శ్రుశుత్రి, అనగాశ్రుశుశ్రీలేదనిపాదములను తట్టుకొనుట. T. 1. 81. జ్ఞానకర్త శ్రుశుదనభక్తిగురునిష్ఠలాసరమెలగు.

శ్రుశుస్తుము * adj. Taking refuge with; reaching, arriving at, seeking, adhering to. శ్రుశుత్రిచేసిన.

శ్రుశుస్తుడు * n. s. A votary, he who seeks refuge. శరణాగతుడు.

శ్రుపాతము * n. s. A fall, precipice, cascade. నద్యాదితీరె, శుర్యతళిపాదః ఉన్నతశ్రుదేశే, సౌప్తికే, ముప్పిలిపోటు, నిర్ముకారె. SC.

శ్రుపాదము * n. s. A road మార్గె. SC.

శ్రుపితామహుడు * A great-grandfather. వృద్ధశ్రుపితామహుడు his great-grandfather's father.

శ్రుపాత్రుడు * n. s. A great-grandson. ముమ్మనముడు. KP. 1. 234.

శ్రుశ్రుల్లము * adj. Blown, blooming. వికసించిన.

శ్రుబంధము * n. s. Treatise, book, work, composition. కల్పించినకథలగ్రంథము. D.

శ్రుబలము * adj. Mighty, powerful, strong. శ్రుబలవిరోధి a mighty enemy. శ్రుబలమైనగురుతులు evident signs. శ్రుబలమవుట To exceed, become great.

శ్రుబలించుట v. n. To increase. వృద్ధిబొందుట.

శ్రుబలుట v. n. To grow, increase, swell. S. 3. 452.

శ్రుబలుడు plu. శ్రుబలులు A mighty man: a celebrated man శ్రునిధుడు.

శ్రుబుద్ధుడు * n. s. A wise man. శ్రుబుద్ధులు the wise.

శ్రుబోధము * n. s. Wisdom, caution, vigilance, wakefulness. Intellect, understanding. జ్ఞానము.

శ్రుబోధిక * adj. That which rouses or warns. లేవే, జ్ఞానమునుకలగజేసే. గురుబాలశ్రుబోధిక the name of a certain Telugu commentary on the Amara Cosha.

శ్రుబృలిచెట్టు n. s. The rattan tree. వేతనీ.

శ్రుబృట v. a. To lengthen a statement, or spin out a story. పెంచుట. Subha. 2. 201. గబ్బిమరుం దొరవెరుకకగొమ్మననైబడునునిపునూడనివారల్ శ్రుబ్బినకార్యంబెక్కడ తప్పిబోకాకపూర్ణ తనువిబోక. కూడనివారల్ శ్రుబ్బిన,విరుద్ధమయినమాటలుపెంచినట్టయితే.

శ్రుబృట v. n. To flourish or thrive. పెరుగుట, పూర్ణుట, విజృంభించుట. B. X. §. 3. 19. గుణమువికారంబుగోరికయనులేని, నివలవిశ్వంబునెరిజనించు, బ్రబృలదగునంచు బలుకుటతప్పగా, దీనుండవైబ్రవవృద్ధియైన. విశ్వంబునెరిజనించుశ్రుబృలదగు, అనగాశ్రుశుచముబాగుగాశుట్టుపెరుగునశించును. ib. X. §. 8. 67. శ్రుబ్బినభక్తినిహరింపైకబృంబులుజెప్పకలలుకైవల్యశ్రీ, కబ్బుదురటహరిపోషణ, మబ్బినతలితండ్రులెఱటికబ్బుదు రధిపా. శ్రుబ్బినభక్తిని, అనగాపాబ్బినశ్రద్ధతో. ib. X. §. 6. 16. నిబ్బరశుద్ధిమంటలు శ్రుబ్బినభృతిలేకనే శ్రుశుదహస్తంబుల్, గొమ్మన వివృతములగు. మంటలుశ్రుబ్బిన, అనగాశాశముపూజ్యేటప్పటికి. H. 4. 128. కనుగవవిప్పిచూచియల కామినియెక్కడి దీనికాంతమీఘనుడితెవ్వడిట్లరతిగల్గుటయేమని విస్తయంబుచే మనమున నెన్నియేమైన మంచిదెనామదికోరై దీరై శ్రుబ్బినమకరాంకునింకఘనభృత్యునిగా శునిమూనియేలడక. శ్రుబ్బినమకరాంకుడు, అనగావిజృంభించినమన్నఘడు. IIa. 1. 71. ఒగశ్రుబ్బుబిగిరబ్బునగుమబ్బుజిగుమ్మలనుద్రొమ్బుగననమ్మితనుతుతోడ. శ్రుబ్బే, పొందెననుట. D.

శ్రుభ * n. s. Light, radiance, brightness. సూర్యశ్రుభ, చంద్రశ్రుభ The bright circle, or "glory" resembling the rays of the sun or moon being a frame surrounding the chair in which an idol is carried about. నేడుసూర్యశ్రుభ, రేశుచంద్రశ్రుభ the god is carried to-day on this vehicle and to-morrow on the other one. లేజస్సు. శ్రుభావము. D.

శ్రుభంజనము * n. s. Wind, breeze. గాలి, వాయువు.

శ్రుభంజనుడు * n. s. Æolus, the god of the winds వాయుదేవుడు. D.

శ్రుభవ * adj. Born, produced. శుట్టిన.

శ్రుభవించుట * v. n. To be born or produced. జన్మించుట. పావనాత్మండలశ్రుభవించబట్టి. T. 2. 64. Jaimini. 5. 183.

ప్రభవుడు * n. s. He who is born. శ్రుట్టినవాడు.
 ప్రభాకరుడు * n. s. The giver of light. i. e. the sun. సూర్యుడు.
 ప్రభాతము * n. s. The dawn, or morning. ఉదయ కాలము.
 ప్రభావము * n. s. Majesty, dignity. Magnanimity, high spirit, power, strength, influence, force. ఆపూరినీళ్ల ప్రభావముచేత by the effect of that climate. మీ ఆశీర్వాదన ప్రభావమువల్లయి క్కడికి సుఖము గాచేరినాను thanks to your good wishes I have arrived. మాహాత్మ్యము, తేజస్సు, ప్రతాపము. D.
 ప్రభాసిత * adj. Shining, luminous, glorious. వెలుంగెడి. Vish. 2. 217.
 ప్రభిన్న * adj. Detached, severed, separated. నరకబద్ధ, పగలిన, ప్రత్యేకించబడ్డ.
 ప్రభిన్నము * n. s. An elephant in rut. నూతనమత్తజే. SC. Siva. 5. 37. ప్రభిన్నజఘోటచ్ఛన్న గమానాకరాములు.
 ప్రభు * n. s. See ప్రభువు.
 ప్రభుత్వము * n. s. Power, supremacy, lordship, sovereignty, government.
 ప్రభులింగలిల * The name of a Jangam poem in the Canarese and Telugu languages.
 ప్రభువు * n. s. Lord, master. అధిపుడు. చిత్రము మహాప్రభూ yes, please your honor. This is a daily phrase among servants.
 ప్రభూతము * adj. Much, abundant. Produced. అడభే, శంభూతే. SC.
 ప్రభూతము * n. s. A mess of boiled rice presented to the ghost on the tenth day after the death.
 ప్రభృతి * adv. After that, thence &c. బాల్యత్రభృతి ever since my youth (vulgarly బాల్యము ప్రభృతి.) శివహరిప్రభృతులు Siva Hari and others.
 ప్రభేదము * n. s. Kind, sort. Difference. భేదము.
 ప్రభోగించుట * v. a. To enjoy to the full. అనుభవించుట. Bmj. 5. 15. నేటివరకిప్పుమింబ్రభోగించితి.
 భ్రమ, భ్రమము * n. s. Whirling round, gyration. Error, or obliquity of judgment. Delusion, misapprehension. Whirlpool. Desire, wish. వానికొడుకు నూడవతనని నిండా భ్రమ గావున్నది he wishes very much to see his son. మిథ్యా మత్యాం, జలనిర్గమె, క్రాంత, గిరిగిరిగడము. SC.

భ్రమ * adj. Erroneous. తప్పివైస. భ్రమకూటలు nonsense.
 భ్రమరాము * n. s. Whirling, turning, going round, wandering.
 భ్రమత్తు * adj. Careless, intoxicated, insane. మదిచిన, మత్తెక్కిన, వెర్రి. R. 6. 149.
 భ్రమధాధిపుడు * n. s. The lord of Pramathas, an epithet of Siva శివుడు.
 భ్రమధుడు (plu. భ్రమధులు) * n. s. An attendant on Siva. శివశిష్యానిత ప్రమధజాత. SC. సారిపడుడు.
 భ్రమద * n. s. Maid, damsel, lady. అతికామవత్సాం, శ్రీయాం, అతిగర్వవత్సాం. SC.
 భ్రమదము * n. s. Joy, pleasure, delight. ఆనందము. SC.
 భ్రమదవనము * n. s. A pleasure-ground, a park. ఉద్యానవనము.
 భ్రమదా * n. s. Maid, damsel, lady. శ్రీ.
 భ్రమదావనము * n. s. A park, a pleasure-ground. ఉద్యానవనము.
 భ్రమశుడుట * v. n. To err, be mistaken.
 భ్రమశుచుట * v. a. To mislead, delude.
 భ్రమశ్రమాదము * Blunder, oversight.
 భ్రమయుట * v. n. To err, be deceived. To be confused, perplexed.
 భ్రమరము * n. s. The large bright black humble bee or తుమ్మెద, which produces no honey: the poets compare braids of black hair to clustering bees. "Bombinatrix hirsuta Linn." (This certainly is wrong, for it is not hirsuta but glabra.) భ్రమరకీటన్యాయము Lila. 19. 342. Like to the caterpillars which the wasp places in its nest: these are supposed to change into wasps. The similitude is used to point out the entire change produced in the mind of a pupil.
 భ్రమరకము * n. s. Hair curled upon the forehead. సెశుటచుట్టులుచుట్టులు గాజీరాదేముంగురులు. బొంగరము, భృంగము. SC.
 భ్రమరి * n. s. The female bee. ఆడతుమ్మెద. See భ్రమరము.
 భ్రమరాము * n. s. Cause, motive. Limit. Proof, standard, testimony, authority. Measure, quantity, size, bulk. Oath, adjuration. ప్రమాణముచేయుట To make an oath. వేదముశబ్దప్రమాణము గావుండేటిది The vedam is the criterion or standard of duty. అంగుళీమానే, జేసమూరగజము మొదలైనవి, ప్రమితౌ, ఇయత్రాయాం, వాస్త్రై, హాతౌ, ఆస్త్రైశ్చవదే, ఏకతాయాం, నిత్యై, బోధనే, హింశినే. SC.

శ్రీసూక్ష్మమువేయించుట v. a. To administer an oath.

శ్రీయాదము * n. s. Mistake, error, neglect (of study, &c.) Danger, insecurity, hazard, peril. Mischance, unforeseen evil. (తప్పడము, అనాలోచితవికారము.)

శ్రీమించుట * v. n. To be confused, misled, deluded. To turn round. M. I. 1. 157. భ్రమనుపొందుట. D.

శ్రీమితె or శ్రీమితె A saucer for oil, used as a lamp.

శ్రీమయించుట * v. n. To turn round, to spin round.

శ్రీమయింపుట * See భ్రమయింపుట.

శ్రీమల * n. s. Lassitude, enervation, exhaustion from indolence or fatigue. తండ్రాయాం, కంఠి, పాట్లన్ను, అలసట వేత సామ్యునిల బోవడమున్ను. SC.

శ్రీముఖము * adj. Chief, principal, best, most excellent, first. ముఖ్యమైన, మొదటిదైన.

శ్రీముఖుడు * n. s. A chief, a principal man. ముఖ్యుడు.

శ్రీమేయము * n. s. Opportunity, occasion. Subject. ఆ శ్రీమేయములో దీన్ని చెప్పినాడు he mentioned this on that occasion. ఆ శ్రీమేయమేయెరగను I know nothing of the matter. తంపే శ్రీమేయమువచ్చేటప్పుడు when you happen to send it.

శ్రీమోదము * n. s. Joy, delight. ఆనందము.

శ్రీమోదింపుట * v. n. To rejoice, be joyful. ఆనందింపుట.

శ్రీమోదకుడు * n. s. A thief, a rogue. పంచకుడు, తప్పేయడు. L. 13. 57.

శ్రీమోదము * n. s. Deceit. S. 3. 521. చిన్నారిచన్నులకన్నమున్ను గదోరులోక శ్రీమోదములలోల వింత.

బ్రహ్మైత for బ్రహ్మహత్య n. s. Bramin-slaying, the act of slaying a brammin. Charitra. 2. 1552. బ్రహ్మైత త్రైబుజన్యనబొండ్లు.

శ్రీయతుడు * n. s. A holy or pious person; one purified by austerities and mortification. శ్రీభక్తుడు, భూతుడు.

శ్రీయత్తుడు * n. s. Endeavour, effort. జెవశ్రీయత్తుమువల్ల యిట్లా జరిగినది It pleased God that matters turned out thus.

శ్రీయాగలు * A certain sort of grain.

శ్రీయాగము * n. s. Journey, departure. యాత్రయాగముయెప్పుడు when do you set out?

శ్రీయాశి, శ్రీయాశము * n. s. Trouble, difficulty, pain. ఆయాశవివరమునకే శ్రీయాశమైనదిగావున్నది It is painful even to hear of such things. నేనాశిపేయకంటె ఆయాశవివరమునకే శ్రీయాశ It is hard to get him to listen to me.

శ్రీయ క్రము * adj. Endowed with, associated or connected with, applied, employed. గల, కూడుకొన్న, శ్రీయోగించబడ్డ.

శ్రీయతము * n. e. A million. పదిలక్షలు. SC.

శ్రీయోగము * n. s. Application, use, employment as of a word or a spell, administration of a medicine, using any thing as a weapon, &c. In grammar, a voice. మహావిద్యుది శ్రీయోగము a prescription of bilwa and other drugs. దీనికాళిదాశి శ్రీయోగములున్నది Kalidasa has used this word. యాశి శ్రీయోగమువేయింపుట to bewitch or send a devil into (a person.) యా అభ్యుధ శ్రీయోగము చేసినాడు he administered this medicine. విష శ్రీయోగము చేసించినాడు he killed him by means of poison. బాణ శ్రీయోగము చేసినాడు he used an arrow i. e. discharged it. యత్న, తంత్ర, నిజకానె, శునీతె, క్రియాయాం. SC.

శ్రీయోగించుట v. a. To use, practise, administer, use as a weapon. DRY. 2171. See శ్రీయోగము.

శ్రీయోజకుడు * n. s. The original instigator of any act. A clever man, a genius. వాకుకద్దల శ్రీయోజకుడు he is no genius, he is a mere fool.

శ్రీయోజనము * n. s. An affair, business. Use, advantage. A thing to be kept or observed, as a holy day, or a feast. Cause, motive. కుభ శ్రీయోజనము A happy occasion (as a wedding.) రేవుకాయంట్లోకొంచెము శ్రీయోజనమునకరావ రావకువల్ల లేదు I cannot come tomorrow as there are some rites to be observed at home. అక్కడికినీవుపోయినందున శ్రీయోజనము what is the use (good, or advantage) of your going there? శ్రీయోజన శ్రీస్తుభములకు నాండ్లను మేము ఒలువడములేదు we do not invite them to parties. వ్రాసుకల శ్రీయోజనముల

కు[వ్రాయించివంపిస్తూ రావలెను Please to write me whatever is requisite. This is a common phrase in concluding a letter : like your obedient servant. కార్వ, హీకా. SC.

ప్రరోహము * n. s. A bad, a shoot. అంకురే. SC.

ప్రలంబము * n. s. A garland of flowers worn round the neck. A branch. The female breast. హారే, శాఖాయాం, కయోధరె, రాక్షశభేదే, బలరామే. SC.

ప్రలంబము * adj. Hanging down, depending from, pendulous. వేలాదే.

ప్రలంబస్ముదకు * or ప్రలంబవైరి n. s. 'He who slew the demon:' an epithet of బలరాముడు.

ప్రలంబిరము * adj. Suspended, pendulous, hanging. వేలాదే.

ప్రళయము * n. s. Destruction, the final destruction of the world. ప్రళయకాలము an awful or portentous period. జలప్రళయము the deluge.

ప్రళయముగా * adv. In a flood, in a deluge. Prodigiously, hugely, grandly. యితలోవాన

ప్రళయముగావచ్చినది There was rain in floods. రాజుప్రళయముగా బయలుదేరినాడు The king set out very grandly. వాడితనిబహు ప్రళయము

గావున్నది he lives in a dashing style, his business goes on thrivingly. ప్రళయముగామాట్లాడుతాడు he talks grandly or pompously. యేరు

ప్రళయముగాపారుతున్నది the river is rushing furiously.

ప్రలాపము * n. s. Unmeaning or incoherent speech : mere exclamation. విలాపము, కలువరించ.

అనభావచసిన, అక్రమతేనికూట. SC.

ప్రలాపించుట v. n. To use broken words or exclamations. విలపించుట, కలువరించుట.

ప్రలోభనము * n. s. Tempting, seduction. వలపించడము.

ప్రల్లటిడు n. s. An insolent or wicked person. తలకొట్టమారి: Zacca. 1. 152. చక్కనిమానంబు విక్కబట్టెదనన్న, తుంచనాణుడుమిగులబ్రల్లటిడు.

ప్రల్లదనము n. s. (K.) Pride, arrogance. యర్యము, అహంకారము, కొల్వ. Jagan. 2. 61. ప్రల్లీతుడి యదేలబిల్లిలోతులనుండి ప్రల్లదనముచేతనల్లుకొనుచు. టీ|| యర్యముచేతను. Bhascara. §. 17. ప్రల్లదనంబుచే నెరుకపాటాకయించుయితేక. టీ|| వదురుబోతురనముచేతను.

ప్రల్లదశు adj. (K.) Nonsensical, vain, proud. యర్యశు, పనికిమాలిన. T. 4. 220. వింటిరెపానిప్రల్లదశువెంకలికూతలువచ్చెనత్రివా, రింటికిచోనియంతటియక్కత్వముజేసియున్నట్లడింతయుకా. టీ|| ప్రల్లదశు, అహంకారము అశత్యములయన.

ప్రల్లదము n. s. (K.) Pride, arrogance, nonsense, bragging, vain speeches. కొల్వ, యర్యము, పనికిమాలినకూతలు. I. 7. 284. అల్లనగనుగొనియాకూయమరియు, ప్రల్లదంబేర్పడబలికెల్లననుచు, మారిమార బ్రహ్మాదులంతటివారికిరికిరి బెట్టుదుకదిసినవేళ. Pariz. 3. 71. యాక్షమావల్లభుండెంతయుండ్రుళ్లనంబ్రల్లదంబాడినకా. M. V. 2. 42. వెలదిజూదంబుపానంబువేటకులుకు ప్రల్లదంబుదండంబునుబరుశుదనము. Vish. 2. 11. నితల్లిశుకత్తి నౌదుననితాబలుమారునువచ్చినాకడకా, ప్రల్లదము లవచియ. ib. 4. 171. కానయతినియందుయర్యంబుదుదమునుచురుశుదనము బెరుకుప్రల్లదంబు, బాదముకండచేసి. Vish. 4. 90. తనయాళ్ల లోననడవకప్రల్లదంబునదురాచారంబుచేసిన మేనల్లనింగోతుంబునిలుకుంగనొనాశకతన్నిన.

ప్రల్లదడు n. s. An insolent wretch : a rogue. An empty fellow. తలకొట్టమారి. M. XII. 5. 276. మృచ్చులు ప్రల్లదులచచ్చువారల యట్లుగాకున్నబాధలులోకమునకుబుట్టవేయని.

ప్రవచనము * n. s. The venerated text. i. e. the Vedas. Teaching, expounding. యిచ్చుట్టోపాత ప్రవచనములులేవు at present there is neither teaching nor learning. వేదే, ప్రకృష్టవచనే. SC.

ప్రవణము * adj. Bent, bowed. Attached, adhering to. తత్వరే, ఆశక్తుడు, ప్రహ్లాద, వంశనిది &c. SC.

ప్రవర, ప్రవరము * n. s. Offspring, descendants. గోత్రము, శంకతియున్ను. D. 'The Gotram is the tribe, containing several pravaras; the distinction between గోత్రము and ప్రవర is not very clear.' (Colebr. Ess. 2. 305.)

ప్రవర or ప్రవరము * adj. Noble, excellent. శ్రేష్ఠమైన. D.

ప్రవరుడు * n. s. An excellent man. శ్రేష్ఠుడు. D.

ప్రవర్ణము * n. s. A particular ceremony or sacrifice. అన్నిప్రోమాద్యంగభూతయోగవిశేష. SC.

ప్రవర్ణ్యుడు * n. s. An officiating priest. పురోహితుడు.

శ్రవకము* adj. Inciting, stimulating, inducing. ప్రేరేపకమైన.

శ్రవకము * n. s. Management, superintendence అధికారము.

శ్రవకకుడు * n. s. The original instigator, or author: the doer. A manager, or superintendent. కారకుడు, అధికారి. గ్రామశ్రవకకుడు The manager or agent of a village. భుజయనే దాంతశ్రవకలయిన he who cultivates both systems of theology.

శ్రవకన * n. s. Conduct, behaviour, going on. నడక, ఆచారము.

శ్రవకమానము* Current, as a year. నడుస్తూవుండే.

శ్రవకమింటుట, శ్రవకమింటుట v. n. To behave, go on, conduct himself. దుర్మార్గముగా శ్రవకమింటున్నాడు he behaves himself very ill.

శ్రవకము n. s. Purging, diarrhoea. భేదము.

శ్రవకమానము * adj. Flourishing, thriving, increasing. వృద్ధిపొందుచూపుండే.

శ్రవకమింటుట * v. n. To increase, grow, flourish. వృద్ధిపొందుట.

శ్రవకమానము * n. s. A covered carriage, or litter for women. మనుష్యకాశ్య, అందలముమొదలయినవి. SC.

శ్రవకమింటుట * v. n. To run or flow, (as a river.) పారుట.

శ్రవకము * n. s. Rumour, report. వదంతి.

శ్రవకము * n. s. Coral. A shoot, a sprout, a new leaf. The neck of a lute. కుండము, అంకురము, నవకల్పనము, వీణాకుండము &c. SC. మన శ్రవకము 'ruby and coral alternately.' i. e. poetry written in a mixed *doggrel* of Sanscrit and Tamil.

శ్రవకము * n. s. Absence (from his home or land.) Abiding in foreign residence, remaining away from home. కుర్రుకొనము. శ్రవకముగావుండేవాడు or శ్రవకకుడు one who is from home.

శ్రవకము * n. s. Stream, flood, current, continuous passage. వరక, వెల్లువ.

శ్రవకము * n. s. Diarrhoea, dysentery. అతిసారము, పాచనాలు SC.

శ్రవకము * adj. Most pure, spotless, quite innocent. నిర్మలమైన, శుభ్రమైన.

శ్రవకము * n. s. Separating, parting. యెడదాయకము. D.

శ్రవకము * adj. Entered: gone in, entered upon (as an affair,) engaged in. శ్రవకమింటు, చొరకడ.

శ్రవకము * He who entered or has gone in; he who entered upon, or is engaged in. దుర్మార్గ శ్రవకము he who is bent upon mischief, one given to evil courses.

శ్రవకము * adj. Skillful, versed in, conversant. నిపుణతగల. Vish. 1. 12.

శ్రవకము * n. s. Cleverness, proficiency, skill, ability. నిపుణత, విద్యాశ్రవకము scholarship.

శ్రవకము * n. s. He who is skillful or clever. నిపుణుడు. ఆంధ్రభాషయందుమిక్కిలి శ్రవకమయిన highly accomplished in Telugu.

శ్రవకము v. n. To burst. కుగులుట. Pal. 301. బ్రహ్మాండమంతయు బ్రవిలిసట్టయ్యె.

శ్రవకము * n. s. Activity, occupation. Inclination. Design, disposition. శ్రవకమిచ్చుటయెందున్నతానేచేసుకొంటున్నాడు The inclination and the disinclination both arose in his own mind. He willed it and willed it not. The liking and disliking were both his own. నిరంతరశ్రవకము, వాతావయం, శ్రవకము. SC. నడక, వర్షమానము. D. వికీకము, కృతినాథ్యతాజ్ఞానము. యిట్లనాధనతాజ్ఞానము, ప్రపాదనశ్రవకము, యథా, శ్రవకమిచ్చుకొనినవ్యతిరేకభావనకారణం. RKD. శ్రవకమిచ్చుకొనేవారువచ్చును శ్రవకమునంతః కరణశ్రవకము: (Sacotala) In matters admitting of doubt, the event is always favourable to the presentiments of the wise.

శ్రవకము * adj. Full grown, expanded, diffused: spread abroad or dispersed. ఏదితే, వృద్ధిపొందినది, శ్రవకమే, ఆదోకగావెరిగినది. SC.

శ్రవకము * n. s. Entering upon, engaging in, entrance. చొరకడము, చొరక. ఆశాశ్రవకములోకానికి శ్రవకములేదు he has no command of that science. ఆచారవద్దనాకు శ్రవకములేదు I have no influence with him. గృహశ్రవకముచేసినారు they have taken possession of the house. ఆచిన్నదానికి యింకాగృహశ్రవకము కాలేదు the bride has not yet been brought home. శ్ర

త్రసరూఢు * n. s. Going forth, or round, surrounding an enemy. Extending, spreading. ఆనారే, వంకవజసుట. SC. వ్యాకంఠదము. D.

త్రసరించుట v. n. To spread, extend. To be inherited, as a temper. To be granted or extended as favour : to fall (as a shadow on a mark.) To be instilled (as a tenet or principle.) వ్యాకంచుట. D.

త్రసరించుచేయుట v. a. To extend. To instill (principles) See the preceding word. వ్యాకంచుట చేసుట.

త్రసవము * n. s. Bringing forth, bearing (as young) Birth, production. A flower, a blossom. Fruit. Offspring, posterity. త్రసవాయాశము the pains of childbed. త్రసూత్, త్రుష్టు, శల, సుత, జనన. &c. SC.

త్రసరించుట v. n. To be brought to bed విద్యకనదము.

త్రసవ్యము * adj. Contrary, reverse, inverted, reverted. త్రతకూర, దక్షిణ, కుడిచి, త్రవ్య, యుడమ ద, అధన, అనుకూల. SC.

త్రసాదము * n. s. Food presented to a god or blest by a priest and then distributed in a temple. The remains of an offering thus presented. Favour, kindness, grace. Clearness. Composure of mind. ఊహత్రసాదము An exclamation implying, "Your pleasure!" "Thy will is our law." వైర్వ్య, అనుగ్రహ, స్యాస్యే, వార్ష, వైశ్యకముఖ్యాన్నాదా, కావ్యున. SC.

త్రసాదించుట * v. a. To favour. నడవలభ త్రసాదించునాకు bestow faith upon me. నాయం దలిఅనుగ్రహము త్రసాదించినారు he abewed me favour. అనుగ్రహించుట. D.

త్రసాధనము * n. s. Dress, embellishment, decoration. వేదవిశేష, మకరికాశత్రతికాద్యలంకృతశోభ. SC.

త్రసద్ధము * adj. Known, celebrated, notorious. యిదిత్రసద్ధమయినకావ్యముకాదు this is not a classical poem. త్రసద్ధపత్రిక a newspaper. వ్యాతె, భూషితె. SC.

త్రసద్ధి * n. s. Celebrity, notoriety, fame, report. వ్యాధి, వజంఠి. త్రసద్ధిగలవాడు a celebrated man. యాచూటఅంఠరానున్నత్రసద్ధిగావున్నది this story is known every where.

త్రసద్ధిగా * adv. Confessedly, avowedly, notoriously. అరకవస్తాదనత్రసద్ధిగావున్నది there is a general talk of his coming. త్రసద్ధిచేసుట or త్రసద్ధిచరణుట To publish, or make known.

త్రసూత * n. s. A woman lying in or brought to bed. కాలింఠరాలు. D.

త్రసూత * n. s. Childbed, bringing forth the young. విద్యకనదము. D.

త్రసూతిక * n. s. A woman lying in, in childbed కాలింఠరాలు. D.

త్రసూనము * n. s. Flower, blossom. త్రుష్టుము.

త్రస్ఫురము * adj. Dispersed, extended, spread abroad, stretched, lengthened. త్రవ్యధైశంఠ్రసారితె, విసితె, వేగితె. SC.

త్రస్ఫురి * n. s. The palm of the hand hollowed, as if to hold liquids. నికుబ్జపాన, త్రుతిసిరి, ద్వికులకరిమాన, చేరదము. SC.

త్రసేవకము * n. s. The globes of a lute. వీణాయముఖమందుండేకరిది. SC.

త్రస్థరము * n. s. A stone, a jewel, a precious stone. సామాన, కల్లవాదిరవిరళయ్యాయాం, మనా, కుఠాయాం. SC.

త్రస్థరించుట * v. n. To arrange prosodial feet. త్రస్థారముచేసుట.

త్రస్తూతుము n. s. Mention. ఆశంఠిసాతోత్రస్తూతుముచేసినాడు he made a mention of this to me.

త్రస్తూరము * n. s. A canon, theme, or fundamental source. A diagram or figure used in magic. గణత్రస్తూరము the combination of syllables, in forming prosodial feet. వ్యుత్పస్తార, ఖండకృత్త్రస్తూరము. SC.

త్రస్తూనము * n. s. Opportunity, occasion. కార్యవిరళము. SC.

త్రస్తురము * adv. At present, just now. త్రస్తురము జరిగితున్నదేము what is going on at present? త్రస్తురంతుకార్యము the present affair, the business in hand. త్రస్తురముదీనినీనుకో take this for the present.

త్రస్తురము * or ఖండత్రస్తురము n. s. A festive rite.

త్రస్తురి * n. s. Applause, praise. స్తోత్రము. Dab. 159. Charit. 3. 2110.

త్రస్తురించుట * v. a. To praise, applaud. స్తోత్రముచేసుట. Vih. 8. 72.

శ్రుతము * n. s. A measure of quantity of four
కుడుతుములు, or forty-eight double handfuls.
Table land on the top of a mountain. చతుఃకు
డుశుశ్రుమాణ, కుంచెడు, శుశ్రుకనిరంబాధశుశులకా
కారశిలాయాం, శిరోరుపా. SC.

శ్రుష్టానము * n. s. Setting out upon a journey.
శ్రుష్టాన, శలికాహావడము. SC. M. IV. 1. 137.
M. XII. 3. 307. శ్రుష్టానభేరి * The great drum
sounded when a march commences.

శ్రుష్టాపించుట * v. a. ఆనగావుంచుట, నిలుపుట.
D.

శ్రుష్టుట * adj. Blown, expanded. వికసించిన.

శ్రుష్టురత్ * adj. Bright, brilliant.

శ్రుశ్యంధము * adj. Going quick. N. 1. 115. న
భశ్యుత్పటకటకులశ్రుశ్యంధంబైననావకా. టీ||శ్రు
శ్యంధంబైన, అతివేగమైన.

శ్రుశ్వేదము * n. s. Great sweat, excessive per-
spiration. మామైతైనచెడుట.

శ్రుహము * n. s. The palm of the hand. Akasa
Bhair 87 శ్రోతాధ్యాయము.

శ్రుహతము * n. s. Struck, wounded, killed, de-
feated. కొట్టబడ్డ.

శ్రుహరము * n. s. A watch (of about three hours)
A beating, (vulgar,) జాము, బెప్ప. ఆటల్లగాడి
శ్రుహరాశ్రుహరములు తరిసినది the boy was well
thrashed.

శ్రుహరము * n. s. A weapon. ఆయుధ. SC.

శ్రుహరి or శ్రుహరిగోడ n. s. The boundary wall
of a garden. Pariz. 4. 86.

శ్రుహరించుట v. a. To smite, beat. కొట్టుట.
BRK. 187. Sar D. 5. 207.

శ్రుహశనము * n. s. Violent, or hearty laughter,
mirth. A farce, a burlesque. నాటకగ్రంథభేద,
శ్రుకృష్టహాసన. SC.

శ్రుహరము * n. s. Striking, destroying. M. I. 1.
218. మానవజశ్రుహరము annihilation of pride
and passion.

శ్రుహి * n. s. A well. బావి.

శ్రుహిత * adj. Sent, despatched. పంపించబడ్డ.
Kusalavo page 137.

శ్రుహృష్ట * Glad, pleased, delighted. KP. 7. 129.

శ్రుహిళిక * n. s. A puzzle, a riddle. మాధార్థవ
కాకావ్య. SC.

బ్రహ్మ * n. s. The god Bramha, the operative
creator of the world. యదిబ్రహ్మభేద్యముగావు

స్తుది this is invincible even to gods. కాడుకట్టి
యంబ్రంబ్బ he is a mere simpleton. చతుర్ముఖ
శ్రీవేదవిన్నహముర్విహి, నవశుంభాయాం, ముక్తా.
వేద, విద్రై, జ్ఞాన &c. SC. Such expressions fre-
quently occur both in poems and in conversa-
tion; representing Bramha as mighty, but not
almighty: as a great god but not the Supreme.
Thus Bramha is a god who stands on a level
with Mercurius; not with Diespiter.

బ్రహ్మము * n. s. The divinity. శరమాత్మని. SC.

బ్రహ్మకమ్మ n. s. The seam that goes down the
middle of a sheet.

బ్రహ్మచర్యము * n. s. The bachelor state. Absti-
nence from sexual intercourse. M. M. in DRB.
282. ఆరణ్యమావిస్తృతంబాలించియింక శురిబ్రహ్మ
చర్యంబుజరియింతువలయు the gods exhort Siva
to embrace (Bramha-charyam) chastity, ab-
staining from further sexual commerce.

బ్రహ్మచారి n. s. A bachelor or novice: the title
borne by a bramin during the period of reli-
gious instruction: which extends from child-
hood, when he is betrothed, up to manhood;
when he is regularly married.

బ్రహ్మచారిణి * n. s. A maiden that remains un-
married, a female novice: a woman leading a
life of continence. బ్రహ్మచర్యమును అనుష్ఠించే
స్త్రీ.

బ్రహ్మణ్యము * n. s. The assemblage of bramins.
యాశుంకవర్షముకంచి పుత్తవమునకుబహు బ్రహ్మ
ణ్యమువచ్చినది this year there was a great as-
semblage of Bramins at Conjeevaram. బ్రాహ్మ
ణశముపా, బ్రహ్మదారుణి, గంగరావిచెట్టు, కనై
శ్వర. SC.

బ్రహ్మణ్యము adj. Relating to, connected with a
bramin. బ్రాహ్మణియే, బ్రాహ్మణశ్రవణకర్త
ణాః. SC.

బ్రహ్మత్య * Correctly బ్రహ్మహత్య Bramin-slaying
బ్రాహ్మణనిరంతుడము.

బ్రహ్మత్వము * n. s. Identification with Bramha,
or God. Godhead. బ్రహ్మసాయజ్యము. SC. says
బ్రహ్మత్వరూపము.

బ్రహ్మబండి * n. s. A plant called Argemone Mex-
icana. Wight. 11. 59. వారాహి. SC.

బ్రహ్మనాడి * n. s. The cerebral nerves. Hari
Vams. 1. 11.

కామెగక క్రంకంపు. ప్రామాదులు ancient wilds, old grass lands.

ప్రాంతము * n. s. A court, a yard. ప్రదేశము.

ప్రాంచల్ * Brilliant, shining. ప్రకాశించే.

ప్రాంతము * n. s. Edge, margin, border, bank. నవ్యాదితీరే. SC.

ప్రాంతము * adj. Whirled, revolved, blundering, mistaken. గిరిగిరిగిరిగిరి, పొరపాటుబడ్డ. ప్రాంతదృష్టి giddiness.

ప్రాంతి * n. s. Fancy, whim, error, delusion, whirling. ప్రకాశ, నిరసరిరిరిగిరిగిరి. SC.

ప్రాంత్యము * Neighbourhood, near, adjacent.

ప్రాంత్యు * adj. High, tall, lofty. ఉన్నతమైన.

ప్రాక n. s. See పాక. పూరప్రాక a verandah.

ప్రాకటము adj. Displayed, manifest, apparent, public, notorious. ప్రసిద్ధమైన. T. intro. 19.

ప్రాకటశత్రు విద్యుతపాటినిలోకమునారెరుంగరాటి ప్రాకట, ప్రకటమైన.

ప్రాకటము adv. Publicly, notoriously. ప్రసిద్ధముగా. BD. 5. 799. ప్రాకటముగనిన్నురమించబంది.

ప్రాకాశ్యము * n. s. Irresistible will or fiat; one of Shiva's eight attributes; wilfulness, following or obeying one's own will or inclination. శివలిలాసాధిభేదే. SC.

ప్రాకారము * n. s. An enclosure, a fence, a rampart, a surrounding wall. గుట్టగోడ. SC. says సారే, కోట. In the preface to D. the following verse is quoted from ఆంధ్రకామిని. ప్రకాశి లభిమకాశీమహిం ద్రునినింపురం, ప్రాకారం కుమనార్చ త్యా ప్రసాద్యా రాసవాకోత్ He made mountains as a great boundary wall, wherein there were three entrances.

ప్రాకృతము * adj. Low, common, vulgar. సీరిమైన.

ప్రాకృతము n. s. A peculiar dialect of the Sanscrit language.

ప్రాకృతుడు * n. s. A boor, clown, or rustic. సీరుడు. SC.

ప్రాకృన్య n. s. A particular ceremony observed on the third day of the marriage. పెద్దిలలోమూడవనాటియర్చనము. D.

ప్రాకృ * n. s. The east. కూర్మ్యుదిక్కు. D.

ప్రాకృ * adj. Before, prior, preceding in place, or time, past, gone. Eastern. ముందరి, గడిచిన, కూర్మ్యునింపమైన.

ప్రాకృ * adv. Formerly, of old. ముందు, ముందరి.

ప్రాకృన * adj. Ancient, of old days. అంతనమైన.

ప్రాకృప్యము * n. s. Skilfulness, cleverness. ప్రాధికు, సామర్థ్యము. Vijaya. 2. 193.

ప్రాచ or పాచ A bit or blade of grass.

ప్రాచి * n. s. The east. కూర్మ్యుదిక్కు. D.

ప్రాచి n. s. Dirt, filth, mouldiness, sliminess as upon a stone near water. మాలిన్యము. D.

ప్రాచినము * adj. Ancient, old. Eastern, placed towards the east.

ప్రాచినతిలకము * అనగాచంద్రుడు.

ప్రాచినబర్హి * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

ప్రాచినాదీరము * n. s. The sacerdotal thread, worn (contrary to custom) over the right arm, and passing under the left. అశుభ్యముగానే సుకొన్నబండము. D.

ప్రాచీరము * n. s. A bound hedge, a fence, a wall, an enclosure, a rampart. కృత, కంచె, కోట. SC.

ప్రాచుర్యము * adj. Excessive, enormous. బహుళమైన. Jaganna. 1. 40.

ప్రాచుర్యము * n. s. Abundance, plenty. బాహుళ్యము.

ప్రాచేరము * n. s. An epithet of వాల్మీకి and of వరుణుడు.

ప్రాచ్య * Eastern, easterly, the country south or east of the Saraswati. శరావత్యుభద్రాక్షుడిని జేకే. ఇత.

ప్రాచాశక్త్యము * n. s. Influence, authority, power. అధికార, యిష్టిభేద. SC.

ప్రాకాశము * adj. Brilliant, shining. ప్రకాశించే. B. X. §. 38. verse 1266.

ప్రాకాశ్యుట * v. n. To shine. ప్రకాశించుట.

ప్రాకౌత, అనగాపాతకృతాయి. A. 6. 104. బూది బ్రుంసనముంబనగోడకట్టు, మైనపుపైల ప్రాకౌతనావెలుం. టీ|| ప్రాకౌత, పాతకృతాయి.

ప్రాజ్ఞుడు * n. s. A sage, a wise man or learned man. శంధికుడు. SC. Vem. 169. 1348.

ప్రాజ్యము * adj. Much, many. విస్తారమైన. BBY. 2. 417. P. 1. 76.

ప్రాధివాకుడు * n. s. A judge. కృపకారజుకాసి, గనుకరి. SC.

ప్రాణము * n. s. Air, wind, breath, life, vitality, the living soul. In grammar, a vowel. ప్రాణముతో తుండేనాడు, one who is yet living. కేనప్రాణము

తోలన్నాడు he is nearly dead. ప్రాణమువదిచె ను he breathed his last, gave up the ghost. ఆరకు దానిమీద ప్రాణములువిడుస్తూన్నాడు or వానికి దానిమీదకుంచ ప్రాణములు he is dying for her: has set his heart upon her; is ready to lay down his life for her. ప్రాణమునకువచ్చేదని a most perilous affair, one that touches his life. వానిప్రాణముమీదికివచ్చినది he is in immediate peril. ప్రాణముతోకట్టిరి they caught him alive. నాప్రాణముపోయినా యిట్లాచెప్పకునా may I die if I ever said so. వాడుపిడికిటప్రాణములుకుట్టుకొనివచ్చినాడు he arrived half dead. కానికి నేర్వేకరకు ప్రాణాళింకటమవు ను it would cost immense labour to teach him. కుంచప్రాణములు the five spirits. ఆవిగ్రహమునకు ప్రాణశ్రుతిచ్చ చేసినారు they performed the ceremony by which the god is lodged in the image; literally, they inspired the image. ప్రాణత్యాగము giving up the ghost, suicide. వాడుప్రాణత్యాగముచేసినాడు he did wonders for them; in other words, he did nothing. ఆదివిద్వలుకావలెననిగుట్లో ప్రాణాచారముశుద్ధది she said "give me children or else I die." ప్రాణాతురము the peril of life. అనగాప్రాణాళింకటము. M. III. 5. 67. ప్రాణాతురమైనచోశరణయంబులయందును బల్లుబొంకుశత్యాతిశయంబు. ప్రాణావనము saving the life. ప్రాణావసానకాలమున in his last moments. ప్రాణాహుతి the five morsels offered to five principles. ప్రాణస్నేహము intimate friendship. ప్రాణదానముచేసినాడు he bestowed their lives on them: he spared their lives. నాప్రాణములుంటేమట్టుకు as long as I live.

ప్రాణగోర్ధము n. s. The loss of life. M. XII. 2. 208. వినుస్మశరాశ్యామిషముం గొనకులుపురచేత ప్రాణగోర్ధంబైయున్నునుధీరుడేమరమినది దనకును దక్కించుకొనుముధస్తుత్యముగాఁ. ప్రాణహాని. D. ప్రాణాడు * n. s. The giver of life, the creator. బ్రహ్మ. D.

ప్రాణనాధుడు * n. s. The lord of (her) life. i. e. a husband or lover: Yama or Pluto. కుగడు, యమధర్మరాజు. D.

ప్రాణయామము * n. s. A ritual mode of breathing while mentally reciting certain prayers,

stopping one nostril and inhaling or exhaling with the other: these operations being called రేచక, కుంభక and పూరక. A. 3. 88. Lalito. 3. 48.

ప్రాణి * n. s. A being, or living creature. జంతువు.

ప్రాత * n. s. A brother. తోడబుట్టినవాడు.

ప్రాత adj. Old, ancient. పురాతనమైన. A. 2. 121. ప్రాతంబలము an old palankeen. పాతదిఅయిన అండలము.

ప్రాత plu. ప్రాతలు, ప్రాతవాడు plu. ప్రాతవాండ్లు n. s. A servant. లెంక, అనగాభృత్యుడు. G. 11. 103. ప్రాతవానినమ్మరాదర్థగృహముల, ననుచుకొన్ననేమియొక్కనాటి, వెరసుగూడుమనిన కరణంబు కుండిత, న్యాయమనగనభకమచటతెచ్చు. యాముందునాలుగుశుద్ధ్యములనల్లప్రాత, లెంక, అనగాభృత్యుడనేఅర్థముస్పృష్టమైవున్నది. ib. 7. 75. చేతలాడు లేక ప్రాతల విడువక, యశముగలిమిదనకువశముగాఁ, వసుధయేలురాజవగఁంబులోననయాదితిస్తుమూర్తిక వండ్లనిన్ను. BD. 4. 2045. మీజయలోవాడమీ ప్రాతవాడమీదంటిమీకున్నమీధర్మకవిలె.

ప్రాతః * adv. In the morning, at dawn. తెల్లవారి. ప్రాతఃకాలము early in the morning. ప్రాతర్వాయువు the gales of morning. ప్రాతస్నానము bathing in the morning.

ప్రాతి or వాతి n. s. Matter, affair. ఔచ్చు, అతిశయము, గొప్ప. See వాతి. M. VII. 5. 8. భవదధిసులకుకవిజయంబుబ్రాతె. నీప్రాపుగలిగినవారికిజయముకలగడమతిశయమా Is it any great matter for thy favourites to be conquerors?

ప్రాతికూల్యము * adj. Contrary, adverse. విరుద్ధమైన.

ప్రాతికూల్యము * n. s. Contradiction, opposition. విరుద్ధము.

ప్రాతిగా adv. Much, in abundance. అధికముగా, విస్తారముగా. Charit. 5. 3896. బ్రాతిగా శిఖరేశ్వరంబేగువారు.

ప్రాతిబదికము * n. s. A crude Sanscrit noun, a noun before any of its inflections are formed with appropriate affixes. నామము.

ప్రాత్యజుడు * n. s. The son of a brother. తోడబుట్టినవానికొడుకు.

ప్రాత్యస్నేహము n. s. Brotherly love.

ప్రాత్రీయము * adj. Fraternal, appertaining to his brother. తోడబుట్టినవారిని సంబంధమైన.

ప్రాదుర్భవించుట * To appear, to manifest. ఆగుచుడుట, ప్రత్యక్షమవుట.

ప్రాదుర్భావము * n. s. Appearing, manifestation. ఆగుచుడడము, ప్రత్యక్షము.

ప్రాదేశము * n. s. The span from the thumb to the fore-finger. లాడిలేడు. SC.

ప్రాధాన్యము * adj. Supreme, dominant. ముఖ్యమైన.

ప్రాధాన్యము * n. s. Supremacy, dominion. ముఖ్యత.

ప్రాధేయశుడుట v. n. To beseech (a vulgar word) వేడుకొనుట.

ప్రాశక్యము * n. s. Protection, patronage, refuge. ఆవలంబము, ఆవస్థంభము, ఆశ్రయము.

ప్రాశక్యము * adj. Causing to obtain, procuring, obtaining, who or what obtains. W. ఘటకము.

ప్రాశక్కుడు * n. s. He who puts an object within our power or reach. ఘటకము, vulgarly a patron, protector, guardian.

ప్రాప్తించుట v. n. To obtain. పొందుట. KP. 6. 223. B. X. 352. &c.

ప్రాశు n. s. Protection, patronage, support, refuge, what we depend on : their great resort. ఆయన ప్రాశునపున్నాము we are under his protection.

ప్రాప్తము * adj. Obtained, gained, acquired, received, procured, caught, as a disease. కుష్టు అతనికి ప్రాప్తమైనందున because he caught the leprosy. నా ప్రాప్తమింతే this is all I can get. Such is my luck.

ప్రాప్తి * n. s. Obtaining, attaining, gain, profit, rise, ascent. One of the eight superhuman faculties, the power of obtaining every thing. శివలీలావిభూతిభేదె, ఉడయె, అధిగమె, అనగా ఆవిభావము, పొందడము. SC.

ప్రాప్తి n. s. Luck, fortune. వానికి అంతే ప్రాప్తి this is all he can get. దాని ప్రాప్తి అట్లావుండినది such was her luck. అందుకు యింకా ప్రాప్తి కాలము రాలేదు the time to obtain it has not yet arrived. నీకు అది ప్రాప్తి లేదు It was not your luck, you are not fortunate enough to get it. యీ ప్రాప్తిని at this rate.

ప్రాప్తించుట v. a. To happen or occur, be gained. వానికి రోగము ప్రాప్తించినది he caught a disease.

ప్రాశుడు * He who has attained. వాండ్లు వెళ్ళు తే ప్రాశులైరి they went to Olympus; i. e. they died.

ప్రాప్యము * adj. Attainable, procurable, that may be got. పొందతగిన.

ప్రాబల్యము * n. s. Power, vigour, predominance. యిప్పుడు వైష్ణవము ప్రాబల్యము గావున్నది the Vishnava creed has now the predominance.

ప్రాబల్యముగా * adv. Predominantly.

ప్రాభవము * n. s. Superiority, pre-eminence, supremacy, dominion. ప్రభుత్వము. SC.

ప్రామాణికము * adj. True, just, fair, right, faithful, equitable, authoritative. యథార్థమైన.

ప్రామాణికుడు * n. s. A veracious man. యథార్థవాది.

ప్రామాణ్యము * n. s. Authority, proof.

ప్రామిక n. s. Wish, longing. కోరిక, ఆశ. H. 2. 129. ప్రామికలు దీరన న్యాయస్థానము లారకాంతులును జారతాపాస్మికణములార.

ప్రామిడి n. s. plu. ప్రామింట్లు Fraud, deceit. మౌనము, భ్రమ. Charitra. 2. 1551. ఎంకెతరంకెతల్, తప్పిరక్కనులు, రొమ్ములగుంతులు, రోతప్రామిండ్లు.

ప్రామిడుట v. n. To fall in error : to be deluded. భ్రమియుట, పొరబడుట. BD. 4. 1003. ప్రామిడి నేమైదుతుడియెడు దాన గామినియెరుంగవె.

ప్రామినుకులు n. s. plu. The Vedas ; lit: the ancient words. వేదములు. D.

ప్రాముట v. a. To rub, to wash the wall. గోడల లికిననుట, రాచెననుట. D. H. 1. 223. ప్రాము జత రాష్ట్ర చేకింకరోమియనుచు. ప్రాముజత రాష్ట్ర, నులి బెళ్ళే ఆకలి.

ప్రాయము * n. s. Age, time of life, puberty, youth, prime, bloom. *adj.* Like, resembling (used in composition.) Exceeding, much. తే ప్రాయము fresh age. ప్రాయశువాడు a young man. ప్రాయశుది a young woman. శుభ ప్రాయుడు a brutish man. కృతప్రాయుడు one who is as good as dead; half dead. అదివానికి త్రూప్రాయము he values it no more than a straw. వానికి అబద్ధము తీర్థ ప్రాయము telling lies is all his delight. యావనము, జీవితకాలము, యాడు, దేహత్యాగార్థవ్రతము, ప్రాయోపవేశము, శమూహార్థమున్ను. D.

ప్రాయశః * adv. Frequently, for the most part. బహుశా.

ప్రాయశ్చిత్తము, ప్రాయశ్చిత్తి * n. s. Expiation, penance, absolution, recompense, retribution. జీవప్రాయశ్చిత్తము certain expiatory ceremonies performed over a dying person. రసకొమారునికి ప్రాయశ్చిత్తము చేయించినాడు he had his son purified by expiatory rites. శర్యేపామేవ పాపానాం ప్రాయశ్చిత్తివిధియతే, పరశ్రీసం దోఽశ్య యునిశ్యాశ్చ సృతశ్చయ, శర్యేమచైవ శాస్త్రేషు త్రయాణాం వైవస్వతిః. ఇతిసీతీసారే.

ప్రాయాశువేశము, ప్రాయాశువేశనము * n. s. Fasting in order to die, starving to death voluntarily. DRK. 332. BRK. 890. పశుశుడిపం దిప్రాయమును విడిచి పెట్టడమునే ప్రతము.

ప్రారంభము * Commencement, beginning. మొదలు పెట్టడము. Vish. 1. 2.

ప్రారజ్యత్ * adj. Shining. వెలుగుతూవుండే. Siva. 4. 107. మనిగని ప్రోతానివాతాశన ప్రారజ్యత్ టిచక్ర. టీ|| ప్రారజ్యత్, శ్రుతాశిస్తూవుండే.

ప్రారబ్ధము * n. s. Destiny, luck, fortune, predestination. See పురాకృతము. ప్రారబ్ధకర్మానుభవము suffering the consequences of original sin.

ప్రారూఢి * n. s. Fame, notoriety. Determination, resolution. క్రసిద్ధి, నిశ్చయము. Vasu. 3. 138. భయకృత్పల్లవనూచికాస్థితిపకప్రారూఢివేరై. టీ|| ప్రారూఢి, నిశ్చయభావము.

ప్రార్థన * n. s. Asking, begging, prayer, supplication. Also a vow. ప్రార్థనచేసుకొనుట to vow. అడుగుకోవడము, యాచన. D.

ప్రార్థించుట * v. a. To ask, to beg, to pray or supplicate. అడుగుకొనుట, యాచించుట. D.

ప్రార్థితము * adj. Asked, begged, solicited. అడుగుకోబడ్డది, యాచించబడ్డది.

ప్రార్థితుడు * He who is begged, or entreated. అడుగుకోబడ్డవాడు, యాచించబడ్డవాడు. D.

ప్రాలంబము * n. s. Garland, necklace. పేరుగావేసుకొన్న పూలదండ. D.

ప్రాలంబిక * n. s. A garland; a necklace. పేరు, గొలుపు. D.

ప్రాలు n. s. Rice. వియ్యము. Chamatcar. 3. యెశుట బ్రావిడిముచ్చట కేగజనునె. మనలకాగిననీళ్లలో వియ్యముపోసిక భయమాట్లాడ వడముయుక్తము. Pariz. 2. 42. జగముగెల్వం దండెత్తుమగనిదొడ,

లిలరతిజల్లుదీవెనప్రాలంక. దీవెనప్రాలు, అనగా శోభనాక్షరలు. BD. 5. 1229. పలకలనేరినప్రాలంకబ్రాలు, నలవడమున్నుటయరుపదిశుట్లు.

ప్రాలేయము * n. s. Snow; frost. ప్రాలేయగిరి the hill of snow, i. e. Himalaya.

ప్రాలవ n. s. Way, method? అనగా అనుకూలము, పాండికయున్ను, అనితోచినది. KP. 3. 211. క|| మగడాశుట్టెంబునతలతెగగొట్టినగొట్టుగాక తెకతే రగసి, తెగవిడిచిపోయెదనెప్రాల, వగనాకాకావియై నవలపులపంటక. Also in Vaizayanti 2. 109. సీ|| త్రిజగజ్జనులకు శతీతతి న్యాయమై సాగిన ప్రాలవ యాచార్యసేవ. ఆకవనములో పుకప్రాలవతగలిపాడుచచ్చినాడు the venom of the verse smote him and he died.

ప్రాలవారము * n. s. An upper, or outer garment. పైబట్ట. D.

ప్రాలవీణ్యము * n. s. Cleverness, skilfulness. గట్టితనము.

ప్రాలవీణ్యుడు * n. s. A clever person. వేటప్రాలవీణ్యుడై being expert in the chase. Sarang. D. 4. 2. బ్రాలవీణ్యుడై రాజరాజనరేంద్రుడు.

ప్రాలవృష్టు * n. s. The rainy season. పహళకాలము.

ప్రాలవృతము * n. s. A veil, cloak, mantle. కత్తుకొనేబట్ట. D.

ప్రాలవృషాయణి * Cowach (carpopogon pruriens.) కందూరాయం, దూలగొండి. SC.

ప్రాలవృషిజము * n. s. A frog as being 'produced by rain.' కత్తు. D.

ప్రాలవృషేణ్యము * adj. Of the rains, produced in the rainy season. పహళకాలశంఖంభమైన, వానకాలమందుపుట్టే. M. 1. 6. 253. ప్రాలవృషేణ్యజలదానితవణండు.

ప్రాలవృషేణ్యము * అనగా గానీశే, మొగులుకడిమి. SC.

ప్రాలశనము * n. s. Feeding, causing to taste or eat, tasting, eating. ఆవిడ్లకు అన్న ప్రాలశనముచేసినారు they performed the ceremony of first giving solid food to the infant.

ప్రాలక్ష్మము * n. s. A frying-pan. మంకలము. SC.

ప్రాలశిము * n. s. A bearded dart. In Telugu it denotes alliteration, a rhyme. శుట. D.

ప్రాలశింగు adj. Old. పారశిని. BD. 5. 1229. పలకలనేరినప్రాలశింగుబ్రాలు, నలవడమున్నుటయరుపదిశుట్లు, అనగా బల్లలమీదనేర్పరచిన పాఠవియ్యము.

- ప్రాసవము * adj. Appertaining to parturition, of childbirth. ప్రాసవాయాశము The pains of childbirth. Chenna. 1. 210.
- ప్రాసాదము * n. s. A temple. A palace. దేవతాగృహము, రాజగృహము. D.
- ప్రాసించుట v. a. To drink. పానముచేసుట, శ్రుక్చ్యుకానుట. BD. 4. 790. ఆపాదజలములత్యధికప్రాసించి. ib. 6. 990. తపోరాజుపాదాబ్జములుగదిగి ప్రాసించిమొక్కి. DRB. 284. యలమీదబడియున్న యిమ్మహాశేజ మెలమిప్రాసించుమింపారననిన.
- ప్రాపూణకుడు * n. s. A guest, visitor. ఆతిథ్. SC.
- ప్రాహ్ణము * n. s. The forenoon. కుగటియొక్క మొదటి భాగము. D.
- ప్రాహ్మశి Genitive of ప్రాహ్మడు A vulgar form. ప్రాహ్మడు Vulgar for బ్రాహ్మణుడు a brahmin.
- ప్రాహ్మణబ్రువుడు* n. s. A bramin who does not act according to his caste. తానుబ్రాహ్మణుడై అన్యజాతికర్మముచేతబ్రతికేవాడు. D.
- ప్రాహ్మణి * n. s. The wife of a bramin. బ్రాహ్మణి శ్రీ. D.
- బ్రాహ్మణుడు * n. s. A bramin. విశ్రుడు. నేనుబ్రాహ్మణుని I am a bramin.
- బ్రాహ్మణ్యము * n. s. An assembly of bramins, the state, quality, or business of a bramin, brahminhood. బ్రాహ్మణసమూహము, బ్రాహ్మణశాస్త్రావకర్మణోశ, శనైశ్చరే SC.
- ప్రాప్తి * n. s. An epithet of Saraswati, spouse of-Bramha. శరశ్శతి. D.

ప్రి, ప్రీ.

ప్రిదిలుట v. n. To become loose, to grow slack. To fall off, as a veil. To separate, leave each other, be dislocated. వదులుట, విడుచుట, జారుట. BRY. 2. 849. పుష్కలహంబునందిదలగనికచిట్టుకొని. KP. 8. 109. ప్రిదలనిశౌర్యసంకుదలపెట్టినదండలుద్రివ్వకేకడుకొడుముచు. ib. 4. 117. పెక్కునాళ్లతద్యాశనప్రిదలనినిపున విభూషాదులు. BD. 4. 1050. యిట్టారనింతు, పెట్టుకనియ్యనవిదిలింపని. ib. 4. 359. చిట్టల్లిశంకులుద్రిదిలిసింపర

- నుచు. DRV. 288. ప్రిదిలినశయ్యువనియజేర్చుచును. Chenn. 3. 162. ప్రితియెలర్చంగరమ్ము ప్రిదలకచావా. వదిలెననుట. D. ప్రిదలక closely, continually. ప్రిదలని Unshaken, firm, unbroken.
- ప్రియ n. s. The fraction in accounts $\frac{1}{156}$ the two hundred and fifty-sixth part of an unit ; thus ciphered "ప్రి"—
- ప్రియ* n. s. A beloved woman. ప్రియవనితాయం. SC.
- ప్రియము * adj. Dear, beloved, desired. Dear, or high, in price. వారికందరికికల్లుప్రియము they all delight in toddy, or take pleasure in drinking. ప్రియవచనములుచెప్పి దాన్ని తీసుకొనివచ్చినాను by using fair words I obtained it. ఆనఘకాము. D.
- ప్రియము * n. s. Love, desire, affection. ప్రేమ. DRY. page 1, line 3. ప్రియములకెల్లనుప్రియమైనయట్టి. ప్రియముతాడుట To be kind, to speak kindly. In writing to inferiors this signifies salutation : thus కరణాలకుశీలాములుకావులకు ప్రియముచెప్పవలెను give my respects to the clerks and kind regard to the farmers ; (as in English give my love to, &c.) ఇష్టమైనది. D.
- ప్రియకము * n. s. A tree called Nauclea Cadamba. కదంబపుత్రము.
- ప్రియదశికాని * n. s. అనగాజమ్మిచెట్టు. D.
- ప్రియవాది* n. s. A fair speaker, one who speaks what is pleasing. హితమునుచెప్పేవాడు.
- ప్రియాశువు, అనగామొరలిచెట్టు. D.
- ప్రియుడు * n. s. A lover, a husband, a friend. ఇష్టమైనవాడు, పెనిమిటియు. D.
- ప్రిణనము * n. s. Satisfaction, satisfying, gratification. తృప్తిపొందించడము, శీతోష్ణపెట్టడము. D.
- ప్రితి * n. s. Joy, pleasure, delight, happiness, love, affection, regard. దేవునికిప్రితిగాచేసిరి they did it in honour of the god, for the purpose of conciliating the god. ముఖప్రితిమాట feigning empty words. శివునికివశాత్తుతలుప్రితి white grain is "acceptable" to Siva : i. e. is used in offerings made to him. ఆచార్యులవారికిప్రితిగాణాగ్రామముయిచ్చినారు they bestowed it on him as a compliment. తల్లికిప్రితిగాయాదానముచేసినాడు he did this in honour of his departed mother. పెండ్లానికిముఖప్రితిగా

వాసికయాపండు యిచ్చినాడు he gave him this fruit as a compliment. ఎవరికైకైన ప్రీతిగాదీన్ని యిచ్చినావు for whose good did you give this? నీకుమౌక్తికన ప్రీతిగానా ప్రాణమువిడుస్తాను the sin of my death will lie at your door. శనిప్రీతిచేస్తే నిగ్రహచారకుతీరను You must appease your evil star (Sani) and then this bad luck will end. శనిప్రీతిచేసినాడు he did this to avert the evil influence of Saturn. విష్ణు ప్రీతిభూమి lands consecrated to Vishnu.

బ్రు, భ్రు,

బ్రుంకుట v. n. To sink, to die, perish. మునుకుట, చచ్చుట, హతమవుట. M. IX. 1. 172. వెనువొం పిల్వోశలనుబ్రుంగిన భేనువు నెత్తుపోలితి. BRY. 2. 774. అత్తరిరాముడు గ్రామమురాంకణధారుణిగూలి నెత్తుటంబొత్తిలిధూళిబ్రుంగివివశుండగుతమ్మునిజూచి. BRK. 278. తెడలెల్లధూళిబ్రుంగం పారలిపారలియెచ్చుచు. L. 8. 50. ధూళిసెడల్లు బ్రుంగుడు గాక. DRAYO. 241. పారలుచు వెంధూళి బ్రుంగి. A. 4. 167. పొకలకావిరిబ్రుంగడువుల్ గృహంబులు. టీ|| బ్రుంగడు, ముసెగిన. G. 10. 94. ధనమును యశమునుశత్రుం, బునుశౌచముగ్లబోయి భువి తువ్యకశీనం, బనియెన్న బడినజూదంబున బ్రుంగుడువంగుడొచుపాలియంబగునే. T. 5. 69. శుకరాంకణమునకృజమరంగముకతాంక సుభటాంకములి లకాంకలసిబ్రుంగక. టీ|| బ్రుంగక, నాశనమయ్యె లాగున, నీళ్లలో మునిగిననుట, చచ్చెననుట. D.

బ్రుంకుడుతుడుట v. n. To be minished, to be in reduced circumstances. సెచ్చిపోవుట, ముసెగిపోవుట. M. IV. 1. 249. ఆవిభుడురాజ్యసుఖలితావిముఖత నెడలింబులం దొరగియభే, మ్మావాసిత బ్రుంకుడు తడిపోవక నెచ్చొటకడువు ప్రోతుసెంతుచుక.

భ్రుకుటి * n. s. A frown. కనుబొమ్మలుదిరవవము. D.

బ్రుపి, బ్రుసి * n. s. Seat, throne, couch as that of a hermit, made of grass. యత్కామలుకూచుకొండేయాసనము. D.

భ్రూ * n. s. The eye-brow. కనుబొమ్మ. D. భ్రూభంగము, భ్రూవివేళుము moving the eye brows as in winking. T. 4. 13. తరిచూశంబులుకన్ను శిస్తులునుభ్రూభంగంబులుకనర్చుముల్. టీ|| భ్రూభంగంబులుక, కనుబొమ్మ శిస్తులున్ను.

భ్రూకుటి * n. s. A frown. A look of displeasure. కనుబొమలముడి. D.

భ్రూణము * The embryo, foetus: a child. అభకుడు. కడుపులోపిల్ల, చూలు. D.

ద్రె, ద్రే.

ద్రెగ్గడ n. s. A minister, See on శ్రగ్గడ.

ద్రెబ్బొత్తి adv. Assuredly, positively, certainly నిశ్చయముగా. BD. 5. 921. ద్రెబ్బొత్తిపెయ్యల పెద్దయొకండు. BP. 5. 210. కన్నుడిబళివళురాల ములోయాశిట్టన, సురి అనగానిశ్చయముగా అనే ఆర్థముసాధించబడ్డది.

ద్రేంపు * n. s. A swing, a sort of hammock or swinging cot, either for travelling or diversion. Dancing, wandering, roaming or travelling about. డాతా, నాట్యము, శంచారము. D. డోలి. వాజిగతో, రతిబంధభేదే. SC.

ద్రేంపుణము or ద్రేంపుణపు చెట్టు * The tree termed Nauclea Cadamba. ప్రీయకవృక్షము. D. కడత చెట్టు, కడంబవృక్షము.

ద్రేంపుల్ * adj. Touching, being in contact with, reflecting. Scattering, diffusing, shaking, moving. వ్యాపించేటి Sva. 4. 100. దిశాద్రేంపుల్లూ డొంచలద్యుతిజాలుండును. టీ|| దిశాద్రేంపుల్, దిక్కులయందువ్యాపించుతున్నటువంటి.

ద్రేంపులము * adj. Shaken, moving, set in motion. Swung. ఆధూలే, కదిలించబడ్డది. SC.

ద్రేంపుణిక * అనగాడాతా. D.

ద్రేంపుణిరము * adj. Agitated, shaken, swung; set in motion. ఊగించబడ్డది. D.

ద్రేగులు n. s. Entrails. ద్రేతులు. D.

ద్రేతము * n. s. Ghost, goblin. The spirit before obsequial rites are performed. A corpse. నరకస్థితప్రాణిని, మృతే, భూతాంతరే, ప్రాణ్యంతరము SC. అనాధద్రేతసంస్థారంకోటియజ్ఞఫలం లభేత్.

ప్రేతకర్తము * n. s. Funeral or obsequial rites. దినవారములు.
 ప్రేతత్వము * n. s. Ghostliness, the state of being a ghost.
 ప్రేతపురి * n. s. Hell, the land of ghosts. Tartarus, hades.
 ప్రేతవస్త్రము * n. s. A shroud. శవమునకు వేస్తే బట్ట.
 ప్రేమ * n. s. Affection, kindness, tender-regard, ప్రేమ, సర్వశి. SC.
 ప్రేమిని n. s. Love, affection. ప్రేమ, D. M. III. 6. 440. A. 6. 136.
 ప్రేమించుట, అనగా ఫేదశకుట. M. IX. 1. 12.
 ప్రేయసి * n. s. A woman, a beloved female. ప్రేయియురాలు. D. వనిత. SC.
 ప్రేరణము * n. s. Passion, operation of the organs on sense. Sending, directing. ప్రేరేపణము, కుంకుడము. Sumati. 65. ప్రేరణమును తేరితేమ.
 ప్రేరించుట To urge, induce, spur. పురికొలుపుట. Pal. 45. పిన్నవాడనితాను ప్రేరించి బ్రహ్మనాయుడెంలి పెట్టినగుబాటు సేసి.
 ప్రేరితుడు * n. s. He who is induced, he who is sent. పురికొల్పబడ్డవాడు, కుంకుబడినవాడు.
 ప్రేరేచుట To induce, excite, instigate. ప్రేరణచేయుట. D.
 ప్రేరేపకుడు * n. s. He who urges, or instigates. ఉద్బోధకుడు, పురికొల్పేవాడు.
 ప్రేరేపణ * n. s. Inducement, or encouragement, temptation, excitement, instigation. ప్రేరణము. D.
 ప్రేరేపించుట v. a. To urge, to induce, excite, or instigate. ప్రవహించుచేయుట.
 ప్రేరితనము n. s. Talkativeness. వదురుబోతునము. Chenn. 3. 139. అన్నప్రేరితనముననడవి వదుగులాడుమాటలకీవింపయడ తడేల.
 ప్రేలుట v. a. To prattle, or tattle, to chatter, talk in a silly manner. వదరుట, పేలుట. S. 3. 24. N. 4. 214.
 ప్రేలు plu. ప్రేలులు n. s. The bowels. పేగు.
 ప్రేక్షుడు, అనగా మిక్కిలి బ్రతుకు మైనవాడు. D.
 ప్రేమ్యుడు * n. s. A servant. పురిచారకుడు.
 ప్రేక్షు, అనగా మిక్కిలి. D.
 ప్రేక్షాధానుము * అనగా గారడీశాల. D.

ప్రాద్దు n. s. The sun; day; time, &c. See పొద్దు. ప్రాద్దువాలిసతర్వత in the afternoon. సూర్యుడు, దినము, మూడు ప్రాద్దులని, కాలమున్ను, పెద్దయం ప్రాద్దులని. D.
 ప్రాయిన్య n. s. అనగా అధిక్రయశి. D.
 ప్రోక n. s. A heap, multitude, or assemblage. BD. 1. 354. పులంబుముండట ప్రోక గాబోసి. M. XIII. 1. 47. పుణ్యములును పాశుములును రెండు ప్రోకలైయుండు. ప్రోకు, శిమూహము. D.
 ప్రోక్తము * adj. Told, said, declared. చెప్పబడినది.
 ప్రోగు n. s. A thread, a string &c. See పోగు.
 ప్రోచుట or ప్రోచుట To protect, preserve, save. రక్షించుట. D.
 ప్రోజితము * adj. Abandoned, shunned, avoided. త్యజించబడ్డ, మానుకోబడ్డ.
 ప్రోడ n. s. A wise, or skilful person. జ్ఞాని, from ప్రాధ. R. 7. 227. నయతాశ్రీములాదిగనన్నియు నెరిగిన ప్రోడవీన. G. 10. 96. ఆకితవరండునవ్వియదిగేలిగజేయుచుబలై ప్రోడయై. ప్రాధపురుషుడు, ప్రాధశ్రీయు. D.
 ప్రోడండు n. s. A wise or skilful man. ప్రాధుడు, చతురుడు. Vish. 8. 180. ప్రోడందై నిన్నుబాంది పోయినవారిక.
 ప్రోతము * adj. Sewn, stitched, strung, tied. గుచ్చబడ్డది. D. కట్టబడ్డది.
 ప్రోత్తంగము * Elevated, high. From ఉత్తంగము. ఉన్నతమైన.
 ప్రోత్థిత * adj. Risen, produced, happened. బయలుదేరిన. Swa. 4. 64. ప్రాదాంభఃప్రోత్థితక్రోడనాయకము. టీ|| ప్రోత్థిత, బయలుదేరినటువంటి.
 ప్రోత్సారికము * Relinquished, ejected, expelled got rid of. నికృతిచేయబడ్డది.
 ప్రోత్సాహము * n. s. Stimulus, incitement, excitement, encouragement. Alacrity. ఉద్రేకము.
 ప్రోత్సాహకుడు * n. s. He who urges. The adviser. ప్రేరేపకుడు.
 ప్రోథము * n. s. The nose of a horse; also the loins or hip. గుర్రపుముక్కు, కట్యురి, శ్రీగళా, అభ్యుగే, నాసాపుటద్యయై, ముక్కుగోళ్లు. SC.

ప్రాది n. s. Nourishing, cherishing, support, cultivation. పోషణ; కృషి. B. X. 1818. రమణీ యనుందిరా రామణేశంబుల మూపుదీ గలకును ప్రా దిసేయు. Vema. 400. యాదేహాపెన్ని భంగుల ప్రోదియు సుసరించ నేలపోవుట కాదే, మూచెరిగి ము రికిగడుగుతు భేదంబులుమానము క్తి వెరయుర. T. 3. 27. నిచ్చలంపుచుచుక తురంపు తురాంబునం ప్రోదులుగా పాదులుగట్టి. ప్రోదులుగా, వెంపుల య్యెట్టుగా. Mand. 4. 202. ఒండాకంటికి ప్రో దులై. టీ|| పుకచానికొకటిపోషకములై. Vema. 1286. బడుగు నెరుగ లేని ప్రాభవంబదియేల, ప్రోది యిదని బంధుభూతియేల, వ్యాధిచెలియ లేనివైద్యుడు మరయేల. KP. 6. 208. కలిగియావాలనవచంద్రక శ్యయనం దివులనామనిదనరు లేదీ గయనగ నంత కంతకు ప్రోది చేసతిశయిలుతు. Vema. 1304. యీ తిని ప్రోదిచేసి క్రతులనరక్షించి గతము నెంచి గుడ్డగ తివహించి. D. Says ఒప్పు.

ప్రాది adj. Graceful, pleasant. పాలుపారెడి, పు ప్పారుతున్న. Ila. 4. 135. సురతశ్రమంబుల నెదల గమగమవలతుగో వజవాది ప్రోది నెత్తావులు ఘుమ్ము ఘుమ్మునంక్షు. Rasica. 3. 3. చలువచెంబులవ వావులత్రేవజాల్లాను వలపుగొణ్ణెగిటి వంతచెంత, ప్రోదిక ప్రశుటంటిబోదెచాలుపుమ్రాల బారలు పూదేసజక్కరలశబ్ద.

ప్రాదిం adv. Gracefully, pleasantly. పాలుపార గా, పుప్పారగా. Yayati. 4. 184. ముత్తైదువ లారతులిగా, ప్రోదిం దననగరు జొచ్చి పూనిక మెర యక.

ప్రాదిగా adv. In support of, as an aid. ఉడుబల ముగా. Swa. 3. 45. వల్ల భులంజూవియల్లననగున భిసారికలవెడందకన్నుల చెన్నునన్నుకొనిపొడలుకు దసాన్నా దంబునకు ప్రోదిగా మోదంబునకాదం బరిగండూపించి. టీ|| ప్రోదిగా, పోషణమయ్యెట ట్టుగా.

ప్రోద్ధాను * adj. Set free, unbound, unconstrained, self-willed. విచ్ఛలవిడియైన, నిరంకుశమైన. Tara. 2. 27. మహావృక్షముల్, ప్రోద్ధానుస్థితిపె ల్లగించునచటకా పొల్పొందుమత్తేభముల్.

ప్రోద్ధానుత * n. s. Unconstrained power, self-willed disposition. విచ్ఛలవిడి, నిరంకుశత. Tara. Intro. 1. 6. ప్రామథునూదనాయన, సుబాలాయని తాద్యోనికన్న మున్ను ప్రోద్ధానుతవచ్చుకొరికిని తామును గాజని.

ప్రోద్ధత * adj. Excited, intense. రోగిన, ఆక్షహ ముగల. B. 8. 110. సిరికింజెత్తుడుశంఖుచక్రయుగ ముకా జేదోయిశంధింపడా తరివారంబును జీరద భ్రగతుతింతుల్లింపడా కణకాం తరధమ్మిల్లముచ క్క సుత్తడువివాదప్రోద్ధతశ్రీకుచో, తరిచేలాంచల మైనవీడడుగప్రాణావసానాత్పాహియై.

ప్రోద్ధత * adj. Shaken. కదిలించబడ్డ. H. 5. 60. ఆదిభిలేశ్యటవ్యక్షణాక్ష ద్రాక్షుతప్రోద్ధతక్ష ముశ్శక్షమాజముక్ష త్రిపురధిక్యదు క్షత్యోద్ధత.

ప్రోద్బలము * n. s. Support, aid, assistance. శహ యము.

ప్రోద్భిన్నము * adj. Opened, burst, proceeded forth or from. వికసించిన, పుట్టిన, కలిగిన. Amuru-gam. 39. గాధానింగనవామనీకృతకుచప్రోద్భిన్న రోమోద్దమా. టీ|| ఉద్ధతమైన.

ప్రోద్భ్యత్ * adj. Increased, born, produced. En-deavouring. వృద్ధిపొందే, పుట్టిన, బయలుదేరిన. Swa. 4. 107. ప్రోద్భ్యత్రుతాపారణి. T. 5. 5. ఆ రితికాజనుచెంచియాఘనుడు ప్రోద్భ్యద్దానధారారు రీపురంబుల్ సలయేరులై.

ప్రోవు n. s. Protection, saving. శంరక్షణము. D.

ప్రోయాలు n. s. A woman. ప్రో. D.

ప్రోలు n. s. A city. శుట్టణము. D.

ప్రోలుగుడువులు v. a. To provoke, rouse, excite. రేచుట, పుల్లలుపెట్టుట. Bobbili. 2. 113. రాజా నకెంతవెత్రియకు రాజితముతుకలు వెల్లవారలా నైజగతింబ్రోద్ధమిది భండనభూముల రావు వారల వ్యాజముగా ప్రోల్లడిలి రన్నయశంబటు గావునం తదుద్దేజకవేష్టల్లకొరవిందలగోకి కొనందలంచు టల్.

ప్రోలుదిరుగుట v. n. vide ఊరేగుట To go in pro-cession about a city; in marriage ceremonies it signifies a fictitious procession round the city represented by some object placed in the house.

ప్రోలు n. s. vide ప్రోగు and పోగు, శిమూహము, గుంపు.

ప్రోలుతక O may he bless! రక్షించుగాక. The irregular imperative of ప్రోచుట

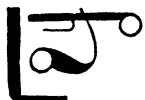
ప్రోషిత * adj. Abroad, absent, away from home. దేశాంతరగతుడైన. ప్రోషితభ ర్యకా a woman whose husband is absent.

ప్రోష్ఠశుభము * n. s. The name of the sixth lu-nar month కౌద్రుశుభమాసము.

ప్రోక్షణము * n. s. Inspersion, sprinkling. Killing in sacrifice. Consecration of an idol. Also vulgarly used for శంఖంకము. thus వాడుదాన్ని ప్రోక్షణచేసినాడు he has had to do with her. యదినాడిప్రోక్షణపాత్ర she is quite at his use (as a concubine.) యజ్ఞశుభహాసనే, సేవనే, వధే. SC.

ప్రోక్షించుట v. a. To sprinkle చల్లుట, చిలకరించుట. Naish. 6. 131.

ప్రోక్షితము * adj. Sprinkled, shed (as water) wetted (as earth.) Killed, slaughtered, offered in sacrifice.

ప్రోధ * n. s. (A poetical phrase for) woman, lady, dame. గడిచేరినస్త్రీ, ప్రకల్పరాలు Swa. 5. 76. కురవళవైద్యమాడుకొను ప్రోధలగానడు. In amatory works ప్రకల్పనాయికా is asserted to mean "a woman from thirty years of age to fifty-five" త్రింశద్వయోదారభ్యంత్రశతం చాళద్వయోకశుర్యంతస్త్రీయాం. SC. విరంటి, సువయాః, శ్యామా, దృక్షరజాః. RKD.

ప్రోధ * adj. Full grown : Mature. Respectable : great, grand, fine, noble. యెదిగిన, దిట్టయైన, గంభీరమైన. ప్రోధనాయికా a full grown girl. ప్రోధనాక్ష్మ a grand style. ప్రోధకావ్యము a noble poem. ఆచిన్నదిప్రోధ అయితరర్పార after the girl grew up.

ప్రోధర్పము * n. s. Skillfulness; grandeur : ability.

ప్రోధి or ప్రోధిమ * n. s. Dignity, skillfulness. సామర్థ్యము, ఉత్సాహము, ప్రకల్పిత. &c. RKD.

ప్రోధుడు * n. s. He who is wise, mature, skillful, vigorous, clever. ప్రకల్పిడు, ఘనుడు.

ప్రోధురాలు She who is skillful, wise, mature, vigorous, clever. ప్రకల్పరాలు.

క్షవము * n. s. A raft, a float, ఉడుపె, లెట్టు, ఛేకే, కట్టు, వానరే. &c. SC.

క్షవంకము * n. s. A monkey, a frog. (lit: the leaper) ఛేకే, వానరే, సూర్యసారథి. SC.

క్షవంకము * n. s. A monkey, a frog. కోతి, కట్టు.

క్షవము * n. s. A monkey, an ape, a frog. కోతి, కట్టు.

క్షవగుడు * అనగా సూర్యసారథి. SC.

క్షుత్రుడు * A chandala or pariah. చందాలుడు. A. VI. 57. and 99.

క్షుహ్నము * n. s. Joy, rejoicing. హుడము. SC.

క్షుమము * n. s. The waved leaf fig tree. Ficus infectoria. జటిని, జువ్వి, గడకాభాండే, కలజువ్వి, పిత్తులద్రుమే, రావి, గృహద్వారపాత్యేక. SC.

క్షిహ * n. s. The spleen, the organ or the disease of it. మృదయనాకు ఖాగ్ధక్షితమాంసే, రోగభేదే. SC. క్షిహూదరుడు A man diseased with the spleen. కడుపులో బల్లకలిగినవాడు.

క్షుత్రము * adj. Wetted, soaked. తడచుబద్ద, తడికిన. Anirud. 5. 53. గీర్వాణిలానినీమృదుకరస్రతసూనరశిశ్లుతాంసుదై. టీ|| క్షుతాంసుదై, తడచుబడినతే హముగలవాడై. Amurugum. XL. రామాణంర మనేయవక్ర్యశశిసస్పేష్యోదవిండుక్షుత్రః.

క్షుత్రము * n. s. Bounding, curvetting, the third sound given to vowels; a long drawn note, a quaver. తాళమానలఘుత్రయే, తాళప్రాణాంకభేదే, అశ్వగతిభేదే, గుర్రపుగునుకు, స్వరభేదే. SC.

క్షుద్ధము * adj. Burnt. దగ్ధే, కాలినది. SC.

క్షోదము * n. s. Burning, combustion. కాలడము.

ము, M. as a Telugu Initial is sometimes dropped in poetry. Thus ఏము ēmu is written for మేము mēmu, We. T. 1. 34. ఏమిటవచ్చి నారము. sometimes it is inserted to prevent elision as in ఉస్సుమనురు (q. v.) ussu-m-anuṣu, నిగనిగ మనుట niganiga-m-anuta.

మంకు adj. Vile, abominable, stubborn. మొండి, గడుసు.

మంకు n. s. Gen. మంకు. Dat. మంకునకు A fool, a stubborn, a wretch, a jade. దుజకనుడు, దుక్కుస్త్రీయు. D.

మంకుతనము Stupidity, brutishness, stubbornness. చండితనము.

మంకెన n. s. A hamper, pannier. యెద్దుమీదనిళ్ల విండలులెచ్చేటండుకు బెత్తముతోకట్టినది. D.

మంకెనచెట్టు n. s. A certain tree. Pentapetes phoenicea. జపా, బంధూకము, దాసానిచెట్టు.

కుంకచెట్టు or క్రుంకచెట్టు n. s. The tree called Vangueria spinosa. పిండితరకము.

కుంకశ్రీము * n. s. Happiness, good fortune, well-being, welfare, prosperity. The lines at the opening of a poem in praise of some deity. శుభము &c. SC. కుంకశ్రీమహారతి a lamp used in waving before an idol; also the envoy, or closing verse of a play, the denouement. నీకు కుంకశ్రీమహారతి blessings upon thee. కుంకశ్రీ స్తుకము A particular kind of song.

కుంకశ్రీము * adj. Happy, lucky, fortunate, prosperous, faring well. శుభమైన.

కుంకలకత్తి n. s. A razor. ఊరి. కుంకలకత్తియాళు, కృత్తికానక్షత్రము. D.

కుంకశ్రీపిట్ట n. s. The bird called a martin.

కుంకలము n. s. A pipkin. An earthen vessel to roast grain in అంబరీకము, ప్రాప్తము.

కుంకలవాడు or కుంకలి n. s. A barber. దివాకీతుకాడు.

కుంకశ్రీవారము n. s. Tuesday. అంగారకవారము.

కుంకశ్రీనూత్రము n. s. The cord or necklace with which the తాలీబాట్టు or token of marriage is fastened on the neck of the bride.

కుంకశ్రీము * అశ్వశ్రేణి, అనగారాచెట్టు, శమ్యాం, జమ్మిచెట్టు &c. SC.

కుంకు n. s. Crow's feet, meaning marks of age in the face.

కుంచము n. s. A couch, cot, bedstead. ఖట్వ.

మంచి adj. Good, excellent, best, sound, fine, fair, much, great, severe, (as a blow, a fever) heavy (as rain.) వాడుమంచినాడు he is a good man. మంచిపేరు a good name. i. e. Reputation, character. వాడుమంచిపేరెత్తినాడు he gained good repute. మంచిచక్కనిది a very pretty woman. మంచినీళ్లు fair water. వాడికిమంచిమాటచెప్పి ఆపుస్తకమును తీసుకొనినది I spoke him fair, and got the book. దీనియొక్క మంచిచెడువాడికినిమిత్రములేదు it's good or evil fortune is nothing to him, it's well being is nothing to him. మంచినిద్ర sound sleep. మంచిచెట్టు a sound blow. మంచినూనె sesamum oil, linseed oil. మంచిగాయము a severe wound. మంచివాన heavy rain. మంచిపాము a venomous snake. i. e. the cobra de capello. మంచితరకము real coral. మంచిపా

లు pure milk. i. e. unmixed with water. మంచిబంగారు real gold యిదిమంచిబంగారు, కాకిబంగారు is this gold or tinsel? కైకటిమంచికుక్క కైకటివెత్రికుక్క one dog is mad, the other is sound. వాడిమీద మంచితప్పువిక్రిస్తది they have raised a serious objection against him. మంచిదిపో. good! you may go! well, you may go! మంచిదికానీ well, be it so!

మంచితనము n. s. Friendliness, gentleness. వాణ్ని మంచితనముచేసుకొన్నారు they spoke him fair or got him over. మంచితనానవికము తాగించవచ్చును by fair means you may make a man drink poison. మంచితనాన అయ్యేదిచెడుతనాన కాదు you may do that by fair means, which you cannot do by violence.

మంచు n. s. Dew, fog, mist, snow. మంచుగడ్డ ice. మంచుకురుస్తున్నది dew is falling. మంచుపుంజము a sort of cloth. BD. 3. 98. హిమము. D.

మంచుట i. e. కనుచుట v. a. To preserve, maintain, nourish, or cherish. మనిచె, పోషించెననుట. D.

మంచె n. s. A shelf, stand, or platform. A lodge or shed erected on long posts for persons who watch crops.

మంజరి * n. s. A posy, bunch of flowers, or leaves, nosegay. వల్లరాగం. పూగుత్తి, విగురుగుత్తిన్ని, పూలముక్తాయాం &c. SC.

మంజరిము * n. s. A box or ark. M. I. 5. 36. నూతుడరుగుదెంచినూచిరత్న, పుంజుభరితమైనమంజరిలోనున్న, కొడుకుదానితోనగొనుచునవి.

మంజారీ n. s. A certain weight (in diamonds,) a carat. వజ్రములయెత్తు. D.

మంజిమ * n. s. Beauty, elegance. మనోజ్ఞత.

మంజిలి plu. మంజిల్లు n. s. ఆశ్వగమనభేదమనితోచినది. Navan D. p. 310. మంజిల్లవీరిపాటిమరిగిననటన, రంజిల్లుచున్నసాంబ్రాణిలేజులును.

మంజిష్ఠ * n. s. Madder, a plant used in medicine and in dyeing; a red dye. మంజిష్ఠవీర a red petticoat. మంజిష్ఠపటరమ్యుక్తతావణి a crimson cushion.

మంజీరము * n. s. A ring and bells worn round the ankle or toe; the description of anklets called అంచెలు, నూపురే, కాల్పించె. SC.

మండలిము, అనగా చాకలగా డెము. D.
 మంజు * adj. Beautiful, pleasing, agreeable. మనోజ్ఞ మైన. మంజుభాషిణి a sweet voiced girl, the name of a particular metre.
 మంజులము * adj. Sweet, delicious, pleasing. Pretty మనోజ్ఞ మైన.
 మంజువాణి * అనగా మంచిమాటలాడే (స్త్రీ), శరీరేచి, పారశ్రమి. D.
 మంజూరు * n. s. A large basket, or box. చెట్టె. SC.
 మంట n. s. Blaze, flame, burning, acute pain, fury, wrath, heat, inflammation. కడుపుమంట Envy. దాన్ని చూస్తే నాకు మంట వస్తున్నది I am provoked at seeing it. కడుపుమంట తీరనిట్టి నాడు he cursed his belly full. యెందుకు కడుపుమంట వుడుతావు why are you breaking your heart about it? ఆడదానికడుపుమంట పోసుకోరాదు you should not break a woman's heart. దీన్ని చూస్తే యెవరికడుపుమండదు all will be shocked at seeing this. కడుపుమంట మాటలు యెందుకు వింటావు why do you listen to envious language? యీ కడుపుమంట విన్నావా have you heard of this horrible business? మంటకూరి or మంటలకూరి a peevish or pestilent fellow.
 మంటకము * n. s. A biscuit, a sort of wheaten cake without sugar. తైలైలై, వంచదారవేయని గోధూమఫూరి. SC.
 మంటశుము, మండకము * n. s. A porch, a portico, or chapel; being a building consisted of pillars in which the idol is placed on some festive occasions. A bower, tabernacle, a hall of audience. నాలుగుకొమ్మల మంటశుము a four pillared portico. ముఖమంటశుము a porch of a pagoda. గర్భమంటపి a shrine, sanctuary. గర్భాగృహము. A. 6. 7. గర్భమంటపి గడిగినకలకజలము. జనాశ్రయే, చావడి, శుభాభేదే. SC.
 మంటపి, * గర్భమంటపి n. s. A shrine. See మంటశుము.
 మంటి adv. As far as, as high as. అనగా మట్టుకు, శుభ్రంబము. మోకాటిమంటి as deep as knee. గొంతుమంటి up to the neck.
 మంటి Genitive of మన్ను Earth.
 మంటి, మంటిని "I lived" from మనుట to live. బ్రతికెదని, కడతేరితిని I breathe again! BD. 5. 2220. మంటినింకేటికి మనుడునుననిన. Pariz. 3. 27. నినుంకంటిమంటిగరక ల్లడనై I am alive again!

మండ n. s. A twig with leaves on. A frying pan. చెట్టుకొమ్మ, సెనగవత్తులు దళై నవివేయించేబారునున్న స్థలమండయున్ను. D.
 మండము * n. s. Scum, skimming, froth, foam, barm శుభ్రరశీద్రవ్యసారే, మోగడ, సారే, పింఠే, భూమణి &c. SC.
 మండకంబము A platter that has a rim like a soup plate. ఆకుకంబము having no rim.
 మండగంజి Gruel strained clear from rice. మెతుకులేనిదిమండగంజి.
 మండగబ్బ or మండ్రగబ్బ n. s. The large black scorpion శ్రుట్టలేలు. D.
 మండనము * n. s. Adorning, dressing, decorating. Ornament, decoration, jewels. విభూషణే, అలంకరణ, అలంకరణశీలభూషణాదా. SC.
 మండనుడు * n. s. He who is dressed or ornamented. BD. 5. 1. యేకాంతభక్తిమహిమమండనుడు he who is adorned with faith.
 మండలము * n. s. The disk (of the sun or moon,) an orb, a circumference in general; or the circle which bounds the view, the sensible horizon, a province. A district, country or empire, region, place. A heap, a quantity. A multitude, an assembly. The period of forty days. మండలార్ణము twenty days. యీ అలంకరణము పుకమండలము శ్రుమ్మకోవలసినది you should take this medicine for forty days. The word is sometimes omitted in English. కుచమండలము the bosom. ముఖమండలము the face. వలసిన కారదిక్కుమూసా, వలయా కారవస్తుని, శుమాసా, శుభ్రతోభద్రాదిశుభ్రేదయి, కమండలపుష్పా, ధన్వినిస్యత్రపాదస్థితిభేద, గుడమిశ్రీపద్మకృతే, అరిసెలు, సూర్యునిమండలే, కుష్ఠి, చత్వారింశద్వ్యజనదేవే, వింబే. &c. SC.
 మండలాగ్రము * n. s. A sword, a scimitar కత్తి.
 మండలి * n. s. Society, assembly, circle. సమాహము. D.
 మండలి * అనగా కుక్క, పిల్లి, పాము. శనక, మార్కట, శర్ప, మండలాధిపతే, సూర్య, శుక్ర. SC.
 మండలేశ్వరుడు * n. s. A sovereign, a monarch. చత్వారింశద్వ్యజనభూపాలకలకు గ్రామాధిపతి, ద్రుకుదాదా. SC.
 మండపోరకుడు * n. s. A distiller. గవలవాడు. D.
 మందాకుట v. a. To beg, beseech, pray. చిత్రమాలకొనుట, గోజొడుట. Charitra. page 13. line

21. ఆవేళధయకంఠితాక్షురైశాశు, చండికిసిక్వ
 రేశ్వరునకు నెరగి, మంతాడబోయినపరియెందు
 దగిలె. T. 4. 217. మగనియెడలోనితమిసమ్మగువ
 యెనను వలచినబ్బి మంతాడినచో, తగులుబతితిస్సు
 నందరు, దిగుపాశమురాజుపేరు తెలియనికూడుభో.
 టీ|| మంతాడినచో, గోజాడినందున. యాశుద్యము
 లోమంతాడినచో అనేపాఠాంతరమునకు సాధక
 ముకనకుడలేదు.

మందించుట v. a. To provoke, irritate, stir.

మందికొండలు A sort of grain. H. 4. 155. మంది
 కొండలు, నాగమల్లెలు, తీగమల్లెలు.

మందిగము n. s. The threshold. గడదు. D.

మందిగ n. s. A very thin cake made of fine
 flour, milk, sugar &c. భక్త్యువిశేషము. G. 2.
 171. పాశునకుత్పమందిగలు శ్రుక్తి లిబంటిగబా
 క్తి. H. 1. 115. ఉండ్రంబులు, మందిగలు, కుడు
 ములు, దోశలు, వీశలు. Navanath. 251. గారెలు
 బూరెలుఘండమందిగలు. R. 2. 114. కుడుముల్
 గారెలు బెల్లమందిగలు. Collections. 2. 571. క
 ట్టుమందిగలు.

మందిరము * adj. Dressed, decorated, decked.
 అలంకరించబడ్డ.

మందితుడు * n. s. He who is dressed, arrayed,
 or decorated. అలంకరించబడినవాడు.

మండీ n. s. A warehouse, a wholesale shop. An
 attitude in archery; kneeling on one knee.
 మండీలు a sort of sweet cakes. ఆలిశపాదము.
 D.

మండుట v. n. To blaze, burn, flame. To smart,
 or give acute pain; to be in a fury, or violent
 rage. నాకండ్లుమండుకున్నవి my eyes are smart-
 ing, or burning. నీకండ్లుమండ an expression
 equivalent to a common English curse. నీకడు
 శ్రుమండ a curse implying may thy children
 perish. అయ్యోనాకడుశ్రుమండుతున్నదే alas! I
 am much grieved. యామాటవింపేవారికిపైళ్లు
 మండదా if he hears of this, will he not be in
 a fury? ఆతల్లెయెందుకుమందిస్తావు why do you
 irritate him?

మందూకము * n. s. A frog. కళ్ళు.

మందూకపూకము * n. s. A plant. Bignonia In-
 dica. తునకే, దుందిలశ్రుచెట్టు, నడకే, కపీతనే. SC.
 మందూకపూకా* అనగామంజిష్ఠాయాం, మంజిష్ఠీశీగ.
 &c. SC.

మందూకి * n. s. A female, or small frog. ఆశు
 కళ్ళు, చిరుకళ్ళు.

మంచూరము * n. s. The rust of iron, or refuse
 or melted iron, used as a medicine. రాపాడి. Q.
 మండె n. s. A stock or heap of the unthrashed
 ears of the great millet, or of cut tobacco.
 జొన్నకుచ్చెయిదింబింకంకోనిప్రకాశవేసినది. D.

మండగబ్బు n. s. A large black scorpion.

మండ్రచెట్టు n. s. A kind of tree. H. 4. 10.

మండ్రె i. e. మనుమరా, అనగాబింతురా. M. XII.
 2. 273. భూశుతిలేకున్నమండ్రె.

మంతనము n. s. Secrecy, a secret place, a place
 of concealment, a secret consultation. ఏకాం
 తస్థలము, ఏకాంతము, రహస్యమున్ను. K. P. 7,
 185. దయితతోగహాలములు సోకగమంతనమారెన
 ల్వచుక. మంతనమారె, ఏకాంతములారెను. S.
 3. 235. అంతనదియక్కడెచని, మంతనమునగో
 డనేరిమందోదరితో నంతయునుదెలిసి. మంతనము
 న, రహస్యముగా. ib. 3. 257. దానితోసెక్కునా
 డుమంతనమునందు, నింటివారలకనిసికోరెల్లెసెడి
 వి. మంతనమునందు, మెంఠరిపాటున. A. 4. 8. కల
 నియొకకొంతశేషుశ్యంగాటకముల, నగరిదెసచూ
 రుచునె మంతనములూడిచనిరి విద్యాంనులిండ్రకు.
 మంతనములు, రహస్యములు, ఏకాంతము. OG. D.
 మంతరసాని (a prose passage) Instead of మంత్ర
 సాని a midwife.

మంతిరి A minister (Thus spelt to suit the, pra-
 sa, rhyme) Pativratya. p. 26. మంతురువోదార
 లుసామంతులుహితులు. ib. 27. దోరలునుదోరలు
 మంతురులుమంతురులు.

మంతు n. s. Greatness, glory, nobility. ఘనత, శ్రు
 సిద్ధి. Ila. 1. 113. వెలగలమగరా, శీలనలపంతు
 కెక్కిన, దంతశ్రుదనిచి కెలోన. టీ|| మంతుకెక్కిన,
 శ్రేష్ఠమైన. ib. 1. 148. గబ్బిసిష్టేశ్రుటుమ్ముగుబ్బుగు
 బ్బులుయెంతోమంతుగోవింతకుంధములుగాగ. టీ||
 మంతుగో, వన్నెకెక్కి. T. 1. 17. మంతుకునెక్కు
 వీరమానుమంతుదలంతు. టీ|| మంతుకునెక్కు, అత్యం
 తశ్రుసిద్ధికలిగిన. Vema. 680. విశ్రుశ్రుయన్నవీసి
 కుక్కలపాలు, మాలశ్రుయెన్నమంతుకెక్కి, మంతు
 కెక్కుశ్రుయెననియెజుపాలాయె. R. 4. 138. భాగ
 శ్రునియందుగలకశాశుటిమదక్క, నంతవైష్ణవధర్మం
 బుమంతుకెక్కి, నెరయరఘురాముచేతనెనిచె.

మంతు * n. s. Fault, offence, transgression. Un-
 derstanding, intellect. మద్దో, ఆశురాధే, కంఠ
 మే. SC.

మంతుడు or వంతుడు An affix, denoting he who has. Thus భక్తి faith, భక్తిమంతుడు he who is faithful.

మంత్రము* n. s. A formula of words. A "breve" or secret prayer, possessing power. A spell, a charm, incantation. Secret consultation. మంత్రపుష్పము consecrated flowers. మంత్రాక్షరలు blessed rice. i. e. rice over which incantations have been pronounced. నీదివ్యనామమంత్రముచేత by the force of thy blessed name. గూఢోక్తా, రహస్యీపుమాట, వేదాంతే, దేవాదిసాధనే.

మంత్రగాడు or మంత్రవాది n. s. A magician, conjurer.

మంత్రసాని A midwife, or wise woman. మంత్రసానితనము midwifery. మంత్రసానికి ప్రశ్నలు దాచగలవా will you conceal the truth from your lawyer?

మంత్రి* n. s. A minister, a counsellor, or adviser. The queen at chess.

మంత్రించుట To charm, or perform magic spells over.

మంథము or మంథాసము* n. s. A churning staff, 'un ribot.' కవ్వము.

మంథని* n. s. A churn. మజ్జీకబిలికేకుండ, గగఁఠి.

మంద, మందాకు A plant (aquatic?) the juice of which prevents hair falling.

మంద n. s. A flock or herd of cattle. కుక్కలమంద a pack of dogs. మందకట్టు or మందకట్టుబాటు the bye laws of shepherds. ఆచేలకుమందకట్టిరి they manured the field by penning sheep on it.

మందము* adj. Slow, tardy, dull, stupid, heavy, foolish, gentle, soft, not violent. మందమారుతము a gentle breeze. మందమతి a block-head. మందబుద్ధి dull comprehension. మందగమనము a gentle pace. మందశ్వరము a low tone. మందాహారము generous diet.

మందము n. s. Thickness, slowness, indigestion, loss of appetite. మంద్యము, దళము. వానికికడుపులో మందముగావున్నది he suffers from indigestion.

మందగమన* n. s. The 'gentle mover,' an epithet of a graceful woman. మందగామిని.

మందగుంతుట To become dull, to lose one's appetite. To fall, as price.

మందట adv. Near, along with, at, before. M. 7. 1. 39.

మందటిడు or మందడికు plu. మందటిలు or మందడిలు A groom, a horse-keeper. గుర్రపువాడు. M. 4. 1. 89. లాయములను స్వయంపుడుదొడ్డిగించుకయును లేనియట్లు గాగ, మాటిమాటికి బరికించి, మందడిలకెల్ల నూరటయగుచువర్తిల్లనేర్పు. Pal. 77. గొడవలు మాన్పుచు గూడిరాహుకులువాజులవిత్రంబు వలనుగా నెరిగి, బరువులు రెండుగుబరువుచు మెచ్చి, మందడిలను విలిచి మన్నించువారు. G. 1. 86. ఆపొల్లకయు దావియావండుతనతోడ నూని కూడెడుమందటికిచ్చె, వాడునుదనుగోరివచ్చియాసారెలో గళపూడ్చునట్టిబానిసెకునిచ్చె.

మందపిచ్చిక The name of a little white breasted bird with a black-head. శిరమందపిచ్చిక a species with yellow breast.

మందరము* n. s. The mountain Mandara, the Indian Olympus. The gods churned the ocean with it and it now lies at the foot of mount Meru. మందరధరుడు A. 5. 172 an epithet of Vishnu. స్వస్థై, మందరాచలై, అష్టయస్థికాహారే, మందగామిని, మెల్లగానడిచి వెళ్లెవాడు, బహుశ, శనైశ్చరే. SC.

మందలించుట v. a. To suggest, alledge, mention. ఎచ్చరించుట, మనివిచేసుట. Vasu. 3. 243. ఏమందమేమిసేయుద, మేమందని మందలింతమేమందమెయిం, దేమందయాననగుద, మేమందరమనుచుదరళన్యదయాంబుజులై. Ila. 4. 65. యింతయలుకకుకారణంబిదియటంచు, మందలింపుము నాయానమందయాన.

మందశము* n. s. A chest, a large bin, ark or great box. పెట్టె. BRB. 494.

మందస్మితము or మందహాసము* n. s. A smile, a gentle laugh. చిరునవ్వు.

మందాకిని* n. s. The ganges of heaven. A woman sixty years old. Vasu Intro. 6. ఆమందాకినిమాళిమిని. ఆకాశగంగాయాం, ధస్మితవర్షరస్త్రీయాం. వైవరిత్యాం, స్వస్థాణముద్రాయాం. SC. మందాకులు Medicinal, herbs, green physic. ఓషధులు. A. 2. 8. కోటబంగారుగాజేయుకొరకుమున్ను, బ్రహ్మపిడిచినమందాకునుకరగం.

మందాగ్ని* n. s. A slow fire. Want of appetite: (hunger being considered as fire.) అగ్నికూంద్యము.

మందారము* n. s. One of the five celestial trees, the gigantic swallow wort, or the Coral tree.

దీనజనమందారకు he who is to the wretched a tree of life; or, fountain of good. దేవవృక్షభేదే, పారిభద్రే, బాదిదత్తుచెట్టు, అకాశకాశా, జిల్లడు, రాజాకాశా, రాచజిల్లడు. SC.

మందారము n. s. Cloudy gloomy dark weather.

మమ్మవేసుకొనివుండడము. యిప్పుడుమమ్మమందారముగానున్నది the weather is now gloomy.

మందాక్షము * n. s. Modesty, shame. సిస్ట.

మంది n. s. People: this is only used in composition: to make numbers masculine or feminine; as ఆయిదుమంది five persons. కొంతమంది a few persons. శుంకమంది half the people. యెంతమంది how many persons? Where several numerals are mentioned మంది is added to the last alone; as వదివదిహేనుమంది ten or fifteen persons.

మంది n. s. Infantry, కాలుబలము.

మందిరము * n. s. A house, a town, a temple. శుట్టనే, గృహా, నుకరాలయే.

మందు n. s. Medicine, physic, a drug. Love powders: poison; gunpowder. A rarity, a scarce thing. యింట్లోవియ్యము మందుకైనారేదు there was no rice to be had for love or money. It is good for sore eyes! you cannot get any though your life depended on it! మంచివారికిమాట్లాడనిచేమందు if you are silent towards your friend it is a punishment to him. నీలిమందు Indigo. నల్లమందు Opium. వలపుమందు or పెట్టుమందు Love powder. మందుకాటుక eye salve. మందు పెట్టుట To infatuate. మనోవాస్యాధికిమందులేదు there is no cure for the heart-ache. దానిమందువాసికితలకెక్కినది her charms mastered him.

మందుడు * n. s. A block-head, a fool. మూఢుడు.

మందుర * n. s. A stable. బాదిశాల.

మందులవాండ్లు n. s. plu. Druggists.

మందెమేలము n. s. Over-familiarity, leading to insolence, meddling, impertinence. మించినచనువు. OG. అధికశ్రుశంకము. T. 4. 12. కానిమ్మననుజారము, నానాటికివీరనడుచు నడకవారిచయంబైనట్టిమందెమేలము, గానియెడంబిచ్చింబుగలదోయనుచుకా. B. X. 2. 666. సితచ్చత్రవాసురశంభుకిరీట విచిత్రశయ్యాసాధ సింహాసనంబులు గ్రకొంటునునమందెమేలంబునంగాది. Navanatha 65. ననునీవుపిన్నుటనాటనుండియును, మనసూడగా

లివిని, మందమేళమున, తలికితిగాననాభావశంకుద్ధి, తలతినేరవు. మందమేళమున, అధికచనువువల్ల. Vish. 7. 102. పావకుండును, గతుటంపుభూవరుండు, తమ్ముగడుజేరిమందెమేలమ్ముతోడ, నున్నవారికిగీడుసేయుదురువారి, కంచితశ్చేమామునమంటలధికమగును. మందెమేలము, అధికచనువు. Ka-sikhanda: 2. 102. కొందరుదుశ్శీలశీలవాక్యంబులనందంద ప్రయినిముండట మందెమేలంబునంప్రేలుదురు. మందెమేలమునం, అధికశ్రుశంకముగా. Pal. 107. నడబంట్లనీవుకణాకొందరునుతరళితినెందించునాబాశిజేసి, మందెమేలంబునమాతోడనేడు, మార్తానజూచుటమందిలోబడక. మందెమేలమున, అధికశ్రుశంకముగా. Kanyaca purana. 7. 112. ప్రియమాజెట్టిన నెరుగరుభీతిలేదు, రాజుమన్నించినాడని రాజునిమున, మందెమేలాననిటువంటిమాటలాడ. మందెమేలాన, అధికశ్రుశంకముగా. Sarang D. 2. 238. చిన్ననాటిదిమనచెలిమి నూహించి, మన్నించవలసినమందెమేలంబు. మందెమేలము, అధికశ్రుశంకము. HD. I. 950. చందనగంధులుబలమురెట్టింపు, మందెమేలముననమ్ముజేతుడున్న, నురవిన్నునీడకుశ్రుక్లకడాసి. మందెమేలమున, అధికశ్రుశంకముగా.

మందోష్ణము * n. s. Warmth, gentle heat. నులివెచ్చన, నుభాష్ణము.

మందోష్ణము * adj. Warm, tepid, lukewarm. నులివెచ్చని.

మంద్రము * n. s. A base, or low sound; such as that of muttering thunder. వృదయజాతగంధీరధ్వనో, యద్ధకాలవాహనయోగ్యకే. SC.

మంపిల్లుట v. n. To be heavy, to be drowsy. నిద్రమమ్మిగావుండుట. Sarang. 1. 70. కోశపులుకమంపిలికొంటుంటునునియార్చి, బలునింగములనైనశుట్టజూచు.

మంపు n. s. Drowsiness, tipsiness, heaviness. నిద్రమమ్మి, మైకము. Radha. 3. 122. తీరనినిద్రమంపుడగదీరనియూర్పులవెంపు తప్పికాటారనిమోవికెంపు, చెనుటారని చెక్కులసాంపు. Ila. 4. 18. కనుదోయిమంపే మిగనుమునిద్దురలేదు రాధవైబాళిచేరాతిరెల్ల. N. 9. 43. వాలుగన్నులకెంపుచైవ్రాలుమంపు, నేలపాటలసాక్షుకెంకేలమ్రొక్కు, మురువునెమ్మేనిమిగులుకెమ్మివినిగవు, నలరనిట్లనెచోలమోహలకాల. టి|| మంపు, మైకము. Vizaya Vilasa. 1. 92. మంపెశగకాటాక్షులవమాద్రముచేత

సముజ్జగంబుమో, హింతుగ జేయఁపారమిక నిత్రవ హింబితిగాన.

మకమకలాదే Dim, obscure, dull. నిస్తేజస్ ముగా తుండే, గుడ్డిగాతుండే.

మకరము * n. s. An alligator; the sign of the Zodiac called Capricorn, the sea goat; the emblem of the Hindu Cupid. నదీఫేదే, రాశిఫే దే, యాదని, మొశలి. SC. మకరతలనుడు, మకర కేతువు or మకరధ్వజాదు the Hindu Cupid. లె కనిధానము. D. మకరశంక్రమణము or మకర శంక్రాంతి the passing of the sun into Capri-corn. This is held by the Hindūs as a religious time, commonly called పొంకటిపండుగ Pongal feast.

మకరందము * n. s. May dew. The nectar, or honey of a flower. పూదేసే. D.

మకరకంఠి * A necklace of three or four rows. మొశలి మూతులుగలమూడు నాలుగుపేటలకంఠా ధారణము.

మకరకుండలము * n. s. An earring bearing the figure of a crocodile's head. మొశలిముఖముగ లకర్ణధారణము.

మకరతోరణము * n. s. A festoon of cloth, sup- ported by a pole or pillar at each end. మొశ లిమొదలైనరూతులును చిత్రవిచిత్రముగా కుట్టినీ ధులలోక క్షేతోరణము.

మకరాంకుడు * n. s. An epithet of the Hindoo Cupid. He 'whose banner is an alligator.' మ న్నధుడు.

మకరి * n. s. A crocodile, a sea goat or marine monster. మొశలి.

మకరిక, మకరికాశుశ్రోము * n. s. Figures of cro- codiles drawn in gold dust on the cheeks or breasts of women. చెక్కిళ్లమీదనున్నురొమ్ముల మీదనున్ను వ్రాసేమొశలిఆకారము. Vij. Vil. 11. 97. రేవతిగుప్త్యచంటిమకరిమయరేఖలురశ్మం బునకా ధావనిహ్ను ముద్రలంబుధానిల.

మకిల n. s. Dirtiness, soil, dirt. మాలిన్యము. D.

మకిల, మకిలగాతుండే adj. Dirty, dim, tarnished, unclean, impure. మలినముగాతుండే.

మకుటము * n. s. A crest, tiara, crown, head dress. వలయాకారబద్ధజటా శుకూటా, కిరీట. SC.

మక్కరించుట v. n. To jut out the belly. ఉద్బించు ట. Swa. 1. 15. విజేయమైనయొద్దారంబులవలనచే

నక్కరించినపొట్టుమక్కరించి. టి|| మక్కరించి, ఉద్బిం బుట్టుచేసి. H. 1. 212. మారేడుబుర్రలోమక్కరిం చుకకరించిగట్టిన చంద్రకేళురుడు వెలయ.

మక్కించుట v. a. To kill. అనగాచంపుట. Pariz. 3. 45. ఆతూతనా భూతనారీకుచంబగ్రహశ్రంబునం బట్టిత్రాస్యాని ర్వాణశంఖంబు తూరించుచంబంబు నకాస్రగ్గలస్సెక్కిమక్కించుచుం బందిపెకారక్క నుగండదంబియు.

మక్కిరొండ్లు, అనగాయెముకల గూడుగాతుండేతోం ట్లుఅనితోచినది. H. 5. 36. మందగుదియొక్కగారి శలుమక్కిరొండ్లు.

మక్కుట v. n. To fade, spoil, lose its colour. Kan- yaka 8. 315. వెలవెలనైనఘోషీధిదారలుమక్కు.

మక్కువ n. s. Affection, love, desire, lust, wish, ప్రేమ. D.

మక్కెక్కుట v. n. To become dim or dull. మకిలఅ త్రుట. A. 6. 17. గంపలనువ్రేలెడుగరుసులదూళ్ల మక్కెక్కిమంగల్లతిప్పలురేగువదలన.దూళ్లమక్కెక్కి. దుమ్ములచేతమక్కుడుబారి, కప్పకూనియనుట.

మక్కెలు n. s. plu. Bones. యెముకలు. D.

మఖ * Name of the tenth lunar mansion.

మఖము * or మఘము * n. s. A sacrifice, heca- tomb, or oblation. యజ్ఞము.శతమఖుడు Epithet of Indra, who performed the hecatomb. మఖ వాజి a horse fit for being sacrificed, in the ఆ శ్వమేధము.

మఖవంతుడు * Indra as being the Hecatombean god. KUR. 6. 463. నన్నుమున్నెయధ్వర్యతమకా వరించెమఖవంతుడు.

మఖవాశ్య * n. s. A sapphire. ఇంద్రసిలమణి.

మఖి * n. s. A sacrificer, he who celebrates a sa- crifice. యజ్ఞముచేసేవాడు.

మగ adj. He, male. మగపోలుములెరగనిది a pure maid. R. 2. 87. మలవినజాలు గాకమగమానిసియా త్రులురాలకైనజెచ్చులుత్రులకింపజేసి. మగలమగడు a phrase meaning the chief of men, a hero. గండరగండడు. Swa. 4. 169. నయనయుగళివెలి దామరలమగలమగలై, దారలయ. టి|| మగలమగ లై,గండరగండలై, అనగాలెల్లదామరలకుబయింప రానివైయనుట. Paidim. 3. 123. నిగుడుపొగడత తొగింటిమగలమగడు. మగకరువు want of a man.

మగటమి, మగటివి Manliness. పారువము OG. త్రిం శ్రస్యము. M. IX. 2. 130. HD. 1. 1110.

మగడు or మగండు n. s. A husband, a man, a male, a ruler, a king. పెరిమిటి, శ్రురుమడు, మొగవాడు, రాజు. R. 2. 112. మగువలు మగలనియెరగడు, మృగములకోరనిలడేమిడి మేలమిరందగడదుననిరల విలిపి. ib. 5. 201. ఆశ్రుదక్షిణి మగండురక్కను లజియ్యందాకి. L. 8. 30. మన్నెరాజులకెల్లమగడ నైయుండు, నన్నెనడలచక నా మద్దుగూన.

మగతనము n. s. Manliness, potency. శ్రుంశ్రీము, పారుమము.

మగది The male of any brute.

మగనాలు n. s. A good woman. i. e. A woman whose husband is alive. మగడులశ్రీ. D.

మగపాడి, or, మగపోల్చి కూటమి Man-fashion, అన గాడితరతి. T. 3. 141. మొనసెత్రియుగూడిమగ పాడిముద్దులాతి. ABA. 2. 337. ఉపరిసురతశం జ్ఞ మొప్పను మగపోల్చి కూట మియనగ.

మగమానికము n. s. A diamond. Yayati. 5. 10. మెలతమగమానికముల మేడలోన.

మగరా or మగరాయి A diamond. R. 4. 238. ib. 6. 154. H. 4. 2. N. 9. 188. వజ్రము.

మగలాగు Man-fashion: అన గాడితరతి. Chatu. 1. 48. చంద్రవించాస్యమగలాగుశివునశ్రుడు.

మగలింకము The orchis morio: A common plant called 'the stinker' (Southey's Doctor &c. 4. 281.) of which the fruit resembles a lingam. Rox. 1. 109.

మగవాడు n. s. A man, a male, a hero.

మగనాల n. s. A terrace with seats; before a house. See మొగనాల. KUR. 7. 229. తలవాకిటిచావడి. D.

మగుడ or మగుడి adv. Again, anew, in return. మల్లి, తిరిగి, వెనక్కు మల్లి. In the Rukmani Kalyanam మిగుడిచెలింపిపారగనుమాగధముఖ్యులు.

మగుడించుట v. a. To turn back, to avert. మల్లిం చుట, తిప్పిట. Naish. 3. 20. అంతనుండియుమ గుడించు మమరనాధ. M. VII. 4. 249. పైకల్లిక శ్లోకార్ణణంబులుమగుడించుచు. మగుడించుచు, అన గాడితనంహారముచేయుచున్ను. BD. 5. 842. మరణంబు సెయినమగుడించుచాళి.

మగుడుట v. n. To return or turn back. G. 3. 66. మగుడుముగద్దియమొక్కట. DRY. 252. foot. మళ్లకొనుట. D.

మగులు or, మడులు n. s. The coping of a wall. మగులుగోడ a wall that has a cope or crown.

మగుడ n. s. A woman. శ్రీ. D.

మగువరసము n. s. Womanhood. శ్రీశ్రీము. B. 8. 446. మగువరసంబులజగముల తగులముబొందించ గొంతరడవెముకుండా.

మగ్గము n. s. A loom. మగ్గముపెట్టుట to set to work. మొదలుపెట్టుట, ఆరంభించుట. నామగ్గముచెడగొట్టినాడు he baffled my efforts.

మగ్గుట v. n. To become mouldy by dampness. చెప్పచేతచెడుట. ఆదిమానానికిమగ్గుతున్నది she is too proud to stoop to her present condition.

మగ్గుము * &c. adj. Plunged, immersed, sunk, drowned. మునిగిన.

మగ్గుడు * He that is immersed. మునిగినవాడు.

మఘ * n. s. The name of the tenth lunar mansion. మఘనక్షత్రము.

మఘము or మఘము * A sacrifice. యజ్ఞము. SC.

మఘపుడు * A name of Indra. ఇంద్రుడు. మఘవార్తజుడు Arjuna, as son of Indra.

మఘాని * n. s. The wife of Indra. శరీరేషి.

మచర్చిక * adj. Best, excellent. శ్రేష్ఠమైన. The same as తల్లజము or ఉద్భము.

మచ్చ n. s. A mole, freckle, scar or spot on the skin. శ్రుట్టుమచ్చలు natural marks on the skin. మచ్చము, అన గాశ్రుట్టుమచ్చ. D. నీమచ్చమూశ్రుతానుచూడు Look ye, I will certainly smash you.

మచ్చము n. s. A mark. గురుతు.

మచ్చరపట్టుట, మచ్చరించుట v. n. To be spiteful. చలపట్టుట. Zacc. 4. 219. మరుశ్రువేద్యముమది లోనమగ్గురింక. Hari Vams. part 2. book 1. 171. వాచునీతోడ నెప్పడుమచ్చరించును.

మచ్చరము n. s. Malice, hatred, envy. మచ్చరము, అనూయ, హైచాలేనితనము. M. III. 7. 138. మచ్చరముమొరసెందొరు, జిచ్చరపిడుగులనుబోని శిరవిశిఖములక.

మచ్చరికించుట To be spiteful, or envious. అనూయితుడు. Naish. 8. 68. మదగజరాజకంఠముల మచ్చరకించునుగోజకంఠముక.

మచ్చిక or మచ్చికె n. s. Love, attachment, affection, liking, fondness. ప్రేమ.

మచ్చు n. s. A model, standard, sample, pattern, specimen. An upstairs-house. A shelf. Manner, way. Love powder. BD. 4. 1171. అరగారలేక దాశయ్యమచ్చునను, కరవిలివశ్రుంబుగట్టనంతట ను. UH. 4. 25. మేల్చుచ్చులుజేరి going upstairs. మచ్చులగుది a bunch of samples of gold or silver.

మచ్చురల్లుట To sprinkle with love powder. i. e. To bewitch. ఆవియ్యకం తావుక పేసుచ్చు గా నున్నది all the rice is alike. ఆరోగము అదేమచ్చునవున్నది the disease is in the same state.

మచ్చుకత్తి n. s. A bill-hook or large wood knife. కట్టెలునరికేకత్తి.

మచ్చుపొడి n. s. Love powder, aphrodisiacs. మైదుచూర్ణము.

మచ్చుము, అనగా తుట్టుమచ్చు, మినమున్ను. D. మజబాత్రురే Hail! Huzza! శ్రుశంసావారకశబ్దము. BD. 5. 101. మజబాత్రురేలంజమనెడిమాచ్చునగ. Charitra. 1. 4559. మజబాత్రురేజంగమత్తులాచార్య.

మజ్జ * n. s. Marrow, pith, sap. సారే, చేప, అస్థి స్నేహ, అస్థిమలం, యెముకలలోకొళ్య. SC.

మజ్జనము * n. s. Bathing, ablution. మజ్జనశాల A bathing room. మజ్జనచూడుట To bathe. BD. 1. 344. స్నానము, నీళ్లలో ముగ్గడమున్ను. D.

మజ్జిగ, or — గ n. s. Butter-milk చల్ల. మజ్జిగతెలులు mildew in corn which turns it white. నీరు మజ్జిగ whey.

మర్రి (Interj.) Hurrah. Huzza! శ్రుశంసావారకశబ్దము.

మరూ (Interj.) Well done! Hail! Huzza! శ్రుశంసావారకశబ్దము.

మలుకుటలాడుట v. n. To fume, or be enraged. దుముదుములాడుట.

మఱుము n. s. A convent, monastery. శాస్త్రాసులు మొదలయినవారుపుండ్రేహము. D.

మఱుమాయము n. s. Disappearance, vanquishing. పున్నట్టు గావుండి అగుకుడకపోవడము. ఆవుస్తకము మఱుమాయమైపోయినది the book has vanquished.

మట్ట n. s. A bough or stem (of the palm, coconut, or date tree.) A young palm tree. కలబందమట్ట the stem of the Aloe plant. తాటిబొంద, అనగా చిన్న తాటిచెట్టు, తాళనారికేకాదులొక్క, మత్స్యభేదము. D.

మట్ట n. s. The sucking fish, called 'Echeneis, or remora;' several species of this are called కొర్రమట్ట, బయిబారుమట్ట and మట్టగుడిసె but some call it మట్టగొరిసె and say it is an inferior kind of కొర్రమీను but lighter in colour. Other kinds are called పూలమట్ట and చూలమట్ట and కడిచమట్ట. See Russell, Plate. 82, and 84.

మట్టగుండుట v. a. To lessen, diminish, or depress : to macerate. తగ్గించుట, పెడుపుట.

మట్టపాటి adj. Small, petty, scanty. కురచగావుండే.

మట్టము adj. Small, scanty. కురచగావుండే. Surya. 2. 10. గుజ్జలేమావులు దాసికెంజివురుమట్టపు పొట్టలనిండమేసి.

మట్టసము adj. Small, petty, scanty. కురచగావుండే.

మట్టాడుట v. a. To cut to pieces. దునుచూడుట. R. 5. 191. అత్తూపుగములుడుత్తమురు గావొట్టి మట్టాడిఅట్టచోసముజేసి.

మట్టి n. s. Earth, soil, mud. Scurf or dandruff. మట్టితిన్నపామున లెపడివున్నాడు he is stupid, as a gorged snake.

మట్టించుట v. a. To cut off, to kill, to triturate. నరుకుట, చంపుట, మట్టించుట, పెడుపుట. R. 1. 86. ఆజికామట్టించెవైరికిరములు. Pal. 424. కిరములుమట్టించిచెలగుచున్నంత. ib. 293. మత్తగములచేమట్టింతునిన్ను.

మట్టితెలము Earth oil, an artificial oil used in medicine, and to anoint palm leaf volumes to preserve them from insects.

మట్టిమల్లాడుట v. a. To ruin, trample down or all over. హతముచేసుట, ధ్వంసముచేసుట L. 16. 229. కర్తముల, కట్టడలకులోను గాక మాయలను మట్టిమల్లాడినిర్మలలింగసేవ నెట్టుభక్తిఘటించు. ib. 19. 336. మాయారమారాసిమట్టిమల్లాడి, కాయగుంబులుకాయకగలివి.

మట్టియ n. s. A ring worn on the second toe కాలిజుట్టనవేలియందుంచేటిది.

మట్టు n. s. Limits, bounds, measure, stint, extent. Moderation. శర్యంతము, శ్రుమాణము, కొంత, తగ్గదల. వానికెంతమట్టుకు తెలియదు he does not know so much as that. యెంతమట్టుకుపోయినావు how far did you go? గొంతుమట్టుకునిక్కునవున్నది the water is up to the neck. దీనికెంతమట్టుమితములేదు there is no end or limit to it. మట్టుమర్యాదలేనివాడు he who has neither modesty nor moderation. మట్టుమీరవద్దు you must not go beyond bounds. అరనుకచ్చేదాకాలాసీనికెంతమట్టుపెట్టిరి they laid it aside until his arrival. Vema 3. 278. మనసుచెడరసేకమట్టుపెట్టి curbing and restraining his mind. వాడుయెంత

మట్టుకంటే అంతమట్టుకు శంతోపిస్తున్నాడు he contents himself with as much as he gets. నా మట్టుకు నేనువుంటాను నీమట్టుకునీవువుండు I keep to myself; you keep to yourself. ఆమట్టునలేచి పోయిరి with this they went away or thereupon they went away. ఒడుగువడిఅంతమట్టుతో వాన నిలిచినది there was thunder and then the rain ceased. బియ్యము కావలగినమట్టుకు బిక్కును you can get as much rice as you want. సామ్యులుమట్టుకువద్దు as for the jewels I do not want them. అంతమట్టుకుమంచికనిచేస్తేవి so far you did well. యింతమట్టుకువచ్చినతరువాతయికనేమిదాక్షిణ్యము after going so far what is the use of delicacy? యిల్లువుండనిగానితోటమట్టుకుమంచిది never mind the house; as to the garden it is a good one. వానికితిండిమట్టుకుగాగాకావలెను he cares for nothing but his dinner. వాడుగుర్రముమట్టుకు కావలెనంటాడు he says he just wants the horse. నేనుమట్టుకుపోతిని I alone went. వాడి పైళ్లు శానామట్టుకువాసి గావున్నది his health is in a great measure recovered. నీలియండుమట్టుకుయిచ్చిరి they gave nothing but the indigo. ఆబల్లమట్టుకుట్టితీసుకొనిరా measure the plank. కావడిమట్టు the frame or bottom of the slings in a Cāvadi. వానికితెలివిమట్టు he is wanting in sense. వానితో చెప్పినది నాబుద్ధేమట్టు I was a fool to tell him this. యీసంవత్సరంజనముమట్టు this year the assembly is but small. వానికిపుణ్యకలుమట్టు he has no chance of heaven. మట్టువీర a kind of వీర కాయ. మట్టుగిన్నె a cup with a foot or base attached to it.

మట్టుఅవుట, మట్టుకుడుట v. n. To lessen or be diminished. తగ్గుట. రోగముమట్టుకుడినది the disease is moderating. వానికిదాహముమట్టుకుడ్డది his thirst was slackened.

మట్టుగా adv. Moderately మితముగా. వచ. కాముమట్టు గావుండేటప్పుడు when the rain is moderate. దగ్గుమట్టు గావున్నది the cough is now moderate. మట్టుగాతినాడు he ate moderately.

మట్టుచేసుట, మట్టుకురచుట v. a. To lessen, to moderate, diminish. తగ్గించుట. వానికిజీతముమట్టు చేసినారు they diminished his pay.

మట్టుట v. a. To tread or trample, to crush. కాళ్లనుకొత్తననుట.

మట్టె or మట్టియ n. s. A ring, worn on the toe. కాలిజుట్టనవేలియందుపెట్టేటిది. చెళ్ళుమట్టె a shoe-heel.

మట్టె adj. Dappled బట్ట. మట్టెఆవు a dappled cow. బట్టావు. H. 2. 88.

మఠము * n. s. A monastery, convent. శనాస్యసులు మొదలైనవారువుండేగృహము. D.

మడ n. s. A small opening out of a channel into the field. మడిలోకినీళ్లుపొయ్యోవ. Navana. D. 59. పాదలవృక్షములనీడలనుమడలతీరంబులనుడువులమేటికడియలం.

మడంతి, మడవతి, అనగాస్త్రీ.

మడక n. s. A plough with bullocks complete. అరక. వాకినాలుగుమడకలుసాగుతున్నది he has four ploughs in use. రెండుమడకలనేల as much land as requires two ploughs. మడకలుకట్టినతర్వాత after he yoked the cattle to his ploughs. మడకలువిప్పినారు they loosed the cattle from the plough. నాగంటికియెద్దనువుసినయరక, ఏటి మలకనీండున్ను. D.

మడకర్ర n. s. Firewood. లావాటికట్టె.

మడచుట To fold, to plait, or bend. See మడుచుట.

మడచుట v. a. To slay; to abolish. Vema. 1398. ఇహకురాదులకునుయిదిసాధనంబని, వ్రాసినదివివిన్నవారికైన, మధ్యకర్తములనుమహిమతోమడచునుకురులకైనముక్తికడమువేమ.

మడత n. s. A fold, plait, a crease, folds, collops of fat. మడతతడిక a folding screen.

మడతతీయుట v. a. To unfold.

మడతపెట్టుట or మడతవేయుట v. a. To fold, to double up, to crease.

మడతలు n. s. A kind of cakes. H. 1. 117. పేళ్లునిరువత్తిగలుమడతలుకప్పువారెలు.

మడతి or మడంతి n. s. A woman అనగాస్త్రీ. OG. and D.

మడతొక్కుట v. a. To pile palm leaves and then trample on them flat.

మడమ n. s. The heel. పాస్టిక. D. గుద్దలిమడమ the back of a hoe. గొడ్డలిమడమ the back of an axe. కుపాకిమడమ the butt end of a gun or musket.

మడయుట v. n. To die. See మడియుట.

మడవ n. s. A small dam or dike to stop water; a small opening out of a channel into the field, అడ్డకట్ట, నీళ్లుపొయ్యోవ.

మడి n. s. plu. మళ్లు A field, a sub-division of a field, a garden-bed or plat. కాలుమడి urine. మళ్లుయెలుక the field mouse. మళ్లునీర "Charco-na muslin" woven in little squares: lattice like.

మడి plu. మళ్లు Purity, a pure vest, clean clothes. శుచి, ధారవశ్రీమున్ను. మడితోవుండుట to be dressed clean. యెక్కడికిపోయినానామడితప్పను go where I may I will not break the rule of purity. అదిమడివుచ్చుకొన్నది she is now very strict. i. e. straitlaced.

మడి adj. Pure, clean. శుచిగావుండే. మడిబట్ట a clean cloth.

మడికాసు n. s. Silver. (Thus white money was an old English word for silver) వెండి. మడికాసుకొండ the hill of silver. i. e. రజతగిరి. P. 4. 251. అదిసు ధారరవింబమాకాదు మడికాసువన్నె వేలువుటన్నువు త్రి గాని. టీ|| మడికాసు, వెండియొక్క.

మడిపివేయుట v. a. To slay చంపుట.

మడిమ, మడిమె n. s. The heel. (compare మడిమ.) మడిమెత్తువరుగు running quickly. S. 1. 369. మడిమెత్తువరువుతో మంత్రాక్షరములియ్య. Mand. 4. 104. మడిమలుమెయ గామైలగీరలుగట్టి.

మడియించుట v. a. To kill, assassinate, or destroy చంపుట. D. RYD. 1658. line 12.

మడియుట v. n. To die, perish చచ్చుట. RYD. 1600. line 4. Charitr. 2. 3091. Mollis. R. Sund. 142. 161. and Yudd. 3. 133.

మడివారు n. s. A title, assumed by the caste of washermen. చాకలవాండ్లకులశ్రేష్ఠ నామము. D.

మడిసంచి n. s. A pure or sacred bag. మడివశ్రీ ములుపెట్టేటిది.

మడుగు or మడుంకు n. s. A basin, a pond, lake. A deep or hollow place, the bed of a river, or tank. A clean cloth. Purity. నదిమధ్యమందున్న ప్రాదము. D. ధారవశ్రీము, శుచియున్ను. R. 5. 95. అడుగులకుక మెరుంగులిగురాకు మడుంకులి దుకవిధుండు. P. 4. 243. నిండాంకమ్మ కేనియమ జ్జనంబాదె, కడమవుప్పొడివ న్నెమడుగుకట్టె. KP. 7. 166. నునుంచుబోలె, వెలిపట్టుమడుంకు వెడంకు జూత. అక్కడ నెత్తురుమడుగులుకట్టివుండినది the blood was standing in pools.

మడుగుఅయిన adj. Pure శుచిగావుండే.

మడుచుట v. n. To die, to perish. Pal. 261. line 12. అలకాసురాజుతో నయముగబోరిమడుతుమనివ త్తురుమన్నెనాయులును. మడుతుము let us die. See మడియుట.

మడుచుట v. a. To fold, plait, or bend, crease, clasp. To shut, or close (as a book). కాలుమడుచుట to urine, lit. To squat.

మడుపు n. s. A fold, or plait, a fold of beetle leaf, clean linen fresh from washing. BD. 4. 35. మతమునకే తెంచి మడుపులన్నియును కతినముకొ గాకుండఘట్టించిమడువ.

మడుపుకత్తి n. s. A folding, or clasp knife.

మడుపుట v. a. To kill. చంపుట.

మడువ n. s. A small dam or dike for stopping water, a small opening of a channel into the field. అడ్డకట్ట, నీళ్లుపొయ్యేదోవ. KP. 4. 105. మళ్లకుమడువలుమార్చిమార్చి.

మడ్డి n. s. Dregs, lees, sediment, suds. మడ్డిశ్రంభము A pole or mast smeared with lees, up which boys climb, on festival days, for prizes placed on the top.

మడ్డి adj. Foul, dull, stupid, awkward, clumsy. మడ్డియెరువు a dull red. మడ్డిలిండి foul feeding. వాడిదిమడ్డిలిండి he is a foul feeder. మడ్డినిద్ర deathlike sleep: dead sleep. వాడువట్టిమడ్డి he is a stupid fellow.

మడ్డికాకిరము A coarse paper. ముతక కాకిరము.

మడ్డిచెక్క n. s. A sort of forest wood used for dying cloth red. "Morinda Citrifolia" Ainsl. 2. 254. Morinda Bracteata Rox. l. 544. Wight's Plate 126. మూలచెక్క.

మడ్డితనము Rudeness, rusticity, clownishness యెడ్డతనము, మోటుతనము.

మడ్డిమైనము Bees-wax. ముతక మైనము.

మడ్డు n. s. A brand or red hot iron. యెర్రగాకాన నలోహము. Prabharati. 5. 62. యెర్రగాకాన మడ్డు చందమెశంకునుశుట్టెని నుండునుష్టతక. Vanivilas. p. 399. నీళ్లనద్దిత్రాచినెరినేడు జేసల పొడవుమడ్డు నెత్తినడవియంత, చేతవడ్డునలవచెయ్యి కందిన నూట, మొదవుకందకున్న యెడనజయము. వానికడవులో మడ్డుబోసినట్టువున్నది he is in bitter grief. అత్యుద్దము. D.

మడ్డు adj. Red hot.

మడ్డుకత్తి n. s. A bill hook, మచ్చుకత్తి.

మద్దుల * n. s. A sort of small drum మడుము. SC.
 మణగుట v. n. To be bent. మేకులుమణగ గొట్టుట
 to clinch nails. మణగ గొట్టిన మేకు a rivet.
 మణచుట To bend. మడుశ్రుక త్రిమణచుట to close
 a clasp knife.
 మణత n. s. A fold.
 మణి n. s. A gem, a precious stone, a pearl. In
 compounds this denotes unrivalled excellence,
 as నాయికామణి she is a gem of her sex. విశ్ర
 మణి he, the noblest of bramins. సుందరీమణి the
 loveliest of women. అంకనామణులు those
 lovely women. దినమణి the star of day, the sun.
 Some reckon the నవమణులు thus. 1. గోమేధి
 కము Onyx. 2. నీలము Sapphire. 3. తగడము
 Coral. 4. శ్రుప్యరాగము Topaz. 5. మరకతము
 Emerald. 6. మాణిక్యము Ruby, carbuncle. 7.
 ముత్యము Pearl. 8. వైహార్యము Cat's eye, la-
 pis lazuli. 9. వజ్రము Diamond.
 మణిక, అనగాస్థిరాశనము. D.
 మణికము * n. s. A water jar, or pitcher. అలంబ
 రే, పెద్దబాణ. SC.
 మణికంఠము * n. s. The blue jay. చామె, పాలపి
 ట్ట. SC.
 మణికట్టు n. s. The wrist; (of a man or of a mon-
 key.) మణికట్లను తెగకొట్టుట To cut off the
 hands.
 మణికారుడు * n. s. A jeweller. A lapidary, or
 worker in precious stones. రత్నములుసానబట్టే
 వాడు. D.
 మణికూజితము * or మణితము * n. s. A low mur-
 mering sound, amorous accents. రతికూజితము.
 SC.
 మణిగ n. s. A shop యకాణము. D.
 మణిపట్టు A sort of flowered silk. శైకవిధ మైనశు
 ట్టు. BD. 3. 99.
 మణిశ్రవాళము * n. s. A cento, or verse written
 in doggrel: or a mixed language, part Sans-
 crit part Telugu or Tamil.
 మణిబంధము * n. s. The wrist. మణికట్టు.
 మణిభిత్తు * n. s. The diamond. Lit: "the ruby
 cutter." వజ్రరత్నము. D.
 మణిమాలా, మణిమాలిక, or మణిబిందుమాలికా * n. s.
 An impression left by a bite. A necklace. హార
 ము, ధర్మక్షత్రవిశేషము, లక్ష్మీ, దీప్తి. RKD. T.
 3. 126. కమనియ్యమణిమాలికా శశతదళచంద్ర
 ఖాంకమాతనూరేఖితోద.

మణిశిల * n. s. అనగాశ్రవణధాతుభేదము. D.
 మణిపి n. s. Man. (wrong spelling for మనిషి.)
 మణిహ, మణిహము n. s. Trade వాణిజ్యము. D.
 మణుగు n. s. A clean cloth. ధారవశ్రీము. ABA.
 3. 90. మణుగనగాను శ్రుమణా భేదంబును ధారవ
 శ్రీంబునుదనరియుండు. BD. 4. 145. ఏకాణా
 వంబైన యెడనజాత్యుక్తుల, జేకొనకుదికెడుచాకి
 యునతడు, మహితభక్తాళికిమణుగులు శాత, మహి
 నెశ్రుడుమడివారుమాచయ్యయనగ. బట్ట. D.
 మణుగు or మణువు n. s. A maund, or weight of
 eight viss. i. e. forty seers or twenty-five
 pounds. యెనిమిదివీళ్లయెత్తు, రెట్టియ, నాలుగుమ
 ణుగులనియు. D.
 మణుగుట v. n. To be folded, bent. To die, to ex-
 pire. అణుగుట. D.
 మణుగుబుచ్చలు n. s. Vermicelli. జంతికలలోభేద
 మైనభక్ష్యములు. D. H. 1. 117.
 మణుచుట v. a. To fold, or bend. మడుచుట.
 మత్ * adj. Mine, my. మద్యాక్యము my word.
 మత్తథ my history. మద్దాసులు my servants.
 మచ్చునకము my dog. మన్నామము my name.
 మన్నియమము my custom, my order. మన్నియా
 మ్యులు those who obey me.
 మతము * n. s. Doctrine, creed, sect, religion.
 Wish, idea, opinion. శిస్తుతే, పూజితే. SC. త్రి
 మతశ్రులు men of the three creeds i. e. the
 Vaishnava, Madhwa and Smarta sects. షణ్ణత
 ములు the six creeds, i. e. every description
 of Hindoos. కాదిమతము (in magic) is the
 mode wherein the alphabet is recited the right
 way, while హాదిమతము is reciting the alpha-
 bet backwards, the wrong way, beginning
 with హా which is the last consonant.
 మతంజము * n. s. An elephant.
 మతంజ్రీ * A pariar woman. మాలది. HK. 2. 146.
 మతంగుడు * An outcaste. మాలవాడు.
 మతకము n. s. Deception, illusion, delusion. మా
 య. L. 3. 295. మనముననామాయమతకమంతయు
 ను, గనుగొన్నుధన్యుండు గానయిట్లనియె. మతకమంత
 యును, మాయలనన్నిటినిన్ని. ib. 11. 213. కనుగొని
 నిమతకంబునంతయును. ib. 6. 173. మాయజిక్కిని
 వాడుమతకంబువాడు, మాయజిక్కులు బెట్టుమర్తంబు
 వాడు. మతకంబువాడు, మాయలమారి. BP. 7. 258.
 బసవరాజయ్యమతకములో వన్నెబట్టి, వీరమామోహ్య
 యలమంచునూరగొండ, రీరుమాయంశములు మాకు
 వారుణేశ. బసవరాజయ్యమతకములో వన్నెబట్టి, బశ

బనియొక్క చూచులను వైనవేసుకొని. చాటు || కు
తుకలుకోయుదొంగలకు ఘోరవికారతురగ్గజాతి
కికామతకపులంజతోత్తులకు మాదిగవాండ్రకుమహ్లా
దార్లకుకాకాతకనిత్తురింతెకవికోటులకిత్తురుచత్తు
రంతె పోమెతుకుదొరత్ శ్రుజాతుకులమొదిపారత్
బలుదోయిదోపకాలత్.

మతకరి n. s. A deceitful man, a deluder. చూయ
లమారి. Sar. D. 350. మతకరిచిత్రాంసత్సరంబు
నను, సుతునిచైకపటంబునుద్దికల్పించె. Pativrat. p.
6. ఆతడిట్లుశంభుసేవాధికుండయ్యు, మతకరిమైత
నచూయపెంపునను, హరుదార్యకెరుగించునవియా
లకింబు, కారకులోపలజొప్పి. Pariz. 1. 55. ఆన్పు
తకరివేలు పుండవసివుమ్ముదలంబుగ నేలనచ్చటకా.
మతకరి, జాలకాడు. OG.

మతల్లి or, మతల్లిక * n. s. Best, excellent. శ్రీవృష్టి
న. వధూజనమతల్లిక the gem of her sex. Vasu.
6. 84.

మతి * n. s. Understanding, intellect, wish, de-
sire, inclination, recollection. బుద్ధా, వ్యభిచారి
భావభేదే. SC. మతిభ్రామ Absence of mind,
mental absence, forgetfulness. పొరబాటు. మతి
మంతుడు * n. s. A man of sense, a clever man.
బుద్ధిశాలి. మతిమరుపు n. s. Forgetfulness, ab-
sence of mind, mental aberration. మతిహీనుడు
* n. s. A senseless or foolish man బుద్ధిహీనుడు.

మత్తు గాము * n. s. A bug. నల్లి.

మత్తము * adj. Merry, tipsy, gay. Proud. Mad,
insane. మత్తజము an elephant in rut. రాజాస
త్తఃశివశైవన శ్రుమాదీధనగర్విరః, ఆప్రాప్యమపి
వాంఛంతికింపునర్లభ్యతేపియత్ Sovereigns, the
lustful, and children, with madmen and the
proud are eager for what they cannot
get, more so for what they can. Hitop. 179.
మత్తచకోరము the amorous dove, the lovelorn
nightingale.

మత్తకాశిని * n. s. An excellent woman. మదశ్రు
కాశితశ్రీయాం. SC.

మత్తకోకిల * n. s. The name of a certain metre.

మత్తవారణాము * An elephant in rut. మదముశుట్టి
నయేనుగ.

మత్రిగాడు n. s. A varlet or impudent fellow, a
lewd wretch. తలకొవ్వినవాడు. BD. 3. 432. మ
లమారుకృతనిమత్రిగాండ్రకును కలుగునేలంజరి
కంబుసేయం. HD. 2. 535. చిక్కెబోనేడునాచే
మత్రిగాడు, చిక్కుల బెట్టికాశికునిమెప్పింతు. Nava.

3. 445. p. 274. జంభ్యములును త్రురత్ జేయంగవి
తు.మడుగ రూఢికినెక్కువిశ్రుడుగాని మత్రిగాడువా
మ్మి. L. 19. 126. చూటలనేర్పులమత్రిగాండ్రకు
ను, యేటికిసాధ్యమాయెరుగకోరతు.

మత్రిలుట, మత్రిలుట v. n. To be intoxicated, to
be inebriated. Vish. 8. 51. మదిరాపానముచేత
సైక్తశ్రుతిదామత్రిల్లివేగొక్కతేకా హృదయేశుండ
నికొగలింపె. మత్రిగొనెననుట. D.

మత్తు n. s. Intoxication, drunkenness, pride, ar-
rogance. మయకము, మదము. మత్తుబొంధము an
intoxicating or somniferous drug.

మత్తుగొనుట v. n. To be intoxicated.

మత్తుడు n. s. A proud wretch. మత్తుగొన్నవాడు.
D.

మత్తేభము * n. s. An elephant that is furious. మ
దించినయేనుగ.

మత్సరము * n. s. Envy, impatience of another's
success or prosperity, passion, anger. ఆస్యా
దయచేప్పము, క్రోధము. SC.

మత్స్యము * n. s. A fish చేప.

మత్స్యంఠి * n. s. Coarse or unrefined sugar. Mo-
lasses బెల్లము.

మత్స్యధ్వజుడు * n. s. An epithet of cupid. మన్మ
ధుడు.

మత్స్యశ్రీ * The moon plant, or Asclepias aci-
da. పొన్నగంటికూర. SC.

మథనము * n. s. Churning. చిలకడము, తరచడము.

మథించుట * v. a. To churn. చిలుకుట, తరచుట.

మథితము * Butter-milk. బజ్జిగ.

మథితము * adj. Stirred, churned, agitated, dis-
tressed, grieved. తరచబడ్డది.

మథించుట * v. a. To churn చిలుకుట.

మదము * n. s. Pride, arrogance, inebriety, in-
toxication, insanity, madness. The juice that
flows from the temples of an elephant when in
rut. మదాంధత The blindness of pride, haugh-
tiness. ధనమదాంధుడు he who is blinded by
riches. మదాలశి Indolent, heavy as with tip-
siness or lust. ఆతనిమదమణిగనది he has sown
his wild oats. మదము or విణమదము musk.

మదము * adj. Proud, intoxicated, mad. మదగజ
ము an elephant in rut. మదముగల. G. 8. 4. మ
దమైరిద్దిపసింహమూతికా.

మదకుట v. n. To lurk, or lie hid. నక్కుటఅనితో
వినది. BD. 4. 1515. ఆత్మడుతోలగియొయ్యనయ
డుగడుచుమడుకుచుదీశముల్ మరుగుపెట్టుచును.

మదట n. s. A clownish boor, a stupid rustic. మందుడు, జడుడు. Sananda Ganesw. 2. 12. 40 దిబలైములతో కలుమారునీనిని ాడ జేసిగముత్తి మ్మడటనిశ్చురె.

మదటతనము n. s. Stupidity, clownishness, rusticity. జడత్వము, మడ్డితనము. P. 3. 108. ఇది నాయది నా కేళి శబదనమునీకిందునిలువ జను నెదు రాత్తా మడటతనముగియెంచేకదులుములెమ్మనిన. టీ|| మడటతనము, మడియతనము.

మదనము * A narcotic plant. ఉమ్మె త్రచ్చెట్టు ధూళి కడంబే, వనంతుకడిమి, పిండితకే, క్రుంగ, దుత్తూరే, అతిముత్రే, శుశ్రువగురి వెండ, మధూర్చి ప్పె, మయినము. SC. B. VII. 175. మందారముకరందమూడు ర్యమున డేలుమడుశంబుబోవునేమదనములకు, నిర్మలమందా కిసీవీకలదూగు, రాయంచజను నెతరంఱులకు, లలితరసాలకల్లవభూదియైచొక్కు, కోయిల జేరునేకుటజములకు, పూర్ణేందుచంద్రికాస్ఫురితచకోరక, మరుగునేసాంద్రసీహారములకు, సంబుజోదరదివ్యపాదారవిండ, చింతనామ్మతపానవిశేషమత్ర, చిత్రమేరితిని తరముజేరనేర్పు, వినుతగుణశీలమాటలువేయునేల.

మదనగ్రంధి * n. s. A plant called Spermatoce hispida. పాచితీగ. Ainslie. 2. 259.

మదనచేతులు The wooden frame work over the beams in the roof of a Hindu house. (త్రేసి, అనగామూలముమీదిఅంక దారువులు, యింటికురుజులమీదవేసేకట్టెలు. A. 2. 17. రవిమసుదివ్వైకేతువుచెరంగున మూసిధృతిలోద్వయంత్రవా, రవిరళఘర్మయైకలర వాల్చర ప్రాకులవాంతధూశరా జివరనిశంకనమదన చేతులచాతురి నెయ్యవుంగురుంజువిజలుదారవిష్ణుకడ మొత్తువురీగృహ లక్ష్మీనూత్నత. టీ|| మదనచేతులనగాగృహాలకమర్చిన అంకదారువులు. Paidi. 1. 129. తను వెల్లచల్ల గాడనయనియక్కునబాడువనిచేతులుమదనచేతులనయంబు.

మదనశుక్రిక * n. s. A billet doux, or, love-letter. విరహవేదనాదులను తెలియచేసినానుకోన్నజాబు. Cala Sastrum. 2. 196. మదనశుక్రిక బెట్టిమగునకన్నియబంతోయ్యలిశక్రికాదూతియ్యె.

మదనశు * Cupid.

మదశుశేనుగ An elephant in rut. The ట is inserted to prevent elision.

మదవతి * n. s. A merry maid, an amorous girl.

మదావళిము * n. s. An elephant in its prime.

మదావళయాన A soft-pacing or silent-footed

girl, having the graceful sleepy tread of an elephant. గజయాన.

మది n. s. The mind, or heart. మనస్సు. D.

మదించుట v. n. To be flush, proud, or arrogant, to be in rut. అహంకరించుట, గర్వించుట, మత్తిలుట.

మదిమది adv. Excellently, willingly. మనఃపూర్వకముగా అనితోచినది. Ila. 2. 89. అనునిలుకలకొలికినిగని, కనికరమున చిలుకవలికె కలికివొవినమూ, వనరుహనయ నడుమదిమది, నినుగడనిదిభళిరేవేరె నెలతనుగొనునా. UH. 4. 183. మదిమదిరాజ్యముంచిదిచిమంకుతనంబున జెండరానిమేల్, శబవులుగోరగల్గునెతమంబు ఘటింపుము యోర్చిమేనితో, కదియగూడకున్నునునుభితిజెండెదునూర్వలొకముం, మదియదిగాడటంచనినతుండుడు కేటికపామ్మయింటికిక.

మదిర * n. s. Spirituous or fermented liquor. సురాయాం, కల్లు, కువేరనుతాయాం. SC. మదిరాషీ or మదిరేక్షణ A tipsy eyed nymph. మదిరాయలేక్షణ with drink-swollen eyes. L. 4. 354. మదిరాయలేక్షణమాయవీషింబి. సురాపానముచేతగొప్పలైనకండ్లుగలది.

మదిరిన, అనగామదిరించిన. OG.

మదీయము* adj. Mine, appertaining to me (me-us.)

మదురు or మదులు n. s. Coping, the cope or crown of a wall; or a small thatch placed on the top of a wall. గోడపైకత్తు D. మదురుగోడ the enclosing wall. HD. 2. 1038. మదురుపోయుట To cover in a wall.

మద్దువు * n. s. An aquatic bird: the shag. నీరు కాకి, మత్స్యభేదే, కంకాళకషి. SC.

మద్దటిల్లుట v. n. To moderate, as heat becoming slack? అనగాయెండమొదలైనవిశమించుట. Patabh.

మద్ది n. s. The tree called Pentaptera Arjuna. W. Rox. 2. 438. Terminalia alata. Kanig Ainsl. 2. 193. There are various species called ఇనుమద్ది, పూడుమద్ది, అజాకనము, నదీశీర్షము SC. మద్దికాయలు its acorns: also earrings shaped like this fruit.

మద్దూరిశిల n. s. A fine black marble quarried at Maddoor.

మద్దెల n. s. plu. మద్దెళ్లు. A small drum మృదంగము. Pal. 202. మద్దెళ్లుతాళాలుమరిపిల్లంక్రోళ్లు.

మద్యము * n. s. Wine in general, what intoxicates. సారాయి, మద్యపాని a wine-bibber. మద్యపానము Wine drinking.

మధు See మధువు.

మధుంధ * అనగాకల్లు బెల్లము. D.

మధుకరము * n. s. A bee, as the maker of honey. Also, (wrongly called మాధోకరము) boiled rice given as alms. తుమ్మెద, భియ్యంనై, యాచకె. SC.

మధుశుము * n. s. A bee, as 'sucking honey.' తుమ్మెద.

మధుశర్కము * n. s. Syllabub, like gooseberry fool. (This literal sense is obsolete.) A bridal dress. దధిశంయుక్తమధు, తత్పర్యాయః, మహూదయః. RKD. వెండ్లిలో వధూవరులకుయిచ్చేవస్త్రము.

మధురము* adj. Sweet, delicious, agreeable. సుందరమైన, స్వాదువైన, క్రియమైన. SC.

మధురశి* అనగాగోశ్రుణి, ద్రాక్షు చెట్టు, పాలచెట్టు. D.

మధురీశుడు * n. s. An epithet of Krishna, as slayer of the giant called Madhu.

మధులిట్టు * n. s. The honey licker, i. e. a bee. తుమ్మెద.

మధులిహము * n. s. An epithet of a bee. తుమ్మెద.

మధువనము * n. s. Name of a particular orchard. తోట, వనము.

మధువారము * n. s. Tippling, drinking frequently. మద్యపాత్రమార్చుకొనితాగడము D.

మధువు * n. s. Wine, spirits. Honey. The sweet juice or nectar of flowers. Spring time of the year. మాద్యేకే, యిశ్వుశుప్వలతోచేసినసారా, చైత్రమాసే, వసంతఋతౌ, మధుద్రుమే, దుగ్ధ, మకరంబె. SC.

మధువ్రతము * n. s. A bee తుమ్మెద.

మధుశఖుడు * An epithet of Cupid.

మధుశశ్యకము * అనగాయారచెట్టు, ఖర్జూరశుచెట్టు. D.

మధుసారధి * n. s. An epithet of Cupid. మస్త్రుకుడు. D.

మధునూదనుడు * An epithet of Krishna as having slain the giant Madhu.

మధూకము n. s. Bassia Latifolia. ఇశ్వుచెట్టు.

మధూబ్జిష్టము * Bees wax. Lit: the orts of honey. మైనము.

మధూలకము * అనగానిరుయిశ్వు, పిన్నయిశ్వు. SC.

మధూళిక * n. s. The pollen or dust of flowers. సుమనారజిని, శ్రుపాడి. SC. A stream of honey. మకరంబధార. A. 5. 130. పడుటమధూళిక తనదుమనేకానిదీవలుసాగజుట్టుకొం, రడరికదారకాచకటకాకృతిసుర్లమెలంగగాడువుత్, జడగ తినధ్యనీన తిరివత్తుటు నిశ్వనీతానలం బెదుర్చడమరి సాచులైసురసురంబుడనుశ్శుగనుక్త సూయనక. టీ|| మధూళికత్, మకరంబధారలు.

మధ్య * n. s. A girl, maiden, damsel. కామముల జ్జయశీమముగానుండేనాయిక. D.

మధ్య * adv. affix. Between, in the midst, amongst, amidst, meanwhile. ఆమధ్య thereabouts. తొమ్మిదోమాసముఆమధ్య about the ninth month. జనవరిఆమధ్య about January. యామధ్య lately, recently. మధ్యమధ్య here and there, between whiles, now and then, at times, intermediately. ఆమధ్య during that interval.

మధ్యము* n. s. The middle, the waist, the middle part. నడుము, నడిమిభాగము.

మధ్యము* adj. Middle, that which is in the middle, centric; mean. Middling, that is neither good nor bad. నడమవుండే, అధమమైన. మధ్యశు వెండి base silver, much alloyed.

మధ్యమ * n. s. The middle finger. నడిమివేలు.

మధ్యమము * n. s. The fifth note of the Hindu gamut; the Tenor.

మధ్యమము* adj. Middle, central, intervening. Mean, ordinary, middling. మధ్యమమైన వెండి base or ordinary silver. వాడికిదృష్టిమధ్యమము గావున్నది his eyes are not good. నీళ్లుమధ్యమమైపోయినది the water fell short or proved insufficient.

మధ్యమధ్య * adv. Here and there, between whiles, occasionally, now and then. అత్వదత్వక, అక్కడక్కడ.

మధ్యమశురుక * The second (or middle) person in Grammar. Thou, you. ఎడటివాళ్ళుచెప్పేది. D.

మధ్యముడు * He who is middling. i. e. neither good nor bad. నడిమివాడు, తక్కువవాడున్ను. D.

మధ్యరాత్రము * Midnight. అర్ధరాత్రము. D.

మధ్యరాష్ట్రము * Neutral ground; a country (such as Chittoor) where both Tamil and Telugu are spoken. తెనుగుతరవముననుముగా మాట్లాడేదేశము.

మధ్యవర్తి * n. s. An arbitrator, a third person, a referendary, mediator, referee, nominee, umpire. మధ్యస్థి.

మధ్యస్థము * n. s. Mediation, arbitration. మధ్యవర్తిత్వము.

మధ్యస్థి * n. s. A third person, umpire, referee, mediator. మధ్యవర్తి.

మధ్యాహ్నము * n. s. Midday, noon. మధ్యాహ్నము వరిద్రులు those who have nothing for dinner.

మధ్యే * Meanwhile : in the middle.

మధ్యేమధ్యే Intermediately, at times, occasionally, now and then, here and there. అత్యవసరము, అక్కడక్కడ.

మనము * n. s. The mind. మనస్సు.

మనం, మనము pronoun We. (Gen. మన our. Accu. మనల.) this pronoun includes the person addressed 'thou and I: yours and mine' as distinguished from 'మేము' which does not give this double sense. మనముచూడలేదే neither you nor I saw it. This is sometimes used for నేను particularly in speaking to oneself. యాకాదే మనకుచీకటిలోదయ్యముగా అగుతదెనామేమో అనిచించింది possibly it was this thing that seemed to me as a ghost. ఓల్లి ఆపాలుమనకోశరమేపెట్టివున్నదని పోయి తాగినది It is placed ready for me. వానితోచెప్పినది మనచేతప్పనుకొన్నాను I thought myself a fool for telling him.

మననము * Minding, understanding. ధ్యానము.

మనమడు n. s. A grandson.

మనమరాలు A grand-daughter.

మనవి n. s. A request, solicitation. విన్నతుము.

మనశరి n. s. A sneak: a meek, tame patient man. తాళిమిగలవాడు, పూర్వుగలవాడు. Sumati. § 4. ఆకొన్నకూడెయ్యుతము, దాకింపకయచ్చు వాడెవారధరిత్రం, ఫోకోరువాడుమనశరి, తేకువగలవారెవంకలిలకుడు. R. 1. 123. అనయమునిజు శ్రుచారం, బనయముగా కుండనచలనతిశౌర్యము నక, మనశరియే గోశరియని, మనశరిరాకొమరుమూక మనుమనరితిక.

మనశరి i. e. మనస్సుతగ్గి, మోచ్చుపోయి.

మనసా Mentally, in his heart. హృదయములో.

మనసార adv. Sincerely, willingly.

మనసిజాడు * An epithet of Cupid. మన్మథుడు.

మనసు * n. s. The mind, the heart. హృదయము. మనోవేగము గాపోయినాడు he went as quick as thought. మనోవ్యాధికిమందులేదు there is no cure for the heart-ache.

మనశ్చేరించి adv. Willingly. మనఃపూర్వకముగా.

మనశ్చేరించుట v. n. To be inclined. మనస్ఫూర్తిగాచేసుట. In correspondence మనశ్చేరించెది denotes 'please to consider the above: ' this is equivalent to "yours truly."

మనస్తారము * n. s. Fixed attention, profound meditation. చిత్తాభోగము. ఏకస్థి నిష్ఠమయేమనశః శునఃశునః శ్రవ్యత్రిః. RKD. చిత్తశరీరశాంతి. SC.

మనశ్శుడు * adj. "Minded;" a word used in compounds, thus శున్నశశ్శుడు right minded, good hearted. దుర్మనశ్శుడు an evil hearted man. భిన్నమనశ్శుడయి heart broken. భిన్నమనశ్శులయి being of various minds: శ్రుశున్నమనశ్శులయి light hearted. G. 4. 70.

మనస్తాపము * Mental distress, displeasure, anger, vexation. ఆమెకు మనస్తాపముగావున్నది she is annoyed or grieved at this.

మనస్ఫూర్తిగా, మనఃపూర్వకముగా * adv. Willingly.

మనస్వీ * adj. Attentive, fixing the mind upon anything. Intelligent, intellectual. జాగరూకుడు.

మనస్సు * n. s. The mind, the heart. Inclination, wish, will, pleasure. వాణ్ణెలవడానకునీకెట్లా మనస్సువచ్చినది how could you find it in your heart to call him? నీకుమనస్సువచ్చినదాన్నియెత్తుకోవచ్చును you may take which you choose. దాన్నిచేయడానకు వానికియింకా మనస్సురాలేదు he has not yet inclined to do this. తమరుమనస్సుకుట్టితేఅవును If you once set your heart upon it, it will be done. వానికిమనస్సువస్తే లుకటి, మనస్సురాకపోతే లుకటి he is guided by fancy or whim. మనస్సేకైతాళిము happiness depends upon the inclination; or, upon the heart. వానిమనస్సు అభేద్యము we cannot penetrate into his thoughts. వానిమనస్సును యెందుకు సెప్పించుతావు why should you grieve him or his heart? వానిమనస్సువిరిగినది he is deeply vexed. యామాటనిమనస్సులోవుండని you must keep this to yourself. అదియేదీనేవారిమనస్సుతాళలేదు he

could not endure to see her weep. వానిమనస్సు తిరగలేదు he has not altered his opinion. వానికిమనస్సులో లెకటి, బయటలెకటి he has one thing in his heart and another in his mouth. నామనస్సు లెకటివధముగావున్నది I know not what to think, my mind is in trouble. M. XII. 5. 696. యింద్రియములుమనస్థములు the senses originate in the mind, the members of the body depend upon the mind. మనస్థమైనమాట the thought of his heart. మీమనస్సు as you please! your pleasure. వానిమనస్సునచ్చినట్టు as he chose, as he pleased. మనసియ్యలేదు he did not tell his real thoughts. నీమనస్సువచ్చినట్టు or నీమనస్సుపోయినచేవోవా what? you are to do as you like! మనస్సువుంచుట to give close attention. మనస్సుమాట his real opinion. తనమనస్సువచ్చినతనులు whatever jobs he pleased. యిట్లాచేసేటందుకు మనసురానందున as he could not find it in his heart to do this. నామనస్సునకట్టినది it was impressed on my mind. నాలుగుదినాలుమనసుకుట్టుకొనివుండు you must keep yourself quiet or restrain yourself for a short time.

మనఃక్రమభ్రమ * An epithet of Cupid. మన్మథుడు.

మనాక్ * adv. Little, slowly. అమనాక్ not a little. N. 7. 157. శ్రుణవశ్రునరుదంచద్గంఠచేలక్షుర, క్యతినావిధ్యతస్థిత్రయంబలమనాగ్ధ్యధిస్తుదీసోక్తులై. టీ|| అమనాక్, అధికమగునట్లుగాను.

మనికరము, మనికరము, or మలికరము n. s. Grief, affliction, sorrow. వ్యాకులము, అనగావిచారము. OG. Vish. 7. 260. తనయాగమువిఘ్నముజేసినకీడునవజ్రయింఠ జేసెనుమిగోధనములు మిమ్మునుగాచెడ, మనికరములు మానుడనుచుమదిగ్గుతుమెరయన్. L. II. 118. గొగ్గయ్యలన్యాకుచేశములు, మనసుగేలకగనాడమలికరమడుచు, నినుకగున్గిల్లుగాయాశ్వధభక్తి, ననుబోటివారికెన్నటికగ్గమగును.

మనిక n. s. Existence, living. Home, abode. మనడము, అనగాజీవించడము. D. నివాసము, దీనికిశుట్టు. R. 1. 102. మనుకులమురాచవారల, మనుకులకిరవగచుకలిమిమనుకవకునెలవై, తనయనయోధ్యానగరము. మనుకులకిరవగుచు, అనగాయింద్రియపురికిశుట్టులవుచున్న. G. 8. 27. మెలకువలగుచోటులమనుకులకంఠపులనుజలంబు గొనునెడలనుపేదలకు

ట్టులవ్యగములకునువలలాడుచువేటకాండ్రవలనుగజనగా. మనుకుల, అనగానివాసస్థానములయందు. T. 2. 152. ఆమనియేమనిచెప్పెడ, నామనికివికచకునుమితారామతరున్, కామినిరలతరకీర్తిస్తోమముగానిశిలదిశలసాబగొండునెడన్. టీ|| ఆమనికి, ఆయింటివెనకనున్నటువంటి. ఆమనికిఆయింటిలోఅనగాలక్షణయా ఆయింటిపెరటిలోనిభావము.

మనికీశుట్టు n. s. Home, abode. గృహము. D. Varaha Puran. p. 321. line 10.

మనివి n. s. Request, solicitation; a wrong pronouncement for మనివి. మనివిచేస్తాను I will respectfully mention. i. e. I will mention.

మనిషి, or మనిసి n. s. plu. మనుష్యులు Man, person. వానికిరూకలకట్టూలేదు మనిషికట్టూలేదు he has neither money nor men. మనిషికిరూకమాకుతావచ్చును a proverbial expression, meaning, all men are subject to disease. మనిషికిపుకరూపాయిచ్చినాడు he gave each man a rupee. మనిషికిపుకమాటచెప్పినారు each man gave a different opinion. మనిషికిపుకమాటచెప్పుతాడు he talks differently to different people. మనిషికిపుకరూపాయిచందావేసుకొన్నారు they settled that each man should pay a rupee. పుకఆడుమనిషి a woman. ఆమెలావాటిమనిషి she is corpulent in person, or a plump figure. నీవేమిమనిషి what a strange man you are! నీవేమిమనిషి, శూనరమా? are you a man or a brute? do you call yourself a man? నామనిషినికుంపుతాను I will send a man of mine. ఆదేశశ్రుమనుష్యులు people of that country. మాతల్లిదిజయనగరపుమనిషి my mother is a native of Vizayanagar.

మనిక * n. s. Mind, understanding, intellect. బుద్ధి.

మనిషి * n. s. A learned man, a teacher. ప్రాజ్ఞుడు, శుండితుడు.

మను or మనువు * n. s. A mystical verse or formula. The name of a certain legislator and saint. మంలే. SC.

మనుగడ n. s. Life, living. జీవించడము. Pal. 109. యామీదమనకు, మానంబుగోల్పోవుమనుగడయేల, గొల్లచేలజలుగోలుపోయితిమి. M. XII. 3. 370. మనుగడదత్తుసెక్కిమనిషుమాటలుచేకొననైతి.

మనుగుడు n. s. A final entertainment given by the bride's parents to the bride-groom, after the conclusion of the whole marriage ceremonies.

మనుచుట v. a. ఆన గా పోషించెనుట, ప్రతికించెనుట. D.

మనుజుడు * n. s. A man. మనుష్యుడు.

మనుట v. n. To live, exist. BD. 3. 2220. కంటి విక్రీపాదకమలంబు లేను, మంటినింకెటికెనుగుడుదననిన, యిది నాకుమనినచ్చేది లేదు this is not likely to remain with me. వానివడ్డబట్టశానాది నాలుమనదు his clothes will not last long. యిదియెన్నాళ్లునుసో I wonder how long this will endure.

మనుచాల n. s. A certain medicinal tree with oval leaves. Nerium, antidysepticum. కుటజము, కొడిసె చెట్టు.

మనువుట v. a. పోషించుట, ప్రతికించుట. D.

మనువెంటి n. s. The female of the మనుబోతు, ఆడు ఋశ్యము. D.

మనువిడి n. s. plu. మనువిట్లు The female of the మనుబోతు.

మనుబోతు The Gayal, commonly called Bison ఋశ్యము.

మనుము or మనువు n. s. A fitting match, implying a proper or respectable son-in-law. వాడు కూతుండక్కు మనుమచిక్క కల్లాడు పన్నాడు he is at a loss for a suitable match for his daughters. మందిమనువుచిక్కి లేకూతురికి వెండిచేస్తున్నాడు if he meets with a suitable match he his ready to give his daughter in marriage. మాయమనువు a second marriage. వివాహము. D.

మనువు n. s. A fitting match, implying a proper or respectable son-in-law. See మనుము.

మనువు * n. s. A mystical verse or formula. A legislator and saint called Manu. మంత్రము, మనువ నేవాడుస్తు.

మనుష్యుడు * n. s. A man. G. మనుష్యుని, Dat.—నికి. Acc—ని. V—ష్యుతా. plu.—ష్యులు.

మనెడి He shall live, he will survive. BD. 5. 101 మజవావు లేలంబును నెడివొడుగున.

మనోజుడు * n. s. The Hindoo Cupid : literally heart born. మనోభుడు.

మనోజ్ఞము * adj. Agreeable, pleasing, lovely, handsome. మనోజ్ఞుడైన.

మనోరంజని Name of a certain flower with a rank smell: apparently a sort of arum.

మనోరథము * n. s. Wish, desire. ఆంధ్ర. నామనోరథమువలదుర్వర గా నెరివేరువునినమ్మివున్నాను I trust that you will soon grant what I so earnestly wish.

మనోహరుడు * adj. Heart-stealing, i. e. charming, lovely, alluring. Proper, allowable. (Spenser's F. Q. 2. 5. 8. 1.) as a n. s. Vermicelli. మన్మి n. s. Vide మనకి. మనడము, ఆన గాజీవింకడము. D.

మన్నడు n. s. A lord, a chieftain మండలేవ్వరుడు. KP. 7. 17. కిమన్నతోయంచు మెరయ. విద్యావసులగోష్ఠి తెన్నెడుగడగురుతు లేద.

మన్నన n. s. Grace, favour. ప్రీతియు, విశ్వాసము. Vish. 2. 12. నాడుమన్ననవడసిననాకుడన్నువాడ బెల్లిన బెల్ల గా కనుచుబలికి. ib. 2. 18. మనజనాధునికలపమన్ననలుగనిరి. ib. 8. 170. త్రిశ్రురాంతకమన్నతోడనింక నాచేతులతీటబోరణమునేయగ నాకునన ప్రసించువే. Pal. 25. మన్ననగలిగెను మన్ననలేమడ భిక్షు మదిలేదదోలంబు లేదు. T. 2. 120. తున్నది నామనెకోరిక, తెన్నెన్నెయింకతప్పదయ మేమోనన్నుక, మన్నన దయచేయు సెకో, త్రొన్ననవిలుకాని వెలలకుండ్రోయు సెకో. DRU. 864. line 4. తెన్నెన్నెదునుమున్నుగ రణవిభండమన్నించుమన్ననలే మదివివారింతు. విషయము, ఆన గా గొప్ప జేయడము. D.

మన్నన adj. Dear, beloved. ప్రీతిమైన. R. 5. 17. పాలవెల్లికికామన్ననయన్ను నైతహాసేమంతనవుండెర యైనతోయ్యేక.

మన్నలపాము n. s. A harmless species of serpent, extremely thick; the same as that given in Russell on snakes Vol. 2. No. XVI.

మన్నించుట v. a. To pardon, to excuse, forgive. నాతప్పుమన్నించవలెను I pray you to excuse my fault. మన్ననచేసుట, ఆన గా గొప్ప జేసుట. D.

మన్నిపు n. s. Forgiveness. వాకికెబ్బలుమన్నిపుచేసినారు they excused him the flogging i. e. he was not punished. కదివరహాలునాకు అప్పు యిప్పువన్నండుకు పుకనగ నెట్టితే యిస్తానన్నాడు, అందుకునిమన్నిపు అక్కర లేదటావు న్నాను O ho; said I, I am much obliged to you!

మన్నిగొనుట v. a. To kill, or slaughter. కంఠుట. D. Kalahas. 3. 234. భూతముజంతు లే ముదదు భోగున దారుకుమన్ని గొప్ప విభావకవహాశ్రుతావు; కు నెక్కినహాలు మేమిదొడ్డు నిధాలమువంటిక క్రిగొనకొంచముచింపినరా ప్రమాదకీక.

మన్నీడు n. s. plu. మన్నీలు. A lord, a chieftain. మన్నెత్తుదొర. Pal. 52. మాళవదేశంబుమన్నీలగొం X. Sumati §. 49. ఎన్నడునుదవకకట్టక, తన్నేమరి కూర్పుధనము, ధరలో నెత్తుడుంమన్నీలకుఁబాదరు లకుకన్నెలకునుబోవుచుండుగదరా.

మన్ను Infl. మంటి n. s. Earth, mud, soil, dirt. మంట బెట్టుట to inter or bury a corpse. వాడికిమన్నుమిన్నుకానారాలేదు he is too proud to care for anything in heaven or on earth.

మన్ను plu. మన్నులు The quadruped called the Gayal; wrongly named the Bison. ఋశ్యము, మనుబోతు. Swa. 4. 20. మన్నులివ్వేళలేవటిమన్నులందు.

మన్నుట, ఆనగాజీవించుట, బ్రతుకుట. D.

మన్నుబిడి n. s. plu. మన్నుబిళ్లు The large quadruped named gayal, commonly called Bison. ఋశ్యము. Kalahas. 3. 67. కరటిపోతములేదులుమన్నుబిళ్లుదున్నులుకణుతుల్. (In Sansc. ఋశ్యం) మన్నుబోతు See మనుబోతు. ND. 3. 131. మన్నుబోతులుమరిమదముపేనుగలు.

మన్నెము n. s. Highlands, hilly land, hill-country, uplands. BD. 3. 1093. ఆనయంబురజజాద్రీయట్టిదుగ్గంబుమనకుగలుగగనెలమన్నెముల్ జేసికొనియుండనేలయావనదుగ్గమందు. మన్నెగాడు a highlander. మన్నెదొర or మన్నెత్తుదొర a highland chieftain. మన్నెవారు hill people. మన్నెత్తుగొడ్డలి a broad axe, woodman's axe, a highlander's axe.

మన్నెముల్లు Tweezers? H. 2. 85. మందులపొడిబుర్రమన్నెముల్లుతోలుకుల్లాయి. మన్నెముల్లు, ఆనగా ఆధము తెలియలేదు.

మన్నెరికము n. s. Chieftainship, the state of a lord among the hill people మన్నెత్తుదొరతనము. Vijayanti. 2. 66. కన్నెరికంబునవలశ్రుల, మన్నెరికంబేలిపిలులమహిబనిగొంటి. టీ|| వలశ్రులమన్నెరికంబు, మోహములనేత్రభుత్వమును.

మన్నెరికీ plu. మన్నెరికీలు The she bison; the female of the మనుబోతు. HD. 1. 511.

మన్నెఘడు * n. s. Cupid ఆనంగుడు. మన్నెఘడాలు the arrows of Love. The name of a particular kind of rice, or flower. H. 4. 155. మన్నెఘడాలు మరువంతుమొలకలు. ధాన్యవిశేషము.

మన్నెఘడుశ్రుతి n. s. A billet doux or love letter.

మన్నెము or మన్నెము n. s. Highlands, mountains.

మన్నెత్తుదొరము highlands. లోమన్నెము the interior of the hills.

మన్నెత్తు * n. s. Sorrow, grief, distress, indigence, displeasure, anger. A sacrifice. Pride. మన్నెత్తుము, క్రతువు, క్రోధము. SC. says శోకే, శ్రుతము రణదిజాతమసావ్యధే, క్రోధే, క్రతౌ, మన్నెత్తు.

మన్నెత్తుతరము * An age or period of time supposed to be under the sway of one మను Manu or progenitor. (Vulgarly) Time, rule, reign; thus చందులాలుమన్నెత్తుతరములో in the time of Chandulala the late governor of Hyderabad. ఆతనిమన్నెత్తుతరముకీరినది his days are ended. ఏకశతబ్రదివ్యయుగకాలే, మనుకాలమధ్యపరిత్రే. SC.

మన్నెత్తుట v. a. To break in, or train, (any animal.) ఆలవరచెననుట. D.

మమ్ము n. s. Obscurity, darkness, cloud. మాండ్యము, చీకటి, మేఘము. కనుమమ్ము Dimness of sight. వానిచెవులకుమమ్ముచెప్పెను his ears are dull of hearing. నిద్రమమ్ము drowsiness or heaviness. ఆసంకతికి మమ్ముతాళమువేళినాడు he eluded or evaded the question. మమ్ముమందారముగావుండేదినాలు cloudy days. మమ్మురంగు A dark tint in colour. మేఘవర్ణము.

మమకారము * n. s. Pride, arrogance, self-sufficiency. ఆహంభావము.

మమత * The interest, or affection, entertained for objects, from considering them as belonging to, or connected with oneself. RKD. దర్పి, అభిమానం, మమత్వము. తథాపిమమతావరైమోహగరైనిపాతితాః, మాధ్దారభాషితేయాద్యజ్ఞమతాగృహకుక్తుతే, నతాద్యజ్ఞమతాశూన్యాకలవంకేథమాపి. కె. M. V. 2. 42. వేటజూదంబు పానంబు మాటబిరుసు, కఠినదండంబుతరలాఠికానియావి, యనెడివ్యూహంబు లేకంటియందుమమతదగదుగావింతుధారుణీతలవిభుండు.

మము Us, (the accus. plural of మను I.) A poetical spelling for మమ్ముల.

మమ్మారె O dear me! T. 5. 58. ఆమ్మదనాశేంద్రంబును, కమ్మరసారెగతిమ్ముకొనివడితిరుగ్గమమ్మారెయనుచుమాటర, మమ్మారుణ బొగడిరొక్కముగినవ్వేళక. టీ|| ఆశ్వర్యశ్రుమాట. Bahulesw. 4. 94. మగ్గుట్టాందిరిట్టులండవలదా, మమ్మారెయాజానుదోర్వగళంబారగళంబయా రెయురము. మమ్ముల Us; for మమ్ము. M. I. 6. 201.

మయము * adj. Composed of, formed of. This is an affix denoting quality, or substance. జలము water, జలమయమైన Aqueous, watry. అగ్ని fire, అగ్నిమయమైన fiery. రత్నము a gem, రత్నమయమైన jewelled, set with gems. శ్రయ the Vedas, శ్రయీమయమైన scriptural. శృణమయశర్పము a snake made of grass. చిన్మయమైన spiritual, formed of spirit. తత్వమయమైన full of truth. పూరుతురకలమయముగా పున్నది the town swarms with Musulmans. యదిఅబద్ధాలమయము this paper is full of blunders.

మయత, or మయత్వము* Identity, unity, oneness, sameness. తాదాత్వము. ఉదకమయత్వమొందె she was united or mingled with the wave. Mand. 1. 2. కనుంగవలెల్లమోక్షియుండలవునమం శ్రవణమయతంగనుజటిన్. టీ|| మంత్రమయతం, మం శ్రవణతాదాత్వముచేతను. KP. 4. 94.

మయినము or మైనము n. s. Wax. మయినపువ్వి a wax-candle. A. 5. 161.

మయిల or మైల n. s. (H.) Dirt, foulness, uncleanness, imaginary impurity, dirty clothes. మురికి, అశుచి, కట్టిబిబినగుడ్డలు. చాకలవాడు యింకామయిలయెత్తుక పోలేడు the washerman has not yet carried the dirty clothes.

మయిల adj. (H.) Dirty, foul, unclean, impure. మురికిగావుండే, అశుచియైన.

మయిలశుభ్రము n. s. (H.) Blue vitriol, (sulphate of copper.) Verdigris (subacetate of copper.) మయూరశుభ్రము. D.

మయూడు * n. s. Name of a demon; Vulcan, the carpenter, or architect of the *Daityas*. ఉష్పై, అసురవిశ్వకర్షణి. SC.

మయూఘము or మయూఘము * n. s. Light, brightness, a ray. Flame, beam of light. కిరణ, జ్యోతి, ప్రభాకాయం. SC.

మయూరము * n. s. The peacock. నైవలి. మయూరారి a chameleon; a lizard. lit. The enemy of the peacock, ఉళిరవెల్లి. కొండమయూరము (Rox. 1. 580.) *Ardisia solanacea*. It is a small tree or large shrub: the juice of the berries is of a very beautiful bright red colour: it is in flower and seed near the whole year: the berry is the size of a small cherry, round, juicy, black, and one-seeded.

మయూరశిఖి * or మయూరశిఖిండి n. s. The plant called *Adiantum Melanocaulum*.

మయ్యచేప n. s. A sort of fish.

మర n. s. A spiral, a screw. Inattention, forgetfulness. విశ్చుత్తి, జరాకు, కీలు. D.

మర adj. Made of wood, wooden. కొయ్యతోచేసిన. KP. 3. 69. వెనకమరగామ్మునూతగాగొనుచుననియె. ib. 3. 87. దట్టిపిరుంబుతల్లటిలదామరగామ్మిరుగేలబట్టుచుకా.

మరందము * n. s. Nectar, the honey of flowers. పూదేనె.

మరందలు or మరదలు n. s. Wife's sister, also younger brother's wife, పెండ్లాముతోడవుట్టినది, తమ్మునిభార్యయున్ను. Parizat. 5. 49. నీమరందలికొమ్మ.

మరంది or మరిది n. s. Husband's younger brother సెనిమిటితమ్ముడు.

మరందొకము * n. s. A flower. పుష్పము. D.

మరక n. s. A stain, spot, or blot. కర.

మరకట్టు A sort of spell called శ్రంభనము. Pal. 93. నాకట్టుమరకట్టు వణికికెట్టు, పొట్టపొంగడు కట్టుపొంగులకట్టు. K. Pal. 362.

మరకతము * or మరతకము * n. s. An emerald. శున్న.

మరకపాలు A relapse of fever &c. రోగముమళ్లుకోవడము.

మరకపిల్ల, అనగాఆడుమేకపిల్ల. D.

మరకాడు n. s. A skipper, the native commander of a vessel. ప్రాడదోర. Siva. 5. 56. సురరాజునకుపాండుకరిజేర్చుమరకాడు. టీ|| మరకాడు; ప్రాడవర్తకుడు. OG. says బెరిమన్నురాయుంట.

మరగాలు n. s. A stilt or wooden leg. కృత్రిమపాదము. D.

మరగించుట v. caus. To enamour. మోహించుజేసిననుట. D.

మరగుజ్జు n. s. A dwarf. పొట్టివాడు, పొట్టిశ్రీయు. D.

మరగుట or మరుగుట To use, be used, be accustomed, or addicted. To boil fiercely. To be dejected, to be in deep sorrow. అలవాటుకుడుట, మసలకాగుట, కుండుట. తాగమరిగినవాడు one who uses to drink, one who is accustomed to drink. మరుగుతూపున్నరమురు boiling oil. మరగకాగుట to boil fiercely. L. 8. 52. కరుగుచుమరుగుచుకటకటాయనుచు, కండుచుగుండుచు కళవళింపుచును. BRK. 540. నీవుకామరతంక్రుడవైతరులులసంగతినుండక, మరగిననుంజెలిమి జేరమరచి తిమదిలోకా. ib. 343. వాలిమ్మకుడెట పోలకనాలొలమ్ములుడెరియర్ల జుతోడం, బాలుడు ప్రారెం. దాలిమిమాలియదేమిటికివనట మరగదవింకకా. ib. 314. ఘనతరహోకము పాల్పడియనికమునానుకుడు

కృశణుడై యుండగలంకని యంతయు శోకించెడను గనున, గాని సరి నాకు నునుగనరేండ్రా. మో హించుట, అనగా ఆశక్తుడవుట. D.

మరచిపోవుట To forget.

మరచుట To forget.

మరచుట్ట A toe ring secured with a screw. A. 5.

131. ప్రహుగ్రతుశామరచుట్టులో యనకా.

మరచేపి n. s. A sort of shark. సాడ్లమర, చొట్లమ ర the squatina or angel shark.

మరణము * n. s. Death. చావు.

మరతకము * n. s. Emerald. పుచ్చ. A. 1. 34.

మరతు n. s. A certain measure of land : the quantity is uncertain. Local. X. 564, 565 and 567.

మరదలు n. s. plu. మరందలు or మరదండ్రి Younger brother's wife. wife's younger sister. M. XIII. 2. 219. Dabi. 252. line 8.

మరది plu. మరదండ్రు n. s. A husband's younger brother. A brother-in-law. బావమరది his wife's younger brother.

మరదీడము n. s. Training, breaking in. ఆలవాటు చేయడము.

మరపించుట or మరిపించుట v. a. To make him forget, blot from his memory. వాడుదాతృశ్చ ములో శండ్రిని మరపించినాడు he out-shone his father in liberality. ఆవిడ్యునను మరపించింది she weaned the child. T. 2. 161. శృహకృత్య వరనలనన్నరపించు. Cala Sas. 1. 13.

మరపు or మరుపు n. s. Forgetfulness.

మరపుట v. a. To train, break in. ఆలవాటుచేసుట. మరపురాని untamable, indomitable.

మరమేకు n. s. A screw. lit: a spiral nail.

మరల or మరలి adv. Again, anew, in return.

Aniru. 3. 59. ప్రాణదానము జేసి తినికు మేల్లరల జేయగ నేరమనన గించితికా.

• మరలబడుట or మరలంబడుట v. n. To rebel. తిరగబడుట. వాడినాలుక మరలబడియున్నది he is tongue tied. M. V. 1. 308. వారలమతనుష్ఠించు గాక మరలంబడునే. ib. XIII. 3. 155. జమ్మ మరలబడగ బిలుకలనయ్యి శోపించె.

మరలించుట (or, contractedly) మర్లించుట v. a. To turn back, to recall, to rescind, abrogate, annul. To ward off, turn, elude, evade. N. 9. 254. భక్తనశ్శలుండగో హాలబాలకులమరలించిమరిచు వెక్కు వి సూడంబులజరియించుచుండె.

మరలుకొనుట v. n. To turn.

మరలుచుట To turn, make return, to draw back.

మర్లించుట, తిన్నుట. KP. 4. 23. శాశభయంబున

నెరయగనీపైకోరి కెమరల్పినిధి కురిసుతునే పాపపు వేళంబూటిది.

మరలుట v. n. To turn, return, go back. (contractedly,) మర్లలుట To be rescinded, abrogated, annulled. Vish. 2. 272. సముద్రంబుననే శించినయేరులనండంబునమరలనెరుంక.

మరవ or మరువ n. s. A sluice, or outlet. కూము. Local. 1. 165. ib. 5. 216. line 17. ib. 7. 3. and 163.

మరవటి adj. The next. మరవటిశంకవర్షరము the next year.

మరాకుము Forget not thou. నీవుమరచిపోవద్దు. BD.

3. 816. నమ్మి పోయెదమును మున్ను మరాకు, మమ్మ మాయమ్మ. DRY. 2. 976. ఆ బాంధవ మెల్ల ప్రా ధువలకుండగు నాళ్ల మరాకుమంక. M. V. 4. 71. ఆడినమాట మరాకు మన్నె.

మరాట or మరాటి adj. Appertaining to the Marāti nation which the English usually spell *Mahratta*.

మరాటితీగ n. s. A plant called *Spilanthus Amel-la*. Rox. 3. 410.

మరాటిదేశము n. s. The *Mahratta* country.

మరాటిమొగ్గులు n. s. A certain aphrodisiac drug. Kala Sastr. 3. 55. Rox. 3. 410.

మరాటీలు n. s. plu. The *Mahrattas*.

మరాళము * n. s. A species of waterfowl, with red legs and bill; perhaps the flamingo. Commonly interpreted the హంసము a swan.

మరి adv. More, further, else, again, then, so. మరేమి లేదు nothing else, nothing more. మరేమి what else? what more? మరెక్కడునచ్చేనీ then when shall I come? మరిమందిది so much the better. మరివేరేలేదు nothing else. మరిమరి more and more. మరిమరిక another. మరిన్ని besides, also, moreover. మరిమరికడు another man మరియెట్లా in what other way? మరికొన్ని a few more. మరినాలుగు four more. వాడుయెవడు who is that man? మరియెవరులేదు nobody in particular. మరేమి లేదు there is nothing else, there is nothing further. మరెవరి or మరెక్కు మరి some more. M. XII. 3. 28. యిదిమరితోందర this is an additional plague.

మరిగ or మరిగ n. s. A cup cut out of మరిగరా యి soft soap stone. BD. 3. 829. మరివచ్చిచూచుక మరిగంటు గామి.

మరిగొమ్ము n. s. A sluice. చెరువునకు నీరుయొక్క వై లేపోవడిచేసి. D. ఆలుగు.

మరిది n. s. Her husband's younger brother. మొ గడినమ్మడు. భావసరిది his wife's brother.

అరిన్ని aiv. Besides, also, moreover, much, more. మరిపించుట v. n. To make him forget, put it out of his head, blot from his memory. See మరిచించుట.

మరియు adv. More, further, else, again, then, so. See మరి.

మరిచిము * n. s. Pepper. మరియము.

మరిచి * n. f. plu. మరిచులు A ray of light. కిరణము. Swa. 5. 98.

మరిచి * Name of a certain santan or fakeer. తెలికముపి.

మరిచిక * n. s. The ("Delusion") mirage, or vapour, which in hot or sandy countries appears at a distance, like a sheet of water. యెండమావులు. H 2. 169.

మరు adj. Other, next, in return. మరునాడు next day. మరుమాట contradiction.

మరుకువ or మరకువ n. s. Forgetfulness. పరాకు. D. విశ్రుతి.

మరుగు n. s. Privacy, cover, shelter, a screen, concealment, the hidden part of any thing. తమమరుగుజొచ్చినాను I have sought shelter with you. ఆతోటనిండామరుగునవున్నది That garden is very private. ముఖమరుగుగోడ a curtain wall, placed before a door. మగుగు పెరక the privy or necessary. ఆమాటనుమరుగుచేసినారు they kept it secret. మరుగుకడ్డ disappeared. అగోచరస్థానము, చాటు. D.

మరుగు adj. Hidden, unseen, invisible, imperceptible, obscure, sheltered. మరుగుగోడ a curtain wall or screen wall.

మరుగునాడు n. s. A dwarf. కుబ్జుక. URK. 4. 250

మరుగుబ v. n. See మరుగుట.

మరుగుదొడ్డి n. s. A necessary or privy.

మరుగుపడుట v. n. To disappear. కానకపోవుట.

మరుగుపరుచుట v. a. To conceal, keep in secret, embezzle, secrete, slur, to wave a question, to blink, to gloss over, to make away with.

మరుచుట or మరచుట v. a. To forget. తెల్లమరుచుట or మైమరుచుట to lose consciousness, to swoon. మరువుడు forget ye. మరువకు forget not thou.

మరుడు n. s. Cupid. మరునైస్సము the host of Cupid. i. e. parrots, cukilas &c. మరుకాక the fire of love. మరువివస్వ, మన్నధముద్ధము, అనగారతి. H. 2. 268. మరువంతి a parrot. Ila. 1. 34. మరుసిల్లు Mons veneris; pudendum muliebre. Ka-

lahasti. 3. 12. మంచెలమొదనైక్తి కటిసండలిచుట్టి నపానటాకులిం, వింబుకచంచలిచిమరుసిల్లుబహు లృదజే ముఖిట్టలక, చెంగతలార్చి ప్రేయమరుచిత్తముగా సైశిశిల్ల బాహుకూలాంబితదీధితుల్ విరుత మైనచ సుంగవమొదబర్చక.

మరుత్తు * n. s. Wind, air; a sort of demigod. The mythological winds being seven this word denotes seven. వాయువు, దేవుడున్ను. D.

మరుత్వంతుడు, మరుత్పాలుడు * Epithets of Indra Jupiter as lord of demigods.

మరుత్తులుకు * n. s. An epithet of fire and Indra. అగ్నిచూత్రుడు, ఇంద్రుడు. D.

మరునాడు n. s. Next day.

మరువకుట v. n. To disappear, or vanish. M.VII.

4. 315. ఇమండలంబుమరువడ సైసరించెడ. అద్భ్యశ్యమయ్యెననుట. D.

మరువు n. s. See—r—

మరువుల See—r—

మరుబెట్టుట, అనగామరుగుచేసుట. OG. S. 3. 97.

రిత్రము ద్రలుమరుబెట్టడర మెయనరు.

మరుభూమి n. s. A dry waste, a desert spot. See మరువు. ఊపరక్షేత్రము. N. 3. 205.

మరులు n. s. Love, desire, lust. మోహము, కామము. D. మరులెత్తినకైవల like a fool.

మరులుకొనుట v. n. To fall in love. మోహించుట.

మరులుకొల్పుట v. a. To allure, inveigle, enamour. To make love, to sue, court. మోహించుచేసుట. N. 9. 285.

మరులుజడచెట్టు, Orri's root: a kind of bent grass. అనగాగోలోమొన్నకుము. SC.

మరులుట v. n. To return, to go back. మళ్లకొనుట.

మరులుతీగ n. s. The insane root. మరులుమాతలగతీగ. A. 6. 11. మరులుతీగ మెట్టియిరులన్నసోయ నియెచుతమిశ్ర గాడుతడి.

మరులువు n. s. Change, exchange, return. మళ్లించుకొనడము. T. 3. 124. తుక్కమరల్పునేర్పులు.

మరువ n. s. Dumbness. మూకత్వము, అనగామూక. D.

మరువ adj. Dumb. మూకైన.

మరువము, మరువకము, మరువంతు చెట్టు n. s. The plant called sweet marjoram. క్రశ్మివుప్పకము. D. మరువంతు మొలక a slender nymph. lit: a sprig of that plant. మరువంతు మొలకలు plu. a kind of grain. H. 4. 155.

మరువవాడు n. s. A dumb man. మూగవాడు. D.
 మరుపు n. s. Cover, shelter. Solitude, privacy.
 Armour. M. IX. 1. 295. మద్రవిభుడు ధర్మచూ
 రుతసుతుల మైమరువులరక, సరికెవారణముల. ib.
 IX. 1. 292. ఆతడుశిడి మైమరువారుయావులన
 రికివైచి. అగోచరస్థానము, కవచము. D.
 మరులు * n. s. A desert, waste, barren flat. నిర్జల
 ప్రదేశము.
 మరువుతుడు v. n. To disappear, vanish. కానక
 పోవుట. BD. 1. 568. ఇలమరువుతుడనిర్మలశివభక్తి.
 మరువుము Imperative (of మరుచుట) forget thou.
 మరుసటి adj. The next. మరుసటిసంవత్సరము the
 next year. మరుసటిదినము next day.
 మరే Yes! of course! S. 3. 52.
 మర్కటము * n. s. A monkey. కోతి. In divinity
 the following are two figures : మర్కటకిశోర
 న్యాయము, అనగాకోతిపిల్ల కోతిని తానుగాపో
 యికరుచుకోవడము. మాజాలకిశోర న్యాయము,
 అనగాపిల్లతానుగా పిల్లనుపోయి కరుచుకొనితీసు
 కొనిపోవడము, అనగాశిష్యుడుగా పోయిగురువు
 నుఆశ్రయించడము మర్కటకిశోర న్యాయమునబ
 డుతున్నది, గురువుతావై అభిమానించి శిష్యుణ్ణియే
 లుకోవడము మాజాలకిశోర న్యాయమునబడుతు
 న్నది. These are two similes; in that of 'the
 monkey and its cub' the weaker adheres to the
 stronger by instinct; whereas the మాజాల
 కిశోర న్యాయము 'the cat and kitten' denotes
 the instinct which leads the stronger to pro-
 tect, or carry, the weaker; the latter instance
 is used to illustrate the free grace of God:
 and the former is of man seeking divine aid.
 మర్కటకిటము * n. s. A spider. సారెవురుగు. A.
 1. 45.
 మర్త్యము * n. s. The visible world, the terres-
 trial scene. ప్రపంచము. M. I. 2. 172. తనకో
 రైకనురూపుమైన యట్టికన్యక గానడయ్యెమర్త్యము
 న.
 మర్త్యుడు * plu. మర్త్యులు * n. s. A man, a mor-
 tal. మనుజుడు.
 మర్దనము * n. s. Rubbing, handling, grinding,
 pounding. పిశకడము. అంగమర్దనము Champoo-
 ing, rubbing or pressing the flesh.
 మర్దలము, మర్దళిక * n. s. A kind of drum. మృదం
 గము. Lalito. 11. 2. కృత్యామర్దళికాకారంసీప్రాం
 ఘోరాకయశ్శా.

మర్దించుట * v. a. To rub, handle, grind, crush.
 పిసుకుట.
 మర్దితము * adj. Rubbed, ground. పిశకబద్ధ.
 మర్నాడు The next day. i. e. మరు other నాడు
 day.
 మర్మము * n. s. A vital part. Secrecy, mystery,
 dissimulation, hypocrisy. శుమర్మముగా in full
 detail, minutely. కవటము, నెవము, ఆయము. D.
 మర్మస్థానము private part, mortal part. మర్మా
 స్వేషి he who investigates or tries to discover.
 మర్మజ్ఞుడు * n. s. An intimate: he who knows
 the secret. మర్మమెరిగినవాడు.
 మర్మరము * n. s. Murmur, rustling sound. వ
 శ్రుశుర్మరస్వని. SC.
 మర్రి * n. s. A hypocrite: a hollow hearted man.
 మర్వాద * n. s. Manner, way, fashion, custom.
 Limit, boundary. Respect, civility, decency.
 రానికిమితిమర్వాదలేదు there is no end to this,
 it is an interminable task. ఆయుర్మర్వాద the
 limit of life. ఆమర్వాదగానే చెప్పెను he said so:
 he said in like manner. మర్వాదమాట a civil
 expression. మర్వాదస్థుడు a gentleman, a res-
 pectable man. ఇదీనీకుమర్వాదా is this man-
 ners? is this proper? మంచిమర్వాద fine fa-
 shions!
 మర్వాదైన adj. Honourable, respectable.
 మర్రి (చెట్టు) n. s. The Indian fig tree. Ficus In-
 dica or banyan: the fruit is dark red. వటవృ
 కుము. Rox. 3. 550. 540. P. 3. 132. G. 12.
 13.
 మర్లుబాము, అనగామూలు ధానము. D.
 మర్వ for మరవ the Inf: of మరుచుట.
 మర్వము See మరువము.
 మర్మము * n. s. Patience, endurance. క్షమ, ఓర్పు.
 మల n. s. A mountain. The axle bar on which
 the మూట or lever of a కారెము turns. కొండ.
 స్థిట్టోడేదోనైకువేళేఅడ్డకర్ర.
 మలము * n. s. Dirt, filth; particularly, Dung.
 Sin, pollution. Dregs, sediment. మలహారుడు
 the remover of defilement; an epithet of Siva.
 అణుశుంబంధ మైనమలము, ఆణవమలము origi-
 nal sin. మలత్రయము, ముమ్మలము three kinds
 of defilement or evil passions viz. కర్మము, మా
 య, కామము pride, confusion of mind, lust.
 మలమూత్రములు dung and urine. మలబంధము
 costiveness, obstruction of the bowels. మలబా

ధకు వెళ్లుట to ease the body, to go to stool. శరీరమువల్లను శుష్టేమూత్రము, శురీషము, గులిబి, దీమిడి, శుసి, ఉమ్మి, మొదలైనవి, పాచుమున్ను, మలినమున్ను. D.

మలంచుట v. a. To fold, to bend. మడుచుట. A.

4. 45. కె మ్మై పులుమలంబిలోలోననయ్యన సెయ్యన ననుచక్కను. టీ|| మలంచి, అనగా మడిచి, పెదివిరిచి అనుట. T. 3. 120. పాదములు పిక్కలు సెక్కటిగా మలంచి, మలంచి, చుట్టిన్ని. OG.

మలంక, అనగా మడిగొన్న. OG.

మలక (అనగా మెలికె. D.) n. s. A twist, crookedness, bend, a spiral, a serpentine line. plu. మలకలు Tricks, guiles. The twisting or turns of a channel. మలకతపూరి, కుటిలముని the wily monk. B. X. §. 16. verse 66. మలకలు కూత్రచారములు మాముఖముల్ విషవస్తి కీలముల్.

మలక or మలక A double bullock load; being a litter placed on two bullocks.

మలకడాలు or మలకనాలు, అనగా పాదరక్షలు. OG. Shoes. A. 6. 94. వెలివాడకని క్రొత్తమలకవల్లనినూ నెయికి. టీ|| మలకనాలు, చెప్పలు.

మలకతూము, అనగా పదికంచముల త్రమాణము. D.

మలకశుట్టి A measure of grain; about a ton, being from 200 to 240 కంచములు or 960 Seers. యిన్నూరు కంచములది. D.

మలక n. s. A herd of carriage bullocks, or asses with empty sacks upon them. దినుస్సుకట్టగల గోనెలు యొద్ద సామగ్రితో కూడా. D.

మలగుట v. a. and v. n. To wander, to roam about, to turn, to quit. తిరుగుట, మళ్లుట, నివృత్తి చేసుట. Ellana. 3. 294. చూయజగములో నెసలు గజేసె. A. 3. 28. సారెమలంకచూచుచుకా. M. XII. 6. 163. వినుమజ్జానంబునగర్తనిరూఢతగలుగు, దానమలక ప్రజనంబును సురణము. మలకపు, తిరగవు, అనగా నివృత్తికావు. HD. I. 1570. ఉలికిముఖంభోజమారగా ద్రిచ్చి, మలకబోయిననీలమణులనామెరయు, కురులుడీ గెలుకట్టుకొనిన హుమ్మనుచు. మలకబోయిన, అనగా తిరగబడ్డ. మలక, చుట్టుకొనెననుట. D.

మలచుట v. a. To chip, to cut stone with a chisel, to engrave a stone. To winnow grain so as to separate it from pebbles. చేసిమలచినవియ్యము winnowed grain. R. 2. 87. మలచినబాలు గాక మగూనిసి చూపులు చాలకైన. Vema. 1569.

అరయచేసిమలచుయలి గలుమలి గలు, తిరిపెమిడెడు. కక్కువేసుట, పులితో చెట్టుట, బియ్యములో రాళ్లు తేకచేసుట.

మలకబరె n. s. A female buffalo, which gives milk after her calf is dead. దూడచచ్చి పాలిచ్చే గేడె. D.

మలశు n. s. (Tamil) A kind of dance. A. 4. 38. వాదిత్రయశరంశరలు మొరయు నెడబడకుకలు మలశుగొనం. టీ|| మలశు, అనగా యెదురుదిరిగి ఆడే ఆట.

మలమలమరుగుట or మలమలమాడుట v. n. To burn fiercely, or violently. BD. 3. 760. మలమలమరుగుచునిలనాడనేల, కొలదితప్పిన గూడుగుడువంకనేల. Charitr. 3. 1498. మలమలమరుగుచునుడిశినవిధము. యెండలో నీములు మలమలమాడుతవి the ants are scorched or burned up in the sun.

మలమాసము * n. s. An intercalary month. అధికమాసము.

మలయము * n. s. Malabar, Mount Malaya, in the south part of Western India. Sandal tree. మలయగిరి The Indian Hymettus; a mountain celebrated for its fragrant sandal groves. W. Vish. Pur. P. 174. Literally the sandalwood mountains. Pliny NH. 6. 19 mentions Mons Maleus as casting a shadow to the north in winter and to the south in summer. మలయమారుతము a breeze, a zephyr, a gentle cool, fragrant gale. దేశభేదము, చందనాచలము, చందనవృక్షము. SC.

మలయజము * n. s. Sandalwood. చందనము.

మలయజశిరి * n. s. A kind of cloth. వస్త్రవిశేషము. BD. 3. 117. శుంగారుపట్టును భూసతిరుద్రలిలకంబు, శరీకమ్మి, మలయజశిరియు. BP. 3. 25. మాండో శిభూసతిమలయజశిరి.

మలయక n. s. Rambling, jaunting, junketting. విహారము. D.

మలయుట v. a. To love, long for, covet. ఆశించుట. Vasu. 3. 116. కన్యలావణ్యరశీసుధా గాహనమున విభునినయనములశివ్యవృత్తి జెండ, మనసుతదురోజు హేమాద్రిమనికిమరగి, మహితసురతానుభూతికై మలయుచుండు, కోరుతూవుండును. Pal. 10. మానమేధనము గామలయుచుండుదురు.

మలయుట v. n. To rejoice, be pleased, eager, or delighted. To shine, be splendid. To unfold or display. To blow as wind. ఉల్లసించుట, వెలయుట, విప్లవించుట, విస్తరుట. B. X. §. 5. కెళ్లరికెమ

లసారేలు. Swa. 3. 116. మలయవనసునిదిలి వెమా
 వియావేళ మలయు గోవిలకుంగ మస్మిరంబసునిల.
 చాటు|| ఇలలోనిద్దరురాజులు మలయుచుచదరంగ
 మాదిమావటివేళక బలమెట్టికట్టమరచిన యెలుకలు
 తమకలుగులోకియేనుగీ సెక. Swa. 4. 51. చిల్లర
 శలగులంబిల్లలంజుల్లరంబులసాగ నిచ్చి కనికెనక
 యైమలయునుంచిరుండందిగువరుగున్నలకు వెన్నా
 దు. ib. 6 29. నేరివేణికాంతిక మలయాచువైశు
 యిణమధువూలిక వాయక శంకరింగ గా. Dah.
 289. వలసెచ్చి వ్యధూవరులగురించి, మలయుచుగో
 త్రనామంబునువవ. R. 4. 156. కలయికబుచ్చు
 జెమటగ సైనుకూరివి జెక్కువకాముల్, నులయుట
 దోచునట్టి తికిమానినైకొనుద త్రరంబునక. N. 8.
 84. కాగిలింపు మరాజ్యభోగంబుమరతు, మరతునక
 లంబునిమరాజిమలయు వేళనట్టినిన్నును నెడబాసెనద
 యవృత్తైవనుక నేమిసేతు నే తరళనయన. టీ|| నిను
 గూడిమలయు వేళ, నీతోకలని, సుఖించే జెప్పడ. Bmj.
 4. 17. మలసెచ్చెక్కులసూర్వికూర్చి దొంతరముద్దు
 చుమితిమీర మెచ్చుకొనుచు. Swa. 3 146. మాంక్య
 దీకుమల్ మలయుచో. టీ|| ప్రకాశించే చోటను
 న్ను Bmj. 3. 29. వెలసెక వానజవానక బలిసెక
 శరకు, సుమతండ్రిభా, సురకాంతిక, మలసెకలేవె
 న్నైలతక, సెలసెక శరదుదయమై సెక నెవ్వేళక.
 Saca. 1. 69. మలయు బోమధురాతిమధురాధరల
 వాడిచిన్నారగోరుని చెక్కుమిద. BD. 4. 273. నిశి
 తకు తారశినిహితుడైపొం, శుభవద్రుంచెగనిన్ను
 జరువకును నుచు, మూర్నిన్ననతనికిమలయుచుగజను,
 మూర్నియెదిరెను న్నదముకట్రిల్ల, మలయుచు, విజృం
 భించి. Swa. 4. 23. పొడలితోట్లకట్టిపోరు నుండిను
 లయుగానిపోవుచూని? పొడకన్న. T. 3. 71. మల
 యునుబుచ్చునుమబ్బు జానునునును. టీ|| మలయు. ప్ర
 కాశిస్తున్నటువంటి. H. 3. 92. శూన్యవిభిన్నశీలు
 లకాకలుగులెలువక తొలగును, మలయక ధూతములు
 వానిమంత్రోద్ధతిక. T. 2. 149. మలసెనుదార
 ముమలయశుమారము. టీ|| మలసె, విశిలెను.
 మలారము n. s. A rake (used in a garden.) గా
 జుమలారము a string or bunch of glass brace-
 lets.
 మలికితము n. s. Sorrow. వ్యాకులము, మలికితము
 తు to sorrow. L. II. 118. మనసుగలకానాడ
 మలికితము.
 మలిగండ్లు n. s. Light grains which are worthless.
 తరకలు, నూకానుచ్చు. Vema. 3. 34. ఆట్లచేసి
 మలవి అలిగండ్లు మలిగండ్లుతిరిపెమిడెడుకటికదేవె

లెల్ల నెలమిమచ్చుది నెడు గ్రెక్కాడురునుమా. L. 24.
 57. మలిగండ్లుదీనినకుంచివిచ్చుః మునిలుచెవికంబు
 ననిస్సారదుద్ధవా శననెంతయువడి కడకొత్తభాసు
 రజ్ఞానకంకడకృద్ధిబాండు.
 మలికము * n. s. Dirt, fault, defect, blackness.
 మురికి, దోషము. Vema. 154.
 మలిసము * adj Dirty, foul, black. చూసినది, నల్ల
 దిన్ని. D.
 మలిసముఖుడు * Black-faced, an epithet of the
 god of fire, of a ghost, of a monkey. of a bad
 man; a large black wild bee. అగ్నిహోత్రుడు,
 దుజనుడు, చచ్చినవాడు, కొండముచ్చు, తుమ్మెద.
 D.
 మలిమళము * adj. Foul, dirty. చూసినది. D.
 మలు adj. The second. మలుకారు n. s. The se-
 cond crop produced within the year, the light
 crop. రెండోమాటుచేసేనటుండు. మలుకారు, అన
 గాశీతకాలము. D. The winter. మలుచూలు the
 next child. మలుకుక్కుము, అన గాకృష్ణకుక్కుము. D.
 మలుకవ, అన గామలిసము, మచ్చులన్ను, మచ్చులన్ను.
 OG.
 మలుకు or మల్లు n. s. (K.) A turn, twist, fold. A
 slip-knot. దారముమొదలయిన వాటినిమొడురెడు
 గాతగలించినట్లైవెడమర్లతిప్పినది. కొండములుకు
 గాలి an eddy of wind round a point of land.
 T. 5. 7. మల్లుతో, డామెలికెట్టికట్టినక డానిక గా
 జగివాగమిద.
 మలుగ or మలుగపాము n. s. A kind of eel.
 మలుగు n. s. plu. మలుగులు, కటియొక్కట్లు. D. The
 small of the back above the loins, the sides of
 the loins. వెనకమలుగు the back of the hip, అ
 న గాతోంటి.
 మలుగుట v. n. To be extinguished, go out. ఆరి
 పోవుట.
 మలుచుట or మల్పుట, See ———.
 మలుచుట్టు n. s. A screw driver, a wrench. తిరుగా
 నె.
 మలుపు n. s. A turning. మూలమలుపున in turn-
 ing a corner. తిరుగుడు.
 మలుపుట v. a. To extinguish or put out a lamp.
 ఆర్పుట.
 మల్లు n. s. See మలుకు.
 మల్లుడు n. s. plu. మల్లులు A Musulman. Vasu. 3.
 251. మల్లు విసాదన. టీ|| ఘోషులనునింహరించే
 వాడా.

మల్పూరు A second birth i. e. the second child.
 మల్ల n. s. A little shallow earthen vessel. శ్రమితే. D.
 మళ్ల adv. Again. తిరిగిన్ని.
 మల్లము or మల్లకము * n. s. An oil vessel, holding oil, whether for culinary purposes, or for burning as a lamp. నూనెచిప్ప. శ్రమితే. SC. (సానికే. H.)
 మల్లగుల్లలు n. s. Discussion. మల్లగుల్లలుకుడుతున్నారే they are disputing.
 మల్లచరచుట v. n. To clap (themselves on the breast or shoulder,) as wrestlers do in vaunting. M. IX. 1. 412. దుర్యోధనునిం దెగినవారిని కాకనిల్చి తన్ననశ్చువు కృతార్థునింగాదలంచుచు మల్లచరచినం. KP. 3. 203. అనగాభూషాస్థాలన ముచేసుట.
 మల్లడి n. s. A crowd. గుంపు. OG. మల్లడిగొనుట To rise or collect in a mob, గుంపుచేరుట. To unfold or display, విప్పించుట. To grieve or be afflicted శంతాశమునుపొందుట, పరితపించుట. A. 1. 21. తేంట్లుమల్లడిగొనిచుట్టి రాశనశలక. టీ|| మల్లడిగొని, గుంపుగొని. BKY. 2. 773. మనమునజయకాంక్షనుగులమల్లడిగొనక. S. 4. 120. గర్భమానునిమిదాంగోరికల్లల్లదవ్ గొనగా. L. 3. 56. శిల్లితోత్పాహశంకుడమెరసి, మల్లడి గొనుచుండుమలయమారుతము. Pal. 376. మనసు లోకులవేర్ల మల్లడిగొనక. Siva. 3. 8. విరహదశద మానదాహంబునదేహంబుదల్లిదెల్లమల్లడిగొని, పెల్ల దరునిట్టూర్పు గాడ్పువిశరులంకశరెత్తి. టీ|| మల్లడి గొని, ముప్పిరిగొని. R. 7. 154. కృశకృశసార్వమల్లడిగవేర్పిజవంబున. L. 4. 355. అల్లమనుమదిరాయలేక్షణమాయవీషింబిమారు వాణములచేమల్లడి గొనుచునురటలేకుని సెనకజెప్పితిని. మల్లడిగొనుచు, అనగాపరితపిస్తున్నా. D. says మల్లడి, అనగాతాశము.
 మళ్లవేసుకొనుట v. a. To turn or stop, as a cat or dog does a rat. దోకలోనన్ను దొంగలుమళ్లవేసుకొన్నారే the thieves beset me in the road.
 మల్లాడుట v. n. To struggle. పెనుగులాడుట. Vasu. 4. 16. వల్లవీరతిగూడిమల్లాడుమాయగొల్లనికి. N. 9. 343. కొంగుదియ్యకురావచ్చెదరెవ్వరైనయని, మల్లాడంగానావేళ. ఇనగుట. D.
 మల్లామది, అనగాతారుమారుగా. OG.
 మల్లారము or గజాలమల్లారము n. s. A cluster of

bracelets. A cord on which bracelets గజాలు are strung by venders.
 మళ్లీ adv. Again. తిరిగిన్ని. కేవాండ్రము అమరమునకుమళ్లీవేసిపున్నది the Sivandhram is written as a match for the Amara, it answers to the Amara.
 మళ్లించుట v. a. To turn, to return, to get back. నిద్రమళ్లించేటందుకు అక్కడికిపోయెను he went there with a view to recover (his sleep. i. e.) his health.
 మల్లిక * n. s. Jasmine. అదివిమల్లిక jasminum angustifolium. నవమల్లికా double jasmine. శీత్రలాయం, విరజాజి SC. Rox. 1. 95. మల్లెచెట్టు, మల్లెపువ్వు, భిక్షాపాత్రము D.
 మల్లికాక్షము * A gannet, a kind of crane or gull. Ananda. 9. 59. A white swan with dark legs and light eyes. మనిచరరాచంచు క్షేత్రహంసే. క్షేత్రనేత్రాశ్చె. SC.
 మల్లియ Jasmine. మల్లతీ. D.
 మళ్లీ adv. Again, anew. తిరిగిన్ని.
 మల్లు n. s. A name (like Pug or jacks) for a monkey. A wrestler or boxer. Vish. 6. 268. కోతి, జెట్టివాడు. D.
 మళ్లు plural of మడి Fields. పాదులు.
 మళ్లుట v. n. To turn. To resemble. మళ్లుముఖము గావున్నది there is a prospect of recovery, the illness is on the turn.
 మల్లుడు * n. s. A wrestler. జెట్టివాడు. D.
 మళ్లుబాట్లు n. s. Turning, stubbornness. తిరుగుబాట్లు.
 మల్లె adj. Appertaining to jasmine; as మల్లెచెట్టు jasmine plant. మల్లెపువ్వు jasmine blossoms. అదివిమల్లె jasminum angustifolium; which grows to ten feet high. పులాందామల్లె The tuberose. బొండుమల్లె a variety with luxuriant flowers. నాగమల్లె a plant; justicia grandiflorum. పటిమల్లె Rox. 2. 287. a water creeper, called Persicaria Madraspatana: other kinds are called కుంకుటిమల్లె, శిడమల్లె.
 మల్లె n. s. A twig. చువ్వ
 మల్లెజంతురు n. s. A heron. లోహకృష్టికమి. D.
 మల్లెపురుగు n. s. A canker worm that is generated in the flesh of cattle.
 మల్లెమొగ్గులు n. s. A necklace. The buds of jasmine. కంఠమందుధరించేసాము మల్లెచెట్టు మొగ్గులు.

మల్లెలు n. s. Jasmine. మల్లెలు or మల్లెలెత్తులు the disease called cancer or insects produced in the small pox. Ha. 3. 92. విశములయ్యెను జేర్చిన నశిశములన్నియు మల్లెలయ్యెను జగి బొండు మల్లెలుంచ.

మవ్వంపు or మవ్వపు adj. Beautiful, handsome, neat, comely, pretty. సొగసైన, సుందరమైన, కోమలమైన. Aniruddh. 3. 10. ఆభిలాష దర్శయం హరిసీల వేణులు మవ్వంపుకొక్కటల దువ్వి దువ్వి. URT. 6. 78. కడు బెట్టి దళు గాలి నుడి శి న నెరి దప్ప దిరిగిన మవ్వంపు తి గమాడ్కి. Vish. 3. 291. యో గాశనం బున బాగుమీర గనుం ది మవ్వపు తోడల వైకు వ్వశించు. S. 3. 288. వరుణుండు వైచు మవ్వపు బల్లగోలన తర గతూరుపు గట్టు దాక నిగుడ. H. 2. 124. ఏ దెంబు పుక్కిట కొమవ్వపు కొంగు నూల్ రవల మట్టెలు. ib. 3. 117. చందురు కావి జాళు వా మవ్వపుటంచు కుద్దు పురుమాల.

మవ్వము n. s. Beauty, comeliness, elegance. సొగసు. Vish. 6. 69. నీమవ్వము చూడవార గుతి కూర్చు చుచు నున్న దంతయుక. గోము. OG.

మశకము * n. s. A gnat, or musquito. దోమ.

మశానము n. s. for శ్మశానము A cemetery.

మశూచికము * n. s. The small pox; Variolæ. పిల్లకు మశూచికము పోసినది the child has got the small pox. మశూచికము పాడుచుట To inoculate.

మషి * n. s. Ink. Blackness. మసి, శాయిన్ని. D.

మట్టు n. s. Sediment, dross. వెంకి మట్టు silver dross. కల్ల దము.

మశి n. s. Delirium, perplexity. Love powder. ధ్రువ, మాయ, మచ్చు. Hams. 2. 105. జిగిబిగివగ చి నెల్లెలను శూచి వలచుచి త్రజుడైనక. మశి వేళితెచ్చి నాడు he conjured it out of their hands.

మశిక n. s. Swimming, or dimness of the eyes through faintness.

మశగుట v. n. To be enraged, to rage. See కోలు మశగుట and కని మశగుట విజృంభించుట. D.

మశని నుట v. n. To yield, melt, be charmed. ధ్రువకుడుట. Kalah. 3. 137. ప్రాణగాయకితో దక్షర్యంకనీమల, మశనిని బెనగునే ప్రభు మము విడిచి. Dasaradhi. § 12. మశనిని రేగుకుండ్లకు నుమా క్తిక ముల్ వెలబోసినట్లు.

మశలు n. s. Dirt. A stain, mole or any natural mark. మరికి, మరక, మచ్చ. Pal. 70. నెరకారు వముల మేనుల మశలు ప్రామెలు తుతో మడిచి. Ba-

hulaswa. 3. 66. సారం మదకుంక శంకృ శంకం బుమానితో రక్షితి మశలు గాగ.

మశనము n. s. A cemetery, or place for burning, or burying. శ్మశానము. D.

మశర n. s. Grey colour. ధూశరవర్ణము. D.

మశరలు A sort of rice. H. 5. 59.

మశరు n. s. Fatness, jollity. కొల్ప. NH. 5. 59. పైదలెరుంకతిని మశరుకి వాడుకావరము బట్టి యున్నాడు.

మశలుట v. n. To delay, to tarry. To hesitate. To be gorged, or heavy with eating. To boil violently. బాగుచేసుట, తడయుట, శంచేహించుట, ఆనుమానించుట, వెక్కటి ముగాతినినకటకుడుట, నీళ్లు మిక్కిలి కాగుట. దానికి నెల మశలినది a month has passed with her. i. e. she has been a month pregnant. పాముయెలుక నుతిని మశలుతున్నది the snake is sluggish being gorged. నీళ్లు మశలుతున్నది the water is boiling violently. Siva. 6. 85. తమకముమాని చనుండన్న నవియు మశలకచనియెక. టీ! ఆలశ్యము చేయక. M. XII. 3. 300. ప్రాయస్కర్మస్సినాడల, మాయింటికి నతితి వైతి మశలక, నీకుం జేయవలయునాతి ధ్యము. HD. 1. 1333. మంకలోడకములు మశలకచూపవ్యం గారముననతి త్రితి దెచ్చుచు. DRB. 126. మాకొక్క కార్యంబు మశలక చేసిలోక క్రియల బాండు. Sar. D. 313. జనివిద్ద బాలాది త్రిజలు వెన్వెంట, మశలకచనుదెంచి. BD. 5. 503. బసవన్నగిన్నర బ్రహ్మయ్య గారి, మశలక వీడ్చొలిపి యశమానలీల. ib. 4. 1428. వనిగొని వారికి వాంఛితార్థంబు లాశుగుచునం తంత మశలినిబ్బుచును. మశలి, బాగుచేస్తున్న. ib. 4. 1840. మరి వేయనమ్మి నెమశలివచ్చుదును. మశలి, తిన్నగా. Vema. 814. మశరపుమాంశము వెట్టియు, మశలకనులూను ముశలమానుల జేసెక, శిశిచెలుల యధరమాంశము, గుసుమాత్తుడు బెట్టిచెరిచెగులముల వేమా. మశలక, శంచేహించక. BD. 4. 629. మశలకము యిటి కనుపులు నూకి. Vema. 931. మానశివుని క్తి మశలక నాత్మకు, బోడితలల సాంపుపోల్చి మిర. Sunati. 62. కనిగాయగరచి చూచిన, మశలక మరియెకరకాక మధురంబగునె. మశలక, శంచేహించక. BD. 1. 380. వెలదిగచ్చు మున బ్రవేశింతు గడదవ, మగువకంఠట నెల మశలితో ద్దోన, దక్ష భాచిహ్మలు. Padma. 7. 224. కతి శియదివశంబులకుం దత్ప్రసాదంబున రేనుకాదెవి కి నెల మశలిన. T. 1. 37. నెలమశలక క్రమంబా

బ వెరిద్దళు చెక్కులు వెల్లనయ్యె. This verb is explained శంఠరించుట, ఆ లక్ష్మము చేసుట, సీట్లు మిక్కిలి తక్కుమాట. D. మసలి, అనగా మెండొద్ది, ఆ లక్ష్మము చేసి. మారుమసలుట, అనగా సరి గామెదిరించుట OG. To rival, match, to oppose, to front.
 మసారము * n. s. An emerald, or sapphire. సీల రత్నము. SC.
 మసి adj. Dirty, black. మసి పాతఁజూణి క్కము a jewel hidden in a dunghill.
 మసి or మసి * n. s. Ink. శాయి.
 మసి n. s. A certain small fish.
 మసికట్టు n. s. The scorix of precious metals.
 మసులుట See—శి—
 మసూరిక * n. s. The small pox. మసూచికారోగము. D.
 మస్మిరము * adj. Glossy, smooth, soft, mild, polished, unctuous. సున్ననిది, చిక్కనిది. D.
 మస్మిరత్వము * Smoothness. సున్నన.
 మస్మరము * n. s. A bamboo. A staff. A. 5. 146.
 మస్మరి * n. s. A mendicant: as using a bamboo staff. Panch. 1. 236. A. 1. 45. (or 48.)
 మస్తము * మస్తకము * n. s. The head, the skull. A. 6. 21. శిరస్సు. D.
 మస్తరించుట, అనగా చెయ్యి కప్పించుట. OG. ఇది బహు శా చెయ్యి కప్పించుట అని పుండవచ్చును.
 మస్త్రము * n. s. The brain. మెదడు.
 మస్త్రులు The watery part of curds; whey. పెరుగు నూదిమొగడ.
 మహతి * n. s. The name given to the Vina or lute, of Narada.
 మహత్తరము * adj. Greater, more. మిక్కిలి.
 మహత్తు or మహత్తైన * adj. Great, large, bulky. Best, excellent, illustrious. గొప్పది. D.
 మహత్తు * n. s. Glory, greatness. ప్రభావము. D.
 మహత్వము * or మహాత్వము * n. s. Greatness, celebrity, glory. A legend or chronicle regarding a town.
 మహారాశ్రయము * Dependancy on the great. బలమైన ఆధారము.
 మహాద్దళ * n. s. The crisis, prime, or top of his luck. ఉచ్చాయ కాలము.
 మహానీయ * adj. Holy, sacred, blessed, excellent, celebrated. శ్రేష్ఠమైన, దివ్యమైన. Vish. 6. 7.
 మహారాజు * See మహారాజు.

మహార్జువమి * A common mispronunciation for మహానవమి. q. v.
 మహార్షి * n. s. A Divus, or saint of a particular order.
 మహాస్సు * n. s. Light, lustre. తేజస్సు. D.
 మహా * adj. Great, much, eminent. మహా యుక్తుడు a great rogue, a base wretch. మహాచెడ్డ very bad. మహామంచి very good.
 మహా * adv. Exceedingly, vastly, excessively, much, very, abundantly, frequently. మహా a common intensive adverb meaning too much, as పుచ్చమహావే శినాపు you have put too much salt. మహా ఆరిచినాడు he roared out loud. మహావచ్చినారు they have come in great numbers. యేటిలో సీట్లు మహా పారుతవి the water flows abundantly.
 మహాకాయుడు * n. s. A bulky or stout man.
 మహాకాళి * n. s. The name of the wife of Siva and a terrific form of Durga.
 మహాకాలుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు. D.
 మహాకులము * A good or respectable family.
 మహాకులీకుడు or మహాకులీనుడు * A man of high birth. శుక్లలక్ష్మీనూతుడు. D.
 మహాక్ష్రీవి * n. s. (lit. long necked.) A camel. లాట్టిపట్ట. D.
 మహాజనము * The upper ranks: the principal people, or superiors.
 మహాదేవుడు * n. s. A name of Siva; lit. the great deity. Baal, the deified phallus. Abaddon, Apollyon, the Destroyer.
 మహానందము * n. s. Bliss, eternal emancipation, or beatitude.
 మహానటుడు * n. s. The great dancer i. e. Siva.
 మహానది * The name of a river in కటకము Cuttack.
 మహానవమి * n. s. The name of a feast called the *Dasara*: which falls upon on the ninth day of the bright fortnight in the month of Bhadrapada (September—October.) At this time all tools, arms, books, &c. are worshipped.
 మహానశము * n. s. A kitchen వంటయిల్లు. M. III. 1. 50. A. 6. 83. KUR. 6. 173.
 మహానిశ * n. s. Midnight. ఆర్ధరాత్రము. D.
 మహాపురుషుడు * n. s. A hero, a heaven-born personage, a supernatural being, Vish. 4. 226.

మహాభాగుడు * n. s. A pure or holy man.
 మహాభారతము * n. s. The Maha-Bharata, a celebrated poem.
 మహాయుగము * n. s. Eternity, a great age or revolution of ages. చతుయుగకాలము. SC.
 మహారజతము * n. s. Gold. ఐంగారు.
 మహారజసము * n. s. Safflower. Gold. కుసుంబా శ్రుత్వ, సువర్ణము. SC.
 మహారాజు * n. s. A sovereign, or emperor. మహారాజా Mighty Sir! my Lord, your excellency! మహారాజులైనమాక్రమంపు My gracious lord. మహారాజులగు By all means! of course! oh! well done! నీవుమహారాజుగా పుండవలెను bless your honour! I wish you all good fortune! వాడుమహారాజుఅయినాడు he became opulent.
 మహారౌరవము * n. s. A particular hell.
 మహారణము * n. s. The ocean. See ఆర్ణము.
 మహాలయము * Offerings made to the manes of departed ancestors, for fifteen days from full moon to new moon in Bhadrpada.
 మహావిద్య * n. s. Magic, as being 'The great knowledge' (Byron in Manfred. 2. 2.) మంత్రశాస్త్రము.
 మహి * n. s. The earth. భూమి.
 మహితము * adj. Proper, right, agreeable, fit. Worshipped, revered.
 మహిమ * n. s. Greatness in general, literal, or figurative. Magnitude, as one of Siva's attributes; illimitability, omnipotence. The power of working miracles. మాహాత్మ్యము.
 మహిళ * n. s. A lady, a female, maiden. మహిళా శ్రురము the name of a town, P. 2. 5.
 మహిషము * n. s. A buffalo, దున్నపోతు.
 మహిషి * n. s. A she-buffalo. A queen. కుష్మాభిషి క్రరాజధార్య. శేష. SC.
 మహిష్ట * adj. Great, extreme. విశేషమైన. BD. 4. 305. యిరువదాంతారముమహిష్టభక్తికిని.
 మహిష్టత * n. s. Greatness, excess. ఘనత. BD. 5. 296. యెల్లలోకములుమహిష్టతంబరగె.
 మహిసాసీ * A sort of frankincense. BD. 4. 1. 766. Charitra. 2. 2101. =
 మహిద్రము * n. s. A mountain. శర్వతము.
 మహిరుహము * n. s. A tree, as produced from the earth. వృక్షము.

మహిలత * n. s. An earth-worm. గంధూతువము, యెర్ర. SC.
 మహింద్రభూమణము * n. s. A kind of yellow silk. BD. 3. 113.
 మహింద్రుడు * n. s. The name of Indra, ఇంద్రుడు. D.
 మహిష్వరుడు * n. s. The 'great Lord.' This is a constant title of the god Siva. శివుడు.
 మహిమాత్మలము * n. s. The lotus. ఆరవిందము.
 మహిమాత్మవము * n. s. The high day, a great feast.
 మహిమాదధి * n. s. The sea. శముద్రము.
 మహిమాదయము * n. s. An auspicious day.
 మహిమాదరము * Dropsy. బిల్లచేతకడుపువాచేరోగము.
 మహిమాద్యమము * n. s. Energy, exertion. అధికశ్రయత్నము.
 మహిమాద్యమము * adj. Strenuous, diligent, energetic.
 మహిమాన్నతము * adj. Highly elevated, very high. Noble, great. అత్యున్నతమైన, అత్యుచ్చాయమైన.
 మహిమాప్రము * n. s. A dromedary. See ఉష్ట్రము.
 మహిమాక్షుము * n. s. A large bull, or ox. ఆబోతు.
 మహిక or మహికము * n. s. A fly. తుగ.

మా.

మా * n. s. 'Ma' a title of Laxmi. లక్ష్మి.
 మా for మహా as మామాగు for మహాబాగు very well.
 మా (the infl. of మేము We) Our. మాతలిదండ్రులు our parents. మాతండ్రి my father.
 మాంకల్యము * n. s. The marriage token, the nuptial bead, a gold jewel with a cotton string, tied round the neck of the bride as a necklace.
 మాంకల్య ధారణము tying the marriage knot, i. e. performing the ceremony of attaching the Tali to the neck of the bride.
 మాంజిష్టము * adj. Coppery red. తామ్రవర్ణమైన.
 మాంజిష్టము * n. s. A coppery red colour. తామ్రవర్ణము. Siva. 5. 54. కుంజరశతాంకహయభట రంజితమైవైరజిశరంశరలలము, మంజులకాంతి కన్సితమంజిష్టము ప్రైలిగ్గము మంటునుమరెక.

టీ|| మాంజీవ్యము, అనగా యెరువునును గలసిన గుణాలుపొడిచాయ. BD. 3. 2085. పుకదిక్కుమరి త్వేత, మొకదిక్కుపీత, మొకదిక్కుమాంజీవ్య మొకదిక్కురక్తము. రక్తాధికపీతము. SC.

మాండవ్యుడు * Name of a certain sage. See M. I. 4. 310. and B. 3. 212. మాండవ్యమతము 'Mandavya's maxim' denotes prepossession of victory, confidence (మనోధాటి) or as Periander, one of the seven sages, expresses it, 'Nothing is impossible to the bold' (Homer, Odys. H. 51.) It is used of those who disregard superstition and act on their own judgment.

మాంత్రికుడు * n. s. Magician, conjurer.

మాండము n. s. A disease in children. మాండవగ్గు the whooping cough.

మాందాళి A sort of silk. P. 4. 364. జలుగుపావడ మీద, చిగురధిక్కురమిలిందాళి యొక్క తీవ, మాందాళిగట్టె. మాందాళిశర్చు a kind of green stone.

మాండ్యము * n. s. Sickness, indisposition. Dullness, sluggishness, torpor, apathy, stupidity బడత్యము.

మాంధిలము * A certain bird. పెద్దకుంకటిమాగ. D.

మాంశీకము * n. s. Flesh. Vulgarly used for mut-ton alone. సంజుడు. D.

మాంశీకంధి n. s. An inferior sort of ruby. కుంఠేటిమాంశీమువంటిసంధకాంతిగలకెంపు. D.

మాంశీలము * adj. Strong, stout, lusty, fleshy. మాంశీలనితంబిని Callipygis. బలిసిన.

మాంసాశనుడు * n. s. He who is carnivorous G. 5. 67.

మాకందము * n. s. The mango. చూరము. SC.

మాకు or మాకు n. s. A tree. చెట్టు.

మాగ, మాగ జెల్లి, మాగబొచ్చె, n. s. The fish called Roball. See బొచ్చె and మేవ. యెర్రమాగ the mango fish (Polynemus, species Paradiseus Russel. plate 183. 184.) There are other species. The word Robalo is Spanish; and is used in South America.

మాగధి * n. s. A sort of jasmine.

మాగధుడు * n. s. A bard, a minstrel, whose duty it is to recite the praises of sovereigns. శ్రుతిపాఠకుడు, భద్రాజు.

మాగాణి n. s. Wet lands irrigated for cultivation. కరిపాలము. D.

మాగాని n. s. Quarter, side. తూర్పుమాగాని The east side. దేశము, తూర్పుమాగానియని D.

మాగులుట v. n. To become dim, మకలయగుట. నిస్తజ్జమాట. Sar Padya Pref. 22.

మాగుట v. n. To mellow, or ripen fully (as a fruit, or a boil) తండవారుట.

మాగుడుపారిన adj. Dim, dimmed, dull. నిస్తజ్జమైన. Prabhavati Prad. 5. 53. మెరుంగడంబయి దురాజమండలంబుమాగుడువారి కానుపించె. Mollili Bala. 50. తుతుకరబ్రహ్మాండమెల్లరసకౌర్యదీప్తి చేసినవింబమనయంబు తగల్గెమాగుడుతుడగజేసె.

మాఘము * n. s. Name of the eleventh Telugu month, answering to February—March.

మాఘ్యము * n. s. A sort of jasmine. A. 5. 116. మొల్లపువ్వుము.

మారకమ్మ n. s. A jade. యొక్కలులేకపురుమశం యోగమునకు అనకులారాలు గావుండేది.

మార్చి n. s. A patch.

మార్చిత్తిరి n. s. A plant. Artemisia Indica. సురజర్ణము. D.

మార్చెనకై n. s. A kind of carp fish. పుకవిధమైనచేతు.

మాట n. s. A word, promise; opinion, slander, rumour. నీకూటచెప్పలేదు he did not speak of you: he did not mention you. యిదివేరేకూట this is another affair: another thing. వానికూటకాదు this is not about him: I am not talking about him: not him. గడియకు పుకమాటచెప్పినాడు he changed his mind every hour. మంచిమాట (interj.) Very well. మంచిమాటలాడితే వినారు on speaking them fair they consented. దానిమాటయేల why do you speak of her? why make mention of it. దాన్నిగురించిరెండోమాటలేదు there is no alternative. వారివద్దమాటలుకుడ్డాడు he was reproached or reprimanded by them. In some phrases the word మాట need not be translated; as ఆమెలిగువకమ్మన్నదనేమాట తెలిసి knowing that she would return. నేను దాన్నికొన్నమాటరూఢి it is very true I bought it. ఆమాటేయెరగను I know nothing of that. యిందుచేతమాటచచ్చును by this you will get into disgrace. అట్లాచేస్తేమాటరాదా If you do so you will get into disgrace. అతనుమాటరమ్మలేదు He has not failed of his promise. నేనుపోయినమాట వానికియెట్లా తెలిశిది how did he know that I was gone? పొయ్యేమాటావుండేమాటా Does

he propose to go or stay? వాడువుండేమాటయింకా తెలియలేదు I do not as yet know that he will remain. మాటకుమాట word for word; literally. నామాటఅడుగుదాటకు Transgress not my command. తనమీద మాటరాకుండా యిట్లా చేసెను he did this to avoid blame. మాటవినుట To obey. యెంతమాట what nonsense! ఆతడు చెప్పినమాట అక్కడనేవున్నావు what he said was, They are there. వానిమాటవారిపై వేళి నాను I acted as he desired. నీకుమాట, నాకు మాట a command is easy to give but hard to perform. వెయ్యిమాటలేల in a word. నాకు తురకమాటలురావు I do not know the Hindustani language. ఆ పెండ్లిమాటయీ గ్రంథములోలేదు there is no mention of the marriage in this book. నామాటవేరు, నీమాటవేరు I say one thing you say another, my opinion is different from yours. వాడికీ నాకుమాటలులేదు he and I do not speak. వాడితోనీకేసిమాటలు why do you speak with him? వీనిమాట తెలిసిపోయినదియింకా వానిమాటయేమో తెలియలేదు I know about this man, I do not know about the other. యీమాటబింటే ఆయనయేమనును If he hears of this what will he say? కడకుటిమాటయేమి what was the upshot of the business? యిప్పుట్లో వానిమాటసాగదు he has now no influence. కడకు వానిమాటేముందరికివచ్చినది at last his words proved true. వాడువస్తాడారాడా is he coming or not? యింకాయేమాటా తెలియలేదు I do not know the result. మాటలకుకట్టుకుంటేవిడవడు If he begins talking he will never stop. అదెక్కడిమాట what is the good of talking about it. మాటలుగాత్రాళివుండే శుశ్రుకము A book written in prose. మాటలునుంచివేకానిమనసునుంచిదికాదు he talks well but has a bad heart. యింకామాటలురానివిడ్డ a child that cannot yet speak. వానికిఆవూరిలో మాటవానికద్దు he has influence throughout the town. ఆయనమాటకు యెదురులేదు his word is law. మాటలకుమాత్రమువేదరికములేదు as far as words go he is rich enough. పైకమాటయిచ్చివదిమాటలుతీసుకొన్నాడు his reproaches were returned ten-fold. నాసోటిమాటలుపీకీ నాకడుపునుంటపోసుకొన్నాడు he tormented me with harassing questions.

మాటకారి n. s. An eloquent man. వాచాలకుడు. మాటతీయుట, మాటపీకుట v. a. To fish out secrets. మాటలాడుట To speak or to reproach. నన్నెండుకు పూరికెమాటలాడుతావు why reproach me? మాటాడుట To speak. S. 3. 41. మాటిమాటికి Time after time, again and again. HK? 5. 23. మాటిడు n. s. An elephant driver. యేనుగవాడు. Narasim. § 12. దంఠిదు ప్పెనమాటితతప్ప. మాటు n. s. Remedy. Ambush, screen, covering. A menstruum in which a metal is dissolved. Time, period, occasion. Instalment of payment. A patch of metal put in to mend a vessel. పొదలమాటున behind the bushes. విరుగుడు, మరుగు, తేత, తనెలకువేసేఅతుకు, గురిగాడు దాగేగొయ్యి. మాటుగొయ్యి n. s. A hidden pitfall. మాటుట v. a. To conceal or hide. దాచుట, మరుగుచేసుట. T. 4. 31. తోడరియడిగిననిల్లాండ్రతోడ మాటు. టీ|| మాటుఅనగామాయతోడను మరి పైకరితి గాబలుకును. Nila 1. 16. జడలలో తెలిసితిగడతేటి, జొల్తాటి, అనగాజటాభారములో తెల్లటినిట్లు గల ఆకాశగంగయొక్క తరలను దావి. Vaizayanti. 2. 44. అలకముల్తాటియాదలపాగజుట్టి. అలకముల్తాటి, మంగురులనుమరుగుచేసి. మాటుకుడుట v. n. To disappear, vanish. అగపడకపోవుట. D. మాటునులుగుట v. n. To be hushed or still or silent. పూరంతామాటునుణిగుండ్డినది the whole town was in bed. మాటునుణినతర్వాత in the dead of the night. మాట్టి or మాక్కి Like. Thus, in like manner. Bilh. 2. 106. శువనచాలనపాతితవల్లిమాట్టి. S. 3. 379. మామాయల్లుడవనిమన మామాట్టికావాయొకటియనుంచిన. మాడ n. s. Half a pagoda, that is, two rupees, if the pagoda is four; ciphered thus గ౪ a certain weight of gold. Four madas are one carsham. In revenue మాడలుచెల్లించుట is payment of fifty per cent. or half the sum due, as an instalment of rent. Colloquially and in poets మాడలు means money in general. S. 1. 433. కనుగొంటినదెనిధానము, కనుగొనసెుకమాడబిందెగలిగెగదాయేమనవచ్చు. శ్రీరామమాడ an ancient medal imagined to be lucky; and worshipped by the wearer.

మాడశట్టు or మాడుశట్టు n. s. The crown of the head. బ్రహ్మ రంధ్రము. D.

మాడు n. s. The gable end of a house : burnt rice. యింటికియొక భాగముకన్న, ఆడుగునబొగ్గులైపోయిన అన్నము.

మాడుగు An upstairs house. మిద్దెటిల్లు. D.

మాడుతుట v. a. To burn, scorch, blacken. బొగ్గులుచేసుట.

మాడుచెక్క n. s. Burnt rice. ఆడుగున చెక్కలుగా మాడిన అన్నము.

మాడుట v. n. To be burnt or scorched. ఆవుంటిముఖముమాడిపోయినది the boil dried up.

మాడుశట్టు n. s. The crown of the head. బ్రహ్మ రంధ్రము. D.

మాడుపు or మాడుగు n. s. An upstairs house. మిద్దెటిల్లు.

మాడెగూడెల్లకిరాతులు, అనగా అడవి అ గాంతరము లలోవుండే చెంచువాండ్రని తోచినది.

మాడ్కి n. s. Manner, likeness. ఆమాడ్కి Thus, in like manner. రీతి, విధము. D.

మాడ్చుట, మాడ్చుట v. a. To burn, scorch, blacken. వాండ్రవుటము మాడ్చినాడు he broke up their scheme. వాడుముఖము మాడ్చినాడు he looked sulky. బొగ్గులుచేసుట. D.

మాడ్చు n. s. A kind of tree. Platters are formed of its forked leaves. H. 4. 10.

మాణవకము * n. s. A necklace of twenty strings. వింశతీయస్థి కావరె. SC.

మాణవకుడు * n. s. A child, boy, lad, a manikin. A pupil, a religious student. అద్వైతర్ష శర్యంత బాల, కుత్సితశ్చరమె. SC.

మాణిక్య * n. s. A house lizard బల్లి. D. I doubt this word.

మాణిక్యము * n. s. A fine ruby. A term of admiration, as 'a perfect jewel, a gem.' మాణిక్యమువంటివాడు he is a perfect jewel. మాణిక్యమువలె or మాణిక్యముగా as fine as possible. మాణిక్యమైన కాకితము superfine paper, a fine specimen of paper. మాణిక్యమువంటి ఆడపిల్ల a darling, a pet. కెంపు. D.

మాత * n. s. Mother. An epithet (like our lady) Parvati. తల్లి, పార్వతీదేవియు. D.

మాతంక * adj. Mātanga, i. e. outcaste, paria: equivalent to gypsey. చండాలు.

మాతంకము * n. s. An elephant కజము.

మాతంకస్వము * n. s. The pariar state. మాతంక స్వముదాల్చి assuming the form of an outcaste. చండాలుస్వము.

మాతంక * n. s. The goddess Cotytto or Durgi. Asyren, fairy, nymph, a she-devil. A pariar woman. HD. 2. 2561. A female who sells or serves wine. Name of the tutelal goddess of the Madras boatmen. చండాలుస్త్రీ.

మాతంగుడు * n. s. A pariar. కూలవాడు.

మాతంగారక n. s. A fish called old wife or rice fish, resembling the చందువాయి or Pomfret.

మాతరిస్వదు * n. s. An epithet of వాయువు god of the winds.

మాతలి * n. s. The name of the charioteer of Indra or Jupiter. ఇంద్రసారథి.

మాతాపితృలు * n. s. Father and mother. Parents. తలిదండ్రులు.

మాతామహి * n. s. A maternal grandmother. తల్లియొక్క తల్లి.

మాతామహుడు * n. s. A maternal grandfather. తల్లియొక్క తండ్రి.

మాతులశ్చుత్రకము * n. s. The thorn apple, or fruit of the Datura. ఉష్నేత్రకాయ. D.

మాతులశ్చుత్రకుడు * n. s. The son of a maternal uncle. మేనమామకొడుకు. D.

మాతులాని * n. s. The half aunt or wife of a mother's brother. మేనమామభార్య. D. భంగా యం, జనవవిత్తులు. SC.

మాతులుంకము * n. s. A citron. మాదీధలవృక్షము. D.

మాతులుడు * n. s. A maternal uncle. మేనమామ. D.

మాతులేయుడు * n. s. The son of a maternal uncle. మేనమామకొడుకు.

మాతుశ్రీ * adj. 'Dear' a phrase used regarding elder female relations as మాతుశ్రీమాతల్లి గారు my dear mother.

మాతృక * n. s. The original, from which the శ్చుత్రిక or copy is made.

మాత్ర * n. s. Measure. A little. A short vowel. A moment. (Also, in Telugu,) a pill. కొంచెము, అక్షరము. D.

మాత్రము * n. s. Quantity, measure, proportion, computation, whether by number, rate, weight, extent, or capacity. వాడుఅట్లాచెప్పినమాత్రమున or మాత్రాన as soon as he said this. ఆమాత్ర శ్చుదేశము so large a temple. ఆక్షంభమువుం

దేమాత్రువాడు a man likely to have that book. లుకమాత్రువానిది a sort of fellow. శరి మూము, నిశ్చయము. D. యేమాత్రము or యెంత మాత్రము how much, how far, to what amount, in some degree, to a small extent, in any degree. ఆమాత్రము so far. నాకు తెలిసినమాత్రము as far as I know. యెంతమాత్రము కాదు Far from it! by no means! not in the least! అదియేమాత్రము న్యాయము కాదు It is any thing but right. యెంతమాత్రము హేతువు లేదు there is not the smallest reason. మనుష్యమాత్రులకు అవి కాదు it cannot be done by the hand of man.

మాత్రము adv. Only, merely, alone, simply, exclusively. నేనుమాత్రమువచ్చినాను I alone came. మాతృర్యము * n. s. Envy, malice. ద్వేషము, ఉగ్ర. మాదిగ n. s. A cobbler. A man or woman of that class: a knacker. మాయెడ్లుమాచిగయింటికి సిద్ధముగావున్నవి my cattle are ready to die (with starvation,) ready for the knacker. మాదిగ adj. Belonging to that caste. మాచిగది n. s. A woman of the cobbler caste. మాచిగవాడు n. s. A man of the shoe-maker-caste, a cobbler. మాచిరి n. s. A pattern, sample, or specimen. శమానము. OG.

మాచిరి adj. Similar, like. శమానమైన. మాచీఫలము * n. s. Citron. మాకులుంకము. మాద్యశ * adj. Like me, resembling me. నావంటి. మాద్యశకు * A man like me. నావంటివాడు. D. మాధవము * n. s. A poetical name of the second Telugu lunar month. వైశాఖమాసము. D. మాధవమతము a Dwaita sect of Vishnu worshippers who adore Hanuman as the one God and look upon Vyasa as their great prophet. Their tenets are explained in the శరాశరశంఖిత.

మాధవి * n. s. Clayed or candied sugar. The large creeping plant termed *Gartnera racemosa*. బండ్డిగురింబ. D. says వశంతకాలపువల్లె, కల్లు చెల్లము. D.

మాధవి * n. s. A bawd. కుంఠెనకత్రై. D. మాధవుడు * n. s. A name of Vishnu; also of Vāsanta, or spring. విష్ణువు, వశింతుడు. D. మాధుర్యము * n. s. Sweetness of flavour, or of disposition, or of soil; as opposed to saline soil.

మాధుర్యము * adj. Sweet, sugared. మధురమైన. మాధ్యి * n. s. Spirituous liquor. పుష్పద్రవాలతో చేసినసారాయి. D.

మాన n. s. One sixteenth part of the measure called కూము, నాలుగుటంకములయొక్కవియ్యము కుట్టేది, దేశభేదముచేతయొక్కవరకృతలున్నకలదు. D.

మానము * n. s. Measure of any kind. Pride, female arrogance or indignation. A system, a method as సౌరమానము the solar system of astronomy. వార్షశుక్రమానము the system described by బృహస్పతి &c. తులామానశ్రుతిమానాంకుశీ మానసామాన్యే, శ్రుమానె, శ్రీరాంకోశభేదె, చిత్రోన్నతౌ, గర్వభేదము. SC. Siva. 2. 31. రత్నకటక ఝణంఝణ స్ఫూర్తితాళమానములుకాలుశ. టీ|| తాళమానములు, తాళశ్రుమానములు. కాలమానము the state of the weather, the nature of the season.

మానము * n. s. Civility, honor. The pudenda. గౌరవము, శ్రీశ్రురుసులయొక్క మరుగైనఅవయవము. వాడిమానముతీశిరి they disgraced or exposed him. యెవ్వరిమానానవారముపోయినాము every one of us went his way. మానముపోయిన తర్వాత ప్రాణముయెందుకు what is the good of living after losing "character?" మానధనులు those whose good name is their wealth. మానశీనులు those who are devoid of character.

మానక adv. Continually: without stop, check, or hesitation. అనగాయెడతక. OG.

మానకుడు Abstain not, (prohibitive of భూసుట) Dab. 246. line 6. విడవకంఠి.

మాననీయము * adj. Venerable, honourable. శ్రాజ్యమైన. DRU. 1322.

మానభంగము n. s. Disgrace, dishonor. అవమానము.

మానవ * adj. Written by Manu. మనువుచేత్రాయబడ్డ. Thus మానవధర్మశాస్త్రము The Laws of Manu.

మానవ * Human. మనుష్యశింబంధమైన. మానవబలము human strength. మానవస్త్రీ a mortal woman. i. e. not a goddess.

మానవతి * n. s. A modest woman. వాసికియిద్దరు భార్యలు, లుకతెరాక్షసి లుకతెమానవతి he had two wives: one was a devil, the other a good gentle creature.

మానవాశనుడు * n. s. A cannibal. మనుమ్యుడు అనుచు
కీర్తనాడు.

మానవుడు * n. s. A man. మనిషి.

మానవేశ్వరుడు * n. s. A king. రాజు. M. 1. 1.
141.

మానసము * n. s. Mind, the seat or faculty of
reason or feeling. సావ్యము. The name of a
lake (మానససరోవరం Manasa-sarōvaram.)

మానసము * adj. Mental. మానసపుణ్య mental
prayer. మానసిక మైన.

మానసాకము * n. s. The swan. మాంసము.

మానస్థానము * The pudendum muliebre. మర్త్య
లము.

మానస్కుడు * n. s. A man of respectability or
character. మర్యాదమనిషి.

మాని * adj. Respectable. మానస్కుడైన.

మాని adj. Wooden, vegetable. మానికూరలు
greens. మానిపుస్త్రాలు marriage tokens made of
wood. వాడువాండ్రకు మానిపుస్త్రాలుకట్టించినారు
he reduced them to beggary.

మానిక n. s. A dry measure; one fourth of a కుం
బము; it is ciphered మా. Thus మా_2 two ma-
nicas. A manica is one sixteenth of a తూము.
పొట్టిమానిక a stumpy figure. నాలుగుటంకము
లయెత్తువలయుమును కట్టి. దేశభేదముచేరయొక్క వర
క్కువలున్నుకలదు. D.

మానికము n. s. A jewel. మాణిక్యము.

మానికపుట adj. Set with jema, jewelled. రత్నపుట
వలెన.

మానిక See మానిక.

మానికము * adj. Respectful. కొనియాడదగిన.

మానిని * n. s. Lady, damsel, maid. స్త్రీ.

మానిపుసుపు n. s. Wood turmeric, a medicinal
drug. కర్లసి, దారుహరిద్ర. SC. Curcuma Xan-
thorrhiza. Rox. 1. 25. Ainsl. 2. 183.

మానిపించుట caus. To have it cured.

మానిముంత n. s. A wooden pail. S. 2. 391. పడివ
లకొయ్యతో చేసిన పాత్ర.

మానిసి n. s. A person. మానిసిక్రోతి a baboon. S.
1. 130. కొన్నివేళ్ళుమానిసిక్రోతులాదియైనవన్ని
యు.

మాను adj. Fit, proper, worthy. యోగ్యము. D.

మాను or మాను infl. మాని or మాను n. s. A tree,
wood. మాను or అడుగుమాను the trunk of a tree.

మానుకుడుట or మానయినిలుచుట To be astound-
ed, petrified with horror: literally to turn in-
to wood, to be struck dumb. అడ్డమాను the
cross bar of a door. కట్టుమాను a float. చెట్టు,
చెట్టుకొమ్మలకిందిభాగము.

మానుకొనుట v. a. To relinquish, to forego, to
resign, to lay aside, to desist from, abstain
from. అంకడిమానుకొనుట To shut up shop.

మానుగ adv. Duly, fitly, truly. పొందుగ. OG.

మానుముట v. a. To stop, heal, cure. (a causal of
మానుట.) K. P. 4. 49. Vish. 1. 16.

మానుట v. a. and v. n. To forbear, refrain, ab-
stain, or desist from, leave off. To heal, be
healed or cured. To be laid aside or left off,
to be got rid of. చెప్పకమానెను he did not say.
అక్కడవుండకమానరు They will not fail to be
there. చేయకేలమానును how should he fail of
doing this, he will do it without fail. చేయక
మానెను he kept from doing so. This verb im-
plies a general negative as రాకమానెను he did
not come. చొరకమానెను he did not enter.
అనినడవకుంజేమానెను I don't care. No matter
whether it continues or not. రాకమానరు They
will inevitably come. కొట్టితే కరవకమానునా
If you strike it, will it not bite you? తాకితే
తన్నకమానదు If you touch it it will kick: it
will not fail to kick. చెప్పినాడో మానినాడో
whether he spoke or not: lit. whether he spoke
or whether he forbore. మాను, మానుము or మాను
మా Don't! stop, have done! be quiet. It is even
applied impersonally; as యిస్తేనే గానిమానదు
give them me, or it won't do. అదిచెల్లిస్తేమానె
pay this, and all will be over or right. Thus
మానె impersonally means It is over, that's all;
అబట్టలుతడిసినామానె, అన్నితడిసినవి my clothes
wet! is that all? I am wet all over. యియ్యక
పోలేమానె If you won't give it never mind, no
matter, it is of no consequence. రాయివేతునా
మానుదునా shall I put the stone there or no?
అదాహరించినామానినా whether they mention-
ed it or no. రాకమానను I cannot avoid going,
I cannot help going. మానకచెట్టినాడు he said
so continually. చన్నుమానిసిల్ల a weaned child.
రెండుమానితి రుయిచ్చినారు he kept two, and

gave six: lit. he omitted two. నినుమానజాలనే I cannot leave thee. చింతమానుము have done with grief.

మానుత్రుట To stop, to heal, cure, &c. a causal of మానుట.

మానుకము n. s. Honor, respect. మరియుక, గౌరవము.

మానువశుడు n. s. A respectable man. మరియుక తరుకు.

మానుపాళి * n. s. A cannibal. మానుష్యులనుతినేవాడు.

మానుషీక్షిరము * Woman's milk. M. XII. 1. 358. చనుచాలు.

మానుష్యము * n. s. Manhood, manliness. Kindness, humanity. సరశ్యము, కరరా.

మాన్యుట v. a. To stop, quell, heal, cure, &c. (a causal of మానుట.) Vish. 1. 16.

మాన్యుడుట v. n. To turn into wood: that is, to be petrified, horrified: to stand aghast. See క్రూన్యుడుట.

మాన్యుచుట v. a. (Causal of మానుట) To stop, check, prevent, put an end to, cut off. ఆతని శ్రయోణముమాన్యుస్తిని I stopped his going. కాంక్షనురాకుండామాన్యుంచవలసినది you must keep them from coming.

మాన్యుము * adj. Respectable, venerable. శ్రాజ్యమైన.

మాన్యుము * A living: an *honour*, or glebe-land, granted by the ruler, on quit rent or on various favourable tenures: శరయమాన్యుము land entirely free. అభయమాన్యుము Land which is half free: paying only half the usual revenue. మాన్యుగాడు (a low phrase) An incumbent, a prebend, one who enjoys a living.

మాన్యుడు * n. s. A respectable, venerable man. శ్రాజ్యుడు.

మాత్ర n. s. Evening, night. Infl. మాతటి, Dative మాతటికి at night. S. 2. 266. రేత్రమాత్ర morning and evening. మాతటివేళ the night time. T. 4. 132. మాతటియెండ the evening sunshine. Vish. 4. 237. సాయంకాలము, మాలిన్యము. D.

మాత్రుట v. a. (causal of మాయుట) To dirty, make foul. To destroy, efface. రూత్రమాత్రుట to ruin, destroy. పోగొట్టుట, మలినముచేయుట. D.

మాత్రాగు Very well! a colloquial contraction for మహాబాగు, మందిది. D.

మావీర The plant called Ajuga Disticha. Rox. 3. 2.

మామ or మామగారు n. s. A father-in-law. The same title is bestowed equally on the brothers of a father-in-law, as తినమామగారు, పెద్దమామగారు. The phrase కళకళమామ denotes 'Uncle Sacuni.' i. e. an evil counsellor. It is a proper name like Ulysses. Sacuni was maternal uncle to Duryodhana.

మామకము * or మామకీనము * adj. Mine సాదియైన. మామకీనకులజులు people of my caste.

మామిడి adj. and n. s. Mango. మామిడితండు a ripe mango. మామిడికాయ a green mango. మామిడి చెట్లు mango trees. మామిడివనము a mango garden grove. మామిళ్లు plu. mango trees. మామిడి తండ్లు ripe mangoes. Magifera Indica. Rox. 1. 641. త్రులమామిడి the sour species. తియ్యమామిడి the sweet kind. N. 9. 146. సీ|| పెలతయగు జ్జమామిడినిదగాదె the low (or small) mango trees. కట్టుమామిడి a tree which bears a fine species of mango from being usually tied up to preserve them. చూరవ్యక్తుము. D. అదివిమామిడి a tree differing from the mango. Spondias Mangifera: a wild mango. చిలకముక్తమామిడికాయ a mango fruit terminating in a crooked point like a parrot's bill. Various trees are called చారుమామిడి Buchanania Latifolia. Rox. 2. 385. బ్రహ్మమామిడి Ficus glomerata. Rox. 3. 558. బొద్దమామిడి Ficus Racemifera. Rox. 3. 561. Also See అటికమామిడి and సర్రమామిడి, ముంతమామిడి. The name 'mango' is from the Tamil Man-gai. i. e. the *maum* fruit.

మామిడిగుత్తులు A sort of grain. A. 1. 75. వడ్లల్లో ఫేదము.

మామెన n. s. A fragrant root like Sarsaparilla. P. 1. 703. Ainslie. 2. 177. నేలమామెన is another kind. H. 4. 14. మామెనయును నేలమామెనయటకమామిడి.

మామ * n. s. Fraud, trick, deceit, illusion, diplomacy, conjuring. Philosophical illusion, idealism, unreality of all worldly existence: personified in mythology as (Lacshmi) the com-

sort of Brahma or God ; she being the immediate and active cause of creation. **మాయాశ్రుతం** This delusive world. 'Vanity' in the theological sense : materiality as distinguished from intellectuality. [The Visabdita quaedam of Lucretius, lib. 5. 1212. This word Maya is probably the same as Maia in Greek : but that forms the genitive Maiados ; as is shewn in Homer's Hymn to Mercury. In the Calcutta Review No. 7. p. 49. in an article on Vedantism, there is a good essay on Maya.] **మాయలాది** a rogue, a cheat, a wretch. **వనితలుమాయావి** సోదులైనందున as women are deceivers. M. XIII. 2. 189. **మాయాశ్వురూపము** a fictitious form. **మాయాన్లడు** the *seeming* hardsman, Krushna, who bore the appearance of a rustic. **మాయదారిగా** unexpectedly, by stealth or trick, cunningly. **మాయగాడు** a deceiver. **మాయాదేవి** nature, regarded as a goddess. **మాయాదేవినుతుడు** the name of Buddha. Ham Bu. E. Ind. 1. 220. **కళటము**, ఇంద్రజాలాదిమాయము, అవిద్యయు. **మయానగరము** the place called Haridwara. D. **పార్వతి**, లక్ష్మి, రతి. D.

మాయము * adj. Vanished. **ఊరముమాయమైపోయినది** the ring disappeared. **వాండ్లమాయమైపోయిరి** they vanished. **మాయమవుట** to vanish. **ఆపాము మాయమైపోయినది** the snake disappeared. **యిదియేమిమాయము** This is a strange trick.

మాయలాడు n. s. A rogue. **మాయచేసేశ్శ్రుతుడు**. D.

మయావి * n. s. A juggler, a conjurer. **మాయచేసేశ్శ్రుతుడు**. D.

మయావి, **మాయి** * n. s. A cheat, a deceiver, a juggler, a conjurer. **వింద్రజాలికుడు**, **మాయలమారి**.

మాయి * n. s. A cheat, deceiver, juggler, conjurer, imperceptible agent, as Cupid, fire, &c. BB. 3. 2. 30. * శ్రుతు, విష్ణుశ్రు, మాయచేసేవాడున్ను. D.

మాయింతుట v. a. To do away, abolish, annihilate. **పోగాట్టుట**. T. 5. 76. **తనదుగాంధర్వమాయ**, నాదనుజవరులమాయమాయింపి. **టీపామ్యేటట్టుచేసి**. BD. 4. 454. **యేవినకడగర్వపెల్లమాయింపి** ib. 4. 2061. **పెద్దైనగర్వంబుపెల్లుమాయింపి**.

మాయుట v. n. To be dirty, foul, unwashed. To perish, be destroyed, or effaced. **అదిమానినది** it is dirty. **మానినపాతలు** dirty clothes. **మచ్చలుమానిపోయినవి** The vestiges are destroyed, effaced, erased, annihilated. **వాదితలమానినది** His head is dirty. i. e. he is unshaven. **తలమానినవాడు** a man of beggarly appearance. **దానిచెరుగుమానినది** she is menstruous. **తుక్కకనుమానిపోయినది** the star faded away (at dawn.) **మురికిఅవుట**, **లేకపోవుట**.

మారంకము n. s. Opposition. **యెదురు**, **మారంకమాట** to oppose. **యెదిరించుట** BD. 2. 1021. **అశిమాయతోడమారంకమైగలిచె**. ib. 6. 123. **వంకయ్యశివునిమారంకమైగలిచె**.

మారకుడు * n. s. A slayer, or destroyer. **చంపేవాడు**.

మారట adv. and adj. In lieu of. Other, another. **Altered**, **changed**. **మారటరతి** a second Venus, a very beauty. **మారటమారుడు** a perfect love, another Cupid. **శ్రుతి**, **అనగారూపమునకుశ్రుతి** రూపము, **మారటరూపు** అని. D. HD. 2. 2816. **మరిమీదదేవేంద్రమారటగద్దె** నెరినెంత గాలంబు నిలుపువనంటి. Raja Sekhara. 1. 40. **భాగ్యవతులు** **మారటమారటరతులు**. M. V. 3. 93. **మారటసోరుదాననంబు** **మాటలు** **విత్తము** **నంబు** **నిల్వకేకారులు** **వ్రేలెడకావినుడు**. **యాశ్రయోగమును** **కట్టి** **మారట** **Talkative** **అనగావదురుబోలైన** **అని** **చెప్పవలసియున్నది**.

మారణము * n. s. Killing, slaughter. **చంపడము**. **మారము** or **మారాము** n. s. Teasing, plaguing, annoying. **గోజులాట**.

మారాంతకుడు * n. s. An epithet of Sira as the *Amoricide*, or Slayer of lust. * శ్రుడు.

మారాగారము * n. s. The mons veneris or a magical triangle representing it.

మారాడుట v. a. To oppose in argument. **యెదురాడుట**.

మారాముచేయుట v. a. To tease, to plague. **గోజులాడుట**.

మారాముడ్లు n. s. plu. Tricks, knaveries. **తంటలు**. **మారాముడ్లమారి** a rogue. S. 2. 40. **సోరామచిలుక** **మాకీ** **మారాముడ్లమి** **దెలుసు**.

మారి * n. s. Hecate, the name of a goddess like Durga, Celeno, the fury supposed to preside over certain epidemical diseases. A plague,

infection, or pestilence, also called **మారితుడు**.
 D. says బహుమందిచచ్చేరోగము. Slaughter. G.
 1. 276. ప్రాణులమారివచ్చెనని. SC. says మహా
 వికారోః, జనకుడు.
మారి (As an affix,) Doer, who commits. తిట్టలమా
 రి, కడగండలమారి one who troubles or torments.
 మందలమారి a poisoner. ముండలమారి one who
 is given to women.
మారింతుట v. a. To destroy. నాశము చేసుట.
 Kuchelo. 3. 49. మారింతుశిర్యముక.
మారిమసంగుట v. a. To slaughter, ruin, destroy.
 M. X. 1. 174. లైకయెడమార్తరు మేల్లనిమాన్
 నిన మారిమసంగినట్లు మృత్యుదేవతకెరలినచాద్వన.
 Rukmangada. 3. 84. గ్రామముల్ మారిమసంగిన
 ట్లయ్యెనీమస్త్రముజూర్ణము జేసి. Swa. 5. 28. మెశవ
 దొరకొంటిబ్రజమారి మసంగినట్లు. వధించుట. OG.
మారిమడు * n. s. The principal actor or manager
 in a theatre. నాటకపరిభాషయందుల్పాజ్యుడు.
మారిచము n. s. Pretence, feigning, hypocrisy,
 dissembling. (From మారిచుడు the name of a
 person in the Ramayan.)
మారు adj. Other. Turned, averted. Replying,
 answering. మారుమరిపి a substitute. మారుమా
 ట a reply. మారుతాళము a false key. మార్చి గ
 ము the averted countenance. మారుమూలన in
 a bye-place. సరియొక, పెడ. D.
మారు n. s. A time. లైకమారు once. యామారు
 this once, or this time. రెండుమారులు twice. ము
 మ్మారు thrice. ఆవృత్త్యర్థము, మజ్జిగ. D. Butter-
 milk. A course (or remove, at dinner.)
మారుకొనుట v. a. To attack, front, face. To be
 adverse to. యెదురుకొనుట. D.
మారుగా adv. Instead, in lieu. శ్రుత్యామ్నాయము
 గా. నామారుగాపోయినాడు he went in my
 place, in lieu of, instead of me. వానికికొమార్తె
 మారుకొమార్తెగావుండెను she was to him as a
 daughter.
మారుట v. n. To be changed. To be transmuted,
 altered. To distinguish himself in battle. ఆరా
 కలుమారవు that money will not pass. వ్యర్థయ
 నూట, పైకటిమరియొకటియూట, విజృంభించుట. D.
మారుడు * n. s. Cupid, the God of love. మస్త్రీధు
 డు.
మారుతము * n. s. Air, wind, vapour, gas. Breath,
 inspiration or respiration. Seven winds are

reckoned and hence మారుతము is an expression
 for seven. Thus మారుత యోజన (Lalit. 28. 89.)
 Seven leagues off; answering to శుక్రయోజన.
మారుతల్లి n. s. A step-mother. శివతిత్లి. D.
మారుతార్తజుడు * Son of the wind, an epithet of
 Hanuman and of Bhima. హనుమంతుడు, భీముడు.
మారుతాళము n. s. A picklock. దొంగబీగము చెది.
మారుతాశము * n. s. A snake; (lit. it that
 lives on air.) శిర్యము.
మారుతి * n. s. A name of Bhima: and of Han-
 uman. హనుమంతుడు, భీముడు.
మారుతురు n. s. Enemies. శత్రువులు. OG. D.
మారుతుడుట v. n. To disappear, vanish; to be
 changed or exchanged. అదృశ్యమాట. D. నాక
 త్రిమారుతుడది my knife has been changed.
మారుపులు n. s. A kind of fishes. G. 1. 111. మా
 రుపులనుజనవారికిచ్చె. Russell. 168.
మారుచేరగాడు n. s. A retail dealer. చిల్లరవర్తకు
 డు.
మారుచేరము n. s. Retail trade. చిల్లరవర్తకము.
మారుమనువు n. s. A woman's second espousals.
 ఆడదానికిరెండవవివాహము. D. మారుమనువుడి
 a woman who is married a second time. రెండ
 వపెండ్లాడినస్త్రీ. D.
మారుమలయుట or **మారుమసలుట** v. a. To rival,
 to match. శిరిగాయెదిరించుట. OG. BD. 6.
 1809. మలహారుతోమారుమలసికాముండు. Vish.
 6. 263. నూత్నభాసురువికిమారుమలయుచునున్నశ
 మంతకంబు. ib. 2. 216. శరసిసాయతలోరణజఘ
 నయుగము, మరునిరథచక్రములతోడమారుమలయి.
 L. 13. 130. తానునందరకునుతత్తత్పరూపమాన
 వాక్యకులతో మారుమలయుచును.
మారుమాట n. s. An answer; a synonyme. యెదు
 రుత్తరము, శ్రుతిపదము.
మారుమ్రోత n. s. An echo. శ్రుతిధ్వని.
మారుమ్రోయుట v. n. To echo. శ్రుతిధ్వనిచేయుట.
మారురూపు n. s. A new appearance, a change
 of form. రూపాంతరము.
మారువ n. s. The sluice from a tank.
మారువర్తకుడు n. s. A retail seller. చిల్లరవర్తకు
 డు.
మారుపు n. s. A sort of fish.
మారుశిదనము * n. s. The mons veneris. యోని.
మారేడుపెట్టు n. s. A tree called Bêl or Ægle

marmelos. బిల్వచెట్టు. The nuts are used as snuff boxes. Rox. 2. 579. Ainalie.

మూర్ఖులు v. a. To rival, match. మొదిరించుట.

మార్కండేయుడు * The name of a certain sage who lived for ten centuries. తమకుమార్కండేయుని ఆయుస్సుకలుగుగాక may you live a thousand years.

మార్గము n. s. Exchange (i. e. మాచకము verbal noun of మారుట.)

మార్గములు See మారుకొనుట.

మార్గము * n. s. Way, road, path, means.

మార్గము * n. s. An arrow. Search, research. Begging. ఖరీదు, వెతకడము, యాచించడము. SC. M. VIII. 2. 235. Surabhand. 94. R. 4. 57. T. 2. 120. &c.

మార్గముడు * n. s. A mendicant. యాచకుడు. A. 1. 30.

మార్గశిరము * మార్గశిరము * n. s. The ninth lunar month: (December—January) that wherein the moon's change takes place when the sun is in Sagittarius.

మార్గడు * A word used only in compositions, as దుర్మార్గుడు an evil doer. శుద్ధమార్గుడు he who does good. దుర్మార్గురాలు she who does evil. Chenn. 4. 132. ఆజవంజిశాతీతమార్గుడై he who is freed from earthly ties.

మార్పుకొనుట v. a. To exchange or barter. తీరివర్తనచేసుకొనుట.

మార్పుట v. a. (causal of మారుట) To change, to alter, to exchange. To transmute metals. To kill, slaughter. దినముమార్పిదినము every other day. వాండ్లుతలమార్పిచుండుకొన్నారు they were lying heads to heels. తీరివర్తనచేసుట, వ్యత్యయముచేసుట. D. says లెకటియిచ్చిమరియొకటివుచ్చుకొనుట, చంపుట.

మార్పణము * Wiping. కేశమార్పణము (i. e. ముప్పెస.) a comb. D. Pariz. 3. 105.

మార్గారము or మార్గలము * n. s. A cat. పిల్లి. Sar. D. 459.

మార్గండుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

మార్గురు n. s. Enemies. శత్రువులు. D. M. X. 1. 174.

మార్గంకడు * n. s. A drummer. మద్దలవాఱుంచేవాడు. D.

మార్గవము * n. s. Softness, Grace. మార్గవముక్తతైన gracious. కయాలవాడైన. M. XII. 5. 440. మృదుత్వము.

మార్పు n. s. Exchange, change. A kind of fish. కుండమార్పులుకూడదు or కుండమార్పులుకూడదు marrying a man's son and daughter with another man's son and daughter: which is thought wrong.

మార్పుట v. a. To exchange. To kill, slaughter. చంపుట. D. Kusalava. p. 139. అభిలలక్షణములునారసిమాడ మారామచంద్రుని మార్పుంగవచ్చు, నిరూపుచూచిన నేమకోయకట. తీరివర్తనచేసుట. మార్పులయు adj. Done in return. శ్రుతి. S. 1. 255. ఆచక్షరబాష్పమార్పులయుచైపులకు విభుడుల్లసిల్లుచు. మార్పులయుచైపులు, అదిచేసే శ్రుతిక్రియలు.

మార్పులయుట, అనగామొదిరించుట. L. 2. 9. ఆగమవిలాసిములకు మార్పులయునట్టిట్లు. See మారుములయుట.

మార్పుశీలుట, అనగామొదిరించుట. Raja Vahana. 3. 139. మిశ్రమిశ్రిచివన్నుగవశుశకువెళి మార్పుశీలునశమకలికల్పిడుమనెళిగురతి.

మార్పుడ A twisted neck. మెలిబడిపోయినకంఠము. A. 3. 23.

మార్పుగమై part. Turning her face away. N. 7. Lit: being face turned.

మార్పుడు * n. s. See మారిముడు.

మూల adj. Paria, outcaste. Vile, base. చండాలు. మూలకాకి a raven. In some compounds it is equivalent to dog (in such compounds as dog-rose) thus మూలకులసి the wild tulasi. మూలదేవ the inferior sort of hawk. మూలతామ the lesser sort of viper. మూలశీతి a paria woman. మూలకూరలు base language. Sarabh. 3. 55. మూలశిల్లె a paria village.

మూల n. s. A Paria, an outcaste. చండాలుడు. The lowest but most numerous caste of Hindua. They belong to the right hand caste and in the Tamil provinces were formerly slaves of the soil. 'Māla' exactly answers to serf or villein as described in the Domesday book.

మూల * n. s. A garland, wreath, necklace or heraldic collar: a coronal or crownet of flowers. A series or string of verses or songs. A rosa-

ry or string of beads. గండకూల the scrofula about the neck. వర్ణమాల the alphabet.

మాలకరి n. s. A flower seller. మాలాకారుడు. G. 11. 49. సురపాస్తలమరగట్టిమూలెత్తులుగ జేసిమును మాలకరి పూలె.

మాలడు n. s. A paria. చండాలుడు.

మాలతి * n. s. The great flowering jasmine. (Jasminum grandiflorum.) Rox. 2. 11. జాత్యాం, జా. SC.

మాలది A female paria woman. చండాల్త్రీ.

మాలనూలు n. s. Fine thread used in weaving muslin, and spun by Parias.

మాల్యము n. s. Vulg. for మహాలయము.

మాలరికము n. s. Pariarhood, the being a paria. చండాల్త్యము. UH. 4. 191. ఉద్దండతమాలరికం బునువండిగననుజెందె.

మాల్యవము or మాల్యవదేశము * n. s. The country called Malwa. దేశభేదము.

మాలవాడు A serf or paria, a helot, or outcaste. చండాలుడు.

మాలాకారుడు * n. s. A florist or flower seller, a weaver of garlands. పుష్పములుకట్టి అమ్మే వాడు.

మాలి n. s. A gardener. Radha. 1. 74.

మాలిక * n. s. A chaplet, garland of flowers, a wreath. A line, or row. పూదండ, శుద్ధీరూపమై నశిమామాము. R. 6. 12. తరుణవిద్యన్తాలికాలశుణోదారంబై. విద్యన్తాలికా, మెరుపులవరళి.

మాలిగ n. s. (Tamil.) House, abode, dwelling. నేలమాలిగ a subterraneous chamber. తిరుమాలిగ a phrase among Vaishnavas for a house. See తిరు Lit : your blessed tabernacle. యిల్లు.

మాలిన adj. Devoid of. విహీనమైన. See మాలుట.

మాలిన్యము * n. s. Foulness, turbidness. మురికి.

మాలిమి n. s. Familiarity, love, attachment, affection. చిన్నవాండలతో చేసే స్నేహము, మచ్చిక. D.

మాలు, అనగా బెత్తలభుజాలతదిబట్టపాత్రలు. OG. i. e. The pad or cushion placed on the shoulder of a palankeen bearer.

మాలుగుబోతు n. s. A sluggard, a lazy wretch. సోహారిగొడ్డు. Chenn. 3. 447. కూలికివచ్చి యాడవరిగోయుచు, కూరుకు జెందజొచ్చె, నీమాలుగు బోతువీనికనుమానములేదిక.

మాలుచుట, మాలుపుట is the same as మానుచుట To set aside, stop. దానిబయ్యిసిమాలించిరి they humbled or dishonoured her.

మాలుట v. a. To lay aside, cease from, desist from. పనికిమాలిన or కొరమాలిన useless. పాలుమాలిన idle. సిస్టుమాలిన shameless. పనికిమాలిదీన్ని చేసి నానా Did you do this for want of something to do? (out of mere idleness.) యామూలు వినియోగముమాలినవి these statements are inapplicable. కరుణమాలిన relentless, merciless. DRyo. 136. కరుణమాలినయట్టి కైకకువారతి. దిక్కుమాలిన helpless. యెరుకమాలిన devoid of wisdom, senseless. వాదిమాలిన incestuous. i. e. a trip in consanguinity. మాలుపుట See మాలుచుట.

మాలారము * n. s. The tree called Bel, or Ægle marmelos. మారేడు చెట్టు, క్రీఫలము, దిల్వము. The leaves of which are used in the worship of the Lingam.

మాలె n. s. A house, dwelling. నేలమాలె a cellar. G. 1. 99. భీరునిబాలుని నేలమాలెలో ద్రవించింది దాది.

మాలె n. s. for మాల q. v. A garland. A line శుద్ధీ. G. 8. 30.

మాలెర n. s. A paria woman. చండాల్త్రీ.

మాల్యము * n. s. A wreath, chaplet, garland. పూదండ.

మాల్యవంతులము * n. s. The name of a certain range of mountains. తిక్కవర్షము.

మాళ్లు for మాడలు n. s. plu. Money. S. 1. 453. కనుగొంటిన దెనిదానము గనుగొన సుకమాడ్లవందెకలిగినదా.

మావంతుడు n. s. An elephant driver. BD. 4. 191. జండ్రియైమావంతులందంబుజంపి.

మావటాలు plu. n. s. Small rolls or packets of betel areca, lime, and other ingredients; made up in order to be distributed among guests. శుట్టిలు. KP. 7. 63. బంగారుచలువలశుమించు తమలసాకులమావటాలుకొండలుగవైవి.

మావటిడు n. s. An elephant driver, or Mahaut. యేనుగవాడు.

మావడి adj. for మామిడి.

మావి n. s. A mango tree. మావితీండ్లు mangoes. మామిడిచెట్టు, గర్భశ్రీపిండమునుచుట్టుకొనివుండేపాచ. D.

మావి n. s. The after birth.

మావిచేతు n. s. A fish. తిక్కచేతు.

మాపు n. s. A horse. The covering a mare. మంచి మాపునుయిస్తేమంచిదిల్లవుట్టును if the sire is good

the foal will be good. R. 1. 8. పాలునునీరు నేరు తరుతంగలమాత్రులు. వీరనిరములనువీడవీశేక క్రిగల కాహములు, అనగాహంశులు " Vehicles that can separate water from milk," denotes (see on హంశ) swans. మాపుపిడిబాకు a sort of dagger. A snare for fish. A numerical fraction, one twentieth. D. says గుర్రము, అశ్వశంకము, పల్లెవాకువేతలుపట్టేదియు.

మాపుమోమువారు, అనగా కింపురుసులు. D.

మాపురము plu. మాపురాలు n. s. A kind of fish. పుకచేత. H. 4. 225. రాతికొరుకు, మాపురమునుకుండుముక్తు.

మాపములు * n. s. Black gram. మినుములు a sort of kidney bean, Phaseolus radiatus. Rox. 3. 296. రాజమాపములు a kind of bean, Dolichos Catjang. Rox. 3. 303. అలసాండ్రె, అలసాండలు. SC. commonly called అలచంబలు. Jaim. 4. 102.

మాపిడు n. s. A hero, a gallant, a fine fellow. కూరుడు. T. 3. 140. వికటారిమాపినిచెలుపునూర్చుండి. టిక్కటారిసామాకాడు. ib. 3. 25. చెరుకు విత్తాపినివిరుడుతిండిమరీల.

మాసము * n. s. A month, either of the lunar, solar, or any other computation of the year. నెల. The Hindu month is exclusively lunar, and is divided into the bright and dark fortnight; that is, the crescent and the wane; each of which comprises fifteen థిరులు *tithis* (lunar days,) of variable length, and commencing at various hours of the solar day. To reconcile the lunar and solar computations, intercalary lunar months are inserted; a practice regulated by assigning to each lunar month a particular corresponding sign of the solar zodiac. So often as the sun remains in the same to the zodiac during two days of the moon's change, the month to which the last change belongs is reckoned over twice; 1st as అధిక *Adhica* or intercalary, and secondly (as నిజ or proper) under its proper name: for instance, first అధిక ఆశ్వీజము *Adhica Aswijam*, and then ఆశ్వీజం *Aswijam*: in other words two months are reckoned over twice. In this event, the proper month intervening between the two is entirely omitted from account, and is termed the *కుక్షతమా* or lost month. See notes on కుక్షతమా the bright fortnight

and on కృష్ణతమా the wane. నక్షత్రచరంత్ర మాసము the time wherein the moon moves through a sidereal revolution. (Warren.)

మాసకమ్మ n. s. A foul wench; an amazon. శ్రీనములు శేనిరజోదశకానము శేనిశ్రీ. D.

మాసబీడు n. s. (Persian word, *Musta'id*?) Hero, gallant fellow. కూరుడు. Swa. 5. 56. మేటిమై నాకు నెరసిన మాసబీడు. టిక్కనాడు. Vizaya. 1. 130. ఆయలనాగవేణిమెరు గారుకటారికిమాస బీడుగూబోయనవచ్చు. ib. 3. 47. మేటిమగని, నరుగల్వవలరాజుమాసబీడు, పూజచేసినయట్టియాతే జియనగ.

మాసరము * n. s. The scum of boiled rice. అన్న శముజ్యవమండె, గంజిమొడిమొగడ. SC.

మాసరము n. s. A month. నెల. P. 3. 282. నిమిషముదినశంపై దినశమునెలమై మాసరంబుశంకత్వరమై, శమయుగమైవించెదరమకాభవదియ్యయారాహిత్యమునక. టిక్కమాసరము, నెల.

మాసరము or మాసరమై adv. Being mingled or mixed, unitedly. మిశ్రమముగా, కలిశిస్తూగా. A. 4. 37. చెంగల్వకాలువలకు దిగి కాశీరిదగిమండమాసరంబులు గావించికి యూరంబెట్టిన నారంగశృంగ బేరభంగంబులతో. టిక్కమాసరంబులుగా, మిశ్రమముగాను. M. XII. 1. 435. ద్రేమశంక్రితివినయమాశ్రితవిలోకనంబు గృష్ణునిముఖకమలంబునండుమాసరంబుగ వికశనమధువునకుమధువ్రతంబయి నిగుడునానువ్రతుండు. మాసరంబుగ, అనగాకలిశిస్తూగా. N. 9. 3. మధురమణీయకలివనమంజులవంజుళకుంజమంజరి మధురశిధారలకారమణమానితమానితమానిమణీ మధురవనోవిలాసములమాసరమైశరమైకవాళమై మధురయనంగసైక్తపురిమందితమామహిమండలంబునక. టిక్కమాసరమై, మిశ్రితమై. M. 1. 3. 255. తరుణశ్రీదేశినులుమాసరముగవారలుయయాతికర్తివృలజూపిరిశంక్రియువల్లియననికరమనురాగ్నైగన్యకానివహంబుక. తరుణశ్రీదేశినులు, కోమలములైనజుట్టనప్రేక్షుగలవారలు, అనగా యయాతికాడుకులుముగ్గురు, మాసరముగ, కలిశిస్తూగా, యయాతికర్తివృలనేవాండ్రను, తల్లియువంక్రియునని జననిజనకులన్నట్టుగాను, జూపిరి, అగుశరవిరి. Sanscrit. M. 1. 72. 29. తేజశకాయస్రదేశిన్యారమేవనృశుశత్రవంశిశ్రీష్టాచమాతరంచైతతాచఖ్యశ్వదారకాః. 32. ఇత్యుక్త్యాతహితాస్తేతురాజానముతచక్రముః.

మాసి The past p || of మాయుట.

మాసిక n. s. A patch. మాసికలు odds and ends, a jumble, a pack of nonsense. మాసికలు పెట్టుట To patch up. To raise false claims. (మాసికలు యిరికించుకొనుట to raise false claims?)

మాసికము * adj. Monthly. నెలనెలకు వచ్చే.

మాసికము * n. s. A monthly ceremony regarding a deceased relative; continued for a year after the death. యేడాదికిలో గా నెలనెలకు పెట్టే శ్రాద్ధము.

మాసిక adj. Dirty, foul. The past relative పి|| of చూయుట, కురికినావుండే.

మాహాత్మ్యము * n. s. Might. The peculiar efficacy or virtue of any divinity or sacred shrine. A work, giving an account of the merits, of any holy place or object. శ్రీరంగమాహాత్మ్యము the legend of Stree Rangan. యామంత్రముయొక్క మాహాత్మ్యము the might or efficacy of this spell. రామమాహాత్మ్యము the adventures of Rama or the miracles of Rama.

మాహేశ్వరులు * Worshippers of Siva, a title assumed by the Jangams.

మామీకము * n. s. Honey. వృక్షమూలేవనమామీక కృతలైలవర్ణముధుని. SC.

మి.

మింగనగొండి or మ్రొంగనగొండి n. s. A glutton. తిండిపోతు. BD. 4. 1281. వనసిజారియుమ్రొంగనగొండియయ్యె.

మింగుట v. a. To swallow, devour. కునించుట. మ్రొక్కిళ్లుమింగుట To stand speechless. To smother one's grief. మ్రొక్కిళ్లుయెంచుకుమింగుతావు తెచ్చి why do you falter so in speaking. Vajj. 4. 54. కన్నులుజొంగలుకచ్చిరె, మిన్నకయాలాదివారెమింగుటంచుకొ, అనగాలో గావుండే జాండే అభవారింబినారు the people of the pagoda have devoured this.

మింపు n. s. A kind of ring worn on the second toe. కాలిచుట్టు. L. 4. 11.

మింపు n. s. Excess. Lightning. మెరుపు, ఆధిక్యము. D. మించూనె, మెరుపునుమించెను, అనగా మెరుపునకు to flash. A. 1. 43. తోలుదొల్రనుదయాద్రిలిలదాకిమించూని, టి|| మెరుపు. D. Nayan,

p. 87. N. 9. 366. మ|| సురతాంతమున తాంతమై తరుణిమించుకొ గుట్టు ప్రోణా నిజాంబర మొక్కెందు కవైవితై త్తిరిలి ప్రేమకృష్ణుడొయ్యారి. Also in Vish. 1. 192. ర|| తలికెడులొగులుకొ గురులతాగులువించెత్తుచన్నుదొయమించులు నిడువాలుగన్ను గవచూపులుతిన్నుని సెయ్యె గంబునకొ.

మించుట v. a. To transgress, surpass, excel. నాయజ్ఞనుమించినాడు he transgressed my orders. he went beyond my directions. చదువులో వాండ్లనుమించినాడు he surpassed them in learning. అతనుముందుమించిపోయినాడు he is already gone on. వాడుముందుమించుకొన్నాడు he was before hand with me, he anticipated me. మించిమాట్లాడకు do not talk rashly. తగ్గిమించిపోయినది it is now too late; the thing is gone by. చెయిమించవద్దు do not lay a hand upon him, do not strike him. యింతకుమించయెరగను I know nothing more than this. పెడవికిమించిన తలు a projecting tooth. i. e. a scapegrace, a disobedient fellow, a rebel. మించిమించియుంపేవదిరుపాయాలుపుండబొయ్యారి at the utmost there may be ten rupees. ఆరుకలను మించయిచ్చివేళినాడు he had already paid the money. M. III. 1. 2. ఉత్తరంబుమించియరిగిన. ఉత్తరాదికిముందుగాపోయ్యెటచ్చిటికి when they first went northwards. అతిక్రమించెననుట. D. మించుబోణి n. s. A beautiful girl. మెరుపుతీగవంటిస్త్రీ. Ila. 1. 109. Balram. 4. 103.

మింట (Abl. of మిన్ను) in the sky.

మింటి Gen. of మిన్ను The sky. మింతుడు * n. s. A paramour. Vajj. 3. 75. మింతజనదత్తమేకక, కంతకముద్దుకరవముగడునెత్తుదికుత్తంతశలిపెవేశ్యాకల, కంతులకత్తరిగ్యచూతుకంతములందుకొ. ఏటుడు. D.

మిండ n. s. A paramour. ఏటుడు. మిండజంగము n. s. A buck, a lecher (among Jangams.) మిండతకసి a buck priest, a lecherous monk. R. 2. 110. కడకట భుజంగవేమంబు నడకనచ్చుచుండుబొంగుడుమారినామిండతకసి. మిండతుమ్మెద n. s. A cock bee or male bee. Calaha. 4. 54. మింతుమ్మెదవముట్టనిచ్చుచుంజరులు. మిండప్రాణము, అనగాయావనప్రాణము the bloom of youth, BD. 4. 2009. వండిగుండముముంపకతనం

అశ్రమిండ ప్రాయమున మిదికి నెగయ. Ohamud. 85. బండగులాములుయాగక కండంబులకివ్వలేరుక ముదంబింబేమిండలఃత్తురుఫగిశీగండలుమరి. Vema. 2015. మిండలకుండగిండు ప్రాణముల్.

మిండగీడు plu. మిండగిండ్రు n. s. అనగా విటుడు. D.

మిండడు plu. మిండండ్రు n. s. A paramour. విటుడు. D.

మిండభవము n. s. Whorishness, rakishness. Chenn.

మిండరి adj. Loverlike, appertaining to a paramour. విటశంబంప మైన. అనుభవసారం. 81. సౌరికికచ్చినట్లు దా సెకటికి వేయుచున్న చునిసెందరిమిండరిమాటలాచుచుకొనుకవకవకవప్రయోగం.

మిండలకారీ, మిండెత n. s. A female rake or amorous woman. Charitr. 2. 1540.

మిండెగాడు n. s. విటుడు. D.

మిక్తుటము or మిక్తుటము n. s. Excess, abundance, greatness, extremity. Vish. 7. 328. Chenn. 2. 287. కాంతి, మిక్తుటమైకర్పకతారకావళులుగ సౌనయ్యెనప్పట్లునక. యారూచుముయతిస్థానము లోపున్నది. Zacc. 2. 51, ib. 4. 142.

మిక్తుటము or మిక్తుటపు adj. Excessive, extreme, great, much. దుష్టహము, అనగా వెక్కడము. D.

మిక్తిలి adv. Greatly, much, vastly, extremely, very. Excessively, too much, more than. మిక్తిలి అవాస్తవమైన utterly false. మిక్తిలిరహస్యముగా very secretly. మిక్తిలిపుక్కు too much salt. గోడలుమిక్తిలివడిపోతవి the walls are much ruined. చూడకుమిక్తిలి more than a half of a Pagoda. మిక్తిలికన్ను an extra eye, (which Siva has in his forehead) అధికకన్ను the eye of (Trinetra) Siva. BD. 4. 614. కరమధిమిక్తిలికన్నిప్పుటయును. మిక్తిలిదిక్కు, అనగా ఆకాశము the sky. S. 1. 173. రెక్కలుదిరిగిలావులుముక్కుకొనండవ్వి మౌడమున కంధరనమిక్తిలిదిక్కుగనంగొని కొక్కర్లోయనుచుకోట్లగూయగదడకక.

మిక్తుటము adj. Excessive, much, great. మిక్తిలి అధికమైన.

మిక్తులుట, అనగా అశ్రువడిగాముగావచ్చుట. B. 1. §. 14. verse. 7. మిక్తులుచున్నవి మెరసగవాదులు. Sanscrit B. 1. §. 14. 12. శస్త్రాకరవృంతిమాంశి వ్యం, కడిగింకశక్తాచారీ. టీ|| శస్త్రాకవాడయః, చూడకవ్యం, వాసుకురవృంతి, అతి రెక్కభాద్యాః శ్రవణిగాంకురవృంతి.

మిగత n. s. Remnant, surplus. Desideratum, deficit. That which remains over or wanting.

మిగల adv. Much, exceedingly. మిక్తిలి. పాలుపుమిగుల charmingly. కొమరుమిగుల gracefully, elegantly.

మిగల చెట్టుట v. a. To save or lay up.

మిగలించుట or మిగల్పుట v. a. To save or lay up.

మిగిలిన adj. Remaining.

మిగుల adv. Much, exceedingly, excessively, greatly. మిక్తిలి.

మిగులా or మిగలా adv. Much, exceedingly, excessively: already. అతనుమిగులాపోయినాడు he is already gone. It is too late; he is gone. మిగులాచూటలుఅడక do not use improper language i. e. do not be rude. మిక్తిలిముందుమింద. D. says మిక్తిలిన్ని, అత్యంతము.

మిగులు n. s. Remainder, balance, remnant. మిగత, శేరము.

మిగులుచుకొనుట v. a. To save or lay up.

మిగులుట v. n. To remain over, to be over and above; to be left, as a residue. To expire as a period. To pass. శుభముమిగిలినది it is now too late. మహామిగిలినకని an outrageous business. అంతవట్టుకు మేముమిగిలినవచ్చినాము so far we have got off safe. మిగిలినది the rest, the remainder. మిగిలినవాండ్లు the rest of the people. వాండ్లుముందుమిగిలినారు they went before.

మిటమిట adv. Fiercely, hotly. మిక్తిలిచ్చిగ్గుముగా. Padma. 4. 62. మిటమిటనుయెండగాయగ.

మిటమిటలాడుట v. n. To take leaps. ఎగిసెగిసెచుడుట. D.

మిటారపు adj. Beautiful, coquetting, foppish. సొగసైన, పుయారమైన. T. 3. 146. విన్నిమిటారపుగోటిసెక్కులుక. టీ|| మిటారపు, సొగసైన.

మిటారము n. s. Beauty, coquetry, foppery. N. 9. 55. అలసితంబు, వైకొనులతాంఱ, మిటారము జూచినవ్యయం. టీ|| పుయారము.

మిటారి n. s. A belle, a grace, a pretty woman. కులుకులాడి, సొగసుకత్తె. Radha. 3. 104. కులుకుమిటారినిపునెలకొన్నపురంబునుసృహంబు. T. 3. 10. నీటువగవారివనైకానికిమిటారితమకమెడనంటుంటుంఱతెలవంఱె.

మిటారి adj. Graceful, pretty. సొగసైన. H. 5. 26. దానిమిటారి సోయగపువట్టపు మోహపుటోయదాపులుక.

మిట్టారించుట v. n. To move gracefully. To bound, jump, leap. కులుకుట, దుముకుట. KP. 3. 20. **మిట్టారించుకజారు** మిట్టారించుకజారు, నిట్టారుదులదుకూరముల్ మిట్టారించు కుచంబులు. ib. 3. 136. **మిగులమిట్టారించు**, విశిష్యమనవతోడ. ib. 7. 106. **ఘనతరంబగు గుబ్బుచనుదోయి**, మిది కెంతయుమిట్టారించుహస్తంబులెత్తి.

మిటికలు n. s. A kind of grain. ధాన్యవిశేషము.

మిట్ట n. s. High or raising ground, a small hill. The shallow part of a stream, where the bottom is high.

మిట్ట adj. High, elevated; raised (as ground) jutting out (as teeth.) **మిట్టపండ్లు** teeth which jut out. **మిట్టశల్లము** ups and downs, uneven ground. **మిట్టమధ్యాహ్నము** High noon. **మిట్టవరహ** the kind of gold pagoda worth four rupees. **మిట్టమిద్ర** very high ground. **మేటికాల్వలమిట్టమిద్ర గాద్ర** damming the channels.

మిట్టాడుట To roam, to walk about. శంచరించుట. P. 1. 292. **చనుజులుమిట్టాడనియొక ఘనగహనము.** టీ|| **మిట్టాడని**, మెదలని A forest unfrequented by men.

మిట్టికుడుట v. n. To pop, hop along, bound. To be puffed with pride or insolence. **మిడిసికుడుట**. D.

మిట్టించుట v. n. To flick away. చెడికించుట.

మిఠారి n. s. See మిఠారి.

మిడత n. s. A grasshopper. శలభము.

మిడమిడ aunk. Fiercely.

మిడమిడమిడుకుట To be enraged. BD. 4. 1460. **మిడమిడమిడుకుచుమరుమిండదనియె.**

మిడయుట v. n. To flash, to pop, leap, fly as drops. చెదురుట Vish. 7. 175. **చారిమిడుపుల్ మిడిసిశమాజుభూజములమిడవెసంబడి.**

మిడికించుట v. n. To blink (the eyes) మిఠారిం చుట. S. 3. 32. **కండ్లుమిడికింపుచునుగడ్లగుంబరితి** looking like an owl.

మిడిగుడ్లు Large jutting eyes. **మిడిగుడ్లవాడు** a man with large eyes.

మిడిగొనుట v. n. To glitter, to flash. మెరయుట. H. 4. 101. **మిడిగొనుచుడిచేకులు**, మేలిమిసూలలజండ.

మిడినాగు or **మిఠ్ఠాగు** n. s. The adder. The cobra. **మిడినాగు** (Lit. the **మిడినాగు** popping or flying. **నాగు** adder.) **మిడిసిమిఠ్ఠాగువలెకుతాడు** he is very proud or insolent.

మిడిబోవుట v. n. To become blunt, to be spoiled **బబ్బుకుడుట**. HD. 1. 2019. **మిగులమిట్టాయువా** **దుమిడి** ప్రాణికడిమి. టీ|| **మిడి** ప్రాణికడిమి, **బబ్బుకుడు** **నికరా** క్రమముతో.

మిడి మేలవు adj. Pragmatic, hot headed. **తలకొట్ట** **కూరియైన**, **తలకొప్పిన**. **Sumati says అడిగినదేకం** **వియ్యనిమిడి మేలవుదొరనుగొలిచిమిడుకుటకంటే**, **వడిగలయెద్దులగట్టుకనుడిదున్నుక** **బ్రతుకవచ్చును** **హి** **లోనుమతే**. T. 2. 165. **గామిడినైవమివిరముగా** **మిడి మేలవు** **సేతనిగ్లయో**. టీ|| **మిడి మేలవు** **సేత**, **అ** **ధికమైనగొంతుతనముచేతను**.

మిడి మేలము n. s. A prig, a stubborn fool. **తలకొ** **ప్పినవాడు**, **తలకొట్టకూరి**. R. 2. 112. **చునువలుచు** **గలనియెరగడు**, **మృగములకోరనిలదేమిమిడి మేలము** **తండగతుడననితలచితిమే**. Jaganna. 1. 73. **భోగ** **ముమిడి మేలంబులు**, **భాగవతులు** **వేటకాంక్షభాగ** **కచయంబుల్**.

మిడియుట v. n. To flash or fly off as a chip. **అ** **రాతిచెక్క** **మిడిసికడ్డది** the chip of the stone **leaped out and fell down**.

మిడివిల్లు n. s. A pellet bow. ఉండవిల్లు. Dab. 170. **line 11. తడయుచుకైతవరయెక్కినమిడివింటిగ** **తినున్నమెలతలురాశి**.

మిడిసికుడుట v. n. To bounce. **మిట్టికుడుట**, **మల్లీకు** **డుట**. **మిడిసికడిచచ్చినాడు** he suddenly fell down dead.

మిడిసిపాటు n. s. Bouncing, exultation, pride, **తుళ్లు**. Kaluvai § 66. **మినాధ్వజానికెంతమిడిసిపా** **టె**.

మిడుకరించుట v. n. To blink (the eyes) in fear. **See మిఠారిం చుట** Dab. 217. **మెదవంచుకొనిగు** **డ్లుమిడుకరించెదవు**.

మిడుకుట v. n. To grieve, mourn, or lament. **దుఃఖకుడుట**. D... **అడిగినదేకంవియ్యనిమిడి మే** **వుదొరనుగొలిచిమిడుకుటకంటే**. Sumati. **మిడుకుమాలగా**, **అనగా** **మిడిసికుడుగా**. OG.

మిడుగురు n. s. A sparkle, a gleam. **అన్నకణము**. HD. 1. 2228. **మిడుగురులదరంగమిస్తుంటివచ్చి**.

మిడుకుట v. s. To drop or pour by drops. DRU. 1112. **మృతిబొంబునెడనిరుమిడువనెవ్వరికి**. **నిరు** **స్తే** **నికు** **యింతనిళ్లు** **మిడిచేపాండ్లులేరే** **Alas you** **have no one to celebrate your funeral**.

మిడుత n. s. A grasshopper. శలభము. M. XII. 3. 292. **చెదురుమిడుత** the cricket that bores

the bambū. ఉత్పమిడుత a large kind of crick-
et. గొల్లమిడుత See గొల్లభాను. జెట్టిమిడుత The
wrestler : a locust so named from its strength.
ఆకుమిడుత a large green insect of the same
family.

మిరికించుట v. n. To blink (the eyes) as in fear,
to hesitate, to be at a loss. మిరికిరిస్తున్నాడు
he is at a loss : he knows not which way to
turn : he is much distressed, he writhes.

మిరింకు n. s. Glimmering, sparkling. తళుకు. మి
రింకుమిరింకుమని శుకదీపము ప్రదీపింపి there was
a glimmering lamp. మిరింకుమిరింకుమన్నది it
gleamed, or was just perceptible. మిరింకుచేసు
కొనుట to be gay in dress. మిరింకుచేసుట to
polish or burnish.

మిరింకుట v. n. To be bright, to glimmer. మిరి
కుకాటుక black eye salve. See మిరింకు.

మిరింగురు plu. మిరింగురులు or మిరింగుర్లు n. s. A
spark. అగ్నికణము. D.

మిరింగురుమరుగు or మిరింగురుబూది n. s. A fire
worm. అద్యోతము.

మిరిల్లి n. s. A flea.

మిరిల్లు n. s. A springing serpent. From నాగు
q. v. and మిడియుట to dart. చిత్తకృతయోగితుడే
శర్పము.

మిత్రము * adj. Moderate, temperate. Few. మిత
జనుతో with a few followers. మితభాషి n. s.
He who is moderate in language, not talka-
tive. మితజ్ఞులు the ignorant.

మిత్రము * n. s. Bound, measure, moderation,
limitation, term. మితములేని or అమితమైన adj.
Countless, endless, immoderate.

మితి * n. s. End, limit. మితిలేని unlimited, end-
less. Huge, vast. తరిమాణము, హద్దు. Pal. 120.
అన్నకామునితోడ ఆడినమితులు. ఆడినమితులు
the terms proposed.

మిత్రి n. s. Death or dying. చాళి, పృథ్వీ. R. 2.
22. శింఖంబ్రమిత్రినాచేతికత్రి. మిత్రికూడు rice
offered to the dead. Vema. 76. మిత్రికూళ్లదొం
గపేరెరుగనేర్చునా.

మిత్రిగొంగ-n. s. A pedantic phrase for కృత్యంజ
యడు, శివుడు. D.

మిత్రుడు * n. s. A friend. The sun. ఆశ్రుడు, సూ
ర్యుడున్ను. D.

మిథునము * n. s. A couple, a brace, a pair : par-
ticularly male and female. The sign Gemini.
Also—శింఖోగము, రతి. M. XIII. 2. 220. తెరు
వున సెకమిథునము జూదరులంగనుగొంటె. మృకమి
థునము జూదరులు a pair of gamblers. మిథునక
ర్తము, అనగోళింఖోగము, రతి. Vish. 2. 270.
మిథునకర్తము చేత గాని ప్రజావృద్ధి లేదనురు.

మిథ్య * n. s. A lie. అన్యతము, అబద్ధము.

మిథ్య * adj. False, deceptive. అబద్ధమైన, చూయ
మైన.

మిథ్యాదృష్టి * n. s. Atheism, heresy, materialism.
కురలోక నాస్తికతా. SC.

మిథ్యామతి * n. s. Error, mistake, ignorance. భ్రమ.
మిద్దియ or మిద్దె n. s. A flat roof, an upper story.

The pistil of the lotus. The beazle of a ring.
మిద్దెటిల్లు or మిద్దెయిల్లు a terraced house, a
house that has a flat roof. చూడుమిద్దెలయిల్లు
a three storied house. మిద్దెటుంగరము a ring
with a beazle.

మినక, శుద్ధుచేయక. OG.

మినశు adj. Derived from the grain called మిను
ములు q. v. మినశునీళ్లు water wherein this
gram has been steeped. మినశుంజలు black
grain. మినశుశువు the same gram split.

మినమిన adv. Twinklingly, sparklingly, bright-
ly. తళతళమని. Sar. D. 464. మినమినజగుర్లభూ
మిడివంటివారి.

మినమిన plu. మినమినలు adv. Bright, twinkling,
sparkling. తళతళలు H. 4. 178. మినమినలీనెడు
నును మేను.

మిను n. s. The sky. ఆకాశము. H. 5. 243. మిను
కావరమునుచుకొను.

మినుకు n. s. Glittering, flashing, brightness. త
ళుకు. మినుకులు n. s. Sciences, scriptures. వి
ద్యలు, శాస్త్రములు.

మినుకు n. s. A marriage token called తాళివాట్టు.
HN. 5. 102. ఇమ్మనీకంఠసూత్రమున నున్నమిను
కై నశోకముడిగి, also నుదీయగళంబుననున్నముం
గళసూత్రంబుమినుకుతురపురుషులకెన్నడు లోచన
గోచరంబు గాదు.

మినుశు adj. See మినశు.

మినుములు n. s. Black gram ; called Phaseolus
mungo, or Phaseolus minimus. చూడములు.

మిస్ట n. s. Brightness, glittering, flashing. తళుకు. plu. మిస్టులు Sciences విద్యలు. Vasu. Pref. 7. ఉడిచోనిమిన్ శ్రీ నెడు వేరులిరుడెన. టిట్టి ఉడిచోనిమిన్లు, వేదములు.

మిస్ట n. s. A chief: that which is noble or pre-eminent. మేటి, శ్రేష్ఠము, తల్వజము. II. 4. 171. కొనవెకావులు మొదలైన టిట్టి జదనరు, కావులకు నెల్లమిస్టయ కావుకాదుకు. ib. 1. 64. లేత, తమ్మి పూ, దూదకు, మిస్టయెన్నుజిందొలై దుచేతులు Rasica. 6. 96. శేలలేదాననబోదులమిస్టబూవిన గురుకాబలికె. R. 2. 82. పున్నామమచి నేర్చిన మిస్టలవలరాజుకంపు మే కొనకకబూరెన్నటికిమివి లాకిము, లిన్నియు నెప్పటికిచెప్ప రేచెలులారా. S. 1. 153. దొరయ సుకవరిపాటి దొరలకు దొరకవీ విడిగంపుమిస్టలుకలకడంబులగలయవిచిచొక్కంబు లగుకసూరివీదలు.

మిస్ట adj. Noble, superior, high. శ్రేష్ఠమైన, పాడునైన. N. 9. 417. ముందువేరొక్క తెమిస్టసా మ్మలిడ. టిట్టి మిస్ట సామ్మలు. శ్రేష్ఠమైన భూషణాలు. II. 1. 59. మస్తథానీనమోహనాకృతి, రతిస్టగు మిస్టగు సాయగల్లు సాతానివీనీ క్రమాన దళధాళేద లీతరలామీజావితిక. Lavanya. §. 129. జలజామీ నునుపిరుందులు, మిస్టలైన నామండికి చమత్రారమ హిమగల్లె. Ila. 2. 149. ఆస్తు పులమిస్టవిమిస్ట నన్ను నీవు, వనజనాభునితోడి తెప్పనగ. టిట్టి ఆస్తు పులమిస్ట, శ్రీలల్లో శ్రేష్ఠమరాలవైనటువంటి రాధి క్క.

మిస్టక్ adv. Quickly, sedately, silently, coolly. పూరకయనుట. D.

మిస్టు (G. మింటి Dative మింటికి abl. మింటు) n. s. The sky or heaven. మింటి కెగనె It flew up into the sky. మిస్టున into the heavens. మిస్టుని రిగిమిదవడట్లు as if the skies were falling. T. 4. 52. Swa. 4. 115. B. 8.

మిము for మిమ్ము You, the accusative plural of నీవు Thou.

మిమ్ము or మిమ్మల You, The accusative మిమ్మే you yourselves. G. 4. 141. Valesw. 5. 35.

మిరప adj. Appertaining to pepper, as మిరపపొడి powdered pepper.

మిరపకాయ n. s. Chilly, or capsicum annum. నూచిమిరపకాయ or గోలకొండమిరపకాయ the very small hot chilly, bird's eye chilly.

మిరపగాండ్ర A plant called Scopolia Aculeata.

మిరియాళు n. s. An upward look. మైయాళు. ఉర్దవ దృష్టి. D.

మిరిమిట్లు, or మిరుమిట్లు n. s. Dazzling. మిరిమిట్లు కొనడము the feeling of being dazzled. To be dazzled. BD. 4. 1385. Vish. 6. 66.

మిరిమిట్లుకొనుట v. n. To be dazzled. కమ్మలువిరు తలుచారుట. D. దృష్టిచెరుట, చీకట్లుకమ్మట. OG. M. V. 2. 177.

మిరియము plu. మిరియాలు or మిర్యాలు n. s. Black pepper. మిర్యాలుపాకి or పాకిమిరియము black pepper pounded. R. 7. 105. అచి మొగనితలమొ దమిర్యాలు నూరుతున్నది the wife wears the breeches.

మిరుత (Locative of మిర్రు) n. s. On high ground. M. XII. 3. 292. వేగవ్రోడి మల్లన పెడలిమిరుత, సైంకవనశ్శుతిబొంతు మైయున్న.

మిరుతు గాండ్ర See మిరప గాండ్ర.

మిరుమిట్లు n. s. See మిరిమిట్లు.

మిరెము n. s. See మిరియము.

మిర్యాలు n. s. Pepper. See మిరియము BD. 5. 1232.

మిర్రు n. s. Acclivity, swell, rising ground, a knoll, a bulge. ఉన్నతభూమి. D. మిర్రుమోము a face with projecting forehead. Inflex మిర్రి as మిర్రిచేను high lying land. మెరకపాలముచేను D. మిర్రు గాళుండేకునములు protuberant breasts. మిలమిల adv. Wrigglingly పెదలాడునూ. Vielluu Maya. 3. 129. మలయనగంబున విడధరకులముల తోగలనిమనినకుత్పితమతివీ, వెలమినుతు కార వెరు గుడె, మిలమిలనిను పాముగరది మింగడెవనా. M. XVI. 1. 27. శంజిరకములై పురుగులు, వేకొనమిల మిల మెదలునందగురుకులముభ్యి.

మిలమిల n. s. Glittering, sparkling. మెరుగుకాంతి. D. Ila. 1. 129. or 189. జలరహాకత్రనేత్రవిను చందనగంధివి రాళిమెంతో మైనిలగలసామ్మలంగల నియంగంబునంద గరం పూడెలైమిలమిలంబొల్లిరాచె లులుమిట్లు మమూచులటంచుకట్టిచేతుల సెగంబిపా క్క, వెతతోవిదలింతురు, మిట్టమినులై. Vallabhamba. 1. 96. మిలమిలక గనెనెదనెల రేకయో మైనమగలిట్టిజగలమిగులు తెట్లు.

మిల్లింజము* n. s. The wild bee. కుమ్మెద T. 1. 64.

మిల్లితము* adj. Mixed, conjoined. మిశ్రితమైన.

మిల్లి, మిల్లిగరిటె n. s. A very small iron spoon like a tea spoon. చిన్నగరిటె.

మల్లలు for మిగులు q. v. బృహస్పాద దీక్షకు. 5. 231.

మిశ్రమము or మిశ్రమము * adj. Mixed, mingled, blended. కలిపిన.

మిత్రుడు * n. s. A gentleman, a man of consequence: it is an affix to some proper names, as ఆర్యామిత్రుడు. W.

మిఠ, మిఠము * n. s. Fraud, trick, pretext, excuse, pretence. నెఱుకు. D. యేదో పుకమిఠ నెట్టి నన్నునిట్టి నాడు he got a pretext to quarrel with me. P. 4. 432. నెత్తమ్మి తాళులీ నెడనీ మొ గంబనిమూల్కొనుమిఠమునమూద్దు బెట్టె. BRB. 221.

మిశమిళి n. s. Sparkle, flash, brilliancy. మిలమిల, పెరుగుకాంతి, H. 2. 16. మిశమిళిల ప్రోలువలరా జామేటితాలు T. 2. 68. మిశమిళిలు దేరునున్ను పు నమేనిసాబగు. టీ|| మిశమిళిలుదేరు, అనగా పెరు పుగలిగినటువంటి. S. 1. 190. శుశురుపుట్టుమిళారు మిశమిళిలురుతకాల్కై యగుటంకలింత యొరపునిం పు. Satya. 4. 267.

మిసిచేటి n. s. A sort of fish.

మిసిమి n. s. Brilliancy, lustre, polish. adj. Brilliant, polished. పెరుగుకాంతి, పెరుగైన. Sumanti. 39. పాసిమిగలచూత ఫలములు bright mangoes. మిసిమిచెందలు her polished thighs. DRS. 34. మిసిమిసాలిండ్లు bright breasts. Dab. 299. మిసిమితేట R. 2. 76. N. 7. 65. II. 2. 30. T. 4. 154. PAS. 223.

మిసిమింతలు n. s. Fading, decrease of brightness. Want of lustre; gloom, gloominess. కాంతిత రుగుటలు, కనుగండుటలు. D. మిసిమింతుడు n. s. He who is gloomy, or fallen in countenance. మిసిమింతురాలు n. s. She who is gloomy; or, in her decline: past her bloom. BD. 6. 532. రాశెన్నివేళినను, మిసిమింతుడవు గావు మృడ దేవయే ను విసివిసివియేల. HN. 3. 149. or 165. లోల లోచనమిసిమింతురాలు గాక, వహ్నికీలలలోనిట్లుక న్నెజెడక. ib. 4. 131. నిలిచినానంబునీ స్థును నెరయ విడిచియరకవిసిమింతుడును గాకయుండవలయు.

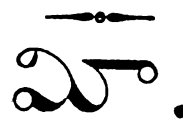
మినుగుట v. n. To move, stir. కడులుట. HD. 2. 162. శనితి దెప్ప నురు నేటలుమారు వేద, మినుగ వే నుగగవ్వమిటిసయట్లు. ఏనుగగవ్వ. అనగా వెడగ గవ్వ, దాన్నిదిమ్మి తేరట్టుకలెమియదుగనక దానికలెమి నుగవు, అనగాకడలవు. OG. says మిశగరాకు, అ నగాకడలకూడకు.

మిహి, అనగాక్రాత్ర New, norel. OG. Satyabh. 4. 93. రహిమోనిననుసరజితశ్రువోన్వైల, మిహిచై దిజగామేలిమిగిన్వైల.

మిహిక * n. s. Frost, hoar frost. కుంరు A. 5. 107.

మిహికాకయడు * n. s. The moon, 'whose rays are frosty.' చంద్రుడు. Vijaya. 2. 115.

మిహిరుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు Jaim. 6. 96.

మొ Your. మొఅన్న your brother. DRY. 2350. మొ adj. Upper, above (contracted for మోది, as) మొబెము the back of the hand. మొగాలు the upper part of the foot.

మొగడ n. s. Cream. శుంఠానిక. కాగినపాలమొదితె ట్టె. D. B. X. 303. మొగడకట్టినది the cream has formed. పాలమొగడలు A name given to a fine sort of rice. H. 4. 156.

మొగాలు n. s. The upper part of the foot, the front of the foot, above the toes. పాదశ్చ్యుమ్ము. D.

మొబెము n. s. The back of the hand. కరశ్చ్యుమ్ము. D.

మొట n. s. A lever. A door-latch. A see-saw. బోనుమొట the bar of a trap on which the door hangs.

మొటు n. s. A touch, fillip, toss.

మొటు n. s. Greatness, grandeur. ఉండ్రేకము, గొ త్పుయ్య. D. R. 6. 18. అలరితోలుకరితరి శురియోట వాడు, మొటువాటిలవలరాబు మెచ్చుకడసి. Paidim. 1. 10. శురుతర శౌతకుంభరువి శుంధితనాలమువీ టమొటగుక.

మొటుట v. a. To fillip, fling, toss. వీసెమొటుట to touch the lute. గోఁమొటుట to flick away or fling from the nail. శుర్రమునుమొటుట to spur a horse. చెక్కు మొటుట To touch or scratch (the cheek) with the nail. తేలుమొటినది the scorpion stung him. R. 5. 293. నిజంబుకము నగొనికరి మోజనములు పోవగమొటెక. Vish. 2. 62. చెక్కు మొటినకశ గారుశివు. Vema. 1087. తేలునురుమియబట్టిన మే తెరుగునెమొటు గాక. T. 5. 22. తోదోవులమారి మేటిరవుతుకతురం గంబు లమొటివిల్వ. N. 7. 158. విజయంబునీర్చ్యుతితో గోటజెక్కు మొటు.

విద్య or విద్యను (The *ablative* in అ q. v. of విద్య) *postpos.* Above, on, upon, on the top of, at, against. చేశమువిద్యపోయినాడు he is gone into the country. నావిద్యవచ్చినతప్పు a fault laid on, or against me. నావిద్యవేసెను He threw it at me. రాజువిద్యఅంకితముచేసెను he dedicated the book to the king. ఆశునివిద్యపు న్నాడు he is engaged in that business, or he is about that business. వాండ్లనుయొకవిద్యకుంపెను he sent them upon this business. ఆలస్యమువిద్యచేయవలెను Do it at leisure. వాండ్లయొకవిద్య with their knowledge or privacy. రెండుఆవస్థలవిద్య in two instalments, at two periods. తొడవిద్యలొపెను he placed her in or on his lap. కొండవిద్యపున్నాడు he is on the hill. పొలమువిద్యపున్నాడు he is in the field. యికవిద్య in future. విద్యనడవవలసినదేమి what is to be done afterwards? మితమువిద్య by degrees, gently. కొంచెమువిద్యకొంచెము little by little. అడుగువిద్యఅడుగుగాపోయిరి they walked step by step, slowly. త్రుపాయమువిద్యచేసిన effected by stratagem. కనివిద్యకని task after task. వ్యవధానమువిద్య after an interval. మధ్యాహ్నమువిద్య After noon. మాటవిద్యమాట word upon word. నావిద్యకోతముచే? being angry with me. దినమువిద్యదినము Day by day. కడివరహాలవిద్య more than ten pagodas. కరుగువిద్యవిడిరి they halted two miles off. టప్పాలవిద్యకుంపుట to send a letter by post. కడియలవిద్యనున్నది it is hourly expected. కడుగువిద్య కడుచునుంపారా will they allow polygamy? Lit, will they give maiden upon maiden?

విద్యట (abl. in అ q. v. of విద్య) *postpos.* After. యికవిద్యట in future. అటువిద్యట after which. వాండ్లుపోయినందువిద్యట after they went away. యికవిద్యటనికువాండ్లనహవాళిమువద్దు do not have any thing to do with them hereafter.

విద్యటి (Irreg. infl. of విద్య) See విద్యి *adj.* Subsequent. ఆవిద్యటికనులు the subsequent acts.

విద్యటికి *adv.* In future, the next year. విద్యటికి శానలేకంటే if there should be no rain next year.

విద్యి (infl. of విద్య) *adj.* Upper, higher, the next. విద్యికోస్తు the top branch. నావిద్యిలేకు her love towards me. ఆశునివిద్యిమాట an imputation against him. విద్యిమాట the next word. విద్యితునులు what is to be done afterwards. విద్యిమన్ను the upper layer of the earth. విద్యిగుడ్లు staring eyes: (as in the song దొప్పచెవులు, దోనేకడుపు, మిట్టసెసలు, విద్యిగుడ్లు.) రాజువిద్యిఅంకితము a dedication to the king. దానివిద్యిసొమ్ములు the jewels which were on her. పాలవిద్యివిద్యి the cream upon milk.

విద్యి (From విద్య) yours. యిట్లువిద్యిదేనా is this house yours?

విద్యికి Dative of విద్య Against. ఆడండుయెచ్చారి విద్యికిపోయినది against which village is the army gone? ఆశువుమావిద్యికివచ్చినది that fault was laid upon us.

విద్యిమిక్కిలి Besides this. యిదేకాకుండా.

విద్యి n. s. Top, head. Futurity. What is vowed, or set aside, for sacrifice. ఉద్ధర్షము, దేవతకునియమించినదియ, D.

విద్యికట్టుట v. a. To devote, sanctify, to set aside, in the name of God.

విద్యి/ము * n. s. A fish. The sign *Pisces*. ఉద్ధర్షము, విద్యిరాజియ. D. విద్యి కేరసుడు the name of Cupid. మన్నభుడు.

విద్యివల్లంకి or విద్యివల్లంకిపిట్ట n. s. A quail. ఉద్ధర్షము, కాశి. D.

విద్యిసాంకుడు n. s. Cupid. So called because this god has a dolphin in his banner. మన్నభుడు.

విద్యిసాశి * *adj.* Bright-eyed, sparkler: having swimming or glancing eyes. కళకళయన.

విద్యిసా plu. విద్యిలు or విద్యిసలు n. s. A fish. చేత. విద్యిసారూపురిక్క, రేవతీనకు. D.

విద్యిమాంశి * n. s. Polemical divinity. Theological criticism. The పుద్ధర్షవిద్యిమాంశి is a system of works. The ఉద్ధర్షవిద్యిమాంశి is a system of faith being the same as the వేదాంతము, విద్యిమాంశి. The పుద్ధర్షవిద్యిమాంశి is a 'treatise' (or Essay) on adopting a daughter. క్రమాశైర్యవిద్యిమాంశి. SC. క్రమాశైర్యవిద్యిమాంశి రచయి. D.

వారులు You, plu. of పిత.

వారు You, plural of పిత.

వారులు v. a. To exceed, transgress, pass, excel.

వారుడు వారినినడుచు a grown girl; literally she who has passed the age. N. 9. 361. Adverbially వారు excessively, extremely. రూఢివారు certainly. సాగసువారు prettily. రసవారు affectionately. (faithfully is the literal rendering.) వారువారు healthfully, cheerfully. i. e. well. Vish. 3. 290. వారువారు sorrowfully.

వారులు n. s. Fishes: the obsolete plural of వారు (infl. వారు) M. XIII. 2. 265. ib. XII. 2. 272. and 3. 207. N. 7. 69. గండువారులు వెళ్ళు కు. Vish. 7. 65.

వారులు plu. వారులు, వారులు or వారులు n. s.

A mustachio or whisker. An insect's feelers, horns, or antennae. Padm. 3. 37. మిన్నకవచ్చి వచ్చివులివారులునువచ్చులలూగినట్లు To beard a lion in his den. H. 5. 248. T. 2. 66. వారులు యింకావారులుయేర్పడలేదు his whiskers had not yet appeared. శ్రీశ్రీ. ఉత్పన్నమువారులు కెండుకులు. D.

వారులు adj. Excellent, fine, grandeur శ్రీకృష్ణమై న. Ila. 4. 138. ఘనఘనసంఘటనభటభటాత్మ రంబులు, తరంబులై వారు, వారురంబులగువారులు లులై త్ర. టి|| వారురంబులగు, అనగామిక్కిలి శ్రీకృష్ణ ములై నమివంటి క్రమములుగలిగి నటువంటి. T. 4. 144. వారురములై సెలంపునయలమర. టి|| వారు రములై, శ్రీకృష్ణమైనటువంటి. ib. 1. 51. కాంతికర మునుకడువారురమునును రాగగణధూనిరమును. టి|| వారురమును, మిక్కిలి శ్రీకృష్ణమైనటువంటిన్ని. Bmj. 4. 17. వారురంబైన వారులకడికి వారుసాలయక వారుములుచూచుకానుచు, కాలివారురమేనవుల కలడ్డములైనవికాని లింతలపెనకానుచు. Satya. 4. 80. మొనసినాసాలువెలుతురు మొగులువుట, వారురములునువలలితాంకిసరములు, సురభికుండ కేసరములు శ్రీకృష్ణరములుతలజలదనిరాసరములు భానిలకేశర దాస్సరములు. T. 2. 151. వంచనా యకమడవారుపైసరములు, వారురములునువధువారు సువారురములు. టి|| వారురములు, శ్రీకృష్ణమైనటు వంటి.

వారులు, వారులు n. s. plu. Whiskers. See వారులు.

ము In composition is a contraction for మూడు three, and the first consonant of the next word is usually doubled. Thus వారు a time, మువూరు three times, thrice. పాతిక a quarter, ముప్పాతిక three quarters. Elsewhere it stands for మూడో Third; as ముత్తాత Great Grandfather: or third father. ముత్తవ్వ Great Grandmother.

ముం (contracted for ముందరి) First, fore, front, as ముంగురులు her front locks.

ముంక A certain forest tree called Crotolaria Stricta. Rox. 3. 265.

ముంకట adv. (a rustic word) First, at first, in front. adj. ముంకటి First, prior.

ముంకతనము n. s. Stubbornness? obstinacy? మూర్ఖతనము. Charitra. 2. 523. మునుముట్టనిది యేలముంకతనంబు.

ముంకర n. s. A nose ring, worn by women. నా సాధరణభేదము. D.

ముంకల adv. In front, opposite, before. ఎదురు. D. ముంకలి adj. Fronting, opposite. యెడటవుండే.

ముంకలియై adv. Being in front. M. VI. 1. 147. సేనావతియగునా ద్రువదనందనుండు, ముంకలియై నడపించుచుండ.

ముంకామునీరె or ముంకాచీరె n. s. A kind of cloth worn by females.

ముంకామురుగులు n. s. A kind of gold bracelets. బంగారుకటకభేదము. D.

ముంకాలు n. s. The fore leg. ముందరి కాలు. A. 6. 17. ముంకాళ్లపైజాగి.

ముంక n. s. The ichneumon or mungoos, a kind of weasel. Madras Journal VIII. 237. నకులము. D.

ముంక and విత్తుముంకాతీక A tree called Phaseolus Madraspatensis. Rox. 3. 311. Compare ముంక. ముంకముపిడిచేప (Russell, plate 110.) A certain fish: a sort of sparus.

ముంకలి n. s. Infl. ముంకటి abl. ముంకట plu. ముంకట్లు A court yard. Dasaradhi §. 29. ముప్పనకాలింకరులుముంకలినిల్పినవేళ. R. 4. 158. ముంకటినిధానము a treasure lying at your own door: a windfall. ఇండ్లముందరియంగణము. D.

ముంకలి A mungoos, Viverra Ichneumon. నకులము. D.

ముంకలిసాను n. s. The upright staff of the పితాము pump: which suspends the bucket. H. 1.

219. ఆలసి, ముంగళి ప్రాసాదోనానియంద, కుండ
 నిండారగా ముందికూడుదినగ, నింటి కేగినను ib. 1.
 225. ఏతాకుగడ.
 ముంగురులు n. s. Front-locks, curls, love locks.
 ఆలకలు. D. T. 3. 10. URK. 4. 294.
 ముంగేలు The cubit or fore arm. ముంబెయ్యి. Dab.
 255. line 7. ముడమొక్కగనుభద్ర ముంగేలుబట్టి.
 ముంగొంకు n. s. Fringe or trimming. The front
 tuck of a woman's girdle. ముందరిచెరుగు. N.
 9. 328. Sar. Pad. 21.
 ముంగోశుము n. s. Sudden passion. యెందుకున్ను
 ముందరవచ్చేకోశుము.
 ముంగోపి n. s. A passionate man or woman, a
 peevish man. ముందరకోశుముచేసేవాడు.
 ముందికానుట or ముంచుకొనుట v. a. To surround.
 to cover, to dip. ఆ బెల్లమునుచీమలుముంచికొన్న
 ది the sugar is covered with ants. వాయిలోక
 లమునుముంచుకొనివ్రాసినాడు he dipped the pen
 in ink.
 ముంచుట v. a. To dip, plunge, immerse. To
 plunge in ruin. Dab. 122. సింధుజలములసిగబ
 ట్టిముంకు I will drown thee. చెల్లుముంచిలెండో
 సానిఅడుగుతారు they put this payment out
 of view; or blinked it. నారుకలనుముందినాడు
 he spoiled my chance of getting the money.
 నన్నుచొత్తిగాముంచివేసినాడు he ruined me
 entirely.
 ముంజిము * n. s. A fine silky grass (called Sac-
 charum Munja Rox.) from the fibres of which
 a string is prepared; of which the triple thread
 worn by thebramin as a girdle should be form-
 ed. ముంజగడ్డి. D.
 ముంజకేగడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణు
 లు.
 ముంజాల adj. Brindled?
 ముంజి * n. s. The braminal girdle. బ్రహ్మచారు
 లుమొలనుకట్టుకొనేగడ్డిదారము. See ముంజము.
 A. 6. 21. రంబిల్లుపెనుబొద్దుముంజివాని.టీ|| బ్రహ్మ
 మేఖలా.
 ముంజికోక n. s. A garment of bark. నారచీరె.
 Vema. 904. ముంజికోకలెల్లంజకోకలకాయె.
 ముంజారు n. s. The caves of a house. ఇంటిచూ
 రుచివర. D.
 ముంజె n. s. The kernel of the unripe palm fruit.
 లేతతాటికాయలలోనుండేది. D.
 ముంజెయ్యి n. s. The fore arm, below the elbow.
 The wrist. ముజిబంధము. D. Vem. 302.
 ముంటి Indi. of ముల్లు a thorn.

ముండ n. s. A widow, a wretch, a whore. ముం
 డమాయుట to become a widow. ముండకూచి a
 stipend or pension granted to a widow. ఆదిచె
 డ్డముండ she is a wretched slut. ఆడముండ
 a miserable creature. పోకిరిముండ a horrid
 wretch. పేదముండ a poor wretch. ముండమోపి a
 widow, ముండలమారి a whore master. ముండనుసి
 ట్టుకొన్నాడు he keeps a wretch. i. e. a woman.
 పిచ్చిముండ a simpleton, a blockhead. అదిరాక్ష
 నిముండగనక as she is a horrid wretch, a
 devil's whore. నాముండమొయిచినాడు he
 ruined me. విధవస్త్రీ.
 ముండము * n. s. The head cut off, from the
 neck. A shaven pate, a bald head. The trunk
 of a lopped tree. Lalit. 19. 95. లైస్తిత్రువైస్య
 ముండైస్త్విగ్ధితాసాన్యన్యకేకైః, హం దామగ
 కేకృతాన్వనతాకంఠర్మదేవతా. A. 6. 29. భవస్తుం
 డంశ్రుధావోష్టము. టీ|| నిశిరన్నువల్లకచ్చివరకొన్న
 ధారను. శేరిరవిముక్తశిరసి, దేహములేనితల. ముం
 దిలే, బోశితలవాడు, రావలగ్రహము. SC. కొ
 మ్మలుబోయినమోటుచెట్టు.
 ముండము or ముండిరము * adj. Shaved, bald,
 having no hair on the head. గొరగబడ్డది. D.
 ముండనము * n. s. Shaving, shearing, cutting-
 డైరము. D.
 ముండి * n. s. Bald-pate: one who has a shaven
 head. A barber. బోశితలవాడు, ముంగలవాడు.
 D.
 ముండుడు * n. s. A monk. శీన్యాసి. M. XII. 5.
 183. పరిగ్రహవిముఖుడై ముండుండునని కేవలం
 డువృక్షములవానియగపాలధారుండు.
 ముండులు, అనగాకంటకములు. D. See KP. 6. 9.
 here ముండులవాన means a shower of prickles
 thrown by a porcupine.
 ముండ్ల adj. Thorny, prickly. కంటకముయ్యమైన.
 ముండ్లవంది n. s. The porcupine. శలవీ. ఏను.
 ముండ్లములై n. s. A shrub, three lobed night-
 shade solanum trilobatum. ఆలర్ము.
 ముండ్లు n. s. The plural of ముల్లు a thorn. కంటక
 ములు.
 ముంత n. s. A wooden bowl, a pot or cup. A va-
 rying measure of grain. In Dab. 311. చల్లకు
 వచ్చిముంతదారగనేల why conceal your real
 intention? ముంతపొకపెట్టుట To burn chillies
 &c. in a pot and apply it to the face as a tre-
 ture.

ముంతగజ్జనము A certain shrub called శూచేపి
Echites frutescens. Q.

ముంతమామిడి చెట్టు n. s. A tree. Cachoo, Anacar-
dium occidentale. ముంతమామిడితళ్ళు Cashoo-
nuts.

ముందట adv. In front, before. ఎదుట.
ముందటి First, prior. The front, former. ముంద
టికాలమునందు in former times.

ముందడి plu. ముందళ్లు n. s. A wretch, a mis-
creant, a word peculiar to the west. Samudap.
§. 78. భూతతియానకో త్రముని పొంకముకొద్దిని తే
గమియ్య గానేపికిబుట్టుముందడి శిహింతుకవిప్పుము
నేయ.

ముందర or ముందట adv. (Infl. ముందరి, ముందటి
Fronting, opposite, former, previous.) Before,
in front. First, in the first instance. Formerly,
previously. Hereafter, next, in future. adj. Af-
ter, following, next. అంతకు ముందర First of
all; before this. ముందరిపోటు a wound in front.

ముందరిపోటులుమాననముచెందెనానుగలదు. Ve-
ma. ముందరిమాట the next word, literally the
word before : and thus also వెనకటిమాట (See
వెనక) means the preceding word : (literally, the
word behind.) ముందరికి forwards. ముందరికివే
సియున్నవాకిలి a door partly closed or set ajar.
ముందరికి తెచ్చుట to bring forward, promote. M.
V. 4. 310. ముందరికివచ్చుట To come in front,
be promoted.

ముందల n. s. plu : ముందలలు The front part of
the head, over the forehead. శిరస్సుయొక్క ముం
దుభాగము. URK. 4. 112. ధట్టింబిముందలల్ బ
ట్టియాడ్చి.

ముందళ్లు See ముందడి.

ముందు n. s. The front. adv. In front. and adj.
Fronting, fore. After, next. See ముందర. ముం
దువెనకలు fore and aft. ముందువనిముందరచే
యవలెను you must first do what is first want-
ed. దానిముందుమాటకేమి అర్థము what is the
meaning of the preceding word? ముందుజరగవ
లసినందు కేమి శలవిస్తారు what is to be done after-
wards? ముందువెనకలుగా పోతూవుండిరి they
were going along, some before some behind.
రవంత్తైనాముందు వెనక చూడక without consider-
ing causes or consequences. వాడుముందుమిం
చుకొన్నాను he was before hand with me. అది
వరహామెత్తుకు కొంచెము ముందువెనకలుగావున్నది

It is one pagoda weight, more or less. ముందు
కు వెనక్కు backwards and forwards, to and fro.

ముంతు Root in A of ముంతుట.

ముంతు n. s. Immersion, plunge, dip. నీటిముంతు
నవుండేపాలము Lands under water. యాచెరువు
యావత్తునీటిముంతునవున్నది this tank is full.

ముంతుట v. a. To sink. See ముంతుట. BD. 4.
2008. గంభీరజలముల గామినింకొత్తిని, దండిగుండ
ముముంతుడవ్వుణమాత్ర, మిండప్రాయంవైనమిండి
నెగయ.

ముకుందబల్లము n. s. A halberd or broad bladed
spear. ఒకయాలె.

ముకుందుడు * n. s. A name of Vishnu. B. 8. 446.
ముకుగోళ్లు, ముకుజెరములు n. s. plu. The nos-
trils. నానావుటములు. D. Vish. 5. 67. వైవశ్వ
తుండుదుమ్మిన నావిభముకుగోళ్లు మట్టె. Swa. 4.
72. శరచు సెక్కక జెరిబరిముకు జెరములకైయేయ.
టీ|| ముకుగోళ్లు.

ముకుటము * n. s. A crest, diadem, or tiara. కిరీ
టము. D.

ముకుదొమ్మి A sort of fish. H. 4. 225.

ముకురము * n. s. A mirror. అద్దము.

ముకుళము * n. s. A bud : a half closed flower.
మొగ్గ.

ముకుళించుట * v. a. To shut, or close up, as a
flower, the eyes or the hands. T. 3. 125. మో
డ్చుట.

ముకుళిత * adj. Closed as a bud, the eyes, the
hands &c. మోడ్చబడ్డ.

ముకుళీకృత * adj. Closed. మోడ్చబడ్డ.

ముక్క n. s. A bit, piece, fragment. రెండుముక్కలు
గావ్రాస్తాను I'll write it in a line or two; or,
in three words. లుక్కముక్క a bit of cloth.

ముక్క Root in A of ముక్కుట. q. v. to be musty
or mouldy &c. ముక్కవురుగులు weevils in
spoil grain. ముక్కకంతు a frowzy smell. తరావ్వి
తతోందూరి గ్రామముముక్క పురికినండన ఆనె
త్తమువిడిచిరి a disease has appeared which is
peculiar to that place.

ముక్కంటి n. s. Three-eyed, a title of Siva. Chenn.
5. 283. త్రినేత్రుడు.

ముక్కంటిశుండు n. s. A cocconut, so called be-
cause it has three eyes.

ముక్కంపాలు or ముక్కపాలు Three equal shares :

whereof the farmer takes two and pays one-third as revenue to Government.
 ముక్కుడిమూక n. s. See ముక్కిడిమూక.
 ముక్కుద్దము n. s. A pair of spectacles. సులోచనము.
 ముక్కుశ్రుకా కై నీచెట్టు See మొక్కుశ్రు.
 ముక్కుశ్రురుగు n. s. A weevil. తపిటిశ్రురుగు.
 ముక్కుమ్మి, or ముక్కుర n. s. A nose ring. పుకనా సాధారణము.
 ముక్కురమాను n. s. The frame in which the శ్రుల్లి రుసు or roller of a కపిల well rolls.
 ముక్కులిపిట or ముక్కులిపింట n. s. A three legged (stool or table.) A tripod. Rasica. 1. 52. ముక్కులిపింటమీద సాంతులరవనింపజేసి. ముక్కులిపిట.
 ముక్కుక n. s. Oppression, trouble, distress. నిర్బంధము. OG. శ్రమ. I. 20. 256. మనులారమొకిం తముక్కుక తలనులభంబుననుముక్తిజొప్పదువిధము.
 ముక్కుకలుదీరిన adj. Thrice proved, thrice tried in the fire. Inured. Well versed, or experienced. బాగాజితమడియండే. From ము three, కాకలు heats and తీరుట to be perfect.
 ముక్కుది The timber tree called 'Weaver's beam,' or Schrebera Swietenoides. Ainsl. Rox. 1. 109.
 ముక్కుని n. s. The fraction of three కానులు or three sixty-fourths, thus cyphered కా యి.
 ముక్కురు n. s. Three crops (in a year.) మూడుపంటలు, మూడుఘోగములు. T. 5. 215. ధరణిముక్కురునుతరగనిగతిమండే.
 ముక్కులు n. s. Three quarters. See కాలు thus cyphered కా యి. ముప్పాతిక.
 ముక్కిటి Infl. of ముక్కిడి Noseless; as ముక్కిటివాడు, ముక్కిటివే.
 ముక్కిడ n. s. A snipe.
 ముక్కిడి adj. Noseless. ముక్కులేని. ముక్కిడిరోగము carries of the bones of the nose. ముక్కిడితోత్తుకుముత్తెంపునలేల. రామలింగశతకము.
 ముక్కిడి n. s. An epidemic disease. అనేకులకు పుక పెట్టున తగ లేరోగము. D.
 ముక్కిడి or కొండముక్కిడి n. s. A certain plant. Schrebera Swietenoides. Rox. 1. 109. It is a large timber tree.
 ముక్కు n. s. The nose. The bill, or beak: the point or tip. భనుముక్కు a nipple. నాసిక. జుషి

ముఖము. ముక్కుజోడనలు a double nose. A. 3.
 122. మనుననల్ దమిబుట్టి ముంగాళ్ల ముక్కుజోడనలలిచి. టీ|| జమిలిముక్కు. ముక్కుడుస్సిన శుశీరము
 Uncurbed : broken loose : rampant. A. 6. 53.
 వసుధేశ ముక్కుడుస్సిన శుశీరముక్రియ. టీ|| ముక్కుడుస్సిన, ముగుదాడు తీసినటువంటి. Panch. 3. 224.
 ముక్కున బంటిమైనదనుక satiating his nostrils with fragrance to the full. చిలుకముక్కులు and జీనువముక్కులు Two sorts of grain. In Dr. Jerdon's Catal. No. 198. రెండుముక్కులపిట్ట (the double beaked bird) also called మాడుముక్కులపిక్క pikka and ఎచ్చెరపిక్క ebbera, the "Hornbill," or Toucan. HD. 2. 1059. ముండగోష్టికిముక్కు మొగమేడతనకు. ముక్కు ముఖముయె రగనట్టుమాట్లాడినాడు He talked heedlessly.
 ముక్కుకమ్మి n. s. A nose ring. నాసాధారణము.
 ముక్కుకమ్మిక n. s. A certain useless forest tree.
 ముక్కుట v. n. To moan, groan. To mould or turn musty. To strain (as in pain.) To spoil or become half rotten. ముక్కు Root in A of ముక్కుట. ముక్కుశ్రురుగులు weevils in spoiled grain. ముక్కుకంపు a frowey smell. ముత్పాలుముక్కిపోయినవి the perils turned black and were spoiled.
 ముక్కుటము, ముక్కుటపుకుంచె n. s. A kind of garment, also called దనలిపట్టు or నారమడి.
 ముక్కుదూలము n. s. The bridge or division of the nose. ముక్కునడిమియె ముక.
 ముక్కుశ్రుగిడి or ముక్కుపూరెడిపిట్ట The common snipe. Jerdon. పుకచుషి.
 ముక్కుపాడి n. s. Snuff. నస్రము.
 ముక్కుముంగర n. s. A certain useless forest tree.
 ముక్కురంద్రాలు n. s. The nostrils. నాసావిలములు.
 ముక్కులు n. s. Rice flour. విక్కిలివిన్ననూకలు. D.
 ముక్కుశ n. s. A measure of grain &c. equal to five ముంతలు q. v. cyphered thus 6 యి మూడుకుంపములశ్రుహణము. D. BD. 2. 869. ముత్పాలపాడిమాకు ముక్కుశివలయు.
 ముక్కునగుండె n. s. The heart, (a low word applied to animals.)
 ముక్కుర for —క్కు— q. v.
 ముక్కురదబ్బు n. s. The heart, a low word.

ముక్తరమాను n. s. A part of కపిల. కపిలయొక్క ఆ
 డ్డమాలమీద ఆమ ద్వేమాను.
 ముక్తోటిపకాదశి * n. s. A fast held in Margasira.
 మార్గశిరశున యేకాదశినాడు తిరుసనీలో స్వామి
 శ్రుష్టరణిలో మూడుకోట్ల తీగములువస్తున్నదనే ఆ
 యితిహాసమువల్లనూ పేరువచ్చినది. Muccōti Ecā-
 dasi. The 11th తిథి of the first fortnight in
 Margasira. A fast observed in honour of
 Vishnu and kept all day and night: sleep
 being forbidden.
 ముక్తోణము n. s. A triangle.
 ముక్తము * adj. Freed, released, liberated, dis-
 charged, sent, (as a weapon.) ముక్తకవచుడు
 disarmed, freed from his armour.
 ముక్తత్యము * Freedom, release, liberty. విమో-
 చనము.
 ముక్తపదగ్రస్తము * n. s. Reiteration somewhat
 similar to capping verses. అంతాది.
 ముక్తాఫలము * n. s. A pearl. ముత్యము. ముక్తాఫ-
 లములవలెపుండేలిపి a *pearly* hand in writing.
 i. e. round, clear, and beautiful.
 ముక్తావళి * n. s. A pearl necklace. ముత్యాలహార
 ము.
 ముక్తాస్ఫోటము * n. s. A pearl oyster. శుక్తి, ము-
 త్యశ్రుతికప్ప.
 ముక్తి * n. s. The delivery of the soul from the
 body, and its exemption from further trans-
 migration, liberation. (Colebr.) శంసారముక్తి
 or భవముక్తి release from all earthly bonds or
 mortal ties. Vema. 481. మానుగభవముక్తిలుకు
 మహిలో. మోక్షము. D.
 ముక్తుడు * n. s. He who is freed, emancipated or
 released from the body. మోక్షమునుపొందిన
 వాడు. D.
 ముక్కు n. s. See ముక్కుశ.
 ముఖము * n. s. The mouth, the face, the coun-
 tenance. Commencement. The front. యాబిడ్డ
 కుకౌత్రముఖములేదు this infant does not con-
 sider any one a stranger. వానిముఖవిలాసిము
 his external appearance, the look of his face.
 నిముఖముమండ may your face be burned (i. e.
 on the funeral pile) answering to a common
 English curse. వానిముఖము has the same im-
 port. నిశాముఖము night fall, evening. సేనా
 ముఖము the front of the army. నఖముఖములు
 the points of the nails. ఆతనువాండ్లతో ముఖమి-
 చ్చిమాట్లాడలేదు he did not speak with them

kindly as a friend. వాడికి ముఖభంగమైనది he
 was worsted or discomfited. Bilh. 3. 25. బల్లూ
 రంబైనశ్వశానవాటి ముఖములోకింతుకొ. ఆధో
 ముఖుడు గావుండినాడు he was hanging his
 head down. ఆదివిట్టిని ఆధో ముఖముగాజట్టినా
 డు he held the torch with flaming end down-
 wards. ముఖమిచ్చుట to indulge. వాడయెవరికి
 నిముఖమివ్వలేదు he did not lend an ear to
 any body, he did not treat them with great in-
 dulgence. ఆనభుకథాముఖమున హితాహితబో-
 ధమొనయ్యరింపుగా. Mand. 1. 8. టీ|| కథచేతను
 by means of a story. ఆర్థముఖము the profile
 or half face. తమరురాముడి ముఖమునుచూచిన
 స్తుతిపీంచవలసినది I pray that for the sake of
 saint Rama you will relieve me. తడవటిముఖ
 ముగా towards the west. తడవటిముఖముగా
 పుండేయిల్లు a house facing the west. ఆడదాని
 ముఖమెరుగనివాడు A youth that as yet knows
 not the face of a woman. i. e. entirely chaste.
 అందరుస్పృహకముఖముగావుండలేదుగనక as they
 were not unanimous, were not all of one
 mind. ఆతనిముఖధాతువునుచూచినిదానించినాడు
 he read it in his face. బాణకృపాణముఖాశ్రు-
 తశ్రుములు M. 7. 2. 275. arrows, swords, and
 other weapons. ముఖముమాడ్చినాడు he looked
 sulky or angry. వాడికిముఖమునచ్చినది he turn-
 ed pale, he looked blank, or ashamed. ముఖదా-
 షీణ్యము complaisance. వాడిముఖములోయీగ
 ఆడలేదు he was all in a pucker. ఆరుకలను
 వాడిముఖములోపారవెయ్యి fling the money at
 his head. ఆదివాడికిముఖపాశముగావున్నది he has
 got it by heart. ముఖశ్రీతిహుటలాడుతాడు he
 talks plausibly. ముఖమెరుగనివాడు a stranger.
 ముఖమెరుగనిచేశము a strange land, a land
 where one has no acquaintance. ముఖవాసికల
 వాడు he is a winning man. వాడికిముఖవశ్యము
 కర్ణు he is a very taking man. ముఖముతప్పించు
 కొనిపోయినాడు he has absconded or disap-
 peared. ముఖస్తుతి flattery. ముఖస్తుతిచేసుట to
 flatter. ముఖముఖిగా face to face. వానికాళ్లో
 కముముఖశ్ఠముగావున్నది he knows the verse by
 heart.
 ముఖద్వారము * n. s. The mouth of a river. యే
 రునీమస్త్రములోకలిసేళ్లము.
 ముఖకట్ట n. s. The headstall of a horse. గుర్రము
 యొక్క ముఖమునకువేసేటిది.
 ముఖభూషణము * n. s. The ornament of the

lips, a phrase for the scarlet juice of తమలపాకు. తాంబూలము, D.

ముఖమంటపము * n. s. The porch or pillared entrance chapel of a pagoda. ముందరిమండపము.

ముఖమాటము n. s. Partiality. దాహిణ్యము.

ముఖరము * adj. Noisy, resounding, loud, uproarious. ముఖరఝు A roaring cataract. ముఖరాఖిలు R. 8. 93. humming bees.

ముఖరదు * n. s. A jabberer. అక్కరలేనిమాటలు ప్రేలేవాడు. D.

ముఖవచనము * n. s. Verbal communication, word of mouth. సోటిమాట.

ముఖవస్త్రము * n. s. A veil. ప్రేతవస్త్రము.

ముఖాంతరముగా * adv. By means of, through. నాతమ్మనిముఖాంతరముగాశుంపించినాను I sent it by my brother. ద్వారా.

ముఖముఖి * adv. Face to face. యెదురెదురుగా. T. 3. 84. వినుముఖముఖిబల్లెద. ట్రీ యెదుట.

ముఖుడు * A word used in compounds, thus ఆధోముఖుడై hanging his face down. సుముఖుడు గామాట్లాడినాడు he spoke graciously. దుర్ముఖుడై పుండినాడు he was cross. తరాశ్చుఖుడై పుండినాడు he turned his face away.

ముఖ్యము * adj. Chief, primary, principal, eminent, urgent, indispensable. Excellent, prime, particular. శ్రేష్ఠమైనది. D. శ్రుధానమైన. ముఖ్యార్థము the real purport. ముఖ్యమైనభాగము the bulk of the work, the greater portion. ముఖ్యమేమంటే In fact, in the first place. To tell you the truth. యిదిముఖ్యము this is a great point. యిదిముఖ్యముకాదు this is no great matter. గనకయిదిముఖ్యము this is all I have to state. యిట్లాచేస్తేముఖ్యము you had better do so. వాండ్లకు యిస్తేనేగాని ముఖ్యము కాదు you must pay them : you have no alternative.

ముఖ్యముగా adv. Chiefly, in short, in fact, indeed, urgently. After all, by all means, in general, in a great measure. For the most part, in one word, particularly. Substantially, principally, in most points among the rest. మెట్టుకు Materially, obviously. శ్రుధానముగా.

ముఖ్యుడు * n. s. A chief, a leader, a principal man. A man of weight. ముఖ్యుండగుశిష్యుడని యు thinking him the best pupil. T. 2. 57. శ్రుధానమైనవాడు.

ముగము n. s. Face. S. 3. 387. ముఖము. D.

ముగించుట v. a. To end, close, terminate. శుకాక్షముచేసుట.

ముగించుట n. s. End, close, conclusion. శుకాక్షి.

ముగియుట v. n. To end, close, be finished. To die, expire. శుకాక్షమాట, చచ్చుట. ABA. 3. 134. మడిసెబ్రుంకెటిమ సెగడ సెముగి సెసీల్ల.

ముగుడ * n. s. Maid, lady, damsel. ముగ్ధస్త్రీ. D. Dab. 47. Satyab. 3. 75.

ముగుడుండు, అనగాముగ్గుడు Simpleton. ABB. 18. ముగ్గుండుముగుడుండుముఖముమొగము.

ముగురు or ముగ్గురు Three. ముగురాడవారుగూడిన, సుగుణాకరపట్టపగలెరుక్కలుబాడుసును.

ముగ్గచెట్టు Name of a particular tree. ఒకచెట్టు.

ముగ్గవేయుట v. a. To ripen fruit in baskets in a house. మాగవేయుట.

ముగ్గు n. s. A pattern or diagram (రంగవల్లి) drawn with lines of flour or coloured powder. ముత్తియళుముగ్గు a pattern made in seed pearl. ముగ్గుచెరువుట To spoil his plans, to break the spell. ముగ్గురాళ్లు Limestone, pebbles. ముగ్గువేయుట To set a pattern. ముగ్గులువేసుట To perform certain magic rites, seating the patient on a magic square drawn on the floor.

ముగ్గుట v. n. To be musty or mouldy, to be damaged or spoiled. బూజుపట్టుట, అవిశిపోవుట.

ముగ్గురు adj. Three. మూడుమంది.

ముగ్గొయ్య n. s. A gag : a difficulty or puzzle ; as వసుచరిత్రవిద్వాంసులకెల్లముగ్గొయ్య The Vasu Charitra is so hard as to puzzle the best scholars. From ము before and కొయ్య a stick : or ము is a contraction for మాతి in the mouth. వ్యాళిఘట్టము.

ముగ్గ * n. s. A simple maiden, a mere girl. తెలివిలేనిది, సుందరి.

ముగ్గము * adj. Lovely, beautiful. Stupid, ignorant. D. Sananda. 206. ముగ్గేండువు the new moon. బాలేండువు.

ముగ్గుడు * n. s. A handsome man, an ignorant man. అందమైనవాడు, మాధుడున్ను.

ముగ్గుంగి n. s. A sort of fish. H. 4. 225.

ముగ్గుట n. s. Conversation, discourse, talk. Wish, desire, longing. వెత్రిముగ్గుట prattle, tattle. ననకువచ్చిననష్టముపట్టిముగ్గుటకాదు the loss we suffered, is no mere talk, is no trifle.

అదిగాకు ముచ్చుకొనున్నది I am fond of it. వా
 నికిమాట్లాడడ మేలైకముచ్చుట he is fond of con-
 versation. కాక్యము, వేడుకయు. D. T. 3. 7.
 ఒచ్చెంబులేనికూరిమి ముచ్చుటలాడుతును. టీ|| మా
 టలు. ib. 4. 34. ముచ్చుటై నాధుండు మోవివల్లా
 న సెక్త. టీ|| శీ|| తో|| య|| మై. N. 7. 182. వచ్చినా
 ముచ్చుటలదీర్చు మెచ్చుగాను. టీ|| కోరికలు. Vish.
 6. 273. ద్వాపరకావసుల్ ముచ్చుటలెల్ల నున్నుతిల
 మ్రొక్కుతు.

ముచ్చుటగావుండే adj. Elegant, handsome. ముద్దు
 గావుండే. Hence, ముచ్చుటగావున్నది it is very
 nice.

ముచ్చుటపడుట v. n. To fall in love with, be en-
 amoured of, wish, to long for. ఆశకుడుట. KP.
 3. 108. తలుసురునువీడు ముచ్చుటబడుచునుండు.
 ముచ్చుటలాడుట, ముచ్చుటాడుట, or, ముచ్చుటించుట
 v. n. To converse, to talk. శంభాపించుట. Sar.
 D. 558. ముచ్చుటాడుచునుండెమునినాధు చెంత.

ముచ్చువలము n. s. ' Three cavalas,' that is, three
 eighths of a pagoda. See చవలము.

ముచ్చిక or —కే n. s. Husk or scales like those
 at the stalk part of a cocoanut or palm fruit.
 తాటిపండ్లు మొదలయినవాటితోడి మెకిందనుండేది.
 D.

ముచ్చికొనుట v. a. To cover, to swarm upon as
 flies. ముసురుకొనుట. S. 2. 288. అనిపలుక పెళ్ళు
 కుమది పెనగానగా మేనెల్ల ముచ్చికొనుచుకావులి
 మెల్ల నెయవలికిజరి.

ముచ్చిబంగారము n. s. Tinsel. కాకిబంగారు.

ముచ్చిరితనము n. s. or మ్రు. Grievance, sorrow.
 మసూదుఖము. D. BX. 239.

ముచ్చిరుట v. n. To grieve. ముచ్చిరనేల why grieve
 or sorrow? వ్యాకులకుడుట. M. V. 3. 104. ముచ్చి
 రనేలయేగలుగముద్దియనాకు వుకోదరుండు వివ్వ
 త్కుడుదోడుగాగ. See the next word.

ముచ్చిలి n. s. A small winnowing fan, used by
 children as a toy. మొరిలె.

ముచ్చిలి adv. By stealth. దొంగతనముగా. BX.
 164. ముచ్చిలివత్తురువారలు.

ముచ్చిలించుట, ముచ్చిలుట v. a. To steal. దొంగిలిం
 చుట.

ముచ్చిలిగుంట, ముచ్చిలిగుత్త n. s. The nape or
 hollow at the back of the neck. అవటుశ్రువేశ
 కు. D. కృతాటిక.

ముచ్చివక n. s. Three quarters. మూడుపావలాలు.

ముచ్చు n. s. A rogue, a thief. దొంగ. గొర్రెలము
 చ్చు a sheep stealer. కానుముచ్చు a cannibal, a
 flesh eater. మునిముచ్చు a pretended saint. నా
 లిముచ్చు one who leers under his hat, with a
 cat's glance, with a sneaking eye. ముప్పికాయ
 ముచ్చు the poison-nut-eater. తొండలముచ్చు the
 lizard eater. లాట్టిముచ్చు a toss-pot or tippler.
 ముచ్చు adj. Roguish, thievish. ముచ్చుచూపులు
 roguish glances. A. 6. 19.

ముచ్చుకొనుట v. a. To cover, to swarm. ముసురు
 కొనుట.

ముచ్చుతనము n. s. Roguishness, roguery, thiev-
 ishness. దొంగతనము. Satya. 4. 232.

ముచ్చుప్రాద్దు n. s. అర్థరాత్రి. D.

ముచ్చుబొడుపు n. s. A petty thief. అల్పదొంగ.
 P. 4. 255. తడుక ద్రోపరిముచ్చుబొడుపులు. టీ ||
 నెరదొంగలు గాక గుడి సెలలో దొంగిలించే అల్పమై
 నదొంగలు.

ముచ్చె plu. ముచ్చెలు n. s. Shoes. వైజారు.

ముచ్చె adj. Appertaining to the Moochee caste,
 who are generally painters, bookbinders,
 paper fitters, makers of saddles, toys, and
 trunks. చర్మకారశింబంప మైన, ముచ్చెకర్ర n. s.
 A spungy wood (called బాడిచెళ్ళుచెక్క Ery-
 thrina Indica. Rox. 3. 249.) So called because
 much used by moochees or artisans or figure
 makers. ముచ్చెదీని n. s. Lacquer work. ముచ్చె
 పెట్టె n. s. A lacquered box. ముచ్చెబంగారము
 n. s. Tinsel. ఇత్తడిలో భేదము. D.

ముచ్చెలు n. s. Shoes. వైజారులు.

ముచ్చెవాడు n. s. A man of the ముచ్చె caste. చ
 ర్మకారుడు. D.

ముజ్జగము n. s. The universe. లోకత్రయము.

ముటాలు n. s. Cowdung found dried in woods.
 ముద్దపిడకలు. D.

ముట్టించుట v. a. To rout up earth with the
 snout (as a pig.) పందిమూతితో కెళ్లించుట.

ముట్టచెప్పట v. a. To assign. చెల్లగట్టుట.

ముట్టడి n. s. Siege, blockade. ఊరుముట్టుకొని
 ట్టడము. D.

ముట్టడి వేయుట v. a. To besiege. ఊరుముట్టుకొని
 అరికట్టుకొనుట.

ముట్టించుట v. a. To make it touch. To light a
 candle. i. e. communicate (fire) తాకించెననుట.

ముట్టికాళ్లు n. s. Knees that touch. ముట్టికాళ్లవాడు a knock kneed man. ముట్టికాళ్లు వేసుకొనుట to kneel down.

ముట్టు n. s. Defilement by contact. Hence, the menses. ముట్టచవిక the retirement or chamber used by those who are menstruous. ముట్టుగా పున్నది she is menstruous. వాడికి అంటుముట్టు లేదు he does not care about being touched. అంటు, రజస్సు. ముట్టచది a menstruous woman. In compounds it means a tool or instrument, thus కురి ముట్టు a tool. కన్నుపుముట్టు. B. 5. 807. a house breaker's tool for boring walls.

ముట్టు adj. Defiling, foul, unclean, menstruous. ముట్టయిన menstruous.

ముట్టుకొనుట v. a. To touch. తాకుట.

ముట్టుట v. a. and v. n. To touch, to arrive, be received, obtained. ముట్టచెప్పట to deliver. ముట్టగొలిచిన ఫలంబిట్టుండవలదె. BD. 5. 457. ముట్టగొలిచిన, కట్టకడవెల్లాగొలిచిన To worship to the end, or with unfailing devotion. రాత్రి తుదముట్టగానె Vasu. 4. 170. when it drew towards morning, when night touched its close. యిది తుదముట్టే దెన్నటికో when will this be finished? వాన్నెసర్రము ముట్టినది a snake bit him.

ముట్టుశుండు n. s. A blind alley. ఆశలపొయ్యెటం దుకు దారి లేనిది.

ముట్టె n. s. A snout, beak, bill. A fruit stone. మామిడిముట్టెనంటిముఖము a haggard face.

ముట్టెచేత A sort of fish called Gobius. Russell No. 49. ఆలముట్టె A sort of salmon: ibid No. 171. Other sorts are called కొరముట్టె (plate 50.) నూనెముట్టె (plate 52.) నెత్తికండ్లముట్టె (plate 54.)

ముడతలు plu. ముడతలు n. s. Wrinkles, crumplings, knots in spinning, or twisting. చీలి, మడత. ముడత తెచ్చలు a transient blight in corn that goes off again.

ముడి plu. ముట్లు or ముడులు n. s. A knot. క్రంభి. D. ముట్లకత్తిరించెవాడు a pick-pocket. తలముడిపీసినది Her hair fell loose, the knot being untied. ముడివిప్పట to open a knot, to open a packet, to pick a pocket. ఆ దారములో ముట్లుబడ్డవి that string has formed into knots. ముడివక్కులు Unbroken (whole) areca nuts. బొవలు ముడిచెట్టుట to knit the eye-brows. పైకవ్యాజ్య

మునుముడి వేళివిడిచిపెట్టినాడు he cast a bone of dispute between them, he bred a quarrel between them. G. 11. 148. పొడుపుడుతలద్రెంచు దడపుడు నాగుటుపెడ బొబ్బలార్పులు ముడులువడియె, అనగాచికాకుబడ్డవి. Bhadra Parin. 3. 297. తడంతిమదిముడిసడలక. దానిమనశనే క్రంభి వీడేటప్పటికి. ముడిపడుట v. n. To be confounded, puzzled. చికాకుపడుట. N. 7. 312. ముడిపడెననియెడ దంబడి, ముడిపడకుడు. ముడితడెనని, నట్టుతడెనని. HD. 2. 1380. మొగమునచికట్టుముడివడ. Pal. 4. 20. మాకలపైకరికిముడివడ జేసి. ముడి or మాముడి is the letter → while నాముడి is the letter →.

ముడి adj. Closed. ముడిపూలు unblown flowers. Ila. 2. 163. ముడిపూలపొట్లముల్. టీల్ ఆకులో కట్టిన మొగ్గలు గావుండే పురుములు. ముడిజొన్నలు the great millet enclosed in its husk. ముడినుచ్చలు linseed which is not cleaned. ముడివివ్వము rice that is not well cleaned.

ముడికట్టు n. s. Certain fees on a crop for the benefit of the landlord. A truss of straw, a sheaf.

ముడికట్టుట v. a. To tie a knot. To tie a knot in a man's cloth to remind him that you call upon him to be a witness. అండునసురించిపెట్టలుముడికట్టినారు our ancestors have laid down this rule or held this doctrine.

ముడికాళ్లది A woman who is knock-kneed.

ముడికాళ్లు n. s. Knock-knees. ముడికాళ్లవాడు a man who is knock-kneed.

ముడికొక్కు n. s. A weevil. See సంకావి.

ముడిగొన్న adj. Tied, bound. బద్దమైన. DRU. 442. దశకంఠనిసునన్ను దక్కినవారిముడిగొన్న సేంసారమోహపాశముల, వడినంట గట్టినవాడాఘనుండు. DRK. 372. ముడిగొన్న సేంసారమోహబంధములు వెడదన్నిమజ్జానివెడలినమాట్టి.

ముడిజొన్నలు n. s. The great millet in its husk. ముడివంచ A plain cotton cloth without any coloured border. శల్లాగుడ్డ.

ముడియ n. s. A knot. A bundle of straw or young plants ready to set. కట్టు.

ముడియవిడుపు n. s. A pick pocket. దొంగ. D.

ముడుగుట v. n. To sink, to drown. ముడుగుట. D.

ముడుచుకొనుట v. a. and v. n. To bend one's own limbs, to shrink, shrivel, or close. అది పూలుముడుచుకొన్నది she wore flowers in her

hair. మూతి ముడుచుకొని పున్నది she looked gloomy, pensive or down cast.

ముడుచుట v. a. To set flowers in the tresses.

To bend the limbs. S. 3. 399. చక్ర శ్రీలుమో ముల్ ముడుంతు the doves looked down cast.

దానికివూలుముడిచినదెవరు who set the flowers in her hair ?

ముడుపు or ముద్దు n. s. Rouleau bag or purse.

పూలముడుపు a ceremony of setting flowers in the head dress of a pregnant woman. వెంకటేశ్వరులముడుపు money or jewel promised by a

vow to the god Vencatasā. దివాలపుముడుపు money payable into the Government treasury.

అద్దములోనదోచుముడుపు. Ahal. 3. 48. a purse reflecting in the mirror. ముల్లె. D. says భూషణాదులమాట.

ముడుసు n. s. A bone. అనగాయెముక. D. అస్తి, శల్యము.

ముడేకము n. s. A half penny, called ten cash. పగాని. D.

ముడ్డి n. s. The breech, rump, anus. Appa Cavi. 1. 331. వాణ్నిముడ్డివెనకతిట్టినారు they reviled him behind his back. ముడ్డికొట్టితేనూటిశండ్లు

రాతెను (i. e. కృష్ణ తాడనముదంతభగ్నము) phrase for a reason which is no reason. ముడ్డికిందపెట్టుకొనివుండియెత్రియిచ్చినాడు I found it hidden under him, he hid it by sitting on it. దీపము

ముడ్డికిందచీకటి under the lamp it is dark. i. e. roguery hides under the judgment seat. వానిముడ్డివెంటిరుగుతున్నారు they are dancing attendance upon him. ముడ్డిపూశి n. s. The rump bone. వెన్నయెముకచివరపూశి. D.

ముణక n. s. Immersion. నీళ్లలోనున్నముకావడము. పుకముణకలోవానిప్రాణముపోయినది he died in one immersion.

ముణకరాములు n. s. Puzzle, hesitation, being at a loss. యింతలోపులికిముణకరాములయినది the tiger was now at bay. ముణకరాములుగావుంటిని I was lying upon brambles, on a bed of cares. ఎటూతోచనిస్థితి.

ముణగించుట v. a. To sink, immerse, drown. నీళ్లలోనున్నమయ్యెట్టుచేసుట.

ముణగుకొనుట v. n. To crouch or lie coiled up. రవంతలోటులోకాళ్లుచేతులుముడుచుకొనివుండకొనుట.

ముణగుట v. n. To sink, drown, dive. ఆశనిముణగుతూలేలుతూపున్నది that affair is still in uncertainty. నాకేమిన్నిముణగిపోలేదు it is nothing to me. నారూకలుముణగిపోయినది my money is lost.

ముణగుతామర n. s. The plant called Hibiscus Mutabilis (SC. in చారటీ, కక్రపాదీ.)

ముతక adj. Coarse. మడ్డి. ముతకమాటలు coarse language, abuse.

ముత్రయిడ Error for ముత్తైడ.

ముత్రరంగలు, ముత్రరులు n. s. The three folds that appear above the navel. త్రివళి. Anirud. 2. 65. తామ్రావళులముత్రరులయందముత్రరంగావళి తోడకయ్యాటలాడ. Bilhan. 2. 153. పెనుపై

ముత్రరులంతరాళులుగనా భిద్దార మందొప్పుగా. Mand. 3. 11. శరవియకానిదంతరత, చాలనిశిస్తుపుముత్రరంగలక. టీ|| మూడైనకడుపుమొదిశిస్తుపుమడతలు.

ముత్రరాచ adj. Appertaining to a tribe of Hindus, descendants from feudal tenants who were holders in black mail : a species of militia who often are free booters. See Jour. 5. 83.

ముత్రవ or ముత్రవత్తలి n. s. A great grand mother, an old woman, a beldame. ముత్రవ, అనగావృద్ధశ్రీ. D.

ముత్రవపులము చెట్టు Pavonia Odorata (Willd.) Root of the sweet smelling Pavonia. Ainsl. 2. 297. శుభాచేపి. SC.

ముత్రవస్వ n. s. A great grand mother. మూడోఅస్వ.

ముత్రాత n. s. A great grand father. మూడోతాత.

ముత్రి n. s. అనగాముత్రి q. v. Nila Parin. 1. 21. నిచ్చలపుబత్రికొముత్రియుకొముత్రియుకొ.

ముత్రికె or ముత్రిగ n. s. Siege, blockade. Vachana. P. Vol. 189. leaf 4 and 5. ముట్టడి.

ముత్రియము n. s. A pearl. Any bead or concretion resembling a pearl : such have been found in bambus. ముత్రియములవంటిలిపి a pearly (i. e. delicate) hand writing.

ముత్రిరాచవాండ్లు, ముత్రిరాజులు n. s. A tribe of Soudras descended from రాజులు or lords, squires or gentlemen by descent.

ముత్తుము n. s. The measure of three తూములు.

ముత్తైపుచిప్ప n. s. A pearl oyster. Mother of pearl. ముత్తైపుచిప్పలు a sort of calc. H. 1. 118.

ముత్తైము n. s. A pearl. Any gummy drop resembling a pearl. See ముత్యము and ముత్తియము.
 ముత్తైద or ముత్తైదవ n. s. Good woman, mistress, goody, dame: that is, A woman whose husband is living. The brides-women or gossips: who are always wives (not maids nor widows.) శువంశి.
 ముత్తైపు n. s. జననీజనకులతల్లి, శరశ్రవతి. D.
 ముత్తైపొలగము n. s. A corruption of ముత్తువపులము.
 ముత్యము n. s. A pearl. మాక్తికము. విశ్వుముత్యము an artificial pearl. తాడికి అప్పు వారుపొడిపిస్తేము తాళువా గాలనలేదు the pustule did not rise properly.
 ముత్యాలమ్మ n. s. A certain local goddess: Notre dame des perles.
 ముడము n. s. Delight, pleasure. శంతోషము.
 ముడలించుట or ముడలంకించుట v. a. To attack, to resist, to oppose. ఎదిరించుట. DRY. 354. రామునిముడలించిరమణదేలేక. UR. Ticcanna. 7. 78. యెదురెకురనుముడలించగ, మదిగొంకిపిరిందివలన మండగిల్లే జేరెడనేమరియున్నెడ, బట్టెదననువుగ పుప్పకంబుడిగవచ్చుతరణ. DRK. 16. యదియేమి రఘునాథయెల్లలోకములముడలించు పురుషోత్తము డవైససేపు, యామోహాశోకంబు లేలదావైదవు.
 Pal. 110. line 18. నిలువుముచూపెదనీనేర్పలాడి యెరిగదనని యాతడెక్కినహయము, ముఖముననాటింబిముడలించియతని వక్షుంబునాటింబివడినార్పుటయును. BD. 5. 644. తలకగుండుటిలోనతామర దుండు మొలచునేయిన్నియు ముడలించునేల. R. 5. 190. డించుకచరణాంచలముల, కించుదనంబిచ్చముదుల కించుకముంచుక, సెంచుక విదళితచెంచూదంచప్పించూపుటస్సుటాఘాతమునక.
 ముడ్రశు * (i. e. ముత్ అశ్రు) Tears of joy. ఆనందబాష్పములు.
 ముది adj. Old, ancient. ముశలి, ముదిరిన. H. 2. 53. అచ్చటికేనవచ్చు శువయంబగువేళయెరుంకవెల్పి తేముచ్చటదీర్చనంచుముదిముద్దియతోవివరించుటక గా. DAB. 140. యెక్కడదల్పించునిది ముదిపోరు.
 ముదిరె n. s. A maid, damsel, lady. వనిత.
 ముదిరనము, అనగాముదిమి. D.
 ముదితుడు * n. s. He who is pleased or delighted. శ్రవ్యాస్తుడు.
 ముదిది n. s. అనగావృద్ధస్త్రీశుభజడములు. D.
 ముదిమి n. s. Age, decrepitude. వృద్ధత్వము D.

ముదియుట v. n. To grow old. BD. 4. 1249. ముదిసిముశ్వుననింతముదిమరుల్ బొంది. వృద్ధత్వమును బొందుట.
 ముదిరము * n. s. A cloud. మేఘము.
 ముదివాడు n. s. An old man. వృద్ధపురుషుడు. D.
 ముదుక or ముతుక adj. Coarse. నాణ్యముకాని.
 ముదుక, ముదుకడు n. s. A senior, an old person. వృద్ధుడు. M. VII. 1. 134. ముదుకండయ్యనుకు మారమూర్తివహించుక. ib. VII. 4. 115. ఎక్కడ నిలదగుమూరుండొక్కాయనంక ముదుకడయ్యనుగ్రతమెరగె. ib. VIII. 1. 30. వేదముదుకడువే శ్యాజనముంగోరుట.
 ముదుగు adj. Coarse. నాణ్యముకాని.
 ముదురు adj. Mature, elder, senior, old, ripe. లేతఆకు a tender green leaf. ముదురాకు a leaf that is ripe and brittle. శండుటాకు a yellow leaf of the autumnal tint. ముదురుముఖము or ముదురుమూతి the face of mature age, set features. ముదురుఅక్షరములు a fixed hand, or a formed or settled text.
 ముదురుట v. n. To be mature, to arrive at the period of full growth or maturity, reach it's full height. యెండలుముదిరినవి the summer or heat is now at its height. కలహముముదిరినది the battle is raging.
 ముదుశిరి or ముదుశిలి adj. Old, ancient. వృద్ధదైన. R. 2. 108. ముదుశిలివాడనయ్య. Parij. 4. 48. ముదుశిలితరశియెండ.
 ముదుశిలి plu. ముదుశిల్లు n. s. An old man, or woman. S. 1. 295. గొల్లముదుశిల్లులగాకరసితమార్గవర్తనులగు.
 ముదుశిలితనము n. s. Old age. వృద్ధత్వము.
 ముదుశిలిది n. s. An old woman. వృద్ధస్త్రీ. Vaizai. 4. 28. అప్పుదుశిలిదానికిట్లనియె.
 ముద్దములు * n. s. The grain called పెళిలు.
 ముద్దరము * n. s. A mace, or club, a weapon formed like a hammer. కురుచయినశుద్ధుడు. D.
 ముద్దలము * n. s. A hammer. అయోధునైకమర్తవానిశిష్టైట, ఆయుధభేదము. SC.
 ముద్ద n. s. Girl, simple maid. ముగ్ధస్త్రీ. D.
 ముద్ద n. s. A lump, a mass. ముద్దకావడము To form or collect in a mass. తడిసిబుద్ధ అయినారు they are soaking wet, or are a mass of wet. నెత్తురుముద్దగావున్నది It is a mass of blood, it is all bloody, soaked in blood. కబళము, లుండ

ము. D. ముద్దకణాకరము a species of the dates. ముద్దపశుస్వ pease pudding. యూదము. SC. తడిముద్ద గాళుండెబట్టలు a wet wisp of clothes.

ముద్దకప్పురవాండ్లు n. s. Smelters : smiths who work at smelting iron. రాసుకరియినుముచేసే వాండ్లు.

ముద్దకప్పము n. s. A sort of churning staff, with a heavy mass at the end. కర్రవిళ్ళతగించినకప్పము. D.

ముద్దకూడు n. s. A lump of boiled rice. A paste of rice and ashes applied to the eye of a drum ; forming the black spot in the centre of the head ; for the purpose of regulating the tone. ఆన్నపిండము, శుక్లరలేతనాథమైనభస్మపృదితాస్మము.

ముద్దకొలిమి n. s. A forge for smelting iron. From ముద్ద a lump and కొలిమి a forge. రాతినియనుముగాకరిశకొలిమి.

ముద్దపశుస్వ n. s. Pease-pudding. యూదము. SC.

ముద్దరాలు n. s. Maiden, lass ; a simple creature : (this is a poetical word.) ముగ్ధస్త్రీ.

ముద్దవాయువు n. s. The cramp. కాళ్ళుచేతులుముద్దలుగాకట్టుకొనిపాద్యేవాతరోగము.

ముద్ది n. s. Calamity, peril, misfortune, danger. ఆశుభ. D.

ముద్దియ n. s. Lady, dame ; a poetical word for a woman. ముదిముద్దియ an old woman. B. 3. 996. స్త్రీ. D.

ముద్దు n. s. Sweetness, fondness, delight, caressing, toying. A kiss. ముద్దుచూపుట to evince love. ముద్దుపెట్టుకొనుట to kiss or ముద్దాడుట or ముద్దులాడుట to caress, to fondle. ముద్దిచ్చుట or ముద్దుపెట్టుట to give a kiss. దాన్నిచూస్తేముద్దవస్తున్నది I am delighted to see her : she is very charming. ఆవిడ్లముద్దులుమూటకట్టుతున్నది it is a lump of charms, a perfect beauty. ముద్దులతమ్ముడు my darling little brother. ముద్దులయ్య my sweet lord. శ్రుయోగములముద్దుకనుక్కోవడముచూపకష్టము It is very difficult to perceive the niceties (delicacies) of local adaptation or meaning. కాకిపిల్లకాకికిముద్దుకాదా surely the crow's chick is dear to the crow. i. e. every beggar will love her brat. చుంబనము, చిన్నవాండ్లయందలిప్రేమ. D.

ముద్దు adj. Darling, pet, sweet, charming, lovely, dear. నాముద్దునుతుడు my beloved son, my darling boy. ముద్దుపేరు a pet name. ముద్దుటుంగరము a pet ring ; worn on the little finger. ముద్దుమాటలు sweet words. ముద్దు మొగము a sweet face.

ముద్దుగలముం.s. The fraction of (three dugalams. i. e.) three sixteenths, of a pagoda, thus ciphered ౧౦౮౬.

ముద్దుగా adv. Charmingly, tastily. ఆండముగా.

ముద్దుడు n. s. An idiot. ముగ్గుడు. D.

ముద్దులగుమ్మ n. s. A beauty, a charming woman. స్త్రీ. D.

ముద్దులాడి plu. ముద్దులాండ్లు n. s. A charming woman, a fond creature. ముద్దులుగులికేస్త్రీ.

ముద్దె n. s. The pistil of a lotus. కర్పిక. P. 4. 154. కొమ్ములతోడిపూస్త్రములుగుర్రపు ముద్దెలముద్దుగుల్లుపొండమ్మల. టీ|| కర్పిక. ABA. 1. 224. పొలుచుకర్పికదుద్దనాముద్దెయనగ.

ముద్దరము * n. s. One టంకము and a half.

ముద్ర * n. s. A seal ; a seal ring, or signet. Stamp, print, impression of a seal. A distinguishing mark impressed or burned upon a man or beast. Coinage. మునుపటిముద్రరూపాయి a rupee of the old coinage. Gesticulation, attitude. మానముద్ర the seal of silence, i. e. silence. నిద్రాముద్ర the seal of sleep. i. e. sound sleep. జ్ఞానముద్ర a particular attitude of the fingers used in religious ceremonies. Marks impressed upon sand or clay placed on heaps of grain : a theft cannot easily be committed without moving this seal. ముద్ర likewise means the permanent marks made on the shoulders representing the insignia of Vishnu which are the shell and the wheel, &c. వాడు ముద్రాదానము చేసుకొన్నాడు he received the seals. i. e. his shoulders were sealed with shell and wheel of Vishnu. మధ్యలుగోపముద్రలువేసుకొంటారు they wear patches of brown clay. వానికిఊనకముద్రవేసినారు they stamped him with a figure of a dog.

ముద్రకర్త * n. s. An apparitor, the lowest local officer attached to a high priest. ఆయాగధిశ్ఠలములలోగురువుమనిషి గాళుండేవాడు.

ముద్రకోల plu. ముద్రకోలు n. s. A stamp to mark or seal with. The insignia of Vishnu, being the shell and wheel made in copper: these are heated and the disciples of a Vishnu guru are sealed with one on each shoulder. ముద్రవేసే సాధనము, ముద్రధారణముచేసేనుడ ర్శనపాంచజన్యములు.

ముద్రకడ n. s. A sceptre, a royal staff. Pal. 450. తనముద్రకడవేరెతలగబట్టింపి.

ముద్రకరింపె n. s. A ladle-shaped mace or large spoon borne in state before an alderman. దేవతాయాలుమొదలైనవాండ్లముందర విరుదుగాతీసుకానిపాణ్యే గంటలుగలయి ద్రుతికరింపె.

ముద్రణ * n. s. A seal. Dooming, giving a decision ముద్ర, సిద్ధాంతశ్రుతిపాదనము. A. 2. 45. కనకాద్రిముద్రణ గ్రంథకర్త. టీ. పేరువునంతున్నతనముద్రచెల్లించేవాడు. Sanscrit Naishad. 2. 51. త్వదుదాహరణకృతగుణ ఇతి సాముద్రిక సారముద్రణ. టీ. సాముద్రికాణాంసిద్ధాంతశ్రుతిపాదనం.

ముద్రతీసివేయుట v. a. To unseal.

ముద్రధారణము * n. s. Sealing. i. e. The act of impressing the shell and wheel of Vishnu on either shoulder. చక్రాంకనముచేసుకోవడము. ముద్రతులక n. s. A wooden stamp for sealing a heap of corn. ధాన్యరాశిమీదముద్రవేసేటిది.

ముద్రపిండి n. s. Certain fees of grain given to the ploughman. ముద్రపట్టితో కూడాకాశవాడుయెక్కుకొనే ధాన్యము.

ముద్రమనిషి n. s. A sealer. i. e. a bailiff who seals heaps of corn. అంబారములకుముద్రవేసే బంధువు.

ముద్రవేయుట v. a. To seal. యాహోగమువాండ్లు ఆగుడికిముద్రవేయబడ్డారు these dancing girls are dedicated to this pagoda.

ముద్రాంకిత * adj. Sealed, marked with a seal. ముద్రవేయబడ్డ.

ముద్రాంకితుడు * n. s. He who is impressed with the shell and wheel of Vishnu on either shoulder. శివమూర్తయనుచేసుకొన్నవాడు.

ముద్రాక్షరశాల * n. s. A printing office. ఆచ్చువేసేయిల్లు.

ముద్రించుట v. a. To seal. To set aside. ముద్రవేసుట, కట్టిపెట్టుట, మానుకొనుట. HN. 5. 176. వృషావాదింజేయదున సుతలంపుముద్రించి. అటువంటియెన్నికనుమానుకొని.

ముద్రిక * n. s. A seal ring. శిఖాపుంగరము.

ముద్రిత * adj. Sealed, marked, stamped, closed.

ముద్రవేయబడ్డ, కూసుకొన్న, ముకుళితమైన.

ముక for ముసు Erst, formerly, in old times. M. 1. 2. 9. ib. XII. 1. 61.

మునక n. s. Immersion, plunge. స్నానము. ఆరణికి గ్రహణముతలమునకలయినది he is bewildered in Sanscrit. యాశునినాకుతలమునకలైనది I am immersed in this business.

మునగ or మునగచెట్టు n. s. A tree resembling the horse radish Hyperanthera Moringa. శివ్ర. SC. Ainslie. కారుమునగ a wild species of the same. The Munaga is proverbially weak and brittle. విత్తుమునగతీక. ? Roxb. 3. 311. also 2. 368 and 3. 353. నేనుబట్టినదిమునగకొమ్మకాదు వింతకొమ్మ what I rely on is no broken reed,

మునగజిట్ట See under జిట్ట.

మునగన n. s. ఏతాములోపుకభాగము.

ముని n. s. (In composition means) the point of, as మునితల్లు (lit. the point tooth, i. e.) the point of the tooth. మునినాలుక the tip of the tongue. మునికాళ్లు the points of the toes. Ila. 3. 126. కొన.

ముని adj. Former, front. మునియేడు the preceding year. N. 9. 286. మునిమునిచీకటింపడునముంబువాకిట, టీ. ముంజీకటి the earliest twilight.

ముని * n. s. A hermit, monk, or recluse. A prophet, seer or sage. A saint or holy man. ఋషి. D.

మునికొంగు The tip of the skirt. ముంకొంగు. S. 1. 330. చేలమునికొంగొకయించుకయిత్తి.

మునికోల n. s. The point of a goad. Siddha. 9. 42. అహంకారమేమేడియలబుద్ధిమునికోల.

మునిగించుట v. a. To drown, or make sink. ముంచుట. Naish. 2. 161.

మునిగుత్త n. s. Usufruct of land in satisfaction of debts. A forestalled rent: money wrongfully collected by anticipation.

మునిత్రయము * The name of a certain sect among the Vadagala bramins.

మునిపుంగవుడు A he-recluse. i. e. a great hermit. Vish. 3. 371.

మునిమనమడు n. s. A great grand son, ముచ్చనమడు.

మునిమనమరాలు n. s. A great grand daughter. ముచ్చనమరాలు.

మునిముచ్చు n. s. A demure jade: literally a roguish hermit. కపటశిష్యాని. L. 10. 109. KP. 3. 208. Swa. 2. 82.

మునిముట్ట adv. Much, excessively. మిక్కిలి. B. X. 9. 16. యాశక్తువైరింపుమింకదొంగలబోవనేనని మునిముట్టనేద్రుపాని. Sanscrit. B. X. 9. 11. కృతాగశంతంశ్రురుడంతమఱిసే.

మునిశ్వరుడు * n. s. A venerable saint (మునిశుశ్వరుడు) or hermit.

మును * adv. and n. s. Formerly. పూర్వము. మునుకోశేపైరు, ముందరిపంటయున్ను the crop first reaped. OG. R. 5. 217. యెంతయైననువనింతి సెంటిడించి, తగదుచనుడేర యెరుగవేనైత్యమాయ యైన వచ్చితివికనేలనరుగవలయు శరగమునుగల్గవ వశర్లకాలకడకు. మునుగల్గ, మునుకొని, అనగా ముందుమించి అనితోవినది.

మునుక n. s. Immersion, plunge. మజ్జనము, ముగ్ధము. D. నిరుమునుకపాలము land liable to inundation.

మునుకుట v. n. To hesitate, to be at a loss. యెఱుతోచకఁముందుట. HD. 2. 2675. మొగము క్రాలగవైచిమునుకుచునున్ను. DRU. 870. మునుకు, నజ్జాలసాక్షుముయ్యబొప్పడక. మునుకును, అనగామిగకరించును.

మునుకొని adv. Before, in front, first, previously. ముందుగా. D. S. 1. 71. మునుకొనిమేరమారువలపుంధనముంగల క్రోవజూతుగా, వెనకరతీశ్వరుండుకుడవేయని యెత్తులు బెట్టనెప్పుదిక, వెనగొనుల జ్ఞయంబొడము భీతియుడన్నరికట్టనంతలానినుడకు రాంబుధింముసే. HK. 2. 209. అనినానావిధములనమ్మనివరుడమ్మనుజవిధునిమునుకొనిమాయాచి నయొక్తులెన్నిబలికిన. టి. మునుకొని, ఎడలవచ్చి.

BRY. 2. 688. నిలింపులుశంతశమందిచూడగా మునుకొనిబాణకర్ణములు ముంచెనభోవలయంబుదిక్కులక. Vish. 1. 72. కల్పాదులబయెరుచోశనుడేలాగునలోకముస్సీజియంగను మునుకొనినారాయణత్వమునసాత్వికుడై. Pal. 94. పారెడియేరైనపారకయండ, మంద్రింపజాలుదుయాధామినెరుగ, మునుకొనియేముళిముద్రంబువైన, యింకింపజాలుదుయామంద్రజాల, జీవంబుగలపాని.

మునుగచెట్ట n. s. The plant called Hyperanthera moringa. శిశ్రు. SC.

మునుగుట v. n. To sink, plunge. మగ్నమాట. మునింబి being immersed. URK. 7. 177.

మునుకుటి adj. Former. ముందరి.

మునుకుట adv. Formerly. పూర్వము.

మునుశుట v. n. To idle, to delay. కాలహరణము చేసుటఅనితోవినది. HD. p. 236. ఉపాయము హింశనేనింకమునిపితినేని.

మునుచే adv. Formerly. ముందరనే.

మునుమాడి See మునుమిడి. BD. 4. 1237. శుటునాటకంబులనటియించువారు, మునుమాడిపీరువారననెలకూడి, కనుగొనరోళ్లరోకళ్లబాడెడరు.

మునుమాళు The earlier part of the night. ముంజాము. BD. 3. 269. ఇచ్చకార్యతిమాయుబచ్చవిభూతి, యిచ్చసెక్కుయ్యనాకిమునుమాళు.

మునుమిడి adv. Well, properly. చక్కగా, బాగుగా. Dab. 199. line 10. కేలముశలంబుమూని, మునుమిడియండరమొత్తంగదొంగ. DRB. 298. కుటిలుడైముచ్చిలికొనిపోయినాడుమాడులోకంబులుమునుమిడివెడకి, వాడెవ్వడైననుపానివధించి. L. 11.

42. అనటులవిత్తంగనాతోటలోన, మునుమిడికడవ్వంగముందటగాంచి. DRY. 2200. నేనుమునుమిడితోల్లియలిలోకకృతులైన యక్షగంధర్వ, శతులదేవతల దిక్కులపెక్కుండ్రబులవిడిగారింది. HD. 1. 113. మూడులోకంబులమునుమిడిమీరు, చూడనియట్టిరాజులుమరిలేరు.

మునుము n. s. A field of grain, of which part has been cut. The front, or van, of an army; any thing opposite. కొయ్యగామిగినచేను, నేనాముఖము, ఎడటిదియు. D.

మునుమును, మునుమున్ను adv. At first. మొట్టమొదట. T. 2. 71. ib. 4. 187.

మున్ను adv. Previously. ముందుగా. (అ intensive added to మున్ను) H. 2. 109. BD. 5. 1195. పూజించునవపుప్ప రాజకిమున్ను రాజాంకువైచ్చుత్పరోజంబువిరియ.

మున్నుటియట్ల adv. As usual. మునుకుటివలెనే. BD. 5. 819. కన్నడబ్రహ్మయ్యమున్నుటియట్ల.

మున్నరక n. s. The front plough, followed by others. ముందరిమక్కి, రక్కళమున్ను. OG.

మున్నరక, మున్నెరిక or మున్నెరికము n. s. Shrewdness, archness. Outrage, horror. బాణతనము, రాక్షసితనమునితోవినది. OG. eays మున్నరక, రక్కళము. Jagannath. 3. 141. ఇప్పింబుననీమరతిగా వింశనశ్చుడవ్వుదువుటి, మిన్నమున్నెరికంబుననస్త్రీలాద్రిరాజుపైకింకించి. Nilap. 2. 128. కన్నెయరొయింతవచ్చివైవన్నెయుచానియునుడరిగవకెడవకటా, నిన్నేమియనగవలెనేమున్నెరికెలువినుటలేదుమున్నెల్లొక.

మున్నాడుట v. n. To come forward. కుందుమించుట. Jaim. 5. 125. వారిలోనకుడతియొక్క తెమున్నాడిపారుతెంచి.

మున్నీరు infi. మున్నీటి (From మను first and నీరు waters) The sea, ocean. సముద్రము. మున్నీటి అగ్ని volcanic fire, submarine flame. బడచాసలము. కన్నీరు మున్నీరు గాయెద్యె she shed a torrent of tears.

మున్ను adv. Formerly, erst, before, of old. మునుపు. యింతకమున్ను just now, lately.

మున్నూరు n. s. Three hundred. త్రిశతము. infi. మున్నూటి. The మున్నూటి కులము or 300 caste is a phrase for the బలిజెవారు See the నిజలింగ చిక్కయ్యకథ. మున్నూటికి three hundred.

ముప్పొందుము Thirty tooms. (of grain) ముప్పైతూములు.

ముప్పటిల్లుట To cool after boiling. కాగిచల్లారుట. G. 3. 42. క్రమమన దాదులక్కడను ముప్పటిలి నజలకంబు దీవీకాయా చెలువనుకునకు.

ముప్పది n. s. Thirty. త్రిశతం. (From ము. i. e. మూడు three and పది ten.)

ముప్పాతిక n. s. Three quarters. గంఠంబు is 3/4 of a pagoda and కొంబు is 3/4 of a fanam. మూడుపాతికలు.

ముప్పాళు n. s. Three quarters of a pagoda-cyphered గంఠంబు మూడుపాళులలు.

ముప్పిడి plu. ముప్పిళ్లు n. s. A dagger. వాకులనితో చినది. Pal. 377. పెరుగుముప్పిళ్లతో సేనులుబించి.

HN. 2. 11. చేకట్టుదండలు వాకట్టులు ముప్పిడువ పెకములందా కొల్పవన్యంబు మందు. KP. 2. 143. పైడిదుప్పటియును మొలముప్పిడియును మణి సేపులయు బొద్దుపూనికంబు. మొలముప్పిడి, ఆనగా

పుడిలో చెక్కుకొన్నవారు.

ముప్పిరి Three fold, triple. Of three పురి twists or strands as a cord. ముప్పిరిదారము a three fold cord. మూడుపురులు.

ముప్పిరిగొనుట v. n. To redouble or swell. ముప్పిరిగొన్నమోహము redoubled love. ముప్పిరిగొన్నవేడుక exceeding joy. Nala D. 3. 58. చలముకోపంబురోపంబునిమూడః ముప్పిరిగొనగ annoyance, anger, and spite united to spur him on. This might be more correctly spelt ముమ్మరి for it comes from పురి not పిరి. ముప్పిరిగొన్న threefold, redoubled, vehement. ఆతిశయించుట. D. says మూడుపూర్ణులెనునుకొనుట.

ముత్సు n. s. Old age. Danger, peril. వాక్యము, మోసము. D. Vish. 7. 97. మోకుకల్గినభాగ్యదేవతమిమ్ముధన్యులజేయగా నీకుమారునిదెచ్చి ముత్సుననిచ్చెనీతనిజూచినకా. ib. 6. 223. కుడినిముత్సుననన్తురిరశ్శరించి, యుద్వాహముగా జలించితో. S. 3. 184. యిప్పనికింబోవుటము ప్పొగదాయని. చెరుపొనని. Sar. D. 568. పురపురపొక్కుచుపుత్రమోహమునముత్సుదోచుటగర్భమున చెయి పెట్టి త్రిప్పనట్లుండున.

ముప్పరి adv. Threefold. See ముప్పిరి.

ముప్పుట adv. At the three (పూటలు) times; viz. morning, noon and night: continually. మూడుకాలములయందు, త్రికాలములయందు. BD. 6. 26. ముప్పుటనిక్తార్థమునజరియింపు.

ముప్పై, ముప్పయి adj. Thirty త్రిశతం.

ముప్రియ n. s. The fraction of three (256ths) priyas. (See ప్రియ.)

ముప్రొద్దు adv. All day long, the livelong day త్రికాలములయందు. BD. 5. 1223.

ముప్పడి adj. Threefold, treble, triple. త్రిగుణము. D.

ముప్పేడ Three bedas, i. e. one దుగలం and one పేడ. మూడు పేడలు.

ముప్పొట్టు n. s. The fraction called three annas or 3/4; ciphered thus ౩ being three బొట్టు or cross lines ≡ See బొట్టు Thus ౪౩ ౩ is 4 3/4. ౪౪ ౩ is 4 1/4. ౪౫ ౩ is 4 1/2.

ముముఠు or, ముముఠుపు * n. s. A sage abstracted from all human passion and feeling. One who is pious, heavenly minded, devout. మోక్షేచ్ఛగలవాడు.

ముమ్మడి n. s. Treble, triple, threefold. మూడింతలు. BD. 4. 716. కుడిబిక్టినిబడగులచేతనంబెబడనదుచుకొను, యిమ్మడియుముమ్మడియు. ib. 4. 1178. ఇమ్మిండడికి ప్రయంబెట్లగుననుచు, ముమ్మడికడిజేసె మొన్నయధరుడు.

ముమ్మడించుట To triple or multiply by three. మూడింతలుచేనుట.

ముమ్మనమడు n. s. A great grand son. మనమడిదడ.

ముమ్మరము n. s. Vehemence, excess. ఉగ్రము. జ్వరముయొక్క ముమ్మరము the crisis of fever. జ్వరముయొక్క ముమ్మరము తప్పినది the access of fever is now past. ఆతనికనియిప్పడనిండా

మున్నరముగా శున్నది his star is now in the ascendant.

మున్నరము adj. Vehement, excessive. మిక్కిలి అతిశయమైన, ఉగ్రమైన. L. 13. 102. శ్రుత్యకాలమునాటిపాపావర్షములదలచించెడు మున్నరంబైన, రాలువర్షించిరి. T. 4. 55. మున్నరమైనకంఠవిరిముల్లలకుండననువు శున్నించెదక. టీ|| మున్నరమైన, అతిశయమైనటువంటి. Ila. 4. 128. కన్ననెత్తావులసామ్యస్థిలుమున్నరంబులగు మోహరంబుల నెన్నుదించెందిరండు.

మున్నరముగా adv. Vehemently, excessively. మిక్కిలి అతిశయముగా, ఉగ్రముగా. BX. 415. అల్లులువట్టింబియంఘ్రులగజ్జలు మెరయదన్నుమరోలిమున్నరముగ.

మున్నరించుట v. n. To grow stronger; redouble, exceed, become violent, to come to its height or crisis. జ్వరముమున్నరించినది the fever reached its height, acme, maximum, or crisis. ఉగ్రమవుట.

మున్నుట abl. of మున్నూరు Thrice మున్నుటక. మున్నుటిక infli. of మున్నూరు Thrice, threefold. మూడుమూటకున్ను. N. 2. 419.

మున్నూరు adv. Three times. మూడుమాట్లు. M. XIII. 3. 288. Vema. 86. 157.

మున్నూల adj. Triangular. మూడుమూలలుగల. మున్నెనవాలు n. s. A trident or మూడు + మొన + వాలు three pronged weapon. త్రిశూలము.

మున్నుంచు adj. Three edged. It is applied to a species of grass. మూడుఅంచులుగల. Vish. 8. 256. మున్నుంచుకుంగమైయుండె.

మున్నులగుట్ట n. s. A place where three boundaries meet; a place of meeting, a place of rendezvous, more correctly మున్నెల్లగుట్ట. Swa. 3. 54. ముడివడుకంఠుసేనలకుమున్నులగుట్ట. టీ|| కూడలికట్టు. చేరేళ్లము. From మూడు + ఎల్ల. (a boundary) and గుట్ట.

మున్నూకు adj. Three leaved. మూడుఅకులుగల. మున్నూకుపొన్న n. s. See under పొన్న. మున్నుట v. a. To close. See మూయుట.

మున్నూరు n. s. Three villages collectively. గ్రామత్రయము. S. 3. 375. మున్నూరుపిలుబుతందములు millions of ticks that infest cattle. మున్నూరు, అనగా ఆ కాశగంగ, త్రివేణి A name of

the river Ganges. HD. 2. 3. ముందరనున్నదిమున్యరునేల.

మురకంసారి * An epithet of Krishna, as slayer of Mura and Kamsa. Kuchelo. 2. 59. Thus Mercury was Argeiphontes.

మురఘన్నరుడు * See మురారి. M. XIV. 1. 3. Epithet of Krishna, as being the slayer of Mura.

మురజము * n. s. A tabor or small drum. వృదంకము, మద్దెల. Swa. 4. 178. H. 3. 38.

మురమురలాడుట v. n. To fume, to evince anger. కోపవికారమును చూపుట. D.

మురళి * n. s. A flute, a pipe. పిల్లంగోవి.

మురళించుట v. a. To sport, revel? తిరగ్గరించుట అని తోచినది. HD. 1. 571. ముత్తెంపుచిప్పలమురళించుమోము.

మరారి * n. s. The 'vanquisher of Mura' (a celebrated giant.) This is an epithet of Krishna విష్ణువు. Thus Mercury was named Argiphontes 'slayer of Argus.'

మరి n. s. A bit, a piece. A half piece of cloth, called a Salampore. plu. మర్లు.

మరి n. s. Pride. గర్వము. Nila. 1. 3. నెరిగిబృతలువేల్పుమరియడంచి.

మరించుట, మరియించుట v. a. To turn the face about. P. 3. 159. వికటత్రకటాననముత్ మరించుచుక. టీ|| మరించుచుక, తిప్పుచున్ను. M. X. 1. 15. కరముగ్రముగముగమిరు దెసమురియించి.

మరికి n. s. Dirt, nastiness. మాలిన్యము. కుక్కలమరికి గాశున్నవి they are as plentiful as blackberries.

మరికి adj. Dirty, foul. మలినమైన.

మరిపెపు or మరిపెంపు adj. Graceful. సాగనైన. Swa. 6. 36. అత్తరిమరిపెపునడజెలి, కత్తియగమిగాలువ. టీ|| మరిపెపునడ, పుయ్యారపునడకతోటి. Padma. 3. 13. కవచోరంగిననుధాకరమండలము మూడమరిపెంపుచిరునవ్వుమొలచెగాక.

మరిపెము n. s. Exultation, joy, gladness. Gaiety, gracefulness. Caressing, fondling, coaxing. ఉల్లాసము, లాలన, లాలిత్యము, సరసత. T. 3. 41. ఔరా చక్కదనంబు హౌసుమరిపెంబయ్యారయ్యారమా, రారా. టీ|| మరిపెంబు, శృంగారము. ib. 3. 92. బొమముడిపాటుజంకెనయ్యువునికెయ్యుకమరిపెంబుమోడిశంకెముచిరునవ్వుతోట. టీ|| మరిపెంబు, ముట్టున్ను. ib. 4. 56. మరిపెంబులకు

దీనిమరుదోపయోగము. టీ|| మురి పెంబులకు, ము
 డ్దురసములకు. ib. 2. 98. మురి పెమున పేనువరుతు
 కె మ్మొవిదెరుతు. టీ|| మురి పెమున, శృంగారముచే
 తను. H. 5. 102. శిస్తుబిగివికబాగుచి న్నెయ్యెత్తు,
 పునూనాణంబుమురి పెంబు పెడతనము. ib. 1. 293.
 శరసాబుకావిరునవులున్నరి పెముల్ శయ్యుటము
 ల్వింతలుక. ib. 4. 228. మురి పెములప్రోలుకల
 దొక్క ముద్దరాలు. ib. 3. 206. తరితీవుకలుచి న్నె
 లు మురి పెములువిసాద కథలు మోహపు ఛాపల్.
 ib. 5. 160. కడకుకనతడిక తిల, బడ జేసుక మురి పె
 ముట్టికడకడుతమితుండుకుకొనరింతుకకోరిక, లడ
 రగరతి సేనరతులకాయత్తుండై. ib. 2. 16. మిశమి
 శలప్రోలువలరాజు మేటిదాలు, మురి పెముల మెచ్చు
 కొనజాలుముద్దరాలు, వానియిల్లాలు దొప్పరవాని
 దోలు. B. X. §. 86. verse 7 line 4. పుచ్చుకర
 సాయకజ ర్వితాంతరంగమై భీతిలియుండె, సిగ్గు
 మురి పెంబును మోహముచేరుచూపులక. శృంగార
 గర్వము. D.

మురిపొంత n. s. A sort of sword-fish or wolf-fish
 with an elongated head.

మురిమురి adj. Very little, inconsiderable. కొంచె
 ముకొంచెము. D. మురిమురిచికిటి n. s. Slight
 darkness. చీకటి.

మురియ n. s. A bit, a fragment. తునక. DRU.
 1024. వాచు వెండియుమీద వైచినరరులుమూడేకి
 మూడేకిమురియలు గాగ, నిశితాశ్రీములద్రుంచి.
 DRY. 1576. మొగినచ్చుకరములమురియలైచెడ
 ర.

మురియుట v. n. To break, as the point of a spear
 &c. విరుగుట, తునియలట. M. IV. 3. 69. రాజు
 లశందతిరానిన తోడవులమురిసి రాలినపాతిక్రమగు
 నాక. N. 4. 204. శూలంబుదిగివినక్షోభిధి బాడవి
 నము మ్మెనలొక్కటమురిసికడియె. టీ|| తునికడియె.
 Padma. 10. 36. మురిసినశశ్రీంబులును. DRY.
 1572. ముఖశోణంబులుమురియకయుండ, పొం
 దిమీదికియొల్లిభూరికేతుల, చందము గాత్రకో
 డ్దుములొద్దువారు.

మురియుట v. n. To exult, rejoice in hope, to
 evince a strong desire. ఉల్లసించుట, ఆశపడు
 ట. Sar. D. 376. క్రిందగల్గి కమింపియిండుండి
 ముండటికదీర్చుమురియునునుండె. H. 2. 111.
 ముద్దిదరాయనిమురియనచట. Radha 1. 10. తో
 ట్రుబల్లులుముద్దు దొల్లనవులు గాంచి మురిసియ
 శోదశి మ్మొదమండ. UH. 3. 14. పొన్నుగున్నులని

డక న్నెకూవులజాడ మురియుతు దానిమాతలూతు.
 BD. 5. 941. మురియుతు ముండర బళినడుజనక, తు
 రిణయంబున కేగ బంతమేనాకు. ib. 5. 986. ముం
 దరనాబోతుమురియుచునడువ. B. 8. 468. మణికు
 ట్టిమంబులమురియుతు. శృంగారవికారమగతురచెన
 నుట. D.

మురు n. s. A piece, or bit. తునక, మురు మొండె
 కుని. D.

మురుగు plu. మురుగులు n. s. A bangle: a brace-
 let: an earring worn on the top of the ear. S.
 3. 54. మెడనున్నపాదాలుచివివియెవ్వరిగన్న మురు
 గుతలారికి మురుగుజేసె. కడియముకొనచెవిన బెట్టే
 సొమ్ముకమ్మ మురుగులు a wire twisted and worn
 as an earring.

మురుగుట v. n. To putrify, mortify, rot. [Also,
 To pine, languish?] మురుగుడు వాశన a stench,
 stink. మురుగుడునీరు gutter, slush, putrid
 water. మురుగుడు నెయ్యి rancid butter. మురుగు
 డుపాలము land enriched by putrid water. BD.
 4. 84. ముట్టినంజీరలుమురుగునెజెల్లును.

మురుగుడుచేత n. s. The Indian flying-fish.
 Russell. 161. Trigla volitans, Linnaei.

మురుత్రోవ n. s. A dirty stinking road. దుర్గంధ
 పుత్రోవ. OG.

మురుపు n. s. Delight, glee, liking. See మురి పె
 ము. శంతోహాసితయము. D.

మురుపు n. s. Beauty, loveliness, grace. Also a
 bangle, a sort of earring. సాందర్భము, కర్ణభూ
 డరామున్ను. ABA. 3. 88. కడియమున్ను.

మురుబాలు n. s. Beestings; milk given by the
 cow during the first week after calving.

ములక n. s. The plant called Solanum, or night-
 shade. నేలములక Solanum Jacquini. తెల్లముల
 క Solanum Indicum. పృవతి. See also వాకు
 డు and కంటకారికా.

ములికి plu. ములుకులు n. s. An arrow; an arrow
 head; the peg of a top. Vijaya. 3. 29. మురు
 డలరుచిచ్చరవాడిములుకులేయ. T. 3. 42. కలి
 గాదిదిమరునివూములికిగాని. Bmj. 3. 119. పూ
 ములుకులక మరుడేయక. Pal. 312. వెండిములికి
 తోడవెలయు పొంగరము. బాణము, అలుగు. D.
 పొంగరముయొక్క ముక్కు.

ములు n. s. A thorn &c. See ముల్లు, కంటకము.
 ములు (in composition) Thorny, as ములుగోరంట
 See గోరంట.

ములుకోల n. s. A goad ఎత్తనుపొడిచేది. D.

ములుగుడు The tree called Morinda Umbellata. Ainal. 2. 253. not in Rox.

ములుగుమాను A sort of fish. H. 4. 225. 2కచేత.

ములుగొలిమిడి n. s. A plant bearing a dark black flower (Capparis spinosa. కోకిలాక్షము. D.

ములుగోరంట n. s. The plant called Barleria Cristata. రీంపి, సైరేయకము. D.

ములుచ adj. Mean, trifling, slight. అల్పమైన. Dab. 39. line 11. యేలగా మొగమాట మేమియ్య లేక, ములుచమాటలనన్నుముడుక జేసెదవు.

ములుచ n. s. A mean wretch. అల్పుడు, యేద్రుడు. KP. 6. 301. చిలుకచదువునటచదివినములుచకుదృష్టాంతమట్టి మూఢపుడుర్ణాకుల జిలుక తేలివినవయగలచేతురి వెడరవదురు గాకని జేచ్చక. Radha. 3. 83. ములుచను గా నెనిమననుముచ్చటవీర్చె వసూరలోవరి. టీ॥ ములుచను గాను, కొద్దివాడను గాను.

ములుచదనము n. s. Slightness, meanness. పులచదనము. H. 2. 259. కలగోత్రములవారినిలికికట్టె లునిళ్లుకొయించుచుండెడుములుచదనము.

ములుదారు or ములుతారు n. s. A kind of snare? H. N. 2. 16. కృగంబులు వెలుంగులోశట్టులరని ములుదారు వేయించి, పోగువారింబి.

ములుదోశితీగ n. s. The prickly cucumber. రోషశి. D.

ములుము n. s. A stubble field. కోతకోసినపొలము నితోవినది.

ములుమోడుగ n. s. A tree called Andersonia, Rohitaka. రోహితకవృక్షము. SC. Rox. 2. 213.

ములువెంపలిచెట్టు The tree called కంటపుంభి. D.

ములువెలగ The tree called చతురశ్రకవృక్షము. D.

ముల్లి See ములికి.

ముల్లిమి n. s. A cluster of thorns. R. 5. 95. కంటకశముదాయము From ముండ్లు and గది.

ముల్లద or ముల్లకుద. D.

ముల్లంకర్షణ n. s. The radish (or Raphanus sativus) Vema. 1369. Rox. 1. 569. Bramins are strictly prohibited from eating the ముల్లంక and the సారకాయ. a few eat the వీరకాయ and మునగకాయ and the వెల్లుల్లి. Garlick is also forbidden, just as in Egypt. కూలకము. D.

ముల్లాచించుట v. a. To chip (stone with a chisel) To chisel. From ముల్లు a small chisel and ఆచించుట To apply or make.

ముల్లు n. s. inñ. ముంటి abl. ముంటు plu. ముంట్లు A thorn, a spur, a prickle. The tongue of a balance. A fish bone, a spine. A small needle or pin, as the hand of a watch or the works of a watch. వడ్లముండ్లు the beards of corn. ముంటికత్తి a sharp instrument to extract thorns with. ముండ్లకంది a porcupine. ముండ్లబంతి a cluster of pricklers used by thieves. BD. 5. 676. కత్తెరనినుమునకుతలు ముండ్లబంతియూనిలికచ్చడమును. ముల్లుచూపుట, ఆతికయించుట. Zacc. 1. 22. యెవ్వ తెయవధాన మెరుగునయ్యవధానమున వానికించుక ముల్లుసూపు To turn the balance i. e. be superior. ముల్లితె he planted thorns. A. 4. 265. మునుదనసీమచేసుకొని, ముల్లిడిగ్రుద్దటవెండి చేసిమెత్తనకయివేరువెల్లకియుద్రవ్వెడు. టీ॥ ముల్లిడి, చుట్టూకంపవేసి setting up a hedge. ముండ్లు పోయినగద్యారము a clock that has lost its hands.

ముల్లు adj. Thorny, prickly. కంటకిత.

ముల్లుకుద or ముల్లుద. D.

ముల్లె n. s. A bag, or bundle, (of money, or jewels,) a purse or rouleau. Wealth, money, property. కూట. D.

ముల్లొకము (for త్రిలోకము) The universe, heaven, earth and hell.

మువ్వ, మువ్వలు n. s. Small bells, (such as dancing girls and parrots wear.) Bracelets for the feet with small bells. గజ్జెలు, D. says పాదమండుధరించెవి. Chenu. 2. 229. మురుగులుకాని కోకలునుమువ్వలుగ్రుచ్చినచల్లదాలు. Ila. 4. 40. ఘల్లుఘల్లునినునుమువ్వలందియలునంఘ్రులవ్రాయ గ. టీ॥ మువ్వలు, విరుగజ్జెలు. Rasica. 1. 98. మేలుకొంటుజూలును మెదల గొప్పవెండిమువ్వలు పొదలంకండువారి.

మువ్వకోడె n. s. A bullock in training. కొత్తగా కాడికిగంతకునలకరచేయెడ్లు. D.

మువ్వదోనె n. s. A vessel with one keel, (as distinguished from కోతదోనె a shos dony, which has two keels.) తెంపిఅడుగుతలకగలవాడ. D.

మువ్వనైసుకము n. s. A royal tiger. (literally the tricolored beast.) వెద్దపులి. D.

మువ్వీశము The fraction of three sixteenths (See వీశము) ciphered thus వికై.

మువ్వరు Three persons. ముగ్గురు.

మువ్వెట్టి n. s. Three plagues : all sorts of drudgery. మాడువిధములైనపరిచర్యలు. BD. 3. 964. కను ముయ్య నెడయు లేదనగ మువ్వెట్టి గొనియెను. ib. 4. 627. ఆనయము మువ్వెట్టిగొనుచునుబడుగు బనులుబంతుగ జేళిబ్రతుకుదుచునుచు.

ముకించుట v. n. To become silly or foolish. చెడుట. సీకేమిబుద్ధిముకించినది are you out of your wits?

ముకిండి or ముకిడి n. s. A tree called Strychnos Nux Vomica. అనగా ముప్పిచెట్టు. Q. M. V. 3. 331. ఆకొనిముకిండినిన. See ముసిడి.

ముకితము * adj. Stolen, robbed. దొంగలబద్ద.

ముక్కుము * n. s. A testicle. వృషణము.

ముక్కురము * n. s. Obstinacy, persistency. మూర్ఖము. Vema. 1476, N. 7. 116.

ముక్కురము * adj. Hard, obstinate, severe, of a sullen saturnine disposition. మూర్ఖమైన.

ముక్కురి or ముక్కురుడు * n. s. A ruffian, a violent man. మూర్ఖముగలవాడు, వెత్రికట్టుగలవాడు.

ముష్టాముష్టి * adv. Fist to fist, a phrase in fighting. గుద్దులాట. DRK. 144.

ముష్టి * n. s. A fist: the hilt or handle of a sword; a handful. పిడికిలి, పిడి, పిడికెడుంజలు. ముష్టిచెట్టుట to give alms. Vem. 1331. భిక్షము వేసుట. ముష్టివద్య A slim girl: lit. slender-waisted "her waist was a handful" (Addison.) ముష్టియెత్తుకొనిబ్రతుకుట to live by alms: రాఘవసాందవీయం. 4. 47.

ముష్టి adj. Appertaining to the tree Strychnos Nux Vomica which is called the poison nut tree. 'Musadi.' Rox. 1. 575.

ముష్టికాంతకుడు * A name of Balram. W. Dab. 69.

ముష్టికాయ The nux vomica or poison nut.

ముష్టికాయముచ్చు n. s. The bird called hoopoo: a crested wood pecker: lit. The poison-nut-eater.

ముష్టిగంజ n. s. The nux vomica or poison nut.

ముష్టిరణుడు * n. s. A boxer. జెట్టివాడు. D.

ముసనాబు This word seems to be foreign. తడక అనితోవినది. Paidim. 3. 77. మొగలిరేకల్లికతో గకాడరట్టుము, కురుగన్నుచెరుకుక్రొమ్మెరుగుకొమ్ము, జిగ్గులు లేకువి విసురుటాకుకుడంబు తొగరు నెత్తామరమాడుగొడియ, లలరారుకురువేరుతకుకు బల్ ముసనాబుకుచుంపుపొగడల్లా బటువుదిండ్లు, పొన్నాకు వేల్పువ్వన్నియబున్నాగ, మనటిక్రొవ్విరి

గుత్రిగొనబుకుచ్చు, బొండుమల్లియకురల్లి కచ్చురల్లి టారుగు, వలల్లివిరివాదిబటువుదిల్లునుగలుగు, నంజలము వేల్పుతోయ్యలు లనుసరింప నెక్కి మొకకొన్నిట యనంబు లేయంత.

ముసముసమునుట (Anuk of anger) To fume, to be angry; to rustle, as hair. చిరచిరమునుట, వెంట్లు కలవల్లశబ్దముల్లిట్టుట. Dab. 203. ముసలిరోతుంబునముసముసమునుచు, ముసలలాంగలములమునుకొనివిలే. ib. 139. ఆరాజుమొముమా ర్చెట్టుచు ముసలి ముసమునుచుతా మసంబునబలికె. Mand. 4. 186. ముసముసమునజుట్టికొన వెంట్లుకలువట్టిపాపం ముసియందియలులియదావి, తుదనాల్ల దొరలనితో క్కుబల్లులదిట్టి.

ముసరుట v. n. To collect, gather, crowd, settle upon (any object, as flies, or insects;) to surround. మూసుకొనుట, చుట్టుకొనుట.

ముసలము * n. s. A club, (whether used in fighting or as a rice-beater.) ముసలాయుధుడు he who is armed with a club. Dab. 72.

ముసలకిశలయము "Club blossoms" — an expression similar to "milk from a stone" the name of a certain book. రోకలి, రోకలివంటి ఆయుధమున్ను.

ముసలి n. s. An old man or woman. మాడుకార్ల ముసలి a crone that hobbles on three legs, i. e. with a staff. plu. ముసళ్లు old people. Swa. 6. 57. Pal. 454. Parrot. 83.

ముసలి adj. Old. ముసలిమనిషి an old person. ముసలికుండు a decrepit person. ముసలివాన the latter rain.

ముసలితనము n. s. Old age. వృద్ధత్వము.

ముసించుట v. n. To be silly, play the fool. యేండ్లలో ఆరువైఅయినప్పటికిన్నిసేకుయేలయిట్లాబుద్ధి ముసింపినది at your years you ought to be wiser. వాసికేబుద్ధిముసింపినది he has lost his wits. వాసికేబుద్ధిముసింపి ఆకాకితముయెత్తిచూచినాడు he was off his guard and took the letter and read it.

ముసిడి, ముసిణిచెట్టు or ముసినిచెట్టు n. s. A tree called Strychnos Nux Vomica Rox. 1. 575. ముప్పిచెట్టు. Kalahas. 4. 12. రఘుర్థమునముసిడికోలలుపంచముననమర్చు. BD. 5. 857. ముసిడిప్పక్షుంబులొప్పెనేగ నెల్లడల, బళిడికొండలభాతిబంది వెలుంగ, నళలారముసిడిపండ్రారంబుంగ. Vajj, 3. 108. ముసిడిమాకున, నైతమునుబండ్లుగల్పించిచెరుకునంచేలశ్చుజించడయ్యె.

ముసుకు, ముసుంగు or ముసుగు or ముసుకుగుడ్డ n. s.

A veil; a part of the petticoat thrown over the head as a hood. తలమీదకప్పుడము. D. ముసుకువేసుకొనుట or ముసుగిడుట or ముసుంగిడుట, ముసుంగుపెట్టుకొనుట to veil; to put on a veil, to cover with a veil. పేల్చుసుకువేసుట to muffle up. H. 1. 230. పేల్చుసుకువేసినప్పుడు పాలుని కేళిచేలగఁ. Ahalya. 1. 23. కనకోత్తరీయంబు పేలుముసుంగు గాకీలుగొల్చు.

ముసురు n. s. A constant or continued rain. Drizzle, or mizzling rain. యెనిమిదిశదిదినములువిడవక కురిసేవాన.

ముసురుకొనుట, or ముసురుట v. a. To cover as flies or ants do. To surround, to swarm or crowd together చుట్టుకొనుట.

ముసురుమూతితనము Crossness, ill humour, peevishness. కోపిష్టితనము.

ముసురుమూతివాడు n. s. A captious, or peevish man, a cross creature. ముసురుమూతిమాటలు peevish talk. కోపిష్టి.

ముశ్రో or ముశ్రోకము * A sort of grass, cyperus rotundus. Rox. 1. 197. తుంగమునై.

ముస్తీదు n. s. Readiness. సిద్ధము. UH. 4. 22. స్వారిదరలడువేడ్డతో సాదిజూచిచెమ్ముముస్తీదు ఘటియింబి లేజిననగ. Surya Tanaya. 3. 248. మొరకుం గందలి రాకుభక్తరజగాముస్తీదుతోరెక్కజుక్కెరఘాడానెరరౌతు.

ముస్తీదుగా adv. In readiness, ready. సిద్ధముగా. T. 4. 104. ఎలదేటిగమిపేటియెలగోలుమూకల, నెల్లముస్తీదుగా నెచ్చరించి. టీ|| ముస్తీదుగా, దిట్టముగా.

ముస్తై An affix of the following words. ముండ్లముస్తై (The ఆలర్లము) white swallow wort. Three lobed night shade: Solanum trilobatum. (Linn.) శముద్రముస్తై Cyperus speciosus. (Heyne.) తుంగముస్తై Cyperus rotundus. (Heyne.) తీగముస్తై menispermum polycarpon. Rox. 3. 816.

ముహూః* Again. మాటిమాటికి, తిరిగిన్ని, SC. ముహూర్తముహూః, ప్రతిముహూః reiteratedly, over and over. శ్రునఃశ్రునః. ముహూర్షాః reiteration. శలుమూచుకుట.

ముహూర్తము * n. s. Time: moment; a division of time; the thirtieth part of a day and night, an hour of forty-eight minutes. కాలె, అల్పకాలె, ద్విఘటికాలె. SC.

C. P. Brown's Telugu Dictionary.

మూ.

మూ || Contraction for మూరలు cubits.

మూక n. s. Assembly, army, host. A dumb man. మూకమీద Indiscriminately, in the lump, without details. Dab. 104. వేవిభంబలమూకవిరుశ్చలమాటలేవేళబెప్పెడరు. మూకవిరుశ్చలమాటలు, ఆనగా గుంపుచెదిరిపోతగ్గకూతలు. చతురంగబలశమూహమూ, గుంపు. D.

మూకీకృత * adj. Stricken dumb. మాట్లాడకుండా చేయబడ్డ. R. 2. 130.

మూకు n. s. A dumb person, a miserable wretch. మూగవాడు, దీనుడు. D.

మూకుడు n. s. G. మూకుటి An earthen platter used as a cover. H. 5. 12. శరావము. కుండలమీదకప్పుచి. D.

మూకొనుట v. n. To abscond, to hide himself. దాగుట అనితోచినది? Bhalira. § 123. ఆగిమూకొన్నచోటలనుటంచు. Pal. 322. మలిదేవుమన్ననమట్టయెగనక, మూకొనినేటికిమూస్తైలువెన్నె, యెక్కడబోయిరో యెరుగనాయన్నరమణతోపముగలయరాకవున్నాడు.

మూగ n. s. Dumbness. మూకత్వము. D.

మూగ adj. Dumb. మూగవాడు a dumb man. మూగది a dumb woman. మూగయెండ dull sultry heat. మూగశంజ్జలుచేసుట to use dumb gestures. కుంకటిమూగ the fork-tailed shrike. ధూమ్యూటము, మూకాయిన.

మూగలు A sort of cakes. H. 1. 114. అటుకులు మూగలులాజులు.

మూగు A dumb man. మూగవాడు. G. 8. 2. మూగు, భారతకర్పంబుశుభింశుమానుటనుమీ.

మూగుట v. a. To surround: to settle upon any object (as flies or insects do.) ముశ్రోరుట, చుట్టుకొనుట. D. N. 4. 95. ఈనెలుచీమలుమూగి, మైగలిగిన, చర్మంబురక్తమాంశములు మెశవ. Jagann. 1. 73. భోగమునుడిపేళ్లంబులు భాగవతులువేటకాండ్రు భవకచయంబుర్, మూగితనవెంటగొలువగ. Parizat. 3. 97. గలిగొట్టుబనురు మొగ్గలకొర్చి పొలిబోయిమునువటి మొల్లలమూగునవియు.

మాచూచుట v. a. To smell, put to the nose. ఆ ధ్రూణించుట. M. XIII. 4. 105. వినునాచూచిన మాచూచినఘోబ్యమునింద్యము.

మాట ablativ. Thirdly, at the third. మాటియందు, మాడవదానియందు. D.

మాట n. s. A bundle, a pack. బట్టలుమొదలైన వాటిముడుపు. D. యమిమాటకట్టుకొనిపోవోతున్నాము at death what can we carry away with us?

మాదాదాకొరవులు (Mūdu-āru-teruvulu) In 3 and 6 ways. i. e. all at sixes and sevens. తారుమాదు.

మాడి n. s. Nose. ముక్కు. KP. 2. 94. లేడుతగవరియెందును, మాడిచొచ్చివారతెల్లడువాడెయవ్వాడనంచువాపుతుంబురుదాయంచుండ్లుకొరుకుకొంచులోలోననుడికిలి, గొంతడదవు. H. D. 2. 1202. మాడిపూదాకిందిమాతులునులిమి. మాడిచొచ్చి, ముక్కులోచొచ్చి. OG.

మాడు adj. or n. s. Three; infl. మాటి as ఆ మాటికి to the three, plural మాట్లు as తదిమాట్లు ten times three. మాడుయెత్తులుగాచేసి, మాడునీరములుగాచేసి. G. 11. 49. laying the garland in three festoons.

మాడు, అనగామురుగు. OG.

మాడుట v. n. To end, close, terminate. To happen, to befall. నీరిడడుట, అంతఃపుట. D. వానికిచాపుమాడినది he drew near to his latter end. వానికిఆయువుమాడినది his days are ended. M. XII. 3. 251. HD. 1. 1629. యామునిపుత్రునకి వినిమాడె.

మాడుపు The name of a certain plant. H. 4. 11.

మాడో adj. The third. మాడోదినము the third day i. e. the next day but one.

మాడకము * n. s. ఆడదానిపెద్దవిమాదపురుసుడిచేతచేయబడ్డదంతకుతము. SC.

మాడప్సము * n. s. Dulness, stupidity. అవివేకము.

మాడము * adj. Dull, stupid, foolish, ignorant. అవివేకమైన. మాడభక్తి blind faith, simple reliance. మాడభక్తుడు a silly saint or idiot venerated as a favourite worshipper of the god.

శుక్రమాడమువిడిచినతర్వాత after the emergence of Venus.

మాడుడు * n. s. A fool, simpleton. అవివేకి. D.

మాత n. s. Shutting, closing. Cover, lid, top covering. A valve, any little door as that of a lantern. The cover or parchment of a drum. మాసేది, మాకుడు. D. H. 2. 72. క్రియభక్తయంబకములమాతచాలించి.

మాతపడుట v. n. To be closed. ఆతనిచెవులుమాతపడ్డవి his ears were stunned or torpid, his ears tingled. Ila. 2. 41. మూలయింటిలోనమాతపడియె he was laid on the shelf as useless. మాసుకొనిపోవుట.

మాతపాడుపు n. s. A kind of play. తెకఆట. H. 3. 191. దాయాలుసాగటాలుదాత్రాయిచడరంగమునుపోటురాళ్లును, మాతపాడుపు, వామనగుంటలు.

మాతబిల్ల n. s. Sheathing plank, that closes up the ends of the rafters of a pent roof. యింటి ముంజూరుమాసేబిల్ల. D.

మాతి n. s. Face, mouth, (a low word.) పిరంగి మాతి the muzzle of a gun. దీర్చిందిమీమాతండ్రినిన్ను మాతిమీదకొట్టును if your father hears of this he will give you a slap.

మాత్రము * n. s. Urine. ఉచ్చ.

మాత్రకృష్టము * n. s. The disease of stone in the bladder. అశ్మరీ, మాత్రవ్యాధిమందురాయిపెరిశేరోగము. SC.

మాదలించుట v. a. To prove, to ascertain. నిరూపించుట, తార్కాణించుట. KP. 8. మాదలించిదండించుమలిట్లుచులను. M. VI. 3. 111. పాడియశిష్యుంకలుగు పాండుతనూజుల కీవుతొల్లియేపాడిమెయింశిభంగురము భంగమొనర్చితిమాటియందరుకాదాతల్యలంబిపుడు మాపెదనీకనిమాదలింబిమైనాడగనేసె కృష్ణభుజవలిజాలిననారశంబులక. ib. VIII. 2. 20. పాండునృపాక్షనందనుడు పావని యుంకవలుకజయంబుమై సెందొరుమాదలింకుకొనియొక్కటదాకినదీత్రవిస్మరణ్ణాండవిదారితాంకల గాసెనరించియలంబిలీలమైగండగింతుపోకపెనగంకలవందమెరింగిచెందుడు. D. says మాదలించె, ముదలకించెననుట, అనగానెచ్చరించెననుట.

మాదలింపు n. s. Proof, assertion. తార్కాణము. OG.

మాదేవి n. s. The goddess of "bad luck" or Misfortune: she is represented as a hag mounted on an ass bearing a banner with the

sign of a crow or raven. This is the *Tamil* name: the *Telugu* name is పెద్దమ్మ.

మూన n. s. The chaff of castor oil seeds, the larger particles that will not pass through in straining. వశ్రీకాళితముచేయ గానిలివిసది. D. says ఆముదాలు పేలురాళికా గామిలిసదిపాలు

మూశ్రు n. s. The shoulder. భుజము. Padma. 7.

176. కుడిమూశ్రుపైచిన్నిగొడుగుచె స్పృశవడాటల గమండలవందములు తెలుంక. M. IV. 2. 191. నీవలమూశ్రులావు, మనునేలపహించిననాగ కూర్చు గోత్రావనిభృద్ది కాకరులకారయనూరట కట్టుగాచె. P. 3. 280. అనిమూశ్రులుమూడైతా, లనరథకారునకుసంబళముకంబళమిచ్చి. టీ|| మూశ్రులుమూడై, పుకభుజముమూడుభుజములై, అన గాశంతోపించినదై. S. 3. 13. ఒంటికట్టున ఘటించిన దీరశీంబుమూశ్రునై, నలవడబోటిసుర్లభు నారవమాతిరు మంజంపంశ్రువేళతరిత స్పెనంతు. HD. 2. 494. ముడిచినబట్టలుమూశ్రువైవ్రేల.

మూశ్రురము A bull's hump. యెద్దకకుడము. D.

మూయించుట. v. a. To shut, close. మూశేటట్టుచేసుట.

మూయుట v. a. To shut, close, cover. To close in as darkness. రెప్పలుమూసియుమూయక with half closed eyelids. అంధకారముమూసుకొన్నది darkness gathered. తోలుమూసినపెట్టె a box covered with leather. యెంలిమూశినాడు he spat: (this phrase is vulgar.)

మూర n. s. The lower arm. A cubit. ఆగుడ్డను మూరవేసినాడు. he measured the cloth with his cubit. యాబట్టకు మూరారేడువెడల్పూలేదు the cloth is deficient both in length and width. మూరకోక Longcloth.

మూరుకొనుట See మూర్తినుట which is thus spelt in HK. 3. 224. చెలుపుగముద్దుపెట్టుకొనిచెక్కిలి సెక్కి మొగంబుదప్పి పైనలమిళిరంబు మూరుకొని యన్నుచవన్నులకన్నులూత్తుచుకా.

మూరుట v. n. To be full, to teem. నిండారుట.

OG. A. 6. 29. సారాస్వాదన ప్రాణశుంభకము దృష్టంబాసిశీంతర్పణకామూరింబోనసిచైంచిపాం గెడుభవన్నుండంశ్రు ధారోష్టమింపారంక్రొలి. టీ|| మూరింబో, అన గాశంపూర్ణమయ్యెటట్టిటికి. Vish. P. 8. 413. బీవమునకొకచోటకా, నెట్టుకొనియుండజెల్లదు, ముట్టినకర్మములుమూరిమోవినకరనకా.

మూరి, శంపూర్ణమై. Marcandeya Puran. 6. 265. నన్ను శేవించి మనుజుండు నాశ్రుసాదమున ధనము ధాన్యమునుగల్గిమూరిపోవు. మూరి, అన గాశంపూర్ణుడై. G. 6. 85. రమణేచందనగీతవాద్య కుసుమ శ్రోగ్వశ్రీభూషాదిభోగములకాగోరికెమూరిబోవ నతిసౌఖ్యంబుండుచుకా. మూరిబోవ, అన గాశంపూర్ణమయ్యెటట్టిటికి. ib. 4. 228. తమకమనుమడి గానోనుడక్కదొడిగి, బిగువుకొంటుండయంకదిగి వితిలుట, ప్రాణలిగిదియంకకోర్లులుమూరిమిచ్చు, కలిమియాదిదచూడ్లులు గాచుగాత. మూరిమిచ్చు, శంపూర్ణముచేసేటి.

మూర్తినుట v. a. To nose, put to the nose. ఆప్రూశించుట. To smell a child's head. (equivalent to kissing it) BD. 4. 1065. R. 4. 57. Vish. 2. 16. and 5. 15. Ila. 3. 125.

మూర్ఛము * n. s. Senselessness, insensibility, obstinacy. అవివేకము.

మూర్ఛము * adj. Irrational, brutish, stubborn, obstinate, senseless, stupidified. అవివేకమైన, పిచ్చి కట్టుకల.

మూర్ఛత * n. s. Stubbornness, stupidity, senselessness. అవివేకము, పిచ్చి కట్టు. Mand. 3. 37.

మూర్ఛుడు * n. s. A fool, an obstinate blockhead. అవివేకి. D.

మూర్ఛ * n. s. A swoon. స్మారకముతప్పడము. మూర్ఛపోయి swooning. M. I. 2. 46. మూర్ఛతెలిసినది the swoon went off, he recovered his senses. మూర్ఛపోవుట v. n. To swoon.

మూర్ఛన * n. s. Fainting, swooning. A cadence or dying fall in music. HD. 1. 865. శంకీతస్వరారోహణావరోహణాంతయోః. SC.

మూర్ఛరోగము * n. s. Epilepsy. స్మారకముతప్పేరోగము.

మూర్ఛిల్లుట * v. n. To swoon or faint. స్మారకము తప్పట.

మూర్త * adj. Solid, material, endowed with form or shape. మూర్తద్రవ్యము that which is solid or material. మూర్తిమతి. SC.

మూర్తి * n. s. The body, figure, form, body in general, or any definite shape, or image. Matter, substance, divine hypostasis or person. త్రిమూర్తులు the Hindoo Triad. i. e. Brain-

ha, Vishnu, and Siva. కృష్ణమూర్తి the god Krishna, or an image of Krishna. సాలి గ్రామము జదిమూర్తులు ten sacred stones. అతడు న్యాయ మూర్తి he is justice in the human form. వాడు భీకరమూర్తి he is an absolute fright or horrible figure. వాడు సౌందర్యమూర్తి గావుండెను he was beauty personified. వాడు సాశుమూర్తి he was all sin. శరీరము, స్వరూపుము. D.

మూర్తిమంతుడు * n. s. Person: he who has bodily form. శరీరి.

మూర్తిమత్తు * adj. Material, corporeal, substantial, solid, having shape. Lalito. 4. 75. ఉద్భవమూర్తి అందఁడౌతనైవ మూర్తిమూర్తికారణః Nep-tune appeared in a visible form.

మూర్తివంతము * n. s. (this is a vulgar error.) Power, potency, influence. తమమూర్తివంతము వల్ల through the light of thy countenance, through your influence.

మూర్తికరించుట * v. n. To assume a visible form. శరీరియాట. Bmj. 4. 49.

మూర్ధ * n. s. The head. తల.

మూర్ధజము * n. s. That which is born from the head. i. e. hair. వెంట్రుకలు.

మూర్ధాభిషిక్తుడు * n. s. He who is anointed. i. e. an enthroned king: an emperor. ఉత్పాభిషిక్తుడైనరాజు. D.

మూల n. s. A corner, an angle, a retreat. A braid, or tress. అగోచరస్థానము, కొత్తప్పు, అనగా కేశబంధము, కోణము. D. మూలయిల్లు Sar. D. 574. the corner of a room, a corner room. మూలవేయుట to lay aside, put by. To throw aside, neglect. యిదియేమూలకు వచ్చును, అనగా యెంత మాత్రముచాలదు this will not suffice at all. మారుమూలన in a bye place. మూలవుండేవాణ్నియేలముంటికి యాడుస్తూన్నావు why pick a quarrel with a quiet man who is sitting still. మూలవిగ్రహము or మూలమూర్తి the chief image, in a temple, made of stone.

మూల * n. s. The nineteenth of the lunar mansion. మూలానక్షత్రము.

మూలము * n. s. The root. Origin, commencement, beginning. Capital, principal. Text, as opposed to commentary. యీకలహమునకు మూలముయెవరు who was the beginning of this

quarrel? శమూలనాశనమైనది it is ruined, root and branch. ఋషిమూలమునది మూలముచివారిం చేరారు If we trace a river its origin is a pit, and if we trace the birth of a saint we may find him to be of base birth. ఆశంకఱి ఆమూలాగ్రముగాచి చారించినాను I examined it thoroughly.

మూలము * The disease called piles.

మూలము * adj. Radical, main, principal, primeval. ప్రధానమైన.

మూలకము * n. s. A radish. ముల్లం. D.

మూలకముగా, మూలకంగా or మూలముగా adv. Through, by means of ద్వారా.

మూలకము n. s. The marrow in a bone. యెముకనది ఘిసారము.

మూలకమాను A tree, called Morinda, Bracteata. Rox. 1. 544. Wight, plate 126. మూలుగువెట్టు, అంబుడఫలి. D.

మూలధనము * n. s. Capital, principal, stock. మొదలురూకలు.

మూలభూతము * adj. Original. ప్రధానమైన.

మూలభూతుడు * n. s. He who is the origin. ప్రధానముగావుండేవాడు.

మూలమట్టము, మూలమట్టపలక n. s. A carpenter's square. వడ్లవాడి ఆయుధము.

మూలమాను A bracket (fixed in the wall and used as a stand.) కుండలు మొదలైన వాటిని పెట్టడమునకై మూలలోయిరికించినమాను.

మూలరా (or రాయి) A diamond. Satya. 1. 6. అందలిమూలరాశునులయందవుచి త్రయలో.

మూలవ్యాధి or, మూలశంక * n. s. The disease called piles. రక్తమూలము bleeding piles, haemorrhoids. Ainslie. అర్చరోగము.

మూలస్థానము * n. s. The shrine in a pagoda. మూలవిగ్రహమువుండే స్థలము.

మూలాధారము * n. s. The 'Basis'; or 'Sacrum': The coccyx. The bottom. An imaginary nerve like the pineal gland: supposed to be the seat of the soul in the seat of honour: particularly dwelt upon as a fundamental in all the books of mysticism. ఏతలలోకే, అంతస్తుట్పిత్రేకస్త్రి. SC.

మూలానక్షత్రము * n. s. The nineteenth lunar mansion.

మూలిక n. s. A root. See మూలము Any medicinal root. పుండువేరు.

మూలుగు n. s. A groan, moan, grunt. రోగి అశక్తి వల్ల ముక్కు లగుండా చేసే చప్పుడు.

మూలుగుట or మూలుగుట v. n. To groan, to moan, make a noise or sound. Vasu. 2. 11. రోగి అశక్తి వల్ల ముక్కు లగుండా చేస్తున్నాడని అర్థము. విత్తము వెళ్లక గుండు గా మూలుగుచున్నది The money is lying idle.

మూల్యము * n. s. Price, wages, hire. అశక్రమె, వెల, ధర, భృత్య, కూలి, జీతము. SC.

మూళ్లు plural of మూడు or మూర Three or cubits.

మూళి వాయనము n. s. Cakes and others given to a Bramin covered. ద్రవము చేసుకొనే పాండ్లు మూళియిచ్చే వాయనము.

మూష * n. s. A crucible. లోహములు కరిగే మూష. H. 2. 200. L. 20. 34.

మూషకము * n. s. A rat, or mouse. మూషకేంద్ర తురంగుడు he whose steed is the rat, is Ganesa. HD. 1. 655. DRY. 299.

మూళి n. s. A crucible. లోహములు కరిగే మూష.

మూసుకొనుట v. a. To close, &c. See మూయుట.

కండ్లు మూసుకొనుట to close the eyes: to die.

సోరు మూసుకో hold your tongue.

—

మృ.

మృగము * n. s. A deer, fawn, gazelle, antelope. An animal in general. లేడి, క్వారచతుష్పాజ్జంతువు as distinguished from శుశు cattle. Thus శుశుశుమృగాలు cattle, birds, and beasts. మృగశ్రీవుడు A certain demon, having the neck of an antelope. మృగనయన గాజెల్-యెడ్ గిల్, having eyes bright and black as those of the fawn.

మృగత్వస్థ * n. s. Mirage; vapour that looks like water in the distance. యెండమావులు.

మృగదంశకము * n. s. The deer-seizer. i. e. a dog. కుక్క.

మృగధూర్తకము * n. s. The deer-snarer. i. e. a fox. నక్క.

మృగనాథి * n. s. Musk : produced by the musk-deer. కస్తూరి.

మృగశతీ * n. s. The lord of beasts: a lion. సింహము

మృగపాలిక * n. s. The musk-deer. గంధమృగ, కస్తూరిపిల్లి. SC.

మృగమదము * n. s. Musk, produced by the musk-deer. కస్తూరి.

మృగయ * n. s. The chase: hunting. వేట.

మృగయుడు * n. s. A huntsman, a man of the woods. వేటకాడు, బోయడు.

మృగవాహనుడు * n. s. The deer-bearer. i. e. the breeze as bearing the deer along. వాయువు.

మృగశిర, మృగశీర్షము * The name of the fifth lunar mansion. ఆగ్రహణ్యంబు. మృగశిరానక్షత్రము.

మృగాంకుడు * n. s. The 'fawn bearer': he who has a deer for his banner or ensign. చంద్రుడు.

మృగాదనము * or మృగాదము n. s. The fawn-eater. i. e. a leopard. చిరుత SD. 6. 15. హరిపుండరీకమృగాదభిల్లాక.

మృగాయీ * n. s. Lady, dame: lit: A dark eyed beauty, fawn-eyed, with eyes like the gazelle. లేడికండ్లవంటికండ్లుకలది.

మృగి * n. s. The female deer. వెంటిలేడి.

మృగీమదము * n. s. Musk, produced by the మృగి. కస్తూరి. H. 4. 1.

మృగేంద్రము * n. s. The lord of beasts. i. e. the lion. సింహము.

మృగేశుక * n. s. A fawn-eyed girl, a girl having eyes brightly dark as those of the gazelle. Lalit. 7. 27.

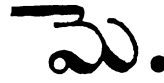
మృగ్యము * adj. To be sought, or inquired for. వెతకతగ్గది.

మృగ్యతముడు * n. s. He who is eminent, not to be lost sight of. KP. 5. 250. మృగ్యతములవారి వెదకిమెచ్చ గొలిచితెచ్చుకా.

మృడాని * n. s. An epithet of Parvati. పార్వతి.

మృదుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు.

మృతాళము * n. s. The stem of a lily. తామర తూడు. Tripura Calpam. 5. 33. అనౌశత్యగుణోపేతవిముకోద్దేశశోభితాం, కంబుగ్రీవాంబుహాదేవీంపుణాలలితైర్ముజైః.

మృతము * adj. Dead, expired. చచ్చిన. మృతము
ర్యుడు a dead man.

మృతనష్టము adj. Dead, merged, extinct, as a
family or heirship. వాండ్లమృతనష్టమైపోయినా
రు the family was extinct.

మృతి * n. s. Death. చాత.
మృతిబాండుట * r. n. To die. చచ్చుట.
మృతుడు * Deceased, dead. చచ్చినవాడు. DR Ayo.
331. జీవన్ముతుడు dead while alive.

మృత్తిక * n. s. Earth, clay. మట్టి.
మృక్తు * n. s. Earth, clay. మట్టి.

మృత్యుశ్రుసూనము * n. s. That which flowers and
perishes. i. e. the sugar cane. చెరుకు. D.
మృత్యువు * n. s. The god of death. Death. కృ
తాంతుడు, మరణమున్ను. SC.

మృత్యుసూతి * n. s. That which bears young, and
then dies. i. e. the crab; which, like the viper
is imagined to be destroyed by its young. కు
శీల. SC. ఓత. D.

మృత్త * n. s. Rich soil, fine earth. మంచిమన్ను.
D.

మృత్తమి * n. s. Fine soil, sweet earth. మంచిమ
న్ను. D.

మృదంకము * n. s. Tabret, tabor, small drum,
double drum. మద్దెల.

మృదీయము * adj. Softish. మృదువైన. Ananda.
7. 52. మృదీయవశ్రుధరణం.

మృదు * adj. Soft, smooth, mild. మెత్తని. మృదు
శ్వభావముగలవాడు a gentle or mild man.

మృదులము * adj. Soft, smooth. మెత్తని. మృదులో
రు n. s. She who has a smooth thigh. H. 1.
60.

మృదువు * adj. Soft, smooth. మెత్తని.
మృద్విక * n. s. A grape. ద్రాక్ష.

మృకు * n. s. A falsehood. అన్యరము, అబద్ధము.
HN. 5. 117. Vaij. 4. 36. మృషామృధము n. s.
A tournament or mock battle. R. B. 6. 17.
in Sanscrit.

మృష్టము * adj. Cleaned, cleansed. యశోభూష
నాదిపరిశుద్ధత్రవ్యే.

మృష్టాన్నము * n. s. Pleasant food, a delicate
morsel, a tid bit. సుఖోజనము.

మెంక An affix used with the word సోరు as
సోరుమెంక mouthless. సోరులేనిదిఅనితోచి
నది. KP. 3. 259. రన్నట్లుతులికిదొబ్బగ, మిన్నకచ
ననంతసోరు మెంకయెయదియో, మున్నాడినమా
టలవిరు సెన్నగనిదిగనియెయకకు పేక్షయెనర్యేక.

మెంతము n. s. A ram. పొట్టేలు. Kasi Khand. 7.
139. రణములో వైనతనవికారంబు రెల్ల, చేవతలకు
శమించెనగ్నేతుకరణ, దార్యవయోండువీతవ్యధావ
లమున, గంతనాశాగ్రముననుండమెంతిరము.

మెండు n. s. Abundance, excess. N. 9. 398. ఆది
క్యము. D. కల్లకసిండికి కాంతిమెండు Tinsel is
abundantly bright: false gold glitters finely.
కల్లపైడికిగరుకులుమెండు the same.

మెండుకొనుట v. n. To abound, exceed, redound,
overflow, to grow, to swell. అతిశయించుట, అ
ధికమాట. T. 2. 104. తనదండనువేదండయానరతి
తీత్రువగల్ మెండుకొన నుండకన్నుల తుండువుగా
జూచి. Ainru. 4. 61. మెండుకొనింకృతులు.

మెండొడ్డుట v. n. To rebel. ఎదిరించుట. OG. says
ఆలస్యముచేసుట. T. 4. 35. మాటిమాటికిమగని
తో మెండొడ్డిచలపాదితనముననలియుండు. S. 3.
315. ఇలునించికొనుటమొదలుగ, చలమునమెం
డొడ్డిమిగులచండింతుచు, తల్లలకంతిగురుజనంబుల
కులధర్మంబెంచకేలుకొంచుందిరుగ్.

మెంతి, మెంతులు n. s. The herb called Trigone-
la foenum græcum. Fenugreek.

మెంతిమట్టిగ n. s. Buttermilk seasoned with fenu-
greek. చేమనము, తిరగబోసిన మట్టిగ.

మెకము n. s. A beast &c. See మృగము. జడమెక
ము the long tressed beast. i. e. the lion. నిం
హము.

మెకమెకతుడుట v. n. To be puffed up with pride.
తుల్లితుడుట, గర్వతుడుట. M. XIII. 3. 369. ఒక
నాడజుండునీరదకునబ్బుట నరుగుచెంతుటయు నా
మేలాత్తుకు వ్రేగై మన్నించిన మెకమెకతుడిట్లుటలు
కుమారగదేవుళ్. Swa. 3. 59.

మెకమెకపాటు n. s. Pride, elation. తుట్టి, గర్వము.
Swa. 3. 59. పుకపెనుబాతులేడు, చలమొప్పరనా
రలసీమకుంజకోరకములు భూతధాత్రికిసురలోదివి

కింబగ దీరునట్లుగా, మెక మెక పాటుతో దనిన మ్రుం గక పోరెపుడుండ్రెలోక కంటకుడవు గాననీయొడలునజ్జాగ జేసెకురం లాంఛనా. టీ|| మెక మెక పాటు, మిట్టిమిట్టి పాటు. We may properly say మిట్టి పాటు.

మెక్కుట v. a. To eat. To gobble, swallow. తినుట. T. 5. 46. గుండెతండంబులు మెక్కి.

మెగము n. s. A beast. వృగము. D.

మెచ్చు n. s. Praise, approbation, applause, commendation. మెత్తు, శ్లాఘన. మెచ్చువడ సెను he was applauded. D. says అనుగ్రహము, అన గావ్యదయంకమత్వము.

మెచ్చుకొనుట v. a. To praise, approve: commend. శ్లాఘించుట, కొనియాడుట.

మెచ్చుట v. a. To applaud, to commend, to approve. శ్లాఘించుట, పుష్పకొనుట. This verb governs a Dative case. Thus ఆశునికి మెచ్చి approving that act. Raghava Pandav. 3. 25. జీవ హింసలకును శివుడు మెచ్చుండు. I. 11. 83.

మెటికె n. s. A snap or crack (of the fingers &c.) మొగున్నె చూచి మెటికెలువెరిచినది she snapt her fingers at her husband (she thus cursed him.) Hari Vams. 2. 23. Padma. 2. 261. HD. 2. 939.

మెట్ట n. s. Rising ground, high lying land, uplands. A hill, a rock, a pile. The shore. పున్నర భూమి, మెరక, శురవరము. D. దిబ్బ, తీరము. Dry land as opposed to మడి or మాగాణి land artificially irrigated. సారంక మెట్ట the hill at Rajahmundry on which Sarangadhara was slain. మిట్ట. BD. 3. 2141. యిట్టలంబుగ మిడబుట్టులు వెరిగి మెట్టలక్రియనున్నయిట్టి నేస్తునులు. T. 4. 128. పులక మెరుచను మెట్టల మొలక లెగయ. టీ|| చను మెట్టల, చన్నులనే మెట్టపాలములో కులను.

మెట్టతామర n. s. The plant called Cassia alata, or Senna alata. Rox. 2. 349. or Cassia herpetica. ib. 35. See Ainslie. 2. 361.—362. Rox. 2. 35. he is wrong and Ainslie is not quite right. After a long investigation it appears that the name is clearly known to none and they doubt whether the tree exists. They think it is meant for the tree called సీమలగి సె.

మెట్టకూడు, మెట్టకూటిపువ్వు n. s. A certain creeper.

మెట్టమడుగు n. s. A lake among hills, or on a rising ground, a basin on a mountain. దొన, కొండమడుగు.

మెట్టమార్గము * The upper road. వైదారి.

మెట్టించుట To lead, to make him walk. To suggest, to stir the mind. నడిపించుట, అడుగులు పెట్టించుట, తొక్కించుట. T. 5. 33. శతాంబులన బృటుగా మెట్టించుచు. ib. 5. 190. పొలయల్ల వేళనే నిటువలె మిపాదంబులంబవలెనన్నటుకాంతలయడుగు లెఱచెకుల మెలకువ, శశిశస్త్రై కల్లు మెట్టించెటల్. Navanath D. 152. శుట్టి మెల్లనె యెఱిపాడమలునుర్వి, మెట్టించు ధైర్యంబు మిగులరానుతుడు. B. X. 102. మింట్ట మ్రోశిన మ్రోతతాలిమినిలో మెట్టించు మున్నీ పునాయింట్ట ముట్టెదవంచుకంసుడుతోడిక హింసించెనియన్నులల్.

మెట్టియ n. s. A ring worn on a toe. మెట్టె. T. 2. 89.

మెట్టు plu. మెట్లు n. s. A step of a ladder or stair: Step, degree, rank. The total. A custom house. A stop on the lute. Curds mixed with water. See పులి మెట్టు, పుల్లనివజ్జెగ. plu. మెట్లు Shoes, slippers. పాదరక్షలు. D. says సోపానము, నుంకము పుచ్చుకొనే స్థానము, వెరళియు, విక్రనివజ్జెగయు.

మెట్టుకు adv. In fact, in all, at the most, at least, at any rate. In short, at the best or worst, once for all, finally, at last, in the end, after all, on the whole, altogether, withal, yet, still. మెట్టుకుపోయినాడు of course he is gone. తునకు.

మెట్టుట v. n. To step, to walk. అడుగులు పెట్టుట, నడుచుట. BD. 4. 1523. మెల్లన మెల్లన మెట్టుచు దోలె అల్లనల్లన తలుపులండకు జేరి.

మెట్టుట v. a. To tread on, to trample on. To kick: to thrust with the foot. To wear as sandals. తొక్కుట, కాలితో తన్నుట, పాచుకలుచేసుకొనుట. R. 5. 97. నాధ, రానెలపులనూడ మెట్టుకు మునీచరణాబ్జముగండు నాపుడుల్. BD. 5. 795 ముట్టిన శ్రవ్విస మెట్టిన తాపు, శుట్టిన కైదుపువ్ శుశిడి మయంబు. Siva. 1. 26. యేమే తీర్థములండు గ్రుంకిడితి రేయే ద్వీపముల్ మెట్టినారు. టీ|| మెట్టినారు, తొక్కినారు. Vema. 3. 259. నీళ్లమునుగ నేలనిలధుమెట్టగ నేల మొసని వేల్పులకును మ్రొక్కనేల. Ila. 1.

117. or 58. చెలులచేయూనికొని రేచి కలికియిడిన, సాడుకులు మెట్టిరాజశ్రీ ప్రాధినేసి. ib. 2. 124. గలుకు సావలు మెట్టిచెలికాండ్లు వెంటరా వారణంబును మూనివచ్చునటుల.

మెట్టె, మెట్టియ or మట్టె n. s. A ring worn on the toe, a toe ring. కాలిరంధ్రో వేలిన పెట్టేసాము.

మెట్లు n. s. Steps. Plural of మెట్టు.

మెడ n. s. The neck; also shoulder; as మెడమూదిజంఘము the braminal cord worn over the shoulder. దానిమెడకొగిందినాడు he embraced her. BD. 5. 977. ఈసిడివైచుజేరిమెడకొగింది. మెడనుకట్టుట To tie on the neck. i. e. to oblige, to constrain. యాముశలిదాన్నినామెడనుకట్టిపోయినాడు. he left the old woman as a weight upon my neck. యావనినామెడనుబద్దది I am obliged to do this. Ila. 4. 101. వనితనైక్యముగొనిపోల్చువారులేరావారునీదారిమెడకట్టుకోరుగాని. టీ|| మెడకట్టుకోరు, అనగా శంకటమైన దానికిపూనుకోరు. మెడబట్టినూకుట to push by the neck. మెడనూలు or మెణ్ణులు lit: neck threads, a necklace made of golden threads plaited together. మెడపిసుకు a neck-break i. e. a puzzle or jaw-breaker. వాండ్లుయీశమయములో రావడమునాకుమెడ పిసికిళ్లు గావున్నవి their coming is a great inconvenience to me. మెడవిరుశ్రుశ్రులు teasing questions. నీకుమెడచాచినదిమొదలు ever since I took you for my husband. మెడకొంకులు the collar bones. మెడపొంపు the back of the neck. వానిమెడపిసికినారు they strangled him, they wrenched his neck. దానిమెడతాటిబలమువల్ల by the blessing of her being his wife. నామెడవిరిచిఆశ్రుశ్రుకమునుతీసుకొనిపోయినాడు he got the book from me by plaguing me. యిదిలెక మెడవిరుశ్రుశ్రుబ్బము this word is a complete puzzle.

మెడనులిగాడు The bird called Wryneck. లెకక షీ. Madras Journ. XI. Catalogue, No. 218.

మెరత n. s. A twig. మెల్లెఅనితోచినది. Pal. 460. పెండుగావనులకు మెరతలల్లింది.

మెరక adj. Slack, loose, free, clear, soft, free from gravel (as soil) మెరకనేల soft soil. మెరకమనిషి a pitiful fellow.

మెతుకు n. s. A grain of boiled rice, boiled rice, a morsel. దానికిమెతుకుదిగదు she cannot eat a

bit. మింగడానకు మెతుకులేదునూసాలకుశంపంగినూసె. i. e. you have fragrant oil for your whiskers while you have not a morsel to eat. You want butter when you have not bread. రెండుమెతుకులుతిన్నారు they took a mouthful. They ate a morsel.

మెతువు adj. Soft, mild. మెత్తని.

మెత్త n. s. Bedding, cushion, pad. Ila. 3. 128. శురుండేటండుకుశరవిసశురువు, సాగరముమోసే యొడ్డుగంఠమొడవేసేది.

మెత్తగా adv. Softly, slowly. కృదువుగా. మెత్తగా పిండికొట్టుట To pound or beat fine.

మెత్తతి n. s. A sprat, a small inferior fish. లెకచేత.

మెత్తన n. s. Softness: mildness, slowness. Sar. D. 584. చిత్తంబులోగల శిక్షుచేయించు, కత్తికిమెత్తనగలచెయింఱెన. చెయిమెత్తనచేసుట to grease his palm or to bribe.

మెత్తని adj. Soft, mild, slow. కృదువైన. మెత్తనివాడు a soft patient man.

మెత్తబడుట v. n. To soften, be mollified, yield. మృదువౌట, శౌంఠశుడుట.

మెత్తు n. s. Plaster, plaster put over grain pits. దళముగాపూశినది, దళముగాపూసినది.

మెత్తుట or మెత్తువేయుట v. a. To plaster, to lay on or apply, daub as plaster or mud &c. దళముగాపూయుట, దళముగాపూయుట. Local. 6. 118. line 2. KP. 6. 284. చట్టివేళ్లనుదడిగట్టిశ్రీ గంధంపుటకునుసమెత్తి. గోడకుమన్నుమెత్తిరి they plastered the wall with mud. Swa. 4. 109. మెడకుగంధపురంపి మెత్తినాడు.

మెడదు n. s. The brain, infl. మెడటి Loc. మెడట. Pal. 44. Vish. 7. 222. HD. 1. 1961. మేదస్సు, తలలోనికొప్పు. D.

మెడవుట To grind down or triturate. శుక్ష్మమొదలైనవినిలిగిశిన్నముఅయ్యేటట్టు గామర్దించుట. వాణ్ణిరెళ్ళిగామెడవిచిడిచినారు they thrashed him. HK. 4. 149. అతివకోశమూగు సంధాకధరమొద మెడలసీకవారిమెడవిచిడి.

మెడలింతుట v. a. To move, stir, shake. కడలింతుట. D. సూరుమెడలించేవాడు a man of fluent eloquence, ready of speech.

మెడలుట v. n. To move, stir. To wander, rove, go about. To walk, behave, conduct himself. To be ready as money. యిప్పుడుమెడిలేరాకలు

the money now (stirring. i. e.) on hand, ready money. మెదిలితేచంపుతాను If you stir I will slay you. చలింతుట, కడలుట. Dab. 216. line 15. పుడలకుండగట్ట మేనులిచెట్ట. Padma. 3. 57. నేతిగూనపునిచ్చెనయ్యెడ నరునియట్లరాజ్యభరముపుని, శుభికిమర్యశంబు పాశంబుగాకుండబదిలశరవిమంత్రి పుడలవలయు. T. 4. 115. పాడల పైపెడలుకుప్పెడలారమింధాక. టీ|| పుడలు, రిరిగే. మెదింతుట To grind, to triturate. పుడవుట, Rastica. 4. 4. విరితే నెలోనకత్వరముపూశి మెదింది. మెదికాళ్లు n. s. Stille. కూని కాళ్లు. మెడుకు See మెతుకు. మెడుగుట v. n. To be pounded, or triturated; to be familiar with, inured to, well versed in. చక్కగా దంచడమువల్ల బాగుచుడుట, పనుచుడుట, గక్కబడుట. మెడురుట v. a. Same as మెడువుట. కస్తూరి మెదింది triturating musk or grinding it. G. 4. 186. మెడువుటన్నియుగూర్చి మెదివిరుపుగడిర్చి యాశిరోజానన జేసెనుక్కా. మెడువుట v. a. To pound, grind, triturate. నలిగినన్న మయ్యెటట్టుమర్దించుట. మెడులుట See మెడులు. మెడువు n. s. See మెతుకు. మెప్పచెప్పట v. a. To talk over, conciliate. పుచ్చుటట్టుచెప్పట. మెప్పించుకొనుట v. a. To gain his good word, acquire character. To hymn or celebrate. మెప్పలువచ్చేటట్టుచేసుకొనుట. శుభించిలో యోగ్యుడని మెప్పించుకొన్నాడు he obtained the applause of many. మెప్పించుట v. a. To gratify, persuade, talk over, conciliate. మెచ్చుకొనేటట్టుచేసుట. మెప్పు n. s. Approbation, approval, commendation. ధ్యాసన. మెయి n. s. Manner. The body. Time, opportunity. Side. రీతి, విధము, శుక్ల, సార్యము. D. says శరీరము, శివయమున్ను, యిమ్మెయిఅని. M. VIII. 2. 417. నీచె చెప్పడి మెయిసుండగనీచరవాటిలై మనయని కమునకు. Vish. 1. 54. యిమ్మెయిబ్రంహ్మాండప్రళయములనేకములుచనియె. Vema. 885. మెడను లింగమునిది మెయినిండబూడిదెబూసి. N. 9. 350. హరితోనే సెకవేళ్ల సెంటి మెయిమాటాడంగనిలాక్క

కోడరి. టీ|| లెంటి మెయిమాటాడంగ, లెంటి గాళుండిమాట్లాడుతూ వుండగా. M. VIII. 2. 367. అచ్యుతాజ్ఞానులుదనకు నెక్కుడు గావిన్ననేనగించుచునుండు, నవ్వీరుడప్పెయి నాక్రమింప. ib. VII. 5. 334. అచ్యుతుండజ్ఞాను నాలోకించి రెండు మెయిలంగంకుమిలివచ్చి పోరెడనిమ్మా కలనన్నిటిని. మెయి postp. With, along with. తో. D. says చేతననుట, అలుక మెయి, అలుక చేతనని. M. XV. 2. 78. అనుజులు దానుభక్తి మెయి, నన్ను హానియ. నిగొల్పియుండ. S. 3. 16. యెలాగున కెలుపించె సెబాళి మెయింబ్రహ్మలోక శర్యంతంబుకా. Vish. 6. 268. ఆభయకభక్తకృష్ణునకుభక్తి మెయింబ్రణమిల్లియిట్లనును. T. 4. 129. నేర్పు మెయింబడంబులనునిన్నిటిని వినివిని. మెయికొనుట or మేకొనుట v. a. To wish, desire, want. To consent, to comply with. కోరుట, ఆపేయించుట, శుక్కుతించుట, పుచ్చుకొనుట. Jainini. 7. 36. పుత్రపాత్రారంభమునకు మెయికొని అబ్బ హితునితోడ విరోధమియ్యకొంటి. మెయికొని, ఆశించి. H. 2. 239. నృపాలుపాలికిని మేకొనిపోయెదవే మెపామ్మ నాముచ్చలాలకింది. మేకొని, కోరి. M. XIII. 4. 193. తనమనుజ్ఞానమునకారవిడి వితనకంఠెనుమీర సెకటిలేమి గాన్ను మెయికొనవలయుకా. అపేయించవలసినది. URK. 4. 269. నిజంబు గావలవివేదెడయంజలిసేసి మొక్కెడకా మేకొనిపోవాలే నెకరుణంజగదేతగ దేలంచకా. మేకొని, శుక్కుతించి. Pal. 323. ఆలుదీ వెనలేక అలగు మెయికొనమ. పుచ్చుడు. K. 2. 82. పున్నారమంది నేర్చిన మిన్నలవలెరాజుకుంపు మేకొనకిమి రెన్నటికిమిలిలాశిము. మేకొనక, పుచ్చుక. A. 5. 138. మేకొనితాదినకాభ్యుగులు మెచ్చినవారికిమర్త్యభార్యయా. టీ|| తాదినకా, తన్నినప్పటికిన్ని, మేకొని, పుచ్చుకొని. HD. శివ్యశిర్యం శుభానక్రమింపనెల్ల నాకాశికునకిచ్చి యతనికి మున్ను మేకొన్న భనము కై మెలతనమైదను. టీ|| మేకొన్న, పుచ్చుకొన్న. Vijaya. 2. 34. పాక్తి లిపాంతగరంబిడి, చెక్తి లిచెంత సెకకొంత విరున ప్పెయిలయకా, బక్తి లింతలుగా లిసెకా, నిక్తి లిచెంతలుగరతికి మేకొననంతకా. టీ|| రతికి మేకొన, శింభాగమానకు శుక్కుతించేటట్టు గాను. చేతుట్టుట. D. మెరక n. s. Raised ground, a high spot. అది మెరక గావున్నది it rises, it is an elevated spot. మెరకకల్లము irregularities in the surface, ups

and downs. ఆశుడవనయ్యాచ్చి మెరకనువేళినారు they drew the boat ashore, they hauled up the boat on the beach. మిట్ట, ఉన్నతభూమి. D.

మెరముట or మెరుముట v. n. To rankle, or fester. మెర మెరలాడుట. కంటిలో, శ్రుంఠిలో, మనసులో గాని మెడులుట. కంటిలో నెరనుతుడి మెరముతున్నది the mote fell into his eye, and pain was caused. T. 2. 85. మెర మెరభావంబులోన మెరమ గమరియుక. టీ॥ మెరమగ, అనగా బెళికింజచేయు చునుండగాను.

మెరముట or మెరుముట v. a. To cause pain or mortification. మెర మెరలాడించుట, సుచ్చేటట్టు మెదిలించుట. T. 3. 116. ఆగురుకుచవానియొప్పుచ నుగుబ్బ మొనక మెరమంగవాడు నయ్యరవిబోణి మోవినిగురానగ నెంచినుమంతకొంకినక. టీ॥ మెర మంగననగా, దుడ్లగాను. HD. 2. 214. మెరుగునై దువుశ్రుచ్చి మెరమినట్లైన.

మెరమెర n. s. Rankling, mental agony, anxiety. Doubt, suspicion. కంటిలో శ్రుంఠిలో మెడలడము. ఆధి. మనూబాధ, శింశయమున్ను. D. T. 2. 85. మరుడురువడివిరికిరుసున మెర మెరభావంబులోన మెరమగ మరియుక. P. 97. విాశక్యములునమ్మి మెర మెరమాని, కుండెమునెనాశుశుట్టినదాన. L. 9. 54. మృదునిభక్తులలోన మెర మెరవౌవ గడిగి ర్మలముగా గాలించు ఘనుడు. S. 3. 239. పారుగింటివద్దినీసతి, గిరికుచమట్టిములుగలుకుగలుకుననడువక, మెర మెరలువుట్టదేకా, పుర మేటికిమగడుపాట్టబోయక యున్నక. L. 13. 154. ఒడ్డెరాముండ నియొద్దోలగమున మిక్కుడినందుకె మెర మెర గాని, మమ్ము నెన్నాడినమాకేమియనిన.

మెర మెర పాటు n. s. అనగా ఆకటితహతహ. OG.

మెరమెరమనుట or మెరమెరలాడుట v. n. To rankle, or fester. మెరముట, కంటిలో, శ్రుంఠిలో, మనసులో గాని మెడులుట. Dabh. 224. తనుమున్ను బలుకుటతద్దయునవుడు, మెడులుచుమదిలోన మెర మెరమనగ.

మెరయట v. n. To lighten, to gleam; to glitter, to shine. శ్రుకాళించుట, మెరువు మెరుసుట.

మెరవడి, మెరవణి or మెరవణి n. s. Courage, ability, energy. Increase, excess. ధైర్యము, శక్తి, ఉద్రేకము, ఆధిక్యము. BD. 5. 1213. శిముచితనైవేద్య శుకుయంబునందు, మెరవడిమై సురియవెరికి బ్రాణము నకారగోసినట్టుల సెకదెసజేర్చి. మెరవడిమై, ధైర్యముతో. ib. 4. 2052. అభవున కెదురేగియందరు

మొక్కి మిరుమిండనైనారు మెరవణి మెచ్చి కరకంతు డాభక్తగణసహితముగ. మిరుమిండనైనారు మెరవణి మెచ్చి, ఆభక్తుని ధైర్యమునుకొనియాడి. B. Pad. 4. 449. లో ఈశబ్దమునకు శ్రుతిపదము ధైర్యముని శ్రుయోగిలియున్నది. Surya Tanaya. 4. 144. తమ తమదేగల మెరవడిక్రమమున నేర్పడగజూచి, శ్రీధన పులుమెచ్చక గుమిసిట్టలవైచిరి శ్రమదంబున రాజ సుతులుతంతములలక. దేగల మెరువడి, శ్యేనముల ధైర్యము, శక్తి. Pal. 60. ఘనుడగుపిరుదులయక్కడి రౌతు, మినుతుకైరవైన మెరవణియగుచు, నిరతమై యున్నది నేత్రముకుచ్చ, శుట్టతలాటంబుభాసురంబ మర. మెరవణియగుచు, అనగా ధైర్యముగలవాడై. B. 8. 454. అనిమరియు చెరుకువిలుతుని, మెరవడి నెరసిన నెరవిరుదు వెరగుచుడి, చెరవందరుముకొనినతురుము, వినిముడివదలి కదలిభుజులవ్రేల. చెరుకువిలుతుని మెరవడి నెరసిన నెరవిరుదు, అనగా మన్ననోద్రేకభ రితుడైననిపులతగలగూరుడు. HD. Pre. 13. కురు చకెంజడలు బాగుగ నెత్తిరుట్టి మెరువడి గాభూతి మె యిందినలది. మెరువడిగా, మెండుగా. Pal. 199. కణియాపురమున ఘనభూతములకు, గొర్రెపాళ్ళే శ్లనుకొన్నిపోతుల, మెరవడితా బెట్టి మేదినిశ్యరుడు, నిలిచిననాయుడనివార్పులి. ib. 90. నేర్పుతచరించనినిటంబుదన్ని, మెడదన్నియటకొన్ని మెరవణి దన్ని, జుట్టునుదిరుగుచు బూటంబుదన్ని. మెరవణి, భూషణమనితో వినది. K. Basav. P. 32. 9. శము చితనైవేద్య వేళయోశుమద్దు మెరవణిమెలిసురగియెంతితు. ib. 26. 4. పురహారం మిరుమిండదేవననిరుత భక్తియ మెరవణితోర్లు. Reeve says పూరేగింపు a procession.

మెరికె plu. మెరికెలు. n. s. Grits, that which remains in the sieve after sifting; the finest and hardest particles which resist the pestle. మెడగకనిలిచినవి. మెరికెవియ్యము the rice which in pounding resist the pestle. మెరికెలవంటివాడు a jewel of a man, a darling or choice favourite, a phoenix. మెరికెలవంటిమాటలు choice phrases. యాగ్రంథమురత్నాలమెరికెలు this book is a perfect gem, a galaxy of beauties.

మెరిపించుట v. a. To enlighten or make bright, to illumine. మెరిశేటట్టుచేసుట.

మెరియత n. s. Victrix, heroine, the winner, she who escapes with impunity. పుణ్యపుత్రురాలు గావుండేదిది అనితో వినది. KP. 3. 243. నివిచ్చ

మెరియరవై కావరమునవలసినట్లు గయ్యాలించుకొని గావెరచి నేడ మొర గా, యేవీరినివారిదగలియేలవచించుకొని.

మెరియుట or మెరయుట v. n. To glitter, glare, shine, flash, to be inflamed. BD. 4. 1452. విజయంబు మెరయుచువిద్రవీగుచును.

మెరుంగు or మెరుగు n. s. Polish, lustre: brightness. Grease, oil, melted butter. BD. 4. 1738.

మెరుగు లేమిడియైన మింతుకీడలినను. ib. 4. 2062.

చూపు మెరుంగుతఱుక్కు మనగ. నెయ్యి నూనె మొదలైనవాటికిగురు. D. Codanda. §. 33. మెరుగువెయ్యక గానివృద్ధులు గావన్నంబు.

మెరుకుట v. n. To rankle. మెరుకుట.

మెరుగు adj. Polished, bright, luminous. మెరుగు సున్నము fine plaster. మెరుగురాయి a polishing stone. మెరుగుపోటు the final pounding of rice, that which finishes the pounding.

మెరుగుడుపురుగు n. s. The lady bird. ఇంద్రుణ్ణు శుము. D.

మెరుగుతీకె n. s. A necklace worn by women.

మెరుకకంతాధరణము. Raj. S. 2. 156. నెరిసెడ్డా గముగళమున తిరముగ ధరియించి మెరుగుదీకకడు ఛానురగతినడుమున నిడియొక హరిమధ్యమహేను బూడనరుదెంచెవడిక.

మెరుగు పెట్టుట v. a. To polish. కాంతివచ్చేట్లు చేసుట.

మెరుగురిక్కులు n. s. Corals. అనగాతుగడములు. OG. and మెరుగుగలచుక్కులు the bright stars.

మెరుపు n. s. Brightness, lightning, shining, glitter, varnish, lustre. విద్యుత్తు, కాంతి.

మెరుము n. s. Lightning. విద్యుత్తు. పురుములు మెరుములువిస్తారముగా పున్నవి there was much thunder and lightning.

మెరుముట v. n. To lighten. మెరుపు మెరుసుట. M. 1. 8. 328. పురుముచు మెరుముచువిడుగుల, వరలుచునలుగడల, బలెనవారితవృష్టుల్.

మెర్ర, అనగాఅహి. Q.

మెలకలు n. s. Tricks, fraud. కతుటపువంచనలు. D.

మెలగుట v. n. To wander, to roam about. To behave, to conduct himself. శుంచరించుట, నడుచుకొనుట. Vish. 4. 164. ఆ చార్యునిశములము ననినగతికొ మెలగి, వినయనిపుణతడ త్తాలోచితనేవా తురులై. ib. 6. 13. శుంచ సాయక మోహనవాణమనగ, యిందువించాశ్య మెలగునమ్మచిరమున. ib. 3.

287. కొంతనేపున కాంత్రికాడమలేది, అల్లనల్లన మెలగుచునాకటికిని. T. 2. 93. యింట మెలగెడువారిలో నెవ్వలైన.

మెలత, మెలతక n. s. Lady, female, maid. స్త్రీ. D. మెలన n. s. Conduct, behaviour. నడక, ప్రవర్తన.

Miscell. 1. 557. line 9. నాతి మొగవారి నమ్ముట రోతగాదె, వారి మెలనయద్దంబులోనిముడుపు.

మెలపు or మెలుపు n. s. Conduct, behaviour. Dexterity, cleverness. T. 3. 118. తరితీపుకవకత

త్తిమోవి మెలపుకడప్పింపులకచాలయక్రమబుట్టింతునతండుతత్తర మెసంగక. మోవి మెలపుకడప్పింపులక, అధరపానముచేయుట, లేకుండాచేయుటలచేతను. M. XII. 2. 182. దండనీతివిధానమంత

టికికమయర్థమగు మెలపుతో జేయనదివెలుంగు. G. 1. 24. వారివీరముల్ మెత్తురు, మెచ్చి మార్చొనుచు మె

ల్పున గెల్పున, భిన్నభిన్నమైచతురు. M. IX. 1. 24. అనుటయు నాతందండర కను మెలపున జెప్పవకల

గుండుచున్నల్లనతమతమనిలయములకుంజినిరి. కను మెలపు, అనగానేత్రచమత్త్రీయ. మెలగడము, నేర్పు. D.

మెలపుట v. a. To conduct, to lead, to manage. నడిచించుట, ప్రవర్తించుట. A. 3. 109. పురోహిత ప్రధానులనప్రాప్తహావనుండగు నతనినితు

గా మెలపుకొండనియమించి.

మెలమెల్ల adv. Gently. తిన్నగా. Ila. 1. 144. చెలువుడుకొలు జేర్చు నూయపుడీవు, గుబ్బుల మెలమెల్ల గున్నవమ్మ. ib. 3. 48. మొనవ్రేళ్ల మెలమెల్లచను మొనలోనిపురువో.

మెలయుట v. n. To mix, be united. This verb is only used as a rhyme in the phrase కలశి మెలని mixing and mingling.

మెలపు n. s. Skill, dexterity, నేర్పు.

మెలి or మెలికె n. s. A turn, a twist. వేడ్డనము. D. పురి.

మెలిగొనుట v. n. To twist, get twisted. మెలిపడుట, పురియెక్కుట. H. 2. 30. N. 9. 52.

మెలిపెట్టుట v. a. To twist. పురిపెట్టుట.

మెళుకువ, మెలుకువ, or మెలకువ n. s. Wakefulness, watchfulness, alertness, vigilance, carefulness, cleverness, dexterity. జాగరూకత. D. లాఘవము. G. 8. 27. మెలకువకలతోటుల, మనుకుల, కందువులనుజలంబుగొనునెడలను. R. 5. 157. తోలుకరి మెరుంగుక్రియ, మెలుకువలద్రోచుకొ. L. 13. 169. మేలు మేలురనిద్ద మెలుకువ తల్పితాళిమి

మెంత్నెనకనీకవలె. T. 5. 190. కాంతలయకు
గుత్తి చేతుల మెలకువకలి కన్నె కల్లుమెట్టించెన
ట. బ్రీ. మెలకువ, నేగు. BX. 11. 20. జారడ
రుఘనశీలాశటి, మందులెన్నె యరాని మెలకువల
నృపా. మెఘకువమొర an allurement, bait, deli-
cacy.

మెఘకువగల adj. Wakeful, watchful, alert, artful;
careful. జాగ్రూకతల.

మెఘకువ గాఢంబట To be awake, alert.

మెఘకువవకట v. n. To be aroused, to awake,
be alert.

మెలుగుట See మెలుగుట.

మెలుపు n. s. See మెలపు.

మెలుపుట See మెలపుట.

మెలుములు n. s. Certain ropes used in a కపిల
pump. శాఖ్ల.

మెల్ల or కందిటిమెల్ల n. s. A hall. మధ్యరంజముండు
ఉండేటిది.

మెల్ల n. s. A squint, squinting. కేకరత్నము. లా
మెల్ల a squint inwards. వెలిమెల్ల a squint out-
wards.

మెల్ల adj. Squinting. ప్రారంభి.

మెల్లకంటి n. s. A crow. వాయశము. D.

మెల్లకంటిది n. s. A squinting woman. ప్రారకంటి
ది.

మెల్లకంటివాడు n. s. A squinting man, he who
squints. కేకరుడు.

మెల్లగా adv. Gently, softly, slowly, gradually.
శిస్తగా.

మెల్లచూపు n. s. A squint, a side-look, glance.
ప్రారచూపు.

మెల్లన Gently. శిస్తగా. BD. 4. 1523. అలకురుక
ర్ష్యుకంఠంబుకెడలి, మెల్లన మెల్లన మెట్టురుదొలగి.

మెల్లన n. s. Gentleness, softness, slowness. మాం
ద్యము. D.

మెల్లని adj. Gentle, soft, slow. శిస్తని.

మెల్లనె (same as మెల్లని adding the intensive sign.)
Very gently.

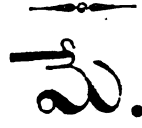
మెల్లా n. s. A hall. మధ్యరంజములోపుండేటిది.

మెల్లిగా or మెల్లగా adv. Slowly, softly, gently.
శిస్తగా. మెల్లిమెల్లిగా adv. Very gently, gradu-
ally.

మెల్లె n. s. A withe, twig, switch, tendril: a withe
used as a cord. బరికె.

మెల్ల i. e. మకలో On the neck.

మెలగుట, మెలవుట v. a. To eat, feed on. తినుట.
K. P. 2. 141. Kuchelo. 3. 11. N. 7. 73. Swa.
5. 28.

మే for మెయి the body. శరీరము. D. మేఘాల per-
fumes, unguents. విలేకనము. KP. 2. 91. మును
లునరుడంద మేఘాలడంబుతోడ.

మే adj. Upper. మిది. మేగోట, మైకోట, అనగా
కో. లోపైన the upper fort.

మేఠము See మేఠము.

మేఠి n. s. The herb called fenugreek or saint-
foin. మెంతులు. D.

మేక n. s. A goat. మేకపిల్ల a kid. మేకవన్నెపులి
a wolf in sheep's clothing. వెంటిమేక a she
goat. మేకపోతు a he goat. పిల్లలు మేకలుగల
వాడ్లము I am the head of a large family
containing many individuals of both sexes.
The Indian goat has excrescences like teats
on the neck: as these are useless వాడుకట్టి
మేకమెడనన్ను denotes, he is a mere useless
burthen.

మేకమేయనాకు n. s. A certain poisonous herb.
H. 4. 14. As Shakespeare says, The green sour
ringlets 'whereof the ewe not bites.'

మేకు n. s. A wooden peg, a nail, a stake or spike.

మేకానుట See మెయికానుట.

మేకాలుపుట v. a. To fit or suit. పాసిగోటటుచే
నుట. R. 2. 109. పులితోలువిడికించిజలుగుడువ్వలు
వరింపులుకల్లవాటుమేకాలుశువచ్చు.

మేఖల * n. s. A zone or girdle. The silver gir-
dle which women wore in ancient times was
set with small bells. A sword knot. A string
or chain fastened to the hilt. A sword belt.
కాంచినామ, శ్మరునిబంధనము. SC. మొలనూలు.

మేక See మేవ.

మేకుట v. a. To smear, besmear. దళము గాఢాను
ట, దట్టము గాఢయముట. HD. 2. 1388. పెన్నులుపు,
మించికందెన, మేగినట్లున్న నూనె మొగమున చీకట్లు
ముడివడ. పుల్లముదళశరీ గామెత్తుట. D.

మేఘము * n. s. A cloud. మొయలు. Also 'cloud-
broth:' mountaineers set a kettle on the hearth
on a hill when the air is foggy; and boil there-

in some leaves, which allure the cloud into hot water : which we are assured tastes like flesh-broth.

మేఘజ్వాలి * n. s. A flash of lightning, or the fire of it. మేఘాన్ని. SC.

మేఘద్వారము * n. s. The gate of clouds. i. e. the sky. ఆకాశము.

మేఘనాదుడు * The son of Ravana. ఇంద్రజిత్తు.

మేఘపుష్పము * n. s. The flowers of clouds. i. e. water, or hail. ఉదకము. D.

మేఘరచి * n. s. Name of a certain tune. లైక రాగము.

మేఘవస్త్రము n. s. A sort of silk. BD. 3. 114. మేఘవస్త్రము, రుద్రాక్షవస్త్రము, కాంభోజిపులిగోరువస్త్రము.

మేఘాదంబరము The lowering, or threatening of clouds.

మేఘుడు * n. s. A cloud, personified as living. Bhasc. §. 1.

మేఛక * adj. Dark, (as a hue) deep (as a colour) నల్లని. R. 6. 33. Jagannath. 2. 31.

మేఛకము * n. s. A dark hue, a deep colour. నలుపు, నెవలినాకెయిస్తు. D.

మేట n. s. Accumulation, alluvial soil. మేటపెట్టి నమస్తు a deposit of earth.

మేటి n. s. A chief, leader, head man, lord. A heap. శ్రేష్ఠుడు, రాజీయు, కుత్తు. D.

మేటి adj. Chief, excellent, noble. శ్రేష్ఠమైన. Vish. 7. 9. మేటివారి a noble lord. Bilh. 2. 50. మెరయుచునుండెడి మేటిరంబులు. మేటిరంబులు, అనగా మేటి, గొత్తులైన, తురంబులు, బొదలు large bushes. Vema 796. హరియజుడు తాళధరులుగవులహరుడను మేటిపాత్ర భవనములెరుగక. మేటి, శ్రేష్ఠమైన. Ila. 4. 19. మేటివరచాన్నిపై కానమేటులెత్తె. మేటి, అధికమైన. Misc. 3. 322. తేలైనవస్త్రములధీరంబులాది, మేటిగాకస్తూరిమేనెల్ల మూసి. మేటిగా, మెండుగా.

మేటి (infl. of మేడి) Of the plough-stilt. మేటిపాలు or మేటికోరు the farmer's share. Some derive this from మేటి a lord, thus మేటికోరు is the same as స్వామిభాగము (not భోగము?) some spell it మేడి but others say the two are different. మేడిపాలు is a phrase even used by salt makers.

మేఠము * n. s. A ram. గొర్రె, పొట్టేలు. D. మేద n. s. A mansion or large house : an upper chamber. హర్ష్యము. D.

మేదము See మేళము for which this is a rustic spelling. కోడిమేదము a cock fight.

మేడి or మేడిచెట్టు n. s. plu. మేడ్లు or మేడిచెట్లు The glomerous fig tree. Ficus racemosa. ఉదంబరము. మేడితుండు the fig apple. One species is బ్రహ్మమేడి and another is the రాతిమేడి which grows parasitically on other trees. మేడికాయపైనుసెను outward bloom, mere shew.

మేడి plu. మేడ్లు n. s. A plough staff, or plough tail. మేడితలకిందుగాపాతుట or పాతిచెట్టుట To bury a plough staff upside down, as a signal (of దురాయి) to warn people that the land is under ban. మేడికర్ర n. s. The pole or shaft of a plough. మేడికోరు, మేడిపాలు the farmer's share of the crop. మేడితాడు The plough bands.

మేడితోక The plough tail. మేడిపిల The nail or pin which fastens the plough to the handle. మేడిసోగ The plough tail.

మేడము n. s. A spear or dagger. యాపె, లేకబాకు. the rim of a bell-shaped earring, set with gems. రాళ్లుచెక్కినజముకీలంచుయొక్క పనితరము. B. Padya. 6. 25. ఓరోరివంక, ముక్కుననూరువువెల్లదికనెల యొడితినిన్నకావారకమేడముబాదుతురె, వీరభవద్యక్షిజూడవినగావళమే. BD. 6. 116. పూడితినిన్నను మేడములెవవ, పాడియె.

మేడ్లు plu. of మేడి.

మేడ్లము * n. s. The penis. శిశ్నము. శుంచమేడ్లుడు P. 163. Name of a giant. Polyphemus.

మేఠ n. s. Food, meat, provender, forage. A lure or bait. శుశుగ్రాళము. D. T. 2. 113. అలకలురులు గాగయలనాభిచెలమగా మెరుగుదియ్యమొవిమేఠగాగ.

మేఠరి n. s. A head man, a head labourer or 'maistry.' చిల్లరకులములకు కులశ్రేష్ఠునామము. D.

మేఠరి n. s. (in compounds) an eater, as గడ్డిమేఠరి a grass eater. విశువుమేఠరి he who eats venom. i. e. Siva. తినేవాడు. D.

మేఠకుడు n. s. A meek, mild man. సాత్వికుడు.

మేఠకురాలు n. s. A meek mild woman. సాత్వికురాలు.

మేదతనము n. s. Plainness, a harmless quiet simple disposition. సాత్వికత.

మేదర adj. Belonging to the basket maker caste. గంజలల్లే మేదరది a woman of that caste. మేదర కులము the basket weaver's caste. మేదరపెట్టె a bamboo box. మేదరవాడు a basket maker. Mari BP. 123.

మేదస్సు * n. s. Marrow : serous or adipose substance in the flesh : in low English called pack-wax. (Johnson) or aponeurosis. మేదశివంకము triturated marrow. i. e. a mass of trampled corpses. హృదయములోనుండేకొవ్వు. D.

మేదించుట v. a. To soften, make soft, triturate. మద్దించుట. HK. 4. 177. కలయనూ నెత్తోడకాటుక మేదించివెలయమూ శివట్టివిధముదోశు.

మేదిని * n. s. The earth. భూమి.

మేదు n. s. Marrow. మేదస్సు. DRA. 168. పొరలెడు మేదుకత్తునుదొప్పలండు.

మేదురము * adj. Thick, compact. సాంద్రమైన, దట్టమైన. Smooth, soft, bland, unctuous, saponaceous. W. సాంద్రస్థిత్వే, చిక్కననునుపుగలది. T. 3. 33. అఖండనాద మేదురంబై filling or echoing with a sound. Swa. 2. 49. బహురత్నవ్యతిమేదుండర దరీభాగంబలంబొప్పు. Pariz. 3. 23. వ్యాసుకరిదానయురీ మేదురకమ్యోత్రితయము. BD. 4. 1398. మిరిపిండనయనారిమేదురకీర్తి. DRS. 48. మేదురకరికరామేదితామోదమూసితాశివయుక్తమదిరాభియుక్త. H. 2. 198. మేదురమాధుర్య సాధుమేధాశివతికా. BP. 5. 411. మేదురముఖవట్టము.

మేధ * n. s. Wit, understanding, apprehension. conception. బుద్ధి, ధారణావద్బుద్ధి, మరుపులేనిబుద్ధి. D. B. 1. § 13. 33. మిగుళిరవంబునెరిగెడిమేధగలదు.

మేధము * n. s. Sacrifice, offering, oblation. క్రతువు. SC.

మేధావి * n. s. A wit, a man of intellect, a genius. నూత్నుబుద్ధిశిష్యు. SC. ధీమంతుడు.

మేధావిబొట్టు n. s. A black spot of ashes worn by a bramin between his eye brows after the termination of a sacrifice. అరిగారము. మేధావిభవము pregnancy of wit, cleverness. బుద్ధికాశిల్పము.

మేధ్యము * adj. Pure, purified, nice, delicate. శుభ్రమైన. In R. 2. § 70. సీతాంజనాంసేనభంజయతా, ఇదం మేధ్యంఇదంస్వాదునిష్ఠక్షమిదమస్నానా, ఏవమాస్తేసీధర్తాత్సానీతయాశివారాఘవః. Entertaining Sita with venison Rama said This is మేధ్యం juicy flesh, this is of delicious taste, this is well roasted by the fire. శుభ్రకర్తృకవస్తుని. SC. అమేధ్యము impurity.

మేన adj. Connected through a paternal aunt, or a maternal uncle, as మేనకోడలు sister's daughter.

మేన On the body. శరీరమందు This is the ablative case of మేను.

మేనక * n. s. A goddess (answering to Hebe) wife of Himalaya and one of the courtezans in heaven. శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ, హిమవత్పత్నీ. SC.

మేనకార్తవీ * The daughter of Menaca ; an epithet of Parvati, wife of Siva. పార్వతి.

మేనకోడలు n. s. A niece, daughter of a man's sister or of a woman's brother. భాగినీపుత్రిక, తోడబుట్టినదానికూతురు.

మేనల్ల n. s. An aunt, father's sister, the wife of a maternal uncle. తండ్రితోడబుట్టినది, మేనకూమభార్య.

మేనబావ n. s. The son of a father's sister ; or of a mother's brother ; who is thus called if older than oneself. మేనల్లమేనమామలకొడుకు.

మేనమరదలు or మేనమరండలు n. s. The daughter of a father's sister or of a mother's brother ; who is thus called if younger than oneself.

మేనల్లమేనమామలకూతురు.

మేనమరిది n. s. The son of a father's sister or of a mother's brother ; who is thus called if younger than oneself. మేనల్లమేనమామలకొడుకు.

మేనమామ n. s. A maternal uncle. తల్లితోడబుట్టినవాడు.

మేనరికధర్తము n. s. The relationship between a man's son and his sister's daughter. మేనల్లకూతురు మేనమామకొడుకులు గావుండడము.

మేనరికము n. s. The relationship that exists between a man's son and his sister's daughter. Among the Hindus, particularly among the Comatis these two are usually married to each other. మేనల్లకూతురు మేనమామకొడుకులు గావుండడము.

మేనల్లుడు n. s. A nephew, son of a man's sister, or of a woman's brother. తోడబుట్టినదానికొడుకు, బుకలెకుతోడబుట్టినవానికొడుకు.

మేనవదిసె n. s. The daughter of a father's sister, or of a mother's brother, is thus called, if older than oneself. మేనల్లమేనమామలకూతురు.

మేను n. s. The body. G. మేని L. మేన. శరీరము.

మేపరి n. s. Eater, feeder. తినేవాడు. D.

మేపించుట v. a. To make (him) feed (them): to make (him) tend (cattle) తినిపించుట, మేపేటటుచేసుట.

మేపు n. s. Food, pasturage, grazing, forage. శుశ్రాణము, ఆసగాంది. D. మేర. Balram. 4. 57. పరభృతములమేపువాపుదామనిమూనివిగురులద్రుంచిరిచెలియలపుడు.

మేపుట v. a. To feed, graze, herd. శుశ్రులనుకారుట. వాడుశుశ్రులనుమేపుకాడు he grazes cattle.

మేయించుట v. a. To dupe, delude? కంచింతుట అనితోచినది. H. 4. 202. ఆయెదనిద్రుమిండల, పాయకరతిశిల్పకాపుకడకుకయటులకా, మేయించివాంకవలచెపుమాయనిచక్రాంగవంశమండనమనియెక.

మేయుట v. n. To feed, graze, eat. పాములునాయంకాలముమేనున్నవి snakes feed in the evening. మేఘములుకొండమీదమేలేవి the clouds hang over the hill.

మేర n. s. Limit, boundary, space, distance. An instalment. Fee in money or in goods or in grain. మర్యాద, హద్దు, వాయిదాయున్ను. D. మట్టు, వర్తన, యెడము. T. 2. 54. అతికోమలదేపలకీరనికా, మేరయెరింగియాదరముమీరగ. టీ|| మేరయెరింగి, మర్యాదగురైరిగి. UR. 4. 278. తమకముమేరగాదునుత దారనుగాంచిదకాన్యుడెంతయక్రమమొనరించె. SD. 6. 95. దరిమేరలేనివాధకుతాళలేను. B. X. 73. 12. మారునుధర్మముకాదగవుమేరయుదప్పక. Ila. 2. 130. నేనుకొంటులేర్పతానుకొంటుజేర్పి మేలతరోమేరకుమేరయనును. టీ|| మేరకుమేర, మర్యాదకుమర్యాద. మేరలేనివాధ boundless grief. మేరతప్పట to transgress. నాలుగడుగులమేర a space of four feet.

మేరకు Up to, according to. మిట్టిమేరకు according to reason. ఆజ్ఞమేరకు according to orders. ప్రకారము.

మేరు n. s. See మేరువు. OG. శిఖరము, కూచి.

మేరువ n. s. This seems to be a corruption of మేరువు. ఇటికమేరువ a pile of bricks built to turn an arch over.

మేరువు n. s. A pyramid, a cone. శిఖరము, కూచి. OG. The centre jewel in a necklace. A carboy, jar, or great bottle of rosewater. The top or ridge of a pent roof. Originally the name of Mount Mēru, (the Olympus of India) which is proverbially the finest of all things. Geographically it appears to be the high land of Tartary, immediately to the north of the హిమాలయః Himalaya mountains. The poets and writers of legends describe the earth as a lotus floating on the great deep, having seven petals which are called ద్వీపములు dwīpas or continents around it; the centre being mount Mēru; on the top of which the Ganges pours from heaven.

మేళనము * n. s. Meeting, union. Connection, affinity, as of two languages. కలియడము. దంపతిమేళనము, అనగాశంభాగము.

మేళమణి * అనగాశయిబుడ్డి D. An inkstand. మేళామండె. SC.

మేలము n. s. Jeering, joking, fun, sport, ridicule. శురహాసము. BD. 4. 1668. Vasu. 3. 80. అపుడొకచాలమేలమున. టీ|| కోడిగముచేతను, హాస్యము. D. మేలమాడుట v. a. To laugh, ridicule. కోడిగమాడుట. A. 4. 40. పురికిజనుడెంచినప్పుడెల్లనెడకాండ్రగుట, మేలమాడంబోలునని. S. 1. 194. విరుదుకేతనశరంశరలుశిరోత్రాలతాలవృత్తములతోమేలమాడ.

మేళము n. s. A band of musicians, a set of dancers or singers. The music used by them. నేమగాండ్లయొక్కనటులయొక్కగుంపు, వాద్యగాండ్లగుంపు. D. జత. ఆపెండ్లికనాలుగుమేళములనుపిలిపించినారు they sent for four bands. అదియిప్పుడుమేళానికిపోవడములేదు she now does not dance. పోకిరిమేళము a pack of rascals.

మేళించుట v. a. To mix, unite in harmony, as the sound of various instruments. కలుపుట, మ్రోతికూర్పుట. D. KP. 2. 98. ఆరతునపుడుపాటకాయితముగ, వీణమేళించివెలుపులిమొనలనునివిలోనికరిగి. Jaimini. 5. 125. వీరశృంగారములుమేళించునట్టి, చెలువముననిండుముఖులు.

మేలి adj. Fine, excellent, superior. శ్రేష్ఠ మైన. T. 2. 126. చిలుకవ్రాలిన మేలిదియ. దొండపండన. ib. 4. 144. మేలిదాల్, మాలనేత్ర గ్రాలుకన్నుల సోగ. BD. 4. 1723. కాలమునందును మేలిచందనము, యసుర క్షియని మైయతికొంచుచుండ. మేలికట్టు n. s. An awning. విశాసము. N. 9. 124. మేలిమిమార గా మేలికట్టులగట్టు, రనుజీయని సాంబరములుగట్టి. మేలికమ్మిచీక n. s. A cotton cloth woven with a coloured border three inches broad. మేలిమి n. s. and adj. Fineness, excellence. Fine, excellent. Pure gold. రత్నకాంచనము. మేలుగలుగుటయు. D. శ్రేష్ఠత, శ్రేష్ఠ మైన. B. X. 207. మించినపల్లె మేలిమి తావులు మెచ్చి మదాళులు మిస్తున. N. 9. 124. మేలిమిమార గా మేలుకట్టులు గట్టు. మేలు n. s. Good, good fortune, happiness, kindness. Profit, advantage. శుభము, శ్రేమము, ఉభయకారము. P. 4. 119. చమపులమేలులేదా. టీ|| విద్యలయందుకాశలమూ లేదేమో. B. X. 92. కల్లరులకు మేలు గానియట్టి. Ila. 3. 15. మంచిపనిమేల. యోమలేమామి. అక్కడికిపోలేమేలు it would be better to go there. అదమేలు so much the better. మేలేరుగుట to be grateful, to feel a kindness. కీడు మేలు దెలిసినవాడు one who knows good and evil మేలుగలిగినాడు in time of prosperity. Appa. 3. 88. నురజలపూరితంబులగు నూతులు సూరితికంటె సూన్యత, వ్రతయొక కావి మేలుమరి తావులు సూరితికంటె సుకృత, శ్రద్ధి తవది మేలు తక్కువైన తంబులకంటె సుతుండు మేలు, తక్కువ శతకంబు కంటె సుక సూన్యత వాక్యము మేలు భూవరా. మేలు adj. Upper, higher. Good, better. Noble, excellent. పై, శుభ మైన. మేలుమిదై an upper story. మేలుమాట or మేలువార్త happy news. Sarang D. 113. లోతులయంతలు లోని మేల్మిదై. మేలుగోడ the top wall, battlement, parapet or rail wall. మేలుముసుకు the outer cover, మేలు చెయ్యి గావుండుట to prevail, to have the advantage. M. VI. 2. 2. అట్లుదమవారు మేలు చెయ్యిన భంగివిని. మేలు adv. Up. above, over. మేలు or మేలు మేలు interj. Well done! excellent! better and better! జయ, జయ, జయ. మేలుకాంచుట v. n. To awake. See మేల్కాంచుట.

మేలుకానుట v. n. To awake, rise. To be aroused, stand on his guard, be alert. నిద్రలేచుట, జాగ్రతపడుట. Swa. 6. 52. Vish. 8. 177. మేలుకొలుపుట v. s. To awaken. BD. 5. 691. పాదాబ్జములమీదబడి మేలుకొల్పి. నిద్రలేపుట. మేలుకొలుపుట n. s. Matin-song, reveillie, music in the dawning. సుశ్రవణములు. Portia says, "the dulcet sounds at break of day &c. మేలువరంఱ or మేల్వరంఱ n. s. Fine velvet (H. do-raugi) Fine shot silk. పుకపట్టు. T. 4. 202. పటికంపు మెట్టు నుజిగరంగు మేల్వరంఱ. మేలుపడుట To fall in love, be enamoured. ఆశపడుట. Vizaya. 3. 37. యెవ్వనిచూచి మేలుపడితే యరవిందదళాపి. టీ|| మేలుపడితే, అనిలాడుకడి తివి. URK. 4. 258. ఇక్కామ్మ యొక్క నివై మేల్పడియే గురున్న సొలపుకా గాన్నించె. మేలుబంతి n. s. The top line, the copy set to a school boy learning to write. He or she, who is or sets an example : a paragon of excellence, an example. ఉదాహరణము. Vish. 2. 116. మేదిని నాధులకు నెల్ల మేలుబంతి గా బ్రవర్తింప శేల, దుచ్చర్తివైతి. ib. 2. 333. అసుర బాలకత్తెన్ల వకోటికెల్లని త్రోవయ మేలుబంతి. ib. 6. 63. నిజచరిత్రంబు భావిభూభుజులకెల్ల మేలుబంతిగవను మతియేలురుండె. A. 6. 33. హీనజన్మవరుట, యెవ్వరే సుక ప్రాణశంతసిలుట ముక్తిపాంతగనుట, మేలేకాడెవియు మేల్పంతి గాడెన, శ్వరపుడేమా ముచ్చి పరముగనుట. R. 1. 126. అన్నిటికీకా మేలుబంతులై చూపట్టెక. Zacca. 7. 40. శ్రీలకెల్లనవంతి మేలుబంతి. D. శ్రేష్ఠుడు, శ్రేష్ఠురాలు. మేలురాసి n. s. The top part of a heap, the upper heap, of winnowed grain. గట్టింజలపోగు. మేలువాడు n. s. అనగా విలుడు. A. 5. 56. అంత రాధకు మేలువాయెమురారి. టీ|| మేలువాయె, విలుడై, మంచివాడు. D. మేల్లనుట See మేలుకనుట, మేల్కానుట, మేలుకొనుట. మేవచేతు n. s. The fish called white pomfret, a species of turbot; stromateus argenteus; also called బొచ్చె. మేషము * n. s. A ram. The sign Aries. పాళ్ళేలు, మేషరాశి. మేషాండము a puzzle, difficulty. శంకలము, వ్యాఖ్యనుట్టము. వాకికిమంచి మేషాండము

శబ్దనవి he has got into a pretty scrape. Lit. he has got a ram's testicles: the allusion is to Indra; who was obliged to put up with such, in lieu of his own, which he had forfeited as damages to Gautama the husband of Ahalya.

మేహండుడు.

మేహకము * n. s. A kind of Amaranthus campestris. బీవకము, కూరికము, నీరుచిత్రి. SC.

మేహాశీకుసుమము * n. s. A sort of cassia.

మేషి * n. s. A female sheep, an ewe. ఆడనాగ్రె.

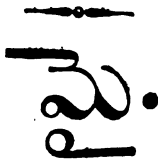
మేహాము * n. s. Urinary disease, especially inflammatory affection of the urethra, including gonorrhoea. Venereal affection, gleet. Cachexia. ప్రీశంభో గాధిక్యముచేతకలిగేనోగము.

మేహాగ్రంధి * n. s. Venereal herpes.

మేహానామము * n. s. అనగామేద్రము.

మేహరోగము n. s. Any disease of the genitals.

మేహవాయువు * n. s. Venereal affection. A complaint wherein the limbs are stiff and contracted.

మై n. s. The body. శరీరము. D. Siva. 3. 83. కుత్తుకగుత్తుకజుట్టిపోరువిల్వలక్రియ గానరానిగతులకామెయిమై వెనుచుకాజింపు. ib. 3. 131. పొంగారమైవోచు శృంగారచేష్టల. మైమైఅనగామేనుమేను. OG. మైగాళు body guard. మైదీగ a slender figure.

మై plu. మైల n. s. as యిరు మైల on both sides. A. 6. 28. బంబోరద్దాశిరియమవులంబదమాతులం గపోసిపోటులనిరుమై లంబాదుచుచు వెనగుచుబోకంబటివటంబు జేర్చివాడిట్లనియెకా. టీయిరుమైలం, రెండు పార్శ్వములనుండున్ను. Pal. 277. line 22. యిరుమైసరిగలుసత్రిక్రమ్యంక.

మై prep. With. అనగా, తో. T. 1. 33. నిన్నుగొల్పదభక్తిమైసరజాతు. భక్తిమై, విశ్వాకముతో. ib. 3. 118. ఆరదధరంబాశిక్తిమై సుక్తినక. ఆశిక్తిమై, ఆశతో. ib. 2. 79. నురుదంతలనంతటదమ్మిగుమ్మితింజేకొనివీకమై మొనలుజిమ్మ. BD. 6. 336. కాంతుడై త్రిభువనఖ్యాతిమైయుండె.

మై or మైని adv. గా. నుండంటిమై, సకాకిగా Alone. వేడుకమై. ఉల్లాసముగా joyfully. Vish. 5.

294. అకాననముల సెంటి మైవిరుగుచున్న. Vasu. 3. 147. కటకటముమ్ము సుక్తశ్రుటికాలమువాయని దానలెంటిమై నెటువలెవచ్చిరమ్మవెలి. టీ|| లుంటిమై, లుంటిగాను. BD. 5. 1357. వేడుకమైనిర్భయవిధినితవేటలాడవేమాహిద. Vish. 5. 146. యారదునాకుప్రారవిధికితనికేబ్రీయురాలనమ్మ మున్నీతదుజూచెనితనికి నిర్లదమానిసేను, నాకుగానితదువచ్చె. తండ్రిననునితనికిచ్చెనటంబు సుక్తమైనా తరుణేములకజగడమాసిరి మారవికారవిత్తులై. లుక్తమై, ఏకముగా.

మైకము n. s. Intoxication, insensibility, drowsiness. మత్తత, మత్తు.

మైకొనుట v. a. To agree, consent. శిమ్మతించుట. D.

మైకొలుపుట v. a. To cause to consent or agree with. శిమ్మతించుచేసుట. D.

మైత్రావరుణి * n. s. An epithet of the saint అక్షుడు.

మైత్రి * n. s. Friendship. స్నేహము. D.

మైఘనము * అనగాశింకము. D. రతి.

మైదు n. s. Love-powder, magic-powder made to enamour one. Deception, deceit, delusion. మోహనభాషము. D. కూరు.

మైనము n. s. Wax. లేటమైనము virgin wax, white wax. మడ్డిమైనము bees' wax, which is not purified. మైనపువత్తి A wax candle. మధూచ్ఛిష్టము. D.

మైశూత * అనగాఅంకరాగము.

మైమరలు plu. మైమరలులు n. s. Armour, mail (From మై the body and మరుగు to cover.) కవచము. D.

మైరేయము * n. s. Spirituous liquor. కల్లు. Q. లుకవిధమైనమద్యము. D. wine made from Lythrum fruticosum. Rox. 2. 233. ధారకీకుసుమగుడయుతథాస్యాదకనిర్మితమద్యము. SC.

మైల adj. Unclean, foul, impure, soiled. Dingy, dark-hued. మైలకత్తీములు dirty clothes; also మయిలాలెలు a cow of a grizzled colour. See దోర. It is apparently a mixture of red, white, yellow and black. మైల, మడి Clean and dirty, foul and fair. అశుచిత్వము, మాలిన్యము. D.

మైలకుత్తము n. e. Blue vitriol or sulphate of copper. మధ్యము.

మైసాశీ n. s. A drug used in fumigation. W. మేహాశీకుసుమము A sort of Cassia.

మొ.

మొ|| A contraction for మొదలయిన that is, etcetera. ఆది.

మొండి adj. Stubborn, obstinate, perverse, pertinacious, impertinent, incorrigible, unmanageable, ungovernable, refractory, unruly. Maimed, defective, imperfect. Bare. Lopped. మొండిమాటలు stubborn or rude language. మొండిపిల్లకాయ a bad boy. మొండిచేయి a maimed hand. మొండితోక a docked tail. మొండిచేతులు bare hands. i. e. hands without bracelets. మొండిమెడ a bare neck, i. e. without any necklace. వాడిది మొండిపాదము he is tenacious of life. i. e. he is hard to kill. మొండిగోడలు bare walls. అంగహీనమైన, మూర్ఖమైన.

మొండి, మొండు or **మొండిభనము** n. s. Stubbornness, obstinacy. మూర్ఖత్వము.

మొండికపై n. s. A stubborn wretch. మూర్ఖుడు.

మొండికవియ్యము n. s. Mixed grain fried with salt and pepper. తుప్పుమిరప్పిడిచరిమివేయించినవేళ్లుడువియ్యము.

మొండిచేసుట v. n. To be unruly; to oppose. ఆగుర్రము మొండిచేస్తున్నది the horse is stubborn.

మొండిపారిన or **మొండుపారిన** adj. Callous. కాయకావిన.

మొండిపురుగు n. s. The 'stumpy' snake, or amphisbæna: which looks as if the tail was lopped off.

మొండు adj. Stubborn, obstinate. Maimed, crippled. మూర్ఖ, అంగహీనమైన. D. Navan. p. 135. చాంచుచేతులు లేవుచూడుమా మొండుభూపాలసుతునికిపోడిమివచ్చె.

మొండు n. s. Stubbornness, obstinacy, hardness. మొండెత్తి గాము, అనగా రాపమువు. D.

మొండెము n. s. A stump. The trunk of a body, after the head is lopped off. A fragment, a limb lopped off, a separated member. URK. 2. 342. ఆర్థలయుక మొండెము. Sar. D. 474. ఘట్టంబులవరుత్ చూచిభిక్తికట్టడి మొండెముత్ నైకానిమూర్ఖు, తెలసి. Vish. 8. 410. చతుకు తారంబులచేబర మొండెములుచేసి, తలగానరానేల త్రవ్వపారి. కబంధము, శిరస్సులేనిశరీరము. D. 40 దమున్ను.

మొక్కమాటము n. s. Is another spelling of మొగ్గమాటము.

మొక్కము n. s. Face ముఖము. Radha. 3. 76. ముఖరాశ్యమాటలాడక మొక్కమోరగ జేసికొంటమోడివహించెక.

మొక్కరము n. s. A post, a door-post. A short beam set leaning against a door to keep it shut. శ్రుంభము. D.

మొక్కరితుమ్మెద n. s. A large black bee. ధ్వనిచేనేతుమ్మెద. D. Rucmangada. 3. 166. మొక్కరితిసాళితుమ్మెదలమోతకు. Siva. 3. 37. నెత్తాతులకువెకలులైయాడు మొక్కరితుమ్మెదలుదలగులమెరుగుదుంబురువులట్లు. టీ|| మొక్కరితుమ్మెదలు, గంజుతుమ్మెదలు.

మొక్క n. s. A germ, shoot, young plant. Bluntness, disgrace. A stub of wood. నారు, చిన్నచెట్టు, భగ్గుము. D. వాడిమిలేమి, అడివిసరక గానేలలోమిగిలినమోడు. మొక్కనగవు A budding smile, a slight laugh. A. 4. 45. క్రక్కునంబొడము మొక్కనగవులమోముదమ్ములకువేయొక్కవింత. మొక్కపైరు young corn: మొక్కకట్టుట to transplant. వాణ్ణి మొక్కపరచినారు they disgraced him. మొక్కచెడివచ్చినాడు he returned home disgraced.

మొక్కచెడుట v. n. To be disappointed, or disgraced. భంగపడుట.

మొక్కచెరుచుట v. a. To disgrace, disappoint. భంగపరచుట.

మొక్కచేసుట v. a. To blunt. చదునుచెరుచుట.

మొక్కజొన్న n. s. Maize, Indian corn: a large species of great millet. Rox. 1. 263. ib. 3. 568.

మొక్కటీడు n. s. An obstinate man: an elephant without tusks. ముక్కురుడు, కొమ్ములులేనియేనుగు. D.

మొక్కట్టు n. s. Features, lineaments, face, likeness ముఖవైఖరి.

మొక్కడు n. s. A firm or determined man, a strong man. బలిష్ఠుడు.

మొక్కడుగు The stumps of corn which yield a second crop.

మొక్కచురుచుట or **మొక్కచెరుచుట** To disappoint, disgrace. భంగపరచుట.

మొక్కపుకొక్కెనెట్టు or **మొక్కపుచెట్టు** n. s. The tree called నోలికప్పుము.

మొక్కపుమ్ముట To disgrace. అవమానముచేసుట.

మొక్క బోతుట v. n. To be blunt : to be disgraced.

To be disappointed. కాచిచెడుట, భంగతుడుట.

మొక్క చూమిడి The cashew nut. See జీడిచూమిడి.

మొక్కరము n. s. A prop. A bar set up leaning against a door to keep it shut. తలుపుకుమోటిచ్చినమాను.

మొక్కలపు or మొక్కలి adj. Stubborn, obstinate.

ముక్కరమైన. Vish. 8. 446. ఎక్కడిభర్తరమా

స్వయంబెక్కడిచుట్టరికమింక నేటివినయముల్, మొక్క

లపుశత్రుడంటింజిక్కినజంతుటమెనిగిరులువలకి

నక. Satyabha. 1. 133. బిలవక్త్రమున డాగుపెర

వడేరులగిట్టుగమలించుచిట్టూర్పు గాకవిల్వి, కెలనజ

రించుమొక్కలిగడిరాజులచెరనుంచు గుహలలోకిఘ

రికులము. ib. 3. 75. మొక్కలిదొరచేతమొక్కించు

కొనువాడముగిడనోసికునేమొక్కనేంతు.

మొక్కలము or మొక్కలితనము n. s. Obstinacy, stub-

bornness. ముక్కరము. D. M. VII. 5. 128. ఆతని

నీవును నేనునుండి మొక్కలమునబోరనీడగునెక్కుర

నీయునుమిల్లుమచ్చిభుక. Pal. 141. ఏవెరపుననై

నయింజ్రజాలముల, మోసపుచ్చెదనని మొక్కలం

బునను, కట్టముకొచ్చుతరవీటితన్నుల్, పిలిపించివిడి

యంబుప్రియమొత్తుబెట్టి. Vish. P. 5. 302. ఘను

లైనవశిష్టమహామనిముఖులున్నతలి శాశుమొక్కల

మునజే, శివపాతకముకాంతిగ, ఘనయజ్ఞముచేశిను

కృతిగావించిరిక. Rucmangada. 3. 259. వల

పులకుందిట్టిడమొక్కలమునబలిసమసె జనురకాయ

లువిత్తుకతోలుకరివానందడియగనలపున నిఘాత

పాతయన్యకరణి. Chenn. 3. 438. అన్నటికేగి

చాడయగ కావళిగస్టెనిమొక్కనిల్పియాముచ్చటలా

లకించి యిది మొక్కలమిట్ట నీమర్చనాభ్యుహి రొన్న

ముజేసియోగవిధి యోగ్యమటంచు వచింతురయ్య

యో. M. XII. 3. 100. ననుగనియెండుసీత్యము

మనంబున బెల్లిలిపారునక్కడమ్మ నివరుడిట్టపోతెగ్గు

కుమొక్కలమెత్తునకంబుగాగ జేయు సుతక వానినట్ల

యిననుడతి. యాశుభ్యకండుమాత్రము, కృతుమొక్క

లమై, అనగాడయావీసినుడెఅనిఅక్కముచెత్తువలసి

యన్నది. S. 3. 27. అక్కలికి కొలగవలశినొక్క

ముపురహారుడుదారియాశుమరతిగా చక్కెరవిలుకు

డువెరపుక మొక్కలితనమలరతన్ను ముంతగనుం

డక.

మొక్కలి or మొక్కలిక n. s. The flash or sparkle

in a ruby. కెంపులోనిఅధిక కాంతి. ABA. 2. 526.

కుడ రాగానికచరగుకెంపుననదిన సైత్యనకరవక్క

యంద్రు, కృత్రిమంబునుదిశేరురవామనారభాంసి విడియన దనరుచుండు, ఆకాంతిమెండైన యలరు మొక్కలియనఆకెంపుశనికుచ్చెయనగవెలయు; ఆతికాంతియగుకెంపునలరుచొక్కమనంక శ్రభపేరు వెలయునుపాటమనగ, తరగునుశ్రవాళ నామంబు తుగడమనగ, శువడమనగ శిరాజినావాటియెత్తు, కణు జనంగనువిలసిల్లుత్రణుశభక్త. ib. 3. 103. గజవిశే డంబుముందువెన్నలను బూడనట్టివాడును కెంపుల యంచుపాటమునతెక్కునుజిడగుమొక్కలియన, భూతిలసికాంక్రీమాత్మభూతలింక.

మొక్కలికాదు or మొక్కలిడు or మొక్కలుడు n. s.

An obstinate man. A guard, a sentry. ముక్కరి,

మూర్ఖుడు, కావలికాడు. M. XIV. 1. 23. మంత్రి

విద్యేడంబుమాన్యశురాభవం, బునుశ్రబాపీడనంబు

లునుగలగ, మొక్కలిడగుటయుముచ్చిలిమంక్రూలా,

తనిబాపి యతనినందను నిరాజ్య. Surya Tanaya

Parinayam 4. 92. పులితలగుండుయే ముడుసింక

ములగుండెదిగులుముచ్చులమిండకుగమికాడు, మొ

నగాడునుడి గాలిమొక్కలిడుపిరంగుండుకల్లిరవెం

టగునియమించు. Vema. 583. ద్వారబంధనంబు

తనయులుసించుడ, బంధువర్గమెల్లప్రారిగోడ, మా

ధులైననరులు మొక్కలికాండ్రయా వి|| .M. III. 5.

451. వెలురునగజిణ్ణుచు మొక్కలుడైతనవిక్రమం

బుకణకయుజూపెక. OG. కోడకాడు.

మొక్క n. s. A vow. Salutation. ప్రార్థన, దండము.

మొక్కకొనుట v. n. To vow or to make a vow.

ప్రార్థనచేసుకొనుట.

మొక్కట v. n. To prostrate himself, to bow, to

make a salutation నమస్కారముచేసుట. మొక్కబో

యినచేవుడు యెదురుగావచ్చినట్లు The saint I

came to worship has met me in the way.

మొక్కబడి n. s. A vow. మొక్కబడివాండ్లు those

who perform their vows. ప్రార్థన.

మొఖము n. s. A vulgar pronunciation for ముఖము.

మొగ n. s. Tip, point, end; beginning the mouth

of a river, &c. ఆమొగను at the beginning.

మొన, నదీనముద్రాదులముఖము. D.

మొగ adj. Male. పురుష. మొగచెంతులు A woman's

side locks. This is held no beauty.

మొగకట్టుట, అనగా మొనకట్టుట. D.

మొగకొనుట To begin, commence. మొదలుపెట్టు

ట. M. XII. 1. 196. వినుడినుఖుకుఘములనిత్యము

లు గానవానియాగమకాలంబున ముదముశోకము

మొగకొననియమియురువుకాంతి గోరుజనులకుక.

మొగచాటు n. s. Surfeit, disgust in eating ముఖము
 కొట్టడము. Venkateswara §. 16. తిగితిగిజిహ్వకు
 తీసిన మొగచాటు, సారెకుబలుగుట గట్టుడనము.
 మొగడ n. s. A bud. A boss or knob on a shield
 or door. మొగ్గ, గుబక. Vema. 1270. విత్తుతేనియ
 ట్టివ్వు మొకటిబుట్టై ఫలమూపువ్వు మొగడ ఉత్రిలే
 దు, స్వాదులేదు చూడసాపాటుకునులేస్తే, దీనిభావ
 మేమి తెల్పు. R. 4. 60. పూమొగడతోతులయాగుల
 తాంఱుకు. D. Nava. page. 72. నవపుష్పరాగ
 రత్నముల మొగడలువైదూర్యములమించువంజు.
 మొగడు adj. Stubborn, obstinate? ముచ్చరమైన,
 మొంకిఅనితోచినది. N. 9. 359. అనినవిలుకయు
 కలిగినవపుడుమంచి, మొగడుసాహసీమెరిగినమగ
 మువేగనన్నుకనుగీతవచ్చి కుణంబులోననీతెగువమా
 న్నెనేయనగ్గుడుడవుడు.
 మొగడు n. s. G. మొగని A husband. భర్త.
 మొగడు n. s. plu. మొగళ్లు or మొగడులు and మొ
 గలు G. మొగటి. యింటిమొగడు The ridge of
 a roof మొగల్. Vira Bhadra Vijayam. 2. 268.
 మొగతనము n. s. Manhood, virility. శ్రుంత్వము.
 మొగడత n. s. The end or butt (of a wall.) See
 మొత్త.
 మొగసాలు n. s. A married woman. మొగ్గుకింది
 పెండ్లాము.
 మొగతుము n. s. A buckle? కంఠభూషణముయొక్క
 ముఖభాగము. Prabhāvatī Pradyunnam. 1. 3.
 ధాత్రి సహజేవిదాల్పినమున్నీటి మొలనూలిరత్నం
 శ్రుమొగతువనగ.
 మొగపట్ట n. s. An ornament for a horse's head
 something like a cavesson. ముఖపట్ట. Swa. 4.
 37. మణుల మొగపట్టకన్నిసాహజయొకండు.
 మొగమాట n. s. Partiality, pity, compassion. దా
 యీగ్యము. M. XIII. 2. 284. అనిత్రీతిబలికి యమ్ము
 నియనుజ్ఞ వహసిమమ్ము గావు మక్కటికమునకొననవ
 య్యగోశ్రు మాచేనవని మొగమాటమనము సార్వత్రిత
 యెనుచుక. Vish. 1. 143. ఓరిదురాత్మనీకు మొగమా
 టయొకింతయులేదు.
 మొగమాటము n. s. Partiality, pity, compassion.
 దాఁయీగ్యము.
 మొగము n. s. The face. మొగముతప్పించుట to
 abscond, disappear. ముఖము.
 మొగమోటువి n. s. Partiality, pity, compassion.
 దాఁయీగ్యము T. 4. 210. ఇత్తగిస్తునులైననీమగ్గడం

క్రమంపై మొగమోటుమిత్తుమా. త్తరమగుతత్వ గాతి
 తివి.
 మొగమోతుట r. n. To be ashamed. సిగ్గుతుడుట.
 D. Abhim. 47. ముంఱిటికేతెంచి మొగమోడనగు
 నె.
 మొగరాలు n. s. It is an error for మగరాలు dia
 monds. Bhanumati. 4. 136. ముడురువెన్నెలగా
 యుముత్యాలమొగరాలవరసగట్టిన నలువంకలవర.
 మొగలి or మొగలి adj. Made of (or appertaining
 to) the మొగలిచెట్టు. Caldera. (Pandanus odo
 ratissimus. Rox. 3. 738.) కేరకీరీచందంబమైన.
 మొగలిచాళి a mat made of its leaves. మొగ
 లాకుగొడుగు an umbrella made of its leaves.
 మొగలిచంద్లు the drops that grow from its
 branches, the drooping tips of the branches.
 మొగలిపువ్వు the fragrant flower of this tree.
 మొగలినాగు a snake said to be found in its
 flower. మొగలిరేకు a petal of its flower, or an
 ornament worn by women on the head. Chan
 drahūsa. 1. 909.
 మొగలింగము n. s. See మగలింగము.
 మొగలికోడి n. s. A woodcock. పుకకీడి.
 మొగలివాకిలి n. s. A town hall where criminal
 cases are tried. కచ్చేరి. Valeswara. 5. 85. కుడి
 హారులవేగనువీరచోడయింటను వెలుగొండుగిన్నెక
 కుటంబునగైకొని దొంగవంతునవ్వన జడకొడినిం
 మొగలివాకిటికీడిచి చోరదండన మొనరింతుబాడగ.
 మొగలేరు n. s. The celestial flood. ఆకాశగంగ.
 మొగలేటిమడుపున Kalaha. 2. 161. BD. 3.
 349.
 మొగవాడ n. s. The front door of a temple. గో
 శ్రురద్వారము. BD. 4. 661. అరిమరి మొగవాడ
 దెరచివీయింతు. BP. అగ్గుడితల్లులుతీచూచు but
 the Kann: version says కణ్డెరదు సోదలో మాళి
 యదోళు.
 మొగవాడు n. s. A man, a male, a husband. శ్రు
 రుసుడు.
 మొగసాల, మొగశాల or సోసాల n. s. The en
 trance hall. నడవ. ముఖమంటుతుము. Vish. 7
 67. కోటవాకిలనున్నకొలుపు మొగశాలలోని, ద్వా
 రసాలురనిత్రడగుల జేసి. M. IX. 2. 34. నీతమ్మం
 డుపెట్ట మొగసాలంజాలు మానసులం గావలివెట్టి.
 B. X. 3. 43. ఆరళంబులువిరళంబులయిన నీరళం
 బులగు, మొగసాలంకడచి, పాశులేడువాకిళ్లు వరత
 మూయుచు. R. 6. 48. క్షువగ రాజునగరి మొగసాల
 మ్రోలనిలువనలయెబులంబులని. Pal. 119. రా

జాలుకొలుపుండరత్న మొగసాల వీరులుకొలుపుండ వీర మొగసాల. OG. says మొగసాల, మోసాల, యింటి రెండో అంతస్తు పేరు.

మొగాళము n. s. The bottom of a canal or drain carried from a river to irrigate the fields. యేటికాలవయొక్క మొగడల, ఆరంభము.

మొగి An affix used with the word ఒక్క as లెక్క మొగి or లెక్క మొగి at once. లెక్క సెట్టున. T. 5. 19. కాల మేఘముల్ గడగినలీల సెక్క మొగి గాట శ్రుకాటుకొండరండముల్. HN. 1. 165. ఉక్కు మిగిలియొక్క మొగి విక్కటిల్లి. ఆవు గి, లెక్క మొగి యని. D.

మొగి adv. At first. ముందుగా. OG. ముందర. M. I. 1. 130. తగునిదితగదనియెడలో వగవగ సాధుల గుపేడవారికి నెస్తల మొగి జేయుదు రవినితులకగు ననిమిత్రాగమనము లైనభయంబుల్. మొగి, ముందుగా. Vira Bhadra Vij. 1. 83. మూడుమూర్తులం దు మొగి నెవ్వడును గాడుజాతి లేద శ్రుట్టుజాడ లేదు, తరడవంటిగాడు బ్రహ్మ దులెరుగరు తిరుగుజోగిత గునెలేపుడనగ. BD. 6. 145. తుంచాక్షరీమంత్ర, ముగధనితమలంది మొగిదిగదుడువ. Vema. 1079. మొడటబోయునీరు మొగి బీజముల కెక్కి మొడటికు రుక వేగ మొలకలెత్తు. మొగి, ముందరగా.

మొగింతుట or మొగిద్దుట v. a. To close, shut the eyes, fold the hands. ముకుళింతుట. Sar. D. 283. చనికుంక్రులెల్ల హస్తముల మొగిచ్చియన్నర నా ధునకంఠయు దెలుత. Parama Yogi Vilasa Dwip: page 238. కేల్వొగిడిందిభ క్షిసమస్తరింది.

మొగిలి See—గ—

మొగుతుట v. a. To close, shut (the eyes,) fold (the hands.) Vish. 2. 72. సాస్టాంకండ శ్రుతా మంబు జే శిలివికరంబులు మొగిలి.

మొగుటు n. s. The ridge of a roof. మొగుటివాళ ము the ridge pole of a roof. యింటినడికొత్పు.

మొగుడు n. s. A husband. భర్త.

మొగుద్దుట See మొగుతుట.

మొగులు n. s. plu. మొగుళ్లు, మొగుళ్లులు, మొగుల్ A cloud. మేఘము. T. 2. 10. జాళువాకోటకొమ్మ లు చాలుదీములుగై మొగుల్ ధూమవిన్నూర్తి గాగ. R. 6. 10. కాలవనువాడి మొగులుక కాలాకృతి బొడలుచడలుగవనిబలసి.

మొగులుకడిమిచెట్టు n. s. The tree called Nauclea Orientalis. కడచచెట్టు.

మొగులుదారి n. s. The cloudy road, i. e. the sky. ఆకాశము.

మొగ్గ n. s. A bud. ముకుళము. మొగ్గవాల్చడము or మొగ్గవేయడము the feats or contortions practised by dancing girls; as that of falling back and dancing on the feet and hands. A. 4. 170. మబ్బొకయించుకవిత్తివచ్చు మొగ్గయిమరిచానిపోడు రు, శ్రమశ్రదికాగతులైన యభ్యుగుల్. టిల్లి విచ్చు మొగ్గయి, అనగావికనించినపుచ్చము యొక్క రేకులవ లయఘాయభలె.

మొగ్గతిలుట To bend down, to stoop. వంగుట. BRY. 2. 437. చదికిలబడిదిగ్గజములు శిరి మొగ్గతి ల్. ib. 2. 461. చారుశింబనిరణమున చేసి, రోద నివిరావము సెందగది క్తూంఠరవారణములు మొగ్గ తిల్లిగ ధరావలయంబువంకంకనల్లగ్. Jaim. 6. 149. చతురంబకములుదోడి, దంతావళముపాద ములు నాలుగునున్వ, చెగవేయ శది మొగ్గ తిలకము న్ను, కరిత్తిగ్గునురికిక రగదాహస్తుడై, కదియనగ్గడ తోన కరముదునును. మొగ్గతిలకమున్న, ముందరికి వంశేటంబుకు ముందరనే. UH. 4. 30. ఉగ్గడలిం చివైన నెరికొప్పిడి ముంజెరుగు శుదాంకుశీ మొగ్గతిలందగుల్పడగమూపునక్రొమ్ముడి వేగహత్తకో. M. VI. 3. 218. ముందటికాళ్లుతునిసి మొగ్గతిలం బడియును, మొడలుతరియలైన, నెరితప్పగూలియు. URT. 5. 118. అగ్గలిక పెరసికడగును, మొగ్గరము లుగడచిపోయి, మునుమునుమరదిం మొగ్గతిలజేసి దీనికి, నిగ్గుతుడనినిన్ను నేమి చెప్పుడు చెపుమా.

మొగ్గరము n. s. Array, battle array. వ్యూహము. OG. వన్నినవండుయొక్క వ్యూహము. D. R. 5. 112. ఆరళింజకెంజాయకెదురు మొగ్గరములైకను శుట్టువల్ల తాగ్రములుదూల. M. IX. 1. 318.

మొగ్గు n. s. Leaning, inclination. లెక్కరట్టుకైతూ లడము, వంగడము, వాలడము, ఇచ్చ, ఇచ్చము, వి శేషము. Chenna. 4. 358. దిగ్గనలేచిదాంబనవధి మనిమొనుదిదోరుమార్గమే మొగ్గుగుగాన పోడమని ముందరచారునిబంతు. మొగ్గుగు, విశేషము గావున్నది, ఘనము గావున్నది. See the next word.

మొగ్గుట v. n. To incline, to lean on one side. To be depressed as a scale in weighing, to bow down under a burden. వంగుట, వాలుట, తూలు ట, యిచ్చించుట. Sumati. §. 36. త్రాసునువేవ్య యు సెక శిషుమా శుంకేహించువలవడవనిశ్చలిలో వీ శుంబధికంబెచ్చట సాశిరి గాకంకు మొగ్గుచుండు ను. BD. 5. 268. అంబరంబిల మొగ్గనహితవ్రేత గ్. ABA. 3. 136. మొగ్గడొంక, కుండ, లగ్న, క్తి

లయ్యెను, మొదలైనవికన్నెననుటకు ఆలరు. T. 3. 40. భృతి మొగ్గగదిగ్గన లేవి. N. 9. 256. కాల్దాకి
 మొగ్గనందనకుముందై శ్రుక్రమగుగామ్మ నుచు నె
 త్రికొనిలింతు. మొగ్గ, ముందరికికూలెననుట. D.
 మొటికె n. s. Rubbish, (properly, an useless
 fragment of chalk or slate pencil.) తునికిమాలి
 నరవంతబలశుశ్రుకునక. Ila. 3. 25. యేమి నేరనినిన్న
 తియింక మొటికె. టీ|| మొన్నటిరవంతబిల్లవనిధావ
 ము.
 మొటిపె n. s. A pimple. యావనకుండుముఁళముమీ
 దశచేటిది.
 మొట్టమొదట adv. At the very first. See మొదట
 for which this is an intensive. క్రుక్రమముండు.
 మొట్టికాయ, మొట్టు n. s. A rap with the knuck-
 les, a buffet, a cuff. వ్రేళ్లకలుశ్రులతో మొట్టేది.
 D.
 మొట్టుట. v. a. To rap with the knuckles. తలమీద
 గానికుండమీదగాని వ్రేళ్లకలుశ్రులతోకొట్టుట. D.
 మొట్రుకూయుట, అనగా మొర బెట్టుట. OG.
 మొడికట్టు n. s. Fashion, mode. విధము. Ila. 2.
 13. ముత్రియంబులతోగ మొడికట్టు తనులచేతుట్టు మే
 ల్లట్టులవరలువిరుల.
 మొ and డ్ర n. s. The penis. మేద్రము or అంగము
 is the decent word. It is sometimes in verse
 spelt with a single డ.
 మొర్ర n. s. A side. The butt-end. The side of a
 door way. The corner or end of the wall; a
 bank thrown across a stream. బలిసిన మొర్ర fat
 sides or paunch. మొర్రబలిసిన broad bottomed,
 a round backside. కనమ మొర్రనుకాచుకొన్నా
 రు they lay hid in the side of the hill-pass. కూ
 లసానము. D.
 మొర్రమిక adv. In a mob. గుంపుగా. R. 2. 19.
 పొల్పుగడల్లాల్యురు బొవుదిన్న మొలవేల్పుక దర్ర
 కుల్ మొర్రమిక.
 మొర్రము n. s. The total, whole, a flock, or mul-
 titude, heap, or collection. శిమూహము, D.
 గుంపు. Kalahas. §. 22. మంచు మొర్రములోన
 మారాంకుడున్నట్టు. మంచు మొర్రములోన, మేఘ
 చయముండు in a mass of clouds. Zacc. 4. 26.
 మొర్రుమొర్రములు మీలెను తరమున. మొర్రము
 గాచెట్టినాడు he spoke in general. మొర్రవ్ర
 యము the total expenditure. మొర్రకూట a ge-
 nerick word. మొర్రముచేయుట to make a to-
 tal. మొర్రములై in mobs. శ్రులులు మొర్రములైచా
 కరిండ్లలోదూరు. B. VIII. Grj. Mo,

మొత్తికొనుట or మొత్తుకొనుట v. n. To beat one's
 own head or mouth in despair: To lament or
 wail. అక్కడికిపోవద్దని మొత్తుకొంటిని I exhorted
 or entreated him not to go there. Jagann. 2.
 63. అనురుసురనుచునడు నెత్తి మొత్తుకొనుచు.
 మొత్తుకోళ్లు n. s. Lamentation, howling, outcries,
 wailing. యేడ్పు, పెదబొబ్బలు.
 మొత్తుట v. a. To beat, smite, thrash. కొట్టుట.
 మొత్తించుట to have him beaten. తప్పించుట.
 Ila. 3. 76. కడవిన్ననగునన్నుకని, శీంకశంబండు,
 ముగుడలొమ్ములు మొత్తినటుల. టీ|| మోదినట్టుగా.
 Vencatachala Maha. page. 171. కత్తులుకేరెము
 ల్కరములదాల్చి, మొత్తినైవ్యలశీరఁబులుడలక
 గాట్టి. Vema. 252. మొర్ర బెట్టిన నెత్తి మొత్తుగాని.
 మొత్తులాడుట v. n. To fight, dispute or quarrel.
 కొట్లాడుట. A. 6. 91. శ్రుశాహారండులములకు
 మొత్తులాడి.
 మొదట (abl. of మొదలు q. v.) adv. At first, at
 the root, at the beginning, in the first place.
 మొదటి adj. The first, principal, capital, chief.
 వాడు అబద్ధాలకు మొదటిపాదము he is the fa-
 ther of lies. మొదటిరూకలు చెల్లించినాడు he
 paid the principal. వాడుకలహానికి మొదటిపాద
 ము he was the beginner of the mischief.
 మొదటిటి An infl. of మొదలు.
 మొదలు n. s. infl. మొదటి or మొదటిటి abl. మొద
 ట plu. మొదళ్లు or మొదళ్లు See each of these
 words. The beginning, origin, source. Root,
 stock. Principal, capital as opposed to Inter-
 rest. The chief, the head. Foundation. The
 foot of a mountain. చెవి మొదలు the lower tip
 of the ear. వడ్డీ మొదలు interest and principal.
 వాడు మొదలేమంచివాడుకాడు in fact he is not a
 good man. మొదల, అనగా మూలమునందు at the
 root. BD. 5. 861. కూలము, ఆది.
 మొదలు or మొదలుగ or మొదలైన or మొదలుగా
 గ or మొదలుగాగల adv. Etcetera. ఛేరి మొద
 లుగ drums &c. (literally, beginning with the
 drum.) Mollī. 1. 40. తంటలు మొదలైన కాకుక్ర
 జలానగరిక. జ్యేష్ఠ మొదలుగాగల నక్షత్రములు
 Vish. 4. 242. Jyeshtha and the other lunar
 mansions. H. 5. 14. బొద్దుటి నెలునుశ్రులు మొ
 దలుగాగ తనులునిర్మించు, వాడుకచ్చినది మొదలు
 or మొదలుగ since his arrival.

మొదలుకొనుట or మొదలౌట To begin. యిది మొదలుకొని henceforth, beginning from this time. వాడువచ్చినది మొదలుకొని since his arrival.

మొదలుచెడుట v. n. To be ruined, root and branch. తుట్టమరచెడుట.

మొదలుచేయుట or మొదలుపెట్టుట v. a. To begin. ఆరంభించుట.

మొదవగడ్డి n. s. The grass named Saccharum cylindricum. బల్బజర్బరము.

మొదవు n. s. A milch cow. పాడిఆవు. D.

మొద్దకు n. s. A booby, or great hulking boy. గండకు.

మొద్దు n. s. A block, stump, pollard, lump, mass. A blockhead. ఫ్టాబులు, మోడు, బడుడు. Surabha. 79. మొద్దుమోటుదాకి మొనగోళ్లమట్టుకు, మురిసిపోయినకాళ్ల మ్రొద్దువేళ్లు. Vema. 1073. పెరిమొద్దు కేలవేదకాశ్రుంబులు. నీమొళములో మొద్దులుపెట్ట a common curse. ముద్దియనరాదుగుద్దనయ్యెద్దు మొద్దు. S. 3. 21. యెద్దు మొద్దుకీహూళము గావుండేవాడు a mere brute, a blockhead.

మొద్దు adj. Blunt, not sharp. Stubborn, uncouth, lumpish, dull, stupid, callous. తడునులేని, మోటుగావుండే.

మొద్దుగా adv. Stupidly. మొద్దుగావుండేవాడు a blockhead, a stout man.

మొన n. s. The point, end, extremity. An army, or detachment. ఆగ్రము, తీక్షణాగ్రము, చతురంగబలముగలసేన. D. తె. K. L. 19. 210. మొగియుచుగనలుచు మొనలువారుచును. Vema. 1490. తనువు శోధన జేసి దేవంబు మొన జేసి. M. VI. 2. 97. మనమొనలకువశముగాదు మరలువుమింకక. Pal. 81. తన మొననడిపించెధరయెల్లయెరుగ. ib. 250. line 7. ఒక మొనకుకర్తవువుంటరివిగావు. Sar. D. 45. అందులోనేర్పరులగువేటకాండ్ర, ముండరసెకకొన్ని మొనలేరుతరవి. H. 1. 245. లోమొన, వెలిమొన, లుళిమొన, ముమ్మెన, చతురమొన, పుణ్యపుమొన, పాశుపుమొన, నాటడుగుమొన, కడలుమొన, అరమోటుమొన, నెరమోటుమొన, శరీతాళంపుమొన, లాదిగాగలతదిరెండు మొనలనారి తెలిసిరి. అటుమొనచెయ్యి turn your face that way. మొనలారిపోయినకత్తి a blunt knife.

మొన adj. Last, furthest, utmost. కడతటి.

మొనకట్టు n. s. An amulet or drug used as a charm. పెట్టుకుండులలో సొకటి. S. 1. 18. ఇది

దారికట్టు మొనకట్టిది, కాంతావశ్యకరణమిది. H. 1. 174. జలాన్ని శ్రంభంబులును, మొనకట్టునువాకట్టును.

మొనగాడు n. s. A leader of an army, a principal. దొంగలమొనగాడు a ringleader. శూరుడు, సేనాధిపతియు. D.

మొనచన్ను n. s. A nipple. Lit: tip-breast. చూచుకము.

మొనచేసుట v. n. To face or front in battle. మొహరించుట.

మొనవుట or మొనయించుట v. a. To put, place. మోవుట, వుంచుట. Parijat. 4. 12. అనినకాగైట భద్రైత్యువైరి, దరహాసాంకూరముత్ మోవిపై, మొనవంకొందొకనిర్మియవ్వనమునక. R. 2. 834. అనినసెకతల్లవాధరితనుమధ్యలమ్రొలనిలివి, తనవిలసినముత్ చనుగవమొనయించిన, వినయాంజలిమొరవిరవికబలికక.

మొనయుట v. n. and v. a. To busy himself, to engage in. To prepare, be ready. To cover, to rest upon. తనితుడుట, పుస్టుట, కమ్ముట, ఆసింతుట. D. says రలోద్యోగముచేసుట to prepare for battle. BX. 11. 37. మునులమైతతుములు మొనయుడవూయని, మానులైయుండురు మాటలేక. మొనయుడమా, తనితుడుడమా. Vema. 974. ముక్తుమోయనల్ల, మొనసిత్రావినయట్లు. మొనసి, ఆదేశునిగా. ib. 2. 19. ముచ్చుయాత్రబోయిముల్లవిడుచుగాని, మ్రొక్క ప్రొద్దులేదు మొనసియవుతుడు. మొనసి, తనితుడి. ib. 3. 256. ముప్పిరిగొనునయ్య మొనసినమోహంబు. మొనసిన, ఆదేశునిగావుంటే. ib. 1437. మొనసియింద్రముల మొదలనిల్చుకలేక. మొనసి, తనితుడి. ib. 1164. అంగయోగములను ఆరుకురంబుల, మూడుయోగములను మొనయరాదు. ib. 1162. ముశలిముండలెల్ల మొనసియాయుగమున, శివునిభక్తికెందు సేయవైరి. ib. 864. మొందిమాటలాడి మొనసియుండువిరక్తి యమునిగల్వనె చటనలవిగాదు. H. 3. 286. ముచ్చుటలుదీరనిర్వరు మొనసిపెనగు, వేళశివభక్తికింటికివేగవచ్చి. ib. 5. 88. మొనసిమదనరణక్రీడ బెసగులాడ. T. preface. 14. మోహనలీలచే మొనసివాగైతివినయములుతుచరించునటనసిది. టీ! మొనసి, తారసిలి, లేక కూడి. తనితుడి అంటే, వాగనితోవినది. ib. 3. 141. మొనసిప్రియుగూడి, మగపాడిముద్దులాడి. టీ! మొనసి, కదిసి. B. X. 30. 1072. కొమ్మకువుపువ్వలుకోశినాడికొడ, మొనసిపాదాగ్రంబుమోపినాడు.

4. 146. సీదగడువఱారనేలకువెలి గొగనడుగువెట్టి తిరుగనాత్త మొరగి, మొకటివలసనరులకొదవినసె దవచే, కరణివృత్త్యదేవికన్ను బ్రాహ్మ. టీ|| ఆత్మ మొ రగి, మనస్సునువి నాచేసి, మనస్సుకు యెరుకలేకుం డా. మొరగుట, కుక్కకూసుట, చాటుబెట్టుట, క మ్మెరగియని. D.

మొరటు n. s. An obstinate fool. మూర్ఖుడు. Vema. 1965. మొరటులొగివిరక్తి మొనయరుయాత్మ కు.

మొరటుతనము n. s. Stubbornness. మూర్ఖత్వము.

మొరడు, మొరటి adj. Hard, hardened, rough, knotty, stubborn. గడుసుపారిస, కఠినమైన, ముడి గావుండే. P. 3. 193. మొరడువంగిన సెట్టిమురుక కు. టీ|| గడుసుపారి, ముడిమిచేతఅవనకుడైన.

మొరడు n. s. A block, a knot. మొద్దు. ముడి, మో డు. Vema. 2084. ముట్టుచాకిజేరు మొరడుకమ్మరి జేరు.

మొరడుపారిస adj. Hard, grown hard by age, having the limbs contracted by disease. గడు సుపారిస, ముద్దులుకట్టుకొనిపోయిన.

మొరడు adj. Stony, gravelly; sugary. మొరడురాళ్లు gravels, pebbles. మొరడునేల, శర్కరావత్తైన నేల a gravelly soil. శర్కరావత్తైన, గులకరాళ్లు గల.

మొరడుకై See కుక్కచేత.

మొరడుము n. s. Sound, noise. రవము. M. IV. 4. 24. అందియలమొరడుంబునకరుగుదెంచుబ్రాదిరా యొరవిధమున.

మొరపెట్టుకొనుట v. n. To complain. తానుపడ్డఅ న్నాయమును చెప్పుకొనుట.

మొరపెట్టుట v. n. To cry aloud, scream, howl, complain. ఆర్తనాదముచేసుట, అరుచుట, పడ్డఅ న్నాయమును చెప్పుట.

మొరబోవుట v. n. To be blunt. To be disregarded, or disused. మొక్కబోవుట. D. మొరబోయిన Blunt.

మొర మొరలాడుట v. n. To be enraged, or furious. కోపవికారమునుచూపుట. D.

మొరయించుట v. a. To sound, make it resound, or roar. ధ్వనిచేసుట, వాయించుట. Vish. 6. 364. మొరయించిరి, ఆనకడుండుభిశ్రవాద్యావలి. R. 4. 82. మొరయించెకుటువొస్తానాదము.

మొరయుట v. n. To sound, resound. వాగుట, ధ్వ నించుట. BX. 173. and 1158.

మొరయుట v. n. To shine. వెలయుట. ABA. 3. 129. వెలసెదనరెడగజెలగజెలంగనుకురగనుబా సరెను మొరసెనమరి.

మొరలాడుట v. n. To be enraged. కోపవికారము నుచూపుట. D.

మొరలిచెట్టు The tree called Celtis Orientalis, or బ్రయాళువృక్షము (Heyne) Or చారశవృక్షచెట్టు.

మొరవము n. s. Sound, note. ధ్వని. A. 6. 125. చ రణంపుశురశుణిమొరవంబువిన్నదం, తులతోడనెదు రునింతులకునొలసి.

మొరళిడము n. s. A kind of dog, a terrier. Swa. 4. 67. జొగిలములు మొరళిడములు జొగిలసిచాచు ముక్కశరగతి. టీ|| మొరళిడములు, మోటకుక్కలు.

మొరను or మొరును n. s. A tribe among the farmers. adj. Rugged, stubborn. Vema. 1322. పాకినాటిరెడ్డి శురగమోటా రెడ్డి మొగనుతోట పెద్ద యెర్రరెడ్డి, మొరునులందరుభువివారులెప్పనన్నింట ప్రతిభకెక్కిరిల్లుకురగవేమ. H. 4. 171. తంటమో టాటిపెడకంటిపాకినాటియరవెలమలాదికాండా రె మొరగునోకొణిడకాపులుమొదలైన.

మొరిటె n. s. A certain toy: it is a little win- nowing basket. చిన్నచేట. D.

మొరుగుట See మొరగుట.

మొరుము n. s. Gravel. జల్లి, గులక.

మొర్ర n. s. Cry, outcry, wailing, scream. ఆర్త నాదము. BD. 4. 1961. ధరణీశతగడనుచుతామొ ర్రలిడగ. దొంగలువచ్చినడగానేకుయ్యొమొర్రో అనిఅరిచినారు on being attacked by the thieves they screamed out. మొర్రోయనియేడ్చుట to howl, to cry, vociferate. నేను మొర్రోవడ్చనిచెప్పి తిని I cried Alas do not do this.

మొర్రి n. s. Fault, want, defect, broken edge, as that of the moon in an eclipse. (" Defectus Lunæ." Virgil) వెలితి. D. తొర్రి.

మొర్రి adj. Defective, maimed, imperfect, dam- aged. Partial, as an eclipse. తొర్రి, తొస్సి, యిప్పు డుగ్రహముకుట్టిచంద్రుడిలోకొంఠెము మొర్రిపో యివున్నది as the eclipse came on, the edge of the moon appeared broken. వాడువెక్కిరిస్తేని కుయొక్కడమొర్రిపోయినవి what harm does his gibing do you?

మొల n. s. The waist, the middle. A wedge, pin, large nail, or spike. మొలత్రాసు a balance

which has a tongue. H. 2. 200. ధమనియుత్రా వరంబు మొలత్రా సునుకుట్టె దనియకారు. దిశి మొల or మొండి మొల starknakedness, utter nudity. నడుము, పేకు. D.

మొలక n. s. A germ, a sprout. అంకురము. D. The core, or centre of a boil. వలి మొలక OG. the son of Vayu. ఔంకాయలోని మొలక a substance that rises like a knob in an over-ripe coconut. మొలక క్రొన్నెల the young May-moon, the gentle moon. N. 7. 66. నునుకురిమిసిమినె స్పృశితుశిరగాంచ, మొలక క్రొన్నెల జనుల్ మొక్కనయ్యె. మొలకనవ్వు a budding smile. i. e. a gentle smile. మొలకచన్నులు the budding breasts. ఆశుడుచుబంగారు మొలకవలెవున్నది she is a perfect beauty. ఆవంశమునకువాడొక మొలకవున్నాడు he is the only remaining individual. మొలకకుండుగా a vernal festival, the feast of the sprouts. మొలకకట్టుట or మొలకట్టుట v. a. To put moistened seeds into a basket, to germinate, in order to eat them or with a view to sow them. ఆశనములోని మొలకవుతుద్రవము Piles.

మొలకట్టు n. s. The girdle or waist-band. నడుముకుకట్టుకొనేటిది. S. 3. 54. దేవాదులకడెంబుదిగివి కమ్మతకానికట్టికానికి మొలకట్టుచేసె.

మొలకబంగారు n. s. Fairy gold; supposed to grow in snake-holes, &c. పుట్టలలోపురుగులవల్ల పుట్టే బంగారు.

మొలకలపున్నము n. s. Name of a certain feast.

మొలక్కాయ n. s. A small kind of egg plant. (Solanum hirsutum) A kind of prickly night shade. బృహతి యే ద్రవారాకి. నల్ల మొలక్కాయ the black kind. తెల్ల మొలక్కాయ the white kind.

మొలతాటిగోడ n. s. A parapet, or rail wall. పేలుగోడ.

మొలతాడు n. s. The small string tied round a Hindu's waist whence is suspended the bit of cloth which covers the privities. కటిసూత్రము. బంగారు మొలతాడు a woven cord of golden wire. బంగారుకుట్టె మొలతాడు a cord woven of golden wire.

మొలతెంచుట or మొలతేరుట v. n. To sprout, shoot, grow. అంకురించుట. D. R. Y. 2246. మానకని చెన్నితారు. వేళినను, మొలతెంచుచుండునిర్ములము

త్ గావు. Dab. 299. మొలతెంచునీంతోక మునదే లిరవుడు. G. 5. 160. పులకలు మై మొలతేరక.

మొలనూలు n. s. Infl. మొలనూలి. Dab. 303. A gir-dle, a zone : a cestus of gold or silver : which in old times was set with small bells : as that worn by infants still is made. కాంచి, రశనా. Kalahasti. 4. 54. &c.

మొలవేయట, మొలవేయుట v. a. To sow corn. i. e. మొలిచేలాగు వేయట to cast seed in order to sprout.

మొలిపించుట v. a. To cause to sprout. మొలిచేటట్టుచేసుట.

మొలుగు n. s. A certain drug used in dyeing. చాయచెక్క. A. 4. 55. మొలుగునుడ్డిందోచిమూరకొకటియు జానకొకటియుంగాట్టిన డొల్లులుల్లారులు. టీ|| మొలుగునుడ్డిందోచి, మొలుగుచెక్క వేసికాచిన నీళ్లలో తడిపి.

మొలుచుట or మొలచుట v. n. To sprout, germinate, vegetate, grow. To rise, to appear, as a star. BD. 6. 81. మొలచెడిశిరమును మొలచినశిరము, మొలవంగలోలోన మొలచుడుతిరము.

మొల్ల or మొల్లతీగ n. s. A kind of jessamine, or jasmine (J. multiflorum or pubescens.) కుండలతా. D. అడివి మొల్ల, యాథికా wild jasmine. (Jasminum auriculatum) Gold amaranth.

మొల్లమిగా or మొల్లముగా adv. In abundance, plentifully. విస్తారముగా, అనేకముగా, బండిగా.

Cuchelo. 1. 90. తొల్లిటిమునులుతకుంబులు మొల్లంబున సేసికొరి మొనసినపిడకుకా. T. 3. 30. ఎల్లదలనల్లివీల్లి గా మొల్లమిగానల్లుకొనినమల్లియల. నివా.

3. 39. రెల్లల్లనిల్లిన చందంబునకాదెల్ల తెల్లనై మొల్లమిగానంతకంతకు దిగంతంబులు బంతంబులందీరివిన. టీ|| మొల్లమిగా, దట్టముగాను. Ila. 4. 7. ఆర్థరాత్రంబునంబయలుదేరితేరి జగంబెల్లనల్లివీల్లిగానల్లుకొని, జావీల్లి మొల్లమిగా వెల్లివిరిసిన బొండుమల్లియలనన్నుల్లిల్లునిండుతుండు వెన్నియలుగాయ. Radha.

1. 4. తల్లనులభాగ్యంబెంతవర్ణింతు మొల్లముగానంబరుగొల్లలాడుదురుచాలన్నేతతన్నేతల్లె.

మొల్లము n. s. Abundance, plenty. విస్తారము, అనేకము. Swa. 4. 57. కంకగృధ్రావలల మొల్లంబులమునుంకువడు తల్లంబులును. టీ|| మొల్లంబుల, తరుచుచేత. Padma. 9. 224. రెల్ల రెల్లల మువ్వు మొల్లమయ్యె. BD. 4. 1797. తను మొల్లమంతయు దళారణమున, శివయుడు సొండు పాయము లేమిచేసి. తను మొల్లమంతయు, అనగా తనకువుండినదంతా అనికన్నుడిపురాణములోవున్నది.

మొల్లమైన adj. Abundant, plentiful. విస్తారమైన, అనేకమైన. Vish. 2. 11. మొల్లములైన శింశుకలు మోచి వెలుండుచున్ననాకు. BRY. 2. 512. క్రుశ్చ యోదీర్ణాంతకాకారుడై మొల్లంపైనబలంబునంబొలిచెనన్ను రీత్రతాపోగ్రుడై.

మొత్త n. s. A sprout or shoot in a palm, cocconut or plantain tree.

మొసలి plu. మొసలులు, మొసళ్లు or మొసళ్లులు n. s. A crocodile. A monster, particularly మకరము Capricorn in the zodiac. This word is vulgarly used for కుంచేలు a hare, being the Tamil word *mushel*.

మొసలికట్టు, మొసలిచేదు n. s. A certain drug. లెకమందుదీనును.

మొసవ or మోరు n. s. A terrace or plain on a mountain. అధిక్యక.

మొహరించుట v. n. To face or front in battle. మొనచేయుచుట. OG.

మో.

మోక n. s. A grove of trees, వనము. Sva. 3. 102. శ్యామలోశురినివిడచ్య దాభ్రములకు, గాండవండంబుదీనునాన కాళ్లు గాగ బంకరుహనేజ్జివర్ష శంక సుశగు, పోకబోదియనవకంతు మోకగంపే. టీ|| మోక, చాల్పులను. M. 4. 3. 185. అత్తరింభానుడు శుశ్చిమాద్రుగను నుత్పేదలిచిచి నావిమోకనక. D. says మోక, మొక్క.

మోకరిల్లుట, మోకరించుట v. n. To kneel: to squat down and sit on the knees. BD. 7. 207. మోకరించుచువంగి మొగినేగనేగ. మోకరిల్లుట, మోకాలించుకొనుట. D.

మోకారింతుట, మోకాలించుట v. n. To kneel, to sit on the knees on the ground.

మోకాలు n. s. The knee. Gen. మోకాటి Loc. మోకాటు. మోకాటిచిచ్చు the knee-pan.

మోకు n. s. A thick rope, a cable. సింధాలావాటి దారము.

మోకుట v. n. To sound, ring, resound, echo. వాగుట, ధ్వనిచేసుట.

మోఘము * adj. Empty, vain, fruitless. వ్యర్థమైన.

మోచ * n. s. The plantain tree; the silk cotton tree. మోచాత్తంభము the trunk of a plantain

tree. అరిటిచెట్టు, మారుగచెట్టు D. From this word mocha (in Persian mauz) is corrupted Musa Sapientum (i. e. of Bramin pandits) the Lianæan name of the plantain.

మోచకము * n. s. The tree called Hyperanthera morunga. శీగ్రు, మునగచెట్టు.

మోచనము n. s. Liberation, release. విముక్తి, విడుదల. Chenn. 2. 73. శంసారమోచనము release from worldly ties.

మోచుట v. a. To bear, to carry, మోసుట, వహించుట. D. says. భరించుట Calahasti 1. 102. భూతేశ్వరునియాజ్ఞ దలమోఘిల్లాలు దానుగదలి. Mandh. 2. 109. వారిచిన్నుశంభారము దారుమోచి. టీ|| తారుమోచి, తమరుమోసుకొనియుంకి.

మోచుట v. n. To happen, occur, కలుగుట, శంభవించుట Vish. 7. 98. మాకునధికమైన, మోహరశిముమూరిమోచియున్నదియాకా, మారుంధ్రాక్కరూపుమాకుమాకు ib. 8. 413. ముట్టినకర్తములు మూరిమోచినకర్తనక.

మోచెయ్యి n. s. infl. మోచేతి The elbow. కపోశి. మోచేతివంతు Triangular; having a projecting angle. మోచేతిపోటు a thump or polt with the elbow.

మోజు n. s. Anxiety, eagerness, liking, fancy, taste. ఆశ. ఆగుర్రముమీదనిండామోజు గావు న్నాడు he has a great fancy for that horse. మోజుగలశిరుకులు favourite or fashionable goods. Vem. 1524. మోజుననేగురు మొననిచూడం X. BD. 5. 220. ప్రత్యయంబులరాజుభావుకమోజు. Sananda 1. 34. చాకచక్రమున రాజులుమోజులరాజరాజులో రాముడుతోడునిడ నుధురంబువహించెను.

మోట n. s. A water pump, a water wheel: it projects over the side of a well and the water is raised in a large leathern bucket pulled up by bullocks that run down a declivity. కపిలమోటబాన the large bucket in which the water is drawn up from the wells.

మోట adj. Dull, stupid, simple. మూఢ.

మోటకత్తి n. s. A hunting knife, a cutlass. Surya Tauaya 4. 91. వలలుంబోనులుమోటకత్తులును.

మోటబారు The slope at a well down which the cattle run while drawing water.

మోటాటి రెడ్డు or మోటాటివాండ్లు n. s. plu. Name of a tribe among the farmers. రెడ్డవారిలో భేదము. D.

మోటాటివడుట v. a. To aim at. Siva. 4. 44. శీటలెత్తుకొనియొత్తుగిటి నైన మోటాటి, వడియేయబాడు తుని సాదమాన. టీ|| మోటాటవడియేయ, చాటుచే నుకొని బాణముల చేత వేయను.

మోటించుట v. a. To prop up: to lean. శడిపోకుండా ఆధారము గానిలువుట, ఆనించుట.

మోటిక n. s. A sprout, such as springs from a cocoanut or a potatoe in a warehouse. మొలక.

మోటు n. s. A stupid person, or blockhead. మాధుడు, మాధశ్రీయు. D.

మోటు n. s. A male horse. మొగగుర్రము. D.

మోటు n. s. A stump, block, trunk. మోడు, నరక గామినిన కాళ్లుచేతులు మొదలైనది, మొద్దు. Sar. Dwi. 320. ఘాతుకవిసరసి కాళ్లుచేతులునుగరిమోటులుగావదికత్తులచేత, దరిగింపుకున్న. Surabh. 79. మ్రొద్దులు మోటులు దాకి మొగోళ్లమట్టుకు మురిశిపోయిన కాళ్లమ్రొద్దువేళ్లు. Vish. 2. 143.

కాలినమోటువంటికొర గానిశరీరము. H. 2. 94. జారకిరిపంజ్జులకు మోటు.

మోటు adj. Dull, stupid, simple. మడ్డి, జడ, మాధ. మోటుశరశము bear's play, practical jokes, rough romping.

మోడము n. s. Cloudiness, hazy, thick weather. ఆకాశము మేఘములచేత మేదురముగా వుండడము, మబ్బువేసుకొనివుండడము.

మోడలు or వుత్పరమోడలు. n. s. plu. Salt pans, where the salt is made from fuller's earth.

మోడి n. s. Way, manner, air, style. Whim, pettishness, crossness, humour. Pique, malice. రాజమోడి royal style, pomp, grandeur. A kind of craft, or enchantment, regarding the concealment of a jewel or money. మోడివేసుట to draw magic lines. మోడితీసుట to break such a spell. Hand-writing. విధము, రీతి, వ్రాలు, మంత్రగాడు తంతమువేసుకొని వెళ్లేటిది. చాడిమోడి మంచిదికాదు his handwriting is not good. యామోడి కీప్రముగా కుదురును this handwriting will soon become good. మోడిఅక్షరములు running hand. Radha. 3. 69. చూడవేక న్నైత్తివీడవే మోడినివీడవేరావెనీచాడనేను. ib. 4. 74. నెయ్యపుంజుక నెంతయు మోడిముసుంగునెట్టి. ib. 3.

మోడినీడు n. s. A small packet or parcel of betel leaves. కట్ట.

మోదము * n. s. Pleasure, joy. శీంతోషము. D.

మోదకము * n. s. A sort of sweet cake, offered to Ganesa. కుడుము. మోదకప్రియుడు, విసాయకుడు. D.

మోదించుట or మోదిలుట v. n. To rejoice, be happy. శీంతోషించుట. D, DRV. 244. ముందర

124. మ్రొక్కులుతల్లు మోడి విశియోకశయోకచెలంక. ib. 3. 92. బొడుముడిచాటుకెనయ్యతూని కయుక మురిపెం ముమోడివంతము విరుగవ్యుతోశ. ib. 2. 88. యింతశేషునెక్కడననిమోడిగాబలుకు. ib. 2. 94. ముద్దియకతదూరకున్నమోడిగజూతుక. ib. 2. 123. వింతమోడినవ్యులనలయింపులుక. Radha. 3. 116. చూడకుముటంచునునించుక మోడినేయుతుక. ib. 2. 38. అవ్వనిమోమయిమోడినేయుకాదనివిదలింది. ib. 3. 20. మోడివహింతునో. Satyabha. 4. 264. వలదనూమిదనిమోడివనైలాడి. Bmj. 3. 130. చాలుచాలింకతామనశేలగోలవలదువలదిట్టితగ మోడికులుకులాడి. Radha. 1. 70. మోడిమానినికొబలెజనితెల్పుమంచనిన. టీ|| మోడిమానినికొబలె, మూర్ఖుడైననునిపిలెనే.

మోడు plu. మోళ్లు n. s. A stumbling block. The stump of the arm or leg. The stump of a tree. A knoll or rising ground, the crest of a hill. మొద్దు, ఘోషువు, కోయ గామినినకాలుచెయ్యి మొదలైనది, మిట్ట. D. Nava. 145. ముదమారనిగ్యలు మోళ్లుగాపించి బ్రతికించుకొనినాని కట్టంబుగట్టి. మోళ్లుగాపించి, ముండిగావుండేలవయవములకు కాతడములుయిచ్చి.

మోడుచరుచుట, మోడుచడుట v. n. To be motionless. నిశ్చేష్టితమయ్యెననుట.

మోడుచుట, మోడ్చుట v. a. To close (the eyes &c.) fold (the hands.) మోడ్చినకన్నుల్ half closed (eyes.) మూసుకొనుట, జోడించుట. అరమోడ్చుకనువోయిపాలువుమిగుల. T. 4. 77. కడుడన్నినాడవుకనుమోడ్చుగాక. DRB. 266. Vish. 2. 76. చేతులుమోడ్చిభక్తితో. ib. 2. 340. కరంబులు మోడ్చియున్నప్పుడు.

మోత n. s. A load. A roar, a yell. మోయవలసినబరువు, ధ్వనిని. యీఆవుయీతలుమోతలుగావున్నది this cow is on the point of calving. మోతయెద్దు a bullock to carry loads.

మోద n. s. A small packet or parcel of betel leaves. కట్ట.

మోదము * n. s. Pleasure, joy. శీంతోషము. D.

మోదకము * n. s. A sort of sweet cake, offered to Ganesa. కుడుము. మోదకప్రియుడు, విసాయకుడు. D.

మోదించుట or మోదిలుట v. n. To rejoice, be happy. శీంతోషించుట. D, DRV. 244. ముందర

మృగమిట్టమోదింపుచుండు. DRB. 482. జనకాదులగునీ భాసీదులు మోదిలీరి.

మోడుగ చెట్టు n. s. The tree called పాలాశము, or కింకము the *Butea frondosa*. The leaves are peculiarly bright in hue, and the flowers are of a brilliant red, but proverbially scentless. Of these leaves the platters called విస్త్రాకు are usually made. The ములుమోడుగ or thorny species, is the same as కింకము. It is used as a remedy for worms in the belly. The Moduga is specified as the most beautiful of flowers.

మోడుగతోడి మెలు n. s. The name given to a kind of fine rice, having long grains. పుకబాతి వడ్లు. H. 4. 157. మోడుగతోడి మెలుముడుక నేరులు.

మోడుగమాడలు n. s. A kind of rice. పుకబాతినడ్లు, మోడుగవిత్తులు. D.

మోడుట v. a. To hit, smite, strike. To beat. కొట్టుట, మొత్తుట. గాలికొండవూడమోదినది the breeze strikes the hill. Vish. 5. 264. నిక్కమ్రుము నిగతినన్నాడువీసిమోడగవలయుక. N. 4. 210. గడచేత సెక్కడంఁబు పెట్టుక మోడ. M. XIII. 5. 304. ముచ్చనితలవరుల మోడజూచి. BD. 6. 919. తునుమాదియా జైన మునులమోడుచును. HK. 5. 2. మటుమాయల చేసుదియిందిచూటికిక ప్రచ్చుతు మోది ఘోరతర వాక్యములాడుచు. Paidim. 6. 83. గుడెంమోడుచుక త్తులంపరుకునుం. మోడె, కొట్టెననుట. D. This word is unknown at Masulipatam. చీకటింట్లో గోడ మోడుకొంటూ వచ్చినాడు the room being dark he felt his way along the wall.

మోడెన n. s. The name of a tree called అంబుకా, or ఈశ్వర, పిశ్చళి. Q.

మోతురి n. s. A sustainer, a supporter, he who props. మోశేవాడు, భారవాహకుడు. DB. page 129. line 9. మోతురికగుతగ్గు మొగ్గులభరము. S. 2. 7. శుడతిరితంబింబుము నెంచవుడమి మోతురియైన వానికిదరముగాడు. A. 5. 133. తరుణులకొగిటన్నునుచు తమ్మువృధావిరులెత్తజేసెమోతురులుగజైత్రుడంతు.

మోపాది n. s. Danger, risk. అపాయము, శీంకటము.

మోపి n. s. A widow. విధవస్త్రీ. D. See ముండమోపి derived from మోయుట to bear. i. e. ముండమోసినది she who wears a shayen pate.

మోపింతుట v. a. (Causal of మోయుట) To cause to bear a burden. To impose. మోశేటట్టుచేసుట. నిండపెట్టుట. ఆకట్టెలనువాడిచేతమోపించిరి they placed the faggots of wood upon his shoulder. ఆతచ్చునువాడిమోడమోపించిరి they laid the fault upon him. BD. page 129. line 9. మోతురికగుతగ్గు మొగ్గులభరము, మోపించుకొనునట్టి ముగ్గుకుగలదు.

మోపిక (Verbal of మోపుట) Help, aid. కాండ మోపికచేసి by the help of the plough.

మోపు n. s. A bundle, load, burden. గడ్డి మొదలైనవాటికట్ట, మోతుడము. D. ఉత్తరమువాసనిండా మోపు గావున్నది there is rain impending in the north. చెబ్బులుమోపు గావున్నది the blows fell thick. మోపు గావుండే గాయము a severe wound. దృష్టి తాటాకుమోడమోపు గావున్నది It tries or strains the eyes to read books written on palm leaves. BD. 5. 413. నగోశుకంతంబుననుమోపువెలి.

మోపుకొనుట v. a. To take upon one's-self.

మోపుట v. a. To load, place, a burden on (another) to lay, rest, to lay (a fault) upon (a person.) To impute, or charge (against another.) To prop up. చేతులనేలమోపెను he laid or rested his hands on the ground. T. 2. 84. నానననీవంటిన విచ్చునంచతని మేనక మోపుదానవుచుక. Sar. D. 545. నారిచేసినతప్పనామోడమోపి. Kanyaca Puran 7. 116. వాడినుదిమొనమోపినయంతటిభూమిధర్మనందనునకునిక as much land as the point of a needle can cover, or rest on.

మోపుడల n. s. A charge or accusation. A load. యానమోపుడలగావుండేఅవు A cow on the point of calving. యివ్వమోపుడలయైనరూకలు money still due. చాలామోపుడలగాచెప్పెను he spoke very impressively. వానిమోడనేరముమోపుడలఅయినది he was charged with the offence.

మోపుడలచేయుట v. a. To lay, charge; to bring as a charge. ఆరుకలనునేనుయిచ్చేటట్టుమోపుడలచేసిరి they made the money payable by me.

మోపెట్టుట v. a. To brace a bow. విల్లుయొక్కపెట్టుట. D. T. 5. 83. మేరుతరాశినంబుమోపెట్టుగట్టు రాయల్లని. R. 5. 295. అనిదాకాశనమత్స్యడంబు

కానివాహాశక్తిమోపెట్టిచందనికాతాశ్రీము. M. 5. 1. 261. అర్జునుడు గాంధీవంబుమోపెట్టె. M. 1. 7. 211. DRV. 28.

మోమాటము, మోమాట, or మోమోటమి n. s. Complaisance, kindness, softness. Falling into temptation, wrong compliance. దాక్షిణ్యము, పురచేతోనువర్తనము. Satyabha. 4. 202. మోమాటమునచేరగానరిగి మిమ్ముంజౌకగావింతునా. T. 4. 26. మోమోటలేకదైవము, నామీదకకరణమాలి. మోమోటమి, ముఖప్రీతి, అనగాజిచ్చకము. D.

మోము n. s. The face, or countenance. Vema. 1465. మోమరసేయువాడు మరీముక్తిని గాంచునె యెన్నిభంగులకా he who (turning away his ear) shews only his half face or profile. వాడిమోమువిన్నవోయినది he was abashed, his countenance fell.

మోమోడుట v. n. To yield, fall into temptation; to comply wrongly. దాక్షిణ్యముడుట URK. 6. 384. అనిదుఃఖించిముకత్రుభంచెలుకు కాహాభూవి భుంకింతవంచనగావింతునెయంచువిన్ననగునేచందంబునందెల్లిపొమ్మను మోమోడకనంచనుకాతుతిని బాదుకజేసిలేదైవమా.

మోయించుట v. caus. To cause to bear a burden, to load (with a burden.) మోసేటట్టుచేసుట.

మోయట v. a. To bear, sustain, bring, convey, take or carry, (a burden.) వహించుట, ఆపాము ముక్కుమోయతినినులుకున్నది the snake is gorged. ముక్కుమోయతానెను he drank till the milk ran out at his nose.

మోర n. s. Pliz, a word of contempt for face. మాతి. P. 3. 210. మడుపుటాకులుపోక పొడికాయ మోరచ్చుచెప్పలుభజగవృశ్చికవికిత్వ. టీ|| మోరచ్చుచెప్పలు, పుకవిధమైనచెప్పలు Shoes put on the wrong way so as to deceive those who trace the wearer. చనుమోరలు the tips of the breasts. కటుమోరలు the cheek bones. B. 1. § 14. verse 7. శ్రాడకముండర సెకసారమేయంబుమొరుగుచునున్నది మోరయెత్తి. a verse says నయగారముగుల్లనిదానిమోర. మోరకులుపు the head stall.

మోరకొట్టులు plu. Rebukes. మూతితోముఖముతోకొట్టడము. S. 1. 490. కొశురువగమాటలలుకలుకునిగుంపులుతిట్టుమోరకొట్టులు.

మోరతోపు or మోరతోపురనము n. s. Aversion. Turning away or averting the face. మూర్ఖులు

తిచ్చడము. D. Nava. 65. మోరతోపురనంబుచాలించుచునుడు. N. 9. 409. పూనుకొనిమోరతోపునబోవబోనినునేనుసేకటి, భూమినిట్లు. టీ|| మోరతోపున, రలకొంచెమువంచుకొనిమోటురనముగాen profile. మోరతోపు. కురాజుపుర్యము. D.

మోరపాక n. s. A thatched hovel of leaves. దూలములులేకుండాగడ్డితాటాకులతోకట్టినది. D.

మోరలిచెట్టు or మొరలిచెట్టు n. s. A kind of fruit tree. భనుకటము, శీనకకడ్రుః. SC. Charitra. 1549. నేరేడుబండ్లుమోరలిబండ్లు తనశీపుష్కారకుండ్లును.

మోరు n. s. A wheal or whelk, the coagulated blood under the skin, after a bruise. మోకాటిమోరు a node on the shins. వాచికడుముకట్టడము. D.

మోరుండలు n. s. A sort of cake. పుకతకార్యము. H. 1. 117. గారెలుమారెలుమోరుండలు.

మోలుగు n. s. See మొలుగు.

మోళ్లు n. s. plural of మోడు A stump. D. Navan. 152. ముదమారనాల్గుమోళ్లులయందు, కరతదంబులయందుకనుపించుమొలక.

మోనంక The Root in A of మోపుట. DRB. 308. BD. 5. 1036. వౌడయ్యపాదముల్ నుదురుమోవంక, ధరశాగ్నిమొక్కినంజూచి.

మోవి n. s. plu. మోవులు The lip. A sprout, the unopened sprout of a plantain tree, &c. అధరము, మోసున్ను. Nagnajit. 2. 113. ఆమోవులదూనిపోసిరమముండటియారములెల్లకాసి.

మోవిచెట్టు n. s. A kind of wild fruit tree. పుకబొతిఅడివివండ్లచెట్టు. H. 4. 19. చేవదారు, గుమ్మడు, మోవి, రత్తిశి.

మోడుకుడు * n. s. A thief, or robber. చోరుడు.

మోసించుట, మోశపుచ్చుట, మోసపెట్టుట v. a. To deceive, delude, or betray. వంచించుట.

మోశపోవుట v. n. To be ruined, duped, deluded, or deceived to one's ruin. వంచించబడుట.

మోశము n. s. Danger, detriment, peril, mischief, deceit, fraud, trick, duping. వంచన, దగా, ప్రమాదము. D. యిక్కడవుంపేమోశమువచ్చును remaining here will lead to mischief. నాబుద్ధికిమోశమువచ్చెను I made a fool of myself, I was deluded. యామందువేస్తేకండ్లకుమోశము It will injure the eyes. మోశగాడు a rogue. మోశకడ్రై a cunning jade. మోశముచేయుట to deceive,

మోశల n. s. The front hall. A terrace with seats, before a house. మొగసాల, తలవాకిటిచావిడి. G. 8. 53. చనియలరారు మోశలదూరిమణిమంటటంబు లోదైవ్యులుబలసికొలువ. KP. 2. 98. పాటకాయి తముగవీణ మేళవింపవెలుతుల మోశలనునివిలోనిక రియన్నవాడు. Vish. 7. 86. శూరతయుకబల ముకబ్రతాశముకమొక్కలుబోవగానొలుపుమో శలలోనికిబోయిమంత్రులుకతక్కినవారుగొల్వ. A. 4. 59. అత్తిరుపతిసామ్యియచ్చక్రధరునగరిమోశ లనిలుచుటయు, నవిష్టువీత్తుండు తద్రధావళరణం బునీసి, ధరణిపవనముమాహాస్థానికవ్యూహంబువెం టరాశవైక్రమంబుశేవించి. టీ|| మోశల, మొగసాల, ఆనగాయిక్కడగోశ్రురదాస్వరము.

మోసు n. s. A shoot, sprout. అంకురము, మొలక. పొగమోసులు curls of smoke. Vish. 3. 172. మొ దలకవీణము గల్గియండగగదా మోశైత్తిమాలం బుతోవిదితశ్శండముమించికొమ్మలగడుకవిహారమై. Ambarisa Charitra. 3. 150. చిరిచెమ్మచిందువుల మోసులుగూడవధూటిప్రీడచే. Panchi. 2. 232. దైవ్యమానసమున మోసులూత్ర. టీ|| మోసులూత్ర, మొలకలుబుట్టగా. Paramayoga Vilāsam Dwip. page 293. మొలకొత్తుములైంపు మోసులకరణి, ద భుకొత్తునుద్రదంతంబులవాని. A. 4. 192. హలనమ త్రదళికందా భతిర్యజ్జితాశ్రీమునగొమ్మొకటిమో శనగగ్రుంక. మోశనగక, ఆకువిత్తునిఅరిటిమొల కవలనే. D. దుంపజాతియంకురము.

మోసుట v. a. To bear, to carry, the same as మోయుట, వహించుట.

మోహము * n. s. Love, fascination, infatuation, distraction, weakness of intellect, loss of consciousness, a swoon. వలపు, కూర్చయము. D. చి త్రవైకల్యము. మోహదృష్టివేరము buying blind-fold, or without inquiry into the real value; or on a cursory glance.

మోహాము n. s. A sword hilt. త్పరువు, కత్తిపిడి. BD. 5. 893. అలఘుమోహామునమాశ్రంబువొడ గి, జలిపించి మొనజూపినలిరొయోవిఠ.

మోహనము * n. s. Enamourment, allurement. Fascination, the over-powering of reason. శ్యా మోహము. మోహనరాయి the stone beam across the top of a pagoda gate.

మోహనము * adj. Fascinating, stupifying, depriving of sense, or of understanding. శ్యామో హాకరమైన.

మోహనము or మోహనపుడుండు The red sweet potato. చిరగడములో ఛేదము. D.

మోహరము n. s. Battle-array; manœuvre. దం డయొక్క పూహము. M. IV. 4. 266. ధనంజయుం డనుతక్కినవారికి దుస్థిరీక్షుండగుచు, నమ్మోహా రంబుదేశననాదరణంబుచేసి. Ila. 4. 128. ఇట్లనం గళింగోత్పాహతరం తాంతరంగులై రాధామా ధపులాక్ష్మింకొక్కరిచక్కనినెమ్మేనికమ్మనెత్తావులసా మ్మస్థిలుచు, ముమ్మరంబులగుమోహరంబులనెమ్మడిం జెందిరండు. టీ|| మోహరంబుల, బంధభేదములచే తను. In Sumati మోహరమునదానైక్కినపారని గుర్రము.

మోహరించుట v. n. To array, prepare for battle. మొనశేయించుట. OG. రణోద్యోగముచేసెనను ట. D. Chatu. 2. 52. line 21. నీవురణాశ్రీమోహ రించినక. Padma, 10. 283. ఏడమోహిణులుబలం బుతోమోహరించె.

మోహి * n. s. A deceiver, a cheat. వంచకుడు. Vema. 1474. పాముకన్నలేదుపాపిష్టిజీవముయట్టి పాముచెప్పినట్లవినును, యిలనుమోహిదెప్పినెవ్వరి కశమయా.

మోహించుట v. a. To love. కలచుట. D.

మోహిని n. s. A syren: Mohini, a name of Ti-tania, queen of fairies. మోహినివేదము a captivating form, the guise of a female. లుకరి తివేవతయు, కలలోనాడుకార్యుటయు. D.

మోక్షము * n. s. Liberation. i. e. Beatitude. Final and eternal happiness, the liberation of the soul from the body, and its exemption from further transmigration. Death. ముక్తి, వి డిచిపెట్టడము. D.

మాంబి * n. s. The girdle worn by a Bramin bachelor made of three strings of Munja grass. బ్రహ్మచారులుకట్టుకొనే ముంబిగిడి మొలతాడు. మాంబిదేరుడు a bachelor: he who wears this girdle.

మాక్తికము * n. s. A pearl. ముత్యము. D.

మాఖరి * n. s. Crossness, a scolding temper, talkativeness. దుష్టనిష్ఠురహాళావము, అక్కరలే నిచూటలువేలడము (హాపోకడము. D.) Vijaya. 1. 137. మాఖరిమించనిట్టులను, మంత్రిశిఖామణిబో జ్యనుయ్యనివైఖరివిన్ననేమనగవచ్చు. టీ|| మాఖరి మించనగా, అక్కరలేనికానిచూటలుమించ.

మానము * n. s. Silence, taciturnity. విభూషణం మానమనందితానాం Silence does credit to the simple. మానశర్కారాధనం Silence will conquer every difficulty. ప్రతముచేతమాట్లాడకపోవడము. D. చూట్లాడకవుండడము.

మానవ్యత్రి * n. s. Silence. The being silent సౌరుమూనుకొనివుండడము.

మాని * n. s. A hermit, ascetic. శ్రీనాస్తి.

మారజికుడు * n. s. A drummer. కుద్దెలవాయిచేతాడు. D.

మారి n. s. A clarinet. గాగళీరము. A. 4. 38. డోలుమారిభేరిగారుగుప్పెటదన్నటంబు.

మార్వి * n. s. A bow string. వింటినారి. D.

మాళి * n. s. A crest or top-knot. A diadem. The head. A lock of hair on the crown of the head. Hair ornamented and braided round the head. Bhanu. 4. 137. యోగిమాళి the venerable hermit, that crown of hermits. H. 1. 137. నృపాలమాళి or భూవరమాళి The noblest of kings, compare తిలకము.

మాష్టి * n. s. Boxing, sparring. From ముష్టి. పిడిగుడ్డలాట. D.

మాపూర్తికుడు, or మాజూర్తికుడు * n. s. An astrologer. From మజూర్తము. జ్యోతిష్టుడు.

మ్రంక్షచెట్టు, ఆనగాబిండితకము. D. See మంక్షచెట్టు.

మ్రంక్షతుట v. n. To decrease, to be abated, to be humbled. తగ్గుట, మట్టుతుట. Ellana. 3. 366. అంగనయంగదీప్తియ మృతాంశుమయాభి తరంక్షరేభునుప్పుంకురుచీతు మైయచటబొల్పకలారెడుబ్రహ్మశ్రేణముక మ్రంక్షతుడంక్షజేసెనభిరామగుణంబిక జెప్పనేలయయ్యంగజదివ్యశ్రేణమునకడ్డమెయనెడ బ్రహ్మశ్రేణముక. See మ్రంక్షుట.

మ్రందించుట v. a. To kill, or have killed. చంపించుట. M. VIII. 1. 36. ముండటశిఖండినికిశీంక్రంజననందనుడుచేరిగంగాతనయుక మ్రందించెకతుటమున.

మ్రండుట v. n. To burn, to consume. మ్రండు, కహించెననుట. D.

మ్రంక్షుట v. n. To decrease, to soften (as fruit:) to be overboiled. తగ్గననుట, మిక్కిలితీయడెననుట, అన్నముమిక్కిలితీయడెననుట. D. DRK. 320. ఇనమండలమున, సుగ్రాంశుకరణంబులూండొండదాకి, పుక్రమైనదిజటాయువుమ్రంక్షుటయును, కదిలమైవారి

నాశుక్షంబులందు, బొదివిసనాశుక్షములు గారిపోయె. మ్రంక్షుట, కమిలిపోవుట.

మ్రాకు, మ్రాసు, మ్రుంకుట &c. These words may be found in the Dictionary without the R which is used or dropped at pleasure, thus for మ్రాకు See కూకు &c.

మ్రాగన్నికుట, or మ్రాగన్నువేయుట v. n. To blink or to have the eyes half closed. ఆర్ధనిమిలితేక్షణమవుట. G. 8. 50. అందులగుశికులముకువన, చందనశంకపద్మనిజభుజంగీవదనానందానందకతరమగు మందానిలమానుచుండుమ్రాగన్నికుడుక.

మ్రానుపాటు n. s. Stupor, the being stunned. నిశ్చేష్టుత. R. 3. 93. కులమసియైనయన్నెలతకుకామశరణెల వీరవిక్రేమాటలుడగ మ్రానుపాటికెనెడక వెడగూర్చుజనించె. Pariz. 3. 17. అలికులవేణియొక్క తెమురారిగనుంగొని మ్రానుపాటుమై నెలకొని.

మ్రాన్నడుట v. n. To be stunned, or motionless. నిశ్చేష్టికుడుగావుండుట. T. 5. 114. దిక్పతులుమ్రాన్నడియొద్దియు జేయజాలకకావితరు బొమ్మలోయన విచేష్టుత సుందిన.

మ్రుడమ్రుడ (anuk) n. s. Loitering, shuffling, hesitation. శంకింకము. మ్రుడమ్రుడగావుండుట To be in doubt. శంకింకము గావుండుట. మ్రుడమ్రుడచేసుట to keep in doubt, shuffle off. శంచేహములోవుంచుట. Vaizaianti. 4. 93. ఈయర్థమున నిన్నియ, యాయనె యావలయు గానియతరులకువృధా, రోయిడ గాదిక మ్రుడమ్రుడ, సేయక నిదిగర్త మనివచింపుడువెడద.

మ్రోడు n. s. The stump of a tree. స్థాంబువు. మోడుతుట to become stumpy. మోటు గావుట. S. 3. 414. ఆకు రెల్లదెంచిశౌభావితానముక మ్రుంచివెనమ్రోడుతుడియుండె.

మ్రోయించుట v. a. To sound or make resound. ధ్వనించుచేసుట. ధనువుమ్రోయించి twanging his bow. Kusalava. page 129.

మ్రోయట v. n. To roar. To sound or ring. To proclaim, denounce, say, declare, (as a law or book denounces.) ధ్వనించుట, వాగుట, మొరబెట్టుట. అనియిట్లునిభిలాగమాదులుమ్రోయగని Marri BP. page 175.

మ్రోల adv. Before; in front. యెదుట, ముందర. D.

క్షాన * n. s. Faded, withered, languid. వాడిన.
క్షానిమ * n. s. Fading, fatigue. ఆయాసము, అల
యిక. A. 5. 147. క్షానిమానివారివారిజనవంధ
వాహమెలసె. టీ|| క్షానిమ, అలయిక.

ష్టేచ్ఛ, ష్టేచ్ఛితమైన * adj. Barbarous, rough, fo-
reign. తురక. A word used, as Indian is
among Europeans, with great latitude. It is
generally used for 'Turk' or 'European.' ష్టే
చ్ఛమాటలు English words, Hindustani expres-
sions.

ష్టేచ్ఛామ * n. s. Cinnabar. ఇంజిలికము. SC.
ష్టేచ్ఛుడు * n. s. A barbarian, a foreigner, a
stranger by nation or religion. Vulgarly, a Mu-
sulman. పాశురతె. SC. పాపాత్తుడు, సీచజాతివా
డు. D. తురకవాడుఅంటారు.

య The consonant y as in Youth, beyond.
యంత * n. s. An elephant driver; a charioteer.
Any person or thing that restrains. రథసారథి,
మావటిడు. SC. T. 5. 90. తనతైరథంబుతైయంతకు
యిందురంగనివహంబుశుయింబడ సీకన్రంచుకుక.
యంత్రము * n. s. A contrivance: a machine,
implement, instrument, apparatus. A diagram
or figure of mystical nature, an astrological
character; a talisman, or amulet. A pump.
సాధనము, యుక్తియు క్తమైనకరణము. Ila. 4. 58.
బిలుగుకెంపులయంత్రములమేతలంటకచాలసోలు
కుకూలుకారికలను. టీ|| యంత్రముల, శుంజరాదిక
ములయందు. ఇట్లు యంత్రము a sugar-cane mill.
A. 2. 94. Zaccaya. 5. 47. కలయంత్రధారలకప్పి
కప్పి.
యంత్రకారుడు * n. s. An engineer, a cannioneer,
an artillery man, a gunner. యుక్తియు క్తమైన
సాధనకారుడు. A. 5. 89. కండళితాహర్షుఖయం
త్రకారుడు. టీ|| యంత్రకారుడు, పిరంగులుకాల్పే
వాడు.
యంత్రధారకుడు * An engineer, he who manages
an engine. యంత్రమునుతిప్పేవాడు. L. 15. 126.
యంత్రధారుడల్లసీవాడింతునాడు.
యంత్రపాతితములు * n. s. plu. A kind of cakes.
జంతెలు.

యంత్రించుట * v. a. To contrive: to plan: to
make a diagram or figure of mystical nature.
యంత్రమువేసుట. Pal. 98. యంత్రించిమంత్రించి
యంత్రించుడుంటు.
యజనము * n. s. Offering, sacrifice. యజ్ఞము.
Vish. 5. 363.
యజమానత్వము* or యజమాన్యము* n. s. Master-
ship, lordship, principality, dominion, ఆధిప
త్యము.
యజమాని * n. s. A master. ధశి.
యజమానుడు * n. s. A lord, good man or master,
an owner, or proprietor, a husband. An em-
ployer of priests at a sacrifice; the person who
institutes it's performance, and pays the ex-
pense. ఋత్విగాదినియంత్రయజ్ఞకర్తరి, గృహస్థే.
SC. కర్త. D. గ్రామయజమానులు the head men
of a village.
యజమానురాలు * n. s. A wife, a lady, good wo-
man, or mistress of a family.
యజుర్వేదము * n. s. See యజస్సు.
యజస్సు * or యజుర్వేదము * n. s. The name of
one of the four Vedas.
యజ్ఞము * n. s. The rite of offering a sacrifice.
The sacrifice in which a goat is smothered,
and the inside fat is dressed and eaten by
bramins; the person who celebrates this sacri-
fice assumes the honorary title of సోమయాజులు.
యజ్ఞసూత్రము * or యజ్ఞోపవీతము * n. s. The
characteristic thread, worn by the three prin-
cipal classes of the Hindus. జందెము. D.
యజ్ఞ * or యజ్ఞుడు * n. s. A sacrificer in due
form, agreeably to the ritual of the Vedas.
యజ్ఞకర్త. D.
యడ Error for ఎడ.
యడల Error for ఎడల.
యత్ * The Sanscrit relative pronoun. " That
or which."
యతరము * n. s. Which (of the two,) whether.
W. రెంటిలో సెకటి. KP. 1. 8. విలసితవీచాయ
తరవిశ్రతివింబుమంబునక.
యతి * n. s. A sage whose passions are complete-
ly under subjection; a hermit or religious
mendicant. శన్యాసి, జితేంద్రియుడు. In Telugu
verse it denotes a syllable rhyming to the ini-
tial of the line. విశ్రమము, తాళప్రాణము. D.
See note on ప్రాణము.
యత్తింబిత్ * Ever so little. రవంతైనా.

యత్నము * n. s. Effort, exertion, endeavour; method, measure, step, plan, scheme, intention, design, purpose. జతనము, యత్నము, ఉపాయము. దైవయత్నము A decree or interposition of providence. The finger of God.

యత్నము కలు * v. n. To endeavour, or try, to intend, or design. యత్నముచేసినాడు he intends or is about to do it. ప్రయత్నముచేసుట.

యథా * adv. As, according to, to the extent of. యథాప్రకారముగా as usual. Thus, *in statu quo*, accordingly. యథాకాలము a reasonable time. యథాయథలైపోవుట To run away in various directions or at random, to flee or disperse on all sides. యథాశక్తి To the extent of his capability, as much as possible. యథాస్థితి గా As before, as it was. యథాపూర్వము As before. యథావిధి గా according to rule. యథాభివ్రంశం గా జరిగినారు they did as they pleased.

యథాకథా * ind. As much as, tantum, quantum. యేమైనా. SC.

యథాక్రమముగా * adv. In order, orderly, duly. క్రమప్రకారముగా.

యథాగత * adv. Just as he came, without getting any good. పోయినట్టే. యెట్లాపోయినాడో అట్లాగే.

యథాజాతుడు * n. s. A fool, blockhead. మూఢుడు.

యథాతథా * adv. In any way, in like manner. యెట్లాగైనా, యెట్లాగో అట్లా.

యథాతథావా At all events, positively. యెట్లాగైనా.

యథార్థము * n. s. Truth, reality, verity, the case or fact. నిజము.

యథార్థము * adj. True, correct, real. నిజమైన.

యథార్థత * n. s. Rectitude, veracity. నిజము.

యథావిధి * adv. According to rule. విధివట్టుగా, శాస్త్రప్రకారముగా.

యథాశక్తి * adv. As much as possible. చేతనైన మట్టుకు. D.

యథాశాస్త్రము * adv. Legally, formally. శాస్త్రప్రకారముగా.

యథాస్థితిగా or యథాస్థితిన * adv. As it was before. యెప్పటివలెనే.

యథేచ్ఛగా * adv. At his pleasure, as you please, arbitrarily, యిట్లు మైనట్లు.

యథేష్టముగా * adv. According to will or inclination. Abundantly. కోరినట్లు, కోరినంత.

యథోచితము * adj. Suitable, proper, right. యుక్తమైన.

యథోచితముగా * adv. As much as may be fit: precisely what is required, neither more nor less. యుక్తముగా. యథోచితముగా మాట్లాడుట To speak to the purpose, pertinently, to say just what is proper.

యదునాఘుడు * n. s. A name of Krishna. కృష్ణుడు.

యదుళు * n. s. The name of a certain king, ruler of the Yādavas, he was an ancestor of Krishna.

యదృచ్ఛ * n. s. Wilfulness, independence. నేస్వచ్ఛ.

యదృచ్ఛగా * adv. Wilfully, according to his own fancies. యథేచ్ఛగా.

యన్నడు Error for. ఎన్నడు.

యభము * n. s. మైథునము, ఆనగాశంభోగము.

యమము * n. s. Restraining or controlling the passions. A pair, a brace. చేహిందియాది, వైరాగ్యగ్రహీతనత్యాహింసాస్తేయాదా. శురోశుద్రవార్యశరమి, అవిచాలించుట. యమశై, కవలవాండ్లు. ద్విశంఖాయాం, వస్తుద్వయే, ధావాయే, శరీరసాధనోపేక్షానిత్యకర్తృణి. SC. Lalito. 2. 136. అచణాంచవరాశక్రయే మైశ్చనియమైరపి. A. 2. 113. యమనియమాదిలభ్య ద్రుహితాండజగన్తయది భ్యశంకృతిశ్రమహారనామకీర్తనము. KP. 5.184. యమమతోశత్యదయాక్షమాభృతిమితాహారాజవబ్రహ్మచర్యములస్తేయ మహింకశౌచమనసెప్పారు, ధరిత్రీసురోత్తమయందుకడశభంగులైకురుల బాధంబెట్టికింపారుబాంకమిశత్యంబువారాత్రికోర్వవిదయాభ్యంబెంపుమిరుకగడుక.

యమకము * n. s. A pair, a brace. Twin. A kind of alliteration. వస్తుద్వయే, యమశై, కవలవాండ్లు. SC. ఏకాన్వయశ్లోకద్వయము.

యమశము * n. f. A pair, brace, or couple. యమకులు Twins. కవలవాండ్లు. M. II. 1. 251. భీమార్జునయామకులదిగ్విజయంబునీయ. యుక్తై, కవలవారు, ద్విశంఖాయాం. SC.

యమి * n. s. A sage, an ascetic. శున్యాసి.

యముడు * n. s. Yama, the ruler of Naraka, or hell, and judge of departed souls; " the

genius of death:" also presiding over the southern point of the heavens. He is often identified with death, and corresponds with the Grecian Pluto, or Minos. యదియనుండము గావున్నది this is terribly difficult. దండధరుడు.

- యమున * n. s. The river Jumna. కాళింది.
- యర్ర n. s. Error for ఎర్ర. Red.
- యల్లత్తుడు adv. Error for ఎల్లప్పుడు Always.
- యవనిక * n. s. A screen, or wall of cloth. తెర, తరదా.
- యవనుడు * n. s. A Mohammedan or European. ఘోచ్చుడు, హూణుడు.
- యవరు Error for ఎవరు who.
- యవలు plu. * n. s. Barley. Hordeum hexastichon. బార్లీబియ్యము. Vish. 1. 103. మనుష్యులకుజీవనసాపాయంబులుగా శ్రీపలులునుగోధూనుంబులును, యవలును, మిణుపులును, తిలలు.
- యవశము * n. s. Grass. శృగాము. SC.
- యవాని or యవానిక * n. s. Bishop's weed, Sison ammi Lin. ఓముము. D. Of this "two sorts" are mentioned in H. 2. 250. యవానికద్వయంబుకచ్చురములు, మరాటిమొగ్గలు.
- యవ్వనము * n. s. Error for. యావనము.
- యశము or యశస్సు * n. s. Prosperity, celebrity, glory, reputation. కీర్తి.
- యశశ్చరము * adj. Rendering famous. కీర్తినికలగచేసే.
- యశస్థాముడు* adj. Emulous, desirous of renown. యశస్సునైకోరేవాడు.
- యశులు * n. s. They who are glorious; this is used merely in compounds; thus మహాయశులు the most glorious. విదితయశులు celebrated. M. 3. 2. 34. వీరుదిక్పాలురువిదితయశులు.
- యష్టి * n. s. A staff, a stick, a staff armed with iron, &c. used as a weapon. A necklace, a string or thread, especially of pearls దండము, చేతుట్టుకర్ర, ముత్యాలహారపువేలు &c. SC. తులాయష్టి the beam of a pair of scales. BD. 4. 1924.
- యష్టిమధుకము * n. s. The root of the Abrus precatorius, which is used for liquorice in India. ఒకచెట్టు.
- యక్షుకర్దమము * n. s. A perfume made of powdered sandal wood mixed with camphor, agallo-

- chum, musk, and saffron, in various proportions. శరీమశ్రద్రవ్యములుకలిపినచందనము. D.
- యక్షగానము * n. s. A melody, a chant. Poetry written rather to suit an air than according to the strict rules of prosody. There are several poems written in this style as the సీతాకల్యాణము, the ఉపాశరీణియము the గరుడాచలము &c.
- యక్షి * n. s. A thorny plant. Guilandina Bondu cella. కూకజంబుకాయాం, గచ్చు. SC.
- యక్షిణి * n. s. A female fiend attached to the service of Durga, and frequently maintaining (like a sylph or fairy,) an intercourse with mortals. యక్షిణిశుంభు Bewitching, sorcery. మాంత్రికుడుశుంభిసతులుచేసేదయ్యము.
- యక్షుడు * n. s. A demigod, attendant especially on Kubara. కువేలే, కువేరాదియక్షజాతౌ, శునకై, గుహ్యకై. SC.
- యక్షు or రాజయక్షు * n. s. Pulmonary consumption. క్షయరోగము. SC.

యా Many words having this initial (vulgarly substituted for ఏ é and వే vé) are placed under those letters ఏ and వే; so also where this syllable is not initial వేరట, వేట and చేయగల are erroneously written ప్యారట, ప్యాలట and చ్యాయగల.

- యాగము * n. s. A sacrifice యజ్ఞము. SC.
- యాగాని n. s. A coin, in value equal to ten cash. See ఏగాని for which it is corrupted.
- యాచ adj. vide ఏచ For which it is corrupted.
- యాచకము* n. s. Begging, asking. అడుగుకోవడము.
- యాచకుడు* n. s. A beggar or mendicant. తిరిపెముయెత్తుకొనేవాడు. గ్రామయాచకుడు a village mendicant. In Vish. 3. 138. and 4. 278. he is declared condemned to hell.
- యాచన or యాచ్చె * n. s. Begging, asking, requesting. అడుగుకోవడము. D.
- యాచించుట * v. a. To beg, solicit, request. అడుగుకొనుట.
- యాచితకము * n. s. A thing borrowed for use. యాచ్చాప్రాప్తె, యెరువుఅడిగితెచ్చుకొన్నది.
- యాజకుడు * n. s. An officiating priest, or brahmin who conducts any part of a sacrifice. యాత్సక్త. SC.

యాట (Error for ఏట Loc. of ఏడు) adv. Every year, or (for వేట) n. s. A ram.

యాడ Error for ఏడ Where.

యాతన * n. s. Torment, agony, acute pain. Particularly the pains of hell. నరకపాద. D. యాతనాశరీరము the body created to bear the torments of hell, as లింకాశరీరము is for heaven. కర్మయాతన the prison of the womb. i. e. the being imprisoned in the womb, the miserable condition of the foetus.

యాతము n. s. Error for ఏతము A water pump.

యాతుధానుడు * n. s. A giant, or goblin, an evil spirit. రాక్షసుడు. SC.

యాత్ర * n. s. Travelling, moving, proceeding, marching, a pilgrimage, sacred procession or festival. తలెపోవడము, దేవైత్సవము. D. కత్యాం, యాతునే, భోగాదివర్తనై. SC. దివ్యదేశములకుపోవడము. దేహయాత్ర Subsistence. Vish. 4. 181. భిక్షు మెత్తిపరితోషమునంభుజియించి దేహయాత్రాకుశలంబుకొనుటధర్మముభిక్షునకు. నీవేతిమాత్రవైకుంఠయాత్ర a pill from you is a pass to heaven.

యాత్రశంబి n. s. A sack closed at both ends with an opening in the middle. See. ఆసిమిశంబి.

యాదము * n. s. Any aquatic, or amphibious animal. జలజంతువు.

యాదజుతి * n. s. The sea or ocean. శముద్రుడు. D.

యాదసాంశుతి * n. s. The king of Tritons. i. e. Varuna or Neptune. The ocean. శముద్రుడు. D.

యాద్యశము * As like, how like, which like. యేలాగంటిదో. D.

యాన See ఆన.

యానము * n. s. Going, marching. A vehicle, or conveyance. రాజసాధ్యుల్యభేదక్రయాణ, దండెత్తి పోవడము, వాహనసామాన్యై, గళో, SC.

యానపాత్రము * n. s. A vessel, ship, or boat. ఓడ. D.

యానాం n. s. The sea beach; also called యానాంబరి. Hence the town of Yanam is named.

యానునము * n. s. Spending, or passing away, time. కడచడము. D. కాలయానునము Pastime.

యాశ్యము * adj. Low, vile, contemptible. నిక్కువమైన. SC.

యాశ్యకు* n. s. A wretch, base person. నిక్కుడు. D.

యావై or యాభై (numeral adj. and sub.) Fifty. యాభైమంది fifty men.

యావ * adj. Plutonian, pertaining to Pluto or Yama. యమశింబంధమైన. Vish. 2. 58. యావగణశమేతుడైయమహాయంబుతోడ.

యావము * n. s. A watch or space of three English hours. జాము. D.

యావళము * n. s. A pair, a couple, a brace. యుగళము.

యావవతి or యామిని * n. s. Night. రాత్రి. D.

యామి * n. s. Night. రాత్రి. SC.

యామికుడు * n. s. A patrol, moving round hourly. కస్తీబంట్లోడు.

యామిని * n. s. Night. రాత్రి. D.

యాయవరము or యాయవారము n. s. Alms. విచ్చము, తిరిసెము. యాయవారములెత్తుట to beg alms. HD. 2. 492. పాయక శుంచాంకశతనంబుచేసియాయవారములెత్తియతిదైన్యవృత్తి. KP. 6. 167. దూరదేశాంతరంబుల యాయవరకృత్తి నర్థాజ్ఞానంబానర్ముచు. H. 2. 166. శుంచాంకములుజెప్పి ఛాజారులోశులరంజిల్లయాయవారంబులెత్తి.

యాయవరుడు* n. s. A vagrant, mendicant. విచ్చగాడు.

యాల adv. Error for ఏల which should be written డేల.

యాలకులు n. s. plu. Error for ఏలకులు Cardamom seeds.

యాలలు n. s. plu. Error for ఏలలు Cadences, songs with long quavers.

యావము, యావకము * n. s. The red animal dye called Lac. లక్కుక, పారాణి.

యావత్తు * n. s. The whole. శమస్తము.

యావత్తు * adv. Wholly, entirely, altogether. శమస్తమున్ను.

యావత్తు * adj. All, entire. శమస్తమైన.

యావనాళము * A kind of grain. జోనాకె, జొన్నలు. SC.

యాశు adj. Vide ఏశి.

యి for ఇ, Thus యిక్కడ, యిప్పుడు which in the dictionary are written ఇక్కడ, ఇప్పుడు.

యు And, (the conjunction, added like que in Latin) వచ్చియు i. e. వచ్చినిచ్చి and having come,

even though he came. Vish. 4. 147. మణియు శిలయుతనకు శీరియకాజూచును. Padma P. 3. 12. ఇట్టికన్నుగనయునిట్టిసోము. It sometimes has ను added thus. M. I. 145. అదియును. ib. I. 1. 218. ముద్దియుని త్రవొంఱియుక. B. X. 11. నీరువట్టునా కలియును. యు is sometimes a mere *pāda pūr-naca*, as in M. IV. 2. 349.

యుక్తము * n. s. Fitness, propriety, justice. ఉచితము, న్యాయము. D. దాన్నినీవు చెల్లిస్తేయుక్తము it will be better for you to pay the money. నీవు యుక్తాయుక్తముచివారింఛవలసినది you must look on both sides of the question.

యుక్తము * adj. Joined, combined, united. Right, fit, proper. కూడుకొన్నది, ఉచితమైన, న్యాయమైన. యుక్తమైననునిపి a proper person.

యుక్తపదుల v. n. To fit or suit. అనుకూలపదుల.

యుక్తి * n. s. Wit, contrivance, an expedient, stratagem, artifice, a plot, a happy thought. ఉపాయము, యోజనయు. D.

యుక్తుడు * An affix; used thus; భార్యాయుక్తుడై being accompanied by his wife. పాపయుక్తులు sinners. దోషయుక్తురాలు she who is sinful, a sinner. కూడుకొన్నవాడు.

యుగము * n. s. A pair, couple, or brace. A yoke. Age, or period of time, as శత్ర్యయుగము the golden age. కలియుగము the iron age. All time is divided into four ages, named the Crita, Treta, Dwapara and Cali ages; precisely corresponding with the Golden, Silver, Brazen and Iron ages. రెండువస్తువులు, ఎడల మెడమీదికాడియు, కృతాదియుగము. D. యుగరీతి the fashion of the day. యాకలియుగమునందు in these dregs of time. (Boston's Fourfold state. Chap. 1.)

యుగళుక్ * All at once, simultaneously. యేకకాలమందు.

యుగళము or యుగ్గము * n. s. A pair, brace, or couple. ద్వయము.

యుగళి * n. s. A pair, brace, couple. ద్వయము. Ila. 1. 65. వనజాయోనిదివ్యపాద వనరుహయుగళి.

యుగాది * n. s. New year's day. శంవత్సరాది.

యుగ్గలి n. s. A woman. ఆడుది. D. M. III. 6. 157. ఇట్టిచెల్వొన్నతి చేచెకొసామనము యుగ్గలియందును నాకునారయక.

యుగ్యము * n. s. Any vehicle, or conveyance, any

yoked animal. వాహనసామాన్యే, యుగధరె, కాడిచూనినయెద్దు. SC.

యుతము * adj. Joined, united, combined, connected. కూడుకొన్నది.

యుతుడు * Endowed with, possessed of. దారిద్ర్యయుతుడు a poor man, one in poverty. మదయుతులు those who are snared in their lusts.

యుద్ధము * n. s. War, battle, combat, contest. జగడము. D. యుద్ధరంగము The field of battle.

యును Conj. See యు and on ఉ.

యవతి * n. s. A young woman, maiden. యావనస్త్రీ. D.

యువరాజు * n. s. A young prince, especially the heir apparent, and associated to the throne. రాజుతర్వాతిరాజు. D.

యవిద n. s. A girl, or young woman : for ఉచిద.

యవ్యుత్ * Your's. నీయొక్క Vish. 2. 211.

యూక * n. s. A louse. పేను. D.

యూకువ n. s. A time. పుకయూకువ once, one time : better written ఉకువ. M. IV. 3. 89.

యూథము * n. s. Assemblage, flock, multitude. శిమూహము.

యూథిక * n. s. A species of jasmin. అశివిమొల్ల. D. A. 4. 120.

యూకుము * n. s. A post to which the victim is bound, as a sacrifice. యజ్ఞకుశువునుకట్టేస్తంభము.

యూషము * n. s. Pease-soup, or porridge. ముద్దకుప్ప, కుప్పకూచినకట్టున్ను. D.

యె Inteneive for ఎ. యిదిమంచిమాటయె very well, very well said. కత్తి a sword, కత్తియె the sword itself, the very sword.

యెందు affix (as వాండ్యెందు on them) the common spelling for అందు q. v. See also ఎందు. It should be యందు.

యెక్కాలు n. s. The multiplication table. పుకపుకట్టెట్లపుకటి.

యొక్క postpos. Of. The sign of the sixth or genitive case. నాయొక్కగుర్రము my horse.

యోక్తము or యోత్రము * n. s. The tie of a yoke. కలుపు. SC.

యోగము * n. s. Junction, union, a conflux. Fortune, conjuncture. Meeting. Accession of property or wealth. Prescription, recipe. శివో

Xము a lucky conjuncture ; good fortune, or luck. దుష్కోక్తము misfortune. దైవయోగముతప్పి unhappily, unfortunately. మహాబిల్వాదియోగము a prescription including bilva roots. దైవయోగము divine providence. యోగము or యోగశాస్త్రము A particular mode of religious worship, religious and abstract meditation. Devotion, spiritual worship. Of these there are eight named (a) యమము, (b) నియమము, (c) ప్రాణాయామము, (d) శ్రుత్యాహారము, (e) ధ్యానము, (f) ధారణము, (g) మననము, (h) శీమాధి that is (a) restraining the passions (b) providing a proper place &c. &c. for worship (c) stopping the breath in the three modes called రేచకము, పూరకము and కుంభకము (d) collecting the thoughts (e) meditation (f) laying up the deity (g) (అవబోధనము) earnest application (h) immersion in deep thought ; musing, brown study. నిర్విద్యుత్స్వము See on యోగి. ధ్యానయోగము an act of faith or meditation. మంత్రయోగము a magical "operation." యోగశస్త్రము A magic girdle. యోగదృష్టి The second sight, obtained by devotion ; superhuman sagacity or perspicacity. యోగాభ్యాసము The keeping the body in a fixed posture for spiritual worship. The pneumatic art, the practice of abstract contemplation. యోగనిద్ర (or జ్ఞాననిద్ర) the sleep of Vishnu during the deluge. Extacy ; magnetic sleep, or supernatural stupor which *yogis* or saints wish to attain. యోగమాయ supernatural stupor. శీఘ్రహాసము. ధ్యానము, ఉపాయము, శీఘ్రత, యుక్తి, ప్రయోగము, భోజనము, విష్ణుంభాదియోగము, బోధనయోగము, హఠాదియోగము, కర్మయోగము, ఆచార్యార్థశీలప్రాప్తి &c. &c.

యోగవాళలు, యోగవాగాలు or యోగవాగలు n. s. Seven league boots worn by hermits upon active service. తలవినచోటికితీసుకొనిపోయే మంత్రశక్తిగలపాదకలు. HD. 2. 135. యోగవాళలు మెట్టియొకపాదమూది. Sar. D. 522. ఘనమైన యోగవాగములదొడగి, CBP. 3. 98. కవచముగ జేసి యోగవాగములు, ఫాలనయనమునుమరి శ్రీర్యవేదియు సేసంగి. L. 23. 31. యోగవశ్యైలవారు సెప్పారు యోగ, వాగలవారును.

యోగశాలి* n. s. He who is fortunate. అదృష్టవంతుడు.

యోగశాస్త్రము* n. s. Welfare, well-being, good circumstances.

యోగి * n. s. A devotee, a hermit ; an ascetic in general ముని.

యోగిని * n. s. A female fiend or female mendicant. A nymph or fairy attendant on *Durgi* the good goddess. తాతనీస్త్రీ, యుద్రదేవతావిశేషము. See G. 7. from 99. to 112.

యోగినిరాలు * n. s. A female mendicant. జటిని.

యోగ్యము * adj. Worthy, fit, proper, clever, skilful. మంచిది, తగినదియు. D.

యోగ్యత * n. s. Ability, cleverness, skill, merit, worthiness, fitness, capacity, desert. Respectability. అహారత.

యోగ్యుడు * n. s. He who is fit or proper, worthy, deserving. మంచివాడు, తగినవాడు. D. అర్హుడు, వ్యవహారయోగ్యుడు one who is legally of age, a free agent, come to man's understanding. వయసువచ్చినవాడు.

యోగ్యురాలు * n. s. She who is fit, or proper, worthy. మంచిది, తగినది.

యోచన * n. s. Consideration, deliberation, reflection, counsel, advice, expedient, means, idea, supposal. ఆలోచన. H. 5. 272. This word is omitted in W. and RKD. and SC. and D.

యోచించుట * v. a. To consider, regard, deliberate, plan, devise. ఆలోచించుట. ధర్మముయోచించక regardless of justice.

యోజన* n. s. Joining, union, junction. Consideration, deliberation. చేర్చడము, ఆలోచన.

యోజనము * n. s. A *yojana* : a measure of distance equal to four క్రోశములు. It is twelve miles and one thousand two hundred and eighty yards. See Turnour's *Maha Vamso*, Glossary, p. 30. Asi. Res. XVI. p. 277. It is usually rendered ఆసుద that is about ten miles.

యోజించుట To consider, deliberate. R. 2. 75. యోజించుమనుచు బనిచిన యాజా రంబునకువచ్చి. See యోచించుట.

యోధ * n. s. Consideration, deliberation. వాడు మంచియోధుడు he is a man of deep deliberation. యోచన.

యోధుడు or యోధు * n. s. A warrior, soldier, combatant. బంటు. T. 5. 89. ఒక్కటదిక్కుతువోవిబుధయోధులతో శశిజుట్టుముట్టి పేరువ్వున.

యోని * n. s. The vulva. Origin, place of birth ఘోషము, కారణము. D. యోనిజులు such as are

womb-born, as distinguished from egg-born, &c. ఆ యోనిజుడు a person born in some supernatural manner. యోనిముద్ర the peculiar mode of clasping the hands in prayer. DRU. 598. నీచుయొడతల్లెయొకవేయు యోనులైయుండ యెడనుంచుశపియింపయంద్రుడెంతయును.

యోయుజ్యహాన * adj. Joined, united. కలుసుకొనే, కూడుకొనే. Rudrapa. 1. 10.

యోష * n. s. ఆనగాస్త్రీ, వనిత. B. X. 354.

యోషిత్తు * ఆనగాస్త్రీ. B. X. 354. Anir. 2. 40.

యాగశుద్ధము * All at once, simultaneously, (from యుగశుక్త. ఏకకాలమండలి.) P. 2. 14. యాగశుద్ధ్యాభియానమున. టీపికకాలమండలిగమనించుట చేత. Lalit. 3. 33. శర్యేమాసేవపాపానాంయాగశుద్ధ్యేననాశనం. ib. 4. 11.

యాగిక * adj. Customary, usual, common, proper, regular, (as the sense of words depending upon their derivation or construction.) సాధారణమైన, శబ్దవ్యుత్పత్తినిబట్టిన.

యాతకము * n. s. A nuptial gift, or present. వెండ్లిలోకూతురికితిల్లనికొన్నిససాము. D.

యావతము * n. s. వయసుకుడుచుల శమూహము. A. 1. 70. జితై తక్మనగుయావత మొత్తునటంచుననన్యము.

యావనము * n. s. Youth, manhood. శుదియారుయేండ్లు మొదలుకొనియెబదియేండ్లదాకానుండేవయస్సు. D.

యావరాజ్యము * n. s. Heirship, the state of being the heir apparent. See. యువరాజు.

ర Called రేఫ Rēpha, or రకారము Racāramu. When it follows a consonant it is written underneath and shaped thus U or L and is called *crara vadi* క్రారవడి or క్రారావడి. Thus కర్ర carra వక్రము vacramu.

2. Many Telugu words have a liberty of using this r after the initial as మాను, శుక్ల, కింద, తోవ, సుక్లట mānu, pacca, kinda, tōva, succuta which are frequently written క్రూను, క్రుక్ల, క్రింద, క్రోవ, క్రసుక్లట &c. wherever this is optional I have dropped it in the Dictionary; and the word must be sought without

the r. Thus the English words *crud, brust, brent, draggled, grin, brabble, bram, crouch* are in modern times usually pronounced *curd, burst, burnt, draggled, gin (a trap) babble, bawl, couch*. Chaucer writes *thrust* for *thirst*, *brides* for *birds*, *thridde* for *third*; Milton and Spenser use *Droil* for *Toil*.

3. The letter R is inserted in Sanscrit to prevent elision: thus విధురత్ర *vidhu ratra* Here it is substituted for the ఱ.

4. So also in Telugu రావిరేకు for రావి రఱి ఆకు ravi-r-ācu పొదరిల్లు poda-r-illu (Tara &c.) గంగ రెద్దు, నీరు బ్బి and బొమ్మ రిల్లు q. v. ఉస్సురనుచు ussu-r-anuḡu (ib.) Maru Cha. 3. 123. ఝల్లరనియె jhallu-r-aniyé, జమ్మరనియె, విడితులరగు also పాపరమ్మ pāpa-r-ammu. q. v. A similar usage prevails in English colloquial pronunciation, as "he had no idea r of it" some Telugu critics doubt this theory observing that మ (q. v.) is also thus inserted.

5. In a few words it is commutable with ల, L, as కలవరము, కలవళము and తత్రరించు or తత్రళించు. It is also thus commonly used for the plural ల as వారు and వాండ్లు.

6. In such words as carta, dharma, tarcam &c. the r being followed by a consonant, the Telugus generally use the sign ె called చలచల గలక valapalagelaca as కతఱ, ధమకఱము, తకఱము. Appa Cavi asserts that we ought to write కర్ర, ధర్రము, తర్రము &c. But in some words as in విమశఱ this rule would be inconvenient.

7. In prosody ర is రగణము a cretic or foot composed of a short between the two long syllables.

8. In music రి ri is the note B.

9. In ancient Telugu the hard ఱ was used, but is now obsolete. This is called శకటరేఫ, or బండిరేఫ. Some authors distinguish these letters by calling ర the మంచిరేఫ. It is never used in Sanscrit words and seems to have been pronounced hard. According to the ancient spelling శురుశ్రు signifies much but శులుశ్రు is a bed. తరుచుట to churn, తలుచు thick. పెర a bee hive, వెఱ other, strange. పెరుగు curd, పెఱుగుట to grow. వేరు a root, వేఱు different. తోరలుట to join, తోఱుట To fall loose. మరుగొట to hide, మఱుగుట To boil. రోయుట To abhor, తోయుట To seek. In modern Telugu the ఱ is unknown and thus both words are

spelt alike. The ancient poets distinguished these sounds, never allowing ర to rhyme to ళ. Thus in English white and bright, though similar in sound cannot rhyme. But modern Telugu poets as the admired translator of the Bhagavata disregard this distinction.

రంకు or రంకుతనము n. s. Adultery, whoredom, fornication. భారత్వము. రంకులుకట్టుట to slander. నూరు నూములు పుకరంకుతో పోయినది one sin will ruin a hundred years' penance. నాకె టుబోయినారంకే whichever way I go I get into trouble. P. 4. 255. 256. రంకు పెలదీ గబో ణలు loose women.

రంకుడు * n. s. A miser : a pauper. దరిద్రుడు, జట్టివాడు. D.

రంకుమగడు n. s. A gallant, a dandy. భారత్రుడు.

రంకులరాట్టము n. s. The machine called a merry go round. పిల్ల కాయలనుకూచుకొండ పెట్టితిప్పేటిది.

రంకులాడి n. s. An adultress, a loose woman. వ్యభిచారి.

రంకుపు * n. s. A sort of deer, the spotted axis. తెల్లదుప్పి. D.

రంకె n. s. A roar, cry, bellow. కేక, వృషభధ్వనియు. D. Vish. 7. 324. B. X. 176. 197.

రంకెత n. s. A lewd woman. Charitra. 460. line 5. బంకెత రంకెత తపిచ్చి రక్త సులు.

రంకము * n. s. A theatre, a stage, a field of battle. A name of Trichinopoly. నాట్యస్థానము, రణభూమియు. D. శ్రీరంగమున్ను.

రంకమంటకుము * n. s. An ornamented hall in a temple. కల్యాణమంటకుము.

రంగము పెట్టుట v. a. To offer sacrifice, (a low phrase used by Erikelas &c.) పొంగలి పెట్టడమనితోచినది. Pal. 458. బ్రహ్మీ నాయనిబారిబడకండునట్లు జేరితి రేనియుశీఘ్రమునుకు, ప్రియముగా రంగంబు పెట్టెంతుమనిరి.

రంగరించుట or రంగలించుట v. a. To blend or mix together, with the finger, any solid and liquid substance. వేలితో మెదుపుట. నున్నమునున్ను ఆముడమునున్నురంగలించినాడు he mixed the lime and oil with his finger.

రంగవల్లి * n. s. Ornamenting the floor with white lines or figures. మున్ను.

రంగవాద్యము * n. s. A kind of drum. వాద్యవిశేషము. Pal. 141. రణభేరివేయించెరాజు తాగడత, రంగవాయిద్యములురంకుగామ్రోయ.

రంగాజీవుడు * n. s. A painter. చిత్రకారుడు. D.

రంగాయించుట v. a. To colour, to paint. వర్ణము పెట్టుట.

రంగు n. s. Colour, paint, tint, dye, lustre, shining. కాంతి, వర్ణము. T. 1. 29. హరిసీలపుతెరంగునరిది వజ్రపురంగు మెరుగు కెంపులరంగు మేనుల మర. ib. 3. 20. బంగారుబొమ్మ రంగగుభృంగారు జలంబువంశప్రియమింపెశీలా, రంగా. ib. 4. 202. జగిరంగుమేల్లరంగ. Swa. 2. 30. అంగడట్టపుకా విరంగువలన. ib. 3. 42. ముత్రియంపుముంగరరంగునంగడలుకొను. టీ|| రంగు, కాంతి.

రంగుగా adv. Finely, gallantly. దివ్యముగా.

రంగుచేయుట or రంగువేయుట To paint. వర్ణముపెట్టుట

రంజనము * n. s. Gladdening, rejoicing, excitement. Red sandal. రాగజననము, రక్తచందనము. SC. శంతోషమునుకలగచేయడము.

రంజించుట * v. a. To gladden, to charm, delight, please. శంతోషమునుకలగచేసుట. B. 8. 413.

రంజిణి, అనగా బొట్టవంటికాడగు. OG.

రంజిల్లుట or రంజిలుట To be glad, or pleased ; to rejoice, be charmed or delighted. To shine, or be splendid. వెలయుట. Dab. 5. 613. కాంతులసీను, సురులతో పాకుటజంపులతోడ, రంజిల్లునడుగులలా యోశంబు, కెంజాయతో. T. Pref. 89. భర్తృకుడనారణిభక్తితార్యయావ్యరంజిలు, నలసీనయావ్యసీతి, సీతమశీతమయూఖకీర్తియై. Swa. 2. 87. హృదయకంజంబునరంజిల్లునమందాను రాగరశుమక రంజంబునం. H. 1. 34. చెచ్చెరనానతిమ్మని నవిత్రమురంజిలనారడ త్తరిక. ib. 1. 53. మదిరంజిల్లక చెప్పెడకవినుము, ib. 1. 259. మణులరంజిల్లుక వ్వులుధరించి.

రండ * n. s. A widow. విధవస్త్రీ. రండాగమనము carnal connection with a widow.

రండి, అనగా రెడ్డి. OG.

రండి, రండు (imp. plu.) "Come ye." రండని saying, come ye. A. 2. 31. &c. &c.

రందిలుట or రందిల్లుట v. n. To brawl. ధ్వనిచేసుట, అరుచుట P. 10. నీయానత్రోవనీకేయుపామమ్ము, రావలదుమగుదురందిలనీకు, అనినగో కన్నదానటవిచారించి.

రంతు n. s. Sound, noise ; clamour, disturbance, trouble, annoyance. ధ్వని, అరుపు, శబదతి, గల్లత్తు. తొండర, బారి A. 3. 4. ఆతిధ్యముగొనిహరితనచే తొగతిస్సులు, రంతునేమనివిద్యద్రావ్యతంబు

జూవి. టీ|| రంతుచేయని, చప్పడుచేయని. Ila. 4. 28. నుడతియినుమంతకడకంటజూవిసంతయంతరంతులు సేతు రాయంతలార. యంత్రోండకచేయవచ్చునా. Sar. D. 559. కలకలమనిశుషిగణములరంతుగలిగె. T. 2. 103. చెంతడనంకనింతుకడుచేరికసేయగశంతశంబునక గంతుడురంతోనకుక కరకాంతయటంచున ధర్మమంచులో నెంతయు చింతసెందుమనసిట్టటుకాట్టుకనాడ. కంతుడురంతోనకుక, మన్నభుడు తోందర బెట్టగా. ib. 3. 21. కంతునిరంతులోర్వక, మన్నభునిబారితాళలేక. A. 6. 52. ఏలారంతుల్ తలుబల్లులంత్యకల యేలాచింతలేలావగల్. టీ|| ఏలారంతుల్, యాశంబడులేల, యారచ్చుతందుకు. Satyabha. 3. 48. కలసాకమాటదీసిగలిగింతలరంతులనుబుజేసి. B. X. 295. నవ్వుపుగబీరరల్లిదేశక త్రిలికృష్ణుడురంతు సేయుచున్నెత్తుటివచ్చిననుగుడి చింపాలయక మెలగంట మ్రోయుచుక. ధ్వని, ఉత్సవము, కేళియు. D.

రంధి n. s. A scrape, hobble, evil. Heat, lust. చేటు, గాడు.

రంధ్రము * n. s. A hole, orifice, fissure, opening, cavity, chasm. A fault, defect. బొక్క. D. నవరంధ్రములు the nine apertures of the body; being the nostrils, ears, eyes, mouth, anus, and sexual part. A secret* వాడేవేళనామిదరంధ్రాన్వేషణముచేస్తూవుంటాడు he tries to pick holes in my conduct.

రంశుము n. s. A saw. క్రకచము, కరశుత్రము. రంశుగాడు a sawyer. రంపానకోసినరాతిశులకలు sawn slates.

రంపిల్లుట v. n. To chatter, prattle, to make an uproar. To contend. వాపోవుట. D. పోరాడుట. Yayati. 3. 107. తెగిన సోకుడుమూక మనుడినాబలునిదైవెంపు చేట్రదికిరంపిల్లుచుండ. పోయచుండ.

రంపు n. s. Squabble, wrangle, plague, scrape. ఓకులాట, రచ్చ, పోరు. యేవేళయదేరంపా This is his constant theme. యేవేళదీనిరంపేరంపు she has an endless tongue, she is a constant plague.

రంపె n. s. A cobbler's knife for cutting leather. It is like an erasing knife. చర్మకారసాధనము. D. తోలునుకోసేటిది.

రంపెలాడి n. s. Slut, vixen, wretch. పోరుపెట్టేటిది. P. 3. 190. పారబల్లుకెకానిభక్తుంబులిచ్చిన

వారెరసంట దవ్యాలుగంటి, చిందినైచుకెకానిరిరెలిచ్చినకటిరమునకై సేయదారంపెలాడి. టీ|| ఆధూర్దురాలైనశ్రీ. Rama Stava Raj. 2. 112. రోతకూటిమనను రోసానకేపెనగు త్రోవగానియుక్తి త్రోవవట్టి పోవనిడదీనిపోజిమయామాయ రంపెలాడిజూడురాసుచండ్ర.

రంభ * n. s. A plantain tree. అరిటిచెట్టు D. రంభానిభాకృతిరాజిల్లుతోడలు her thighs were smooth as plantain trees. The same allusion occurs in all the poems.

రంభ * n. s. A name of Venus, one of the courtezans of elysium. పుకఅశ్చరశి. D.

రంభితము * n. s. The lowing of cattle. గవాంధ్వని. SC. అంభారావము.

రంభితము * adj. Sounded. మోగే, ధ్వనించే.

రంభ్యము * adj. Pleasing, delightful, agreeable, charming, handsome. ఉల్లాసకరమైన, రమ్యమైన, సొగసైన.

రంహము * n. s. Speed, haste, velocity. వేగము. D.

రంహతి * n. s. Speed, velocity, the speed of a car or chariot. రథవేగము. D.

రకట n. s. A kind of halter. తలుశులోభేదము.

రకము n. s. Shapeliness, grace, elegance. (Vulgarly,) sort, kind. అండము, సొగసు, విధము, దినుసు. ఆవియ్యములో నాలుగురకములువున్నవి of this there are four kinds. S. 2. 263. చికిలిచాకట్లుశిరిపెగోరక మెళింగు, నుంగరంబులు సెకవింతయెరవునెరకు.

రకము adj. Graceful, elegant, handsome, beautiful. సొగసైన, నుండరమైన. T. 1. 29. మకుటంపుజి సొంపురకమైన నెలవంపు. ib. 2. 36. బానైమించినయత్తురోత్రమము క్రేవం జూడనయ్యోరకంబై గంగాయము నాశురశ్వకులు చంద్రాపేక్షయార్తకానల్ సొగక. ib. 4. 77. ఒకతోడనందిటకానినియొక్క తోడకావెలిజేసి యొక్క చేరకమగుగుబ్బున స్మృకకరంబునపెన్నిరికొత్తుబట్టి. టీ|| రకమును, సొగసైన.

రకముగ adv. Gracefully, beautifully, elegantly. సొగసుగా, నుండరముగా. Bmj. 3. 118. శువునైరీమైరకముగనైక్కిత్రాములుకులకమరుదేయగ. రకముగా, అనగాబాగుగ. OG.

రక్తశీము n. s. Shrewdness, archness, జొణతనము, రాక్షసిరతనము. See మున్నరక.

* So in Macbeth II. 2. "Our fate, hid within an augre-hole may rush and seize us,"—Wilson's expression, A fault, a defect, may imply an opening to mischief.
C. P. Brown's Telugu Dictionary.

రక్తసి n. s. An ogress, giantess, a female fiend. రాక్షసిస్త్రీ.

రక్తసుకు plu. రక్తనులు n. s. (Accus. sing. రక్తను.) A giant, an evil spirit, demon, fiend (from రాక్షసుడు.

రక్తసురాలు n. s. An ogress, giantess, a female fiend. రాక్షసిస్త్రీ.

రక్తిశచెట్టె n. s. The thistle. రక్తిశచమురు Oil of thistles used medicinally. రక్తిశుగ్రామి matted grass, spear grass.

రక్తు n. s. A scratch, or tear. ఇల్లు, బరుకు.

రక్తుట v. a. To scratch, claw or tear with the nails or talons. నూతిలోతా బేలురక్తుతున్నది the tortoise grovels in the well. ఇచ్చుట. D. బరుకుట.

రక్తానుట v. n. To extend, to grow, to thrive, prosper. వృద్ధిపొందుట. OG. వ్యాపించుట. D.

రక్తము * adj. Bloody, red. నెత్తురు గావుండే. యెర్రసి.

రక్తము * n. s. Blood. రక్తముతీయుట To bleed or draw blood. రక్తచందనము red sandal wood. రక్తమాల్యములు purple or red garlands. DRU. 636.

రక్తకత్తిరి n. s. A species of snake. శుకపాము.

రక్తగంధము * n. s. Red sandal wood powder. యెర్రటిగంధనము.

రక్తదంతి * n. s. అనగాపాపార్వతీదేవి. D.

రక్తదృక్ * n. s. A dove. పారుకము D.

రక్తశు * n. s. A blood-drinker. A leech. జెలగ. D.

రక్తశుటలము * n. s. A drop of water in a ruby or diamond: which is inauspicious. రత్నములలోనిదోషము.

రక్తశుభ్రుడు * n. s. The red wing. i. e. a sort of eagle. గరుత్మంతుడు.

రక్తశుచ్చిక్ * n. s. A green lizard with a red tail. నల్లికండ్లపాము. D.

రక్తశుభ్రుడు * n. s. A blood-drinker, a vampire, a devil. The ghosts are described in the Odyssey as drinking blood. రాక్షసుడు.

రక్తపెంజెర or రక్తపంజర n. s. The boa, or rock snake. శిర్పవిశేషము.

రక్తపాద or రెకరపాద or మొండిపాము n. s. A kind of venomous snake of a large size. శిర్పవిశేషము.

రక్తబాప్పము * A kind of red cabbage. ఎర్రతోట కూర.

రక్తబిందువు * n. s. A drop of water in a ruby. This is held inauspicious. కెంపులోనిదోషము.

రక్తబీజము * n. s. The red seed: i. e. the pomegranate. దాడిమవృక్షము. గోమూత్రిణి, యెర్ర వెంజి. SC.

రక్తాక్షుము * n. s. Red eyed i. e. a buffalo or a dove. దున్నపోతు, పావురము, చకోరశుషియు. D.

రక్తి * n. s. Affection, attachment. Melody in musick. అనురక్తి, ప్రేమాతిశయము, శ్రావ్యత. A. 5. 156. భ్రమరగీతికమాయ, విశుంచిమూట, దానశ్రుతిగూడిమిగులకడరక్తిహెచ్చి వేనివారింపిలేదు. టీ|| రక్తి, గానమాధుర్యము.

రక్తిక * n. s. A plant. (Abrus precatorius) the seed of this is used as a weight గురింజ.

రక్తిమ * n. s. Crimson, blood colour. రక్తవర్ణము.

రక్తిడు * n. s. A lover of. ప్రేమాతిశయముగలవాడు. DRB. 25. రామకథానుభావరక్తిడు he who loves the story of Rama.

రక్తిశులము * The red lotus. కోకనడము, యెర్ర దామరశుప్పము. Rox. 2. 647.

రగడ n. s. (K.) A melody. A species of (dithyrambic) verse used in sportive amorous compositions. రగడ in old English was called an Extasy. It is called in French verse a descant or tirade: a declamatory passage of 40 or 50 lines such as occur in the tragedies of Voltaire and Racine.

రగిలించుట v. a. To kindle, light a fire, inflame. ముట్టించుట.

రగులుకొనుట or రగుల్మానుట v. n. To be on fire, to take fire, to burn. అంటుకొనుట.

రగులుట v. n. To burn, or flame. శ్రద్ధామించుట, రాజుట.

రచన * n. s. Making, composing, arranging, preparing; decoration, dressing of the hair. Stringing flowers, weaving wreaths: the arrangement of troops. Literary composition. చేయడము, శుప్పముకరికాశుశ్రాదిరచన, దండలుకట్టడము మొదలైనది, గద్యశుద్ధాదిరచన, కవిత్వముచెప్పడము. M. 11. 2. 156. ధారుణిపట్టివివిత్రశుభారచనలువిసగజ్జాడబడ దెవ్వరికిక.

రచించుట v. a. To compose, to frame, arrange, make. కావ్యాదులుచెప్పట, చేసుట.

రజ్జులు n. s. plu. Empty words, nonsense. వ్యర్థ
 వాక్యములు. D. వసికిమూలినమాటలు, (దబ్బరలు.
 OG.) M. VII. 5. 112. కన్నట్లువలక నేటికి, నిన్ని
 చెనటిరజ్జులనివిద్దవునె. Dab. 555. వానితో
 రజ్జులువదరెదవెపుడు. M. IX. 2. 142. కల్పకం
 ములెల్లవావెదనీరజ్జులెలనీకు. Zacc. 4. 75. రావిం
 పురురజ్జులాటరాజోదితమె.

రజ్జులు * n. s. A rope, cord, string or tie. తాడు. D.
 రటల్ * adj. Resounding. మోగే, వాగే, ధ్వనించే.

Mand. 3. 180. Xజయానకటిరటల్లాంచినహింతుట.
 రటనము * n. s. A sound ధ్వని.

రటితము * Crackling of fire అగ్నిశ్వాలా, ధ్వని. D.
 రట్టడి or రట్టు n. s. Publication, betraying, divulging
 a secret. రప్ప, రప్ప. D. says ఆటకీర్తి Ill
 fame, disgrace.

రట్టుచేసిన, రట్టుపడిన adj. Notorious, buzzed
 abroad. రప్పపడ్డ.

రద్దు n. s. A kingdom. రాజ్యము. ఇదిరాష్ట్రకర్ణాట
 జ్ఞవమంటారు. A 6. 108. రాజురద్దుగనునని. టి
 రాజు, శ్రుభువును గాని, రద్దు, రాష్ట్రమును గాని.

రణము * War. Also error for క్రణము.
 రణ్యహము * n. s. A house, built over the gate
 of a fort. సాలద్వారోపరిస్థిత్యహ, కోటవాకిటి
 మిదియిల్లు. SC.

రణబెండ్లికొడుకులు n. s. A certain sort of grain.
 ధాన్యభేదము. H. 4. 157.

రణరణకము * n. s. Anxiety, longing, desire. ఆశ.
 రతము * adj. Intent on, actively occupied, or
 engaged in. ఆశక్త. SC. ఇచ్చుకల.

రతము * n. s. Coition, copulation. Vema. 3219.
 శురయవతిరతముపాటించియూచితే. N. 9. 52.
 అంకురీరతంబునకళత్వారజేయు.

రతనము n. s. A gem, (for రత్నము; thus spelt to
 suit the metre.)

రతి * n. s. Desire, passion, inclination, attach-
 ment. Coition, copulation. Psyche or Venus,
 the wife of the Hindu Cupid. మన్నభునిభార్య,
 సంకమము, ఆశక్తియు. D. బాహ్యరతి fondling,
 blandishment. ఉపరతి coitus extraordinarius,
 foemina superincumbente. Swa. 3. 134. H. 4.
 343. T. 2. 117.

రతి * n. s. Name of the weight used in weigh-
 ing diamonds. రవలుశుచ్చులుకూచేపడికట్టు. UH.
 2. 55. శిన్నంపురతిహతివనైశుచ్చులశిరంజారయా
 నానినూ గారుతీరు.

రతికూజితము * n. s. Amorous murmure. మణిత
 ము. D.

రతిశతి * n. s. Cupid as being the husband of
 (రతి Rati H. i. e.) Psyche or Venus. మన్నభు
 డు.

రతిరహస్యము * n. s. The secrets of Venus. The
 name of an obscene didactic poem. కకాకా
 శ్రీము.

రతిరాజు * n. s. Cupid as the spouse of Psyche.
 మన్నభుడు.

రతుడు * n. s. A lover of. Enjoyer, delighter in.
 ఆశక్తుడు. D. Vema. 253. పాశరతుడు a lover
 of sin.

రత్నము * n. s. A jewel, or jem. A masterpiece
 or fine thing, the best of its kind or species.
 మణి, శ్వశాతిత్రేష్ఠము. D. నవరత్నములు The
 nine precious stones collectively. ఆశ్వరత్నము
 a jewel of a horse. i. e. a noble steed. శ్రీర
 త్నము an unrivalled woman. Xనరత్నము the
 sun, as the gem of heaven. అశ్వరత్నములు
 the most lovely of nymphs.

రత్నకంబళి n. s. A carpet. తివాళి.
 రత్నకర్ణ * n. s. The earth; as producing gems.
 భూమి. T. 2. 20. వైశ్యకన్యకల్ గీరనగింజలాడు
 తరిక్రిందనుబిందిన దివ్యరత్నముల్ పారులుద్రాక్షు
 చుజనకపాతుకానంధరణేపురంక్రిన్వారకరత్న
 కర్పయనునామము బెట్టిరశ్మవీశ్వరల్.

రత్నకర్ణము * n. s. Cubera, the god of wealth
 కువేరుడు. S. C.

రత్నసానువు * n. s. An epithet of mount Meru as
 having " gems in its slopes." హేమాద్రి.
 రత్నాకరము * n. s. The abode of gems, that is,
 the ocean. సముద్రము.

రత్నావళి * n. s. A necklace of gems. శ్రుశంకర
 త్నావళి the Anthology.

రథము * n. s. A car, a chariot. తేరు. రక్తనదుల
 లోసరథయానపాత్రముల్. M. VI. 2. 400.

రథకారుడు * n. s. A coach-maker. తేరులుచేసే
 వాడు.

రథాంకము * n. s. A wheel: any part of a car-
 riage. The round discus of Vishnu. The gobu-
 lar breasted swan. తేరుయొక్కబండి, విష్ణుచక్ర
 ము. D. చక్రవాకము. T. 1. 14.

రధి, రధికుడు or రధినుడు * n. s. A warrior, fight-
 ing in a car, a charioteer. రథముమీదయుద్ధము
 చేసేవాడు. D.

రధిని * n. s. An army. సేన. M. IX. 1. 49.

రథోత్సవము * n. s. The annual festival at a pagoda when the god rides in his car. దేవుడు తేరుమీదయెక్కే శంఖరము.

రథ్య * n. s. Cavalcade, a line of coaches. A high street. తేరుపారేవీధి, రథళిమూహము. SC.

రథ్యము * n. s. A carriage horse. రథమునుయాద్యే గుర్రము. M. IV. 5. 215. ib. VIII. 3. 47.

రదచ్చదము or రదనచ్చదము * n. s. The tooth covering. i. e. the lip. పెదవి. D.

రదనము or రదము * n. s. A tooth, a tusk. కుల్లు, దంతము.

రద్ది n. s. Tumult, ill fame, scandal, betraying or divulging a secret. ధ్వని, అశక్తి ర్రియ. D. రట్టు, రచ్చ.

రద్దు n. s. See రద్ది.

రథము Error for రథము.

రవము or రవణము n. s. Festivity, joy, delight. శంఖరము, శంతోకము, ఉల్లాసము. తనరవమై or తమరవంబై adv. As one pleases, delightfully. తనవశంబై, యథేచ్ఛగా, ఉల్లాసముగా. H. 5. 328. కురిమిడుంబుమూలికలబంతి, కళంకము కావుబొట్టుగీ కరికరింబులుంబడలుకాముదిధూతి యుదాచ్చిమంత్రివైవిరహులబంతుసాగివివేయననే మిటికూరుముక్కటింబరిగనతోడుబోతులర వంబను మాటనిబంబ పూశశి. S. 1. 412. అశ్రుధాక్తి ర్రిముఖం దుడత్యతియన త్యానందశంధానరకాస్మృతకాంతా జనముల్ మహీసురశ్రు రంధ్రీరత్నముల్ గొలువగా రవణంబుత్ప సుందరదంత విభవారంభంబు గావించియచ్చవలూయేమనెకవివాహ మొనరించంగార్య మూహింశ్రుతుక. Navanatha page 56. గమకిం విగర్జించుకంతీరవములు, నక్కడతమరవంబైయున్న విశ్రుతుపిక్కటిల్లగదొడ్డి వెట్టినయట్లు. N. 7. 164. అనవుడునేటికిభ్రమసెయ, వినువృద్ధశ్రుతదవృత్తవిన పూ, యేలావినవైతి, కోడికూసెందనరవమై, మరు నిధర్తదారయనంకె. Zacc. 2. 105. line 12. మునిజనకనకకాలలు శుముద్ధతిమైగల గుండువెట్టు చుకనునగునవచ్చిలావరుల కొమ్ముల ప్రక్కలువార జీరుకుమునుకాని శుశ్యశంఘములమొరనుగుద్ద లిగించునెల్లడకతనరవమైజరించునదిదారులీల వనాంతరంబునకరపాలు, ఆగడము. OG. ఆగడముఅనగాఅశుభశ్యము. D.

రబ్బించుట v. a. To summon, make him come, call, procure. పిలిపించుట. DRU. 954. line 2.

రబ్బు, అనగా కాంతి అట? Ila. 1. 10. బ్రహ్మబ్బుని

రబ్బునగుమబ్బు జిగినబ్బు లనుద్రొమ్బు గననబ్బురను తుతోడ. టీ|| విగరబ్బునగు, దట్టమైనటువంటి కాంతి నిసత్వ.

రభటిల్లుట v. n. To sound or resound as a drum. వాగుట. Vaiza. 4. 105. రభటిల్లువివ్యదుండుభినా దంబులుగంధీరకర్ణావిజ్యంధాణముగ.

రభళిము * n. s. Speed, velocity, hurry. Joy, delight. వేగము, విచారించక త్వరకడకడము. D. హర్షము, శుశ్యదము. SC. ఆతురము. T. 5. 23. సుభటుడుసుభటుడుహరిహరియిభువిభముకరథము రథము నెదురించినయారభళిమదియేమి చెప్పక. M. VI. 2. 100. రేతకడరభళిమునగంగాశ్రుత్రుడునే నగూచిక. Vish. 2. 324. రభశముగా Speedily, rapidly. త్వరగా, ఆతురముగా.

రమ * n. s. A name of the goddess Laxmi. Beauty. లక్ష్మీ, సౌందర్యము. Vasu. 2. 97. N. 2. 307. మనోహరము. SC.

రమణ * n. s. Elegance. adv. Finely, well. 2శ్య. D. పుత్నుగా. Ila. 1. 11. రాధికామణికైదండర మణుూని he gracefully handed the lovely Radha. Zacc. 5. 64. రతికరాళించివచ్చిన రమణ మెరయ. R. 1. 36. భీరుడమ్మేటిగొమ్మూరితిరుమల య్య. రమణగోనేటిపినగొండరాజకనయ.

రమణి * n. s. A beauty, a lovely woman, a grace. సుందరమైనస్త్రీ. T. 3. 139.

రమణీయము * adj. Pleasing, gratifying, charming. సుందరమైన.

రమణుడు * n. s. A husband. మొగడు. RDY. 2324. T. 3. 134.

రమించుట or రమియించుట * v. s. or v. n. Ooire, inire, to cover, cross, to copulate, lie (governing తో with) అనుభవించుట, శుంకముచేసుట.

రమ్ము Come thou (imp. of వచ్చుట) N. VII. 179. గావెంటరమ్మువల్లభయాన.

రమ్యము * adj. Charming, pleasing, delightful, commodious, agreeable. మనోహరమైన. BD. 5. 118. H. 5. 332.

రయము * n. s. Speed, velocity, precipitation, quickness. అతిరయముగా with great speed. వేగము. Kuchelo. 2. 118.

రయత n. s. Speed, quickness. త్వర, వేగము. T. 4. 193. శీరయతవచ్చి coming with speed.

రయిక n. s. Error for రవిక A bodice.

రవ n. s. A diamond. A small particle. చాలారత్న డుకలినన టిట్టు, కజ్రము. D. గోడుమరక soojee.

i. e. coarse flour. రవణలు small shot. కుపాకిలో వేళి కాత్మే శిన్నగుండ్లు. రవనూరుకొని తాగి చచ్చినాడు he died of drinking diamond powder. (imagined to be mortal poison) అది పాడడములో, మంచి రవణలు కలుపుకున్నది she sung with thrilling notes.

రవణము * n. s. Sound in general, a noise. ఆర్తరవణము a cry. కింకిణీరవణము tinkle or gingle of small bells. భావేణకాకుండాకంఠరవణచెప్పినాడు he explained it not only generally but (literally) verbally.

రవంత or రవ్వంత n. s. A little, a trifle. adj. or adv. Tiny, a little, somewhat, rather. రవ్వంతకష్టము it is pretty difficult.

రవగాలు n. s. Name of a certain pace in horsemanship. ఆశ్వగమనభేదము. Sar. Padya. 1. 87. ఉక్తశ్చ మైనమంచుమనువు పుష్పదునాహయమెక్కివారిలోకక్తశుమేమిలేక రవగాలునుజోడనయిట్టివేడముకా, ఘోరమహాబిజంగనడలుంకనుపించకపోయిపోయి. URK. 1. 78. రవగాలునకు సాటిరాక గాట్టుకుటాణిపాదలు నిస్సనపోయి పాదలు సాచ్చె, జోడనలకొకంతజోడుగా నేరకవేల్పు రాయని లేజి వెల్లనయ్యె. N. 10. 145. రవగాలు నెరవును సారాప్యభూజక రవ్యభూములను దుమారమెగయ.

రవణ * n. s. A hand-bell. పిడికంట D. H. 3. 38. ధక్తాహుడు క్తారవణానక, లటనూ, కుటనూ, తమట.

రవణ * అనగా లెక్క. OG.

రవణము n. s. A jewel, ornament. భూషణము. D. Swa. 5. 127. రవణంబులమిశమిశల, బసగలిగి కులుకులరనికజనంబులమనంబులమరులు కొలువంజాలి. టీ|| రవణంబులమిశమిశల, స్థామ్ములయొక్క కాంతులయందున్ను. ib. 2. 11. వేల్పుటింతులలోనవి ప్రవీగుచు మేన, నవరత్నరచనలరవణమెరిగె. టీ|| నవరత్నరచనలరవణమెరిగె, అనగా, మేన, మేనక, తొమ్మిదివిధములైన రత్నములయొక్క, చెక్కడవుతునులుగలిగినటువంటి ఆభరణములను పొందిన దాయెను. A. 4. 56. తల్లింబినతల్లంబులపైబిల్లిలైలంబులును, వాసనకొడువులంబునిన మణంగుచంద్రికచేలలేరవణంబులుగా నెదురుగా వేడుకకుంబూడవచ్చునవ్వీటిమేటియగసాలెసాలె కుటసాలె వానెవైవైతి సాంతుటింతులకొన్నులుండు ములమైవచ్చు. టీ|| మణంగుచంద్రికచేలలేరవణంబులుగా, చలువచేసిన తెల్లబట్టలేభూషణములుగాను. M. IV. 3. 124. సుశర్తయునేలిన వానినినినిని జోడుకు కైరయం

గైదువబిరుదురవణంబు మొదలైన సీవరణంబులంజూడనక్షలంబు గాగూడి. G. 5. 273. ఒకనాడు మధురలో కులసెకచోద్యంబెరిగి మగుడియజ్ఞయినీధర్తకు నెరిగించెదననియించుకరవణముతోడవచ్చె జాట్లులు బాగడక. యాశుద్యములో యించుకరవణముతోడ అనేవాక్యమునకు అర్థముకుదరలేదు.

రవణము adj. Sonorous, sounding. ధ్వనిచేసేది. D. రవణించుట v. n. To bloom, flourish. అందముగావుండుట. N. 8. 103. అమరేంద్రముక్తమేఘములదెచ్చు క్రమంబురవణించిమించి వాయువులు విశరె. టీ|| రవణించి, అందగించి. Dab. 164. రవణించుట చ్చుతోరణములు దూరి.

రవధూళి adj. Crying, roaring, yelling. యేద్యే, మొరబెట్టే అని తోచినది. Sar. D. 355. అనగిస మాటలకడంబువచ్చి, రవధూళి విత్రాంక రత్నాంకనియె. ib. 614. బలములరంతుభూభాగంబుగిచ్చి, జలరాశి ఘోషించు చందమైయొప్పె, రవధూళియశ్చుడా రత్నాంకదేవి భవమిదవ్రావిహాపుత్రకనూడు.

రవన్ని or రవన్ని adj. A little. కొంచెము.

రవరవ adv. Precipitately, quickly, hastily. కీఘ్రముగా. D.

రవరవలు n. s. A clamour, disturbance, noise. కూతలు, రచ్చ, ధ్వని. Parizat. 1. 48. కులమును రూశుముకముగని కూరిమియుంకలదాననంచునివ్వలనలరుక్తి జీరమణివాని బెనంగగ శత్రుభామయుకగులమును రూశుముకముగని కూరిమియుకలదాననంచునవ్వలబచరించ గారవరవత్ బూడమెకమరివారి కెంతయుక. HD. 1. 86. రవలకంకణముల రవరవలెసక.

రవలి or రవళి adj. Sounding, sonorous. మోగే, వాగే, ధ్వనించే. Vish. 6. 13. రవలిమట్టెల స్రోత రాయడింత, Swa. 6. 38. తాతాడు శిన్నరవళిపాటలలియుంకృతి, స్రుతిబాడుకొనక. టీ|| శిన్నరవళి, శన్నువురక్తిగులికే.

రవలి or రవళి n. s. Sound, noise. ధ్వని. Ila. 3. 143. చివచివపై నెక్కి రవళిచాచ్చుగ్రుక్తివుంభావమొనరింతుమానుసాగను.

రవళించుట v. n. To make a noise, resound. HD. 1. 32. రవళించిదాటుసాఠ్రుణిలేజీలు. రవళించి, అనగా శిగిలించి in this phrase it means To neigh.

రవణెల్లా n. s. A fine woven vest of transparent muslin. శిన్నణెల్లా, ఉద్దిబారవంటి గుడ్డ.

రవాలించుట v. n. To revile, scoff at, abuse. మెండు గాటిట్టుట.

రవి * n. s. A name of the sun. సూర్యుడు.

రవిక n. s. A bodice; jumps or corset: the cestus. T. 3. 23. URK. 4. 263. N. 7. 229.

రవులుట v. n. Error for రవులుట.

రవ్వ n. s. Ill fame, bad name. Clamour, disturbance. అవకీర్తి. D. రచ్చ, రట్టిడి.

రవ్వ, అనగా గాయలి. OG.

రవ్వంత adv. A little, just a trifle: for a moment.

రాశ్ర, కాంచెము, శివులుము.

రవ్వసు adj. Fine (as muslin) నాణ్యమైన, శుభ్రుని.

H. 3. 117. శుభ్రులతోటికోరనిగపాండవమచందరు గావిశాఖువామవ్యశ్రుటంచుడు శ్రుమలనుగంధ శ్రుశాతనేతచేరవ్వసుచలవ్యుత్పటికరంబునగాకులు.

రశన * n. s. A woman's zone, or girdle; usually set with little bells. కుదియారువేటలస్త్రీయొక్క మొలనాలు. D. అనర్ఘ్యరత్నమితిరశనాజును నశలాం "Girt with a jewelled zone around her loins."

రశ్మి * n. s. Lustre, a ray. కిరణము, కాంతిము. D. T. 4. 158.

రశమి * n. s. Taste, flavour. Juice, fluid, liquid extract, essence. The ఓడ్రశములు or six tastes are these. మధుర i. e. తీపు sweet; అమ్ల i. e. తులుసు sour. తిక్త i. e. తెగరు astringent. లవణ i. e. తుప్పు salt. కటు i. e. కారము pungent. కషాయ i. e. చేదు bitter.—రశిఖండమైన భూమి or, రశివలైభూమి strong soil, which is not exhausted. నీరశిమైనభూమి land that is exhausted. రశిము or పాదరశము Quicksilver.

రశిము * n. s. Taste, sentiment, emotion, passion, affection, humour. కోడరశము the spirit of wrath. దయారశము the spirit of love, kind feelings. యాశుభ్యములోరశములేరు this is a tasteless verse. విరశమైనమాటలు rude language. The nine రశములు or humours produce the following స్థాణాభావములు symptoms. 1. శృంగారరశము Love produces రతి enjoyment. 2. వీరరశము honour produces ఉత్సాహము daring. 3. కరుణారశము mercy begets శోకము pity. 4. అద్భుతం credulity begets విశ్చయం marvel. 5. హాస్యరశము merriment produces హాస్యభావము laughter. 6. భయానకం timidity

leads to భయము fright. 7. భీభృతం austerity begets జుగుప్స sarcasm. 8. రాద్రం wrath leads to క్రోధం cruelty. 9. శాంతం gentleness produces శమభావము calmness. Dryden says To an exact perfection they have brought The action (bhava) love; the passion (rasa) is forgot.

రశికపూరము * n. s. A white sublimate or muriate of mercury. ఒకమందునినుసు.

రశిజ్ఞ * n. s. The tongue. నాలుక.

రశిజ్ఞత * n. s. Skill, judgment, acquaintance. తెలివి.

రశిజ్ఞుడు * n. s. A man of taste, a critic. తెలివి కలవాడు

రశిదాడి n. s. Sugar cane. చెరుకు. D. Satyabh. 3. 53. రశిదాడివిలుతుచేతి, తలియజముదాడి. H. 5. 107. రసశ్రుతిచుట్టుతోటలనుగంధఫలంబులు రా లవాటిపై వనశిలుతుండి తెల్లీకుడు పాటునరొంతులు గట్టివాటిమీద నెరశిదాడి వ్రీలిరశిధారలునింక గ. A. 2. 85. సుమధురస్థూలదాడిమబీజములతోడ, దనరాయరశిదాడిగనెలతోడ. ట్లి రశదాడి, చెరుకులయొక్క, గనెలతోడ, తునకలతోటిన్ని Satyabh. 4. 78. రశిదాడిముత్యశ్రుముసురుబోల్ప.

రశిదాళి n. s. A fine sort of plantain. అరిటిలోఫేదము.

రశిన * n. s. The tongue. A woman's silver zone or girdle. నాలుక, మొలనాలు. SC.

రశనాల, అనగా కాకిచెరుకు. Q.

రశిభూమి * n. s. A certain medicine. అశుకధవి శేషము. H. 1. 284.

రశివతి * n. s. A kitchen. మహాశనము, వంటయిల్లు. SC.

రశివర్గములు * n. s. plu. The various condiments, or ingredients as salt, pepper, &c. శింఘారములు.

రశివాదము * n. s. Alchymy. పాదరశమునుకట్టిబంగారుచేసేవిద్య.

రశివాది * n. s. An alchymist. రశిమునుకట్టిబంగారుచేసేవాడు.

రశసిందూరము * n. s. A medicine like lunar caustic. A sort of factitious cinnabar, made with zinc mercury, blue vitriol and nitre, the compound is used as an escharotic. అశుకధవి శేషము.

రశిసిద్ధి * n. s. Alchymy. రశివాదము. R. 6. 10.

ధనుసముఖంబున, గ్రాలించె పెరుంగుతునదికనెరళి నిధి.

రసాతలము * n. s. A name of పాతాళము or Elysium. గతుర్థాధోలోకము, శుభ్రు పాతాళసామాన్యము. SC. BD. 5. 1010.

రసాభాసము * n. s. Bad taste, inelegance. ఆశ్లోకమునుదిద్దిరసాభాసముచేసినాడు In correcting the verse he has spoiled it, he showed bad taste in correcting this. రసాభాసముగామాట్లాడుతాడు he spoke coarsely, brutally. ఆయిల్లునిండా రసాభాసము గావున్నది the house is very disagreeable. పూరేగింపువస్తూవుండగావానవచ్చి అంతారసాభాసమైవోయినది when the marriage procession was going on, there was a shower and every thing was upset.

రసాభాసము * adj. Disagreeable, disgusting. విరశమైన.

రసాయనము * n. s. A panacea, a medicine preventing old age, and prolonging life. Buttermilk, a sweet mess, or gooseberry foule. కోరశము, బల్ల, రాజవ్యాధిమారకము, విషము. SO. శంచామృతము. T. 3. 18. తనవచోమాధుర్యమైనయనాయిదిజూడుమన్నట్లు మేలి రసాయనములు, మొత్తుగాగిన్నియలనువియుతువరించి. టీ|| రసాయనములు, తీపుగలిగినవదార్థములు. R. 3. 20. పాకవిధానం చిత్రంకాకరుచింకించదామి శకుతానాశ్రయస్తోక దధిపుతనామాకల్పితఫలరసాయనానామనుచు.

రసారుట్ * n. s. A tree. భూరుట్. కృతుము.

రసాల * n. s. A pudding or mess of curds, mixed up with sugar and spices. చెరుగులోఅనేకద్రవ్యాలువేసినది. D.

రసాలము * n. s. The sugar cane; also the mango tree. చూమిచెట్టు, చెరుకున్ను. D.

రసావట్లు * n. s. A kind of cakes. Vish. 3. 377. తనయింటనన్నుడాయితమొనరించినకమ్మదావులుకురసావట్లునుమినుతువదలు వాకుట్లునుగోదమపిండివంటలుకలవనిన.

రసిక n. s. The pus, or matter of a sore. శుశ్రిసీళ్లు.

రసికత or రసికత్వము * n. s. Good taste or judgment, tastiness. రశీజ్జత. T. 3. 85. ib. 3. 96. Ila. 497.

రసికుడు * n. s. A man of taste. శృంగారాదిరళిములనుగ్రహించేవాడు. D. రశీజ్జడు.

రసితము * n. s. Sound, noise. ధ్వని, శ్రుతుమున్ను. D.

రసోనకము * n. s. Garlick. వెల్లుల్లి. D.

రహటము * n. s. A spinning-wheel. రాట్టము. D.

రహటు or రాటు n. s. Ravages, mischief. ఉశుద్రవము. యాయింటిలోయెలుకరాటుమెండుగావున్నది in this house rats have made great havock.

రహస్యము * n. s. A secret, a mystery, secrecy, privacy. యేకాంతము. D.

రహస్యము * adj. Secret, mysterious, private; abstruse, recondite, obscure. యేకాంతమైన.

రహి n. s. Beauty, elegance, lustre, harmony. Affection, love. సాంపు, సాగసు, కాంతి, ఆశ, ప్రీయము. H. 1. 133. గుజరాతిబిగిస్తుగోట్లుదావినదారురహిమించువైతినే రవికదోడిగి. T. 2. 35. కులుకుంచందరుకావిపావదశయంకొండళ్లురాయంచయంచులజెల్లుంచెలిదుప్పటంబురహిమించుకగుచ్చెలజాజునకదోలుకనైట్టెలశిద్దనక. టీ|| రహిమించుక, కాంతియితశయిస్తూవున్నట్టి. UR.

4. 237. రహిమించుమొగ్గలరవికదోడగి. In తపతీశంవరణం. 3. 45. రహిగలపుష్పసారభకరంభములవ్వరికైనసామ్మకే. Swa. 3. 24. బహుళజలక్షవమాన, ద్రుహికాండముచెన్నుయిరికిరూయేర్లవిభా, రహితతగాటుకవట్టెరహిచెడియననంధతమశిరాసులువెరసెక. టీ|| రహిచెడి, శసీచెడి. ib.

2. 46. రహిముట్టజంత్రగాత్రముల రాల్గరించువిమలగాంధర్యంబవిద్యమాకు. టీ|| రహిముట్ట, రక్తిముట్టెట్టుగా. S. 3. 427. తురగాస్యోత్కృష్టకృద్దతాద్గతమహాధూమంబువావాంబువేజరమాశాంతమైనగాలికెదురై సారోజ్యలశ్యంబనంబు రహింగ్రాలకుమారుగాలిశుటముకబోతకాదివిన్నెల్లనే తిరుగంగారిటులయ్యెనాగిదినములోదీఘంబులయ్యెకాదుక. Swa. 3. 150. ద్రువుల్లమల్లకతల్పాభోగంబునరహిమిగులకభోగించదోడంగి. టీ|| రహిమిగులక, అనురక్తిమించెట్టుగాను. రహి, కోకె. D. రహి, తెలివి. OG.

రహి or రహిక adv. Eagerly, affectionately. This word is often used as a mere peg to fill the metre. ఆశగా, ప్రీయముగా. Satya Bhama. 4. 276. ముందుగశుమనురతమునకుమొనయించిరహిక, కందర్పజనకుడనువున. రహిక, విశ్వాసముతో. UR. 6. 401. వారుమహాప్రసాదమని వామవిలోచన గారవింపినెంతోరహిశర్పకాలకుదోడ్దానిపోయె. యెంతోరహి, మిక్కిలిప్రీయముగా. T. 1.

10. ఒండ్రాంతోరాయు కొండలజగదంబురహిదీ
 ర్వియేలంకరాజగలిగె. టీ|| రహి, ఆశక్తితోడను.
 Swa. preface. 43. క్రూరవనేభదంతపాత కుడ్య
 పరిచ్యుత వజ్రవంశీబాల్పారు మిణుంగురుంబురువు
 లంచు వెశంగొనిపోయిపాంతశృంగార వనద్రుమా
 శిబిగాదులుగూడుల జేర్చుదీపికల్ గారహిక్యన్త
 రాయమహి కాంతునిశాత్రవట్టణంబుల. టీ|| ర
 హి, ఆశక్తిచేతను. ib. 5. 74. ధరణీపతిజూడ దలం
 చియంచునకానిది రహింగనుంగొనుచు నెయ్యము
 నందనువల్లియ్యవీకం చెలఱెగిత్త కేతనము వీరచె
 రంగునమూ హెరన్నుల. టీ|| రహిం, వేడుకచేత.
 Pariz. 2. 131. గంధవహములుశరీరముల సేదదీర్చు
 జనుడెంచెరహి.

రహించుట, రహింతుట v. n. To bloom, flour-
 ish, to be pleasant, to be agreeable, to shine.
 వెలయుట, చెలగుట. H. 2. 262. డాలామెరుంగు
 లుక్రాంబగడాలాకనుబొమలతనునిదాలా, వాల్టా
 పులమ్మటారిరహించు. ib. 2. 108. చెందిరమా
 మైశిరిమందిరమామోము, గోము మడనారీలశస్త్రం
 దిర మాకుచయగ మిందిందిర మావేణియనగనెలత
 రహించు. Paidimarri. 4. 29. మెరుపుకులకించ
 జడివాన మెలుపు గాంచ కరకలురహించనిరులునల్లి
 దలమించ. ib. 1. 16. మేడరహించు, జాశువాకల
 శము చుట్టుచెక్కిన చాకాటపుములైపు రేకులన్ను
 రి. మేడ, సాధమండలి, రహించు, శ్రకాశించు.

రహితము * adj. Destitute, bereft, abandoned,
 left. విహీనమైన.

రహితుడు * n. s. He that is without or devoid of,
 he who is free from. విహీనుడైనవాడు. విద్యార
 హితుడు one who is devoid of learning, or un-
 learned.

రక్ష * n. s. Preserving, saving, protecting. An
 amulet, any thing placed to avert demons, as
 a horse shoe. పాదరక్ష a shoe, as a guard to
 the foot. రక్షించడము. D. కాపాడడము, రక్షణ.

రక్షము * n. s. That which protects. కాపాడేటి
 ది.

రక్షకము * adj. Preserving, protecting, saving.
 కాపాడే.

రక్షకుడు * n. s. He who protects. కాపాడేవాడు,
 పోషించేవాడు.

రక్షణ * n. s. Preservation, protection. పోషణ.

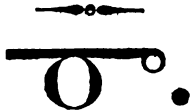
రక్షరేకు * n. s. An amulet. మంత్రాక్షరములు
 వ్రాశినరేకు.

రక్షస్సు * n. s. A giant, demon. రాక్షసుడు. D.
 రక్షబలము the troop of demons, the giant host.
 R. 7. 285.

రక్షించుకొనుట v. a. To preserve, protect, save,
 keep, for himself.

రక్షించుట * v. a. To preserve, to protect. కాపా
 డుట. N. 4. 164. M. XII. 2. 351. ib. 1. 2. 4.
 ib. 1. 1. 192.

రక్షితము * adj. Preserved, saved, protected. కా
 పాడబడ్డది.

రా n. s. A stone. శిల. D. ఆనూతికి రాకట్టుకట్టిం
 చిరి they built the pond round with stone.
 DRB. 550. శుచ్యరాజగతిపై, శుశిడికంభములుమె
 చ్చు గానిలిక, యామీదనిలంపుచోచెలు.

రా n. s. A king. రాజు. రాకులము the royal race.
 కొండరా the king of hills. రారాజు the king
 of kings. రాకొమరుడు the king's son.

రా A particle expressive of contempt or disres-
 pect (in poems ర, as.) Swa. 3. 128. యేలరయీ
 చలంబుడియేలర, బాలరసాలమాలతీబాలములో.
 రారానందకుమారక రారానవసీతచోర రారాకృ
 స్థా రారారాజులయేలిక. అట్లాచెయిరా come you
 must do this? వాన్నిపిలుపురా call him will you?
 దాన్నితేరా come bring it here. పోరా come be-
 gone.

రా The imperative and root of వచ్చుట. మాయిం
 టికిరా come to my house. రాతలచినామ he
 thought of coming. రాతేను I cannot come. T.
 4. 173. దగ్గరరానెదుర్చి, అనగాశూచిమునకు
 వచ్చేటప్పటికి యెదురుగాపోయి when he drew
 near, she turned towards him. A. 6. 99. పులిం
 దన్లవచ్చుండంబుల్ వనికానల్లడ పొడుపొడుమన్నల్లు
 లుకముల్లులుకాకా.

రాంకవము * n. s. Woollen. Any thing manu-
 factured of wool, or hair. సెకలాకులు శౌలూ
 లు మొదలయినవి. D. A. 5. 114. Ranga Rav. 1.
 164.

రాంపోకు, రాంబొందు or రామబోదు n. s. The small whitish vulture with a yellow head. శుశుశుశుశు గావుండే ముక్కు కాళ్లుగలచచ్చిన గొట్లను తినేటవీ.

ముద్రయిదేమిమానిచంద్ర, కలికిశృంగారచేట్టలు విచారించదే ధ్యానమేటికి నయమిమ హేంద్ర. Satyabha. 3. 148. శుశుశుశుశులంకాపాటునించు, రాకొట్టుచోవింతర క్రినోననిపించు, రమ్మన్నవినయం బుగ్రుమ్మరించు.

రాంభము * n. s. The bamboo staff of a monk or friar. బ్రహ్మచారిశుట్టేవెదురుదండము. D. A. 6. 82. త్రిదండియై బ్రుహ్మకాసుంభరాంభకుండిక లాశంకనంగీకృతాంతికాశ్రముండై.

రాక or రాకడ n. s. Coming, arrival, approach. రావడము. రాకపోకలు coming and going. వాండ్లకుమాకురాకపోకలులేవు I have no intercourse with them. Satya. 4. 199. వచ్చినరాకకనుంగొనియచ్చెలిసెచ్చెలులుకోశు నుగ్గలమనితామిచ్చటన చ్చటసెదుగుచు. వచ్చినరాకకనుంగొని observing her approach. Pal. 204. నాకువినుపించుమీనివచ్చురాక I wish you to let me know of your arrival.

రాక adv. Without coming. రాకపోవుట or రాక యుండుట v. n. Not to come or arrive.

రాక * n. s. The day of full moon. పూర్ణచంద్రుడుగలపున్నమ. D. రాకాచంద్రుడు the full moon.

రాకిడి n. s. A golden tire or coronet worn by women. జడవిళ్ల.

రాకు (prohibitive) Come not thou. రావద్దు.

రాకుమారి n. s. The king's daughter. రాజపుత్రి.

రాకుమానుడు n. s. The king's son, a prince. రాజకుమారుడు. M. IV. 1. 173.

రాకుము (prohibitive) Come not. రావద్దు. Dabhi. 216.

రాకులము n. s. The royal race. రాజవంశము.

రాకొట్టుట v. a. To address scornfully using thou and thee, tutoyer. రాఅనిపిలుచుట, అనగా రా రాపోరాఅనిఅమర్యాద గాఅనుట. G. 7. 69. కవులుపొగడువేళ్ళ, గాంతలురతివేళ్ళ, శుకులుముద్దువేళ్ళ, శూరవరులు రణముసేయువేళ్ళ, రాకొట్టిపిలుచుటపాడియ దియమిగులభజనకెళ్ళ. చాటుధార. 85. బాల్యేను తానాంసురతేంకానానాంస్తుతొకపీ

నాంశుమరేభటానాంత్వంకారయుక్తాహిగిరిశ్రవస్త్రాకస్తేశ్రుభోమోహాతరశ్చరత్వం. G. 7. 68.

కలహకంటకుడయిది, నీకొరకైకాదుశత్రునిండగ్గతుచో, రాకొట్టిపిలిచివదిను, ద్రేకముముట్టింపిపోటు డెలుకుగవలయు. Paidjmarri. 3. 128. క్రియ రాచిసలయించిపైకొనియలసి తేకనుగూర్చనేటికిమూనివరేణ్య, రాకొట్టిపిలువనిరమనైయలగితే మాన

రాకొమరుడు n. s. The king's son. రాజపుత్రుడు.

రాక adj. Shrewish, wicked. కయ్యశి. OG. దుష్ట, చణకరమైన. Nrisim § 12. కూతురుచదునైనమాతతప్పఅశ్వంబురానైననారోహకునితప్ప.

రాక n. s. A serpent. శిర్పము. in the Açça Telugu Rāmāyan లాకరాగుడురాక ప్రోసులిడెడుప్రోడ "Siva, the hero who wears as an earring the monster" (i. e. a serpent) that hides in a hole.

రాకము * A tune. Affection, love, desire. Affection, of delight, sorrow. Colour, tint, dye, hue. Envy. అనురాకము, ప్రేమాతిశయము, ఎరుపున్ను. D. శిరికమాద్యాలింగశిలె. SO. రాకడ్యములు

plu. Envy and hatred. Vish. 2. 214. కాంభనిపువోయికంధమనీంద్రునిమదనరాకతంత్రమన్నునేనీ, వానిరతముచెరిచి. మదనరాకము, మన్మథవికారము agitation of love. ఆశుడుచు రాకములుపెట్టుకున్నది, రాకములుపెట్టియేడుస్తున్నది she is turning her pipes or screaming.

రాకంట్లూరి n. s. A blackguard, a villain. పోకిరి, కండాగుండియనితోచినది. H. 5. 126. వాడునానాటికభివృద్ధివరలబెరిగి, కాకలనుదీరికడిమిరికట్టిబారి, రాలుగాయతనాన వేరజపుదారిసారిలేరిసే రాకంట్లూరియయ్యె.

రాకడి n. s. A gold tire or coronet worn by women. జడవిళ్ల.

రాకతనము n. s. Envy, malice. కూర్మర్యము. Appa Cavi. 2. 36. లోకవింతుకైనరాకతనంబునదోవినలువలెల్లదానినాపుగీజుపోరకిమ్మునేజనవలెనన్ను.

రాగాపోగా (lit: coming or going) adv. In the end, finally, at last, one way or another, with one thing or another. రాగాపోగానిలివినదియిది after all this is the remainder.

రాగి n. s. Copper. తాండ్రము. D.

రాగి plu. రాగులు. n. s. The grain called Natcheny or Cynosurus coracanus. చోళ్లు. D.

రాగిచెట్టు n. s. The poplar-leaved fig tree. Ficus religiosa. శివ్వులము, రావిచెట్టు. D.

రాగిడి, రాగిడివిళ్ల or రాగిడివిళ్ల n. s. A round golden tire embossed with flower-patterns, and worn

by Hindu females on the back of the crown of the head. జడవిల్ల.

రాగలుట or రాగలుట v. n. To shine, to be glad, to rejoice. శ్రీకాశించుట, ప్రియమందుట. D. శంతోపించుట. BRY. II. 869. నిర్భరవక్షోజయుగంబునాయురమునైరాగిలైకొల్పు. Radha. 1. 29. నీవల్లవెల్పువుచెందులివిగోయనిచన్దవబట్టనిచ్చురాగిలిమయూరపింఛమడి శేవనివెన్నెరు లంటనిచ్చు. Saranga Dhara Charitra. 2. 80. అల్లనగాధిరాజనుతనర్తిలిమేనకముద్దుతుట్టిరాగిలికుచంబులానిగముకించుటకంటివె. A. 5. 118. కుచక్షణికాంకరాగమా, టనుపెయటంచురాగినియట్లుగరాగిలివిచ్చెకింకుకొట్టి|| రాగినిట్లుయగ, శంతోపించినటుంవలెనె, రాగిలి, శంతోపించి. BD. 5. 33. బశనియశమవిభ్రాజితభక్తి. రశివార్ధివెల్లివిరిసినిట్టలైడవరాగిలికిన్నరబ్రహ్మయ్యచనియె.

రాగుట v. n. To be enraged? perhaps this should be రేగుట. Pal. 52. రాగినవేళలరంకెలవేయు.

రాగులు n. s. (K.) plu. The grain called చోళ్లు, తమిడెలు Ragi or Raggy, or Natcheny, or Eleusine Coracana or Cynosurus Coracanus.

రాగ్ల n. s. A forked stick. కూలమువంటికుంగలకర్రఅనితోచినది. Pal. 104. తరువువారుచుగోళ్లువెళ్ళవెళ్ళనాల్పిసామంతరాగ్లవాచియువురికి, తలదెగబొడిచినధరమొదగూలె.

రాచ adj. Of or belonging to the caste of రాచవారు (Rācawāru) Highlanders i. e. శూత్రియులు, శూత్రియశంబంధమైన. రాచవుడమరేడు a highland chief. తోడులేకచావదురాచపీనుగ a proverb denoting that every great man's fall ruins many persons. UH. 4. 199. రాచనగసులభమావేల్పురాచవీడురాచశిరిమానివీణారాచలంబురాచపాపనిమాటకు రాచనుసెకొ గాచజడదారిలీలయారాచవాల. రాచవాల a Paria who was formerly a శూత్రియ. R. 4. 39. రాగపొల్లులేదేకడ do not despise a decayed gentleman : he may one day rise to power.

రాచకార్యము n. s. Affairs, politicks, transactions, business. వ్యవహారము. Sar. D. 2. 262. రాచకార్యముదాచరాజయ్యచాకు.

రాచకొమరుడు n. s. The king's son, a prince. రాజపుత్రుడు. Yayati. 5. 27. రాచకొమరుకొర్రెదీర్చి. రాచకొలము, ఆనగాశూత్రియకులము. D.

రాచకోడి n. s. A wild goose with a beautiful purple plumage, and scarlet beak and crest.

రాచవుండు n. s. Gangrene, carbuncle, or cancer. The noli me tangere, an abscess in the back. రాజద్రణము.

రాచయుశిరిక n. s. A kind of emblic myrobalan. ఉసిరికలోభేదము. D.

రాచరికము See రాజరికము.

రాచిలుక n. s. The large red parrot. రాజకీరము. D.

రాచుకొనుట v. comp. To rub one's-self (against any thing.) రుద్దుకొనుట.

రాచుట v. a. To rub. To cover (with any substance;) to whitewash. To file. కర్పించెననుట, శరీరము గంధాదలచేతలేతనము చేసిననుటయు, ఇల్లుగోడఅలికెననుటయు. D. రుద్దుట.

రాచూతుకొనుట v. a. To acknowledge (the receipt.) రాబట్టుకొనుట. నేనుశుంపించినగ్రంథమునురాచూతుకోవలసినది Please to acknowledge the receipt of the book.

రాచూలి n. s. A prince, or princess. రాజకుమారుడు. D. రాజపుత్రిని.

రాజ * adj. in compos. Royal; belonging to a king. Lunar, belonging to the moon. Chief, eminent. రాజశంబంధమైన, చంద్రశంబంధమైన, శ్రేష్ఠమైన, ముఖ్యమైన. R. 1. 124. ఆరయరాజానుగ్రహముగల్గుగాకేమి, కలువలదళములగలువసూళ్లు.

రాజము * In composition denotes superiority as చాళురాజము a noble bow. శ్రేష్ఠము. DRB. 603. జమదగ్నికతడిచ్చెచాళురాజంబు. N. 9. 200. మఘరాజమొనరైనను a noble sacrifice.

రాజకస్తూరిక * n. s. Dry ginger. శుంఠి.

రాజకార్యము * n. s. A royal deed, politicks. రాజయొక్కతని, దివ్యాచుకని.

రాజగృహము * n. s. A palace. రాజయొక్కనగర.

రాజత్వము * n. s. Royalty. అన్యధురాజుకావడము. D.

రాజదంతములు * n. s. plu. The bright or chief teeth. i. e. the foreteeth. ముందరివండ్లు. D.

రాజధర్మములు * n. s. The duties incumbent on a king. రాజనితులు, విధివత్తుగారాజుచేయవలసినచునులు.

రాజధాని * n. s. A metropolis or royal residence. A presidency. శట్టణము, కనుబా. D. రాజయొక్కశ్రధానగరము. SC.

రాజనములు, or రాజనాలు n. s. A reddish kind of superior rice. వడ్లల్లో భేదము. D. Paidimarri. 4. 166. రాజనంబు బొటకరలుని గుడిజంఘలవే రకం. H. 4. 154. 157. పోతకంటి రాజనాలు, మూ ద్రావో రాజనాలు, బిలకర రాజనాలు, పొన్నుతూ రాజనాలు, జాజి రాజనాలు, వాసిన రాజనాలు, గం మార రాజనాలు.

రాజనీతి * n. s. Royal polity: civil and military government. రాజయొక్క ధర్మము.

రాజన్యకు * n. s. A man of the regal, or military tribe; being the second Hindu pure caste. క్షత్రియుడు. D. Vish. 2. 263. ఆ రాజన్యతనూ భవులు.

రాజవత్సవి * n. s. A queen. రాజయొక్క భార్య.

రాజపురోహితుడు * n. s. The king's chaplain.

రాజపెట్టుట v. a. To kindle. రగి తేట్టు చేసుట.

రాజబింబము * n. s. The orb of the moon. చంద్ర మండలము.

రాజవీజి * n. s. One of royal descent. రాజవంశ మునందు శ్రుట్టినవాడు. D.

రాజమార్గము * n. s. The high way ఘంటాశుభము, పెద్ద ఛాట.

రాజమాడుము * n. s. The pulse termed అలసాం ద్రలు Dolichos catiang. అలసందలు. D.

రాజయత్నము * n. s. Pulmonary consumption. క్షయరోగము. D.

రాజయోగము * A simple and easy mode of abstract meditation; as distinguished from the austere and rigorous modes. (M.M.)

రాజయోగి * n. s. He who practises the రాజయోగము.

రాజయోగ్యము * adj. Proper or suitable for a sovereign. రాజార్హ మైనది.

రాజరాజు * n. s. An emperor, or universal monarch. The god of riches. కు బేరుడు, దుర్యోధనుడు. D. రాజులరాజు.

రాజరికము * n. s. Government. ప్రభుత్వము.

రాజరీతి n. s. Royal style, also Tinsel. బ్రహ్మరీతి, హుస్నీ త్రితి. SC. కాకిబంగారు.

రాజర్షి * n. s. A man of the క్షత్రియ caste who by religious austerity has become a saint. రాచవాడు గావుండేముని.

రాజవల్లభము n. s. A kind of cloth. BD. 3. 102.

రాజవి * n. s. The blue jay. పాలబిట్ట. D.

రాజవీధి * n. s. The mainstreet. పెద్దవీధి.

రాజవేయట v. a. To kindle, light, or set on fire. రగల పెట్టుట. never రాజించుట as stated erroneously in some grammars.

రాజశేఖరము n. s. A sort of cloth. BD. 3. 102.

రాజశ్రీ Prefixed to names, a title, like Mr.

రాజశి * adj. 'Impetuous' (seems to be derived from rajas dust, that which is of the earth, worldly, earthy. అరపకపార్థివశ్చురుషతోజాతా యేలో కాస్త్రీపార్థివాః. A†.) 'Arising from a disposition to secular pursuits' W. విహికగుణోత్పన్నమైన. రాజశియజ్ఞము or రాజశిశ్రాజ worship offered to obtain a particular object or for fame and looking well in the eyes of men. కామ్యార్థము గా గాని దంభార్థము గా గాని చేసే శిశ్రాజ. Bhagavat Gita chap. 17. అభిసంధాయతుఫలందంభార్థమపిచైవయత్, ఇజ్యుతేభరతత్రేష్ఠతంయజ్ఞంవిధి రాజశిం.

రాజశిము * n. s. Passionateness, heat of temper. Hauteur, pride, arrogance. వారిద్దరిలో లొకడు రాజనుడు లొకడు సాత్వికుడు one man is haughty the other man is meek. వాడుకులకుండా రాజశిముగా లుండినాడు he haughtily refused to reply. రజోగుణమువల్లకలిగినది. RKD. states as follows. త్రి రజోగుణోద్భవః, తల్లక్షణంయథా, ఆరంభరుచితా దైర్వ్యమనోత్ కార్యవరిగ్రహః, విమమోహసేనాచాజశ్రంరాజశంసుణలక్షణం ఆరంభరుచితా ఫలాభాంకర్మానుష్ఠానశీలతా||*|| శింక్షే శుత్రస్థలక్షణంయథా, యేనాప్తికార్యణలోకే ఖ్యాతిమిచ్ఛతిచ్ఛ్రుతాం, నచశోచత్యశింకుతైతద్విజ్ఞేయంతు రాజశిం||*|| తస్మాద్గతిర్భూతా, దేవత్వం సాత్వికాయాంతి మనుష్యత్వంచ రాజసాః, తిర్యక్త్వంతామసానిత్యమి త్యేషాత్రివిధాగతిః||*|| తద్గతి ప్రకారాయథా, ఝల్లముల్లనటావై వశురుపాః శస్త్రీవృత్తయః, ద్యూతప్రాసక్రశిం గాశ్వభున్యా రాజశిగతిః|| రాజానంక్షత్రియావైవరాజశిశ్రేవ శురోహితాః, వాదయద్ధ ప్రధానాశ్చ మధ్యమా రాజశిగతిః|| గంధర్వా గుహ్యకాయ మేవిముధానుచరాశ్చయే, తదైవాశ్చరశస్త్రీయా రాజశిమూత్ర మాగతిః|| ఇతిమానవే గతిభ్యయః. RKD. page 7827.

రాజశిర్పము * n. s. A large species of snake. పాములదినేపాము. D.

రాజసూయము * n. s. A hecatomb or sacrifice performed by a monarch, as in the case of Yoodhistira and others. లొకయజ్ఞము. D. M. III. 6. 79.

రాజశ్రీ * n. s. A woman of the శ్రీత్రయ caste; this is ignorantly used for రాజశ్రీ.

రాజవాంశి or రాజవాంశిము * n. s. A white goose or drake with red legs and bill; perhaps the flamingo. Phrase for an excellent king. ఎర్రని కాళ్లుమూతిగల తెల్లవాంశి, రాజశ్రీస్తుడు స్తు. D.

రాజాంకుడు * n. s. Siva: who has the moon as his emblem. శివుడు. BD. 5. 298.

రాజాంగము * n. s. Government. శ్రుభుత్వము. యిప్పుడు రాజాంగములక్రిందులైనది that government is now shaken.

రాజాక్రాంతము * adj. Usurped, seized, invaded by marching troops రాజువల్లకల్పకొబడ్డ.

రాజాదనము or రాజాదనవృక్షము * n. s. Butea Frondosa. Buchanania latifolia. Mimusops Kauki. కింకకము, మోడుగ చెట్టు, ప్రియాశు, మొరలిచెట్టు, (చారెమామిడిచెట్టు) యీరికా, పాలచెట్టు. SC. It is a name applied to three different trees.

రాజావరము * n. s. A sort of lapis lazuli having a sky blue, or lilac tint. This stone is ground down into powder which painters use for a delicate light blue tint. It is of small money value but considered to bring good luck to the possessor.

రాజి * n. s. A line or row. శుక్రీ. D. BD. 5. 1195. శుష్పరాజి a heap of flowers.

రాజికము n. s. (a common but bad word) The oppression of the government or act of the king as opposed to దైవికము evil preordained by providence, or the visitation of God. The two united రాజికదైవికములు are casualties దివ్యాశువారివల్లశింభవింశేత్రుడ.

రాజిత * adj. Adorned, embellished, illuminated, irradiated. ఆలంకరించబడ్డ, వెలిశే.

రాజిలము * n. s. A snake equally thick at each end as if it had two heads. Amphisæna. యీరాకారనిర్విరదిష్టిశిరశ్శుర్పము, మత్స్యభేదము. SC. BRY. 3. 233. వర్షకమునకువాశివగిరికినిరాజిలంబునకునురగవిభునకుకవింకమునకునుఖగకులాధిపునకు. ఈశ్రుయోగమువల్లయిదివిక్రమాలినపామనితెలుస్తున్నది.

రాజిల్లుట v. n. To shine శ్రుకాశించుట. D. R. 3. 7.

రాజీవము * n. s. A lotus. Also a large fish called Cyprinus niloticus. శుద్ధము, యెర్రకలువము. D. విశాలనేత్రమొనము.

రాజు * n. s. A king, prince. A lord, baron, laird, earl, count, nobleman, gentleman. శ్రీత్రయుడు, శ్రీత్రయకులశ్రీస్తుడు, బ్రహ్మబాహుబాతుడు, దండయుద్ధశ్రుజాపాలనకర్తృశ్రయోశుబీవి, శ్రుభువు. D. రాజువారిసేమ lands which to this day are ruled by the old Rajas. వాడేమినాకు రాజు is he my master?

రాజుట v. n. To take fire, flame, begin to burn. పొగరాజుట. D. శ్రుధూమితమగుట. R. 6. 142. మొగములురాజగాముడుత ముక్కులగోరళుగోరలకబొగల్ దగులక. S. 3. 212. దినదినముననకయేవనమున కేగకయున్ననింటపొయిరాజుడుగా unless I go every day to work I cannot keep the pot boiling. వానికివీనికిరాజుతూవున్నది they are on bad terms.

రాజేశ్రీ Error for రాజశ్రీ.

రాజోశుచారము * n. s. Homage of servants to their master. రాజుకుజరిశేశిశ్రూప.

రాజ్ఞి n. s. A queen. శ్రుభిష్ట. రాజ్యముచేసేటిది. Lalito. I. X. 29. రాజ్ఞిభవశురస్యాశ్చస్థిరాభవవరాననె.

రాజ్యము * n. s. A kingdom, principality, country, district. Administration of government, presidency. పుకరాజుయేలేదేశము, శ్రుభుత్వము. ఆతడురాజ్యముచేయుచుండగా while he reigned, while he was in power. మారాజ్యమునకువెళ్లుతున్నాను I am going home, I am going away. యదిఅడివిరాజ్యము this is a woody spot. a forest scene. యిసుకరాజ్యము a sandy place. రాజ్యభ్రష్టులై being expelled or expatriated.

రాటు n. s. Appearance, breaking out, as of rats or thieves. రచ్చ, రొప్పు, రంపు. ఆయింటిలోయెలుకలరాటుగావున్నది the rats broke out in the house. S. 3. 340. సోటికూటికిరాటుచెచ్చుకొంటిగదాయని, తినేకూటికి పుకతంటాపెట్టుకొన్నాను గదాయని I saw that I had got into a scrape which might cost me my bread.

రాట్టము or రాట్నము n. s. (from రపాటము*) A spinning wheel. నూలువడికేది. D. S. 2. 455. వడిదారముచేపులుకాద్రోక్తుడువలకయుదిండుకడురుగుంజలునుండ్రోక్తుడు బొమ్మయునుండ్రిప్పుడు శ్రుడకయునుంకలుగురాట్టములుకొనుచుక. రంకులరాట్టము a merry go round (lit. the prank wheel) A whirling machine; called in England an "up and down."

రాట్టు * n. s. A king, రాజు D. T. 1. 51. కృష్ణ
 మంత్రి రాట్టిలకుడు.
 రాదు He will not come, he does not come. The
 3d pers. sing. masc. neg. aorist of వచ్చుట.
 రాడు n. s. A post, or pillar. గుంజ. D. ఏతముకా
 లు. OG. A. 6. 13. ఔరులుమాలిరాడువిక్లవేతా
 లపాదరి సీమజనుచు. ఔరులుమాలి, మూటలువడిపా
 యి, రాడుచిక్కు, మలరాడుమాత్రము అవశిష్టము గా
 పున్నటువంటి.
 రాడ్డనయుడు * n. s. A king's son. రాజశ్రుత్రుడు.
 రాడ్వంశము * n. s. Royal race, or lineage. రా
 జాస్వనాయము. R. 5. 225. రాడ్వంశతు యోధివి
 భుడు.
 రాణ n. s. Brightness, lustre. Cheerfulness. శ్రు
 కాశము. D. ఉల్లాశము, సాంపు. Swa. 4. 36.
 రాణసెప్పారు పైతాణంపు సీగిజితభుకులకోరులత
 రకశంబు. ట్టి రాణసెప్పారు, శృంగారము చేత సె
 క్షుచున్న. Satya. 4. 78. రావిల్ల కల్లులరాణమిం
 చె. Vish. 8. 181. ప్రాణేనుడు లేమిడుకలు వరవశ
 యగునురాణచెడియుంటగనియయ్యే కాకింజూచి.
 KP. 6. 232. వెంపుడు జిల్ల బోదతో రాణదలిర్పబ
 ల్లుటకరంబుపురానుము.
 రాణి n. s. A queen, a king's wife.
 రాణించుట v. n. To shine, be illustrious, be
 splendid. శ్రుకాశించుట. D. Dab. 310. line 12.
 రతనంపుబొమ్మలు రాణింపదొనిగె. H. 5. 22.
 చంద్రభాగనిరూపి సతీమోము రాణించు, Bhanu-
 mati Parin. 4. 138. గుబ్బుచన్నవమీదకుంకుమర
 శకుంటిరాణింపమాత్యాలరవికదొడిగి.
 రాణివాసము n. s. The female apartments, the
 queen's house. అంతఃపురము. HN. 4. 64. క్షో
 ణీనాథులరాణివాసములు చయ్యః కాతుకాపాదిని
 శ్రేణీలాలితహర్షవాటికల.
 రాణవ n. s. An army. చతురంగబలముగల సేన. D.
 రాత n. s. Vide వ్రాత. రాతారాతా Alas! alas!
 యిది నారలరాతకదా see this is my destiny.
 రాతవ న్నెగుడ్డ Painted chintz. చీటిగుడ్డ.
 రాతి adj. (infl: of రాయి) Made of stone. రాయి
 తోచేసిన. వానిదిరాతిగుండె he is a hard hearted
 man.
 రాతిసార n. s. Stone hemp, an article like as-
 bestos. పుకమండుదినుసు.
 రాతిపాచి n. s. The lichen rotundatus (Rottler)
 a rock moss, used in medicine (Ainslie) పుక
 మండుదినుసు.

రాతిపువ్వు n. s. A fabulous coral or flower on rock
 imagined to distil quicksilver. శిలాపువ్వుము, శి
 తశివము. Vema. 159. నరునివిందుచేతనారి గర్భ
 ముగట్టె, రాతిపువ్వుచేతరశముగట్టె.
 రాతిబొమ్మ n. s. A stone image. శిలాశ్రుతిమ. IIa.
 3. 200.
 రాతిరి for రాత్రి. A. 4. 146. వగులురాతిరిరాతిరిబగ
 లుజేసె. T. 1. 142. Jagann. 2. 5.
 రాత్రము * n. s. A word only used in com-
 pounds as త్రిరాత్రము Three whole days. La-
 lito. 3. 8. త్రిరాత్రోపాపకాచ్యుద్ధస్తామే పురాహ్వ
 హయే త్రాహా.
 రాత్రి * n. s. (plural రాత్రులు or vulgarly రాత్రిళ్లు)
 Night. As an adverb "at night" this means
 To night or last night according as the verb
 is past or future. రాత్రవచ్చిరి they came last
 night. రాత్రిపోతాడు he goes to night. అధికా
 రాత్రి midnight. రాత్రియిలుబొమ్మి signifies at
 night. Dab. 206. రాత్రికాదివికాశరాత్రిగాపా
 లు This is not night but the shadow of death.
 రాత్రిటింతల At nights, in the night.
 రాత్రించరుడు or రాత్రిచరుడు * n. s. A night
 wanderer i. e. A goblin, or fiend. A thief. A
 patrole. రాక్షసుడు, దయ్యము, దొంగ, రాత్రిళ్లన
 గరశోధనచేసేతలారివాడు.
 రాత్రింబగళ్లు n. s. Night and day (the sunna be-
 ing inserted as a conjunction) అహర్నిశము, రే
 యిబగలు.
 రాత్రిజాగరము * అసగాకుక్క. D. A dog.
 రాదిగుచుట v. a. To pull down, to take down.
 ఈడ్చుట. N. 4. 212. తద్గజంబులునుదక్రోధంబు
 లాదైత్యశ్రుత్రునిదుండంబులజుట్టిరాదిగివి. BD. 4.
 283. వరలెంబికుండంబుజుట్టిరాదిగివి.
 రాదీయుట v. a. To pull off or take out. (from తి
 యు.) ఈడ్చుట. In Telugu Miscellany Vol. I.
 p. 300 a song says, సీ|| శివతులందరుగూడిజతన
 మైవిభునిరవ్వకుబోధించిరాదీసిరమ్మ.
 రాదు The third person neuter singular negative
 aorist of వచ్చుట to come: "it comes not."
 meaning she or it comes not. Likewise of వలసి
 నది ought. It is used thus కోవకుడరాదుగానిచె
 పుతాను you must not be angry but I will
 tell you. నిరాశకారాదు we should not give
 up hope. అట్లాచేసినట్టు యెంచరాదుగాని we
 must not imagine he has done so, but yet.
 సేనుయిక్కడదండరాదు I must not stop here.

రాధాంతము * n. s. Axiom, demonstrated truth ; proved and established fact. శ్రుకలకుగానిర్ణయించడము. D. సిద్ధాంతము. L. 9. 36.

రాధ or రాధిక * n. s. Rādha or Rādhica the aunt (అత్త, మేనత్త) to Krishna ; whose favourite mistress she was during his residence in Vrindāvan, amongst the cowherds : she was the wife of Ayana Ghōsha who is also called (అనామధేయుడు Anāmadhēyudu) or Nameless. Radha is expressly styled నందతో బుట్టుగోవిందునకత్త. Ila. 1. 63. మునినాధవారికథల్ మునునేనుపాండు గావీనులవిందు గావించినందు, నందతో బుట్టిగోవిందునకత్తయైవరగు శాకరయనవరలురాధ, తానెత్తిపెంచ గాతగునిశాశతిమీదవతి నేలబలుకారుబారుచేసి, గోపాలచేతులోగోపించెనపుడెట్లుదక్షిణనాయకాధ్యక్షుడైన, దేవకీసూనుడానారి తీరుతీర, తీరుగానేల. The whole fable of Radha is apocryphal, beginning with Jaya Deva and the Padma Puran. The history of Krishna given in the Bhagavat makes no mention of her.

రాధిక * n. s. See రాధ.

రాధేయుడు * n. s. A name of Carna, a hero celebrated in the Mahabharat. కనుకడు.

రాని (Neg. Rel. participle of వచ్చుట) which has not come, that which shall not come or does not happen. పనికిరాని, అక్కరకురాని useless. చెప్పరానిమాట what is not fit to be said. వచ్చిరానిమాటలు a half formed pronunciation as that of a child beginning to speak. చాడువచ్చిరాని చానితోజతే his coming is of no use, though come he is as useless as if absent. చదువరాని చాడు he who cannot read. చదువురానిచాడు one who is no scholar. చదవరానిచాబు an illegible letter. యొమ్ములురానిపిల్ల a girl whose breasts are not yet grown. Yāmunā Charya Charitra. 1. 73. వచనములురానికడుచిన్నచానినిన్న thee, a child unable to speak.

రాను (The first person neg. aor. of వచ్చుట to come) I will not come or I do not come. Also the adverbial; as రానుపోను both coming and going. రానుపోను పదిదినములుకట్టును to go and return will take ten days. రానున్నది that which is to come or to happen. Sumati. 137. రానిది కోరినరావదిరానున్నదికోరకున్న రాకుండ

దుగా what cannot happen cannot happen though desired : that which will happen though undesired will not fail to come.

రాపాడుట v. a. To plague, torment. వేధించుట. Sar. D. 339. నాకూర్చి శుట్టిరాపాడిచిత్రాంశరాజుతో జెట్టకరకు తాడులపెడకట్టుకట్టించె.

రాపిడి, రాపుడి or రాయిడి n. s. Rubbing, filing, friction. Plague, torment. తెరియక. D. వేధ, ఉపద్రవమున్ను. Swa. Preface 5. ఘనమైనరా రాపుచనుదోయిరాపిడి. P. 3. 242. అద్ధరణీసురుచేతిరాయిడికట్టి రా రాపుచేతను. ib. 1. 304. క్రోవినుంటలుడక్కగుల్లలుచిక్కం నివిరినకొంకరా యిడికిపిడికి. టి|| ఉపద్రవమునకు దొంకలరాపిడి చేత through annoyance or terror of thieves.

రాపు or రాపుడి n. s. A rub, rubbing, filing, friction. ఒరయక.

రాపిడి n. s. Filings, dust of iron by a file. ఆకురాయితో రాచ గాశుడేరజము.

రాబట్టుట v. a. To receive, receive back, recover, regain. వచ్చినరాన్నిరాబట్టు receive that which is sent to you.

రాబడునది That which comes, or happens. వచ్చేటిది, సేంభవించేటిది.

రాబడ్డ or రాబడిన A past rel. pl of వచ్చుట to come. రాబడ్డవాబు the letter that came.

రాబులుగు n. s. A heron. lit: the royal bird కంకము, లోహాశ్వుద్ధము.

రాబోవుట To be at hand ; thus, వానరాబోతున్నది rain is at hand, rain is approaching, or is to be expected. వచ్చేటట్టు గావుండుట.

రామ * n. s. A woman (స్త్రీ).

రామః or రాముడు * Rāma a celebrated hero, whose sacred name శ్రీరామ is applied as a title of excellence, and is inscribed at the head of every account, or bond or letter ; should the common name Rāma occur in the course of the document they frequently omit it, leaving a blank space. There were three heroes of this name, who were considered incarnations of Vishnu.

రామకీర్తన * n. s. A hymn to Saint Rama. రామవిషయమైనపాట.

రామచంద్రుడు * n. s. The glorious Rama.

రామచిలుక * n. s. A species of parrot, with a blue head, green wings, golden breast, scarlet body and long tail, feathers of a purple colour.

It's note is very sweet and it easily learns to speak. There are other species variously named according to their colours. బిలుకలలో ఛేదము, రామతము * n. s. Assafetida. యింగుళు. D. రామతాడు plu. రామతాళ్లు n. s. A gigantick palmyra tree. బ్రహ్మాండమైన తాటిచెట్టు. రామలెమ్మె n. s. ఆనగావలక. OG. 46. రామశ్రుతాకుము or రామకూడ n. s. An ancient gold coin (సిక్కుము) weighing ten pagodas. రామఫలము, రామాఫలము n. s. The great red custard apple, called bullock's heart, or, sweet sop, annona reticulata. See సీతాఫలము. రామబాణము n. s. A bookworm (tinea) lit: The arrows of the hero Rama; as these worms spare no volume whatever, being indiscriminate in destruction. Equivalent to "the bolts of Jove." శ్రుశ్రీకములనుకొట్టే శ్రురుగు. రామభద్రుడు * n. s. The glorious Rama. రామకూడ n. s. See రామశ్రుతాకుము. రామము * n. s. A sort of deer. వృకమారకమ్మగము. SC. H. 3. 9. బింకలలో ఛేదము. రామములక n. s. A certain root. రామరామ interj. Alas! alas! రామలు n. s. A sort of fish. మత్స్య ఛేదములు. D. రామవరము or రామవాక్యము * n. s. Lit. the word of Rama, a phrase for a sacred promise, an irrevocable word, absolute truth. "God's truth." రామసాగరములు n. s. plu. A species of rice. వడ్లలో ఛేదములు. D. రామానుజులు or రామానుజాచార్యులు * The name of a certain saint among the Vaishnavites. See ఛాన్ద్యకాలుఁ. రామానుసి * n. s. A jewel of women. i. e. a superior woman. స్త్రీరత్నము. రామాయణము * n. s. The Rāmāyan: the second epick poem of the Hindus, recording the adventures of Rama, the son of Dasaradha. రామార్యణము గాయిచ్చుట v. a. To give in solemn donation. రామి The neuter noun of వచ్చుట plu. రాములు. The not coming రాకపోవడము. సేయరామి impracticability. తిక్కరామి the difficulty of turning it. Dab. 79. కానరామి the impossibility of seeing. BD. 5. 118. Yayati. 3. 126. ఆక్కచుడు రామినప్పడు పొక్తు చునీ దేవయాన గrieved at his not coming; at his non-arrival.

రామేశ్వరము * n. s. Rāmēswaram, a holy place, (vulgarly called Ramisseram) situated between the island of Ceylon, and the Coast of Coromandel, where the Hindu deity Rama is said to have formed what is called "Adam's bridge," and thereby to have passed from India to Ceylon. రామ్ములక n. s. A certain root? రామ్ములక. రాయంచ n. s. The phoenix or fabulous swan. రాజహంస. D. రాయడి or రాయిడి n. s. Rubbing, plague, trouble, annoyance, ravages. బియక, ఉపద్రవము. L. 14. 26. రాయడిలేక శిరాళ్లంబులైన శ్రోవలజనుగృహస్థులు. ih. 24. 54. మాయవాసినయంరమరియంద్రియముల రాయడిదప్పునా రాగాశ్రుదశ్చ. టీ|| రాయడిదప్పును, ఆ బాధపోవును, ఆ రాగాశ్రుదశ్చను, ఆయంద్రియో మద్రవములుపోగా. R. 2. 89. కలవచెలిదొంగరాయిడిగలుగునింకననుచు. దొంగరాయిడి, చోరో శుద్రవము. Pal. 74. రాపపురులప్పటిరాయిడిమాన్పి. రాయడించుట or రాయిడించుట v. n. To rub together. ఒకటితో సొకటి పురుసుకొనుట. Vish. 3. 113. నానాకిరీట దిన్యస్త్రీశ్రుసూన సౌరభములొండొంటితో రాయడించు. Naish. 6. 124. కుచంబులురాయిడించుగా. P. 1. 587. మిట్టచనుంకవరాయిడించుమైదీవనటింతు. టీ|| రాయిడించు, పురుసుకొనుచుండగా. Vish. 6. 13. రవలిమట్టలమోతరాయడించు, ధ్వనులు పుకటితో సొకటి పురుసుకోగా. H. 4. 2. మగరాజిరాయిడించుమందిరభూమిఁ. వజ్రమణులకొంతులు పురుసుకోగా. రాయడు n. s. (A word used only in compound phrases) King, master, lord; as శ్రులుగురాయడు the king of birds. i. e. Garuda. తెనుంగురాయడు, ఆంధ్రనాయకుడు the name of the god worshipped at Chicacole. కొండలరాయడు the king of hills. i. e. the Himālaya. A title (like Mr.) assumed by Vyāpāri bramins; as రామరాయడు, గోవిందరాయడు. It's plural రాయలు was the title assumed by the last Telugu dynasty; the kings of Vijayanagaram. రాయబారము or రాయభారము n. s. A negotiation, message, embassy. Intercession. శంధిచేయడము, శలహచేయడము. D. రాయభారి n. s. An ambassador. శంధిచేసేవాడు. రాయలు n. s. See రాయడు.

రావణగారు n. s. A secretary. జాబులవ్రాసేవాడు.

రావణము n. s. Clerkship. జాబులవ్రాసేపుస్తోకము.

రాయి n. s. (Gen. రాతి Instr. రాత, plu. రాళ్లు) A stone. కిల. D. యిటికెరాయి a brick. రాయిరప్ప stone &c. [here రప్ప is an Anuk.] రాతికట్టు భూమి stony soil. దిట్టెలురాయి a lump of dross. ఉప్పురాయి a crystal or bit of salt. ఉప్పురాయి వలెనేను పుకకొడుకును పెట్టుకొన్నాను I have one single son whom I have kept as a pet. ఉప్పురాయికలె పుకకొన్నాను I am left solitary. A proverb says చలివందిటికుండలో రాళ్లు వేయడము to dissuade one from a good deed.

రాయిడి n. s. See రాయడి.

రాయిడించుట See రాయడించుట.

రాయిడికలై n. s. A jade, or wrutch. పోరుపెట్టేటి ది. Zacc. 6. 84. రాయిడికలైలైన. వెనుకాయిడియత్రలయిండ్లకోడ్రమల్ సేయవిలాసిన్.

రాయిరప్ప Stones and rubbish. See రాయి.

రాయుట v. n. To rub, to be rubbed, roughened, or frayed. వానిగొంతురాసినది he is hoarse. (his voice is roughened.)

రాయుడు n. s. A title like 'Laird,' or 'Squire,' or "Mr." used among native gentlemen of the Velma caste. రత్నాంబరంబలెరాయుడిచ్చు. (Anon.)

రారాజు n. s. A 'king of kings.' రాజులకురాజు, దుర్యోధనుడు. D.

రారాపిడి, రారాపు plural రారాపిళ్లు or రారాపులు n. s. Rubbing, plague, annoyance. మిక్కిలి పురియక. D. ఉపద్రవము, వేధ. రారాపిళ్లు, పురియక. OG. Swa. 4. 113. రారాపిళ్లుభుజాంగదంబులమణుల్ రాలింక. టి|| రారాపిళ్లు, పురియకోవడములచేతను. ib. 3. 89. కడుకొరారాపుతోగంతుడు ధ్యేగంబంజగవేయ.టి|| మిక్కిలిపుటద్రవముచేస్తున్ను. H. 3. 65. ఏగాతాశగలేగా, రారానస్తేచనెలరా, రారాపుల్, మేరామోహనయాశుశరీరా. Radha. 1. 35. రారాపుజేయకృష్ణుడు.

రారాపు adj. Rubbing together. పుకటితోనుకటి పురుసుకొనే. Swa. Preface 5. ఘనమైనరారాపుచనుదోయిగాయిడి. టి|| రారాపు, పురిపిడికల.

రారేక or రారేకు n. s. A jewel worn by children or women on the forehead. రావిరాకు. OG. Mitra vinda Parin. 2. 28. చురుకుంశలపుచెక్క

డంతు కనిపాచ్చుల్ చెచ్చు రారేకతో కురులల్లాడనిటాల సెత్తుకొనియ్యున్ వేద.

రారేకు n. s. A king, a ruler. భూపాలుడు. OG.

రాలగొట్టుట v. a. To knock off, beat down. రాలేట్టుకొట్టుట.

రాలిపివేయుట or రాలిపివేయుట v. a. To knock off, beat down. రాలిపుట.

రాలు n. s. Error for వ్రాలు Writing. వ్రాత.

రాలు A feminine singular affix; as దుఃఖితురాలు she who grieves. నేనుదుఃఖితురాలైవున్నప్పుడు while I was in grief. అదిబుద్ధిమంతురాలు she is a sensible woman. The masculine form is దుఃఖితుడు he who is in grief. బుద్ధిమంతుడు he who is sensible.

రాలు Contraction of రాళ్లు n. s. plu. Stones. BD.

4. 1518. కరములగోడరాలాదికొనుచునుల్పాలించివినచు. మగరాలు, వజ్రములు Diamonds.

రాలుగాయ n. s. A varlet, rogue, a wicked or mischievous boy. తుంటిల్లికాయ.

రాలుగాయతనము n. s. Wickedness. తుంటితనము. H. 5. 126. వాడునానాటికభివృద్ధివలలబెరిగి, కాకలనుదీరిగడిమిరిగిట్టివారి, రాలుగాయతనానబేరజపుదారి నారి తేరె నెగాంట్లమారియయ్యె.

రాలుచుట or రాలుపుట v. a. To knock off, beat down. To drop. రాలకొట్టుట, కారుపుట. అదికండ్లనిట్లురాలినది she dropped tears.

రాలుట v. n. To fall off, to run or flow off, as tears &c. కుతనమాట. D. ఆకులుగాలుతవి the leaves fall. వానికండ్లల్లోనివృలురాలినవి fire flashed from his eyes. యాకరువులోజనమువుత్తురాలినట్లురాలిపోయినది in this famine the people melted away like so much salt. BD. 5. 854. చాలదోయటనెత్తి చల్లిననినుము రాలనియట్టియరణ్యంతరమున. P. 2. 141.

రాలుపుట v. a. To knock off, to beat down. రాలుచుట.

రావణము * n. s. Sound, voice, noise. ధ్వని. D.

రావణము The infinitive of వచ్చుట q. v. coming.

రావణహస్తము * n. s. A kind of fiddle. వీణాభేదము. SC. Balrama. 5. 24. కావాలిల్లొంబములురావణహస్తములుడిండిములుమురళికలును.

రావణుడు * n. s. The sovereign of Lanka, or Ceylon; (literally, he who afflicts or injures.)

లంకేశ్వరుడు, హింసకుడు. R. 3. 69. దైవతములార
రత్తిజక్షద్రావణు రావణుని దాశరథివైద్రుంతుక.

రావణునికోట A labyrinth, a great puzzle.

రావి or రావిచెట్టు n. s. The poplar leaved fig tree. Ficus religiosa. అశ్వత్థము, పిప్పలము. రావి ఆకురీతిగావణికినది she trembled like an aspen leaf; the leaves of the fig tree being proverbial for fluctuation. XOX రావి, అనగా బ్రహ్మదారుచుచెట్టు the portria tree. Hibiscus populneus.

రావింతుట v. a. To cause to come; to send for వచ్చేటట్టుచేసుట, పిలిపించుట.

రావిడి n. s. (error for రాయిడి) Invasion, ravages (as made by thieves or rats) రాటు, తొండర.

రావిరేక, రావిరేకు, గావిరాకు or రావేకు n. s. A jewel worn by children or women on the forehead. విడ్డలుగాని ఆడవాండ్లుగాని సెక్రటపెట్టుకానేఘామణము. N. 4. 165. బాలేండుబోలినఫాలంబునరావిరేకగడలక.

రావు n. s. Contraction of రాయడు A title like (Mr.) assumed by Vyāpāri bramins or by the Velma caste in the north; as రామరావు, కృష్ణరావు, అప్పారావు, మాణిక్యరావు.

రావే Oh come! Pariz. 4. 20.

రావైతి or రావైతివి Second person singular negative of వచ్చుట. Thou didst not come. రాకపోయినావు.

రావేకు n. s. Another pronunciation of రావిరేకు. D.

రాశి or రాసి * n. s. A heap, pile, a collection, quantity, or multitude. A constellation, or sign of the Zodiac. ధాన్యాదులప్రోగు, మేషాది రాసులు. D. జలరాశి or అంబురాశి the collection of waters, i. e. ocean. జీవరాశి or జీవకోటి the animal kingdom, animated nature. ఉభయరాశి ధాన్యము the gross product of a field before the Government share is deducted. త్రైరాశికము rule of three.

రాశిపోయుట v. a. To heap, or pile up. పోగుగాపోసుట.

రాష్ట్రము * n. s. Realm, country; any public calamity, as plague or famine. దేశము, ఉత్పాతము. మధ్యరాష్ట్రము Central India.

రాశిము * n. s. Frolics, pastime. Rural dances. గోపహంక్రీడ, గొల్లవాండ్రాట. B. X. 1159.

రామలతోడనురాశిము రామానుజుడాడబావిరాగ్లిమసా రాములమాదవియచ్చర రామలుమాల్పిల్లికుడిరి రామవిసాదా.

రాశికము or రాశికీడ * n. s. Amorous pastime among the cowherds. గోపహంక్రీడ, గొల్లవాండ్రాట. W. on Vish. P. page 532. and 534. అనేకనర్తకమోజ్యోవిప్రతాలయాస్మితం, ఆచకుష్టప్రియక్షాత్వాద్రాశికంమస్మిలోద్ధతం.

రాశిభము * n. s. An ass. గాడిదె. D.

రాశిభీ * n. s. A she ass or jenny. A humorous verse says ప్రాప్తేయోదశకవేషాతురాశిభీవాప్యరాయతే.

రాశిభోక్తి adj. Braying, harsh-voiced. Ananga Rang. 1. 15.

రాసి n. s. A heap &c. See రాశి. BD. 5. 397.

రాసున్నము n. s. Quicklime. రాతిసున్నము. Jagann. 2. 87. మేసరాసున్న మెంతయుమెత్తినెత్తిగొరిగి మ్మకండ్లవులునుగ్రుమ్మి.

రాస్మి * n. s. Smilax China, Alpinia Galana. A water plant without any root in the ground. ఏలాకుస్థ్యాం, కురంగచెక్క. గంధనాకుల్యాం, దుంకరాస్మి. రక్తపాద్యాం, అంతరతామర. SO. Mimosa octandria. Rox. 2. 564. The serpent ophioxylon, a sort of perfume. W.

రాస్త్ర See రాస్మి for which this seems to be a corruption. H. 2. 248.

రాహిత్యము * n. s. Nonentity. అభావము, దోషరాహిత్యము freedom from fault, the being without fault. గుణరాహిత్యము unqualifiedness. i. e. the being without good quality. A. 3. 96. దేవాదిభేదరహితంబైతద్భేదరాహిత్యమున.

రాహు * n. s. The name of the ascending node of the moon. విధుంతుడుడు.

రాహుతు or రాహుత్తు n. s. A trooper, a horseman. రాహుత్తుండు, గుర్రపురొతు. D. M. VI. 3. 217. ఆకుదివేపురురాహుత్తులు సైక్లవెట్ట. Zacc. 4. 54. చుట్టములైనరాహుతులుసూరలబేరెలిమి. Swa. 4. 107. ఓరాహుత్తశిరోమణి.

రాహువు * n. s. See రాహు.

రాక్షసి * adj. Appertaining to goblins or fiends, devilish, cruel, inhuman. అసురశింబంధమైన, దారుణమైన. రాక్షసకృత్యము an inhuman or savage conduct, a horrible deed.

రాక్షసత్వము * n. s. Giantship, demonism. అను రత్వము.

రాక్షసవివాహము * n. s. A giant marriage i. e. the violent seizure and rape of a girl after the repulse or destruction of her relatives. బంధువులకు విరోధము గానుచును బలాత్కారము గా తీసుకొనిపోయి చేసే పెండ్లి. B. X. 52. 3. అంకిలిచెప్పలేదు చతురంగ బలంబుల తోడ నెల్లె నూతుంక జనాభానీవు శివపాలజరాసుతులంజయించినావంక కువచ్చి రాక్షసవివాహమునంభవదియ్య శౌర్యమే యుంకువచేసి కృష్ణపురుషోత్తమచేకొనిపొమ్మువచ్చెదఁ.

రాక్షసి * n. s. An ogre or she demon, a female fiend. అనురక్షి: రాక్షసిముండ a she devil, a horrid wretch.

రాక్షసుడు * n. s. A demon, fiend, goblin, giant, titan, cannibal, vampire, evil spirit. అనురుడు, దానభుడు. See origin in KUR. 1. 287. I.S. J. VIII. 68. 69.

రి A note in music called B. See on S శ.

రి An affix. See notes on అరి.

రింఖ * n. s. A horse's hoof. గుర్రపుదెక్క. D. Anirud. 4. 62. రింఖాశింఘాతజాతావృతవతతథ రాఠేణుకుంకీకృతాభుత్.

రింఖాము * n. s. Slipping, stumbling. స్థలనము. SC. తొట్రుపాటు. Balaram. 5. 109. కుంగతురంగ రింఖాబజధూళినివతవతంగ.

రింఖత్ * adj. Slipping, stumbling. Shining. Skipping. స్థలితమైన, తొట్రుకుదే, శ్రుకాశించే, గంతులువేళే. Ananda Tantram. 2. 47. రింఖత్ర రంగశించారఃశిమాత్రాంతదిగంతరః. T. 5. 62. రింఖత్తనకమణిపుంఖశరముల. టీ|| రింఖత్, శ్రుకాశిస్తున్నటువంటి. ib. 5. 126. కంధరాకాంతి దూర్వా, ఘనతర్జిత్ర ర్ష రింఖత్తరశదన మృగత్రా శువిత్రాశిలోల. టీ|| రింఖత్, యెగురుతునున్నటువంటి. Swa. preface. 53. నైంధవరింఖాశింఘాత జాతరేణాగ్రతమోరింఖద్రిపుస్తక. టీ|| రింఖత్, తొట్రుకుడుతున్న.

రింగు n. s. The fluttering of wings. శుశికుఠాది ధ్వని. D. a Chatu says రెక్క గాడ్పులుమింటరింగునునగ.

రింగులు n. s. plu. The ends of a garment. కుంగులు. Raja Sekhara. 1. 24. బలువైనవిలుకచేజలు

వైనశిస్తుంపువలుకరింగులు గా గవారగట్టి. R. 2. 109. పులితోలువిడిపించి జిలుగుదువ్వలుకరింగులు వల్లవాటుమైకొలుకువచ్చు.

రింఘాళి * n. s. Multitude, crowd, mob. శమామాము. SC. Swa. preface 15. మూరురాయరగండ పెండేరమణిమరిచిరింఘాళి గలయనావృతములగుచు. టీ|| రింఘాళి, గుంపు. R. 1. 19. హాళింగాని యాడందగు, హాళిశ్రుశస్మాదయార్ద్ర యామధుపాళిక, కేళిశంకేతితకంకేళిగుభుచ్చ స్వరూడుఘుణరింఘాళిక.

రికము n. s. An affix like hood or ness, as పెద్దరికము greatness. సేనరికము cousinhood. దొంగరికము thieving. కన్యెరికము virg-inity. చుట్టరికము relationship. కొత్తరికము newness. చూలరికము UH. 4. 191. the being a paria.

రిక్కలు n. s. plu. Stars. Pustules, wheals, blisters. సక్షత్రములు, బొప్పలు. D.

రిక్కవెట్టుట or రిక్కవిడుట v. n. To stretch the body through drowsiness. ఒళ్లువిరుచుకొనుట అనిఠోచినది. BD. 3. 2244. కుక్కలవిల్పుచురిక్కవెట్టుచును, నెక్కాన సెరి గాలనిల్పుచుంజనుచు.

రిక్కించుట v. a. To prick up the ears &c. నిక్కపొడుచుట. R. 2. 19. విగుశుట్టెళ్లమరిందివేటకుభటుల్ వేర్వేరనంకించుండుగవిల్వకమురియుకబయల్ శుశిగానుక దాటుకదిశల్ నిక్కినిగి కాల్దిపుసెలుంగడుక చెవిగవల్ రిక్కించిమై త్రాకుపొల్పు గడల్గాల్పుచు బోవుదిశ్చ మొలవేల్పుల్ దత్తడుక మొత్తడుక. A. 5. 152. త్రొక్కుచేంట్లకు గాకరిక్కించుజెరివినగంధఫలితుంజ్జిగబరులలర. టీ|| రిక్కించు, వైకిపువిక్కియిండేట్టుగాను, చెరిచిన, ముడవబడిన, నిక్కబొడుచుకొనేట్టుగాను అంటే బాగు.

రిక్తము * adj. Empty, void, poor, indigent. శూన్యమైనది, వట్టిది. D. పుత్ర.

రిక్తమాస్త్రము * n. s. Empty-hand. పుత్రచెయ్యి. one verse says రిక్తమాస్త్రేన సోవేయాద్రాశానందైన తంగురుం.

రిక్తమాస్త్రుడు * n. s. He who is empty-handed. శూన్యమాస్త్రుడు, చేతయేమిన్నిలేనివాడు.

రిక్తుడు * n. s. A poor man, a pauper. దరిద్రుడు.

రిక్తురాలు * n. s. A poor woman. దరిద్రురాలు.

రిక్తము * n. s. Wealth, property. ధనము. SC.

రిక్పహరి * n. s. An heir; one who succeeds to the property of the deceased, and gives the funeral cake. దాయది, పిండ ప్రదాత &c. SC.

రిచ్ఛ or రిచ్ఛపాటు n. s. Horror, terror, stupefaction. నిశ్చేకత్వము. D. దిగులు, విశాకు, ప్రమాదు పాటు. A. 5. 155. మింటనుండుట గాదనియింటి పైకి, దెచ్చుకొంటినటంచు వెకొరిచ్చవెడలు. ట్టిరిచ్ఛ, చీదర. T. 3. 88. అనవినిగుండెరుబ్బినగనచ్చెరు పాటుచరిచ్ఛపాటు నెక్కొనుగరు పాటునుంగదుర. ట్టిరిచ్ఛపాటు, దే.మొత్తొచకయుండడము.

రిచ్ఛగొనుట or రిచ్ఛకడుట v. n. To be horror-struck, to be stupefied. దిగులుకడుట, విశాకుకడుట, ప్రానుకడుట. S. 3. 271. అచ్చటజారుని గానక, యచ్చెలియుచ్చెలితమానాంభోరుమామై, రిచ్ఛవడి తెప్పికోలగు, హెచ్చరికకొవరియువారి నెల్లడ నెమకక. రిచ్ఛకడి, దిగులుకడి. KP. 3. 190. వచ్చిరిచ్ఛవడి యెనచ్చెరువండుచు. Satyabhama.

4. 221. వచ్చిమురారీరిచ్ఛవడివారిజిలోచనయుండుచందముక. BRY. 792. అద్దశముఖుడెట్లొండుచిద్దశకరికించిరిచ్ఛవడిమండ్రులు. ఆదిలక్ష్మీవిలాసము 4. 123. రిశ్చులిరిచ్ఛకడిచూడక. Vish.

7. 79. వెచ్చనిరిట్టూర్పుగదురవిహ్వలమతితోరిచ్ఛకడిబామ్మధారలు. T. 4. 170. సురరీరిచ్ఛకడగ. ట్టి విశాకుజెందగాను. Vish. 7. 139. అచ్చటివారలబాలగోపాలముగా వచ్చిరిచ్ఛలుకడి చూచుచుండిరి. Cavi. car. preface. 39. అశ్చుమధయాద్భుతవార్షశ్శ్చుభిత మతిరిచ్ఛవడిన చతురాననుపై.

ట్టిరిచ్ఛవడిన, అవశస్యమునుపొందినటువంటి. KH. 5. 22. భూతలమునవ్రాలిరిచ్ఛగొని.

రిటి * n. s. A crackling sound? అస్తిశ్వాలోచ్ఛని. D. అస్తిరటశ్రారము.

రిత్ర adj. Empty, fruitless, vain, unprofitable, mere. కూస్యమైన, ఉత్ర, నట్టి. Bahulaswa. 5. 181. గుడంబు, ముత్రేశురువ వెకొరైట్టి గుత్రలంబ, కెత్తిత్రైవేదియంగడిరిత్రవేసె. URT. 8. 141. రిత్రవివారమేటికక. L. 4. 346. రిత్రనూరేనకృతిం చినట్లుండు. BD. 5. 178. జగములలోరిత్రశడివచ్చెనికు. రిత్రమాటలు empty words.

రిత్రరించుట, అనగాచక్క గానిక్కించుట. OG.

రిశ్చుక * n. s. An enemy, foe. శత్రువు. D. B. X. 48. సుతులరిశ్చుకక.

రిమ్మ n. s. Giddiness, perturbation. దిమ్మ. Vema. 3. 30. జ్ఞానమెన్నగుచువుజ్ఞానమీనముమిథి రెంటినిం

దునుండురిచ్చ చూడ, రిమ్మ తెలిసెనేని రెచ్చి తానుండ. దా. వాడీరిమ్మ తిరిగినది his giddiness is gone off.

రిరంశ * n. s. Wish for sport, lust, amorousness. Ananda. 4. 46. క్రుధితేభుక్తిమితాస్యాత్ రిరంశాయాయతెత్రియా. S. 3. 273. శీకటికండరంబునుంబోలుతదంతరాశితలముక వడిజేరిచువారిరంశమై.

రిల్లు n. s. A moth, a bookworm. చిమట.

రిల్ప n. s. A flutter. శశికమోదిచ్ఛని. D. Name of a gregarious waterfowl with a grey body and a black head. రిల్పముని fluttering.

రిల్పన adv. Suddenly, abruptly, quickly, speedily. శీఘ్రముగా. D.

రిషి Error for ముషి A saint or santon.

రిశ * n. s. Irreverence, scorn. తిరస్కారము. D.

రితి * n. s. Manner, mode, method, way, state, condition. యేకరితిగావుండే Regular, correct, steady. మర్యాదయు, ప్రకారము, ఇత్రడి. D.

రిమ, రీతులు Error for రీతి Manner &c. యారీతున, ఆరీతున "thus."

రుంజ n. s. A brazen drum. ఆనర్ధవికేతము, ఆవజము. Pal. 131. శంఖులుకామాళాశాస్త్రురుంజలును. ib. 258. ఘనమైనరుంజలుకనకతప్పెట్లు.

రుండము * n. s. The head separated from the corpse. SC. దేవవిముక్తశిరసి. BD. 4. 66. రెండుకొమ్ముల సెక్కిరుండంబుగాడ ప్రాణవిమోక్షతాతమనభక్తుండు. ib. 1134. రుండాధరణారోద్రశ్చుండనీకక.

రుండ్రము * adj. అనగాగొప్పది. D.

రుక్మ * n. s. Sickness. Splendour. రోగము, తేజస్సు. D.

రుక్మము * n. s. Gold. బంగారము. D.

రుక్మవతి * n. s. A name of Rati రతీదేవి. D.

రుక్మి * n. s. The brother of Rukmini. రుక్మిణీదేవిచక్కముడు.

రుక్మిణి * n. s. Name of the principal wife of Krishna. కృష్ణునికట్టెవుదేవి. రుక్మిణికళ్యాణము the marriage of Rukmini, the name of a particular episode, in the Bhagavatam, which is much read as a school-book.

రుక్మము * adj. Bent, crooked, curved. వంగినది. D. భుక్కుము.

రుక్మత n. s. Sickness. వ్యాధి.

రుచకము * n. s. An ornament for the neck, or breast. కంఠభూషణము. D.

రుచి* n. s. Desire, wish. Lustre, light, splendour.

Taste. రుచ్య, రాగము, శ్రీధ, కిరణము. SC. బుభుక్ష. RKD. చవి. D.

రుచించుట * v. n. To be agreeable, to be sweet.

అదినాకురుచించలేదు I do not like it. S. 3. 368. ఇత్పనినాకుకొనరిపోదు మొకురుచియింపకబోలునిప్పట్టునక.

రుచిఅయిన adj. Delicious. చవిగల.

రుచికరము adj. Delicious, fine, sweet, agreeable. చవిగల, సారముగల.

రుచిచూచుట v. a. To taste. చవిచూచుట.

రుచిరము * adj. Charming, beautiful, pleasing. tasty, sweet. మనోహరమైన. SC. B. 3. 1000.

రుచ్యము * adj. Pleasing, beautiful. మనోహరమైన. SC.

రుజ * n. s. Disease, destruction. రోగము. SC. URT. 5. 32. యేల్పిపాశలుజరయును ఘోరరుజలునడరనాతురలై. P. 4. 213. దుఃఖరుజాశుభ్యము.

రుఠము or రుఠంపు adj. Hard, firm. Satya. 3. 49.

రుఠమైన హెంబట్టుబటువులున్నవి గాని పనితనీచంటిగుంపెనలులేవు. T. 2. 74. వానిరుఠంపుపెందోదలు. టీ|| రుఠంపు, దృఢభావము, అనగావిగలిగినటువంటి.

రుఠముగ adv. Firmly, certainly. కట్టిగా, అనగా రూఢిగా. Valeswara. 5. 116. అటుగాననేనునియ్యడకుటిలాలకనిన్ను నిత్తు గువవర్ధనకుం రుఠముగనింతుమిక్కిలిఘటితో పాయంబులేదు కలలోనైనను. T. 1. 37. రోమరాజిగనుటించె, రుఠంబుగ, గొనునైకయింబల సెకతుల్ చెలంగె. టీ|| రుఠంబుగ, రూఢిగాకనుపించెను, అగుతుదెను.

రుఠ్ఠు * n. s. Wrath, anger. క్రోధము. D. రుణము Error for ఋణము.

రుఠము or రుఠి * n. s. The cry of birds; any cry or noise. వానిఠం, అనగాశుభశ్వాదీనాంశబ్ది. RKD. A. 5. 159. శ్రవణులికాళిరుఠిచక్కగజేయక. టీ|| రుఠి, ఠద.

రుఠపు Error for ఋఠపు.

రుఠ్ఠ n. s. Destruction, ruin. నాశనము.

రుఠితము * n. s. Weeping, crying. ధ్వనిగానేడవడము. D. యేడ్పు.

రుదురాకలు, రుదురాక్కలు or రుదురాచ్చలు n. s. plu. for రుద్రాక్షులు the berries of the Elaeocarpus; of which rosaries are usually made. మా

లాఫలవృక్షముయొక్క విత్తులు. Chenn. 4. 206. శ

న్నంపురుదురాకశరములు మెడమూని. H. 5. 109. విత్తరపువిభూతిశేఖలరతంరుదురాచ్చలుగల్గిభాసిలుక. Chenn. 3. 51. నుదుటనురులుగొన్నరుదురాక్కలెడగల్గనయ్యయొరపుటెలుకనలవియగునె.

రుద్దుట v. a. To rub, scrub. రాచుట.

రుద్దము * adj. Surrounded, begirt, obstructed. ఆవృతము, పొడగబడ్డది. SC. అరికట్టబడ్డది. D.

రుద్రజట or రుద్రజడచెట్టు * n. s. The plant termed sweet basil. *Ocimum basilicum*. జటావల్లి. D.

రుద్రపాము n. s. A certain venomous snake. శర్పవిశేషము.

రుద్రధూమి * n. s. A cemetery or place where the dead are burnt or buried. శ్మశానము.

రుద్రపీఠ * n. s. A sort of lute. వీణావిశేషము. Surabh. 102. నీళ్లగింకియు గాజునిలువులద్దమురుద్రపీఠకినైరవట్టివేళ్లసురటి. See రుద్రి.

రుద్రాణి * n. s. A name of Durga, or Parvati, wife of Siva. పార్వతి.

రుద్రాక్షు చెట్టు * n. s. The tree termed *Elaeocarpus ganitrus*; the seeds of this tree, named రుద్రాక్షులు are much used for rosaries by the Saivites. రుద్రాక్షుపిల్లి a hypocrite, lit: a cat with a rosary in her hand.

రుద్రి n. s. A sort of lute. W. వీణావిశేషము.

రుద్రుడు * n. s. A name of Siva, also a name given to certain lesser deities. శివుడు, ఈశానుడు.

రుధిరము * n. s. Blood. రక్తము, నెత్తురు. R. 7. 146. Lalit. 15. 11.

రుఝుట or రుఠ్ఠుట v. a. To fling, toss, throw. విసిరివేసుట.

రుబ్బారుళ్లుగాజేయుట v. a. To spoil, to cut into pieces. చింబరవంబరచేసుట. P. 3. 302. కాయంబెక్కడనుండేనేమిపని తాకందర్పప్రాణేశ్వరంబాయంబాలపు ప్రాణముల్ మనసు రుబ్బారుళ్లుగాజేయుటకాదాయస్వచ్ఛుగ్గుదాశుయోధములంటంగొంటంజేర్చి యాచాయంబై కొనిచెక్కు సుక్తిరతి రాజ్యశ్రీలజేలింపుడుక. టీ|| మనసురుబ్బారుళ్లుగాజేయుటకా, విత్తమునుసంతోషబెట్టుచున్నందుచేత అని అశంకతముగావున్నది అయితే నామనస్సును వేధించడమునకై అపుంపే శిరశుముగావుండును.

రూపుట v. a. To grind, in a mortar, any thing first moistened in water. రోటిలో వేసి గుండుతో మెరుపుట.

రూపుపాత్రము, రూపుపాత్రము n. s. The stone pestle used in a mortar రాతిరోటిపాత్రము. D. రూపురాయి n. s. A grindstone.

రూపురోలు n. s. A mortar for grinding. రాతిరోలు. D.

రురుపు * n. s. A sort of deer. నల్ల చారలు తెల్లమచ్చలుగల రురుపు. D.

రువణము, అనగా బాక్ష్మ శము. OG.

రువారపు adj. Beautiful, elegant, graceful. అందమైన, సొగసైన. T. 2. 74. వానిరుటంపు పెందోడలు వానిరువారపుని బెచ్చుటంబాడల్. టీ|| రువారపు, సొగసైన. Ila. 3. 129. తుయనము బోయవచ్చెటిరువారపు ముచ్చటలావలంతు రెంతయు నినునూడు ప్రాడలకుతప్పక జెప్పము. ib. 4. 81. ఇంతివూబోణుల సే, ల్పంతి చేమరివిరియ వారపు బంతి, కంతుని కట్టుట దంతి.

రువారము n. s. Beauty, elegance, grace. అందము, సొగసు. S. 3. 323. నీటి కాగులలో ననడ బూచిరువారమిట్టారయన చాదు బొట్టమర్చు.

రువ్వ n. s. A farthing. దమ్మి. D.

రువ్వచ్చుట v. a. To give a lesson to a boy in the Vedas; making him repeat it a set number of times. చిన్నవాండ్లు పునఁగ ను వల్ల వేయడమునకై పుపాధ్యాయులు ముందర పుక శుర్యాయము చెప్పట. KP. 4. 46. పదవర్ణ సౌప్తవ శ్రుకటనం బెంతయునింపు పారంగ రువ్వచ్చియిచ్చి, తగును నాత్తాది ఛేదములు గంటక శుర్యగను బామ్మ చేపట్టలగర పికరపి.

రుపున n. s. A lesson given to a boy in the Vedas. పిల్ల కాయలు పునఁగ ను వల్ల వేయడమునకై పుపాధ్యాయులు ముందర పుక శుర్యాయము చెప్పడము.

రువ్వట v. a. To fling, toss. విసిరి వేసుట. Vasu. 3. 165. లతావనితాళిరుపున లేమరువపు బంతులట్ట.

రుష * n. s. Anger, wrath, passion. కోపము. Lalit. 4. 13. ib. 12. 14. DRY. 2240. line 3.

రుషి plu. రుషులు * n. s. A hermit, monk, santan : thus spelt instead of ఋషి. R. 2. 73. వేరుఋష్యశృంగుడంటు పిల్వనంపు మంతుగా, నారుషిశ్వరుండువచ్చె నాభలింతుకోరికల్. M. IX. 2. 189. రుషులైరి వారు మరుగ్గణంబు. In these verses the rhyme proves this spelling.

రుసి n. s. for ఋషి A hermit. P. 1. 259. రుసి వంటి దాన్ని నన్నీ కు సిగుంపుల బెట్టి యు మిగుతి చెడు పాతుంబసి బో లతాకు నిను నేను సురస్తుంబాలు జాలు సో హాయి నుడుకల్.

రూ|| (in accounts) a contraction for Rupees. See on రూపాయి. Thus రూ|| ౨౫౦ Rs. 250.

రూక plu. రూకలు n. s. A silver penny, usually called a fanam : a small coin of silver or gold (which in ciphering is contracted thus ర్.) రూక or చిన్నరూక a single fanam. పెద్దరూక the coin called a double fanam. బంగారురూక a small gold coin. కంతీరవ రాయరూక the Cante-roy fanam : named after a king whose proper name was *Canthi rava* or "Lion," valued at nearly three Rupees. రూక, రూకలు Money in general : wealth. రూకలుగల moneyed, having money. రూకలు లేని penniless. చిన్నమెత్తు వెంకి బంగారుపుముద్రికలు. D.

రూఢము * adj. Sure, certain, true, public, notorious. Opened, blown as a bud. నిశ్చయమైన, శ్రుసిద్ధమైన, మొలచిన. D. రూఢముగా adv. Positively, certainly.

రూఢి * n. s. Certainty, truth. Fame, notoriety. నిశ్చయము, శ్రుసిద్ధి.

రూఢి or రూఢియైన * adj. Certain, notorious, usual or customary. Peculiar (as opposed to యోగిక that is, etymological or radical) the రూఢ్యర్థము or usual meaning of శుంకజము is a lotus but the యోగికార్థము or literal sense is mud-born. నిశ్చయమైన, శ్రుసిద్ధమైన, అనన్యసాధారణమైన. లోకరూఢి అయిన universally known.

రూఢిగా adv. Positively, certainly. అదినాకు రూఢిగావున్నది I am confident of that, I know it for certain. నిశ్చయముగా.

రూఢిచేసుట or రూఢిచరుచుట v. a. To ascertain, confirm. నిశ్చయించుట, నిర్ణయించుట. రేపుచెట్టేటట్టు రూఢి చేసినారు they have determined on going to-morrow. తమరు చెప్పిన దాన్నే రూఢి చేసినారు they have confirmed your statement.

రూఢిము * n. s. Figure, form, shape, appearance, semblance, beauty. నిజరూపము, పున్నరూపము, కలరూపము the real form. The fact, the very truth, reality. అర్థరూపము and పూర్ణరూపము are terms in statuary for the profile and front

figure. శ్రవ్యరూపారూపముగలశివేశ్వరుడు the Lord of all : who is in the forms of all things existing. మారురూపము metamorphosis, another shape, a disguise. శ్రవ్యరూపము, సౌందర్యము. D.

రూపకముగా adv. In the shape of. రొక్కరూపకముగా చెల్లించినాడు he paid them in cash. రొక్కరూపకముగా చెల్లించినాడా శరకురూపకముగా చెల్లించినాడా? did he pay it in money or in kind?

రూపకమైన * adj. In the form of, in the shape of: a word only used in compounds, thus, భూరూపకమైనజీవనము subsistence derived from land. ఆకారమైన.

రూపదచుట v. a. (From అడంచుట, ఆగుచుట) To kill. చంపుట. Vish. 6. 283. శతభస్మదుతం ద్రినకారణంబరూపదంచుటయు.

రూపరతుట v. n. To perish. శ్రవ్యరూపనాశనమవుట. Swa. preface. 29. ఈశ్వరుడైజనియించి రూపర౯. టీ|| శ్రవ్యరూపనాశనమైపోయెను. P. 3. 319. రూపరమెశివి.

రూపవంతుడు * n. s. A handsome man. అందగాడు.

రూపకతి * n. s. A beauty or beautiful female. అందకత్తె.

రూపనీ * n. s. A beauty. చక్కనిపురుషుడు, చక్కనిస్త్రీయు. D. Zacca. 5. 169. శత్రుపురూపనీయుగు శశి. S. 3. 313. ఒకకత్తెరూపనీగాకున్నసోనియన్నసోనియనెడుమాత్రమునకైననుండవలయు.

రూపాంతరము * n. s. Metamorphosis, another form. మారురూపు.

రూపాజీవ * n. s. One who lives by her beauty. వేశ్యాస్త్రీ. D.

రూపాయి (or రూపాయ) A rupee. పొట్టిరూపాయి, గడ్డరూపాయి or గుండురూపాయి a narrow thick rupee of the old coinage. డాలరు రూపాయి (i. e. dollar rupee) is a rupee of the broad flat coinage introduced by the English government. ముప్పదివిన్నములయెత్తు వెండిముద్ర.

రూపించుట v. a. To prove, to ascertain, to confirm. నిరూపించుట, రూపిచేసుట. Bilh. 3. 29. భూపాలుడుచెప్పినవిషయాపాతముపుణ్యమంతయూ విభునిదెవారూపించినట్లనేయుదునట్లునలైనయూ గమెట్లొన్నడయో. Sar. D. 431. చిటిపాటిమాటలవి

త్రాంశికు, పినరల్లిగా దెరూపించనావంజిననిసుమి. Sumati. 149. రూపించివలికివొంకకు. అగతరచుట, చూపుట. D.

రూపు * n. s. Form, figure, shape, manner, mode, way. ఆకారము, విధము. Vish. 4. 257. మూనిసులనగ్నరూపుల. Bilh. 2. 143. మున్నుతమనేచుతుగమూనిమోమురూపుజెందనిండుని.

రూపుచేసుట v. a. To re-establish, reform (a village) మళ్ళీకాపులనుచేవికా గ్రామముగాయేర్పరచుట.

రూపుమాపుట v. a. To blot out, kill, destroy. చంపుట. D.

రూప్యము * n. s. Silver. వెండి.

రూక్షు n. s. Fever. జ్వరము.

రూక్షము * adj. Harsh, rough, not smooth, unkind, unfriendly. అక్షేప్తి, అమశ్రీకె. SO. బరుసుగావుండే, గరుకుగావుండే, అవిశ్వాసమైన.

రెంటను or రెంటు In two, on both. The locative of రెండు two. M. XIII. 4. 423. అరెంటనుశకలంబుగ్రధితమై. G. 6. 70. అధమురురెంటుజిత్రంబుగావులు.

రెంటను, అనగాచర్మమును, రెండనుట. OG.

రెంటము or రెంటంబు n. s. A cloth woven with a double thread. జుమిడిపోగునేతదుక్కుటి. OG. A. 1. 13. పులుగురాయనిచట్టువలననై సెరవట్టుపొంబట్టుజులుగురెంటంబుతోడ. టీ|| దుక్కుటితోడను.

రెంటలు n. s. Severings, a division, the state of being two. జరలు. D. ద్విత్వము. A. 5. 23. తారెట్లగుడమ్ము, శేరినములైంపు శిరులచేడియచన్నుల్, లోరెంటలుడివెఘనమగు, వారునిజాజవముజేరువారికినిరే. టీ|| లోరెంటలు, లోశలరెండుగావుండుటలు.

రెంటాల or రెంటాలుగా adv. Doubly, by couples. రెండేసిగా. రెంటాలనలకై forty by couples. i. e. eighty.

రెంటిబంజు n. s. A double torch, a pole with two torches at the top. యాలాగ్గీవటీలు. OG.

రెంటేన adj. In a double. రెండుగానుతివి. Thus మృతమర్త్యురెంటేననిడ్డ on doubling up the corpse. A. 6. 21. మృతమర్త్యురెంటేననిడ్డజాలకనెనెత్రు, రంజిల్లుపెనుబొద్దుముంజివారి. టీ|| రెంటేననిడ్డ, ద్విగుణముగామణివిద్దోపిసండువల్లను.

రెండగుట or రెండౌట v. n. To be separated, or become two. శ్రత్యేకమాట, బద్ధతాట.

రెండవ త్రికటుకము n. s. అనగా పలకులు అవంగాలు ఆకు కుత్తి. D.

రెంకింట or రెంకింటం adv. By two. రెంకిం. రెంకింట గుణించు multiply by two.

రెండు n. s. Two (Gen. రెంటి or రెంకింటి Dative రెంటికి or రెంకింటికి plu. రెండ్లు.) రెండువచ్చినవి both came, two came. ఆతనకిరెంటికిలేదు he has neither, i. e. he has neither food nor raiment. రెండువచ్చినవికూడారాలేదు two came, and three did not come. తన్నదిలేనిది రెండు తెలియలేదు I know neither if he is there or not.

రెండు Numeral adj. Two, both. ద్వి. రెండుమాట్లు twice.

రెండుతలచుట v. n. To think both ways, i. e. to be double-minded, or treacherous. ద్రోహము చేసుట. కన్నతల్లికిరెండుతలచేవాడు he who is treacherous to his own mother. ఆకుండ రెండు అయినది it broke in two.

రెండుకడుట v. n. To separate, be at variance. భేదపడుట.

రెండో Second, other; as యిందుకు రెండో పేరుయేమి what is the other word for this? రెండోవాడు తుండలేను nobody else was present. రెండో మనిషితో చెప్పలేదు I told nobody else. ఆతడు రెండో కృష్ణుడు In beauty he was a perfect Apollo.

రెక్కరెక్కలాడే adj. Slender, thin, wizened. కలచి. రెక్కరెక్కలాడేవాడు a thin lean man.

రెక్క n. s. A wing శుక్రము, also any thing resembling a wing, as 2. the shoulder blade. 3. a leaf of a door. 4. half of a plantain leaf. 5. పోక రెక్కలు pieces of smoked fish. 6. the down of feathers. అంచరెక్కలపెట్టె a down bed. రెక్కలతలుపు a door which has two leaves, such as a common English door. రెక్కలాగు తన్నది she is very slender. రెక్కముక్తా ఆడకుండా తన్నది It is very close or suffocating. I cannot stir hand or foot. పెడరెక్కలవిరివికట్టుట to pinion a man.

రెక్కపాయలు or రెక్కపాలలు n. s. A sort of grain. H. 4. 157.

రెక్కాములు A sort of grain. ధాన్యవిశేషము. H. 4. 156.

రెక్కానుట Error for రెక్కానుట.

రెచ్చుట v. n. To low as cattle. To be proud. ఆపురెచ్చెననుట. D.

రెట్ట n. s. The upper part of the arm. Filth; the dung of birds or fish. A certain tint of carmine in painting. [మనిషియొక్క రెక్క, శుశ్రియొక్క మలము, నర్లవిశేషము.] వానిరెట్టవదిలినది his shoulder is dislocated. కోడిరెట్ట, or కోడితిలయ్యి fowl's dung. Retta is the name of an astronomer whose school is called రెట్టమతము: some say he was a potter; like Nigidius Figulus, who (See Augustin in Bayle) was an astronomer, called the Potter on account of a certain argument he uses.

రెట్టనాడి adj. Strong. బలిష్ఠమైన. రెట్టనాడిగుర్రము a strong horse.

రెట్టి n. s. and adj. A double or fold. మూడురెట్లు threefold. ద్విగుణము, గుణార్థము, మూడురెట్లు నాలుగురెట్లు అని. D.

రెట్టించుట v. a. and v. n. To double, redouble, repeat. To oppose. ఇనుమకించుట. D. ఎదురాడుట. N. 9. 365. స్త్రీశ్రారంబు రెట్టించు. టీ|| యిబ్బడించగా. BD. 5. 925. అలకరెట్టించు రెండా బోతులిచుట. IIa. 4. 33. శవనసామర్థ్యంబు రెట్టించెనే. టీ|| యినుమకించెనే. తండ్రితో రెట్టించవద్దు do not oppose your father. చూటలు రెట్టించినవి it came to high words.

రెట్టింపు adj. Twice as much. యినుమడి, యిబ్బడి.

రెట్టు n. s. Dowlas, huckaback, a very coarse long cloth. కుతకగుడ్డ.

రెట్టెము n. s. A cloth woven with a double thread జమిలిపోగునేతదుప్పటి. Rucmangada pref. 33. పులితోలిరెట్టెంపు వెలికట్టుగి ట్టెంబు కటిమండలంబునగరిమెదనర.

రెడ్డి plu. రెడ్డు n. s. (A title annexed to the proper names of the aboriginal Telugu caste of cultivators;) the head man of a village.

రెడ్డికమువేయుట v. n. To sit on the floor, with one knee up and a cloth round it and round the body in a knot. పైకకాలుమడుతుకొని దాన్ని అంగవస్త్రముతో నడుముకు విరియకట్టుకొని కూచుండుట.

రెడ్డిపాలవంకెలు n. s. A sort of grain H. 4. 157. మోడుగతోడి మెలుముడుకశరలు, శున్నశువు రెడ్డిపాలవంకెలు సుఖిభోగులు శుచ్చకర్పూరశరలు.

రేడివారి నానబ్రాలు n. s. A plant. Euphorbia Thymifolia or E. Hypersifolia Rox. రక్తవిందు చ్చదము.

రెన్నెల్లకు adv. In two months. రెండు నెలలు అయ్యెట్లుటటికి. Calahasti Mahat. 2. 95. నెలరెన్నెల్లకు జీరజిక్రై త్రిజగన్మాతయిల్లాలిక్రై.

రెకు రెకు n. s. (anuk) A faint flutter. రవంతకొట్టుకోవడము, కొనప్రాణముతోవుండడము. D. says అన్నివ్యాధ్యాధి.

రెకు రెకుమనుట or రెకు రెకులాడుట v. n. (anuk) To be faint or fluttering with weakness. రవంతకొట్టుకొనుట, కొనప్రాణముతోనుండుట.

రెప్ప n. s. The eye-lid. శుక్తు. Vema. 586. రెప్పలు మూసియు మూయక with quivering eye-lids. Pal. 25. కంటికి రెప్పయు గాచినభంగి he kept her as the apple of his eye.

రెప్పపాటు n. s. A wink. నిమేషము, రెప్పవాల్యదము. D. రెప్పవేయడము.

రెప్పవాలుచుట, రెప్పవాల్యుట v. n. To wink. రెప్పవేయుట, కన్నుమూయుట.

రెప్పవేయుట v. n. To wink. కన్నుమూయుట, రెప్పవాల్యుట. Vema. 2085.

రెప్ప or రెప్ప n. s. A sprig. చెట్టుకొమ్మ. D. వినైకొమ్మ. Ila. 3. 172. వలచుగొజ్జి రెప్ప మర్వంపురెమ్మ. టీ|| రెమ్మ, అనగా రెప్ప.

రెమ్ముట v. a. To pull out, pluck out. పెరుకుట. Vijaya Vilas. 1. 9. రేలమ్మ తాంతులో శశము రెమ్ముడమంచుడలంచి. Satyabhama. 3. 51. మరురణమందు నెగ్గి మనుంచము దిగినచేతివల్యనేదురుసు గరెమ్మి నంగి నుకతో గరి. Balrama. 4. 78. ఒకలల నాశిరోమణిచి మోజుకలాశము చేత మూనిసారెకు నుశి కాండచంకజము రెమ్ము చుద్రిచ్చగ నవ్యగల్గనక. Kama Sastram. 3. page 9. రెండుచేతులనెరికురులో రెమ్మి కట్టి. Satyabhama. 2. 145. బెరయచిరాలునక బొలనవ్రేలున కుచ్చెల రెమ్మి నివిషాబారవిచివుక్తు నంగది సెబోటియుతా నెదురొత్తులియ్యగక.

రెయ్య or రొయ్య n. s. A craw fish. పుకచేకు. G. 1. 112. శరీకె మెట్టరెయ్యకురిగయింగిరికము.

రెల్ల n. s. A reed, used to write with. శరము. SC. Saccharum Sara. Rox. 1. 244. కుండురెల్లు, అనగా, కాశము. SC.

రెవికె Error for రవికె.

రే n. s. Night. రాత్రి. D. Vish. Pur. 3. 192. దినదినంబులు రేలువర్ధింపుచుండు. UH. 3. 120. రేకల్పిననుబాసి.

రేక n. s. Line, stripe, streak. రేఖ, గీటు. D.

రేకు n. s. A filament or petal of a flower. A strip, plate, or thin piece of metal. A sheet of cloth called Dangari, a salem poor. శుచ్చడములో శగము, పూరేకు. D. శులచనిలో హాపుకునక. ఆణం గిరేకు గావుండే Effeminate, like a woman. అశరంజిరేకు a strip of gold leaf like tape used in setting gems. యాపాడిరేకు యెత్తును this ruby will look well with a piece of gold leaf under it. చీనారేకులపెట్టె a tin box.

రేఖ * n. s. A line, row, streak, stripe. Outline, gleam. A line upon the palm, or on the sole of the foot. Beauty, grace. గీత, శుంజీయు, నిలుచున్న శరీర సౌష్ఠ్యము. D. సౌందర్యము, కళ, అనగా అంశము, కరపాదాదులయందలి గీత. Anirud. 2. 148. మోమునం బెనగొన దెన్య రేఖనవనితగతిం గర గణమునంబు. ఈ డద్దినత్వము. H. 1. 94. యారూకుమీ కటుత్సంవీ రేఖా వైభవంబు బీ నెరప్రాయం బీరసికత. రేఖా వైభవంబు, సౌందర్యాతిశయంబు. Swa. 4. 6. నెరతన కాడు నైమెర సెనిర్మల కాంతివిలాసి రేఖలక. టీ|| విలాసి రేఖలక, శృంగారచేష్టలచేతనున్న. అయితే, కాంతివిలాసి రేఖలక, అనగా తేజోహవభావాదిచేష్టా సౌందర్యములచేతననియుండవలెను. H. 1. 59. యానగరిలతామమున నెంతయు రేఖచెలంగుమన్న ధానీనను మోహనాకృతిరతి స్తుగుమిస్తుగు సౌరుగల్లు సాతానివీ శిశ్రుమానదళభా శభలే తరలామీ జూవితిక. రేఖచెలంగు, అవయవ సౌష్ఠ్యముతో వెలయుచున్న. ib. 2. 122. రూపురేఖలకంతునిబోలునట్టిమృదుకాయముగల్గినవారి. ib. 1. 52. శృంగారకళా ప్రాయలగు రూపురేఖాక్రీయుతిగలక నైలని. Swa. 2. 67. అనన్యకన్యా సామాన్యలావణ్య రేఖామదంబునను. టీ|| లావణ్యరేఖా, లావణ్య సౌష్ఠ్యముయొక్క. ib. 3. 25. తాపింధువిటపితాంతార శింశుతయైనయంజనాచలరేఖనవఘశించు. టీ|| రేఖక, సౌష్ఠ్యవమును, అవఘశించు, తిరశ్చేరించు. ib. 6. 99. వల్లీమతల్లిలావణ్యశిరస్వంబు, విమలాంగరేఖనావిర్భవించు. టీ|| రేఖ, శుంజీ. చంద్రరేఖ a gleam of moonshine.

రేఖ adv. Like. వలె. Swa. 4. 82. లీలపులిండుకొక్కడుగ లిండనుతోర్తి శిరోబింబకాండోలికలోకరే

ఖదనోరశ్చనల్లదిగ్గు బాహుపై హాలహలంబెహా
 తెవిడి యలైముసందల యెత్తిమాచుబర్ సాళువ
 ముఁ. ట్టి కోక రేఖ, చక్ర వాకమువలెను.
 రేఁడి infl. రేఁటి or రేఁంటి n. s. Clayey soil, call-
 ed cotton ground. కృష్ణమృత్తిక.
 రేఁడి adj. Clayey, loamy. కృష్ణమృత్తిక గాళుండే.
 రేఁడిదూల n. s. A certain plant. లఘుఫలము. Q.
 రేఁగు or రేఁగుచెట్టు plu. రేఁగుండ్రు n. s. A tree called
 zizyphus jujuba. బదరీవృక్షము. D. H. 4. 9.
 కలివిరేఁగుండ్రుగచ్చపెన్నంగయు.
 రేఁగుట v. n. To rise as dust. To rage, be angry.
 విజృంభించెననుట. D. దుమ్మువలెపైకియెగురుట, ఆ-
 గ్రహాశుడుట. వానికి రేఁగినది he was in a rage, he
 was incensed.
 రేఁగు ప్తి రాగము n. s. The name of a very pleasing
 tune. రాగవిశేషము.
 రేఁగురాకుతీగ or రేఁగుడాకుతీగ n. s. A climbing
 shrub, called *Hiræa Indica*.
 రేచకము * n. s. Respiring. Purging; what Tay-
 lor the Platonist calls *cathartica*. ప్రాణాయా-
 మమందువాయువువిడిచి పెట్టడము, యేనుగ చెవి, గో-
 వి, శ్రీమైకట్టుకొనే గాగరా. D. శ్రవర్తియున్ను.
 రేచితము * n. s. A horse's paces. ఆశ్వగతిభేదము,
 నట్యాలుతోక్కడము. SC.
 రేచీకు n. s. A blindman. గుడ్డివాడు. L. 7. 85. రెం-
 డుకన్నులు లేని రేచీకు చేత.
 రేచు or రేచుకుక్క n. s. A sort of ounce, or lynx,
 said to climb trees and to destroy tigers. రే-
 చులాగు like a wild cat. D. Navanadha page
 97. చవతి రేచునుబట్టిచంపించదలచి.
 రేచుట v. a. To irritate, excite, or set on. రేచు-
 ట, శురికాలుచుట, ఆతిశయించు చేసుట. N. 9.
 364. వలచుట రేచిగోల యనివల్ల భద్రులైన కళిశిల్పు-
 చో.
 రేచీకటి n. s. Purblindness, nightblindness. రాత్రి
 క్షణకండ్లు కానరావి.
 రేటి * n. s. ఆనగా అన్ని జ్ఞానాభివృద్ధిని గుర్రశురుకు-
 న్ను. D.
 రేడు Gen. రేని plu. రేళ్లు n. s. A king, lord, hus-
 band. చిలువరేడు the king of serpents. కొండ
 రేడు the *Himālāya*, lord of hills. రాజు. D.
 నాధుడు.
 రేణి An affix to the names of certain trees, as
 చీకరేణి, శ్రుతరేణి.

రేణి * n. s. A sort of perfume, and medicine,
 of a bitter and slightly pungent taste, and
 greyish colour; it is procured in grains about
 the size of those of pepper. Proper name of
 the wife of the saint Jamadagni and mother of
 Parasurāma. హారేణి, కాంతి, భాస్కరంధిని, కపి-
 లా, జమదగ్నితత్వాం, తుషె, రేణా. SC. శరతు
 రామునితల్లి.
 రేణువు * n. s. Dust, an atom. శరాగము, దుమ్ము.
 D. T. 4. 152.
 రేతస్సు * n. s. The seminal fluid. Quicksilver.
 వీర్యము, పాదరశిము.
 రేతిరి n. s. Night. నిత. P. 3. 289. దూతియా రేతి-
 రిబోయిచీర.
 రేతు That is రేతును The first person singular
 aorist of రేచుట.
 రేత్రి n. s. Vulgar pronunciation for రాత్రి.
 రేనాడు The old name of a district containing
 the lands of జమ్మలమద్ద, పొద్దుూరు, సుళిము, and
 ఉయ్యలవాడ, which now form part of the
 Kadapa district.
 రేని See రేణి.
 రేను, ఆన గారేగుచెట్టు. D.
 రేకుడ n. s. The morning, or dawn. adv. In the
 morning at dawn. ప్రాతఃకాలము. D. Vish. 2.
 244. ఏనిటనేటి రేకుడ యానదిలోన ప్రభాతకాల
 శంభానియముంబు తెల్లనుచితస్థితిమై. HK. 2. 226.
 రేకుడనుత్ప్రియశిష్యులబంధి.
 రేచు n. s. Gen. రేచటి. Loc. రేచట To-morrow.
 రేచటయెల్లంట either to-morrow or next day.
 నేలరేచట to-day or to-morrow. రేచటివని to-
 morrow's business or work. రేచుమాచు day
 and night. రేచటిసోమవారము the next Monday.
 రేచుట v. a. To raise, provoke, irritate, incite,
 excite. రేచుట, ఉసికొల్పుట.
 రేఠ or రేఠము * n. s. The letter ర. See on ర.
 రేఠుడు * ఆనగా ఆఠముడు. నికృష్టే. SC.
 రేయి n. s. plu. రేలు *Night* రాత్రి.
 రేయిటి Gen. of రేయి Nocturnal, nightly. రాత్రిటి.
 A. 5. 95. చల్లని రేయిటితట్టువులలో విందులవేల
 నూసముడి వెంట్రుకలందడితాళువినగఁ. ట్టి రే-
 యిటి, రాత్రిబూసుకొన్ను.
 రేయెండ n. s. Moonlight వెన్నెల D. N. 9. 145.
 ఆడ రేయెండలక్ష్యుడగుచునుగ. R. 1. 46. ఇలకు
 సెందొక్క రేయెండపిండు.

రేరేకు n. s. The moon as "lord of night." రేరే నితోమట్టు the name of *Lazimi*. లక్ష్య. Bhalira.

11. రేరేనితోమట్టు గోళిసేయు సెక దాశత్య సెంజె ద్రవేటుజాడగన్ను.

రేలచెట్టు n. s. The Cassia tree; there are various species; the fruit is eaten by bears. The flowers are a golden yellow and the tree resembles the laburnum when the leaves all drop off, the tree is covered with blossoms. శమ్మాకము, ఆరగ్వనము. SC. శింబిరేల, అనగా ఆ రోగ్యము. Q.

రేవ * n. s. The river Narbada, or Narmada. నర్మదానది.

రేవంతుడు n. s. A horse-breaker. ఆశ్వశిక్షక. SO. Pal. 53. తేచిపట్టక లేరు రేవంతులైన.

రేవచెట్టు or రేవడిచెట్టు, అనగా వృక్షవిశేషము. Rox. 1. 332. Jagannadha. 2. 86. లంబశ్రున ప్రదేశంబు నరేవడిదూలగుంకిమిగుళ్లగీలుకొల్పి.

రేవటిమన్ను n. s. A rich black soil, cotton ground. కృష్ణమృత్తిక Swa. 4. 20. మన్నులివ్వేళ రేవటిమన్ను లందు.

రేవడు n. s. A rogue. కృపణుడు. D. కుచ్చితుడు. Swa. 3. 140. ఇహుశరంబులకూర కెమూర మైవయ శ్రీచన రెంటికింజెడిన రేవడ సాడు నె నీర జేతుణా. టీ|| పుకకార్యమునుగురించి రెండు కార్యమునుకూడా చెడగొట్టుకొనేవాడు.

రేవలి * n. s. Name of the wife of Balarama. The twenty-seventh lunar mansion. బలరామునిభార్య, యిరువైయోడోనకుశ్రము.

రేవు n. s. A landing place, port, harbour. Shore, beach or bank. A ferry. నద్వాదులయందుమనుష్యులవాడుక కుయుక్తమైనవైపు. D. రేవు or చాకి రేవు a washing green or whitster's yard. వాడరేవు a harbour or sea-port. బండిరేవు The draught; wharf; or common shore. రేవుతప్పినది the ford is not now passable, the water is not fordable. చల్లగడ్డలుతప్పేవాండ్లకు గాని దాని రేవు మరియెవరికి తెలియబడదు The spots that produce this root are known only to those who live by digging for it.

రేవెల్లు, రేవెలుగు or రేవెలుంగు n. s. The moon. చంద్రుడు. R. 2. 57. రేవెలుంగును దాల్చుచేవేరి యనుదుర్గకేరింబయైమించు మెకముడక్క. Vema. 274. దొంగకెన్నురేవెలుంగొడ్డు గానట్లు.

రేసో Oh! (Exclamation used in calling a man.) ఓరీ. P. 1. 748. సీశఖ్యమున జరించిన, దోశముమోశమును నేడతోడనగలిగెం, బోశరమోసూరక్రోవ్రావ్రా రేసోయిట్లాడ నెవ్వరికినీడేరుక. టీ|| రేసో, అనగా ఓరీ.

రైక n. s. A woman's bodice. రవిక. T. 2. 91. రైక శిడల్పియారజపు పైటఘటింది.

రైవేశ్మ * n. s. A treasury. కోశగృహము. A. 4. 3. రైవేశ్మాంతరశుద్ధిస్సైరసె. టీ|| రైవేశ్మ, ఛాండా గారము.

రొ The vocative sign in some feminine nouns, as చెలియరొ O woman. T. 3. 90. యింతిరొపాలవంటికులమిపుజనించినది.

రొండి plu. రొండ్లు n. s. The haunch, the sides between the ribs and loins. నడుముకుశుక్లపార్శ్వము. D. G. 8. 203. శుడశ్రుక్తిలేదు నేలంబడి పారలగొండులూడె. Chandra Bhanu Charitr. 2. 15. రొండ్ల జేర్చిన తరిశిల్పుగండులును. Jagannadha. 2. 24. రొండ్లునుభగముమిగువుచెడె. A. 6. 19. అడ్డంబుదిరిగి తలాహతిబడి రొండిహస్తంబులిదియంగలయ్యకవుల. టీ|| రొండి, కటిశ్రుదేశము. S. 3. 317. బీగముచెయ్యి రొండిజెప్పుకొన. రొండినచేతులుచెట్టుకొనుట to stick the arms akimbo.

రొంత n. s. Snottiness: a cold. శుడిసెము. D.

రొంపి n. s. Mud, mire. శుంకము, బురడ. గండపు రొంపి sandal paste. P. 4. 249. గగనహాసి రొంపి గాడికొంతాకదోరు. టీ|| రొంపి, బురడ, G. 10. 36. నాలుగొట్టు రొంపి నాటిననుంకించెడలిరాకణ్యమువెడలలేక. Swa. 4. 109. మెడడు గండపు రొంపి మెత్తినాడు. రొంపిలో నాటినశ్రుంభమువలెపున్నాడు he is unstable as a post set up in a bog. రొంపిదక్తి wet cultivation: lit: mire-ploughing. M. IX. 1. 172. ib. XIII. 3. 238.

రొక్కము or రొక్కము n. s. Cash, money. ధనము. D. URK. 2. 341. రొక్కముగన్నకల్పియనురుద్రునిచెల్పియనమ్మి. S. 3. 27. అక్కలికొశగవలసిన రొక్కముపురహారుడు దానిరూపమురతి గాచక్కైరవిలుతుడువెరపుకొమొక్కలితనమలరతన్నముంపుగనుండెక.

రొక్కారొక్కములు or రొక్కారొక్కములు n. s. plu. అనగాడిచ్చావచములు అనితోచినది. Kalahasti. 3. 68. ఏలల్ పీకబుదిక్కులకజెలకతావెచ్చొప్పుక ప్రేసేపై

గారింబోవక శిన్నడప్పటయు రొక్కారొక్క మురదీ ట్టి, శార్దూలక్రందస్య గాదులక వలలకుడోలంక తిన్నండుతల్లెళ్ళిలోలరవంబుడన్నపుడు బోధింతుం నేతెంచినక.

రొచ్చు n. s. Mud, mire. Contempt, disregard. బు రడ. D. తురిభవము. M. XIV. 2. 210. R. 5. 194. రఘువరశుచ్చరితోచ్చయంబుచ్చరింపుచు, తుచ్చంబులొచ్చు నేయుచు. A. 5. 6. రొచ్చోర్వకి టులోగజొచ్చె మేను. టీ|| మేను, శరీరము, యిటు, యాశ్రుకారముగా, రొచ్చు, తురిభవమును, ఓర్వక, తాళలేక, లోగజొచ్చె, కృశించనారంభించెను.

రొట్ట or రొడ్డ n. s. A small bough. మండ.

రొట్టె n. s. Bread, a loaf. భక్తుభేదము. D.

రొడ్డ చెయ్యి n. s. The left hand. ఎడమచెయ్యి.

రొద n. s. Noise, outcry. Sound, voice, note. చే తనధ్వని, కలకలధ్వని. D. Siva. 3. 152. అన్నున గనుమూయుట రొదశనగిలుట. టీ|| గళరవముమం దముకావడము. Vijaya Vilas. 1. 166. ఒకఫలశా ఘరాచిలుకయుకొదశేయగ. N. 7. 170. విభు దునిల్లడగూకివిధమున రొదగుల్ల.

రొద n. s. A marsh, a fen. రొంపి.

రొప్పట v. a. To drive, turn off. త్వరగాతోలుట, తరుముట, వెళ్లగొట్టుట. B. X. 438. తమతమక్రే పులకదుపులంజపుడించి రొప్పకొనుచుగాననంబు జొప్పి. ib. X. 20. హరులశగ్గములు చేసందిరొప్ప దొంక. Pal. 460. ఒత్తుడుఘనమైనరొప్పంకలేక. K. P. 2. 85. వేత్రధరుల్ రొప్పగజనియెనిలువ క. BD. 3. 863. వీరభద్రుని జాత్రవేళను బండ్రియే రొప్పబనిచెద. తరుగెత్తించుట, అనగాజ్వరలోతో లుట, కొట్టుట. D.

రొప్పట v. n. To roar, yell. v. a. To abuse, revile. ఆరుచుట, కూసుట, తిట్టుట. G. 8. 29. గిటగిటగోరు లుద్దవిడి గిరుచురొప్పచు గొప్పరింపురుక గిటిగణ మేగుచేర. S. 3. 318. పెద్దపులిపోతెరొప్పనావి శురుహామీ. D. Venkatach. p. 25. విరుల తేనియ వ్రోలుచుకుమైదత రొప్పరుంకృతులు. Sumati §. 120. కప్పకుసెరగాలైనక, రొప్పెడుకీతిమైన ఫణిరోగంలైనక. ఆరచె. OG.

రొమ్ము n. s. The breast, chest, or bosom. The female breast, or pap. యింకారొమ్ములురానిక దుచు a girl whose breasts are not yet grown. మంచిరొమ్ముగలవాడు one who has good lungs. రొమ్ము కుగిలిన broken-winded. Ila. 1. 88. ఒమ్ము గాదిమ్ములై రొమ్ము రావలెనంచుకలచేవతలకైకొ

రికొల్పు. M. VII. 5. 442. ib. IX. 2. 129. P. 4. 431.

రొయ్య plu. రొయ్యలు n. s. A prawn, shrimp. గాజురొయ్య the larger kind of prawn, a craw fish. చేపవికేషము.

రొయ్యపొర చెట్టు n. s. A species of jujube tree. పుకచెట్టు.

రొయ్య n. s. infl. రోతి The ashes on live coal. రోతిమూడిదె ash used in scouring, pearlash, alkali. కర్రరిక్తుమిందిరిగురు. D.

రో n. s. Wealth, money. Value, price. ధనము, విలువయు.

రో (affix) A vocative particle, as అక్క a sister. అక్కరో O sister. ఆన్ను brother. అన్నురో Oh brother. This is for the vocative sign ఓ with R inserted (See ర) to save elision.

రోకము * n. s. A hole. Light. రంధ్రము, దీప్తియు. D.

రోకటిబండ or రోకలిబండ n. s. The millepede called wood-louse (or Julus Indus) a worm that rolls itself up like a spring on being touched. A wooden pestle without iron ferules at the ends. క్రిమివికేషము, పొన్నుతేనిరోకలి. D.

రోకమ్మిశజ్జ n. s. A kind of grain శజ్జలలోభేదము. Miscell. 3. 431.

రోకలి Gen. రోకటి plu. రోకండ్లు n. s. A wooden pestle. ముఱలము D. P. Puran. 8. 162. KP. 2. 116. వెద్రీతీరెరోకలితలచుట్టు my madness is over, so I will make a turband of the poker. In D. Abhim. page 42 is a proverb, గాజులగుడి కిరోకలిమూనినట్లు.

రోకొమ్ము n. s. Name of a certain part of a కపిల. Miscell. 3. 426.

రోగము * n. s. Disease: damage. వ్యాధి, తెగులు. తాళంచెవిడియేమో పుకరోగమువచ్చినది The key has got something the matter with it. నీ కుయేమిరోగమువచ్చినది what was the matter with you that you did this? పెద్దరోగము The leprosy, in which the limbs drop off. L. 13. 49. భవరోగములు the ills of the flesh: the ills or sorrows that flesh is heir to.

రోగకారియైన * adj. Insalubrious, unhealthy. వ్యాధినికలగచేసే.

రోగి * n. s. A patient, or sick person, a sufferer as L. 13. 173. భవరోగి he who is subject to the ills of the flesh : not released from earthly ties. వ్యాధిగ్రస్తుడు.

రోచనము * n. s. An "unguent" Ox gall. గోరోచనము, నిమ్మచెట్టు. D.

రోచమానము * n. s. A curl of hair, round the neck of a horse, or on the lower part of it. ఆశ్వకంఠమందుండేసుడి. D.

రోచమానము * adj. Splendid, shining, ornamented, brilliant. శ్రుకాశమానమైన.

రోవిష్ణువైన * adj. Splendid, brilliant. శ్రుకాశమానమైన.

రోవిస్సు * n. s. Light, brilliancy, splendour. కాంతి. D.

రోచులు n. s. Splendour, glory. Pal. 60. రుద్రాక్షపక్షరరోచులచేత. B. IV. 86. తాటంకోరోచులు జెక్కుటద్దములతోజెలిమిసేయ.

రోజు n. s. Panting, hard breathing, asthma. ఒగర్పు, అనగానత్వ్యభ్యాసము. D. ఉబ్బుశమున్ను.

రోజుట v. n. To pant or breathe hard. ఎగపూటించుచుట.

రోట In a mortar Loc. of రోలు. రోటగట్టిన adj. Bound to a mortar. ఉలూఖలబద్ధమైన. This is an epithet of Krishna.

రోటి infl. of రోలు A mortar. ఉలూఖలశీంబంధమైన.

రోటిలో In a mortar. ఉలూఖలమందు.

రోత n. s. Foulness, filth. Nastiness. Human dung. అశిష్యాము. D. Vish. 3. 307. కడుపువెంటలాల గారంగమాసినపాతగట్టిజనులురోతపుట్టిచేరకుండనుశుచు చేసెనాత్మజ్ఞాన సిద్ధివృద్ధిబొందజేయుకొరకు.

రోత adj. Foul, nasty, squalid, disgusting. Disgraceful, abominable, hideous, horrid, vile. ఆశమామైన.

రోదనము * n. s. Weeping, wailing. యేడ్పు, యేడవడము.

రోదసి * n. s. The sky. Heaven. Heaven and earth as one. కృధివ్యంతరిమోతరాశము. Vish. 7. 437. దుంధునినాదంబులును, మేదురంబైరోదసికుహరంబునిండెనట్లుడు. B. X. 2. 434. ఖిలనిరంకెవై దినరోదసికుహరంబుభేదిలంక. భూమి, ఆకాశమున్ను. SC. BRY. 3. 123. అనగరో

దోంతరంబెల్లతనదుగాత్ర, నిర్ణతాయులుదగ్రతనింబరప్ప.

రోధము or రోధస్సు * n. s. Shore, bank. నద్యాదులతీరము, గట్టు. D.

రోదీము or రోదీణము * n. s. An arrow. (Turmoil, disturbing, confusion. W.) బాణము. D.

రోధితము * adj. Placed in or upon. శుంచబడ్డది.

రోమము * n. s. Hair; a hair. శరీరమందుండేవెంట్రుక. D.

రోమంథము * n. s. Rumination, chewing the cud. శుశుభాతి నెమరు. D.

రోమకర్ణము * n. s. Hairy-ears: i. e. a hare or rabbit. చెవులపిల్లి. D.

రోమకూశము * n. s. A pore in the skin. రోమరంధ్రము. M. XIV. 3. 118. ఘోటకోత్తమరోమకూశంబులందెల్ల సెక్కుటఘనధూమముదృవింపె.

రోమరంధ్రము * n. s. A pore in the skin. రోమకూశము.

రోమరాజి or రోమలత * n. s. A line of hair, extending to the navel. నూగారు. H. 2. 107. కొమెరపొక్కిలిబంగారుకుండెనందు, రతియుశృంగారమనుధాన్యరాశినించి, దంచనినట్టిరోకలిశించుమూరి, రోమరాజిదనచెనానూకాశిగాగ.

రోమవిక్రియ * n. s. Horripilation. Tingling, shudder, thrill, as when electrified, or blushing: in a flush with extasy. రోమాంచము, గగుర్పు, గరిపొడియడము. D.

రోమశము * adj. Hairy, woolly. రోమములుగల.

రోమహర్షణము * n. s. Horripilation, tingling, thrill. See రోమవిక్రియ, గరిపొడియడము. D.

రోమహర్షణుడు * n. s. An epithet of నూత the hermit. లైకబుషి. D.

రోమాంచము * n. s. Horripilation, tingle, electric, thrill. See రోమవిక్రియ. B. 1. 200. ఆనందాశ్రులుకన్నులకొవెడలరోమాంచంబుతో &c.

రోమోద్గమము * n. s. Horripilation. Tingle, thrill. గరిపొడియడము. D.

రోయి n. s. A stake at play. బూదమందుసెట్టినయొడ్డు. D.

రోయిడుట v. a. To pawn, pledge. తాకట్టుబెట్టుట. Charitra P. 483. line 6. తరలాపి. ముందటి దవనపున్నుకు శరీరపెరిలో రోయిడి గురుకట్లుమిచ్చె. ib. line 10. శుతకంబురోయిడిశిలతిదివైలకునుదనారికినిదీపములికతె. ib. line 1. వీరభద్రుని

జాత్రవెలదులుబోవ పరముల్ రోయిడియరిగమా
 విడ.
 రోయిరకటమేతాము, అనగాకపిలకువేసే పుకశుగ్గ
 మనితోబినది? Miscell. 3. 427.
 రోయుట v. a. To leave, give up, quit. త్యజించు
 ట, మానుకొనుట, వదులుకొనుట. Vema. 2140.
 రోయవచ్చుబరము రూఢిగాదెలసిన. రోయవచ్చు,
 త్యజించవచ్చును. ib. 402. యిన్నియునుగూడినటు
 వంటియిల్లురోసి. ib. 42. కష్టపుకతియనికనిరోయ
 వెరతురు. ib. 499. విషయములబారలిరోయక. ib.
 1945. రోతయైనవారిరోయకపిలుతురో. M. 1. 1.
 147. అన్నంబుకేళదుద్దంబైనరోసికరంబలి.రోసి,
 త్యజించి, విడిచిపెట్టి.
 రోయుట v. a. To search, seek, look for. వెదకు
 ట. OG. M. XII. 3. 324. శౌనకుండనునునీంద్రు
 నాశ్రమమురోకికానిచనియమ్మ హత్తునింగాంచిదం
 డత్రాణమంబాచరించి. A. 5. 73. పాదశీరణింబని
 రోయుదురట్టెరోసి తారక్కడ గాంచుపేమివలదా
 యభిమాన మొకింతయంతికి. టీ|| రోయుదురట్టె,
 వెతుకుదురట. రోసి, వెదకి.
 రోయట v. n. and v. a. To dislike, abhor. ఆశ
 హ్యపడుట. B. X. 2. 464. ఎదురనిల్చినజూడమ
 దిజాలరోసి. M. 9. 2. 140. యిట్టిదిక్రూరకర్మమ
 నియించుకరోయక. DRK. 156. బీజహింసకురో
 యవైతి. R. 5. 221. ఆత్మశురాక్రమోన్నతురో
 యను. Surabhand. 54. చూశరులెల్లరోతురని.
 రోరబాయఆడుట v. a. To abuse bitterly. రోషఘో
 షముగాఆడుట.
 రోలంబము * n. s. A large black bee. తుమ్మెడ.
 DRY. 1349. రోలంబకులనీలరువిశిరోజములు.
 రోలు plu. రోళ్లు G. రోటి Loc. రోట n. s. A
 mortar for pounding in. ఉలూఘలము. BD. 4.
 1238. మానుమాడివీరువారననేలకూడిగనుగొనరో
 శ్లరోకశ్లబాడెదరు.
 రోలుట v. n. To weep or cry aloud. ధ్వనిగారో
 దనముచేసుట. D. M. VII. 5. 276. రోలుచుబో
 రగలంబకినాలుకవెదలంకపెట్టి నపుడుగరచుచు
 లాలలుగ్రమ్మగరతుః పాలుదు వికృతాస్యదగుచు
 బ్రాణమువిడిచెక. Sivalila Vilasam. 2. 23. చిలు
 కలనంచలురోలుచు బిలవినమాటాడసోడి బెల్లెలు
 చుమదింగలగుచుబండుచు శేచుచుబలవించుచువగల
 వొగలిబామలబడుచుక.
 రోవెల n. s. The money value, the sum bargain-
 ed for. లంజకుయస్తాననిపుష్పకొన్నరూక. S. 3.
 37. ఇయ్యెడగలిగినరోవెలయియ్యక నాయెరుకలేక

నిటునేనింట్లోదయ్యమువలెనుండగూతోయ్యలితో
 నెట్లుగూడితోనెనరుగక. Jagannad. 2. 25. వృద్ధ
 త్వమివిధంబున సిద్ధించిన గానియిపుడు చిల్లరవీటు
 లకబద్ధానురాగులయి యనిరుద్ధజనకు కేళి చేల్వీరో
 వెలగొననే.
 రోవెది n. s. (A woman that has her price,) a
 harlot. వేశ్య. D.
 రోశంఠి, అనగాషచ్చ. D.
 రోషము * n. s. Anger, wrath, irritation. కోప
 ము.
 రోషగాడు n. s. A passionate man. కోపిష్ఠి. ఈయె
 ద్దమంచిరోషగాడు this is a smart bullock.
 రోషశుడుట * v. n. To be irritated, or incensed.
 ఆగ్రహశుడుట.
 రోషించుట * v. n. To be irritated or annoyed.
 కోపించుట.
 రోషితుడు * n. s. A passionate irascible man. ఆ
 గ్రహశుద్ధవాడు.
 రోశిము n. s. Anger, wrath, irritation. రోషము.
 S. 3. 16. చలముసాధించుదిట్టరోసాలపుట్ట. N.
 9. 189. తనకేలయారోశుమనియెనెకడు. S. 3.
 42. నీకేరోశిముగలిగిన బ్రతికితిమిమంచికార్యంబి
 దియుక.
 రోహము * n. s. A bud, a blossom. మొగ్గ, కోర
 కము.
 రోహణచలము * n. s. Adam's Peak in Ceylon.
 W. పుకశుర్వతము.
 రోహిణి * n. s. The fourth of the lunar mansions,
 personified as wives of the moon, also the
 mother of *Balarama*. A medical plant, *Helle-*
borus. వెండ్లి కానితోమ్మి దేండ్లశుడుచు, రోహిణి
 తుత్రము, బలరామునితల్లి, కటుకరోహిణి.
 రోహితము * n. s. A red streak in the clouds.
 ఋజురూపేంద్రధనుస్సు, కొరడు. Swa. 5. 123.
 రోహితాశ్వము * అనగాఅన్నిచూత్రము. D.
 రోహితు * n. s. The female white footed antelope.
 మన్నుబిడి, అనగాఆడుమన్నుమృగము. D.
 రోహిషము * n. s. A species of white deer. కొం
 డగొరె. D. H. 3. 9.

రాతు n. s. (for రాహుతు) A trooper, rider, or
 horseman. రాతుకొద్దీగుత్రము : i. e. like mas-
 ter like man.

రౌద్రము * adj. Terrible, terrific, fearful, sharp, acute, wrathful, violent. భయంకరమైనది. D.

రౌశ్యము * n. s. Silver. వెండి.

రౌశ్యము * adj. Made of silver, argentine. వెండితో చేసిన. T. 1. 5.

రౌరవము * n. s. One of the divisions of Naraka, or Tartarus. ఒకనరకము. D.

రౌలుకొనుట or రౌలుట v. n. To take fire, to flame. కాళమొదలు వెట్టుట.

రౌలుకొలుపుట v. a. To set on fire. మండుకొనేటట్టుచేసుట. Chandra Bhanu Charitra. 4. 138. చురుకుచురుక్కునందనువులోకెడు వెన్నెలరౌలుకొల్పుచున్.

రౌహణేయుకు * n. s. A name of Balarama; the planet Mercury. బలరాముడు, బుధగ్రహము.

రౌహవము * n. s. A sort of deer. కొండగొర్రె. SC.

ల The letter L. శ్ the same letter with a harsher sound. These two are entirely separate and one cannot be used for the other. The harsh sound has been introduced into some Sanscrit words. Thus the nouns కల, కలేవరం, which the Telugus invariably write కళ, కళేబరము. Authority or custom is the only rule, and it never varies. వేళ * time. వేల gen. plu. of వెయ్యి a thousand.

లంక * n. s. The capital of Ravana in the island of Ceylon. రావణాసురునిపట్టణము. D.

లంక n. s. An island in general దీవి. plural లంకలు. ఏటిపడిమిదిబ్బలు, పుకజాతిఅవరదినస్సు. D.

లంక n. s. A prostitute. గుడిసెవేటది.

లంకనము n. s. (error for లంఘనము.) A day passed without breaking bread: when one is attacked with fever. జ్వరము మొదలైనవితనినప్పుడు ఆహారము లేకుండావుండేదినము.

లంకించుకొనుట, or లంకించుట v. a. To seize, or take, by artifice. చెయిచిక్కించుకొనుట, తంత్రముగావలూపేసుకొనుట. N. 9. 269. కృష్ణుడెల్లవేళ, రాధలంకించుకొనెడియారాటమునను. టీ|| లంకించుకొనెడి, చిక్కించుకోవలెనే. Jagannath's. 2. 11. వెంకటేశ్వ్రునివంటి, నిరంకుశలనుమరులుకొల్పియర్థముజాలాలంకించి నాకునమ్మినకింకరుని

జేసుకొంటిమ్మనకుండక. టీ|| అర్థముజాలాలంకించి, నిండాచూకలనులాగుకొని.

లంకించుట v. a. To link, or couple together, as two bullocks. పెనవేసుట. M. XII. 4. 39. గుఱుకోడెలజటిగొనిప్రీతిలంకించియుండలంకియతోడగండుమారిపారెనక్కోడియల్.

లంకిణి * Name of the giantess at one of the gates of Ravana's fort. లంకాపట్టణద్వారమందలికావలియుండినరాక్షసి. S. 3. 17.

లంకియ or లంకె n. s. Coupling or tying two animals together. A link, connection. లంకెఅనగాతగులు. OG. రెండుశువులకు మెడకుకట్టడము. D. శంబంధము, కూచుకోవడము. Vish. 6. 31. నికునునాకుకడైవంబు లంకెచేసెను. Lavanya. 29. శంబంధమొనరించునీయమందున కరములు మధ్యమునకు లంకెలుదనర్చి. కరములులంకెలుదనర్చి, రెండుచేతులుగూర్చుకొని. ఆ రెండుచెరువులు లంకెలుగావున్నవి These two lakes are connected. lit: are as links. వాడికియడ్డుకులంకె he is attached to money. M. XII. 4. 39. గుఱుకోడెలజటిగొనిప్రీతిలంకించి యుండలంకియతోడగండుమారిపారె.

లంకె or లంకెమానిసి n. s. A slave, vassal. బంటు, దాసుడు. H. 2. 118. అది మొదలువార శేఖరుడొదవినయపు డెల్లగొల్లయుగ్గలి నెంతో మడనాహవమున డేల్పుచుమదిమొరగమరునిలంకెమానిసి జేసెన్.

లంకెగ adv. As a slave. బంటుగ. OG. H. 4. 303. భార్గవతలమున భర్తస్వామికికిలించెదలంకెగకేల్పులుతలు. లంకెగ, దాసుడుగా.

లంకెపాటు n. s. Clinging together. పుకటితోనుకటికరుతుకొనియుండడము. R. 5. 280. లలనపాదంబున లంకెపాటైయుండి రాజునునేనూ పురంబులార. Satya. 3. 148. శువ్వశించినలంకెపాటునించు.

లంకెటిట n. s. A wooden instrument used in linking cattle together. శుశువులను పెనవేసేటిది.

లంఘణము n. s. (error for లంఘనము) Fasting. Springing, skipping, bounding, a bound or leap.

లంఘనము * n. s. Fasting, abstinence, a day passed without breaking bread when one is attacked with fever, &c. Going, leaping, springing, jumping over or beyond, transgressing, going beyond proper bounds. ఆఘోజనము, క్రమణము, క్షణనము, దాటడము. SC. రోగిఘోజనము లేకుండావుండేదినము. అయిదులంఘనములుచే

నినాడు he passed five days without eating a morsel.

లంఘి * n. s. A transgressor. అతిక్రమించినది. IIa. 1. 3. కన్నుగవక్రతలంఘియైకలిమిగులుక.

లంఘించుట * v. a. To pass, or cross over, to leap, jump. దాటుట. D. BD. 5. 1127.

లంచము n. s. A bribe. కార్యార్థముయిచ్చిన స్రాము. D. ఉత్తోశము. SC. M. IX. 2. 276. అనిజితవ ములనర్థంబులంచంబు గాగనిచ్చి. KP. 7. 43. దానిగూర్చిన నేలంచమీ నెసెకు.

లంజ n. s. (pronounced lanja.) A whore జొర (స్త్రీ). D. వేశ్య. BD. 6. 1134. ముదిలంజవిజనట్లముం దరికథలు. L. 7. 296. ముదిలంజవిజమున మున్నిటి కథలు. G. 4. 259. శరికింజలంజతల్లికిదొరయైనను తుచ్చుడైనదొరికినజాలుక.

లంజవేడిన n. s. A kind of fish. ఒకవిధ మైన చేప.

లంజరికము n. s. Whoredom. తడుతు.

లంజనీవరము n. s. A medical plant. H. 5. 52. ఒక మందాకు.

లంజక * అనగావేశ్య. SC.

లంజె, అనగావేశ్య. D.

లంజెకాడు n. s. A rake. విటుడు.

లండి, లండు n. s. A wretch: an obstinate, or wicked rogue. కుత్సితపురుషుడు, కుత్సిత (స్త్రీ) యున్ను. D. L. 9. 186. లండులై యర్థంబులాచు గానడుగు మిండజంగములకుమితి మేర లేదు. Vema. 3. 112. పొట్టుది నెడిలంజిబువ్వలు వెట్టునా. H. 5. 128. బోలెవాటగచాట్లమారిదుర్మార్గుడుబడిశవాటుగరాసు తుండలండి. ib. 5. 158. గుండనికింబిండియునుగో రడిబండకు వెండి తాయెతల్ లంజికిచేకడెంబు తది లంబుగనుమ్మెతకానికండ. ABA. 3. 10. కరటియడి గంటుజులువయేతరిగరాసు, లండుకూళచెనటికుచ్చి తుండు మొండిక టైనాగనుకుజనాభ్యుగాజెలంకు.

లండుపోతు n. s. A stubborn jade. కుత్సితపురి. HD. 2. 639. లండుబోతులదనలాగు వెకలజ్జ.

లంకట or లంకటము n. s. Pain, trouble, weariness. శాప, తొందర, ఆయాశము. SD. 636. శివునిశిర్షుచ చేతచేతులుకాళ్లనిలంకటలుబాసియిం తటమారు. Vish. 7. 228. సూర్యదీప్తివలన శోషించుచున్నతద్దాకరంబులెల్లనతిశయిల్లె, వెక్కులంకట ములజిక్కి మనుష్యులు మానకున్నజనులను సులట్ల.

లంకటకుడు v. n. To take pains.

లంకటుడు * n. s. He who loves, he who is given up to. (స్త్రీ)లంకటుడు a whoremonger, a gallant.

విషయలోలుతము, వకుళము, పొగడచెట్టు. SC. ఆశక్తి. RKD. ఆశగలవాడు. Ananda Tantram. 15. 9. బహుమాయాకళావంతోబహునాయకలంకటాకి, బహువిభ్రమ హరిణోవహారంతి శ్రుశిభ్రమనః. Lalit Archana Paddhati part 2. 1. v. 20. శృంగారరసశిష్యుడైన నయాపనలంకటాం. Parizata. 5. 92. వేదమంత్రశతసంబలవలననువైభవాలోకన లంకటులై యాకళింబునం గుంపులుగొని. URT. 3. 111. రాజ్యనుభవంబుటై. Ananga Rang. 3. 18. అత్యంతంతలంకటాం. M. XII. 1. 73. అటుగాక కర్మగతిలంకటుడ నగుదునేని. Vema. 107. గుహ్యలంకటుంబు కులవిద్యవిడలేడు జిహ్వలంకటుంబు జీవనంబు, గుహ్యజిహ్వలకునుగోరునులోకంబు.

లంకతా n. s. A slave. దాసిపుత్రుడు. D.

లంపులమారిది n. s. A plaguy jade. తిప్పలమారిది తోవినది. H. 5. 80. లంపులమారిదాసనిమూలుక మాదిగవాడుగోయడే, కొంతుకుబామ్మటంచుమిలుగులుజనింపగ తండ్లదీతి మైకంతుము బుట్టచేగుది యకట్టనుతిట్టుచుకొట్టబోతుబతు గుంపెననింటికైచ నినకుమ్మరిగాడినకట్టకట్టినక.

లంబము * adj. Spacious, capacious, great, large, broad, long; expanded either in breadth or length, or both. Pendulous, depending. విచాలమైన, విరివియైన, వేలాడే. In the Silpa Sastram శంభుశక్తిసమభంగముచ్యతేతద్విస్తేత్ర శ్రుకృతించ శ్లోపికింబంబమేవ కరదమీణోత్పలంబజ్జయాశుమ నుసారవశ్రీకం.

లంబకర్ణము * n. s. The long eared. i. e. a hare, చెవులశిల్లి. D.

లంబనము * n. s. Depending, descending, falling. A long necklace. వ్రేలడము, లలంతికా, అనగా హారవిశేషము.

లంబస్త్రీని * n. s. A hag with dangling dug. వేలాడేచండ్లుగలిది.

లంబిక * n. s. The uvula, or soft palate. కొండనాలుక. D.

లంబు n. s. Largeness, bigness. ఫౌల్యము. T. 3. 71. నీలంబుజిగాంచినీలంబువలదను.

లంబోదరుడు * n. s. The big bellied god. i. e. Ganesa; the paunchy god. విఘ్నేశ్వరుడు.

లంభనము * n. s. Reviling, abuse. తిట్టడము, దూషించడము.

లంభించుట * v. a. To abuse, revile. దూషించుట, తిట్టుట.

లకారము n. s. The letter L; also a cant expression for లక్ష, 100,000, one Lac.

లకుచము * n. s. A species of the bread-fruit-tree (Artocarpus lacucha Rox.) లికుచము, కమ్మరేగు. SC. A large lemon. నిమ్మకుండు, కమ్మరేగుకుండు. D.

లకుముకి n. s. A bird (Parra jacana or goensis. The king-fisher. టిట్టిభము. D. Ila. 2. 171. తరుణిపొడలుచువీరాయతంబుశత్రుముద్దులమురారిపై లకుముకియనంగ.

లకురు n. s. ఆనగావాడగచ్చకాయలు. OG.

లకోరీ plu. లకోరులు n. s. An arrow. ఆమ్ము, వాణము. Swa. 4. 36. తళుకులకోరులతరకశంబు. టి|| లకోరులతరకశంబు, అంబులపొది. T. 4. 130. శుచ్యువిల్లినిలకోరులనేమగుచున్నదోకదా. ఆయుధవిశేషము. D.

లక్క adj. Painted, lacquered. లక్కయిల్లు a house built with lac, seeming like mortar, intended by Duryōdhana to be set on fire to procure the death of the Pandavas. See the story in the Mahabharat. లక్కశుగంధాలు false coral.

లక్క n. s. Lac, the red animal dye; which we call lake; it is of a resinous substance, and is used as sealing wax. లాక్ష, ఆనగాజకుపు. D. అటుకులలక్క Shell-lac. కొయ్యలక్క stick-lack. లక్కకళ్ళులు a sort of betel nut.

లక్క, ఆనగాలక్షశింఖ్యయు A lack. D.

లక్కతుమ్మిడ n. s. A wasp. భ్రమరము.

లక్కతెలులు n. s. The weevil or the blight thereby caused when corn turns rusty. ఒకచిడ.

లక్కనము n. s. Vide లక్షణము, ఆనవాలు. D.

లక్కతయ (యెద్దు n. s. A dappled cow which is red and white.

లక్కపెట్టె n. s. A lacquered box. చిత్రపేటికా. D.

లక్కబియ్యము n. s. Powdered lac, grain lac. పొడిలక్క.

లక్కాకు n. s. A roll of palm "leaf" reddened with "lac" and worn in the ear instead of an earring. (చెవ్వాకు.) లక్కాకువన్నె a sort of pale red colour.

లక్ష్మి n. s. A name of లక్ష్మి.

లగించుట v. n. To agree, or coincide, in sense or meaning. యిముడుట.

లగుడము * n. s. A club bound with iron, or made of it, a staff, or stick. యినుపఅలుగుకర్రసాగు.

D. P. 1. 614. చిక్కినలగుడంబునతల న్రక్కలుగా మోది.

లగుడు n. s. A kind of hawk ఒకజాతిదేగ. Swa. 4. 86. నింగైకెకుంచయెత్తిపెళింగోయని యార్యశుక్షుశింహతి గాద్వారంగని ప్రాయకు జాగ్రతుకొంగల సెకలగుడుక్కికొట్టెనిలబడక.

లగుపు adj. Vide లఘుపు.

లగ్గ n. s. Escalade. కోటపైకిపాకడము. D. లగ్గులు యెక్కుట or లగ్గులుపట్టుట to scale a fort.

లగ్గనింపులు n. s. plural. ' Assault, bafflers'; these were stones kept upon fortresses to be rolled down upon besiegers. (From లగ్గ escalade and దించుట to baffle.) Some erroneously spell it దుంతులు. కోటమోదినుంచి శత్రువులపైకి దొర్లించే బండలు.

లగ్గము n. s. Vide లగ్గుము.

లగ్గులుపట్టుట, లగ్గులెక్కుట To scale a fort. కోటపైకిపాకుట.

లగ్గు n. s. Welfare, prosperity, happiness. శుభము, మేలున్ను. D. మేలు. OG. లగ్గులు plu. Obsequies ఉత్తరక్రియలు, దినవారాలుఅనిన్ని అర్థము చెప్పవలసియున్నది. Vish. 6. 57. సిగ్గేలసికునికుని యెగ్గనిపాటింబియూడ రెవ్వరుసికుకలెగ్గునిమగడిం దున నెగ్గుండుతుయెవ్వరిట్లు సేయయత్సస్తి. M. III. 4. 110. ఆనంతరంబ దక్షిణభుజా స్పందనంబులుకుల మీంచిమోదలగ్గుగుననుచు. ib. III. 1. 88. ఇట్లేలరోదనాకలితయెయున్న దానవుయెల్లవారికి లగ్గుగ దాయనిననిండ్రునకు సురభియట్లనియె. ib. XII. 1. 438. దుర్యోధనాదులకు నంతకంటేవిభవంబె శుకాధ్యక్షరాష్ట్రుడొర్వదైహికవిధు లానగించునట్లు గా సెనవినదానెరింగినవారి కెల్లలగ్గులు సేయుటకుండగుబంధులు లేరని వసుంధరావల్లభుల నెల్లను న్దేశించియంచితదానంబులతో ధామ్యునింబనిచెమరియును. లగ్గులు, ఆనగాఉత్తరక్రియలు.

లగ్గుము * n. s. The rising of a sign. It's appearance above the horizon; the oblique ascension: that portion of the equator, which rises in succession with each sign, in an oblique sphere; a period astrologically selected for any auspicious ceremony, such as marriage, &c. మేషాదిరాశులు. D.

లగ్గుము * adj. Attached to, intent on. Joined to, connected with తగులుకొన్నదియు. D.

లగ్గుకుడు * n. s. A security, or surety. పుటాపు. D. పుటకట్టవాడు.

లఘిమ * n. s. Etheriality, volatility, subtily, buoyancy. Excessive lightness ; absence of weight, especially used as an attribute of supernatural power. చులక దనము, లఘుత్వము. D.

లఘిష్ఠము * adj. Lightest, very light, very small, least మిక్కిలి చులక నైన.

లఘుత్వము * n. s. Lightness, trivialness. చులక దనము.

లఘులయము * n. s. The root of a fragrant grass. "Andropogon muricatum" usually called Cuss-cuss. తెల్లవట్టివేరు. D.

లఘువు adj. Light, not heavy ; swift, quick ; slight, trivial, trifling. Convalescent, better in health. Abating, moderated, as applied to disease. చులకని, తేలికైన, శాంతమైన.

లఘువు n. s. Abatement, lessening. Slackening. A short syllable. A leap, darting Quick notes in music. శాంతము, సురువు తానిది, గంతు, నేగము, తాళములో భేదము.

లఘువు గా adv. In good health. Gently, well, softly, slowly. తిన్నగా, స్వస్థముగా.

లఘువు వేయుట v. n. To bound, spring, vault. గంతువేసుట.

లఘుశంకకుబోవుట v. n. To go to urine. ఉచ్చబోయుట.

లచ్చనము n. s. Vide లక్షణము. చిహ్నము. D.

లచ్చి n. s. Vide లక్ష్యము. శంకుతి. D.

లజ్జ * n. s. Shame, modesty, bashfulness. శిష్ట. D. Vish. 2. 54.

లజ్జాశుభ్ర * adj. Bashful, modest. శిష్టగలవాడు.

లజ్జించుట * v. n. To be ashamed. శిష్టపడుట.

లజ్జితము * adj. Abashed. శిష్టపడ్డ.

లటక్తున adv. Suddenly. అకస్మాత్తుగా.

లటకుటంబులు n. s. plu. Fightings, quarrels. జగడములు. L. 7. 277. కల్లశిత్యములునుకనుటకృత్యములు, లటకుటంబులునులూలాచూలములును.

లటవటలు n. s. plu. Braggings, boasting. జంఘలునరకడములు, గప్పలుకొట్టడము. G. 7. 29. నావుడుపరిఘాళించెద వీవుండుటయెరిగి కాదె యిదివేటుగనే గావించితి బేరికిడగలావించుకలిగెనేనిలటవటలేలా.

లటహము * n. s. A kind of drum. వాద్యవిశేషము. adj. Skilful, attractive. కార్యకుశల, మనోహారవస్తువు. SC. H. 3. 38. ధక్తాపలుధక్తారవకానకలటహకుటహారము, ఆనజనిస్సాణ.

లట్టుక n. s. A cudgel? దుడ్డుకర్ర అంటారు. Vajja. 3. 98. కరమునమానిలట్టువయుకంబళి మంశిమునం దుజంకటందిరి పెత్తు గూడయుం గూనిత వీయనివాళి మునిర్గమించియెవ్వరుదనుజూతురోయనుచు.

లతాలున adv. Suddenly, all at once. లటక్తున.

లత్తిగ or లత్తిగె i. e. నేతిలత్తిగ n. s. A kind of bottle used in travelling, containing melted butter. నేతిబుర్ర. H. 1. 200. కావడిపైయంటగట్టిన సెుక కావి, శాటికంబియాత్రశించియలర, నేతిలత్తిగనిర్లునించిన సారకాయ, బుర్రలిర్యంకల పాశగయించు. Suca. 3. 430. శరకులుంచినమాత్రశంచిలో నంటగట్టినయట్టి నేతిలత్తిగదనర్ప. A. 2. 123. శంభారంపుచింతకుండు, పెల్లులోహండికావళ్ల కొమ్ముల న్రేలుగడ్డి మొత్తుననేతిలత్తిగలును.

లద్దుకములు or లద్దుాలు * n. s. plu. A kind of sweetmeat. చలిమిడిముద్దలు.

లద్దుాలు n. s. A kind of sweetmeat. చలిమిడిముద్దలు. R. 2. 114. వడలుంజకైరకజకాయలును లద్దుాలుకైరత్.

లత or లతిక * n. s. A creeper, a creeping plant, a branch. తీగ, కొమ్మ. SC. ఖడ్గలత a slender sword. తనులత her slender form.

లతకూస n. s. A sprig ; poetical phrase for a girl. బాలిక. D. R. 1. 114. లతకూసలకానులశంకెత్తికొనిరోమ రాజఖడ్గలతత్ పాంథరతి గలుకమీనాంకునికతయవ్వరిన ప్రయోజకతగనువట్టెక.

లతాంశ * n. s. A slender nymph : whose form is slender as a sprig. తన్వంశ.

లతాంతము * n. s. A flower (lit : the extremity of a creeper. R. 5. 253. నిర్విద్రలతాంతకాంత.

లతాంతాస్తుడు * n. s. Cupid who uses blossoms for weapons. పుష్పాస్తుడు. Kalahas. 4. 31.

లతాంశాల * n. s. A swing formed of twigs. తీగపుయ్యాల. A. 5. 66.

లతిక * n. s. Any twining plant. తీగ. D.

లత్తికె, అన గాబులుపు, చప్పడుగ. OG.

లత్తిచేతు n. s. A sort of fish called drepanus punctatus. Russell ; plate 79.

లత్తుక n. s. The red colour called lac, produced like cochineal from insects. It is used by women as an ornament to dye their feet and finger-nails of a red colour. లాకు. D. లత్తుక దూది Cotton steeped in lac liquid and then dried. This by being dipped in water forms red ink.

లక్షక బాతులు n. s. A certain kind of grain. దా న్యవిశేషము. H. 4. 158. తీగలునుచిప్రాలు చేవనీ రులు, లక్షకబాతులులక్ష్య ము సూహారాత్.

లద్ది or **లద్దె** n. s. The dung of horses, asses, elephants, or camels. ఆ శ్వదులపేద. D. లద్దిఆకు Trash, the remaining substance of leaves boiled for dye, &c.

లద్దిపురుగు n. s. A dung-beetle. The fly that destroys corn; a grub in wood. క్రిమివిశేషము.

లద్దెపిప్పి or **లద్దిపిప్పి** The blight or murrain that destroys corn. ఒకవీడ.

లతనము * n. s. The face or countenance. ముఖము. D. The mouth. Voice, talking. W. సూరు, కూల్లాడడము. H. 4. 84. కళచేరుకస్తూరితిలకంబువాశనల్ లతనగంధములకులంప మొసగ. ib. 5. 317. లతనముల్ చంద్రబలంబు గాంచె. BRY. 2. 703. విశ్రులో గ్రభేరుండలతనములును.

లపితము * n. s. Voice, speech. కూట. D.

లపితము * adj. Said, spoken. చెప్పబడ్డది. SC.

లప్ప n. s. A lump (as of sugar or of civet) ముద్ద, గడ్డ. T. 4. 80. ఏదిక్కు ముద్దాడి నాసే సోచక్కైర లప్పలంటినటురా. టీ|| లప్పలు, ముద్దలు. R. 1. 142. మరియనప్పరంబు కప్పరంపులప్పలుప్ప తిలు తెలియిసుముతిప్పలును. Chamatcara Manj. 2. 41. చక్కైరలప్పలున్న ధురశంబులు జున్నుర సాయనంబులు. D. Nava. page 58. తలముట్లతిరము గాతాల్పి మేనులను బాలుజవాదిలప్పలు సోడుముట్టడలము గానగలుగంధము మేననలది.

లప్పటిల్ల, **లంపు**, **అనగాదొంగ మేపు**. OG.

లబలబ adv. 'Much, severely.' (Anuk. of beating himself on the mouth, a mark of distress.)

లబ్ధము * n. s. The quotient in division. పాలుపుచ్చ గావచ్చినది.

లబ్ధము * adj. Gained, acquired, obtained, received. పొందబడ్డది. D.

లబ్ధవర్ణుడు * n. s. A learned man. శండితుడు.

లభి n. s. Profit, gain. లాభము, ఫలము. BD. 5. 527. ఘనతరంబుగ సోచికట్టెలు దెచ్చియంగటవిక్రయంబార్చిన లబ్ధిజంగమానాధనల్ సల్పుచునుండ. ib. 4. 1822. ఇతరమత్స్యములునంగట బోకార్చియందులలబ్ధిజంగమారాధనల్ సల్పుచులీల.

లభించుట v. n. To happen, befall, occur, be acquired or gained. ప్రాప్తమౌట. ఆధర్మమునా

కులభించినది I gained that goodness: I effected that good work. వాడుచెప్పిన ప్రకారములభించినది It turned out as he prophesied.

లభ్యము * adj. Attainable, procurable. పొందతగ్గది. D. KP. 7. 313.

లయ * n. s. Beating time in music and dancing. తాళముయొక్క కాలము. D.

లయ n. s. Fraud, trick, deceit. మాయ, మోసము. Vaizaianti. 4. 81. రంగడనిపేరు నైతమెరుంగజెప్పెనవ్వడగు శిష్యుడే తేడటంచునతనిగట్టి పెట్టెడిని లయకారిదొంగయేదిగురికల్లతోనిజమెట్టులోపు.

లయకాడు n. s. A rogue. మోసగాడు.

లయము * n. s. Loss, destruction. The grass called cuss-cuss. నాశనము, వట్టిచేరు. D. యంతలో ఆశ్రుభుత్వమునకు లయకాలము వచ్చినది these were the declining days of the dynasty.

లయించుట v. n. To be destroyed. To be attached to, be connected with. క్షయించుట, లగ్నమౌట, వానిమనసంతాదానియంచే లయించియుండగా while his every thought was engrossed by her.

లరయితి, **అనగా శిశ్నముయేమో**. Pal. 440. జబ్బలువేగులుచక్క గాగొట్టి, ఆత్రలంబుననుగ్గులై రాలనడిచి, లరయితిదునియించి లజ్జలుపుచ్చి, వెక్కండ్రురౌతుల వెక్క మార్గముల, వికృతరూపుల జేసె. లరయితిదునియించిలజ్జలుపుచ్చి, శిశ్నమునుకోసిమానభంగముచేసి.

లలిము n. s. In prosody is a pyrrhic or foot composed of two short syllables. రెండులఘువులు.

లలంతిక * n. s. A necklace hanging as low as the navel. నాతులడి మొదలైనకంతాభరణము. D.

లలత్ * adj. Shaking, tremulous. చలించే, కదిలే.

లలన * n. s. A wanton girl, a beauty. విలాసవతి యగుస్త్రీ. D.

లలాటకట్టుము * n. s. A tiara, a fillet. ముఖకట్టిక.

లలాటము * n. s. The forehead. నుదురు. D. Surabh. 39. లలాటలిఖితము or లిపి n. s. Luck, destiny. That which is written on the forehead: (what Musulman's call *nasib*.) Bramha is imagined to write in crooked lines on the skull, the future events of each life.

లలాము fem. **లలాముడు** masc. * n. s. The chief. ముఖ్యుడు, శ్రేష్ఠుడు. BRY. 167. భూపాలలలాముడు the noblest of kings. Xn. Ved. Ras. 2. 1. మంత్రితలాను. BRY. 3. 26. సాక్ష్యలలాముంబు the

most virtuous of women. T. 2. 105. యాయవ లాలలామకెనయేయుగమందునుగాన. ib. 1. 65.

లలామ|ము * adj. Beautiful, agreeable, charming. Chief, principal. ప్రాధాన్యమైనది, సుందరమైనది. D.

లలామ|ము * n. s. A coronet of flowers. A mark on the forehead. భూషణము, నుదుటకట్టేపువ్వు బాసికము, తిలకము. రమణీలలామములు The loveliest of women. T. 4. 171. B. 7. 416. అద్దంబు జూచిననశికలలామంబు శ్రుతిమించితంబగునగుది.

లలామకము * n. s. A coronet of flowers. శురువ శిఖాశురోన్యస్తమాన్యము, పిల్లిజుట్టునకట్టినదండ, లలాటోపీరి ముక్తాజాలవద్ధాసురమాన్యభేదె. SC. A. 6. 180. సారంగమదంబలదిలలామకమిడి.

లలి or లలిని adv. Gracefully, agreeably. సొగసుగా, ఒప్పదముగా. D. ఆర్యంతము. A. 4. 224. వెలుతురశిలంటియెండియు, లలివిప్పమిజెడకశిఖికలాశుమవనివర్తితశర్లన్యదు నటనంబుల మెచ్చి మెరుగుకాశె ముద్రించెననక. టీ||లలి, సొగసుగా. M. IV. 3. 55. లలినుల్లెల్లునులలితలోచనదీపుల దరనుంకించిననాగియాగ. Bmj. 4. 44. ఇమ్మాత్తినియిలు వెలువడిముప్పురమునరాజమార్గమునజనితులు వేగమ్ముననూల్నిచ్చినసాలమ్ములకొమ్మలనువేళిలలిడియవలక. DRU. 968. లలితాశీనంబులలిసెప్పిరవుడు. H. 1. 144. లలిజాగ్రత్వస్మిన్నునుపువులనుమసావాక్కరీరములచేనేవేళల. T. 2. 97. లలిమిటుపరునికిల్లాకులనుచు. Cavi-jana-ranjanam. chapter 1. లలినలరుగొమ్మలనువర్తిశిద్విజరాజశంకతిదగి నువల్లోజ్వలమై నుమసాభినుతిందలలివురముకోటతోలదనరుఘనశ్రీక. A. 4. 162. కాలునిదున్నందినయగంటలుదున్నకమంటినామహా, కాలనినందిదున్నయిక్కర్లమమగ్గుతలకమంటినా, హాలికులెన్నడుంజెడని యారలచేయను చాడుమట్లనుం, గాలినేరుసాగిరిలగల్గుకునింసానిచేదమున్నుగాక.

లలి n. s. Gracefulness, agreeableness. సొగసు, ఒప్పదము, శుష్కతి, అంగీకారము. BD. 3. 405. పాలువుగముఖరశంబును సౌష్ఠవమునులలియుభావంబుధూశికయురుంకళియు. ఈశ్వలమందుకన్నడిలోలశద్భావమన్నాడు. P. 2. 114. కలికియట్లెయిక్రియసెలికిన తిలలితిదంపు మోర్పునననకల్లకంఠియట్లసేసాకలలిభీతి ప్రీతులగలములెనెరుగక. టీ||లలి, ఆనగాఅంగీకారము. OG. ఒప్పదము.

లలి adj. Graceful, agreeable. సొగసైన, ఒప్పదమైన. H. 2. 93. పిదగకపోతరాజికిచేరుదీమంబు, లలిభుజంగవిహంగములకుజగురు.

లలితము * adj. Beautiful, graceful, lovely, gay, cheerful. మసాజ్ఞమైన, సుందరమైన. T. 2. 78. M. 1. 4. 49. లలితాంశా a sweet or lovely figure. Vasu. 3. 189. T. 3. 15. URT. 6. 153. లలితాత్మికా lovely in person. Lalito. 4. 74.

లవ|ము * adj. Little. కొంచెమైన. లవ|ము * n. s. Even the least. A very little. కొంచెము, సూక్ష్మకాలము, కొయ్యడము. D. Vasu. 2. 59.

లవంగ|ము * n. s. A clove. (Myristica caryophylla.) దేవకుసుమము, ఆనగాలవంగళుమొక్క. D. దేవకుసుమవృక్షమున్ను.

లవంగచెక్క n. s. Cassia lignea. (Ainslie.) వరాంగకము.

లవంగవట్ట n. s. Cinnamon. దేవకుసుమత్వక్.

లవణము * n. s. Salt. ఉప్పు. D. శుకుద్రలవణము sea salt. నైంధవలవణము rock salt. విదాలలవణము salt used in medicine. లవణద్రావకము acidum muriaticum, muriatic acid.

లవణ|ము * adj. Salt, saline. ఉప్పుగావుండే.

లవణద్రావకము n. s. Muriatic acid. (Ainslie.) ఉప్పుధృతి.

లవణి n. s. Tightness. బిగుతు. Swa. I. 15. విశేయమైన యొడ్డాణంబులవణచేనక్కళించిన పొట్టుమక్కళించి.

లవనము * n. s. Reaping. వరిజొన్నకొయ్యడము. D.

లవలి * n. s. A kind of creeper. ఒకతీగె. N. 7. 108. ib. 8. 88. Swa. 3. 146. A. 5. 80.

లవలేశము * n. s. Very little. రవంత. L. 17. 76. లవలేశమైనా యెరగనివాడు he who is utterly ignorant.

లవిశ్రము * n. s. A sickle, a small reaping hook. కొడవలి. Dasaradhi §. దురితలతాలవిశ్ర.

లశన|ము * n. s. Garlic. మహాకండము, వెల్లుల్లి. SC. L. 3. 39.

లశనకుటత్వము * n. s. A certain flaw in a gem. రత్నములలోవుండేదోషవిశేషము. A. 4. 199. విశదశుభాదాదవుంబారలవేష్టనచేసెకమైనభోమణెన్లశనకుటత్వమొందుటనుంబున నారసికాంచివిష్టుడయ్యళివరకైకదంబువలయంబున.

లశిత్ * adj. Bright, brilliant. శ్రుకాశమానమైన. Zacc. 4. 182. ib. 5. 40.

అక్షకము * n. s. The middle of a bow, where it is grasped. ధనుమకాధ్యస్తానము. SC. A. 2. 88.

అహరి * n. s. A large wave, or surf. A flood. మహాత్మరంజము. SC. శ్రువాహము, పెద్దకరణము. D. T. 4. 150.

అక్ష * n. s. A lac, one hundred thousand. నూరువేలు. R. 4. 70.

అక్షము * n. s. A butt, mark, or aim. గురి. D.

అక్షణము * n. s. A sign, or mark, a token. Correctness, precision. Symptom, an indication, characteristic, a predicate, any thing by which an object is designated, or distinguished. The rules treating of the liberal arts or sciences. Perfection, comeliness, beauty. చిహ్నము, గురుతు, విధి. వర్షలక్షణములు the signs of rain. జ్వరలక్షణములు the symptoms of fever. అక్షరలక్షణము the description of letters in grammar. i. e. Orthography. ఘంఠోత్పత్తిము prosody. ఆరోగ్యలక్షణములను చెప్పుతున్నాను I will now describe the disease. అక్షణము క్షమై నాకావ్యము a classical poem, a book written according to rules.

అక్షణమైన * adj. Handsome, beautiful. అందమైన.

అక్షణయా * adv. (the instru.) Metaphorically.

అక్షయము * n. s. A mark, token, spot, or sign. చిహ్నము. D. T. 3. 149. మానలక్ష్యకృతి.

అక్షణుడు * n. s. Laxmana, the younger brother of Rama. సోమిత్రి.

అక్షింతుట * v. a. To aim at, to see. గురిపెట్టుట, చూచుట. Vish. 4. 183. భిక్షోకదంబకంబుననక్షయశారీరవహ్నియందునుదినముకలక్షించివేల్వగల్గినసాక్షాదీశ్వరుడు గా తెలిసినాస్మిన్నపా.

అక్ష్య * n. s. Venus or Laxmi, (the wife of Vishnu,) the goddess of prosperity. Wealth, fortune. Beauty, splendour. Turmeric. విష్ణుభార్య, శంకద, శోభయు, శుశ్రు. Rucmangada 3. 129. శుభకాశ్వతలక్ష్యులనికుగలిగెడును.

అక్ష్యచేరు n. s. A kind of soup. శ్రుతిగడుగులొపుళ్ళుకారమువేళికావినది.

అక్ష్యనారాయణంబుచోవతులు plu. n. s. A sort of cloth లైకవిధమైనఅంతుగలచోవతులు.

అక్ష్యమనాహారులు n. s. A certain kind of rice. H. 4. 158.

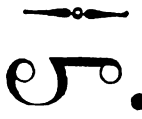
అక్ష్యవంతుడు * n. s. A man of wealth. ధాగ్యవంతుడు.

అక్ష్యవారము n. s. Thursday (contractedly written అ||) గురువారము.

అక్ష్యము * adj. Observable, perceptible. చూడతగ్గది, విచారించతగ్గది.

అక్ష్యము * n. s. A mark, or butt. Aim. Care, regard, respect, esteem. గురి, ఉద్దేశము, గౌరవము. దృష్టాంతము an instance or example adduced in proof. ఇందుకుఅక్ష్యము for instance. అవిఅక్ష్యముకాదు that is no great matter.

అక్ష్యముపెట్టుట or చేయుట v. a. To aim. To esteem, take notice of, regard, value, care for, respect. గురిపెట్టుట, గౌరవముచేసుట. నేనువానికిలక్ష్యములేదు he does not care for, or mind me. ఆగ్రంథమువుండేవిక్కులక్ష్యముపెట్టియున్నాను I have taken a note where that book is to be procured.

లాంజలము * n. s. A plough. నాగలి. D. B. X. 221. N. 9. 162.

లాంజలి * n. s. An epithet of Balarama. బలరాముడు. D.

లాంజలి * n. s. The forest tree called Gloriosa Superba. తోయకీళ్ళి. SC. Roz. 2. 143.

లాంగూలము * n. s. A hairy tail, as a horse's.

లాంభనము * n. s. A mark, or sign; a name, or appellation. చిహ్నము. D. పేరున్ను.

లాక, అనగాక్షుకె. OG.

లాకలకుగట్టి, అనగానెడచేతులువిరిచికట్టి. OG.

లాకలు n. s. plu. Small pieces of stick, used by weavers. సాలెవాడుతుడుగుక్కుచ్చేది. D. H. 2. 12. కారంబుతుడుగులు కండెలకపైర గోలముల్ లాకలునీలికడవ, గంబు, చొల్లకళాశంబు, కదురు, చెమికె.

లాగ n. s. లాగలు plu. Burrows, holes. కలుగులు. OG. ABA. 1. 189. శిరియనగండియనగనుశరీయనగబడియనదుంకమన రంధ్రమడరులాగబారియబారెకలుగు బొక్క బొంబయనగ బాలుచుగర్తంబు. A. 6. 12. ఇడిసినయిదువులయెడలపాత్రేగుత్తరేనుకనిండుకోరింబపాడల, గెడసినగరిసెలక్రింద లాగలగున్నె యదువకాపురముండు నాఖుతతులు. టీ|| లాగల, కలుగులలో. S. wa. 4. 25. అడవియెల్లె

దజావిననవనిసాధజల్లడయబోలెలాగలనుల్లసిల్లు. టీ|| లాగలను, అనగా బాత్రెలచేతను. D. Navanad. 161. ఆగుహకవ్యలనాగుండ్రమిదలాగలకడలకాల్లములలోయములకలయంకవెతకుకుడునెలు. కె. తి. M. XII. 3. 236. అనినవిసిక్కి కడి, తనజనుచోటికిపిల్లిజనియె శస్త్రతిబలితుండును వేంకతగులాగకుజనిశముచితవర్తనమున సౌఖ్యముబొందె.

లాగము n. s. for లాఘవము Dexterity. P. 3. 100. దేగకుబక్తైసా యురువడిక ధృతిగాట్యుడివత్సవోయెసా లాగముడక్కి మచ్చువలలంబెసా. టీ|| లాగముడక్కి, లగుతుడప్పి. G. 7. 58. అరకసేుడ్డినబయలాశబ్దిన చాగబాడ్వగమున్న లాగంబునకుజన్మమడిమగంటిన.

లాగు n. s. plu. లాగులు A summerset, leap, jump. Short drawers, reaching only to the middle of the thigh. దొంబరవాండ్లుబోగమువాండ్లువేశేటిది, రెండులాగులుమూడులాగులు అనిచల్లాడము. D.

లాగు n. s. Mode, manner, way. విధము. D.

లాగు or లాగున adv. Like, as రీతిగా, విధముగా, వరి. H. 1. 42. వెలయుహరిశ్చంద్రవిధమున, నలునివీకను, శురుకుక్కుచాడ్పున, శురూరపునిలీల, శోగరులాగున, కార్యవీర్యముర్యాదను, గయునిక్రియ.

ib. 3. 52. ఇసుళ్లపరివిధంబునమిడుతగమిలాగున పేడిశకదుశుభంబి. ib. 3. 285. లకుముకులట్లశర్మములలాగునకుక్కుటజాతిచాట్టున.

ib. 4. 212. ఆగజగామియెండ్రాకలాగునదిన మెల్లగడపి. ఏలాగున్నది How is it, in what fashion is it? ఈలాగున in this way. ఏలాగున in what manner? అతడుచెప్పినలాగు according to what he said. అది అయ్యేలాగున చెయ్యవలసినది you must manage to get this done. చూకుఅండేలాగు so that it may reach me. మొద్దులాగునిలిచినాడు he stood stock still, like a fool. వాడిముఖములాగులందెను It looked like his face. యిట్లాచేసేలాగునచెప్పి tell him to do so.

లాగుట v. a. To pull, haul, drag, draw. వాడుప్రారామువిడిచేటప్పుడు కాళ్లుచేతులు లాగుతూవుండినది in dying he twitched his arms and legs.

లాఘవము * n. s. Lightness, slightness, delicacy, easiness, facility, dexterity. లఘుత్వము. హస్తలాఘవము, or కరలాఘవము slight of hand. నన్నులాఘవముచేసిరి, లాఘవపరిచిరి they scorned

me. చూచేవారికిలాఘవముగావుండును it will appear contemptible. BX. చూవలవలులాఘవమున, నీవేటికిముచ్చుకొంటి.

లాచీ n. s. The sack to receive loads, placed upon horses or asses. గుర్రము, గాడిదెమిడవేసేగోసె. D.

లాచుట v. a. To wish, or long for. To pull, haul, కాంక్షించుట. D. యాద్వీశుట్టుట, లాగశుట్టుట. A.

2. 69. తెరవడిటునిరు బోయువందిలియజేరి యవలగొరగాక పిచ్చుకకుంఠైయనంసుడనువు గొనజొచ్చెకల్లగుట్టమరవారికధ్వసులులాచియిడువదియములవేర. టీ|| లాచి, ప్రార్థించి. HD. 2. 1051. దాదినమిమూలధనమెల్ల బెట్టిగోచికాడైదాని గొనుచునే తెంచిలాచియున్నాడునీలాగొత్తిచూడ. H. 5. 80.

లంశులమారిదాననినులాచుక చూచిగవాడుగోయడేకొంతకు బొమ్మటంచుమిణుగులుకాజనింతుక శండ్లదీడి. లాచుక, లాగశుట్టి. L. XI. 253. కటిసూత్రమునలాచికట్టినగోవి. అనగా మొలతాటయాద్వీకట్టినకొప్పినము.

లాజలు * n. s. plu. Fried grain, parched corn. వేలాలు. D. పొరుగులు.

లాటదేశము * n. s. The ancient name of a part of Southern India: Guzerat or Malayalam.

లాటిశుకీ n. s. The tailor bird. శుకీవిశేషము. See కొండలాటిశుకీ.

లాడి, లాడివుండు n. s. A large ulcer, a galled sore, a sore on the back of any animal of burden produced by its load. లాట్టెవుండు. H. 5. 48. తీరకున్నట్టివేదశంసారమునకుకసువుకత్తెలనేవేళగానిపరచిలావుశుక్తువచెడగొట్టిలాడి బోవజేసిపోదోలనిటకువిచ్చేసినాడ. ib. 5. 35. లాడికిమూగుకాకుల శలాయన మొండగజేయ. లాడెవుండనిన్నికొండరుఅంటారు.

లాఠము or లాఠశుకోల n. s. A stick, staff, rod, a hermit's staff. దండము, శిష్యానిచేతిదండము. D. says చేతిచువ్వ. OG. says లాఠశుకోల, అనగావంకరకోల,వుండగోవిన్ని. ABA. 2. 331. యోగవేత్రాధిదయొక్కలాఠమునగ. Vira Bhadra Vij. 2. 284. చిక్కనిమూలలాఠమును. Swa. 1. 15. కకపాలకేదారకటకముద్రితపాణికురుచలాఠముతోడ గూర్చివట్టి. టీ|| లాఠముతోడ, యోగవేత్రముతోటి. KP. 2. 59. లలితశుభ్రాశభాఠియునులాఠశుకోలయంగు. పాలయం. D. Vicr. page 190, ధూతి

పూరయుగోచి బ్రులితోలుగట్టిచేతలారపుగోల చేక మండలము. G. 8. 116. యాబలశుభ్రంగాడుపున నిలపైవలసిన యెన్నితెక్కలాండెరేఖలాండెవ్రాసి యాలారపుగోలశివ్యహస్తంబునంబట్టి ముట్టించిన నన్నియునీత్రుడలంచినప్రాబులై.

లాతి plu. లాకులు n. s. A stranger, an alien. అన్యపురుషుడు, అన్యస్త్రీయు. D. లాతివాడు, విం రవాడు. OG. శురుడు, అన్యకు. A. 3. 3. లాకుల మాతర వాయుకుగఱ. M. IV. 2. 103. ఇదిలాతి యిల్లెనీడగుప్పాడయంబుల. R. 6. 30. యిపుడుకు గదీర్పుకోవచ్చెనేమొక యేమిచేసితి లాతినేసో మునకును. Vish. 8. 111. లాకునైనక్రష్ణాదవిభీషణాదినుకృతాత్మలకైవడినాడరింతు. T. 4. 99. నెమ్మిగలవాడనికు మేనమ్మినాడ, లాతిగాఱాకుగాన న్ను. టీ||లాతి గా, శురాయివాణ్నిగా. TUR. 5. 119. అనపుడుక్రండుకయ్యముననప్పటికిన్ నవారులాతి వారనియెడునేర్పులేదు. KP. 3. 211. క్రుల్లగ నేటికి నిలునిలుమిల్లలికినబండువగు నెయింతటిలోనే, వల్ల భునకు గడునచ్చిన యిల్లాలపై యేనులాతినేపోదో లక. M. XI. 2. 32. తల్లివచ్చినభక్తిమైనుశుచరింతుకలాతివైయిటులూరకుండుటయుక్తమె.

లాపర n. s. A grate over a drain. జలసూత్రము లోకనుశుచారకుండానిలిపిననాగబంధపు శులక, చిక్కుశులక. OG. A. 6. 9. ఇట్లుతనదివాక్తిరిజనినంబగుశరమార్తినైచ్యంబు శకలజనశోచ్యంబుగా లాకురాకూపురానికడనిలిది బహిరావరణప్రదక్షిణంబుగాపించి.

లాభము or లాబము * n. s. Gain, profit, advantage, interest on money. లాభనష్టాలు profit and loss. క్రయవిక్రయములవల్లవచ్చినపెచ్చు, దొరకడము, వడ్డీయు. D.

లామజ్జకము * n. s. The root of the Andropogon muricatum, usually termed Cuss-cuss. తెల్లవట్టివేరు. D. H. 2. 176.

లాయము n. s. A stable. అశ్వశాల. P. 2. 200. R. 5. 52.

లాయుట v. a. To approach. డాయుట. D. KP. 3. 293. పొరుషంబు సేయుచు వెండియుంబాయుచులాయుచు డాయుచునకేక శ్రుకారంబులబోరుచుండా. ఈశుభ్యములోలాయుచు డాయుచు అనిపున్నదిగనక లాయుట, అనగాడగ్గుట అనడము అసంగతము గావున్నది.

లారాకట్టె n. s. A bludgeon. బాకా. Note on T. 2. 18.

లాల * n. s. Slaver, saliva, drivel. చోళ్లు, చొంగ. D. జొల్లు. Vish. 3. 307. DRV. 254. M. VII. 5. 276.

లాలన or లాలనము * n. s. Wheedling, coaxing. బుజ్జాంపు. N. 9. 225. Ila. 1. 17.

లాలనరి n. s. ఆనగాగుర్రపుశుల్లానశుక్లలగట్టుత్రాళ్లశుట్టు. OG.

లాలన * n. s. Ardent desire, regret, sorrow; missing; wishing for any person or object absent: soliciting, asking. ఆరికాంతు. D. ప్రాభకాన, డౌతుక్యము, యాచా, విషయలంతుటము. SC. Acasa Bhair §. 50.

లాలనము * adj. Devoted to, attached to. విషయలంతుటమైన, మిక్కిలికాంతుగల.

లాలనుడు * n. s. He who loves, he who is wishing for. మిక్కిలికాంతుగలవాడు.

లాలాట * adj. Relating to the forehead. సెనోటి. T. 2. 32. లాలాట ధ్ధంతలాలాటఘర్మంబులిలాటనక్రియలబాయంకదోవి. టీ|| లాలాట, లలాటశ్రుతేశమందుశుట్టిన.

లాలి n. s. The lullaby sung to children. డోలిక నూచేటత్తుడనేది. D. Charu Chandrod. 3. లాలి లాలియటంచులిలావతులుబాడ.

లాలించుట * v. a. To wheedle, coax, lull, soothe. బుజ్జించుట. Radha. 1. 72. దయజూడవందునా ప్రియముతోనయముతో నీపులాలించని నెలతలేదు. Vema. 240. లంజదానియక్కలాలించిముద్దాదుమిం దడరయలంజ మొదిప్రేమ నాడుదానివంకనందరుచుట్టముల్.

లాలితము * adj. Coaxed, wheedled, seduced, loved, desired. Bright, illumined. బుజ్జించబడ్డ, మిక్కిలికాంతుంచబడ్డ, శ్రుకాశించబడ్డ. H. 2. 15. ఆటదిసేర్పుతోవగలయందముచందము బూశుబూనికోలాటమువేయుకైవడిని లాలితద్యక్రరళశ్రుభావభుత్. BX. బాలేందులేఖదోవిని లాలితమగునశు రదిక్కు లాగునధరణి, పాలునిశేవము మెరసెను. లాలితమగునశురదిక్కు, శ్రుకాశించబడ్డశుశ్చిమదిక్కు.

లాలిత్యము * n. s. Beauty. అందము, సౌగంధ్యము.

లాలుకుంచెలు n. s. plu. Scarlet tufts attached to a state saddle. డెర్రనిబిన్నిజల్లులు. OG. A. 4. 55. కరియకంబశిపాతగనియైననిడ గనియైనను బెడరుకొడనుతట్టువగుంపుగాలికొలందికి ప్రేలులాలగుంచెలుగీలించినగవ్వడండలగంటలలంకరించి.లా

లుకుంచెలు, అనగా గుర్రము యొక్క శుల్లమునకు కట్టే యొర్రనిచ్చినచామరములు.

లావణ్యము * n. s. Beauty, loveliness. A *pearly white* is the meaning given in the lexicons. సాందర్యము. D. ముక్తాఫలచ్చాయావదంకద్యశ్య మానకాంతి. SC. A verse in the *Hārāvāli says* ముక్తాఫలేషు ఛాయాయాశ్చరశత్యమివాంతరాశ్రుతిభాతియదంశేషులావణ్యంతదిహాలాచ్యతే.

లావము or లావకము * n. s. A sort of quail; *perdix chinensis*. లావుకపిట్ట.

లావరి n. s. A robust man. బలాఘ్నుడు. R. 5. 200.

లావరియగువులుగు రేడులావరిబడియెక. A. 6. 24. పోరిలోవాడినిగొంతగాలమిల వ్రాటుట లావరియాటనిల్పినావాడిశరంబుచే. టీ|| లావరియాట, బలిమి కలవాడుగనక.

లావాటి adj. Big, large, fat. స్థూలాంగుడు, స్థూలాంగియు. D. స్థూలమైన.

లావిక * n. s. She who vends; thus శ్రీస్వలావిక she who sells flowers. అమ్మేటిది.

లావు n. s. Power, strength. Bigness. Alms. లావులు plu. Large quill feathers. శక్తి, బలము, స్థూలత్వము. D. విచ్ఛము. OG. says లావులు, అనగా రెక్క మొదటిపెద్దయాకెలు. P. 1. 687. విమతుని లావరయక వైరముమూనినవాడు. టీ|| లావు, బలమును. N. 2. 72. వెలవెలబారుమోముల లావులు సెలింకగడతదిక్కలకునై గరుడకులము. టీ|| లావులు సెలింత, బలములుత్సాహిగా. KP. 6. 65. నాలావుగనుగొనునుచు. P. 1. 127. ఔషధసారములుబోసియవియులావుసేయకుండిన. టీ|| ఆమందులు బలముచేయకపొయ్యెటప్పటికి. Vaij. 2. 120. ధాన్యముష్టియు లావెత్తిదాననిత్య మేకతంబుననే శ్వియంపాకమాచరించిసాపాటుసేయుదునంచునతని, మొరగతనయింటి కేగిముచ్చురుభుజించు. టీ|| లావెత్తి, విచ్ఛమైతి. ib. 2. 125. లలనరోయెందునివికను లావునకుంజననేలకాకుని చ్చులు వెరుమాళ్లకోవెల శ్రుసాదము కట్టెడ సాగవచ్చునా! తలిహాశ్రుసాదమీవు శీతతంబు శ్రుసాశుడుమన్న మ్రొక్కియమ్మెలకుకసామివిత్రమని మేకానియెక ముదితాంతరంకయై. టీ|| లావునకుం, విచ్ఛమునకు.

లావుకపిట్ట or లావుగుబిట్ట * n. s. A sort of quail, *perdix chinensis*.

లాశి|ము * n. s. Dancing. నాట్యము. P. 1. 235. నగజారకుణనిదిలాశి ఛాశిమానంబగుట. టీ|| వి, శుభంబయొక్క, లాశి, నటనముచేత. ib. 3. 71. మత్స్య

కూర్మవిలాశి ఛాసురంబుగావున. టీ|| వి, శుభంబయొక్క, లాశి, నటనలచేత.

లాశకము * n. s. A peacock. నెమలి. D.

లాశికి * n. s. An actress, a female dancer. నాట్యముచేసేస్త్రీ. D.

లాశకుడు * n. s. A dancer, actor. నాట్యముచేసేపురుషుడు. D.

లాశ్యము * n. s. Dancing. నాట్యము. D.

లాహిరి n. s. Drunkenness, intoxication. మైకము. Radha. 1. 109. దేహంబులాహిరి గొనుతెరంగునక.

లాక్ష * n. s. Lac, the red dye made from an insect which is analogous to the cochineal insect, and like it forms, (when dried and prepared) a dye of a red colour; the nest is formed of a resinous substance, which is used as sealing wax, and is termed Shellac or Shell lac. లక్క, లక్తుక.

లాక్షజీకుడు * n. s. A classical scholar. లక్షణములు తెలిసినవాడు, లక్షణజ్ఞుడు.

లాక్షోరశి|ము * n. s. The red dye, used for the feet. లక్తుక.

లింక|ము * n. s. A mark, sign. Token, symptom. Element, principle. The phallus or *destructive* emblem of Siva. Nature as an active power in creation. The Pythagorean Monad. Gender, in grammar. Vermilion, red paint, factitious cinnabar made of mercury and brimstone. చిహ్నము, శేఫస్సు, అనుమానము, సాంఖ్యోక్తశ్రుక్యతి, శివమూర్తిచేతము &c. RKD. శ్రుల్లింగాదులు, గ్రంధ్యవిశేషము. అప water, అల్లింకము Hydrogen, the watry element. శృధిపీలింకము earth (See Wilson's "Two Lectures") శేఖోలింకము caloric. శ్రుల్లింకము the masculine gender. స్త్రీలింకము the feminine gender. నశ్రుంశకలింకము neuter gender. అనియతలింకము or త్రిలింకము common gender. బాణలింకము a cylindrical oblong pebble or crystal worshipped as the emblem of Siva. గురులింకము a father confessor. శివలింకము the image of Siva. జంకమలింకము a man of the Jangam sect. శ్రుసాదలింకము what is dedicated to Siva. లింకశరీరము the subtle or atomic body; the primitive germ. The active and causative principle in animated crea-

tures, the quintessence or ethereal substance constituting the soul or spirit. మసాబుద్ధిద శేంద్రియ శుంచ ప్రాణములుగలసూక్ష్మ దేహము. A verse says (quoted by M.M) సూక్ష్మంమ సాబుద్ధిద శేంద్రియైయుఁతం | ప్రాజైరశుంచీ కృతభూత శంభవం. That first invisible principle, which, united with mind, heart, and the passions, is not formed of the senses: it is the intellect, pervading all beings.

లింకట్టుమాత్ర n. s. A particular kind of pill made of factitious cinnabar.

లింకాయ n. s. The solitaire or small case usually made of silver to keep the lingam or phallus in: it is worn on the breast, suspended by a cord round the neck. శబ్ద.

లింకడు * n. s. A name of the god Siva. శివుడు.

లింకొండ n. s. Bryonia, having a red conical fruit. కొండలో ఘేదము. D.

లింకఛారి or లింకవంతుడు * n. s. He who wears the lingam or phallus. లింకమునుకట్టుకొనియుండేవాడు.

లింకబలిజెలు n. s. plu. People of the బలిజె caste, who wear the lingam or phallus in a case hung round their necks. లింకవంతులైనబలిజెవాండ్లు.

లింకవంతుడు * n. s. He who wears the lingam or phallus. లింకఛారి.

లింకవృత్తుడు * n. s. A religious hypocrite, one who assumes the dress, &c. of an ascetic in order to get a livelihood. ధర్మధ్వజి, అనగా పొట్ట బొసుకొనేకొరకు జటలురుద్రాక్షులు ధరించేవాడు.

లింకాట్ట n. s. A kind of snake gourd. సిద్రకము. D.

లికుళము * n. s. A lime or lemon. A species of the bread fruit tree. Artocarpus lacucha. లిక్కు శుండు, కమ్మరేగు శుండు. D.

లిక్కి n. s. A small sickle. గడ్డి మొదలైనవికోనేటి స్పృకడవలి. D.

లిక్కుజిట్ట n. s. The tailor bird. శుకీవిశేషము.

లిఖించుట or లిఖించుట * v. a. To write. వ్రాసుట.

లిఖితము * n. s. Scripture, writing, manuscript. వ్రాసినవ్రాత. D.

లిఖితము * adj. Written, drawn, delineated, painted వ్రాయబడ్డది.

లిగుళు n. s. A deer. లేకి. D.

లిఖి * n. s. Writing in general, hand-writing, a written character. దేవనాగరిలిపి the Devanagara character. వ్రాత. D.

లిఖితారుడు * n. s. A scribe, or writer. వ్రాతవ్రాసేవాడు. D.

లిక్షము * adj. Smearred, anointed, plastered. శుయ్యబడ్డది. D.

లిష్న * n. s. Desire, wish. ఇచ్ఛ. D.

లిష్నుడు * n. s. He who wishes. ఇచ్ఛగలవాడు.

లిష్ని n. s. Wealth, riches. ధనము. D. Bahulas. § 116. నిష్పరమునుబృలిల మేను జబ్బబాపి, గొబ్బునను నబ్బుర శ్రులిమ్బులబ్బ జేసిమించుడయచేతమమ్మ రయించు గాక. లిష్నిశుడతి or లిష్నిశుడంతి, అనగాలక్ష్మి చేవి. D.

లిమ్బులు n. s. plu. అనగా నిఘంటు, ధనస్థానములు. లిమ్బులొర, కువేరుడు. D.

లిఖి * n. s. Writing, hand-writing, written characters. వ్రాసినవ్రాత. D.

లిమ్మ n. s. A twig used as a whisk. మండ. Chenna. 4. 344. కనుగొనివేగవచ్చి గణకాండముగ స్థైరిస్తాములారనే, బనివినికాంచినచ్చి తలవాడొకయంకడి శోయ మెంచక, మ్మును మనసెక్కు మినమిడిమూసిన యీగలచేతిలిమ్మలోబొను శ్రుచుదీని గొండు వెలస్తొమ్మనియమ్మ చునున్నవాడనక.

లియ్యము See లీయము.

లిలీక్ష * n. s. Acquisitiveness, inclination to lick. ఆస్వాదనేచ్ఛ. Pariz. 2. 105. గోమేధికశ్రుథాం కూరమిథ్యామధుద్రవలీలీక్షోమిశ్చద్బల్లకంబు.

లివ n. s. Agility, lightness. లాఘవము. (vulgarly) a syllable, as రెండులివలుగలశబ్దము a word of two syllables. T. 3. 140. చెండుగోరించినచెలువునలివమీర సెయ్యారముగకొంత యుదిక్కియుదిక్కి. టీ|| లివమీర, లఘువు అతిశయముగాను. KP. 3. 85. కడుధాకమీరంకమడములుదాటింపుచునుండరికిలివచూపిచూపి. N. 9. 16. దూరముననిల్వితోడదట్టిత్రోవవారితలగుడనిదృష్టిచక్క గానిలిపిడికి లించికరములు గుదియించిలివనుగునుకు శురువుననుదాటెబలుడుతోంబదియడుగులు. టీ||లివను, అతిజవముచేతను. Bahulaswa. 2. 58. బావిదాటెదనంచుబరతెంచిలివదప్పజిడిసివైశాఖల కొడిసెసెకతె. UH. 4. 53. లివహత్రివిగకొని లింతలవనివాళ్లు గనుకుట్టుమేనునుగప్పగిల్లి.

లిహత్ * adj. A word only used in compounds as అభ్రంలిహత్ sky-high; 'licking the skies.' ఆకాశమును అంటే.

లీనము * adj. Absorbed into, swallowed up in. కలిసిపోయిన. P. 1. 314. ఈయంబు చార ములునా మాయకులోనయ్యె కంటి మననని శీతోహయధినం తల్లినము సేయుచుమా యక శారనిక మతిబలికెకట్టి అంతర్లీనము సేయుచు, తన మనస్సులోనే దాచుచు.

లీయత or లీయము n. s. Friendship, intimacy. స్నేహము, విహితము. OG. says లీయము, శుభ్రము.

లీయముగా adv. Intimately, in a friendly manner. స్నేహముగా, విహితముగా.

లీల * n. s. Play, sport, pastime, diversion. Way. manner. విలాసము, క్రియయు. D. స్త్రీలహవభావభేదము, స్త్రీపురుషులవి నూదాలింకనాడులు, శేలి. SC. విఘము, రీతి. శ్రుభలింకలీల the Siva comedy. ఇల్లీల in this way. ఆలీల in like manner. S. 3. 113. యిల్లీలనడుచునాతని. లీలాకామము sportive anger.

లీలగా adv. Indistinctly, dimly, (as eyesight.) చూచాయగా, తెల్లతెలియనట్లుగా.

లీలావతి * n. s. A wanton or sportive girl. విలాసనతియు.

లీకు * n. s. A nit. ఈకు. D.

లుంకము * n. s. The citron, మాతులుంకము, పుల్లమాదీఫలపుచెట్టు. SC.

లుంటాకుడు * n. s. A thief, or robber, a plunderer. అశుహరించేవాడు, అనగాదొంక. D. R. 1. 6.

లుంతనము * n. s. Rolling on the ground. పొల్లడము.

లుకలుకమనుట v. n. To wriggle, crawl about. మెదులుట.

లుక్కు * n. s. Elision, cutting off, dropping, rejecting. లోకుము. D.

లుక్కుము * adj. Disappearing. Cut off, rejected, as a vowel by elision. లోపించినది.

లుబ్ధిము * adj. Covetous, greedy, desirous, cupidinous. లోభిత్వముకల.

లుబ్ధకుడు * n. s. A fowler, huntsman. బోయవాడు. D. M. XII. 3. 290. ib. IV. 2. 256.

లుబ్ధత్వము * n. s. Covetousness, avarice. లోభిత్వము.

లుబ్ధు or లుబ్ధుడు * n. s. A miser. లోభి.

లులాయము * n. s. A male buffalo. దున్నప్పోతు. D.

లులాయి * n. s. A female buffalo. శేదె. D.

లులూత * n. s. A spider. సాలెపురుగు. D.

లులూనము * adj. Cut. కొయ్యబద్దది. D.

లులూము * n. s. A tail. తోక. D.

లులూమాలము n. s. Cheating, wheedling, defrauding. పితృలాటకము. L. 7. 275. కల్లశత్యంబులుకడుటకృత్యములు, లటకుటంబులునులులూమాలములును, కుటిలకుచ్చితములు కూచిహారములు. BD. 6. 134. యామంత్రితంత్రిలూలూమాలములను, యోమలదేహినీకుడుగునే సెప్పి. Kalahasti. 3. 194. లూలూమాలపుమాటలు, చాలననిననిగతననిజంబగురూపం, బాలోనదెలుకువరెనని.

లె (Contracted for లే, or లేము, the imperative of లేచుట to rise! interj. Go to! You know! of course! చెల్లించినాడులె of course he paid the money. వాడు దాన్ని తిట్టినాడులె though he called her names. పోయినదిపోయిందిలె never mind, let it pass, be it so. లె, అనగాలేంత, లేవునుట. OG.

లెంక * n. s. (K.) A servant. భటుడు, సేవకుడు. D.

లెంకెక, బంటుగా OG. as a messenger. R. 2.

8. అవశరమక్కరలంకై, దువకర్లములందువేటదోటలయందొక, దవులైనపాతలెంకెలమపుటముజూడుమోచినపుడెందొక. BD. 5. 483. శంకరదాశయ్యనరణముల్లూలును, లెంకులకెల్లనులేదనరాడు.

లెంటు n. s. Alum. జటికము. OG.

లెంకె (imperative of లేచుట to rise) Rise ye. A colloquial expression like "To be sure"! you see! of course! you know! T. 2. 164. డాలెం దేమిటికూటపోతయినమాహాస్యానకుంబల్లుల్.

లెంకు n. s. A side, a cheek. అనగాచెంకు, తట్టు. (Vizagapatam dialect.)

లెంకుకాయ n. s. A slap on the cheek. చెంకుకాయ, యిదివిశౌఖ్యకట్టణపుభాష.

లెక్క n. s. Number, reckoning. An account, arithmetic. Esteem, regard. శుభ్రము, లక్ష్యము, అనగాకర్వాయు. D. గణితము. లెక్కలేని numberless. వాడుమంచిలెక్కవాడు he is a good accountant. వాడులెక్కలుచదువుతున్నాడు he is learning arithmetic. వాడునన్నులెక్కలోవుంచలేదు he

disregards me. వాడికి నానా తక్కువై యజెప్పినా ను I advised him very earnestly.

తక్కువొనుట or తక్కుచేసుట v. a. To esteem, respect. లక్ష్యముచేసుట, గౌరవముచేసుట. H. 3. 195. చదివెనుమరదండ్లు వదరుచుకొంటురక్కలు చెల్లండ్లు తక్కువొనరు. BD. 4. 1454. తక్కుసేయక నుఖిలనడంపు.

తక్కుకట్టుట v. a. To reckon, to count. To regard, mind, esteem. ఎంచుట, లక్ష్యముచేసుట.

తక్కించుట v. a. To reckon, to count, to make up an account. తక్కుపెట్టుట. D. ఎంచుట.

తరుచుట v. n. Error for లేచుట To rise.

తర్నొండ్లి (An irregular plural imperative of లేచుట) Rise ye!

తర్నము n. s. A float. తెప్ప. Charitra. 255. అభిముఖుడై హృదయాభ్యుత్థి కను తర్నమాదనప్రారా లింఁము సీజ్జయుత్పరింపుచు తదియ్యారలింఁము.

తమ్మా (Imperative singular, with emphasis, of లేచుట) come! rise ye!

తమ్ము (Imperative singular of లేచుట to rise.) Rise thou!

తెస్స plu. తెస్సలు n. s. Good, well being, weal, good state, health, right. మోక్షము, శుభము, ఊహము, అంశకారము. D. బాగు, మంచి. అంతా తెస్సలా is all right? A. 1. 18. దేశభాషలందు తెస్సుతెస్సి. ND. 1. 856. ఎరుగంతుకుండ్లనిది తెస్సి గాడు. M. XV. 2. 195. అనిన తెస్సి గాక యనిధ ర్నసుతుడు very well, said he. Kasikh. 2. 61. అమ్మకు శలంబె సాధియనామయంబెదే విధద్రంబె తెస్సిలావుప్సహాణి.

తెస్సి or తెస్సిగా adv. Well, properly, duly, severely. తెస్సిగానేచున్నది it is all right or safe. యానీళ్లు తెస్సిగావుండలేదు this water is not good. యిది వాడికి తెస్సి it is well with him. నిరలిదండ్రులు తెస్సిగావున్నారా are your parents alive? యాచిన్నది తెస్సిగావున్నది this girl is pretty. దాన్ని తెస్సిగాకొట్టినాడు he beat it soundly.

తే (The imperative of లేచుట) Rise, go to, you know, of course. పోలేపోయినాడులే let him go, never mind. యిక్కడవున్నారే they are here you see.

తే adj. A contraction for తేత. తేచన్నులు young breasts. Billian. 3. 83. తేచయసు tender age. తేనల్ప a slight laugh, a smile. తేతోట a blooming garden.

తేండ్లు plu. of తేకి Antelopes, జంకలు.

తేక (Affix) without. తేకుండా, విసహా. This governs a nominative. అతడు తేకనావల్లయిది కాదు I cannot effect this without him. Governing a root in A it means unable (to do) (not bearing) to see it. రాతేక unable to come. అతడు అక్కడతేకవుండడమువల్ల, by his not being there. వాడికిరూకలు తేకవుండడమువల్ల by his being in want of money. దాన్ని అణిచే వాండ్లు తేకయిట్లాబడితిరిగినది she plays these pranks as there is no one to check her. కూటికి తేక being in want of food.

తేక Conj. Or, else. యిల్లు, తేకతోట A house, or a garden.

తేకతేక adv. At last. తేకతేకవాడికి పుకకొడుకుపుట్టినాడు at last he had a son born to him.

తేకవుండుట v. n. To be in want of. విహీనముగావుండుట. వాడు అతన్నడు తెలివి తేకవుండినాడు he was then out of his senses.

తేకి plu. తేకులు n. s. A worthless wretch, a vagabond. దేవురుగొట్టు, శునికిమాలినవాడు, శునికిమాలినదిన్ని. HD. 2. 1416. వక్కనేయనిలేకివాడవునిపు. Mand. 1. 11. లేకినిధివ్రజంబులవలేశముకాంచన భూధరంబు, రత్నాకరరత్నరాసులడుగంట్లు. టీ|| లేకి, దేవురుగొట్టుది. BD. 4. 101. తేకులలాకులకాకరువులకు చాకిచాకినియేలకొండకొండచెడుపు. లేకిచేట్టలు silly doings. తేకిబడియ a rascal, a scoundrel.

తేకుంటే, తేకపోలే or తేకపోయినా adv. Or else, otherwise.

తేకుండా adv. Without. విహీనముగా. అన్నానికి తేకుండావున్నారు they are without bread.

తేకుండాచేయుట v. a. To do away, to get rid of, to turn out. నివృత్తిచేసుట. వాండ్లకు ఆపాహము తేకుండాచేయడానకు to do away the sin. వాండ్లను ఆయింటిలో తేకుండాచేయ్యి turn them out of the house. అదియివ్వనక్కర తేకుండాచేస్తేని I relieved him from the necessity of paying it. G. 4. 138. బ్రహ్మకప్పకాలుబాషనపోటును తేకయిండబేసిగాకనేడు.

లేకుండుట v. n. To be absent: to be wanting.

కూటికి లేకుండా being in want of food.

లేకునికి An affix. For want of లేకవుండేటందుకల్ల, లేనందున. అతడక్కడ లేకునికి for his being absent there. DRA. 331. ఒడల ప్రాణములు లేకునికి భావించి. Sar. D. 518. కరవ్వయము లేకునికి.

లేఖ * n. s. A letter, an epistle. A line, a row, a mark. జాబు. D. లేఖయన్ను.

లేఖకుడు * n. s. A scribe, writer, clerk. వ్రాసేవాడు.

లేఖనము * n. s. Writing. వ్రాయడము. D. లేఖనపుష్టి swelling the record, empty words, mere rigmarole. యాజాబులోవట్టి లేఖనపుష్టి గానినే లేయమిన్ని లేదు this letter is a pack of nonsense.

లేఖభామిని * n. s. A goddess. దేవతా (స్త్రీ). Vasu. 5. 4. లేఖభామినులనియ్యు.

లేఖరభుడు * n. s. A title of Indra. ఇంద్రుడు. D.

లేఖిని * n. s. A pen. వ్రాసేకలము. D.

లేఖుడు * n. s. A god, a deity. దేవత.

లేగ n. s. A sucking calf. BX. 420. సేకకట్టని దూడ. D. A delicate chisel used by stone-cutters. శస్త్రపులియనిన్ని అంటారు. ఆపులాపులు పోట్లాడి లేగల కాళ్లు విడువకుచువి when the great fall out the poor suffer.

లేగటాలు, లేగటాపులు, or లేగటియాపులు n. s. plu. Cows with young calves. లేతదూడలుగల ఆపులు. Vish. 7. 361. నేరుకొని లేగటాపులవిలవిలవిల విచ్చులింపుడు వ్రేళ్లువిడుచువాని. Chenna Basava Puran. 3. 82. కనుపడు లేగటాలనేకి వాయనియిండులదొడ్డిమండలం.

లేచిపోవుట v. n. To depart, go away. వెళ్లుట. ఆగోడమొదివర్ణము లేచిపోయినది the paint has come off the wall. లేచిపో be gone! hence away! వాడు లేచిపోయినాడు he walked off.

లేచుట v. n. To rise, get up, arise. ఉత్థితడౌట. D. పొటమరించుట, లేగుట. నిద్రలేచుట to rise from sleep. లేచిన స్త్రీని I came away. గజ్జి లేచినది the itch appeared. Bmj. 4. 57. నిద్దురలేచికట్టెడుట. T. 2. 69.

లేలు n. s. A bough, or branch. కొమ్మ. D.

లేడి n. s. An antelope. కురంగము. R. 5. 160. యిట్లు వెన్నాడి యలసికాదిదివ్వుగంబు మాయయోయే మొయైననేమాయెననుచు కనకపుంఖము యోగ్రాం

గుగంబువరకు లేటిదాకొమ్మనడిచిక్కనాటుకొనిన. M. I. 5. 55. మనసిజరాగంబున బెన, గిన్నయిరినిలే దిని జూచిక్కర మాస్తుడువె, బ్బనయేనమ్మలనారెం, టినిరైళ్లగనే సెకడుకతినప్పాడయండై.

లేడికంటి n. s. A bright-eyed-girl: having the wild spirited glance of the antelope. క్కుగాడి.

లేదు He is not here; as యింటిలోలేదు he is not in the house. చేయలేదు he cannot do it. వీక్షించుట లేదయ్యె he could not behold it.

లేత adj. Young, tender, soft. తరుణమైన, కోమలమైన. లేతయెండ soft sunshine. లేతవన్నె a light tint.

లేతతనము, లేతరికము n. s. Infancy, youth, tenderness. తరుణత్వము.

లేదా Is it not? or, or else. వాడుఅక్కడలేదా is he not there?

లేదు is not. వాడులేదు he is not. అదిఅక్కడలేదు it is not there.

లేనట్టు A negative phrase, (like *abfuisse*, *abesse*.) అతడు లేనట్టువున్నది it appears he is not there. అతడు లేనట్టు తెలిసి knowing that he was not there.

లేని adj. Devoid of. తెలివి లేనివాడు he who is devoid of sense. నూరులేనివాడు he is a dumb creature, a mere fool. తప్పులేని faultless. దోవలేని అడవి a pathless forest. వెలలేని మూణిక్యము a priceless gem. లేనిపోషిని nonsense, a fool's errand. లేనిపోని సౌఖ్యములు vain deluding joys. లేనిమాటలు slanders, falsehoods. లేనిపోనినాకు a false pretence. పోయలేనిదిపోయవుట్టెని ప్రాద్దు a dispute arose where there was no doubt. KP. 5. 248. అదియు గాక రాజ్యమును మూఠాభూతంబు సోకినప్పుడెట్టి సుజనులకును, లేనిచీకుదనములేని మూగతనము, లేని చెవుడు గొంతయైనగలదు.

లేచుము * n. s. Plastering, smearing: plaster, mortar. Food. భోజనము, సుధ, సున్నము, పుయ్యడము.

లేచనము * n. s. Smearing, plastering, anointing. అలకడము, పుయ్యడము, చరకుడము.

లేపించుట v. a. To remove, to turn out, వెళ్లకొట్టుట, నివృత్తిచేసుట. వాండలనా యింటిలోనుంచి లేపించినాడు he turned them out of the house. ఆ చెట్లను లేపించినాడు he removed the trees.

తేలింతుట * v. a. To smear చరుముట, శుట్టించుట.
H. 5. 151. నల్లెరుకణికంధకములే నెయనుసారితే
లింవికూడిన తేమవలచు.

తేళు n. s. A bed. మెత్త, తేళుడనుట. OG. H. 1.
73. విల్ల లకోళ్లనందమాశ్రీ నెలత మైమంచమునచా
యసభానుతివాసుపై దురంశిక మొకకూలు తేళున సె
లింశయనించెను సోభవస్యధక.

తేళుట v. a. To rouse, to awake, stir up. నిద్రలే
ళుట to arouse from sleep. దుమ్ము తేళుట to raise
dust. అడ్డము గావుకగోడ తేలి నాడు he raised a
wall. యామాట చెప్పి దానిదుఃఖమును మరీ తేలి నా
డు he excited her grief again. వాణ్ని ఆయింటి
లోనుంచి తేళు turn him out of the house.

తేమ n. s. A woman. రామ, (స్త్రీ). D. M. XII. 3.
316. Vish. 1. 147. ib. 5. 243.

తేమి n. s. Nullity, not being, absence: want,
poverty. M. XI. 2. 84. నీమూ ర్తియందు ప్రాణము
తేమి దెలిశియుండినచలింతుక. ib. X. 2. 17. జన
కుడు తేమికింకడువిపాదము సెంచె grievated at her
father's absence. Vema. 1384. ధనము తేమి want
of wealth. Vema. 167. తేమికిబాక్తి sorrowing
for want of it. కలిమి తేములు gains and losses,
riches and poverty.

తేమిడి n. s. Poverty, want. దారిద్ర్యము.

తేయి, తెమ్ము (The imperative of తేచుట) To rise.

తేయ They are not. M. V. I. 342. వాండ్లు తేయ
they are not here, they are not living.

తేరోరి interj. Up you wretch! Pal. 227.

తేరీ పానము * n. s. A snake. పాము. D.

తేళ్లు (The plural of తేడి) An antelope.

తేవ the adv. Root of తేచుట To rise. Paidim. 2.
144. తేవ నెత్తినాను I made them get up.

తేవగొట్టించుట v. a. To expel. వాండ్లను ఆయింటి
లోనుంచి తేవగొట్టించినాడు he got them turned
out of the house.

తేవడి adj. Low, base, vile, mean. నీచమైన, అల్ప
మైన. A. 4. 285. లాలననార యులగమి, నేలితెలిసి
క్రముచ్చునాజ్ఞ యిడకతకుచరంబో లాతినిదినయశ
మంతే తేవడికూల వృధువణిజ్ఞయమునక. టీ||
యశ మంతే తేవడి, క్రియెంతో నీచము, అన గా అ
ల్పమై పోవుననిభావము. R. 2. 96. జరతయొకర్త
కుంజగృహ గంధకీలంగనుకూకుఁబుండ్లిక్రావ్విరి
కలుద్రావ తేవడట వేముదిల్లి లకాల్లి యంచు జె
చ్చెర సెకకల్లి పోయి పాదబింబి పాన్పు గరంచెవె

న్నెలలో, చారబడినిద్రనీరగుటచో ద్య మెదానికనట్టి
కుట్టునక. తేవడటవే, నీచముటే. Garudach. 66.
కులము తేవడియైన నేమగుకానకు రాళ్లనుముట్టు తేదా
విలువ జెప్పగ రానివలెములుల తాం. కులము తేవడి
యైన, జాతినిచ మైనప్పటికిన్ని. P. 3. 247. నానిని
బ్రహ్మ రాక్షసుడు, నన్నిటులాడగ నెంతవాడవీ తేవ
డినిన్ను వేడనవుతే కలిగిందోలుదో ల్లనిద్దరాదేవుని
జంపెడంగనలు దీరగనంచరు గంగదోంగయుంబో
వకుబోకుమంచతనిభూరితరధ్యనినద్దగింపినక. టీ||
తేవడినిన్ను, అన గా అల్పమైన నిన్ను. ib. 4. 129.
కాలవడి తేవడి తేమ్మెర కూసరాసి గా వ్రేయనికమ్మ
ళుప్పొడి. టీ|| కాలవడి తేవడి, పాదమందు వేగముత
క్లవకుడియున్ననువంటి.

తేవ నెత్తుట or తేవదీయుట v. a. To pull out, to
turn out, to expel. బయటికి ద్వివిడివిపెట్టుట, వెళ్ల
గొట్టుట. ఆముసలివాణ్ని తేవ నెత్తు help the old
man up.

తేలు (neuter) They are not. N. 5. 6.

తేశము * n. s. A little, even the least. కొంచెము.
D. తేశమైనా లేదు there is not even the least,
not a whit, not a jot.

తేసి Thus used ఇంత తేసికన్నులు eyes so large.
See ఏసి.

తేవ్యామ్రము * n. s. An electuary, a medicine. Nec-
tar, ambrosia. కల్ల ద్రవ్యములు చేపేముడు గా చే
సినమందు, అమృతము. Parizat. 102. పాదకుసుమ
నాంబుధరకంజీవిముక్తమరందవర్ణ శింపాదితశక్ర
గోశుములభావము సెందుచు సోయద్యష్ట తేవ్యామ్ర
దరసిన్ని వేశమున సెప్పెడుదాడిమవీజముల మదో
న్నాదితరాజకీరవపనత్పటితోరుకులయ్యుతంబులై. తే
వ్యామ్రదరసిన్నివేశమున, తేవ్యామ్రము, అమృతము,
ఉదర, లోకులను, శున్నివేశమున, ఉండుటచేతను.

లాంక n. s. A dell. కోన. G. 8. 45. ధరణిపాలుదం
తదురగంబు నచోట్ట గట్టివాలు శలబట్టి కొనుచు,
లాంకజూచ్చెనాత్మ గొంకక కాలుండు గడసివిదియ
వట్టివెడకుముక్తి.

లాంగినంత adj. As much as possible, or practica-
ble. సాధ్యమైనంత. రెండుయెళ్లతోను లాంగినంత
భూమిదున్ని నాడు he tilled as much land as
could be done with two ploughs.

లాంగుట v. n. To submit, to yield, to be hum-
ble. లోకుటాట, తగ్గుట. D. Jagannad. 3. 127.
పాణిన్ను భివోచు గొంటక లాంగగట్టినన్ను రతిలో

లుని జేయుము. Vem. 4. 60. తన్ను లాంగువారిరడ
యక జంతురా.

లాగ్గడిల జేసుట v. a. To subdue, make him yield.
లోబడేటట్టు చేసుట. Pal. 446. లోమాపెండొట్లలో
లాగ్గడిల జేసి.

లాగ్గుట v. n. To submit, to yield, to be humble.
లాంగుట, లోబడుట.

లాచ్చు or లాజ్జు adj. Inferior, less, deficient. లా
జ్జు, తక్కువ. D. Chamate Manj. 2. 9. ఇచ్చెలుతె
ల్లకొనునట్లు తానతికిలాచ్చేముర్చు మ్యకృతికొ.
Chatu. 1. 52. line 10. ధాత్రిగలపార్థిపుతెల్లనులా
చ్చువీసికికొ. యెక్కినవారికి యేనుగలాజ్జు an ele-
phant is nothing when you are upon it.

లాటకబిట్ట n. s. See. లాట్టకన్నుబిట్ట.

లాటతాటకత్రె n. s. A cunning wench, a deceitful
woman. మాయలమారి. HD. 1901. వెడలిపోజూ
చెదోవేసాలువన్నీలోకంబులోలేనిలాటతాటకత్రె.

లాటలాట adv. Quickly. దుడదుడ. Jagannad. 3.
78. ఇటునటుగనుగొనిలోనికి లాటలాటజనిమంచ
మెక్కిలోలతనదితత్రటమునగూర్చుంకిన.

లాటారము adj. Empty, pithless. నిస్సారమైన.
Rama Stava Rajam. 3. 5. యాలోకనుఖములు
వైలుతుచారములోనిలాటారంబులోతెరింగి. వైలు
బటారంబులోనలాటారంబు fine feathers make
fine birds.

లాటిపిట or లాటిపిట్ట n. s. A camel. Literally
(లాటి + పిట్ట) a hollow-eyed object. ఉడ్చ్రము.

లాటాక్కనుట v. n. To be depressed. కుంగుట.
S. 3. 163. రణధీరుడే తెంచెచియనికనూర్న మెనయవాకి
లిచెరువనవ్వనిచవిలువగుండెలాటాక్కనవచ్చెవిభుం
డికనెట్లనుచుముల్లశ్రుంకవు వాధికుండుండెడు నట్టుక
వైవారొండురులంగానకుండయునివినిసికొ.

లాట్ట n. s. A smack or cluck with the tongue.
Hollowness of the eyes or cheeks. The penis.
ఆముడవులాట్ట the stem of the castor oil plant.

లాట్ట adj. Sunken, hollow. Dried up, wasted
away (as an eye) అసిగ్గుంటగావుండే. Jagan-
nad. 1. 54. మిట్టపండ్లునుపెనులాట్టకనవయును.
Vema. 1980.

లాట్టకన్నుబిట్ట n. s. The bird called Prinia socia-
lis. Madr. Journ. XI. page 3. ఒకకవీ.

లాట్టకాయ n. s. ఆనగాశిశ్నము.

లాట్టవేయుట v. n. To prove or turn out false. To
click or smack the tongue against the palate.

అబద్ధముచేసుట. D. తినినాలికతోచప్పుడుచేసుట.
Camud. 47. లోభికినుక సాధ్యులోగకవేస్తినాబ్ర
హ్మండధాండంబుజగిలిపోవు, గట్టిగానుకసారిలా
ట్టులువేస్తినాకుంభకర్ణుడు సేల్లనగవలయు.

లాట్టి n. s. The small earthen pot used in draw-
ing toddy from the tree. చెట్టునకల్లుపైరాడిచేకుం
డ. Chenn. 5. 262. మొలచుట్టున్నడదోలుదానన
గుబల్లోకాపయ్యోగితక, త్తులుసూలేముసలంబువా
మభుజమండుందానికిరవ్వంకలక, కలులాత్తెండెడ
కట్టనిచ్చెనపిరుండంగమ్ముకాల్పండమక, తలకొ
రాముడిగుడ్డయందనరప్రాతకకాలమందెప్పడుకొ.
లాట్టిముచ్చు A drunkard.

లాట్టిపిట్ట n. s. A camel. ఉడ్చ్రము. D.

లాట్టిముచ్చు n. s. A toper, a toss pot, a drunk-
ard, a wine bibber. తాగుబోతు

లాట్టియ n. s. A camel. ఉడ్చ్రము.

లాట్టెల్లండు n. s. A hollow sore, a sinus, a scall.
లాట్టేనుగ or లాట్టేనుగు n. s. A camel. లాట్టిడె.
OG. ఉడ్చ్రము. D.

లాడ పెట్టుట v. a. To rummage. చెయివేళిగండర
గోళముచేసుట.

లాడబిడ or లాడలాడ (imit.) Confusedly. తా
రుమారుగా. లాడలాడవని నెత్తురుకారినది the
blood flowed rapidly. ఆచొక్కాయచేతిలోచెయి
దూరిస్తేలాడలాడవనియున్నది the sleeve is very
loose.

లాడితె n. s. The span from the thumb to the
forefinger. బెత్త.

లాడితెడు adj. Span-long. బెత్తెడు.

లాడుకు or లాడుగు adj. Lean, fallen in, i. e.
miserable. దిక్కుమాలిన. Vema. 886. బడుగుద్విజు
లుగూడిలాడుగుమంత్రముజచ్చి వడుగు జేసెదమని
వడుకుకొండ్రుకడుగుద్రావుకాకికావునున్నట్లయ.

లాడుత n. s. The span from the thumb to the
forefinger. బెత్త.

లాడ్డువులును adj. Sharply acid. చెడువులును.

లాడ్డ n. s. A lump. ముద్ద. D. Navanad. 131. ఆ
మృతంశ్రుముద్దతియ్యంబులలాడ్డ.

లాడ్డి n. s. A hollow in ground, a gully, or ravine
between hills. కొండలనీండునవుండేబొండ.

లాడ్డుగు or లాడ్డుగుచెట్టు n. s. A tree called Symp-
locos racemosa. The bark of which is used in
dyeing. గాలవచ్చుకుము. D. లాక్రములాడ్డిచెట్టు.
బిల్లిచ్చుకుము. SC.

లాల్ల n. s. A drag, a sort of harrow or rake drawn by oxen. పొలముమిట్టాకల్లము లేక శరీరీ చేటిది.

లాల్లనీ Imit. of the bark of a dog, thus used లాల్లనీకరవబోయినది the dog rushed on him barking *fiercely*.

లాల్లబల్ల See లాల్ల.

లో or ల్లో prep. In. దారిలో in the road. యింటిలో or యింట్లో in the house. వచ్చినంతలో on his coming. అంతలో or యింతలో in the meantime. This is variously translated in English, thus బిళ్లను మెడలో వేసుకొన్నాడు he wore the badge *over* his shoulder. తలలో పా గాచుట్టుకొన్నాడు he rolled it *round* his head. అక్కలో నుంచిభాగము కాలేదు she is not separated *from* her mother-in-law's family. యింతరాత్రిలో so late *at* night. తమలో తాము మాట్లాడుకోలేదు they did not speak *to* each other. వేలిలోపుండ్రిపుంకరము the ring *on* his finger. విడ్డనాశుక్కలో పండుకొని పుండ్రినది the child was lying *at* my side. మాలో అందరు all *of* us. (See లోను and లోని.) పనిలో మాట్లాడుట to talk *during* work, while *at* work. చెట్లలో బంక కారుతున్నది gum flows *from* the tree. మాలో నుంచి వేరుబడ్డారు they separated *from* us. అతడు నా చేతిలో కోసినాడు he inflicted a wound *on* my hand.

లో adj. Inner, inside. Interior, or subordinate. లోగది a sub-division. లో కాపు a sub-renter or under farmer. లో జెయ్యి the inner hand. i. e. the palm of the hand.

లోకము * n. s. A world : a division of the universe, as heaven, earth, and hell. Mankind. భువనము, జనము. ఇంద్రలోకము A palace or magnificent abode. Swa. 3. 58. ప్రాణిలోకముబాధలబరచునవుడు. దానికి విడ్డలమీదనే లోకము she dedicates herself entirely to her children. లోకత్రయము the universe, lit. the three worlds. లోకాభిరామము గా మాట్లాడుతూ పుండ గా while they were talking on various matters.

లోకప్రవాదము * n. s. Common saying, current report, town talk. వదలి.

లోక బాంధవుడు * n. s. The universal friend i. e. the sun. సూర్యుడు.

లోకారాధ్యుడు * n. s. The universally adored ; i. e. God, The Lord. ఈశ్వరుడు.

లోకాలోకము * n. s. A mountainous belt, bounding the world. చక్రవాళకర్పణము.

లోకులు * plu. People, folk, the community. జనులు. లోకులేమందురు what will people say ?

లోకువ adj. Subordinate, inferior, subject to. లాచైవన. బీదవాడు బిచ్చగాడికి కూడా లోకువ even a beggar thinks the poor man beneath him. నేను అందరికీ స్త్రీలోకువ I am every man's servant, I am slave to every body. మాకు లోకువ గావుండేవాండ్లు those who are subject to us. T. 3. 84. కంతుబారికి లోకువ గా నివారు ధరలోగలరే. వాండ్లను లోకువ చేసుకొన్నాడు he got them into his power.

లోకేశుడు * n. s. The lord of the world. i. e. Brahma ; a king. చతుర్ముఖుడు, రాజున్ను.

లోకొనుట v. a. To receive, admit as a guest. లోనికి తీసుకొనుట, శుభ్రం చేయుట. Parij. 4. 34. మరుదంభోరువానే త్రులంబరధని మధ్యంబున నిల్వని ప్థు రతీనీనకు నూధా రావతి జలస్తోమంబు నల్వంకలై దెరలై గాని చయంబు లో గొనియె వాని జాల గాంధీర్యశీలురు శంకీభము సెందువారి నెచట లో గొంచువర్తింతురే.

లోకోత్తరము * adj. Best in the world. శ్రేష్ఠ మైన. లోగటి or లోగడి adj. Former, previous, last. మునుపటి, ముందరి. లోగటిదినము the day before. లోగడివిక్రమ నామ సంవత్సరముందు in year Vicrama *before last*.

లోగడ adv. Formerly. పూర్వము. D.

లోగడకు n. s. The inner door. రెండో ద్వారబంధము.

లోగా adv. Within, inside, meanwhile, in the course of. లోకల. పదిదినములకు లోగా within ten days. యాలోగా meantime. నేను వచ్చేలోగా by the time I arrived. యింటిలోగా చొరబడ్డారు they rushed into the house. యిదివానికి చేరేలోగా before this reaches him. యాభైయేండ్లకు లోగా before he was fifty years old.

లోగలి n. s. plu. లోగిండ్లు Gen. లోగటి A house. బవంతి. D.

లోగుట v. n. To yield, submit, retire, retreat, go back. వెనకదీసుట, లొంగుట, లోబడుట. Appa Cavi. 2. 36. లోగిండు కై న రాగతనంబున దోచిన

లువలెల్ల దాచినావు. N. 9. 281. ఆమితారీయయ
 తనిమాంలకులొగియుండు గావున. ib. 9. 286. శు
 య్యదమైననుజడ మైనబట్టు నెలనవునకృష్ణుడులొగి
 రేనిక్రకృన సెకచోటు చూచుకొను కాదనినకావె
 డలుకామాటాసూటిక. A. 5. 28. తేనొదీనైతం
 బమువ్రేగునరైవుటయు గనివిరించి బిగింపుకొలొగి
 ముడియిడియెవడలుగ నాగోకస్త్రనిగభీర నాభిసెలం
 గక. టీ|| లొగి, శంకోచించి.

లొచకము * n. s. The pupil of the eye. Collyri-
 um. దీశువుకొలుగుచు, కంటిలొనల్లగుడ్డు. D.

లొచనము * n. s. The eye. కన్ను. D.

లొచెయ్యి or లొజెయ్యి n. s. The palm of the
 hand. ఆరిచెయ్యి. BD. 4. 196. శుడనికలొచేతపె
 డచేతవ్రేయు. శుతనిమంత్రిశత్రువులకులొచెయ్యి
 గావున్నాడు his minister is plotting with the
 enemy.

లొటు n. s. Loss, detriment, deficiency. తక్కువ.
 D. నష్టము.

లొడి plu. లొడిలు n. s. Dumb-bells, used for exer-
 cise and called ముగ్గు, సామునేర్చుకొనేవాండ్లు
 తిప్పేటిది.

లొడు plu. లొడ్లు n. s. A cushion to lean back
 against. పురుగుడించు.

లొతక్కువ n. s. The rest, residue, remainder. మి
 గత.

లొతక్కువ adj. Remaining, as a balance. కడమ.

లొతు n. s. Depth. నిమ్మము. యావావిలొనీళ్లునిండా
 లొతుకుపోయినవి the water in the well has
 sunk much. నీలినిళ్లకుపోతేవావిలొతుకుపోయిన
 ది when the jade goes to the well the water
 slinks away.

లొద్రము * n. s. A tree called *Symplocos race-*
mosa Rox. 2. 539. the bark of which is used
 in dyeing. లొద్దుగుచెట్టు.

లొన Inside; (Bhasc. § 71.) లొనబద్ధంబు లేనిపె
 నులొభినినమ్మి. లొనబద్ధంబు లేని internally weak.
 A. 6. 158. ఆట్రహస్తాన్యములొనవైచుకొని. యా
 లొన in the meantime.

లొని adj. the infl: of లొను. Inner, inside, inter-
 nal. లొశులి. అందులొని which is therein. లొ
 నిశిముద్రము far out at sea. This phrase is op-
 posite to that used in English. లొనింబులు the
 inner room; Jag. 1. 66.

లొను n. s. The inside. The heart or mind. లొశు
 ల, మనసున్ను. Vema. 1836. లొనుబదిలకురవిలొ
 డైనివికారముల్ తలచి వెట్టువారు తెలియవారు.

లొనుగజేయుట v. a. To master, conquer, bring
 over. స్వాధీనశురుకుకొనుట, లొశురుకుకొనుట.
 Bahulas. 5. 171. విలొశచేష్టచక్రి లొలిగింతకా
 టులమ్మగీద్యశలొనుగజేసివైశ్యునిక.

లొనొట v. n. To be gained, seduced, brought
 over. లొబడుట. వారిసొళిములకులొనై నాడు he
 was snared by their guile. అన్యాయమునకులొ
 నైనాడు he acted unjustly.

లొడము * n. s. Hiatus, omission, disappearance.
 A passage lost in a poem. Dropping a letter
 by grammatical rule. A flaw, fault, defect. అ
 దర్శనము, అగుశుడకపోవడము, హీనత్వము, తక్కువ.
 పూర్వస్థితికిలొడములేకుండా వారిజిజరుగుతున్నది
 they have not fallen away from their former
 state.

లొడుడుట v. n. To submit, or yield, to consent.
 To be in his power. Swa. 6. 79. లొబతితినికని
 బాళికునిత్పెసెయనక. లొంకుట, స్వాధీనమాట,
 శిమ్మతించుట, తగ్గుట.

లొశురుకుట v. a. To master, conquer, bring over,
 స్వాధీనముచేసుట.

లొశుల n. s. (Infl. లొశులి.) The inside. అంతరము.
 D. మాయింటిలొశులవున్నాడు He is now in my
 house.

లొశుల (affix) Among, in, within. M. X. 1. 231.
 తనశిష్యులలొశుల నిన్నుదుర్వారశురాక్రమాధ్యద
 ని among his pupils. URK. 4. 284. అలివేణి
 శుదిలొశుల శుడనకొండైయుండె. నన్నుశుదిలొశుడ
 కొండుగాచూచినారు they looked upon me as
 one of the mob. Vish. 7. 105. విశమమర్చినచ
 న్నులావిషధిశయను, సెారిలొశులనిశి putting it
 inside his mouth. N. 6. 162. ఏటిలొశులతీర్థం
 బు లెల్లదిరిగి. ఏటిలొశుల within one year.

లొశులి adj. Inner, inside, interior. లొని. లొశులి
 సొధంబు the inner chamber. Bha. X. లొశులి
 సొధంబులొనవర్తింతుంక.

లొసాశము * అనగావరడునక్క. D.

లొశుంబుట v. n. To be dropt, elided, understood
 as a syllable. అడకకమాట, అగుశుడకపోవుట.

లొశుక్రము * n. శక్తిPlunder, booty, stolen goods.
 దొంగిలినసొమ్ము. D.

లోభము * n. s. Covetousness, cupidity, avarice, eagerness. Also a wrong spelling for లోశుము.
లోభి * n. s. A miser, a covetous or a greedy man. పిళి నారిగొడ్డు, ఆశాపాతకుడు.
లోభితవ్రము * n. s. Covetousness. పిళి నారితనము.
లోమములు * n. s. Hair, shag, fur, coat. శరీరమందుండేరోమములు.
లోమశము * n. s. A polecat. బూతపిల్లి. D.
లోయ n. s. A pit or hollow place in hills, a deep crack or opening. శుర్యవముమీదమిక్కిలిలోతు గానుండే నేరియ, పూకు, చలమ. D. Vallabhāmba Pari. 1. 60. గంధర్వకామినీ గానంబులొకలోయ సెుకలోయసుర దీర్ఘకోర్తి రవము, మాని పుంకవ నుతిధానంబు లొకలోయ, సెుకలోయ శారి శాశు కనినడము, వితతేలిల్లాంకనారతి నాడ మొకలోయ సెుకలోయ కింపురు పోక్తికలన, గరుడగరున్న రుద్గ మసంబులొకలోయ సెుకలోయ సురక భుజ్జీకర రావ, మెళగ శార్దూలభల్లక.
లోల * n. s. Crone, beldame, wretch. N. 9. 243. లోలయగులోలలోచన, వాలుంజనుదోయి కేలవడి బట్టుకను, య్యోలో జంపాలోయని వ్రేలుంకృష్ణం మనోభులువికవికనవ్వక. టీ|| లోలయగు, యాశ్రయయిదుదేంద్రకుమించినవయసుగల.
లోలము * adj. Trembling, wavering, moving, shaking, tremulous, unsteady. Wishing, desiring, greedy. చంచలము, విషయలంపటము, ఆశ గలదియున్న.
లోలలోచన or **లోలాఠి** * n. s. A girl with a rolling eye, or a swimming glance. చంచలాఠి.
లోలుడు * n. s. He who loves or is devoted to, enamoured of. చంచలుడు, ఆశక్తుడు. D. లోలు శ్రుడు, విషయలంపటుడు. Ellanna. 1. 246. అ చ్చోటగంటి నెయ్యముతోడ రుక్మిణిలోలుగాగ శిరో జలోచనండు.
లోలుశము * adj. Covetous, cupidinous. ఆశక్తి గల.
లోలుశ్రుడు * n. s. He who loves. ఆశక్తుడు. D. విషయలంపటుడు.
లోలోశల adv. Secretly. రహస్యముగా, మర్తము గా.
లోవ n. s. The eaves of a house. A burrow in the ground. యింటిచూరు, నేలవారియయున్న. H. 5. 291. నెల రాలోవలుచిల్ల కుల్లు పనివెన్నెల్ల బన్ను మువ్వంపు శా వలక శ్రుంపుటనంటి. ib. 5. 96. పోయియభంకంపై న చాయలాలుకుకలువ

రాచాలకళుకు లోవలురహించు. ib. 1. 209. గాలిమంటుకుముప్రాకారంబులోవలుబాదెలుతుట్టులు పొందుకుడగ. HD. 1. 526. కలయఖండించియుగాడ నేసియును, లోవలు వెడలక లోగినవారి, లోవకజొచ్చి లోలోన గ్రుమ్మియును.
లోవంక adj. Bent inwards. లోనికివంగిన. A. 4. 47. లోవంక భుజంబులు, గొంకిసికలు గావిదుత్పట్టు సెుక్కు.
లోవరి n. s. An apartment. తొట్టికట్టు. OG.
లోవి n. s. A large brass water pot. నీళ్లుతెచ్చుకొనేయిల్లకిపాత్ర. D.
లోవితి adj. Former, previous, foregoing. లోగడి, పూర్వము, అనగామునుశ్రు. D.
లోవెలి adj. Inside and outside. లోతులివైటి.
లోట్టము * n. s. A clod, or lump, of earth. మంటిగడ్డ. SC. లోహలోట్టములయందుళిమ భావము కలవాడు he who looks upon gold as dross. M. XII. 6. 76. Bmj. 5. 35.
లోహము * n. s. Metal in general, iron. అట్టలోహ సామాన్యము, యినుమున్ను. SC. శుంచలోహము mixed metal, like pinchbeck.
లోహకారకుడు * n. s. An iron-smith. కరమలవాడు. D.
లోహజిక్తు * n. s. The diamond, adamant, (as "conquering all metals" in hardness.) వజ్రము. D.
లోహితము * n. s. Ruby-colour. Redness. రక్తవర్ణము, రునిరము, నెత్తురు, కుంకుమము, &c. SC.
లోహితము * adj. Red. యెర్రని.
లోహితకము * n. s. A ruby. కెంపు. D.
లోహితాంగుడు * n. s. The planet Mars. అంగారకుడు. D.
లోహితాశువుడు * n. s. Fire, i. e. Vulcan, the god of fire. అగ్నిహవాశ్రుడు. D.
లోకికము or **లోకికము** n. s. Business, worldly affairs. ఉద్యోగము, లోకిక వ్యాపారము. అతనికియప్పడు లోకికములేదు he is now unemployed.
లోకికము * (vulgarly లోకికము) adj. Secular, mundane, worldly, human, what prevails amongst men, or is familiar to mankind. శ్రుశుంచ శుంబంధమైన. M. XIII. 5. 192.
లోకికుడు Vulgarly లోకికుడు * n. s. A layman, a secular bramin. ఉద్యోగముడు. నేనువిశేష లోకికుడనుగాను I am not a man of the world.

శాల్యము * n. s. Wish, desire. Shaking, moving. తృష్ణ, ఆశ, చాంచల్యము. A. 3. 68. దక్క వివేకి కే లజనియించుకా శాల్యమిందుకా. టీ|| శాల్యము, తృష్ణ. Mannār Kr. §. 93. దంపతీకలపాశ్రుకంబి తాలయ ముల, లయములగ ననిశాల్యములజొచ్చి. H. 2. 113. మెల్లననడవందొడంగు ఘనశాల్యశ్రు చూపులచూ చు. ib. 1. 200. ముఖఘర్మములట్రోపి ముణుగజుట్టి నవల్లెకొనలుమాచుతశాల్యమునహరింతు.

శాహిత్యము * n. s. Blush, redness. యెరువు. Lallito. 5. 56.

V.

వ The consonant V or W. Some Telugu words not found under this initial, V, may be found under the vowels O, Ō, or U or Ū (ఁ, ఓ, ఉ, ఊ) as వెల్లె for ఒల్లె a cloth. వెళ్లు for ఒళ్లు the body. పాఠిక for ఓపిక patience. శుక్ల్య for ఉక్ల్య salt. పూరు for ఊరు village: and vice versa.

Some words beginning with V erroneously drop that letter, thus వెత్రి becomes ఎత్రి 'mad.' వెచ్చము daily supplies is pronounced ఎచ్చము 'eçcam:' these will be found under the initial V.

The initial P (in verse) is sometimes changed into V. Thus పొయె *poḃḃe* for పోయె *poḃḃe* he went. వాపె *vaḃḃe* for పాపె *paḃḃe* he removed.

Sometimes the initial V changes into B; as బలె for వలె 'like.' దీపాంకురశంభులంబలె Bhanumat. 4. 142. This is caused by the preceding sunna.

Sometimes in the second syllable G changes into V; as వుగడము, శువడము See under the letter గ.

In prosody వ stands for వగణము an iambic; more usually written లగం. And in poems వ stands for వచనము prose.

వంక n. s. Side, quarter. Crookedness, bend. Fault, blame. Rivulet, watercourse. Pretence. శుక్, వక్రత్వము, నేరము, వాగు, సాకు. ఆలివంక వాండ్లు relations by the wife's side. కట్టెవంక పొయితీచును fire will bend the toughest wood. శానుఆడలేకమద్దెలమీద వంకపెట్టినాడు

you cannot dance and you find fault with the music. నావంక చూడు look towards me. నెత్తురు వంకకట్టినది the blood flowed in streams. వాండ్లమీదవంకపెట్టివ్రాశినాడు he laid the blame on them. నెలవంక a half moon.

వంక adj. Crooked. వక్రమైన. P. 3. 211. వెడతటి వంకనెకయు. టీ|| వక్రము గావేసుకొన్నజుట్టున్ను.

వంక affix By, through. వల్ల. P. 3. 309. వంచన యిప్పుడీతులువ వంకజనించెజనించు గాక. టీ|| యీతులువవంకజనించె, యీకుచ్చితునివల్లనేక దామిట్టె. Vish. 2. 249. నీవంకతక్కుగలదాడైనకా. Naish. 6. 47. వానన కేతకీదళమువంకగలంకము లేనిపైతి యధ్యాసముచేసెనేని. Vema. 952. క్రతువువంక గలుగునామోక్షంబు.

వంకర n. s. Crookedness, a bend or curve. Blame, fault. వక్రత్వము. D. దోషము.

వంకర or వంకరటాంకర adj. Crooked. వంకరైన. వంకరమాటలు nonsense: odd phrases.

వంకశిన్నములు n. s. plu. A sort of rice. వడ్లలో ఘేదము. D.

వంకాయ n. s. The vegetable called brinjal or egg plant. Solanum melongena. Rox. వారాకము. కర్పూరవంకాయ the plant called love-apple. గంజివంకాయ a large sort of brinjal.

వంకి n. s. An armlet of a crooked shape. An arrow. A sort of hook. శ్రీయ రెట్టలలోపెట్టుకొనే సాము, బాణము, కొక్కియున్ను. ND. 1. 593. రమ్మితుపాకికెందలిరాకువంకి, కమ్మనివిల్లుచెంగల్వనేజయును, బాబిపూబాకుగొజ్జిగపెద్దకత్తి. Bmj. 4. 20.

పొగరు కెంజాయిలీనుమొగుగవువువంకితగమూను కలరాజువారిమారి. UH. 1. 50. చొక్కవుంజక్తెర విల్లుచేతినెరచాయలవంకి. Charu Chandro. 4. 55. మినుకునేదగరేకుమొనమీదబడజూచు నెడకాన్పు దొరవంకియిదియటంచు.

వంకిణి n. s. A certain musical instrument. A dagger. వాద్యవిశేషము, బాకు. Pal. 257. మారలున భిరీలుపోటు ధారలును కాహళవంకిణి కాబికొమ్ములునుశంఖుశిమూహముల్ శిన్నాయిబోళ్లు. R. 6. 151. వెడవిలుకాడునెమ్మనము వేమరునేదగ రేకు వంకిణింబొడవగమేనుపానువున బొందక. H. 1. 237. శురశతోమరచక్రకవరిఘటట్టె, శుములువంకిణికాశిశుబళంబువివీపై.

వంకె n. s. A wooden hook, or peg in the wall. మంటిగోడకు వేసిన విలుకకొయ్యి శ్రులిగళ్లవంకెలు

a certain kind of grain. H. 4. 159. తెల్లవంశులు another kind of grain. వంకెవడ్లు a fine species of white rice.

వంశు adj. Appertaining to the brinjal. వారాకశంబంధ మైన. వంశుకాయలు brinjals. వారాకములు. BD. 2. 807. వంశుకాయలు ప్రాణింకంబులయ్యె. A certain yellow bird called also వంశుకుండు or వంశుకుండుగవ్వ as having the colour of the half ripe brinjal. H. 3. 14. వల్లడపొడిపిట్టవంశుకుండు భరతముకోకిల. వంశుకుండువన్నె the colour of the ripe brinjal, being purple and gold colour, or a ruddy brown.

వంశు n. s. A crop of the egg plant, Solanum melongena వారాకము. ఒరివంశు a small species of this.

వంశుము * n. s. Lead, tin. తగరము. D. వంశుశ్శము the calx or ashes of lead.

వంశుడము n. s. Family, race, lineage. వంశము, కులము. D. R. 1. 111. ఘనశ్రీమును దా బెంచినవారి వంశుడముపై మోహంబు వాటింకురే. ib. 2. 57. తనవంశుడవు బెద్దకును ముద్దుపట్టి యాజమునిలులాయ రాజంబుడక్క. Chenna. 5. 153. మావంశుడంబున నేనట్లు సునర్ప గావలయు. Vaijayan. 3. 16. కుడయుట కేశ్రుజంచెమును క్రావ్యధూటుల బ్రహ్మయట్టి వంశుడమున ముట్టియన్నడక కాదనింకొని నేను.

వంశుదీయుట v. a. To bend, bow down వంచుట.

వంశుదేశము * The ancient name of Bengal.

వంశుపెట్టుట or వంశువేయుట v. a. To bend, bow down. వంచుట.

వంశురేడుమూర n. s. Name of a plant growing on sand hills near the sea. Crithmus Indicus. Rox. 2. 509.

వంశుశుము n. s. Family, race, lineage. వంశము.

వంశుట v. n. To bend, bow, stoop, to become crooked. To become low or humble. వంశుట, నమ్రమాట, ఒరుగుట. D. చెళ్లువంశునిచేసుట to work hard. చెళ్లువంశునివాడు one who does not choose to bend his back, a lazy fellow.

వంశుడు plu. వంశుళ్లు n. s. Drippings of the eaves. వానవెలికితర్వావర బొట్టుబొట్టువని శుడుతూవుండేనీళ్లు. A. 4. 169. దవులజల్లనిమూరనంతకమునుకుటి, జల్లునీరునిచ్చునజ్జల్లు మొదలి, గాలిమొలగోలు చేగొన్నుడలిజల్లు, దలకుడకమున్ను వంశుళ్లుదడిపెదరులు. ABA. 1. 82. వానవెలినినమూరునబడిననీరు బొట్టువంశుడుగా గనట్టొట్టుగా గనేరులువహించు.

వంశులు n. s. plu. The ribs or bends of a boat. శుడవలో అడ్డు వాళములు.

వంచ n. s. The ace, at dice. A piece of land. చవుటవంచ a spot of salt land. రేగడవంచపాలము a bit of cotton land. గరువువంచపాలము a stony sandy soil. రాలి మొరముయిసుక గలనేల. వంచ, ఏకవాచకము. D. శుట్టు, అనగా శ్రీదేశమనిన్ని.

వంచకత్వము * n. s. Cheating, fraud. మోశుము. Vema. 2057. తత్వమింద్రియవంచకత్వంబునను.

వంచకుడు * n. s. A rogue, impostor. మోశుగాడు.

వంచన or వంచనము * n. s. Cheating, fraud, craft. మోకరినిద గాచెయ్యడము. D. మోశుము, కళుటము. ఆత్మవంచన self-deception, wronging himself. శుంజ్జివంచన partiality in serving food.

వంచము n. s. The ace, at dice. తీవంచము Trois ace. వంచము, ఏకవాచకము. D.

వంచించుట v. a. To cheat, defraud, trick, wrong. మోశుముచేసుట Sar. D. 7. 45. M. IV. 2. 277.

వంచితము * adj. Tricked, deceived, wronged. మోశుముచేయబడ్డ.

వంచుట v. a. To bend, bow down, make it crooked, make him stoop, to humble, lower, reduce. వంశుజేసుట. D. తలవంచి hanging the head. నీళ్లునువంచివేసినాడు he poured the water off. నావేలువంచేవాడుయెవడు who can bend my finger? i. e. who can lay a finger upon me?

వంజు n. s. A barren woman, a sterile cow. వంధ్యు, గొడ్డావు, గొట్టాలున్ను. M. IV. 1. 95. వంజులనైననువది నేర్పడగ సెక్కు భంజు బేతుర జేసిపాలు గొందు. Pal. 337. వంజులైతిరి శేటివార కాంతలకు పులిచెప్పలుయేడవుంకువలేడ. Chenna. 4. 40. అనువైనశకులెల్లనయ్యలపాలుగా కొరమాలిజక్కిన కుటిలమతియొ, మాటసూ తెరుగదో సాటిగయ్యా శియాయాచార హీనయాయలనురాలూ, శునివంజు యాయింటి బానిశివిడ్డ యా వెత్రివైదముల దోచిత్రి గొట్టూ, తెవులుగొంటి యావైసుదీరిన మేనిదో యా జమాలినది యాబీజగొట్టూ.

వంజరము n. s. The coal-fish : seer-fish ; scomber, or gadus carbonarius, resembling a very fine haddock.

వంజు or ఒంజు n. s. A sort of fish. మత్స్యవిశేషము.

వంజుళ్ళము * n. s. A sort of bird with a remarkably sweet whistle. Also the tree called Jone-sia Asoca: and, another tree, Dalbergia Ougeinensis. దుప్పివెళ్ళము, అశోకవృక్షము, తినిశము, అనగా నెచ్చిచెట్టు, వేరసై. ప్రబు &c. SC.

వంట n. s. Cooking or dressing food, cookery. వండడము, పాకము. D. పిండివంటలు flour cakes, pastry.

వంట adj. Boiled. వండబడ్డ. తునగము చేయబడ్డ. వంటనూనె, వంటచమురు oil used, as olive oil is used, in cookery. వంటాముదము boiled castor oil. వంటగుట్టలము boiled dammer.

వంటకము n. s. Dinner, food. అన్నము. D. N. 9. 303. కమ్మనిపాలువంటకంబిడినభజించి. T. 3. 15. M. XIII. 5. 283.

వంటచెరుకు n. s. Fuel. ఇంధనమునూహము.

వంటయిల్లు n. s. A kitchen, cookroom. మహాశనము. D. HD. 1. 1199. సురగకవంటయిల్ జొచ్చినశశముగఁగూఁసేయకగూరగా వండదగునె Is it fair to cook a rabbit that has taken refuge in a kitchen?

వంటరాయి n. s. An artificial ruby. కరబాకు.

వంటరిపాటు Error for ఒంటరిపాటు n. s. Loneliness, solitude.

వంటలక్ష్మ n. s. A cookmaid. తునగము చేసేస్త్రీ. D. S. 3. 62. ఆరితిపాకగేహమునేరినయావంటలక్ష్మబిలుకకడరుకగోరి.

వంటలు n. s. plu. Dried cow dung. ఏరుపిడకలు. D.

వంటవాడు or వంటలవాడు n. s. A cook. పాచకుడు. D.

వంటశాల n. s. A kitchen, cookroom. మహాశనము.

వంటశేరుకు n. s. Fuel for the kitchen. ఇంధనమునూహము.

వంటి Error for ఒంటి Sole, single.

వంటి adj. Like, similar to, నావంటి like me. బొగ్గవంటి like a coal. Or else it is connected with the accusative, as నినువంటి like thee. Hence అటువంటి, ఇటువంటి such.

వంటింపు n. s. Error for ఒంటింపు Convenience. An aid, help.

వంటింపు adj. Error for ఒంటింపు Convenient.

వంటు n. s. Conveniency, propriety. అనుకూలము, అనుము. Vema says వంటుదప్పువేళ్ళవంటకమువివంబుకంటచూడగానెకంటుగంబు.

వంటెము n. s. A district. తాలూకా. ABA. 2. 8. వంటెమంపన గనువణితమంపన గనుసే మైకదేశమై చెలగుచుండు.

వండ Error for ఒండ n. s. Ill, evil.

వండలి n. s. Alluvial soil: mud, mire; the muddy deposit of a flood or river. నిగిరినపేరుకొన్నచెరువు. OG.

వండించుట Causal of వండుట To have food dressed. తునగముచేయించుట.

వండు n. s. Alluvial soil: the muddy deposit of a flood or river. వట్టిపోయినయేరు మొదలైనవాటిలోపేరినమట్టి. Zacc. 4. 52. వారిరానులుబిండివించులయ్యె.

వండుట v. a. To cook, boil, (food, oil &c.) to distil (spirits) to fuse iron. తక్వముచేసుట. ఒంటివంటసారాయి spirits only once distilled.

వంత n. s. Vexation, regret. మనోదుఃఖిరూతుమైనవిచారము. (D.) R. 5. 168. రవిబాసిగాసితడుతుద్దికైవడివంతసెందివర్తిలుతుతి. Bmj. 2. 33. నావంతయేమిజెప్పుదునావంతయునుఖములేదు.

వంత n. s. A rivulet. కుల్ప, చిన్నకాలువ. Bhimana Chandam. 82. లలితవీణారవంబుతోడక్కశరియె, రవ్యుమణిరాజువాజతోలక్కశరియె, భరితభువనార్ధవంబుతోవంతశరియె, యనగనిట్టులభేదాభ్యులమరుకృష్ణ. H. 5. 79. యెనుపోతునవుడుకుమ్మరితనయింటికిరాకయున్నతమ్మరి నిండ్లక వనములవంకలదొంకలగనుగొనుచుకొవచ్చివచ్చికియిచ్చోటక. P. 1. 496. నీవారకరీరముల్ గలుగువంతలగ్రంథలచెల్లగట్లనాహారమతింజరించి.

వంతవేయుట v. a. To direct, or cast the eye, to ogle, to glance wantonly. కన్నువేసుట. D.

వంతు n. s. Share, portion, part. A turn, time, or bout by rotation. పాలు, భాగము, వరుణి. T. 2. 12. నెలకొక్కరంబుగా, నిలువుడటంచుబంచెవిధిని రజమిత్రులవంతుడీరకక. Vema. 172. కొండెగాడుబావకొంబడుకువోపువంతుకింలేగానివనువలేడు. Chatu. 1. 61. యావారవధూళిఖామణినివంతులువేసుకచెబ్బదీయుడి.

వంతుడు * A Sanscrit affix, as ధైర్యము bravery, ధైర్యవంతుడు a brave man. విద్యా learning, విద్యావంతుడు a learned man. వీర్యవంతుడు a brave man.

వంతున n. s. A bridge. వారధి.

వంద n. s. A hundred. శతశంఖ్య. D.

వందనము * n. s. Obeisance, salutation; usually by touching the feet. వినయము, సాష్టాంగనమస్కారము. D. Ila. 1. preface. 12. Sar. D. 548.

కంజనమిడుట, కంజనము చేసుట to honour, salute, to bow to.

కంజనమాల * n. s. A garland hung over a gate (or carved in stone trellis.) ద్వారము కట్టిన తోరణము. D.

కండర n. s. A piece, fragment, bit. తునక. D.

కండరలాడుట v. a. To mangle. భిన్నాభిన్నము చేసుట. M. I. 2. 100. కులిశనిశాతనభావళిబట్టిం ద్రుండు ప్రచ్ఛివండరలాడె.

కండరు n. s. Grief, sorrow, vexation. దుఃఖము. D. విచారము.

కందారులు or కందారుడు * plu. కందారులు n. s. He who salutes or pays homage. నమస్కారము చేసేవాడు. D. కందారుజనవందితం.

కంది * n. s. A herald, bard, panegyrist. ప్రాతఃకాలముండు రాజులను మేలుకొలిపేవాడు.

కందుట v. n. To grieve, be afflicted. దుఃఖితుడుట, విచారతుడుట. L. 8. 54. కందుచుండుచుకళవళింపుచును, కందుచునరుచుచు వడిగొట్టుకొనుచు. BR. Y. 2. 941. నెమ్మనంబునదురటిల్లు నెవ్వగలబొందుచుండుచుండెనత్తరి. BRK. 715. యుక్తకార్యయత్నము ఫలియించు సైక్యయెడదక్కగజేయగవందనేటికి.

కందురుట v. n. To grieve, be vexed or sorrowful. దుఃఖితుడుట, విచారతుడుట. D. BRK. 207. జనుతారనీపునీవనితలున్ననవందురుచువారిని గొంట జేర్చి కూర్చినింపినదితో బ్రదయిణము జేసి. ib. 279.

లజ్జావన తానను దైవనంబు వండురియలగ గొనుచునుమరుమాటాడక. M. III. 5. 373. నారలుగట్టి కూరలశనంబుగనుగ్రవనంబులో విశిష్టాధ్యాయు సౌంధివండురిన ఫల్గునునుజ్వల రాజ్యవైభావూదారులమై కనుంగొని. ib. VI. 1. 63. కొడుకులచెననివ్యగ్ని దృషివండురియున్నయాస్పపాలు నడుగులంబడి. ib. III. 5. 386. వనమున సోనివండురినవారలమారల వశ్యమిత్తుడు. ib. XII. 3. 353. ఆగృధ్రంబు నుజంబుకంబును నాకలిచేత వండురుచుండి. Dab. 179. తొలుతలత్పణుడువండురుటవీటింది.

కందొండు Vandondu, or శముద్రవందొండు చేప A kind of fish.

కంద్యము * adj. Honourable, venerable, worthy of regard. Lauded or laudable. కొనియాడతగ్గ, పూజ్యమైన. Vish. 1. 31. శకలలోకైకవంద్యంబు శకలసజన, చిత్తరంజనకారణంబు త్తమంబు.

వంద్యుడు * n. s. He who is lauded or praised పూజ్యుడు. లోకవంద్యుడు universally popular. Vish. 7. 499. అనవుడు మైత్రేయుండిట్లనుమునివరలోకవంద్యుడైనయశోదా, తనయునివైశవకుభవతకానములు వినిమిగులనచ్చుతముమది సెుదవె.

వంద్య * n. s. A childless woman, a barren cow. గొండ్రాలు, గొండ్రావున్న. కడళివంద్య a woman with only one child.

వంద్యము * n. s. A barren tree. కాంబిచెట్టు.

వంశు n. s. Crookedness, bend, curve. వక్రత్వము. తలవంశులు hanging the head, shame, disgrace.

వంశుట v. a. To stoop (as a cask or bottle) in pouring. పోయుట, కుస్తురించుట. A. 5. 160. శులులువంశుచున్నచున్నెటివెల్లిలోగొన్నకతనముండుకవిలాఘవమున దేలికుగలవే.

వంబతాడు n. s. A certain rope belonging to a capila. కపిలకువేసేపుకతాడు.

వంశము * n. s. Race, line, lineage, family, stock, extraction. A bamboo. తండ్రితాత మొదలైనవారికురంకుర, వెదురుగడయ. D. BD. 4. 1966.

వంశనర్తి * n. s. A dancer on a rope or on a pole. దొమ్మరివాడు. D.

వంశస్థుడు * n. s. A man of that family. కులస్థుడు.

వంశానుచరితము * n. s. A pedigree, a genealogy, a chronicle, or genealogical history. రాజవంశచరిత్ర. D.

వంశావళి * n. s. Genealogy. వంశక్రమము.

వంశీకుడు n. s. He who belongs to the race. కులస్థుడు. మావంశీకుడు a kinsman of mine. (It is not a good phrase.)

వంతుణము * n. s. The groin, the pubic and iliac regions. గజ్జ.

వక, వళి or వక్ Numerals See. 23.

వకారము n. s. Cant phrase for వట్టుకాయ. D. H. 3. 260. మిన్నకయిట్లుధర్తనమీదవిరాళి వహించుకున్నయా కన్నియబావియాముదిన కారునితోపనియేమినాకటంతున్నిరసింపించితననుండరమాపులవారవీరుల గ్రొన్ననవిటివాని మొనకుంగదియించెదనంచు నెంచుచు. ముదినకారుని, అనగాముశలివట్టలవాణ్ణి.

వకుళము * n. s. The plant termed Mimusops elengi. కేశరవృక్షము, పొగడచెట్టు. SC.

వక్ర n. s. A bit, fragment, shiver or piece, as of glass, or areca nut. వక్రలు areca nut, bits or fragments. తునక, పోకయున్ను. తెల్లవక్రవడ్లు a kind of rice. పుకవిధమైనవడ్లు.

వక్రణ n. s. See వక్రణ The heading of a letter &c. జాబు మొదలైనవాటికిమొదట వ్రాశేవాడుక మాటలు. Bmj. 3. 256. అనియటువ్రాయుచుద్యము నయంబుగ వ్రాసినజాబువక్రణవిని తనసంప్రీతే ఖయల.

వక్రరము n. s. See వక్రము and వక్రము.

వక్రాలు plu. వక్రరాండ్లు. n. s. Jades, scolds. Impostors. వక్రాలు అనగాకుటిలులు, వంచకు రాండ్లుఅని తోచినది. R. 6. 171. అనియచ్చటిపై కావలిపెను రక్రసివక్రరాండ్లవిలివిలినుండ్వినితని కరెండునెలలగు, దనుకక జూవియనిచెప్పిదైత్యుడు ప్రాయె Pal. 219. నాయకులనశ్యములనడికాలి బలము, పదబాడినినలగామఃకుట్టుకొనిబోయె, అని తుట్టిపడిలేవిఅలినిబాడిచె, చెనటిపుక్రరాలశీలము నుతుడువీరినందరిబాడివివెళ్లుచున్నాడు. పుక్రరాల అనేచోటవక్రరాల అనేపాఠము నుబద్ధముగావుండుననియక్రడవ్రాయడమైనది.

వక్రంచుట v. n. To err, go crookedly, to follow an irregular course. వంకరదోవలబోవుట అని తోచినది. Charitra. 2. 1535. బుజ్జింతువుచలంబాక్తింతుయెనివలదన్నమానవువక్రంచెదవు.

వక్రలాకులు or వక్రకాకు n. s. plu. Beetle nut. i. e. beetle and nut. తాంబూలము. D.

వక్రణించుట v. a. To tell, narrate, describe. చెప్పట. N. 9. 309. ధర్మశాస్త్రములువక్రణించ గాజుచ్చినావోనేకాక. Vide ఒక్కణించుట.

వక్లి adj. Lean, fleshless. బక్కడలాచని.

వక్రకుషీ n. s. A starveling. బక్కవాడు.

వక్రట v. n. To become lean. బక్కచిక్కుట. Vema. 816. మునిగమునిగి మునిగముడ్లయెముడ్లయై, వనరివనరివక్తి వక్తి తిరిగి, తిరిగితిరిగితిరిగిదన్నురైయుండును.

వక్రవాచు n. s. A lean figure, a starveling. బక్కవాడు. OG.

వక్త * n. s. A speaker. నలుగురిలో నిర్భయముగా మాట్లాడేవాడు. D. వాచాలకుడు.

వక్తవ్యము * adj. Fit or proper to be spoken, or said. చెప్పవచ్చుది. అవక్తవ్యము unspeakable, unutterable, not to be mentioned.

వక్త్రము * n. s. The face, countenance, or mouth. ముఖము. D.

వక్రము * adj. Crooked, awry, bent, curved. తంకర. D. Vish. 8. 267. క్రమాములన్నియువక్రగతులనడిచె All the planets moved in an irregular course.

వక్రతమములు * n. s. In Telugu grammar, this term denotes the diphthongs వి and ఓ.

వక్రత్వము * n. s. Crookedness. వంకరతనము.

వక్రములు * n. s. plu. In Telugu grammar, this term denotes the vowels ఎ E and ఒ O.

వక్రించుట v. n. To err, or go in an irregular course, as planets.

వక్రము * n. s. Crookedness. కుటిలత. H. 2. 109. కనుబొమలో వక్రముగనకమున్ను.

వక్రోక్తి * n. s. Equivoque, evasion, pun. అలంకారభేదము. SC.

వఱ n. s. Mode, way, manner, means. Grief, vexation, melancholy. Amorous action. దుఃఖము, విచారము, శృంగారచేష్టయు. D. విధము, రీతి, దోవ. కూటికివఱలేనివాడు he who has no means of living. R. 5. 37. శ్రీరాముడునియలమట లారసీతులువఱలబలుకునర్థగభీరోదాోక్తివింపెజనకకుమారియని. ib. 5. 157. తులువఱలచంక్రమణవిలసితభ్రమత్తియలబాలయు. B. X. 223. ఆతురకుడువఱనడిచెను. వఱను, అనగారీతిగా. Samud. 17. వేయారువఱలకూరలు. M. XI. 1. 22. వఱచినబోయినకార్యము, మగుడునెవఱవంగా లోకమాన్యుండగునె, వఱశ్రుణ్యతికిమూలమె, వఱపెల్లివిధాలవిడువవలయునరేంద్రా. P. 4. 327. శయ్యలంబరాధవమొనరింతులేక వఱబాల్పడువారును నెరిజవ్వనలో. టీ|| వఱబాల్పడువారు, వ్యసనముచుడువారు. T. 3. 117. మోవివీరానకుంటిమొన సెక్కుచునానుచు సొక్కుచుండగా నావఱగాంవియారసీకుడట్లనెతా సెనరించనెంపినకా. ib. 3. 21. యింతియెనచునవిధంబంతయుబూడవించవఱయైకనుతుపైనటంచునెంచుచుకా. టీ|| వఱ, విలాసము. H. 2. 71. ఆవఱజూవియవ్విటమహామకరాంకుడు చిత్రవీధిలో. J. ag. 3. 127. వారాంకనలింతసిగ్గుబడనహామెయెందరి జక్కబెట్టితోదాంకతనంబువఱగలుద్రోచి హాసీస్తుభివారుగొలకలాంకబట్టినన్ను రతిలోలునిజేయుము. టీ|| యావఱలు, యాటక్కులు. H. 1. 62. దాని తనుద్యుతుల సొంపుదానివిధంబులో దానివఱదాని అందము. H. 5. 18. కంతునిచేలిబాలోయనంకజిగిగివఱతోకా. ib. 5. 102. సిస్తిజిగిగివఱబాగుచి నెయెయిచ్చు.

వక adj. Beautiful, handsome. అందమైన. T. 2. 98. కాశీవకవక్త్రకానగోటకాశ్వుదువు. ib. 4. 62. జగజంతువక గంతు జగదంతులుక చేతోగరై నకెమ్మ వివిగురుదా. టీ|| వక, విలాసము.

వక కాదు or వకలాడు n. s. A fop, a beau, a gallant. వన్నెకాడు. D. సొగసుకాడు. H. 3. 130. వకకాడెచను దెంచివినిబహిద్వాకరంబునక నిల్చి. T. 1. 44. జక్కు వకమినుడుచక్కనివక కాడుచిమ్మ చీ కటిజమ్ముదిమ్మ రీడు. టీ|| వక కాడు, సొగసుకాడు. ib. 2. 83. యేమిరాకాయజెమోహనాంకవక కాడ పురానెరహెంతకారి. ib. 4. 44. మదనాశుకదు దిశన మర్దనంబునక ఘనమగు మూర్ఖగాంచువక కానివక గణయించు నైజతుం బెనిమటినిసెడించు మది బెక్కు తలంపులునిచు.

వకచుట v. n. To grieve, sorrow. మనస్సున దుఃఖించుట, ఆలోచించుట. D. యెంచుట. S. 3. 305. సొరునిలువక వదరినభూసురుకుగదివకకువునుమ్మి. వకతువు, దుఃఖించువు. R. 5. 274. నీకురాధవం బె నాశురాధవమూర్ధవక వవలదుమనువకెగువకెత్తు. P. 2. 24. అనివకచుహిరణ్యకుగనుగొని. ib. 4. 201. శిరముక ప్రాశుకలు సెట్టి హాక్కు శ్రు గాముశరముగా వకచునూపాలలాసు. టీ|| వకచు, తలచును.

వకదెంచుట v. a. To decide, settle, determine. తీర్పుట, కురిష్టారముచేసుట. S. 3. 43. అనిరట్టుసే యనచ్చటిజనములుసామ్మియ్యకునికీసనదనివకదెంచి నదానితోడుకొనిపోయె నతడింటికీసొంక మిచ్చెద ననుచుక. ib. 3. 509. తెలియకజాలకున్నవకదెంచెదరేకనియింటికేగ.

వకదెగుట v. n. To be settled. సీరుట, కురిష్టారమాట.

వకశ్రీ n. s. Grief. మనోదుఃఖిరూపుమైన విచారము. D. M. VI. 2. 339. వకశ్రీనుగోకుమంగదుర వైరిబలంబుదలంక. ib. II. 1. 22. వక వినబోయిన కార్యముమగుడు నె, వకవంగాలోకమాన్యండగునే, వకశ్రీగ్నతికిమూలమెవక వెల్లవి ఛాలవిడువవలయు నరేంలా.

వకరు n. s. See under ఒకరు.

వకర్చుట v. n. See under ఒకర్చుట.

వకలాడి n. s. A coquette, belle. A rogue, a deluder. శృంగారచేట్టులుకలస్త్రీ. D. మాయలాడినిచ్చి. T. 3. 99. యేవక ద్రోసిసావిడువదీవకలాడి. Vish. Maya. 3. 27. అశృంఛశరారిమోహమునకల్లరు నావకలాడిచెల్వరాసెంచక నాకుకండుకమణిశ్రుభ.

వకవ or వకవక adv. Grievingly, sorrowfully. యేడవగా. Ila. 1. 152. మొనవ్రేళ్లనను మొనలో త్రుణకుదింటెమొకానివకవకవిగతుట్టుకట్టబోకు. S. 3. 215. యింటికేగుట కార్యమింకెచటి దేవుడేను కూటికివకవగానేమిగలదు. S. 3. 154. దీనికేలవక వనసుచు. M. I. 1. 130. వకవకసాధులగు శుభవారి కిసెక్కువోమొగి జేయుదురు.

వగుడు i. e. వ్రుగుడు (better written ఒగుడు) adj. Dried, withered. శుష్కించిన, యెండిన. Cuchelo. 2. 5. గాలిబోయెడివగుడాకు గతిగరంబుమాలిపో యెడునెమ్మేనితోడజనుచు.

వగ్గు adj. Lean, skinny, decrepid. ముదిమి చేతయెండివరుగు గావుండే, బక్కచిక్కిన. P. 3. 193. మొరడువంగిన సెట్టిముడుకకు జవరాలిమొముకాననివానిముకురమయ్యె, వగ్గుభర్తకునాతి వాతెరచండాల వాటివండినటండివంటలయ్యె. టీ|| వగ్గు, నేలకువంగినటువంటి. HD. 3. 342. వగ్గుతోతికినివమువచ్చినరీతి. KP. 3. 128. ఒసీ బెల్లియమ్ము శ్రులివగ్గునీకుదోడైవచ్చెదోకలదోవరి యేమైన ననుచునాయిగురుబోడి. Swa. 4. 123. కనలుచునవగ్గుదకనీకటములదరగా. టీ|| వగ్గు, బక్క.

వచ * n. s. Orris root. (Acorus calamus) also zinziber zedoaria, a certain strong drug. It is given to infants and to parrots to make them speak. Rox. 2. 169. ఉగ్రంకా, నల్లవన. SC.

వచనము * n. s. Speech, speaking. A sentence. A dictum, an aphorism, a rule. Prose (as distinguished from metre.) Number, in the grammatical sense, as ఏకవచనము singular, ద్వివచనము dual, బహువచనము plural మాట. SC. ఛర్మశాస్త్రములోని ప్రమాణవాక్యము, ఛందోబద్ధము కాకుండామాటలు గావ్రాసినది, వ్యాకరణములో ఏకవచనాదులు. ఆయనము అచచనమువల్ల తెలిసినది I learned it from his lips.

వచస్సు * n. s. Speech, speaking. మాట. D.

వచించుట or వచియించుట v. a. To say, speak, tell, relate. కులుకుట. D.

వచ్చుట v. n. To come, arrive. To happen, occur. చేరుట, ఉంభవించుట, ప్రాప్తమాట. రేవువత్తురు they will come to-morrow. నిన్నవస్తమి we arrived yesterday. నాతోకూడావచ్చినాడు he accompanied me. వాడికేమి వచ్చినది what happened to him? యివ్వనగునువచ్చినది he was

inclined to give it. వాడికిబుద్ధివచ్చినది he has come to his senses. వాడికిమీసాలువచ్చినది his whiskers have grown. వాడికికోపమువచ్చినది he got into a passion. దానికిమళ్ళీకండ్లువచ్చినది she has recovered her eye sight. ఆబిడ్డకుపండ్లువచ్చినది the child has cut its teeth. యిక్కడశిశువారమునకు లోపమువచ్చినది here happens an elision of the letter S. వాడికిఅన్నానికేలోపమువచ్చినది he is even in want of food. This verb is used (like *come* in all languages) in numerous senses. వచ్చేలేకు next time. వచ్చేనెలలో in the next month. వచ్చేకడకండ్లురాకమానవు the evil that must happen will happen.

As an auxiliary this is added to the present participles of any verb to denote long habit or continuance, as చదువుకూవచ్చినాడు he continued to read. అట్లాచేస్తూవచ్చినాను I have been doing so all along. అక్కడికిపోకూవచ్చినాడు he used to go there.

Added to the root in A. యిదిచూకు తెలియవచ్చినది It came to our knowledge, it came to light. యిట్లాచేయవలసివచ్చినది it became necessary to do so. నాకుబుద్ధిచెప్పవచ్చినాడు he went so far as to advise me to dismiss them. మనసువచ్చినన్నికాకితాలువుచ్చుకొన్నాడు he took as many papers as he pleased. నీమనసువచ్చినట్టుచెయ్యి do as you please.

Added to a dative, it is thus used; ఆభాషవాడికివచ్చినది he has learned the language, he knows that tongue. యాబియ్యమునెలదినాలకువచ్చినది this rice lasted for one month. వాడికిశుంటికివచ్చినది he fell sick. యిదిచునికివచ్చును this will do, this will be useful. ప్రాణమునకువచ్చే perils, hazardous. యిదిసీప్రాణమునకువచ్చును this will put your head in peril. సోటికివచ్చినట్టు తిట్టినాడు he gave them all the abuse he could think of. అతనిపేరునాకురాతేదు I cannot recollect his name. ఆపాఠమువాడికిరాతేదు he does not know the lesson. వచ్చు or వచ్చును denotes 'may.' this is the third person singular aorist of వచ్చుట. నీవుఅక్కడికిపోవచ్చును you may go there. సేమురావచ్చునా? may we come? అట్లాకావచ్చును it may be so perhaps. రాడు (the neg. aor 3d person sin-

gular) is *must not* or *cannot*. నీవుఅక్కడికిపోరాదు you must not go there. నేనుచేయరాదు I cannot do it, I ought not do it. అట్లాచెప్పరాదా cannot you say so? The colloquial vulgarism వచ్చి ("d'y'e see") appears to be a corruption of this. Thus వాడువచ్చినడు he, you see, won't listen to me.

వచ్చుబడి n. s. Income. ఆయతి.వాడికినిండావచ్చుబడియున్నది he has a large income.

వచ్చెము See ఒచ్చెము Flaw, defect.

వజీరు or వజీరుడు n. s. A 'vizier' or minister; a hero; a commander. Vasu. (preface.) 24. నానావజీరసేనామానభేదనుండును. టీ|| వజీర, మేచ్చు శ్రుధానులయొక్క. T. 5. 136. లావుననార్పుచుకొనుగులాలువు లేజవజీరుడంకుశంభావనజారీపైబరకు. టీ|| కలుగులాలువు లేజవజీరు, బొక్కలుస్థానముగా గలిగినయెలుక వామానము గలిగినటువంటివి ఘ్నుశ్వరుడు. ib. 4. 221. తెరగంటి వజీర్లకియ్యిడక. టీ|| చేవతులయొక్కమంత్రులకు. H. 2. 189. విపురుంజేకత్రివజీరుకీర్తనయిండాకొ. మన్నభుజ్జిలక్ష్యముచేయకుండావుండెను. ib. 2. 216. విగురుంగత్రివజీరు మారుతురుకజెన్నెయిండుసెయ్యారవుకాసాగుకొర్రాయముగల్గువాడొకడు.

వజ్రము * n. s. A diamond, adamant: a thunderbolt; the weapon of Indra. నవరత్నములలో సెకరత్నము, వజ్రాయుధము. D. రవ. వజ్రదేహము an adamantine frame, a strong constitution of body, a constitution of flint. వజ్రశంకుడు a blockhead.

వజ్రకము * n. s. అనగాతామరకాయ. D.

వజ్రబండము or వజ్రబండపురుగు n. s. An insect engendered in an ulcer. వ్రాములోపుట్టేపురుగు.

వజ్రదేహి * A man of iron constitution.

వజ్రనిర్ఘోషము * n. s. A clap of thunder. పిడుగుచప్పుడు. D. ఉరుము.

వజ్రపుష్పము * n. s. The blossom of the sesamum. సుపుష్పపుష్ప. D.

వజ్రవల్లీ * n. s. The plant termed Cissus quadrangularis. నల్లెరు.

వజ్రహాళిము * n. s. An epithet of the sword of Siva, which is "harder than adamant." శివునికత్తి. D.

వజ్రావర్తము * n. s. అనగారామస్వామినిల్లు. D.

వజ్ర * n. s. An epithet of Jupiter (Indra) as armed with the thunderbolt.

వజ్రీడు n. s. A hero. శూరుడు. See వజ్రీరు so spelt to suit the metre. Satyabha. 3. 79. వనితాము

త్రైపుతంబువింటిమొగలీవజ్రీడుహాయుడు.

వట/ము * n. s. The banyau tree or Indian fig tree. వటపత్రము a fig leaf: on which Vishnu is represented as floating. మద్రీచెట్టు.

వటకము * n. s. A kind of cake: a pill, a bolus.

వట్టివడియము. D. మాత్రయున్ను.

వటారు or వతారము n. s. A lodge. బస. D. Nav-nadha. 306. దరహాశమిగురో త్రతనవతారముకున రిగిమంత్రులు మొదలగువారినిపి. Pal. 200. తల్లి చెప్పినమాటతనమదిలోనతలపోశియిచ్చుదుతనవటారునకువచ్చినపురువడివేలముజోచ్చి.

వటించుట v. n. To starve. వాడుఅన్నానికిలేకవటిస్తున్నాడు he is starving for want of food.

వటివేరు n. s. (for వట్టివేరు so spelt, to suit the metre.) The fragrant grass, usually called cuss-cuss. లామజ్జకము. Swa. 3. 115. యేకాంతసుని తొలగదిండునీవపెవేరుచేకొనవెమున్నాడిచెలవయిదివటివేరు.

వటుడు or వటులు * n. s. A bachelor, an unmarried bramin. బ్రహ్మచారి. D.

వటుత్వము * n. s. Bachelorship, the being unmarried. బ్రహ్మచర్యము.

వట్ట n. s. The bar that turns the centre post of a sugar mill. చెరుకు గానుగరోటి నడిమిగొకలికివే శేలద్దమాను.

వట్టకాయలు or వట్టలు n. s. The testicles. వృషకాలు, బీజాలు. వట్టలుగొట్టుట to geld: lit: to strike the (bullock's) stones: which are crushed with a mallet, not cut out.

వట్టి adj. Empty, mere, plain, simple, naked, downright, utter, gross, false, vain: unprofitable, groundless. పుడ్ర. వట్టిఆవు a dry cow. వట్టికాలు a shin bone: lit: the leg itself. వట్టిగోడ a mere wall, a dead wall, a blind wall. వట్టికాళ్లతోవచ్చినాడు he came barefoot. వట్టిమన్ను loose earth. వట్టిగాలి mere wind, without rain.

వట్టివాడు n. s. An empty fool. వ్యర్థుడు.

వట్టివేరు plural వట్టివేళ్లు n. s. The stuff called cuss-cuss, being the fragrant roots of the విడవలి which are made into screens (called tatties) and watered. ఉశీరము D. లామజ్జకము.

వట్టు n. s. An adjuration. Drying up, draining. A scab. A hoop. శకుభము, నీరువట్టిపోవడము, ఎండినకట్టు, కొయ్యకు గానిదూలమునకు గానిబలమిచ్చేటందుకువేళినకట్టు. D. యింతవట్టుఅనగాయాశం గతి. P. 1. 770. అనినయట్టుబుద్ధి జనకునిరిషింపి, యిట్టులనియెనకుల మేకతమున, బకవికార్యకముల భషిం చెవిక మేమిసేసె యింతవట్టు జెట్టువలయు. టీ|| యింతవట్టు, యాలాక్షైనివిగమును తెలిసేటట్టుపలుకవలెను. M. IX. 2. 16. అనుజులదనయులమత్పరిజనులను శమయించివారుశుమరోల్లాశంబునమెరయజూడనేకుఁ నెజన నాధునకింతవట్టుశంజయచెళుమా. యింతవట్టుయింతమట్టుకనికొందరు, యింతవట్టుయీటట్టుఅనగాయావృతాంతమనితోస్తున్నది. See ఒట్టు.

వట్టుట or వట్టిపోవుట v. n. To dry, become dry, be drained. నీరుయింకుట. D. నీరుయెండిపోవుట, తీశిపోవుట.

వట్రున n. s. Roundness. గోశత్యము, అనగాగుండ్రన. D.

వట్రుని or వట్రుము గావుండే adj. Round. గుండ్రని.

వట్రించుట v. a. To make round, or cut round. గుండ్రన గాచేనుట.

వట్టిట్లుట v. n. To happen, occur. To be agreeable, or pleasant. వచ్చుట, శంభవించుట, ఒత్తుట. BD. 5. 103. గుజగుజలకు నెల్లగురియైతినికనగుబాటువట్టిల్లె నాకులలోన, మొగుమెత్తనే రునేమున్నెరుంకవకో. ib. 4. 1616. నీయట్టియయ్యకునిట్టిభయంబాత్తదోరుటింత వట్టిలుటిదేసుకోయనిన. ib. 5. 391. ఘనదుకిభుమార్చు సూయనుమద్దిజేసి, వంతయింతయువట్టిల్లనివటి, కెంతవప్పటచెప్పవేయయ్యమతము. ib. 4. 25. కంటినాచేతులకశిబోవననుచు, బాశవట్టిల్లకట్ట క్రశంఘంబు చూశినవత్త్రముల్ మరిమోచికొనుచు.

వట్రువ adj. Round, circular. బటువైన.

వట్రువనుడి n. s. "The round twirl" or letter.

వట్రులు adj. Round, circular. బటువైన.

వట్రునుడి n. s. The "round twirl" or letter.

వడ n. s. A sort of cake. గారె. D.

వడ n. s. Heat, the hot or land wind. వడగాలి D. యెండగెగ. వడకొట్టినచ్చినాడు, వడతగిలినచ్చినాడు he died of a stroke of the land wind.

P. 1. 303. నిశ్చయకల్పజిగోనాలునెండవడచల్లెడు
 వీడిక నేడమిత్రుడంచు. S. 3. 396. యిద్దినమునసీకు
 గల్లు వడచేరగకర్మరికాఫలావళుత్. P. 1. 304.
 నిశ్చలవశింతములాడు నెండలవడజల్లుకుడమటివా
 యుచులను. ib. 2. 72. బలిభుగ్విభుండుచలియించి
 గరుద్వృజనానిలంబునందనువడచేర్చి.
 వడంబడిక n. s. See ఒడంబడిక.
 వడంబడుట v. n. See ఒడంబడుట.
 వడకట్టుట v. a. See వడబోయుట.
 వడకు n. s. అనగా ఉత్తరపుదిక్కు. వడకుగుబ్బలి, హి
 మవత్పర్వతము. వడకుత్రోవ, ఉత్తరాయణము. D.
 వడకుట v. n. To tremble, shake, quiver, shudder.
 కంఠనముసెంచెననుట. D. IIa. 3. 136. వడకె
 దునుందొడల్ వడలుపావడ. ib. 3. 121. మోమొ
 కవింతజేసుకొనిమోవివడంకగ. URK. 4. 287.
 BD. 1. 156.
 వడకుట — దు — v. a. or To spin cotton into
 thread.
 వడగల్లు plu. వడగండ్లు n. s. A hailstone. This
 word is usually spelt వడిగండ్లు. A. 4. 118.
 రాతసెయ్యనవడగండ్లపాలశండ్లు. DRY. 1492.
 వడగప్ప n. s. Name of a certain fish, a species
 of Scomber. Russell, plate 139.
 వడగాలి or వడగాడ్డు The hot or land wind. ని
 శ్చుగాలి.
 వడచూరము See వడసారము.
 వడదోలు n. s. A leathern rope, used by toddy
 drawers. A leather hunting-coat. గవలవాడున
 దుమునకట్టుకొనేతోలు, వేటగాడుశరీరముకుతోడి
 శోతోలు. D.
 వడచు n. s. The web which surrounds the lower
 parts of the stem-leaves of a palm tree. జవట.
 వడచుప్ప n. s. A sort of mess, prepared from the
 grain termed green gram, split and soaked in
 water, with salt, pepper, assafœtida &c. కప్ప
 లేరినానవేసికొంచెముచుప్పయింగువకలిపినపెసల
 చుప్ప.
 వడచు n. s. A den: the spot under a over-hanging
 cliff. శుణకుకిందిస్థానము. Pal. 30. మాచలఁలో
 గలమానినులెల్లచంద్రవంకకుగూడి చనుదెంచియచ
 టనాడకాడకుమహాదుకిఖంబుబొంది, వాపోవుచె
 గ్గులఁవడచునజేరిసింబరమత్తురుశుటలెల్లగూడి.
 వడపోయుట v. a. To strain, or filter off. నీళ్లనుగు
 డ్దలోపోసికారేటట్టుచేయడము.

వడబడుట v. n. To be content, to consent. See
 ఒ—
 వడముడి n. s. A Telugu name of భీముడు Bhīma,
 one of the heroes of the Pandu race. భీముడు.
 D. M. VI. 2. 375. కడువడిజనియంతంతంబుడు
 బసినకరులగములుబారలుటకతనక వడముడియడ
 వినతెరువేర్పడగనివేవేగతేరుతురపెంగదియక. ib.
 IX. 1. 325. మారలేర్పడవడముడిమిగిలించనగ, వల
 దునామ్రాణబలుపారినిలుతుడనగ. ib. VI. 2. 405.
 అట్టియెడజయద్రఘండు రథికవరులతోడంగడంగవ
 డముడివైసడరెనట్టుడు.
 వడయుట v. a. See శుడయుట.
 వడలుట v. n. To fade, or wither. శుష్కములువా
 డుట. D.
 వడవడ adv. (anuk.) Violently (shaking) గడగడ.
 వడచు n. s. Manner, way, mode. విధము. D. M.
 III. 5. 324. కోతుంబడరిననాశీవిషములవడచున.
 వడసారము or వడారము adv. (in conversational
 cant) Totally, entirely. శుత్రుమర.
 వడి plural వళ్లు n. s. (In prosody) rhyming syl-
 lables. కవిత్వముండుయతియు. D.
 వడి n. s. Quickness, briskness, celerity, rapidity,
 sharpness, violence. శ్రీఘ్రము. D. తాత్రము, వే
 గమున్ను. OG. ABA. 3. 92. అతివేగములువడి
 యనడనరు.
 వడి adv. Greatly, much, మిక్కిలి. H. 1. 305. కడు
 శునశూలయెత్తివడిగానిలిప్రాణములేగునట్లయై. ib.
 2. 36. మదిగోలుకుడకవడినార్పవేళినక. Satyab-
 ha. 4. 184. ఏసిననశ్రీశ్రీములనెంతవడింబరి
 గోలజేసిపోదోసి.
 వడికట్టుట v. a. To strain, to filter off. To turn
 up the skirt using it as a bag. ద్రవద్రవ్యము
 లనుసద్ధిచేయడము, దేన్నైనాపెట్టుకోవడమునకై
 ముంగొంగునుపోలగాపైకెత్తిచెక్కుకోవడము.
 వడికల్లు n. s. See వడగల్లు.
 వడికాలుపుట v. a. To twist. మెలిపెట్టుట. T. 2.
 73. మొలకమీసలువడిగొల్పుమరుచునేర్చె.
 వడికట్టుట v. a. To turn up the skirt using it as
 a bag. పాపానికివడికట్టినారు they filled their
 skirts with wickedness. H. 2. 29. గడిచేరిపార
 విద్యకువడికట్టిదురంతకంతువనజశరాళిక.
 వడిగల adj. Quick, brisk, violent, clever, brave.
 వేగముగల, కూరత్వముగల. వాడునుంచినవడిగలపిం
 డము he is clever.

వడిగలవాడు n. s. A quick or brave man. శూరుడు, వేగముగలవాడు. D.

వడిగల్లు n. s. A hailstone. See వడగల్లు.

వడిగొని adv. Quickly, freshly. త్వరగా, తురిగొని. BD. 5. 1125. వడిగొనిదగ్గరి వాలాచిఁచూచి. M. IV. 2. 348. తడుతులేచుచుడుగుచు వడిగొంచొదవెడుకినుకలగడు బెట్టిదముగ.

వడిపెట్టుట v. a. To twist. మెలిపెట్టుట. H. 3. 180. ఆలుకచేనుండముగ్గులునులిచిలిట్టి తోడలువడిపెట్టికోదండమమరగట్టిరెట్టలెగబట్టి.

వడియకట్టుట v. a. To strain or filter. ద్రవద్రవ్యమునుశుద్ధిచేసుట.

వడియపోత n. s. Filtering, straining. ద్రవద్రవ్యములనుశుద్ధిచేయడము. D.

వడియము n. s. A bun, a cake made of black gram (split soaked and ground,) mixed with salt, chillies, and assafoetida; it is dried in the sun and eaten as pickle. సంజుకోవడమునకైమినప్పప్పుమిరకుకాయలుయింగువవేళి నూరిచేళియొండపెట్టినది.

వడియుట v. n. To flow, to drip down or trickle as tears from the eyes, to distil or fall by drops. To decrease, to be diminished as water in a river &c. శ్రీవింతుట, జారుట. D. కారుట, వట్టిపోవుట, తరుగుట. HN. 5. 63. జొల్లువడియంగబ్రాహ్మణునుప్రిబాంఠ.

వడిశల or వడిశాల n. s. A sling for throwing stones. నడమరాయిపెట్టితిప్పిరువ్వేటిది.

వడినుడి n. s. A whirlpool. ఆవర్తము. URK. 4. 263. నాభిజూచినమరువడినుళ్లుబాడము.

వడిబుగడ్డ. n. s. Bubo. గజ్జలలోలేచేమేహవ్రాణము.

వడిసేల n. s. A sling for throwing stones. See వడిశల.

వడుకుట v. a. To spin thread. రాట్టమునుతిప్పికుత్తినినూలుగాయాడుపుట.

వడుగు n. s. A bramin-bachelor: a sage or saint. బ్రహ్మచారి. D. ఋషి, ముని. BD. 4. 876. వరదుడైనాడునావడుగరావయ్య. Vema. 1267. వనితకిచ్చినట్లువడుగుకీరు. Samira Oumāra. 5. 140. ఆడవిదిరుగువడుగురాజుడుగుబాయకరుగుచేరగజనిరాముడలరుతావిగులుకుకున్నీటజలకమై.

వడుగు n. s. A rite like confirmation: being the installation of a bramin boy in the caste. See ఉడుగునము.

వడుపు n. s. Mode, manner, style, way. విధము, రీతి. B. X. 255. కడుదొడ్డగొండశిఖరమువడుపున. BRS. 15. కోతియేవడుపునదాటునన్నగతి. El-lana. 3. 451. లక్ష్మ్యసూర్యమండలములాక్కవడుపునగూడియున్ననై నబూడవచ్చు.

వడుసూరము adv. (Conversational cant) utterly, entirely. బొత్తిగా.

వడేయుట v. a. (contracted for వడివేయుట) To twist, to wring (a cloth:) to pull, twitch the ears.

వడ్డంగి n. s. A carpenter. వడ్డవాడు. Vāni Vilāsam, page 74. దరిసేరినదారుపునారసికుడుగుంఠశంబునదెప్పియెంతటిపుణ్యుడో దీననవిష్ణుదేవుడేయననిచింతనముసేయహరియటకొక్కవడ్డంగియైవచ్చి.

వడ్డన or వడ్డెన n. s. Serving out, or helping food. ఇడడము, వడ్డించడము. వడ్డనఅయినది dinner is served. రెండోవడ్డన the second course.

వడ్డారము n. s. See ఒడ్డారము.

వడ్డి n. s. Interest on money. వృద్ధి, ధనమునకువచ్చినవృద్ధి. D. ధర్మవడ్డి legal interest, twelve per cent. వడ్డికివడ్డి the compound interest.

వడ్డించుట v. a. To help at meals, to serve up a meal. అన్నమిడుట. వాడన్నమాటలనుసేకునివేయలవడ్డించుకొంటున్నావు why do you take his words to yourself? Ahal. 2. 46. అనుటయుకుకుకునగియవ్వనబజడనుసేకునివె వడ్డించుకొనజనునే. Ila. 2. 11. అతివవడ్డించుదివ్యాననుమరగించి.

వడ్డికిబారుట v. n. To increase, augment, swell, వృద్ధియౌట. Ila. 3. 78. వనజేతుణబలికెవలవువడ్డికిబారక. T. 3. 22. వలవులువడ్డికినిబారవాంఛలుమిరక. Ahal. 3. 106. వనబాసనశిస్తువలవువడ్డికిబారక.

వడ్డిభోగ్యము n. s. Usufruct of a field, given in lieu of interest on money borrowed. ఆస్వయ్యుచ్చినరూకలవడ్డికిచెల్లుగాఅనుభవించడము.

వడ్డె adj. Belonging to the tank-digger's caste, or to the country called ఓడ్రదేశము which lies between the Telugu and Bengali districts. చెరువులుగుంటలుతవ్వేవాండ్రసంబంధమైన. ఓడ్రదేశక్షులసంబంధమైన.

వడ్డెన n. s. See వడ్డన.

వడ్డెబండి n. s. A small low cart used by the Wad-deh people. వడ్డెవాండ్రబండి.

వదెరాజులు n. s. plu. The chieftains of the దక్షిణ దేశము.

వడ్డెవాడు plu. వడ్డెవాండ్లు n. s. A tank digger. గుంటలు చెరువులు తవ్వేవాడు.

వడ్డంఱి n. s. A carpenter. వడ్డవాడు. BD. 4. 126. కీలుసుందించియా క్రియవరాజనము వ్రాతియాడించు నావడ్డంఱియతడు.

వడ్డంఱితనము n. s. The trade of a carpenter. వడ్డ వానివృత్తి.

వడ్డంఱిపిట్ట n. s. A woodpecker. దారాపిట్టము. D.

వడ్డకంకణము n. s. A curlew. కొంకలలో భేదము.

వడ్డవాడు or వడ్డబత్తుడు n. s. A carpenter. కొయ్య కునిచేసేవాడు.

వడ్డు n. s. plu. Paddy, rice in its husk, rice grain పరింజలు. D.

వణకు or వణుకు n. s. Tremor, shivering, trembling. కంపము.

వణకుట v. n. To tremble, shiver.

వణింపచుట v. a. To make it tremble, to shake వణి కేటట్టుచేసుట.

వణిక్కు * n. s. A merchant or trader. వైశ్యుడు. D. వర్తకుడు. వణిగ్రామీణి a mayor or chief merchant. S. 2. 255. అనవుడు బిల్లణు బివణిగ్రామీణిరాణిసు పాణి.

వణిగ్రామము * n. s. Tradesfolk, merchants as a body. వైశ్యులు, వర్తకులు. Oanyaca. Pur. 8. 320. తరుణివణిగ్రామములు తుదంబడి.

వణిజుడు * n. s. A merchant. వైశ్యుడు, వర్తకుడు. M. XIII. 5. 11. వణిజులు లోక క్రమ వర్తనంబుల కెల్లనుచు కారకులు.

వణిజ్యము * n. s. Trade, traffick. వాణిజ్యము, క్రయవిక్రయములు. D.

వణితము n. s. A district. తాలూకా. ABA. 2. 8. వంకైవంపనగను వణితవంపనగను నీమైక దేశమై చెలగుచుండు. Chandrangada. 6. 55. యారీతివి క్రమ సేనగ, రామణుండల్లున కునరణమొ శ్రీకుమారి రత్నమునకు బనువున, కారయ సొక వణితమొ శ్రీయనియొక శతకై. వణితంతుడ చేయించుట to form a district. తాలూకా గా యేర్పరచుట అని తోచినది.

వణుకు n. s. Tremor, shivering, trembling. కంపనము.

వణుకుట v. n. To tremble, shiver. కంపించుట.

వతంకము * n. s. A crest ; an ornament on the head : an earring. శిరోఘాటము, చెవికొననుం చేవుచ్చువల్ల వాదులు. D. Metaphorically he who is the crest or chief, as హయవతంకము the noblest of horses. Paidim. 4. 159. ఘనశుభవృత్తి హేమముయ కంఠములందగమూనినై సూయన చెలిమధ్యభాగమున నారుదన ర్నై కుచావతంకమై.

వతా * n. s. Having the possession of. కలిగివుండదుము. కాంచనవతా the possession of gold. Balram. 3. 348. కాంచనవతా శ్రుతిక్రమణులంబుల్.

వత్తి n. s. A wick. దీపశ్రువర్తి. D. మైశ్రువత్తి a wax candle. కారశ్రువత్తి a seton applied to a sore. వత్తివలెనున్నది it is as soft as a wick.

వత్తు See ఒత్తు.

వత్తుగా * adv. Accordingly. శ్రుకారముగా. విధివత్తుగా according to rule.

వత్స * n. s. A little girl. ఆడపిల్ల.

వత్సము * n. s. A calf. The breast, the chest. A year. ఆవుతెగదూడ, యొమ్ము, శంపత్సరము. SC. వత్సరము * n. s. A steer. తరపిదూడ. D. M. XII. 4. 40. రత్నములబోనివత్సరంబులకట.

వత్సదేశము * n. s. The name of a certain country. దేశభేదము. H. 1. 56. మళయాళ నేపాల మాళవ యువతులనుత్సవత్సకరూప మానవతుల. ib. 4. 26. శైంకణవత్ససింహళక నాణుట.

వత్సనాథము * n. s. An active poison, also called Mith zehar the root of the Aconitum ferox brought from Nepal. W. వశి నాథి.

వత్సరము * n. s. A year. శంపత్సరము. D. అబ్దము.

వత్సలము * adj. Affectionate, kind. స్నేహవతి. SC. విశ్వాశముగల.

వత్సలత * n. s. Tenderness, affection. స్నేహము, విశ్వాశము.

వత్సుడు * n. s. A little boy. మొగళిశువు.

వద adv. Near, by. వద్ద, వద్దను. P. 1. 92. ఇట్లాన రింపుకున్న నీవదతుడమున కేను వనవాళి మొనర్చె దనన్న. టీ|| నీవద, నీశమీతుండు. ib. 1. 130. కొదవకుడియె కునియనుచు మదిజాలిగమారి వర్ణమానుడు దానికై, వదనుండినుచునండులకుడయా శురతంక్రమచు గొండరనిలిపెకై. టీ|| వదనుండి, దగ్గరవుండి.

వదంతి n. s. Talk, report లోక క్రమవాదము.

వదనము * n. s. Face, countenance, mouth. కు
లుము. D. వదన * adj. (in compounds) used as
చంద్రవదన Bright as the moon.

వదనికె A parasite plant: (Epidendron tesse-
loides) and other species. W. జీవంతికావృక్ష
ము. D. వృక్షరుహ. SC.

వదరు plural వదరులు n. s. Chattering, prattling.
కూత.

వదరు n. s. The long gourd. సారకాయ. వదరుతీ
గ The creeping plant of the long gourd.
Cucurbita lagenaris. ఆనుశుతీగ. D. సారతీగ.
M. III. 3. 44. వరదుడైనయ్యానువరముననిదియె
క్కవదరువుట్టెనెట్టివరమొయనుచుదాని బారవైవ
గానున్న.

వదరుట v. n. To prattle, chatter, jabber. ప్రేలు
ట. Vema. 3. 305. సౌరునిలువకవదరిన.

వదరుబోతు n. s. A chatterbox. ప్రేలేవాడు.

వదలించుట, వదిలించుట or వదల్చుట v. a. To
loosen, slacken, get rid of, విడిపించుట. D. శ
ల్లించుట, పోగొట్టుట. వాండ్లపాతుమునువదలించి
నాడు he did away their sins. వాండ్లగర్వము
నువదలించినాడు he crushed their pride.

వదలివేయుట v. a. To abandon, abstain from
మానుకొనుట, త్యజించుట.

వదలుకొనుట, v. a. To abandon, to leave, to de-
sist from, to get rid of. మానుకొనుట.

వదలుట or వదులుట v. n. To loosen, be slacken-
ed or untied. శీర్లుట. జ్వరమువదిలిపోయినది the
fever went off. వాని రెట్టవదిలినది his shoul-
der was dislocated. వాని దేహమునిండావదిలిపో
యినది his constitution is much broken. నాగ్ర
హచారమువదిలేకాలమువచ్చినది I trust this is
a turn in my luck. ఆకర్తము వదిలినది that
trouble is now over. వానిచేతిబిడ్డవదిలినది he
has lost all his property.

వదలుట or వదులుట v. a. To loosen, let go, quit,
renounce, abjure, give up, abstain from. విడి
చిపెట్టుట, మానుకొనుట.

వదల్చుట See వదలించుట.

వదాన్యము * adj. Liberal, munificent; speaking
kindly, eloquent. బహుశ్రద్ధమైన, మ సౌహార
ముగామాట్లాడే. SC. Pariz. 2. 130. వదాన్యనైవి
కీసితఖురటంకచంద్రకితనిద్దశరీర్రుటపూర్ణసీమలక.

వదాన్యనైవికీ, కామధేనువు. ib. 5. 49. సీమరండ
లికొత్తువదాన్యభూరుహముగోరిన తెచ్చితిగాని.

వదాన్యడు * n. s. A liberal man. దారకు బేరుడు.
D.

వదినియ or వదినె n. s. One's elder brother's wife.
A cousin, i. e. the daughter of a mother's
brother or of a father's sister, if older than
one's self. The elder sister of a wife or hus-
band. ఆన్నభార్య. (ఆత్తమామలకూతురుతనకంపే
వెట్లది. D.) మొగుడి ఆక్క లేక పెండ్లారికి ఆక్క.
URK. 4. 277. మొయన్నయ్యవదినెయ్యి your elder
brother and his wife. వాడవదినె A prostitute,
which Shakespear also calls an "aunt." వేశ్య.
Vema. 1689. వాడవదినె కేలవావివర్ణములు చా
డిగాని కేలజాడబుద్ధి, మాధనుకుల కేలముడముతో
జ్ఞానంబు.

వదిలించుట See వదలించుట.

వదిలిపెట్టుట See వదలుట.

వదిలిపోవుట See వదలుట.

వదిలివేయుట See వదలుట.

వదుడు * n. s. He who speaks. చెప్పేవాడు. ప్రయం
వదుడు he who uses kind words.

వదురుట See వదరుట.

వదులు See వదలు.

వదులుకొనుట See వదలుకొనుట.

వదులుట See వదలుట.

వద్ద Affix (for ఒద్ద) Near, with, by, at, to. శమీ
తుము. యింటివద్దవున్నాడు he is at home. నావ
ద్దలేదు I have not got it. సీవద్దవున్నా? Have
you got it? ఆతనివద్దచెప్పిరి they told it to him.
తీరమువద్ద close by the shore. వాండ్లవద్దతప్పువు
న్నది they are in the wrong: the fault lies with
them.

వద్ది (infl. of వద్ద) Near, which is near. తనవద్దిచె
లులు her playmates that were with her. ఆయ
నవద్దివారలకా those who were with him, or
near him. నావద్దిశత్రుములు the bonds which
are in my hands.

వద్దిక See ఒద్దిక.

వద్దు Do not, must not (contracted from వలదు
the neg. aor. of వలయుట to will) See వలదు.

వధ * n. s. Killing, slaying, murder. చంకడము,
మారణము. D.

వధించుట or వధియించుట * v. a. To kill, slay.
చంపుట.

వధులు or వధూ * n. s. Woman, lady. స్త్రీ, జాయ, ఆడది, పెండ్లాము, కోడలు. వధూవరులు bride and bridegroom, man and wife. వధూమణి the flower of her sex.

వధూజనము * n. s. Women.

వధూటి * n. s. A woman. వసిత.

వధ్యము * adj. Deserving death, condemned to die. తలకొట్టతగ్గ. G. 5. 216. వధ్యవిహ్నిమైనవశ సంబుజూదితి నెరుగనైశిత దెవ్వడనిన. BD. 4. 782. కనుగొనివధ్యశృంగారంబుచేసి decking out a victim for sacrifice: or adorning a culprit for the halter.

వధ్యకు * n. s. A culprit: he who is condemned to death. తలకొట్టతగ్గవాడు. D.

వధ్రీ * n. s. A thong: a horse's girth. W. తోలు వారు. SC. DRY. 2. 428. టంగువారు.

వన * adj. Wild, not domesticated or tame. అడవికింబంధమైన. వనజము a wild elephant. వనమల్లిక wild jasmine. వనమయిక a gadfly.

వనము, వనము or వనంబు * n. s. A forest, a wood, a grove, an orchard, fruit garden. Water. అరణ్యము, అడవి, వేసినతోటయు, జలము. D. a verse says కులసీకాననం యత్రయత్ర కుద్వవనానిచ, వశుంతివైష్ణవాయత్రత్రశ్రీనిహితోహరిః. వింతవనము a tamarind grove.

వనచరము * n. s. Wood rover: an epithet of a monkey. వానరము.

వనజము * n. s. A lotus or water-lily. కుద్వము. D.

వనజములు n. s. plu. అనగాబండాయశిచ్చుకమొడలైనతీటులు. D.

వనజలోచనుడు * n. s. An epithet of Vishnu. నారాయణుడు. DRB. 603.

వనజసంభవుడు * Bramha, he who sprang (from the lotus.) చతుర్ముఖుడు.

వనజామీ * n. s. A poetical word for lady. వసిత. HN. 5. 101.

వనట n. s. Grief. మనోదుఃఖహాశమైనవిచారము. D. Sar. D. 451. పొడలుచుమనుజులైశ్రుష్టినవారు బ్రదుకబోరడు గాకుపైయాకువాసి, వనటముండరజనువారికై వెనుకజనువారుతమరు శాశ్వతమనివగతురు. Ticcana UR. 7. 159. ధరణివిభుండొండొరునెమ్మనముననడలుటగని యవ్యనటకు బనియే

మియనిన. ib. 9. 70. వనటకునించుకయేనియు, కుడిలేదనవుడును. ib. 9. 98. అనివండుచునంగనవెతివనటకు సామ్రాజ్యవివిధవర్తనములకు దనవిత్రము పొక్కగనమ్మనుజేంద్రుడు దాత్రప్పత్రిమహియేలునెడ. M. III. 6. 435. వగవినీతగొంతవనటదక్కి. S. 3. 249. ఆపిమ్ముటవనటకుంబాలైన. M. XV. 2. 183. అనయంబునువనటమునిగిహోహారముతో వినువీధిముట్టరోదనమొనరించి. ib. XV. 2. 128. అనికలికిమీనునంబులవనటకుమశ్రంబుమిప్పినైచెదనాతోజనుడెండు.

వనదము * n. s. A cloud. మేఘము. వనదశ్యామము sky blue.

వనదీపము * n. s. The glory of the garden, an epithet of the champaca flower. శంపెంకళువు. D.

వనధి * n. s. The sea. శముద్రము. R. 5. 275. వనధిజీవనములగలగించి, అనగాశముద్రజలమునుకలిపి.

వనబంధము * n. s. అనగాచెరువు. D.

వనభోజనము * n. s. A jaunt, dining in a fruit garden. వేడుకగామిత్రబాంధవులతోకూడావుకతోటకుపోయిఅక్కడభోజనముచేసుట.

వనచూలి * n. s. The chaplet or garland worn by Krishna. విష్ణువుధరించేమాలిక. D.

వనమాలి * n. s. An epithet of Krishna. విష్ణువు. D.

వనరు n. s. Grief, pining. దుఃఖము.

వనరు adj. Grieving. దుఃఖశుడే, కుంచే. P. 4. 199. మనసిజతాపాతపోక్షమండద్యుతియై వనరువధూతనువల్లిక.

వనరు n. s. (a vulgar phrase) Comfort. సౌఖ్యము. వనరుగావుండే adj. Comfortable. సౌఖ్యముగావుండే.

వనరుట v. n. To grieve, pine, sorrow. మనస్సునదుఃఖశుడుట. P. 1. 527. కావునధుషింపువనరగానేమిటికీ. టీ|| వనరగా, మనస్సులోదుఃఖశుడగా. ib. 4. 593. ఏలపోయెదుఖరా వసనంబులుమోవకుస్తునంవనరగవేర్తయయ్యెడినా. ib. 3. 376. కుస్తుపారణములచేవనరంగారణమున్నను.

వనవిహారము * n. s. A jaunt, rusticated, a ramble or party in the country, "a maying." అడవిలోవేడుకగాతిరగడము.

వనశృంగాటము * n. s. A plant. Ruellia Longifolia. గోయలము, కుల్లేరు.

వనశ్రీతి * n. s. Any tree that bears fruit but no apparent blossoms, as the fig tree, &c: చెట్టు, శ్రుత్యక కాచే చెట్టు, మర్రియు. D.

వనాటము * n. s. A wild beast, as opposed to aquatic animals, it is used for an elephant. Gajendra. p. 3. నీరాటవనాటములకు పోరాటం బెట్టుగలిగె.

వని * n. s. A forest, a park. అడవి, తోటయున్ను. Ha. 2. 97. శ్రురుషోత్తమస్ఫురణైకానై నీవనిజూడుభామినీ. Charu Chandrod. 4. 86. వనిగలబిల్లలక్షణనియవార్యగతికౌతనచేతిబిల్ల. P. 1. 368. నిలువకవత్తుగాకనివనింగొనిపోయిచలింపకారసాతలజలపూర్ణకూసుమచితస్థితిజూపి. టీ|| వనిం, యాలరణ్యమునందు. ib. 3. 73. కనియనురాగరసాద్ధిమునుమునెల్లాలాశిభిన్నముఖకమలవనిఘనపరీమళగుణవిక్రణవనజాకరవారిలోనవారికనాడె. టీ|| వని, అడవియొక్క. T. 3. 26. గంధకజయానవచ్చె శృంగారవనికి. R. 5. 236. మాధవీనటద్భృంగమావనిరమాకరీరమాసమీరమా.

వనిక * n. s. A forest, a park. అడవి, తోటయున్ను. P. 1. 134. ఆనగరోశుకంఠవనికావనిజాతలతాచరన్నహాననర యూధముద్దవిడివచ్చి. T. 5. 123. నీకలకులాద్రిత్యైవనికాభాగుడగురుజనిచనియెదుట. టీ|| వనికా, అరణ్యములయొక్కానున్ను.

వనిత * n. s. Woman, damsel. స్త్రీ.

వనిశుకుడు * n. s. A beggar. యాచకుడు. D.

వన్నియ n. s. Colour. వర్ణము. Pariz. 1. 93. మణిశుంఠికివన్నియ బెట్ట.

వన్నె n. s. (from వర్ణము) Colour, hue. Affected airs, gestures. Touch of precious metals. Honor, esteem. రత్నాదులకాంతి. D. వర్ణము, శృంగారము, శౌరవము. T. 2. 38. లోకమువారు మెచ్చగా, వన్నెకువాసికెక్కి. Uttara R. 6. 158. వార్యభిధానంబు వన్నెకెక్కగమానె, కరియానలవిలాసీకతులడంచి. వన్నెకెక్కగ, ఆనగాశౌరవమువచ్చేటట్టుగా. యెనిమిదివన్నెబంగారు gold of the eighth touch (of 8 carats fine,) that is, half pure. శుడహారువన్నెబంగారు gold of sixteen carats, that is, quite pure.

వన్నె adj. Coloured. వర్ణముగల.

వన్నెకత్తె n. s. An elegant girl or grace. శృంగారచేష్టలుగలస్త్రీ, సొగసుకత్తె. D.

వన్నెకాడు or వన్నెలాడు plu. వన్నెకాండ్రు n. s. A beau, buck. శృంగారవంతుడు, సొగసుకాడు. D. H. 5. 249. వాకిలిదొక్కనివన్నెకాడు.

వన్నెశ్రులుగు or వన్నెలశ్రులుగు n. s. The painted bird, i. e. a pheasant. బీంబీవము. D. HD. 1. 422. వన్నెలశ్రులుగునువాలైకంబులును.

వన్నెలాడి n. s. An elegant girl or grace. శృంగారచేష్టలుగలస్త్రీ, సొగసుకత్తె. D.

వన్య * n. s. A multitude of groves. A quantity of water, a flood, a deluge. W. వనశముహము, ప్రవాహము.

వన్యము * adj. Forest, savage, wild, produced in a wood. W. అడవిశీలంబమైన, అడవిలోకలిగిన. B. 5. 135.

వన * n. s. The mucous, or glutinous secretion of the flesh, or bones: a caul of fat. కడుశ్రులోబాడువద్దనుండేబట్టవంటిపార. D.

వననము * n. s. Shaving, sawing. ముండనము, బీజావానము. SC. HD. 1. 280.

వశుశ్రు or వశుస్సు * n. s. The body. శరీరము. D. Lalit. 4. 52.

వశ్యుగించుట See ఒక్కొగించుట.

వశ్రుము * n. s. A mud wall, a rampart, the glacis of a fort, a citadel. ధూళికుట్టిమము, శ్రుట్టకోట, శ్రురవతసాస్వధోభాగశుభూమి. SC. కోటఅడుగునపెట్టినకొరడుమట్టినిన్నె మొదలైనది. R. 6. 111. వశ్రురత్నశ్రుభావశులచేత. Sar. D. 112. రాజులోగలిచుట్టారాలవశ్రుంబు. M. 1. 8. 92. Vasu. 4. 106. 5. 55.

వశ్రుక్రీడ * n. s. Butting, as of an elephant, or bull &c. W. ఏనుగులు మొదలైనవివాటియొక్కొమ్ములతోయేటిదరులపెళ్లగించేయాట.

వవ్విడి See ఒవ్విడి.

వమధుశు * n. s. Vomiting, water ejected from the elephant's trunk. ఏనుగతోండము శుంశ్రులుక, వాంతియు. D. Satyabha. 4. 179. వారణంబతిఘోరవమధుశుల్ జిప్పిన. T. 2. 25. కలశభవాచాంతలబిధినించగజాలు, నివెయన్నగతివమధుశులజల్లు.

వమనము * n. s. Vomiting. వాంతి. D.

వమ్ము adj. Vain, fruitless. వ్యర్థము. D. నిరర్థకము. M. X. 1. 74. రాజునున్ననవమ్ము జేసి. HD. 2. 250. వమ్మగుశ్రుణ్యంబువచ్చునాడుదలు. DRAYO, page 140. తగనుత్తనుకు శ్రోగర్థంబువద్దని, వాలిన

శేజంబువమ్మ గా జేసి. Calahas. 4. 56. స్రామ్యైశ్చ
వమ్మయ్యైశ్చ.

వమ్రు * n. s. The white ant. ద్రుమకాశిపిలికా
భేదము, చెట్టున తెట్టె బెట్టేనల్లచీను. SO. చెడఅని
న్నిఅంటారు. One verse says తస్యేంద్రోవమ్రు
రూపేణాభనుజ్యోమమ్మినర్వయం.

వయసు or వయస్సు * n. s. Age, time of life, any
period of life, యావనము, ఈడున్ను. D. కూకు
ముందరకౌనావయసువున్నది you have yet a long
life before you. వయసువచ్చినవాడు a full grown
boy. వయసుకాలము youth, maturity. వయసువ
చ్చినవిన్నది a grown girl. వయస్కంధము the art
of prolonging youth by finding the philoso-
pher's stone. L. 7. 270. వాదవయస్కంధవశ్యోక
ధములు.

వయసుది n. s. A young woman. యావనవతి.

వయసువాడు n. s. A young man. యావనవంతుడు.

వయస్కుడు * n. s. A man in the prime of life. పి
న్నవయసువాడు D.

వయస్య * n. s. A female friend. చెలికత్తె. D.

వయస్యుడు * n. s. An equal, a friend. స్నేహితు
డు. D.

వయస్సు * n. s. Age, life. A bird.

వయాళి or వయ్యాలి n. s. Galloping, speed, going
at a rapid pace. A car, a chariot. రథము. D.
శివారి, శురుగు. H. 5. 47. మేయవోయినచోట
మెడవెంట్రుకలుబట్టిఆకతాయలువయ్యాలిదోలిదో
లి. H. 5. 57. చిక్కులమారియాపలిజెసెట్టివయాళుల
మెట్టిబర్బులకా, సూక్ష్మదలంకనొట్టి. P. 4. 130. మ
దటగాలివయాళి మాస్తమాయని కుమారికలుపుప్పొ
డులావరించుకొనిరి. టీ||వయాళి,విహారము. P. pre-
face 51. పుణిమాలిహయాళి వయాళికశ్రమోత్సవ
ముఘటించునౌర. టీ|| వయాళికి, అనగావాహ్యాలి
కి, శివారికి. L. 10. 30. దండనువిరుదుగద్యలుజదు
వంగవయాళి గా వెళ్లవర వైభవముల. R. 1. 77.
గబ్బవయాళి, జోడునణగించు మురాంతకు. When
the procession called గరుడోత్సవము takes place
at great temples there is a particular custom
of advancing and receding alternately. This
is called వయ్యాలి.

వయసు for వయసు.

వయ్యారి n. s. See ఒయారి.

వర, యదివరలో or యదివరకు Until this time. అది
వరలో or అదివరకు until that time.

వర n. s. Kind, sort. ఆవరబంగారు gold of this
kind.

వర for ఒర n. s. A scabbard, a sheath. ఖడ్గకోశ
ము. వరదూయుట to unsheath, or draw out of
the scabbard. పోయినదివరపుండేదికత్తియనియెం
తు what we have lost is the mere sheath but
what we have got is the very blade i. e. he
who is dead is nothing to his successor.

వరము * n. s. A boon or blessing sought in
prayer, divine gift. దేవతాదులవల్లవడసిన అను
గ్రహము.

వరము * adj. Best, excellent, noble. శ్రేష్ఠమైనవ
రరత్నము or రత్నవరము an excellent gem. శిరో
వరము a beautiful lake.

వరండము * n. s. అనగాగడ్డికుత్తు, గడ్డికట్టయు, ము
ఖరోగము. D.

వరంత n. s. A cascade. శలయేరు. OG.

వరకటము or వరకాటము for ఒరకటము or ఒరకా
టము n. s. Steepness, declivity. పుకవైపుకుపు
రిగివుండడము.

వరకములు n. s. The pulse termed wild kidney
bean. పరిగలు. D.

వరకు or వరకున్ను postp. Until, as far as శుర్యం
తము. యదివరకు until this. అదివరకు so far.
యదివరకు thus far, about this time. ఆవరకే
పారిపోయివుండిరి they had already fled. వాం
డ్లుదీన్నియివ్వకపోయ్యేవరకు on their not paying
this. యెంతవరకు to what extent? ఆయనచని
పోయ్యేవరకు up to the time of his death.

వరకులు n. s. plu. Intricacies, difficulties. See
OG. వలుకులు, వశకులు, చిక్కులు. D. వలపులు, క
శుటపువంచనలు. BRB. 75. శిరశిరతోడనేగము
నిశిత్రముచిత్తము వచ్చునట్లుగా వరకుల బెట్టితెచ్చె
దరువారవిలాసిను తెన్నిభంగులకా.

వరగచేతు n. s. A kind of fish. మత్స్యవిశేషము.

వరగలించుట v. n. To shine, or glitter. శ్రుకాకిం
చుట. D.

వరగుట See ఒరుగుట.

వరగోగు n. s. See under గోగు.

వరచుట See ఒరచుట.

వరట * n. s. A goose : a female swan. ఆడునాం
శి. D. Vasu. 2: 184.

వరటలు n. s. plu. Lumps of dried cow dung. ము
రుగుడు పేదయెంకినచెక్కలు. D.

వరటలు n. s. Intricacies, perplexities, taunting.
 చిక్కులు, కుచ్చితములు అని తోచినది. Charitra. 462.
 వనైలుకూయలు వరటలు వట్టియుతచూరములు. ib.
 468. ఎరగవేయూరికె యెరగనియట్లు వరటల బెట్టు
 చువచ్చెడుగాక.
 వరడు or వరుడు n. s. An old fox. గంధిలము. ముది
 నక్త. D. M. VIII. 2. 126. వరడులు తమ చేరువ
 బెల్లరచుట బిట్టెదురు గాలి యడరుట గ్రద్దల జరుచు
 గనాడుట. P. 3. 199. ఒకవెత్తిరింకుగు బైతలత
 త్వలుతప్ప, దాల్చుట కిదికన్నతల్లియిల్లు, కడుపుక
 క్కురితిబిల్చుడుగని ముదిలంజవరుడుల కిదిపిన్నవయ
 సునుండు. Vema. 1810. పొట్టివాడుకీడు, పొడలపు
 రుగుకీడు, వట్టియాశకీడు, వరడుకీడు, పొట్టిచెయ్యి
 తాలుపొళగంకీడురా.
 వరణము * n. s. An outer building, enclosure, or
 wall. ప్రాకారము. R. 1. 119.
 వరత n. s. The overflow of a river, a torrent, or
 flood. నదిలోనుంచి బయటికి వచ్చిన క్రొత్తనీరు. D. శ్రీ
 వాహము.
 వరత్ర * n. s. A leathern thong, or girth. తోలు
 వారు. D. P. 1. 65. శుశుభాగముల వెంబడికుంఠం
 బుల్ జారిపోవరత్ర ప్రయ్యపాంబాంబా.
 వరద n. s. The overflow of a river, a torrent, or
 flood. నదిలోనుంచి బయటికి వచ్చిన క్రొత్తనీరు. D. శ్రీ
 వాహము. URT. 5. 114. Ila. 4. 105.
 వరదరాజులు * n. s. The name of the deity in
 the Vishnu temple at Conjeveram. కంచిలేఖపై
 రుమాట్లు.
 వరడుడు * n. s. A benefactor. మిక్కిలి ఆనుగ్రహ
 మువచ్చిన వాడు. D. కోరికెను నెరవేర్చేవాడు.
 HD. 2. 321. Sar. D. 550.
 వరపించుట See వరపించుట.
 వరపు n. s. Drought, want of rain. అనావృష్టి. D.
 Abhi. D. 317. వరపునలతకూనవాడినయట్లు. వర
 పు, అనగాకరపు. OG.
 వరపు n. s. అనగాగనిము. OG.
 వరపుట See వరపుట.
 వరల n. s. అనగావంతుతపసి, మునులతపసినుట. OG.
 వరలగా or వరలంగా adv. అనగాపైతప్పగా. OG.
 T. 5. 21. భూరిచంద్రోదయంబున బాంబారలికె
 రలిశరలివరలంకడరలివచ్చున మరవాహినితోము
 దంబుమరగనిసె. టీ! వరలంక, శ్రీకాశించగాను.

వరలు n. s. plu. The large circular rings of burnt
 earth sunk in a small well, to prevent the
 earth from falling in. నూతికపెట్టేవి. D.
 వరలుట v. n. To shine or be splendid. శ్రీకాశిం
 చుట, వెలయుట. Vasu. 4. 9. అమరులిడినవంశనా
 గౌరగాత్రినావరలశంధ్య. టీ! వరల, శ్రీకాశించె
 ను. BD. 4. 2063. మెరుగులుగన్నులమిరిమిట్లుగొన
 గ, వరలెడురత్నశరవృతములత్యక్తి. L. 1. 203. వర
 లెడుగురుగుశూశ్వరలింగమూర్తి. DRY. 14. వర
 లినశూషారవంబులుచెలగ. Charitra. 795. వరలు
 చునశ్శురివాదవాదలను. BRY. 3. 554. రాముని
 ఘోరవాక్యభీమాశ్రీములులోనవరలి, కాడినబిట్టువ
 గణికాకి.
 వరవ n. s. A channel of supply, to an artificial
 lake. చెరువుకునీళ్లు రాబట్టేటిది. D. చెరువుకునీళ్లు
 వచ్చేకాలవ.
 వరవచేతు n. s. A kind of fish. మత్స్యవికేడుము.
 వరవడి n. s. The top line, a copy set to school-
 boys learning to write. మేలుబంతి.
 వరవర్ణిని * n. s. An excellent woman, a woman in
 general. పురుషుడు మెచ్చుకొనేస్త్రీ. D. ఆడుది.
 వరవార, అనగాప్రాద్దున. OG.
 వరలు or వరలు adj. Slavish, servile. ఉడికపు.
 BD. 4. 23. శుంటింకకనువర్చుకునులుసేయుచును.
 ib. 5. 15. భక్తులకునువరలుబనులుసేయుచును.
 వరలు, అనగావరలుడు, తోతున్ను. OG.
 వరలుటము n. s. Service, servitude. దాసిత్వము. D.
 వరలుడు or వరులుడు n. s. Servant, male or female.
 దాసి, సేవకుడు. D. M. XIII. 1. 60. నీశశత్వికిం
 వరులుడవైచరింపు మనివారనినెవ్వగ శాశుమిచ్చి
 నక. నీశశత్వికింవరులుడవై, నీశశతికితోకుఅయి.
 BD. 4. 1337. అంబితప్రితిదోలుకాడశల్లానివి,
 వ్యక్తమైభక్తుల వరులుడబ్రస్తుతోకుల కోర్కనెపుడ
 యలెచ్చెడరు. ib. 5. 694. శరణియెడిశత్యశరణు
 లయిండ్ల, వరులుడబ్రహ్మాడనాడనేననును. ib. 6.
 1137. వరకీర్తి మొరలుడవంకయ్యగారి, వరులుడవి
 రుశినవచ్చునేనాకు.
 వరపూడము n. s. Slavery, servitude. తోత్తరికము.
 OG.
 వరశి or వరుశి n. s. A line, or row. Order, mode,
 way. Relationship. Usage. A turn, relief, or
 time, as కకవరుశి once. A present, a donation,
 a gift solemnly presented by a procession of

relations or friends. బంధురీతి, క్రమము. D. శ్రేణి, విగ్రహము, రీతి, వావి, వంతు, శ్రేణి, బంధువులు గాని మిత్రులు గాని వాయిద్య సహితము గా తీసుకొనివచ్చే బహుమానము. URK. 4. 273. మిమువంటివెద్దలెఱును వావియు వరుల దక్షిణరీతిని. M. XII. 6. 571. తనకు నెలవరుల వచ్చిన నిరభవహాసమున కా తదేనవాడు. ib. IV. 3. 69. వరులనేనుండులుగు రినిన దాన ధారావలె. ఆ పనియీ వరులనవుండగా when the business was in that state. రేవు అతని వరులీతి is his turn to-morrow. నన్నువాడు బ్రతకనిచ్చే వరులీతి కానము there is no chance of his sparing me. వరులీతి తప్పట to commit incest. చెప్పే వరులీతి in the course of talk. వాండ్లివరలనవుండగా while they were in this state. యెప్పుడు చెప్పే వరులీతి నే చెప్పినారు they talked as they always have done. వాండ్లు చెప్పిన వరులీతి according to their account. అప్పటివరలీతినే just as usual.

వరలీతి గా adv. In a line, in order. regularly. శ్రేణిగా, క్రమముగా. అన్నదమ్ముల వరలీతి గావున్నారు they are like brothers.

వరలీతి * n. s. A fine woman. నిండావతివ్రతగావుండేది. Vema. 349.

వరహా, వరహాని or వరా n. s. The gold coin termed a pagoda, equal to Rupees 3 1/2. The కరుకువరహా is equal to 4 Rupees. కంతీరవరాయవరహాలు usually called కంతీరాయవరాలు Kanterai pagodas. Of these 105 are equal to Rupees 305.7-4. The weight called వరహాయెత్తు is 52.56 grains avoirdupois. తొమ్మిదివిస్త్రములయెత్తుబంగారుపుముడిక.

వరాంఁగము * n. s. శిరస్సు, యోని. వరాంఁగవివరము is the vagina. In the కామరత్నాకరము one verse says ప్రాధాంఁగనాయానవసూతికాయా, శ్లఘంపరాంఁగం.

వరాంఁగన * n. s. A fair damsel. ఉత్తమురాలు. See వరము.

వరాటము * n. s. Name of the "Varata" country. దేశభేదము. a song says లాట, వరాటకర్ణాటదేశములనుటగ చల్లమైచూటలు నేర్పినవార మేగొల్లవారమే.

వరాటము * వరాటకము * n. s. The small shell called a cauri and used as coin. The seed

vessel of the lotus. కవర్ణము, గవ్య, బీజకోశము, తామరయడ్డు. SC.

వరాటకుడు, అనగా అనామధేయుడు. D.

వరాటిక * n. s. A cauri shell. గవ్య. In the Naisadham one verse says బహుకంబుమణిరవరాటికా గణనాటల్లరకర్ణలోకరణి.

వరాలోహ * n. s. A handsome woman, a lady.

ఉవరీసురతలోఁశ్రీయం. SC.

వరాశి or వరాసి * n. s. Coarse cloth. ముతకబట్ట. D.

వరాశి Error for వరశి.

వరాహము * n. s. A hog. అడవికంది. D. వరాహవతారము the third incarnation of Vishnu, in the shape of a boar.

వరాహకూర్పము * n. s. (Vulgarly వరాకట్టె) A brush made of hog's bristles.

వరి n. s. Rice in the husk usually called paddy.

వడ్లు, వరిచేసు or వరిమాగాణి A rice field. ఎర్రలీన్లువరి a small kind of rice with a red husk.

తెల్లలీన్లువరి a small kind of rice with a white husk. వడువరి the crop that rises from grains of rice that have fallen accidentally.

వరించుట or వరియించుట * v. a. To desire, wish for, covet. To choose for her husband. పొందుట. D. కోరుట, వలచుట. M. IX. 2. 274. అదిత

కస్థిరతమూనికతినివరియింప సుల్లక బ్రహ్మచర్యము నెవెల్లయయ్యాశ్రమమున వసించె. ib. 1. 1. 186.

యిది నాకు తొల్లివరి యింకంబడ్డ భార్య. Vish. 2. 351. అయ్యిండువదనల నుమరిచివరించెను. Mark. 8. 131. నీవు నాతనయవరింపవేకులము ధన్యము గా సునరింపవేదయక.

వరిగడ్డి n. s. Straw. శాలిత్వణము.

వరిగంజలు n. s. plu. Rice in the husk.

వరిగలు n. s. plu. See వరకములు.

వరిపొట్ట n. s. The unopened ear of rice. కలమగర్భము. Vasu. 2. 56.

వరిబీజము n. s. Swelled testicle. పైకపక్కవాయుకాన్నవృణము.

వరిముల్లు n. s. The awn or beard of rice in the husk. ధాన్యకూకము. D.

వరియించుట See వరించుట.

వరిపించుట for వరించుట.

వరిష్టము or వరియము * adj. Superexcellent, supreme, best, most preferable. శ్రేష్ఠమైనది.

వరిష్ఠుడు or వరియుడు * n. s. The chief, a noble man. మిక్కిలి గొప్పవాడు, శ్రేష్ఠుడు. D.

వరుగు n. s. Dried vegetables, fruit or salt-fish; so called when prepared dry. ఎండించినది. D. ఎండ వేసినపుడై కాాయలు మొదలైనవి. వంగవరుగు dried brinjals. మామిడివరుగు sun-dried mangoes. A. 6. 18.

వరుగైన adj. Dried, dry. ఎండినట్టింగిన.

వరుజు n. s. A balk or ridge to retain water in corn fields. వుళ్లకుకట్టినకట్టు. D. గనిమ. A. 4. 163. వరుజుబడియింపి ద్రాక్షక. టీ. పరుజుబడి, గనిమలవెంబడిన్ని.

వరుటుట v. n. To pine, to become lean or lank. శుష్టించుట. Cuchelo. 1. 38. జవరాన్నిసెల్లనుచల్లార్చి మిక్కిలివరిటి నాడును హూతువాసములను. వరిటి నాడు, కృశించినాడు. ib. 3. 10. మిగులవరిటున్న కెకివికి సేనివాడు మనకు చేలుడు హరిదయామ హిమనేడు, కన్నులకు నెంతచెలువ మైయున్నవాడు. మిగులవరిటున్న, మిక్కిలి శుష్టించుయున్న.

వరుడు n. s. See వరడు.

వరుడు * n. s. A husband.

వరుణాపాశకము, అనగా నెగడు. D.

వరుణుడు * n. s. The Hindu Neptune, who is regent of the west; the deity of the waters. పుకది క్షాయిడు. D. వరుణజతుము Prayers offered to Varuna for rain in time of drought.

వరువు See వరవు.

వరులుట for వరలుట.

వరువట్టువట్టుట v. n. To dry, or become dry. ఎండివట్టుకట్టుట. D. పిడకవలెయెండుట. M. IV. 2. 94. ఒడవెడుపువ వెల్లిదమున పడనమువరువట్టువట్టెవానితరాజు, మదిరాసినమానగా నాహృదయంబునవేడ్డయొసగ మసినెడుతరుణి. DRY. 1946. వరువట్టువట్టెడువడనగహ్వరము చెరచినిల్పుటయనలైరవునసాచ్చి.

వరువుడు See వరవుడు.

వరుడుము n. s. Error for వరుడుము.

వరుశ See వరశ.

వరుభము * n. s. A sort of wooden fender or ledge round a carriage, as a defence from collision. రథమును సంగరమిం చేస్తా ప్రుచర్చా దికము. D.

వరుధిని * n. s. An army. సేన. 2 కదేవతాశ్రీయు. D.

వర్యోము * adj. Chief, noble, principal, pre-eminent. శ్రేష్ఠ మైన.

వర్యోడు * n. s. A chief, or pre-eminent man. శ్రేష్ఠుడు.

వర్గము * n. s. A class, or tribe, a multitude of similar things. A chapter. శాశీయశుమామాము, అధ్యాయము. SC. భూవర్గము the chapter regarding the earth. కవర్గము the class of guttural letters. క్రీవర్గము a class of three (objects, as love, duty, and wealth.) ఆశ్రువర్గము a body of friends, a band of allies. తమపోవ్యవర్గము లోవున్నానుగనక as I am one in the number of your dependants. అరిషడ్వర్గములు the six classes of foes to good, i. e. the six passions, they are కామక్రోధలోభమోహ మదమాత్సర్యములు desire, wrath, covetousness, lust, arrogance, and envy. కట్టువర్గము a dress, or suit of clothes.

వర్గించుట * v. a. To classify, class, post, arrange. తరగి తిగాయేర్పరచుట.

వర్గం or వర్గపు n. s. A square number (in arithmetic) శుమశంఖ్య in accounts means a ledger. ఆసామివారి గావ్రాసేతక్క.

వర్పస్సు * n. s. Form, figure, shape. Light, lustre. రూతుము, శ్రాధ, జ్వాల. SC.

వర్జము * n. s. An evil hour, an unlucky period of the day. త్యాజ్యము.

వర్జము * adj. Free from, devoid of, excepted, abandoned or avoided. విడిచిపెట్టతగ్గది. D. త్యజించతగ్గది. KP. 2. 41. రాగభేదములవర్జములదొలగించిలయతాలసద్ధి నెంతయు దలిర్ప.

వర్జనము * n. s. Quitting, abandonment, shunning, avoiding. విశర్జనము, మానుకోవడము.

వర్జనుడు * n. s. He who quits, avoids or abandons. విడిచిపెట్టేవాడు, మానుకొనేవాడు. M. XII. 2. 411. అసూయావర్జనుడైతగువిశ్రాకోటిసంభావించుడు.

వర్జించుట v. a. To relinquish, give up, or abandon. త్యజించుట, విడిచిపెట్టుట. T. 4. 170. ఎల్లవిరుదులువర్జించి. M. XIII. 2. 304. కుడుపునిద్రయువర్జించియుడుగులాత్తు.

వర్జితము * adj. Abandoned, avoided, excepted, excluded. విడిచిపెట్టబర్జది, తీసివేయబడ్డది. D. త్యజించబడ్డది.

వర్జితుడు * n. s. He who leaves, abandons, desists from. మానుకొన్నవాడు, త్యజించినవాడు. వైకము లేనివాడుకుర్రువర్జితుడు penniless are passionless.

వర్జు, అనగావరజు. OG.

వర్ణము * plu. వర్ణములు * n. s. Colour, hue, tint. A tribe, a class, a caste, an order. A letter of the alphabet. నిలకీతాదులు, బ్రాహ్మణాదిజాతులు, ఆక్షరములు. వర్ణవివేచన discrimination of caste. వర్ణక్రమము alphabetical arrangement, the alphabet. వర్ణాచారములు the rules of caste.

వర్ణకము * n. s. Perfume, ointment. Paint, pigment, as indigo orpiment &c. లేతునము, పంట పూసినగంధము, నిల్యాది లేతునద్రవ్యము, తిలకవృక్షము, శ్రీకారము. SC.

వర్ణకారిక * n. s. ఆనగాపెట్టినద్రువ్యము. D.

వర్ణన or వర్ణనము * n. s. Description, characteristick, feature. Praise, panegyrick. స్తోత్రము. D. వర్ణనాంశము a descriptive passage in poetry; going into ornamental minute refinements.

వర్ణనీయము * adj. To be described, delineated, or praised. స్తోత్రముచేయవచ్చుది. నిర్వర్ణనీయము indescribable.

వర్ణమాల * n. s. The alphabet. ఆక్షరశేషముయము.

వర్ణరూపిణి * n. s. The goddess of letters. Saraswati శరశ్వతీదేవి. D.

వర్ణి * n. s. A religious student, an unmarried bramin boy. బ్రహ్మచారి. D. పటుడు.

వర్ణించుట * v. a. To praise, describe, depict. స్తోత్రముచేసుట. Anirud. 3. 87. T. 1. 11.

వర్ణితము * adj. Described, praised. స్తోత్రముచేయబడ్డ. T. 1. 32. వర్ణితఘనసారవర్ణాత్తకాశీశ. ib. 4. 14. వర్ణితచర్యుడనైచరించు నావాసియువనైయుండురని.

వర్తకము * n. s. Trade, traffic, commerce. A sort of quail (perdix olivacea.) వెలిచెట్టి, మీనపల్లంకిట్టి, అశ్వఘరము, గుర్రపుడెక్క. SC. బేరము.

వర్తకుడు * n. s. A merchant, or trader. బేరముచేసేవాడు. ఆకాశవర్తకులు fickle folks, borderers.

వర్తన n. s. A fee. మేర.

వర్తనము * n. s. Staying, abiding. Profession, occupation, livelihood. ఉనికి, స్థితి, వృత్తి, విద్య మానము, వ్యాపారము, కృత్యము, జీవనోపాయము. KP. 4. 2. ఆవధామశిష్యునివర్తనమునీవచెప్పితివింకశేజెప్పగలదె. M. XII. 1. 20. భవనంబులవర్తనంబులునీకులేటశడనివితేవుగావున. T. 2. 161. గృహకృత్యవర్తనలనన్వరపించు.

వర్తనుడు * n. s. He who practises, behaves, a practitioner. వ్యాపారముగలవాడు. పాపవర్తనుడు an evil doer. శుద్ధవర్తనుడు a well doer, he who acts properly. Kaluvai. §. 134. వావెరుంగనియాపాపవర్తనుండు. ఆజ్ఞావర్తనుడె obediently, in obedience or conformity.

వర్తమానము * n. s. Situation, condition, circumstance. News, intelligence. The present tense, in Grammar. విద్యమానము, స్థితి, శుంకతి, శమాచారము. Ila. 3. 119. వచ్చియిచ్చటనాడువర్తమానముజూచి. H. 1. 51. అనాగతవర్తమానంబులును చితానుచితకథాస్వారశ్యంబులుండెలుపునిన.

వర్తమానము * adj. Being, existing, living, being present. స్థితమైన, విద్యమానమైన. శరవ్రతవర్తమానమైన Omnipresent. Anand. 1. 11. శరవ్రతవర్తమానోపిశరాస్పృష్టనిజాకృతిః.

వర్తి * n. s. Sandal, perfume. The foil placed under a precious stone of the same colour, to increase its lustre. The wick of a lamp. గాత్రానులేతునీ, వరిమళద్రవ్యాలుకూర్చినగంధపువ్విల్లె, దశాయాం, దీపపువ్వి, మణిరంజకద్రవ్యము, అనగావర్తిరేకు. SC.

వర్తించుట, వర్తిలుట, or వర్తిల్లుట * v. n. To be, remain, abide; act, behave. తుండుట, వసించుట, శ్రవర్తించుట. BD. 4. 339. జట్టనజంగమార్చనలుశిల్పచును వర్తిల్లమరియొక్కవాడంబునందు. URK. 2. 262. ఎయ్యుడినివాసంబెందువర్తింతు. T. 2. 99. యారితీవానియెడక, నారీతిలకంబుమేలునకవర్తిలగానారనియారనికునిపై. MD. XII. 117th page, line 15. నీకడవర్తింతునెమ్మిత్సనిన. యాశబ్దముకూడులింగములయందున్నవర్తించును 'This word is used in all genders' or, 'it is of the common gender.'

వర్తిష్టువు * adj. Staying, abiding, being stationary, or fixed. శ్రవర్తనకీలకాలాది. SC. తుండేది, నిలకడగావుండేది.

వర్తులము * adj. Round, circular, globular, spherical. గుండ్రనిది. D. బటువైనది.

వర్తము or వర్తని * n. s. A road, path, way, course. మార్గము. D.

వర్తకీ * n. s. A carpenter. వర్ణవాణి. A. 4. 34.

వర్ధనము * adj. Increasing, growing, thriving. పెరిగే, అభివృద్ధి అయ్యే. మర్దనం గుణవర్ధనం stripes breed virtue.

వర్ధనము * n. s. Increase, growth. అభివృద్ధి. నందివర్ధనము a shrub; Nerium coronarium. నంద్యవర్తము నేటిది. గుండవర్ధనము a species of this flower. L. 3. 33. గుండవర్ధనములు కొండగోగులును.

వర్ధమానము * adj. Increasing, growing, thriving. అభివృద్ధి అయ్యే. పెరిగే. Vish. 6. 77. వనజనేత్రి యుశ్రుతిదిన వర్ధమానతమశీఘోగనుభుంబుల దగిలి. Lalito. 7. 22. వర్ధమానమధోదైత్యంతశసాచబలేనచ.

వర్ధమానకము * n. s. A lid. శరావము, మూకుడు.

వర్ధితము * adj. Increased, grown, thriven. వృద్ధి పొందించబడ్డ.

వర్ధిలుట or వర్ధిల్లుట * v. n. To flourish, thrive, or prosper. శ్రేయోవంతము గానుండుట. Sar. D. 427. ముందరవర్ధిలిమొనకురాడనుచును నెందుకైమును నిర్ణయించలేరెరి. Dab. 240. కృషివిసూరేండ్లువర్ధిలుచున్ననిత.

వర్ధిష్ఠు or వర్ధిష్ఠులు * adj. Prosperous, flourishing. వృద్ధి పొందుచూపును. N. 7. 157. అనునాగ్వర్ధిష్ఠుదీనాక్తులై. Swa. 1. 32. శ్రీశ్రీశ్రీవర్ధితవర్ధిష్ఠుధరజేరుమా.

వర్ధిష్ఠుడు or వర్ధిష్ఠులు * n. s. He who prospers, or flourishes. వర్ధనుడు, వృద్ధిపొందేవాడు.

వర్తము or వర్తులు * n. s. Mail, armour. కవచము. Jaimini. 2. 50.

వర్తితము * adj. Armed, accoutred. కవచాలంకృతమైన. SC.

వర్యము * adj. Chief, principal. ముఖ్యమైన, శ్రేష్ఠమైన.

వర్యుడు * n. s. A chief, leader. ముఖ్యుడు, శ్రేష్ఠుడు. మునివర్యుడ Oh noble sage! కుమారవర్యుడు noblest of sons.

వర్ర n. s. A pungent taste. కారము. D.

వర్రమీను n. s. A kind of fish. మర్త్యుభేదము.

వర్ర n. s. A heap or quantity. మాలాది, అతిశయము. D. వరణ, శ్రీవాహము A flood, inundation. M. IV. 3. 156. కృషివింబకువీరులద్రాక్షి కొంచు నెచ్చోటులకైననగ్గలిక జొత్తురు నెత్తురువర్రసేయుచు. ib. XIII. 5. 63. శరబలమునైనదరి నెత్తురు వర్రలువారణంపుమరుదురమున. TUR. 6. 110. ఆత్తరిమేఘసాధుడు జయంతుశరావలి దృంచినాని మై నెత్తురు వర్రజేసి, రథముక బాడిజేసిన. M. XIII. 2. 541. వాహినిపొంగిన వర్రోడియవిపూయెగానకయాతండుగ్రక్షురంగ. Kadri Pal. 43. తలికెనుకోమటిభామనాకాలు కర్రెట్టువేసితికాలకర్దుండవర్రులై నెత్తురువరణలుబార.

వర్ర adj. Much. విస్తారమైన.

వర్రె for ఒర్రె n. s. A crack. A rick of corn. వీటిక, చిన్నకుప్ప. See ఒర్రె. వారిపిల్లలనుయిద్దరినిచంపివర్రెవాగులోపూడివిపెట్టినవ్వివారట. Kumara Ramuni Katha. చొక్కవర్రె a rick of zonna straw.

వర్లుట for ఒరలుట v. n. To cry bitterly as a child. మిక్కిలముగాయేడ్చుట.

వర్షము * n. s. A year. Rain, a shower. శంసత్పరము, వానయున్ను, భారతాదివర్షములు. D. వర్షమువెలిసినది it holds up, i. e. the rain is not falling. వర్షాభావము want of rain.

వర్షకాలము * (vulgarly వర్షకాలము) n. s. The rains or rainy season. వానకాలము.

వర్షణము * n. s. Raining, rain. Sprinkling. వానకురియడము. D. నీళ్లుచిలకరించడము. one verse says వినర్షణంచాకృతివర్షణంచదే పూనవానాతికుతోనునువ్యకి.

వర్షధరుడు * n. s. An eunuch. భాజ్జావాడు. D.

వర్షాధులు * n. s. A frog. కప్ప. D. A. 4. 113.

వర్షాశనము * n. s. An annuity, or yearly maintenance. శంసత్పరమువేరట బీవనార్థముగాయివ్వబడేటిది.

వర్షించుట * v. n. To rain. వానకురియుట. Jaimini. 7. 47. నెత్తురువర్షించు while it rained blood.

వర్షియనీ * n. s. A very aged, as an old woman. యేండ్లుచెల్లినది, ముసలిది. Parizat. 2. 74. శ్రుత్యజ్ఞుభోర్చులద్రాత్రివర్షియనీశలిత పాండురకేశబంధనునగ.

వర్షోపలము * n. s. Hail, a hail stone. కరకము, పక్షిగల్లు.

వల్లము * n. s. The body. శరీరము.
వల adj. Right. కుడి. వలచేత or వలకేట in the right hand. DR. Ara. 268. అరుదుగా వలచేతపక్షము లికయు. P. 1. 252. వలకేటలక్రింద జేర్చుకొని.

వల n. s. A net. బాలము, ఆనాయము. BD. 4. 1818. వలయెత్తినీటిలో వేయగడదవ. L. 4. 241. నీవలలనుజక్కిని నేస్తేలంతు.

వలము n. s. Bigness. లావు, మందము. A verse in the ఆత్మదర్శనము says మనుష్యుడు యెనిమిదివారలపొడవు నాల్గుజానలవలము అనివున్నది.

వలంతి or వలతి n. s. A genius, a clever, or skilful person. అనగా నేవుకలస్త్రీ, శురుముడున్ను, స్త్రీయు. D. See వంటవలంతి. A. 5. 41. ఆనవలాలంతిచుగపాకిదుకూలముదాల్చి.

వలకబోయుట for లలకబోయుట.

వలకారితనము n. s. Prettiness, gracefulness. అనగా శృంగారభావము. Vish. 6. 19. అలపూకగావచ్చియప్పుటప్పటికిని మేలంతుహాలలమేలమాడు, చులుమారుతనమ్రాలకలికినేతలతోడి, వలకారితనమునవనైబెట్టు, అన్యాచ దేశంబులాకి నెచ్చెలులచే బ్రయహూ నేమేని బెట్టికంతు.

వలకారివగలు n. s. Airs, graces, pretty ways or gestures. వనైలాదితక్కులు. D.

వలకులు, అనగావరకులు, చిక్కులు. OG. See వరకులు.

వలగొనుట v. n. To walk round, circumambulate. శ్రద్ధయీణముచేసుట. D. says చుట్టుకొనుట. P. 1. 576. వెలివారలునీటికొండొక నలగినయా తీగెనుడుగు నకునుండొకనా డలనేతరగతివలగొని, వలగొనియొకవేటకాడువచ్చెకొజొచ్చెకొ. టీవలగొని, మడుగుచుట్టుకొని. Pariz. 5. 88. వదాన్యమహీరు హసార్యభౌమునికొ వలగొనిమ్రొక్కి. P. 2. 117. భిక్షుపాత్రంబువలగొనుచుండితి. టీ చుట్టూతిరుగుతూనుంటిని. BD. 2. 818. అందందమ్రొక్కిముమ్మారువలగొని. M. XII. 3. 305. అనికలికియగ్నివలగొని.

వలగ్నము * n. s. The middle, the waist. నడుము. KP. 5. 67.

వలచుట v. a. To love, wish, long for. మోహించుట. D. కోరుట, ఆశించుట, ఆపేయించుట. Vāni Vilas. 280. జలధరుకభవనవలతుననిన. P. 3. 308. వీనికొబానాదెననుబట్టువలె గొనియాడెనాకెంతవలచిమున్నది యహచెలూ విసగవలతు I should like to hear it.

వలచుట v. n. To smell, or emit perfume. వాసనకొట్టుట. Swa. 2. 59. కళిటుపూచే రెండగరగకర్రలనంటి గమగమవలచు చొక్క శ్రుజవాది. BD. 4. 1742. పూయుచునురిలినబొల్పుదప్పినను, కంపొండువలచినగడలుకట్టినను. A. 6. 18. శ్వాశుదంబులకుదహాతివస్పివలచి, వరుగుదరుచగుమరుత్రోవనరిగియదుట. టీ వలచు, కంతుకొట్టుతూవుండే.

వలచెయి n. s. The right hand. See వల.

వలతో * adj. Shaking, moving. చలించే, కదిలే. T. 2. 66. వలదుదయారణద్వయులు.

వలతి or వలంతి. plural వలతులు n. s. A genius, a clever, or skilful person. నేర్వకలస్త్రీ, శురుముడున్ను, స్త్రీయు. D. M. XII. 1. 79. నీవదవికరుగనుడబడి, నీవెనుకనె వచ్చినశ్రుడనిందింతురుమన్నివెర్రులితనమాన్పంగా వలతులు గారెయని జగజ్జనులధిపా. వలతులు గారె, నేర్వరులు గారా. A. 1. 13. భావకృతిజెప్పవలతులప్పద్మములులు. టీ వలతులు, నేర్వరులు. M. VIII. 1. 49. వైవస్వతుచందంబున, నీవీరుదురిశ్రుబలంబు నెల్లెనడంపంగావలతి దివ్యశర శిష్యవైభవ వరమనియొకలిమినరేంద్రా. BRS. 474. బంధంబుబ్రహ్మశ్రీబంధమగుట, తనలోన నెరిగవలనుతనక బ్లగర్పండువలతియైయిచ్చినవరముదలచి. BRY. 363. అలుగనను గ్రహించుశ్రుభుడైనని జేశ్వరవద్ద నాశ్రులుస్వలతులు నైనవారు, తుగవారినుంతురెచేవదానవాదులకున జేయుచైన ననుదుర్బలులినరవానరాధముల్ గలన నెదుర్చువారలతలంపకు నాకడనావృధాకథల్.

వలతి adj. Handsome, elegant, agreeable. అందమైన, హితమైన, అనుకూలమైన. Rukmanga. 3. 75. చిలుకముక్కంటనివలతి బింబఫలంబు దాంతుత్యమొడలనిదర్పణములు. DRU. 1104. మకరందమధుపానమత్తనోలంబని కరాకరంబైన నీరజాకరము, వలతియైయాశిరోవరసహిమమున సెలసినయొక్కతోనుకతపోవనము. Pariz. 5. 14. వరుణునకు డాగొనజోటువలతియగుటను దధినాయకభావంబునుతుకరించెవలరుచెలూదరసీవ్యాకు శువ్యముక్త, నిఘరాశ్రీంబులొండొండనిగుడువశ్రుడు.

వలతితనము n. s. Cleverness, skilfulness. నేర్పు, గట్టితనము. Rasica. 5. 132. వలతితనంబెలయగనాచెలికానికి నుత్తరంబు చెప్పుచు, ముద్దుల్ బలికెడునప్పొలుతుకనునుజిబిలివతుకులచెలూరంగువించింతుమదికొ.

వలతో, అనగావలచితో. OG.

వలదిరుగుట v. n. To walk round, circumambulate as a religious rite. శ్రుతయోగము చేసుట. Pal. 129. ఆశ్వమేధకువలదిరిగి అందర్రమొక్కి. P. 1. 727. విశ్రుతవాచార భటి జెప్పుచుకొవలదిరుగుకొ.

వలదు adj. Big, great. స్థూలమైన, గొప్పమైన. Ruk-mangada. 3. 214. వలదుకుచకుంభములయం, దలదిసములయజముగరగి యంగజముద్రో, వెలిగనుకట్టి నగ్రక్రూనగలకంతి యొక్కర్తుగప్పెకచనిచయమునకొ.

వలదు or వద్దు the negative aorist of the verb వలయుట Ought not, must not, do not. అట్లావుండవలదా or ఉండవద్దా should not, ought it not to be so? నాకువలదు or నాకువద్దు I do not want it. అట్లావద్దంకీ I pray thee not to do so. అట్లా చెప్పవద్దు it is wrong to say so. నేనురావద్దా am not I to come? had not I better come? యా యాకలుయవ్వవద్దా is not this money to be paid? నాతోచెప్పవద్దా why did not you tell me? అట్లావుండవద్దా who would not be thus? నన్నవద్దన (i. e. వద్దనిచెప్పడమునకు) నీకు న్యాయంబుకాదు why should you forbid me? వలదుమీరలిచటవా గావ్విదమొనరింపు it is not right for you to begin a quarrel.

వలదొర n. s. A name of Manmatha, the Hindu Cupid. మన్మథుడు. Vema. 1299. వలదొరకతినుండువానిశిశోయులు కులువలువివరించికలుక వలనె, చెలెత్తినిపపచేయనేర్పిన వానికితరుల నగనెంతనెరుగ.

వలన or వలనం pre. By. వల్ల. M. I. 1. 175. నీవలనంబరమప్రీతుండవైతి.

వలనము * n. s. Moving, turning. కదిలించడము, తిప్పడము. Vasu. 1. 41. లలనాజనాపాంకవలనావశుదనంగతులనాభికాభాంగదోక్రుశుంగ.

వలనిమేఘము n. s. A sort of silk. ఒకవిధమైనపట్టు. B. D. 3. 118. వలనిమేఘముగ జావళిహయావళియు.

వలను n. s. A sign or omen. శకునము. M. IV. 2. 24. కలహంశుచిలికినకలుకులుగుజియించు, వడిదానిపోయిన వలనుజూచు, కులకదుశుఖులతో లలితాంగిమిన్నక. Pal. 133. బాలుడురాజుతో బలికె యిట్లనుచు, వలనుజూచితివయ్య వసుధీశరాజ, శకునాలుగావుయిది శుభయంబుగాదు, శుగుడుమునీవనినను ను నేశుడనియె.

వలను n. s. The side. A method, manner. A grace, excellence. Art, skill, stratagem. వైశు, ఒత్తు, ఉపాయము. D. రీతి. TUR. 5. 66. మెండుగాలంబు జేసిన నెరియజుడు, వచ్చివారలవరములవలనుచెప్పి, తెలిపిశుభ్యంబుచేసిన గలనియచట, చెలిమిమై నుండెశముఖుం డెలమిమిగుల. వలను, రీతి. HD. 1. 877. నిరుడునుహారమాణిక్యమూర్గరిగ, వలనుల వ్రాసినవన్నెచిత్రములు, దలలుగదల్పెచెతస్యతంబొదలి. Vish. 7. 384. ఘోషకాంతలు, ధేనుకాంతకు, వలను, చూచుచు, సుదూరంబు గాజని, ధేనుకాంతకు, ధేనుకానురపర్లనుడైనకృష్ణుని, వలను, వైశుకై. Pativrat. page 304. line 16. వలనుచేగామించువారివంపించు, ఆన గాయ క్తివల్ల మోహించేవాండ్లను మోశుళుచ్చును.

వలనుగ adv. Artfully, skilfully, gracefully, agreeably. ఉపాయముగా, ఒప్పిడముగా. G. 8. 27. వలలాడ్డుచువేటకాండ్రువలనుగజనగాకొ. వలనుగ, ఉపాయముగా. Vema. 1242. ఒకటిక్రింద సుకటి సెనరలభము బెట్టివలనుగగుణియింకవచుశి బెరుగు. L. 2. 123. వాకుభాగంబున వలను గానిలివి. T. preface. 51. నలుదెశలండుభూమిలనామణిహారములగ్రహారముల్, వలనుగ జేసి కీర్తిగనువంగలవెంకటకృష్ణమంత్రి. టీ|| వలనుగ, లైశువుగా. T. preface. 4. వలనుగవారిజాతుకడవారిజ భక్తివధూవశుండవై.

వలనైన adj. Agreeable. యింపైన T. 3. 131. కశటు పూకన్నీటగడిగవులవలనైన, వలనైనకమ్మ జవ్వాది వలనైనెరకు. టీ|| వలనైన, ఒప్పుగానుండెడి.

వలకుట or వలకుల adv. On the right side. కుడికక్రన. BD. 4. 817. నీవలకుటమేము, నీవుదాకుటను.

వలకుటి adj. The right, or dexter. కుడి. BD. 4. 1749. ముదమునవలకుటిమో చెయ్యిసాన, గదియించిదివివి.

వలకుల n. s. The right side. కుడిభాగము. D.

వలకులలక n. s. The letter ె, which is always written on the right side of the syllable before which it is pronounced, as చేచుెట to join. చూచుెట to change. పాచుెట to irrigate.

వలకులి adj. The right, or dexter. కుడి.

వలకుతుము n. s. Partiality. కుతుపాతము.

వలపించుట v. a. To inveigle, tempt, enamour or cause to love. మోహింకచేసుట. D.

వలపించుట plu. వలపించుటలు n. s. Enamouring, tempting. మోహించు చేయడము. H. 1. 293. శయ్యటముల్ వింతలుక గలగంఠల్ వలపించుటల్ చతురతల్.

వలపు n. s. Love, affection, fondness. Smell, fragrance. మోహము, కురిసుళ్ళము. D. A. 5. 112. చిలువను ధారసాధరల చెల్వుపుక్కిటి తావిదియ్య నైవలపులనంది. R. 3. 98. పూనికెకాటతోటవలపుల్ గలకడ్రుపుకమ్మ ధూళి. వలపుల్ గల, వాసనలుగలిగి నటువంటి. Vijaya. 1. 120. ఆదిసంగమంబున నెవిభుండు మూడువలపుల్ వలచెక్ ఫణిరాజ కన్యక. KP. 3. 211. మగడాత ట్టెంబునతల తెగనొట్టిన గొట్టుగాక తెక తేరగనికెగవిడివిపోయెడనే ప్రావగ నాకాకా చియైనవలపులకుంటల్. T. 3. 131. కశిటు పూకున్నీటగడిపుల్వలతావివలనైనకమ్మ జవ్వాదివలపునెరకు. టీ|| వలపు, వాసనను.

వలపుల adj. Beloved. ప్రేమాస్మీద మైన. Siwa. 5. 73. వలపులకల్ల బ్రంధాకడు తట్టిచలంబుననేక. టీ|| వలపులకల్ల బ్రంధు, ప్రేమాస్మీ దుడై నవిటుడు.

వలపులరేడు n. s. The god of love. మన్న ఘుడు. S. 1. 55. వలపులరేనికె శనకువచ్చు విలాసముగల్గియెల్లవిద్యలగల మేలిమిం దెలసియంగనలంగరగంచ నేర్పికోర్కలు నకుకూర్పజాలి కడుకాండొక ప్రాయముగల్గవారిని క్షులతర భాగభాగ్యములు సూప్వదనీకొనసూర్తుమానినీ.

వలభి * n. s. The wooden frame of a thatch. A temporary building on the roof of a house. గోపాననీ, అనగాయింటిచారుకమ్మి, చంద్రశాల, ప్రాసాదము పైనియిల్లు. &c. &c. SC. Pariz. 4. 49. వైజయంతహర్ష్యవలభినిదంబుల. S. 1. 13. KP. 8. 117.

వలమానము * adj. Moving. కదిలే, చలించే. T. 5. 142. శువమానవలమాననవమాలికల సోలి.

వలము, స్థూలత్వము, అనగాలాపు. D. వలమురి n. s. The couch of Vishnu. దిష్టుశంఖము. వలమురిదాల్పు, అనగావిష్టువు. D. S. 3. 407. వలమురిపైనంటు జలధిశంకమనంగగళ్ళము ఒక క్షురికకట్టు మెరయ.

వలయము * n. s. A bracelet, an armlet, any ring, a boundary, an inclosure. చక్రము, చుట్టున్ను, చేతిమారుగున్ను. D. పొలిమేర, ఆవరణము, తెరలు మొదలైనవాటికి వేపుంగరము, మండలము, గుండ్రనిది. వలయవామనముద్ర an image of Vāmana

placed as a boundary mark. వలయ శాశనము an inscription placed on a boundary.

వలయితము * adj. Surrounded, encompassed. చుట్టుకోబడ్డ.

వలయుట v. a. To love, wish, want, desire, covet.

అదినన్నువలసినది she loved me. రాజువలసినదిరంభ she whom the prince admires becomes at once a beauty. P. 1. 391. శ్వముద్ది రాజుకువిశేషించివలయు the use of one's own judgment is much wanted in a king. ib. 2. 47. కయ్యమునకు, నెయ్యమునకు వియ్యమునకు సమతవలయు in combat, in intermarriage, and in friendship equality is wanted; or, there should be a similarity. ib. 3. 24. ఏకతంబవలయునింతతడవు, అనగా కొంతసేపు యెకాంతముగా నుండవలెను a little privacy is wanted. ib. 4. 82. నీకుమున్ను పాయనమువలయు you must carry a gift in your hand. ib. 4. 431. ఔగాముల రయవలయు you should look to the chances of gain or loss, of success or failure. వలె, వలెను, వలసినది or వలయును is an auxiliary verb added to the Root in A of any verb; denoting must: in which sense it is a defective or impersonal verb: (like the Latin oportet, debet,) must, or should. నేనుయింటికిపోవలెను I wish to go home. నీవుయిక్కడికిరావలెను you must come, you shall come, you should come, I hope you will come, I beg you to come. ఆమెయింటికిరావలెను she must come to my house, she should come to my house, I hope she will come. తమకయరావలెను మాకరిద్రముతీరవలెను I hope your pity will come and that my poverty will depart. ఆయనరేపోయెల్లండోరావలెను he must be here tomorrow or next day: we expect him here tomorrow or next day. వాడు దానితమ్ముడు గావుండవలెను I suppose he must be her brother. నొకపుస్తకము కావలెను I want that book: I am in want of that book. వాకిలివేస్తే గాలియెట్లారావలెను how is (or can) the wind to enter if you shut the door? వాణ్ని గంటయిండవలెను they must have killed him. నీకుఅట్లా కావలెను this serves you right; you wanted this punishment. నీవుశంకేహించవలసినదిలేదు you need not doubt it: there is no occasion to doubt it.

అతడుపోవలసినది he is to go. నన్నుయిట్లాతుంటు
 వలసినదా am I to be sent away in this man-
 ner? వాండ్లకు యారూకలు చెల్లించవలసినది you
 are to pay this money to them. వాన్ని పిలువవ
 లెసని అక్కడికిపోతిని I went to call him (lit.) I
 went thinking that I wanted to call him. యా
 కునిచేయవలెసని పోతూవుండగా as I was going
 there to do this. జగడమాడవలెసనివస్తావా did
 you come (wanting) on purpose to quarrel?
 వలసి (the past pl of వలయుట.) యివ్వవలసియి
 న్ని I paid it, because I must. Swa. 4. 163. నిశా
 చరునుద్యోగంబు మాచుకొనవలసి. అట్లాచేయవలసి
 వస్తున్నది it will become requisite to do so. వల
 సిన (past of వలయుట) used as an affix (similar
 to the Latin-*ibilis* or-*endus*.) చెల్లించవలసినయా
 కలు money due, the sum payable. T. 2. 34.
 వలసినశంకుడతలగలుగవ. టీ వలసిన, కావలసిన
 టువంటి. వలసె or వలసెను (the past tense of
 వలయుట) it became necessary, or requisite.
 వానితో చెప్పువలసె I was obliged to tell him.
 Swa. 4. 176. వినుసింపరాని కార్యమువినుపింపక
 వలసె. ib. 3. 139. అంతరంగంబునంగలతెరంగు
 లేటకడంబుకవలసెనాకర్తింపుము. The negative
 aorist of this is వలదు or more commonly వద్దు
 don't, do not. నాకుగుర్రమువద్దు I do not want
 the horse. నీకుఅయిల్లువద్దు you should not buy
 that house. నన్నువద్దన్నారు they said they did
 not want me. నీవువద్దువాడురాని I do not want
 you, but him. నేనువద్దా am I not wanted? దీవి
 టివేయవద్దా ought I not to light the torch?
 (See వలదు) when affixed to the *Root in A*
 it has an imperative meaning, as పోవద్దు do
 not go. రావద్దు do not come. లేవద్దు don't bring.
 నీవువాడికిదాసుడుకావద్దు do not become his
 slave.
 వలరాచకుమారుడు or వలరాచరాచవాడు n. s. The
 god of love. మన్నభుడు. P. 3. 301. రాచకుసు
 వహించి వలరాచకుమారునివంటి చేతడయ్యారని
 గాళ్లతోనరిగె. Swa. 2. 8. వలరాచరాచవాడలి
 కాళ్లుకనుకెచ్చగరగిన.
 వలరాజు, వలరాయడు or వలరేడు n. s. The god
 of love. మన్నభుడు. UR. 4. 291. వలరాజుచేమిం
 చువహి గాంబిదుళకించు నలయింతుకిటిసెంచుకలి

నటుల. T. 4. 96. కరిమవలరాయకట్టంబుకట్టినన్ను.
 P. 4. 514. చేసెడు వలరాయనికై కాశములకు
 గాకజిడిసి.
 వలవంత n. s. Emotion, passion, grief, affliction,
 misery. మనోవ్యధ, దుఃఖము, కఠి తాపము. A.
 5. 45. ఆత్మవత్సర్యభూతాని యనుటబాంకె, ము
 ద్దియలకైవలవంతముచ్చటలను, నాటసాటలగతుల
 గొంతడచుగాని, సొరులేనిజంతువులకై సెప్పింపు
 నము. టీ వలవంత, కఠి తాపము. Vish. 6. 11.
 కనజవిరోధియొకవిషయవర్తనదైగురు కర్షిణ్ణము
 దంబున కఠిచర్యశేయుచునపూర్వపు శాస్త్రముల
 భ్యసింపుచుక, దనచెలువంబురూపమును దారత
 యుకాలితాంజయైవలవంతమునికకుడెప్పరానివల వం
 తలునేయుచునుండె బెంపుతోక. BRY. 3. 495.
 వలబాగులుచు వలవంతవంతగుండి, చేరుకడతెను
 చెక్కిటచెయ్యిజేర్చి, యాత్మవల్లభురామపునాత్మలో
 ననిలిపియొండుదలంపక చెలగుసాధ్యి. BRS. 174.
 వలవంతతోవాడి వలబాగులి. In the Christian
 poem *Vēdānta Rasayānam* 4. 129. శోకనిప
 య్నానసాంభోరుమాల్లెకుభంబు గొనిపోయెదరివ్వ
 లవంతమికునేకారణజాతమయ్యె. HK. 3. 32. ధ
 రచీతలమంటయఃధారబోగివల్వంతలబెండువేళ.
 వలవదు, వలదు or వద్దు (the negative aorist of the
 verb వలెను) Don't. పోవదు you must not go.
 See వలయుట. M. VII. 3. 312. అక్కడరావలవ
 దునాకెక్కడెయిన. అక్కడరావలవదు, అక్కడి
 కిరావద్దు.
 వలవని,వలసిని or వలువని adj. Not wanted, useless.
 (also) adv. Much, very. అక్కరలేని,కారమాలిన,
 అతి, అమితమైన. Padma. 3. 61. చేయవలువని
 కార్యంబునేయుకతన. P. 2. 135. నిరుక్తికలుక్ర
 జ్జలనర్థకముల్, విచారముల్, వలవనితీవినవు. వల
 వనితి, అన గావనికమాళినరాజశము. KP. 1. 73.
 అనుటయుమునిసాయకుడో, వనితాయెట్లార్వవచ్చు
 వలవనిగర్వంబునగన్నుగానకాడెడి, యనుచితవా
 క్యంబులేరికైనదలంకక. Dab. 36. తగునెవలసిని
 వెత్రితలచుట్టుకొనగ. చేయవలనికార్యము, అనగా
 చేయరానికని what you ought not to do.
 వలవల adv. Bitterly, much, greatly. బలబలమని,
 జొటజొటమని. Aniru. 2. 104. తఱుకునిద్దంపుట
 ద్దపుమొముకళదమైనవలకన్నీరువడువకన్ను. వల
 వలయెడ్చుట to weep bitterly.
 వశవు n. s. Stratagem, trick, device. A secret.
 విధము, ఉపాయము. D. గుట్టు, బుండవలమా, తం

త్రము. T. 3. 56. వినకాయలుగుణత్రేణివైసిదు
 యనెనెరుగరేతమవళవెల్లవారు. టీ|| వళపు, అనగా
 మర్చము. T. 4. 226. అనఘయపూర్వమైనభవదా
 గమనంబుదలంకుసైక్లహాహానరినకయ్యమిచ్చుదె
 గహాయగవచ్చినయట్లదోచెనెవనుకుమదేవదానవమ
 హాహావనాటకసూత్రధారివై ఘనముగవీణమీటుబ
 యకాడపునీవళవేనెరుగనే. టీ|| వళపు, అనగా
 జాడ. వీడుశత్రువులకువళపుగావుండినాడు he was
 plotting with the enemy.

వలస n. s. Emigration, flitting, flight or remov-
 ing from home for fear of a hostile army. శ్వ
 దేశములోభందడమునకువుకుద్రవమువచ్చికురచేశ
 మునకులేచిపోవడము. వలసతీయుట or వలసపో
 వుట to fly from home for fear of an enemy.
 అన్నపువలసపోవుట to emigrate in search of
 food.

వలసపిట్ట n. s. Valasa pitta. The golden plover ;
 a sort of peewit.

వలసము * adj. White. భవళము.

వలగ్రము n. s. A superior species of the Areca
 (or betel) nut. క్రముకభేదము. D.

వలని i. e. వలని adj. Not wanted, useless. అక్
 రతేని, కొరమాలిన. P. 2. 99. చెప్పినయజమాను
 దునతి దప్పకవీక్షించికులికె, తస్యిహమందెప్ప
 దువరగడుకొలు విట్టాక్షునెలేదని వలనియకులు
 నెరవణ.

వళావళి n. s. Riot. అడావతి. కోలాహలము. P. 4.
 191. దరహాశలేశధిక్కరణ మున్నదియని, వంకవె
 న్నెలకేలవహ్నిగురియ, కినిమాటలునేర వనుకుళి
 డిందిలేదీయికేటికెవళావళియొనర్ప, ప్రతిపయీయ
 నిరిరశ్చితిజేసితేసాధు, పికమునకేలవాబిరుసుచూ
 కు. టీ|| వళావళియొనర్ప, అడావతి చేయడమేమి.
 11a. 4. 137. నిచ్చలంపుముచ్చటలవెచ్చుపెరుగమె
 చ్చులిచ్చురాయంచలవళావళులును, గళరవంబులు
 ను, మంజుమంజీరయుళయుళధ్వనులును. Satyabha.
 4. 242. వట్టివళావళిశీలుపువారలెకానిముకుం
 దునిమిటాల్లిట్టటునివలె బెళకనియ్యనివారలులే
 రువాదాతానెట్టివెలందినైనమదిసెంచదునివయవా
 దుగావునకరట్టనకిట్టివట్టనను రామయయోమన
 ఘట్టులాగ్గనూ. Vasu. 3. 160. లలితాననేందు
 మండలపాంకురచ్చాయవనరుహావళివళావళియడం
 కు. టీ|| వళావళి, అడావతి.

వలాహకము * n. s. A cloud. మేఘము.

వళి * n. s. The folds of skin or fat, forming lines
 across the belly over the navel. కడుపువొది
 ముడతలు, శరీరపుముడతలు. D. In a description
 of Venus, in the Rudra Yāmalam, అసీనమం
 డలాభోగశీమున్నగుమౌఢరాం, వళితరంకమధ్య
 స్థానిరోమరాజిభూషితాం. N. 2. 284. వళితరం
 కములుపొక్కిలిసుట్లు.

వలి or వలుద adj. Big, large. Cold, chill. స్థూలమై
 న, చల్లని. N. 7. 158. వలిగుప్పలంటురునెలవంక
 లుంచిన. Vish. 6. 69. జవ్వనమొప్పడంబువలిచ
 న్నులచెన్నునునకయొక్క. R. 5. 175. మదిరాషివ
 లిగాచ్చుకొడమనెత్తావినే బాలయమున్ననుగాని
 బాలయవెరరు.

వలి n. s. Cold, coldness. A name of the god of
 the winds. చలి, వాయువున్ను, వలిమొల్ల, అనగా
 వాయువుత్రుడు. OG. ABA. 3. 92. శువనశ్రేయం
 బులువలియనడకు. Pativr. 83. line 8. వానకునెం
 డకువలికిగాచ్చునకు. BD. 4. 242. శుండాలనుతి
 రాద్రుపింతంబగురు, గలితమహూద్రకజలధా
 రలాలుకవలివేగముననివారిరవృత్తి, విడివడినపు
 రవీధినేతెంరు.

వలికి or వల్లి Error for వలికి n. s. The funeral pile.
 చిత. Vema. 965. వావివరుశిడబ్బవలికిపాలాదురు.
 HD. 1621. మండువల్లులుజేరిమానవమాంశుఖం
 డంబులాండొండగనికల్రుచ్చి.

వలికొనుట v. n. To be chill, feel very cold. చలి
 కుట్టుట. Sar. D. 475. కలువరమునెరింగికన్నులదె
 రచినలిగొన్నమొంతలవరులగానమిని, గడగడవలు
 కురుకుడుభయంతుడుచు.

వలిగ n. s. A certain fish, like the cod. See రట్ట.
 Possibly an error for చాలుగ.

వలితాడు n. s. A rope to catch cattle with. శుశు
 వులకుళ్ళేతాడట.

వలితిప్ప n. s. A phrase for the Himalaya moun-
 tains. హిమవత్పర్వతము.

వలిదంబు n. s. A sort of cloth. వశ్రీవిశేషము. BD.
 3. 119. వలిదంబుశరికమ్మి తెలుపుదివ్యాంబరంబు
 ను, నుడయరాంబు, దేవాంబరంబు.

వలివము or వలిపెము n. s. A fine sort of muslin.
 రవశల్లా. Surya Tanaya. 3. 120. మొలసెంటి
 కట్టుగానలవడువలిపెంబుకడమయల్లనపాన్సుకడు
 దొలం. Surabha. 44. బంగారుశరిగలపట్టుంచు
 వలివంబునెరికమిగాళ్ళవైనెరనికూల. A. 6. 177.

తడియొత్తిశస్త్రవలెపెం వీడినుజుకీతశ్శయైనయింతిపె
యగుచెన్నికుడకురులార్చి.

వలిపె adj. Fine (as muslin.) శస్త్రని, నాణ్యమైన.
T. 3. 23. తేటయాగొజ్జిని నీమజ్జనమాడి వలిపె
చెం గావిపావడధరించి. టీ|| వలిపె, శస్త్రపునేతగలి
గినటువంటి. N. 9. 127. వలిపెచెంగావిపావడనిస్స
లీనంగ. Ila. 1. 139. వలిపెచెంగావిపావడకొశో
వీగియింది. టీ|| వలిపె, మిక్కిలీశస్త్రమైనటువంటి.

వలిపెంపు adj. Thin, fine, (as muslin.) శస్త్రని, నూ
త్నమైన. Parizat. 2. 50. తారకాధిశక్తిరణకడంబ
కంబు, చిలికెబలుచనివలిపెంపుజనుకుమంచు.

వలిమొల్ల n. s. అనగా వాయుపుత్రుడు. OG.
వలిస్తే A vulgar contraction for వలనినట్టయితే if it
is necessary.

వలికము * n. s. The edge of a thatch. పటలప్రాం
తము, అనగా యింటిచూరు. SC.

వలిముఖము * n. s. A monkey. వానరము, కోతి.
వలుకుట Error for ఒలుకుట, olucūṭa.

వలుకులు n. s. plu. Intricacies, difficulties. వరకు
లు, చిక్కలు. OG. Satyabha. 4. 283. అంతరమె
రుగనివళుకులుదొంతరవీడెములుములుకు దొంతర
పలుకుతోవంతరహిమానమరిషురికొంతరవలినానె
కొమరెకొమరెతిమురునక. See వరకులు.

వలుచుట Error for ఒలుచుట olucūṭa v. s. To peel,
skin, flay.

వలుడ or వలుండ adj. Big, large. స్థూలమైన, గొ
త్తైన. Ohenn. 4. 343. చాలవలుండమాలగొకొని.
BD. 4. 1816. వలకచ్చినందులవలుడవత్సంబు.
BX. §. 182. జడగలునుబలుపిరుదులు విడికెడు
నడుములునువలుడవిగచనుగవలక. BX. 2d 359.
వలుడచస్తులుకన్పిటివరుడడడియ. Rucmang. 3.
114. M. I. 1. 49.

వలువలి adj. The right (side.) కుడి. Pal. 128. పు
లితోలుగదైకూర్చుండి వలువలితాపున వరుళికాలు
పున్న.

వళులు n. s. plu. Goods. శురుకులుఅనితోవినది. S.
3. 46. మంచివళులకు వెలబొనగించునేళ, హెచ్చు
వెలలకు సామ్మ సేయించుహోట, నగరివారెలుని
యింబునిరియిస్తు వింకమాకేల మారొక్క మిచ్చిపా
మ్ము.

వలువ n. s. A vest, garment. వస్త్రము. D. T. 3. 5.
చెలువుండువలువలువెలహెచ్చుసామ్ములు.

వలె, వలెను or వలెనే adv. Like, resembling, ac-
cording to, as though. రీతిగా, పోలికగా. Radha.

1. 11. తలిరువలెగోమునైమొగ్గవలెను, సోగమొయ
లరువలెస్వదువునెవాయవలెను, పెక్కువైకుండువలె
గడుచొక్క మగుతునేనే వలెతేటమొకొరి తేజరిల్లె.
ib. 3. 123. ఆనడతదానెరుంగనిదానివలెనే. Ila.
2. 155. నన్నురాధవలెనేలుము.

వలెవాటు n. s. See వల్లెవాటు
వల్లము * n. s. The bark of a tree. చెట్టువైతాట.
D. Padma. 3. 11. Molli, 2. 26. Vish. 4. 175.

వల్లలము * n. s. The bark of a tree, a hermit's
garb made of bark. చెట్టువైతాట. D. నారచిర
యిస్తు. Vish. 4. 175.

వల్ల * n. s. A bridle, a rein. గుర్రపుకల్లముతగలిం
చేవాగ. D.

వల్లతో * adj. Moving. కదలడము.

వల్లసము * n. s. Prancing, curvetting. అశ్వగమన
భేదము. T. 5. 75. దేవనాయంబునెక్కిరేవంతుని
రీతిజోడనలువల్లసముతోరవగాతోచెలంగ. టీ|| వల్ల
సముతో, కులుకుటలు.

వల్లించుట v. n. To gallop, to curvet; to bound.
గుర్రము పరుగెత్తుట. Vish. 7. 375. వదనదావర
మువిచ్చిబిట్టుగరవకవల్లించు గాలిలతో.

వల్లితము * n. s. A horse's gallop. అశ్వగతిభేదము,
పుకవైపుగానడవడము. SC.

వల్లుపు * adj. Handsome, beautiful, delicate. నుం
డరమైనది, మృదువైనది, కనురెప్పవూదివెంట్టుక
యి. D.

వల్లు A contraction for వలన.

వల్లికము or వల్లికము * n. s. A white ant hill:
wherein snakes are often found. పుట్ట. D. వ
ల్లికములుజొచ్చువనభుజింగంబులు the serpents
enter the ant hills.

వల్ల prep. By, by means of, from. వానివల్ల తెలిసిన
ది I learned it from him, or by him. యామండు
వల్ల by means of this medicine.

వల్ల adj. Convenient, possible. యుక్తము. అదివల్ల
కాదు it is impossible. అక్కడికిపోవల్లలేదు you
cannot go there. యిదిలేకుంటేవల్లకాదు I can-
not do without this. చెల్లిస్తేగానివల్లగాదు
there is no help for it, you must pay the money,
you cannot avoid paying it, you cannot get
off without paying it. వాడువుంటేగానివల్లకా
దు I cannot spare him, I cannot do without
him. నీవువస్తేగానివల్లకాదు your coming is in-
dispensable, it cannot be done unless you

come. చెప్పవలగకవల్లకాదు you cannot avoid explaining this. యెడమవల్లవాడు a left handed man.

వల్ల n. s. Stratagem, expedient, convenience. ఉపాయము, యుక్తి. వల్లతప్పకదాడు he lost his hold and fell.

వల్లకాని adj. Impracticable. అసాధ్యమైన.

వల్లమాలిన,వల్లతేసి adj. Much, excessive. అతరమితమైన.

వల్ల adj. See వలుద.

వల్లు for వలడు.

వల్లకాడు infli. వల్లకాటి n. s. A cemetery, a place for burning or burying corpses. శ్మశానము.

The inflection, like "gallows" is used as a term of scorn. వల్లకాటిఆచారి that vile Doctor.

వల్లకీ * n. s. The Indian lute. వీణ. D.

వల్లగావుండే adj. Convenient, practicable, possible, feasible. సాధ్యముగావుండే.

వల్లడు for ఒల్లడు (the third person sing. mas. negative of the verb ఒల్లుట) వెండ్లాన్నివల్లడు He cannot endure his wife. N. 9. 345. వనితనిచే గానివల్లడుమిక్కిప్పుడనినన్నుబనుశుభోజనమువెట్ట.

వల్లభ * n. s. A mistress, a wife. ప్రయురాలు. D.

వల్లభుడు * n. s. A lover, a husband, a friend ప్రయుడు, మగడు. D.

వల్లము or వల్ల n. s. A purse. తిత్తి, నీచి. A. 6. 106. నిద్రవుడోవతిడట్టిదొల్లిరాదిచివెనంగివల్లముడిదెంచియనంబునిగంటుకానవుండెవులుగొడకట్టుకల.

వల్లరసిచెట్టు n. s. A tree called Walsura Ternata. Rox. 2. 389.

వల్లరి * n. s. A creeping plant, a compound pedicle. శీక, పూగుత్తి, చిగురుగుత్తి &c. SC. I. 7. 50. వల్లరులంగంబువడిజుట్టుకొనియె. BD. 3. 514.

వల్లవి * n. s. A cowherdess, (W.) a milkmaid. గొల్లది Vasu. 4. 16. Radha. 1. 78.

వల్లవుడు * n. s. A cook, also a herdsman. పశుకూరలువండేవాడు, గొల్లవాడు. D.

వల్లి * n. s. A creeper, or climbing plant. శీక.

వల్లించుట v. a. To learn, or get by heart; to repeat from memory or by rote. పాఠముచేసుట.

వల్లిక * n. s. A creeper, or climbing plant. శీక.

వల్లిగము n. s. An iron hoop which forms the rim of a leathern bucket. బొక్కినపైయినశువలయము.

వల్లుట v. a. To be willing, to like &c. See ఒల్లుట. కోరుట, అశీఠించుట. N. 9. 345. వనితనిచే

గానివల్లకుమిక్కిప్పుడనినన్నుబనుశుభోజనమువెట్ట. A. 5. 53. వల్లబొమ్మన్నబోదెతానువల్లనిమననే

జనదిరక్కనియయాటయొగ్గెవలది. టీ|| వల్లబొమ్మన్న, నిన్నువల్లనుపొమ్మంటె.

వల్లారము * n. s. Dried flesh, a dry rasher or steak. ఎండినమాంసము, కరకుట్టున్ను. D.

వల్లు plu. of వడి. విశ్రమములు. KP. 4. 46. ఎడనెడనుగవల్లదడబడకుండంగగురుతులు మదిబాడుకొలిపికొలిపి.

వల్లె, అనగామంచిది. OG.

వల్లె or వల్లెత్రాడు n. s. A noosed rope: a noose for catching cattle. పొయ్యెయెద్దునుకొమ్ములకువే

సికట్టుకొనేత్రాడు. D. అనగా, పాశము. వల్లెత్రాడుదాబ్బు, వరుణుడు. D. P. 2. 205. వచ్చిమాయున్నపాలమెల్లెవల్లెవైచుచండమునజుట్టుకొనినబోశిం

దులేక చలితచరణంబులునుబరాశన్నదృష్టిగలిగియుండితిమచటకాకళలకరణి. టీ|| వల్లెవైచుచండమున, వల్లెత్రాడువేసినట్టుకలనే.

వల్లెవాటు n. s. A scarf; a term for the upper garment, if gracefully arranged round the neck. సొగసుగావేసుకొన్నపుత్తరియము.

వల్వ or వలువ adv. Sweetly. The Root in A of the verb వలుచుట v. n. To smell, to love. A. 5. 152. శుభాకారఫలరశసౌరభ్యములగూడిమా

ధ్విమౌవులుగడంబముగవలువ. టీ|| వలువ, పరిమళించుగాను. వల్వక without wishing.

వల్వంత n. s. Grief, sorrow. దుఃఖము, ఘేదము. HK. 3. 32. శుర్యధరణీతలమంతయధారబోసినవల్వంతలుజెందువేళ. See వలువంత.

వశ * n. s. The sister of a husband; a female elephant; a barren cow. ఆడువీడ్డ, ఆడయేనుగ. D. గొడ్డావు.

వశము* n. s. Possession, custody, charge. Subjection, submission. Ability, authority, power, supremacy. ఆధీనత్వము, బిమ్మ. D. స్వాధీనము.

అతనివశములోవున్నది it is in his charge or in his hands. ధనమువీధిబడినదైవవశంబుననుండువోవుమూలనున్నవైన. శుమీరవశంబున carried by the wind, breeze-borne. ఆయింటినితనవశమువేసుకొన్నాడు he took charge of the house. నన్నువశజరచుకోలేకపోయానాడు he was unable to get me into his hands. అదినాకువశమా, అదినావ

శాసనశక్తిదా is it in my power to do so? కాల
వశముచేత in the course of time, by the lapse
of time. నాకు ఆకలివశముకాకుండావున్నది I
cannot curb my appetite, I am excessively
hungry. DRS. 84. నాశ్రవ్యవశమునాకోరిన
ట్లు.

వశంవదము * adj. Submissive, obedient. విధేయ
మైన.

వశంవదము * n. s. A subject: he who is sub-
missive. విధేయుడు.

వశత్వము * n. s. Obedience, submissiveness. M.
XVI. 1. 226. కాలవశత్వంబున by the course of
time.

వశాత్ or వశాత్తుగా adv. Through, by, in con-
sequence of, in subjection to, overpowered by.
గ్రహచారవశాత్తుగా through his bad luck. నై
వవశాత్ by the finger of God.

వశీ * n. s. A chaste sage; with subdued passions.
ఇంద్రియనిగ్రహముగలవాడు. Lalito. 2. 8. వశీ
మస్తభశాసనః. ib. 2. 93. బంధుభిశ్శహితోవశీ.
R. 5. 148. నానా సుధీ, వశీరోలంబశరణ్యాపాదక
మలద్వంద్వండు.

వశీకరణము * n. s. Overpowering, subduing, in-
veigling by charms, spells or drugs. స్వాధీన
ముచేసుకోవడము, వశ్యముచేసుకోవడము.

వశ్యము * adj. Dependant on, subject, overpower-
ed. స్వాధీనము, విధేయము.

వశ్యకు * n. s. A dependant, he who is submis-
sive. విధేయుడు.

వశ్యురాలు * n. s. She who is submissive. విధేయ
రాలు.

వశి * n. s. The serum, or marrow, of the flesh.
వశ.

వశ n. s. Sweet flag: Acorus calamus. వచ. వశ
పాలు the root of this, macerated in milk as
pap, and given to an infant. చెక్కులుమీసినవశి
గారుశిశువు a babe so young that if you touch
his cheek it will exude pap.

వశంతము * n. s. Spring time. వశంతముకుళు. D.

వశంతము n. s. Water mixed with turmeric,
and lime powder; it is a bright scarlet wash.
యెర్రనీళ్లు, కుసువుసున్నముకలిపిననీళ్లు. వశంతము
లాడుట to fling scarlet water over each other
as a frolick in particular feasts. నేతివశంతము
లాడుట here it is applied to sprinkling melted
butter. చాలవశంతము flinging or splashing
milk over each other at merry makings.

వశంతకడిమి n. s. అనగా ధూళికడంబువృక్షము. D.
వశంతకుసుమాకరము * n. s. Name of a particular
medicine. ఔషధవిశేషము.

వశంతగంధము * n. s. అనగా కుంగవృక్షము The
plant called Rottleria Tinctoria. Rox. 3. 827.

వశంతఘోషి * n. s. The vernal songster. i. e.
the Indian cuckoo. కోకిలము, కోవిల.

వశంతుడు * n. s. The god of spring, Vertumnus.

వశిత్ * adj. Residing in, remaining at, dwelling
in భండే, వాసుముచేసే. T. 4. 237. కారావశివరి
వారా. Vasu. 1. 41. లలనాజనాపాంకవలనావశ
దనంక.

వశితి * n. s. A house, dwelling. Night. ఇట్టి, రా
త్రియున్ను.

వశితి n. s. Living, convenience, commodious-
ness, comfort. వృత్తి, హాయి, సౌఖ్యము. అక్కడనీ
ళ్లవశితిలేనందున as good water is not easily
procurable there. ఆయిల్లునిండావశితికాదు the
house is not very convenient. వాండ్రకుఆగ్రా
మములోవశితులుచెప్పినాడు he granted them a
living in that village.

వశితిగావుండే adj. Convenient, commodious. హా
యిగావుండే. అక్కడనీకువశితిగావుండేదిను if
you find a suitable spot you may halt there.

వశది Error for బశివి. BD. 6. 923. ఒక్కొక్కలింకం
బునొక్కొక్కవశది. ib. 6. 49. గుడివశదియవేల్పు
పుడయండుజనుడు.

వశనము * n. s. Vest, robe, clothes, clothing. వ
శ్రీము. Lalito. 8. 16. Balram. 6. 25. Chenn.
3. 220.

వశినాధి or వశ్యనాభము n. s. Name of a certain
active poison: the poison root: the root of the
Aconite brought from Nepal.

వశిపోవుట v. n. To be controllable. స్వాధీనమువు
ట. వశిపోక, స్వాధీనశుద్ధక irresistibly, uncon-
trollably. Suca. 2. 202. వశిగాలివశినిల్వవశిపో
కబలితంపు, శరీరవెల్లడనియవేళిరకనిగుడు, శు
ష్టైదశిదలింతుశర్యంకమును దాశకతులరోమాత్రిని
ట్టుటవెనగు. Vencat Arya. 139. line 5. యావ
శువులుమూరుణాప్రాద్దులేవంచునడుగువారలకిచ్చు
నవియుతెచ్చి, వశిపోకనేవలైనవాడుచేసినదీర్చియు
భయత్రులనుగూర్చునెకటికిరవి.

వశిమరుట v. n. To fade or fail, lit. its power be-
ing lost. తేజముచెడుట, రంజనచెడుట. DRU.
1146. వెశివజ్రముననెత్తివేసెనెవ్రేయటయు, వశి

మరివాడుర్వివడినూలిచచ్చె. Kadri. 46. line 20. శుశినిష్ఠుశుండులపాటిదేహంబువశిమరిచెనుటలవాడిందియివుడు, DRY. 1828. పెళ్ళాయుధంబులపెళ్ళుబాణములవశిమరనేయంకవసుధగంపింతు, వెశబారతనవారిచెరవకుండనుచు.

వశిము, ఆనగామరులు. OG.

వశిము n. s. for వశము. D.

వశలా or వశలాకర n. s. A tenon, or piece of wood, joined on to another. కొయ్యకుఅతుకువేసేకొయ్య. D.

వసి n. s. A spike, a wooden pin. కొయ్యమేకు. Chandra Bhanu Oha. 2. 29. భల్లూకతల్లజంబులు గ్రాళ్ళురుకుదెశలవసులాడ్డనియమించియు, Paidim. 2. 118. వసులజిక్కుకురంకవిశిరములను.

వసించుట or వసియించుట v. n. To dwell, reside, lodge. To be, remain. ఉండుట. D. UR. 6. 158. N. 9. 370.

వసిగొనుట To trust? ఆనగావిశ్వసించుటఅనితోవినది. BD. 4. 1427. పాయకతాపకప్రభులుదీవింతు, వసిగొనివారికివాంఛితార్థంబు, లాశుగుచు. ib. 6. 1796. వసిగొనిహరియుచేవతలునెత్తంక, వెశసూక్తిరేయకువినిహితక్రమము.

వసిగోడ or వసులగోడ n. s. A wall in which stakes are fixed. లోకులకొయ్యలువేసిపెట్టినగోడ. Suca. 1. 63. వసులగోడలనైనవసుధనిచ్చెనలేకయెక్కనేరనిదేటియమైలాడి.

వసిలిపోవుట v. n. To slip out, or be dislocated. తొలిగిపోవుట.

వసివాడుట v. n. To fade slightly, to lose it's first brilliancy. కనుగండుట. UR. 4. 296. వసివాడుచిన్నియడుగులతో. Suca. 1. 144. వసివాశినముద్దుమొగంబు. Pariz. 4. 25. వెడిదమగునెండసోకునదొడిమలువసివాశిననలుదొరగలతలనెల్లడవనచేవతమేనకొబాడమినలేగమ్మజెమటబొట్టులనంక.

వసివాడులు or వసివాళ్లు n. s. plu. Paleness, slight fading. కనుగండులు. D. Navan. 105. ముసుకుడగ్గరదిలిదిముగుడచందమున, వసివాళ్లువాడుచువదనంబువంది, కాటుకకన్నీరుకడగోరదిద్ది.

వసిష్ఠుడు * n. s. The name of a celebrated hermit. బ్రహ్మకూనశిశ్రుక్రుడు. D.

వసు or వసువు * n. s. Wealth, riches. A gem, a jewel. A ray of light. A kind of demi-god. Water. ధనము, రత్నము, కిరణము, జలము, విశ్వకారచేవతలలోసెకడు. R. 1. 129. విరహిణీజనంబు

వీడెపోసెట్టించువసులమూటయిట్టిశానిబట్టితగలు దీర్తమనుచు తొగరేనిబాంతురునగరిసౌభక్యంకనలినముఖులు. వసుధారాస్తంభము a pillar out of which a fountain gushes.

వసుంధర or వసుగర్భ * n. s. The earth. భూమి. D.

వసుదేవుడు * n. s. The father of Krishna. కృష్ణునితండ్రి.

వసుధ or వసుమతి * n. s. The earth. భూమి. D.

వసులపాతర n. s. A sort of fighting cock. తుకవిభమైనకుండెవుకోడివుంజు. H. 3. 268. కత్తులపొదిసింహగాలివేతాళుండు, వసులపాతరపాదరశవుటమ్ము

వసులుట v. n. To slip out, be dislocated. తొలుగుట.

వసువులు * n. s. ఆనగాఅద్దవసువులు. D.

వస్తి * n. s. The abdomen, or lower part of the belly. The ends of a cloth. పొత్తికడుపు, బట్టమొదటిబద్దెయు. D.

వస్తు plu. వస్తులు * n. s. Thing, article, matter, substance. దినసు, శీరుకు. D. KP. 6. 126. యిందున్నట్టినాశిర్యవస్తులుసిక్కిశిధారపూకి. శురవస్తు the supreme being; providence, God.

వస్తుతః * vulgarly వస్తుతా adv. In fine, in fact, in reality, essentially, substantially. తత్వతః.

వస్తువ or వస్తువు * n. s. Thing, article, matter, substance. దినస్సు, శీరుకు. D. Vema. 3. అట్టివురుముడుమనముననిట్టడనుచుచెప్పరానట్టివస్తువులేరు. ib. 61. జీవిపోకముండజీవవస్తువులిచ్చి, జీవులుకువలయు, జీవముగను, జీవితోలగువెనుకజీవవస్తువులేల.

వస్త్రము * n. s. Cloth, clothes, raiment. చేలము, బట్ట, కట్టువస్త్రముతోనస్సుతెచ్చినారు they brought me in my shirt, they brought me just as I was. అన్నవస్త్రములు food and raiment. వస్త్రకాహిరముచేసుట or వస్త్రగాళితముచేసుట to strain a powder through a dry cloth. వస్త్రోధేదకుడు, ఆనగాబట్టుకుట్టేవాడు. D.

వహి n. s. Manner, mode, fashion. Celebriety, reputation. రీతి. OG. ఘనత, చేరు. Bhanumad. 4. 29. యావహిచినదినమర్చనగావింజు. Ila. 4. 60. యేమనిశిల్లుసూచెలియయేవహినుండుసెయెట్టుతంచుసూ. Bhanumad. 2. 225. మృగములనిరీతి

సైంకంతు మొసరింతుననిదెల్పు వహివాలుకొనగవ
ల్ప. L. 1. 66. మహిమిదనెల్లధర్మద్రావిశౌఖ్యవ
హికెక్క గాధర్మ వాసిజ్యశరణి. Lavanya. 35. ర
హిమింతు వహిగాంతురవికతో ర్ముల్లనికానుల్కి చె
కురింతుక శలతోడ.

వహి n. s. A book, an account book. వశ్రకము. D.

వహించుట or వహియించుట v. a. To bear, sup-
port, or sustain, assume, undertake. అతనుయా
శ్రుతివ్రతువహించినాడు he gained this repute.
నామిద కాధర్మమును వహించినాడు he enter-
tained ill-will against me. ముల్లరమునువహిం
చుట to put on obstinacy. తమహిమనుశిరసావ
హించినాను I have the honor to acknowledge
your letter.

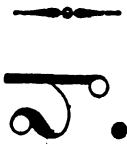
వహిత్రము * n. s. A raft, a float, a vessel. నౌకా
భేదము. SC. BD. 2. 509. ib. 4. 113.

వహ్ని * n. s. Fire, the god of fire. అగ్ని. D.

వహ్నికుండలము * n. s. A name of the female
pudendum or vulva. Bagala. 13. 7. See అగ్ని
పురము.

వక్షము or వక్షస్సు * n. s. The breast, bosom, or
chest. రొమ్ము. D.

వక్షోజము or వక్షోరుహము * n. s. The female
breast or pap. శ్రవము. D. వక్షోజయుగము a
pair of breasts.

వా

వా n. s. The mouth, the face. సోరు. వాచచ్చిన
వాడు a dumb animal. i. e. a mere fool. A. 6.
12. శుకమునుమ్మునమాదివిగిరింతవామూయ వెరిగి
ననూతిపాతరవారియల. టీవామూయ, వెరిగినవిగి
రింతగర్మముఖుల్లామూయ వెరిగిన.

వాంచుట v. a. To bow down, to decline, to bend.
వంగజేసుట, వంచుట. D. G. 1. 277. మొగంబు
వాంచి. Radha Madh. 1. 60. మునిమునినగవుతో
మోమువాంచు. T. 2. 163.

వాంఛ * n. s. Wish, desire, love, attachment.
ఇచ్ఛ. D.

వాంఛించుట * v. a. To desire, long for, wish,
fancy, like. ఇచ్ఛించుట.

వాండ్రు (The third person plural of వాడు he)
they, those people. వాండ్లు.

వాంతము * adj. Vomited. వైలువెల్లినది. D.

వాంతి * n. s. Vomiting. కక్కడము, అసగావైలు
వెల్లడము. D. వాంతిద్రాంతి vomiting and purg-
ing; usually called the cholera.

వాంశికుడు * n. s. A flute-player, a piper. పిల్లన
గ్రోవియూడేవాడు. D.

వాక n. s. A river, a stream. యేరు, నది. D. Paris.
4. 49. చదలువాకనీటజలకమాశి. Ila. 3. 127. శ్రు
వహించెవిరిలే నెవాకయనగ. వరికివాకదొరకుమూ
క what avails a crop without a stream? what
avails a chief without a troop?

వాకట్టు n. s. Gagging. సోరు తెరవకుండాచేయడ
ము. Pal. 93. వాకట్టుమరకట్టువణికెడుకట్టు. R.
2. 28. వాకట్టుకట్టిందివైపులంది. BD. 5. 681.
కుక్కలవాకట్టుక్రాంతినారశము. S. 3. 19. బట్టు
వాకట్టుబవనిలపామకూస.

వాకట్టుట v. a. To gag. సోరె త్రకుండాచేసుట.
L. 7. 72. వాకట్టినివాశవశ్రముఖాదితేయుల.
HN. 5. 158. కుక్కలవాకట్టిస్తపావరోధగృహ
భాగంబుల్ శ్రువేశింపి.

వాకర n. s. Retching to vomit. ఓకిలింత.

వాకర్షికాయ n. s. The tree Carissa Orandas;
the fruit is edible. చెడకలివికాయ. H. 4. 169.
లేకరక్కాయయు వాకర్షికాయయు విరినెల్లికాయ
యువిల్లికాయ.

వాకిటిలంకలు n. s. plu. Porters, door-keepers.
ద్వారపాలకులు. D.

వాకిలి n. s. plu. వాకిండ్లు, వాకిళ్లు or వాకిళుల్ Gen.
వాకిటి Loc. వాకిట A door, a door way. తలవా
కిలి the entrance into a house, the gate way.
ద్వారము D. N. 9. 293. అదిగోకృష్ణుడువచ్చెన
నసెంతశనియైన, వడలివత్తురుతలవాకిళులకు. వాకిలి
తలుపు the house door. వాకిటపుండు stop at
the door.

వాకు or వాక్య n. s. Speech, speaking. మాట. D.
TUR. 8. 30. కీరపోతకంబులకులువాకుమాటలకు
బాక్కుచునంచలబట్టదారుచుకా. Vema. 1314. పా
లవంటివారుతున్ను బెట్టెడువారు, వాకెరుగరుకాత
వారు. మసోవాక్తాయకర్తముల by mind, word,
limbs or act. వాక్యత్రము a promise. వాక్పహాయ
ము interest, recommendation. వాక్పటుత్వము
power of speech, eloquence.

వారుడు or వ్రాకుడుచెట్టు D. A sort of prickly nightshade (Solanum Jacquini) కంటకారిక the seed of which when dried and reduced to powder is used as a medicinal snuff.

వాకానుట v. a. To tell, say, utter. (peculiar to poetry.) చెప్పట. P. 1. 698. తరువాతయంచుకే నిపరిధానమిడకవతిలాభకార్యముత్ జెరుచునరా తిపాతికెడనేయకవాకానుమర్కకర్మముత్, కురు చలబట్టజూచుతునిగూల్చినచోటనకిడు జేయుమేల్ల రచునయారెరాజుచెడుమంత్రివిజ్జలరాశిమంతుడే. టీ|| వాకాను, చెప్పను. N. 9. 157. వారివిహారము త్ శీలుక వాంఛజనించెను చేరగాగదేవారిజమిత్ర శ్రుతియనివాకానిపిల్విన. చెప్పిపిలచేటప్పటికి.

వాక్పతి * n. s. 'Lord of వాక్ or Saraswati.' A name of *Bramha* or of the planet *Jupiter*. బ్రహ్మ, బృహస్పతియు. D.

వాక్యము * n. s. A sentence, a line of verse. A rule, or aphorism. Speech. (In astronomy.) The process for astronomical computations. ముచ్చట, ఆనగాకర్మకర్మక్రియాసంబంధముల చూట. D. తదశిమాహము.

వాక్రచ్చుట v. a. To say, utter. చెప్పట. D. R. 784. శరణార్థిజుమాయనియొక్క మాటువాక్రచ్చిన పిచ్చుటకాలుపుకోలుద్యంబుగ గాకు గాని. HD. 1. 2201. ధృతినియొట్టునర్తిం తగవచ్చువచ్చునే సెనారాతివాక్రచ్చినిన్నుచిన్నులోబడుమని చెలగివీ డ్రోలుక. M. XII. 1. 427. కలిశలేకుండెనిట్టల ఘుగుణంబులు వాక్రచ్చిమియంత వారలిట్లుగొని యాడ. L. 7. 105. ఒకమాటవాక్రచ్చియడిగెదవం చింబితేని, నీకు పార్యతియాన. ib. 3. 105. గారా శ్రుశీంతతిగలుగమిమనకుస్థిరమశ్రుత్రశ్య గతి నాక స్తియనుచు వరవేదవాక్యముత్ వాక్రచ్చుచుండు. M. XIII. 2. 179. వసితలదుశ్చేష్టితములువాక్ర వ్యంక. Charitr. 442. ఈశునకైనవాక్రవ్యభా గడంకవశము గాదనిన.

వాక్యరణి * n. s. The course of conversation. వా గ్గోరణి.

వాగ్డళు n. s. A swollen belly. వాచినకడుపు. S. 3. 37. వీడనరాలతో బెరుగువాగ్డళులోబల్లన గ్గడలంకుద్రుల్లికడగ.

వార or వారె n. s. A painting brush. తూలిక.

వారా n. s. The channel, or water course by which the water comes into a reservoir. చెరు తుకునీళ్లనచ్చేకాలకఅనితో వినది.

వార్ష n. s. The sea-side or shore. శముద్రతీర ము.

వార్షము n. s. The circle round a thrashing floor. కల్లాముచుట్టుమ్ము. D.

వాగు n. s. A water course, a hollow or breach such as that formed by a torrent. కొండనంచి వచ్చిన కాలువ. D. M. 111. 4. 443. కొలకులవా గులకొనదుల. Bhascara §. 45. వాగులకవరుడతె స్నియువచ్చిననీరునిల్చునేయకుండునైన గండితెగిసట్టి తటాకములోన భాశ్రీరా.

వాగుట v. n. To sound, ring, or emit sound, to talk or chatter. మోగుట, అక్కరలేనిమాటలాడు ట.

వాగుర * n. s. A net, snare, noose, toils or nets for deer. ఉరి, వలయుమ్ము. D. R. 5. 100. Pa- riz. 5. 97.

వాగురికుడు * n. s. A hunter, a deer chaser. తు రులువలలచేతబింపేవాడు. D. G. 1. 112.

వార n. s. The rein of a bridle. A painting brush. గుర్రపుకణ్ణమునతగించేవి. D. చిత్తరపు వ్రాసేతూలికయుమ్ము. M. IV. 4. 172. తురగం బులవారలుబట్టియెత్తి. N. 10. 15. తెక్కలలేజిక నడిపించెతుడజుడు, మున్నాకుండడట్టింపుచుక, వ లచేవారబిగించి. H. 3. 7. క్యమలకపిల, వర్ణములు గూర్చిచిప్పలవారలునిచి, చిత్తరపువ్రాయుగల్గలో చిత్రఘనుడు.

వారె n. s. A painting brush. తూలిక.

వార్షాలము n. s. A mass of words, loquacity. వా గ్వీరము, శబ్దరయము.

వార్షవత or వార్షేవి * n. s. The goddess of speech. శరశ్వతీదేవి.

వార్షాటి * n. s. Readiness of speaking. వాగ్ధారి.

వార్షాంధనము * n. s. Silencing, stopping any one's speech. సెనారుమూయించడము. Amuru- gam. వ్రాడారావిడధాతివాడిమఘలవ్యాజేనవార్షాం ధనం.

వార్షవ * n. s. A name of Saraswati. శరశ్వతీదే వి.

వార్షి * n. s. A man of eloquence, he who is talkative, or talks much. నలుగురిలోనిర్చయము గామాట్లాడేవాడు, చూటకారి. D.

వార్షాలము Error for వాస్మాలము.

వార్షాదము * n. s. A verbal dispute or alterca- tion, an argument. వాక్లనాము.

వాచ్చియ * n. s. A name of Saraswati. శరస్వతి.

వాచ్యులము * n. s. Deposition, oral statement (from *vac*, mouth, and *mūlam*, origin.) వాచాచెప్పినది, వాచాచెప్పినదాన్ని వ్రాసినది. వాచ్యులము వ్రాయించుట v. n. To depose in writing. వాచ్యులము వ్రాసుకొనుట To take down a man's words.

వాచ్యులముగా adv. Orally, by word of mouth. సోటమాటగా.

వాచయముడు * n. s. A sage or prophet. ముసీశ్వరుడు. D.

వాచకము * n. s. A word, a significant sound. శాస్త్రీశిషిత్వాచి. SC. (vulgarly,) fluency in reading. పక్షిగానవివేకక్తి.

వాచచ్చిన See వా.

వాచరచుట v. a. Lit: To beat the mouth. To beg alms. Indian beggars, or complainants, often slap their open mouth with the open hand in wailing, to attract attention. దీనవృత్తిని యాచించుట. D. సోటిమీద మొత్తుకొనుట. Dab. 175. మిథ్యాగ్రామిక పెండ్లి మేరకు చానుయనుచు వాచరచిన యచ్చుటనున్న. వాచరచిన, మొత్తుకొనేటప్పటికి. BD. 5. 1050. నాత్రోపకర్ణంబునిలిచి వాచరచకనిలునిలుండనుచు. వాచరచక, మొత్తుకోకుండా.

వాచవి n. s. Taste or flavour to the mouth. సోటిరుచి. D. సోటికిరుచి. Bhalira. 13. కోవలవాచవిగాననిగురు. G. 7. 6. కోకిలకంబులవాచవిచుంట్ట. R. 5. 253. కద్రువకాన్పువాచవులుగావిహరించి, అనగాపాముల సోటికిరుచిగావుండేటట్లుగాశించరించి. Sar. D. 556. భూవరకుమారునకు వాచవిగానిధ్వవరుడు వ్రావించి.

వాచా * adv. Orally, verbally, viva voce, by word of mouth. ఆయనవాచావిన్నాను I learnt it from his own lips. సోటికుండా.

వాచాటుడు * n. s. A talkative man, who talks idly, or blamably. వాగుసోతు, పేలేవాడు. A. 4. 43. వాచాటలగుజరతపనితలు some talkative old women.

వాచారుట v. n. To lament. పలవించుట, శ్రలాపించుట. Satya. 3. 93. మరియనువేవేలగరితలుమానవతులుస్వామిసగరునగలరైనవారిలోన నెవ్వలెదలంబకయ్యయోగవ్యయైన శత్రుతలపోసి చాలవాచారనేల.

వాచాలము * adj. Chattering, talkative, gabbling, talking much. ప్రేత, వాగ్, కనికమానిన, మాటలాడే. Pariz. 3. 91. చూకట్టెసెకనక్తి వాపికాజలజాతజాలవాచాలహంస ప్రజంబు Padma. 7. 31. నిజకర సౌమ్య గానవాచాలము గారదాది మునిశిస్తుతశీలము హేమశైలము R. 7. 141. శుక్తికలకంఠసవీననాద వాచాలము గాంచె సంతరఘుచంద్రుడు నేలనువేలశైలము R.

వాచాలత or **వాచాలత్వము** * n. s. Talkativeness, readiness or fluency of speech, tattling. పేలకము, వాగడము, తరుచుగాచూటలాడడము. N. 2. 409. శ్రీలనునమ్మరాడుచలవిత్తలంబు జనంబులెల్లవాచాలతచూచునాపలుకుశత్రువుటంచును. G. 7. 10. రాజ్యిలువాచాలత్వముజూపె.

వాచాలుడు or **వాచాలకుడు** * n. s. A talkative man, a tattler. A ready speaker. మాటకారి. Dixa Bodha. page 118. వాచాలులైమీదవారలక్రమము.

వాచికము * n. s. News, intelligence, tidings. చెప్పింపింపినవర్తమానము. D. చెప్పింపింపించుమాట. Vasu. 5. 80. కాంచనవత్రికావపుల గౌతుకసూచకవాచికంబు వ్రాయించి సీనుడచేతవసుధేపాలకంపిన. టీ|| వాచికము, సందేశ వాక్కును.

వాచుట v. n. To swell. To pine, long, be eager. (The Hindus like the Musulmans imagine the face and the legs to swell with desire or want.) వాచుకూటికి వాచియున్నాడు he is perishing for want of food. మేముదానికి వాచిన వాండ్లము కాము I am not pining for it. I do not care for it. Vish. 6. 100. మేమువైతముక వాచినవారియట్లగరుంబున గొప్పెనుచుంటి మవ్విభు R. సెప్పిచేతలావెట, చేపురించుట. D.

వాచుట v. a. A colloquial contraction for వాయింతుట To sound a trumpet.

వాచూరు n. s. The eaves of a house. యింటిచూరుచివర, ముంజూరు. D. వాచూరుకు పైయింటిముంజూరుమూసేవి. D.

వాచెరుచుట v. a. To tempt, corrupt, seduce. బుద్ధిచెరుచుట.

వాచేరబట్టి past. p|| Putting it to the mouth. సోటిబట్టి పెట్టి. Sar. D. 556. అతిభులకై వాచియగినపాలు, వాచేరబట్టి భూవరకుమారునకు వాచవిగానిధ్వవరుడు వ్రావించి.

వాచ్యము * adj. Vile, contemptible, low, out-cast. Fit or proper to be spoken or said. In grammar, the voice or mood of a verb. కర్త వాచ్యం the active voice; కర్తణీవాచ్యం the passive voice. W. నిండ్యము, హీనము, వక్త్రం యోగ్య. SC.

వాజ for వజ్ర n. s. Counsel, wisdom, good sense. యోచన. Sar. D. 92. ఆదరి పాటున సెంటినరిగి తివేనిముదితనిస్త్రీమీంచిమోహించగలదు, వాజగా దనిపుత్రవచ్చితివేని, రాజుతో చెప్పినైరముసంఘటించు. Balrama. 1. 234. యాజాడలేవేరుంగమె, వాజామాకుట్టచారు వాకంబుల హల్యాజారుడైనయం ద్రునికేజీనమిట్టికనులకిచ్చుటతగునే. See వజ్ర.

వాజపేయము * n. s. A particular sacrifice. యజ్ఞభేదము.

వాజీ * n. s. A horse, a stallion, A bird. An arrow. గుర్రము, పువీ, బాణమున్ను. SC.

వాజగంధ * n. s. The name of a plant. Physalis flexuosa పెన్నేరు.

వాటము n. s. Convenience. The slope of the ground, a roof &c., which allows the water to flow off. అనుకూలము. D. వల్ల, ఏటవాలుగావుండడము. వాటచుడుట to be expert or accustomed, to be convenient. జితచుడుట, వల్లగావుండుట. యాజునిలోనిండావాటచుడువాడు he is expert in this business. యిచ్చుడులేవడమునకువాటచుడలేదు it was not practicable to obtain this. Surabha. 1. 63. వాటంబునైననివాలారుకొనగోళ్లు కాంతనాచెక్కులగాడకున్ను.

వాటము * n. s. A road, way, a street. A garden, the site of a house or building. మార్గము, తోటయ్య, వాడకట్టు. D. క్రదేశము. యజ్ఞవాటము the spot where sacrifice is made.

వాటము or వాటపు adj. Handsome, pretty. అందమైన. Vish. 8. 108. వాటములైననున్నరులు. T. 2. 14. వాటంబైతగుకోటక్రిందవనదివ్యాభేయమాభేయముం. టిల్లి వాటంబై, సొగస్తై. Vasu. 2. 101. వనితకుచాద్రులంబాడమి వాటపుపొక్కిలినిండియచ్చి.

వాటి or వాటిక * n. s. A garden plot, or orchard. తోట. D. Place, site of a house or building. క్రదేశము, స్థలము. Ananda 6. 24. కామకల్పకవాటింప, తదాసీంశానవాటికాం, పారిజాతశ్రీవాటింప, కడంబతరువాటికాం. Ila. 3. 148. తత

సుగుణశీటిదివ్యసాందర్యవాటి. స్నానవాటిక a bath. చండాలవాటిక the abode of pariares. Bilh. 3. 25. బద్ధూరంబైనశ్శతౌనవాటిముఖమాలాకింపకక. Vasu. 4. 6. హేళిహస్తాలయవాటికింజనుచు. Vish. 2. 218. వర్షించెనాళీజనావృతయైదడవనవాటి కాచయములకోలీలావిసోదంబులక. Bhanu. 3. 216. మజ్జనంబాడితస్తీరవాటిసనాధుకాశుడేకాంబ్రనాధుక.

వాటించుట for పాటించుట v. a. To observe, to make, do, indulge. ఆచరించుట, చేసుట. Vish. 4. 143. కలవారియెడదురాగ్రహమువాటించక. M. IV. 2. 31. కుసుముబాణునిబాణముల్ గూడనైదుగరగినేరువువాటింపికరువుకట్టి. ib. IX. 2. 88. కమలనాభువాక్యవృత్తివాటించక వాడినూదిమోపినంబ్రైనయుర్వియాసోదానంటి. Dab. 26. కంఠమస్మిరరాగభవతివాటించి కాంచనాంబితగాత్రిగానంబునేయ.

వాటిల్లుట v. n. To happen, occur, chance, befall. శంభవించుట, శంప్రాప్తమవుట. M. XII. 3. 322. బ్రహ్మహత్యువాటిల్లిన. ib. XIII. 2. 238. అనఘవికమమైనయట్టికార్యంబువాటిలినజూచి. N. 5. 187. ఎల్లరకుశీంతోషంబు వాటిల్లక. BD. 4. 672. భక్తియభయమునువాటిల్లుగాక. Calahasti. 4. 168. నాభావములోనశీందియమువాటిలె. HK. 167. శస్త్రోదంబువాటిల్లనేర్పినవాటింపినిజాంకపితమునపెంపొందండకకజేర్పి. M. XV. 2. 185. కురువృద్ధునకట్టచువువాటిల్లె.

వాటు n. s. A blow, stroke. A mode, manner, way, fashion. Convenience. దెబ్బ, విధము, రీతి, వల్ల. కత్తివాటు an incision or cut. S. 3. 293. తన్నడిజం దెవువాటుగాకమై మవ్వపునీలపుంకరు లమర్చిన తెక్కుననక్కడక్కడక. L. 7. 77. మాయయామాటకుమారుత్తరంబు వాయెత్తగాలేక వాటుదప్పినను, బోహారుయన్నట్లు. BD. 3. 1510. ఆచాలవాట్లు రుత్వనదాకసెచ్చి.

వాటుగాలు n. s. A game-leg, a leg that has a convulsive twitch in walking. నడవడములోకక్కు వాటుగాపొయ్యికాలు. HK. 4. 143. వాటుగాలునురోలువంటినడుము. HD. 2. 1087. వాటుగాలునురోలువలెనున్ననడుము. S. 2. 20. వాటుగాలనరాదుచేటుదెచ్చు. వాటుగాలువేసుకొంటూవచ్చినాడు he came twitching along, or limping.

వాటురాలు n. s. Pebbles for flinging, sling-stones. రువ్వడమునకుతగినరాళ్లు. Chenna. BP. 3. 319. ముల్లు త్రియు వాటురాలినుము కొంకియునకుతలూల్లుబూదియు. BD. 5. 680. ఒలుకుల బూడిచె యునువాటురాలుకుక్లలవాకట్టుకొంకినారశము.

వాడ for ఓడ n. s. A ship. నౌక.

వాడ or వాడకట్టు n. s. A street, a range of houses. వీధి. D. పరిమళము. H. 1. 138. వాడవారెరిగినవనైదరుగు. S. 3. 18. వాడకువగయూరివారలతలసెట్టి. B. X. 189. యేతపంబులనైనయెలమిబండనిపంటవల్లవీజనములవాడబండె. Vema. 173. వాడకురికితిట్టువలదన్నమొరబెట్టు, ముందుమొగనిదిట్టుమునుకు బెట్టు, గదనురాలు మొగనిగంట బెట్టమ్మరా. వాడకురికి, వీధికి. ABA. 3. 29. పరిమళపీఠులవాడయంచనదగు.

వాడంగి n. s. A boat man, a skipper. The beams of a boat. వాడవాడు, దోనెకులోతట్టువేసేదూలము.

వాడగన్నేరు n. s. A certain fragrant plant, called Oleander or Nerium odorum. కరవీరబృతుము. D.

వాడమొక్కు n. s. A small long snouted lank fish. మత్స్యభేదము.

వాడవది నె n. s. అనగాలంజ, వేశ్య. Vema. 1689. వాడవది నెకేలవాచివర్తనములు, చాడిగానికేలవాడబుద్ధిమూఢమతులకేలముదముతోజ్ఞానము.

వాడి n. s. Sharpness of weapons or instruments. ఆయుధాదులకరుకు. D. Padma. 3. 11. కాముబాణములకునిరుదిక్తులనువాడిచెరసెగాక.

వాడి adj. Sharp. కరుకు, తీర్థము. BD. 5. 1435. సుజ్ఞానమనువాడిసురియచేబట్టి.

వాడిక or వాడికె n. s. Practice, habit, custom. సాధారణక్రమిద్ధి. పనికడడము. D. ఆభ్యాసము, అలవాటు. వాడికకుతెచ్చుట to use, to make use of.

వాడిక adj. Customary, usual, habitual. అలవాటుగావుండె.

వాడికగా adv. Usually, commonly. అలవాటుగా.

వాడికపడుట v. n. To be accustomed. అలవాటు పడుట. యాపనిలోవాడికపడ్డవాండ్లు persons accustomed to this business.

వాడికవాండ్లు n. s. plu. Customers. వాడికగావచ్చేవాండ్లు.

వాడికె See వాడిక.

వాడు (pro. The third person masculine singular.)

He, that man. Gen. వాడి or వాని his. Dative వాడికి or వానికి to him. plu. వారు, వాండ్లు, వారలు or వాలు they. వారువారు తమతముండ్లకుపోయినారు they all went to their respective houses. వాడికివాడె he himself. వారికివారె they themselves. Added to the inflexion of a noun; యింటివాడు the owner of the house, the house owner. గుర్రపువాడు a horsekeeper. రావిపాటివాండ్లు the people of the Rāvipati family. తప్పెటవాడు he of the drum: the drummer. అక్కడివాండ్లు the people of that place. వాడునావాడు he is a man of mine, he is my kinsman, my relation. ఆతనివాండ్లు his relations, his friends, his people. Added to some present participles. పొయ్యేవాడు the man who goes. పాడేవాడు he who sings: the singer. ఆడేవాండ్లు they who play: players; వెళ్లేవారా Oh passer-by! (the common cry of beggars.) Added to adjectives, it is translated thus మంచివాడు a good man. చెడ్డవాడు a bad man. ముసలివాడు an old man. చిన్నవాడు a young man. పెద్దవాండ్లు old folks. చిన్నవాండ్లు young folks.

వాడుట v. n. To wither, or fade. మ్లానమవుట. T. 3. 144. ఆయాశభరముననాననాబ్జమువాడ.

వాడుట or వాడుకొనుట v. a. To use, to make use of, to speak, to talk. v. n. To be generally talked, or spoken of. పనిపరుచుకొనుట. D. ఏనియోగపరుచుట, వదంతిగాచెప్పుకొనుట. వాండ్లీమాటలనువాడినారా did they use these words? వ్యాజ్యమాడబోతాడనివాడుకొంటారు they commonly say that he is going to law.

వాడుబారుట v. n. To fade. మ్లానమవుట, కండుట. UR. 4. 287. లవలిదశములల్లశవలైవచెక్కులువాడుబారగముద్దులాడయాడి.

వాడెలు (This is the Anuk. of వశతి thus) వశతివాడెలు house and home. lit: his living.

వాణి * n. s. Voice, speech, sound. Name of the goddess of speech. శరశ్రీతి, వాక్తు. D. ఆకాశవాణి or గగనవాణి a voice from heaven, a voice heard from the sky.

వాణిజ్యము * n. s. Traffic, trade, commerce. క్రయవిక్రయముచేసేవైశ్యవృత్తి. D.

వాణిని * n. s. An actress, a dancer, a public singer. నాట్యము చేసేస్త్రీ, మదించినస్త్రీయు. D.

వాణీశుడు * n. s. Bramha, as husband of Saraswati. బ్రహ్మదేవుడు.

వాణ్ని (for వాడను compounded of వాడు man, and నేను I.) బీవనము లేనివాణ్ని I am without employ. నేనువీడవాణ్ని I am very poor.

వాణ్ని The accusative of వాడు. "Him."

వాత Loc. of the word వాయి The mouth. మీరు వచ్చేదాకామాత్రం వాతతడిలేదు we were in terror until your arrival.

వాత n. s. A burning. a brand, the actual cautery; also the mark which it produces. కాలినలోహముతోరోగమువచ్చినశుశ్వాకులనుకాల్పడము.

వాతము * n. s. Air, wind. Rheumatism, gout, inflammation of the joints. వాయువు. D.

వాతపోతము * n. s. An infant breeze, or gentle gale. పిల్ల గాలి.

వాతపోషము * n. s. The Palasa tree. Butea frondosa. మోచగుండెట్టు, కింశుకము. D.

వాతస్రమి * n. s. A swift antelope. గాలికియెదురుగానడిచేమృగము. D.

వాతవేసుట v. a. To put in the mouth. To fire. to burn with an iron or apply as the actual cautery. కాలినలోహముతోరోగముగలశుశ్వాకులనుకాల్పట. నాయింటినివాడువాతవేసుకొన్నాడు he devoured my house. i. e. he seized my property.

వాతసారధి * n. s. A name of Agni, or fire. అగ్నిహోత్రుడు.

వాతాశి * n. s. A serpent. శీర్షము. Pariz. 2. 108.

వాతి infl. of వాయి. వాతికాసులు n. s. plu. Hush-money, a bribe. లంచము. వాతివియ్యము n. s. A few grains of rice put in the mouth of the dead person when lying on the funeral pile. పీనుగనూటవేసేతండులములు.

వాతులము * n. s. A whirlwind, a gale, a hurricane. శుకగాలి. Swa. pre. 3. ప్రచండవాతులహరింజనించుదాదోడి.

వాతెర n. s. The lower lip, lit: the screen of the mouth. చెదవి, ఆధరోద్ధమా. D.

వాత్య * n. s. A whirlwind, or hurricane. శుకగాలి. D. వాతులము.

వాత్సల్యము or వాత్సల్యర * n. s. Affection, love, fondness. విశ్వాసము. పుత్రవాత్సల్యము paternal kindness.

వాదనము * n. s. Sound, sounding; beating. వీణాదిధ్వని, వాయింపడము.

వాదము * n. s. Dispute, discussion, contention. జనాస్యాస్యకలహము.

వాదము * n. s. Alchemy. రశివాదము. వాదభ్రష్టుఁడైద్యవ్రేష్టఃః he who fails in alchemy becomes an excellent doctor. P. pref. 15. బధిరుబలెడలిద్రునిగతివాదిశుగదికనకకారుచాద్వృషటి వాదితిగిని, అనగారశివాదినలెను.

వాదర n. s. The edge of a sword. ఖడ్గధార.

వాది * n. s. A speaker. A plaintiff, or complainant. చెప్పేవాడు, వ్యాజ్యము తెచ్చినవాడు. క్రతివాది a defendant. కార్యవాది he who looks to the main point alone. Vema. 3. 96. కార్యవాదికేలకడుచలంబు.

వాదింబుట * v. a. To argue, debate, dispute, discuss. కలహమాడుట. Sar. D. 194.

వాదిత్రము * n. s. A musical instrument. నాలు విధములవాద్యము, ఆవాద్యములధ్వనియు. D. B. X. 245. R. 1. 143.

వాదు n. s. Dispute, contention, fighting. కలహము, యుద్ధము. Vijaya. 1. 77. ఉడుకబోలుశంఖమునఁబూరిగళరేఖశరాశనంబులకాదుకుబట్టుకన్నెములవైఖరి, వంకలుదీనికనాకటాక్షోదయలిలసాయకశముహములకవికమాశ్రుగల్గుబోయేదొరసాటియున్నగనికెన్నగరవిలాసంకడకా. Sumati. 1. స్త్రీలయెడ వాదులిడకుము. Ila. 4. 72. వలదన్నబోలుదునెవాదుకుదీయక. వారుడుగుట, అనగాజగడముమానుకొనుట. S. 3. 412. మునుగజాస్యనితోవాడుడుగకయెసర్పినపిమ్మట.

వాదుసేయుట v. n. To dispute, to contend. వివాదమాడుట, పోనుచేసుట.

వారోడు n. s. అనగామాటతోడు. Charu Chandrod. 4. 35. వాదోడైనశుకాంకనామణుల, విల్వం గాకచక్రేసకిక, సైదోదైనమదాళిగతిచెలికజ్జకజేర్చగానెప్పడుకా.

వాద్యము * n. s. Any musical instrument. మద్దెలదోలుశున్నాయివీణతాళములునాలుగువిధములున్ను. D.

వాన n. s. Rain, a shower. plu. వానలు showers. కర్షము. D.

వాస adj. Rainy. వర్షశంబంధమైన.

వాసకాళ్లు Dark or black streaks in the sky, which are a sign of rain. The description of cloud called *Nimbus* or rain-cloud. A water spout. నీరుధార. Swa. 3. 102. శ్యామలోపరినివిడభద్రామూలకు కాండమండంబుదిగువాసకాళ్లు గాఠబంకయమానేత్రి, వర్షవృశంక సుశీగుప్తాకబోది యనవకంపు మోకాంఠే. టి. వాసకాళ్లు, డిడకధారలు. Paidim. 4. 13. మింటిపైనుండితనవెంటనంటివచ్చుకాలశర్పంబులనవాసకాళ్లుడనరదానవెరసెందినలుదెలిదారు మాత్తి సారెకు సుతెప్పెరలుసెలచరవివసరె.

వాసకోకిల, వాసకోయిల or కోవెల A harmless water snake of a brown colour, with two light green stripes down the back. వాసకురిసినచ్చుడు బెటకుడేనీళ్ల పాములు.

వాసకోవెల n. s. The Francoline partridge. చారకవృషి. D. Pal. 15. వడిగొనిభీతితోవర్షంబురాకకోరుచుండెడివాసక్రోవిలభం.

వాసజాలిపులుసు n. s. A swan. హంస. H. 4. 67. అనియలవాసజాలిపులు గావనజాషినిబీరివేడినక.

వాసతరి n. s. The rainy season. వర్షకాలము, వర్షయుకుపు.

వాసపాము n. s. An earthworm : (lit : a rain worm.) గండూపదములు, అనగామొర్రలు. D.

వాసశ్రుఘ్నుడు * n. s. A hermit, a recluse. తృతీయశ్రమమందుండేవాడు.

వాసరము * n. s. A monkey, or ape, a "man of the woods." కోతి.

వాసశ్రీచక్రము * n. s. A tree bearing fruits, from blossoms; as the mango, Eugenia &c. పూచికాచేచెట్టు. D.

వాసి (the acc. of వాడు he) Him వాశ్చి. M. XIV. 3. 57. అమ్మునివాసిదక్కకబూడ.

వాసి or వాసిక (the acc. plu. of అది that) Those things. వాటిని. Vish. 7. 292. పురుషాంకనారాగములుముక్తియియిరెంకవాసిమిత్రంబులువరుశీసెరిగి. DRB. 460. ఏనుమంశ్రములు రెంకిచ్చెదనీకువాసిననుష్ఠింపువదలకనీపు. HD. 1. 650. కూసలకునుజనున్నుకిపెడితెళ్లువాసితోజరలాడవచ్చురేచులును. G. 1. 284. కోరలుగలవాసిగోళ్లునుగలవాసికోమ్ములుగలవాసినమ్మవలదు never trust these animals which have tusks, claws, or horns.

వాసింతుట To get pots made; to have bricks prepared. కుండలుచేయుంతుట, యిటికెలుకోయింతుట. యిటికెలువాసింపిఅదేవాలయముకట్టించినాడు he got bricks made and had the temple built.

వాసివాండ్లు or వాసెవాండ్లు n. s. plu. ఆనగాహీనజాతివాండ్లు, దుర్లభుడు. OG. A. 4. 56. అవ్వీటిమేటియగసాలె, సాలె, కటసాలె, వాసె, వైజాతి, సాకుటింతులు.

వాసిమ n. s. ఆనగా కుబేరుడు. OG.

వాసిరము * n. s. A sort of cane or rattan (*calamus rotang.*) వేళశము, శ్రుబ్బు. SC.

వాసుట v. a. To create. To make pots. స్త్రీజింతుట. D. కుండలుచేసుట. A. 1. 3. అజాండభాండముల్వాసనుమీడబ్రోవనడవకొనెదన్నన. అజాండభాండముల్వాసను, ఆనగా బ్రహ్మాండములనేకుండలనుచేయడమునకు. BD. 4. 120. వేడుకబ్రహ్మాండవివిధభాండములగూడవాసెడునాదికమ్మరియితడు.

వాసె n. s. The name of a low caste among the banians. A. 4. 36.

వాసెంచి, ఆనగావెతలెంచి. OG.

వాసెదండము * n. s. A loom. వాయదండము, సాలెవాడునేవేళలక.

వాసెననుట for వీసెననుట v. a. To refuse, decline.

వాసెతము n. s. Recitation : knowing verses by rote. ముఖ్యము గావుండడము. L. 4. 101. భారశాస్త్రంబువాసెతంబునీసరిపరివిధములబలికింతునేర్చు.

వాసి * n. s. A large oblong pond, pool, or lake. వాసిక, నెడ్లకోనేరు. SC.

వాసితము * adj. Sown as seed. Shaven. విశ్రుబ్ధ. గొరగబద్ధ. W.

వాసిరిగొట్టు n. s. A glutton. తిండిపోతు, వాక్చూతల్యముగలవాడు.

వాళు n. s. Swelling, protuberance, intumescence. Pining or longing. శోభ, వాచడము, ఆశ. మొగడువచ్చినతర్వాత దానివాళుతీరినది the arrival of her husband put an end to her pinning.

వాళుట for పాళుట To dissipate. పోగొట్టుట.

వాళుడెపులు n. s. The dropsy : (lit. the వాళు swollen తెపులు disease.) శ్వయంధువు, ఆనగావాచేరోగము. D. Digitized by Google

వాపోవుట v. n. To cry out, to chatter or babble. To blubber or wail. ధ్వని గారోదనము చేసుట, అక్కరలేనిమాటలాడుట. D. Chandra Rek. 3. 41. బాహున్నయాశున్నుండైయాశుగిదివాపోవుచుగన్నులు చేలనైచుచున్న. UR. 5. 108. అలరుచెక్కు సెక్కియక్కున జేబిఁవముద్దాశినికుళలములారగింప, వలసినన్నిదెత్తువాపోవకుండుగాయస్సయనుచుడల్లియడవికరి. BX. 302. నీపాశుడుమాగ్యహములనాపోవగపాలుద్రావనగడకున్నట్, కోపించివిస్త్రుడుచులవాపోవంజిమ్మి కొనుచు వచ్చెకదల్లి. Pativratya. page 262. line 11. యెప్పినిబ్రతుకుడు నెండుజొత్తుననివాపోవ గాడైవవశమున సెకమహాశువనముపాదపావశీగూల. Palnati 29 line 10. నీదుడుఁభంబునునిండెనైవారువరడువాపోవు థావంబుదోశ, శోకాంబురాశిలోబోరగలవాడు. Sar D. 352. వనితయూరకయింతవాపోవనేల, తనయుడతేవాడు తనయంతవాడు. ib. 384. వాపోవగా జంపెనసుధీశ్వరుండు వినుమంతతత్పూరి వేశ్యావధూటి. ib. 473. ఆశుడకోర్వకహారహారాయనుచు వాపోవనెత్తురువరదలైపారె, తాశంబుసెందుచుడైవ మాయనుచు. ib. 476. గడగడవగుచుకడుభయంశుడుచువడిచెడనేచ్చుచువాపోవదోణగ, నలుకుచునీసెప్పి సోశుగాలేను.

వాసు * A particular phrase in astrology. H. 4. 74.
 వాసు * n. s. A lovely woman. సుందరమైనస్త్రీ. D.
 వాసుము * adj. Left; not right. Charming, lovely. ఏడమది, రమ్యమైనదియు. D.
 వాసుకరము n. s. The left hand. యెడమచెయ్యి.
 వాసుదేవుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు.
 వాసునకాకి n. s. The green billed cuckoo. Madr. Journ. Apr. 1840. p. 223.
 వాసునకాయలు n. s. plu. Name of a certain fruit used as a pickle. ఊరగాయవేసే పుకవిధమైనకాయలు.
 వాసునగుంటలు n. s. A tablet with fourteen holes, for playing at a kind of game. గవ్వలుగానిబింతగింజలు మొదలైనవాటిని గానివేసి ఆడేరెండువరగులు గాయేడేగుంటలుగలపీట.
 వాసునమతము * n. s. Name of a certain creed. మతభేదము.
 వాసునము adj. Dwarfish, short. పొట్టి.
 వాసునావతారము * n. s. The fifth incarnation of Vishnu as a diminutive man. విష్ణుపుయొక్క అయిదో అవతారము.

వాసునీకృత * adj. Shortened, stunted. పొట్టిగాచేయబడ్డ.
 వాసునుడు * n. s. A dwarf. పొట్టివాడు.
 వాసుము for ఓసుము n. s. Sison or Bishop's weed, a stomachic like carraways. See ఓసుము, దీక్ష్యము.
 వాసులూరుపు * n. s. An ant, or mole hill, especially the hillocks of ground thrown up by the white ant. పుట్ట. URK. 6. 344.
 వాసులోచన or వాసువిలోచన * n. s. Bright eyed, or fine eyed, a beauty or a fine woman. కుంపికన్నులుగలస్త్రీ. D.
 వామాన్యకరము * n. s. The right hand. Lit. The hand which is different from the left. కుడిచెయ్యి. KP. 8. 33.
 వామి n. s. A heap of straw, a heap. గడ్డిరాసి. D. కుప్ప. DRAranya. 86. వామిగావడిగండ్లువర్షించెననగ, కురిసిన సెనుమంతుంకుంభిని యెల్లనెరసి. వామిగా, కుప్పకుప్పలుగా. S. 2. 440. పెరటిలోనెక్కుబావి, మునుగలును, చొత్తుపెనువామి, జనుము, రుబ్బురోలు.
 వామి * n. s. A mare : a she-ass. ఆడగుర్రము, వేళడము. D.
 వామింటచెట్టు or వామింటిచెట్టు n. s. A small shrub edible and medicinal (Cleome pentaphylla) బర్బరా, అజగంధిని, వాయింట.
 వామిదొడ్డి n. s. The straw yard. గడ్డివేసేపెరడు.
 వాయ plu. వాయలు n. s. So much grain as the mortar holds at once ; one measure. దంతుడమున కైరోట్లో పుకలేశుపోకే థాన్యము.
 వాయగొట్టుట or వాచగొట్టుట v. a. To swell or make swell. To make him pine for or long for, to enamour. వాచేటట్టుచేసుట, ఏకారేటట్టుచేసుట.
 వాయనము * n. s. Sweetmeats, or cakes : forming a light refreshment ; offered to the deity and then given to a bramin on certain fasts. సోములు మొదలైనవాటిలో బ్రాహ్మణునకుయిచ్చే శుశ్కారములు. చేటవాయనము cakes so given in a winnowing basket. మూసివాయనము cakes so given covered.
 వాయవ్యమూల * n. s. The North west quarter. ఉత్తరశుభమురలకునడిమిమూల.
 వాయశము * n. s. A crow. కాకి. BD. 418. గలిగొనిమర్కటన్యాయంబునండు, కలమునుబొందు సో

పాయులుబిగి, వెళ్ళబొందగలుగువాయుశుభలన్యాయమనీలారగా జరిపార్థతంబాదలి. వాయుశుభలన్యాయమన గాకాక తాళన్యాయము.

వాయుసారాతి * n. s. An owl; (lit. the foe of crows.) గుడ్లగూబ. D.

వాయి n. s. Gen. వాతి. Loc. వాత (plu. వాతులు as నుయ్యనూతులు చెయ్యచేతులు) The mouth. The edge of any cutting instrument. సెనారు, కత్తియంచున్న. D. M. III. 6. 261. వాడియైనకత్తివాతియమ్మునుగొనికొనుకొరముచెక్కలెగయగొరగినరులకెల్లజూడ నవ్వగునట్లుగా గలయనైదుకూకటులానరై. ib. IV. 5. 151. అన్నివెడదవాతియమ్ములచ్చతముగనెముప్పిదొడిగియుక్కుమెరయ. నీళ్లవాయిఅనగానల్లిక్కులాకురినేనీళ్లవచ్చేదారి a valley or hollow through which a stream sometimes runs. వాణ్ణిపిరంగివాతనెట్టివారు they blew him away from the mouth of a cannon. నూలివాసుకట్టు a parapet (round a well) కుశ్వదులుకడకుండాబావిచుట్టుకట్టినది.

వాయించుట v. a. To beat, strike, sound, or play on a drum, a lute &c. మేళముమొదలైనవాటిని కొట్టుట, వీణెమీటుట, శస్త్రాయిమొదలైనవాటిని పూదుటయున్న. A common curse says నిన్నుగుంటలోనెట్టిగంటవాయింఛ.

వాయింటచెట్టు n. s. A small shrub, edible and medicinal (cleone pentaphylla) అజగంధి. D. వాయింఁవిత్తులు the seed of this shrub.

వాయిదారు n. s. A crooked sword. ABA. 2. 410. వాయిదారుసలరువంకలకలకత్తి.

వాయిద్యము for వాద్యము * n. s. Any musical instrument. మద్దెలదోలుశస్త్రాయివీణతాళములు నాలుగువిధములున్న. D.

వాయునిరోధము * n. s. The "pneumatic art" of stopping the breath; practised with a view to attain length of days. వాయుస్తోధనము.

వాయుభవము * n. s. The atmosphere. ఆకాశము.

వాయువిశోగము n. s. A medicinal seed, like a pepper corn; put in the mouth of children in order to assist their speech. చిత్రతండులము. D.

వాయువు * n. s. Air, wind, a rheumatic distemper, rheumatism. గాలి, వాతరోగము. D. అజీర్ణవాయువు a species of dyspepsia. ఉదరవాయువు flatulency in the womb. ఉదరకవాయువు difficult and short respiration, asthma. తిమరువా

యువు paralysis, palsy, privation of motion and sensation together. కుటువాయువు or పార్శ్వ వాయువు hemiplegia. ముద్దవాయువు dead palsy. మేహవాయువు flatulency in the body, said to be caused by venereal heat. వాయువునుపట్టేమందు a medicine that dissipates flatulency. వాతనాడి a flatulent pulse. వాతాతిసారము a flatulent disease of this kind.

వానొడక adv. (To speak) frankly, freely. సెనారుఆచకుండా. S. 3. 321. అత్రవదిసెలవానొడకకశిరుబోరువారలతోడక.

వార n. s. A skein of thread for weaving, containing eight punjums. Variance, difference, discrepancy, especially in calculation. A side, shore or corner. ఏనిమదివుంజములనూలు, దరియు. D. వారగావండుకొనుట to lie on one side. కొండవారగావచ్చిరి they came by the hill side, or along the hill side.

వారము * n. s. A multitude, a quantity, a flock or herd, a heap. A day of the week, a time. వారంవారం as many a time, repeatedly, often. శీమాహము, ఆదివారము మొదలైనది, ఆవృత్తియున్న. Ohenna. 5. 247. నరనాధుకుతన్యుధవారయ్యుక్తుడై. A. 4. 289. వినువారశ్రయవిజ్ఞాపనకోర్వమువశ్యకోటికట్టన. టీ|| వారశ్రయ, మూడుమాడైన. వాడువారాలు చేసుకొని జీవిస్తూన్నాడు every day of the week he gets his dinner at a different house. P. 1. 351. అంతసెకవారమునతనవంతుగుట.

వారంచు n. s. A border, or edging to cloth. కక్ అంచు.

వారక adv. Constantly, unintermittingly, continually, perpetually. This and ఊరక appear to be the same word. శంతతమున్ను, శమంపక అనుటయున్న. D. ఎడతెగక. OG. R. 5. 323. శ్రీరాముడునయధాముడుతారాశోకంబునంకదవిలాజంబుకవారింపుచులాలింపుచువారకసామిత్రినుత్పవంబునబలికెక. S. 1. 94. వారలనుకానుగుణముగవారకకనుగల్గినదుచువారలకెలకెకశ్రీరంజిలు. T. 4. 39. వారకశేరులేనిబ్రతిబంధముపెన్నిటిసంచువచ్చినా, దారకపోరిపాపెనకటామగనాలయిపుట్టజెల్లునె. వారక, యెడదెగకుండా. Vish. 4. 255. ఊరకమీశముగొరుగుట, వారకపాదముననేలవ్రాయుటపెక్కుతో, సారెకుచేతు

లువిసుకుట, పౌరుడు మలకైల్లహానివాటిల్లునృపా. Charitra. 1413. క్రీడుద్రమహిమయుదెప్పునూ క్రములు, వారకజదువునువర్తింసువారు.

వారకము * n. s. Stipend: pay given in advance: money advanced to cultivators to be received again, without interest, when the crop is reaped. సాగుబడి కాలములోయిచ్చి ఫలకాలములోవచ్చి తిరుకుండానుల్లి రాబట్టుకొనే రూకలు. L. 4. 113. వలసిన బీతంబువారకంబులనుకొలదిమీరగనిచ్చి నూడుకనుండు.

వారకాంత or వారకామిని * n. s. A courtesan, a prostitute, a dancing girl. గణక, వేశ్య, బోగముది. Dab. 336. T. 2. 35.

వారగా for ఓరగా adv. On one side, sidelong, sideway. వక్రగా, వక్రన, అంచన.

వారశి n. s. Deficiency, difference in exchange. లోకము. ఆవారశినుండులోకలిసినచ్చినది that loss is made up by this gain.

వారశి, అనగా చాలించెనుట. D.

వారణ adv. వైష్ణవగా. D.

వారణ n. s. చెలియలికట్ట. D.

వారణము * n. s. An elephant. ఏనుగు. D. వారణరాజము the prince of elephants. వారణరాజయన she whose step is graceful, as that of the royal elephant.

వారణము * n. s. Resistance, opposition, warding off a blow, guarding; defence, shield. నివారించడము, డాలు. D. క్రతిషేషము.

వారణపుడేగ n. s. A kind of hawk. డేగలలోఫేడము. Jerdon No. 33.

వారణముశి * n. s. The plantain tree. ఆరిటిచెట్టు.

వారణసి or వారణసి * n. s. Benares. కాశీశుట్టణము.

వారధి n. s. A bridge. వంతెన.

వారపాక n. s. A veranda. వంచపాళి.

వారబట్టి, అనగా వాచారబట్టి. OG.

వారలు (poetical for వారు) They.

వారవ, అనగా వాళురము. See వారువము.

వారవారిము * n. s. Armour; a quilted jacket. కవచము, దూరిబాంతచొక్కాయ. D.

వారశితి, వారశ్రీ * n. s. A courtesan, a prostitute, a dancing girl. వేశ్య.

వారా adv. Around. చుట్టూ. కోటకుచుట్టువారా around the fort.

వారాంక * n. s. A dancing girl. గణక.

వారాశి * n. s. The ocean. శముద్రము. Vema. 393. మోహవారాశిలోనదాముశియముండు.

వారాహి * n. s. A sow. ఆడశుంది.

వారి * n. s. Water. జలము.

వారి the infl. of వారు They. N. 2. 285.

వారింతుట * v. a. To do away, drive away, to defend, warn off or ward off, avert. To guard, prevent, elude, or oppose. To dissuade, forbid. నివారింతుట. D. క్రతిషేషించుట. పోగువారింతుట to join the broken thread in wearing or spinning. BD. 4. 1654. వారిందివారనీకవాటిటనిలవి. G. 7. 2. ఆభ్యుదయంబునునట్టిలగ్నమున గట్టియవైబడవిడు నెడవారింతుచు, బదియారవబాము భోజనతిక్కినియెక. M. III. 2. 38. దనుయంతినివేశంబుక్రవేశించునప్పుడు నిన్నెవ్వనవారింతు సోదరనిన. ib. XII. 6. 260. ద్వారపాలురగుట వారింతుకొంటిమై నూరకున్నజూది. B. 8. 279. వారియునుజగమును మెచ్చగ గరళము వారింతుట్రాపుకమలదళాపి.

వారిగ్రోలు, అనగా బిల్లంగ్రోవి. OG.

వారిచరము * n. s. Any aquatic animal. జలచరము.

వారిజము * n. s. A lotus or water lily. శుద్ధము.

వారిణ or వారిణె n. s. The cord with which the large iron bucket is fastened to the hanging bambu arm of a picota. చాననయేతగడకుకట్టేదారము.

వారిణిట n. s. A stick used in fixing the yoke to the plough.

వారిదము * n. s. A cloud. మేఘము.

వారిధి * n. s. The sea. శముద్రము.

వారిధిసస్య * n. s. Laxmi or Venus, the sea born goddess. లక్ష్మీ.

వారిరాశి * n. s. The collection of waters, ocean. శముద్రము.

వారివాహము * n. s. A cloud. మేఘము.

వారు plu. వారులు or వారు n. s. A strap of leather. తాడువలెనిడువు గాకోసినచర్మపునీలిక.

వారు (plu. of వారు He. infl. వారి their's) They వాండ్లు. It is also thus rendered; నావారు my people. మీవారు your people. యీవూరివారు people of this village. నేనుచూచినవారు the people whom I saw. Added to some nouns it has an honorific sense, as దేవర వారు, దొరవారు your honor. N. 2. 285.

వారుకొనుట v. a. To take up by the handful. Metaphorically, To get, gain, possess himself of. పిడికిల్లాది గాయెత్తుకొనుట, పొందుట, చెందుట. నన్ను మోసముచేసి వాడేమి వారుకొన్నాడు has he gained any thing by cheating me?

వారుచుట or **వార్చుట** (causal of వారుట) v. a. To make it flow; to pour off the water from boiled rice by inclining the vessel. వారేట్టు చేసుట. వార్చుట, ఉద్దేశించుట. OG. శంభ్యవార్చుట to offer up prayers: (because while uttering the prayer called శంభ్య they let water run through their fingers.) DRU. 774. మలయజ వానితమసహేమకుంభ జలమల సుగి వార్చి జలకంబుదీర్చి. G. 6. 17. శంభ్యవార్చువేళ. Jaim. 4. 93.

వారుట for పారుట. **వారుట** v. n. To flow down, as water from the boiled rice by inclining the vessel. Xంజి మొదలైనదికారుట.

వారుణి * n. s. Any spirituous liquor. The west, the region of Varuna. కల్లు, పడమటిచిక్కు. D. Vish. 8. 45. Bur. B. 1. 15. 23. వారుణింపందిరాంపీత్యా.

వారుణి * n. s. A name of the saint Agastya. ఆగస్త్యులు. D.

వారువము n. s. A horse. శుక్రము. D. Siva. 4. 35. Xండ శైరభ్రుజావారువంబులన మెండుకొనియందు జొలంబులనంగంచి. Raja Sekhar. 2. 42. గారవంబలరార గారెనుబోతుల జేరి లీలనందువారువములు. T. 5. 53. పౌరXజేంద్రము దానింబారిగాలుసు చేతవిశరతురుయమున నవ్వుయవము గాలిగక్రము దారికవేడెములు దినుగడను జేంద్రుండుక. Pal. 62. వాజులలోలెస్తి వాని గారెండు, వారువంబులుయిచ్చివదలనివేడ్ల. ib. 70. నీలంకచూరమైన నెరవారువముల, మేనులను నీటు ప్రా మెలువుతోడుడవి. ib. 497. వారువముదిగనురికివసుధగంపింపు.

వార్చుట See వారుచుట. M. XII. 2. 146.

వార్త * n. s. Tidings, intelligence, news, talk, conversation. వర్తమానము. D. మాట, సంభాషణ. వాకు వెళ్లి నాడన్న వార్త లైకతే కాని వాడునిజము గావెళ్లలేదు the talk is that he went, but in reality he did not go. వానితోనీకేమి వార్తలు what business have you to talk with him? Sar. D. 324. ఆలికైపోదాతియనుజునిచేతవాలిజ

చెప్పటన్న వార్తలనినమె. Aniru. 2. 158. కలలోనగన్నవార్తలకింతలవంతకేమి కారణమనియెంచుకొంటి.

వార్తకాడు n. s. A talkative person. చూటకారి. Vema. 450. నేర్పునన్నవాడు వార్తకాడు.

వార్తకెక్కుట v. n. To obtain notoriety. ప్రసిద్ధిని పొందుట. Vema. 289. శుక్వకొరకు మేనుగోసిచ్చి శిఖిరాజు వార్తకెక్కి చాలవన్నెకెక్కి.

వార్తలాడుట v. n. To talk, to speak, converse. మాట్లాడుట, శుంభాషించుట.

వార్తాకము * n. s. Brinjal, the egg-plant. Solanum melongena. Lalito. 3. 40. వంకచెట్టు, వంకకాయ. D.

వార్తాకి * n. s. The plant Solanum Indicum. నేలములకచెట్టు. D.

వార్తీకము * n. s. A gloss, a commentary. నూత్రవివరణముగానున్న శుంక్రహము గానున్న శుంధేవాక్యము.

వార్ధకము * n. s. Old age. An assembly of old men. ముసలితనము, ముసలివాండ్రు సమాహము. D. Vish. 2. 53.

వార్ధక్యము or **వార్ధక్యత** * n. s. Old age. యేబది యేండ్లతరి వాతీయాడు. D.

వార్ధపి or **వార్ధపికుడు** * n. s. An usurer. వడ్డీచేతబీవించేవాడు.

వాలము * n. s. A tail. A sword. లాంగూలము, ఘడ్గము.

వాలX See —లు—

వాలని or **వాలహస్తము** * n. s. A hairy tail. రోమశుక్లవచ్చుచుము. SC.

వాలాచుకల v. a. To brandish a sword. కత్తిని ఝళింపుట. BD. 5. 1125. వడిగొనిడగ్గరివాలాచిచూచి.

వాలాయము or **వాలాయము** గా adv. Positively, certainly, undoubtedly, (also, less correctly) usually, often, commonly. సిద్ధముగా, రూఢిగా, వాడుకగా. Pururavas. 5. 22. నీలాలకజాలింబడ నేలాయకనిడుకోర్పులీదేవగభూపాల వశంత్రిమిగ్గుటికివాలాయము వచ్చుమేలువాడగునీకుక. వాలాయమువచ్చు. ఆన గాసిద్ధముగా వచ్చును. KP: 5. 100. ఆరాజువాలాయంబుగా ధరణింబుట్టగలంకట. R. 3. 66. మాయాశుడబావుమువాలాయముశక్తులము, దుర్బలశ్ర్యబలంరాజాయనియజేయుద్రుణగన్నాయకుజక్రధరునిన్నేవమ్మిదిమిహారీ. వాలాయ

ము, సిద్ధముగా. Vasu. 3. 51. లలనాయాయెలనా
 X బెండ్లియగువాలాయంబు, చేదితమానలనాధుండి
 దినమృవేని. టి|| వాలాయంబు, సిద్ధముగాను. Vish.
 Maya. 5. 31. తాలిమిదస్తున్నె దురుసువాలాయ
 ముగాచునన్న వార్తలువినవే. మాయింటికీవాలాయ
 ముగావచ్చేవాడు he who usually comes to my
 house. నన్ను వాలాయముగా నిట్టుతున్నాడు he
 commonly reviles me.

వాలారులైన adj. Swordlike, resembling swords.
 కత్తులనలనుండే. Pariz. 5. 56. వాలారులైకరజం
 బుల్ చిగురించె.

వాళి n. s. Custom, practice, usage. వాడుక, నడితి.
 మాయింటివాళి the custom in my family. ఆది
 నాకువాళిలేదు I am not accustomed to it. వా
 లి, ఆనగాజుపపుటపాయ్యేదారిలనిన్ని అంటారు.

వాలిక adj. Long. నిడువైన, దీర్ఘమైన. Pariz. 4. 43.
 తరలాడుబుదోనవింబవింబలుగొననేయు శ్రుచ్చశ
 రుశంపెగవాలికతూపులోయనక. Charu. 4. 79.
 వాలికతీవియచుట్టును, వాలికనద్దుంకరాజివనదేవ
 తచే, నిలాలకడియమోయననిలాలకదన రెదీనిలక
 దకంటే. R. 1. 115. ప్రకశేందిదిరవేసెన్నుబ
 లమైథానిల్లిక్రొవ్యాకివాలిక చూపుకవిరిదూపులై
 బామలుకేళిశాజకరితింకగుక. Vasu. 3. 59. వనజ
 దళాయతాఱినిడు వాలికచూడనిమేష వృత్తినాఘ
 నునవకంబుచైబాలనికాంతదదితుణ జాలకంబుపై
 క్రానిన. టి||నిడువాలికచూపు, నిక్కిలీసోగయైనచూ
 పు.

వాలికనడ n. s. A certain pace in horses. అశ్వగ
 మనభేదము. G. 8. 74. యిట్టిచ్చియనిపిపోడియము
 బంకనడయువాలికనడయునుంగలుగువారువంబున
 దలించివారెడదిలిరాగనంగలదలింపిలోలిన.

వాలు adj. Long, sloping, slanting, descending,
 drooping. దీర్ఘమైన, ఆదోకపాటుగావుండే. Pad-
 ma. 3. 34. బెదరినవాలుచూపులును బింకముజూ
 వెడుగొట్టు. వాలుచూపులు drooping glances.

వాలు n. s. A sword, a hanger. A slope, a de-
 scent. కత్తియు, ఆదోకపాటు. M. IX. 1. 304.
 భీముడుద్రుంచెవదంబారగవాలునుక బలకయుక
 కీఘ్రుత్వసందిస్తుడై. H. 2. 16. ఆరవియలలేనియల
 చాలులరసవాలు. ABA. 3. 78. బిలుమువాలనగ
 నువిలుముకట్టినకత్తి ఉలిపికట్టెయును జెన్నెందు
 చుండు. ఇరువాలుదున్నుటఅంటేఅడ్డముదిగటము
 గారెండుసాళ్లున్నుటఅంటారు.

వాలుక * n. s. Sand. ఇసుక. D.

వాలుక n. s. A fish: [this meaning is used only
 in poems: hence వాలుకడాలు, i. e. మినకేత
 నః is a title of Cupid, whose banner is a fish.]
 The name *vāluga*, is given to two or three
 kinds of fish, which are scale-less, rank and
 oily. Thus వాలుకచేతు is a sea-fish, Trichiyu-
 rus Lepturus: called *Pālee* in Tamil. It has
 a large head, with the mouth rather under-
 neath: and the nose, head, tail, and general
 outline resemble those of a shark. See Russell,
 plate 165. Another *valuga* is a fresh water
 fish, found in tanks but oftener in rivers: it
 is called *valay* in Tamil, and *Paddan* or *par-
 han* in Dakhini. It is sometimes poisonous.
 Another *valuga* ముల్లువాలుక is the cat fish,
 nearly globular, covered with prickles. Another
 is a species of *Silurus* (Russell plate 165) it
 has a long slender body without scales: called
Valay in Tamil: the jaw is used as a comb to
 card cotton, having numerous small teeth. వా
 లుక తెంకి a sort of scate-fish. Russell; (plates
 3 and 10) *Rhinobatus laevis*. (Jerdon.) వాలు
 కపాము a certain venomous water snake. S. 3.
 291. జలమానవులుజిమ్ము జిమ్ముదానిచాలునామిసిమి
 వాలుకమిలుమిట్టిపడక. G. 1. 111. క్రమినుల
 తండ్రి కొలుపులెంకలకెచ్చె వాలుపులను సంగడిలకి
 చెప్పె.

వాలుక or వాలుగా adv. Slantingly, lengthily.
 ఆదోకపాటుగా, నిడువుగా. One verse says
 వాశనకట్టుకట్టినిడువాలుకకనురికట్టుపెట్టి.

వాలుకంటి n. s. Bright eyed, lit: a long-eyed
 girl. ఆయతాఱి. S. 3. 221.

వాలుచుక్క or వాలుచ్చుక్క n. s. The planet Venus
 or its regent. శుక్రుడు. Sar. D. 558. పాలుపాం
 దతూర్పునబొడిచెవాలుచ్చుక్క.

వాలుచుట or వాలుట్ట v. a. To slope, incline
 down, slant. To cut off. కిందికివంచుట, కోనివే
 నుట. రెప్పవాలుచుట to droop the eye-lids. i. e.
 to close the eyes. రాత్రిఅంతాకన్నువాలప్పలేదు I
 did not close my eyes all night. ఆమంచమును
 వాల్చినాడు he slanted the couch. HD. 1. 947.
 వాలినకిన్ల మైవాలనివాడి, వాలునజివ్వలువాలు
 తుననిన, జందనంఘలుజలమురెట్టింపు. టి|| వాలిన,
 వచ్చిన, కిన్లమై, కోకమువల్ల, వాలు, దీర్ఘమైన, ఈ
 వాకివాలున, యాతీళ్లు మైనఖడ్గముచేతను, జిహ్వలు,
 గాలుకలను, వాలుతుననిన, కోనివేతుననేటప్పటికి.

వాలచేక n. s. A kind of fish (called Chirocentus nudus. Sw.) కుచ్చ్యవిశేషము. Russell No. 199.

వాలట or వ్రాలట v. n. To bend or weigh down. To light or perch; to hang loose as breasts; to fall down. కొమ్మ మొదలైనవివంగుట, చెట్టుమొదికమీదిగుట. D. దిగువకుడుట. వాలినకి న్న మై, వచ్చినకోరుముచేత in the passion which he felt. వాలినకృతును, వచ్చిన అనుగ్రహమువల్ల through the grace that descended on thee. ఆ దివాని పాదములవ్రాలెను she fell at his feet. L. 6. 62. వాలినకృతునిట్లు వాక్రుచ్చివిమల హరుడాది కొల్వలోనల్లనుబొగడ. R. 5. 290. వైలములెత్తి కండుకముచందముగా నెగవైచి నేలకుంవ్రాలగనీక శుట్టు. T. 3. 116. శంకజగంధియు సాక్షి వ్రాలె. P. 4. 255. వ్రాయమింకినవాలపాలిండ్లవెలయాం ద్రు. T. 3. 111. శ్రుశ్రులకవ్రాలడుతేటి. ib. 3. 126. చిలకవాలినమేలివిరుదొండకుండన మొనకుంటసెక్కులమోవితోడ.

వాలడు n. s. A kind of tree. ఎర్రవాలడు the red kind. వాలడుచెక్క the bark of this tree used in medicine. వాలడులైలము the oil extracted out of this bark. P. 1. 725. కోరివాలడులైలంబుగ్రోలువారు.

వాలముగడు n. s. The hero of the sword, i. e. the king. రాజు. P. 3. 32. తాలిమియుధ్యతియు శ్రు జ్ఞాశీలతయుకురాత్మ గుణవిశేషజ్ఞతయుకా, కాలాశీతకార్యముగల, వాలముగండేలుబలధివలయితధ రసిక. టీ|| వాలముగడు, అనగాశూరుడైనరాజు.

వాలమృగము, వాలమెకము or వాలైకము n. s. The sworded beast, i. e. the wild hog. కుం. OG. Padma. 1. 55. ఆలసృశ్రుడుదరుశ్రుడిగ వెనవలలకులోకడకపారువాలమృగములకబలుదూశ్రులబడనేయుచు, జులకనబాలయించె బెక్కనుకర శుమితిక. HD. 1. 422. వన్నెలశ్రులుగులువాలైకంబులును, వీషింకువెరశ్రును వెరగునుగాగ, అక్షులు రెండేసెలక్షులుగాశి. యాశ్రయోగములోవాలైకంబులుచూడ భయంకరముగావున్నదని చెప్పియు న్నాడుగనకశుంధులనేఅర్థమువుండవచ్చును.

వాలంటి n. s. A bright eyed girl. గొప్పకన్నులుగలస్త్రీ. D.

వాలడుశ్రు contraction for వాలకడుశ్రు A swag belly.

వాల్చుట for వాలచుట.

వార్షికి or వార్షికి * n. s. Name of the author of the Ramayanam.

వాలిభ్యము * n. s. Love, affection; but more commonly Influence శ్రీతి, విశ్వాసము, బలము, చారవ. వాడికి రాజువద్దనిండా వాలిభ్యమువున్నది he has much influence with the king. A. 2. 105. వాలిభ్యలభ్యభ్యజగ్రహణంబోవ్యజనాతకత్రధ్యతి యో. టీ|| వాలిభ్యము, భక్త్యతిశయము. పూజ్యేవ్యనురాగోభక్తియనియున్నది గనుకపెద్దల యందలివిశ్వాసముభక్తియనబడుతున్నది.

వాళ్లే for వాండ్లే They themselves.

వావయాకుడు * n. s. An eloquent orator. వక్త. తెన్నుగా మాట్లాడేశక్తిగలవాడు. Charitr. preface 364.

వావి n. s. Legality, lawfulness, consanguinity, legitimacy. వరశ. వావితశ్చుట to commit incest. ఇదివావికాదు this is not right. i. e. this is incest. ఆశుడుచునుపెండ్లాడడమువావికాదు it is unlawful for him to marry her. Ila. 3. 123. UR. 4. 272. T. 3. 17. ib. 3. 117.

వావింట for వాయింట A small shrub, which is edible and medicinal (Cleone pentaphylla) అజగంధ, బర్చర.

వావిక n. s. The pit at the bottom of the throat, on the breast bone. కంఠముమొదటిగుంట. D.

వావిరిadv. Very, exceedingly, much. అత్యంతము. D. Pal. 16. వచ్చినాడతవుగానవావిరిదూలి, రాజుజ్ఞాదోచుటరాజకమయ్య. వావిరి. దూలి, మిక్కిలిమూర్ఖిల్లి. ND. 2. 728. వావిరిదమయంతి వగచుచున శ్రుడు, తల్లివద్దికివచ్చి తనమానశమున. DRy. 2182. రావణుండెంతయురఘురాముమీద, వావిరియమ్ముల వానలుగురి. DRK. 26. వావిరిరాక్షసువంశంబు జెరుశు. BRK. 7. వాలియధిశుడైయనుకవచ్చినవారలు గారువారలా వాలియుగల్పిపించిశ్రుడువావిరిజేయుడుమర్కటత్రయంబోలగనీవుదాల్చుటకు. ND. 1. 612. ఛావంబురూశుంబుభక్తియుప్రియము, వావిరివర్ణించినవర్ణించివాని, మనమునదయముట్టమాటలు జెప్పి. BD. 5. 889. వావిరితశరాజవల్లభుచేత, దీవెనలండకపోవంగదగునె. Sk. Bramh. 2. 87. రావణుడుతోల్లియచ్చోవావిరితశమాచరించివరలభగుడైకావించెనుతనమేటపావనలింకశ్రుతికృతపాధినాథా.

వావిరి n. s. Patience, quiet, resignation. శీహము, అనగాశీహాసము. OG. Pal. 76. కణకతోనేప్రాద్దుగట్టకట్టంక, వలదని చెప్పినవావిరిమాని, కట్టుదనీ

విట్టికలనాంబువలన. ib. 102. వాలివర్షనునకు వావి
రిమాసి, నగరిలోన విక ముసమ్మించివంచె. ND. 4.
600. కురియానుబాహుని కట్టణంబునకు, బోవుచు
న్నారమో పూబోడియనుచు, వావిరిదోట్లోనివడివ
డినరుగ.

వావిరి adj. Natural, usual, not strange. శుభాజ
మైన. Vasu. Pref. 35. కేవలకల్పనాకథలుకృత్రి
మరత్నము లాద్యశత్రధర్, వావిరిపుట్టరత్నముల
వారితశత్రవికల్పనావిభూ పావనా పూర్వపుత్రము
లుసానలదీరినవారితత్నముల్ గాపుననిట్టిమిత్రకథ
గా సెనరింపుమునేర్పుపెంపునక. వావిరిపుట్టర
త్నములు, ఆన గాశుమాజములైన నీయంభూమణుల
నిఆర్థముచెల్లినేగా గాపుండును.

వావిలి n. s. The five leaved chaste tree (Vitex
negundo) or Cleome Pentaphylla (according
to Heyne.) వేపావిక, నిర్గుండి SC. it's leaves are
used as a poultice or in a lotion for rheumatism,
spasms &c. నల్లవావిలి a shrub called Justicia
Ganderusa: one species is కొండవావిలి.

వావివర్షన n. s. for వావి.
వాపురము n. s. A horse. ఆశ్వము. D. వారవ. OG.
KP. 3. 69. వరలునేనికడిండి వాపురముదోలుత
గాగదా నెక్కినస్తుదాకకయ, దీనికటివిభాగంబు నె
క్కిరాగలవెయబల. వాపురము, ఆన గాబాహనము
a conveyance.

వాపులు plu. of వావి.
వాశక్రాలు n. s. A flute. విల్లినగ్రోవి. A. 4. 38.
శున్నగా శబ్దవాశక్రాలుదోలు.

వాశన for వాసెన.
వాశి for వాసి
వాశిచేసుట for వాసిచేసుట.

వాశితము * n. s. The chirping of birds, or ani-
mals. మృగశబ్దధ్వని. D.

వాశిము * n. s. A house, a habitation, abode,
dwelling, residence. కృపాము. D. ఆయనమ
మ్మునతనగర్భవాసిములోపెట్టుకొనివుండినాడు he
kept us in his bosom. i. e. we were in his
protection. వానిగర్భవాసిములోపుట్టినవాడు the
son of his bowels, the son of his own body.
Cala. 1. 152. కోనలోత్తరాదివాశిశతులు.

వాశంతి * n. s. A species of jasmine, (jasminum
auriculatum. వసంతకాలపువ్వులై. SC. L. 3. 35.

వాసంతిక adj. Vernal. వసంతతుకనంబంధమైన.

వాసికశిట్టిక * n. s. ఆన గాయిలు, తాను అలంకరిం
చుకొనినగునికోనరముకనినెట్టుకొన్నశ్రీ. D.

వాశ్యకాము * n. s. A bed chamber. కడకయి
ల్లు. D.

వాసిన * n. s. Smell, scent, odour, fragrance.
Flavour. Notion, recollection from memory.
Fancy, imagination. కరిమళము, మునుపుఅనుభ
వించినదానిస్తురణయ. D. పూర్వజన్మవాసిన this
is the influence of his former birth. వాడికిశం
స్కృతవాసినలేదు he has not the slightest ac-
quaintance with Sanscrit knowledge. వాడికి
యికాఆదుర్వాసినపోలేదు he has not yet lost
his ill-habit, R. 3. 95. ఉడరాబ్బకజన్మధురీణవా
సినల్. Vema. 546. వరుశుకవర్తిరిమాయవాశ
న.

వాసినచూచుట v. a. To smell. కరిమళముచూచుట.
వాసినవేయుట v. n. To smell, to stink. కరిమళిం
చుట, కంపుకొట్టుట.

వాసిపోయుట v. a. To place the rafters on a
building; to rafter it. యింటిపైకట్టకువాసిము
లుకట్టుట.

వాశము n. s. A rafter of a building. యింటిశ్రే
ణీలమీదవేసేటిది. గాగవాశము the hooks that
suspend a swinging cot. వాశిపువియ్యము grains
of gum found inside a వాశిము or hollow bam-
bu.

వాశరము * n. s. A day. దినము. D. Ila. 1. 190.
and 4. 104. వాశరాంతము the close of the day
R. 1. 216.

వాశువుడు * n. s. Indra. ఇంద్రుడు. D.

వాశిన్ము * n. s. Cloth, clothes. వస్త్రము. D.

వాసి n. s. Splendour, glory, celebrity, eminence,
honor, lustré. శ్రేయస్సు, శ్రుతిస్థితి, మానము. R.
- 5. 39. వాసిననంతభోగమునవర్తియికోమలమోహ
నాంకయా, హనుభుక్తిరెల్లగాశివయ్యనైకికిపుడం
చు. ib. 5. 316. రఘుశేఖరబవ్విలుకాడవోడు,
నివాసియువనై నేడుగనవచ్చె. H. 1. 138. వదినె
లుదెలిసిన వాసిజెడను. T. 4. 14. గావనైయు
వాసియుండోరగవచ్చెనుదుర్వశమేమిచెప్పడుక.
UR. 4. 297. వాసిచెడితనకుకాంతి. వాసిచెడి
న, మిసిమిపోయిన.

వాసి n. s. Amelioration, improvement in health
or quality. Comparative merits, superiority
between competitors. స్వస్థము, గుణము, తారత
మ్యము. influence. వాసిలెట్టివాసిచేసిరి they cured
him. ముఖవాసి fascination, personal influence.
వాడికిచెయివాసికెద్దు he has a lucky hand, he
is fortunate in his practice. చూటవాసికిచెప్పినా

ను I said it without any particular reason. This is also affixed towards denoting fractions, as a mere expletive; thus అరవాసి one half. కాలువాసి one quarter. Advantage gained in measurement &c. surplus. ధారణవాసి advantage gained by price. A. 6. 93. ధారణవాసికై రోదల్ బెట్టుచు. టీ|| వాసి, మార్పుయొక్క వత్తువ లకారకు. Ila. 3. 179. మాయక్ కన్న రాధికయే యొక్క వయైన వాన యెరిగింపునుదే యాయమనాయ మనెన్నుగ ప్రాయమున రాజబంటువాసిదలంపక. టీ|| రాజబంటువాసి, అనగా దొరకున్ను సేవకునకు న్నువుండే తారతమ్యము.

వాసి * n. s. A resident, inhabitant, dweller. నివసించేవాడు. సగరవాసులు citizens. గ్రామవాసులు villagers. వనవాసి a hermit.

వాసి adj. Better; either in health or in quality. అదియిప్పుడునిండావాసి it is much better now. రోగమువాసియైనది the disease is cured. వాండ్లకంటేవీండ్లువాసి these are better than the other men.

వాసింతుట v. n. To smell or be fragrant. శరీమళింతుట. Krishna. §. 81. ఉడయాదిసేధనాధ్యులకైనఁజిక్క నిచిక్క నిపెరుగువాసింతుజిక్కిరి.

వాసికెక్కుట v. n. To rise to celebrity, come to greatness, obtain eminence, attain superiority. ప్రసిద్ధినిపొందుట. T. 2. 38. లోకమువారు మెచ్చగావ న్నెక్కువాసికెక్కి. Mollis. 1. 42. వాసికెక్కిన యప్పురివారశతులు. Aniru. 3. 59. నీయుతుకారముముజ్జగంబుల వాసికినెక్కి.

వాసిగా adv. Well, properly, fully. చక్కగా. Curma. P. 4. 262. కాసీమహిమముమాచేవాసిగ వినిశంశయముల వాసితిమిక నీదాసులము. Satya. 4. 184. ఏనిననశ్రుశశ్రుములనెంతవడింబరిగోల జేసిపోద్రోసి మహాద్భుతంబవుదవోపగ బెట్టుకేక వేసియుల్లాశముమీరశింకరవిలాసమునెయ్యలు మేలు మేలనక వాసిగపైడిచేలవలెనాటులు జారక నేళుమీరకక. Jagannath. 1. 56. కల్లుపెల్లుగ ద్రావి కారుకూతలుగూయు, చాలవానినినైనమరులుకొలిపి, వెంటకాశ్రుల వేశ్యనెవ్వరితోడనవ్వనటంచుననమ్మికలుగ, కాసువీశంబులువాసిగాలంకించిజుడిగినెల్లాండ్లలోజోగి జేసి.

వాసిచేయుట v. a. To ameliorate, cure, make better. స్విశ్రముచేయుట.

వాసితనము n. s. Propriety, fitness. యుక్తము. Pariz. 4. 66. చలుకులెటికిదావీరశుత్తియేనిమిశవీదేవతనదు ప్రాణేమైన వపువునిటబంపిశక్యభామావిధేయవలనమరలగొనుటబోవాసితనము.

వాసితము * n. s. The cry of birds, chirping of birds. వాసిధ్వని. Kodand. §. 75.

వాసితము * adj. Perfumed, scented. శరీమళింతుచేయబడ్డని.

వాసుదేవుడు * n. s. A name of Krishna. కృష్ణుడు.

వాసెన n. s. A cloth tied over the mouth of a vessel, particularly that in which cakes are boiled by steam. A cloth bound over the head.

కుండమూతికికట్టినగుడ్డ, అశ్శుశ్రము గావుండే ఆడ వాండ్లుతలకుకట్టుకట్టుకొనేగుడ్డ. వాసెనకుడుములు cakes boiled in steam. Ila. 3. 69. కాటుక శమయించి కలశములో తెమలించి శరశవాసెనకట్టుశంఘటించి.

వాస్తవము or వాస్తవికము * adj. True, real. యథార్థమైన, తథ్యమైన. వాస్తవికార్థము the literal meaning.

వాస్తవము or వాస్తవికము * n. s. Reality, truth. తథ్యము.

వాస్తవ్యము * adj. True, real. n. s. Reality, truth. నిజము. (It is a bad phrase.)

వాస్తవుడు * n. s. Dweller, inhabitant. అక్కడివాస్తవులు Those who dwell there.

వాస్తుకము * n. s. A potherb (Chenopodium album, and other edible species.) చక్రవర్తికూర. SC.

వాస్తువు * n. s. The site of a habitation, a house, a habitation. గృహమునకునిర్ణయించినభూమి, గృహము. D.

వాస్తోష్యుతి * n. s. A name of Indra. ఇంద్రుడు. D.

వాహము * n. s. A horse. గుర్రము. D.

వాహకుడు * n. s. A porter, a carrier: in Telugu it means a bearer of dead bodies; an undertaker. మోసేవాడు, పీనుగనుమోసేవాడు.

వాహనము * n. s. A vehicle, or conveyance of any kind; a carriage, car, horse, &c. పాలకీగుర్రముమొదలైనది.

వాహితము * adj. Borne, carried, supported. వహించబడ్డ. Pariz. 3. 83. స్వాహాబాహంచలవాహితంబులై.

వాహిణ్యము * n. s. The part of an elephant's forehead between the frontal globes. కజవాతకుంభాధస్థానము, పిన్ననుదుటిబుడునుకిందిస్థానము. SC.

వాహిని * n. s. An army, or force. A river, a stream. సేన, నదియు. D. శశిమవాహిని గావుండేనది a river that runs westwards.

వాహినీపతి * n. s. The leader of an army. The ocean. సేనానాయకుడు. D. శముద్రమున్ను.

వాహ్యము * n. s. A carriage, a vehicle, a beast of burthen. వాహనము, బరువులుమోసేకృతు.

వాహ్యము * adj. To be carried or borne. మోసుకొనిపోబడ్డది.

వాహ్యళి or **వాంహ్యళి** n. s. Excursion, trip. విహారము, సీవారి. R. 1. 8. పాలునునీరునేరుకురుపంకలమావులవేదపిపి వాంహ్యళియొనచుకొనే యళికులాలక. KP. 5. 149. ఆపట్టణంబేలుసేల్యదాత్తుండనెడువాడువాంహ్యళి బోయితిరిగి యరుగుదెంచుచు. Rasica. 1. 75. లేజునందంబుజవమునుదిటముగలిగారాదనరారుమేటిసాంబ్రాణినెక్కిహళిదైవారనశ్రుకువాంహ్యళివెడరె. Aniruddha. 3. 105. కనపిపినివాంహ్యళిగదలుకద్రవాంధవప్రభుముందర. Chenna. 5. 99. భాస్కరావనిపాలుండొక్కనాడువాహ్యళివెడలునుయంబున.

వి * A particle and prefix; implying Certainty, ascertainment, as వివేకము judgment. Separation, as వియోగము parting. Aversion, as, విరోధము difference, dissension. Variety, as విశేషము a distinction, &c. &c. It generally corresponds to a-, ex-, de-, dis-, in-, un-, &c. and is frequently an expletive. (abridged from W.)

వి As a Telugu affix is a contraction for అవి the plural of అది; thus యిది నాది this is mine. యాబట్టలు అతనివి these clothes are his.

వి|| Contraction for విస్తృతములు.

వింక A vulgar spelling for వీక.

వింకడము or **వింకళము** adj. Separate, spacious. ప్రత్యేకమైన, విశాలమైన. A. 4. 76. వింకడంపై నట్టిముంగిళ్ల నెలకొన్నట్టుండావనిక్రిముగ్గుపెట్టుదాన. ib. 5. 3. వింకడమైనయొక్క వనపీఠగనుంగొనె. Camacala Nidhi. 1. 72.

వింకడము adv. (Kannadi) Separately. వేరేగా, ప్రత్యేకముగా. వింకడముగా యాలింకమునకు వీనులు వేరేకలవా.

వింకడించుట v. a. To separate, put asunder, divide. ప్రత్యేకముచేసుట, విభజించుట.

వింకళించుట See వింకడించుట.

వింతుట v. a. To break. విరుతుట. ఆకొప్పును విచినాడు he broke the bough. విచకూడినకడము a compound word which can be divided into two parts; a divisible phrase.

వింజ n. s. Surprise, wonder. విశ్చయము. KP. 5. 13. తనకులుకులాస్థానంబెల్లసావధానంబగుచు వింజమాకిడినట్లు వినుచుండనన్నరేంద్రచంద్రునకునిట్లనిచెప్పందొడంగె.

వింజరము or **వింజిరము** n. s. The seer-fish, called salmon: it is an excellent fish; about the size of a mullet. Russell plate 134. Ainslie 154.

వింజామరము n. s. A whisk or chowri, the tail of the Bos grunniens. చామరము. Kasi Khand. 7. 171. గొడుగులు వింజామరములు కడగలునుం.

వింజామరుటావులు n. s. plu. A sort of firework. బాణవిద్యలో భేదము. Bahulas. 4. 92. ద్యుమణింబోలి నవంజులుంబగులు వత్తులవంచియాకాశబాణము వింజామరుటావులు కొవిరుసులుకొ.

వింజలి n. s. A certain fish: Russell plate 167.

వింట Ablative of విల్లు A bow.

వింటి inflec. of విల్లు of or belonging to a bow. విల్లుసంబంధమైన. వింటి is also the same as వింటిని, విన్నాను the preterite of వినుట To hear.

విండు Hear ye. వినుండు. OG.

విండ్ల or **విండుల** Gen. plu. of విల్లు A bow. HK. 5. 170. ధరాతలంబునకుయేనూరువిండ్లపొడవునంకడుచుదివ్యశ్యంబనంబు.

విండ్లు or **విండులు** plu. of విల్లు. A bow. ధనుస్సులు. D.

వింత n. s. Curiosity, or wonder, oddity, oddness, ఆశ్చర్యము. మోమొకవింతచేసుకొని her countenance changed.

వింత adj. Strange, rare, curious, odd, queer, foreign, new. చోద్యమైన, కొత్త. వింతచూపులు odd looks. వింతమాటలు strange words. Vasu. 4. 100. అచెయిదెవింతనిదయనియారకులారక. టిళ్లి వింత, కొత్త. Vish. 6. 39. T. 2. 124. P. 4. 255.

వింతగా adv. Rarely, admirably. చోద్యముగా.

వికలాడు n. s. A stranger, a strange man. చోడ్యశ్రుమనిషి.

విందు n. s. A treat, entertainment, regale, banquet, feast. An invitation. A guest. ప్రార్థనా పూర్వక భోజనము, భోజనమునకువచ్చినవాడు, వచ్చినదియున్ను. కన్నులకువిందుగావుండే a feast for the eyes, a delicious or alluring sight. N. 9. 276. చూట్టివిందొనరించి. మాకువిందులేనికూడుమందు it is rare to us to dine without a guest; we seldom dine without friends. S. 3. 367. మనమేగిందిలకతికాశంఘించుశ్రీకార్యమిప్పునినాకుకా. Vema. 1783. కొండముచ్చనకునుకోతియువిందొ. R. 5. 175. తమ్మివుావిందు the friend of the lily. i. e. the sun.

విందుకుపిలుచుట v. a. To invite, to call to a feast. భోజనమునకుపిలుచుట.

విందుచేయుట or విందుపెట్టుట To give a party or treat. మర్యాదగాపిలిభోజనముపెట్టుట.

విందువు * adj. Intelligent, knowing, wise. తాకికవైదికకార్యజ్ఞుడైన. SO.

వింధ్య * n. s. The Vindhya chain of mountains; extending across India from the province of Berar nearly to Guzerat.

వింశతి * adj. Twentieth. ఇరువదవది. D.

వింశతి * Twenty. ఇరువదిశంఖ్య. D.

విహ్వలము * for విహ్వలము * adj. Agitated, alarmed. భయముచేతనిశ్చేష్టితమైన. See విహ్వలము.

వికచము * adj. Expanded, blown, open as a flower. వికసించినది. D.

వికటము * adj. Large, great. Horrible, frightful. Changed in form or appearance. Reverse, contrary. విస్త్రీణమైన, గొప్ప, విరళమైన. SC. విరుద్ధరూపముగల, విరుద్ధమైన. Lalito. 12. 10. వ్యాత్రాశ్యంవికటాకారం విశంకటవిలోచనం. S. 1. 52. భామనీయధరాధరశ్రీవాళమువారివికటదంతములకర్పించడగునే.

వికటకవి * n. s. A jester, a buffoon. ఏదాడంశ్రీకోదాడనేవాడు.

వికటించుట v. n. To contradict, disagree with the health. విరుద్ధమవుట, నిట్టకపోవుట. Sumati. 55. కరణములననుగురించకవిరసంబునతిన్నతిండివికటించునుమీ. ib. 121. కరణముగ్రాహుభరణము, కరణముతస్నేలుతతికి కంతాభరణస్ఫురణమతడవికటింపిననుమరికావులకుమగులమరణమునునుతి.

వికర్షణము * n. s. Praise, ironical applause, egotistical boasting. Irony, ironical or unmerited praise. స్తోత్రై, మిమె. SC. N. 8. 204. శరుషానోన్యన్యవికర్షణంబు, విహితశ్రుత్యశ్రీనశ్యద్వికర్షణరజాశంబు.

వికరణిదూలములు n. s. plu. The cross lower beams of a shelving roof. చిప్పపెంకలవేళ్లదూలములు. D.

వికర్తనుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

వికల * adj. Defective, imperfect. Decayed, impaired. Confused, agitated. Withered, waning. విచ్చిన్నమైన, భగ్గుమైన, చెడిన, కలుచుమైన. Dab. 166. వికలశ్రయక్షులువిశ్రశ్రమములు. M. XV. 1. 166. అక్షురువృద్ధబాడనా ర్థవికలులగుచు. T. 3. 100. వికలచరిత్రుడైనముదివెంకలిమైనకురూపిమైననుంద్రికరణశుద్ధిగామగడదేవుడటంచని. P. 1. 715. దస్సిరుండదలంచుపెద్దయెద్దకుగలిగించెదైర్ష్యవికలఠివాసీరశమైలూరటల్. టీ|| వికల, చెడిన.

వికలత్వము or వికలత * n. s. Confusion, agitation, decay. కలుచుత్వము, శైథిల్యము. T. 4. 53. శ్రుశంచముగ్రుంగింట్టులిత్రమువికలత్వమొండ, మవితాలిమిడిందగ. P. 1. 499. లావరియిప్పుడంగవికలత్వముబాటిలిగ్రుస్సి. ib. 2. 81. ప్రాణుతనశుర్యంతంబుకాగుణవికలతశశశ్యంగము. M. XII. 1. 21. కస్యత్వవికలతగాకుండగాసూర్యవరమునగలుగుట.

వికలాంగుడు * n. s. A cripple, he who is deformed or maimed. పోగండుడు, అంగహీనుడు. M. I. 2. 8. యిట్లువికలాంగుడైవుట్టినయనూరుండు.

వికలిత * adj. Confused, confounded: decayed, impaired, withered. కలుచుమైన, శిథిలమైన. P. 1. 111. సింగంబువికలితాంతరంగంబై. ib. 1. 535. ఏకరణివికలితాత్ముడుగాకుండుంబతి.

వికలుడు or వికలుండు * n. s. A fool, one who is in confusion. కలతబారినమనస్సుగలవాడు. BD. 1. 895. P. 3. 152. వేగరముననివిభ్రాంతివికలుండగుచుకా. టీ|| వికలుండగుచుకా, తెలివికల్పనవదై.

వికల్పము or వైకల్పికము * adj. Optional, admitting two forms (in grammar:) alternative. ద్వివిధమైన, శుండ్లిగమైన. Lalito. 10. 50. శుదశిద్ధావశంకల్పవికల్పకలనాత్మికా.

వికల్పము * n. s. Doubt, indecision, alternative opinion. Option. నైస్వవిధ్యము, శుంచేపాము, ఇచ్చాపూర్వకగ్రాహ్యగ్రాహ్యము.

వికవికనవుట v. n. (Anuk.) To laugh out, to giggle aloud. కుకకుకనవుట. N. 9. 243. లోలయగులోలలోచన వాలుంజనుదోయి కేలవడిబట్టుక నయ్యలోజంపాలోయని న్రేలుంగృష్టుండు సీఘలు వికవికనవుకా.

వికశీంచుట See వికసించుట.

వికసించుట, వికసలుట, or వికసలుట * v. n. To open, as a flower, blow, expand. శ్రుత్వ మొదలైనవివిరియుట.

వికారము * n. s. A change of form, nature or quality, alteration; disease, sickness; a transition from the quiescent state of the mind. Oddness, queeriness, ugliness. తిరస్కారె, ప్రకృత్యన్యధాభావె, తన్యమై, రూపము, రోగ SC. మారు రూపు Vema. 2056. లోనుబదిలకరవి లోకవికారంబుతరిగి వేయువాడు. Bha. X. 327. కాంతలు తల్లితో తనవికారము లెల్లగణించి భీతుడై శాంతుని సెప్పినకాళరమసాధని పెంపునవికారములు అనగా వికృతములైనచేష్టలు strange doings or tricks. An epigram says వైద్యావదంతి కఫపిత్రమరుద్వికారం.

వికారము * adj. Ugly, unnatural, odd, queer. విరూపమైన, కురూపమైన, వింతైన.

వికారముగా adv. Oddly, queerly, unnaturally. విరూపముగా, కురూపముగా. నాకు పుట్టివికారము గావున్నది I am ailing a little. కడుపులోవికారము గావున్నది my bowels are out of order.

వికారించుట v. n. To disagree with the health: to ail. పుంటికిట్టకపోవుట.

వికావిక adv. Much, aloud, (a word regarding laughter.) కుకాకుక. T. 2. 95. శృంగారపువిత మాటలవికావికవానినగించినవుతుకా. Ila. 3. 71. కళపశమండుగ స్టెనువికావికనవుకా.

వికాసము * n. s. Expansion, opening, blowing, bloom. వికాసము, విరియడము, వర్షస్పృశ్చ. Vish. 7. 395. సీవదనంబువికాసము, శ్రీవెలయుచునున్నది శుడు. ib. 1. 192. నెమ్మొగంబునకొలచెలువంబు మోహనవికాసమునన్నునకొనుగల్గు.

వికాసిత * adj. Opened (as a flower) expanded, blown. వికసించిన, విరిసిన.

వికీరము * n. s. A bird. Scattering. The funeral cake offered for one destitute of surviving relatives to do it for him. కుషీ, చల్లడము, కర్తనప్తమైనవాండ్లకు వేసేపిండము.

వికీర్ణము * adj. Scattered, spread about, dispersed, sprinkled. చెదిరిన, వెదచల్లిన, విశీతమైన.

వికృతము * adj. Changed, altered, transformed. Imperfect, deformed. Faded. వికారమైన, విరూపమైన, విశాతీయమైన, వికలాంగమైన. M. XVIII. 1. 39. వివిధపాపాత్ములవికృతశరీరులైయాతనాభాధితులగుటచూసె. ND. 4. 496. కుమరవీకృతరూపముననయోధ్యకరిగి. Pal. 447. కొన్నిటినివికృతములుచేసి.

వికృతి * n. s. Change, transformation, metamorphose, distortion, depravity. (వికారము) కించి త్రవ్యకృత్యన్యధాభావము, వికాశితోభవిత్వేపైమకానోజాతవికారము. SC. (In grammatical treatises this name is applied to the Telugu language, as being contradistinguished from) ఆద్యత్రవ్యకృతి the Sanscrit. L. 17. 64. వికృతిబాసిననాకు వేషమేమిటికీ.

విక్రము * n. s. A young elephant యేనుగపిల్ల.

విక్రట v. n. To swell with pride. To stretch out (as the limbs.) ఒడలువిరుచుకొనుట, అంగము మోహమునకనకరుచుట, ప్రజాపతినిబియుండుట. D. నిక్రకొనుట, గర్వించుట. Chandra Rek. 2. 4. చిక్రకాబోపిడునాడు చేతనటంచుకావిక్రచుతల్లికడకుజిగి. టీ॥ విక్రచు, గర్వపడుచున్న.

విక్రమము * n. s. Heroism, might, energy. A footstep. శక్తి, బలము, ప్రతాపము, సాహసము, (క్రమముతప్పడము. D.) పాదవిత్తేళుము. A. 5. 143. విక్రమత్రయమాధపుడాక్రమించె. టీ॥ కురాక్రమశ్రయము, పాదవిత్తేళుత్రయమున్ను.

విక్రమాదిత్యుడు or విక్రమార్జునుడు * n. s. A certain king, the founder of an era wherein the year 1897—8 is coeval with AD. 1840.

విక్రమించుట v. n. To be energetic. సాహసము చేసుట, కురాక్రమించుట. M. XII. 1. 42. యివిధంబున విక్రమించునక్షీర వర్షుని. ib. VIII. 2. 270. నృకృతిసానుడిల్లారుడు శహించుమించివిక్రమించుగాక.

విక్రయము * n. s. A selling, sale, vending. అమ్మడము. D.

విక్రయకుడు * n. s. Seller, vender, dealer. అమ్మేవాడు. D.

విక్రయించుట * v. a. To sell. అమ్ముట. D.

విక్రియ * n. s. Change, alteration of mind, form, condition. వికారము, కించిత్రవ్యకృత్యన్యధాభావము.

విక్రేడిత * adj. Played, danced, joked. ఆడబడ్డ, శురహానితమైన.

విక్రేత * n. s. Seller, vender. అమ్మేవాడు.

విక్రేయము * adj. Vendible, saleable. అమ్మతగ్గది.

విఖ్యాతము * adj. Famous, celebrated. ప్రసిద్ధమైనది.

విఖ్యాతి * n. s. Fame, celebrity. ప్రసిద్ధి.

విగతము * adj. Gone, parted, disappeared. Gloom, obscure. అంతఃకాలమైన, పోయిన, నిస్తేజమైన. విగతజీవుడు or విగతదేహుడు the deceased. విగతసాధనుడు he who has lost the means, whose power is gone. విగతధృతిమై having lost his courage, being deprived of his strength. విగతకల్మషులై freed from sin, sinless, pure. విగతశ్రద్ధుడు one who has lost his wits, devoid of sense.

విగతము * adj. Fallen, dropped. కుతమైన, జారింప.

విగ్రహము * n. s. War, battle. An image, idol, form, shape; the body. యుద్ధము, ప్రతిమ, శరీరము.

విగ్రహము * n. s. Noseless. ముక్తిటివాడు. SO.

విఘటిక * విఘటియ n. s. The sixtieth part of a Hindu hour. Xదియలోనరువదవంతు. D.

విఘట్టనము * n. s. Rubbing, friction, striking. 2. రుసుకోవడము, కొట్టడము. KP. 8. 124.

విఘ్రము * n. s. The residue of food offered to the gods, to the manes, to a venerable guest, or to a spiritual preceptor. దేవతాతిథిశిష్టాన్నాదికె. SC.

విఘాతము * n. s. A hindrance, obstacle, impediment, check, arrest. Difficulty, stumbling-block. అడ్డంకి, ప్రతిబంధకము.

విఘాతముచేసుట v. a. To impede, hinder. అడ్డంకిచేసుట.

విఘూర్ణనము * n. s. A whirl, gyration. గరగరతిరగడము.

విఘూర్ణిత * adj. Spinning, turning, whirling round. గరగరతిరగే.

విఘ్నము * n. s. Hindrance, impediment, obstacle. అడ్డంకి, ప్రతిబంధము. D.

విఘ్నేశుడు or విఘ్నేశ్వరుడు * n. s. The usual name of Ganesa or Janus. వినాయకుడు.

విచక్షుణుడు * adj. Wise, clever, able, skilful. తెలిసిన, శుశురుడైన.

విచక్షుణుడు * n. s. He who is wise or skilful. తెలిసినవాడు. D. శుశురుడు.

విచారము * n. s. Grief, sorrow, care. Thought, investigation, examination, consultation, discussion, disputation, reasoning. చిత్తశంతాపము, ఆలోచన. SO. వివేచన, చర్చ. (Morton.)

విచారణ * n. s. Investigation, examination, inquiry. యథార్థనిరూపణము, వివేచన, నిష్పాదనము. (Morton.) ఉచితానుచితములువిచారించడము. D. శురీలన. అతనికి మావిచారణలేదు he takes no notice of us.

విచారణకర్త * n. s. An inquirer, a superintendent, investigator. విచారించుకొనేవాడు, విచారణచేసేవాడు.

విచారణీయము * adj. To be discussed or investigated. విచారణచేయతగ్గది, శురీలనచేయతగ్గది.

విచారశుడుట v. n. To be sorrowful. వ్యాకులశుడుట.

విచారించుట or విచారణచేసుట v. a. To investigate, examine, inquire into. విమశించేసుట, శురీలనచేసుట.

విచారించుట v. n. To reflect, consider, deem, suppose, think. యెంచుట. అట్లావిచారించినాడు such was his opinion.

విచారితము * adj. Investigated, examined, judged, discussed, tried. శురీలనచేయబడ్డది.

విచికిత్స * n. s. Doubt, uncertainty, an error, mistake. శంశయము, శంకేపము.

విచికిలము or విచకిలము * n. s. A kind of Jasmine; a shrub called Vangueria spinosa. మల్లెచెట్టు, మల్లెశువు, దవనము. SC. H. 5. 121. పెడనుచందనచర్మధమ్మిల్లీమవిచికిలంబులుగంబూర కుచములందు.

విచిత్రము * n. s. Surprise, wonder, astonishment. విశ్చయము, చోద్యము. D.

విచిత్రము * adj. Variegated, gaudy, painted, coloured, beautiful, handsome. Wonderful, surprising. నానావర్ణమైన, సుందరమైన, విలక్షణమైన, ఆశ్చర్యమైన. Morton.

విచేష్టితము * n. s. Motionlessness, immovability. నిశ్చేష్టితము. T. 3. 125. తనుచల శాక్తివిచేష్టితంబారయగా.

విచ్చ n. s. A small ball of thread? చిన్ననూలుపుండ, యిది తెలికినకట్టముకాదు.

విచ్ఛలవిడి or విచ్ఛలవిడిగా adv. At pleasure, at will. Independantly. యథేచ్ఛగా, స్వతంత్రము గా. BRY. II. 1039. M. IV. 2. 152. Prabha-vati Pra. 4. 121. NH. 5. 17. యిన్నాళ్లరీతిగా దింతనుండేమియుమివిచ్ఛలవిడిమెలగరాదు.

విచ్ఛవిచ్ఛలు n. s. (Anuk) Dispersion on all sides; scattering about. యథాయథలు. D.

విచ్ఛవిచ్ఛలు adv. (Anuk) Pell mell, dispersedly. యథాయథలుగా.

విచ్చాటాకు n. s. A coloured palmira leaf rolled up and put in the pierced ears of women, in order to widen the bore for an earring. చెవ్వాకు. OG.

విచ్చుకత్తి n. s. A drawn sword. దూసినకత్తి.

విచ్చుట v. n. To become open, or loose, open itself, burst asunder as a ripe fruit, to be cracked or broken, to be dispersed, split. విరియుట, వికసించుట, వీకుట, చీలుట. A. 4. 170. మబ్బొక యింతుకవిచ్చుచిచ్చు మొగ్గయి మరి పాసిపోదురుశివ శ్రదిశాగతులై నయభస్ముత్. టీ|| విచ్చు మొగ్గయి, పోగువీడినవారై. Pal. 450. వెల్లికట్టణమంతవిచ్చియా ట్టలోనికేగడమంచు. మొగ్గవిచ్చినది the bud opened. దండువిచ్చి యథాయథలై పోయినది the army broke up and every man went his way. ఆగోడవిచ్చినది a crack has opened in the wall. ఆకుండవిచ్చినది the pot burst. మూసలోలోహముకరిగకన్నువిచ్చి ఆడేటప్పుడు when the melted metal looks quite clear.

విచ్చుట v. a. To open, or loosen; untie; undo, spread, expand. వీచ్చుట. దానికొప్పువిచ్చినాడు he untied her knot of hair. కన్నువిచ్చివాండ్రను చూచినాడు he opened his eyes and looked at them. పాముకుడగవిచ్చినది the snake spread or expanded its crest. ఆగొడుగునువిచ్చు open the umbrella. యింటినివిచ్చి మరి పైకచోటకట్టుకొన్నాడు he pulled down the house and had it built in another place. Vema. 170. కుల్లువిచ్చినగిసతుట్టు పెన్నూరంబు. ib. 174. మేడితండబూడ మేలి మైయుండునుపొట్టివిచ్చి చూడవురుగులుండు. T. 2. 84. సాంప్రదానిధూతుంబువాసినగుక్కునెరిగొప్పు విచ్చి. ib. 3. 27. నిచ్చనిచ్చలుంబొరవిచ్చివిచ్చలవిడింఠాలిననిచ్చలంపుశుచ్చకపురంపుతరాగంబునం.

విచ్చేయుట v. n. To come, the same as వేంచేయుట or విజయముచేయుట. H. 5. 48. లావుశీత్రువ

చెడగొట్టిలాడి బోవ జేసిదోలనిటకు విచ్చేసిగార. Vish. 6. 98. నీకెల్లనుభంబులుంగలవువిచ్చేయుండు నేడంబుబల్లినరాజేంద్రుడుకట్టణంబునకునేగె. BX. 32. 2. వచ్చినవల్లభుగనుగొనివిచ్చేసినటంచు శతులువికసితముఖులై. Paidim. 4. 184. ఆమన్న థాకారదనటికెచ్చ టి కేగువిత్తంబుకల్పివిచ్చేసె సెక్టా.

విచ్చాయము * n. s. A flying shadow, (as that of a flock of birds.) కుయులయొక్కనీడ.

విచ్చాయము * adj. Faded. నిస్తేజశ్చ మైన. G. 6. 117. నినుజూడకొజనుదెంచునప్పుటియెడకనేకొన్న మార్గశ్రమంబునవిచ్చాయములైనభక్తుని కదాంభో జంబులవ్యంతన మ్రనిలింపావళిమాళి రత్నములచేర త్రాదిర క్తశ్రభక, గనుకట్టక శివరాజ్యకట్టకుగునో గాకీపురాధీశ్వరా.

విచ్చిత్తి (Vulgarly విచ్చిత్తు) * n. s. Loss, destruction. భజ్జము. గర్భవిచ్చిత్తి miscarriage.

విచ్చిన్నము * adj. Parted, divided, cut, separated, interrupted. భిన్నమైన, భగ్నమైన. అవిచ్చిన్నమై న or నిర్విచ్చిన్నమైన continual.

విచ్చేడము * n. s. Separation, disjunction, removal. వియోగము, భంగము.

విజనము * adj. Solitary, private, lonely, uninhabited. నిజానమైన.

విజయము * n. s. Conquest, triumph, victory. గలుపు. D. This word is used in the titles of several poems, and can be translated 'Adventures' or 'Tale,' as తారాశ కాంకవిజయము The adventures of Stella and the Genius.

విజయదశమి * n. s. The tenth day of the month Aswina: being the day after the festival to Saraswati; on this day are worshipped all the books, arms and instruments of trade which were collected on the శివశక్తిపూజారంభము.

విజయనగరము * n. s. The town Vijayanagar. 2క కట్టణము.

విజయపురము * n. s. Vijayapoor the capital of the తుళువదేశము.

విజయముచేసుట v. n. To proceed; deign to come or condescend to go. వేంచేయుట, విచ్చేయుట. యీవేళమాయింటికివిజయముచేస్తారా will you do me the honor to come? or, condescend to come? will you favour me with your com-

pany? A. pref. 21. దేవదేవుండువిజయంబుచేసిన యాశ్చర్యము. ib. 6. 190. ఆత్మశుద్ధిగమనకతి వైభవమున, నతివదోహ్లాది విజయంబుచేసి. ib. 6. 168. మాశ్రీరమునకు నిజయంబుసేయ శుక్రకని క్రు. ib. 4. 111. విద్వికత్యంహారంబునకు విజయం బుచేయుమనుటయ.

విజయస్తంభము * n. s. A pillar of victory. జయం వివేసిస్తంభము. A. 4. 345. పొట్టునూరివిజయ స్తంభోశులోట్టంకిత.

విజయి * adj. Victorious, triumphant. జయమును పొందిన.

విజయి * n. s. A conqueror. జయించినవాడు.

విజయాధవ * interj. Hail to so and so, here's to the health of so and so. శోభోక్తుప్టుడుగానుండుము.

విజయుడు * n. s. A name of Arjuna. అజునుడు. విజయవిలాసము a poem in his honour. Jaya and Vijaya are the names of the two porters at the gate of the palace of Vishnu. విష్ణువు యొక్క ద్వారపాలకులలో నొకడు.

విజాతీయము * adj. Of a different species; of a different sort, or nature. Strange, queer, odd. విశేషమైన, భిన్నమైన, వింతైన, అద్భుతమైన.

విజగీడు * n. s. A desire of conquest, emulation, rivalry. శురజయేచ్ఛ. A. pref. 12.

విజగీశులు * n. s. Desirous of victory. శురజయేచ్ఛులవాడు. A. 4. 195. ib. 3. 21.

విజిత * adj. Subdued, overcome, conquered. జయించబడ్డ.

విజృంభణము * n. s. Budding, expanding. వికసనము, వ్యాపకత్వము.

విజృంభించుట * v. n. To bloom, flourish; to be in its pride, shine forth, display. సామర్థ్యముశ్రుతాశించేసుట, D. వాడిచ్చుడునిండావిజృంభించిచిల్లన్నాడు he is now in his pride. నిండావిజృంభించవోకు do not hold up your head too high. H. 4. 244. అయ్యంభోజనయనవిజృంభించి మెలగుచున్నవశరంబున.

విజృంభిత * adj. Spread, open, expanded. వ్యాప్తమైన. A. 1. 45. ib. 2. 60.

విజ్ఞవిజ్ఞగ adv. In a mangled manner. నజ్ఞనజ్ఞగా, నజగుజులుగా. Swa. 4. 85. విజ్ఞవిజ్ఞగదన్నుగవిడవకెలమికరకుటం ప్రమునిరికింబిగజ్జగదల. టీవిజ్ఞవిజ్ఞగదన్నుగ, నలిసలిఅయ్యేటట్లుతన్నుకూపున్నట్టిటిగిన్ని. In pieces, piecemeal.

విజ్ఞోడు గావుండే or విజ్ఞోడైన * adj. Odd, not alike, not a pair, discordant. జరకాకుండావుండే. Vajjyanti. 1. 86. శ్రవణశంకుమదంబుశంధించిమునివ్రేళ్ల మృదురితివైతిగ మెరుగుసేయు, శృతులువిజ్ఞోడైనచోదంత్రి విగవిరావీంచి కిటకిటవిరద ద్రిశ్చు.

విజ్ఞప్తి * n. s. Information, representation, request. విజ్ఞాపనము. A. 3. 2. నిత్యంబుకాశ్రుతిచోరివాదమగుటక విజ్ఞప్తిలేకందాన త్యూర్ణశస్వలుడౌట. టీవిజ్ఞప్తి, విన్నతుము.

విజ్ఞాత * adj. Celebrated, famous, known, understood. శ్రుతిద్ధమైన, తెలుసుకోబడ్డ. A. 3. 82. విజ్ఞాతయోగశాస్త్రుండవీవు.

విజ్ఞానము * n. s. Knowledge, science, learning. A. 6. 86. యిట్లమావిజ్ఞానంబు నెట్లనిన.

విజ్ఞాని or విజ్ఞానుడు * n. s. A man of science. విశేషజ్ఞానముగలవాడు. A. 3. 20. ఘనవిజ్ఞానుక్రమంబునకానిరి.

విజ్ఞాపనము * n. s. Representing, informing. విన్నతుము. A. 6. 130. ఆతనిచేతవిజ్ఞాపనంబుచేయించిఅనుమతిగాంచి.

విజ్ఞాపించుట v. a. To represent, address, request. విన్నతుముచేసుట.

విజ్ఞుడైన * adj. Skilful, conversant, wise, learned. నిశ్చలుడైన. D.

విట * adj. In the style of a buck or gallant; waggish. విటశంబంధమైన. L. 5. 66. విటవటుశంధానవిద్యలమెరసి.

విటంకము * n. s. A dove cot, an aviary. కపోతశాలిక, చోపాశ్రంథాలమొదిలేసె. SC.

విటకాడు * n. s. A buck, a dandy, a blood, a fellow, a gallant, a cavalier.

విటతాటము, విటతటము or వీటతాటము n. s. Confusion, disorder. తారుమారు, వీటతాటముగ adv. Topsy-turvy. తారుమారుగా. ఈవలిదావలనావలిదీవలననుట. D. విటతాటముగ, అనగాకీలుకీలువిరువను. OG. ABA. 3. 74. విటతాటమనకీళ్లవిరిచిపెట్టుటయ, దయ్యముటట్టియుండుటయమరియుండు. BD. 6. 866. శ్శటికశులింకమైస్ఫుటకాంతిజేసి చటులభాశ్రీరకరశటలమంతయును, విటతాటముగదితాతటములుగక్క. ib. 6. 202. వెనకైనశ్రుతిమలవిటతాటమూడి, వశకులన్నియు శ్రద్ధివైటించెగానె. M. III. 7. 82. కోటబన్నినఘోరదానన

కోటిజ్జునదోలియ, క్లోటనల్లడలంను హూగ్రత గూలదోదీశమున్నను, క్లోటతోరణ యంత్రకేతన గోశ్రురాట్టకసంహతుత్, వీటతాటము జేసీరక్కపిచి రులాక్కటమాత్రలోక.

విటత్వము * n. s. Beauishness, the being a dandy, buckishness. కుల్లవికత్వము, విటకానితనము.

విటకుము * n. s. A branch of a tree with it's new sprout or shoot, a clump, a cluster. వృక్షశ్రోం ధోర్వశాఖాయాం, కొమ్మ, శ్రోంభె, దుబ్బు. SC.

విటపి * n. s. A tree. వృక్షము.

విటశ్రురుముడు * n. s. A gallant or paramour. బారశ్రురుముడు.

విటీ or విటకత్తె * n. s. A woman of pleasure, a female rake. బారస్త్రీ. A. 5. 151. విటీవిటకోటికి ముప్పులండశంబుగగ్యకనినియు. H. 4. 189. పోగావరెసాభ్రమించు విటకత్తెలయల్లు దీర్చబోయెదో.

విటుకులాడి n. s. A belle. వస్త్రేలాడి, కులుకులాడి.

విటుడు * n. s. A buck, a dandy, a blood, a gallant. కుల్లవికడు.

విట్రోత్రంసుడు * n. s. A leader in fashion, the prince of gallants. కుల్లవికశిఖామణి.

విట్టరము * n. s. A tame hog. సూకరము, పూరదంబి.

వితాయి (K) A certain tune. రాగశేషమేమో. BD. 3. 1874.

విడ The Root in A, of the verb విడుట To become loose &c. R. 3. 61. విడగంటిమిభవబంధము.

విడంబ, విడంబమాన, విడంబి or విడంబించు adj. Like, resembling. అనుకరించే. Pariz. 3. 83. మణికుట్టి మతలత్రవీణింబితతార కాకుటుంబంబులవిడంబించు పారిజాతకుసుమోశుహారంబులవలన. A. 3. 110. కాంబ ప్రాద్యభ్రీవిడంబివృత్తశిరోధి. In an inscription are these words. శీకలనరశుతిమణిమకుట విడంబమానచరణనఖికిరణ. Vaija. 2. 85. అనఘవే శ్యావిడంబ వర్తనములెన్నునిసుకప్రాతరయాణోలి యేలత్రవ్య. టీ|| వేశ్యావిడంబ, బోగము దానికి అను గుణ్యమైన, అనుసారమైన.

విడంబనము * n. s. Imitation, copying. అనుకరించడము, అనుకరణము. T. 5. 84. అనేకకోటియారాండసుండల ప్రధాడంబరవిడంబనంబైనయారా జుదివ్యతేజంబు. టీ|| విడంబనంబైన, అనుకరణము:కలదై.

విడంబము for విలంబము * n. s. Slowness, tardiness, delay. తడవు. వాడురావడమునకు నిండా కాలవిడంబము అయినది his coming was a great delay.

విడంబించుట * v. a. To imitate, copy. అనుకరించుట. (విశ్రరించుట. D.) P. 1. 283. చంద్రవింబంబువిడంబించుగుంపులుగాని. టీ|| విడంబించు, అనుకరించగా. T. 3. 29. నీరదంబులడంబువిడంబించుచీకటిద్రూకులును.

విడంబిత * adj. Imitated, copied, simulated, transformed. Extended, spread. అనుకరించబడ్డ, విశ్రరించబడ్డ. P. 4. 145. విడంబితశంబరారంభంబు గావుననాక్రాంతపాతీనాంకంబై. టీ|| విడంబిత, విశ్రరించబడ్డ, అనుకరించబడ్డ. R. 5. 129. వచ్చెముని ధైర్యధనపాటగుర్ని సూర్యనభిభువిడంబితక కా దీ వ్యచ్ఛతురవడన.

విడంబితుడు * n. s. He who is distressed, mortified, annoyed. ఓడితుడు, బాధించబడ్డవాడు. Vasu 5. 71. అంబకశుంచకంబుగల, యంబచరింపుచునంబకత్రయాడంబరకాలిచేగడువిడంబితుడైన యనంగుడానూపాస్రాంబక బాంధవుంజెనకి యారడి బెట్టెడివాడెయంచు.

విడచుట or విడుచుట v. a. and v. n. To relinquish, leave, quit, abandon, give up, loosen, slacken, untie, undo. To cease, to terminate. చాలించుకొనుట, వడలుట. ఆచెట్టునాలుగుకొమ్మలువిడిచినది this tree has produced four branches. వానవిడిచెను the rain is over. గ్రహణమువిడచినది the eclipse is now over. బీడవిడచినది the plague is over, or ceased. అంటువిడచినది the impurity is now over. దయ్యమువిడచినది the demons have quitted him or let him go. క్రోధమునువిడచినాడు he has laid aside his wrath. చేలోఆవునుమేయవిడచినాడు he let the cow go to graze on the crop. ఆహారమునువిడచెను he gave up eating. ప్రాణమువిడచెను he gave up the ghost. కన్నీళ్లు విడచెను she shed tears. వానికి రెండు గ్రామాలు విడచినారు they granted him two villages. Narasimha. §. 37. ఓడంబులమంబిననుభవించిన గానికర్మక్షేణంబైతెగానివిడచు. P. 1. 729. శిలతోనడచిన నెల్లితో ప్రాణమువిడచె.

విడత or విడుత n. s. (in composition) Time, as వైకవిడుత once. రెండువిడుతలు twice. * విడదల n. s. Release, liberation, freeing, setting at liberty. నివృత్తి.

విడదల కావడము n. s. To be released. నివృత్తి కావడము.

విడదొక్కట To allot, set aside, grant, as land. విడుచుట, ఇచ్చుట. ఆపూరికింబయ్యారూరిపాలములో కొంతభూమివిడదొక్కినారు they allotted some land for that village.

విడనాడుట v. a. To cast off, desert, quit, relinquish, divorce. విడిచిపెట్టుట, వదులుట. Vema. 221. యిది నాకువలవదనుచును వదలకమదిలోననై నవస్తువు భ్రమతల్కదివిడనాడకుండిన నదుగో శంసారవీజమందురు. ib. 1752. కూశగూళమెచ్చు గుణవంతువిడనాడి. Sar. D. 499. అంతటనృపతి భార్యనువిడనాడి, వింతింపుచునుగడ్డెచేరికూర్చుండి. P. 3. 116. ఏనకపంజలుజరమై త్రినిధివిడనాడదివక. టీ|| వదలిపెట్టుకూడక. ib. 4. 376. డీకానిపట్టిన(ప్రాణ నాధువస్తు)ంచలమించుకేని విడనాడక నెవ్వడినీడుకొంచు. టీ|| విడనాడక, వదలక. ib. 1. 425. విడనాడకునునినైన్యం బడరంమత్తుణము బ్రాహ్మణాశుములకగడగరగించిన. టీ|| విడనాడకుమని, నన్నుయిక్కడినుంచిపోగొట్టుకుమని. ib. 2. 166. యెవ్వరికేదిమార్గమా నడవడివారికింతవిడనాడరుగాగడలేరునంతకుకా. టీ|| విడవరు.

విడబడుట or విడిబడుట v. n. To escape, get free, break loose. విచ్ఛలవిడియవుట, కట్టువదిలించుకొనినిరంకుళము గావుండుట. BD. 4. 352. అతనిమహూద్దండగజము, తన్నుదామరచిమదగ్రశ్రేయగుచు, కడిదిమావంతునిబడర్పూళిచేసి, విడివడిదండెల్ల విరియదోలుచును. ib. 4. 365. విడివడిమదకరివడి గొనిపురుచు. ib. 4. 243. కలితవదనోద్రిక్తజలధారలాలకవలివేగమునననివారిచవృత్తి, విడివడియత్పూరి వీధి నేతెంచు. అదివిడబడిమాట్లాడినది she shook off all shame and spoke.

విడవలి n. s. A kind of grass (Andropogon muricatum) used for thatching. వట్టివేరుకసువు. విడవటిల్లు a house thatched therewith.

విడాకు n. s. (i. e. విడి, ఆకు) A loose leaf.

విడి n. s. Clearness, transparency, brilliancy, నైర్మల్యము, స్వచ్ఛత. P. 3. 285. విడిగలమానికముంబుర్రడితోడంగూర్చినట్లు. టీ|| విడిగల, స్వచ్ఛమైన. ABA. 2. 526. పుస్తరాగాభిదమరకుకెంతుననదివనైతగ్గనకరపక్కయంక్రమకృత్రిమంబగునదినేరురవాయనతల్లాంతివిడియనదనరుచుండు.

విడి adj. Clear, transparent. Single, odd, extra. Spare, unoccupied, unemployed, loose, స్వచ్ఛమైన, నిర్మలమైన, తుల్యమైన, ఒంటి, మిగతగావుండే. N. 9. 219. విడికెంపుపడగగొడుగులు, కడ

వేడుక శేషుదూస. టీ|| విడి, కాంతియుక్తమైన. T. 1. 8. కళుకుజగజంపువిడికెంపుకంకణంపుకులుకులాలయంక. Sar. D. 51. విడిరత్నములసెుత్పవేలిముద్రికలు. Ila. 1. 14. విడికెంపుగనుమింపుపెడవితోడ. Vish. 3. 370. తదీయరహస్యావహముగ సెుక్త విడితిహాశముచెప్పెకా. విడి, అనగాత్రత్యేకమైన అనితోచినది. విడిపుష్పము unstrung flowers. విడిముత్యములు loose pearls. విడిమనిషి a single man, an extra man, one who is unoccupied or unemployed. విడిఆకులు loose leaves, not stitched. విడిఖండువ a single cloth (meaning one of the pair) విడిపావుతోడు one sandal, an odd one. విడిమేను, అనగాదిశముల naked. Satyabha. 1. 34. విడిమేనులుగనిల్చివినువాకనిరాడుకన్నగాంగనలనుపట్టికట్టి. విడిమేనులుగనిల్చి, అనగాదిశములగానుండి. విడియైదువ, అనగాలంబ a loose woman. Satyabhama. 4. 38. వింతగా సెుకవిడివిశంతరించి, విడియైదువలచుట్టరికంబువాంకించి. విడియైదువలు, అనగాబోగమువాండ్లు. విడికథ a riddle, charade.

విడి (past pl of the verb విడుట) Setting aside, leaving off. విడిచిపెట్టి. P. 2. 166. అడగనిలేమిబొట్టబూరలయ్యనుధిరుదొకా సెుకత్పడుకా, విడిచరియింత దగ్రువదివి, గృహబుండలీమానసీంపదం, బాడవయియుండియున్నడవబాడదియెవ్వరికేదిమార్గమానడవడివారికింత విడనాడరుగాగడలేరునంతకుకా. టీ|| విడి, వదలి.

విడిగావుండే * adj. Single, unoccupied, unemployed, loose. ఒంటరిగాడుగావుండే, మిగతగావుండే, పుకటిసెుకటిచేరకుండావుండే.

విడిగోలు adj. Spare, unemployed. చూరు. విడిగోలుయెద్దులు spare bullocks. చాడువిడిగోళ్లమీద దున్నుతాడు he ploughs with different yokes of cattle in turn.

విడిచి (past pl of the verb విడుచుట) Leaving off, giving up.

విడిచిపెట్టుట v. a. To relinquish, leave, quit, abandon, give up. To loosen, untie, undo. చాలించుకొనుట, వదలుట.

విడిదల or విడిమట్టు n. s. A halting place. దండుదిగ్గనశ్శలము. D. M. VI. 3. 70. విడిదలకుపోయినపుడు నీకాడుకులెల్ల నాపగానందమనికడకరుగుచెంది.

విడిది n. s. A lodging, a residence. దిగుబాట. D. L. 4. 240. యావిడిదింటిలోనికేలమాయ ib. 10. 36. శయ్యకవిడిదిజనుడెంబిలిది.

విడిచివేసుట v. n. To halt, stay, abide. దిగుట. Vish. 7. 416. కృష్ణకాంసు కేలగిలింపినేడుమాయిం
టవిడిచిసేయెగుదెల్లియనిననేడుదీరదరుగుము.

విడిచేరుట v. n. To shine, sparkle. శ్రుతాశించుట. P. 4. 391. విచవనిరగులిరుపురకివ్వడుపుననుకర
ణనుభయ వస్త్రాంచలముల్, విడిచేరు నక్షతలలో
ముడివెట్టిరిశంచశరదుముడివెట్టంగఁ.

విడిపించుకొనుట v. n. To escape, get free, break loose. విడిబడుట, వడలించుకొనుట.

విడిపించుట v. a. To loose, let go, release. విడిచి
వెట్టుట, వడలుట, పోనిచ్చుట. Radha. 3. 64. శ్రీ
బాలలాతుమలంతుఁ విడిపించవోయిన. తనకుకొంత
భూమివిడిపించుమన్నాడు he asked them to grant
or allot him some land.

విడిపోవుట v. n. To cease or terminate. తనకుతా
నేవడలుట. D.

విడిబడుట or విడివడుట v. n. To escape, get free.
break loose, to shake off (shame.) విడిపించు
కొనుట, జంకువిడచుట. Bmj. 2. 70. విడిబడిచాశీతి
బంధముల్ శీలుతు నెగడి. విడిబడి, సిగ్గువిడచి. Vema.
1218. విచ్చుక త్రితోడవిడివిడిపాలిపేర.

విడిబట్టుచేసుట v. n. To halt, stay. దండుదిగుట,
బళిచేసుట. Bobbili. 2. 213. యట్టువిడివట్టుచేయ
దిగంతదంతి, కర్ణకోటరపాటనతుమవహించివన్నె
హంపీరుకోటలో మిన్నువగల మొరయు సాహేబు
నోబత్తుకరముదనరె.

విడిముడి n. s. Wealth, riches. ధనము. D. విశ్వర్య
ము. Rudrapas Nar. 1. 49. కొడుకులు లేనిమను
ష్యుడు, విడిముడిగలవానికంటెవిశ్వములోనకా, కొ
డుకులుగల్గినమనుజుడు, బడుగైనను మేలు కుముద
బంధుకులీనా.

విడియ plu. విడియలు n. s. Betel and nut. తాంబూ
లము. BD. 5. 555. శీరశీలింగావశరముచెల్లించి
కురికించయందొక్కవడిగంబుక్రింద విడియలతోరెం
డువేలమాడలను. ib. 5. 589. పడిగంబుకిందటబళి
వండుమున్నుయడదినమాడలవిడియముల్ గాంచియె
క్కడివిడియలిం దెవ్వరువచ్చిరిక్కడికనిరనయింతినియ
డుగ.

విడియలైము n. s. The glove or leather worn on
the huntsman's arm, for the hawk to perch
upon. డేగముదలైనవికూర్పుండదమునకైవేటతా
నిచేతికికట్టుకొనేచర్మము. Swa. 4. 82. లీలమలీందు
డొక్కడు, గళిందనుతోర్చి శిరోజనిదతాందోళితకో
కరేఖదనతోరపునల్లనిదీర్ఘ బాపమపైహాలంపె

ఘోలవిడియలైమునందల యెత్తిచూచుబద్ సాశువ
ముఁ వడింజనుశశంబువయిఁ విడిచెఁ మహాలాధ
తిఁ.

విడియము or విడ్యము n. s. Betel with areca nut
&c. తాంబూలము. D. T. 5. 205. వెలయభుజియిం
చికపురంపువిడియములును.

విడియించుట v. a. To lodge, place, cause to alight.
దింపుట, దించుట, బళిచేయించుట. A. 4. 170.
రయమునవృష్టికైయొదిగి రచ్చలపైవిడియించురుగ్ర
తక. టీ॥ విడియించురు, దిగుదురు. Dab. 145. పా
లుపొందుచక్కరంబులవిడియించి. Bhallana. 4. 12.
కుంతలేశ్వరుడెదురేగుదెంచిబహువిదిత్రితా గారం
బులవిడియించి. Vicr. 4. 147. శకల సైన్యంబునుశ
ముచితశ్రుతేశంబుల విడియించునుతుని నూనునాజ్ఞా
పించి. ND. 2. 88. నలుదండువిడిసెయందరనప్పుడ
న్నినెళ్ళులవిడియించినిష్ఠ నున్నంత.

విడియుట v. n. To halt, stay, alight. వసించుట,
దండుదిగుట. D. దిగుడుట, బళిచేసుట. A. 6. 172.
విశ్వకర్మనుశ మయంబు గాగట్టినవీడు బట్టునవిడిసి.
Vish. 6. 198. రావణుడభిలామరవిద్రావణుడరు
దెంచివిడిసెతన సైన్యముతోక. R. 8. 84. గృహం
బువిడిచివచ్చివిడిసిరదలిచాలిను మాలిమాల్యకంతులి
చటమనుజనాధా. Vicr. 4. 147. తదీయత్రుధానా
గారంబునవిడిసిశకల సైన్యంబునుశముచితశ్రుతేశం
బులవిడియించునుతుని నూనునాజ్ఞాపించి. Pal. 118.
మేడపి, విడిసిరి మేదినిశ్వరులు. మేడపి అనేపూరి
లోదిగిరి. Dab. 99. వెయ్యెలయము సువ్వవిడియుట
గాదె. ND. 2. 88. నలుదండువిడిసెయందరనప్పు
డన్నినెళ్ళులవిడియించినిష్ఠ నున్నంత.

విడివడుట See విడిబడుట.

విడుగర n. s. Release, liberation. విడుదల, విమో
చనము. M. XII. 3. 207. ఉరిఠైవన్యోరికియిచ్చు
డవెరవారగనే నునికు విడుగరసేయం దొరకొనుట
నీడుభాగ్యం బరితత్వముదొరగ మైత్రి యలవరపును
దిక. ib. XII. 3. 210. అనుడునట్టులగుటగాత్మనే
రింకయ గాదేశంధిమైనగాదు బ్రతుకునీడు విడుగర
యనునిజమగుటాహించినిన్నుజెందె ముద్ధినిశ్చయం
బు.

విడుగుట v. n. To blow, or expand as a flower.
వికసించుట. S. 1. 164. ముడిగతోగలతిగరిక్కలు
విడిగతు దోజములుడిగెవెన్నెల.

విడుచుట v. a. To relinquish, leave, quit, let go,
give up, abandon, loosen, untie, undo. త్యక్త
ముచేసుట, వడలుట, వడలుకొనుట, మానుకొనుట,

విచ్చుట. బాగామువిడుచుట to discharge a rocket or let it fly up. ఆకోటనువిడిచిపోయిరి they quitted the fort. కొడుకునుశుభ్రకూటములోవిడిచినాడు he put his son to school. తర్వామువిడుచుట to perform a certain rite. శుట్టినశుట్టువిడవడు he will never let go his hold. అక్షరమునువిడిచెను he granted or bestowed a village. బట్టువిడిచివేయుట to undress, take off one's own clothes. కొమార్తెను అత్తవారియింట్లోవిడిచినాడు he left his daughter at the house of her mother-in-law. దినమువిడిచిదినము on alternate days ; every other day. బట్టువిడుచుట to strip. పూపిరివిడుచుట to give a breath. ప్రాణమువిడిచినాడు he breathed his last. వాండ్లనుచెయిచిడిచినాడు he abandoned them. KP. 1. 56. తడలంకారచామరంబులు రెండు విడిచివుచ్చుకొనితనప్రియుండునుందానుసునిరుగలంకులనిలిచియల్లనవీచుచు. Vish. 2. 55. నిమాడకాబడిప్రాణముల్ విడిచెడక. Casikh. 2. 144. విడువంగవచ్చునెఱుఘ్నంధకారార్థుడుంఠివిఘ్నేశుమందూకజతరు. Vema. 171. కొంగుకానువిడిచిగొమ్ముననీరాడు. Vema. 52. ముచ్చుతీర్థమాయిముల్లెవిడుచుగాని. Bhairava Satac. 62. జననిగుణంబుదావిడువజాలనటంచు. This verb is vulgarly added to some others, thus ; పోయివిడిచినాడు he went away. చెప్పివిడిచినాడు for చెప్పినాడు these phrases are utterly wrong, and are peculiar to Madras.

విడుట v. a. To relinquish, leave, quit, abandon, give up, loosen, untie, undo, let go, separate. త్వజించుట, మానుకొనుట, వడలుట, విచ్చుట, విచ్చుట, వీడ్చుట. A. 4. 257. అస్యదేవ్యనధర్మవిడుమువిశ్రునేలవేడితేని. టీ. విడుము, పరివారింపుము. ND. 3. 614. విడువిడుసునిచెయ్యివిడుపించుకొనుచు. Ohenna. 2. 289. చక్రముల్ కవవిడిశించరించె.

విడుట v. n. To sever, be separated, fall asunder. తనకుతానేవడలుట. D. వీడిపోవుట, విరిసిపోవుట. Vem. 470. నీళ్లమాదబుగ్గనిలచినయశ్వుడుతళ్లువేగవచ్చితాకుగాక విడెడుకుండకింపవ్రాంతికుడుడురు.

విడుత or విడత n. s. (In composition,) Time లేత. ఒకవిడుత once. రెండువిడుతలు twice.

విడుదల or విడువర n. s. Release, liberation, setting at liberty. కడతేరడము. D. నిచ్చుతి, విమోచనము.

విడువట్టు n. s. Lodge, inn, halting place. బళి. Pariz. 3. 76. అసురవిభుండునేరిపినయానకుడైవిడువట్టువైజయంఠమునకుజిత్తగింపున.

విడుపు n. s. Leaving, release, liberation. విడుదల, నిచ్చుతి. యింకావిడుపుచూశలేదు it has not begun to abate. ఆయనవద్దకుట్టువిడుపువున్నది he knows when to be harsh and when to be gentle.

విడువడుట v. n. To separate, be severed. వీడియెడబాయుట. Padma. 3. 11. కవవిడువడనిజక్తువలుమెయ్యురవుతోబాలువువింకముఘానినిలచెగాక.

విడూరళిల * n. s. The stone called Cat's eye, or Lapis lazuli. వైడూర్యము. A. 4. 138. పెళ్లెళ్లమంచువిట్టురునుభీతివిడూరళిలంకురచ్చులోత్పలకినియై.

విడెంబు or విడెము n. s. Betel prepared with areca nut and lime. తాంబూలము. D. H. 2. 51. మంత్రసానికివిడెమిచ్చెమువతతోడ. ib. 5. 151. విడెములాదవిలింపవెలదిజక్తు. ib. 2. 57. కశ్రువిడెంబుజిగిచల్వగలుగుసాగను. ib. 2. 124. వస్త్రైగలదుశ్చుటమొక్కవిడెంబుత్రికటక.

విడెడు Present p|| of the verb విడుట.

విడ్డూరము n. s. Obstinacy, stubbornness, enmity. మూర్ఖత్వము, శత్రుత్వమున్ను. Pal. 334. విడ్డూరములువచ్చెవేగప్రాణముకు.

విడ్డూరము adj. Obstinate, stubborn, inimical. మూర్ఖమైన, శత్రుత్వమైన. రాజవిడ్డూరము the enmity between kings.

విడ్యము n. s. Betel prepared with areca nut &c. తాంబూలము.

విణ్ణయము * adj. Covered with dung, filthy, foul, శ్రురీపమయమైన. Surabha. 1. 67. ఖరమూత్రవిణ్ణయకర్మశ్శములు.

విత or వితయు See వితా.

వితండము * n. s. Wrangling, controversy, contention. దుర్వివాదము, అడ్డమాడడము. వాడునాతో వితండావాదముచేస్తాడు he wrangled or squabbled with me.

వితండావాది * n. s. A wrangler. దుర్వివాదముచేసేవాడు.

వితంతువు * n. s. Jade, wretch ; a word of scorn for a widow. విధవ, రండ.

వితంశము * n. s. A cage, a net, a chain or other thing made to confine beasts or birds. వ్యుగళి యిబంధనాశుకరణము, వలలుపురులుమొదలైనది. SC.

వితగాX adv. In vain. వ్యర్థముగా. Ila. 4. 78. ఆ
 హానావితగాXమానకూర్తాదిరూపములనుదాల్చితి.
 వితతము * adj. Stretched, extended, expanded,
 spread, diffused. విస్తృతమైన, వ్యాప్తమైన.
 వితతి * n. s. Assemblage, quantity, cluster. శి
 మూహము. D. Ila. 1. 103. విశ్రునువానినివితతిచే
 ఖాడించి. BD. 5. 1201. వినివేదితతదార్థవితతిః
 మున్ను.
 వితథము * n. s. A falsehood. అబద్ధపుమాట. D.
 వితథము * adj. False, untrue. మిథ్యమైన, అశత్య
 మైన.
 వితమరి n. s. A husbandman, a peasant. కాపవా
 దు. ABA. 3. 72. పాలమరియనXకాపునువితమరి
 దోరు.
 వితము n. s. Manner, way, mode, kind, sort. విధ
 ము. Vema. 2. 283. వితముచెలవినిారువేదాంత
 మెద్దడి.
 వితరణ n. s. Propriety. క్రమము, చక్కన, బాగు. ఆ
 పెండ్లివితరణగా చేసినాడు he celebrated the
 marriage with propriety. వాడువితరణXలవాడు
 he is a liberal man.
 వితరణము * n. s. Bounty, liberality. త్యాగము. D.
 వితరణి * n. s. A bountiful man. దాత. Calahasti
 Satacam. 77. శండినతరువువైబియులుజనునట్లవిత
 రణికడకేగువిద్యలెల్ల. In another Satacam, కలి
 మిXలలోభికన్నను, విలసితముXవేదమేలువితరణి
 మైలే.
 వితర్కము * n. s. Reasoning, discussion, doubt,
 deliberation. తర్కము, తర్కించడము. SC. శంక
 యము, ఊహ. D.
 వితర్కించుట * v. n. To reflect, ponder, hesitate.
 తలపోయుట, తోలాయమానచుడుట, మధనచుడుట.
 Padma. 3. 13. మరియునిట్లనివితర్కించు. M. IV.
 1. 2. ఒక్కనాటిట్లనివితర్కించి.
 వితర్ది or వితర్దిక * n. s. A raised seat, a terrace ;
 usually called a payal. వేదిక, ఆరుగు, తిన్నె.
 L. 3. 41. కస్తూరినలికినకనకవితర్దికల. DRB. 548.
 వితలము * n. s. The name of the second region
 in Pātālam. ద్వితీయాంశలోకము. SC.
 విత్ఫి * n. s. A span ; twelve finger's breadth. జేన,
 ఆనగాశండ్రించుఅంగుళములు. D.
 వితా or వితయ adj. Useless, vain. వ్యర్థము, ఆన
 గావ్యథా. D. ABA. 3. 112. తగువ్యథాథంబు
 వితాయనంX. T. 3. 97. రతికలనంచేల్పలేనిరట్టి
 రూపుకజకురతయజన్యనంబునువితయసుదా.

వితాకు n. s. Horror, confusion, నిశ్చేష్టితము. D.
 యెటూతోచకకలవరచడియండడము. T. 2. 88.
 తడబడుమీదెరుగడువితాకుననుండునువిన్నుబోతు
 టి|| వితాకుననుండును, యెటూతోచకవెరగుతుడట్లు
 నిలుచును.
 వితాకుచుడుట or వితాకవుట v. n. To be confused,
 or confounded, to be at a loss. నిశ్చేష్టచుడుట.
 D. యెటూతోచకకలవరముగావుండుట. G. 3. 21.
 మార్గముదబ్బికంఠలజ్జికిమదివితాకుచడివింత
 మునుంగుచు. Ila. 3. 70. సారగుసాస్తునిల్లుమదిజొ
 క్కువితాకవు.
 వితాన adv. In the manner of, like. విధముగా, రీ
 తిగా. Ila. 3. 59. నక్కయురులలోనవిక్కుకొన్నవి
 తాన.
 వితానము * n. s. An awning, tester or canopy.
 A heap, a quantity. ఉల్లోచము, మేలుకట్టు, శి
 మూహము. A. 6. 131. ib. 6. 90. ib. 5. 127.
 Suca. 3. 286. వినుతశిశ్యవితానమునకువాన. M.
 V. 2. 85. అనేకభూరుమావితానముగుండుయిశి
 ర్వి. ib. 3. 364. భవద్బలవితానముచీమలచాలుబో
 రె.
 విత్త * n. s. Skilfulness. తెలిసియుండడము. M.
 XII. 1. 257. అధికతపంబుననన్నినారాధించిబ్రత్య
 త్నుమగుటయుబ్రహ్మచర్యవృత్తంబుదమమును, వేదవి
 త్తయునహింశయుపాత్రదానంబు.
 విత్తము * n. s. Wealth. ధనము. Vema. 299. 165.
 Saudap. 76. శరవిత్తముగోమాంశము.
 విత్తనము n. s. A seed. విత్తు. D.
 విత్తళి Error for ఇత్తళి n. s. Brass.
 విత్తించుట v. a. To sow, i. e. to get it sown. ఆ
 పాలమునువిత్తించినాడు he caused the field to be
 sown.
 విత్తు * n. s. Wit, wisdom. జ్ఞానము. Vema. 550. వి
 త్తుమొదటిగురువు విశ్వంబునకునెల్ల శ్రూణవంశ్ర
 మొకటిశరమగురువు. Sivamucunda Satacam.
 78. ఊసముజడమునువిత్తును, గానిదిచైతన్యమెట్లు
 గానేచుఁగయా, తానేదానికిమూలము.
 విత్తు * n. s. He who knows. తెలిసినవాడు. వేదవి
 త్తు skilled in the Vedas.
 విత్తు n. s. A seed. విత్తనము, బీజము.
 విత్తుట v. a. To sow. విత్తుమొలువవేసుట. D. Vish.
 2. 156. జున్నులుXలయడవులుమహిదున్నకవిత్తకఫ
 లించు.
 విత్తులు n. s. plu. Perhaps for యుక్తులు. Pal. 380.
 కుడిచికోలవియెన్నైనకూర్పంXవచ్చు, విత్తులుఘటి
 యించువిజ్ఞనుచూడ.

విత్వాశము for వ్యత్వాశము n. s. Contrariety, opposition, reverse, difference. వ్యత్యయము.

విదగ్ధము * adj. Skillful, clever. శుమగ్ధమైన, నేర్పు కల. BD. 3. 335. శుసంచితవిదగ్ధాలాకుములను.

R. 5. 211. విదగ్ధస్త్రిగ్ధముగ్ధానురాంకనలక.

విదగ్ధత * n. s. Cleverness. కాశల్యము, శుమగ్ధత.

విదగ్ధుడు * n. s. A learned or clever man. కార్యకుశలుడు. SC. నేర్పరి.

విదర్భము * n. s. A dry, or desert soil. విదర్భదేశము Vidarbha; a district and city to the south-west of Bengal, the modern Bara-Nagpur or Berar proper. దేశభేదము, మరుశ్శలము. SO.

విదళము * adj. Opened, expanded, blown, as a flower. Rent, split. వికసించిన, కుగిలిన, బద్దలైన.

విదళము * n. s. Split pulse. Cuttings, chips. కందులు మొదలైనవాటికుప్ప, ఆనగాబద్దలు. D. పేళ్లున్ను.

విదళనము * n. s. Breaking, rending.

విదలించుట or విదల్చుట v. a. To shake off, beat off, get rid of. To reject angrily. జూడించుట, రులుపుట. D. Ila. 1. 189. చేతులు సెగలంటిపాక్క వెతతోవిదలించుమట్టమీనానై. DRY. 299. తిరిగియుదరికేగితిరుగంక పారలి, వాలినభక్తితోవచ్చివిదల్చు. BD. 4. 1942. వీకతోనలికినవిత్తులనీళ్లువిదలించుకొనిదెచ్చినేపిదంటి. A. 1. 14. ధూపితమెయందుటదక్క విదల్చువాలుచెప్పించు. టిల్లి విదల్చు, విశ్లేషించు. నన్నుపట్టుకొని విదలించి విడిచిపెట్టినాడు he chastised me.

విదళించుట * v. a. To split, cut, break, rend. కుగలకొట్టుట, నరుకుట. Mandhat. 2. 119. తటోకరిశ్శలముకొమ్ములచేవిదళించు జొచ్చె. Virabhadra Vij. 2. 120. విటులగుండెలలోన విదళించుచిగురాకుశిమ్మెటవ్రేతెందుశును సెనేడు. Krishn. Abhyu. 2. 156. కడగినవీరుదారనిలిఖద్గముచేవిదళించిపాచ్చుటో.

విదళిత * adj. Rent, torn, split. Blown, expanded. కుగలకొట్టబడ్డ, చించబడ్డ, వికసించిన.

విదారణము * n. s. Tearing, breaking, splitting, severing. కుగలకొట్టడము, చీలకొట్టడము.

విదారి * n. s. ఆనగా తెల్ల నేలగుమ్ముడు. SC.

విదారించుట * v. a. To tear, break, split. కుగలకొట్టుట, చీలకొట్టుట. Sananda Padya. 2. 17. దుగ్గాదేవికినీకీరాతకుతలందోడోవిదారింది.

విదారితము * adj. Broken, dashed to pieces. కుగలకొట్టబడ్డ, బద్దలుచేయబడ్డ. M. VII. 4. 308.

విదాహము * n. s. Great thirst. మహత్తైనదప్పిక. Ila. 3. 156. మదనవిదాహంబుమానదుననబోజినోవిశించామృతంబుననుగాని.

విదిక్తు * n. s. An intermediate point (or half-point) of the compass, as south-east, south-west, north-west, north-east. ఆస్నేయాదికోణములు. D.

విదితము * adj. Known, understood, evident, plain. తెలియబడ్డది. D. శ్రుష్టమైన, విదళమైన. M. III. 2. 34. వీరుదిత్పాలురువిదితయశలు.

విదితముగా * adj. Clearly, plainly, evidently. విశదముగా, శ్రుష్టముగా. Vish. 6. 8. విదితంబుగకాశ్రంబులుచదువుచువర్తించె. Vema. 668. విదితంబుగనడువువారివెదకుర. Cuchelo. 2. 47. జగద్విదితముగను. Nagnijit. 2. 183. తనదు మహాగ్రాహిణి విదితంబుగలోకముతేరివిపేర్చు.

విదితుడు * n. s. A celebrated man. తెలసినవాడు, ప్రసిద్ధుడు.

విదియ n. s. The second day after full moon or new moon. ద్వితీయాతిథి. D.

విదిర్చుట or విదర్చుట for విదల్చుట v. a. To shake off, beat off, get rid of. Bilh. 2. 63. మగుకశయనించమరిలేవి మైవిదిర్చిమదినిదలపోసిదలపోసి. Suca. 3. 387. దినాంతమునందువచ్చిబతోళ్లు నామొగంబున విదుర్చునుకొన్ని తృణాగ్రాండము ల్. T. 2. 98. మురిపెమునమేనువిరుతుకెమ్మోవిదెరకుకుచ్చెలవిదిర్చు కయ్యెదకొంబు జూర్చు. P. 4. 362. మణిమంజుశ్రీతము బెట్టిదువ్విస్తై గొజ్జగి నీరుజల్లిమెరుగుతోకొనపిప్పి విదిర్చిరోక్కచంచజ్జఘనాంకపెట్టెఘనసారయతామలకంబునేర్చునక.

విదిలించుట See విదలించుట.

విదిలించుట n. s. plu. Chastisement, reprimand. చీవాట్లు.

విదీర్ణము * adj. Torn, split, burst, broken. Expanded, opened. కుగిలిన, విచ్చిన. BRY. 3256. నేమిఘట్టనమునభూమివిదీర్ణమైపాంసురూకుమునన, భంబుచోరక.

విరుడు or విరుండు * n. s. Knower; he who knows. తెలిసినవాడు, యెరిగినవాడు.

విదులుచుట for విడల్పుట To shake off.
 విదులుట v. n. To fall or drop down. రాలుట. ఆ
 చెట్టుకుండలతో విదులుతున్నది the tree is overburdened with fruit. నివిడుమువిడల 'let thy venom perish' (a common curse.)
 విదుషి * n. s. A learned woman. పండితురాలు.
 విదూరము * adj. Very far or remote. నిండాదూరమైన. వివేకవిదూరుడు he who is devoid of wisdom. M. I. 1. 129. తమతన్నులవివేకవిదూరుల.
 విదూరుకుడు * n. s. A wag, a jester, a buffoon. హాస్యగాడు (వృత్తనాయకునికేసర్తవలెవుడు. D.) A. 4. 321. భుక్తిమీద విదూరుకపూర్వకములు రాణకవిగోష్ఠిచారపూర్వకము. టీ|| విదూరుక, శరీరహాశకులు. BP. 4. 1483.
 విదుషిత * adj. Dirty, ugly. మలీమశమైన, వికారమైన. P. 3. 352. ముషివిదుషితాకారము.
 విదేశగతుడు * n. s. He who is away from home, a pilgrim. దేశాంతరగతుడు.
 విదేశత * n. s. Absence from home. దేశాంతరవర్తిత్వము. Ila. 3. 165. ఇద్దరమిద్దరమైవిదేశతసేవ్యుకసెప్పి మోహమనునూతమునింగి.
 విదేశము * n. s. A foreign country, abroad, any place away from home. శరదేశము, అన్యేశలము.
 విదేశస్థుడు * n. s. Who remains abroad. శరదేశమునందువుండేవాడు.
 విదేశి * n. s. A foreigner. శరదేశస్థుడు.
 విదేశ్యుడు * n. s. A foreigner, visitor, emigrant. వైదేశికుడు, శరదేశస్థుడు. A. 4. 298. విదేశ్యుచెరచు.
 విదేశీయైన * adj. Incorporal, bodiless, without a body. శరీరవిహీనుడైన.
 విద్యై for విద్య * n. s. Science, knowledge, learning. Trick, guile. BD. 5. 208. అద్విరభక్తునియరగొండెతనము, విద్యైలాడుట గాకవిందుమెతోల్లి, విశరీతమిందరువెనకబల్చింతు.
 విద్యైము or, విద్యము n. s. The tottering gait of an infant. నిలువమొదలుపెట్టేవిడ్డఆడేఆట. N. 4. 165. జనకుండయ్యలువిద్యైమేదియనకృష్ణారామగోవిందయంచునటించు. ib. 9. 241. వెన్నుపెట్టెదమేదివిద్యైమున్నుగోకురమణులవడ్డవిద్యైములుశలువు. Paidim. 2. 4. వీడింకుగానేర్పవిడికెంపురాబంతిలలియొత్తిలివిరగననేర్ప, బోలవాడెడుపాటలాలింబివననేర్పనవ్వంకవికవికనవ్వనేర్ప, కాసు

రాశ్చుతనుదానెకూర్పుండగానేర్పనాడకాడకు
 దోగియాడనేర్ప, కేలూదివిద్యముల్కెరలియాడగనేర్పనడింకుమెల్లనేనడువనేర్ప. DRB. 152.
 నవులాలకుబాల్యనటనలేర్పడగ,విద్యముల్జేయుచువిభునిముందరను.
 విద్య * n. s. Knowledge, science, learning, language, tongue, art. Conjuring, juggling. మహావిద్య the great art. i. e. magic.
 విద్యమానము * adj. Existent, present. వుంటూవుండే.
 విద్యమానము * n. s. Condition, state. స్థితి. యిప్పుడువుండేవిద్యమానముచూడై if we consider the present state of things.
 విద్యము See విద్యైము.
 విద్యలాడుట v. n. To juggle. గారడివిద్యలుచేసుట.
 విద్యాధరుడు * n. s. A demi-god of a particular class, a fairy, or genie. జీమాతవామానాదిజాతి. D.
 విద్యార్థి * n. s. Pupil, student. చదువుకానేవాడు.
 విద్యుత్తు * n. s. Lightning. పెరువు.
 విద్రవి * n. s. Phlegmoid inflammation, especially deep seated or internal abscess. గర్భములోబుట్టినాభిలోపైలువెళ్లెత్త్రణభేదము. SC.
 విద్రవము * n. s. Flight, retreat, running away. పారిపోవడము. D.
 విద్రావము * n. s. Flight, retreat, running away. పారిపోవడము. D.
 విద్రుచుట See విదిలించుట. D.
 విద్రుత * adj. Liquefied; flown, running కరిగినిరుగాకాలే. T. 5. 225. దుద్రకస్వామినితవిద్రుతాత్మ. టీ|| విద్రుత, ప్రవిస్తూనుండే.
 విద్రుమము * n. s. Coral. A tender or young leaf or shoot. శుగడము, బిగుయన్ను. D.
 విద్వాంసుడు * n. s. A learned man, a man of letters. పండితుడు. D. విద్యవ్రుభువు a patron of learning.
 విద్వాంసురాలు * n. s. A learned woman. పండితురాలు, తెలిసినస్త్రీ. D.
 విద్విట్టు * n. s. Enemy, foe. శత్రువు. Chatu. 36. ఓరివిద్విట్టయకారి.
 విద్వేషము * n. s. Enmity, hatred. శుగ.
 విద్వేషి * n. s. An enemy, foe. శత్రువు. HD. 1. 1002. వెలయవిద్వేషులవిషయశంఖములే. Vasu. 3. 151. గురువిద్వేషివిశ్రయోగిసారణక్రూరుండు. టీ|| గురువిద్వేషి, గురుతల్పగుడైనచండ్రనకు.

విధ n. s. Pay, wages, hire. శీతము. D.

విధము * n. s. Kind, sort, way, manner, mode, state of the case. శ్రుకారము. ఏవిధముగా how, in what manner? యావిధముగా thus. యెన్ని విధాలచెప్పినావినడు whatever you may say he will not listen.

విధన * n. s. A widow. A term of scorn, applied to both sexes; like 'old woman' in English. విశ్వస్త.

విధాత or విధాతృడు * n. s. A name of Bramha, the creator. బ్రహ్మ. D.

విధానము * n. s. Manner, mode. Performing prescribed rites, or acts prescribed in the sacred books of the Hindus. విధ్యక్తశ్రుకారముగాచేయడము, శ్రుకారము.

విధాయకుడు * n. s. A director, an authority, particularly in religion. నిర్దేశ.

విధి * n. s. Bramha, God, Providence. Fate, destiny, luck. An act prescribed by the Vedas; effecting certain consequences. Order, command, law. Performing. చతుర్ముఖుడు, ఛాగ్యము, వేదశాస్త్రాక్రమిణి, నిరూగము, విధానము, అనగాచేయడము. SC. దేవుడు. విధిలేకవెళ్ళినాను having no alternative I went there. పదిదినములుయిక్కడవుండకవిధిలేదు there is no alternative; you must remain here for ten days. నావిధినేమందును this is my fate, what can I say? విధివశముగావిక్తినది by chance this was found. యథావిధిగానడిచినది it was done according to rule.

విధించుట v. a. To order, command, ordain or prescribe, allot, adjudge, assign. ఆజ్ఞాపించుట, నిర్ణయించుట. వాకికిప్రాయశ్చిత్తమువిధించినారు they appointed him a penance. యాశిక్షవిధించబడ్డది this punishment was awarded. యాశ్చైరూపాయలుఅడురాధమువిధించినారు they sentenced him to pay a fine.

విధు or విధుడు * n. s. The moon. A name of Vishnu. చంద్రుడు, విష్ణువున్ను. D. విధముఖి a maid fair as the moon.

విధుంతుడు * n. s. A name of రాము.

విధురము * adj. Agitated, distressed, overcome with anxiety or distress; bewildered, confused. Separate, absent from a mistress or lover. భయవివేకమైన, విహ్వలమైన, ఎడబాసిన.

విధురుడు * n. s. A widower. భార్యకల్పినవాడు. D. విధువు * n. s. The moon. Vishnu. చంద్రుడు, విష్ణువున్ను.

విధూననము * n. s. Shaking, tremor, trembling. విశరడము. D.

విధేయము * adj. Obedient. చెప్పినట్టువిధే. విసయవిధేయముగా with humble obedience.

విధేయుడు * n. s. He who obeys, an obedient man. చెప్పినట్టువిధేవాడు.

విధ్యండము * The universe. బ్రహ్మాండము.

విధ్యక్తము * adj. Prescribed, legal. యథావిధిమైన.

విధ్యక్తముగా adv. Legally. యథావిధిగా.

విధ్వంసనము * n. s. Ruin, destruction. నాశనము.

విధ్వంసిత * adj. Ruined, destroyed. పాడుచేయబడ్డ.

విసకరి or విసుకరి n. s. Hearing, listening. విసడము. D. Vema. 1982. విసకరికనుకరిబాసునుకనుకరినాకాంతగూడికలయగతిరుగు. L. 4. 70. శానియాదిచెప్పిరికోమలితోడ, విసుకరిమదియాలివీక్షింతుగోరి. Padma. 3. 14. ఏటికినారదుండుతరలేక్షుణురూపముచెప్పెజెప్పగానేటికివింటివర్తరినయింకుచునుండగయింతిజూడగానేటికివచ్చితిందిదకునేటికిజూచితి.

విసచె, ఆనగావిసుకలి, విసుట. OG.

విసతము * adj. Bowed, bent, stooping, humble, modest. వంగిన, నమ్రమైన.

విసతి * n. s. Humility, modesty, reverence, విసయము, శ్రుణణము.

విసతుడు * n. s. A humble, modest or unassuming man. విసీతుడు, నమ్రుడు.

విసని adj. Unheard of, not heard of. శ్రుతముకాని.

విసబడుట v. a. To be heard. విసుట. నాకువిసబడ్డది I heard it.

విసమి n. s. Not hearing, not obeying. విసకపోవడము.

విసమిత * adj. Bowed down, declined, humbled, conquered, వంచబడ్డ, జయించబడ్డ, వంగిన. Chandr. R. 3. 139. Sar. D. 415. వెడలిపెడ్డలగనివిసమితయగుచు.

విసమ్రము * adj. Bent, bowed, humble, modest. వంగిన, లాంగిన.

విసయము * n. s. Humility, gentleness, modesty, mildness, reverence, obeisance. విసతి, నమ్రత.

విసయపూర్వకముగా or విసయవిధేయముగా humbly. Lavanya. 9. విసయవివేకభావనలూక్ష్మకంకువమాటలాడెడునెరనిటుతనము.

విసయవంతుడు * n. s. A humble man. సమ్రతల వాడు.

విసయవర్తనుడు * n. s. He who acts humbly. సమ్రతగానడుతుకొనేవాడు. Vish. 6. 11. వసజవిరోధియై విసయవర్తనైగురువత్తికై.

విసవచ్చుట v. n. To be heard. విసబడుట. ఆచశ్చ దువిసవచ్చినది that noise reached my ears.

వినా * (Wrongly spelt వినః, వినహా or వినాగా) adv. Save, except, without. తప్ప.

వినాచేయుట v. a. To except. తప్పించుచుట.

వినాయకుడు * n. s. A name of Ganesa. Also of Garuda. విఘ్నేశ్వరుడు, గరుత్మంతుడు.

వినాయించుట v. a. To except. తప్పించుచుట.

వినాశము * n. s. Ruin, loss, destruction, annihilation. నాశము. D. Vish. 8. 264. నీకువినాశము వచ్చినదా are you rushing on destruction? వినాశము సొండుట to perish.

వినాహించుట See వినాయించుట.

విని past p|| of వినుట Hearing, listening. శ్రవ్యా. వినికి or వినికిడి n. s. Audience, hearing, listening. విసదము. నాకుఅట్లావినికి I have heard so.

వినిచె, ఆనగా వినుపించెననుట, చెప్పెననుట. D.

వినిపించుట v. a. To read. ఆశాబునునాకువినిపించినాడు he read the letter to me.

వినిపించుట v. n. To be heard. విసవచ్చుట. నాకు వినిపించినది I heard it. తుపాకిలాగు వినిపించినది it sounded like a gun.

వినిమయము * n. s. Barter, exchange. మైకటియిచ్చి మరి మైకటినిపుచ్చుకోవడము. D.

వినియోగము * n. s. Sharing any thing sacred ; as gifts distributed among bramins &c. at a temple. Utility, advantage, serviceableness. గుడిలో శ్రుసాదమువంటిపెట్టడము, ఉపయోగము. దీనికియెవరియెందువినియోగము who is worthy of this, or, to whom do you intend to give this? నేడుగుడిలో దోశవినియోగముచేస్తారు there is to-day a distribution of bread. వినియోగముచేయ్యి, వినియోగమియ్యి divide, share, or distribute. అందువల్లయేమివినియోగము what is the good of it? దీన్నిచేసివినియోగపరచవచ్చును to what purpose can this be applied? వినియోగము చేరిమాట an unprofitable statement.

వినియోగపరచుట v. a. To use, apply. ఉపయోగపరచుట. నీయావచ్చు క్రివినియోగపరచవలసిది you must use every effort, you must apply or devote all your strength.

వినియోగాలవారు n. s. plu. Servants, attendants. It is a phrase used only among Jangams. విజ్జలరాయుడు, సమస్తవినియోగాలవారున్ను తురజసంబులున్ను అంతమంది.

వినియోగించుట or వినియోగపడుట v. n. To be used or applied. ఉపయోగపడుట.

వినిర్గత * adj. Gone out, departed from. అపరమైన. BD. 2. 406. నిర్వృతతాప వినిర్గతపాపి freed from sin.

వినిర్మల * adj. Pure, clear. నిర్మలమైన. M. XII. 2. 203.

వినిర్ముక్త * adj. Liberated, let loose or free, exempt, free from. విడవబడ్డ. Pariz. 1. 14. KP. 4. 42.

వినివారము * n. s. Prevention, obstacle, hinderance. నివారణము. Bhag. X. § 9.9. తనయామె వ్యరియెందు జిక్కు తడవేడండంబునుంగానవే వినివారంబునుబొందనేవెరవునేవిభ్రాంతియుంజెందవు.

వినివేదిత * adj. Offered, as sacrifice. నైవేద్యము చేయబడ్డ. BD. 5. 1201.

వినిష్ఠాంత * adj. Going out, setting out. బయలు వెళ్లిన. Vish. 3. 37. మరియువిష్టుపాద వినిష్ఠాంతయుశశాంకకమండలస్థావయునైనయాకాశగంక.

వినిష్ఠ్యూత * adj. Cast, thrown, sent, directed, dispatched, ejected from the mouth, spit. వినిర్గతమైన, ఉమ్మివేయబడ్డ. Lalito. 12. 7. శీఘ్రదంష్ట్రావినిష్ఠ్యూత, వహ్నిధూమానితాంబరాః.

వినిత * adj. Humble, modest, trained. విసయముగల, శిశితమైన. Lalito. 11. 20. శంచధారానుశియోధ్యా, వినితాధావులాయితాః.

వినితుడు * n. s. He who is humble, modest, unassuming, one who is trained. విసయముగలవాడు, శిశితబడ్డవాడు. D.

వినిల * adj. Black. నల్లని. Vasu. 4. 147. వినిలకుంతల.

విను n. s. The sky. ఆకాశము. D. Vish. 2. 140. ఆదెధరణీతరాగముభయంకరమై వినువీధిబర్హుఁడు. L. 8. 12. Gajendra Mox. వినువీధిజనుఁడంచె. R. 5. 175.

వినుకలి, ఆనగావినుట. OG. Hearing.

వినుట v. a. To hear, to obey. మాటవినినది disobedient. విన్నావా Hark ye! వింటివా have you heard? do you hear? వినినాడె he did not listen. వెద్దలమాటవిను listen to the advice of your superiors. స్థాంధశ్రురాణమువిన్నాడు he had the Skanda Puran read to him.

వినుత * adj. Laudable, praiseworthy. శ్రుతిచరణ. HD. 1303.

వినుతి * n. s. Praise, commendation, applause. ప్రోత్రము. Bilh. 2. 107.

వినుతించుట * v. a. To praise, commend. ప్రోత్రముచేసుట. Zacc. 5. 30. M. XIII. 2. 377.

వినుతుడు * n. s. He who is praised, lauded. ప్రోత్రముచేయబడ్డవాడు.

వినుటించుట for వినిటించుట.

వినువాక n. s. The Ganges or river that flows in heaven. ఆకాశగంగ. R. 1. 105. కరికర్ణశ్రుటమరుద్ధతివీకవినువాకముత్పన్నమృషిధూమిహోవద్రోవ.

వినువారిమాటలు n. s. plu. Slander, backbiting. చాడిమాటలు.

వినుసిక దేవర n. s. The name of Siva. శివుడు. R. 1. 7. వినుసిక దేవరకానలువవేల్పులముత్పదిమూడుకోటులకా.

వినుత్తుము * adj. Novel, new, fresh. నవీనమైన, కొత్త. Zacc. 5. 79.

విసాదము * n. s. Play, sport, pastime, interesting pursuit, pleasure. శ్రీశ్రురుములుకేశ్యాదులచేతకాలయాపనచేయడము, క్రీడ. SC. విలాసము. మృగయావిసాదము pleasures of chase. Ila. 1. 33. గోరుచేతను గాడు, సౌరుచేతను గాడుతారావిసాదమునారడించు. Vish. 1. 54. యిష్టైయిబ్రహ్మాండ శ్రుశ్రయములనేకములు చరియెనవియెల్లవిసాదములునారాయణునకు. ib. 2. 221. తనశరీరముకమ్మదావి మూకొనునట్లుగావిసాదమునపైగాలిహాలయ.

విసాది * n. s. He who is delighted or made happy, one who delights in. ఉల్లాసముగలవాడు. Pal. 100. కలహవిసాది one who loves quarrelling. Vema. 529. కర్మాకర్మములూక్తికర్మవిసాదునకు తత్పఘనునకు చెలియుకా. విశ్రవిసాదులు sham priests, a certain caste of beggars who call themselves bramins.

విసాదించుట * v. n. To revel, rejoice, to play, sport. శంతోపించుట, క్రీడించుట. Vish. 7. 213.

విన్దరి for వినకరి n. s. Hearing, listening. వినడము. Padma. 3. 14. ఏటికినారదుండుతర లేక్షుణరాశుముజెప్ప చెప్పగా నేటికివింపిన్దరిన యింకుచునుండక.

విన్దంబుడుట v. n. To be dejected, to be downcast. వ్యాకులకుడుట, భిన్నుడవుట. Pariz. 4. 69. నీకింతమాత్రనెవిన్దంబుడనేల.

విన్దంబోయిన or విన్దబోయిన adj. Dejected, desponding, downcast. భిన్నమైన, వికల్పమైన. Ellana. 1. 238. విన్దంబోయినమోముతోహృదయనివేదంబుతో.

విన్దంబోవుట or విన్దబోవుట v. n. To be dejected or sorrowful. భిన్నుడవుట, చిన్నబోవుట.

విన్దదనము or విన్దదనంబు n. s. Dejection, sorrowfulness. భేదము, చిన్నదనము. OG. Bilh. 3. 37. వదనకంజమువిన్దదనంబుదోవకా. Charu Chendrod. 4. 23. అనిచెలికానితోబలికిహాసినభుర్యవరాళిమార్పిదోర్పినుతకరాళికికాతలకివిన్దదనంబువహించియున్న. ib. 4. 34. వెడవిల్లుని కూశులలోబడి విన్దదనంబునెంది శ్రుతివాసీరముకా. P. 2. 247. అట్లువిఫలశ్రయముదైయడవివాసివిన్దదనమునజనియెనవ్వేటకాడు.

విన్దది n. s. The Ganges of heaven. ఆకాశగంగ. Sar. Padya. 2. 192. వంజులలవలీనికుంజములసోలుచువిన్దదిచేలుచుకా.

విన్దనగు or విన్దనైన adj. Dejected, sorrowful. భిన్నమైన, చిన్నబోయిన. Swa. 3. 73. తేటదొరంబిన్ననగుని మొగమోయనమాసిచంద్రుడో.

విన్దనగుట v. n. To be dejected, to be in sorrow. భిన్నుడవుట, చిన్నబోవుట. Sar. D. 504. విన్దనోకుంత్రిని వెరగందిజూపి. L. 8. 11. విమలనాలోకించివిన్ననైయికను. Pal. 321. విన్ననైయున్నదివీరమేడకుము.

విన్దనైన adj. Dejected, desponding. వికల్పమైన, వ్యాకులమైన. P. 2. 235. విన్ననైన మొగంబునతిరిగియరుగుచుండె. టీ|| చిన్నబోయినముఖముతోడను.

విన్నతుము n. s. Request. విష్ణోతునము. Vish. 7. 26. DRS. 510. A sort of hymns of praise. వేంకటవిన్నతుములు or వేంకటవిన్నపాలు prayers offered to the god Vencateswar.

విన్నబాటు n. s. Dejection, sorrowfulness. వికల్పాత. T. 3. 93. ఇహాశురంబులకుకావెలియైన యట్టి యాక్రమమున విన్నబాటు, తమకంబును దిట్టతనంబాయారముకా. టీ|| విన్నబాటు, మొగముచిన్నబో

పుటయ. Siva. 2. 58. నాశుకవిన్నబాటువదనంబు
 ననిండుకోడబల్లె. టీ|| విన్నబాటు, చిన్నబోలుట.
 విన్నయై adv. Being sorry. విషణ్ణయై, చిన్నబోయిన
 దై. Pal. 89. నాగమవిన్నయైనకవెల్లకూని.
 విన్నవించుట v. a. To represent, tell, narrate. మన
 విచేసుట, విజ్ఞాపనముచేసుట. Zacc. 6. 109. Rad-
 ha. 3. 120. నేడేమనివిన్నవించు.
 విన్నాణంపు or విన్నాణపు adj. Graceful, handsome.
 అందమైన, సొగసైన. P. 2. 101. నావినివారెర
 వైసెరవై విన్నాణంపునగవునత్తయిలక. P. pre-
 face 1. శ్రీవృత్తననిశ్చలైణమదశంసిక్రంబురోవీ
 ధిపాదై విన్నాణపుపుట్టుమచ్చరవికన్యాశిన్నవిశ్వం
 భరాదేవీవిభ్రమలక్షిదేటకురుక. టీ|| విన్నాణపు,
 ఒక్కచున్నటువంటి. T. preface 1. శ్రీవిన్నాణపుగు
 బ్బుచన్నులనయారేగంబురాగుప్పిముక్తాల్లల్ ఘటి
 యించెదేమిశశికిక దారాప్తియక్రంబనేభావంబో
 యనికల్పకల్పిచెలి. Ranga Rao Charitra. 2. 221.
 బంగరుకల్లంబుని గారపుంబనితరాకల్లంబు విన్నాణ
 పుంబిరుదుల్ దిద్దినిర్దహాసైకయరప్పీనెక్కి.
 విన్నాణంబుగా adv. Gracefully, skilfully. సొగసు
 గా, నేర్పుగా. Vaijaya Vilas. 3. 44. మేననిండా
 రగజందనంబలదివిన్నాణంబుగా గత్వరంపున్నామ
 మ్మిడిక్రాముడివిశరముల్ నించి.
 విన్నాణము n. s. Capacity, skill, dexterity. A
 grasp or feat in wrestling. Grace, beauty. సామ
 ర్థ్యము, నేర్పు, చాతుర్యము, అందము, జెట్టికట్టు.
 UH. 4. 93. నానాలోకములంజయించుగలవిన్నా
 ణంబు జెండకజనసానాధీశుడుదేవతాద్రితకముక
 శల్మృతానిరాహాదుడై. B. X. 36. 17. విన్నాణంబు
 నబారనేర్తురుమహావీరవ్రతాపాది శంతున్నుల్
 మీరలుమేటిమల్లరనగా. L. 4. 145. వెన్నువిన్నా
 ణంబు వెడదయరంబు యున్నతభజములు సెరవైన
 మెడయ. విన్నాణంబు, అందము. Siva. 5. 85. వీణా
 దివాదనధ్వనంబును, గలమధురకిన్నరీనికాణంబు
 లరాణంద్రాణకరచు, విన్నాణంబుగొల్పుటెలుంగు
 లవేల్పుగాణలు వాడులక్ష్యేనారాయణల కల్యాణం
 పుపాటలక. టీ|| విన్నాణంబుగొల్పుటెలుంగుల, చ
 మన్మృతిగనకరచుకున్నస్వరములతోటి. విన్నాణం
 బుగొల్పు, అందమునుకలగచేసేఅంపేమంచిది. H.
 1. 243. కాశనిల్లడయన్యసించంబును, నాదియ
 గుముప్పదిరెండు విన్నాణంబులనాణంబుకరిచింది.
 ముప్పదిరెండువిన్నాణంబులు, ఆనగా ముప్పైరెం
 డుకట్టు. ABA. 2. 392. ముప్పదిరెండువిన్నాణ
 ములకుచేట్లు. M. IV. 2. 19. బలువిశివాడువై, నడ

రిగజరగకయవనిగ్రుంగ, నిలుచు నెత్తెరుపున వలవిన
 యశ్వుడు కొనిపోవునవలీల గూలవైచు, జలికికట్టిన
 మేనుశన్నుంపు విన్నాణ, ములు దొరకొన్నను ముట్ట
 గానడు. Ila. 4. 147. శునిజిజంత్రపుబామ్మకుగదివి
 న్నాణముల్ గులుకుచునటియించుకొంతనేపు. టీ||
 విన్నాణముల్ గులుకుచు, మిక్కిలి నేర్పులనుకులికి
 స్తు. ABA. 1. 116. శుంతమనగనుకద్దునాశ్రుతిన
 యనగనలరునుబ్రతిజ్ఞ, విన్నాణమనగ నేరుకనగవిల
 నిలువిజ్ఞానమగు నెరుంగమియననజ్ఞానముద్భుతమహి
 రభూష. యోగ్యము. D.
 విన్నాణమైనది or విన్నాణమైంది n. s. That which
 is fine or graceful. నాణమైనది, సొగసైనది.
 Andhra Nama Sangrah. 2. 62. నాణమైనదియు
 విన్నాణమైనదియన, మానైనదనగ లెన్నెనదనగ.
 యోగ్యమైనస్త్రీకశబడము. D.
 విన్నాణమైనవాడు, అనగా యోగ్యమైనపురుషుడు.
 D.
 విన్నాణి n. s. He who is skilful or dexterous. నే
 ర్పరి. దివ్యశోభనశృంగార శరీరుగాభువనముల్
 పాలించువిన్నాణిగాననిశంబుక. Vencat Arya,
 p. 161.
 విన్ను n. s. The sky. BRK. 696. దిశల్ పిలగజేయు
 చున్నెగనివిన్నులు ముట్టుచుమ్రోయుచుక. R. 6.
 34. ఆలశరత్నాంతదిగ్వియస్యలునుదాను, విన్నుకొల
 కులశ్రీశివీవెడలికదలిగ న్నెయిండలతతియార్పి.
 విశుంచి * n. s. A lute. వీణ. D.
 విశుక్యము * adj. Raw, not boiled. వండని, కఠిన
 క్యము. కాని. S. 3. 190. శుకాశుకనవ్వెవిశుక్యమాన
 ముల్.
 విశుణి * n. s. A shop, a stall, a market place. అం
 గడి, అంగళ్లబాజార. D.
 విశుత్తి or విశుత్తు * n. s. Crisis, sad event, calami-
 ty, misfortune. ఆశుద. D.
 విశుథము * n. s. A wretched road, a bad path.
 చెడుత్రోవ. D.
 విశుద్దశ * n. s. The time of calamity. ఆశుశ్లాం
 ము.
 విశున్నము * adj. Luckless, unhappy, unfortunate.
 ఆశుదనపొందిన.
 విశున్నుడు * n. s. He who is unfortunate. ఆశున్ను
 డు, ఆశుదనపొందినవాడు.
 విశురీతము * n. s. Contrariety, reverse, queerness.
 Abundance. విశుర్యయము, విస్తారము.

విచారము * adj. Reverse, inverse, contrary. Strange, odd, prodigious, unusual, queer. విచార్యమైన. Vema. 1956. Mandha. 3. 50.

విచారముగా * adv. Contrariwise, incongruously. Abundantly. విచార్యముగా, విస్తారముగా.

విచార్యము * adj. Reverse, inverse, contrary, queer, strange. విచారితమైన. విచార్యముదరాగ్రహము violent or outrageous anger.

విచార్యము * n. s. Opposite, contrary, reverse. విచార్యము.

విశిష్టుడు * n. s. A learned man. విద్వాంసుడు. K. P. 2. 29. చెలులం జుట్టలదండనాధుల విశిష్టద్యులక.

విశిష్టుడు * n. s. Enemy, opponent. శత్రుడు. D.

విపాకము * n. s. Ripeness, maturity; result, event. Fruit or consequence of action: the crisis or fulness of time. పరిణామము, వైవాఘ్రము. కర్మఫలకైశ దుఃఖాశుభ కుచయ వికారము. D. says పరిపాకము, భాగ్యము. Lalito. 4. 2. కేసకర్మవిపాకేననుమాదదియమాగతా.

విపాటనము * n. s. Breaking, dashing to pieces. బద్దలుచేయడము. Chennai. 4. 144. ప్రాకృతిసాఘశించయవిపాటనశక్తివహించి.

విపాటిత * adj. Broken, dashed to pieces. బద్దలుచేయబడ్డ. S. 3. 374.

విపనము * n. s. Forest, wood. అడవి.

విశ్రుల * n. s. The earth, (as being broad or extended.) భూమి.

విశ్రులము * adj. Extended, huge, big, vast, large, much, deep. విస్తారమైన. విశ్రులశ్రోణి Broad bottomed, callipygis. A lady. Fulham, Fairham. M. I. 1. 158. విశ్రులార్థవంతంబులైన శ్రుతులనతిభక్తియుక్తుడై. Bobbili 2. 99. విశ్రులపరాక్రమశాలి.

విష్వగు adj. Large, great, wide. విశాలమైన. A. 2. 83. అప్పెనువేశవిభవమువిష్వగుదన్వగరనికటవృక్షునిహారిక.

విష్వక్తు Error for విశుక్తు.

విష్వ n. s. Extension, spread. Loosing, opening, untying. విస్తారత, విశ్చుడము, విడదము. T. 3. 66. తఘకుండేలయు విష్వస్థోగతనమందంబొక్కగాతారకాకలితచ్ఛాయలనింపు స్థాంపెనగునీకంబాఱికన్దాయితో. టి|| విష్వ, వెడలుపు A. 4. 192. ఛి

ద్రోహహత వశశ్చద్రూజమనజుట్టు తోవిష్వతోదరి తొండమాడ. Chand. R. 1. 75. విష్వగుల్లినవేడకు త్పలోపురువులచొప్పునకొత్తననుమములడర.

విష్వ adj. Extensive, large. విస్తారమైన. T. 4. 144. విష్వకత్పగు గొత్పకొత్తన విరినల్లగులువలదండలు చెలువుమీర.

విష్వగు or విష్వగా adv. Extensively, greatly, widely. విస్తారముగా. P. 4. 598. ఖరశరీరమువిష్వగా గొత్పలగుదంతకుంతశంఘంబుల గ్రుచ్చివచ్చి. H. 4. 134. వింతశీంతనజేవిష్వగాదాపనహుచుమంబిహుశీలమెరుగుకుచ్చు. ib. 2. 81. విష్వగువిరితేనెవానవిడిబడిగురియక.

విష్వట v. a. To open, untie, loose. కఘనువిష్వట to solve a riddle. T. 2. 84. కొత్పవిష్వి. ఆశీం గతినివిష్విచెప్పినాడు he opened the subject, he explained it clearly. కంకణలువిష్విదాకా until the marriage was over. R. 3. 97. కేళీశీరోజదళఘట, నాలశమతి యయ్యనత్పడాత్త దలంతుక, బాలిక దదదళములనను కులవ్రతి కులలీల గూర్చువిష్విక.

విశ్రు * adj. Braminical. బ్రాహ్మణశీలంబంధమైన.

విశ్రుకృష్టము * adj. Remote, distant. దూరమైన.

విశ్రుతిశ్రుతి n. s. Disbelief. అశనమ్మిక.

విశ్రుయోగము * n. s. Separation, especially of lovers. వియోగము.

విశ్రులంభము * n. s. Deceiving (by a false affirmation or by not keeping a promise.) Separation, quarrel. విశ్రులంభము, పుష్పకొనిలేదనిపోట్లాడడము, యెడబాయుట. SC.

విశ్రులభ * n. s. A mistress whose lover is not true to his appointment. ప్రయమనవలోక్యసిమాకులహృదయానాయికా. SC.

విశ్రులభము * adj. Tricked, cheated. వంచించబడ్డ.

విశ్రువిస్థాదులు * n. s. plu. A certain class of bramins who are jugglers. గారడివిద్యగాండ్లు గావుండే బ్రాహ్మణులు. D. says బ్రాహ్మణులను యాచించేవాండ్లు.

విశ్రుశ్చిక * n. s. అనగాసోడకలై. D.

విప్రియము * adj. Disliked, disagreeable, displeasing. అయిష్టమైన, అశుభ్యమైన.

విశ్రుడు * n. s. A bramin. బ్రాహ్మణుడు.

విష్వము * n. s. Ruin; national calamity. దేశోతద్రవము. SC.

విఫలము * adj. Fruitless. నికృలమైన.

విముఖుడు * n. s. A god, an immortal. A learned man, a teacher. దేవే, విమఱి. SC.

విభ * n. s. Lustre, light. లేజస్సు. D.

విభక్తము * adj. Divided, proportioned. విభజించబడ్డ, ఉంచబడ్డ. ఈమస్సుమవిభక్తాంగుడు he who has finely proportioned limbs. నదీవిభక్తజలము water parted from a stream.

విభక్తి * n. s. Any case of a noun. సుశ్వు.

విభక్తుడు * n. s. A coparcener, he who has received his portion. One of a family that has shared in the estate. మీరువిభక్తులావిభక్తులా is your family divided or undivided. i. e. have you shared your property or do you live together? పాలుశుంచుకొన్నవాడు, వేరుబడ్డవాడు.

విభజన * n. s. Separation, allotment. Details, particulars. విభాగము, వివరమున్ను.

విభజనగా * adv. Particularly, in detail. వివరముగా.

విభజించుట * v. a. To divide, share. వేరుచేసుట. D. భాగించుట, ఉంచుట.

విభవము * n. s. Wealth, riches. శంకుతి. D. ఆపుత్సవమువిభవముగాజరిగినది the festival was grandly performed. Sumati 21. అశ్వునానిశేయవిభవము luxury supported by contracting debt.

విభాకరండు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

విభాగము * n. s. Share, part, portion. వేరు. D. పాలు.

విభాగించుట * v. a. To share out, divide. ఉంచుట.

విభాతము * n. s. Dawn, daybreak. ప్రాతఃకాలము. D.

విభావము * n. s. Acquaintance. Attraction or excitement; as dress or perfumes. పరిచితి, కామోద్దీపనము. SC. T. 4. 38. భామలజాతిచేష్టితవిభావముతెల్ల నెరుంగుకామశంక్రామకీరీటియైన. టీ|| విభావము, అనగాఆలంబనోద్దీపన లక్షణములు. Billh. 3. 27. మీభావముయోగ్యయోగ్య విభావముగా గానవలయునురహితబుద్ధి.

విభావరి * n. s. Night. రాత్రి. D.

విభిన్నము * adj. Broken. భగ్నుమైన. Vish. 7. 407. విభిన్నబిత్తలై with broken hearts.

విభితకము * n. s. Beleric myrobalan. (Terminalia Belerica) కర్ణఫలము, కాంఠిచెట్టు. SC.

విభీకణము * adj. Formidable, fearful, terrific, alarming. భయంకరమైన, దారుణమైన.

విభీకణముగ * adv. Formidably. భయంకరముగా. KP. 3. 86.

విభు * adj. Omnipresent, all-pervading, eternal. నిత్యము, శిరస్యతము. SO.

విభుడు * n. s. Lord, master. స్వామి: D.

విభువు * n. s. Lord, ruler. స్వామి. SC. దైవమే విభువు God is Lord alone, is above all.

విభూతి * n. s. Blessedness, divine excellence or power. Happiness. A divine attribute. అష్టవిభూతులు the eight divine attributes. These are అనిమి invisibility. లఘిమ buoyancy. ప్రాప్తి omnipresence. ప్రాకామ్యము amplitude. సహిమ gravity, or vastness. ఈశిత supremacy, dominion. శశిత్యము omnipotence; and కామావళయిత or miraculous creation &c. at pleasure. Likewise, White ashes of cowdung, with which the worshippers of Siva smear themselves. Hence స్రామువిభూతిపాలయినది it is all gone to ruin: lit. to ashes. శివలీలావిభూతిసు, అణిమాదులు, శంకుతై. SC. తెల్లనిమూడిదె.

విభూతిపండ్లు Balls of white ashes, ready for sale. తెల్లనిమూడిదెపండ్లు.

విభూతిశుచ్యపిత్రులు See రుద్రజడ.

విభూకణము * n. s. Ornament, decoration. ఆభరణము. D.

విభూషిత * adj. Adorned. అలంకరించబడ్డ.

విభేదము * n. s. Dividing, breaking, wounding. Difference, discrepancy, distinction, separation. Enmity. విచ్ఛేదము, పార్థక్యము, శృభక్త్యము, వైశరీత్యము, శత్రుత్వము.

విభ్రామము * n. s. Female dalliance, love, beauty. Error, mistake, a doubt, misapprehension. శ్రీగాంధీవభేదె, శోభాయాం, అలంకారె, శంశయె, భ్రాంతె, చేస్టాయాం. SC. విలాసము. T. 3. 41. తనూవిభ్రామంబు. టీ|| దేహమునందుంటే శృంగారము. ib. 2. 64. N. 7. 86. అనాల్యావిలాస విభ్రామంబులకుండవిలి. టీ|| విలాస విభ్రామంబులు, శృంగారచేష్టలు a particular feat or gesture in dancing. అభినయభేదము. BD. 3. 406. లలియ భావంబుధూళికయుర్ముంకళియు సరిరేవయనువిభ్రామమునురేఖతయ.

విభ్రాంతి * n. s. Error, confusion, hurry, flurry, precipitation. భ్రామము, ఆతురము. Ved. Ras. 2.

131. శంతోషవిప్ర్రాంతికా. టీ|| శంతోషమువల్లకలి
ననతోందరచాటుచేతను.

విప్ర్రాజిత or విప్ర్రాజి * adj. Splendid, luminous,
shining. శ్రీకాళితమైన. BD. 2. 1059. శ్రీవిమల
భక్తివిప్ర్రాజితమహిమ. P. 1. 646. కస్తూరికాచిం
కుశారభ్యవిప్ర్రాజిరాజాశ్య.

విమతుడు * n. s. A dissenter, one of another opi-
nion, an opposer, he who is malevolent or spite-
ful; an ill wisher, an enemy. ఆన్యమతస్థుడు,
శత్రువు. B. X. 2. 13. విమతులమోములువెల్వలబా
రంక. P. 1. 542. విమతులబలమరయకవైరముగొ
నుజనుడు.

విమర్దనము * n. s. Grinding, rubbing, pounding,
trituration. Destroying, killing. నూరడము. D.
పిశకడము, చంపడము.

విమర్శ * n. s. Examination, scrutiny, trial. విచా
రణ.

విమర్శ n. s. Propriety. వితరణ.

విమర్శగా adv. With propriety. వితరణగా.

విమర్శించుట * v. a. To examine, try, enquire into.
విచారణచేసుట.

విమలము * adj. Pure, stainless, unspotted. Clear,
apparent, evident, sound. నిర్మలమైన. D.

విమాతృజుడు * n. s. A step-mother's son. శవతిత్తల్లి
కొడుకు. D.

విమానము * n. s. The chariot of a god, a car, ve-
hicle, carriage, or throne. The pinnacle or up-
per dome of a temple over the sanctuary.
Mandhat. 1. 40. సలిసశింభవక్రీరంకనామకలిత
మీవిమానంబుశ్రుణవంబుసూపెయిండు. M. XIII.
2. 444. ఆన్యగుడువిమానంబుననుక్రమలోకంబున
కుబోయె. URK. 2. 262. సవరతోన్నైవలదివ్యశు
చ్చకవిమానంపెక్కి. Vasu. 3. 20.

విముక్తము * adj. Liberated, freed, redeemed. నివృ
త్తమైన, విమోచనముచేయబడ్డ.

విముక్తి n. s. Liberation, release, redemption, es-
pecially final emancipation from further trans-
migration. విమోచనము, సోక్షము, ఆపేదగ్గము.

విముక్తుడు * n. s. He who is liberated, redeemed.
విమోచనముచేయబడ్డవాడు, ముక్తుడు.

విముఖ్యము * adj. Trifling, subordinate, unim-
portant, secondary. ముఖ్యముకానిది.

విమోచనము * n. s. Liberation, liberating, విముక్తి.
నాకర్మవిమోచనమైనది my troubles are over.

విమోచిత * adj. Liberated, freed, redeemed. విమో
చనముచేయించబడ్డ, విడిపించబడ్డ.

విమోక్షణము * n. s. Loosing, letting go, release,
discharge, emission. విడిపించడము. DRB. 283.
ధరణిపైగావించుతదివిమోక్షణము.

వియచ్చురుడు * n. s. A celestial, a god, a treader
of the skyey paths. సభశ్యుడు.

వియత్ * n. s. The sky. ఆకాశము.

వియత్పథము * n. s. The skyey (వియత్) path (కు
థం) between earth and heaven. ఆకాశమూ
ర్తము.

వియదాగారము The skyey mansion. ఆకాశనికే
తనము. M. 1. 6. 16. అత్యుగ్రశైలవ పుంకారక
వంబునంవియదగారంపెల్లభేదిల్ల.

వియద్గంక * n. s. The heavenly stream. ఆకాశ
గంక. D.

వియుక్త * adj. Separated, sundered. వియోగము
గల.

వియుక్తుడు * n. s. He who is separated or sun-
dered వియోగ. F. 4. 252. అదినిశామిత్రమాకా
దుమడవియుక్త, యవభురట్ట శిలావలయంబుగాని.

వియోగము * n. s. Separation, disunion, absence,
especially of lovers. Death. నాకుభార్యావియో
గముఅయినతర్వాత after I lost my wife. ఎడబా
యడము, చావడమున్ను.

వియ్యంకుడు n. s. The father of my son-in-law or
of my daughter-in-law; and the father of my
son's wife, and the father of my daughter's
husband are my *Viyankulu*. వియ్యమందినవాడు.

వియ్యశురాలు n. s. The mother of my son-in-law
or of my daughter-in-law. వియ్యమందినాబిడ.
ఆపెనాకువియ్యంకురాలు she and I are sisters,
our children having married.

వియ్యమందుట v. a. To intermarry. కడుచునిచ్చి
శుచ్చుకొనుట. మేమువారితో వియ్యమందకూడదు
they and we cannot intermarry.

వియ్యము n. s. Connexion by marriage, binding
together. వియ్యమందుట to be connected by
marriage. యిచ్చిశుచ్చుకోట్ల, శంబంధము.

వియ్యముకాదు, ఆనగాబంధుడు. D.

విరక్తి * n. s. Dislike, aversion, disinclination : a
loathing or disgust at earthly enjoyments. వి
రాగము. శంఠానములేనిచాని బ్రతుకేమిబ్రతుకని
వారికివిరక్తిశుట్టినది he began to feel deep dia-

satisfaction at the misery of being childless. యిందువల్ల ఆ మెదూబ ఆయనకు విరక్తి త్రట్టినది this made him dislike her.

విరక్ష n. s. Release, liberation, setting at liberty. విడుదల. See విడుదల. నీకు యింతా ఆతొందరవిరక్షకాలేదా are you not yet free from that trouble. నేటితో యీ కష్టము విరక్షమైనది to-day these ills have ended.

విరగబడుట v. n. To be puffed up, or haughty. గర్వపడుట, బోర్లబడుట.

విరగబాటు n. s. Pride, haughtiness, గర్వము, బోర్లబాటు.

విరచించుట * v. a. To write, make, form, frame, compose. రచించుట, చేయుట.

విరచితము * adj. Composed, framed, formed. రచితమైన, చేయబడ్డ.

విరచుట See విరుచుట.

విరజ * n. s. Viraja, The name of the river Styx. వైకుంఠమువద్దవుండేది.

విరజాబి n. s. Double jasmine. నవమాలికావృక్షము, దానిపువ్వున్ను. D.

విరళము * adj. Stopped, ceased, rested. విరమించిన, నిలచిన, చాలించిన.

విరతి * n. s. Stopping, ceasing, rest, pause, cessation. A rhyme, the same as యతి, విరామము, శ్రుతియున్ను. Bhim. 90. విరతివిశ్రమ, విశ్రాంతి విరమవిరమశాభిధానవిరామములనెడివేళ్లు.

విరతుడు * n. s. He who is rested, stopped or ceased. చాలించుకొన్నవాడు.

విరథుడు * n. s. He who is uncoached or flung from his chariot. రథవిహీనుడు. Dab. 199. BRY. 1. 776.

విరతనగ్నోయ్య n. s. A stubborn wretch. మొండికొయ్య.

విరబోయుట v. a. To loose the locks or dishevel the hair. విశ్రేణము చేసుట. తలవిరబోసుకొని with dishevelled hair.

విరమించుట * v. n. To cease, to be at an end. తీరుట, ముగిసిపోవుట.

విరళము or విరాళము plu. విరళాలు or విరాళములు n. s. A certain tax. పుకవిధమైనదన్ను, అడతివిరళాలు అని అంటారు.

విరళము * adj. Separated by an interval, remote, rare, clear as hand-writing. ఎడమెడముగావుండే, వెలిగి గావుండే, అరుదుగావుండే.

విరళముగా * adv. Distinctly. విడవిడ.

విరవడము n. s. The act of breaking. See విరుచుట.

విరవాయుట v. n. To separate, part, divide. చీలుట, పాయలవుట. Vasu. 2. 101. వనితకుచాక్రలంబాడమిచాటువువాక్తి లినిండ్రియువ్విజ్ఞాల్లానికటిరక్రమానిమెరుగుండొడలై విరవానికమ్మునూ తనకిరణమృతాఘముల. టీ|| విరవాని, రెండుపాయలై.

విరవారుట v. n. To fly dispersedly. చెడిరిపారిపోవుట. Pal. 15. కణిదిమైఖండలిఖద్గతుండములు, గాభండనంబున గావించువాడు, భీతిమాయస్తులవిరవారిపోయి, ఐతిమాలిరణములో బారవేచెత్తును.

విరవిరబోవుట, విరవిరకపోవుట, or విరవిరమనుట v. n. To turn pale, to be faint, to be convulsed. To be heated. వెలవెలబోవుట, కాళ్లుచేతులుతీసుట, చచ్చుకపోవుట, యెండతీళ్లుముచేత దేహమువిరవిరలాడుట. Dah. 40. విస్తునై నెమ్మొమువిరవిరబోవ. అనగా వెలవెలబోవ DRU. 1024. పిడుగువిధముననడునెత్తి ప్రేసెవ్రేయుటయు, వెళ్లగాళ్లుచేతులు విరవిరబోవ, వశముగా కిలమిడ వ్రాలంగనవుడు. P. 3. 65. ఆ పాతాళగభీరకయోపూర్వమువశ్రువాహమై ననకూపారాశరిమితరీతి మైనంబావుము విరవిరకబోవజాచ్చుకారణమవుల్.

విరళము * n. s. Unpleasantness, bad terms, ill-will, rupture, disagreement. కలహము.

విరహము * n. s. Separation, parting, absence of lovers. వియోగము. D. T. 3. 87. 18. P. 3. 204. Amurugam. 51. కింకర్యః కశ్యపా బ్రూమోరామోనాస్తీహధూతలై, ప్రియావిరహజండుఃఖంసాస్యోజానాతిహూతలై. విరహతాపము or విరహాగ్ని the fever by the absence of a lover.

విరహి * n. s. He who is separated from her he loves. నాయికావియోగముగలవాడు.

విరహిణి * n. s. She who is absent from her husband or lover. వియోగిని, ప్రియవియోగముగలస్త్రీ.

విరహితము * adj. Devoid of. లేని.

విరహితుడు * n. s. He who is without. లేనివాడు. ఆద్యంత విరహితుడు he who is without origin or end.

విరహూర్తంతిర * She whose husband or lover is absent. ఉత్తానాయికా. SC. విరహముచేతనేడుకకుడేనాయిక. D.

విరాకులవిత్తుచేసుట v. a. To spoil, baffle, disappoint, make fruitless. నిష్ఫలముచేసుట అని తోచినది. Vish. 2. 236. యిత్సుడునామ సారథములెల్ల విరాకులవిత్తునేని యాతశ్చులు బెట్టెదేమిటికి తక్కువలంచెద వెన్ని జెప్పినక జెప్పుముకమ్మ క్రొవ్విరుల సెజ్జతయిక నినుగూడియుండ లేనట్లు దెనుటమూరి కుసుమా యుధుడుంట్ల తుకంకం నిచ్చునే.

విరాగము * n. s. Indifference to the world and the pleasures of sense; absence of desire or passion; philosophy. విరక్తి.

విరాజిత * adj. Splendid, bright, shining. శ్రుతాశిత.

విరాట్టు or విరాట్పురుషుడు * n. s. The Deity. విరాడైహము the corporeal form of the deity. B. 3. 305. ఇంద్రియంబులతోడ నెలమి మెప్పెడిమహాదాదులనికలేతరానువంక, ముగ జేసివారియం దొగివిరాడైహంబు, బుట్టించియంబ జేతట్టతాను, వసియించెనాతడు వరుశిశువ్రాశీం, శ్వాతంబులగునుక్తకాంప్రితాపలు, కలితశత్రురుమునిగా బ్రహ్మవాదులు, పలుకుమరావిరాట్పుభువునంద.

విరామము * n. s. End, conclusion, respite, interval; remission, pause. అవసానము, విశ్రాంతి, విరతి.

విరాళము n. s. A tax or impost. లుకశున్ను. See విరళము.

విరాళి n. s. Love, fascination, longing. మోహము, వ్యామోహము, ఆశ, కురులు. విరాళికాలువుట to enamour. విరాళిగొన్న enamoured. D. says విరహము. H. 3. 260. మిన్నకయిట్లు భర్తనమీడవిరాళివహించుకన్నయొకన్నియజూచియాయుదివకారనితో బనియేమినికాకటంచున్నిరసింది. Siva. 2. 9. తపసియిల్లాండ్రచెలువంబుడలచిడలచి, మున్నుముచ్చిచ్చునువిరాళిగొన్నచోటు. Vish. 2. 299. అనవుడునాగురుండుదివిశాంతకనామెడడశ్చులేదు, సీతనయునిసేతలిడనుజుదారకకోటియెండుపీడనూ పనువునగద్యతద్యములుపాతముసేయడుచేసేనేనియుంకుననునవిష్టువించనలుమానడువీనివిరాళియెట్టిదో. A. 6. 155. దీనివెన్నెరులేపారగానే కాశ్రుపోషితమయూరికి విరాళిహండగలిగె. టి|| విరాళిహండగలిగె, తత్రరకడగలిగెను. Ila. 4. 72. చెలిమినివిన్ననాదెననుచేరగదీసివిరాళిగొల్పి.

విరావము * n. s. Sound, noise. ధ్వని. D.

విరి adj. Blooming, blown, as a flower. Dispersed, scattered. Free from, liberated. వికసించిన, విము

క్తమైన. HK. 5. 34. మునుదిక్కులందైనగనరానివిరిమబ్బులాదవిగొమ్మునచిన్లుట్టుకడగ. R. 6. 21. శిలసీత్రావృడాగమవళయంబునిండుజాబిల్లికండువెన్నెలలుమంటనెడనెడలగా యనదికంటివేకరంబు, మొగలువిరియెండవలె దాపమునచెరబ్బు. N. 9. 381. వెడడకన్నులవాడువిరివుత్పకీక్రొవ్వునిరునవుత్పకెమ్మొవిజిలుగువాడు. విరివుత్ప a blowing flower. విరిగొండులు, వుత్పగోనలు flowery lanes. A. 5. 122.

విరి n. s. A flower. వుత్పము. విరిపానువు a flowery couch.

విరించనుడు * n. s. A title of Bramha. బ్రహ్మ. D.

విరించి * n. s. A title of Bramha, the creator. బ్రహ్మ. D.

విరిగిచెట్టు n. s. A certain tree. Cordia myxa. క్లేచ్చాతకము. D. H. 4. 18.

విరివికట్టుట v. a. To pinion (a man) or tie his arms behind his back. పెడరెక్కలుకట్టుట.

విరిపోటు n. s. Grudge, ill-will? పగ, ద్వేషమని తోచినది. H. D. 1. 2347. యాచక్రవర్తివై నెగగిన కూర్మి వీడిపోవగబల్లి విరిపోటుచేసి.

విరిపోడి or విరిపోడి n. s. Rosy bodied, a blooming maid. శ్రీ. D.

విరియబోయుట v. a. To slack lime. నున్నువురాళ్ల మీడనిట్లుచల్లించిచేటుట్టుచేసుట.

విరియించుట v. a. To open a flower, to make it bloom. To break. వికసించుచేసుట, విరుచుట. T. 4. 113. యిలనుమ సోగుణంబువిరియించెదప్రాణమటంచునెంచును, మ్మలయగజేసెదారమలయానిల.

విరియుట v. n. To blow, open or expand as a flower. To burst, crack or open. To be loosened or dishevelled as hair. To break or disperse as an army. వికసించుట, వీడిపోవుట. D. చెదురుట. సీట్లచల్లగానేనున్నవురాళ్లువిరిసినవి on being sprinkled with water the burning limestones cracked. మబ్బువిరిపోయినది the clouds were dispelled. తలవిరియబోసుకొనుట to wear her hair dishevelled. B. X. 221. విరిసినూలెడుకుల్లవెంట్రుకలును. Vema. 1543. వృషభవృషణములనువిరియగొట్టి. M. VII. 2. 40. యిట్లువిరిసినసేనల్. Nagnijit. 2. 77. వెలదిసికాకచేవిసానికనకంబుకనకంబువిరియచేకాకమించ. S. 3. 216. కడువువిరియించినికండ్లుకుడుములెల్ల. A. 5. 135. అతడుండోచిన నత్వడున్నిరికె బ్రాంతాంచన్నమేరుడ్రువుక.

విరివి adj. Extensive, large. విశాలమైన.
 విరివి or విరివిడి n. s. Expanse, width, breadth, stretch, spread. Abundance. విస్తారము. D. విశాలత, వెడల్పు. R. 5. 237. అక్షైనవిరివియగుమీసాబగుల్. UR. 7. 173. విరివియై చెరుకుపాల్ వెల్లువ బారెడి క్రమమున నాలాడుగతులు వెలయ. Mandhat. 3. 11. విరివియ కానిపెపాదలవెల్వడకుండెడుతూటనన్నులక. Vema. 1099. విద్యలేల భూమివిరివియేల. ib. 1521. విరివిసంపదలనువిర్రదీగనడీవి.

విరివిగా adv. Widely, much, abundantly. విస్తారముగా, విశాలముగా. Sar. D. 376. విరివిగాకొమ్మలవిర్రదీగుచును.

విరివీకులు See విరివీకులు.

విరుగుట v. n. To break or go to pieces. To curdle. To fail, to be defeated, to be counteracted. దండువిరుగుట, కాయ్యవిరుగుట. D. భగ్గుకుళుట. దానిమనసువిరిగిపోయినది her inclination was changed. పాలువిరిగిపోయినది the milk curdled. వానిచేపాములోరక్తమువిరిగిపోయినది his blood curdled. యామండువల్ల విషము విరిగిపోయినది this medicine counteracted the poison. ఆబొమ్మచేయివిరగగొట్టినాడు he broke the arm of the puppet. విరగబండినచెట్టు a tree in full bearing. Sar. D. 196. మిన్నువిరిగివచ్చిమీదబడ్డట్లు. T. 4. 53. భ్రమగొనినట్లు మిన్నివిరిగిపైబడినట్లు. Vema. 157. యిప్పుమువిరిగేనేని యిరుచూరుముమ్మారుకావియతకనేర్చుకమ్మరీడు, మనసువిరిగేనేని మరీయతకనేర్చునా. ib. 217. కూలినప్పడరయకును లెల్లవిరుగును. ib. 346. తిరుగవలయుమనముతిరిగినయందాక, విరుగవలయుమనము విరుగునవుడె, తిరిగివిరుగువాడెదేవుండు కాబోలు. M. 7. 4. 80. ప్రోమముతోవిరిగెదండుసాచ్చేదవింకక.

విరుగుడు n. s. A remedy, a counteracting remedy. విరువుడు, నివారణము.

విరుచుకొనుట (Middle verb with passive sense.) To be defeated. ఆదండువెనకకువిరుచుకొనిపోయినది the army was broken and retreated. విరుచుట v. a. To break, shiver. To do away or counteract poison. To kill, annihilate quicksilver. భగ్గుముచేసుట, మాటువేసిరశమును గాని విషమును గానివిరిగిపొయ్యెట్టుచేసుట. పుళ్లవిరుచుకొన్నాడు he stretched himself through weariness.

ness. పెటికలువిరుచుట to crack or snap the finger joints. పెడవివిరుచుట to turn up the lip in scorn. మండలువిరివినాడు he broke the branches off the tree. యాకొంచెముతనికియేలయెముకలువిరుచుకొంటావు why do you take so much trouble for this trifling business. వాణ్ణిపెద్దవులివిరుచుకొనినన్నవి the tiger tore him. Vema. 353. జడలదాల్పుపెల్లజగమునియనుపెల్లయొడలవిరుచుపెల్లయొగపెల్ల, ముక్తికాంతబట్టిముద్దాడుకొరకురా. ib. 1615. ఆసనములబన్ని అంగంబువీడియించియొడలువిరుచుకొనెటియొగులెల్ల. IIa. 4. 29. చెలిమియొసర్పగావలదెయొనిన్నంచు, వెళినుల్లికెమ్మెవిరిచెనుకతె. BD. 5. 934. కరవినమాంశంబుగతినుండుబండు, విరివినరక్తంబు విధిసరుగాయ, నేనాటవప్రసారరాగానున్నె. KP. 6. 192. అనియడుగుచుండవాలికకన్నునులుముచువెడవిరివికటకటవాపోయెను.

విరుద్ధము * adj. Opposed, hindered, reverse, contrary, opposite, inconsistent, disagreeing with each other. ప్రతికూలమైన, అశంకరమైన, విచరీతమైన.

విరుద్ధము * n. s. Opposition, contrariety, incongruity, enmity. ప్రతికూలము, అశంకరము, శత్రుత్వము, విరోధము.

విరువు n. s. A break or breaking. Objection, contradiction. భగ్గుము, అడ్డము, ఆక్షేపణ. మెడవిరువులు puzzle, stumbling block. S. 3. 320. కలికిమాటలుకలకలనవులారచూపు, లనుమోవివిరువులుకులుకునడలు. మోవివిరువులు turning up the lip in scorn.

విరువుడు plu. విరువులు or విరువుళ్లు n. s. Objection, contradiction, defeat, dispersion, annihilation or counteraction of poison &c. అడ్డము, ఆక్షేపణ, విరుద్ధము, దండువిరగడము, మాటువేసి విరిగిపొయ్యెట్టుచేయడము. Dab. 140. వేవిధంబులమూకవిరువులమాటలేవేళజెప్పెదరెదురుమెచ్చులకు.

విరుశము * n. s. Deformity, ugliness. కురూశము. విరుశము * adj. Deformed, ill-shaped, ugly. కురూశమైన.

విరుశాక్షుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు. D.

విరేచకము * adj. Cathartic, purgative. ఛేదిలయ్యె.

విరేచనము * n. s. Evacuation by stool, purging. శ్రవ్య త్రి, ఛేది. కాడికినాలుగుమాట్లవిరేచనములు ఆయనవి he had four motions.

విరోచనము n. s. Error for విరేచనము.

విరోచనుడు * n. s. He that shines: a name of the sun, the moon, or fire. సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్నియున్ను.

విరోధము * n. s. Difference, disagreement, discrepancy, enmity, animosity, opposition, contradiction. Detriment, harm, mischief, misdemeanor. ద్వేషము. D. విరుద్ధము, గట్టమి, చెరువు. నేత్రవిరోధము an affection of the eyes. కూర్గవిరోధము perils in travelling.

విరోధము * adj. Inimical, opposite, adverse. విరుద్ధమైన, గట్టని. యిదిభర్తృ శాస్త్రవిరోధము this is at variance with the laws of propriety. దేహమునకువిరోధము unhealthy, insalubrious.

విరోధి * n. s. An enemy, or opponent. శత్రువు.

విరోధించుట * v. a. To oppose, withstand, contradict, to prevent. విరోధముచేసుట, ఆడ్డగించుట, గట్టకపోవుట.

విర్దు A vulgar error for కృద్దు.

విద్రవీగుట v. n. To be proud, swell, be puffed up. గర్వించుట, ఉబ్బుట. D. says శరీరముమిక్కిలి బలునుట. Swa. 3. 98. బటువైవిద్రవీగితురి పాటిగ మూవీతురాగవుంజమొక్కటగలయంగ. టి|| విద్రవీ గి, విరియబడి. Dab. 166. వెద్రులైయతనిభావించి పాంధవులు, విద్రవీగడరాణవిడిచెడరింక. Vema. 140. విద్రవీచేతవిద్రవీగువారు. ib. 1874. క్రతువుజేసెడనునికడవిద్రవీగుచు. ib. 1521. విరివిశింపడలనువిద్రవీగినజీవి. Oaluvai. 11. అసురారి నాచేశన లిగిగన్నడనేయ వేడివెన్నెలగాసి విద్రవీగ. R. 2. 84. అనిన సుక తల్ల వాధరతనుకుధ్యలమోలనిలిచి తనవిలసినముల్ చనుగవై మొనయించిన, వినయాం జలివారవిద్రవీగుచుబలికె.

విశంకము or విడంకము * n. s. A vegetable and medicinal substance, considered of great efficacy as a vermifuge. చిత్రతండుల, వాయువిశంకవు చెట్టు.

విలంఘించుట * v. a. To cross over, pass, transgress. అతిక్రమించుట, దాటుట.

విలంఘిత * adj. Transgressed, overstepped. అతిక్రమించుట, దాటుట.

విలంబము * n. s. Delay, tardiness, loitering, procrastination. ఆలస్యము.

విలంబనము * n. s. Delaying, retarding. ఆలస్యము చేయడము.

విలంబితము * n. s. Slow time in music. ఆలస్యము గాతీరిలయ. D.

విలచుట or విలుచుట v. a. To buy, purchase. To sell. కొనుట, అమ్ముటయున్ను. BD. 5. 113. వేల్పులకనిమున్ను విలివినగారియ, చాల్పాడిలేకున్నబండువనేయ. Chenn. 5. 428. కొలవితమోశురవేల్పుల, నిలవితమోశులధరుని నిందించునడక, తలవితమోశులధరువులు విలచితమోవేడమంత్రి విద్యారతులక. అమ్ముట. D.

విలపించుట * v. n. To lament, to be in grief, or affliction. తలుచుకుతలుచుకునేట్లుట. D.

విలయము * n. s. Dissolution, destruction, ruin, annihilation. కల్పాంతము, వినాశము, మోక్షము. B. X. 86. 12. విలయశమయశివార. Sar. D. 408. ప్రియశుక్రమోతులకొప్పించిదేహంబువిడివినయారెండువిలయముల్ గాంచి. NH. 4. 22. విలయోదకము.

విలవ n. s. Price. క్రయము. OG.

విలవిల adv. Convulsively. గజగజ.

విలవిలగొట్టుకొనుట or విలవిలలాడుట v. n. To be convulsed, or in convulsions. గజగజలాడుట.

విలవిలలాడించుట v. a. To convulse. గజగజలాడించుట.

విలవిలలాడించే adj. Convulsive. గజగజలాడించే.

విలసిల్ * adj. Shining, splendid. శ్రుకాశమానమైన. Lalito. 5. 49.

విలసనము * n. s. Sporting, dallying. విలాసము, క్రీడ. Ellaya. 2. 166. వావిరిబహుస్వప్నిభవదేవాసురమర్త్యుతీ తిర్యక్తులు జీవావలికలిమియు సాబగునునావిలసనమగుటగనరెనా నాగతులక. Kala-hasti. 3. 195. వలదిచ్చునీకూయావిలసనములుతునికిరావువిడువునుటన్నక. Zacca. 5. 190. నరమోహినివిలసనములమరుమోహన శరముకంటె మధురాకృతియై.

విలసితము * adj. Shining, splendid. శ్రుకాశమానమైన. BD. 5. 505. విలసితభక్తినిశ్చలీలనుండె. ib. 6. 1313. విలసితభక్తిశద్విధిమెచ్చి గాచె. DUR. 1045. వినుతవితానాడవిలసితంబైన.

విలసిల్లుట v. n. To shine. శ్రుకాశించుట. Vish. 2. 19. మహూన్నతాశనముపైవిలసిల్లిగ. Paidim. 5.

46. కొండలెత్తినసింహికొండలైవింసిల్ల. ఆదివిల్లువి
 లాశము 2. 5. వెరగుపాటునుటెల్లె వెలవెలవింసిల్ల.
 విలక్షము * adj. Astonished, surprized, abashed, ashamed. ఆశ్చర్యముగల, సిగ్గుపడ్డ.
 విలక్షణత * n. s. Difference. భేదము. A. 3. 13. అర్జుణుల శ్రుండరీకాక్షుడతడె యగుటకమీణీయను యష్టద్వక్ష్మీకుడశశతాక్షు విభయద్రశక్రాదులం దు సుకధుగాదనుచు ప్రతిమి విలక్షణతదెలిపె. టీ||
 విలక్షణత, వెలక్షణ్యము.
 విలక్షణము * adj. Other, different. Handsome, elegant, excellent, select. భిన్నమైన, సుందరమైన, ఉత్తమమైన, దివ్యమైన, యోగ్యమైన. యిదివిలక్షణమైనవడుచు she is a handsome girl.
 విలక్షణముగా adv. Properly, with propriety, handsomely, excellently. చక్కగా, అందముగా, దివ్యముగా. ఆ పెండ్లివిలక్షణముగా జరిగినది that marriage went off very well.
 విలక్షణుడు * n. s. He who is accomplished in holiness, a model of excellence. One who differs from the common order, he who has some distinguishing qualities. [భిన్నుడు, ఉత్కృష్టుడు, వెలక్షణ్యుడుగలవాడు.] వాడు విలక్షణుడుకాదు he is not a man of strict religious habits. A. 3. 82. ఆత్మకుంబ్రకృతిశంఖంబుననహంకూనా దిదూషితుండై ప్రాకృతంబులగు ధర్మంబులంబొందుగాని వీరికర్మంబులవిలక్షణుండును నక్షయంబును నట్లగుటనింతయనర్థమాలంబును.
 విలాతి, or విలాతి n. s. (From the Persian, *Vilāyet*) A foreign country. దేశాంతరము. P. 1. 483. వసుకుండుడునా బ్రసిద్ధిగాంచినయొక సెట్టియందున లసెట్టిన మారువిలాతికేసుచుక తనధన రాసిపైని దిన. టీ|| విలాతికేసుచుక, మారుదేశమునకు వెళ్లుచున్న. విలాతి, అనగానీసు. OG.
 విలాపము * n. s. Lamentation, weeping, bewailing. కలువరింత, తలుచుకొనియేడ్వడము. D.
 విలాపించుట v. n. To lament, to be in grief or affliction. యేడ్చుట.
 విలాసము * n. s. Sport, dalliance : amorous blandishments : affection of coyness. స్త్రీలహావభేదము, లీల. SC. స్త్రీపురుషుల శృంగారచేష్ట. D. కృష్ణవిలాసము the adventures of Krishna. విజయవిలాసము the tale of Arjuna.
 విలాసము n. s. A label సైన్ వ్రాసిన పేరు. సైవిలాసము Direction, superscription of a letter.

విలాసవతి or విలాసినీ * n. s. A flirt, a jade, a playful girl, a merry maid. స్త్రీ, నేడుకలస్త్రీ.
 విలు n. s. A bow. ధనుస్సు. D.
 విలుకాడు n. s. An archer. ధనుర్ధరుడు. D.
 విలుచుట v. a. To sell (a word peculiar to poets.) అమ్ముట. D.
 విలుతు * adj. Obsolete, extinguished, forgotten, erased, wanting. విత్తీకృతమైన, స్థలీకృతమైన, మరి విపోయిన, లోపముచేయబడ్డ. M. I. 5. 197. క్రూరులువిలుతుధర్మవిచారులుభృతరాష్ట్రీనుతులు.
 విలుబండి or విల్లుబండి A carriage built on (వింక్షు) springs. విల్లులుగలబండి.
 విలురాసి n. s. The sign Sagittarius. ధనురాసి. D.
 విలుళిత * adj. Tremulous, shaking, waving. కదిలే, చలింపే.
 విలువ or విల్వ n. s. Price, value. ధర. D. విలువకనుచోటు a market, vent, or place for sale. NH. 4. 145. యాచంద్రవింశాశ్వయాయాను శేంద్రున కీపు మొదలనువిక్రయించువేళ, యావిల్వలోనివాడి నందనుడుగాడు.
 విలువరుళి for ఇలువరుళి Succession in a family. వంశవరంకుర. Vish. 8. 332. కులశకులవిడిచివురుపులు, కులహీనులయిండ్లబోయి, కూటికారకుగన్యల బెండ్లియాడుదురు విలువరుళులు పొరువములు విడిచిబిడుసొంద్రా.
 విలువిద్య * n. s. Archery, skill in the bow. ధనుర్విద్య.
 విలేతునము * n. s. Smearing; rubbing with ointments. అజ్జలేతునము, పుయ్యడము.
 విలేతుము * n. s. An unguent; ointment. చండనాదితైలము.
 విలేపి * n. s. Rice gruel, like barley broth. గంజ. D.
 విలోకించుట * v. a. To behold, gaze at, view. చూచుట.
 విలోచనము * n. s. The eye. కన్ను.
 విలోమము * n. s. Against the hair, against the grain, the wrong way, the reverse way, opposite order, or course. శ్రతిక్రమము, అనగాక్రమానకుతలక్రిందు. D. వ్యత్యయము, వితర్యయము, వితరీతము, శ్రతికమాలము. విలోమముగా contrary-wise. అనులోమవిలోమశ్లోకము a palindrome : a verse that may be read forwards and backwards.
 విల్లుడు n. s. Archer, bowyer; విలుకాడు.

విల్లు or విలు n. s. (infl. sing. వింటి and in the nom. plu. విండ్లు) A bow. భనుస్సువిలునమ్ములు, విల్లులు a bow and arrows. N. 8. 105. తేలేత్తలవిల్లునమ్ములును. విల్లెక్కు బెట్టుట to brace the bow. విల్లెక్కు దింతుట to unbrace a bow. నూరువిండ్లదూరములో a hundred bow-shots off.

వివచన * n. s. Craftiness, deceit. మోసము.

వివరగతిగా adv. Minutely, with all particulars. విభజనగా.

వివరణ * n. s. Explanation, specification, comment. విశ్లేశించిచెప్పడము, వర్ణనము, టీక.

వివరము * n. s. A hole, a burrow, chasm, vacuity, cave, recess. రంధ్రము, బీలము, ఛిద్రము, బొంబ.

వివరము n. s. Particulars, details, specification, description. విభజన. D.

వివరముగా or వివరగతిగా adv. With all particulars. విభజనగా.

వివరించుట v. a. To describe, particularize, state, specify. విశ్లేశించిచెప్పట, వివరగతిగాచెప్పట.

వివర్ణము * adj. Pale, pallid, colourless. వికృతవర్ణమైన, నిస్తేజస్థమైన.

వివర్జిత * adj. Left, abandoned, shunned. త్యజించబడ్డ.

వివర్తనము * n. s. Revolving, turning round, revolution, going round, circumambulating. కసినికాచలనభేదము, పోలడము. SC. శ్రుదక్షిణము, తిరగడము.

వివర్ధనము * n. s. Increase. అభివృద్ధి. L. 18. 166. తేజోబలములుభక్తివివర్ధనములు.

వివశత * n. s. Helplessness, extasy. తీరవశత్వము. కోపవివశత an extasy of anger, a fit of fury. ఆనందవివశత an extasy of joy.

వివశుడు or వివశుండు * n. s. He who is helpless, he who is in extasy, one who is wild with joy or sorrow, he who is bewildered. తీరవశుడు. R. 8. 97. రజసిచరరాజారోద్రరసవివశుంఁడై. Sar. D. 322. ధరలోనరాజులుతరుణులయందువివశులై ధర్మమువిడుతురు గాన.

వివశ్యంతుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

వివక్ష * n. s. Intention, aim of the speaker. Desire, a wish to speak. వక్త్రుమిచ్చు, చెప్పువలెననేయిచ్చు.

వివక్షించుట v. a. To wish to speak. చెప్పువలెననియిచ్చించుట.

వివక్షితము * adj. (Eloquendum) Required, or wished to be spoken, wished, desired. చెప్పునిచ్చయించిన, వాంఛితమైన.

వివాద or వివాదము * n. s. A contest, dispute, or quarrel, litigation, a law suit. వాక్యలహము. D. వ్యాజ్యము.

వివాహముగుట To wed, marry. పెండ్లాడుట. M. I. 1. 210. రుదండునుదానివివాహంబైయిష్టభాగములనుభవింపుచు.

వివాహము * n. s. A marriage. పెండ్లి.

వివిక్తము * n. s. A lonely, or solitary place. రహస్యశీలాదిక. SC.

వివిక్తము * adj. Lonely, or solitary. రహస్యము. SC.

వివిధము * adj. Various, multiform, diverse. నానావిధమైన.

వివృత * adj. Open, gaping, expanded. Particularized. తెరవబడ్డ, విచ్చుబడ్డ, వికరించబడ్డ.

వివేకముండుట v. n. To come to himself. తెలివితెచ్చుకొనుట.

వివేకము * n. s. Discrimination, judgment, the faculty of distinguishing, prudence. శుభశుద్ధివేచన, తెలివి. Vema. 341. వినువివేకమునెడువితగ్నాద్దలిచేతనలయవిద్యయనెడు యదవిసరికి. T. 2. 38. తనవివేకములోకమువారుమెచ్చగా.

వివేకము తెచ్చుకొనుట To come to himself, reflect; be wise. తెలివి తెచ్చుకొనుట.

వివేకి * n. s. He who is cautious or prudent. తెలివిగలవాడు.

వివేకించుట or వివేకించుట * v. a. To reason, discriminate, distinguish. విమర్శచేసుట. Vema. 429. చదువులన్నిటిని చాలవివేకించకటకెన్ననీలకలుగుము క్రి. L. 9. 18. విస్తారదయతోవివేకించి శుంచ. HD. 1022. వెదికికార్యమువివేకింపజూడ. BD. 4. 1621. వివేకింపరానట్టివేరుభేదము. KP. 4. 30. లోకమునవివేకింపగలవయిట్టివియును.

వివేచన * n. s. Discrimination, examination, investigation. విమర్శ, విచారణ. వర్ణవివేచన discriminations of caste.

వివస్య or వివస్యగా, అనగావివస్యగా. OG. See విచ్చుట. Siva. 5. 127. మవ్యంపుతా తెరలువివస్యవస్యనునుసోగవెన్నెల. టీ|| వివస్య, విచ్చేటట్టుగా.

విశంకటము * adj. Great, large, gigantic. గొప్ప. D. బృహత్తైస్. Vasu. 5. 53.

విశంకిత * adj. Alarmed, fearful, suspected. భీత, త్రశ్న, అవిశ్వసిత.

విశకలితము * adj. Disordered, jumbled, shivered. వికలికృతమైస్.

విశదము * adj. White; clear, pure, pellucid; evident, apparent, manifest. తెల్లని, నిర్మలమైన, పరిశుద్ధమైన, స్పష్టమైన. Charitra 2. 1673. విశదదుర్మతులు downright villains.

విశదపరచుట or విశదముచేసుట v. a. To particularize, explain, define, manifest. స్పష్టముచేసుట.

విశదమవుట v. n. To come to light, become known. స్పష్టమవుట. అరసిజామివల్ల ఆశంకతులు 'విశదమవును his letter will explain or state it. తమకు విశదము కావలెనని వ్రాసినాను I have written this for your information.

విశదములు n. s. Matters, things, particulars. వివరము.

విశల్యము * adj. Thornless; free from thorns or spikes. Painless, free from care or pain. నిర్గతకూల, నిష్పీడ.

విశల్యకరణి or విశలకృత్ * n. s. A plant (Echites dichotoma; Rox.) శంజీవి.

విశల్యుడు * n. s. He who is free from thorns or spikes. Released from care or pain. నిర్గతకూలుడు, పెరకబద్ధకూలముగలవాడు, బాధలేకుండా చేయబడ్డవాడు. BRY. 1. 925. అంతరఘవరుండును స్రీవాదులంవిశల్యుల జేసియలరుచుండె.

విశశనము * n. s. Killing, slaying, slaughter. చంపుడము, శంహరించడము.

విశసించుట * v. a. To kill, slay. చంపుట. Vema. 1530. పరగగద్దిదినెడు శుశువులవిశసించిమనుజులు దివిభువినిమాలైరి. DRB. 464. విశసించుమూనియా విమలాత్తు దెచ్చి, శుశువుజ చేసియా తుమునబంధించె.

విశాంతుతియు * n. s. King of men. నృపతి, రాజు. Lalito. 10. 22.

విశాఘ * n. s. Name of the 16th lunar mansion.

విశాఘుడు * n. s. A name of Cumara-swamy. కుమారస్వామి.

విశారదుడు * n. s. He who is learned, wise, famous, celebrated. బాగాచమవుకొన్నవాడు. D.

విద్యాంసుడు, శ్రుగల్గుడు, శ్రుసిద్ధుడు, విబుద్ధుడు. Chendra. R. 3. 42. పరతత్వవిశారదుడవు. Ruc-mangada. 3. 232. జ్ఞానమెక్కడబోయెదర్తవిశారదుండవు.

విశాలము * adj. Large, wide, broad, great. విస్తీర్ణమైన, గొప్ప. SC. ఆయిల్లువిశాలముగావున్నది that house is a large one.

విశాలత * n. s. Width, breadth. వెడల్పు. D.

విశిఖ * n. s. A high way, or carriage road. వీధి. D.

విశిఖము * n. s. An arrow. చాణము. D. Vish. 6. 70. R. 6. 24.

విశిరస్కుడైన * adj. Beheaded, headless. తలనరకబడ్డ. వాణ్ని విశిరస్కుణ్ని గాచేసిరి they beheaded him.

విశిష్ట * adj. Endowed with, possessed of, having. Excellent, superior, distinguished. కూడుకొన్న, గల, ఉత్తమమైన, ఉత్కృష్టమైన.

విశిష్టము * n. s. (a bad word) Whole. యావత్తు. వానిఆ స్తివిశిష్టమున్ను his whole property.

విశిష్టుడు * n. s. He who is endowed with, or possessed of. గలవాడు, కూడుకొన్నవాడు. శీర్షణవిశిష్టుడు he who is endowed with noble qualities.

విశీర్ణము * adj. Loosened, sliding off, split, broken. Loose, that has lost the cohesion, or connection of its parts; that has fallen or is falling into pieces: slackened, shattered, withered, decayed. శిథిలమైన, బీర్ణమైపోయిన, విచ్చిపోయిన, వీడిపోయిన, రాలిపోయిన. S. 1. 34. చింతిలివేదనావశ, విశీర్ణమతిం విరహోర్తి సెంబురుక. Siva. 2. 6. ప్రబలభల్లుకనభుభల్లు భయదమథనశిథిలమధుకోశ, విశీర విశీర్ణమహికాంతరాంతర బంతురితాత్రతుమున. టీ. విశీర్ణ, వీడిపోయిన. N. 9. 162. వాలాయుధతా వకలాంగలాక్రనిర్దళిత విశీర్ణమత్తబని తంబములకానభులేఖలట్లు సీహలముఖలేఖలం గని. టీ. విశీర్ణ, బద్దలైనటువంటి.

విశుద్ధము * adj. Pure, clean, cleansed, purified, pious, holy, virtuous. నిర్మలమైన, శుభ్రమైన, పరిష్కృతమైన.

విశుద్ధి * n. s. Purity, purification, holiness. Removal of doubt. శుభ్రమై, శుభ్రము, పరిష్కారము.

విశుద్ధుడు * n. s. He who is pure or holy. శుభ్రుడు. L. 1. 205. సుద్దులు గావువిశుద్ధులైవిన్న.

విసూచి or విసూచిక * n. s. A disease: violent agitation of the system with copious evacuations by vomiting and stool. వమనవిరోచన శింకటము.

విశృంఖలము * adj. Unchecked, unrestrained, unfettered. ఆనర్థభ్రమైన. T. U. R. 5. 69.

విశేషము * n. s. Sort, kind. A particularity, speciality, peculiarity, singularity. A specific quality. A particular thing, an individual, an object; distinguished by some attribute or adjunct. A charitable or virtuous action. ఆతిశయము, వింత, శత్రుత్వము, శ్రుణ్యము, విభము. యిక్కడగుంట తవ్విస్తే తమకునిండా విశేషము కలుగును it would be a good deed to dig a pond here. యా నైద్యునికి హస్తవిశేషముకద్దు this doctor has a fortunate hand. ఓడువిశేషము a sort of herb. ఆక్షత్రీడావిశేషము a kind of dice play. నేడేమివిశేషము what is there particular to-day? what is the matter to-day? ఆయనవిశేషజ్ఞుడు he is a great scholar. భేదము, చూడతగ్గయుత్తమవస్తువు, సంభోగము. D.

విశేషము * adj. Extraordinary, eminent, remarkable, unusual; (It also is used as meaning) much, more, greater, exceeding, surpassing. ఆతిశయమైన, వింతైన, ఆశ్చర్యమైన. విశేషమైన కార్యము a good deed. యాహ్లాకమునకు పుకవిశేషార్థమువున్నది this verse has a second or recondite meaning.

విశేషణము * n. s. (In grammar) An adjective. విశేష్యలక్షణములుచెప్పేది. D.

విశేషించి or విశేషముగా * adv. Abundantly, plentifully, much, exceedingly. తరుచుగా, విస్తారముగా, మిక్కిలి, మిగుల. ఆతనితోవిశేషించిశహవాసముచేయవద్దు you should not associate much with him. T. 2. 178. యాయత్రికుమారునింబోషించెద విశేషించి నేలనుండియు బ్రాణాశుదంబుగా గారవించెద.

విశేషించుట v. a. To characterize, to particularize, to state in detail. వివరించుట.

విశేష్యము * n. s. (In grammar) A substantive. నామనాచకశుదము.

విశ్రమము * n. s. Rest, repose, cessation from fatigue or work. In Telugu verse it denotes

one kind of rhyme. అలియకతీర్పుకోవడము, భంజస్సులోయతియున్ను. D.

విశ్రమించుట or విశ్రమించుకొనుట * v. n. To rest, repose, or refresh himself. శుండుకొనుట, అలియకతీర్పుకొనుట.

విశ్రమింపజేయుట v. a. To place, lay. శుండుజేయుట. Jaimini Bh. 6. 93. వివృతకృష్ణాజినముపయిగా విశ్రమింపజేసి.

విశ్రాంత * adj. Rested, reposed, refreshed after fatigue. శ్రమవిరత, అలియకతీర్పుకోబడ్డ.

విశ్రాంతి * n. s. Rest, repose, refreshment. Termination. అలియకతీర్పుకోవడము, విరామము, ఆవసానము. T. 4. 183. కల్పవిశ్రాంతి the end of the world. Vish. 2. 220. తద్విలశస్మి రరవారి దీర్ఘకలలోవిశ్రాంతిగావించి.

విశ్రాణము * n. s. Gift or donation. త్యాగము. D.

విశ్రామము * n. s. Rest, repose. అలియకతీర్పుకోవడము. D.

విశ్రుత * adj. Famous, well known, celebrated. విదితమైన, ప్రతీతమైన.

విశ్రుతము * adj. Known, celebrated, famous. విదితమైన, ప్రతీతమైన, ప్రసిద్ధమైన.

విశ్లభము * adj. Loose, relaxed. ఓడిపోయిన. R. 2. 59.

విశ్లేషము * n. s. Separation (especially of lovers;) disunion, disjunction. విరహము, వియోగము.

విశ్వము * n. s. The universe, or world. జగత్తు.

విశ్వము * adj. All, universal, entire. శర్యమైన, శుశ్రుమైన.

విశ్వంభర * n. s. The earth. భూమి.

విశ్వంభరుడు * n. s. An epithet of Vishnu. కైటభజిత్తు.

విశ్వకర్త * n. s. Name of the artist of the gods. Vulcan. దేవతలవడ్లనాడు. D.

విశ్వజిత్తు * n. s. A particular sacrifice. ఒకయజ్ఞము. D.

విశ్వతోముఖుడు, ఆనగాశర్యతోముఖుడు, చతుర్ముఖుడు, శివుడున్ను.

విశ్వనాథుడు * n. s. A name of Siva; especially as worshipped at Benares under this name కాశీవిశ్వేశ్వరుడు.

విశ్వభేషజము * n. s. Dry ginger. శుంఠి.

విశ్వరూపము * adj. Mutable, existing in all forms, multiform. నానారూపములుగల.

విశ్వరూపము * n. s. Multififormity. నానారూపము. N. 5. 17. విబుధేంద్రశైలంబువిశ్వరూపముజూపెనన సౌత్పుకాంచనశృండనములు. టీ|| విశ్వరూపముజూపెనన, అనేకరూపములుధరించెనా అన్నట్టుగాను. విశ్వరూపదర్శనము (this phrase is usually interpreted) Manifestation, or display of his real form or hidden majesty. నిజస్వరూపమును అగుపరచడము.

విశ్వరూపుడు * n. s. A name of Vishnu. విష్ణువు. H. 4. 297. విశ్వరూపునకువినతులు నేయుచు.

విశ్వసీయము * adj. Trustworthy. నమ్మతగ్గ.

విశ్వసింపుట * v. a. To trust, rely on, confide in. నమ్ముట.

విశ్వసిత * adj. Trusted, confided in, trusty. విశ్వాశమునకుపాత్రుడైన.

విశ్వశ్ర * n. s. A widow. విధవ. D.

విశ్వశ్రము * adj. Trustworthy. నమ్మదగిన, నమ్మడమునకు అర్హమైన.

విశ్వాత్మ, విశ్వాత్ముడు * n. s. Bramha, the creator. బ్రహ్మ. D.

విశ్వామిత్రము adj. Worthy of Viswamitra: (that is) fabricated, fictitious, artificial. కల్పితమైన, కృత్రిమమైన. విశ్వామిత్రమైనకుమిత్రము a fabricated bond. A Machiavelian trick.

విశ్వామిత్రము n. s. A deed worthy of Viswamitra: that is, trick, fiction, fabrication. Machiavelianism. మోసము, కృత్రిమము, కల్పన.

విశ్వామిత్రశృష్టి * n. s. A deed worthy of Viswamitra: that is, the creation of a second series of beings. Viswamitra created a mimic world: like that of Lilliput.

విశ్వామిత్రుడు * n. s. The name of a certain sage, the son of Gādhī. గాధీసుతుడు.

విశ్వాశము * n. s. Trust, faith, confidence. Affection, kindness, favour. శ్రుత్యము, నమ్మకము, న్రేమ. UR. 6. 372. Anand. Tan. 14. 34. విశ్వాశములోయజ్ఞేయం, విశ్వాసోయజ్ఞబీజం | ప్రామాణికేస్త్రీ సుశ్రోణి మార్గేజీవవిశ్వశ్ర | విశ్వాశశబ్దశంలోకే, నభూతంభవివ్యతి.

విశ్వాసి * n. s. He who trusts, he who is faithful. శ్రుత్యుని, నమ్మకముగలవాడు. UR. 6. 392. హితుడువిశ్వాసియునుతింతుడునునగు. BD. 5. 343. జంకవిశ్వాసిలింగాభిమాని.

విశ్వలు or విశ్వదేవతలు * n. s. The name given to certain deities of a particular class. T. 5. 10. వారిగన్నట్టెనువిశ్వరుద్రవను మహారాజికాది త్యభాసీర్వవిద్యాధర.

విషము * n. s. Poison, venom: any thing hurtful or destructive. (In poetry it is sometimes) water. గరళము, జలము, చెరుపైనది, నాశకరమైనది. అదిదీనికివిషము that is destructive to this. వానినిలు వెల్లావిషము he is a rogue from head to foot. విషముయొక్కీనది the poison took effect. విషముదిగినది the effect of the poison went off. నేనంటేవానివిషము గావున్నది he hates me like poison. దీన్ని సాల్తో వేసుకొంటే విషము గావున్నది or విషజ్వాలగావున్నది it is as bitter as gall. విషజ్వరము a pestilent fever, a malignant fever. విషభేది virulent diarrhoea, cholera morbus. విషపాండువు acute dropsy. విషనీరు the pus or matter in a boil. విషవాక్యములు, అనగా శంకారవచనములు fatal expressions. చాలుకాలుకాలుశంకారవచనంబుగూడెనేనిగుల కూడదండ్రు. Bhima. విషబ్దుము* adj. Dejected, sad, sorrowful, pensive. శోకయు క్రమైన, వ్యాకులగ్రస్తమైన. M. XII. 2. 274.

విషబుడు * n. s. He who is dejected, sorrowful. శోకముగలవాడు.

విషధరము * n. s. A serpent. A cloud. శర్పము, తేఘమున్ను.

విషధరుడు * n. s. Siva. A cloud. శివుడు, తేఘుడు.

విషశుచ్చము * n. s. A scorpion. A rogue. తేలు, తులువయున్ను.

విషబొద్ది n. s. A certain medicinal plant. Cissampelos. పాఠాంబద్ధ.

విషమము * adj. Odd, uneven. Unparalleled, unequalled. Contrary, evil, bad. బేసి, యొక్క వత్తువ, విరుద్ధము. D. దుష్ట. విషమశంఖ్య an odd number. విషమజ్వరము a pestilent fever, a fever difficult of cure. విషమాయుధుడు, విషమశరుడు Cupid, whose (five) arrows are of an odd number. విషమనయనుడు Siva who has an odd (or extra) eye in his forehead. విషమబుద్ధి an evil or wicked mind. విషమవిభాగము an unfair or unequal division. T. 4. 73. మకరశ్రుదాలువానివిషమంశురణంబునలోనేత్రతారకలు మెరుంగులిన. టీ|| మకరశ్రుదాలువానివిషమంశురణంబు, అనగా ఉప

రతి. L. 1. 210. యింతులతోటివికయభోగంబులవె
 తలవర్ణించు, వికమకావ్యముగాదు వివరించిచూడ.
 Sanscrit Harisch. 20. 1. వికమోతుల శింశుకం
 full of rugged rocks. R. 6. 46.
 వికమంగల ఆకు n. s. A certain medicinal leaf
 used for poultices. వాడ్చివుంటిమీదకట్టేవుక
 ఆకు.
 వికమించుట v. n. To be painful, mortal or diffi-
 cult of cure, (as applied to disease.) దోషించుట.
 వికముష్టి A poisonous tree; strychnos. కుష్టిచెట్టు.
 వికయము * n. s. An object, matter, subject, af-
 fair, thing. Any peculiarity as colour, form,
 flavour, odour, sound. Definition, respect, re-
 lation. శంకతి, శబ్దాదివచనభూతగుణము. Vema.
 499. వికయములబొరలియక వికమంటినగర్భి
 జూతు విధమునధరలోవిష సమమాయా సుఖములవి
 కయములకాగూడకుండ్రువేర్తలు. A. 3. 84. మరి
 శబ్దాదివికయంబుల ప్రవణంబులగునింద్రియంబులం
 ద్రిష్టి. ఆవికయము నాకు తెలియదు I do not
 know any thing about it. దోషలోవికయభోగ
 ములనెక్కువగాఅపేక్షించేకొద్దీవ్యశనమెక్కువ అత
 తున్నది the more luxuries you long for on the
 journey the more privations you feel. వానికివి
 కయవ్యవస్థలేదు he is a man of brutal manners,
 one who has no decency or delicacy. యావికయ
 ములో నిండాహుకలువ్రయముచేసినాడు he spent
 much money in this. శీర్షికయములోవ్రయము
 చేసినాడు he spent his money on worthy ob-
 jects. శృంగారవికయమైన కావ్యము a poem on
 amorous subjects.
 వికయము (Postpos.) Respecting, regarding. యా
 వికయమందు in this respect. ఆవికయమందు in
 that respect. అతనివికయమందు regarding him.
 ఆవికయమై regarding that subject. యేతద్విక
 యముగా మాట్లాడినాడు he spoke regarding
 this. మీవికయములో regarding you.
 వికయశూరుడు * n. s. A dissipated man, who is
 addicted to women. మైథునమందునిండాసామ
 ర్థ్యముగలవాడు.
 వికయి * n. s. An organ of sense. A man of the
 world, he who is conversant with or interest-
 ed in worldly occupations or enjoyments. నేత్రా
 దీంద్రియములు. D. లోకవ్యవహారవ్యక్తుడు, శం
 సారమగుడు, సాంసారికుడు.

వికయించుట v. n. To have, to do with carnally.
 శంభోగముచేసుట.
 వికరుహము * n. s. A lotus. కమలము. 11a. 4. 9.
 వికమగుణంబేలపోవువికరుహనయనా.
 వికవైద్యుడు * n. s. A snake-catcher. అహితుండి
 కుడు.
 విమాణము * n. s. A horn, tusk, or fang. కొమ్ము
 D.
 విమాణి * అనగా అజశ్యం గ్యాభ్యాసాది, వద్దిచెట్టు. SC.
 విమాదము * n. s. Sadness, lowness of spirits, de-
 jection. ఫేదము. D.
 విమాహి * n. s. A venomous serpent. వికముగలశి
 ర్వుడు. Padma. 7. 82.
 విమువచ్చాయ * n. s. The shadow of the gnomon
 at noon; when the sun is in the equinoctial
 point.
 విమువము or విమువక్తు * n. s. The equinox. శీమ
 రాత్రిందివకాలము. SC.
 విమూచి n. s. A disease, violent agitation of the
 system with copious evacuations by vomiting
 and stool. వమనపిచనశంకటము.
 విషోల్బణుడు * n. s. He who has the excess of
 venom. అధికవికముగలవాడు. Vish. 2. 358. బ
 హువదనులునురుద్ధి గ్ల శరీరులునువిషోల్బణులునునై.
 విష్కరము * n. s. A bird. శశి.
 విష్ట * n. s. Fæces, dung. శురీకము. D.
 విష్టతము * n. s. World. లోకము. D.
 విష్టభము * n. s. A world. విష్టతము SC. Ananda
 Tantram. 5. 19. అనా ద్యంతంశరంబ్రహ్మశిర్యవి
 ష్టభకారణం.
 విష్టరము * n. s. A seat, a seat of cusha grass. ఆ
 శునము, పీఠము, కుశాశినము. Vish. 2. 23. తదీ
 యశిమిపోద్యానమధ్యంబున కృష్ణాజినంబులు విష్ట
 రంబులు గానిడి కూచున్న శీతమహాశిరులనుం.
 L. 7. 228. కొలుతుండువనితకాకుశవిష్టరంబు.
 విష్టరశ్రతుడు * n. s. An epithet of Vishnu. వి
 ష్ణువు.
 విష్టి, అనగా నరకబాధ, బలాఘ్నారము. D.
 విష్టింపుట * v. n. To ease nature. మలవిశ్రావణము
 చేసుట, యేరుగుట.
 విష్టుక్రాంతము * n. s. A medicinal creeping
 plant. Evolvulus Alsinoidea. స్థాణుకర్ణిదుష్ప.
 D. తెల్లవిష్టుక్రాంతము, అనగా నావాదనీ.
 విష్టుడు or విష్టువు * n. s. Vishnu: one of the
 three principal Hindu deities. Jupiter, the pre-
 server of the world. నారాయణుడు.

విష్ణుచీడము * n. s. The sky. ఆ కాశము. D.

విష్ణుమది * The Ganges. గంగ, గాగరధి.

విష్ణురథము * అనగా గురుత్వంతుడు. D.

విష్పారము * The twang (of a bowstring.) మార్పి
ధ్వని, వింటినారిధ్వని. Lalito. 12. 46.

విష్వక్సేనుడు * అనగా విష్ణువు. D.

విశి See విశివిశి.

విశనకర్ర n. s. A fan. తాళవృంతము.

విశము n. s. Poison. విషము. D.

విశరము * n. s. A multitude, an assemblage, a
flock. శిమూహము. D.

విశరణము * n. s. Spreading, diffusion. విస్తరించ
డము, వ్యాపించడము.

విశరికొట్టుట v. a. To scorn, to huff. To fling, to
dash. కనుగులు, రుచ్చుట. ఒకరూకయిస్తుంటే మూ
తితోముఖముతో విశరికొట్టుకున్నది he asked a
penny, she gave him a huff. ఆకుండను గోడ
మీదవిశరికొట్టినాడు he dashed the pot on the
wall.

విశరివేసుట v. a. To hurl, fling. రుచ్చుట. పూరివై
టవిశరివేసినట్లుగావుండే పుకయిల్లు a remote or
distant abode.

విశరు n. s. Waving, casting, spreading. విజేప
ము, వ్యాపించడము. కాటకపువిశరు చేత through
the spreading of the famine.

విశరుకర్ర n. s. A fan. తాళవృంతము. D.

విశరుట v. n. To blow as the wind, to spread as
a scent. గాలికొట్టుట, వాశనకొట్టుటయున్ను. కా
కవిశరుతున్నది the heat is extreme. There are
hot puffs, or blasts. లో గాలినిపుస్త్రోగమును
వైటవిశరేలాను చేసేమందు a searching medi-
cine, that makes a hidden disease appear. లో
నికాకవైటివిశరినది the latent fever appeared.

విశరుట v. a. To wave as a fan, to brandish,
whisk, flourish as a sword or a whip. To turn
a mill. కత్తివిశరుట, తిరుగల్లువిశరుట. D. పలవిశ
రుట to cast or let down a net.

విశరురాయి A grindstone. తిరుగల్లు. D.

విశర్గ * The character [3] or two dots represent-
ing H, as in the words ప్రాతః కాలము prátah-
cālam.

విశర్గము * n. s. Abandoning, relinquishment.
శరిత్యాగము, పడుటకోపడము.

విశర్గనము * n. s. Gift, donation. Quitting, relin-
quishing. Sending, dispatching. దానము, యివ్వ
డము, ప్రేమణము, శరిత్యాగము. SC. విశర్గించుట
ద్దభార్య a divorcée. వాడుఆవాహనములేదువి
శర్గనములేదు he is nothing: he is a mere cy-
pher. కేశవిశర్గనము shaving the head. Ila. 4.

38. అనియావాహనమువిశర్గనమునులేకున్నజూచి.
మలమూత్రవిశర్గనము evacuations. మలమూత్రవి
శర్గనముచేసుట to evacuate. M. XIII. 3. 286.

విశర్గించుట * v. a. To abandon, relinquish, give
up. త్యజించుట.

విశర్పణము * n. s. Spreading, extending. వ్యా
పించడము. D.

విశివిశి adv. Fast, quickly, hurriedly. పశిగా. చి
వచివ. Rajasekh. 1. 70. విశివిశివచనదుజవమున
విశరినపశివారుజలదవిశరిముఖంక.

విసికించుట v. a. (causal of విసుకుట) To weary,
disgust, sicken, sadden. వేసేటపుట్టేటట్టుచేసు
ట.

విసివి, అనగావేసారి. OG.

విసుకు n. s. Disgust, weariness, satiety. అలసట.
D.

విసుకుట v. n. To be fatigued, weary. To be dis-
gusted, to be heart-sick. వానిప్రాణమువిసికినది
he was sick at heart, he was out of all patience,
he was at his wit's end or desperate, he was
ill at ease, his soul sunk with trouble. వేసా
రుట.

విసురుట See విశరుట.

విసువు n. s. Disgust, weariness, satiety. అలసట,
వేసట.

విసువుట v. n. To be disgusted. వేసారుట. M.
XIII. 5. 223. విసుశింసారమునకువిసువనిదుర్వు
లు. See విసుకుట.

విస్తర, విస్తరి or విస్తరాకు plu. విస్త్రస్లు. n. s. A plat-
ter made of leaves stitched, together with
splints.

విస్తరము * n. s. Spreading, expansion, prolixity,
detail, abundance, plenty. శబ్దాదుఃవిరివి. D.
వ్యాప్తి, ప్రాచుర్యము, బాహుళ్యము. DRS. 312.
విస్తరోరథవీకలప్రహుకుటిల.

విస్తరాకు A leaf platter. See విస్తర.

విస్తరించి * adv. Much, abundantly, greatly, con-
siderably. నిండా, మిక్కిలముగా.

విస్తరించుట * v. n. To exceed, enlarge, be prolix, dilate. విస్తారమవుట. D. వ్యాపించుట.

విస్తరించుట * v. a. To extend, spread out, increase, swell, to particularize. విస్తరింప చేసుట, వివరించుట.

విస్తరిలుట or విస్తరిల్లుట * v. n. To exceed &c. See విస్తరించుట.

విస్తారము * n. s. Plenty, abundance, spreading, extension, vastness, expanse, breadth. విరివి. D. బహుళము, అనేకము. M. XIV. 3. 228. తగు వారిగాంచి యత్యద్భుతంబగు భవజ్జనకు తెరంగవిస్తారమొప్పుజెప్పిన.

విస్తారము * adj. Plentiful, abundant. Extensive, large, great, much, extreme. బహుళమైన, అదభ్రమైన, విరివియైన.

విస్తారముగా * adv. Plentifully, abundantly, largely, much. బహుళముగా, నిండా, చాలా.

విస్తీర్ణము * adj. Great, large, wide, extended, extensive. విస్తారమైన. D. విశాలమైన.

విస్తు n. s. Surprise, wonder. ఆశ్చర్యము. D.

విస్పష్టము * adj. Clear, definite. వ్యక్తమైన, శ్రుత్యక్షమైన. విస్పష్టముచేసుట to particularize or specify.

విస్ఫురము * n. s. The twang of a bow-string. Abundance, amplitude. వింటి నారిధ్వని, భూయిష్టము.

విస్ఫురము * n. s. Trembling, quivering of the lips, throbbing of the eyes &c. Expansion of mind. Splendour, manifestation. విధూననము, కంఠనము, మనోవికాశము, శ్రుకాశము. See స్ఫురత్ and స్ఫురిత.

విస్ఫురత్ * adj. Shining. శ్రుకాశించే. A. 1. 17. భవనశిరోమరాళములు భర్తమయచ్చదగుచ్చవిస్ఫురద్దివిజభునిమరాళవితరి. టీ|| విస్ఫురత్, శ్రుకాశిస్తున్నటువంటి. Swa. 4. 49. వివవిస్ఫురద్భుజంగంబుల. టీ|| విస్ఫురత్, శ్రుకాశిస్తూవున్న H. 1. 208. శుభ్రకునివాక్యవిస్ఫురద్భీనమునకు.

విస్ఫురించుట * v. n. To swell, enlarge. విస్తరింప చేసుట. Bmj. 2. 77. పెనునితంబంబులువిస్ఫురింప

విస్ఫురిత * n. s. adj. Shaken, tremulous; swollen, enlarged. Shining. కంపితమైన, విస్తరింపబడ్డ, శ్రుకాశించే. P. 1. 718. విహారగర్భగువిస్ఫురితాగరు దారుఖండసంవేషిత. ib 4. 495. విస్ఫురితాధరో

క్ష్మయై. H. 5. 344. నిజగాననిశ్చయనాకర్ణనవిస్ఫురితానందంబున.

విస్ఫులింగము * n. s. A spark of fire. అగ్నికణము.

విస్ఫుర్తి * n. s. Throbbing, palpitating, shaking. స్ఫురణము. Parama yogi. 293. line 7 తమకుచేరువతపోధామవిస్ఫుర్తి.

విస్ఫుటము * n. s. Pustule, boil. ప్రణాము. విస్ఫుటములు, అనగాచెమటకాయలు. D.

విస్తయము * n. s. Surprise, astonishment, wonder, confusion, stupor. ఆశ్చర్యము, గర్భము. D. వితాకు Vish. 2. 315. Vijaya. 2. 89. విస్తయము పొందిన raptured, bewildered.

విస్తితము * adj. Raptured, amazed. ఆశ్చర్యశుద్ధ.

విస్తృతము * adj. Forgotten. మరచిన.

విస్తృతి * n. s. Forgetfulness. మరుశ్చు.

విస్రమము * n. s. Savour, stench, a smell like that of blood or raw flesh. కచ్చివాళిన. D.

విస్రంభము * n. s. Trust, confidence, affection, regard. విశ్వాసము, నమ్మకము, స్నేహము, శ్రదాయము. Vijaya. 4. 38. అవ్వదుగునకువినయవిస్రంభగంభీరవాక్ష్మంభానాశంభళియిట్లనియె.

విస్రశి * n. s. Old age, decrepitude. ముదిమి. D.

విహంగమము * n. s. A bird. కుషీ. D.

విహంగక * n. s. A pole used as a yoke for bearing burdens on the shoulder. కావటిబద్ద. D.

విహంగము or విహంగము * n. s. A bird or an arrow. కుషీ, బాణము. D.

విహరణము * n. s. Roaming, a ramble, going about for pleasure or exercise. శంచరించడము, కర్యటనము, కరిభ్రమణము.

విహరించుట v. n. To take a walk or airing, to wander, to go about, to go about for pleasure or exercise, to jaunt, to roam, ramble, rove. శంచరించుట. D. కర్యటనముచేసుట, కరిభ్రమణముచేసుట.

విహస్తము * adj. Perplexed, bewildered, confused, confounded. ఉద్విగ్నమైన, విహ్వలమైన, వ్యాకులమైన.

విహాయతము * n. s. Gift, donation. దానము, యివ్వడము. SC. One verse says విహాయతావృక్కకల్పవృక్షానినశ్చుమఃఖ్యయాన్రీనిలయస్యస్యస్యతే, ఓ

చంద్రుని త్రుశువునకు పంపవండను స్త్రీ బహిష్కరింపను.

విహ్వలము * n. s. The sky. ఆకాశము. D.

విహ్వరము * n. s. A walk for pleasure or exercise, a tour, trip, ramble, a roaming, play, pastime, sport. సంచారము. D. భ్రమణము, కేళి, లీల, యాత్ర.

విహ్వరి or విహ్వరుడు * n. s. He who walks. సంచరించేవాడు. వారు భద్రానవిహ్వరులైయున్న వేళ while they were walking in the park.

విహ్వశము * n. s. A gentle laugh, or smile. చిరునవ్వు.

విహితము * adj. Fit, proper, right, orderly, necessary. Friendly, intimate. Placed, deposited. Done, made. యుక్తమైన, అనుకూలమైన, శుచిబద్ధ, చేయబడ్డ. వారి గ్రామములు దోచేది విహితము కాదని considering that it is not proper for us to plunder their villages. M. 1. 1. 114. యిప్పుడు హఠాత్తుల బాధక విహితావధానమై వినుచు నుండువారికి.

విహితము * n. s. Friendship, intimacy. Propriety, fitness, justice. స్నేహము, యుక్తము, న్యాయము. DRS. 48. బహువిధముపాపశుభములగుచు, విహితములగుచు వెడచేట్లు శేయ. అది విహితమే it is proper. అది విహితము కాదు it is not proper.

విహితముగా * adv. In a friendly manner, in good terms. స్నేహముగా, అనుకూలముగా.

విహితము * n. s. A friend, companion, ally. స్నేహితుడు, అనుకూలుడు. తమకు విహితములైన వారలు those who are your friends.

విహితము * adj. Destitute of, devoid of. లేని.

విహితముగా * adv. Without. లేక. బుద్ధి విహితముగా senselessly.

విహితము * n. s. He who is destitute of, or devoid of. లేనివాడు. వస్త్రవిహితము he who is devoid of clothes.

విహ్వలము * adj. Disturbed, discomposed, disquieted: affected with fear, sorrow &c. ఉద్విగ్నమైన. Vishnu Maya Natac. 4. 344. అనివరహఠారవిహ్వలఘనమదసానాద వికృతిగానక. Anirud. 3. 163. భయవిహ్వలమతుల.

విహ్వలత or విహ్వలత్వము * n. s. Disturbance, disquiet. ఉద్విగ్నత. M. XIII. 5. 482. ఉదకంబులందరియు ద్భ్రమణి శోకవిహ్వలత్వమున వివశమున యగుచు.

విహ్వలించుట * v. n. To be disquieted or affected with fear, sorrow &c. ఉద్విగ్నమవుట. Vish. 6. 290. వెరవికతధన్యుడంతయు విహ్వలించి అన్యులగుచుండె నేకాంతమునను. Zacc. 6. 132. వెనుచు దైర్యము పుడలంగ విహ్వలించు బశువుకొన గోరక స్త్రీలపాయనాటు.

విహ్వలుడు * n. s. He who is disturbed, disquieted or affected with fear, sorrow &c. ఉద్విగ్నముడు. P. 2. 222. త్రాశీరశివిహ్వలుడై. ib. 1. 446. విహ్వలవిహ్వలుండై. L. 13. 146. వివశకములు విహ్వలులగుచు.

విహ్వలము * n. s. Throwing, propelling, casting. Confusion, perplexity, distress of mind. In astronomy it means Latitude. వేయడము, విసిరివేయడము, యెగరవేయడము, ఖోభము. Lalito. 11. 24. స్థూలావలయవిహ్వలమునా తయోధరం. విహ్వలము, యెగరవేయడము చేత.

విహ్వలము * n. s. Scattering, dispersing. Throwing.

విహ్వలము * n. s. Agitation, distress of mind, anxiety. వ్యాకులము, చిత్తఖోభ.

వీక n. s. Valour, courage. Similarity, similitude. Bulk, largeness. శౌర్యము, దైర్యము, సామ్యము, పోలిక, స్థూల్యము. BRY. 1. 887. వీకకు మెచ్చినవివిరఘువీరుడుడము నిజాచివత్స. ib. 2. 568. వానరానికముల్ గనుకంబొందుచు నేగుడెంచినది దాకాక వీకమైన త్తరిణ. Vish. 8. 299. ఘనుడ పాష్ట్యుడు గాంధీవంబుగొని వీక స్వారియై క్షింతుబోయిన దోశ్యక్తి దొలంగి. BRK. 792. రాముని దేవి నెత్తుకొని రావణుడెగగవీక దాకిని స్త్రీమబలంబున నిర్వరభుజేసి. M. I. 1. 136. ఈయుభయములో హమా తా స్యాన్యమై యాడంబోవక వీకతో వాడువ గానే పారు ఘోరాజ. T. 2. 79. మరుడంతలనంతట బమ్మిగుమ్మి తింజేకొని వీకమై మొనలుజిమ్మ దొడంగను కొమ్మరొమ్మనక. ib. 3. 113. తేలజూచిననిమ్మ నేనేలవిమతు గోరై తిరంగవీక పైకొందుగాక. BRY. 2. 148. నిశాచరుండు ధట్టించుచు వీకతో దనిగుడించిన. ib. 2. 225. రావణమహారణదారుణబాణవృష్టికింబిచ్చిన వానరుల్ దెగులుడల్ల శిలంగడువీకనాథివనక. Sva. 4. 75.

2. క్ష. దడుగ్ గొరక వేయుచును దాచి, నట్టిరిగి టెంకి గొరివీక బట్టుటయును, వ్యుగయులందరు జనివెల్వరించి నిశిత, కాండముల జెండొక పెద్ద కారుపోతు. N. 1. 155. ఘనమీన మైమునుల పాలన శీల్పుచు వీకమీన వాయువరగ నేము సామనిగమాగమగవ్యన దీనజా శీఖా. వీక ఆన గా ధైర్యము, శౌర్యము. N. 3. 253. పరికింపండికోర దంతమయదీశుశ్రంభ మైయొప్పైలై పరిశోభిల్లెడు ధాత్రిపాత్రవలె జూతు ట్టెండడ గ్రాల్పశ్రుక్ల రమల్ తైలములీలబోలెకనక గ్రావముదీ శుంబువైఖరి వెంపొంచెడవం దీశుశిఖవీక స్తించెమే ఘాలియు. వీక ఆన గా పోలిక. R. 7. 91. శక్రజి దాదికుమారులు విక్రమశృపములు తనను వీకకురా గావక్రించునతడు దర్పి శుక్రమమునదిగది పాధిశు త్యంబునకు. వీక ఆన గా సామ్యము. T. 1. 37. నెలమశీలక శ్రమంబొడవె నిద్దశుచెక్కులు వెల్లన య్యెవేభిలుడయంచెజెస్సెనల వీకయుగవ్యునుదో చెజెట్టుముత్వల సెను. వీక, ఆన గా స్థాల్పము. ib. 2. 16. గాటంపువీక సీదా సైస మేనుల నెరమట్టినిగ నిగ ల్ హరువుమార. వీక ఆన గా స్థాల్పము. Vish. 7. 154. భారంబులనలన వీకలుగల కోర కావళ్లుమోవి కొని. వీకలుగల ఆన గా కిందికియాడవడములుగల ఆనితోదినది. H. 3. 262. వికలివిభూతి రేఖయును వీలై దుకమ్మల కాంతిజోక హాటకమణి భూషణం బులమిటారవు టెక్కుల మూక వాసీనా ధిక సుమగంధ శంకుదల తేటగుసిక్కులవీక యొక్క గానక టవిశాలనా మశుభవార్ష మతోజరియించుచుండగ. యీశుద్య ములోవీక ఆనేమాటకు ఆర్థము కాలేదు.

వీక adv. Like, వలె. H. 3. 34. వహ్నిజ్వాలికలుగురి యుచు గగనంబున కెగయు కాకోడరానీకంబులవీక రిల్వరిల్వననెగరి చనునాక శీశుచివ్యలు మింటనెర య. వీక ఆన గావలె.

వీగుట v. n. To move or step aside, to get out of the way, to retreat. To cease, to go off. To become large or big. తొలుగుట, వెనకదీసుట, నివృ త్తియపుట, స్థూలమపుట. BRY. 2. 342. వడికోవీ గ్గడి శేభంబులు పొరివంచెకడలలా భుజంగుశి. వీగ్గ, తొలగ్గ. ib. 2. 591. కుతలంబిట్టువీ గ్గకులగులారిగ్గ. యిట్టువీగ్గ, యిటుఅటు తొలగ్గ. Swa. 3. 74. శీకుటుంబముగ వీగచరమ తైలము జేరుకుహీ నాంశుదుము దారుదోరయనంగ. టీ|| వీగ, తొలగిపోయి. A. 4. 130. ఓహారిసాహ రింబ్రధమ మొల్లెడు ధారల గాడ్చులేట వాల్లాహతి నిద్దివీగుటజలంగలచెక మొగులంచెంబు భృద్వా హచలద్రధత్యము. టీ|| వీగు, పారిపోవుచున్న. ib.

3. 22. బలబలవేగనిద్దరును సాజులు దీర్చి యతండు నా తడుక వెలువడివచ్చి యిప్పుడు వాటివేణకయే పరి గాగ వీగుచుక దలచుడుచుం బెనంగ. టీ|| వీగుచుక, వె నకకుతీస్తూన్ను. TUR. 5. 69. చూచిమహూగ్ర కోతుమున శూర్పన ఖాశుతివీగు సేన జేవీవి విశ్వంబుల శ్రుదరవిక్రముడు. వీగుసేన, విరిగిపోయ్యేదండు. P. 2. 123. వినడనిరోయరంధనివీగరుతుందిలుడం చుశేలిగాగొనరు. టీ|| వీగరు, విడువరు. Pariz. 4. 8. నవాంభోరుహ నాశనూత్ర ములబొందుగ దీనిల తాంతముల్ శురుల్ గారవియించినించుకుతుకంబు నవీగు మెరుంగుక్రావెడక. P. 5. 5. కొంతగాలం బుబోయిన గొడ్డువీగ కాంకిజిబహోమనుమగర్భగర్భ మయ్యె. టీ|| వీగ, వదలి.

వీవి or వీవిక * n. s. A wave. వీవి, ఆన గా తరంగము, ఒకనరము. D.

వీచుట v. a. To wave as a fan, hand &c. To revile, reproach. విశరుట, నిందించుట. Moll R. 3. 3. వీ చినచేతులు ప్రేళ్లునెత్తురుగ్రమ్మి, బాటి మెలుకెంపుల బోలెనమర. Swa. 5. 83. వీచువీచోపులచ్చమ్మలగు గొముదీ గుచ్చమ్మలశంతరింప. టీ|| వీచువీచోపు లు, వేస్తూవుండేవింజామరలు. TUR. 5. 69. వీగు సేన జేవీవివిశ్వంబుల శ్రుదరవిక్రముడు. Paidim. 4. 185. తెలిసికలిడండ్రులేమని తలతుక్కో, విన్నబం ధగులేమని వీతుక్కో, మోహ మెంతయు నెప్పుది మోసులెత్తెనహావవలంతబలవంతమయ్యెననుచు. Dab. 140. పూనియేశుభ కార్యమునకైన యిట్లువీచి బల్లెడరుమా వెను వెంటదగలి.

వీచుట v. n. To blow as the wind, to spread as the scent. గాలికోట్టుట, వానకొట్టుటయున్ను. A. 6. 20. పొల గాలివీచె.

వీచోపు plu. వీచోపులు n. s. A chowri, a fly-flap, a whisk. వింజామరాలు. OG. G. 3. 120. మెల్లన వీచెంచెప్పర్లమరునివీచోపులన. ib. 7. 10. వీ చెకమ్మతెప్పర్ల మరునకుక వీచోపులై ప్రాపు లై. Swa. 5. 83. వీచువీచోపులచ్చమ్మలగు గొముదీ గుచ్చమ్మలశంతరింప.

వీజనము * n. s. A fan. విశరుకర్ర. D. Bhanu. Pari. 4. 119. నవరత్నమయవీజన ప్రజంబు.

వీట In the town. Locat. of వీడు. Vish. 8. 103.

వీటతాటము adv. Piecemeal. భిన్నాభిన్నము. M. III. 7. 82. కూటతోరణయంత్ర కేతనగోపు రాట్టక శంహతుల్, వీటతాటము జేసిరక్త పీదీరులాక్టాక మాత్రలో. ib. VIII. 1. 148. నూతులచెగటాల్పి కేతనంబులువీటతాటముల్ జేసిరక్తములుగూల్పి.

ఓటముచుట or వీటిముచ్చుట v. a. To lose, ruin, abandon, baffle, disappoint. కోలుముచ్చుట, పోగొట్టుట, విడిచిపెట్టుట, వ్యర్థముచేసుట. Sumati 25. పొరుగొడ్లకు బోనిచ్చుట, సెరుతోనగజూతుచుంట సెగివుట్టింటక జిరకాలముండనిచ్చుటమయ పుడుతనశీతినివీటిముచ్చుటనుమతీ. వీటిముచ్చుట, కోలుముచ్చుట. Vish. 2. 109. ప్రతులుకరిత్యజించివిధిచోదితమాగములుజ్జగించిన ప్రతములు గట్టిపెట్టిగరువంపుడనంబులువీటిముచ్చిశత్రువులయో సమానిశితతంబునుడనన్మనెకొల్వడంచు గావీతివతిచాట గాబనిచె సింధుకరితమహీతలంబునక. గరువంపుడనంబులు వీటిముచ్చి. మగటములను విడిచిపెట్టి. B. X. 382. నారదుమాటలువీటింబుచ్చక పాటింది. వీటింబుచ్చక, వ్యర్థముచేయక. R. 4. 166. విషమశరుడు, విభవధూధైర్య కరిపాటివీటిముచ్చె. పోగొట్టెను. Vicr. Cha. 4. 172. వెలది జేసిన మేలెల్లవీటిముచ్చి. వ్యర్థముచేసి, పోగొట్టి. P. 3. 139. కుత్తితమేమి కూడుశిమకూడినరాజ్యము వీటిముచ్చగావచ్చినలాభమేమి. పోగొట్టగా.

వీటి The plural inflec. of ఇవి These.

వీటి n. s. Ravage, plunder. దోచుడు, ఆనగాకొల్ల. D.

వీటి or వీటిక * n. s. The betel vine. (Piper betel) This produces the fragrant edible leaf. తాంబూలము. D. Vish. 5. 166. కర్పూరవీటివరానన. Lali. 5. 65. నవకర్పూరకస్తూరీశదా మోవితవీటికా. Mitravinda. 6. 12. A. 2. 109. వీటికరండము a paun-daun, or tray.

వీటిబోవుట v. n. To become useless, vain, or unprofitable. వ్యర్థమైపోవుట. A. 4. 68. ఆత్యంతజంగమాత్పాశ్రద్ధవర్తిలు, వేదవిద్విజ్ఞానజనీటిబోవ. టీ|| వీటిబోవ, వ్యర్థమైపోగాను. P. 4. 299. కదిసియల్లుని కులగోత్రగౌరవములు, వేడుటయునావివేకంబువీటిబోవనవగుణంబుల ప్రోచుమాధాత్తుడంటిననిననమ్మటలతమశత్యములు జేసి.

వీటివాండ్లు n. s. Rope-dancers. దొమ్మరవాండ్లలో భేదము. D. వీటిది, ఆనగాదొమ్మరది a female rope-dancer. Vema. 1693. వీటిదానిపాండువిడువవాలకతుల్యవచ్చుదాకమోషుచాచగుడిసె, భాగవతులవట్టుకుట్టంగ సాకుడు.

వీట్లానుట, వీడ్తొనుట or వీడుకొనుట v. a. To quit, leave, abandon. To take leave or permission. విడుచుట, విడిచిపెట్టుట, వడలుట, శలవులుచ్చుకొనుట. P. 1. 700. వడిచెడి యూగువత్సారికి వైచిన

క్రూరవిషత్తుతాస్తుముం గడువున జేరనికమహిగ్రక్తి నకాడినముల్లుబుచ్చినం గడునుఖుబుచ్చినట్లుకొరగానియచూత్వనియోగి సెన్సనల్ విడిచినుఖించుభంగివృద్ధిశీలివీట్లానిపేల్లనంబగుక. ib. 2. 80. యిల్లువీట్లానిముట కేసుచెంపె. యిల్లువీట్లాని, గృహము విడి. ib. 3. 131. కొంకువీట్లాని గదియంజని. టీ|| కొంకువీట్లాని, శింశయమువిడి. ib. 4. 305. భూమిసురజన్మమువీట్లాని. టీ|| బ్రాహ్మణపుట్టక విడిచిపెట్టి. ib. 1. 387. వానివీట్లానుటకుకమతిముట్టునెనాకుజెప్పక. టీ|| వీట్లానుటకుకావిడిచేటందుకు. Siva. 4. 113. కొల్వలవారికవీడ్తొనిసింహపీతికజలత్వంబొందుమాతంత్రిమంజీరంబింతుకఘల్లుమన్ననవిదా జెప్పొంగంకేటికె. టీ|| వీడ్తొని, విడిచిపెట్టి. R. 6. 40. రాముడుశత్రుశంభుడుదురంతకు రాకమశాలియా గుణోద్దామదుయాధుగొల్వక కృతజ్ఞతవీట్లానజన్మెయారఘుగ్రామశ్రీకుగూర్చినయకారణబంధుడుగాడె. Siva. 3. 46. కమ్మతంజులవజ్రపుంజక చకలకనకలువీడుకొని కలికితనములగలసి. టీ|| నకనకలువీడుకొని, నకనకలాడుట విడిచిపెట్టి. H. 5. 439. ఉర్విజనావళులన్యకాంతలన్నన్నుకొరరాదు కడుపాతకమంచుడలంబియిందినెనున్నమనీషవీడ్తొనియ ధోవితకుతీనినంకె భూవరా. వీడ్తొని, విడిచిపెట్టి. M. IV. 1. 54. పాండుపుత్రులడివించి పునర్దశనమయ్యెడమనుచువీడ్తొనినిజనివాశంబులకుంజనిరి. T. 5. 195. ఆరణముగనిచ్చినుఖుముండుడనుచు దక్షుడబ్బువీడ్తొనిభార్యతోనరిగనవుడు. అబ్బువీడ్తొని, చంద్రుణ్ణివిడిచిపెట్టి. ib. 5. 193. చంద్రుడక్షుకడువేడ్తొనిజనిరికమలబాదిశీకలనురులు.

వీట్లానువుట, వీట్లాలువుట or వీడ్తొలువుట v. a. To send away, dismiss. ఉంఁచుట, సాగనంపుట, వెళ్లనంపుట. Vish. 6. 353. అనియారత్యముగాందినేయునకు నెయ్యంబారగా నిచ్చిపొమ్మనివీట్లానిన శీంశతంబుమదిబాంగారంగనాడాదిగా. P. 3. 286. బుడిబుడియేడ్పులతోనవెడమాయలప్రోవుమగనివీట్లానువుటయుక. టీ|| ఉంఁచగాను. ib. 2. 146. ఆలఘులఘుత్వమూల మగునర్థితకంజలిజేసి మ్రొక్కివీడ్తొలిపిన్నపాలు రంగాలిపిగూర్చెడఘారి తరాధమంచు. టీ|| వీట్లానిక, వెళ్లనం. ib. 3. 254. బ్రాహ్మణద్వేషంబులేక బ్రతుకుండని వీడ్తొలిపనంబోయి. BD. 5. 505. బసవకిన్నరబ్రహ్మయ్యగారి మసలకవీడ్తొల్పియశమానలి.

వీడ జేయుట v. a. To do away. నివృత్తిచేసుట.

వీడదీయుట v. a. To take off, separate. తీశివేసుట, చీలదీసుట.

వీడనొక్కుట v. a. To apportion, assign. పాలుతొంచుట.

వీడికోలు n. s. Permission, leave. అనుజ్ఞ, శలవు.

వీడియము, వీడెము, or వీడ్యము n. s. Betel leaf enclosing the areca nut &c. తాంబూలము. D. A. 2. 69. వారికధ్యసులులాచియిడువీడియములపేర. P. 4. 378. మూలకుదార్చిశంధునుడిమాకులునాకెగుంకి దానినవేళకు సుద్దె పట్టియిదివీడియమిచ్చెడు గానిచూచెడక. ib. 4. 432. వీడియమిచ్చుకన్నులకువిందగుచుక.

వీడు plu. వీండ్లు infl. వీరి. This man, he. ఇదంశబ్బు ప్రకృతి మైకవచనము. D.

వీడు n. s. A city. A remuneration, a complimentary present. A camp or troop of rope-dancers. కట్టణము, పారితోషికము, కట్టుము, దొమ్మరవాండ్లతండా. Sar. D. 676. వీడింపుచుండనావీటిజనంబు. Chandra Bhanu Chari. 5. 152. యనువిదర్భాన్యవాంబువేయబంధువర్షలువీడుచదివింబిరువి తప్పత్తి. Paidim. 6. 52. మంత్రిలావులు దొరలు శింబంధిజనులువీడుచదివింబి రెంఠయవేడ్ల మెరయ. Sumati 19. ఉచుకారికినుకుకారమువికరీతముగాదునదియవీడుకువీడే, నకుకారికినుకుకారము నెకుమెన్నకనేయవాడు. Chenna Basw. Pur. 2. 349. చారుడొకడరగుచెంబిజోహారుచేసి, నేటిప్రాద్దన దొమ్మరివీటితోడకాశిలావురి కరుగం గాంబినాడ. Vema. 226. దొమ్మరినింజతోగూడదోశింబు పాపియైనవనసుకుట్టరాదు, వీడుగదలిపోలేవెట్లదు రెట్లనా.

వీడుకొనుట v. a. To take leave or permission. శలవుతీసుకొనుట. Bmj. 3. 248. వదిగలవాడువీడుకొనికుత్రికకైకొనియుజ్జనివురికొకడిమినిజేరి. BX. 192. కంసునికి యేతేట బెట్టెడుయరి వెట్టివీడుకొని వసుచేపుకడకుంజరి.

వీడుకొలుపుట v. a. To send off, dismiss. పంపించుట, సాగనంపుట. Pariz. 5. 5. వికశిస్తుఖుడై హరివీడుకొల్పుచుక. H. 2. 99. వీరులనగొల్వడనిజెప్పవీడుకొల్పగనిరి. See వీట్లొలుపుట.

వీడుకోలు, అనగావిడివిపెట్టి. OG.

వీడుట v. n. To be separated, loosened or unfastened. వీడిపోవుట, విడివిపెట్టుట. D. దానిరవికవీడిపోయినది her bodice came undone. T. 2. 35. దొలుకకమెట్టెలశిద్దనకమునుల కుద్దోవీడ

గావారతాంతలు. BX. 52. 1820. దేవకీసుతుకోరై తీగలువీడంగవెలదికి మైదీగవీడదోలాక.

వీడుబట్టు or విడిమట్టు n. s. The camp. శివీరము, దండుదిగినవోటు. Pal. 45. కనివారిసంబరింబరగనువీరంబు కలుకులసెడబడబరచివీట్లాల్చి వీడుబట్టుకుపోయివీత్రాంతుడగుచు. M. XII. 2. 374. అమ్మహీవరునాదరంబువడసివీడుబట్టునకరిగినా.

వీడెము n. s. Betel with areca nut &c. తాంబూలము. N. 9. 346. గంభ మైననువిచ్చెనగాకవీడె మైనకుండ్రెన. L. 23. 299. విభూతివీడెంబువారిముండరనిడి. See వీడియము.

వీడ్చొలుపుట v. a. To dismiss, let go, send away, పంపించుట. D. సాగనంపుట. See వీట్లొలుపుట.

వీడ్పాటు n. s. A decision, settlement. ఏర్పాటు. KP. 3. 269. కల్లయున్నిజమువీడ్పాటొండగా.

వీడ్యము n. s. Betel with areca nut &c. తాంబూలము.

వీణ * n. s. A lute. వల్లకీ, అనగావీణె. D.

వీణము n. s. అనగాదుత్పటి. OG.

వీణాపళి * n. s. A sort of cloth. పశ్చిమిశేపము. BD. 3. 105.

వీణెయ n. s. A lute. Nila. 1. 8. బలుతెలివుల్లువారువముబంగరువీణెయమిస్తుంటియిం.

వీణె or వీణ n. s. A lute. The follicle or bag in which musk is produced, a pod of musk. వల్లకీ. ముఖవీణె a jew's harp. మోయచెంగు. A. 4. 38. రుద్రవీణె a sort of lute. వీణెఅనగాకస్తూరియుండేకస్తూరిమృగముయొక్క బొడ్డుకాయ. D. says కస్తూరియుంచేదియ.

వీత * adj. Devoid of. Gone, past. Tranquil, quiet. గతమైన, శాంతమైన, దమితమైన. Vish. 4. 179. Swa. 6. 52. Kanyaca. 8. 321. వీతనిద్రులై ceasing from sleep.

వీతరాగుడు * n. s. A prudent, or moderate man: one who has subdued his passions, or curbed his desires. రజోగుణసీగుడు, జితేంద్రియుడు.

వీతి * n. s. A horse. అశ్వము. Jaimini. 6. 112.

వీతిఘోత్రుడు * n. s. An epithet of the god of fire. అగ్నిఘోత్రుడు. D.

వీతెంచుట v. n. To come. To blow, as the wind. గాలిమొదలైనవివచ్చుట. D. ఏతెంచుట, ఏనుచెంచుట, వచ్చుట. P. 1. 185. అద్విక్రమసైక్లయపూర్వదుర్వారఘోకమువీతేరనాకర్ణింబి.

వీధి * or వీధి A street, road, path, way. A row, line. వృక్షాదులశంఖి, గృహశంఖి, మార్గము. D. కేశవీధి the line or division of the hair, the parting over the forehead. పాటలు, సీమంతము. వీధినాటకము a kind of comedy, farce. Note : In compounds this word is left untranslated. చూసవీధి or చూసావీధి the heart. గగనవీధి the sky. వనవీధి the forest.

వీధి n. s. for వీధి A road, path, way.
 వీధి The accu. of ఇవి These things. వీటిని. Dab. 310. వీధిలో నెయ్యదివిమలతండువదన. M. XIV. 3. 96. వీధినత్రుమలత్రవృత్తిమైగొనిరను.

వీనుకంటి n. s. అనగా పాము. D.
 వీనులు n. s. plu. The ears. చెవులు. D.
 వీనె for ఈనె n. s. The fibre of a leaf.
 వీనెపుడక for ఈనెపుడక n. s. A blade of long grass of which brooms are made; pins of this blade are used in making విస్త్రాకులు.

వీపు n. s. The back. కృష్ణము. D. వీపుచూపుట to shew his back, to flee. పారిపోవుట. H. 5. 206.

వీపు * Reiteration. ద్వీరుక్తి, వచ్చెవచ్చె, తినెతినె, చెట్టుచెట్టులని. D. A verse says వితరతుభవతాం వీపుయాభిప్సితాని. వీపుయా reiteratedly, frequently. పానశివునేనన, సుల్లీసుల్లీ.

వీధూతి Error for విధూతి n. s. Ashes.
 వీయపురాలు for వియ్యపురాలు n. s. The mother of a son-in-law, or of a daughter-in-law. ఆమె నాకువీయపురాలు her daughter married my son; or, her son married my daughter.

వీయము for వియ్యము n. s. Connection by marriage, binding together.

వీరము * adj. Heroic, brave, exalted. వీరశ్వర్గము the Olympus or Elysium of heroes. Vasu. 4. 1. వీరగోష్ఠి the company of heroes. A. preface. 47. వీరకేదారంపుపాగ, అనగా రారం గోచితమైన శీరశ్రీము. వీరయోధులు a severe famine. వీరపాతివ్రత్యము stern chastity, rigid purity. శూరమైన, శౌర్యమైన, ఉత్తమమైన.

వీరది n. s. A fool, a mad man వెరిత్రీ, వెరినాడు. D. P. 1. 729. వృథాబోధకుండువీరదిగాది. ib. 1. 768. వెడగులకునిచెంపుజేయువీరదిగలదే. BD. 3. 2280. కడకుడినూతిలోబడవోయితాళి, వెడకు

చుమెట్టెడివీరదియట్లు. DRY. 4. 30. ముముకుండులను చున్నవీరదిననునండుగాక.

వీరడించుట v. a. To spoil, to make foolish. వెరిచేసుట. M. VIII. 1. 34. పేరునకృజులంబెంపునువీరడించుడుగదాకనుకండుదీనాకృతిక.

వీరదితనము n. s. Folly, madness. వెరితనము. BD. 3. 785. నినుగొంతవీరదితనముడుగనేల. BRY. 3. 421. వీరదితనంబువెట్టుచుదూరంబునలేదునిన్నుతోల్లిటిచెయ్యుకొదీరయవియనుభవించక.

వీరడియైన adj. Foolish, mad. వెరి. M. V. 3. 93. వీరడియైనమానిసికివెండివివేకముగల్గనేర్చునే.

వీరణంబు or వీరణము n. s. A double drum, used at weddings. ఆనద్దవివేకము. D. H. 2. 97. కొమ్ములువీరణాలు. ib. 3. 39. తమ్మెటవీరణంబుడు. Sumati 65. వీరణములు తేసివెండ్లివధురా.

వీరశ్రయము * n. s. Heroism. శూరశ్రయము.

వీరభవస్వయము * n. s. An epithet of Cupid. మన్నభుడు. D.

వీరపాణము * Drink taken during battle.

వీరమణ్డెలు, వీరమండ్రుకలు n. s. plu. Rings worn on the middle toe. పాదమధ్యాంసుశీయండువుంచేవీరమండ్రుకలు. D.

వీరముష్టి n. s. A high-flying Vira Saiva or Jangam, one who with sword and shield goes capering before a procession. వీరమండ్రువేకముచేసుకొనిశివయశంకూలచేసేవాడు, కోమట్లనుట దిగినానేవాడు. D.

వీరవైష్ణవులు * n. s. plu. A certain class of high-flying Vaishnavaitis. వైష్ణవములోనిండాకరుకు గాత్రంబేవాండ్లు.

వీరశైవము * n. s. High-flying Siva-ism. That branch of the Siva sect which rests on austerities. The సిద్ధాంతశిఖాముణి is a treatise on this. శివమతములోనిండాకరుకు గాత్రంబేటిది.

వీరాయితము * n. s. Manliness. Man fashion. ఉతురతి. Ila. 2. 171. రవలబంగారుటంబెలరవపెశంకతరుణిపాదలుచువీరాయితంబునశ్రు. Ananda 12. 38. పురుషాయితశబ్దేనఘృష్యతేమదనాగతే, వీరాయితమితిప్రాహుర్వీరవద్దూతికాపియత్, ఉతుర్యుల్లశతివైస్వరముత్తంబుకుచుండలా. A. 5. 2. నిట్టూర్చెకదోట్టకడస్మివీరాయితమరిమరితారెట్లచున్నట్లయినా.

వీరవేగము * n. s. Madness, fury, bravery. తె
లికార్యము.

వీరు (pronoun) These persons. వీండ్లు. M. I. 8.
70. వీరికి to these persons. BX. 8. 34. చారికివీరి
కినివోర్తవాడయ్యె. DRB. 403. అరయగవీరువార
న కెల్లవారు. వీరువారనక అంబరినితిట్టి నాడు he
abused them all without distinction.

వీరుడు * n. s. A hero, warrior, or champion ; a
brave man. శూరుడు. వీరులు n. s. plu. certain
images of a man and his wife set up in a
cemetery as a memorial of persons who cast
away their lives.

వీరుత్ * n. s. A creeper, a tendril. లత, తీగ. R.
5. 208.

వీర్యము * n. s. Heroism, valour, bravery, cou-
rage. Semen virile. శౌర్యము, విక్రమము, రేత
స్సు. M. IX. 2. 217. ib. VI. 2. 267. Vish. 2.
254.

వీలు n. s. Expedient, convenience, success, fa-
cility. వాటము, పొనగువాటు, అనుకూలము.

వీలుగా adv. Expediently, conveniently. అనుకూ-
లముగా, ఉసులుగా, వాటముగా. Jagannad. 2.
21. వీలుగానిక వేసివ్రాలండలుజుట్టి.

వీలుట or వ్రీలుట v. n. To split, burst asunder
as a ripe fruit. విచ్చుట, తగులుట, చీలుట. HD.
2. 277. నాగుండెకూలదువీలదుకునియలైపోవదు.
A. 1. 21. అచగునబండివీలియనీ లైవునుటుట్టగ
ద్రావిలేంట్లునుట్లడిగొనిచుట్టిరా. P. 1. 135. కీల
మునడి నున్నా లింపనిరికి కొనియొక వ్రీలినయద్దారు
పుట్టవడిముక్తములగా. BRY. 2. 77. తెలువడిరార్చు
లగాదిశలువలెగ జేయుచు. Swa. 6. 115. చలులకృ
పీటసీంస్థితరసాశ్రీలి వ్రీలకయిండ గార యిచ్చుట
కు.

వీలుతుట or వీలుతుతుట v. n. To succeed, thrive.
చేకూరుట. D. అనుకూలతుతుట.

వీలురచుట, or వీలుతురచుట v. a. To bring about,
manage. చేకూర జేసుట. D. అనుకూలతురచుట.

వీవ or వీవం (Root in A of వీలుట) To wave, to
fan. విశరగా while they waved. Vira Bhadra
Vij. 1. 73. వేవండగనునలువింజామరలువీవ. Pal.
257.

వీవన n. s. A fan. తాలవృంతము, విశరుకర్ర. D.
వీవు for ఈవు "Thou" (in composition,) as ఘనుం
డవు thou art great ; ఘనుండవీవు. Marcand.

VIII. 131. శబ్దవృందతు, ఈవు; శబ్దవృందవీవు.
BD. 5. 316.

వీవుట v. a. To wave, fan, whisk. విశరుట. H. 4.
98. N. 9. 332. T. 3. 6.

వీవెన n. s. A whisk. సురటి. D.

వీశము The fraction called one sixteenth ; ci-
phered thus " — ". Thus ౫ — is 5/౧6. A grain
of gold : equal in weight to one grain of rice.
The fraction called one 256th of a hun or pa-
goda. వర్షసంజయెత్తుపం గారము, వరచాలశక్తలో
నాలుకానులు. D.

వీశరబోవుట v. n. To fail, be fruitless. వ్యర్థమువు
ట (కించిచ్చంగమువుట. D.) వీశరబోని, అనగావ్య
ర్థముగాబోని. OG. M. XII. 2. 350. యాగకా
లునంభయేనియు వీశరబోవకుండభర్తము ననునడ
వి. HK. 3. 219. శరగముద్దులుగుల్లు పల్లు వీశర
బోక. Pal. 462. కాగటిఅంబుళ్ళుకడవలంబాడవి,వీ
శరబోకుండవీవినవెనుక. Dasarathi §. కనికాన
క చేసినపుణ్యపాపముల వీశరబోవు.

వీక్ష, వీక్షణము * n. s. Seeing, sight, view. అవ
లోకనము.

వీక్షించుట * v. a. To see, or view. చూచుట.

వీక్ష్యము * adj. Visible, perceptible. చూడరగ్గది.
D.

వృంతము * n. s. The foot stalk or pedicle. తోడి
మె. D.

వృకము * n. s. A wolf. తోడేలు. D.

వృకోదరుడు * n. s. 'Wolf-waisted;' slender
in the waist (ఉదర) as a wolf : an epithet of
Bhima. భీముడు. D.

వృజినము * n. s. Sin. పాపము.

వృతము * adj. Covered, screened. ఆవరించబడ్డ
ది. D.

వృతి * n. s. A hedge, a fence వెలుగు. A. 5. 146.

వృత్తవృష్టి * n. s. బొడ్డుకుల్లవెట్టు. D.

వృత్తము * n. s. A metre, verse. A circle. Pra-
ctice, custom. శుభ్యము, మండలము, నడకరియ.

వృత్తము * adj. Round, circular, globular, full
orbed. గుండ్రని.

వృత్తాంతము * n. s. Detail, particulars. Adven-
tures. Intelligence, news. వివరణము, వార్త, జ
నకము.

వృత్తి * n. s. Livelihood, means of subsistence ; profession, conduct. Being, existence. A share in a village, granted to a bramin in free gift. జీవనోపాయము, జీవనము, వర్తనము, కాయకము, కులకాయకము, నడవడి, శ్రోత్రీయములో పైకపాలు.

వృత్రపూడు * n. s. A name of Indra. ఇంద్రుడు.

వృథా * adv. In vain.

వృథా * adj. Vain, empty, fruitless.

వృద్ధ * adj. Old. వృద్ధకావేరి the principal stream in the Caveri. వృద్ధనోదావరి the main stream in the Godavari. వృద్ధక్షీరనది the old Xirandi ; the stream of that river being now diverted in another course.

వృద్ధత్వము * n. s. Old age. వాఢ్యత్వము.

వృద్ధశ్రుతుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

వృద్ధాప్యము n. s. Old age. ముసలితనము.

వృద్ధి * n. s. Increase, augmentation. Extension. Interest on money. In Sanscrit grammar, the temporal augment. దానిహానివృద్ధులకు నేను నున్నాను I am answerable for all loss and gain ; for all good or ill that happens. హానివృద్ధులు increase and decrease. వడ్డిపెరగడము. D.

వృద్ధు or వృద్ధుడు * n. s. An old man. ముసలివాడు. D.

వృద్ధురాలు * n. s. An old woman. వృద్ధస్త్రీ.

వృశము * n. s. Ginger. అల్లము. D.

వృశ్చికము * n. s. A scorpion. తేలు.

వృషము * n. s. A bull. The sign Taurus. Moral merit. ఆబోతు, పుణ్యము, పైకగాళియున్ను.

వృషణము plu. వృషణములు * n. s. The testicles. అండములు, వట్టలు. D.

వృషదాజ్యము * n. s. A mixture of melted butter with curd ; used in the homam. దధ్యాజ్యము. BRY. 3. 472.

వృషభ్యజుడు n. s. A name of Siva. శివుడు.

వృషభర్షుడు n. s. Siva : any giant : the name of the prince of demons ; lord of the south west quarter.

వృషభ * (in compounds, as see వృషభ) Pre-eminent. Thus ఋషివృషభః a noble saint, an exalted sage.

వృషభము * n. s. A bull. The sign Taurus. ఆబోతు, రాసులలో సైకటి.

వృషభాంకుడు * n. s. The god Siva, " whose emblem is the bull" on which he rides. శివుడు.

వృషలి * n. s. A female Sudra ; a jade : a wretch. కూడ్రస్త్రీ, పెండ్లికాకమును శుష్కమునిపిలయిన శుడుచు, గొడ్రాలు, మృతశ్రుసూర.

వృషలుడు * n. s. A Sudra. కూడ్రుడు.

వృషాంకుడు * n. s. The god Siva " whose emblem (అంకము) is the bull" on which he rides. శివుడు.

వృషుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు. SC.

వృష్టి * n. s. Rain. వర్షము.

వృష్టి * n. s. One of the descendants of Yadu. Vish. 7. 495.

వృక్షము * n. s. A tree. చెట్టు. ఇదితమరుపెట్టినవృక్షమేను this is the tree set by thine own hand: I am a protegé of your's : it is your part to do me good.

వృక్షవాటిక * n. s. A grove or garden. శ్రీధానులువేశ్యలువీలకాయండ్లలోనితోటకువేరు.

వృక్షోటము * n. s. A monkey. వానరము, కోతి.

వృక్షోదనము * n. s. A chisel, adze, a hatchet, a chopper. The Indian fig tree. బరమా, గొడ్డలి, రావిచెట్టున్ను.

వెంకడము adj. Reverse, contrary, opposite. విచరితమైన, విరుద్ధమైన. Vij. Vil. 2. 8. అంకజవారునిశ్రీసాజమునంకలుగుచువచ్చెనుతుడు నాదాదివంకడముననదియిప్పుడు వెంకడమైకూతురు దృవింఛెఁ దనకుఁ. టీ|| వెంకడమై, వ్యర్థమై.

వెంకలి or వెంకలి n. s. A madman, fool, idiot. తెలివాడు, తెలిస్త్రీ. D. BD. 2. 788. లింకవంతులుగానివెంకలివారిని. ib. 3. 2285. పొంకలిచ్చురు కంకబోతుబోజీకాంకువైరించపెన్వెంకలియట్లు. Vish. 6. 47. ఆవెంకలియైనచంద్రునివివేకము.

వెంకలితనము n. s. Folly, madness. తెలితనము.

వెంకలిచెట్టు n. s. అనగాబంధజీవకము.

వెంకయము n. s. Corruption of వ్యంకయము.

వెంచ n. s. A lake or brook. శుడుకు. G. 10. 37. పొంతగొంకయొకదల్వల రేగడవెంచలోవలక.

వెంట adv. With, along with, in company with.

ఏవెంట, అనగా పరీతిగా in what manner or way? నా వెంటవచ్చినాడు he came along with me. వీధివెంటవారి గొట్టినాడు he ran along the street. శ్రువానాము వెంటకొట్టుకవచ్చినమాకులు the trees that came down the river. వాని సొటివెంటవచ్చినమాటలు the words that slipped out of his mouth. వానిముక్కులవెంటనెత్తురుకారుకున్నది his nose bleeds. Swa. 2. 24. కాలువ వెంటమూచునుల్లికలవలంబనముగ. టీ|| కాలువవెంట, కాలువవెంబడి, అనగా కాలువపొడుగునా. ib. 3. 2. తదృచ్ఛభృన్నేభలవెంట గానలబడిక. టీ|| ఆశురవృతమధ్యభాగమువెంబడి. P. 1. 360. సెలవులవెంటభూరిమడసింధురమజ్జముగారగా. టీ|| సెలవులవెంట, శ్రీక్ష్మిణులవెంబడి, అనగా వెడవులకొనలవల్లనుంది. ib. 1. 691. ఊర్పులవెంటనుజ్వులత్పవకకీలలోలి. ib. 3. 384. యాసరియవెంటక. టీ|| యాకాలువవెంబడి. A. 5. 73. పెరభామలినాత్తజవెంటవ్రేసుకొంఇనాత్తజవెంట, యమునానది వెంబడిగా. One verse says మరుడాకర్ణధనుర్గుణకలితుడైనావెంటరాసెంటియె. P. 1. 527. ఏవెంటకడమకురకుక. టీ|| ఏవెంట, అనగా యేవిధాననున్ను. T. 4. 50. నేనేవెంటంబ్రియమొముగాంతు. టీ|| ఏవెంట, ఏతీరుగా.

వెంటనంటుట, వెంటబడుట v. a. To follow, pursue. వెంబడించుట. P. 4. 262. అశ్వుడధిజ్యచాపధరుడై మరుడేర్పడివెంటనంటిరా.

వెంటనే adv. Immediately. వెంబడిగానే.

వెంటి n. s. A straw rope. మెలిబెట్టినకసుపుదారము.

వెంటిక for వెంట్రుక A hair.

వెంట్రకాయ, అనగాకుశీరము. D.

వెంట్రుక plu. వెంట్రుకలు n. s. Hair. కేశములు. వెన్నలోవెంట్రుకతీశినట్టుగావానితోనీపునరశముగావుండరాదా surely being on good terms with him is easy enough.

వెంట్రువ n. s. A kind of mungis, or viverra ichneumon. ముంజిశిలోభేదము. D.

వెండి n. s. Silver. రౌప్యము. D.

వెండి adv. Besides, and further. మరిన్ని. OG.

వెండి or వెండియు adv. Again, once more. తిరుగ, మరిన్ని. D.

వెంతురలాడుట v. a. To destroy, kill. చెండాడుట, చంపుట. (వెదుకులాడుట. D.) T. 5. 33. అంశరశురంశురలవెంతురలాడురథికులును. L. 20. 264. చంపినవారికిచావుశీత్యంబు వెంతురలాడకవిడవడు యముడు. Samba Nighantu. 2. 32. నులిచెవెంతురలాడె నుగ్గాడె తెగటార్యై జక్రాడెమగ తెంచె జంపె చెండె. Vencatēsa Andhram. 52. నులిచెచెండె, వెంతురలాడె.

వెంతురలాడుట v. n. To be anxious, or eager. దేవులాడుట. Chamdappa. 87. గుడిసెయమంచముకుంజటివిడియమునుపొగాకురథికివెంతురలాడెడుడతియగల్గినచలియొక్కడిదప్పా. Swa. 4. 16. చెవిదార్పివినిచీమబిటుకన్నసెుకపారిసెలసి వెంతురలాడుజిట్టెల్ల. టీ|| వెంతురలాడు, ఎరగొనితిరుగును.

వెంతులి n. s. Purple Galega. A small wild shrub with a leaf resembling that of the tamarind. బాణపుంభి, మణికాచము. SC. It has several species called ములువెంతులి the thorny sort; జిడ్డువెంతులి the gummy kind. వెలివెంతులి the whitish; and పెద్దవెంతులి the giant species.

వెంబడి, or వెంబడిగా adv. With, along with, through. వెంట, కూడా, గుండా. నావెంబడివచ్చినాడు he came with me. పూళ్లవెంబడితిరుగుతున్నారు they roam from village to village. వాని సొటివెంబడి వచ్చినమాటలు the words that dropped from his lips. నావేనువెంబడివేను the land bordering on my field. దానివెంబడిశబ్దము the next verse, the following verse. దానికండ్లవెంబడి కారినీళ్లు the tears that flowed from her eyes. ఆయనపోయినవెంబట్టే immediately after he went. P. preface 65. కుక్షుభాగములవెంబడికుభంబుల్వారిపో. టీ|| వెంబడి, లోడను. ib. 3. 212. వివరమేర్పరవియావెంబడిశబ్దములనడపి, నల్యంకలుడడవిజూలి. వివరమేర్పరవియావెంబడి, కన్నుమువేళిదానిగుండా. T. 5. 41. పొడిచినపోటుగంటివెంబడి నెదురెక్కినరికి యరివీయలశిరంబులుద్రొక్కి. పొడిచినపోటుగంటివెంబడి, పొడిచినబొందగుండా. ib. 2. 168. తీర్థాలవెంబడితిరుగుటకొన్నాళ్లు.

వెంబడించుట v. a. To pursue, hunt. To follow, accompany. వెంటబడుట.

వెంబడిని adv. Along with. కోరికవెంబడిని in conformity with wish. See వెంబడి. H. 2. 15. పోగువెంబడినిపార్శ్వములంజరియింతు.

వెంబరి n. s. A fool, a mad man. వెరివాడు. L. 13. 458. అమృతంబుగ్గులకందిచ్చిబులిసి నంబలి ద్రావణనాశించినట్టి, వెంబరి గానివివేకి గాడెండు. వెంబరివిత్తు n. s. A fool, a mad man. వెరివాడు, వెరిదియ. D. వెకటు n. s. Dislike, repugnance, repletion. అయిష్టము, అశవ్యాము, చీడర. Satya Bhama. 4. 244. ఒకశుభియైననునరునకు వెకటుకొరగరికముట్టువించగలిగినకా, శుకవాణులెండరైనను ప్రకటంబుగనేలుదొరకుభయమేమిచెలి. వెకలి n. s. A foolish woman or man. వెరిది, వెరివాడున్ను. D. Satya Bhama. 3. 78. అకటయారీతిభ్రామనినేవెకలివైతి. ib. 3. 126. ఒకవేళకూనరాగములొకవేళకావెకలినవు. వెక్కశమండుట v. a. To abhor, to loath. చీడరకుడుట. M. VI. 3. 99. వెక్కశమండుతుకురుతుతి, రక్కసుతోననియె. వెక్కశమవుట v. n. To be glutted, or gorged. To exceed, మిక్కిటమవుట. Ellana. 2. 114. కన్నులకు వెక్కశంపైనవెన్నుమిలి. వెక్కశము n. s. Excess, extreme, much. Satiety, glut, fulness, gorge, plethora, nausea, loathing. Repugnance, disgust, dislike. మిక్కిటము. D. చీడర, అశవ్యాము. Sar. D. 193. నీకల్లనానిజము, గానకనీవు వెక్కశములాడెదవు, నీడయాదృష్టికేనేనుపాత్రుడను. S. 3. 433. గమనవేగంబునకావడివెదురు వెక్కశివుమ్రాతలకిర్రుకిర్రుమనగ. P. 4. 504. కడువెక్కశమైనట్టి యొకటననురుసురై. టీ|| మిక్కిలి అధికయమైనయొక్కవల్ల. ib. 1. 557. వెక్కశమైగ్రాచువెట్టవేశవుల. టీ|| అధికమైనమువంటివై. T. 4. 30. మిగులవెక్కశమైనమీనాంకశిఖిపాగల్ వెలికిదార్పినరీతివెచ్చునూర్పు. Swa. 3. 37. చకోరకడంబంబులవుక్కిళ్లకువెక్కశంపైముక్కులకునెక్కిచిక్కింబడి. వెక్కశములాడుట v. a. To scold, to abuse. తిట్టుట. Sar. D. 386. అందరుమీదబడివెక్కశములాడి ప్రహరించులువెడలింక. వెక్కిరించుట v. a. To jeer, scoff at, or mimic. అశుహానించుట. వెక్కిరింక, వెక్కిరింపు or వెక్కిరింక n. s. Mimicry, jeering, ridicule. అశుహానిము. D. Vajjayanti. 3. 22. అవిరికటింటిలోవెక్కిరింక.

వెక్కిలి plu. వెక్కిళ్లు for ఎక్కిళ్లు n. s. Hiccups. హిక్కులు. వెక్కి వెక్కియేడ్చుట v. n. To sob in crying. యొకపూపిలువిడుస్తూయేడ్చుట: Jagann. 2. 62. వెక్కుడుతీగ n. s. The vegetable called Heartpea. (Halicacabum Cardiospermum.) శోశితిష్టాశి. D. శోశితిష్టతి. వెక్కురు adj. Ugly, odd, queer. వికారమైన. Vem. 2. 85. వెక్కురుచానినెమైనకావచ్చువతోదివ్యభామ. HD. 1. 1382. కడగివేరదలలగాయకుండేరికుడిచినర్చిచువెక్కురుతాకునులకు బాడలకళాశంబూభూతిబాక్కుణము. వెగజి, అనగావెడకి. OG. వెగటు n. s. Harshness, or acerbity of taste. Abhorrence, loathing, dislike. అశవ్యాము, చీడర. Lavanya 22. వేళటొక్కింకతమియింతవెగటుకొంక. S. 3. 17. వేకభావలమొడవెగటుకుడగ. Rasica. 6. 125. వెగటుగనాడిగుండియలువీలగజేసెడ. P. 3. 56. వికటఘోషమువినవెగటుగాడె. ib. 1. 806. అనివెగటుదొంతుకుండకా. టీ|| మనస్సుకుఅశవ్యామువుట్టకుండా. Swa. 2. 71. సిగ్గువెగటునుబాడమనిస్త్విహారచెలుట. టీ|| వెగటు, అశవ్యాము. వెగడు n. s. Torpidity, amazement, astonishment. P. 1. 140. అతివిరళత్యశిశ్చకుణపాచికపారణసారవేయ, మూర్తితలతరాస్త్వికాంతియొనరించుశిముచ్చయకృచ్చుశంకులస్థితివెగడొందియుకా. టీ|| వెగడొందియుకా, నిశ్చేష్టితమై. ib. 2. 179. బహినిఁగ్రమంబానరించివెగడుకుడియున్నప్పుగమునూరడించి. A. 4. 324. నెరిసెునగ వెగడుకురుచుటాశ్చ, నిశ్చేష్టత. D. వెగలవు or వెగలవుం, వెగలమైన adj. Excessive. మిక్కిటమైన, మించిన, అధికమైన. H. 1. 273. వెగలవుకురాక్రమాన్నికొని. A. 1. 11. వెగలవుందాశముమాన్సనా. DB. page 167. కమలలోచనకు వెగలవుభాగ్యంబు. Charu Chandr. 4. 27. వెగలమైనసూనశరువేదన. వెగలము n. s. Excess, extreme, much. మిక్కిటము, అధికము. A. 5. 129. అరవింకగోష్టికావెగలమాకుదేంట్లు. టీ|| వెగలమాకు, అధికముగాశంపరిశుభ్యనివేక్షున్నటువంటి. Swa. 3. 87. బాగాలువెగిసెక్కుకుద్దాచియెఱిగిన వెగలంబనికొన్నివెడలనుమిసి. టీ|| వెగలంబని, యెక్కువయెండుకని.

P. 4. 581. వెగ్గలంబుగచ్చతి జారియగ్గజారి. టీ|| ఆ తిశయమైన ధైర్యమునువిడనాడి.

వెగ్గించుట v. a. To jeer, laugh at? వెక్కిరించుట అభివోచింది. TUR. 5. 80. తుదాతులుగూడికడం గివెల్లనంబరవిరితట్టణంబునె శబారణనంబులు వెగ్గలింబుగ్గ.

వెచ్చ n. s. Fever, heat. జ్వరము, వేడిమియు. D. A. 2. 60. విరహాభరంబున బొడము వెచ్చకు శాంతియొనర్చువాహింకరణులు.

వెచ్చ adj. Hot, warm, వేడియైన. R. 6. 112. దీనికనుగొన్న వేగంతిదేవరకును వెచ్చనిట్టూర్పువుక్కిటవెడలకున్నె.

వెచ్చగాడు n. s. A spendthrift. A gallant. పిటుడు. D. శలవుగాడు, దూకురదిండిమనిషి. Jagannad. 3. 159. సానిదానననుతులోలోననే వెచ్చకాండ్రగూడనేను గాంచినవురె.

వెచ్చదనము or వెచ్చ n. s. Warmth, heat. వేడిమి. D.

వెచ్చని adj. Warm, hot. వేడియైన.

వెచ్చనూర్చుట v. n. To sigh warmly or deeply. వేడిగానూర్చివిడుచుట. T. 4. 30. Bobbili. 2. 112.

వెచ్చ వెట్టుట v. a. To spend, to lay out. వ్రయముచేసుట. Zacca. 2. preface 113. line 6. కట్టకకుడుకకతురులకు వెట్టకరమతండ్రిగూడ వెట్టినశిరిదాగట్టియునుడివియు సెరులకు వెట్టియుదనయిచ్చు వెచ్చ వెట్టడలంచెగ్. HN. 5. 103. కులాధిమానముల్ హయలన వెచ్చ వెట్టి. టీ|| వెచ్చ వెట్టి, వ్రయముచేసి, అనగా విడిచివెట్టి. Kuchelo. 3. 104. దారననుతుశకలధనపాత్రులకును వెచ్చ వెట్టుటదియె వెలిరితనము.

వెచ్చ వెట్టుట v. a. To warm, to heat a little. రవంక వేడిచేసుట.

వెచ్చబోవుట v. n. To be spent. వ్రయమవుట. L. 20. 128. రశనెద్దిగోరు పారదరయలకును వెళినాత్త విందుక వెచ్చబోకుండ. టీ|| వెచ్చబోకుండ, వ్రయముకాకుండా.

వెచ్చము n. s. Purchasing eatables or trifling articles on credit. Expenditure, expence. వ్రయము, విల్లరవ స్తువులు వ్రయముగా అరువుయిచ్చివుచ్చుకొనడము. H. 2. 120. వెచ్చములకైదునాల్గుదివసాలకురూకలములై. H. 4. 310. వెచ్చమువెచ్చంబు గాడువిత్తంబునకుగ్. టీ|| వ్రయము, వ్రయముగా రులర కూడదనుట. Sumati 105 శరనుడవైతేలంకి వెచ్చములాడకు వెంగలితోజెలిమివల

దువినరా. అను వెచ్చము the tax on every "shuttle." Vema. 1. 34. పిసినివారియింటపీనుగు వెడలిన కట్టకోలలకును కానులిచ్చి వెచ్చకూయెనంచు వెక్కి వెక్కిచ్చురా.

వెచ్చలు n. s. plu. The hot season. గ్రీష్మదినశములు. A. 2. 56. వెచ్చలంకరికిరి కాశరాంకములకప్పినాంపులు. టీ|| వెచ్చలక, గ్రీష్మదినశములయందు.

వెచ్చలుట for వెడచలుట v. a. To scatter.

వెచ్చి, అనగా వెళ్లి. OG.

వెచ్చించుట v. a. To spend or lay out. వ్రయముచేసుట. G. 7. 103. నిచ్చలునీవలు జేసిననిచ్చెదమి కాలదినిండ్లునేదనునిండక వెచ్చించుకొన్నునావు దునచ్చుటన్నువుడియకొనిగృహంబునకరిగ్. See వెచ్చ వెట్టుట and వెచ్చబోవుట.

వెజ్జ n. s. A physician. వైద్యుడు. D....A. 6. 110. అంటుకుట్టిడ వెజ్జనరయమారు. P. 3. 145. మధురధర్మనిసెట్టకూన్ను వెజ్జ. ib. 4. 73. నీచేది రుజమాన్నుటకు రేరే వెజ్జలు.

వెజ్జదనము n. s. Doctorship, Surgeonship. భిక్షక్రమము, వైద్యక్రమము. Swa. 5. 13. వెజ్జదనమేలయనిమదిలజ్జవుడమి. టీ|| వెజ్జదనమేల, వైద్యధర్మమెవడికికావలెను.

వెట్ట n. s. Warmth, heat, sunshine, heat of the body. The hot season. Enmity. వేడిమి. D. ఎండ, ఎండకాలము, విరోధము, శుక. A. 2. 56. శిరియగునిట్టివెట్టనిదిశిర్యనుటలంబటూదూడశిష్టికెగ్. ib. 65. ప్రాతర్వేళలనెట్టి వెట్టసాగనైపాటిలై. ib. 2. 77. అట్టివేళివిపెడివంపు వెట్టకరన. P. 4. 408. అనుగుజుట్టుములవట్టున వెట్టగాకమ్మవరువుల్లైభక్తివడలకమ్మ.

వెట్ట adj. Hot. నిండాకాక గావుండే. P. 1. 557. వెక్కనమైక్రారువెట్టవేళివులనశిర. వెట్టదినములు n. s. The hot season. వేళికాలము. Swa. 4. 17. వెట్టదినముల మడువులమట్టికలమడుడుడధ్వనివెడలు.

వెట్టము n. s. An enemy, a foe. శత్రువు. G. 2. 135. కలువలచుట్టుంబు కలువల వెట్టంబు రనరెండుకన్నులైదనరువారి.

వెట్టి or వెట్టికని n. s. Drudgery, unpaid work. కూలియివ్వకవేయించుకొనేకని. BD. 4. 1959. కానికెకట్టంబుకనిగింకంబువునికె వెట్టియుబారినన్నుకన్ను. L. 22. 23. రాజెరంకని వెట్టిక్రమమయ్యనకట.

వెట్టిరనము n. s. Drudgery. కూలిలేకపనిచేయడము. D. Bhag. page 123 line 17. చనుడువెట్టిరనంబుచాలులెండనుచు.

వెట్టివాడు n. s. A serf, drudge, or hereditary public slave. The lowest town servant who performs mean offices (such as porter's work) in consideration of fees paid in grain.

వెడ, అనగాజాణతనము, శీలచేపామున్ను. OG.

వెడ n. s. A flower. కూడు, శ్రుప్పము, కొరగానిదిన్ని. OG. UR. 4. 283. వెడవిలుకాడునకబరిభవింపె. వెడవిలుకాడు, అనగాశ్రుప్పరయడు.

వెడ adj. Useless, fruitless, vain, wrong, erroneous, wicked, excessive. కొరగాని. OG. వ్యర్థమైన, వెడు, చెడు. BD. 1. 331. వెడసోములన్నియువేసారిసోమి. A. 2. 74. హృదయములెప్పుడుంకదియకే, తరచావెడసొంకలెంబుం. టి|| వ్యర్థాలింకనములు. P. 4. 20. దబ్బరలకు, రాకు, తాకు, వెడబల్లలకోర్చినవాడగాజుమి. టి|| వెడబల్లులు, అయుకృత్యమాటలు. R. 6. 60. శమయమబల్లిరాకవెడజాగులుబల్లిశివీడుకాంటివే. M. IV. 2. 190. అట్టిమహాత్ముడొక్కనికైనాశ్రీతుడైవెడగూడుజీరయంబెట్టగణ్యవానిమదిద్రీతినివెడగువృత్తివేరునుం. A. 6. 163. మరిబట్టబయల్ వెడదూరుదూరెను. ib. 4. 203. వెడదోవమునుజెప్పి, వదినన్వ, మరలునధ్యనుకొలది. టి|| వెడదోవ, దబ్బరచూర్ణము. Radha. 1. 18. ఓవెడచూయలాడయనియుయ్యెలనూచుచురాధ మాధవుణ్. BD. 3. 742. వెడయాటలివియేల. వెడయాట, నిరర్థకమైననర్తనము. P. 3. 286. తడనినజత్తునన్వదినికడకేలెప్పునుచుక్రమ్యుకస్మీంలుకంబుడిమిడియేద్యులతో, నన్నెడచూయలప్రోవుమగనివీడ్మొలుపుటయణ్. ib. 4. 578. వెడచూయనక్కమాటల.

వెడంకు or వెడగు adj. Foolish. వెర్రి, బిచ్చి. HD. 2. 2131. వెడగునుండులచేతవికమెట్లడంకు, చెడునకోచీరరావినపాముకాటు. Siva. 3. 170. యశోధనహానిశ్రుట్టుదా, నన్నెడగుకమనువ్యశుశవయ్యెవివేకిచెడుణ్కంబునకణ్. టి|| వెడగు, ఉన్నత్తుడు. A. 4. 271. యాశనియెంతనకవెడగుతెడనాటవికుణ్. టి|| వెడగుతెడ, వెర్రిమనస్సులచేతను.

వెడంకు or వెడగు for వెణుగు n. s. A fool or mad man. వెర్రివాడు. M. V. 3. 233. చెట్టుటయుసెట్టుకయుండువెడంకులగుకార్యచరణంబులెరంకరుంకరు. ib. VII. 4. 83. వెడగు, భీష్ముదివినకచెడియె.

వెడండు adj. Broad, wide, large, big. విశాలమైన. సూలమైన, లావాటి. N. 9. 392. యెనుబ్బలాదిరా యా వెడండుయరంబు, గ్రుచ్చిపోగుబ్బలగ్రుచ్చిక్రమై. M. VII. 4. 257. వెడండువారియత్తుక్రమనంబొడి. Siva. 6. 114. వెడదకన్నులు. P. 4. 485. వెడదకం గాళు మునకూడుగుడివిలేవి. H. 3. 172. వెడదయెడలునుచన్నులు.

వెడగురుకుడుట v. n. To be bewildered. దిక్కుపడుకుట. Charitr. p. 261. వెక్కకనీకవెడగురుకుడక.

వెడద adj. Wide, broad, large, big. విశాలమైన, వెడలైన, సూలమైన, లావాటి. Siva. 2. 39. వెడదయైకనుట్టువీనియరము. M. IV. 5. 151. అన్నివెడదవారియత్తులద్యుతముక.

వెడదమోము మెకము n. s. The big-mouthed. i. e. a lion, అనగాసింహము. D. Ila. 3. 201.

వెడమాట, అనగాపొందనిమాట. D.

వెడల adv. Out. బయట, వెలుపల. S. 3. 87. వెడలనుమిసి, అనగావెలకులఉప్పువేసి. వెడలదీయుట, అనగావెలదీయుట to take it out.

వెడలింతుట v. a. To take out, send, dispatch, to send away. బయటికివెళ్లదీసుట, పంపించుట, నానంపుట. Navanad. Page. 321. తడయకట్రవ్వురంధ్రమున గాజీవువెడలింపియామహావిభుబొంది. Pal. 92. శీలమనాయడుచేకానిమనలచేశంబువెడలింపిదిరుగుచున్నాడు. R. 5. 299. వేవేకమెవాలిననికెవెడలింపుమికణ్. Dab. page 232. భుజకేతనుబలంబులతోడనిపుడ, మనపురివెడలింపునుశీలకుమింక.

వెడలుట v. n. To set out. బయలు వెళ్లుట. D. M. XII. 5. 461. వెడలుమనిలేరుచూచిన.

వెడలుపు or వెడల్పు adj. Broad, extensive. విరివియైన.

వెడలుపు or వెడల్పు n. s. Extent, breadth. పరిణామాము, విశాలత.

వెడవిలుకుడు, వెడవిల్లుడు, వెడవిల్లుండు n. s. Cupid. మన్నుడు. D. Ila. 3. 16. వెడవిల్లుశాస్త్రీంబులెరుగనూని. T. 4. 78. వెనుదియ్యకుమటంచు వెడవిల్లుడాడించు.

వెడవెడ adv. Gradually, slowly, tardily, gently, again and again, repeatedly. మెల్లమెల్లగా, తిన్నగా, చూటిచూటికి. T. 3. 38. వెడవెడనడలినపోకమూడివిగియించు. P. 1. 588. వెడవెడవీడివెన్నెరయ్యవేసవి. ib. 4. 521. నానానిమాటలకులోలో

వెడ వెడనగుచుంటిలో శలి కలయు, చ్చావతి బోయెంబోయన, కోవరపుంబ్రేమకాపుకాడుకావేళక. A. 4. 231. వెడ వెడంబోవు. టీ|| మెల్ల మెల్ల నేనడుస్తూవున్నటువంటి. ib. 5. 94. నిడు వెంట్రుకలగుంపుమలవివెబినేగ వెడ వెడ దడియెత్తి విసియుతముగ. టీ|| వెడ వెడ, మెల్ల మెల్లనే. BX. 18. 15. త్రితింగోడుకులందరు సీతంబులుబాడతరుల క్రిందనునగుచుకొనేతులుద్రిప్పచు వెడ వెడ పాతర లాడును యశోద పాపందడవిక. M. V. 2. 123. వెడ వెడ నిద్రబాంధికనువిచ్చిన పాంధులమీద. S. 3. 377. అగ్నిమపాదపాంధాతిక్ర ధానుముద్ధనముతా వెడ వెడ దాట్లతోడ. Swa. 3. 132. కొంతనేవు వెడ వెడ బింబించి శిరసాకింతయెత్తి శస్త్రంపు పెలుగుతో నిట్టులనియె. టీ|| వెడ వెడ జంతించి, మాటిమాటికి తల పోవకొని. P. 1. 432. వెడ వెడ తలయూచినిట్టూర్పులునిగుడించుటయు. టీ|| వెడ వెడ, కొంచెము. కొంచెముగా. ib. 3. 54. వెడ వెడ సుంహాకకొండొక, తడవు విచారింబిననుత తమలోననియెక. ib. 1. 600. వెడ వెడ నార్చుచుపెరికిన, పిడియము వలకేల గ్రాలవీరవీర వెంటంబడి. టీ|| వెడ వెడ, మాటిమాటికి. ib. 2. 9. వెడ వెడ చంకచిక్కి మున ప్రేలడుచర్చియు.

వెడ వెడ adj. Different, diverse. వేరే వేరే. T. 4. 35. శుభిలివ్విల్విల్పదాబలుకక వెడ వెడ కనులచేకాల యాక్షన మొనర్చు.

వెడ్డ, ఆన గాక పుట భేదము. D.

వెడ్డు వెట్టుట v. a. To delude, beguile, cheat. చూచుచేసుట అనితోచినది. M. XII. 6. 300. ఆనపుడు మున్ను యిట్టులనలై తిరిపోవగ నీనుమిమ్ము నెందును గడు వెడ్డు వెట్టితిరి దోహలమిమ్మె యి నుండబాణలై, ననునటువేరొకండగి నావచనంబులు మీమ సూరధంబున కిటు సాధకంబులుగ బొక్కులు బోయితిరంచునవుచుక.

వెఱగు or వెఱంగు for వెడగు n. s. A fool, a mad-man. వెఱివాడు, వెఱిదియ. D.

వెఱద for వెడద adj. Broad, extensive, spacious. విశాల మైన. Valeswara. 3. 143. వెలిదామరలబోలు వెఱదక స్తులతోడ.

వెఱుతురు adj. Appertaining to the వెఱుతురు చెట్టు which the SC. gives as the meaning of క్రకరము, శుభాచేపి చెట్టు.

వెఠ for వ్యథ n. s. Pain, distress. మనూ దుఃఖియా పుమైన విచారము. D. బాధ, దుఃఖము. N. 9. 273.

నా వెఠ నెరుగవిం తేకదయంచు. T. 2. 80. మదిలో దర్శించు గాంచుక వెఠక. వెఠలబిక్కుట v. n. To pine with grief.

వెఠకుట or వెడకుట or వెతుకుట v. a. To search, అన్వేషించుట.

వెఠికిల బెట్టుట v. a. To lay (her) on (her) back : supine. ఆన గా వెల్ల వెలకల గావుంచుట అనితోచినది.

వెడ n. s. Sowing seed. Grief, pain. The rutting season, వెడబడ్డది the seed is sown. విత్తులుచల్లడము. D. దుఃఖము, ఫలతడేకాలము. A. 4. 160. హలబీవి నేందోహములకుబలాకికా విశిరంబులకు మంచివెడలుదొరికె.

వెడకులాడుట v. a. To search, seek. అన్వేషణము చేసుట.

వెడగొర్రు n. s. A drill-plough. విత్తనము వేళేమూడుక గ్రులుగలనాశలు.

వెడచల్లుట v. a. To scatter. పారబల్లుట. L. 4. 14. వడనంబు డెర బినవరదంతకాంతి, వెడచల్లినవి ధాన వెన్నెల గాయు. DRY. 1412. వేడిమిదిక్కుల వెడచల్లుకానుచు.

వెడ బెట్టుట v. a. To scatter, sow. To impregnate. చల్లుట, వీజావాసము చేసుట, గర్భా ధానము చేసుట. BD. 5. 94. చదివెడు వెక్కలుల్లాఘ్య మేపిడి, వెడ బెట్టబంతు నేపిధుల నెల్ల. Vema. 662. వేడుకైనబిందు వెడ బెట్టుకుండురా.

వెదాపు n. s. A cow that is in heat or ready for the bull. శలపడ దానకు ఆయత్తముగావుండే ఆపు.

వెదురు plu. వెడుళ్లు n. s. The bambu. మళ్లరము. పోతు వెదురు the male bambu. వెంటి వెదురు the female bambu. కాకి వెదురు a kind of reed. గుండ్ర.

వెదురుకండబట్ట n. s. The bird called the Grass Warbler, or Meadow Wren Warbler. Madr. Jour. Vol. XI. 5.

వెదురుపిచ్చిక్ n. s. A bird called the Rose Finch. (Loxia Totta. Madr. Jour. XI. 36.)

వెదురుష్య or పుదురుపుష్య or వెదురుపాలు n. s. A medical salt; (called Tabaschir. Ainslie.) the manna of the bambu. త్వష్టీరా, తపయీరి.

వెదురుబియ్యము n. s. The bambu seed, freed from the husk. వేణుతండులము.

వెదురుమిడుత n. s. A sort of insect said to bore the bambu. క్రిమివిశేషము.

వెఢ for వ్యఢ.

వెధవ or వెధవరాలు for విధవ or విధవరాలు n. s.

A widow మగడుచచ్చినస్త్రీ. The word వెధవ is even applied to men in scorn, as wretch, or bitch.

వెనక or వెనుక adv. and affix. Behind, after (in time or place) Formerly శుశ్వాద్భాగముందు, తదనంతరము, లోగడ. దీన్ని నా వెనకనాకొడుకులు ఆనుభవించవలసినది after me this is to be enjoyed by my sons. ముందువెనకవిచారింబిమాట్లాడు speak with much caution; lit: looking forwards and backwards. ముందు వెనకచేనేత్రకారము గా చెయ్యి do as is usual. వెనకముందుతోచకుండా not knowing which way to turn. వెనకముందు లేనివాడు he has no elder or younger brothers. ముందులేదు వెనకలేదు భుజ్జ్వరాయివలె పుకవిడ్డను పెట్టుకొనియున్నది she has only this child: and its life is not to be depended on. వెనకసారి next time, on the latter occasion. ఆ-వెనక (wrongly pronounced ఆనక) thereafter. See on వెనకటి. Also on ముందు; where it is shewn that the phrases Before, and After are frequently used for one another.

వెనకకు or వెనక్కు adv. Backwards. వెనకతట్టుకు, శుశ్వాద్భాగమునకు. Vish. 2. 14. వెనకకుడడదోసె he thrust him down backwards. T. 4. 52. వెన్న కునీడ్చు పాదములతో stepping forwards reluctantly.

వెనకవిక్కుట v. n. To hang behind, to lag, fall back. వెనకబడుట.

వెనకచూపులమెకము n. s. ఆనగానిలుగుమంటి. D. వెనకటి adj. Former, previous. Subsequent, following, latter, hinder. ముందరి, యిటీవలి, వెనకవుండే. వెనకటికాళ్లు the hinder legs. వెనకటిశుంఖము The former matters: also, the latter particulars.

వెనకటివాడు n. s. The former man. The latter man. ముందరివాడు, యిటీవలివాడు. వెనకటివాండ్లు those who precede: likewise those who come after.

వెనకదీయుట v. n. To retreat, draw off, fall back, to hesitate. వెనకడుగుపెట్టుట, శుంకోవించుట.

వెనకద్రొక్కుట v. n. To fall back, retreat. వెనకదీయుట.

వెనకబడుట v. n. To hang behind, to lag, fall back; to remain on hand, as a remainder or surplus. వెనకవిక్కుట, మిగులుట, ప్రయముకాకుండానిలుచుట.

వెనకముండవుట v. n. To be topsy turvey, in confusion. తలకిందులవుట.

వెనకమేను n. s. ఆనగావీపు. D.

వెనకయ్య n. s. ఆనగావి నాయకుడు. D.

వెనకవేసుట v. a. To save, lay up, keep in store. కూడ పెట్టుట.

వెనకసారి adv. Next time, on the latter occasion.

రెండోలేకు, మరొకప్పుడు.

వెనకాల affix. Behind. శుశ్వాద్భాగమునందు.

వెనుకొనుట or వెనుక్కొనుట v. a. To pursue closely. వెంబడించుట. R. 5. 156. విసకవిధిప్రేరణమున వెనుకొనగడకాననుడు. BD. 4. 623. ib. 5. 970. R. 5. 325. సౌమిత్రువెనుకొని చనిపట్టణంబుగట్టికొమ్ముపొమ్ము నిశనివిన. ND. 384. ఆనలాదిపును వెనుకొన్నభక్తితో వేవేలగతులతలపోసి. ఆనలుజ్జిఆనుశరింపినఅత్యంతశ్రద్ధతో, అనుశరింపిన, అనగాతత్పంబంధమైన.

వెనుదీనుట, ఆనగా వెనకతీసుట. Vema 490. వెయ్యరుచండముల వెనుదీయక కాలు వలునరులుద్రిప్పినదిరుగుట.

వెనువెంట adv. Along with. వెంబడిగా. Kalahasti. 1. 45.

వెనువెనకకువచ్చుట v. n. To come back. శుశ్వాద్భాగమునకుయేతెంచుట. P. 4. 35. కనియెరుకజేసికొననిట వెనువెనకకువచ్చివచ్చి వెలదికొలంది.

వెన్న n. s. Butter. నవనీలము.

వెన్నంటివెళ్లుట v. a. To pursue closely. వెంబడించిపోవుట.

వెన్నడిని or వెన్నడికా adv. Along with. వెంటనే, వెంబడి. BRK. 340. యిక్కడ ప్రాణముల్ విడిచియే దివికేగడ నీదు వెన్నడికా నిక్కమునిపునన్నిడివి. M. VII. 5. 217. పాండవబలంబులంగూడుకొని వెన్నడింగదిసిన భీషణఘోషాపాతిరేక విధేయుండై రాధేయుండు.

వెన్నదొంగ n. s. Butter-stealer. A name of Krishna. కృష్ణుడు.

వెన్నపాలకాయలు n. s. plu. A kind of cakes. పుకభక్ష్యము.

వెన్నపూస n. s. Butter. నవనీలము. (here పూస is a little; or a bit, as a pat or bit of butter. i. e. butter.)

వెన్నప్పములు n. s. plu. A kind of cakes. మధురభక్ష్యవిశేషము. D.

వెన్నపలుగులు n. s. plu. A kind of cloth. వస్త్రవిశేషములు. H. 5. 406.

వెన్నుముద్ద n. s. The moon. plu. వెన్నుముద్దులు Lumps of butter; a certain kind of rice. నవనీతగోళములు, ధాన్యవిశేషము. ABA. 3. 75. చంద్రనవనీతఘటికలుచనును వెన్నుముద్దయనికల్ల. H. 4. 156. హలహింజరులశ్రీరంగాలుకామదాలుకారాముఖాశలురెక్కాములు వెన్నుముద్దులుచిల్లముడుమలుదాఖువాలు.

వెన్నుముద్దకోడి n. s. A bird: one species of the blue-throated rail.

వెన్నుముద్దరాకు n. s. A plant called "Ommelina Bengalensis."

వెన్నుయండలు n. s. plu. A kind of cakes. ఘరభక్ష్యవిశేషములు. D.

వెన్నువెదరుచెట్టు n. s. అనగా నేలకుల్లిక గానుండే చెట్టు. D.

వెన్నాడుట or వెన్నడుట v. a. To follow close. వెంబడించుట. OG. R. 5. 160. యిట్లు వెన్నాడియనికాదిదివ్యుంబుహయయోయేమె.

వెన్నాడుట v. n. To toss about (supine) on the back. వీళ్లనయిటుఅటుకడలుట. Ila. 1. 10. గునిగొని వెన్నాడుకునుమల్లంజముతోడ. టీ|| వెన్నాడు, వీళ్లనకడలుతువుండే.

వెన్నిచ్చుట v. n. To retreat, to run away. వెనకడిసుట. D. Pal. 419. కుకలుకు వెన్నియ్యపాటిగాదయ్య.

వెన్ను n. s. The back. An ear of corn. వీళ్లు, పరిమొదలైనవాటిగుత్తియు. D. కంకి. Lavan. 30. వెనకబిడ్డి తిరోయని వెన్నుజరని. Vema. 17. చెరుకు వెన్నుటుట్టిచెరచదాతీపెల్ల. T. 2. 95. బిగిచన్నులు వెన్నున నాననిల్లి. వాడు నా వెన్నుదన్నుకొనిళ్లటినవాడు he was born next after me. పరి వెన్నుదీనినది the crop of grain sprouted.

వెన్నుగుదియ n. s. A back-breaker: that is, a cudgel. నడుమువిరగకాళ్ళేకర్ర, అనగా భంజకము. L. 15. 107. కుచ్చితవృత్తులకును వెన్నుగుదియ.

వెన్నుడు or వెన్నుడు n. s. A name of the god Vishnu. విష్ణువు. D.

వెన్నుదంతి n. s. A kind of harrow. చోడికంకిజొన్నకంకి మొదలైనవి నూర్చేటవృద్ధులైలుచేరేమొగరపొయ్యెటందుకు నేముటకు సాధనమైనగుద్దలివంటినాలుగైదుపండ్లుగలమాను.

వెన్నునడుగుపాశు n. s. అనగా ఆకాశంక. D.

వెన్నుకుట్టె or వెన్నుబద్ద n. s. The roof tree, or chief beam, ridge of the roof. మొగటివాళిము.

వెన్నుపాము n. s. కుండలి, అనగా వెన్నుయెముకలోనుండేది. D.

వెన్నుపూళి n. s. One joint of the back bone. వెన్నుయెముకలో పుక గణుపు.

వెన్నెముక n. s. The back bone. కనేరుకము.

వెన్నెల, అనగా చంద్రిక, నమస్థారమున్ను. OG.

వెన్నెలకుప్పలు n. s. plu. A kind of boyish play. పిల్లకాయలు ఆదే పుక ఆట. H. 3. 188. Ila. 1. 22. కొమరుగా వెన్నెలకుప్పలాడెడువేళ. Satyabh. 2. 169.

వెన్నెలగుత్తి n. s. A poetical phrase for the moon. చందమామ. OG.

వెయిమంది n. s. A thousand persons. శతశ్రీముశ్రీలుపురుసులు. D.

వెయ్యి or వెయి numeral adj. plu. వేలు A thousand. శతశ్రీము. D. కుదివేలు ten thousand, this in many places means many. వెళ్లమనికుదివేలమాట్లుచెప్పినావాడు వెళ్లలేదు though I often warned him he did not go away. వెయ్యెల or వెయిమాటలేల in a word, after all. వాడు వెయికాళ్ల జైలవానికియొక్కడ తీరుతున్నది he has a thousand jobs in hand, he has no leisure. BD. 4. 2003. వెడమాయలనబోదు వెయ్యెలనమ్మ. కుదివేలు కైసా or కుదివేలకున్నవాణ్ణినమ్మ వచ్చును we may trust him in every thing.

వెర, అనగా వ్రణకము. OG.

వెర n. s. Fear, terror, horror. భయము, భీతి. A. 4. 158. ఉరుము వినియలక కైదివి వెరబరచుమరాళ్లకుటలి. టీ|| వెర, భయముచేతను. P. 4. 44. మదిగదిరిన వెరకకరుండిదియెవ్విధిదొరకు. టీ|| మదిగదిరిన వెర, మనస్సులోగలిగినభయముచేతను.

వెరక n. s. A hair. వెరకలు plu. Hairs వెంట్రుకలు. A. 6. 4. మావుపెన్నెరకగుట్టినపొటితిరిరిదండే. టీ|| గుర్రపుతోకయందలి నిడుద వెంట్రుకచేతను. ib. 6. 17. గాలినాడెడు వెరకల. టీ|| రోమములచేతను.

వెరగు n. s. Surprize, astonishment. ఆశ్చర్యము. D. Nila P. 1. 3. B. 8. 418. Suca. 3. 105.

వెరగొందుట v. n. To be surprized. ఆశ్చర్యపడుట. వెరతుట or వెరచరుట v. n. To be afraid. భయపడుట. D. వెరవకుము fear not. కృత్రిమమునకు వెరచి dreading his cunning. అన్యరమునకు వెరచి fearing to tell a falsehood.

వెరజుట, వెరఁజుట, or వెరుఁజుట v. a. To steal, plunder: to take by large handfuls. దొంగలించుట, ముచ్చిలించుట, జబురుకొనుట. Vish. 7. 124. పాలమొది మొగడలు మెల్లమెల్ల నపుడు కులవెరఁజి యారగించియును. ib. 7. 130. వెడకవెడకి వెన్నవేరుంజుచున్నాడు. N. 10. 135. దూరమర దేశినికొంచు బేరిరాత్రి, వేశయలుజొచ్చి యన మెల్ల వెరజవారు. Swa. 3. 114. గురువిందన దెలుబుకొనియెడువ్యయ రదొంగ, విరులగరికుంభకున వెరజుమెయ్యరగ్రుంక. టీ|| వెరజ, జబురుము, అన గాఢ్యర గాకోయుము. A. 4. 23. తడు ధ్రావదీభుఁగి తారుహుటము వెల్లొంచుగతి నాంక్ష్రేణింగింక వైరఁజు శిశక్రూర భవన్నటావఘులువ్రోచున్న ర్మ్యశుంచాననా. వెరంజ, వెకలింపినటువంటి.

వెరపించుట v. a. To frighten, alarm. భయపెట్టుట. వెరపు or వెరుపు n. s. Fear. భయము, భీతి.

వెరబొమ్మ n. s. A scarecrow. ద్రిప్పి క్రుతిము. D. S. 3. 18. P. 2. 10. DRA. 132.

వెరము, అన గా వెరము, వ గానున్ను. OG.

వెరవడాలు n. s. A kind of rice, which requires little irrigation. వడ్లలో భేదము, యీ వెరుకునిండానిళ్లు అక్కరలేదు.

వెరవడి or వెరవిడి n. s. Contrivance, method. ఉపాయము. P. 4. 567. నీకేలా వెరవడినందముబుట్టె దరిదీనికి వెరచుచెప్పెడక వినుమర్థి. టీ|| వెరవడి, నేర్పుతనము. BD. 4. 385. వెరవడి మోస్త్రున్న వారిగొండ్రు వెరవి, శరణన్న వ్రోతురుహరభక్తవరులు.

వెరవరి n. s. A wit; a genius, a skilful man. నేర్పుగలపురుషుడు, నేర్పుగలస్త్రీయు. D. నేర్వరి. T. 2. 160. శిష్యుడు చంద్రుడన్నిటా వెరవరినీమనంబరసివేడ్క మెలంగుచునింటనుండు.

వెరవిడి n. s. Contrivance, expedient, method. ఉపాయము. D.

వెరపు n. s. Contrivance, skill, device. ఉపాయము, నేర్పు. D. అక్కడ జీవనముచేయ వెరపులేక without means of living there. M. VII. 5. 444. వెరపునులాపులేని క్రుజవేయు విధంబులదివ్య బాణవిన్నురణమునూపిసూపి. BD. preface 97. వరకథాసూత్రంబు వెర వెరింపిచరితార్థ జేయరే. ib. 4. 767. నరమాంశ్ర మొక్కక వెరపుననడుక. DRA. 250. విల్లందిమోపెట్టి వెరపువువెడతె. M. XIII. 2. 197. యింట్లుండియొక్క వెరపు విచారించుకొని.

Vema. 1018. కాశిబోవువాడుకడగివేడుకతోడ వెర వెరింగి మేనువిడిచెనేని. ib. 1319. వరులు గారు యెట్టి వెరపునంజూచిన. ib. 1482. పుండ వెరపుదెలసిగండుదొంగనుబట్టి.

వెరవేకి plu. వెరవేకులు n. s. Fear, horror, terror. భీతి, భయము. BD. 6. 1026. ఉరికుర్చి కడుచున బృరమిదేనునుచు వెరవేకులండుచు విశ్రాంతలగుచు. HD. 2. 1192. నన్నెరుంగెడు గాక నామేరుదెలియ విన్నవృత్తువులైన వెరవేకినన్ను. A. 6. 112. కయ్యంబునంబారంబారం గాయంబునం గాయంబు నేసి వెరవేకిగొలిపిన కాక శ్మశ్రునామధేయచండాలుక రాశివేషంబుకన్నులంకట్టినట్లుండ.

వెరసి n. s. The total, the whole. మెట్టు. D.

వెరసి adj. Total, entire. మొత్తము. వెరసిరావాయాలునూరు total rupees one hundred. ఉభయంవెరసి the grand total.

వెరసాచ్చుట v. n. To be feared. భయపడుట. M. IX. 2. 129. చూచుచుండియు వెరసాచ్చిస్తుకై గాక. ib. VIII. 3. 36. విశ్రులువట్టరావెరసాచ్చియొదిగడకువయంబుచాడ్చున. H. 3. 203. వెరసాచ్చి రతిసింఘుల నార్థముమిగులవేగుకాలమునందు.

వెరిపించుట for వెరపించుట.

వెరుచుట for వెరచుట.

వెరువరి for వెరవరి. R. 2. 78. వెరువరువీహరువులకి గురుకుచలనితలవి.

వెరుసు n. s. A sum set in addition. పిల్లకాయలు కూడడమునకైవేసినది.

వెర్రి plu. వెర్రిలు n. s. A madman, a fool. వెర్రివాడు, వెర్రిదియు. D. ఉన్నక్కడు, అవివేకి, తెలివితేనివాడు. Vish. 2. 122. ఇట్టివెర్రిలుగలరే. M. IV. 4. 55. అశిష్యులిలబోల్పురధికావలిమీదజనంక వెర్రినై. Appa Cavi. 2. 69. విశిచిపెట్టిననతడు వెర్రిగాడు.

వెర్రి adj. Mad, foolish, bad, useless, nonsensical. పిచ్చి, శుభిక్కువాలిన, తెలివివూలిన. వెర్రితలనెప్పి a distracting headache. a maddening headache. KP. 7. 175. వెర్రిశుడుచు. వెర్రిపుచ్చాకు the bitter wild melon. Vema. 970. వెర్రినిన్ను the wild lime. వెర్రిచెరుకు wild-sugar cane. Saccharum arundinaceum. వెర్రికున్ను Phlomis zeylanica. వెర్రిబచ్చలి a wild kind of Portulac.

వెర్రి or వెర్రితనము n. s. Madness. ఉన్నక్కత.

వెర్రి n. s. అన గాబుధ్యుతిశయము. OG.

వెర్రిది n. s. A foolish, silly madwoman. ఉన్నక్కరాలు, తెలివితేనిది.

వెర్రీళ్ల మేనివాడు n. s. అనగా బలరాముడు. D.
 వెర్రీళ్లు n. s. The liquor extracted from the pal-
 myra, date, coconut tree. తాళ, నారికేళాదుల
 కలు. S. 3. 34.
 వెర్రీబాగులు n. s. A foolish woman. తెలివిమాలినది.
 వెర్రీవాడు n. s. A madman, a fool. ఉన్నత్తుడు, తె-
 లివిలేనివాడు.
 వెల n. s. Price, value, rate. విలువ. D.
 వెలంది, అనగా తలంచి (or తొలంచి.) OG.
 వెలకబారుట or వెలవలనవుట v. n. To turn white
 or pale. తెల్లబారుట. P. 4. 322. ఎరువులసామ్య
 శుభ్యమునునేయని వెలవలనయ్యెననినా జరిగిత
 ద్యుభకావెలకబారెనిశాంతనిశాంతదీపముల్.
 వెలకల adv. Supine, laid on the back, recumbent
 ఉత్తాసముగా.
 వెళ్ళకు, అనగా కులుకు. ABA. I. 177. చిత్తరముకులు
 కు పెడుకు వెళ్ళకునునుపుగొనవు.
 వెలకాయ n. s. The fruit called wood-apple. కబ
 ఛఫలము.
 వెలX adj. Appertaining to the వెలX చెట్టు.
 వెలX చెట్టు n. s. The wood-apple tree; Feronia
 elephantum: elephant apple. కపిత్థవృక్షము. The
 shell is very hard. The thorny species is చీకి
 వెలX. నేలవెలX is another species. శుల్ల వెలX
 the sour species.
 వెలచాన n. s. A courtesan, an actress. బోగముది.
 వెలచూట, అనగా బయలుచేర్చుట. A. 5. 71. శుప్త
 భువనాం గానురంజనకు శుద్ధవిధజరీవాహము గ
 గాన నుడవెలచూ మాడ్కి వేణువుపై వేళ్లుమార్చిమా
 ర్చిమరులుకొలిపి తెగో పాలమండకఫల. టీ|| వెల
 చూటమాడ్కి, వెలిపేటట్టువలెనే.
 వెలది, వెలంది or వెలదుక n. s. A damsel, maid,
 lady. శ్రీ. D. Vema I. 12. KP. 1. 233. Paid-
 im. 5. 45; ib. 3. 22.
 వెలదిగా adv. Clearly, plainly. వివరముగా. D.
 Navanath. 104. వలనెక్కుబోయివచ్చిన తెరంగల్ల
 వెలదిగానంతయువినిపించుగోరి.
 వెలనాడు The name of a particular tribe of bra-
 mins. బ్రాహ్మణులలో పుక తెగ పేరు.
 వెలవల adv. Outside, on the right side. బయట, కు
 దిశకు.
 వెలవలి adj. Outer, external, outside. Dexter, on
 the right hand or side. బాహ్యమైన, బయటి, కుడి.
 వెలవలిసన్న The "next N" or, the letter n

following a syllable. See దాచలి. వెలవలిరతి
 Blandishments, amorous play. See బాహ్యరతి
 and లోరతి.
 వెలమ The proper name of a tribe of ancient hill
 chieftains; Cavaliers seigneurs, barons. Pat-
 ricians. వెలమలు or వెలమవాండ్లు people of that
 tribe. వెలమగోటు Cavalier treatment, swag-
 gering haughtiness, lordliness, petulance, do-
 mineering insolence.
 వెలము, అనగా పాశము. OG.
 వెలముద్ది n. s. A courtesan. బోగముది. S. 3. 35.
 సోమదత్తు డాకినవచనంబులెల్లక్రకటించినబో వెల
 ముద్దియుగ్రమై.
 వెలయాలు plu. వెలయాండ్లు n. s. A courtesan,
 a harlot. బోగముది.
 వెలయించుట v. a. To brighten, adorn. To please.
 ప్రకాశించుచేసుట.
 వెలయింతి n. s. A courtesan, a harlot. వేశ్య. Ve-
 ma. 1460.
 వెలయుట v. n. To shine, be splendid. To be
 pleased. To dwell, as a god in an image ప్ర
 కాశించుట, ఒప్పుట. వెలయ, వెలయగ or వెలయ
 గా adv. Splendidly, brightly, pleasingly.
 పుష్పగా, ప్రకాశముగా. Vema. 1. 27. కులము
 లోనెకండ గుణవంతుడండెనా, కులము వెలయ
 వానిగుణముచేత, వెలయవనములోన మలయజంబు
 న్నుట్లు. ABA. 3. 129. వెలనెడనరెడగెడెలగెడె
 లంగెనుకురగెను.
 వెలరారుట v. n. To shine. ప్రకాశించుట. Padma.
 9. 224. జలధరప్రకరంబువెలవెలనైతోచెవెలరారి
 దిక్కులువిశదమయ్యె.
 వెలలేని adj. Invaluable, most precious. అమూల్య
 మైన.
 వెలవడాలు n. s. ధాన్యవిశేషము. H. 4. 155.
 వెలవెలని adj. Pale, colourless. తెల్లబోయిన. P. I.
 226. వెలవెలని మోముతో మరియెలుగొండగనురుని
 జూచి. ib. 1. 693. కలగ వెలవెలని మొగమునతలగ
 దలిచికరటకుండు. టీ|| వెలవెలని, తెల్లనైనమువంటి.
 వెలవెలనుబోవుట v. n. To turn pale, to be in des-
 pair. తెల్లబోవుట, నిరాశయగుట. T. 4. 151.
 ముచ్చువేడుకకతెలమోములెల్లవెలవెలను బోవతూ
 ర్చునరెలుపుదోచె.
 వెలవెలనై adj. Turning pale. తెల్లబోయి. P. I.
 246. వెలవెలనైనుతాంతరమువెల్లడి. టీ|| నిశ్చేష్టి

కుడై. ib. 1. 202. వెలవెలనైనుతినిద్రలేక. టీ|| వి
చారబడుతున్నవాడై ib. 2. 140. తలరెత్తిచూడవె
రతురువెలవెలనైనురుబలుకవెరతురు. టీ|| మొగము
తెలతెలబోయి. R. 6. 33. బీవనముబానిసెలవెలనై
వసించెబంధురములైన మేనకకంధరములు.

వెలవెలపాటు n. s. Paleness. తెల్లబోవడము A. 5.
75. కించిదవనతాసనమై మొగమువెలవెలబాటులేన
పుననడంబి.

వెలవెలబారుట or వెలవెలబోవుట v. n. To turn
pale. తెల్లబోవుట. M. XII. 3. 303. వగవినెలవె
లబారివారికినిట్లనియె. Sar. D. 311. తనప్రాణము
నకువెరువముద్దులమోమువెలవెలబారె. Lavanya.
173. వేగించగామోమువెలవెలబోవును. ND. 2.
176. వినిచాలమదిలోనవెలవెలబారి.

వెలారించుట or వెలార్చుట v. a. To throw away,
cast off, get rid off. పోగొట్టుట. D. M. IX. 2.
316. తొల్లికడినపాటులెల్ల వెలారించునధివనీవన
మునపార్ష మెళిX. Skand. Puran. 2. 190. ధనా
రులయియాడకువచ్చినవారి నెందరెందరినిటుమో
శువువీతివుతనశులమెల్ల వెలార్చుటాడుమి త్తరినని.

వెలి adj. White, outer, outside, external. తెల్లని,
వైటి, బాహ్యమైన. T. 2. 17. వెలిశుచ్చడాలునమ
ర. టీ|| వెలి, తెల్లని. వెలిగుడారు a tent pitched
outside the town. వెలిమాపులు white mares. M.
VII. 1. 228. విమలాంబుదములమూనినవిమానము
లనదగవెలనివెలిమాపులు. R. 1. 46. వేగొక్కవెలి
మాపువేల్పుదొరకు.

వెలి n. s. Whiteness. Excommunication, or ex-
clusion from caste. The outside. తెలుపు, బా
హ్యము, బహిష్కారము. D. కూలోవెలిఅనేమాటలే
దుexcommunication is unknown in our caste.
Vema. 791. వెలికిగోర్లులెల్లవిడిచిపెట్టి. Vish. 1.
49. దానివెలిసలోకంబులై వారివహ్నిమరుద్విష్టుకు
దంబులావుతములై. Ellaya. 2. 136. వెలదిసిదు
రాపువెలిమాసిలోనింపుXలిగియుంటకేమికారణం
బు. వెలికొత్తుట to drive out.

వెలికల or వెలికల adv. Supine, lying on the back.
ఉత్తానముగా. వెలికలకుడుట or వెలికలకుడుట to
lie on the back.

వెలిగడభూమి n. s. Dry land. మట్టభూమి.

వెలిగత్తెరనేల n. s. A land mixed with gravel. కం
కరమున్నగలనియుండనేల. D.

వెలిగారము n. s. The drug called borax. బంగార
మానకుకాంతిరెచ్చేది. D.

వెలిగించుట v. a. To light. శ్రీకాళింతుచేసుట. D.
రగిలించుట.

వెలిగుల్ల n. s. A conch or trumpet shell. శంఖము.
G. 4. 169. వలిపెంబగుకుచ్చుకట్టువలయపుటలుగు,
వెలిగుల్లయువనమాలయు కలిమియుమానికముమేన
Xలిగినవేల్పుక.

వెలిచవి n. s. అనగా జారశ్వము. D.

వెలిచవులుగొన్నది, అనగా జారశ్రీ. D.

వెలిచెప్పిట్ట n. s. A sort of quail, called élché in
Hindustani. వర్తకమనేశుకీ. D.

వెలితి n. s. Deficiency, want, looseness. తక్కువ,
లోశుము, విరళశ్వము. గుడ్డవెలితిగావుండుటచేత
by the slightness of the cloth. ఒడివెలితిరెండు
మూళ్లవెడల్పు a span less than two cubits. A
verse says క|| తదివేలరాతలివ్వగనధముండొకడి
వ్వకున్న నర్థికివెలితాతదివేలగోవులివ్వగవెలితావు
కటివ్వకున్న.

వెలితి or వెలితిగావుండే adj. Inferior, less, low,
vulgar, deficient. Open, having interstices
తక్కువైన, సీచమైన, లోశుమైన, విరళమైన. వెలితి
మాటలు low language.

వెలితిప్ప, అనగా కైలాశశుభ్రవము. D.

వెలితిమానిసి n. s. అనగా అల్పుడు, అల్పురాలు. D.
వెలిది, అనగా తెల్లనిఅనవలెను. H. D. I. 84. వెలిచి
ముత్యంబులవెలయువాకిండ్లు.

వెలిదుక్కి n. s. Ploughing land while it is moist.
సోళ్లకట్టకుండావానతడితోదున్నడము.

వెలిపాటి n. s. See వెలిగడభూమి.

వెలిమిచ్చుట v. a. To reveal, divulge. బెట బెట్టుట.
Vema. 214. నేదకీర్ణమెల్లవెలిమిచ్చగానేల.

వెలిమూడిద n. s. The ashes of cow-dung fuel.
ఒడకనివ్వలమూడిదె.

వెలిమిడి n. s. The ashes of cow-dung fuel. ఒడక
నివ్వలమూడిదె. D. Madhura Puran. D. page.
78. తెలుపులన్నియుమేలుజెలియంగనిసుకవెలిమిడి
యెముకలువెనెనువ్వకుత్తి. Graha Vastu Sastram.
5. 26.

వెలిమొట్టులు n. s. A sort of fish, the 'white snout.'
G. 1. 111. వెలిమొట్టులనదండువలరలార్లకునిచ్చె
కొడిశలకరిహాశకులకునిచ్చె

వెలియట v. n. To stop, go off, hold up as rain.
To come to light. వర్షమువిడుచుట, శ్రుత్యకుమ
వుట. యాపూరిలోగౌరీదేవివెలిసింది the goddess

has made her appearance in this village. See వెలయుట to shine. Vema. 767. పీఠభద్రుడచేత వెలిగినయ్యిగా.

వెలివాడ The "outer street" or suburbs of a town in which the pariares live. వైటనుండేమాలకుల్లె. D. HD. 1248. తవలియా వెలివాడతలిరాకుబోండ్ల. వెలివాడతని Cobbler's work, చూదిగతని.

A. 6. 94. వెలివాడతనిక్రాత్రనులకవల్లొనినూ నెయిడితంకడాకుకట్టెకతహతహ.

వెలివాడు plu. వెలివాండ్రు n. s. Outcastes, pariares. చండాలుడు, చూలవాడు. M. XII. 3. 270. వెలివాండ్రురకుల్లెకుజేరియయ్యెడక.

వెలివేయుట or వెలితోయుట v. a. To eject or excommunicate from a caste or sect. ఒహిష్టారముచేసుట.

వెలివె or వెల్వె n. s. A sort of quail called élché in Hindustani. వర్తకమనేకుఱి. Rasica. 1. 49. కక్కెరత్తువ్వలువెలివెలుసేలనెనుళ్లునుపోలుగలును. Satyabhama. 2. 144. కదియంబడనిల్వెవెల్వెకైవడినంతక.

వెలిసె n. s. That part of a beam which juts out beyond the wall: some say The eaves. యింటిగోడకుదూలములుయెక్కువగానుంచినది. D. దీన్నిచూచుటంటారు.

వెలుకనవుట v. n. To turn pale. తెల్లబోవుట. G. 11. 120. శీంతానముదానతనికిశిరిరాక వెలుకనైతలవాంచెక.

వెలుకబారుట v. n. To turn pale. తెల్లబారుట. Swa. 5. 47. తనుబాసిశశిడవుననిననెవ్వగబోతతోలిదిక్కుబవరాలువెలుకబారె. టీ|| తెల తెలబోయెను. Pariz. 2. 76. వెలుకబారెనిశాంతనిశాంతదీకుముల్. TUR. 8. 100 చంద్రికపైబర్చుచారువల్లికబోలెవెలదినియంకంబువెలుకబారె.

వెలుగుంబుట v. a: To light, kindle. To shine. రగిలింబుట, శ్రుకాశింబుచేసుట.

వెలుగు or వెలుంకు. n. s. Light, splendour. సూర్యచంద్రాదికాంతి. D. వెలుతురు. దండివెలుగుఱినగాశరంజ్యోతి the great light. i. e. God. Vish. 8. 402. పెద్దవిన్నుతునుచెప్పినగానినినరాళు, చేవెలుండకున్నచెడునువృష్టి. BD. 4. 1763. ib. 5. 1199. ABA. 3. 92. కంటకావృతియునుకాంతియావెలుగన్ను.

వెలుగు n. s. Hedge, enclosure. పెరటికికంబతోవేసినఆవరణము. D. Vish. 7. 155. A. 6. 12.

వెలుగుట v. n. To shine or give light. శ్రుకాశింబుట. M. VI. 2. 187. వెలిగిరిబలములుచూర్యంబులునావులుజెలంక.

వెలుగుమంటి for ఎలుగుమంటి n. s. A bear. భల్లూకము.

వెలుగొడ్డు n. s. for ఎలుగొడ్డు.

వెలుచుట for వెలునుట v. n. To stop, go off, cease as rain. S. 3. 220. పుట్టుపెట్టినగతివానదొట్టినవెలిచిననదియును.

వెలుతురు n. s. Light, lustre. శ్రుకాశము. KP. 6. 241. వెలుతురులేనిపూచేససోస. వెలుతురుమొగులు White clouds. తెల్లనిమేఘములు. Satya. 4. 79. మొసనినానాటవెలుతురుమొగులుపూట.

వెలుశల for వెలశల.

వెఱుపాటి adj. Broad. వెడల్పైన.

వెఱువు for వెడల్పు Breadth. చురితాహము.

వెలువుట v. n. To issue, as a stream. నీరుబయలుచేరుట. వేసవిదిసములయందుకొద్దినిరువెలువును a little water flows from it in summer.

వెలుసుశింధి వెట్టు n. s. A plant called Leea hirta (Rox. 1. 656) కాకజంఘా, దాసీవత్సా. SC. Q. says పారావతి.

వెలువడములు n. s. A sort of rice. ధాన్యవిశేషము. H. 4. 155.

వెలువడుట or వెల్వడుట v. n. To set out. వైలువెళ్లుట. D. ABA. 3. 135. వెల్లవెలువడెననడగువెడలెనుట.

వెలువరించుట or వెల్వరించుట v. a. To send out, to give vent to. బయలువెళ్లగొట్టుట. D. వైలువుచ్చుట. M. IX. 2. 12. పుక్కింతశీవుతులుకువెలువరించుంజాలకయూరకుండి. DRAYo. page 370. కనుగవమూసినగతినున్నతండ్రి, గనుగొనిభరతుండు కడుమూర్చుసెంది, వెలిగిక్రమ్యరజూవితీవ్రంతువగలవెలువరించుగలేకవిలపించుదాణె.

వెల్గాండుట v. n. To shine. శ్రుకాశింబుట. KUR. 6. 389. ఆవెల్గాండులతాంబునూర్చు.

వెల్లురు n. s. Light. శ్రుకాశము, వెలుగు. వెల్లురుతోనన్నుయింటికితీసుకొనిపోయినాడు he took me home before dusk.

వెల్లె n. s. Whiteness. శ్వేతవర్ణము. D.

వెల్లె adj. White. తెల్లని. వెల్లయెనుగ, విరావతము, వెల్లగుర్రము, ఉచ్చైత్రవము, వెల్లప్రాను, కల్పవుతుము, వెల్లొవు, కామభేనువు. D.

వెళ్లె adv. (The Root in A of వెళ్లుట to go) Out, away. యిల్లువెళ్లెపారితింబు we ran out of the

house. కడ వెళ్లనదివి నాడు he read it to the end. భూమిలోనుండి వెళ్లనెత్తినవిగ్రహములు the images that were dug up. పొలిమేర వెళ్లదొక్కుట to tread the boundary line. i. e. to settle the boundary.

వెళ్లకక్కుట v. a. To vomit up, disgorge, refund. వమనము చేసుట, మళ్లీయిచ్చివేసుట.

వెల్లకి or వెల్లంకి Anuk. to the word వేరు as వేరు వెల్లకి or వేరు వెల్లంకులు A. 4. 266. గ్రుడ్లటవెండిచేసి మెత్తనకయి వేరు వెల్లకి యు ద్రవ్వెడుకర్ల కునట్ట.

వెల్లకిల adv. Supinely, with the face upward. ఉత్తానముగా. వెల్లకిలవేయుట to turn on its back.

వెల్లకిసె n. s. White flax. తెల్ల అవిశ See ఆసిసె.

వెల్లచరువు n. s. Whitewashing. గోడపైని తెల్లనున్నము వెవ్వడము. D. సున్నముకొట్టడము.

వెళ్లజేసుట, వెళ్లగొట్టుట, వెళ్లించుట v. a. To drive out, chase away. పోజేసుట. D. P. 449. తిరిగి పోయినవారి తెలియంగ జెప్పి భూమి వెళ్లించుముపొందైనభంగి.

వెల్లడి n. s. Emptiness. శూన్యత. క్రమేణ ఆరణ్యము వెల్లడి అయినందునను గలుగనింపినవి as the forests were cleared away వెల్లడి the elephants disappeared. యిక్కడ శీలము వెల్లడిగావున్నది this place is roomy.

వెల్లదనము n. s. Paleness. నెలనెల పాటు, పాండురత్వము. Parijat. 2. 43. ఇంద్ర రాజ్యలక్ష్మీముఖపాండలంబునవనింపిన వెల్లదనంబుకైవడికి.

వెళ్లసేసుట v. a. To take out or extract. బయటతీయుట. నిప్పు వెళ్లతీసేకరలు sticks ignited by attrition.

వెల్లవెలకల or వెల్లవెలకిల adv. Supinely, with the face upward. ఉత్తానముగా.

వెల్లసున్నము n. s. Whitewash. గోడకుకొట్టడమునకైకలువుకొన్నుసున్నము.

వెల్లావుకత్తె n. s. ఆనగా వేశ్య. ABA. 2. 198. లంబలంబియలంబె వెల్లావుకత్తెకడుపుదివెలయాల్యోగముదియనవేశ్య. S. I. 271. సీజననివుణ్యజనవర్ణనియసాధ్యి సీజనకు దెన్నునభిమాననియతధనుడు, సినగరుపోతుటీగకు నిలువరానిదయ్యు వెల్లావుకత్తెవీవుటయరిది.

వెల్లి n. s. A flood, stream. శ్రవణము. D. M. VIII. 2. 302. BD. 5. 1001.

వెల్లికొల్పుట or వెల్లిగొలుపుట v. a. To inundate. Vicramark. 4. 131. నడవకుంభానువుంభానా

నాశ్రీశశ్రీవికతియందందనతనిపై వెల్లిగొలిపి, ఆనగాకుమ్మరించి. Swa. 2. 33. విలోకన శ్రుభాపీఠికలందదీయకదవీకల శాంబుని వెల్లిగొల్పుచుక. టీ|| వరదపెట్టేటట్టుచేయుచున్ను. Ellana. 5. 135. ఒల్లనన్ననతనియల్లంబురాజ్య శంపదల వెల్లిగొలిపిముదమొనర్చి.

వెల్లిగొనుట v. n. To flow, to run as water, to be spread. శ్రవించుట, శ్రుసిద్ధమవుట. BD. 5. 409. కనుగవహార్షాశ్రుకణములు వెల్లిగొననధికమోపెత్తికొనుచుభక్తుండు. B 7. 276. వెల్లిగొనినాటనుండియునుల్లసితంబైనదైవయోగంబున.

వెల్లివిరియుట v. n. To break forth, spread, to flood, to over flow, teem. To become notorious. వ్యాపించుట, శ్రుచురమవుట, శ్రుసిద్ధమవుట, వెల్లువలుగట్టుట, వరదపెట్టుట. P. 1. 531. ఇట్టివాయువులున్నులోనుత్యంబుమూలబడికల్ల వెల్లివిరియు. టీ||

శ్రుకాశించుట. BD. 3. 377. నెలకొనియచ్చువెన్నెల వెల్లివిరియ. H. 3. 52. నేలయొనినచందంబున వెల్లివిరిశినచాద్దన. DRK. 84. గుహలోన సుకయేడు ఘోరయద్ధంబుకడుకొనిసేయరక్తము వెల్లివిరియ. Ellana. 2. 191. కోరికలు వెల్లివిరియగనారదమునికుంచెవీరనాశ్రీమునశలివెక. BD. 1. 912. వింతనేడక వెల్లివిరియనగ్గుయవు. ib. 2. 1041. పాలమజ్జనమార్చగాలు వగట్టివీధివీధుల వెల్లివిరియనేనుగులపాదఘట్టనములకుంబురేగ. A. 5. 57. కన్నెకూర్చిలజ్జావశంపదయై వెల్లివిరియంగానీక. టీ|| శ్రుకటముకాకుండాను. BD. 5. 32. బనవనియశివవిభ్రాజితభక్తిరశవాధీ వెల్లివిరిసినిట్టపుడవ.

వెల్లివేగుడు n. s. Dawn, break of day. ఆరుణోదయకాలము. BD. 3. 410. వెల్లివేగుడుశ్రీచిత్తోల్లాశమమర.

వెళ్లుట v. n. To go, proceed, depart, flee. To pass, or elapse. To be emitted. పోవుట, పులాయనమవుట. D. బయలుచేరుట. కడుపు వెళ్లుతున్నది the bowels are loose. నాలుగుదినములు వెళ్లినతర్వాత after four days passed.

వెల్లుల్లి n. s. Garlic. Literally (వెల్లి) white (ఉల్లి) onion. లఘనము.

వెల్లువ n. s. A flood, a stream, an inundation. A number of men, a troop. DRY. 1494. దెబ్బిరెండు వెల్లువలైన వనచరశుభల భూవరులజయించి. H. 2. 73. వెలువడివచ్చినికపలపు వెల్లువదొట్టగ. Kud. §. 43. నీతకాలమునసాచ్చినమంచు వెల్లువ.

వెల్లివేగుడు n. s. Dawn, break of day. ఆరుణోదయకాలము. BD. 3. 410. వెల్లివేగుడుశ్రీచిత్తోల్లాశమమర.

వెళ్లుట v. n. To go, proceed, depart, flee. To pass, or elapse. To be emitted. పోవుట, పులాయనమవుట. D. బయలుచేరుట. కడుపు వెళ్లుతున్నది the bowels are loose. నాలుగుదినములు వెళ్లినతర్వాత after four days passed.

వెల్లుల్లి n. s. Garlic. Literally (వెల్లి) white (ఉల్లి) onion. లఘనము.

వెల్లువ n. s. A flood, a stream, an inundation. A number of men, a troop. DRY. 1494. దెబ్బిరెండు వెల్లువలైన వనచరశుభల భూవరులజయించి. H. 2. 73. వెలువడివచ్చినికపలపు వెల్లువదొట్టగ. Kud. §. 43. నీతకాలమునసాచ్చినమంచు వెల్లువ.

వెల్లివేగుడు n. s. Dawn, break of day. ఆరుణోదయకాలము. BD. 3. 410. వెల్లివేగుడుశ్రీచిత్తోల్లాశమమర.

వెళ్లుట v. n. To go, proceed, depart, flee. To pass, or elapse. To be emitted. పోవుట, పులాయనమవుట. D. బయలుచేరుట. కడుపు వెళ్లుతున్నది the bowels are loose. నాలుగుదినములు వెళ్లినతర్వాత after four days passed.

వెల్లుల్లి n. s. Garlic. Literally (వెల్లి) white (ఉల్లి) onion. లఘనము.

వెల్లువ n. s. A flood, a stream, an inundation. A number of men, a troop. DRY. 1494. దెబ్బిరెండు వెల్లువలైన వనచరశుభల భూవరులజయించి. H. 2. 73. వెలువడివచ్చినికపలపు వెల్లువదొట్టగ. Kud. §. 43. నీతకాలమునసాచ్చినమంచు వెల్లువ.

వెల్లివేగుడు n. s. Dawn, break of day. ఆరుణోదయకాలము. BD. 3. 410. వెల్లివేగుడుశ్రీచిత్తోల్లాశమమర.

వెళ్లుట v. n. To go, proceed, depart, flee. To pass, or elapse. To be emitted. పోవుట, పులాయనమవుట. D. బయలుచేరుట. కడుపు వెళ్లుతున్నది the bowels are loose. నాలుగుదినములు వెళ్లినతర్వాత after four days passed.

వెల్లుల్లి n. s. Garlic. Literally (వెల్లి) white (ఉల్లి) onion. లఘనము.

వెల్లువ n. s. A flood, a stream, an inundation. A number of men, a troop. DRY. 1494. దెబ్బిరెండు వెల్లువలైన వనచరశుభల భూవరులజయించి. H. 2. 73. వెలువడివచ్చినికపలపు వెల్లువదొట్టగ. Kud. §. 43. నీతకాలమునసాచ్చినమంచు వెల్లువ.

వెల్లెలకల for వెల్లెలకల adv. Recumbent, supine, lying on the back.

వెల్లెలకుమచ్చుకొనుట v. a. To buy. కొనుక్కొనుట. P. 3. 43. ఒక గాడిచెవెల్లెలకుమచ్చుకొని.

వెల్లెలకుట v. n. To set out, start, depart. వెలుచేరుట. N. 9. 303. తల్పమునాసివెల్లెడియెముకుందుడు నైడకు. Sar. D. 545. వనము వెల్లెడిరాజువచ్చినపిదప. Radha. 3. 122. అప్పుడకిల్లు వెల్లెడె.

వెల్లెరించుట v. a. To force out, make him come out. బైటికివచ్చేట్టుచేసుట. Swa. 4. 75. మృగయలందరుజనివెల్లెరించినిశిత కాండములజెందిరి.

వెల్లెల See వెలవెల.

వెవనాయము for వ్యవసాయము.

వెవచూరము n. s. Business. వ్యవచూరము.

వెవ్వేరుగా adv. Separately, each one by itself. ప్రత్యేకముగా.

వెశన n. s. Haste, speed. శీఘ్రము, త్వర. వెశన with haste. Vish. 2. 165.

వెశ adv. Hastily, with haste, speedily. క్రక్రస్. OG. This is often a mere padap.

వెశనము See వ్యవసము.

వెశల, వెశల n. s. A deep saucer, or shallow earthen bowl. అటిక.

వే adv. Quickly, speedily. శీఘ్రముగా. G. 2. 80. దేవాస్మితంబైనవార్ష్యంబువేసాచ్చి. BRAyo. 127. రథమువేకొనిపోయి. T. 5. 122. జగత్పాణుంబిరివేచివేకైలాసంబునవేసి.

వే adj. A thousand. శతశ్రము, అనేకము, నేమరు అని. D. Radha. 3. 126. నేశ్రకాండ్లువేవిధముల వెంటరాక. M. XV. 2. 143. వినినకతింబినవేవిధముల. Paidim. 3. 135. వేవిధంబులలోనివెరివాడ.

వేంకటేశము n. s. A country in the Rajahmandry district; where Vishnu Vardhana was king. రాజమహేంద్రవరంజిల్లాలోవుండేతొకదేశము.

వేంకటచెట్టు n. s. A tree. Pterocarpus bilobus. గోమూత్రీ, రక్తబీజీ, యెర్రవేంకటచెట్టు. SC.

వేంకటము n. s. Queerness, oddity, nastiness. See వ్యంకటము.

వేంచేసుట for విజయముచేసుట v. n. To proceed; to deign to come; or condescend to go. To live or dwell. వుండుటయున్ను. చూయింటికివేంచేస్తారా will you do me the honor to come to my house?

స్వామివీధిలో వేంచేస్తూవుండగా when the god was going down the street in procession. ఆపూరికివేంచేసినస్వామి the god who honoured the town with his presence. చూలయ్యగారుకంచిలోవేంచేయున్నాను my father lives at Conjeveram. Jagann. 3. 63. Sar. D. 18.

వేండ్రకడుట v. n. To be hot or angry. మండికడుట. H. 3. 195. తల్లికికలవైనదయలేదునామీదతండ్రియెప్పుడుచూచివేండ్రకడును.

వేండ్రము n. s. Heat, either of the sun, or of a pungent taste. ఉద్రము.

వేకటి n. s. Pregnancy. కడుపు. Vema. 1064. వేకటివలనెల్లవెనకటివిగువెల్లె.

వేకటిమనిషి n. s. A pregnant woman. గర్భిణిస్త్రీ.

వేకరి See ఏకరి.

వేకరివాండ్లు See ఏకరివాండ్లు.

వేకి n. s. Fever. జ్వరము. D. మలవేకి hill fever. లోవేకి internal fever. Vema. 170. యెర్రనాడుదానియేపాటిజూచినవెరిబట్టిమిగులవేకిమట్టుకట్టువిచ్చిననకట్టువెన్నూతంబు.

వేకువ n. s. Dawn, morning. శ్రుభాతకాలము. D. H. 2. 190.

వేకువజాము n. s. The morning watch. తెల్లవారిజాము.

వేకోనే or వేకువనే adv. Early in the morning.

వేక * adv. Hastily, quickly. శీఘ్రముగా, త్వరగా.

వేక, వేకముగా or వేకమే adv. Speedily. శీఘ్రముగా, త్వరగా. Pal. 247. అనునరాజుకల్లెఅతివేకదాటి. M. I. 1. 164. కుండలంబులువేకగొనిరమ్మనాలవనాటికి. Vema. 1. 101. వేకవిటునిమీదవిరిగనెని.

వేకము* n. s. Swiftmess, celerity, velocity, speed, haste. A stream, flow, current. జవము, శ్రువాహము.

వేకంటిదేవర or వేకన్నులసామి n. s. A name of Indra. ఇంద్రుడు. D. R. 6. 112. దీనికనుగొన్నవేకంటిదేవరకునువెచ్చనిట్టూర్పుత్కిటవెడలకున్నె.

వేగపాటు or వేగరపాటు n. s. Hurry, hastiness.

త్వర, శీఘ్రము. A. 5. 86. వేగపాటేలయతడనివి భువగుటకు. టీ|| వేగపాటేల, వేగరతుడనేల.

వేగరి plu. వేగరులు or వేగర్లు n. s. Messengers, newsmen, spies, scouts. హర్దారాలు, వేగులవాండ్లు. Balu Pal. p. 216. ఘనముగావేగలకాకతననేపింటి.

వేగవతి * n. s. The name of a river that runs by Conjevaram,

వేగించుట v. n. To keep awake. జాగరముచేసుట, మేలుకొనివుండుట. D.

వేగించుట v. a. To endure, suffer, bear. చుడుట. Sar D. 202. విరహతాపమునవేగించలేక. ib. 609.

వినిశ్చిత్రమోహతవేగించలేక.

వేగించుట n. s. Waking from sleep. The ceremony performed on the consummation of a marriage. శోభనము, జాగరము. D.

వేగచెట్టు or వేగిలచెట్టు n. s. A tree. Pterocarpus bilobus. శర్జకవృక్షము. D. గోమాత్రీ, రక్తవీజీ.

Various kinds are called జిట్టవేగి and ములువేగి. P. 4. 545. వేగవేముమొదలుగాగలవ్రాకులు.

వేగనాడు n. s. The name of a particular class of bramins. బ్రాహ్మణులలోవుకతెగ.

వేగరము n. s. Haste, speed. త్వర, శీఘ్రము. S. 2. 4. వినిపొన్నాకొన్నయింతవేగరమేలా.

వేగించుట v. n. To hurry or hasten. త్వరచుడుట. KP. 3. 204. వేగించకనివధావించుకొనుము. Vema. 103. తామనించినయడగజెట్టికార్యమువేగిరింపనదియువిషమమగును, చుప్పికాయదెప్పిచుడచేయఁగలమానె.

వేగు n. s. Eaves-dropping, lurking, spying, listening, as a spy. శమాదారము. D. పొంచు, రహస్యముగామర్తమునుకనుక్కోవడము. BD. 3. 1416. వేగుండియాతనివిధమెల్లనరసి. వేగుండి, పొంచుండి.

వేగు n. s. Heaviness. బరువు. D.

వేగుచూచుట v. a. To spy out, to explore. రహస్యముగామర్తమునుకనుక్కోనుట.

వేగుచూచేవాడు n. s. A spy, a scout. రహస్యముగాపోయిలేకవచ్చిమర్తమునుకనుక్కోనేవాడు.

వేగుజాము n. s. The morning-watch. రాత్రినాలుగవజాము. A. 5. 109. వేగుజామిచ్చులెలర్చుగాడ్చులకు.

వేగుజుక్క n. s. The morning star. శుక్రుడు. D.

వేగుట v. n. To dawn. To watch without sleeping. To endure, suffer, grieve. To fry, or be fried. తెల్లవారుట, గంజలువేగుట, నిద్రమేలుకొనివుండుట, తపించుట, తరితపించుట, చుడుట. Swa. 5. 49. ఈగతినిత్రులెలతెలవేగిన. A. preface 43.

జమ్మిలోయబడివేగినహించె. ib. pre. 20. వేగుటయుకాల్యకరణియవితతిదీర్చి. టీ|| తెల్లవారగానే. ib. 3. 40. కంటికినిద్రగానకొడుగంబడివేగడమిందు

సెక్కుమాకంటయుగాడు. P. 2. 223. అనితనువువేగవేగినదనుకా. టీ|| తనువువేగ, దేహమువరితాచమునుచెందగా. ib. 5. 44. వేగనమదిలో. టీ|| జాగరూకమైసముద్ధియందు. Radha. 3. 23. వేగుమంటిపూ. టీ|| విరహముచేతత్రమచుడుమంటిపూ. వీనితోవేగడముకట్టము I cannot get on with him.

R. 5. 228. వేదనవేగవేగి, దుర్భరవిచారత్రోలలమాగదూగి. DRAranya. 258. యాచలలరాక్షసుని

యామహారవమునకెంతవేగడదొ. Padma. 3. 34. తెలతెలవేగుడుములుగులు, కలకలబలుకంజజముక

న్నులుదానైతెలతెలవేగుచుడమ్ములచెలియల్లనయుడయశిభిరిశిభిరంబెక్కె. A. 5. 58. నితలవేగనే. టీ|| నితలవేగిపొద్దుపొడిచెనాఅందరికీకలదనుట.

వేగుప్రాద్దు n. s. Matin hour, the time of dawn. ప్రాతఃకాలము.

వేగులవాడు plu. వేగులవాండ్లు n. s. Spies, scouts. హర్దారాలు. D. BRY. 2. 801. Pal. 92.

వేగైన adj. Heavy, cumbersome. బరువైన. D. Navanadh. p. 150. విడుతుప్రాణములనివ్రేగైనగుండుమెడకట్టుకొనిలోతుమారిననదికి.

వేచిది, అనగాగర్వింపి, పొంచిన్ని. OG. వేచుంగులపాగ n. s. అనగావేచుడు. OG.

వేచుట v. a. To fry, or grill. To wish for, hope, expect, watch for. To torment, to grieve. వేయించుట, అపేక్షించుట, కనిపెట్టుట, యెదురుచూచుట, వేధించుట. M. 1. 2. 47. సరసురయక్షుకింపురుడనాగసభశ్వరముఖ్యులెల్లనికరుణయవేచిమం

ద్రుద్రజంబులునికులిశాధిరక్షుణ్యురణయవేచినుస్థితబాండు. A. 5. 157. పొందితరివేచిమగులసెప్పించుగాక. టీ|| తరివేచి, అవశేరమునుకనిపెట్టి, అనగాశివయముచూచి. ib. 6. 8. ప్రసాదవినియోగమువేచి. టీ|| అపేక్షించి. ib. 5. 46. వేచుదుర్భరకర్తంబలమంజయ్య. టీ|| వేచు, తరితపించుజేయుచున్న. P. 4. 220. వేచెడిదెయ్యదిచూచికొన్ననక.

M. XIII. 2. 192. రువికృతుడు వేలిరుగును. ib.
 XII. 6. 576. భుజగేశ్వరురాకకు వేలినాడ. ib.
 IV. 3. 173. అవనీనాయకుజూవివేలిసతీరావేశ
 దుర్గాంఠమైకవికౌ. Parij. 4. 86. Xతిక్రమ్యులX
 వేమ గాలికి సైక బాము నిడిన కైవడి గాలి కడియ మ
 మర.
 వేట n. s. Hunting, the chase. A sheep, or goat,
 for slaughter. కృగయ, అనగా అడవిలో మృగకు
 యులను చంపడము. D. గాత్రె, తేక మేకయున్ను.
 Rucmangada. 3. 79. వేటలాగ మదూపితంబులు.
 H. 2. 100. పూజించెనా గంక కుక వెలయు వేట
 లు బోనముతో శిడులు గావించెక.
 వేట n. s. అనగా విటులు జతపడే స్థానము. D.
 వేట కాడు n. s. A huntsman. కృగయడు.
 వేటకుక్క n. s. A hound, a hunting dog. కృగా
 దులను పట్టే కుక్క. D.
 వేటపోతు n. s. A ram. పొట్టేలు.
 వేటాడుట v. n. To hunt, to follow the chase. అ
 డవిలో పుత్రులను మృగములను చంపుట.
 వేటికి 'To which things:' the dative plural of
 అవి those things. Also it is the anuk. of the
 phrase సాటికి, as సాటికి వేటికి. Samagamam.
 3. 184. సాటికి వేటికి చలమునిచ్చులము గా.
 వేటు or వ్రేటు n. s. A blow, a stroke. A shot,
 one time of firing. దెబ్బ, తాకు, తుపాకి మొదలై
 న నాటిని పైకి లేపకాల్పడము. Paruj. 1. 53. అనవి
 నివేటుబడ్డ యుర గాంగనయుక బలె నెయ్యి పొయ్య
 భగ్గున దరికొన్న భీషణులు తాళనే కిలయనంగ. KH.
 5. 106. వేటదియింటికి పూలదండ గా. Vema. 259.
 నీతి గాని మాట గాతి వేటు. Vicr. Ch. 6. 93. వేటారు
 తుండంబులై చెదరంగా వడి వ్రేయువీరరథక వ్రేనే బ
 తాఘంబులుక. G. 7. 35. మాటమీదనదియ వేటు
 గా జేసితి. B. X. 277. గర్గుండు మున్నుకంసునిచే
 త వ్రేటుకుడిదివికెగ నిపోయిన. వ్రేటుకుడి, అనగా
 దెబ్బతిని. వేటుపాటునడిపించిరి they began to fire.
 వేల్చ for వేళ్ల n. s. Novelty, curiosity, spectacle,
 show. Glee, delight. See వేడుక. Naishad. 3.
 50.
 వేల్చాడుట v. n. To fight, to deal blows. కొట్లాడు
 ట. Charu Chandrod. 4. 92. పువ్వుబంతుల వేల్చా
 డి.
 వేడంబు, వేడెంబు or వేడెము n. s. Riding or rim-
 ning round in the ring. చక్రాకృతి గా తిరగడము.
 Swa. 4. 158. వేడెంబునుంగొని, వేడెంబునంధుర
 గంబువరకు తిరపిగని. టీ|| మట్టుకురుగుతోటిగుర్రా

న్నినడపించి. T. 5. 32. తోడుతుకత్తులు విశవిశవిశ
 రుచు వేడంబులందిరుగుచు వేడెంబులాడ్డుగొని. టీ||
 వేడంబులందిరుగుచు, అనగా మండలాకారముగా
 శుంచరిస్తున్ను. ib. 5. 57. నుడివడక యెవేడం
 బులను కి గాలిగణి హయంబును కరిచుట్టుక, వడి
 దిరుగగనడిదముగొని వేడిదము గానరికివాడు ఫెళ్ల
 ఫెళ్ల నార్యక. టీ|| వేడెంబులనన గా, చక్రకతులచే
 తను. ib. 5. 53. అవ్వారువము గాలిగ క్రముదారిక
 వేడెములు దిరుగ. టీ|| వేడెములు దిరుగ, అనగా చ
 క్రాకృతి గా తిరుగగాను. Vasu. 6. 138. శుద్ధాల
 యాదర ప్రాధానార సేవీధినంచల వేడంబు లరసికొ
 నుచు.
 వేడబంబు, వేడబము n. s. Curiosity, or wonder,
 amusement. వింత, వేడుక, చూడ్యము. B. X. 3.
 27. విలయ కాలంబును విశ్వంబుని పెద్దకడుపులోన
 దాచుకడిది మేటి. నటుడవీవు నేడు నాగర్భజడవపు
 టకురమపురుష వేడబంబు గాదె. వింత కాదా. Ka-
 si Khan. 7. 55. అశ్రుంబు ధరియించునట, తకుస్వి
 యనటయట్టి వేడబము రెయ్యెడలగలవె. B. X. 6. 33.
 ఆ నెద్ద వేడబంబుల పాకుని కిని చన్నుగుడిపి. ib. X. 3.
 25. విశ్వములీల ద్రిష్టచునవిద్యకు చుట్టమ వైసనికు
 నీశాశ్వత మైన కాలమిది, శరవము వేడబమంధురట్టివి
 శ్వేత్యుర. P. 1. 724. చవుల వేడబములు చాలించిత
 ల సాలదరలక చప్పిళ్లు ద్రావువారు. టీ|| వద్రుచు
 లయంచు వింతలు విడిచి వెట్టి. Scanda Bramhott
 Hara Bhact. 2. 190. వెరవకయన్నదాతనను వే
 డబ మొక్కటిదాల్చి. వేడబము గా వేడుమని చెప్పవ
 లనియన్నది.
 వేడి n. s. Heat, warmth. ఉష్ణత్వము. D.
 వేడి adj. Hot, warm. ఉష్ణమైన. వేడినీళ్లు or వేన్నీళ్లు
 hot water.
 వేడికోల n. s. The pole or shaft of the plough.
 నాగలిమంతుకు తనివివి కాడికి కట్టేది. D.
 వేడిమి n. s. Heat, warmth. ఉష్ణత్వము. వెన్నెలవే
 డిమి the warm breads of the moon: of which
 lovers complain.
 వేడివేల్పు n. s. The sun, as being the god of heat.
 సూర్యుడు. D.
 వేడుక or వేళ్ల n. s. Spectacle, shew, pomp, cu-
 riosity. Glee, delight. కొచూహాలము. D. శంబ
 రము. వేడుకకుడుట to be happy or pleased.
 వేడుక or వేళ్ల adj. Novel, curious, shewy. De-
 lightful, pompous, pleasant, amusing. Happy,
 pleased. నిండా వేడుక గా వుండినారు they were

much pleased, very merry. కాతూహలమైన, శుంబరమైన.

వేడుకకత్తె n. s. A shewy girl. A courtesan; an adultress. తారశ్రీ, వేశ్యయు. D. Radha. 3. 20.

వేడుకకత్తెనంటు రతివింతలనికాఁడ్రమియింటుజూతు న్నా. టీ|| వేడుకకత్తె, అనగాశుంతోషమునుచేసేది.

వేడుకగా or వేడ్కగా adv. Pompously, splendidly. శుంబరముగా, జంభముగా.

వేడుకగాడు n. s. A shewy man, a fop, a man of pleasure. విటుడు.

వేడుకొనుట v. a. To pray, beg, entreat, solicit. ప్రార్థనచేసుట. D.

వేడుకోళ్లు n. s. plu. Entreaties, prayers. బహిమాలుకోపడములు. Ila. 3. 16. తెలియదోనాచేతదేశ్యంబునుజరాతివిధమెరింగినాటివేడుకోళ్లు.

వేడుట v. a. To pray, beseech, entreat, solicit. To wish, desire, ask for. బహిమాలుకొనుట, కోరుట, అడుగుట. L. XX. 10. తనువేడినట్టియాతాబుసోత్రముల. R. 6. 28. M. 1. 4. 68. DRy. p. 1507. Caluvai. 105. బలువిషంబైసట్టిపాలుచక్కారద్రావ, బోతెవేదేరు పూబోణలార. Rama Stava. 1. 135. పోయివరంబువేడుమన.

వేడైన adj. Useless, vain. కొరగాని, కొరమాలినలనితోచినది. P. 1. 87. సుకృతంబునగాంచుసెకా, సెకడుభయవిభూతికాంక్షనుత్రమునలిపా, తకునకువేడైనకులాం, తకుడుతెలులువిషమువంటి తనయుడుబుట్టుక. టీ|| వేడైన, వెట్టయైనమువంటి.

వేడ్క n. s. Novelty, curiosity, spectacle, shew. Glee, delight. ఉల్లాసము, కాతూహలము. See వేడుక.

వేణి, వేణికా * n. s. A plait or braid of hair. Plaited tresses. A stream. జడ, నదియొక్కపాయయు. D. S. 2. 3. కస్తురిపూతమరుంగుజెండవెన్నెంతయువేణికారుచులండగొనకొయిచేసి.

వేణువు * n. s. A pipe, a flute. A bambu. వెదురు, బిల్లనగ్రోవియు. D.

వేణ్ణిళ్లు n. s. Hot water. ఉష్ణోజకము.

వేత n. s. Throwing, casting, a toss, a throw, a cast. వెయ్యడము. D.

వేతనము * n. s. Wages, hire. బీతము, కూలియు. D.

వేతనము or వేతని * n. s. A reed or rattan. నిచుళము, క్రబ్బుచెట్టు. D. క్రబ్బలి. Q.

వేతాలుడు or వేతాళుడు* n. s. Vēṭāl or Bēṭāl; a name of Satan; a particular devil, goblin or fiend. భూతము, బిశాచవిశేషము.

వేత్త * n. s. One who is versed in or acquainted with. తెలిసినవాడు. D. జ్ఞాత, నిపుణతగలవాడు. Thus; తత్వవేత్త one who has a knowledge of the truth. R. 3. 548. వేదవేదాంతవిద్రుంహవేత్సగరిసు.

వేత్తము * n. s. A stick, cane, bamboo, a staff. చెత్తము. D.

వేత్తధరుడు * n. s. A door-keeper. A mace-bearer. a staff-bearer, an officer, a lictor. ద్వారపాలకుడు. SC.

వేత్తపాణి * n. s. The leader of a musical band. నాట్యమునేర్పేవాడు. Pal. 284. నిలచినాట్యమునకునేర్పరియైనవేత్తపాణితగవిషయంబుజేసి.

వేత్తవతి * n. s. The river Betwa, which rises in the province of Malwa and falls into the Jamma. నదీవిశేషము.

వేదము * n. s. A Veda. A sacred writing of the Hindus: art, science, knowledge. బ్రహ్మములునుండుబుట్టినచదువు. (శ్రుతి, శాస్త్ర)ము, విద్య, జ్ఞానము. వాడుచెప్పినదివేదము all he said was taken for gospel. వేదమూర్తులైన his reverence, his holiness, a title given to doctors in divinity. ధనుర్వేదము the art of the bow; i. e. archery, The word వేదము signifies four, because there are four Vedas.

వేదండము * n. s. An elephant. ఏనుగు. D. వేదండయాన a graceful girl who has the silent tread of an elephant. A soft footed damsel, with a luxurious easy pace. వేదండతి soft paced.

వేదన * n. s. Pain, smart, ache, agony, torment, torture, distress. Perception, sensation, feeling. కష్టము, తెలియడము. D వ్యధ, దుఃఖము.

వేదశిరము * n. s. The Vedant or speculative theology of Bramins. వేదాంతము. Bmj. 5. 34.

వేదాంకములు plu. * n. s. The sciences dependant on the Vēdas. They are శీఘ్ర the science of pronunciation and articulation. కల్పము the detail of religious ceremonies. వ్యాకరణము grammar. ఛందస్సు prosody. జ్యోతిషము astronomy. నిరుక్తి the explanation of the difficult or

obscure words and phrases that occur in the Vedas. వ్యాకరణాదులైనవిట్లు శ్రీములు.

వేదాంతము * n. s. The theological part of the Vedas.

వేదాంతి * A follower of the Vedanta philosophy. వేదాంతశాస్త్రమును చదివినవాడు. D. వేదాంతము తావలంబకుడు.

వేది or వేదిక * n. s. An altar. A terrace, a rising ground, platform. A stool, a bench. యాగాదులు చేయడమున కైతరీచ్ఛృత మైనభూమి. (ఆరుగు, యోగిమొదిమాంశశ్రుతిలగు. D.) Padma. 3. 25. నందనాభ్యంతరమందారములనీడజితామణులవేదిజెలువుమిలి.

వేది * n. s. Epithet of Bramha. He who knows or acquainted with. యెరిగినవాడు, బ్రహ్మయున్ను. త్రిభువనవేది he who knows all nature.

వేదు for ఏదు n. s. A porcupine.

వేదురు n. s. Madness, foolishness. వెర్రి. D. A. 4. 42. మొగంబులువిగిందివేదురెత్తినగతి. టీ|| వేదురెత్తినగతి, వెర్రెత్తినరీతిని. Siva. 3. 53. యంతకనువేదురుచెల్లనటమ్మయింతికి. టీ|| యంతకనువెర్రిచెల్లుబడియానటమ్మ. Siva. 2. 62. చూపులొవిన్నదనంబుదోశుకనువేదురునంబయిగాలిలోకినొవెన్నవలెంగరగునలివేణులు. Pal. 93. వీధివారడికట్టువేదురుకట్టుకాట్లనుచేతులుకడలికట్టు. వేదురుకట్టు, అనగా వెర్రిపట్టెటట్టుగాచేసేటిది. HK. 2. 118. వసుధవేదురుగొన్నవారికూగి. Padma. 3. 17. దీనిపైవేడుకయేలశ్రుట్టె, గనువేదురుగొన్నవారుండునన్నునిచేడియనన్నిచందములబెండకయారడిబావవచ్చునే. Vish. 2. 303. వినునాతండ్రికిబట్టినపెనువేదురునీకుబట్టి. Vicr. Oh. 3. 111. కొడుకువేదురుయేమిటనుడుగకున్న. HD. 1. 1385. తొలుతవేదురుగొన్నదుష్టమర్కటము.

వేద్యము * adj. Known, evident. తెలిసిన. ఇదితమకువేద్యముయ్యారి it will be clear to you.

వేద్యుడు * n. s. He who knows. తెలిసినవాడు, యెరిగినవాడు. వేదాంతవేద్యుడు one who is versed in the scriptures.

వేధ n. s. A name of Bramha. బ్రహ్మ. D.

వేధ * n. s. Pain, grief. బాధయు. D. శుక్రవేధలు, పార్శ్వవేధలు obstacles, hinderances. H. 4. 74. వామపార్శ్వవేధలు, or లతలు the oblique bad influence of a star.

వేధించుట * v. a. To pain, torment, tease. బాధించుట, ఓడించుట.

వేధితము * adj. Bored, pierced, perforated. రంధ్రముచేయబడ్డది. D.

వేస adj. Many. అనేకమైన. The word is thus used; వేసవేలు, అనగాఅనేకవేలు many thousands. విశేషమైబహుత్వమందుచెల్లును, వేసవేలుఅని. D. OG. A. 6. 53. వేసవేల్వల్లములుజేసివినకయున్న. టీ|| అనేకశివాశ్రీశ్రీమాణములుకావించి. T. 4. 230. ముఖ్యరధికశ్రీవరులపరివేసవేలువారందరు సైక్లనింబాదువునవ్వుడు. Chenna. 4. 121. మ్రొక్కివేసవేల్వినతులానర్పు. Pal. 65.

వేసవేలకు నెన్నవెక్కఁగింపైన యశ్రీఁగంఘంబులకడువడి. Prabhavati. 364. వేసవేలుభంగులక.

వేసలి n. s. A braid of hair, a female's hair tied in a tuft, a queue. కొమ్మ. D. M. XIII. 1. 274. Parij. 2. 11. వేసలివారనిక్కియరమేసెయ్యారమైవ్రాలగా. P. 1. 588. వెడవెడవీడివెన్నెరయువేసలిమశ్రీకనీమతక్రమంకడవ.

వేస్తిళ్లు or వేస్తిళ్లు n. s. Hot water. ఉష్ణోదకము. Contracted from వేడినీళ్లు.

వేశి adj. Appertaining to the వేశిచెట్టు or నింబవృక్షము Margosa tree. వేశికు the leaves of this tree. వాడువేశికుచెయ్యిగావున్నాడు he has caught the venereal disease. వేశినునె Margosa oil; extracted from the seeds of this tree. కరివేశిచెట్టు a tree called Bergera Koenigii; it's aromatic leaves are used in cookery. నేలవేము Colombo-root, Justicia. కొండవేము a tree, a beautiful variety of the Melia Azadirachta. తురకవేశిచెట్టు Olax scandens. Melia Sempervirens. Rox. వేశిపూకుండంకఁగింపవత్సరాదికుండంకఁ the feast held at the season when the Vepa tree is in flower. This is the Telugu new-year's day.

వేపి n. s. for ఏపి. A dog. కుక్క. Jagann. 1. 15.

వేటవేళులుతడివేలుమచ్చికవార S. 3. 153. వేళులుదినియెన్నవారువండిదించినచెల్లక. S. 1. 130. కొచ్చివేళులుమానిని కోతులాదియొకవచ్చియు. S. 2. 49. జడలచెక్కినలింకంబాహికలాడికొనివేపికడంబిలిబధక్తివినకయహారక.

వేళిత * adj. Quivering, shaking, trembling. కంపితమైన. Vish. 6. 34.

వేళి n. s. Frying. నేయించడము.

వేళుట v. a. To fry, roast, bake. వేయించుట. B1).
 4. 1942. విదలించుకొని దెచ్చి వేసికంపించి.
 వేళుకు adj. Baked. వేయించిన. వేళుకుదియ్యము
 roasted rice; fried or baked in a pan without
 grease.
 వేళుకు n. s. A frying pan. శనగలు మొదలైనవి వే
 యించేమండ. D.
 వేమ * n. s. A loom. సారెవాడు సేనేకలక. D.
 వేమడు or వేముడు n. s. A name used for God.
 వేపుడు. Vema. 2150. ఆమడ కామడకడవులు.
 గ్రామములు జెరువునరులు, కర్మములింతే, తా
 మెండు లోనదిరిగిన, వేమడులోడగుచు వచ్చునెం
 దు.
 వేమరు adv. A thousand times, again and again,
 often, constantly. తులుమరు, మాటిమాటికి. D.
 వేమాటికి adv. Again and again.
 వేమారు adv. A thousand times, over and over,
 again and again తులుమరు, మాటిమాటికి. D.
 వేమాలపుస్తకం or వైమాలపుస్తకం n. s. అనగా అడ
 నపుస్తకం. OG.
 వేము n. s. The margosa tree. నింబవృక్షము. D.
 See వేప.
 వేయించుట కైదులు n. s. అనగా విష్ణునక్షత్రము. D.
 వేయి adj. A thousand. శుభాశ్రము. D.
 వేయించుట v. a. To fry, heat, warm, roast,
 bake. To pain, grieve, torment. వేనేలట్టుచేసు
 ట, బాధించుట.
 వేయించుట లేదు n. s. అనగా సూర్యుడు. D.
 వేయింపుట v. a. To throw, cast, or fling: to dis
 charge a missile weapon, or fire arms. To place,
 put, to put on, as a dress. దాన్నిచెండుమీద పు
 కడెబ్బ వేళినాడు he gave her a slap on the
 cheek. ఆగుడ్డనుబల్లమీద వేళినాడు he put the
 cloth on the table. వాడు నాకు కూడు వేయనం
 టున్నాడు he says he will not support me. కం
 చములో కూడు వేసినది she put or helped the
 rice in the plate. నాకూటిలో తాయి వేళినాడు
 he took away my bread. నాసొత్తును వానిసొ
 త్లో వేసుకొన్నాడు he devoured my property.
 ఆమాత్రము సొత్లో వేసుకొన్నాడు he put the
 pill in his mouth. టోపి వేసుకొన్నాడు he put
 on his hat. మూత వేసుట to put a lid to a box :
 to shut. తలుపు వేళినాడు he shut the door. రా
 త్రిఅంతా నేను రెక్కతో రెక్క వేయలేదు I did not

close my eyes all last night. కోలాటము వేస్తు
 గాన్నారు they dance with sticks in their hands.
 బండివెయ్యి make the carriage ready. కల్లము వే
 ళయి or బీసెవయి saddle the horse. గుడిసావేయుట
 to build a hut. దీవిట్లు వేయుట to light torches.
 రెక్క వేయుట to cast up an account. ఆయాళు
 దూడ వేసినది the cow calved. మబ్బు వేసినది it is
 now cloudy. మేత వేసుట to give forage. తడవే
 నుట to let fall. కూత వేసుట to give a cry. మి
 దత వేసుకొని పోయిన పంట corn eaten up by the
 locust. Vish. 2. 14. చయ్యన రెట్టబట్టి పొత్తునివెన
 కకుబడ ద్రోవినీవు వేరెకా వెలుచకా. వీవు వేరెకా, వీ
 లుమాడ అడవిగాడు. As an expletive added to
 some past participles, it denotes completeness
 of action and may be expressed by "up, off,
 on, down, through, away." కోసి వేయుట to cut
 off. మూసి వేయుట to shut up, or shut lo. తోసి
 వేయుట to push away. తీసి వేయుట to draw out.
 ఓకి వేయుట to pluck up or out. కొట్టి వేయుట to
 strike down or cut off. తడవేయుట to cast
 down. వ్రాసి వేయుట to write off. యిచ్చి వేయు
 ట to give away. తిని వేయుట to eat up. తడవ
 టి గాలి వేలేటప్పుడు when the land-wind blows.
 నాకు భయము వేస్తున్నది I am afraid. కంపు వేస్తు
 న్నది there is a stink.
 వేయునెల for వెయ్యేల In a word, in short.
 వేరికి n. s. A fool. వెర్రెవాడు, వెర్రెదియు. D.
 వేరమి or వేరము n. s. Enmity. Celerity. వేర
 ము, తుగయున్న. OG. ABA. 3. 70. వైర వేగముల
 గువేరమనగ. శుభాజశక్రతప్తము. D.
 వేరు plu. వేళ్లు n. s. A root. మూలము.
 వేరు adj. Separate, different, other, another. వే
 రే, వేరువేరుగా separately. B. 3. 18. మహదా
 దులకా దాత్మకంఠె వేరులవియటంచు తలచువాడు.
 వేరొకడు another man.
 వేరు n. s. Separation, division. విభాగము, విభజన.
 వాండ్లు వేరుతుడ్డారు or వేరుబోయినారు they
 separated.
 వేరుతనన n. s. That kind of jack tree, the fruit
 of which springs from the root. See A. 1. 21.
 అంఘ్రితనననవృక్షము. D.
 వేరుపారుట v. n. To take root, attain stability.
 పాడుకొనుట.

వేరువుచుట v. a. To divide, separate. ప్రత్యేక
కురచుట, ఎడబావుట.

వేరుబంధము n. s. Partiality. వంశన. అదివిడ్డలనం
తాననుముగా చూస్తున్నచే గాని దానికి వేరుబంధ
ములేదు she looks upon all the children with
an equal eye, devoid of partiality.

వేరువిత్తు n. s. Bane, ruin, destroyer. నాశకము.
M. VIII. 4. 247. వినవేమీకెల్ల వేరువిత్తనునన్నుక
H. 3. 268. పుంజులవేరువిత్తు Parij. 2. 46. ఆమ
రులహాసపుట్టికె శమాశ్రమయూఘనిజోడుకోడె
శీలమునువేరువిత్తుకుముదంబులచక్కిల్లింపత్రుం
శ్చరీ శుమితికిచుక్క వాలునవ సారశిలత్తితలంకు
బావకోకములకుగుండెతల్లడము కైరవమిత్రుడుదో
చెతూర్పుక. Ohoudappa. 48. విదనివృథిచారి
ముండలవేరువిత్తు. Sananda Ganeswar. 3. 47. ఇ
ల్లాండ్రవైరంతుల్ జేసెటివేరువిత్తు గురుదార ద్రో
హి.

వేరువేర or వేర్వేర adv. Separately, differently,
distinctly. ప్రత్యేకముగా. B. X. 116. అదియు
నెట్లనమహాదాదులహారతిచే వేరువేరయ్యెన్నివిధ
ములగు.

వేరువేరగలు n. s. The ground-nut. Arachis hy-
pogoea. వేరువకాచేశనగలు.

వేరవేరే adv. Separately. ప్రత్యేకముగా.

వేరే adj. Other, another, separate, distinct, dif-
ferent. ఇతరమైన, భిన్నమైన.

వేరొక adj. Another. మరియొక. Vish. 3. 65.

వేరొకడు n. s. Another man : somebody. మరియొ
కడు.

వేర్ప for వేర్ప. HD. 2. 2147. See వేరుచుట.

వేల * n. s. Limit, boundary. The sea shore. మర్వా
ద, శిముద్రవు చెలియలికట్ట. Vish. 6. 399.

వేళ * n. s. A time, period or opportunity. కా
ర్వోవిరళిమయము. యీవేళ to-day, this time.
ఆవేళ that day, that time. యింకొకవేళరండి
come another time. ఒకవేళ perhaps. గంటవేళ
one hour's time. Ila. 1. 25. G. 6. 23. ఆవేళక
at that time. L. 2. 92. వేళలుకాచుకుండెకువారు
they who watch for an opportunity. అట్లా
చెప్పేవేళకు on his saying so. కాదువేళాశిమయ
ముచూడకు he does not care for time or sea-
son. వేళఅవేళ in season and out of season.
అవేళలోవచ్చినాడు he came out of the time,
he came at the wrong time. రేవుయేదివేళకుని

వుయిక్కడికిరావలసినది you must at all events
come here to-morrow. వేళతప్పింద్రపోతున్నా
డు he sleeps at wrong hours. యిది నావేళాగు
ణము this is the bitter fruit of my evil hour.

వేలకట్టుట v. a. To hang up, sling up. వేలాడక
ట్టుట.

వేలతరబడి, వేలాంతరాలు n. s. Thousands on thou-
sands. అనేకశివసాశ్రములు.

వేలబడుట v. n. To hang, be pendant. వేలిపోవుట.

వేలము n. s. A camp. శివరము, పాశము, అనగా
దండదీగియుండేచోటు. ABA. 3. 70. వేగంబు
పాశమువెలయువేలమనంక. Vasu 4. 6. అనాత
కుశిమూహామ పేరిటియిర్లవేలముల్. Pal. 380.
అనివేలమంతయునవుడుచాటింది. ib. 200. వచ్చి
నవురువడివేలముజొచ్చి.

వేలవేయుట v. a. To hang. వేలాడవేసుట.

వేళాకోళవు adj. Intricate, puzzling. చిక్కు గావుం
డే. K. P. 3. 79. వేళాకోళవుదీగలువేలికలుగ
ళాశిములునుదీదబడలుదా, దాలుచుటెట్లకోమిం
ఁక, లీలాహారిదోలనింతనేర్పరియయ్యెక.

వేళాకోళము n. s. Intricacy. చిక్కు. వేళాకోళము
సెందిన Twisted. చిక్కులబద్ధ. Ramastava Raj.
2. 62. ఆలుంబిడ్డలకొరకైజాలింబడిధనము గూర్చి
జన్మినదనకా వేలాకోళముసెందుచు స్త్రీలోలుం
డైనవాడుచెడిపోపాల్తె.

వేలాడుట, వేలాడుట, వేలుట, or వేలుట v. n. To
hang, dangle. లంబితమవుట. వడ్డంటనగా వాని
చూరుబట్టుకొనియేలవేలాడుతున్నావు why should
you hang about him when he rejects you ?
వేలార్పుట v. a. To throw away, cast off, get rid
of. పోగొట్టుట. See వెలార్పుట. M. VIII. 2.241.
తచ్చేదనవేలార్పంజావీలి.

వేలినవారు Error for వేలినవారు.

వేలిపోవుట v. n. To hang, be pendant. వేలబడుట.

వేలిమి n. s. A burnt offering. జానామము. D. వే
లిమిబొట్టు a mark made in the forehead with
the ashes of a burnt sacrifice. R. 2. 109. సె
శిలివేలిమిబొట్టుమనినాదమృగసాధి శిలకంబుబటు
వుగాదీర్చవచ్చు Siva. 2. 57. వేలిమియుకనురా
ర్చనయు, విశ్రాంతివేలముబిడ్డె.

వేలు plu. of వెలు n. s. Thousands. శివసాశ్రములు.
R. 1. 111. కొండ్రవేలంకు, అనగావారుమళ్లిం
చిదున్నినదివేలాదిగాకుండును.

వేలు or వ్రేలు plu. వేళ్లు infl. వేలి. n. s. A finger, a toe: a claw. An inch. అంశుశము. వెనువేలు or బొటనవేలు, the thumb or great toe. చిటికిన వేలు the little finger or toe. ఆవిద్యలోవాడుపీఠికంఠే రెండువేళ్లు మించినవాడు that man is a little above this one in learning. Caluvai. 193. నలినాథు వెనువ్రేలిసభములు దెప్పించి చిగురాకు చెక్కుల జేర్చురచ్చు. యేమైనావేలుకు వేలుయెడవే every two fingers are separate: a proverb meaning that there is a difference even between those (son, nephews &c.) who appear to be equally in favour. సోట్లో వేలు పెట్టుకొనిపోయినాడు he was disappointed, or cheated.

వేలుచుట, వేల్పుట, or వ్రేల్పుట v. a. (వెల్పు) infl. To offer up a burnt sacrifice. హూమము చేసుట. D. P. 4. 392.

వేలుట or వ్రేలుట v. n. To hang, dangle, be suspended. లంఘితమవుట. One verse says శంకరుని పంటిమహాత్ముడులింగరూపియైకులికేసు దానిగబ్బిచ నుగుబ్బులవైపడివ్రేలుచుండగఁ. తలవేలవేసుకొని యున్నాడు or ముఖమువేలవేసుకొని యున్నాడు he is down cast, i. e. hanging his head. A. 6. 22. వ్రేలుడగుబాజ్జె a big paunch, a swag belly.

వేలుశ్రు or వేల్పు n. s. A god. దేవుడు. ఇలవేల్పు a god of this world. i. e. a Bramin. Kod. §. 7. యిలవేలుశ్రులభూమియై త్రడాయె. ఇలవేల్పు the patron saint, the genius or household god. వేలుశ్రులున్ను అనగా దేవతాస్త్రీ. T. 2. 106.

వేలుశ్రుకాలస n. s. The heavenly fountain, ఆకాశకంక.

వేలుశ్రులగాణలు, అనగా గంధర్వులు. D.

వేలుశ్రులకౌరు, అనగా విరావతము. D.

వేలుశ్రులత్రోవ, అనగా ఆకాశము. D.

వేలుశ్రులబువ్వ, అనగా శుంధ్రుడు. D.

వేలుశ్రులయిక్ష్మ, అనగా స్వర్గము. D.

వేల్పించుట v. a. To cause to offer a burnt offering. హూమము చేయించుట. ND. 2. 553. హూమముల్ వేల్పించి.

వేల్పుకొండ n. s. అనగా మేరుశరవ్రము. D.

వేల్పుజెట్టు n. s. అనగా కల్పవృక్షము. D.

వేల్పుచేరు n. s. అనగా ఆకాశకంక. D.

వేల్పుటాజ్జె n. s. అనగా బృహస్పతి. D.

వేల్పుడశశాయి n. s. అనగా క్షమానస్వామి. D.

వేల్పుదొర, or వేల్పురేడు, అనగా ఇంద్రుడు.

వేల్పుదొర తేజి n. s. అనగా ఉన్నెవ్రవము. D.

వేల్పుదొరవిల్లు, అనగా ఇంద్రధనుస్సు. D.

వేల్పుపాటకులు, అనగా గంధర్వులు. D.

వేల్పుపెద్ద n. s. బ్రహ్మదేవుడు. D.

వేల్పులగడ్డి n. s. అనగా కామధేనువు. D.

వేల్పులసాని, అనగా శ్రీశైవ్య.

వేల్పువెజ్జె n. s. అనగా ధన్వంతరి. D.

వేల్లిడి or వ్రేల్లిడి n. s. A snap or sound of the thumb and finger, used in calling a dog &c. చిటికె. BD. 5. 468. వృద్ధులజేసివ్రేల్లిడిలోన బసిడిబడయటకు. వ్రేల్లిడిలోన, అనగా చిటికెవే శేంత శేతులో in a moment.

వేల్లనము* n.s. Rolling on the ground (as a horse.) shaking. పొల్లడము, కడలడము, పూగడము. G. 2. 101. డోలావేల్లనముఖలోలుడై.

వేల్లిరము* adj. Shaken, trembling, tremulous. Crooked. కడిచించబడ్డ, వేలాడుచున్నటువంటి, వక్రమైన, వంగిది.

వేవిన At dawn. తెల్లవారగా. OG. BD. 6. 284. వేవినగుడి కేగవేసేవేల్విధుల. A. 1. 15. వేవినమేడ పై. ib. 5. 164.

వేవిలిపాలము or వేవిలిచేను n. s. A field ploughed last year but this year lying fallow. నిరుడుడు నిల్చినిలిపినపాలము. D. Vaij. 3. 28. వెడవేయనడ నైనమడను వేవిలిచేన దాకా స్మరణిజీవదంబనం.

వేవిళ్లు n. s. The lounging, laziness, and other affections of a pregnant woman. గర్భిణిస్త్రీయొక్క వాంత్యాదివికారములు. D. T. 1. 133. Sar Padya. 40.

వేళబాము n. s. The morning watch. వేకోబాము. తెల్లవారిబాము. BD. 4. 26. మాసినవచ్చ్రీముల్ మరిమోచుకొనుచు, వేళబాముననేగవేంకల్లరేళ గావించియుడుకుచు.

వేళుట v. n. To dawn. తెల్లవారుట. Chenna 5. 382. ఇకనేడువేవినక మురిమరి చీకటింగణి కా యముతో. ib. 5. 384. వేవినపిచ్చుటనా గాంబా వరతనయండు.

వేళురు n. s. A thousand persons. వెయ్యుంది. DRS. 218. ఎనిమిదివేళురనేళుమైచంటి. HD. 1. 265. నీతుకండకెకాళునీపంటిమునులు, వేళురుగూడివేవలచండములు. G. 5. 66. వేళురుబాంధవుల్ గలుగ వేదనబాండగనాకునేల.

వేవెలుంగులదొర n. s. The Sun. సూర్యుడు. A. 1.
 22. వేవెలుంగులదొరజోడు రేవెలుంకు.
 వేవేలు n. s. Thousands upon thousands శతాశ్ర
 శతాశ్రములు, అనేకము. Chamat. Manj. 3. 93.
 వేశము * n. s. The abode of harlots. A house in
 general. వేశ్యావాటిక. D. గృహము.
 వేశిలి, వేసిలి n. s. Plague, pestilence. తెవులు, చలి
 జ్వరాలు వాంతి భేది మొదలయినవి.
 వేశము * n. s. A house. ఇల్లు. H. 2. 220.
 వేశ్య * n. s. అనగా బోగముది.
 వేశ్యాంగన * n. s. అనగా బోగముది.
 వేషము * n. s. Dress, garb, habit, a fashion or
 manner of dress, costume, a disguise or guise,
 తన తీరు విడిచిమరియొక విధముగా వస్త్రభూషణము
 లు అలంకరించుకోవడము. D. మారువేషము a false
 garb, a disguise. M. 1. 1. 151. తక్షకుండునగ్న
 వేషధరుడై. వేషము వేయుట to put on a disguise.
 కృష్ణ వేషము వేశినాడు or కట్టినాడు [he dressed
 or disguised himself as Krishna. తల సెన్నున్నద
 నివేషము వేసుకొన్నాడు] he feigned a head-ache.
 వేషగాడు n. s. An actor. వేషములు వేశేవాడు.
 వేషధారి * n. s. A person in disguise, a masker.
 మారువేషము వేసుకొన్నవాడు.
 వేషాలమారి n. s. He who feigns. మాయలమారి.
 వేషి * n. s. He who is disguised. వేషధారి. BRB.
 5. 37. ఇంద్రుడు ప్రియంబుక గౌతమ వేషియైనవాడ
 ని.
 వేష్టకము * n. s. Gum, resin. బంక. D.
 వేష్టనము * n. s. A turban. పాగ. SO.
 వేష్టనము * n. s. Surrounding, encompassing. చు
 ట్టుకోవడము. SO. చుట్టడము. Bobb. 2. 210. కా
 దంబవలయ కాంచీదామ వేష్టన శ్రుబలనైకతనితంబ
 ములదాని. One verse says కఠినతరదామ వేష్టన
 శ్రేణాశిందోహాశిందేహా దాయిసోవశయః.
 వేష్టించుట * v. a. To surround, encompass, en-
 circle, to wrap round, twist round. చుట్టుకొను
 ట, చుట్టుట.
 వేష్టితము * adj. Surrounded, encompassed. చు
 ట్టుకోబడ్డ. BRS. 182.
 వేష్టువ n. s. A garment. ధోవతి.
 వేషం or వేశవి n. s. The summer, or hot wea-
 ther. ఎండకాలము, గ్రీష్మముతువు. D. వేశంశల
 లు Midsummer holidays.

వేశిగాడు n. s. A person in disguise, a mask.
 వేశి వేషధారి తురుముడు, అన్యవేషములు వేసుకొ
 న్నవాడు.
 వేశుట n. s. Fatigue, vexation. అలియక. D. అల
 శిట, విసుకు. Purura. 3. 104. శుఖులమాటలకువే
 శుట సెందుచునుశయ్యవైలేవి. T. 2. 168. తన్నిన
 వేశుటకొన్నినాళ్లు. Sar. D. 209. జలముద్రావివేశి
 టదీరనచట. Anirud. 2. 105. తులుకగడవమ్మవే
 శుటవడకుమ్మ. ND. 1. 487. విరహగ్నివేసుంది
 వేశుట సెంది. Chatu. వెంకటకృష్ణాకృష్ణానకవేశ
 టబాండక. S. 3. 28. గడవడవువేశుటలచేసుడివ
 డక.
 వేశుటము n. s. A mule. Also a kind of hawk.
 ABA. 3. 71. వ్యాశుటిక, దేగయుచెలంగువేశుట
 మన.
 వేశుడవు దేగ n. s. అనగా శ్వేనభేదము. D.
 వేశుడము n. s. A kind of hawk; also a mule. వే
 శురము. D. ఒకదేగ, కంకరగాడిదెయున్ను. OG.
 యెగడ, కంకరగాడిదాను. Swa. 4. 85. విచె
 వడిగైజు సెకపెద్దవేశుడంబు. టీ|| వేశుడంబు, ఒక
 దేగ.
 వేశిము n. s. Plu. వేసాలు for వేషము. Pal. 228.
 వేసాలుబల్లెదువెల్లెసాదెవుడు. Sampagaman-
 na. 5. 52. వేసాలెల్లాభువిలో గ్రాసాలకెగాకము
 క్రికలిమికినేలా.
 వేశిరి for వేసలి n. s. అనగా కొత్తుఅని తోచినది.
 Dab. 51. చెలరేగిచెమటలుచెక్కిళ్లవార, చిన్నబో
 యినమోముచెదరినబొట్టు, వెన్నునదూగాడువేశి
 రిలోడ, బంగారుముడివీడిచిపోయినట్లు, యంగనా
 మణిచింతనందుచునుండె.
 వేశరించుట v. n. To be fatigued, vexed, or dis-
 gusted. విసుకుట, అలశిటవడుట. Dab. 79. వేశి
 రిండుకజనుల్ విశజెప్పినట్టి.
 వేశరుట or వేసారుట v. n. To be fatigued, vex-
 ed, disgusted. విసుకుట, అలశిటవడుట, బడ
 లుట. Swa. 3. 90. తుణతుణముల్ జవరాండ్రవి
 త్రమల్ శుక్లన వేశరింజనదు. టీ|| వేశరింజనదు,
 అనగావిరక్తివడకూడదు. ib. 4. 167. అడవియుం
 బొడివియుంగడ వలంగానకమిడిసి మృతుండునుం
 గానిదానవుంజూచివేశరిరోశింబునా. టీ|| వేశిరి,
 విసికి. H. 5. 38. వేసారకవిన్నుజెప్పెదను. ib. 5.
 122. ib. 5. 59.
 వేషాలమారి n. s. He who feigns. మాయలమారి.
 Sar. D. 605. వేషాలమారికివెంటనెచూసె.

వేసుకొనుట See వేయుట.
వేశ్వరము n. s. అనగా వేశడము. D.

వైకటికుడు, అనగా రత్నములు సానబట్టేవాడు. D.

వైకల్పికము * adj. A doubtful, or indeterminate alternative. శుద్ధిగ మైన, శుభాంతర మైన. Vema. 422. ఏకబ్రహ్మమునిత్వము వైకల్పిక మైన యట్టివస్తువులల్ల యేకత్వంబనియెరిగిన శోకము లేకల్లము క్రి

సులభము.
వైకల్యము * n. s. Lameness, mutilation. Deficiency, defect. Agitation, flurry, confusion. ఏకృతభావము, అశ్రుశుభ్రత. అంకవైకల్యము maimedness or lameness. చిత్తవైకల్యము confusion of mind, blindness of heart.

వైకత్యము * n. s. అనగా ఉత్తరీయముగా వేసుకొనే పూజండ. D.
వైకుంఠము * n. s. The paradise of Vishnu. విష్ణు శుభ్రణము. D. మాతండ్రికి వైకుంఠ ప్రాప్తి అయిన తరువాత after the death of my father.

వైకుంఠము * n. s. A name of Vishnu. విష్ణువు.
వైకృతము * adj. Changed, modified. మారురూపుల. M. XI. 2. 65.

వైకృతి * n. s. Metamorphose, change of form. రూపాంతరము. T. 5. 105. కోడివైమడనునికోడి వైకృతి నహల్యాజారతను గాంచి.

వైక్రాంతము * n. s. అనగా ప్రజమువంటిది. D.
వైఖరి * n. s. Manner, way, style. రీతి, విధము.

వైఖానసుడు * n. s. A priestling, an attendant in a Vishnu temple. నందివాడు. యాగుడిలో వైఖాన శిశ్రూజబరగుతున్నది in this temple the worship is performed according to the rules of విఖాన శిశ్రూజ Saint Vikhanass.

వైఖానసుడు or విఖానసుడు * n. s. Error for వైఖానసుడు.
వైచుట v. a. To cast, &c. The same as వేయుట. Chamate Manj. 3. 21. బంతినెగవైచినెరియవ్వబాదియగునె.

వైజనము * Bearing-time. The last month of uterine gestation. యానేసెల. A. 4. 176.

వైజయంతము * n. s. Indra's palace. ఇంద్రసౌధము. D.

వైజయంతి * n. s. A banner, a flag. The garland of Vishnu. ధ్వజము, విష్ణుమాలిక. SC.

వైజాతివాండ్లు n. s. A certain low caste among Comatis. కోమట్లలో మౌఖికమైన నీచకులము. A. 4. 56. ఆకసాలె, సాలె, శటసాలె వాసె, వైజాతి. టీ|| వైజాతి, అనగా కులుకువాండ్లు. P. 1. 793. చెల్లువైజములకీయించునిచ్చిన సొమ్మును గుడనిలేనికోమటిగులాసు, చేజేతవిశ్వసింపినవారివెచ్చునుచుములగిల్లరచువైజాతితోండ, తెగింటిలేనిపోటుగనెడనెడల గడ్డలపాచుచువేసినవిగాది.

వైడము for వైశము n. s. Haste, speed. adv. speedily. త్వర, కీర్ణము. I. 10. 161. ఉడిగంబులు నేయు యుత్పలాక్షులను వైడంబుబంపి యక్కని తకునుండ, బంగారుమేడ చచ్చరముతో గూడశృంగారమొసరించి.
వైడూర్యము * n. s. The stone called cat's-eye ; lapis Lazuli. విడూరజము, అనగా నవరత్నములలోది.

వైదావము * adj. Made of bambu. Produced by the bambu. వెదురుతో చేయబడ్డ, వెదురుపబట్టిన.
వైదికుడు or వైజికుడు n. s. A flute-player. పిల్లనగ్రోవియూడేవాడు. Vasu. 5. 81.

వైతడు 'Let us cast.' this is an irregular form for వేతాము, from వేయుట. Charitr. 592. చనియంజరమునయ్యశరణుసాత్తుండు, వైతదాయయగారివాకిటశవము.
వైతనికుడు * n. s. A hired labourer, a hireling. రోజుకూలివాడు. D.

వైతరణి * n. s. The river of hell, the Hindu Styx. Name of the mother of the Racshasas or giants. నరకస్థితనది, రాక్షసులతల్లిని.
వైతాళిక * n. s. A melody or tune which is without a marked time. రాగవిశేషము.

వైతాళికుడు * n. s. A king's bard. మేలుకాలువులుపాడేవాడు. D. బోధకరుడు, భట్టువాడు. G. 11. 135. ఒకవైతాళికుడేగుచెందినభలోనుల్లిశ్రుమాస్త్రుడె.

వైడగ్యము * n. s. Dexterity, subtility, cleverness, skill. చాతుర్యము, నైపుణ్యము.
వైడర్షి * n. s. The lady born at Viderbha, a title of Damayanti wife of Nala. Also a name of Rukmini wife of Krishna. నలునిభార్య, యక్కిణియున్ను.

వైదికము or వైదికము * adj. Canonical ; conformable to the Vedas. శాకికముకాని. వైదికవిద్యలు the sacred studies. వైదికాగ్ని the sacred fire

i. e. fire on an altar &c. as distinguished from శాకికాగ్ని common fire. M. XIII. 5. 192. వినుమింతివైదికంబును శాకికంబును రెండువిధములుయజ్ఞవిధులు. వైదికలిపి or వైదికాక్షరము the clerkly hand, a round antique mode of writing like law-text. వైదికబ్రాహ్మణుడు a Vaidica bramin. i. e. one who is set apart for religious duties or studies ; this implies abstinence from secular pursuits.

వైదికము or వైదికము* n. s. Conformity to the Vedas; any sacred pursuit. యావేశమాయింట్లోకొంచెమువైదికము a certain religious rite is to be celebrated in my house to-day. వాడుశాకికవైదికములయందు నిండాశీకర్తుడు he is equally skilled in clerical and secular pursuits.

వైదికుడు* n. s. One who is engaged in sacred pursuits or studies. శాకికుడుకానివాడు.

వైదుషి or వైదుష్యము* n. s. Learning, wisdom. పాండిత్యము, జ్ఞానము.

వైదేహి * n. s. A title of Sita wife of Rama. సీతాదేవి.

వైద్యుడు corruption of వైద్యుడు A physician.

వైద్యము * n. s. The art of medicine, surgery. చికిత్స.

వైద్యుడు * n. s. A physician. చికిత్సుకుడు.

వైద్రుమము* adj. Made of coral. శుకడముతో చేసిన. Ananda 5. 27. ప్రాకారంవైద్రుమంవైచ.

వైధవ్యము * n. s. Widowhood. విధవత్వము.

వైనతేయుడు* n. s. The son of Vinata, a name of Garuda: the braminy kite. గరుత్మంతుడు.

వైనము n. s. Particulars, detail. Convenience. Manner, way. విభజన. D. వైపు, విధము, మార్గము. దానికివుక వైనముచేస్తున్నాను I will try a plan regarding it. వైనముగాశట్టుకొన్నాడు he held it cleverly so as to be handy. వాడురాకుండావుండేవైనముచేమి what can be the meaning of his not coming?

వైచరీత్యము * n. s. Diversity, contrariety, opposition, adverse. విచర్యయము, ప్రాతికూల్యము, వ్యతిక్రమము.

వైచించుట for వేయించుట. Pal. 62. గుర్రాలమీదకుల్లములువైచించి.

వైపు n. s. A direction, side, quarter. An expedient, convenience, way, manner. భాగము. D.

వైనము, ఉపాయము. ఆకొండమీదికియొక్కడమునకువైపువిక్తలేదు I did not find a way to go up the hill. Vema. 107. వైపుచెలసినిలుకవలయువేను. T. 2. 100. బాపులకోపులనేపులవైపులవైపులకలశుగ. Ila. 3. 143. హితవుశునెదురాత్తులిచ్చువైపు. యావైపువాండ్లు people of these parts. Sakuntala. 3. 53. కొనరువైపులనవికొనగోటదువ్వినాతమివైపురింపవేరలిరువోసి.

వైపుకాదు n. s. A contriver. ఉపాయకాలి. Sura-bhanda. 45. పాలుపుమీరంగపురాబజుభూరుహములయగ్రములనున్న మంగలయాశీకమువడిసికొనితెచ్చునేరుపువైపుకాదువిక్రయాధ్యుండు వారు శీవిక్రయండు.

వైభవము or వైభోగము * n. s. Wealth, riches, grandeur. ప్రాభవము. D. విశ్వర్యము, మహిమ. Lalito. 8. 27. అవాజ్ఞ సౌతీరమతర్కవైభవం. T. 2. 37.

వైభవుండు* n. s. He who is flourishing or blooming. విభవముగలవాడు. Vish. 2. 87. నవయావనవైభవుండు.

వైమనశ్యము * n. s. Aversion, dislike, estrangement. శుగ, విరుద్ధము, స్నేహభంగము.

వైమాత్రేయుడు * n. s. A half brother by a different mother. శవతితల్లికొడుకు. D.

వైమానికుడు * n. s. He who rides in a celestial car. విమానమందు శంఠరించేవాడు. Harivams Utt. 1. 111. From విమానము.

వైమానికము n. s. Error for వైమనశ్యము.

వైమూలపుసిగ్గు n. s. అనగాఅదనపుసిగ్గు. OG.

వైయోకరణుడు * n. s. A grammarian. వ్యాకరణమువచ్చినవాడు.

వైయాత్యము * n. s. Boldness. ధైర్యము. N. 1. 272. తనయాశ్రేణీర రామదాశివిశిత్వాహిత్యవృష్యస్త సౌ వనజాశంకరదాశీ గానకలనావైయాత్యవీణానవాదనశస్త్రాదన.

వైయ్యాలి n. s. Walk, pace. నడ. Full gallop. వైయ్యాలివిడుచుట to gallop a horse. S. 2. 7. సలి నాయతామీ తనడలెంచనంచవైయ్యాలికతైకునైన సలివిగాడు.

వైరము * n. s. Enmity, hostility, antipathy. శత్రుత్వము.

వైరనిర్వాతనము * n. s. Revenge, retaliation, requital of injury. వైరశుద్ధి, శ్రుతికారము.

వైరశుద్ధి * n. s. Revenge, retaliation. శ్రుతికారము.

వైశ్యము * n. s. Il-mil. దేవుడు.
 వైవా * n. s. An ascetic, a devotee: a monk.
 విరక్తుడు, వైవాసి.
 వైవాహికము * n. s. Freedom from passion or worldly attachments. విరక్తి. పురాణ వైవాహికము, ప్రకాశి వైవాహికము, శ్రీ శాసన వైవాహికము " Three impressions vanish soon from the mind: the "self-restraint" caused by reading pious books: the continence that impresses the mind of an ascetic: (who protests she will never again have to do with a man) and the feelings of repentance caused by a funeral."
 వైరి * n. s. An enemy, foe, adversary. శత్రువు. D. రిశ్చ. కరివైరి the elephant's foe, i. e. the lion. BD. 7. 191.
 వైరి * adj. Hostile, inimical. విరోధ వైరి.
 వైరూప్యము * n. s. Ugliness, deformity. కురూకము.
 వైరూపము * n. s. An epithet of పరివ్రాజక వైరి. D. వైరంబు or వయిశము n. s. A certain measure of musical time. శాశవిశేషములు. BD. 3. 1870. లాలిరంబును వైరంబుదాశంబు, సాశివైరంబు జాయనుశాయి.
 వైశము or వైశము n. s. Haste, speed. adv. Speedily. శీఘ్రము. D. HD. 2. 298. వచ్చెద వైరా వైశంబెయనును. BRY. 11. 388. Pal. 497. పద్మినైశమునకు పెచ్చెనాయుండు.
 వైలక్షణ్యము * n. s. Contrariety, disparity, a difference. విశేషము.
 వైలోమ్యము * n. s. Reversal, reading a magic spell &c. backwards. విలోమభావము, అనగా కొనసంబి మొదటికి వదవదము మొదలైనది.
 వైద (The irregular inf. of వైచుట) వెయ్యగా. వైచుటన్నటికి. DBhag. 129, line 10. హరిమోద తనభారములుంబువైవ.
 వైవధికుడు * n. s. A chandler: a small pedlar, a news-bearer, a messenger. వార్తావహుడు, చిల్లర అంకడివాడు, ఉత్సవిరతు కాయఅమ్మకొనేవాడు.
 వైవర్ణ్యము * n. s. Change of colour. వివర్ణము.
 వైవస్వతుడు * n. s. A title of Yama. యముడు.
 వైవాహికము * adj. Nuptial, matrimonial, relating to marriage. వివాహ సంబంధమైన. one verse says వారిజాయులంబువైవాహికములండు ప్రాణవిశ్వానభాంకముండు.
 వైశాఖము * n. s. The name of the second lunar month. A churning staff. రెండవమాసము, కప్పమున్ను.

వైశికుడు * n. s. శృంగార నాయకులలో వైకడు. D.
 వైశిషికము * n. s. One of the six (Darshanas) philosophical systems of the Hindus. దశానంద శేషము, వైశిషికములలో సౌకటి. వైశిషిక శాస్త్రము a treatise explaining the creed.
 వైశ్యుడు * n. s. A merchant, a man of the third Hindu tribe. తృతీయవర్ణుడు.
 వైశ్రవణుడు * n. s. A name of కుశేర god of riches. కుశేరుడు.
 వైశ్వదేవము * n. s. An abbreviated form of prayers used by Bramins. శంభయజ్ఞములలో సౌకటి.
 వైశ్వనరుడు * n. s. An epithet of అగ్ని god of fire. అగ్ని.
 వైకమ్యము * n. s. Unevenness. అశుభావము. but the common meaning is enmity. శత్రుత్వము.
 వైష్ణవము * adj. Relating or belonging to Vishnu. విష్ణు సంబంధమైన.
 వైష్ణవము * n. s. The sect of Vishnu. విష్ణు సంబంధమైన మతము.
 వైష్ణవుడు * n. s. A follower of Vishnu. విష్ణుభక్తుడు.
 వైసారిణము * n. s. A fish. మత్స్యము. Chenn. 4. 346.
 వైసు for వయసు * n. s. Age. Pal. 409. వైసుపిన్నులు గానవడిచెడకపొడవ. Chenn. 4. 96.
 వైహాయశము * adj. Ethereal, heavenly. యశంబంధమైన. Pariz. 3. 10. అతస్మిక్వనుమాసితతే హుడే గైవైహాయశవిధి గారదముఖమరణింయమి క్షీరసీయుడై.
 వైహాళి n. s. వెద్దలీళి అంటారు. G. 7. 63. భట్టియనం గాధీశ్వరుండును నిలువంబడి విసారంబు గాగలుగ వైహాళిదీర్చియెల్ల జనులం గూర్చుండ నియమించిగలఫలుపుట్టుకుండా నెడ నెడంబడలవరులనిపి.

వై Many words vulgarly beginning with this letter will be found under వై the vowel O. Thus for వైకడు See వైకడు &c. &c.
 వైగడుట See వైగడుట The initial P being changed into V.
 వైచ్చుట Error for వచ్చుట to come.
 వైట్టు n. s. Penalty, curse, ban. ఆన. Rājasekhara. 1. 152. ప్రజలకెల్ల తెలియ ప్రతిస గావించెద నడుగుకున్నవారికరయవైట్టు. See వైట్టు.
 వై Words beginning with this will be found under వై. Thus for వైలి See వైలి.

వ్యంగ్యము * n. s. Sarcasm, irony, covert expression of contempt &c. అపకీచము, న్నేషకభ. వ్యంగ్యోక్తి a sarcastic speech or expression. L. 8. 84. కాంతకట్టినియెవ్యంగ్యము గానబడక. One verse by Tennala Rama Lingam describes it thus మును పాను మోధను నిదాఘనశరయశకృతికి క్రీడికడుక్రొధుండై, రసమాపూకున నేసినను నమొద్దానరుని గెల్వమానవువశమే.

వ్యంగ్యము n. s. Impropropriety, indecency, indelicacy. ఎప్పెరికము. A native remarks (on an Englishman driving his wife in a gig at his side) యదివాండ్రకువ్యంగ్యముకాదు among them this is no indecency.

వ్యంజకము * adj. Making clear or plain, distinguishing, indicative, expressive of passion or feeling. శ్రుకాశకమైన, సూచకమైన, బోధకమైన.

వ్యంజనము * n. s. A mark, sign, token. A consonant (in grammar.) Sauce, or condiment. చిహ్నము, కాదిఅక్షరము, అన్నాక్షరణము.

వ్యంజితము * adj. Made visible, manifested. బయలుపెట్టబడ్డ. N. 4. 40. జలధివ్యంజితశాదముల్ శ్రుశయగర్జనైఃపుశుంవాదముల్. టీ|| వ్యంజిత, స్ఫురించబడ్డటువంటి.

వ్యక్తము * adj. Apparent, clear, manifest, evident, disclosed, revealed. స్పష్టమైన, ప్రకాశితమైన.

వ్యక్తత or వ్యక్తత్వము * n. s. Distinctness, manifestation. స్పష్టత.

వ్యక్తి * n. s. An individual, a person, a man. Manifestation. వ్యక్తకర్తృత్వము, జనము, ఒకడు, స్పష్టము. BD. 1. 477. భక్తిహితార్థమై బ్రభవిం చెనీకు, వ్యక్తిగా జెప్పితి వకవకుమింక. వ్యక్తిగా, అనగా స్పష్టముగా. ib. 5. 444. భక్తునకునుచోడు కరిచారునిచ్చి, వ్యక్తిసందర్భనాశి క్రినేతెంచి.

వ్యక్తుడు n. s. A man of the world, a man of understanding. తెలిసినవాడు, తెలివినంతుడు.

వ్యక్తురాలు n. s. A clever woman : a person of understanding. తెలివినంతురాలు.

వ్యక్రము * adj. Bewildered, confused, perplexed. Eager, ardent, zealous. వ్యాకులమైన, ఆశక్తిగల. Swa. 1. 39. కాతుకభరవ్యక్రాంతరంగుండు. టీ|| వ్యక్ర, తొట్టుబడుతున్న. P. 1. 659. కుందితెంచిందిరాభిరవ్యక్రాంతరివ్యావ్యక్రమందారగున్నప్రగామోచి కేశాలినిసాధరముక. ib. 3. 102. అభిలప్రాణశ్రుతివ్యక్రగ్ధామాంభావ.

వ్యక్రత n. s. Perplexity, anxiety. వ్యాకులము, వింత.

వ్యజనము * n. s. A fan. తాళవృంతము, విరుకకర్ర.

వ్యత for వెత n. s. Pain, distress, alarm, fear. వ్యథ, పీడ, బాధ. HK. 5. 55. ఘోరదుర్వ్యతయగు యాశ్చ శానఘనవాటికి.

వ్యతికరము * n. s. A misfortune, calamity, reverse. Reciprocity, reciprocal action. ఆకుడ, వికర్యయము, వ్యతిహారము, శరస్వరక్రియ.

వ్యతిరిక్తము * n. s. Excepted, withdrawn, distinct, different. భిన్నమైన.

వ్యతిరేకము n. s. Contrariety, difference విరోధము. D. భిన్నత. అన్వయవ్యతిరేకములు తెలియలేదు, అనగా ఆనుకూల్య ప్రాతికూల్యములు తెలియలేదు either way the chance is equal ; whether it will succeed or no is uncertain.

వ్యతిరేకము * adj. Contrary. విరోధమైన. ఆస్థికువ్యతిరేకముగా against orders.

వ్యతీపాతము * n. s. The seventeenth of the astrological Yogas. A portent, a prodigy, indicating calamity as a comet, earthquake &c. Contempt. Applied (fig.) to a naughty, troublesome, mischievous child. కంచాంగనాగభేదము. SC. ఉపద్రవము, ఉత్పాతము, ధూమకేతువు, భూకంతుము, అనాదరము, జదిహోధోయోగము. ఒరేపోరావ్యతీపాత go along wretched fool! T. 5. 120. అలకహిమరశ్మినికరితాళినించియా మహాతాపమగింప నశ్చుడుష్టశీత సంచయోగమున నవ్యతీపాతసంజ్ఞ బొడమెక్కుడుముజ్జగంబులువడంక.

వ్యత్యయము * n. s. Contrariety, opposition, variation, inverted or retrograde order. వ్యత్యాసము, వికర్యయము, వ్యతిక్రమము. వ్యత్యయముగా contrarily విరుద్ధముగా.

వ్యత్యస్తము Error for వ్యత్యాసము.

వ్యత్యాసము * n. s. See వ్యత్యయము.

వ్యథ * n. s. Pain, smart, soreness, ache, agony, torture. బాధ, వేదన.

వ్యథిత * adj. Pained, hurt, sore, distressed. పీడించబడ్డ, దుఃఖితమైన.

వ్యథిధిష్టుడు n. s. The chief or principal person. A man of business : a clever or able man. కార్యవంతుడు, ప్రయోజకుడు.

వ్యథదేశము * n. s. A pretence. A name, appellation. వ్యాజము, నేరున్న.

వ్యధిచరించుట v. n. To go astray i. e. to commit adultery. రంకుబోలుట.

వ్యధిచారము * n. s. Deviation from the common rule; fornication, adultery. భ్రష్టాచారము, రంకు.

వ్యధిచారి or వ్యధిచారిణి * n. s. An adultress, harlot, jilt. రంకులాది.

వ్యయము * n. s. Ruin. Waste. Spending, expense, expenditure. Diminution, consumption. ఆర్థాది

త్రయము, కఠుకావడము. SO. క్షయము, నశించడము, పాడుకావడము. KP. 4. 15. తనియమిత

దాత్తరంజనదనరగలయ, వలయుననియంతమత్తపావ్యయముచేదదీయవిభురూపుదాల్పివేతిరిగవచ్చి, పొ

శుగబల్లిరమించితిభూర్ణరతుల. M. I. 3. 246 చనుబాంకగవ్రాణవ్యయమున, శిరస్వనాపహరణమున.

P. 1. 825. చనువ్యయవ్యసన.

వ్యర్థము * adj. Useless, vain, fruitless. నిరభవకమైన.

వ్యర్థజీవి or వ్యర్థకు * n. s. A worthless wretch, a fool. నిరర్థకుడు, అశ్రయోజకుడు. కుటుంబభార

ణముచేసుకోలేక వ్యర్థమైతి న్నాను I am a poor fellow unable to support my family.

వ్యర్థముచేసుట * v. a. To spoil, baffle, make vain. పాడుచేసుట.

వ్యర్థము * n. s. పంచన, లజ్జయు. D.

వ్యవధానము or వ్యవధి * n. s. Covering. మరుగు. Intervening space, interval. అనకాశము.

వ్యవసాయము * n. s. Trade, traffick, business, dealing. Effort, industry. Cultivation, tillage.

ఉద్యోగము, శురీశ్రమ, కృషి, సేద్యము. వ్యవసాయముచేసుట to cultivate. సేద్యముచేసుట.

వ్యవస్థితము * adj. Ascertained, settled. నిశ్చయించబడ్డ.

వ్యవస్థ n. s. A decree, a written declaration of the law. Rule. A written extract from a code of law; a written legal opinion. Engagement,

agreement, contract. విధి, నియమము, కోరట్టు జుండితుడువ్రాశియిచ్చేవిధానశుక్తిక, పుడంబశిక్తి.

DUR. 1058. వాడికి పుకవ్యవస్థలేదు he goes by no rule.

వ్యవస్థలేని * adj. Illegal, unlawful. నియమములేని.

వ్యవహరించుట * v. a. To use, practise, make use of. To dispute or litigate. శ్రయోగించుట, వాడుకొనుట, వ్యాజ్యకూడుట, వివాదముచేసుట.

వ్యవహారము * n. s. A law-suit, litigation. Civil administration, management of public affairs.

Profession, business. Usage, custom. వ్యాజ్యము, వివాదము, తగవు, దివాలాపుతని, ఉద్యోగము, వాడుక.

వ్యవహారముచేసుట to administer or conduct public affairs.

వ్యవహారశుడు * n. s. A man in business. అధికారి.

వ్యవహితము * adj. Parted, separated. Covered, concealed, not immediate, not direct. వ్యవధానవిశిష్టమైన, ఆవృతమైన.

వ్యవహితుడు * n. s. One afar off. దూరమునఁబం

డేవాడు. Naish. 2. 160. అంతరిక్షంబునందతివ్యవహితుండునిండునిండు గారణంబేమినాకు, నెత్తు

నంబున యందశస్త్రినితుడై నకంతుబాపాత్మనిండుతుగాకయనుచు.

వ్యవాయము * n. s. శుంకము D.

వ్యవసానిము * n. s. Grief, sorrow, affliction, passion.

[Note; many dictionaries add these meanings Fault, pain, calamity, vice. దుఃఖము, చింత, విచారము, దోషము, విశతు.]

In the Amara Cosa it is stated that వ్యవసానిమిషడిభ్రాంశేదోషే కామజకోశజే. M. V. 2. 42. వెలది, జూడంబు, పాంబు, వేట, శులుకుశ్రీలదంబును, దండంబు, శురుశిదనము. యివిశిస్తవ్యవసానిములు. T. 4. 209. ఖేతిలో

స్త్రీ వ్యవసానిమేయతి గహితమందుపైతురాంగనయాపైనుత శీలుడైనగురుగుతిశుతివ్రతనిట్లాచరింప

బాదియెనికు. టీ|| స్త్రీవ్యవసానిమే, వనితనుకోరుటయే. P. 1. 825. నిరతచనువ్యయవ్యసనము. టీ|| చింత.

వ్యవసానికరమైన * adj. Grievous. దుఃఖజనకమైన.

వ్యవసానికడుట * v. n. To sorrow, to suffer grief. చింతకుడుట.

వ్యవసానికడు * n. s. He who is afflicted, suffering pain or calamity. ఉపరక్తుడు, అనగావిశతుగులవాడు, ఓడింకుబడేవాడు.

వ్యవసాని * adj. Vicious, unfortunate, distressed. దుష్టుడైన, భ్రష్టుడైన, దుఃఖకుడే.

వ్యవస్థితము * adj. Confounded, confused, separated. వ్యాకులమైన, అశ్రగుణమైన, అనగాచెద్దిరిగి, ని

స్పమైన.

వ్యాకరణము * n. s. A grammar. శబ్దశాస్త్రము.

వ్యాకర్షణము * adj. Scattered, tossed or thrown about or away. వెడలబెట్టబడ్డ. Kala Hasti. 3. 200.

హరిశార్ఙ్గలమదేభ ఖడ్గశరభ వ్యాకీర్ణము ల్రాక్షు
 స్తోత్రరశుంచారనివాళిముల్. వ్యాకీర్ణములు, అన
 గావ్యాకీర్ణములు infested with these wild ani-
 mals.
 వ్యాకులము * n. s. Grief, sorrow, affliction. దుః
 ఖము, విచారము.
 వ్యాకులము* adj. Perplexed, confounded, bewil-
 dered. దుఃఖముచేతకలతపడ్డ.
 వ్యాకులత* n. s. Grief, sorrow, affliction. చింత,
 విచారము. T. 2. 79. అశ్చటికశ్చటికామసంఘ
 నకవ్యాకులతవహింశు.
 వ్యాకులితము* adj. Afflicted, sorrowful, confused.
 దుఃఖితమైన, కలకబడ్డ. S. 3. 32. మదనభూతా
 వేశవ్యాకులితమానసాంఘజుడై.
 వ్యాకోచము* adj. Blown, opened as a flower. వి
 కసితమైన.
 వ్యాఖ్య or వ్యాఖ్యానము * n. s. A commentary,
 gloss, note, exposition. టీక, వివరణము.
 వ్యాఖ్యాత n. s. అనగాటిక చెప్పినవాడు.
 వ్యాఖ్యాతము* adj. Explained, expounded. Con-
 quered. భాషితే, జితే. SC. వివరించబడ్డ.
 వ్యాఘ్రుత్పనము * n. s. Rubbing, friction. శంఘుత్పన
 కు, రురియడము.
 వ్యాఘ్రీత* adj. Rubbed, rubbed together. రు
 సుకోబడ్డ.
 వ్యాఘ్రాటము* n. s. An obstacle, impediment,
 hinderance; striking, beating. The thirteenth
 of the astronomical yogas. విఘ్నము, అభ్యంత
 రము, డెబ్బ, శుంచాంకయోగభేదము.
 వ్యాఘ్రము * n. s. A royal tiger. శౌర్యము.
 (in comp.) best, pre-eminent asశురువవ్యాఘ్రు
 కు, అనగాశురువవ్రేణుడు a noble hero.
 వ్యాఘ్రనఖము * n. s. The name of a plant.
 (Galedupa arborea.) కరంజము, చక్రకారకము
 a sort of perfume. గ్రంధ్యవేశేవము.
 వ్యాఘ్రాటము* n. s. A sky-lark. భరద్వాజము, ప
 ట్రింత.
 వ్యాఘ్రాశనము * n. s. The skin of a tiger, used
 to sit upon, at devotions.
 వ్యాజము * n. s. An excuse, pretence, deceit,
 fraud. మిద, అనగానెటము. D. ఘటము, కటము.
 వ్యాజనిండు * n. s. Praise in the guise of blame ;
 a figure of rhetoric. నిందాస్తుతి, అలంకారభే
 దము.

వ్యాజస్తుతి * n. s. Sarcastic praise, affected re-
 proach or ironical commendation. స్తుతినిండు.
 వ్యాజోక్తి * n. s. Double entendre : words that
 convey an underhand meaning ; covert expres-
 sion. ఘలోక్తి.
 వ్యాజ్య గాడు n. s. A disputant, a contending par-
 ty in a law-suit. వ్యాజ్యగాంధ్యు the parties,
 plaintiff and defendant.
 వ్యాజ్యకుడు v. n. To quarrel, dispute, wrangle.
 తగులలాడుట.
 వ్యాజ్యమాడుట v. n. To contend, litigate, to be
 at law.
 వ్యాజ్యము n. s. A law-suit, dispute, contention,
 litigation. వివాదము, వ్యవహారము.
 వ్యాత్రము* adj. Opened, expanded. తెరుచుకోబడ్డ.
 Lalito. 12. 10. వ్యాత్రాశ్శ్యోవికటాకారవికంఠ
 విలోచనం. Nalus says భక్షయశ్యేవమాంరా
 ద్రోవ్యాత్రాశ్శ్యోదారుణకృతిః.
 వ్యాధి *n. s. Disease, sickness, disorder. రోగము.
 వ్యాధుడు * n. s. A fowler, a hunter. ఎరుకలవా
 డు. D.
 వ్యానము * n. s. One of the five vital airs. It
 pervades the whole body. శర్యశరీరవ్యాపిగా
 పుండేవాయువు.
 వ్యాపకము* adj. Spreading, extending, diffusive,
 comprehensive. విస్తరించేటి. రాజువద్ద అరసినిం
 డావ్యాపకముగావున్నది he has great influence
 with the king.
 వ్యాపకత, వ్యాపకత్వము or వ్యాపకము * n. s. In-
 fluence, sway, prevalence. ప్రభుత్వము, ప్రాబ
 ల్యము, విస్తారము.
 వ్యాపకుడు * n. s. A man of influence. కార్య
 గాడు.
 వ్యాపనము * n. s. Diffusion, pervading, spread-
 ing. విస్తరణము, విస్తర్పణము.
 వ్యాపరింతుట v. n. To be occupied or engaged
 in business, to engage or enter into business.
 పూనుకొనుట, పనిపడితిరుగుట.
 వ్యాపాదము* n. s. Evil design ; malice prepen-
 se. ద్రోహచింత. D.
 వ్యాపాదనము * n. s. Killing, slaying. చంపడము.
 D.
 వ్యాపారము * n. s. An affair, matter, business,
 profession, occupation, trade, commerce. పని,
 వ్యవహారము, వర్తకము. Vish. 1. 21. పాపపురు

లకుకోడువ్యాపారము తతోచు. దుర్వ్యాపారము misconduct, bad practice, crime. శుద్ధవ్యాపారము an excellent practice. మనోవ్యాపారము the act of the mind.

వ్యాపారముచేసుట v. n. To trade. వర్తకముచేసుట. వ్యాపించుట * v. n. To pervade; spread, or extend. ప్రసరించుట. ఆతనిబుద్ధితర్కములోవ్యాపించలేదు his mind cannot comprehend logic. తమరు వ్యాపించినట్లుయితే ఆకాశపును if you will apply yourself to it, the task can be accomplished.

వ్యాప్యతి * n. s. వ్యాప్యము. SC.

వ్యాప్యము * adj. Pervaded, pervading, encircled. surrounded, penetrated. ఆ కీర్తమైన, వ్యాపించబడ్డ, ప్రవేశించిన.

వ్యాప్తి * n. s. Pervading, diffusion, extension, spread. వ్యాపించడము. D. యీవ్యాప్తిమీదనున్నానునక as I am engaged in this business.

వ్యాప్యము * adj. Inferior. తక్కువైన, దిగుదైన.

వ్యాప్యము * n. s. An inferior. తక్కువైనవాడు.

వ్యాసము * n. s. A fathom, two yards. చార. వ్యాసాహము * n. s. Inordinate affection, lust, carnal desire. విక్తి లితేశ. Vish. 4. 182. వ్యాసాహమునులోభము, కామక్రోధముమదవికారముదర్పిద్దామనునులేక యాత్మారాముండైభియుదున్నరంజిల్లుజుమి.

వ్యాసాహము * n. s. Inordinate affection, lust, carnal desire. విక్తి లితేశ. Vish. 4. 182. వ్యాసాహమునులోభము, కామక్రోధముమదవికారముదర్పిద్దామనునులేక యాత్మారాముండైభియుదున్నరంజిల్లుజుమి.

వ్యాసాహము * n. s. Inordinate affection, lust, carnal desire. విక్తి లితేశ. Vish. 4. 182. వ్యాసాహమునులోభము, కామక్రోధముమదవికారముదర్పిద్దామనునులేక యాత్మారాముండైభియుదున్నరంజిల్లుజుమి.

వ్యాసాహము * n. s. Inordinate affection, lust, carnal desire. విక్తి లితేశ. Vish. 4. 182. వ్యాసాహమునులోభము, కామక్రోధముమదవికారముదర్పిద్దామనునులేక యాత్మారాముండైభియుదున్నరంజిల్లుజుమి.

వ్యాసాహము * n. s. Inordinate affection, lust, carnal desire. విక్తి లితేశ. Vish. 4. 182. వ్యాసాహమునులోభము, కామక్రోధముమదవికారముదర్పిద్దామనునులేక యాత్మారాముండైభియుదున్నరంజిల్లుజుమి.

వ్యాసాహము * n. s. Inordinate affection, lust, carnal desire. విక్తి లితేశ. Vish. 4. 182. వ్యాసాహమునులోభము, కామక్రోధముమదవికారముదర్పిద్దామనునులేక యాత్మారాముండైభియుదున్నరంజిల్లుజుమి.

వ్యాసాహము * n. s. Inordinate affection, lust, carnal desire. విక్తి లితేశ. Vish. 4. 182. వ్యాసాహమునులోభము, కామక్రోధముమదవికారముదర్పిద్దామనునులేక యాత్మారాముండైభియుదున్నరంజిల్లుజుమి.

వ్యాజీకము * adj. United, joined, put together. కూడుకొన్న. Vasu. 3. 232. వాతాందోళితచందనాగరులతావ్యాజీక కేళీపనిజాతముల్ భవదీయనర్మగృహముల్. Paidim. 3. 11. యమునాగంగా శిరశ్చివ్యురూజ్వలశంఖ ప్రమదార్యకీర్తికలలవ్యాజీకీర్తి ప్రతాత లశస్తజ్జన భాగసార్ద్రతను సుంబద్రాపౌతశిక్షుర్తి.

వ్యాలోలము * adj. Tremulous, shaking, waving. చంచలమైన, తరళమైన, కదిలే.

వ్యావలనము * n. s. Shaking. చలనము. L. 2. 181. వరకిరీటప్రభావ్యావలనములు.

వ్యావహారికుడు n. s. A man of business, one in business. ఉద్యోగశుడు.

వ్యావృతము * adj. Covered, screened. ఆచ్ఛాదించబడ్డ.

వ్యావృత్తము * adj. వరించబడ్డతి. SC.

వ్యాసంగము * n. s. Grief. Experience or knowledge in learning. చింత, చదువులోచేసినకురిశ్రమ. M. IV. 2. 330. ఆశువపానవిధానవ్యాసంగతరంగితాంతంకుండగుచుకొ.

వ్యాసఫుట్టము * n. s. Any difficult passage in the Maha Bharata; this name is given to any puzzle or stumbling block; an inextricable difficulty. భారతములో అతికఠినముగా వుండేటట్టు, అసాధ్యముగావుండేటిదిన్ని.

వ్యాసుడు * n. s. Vyasa, the sage who is said to have written the Maha Bharata. శురాశరులకాడుకు.

వ్యాహతము * adj. Smitten, beaten, repulsed, confused. కొట్టబడ్డ, శుభాఘాతమైన, విహ్వలమైన.

వ్యాహారము * n. s. Voice, speech, a word. వాక్కు. D. ఉక్తి, లపితము.

వ్యాహృతము * adj. Uttered, spoken, announced. ఉక్తమైన, కథితమైన.

వ్యాహృతి * n. s. Voice, speech, a word, articulate sound, a mystical word or sound. శబ్దము, మాట, మాంత్రికశబ్దము.

వ్యుత్క్రమము * n. s. Reverse or inverted order, irregular arrangement. విశర్వయము, తలకించులు.

వ్యుత్క్రమశుశనము reading backwards as a spell or charm.

వ్యుత్పత్తి * n. s. Science, learning, critical knowledge. The formation of words, derivation, etymology. శబ్దసాధనజ్ఞానము, తెలివి, పాండిత్యము,

నైశుక్యము, విగ్రహము. పుష్ప త్రియపుట to become instructed in or acquainted with. కావ్యపుస్తక త్రి acquaintance with a poem. శాస్త్రపుస్తక త్రి skill in an art. ఆవయవపుస్తక త్రి acquaintance with etymology.

పుస్తకస్మము * adj. Derived, formed as a derivative word. శ్రుటిస, కలిసన (ఇదిశబ్దమునుగురించిన మాట.)

పుస్తకస్మము * n. s. He who is versed in, proficient or learned. నిశులము, శుశికుడు, సాహిత్యముగలవాడు.

పుస్తకాదకము * adj. Instructive. పాండిత్యజనకమైన. ఇదిమంచిపుస్తకాదక గ్రంథము this is a very improving book.

పుష్టము * adj. Dawned, become daylight or dawn. తెల్లవారిన.

పుష్టము * n. s. Dawn, break of day. ఉదయకాలము.

ప్ర్యూహము * adj. Arranged, arrayed, placed in order or array; compact, firm. క్రమముగానిలకబడ్డ. దృఢమైన. Swa. 4. 107. కవచితప్ర్యూహంక.

ప్ర్యూతి * n. s. Weaving, texture. నేయడము.

ప్ర్యూహము * n. s. A multitude, flock. Phalanx, array, military evolution, the arrangement of troops in various positions. శిరస్రదవ్యలమూహము, దండాద్యైకారస్థితచతురంగబలరచన. SC. సేనావిన్యాశము. ప్ర్యూహమేర్పరచుట to set in array. ఆర్థచంద్రప్ర్యూహము placing an army in a semilunar position. DM. VI. p. 108. line. 16. సుకవిప్ర్యూహము he who is surrounded by poets. T. preface. 95.

ప్ర్యామము * n. s. Sky, heaven. ఆకాశము.

ప్ర్యామకేశుడు * n. s. A name of Siva. "He who is crowned with the heavens or whose locks are the skies." శివుడు.

ప్ర్యామయానము * n. s. A divine car. A carriage in which the gods ride. ఇంద్రవిమానము. D.

వ్రంత n. s. A rivulet. కుల్య, చిన్నకాలువ. See వంత. BD. 5. 1001. ఖండితంబైనవకాదెపారితవి, వెడవ్రంతయేమనివెల్లిజూచెదవు, యదుగునుదోవయిస్తునుచుపాదయ్య, యలుగుమోహణమునహస్తంబుదొడగి, జడిపించినీరెల్లరులునబాసె. Parij. 1. 10. రాజులనెత్తుటంబరశురాముడువ్రంతలుజేసి.

వ్రక్కలింతుట v. a. To split or break in pieces. బద్దలుచేసుట. Yayati. 3. 141. విసకడుపువ్రక్కలింతుచుచనుదేరగసోలికడ్డ. Bahulaswa. 2. 79. రంభయధరశలంబానివ్రక్కలించె.

వ్రక్కలు n. s. Pieces, fragments, bits. తునకలు, బద్దలు. D.

వ్రచ్చుట v. a. To tear to pieces. చించుట, చీల్చుట, కుగల్చుట. HD. 1. 1112. అలబలంబులుజొచ్చియరటులువచ్చి, రావులగొట్టివారణములగట్టి. ib. 2. 1130. నఖములువ్రచ్చినన్నాతిసాద్విజుడు. S. 1. 445. పలుదలై మెరయుపార్వణశ్రుముద్దలవంటివలిచన్నులెన్నడువ్రచ్చికొందు.

వ్రజము * n. s. Multitude, flock, herd; a cow-pen. శిమూహము, కశుపులవొడ్డి, కశుపులమండకట్టు. D. గోకులము. SC.

వ్రజదేశము * n. s. The district about Agra and Mathura.

వ్రజనము * n. s. Going, travel. గమనము, శుర్యటనము. గయావ్రజనము a pilgrimage to Gaya.

వ్రజ్య * n. s. Wandering, roaming. కార్యాధమితశ్రుతశుర్యటనము, శ్రయాణము, శిమూహము, గర్వము. SC.

వ్రణము * n. s. A boil, tumour, an ulcer, a sore, hole, wound. కురుపు, శ్చుండు. రాజవ్రణము The boil called carbuncle.

వ్రతము * n. s. A religious vow, a self imposed task, religious observance, or obligation. ధర్మసాధనోపసాదిశ్రుత్యకర్తము. వ్రతముచేసుట or వ్రతమునుఅనుష్ఠించుట to observe a vow. ఏకశత్రీవ్రతము conjugal fidelity. శౌకవ్రతము abstaining from certain food on special occasions. ఏకాదశీవ్రతము the observance of a religious fast on the eleventh day of either lunar fortnight.

వ్రతకల్పము * n. s. A treatise on vows. సోములు మొదలైనవ్రతాలవిధి.

వ్రతతి * n. s. A creeper or climbing plant. తీగ.

వ్రతి or వ్రతశుడు * n. s. A votary. He who makes or performs vows. వ్రతములు ఆచరించేవాడు.

వ్రత్తులు n. s. plu. Splits, cracks. వీటికలు, కుగుళ్లు. A. 6. 110. తలబద్దగుదియవ్రత్తులప్రాతమునియిడి. టీ|| వ్రత్తుల, ఆనగాబద్దలయినగాయములయందు.

వ్రయము * n. s. Expense, expenditure, outlay, cost. వ్యయము. BD. 5. 110. చలనినంతరంబువ్రయమున

కత్తు. *ib.* 5. 478. చెచ్చెరజూడంగవచ్చువారలకు ప్రయముసకర్థంబువలయుసెుకెళుడు. *Vema.* 1094. ఆయుత్రయము lapse of years. యెందుకువా ద్ర్యయముచేస్తున్నావు why should you waste your breath? నామీద సిండావాద్ర్యయముచే సినాడు he has given his tongue great liberty about me.

వ్రయమైపోవుట *v. n.* To be expended. వ్యయమై పోవుట.

వ్రయ్యలు *n. s.* Bits, pieces, splinters. బద్దలు, గీరి కెలు. *D.*

వ్రయ్యట *v. n.* To go to pieces. బద్దకాట. *D. M. IX. 2. 129.* వావినుశ్శాసనునిొమ్మువ్రయ్యబీరి, నీవునెత్తురుద్రావంగనిన్నశండు. *DB. 4. 288.* మా శ్రీకుతామడైయట వ్రయ్యనివియశంభధజేంద్రంబుకుంభినిద్రణై. *Sar D. 295.* వ్రయ్యగాబీరినవలదపాలిండ్లు.

వ్రవ్వ or వ్రయ్య The root in A of వ్రయ్యట. On bursting, on going to pieces. బద్దలుకాగా, తుత్తుమురుకాగా. *P. 3. 263.* పాంధమర్తముల్వ్రవ్వ. టీ|| ఘేదింతుగా. *ib.* 1. 65. వరత్రతవ్రయ్యపొంబిపొంబి. టీ|| నడుముకువినించినచర్చరజ్జువులు బద్దలయ్యేటట్లుగాను.

వ్రస్సి (part. of వ్రయ్యట To split.) బద్దలయి. *BD. 3. 976.* గుడియను వ్రస్సియుగులు చున్నదియు. *BD. 5. 382.*

వ్రాకుడు *n. s.* A sort of night shade. కంటకారి కా. *D. Solanum Jacquini. W.*

వ్రాత *n. s.* Writing, hand, handwriting. లిపి. *D. వ్రాత or తలవ్రాత fate, destiny. అనగావిధి. Sar D. 414.* ఫలమిచ్చుననవ్రాతఫలమింతెయనుచు. నీతలవ్రాతవారికాలివ్రాతకుళమానమా what is thy prosperity when compared with his?

వ్రాతము * *n. s.* A multitude, an assemblage, a number, a heap, a pile. శుకూమాము. *T. 4. 7.* రత్నభూమాధనవ్రాతంబులకొంబి. *Jaimini Bha. 5. 183.* శివశ్రీవైదికవ్రాతముతో.

వ్రాతకాడు *n. s.* A writer or clerk. లిపికారుడు, లేఖకుడు.

వ్రాతశని *n. s.* Chintz work. అద్దకవుతుపి.

వ్రాతశనివాడు *n. s.* He who paints, i. e. one who makes chintz. అద్దకవుతుపివాడు.

వ్రాత్యుడు * *n. s.* A bramin who is not invested with the sacred thread. ఉపనయనాదిశంసార

హీనవ్రాత్యుడు (commonly) a blockhead. శుంకుడు, భ్రష్టుడు. వ్రాత్యువైశ్యుడు A vaiya who has lost caste.

వ్రాయించుట *v. a.* To get, or have, (it) written. ఆతనిచేతవుకెజామివ్రాయించినాను I had a note written by him, I got him to write a letter. *DRY. 2491.*

వ్రాయుట *v. a.* To write, draw, paint. లిఖించుట. *D. Vish. 4. 255.* ఊరికెమీశముగొరుకుటవారకపాదముననేలవ్రాయుట. *Sar. D. 287.* నిలుచుం దిబొటనవ్రేల్వ్రాయుచును.

వ్రాలు *n. s.* The letters of the alphabet. అక్షరములు. *D. Writing, hand, handwriting. వ్రాలు or చేవ్రాలు signature. లిపి, మాస్తాక్షరి. Pal. 31.* వ్రాలాకు assigned paper, a letter.

వ్రాసుకొనుట *v. a.* To write down, to take down. వ్రేడ * *n. s.* Modesty, shame, లజ్జ. *Balaram. (vol. 176) 3. 287. T. 3. 145.*

వ్రేలుట *v. n.* To go to pieces. బద్దలవుట, తునియలవుట.

వ్రేహి * *n. s.* Rice, of any kind. ధాన్యసామాన్యము, వడ్లు *SC.*

వ్రేకము or వ్రేగు *n. s.* Weight, heaviness. Wonder, marvel. భారము, భారము, అతిశయము, వింత. *OG. says వ్రేకము, భారముగూటానున్ను. Yayati. 5. 35.* తోడవులువ్రేకమయ్యె; ఆనగాసాములుబరువయ్యె. *A. 5. 66.* దీనిచనువ్రేకంబేక్రియందాల్తునా. టీ|| చనువ్రేకంబు, శ్రునభారము. *Parij. 4. 30.* చనువవ్రేకముకొజపునచక్రభరంబునుమ్రోవలేక. *ib. 5. 80.* చూడ్కివ్రేకమైనురవిమానములచేగగనమార్గంబెల్ల గంగుకొనియె. *Bhas. RY. 2. 798.* శేషాహివ్రేగునశిరములువంతుంగ. *BX. 7. 15.* కడుదొడ్డకొండ శిఖరమువడుపున వ్రేగయ్యెనతడు. *Vema. 2. 208.* చన్నుగవరిశింపడుకొన్నాళ్లకువ్రేగుజూపిగొప్పనవ్రాలుకా. *M. IV. 1. 178.* నాదుచూడ్కులకునెంతయువ్రేగయితోచె. *ib. IV. 2. 187.* లోకులవిత్తములకువ్రేగగు. *ib. XIII. 1. 60.* కీలుకొన్నలజ్జవ్రేగునబోతె. *ib. XII. 3. 369.* ఒకనాడజంతు నీనిడకునబొటనరుజెంచుటయునామేలాత్తుకువ్రేగైమన్నించిన, మెకమెకపడితిట్లశులుకుమితకచేవుకా.

వ్రేగులు *n. s. plu.* Words. మాటలు. *OG.*

వ్రేగిన or వ్రేగిన adj. Heavy. బరువైన, అతిశయమైన. *Sar D. 612.* ఆదటదెలసివ్రేగినరక్తమున

బారలు చుమరిమరిపాగలుచునుండె. [Navanad D. page 150. విడుతుప్రాణములసీతైనగుండు మెడ గట్టుకొలిలోకమిరిననదికి. KP. 4. 105. వేల్కె నపిరుదులు.

వేటు n. s. A blow. వేటు, దెబ్బ. Dab. 195. అను రేండుతిబ్బింసగునుమిద నెసొంతువేటుల నెంతయుడస్సి.

వేత n. s. A dairy woman, dairy-man's wife. గో లిక, గొల్లది. ABA. గొల్లతవేతనాగోపితాభిద యొక్క. B. X. 7. 40. వేతలచేతకక్కినచేతలన్ని యునెరిం. Nila. 1. 4. వెరగొత్తువేతల మొరని వెన్నల మెక్కి.

వేకుడుట v. n. To be astonished. ఆశ్చర్యపడుట. Nila P. 1. 4. అరచేతకొండచూతురులువేకుడ మూనినెరిగుబ్బతోలివేల్పుమురియడంబి.

వేకుల్లెవాడ for రేకుల్లెవాడ n. s. Vema. 2011.

వేయుట for వేయుట.

వేలాడుట, వేల్లాడుట or వేలుట v. n. To hang, dangle. వేలాడుట.

వేలు plu. వేళ్లు. For వేలు and వేళ్లు n. s. Fingers. D.

వేలువు for వేల్పు n. s. దేవుడు. D.

వేల్చి for వేలిమి n. s. అనగాహూమము A burnt offering, an offering by fire. T. 1. 27. దర్శలును వేల్చిశువిధలును. వీళ్లహూమమునకు విడుగులున్ను.

వేల్చిడి adv. In a crack of the fingers. i. e. in an instant. విటికెలోననుట. D. విటికెవేసేంతలోన. OG. M. XIII. 1. 296. హయములనాలుగుసెక వేల్చిడినిలబడనేశెక. ib. IV. 2. 181. దురటిల్ల నేలవేల్చిడి బారిగొనిననుకులక బుక్తులకాం. ib. IV. 1. 53. కారవ్యాంబుజవేల్చిడికొడుడంజే యదెయొక్క వేల్చిడినికొక వేల్చిడినికొక.

వేల్చిడుచుట v. n. To snap the fingers as in calling a dog. విటికవేయుట. M. IV. 2. 357. చూచు చుచేరివేల్చిడుచుచుకా జలయా వివిధ గ్న విత్తయై యాచడలాడి ముక్కుచుంపునకుశముంకదియింబి.

శ, ష, స.

శ. ష. స. శ S', Sh, and S. These are so similar that it is convenient to call them by three different proper names in which they occur;

thus, 1. శ is called శివశకారము or శాంతిశకారము Siva, or Sānti. 2. ష is called విష్ణువశకారము or కష్టవశకారము Vishnu, or Kashita. 3. స is called వ్యాసశకారము or సులభశకారము Vyāsa, or Sulabha.

శ * (In Sanscrit composition) with, together with; being substituted for శం or శహ; thus శిభార్యులై they with their wives. శికుటుంబము గా he with his family. H. 3. 227. Combined with nouns, it forms adjectives and adverbs; Thus సానందుడై joyful. సానందముగా joyfully. శవినయుడై modest, well behaved. శవినయముగా respectfully.

శం * particle (in composition) With, together with.

శంక * n. s. Suspicion, doubt. Fear, terror. శంకేపము, భయము. D.

శంకటము * n. s. A difficulty, trouble, affliction, danger, calamity. కఠినము, శంకాభయము, ఇక్కట్లు. Disease, illness. రోగము. ప్రాణశంకటము mortal peril. A. 4. 263. శుభశంకటము a sexual disease.

శంకటము * adj. Difficult, unsafe, narrow. కఠినమైన, ఇరుకైన.

శంకటశుడుట * v. n. To be in trouble. శ్రమపడుట. అన్నవశ్రు)ములకు లేక శంకటశుడుతున్నారు they are in trouble for want of food and raiment.

శంకటపెట్టుట * v. a. To give trouble. బాధపెట్టుట, హింశపెట్టుట. Vishnu Maya. 2. 101.

శంకటి n. s. A dumpling, or coarse pudding, eaten by labouring people; a thick pap; particularly made of Natchinee or Oynosura coracac. పిండియడకపెట్టినది. D.

శంకడుడుట v. n. To doubt, hesitate. అనుమానించుట.

శంకరము * n. s. Mixing, blending. Dust, sweepings. మిశ్రమము, శక్తుర్జన్యశూరితము, పెంట. వర్ణశంకరము a mixture of castes.

శంకరము * adj. Confusedly mixing or mingling. Mixed, adulterated, of mixed race or caste: of impure origin from intermixture of castes. మిశ్రితమైన, కలగలుపు గావుండే. శంకరజాతి a mixed caste. శంకరజాతివాడు a half caste, a person of mixed parentage. శంకరకుమారు a mix-

ed race. శంకరజాడ్యము a complication of diseases. శంకరభాష a mixed language or impure dialect.

శంకరాభరణము * n. s. The name of a certain tune. రావిశేషము Vallabhamba. 2. 91.

శంకరుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు.

శంకర్షణుడు * n. s. A name of Balarama. బలరాముడు.

శంకలివృక్షము n. s. అనగా నిలింత చెట్టు.

శంకల్పము * n. s. Resolve, determination, resolution, volition, will. Project, design. A religious or solemn vow; or declaration. యిచ్చావద్దుద్ధి. SC. మనోనిశ్చయము. దేవునిశంకల్పము Providence: the will of God.

శంకల్పజుడు or శంకల్పభవుడు * n. s. A name of "Cupid as born from the will." మన్మథుడు.

శంకల్పముచేసుకొనుట v. n. To determine, resolve, plan, project. నిశ్చయముచేసుకొనుట.

శంకల్పించుట v. n. To determine, plan, decree, as providence does. దేవుడుకృతచేసుట. దేవుడు రేవునాకునాలుగురూపాయలుశంకల్పిస్తే యాచి నిజరుగును If God puts a little money in my hands I can settle this.

శంకనుకుడు * n. s. అనగా నిలకడలేనివాడు. D.

శంకానివృత్తి * n. s. Solution of doubts. శంకహావిమోచనము. A motion of the bowels, an evacuation. శురీపవిశిర్లనము. శంకానివృత్తికిపోయాడు he went to stool.

శంకాశము * adj. Like, similar. శబ్దశమైన.

శంకాశుడు * n. s. He who is alike. శబ్దశమైనవాడు. సూర్యశంకాశుడు he who is sunbright.

శంకించుట * v. n. To hesitate, doubt. శంకహించుట. M. VIII. 3. 273. L. 7. 52. BD. 6. 44.

శంకితము * adj. Doubtful, uncertain, suspected. శంకహించబడ్డ, అనుమానించబడ్డ.

శంకీర్ణము * adj. Crowded, confused. Mixed, impure, miscellaneous. Spread, diffused. ఎడమతెకుండానిండినది, శంకరమైనదియు. D. అన్నికలిసిన.

శంకీర్తనము * n. s. Celebration, praising, honor, glorification. స్తోత్రము, గుణకథనము, శ్రవణము.

శంకు or శంకుచు * n. s. The stump. A spike, stake, pole, pin, peg. స్థాపతు, మోడు, పసి, మేకు. BD. 6. 212. శంకుస్థాపనము establishing a new village by setting stakes on its boundaries.

శంకు for శంకుము n. s. A shell, a conch. Ellaya. 3. 168. శంకుటుంగరములచాయలెశుగ. శంకుటుంగరము a ring made of shell. D. Navanath.

1. 132. శంకుపూసలు beads made of shell. Pal. 81. శంకుటద్దములు.

శంకుకర్ణము * n. s. A cant phrase for an ass. గాడిదె.

శంకువితము * adj. Shrivelled, contracted, narrowed, closed. ముడతలుబడ్డ, ముడుచుకొన్న, ఇరకటముగావుండే. యిక్కడ శీశము శంకువితము గావున్నందున as this place is not roomy.

శంకునాగము n. s. A certain venomous serpent.

శంకుమదము * n. s. Civet. జివ్వది. D.

శంకుమూతిగుర్రము n. s. An ass. గాడిదె.

శంకుల * n. s. A chisel. దారుభేదిని, ఉలి. SC.

శంకులము * adj. Agitated, perplexed, confused, crowded. ఎడమతెకుండినది, వ్యాకులమైనది.

శంకుచు * n. s. A civet cat. జివ్వదిపిల్లి. D.

శంకూమదము * n. s. Civet. జివ్వది. Tripura Siddhant. 60. 20.

శంకెల plu. శంకీళ్లు n. s. A fetter, or iron. శృంఖలము. Vish. 7. 442. తక్కినగోవులనెల్లనుశంకీళ్లనిడి.

శంకెలవాడు n. s. A convict, a prisoner in irons. నికళబంధనముగలవాడు.

శంకేతము * n. s. Appointment, agreement, compact, engagement. Provision, a measure in preparation. Matter, or point previously arranged. Sign or signal, a token or intimation; generally without words; a nod, wink, beck, indicative gesticulation. Place of assignation, a rendezvous. నిష్కర్ష, నిర్ణయము, యేర్పాటు, శంజ్ఞ, నైగ, ముందుగామాట్లాడినిష్కర్షచేసుకొన్నఫలము. A. 5. 135. అతులవేమరసాద్రకాయార్చుప్రియహాశ్శ్రీకీడశంకేతవంచితయై. టీ||తనతోచెప్పినశంకేతఫలమందుండక చాటునవున్నందువల్లను. H. 3. 62. కాళికాపుణ్యధనస్మిశంకేతమటనివుజేరుమనుచు. Swa. 3. 45. శంకేతములనుండక. టీ|| నిర్ణయఫలములనుండక.

శంకేతము * adj. Appointed, fixed, ordained, stipulated, contracted, agreed upon. నిర్ణీతమైన, నిష్కర్షచేయబడ్డ, యేర్పరచుకోబడ్డ. శంకేతనామము a technical name; a name agreed upon, but different from the real name. శంకేతకదము a cant phrase.

సంకేతస్థలము * n. s. A place of rendezvous. నియమించుకొన్న స్థలము. S. 3. 262.

సంకేతస్థలము or సంకేతస్థానము * n. s. A place of assignation. నిర్ణయించుకొన్నచోటు.

సంకేతించుట v. a. To appoint, assign, fix, contract for, agree upon. నిష్కమకాచేసుట, నిర్ణయించుట M. IV. 2. 282. వెరచక సంకేతించిన తెరగున నయ్యడకునరుగుదెంచు.

సంకేతితము * adj. Appointed, fixed, ordained, stipulated, contracted for, agreed upon. నిష్కర్షచేయబడ్డ, నిర్ణయించబడ్డ, యేర్పరచుకోబడ్డ. T. 4. 140. అప్పుడు సంకేతితమగునప్పుహాద జేరి.

సంకోచము * n. s. Shrivelling, contraction, shrinking, shutting, closing. Backwardness, diffidence, bashfulness, modesty; narrowness, straitness. ముడుచుకోవడము, ముకుళించడము, జంకు, విడియము, ఇరకటము.

సంకోచించుట * v. n. To shrivel up or contract. To hesitate. ముడుచుకొనుట, అనుమానించుట, వెనకదీసుట, జంకుట.

సంక్రందనుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

సంక్రమము * n. s. Difficult progress, advance through difficulties. Transit of a planetary body through the zodiac. A causeway, a bridge. గమనము, అతి, సూర్యాదిగ్రహములు పైకరాశినుంచిమరియొకరాశికిపోవడము, కాస్థాదిబంధనసేత్యాది, వంతెన.

సంక్రమణము * The actual passage of the sun or planetary body, from one sign of the zodiac into another. సూర్యాదిగ్రహములు పైకరాశినించిమరియొకరాశికిపోవడము.

సంక్రమించుట * v. a. To encroach on. ఆక్రమించుట. D.

సంక్రాంతి * n. s. Transit of the sun or other heavenly body from one sign of the zodiac into another. Particularly when the sun passes from Sagittarius to Capricornus in January when the Hindus celebrate the పంఖలి feast. సూర్యాదిగ్రహములు పైకరాశిలోనుంచి మరియొకరాశికిపోవడము, ముఖ్యముగా సూర్యుడు మకరములో ప్రవేశించెడిమకరసంక్రాంతి, దీన్నివాడుకగా సంక్రాంతి అంటారు.

సంక్షుప్తము * adj. Brief, short, abridged. సంక్షుప్తముగా briefly, summarily.

సంక్షుప్తము * n. s. Abridgment, brief. సంక్షుప్తము, సంక్షేపము. సంక్షుప్తముచేసుట to abridge, to make brief.

శంఖము * n. s. A conch used for libations or as a blowing horn. The number called 100 billions. కంబుళు, నూరుఖర్వములు. దక్షిణవర్తశంఖము a conch the windings of which turn to the right. శంఖచక్రములు the conch as a weapon of Vishnu. శంఖచక్రాలపాగులు round ear-rings worn by Vaishnavites in which is the form of a conch and of a circle. శంఖమండపాస్తేతీర్థము (a proverb denoting a stubborn temper) all he says is law! I am to take his word for gospel! బీతముముట్టలేదని శంఖధ్వని చేస్తున్నాడు he is whining, or howling for the money.

శంఖనఖము * n. s. A small shell. A perfume. యుద్రశంఖము, నల్లగుల్ల. SC. పుకటిమశ డ్రవ్యము.

శంఖపాలకులు * n. s. plu. A kind of snake. శర్పవిశేషములు. G. 8. 101. బొట్టవెంజరలును, శంఖపాలకులును జాతనాగులు.

శంఖానివృత్తి Error for శంకానివృత్తి.

శంఖిని * n. s. A description of woman. See on శుద్ధిని. An apparition, a fairy. స్త్రీహాతిభేదము, స్త్రీభూతిభేదము.

శంఖిస్తుడైన * adj. Being much grieved. నిండావ్యాకులముగల.

శంఖుషట్టా n. s. A sort of silk. ఒకవిధమైనపట్టుబట్ట. BD. 3. 108.

శంఖుస్థాపనము n. s. Error for శంకుస్థాపనము.

సంఖ్య * n. s. Number; a numeral. లెక్క. సంఖ్యలేని numberless.

సంఖ్యము * n. s. War, battle. యుద్ధము. Lalito. 6. 1. Gita. 1. ult. ఏవముతార్థనస్సంఖ్యే.

సంఖ్యాతము * adj. Numbered, counted, reckoned. లెక్కపెట్టబడ్డ, యెంచబడ్డ.

సంఖ్యావంతుడు * n. s. A learned bramin. పండితుడు.

సంఖ్యేయము * adj. Numerable, to be counted or numbered. ఎంచతగ్గది, గణనీయము.

సంఖము * n. s. Society, association, meeting. Junction. Attachment, cupidity. Confluence. సేవనము, కలియడము, ఆశ, రతియున్న. ఈనదిసారసంఖముయ్యోగ్యము: the place where this river

falls into the sea. నదులశంకము confluence or estuary of rivers. శంకదోషము any sexual disease.

శంకడము n. s. Help, assistance, aid. Friendship. Dumb-bells. Trouble, annoyance. శంక యము. D. స్నేహము, శంకడితనమున్ను. OG. సాముచే సేవాంధుతి స్నేహోడున్ను, జంజాటము, శంకటము. M. VII. 4. 59. అనవుడువాడుసగురునిపి

క్రమంబునకునా వెరవు శంకడంబు గాదె. G. 1. 62. పాపండుమతమును బ్రాహ్మణ్యంబులపాంబుతులు

వశంకడమును భుజియింపవు. తులువశంకడము, అనగాదుమ్మని స్నేహము. ABA. 2. 388. కొన్నితత్పాధనంబులైతగుకంబము, కొనెత, కటికన, లోడు, శంకడము, బాలశంకడమునిలగో తామనంక. Siva. 3.

80. ఉరుశంధ్యుతకుశోణమృత్త లితమైయొప్పారు బ్రహ్మాండముకొరగిడిం గాలవు చెలుంత కాడుగర

మాగ శ్రంధముకొజేర్చు నిబ్బరవు శంకడమోయనక శిడికక బ్రాహ్మ్యమిభ్యుత్తైతవేతర బాహుగ్రవు

శంకడంబనక మారాండుండు దోచెడివిక. టీ|| శంకడము, అన గాతిరకటిరాయివలెనుండేకరడిసా

ధనవిశేషము, దీప్తిశక్తిలంబిఅంటారు. P. 4. 373. పొంగినకన్తోజనుటు పోరుచుమంగము డిగ్గనికచ

న్నుంకబింబువు ప్రునిగనుంగొని యక్కటవీడునాకు బల్లంకడమయ్యేనేడనుచు శయ్యశయింబార లింపి

త్రోవి. టీ|| శంకడము, జంజాటము. Siva. 5. 72. అంచెలుకట్టికాతితోడు నైచనిపుకడవు ప్రాదిరా

యంగలివెట్టిశంకడములయ్యెనుడయ్యనుయేటి నేడనా కంచుబడంబున సైరయు నందియ యూడగడ

న్ని. టీ|| శంకడము, అనగా శంకటము. శంకడమువాడు plu. శంకడమువారు n. s. A friend or companion. చెలికాడు, నేత్రకాడు. Pal. తన

శంకడమువారి దలచకమనినికూరిమితమ్ములగూడుకనన్ను.

శంకడి n. s. A couple, pair. Friendship. A friend, a fellow, a playmate. A 'sangaree' boat made of two canoes; fastened side by side. జంట, జత, లోడు, స్నేహము, నేత్రకాడు. రెండు

తాటిపాండులుజతగాకట్టినది. శంకడిబావులు, అనగా లోడు బావులు two wells side by side. BD. 4. 62. అంకల్లనివె చేహారముత్ మానైశంకడిని

పా. శంకడి, జతగావుండే. Sar. 161. చేరువపీఠిని ల్పిన శంకడిలుకూరిమిసారాకగోరుచున్నారు. ib. 62. చచ్చుట్లుగొట్టుచుశంకడిలంబరవ్వుడుతలలెత్తి

యాకాశవీధి. B. X. 13. 12. శంకడిలంబరవక్తనగూర్చుండ్రి. Sar. D. 6. 1. Pariz. 4. 76. శంకడికత్తె n. s. A female friend or companion. చెలికత్తె. D.

శంకడికాడు or శంకడిడు n. s. A compeer, fellow friend. స్నేహితుడు. D.

శంకతము * adj. Proper, just, adequate, reasonable, suitable, applicable. Coherent, united, come together. యుక్తమైన, యోగ్యమైన, శంక

గ్నమైన, శంయుక్తమైన. HD. 13. కమనియవజ్ర శంకతక వాటములు.

శంకతి * n. s. A circumstance, matter, case, subject, an affair, business, occurrence : the contents of a writing. Association, junction, union, company, society. Fitness, decorum, propriety.

A phrase for రతి. . . . కార్యము, క్షవహారము, శుని, వికయము, శుసావాశుము, సాంకత్యము, యుక్తము, యోగ్యము, శంకర్తము, P. 3. 275. ఆ

యిదారు దినంబులకువత్తు నన్నివశిములార్చున జువూనిశంకతివారుటనాకనిన. టీ|| శంకతి, శుసావాశుము. Bhascara 15. వలవదుక్రూరశంకతి. Siva.

6. 65. అప్పులంబోదులమువ్వురతోవివిధవిహార శంకతులదత్తువై. T. 5. 169. ఉడుతుతిశంకతి

నెడటతాజనలేని. టీ|| శంకతి, శుసావాశుము. ib. 4. 7. నీడుశంకతిలేకుండుటలాక్క శేకొడుక. P. 3. 26. ఇక్కరెరిపాత్రజనశంకతిరాజురహస్య

మెశుగ గావగలయింక. టీ|| పాత్రజనశంకతి, యోగ్యమునువారితోకూడా. A. 5. 121. మాధలి

నిశంకతివూదబజాలగల్లుక. టీ|| శంకతి, సాంకత్యము. Pariz. 3. 93. మలయానిలశంకతిచూతల

తికలంకూరజాలదొప్పుదవత్తు. T. 5. 69. అభంజయశంకతిచెలంక. టీ|| శంకతి, పాండుట

చేతను. Vish. 4. 94. శంకతియెవ్రాయునుమంతరింకావు. టీ|| శంకతియె, యుక్తమా. P. 1. 813. వినశంకతిగాదునుతుంగొనితెన్నన. టీ|| శంకతి

గాదు, యుక్తముగాదు. Vasu. 2. 89. రథ్యాంతరాంతఃపురాంతరమున, భోగినిశంకతికి రాజువోవుతుంది. టీ|| శంకతికి, శంకర్తమునకు. Vish. 5.

299. నిడకయాత్మకనాశునిరవరాధి, జంటివిగాననివునుశుకులతోడిశంకతివోయినవ్వుడే చతువనుచు. Vasu. 3. 107. భవద్వియోగమోహితహిత

ర్యశంకతినిమొదలించియమందనేటికొకటి. టీ. కా
 ర్యశంకతికి, అనగాకార్యసిద్ధికి. శ్రుశంకశంకత్యా
 యామాటచెప్పినాడు in the course of conversa-
 tion he said this. In translating into English
 we may generally omit *sungati*. Thus అతడు
 చెప్పినశంకతియేమంటే he stated as follows.
 యాశంకతినాకు తెలిసి on knowing this. ఆశం
 కతినేనువిసలేదు I did not hear of this. వాన
 వచ్చేశంకతినాము there is no likelihood of
 rain. వాండ్లు బ్రతికేశంకతిలేదు there is no
 chance or prospect of their surviving. అతడు
 బ్రతికియుండేశంకతి చనిపోయినశంకతి తెలియలే
 దు I know not whether he is alive or dead.
 అతడుఅన్నశంకతియేమంటే what he said was
 this.

శంకతి or శంకతిగా adv. Properly, fitly. యుక్త
 ముగా, తగినట్లుగా. In the శ్రుశిన్నరాఘవశతక
 ము the poet says, వట్టువశ్రీములుభూదామయ్య
 గలచందనంబులుకా, శంకతిగట్టియుందొడిగిశయ్య
 నజాచె.

శంకతించుట v. n. To happen, occur. సంభవించు
 ట, శ్రుశక్తించుట.

శంకతుడు * n. s. He who is accompanied by, he
 who is beset by. కూడుకొన్నవాడు. B. II. vol.
 2, p. 129, line 20. ఉమాకన్యకాశంకతుండగున
 నిరుద్ధుని Him who was accompanied by her.
 G. 5. 263. ఆజననిక్రిమైక్తియిట్టజనశంకతుడై.
 M. VI. 2. 341. అపరాధాశంకతుండగుతననుం
 గనిప్రాధ్మగ్రుంకడడవేగుదురితిలన. H. 5. 88. అ
 తడు సురతాభిలాషశంకతుడెకానమంచిదనిశ్రు
 తించుకమవతతోడ.

శంకమఱు * n. s. Juncture, union, meeting, co-
 pulation; confluence of rivers. కలిమడము, మై
 ధనము. D. మేళనము.

శంకమడుగు n. s. అనగాపూరిశిమిశుమందువుకరు
 తవ్వకనెన్నటికినిట్లువుండేమడుగు. D.

శంకమదోషము * n. s. Any sexual disease. సుఖ
 శంకటము.

శంకరము * n. s. War, battle, combat. యుద్ధము.
 D. Surya Tanayā. 4. 10. అనంకశంకరము
 amorous struggles. M. XVI. 1. 73. శంకరా
 వని the battle field.

శంకాది or శంకాతి n. s. A friend, companion,
 or comrade. స్నేహితుడు. D.

శంక* adj. Uniting with. కూడుకొన్న, మిళితమైన.
 శంక * n. s. He who is united, he who is at-
 tached to. కూడుకొన్నవాడు, మిళితుడు. L. 10.
 46.

శంకీతము* n. s. Music; a song, singing. Choral
 symphony. గానము. D.

శంకీతి n. s. plu. శంకీతులు Music songs పాటలు.
 G. 8. 163. సాంగ్ పాంకశంకీతులకా.

శంకీరు n. s. Half of the gross produce of the
 crop. అర్థభాగము. శంకీరుపాలు usually means
 the government share.

శంకీలు n. s. (Tamil) A straight staff, a royal
 staff, a sceptre. A just government. రాజదం
 డము, రాజవిహ్నుము, శ్రుభుత్వము.

శంక్రహము* n. s. Collection, acquisition, amassa-
 ing. Compilation, abridgment, compendium.
 Taking; seizing. Receiving. Earning, acquisi-
 tion. కూడబెట్టడము, పోసుచేయడము, శంకీశ
 ము, స్వీకారము, స్వీకరించడము, శంపాదించడము.
 One verse says కర్తవ్యంధర్మశంక్రహం Another
 verse says శంక్రహాఃఫలకర్తవ్యం.

శంక్రహము* adj. Short, brief. శంకీశమైన.

శంక్రహించుట * v. a. To acquire, earn, get,
 filch. శంపాదించుట, శంక్రహించుకొనివెట్టుట,
 అనగాలంకించుకొనిపోవుట.

శంక్రామము * n. s. War, battle, fighting. యుద్ధ
 ము. Ila. 2. 171. మారుశంక్రామము amorous
 struggles i. e. శంఖాగము. M. IX. 2. 384.
 Lalito 11. 9.

శంక్రాహము * n. s. The fist. The gripe of a
 shield. ఒడికిలి, ఠాలుఒడి. D.

శంఘము* n. s. An assembly, multitude, number,
 ప్రాణశనూహము. SO. Chandr. 3. 158. Cala-
 hasti Mahat. 2. 33. L. 14. 22.

శంఘటన n. s. Meeting, encountering, occur-
 rence. శంధించడము, శంప్రాప్తముకావడము.

శంఘటి, అనగాశంకడి, D.

శంఘటించుట v. n. To occur, happen. సంభవించు
 ట, శంప్రాప్తమవుట.

శంఘటిల్లుట v. n. To occur, happen. శంప్రాప్తమ
 వుట. R. 5. 328. ఆమఘవార్తజన్మమొకధమ్మన
 దిమ్మనగూలనేసి, నాభామినిభూమినిచ్చితివిల్లును
 బంకముశంఘటిల్ల.

సంఘటనము * n. s. Friction, rubbing together, heating. పురుసుకోవడము, కొట్టడము, వాయింపడము. L. 7. 170. మేకశుంఘటనము శివారిత్రయాదే.
 సంఘర్షణము or సంఘర్షణము * n. s. Trituration, rubbing. Contending. తెరియక, వివాదము. D. పురుసుకోవడము, స్పర్శయున్ను.

సంఘాతము * n. s. Assemblage, multitude. సమాహము. D. సంఘాతమరణము wholesale slaughter, deaths in crowds. P. 1. 457. కంటక సంఘాతములు a quantity of thorns.

సంఘకరువు or సంఘకారము n. s. Earnest money. జట్టి చేసినందుకుసుదుకు గానిచ్చినవస్తువు. D.

సంచలనము n. s. Gold dust, bits of gold leaf. బంగారురేకు. Ila. 1. 139. పొలుపుసంచలనము బుక్కాముపై జిల్లి. టీ|| సంచలనము, కుండనలనము కుండనలనములు. H. 5. 197. సంచలనము కుప్పటులు బార.

సంచయము * n. s. A heap, multitude, quantity or number. సమాహము. D.

సంచయనము * n. s. Collecting: gathering, usually, collecting the ashes or bones of a burnt corpse. పోగుచేయడము, వాడుక గాదహనముచేయబడ్డశవముయొక్క యెముకలనుపోగుచేయడము.

సంచరము * n. s. ఆనగావార్లము. D.

సంచరణము * n. s. Moving, walking. గమనము, తిరగడము. Aniru. 3. 78. అకలంక చంద్రబింబాననయూరుచేకంబులవెంటసంచరణజేసి.

సంచరించుట * v. n. To roam, wander, walk. తిరుగుట. గోపజనములందు గోపికలందును సంచరించుట పులందుసంచరించు he pervades or moves in all that lives.

సంచలనము * n. s. Shaking, moving. కదలడము.

సంచలించుట * v. n. To move, shake, tremble, quake.

సంచారము * n. s. Traversing, wandering, roaming. తిరగడము. శివ్యసంచారము a pastoral visitation, or progress made by a chief priest. శివసంచారము the walking or haunting of a ghost.

సంచి or సంచి n. s. A purse, a bag. తిత్తి. గోనె సంచి a sack. మత్తిచ్చంచి a bag made of woollen cloth or canvas to keep clean clothes in, free from pollution.

సంచిక or సంచిక n. s. A tract. A section, or part of a book. A few palm leaves taken out of a volume. తెకక్రంథములోనుంచి యెత్తకట్టిన కాన్నికర్రములు.

సంచితము * adj. Gathered, amassed, accumulated, collected. పాదించబడ్డ, ఆర్జించబడ్డ, కూడబెట్టబడ్డ. పూర్వజన్మసంచితములైన రోషములు the sins contracted in a former birth. B. 3. 1001. P. 2. 138.

సంచు n. s. Manner, way. Artifice, stratagem. A trace. రీతి, వైఖరి, మోసము, బాడ.

సంఘస్థము * adj. Covered. ఆచ్ఛాదితము. Vish. 2. 135. రేణుకలలసంఘస్థగ్రాహకవతి.

సంజ n. s. Twilight, evening. సంధ్యాకాలము. సంజరాగము, సంజకంఠు or సంజకావి the redness of the evening sky. Sar. D. 212. Vasu. 5. 96. ఆరసంజ, అనగా ఆర్ధాస్తమయకాలము.

సంజనిత * adj. Born, produced, become. పుట్టిన, కలిగిన, అయిన.

సంజనితుడు * n. s. He who is born. పుట్టినవాడు. M. VIII. 2. 48.

సంజవనము * n. s. A cluster of four houses. నాలుగుండ్లభవంతి. D.

సంజాతము * adj. Born, produced, become. కలిగిన, పుట్టిన, అయిన.

సంజీవకరణి or సంజీవనకరణి * n. s. A restorative, a cordial, a reviving medicine. A medicine tending to prolong life; or of sufficient efficacy to raise the dead. మళ్ళీ బ్రతికించేమందు. Sar. D. 675. ఘనతరసంజీవకరణిమోక్షగనువనిత దిస్తున లేవినవచ్చినబావి. DRY. 1504. ధీరమైనయాయాధానీలమెక్కి, కరమొప్పుసంజీవకరణి, విశల్యకరణియు, సంధానకరణి, సౌవర్ణకరణి నాలుగొక ధములుగలవు. ib. 1512. కలయంగ సంజీవకరణిచే ప్రాణములు వచ్చి చెలగుచునునుకటికంఠైకడుసెప్పిరంతయు.

సంజీవనము * adj. Animating, bringing to life. బ్రతికించే.

సంజీవపురుగు n. s. An insect that assumes the chrysalis state. A wasp. భ్రమరము.

సంజీవి n. s. A medicine to prolong long life. ఆయుస్సునువృద్ధిచేసేమందు.

సంజ్ఞ * n. s. A gesture, token, sign. Name, appellation. A technical name. Intellect, sensa-

tion. హస్తాదులచేతనూదించడము, ఘోష, కురిపా
క, బుద్ధిని. శంజ్ఞావాచకము a noun. One verse
says శంజ్ఞాస్యాచ్యేత నానామహస్తాద్యైశ్చార్థ
సూచనా. + ఈశంజ్ఞరామక్క Ramacca + her
mark.

శంజ్ఞాపనము * n. s. Making known, apprizing,
informing. తెలియచేయడము, ఎరుకచేయడము.
M. VII. 4. 144.

శంజ్ఞాడు, శంజ్ఞాళు * n. s. A knock-kneed man.
శంహతబానుకుడు, ముడికాళ్లవాడు.

శంజ్వరము * n. s. Heat, burning, scorching. ఉ
ష్ణము, అగ్నిశంతాపము, కాల్యడము. SC. A verse
in the Naishadham says కృతమాతశంజ్వరం
తరోరభివర్ష్యావృతమంశుమానివ.

ఉండము * n. s. A multitude, a heap. A bull at
liberty. కుద్దాదిశమూహము, ఆహోతున్ను. A. 3.
38. తరుఉండము. Rucmang. 3. 203. కిరణం
బులూకకొన్నితరుఉండములమీద. Vish. 8. 346.

ఉండుడు * n. s. An eunuch, an impotent man.
వర్షధరుడు, భాజ్ఞావాడు.

శంత n. s. A fair, or market day. చుట్టుకుట్లపుం
డేవాండ్రందరున్ను శరుకులమ్మడమునకై పుకపూరి
లో పుకనాడు పెట్టేఅంకళ్లు.

శంత n. s. Recitation of a lesson. ఒకొక వాక్యము
గావుపాఠ్యాయులు చెప్పేదాన్నిట్లెక్కాయలురెండే
సిమాట్లుచెప్పడము. ఏకశంతగ్రాహి one who is
gifted with intuitive perception.

శంతకము n. s. Signature చేవ్రాలు.

శంతతము * adv. Always, perpetually. నిరంతర
ము, యెల్లప్పుడున్ను. శంతతభారగాకురిసినది it
rained cats and dogs.

శంతతి * n. s. Progeny, offspring. శంతానము.
పురుషశంతతి male offspring.

శంతన n. s. Agreement, concord, fitting. Join-
ing, junction. అనుకూలముగాకుదరడము. D.
కూర్పు, యిమిడిక, పొందిక. Ila. 1. 53. వెలగలను
గరాశంతనపమంతుకెక్కిన. టీ|| చెక్కడములచేత
ను. Satya. 2. 125. దంతపురేకుశంతనపని.

శంతనచేసుట v. a. To fit, join, unite. కూర్చుట,
చేర్చుట. ఆరాళ్లను బాగాశంతనచేసినాడు he
fitted the stones together closely.

శంతస్యమానము * adj. Spreading, extending. వృ
ద్ధిపొందించబడ్డ. Swa. 5. 65. అంతఃపురకాంతా

క రాంతస్యమానమణిభాజన నిరాజన మంకళం
బులంగీకరించి. టీ|| శంతస్యమాన, మిక్కిలీత్రిక్షుబహు
తూలుండే.

శంతతుము * adj. Heated; pained, grieved; dis-
tressed, afflicted. శంతాపితమైన, ఫేదముగల,
ద్యుభితమైన. శంతక్షుదీతుడు he who is much
grieved. Padma. 7. 17. శకలదేవమునులుశంత
క్షుదీతులై.

శంతక్షుడు * n. s. He who is burnt up, or ex-
hausted with heat, hunger or thirst. ఎండ, ఆ-
కలి, దబ్బిచేతపీడించబడ్డవాడు.

శంతమశుము * n. s. Total darkness. శర్వశ్రు
ష్టాంధకారము. SC. కటికచీకటి. Vasu. 4. 21.
Sunanda. 4. 33.

శంతరణము * n. s. Crossing or passing over, go-
ing across. దాటడము.

శంతరించుట v. a. To earn, get, acquire. To
protect, support, rear. శంపాదించుట, గణించు
ట, శంరఱించుట. Vish. 5. 73. జననాశోత్రమ
నేదునినుతుడుదా, శ్రోధార్థమైశంతరించినమాంశం
బులు, మీదుబుచ్చిశశముకాఫేదించి. Cuchelo. 3.

114. మాడలుశంతరించుకొనిమచ్చికనెవ్వరికియ్య
లేకబట్టడముచేసులంబారయ. H. 1. 254. చ
క్కడనమెల్లములైగాశంతరించి. P. 1. 527. ఏవం
టకడనువరకుక, దేవానుముశంతరించితివి. టీ|| శం

తరించితివి, శంరక్షణచేసితివి. ib. 5. 14. వానిన
న్నింటివిలివిశంతరించెదదేనుశశము. టీ|| శంతరిం
చెద, శంపాదించును. ib. 1. 450. వానించొలగం
కుక్కశంతరింపుదురురాజన్యం. టీ|| శంతరింపుదు
రు, శంరక్షణచేతురు. ib. 4. 223. యెప్పుడుశంత
రింపుదురుమేలగుటకా. టీ|| శంరక్షణచేతురు. A.

4. 54. యింటింబుశంతరించినపిలకవాటిగోడికె
జావడములకుంబుట్టికాల్లట్టిదువ. టీ|| శంతరించి
న, పోషిస్తూవున్న. Swa. 5. 82. వీమవీచోపులచ్చ
ములగుగొముదీగుచ్చములశంతరింతును. A. 6. 182.

శ్రుకృతికాంతక్రంత సురకాంతలంఘాదుకొనిశం
తరింతు. టీ|| క్రంతశంతరింతు, కంతధరింతు. ఆమె
నన్నుసాశిశంతరించినది she brought me up and
took care of me.

శంతర్జిత * adj. Threatened, frightened. చెదిరించబ
డ్డ. M. 111. 7. 432.

శంతర్పణ or శంతర్పణము * n. s. Satisfying, sa-
tiating, gratifying. A dinner bestowed on
bramins. రృప్తి, తనివి, ప్రీణనము, (లోకవాదిక)

బ్రాహ్మణులకన్నము పెట్టడము. A. 6. 29. సారా
స్వాదనప్రాణవంచకము దృష్టంబాసిసంతర్పణ
మూరింబోనసిద్రావిపాంశుడు. టీ|| సంతర్పణ,
తృప్తిచేతన. Swa. 2. 19. ఆతిథిసంతర్పణంబులేమ
య్యెనుక్తా. టీ|| ఆతిథిజనుల యొక్క పూజనములు.
TUR. 9. 44. చనిసంతర్పణావాక్యపూర్వముగనా
శ్వాసంబు గావించినా.

సంతర్పితము * adj. Satisfied, gratified. తృప్తిచే
యబడ్డ. T. Preface. 30. నిత్యాన్నదానసంతర్పిత
శకలభూసురుండును.

సంతసము n. s. Pleasure, joy. శ్రమదము, సంతో
షము. BD. 4. 1419. Vema. 1370.

సంతసించుట or సంతోషించుట v. n. To rejoice,
be pleased. ఉల్లాసకడుట, సంతోషించుట.
Vish. 6. 60. BD. 5. 269.

సంతానము or సంతానవృక్షము * n. s. Name of
one of the trees of heaven. A name given to
the కల్పవృక్షము.

సంతానము * n. s. Offspring, progeny, race.
Spreading, expansion. విక్షలపరంశర, సంతతి,
విరివియున్ను.

సంతానిక * n. s. Cream, the coagulum of milk.
ఘాగడ. D.

సంతాపము * n. s. Heat, burning heat. Affliction,
pain, distress. Amorous warmth, the fever of
desire. అగ్నిపూర్వాదలసంక్షయము, వెల్లి, మన్నభ
తాపము or జ్వరము. ND. 3. 1454. Aniruddha.
2. 107. One verse says అకృత్యాపరసంతాపం,
అగ్త్యాఫలమందిరం, అక్షేయత్వాచాత్సానం
దల్పమపితద్యహు. Another verse says సాధు
సజ్జనసంతాపంకిమాశ్చర్యంకులక్షయం.

సంతాపించుట * v. n. To be afflicted, to be dis-
tressed. దుఃఖితమవుట, భేదితమవుట, కఠినమవు
ట. Nagnijit. 2. 75. విరహిణీజనముల్ మనముల్
గలంశంతాపింకా.

సంతాపితుడు * n. s. He who is pained, distressed,
or afflicted. ఖిన్నుడు, దుఃఖితుడు, కఠినమవుచేవా
డు.

సంతు n. s. Offspring, progeny. సంతానము. మ
గసంతు male offspring.

సంతులుగొట్టుట v. a. To reproach, blame. నిందిం
చుట. A. 6. 109. అతిత్రాంతునినన్నుగావటికి
సంతులుగొట్టుచువెనుకేగువోక. టీ|| నిందితు
న్ను.

సంతుష్టము * adj. Delighted, pleased, satisfied,
మృష్టమైన, ఆహ్లాదముగల, ఉల్లసితమైన. సంతు
ష్టాంతరంగుండై being filled with joy.

సంతుష్టి * n. s. Pleasure, satisfaction, gladness,
joy, delight. సంతోషము, హర్షము, ఆహ్లాద
ము.

సంతుష్టుడు * n. s. He who is delighted, or satis-
fied. హర్షితుడు. One verse says అసంతుష్టుద్వి
జోనప్యః, సంతుష్టఃకుత్రియశ్చధా.

సంతోషము * n. s. Pleasure, satisfaction, joy,
delight. శ్రమదము, హర్షము.

సంతోషపెట్టుట v. a. To gladden, please, gratify.
ఉల్లాసపరచుట, కుమ్ముణ్నిగాచేసుట.

సంతోషించుట or సంతోషింపుట v. n. To rejoice,
be glad. హర్షించుట, సంతోషపడుట. D.

సంతోషము for సంతోషము.

సంత్యక్తము * adj. Deserted, left, quitted, aban-
doned. విడవబడ్డ, కఠిన్యజించబడ్డ. Lalit. 5. 2.

సంత్రశ్చము * adj. Frightened, alarmed. భీత్వమై
న, భయపడ్డ.

సంత్రాసము * n. s. Fear, alarm. భీతి, భయము.
BRY. 2. 1053.

సందంశము * n. s. అనగాకవురవానికారు. D.

సందడి n. s. Crowd, mob. Noise, clamour, up-
roar. శక్తుడకధ్వని, శక్తుడకము. D. ఒత్తుడు, గుం
వు. M. IV. 3. 69. రాజులసందడిరాలినతోడవు
లు. Ila. 2. 17. చెలియయొక్క తెసందడితోలగదో
య. టీ|| శక్తుర్దముబరాబరులు చేయుచునుండగా
ను. P. 3. 271. విడ్డపాపలతోసందడిలేనియొడలు
తోడలుంబిరుదించేసి. ib. 5. 6. ఒకరబలిసెబిట్టుము
లసందడిమించె, అనగానాట్లోనీహూరిమిక్కుటము
గానుమియసాగును. A. 4. 84. ముదుశక్లగువర్షధ
రులచేతులకుం గ్రండుకొనిచే సాచుసందడిందోర
ణంబులైదోచు. టీ|| సందడికా, శక్తుడకముండు.

సందడించుట v. n. To flock, to come in crowds.
గుంవులుగొనుట. (Met.) To spread, extend.

శ్రుశరించుట. Swa. 4. 57. కొండగొరియమురుగు
దుబాంబులకుసందడించుకంకగృత్రావఘటమొల్లం
బుల. టీ|| సందడించు, పైపైకడుచున్ను. P. 1.
277. భయవస్త్రయంబులుమనంబునసందడించు. టీ||
క్రండుకరక. Swa. 4. 106. కలుచనినాతెరమెరు
గునకలుమెరుగులు సందడించు. టీ|| ఒత్తిచెయ్యగా

మావాస్యకాలము the period of new moon. నేనుపోయివీడువచ్చేసమయములో in the interval between my going and his coming.

సంధాకానుట v. n. To take or seize an opportunity. సమయముచూచుకానుట. UH. 3. 126. నా మనసుయేటికిజక్కెనుజక్కినంతనే యేటికి తానుసంధాకా నెయియు శరాశను దేమి సేతునే.

సంధా adj. Vesper; appertaining to the evening, or vesper hour. సాయంకాలపు. సంధాకాటి the evening twilight. సంధాకాటి నన్నా బెట్టమ she has not so much as a light in the evening. సంధాకాటి or సంధాకాటి at even-tide. సాయంకాలము. H. 3. 69. అయ్యలు సంధాకాటి జనియడగనింటికి రాక. ib. 2. 40. ఏమిటనికి వచ్చితి సంధాకాటి ననుచు.

సంధా n. s. Evening; the daily prayers and ceremonies used by bramins &c. సాయంకాలము, సంధావందనమున్ను. Vema. 954. సంధానవాస దువార్చును. See సంధా. సంధావార్చుట to perform daily prayers. Vema. 956.

సంధా adj. An armful: as much as we can hold in the arms. రెండు చేతులబిరియెత్తలంత.

సంధాశము * n. s. A message, news, tidings. పంపించినవార్తకూసము. D. సమాచారము.

సంధాశవారుడు * n. s. A messenger. దూత, వార్తదారు. D.

సంధాశము * n. s. Doubt, hesitation, suspicion, mistrust, uncertainty. సంశయము. D.

సంధాశించుట * v. a. and v. n. To doubt, suspect, hesitate. సంశయించుట, అనుమానపడుట.

సంధాశము * n. s. Assemblage, multitude. సమూహము. D. T. 5. 36. R. 2. 79. Vasu. 4. 99.

సంధాశము for సంధాశము. D.

సంధా * n. s. Vow, promise. Resolution, determination. ప్రతిజ్ఞ, శపథము, మర్యాద, అనగా అవధి. Pariz. 5. 52. విక్రమకళాసంబధితప్రేయస్థి సంధాసిద్ధి కృత్యుడై. A. 6. 59. నాశత్యంబికిని న్నుబోలుగృతసంధాధూర్వపమల్లెపికి. టీ|| సంధా, ప్రతిజ్ఞయొక్క.

సంధాత * n. s. One who unites. సంధానము చేసేవాడు.

సంధానము * n. s. Holding together, joining, uniting. కూర్చడము. D. (సంఘటనము, బాణసంధానము. SC.) బాణసంధానము placing an arrow on the bow-string. నాయకీనాయకులకు సంధానము చేసినది she made them friends, she reconciled them. Zacc. 6. 95. శరసంధానము సేయుట యరిబోయుట తివిరియేయుట ద్భృతకరమై. Vema. 518. సంకలనబలంబు సంధానమైయుంది. P. 3. 14. స్థానంబు సంకలనసంధానంబానరించుట తికి. టీ|| సంకలనసంధానంబు, అనగా ప్రయోజనప్రాప్తిని. H. 5. 28. చక్రవాక ద్వంద్వసంబంధసంధానము పీఠాధికారము చేయుటకుండు. T. 4. 1. సామాధికారముచేయుట సంధానభవక్రీమానితకవిమత. టీ|| సంధాన, కూర్చుట చేతను. వాండ్లకు సంధానము చేసినాడు he reconciled them.

సంధానకరణి * n. s. What heals, reunites or allies. స్వస్థము చేసేటిది, మళ్ళీ కూడబట్టు చేసేటిది, స్నేహము చేసేటిది. L. XI. 163. యిది సుమీగొగ్గయ్య యిహాపరనుభవసదమలవిజ్ఞానసంధానకరణి. టీ|| కలక చేసేటిది.

సంధానించుట * v. a. To join, unite చేచుట, కూర్చుట.

సంధానితము * adj. Joined, united, చేచబడ్డ, కూర్చబడ్డ.

సంధి * n. s. Connection, union, combination, junction. A joint of the limbs. Coalescence, pacification, peacemaking, conciliation. చేరడము, కలియడము, అనుకూలము, కీలున్ను. అచ్చంధి the union of vowels. హల్పంధి the union of consonants. వీడువాండ్లకు సంధిచేసినాడు he made them friends. BD. 4. 359. విట్టుల్లి సంధులు బ్రవిలింపిర్రనుచు. సంధులు బ్రవిలి, కీలుండి. Sar. D. 264. తేటగా తడసంధి తెలియగవచ్చు. కుసంధి not commodious. యిక్కడ స్థలముకు సంధిగా శున్నది this place is strait. సంధివిగ్రహము peace and war. సంధివిగ్రహాధికారము war ministry, charge of peace and war, the duty of the war minister. M. XII. 5. 133.

సంధిచుట v. a. To meet, to join, unite. కలుపుట, చేర్చుట. S. 3. 356. మంత్రులకావిలవియ్యోబోయి సంధించి యుత్తలు మైధవ మెల్ల జూపుట నుపాకాదో విచారింపుడు. B. 8. 110. శిరికింబెచ్చుడు శంఖచక్రయగముంచేదోయి సంధింపడేశరి వారంబును జీరడు.

సంధితము * adj. Joined, united, connected, bound. చేర్చబడ్డ, కూర్చబడ్డ, కట్టబడ్డ.

సంధిత్వ * n. s. Desire of joining, inclination to unite. చేర్చవలెననెయిచ్చు. Pariz. 4. 72. దివ్యరథాగ్రకేతువటసంధిత్వానిశ్చయమై.

సంధిలుట or సంధిలుట v. n. To happen, occur, to meet. ప్రాక్షుమపుట, యెదురుబడుట, కలుగుట, వచ్చుట. T. 2. 55. భక్తికౌరవమువిశ్వాసంబుసంధిలుగా. టీఱి సంధిలుగా, ఘటనకాగాను. BD. 4. 70. సంతకుబోవుచో సంధిల్లినంతపొడిచి మీదికిజమ్మి బొందియునచట. సంధిల్లినంత, యెదురుతుడంతలో. H. 5. 89. అచయదక్ష వినియాబిడయూర్పు సంధిలక. ib. 3. 82. శిరోవిధూననముసంధిలుకవచోమాధురిక. ib. 4. 201. వ్రేళ్లసంధిల్లినయంకుటుంకరము. T. 1. 36. భువనాహ్లాదంబుసంధిలుక. Swa. preface. 2. ఆచలాత్మజమాటకుశతనస్యసంధిలు.

సంధుడు or సంధురాలు * n. s. These words are used in compounds thus శత్యసంధుడు, శత్యసంధురాలు a truthful or veracious man or woman.

సంధుషితము * adj. Lighted, inflamed, kindled. రాలించబడ్డ, మండించబడ్డ. BRY. 3. 128. నిశ్చయశివారణ సంధుషితనిజాంకదహన శ్రుధామండలంఢై.

సంధ్య * n. s. Twilight, evening. సంధ్య or సంధ్యా వందనము morning or evening prayer. ప్రాతస్సంధ్యావందనము matins. సాయంసంధ్యావందనము vespers. సంధ్యవార్పట to perform matins or vespers. సంధ్యత్రాడు or జంధ్యము the sacerdotal thread. Vema. 880.

సంధ్యారాగము * n. s. The redness of the evening sky. సంజకెంపు.

శంశ * n. s. Lightning. మెరుపు. Vish. 7. 69. Anir. 2. 65. శంపావళి a succession of flashes.

శంశంక or శంపెక n. s. The plant termed Michelia Champaca. చంశకము.

శంశంకపురుగు n. s. A wasp. తుమ్మెద.

శంశంకాపూవడ్లు n. s. A certain sort of grain. H. 4. 158.

శంశుభ్రరము * adj. Prosperous. శ్రేయశ్శ్రుతమైన.

శంశుతి, శంశుత్తు or శంశుడ * n. s. Fortune, riches, wealth, prosperity. విశ్వరథము, కలిమి, శ్రేయస్సు. M. XII. 2. 158. ఇంద్రియంబులును పాటవసంశుడబొంఢై. T. 2. 78. ఆసురూపరుచి శంశుడ. Vema 402. చర్మంబుగోరునుశరవితోడు తశీతమృదులసంస్కర్యశంశుడలనెల్తుడు. ib. 1641. చన్ముగవరీతిసంశుడకొన్నాళ్లకు వ్రేసుజూపిగొమ్మునవ్రేలుక.

శంశుడధికుడు * n. s. A wealthy man. మిక్కిలి ధాన్యవంతుడు. Vema 1501.

శంశుడపురుగు n. s. A cockroach.

శంశుస్తుము * adj. Wealthy, prosperous, enriched, endowed with, possessed of. శమ్ముద్ధమైన, శహితమైన.

శంశుస్తుడు * n. s. A wealthy man, he who is endowed with or possessed of. శమ్ముద్ధుడు, శహితుడు. అర్థశంశుస్తుడై, ఆనగా వ్రద్యముగలవాడై.

శంశురాయము or సాంశురాయము * n. s. War, battle. యుద్ధము.

శంశుర్కము * n. s. Union, connection. Also రతి. శంశుర్కము, శంకము. SC.

శంపాంక * n. s. Bright, lovely. A woman having a form (అంకము) as brilliant as (శంక) lightning. మెరుపుశీతవంటిచేసాముగలది. Aniru. 3. 68.

శంపాకము * n. s. A tree (Cassia fistula) ఆరగ్యధము, రేలచెట్టు. SC.

శంపాతము * adj. Descending, falling, coming down. కుతనము, కుడడము. Lalit. 11. 13. Sananda Tilac 11. 56.

శంపాదన or శంపాద్యము n. s. Acquisition, earning, getting. ఆర్జనము.

శంపాదింతుట or vulgarly శంపాయింతుట * v. a. To procure, acquire, get, earn. కజెంతుట, ఆజింతుట.

శంపాద్యము * n. s. Getting, acquisition, acquirement, earning. కడన.

శంపాద్యకరుడు * n. s. He who earns. ఆర్జించేవాడు.

శంపుటము * n. s. A casket, a covered box. బరిణె. M. IV. 2. 31. a copper box in which the śālagrāma is kept.

శంపుటకము * n. s. A casket, a covered box. Also a sort of cake. బరిణె, కర్రాటము, మూరగలు. SC.

శంపూజనము * n. s. Honouring, veneration, esteem. Treating with respect. నిండాకౌరవిం చడము, మాననము, ఆదరము.

శంపూజనియము * adj. Honourable, respected. కౌరవిం చరగ్గ, ఆదరణీయము.

సంపూజితము * adj. Honored, respected. గౌరవిం చబడ్డ, మాననియ మైన. M. I. 1. 1.

సంపూజ్యము * Honourable, adorable. అచణ్ణియ ము.

సంపూర్ణము * adj. Complete, finished, whole, entire: filled, full of, perfect. అఖిలము, సమ గ్రము.

సంపెంకలు n. s. A species of grain. A. 1. 75. ధాన్యవిశేషము.

సంపెంక, సంపెంక or సంకుంక n. s. The "gold flower" called Michelia champaca. చంతుకము, a species is కాండసంపెంక. H. 4. 19. Note. This flower is called by all the synonymes of gold, as సువర్ణ పువ్వుము, బంగారుపువ్వు &c. &c. No bee will touch this fragrant flower. T. 3. 10. సంపెంక నూనె a fragrant oil extracted from this flower. తిక్కసంకుంక a certain creeper with yellow fragrant blossoms. నేలసంకుంక a kind of long white flower.

సంపెట n. s. A sledge-hammer. సుమ్మెట. Dab. 233. తరమిసంపెట వెట్టు దగ్గిలినయట్టా.

సంప్రతి n. s. A syndic, a head accountant. పెద్ద కరణము. also used as an accountant in general కరణము.

సంప్రతి * adv. Now, at present. యిప్పుడు.

సంప్రతించుట v. a. To collate, compare, examine. సరిచూచుట.

సంప్రదానము * n. s. A giving, bestowing. In grammar, the Dative case. ఇవ్వడము, చతుర్థీవి భక్తియున్ను.

సంప్రదాయము * n. s. Rule, routine, method, doctrine, custom, system, practice. వంశపుతీ రు, గురుశరంశర చేతవచ్చినదియు. D. శరంశరా ప్రాశ్చర్యము, వాడుక.

సంప్రదాయము * adj. Traditional, customary systematic. వంశపుతీరైన, గురుశరంశరాగతమైన, శరంశరాప్రాశ్చర్యమైన, వాడుకైన.

సంప్రదాయముగా * adv. Systematically. వంశ పుతీరుగా, శరంశరాగతముగా, వాడుకగా.

సంప్రదాయశుడు * n. s. An upright or just man: who walks according to the rules of his caste. క్రమశుడు.

సంప్రయోగము * n. s. Association, relation, connection. మంత్రతంత్రాదియోజనము, సురతము,

SC. అన్విత్యి, సంబంధము, కార్యణము, వశీకరణాదికర్తము. RKD. M. III. 5. 319. సాన భోజన శయనాది సంప్రయోగమర్థి బతులకు మున్నెండునాచరింతు. సంప్రయోగమనగా ఆచరించడము. ib. III. 1. 6. సాధులకునసాధుశివావాసమునబాతుసంప్రయోగమగుటసందియంబె. సంప్రయోగమగుట, అనగాసంప్రాప్తమవుట.

సంప్రాప్తము * adj. Attained, obtained, gained, become, arrived, come. పొందబడ్డది, వచ్చినది, అనగాసంభవించినది. M. XIV. 4. 189. కలియుగముసంప్రాప్తమైనమీదట after the beginning of the iron age.

సంత్రీతి * n. s. Affection, kindness. విశ్వాసము, ప్రేమ. Sar D. 125. ib. 434.

సంప్రేరణము * n. s. Exhortation, instigation. బుద్ధి. బోధన. KP. 5. 244. దైవసంప్రేరణనడిగిన.

సంప్రోక్షణము * n. s. Ceremonial inspersion: sprinkling. Hollowing, opening. Cleansing, dedication, consecrating, lustration. మంత్రోదకమును విలకరించడము, దేవాలయాదులను పుతయోగశరణుకోవడమునకై మంత్రోదకమును విలకరించడము, విగ్రహాదులకు బీవశ్రుతిస్థ చేయడము. ఆవిగ్రహముపోతపోసిస్థిధముగావున్నదిగానియింకాసంప్రోక్షణముకాలేదు The statue is all ready and adorned but the spirit is not yet placed therein.

సంఫుల్లము * adj. Blown, expanded. వికసించిన.

శంబము * n. s. A thunderbolt. ఇరవ్వుదము, పిడుగు. Raja Sekhara. 1. 42. నిఖిలపాపాఘావనీంద్రశంబ.

సంబంధము * adj. Appertaining to, belonging to, connected with. చేరిన. కుక్కటసంబంధమైనటువంటిన్నిబకసంబంధమైనటువంటిన్నివెంట్రుకలు the feathers belonging to crows or cranes. ఆసంబంధమైన relating thereto.

సంబంధము * n. s. Connection, relation, relevancy, affinity. సంశర్కము, చుట్టరికము, చేరిక, కలియుక, పొందిక. వాడుసంబంధాసంబంధము లేనిచోట భోజనముచేసినాడు he dined with people with whom he had nothing to do. నీసంబంధమేనాకుకారాదు I cannot abide, endure, or bear this behaviour.

సంబంధి or సంబంధికుడు plu. సంబంధులు, సంబంధికులు * n. s. Connections by marriage. యి

వ్యక్తియొక్క కుటుంబము. ఆయనకు సంబంధము he is my kinsman. i. e. marriage is taken place between his children and mine. నా సంబంధముకు లై నయిద్దరు బంధువులు two officers of mine. ఆ మెమా సంబంధురాలు she is a connection of our's, she belongs to us.

సంబంధించుట * v. n. To be related or connected ; to have to do with. చేయుట.

సంబంధివాడు * n. s. A fisherman. ధీవరుడు.

సంబరము * n. s. Water. జలము. P. 1. 306.

సంబరము * n. s. A sort of deer. ఎర్రబింక పోతు. SC.

సంబరమింపుట Error for సంత్రమింపుట To be delighted. సంతరించుట. Pal. 30.

సంబరము n. s. Joy, delight. A festival, a merry making. కేళిక, ఉత్సవము. D. సంతోషము, తిరునాళ్లు.

సంబరారి * n. s. The slayer of Sambara; an epithet of Cupid. మన్మథుడు.

సంబరేణు or సంబరేణి చెట్టు n. s. A shrub. చర్మకము. H. 4. 12. or 14.

సంబలము * n. s. Provender or stock for travelling expences. దారిబత్తము. D.

సంబలము adj. Hired, lent. జీతమునకు వెట్టుకొన్న, అద్దెకు తెచ్చిన. A. 2. 109. ఆనతిబడిక్రీడండా రానా సంబలము తనదు ప్రాంతలమున స్థానికుడొ సంబలమున. టీ|| సంబలము, అద్దెకు తెచ్చిన.

సంబలము n. s. Wages, salary, hire. జీతము. N. 9. 73. Ila. 4. 17.

సంబలి or శంబలి * A procuress, a bawd. కంటెనకత్తె. SC. Vaiz. 4. 38.

సంబలి n. s. A paria. మాలవాడు. HD. 2. 1384 జడియుచు శంబలి శంబలియనుచు, బళ్ళము గా మెరసేటి తన మేనికుడు. HN. 4. 237. మాటిమాటికి మాసము వదిలుకొనుచు, జనుచు సంబలి సంబలియనుచునుంక, జాత్రులకు లుంకలకు వచ్చునంకడికిని. Charitr. 1. 2170. అచ్చు గాజను దెంచియ గ్రహంబుచొచ్చియల్లంత భూసురుల రాజు వి వెంసుచు శంబలి శంబలియనుచు, వంగుచు దొలగుచు వాడ వాడలను.

సంబలించుట v. a. To manage, furnish, supply. సమాహించుట, నిర్వహించుట, పోషించుట. P. 4. 197. అకటాయని వింధించుచులి కుచకుచో నిలువ సంబలించుట శుక్రము బిక్రము మలయానిల శౌభకము మదిదలది విసయ పాటవమున. టీ|| సంబ

లించుట, ప్రార్యతక. Harivamsam, uttara. 2. 60. పొడిచినంబగ తుండుగ న్నుదీరిన నెత్తురు గ్రక్తును సురి గయంత లోన న సంబలించుకొని పోకు పోకు మనియార్చుచు. Vema. 1370. సాధు సజ్జనులను సంబలించి నవాడు, ప్రజల సంతోషంబు పరచువాడు, కడనిశ త్రువులను కరుణాబుజివాడు, పాదకొన్న ముక్తి పరుడు.

సంబలిక or సంబల n. s. A wallet, a sort of purse, to hold chewing materials. i. e. betel leaf, areca nut and lime. అడవిము, వక్క లాకులు వెట్టుకొనే సీంబి. H. 1. 250. నాదొర యొద్ద సంబలి కెలండుచునుండు నతండు ధీరత. Paidim. 3. 45. దేవపూజావేది దిగినిసం బెలసూటికడుమించు తెలనాకు గములు నింది. A. 6. 94. సంబలనదిలింది తాంబూలదళపూ గ నివహంబు చాలం గనించునుంబు. D. Nava. p. 250.

సంబలులు See సంభలులు

సంబాగు, అనగా యేరు దా వేది. D.

సంబాధము * n. s. Difficulty, trouble, crowd, throng. ఇరుకు. D. సంకటము, భయము, సరక వర్త. RKD. పుత్తుడు, సంకట స్థలము, ఇరుకు స్థలము, మొదలైనది. SC. Lalit. 11. 34. అత్యంత నైస్య సంబాధం వేత్ర సం తాడనా శత్రై నివారయంతో వేత్రన్యాయ్య చలన శక్తయశ్యతం.

సంబాధము * adj. Narrow, contracted, impassable, impervious. Crowded. ఇరుకైన, ఒత్తుడు గావుండే, చొరడానకు అసాధ్యమైన.

సంబారము or సంబారు n. s. Spicery, condiments, curry powder. కూరలలో వేసే రసవర్ణము, ఆవలు మెంతులు బీలకర్ర మొదలైనవి. See సంభారము. సంబారంపు చింతకుండు tamarind mixed with spicery. H. 1. 113. మెంతి కూటు సంబారంపు చింతకుండులు బజ్జలు. S. 3. 148.

సంబారులు for సంభారులు n. s. A very fine sort of rice. కుసుమ ధాన్యములు. D. గరుడముక్తు సంభారులు Another kind. ఉత్తమమైనవద్దు. See సంభారులు.

శంబుకము * n. s. A bivalve shell, a conch shell, a snail జలశుక్తి, కప్పచిక్క. SC.

సంబుద్ధి * n. s. Oalling to. The vocative case. బిలవడము, ఆమంత్రణము, సంబోధనము.

సంబులు n. s. Slippers. పాదరక్షలు. Chenna. 4. 54. కాంబువైరి భక్తులకు కాయముచర్మము సుల్పి సంబులు తోసేయగ నాలు. ib. 4. 65. శుద్ధ్యన జాత

ములకును దీయతను చర్మముగొట్టిన సెల్వి మేలిసం
 బులూనరివియ్యునిన. *ib.* 69. 73. 80. మారుజూ
 డరవియించెడ చర్మముగోసిసంబులత్ భూతతుతి
 స్వరూపయనిబోటినిడగ్గరికృత్తియెల్వ గా. *BD.* 4.
 1155. అద్దంతుశంబులతిడుకొని శరశర సెకయ
 నవి శిశ్చక్తగణవ్రాతమునకు. *Pal.* 5. శంబుల
 త్ బట్టెకిచండివెంకాయ.

శంబూకము * n. s. for శంబూకము.

శంబూకము * n. s. A bivalve shell, a conch shell,
 a snail. Ground rice, soogee, grits. జలశక్తి.
 తండులకణే, నూకలు. *SC.*

శంబెట n. s. A kind of drum. వాద్యవిశేషము.
Pal. 81. విరుదుశంబెట్లపెంతులరవీరనాగగతులవా
 రునల్లడలగొల్వ.

శంబెల or శంబెలపెట్టె See శంబళిక.

శంబోధనము * n. s. Addressing, calling to. In
 Grammar, the vocative case. పిలవడము, ఆమం
 త్రణము, శంబుద్ధి.

శంభళి See శంబలి.

శంభవము * n. s. Birth, production. Cause, motive,
 origin. ఉత్పత్తి, శుట్టుక, హేతువు. *SC.* *Vish.*
 1. 9.

శంభవము * adj. Arising from, produced from,
 descending from. ఉత్పన్నమైన, ఉద్భూతమైన, కలి
 గిన. పాపశంభవము caused by sin.

శంభవించుట, శంభవిలుట or శంభవిల్లుట * v. n.
 To happen, occur. ప్రాత్రవవుట, శుట్టుట.

శంభవించుచేసుట * v. a. To bring about, cause,
 effect. ప్రాత్రవయ్యెట్టుచేసుట.

శంభవులు n. s. A superior kind of rice. శ్రేష్ఠమై
 నవడ్లు. *BD.* 4. 363.

శంభారము * n. s. Provision, preparation. Mul-
 titude, number, quantity, assemblage. శంభృ
 తము, గణము. *SC.* శంభారము, శంభారము, or
 శంభారు a mixture or provision of spices for
 seasoning. కూరలలోవేరేరసవర్ణము. *R.* *Bala.*
 తస్యాభిషేక శంభారాః దృష్ట్యాభార్యా ధతైక
 యా.

శంభావన or శంభావనము * n. s. Honor, worship.
 A present, reward, prize, gift. Vulgarly, Alms,
 money distributed among bramins. శిన్నానము,
 గౌరవము, పూజ, దక్షిణ. *Dab.* 235. వీరిశంభావ
 నత్ వృథలయ్యెగాని దానవుచేచావుతప్పజేచాలు.

శంభావనీయము * adj. Honorable, worshipful.
 శిన్నానించతగ్గ, గౌరవించతగ్గ, పూజ్యమైన. *B. X.*
 1. 35. శంభావనీయచరిత్రభీరువుబాల.

శంభావనీయుడు * n. s. He who is venerable or
 honored. పూజనీయుడు. లోకశంభావనీయులు
 All-honoured.

శంభావించుట * v. a. To receive, entertain,
 reward, honor, esteem, venerate. గౌరవించుట,
 మర్యాదచేసుట, శిన్నానించుట, (బహుమానముచేసు
 ట. *D.*) *Bobbili.* 2. 119. ఘోరాకారులుశోభితా
 ననులురక్షివీరశంభావించుటపారాన్నురుద్రిమృతి
 లెదురశంభావించుచుమిందిశృంగారంబైనహా
 రము. *G. XI.* 178. ఆతనివిద్యాజ్ఞానముమెచ్చిత
 నలోకులశంభావించడలచునెడ. *T.* 4. 182. గ
 ర్వాయక్తుడైయెవ్వరికా శంభావించుకజేసెనాగురు
 శిషిశంఖంబతిద్రోహియై. *Jānaki Raghavam.* 5.
 164. *M.* 12. 2. 411.

శంభావితము * adj. Honored, respected. బహుమ
 తమైన. Commonly proper, fit, suitable. యుక్త
 ము, విహితము. *TUR.* 10. 63. కాలననెండునార
 నీయకార్యములెల్లముగాగజూచి శంభావితమైన వి
 త్రమునపాయముశేయగ. *DRK.* 94. line. 7. జం
 భారివోశ్రంభశంభావితో గ్రదంభాళియైవైత్యవద
 ర్పభంగమున. *P.* 1. 83. బుధశంభావితమూర్తినిశ్రు
 లకశాపూర్ణుడు. టీ|| శిన్నానించబడిన. *ib.* 1. 340.
 ఇనశంశిత్వంభావితనయశాస్త్రకళాకోవిదుడు. టీ||
 రాజులయొక్కశిఖరచేతన స్తోత్రము చేయబడినమ
 వటి.

శంభావితుడు * n. s. He who is venerable or ho-
 nored. శంభావనీయుడు, పూజనీయుడు. *P.* 1. 231.
 ఆతివిశ్రయశంభావితుడైనానిజూచితలికైకా శ్రీతికా
 who is wonderstruck. *ib.* 1. 504. ధర్మశంభావి
 తుడెట్లగుకో who is charitable. *ib.* 3. 349. కా
 తూహలశంభావితుడై full of delight, joyful.
ib. 4. 140. అఖండసౌఖ్యశంభావితులై he who
 is happy, wealthy.

శంభాదణ or శంభాదణము * n. s. Conversation,
 discourse, talk. మాట్లాడడము.

శంభాదణచేసుట v. n. To converse, talk. మాట్లా
 డుట.

శంభు, శంభుడు or శంభువు * n. s. An epithet of
 Siva. రుద్రుడు.

శంభూతము* adj. Born, produced, arisen, sprung.
 జాతమైన, ఉత్పన్నమైన.

సంభృతము adj. * Gained, got. Possessed of. Filled, full. Supported. సంపాదితబద్ధ, నింజితబద్ధ, భరించబద్ధ Ellana. 4. 78. బలజాండాధారిసంభృతస్తంభంబు, దశకంధరనిచేతితమ్మ బంతి. A. 4. 337. సహస్రీబాహుండు ఆత్మయదోస్తంభసంభృతయస్సవిశ్వంభర.

సంభేదము * n. s. Breaking, splitting, bursting. బద్దలుచెయ్యడము. SC.

సంభోగము * n. s. Coition. రతి. Vasu. 6. 136.

సంభోగముచేసుట or సంభోగించుట * v. n. To copulate. సురతముచేసుట. UR. 4. 275.

సంభ్రమము * n. s. Passion, emotion, confusion. తొందర, తొట్రుపాటు, ఇష్టానిష్ట కార్యజాతస్థలత్వం, ఉద్వేగకార్యవ్యగ్రత, అత్యాదంబు. SC. ఉత్సాహము. N. 9. 201. సకలబంధజనంబుతోసంభ్రమమున. టీ. ఉత్సాహముతోడను.

సంభ్రమించుట * v. n. To be elated. హర్షించుట. H. 5. 87.

సంయమము * n. s. Humanity; the temper that shuns giving pain to others, gentleness. శరణిడాదినివృత్తి, చాలించడము. SC. తెల్లగాచాలించడము.

సంయమిని * n. s. The name of the capital of Yama. యమనికట్టరాము.

సంయమి * n. s. A hermit, or monk. ముని. Paidim. 3. 128.

సంయుక్తము * adj. Combined, joined, united. connected with, possessed of. సంలగ్నము, విశిష్టము, కూడుకొన్న, గల, సంయుక్తాక్షరము a double letter (l) as in లిల్లి.

సంయుగము * n. s. War, battle, combat. యుద్ధము.

సంయుతము * adj. Combined, joined, united, connected with. సంలగ్నమైన, విశిష్టమైన, కూడుకొన్న.

సంయోగము * n. s. Union, junction, connection. సంగము, సంసర్గము, రతి.

సంనాజితము * adj. Connected, joined, united with. సంలగ్నమైన, విశిష్టమైన.

సంరంభము * n. s. Wrath, rage, flurry, agitation కోపము, ఇష్టానిష్ట కార్యజాతస్థలతత్వం, తొందర, తొట్రుపాటు, భయము. SC. T. 5. 113. Lalit. 13. 18. KP. 3. 296.

సంరంభి * n. s. He who is enraged, or hurried, ఆగ్రహముగలవాడు, తొట్రుపాటుగలవాడు. A. 4. 93. కనివినకుండైచేరనగి యజ్ఞోపవీతంబుగానుకిచ్చి, కూర్చున్ననాదరింకక సంరంభియై. ib. 5. 54. భోజశ్రుయ త్రారంభ సంరంభియై.

సంరంభించుట * v. n. To burst out in rage or fury or pride. ఆగ్రహించుట, విజృంభించుట.

సంరక్షకుడు * n. s. A protector, trustee, patron, guardian. చాలకుడు, పోషకుడు. M. XV. 2. 154.

సంరక్షణ * n. s. Sustaining, support, maintenance, nourishment, guardianship. Charge, patronage. పోషణ, పాలనము, కాపాడడము.

సంరక్షణచేసుట or సంరక్షించుట v. a. To support, protect, maintain, patronize, rear. పోషించుట, పాలించుట, కాపాడుట, పెంచుట.

సంరావము * n. s. Sound, noise. ధ్వని.

సంరూఢము * adj. Budded, blossomed. అంకురితము.

సంరోధము * n. s. Impediment, hinderance. ఆటంకము, అభ్యంతరము.

సంరోధి * n. s. That which causes an impediment. విఘ్నముచేసేటిది. H. 2. 163.

సంరోధించుట * v. a. To hinder, impede, prevent. అడ్డగించుట, ఆటంకపరచుట.

సంలాపము for సల్లాపము * n. s. Discourse, conversation. సంభాషణ.

సంవత్ * n. s. A year. అబ్దము, యేడు.

సంవత్సరము * n. s. A year. వాసనము, యేడు.

సంవత్సరాది * n. s. New year's day. యుగాది.

సంవర్తము * n. s. A destruction of the universe. శ్రుశయము. M. XIV. 150. R. 5. 4.

సంవర్తకము * n. s. The plough of Balarama. బలరామునినాగలి. D.

సంవర్తిక * n. s. The new leaf of a water lily. తేతామరరేకు.

సంవశధము * n. s. A village. గ్రామము.

సంవాదము * n. s. Conference, converse, discussion. Contention, wrangling. సంభాషణ, కలహము, తర్కించడము. A. 4. 81. ఆభిముఖ్యంబుసంవాదాత్మమాణ్యంబను న్నాయంబునంగాని శ్రుట్టమియును. ib. 3. 19. ఛాండీకృతజనకసంవాదంబువినుమనియిట్లనియె. P. 3. 254. ఆనారబ్రహ్మరాక్షసులసంవాదంబు, జయసిద్ధికింబోలె మేఘవర్షవిరజీవి

సంవాదమునకుని ములకల్యాణము సేయునని విన్నవించిన.

సంవాదించుట * v. n. To converse, talk together, wrangle. సంభాషించుట, కలహించుట, తర్కించుట.

సంవాహకుడు * n. s. An attendant who sham-pooos or rubs down the limbs. అంఘ్రకుడు, పుట్టపిసికేవాడు.

సంవాహనము * n. s. Handling, rubbing, pressing the limbs. అంఘ్రకునము, పుట్టపిసికడము. Siva Samayanca. 13. 22.

సంవిత్తు * n. s. Wisdom, understanding, intellect. బుద్ధి. D. BD. 2. 191. L. 13. 1.

సంవీతము * adj. Surrounded, enclosed, encompassed. ఆవృతము, ఆవరించబడ్డది. SC.

సంవీతము * n. s. The sacerdotial thread is so called when hung round the throat. హారవల్లంబితయజ్ఞాస్త్రము, పేరు గావేసుకొన్నజంఘము. SC.

సంవృతము * adj. Covered, concealed, encompassed. Vested with. సంయుతము, చుట్టుకొబ్బడ, కట్టుకొబ్బడ. T. 2. 175. హారవల్లంబితయజ్ఞాస్త్రము. స్వర్గశట్టణము. P. 1. 532. ఘనసంవృతమైగనుశట్టణము. ib. 5. 46. పురుషప్రాకృతిధానసంవృతసంబన్ధిర్గతాలంబజ్జరతంకస్యై. టీ చుట్టబడినటువంటి.

సంవేగము * n. s. Hurry, haste. త్వర.

సంవేది * n. s. He who knows. యెరిగినవాడు, తెలిసినవాడు. M. IV. 5. 21. రహస్యసంవేది.

సంవేదితము * adj. Made known. తెలియచేయబడ్డ.

సంవేశనము * n. s. అనగా, రతి, సంపర్కము.

సంవ్యాసము * n. s. An upper garment, vesture, cloak. ఉత్తరీయము, పైబట్ట. S. 3. 408.

సంశక్తుకుడు * n. s. A picked man or soldier, one of a select band ; sworn never to recede, and stationed to prevent the flight of the rest, a brother in arms. W. శకుభంకృత్యా యుద్ధాదనివర్తినీ. SC. గూరుడు. M. IX. 1. 14. ib. VIII. 2. 321.

సంశయము * n. s. Doubt, uncertainty, suspicion. సందేహము.

సంశయించుట v. n. To doubt, suspect, hesitate. సందేహించుట, అనుమానించుట.

సంశ్రయము * n. s. A refuge, asylum, protection. ఆశ్రయము. D. శరణము, అణలంబనము. H. 2. 125. శివ్యజరాజసంశ్రయమహాస్పదవీలశౌఖ్యకకు బంధనయముబ్రాక.

సంశ్రయించుట * v. a. To flee to, appeal to, resort to, seek protection. శరణజొచ్చుట, ఆశ్రయించుట, అవలంబించుట.

సంశ్లేషము * n. s. Embrace, union, connection, junction, coalescence. ఆలింగనము, సంఘము, సంఘి, కలియక.

శంశ * n. s. Praise, flattery. స్తోత్రము. D.

సంశక్తము * adj. Near, adjoining, connected or endowed with. అవ్యవహితమైన, ఉపేతమైన, సంలగ్నమైన.

సంశక్తు * n. s. An assembly, meeting. శబ్ద. D.

సంశక్తుకులు Error for సంశక్తుకులు.

సంశరణము * n. s. A highway. Going, the progress or march of troops. రాజమార్గము, అసంబాధచమూఠి. సంసారము, పురనిర్గమము, రణారంభము, పురద్వారము. SC. P. 4. 451. సంశరణేతరవిత్తు. టీ సంసారమునకు అన్యమైన మనసుగలవాడు.

సంసరించుట * v. n. To be born. జన్మించుట. A. 3. 95. సనందనాదులును ప్రాశ్చ్యాత్కల్పంబులసంసరించుట భావనాబద్ధతే.

సంసర్గము * n. s. Union, connection, intercourse. సంశ్లేషము, సంఘము, మైథునము.

సంసారము * n. s. The world, the mundane state. Domestic life, secular condition. A family, household. సంస్కృతి. (పెండ్లాము బిడ్డలతోనుండడము. D.) వానికి సంసారము తప్పిపోయినది he has lost his wife. సంసారము లేనివాడు one who has no wife or children. సంసారతాపత్రయములు family cares. సంసారమును నడిపించుట, సంసారమును సాగించుట to support a family. A verse says అనా దావిహాసంసారే, దుర్వారైమకరభవజై, కులేన కామినిమాతె కాజాతిశరీకల్పనా.

సంసారముచేసుట v. n. To keep house. కాపురముచేసుట. (Met.) to cohabit.

సంసారి * n. s. A householder, the head or master of a family. A secular person as contradistinguished from a solitary recluse గృహస్థు, గృహస్థు. ఆపూరితంసార్యు the inha-

bitants (కాపులు) of the village. సంసారి the good woman. కులస్త్రీ. BD. 5. 176.

సంసిక్తము * adj. Wet, humid. రక్షిసిన. M. X. 1. 225. రక్షిసిన క్షమైన గారాలమున.

సంసిత * adj. Said, declared, praised, celebrated. చెప్పబడ్డ, ప్రోత్సముచేయబడ్డ.

సంసిద్ధి * n. s. Nature. Perfection, completion, accomplishment. తెచ్చి గాలింబడము, స్వభావము. D. చేకూరడము. Sar D. 640.

సంసిద్ధుడు * n. s. He who is perfect or accomplished. సంపూర్ణుడు. P. 3. 35. విశ్రుతగుణసంసిద్ధుడు.

సంస్మృతి * n. s. The world, the mundane state; a domestic life, secular condition, a family, household. సంసారము. M. XII. 6. 212. Swa. 1. 33.

సంస్మృద్ధము * adj. Connected, united, as relations after division of property. సంయుక్తమైన, సంకల్పమైన, చేరుబోయిన తరువాత కూడా కాపురము చేస్తే.

సంస్మృష్టి * n. s. Union, connection. Voluntary reunion of relatives after division of property. చేరుబోయిన తరువాత మళ్ళీ కూడా కలిసి కాపురము చేయడము.

సంసేవనము * n. s. Waiting on, serving. పరిచర్యచేయడము, ఉపాసనచేయడము. M. XII. 5. 354.

సంసేవితము * adj. Worshipped, waited on, served, attended. పూజితమైన, ఉపాసితమైన.

సంస్కరించుట v. a. To burn a corpse. దహనముచేసుట (బాగుచేసుట. D.) DRAn. 392.

సంస్కారము * n. s. The power of memory, faculty in general. Concatenation of ideas. A purificatory rite or ceremony; burning on the funeral pile; purification. అనుభూతార్థసంస్కృతి. SC. గర్భాధానవివాహాంతమైన కదియున్న, దహనము, కాల్యడము, శోధించడము. పన్నీరుపుచ్చులు సేయుట వలన గాబట్టిలో వేలి అన్ని సంస్కారము చేసి దించుతున్నారు they put the roses in a still filled with water, and by the application of fire make rose-water. ఆశవమును సంస్కారముచేసి వేలివారు they burned the corpse.

సంస్క్రియ * n. s. Funeral ceremonies; as burning the dead body; any purificatory rite. దహనము, ఉపసయనాది. R. 5. 247. హుతవహుసంస్క్రియవశిష్టి.

సంస్కృతము * adj. Purified, exquisitely wrought, polished, refined. పరిష్కృతమైన.

సంస్కృతము * n. s. The Sanscrit (or Classick) tongue. దేవవాణి, ఆద్యభాష.

సంస్తంభనము * n. s. The epithet of a magic arrow which arrests the progress of an enemy. శత్రువును మాన్పరచే ఆస్త్రవిద్యము. T. 5. 113.

సంస్తంభించుట * v. a. To make firm, or rigid. స్థాపించుట, నిర్ణయించేసుట. KP. 3. 251.

సంస్తవము * n. s. Praise. Acquaintance, intimacy. పరిచయము, ప్రోత్సము. T. 4. 223.

సంస్తవకారి * n. s. He who praises. ప్రోత్సముచేసేవాడు A. 4. 15. సంస్తవకారిముని ప్రోమునామ గానంబెసెనె.

సంస్థానము (or vulgarly సేవస్థానము) n. s. A state, a government, dominion. రాజ్యము, సీమ. మైసూరు సంస్థానము the Mysore government. సంస్థానాధికారి, సంస్థానికుడు n. s. A sovereign or ruler. రాజ్యాధికారి, శ్రీభువు.

సంస్థాపకుడు * n. s. A founder, author. కల్పించినవాడు, యేర్పరచినవాడు.

సంస్థాపనము * n. s. Placing, fixing, establishing. నిర్ధారణచేయడము, స్థిరీకరణము.

సంస్థితి * n. s. Abiding, being, residing with. ఉండడము. Mandha 3. 10. గురుకుచకుంభసంస్థితికి గూడెను రంబున నాలవాలము.

సంస్థితుడు * n. s. He who dwells in. ఉండేటివాడు. Suta Samhita. 5. 55. వేదాంతభావసంస్థితుడౌ దావి మహేశుండు he who resides in the scripture.

సంస్పర్శ * n. s. Touch, contact, feel. తాకడము, సమీక్షనము. Vema. 402.

సంస్పృశించుట v. a. To touch. తాకుట. B. X. 225.

సంస్పృష్టము * adj. Touched తాకిన, అంటిన.

సంస్పృహ * n. s. Wish, desire, inclination. నిండాకాశ, వాంఛ. BD. 4. 1349.

సంస్ఫాలనము * n. s. Slapping, dashing. చరచడము. Pariz. 2. 105. ized by Google

సంస్మరణ * n. s. Recollection, remembrance
తలచడము.

సంస్కృత్య Error for సమస్య n. s. Part of a stanza
proposed by one person, to be completed by
another, as a trial of skill. కవిపరీక్షకోసము
చేసేద్యపాదము.

సంహతి * n. s. A flock, assembly, heap, collec-
tion. సమూహము, రాతి.

సంహననము * n. s. The body. Rubbing the limbs
శరీరము, పుళ్లపిసకడము. వజ్రసంహననము, అన
గారాయివంటి శరీరముగలవాడు.

సంహించుట * v. a. To kill, destroy. చంపుట.

సంహారము * n. s. Destruction, annihilation, kill-
ing. నాశము చేయడము, చంపడము.

సంహిత * n. s. A peculiar arrangement of the
Vedas into short divisions; a collection or
compilation of hymns or prayers or legends
extracted from a purana. శాఖ, పేదపరిష్కృతవా
క్యవిన్యాసము (శాస్త్రము, వేదైక దేశము. SC.)

సంహితము * adj. Collected, joined. సంఠితమైన,
సంయుక్తమైన.

సంహృతము * adj. Destroyed. హతము చేయబడ్డ.
M. XVI. 1. 75. ఆభిలజనములు సంహృతమయ్యె
నచట.

సంహృతి * n. s. Destruction, loss. సంహారము.

సంక్షిప్తము * adj. Abridged, contracted.

సంక్షుభిత * adj. Frightened, alarmed, afraid. బె
దిరిన, భయపడ్డ. KP. 3. 87. ఆప్వడుచాలసం
క్షుభితయై.

సంక్షేపము * n. s. Abridgement, compendium.
సంక్ష్రహము.

సంక్షేపము * adj. Abridged, contracted. సంక్ష
హమైన.

సంక్షేపముగా * adv. Concisely, briefly. సంక్ష్రహ
ముగా.

సంక్షేపించుట * v. a. To abridge, contract. సం
క్ష్రహము చేసుట.

సంక్షోభము * n. s. Agitation, emotion. కదలడము,
దుకిఖము, వ్యసనము.

సంక్షోభించుట * v. a. and v. n. To grieve, sorrow,
to be excited, disturbed, agitated. వ్యాకులపడు
ట, చలింప చేసుట, కలతపరచుట. K. P. 3. 167. వలి
గుబ్బుపాలిండ్ల నిలువకట్టట్టు సంక్షోభించు కయ్యడ
కొంసుతోడ. M. XII. 1. 40. రాజులెల్ల సంక్షోభిం

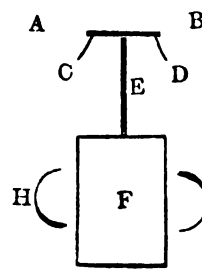
దికూడుకొని. Vish. 2. 324. వారిభిసంక్షోభించి
మహారథను మోడ. N. 2. 353. సురలుండై త్వ
లు మేరమారితను సంక్షోభిం దిగుర్నవ్వుము హరి
యించంక. టీ|| తన్నుని క్తి లీకలత బెట్టి.

సంక్షోభితము * adj. Agitated, disturbed, grieved.
భిన్నాభిన్నము చేయబడ్డ, వ్యాకులపరచబడ్డ. T. 1.
pref. 5. సంక్షోభితాంభోదముల్.

శకము * n. s. An epoch or era, particularly the
era named after శాలివాహనుడు. A reign, the
period of a king's rule. సంచత్వరశంభావిశేష
ము, యేటబడి. వానిశకము ముగిసినది his reign is
past, his days are ended.

శకటము * n. s. A cart. The bishop at chess.
బంకి, చదరంకములో పుంపై ఆసనీ కాయ. శకట
పూహము the "cart-evolution," i. e. troops
arranged in the form of a cart. Thus the

yoke AB is the covering
line of skirmishers. CD
(the pegs) flanks of the
same. E (the pole) the
line of communication
with F the column; of
which H H, the wheels,
are cavalry covering the
flanks. This is an evolu-
tion strictly according to
military rule.

శకటరేఖ * n. s. The name given to అంకి the letter
R, also called బంకి రేఖ as its shape is compared
to that of 'a cart.'

శకర్త కక్రియ * n. s. An active or transitive verb
కర్తనాపేషితమైన క్రియావాచకపదము.

శకలము * n. s. The aggregate, or whole. సమస్త
ము, అఖిలము, యవత్తు.

శకలము * adj. All, entire, whole. సమస్తమైన,
అఖిలమైన. శకలకార్యమందున్న in every act.

శకలము * n. s. A part, a portion, a piece. తునక.
D. HD. 2. 103.

శకాబ్దము * n. s. A year of an aera. పుకశకములో
పుకశంచత్వరము.

శకారము * n. s. The letter శ; sometimes a con-
traction of the word శక్యము.

శకి (vocative.) Friend! madam! my dear! my
girl! శకియ అనే శబ్దమునకు సంహోధన. Ut. R.
4. 274. శకి, నాతనుజునకు సుపుసలివైకోడంట్రిక
మెళుదు సేసితి.

శక్తి, శక్తి or శక్తి n. s. An artificial bird, the figure of a bird. కృత్రిమశక్తి, క్రియవిత్. ABA. 2. 173. కృత్రిమవిహంగ మొప్పుశక్తి నెయనంగ. Zacc. 7. 43. నెలపు తేర్చుడు చున్న మొలక చన్నుల చెన్నులం గారు శక్తి నెలభంగ మెరయ. ib. 8. 74. జిందొలకా డు తేనగ తువీ మై డు చూపులు మొదలు చుక, శక్తి న లవంటి చన్నుగ వజక్ వట్టిలు మేలు వెట్ట గా. Vasu. 6. 111. తెలిము త్రియంపు బుల్కి నెలకూక లంగలక లన్ను సు మోహన శయ్యను న్నెడక. టీ|| శక్తి నెల, కీచు విత్తల. N. 9. 482. శక్తి నెల తలగ డత్ చచ్చు దైనను తో నక వకవత్ గొణు సు పాపుర తు జోడ్డు. టీ|| శక్తి నె లతలగ డలు, ఒత్తే తుండ్ కుండ్ అనే టిట్ కి విత్తలుం దిసి దిండ్లు.

శక్తి సంపుటులును, అనగా కనకాక్షి గూబ. D.

శక్తి నము n. s. ఆనగా శక్తి నము. D.

శక్తి నలమంచము or శక్తి నెలమంచము n. s. A bedding formed on a frame of wood, having orifices covered with perforated brass buttons that make a whistling or squeaking sound గలకల తట్టె మంచము. D. says కోళ్లు బొమ్మలు గా చేసిన మంచము. Swa. 6. 3. యాగ వ్రాలిన నందం డ నెలుగులా శి సునటి శక్తి నలమంచములు. H. 1. 73. చుచ్చుల రవిం దిన విల్ల కోళ్ల నందమా శక్తి నెల తట్టె మంచమున. T. 3. 131. చప్పర కోళ్ల మంచము శక్తి నెల పాన్పు తలగ డ బటు చు విల్లలును. Naish. 7. 174. ఒక చో శక్తి నెల గలకల మంచము. ib 7. 223. కులు కు తెలుం గులం గలని శక్తి నెల కీటక రుపు చప్పిట్ల వి చ్చు సేయ.

శక్తియ n. s. A female friend. చెలికత్తె. D.

శక్తి లింతుట v. n. To neigh. గుర్రము చూచా పారవ ము చేసుట. D.

శక్తి లింత n. s. A neigh, neighing. గుర్రపు చూచా. D.

శక్తి కుంఠము * n. s. A bird. శక్తి. Raja Sekhara. 1. 11. ఉద్యచ్చ కోర శక్తి కుంఠా శ్రి.

శక్తి కుటు or శక్తి కుటు n. s. An average. సరా సరి.

శక్తి కునము * n. s. A bird, an omen or augury, chiefly derived from the flight of birds. Vema. 1114. మంచి శక్తి కునములను మొంది పెండ్లి యాడ.

శక్తి కుని * n. s. A bird. శక్తి.

శక్తి కులము * n. s. A fish.

శక్తి కులి * n. s. A fish. వేడి శక్తి. Swa. 5. 62.

శక్తి క్రచ్చంబుగా adv. Without reserve, entirely. శక్తి క్రచ్చంబును, యేమీ దాచకుండా, యావత్తున్ను. Sar D. 539. సీకు శక్తి క్రచ్చంబుగా గజెప్పెడ.

శక్తి క్ర, శక్తి క్ర, శక్తి క్ర గా adv. Rarely, seldom, scarcely. యెప్పుడై నా సెకమాటు. D. అరుదు గా, అశరూపముగా. అశక్తి క్ర Incessantly.

శక్తి క్ర * n. s. Faeces, ordure. శురీషము, మలము. శక్తి క్రము * adj. Attached, joined, in contact with. లగ్నమైన.

శక్తి క్రము * adj. Able, capable, strong, powerful. శక్తి క్రమైన, దృఢమైన, నిశ్చలమైన.

శక్తి క్రత * n. s. Ability, power. బలము, సామర్థ్యము.

శక్తి * n. s. Ability, power. A goddess; the personified energy or wife of a god సామర్థ్యము, శ్రాణ, బలము, చేదయము. శక్తి పూజ worship of female demons, magic. KP. 3. 100. (శక్తి, అనగా పారశ్రమీ దేవి. D)

శక్తి క్రు * n. s. He who is able, strong, capable. శక్తి క్రుడు, బలవంతుడు.

శక్తి క్రు * n. s. Flour. పొడిపిండి. D. M. XIII. 4. 106. ib. XIV. 4. 251. 252.

శక్తి క్తి * n. s. The thigh. ఊరు, తొడ. SO. శక్తి క్తిమా లము the root of the thigh. Ananda T. 13. 21.

శక్తి క్తిము * adj. Possible, practicable. సాధ్యమైన.

శక్తి క్తి గోషము * n. s. The insect called a lady bird. ఇంద్ర గోషము, ఆరుద్ర పురుగు, చంకమా మపురుగు. Pariz. 3. 102. పాదకనూత నాంబుధ రవంజీవి మక్త మరంధవర్ష శింపాదిత శక్తి క్తి గోషము లభావము సెందుచు.

శక్తి క్తి ధనుస్సు * n. s. The bow of Indra, the rain bow. ఇంద్రాయుధము.

శక్తి క్తి భవనము * n. s. The abode of Indra. i. e. heaven. స్వర్గము.

శక్తి క్తి క్రుడు * n. s. An epithet of Indra, ఇంద్రుడు.

శక్తి క్తి ము Error for శక్తి క్తి ము Half.

శక్తి క్తి or శక్తి క్తియ * n. s. A female friend. చెలియ, చెలికత్తె.

శక్తి క్తి యు * n. s. A friend, fellow, companion, playmate. స్నేహితుడు. D. Lalito. 8. 2. Vema. 342. తామర శక్తి క్తి యు Lover of the lily, an epithet of the sun.

శక్తి క్తి యము vulgarly శక్తి క్తి య * n. s. Friendship, unanimity, good terms. స్నేహము.

శక్తి క్తి యుడుట vulgarly శక్తి క్తి యుడుట * v. n. To be reconciled, agree, come to terms. అనుకూలత డుట.

శుక్లశుక్లము * n. s. A pious sudra. శుదాచారముగలశుక్లము.

శజ్జ * n. s. Eating together. శుభాభోజనము, కూడాతినడము.

శజాతీయము * adj. Of the same tribe, of the same species, alike, similar. అదేకులమైన, అదేజాతిమైన, అదేవృత్తిమైన. Lalit. 3. 7. ప్రాప్తానశుశజాతీయాంశ్రువదాంయదిగచ్ఛతి.

శజీవము or శజీవి * adj. Having life, living, alive. శప్రాణమైన. Lalit. 7. 7.

శజీవుడు or శజీవితుడు * n. s. He who is alive. ప్రాణవంతుడు. మాతంత్రి శజీవుడై యున్నప్పుడు when my father was living. ఆతడు శజీవుడైయుండినట్లుకు as long as he lived. వాండ్లు శజీవులైవున్నారు they are now alive, they are still surviving. BD. 4. 308. చెచ్చెరనతని శజీవితుంజేసి.

శజ్జ or శజ్జన n. s. A bed, couch or sofa. A box worn at the necklace, containing the lingam. A long basket woven of cocoanut leaves to hold flowers, fruits &c. (శజ్జ, అనగా శయ్య, బుట్టయు. D.) లింగకాయయున్న శజ్జకట్టు n. s. The bed-room వడకటిల్లు. BD. 3. 258. అనంతరమనేయమగుశజ్జకట్టు. M. XIII. 2. 302. అతడు శజ్జజేరియధిపుతోనియ్యెన నిద్రబోయనేను నృకువరణ్య. BD. 6. 1856. వెంపుననిండ్రనిలంపులింగంబునింపారశజ్జయందితిగార్పె గాదె. H. 5. 109. శరీరేణోడిశజ్జబలుశందిశితానుతలింగవశ్రు)ముల్ BD. 3. 1392. వెంపారిచాలసెప్పెడుబిల్వశుక్రి, నలిదీటుగొనగోసేతలశజ్జజేసి, యలరజంజరువెంట్రికలమొడదాల్చి. ib. 4. 257. తావిహంపిరిగొనితనరువుచ్చములు శజ్జనిండగగోసిశింధ్రమంబలర.

శజ్జలు * n. s. A kind of grain. (Holecus spicatus) గంపెలు. D. A. 4. 5. శజ్జకవణంపుమేపునం. టీ|| గంపెకూటిమేపుచేతను.

శజ్జము * adj. Prepared, got ready, armed. శస్త్రుద్ధమైన, సిద్ధమైయుండే, కవచాలంకృతమైన.

శజ్జనము * n. s. అనగా కంతుకోట, అలంకరించడము. D.

శజ్జనత్వము * n. s. Magnanimity, goodness. శభ్యత్వము.

శజ్జనుడు * n. s. A respectable man, a good man. శుభ్యుడు.

శజ్జరసము, శజ్జాకారము or శర్జరసము n. s. Resin, the resinous exudation, of the sāl tree. యక్షుధూకుము.

శజ్జాకారము n. s. The resin, or exudation, of the sāl tree. శర్జరసము, యక్షుధూకుము. (శజ్జశర్జరము. D.)

శజ్జాటు, అనగా శత్రు. OG.

శజ్జారము n. s. A stall or stable for an elephant. తాణు, యనుగనుక స్వేచ్ఛోలు. Ila. 3. 163. మచ్చికమాటలమెచ్చురులాటంపిననశజ్జశజ్జారముననుజేర్చి. టీ|| శజ్జారము, అనగా కట్టుముట్టు.

శజ్జితము * adj. Armed, accoutred, dressed, duly prepared, got ready. కవచయుక్తమైన, కృతవేషభూషణమైన, శుర్యసిద్ధముగావుండే.

శజ్జితుడు * n. s. He who is prepared or ready. శుద్ధియు. T. 1. 55. శజ్జననాదిముధావనశజ్జ. టీ|| శజ్జ, ఆయత్తమైనవాడా.

శజ్జము * adj. Strung (as a bow,) having a bow-string. అల్లగల. శజ్జకాస్తుకము a stringed bow. M. VIII. 1. 61. Lalit. 12. 40.

శజ్జాకారము n. s. Error for శజ్జాకారము.

షట్ * adj. Six. ఆరు. షట్కర్తములు the six acts. i. e. అధ్యయన, అధ్యాసన, దాన, ఆదాన, యజన, యాజ్ఞములు. షడక్షరమంత్రము a spell which has six syllables. Padma. 7. 229. షడ్గుణము sixfold, six times as much. ఆరంతలు. One verse says సాహసంషడ్గుణంచైవ. షడ్గుణములు, అనగా శుంధి, కలహించడము, దండెత్తడము, యుద్ధానకు శవయముచూడడము, భేదముపుట్టించడము, బలవంతులైచేడట్టడము.

శట n. s. An untruth, lie. Trick, intricacy. అబద్ధము, మాయ, చిక్కు. శటవటమాటలు, అనగా జల్లమాటలు boasting lies or idle talk. Caluvai. 184. అతడు వచ్చుటనుటలపైయెప్పులార. Vema. 3. 136. ద్రోహముద్దినైన దొంగరికమునైన, శటలనైనసాహసుములనైన. H. 3. 203. మారుడు శటలంబెట్టంగ. L. 7. 274. విటవిద్యదిరిగెతివిద్యాధికునకు, శటవటమాటలు శుభాజంబులనిన. ib. 4. 284. చాలింకరాదెయాశటవటమాటలేలకలికెదపుమేమెరుగనియదియె. Pariz. 3. 33. శటలివిమానరోహి.

శట * n. s. Clotted hair, a mane. (జడ, కేశరము, శమాహము. D.) జూలువెంట్రికలు.

శటిక * adj. Accompanied with a commentary.

Explained: " with notes." శవాభ్యాసమైన.

షట్టము * adj. Six ఆరు.

షట్టదము * n. s. A bee, the large black bee. ఆళి, భ్రమరము.

శతము * adj. Wicked, depraved, roguish. దుష్టమైన, చెడ్డ, కుటిలమైన.

శతత or శతత్వము * n. s. Craftiness, deceit, wickedness. ధూర్జత, దుష్టత.

శతన * n. s. Jealousy, envy. అనూయ.

శతించుట or శతియించుట * v. a. To abuse, revile. దూషించుట. Bhanumut. 3. 28. ఆతనిభటులునువాగార్షణులనుశతింపికదియిరి.

శతుడు * n. s. A cheat, a rogue, blockhead, rascal. A fool. ధూర్జుడు, కుటిలుడు, జడుడు, మూఢుడు. BD. 5. 1147.

శడకుడుకలు * n. s. A kind of cakes. పుకపిండ్లివంట. See శడికుడుకలు.

శడలించుట or శడలచేయుట v. a. To untie, unloose, take off. వడలించుట, విచ్చుట, తీశిచేయుట. Bhanumati. 4. 142. విభుండుపైటశడలించుంజొచ్చె. T. 2. 91. రైకశడల్పి. ib. 4. 143. నూపురముల్ శడలించి. టీ|| అంచెలుతీశిచేశి. Dab. 74. కడుభక్ష్యభోజ్యముల్ కడబోవద్రోవి, శడలకకసుగాయచవిగోరినట్లు, ఘనరాజ్యసౌభాగ్యకలితులవిడచి, వనితనీవచ్చునేవనిపాఠులకు.

శడలుట v. n. To become slack, or loose, to fall off. శిష్టుట, వడలుట. (ప్రీతిపోవుట. D.) ఊడుట, జారుట. R. 1. 161. యాస్వదిత్కాంత, నికటవనాగజీర్ణతర్ణవిద్రవరిస్తారకటలిశడల. BRY. 3. 376. మేఘుల్ శడలితుడగ, R. 4. 160. శడలెద్దభనివి. Bhadra Pari. 3. 297. రమణుడిటుపాస్సుచేర్చిననుమతం భ్రమతంబవంతి మదిముడిశడలంగ్రమమునదనంతనంతంబాసుముడిరవికెముడి పొకముడియైశడలె. Chandra R. 3. 155. చంద్రలేఖయుముఖకాంఠిశడలి.

శడల్పుట Contraction for శడలించుట v. a. To untie, unloose, to open as the eyes. వడలించుట, విచ్చుట. Calahasti. 4. 14. వెరగందిరెప్పలుశడల్పకతారకయోగమార్గదశానరతులట్లకస్సెనగనాసిరి.

షడననుడు * n. s. The six faced. A name of Kumāraswami, the Hindu Mars. కుమారస్వామి.

శది n. s. Infamy, slander, reproach, censure, blame. దూరు, అశవాదము, దూషణ. (రవ్య, శ్రుసిద్ధియు. D.) HD. 2. 1934. కూడుగూరకుశిడిగొట్టకయడనియున్న మాటలుమానియారకవచ్చి. టీ|| శుశిగొట్టక, అనగాదూరుపెట్టక. BRS. 276. ఖలుడగురక్కనుచేపడినిలుచుట జనులాడుశిడికినిలయమనైకె, జెలుపునిభాసనయక్షుడబలవిడిచిబాణములు ప్రాకట్రతికెడనకటా. Vish. 6. 38. వానిపుడాదిగాదివివర్ణముతద్దయగోషింబినారీశినికునేలజగమింతయునికవక్రీతిశాయగ. S. 2. 34. శుశికొడిగొట్టలేని కనుచాటుమెలంకువ తీగబొంట్లకుకకడుపులుదించ. P. 1. 747. కనినాడపునినాడపుచనునేనామిదనిట్టిశిడిమోతుంగ. టీ|| శిడి, రవ్య, అనగాఅశక్తి. L. 6. 149. శుర్వభక్తుకుడనుశుశినిజిసి. BD. 5. 177. జగములలోరత్రశుశివచ్చేసికు. DRV. 844. line 13. జనలోకవిభుడంతశుశివిత్తమున, వనటబొందుచునెల్ల వారిశిద్దొలిపి.

శది for చది n. s. Noise, clamour. చప్పుడు.

శడించుట v. a. To pound, or beat rice. దంచుట.

శడింపుట్రాలు n. s. Rice properly beaten. దంచుదువియ్యము. A. 6. 95. బ్రహ్మచారిభుజుంబుమాత్రకుశడింపుట్రాలు. టీ|| దంచినవియ్యము.

శడింపులు n. s. Rice beaten. వియ్యము.

శడికియలు or శడికెలు n. s. plu. Leashes for dogs. కుక్కలమెడపట్టెతాళ్లు. OG. BD. 5. 1391. శడికెలదుయ్యడుసారమేయములు, నడరనంకముపోలెవిడిపించుకొనుచు.

శడికుడుకలు n. s. A kind of cakes. అపూపవిశేషము. H. 1. 118. వెన్నమెరుంగులు, నిడికుడుకలు, శడికుడుకలు, ముత్తెల్లవిచ్చులు.

శుశిశస్త్రు adj. Celebrated, famous, renowned. శ్రుసిద్ధిగల, పేరుబడ్డ. BD. 1. 230. జంగమకోటిశుశిశస్త్రుదాసి. ib. 3. 438. శుశిశస్త్రుశివభక్తిసాధాగ్యమహిమ. ib. 4. 544. శుశిశస్త్రుశరణుండుశంకరదాసి. M. IV. 3. 146. మనవలలుండులాతనబంటుతనమున జనులెరుంగశుశిశస్త్రువాడుమందిమంగుదామ గ్రంథియశుశుంగ్రామకెలిగాధకాతుకుండు. Charitra. 165. శుశిశస్త్రులింగశ్రునాదులుభువిని. M. IV. 4. 16. నేయ్యనుభుజశక్తియుంగలిగిరాశికినెక్కినసూర్యుని మైసని శుశిశస్త్రునేరైరబృహస్పతికుంగలదంబుజాననా. L. 9. 53. శుశిశస్త్రుశివభక్తిజనహితకరుడు. M. XII. 2. 303.

శౌర్యాదిగుణముల శ్రుతిసన్నయా క్షయోధుల బెల్లమ
ర్యుటయలఘునీతి. BD. 4. 1652. అటమున్నుజేయు
లింగార్చనములకు నిలయొడలేకున్న నెట్లకోయన
చుశ్రుతిసన్నులింగవశరముల జేసి, తోడశ్రుసాదం
బుగుడుచునంతకును.

శదుగులు n. s. plu. The joints of the hip. కటి
యొక్క కీళ్లు. D.

షడ్జము * n. s. A shrill musical tone like the
peacock's cry. The fourth or middle note
(tenor) of the Hindu gamut. శ్రుత్తుశ్రుత్తుముల
లో సెక్ శ్రుత్తుము. D.

శ్రద్ధ n. s. Honor, regard. లక్ష్యము, గౌరవము.
Vish. 5. 102. లోకులేనియుకొశుద్ధలు సేయసె
ల్లక. S. 1. 487. శ్రద్ధయొనర్చకవ్వలపిసాసమువం
టిగరాసుగూడె.

శ్రద్ధ adj. Regarded, honored. గౌరవమైన. M. XII.
4. 416. శరకు సేయవనుచుశ్రద్ధమాలలుగొన్నియా
డినంత సేవియయ్యెనిండ్ర.

శ్రద్ధకుడు for షడ్ధకుడు plu. శ్రద్ధకులు n. s. Two
men who marry two sisters are *Shadhucaas* to
each other. తోడియెల్లుడు. D. ఒకతల్లికూతుండ
ను పెండ్లాడినవాండ్లు. తనశ్రద్ధకుడైన రామస్వామిని
శుంపి నాడు he sent Ramaswami who had mar-
ried his wife's sister. వీండ్లు శ్రద్ధకులు these two
men married two sisters. వీండ్లుముగ్గురు శ్రద్ధకు
లు these three have wedded three sisters. In
the treatise కవి తారతమ్యకరం శ్లో|| ౬౦. ఛార్వా
మేనటకీ చేయం, అహంచయవ నాభమః, బామాతా
షడ్ధకవైవ, యోగ్యం యోగ్యేన యుజ్యతే.

శ్రద్ధచేసుట v. a. To honor, regard, heed, care
for లక్ష్యముచేసుట, లెక్కచేసుట. N. 7. 179. శ
ర్ద్ధసేయనునుమ్ముముజ్జగమువారి. H. 2. 223.

షడ్ధకుడు n. s. See శ్రద్ధకుడు.

షడ్భాషలు n. s. plu. The six languages. i. e. ఆ
చ్యుతెనుగు, చేళీయము, గ్రామ్యము, కన్నడి, హళే
కన్నడి, ఆరవము.

షడ్రసములు * n. s. plu. The six flavours used
in cookery. షడ్రుచులు, ఒగరు, తీవ్ర, ఉష్ణ, తా
రము, చేదు, తులుసు. Astringent, sweet, salt,
pungent, bitter, sour. షడ్రసాన్నము a ragout,
highly seasoned food, a made dish. Ila. 1.
87. చలువలుగట్టించు షడ్రసాన్నములుంచుక, అ
న గామ్యస్థాన్నము చెట్టును.

షడ్రుచులు * n. s. See షడ్రసములు.
షడ్విద్యలు * n. s. plu. The six magic arts ; which
are called ఆకర్షణము, శ్రంభానము, మారణము,
విద్యోహణము, ఉచ్ఛ్వాసము, మోహనము.

శణము * n. s. Hemp. బినుము. శణసూత్రము a
hempen cord. A. 4. 180. శరిణతశణకణహారిణ
ములు.

శణుగుట v. n. To grumble, to mutter, to mum-
ble. గొణుగుట.

షడ్వత్తుములు * n. s. The six schools or doctrines.
ఆరుదశకాములు. They are పాపండ, చార్వాక,
బుద్ధ, జైన, వామన, గాణాపత్యము (thus stated
in Buch. Hamilt. Mysore. vol. 2. p. 74. But a
verse says బాద్ధంనైదిక, శైవంచ, శౌరంవిష్ణుచ
శాకకం.

షణ్ముఖుడు * n. s. A name of కుమారస్వామి.

శత * adj. True, good, virtuous. Excellent, best,
venerable, respectable, pure, holy. యథార్థమై
న, ఘనమైన, మంచి, పావనమైన. One verse says
చడవనివాడజ్ఞుండగుచదివినశదసద్వివేక చతురత
గలుగుక. శశ్వర్తము a good deed. శత్యురుమా
డు a virtuous man. Before a nasal it changes
into శక as శన్వార్తము a good way. శస్త్రునిండ్రు
డు a holy prophet or sage. అశత్ not good,
evil.

శిత్ * n. s. A star. నక్షత్రము. P. 1. 83. హితశి
త్రమోచరిత్రుండు. టీ|| యిక్కడ ద్వ్యధిః గాపెద్దల
నిన్నిచండ్రపురములో నక్షత్రములనిన్నిఆర్థము. ib.
1. 712.

శిత n. s. Trois-quatre (seven) at dice, or cards.
ఆరున్నెకటి. OG. ABA. 3. 74. శతయనపల్లము,
శత్రుశంఖ్య.

శతము * adj. A hundred, many. నూరు, అనేక
మైన.

శతము * n. s. A hundred. నూరు. అష్టోత్తరశతము
a hundred and eight.

శతము * adj. Eternal, permanent. శాశ్వతము.
D. Cuchelo. 3. 65. ఇళుడునరులబ్రతుకులికనెం
త సేతుటికోశితములుగావు. Rasica. 6. 122. నీపాం
దుశతమటంచు.

శతకము * n. s. A century or collection of
one hundred stanzas ; a set of 100 or 108
verses ; on a similar subject, in the same metre,

and having one unvaried chorus. నూరు, నూరు శుద్ధ్యములు అలక్షంభము. భాశ్రీ రశతకము the epigrams of Bhascara. వేమనశతకము the verses of Vemana. M. 1. 4. 102. శత్రుశతకంబుకంటె. శతకడము n. s. A scornful expression (like *larning*) for the word చదవడము reading. H. 2.49. శతకడము శ్రురాణములు.

శతకోటి * n. s. Ten millions. A thunderbolt. శు దివేలములు, దంభాళియున్ను.

శతస్పి * n. s. A weapon, literally "the slayer of an hundred." It is supposed to be a cannon or some sort of fire arms. శస్త్రభేదే, వృద్ధికాకరంజకే. SC. పిరం. D. Some interpret it లగ్గదుకు.

శతశము * adj. Eternal, continual. నిరంతరము. D. అవిరతము.

శతదళము or శతశుక్రము * n. s. The hundred leaved, i. e. the lotus. కుశేశయము. A. 4. 145. శతదళమంబుచివళ.

శతధృతి * n. s. Hecatombæus. He to whom hecatombs are offered in sacrifice, the name of బ్రహ్మ, or ఇంద్రుడు.

శతనిత్యము adv. (a bad phrase) Constantly, always. శదా, యెల్లప్పుడున్ను.

శతశుక్రము * See శతదళము.

శతశుక్రము * n. s. The wood-pecker. వడ్లంకిపిట్ట. D.

శతశుచి n. s. A centipede. కర్ణజులక. H. 3. 9.

శతశుష్ప * n. s. Anise, a sort of dill or fennel. నితభక్ర, పెద్దశిదాశుచెట్టు. SC.

శతమన్యుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు. Vasu. 1. 7.

శతమానము * n. s. A *pala* of silver or gold. శులకురిమాణరజతనువర్ణములు. SC. తాళిబొట్టు అనిన్ని కొందరంటారు. In some countries they give this name to the tālibottu, a neck ornament tied on a bride's neck by the bridegroom at the time of marriage.

శతశః * adv. By hundreds, a hundred fold. అనేకవిధాల, బహువిధాల.

శతాంకము * n. s. A chariot. స్వందనము, రథము.

శతాంశము * n. s. One hundredth part: a centesimal. నూటిలో సొక భాగము.

శతానందుడు * n. s. A name of Brahma. బ్రహ్మదేవుడు.

శతి * n. s. A virtuous woman, one who burns herself with the corpse of her husband. A woman in general. A name of పార్వతి the spouse of Siva. సామాన్యముగా స్త్రీ, శతీవ్రత, శివాలకునముచేతే స్త్రీ, పార్వతియున్ను.

శతికెలబడుట v. n. To fall down "plump," as in sitting. కూలబడుట.

శతిశక్తిమి * n. s. The *ablative* case absolute. శ్రుభమువిభక్తిర్ణమందువచ్చే శక్తిమివిభక్తి.

శతుకుట v. a. A scornful expression for the word చదువుట To read.

శత్రుంతుట * v. a. To worship, honour, treat politely. శస్త్రానింతుట. Zacc. 7. 75.

శత్రువి * n. s. A poet. మంచికావ్యకర్త.

శుభ్రారము, శుక్ర్యుతి, శుక్ర్యియ, శుక్ర్యము * n. s. A good act, acts of piety or charity. మంచికృతి, శుభ్రానము.

శుక్ర్యుతుడు * n. s. He who is honoured or revered. శస్త్రానించబడ్డవాడు. N. 9. 186.

శత్రు n. s. Existence, being. Excellence, goodness, efficacy. Essence, sap. విద్యమానత, ఉనికి, శ్రేష్ఠత్వము, స్వారశ్యము, సారము. యెదిరిత్రకని వత్తాము we will go and spy out the enemy's force. దేవుడివయవల్లకొంచెముశత్రుగావున్నదిగనక by the goodness of God, there is a little hope.

శత్రుము * adj. Most excellent, most pure, very holy. మరిమంచి, మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన, పూజ్యమైన.

శత్రురథు n. s. A choultry, a lodge or halting place.

శత్రుము. KP: 3. 217. జగదశుకూటిశత్రురథుసారె కుగ్గారుచువీరివారినింజాలెడు తంజనాలబడతారి.

శక్తి n. s. Power, ability, energy, strength, force, vigour. A goddess. శక్తి, బలము. D. శేషి. KP. 3. 131. బలిమిదార్శానికలభాషిణివేసలియొక కేలబట్టివేంకటేశల, సురకతిపరికినోపునమి దెయంచుశక్తికతిచెయ్యెతిమొక్కి. యిక్కడశక్తి, అనగాదేవత.

శక్తు n. s. Sediment, refuse. Essence, sap. Pewter. సారము, బలము, సారాంశము, తగరమున్ను: తిక్తుశక్తు the extract of the heart-leaved moon-seed. శక్తుకలిల (shortly శక్తికలిల) a vessel made of pewter.

శక్తువ or శక్తుత n. s. Strength, vigour, capability. శక్తువగలభూమి a rich soil. Vema. 1271.

శత్యుత్రము * adj. Worthy, deserving, fit. యోగ్యమైనది, అర్హమైనది.

శత్యుత్రుడు * n. s. He who is worthy, deserving or fit. అర్హుడు, తగినవాడు.

శత్యురుముడు * n. s. An excellent man. ఘనుడు.

శత్యము * n. s. Truth, veracity, an oath, vulgarly the miraculous power of a deity. యథార్థము, నిశ్చయము, ప్రమాణము. (పామరులవాడికలో) చూహత్వము. శత్యము గా చెప్పట to avow : to vouch for. శత్యముచేసుట, to swear. యాఅమ్మవారుబహుశత్యముకలిగినదేవత this goddess performs many miracles. భగవత్స్వరూపములయందు శత్యముతప్పినది the gods have now lost their power : the images have now ceased to work miracles.

శత్యము * adj. True, real, sincere. యథార్థమైన, నిజమైన. శత్యప్రకరణ primitive simplicity. adv. Yes, verily, truly, indeed. నిజమేను.

శత్యప్రతిజ్ఞ * n. s. A sincere promise or vow. తప్పనిమాట.

శత్యయుగము * n. s. The golden age. కృతయుగము.

శత్యలోకము * n. s. One of the fourteen mythological regions. Pururava. 3. 165.

శత్యవచస్సుడు * n. s. He who speaks truth. నిజస్సుడు.

శత్యవచస్సు * n. s. A man of veracity. Name of a certain Rishi or Saint. ఋషి.

శత్యవతీసుతుడు * n. s. Vyāsa ; as son of Satyavati. వ్యాసుడు.

శత్యవాక్య or శత్యవాణి n. s. A true statement.

శత్యవాది * n. s. One who speaks the truth. నిజస్థుడు.

శత్యవ్రతుడు * n. s. He who is devoted to truth, he who is sincere or honest. నిజానికీపాటుబడేవాడు, చెడ్డమనిషి.

శత్యశంభుడు * n. s. An upright man. నిజస్థుడు.

శత్యాకృతి, శత్యంకారము, శత్యాకరణము * n. s. The ratification of a bargain.

శత్యాన్యతము * n. s. Commerce, trade, traffic. వాణిజ్యము.

శత్యాకరణము * n. s. Ratification, verification. శత్యంకారము, అనగాజట్టి, బయానా మొదలైనది. D.

శత్రుము * n. s. Sacrifice, oblation. Liberality, munificence. Covering, clothing. అనేకదిసములుచేసేయజ్ఞము, శుభాదానము, నిరంతరముయివ్వడము, అంశుకము &c. SO. A. 6. 80. నిజచ్ఛాత్ర శత్రుంబునకు, అనగాశుభకృత్యశంఘమునకు.

శత్రుము or శత్రువు n. s. A choultry or halting house for travellers ; an inn, tavern. Excision, శత్రుము cutting away flesh from a wound. బాటసాలుకొదిగడమునకైకట్టియిండేటిది, శత్రుముఅనగావ్రాణమునుకోయడము..

శత్రుశాల * n. s. The Almonry, an apartment in which mendicants are presented with food and gifts. నిత్యాన్నదానముచేసేయిల్లు. D.

శత్రుజాతు * n. s. Name of the father of Satyabhama : she hence is called సాత్రుజాతీ. శత్రుభామయొక్కతండ్రిపేరు.

శత్రుడు * n. s. An enemy. విరోధి, తగవాడు. Zacc. 5. 169. శత్రుడుచువదనిశుశ్రుడు.

శత్రుత్వము n. s. Enmity. విరోధము, తగ.

శత్రువు * n. s. An enemy. తగవాడు.

శత్యము * n. s. The quality of excellence or goodness.^(a) Substance, thing, vigour, power, strength. Being, existence. An animal, a being త్రిగుణములలోసొకటి, కృధివ్యాధిద్రవ్యము, బలము, శత్రు. అనగాపుణి, జంతువు, మనుష్యుడేవాదులు &c. SC. M. XII. 6. 15. శత్యురజస్తమాగుణావశ్ఙ్ఙితి. the Satwa, Raja and Tama are "goodness, foulness, and darkness." W. in Sankhya p. 65. P. 3. 30. తనశత్యమెదిరిశత్యముకనుగొనకెవ్వారభివ్యక్తమును. టీ|| తనబలమునున్నుశత్రువుయొక్కబలమునున్ను. ib. 4. 6. అతనుశత్యంబు. టీ|| విస్తారమైనజంతువులనుకలిగినటువంటిది. ib. 4. 571. వారిశత్యము. టీ|| జలజంతువైనతావేలు.

(a) Plutarch (in Iside) says that among the old Persians Oromazes was the good power; Arimani the evil power; and Mithra was between the two. See Burton's Bampton Lectures, page 269. In Prinsep's Journal of the As. Soc. IV. 379, verso XXXV of an Inscription says, విభతో గ్రతపోజాతశుశ్రావ్యశ్రామలత్రయః here the three are well rendered Punya, Apunya, Mala; that is, Good, Not good, and Foul. That is, Wise, Unwise, and Base.

Swa. 2. 17. అకలంకాఽథశత్రుముంచెలియ. టీ|| శత్రుము, సామర్థ్యము. ND. 3. 1138. శరభాది బహుశత్రులించారమును.

శత్రుత * See శత్రుము.

శత్రుతము * n. s. Quickness, celerity. త్వర, వేగము. M. XVII. 1. 35. శత్రుతముగా quickly.

శదనము * n. s. House, dwelling, residence. గృహము. BD. 5. 714. శనిసాచ్చిబంతారుశదనంబునూ కు.బంతారుశదనము a treasury, a store-house. కూరశదనము the home of Cupid: i. e. the pudendum muliebre.

శదను or శదును n. s. Even, level. మిట్టకల్లము లేక యుండదము. నేలనుశదను చేసుట to level the ground.

శదనుష్ఠానము * n. s. Good practice, traditionary observances. శుభాచారము. TUR. 7. 138.

శదనుదము n. s. Destruction, annihilation, death. నాశనము, చావు. Pal. 130. జంభాలరాజులశదనుదముగాను, అనగా క్షత్రియులునాశముఅయ్యెట్లుగాను. శదనుదంబుచేసుట v. a. To kill, murder, assassinate, destroy. చంపుట. D. Andhr. Nama Sangr. 1. 109. శదనుదంబు చేసి, జక్రాఠె, నుగ్గాఠె, విదిమెపీచమణచె, జదిమె, జంచె.

శదనులము adj. Pure, spotless. ఆతినిర్మలమైన.

శదయుడు * n. s. He who is kind or good. కృపకులవాడు, కరుణకులవాడు. శదయుడై graciously. Vish. 2. 42. DRB. 602. HN. 5. 101.

శదశత్రు n. s. Small sticks &c. చిదుగుచిత్ర. BD. 3. 1060. పూరిబల్లుటైదుబుడకయాదిగను, శదశత్రునలినత్రుశరిగశత్రుత్రు, వెదకియుగానకమనివిచారి:వి.

శదశత * adj. Good and bad. Existing and non-existing; entity and nonentity; being and not being; true and false. యుక్తాయుక్తమైన, స్థిత్యభావములుకల, కల్లనిజములైన, ఉత్తమాధముమైన. One verse says చదవనివాడజ్ఞుండగుచదివినశదశత్రువేకచతురతగలుగుక. శదశత్రువేకము discrimination between true and false. B.VIII. 263. తరమగుహ్యమైన బ్రహ్మంబుశదశత్రునంబునివశక్తియుడనీవ. శదశత్రునంబుఅనగాశదశత్రువురూపుడత.

శదను or శదస్సు * n. s. An assembly, a meeting. ధర్మశ్శుభ. D.

శదస్సుకు * n. s. The inspector or director of a sacrifice, a by-stander, spectator, one present. విధిదశి, కర్మానుష్ఠానస్యానాధికవిచారకుడు, శదశుద్వివేచకుడు, సాక్షి. A. 3. 58. శదస్సులు, అనగాశభవారు.

శదా * adv. Always, continually. యెల్లప్పుడున్ను.

శదాంతి * n. s. Ever-moving, perpetual motion: Epithet of the wind, the breeze. వాయువు, కంధవహుడు.

శదాచారము * n. s. Virtuous conduct, correct deportment. మంచిసదత.

శదాచారి * n. s. A virtuous man. శుభాచారులు the wise, the good. Bhima. 15.

శదాతైన adj. Strong, vigorous, hale. దృఢమైన. T. 2. 16. గాఢంతువికశదాతైనమేనుల నెరకుట్టినిగనిక హరువుమిర.

శదాతనము * adj. Eternal, permanent. నిరంతరమైన.

శదానిత్యము * adv. (a vulgar phrase) Always. యెల్లప్పుడున్ను.

శదాప or శదాపచెట్టు n. s. A sort of fennel. Anethum panmorium, Rox. Anethum Sawa, common anise. మిశ్రేయావృక్షము, శాలేయము. H. 2. 249.

శదామునై n. s. A certain plant. జముడు. OG.H. 4. 15. నేలతీటకస్థింకకోలచముడుబొంతజముదల్లియునుశదామునై మొదలుగాగుగునట్టి తిరిచెట్లగాంచియంతా.

శదారోగి * n. s. An invalid: one who is always ill. రోగిష్ఠి, దీర్ఘవ్యాధికలవాడు. Vani Vilas p. 311.

శదావృత్తి vulgarly శదావర్తి * n. s. Rice, salt, firewood &c. daily bestowed on travellers or mendicants at a choultry or lodge. నైరాగులకు బాటసార్లకునిత్యమువియ్యముకుప్పయివ్వడము.

శదాశివుడు * n. s. A name of Siva; as always propitious. రుద్రుడు.

శదుత్తరము * n. s. A proper answer or reply, a written answer. మంచిప్రతివాక్యము. Vish. 4. 134.

శదును n. s. Even, level. మిట్టకల్లము లేకవుండదు. నేలనుశదును చేసుట to level the ground.

శనఁపాయము * n. s. An excellent means, a good expedient. మంచిసాధనము.

శద్యశము * adj. Similar, like, comparable. సమానమైన.

శద్యక్షము * adj. Like, similar, resembling. శద్యశమైన, శమానమైన. M. IV. 3. 219.

శదేశము * adj. Near, nigh, proximate, adjoining. సమీపమైన, అంతికమైన.

శదేశీయుడు * n. s. One of the same place or country. A fellow-townsmen.

శద్గతి * n. s. Beatitude, salvation, future bliss. ముక్తి. Swa. 2. 80. శద్గతియే చేకరు. Vish. 1. 20.

శద్గుణము * n. s. Virtue, good quality. సుశీలము.

శద్ది for రద్ది n. s. Breakfast (lit.) cold food, being rice left from supper. పాఠేయము. శద్ది భోజనము అయిన తర్వాత after breakfast.

శద్దు n. s. Sound, noise, tumult, clamour. ధ్వని, శబ్దము. రాత్రి శద్దలేని సమీపము వచ్చినాడు he came at night when all was still. అక్కడవారి శద్దుకానము there are no signs of him there, I hear nothing of him there. Ila. 3. 140. శద్దు! silence! hush, be still, keep quiet. T. 2. 27.

శద్భక్తి * n. s. Divine worship. Zeal, strong faith, fidelity. పూజ్యులయందలి మక్తి లిలనురాగము.

శద్భావము * n. s. Existence. Goodness, kindness, politeness. విద్యమానత, దయ, శిష్టాచారము.

శద్దము * n. s. House, abode. ఇల్లు.

శద్ద్యః * adv. (Vulgarly శద్ధ్యా) Instantly, momentarily, at the moment, in an instant. తత్కాలము. శద్ద్యఃఫలము the immediate reward. శద్ద్యఃకాలము present time. శద్ద్యోఘ్నము butter just fried, fresh ghee. Kalahas §71. శద్ద్యోజలము new fallen rain.

శద్ద్యనయము * n. s. Perfect humility. మంచినప్రకర.

శద్ద్యపారము * n. s. Good behaviour, good conduct. మంచివృత్తి.

శద్ద్యసంగము * n. s. Love of good acts. మంచియిచ్చ, శద్ద్యపారము.

శద్దర్శిణి * n. s. A wife. ధర్మశక్తి. Pariz. 3. 85.

శద్దకైః * adv. Gently, softly, by degrees. మెల్ల మెల్లగా.

శద్దగలు vulgarly శద్దగలు, శెనగలు or సెనగలు n. s. The chick pea, commonly called Bengal horse

gram (Cicer arietinum.) చాకము, హరిమంధజము. శనఁశులును a strong acid extracted from this legume: this is collected by spreading muslins over the field to catch the dew. వేయశనఁగలు ground nut, earthnut, pignut. (Arachis hypogæa) Manilla gram.

శనాతనము * adj. Eternal, fixed, permanent. స్థిరమైన, శాశ్వతమైన.

శనాతనుడు * n. s. The eternal, the deity. విష్ణువు, శివుడు, చతుర్ముఖుడు. SC.

శనాథ n. s. A woman whose husband is living. ముత్తైదవ.

శనాథము * adj. Attached to, connected with. శయ్యుక్తము, కూడుకొన్న. SC. Lalit. 12. 25. వీణాపనాథ పాణినాం శక్తి నాం నిర్యయాబలం.

శనాథుడు * n. s. A lord or husband. శతి, భర్త. P. 1. 830

శనాథి * adj. Like, resembling. శద్యశమైన.

శనాథిని * adj. Navelled, having a navel. బొడ్డుతో కూడుకొన్న. KP. 5. 167. కడుకృశమైన శనాథిని మధ్యముగ స్థైరిక స్థైరి.

శనాథుడు * n. s. అనగా శుశ్రూషులను ధ్యక్షాతి. SC. ఏడుతరములకు లోని యాది. See శుపిండుడు.

శని or శని * n. s. The planet Saturn, or its regent. ఛాయాశుక్రము. శనివాద or శనివేద the ominous influence of Saturn. నాకాలిశనినేను అక్కడికిపోయినాను by the bad luck of my legs I went there. దాని సూటిశని అది అట్లా చెప్పినది by the bad luck of her mouth she said so. నా శనివిడివినది my bad luck is terminated: i. e. my trouble is over. శనిచారము the evil influence of Saturn.

శనిప్రియ * n. s. The emerald or sapphire. (శిలరత్నము SC.) శుభ్య.

శనివారము or శనివారము * n. s. Saturday. మందవాశరము.

శనిడము * adj. Near, proximate. సమీపమైన.

శనుగుట Error for శుణుగుట v. n. To grumble. గొణుగుట.

శనైశ్చనైశ్చ * adv. Gently, softly, by degrees. మెల్ల మెల్లగా. Anand. II. 13. 5. and 4.

శనైశ్చరుడు * n. s. The planet Saturn. ఛాయాశుక్రము, శని.

శస్త్రి adj. Thin, lean, fine, small, little, narrow. కలచరి, నాణ్యమైన, కురుచైన. R. 6. 25. శంశ్రీ తలశస్త్రి గాలియో శస్త్రి గాలి. శస్త్రి గాలి, మందమారుతము a slight breeze. శస్త్రిబట్ట muslin. శస్త్రి వియ్యము fine rice. శస్త్రికొండ a little hill. శస్త్రి కర్ర a slender stick. శస్త్రిదోప a narrow passage. శస్త్రిచేకలు small fishes. అవిశస్త్రినూలువడుకుకున్నది she is pining away. Yayati. 5.25. శస్త్రియూర్పులు gentle sighs. Swa. 6. 38. శస్త్రి రవళిపాలులు. టీ! శస్త్రిశుర క్రిమిలికేపాలులు. శస్త్రి శురుగు a small insect.

శస్త్రి, శస్త్రి n. s. Sign, gesture, token (plu. శస్త్రిలు vulgarly శస్త్రిలు,) శంజ్ఞ, బాద. కనుశస్త్రి a wink. చేశస్త్రి a sign, beckon or nudge with the hand. T. 4. 13. BD. 4. 1517. కాలిశస్త్రి శురు, శస్త్రి a skirmish శస్త్రియ్యుద్ధము? IIa. 4. 147. చెంచుగోరించినదండి గామైనుండి కురుచశస్త్రి లుడుకొంత శేత్రు. ib. 1. 90. విన్నిమరుదంతిని స్మృక శస్త్రిబాద.

శస్త్రికశస్త్రిము adv. Gently, idly. మెల్లమెల్లగా. Jagann. 3. 9. శస్త్రికశస్త్రినే శక్తిగూడియుండె సోమా సామిబాతు రెమాలలార. టీ! శస్త్రికశస్త్రి ను, చల్లచల్లగా.

శస్త్రిగాత్ర n. s. A musical instrument. వాద్యవిశేషము. A. 4. 38.

శస్త్రించుట or శస్త్రిల్లుట v. n. To become lean or thin, to pine away, be emaciated. కృశించుట.

శస్త్రిధము * adj. Ready, prepared, accoutred, equipped, armed. సిద్ధము గావుండే, వర్తితము, శిష్టము.

శస్త్రిధుడు * n. s. He who is prepared, ready or accoutred. సిద్ధము గావుండేవాడు.

శస్త్రిపాకులగన్నేరు n. s. అనగా శతకుంతము, ఇలశిఫేదము. D.

శస్త్రిపాటి adj. Thin, lean. శస్త్రిని, కలచరి. శస్త్రిపాటివాడు a lean man. శస్త్రిపాటికర్ర a slender stick.

శస్త్రిపన్నెంగులు n. s. A kind of rice. వడ్లలోఫేదము. H. 4. 155.

శస్త్రిము n. s. Thinness, leanness. Fineness, smallness. సూక్ష్మత్వము, తనుత్వము. D. కలచన, కార్యము.

శస్త్రిము adj. Thin, lean, slender, small. కలచరి, కృశమైన, నాణ్యమైన.

శస్త్రిరాష్ట్రము or శస్త్రిరాష్ట్రకము n. s. A medicinal root. Alpinia galanga minor. కులాంజనము or కులంజనము.

శస్త్రివిది adj. Smaller by species; thus శస్త్రివిదియ్యము fine rice.

శస్త్రిహాసము * n. s. Endeavour, effort. శ్రయత్నము. Hari Vams. 2. 4. 126.

శస్త్రి See శస్త్రి.

శస్త్రియి n. s. A clarinet. వాద్యవిశేషము.

శస్త్రిలు (a vulgar phrase) for శస్త్రిలు n. s. plu. Signs, gestures, tokens. శంజ్ఞలు.

శస్త్రిహాము * n. s. Preparation. Armour, mail, accoutrements. శ్రయత్నము. D. కవచము. 80. శస్త్రిహాముచేసుట to prepare, to make ready.

శస్త్రి or శస్త్రిపాతము n. s. A sort of paralytic disease, apoplexy. దోషగుణము, దోషించడము.

శ్రీలాటశస్త్రి delirium. సుఖశస్త్రి or శంకమశస్త్రి a sexual disease. సూతకశస్త్రి phrase for a female, during menstruation. తాంత్రికశస్త్రి nervous debility. రుద్దాహశస్త్రి pains in the body, attended with thirst. అన్నవిదమశస్త్రి sudden death or disease caused by eating heartily while convalescent from fever.

శస్త్రికర్షము * n. s. Proximity, nearness. సామీప్యము.

శస్త్రికల్లు n. s. A stone on which articles of food &c. are bruised. సూరుకొనేరాయి.

శస్త్రికృప్తము * adj. Near, proximate. సమీపమైన.

శస్త్రిధానము or శస్త్రిధి * n. s. Proximity, nearness, vicinity. నికటము, సమీపము. శస్త్రిధిని, అనగా వద్ద. తమ శస్త్రిధిలో మనిచేసుకొన్నాను I have informed your honor of this. అదితమశస్త్రి

ధానములో నేవున్నది it is in your honor's hands. తమ శస్త్రిధానవర్తులు those who are in your presence: i. e. your servants.

శస్త్రిపాతము * n. s. A sort of paralytic disease; apoplexy. Hysteria, Oachexiæ. Collection, assemblage, multitude. దోషగుణము, దోషించడము. శంచయము. See శస్త్రి. Anand. 7. 100.

దోషాశాంచాయ తానాంచ శస్త్రిపాతా ఇమాశ్చైతాః. One verse says ధూమబ్యోశిశ్చలమధుతాంశస్త్రిపాతాశ్చమేఘః.

శన్నిపాతకము * n. s. Dangerous illness. విషమగు
 గము. See శన్నిపాతము.
 శన్నిబద్ధము * adj. Bound firmly, fast tied. బాగా
 కట్టబడ్డ.
 శన్నిభము * adj. Like, resembling. శివ్యశ మైన.
 Bilh. 2. 69. చిత్తజశన్నిభాంగు he who resembles
 cupid. Lalit. 7. 8.
 శన్నిభుడు * n. s. He who resembles. శవ్యశుడు.
 సూర్యశన్నిభుడు bright as the sun.
 శన్నివిప్లము * adj. Near, present, at hand, enter-
 ed into. శమితు మైన, ప్రవేశించిన.
 శన్నివేశము * n. s. An open place, either in a
 town, or its vicinity. కట్టకొదిచి శ్చాభూమా.
 SO. కృహములవెనక శ్చలము. D. commonly the
 situation of a house &c. యాయిలుకట్టివుండే శ
 న్నివేశముబహుబాగా శన్నివి the situation of this
 house is very agreeable.
 శన్నిహితము * adj. Near, neighbouring, close at
 hand, adjacent. నికటవ గ్నియైన, ఉపేతమైన. వా
 నికికాలము శన్నిహితమైనది his last moment ap-
 proaches. వాండ్లుమాకు శన్నిహిత దాయాదులు
 they are our nearest kinsmen.
 శన్నిహితుడు * n. s. He who is near. శమితుమం
 దుండేవాడు. Naish. 2. 160. నెమ్మనంబునయంద
 శన్నిహితుడైనకంతుపామోక్షు.
 శన్ముత * adj. Praised, applauded, commended
 ప్రోత్రముచేయబడ్డ, కానియాడబడ్డ.
 శన్ముతి * n. s. Praise, commendation, laud, flat-
 tery. శ్తుతి, ప్రోత్రము. Padma. 3. 6.
 శన్ముతించుట * v. a. To praise, applaud, com-
 mend. ప్రోత్రముచేసుట, మెచ్చుకొనుట.
 శన్ముకల్లు Error for శన్నికల్లు.
 శన్ముక్షము * adj. Left or abandoned, con-
 signed or delivered to. త్యజించబడ్డ.
 శన్న్వ్యాసి * n. s. A monk. మన్తరి.
 శన్న్వహత్యము * n. s. Greatness, urbanity. గొప్పత
 నము, శ్రేష్ఠత. Chenn. 2. 77.
 శన్నానము * n. s. Homage, honor, respect. మఠి
 యాడ, గౌరవము. Mandh. 6. 181.
 శన్నానించుట * v. a. To honor or pay respect to.
 గౌరవముచేసుట Ellana. 2. 148.
 శన్నార్గము * n. s. Good or virtuous conduct. మం
 చినది. Ila. 3. 81, శన్నార్గవర్తలగుచు. టి|| పెద్దలున

డిచేసడినిసదుస్తూబ్రతుకండిఅనిఅర్థము. కుటులు
 నక్షత్రమార్గమునసడిచేసనిన్ని పిట్టలుయెఱిఆడున
 నిన్నిభావము. See శక్.
 శన్న్వారి * n. s. One of virtuous conduct, he
 who behaves well మంచినడతగలవాడు. G.
 5. 69. శన్న్వారికికలియుగమునసాఖ్యముగలదె.
 శన్ముని or శన్మునిండు * n. s. A venerable sage
 or hermit. మహర్షి. M. I. 1. 173.
 శన్స్నేహనవిద్య * n. s. Glamoury, bewitching,
 enchantment. ప్రమించుచేవేవిద్య. Aniruddh.
 3. 53. తనశన్స్నేహనవిద్యచేసలనిద్రామగ్నులం
 జేసి.
 శన్స్వసించుట * v. a. To take the vows, to become
 a monk. To bid farewell to the world. ఆశ్రమ
 స్వీకారముచేసుకొనుట, కామాయలుతీసుకొనుట.
 శన్న్యాసము or శన్న్యాసము * n. s. Monkery.
 monachism, asceticism. Abandonment, relin-
 quishment. ఆశ్రమస్వీకారము, చాలించడము,
 మానుకోవడము. ఆశ్రమశన్న్యాసము laying aside
 weapons, renouncing the use of arms. Vaiza.
 2. 134.
 శన్న్యాసముచేసుకొనుట * v. n. To take the vows,
 to turn monk. ఆశ్రమస్వీకారముచేసుకొనుట.
 శన్న్యాసముచేసుట * v. a. To abandon, relinquish.
 త్యజించుట, మానుకొనుట.
 శన్న్వ్యాసి or శన్న్వ్యాసి * n. s. A monk, hermit,
 sage. కామాయములుతీసుకొన్నవాడు.
 శన్న్వ్యాసికావడము * n. s. Turning monk: mo-
 nachism. యతికావడము.
 శకుత్తి * n. s. A co-wife; one of several wives, a
 fellow wife, a rival wife. భార్యలలో సైకలే.
 శకుత్తీమాత n. s. A step-mother. Vish. 5. 227.
 N. 9. 162.
 శకుత్తుడు * n. s. An enemy, an adversary. శత్రు
 తు.
 శకుత్రము * n. s. That which is winged. రెక్కలు
 గలది. A. 2. 31. మానిక్రోధవిధూతశత్రములమా
 మాతోశకుత్రులదా. టి|| శకుత్రులదా, మారురెక్క
 లుగలవారుగదా.
 శకుభము * n. s. An oath, a protestation, an asse-
 veration by oath or ordeal. A promise to do a
 thing. ప్రతిజ్ఞ. అదిమూడుదినములలోరాకుంఁ
 నాతలయిస్తానోశ్రుతిజ్ఞ చేసినాడు he declared he

would forfeit his head if she did not return in three days. యెనిమిదిదినములలో వాండ్ల తలలు తీసుకొంటానని శపథము చేసి నాడు he swore he would slay them within eight days.

తక్షణి * adv. Instantly, in a moment, quickly. తక్షణమందు.

శపనము * n. s. An oath, a protestation, an asseveration by oath, or ordeal, promise to do a thing. శపథము, క్రతుజ్ఞ.

శుభర్య * n. s. Worship, reverence. పూజ. SC. Radha. 3. 132.

శుపాద * adj. And a quarter. పాతిక తో కూడుకొన్న thus ఏకశుపాదలక్షము a lack and a quarter. Vasu. preface 78. ఏకశుపాదలక్షమిది.

శపించుట * v. a. To curse, imprecate: శాకుమిచ్చుట. M. XVI. 1. 113.

శపిండికరణము or శుక్రకము * n. s. The name of a particular rite celebrated on the 12th day after a death. ప్రేతత్వవిమోచనము చేసి పితృ దేవతలలో కలకుడమునకై చేసే శుండ్రెండో నాటికర్తము.

శుపిండుడు * n. s. A kinsman, to the seventh generation in descent from a common ancestor; having a right to partake of the funeral cake. సప్తపురుషులకు ర్యం తజ్ఞాతి, పిండభాగి. (సప్తపురుషులను పుష్కాతి, ఏడుతరములకు లోని దాయాది.)

శుప్తిము * n. s. and adj. Seven, the seventh. యేడు, యేడవ.

శుక్రకము * n. s. A set of seven. A ceremony performed on the 12th day after a death. యేడు, ప్రేతత్వవిమోచనము చేసి పితృ దేవతలలో కలకుడమున కై శుండ్రెండో నాడు చేసే కర్తము. M. 111. 4. 249. మూర్తిశుక్రకంబు ఫరించి. H. 2. 519. శుక్రకంబుల బాచు శుమునెయ్యి పెరుగుతృ ప్రాణి గా జుత్రి తేన్పొంగలేదు. See శపిండికరణము.

శక్తికి * n. s. A woman's girdle, a zone. రశన, మొలనూలు. H. 3. 227.

శుభ్రజిహ్వకు * n. s. Seven tongued : i. e. seven flamed; an epithet of fire. అగ్ని.

శుక్రతంతువు * n. s. A sacrifice. యజ్ఞము.

శుక్రతి * adj. Seventy. డెబ్బది.

శుక్రతుడులు * n. s. plu. Seven steps. యేడడుగులు. శుక్రతుడులు పెట్టించుట a ceremony performed

in marriage. A. 6. 190. శాశ్వతి మెట్టిం చెను శుక్రతుడులు. D. Bhag. 157. శాసురంబు గ శుక్రతుడులు ద్రోక్కించె.

శుక్రమము * adj. The seventh. యేడవ.

శుక్రమి or శుక్రమితిథి * n. s. The seventh day after new or full moon. శుక్రమి or శుక్రయాతిథి క్రి In grammar the seventh or Locative case of the noun.

శుక్రరాశికము * n. s. The Rule of seven: i. e. a species of the rule of three. యేడుకుద్దులు గల రక్కు. If fifty stones, each eight cubits by two, be worth 140; what would be the price of 48 stones each six cubits long by one and half wide?

శుక్రల * n. s. The double jasmine. నవమాలిక, విరజాజి. A. 4. 151.

శుక్రశుమున్రములు * n. s. plu. The seven seas. లవణే య్పొది, ఆరు స్పృక సాగరములు.

శుప్తార్పి * n. s. Fire. అగ్ని హూత్రుడు.

శుప్తాస్వడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

శుప్తి * n. s. A horse. గుర్రము.

శుప్తులు * n. s. This is a mere anuk. as శురుకుతప్పటలు merchandise &c.

శుక్పట్టు for చక్పట్టు n. s. Olappings of the hands. కర తాడనములు. Pal. 56. శుక్పట్టుగీలింది జర్ప రితుంబు గా ప్రేయదలింది కదలింది రండు.

శుక్పము for శుర్పము n. s. A serpent. Also a phrase for శర్పము.

శర్పములు for శర్పములు.

శుప్రయోజనము గా * adv. Profitably, advantageously. శుఫలము గా.

శుప్రాణి * adj. Living, having life శబ్ది. BD. 5. 330.

శుఫణము * adj. Crested, hooded. కుడగయెత్తిన. Anir. 3. 125. శుఫణంబై యాడు నీలాహి.

శుఫరము or శుఫరము * n. s. The silver fish, to the gleam of which in water, poets compare the flash of a glancing eye.

శుఫలము * adj. Fruitful, advantageous, efficacious, successful. సార్థక మైన. M. XV. 2. 99. నాజన్తము శుఫల మైనది I now cannot say I have lived in vain. నాకోరికె శుఫల మైనది my prayers are answered. యాయుక్తి శుఫల మైనది this

plan turned out well, this method was successful. నా పూర్వజన్మ పుణ్యము శుభల మైనది the virtue I performed in a former birth is now repaid me.

శుభలక * n. s. Benefit, advantage. సార్థకత, సాధ్యము. M. XV. 2. 99. అందువల్లయేమి శుభలక what is the good of this?

శబము for శవము * n. s. A corpee.

శబర * adj. Barbarous, savage. చెంచుసంబంధమైన. Sānanda Ganeswaram 3. 247. శబరాంకన, శబరయవతి or శబరకాంత a female savage. చెంచుది. శబరనేషము disguise in the dress of a savage.

శబరి * n. s. A female savage, a highland woman. కిరాతస్త్రీ, చెంచుది. N. 8. 93. శబరియొశుంకుభాషనములు గైకొని. Kalahasti. 4. 214. క్రమభులెరుకలుగాన ద్రిరాజశనయ శబరి గానాల్లునేదములుకొనిలములుగా. R. 5. 253.

శబరుడు * n. s. A savage, a man of the woods, a mountaineer. కిరాతుడు, చెంచువాడు. BD. 3. 532.

శబలము * n. s. A variegated colour, like pepper and salt. తిలతండులవల్లి శ్రవర్ణము. H. 3. 7. Anand. 12. 122.

శబలము or శుభలము n. s. A sort of spear. శ. క్తి. SC. says ప్రాశుము, కుంతము, ఈటె. M. XII. 3. 12. కతారంబునశుభలంబున పరిశ్రమంబుగలిగి. ib. X. 1. 185. శుభలముకొదలప్రాముకాపొన్నబాచె. H. 1. 237. వంశికాదిశుభలంబు దివ్యపై.

శబలి * n. s. A brindled cow. మైలవర్ణపుత్రు.

శబ్దము * n. s. Sound, noise, roar, report, tone, voice, word, speech. A noun. ధ్వని, నినాదము, స్వరము, కూత, శాస్త్రోక్తితమైనవాక్కు, నామవారకపదము. One verse says కావ్యాదీనామ సంరత్వాచ్చబ్ధాదీనాంవిశేషతః.

శబ్దభేది * n. s. One who shoots by ear; who has the skill of hitting an unseen person on hearing sounds made by him. కండ్లచూడనిదైశబ్దమునువినిచాణముతోనేకరంపేవాడు.

శబ్దశాస్త్రము * n. s. Grammar, philology. వ్యాకరణము.

శబ్దయమానము * adj. Resounding, noisy, uproarious, echoing. కుఱరమైన, వాశేటి, మోశేటి.

శబ్దించుట * v. n. To sound. ధ్వనించుట, హెగుట.

శబ్దండు n. s. Filthy language : a jumble or omnium gatherum. ఉచ్చావనము, కన్నకనుకాలము. యావియ్యములో శబ్దండుకలిగియున్నది this rice is a mass of dirt, mere rubbish.

శబ్దర or శబ్ద్ర n. s. Evil, misfortune, injury. చెడుపు, చేటు.

శబ్దర or శబ్ద్ర adj. Unfortunate, bad, filthy. చెరుతైన, చేతైన.

శబ్బు n. s. Soap. చాకారము. OG.

శబ్బువియ్యము n. s. Sago. శుభ్రానికీసీళ్లలోనేకాదియిచ్చేటిది.

శబ్రమ్మచారి * n. s. A fellow disciple or student. సతీధ్యుడు.

శబ్ద * n. s. A convocation, court, assembly, meeting, levee. A place of meeting, a hall of audience. సమాజము, చావడి, కొలుపుకూటము. ఉత్తరశబ్ద a superior court or a court of appeal. శుభాశాంబాలము betel &c. served out at a public meeting. శుభాకంఠము bashfulness in company.

శుభాకతి * n. s. The president of an assembly. A common title of the god Cumāraswami. శుభాకతానాయకుడు, కుమారస్వామి.

శుభాశుడు * n. s. An assessor or member of a court or jury. One of a company. శుభాస్తూరుడు, శుభాస్థితధర్మజ్ఞుడు.

శుభాస్తూరుడు, శుభికుడు or శుభస్యకు * n. s. One of a company. శుభవారిలోనొకడు.

శుభస్యము * adj. Polite, polished, genteel, well-bred, fit for or admissible into society. శుభారంజకమైన, సౌజన్యమైన. శుభులక్రసూతుడైన.

శుభస్యత * Politeness, refinement in manners. శుజ్జనత్వము, శుభారంజకత్వము.

శుభస్యత్వము * n. s. Courtiership : the office of an assessor. శుభారంజకత్వము, శుభికధర్మము. B. VII. 157.

శుభస్యకు * n. s. An assessor; a man of good birth. శుభాస్థితధర్మజ్ఞుడు, శుభులక్రసూతుడు. SC.

శబ్ద్ర n. s. See శబ్దర.

శిమ్ or శం * A particle and prefix implying, Union, junction, with, together : as a prefix it corresponds to con, co, com.

శమము* adj. Like, alike, similar, same. Equal, even, smooth, level. శబ్దశ మైన, అవిషమమైన, చేసికాని, తుల్యమైన, మిట్టశల్లము లేకుండావుండే. DRK. 114. రెండుశమము both are equal. శమశంఖ్య a round or even sum. శమద్యష్టిగలవాడు one who is equitable.

శమము * n. s. Equability, evenness. తుల్యత, అవిషమత. A year. శంవత్సరము. Vish. 6. 76. ఆభూతతియేకపష్టిశమముల్ పూణేఁందుబింబాశ్ర్యతోఁ. శమముచేసుట To level, or equalize. మిట్టశల్లములేక శీరుమట, శుడుచేసుట.

శమము * n. s. Tranquillity, calmness. శాంతి.

శమందిత * adj. Worshipped, revered. పూజ్యమైన, ఘనమైన. M. V. 2. 8. మానుషశక్తియొల్లడుశమందితదైవమునూదియుండు. Vish. 2. 268. శమందితశక్తి ర్రియు వైనయట్టి. Naish. 3. 40.

శమంజసము * adj. Proper, right, fit, correct, accurate, true. శమీరినమైన (యోగ్యమైనది, మంచిది. D.) తభ్యమైన, అవిరోధమైన, శరిమితవ్యయమైన, న్యాయమైన, ఉతయక్తమైన. Vish. 8. 440. పూర్వవైరమువనమున జొరనికకడుశమంజసవృత్తి. KP. 5. 26. పురోవర్తిభాశమాశంజితశమంజసరత్నశంజరంబుననున్నస్తుంజూచి.

శమంజసము * n. s. Propriety, fitness, justice. తనకు ఉచితమైనధర్మమువలన చలించక యుండడము, ఔనుయుక్తత, శమన్వయము.

శమంతకము * n. s. A certain mythological gem. శత్రాజిత్తుకు సూర్యుడు మెచ్చి తన కంఠభూషణములోనుంచితేళియిచ్చినరత్నము. Vish. 6. 241. తన శ్రీవేయకములలో ఘనతేజముగలశమంతకంబను రత్నంబొనరగడెప్పిరహాశ్ర్యంబుననాతనికంఠలగ్నముగజేయుటయును.

శమకట్టుట v. a. To prepare, make ready. BD. 4. 157. జంకమంబిగినశమకట్టకీర్చు. Yayati. 3. 148. నేననుజనతదనుగరుశమకట్టియున్నలోనశ్చందరి. Swa. 4. 166. పార్శ్వంబులంకట్టుకెంబట్టులాలశరిశమకట్టురెక్కలుగాయాతుధానుండనుకొండచిలువసెడియ.

శమకూడుట or శమకూరుట v. n. To succeed or take effect; to be accomplished, to happen, occur. చేకూరుట, అనగాశంభవించుట. D. కలుగుట, లభించుట, ప్రాప్తమవుట. Vish. 3. 94. వదిలోగోరినయత్నము, ముడముననిష్ఠాన్నుపాసములుశ

మకూరుట. ib. 5. 357. యిచ్చుననున్నేషనిమేషములుజనులకునెల్లశమకూరెను. R. 5. 115. గాతనురల్లకాశమకూరె. BD. 5. 1372. మాకింకనకువర్గతదవిశమకూరుమిచేత. M. XII. 3. 179. వైస్యముచేసమరజయముశమకూరను.

శమకూర్చుట v. a. To cause, effect, bring about. చేకూరజేసుట. M. VI. 1. 49.

శమకొనుట v. n. To happen, occur. లభించుట, ప్రాప్తమవుట, కలుగుట. Swa. 2. 63. శశరీరస్వర్గనుభముశమకొనియుండక. P. 4. 22. ఘనక్రోధదృష్టిశమకొన. ib. 1. 215. శమకొనినీరికద్దరకుశఖ్యముజేయకయున్ననాగడే. టి. శమకొని, ప్రయత్నముచేసి.

శమకొలుపుట or శమకొల్పుట v. a. To induce, incite, persuade. పురికొలుపుట, ప్రేరేపించుట. L. 1. 160. ననుకృతాధునిజేయనాగునుస్తుతిశమకొల్పితివినన్నుశద్ధురుపుత్ర.

శమగ్రము * adj. Entire, whole, complete. పూర్ణమైన. M. IV. 4. 149.

శమచతురశ్రము* adj. Foursquare. చచ్చాకమైన.

శమజ్య * n. s. An assembly, meeting. తిరిపత్తు.

శమత or శమత్వము * n. s. Equality, similarity, sameness. తుల్యత. Surabhand. 120.

శమతిశాయి * adj. Exceeding, surpassing. అధికరించే, హెచ్చే, మించే. A. 5. 10. శకలసీమంతిరిలోకశమతిశాయి ధాగ్యవర్ణావళులువ్రాసెనెత్తుగర్భుడనగ.

శమత్వముగా * adv. Error for శమముగా.

శమడము* adj. Amorous, rutting, in rut, intoxicated, proud, arrogant. మదించిన, దాననిరవిశిష్టమైన, గర్వయుక్తమైన.

శమధికము * adj. Exceeding, abundant, plentiful. యొక్కువది. D. మిక్కిలమైన.

శమనము * n. s. Tranquillity, calmness. Killing. శాంతి, వధ. SC.

శమనపురి * n. s. Hell. నరకము. A. 2. 4.

శమనస్వీశ * n. s. A name of the river Jumna. యమునానది.

శమనుగావుండే adj. Level. మిట్టశల్లములేకుండావుండే.

శమనుడు* n. s. A name of Yama. i. e. Pluto. యముడు.

శమనిర్మలము or శమస్వీరము * adj. Joined, united, combined. కూడుకొన్న, సంయుక్తమైన. Vair.

2. 39. ఆ తదిబ్రహ్మజ్ఞశమస్వీకంబైకువలయంబువిల
సీలనవ.
 శమబంధము * n. s. అనగా శమరతి. Lavanya. 15.
 శమబంధ మొనరించు శమయమందునకరములు మ
 ధ్యమునకులంకెలుదగర్చి.
 శమబుద్ధి * n. s. Equanimity, indifference. శమ
 భావము. Vish. 4. 123.
 శమభావము * n. s. Equability, sameness. Equa-
 nimity, indifference, philosophy. శమత్వము, శ
 మత్వబుద్ధి.
 శమముచేసుట * v. a. To level or equalize. మిట్ట
 తల్లములేక శరదుట, శద్వశముచేసుట.
 శమయము * n. s. Time, season, juncture,
 crisis. Leisure. Age, period. Opportunity, oc-
 casion. An oath, imprecation. Established
 moral or ceremonial custom. Demonstration.
 Decision. Contract, engagement, covenant. A
 sect. కాలము, ఉచితకాలము, శ్రుతిజ్ఞ, ఆచారము,
 సందిత్తి, అనగా శంకెతము, దర్శనము, మతము.
 శమయముచూస్తూవున్నాడు he is looking for an
 opportunity. శమయములో శహాయముచేసినాడు
 he helped me in time of need. శమయసంధుక
 ట్టు a time of difficulty. శివశమయము the creed
 of Shiva. విష్ణుశమయము the Vishnu sect. శమ
 యములో వెయిదిరుతుట to forsake a man when
 assistance is wanted : in the time of need. శమ
 యమైనప్పుడు as occasion may serve. నేనులేని
 శమయమందు when I was absent. నాలుగుగంట
 లశమయమందు when it was about four o'clock.
 శమయముకొద్దీమనిపి a time-server, a fickle
 fool. శమయస్ఫూర్తి quick memory. శమయ
 స్ఫూర్తిగలవాడు a quick witted man. BD. 4.
 618. శంకరేశ్వరశమయారియగుట. శమయం
 బు * adj. Opportune, seasonable. యుక్తమై
 న. H. 2. 53. శమయంబువేళ.
 శమయజూచుట v. a. To slay, kill. శంహరించుట,
 చంపుట, కాజేసుట. M. X. 1. 198. మెరుగువా
 లాడుదూపుగములుబరగించియందరశమయజూచె.
 శమయించుట v. a. To destroy, kill. శంహరించు
 ట, నాశముచేసుట, చంపుట, కాజేసుట, చెరువు
 ట. Ila. 3. 68. కాటక శమయించికలశముల్ తెమ
 తించి. తీ|| అంజనమునుతుడుచుకొని. M. 1X. 2.
 16. ఆనుకొనజనయల మర్చి జనులనుశమయించి
 వారుశమోల్లాసంబున. Pal. 181. శమయించు

గురుబాలశంకేమాపేల. BD. 4. 176. శమకాంక్ష
 గంధగజంబుమైకొలిపి శమయంబుదనవుడు జనులు
 తప్పింతు.
 శమయట or శమసిపోవుట v. n. To be ruined or
 destroyed, to perish, to die. To be expended,
 to be consumed or worn out. నశించుట, చచ్చు
 ట, అయిపోవుట, అరిగిపోవుట. H. 1. 102. మున్నె
 క్కనక్కశమశాకేలుచా. M. X. 1. 186. యి
 ట్లునకులసూనుండుశమసిస. BD. 5. 20. శర్యద
 సంబులుశమయంగనంత. ib. 3. 544. శమయసి
 మైందేనిజావసీవే. ib. 4. 1758. అదియనిమిత్త
 మైయర్థంబుశమయ. ib. 4. 1760. తనువుడక్కం
 గర్థంబెల్లశమసే. Vema. 139. చమురులేనిదివ్వెళ
 మసిపోవు. M. XIII. 5. 466. తమవారినెల్లనుశ
 మయించితానునుశమసే.
 శమయలు n. s. plu. (a bad word) Partizans, those
 who are of the party? శంకేతములోవేరినవా
 రుకావోలు. Pal. 12. శమయలుశరసులుబాణులు
 మరియ.
 శమయోచితము * adj. Seasonable, pat, suitable
 to the occasion. కాలోచితమైన. శమయోచితమై
 నమాట an applicable expression, a pat word.
 శమరము * n. s. Combat, war, battle. యుద్ధము.
 Padma. 10. 283.
 శమరత, or శమర్త n. s. Puberty. శమర్తఅడుట
 to become a grown woman. S. 1. 390. కాల్య
 ముజివ్యాదితొలంగునంతశమరతబాడమెక.
 శమరతి * n. s. అనగా, ఉచితకాలము in the "usual"
 attitude. See శమబంధము and in T. 3. 122. 4.
 81.
 శమరశిము * n. s. Equality, uniformity, famili-
 arity. Fellowship. Kindness, amicableness. శ
 మానరాగము, శమాధానము. శాండ్లిప్పుడుశమర
 శిముగావున్నారు they are now in good terms.
 శమర్చనము * n. s. Worship, adoration, homage.
 పూజనము. Mandh. preface. 60.
 శమర్త n. s. Puberty. మొదటిముట్టు. Chatu. 3. 17.
 శమర్తాడుట v. n. To be grown, arrive at female
 puberty. పుష్పవతియవుట.
 శమర్థము * adj. Able, capable, versed in, master
 of. Adequate, powerful, strong. శక్తిగల, త్రా
 గగల, సామర్థ్యముగల.
 శమర్థత * n. s. Ability, cleverness, parts. శక్తి,
 త్రాగ, సామర్థ్యము.
 Digitized by Google

శమర్థము * n. s. Maintaining, establishing, proving. నిర్వాహము, నిర్వహించడము, సాధించడము.

శమస్థించుట * v. a. To master, to overcome a difficulty, to succeed. సాధించుట. M. V. 2. 12.

శమర్థుడు * n. s. A man of ability or talent. శక్తివంతుడు, సామర్థ్యవంతుడు. అట్లాచేసేటందుకు శమర్థుడను గాను I cannot do so.

శమర్పణ * n. s. Giving to superiors. A thing presented to the great. పూజ్యాలకుయివ్వడము, పూజ్యాలకుయిచ్చినవస్తువులు. M. X. 2. 113.

శమర్పించుట v. a. To give to the great, to offer presents to superiors. పూజ్యాలకుయిచ్చుట.

శమర్పితము * adj. Offered, presented, given to superiors. పూజ్యాలకుయివ్వబడ్డ.

శమర్పకముగా * adv. In full detail, circumstantially, with all the particulars, minutely. చాచకుండా.

శమవధానముతో * adv. Attentively. జాగ్రత్తో. M. XVIII. 1. 81.

శమవర్తి * n. s. A name of the king of hell. యముడు. P. 4. 398.

శమజాయము * n. s. Flock, multitude. శమూహము.

శమవేరము * adj. Mixed, mingled, united. మిశ్రితము, కూడుకొన్న.

శమష్టి * n. s. The whole. శర్వము, శమస్తము. బ్రాహ్మణులు శమష్టికృత్విధిగాయిచ్చినాడు he gave it to them in common.

శమసిపోవుట v. n. To be ruined or destroyed, to perish, to die. To be expended or consumed, worn out. నశించుట, చచ్చుట, అయిపోవుట, అరిగిపోవుట. See శమయుట.

శమనుష్టి * n. s. The end of a Kalpa or Age: the destruction of the world. యుగాంతము. D. BD. 5. 271. శమనుష్టిబొందింబిజగములద్రుంచి.

శమస్తము * adj. All, whole, entire, complete. శకలము.

శమస్థానము * n. s. A state, a government, dominion. రాజ్యము, స్థిమ. మైసూరుశమస్థానము the Mysore seat of government. శమస్థానాధిపతి, శమస్థానికుడు a sovereign or ruler. రాజ్యాధిపతి, శ్రాభువు.

శమస్త్వ * n. s. Part of a stanza proposed by one to be completed by another, as a trial of skill. కవిరీతికొశముయిచ్చేటద్యపాదము.

శమము or శమముము * adv. Before, in presence of, in sight of. యెడట, కుంబర.

శమము or శమముము * n. s. Presence, sight. యెదురు.

శమాంశములు * n. s. plu. Gracefulness, equality of proportions. తుల్యభాగములు.

శమాంశమీన * n. s. A cow which calves every year. యెటాయానేఅవు. Satyabha. 4. 85.

శమాంశలము * adj. Plump, fleshy, stout. బలిశిన.

శమాకర్షి * n. s. A strong sweet smell. దూరము గాశురిమళించేగంధము. D.

శమాకీర్ణము * adj. Dishevelled, shed, scattered. Sprinkled, interspersed. చల్లబడ్డ, వెడచల్లబడ్డ.

శమాఖ్య * n. s. Fame. Confederation, convention. షేరు, కీర్తి. D. బండుకట్టు. One verse says ఏకయితాల్పీకృతకల్ప శాఖినస్సమాఖ్యయా శ్రీనిలయశ్యకృత్యతే, పంచందనిశ్చిత్తశుశ్రువీష్టవీంసచాండవస్తీబహిశ్రలంవము.

శమాగమము * n. s. Union, junction. A coming, arrival, coming together, meeting, assembling. చేరడము, కూడడము, కలియడము, సాంకత్యము, అగమనము, రావడము. A. preface. 21. 1. P. 1. 203.

శమాచారము n. s. News, tidings, intelligence, message. Occurrence, matter, affair. చరమానము, శంకతి, వ్యవహారము.

శమాజము * n. s. A flock, multitude, assembly. గుంపు, శమూహము. Vish. 3. 133.

శమాదరము * n. s. Respect, esteem, honour. శన్దానము, మర్యాద.

శమాద్యతము * adj. Respected, esteemed. శన్దానించబడ్డ. గొప్పచేయబడ్డ.

శమాధానము * n. s. Peace, tranquillity, consent, agreement. Reason, ground. Satisfaction. నెచ్చుది, శుక్తితి, అంగీకారము, న్యాయము, నిమిత్తము.

శమాధి * n. s. A grave, or tomb. Deep meditation on the deity. Devout abstraction. శవమునుసాతివైనకట్టినది, దేవునింబడు తణిక ధ్యానముగావుండడము. L. 11. 33. శమాధిస్థానము, దేవ

ధ్యానముచేయుచు వున్నప్పుడు కూర్చుండేచోటు a place, where a recluse sits when praying or meditating. వాండ్లుజలశమాధినిపొందిరి they were drowned.

శమానము * n. s. The vital air. శరీరస్థవాయువిశేషము.

శమానము * adj. Like, similar, equal. శబ్దశ మైన. శమానార్థక మైనశబ్దము a synonyme or equivalent word.

శమానకక్రియ * n. s. A verb that concludes and governs a sentence.

శమానము or శమానము * n. s. End, conclusion, completion, close, finishing. Killing, destroying. శిరిశుచ్చడము, చంపడము. D. ఆవసానము, ముగింపు, ఆంతము.

శమానము * adj. Finished, completed, concluded. ముగిసిన.

శమానమవుట or శమానమవుట * v. n. To become completed. ముగియుట.

శమానమవుట * v. s. To finish, end, close. ముగించుట.

శమారాధనము * n. s. Worship, homage, a feast given to Bramins as a meritorious act. పూజించడము, బ్రాహ్మణులకు ఆస్నము పెట్టడము. బ్రాహ్మణుల శమారాధనము worshipping bramins by making them a publick feast.

శమారాధితము * adj. Worshipped. పూజించబడ్డ.

శమారోపణము * n. s. Placing or fixing in or on పెట్టడము, వుంచడము. M. XII. 5. 133.

శమారంభము * n. s. A ceremony performed when a bramim pupil leaves his teacher to enter upon a life of secularity; fulfilment of a vow. వేదాభ్యయ నానంతరము కృహస్థధర్మాదికారితావడమునకై చేసేవైదికకర్మము, ఉద్యాపనము. Dab. page 146. వెసెశమావర్రనవిధిశిల్పిరవుడు.

శమాశ్రియము * adj. Embraced. కొనించుకొన్న. T. 1. 2.

శమాశ్వాసము * n. s. Consolation, condolence, soothing, comforting. సాంత్యనము, ప్రాదార్పణము.

శమాశ్వాసము * adj. Consoling, comforting, animating ఓదార్చెను. S. 3. 294. శమాశ్వాసకరణముఖర.

శమాశ్రియము * n. s. Composition of words, formation of compound terms. Combination of several nouns into one; all but the final being devoid of the signs of case. రెండుమాడు పడములను పైక వాక్యము గా చేర్చడము (విభక్తిలో తుము చేసినపడము. D.)

శమాశ్రియము * adj. United, combined, connected with. కూడుకొన్న. KP. 5. 26. పురోవర్తి శాఖాశిమాశ్రియజితముజితరత్నశుంబరముననున్న శస్తుంజూచి. శమాశ్రియ, అన గాతనించబడ్డ.

శమాశ్రియము * n. s. Aggregation; collection, assemblage, contraction, abridgement. అనేక మొదలక ప్రతిమావేశన, శంకేపె. SC.

శమాహితము * adj. Promised, agreed, or assented to. Absorbed in meditation, engaged in devout meditation. Placed. Attentive, cautious. అంగీకృతము, శమాధిష్ఠము, వినిహితము, సావధానమైన.

శమాహితము * n. s. A name, an appellation. పేరు.

శమి * n. s. A tree called Prosopis Spicigera. The husk of peas &c. శక్తుఫలా, జమ్మి చెట్టు, కందులు మొదలైనవాటిపొట్టు. SC. Vish. 6. 111.

శమింతుట or శమింతుట * v. n. To be at rest, be quiet, still. శాంతిబొందుట. D. N. 9. 162.

శమితము * adj. Pacified, appeased, still, calm. శాంతిబొందిన.

శమితి * n. s. War, battle; assembly, company. యుద్ధము, శమానము. D.

శమిత్తు * n. s. War, battle. Fuel, used in sacrificial rites. యుద్ధము, పొయిలోకర్ర, ఇద్దుము. R. 6. 62.

శమిజలు, శమిదెలు or శమిధలు * n. s. plu. Sacrificial fuel, wood for a sacrifice. ఇద్దుములు.

శమిద్ధము * adj. Shining, glowing, blazing. శ్రీకాశమానమైన. N. 4. 43. యుద్ధము సేయగనవుడు శమిద్ధమలాధికులు దానవేంద్రునిరణయ్యుల్. BX. 68. యేదేవు దారుశమిద్ధక శాంశశం, భవులమునుద్ద జధవులునేను.

శమింతుట * v. n. To be at rest, be quiet, still. శాంతిబొందుట.

శమిశి * v. n. To be ruined or destroyed, to perish, to die, to be

expended or consumed, worn out. నశించుట, చచ్చుట, అయిపోవుట, అరిగిపోవుట. See శమ యుట.

శమోక్తము * n. s. War, combat. యుద్ధము. BRY. 2. 725.

శమోకరణము * adj. Equalizing, making equal to. శమానము చేసె.

శమోకరించుట * v. a. To equalize, make equal to. శమానము చేసుట.

శమోచీనము * adj. True, right, correct, fit, proper. యథార్థమైన, శమంజసమైన, యుక్తమైన, తగిన. Jagann. 1. 27. KP. 4. 117.

శమోహము * n. s. Neighbourhood, nearness. దగ్గర. D. ఆయనశమోహముండు నిలిచిని I stood near him.

శమోహము * adj. Near. దగ్గరి. మధ్యాహ్నమునకు శమోహమైనది it is near noon.

శమోహస్థుడు * n. s. A bystander. దగ్గరవుండేవాడు.

శమోహించుట * v. n. To approach; be at hand. తటస్థించుట. కానితండ్రికి కాలముశమోహించెవేళకు when his father was about to die: when death was at hand.

శమోరము, శమోరణము * n. s. Wind, air, gale. వాయువు. D.

శమోరణము * adj. Sent, despatched. Said, uttered. పంపించబడ్డ, చెప్పబడ్డ.

శమోమ్యకారిత్యము * n. s. Prudence, forethought. చక్కగావిచారించిచేయడము. The last book of the Pancha Tantram is styled అశమోమ్యకారిత్యము i. e. Acting inconsiderately. Imprudence.

శముఖము * n. s. Presence, proximity, nearness. శమము, సామీప్యము.

శముచితము * adj. Proper, right, fit. యోగ్యమైన, న్యాయమైన, శమోచితమైన, ఉచితయుక్తమైన. DRU. 344. line 5.

శముచ్చయము * n. s. Connection, collocation, conjunction. A collection, assemblage. అనేకముల మేళనము, శమూహము, శమదాయము.

శముద్ర్యయము * n. s. Height, elevation. Opposition. ఔన్నత్యము, విరోధము.

శముద్ర్యయము * n. s. Height, elevation. ఔన్నత్యము.

శముద్ర్యయము * n. s. Born, produced. High, tall, lifted up, raised. ఉత్పన్నము, బాగుకైన, ఉన్నతమైన, శ్రవ్యధము.

శముద్ర్యయము * n. s. He who is high. or elevated. ఉన్నతడు. Lalito. 5. 78. శౌర్యవీర్యశము ద్ర్యయము.

శముద్ర్యయము * adj. Abandoned, left, quitted. త్యజించబడ్డ, విడచబడ్డ.

శముడు * n. s. He who resembles. శబ్దము.

శముడు n. s. A combination or league, a strike among work men. కట్టుబాటు. Vaij. 2. 87. ఒకయే కాదశీనాటి రయిశముతైయున్నట్లుంబెట్టుకే డుకకుంరాకయు శూన్యమైననుశ్రు కాకుంలేకలో గ్రాగశయ్యకడంబిలవక. టీ|| శముతైయున్నట్లు, తెట్టు పెట్టినట్లు, అనగాకట్టుచేసుకొన్నట్లు.

శముర్జుటము * adj. Much, excessive. Drunk, mad, furious. Superior, high. మిక్కిలమైన, కాగిదిందిన, వెర్రి, శ్రేష్ఠమైన, తన్నుతమైన. Paid. 6. 148.

శముర్జురము * n. s. Assemblage, collection, a heap, a pile. శమూహము, గుంపు, పోగు, రాశి.

శముత్కంఠము * adj. High, lofty, tall. ఉన్నతమైన. S. 3. 293.

శముత్సక్తము * adj. Zealously active, fond of, attached to. మిక్కిలిఅధిలామగల.

శముత్సక్తుడు * n. s. He who is eager. ఆశక్తుడు. యాత్రాశముత్సక్తుడై wishing to make a journey.

శముదంబితము * adj. Worshipped. Thrown up, tossed. పూజితమైన, విశరబడ్డ, వ్యాపించబడ్డ.

శముదగ్రము * adj. High, tall, large, vast. ఉన్నతమైన, స్థూలమైన. Vish. 8. 235. చక్రాదిసాధనశముదగ్రమాస్తుని.

శముదగ్రత * n. s. Height, tallness, largeness. ఔన్నత్యము, ఫౌల్యము. M. XVI. 1. 61.

శముదాయము or శముదాయము * n. s. Multitude, assembly, quantity. చయము, గణము. శముదాయము adj. That which is common to all. పాత్రగావుండే. అన్నిభాషలకున్ను శముదాయముకూట a word common to different languages. That which is common to all. Undivided. శముదాయమునెల a piece of land which is common to various persons; land held in common.

శమూదాయశ్రుతిస్సుతము a general petition. శమూదాయశ్రుతినిదై a common lodging. శమూదాయముగా adv. In common, as one family, undividedly. పొత్తుగా. శమూదాయముగాశ్రుతుట to keep in common. శమూదాయముగామాట్లాడుట to speak impartially, to speak in general terms.

శమూదాయించుట v. a. To supply, furnish. శాగ్రతవేసుట.

శమూదీర్ఘము adj. Generous, great, excellent, intense. దాతమైన, బ్రహ్మాండమైన, దివ్యమైన. Sar. D. 459. శమూదీర్ఘమృతతిశంకులంబగుచు. M. XV. 2. 185. శమూదీర్ఘచాపూదర్శ్యజ్వలనైసశ్రుట.

శమూద్ధము or శమూద్ధకము * n. s. A casket, a covered box. చెట్టె, శంశ్రుటము. D.

శమూద్ధతము * adj. Produced, born. శ్రుష్టిన, శ్రుష్టమైన. Ananda. T. 4. 19. శుశుపతిమృగాద్యాశ్చతరపవశముద్ధతాః.

శమూద్ధము * n. s. Birth, production. ఉత్పత్తి, కలగడము. M. I. 3. 239.

శమూద్ధండుము adj. Violent, fierce. క్రోధండుమైన. Vish. 2. 292. శమూద్ధంఠారికండలుండు.

శమూద్ధతము * adj. Rude, ill mannered, misbehaved. మోట, పెదశీరమైన, ధూర్జమైన.

శమూద్ధతి n. s. Ill behaviour, effrontery, audacity, misbehaviour. ధూర్జత, దుర్మార్గము. Sar. D. 420. తనరాష్ట్రుకరశమూద్ధతిఋద్ధుకొనుచు.

శమూద్ధతుడు * n. s. A boor, a clown. ధూర్జుడు.

శమూద్ధరణము * n. s. Drawing up, raising, lifting (as water from a well &c.) Eradicating. నీళ్లు తోడడము, వేరుతోవెరకడము.

శమూద్ధరము * adj. Heavy, thick, gross, full. గురువైన, శంశ్రుటమైన.

శమూద్ధరము * adj. Ready, prepared. సిద్ధమైన. Padma. 7. 122. శమూద్ధరశశ్రీపాణులై.

శమూద్ధము or శమూద్ధము * n. s. The sea, ocean. అబ్ధి, పారావారము, ముస్తీరు.

శమూద్ధము * adj. Bound, tied. కట్టబడ్డ. Lalito. 11. 25. జంఘాకాండశమూద్ధముణికింకిణిభాస్విరం.

శమూద్ధిరము * adj. Arrived, present, ready, near at hand. శమూగతమైన, ప్రస్తుతము, తటస్థమైన.

శమూలము * adj. Entire, having a root, joined or in connection with the root. యావత్తువేరు

తోకూడ. ఆచెట్టుశమూలమువేసికహాయముపెట్టు boil the herb, roots and all. వాండ్లుశమూలగాకనమైనారు they are ruined, root and branch.

శమూలము * n. s. Crowd, multitude, number, flock, heap, quantity. నివహము, విశరము, నిరయము.

శమ్యద్ధము * adj. Ample, full, entire. ఆధ్యమైన, శంశ్రుటమైన.

శమ్యద్ధి * n. s. Fulness, plentitude. Increase, prosperity, success. అభివృద్ధి, శంశుత్తి. (నింఠారు, మిక్తిలియు. D.) ఆకుండశమ్యద్ధిచేసినాను I filled the pot.

శమ్యద్ధిగా * adv. Amply, plentifully, fully. శంశ్రుటముగా, విస్తారముగా.

శమ్యద్ధియవుట * v. n. To grow full. శంశ్రుటయవుట.

శమేతము or శమేతముగా * adv. With, together with, along with. శహితముగా, కూడా. Jaimini. 3. 92.

శమేతము * adj. Having, possessed of. కూడుకొన్న, శహితమైన, గల.

శమేతు adv. Even. శహితము, కూడా. అన్నానిశిశమేతులేదు I have not got even bread to eat.

శమేతుడు * n. s. He who is accompanied by, attended by; he who has or possessed of. శహితుడు, గలవాడున్ను, కూడుకొన్నవాడు. సేనాశిశమేతుడైవచ్చెను he came with his troops. భార్య శమేతులైవచ్చిరి they came accompanied by their wives. M. 1. 2. 13. అయ్యోత్పాహశిశమేతులై. Vish. 2. 58. యామగణశిశమేతుడైమహాభయంబుతోడ Attended by goblins; fiend-girt.

శమేళంపు or శమేలంపు adj. Derisory, satirical. ఎకశక్యపు, తరిహాశిపు. Vish. 6. 19. శమేలంపుమాటలమేలమాడు.

శమోపనివాసుడు * n. s. A by-stander, he who was present. పక్కనవుండినవాడు, అక్కడవుండినవాడు. Vish. 1. 139. శమోపనివాసులెల్లనమ్మనివిధంబుజూచిపలుమారునునవివరి.

శమోపేతము * adj. Having, possessed of. కూడుకొన్న. Tripura Siddha. 7. 12. నిమ్మనాధిశిమోవేతకాంచీయుక్తనింబిం.

శమ్యంకము * n. s. Error for శంశుంధము.

శమ్యరము * adj. Assented to, agreed to, concurred in, approved of. అంగీకరము, వాస్తవము.

తమైనది a legal act. అరసిశక్తులము కానిది that which is not agreeable to him.

శక్తులముగ or శక్తులముగా * adv. Willingly, agreeably, according to. మనఃపూర్వకముగా, ప్రకారముగా. కాశ్రీశక్తులముగ according to rule. తమతీర్పు దైవశక్తులముగా శుండవలసినది I trust that you will give such a decision as may be right in the sight of God.

శక్తుతి * n. s. Consent, approbation, assent. అంగీకారము, ఇష్టము. శక్తుతివచనము a text adduced in proof. శేషయ్యశక్తుతినికొమారుడురంగయ్యవ్రాలు signed by me, Rangaya, on behalf of my father Sēshaya.

శక్తుతి, శక్తుతిగ or శక్తుతిగా * adv. Willingly, agreeably. మనఃపూర్వకముగా, అంగీకారముగా. Vish. 5. 369. కాసిద్ధనందనునితోడనలడుశక్తుతి బలికె, అనగా అనుకూలముగా చెప్పెను.

శక్తుతింతుట * v. n. To consent or agree. పుష్పట.

శక్తుతిల్లుట * v. n. To consent, to agree. పుష్పట. Radha. 3. 124. UH. 4. 207. Swa. 3. 138.

శక్తుతుడు * n. s. He who assented to or agreed to; he who is approved of. అంగీకృతుడు, పుష్పకోబద్ధవాడు. శిర్వజనశక్తుతుడు he whom all approve.

శక్తుజ plu. శక్తుజలు n. s. A gratuity, donation, gift. పారితోషికము, బహుమానము. Zacc. 1. 135. ఆలెత్రత్రుశింకమునకాత్మజలవికానభక్తచామరాంధోళికలాది గాగలుగుతోరపుశక్తుజలవీచియచ్చుహీపాలుడుగల్గరించె.

శక్తుజము * n. s. Joy, pleasure, happiness. ప్రమోదము, ఆనందము, శంతోషము.

శక్తుర్లము * n. s. War, battle. A throng, crowd, press. శంకులము, యుద్ధము. D. పుత్తడు, జనశక్తుర్లము a crowd or press of people. వారికులస్త్రీలుపురుషశక్తుర్లముగలస్థలములకుపోవుచున్నారు their ladies go to places where men are in throngs.

శక్తుర్లముగావుండే * adj. Crowded. ఒత్తుడుగావుండే.

శక్తుర్లని * n. s. A broom. చీపురు.

శక్తుర్లములు n. s. plu. Sandals. పావుకోళ్లు. Satyabha. 2. 13. కుడతియొక తెకుళభరమునజియుచు మైవం చిట్టిశక్తుర్లములకొదొడంబడములుగాని. Bahulas. 1. 37. తళుకుపరుమంజినియొంట్లు దాల్చిహాలిది

శక్తుశక్తుర్లములు పెట్టి. KP. 2. 23. అట్టిట్టుతొడ గనయంఘ్రులరత్నంపుశక్తుర్లములసారణాయం ద.

శక్తుట n. s. Error for శక్తుట.

శక్తుర్లము * adj. Mingled. శక్తుర్లము, కలశుర్లము. H. 340.

శక్తుముఖము * n. s. The front, sight, presence, face. అధిముఖము, శిమశ్రుము, సాక్షాత్. ఆయనశక్తుముఖమున before him.

శక్తుముఖుడు * n. s. He who is facing. అధిముఖుడు. H. 4. 343. సేనాశక్తుముఖుడైతలికె He beheld the army, and spoke thus.

శక్తుయ or శక్తుయ n. s. Confederation, convention. league. శమాఖ్య, కట్టుబాటు. శక్తుయము a letter signed by many.

శక్తుట n. s. A sledge hammer. Also (in poems,) a whip. పెద్దశుత్రె. D. కళ, అనగాకారము. ABA. 2. 568. శంబలీచెలంగుసంపెళశక్తుటయన, యల్లమైయున్నయదిను త్రెయనదగు. HD. 1. 984. వాంనాగముబోలెరగుబసిండి గీలుశక్తుటగేలగిందిశకుల, తనుపుబజరుకారి తములుగావ్రేయ గ్రంథం ద్రమంబునగదియనాలోన, చేవట్టిశక్తుటజెలసిరాదిగి. B. 1. 14. కాలుచేశక్తుటచేటులకబడక.

శక్తుటకోల n. s. A javelin, a lance. శుశు. M. VII. 3. 57. అపుడుశక్తుటకోలనంకుశముల.

శక్తుర్లనము * n. s. Meeting, joining, mixing. చేరడము, కలియడము. BD. 2. 760. లీలకశ్యాన్తశక్తుర్లనంబాలయ.

శక్తుదము * n. s. Pleasure, delight, joy. శంతోషము. Calahasti. 1. 86.

శక్తుహము or శక్తుహము * n. s. Bewilderment, fascination, stupefaction. దిగ్భ్రమ, వైచిత్ర్యము.

శక్తుహిని or శక్తుహినిగా adv. In common, not separately. పాత్తుగా. శక్తుహినిపున్నకొంతబాదవపాలము certain land held in common.

శక్తుక్ or శక్తుక్కు * adv. All, wholly, properly, duly, fitly. యావత్తు, యుక్తముగా, చక్కగా.

శక్తుట్టు * n. s. A paramount sovereign, an emperor. రాజాధిరాజు.

శయము * n. s. The hand. హస్తము. D. Vasu. 6. 122. Sar. D. 237. అంజనం చేలశయస్థారమునకు.

శయనము * n. s. Sleep. A bed, a couch; నిద్ర, కురుపు, మంచము, రతియున్ను.

శయనించుట * v. n. To lie down, recline, to go to bed. కుండుకొనుట. S. 3. 159.

శయనియము * n. s. A bed. మంచముమీదకురివిసకురుపు. SC.

శయాం adj. Own. సొంత. నాశయాంతమ్ముడు my own younger brother.

శయాశుభ్ర * adj. Sleepy, slothful, sluggish. నిద్రాశుభ్ర, రంద్రాశుభ్ర, నూగిడదేవాడు, అలసుడు, మండుడు.

శయించుట, శహించుట v. n. To like, relish. హితముగావుండుట. వానికిఅన్నముశయించలేదు he has no relish to food.

శయిగ n. s. A wink or sign. సంజ్ఞ, నైగ.

శయించుట v. n. To suffer, forbear, take patience, wait, or stop. తాళుట. Sar. D. 188. శయించుము. శిశినిచక్కనయ్యిని.

శయితము This is an error for శహితము.

శయితము for శవిత్రుడు The sun. సూర్యుడు.

శయ్య క్రికము * adj. Reasonable, logical, rational. యుక్తియుక్తమైన.

శయ్య * n. s. A bed, couch. Stringing. Style in poetry. (శబ్దగుంభయు. SC.) పరచినపరుపు. D.

కుడక, పాంచాలబాహుటాయలు. A verse in the Pratāpa Rudriyam says, యాశదానాంతురా

స్యాన్యమైత్రీశయ్యేతికన్యతే. Ila. 1. 85. బోధించుసెకవేళపూవిల్లుశాస్త్రంబు, చదివించుసెకవేళ

శయ్యలోలి. టీ|| శయ్యలు, అసగాపాంచాలబాహుటరీకులనుయుక్తముగాచదివించును. T. 2. 72. శ

తతంబువేదశాస్త్రాశ్రుతిసంఘమునాని శయ్యలాక్షాకసారిజనునాగ. ib. 2. 60. అరసివిసద్ధశబ్దములు

అర్థములు భవనివైభవంబలంకరణమురీతివృత్తులునుకల్పనపాకముశయ్యయంచరసస్ఫురణము. శుభ్ర

శయ్య a couch strewn with roses.

శయ్యన adv. Quickly, at once. తెచ్చిన. తెవులుశయ్యనవచ్చు. BD. 4. 841.

శయ్యాట or శయ్యాటము n. s. A joke. శరశము. P. 4. 274. తడవామొకవచ్చివిచ్చేయునిశయ్యాటంబికజాలు. టీ|| శరశము. T. 3. 9. అలపుసాలపు

నువలపుశయ్యాటలెశిగ. టీ|| శరశములు.

శయ్యాభ్య n. s. Friendship. అనుకూలము.

శయ్యాభ్యగా adv. Amicably, in a friendly manner. విహితముగా, స్నేహముగా. వాండ్లుశయ్యాభ్యగావున్నారు they are in good terms.

శరము * n. s. An arrow. A sort of reed or grass.

Water. బాణము, రెల్లు, జలము. A. 4. 177. R. 5. 296. DRB. 285. Zacc. 6. 94. శిశరధార

పాల్యరవి.

శరము * n. s. Pond, pool. కొలను. P. 3. 64. ఇచ్చోటిశరముశరమునొచ్చునొననివి.

శరము * n. s. A row or string (of pearls.) wreath (of flowers.) శుభ్రమాలిక. P. చీల, కంతభూమి

దులశీట. UH. 11. 55. శిశువురతిబాతివన్నెశిశులశరంబారయానారసూగారుతీరు.

శరకటము n. s. Difficulty, hardship. తొండర, శంకటము. H. K. 4. 85. తెరంగుడప్పినవేళ, మయం

గుడుడక, వెరంగుదోడుకశరకటంబుననిరకటంబుజేసి.

శరకు n. s. Esteem, regard, care, heed. అత్యము, గడన, అసగాకర్ప. D. M. VIII. 1. 247. జననా

యకనాకుజయముశరకేతలశక. BD. 3. 45. వరపుడనాకొక్కశరకెయర్థంబు.

శరకుగొనుట or శరకుచేసుట v. a. To esteem, regard, care for. అత్యముచేసుట. Vema. 360.

ఏరుదాటిమెట్టకేగినపురుషుండు శుభ్రశరకుగొనకపోయినట్టి. M. XIII. 2. 305. అచ్చలపతియించు

కయ్యునకు గొనడవిషయము. ib. IX. 1. 306. నాయకంబులుశరకుగొనక. ib. XIV. 1. 63. నా

శులుకుశరకుగొనక.

శరగ or శరగున adv. Rapidly, soon, at once, quickly, with speed. తీవ్రముగా, తెచ్చిన. L. 4.

309. చనుడంచెయ్యుమానిశరగునకడికి. Vish. 7. 158. ప్రయాణసందర్భంబులు డెండంబునసందడిం

కుశరగునంబెరుసులుభాండంబులెండించి. B. X. 3. 12. సాగిమ్రొక్కితేచినశరగునసెసల్లివైతెలుడమ్మి

దోయికిలుగొలిపి. P. 1. 358. ఓరియాకట్రుస్మితిశరగరాకుంబెట్లు. Vema. 1487. శత్రువరుల

నరనిశరగునంబండించి. R. 6. 65. శరగుననరుగుడే

రవలయునని.

శరగు n. s. Swiftmess, speed. త్వర.

శరభు * n. s. A bee. మధుమక్షిక, తేనెయాగ.

శరజన్తుడు * A name of Kartikeya. కుమారస్వామి. D. DRB. 285.

శరట * n. s. A lizard, chameleon or guana. కృకలాశిము, తొండ. H. 3. 9.

శరణము * n. s. A house. Refuge, shelter, asylum, defence. Protection, protector. శృహము, రక్షణము, రక్షకుడు, ఆశ్రయము. P. 1. 405. గంజా

శరణము a gin shop. కల్లంకడి. P. 2. 115. ఆమ హీసురశరణమునకు కామందకియనగ సైక్ గాను లదినుతుల్ నేమింవిబంధంకుం గోమలగతినుత్సల మ్ముకాన నేతెంచె. టీ|| శరణమునకు, యింటికి. శ రణాగతులెరి they threw themselves at his feet, they resorted to him. శ్రయోగశరణఃనైయా కరణః grammarians resort to (rely upon,) usages. శరణార్థి a suppliant, petitioner. Swa. 6. 113. శరణార్థింసనుగావగాదగు. టీ|| శరణార్థిం, రక్షుత్వమును వేడుకున్నటువంటినను. శరణముజొ చ్చుట to take refuge with, to resort to.

శరణాగతుడు* n. s. A refugee, one who takes refuge or shelter in another, one who calls for quarter. శరణాశున్నుడు, శరణుజొచ్చినవాడు, ఆ శ్రయించినవాడు, ఆవలంబించినవాడు.

శరణి * n. s. A road, a path, a way, course. మార్గ ము. D. దోవ. Vema. 2160. శంసారశరణిమరలి. Molli. 1. 46. శరణుగాంభీర్యమాధుర్యశరణిజేర్చి.

శరణు * n. s. A refuge, asylum, defence. Protection. A bow, salutation, prostration, obeisance. రక్షణము, ఆశ్రయము, నమస్కారము. (ర యీంచతగ్గది. D.) Vish. 5. 244. భయార్దులైశరణుజొచ్చినవారినిరక్షించుటకంటె. ib. 5. 255. శుంయమిశ్వరుకడ కెగశరణుజొచ్చి. P. 1. 419. మళ్లణముదీనం బైశరణునిమందవిశేర్పిణచరణంబుల వ్రాలిదీమశుంబునబలికెకా. టీ|| శరణు, అనగార న్నురక్షించుమని. A. 6. 147. విధిగృహోర్విచవిత్తసే వధికిశరణు, చిరకృతే య్యైకుశ్చుక్యారాశికినిశ్రణుతి, ధ నతతి భ్రాతృకులచేవతకుజొహారు, నతమృదాది కనుమనస్సునకునమస్సు. టీ|| శరణు, నమస్కారము. H. 1. 192. జయగోత్రశ్రుత్రీశజయరక్షితనుచేశజ యకుంచశరణాశశరణుశరణు.

శరణుడు * n. s. A preserver, a protector. రక్షిత, రక్షకుడు, పోషించేవాడు. L. 2. 262. శకలంబు దానైన శరణునకరుగ సైకచోటునిలువంక సైక చోటుకలదె.

శరణ్యము * adj. Fit to be protected or aided. శ రణీయము, రక్షించతగ్గది.

శరణ్యము * n. s. A protection. రక్షకము. RKD. ధ్యేయంశుదాశిరిభవఘ్నుభీష్టదోహంతీర్థాశ్చబం శివవీరించిననుతంశరణ్యం.

శరణ్యుడు * n. s. A protector. రక్షకుడు. BD. 5. 1152. ఆ ర్తజనశరణ్యుండు.

శరతు, శరత్కాలము or శరదృతువు * n. s. The au- tumnal or sultry season, the two months after the rains. A year, శంవత్సరము. Vish. 1. 133. M. IV. 4. 115. శరదిండు the autumnal moon. శరదిండుముఖి she whose face is bright as the harvest moon.

శరత్తి * n. s. A short cubit, from the elbow to the extremity of the closed fist. ముష్టిబద్ధపా దై, ఓడిచెలిమూర. SC.

శరధి * n. s. The sea, the ocean. A quiver. శుము ద్రము, అములపాది. Swa. 5. 42. ధరణిచక్రమె రగశరధిగ్రుంక. A. 4. 211. P. 4. 6. శరద్భుజ్జ శర ధి, అనగాశివునిఅములపాది. R. 5. 141.

శరధి n. s. A sort of cloth. వశ్రోవిశేషము. BD. 3. 114. శన్నుశిరంజియుశరధియు మేఘవన్నియు, రు ద్రాక్షువన్నెకాంభోజి.

శరశణి, శరపిణి, శరపెణి, శరఫణి plu. శరశణలు, శరపిణలు or శరఫణలు n. s. An ornament of gold chains, of two or more folds. (శరపెణి, గొలుసు. D.) A. 5. 148. శిరఫణుల్ జనులట్టిడిపెం పుగాబలెకా. ib. 6. 125. చరణంబుశిరశణిమొర వంబువిన్నదంతులతోడ నెదురునింతులకుదొలగ. టీ|| పాదములయందలిగొలుసుయొక్క.

శరశు n. s. A pat, a clap with the open hand. చరశు, తట్టడము. S. 3. 320. వెరశులునెచ్చెరిచె న్నుశిరశు.

శరశుపులు or శిరశుపులు n. s. plu. Wreaths, garlands of flowers. శుశ్చుశిరములు. A. 5. 111. 20టికుమవేరు పోచకుకంటకింత రైతితురిమెదుశిర శుపులందతివలు.

శిరబడి n. s. Friendship. స్నేహము. D. R. 6. 200. ఇనవంశమణియొద్ద నెవ్వారిశిరబడిగొలుతులు ట్టితివెందునిలవియున్న.

శరభము * n. s. A griffon, or monster having eight legs: a dragon celebrated as destroy- ing the lion. మృగభేదము. T. 5. 18.

శరభశుము or శరభశుము* adv. With all speed. వేగముగ, త్వరగా. BR Aranya. 172. P. 1. 228. చనకారణమేమిశరభశుంది నాతోచినుటంబునిన.

శరభశిల్లుట * v. n. To make haste. త్వరపడుట. H. 3. 89. వేరువిన్నుత్తుడేదూరమైచనభూతలయ ములుదిగులునశరభశిల్లి.

శరభాంకుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు. Vema. 2. భవమూరుడు శరభాంకుడు, శివశీలుడు వేయుగోటిసిద్ధేశ్వరుడు.

శరకు * n. s. Name of the wife of Ravana's brother. A bitch. ఆడుకుక్క DRS. 398. జానకితోడవిభీషణుడు శరకు. N. 9. 3. శరమైకవాసుడు.

శరయత * adv. With speed. త్వరగా. T. 4. 193. శరయతవచ్చి వెల్యటిహజారము చెంతరథంబుడిగ్గి.

శరయు * n. s. Name of a river. పదివిశేషము.

శరళము * n. s. A sort of pine: Pinus longifolia. శరళచేపదారు. SC. H. 4. 19.

శరళము * adj. Honest, upright, artless, simple, sincere, candid. తిన్ననిది. D. ఋజువైన, శరళాచారము proper behaviour. Solomon's Proverbs XIX. 1. మనుష్యోద్దుఘోః మూర్ఖో ధనవానపి సోవరం, యోధవేష్యరళాచారో శ్రీదీనోపినోవరం.

శరళత * n. s. Sincerity, uprightness, candour. ఆర్జవము, శున్నదనము.

శరళముగా * adv. Honestly, uprightly, sincerely, candidly, simply. ఋజువుగా, తిన్నగా.

శరళలు * n. s. plu. The grammatical word for liquid consonants. కజడబలు.

శరళి * n. s. The notes of the gamut in vocal music.

శరవలము * n. s. A forest or bed of reeds. రెల్లువనము. DRB. 285.

శరవణోద్భవుడు * n. s. Name of Kartikeya, because he was born among reeds. కుమారసాష్ఠిమి.

శరవి n. s. Regularity, order. వరస. OG. క్రమము. Mandha. 3. 11. శరవియకానిజంతురతచాలనిశన్నపుము తరంకల. See శరవి. adv.

శరవి, శరవిక, శరవితో, శరవితోడుత, శరవిని, or శరవికా adv. Regularly, in order. వరసగా, క్రమముగా. H. 1. 101. శరవికశత నింశుశ్యానూభిరాముండు. T. pref. 72. శరవికాళిందియే సాధుజీవనయ్యుక్తి. Vema. 139. చమరుగలుగుది వైశరవితోమండును. ib. 401. చర్మంబుగోరును శరవితోడుతశీతమృదులశంస్పర్శ. Dab. 159. line 10. శరవితోస్పృశ్చివాచనములుచదువ. Swa. 6. 127. వాసలు శరవితో వర్షింపెశీకృముల్, వ్రేళ్లెగొల్పుగవిర్రవీగతుండె. P. 3. 147. శరవినున్నతఫలస్తనములుకబళించి. Pros. 9. 196. వెలకు వెల్లయంచుశరవిక తరికొండనృసింహుడాడగా.

శరవ్యము * n. s. A mark or butt. లక్ష్యము.

శరశ adv. Near దావున. D. T. 2. 84. శశాంకుశరశ. టి|| శమీతుమం. ib. 3. 83. నేనుసీశరశనుండుట. Sar. D. 62. సారెకుచుక్కలశరశకుబోవు.

శరశీము * adj. Juicy, tasty. Sapid, soft. Good, virtuous. Charming, agreeable, elegant. Sweet. Jucose, funny, merry. Easy, proper. Cheap. రశయుక్తమైన, సుస్వాదువైన, రసికమైన, అండమైన, మసాహరమైన, కురిహాశమైన, లలితమైన, చతురైన. శరశోక్తి a jocose, amusing or agreeable expression.

శరశీము * n. s. A joke, jest, fun, merriment, amusement, sweetness, pleasantry. Cheapness. కురిహాశము, ఉల్లాసము, విసాదము, స్వారస్యము, చతుకయన్ను. శరశమాడుట to cut jokes. శరశమాడవద్దు do not jest. శరశమువిరశమవును jests may produce strife. శరశశల్లాకుము jocose or amorous talk. యిప్పుడుబంగారుశరశముఅయివున్నది now gold is cheap. చెయిశరశము bear's play, a scuffle. Ila. 1. 2. శరశోరుకాండముల్ సౌకర్యమేపార.

శరశత * n. s. Delicacy, taste, sweetness. Brilliance of thought, beauty of composition. మాధుర్యము, స్వారస్యము, లాలిత్యము. ఆశుద్యమయొక్క శరశత the sweetness of the verse. R. 6. 9. మేఘరాజులు శరశతమీరదమ్ము శరశేవిద్యుల్లతాదీర తరకటాక్ష. శరశత, అనగాశబలత్వము, లాలిత్యమున్ను.

శరశముగా * adv. Jocosely, in joke. Sweetly, merrily. Cheaply. కురిహాశముగా, స్వారస్యముగా, ఉల్లాసముగా, చతుకగా. వాండ్లు శరశముగాఱియినారు they parted as friends. వెలశరశముగావుండినండున as the price was low.

శరశయతి n. s. A rhyme not quite precise, but elegant. Bhima. 71. ఆయనాలు చభజరు శశకుశలు, నయశన్నతవళ్లెరేచనావురుమణి, ప్రయయిమొండొంటికిని, శ్వయముగవశులయ్యె.

శరశర adv. Quickly, rapidly, hastily. విరవీర! శీవ్రముగా. BD. 4. 1804. శరశరగొనివచ్చినంభ్రమంబునను.

శరసి * n. s. A pool or pond. Phrase for an excellent or amiable man. మెట్టమడుగు. D. రసికుడు, రశజ్ఞుడు. T. preface. 2. శరసివిగానజక్తవలెచన్నులుగావిడి.

సరసిజము * n. s. A lotus. పద్మము.
 సరసిజనాథుడు * n. s. An epithet of Vishnu.
 విష్ణువు. M. VI. 2. 170.
 సరసిజభ్రతుడు * n. s. An epithet of Bramha.
 బ్రహ్మదేవుడు.
 సరసిజాయుడు * n. s. An epithet of Vishnu. వి
 స్ణువు. Chamate. Manj. 1. 72. సరసిజాయుడు
 గాంచెనంతసఖిలాశౌడ త్రధూకప్రసూరి.
 సరసిరుహము * n. s. Pond-born: an epithet of
 a lotus. పద్మము.
 సరసిరుహాయుడు * n. s. An epithet of Vishnu.
 విష్ణువు.
 సరసు or సరస్సు * n. s. A pond or pool. కొలను,
 అనగా మెట్టమడుగు. D. molli. 1. 39.
 సరసుట See సరసుట.
 సరసుడు * n. s. A gentleman, an amiable, or
 well behaved man; one easy of access. రసి
 కుడు.
 సరసురాలు * n. s. A lady, a woman of elegant
 manners. రసికురాలు.
 సరస్వంతుడు * n. s. Neptune: the sea. సముద్ర
 డ. D.
 సరస్వతి * n. s. Speech. Minerva the goddess
 of speech. A certain river. వాక్కు, వాద్యేవి, నదీవి
 శేషమున్ను. సరస్వతి or సరస్వతీత్రురుగు Name
 of the shining green lizard with a red tail.
 రక్తచున్నీ, నరికండ్లపాము.
 సరస్వతీజెలిరి n. s. A centipede; a poisonous in-
 sect. కులరాజము.
 సరస్వతీత్రురుగు n. s. See సరస్వతి.
 సరస్సు * n. s. A pool, a pond. కొలను, అనగా
 మెట్టమడుగు. D.
 సరాతి n. s. A chamber, an apartment. అంకణ
 ము. Satya. 3. 5. మొదటిసరాతిదాటియటముం
 గలిగియుండెను కొంతసేపునమ్మడమునకొల్పవలెనని. ib.
 3. 34. నునుసరాతిగవాణులనవచ్చు జాబిల్లియడు
 కు వేతులకు చేయొడ్డియొడ్డి. ib. 3. 202. సాంతుమీ,
 రంగ్రమానవేగోకసరాతిమరుంగున కేగిరర్చిలికా.
 ib. 4. 9. వేగసరాతిదాటిమరివింతశ్రవణముతగ
 దివారాపున్యోగరులుంజమాతలు.
 శరారి * n. s. A sort of bird, commonly called
 శరాలి the Turdus Ginginianus. ఆటికి, అనగా
 ఆడేలు.
 శరాళము adj. Easy, free, clear. ధారాళమైన.
 S. 3. 366.

శరాళముగా or శరాళముగా adv. Easily, freely,
 without difficulty. ధారాళముగా, తిన్నగా. S.
 3. 353. పుకనాడువేడుకశరాళముగా భటకాటి
 తోడ నొడకయరుడెంచెనచ్చటికి. నాకుపాడేటం
 దుకు గొంతు శరాళముగావుండలేదు my throat
 is not clear enough to sing.
 శరాలి * n. s. A sort of bird, called Turdus Gin-
 ginianus. శరారి, ఆటికి, అనగా ఆడేలు.
 శరాలు plu. of శరము n. s. Necklaces of pearl.
 ముత్యాలహారములు, పేటలున్ను. P. 4. 458. శప
 రాలు, వరాలుశరాలు, రూకలుం, గోకలు. టీ శ
 రాలు, ముత్యాలహారములున్ను. See శరము.
 శరావము * n. s. A cover, a lid. A shallow cup
 or dish. ఉడంచనము, మూకుడు. SC.
 శరాసము or శరాసము * n. s. A bow. ధనుస్సు.
 Lalito. 12. 50. చిక్రశనకరాసేనభూషితాంతి
 యోగి. Vicr. Ch. 1. 149.
 సరాసరి n. s. An average. సగటు. ఆశుద్ధులసరా
 సరి చెయ్యి make an average of the items.
 సరాసరి, సరాసరిగా adv. Equally, alike, on an
 average. సగటుగా. అన్నిసరాసరియెంతకుయిస్తు
 న్నావు for what will you sell the whole, one
 with another?
 సరాసరి adj. Average. సగటున. ఆశుద్రములకు
 సరాసరివెలయేమి what is the average price of
 the horses? ఆశుద్రములకు సరాసరివెలమున్ను
 రురూపాయలుఅవుతున్నవి the price of these
 horses, one with another, is three hundred ru-
 pees.
 సరి adj. Equal, like, just, right. Proper, fit,
 straight. Corresponding to. Even, level, not
 odd. సమమైన, న్యాయమైన, యుక్తమైన, తగ
 న, సూటియైన, యాదైన, అవిషమమైన, మిట్టకల్ల
 ములేని. BD. 5. 60. Radha. 3. 128. నాసరివా
 రు my equals. అదిసరికుసరా is such an act
 proper for you? వారిసడకనీకుసరా were you
 satisfied with their conduct? రాత్రిఅయినారే
 రేపుగులుఅయినారే be it day or be it night.
 వాడువర్తకసరిమనిషి he acts properly accord-
 ing to mercantile rule. యదిసరికుసరికాదు this
 is not proper for you. సరిఅనవచ్చు you may
 compare them. Ila. preface. 43. అదిసరి that is
 right, that is true. సరిపొద్దు midnight. అర్ధరా
 త్రి. P. 3. 45.

శరి n. s. The end. Similarity, likeness. Propriety, fitness. అంత్యము, సామ్యము, యుక్తము. ఆవంశముయిచ్చిత్ శరి that family terminates with him. అతనితో శరి it ends with him, he is the last. యుక్తశ్చిత్ శరి it closes here. అతనికి శరి లేదు he has no equal. శరి లేనిమాణిక్యము a matchless gem. నెలశరికి at the end of this month. కొలశరికి according to the measurement. ఆదిసంగరికి up to that day. నీకునాకుశరి there is an end of everything between us. I have done with you. I have nothing more to say to you. వర్తకశరికి according to the rule of trade. ఆరాత్రిశరికి up to that night. శరి లేని unrivalled, unequalled: improper. శరికాని వాండ్లు those who are not our equals. Kalahas. §. 66. శరికాని వానితో శరణమాడెడువాని he who takes liberties with such as are not his equals. శరికానికని improper behaviour or conduct. శరికిశరి tit for tat. గోధములువియ్యనికిశరికిశరియిస్తారు they barter wheat for a like measure of rice. శరికిశరి చేసినాడు he repaid to them what they had done. i. e. he rewarded them; or punished them. See శరులు.

శరి adv. Equally. శమానముగా. T. 3. 137. DRY. 2224. బలనితో బలదియు శరిపోరుకరణి. D. Navan. 68. శరిగోలబడనేసినల ముననార్పి. శరి, అనగా శరిగ్గా. T. 3. 143. శరిబల్లుమనియడల్పు.

శరి (interj.) Well! Yes! very well! Aha! Oh! బాగాయి. very fine!

శరించుట * v. n. To go. వెళ్లుట. Vaizaianti. 3. 51. జక్కటందెరకునూడధరించినశరించెవెంబడిక.

శరికట్టుట v. a. To pay fully, duly. To retaliate. To consume, finish or expend. To kill maliciously. క్రమముగా చెల్లించుట, శరికిశరి చేసుట. యాచుకీడుచేసుట, కాజేసుట, తీర్చుట, గంతుట. Bmj. 2. 246. యిటువలెమృగములను యులనటవిని శరికట్టివేలులాడుటనంతక. H. 3. 128. తనివారక శరికట్టకయనివారకమోహదాహ.

శరికట్టులు n. s. Stops on the lute. వీణపెట్టు. Sṅa. pref. 5. తరుణాంశులీచ్చాయడంతంపు శరికట్టులిం శరికట్టువంతరంశులీన. టీ|| దంతపుపెట్టు.

శరిక n. s. ఆనగాబంగారపుకంటె. D.

శరిక or శరిక n. s. Gold lace, silver lace &c. బలతారు. D. శరికంచుచీర a cloth with gold ends, a cloth trimmed with lace. N. 9. 398.

శరిక, శరిగా or శరిగ్గా adv. Equally, abreast, properly. Rightly, correctly, in good order, completely, fully. శమముగా, జతగా, జోడుగా, యుక్తముగా, న్యాయముగా, క్రమముగా, శుచూర్ణముగా. ఆరెండుపాలకీలుశరిగ్గావస్తూవుండెను the two palankeens were coming on abreast.

శరికెల్లులు n. s. Quits (at dice or games) శమానమైనజయములు. Ila. 1. 138. మరునిసామహాయిగాజేసేశరికెల్లులందిరవుడు.

శరిగొనుట v. a. To resemble. శమానమవుట. T. 4. 62. శరియన్నవిరిపొన్నశరిగొన్నగొనుచేగంధీరమగునాళిగాంబుదాని. M. VII. 4. 277.

శరిచూచుట v. a. To compare, review, collate. శంశ్రుతించుట, శరిగ్గావుండచూచుట.

శరిచేసుట v. a. To arrange or put in order, to set straight, to level or make even. To complete, end or finish. To equalize. క్రమపరచుట, వంకరలేకుండాచేసుట, మిట్టపల్లములేకుండాచేసుట, ముగించుట, శమానముచేసుట.

శరిత్ or శరిత్తు * n. s. A river. నది, యేరు.

శరిత్వతి * n. s. The lord of rivers, i. e. the sea or ocean. శముద్రము.

శరిదించుట v. a. The causal of శరుడుట. అతనిచేతశరిదించిరి they made him set it straight.

శరికట్టు n. s. A sort of silk. పుకవిధమైనకట్టుబట్టు. BD. 3. 104.

శరికడలు v. n. To fit, suit, agree. To be on good terms. To be complete. జతపడుట, పొనుగుట, ముగియుట, అయిపోవుట. ఆవియ్యముశరికడిపోయినది the rice is all done, is consumed. మీకుశరికడితేవుంచుకొండి keep it if you like it. చూఅందరిమీదశరికడక not being on good terms with us. శరికడని discontented.

శరికిండి n. s. A kind of sweetmeat అపూకవికేషము.

శరికిణి n. s. Gold or silver chains. గొలుసు.

శరిపుచ్చుట, శరిపెట్టుట v. a. To finish, end or complete, consume. ముగించుట, కాజేసుట. (శమముచేసుట, కార్యాంతముచేసుట. D.) See శరిచేసుట.

శరిపోయె (interj.) Well! very fine! never mind! బాగాయి. P. 1. 256. ఓశరిపోయెని త్వడలకుండనయోననురాణివానిగాజేరితో.

శరిపోవుట v. n. To fit, suit, agree. To finish, end, terminate. To be expended, spent. To

equal, become equal. జడకడుట, అయిపోవుట, ప్రయమైపోవుట, శమానమవుట. A. 6. 90. శరిపోయిజయించితినియము. టీ. శరిపోయి, శమమడి. ib. 4. 313. మనసునకొండురెండు మరిమంత్రముల శరిపోవజెప్పినకా. టీ. శరిపోవజెప్పినకా, మనసుకు తాగ్లాగా జెప్పితేను. నోటికి శరిపోయినట్లు మాట్లాడినాడు he said every thing that came to his tongue's end. అవిసకు శరిపోతవి these will only be enough for you. నీవునీట్టినదానికన్ని నేనుకొట్టినదానికన్ని శరిపోయినది these blows are a punishment for your scolding. తనకూ మరికి శరిపోయినచిన్నవాడు a lad that would suit his daughter. ఆవియ్యముఆతవేలాకు శరిపోయినది the rice was just enough to fill the vessel.

శరివేసులు n. s. A kind of boyish game. పిల్లకాయలు ఆడే పుకాట. Vish. 7. 212. గుళ్లు వాగిరి ముచ్చిళ్లుగోలికట్టెలలపాటలు, శరివేసులీలకూతలాది గానైవవ్రేడలాడి.

శరియక for శరియక (Tamil) The neg. p || of the verb శరియుట v. n. To lean, to be in a bending posture. పురుగుట, వంగుట. See Rotler. 245. HD. 2. 642. చట్టువెట్టినమోవి శరియకనుండి.

శరియించుట v. a. To supply, i. e. to fill (a lamp) with glee or oil. అభండమునకునూ నెనాగ్రతచేసుట.

శరియైన adj. Equal, like, just, right, proper, fit, straight. Corresponding to. Level; even, not odd. శమమైన, యుక్తమైన, తగిన. నూటియైన, ఈడైన, అవిషమమైన, మిట్టకుల్లములేని.

శరిలేని adj. Matchless, unequalled. అసమానమైన. Ila. 1. 129. శరిలేనిమోహనాకారమునకు.

శరివచ్చుట v. n. To match, be alike. శమానమవుట.

శరిశమానము n. s. (a vulgar pleonasm) Equality. శమము. తనకు శరిశమానము యెవరలెదనివున్నాడు he imagines that he has no equal.

శరీరము * n. s. The body. The person. చేహము. This word is sometimes omitted in translation; thus; హి శరీరము యెట్లావున్నది how are you? are you in good health? నా శరీరముకుదురుగావున్నది I am well. పొట్టి శరీరముగలమనిషి a man of short stature. శరీరసుఖము bodily health. శరీరశ్చరణ the sense of feeling. శరీరక్రయాశ

ఉడిబింతుట to live by hard labour. శరీరశుంభము consanguinity.

శరీరి * n. s. An animal, creature. జంతువు.

శరుకు n. s. Wares, goods, commodities, merchandise. వస్తువులు, అనగా దినస్తులు. D.

శరుగు See శరగు Speed.

శరుగుడు n. s. A hurdle, sledge, drag. A platform. తడక, కంబుగ్రువేళియాడ్వకొనివచ్చేచక్రములు లేసతడక.

శరుడు * (A word only used in compounds; thus) శుష్పశరుడు The blossom-arrowed god. i. e. Cupid.

శరుడుగరితె n. s. The shaft of an arrow. అంకకట్టె. OG.

శరుడు n. s. The overflow; as of a rising tide. Name of a certain tree? Rox. 2. 262.

శరుడుకొనుట v. a. To eke out, or shift with: to make a little go a good way. To make room among themselves, to move a little farther; to get out of the way. To arrange, settle among themselves. చాలిచాలకవుండేదాన్నితలాకొంచెముతీసుకొనుట, పుక్కుట, తోలుగుట, శరిస్థారముచేసుకొనుట. వారిలోవారు శరుడుకొన్నారు they settled it among themselves. దాన్ని వారే శరుడుకొన్నారు they partook of it, they shared it among themselves. వరదశరుడుకొన్నది it is full tide. కృష్ణ బెజవాడగట్టు శరుడుకొనిపోతున్నది the river Krishna runs by Bezavāda.

శరుడుట or శరుసుట v. a. To make even, level. To eke out or shift with; to make a little go a good way. To arrange. శమముచేసుట, చాలిచాలకవుండేదాన్నితలుగురికిశమముగా వుంచిపెట్టుట, క్రమశుభములు.

శరుడుట v. a. To lay (a bet.) to stake. వేసుట. శున్నివము శరుముట, అనగా పందెమువేసుట to lay a bet. M. I. 2. 41. నీకునేదానినగుడుకొన్నదముశరుము.

శరులు n. s. plu. Necklaces, chaplets, or wreaths of flowers, strings. హారములు, మాలికలు, శేటలు. H. 4. 91. నీలశుశరులూకురులు. ib. 2. 27. గుబ్బువైశరులీనుమంతవిండగాన. ib. 2. 116. వేసకకుదిగజారివ్రేలుశరులు.

శరుసుట See శరుడుట.

శరలు, అనగా కలుగులు. OG.

శరేణా interj. Very well!
 శరోజము * n. s. The lotus. కుద్దము.
 శరోజని * n. s. A bed of lilies, a pond covered with the lotus flower. తామరకొలను.
 శరోయమాము * n. s. A lotus. కుద్దము.
 శరోవరము * n. s. A pond. దివ్యమైనకొలను.
 శర్కము * n. s. The side, or branch, of a family in genealogy. బలగము, తెగ. Vema. 2. 32. దాయాదిశర్కము kinsfolk.
 శర్కర * n. s. Sugar. Gravel. పంచదార, మొరకలి సుకాయు. D.
 శర్కరిలము * n. s. Gravelly or stony soil. మొరకలి సుకగలభూమి. D. R. 2. 24. ib. 5. 225.
 శర్క * n. s. A chapter. అధ్యాయము. D.
 శర్కము * n. s. Creation. Nature, natural property or disposition. A section, chapter, canto. శృష్టి, స్వభావము, ఆధ్యాయము, మోక్షము, నిశ్చయము. SC. Vish. 4. 199. శ్రీజాశర్కము. B. 6. 223.
 శర్కము * శర్కకము * n. s. The sàl tree (shorea robusta). Also, the resinous exudation of the sàl tree. సాలవృక్షము, యేపెచెట్టు, శర్కరశము. SC. శితసారకము, షేసచెట్టు. SC.
 శర్కరశము * n. s. Resin. యక్షుధూపము.
 శర్కట Contraction for శరుడుట.
 శర్కంబుట * v. n. అనగాపిత్తుట.
 శర్క * n. s. అపానవాయువు, పిత్తు.
 శర్పము * n. s. A serpent. పాము. B. 6. 12. 29. మహాప్రాణోమహావీర్యోమహా శర్పజివవ్యవం. మహాశర్పం, బ్రహ్మాండమైనజంతువు, అనగా అజగరము 'An immense reptile' (says Burnouf.) M. XVIII. 1. 111. శర్పమఖము, అనగావ్యాళయాగము the serpent sacrifice, which kills the foe as surely as a serpent would.
 శర్పరాజ * n. s. అనగావాసుకీ. D.
 శర్పి or శర్పిన్ను * n. s. Oil butter; clarified butter, ghee. ఘృతము, నెయ్యి.
 శర్మ or శర్మము * n. s. Joy, happiness. A name or appellation. ఆనందము, సుఖము, నామధేయము, పేరు. A certain title conferred on Brahmans, ఆ గోవిందశర్మ, విష్ణుశర్మ. P. 3. 126. ధర్మముశర్మకరంబి.

శర్మము * adj. All, whole, complete, universal, entire. సకలము, అఖిలము.
 శర్మము * adj. All pervading, i. e. the atmosphere, water, mind &c. శర్మవ్యాపిమైన.
 శర్మజ్ఞ * adj. All knowing, omniscient, allwise. సమస్తము తెలిసిన.
 శర్మజ్ఞుడు * n. s. A name of Siva or Buddha. శివుడు, బుద్ధ దేవరయస్సు.
 శర్మతాపసుడు * n. s. He who fires all beings; an epithet of Cupid. మన్మథుడు.
 శర్మతోముఖము * n. s. Water. Sky, heaven. నీళ్లు, ఆకాశమున్ను. Vasu. 4. 13.
 శర్మతోముఖుడు * n. s. A name of Bramha or Siva. బ్రహ్మ, శివుడు.
 శర్మత్ర * adv. Everywhere, in all places, always, at all times. అంతట, ఎల్లప్పుడు. శర్మత్రము ప్పించు give to all. శర్మత్రులు call all.
 శర్మథా * adv. In all ways, by all means, assuredly, at any rate. శర్మశ్రకారేణ, అన్నివిధాల.
 శర్మదా adv. Always, at all times. ఎల్లప్పుడు. Vema. 3222.
 శర్మభక్షకుడు * n. s. The devourer of all things, an epithet of fire. అగ్ని.
 శర్మమంజళ * n. s. She who is all blessed, most holy or auspicious, i. e. an epithet of Parvati పార్వతి.
 శర్మమాన్యము * n. s. Free tenure. Land exempt from tax. జాగీరు.
 శర్మల * n. s. A short spear, lance or iron spit. తోమరము, నేజా. SC.
 శర్మలింగా * n. s. A heretic, or free-thinker. See పాపండుడు.
 శర్మశుద్ధి * adv. Utterly, entirely. Every thing being taken into account. శర్మశుద్ధిచేరము. వారికిమాకు శర్మశుద్ధి తాకెట్ల తీరినవి the accounts between us are finally settled.
 శర్మస్వము * n. s. Entire property. యావత్తుసాత్తు.
 శర్మస్సుడు * n. s. He who possesses all the property, the sole lord. యావదాస్తిగలవాడు. Vasu. 2. 54. వదనవనజహృతాంశుశర్మస్సుడగుచు. టీ|| యావద్దనముగలవాడౌ కుండున్ను. Swa. 6. 25.
 శర్మాంగిణము * adj. Thorough, entire. Appertaining to all the limbs. యావదంగములపంబ

మైన. Pariz. 4. 98. సర్వాంగములైన మైసరు
 పులకవల్లభృపాణంబులు.

సర్వాగ్రహారము * n. s. A village granted to
 bramins free from all tax. వస్తులేకుండా బ్రా
 హ్మణులకు యిచ్చిన గ్రామము.

సర్వాణి * n. s. An epithet of Parvati. పార్వతి.

సర్వాత్వ Error for సర్వాత్వనా * adv. In all
 ways, by all means, at any rate. అన్నివిధాల,
 సర్వస్రూకారేణ. Kadri page 45 says సర్వాత్వ
 సిద్ధంబువా పుమావొద్దు నాయెంబవచ్చేది న్నాయం
 బుగాదు.

సర్వాత్వకము * adj. All pervading. సర్వవ్యాపిమై
 స.

సర్వాత్వకత్వము * n. s. Omnipresence, the per-
 vading all things. సర్వాంతర్యామిత్యము. B. 8.
 444. అనిలుడేరీతివిహారించునట్లని పుకలసి వర్తింతు
 సర్వాత్వకత్వమొక్క.

సర్వాత్వనా * adv. In all ways, by all means,
 at any rate. సర్వస్రూకారేణ, అన్నివిధాల.

సర్వాధికారి * n. s. The one ruler. అన్నిటికియజ
 మానుడు.

శర్వుడు or శర్వుడు * n. s. An epithet of Siva and
 of Vishnu. శివుడు, విష్ణువును. One verse says
 సర్వశర్వుశ్శివస్థాణి. Lalito. 5. 48. Vishnu
 Maya. 3. 35.

శర్వేశుడు or శర్వేశ్వరుడు * n. s. The Lord of
 all, the supreme being. చేపుడు.

శర్వశము * n. s. Mustard-seed. ఆవలు.

శలము, శలము or శలలి * n. s. A porcupine. The
 quill of a porcupine. ఏడుమృగము. D. ఏడుముల్లు
 న్ను. SC. Sar. D. 459. Dab. 94. KP. 6. 7.

శలక n. s. A small sack; one eighth of a putti
 being 2 $\frac{1}{2}$ Tūmu. కొంచెము ధాన్యము పోసినవిన్న
 గోనె. D. ఇద్దున్నరస. H. 5. 111. తణగములా
 సుకంట్లములు తండ్రిగముల్ శలకల్ దదేల్ కుతూగ
 గములు.

శలఁ or శెలఁ n. s. or interj. So much! A word
 used in measuring grain &c. one lot, from
 which a new reckoning begins. The handful
 of grain put down as a mark of reckoning.
 A fee rated at 16 or 18 మాసికలు to the putti,
 or two rupees per కుచ్చెల kuççela. ధాన్యము
 కొలవడములో కొత్తతెక్క మొదలు పెట్టేటప్పుడు ఆ
 నేమాట, అప్పుడు దోశిలి తోయెత్తి కుప్పగా బోశే
 ధాన్యము, త్రిట్టింత అని యుచ్చేరును. A poet

says, నూటికి పాడి విశలఁటాడు he kills one hun-
 dred and cries "That's one lot.!"

శలఁపార n. s. A kind of spade, or hoe. తెకవిధ
 మైన పార, గుద్దలి. It is shaped somewhat like
 a pickaxe, but with a broad blade, set on
 like that of an adze.

శలగు n. s. A sow. ఆడవంది. Swa. 4. 51. చిల్లరశి
 లగులంబిల్లలంజులరంబుల సాగనిచ్చి గమికనెనకమై.
 టీ|| శలగులం, వందులనున్ను.

శలగోల n. s. Error for శెలగోల.

శలపరము n. s. Pang, throb, pain. శఘ్రు.

శలపరించుట v. n. To throb or shoot as a boil.
 సఘ్రుట.

శలభము * n. s. A grasshopper, a locust. మిడత.
 శలభత్వము or శలభత * n. s. The cicada state:
 the condition of being a grasshopper. మిడత
 గాయుండడము. A. 2. 52.

శలలితము adj. Beautiful, lovely, desired. మనో
 హరమైన, సుందరమైన. T. preface 87. శలలి
 తకళానిని. టీ|| శలశ మైన, సోనితవిద్యకు. ib.
 pref. 89. శలలితచర్య. టీ|| మంచినడవడిచేతను,
 శలలితముగ or శలలితంబుగ adv. Ripplingly, flow-
 ingly. శలశముగా.

శలవాది or శలాది n. s. A beadle or servant of
 the పెద్దతెట్టి Dēsāi, or మణియగాడు. His
 badge is a large ladle, with a chain and bell
 suspended thereto, borne on his shoulder; it
 is his office to assemble people on publick
 occasions, to give notice of deaths; &c. పది
 మందికి సమాచారము తెలియచేసేవనివాడు.

శలవిల్లు n. s. A kind of bow. ధనుర్విశేషము. Bha-
 numat. 2. 186. శలవిండ్లంబులు పిలిపించు మలనేజి
 ల్ పేకతుపాకుల్.

శలపు or శెలపు n. s. (A Tamil word) Order,
 permission. Leave, dismissal. Expense. ఆ
 జ్ఞ, వ్రయమున్ను, విడుపు. KH. 5. 75. శలవసున
 నభీషణండు జలరుమాంధిక్. Kod. §. 7. అట్లా
 శలవిచ్చినారు he was pleased to say so. వేసం
 గిశలపు midsummer holidays. శెలపుచుచ్చుకో
 take leave, depart. G. 2. 52. అని శెలవిచ్చినక్
 on his saying so. శెలపుకురూకలు కావలెను I
 want money for expense: cash to lay out.

శలశల adv. (anuk. of boiling,) loudly, aloud,
 audibly. కళపెళ. G. 6. 128. శలశలగ్రాగడతై
 లము.

శలక్షణము * adj. Classical, beautiful, handsome. లక్షణము క్రమైన, అందమైన. శలక్షణమైనవడుచు a handsome girl.

శలక్షణముగా * adv. Classically, properly. లక్షణము క్రమముగా, చక్కగా. బమైరపోతరాజకృతభాగవతంబుశలక్షణముగా, కిష్కహి నేమిటంగొదవయెంతయునారనిచూడనందులే.

శలాక or శలక * n. s. A thin bar or rod, a ramrod, the rib of an umbrella, one of the bars of a cage, a slip of bamboo, a probe. A pin, bavin, peg, a small stake, a fibrous stick used as a brush or pencil. లోహదండము, కన్ను పుడక, తూలిక, కుండనము చెక్కే ఆయుధము. Bill. 2. 14 . N. 9. 122. H. 1. 68. Sacont. 2. 122. కనకశలాక a slender rod of gold. పుంటిలోశలాకవేసుట to probe a wound. శలాకశరీక్ష a probing; critical examination.

శలాటు * n. s. Unripe or raw fruit. ఆమఘలము, కాయ. SC. A. 5. 134. ఘలశలాటులురులనలులకై తమకూడుచెరుకు. టీ|| శలాటులు, ఆకులున్నకాయలున్నశలాటుఃకుంక జేకుల్లే ధాత్రావ్యమఘలయోరపీతివిశ్వః.

శలాచి n. s. See శలవాది.

శలికపార n. s. See శలకపార.

శలిక or శలిక n. s. Patronage, protection, interest, influence. బలము, అండ. UH. 4. 152. చూతము యాచెలిశలికభయంబేలరమ్ము.

శలిత * n. s. The wick of a candle or lamp. కత్తిక, వత్తి.

శలిపించుట v. a. To get done. To cause it to be made. చేయించుట. Vaija. 4. 44. ఆచూకులమాపెదిగాదాలోకులిలాహిరిజలంబులుశలిపించుట.

శలిలము * n. s. Water. జలము. Vish. 3. 285.

శలుపు or శుభుపు n. s. A throb, a pang, a shooting pain. పోటు.

శలుపుట or శుభుపుట v. n. To throb or shoot as a painful boil. పోటుబొడుచుట.

శలుపుట v. a. To do, make, perform, practise. చేయుట. BD. 5. 276. మహూత్పవములశల్పు. Ra-dha. 3. 103. నేశ్రమువశలిపితి. T. 2. 72. శిరసులతోచెల్లిశలుకుమానె. N. 9. 241. విద్యములుశలుపుట to give a skip. H. 2. 95. పాక్షుశలిపి

contracting an intimacy. M. V. 3. 272. అష్టా రవాశింబుశలిపితిమి we lived in concealment : or incognito.

శల్యము * n. s. A bone. A stake: a thorn; an arrow. The point of an arrow. Embarrassment, distress. A thorn lodged in the flesh; a plague. ఎముక, యుల్లు, బాణము, పీకులాట, పీడ, పుంటిలోమెరమెరలాడేటిది. Lalito. 22. 14. ఏతదేవవి నాశాయశల్యవద్భాధలేమనః this rankles in my mind like an arrow. A. 3. 47. దరిభవపుశల్యమె దలోమెరపక. టీ|| తిరస్కారమనేఅలుగుమ్మదయ ములోమెరుముచునుండగాను. P. 2. 171. చింతా శల్యము బెరికివైవ. టీ|| ఆయుధపుఅలుగు. ఆశల్యము నాకుఅక్కరలేదు I will have nothing to do with this affair. యిది నాకుమ్మదయశల్యము గావున్నది this rankles in my mind. శల్యపాయశిము rice milk in which a powdered bone is mixed; a bramin is hired to eat this. This is a part of the funeral rite. వాడువట్టిశల్యము గావున్నాడు he is a mere skeleton. నాశల్యము లంతాతీరినవి my troubles are now over.

శల్యధు * n. s. A king named in the Mahabharat. యుధిష్ఠిరుని మేనమామ. శల్యసారధ్యము double dealing, like that of Jehu. శల్యసారధి a faithless ally.

శల్లకీ * n. s. The gum olibanum tree (Boswellia thurifera) కుండురుకీ, క్రోదిసి, అందుగుచెట్టు. SC.

శల్లకునము * n. s. Conversation, talk. శంభాషణ. M. IV. 1. 197. వాక్యవిస్తరచతురత్వమేర్పడక శల్లకునంబాసరించునర్థితోక.

శల్లవిడుచుట v. a. To loose, slack. వదులుచేసుట. నేనడిగినమాటనుఅట్లాశల్లవిడిచినాడు he evaded my question.

శల్లా n. s. Muslin cloth. Any cloth without a border. అంచులేనివస్త్రము. రవశల్లా a fine muslin, lawn.

శల్లాకుము * n. s. Conversation, talk. శంభాషణ. Vish. 6. 21. M. X. 1. 20.

శల్లాపించుట * v. n. To talk or converse. శంభాపించుట.

శల్లించుట v. a. To loosen, slacken. వదులుచేసుట. A. 5. 161.

శలు n. s. Looseness, slackness. వదులు.

శక్తు గాతుండే adj. Loose, slack. వదులు గాతుండే.
 శక్తుట v. n. To become slack or loose. వదులుట.
 బారుట. వాని శక్తునిండా శక్తి పోయినది his constitution is much broken. నడుము శక్తుట in coitu, emissio seminis fieri. Swa. 4. 115. శబరకాంత లగుట్టు శక్తి బెట్టు.
 శల్లోపిల్లో అనివుండుట v. n. To be in good terms. మీరోడక న్యాయము గావుండుట.
 శల్లోపిల్లో అనివుండేవాడు n. s. A facetious fellow. A jocose man. కలియగలుపు గాతుండేవాడు, శరసుడు.
 శవము * n. s. A corpse. పీనుగ.
 శవము * n. s. Sacrifice; the honey of flowers, అధ్వరము. (యజ్ఞము, మకరంజము. D.)
 శవతి n. s. A female rival; a fellow wife. Two or three women who are married to one man, call each other by this name. శవతి. D. శవతికొడుకు a step son. శవతితల్లి a step mother. శవతిపోరు quarrel between fellow wives.
 శవతు n. s. Equality, likeness, similarity. సామ్యము. P. 3. 334. సురాసుర ప్రచయములందు సీశవతురాదొకదిద్దబల ప్రశస్తి తారుచులన. A. 5. 33. ఉవిద నిద్దంపు జంఘలశవతుగోరి కలమగర్భంబు. ib. 5. 70. అద్దంపు మెరుగువాలారుగ న్నవచూర్తి క్రవణమండన కాంఠిశవతు గాగ. టీ|| శవతు గాగ, సామ్యము నుపొందగాను. ib. 4. 229. కాద్రవేయాది రాజ్యధాజరత్న ప్రేణులశవతులై మ్రగ్గ. టీ|| శవతులై, శివూనములై. P. 2. 31. ఎవ్వరు శవతిండునం దుబలవంతుడుబోవిధి. టీ|| ఎవ్వరు శవతు, ఆనగా ఆచేల్చి కెవ్వరు శూనము. R. 4. 113. బంగా రంపువడంతోడనవలై త్రానిల్లుకు ద్వాషియో.
 శవదండవల n. s. A kind of net, or snare. వాగు రాభేదము. Kalahas. 3. 62.
 శవధరించుట v. a. To wear, hold, put on. ఆనగాధరించుట. N. 2. 355. కుంభంబు శవధ్యశయంబున శవధరించి. టీ|| ఎడము చేతధరించి. ib. 7. 335. శేరిగిరు శేలనందియల్ శవధరించి. టీ|| కట్టుకొని. ib. 10. 92. కురువేరు మొగలిరేకులు బెట్టియల్లి నజదవిప్పి క్లిగ్గాపు శవధరించి. టీ|| కీలుగంటు బెట్టుకొని. ib. 1. 226. వేలుపు మన్నిలవివిధ భూమణ కాంఠిశవధరింక. టీ|| కల్పించగా. R. 1. 90. ఉత్తి కాచకచక ద్యుతులమిన్దుం దనివెలగనిగంఠోగలని మెలసి, శవధరింకుం నికంభ గంఠంబులు మురియ నమా క్రికంబులుధరించి.

శవనము * n. s. Sacrifice. Bathing, preparatory to a sacrifice. యజ్ఞము, స్నానము. D. Vish. 4. 343.
 శవనవిరోధి * n. s. The sacrifice-disturber, an epithet of Siva. శివుడు. Chenn. 2. 12. శవనవిరోధి కెంఱి ప్రసాదము గొంక కయ్యుటాపునే.
 శవరణ * n. s. Stuff, provision; articles or implements for any ceremony or business. సామగ్రి, ఆనగా శరణం. D. Pal. 50. ఆదిదంబులు నుభుట్ట నాది గాగలుగునాయుధ శవరణాధికులై. M. IX. 1. 109. రమరమచతురంక బలంబులకు శవరణంబులు సంఘటింకుండొదంసనం. A. 4. 308. త్రిలిజన్ము మొదలు గామరు మాయుర వధికినం దుండ శవరణం పొందుకురవి. టీ|| శవరణం, శరణంబామును.
 శవరణ n. s. Beauty, elegance, neatness. అందము. DBhag. 240. చదికలుగట్టి సారసాకరము లశవరణం సేసి. Pal. 132. శవరాలగొడి గలుశవరణతోడ శివమకట్టి జల్లులు శవరణిమిమరియు. H. 5. 101. హుయలుచక్క దనంబు పుశేవరి నెరత విశవరణ తెలువంబు శరశరతి.
 శవరణ or శవరణైన adj. Elegant, neat, graceful. అందమైన. Vaiz. 1. 85. శవరణవీణైకొని. శవరణ, అందమైన. Vish. 5. 352. యాశవరణమైన మాటలు ప్రశంకము చేశిరి మానికోటితోక. Paramayogi Vilas. 398. శవరణై మొప్పు మస్తకకంఠ పురిని.
 శవరణనము or శవరణనము n. s. Beauty, elegance, neatness. అందము, సాగును. Sar. D. 122. శవరణనంబులకు వరాలు సేయు.
 శవరణి, శుభ్రులైన or సౌలైన adj. Beautiful, elegant, neat. అందమైన, సాగునైన. S. 1. 16. శవరణిశుభ్రులైన నైరవికకట్టలంక.
 శవరపు మెకము n. s. The yak or Tartarian ox. చమరీమ్యము. Raica. 2. 47. మెకములు శవరపు మెకములనుకొనుండులు.
 శవరము or శేతురము plu. శవరములు or శవరాలు n. s. The hair of the చమరీమ్యము, which is used by women as a queue. కట్టుశవరము an imitation of this made in silk. శవరపుకుప్పె the gold buckle worn by women with this false hair. చమరీమ్య శుంబంధ మైనకుచ్చు, సౌర మొదలైనది. D. P. 132. శవరాలు గొడి గలుశవరణతోడ. ib. 129. శవరాలజమని కెర్రగ నిన్నించి.

శవరముగా or శవరంగా adv. In good order, in trim. క్రమముగా, చక్కగా. One verse says యికశ్రుంశ్రుంబేలకప్పులకాశవరంగాసాగనిచ్చి. శవరలు or శవరవాండ్లు n. s. plu. The name of certain gypsies, also called Thugs or Phaseegars. లెకవిధమైనవెంచువాండ్లు, తస్సువాండ్లు, పాశీకులు.

శవరాటకము n. s. The assembly of the Savara people. శవరవాండ్లసంఘము. See శవరలు.

శవరించుట v. a. To adjust, trim, set right, prepare. Rectify, correct. దిద్దుట, చక్కచెట్టుట (కుదుర్చుట, బాగుచేసుట. D.) H. 5. 208. సురతకేళులశవరించునుభుముమరిగి. Bahulaswa. 5. 177.

శుక్తవవ్రాలిరత్నరముమైశవరించి. Bhalira. 117. ఆశెముక్కవుశ్రుయోహవుసుగాశవరించి. M. XII. 3. 291. బహుసాధనములుశవరించుకొనిమహాటవిజరించు. S. 3. 320. కాశ్యశవరించు. DBhag. 148. line 10. శర్వముంకశనూడిచనుడెంచిరిది, శర్వలోకములుశవరించులెనువ.

శవరు for సౌరు n. s. Beauty, grace, elegance. అందము, సొగసు. H. 2. 42. శవరైసరతనాలవిధికమ్మలనిక్తునవిసికుమనసురావంటివేని.

శవరుపురుతుట v. a. To trim, adjust, set right. దిద్దుట. Lavanya 88. రవమెరుంగానివిరిశిరుల్ శవరువరిదిలెశ్శనైయున్నదింకలేతండటంచునవుడుబల్లినసొగసు.

శవశవ, శవశవగా or శవశవలుగా adv. Slightly, indistinctly, half and half. కొద్దికొద్ది. OG. జాడజాడగా. D. చూచాయగా. S. 1. 356. యావార్లుశవశవగానేవిని ib. 3. 504. వారలయందములుశవశవలుగావిని Swa. 5. 32. నాకాష్ట్యంబుశవశవగాడెంసి.

శవాయిరోగము, శవాంబుపాక్కులు n. s. A venereal disease or eruption.

శవాశనము n. s. A species of ophi-cephalus or snake headed fish : kuravey seems to be the Tamil name.

శవాశనగా * adv. Utterly, entirely. ఖడ్గముగా, బొత్తిగా. దాన్నిశవాశనగాత్యాగముచేసినాడు or శవాశనాత్యాగముచేసినాడు he abandoned it utterly, he has dropt all thoughts of it.

శవి (A particle) saying. ఇతి, అని. ABA. 3. 107. శవిసావియనియననిత్వర్థమైదనర్చు. శవి, సావి, అనే

టివి, అని, అనేటంబుకవశ్యాయవదములు. A. 1. 108. ద్విజావళి పిండికృతశాటికల్ శవిరదాశంబుల్. KP. preface 3. కలకేల్ దాశులికింబుచశ్రీబకసేవాలాలతంబోవదా, కలికేల్నిస్తునమాస్తునల్లశవిరత్పార్వస్తుంబ్రుజేక్కుగో మలపాదంబునముట్టుచుండలరు బ్రహ్మాంబర్ధనారీశ్వరుం డెమిన్నిత్వముబ్రోతు.

శవిత or శవితృడు * n. s. The sun. సూర్యుడు. D. శవిత Error for శవతి n. s. A female rival, a fellow wife. Two or three women who are married to one man call each other by this name. శవత్త్వి శవితపోరు the plague of having a female rival : squabbles among fellow wives.

శవితృడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

శవిత్రీ * n. s. A mother. తల్లి D.

శవిధము* adj. Near, proximate. శమీపము. R. 5. 98.

శవిద్రుము * adj. Wanton, sportive. శవిలాశుము. T. 3. 119. కమలదళాశీశంకలితకంకణఝంకృతిశీశ్రృతుల్ శవిద్రుముగతిమీరమేనుగరుపార.

శవిరెలచెట్టు n. s. A plant, called Poederia foetida.

శ్రుసారశేవృక్షము.

శవిస్తారము, శవిస్తారముగా * adv. At full length, extensively, with all the particulars, completely, to the full. వివరముగా.

శవ్యము* adj. Left, left hand, (opposed to right.) వాము, ఎడమది. అటశవ్యము the right. శవ్యకరము the left hand. జంధ్యమునుశవ్యముగావేసుకొనివుండినాడు he wore the braminal thread on the lawful shoulder. i. e. the left shoulder. జంధ్యమునుఅటశవ్యముగావేసుకొనియుండినాడు he wore the thread on the wrong shoulder. i. e. the right shoulder. Swa. 4. 159. నక్తంచరుండువందితక తిశవ్యదిశకొత్తితరమనశవ్యగతింజాశెంబు నమాయంబు బొనిచ్చుచు. Rama Stava Raj. 2. 74. నీరుకావులుగట్టిశీశ్రేణ్ణదర్శలచేతశవ్యాశుశవ్యతల్ జల్లువారు.

శవ్యము n. s. The root of the black pepper plant. (Piper nigrum.) మిరకతీగ. (చవ్యము*)

శవ్యముగా * adv. Towards the left hand. ఎడమగా.

శవ్యసావి * n. s. Ambidexter ; a title of Arjuna, because he used both hands equally ; being doubly right handed. అరుసుడు.

శవ్యేస్థుడు * n. s. A charioteer, who stands on the proper side: that is, on the left. రథసార ధి. D.

శవ్యచలవణము Error for శౌవర్చలవణము.

శవ్యాము n. s. The pox, a venereal disease.

శశము or శశకము * n. s. A hare. చెవులపిల్లి. D. కుండేలు. HN. 1. 55. శశవిహారముకుండేటికొమ్ము pigeon's milk, a natural impossibility, a mere absurdity. H. 2. 94. Vish. 4. 297.

శశధరుడు * n. s. An epithet of the moon. చంద్రుడు.

శశశ్చురము * n. s. Marks of the nails impressed on the skin by pinching. సఖశ్చురభేదము. T. 3. 126.

శశాంకము * n. s. Crude camphor. శుశ్చుకర్పూరము. A. 5. 98. ఖండంబులుఘనశశాంకఖండంబులచే.

శశాంకుడు * n. s. An epithet of the moon. చంద్రుడు. the తారాశశాంకవిజయము the tale of Stella and the Genius, a very beautiful poem in five books.

శశాదనము * n. s. A hawk, falcon. శ్యేనము, డేగ. SC.

శశి * n. s. The moon; also crude camphor. చంద్రుడు, శుశ్చుకర్పూరమున్ను. Dab. 285.

శశితాంతము * n. s. A fabulous moon gem. చంద్రకాంతము.

శశిఖండము * n. s. A phase or portion, of the moon. చంద్రకవచ.

శశిధరుడు or శశిశేఖరుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు.

శశిరేఖ * n. s. A digit or horn of the moon. నెలవంక.

శశివంక n. s. The crescent moon. చంద్రరేఖ.

శశ్వర్ * adv. Again and again, repeatedly. మాటిమాటికి. Mand 1. 3. శశ్వర్పరిరంభాణావిరతసోభ్యు.

శమ్మలి * n. s. A kind of cake. The outer ear or opening of the external auditory passage. చక్రీలము, కర్ణరంధ్రము. SC.

శష్టకల్లి, or శష్టతనము n. s. Craftiness, wiles, fraud, cunning arts, నేర్పిననేర్పులు. Radha. 1. 90. బుడురపునీవెశష్టతనముల్ బచరించెడుబుజ్జి ౧౦౦నీనడిగిన పాపమంచనవె.

పహ్లాప్తకము (Error for పహ్లాప్తము) * n. s. Enmity, animosity. ఈగ, విరోధము. శాండ్రకుపహ్లాప్తకము గావున్నది they are on bad terms.

పహ్లాప్తము * n. s. Enmity, animosity ఈగ, విరోధము.

పష్టి * n. s. Sixty. అరవై.

పష్టిపూర్తి * n. s. A feast held on a man's attaining his sixtieth year. అరువైయేండవయసుకాగానే చేసేపుత్నము.

పష్టము * adj. Sixth. ఆరోది.

పష్టి * n. s. The sixth day of the lunar fortnight. In grammar the sixth case. ఆరోతిథి, ఆరోవిభక్తిన్ని.

పష్టికములు * n. s. A kind of rice of quick growth. ద్రికూభేదము. SC.

పష్ట్యంతములు or పష్ట్యంతాలు n. s. Dative verses; i. e. A set of verses in the preface of a Telugu poem, having every phrase in the dative; thus *To* the prince, *to* the hero &c. &c. అవతారికకాననచెప్పే పష్టివిభక్తిగల వాక్యములుకలతద్యములు.

పష్ట్యంతమైసభము * n. s. A word terminating in the sixth case. ఆరోవిభక్తిగలసభము.

శష్పము * n. s. శష్పములు The pubes.

శసికాని n. s. Half a fanam; a doit, a brass far-thing. రెండడబ్బులు.

శసి adj. Good, sound, proper; well, handsome, healthy. బాగుగావుండే, కుదురుగావుండే. Siva. 3. 38. శసిమెరుంసుమె త్తంబులనుమిసి. టీ శసి, బాగున.

శసిన n. s. Soundness, beauty, health. బాగు, కుదురు. (వరిమొదలైనవయిరు, యోగ్యతయు. D.) శసేమిరా what is the good of this? (This is compounded of శసి good, ఏమి what, రా the vocative sign,) utterly, wholly. శసేమిరామొరగనన్నాడు he said he was utterly ignorant of it.

శసిన n. s. A sprout or shoot. మొలక. Vaiz. 1. 56. ఆశమాయుధునికి ర్రిశనులకైవతి మల్లికాకుంజవిరలి మొగ్గులుదనర్చె.

శసినా adj. Well, properly, in good health. In good order or repair. బాగుగా, క్రమముగా, కుదురుగా. ఆమెకు పుట్టినశసిన గావుండలేదు she is unwell.

శశువు n. s. A sprout or shoot. మొలక. OG. R. 4. 6. శశువులక్రొత్తినువులపడికె. ib. 3. 145.

శస్త్రాణి n. s. Half a fanam; a doit, a brass farthing. రెండుదబ్బులు.

శశము * n. s. Happiness. శుభము.

శశము * adj. Happy, well. Praised, eulogized. శుభమైన, స్తుతించబడ్డ.

శస్త్రము * n. s. A weapon. A surgical instrument, a knife. Lalito. 6. 31.

శస్త్రజీవి * n. s. One who lives by his weapons; a man-at arms; a soldier, a mercenary. దండువాడు. Lalito. 3. 43.

శస్త్రవైద్యుడు * n. s. A surgeon, one who uses surgical instruments. ప్రాచీనికృతుడు.

శశ్యము * n. s. Produce, crop. వృక్షధాన్యాదిఫలము, వ్యభిక్త, వరి మొదలైనవంట. Vish. 2. 120.

శహ * adv. With, together with, even, also, too. కూడ, సహితము. ప్రస్తుతముశహ even now, and at this very time, and now too.

శహము * n. s. Patience, quiet, resignation. ఓర్పు. D. తాళిమి. OG. gives this as the meaning of వాపిరి.

శహకారము * n. s. A certain fragrant mango. తియ్యనూమిడిచెట్టు. D. Vasu. 2. 34. M. I. 4. 24.

శహకారము * n. s. Aid, assistance. అనుకూలము, సహాయము.

శహకారి or శహకారుడు * n. s. An assistant. అనుకూలుడు.

శహకారిత * n. s. Co-operation, assistance. అనుకూలము, సహాయము.

శహకృతుడు * n. s. He who is assisted. ఉపకృతుడు.

శహగమనము * n. s. (Literally, going with) The accompanying of her deceased husband by a widow; i. e. the immolation of herself on his pyre. Burning a woman alive. మొగునిశవముతోకూడాతగలబడిచావడము.

శహచరత్వము * n. s. The being a companion. సమిత్రత్వము. M. IX. 2. 97. విహీనశహచరత్వంబువిగతాయుధత్వంబు వాహనాభావంబు సెందితి.

శహచరుడు * n. s. An attendant, companion, a follower, compeer, comate. కూడాతిరిగేమిత్రుడు. D.

శహజ * n. s. A sister. తోడబ్బులు.

శహజము * adj. Innate, inherent, natural, proper, true. స్వభావమైన. శహజరేఫ the "common" ర as distinguished from the obsolete లలి.

శహజము * n. s. Truth, propriety, justice. నిజము, న్యాయము. Vema. 1990. శభనుగూరుచుండి శహజంబుబలుకక కుక్షు పాతమాడు పాతనకు.

శహజన్నుడు * n. s. A brother. తోడబుట్టినవాడు.

శహజుడు * n. s. A brother. తోడబుట్టినవాడు.

శహదేవి n. s. A deceased widow, considered as a deity and honored on the day before a marriage, &c. యింలశ్రుట్టివతంతు గాచచ్చినావిడ.

శహదేవిచెట్టు * n. s. Tamarisc; a thorny plant growing in deserts, and fed upon by camels (Capparis aphylla) కరీరము, వెణుతురుచెట్టు. (దేవగంధ. D.) H. 4. 12.

శహధర్మిణి * n. s. A lawful wife. ధర్మశ్రుతి.

శహనము * n. s. Patience, leniency, enduring. ప్రార్థు, తాళిమి.

శహనచెట్టుట v. n. To be patient. ఓర్పుట, తాళుట.

శహశజ్జీభోజనము vulgarly శహశజ్జి * n. s. Eating together, living at one table. కూడాభోజనము చేయడము. వాండ్లకుమాకు శహశజ్జిలేదు we do not eat together.

శహశతీతము * adj. Synonymous. సుర్యాయమైన.

శహపాతి * n. s. A fellow student. కూడాచదివేవాడు. T. 3. 105.

శహభోజనము * n. s. Eating in company. శబ్దగ్ని, కూడాకూర్పుండిభోజనము చేయడము.

శహవాసము * n. s. Association, intercourse, friendship. సంగమము, సంసర్గము, కూటమి, సేస్తము. శహవాసయోగ్యుడుకాదు he is not fit to associate with.

శహశ్రము * n. s. A thousand. Also indefinitely used for many, or any great number. వెయ్యి, అనేకమున్ను.

శహశ్రీధారము * n. s. The discus of Vishnu. విష్ణుచేతిచక్రము.

శహశ్రీనామము * n. s. A "thousand names" (a myrionama,) a hymn wherein a god is addressed by all his titles.

సహస్రపత్రము * n. s. A lotus. కమలము.
 సహస్రపాదుడు * n. s. The thousand rayed i. e. the sun. సూర్యుడు.
 సహస్రశాఖ * n. s. The Vedas. వేదములు.
 సహస్రశిఖరము * n. s. An epithet of mount Mahammēru. మేరుశిఖరము.
 సహస్రాంకుత * n. s. An epithet of the sun. సూర్యుడు.
 సహస్రాయోధుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.
 సహ * adv. With, together with, even, too, also, సహితము, కూడ.
 సహాధ్యాయుడు * n. s. A fellow student, brother disciple. సహపాఠి. M. 1. 1. 216.
 సహాయము * adj. Auxiliary. ఉపయోగమైన.
 సహాయము * n. s. Aid, help, assistance, succour; a companion, an escort. అనుకూలము, తోడునపు. నాకుదోవలో సహాయముచిక్కలేదు I had no one to go with me. సహాయముచేసుట to aid, to assist.
 సహాయముగా * adv. As an assistant, as an aid. అనుకూలముగా. నాకు సహాయముగావచ్చినాడు he accompanied me as an aid. నాకు సహాయముగా మాట్లాడినాడు he spoke in my favour. అతనికి సహాయముగావచ్చినవాండ్లు those who came to support him.
 సహాయశుడు * n. s. A helper, a companion. అనుకూలుడు
 సహాయుడు * n. s. An assistant, ally, associate. అనుకూలుడు.
 సహించుట * v. a. To bear, suffer, tolerate, sustain, endure. తాళుట, ఓర్చుట, భద్రుట.
 సహించుట v. n. To please, be agreeable. ఇష్టమువుట. దానికికూడు సహించదు she loathes, (or, does not like, dislikes) the sight of food. అది నాకు సహించదు I do not like it. అది నాకు సహించకుండా to prevent my liking it.
 సహితము adv. With, along with, even, also, too, into the bargain. కూడ.
 సహితము * adj. Composed of, accompanied by, in company with. మిళితము. విష సహితము envenomed.
 సహించుట for సహించుట.

సహితోష్ణకపూర్వకముగా * adv. Entirely; (lit: with money and water.) A phrase used in making gifts.
 సహిష్ణుత * n. s. Toleration, patience, endurance. ఓర్పు, తాళిమి. Prabhavati Pradyu. 5. 9.
 సహిష్ణుత * adj. Patient, enduring, resigned. ఓర్పుగలవాడు, తాళిమిగలవాడు.
 సహృదయము * adj. Good hearted, cordial, hearty. మంచిమనసుగల.
 సహృదయుడు * n. s. A good hearted man. హృదయశుభ్ర, మంచిమనసుగలవాడు. Vasu. 3. 118.
 సహతుకము * adj. Reasonable, well grounded. కారణబద్ధము. Anand T. 16. 8.
 సహతుకముగా * adv. With the reasons or the grounds. కారణ సహితముగా.
 సహాదరుడు * n. s. A brother. తోడుబట్టినవాడు. M. 1. 2. 126.
 సహ్యము * adj. Sufferable, tolerable. తాళనూడినది.
 సహ్యజ * n. s. A name of the river Cavēri. కావేరీనది. Vasu. preface 110. A. 6. 191.

సా, శా.

సా (in composition) Half, అర్థము. సా మేన, అర్థ శరీరము half the body. Vasu. pref. 8. అతని సా మేననిలచినయగతనూజ.
 శా|| contraction for the శాద్ధులవృత్తము A verse in the Sārdūla metre.
 శా|| A contraction for the "year of Salivāhana; thus; శా|| శకవర్షంబులు ౧౭౭౨ In the year 1772 of the Salivāhana æra.
 శాంకరి * n. s. A name of Kartikeya, of Ganēsa, and of fire. కుమారస్వామి, విఘ్నేశుడు, అగ్నియున్ను. Kodand. §. 20.
 సాంకవము n. s. Musk. జవ్వారి. A.2. 26. 11a. 2. 8. తఱుకు చెక్కుల సాంకవలైలముంది. టి|| శ్రునుగుశంబంధమైనచదురు.
 సాంకేతికము * adj. Relating to an appointed place of meeting. నిర్దేశితమైన, సంకేతముచేసినట్లు. సాంకేతికశాలమునందు in the place agreed on. See సంకేతము.

శాంతికుడు * n. s. One who blows a shell; a shell cutter. శంఖముపూదేవాడు, శంఖములుచక్ర బెట్టేవాడు.

సాంఖ్యము * n. s. Ratiocination, the name of a certain school of philosophy. ఒక యోగము. D. T. 2. 116.

సాంఘము * adj. Having all the members, comprising all the subdivisions; complete, perfect, full. సంపూర్ణమైన, సావయవమైన. Vish. 1. 5. N. 9. 201.

సాంఘ్యము * n. s. Association. సహవాసము.

సాంఘముగా * adv. Completely, at full length.

సంపూర్ణముగా.

సాంఘముచేయుట * v. a. To complete, finish.

సాంఘోపాంఘము * adj. Complete from beginning to end. Entire. సంపూర్ణము, See సాంఘము.

సాంఘోపాంఘముగా * adv. Completely; with the members, and subdivisions. అంశశ్రుత్యంకములతోకూడా, సవిస్తారముగా.

సాంఘ్యము n. s. (A low word) Routine or order of ceremonies. Custom, practice. వారివారిలో నడుచుచున్నట్లు, వాటి, వాడుక, నడత.

శాంతిల్యము * n. s. A tree (Aegle marmelos) చూరేడుచెట్టు. SC.

శాంతము * adj. Calm, patient, tranquil, meek, humble. శమితము.

శాంతము * n. s. Patience, mildness, gentleness, tranquillity. ఓర్పు, తాళిమి, సహనము. (D. says ఆనందము.)

శాంతి * n. s. Tranquillity, calmness, quietness, rest, peace, serenity. Stoicism, absence of passion, quietism. Convalescence, moderation. Cessation or alleviation of disease. A religious rite to avert inauspicious accidents or procure remission of disease కామక్రోధాదిరాహిత్యము, ఉపశమనము, రోగాదులునుట్టుతుడడము, క్రూరక్షమాదులకు ఉపశమనముగాచేసేటిదిన్ని. దీనుమును శాంతిచేసినాడు he extinguished the lamp. గ్రామశాంతి a ceremony on completing a village; to propitiate evil spirits &c. యాగ్రామశాంతికిరలగారునుకొనేవాండ్రెవరు who will sacrifice himself for the public? గ్రామశాంతికిరలగారునుకొన్నవానివలెయగుతున్నావు you act as the man whose head is shaven [as the victim]

who is to be chased away at a village consecration. You are sacrificing yourself. ఋతు శాంతి the consummation of a marriage. రోగశాంతి the curing of a disease. తాపశాంతి allaying heat or excitement. దాహశాంతి quenching thirst. అరసుకొంచెము దాహశాంతిచేసుకొన్నాడు he took some refreshment.

శాంతించుట * v. n. To be discreet or moderate. To improve in health. To be better. మట్టుతుడుట, సూతుడుట.

సాంతికొంక n. s. The bird called Cattle-heron. Jerdon, No. 308. కుషీవిశేషము.

శాంతిపరచుట * v. a. To mitigate. మట్టుచేసుట.

శాంతిపొందుట v. n. To recover health: gain an intermission of illness. To be discreet; to be moderate. మట్టుతుడుట, ఉపశమించుట.

సాంత్వము or సాంత్వనము * n. s. Appeasing, pacification, soothing, urbanity, complaisance. ఆశ్వాసనము. Lalito. 4. 45. సమస్తాదానవాశ్వాసితక్తవ్యాసాంత్వపూర్వకం.

సాంధ్యప్లికము * n. s. Immediate consequence. అప్పటిఫలము, శుద్ధ్యఫలము.

సాంద్రము * adj. Thick, dense, close, compact, thickset, much, abundant. బట్టమైన, నివిడమైన, సీరంద్రమైన. Sar. D. 537. కిరీసాంద్ర full of glory. (Spisso splendore) Vish. 6. 399. సాంద్రశ్రుభాపూజ్యులఁ. H. 3. 227. సాంద్రచంద్రికలుగారు. DRY. 1506. సాంద్రఫేనాన్యలజలధినిదాటి.

సాంధ్యము * adj. Evening; produced at evening, or relating to evening. సాయంతాలమందుకలిగిన, సాయంతాలశంబంధమైన. సాంధ్య రాగము the redness of the sky in the evening. Also the name of a sort of silk. BD. 3. 112.

సాంతురాయము or సాంతురాయికము * n. s. War, battle, combat. యుద్ధము. Vasu. 4. 1. Lalito. 5. 7. P. 4. 435

సాంశ్రుతము * adv. Now, at this time, at present యిప్పుడు.

సాంశ్రుతదాయము or సాంశ్రుతదాయికము n. s. Error for శాంశ్రుతదాయము Traditional doctrine. గురుకురంతురాగత రచాస్యోకుదేశము, కురంతురాగతక్రమము. సాంశ్రుతదాయార్థము a traditional meaning.

సాంత్రదాయికుడు n. s. (a vulgar phrase) A man of good family, a gentleman, an honest man. మంచివంశశుడు, క్రమశుడు, యోగ్యుడు, పెద్దకుని.

శాంబరి * n. s. A female juggler. The art of conjuring, juggling. మాంత్రికురాలు. (రతీదేవి, మాయ, గారడీము, గారడీ మొదలైనమాయలు. SO.) A. 6. 157. శాంబరితనూభక. టీ॥ మాయాకన్యక. Swa. 5. 16. శాంబరిబాసి. టీ॥ మాయనువిసర్జించి. ib. 5. 14. కవటాంలేవాసియైశాంబరికాంటుంబందముమీర. ib. preface. 2. శాంబరిభిల్లుడు. టీ॥ మాయాకిరాతుడైనసాంబరూర్తి. ib. 4. 2. తత్రవరదేహశుమిధకీభిదీప్తిశాంబరిమహిమచేశంక్రహించి.

సాంబరీపుడు * n. s. An epithet of Siva. ఆర్ధసారీపుడు.

సాంబ్రాజ్యము n. s. (Error for సాంప్రాజ్యము) Imperial rule. శ్రుభుత్వము. యిదేమిసాంబ్రాజ్యము what great matter is this? యిందువల్లనీకేమిసాంబ్రాజ్యమువచ్చినది what good you have got by this?

సాంబ్రాజి n. s. The fragrant gum called benzoin; benjamin. దేవధూపము. సాంబ్రాజితైలము an oil extracted from it. సాంబ్రాజిపత్రి a perfumed taper or pastile: a candle made of benzoin; and producing the fragrance of frankincense. Ila. 1. 140.

సాంబ్రాజిఆకు n. s. A certain herb.

శాంభవి * n. s. An epithet of Parvati. పార్వతి.

సాంప్రాజ్యము * n. s. Imperial rule, dominion, empire. శ్రుభుత్వము.

సాంవత్సరీకము * n. s. The anniversary next after a death. యేదూడి, రెండోతదిినము.

సాంవత్సరీకకుడు * n. s. An astrologer. బోధిష్ఠుడు. M. IV. 5. 396. సాంవత్సరీకదత్తకాలకశావిశేషంబుననుంశతూర్వంబులుసెలంక.

శాకము * n. s. A pot herb, or vegetable in general. Greens, &c. కూర, తేకుచెట్టు, పుకడీకము. D. కుంభశాకము a steam bath. శాకక్రతము abstaining from certain vegetables in certain months.

సాకము n. s. Dispute; a feast. ABA. 3. 93. సాకమునగనువ్యాజ్యముత్సవముదోచు. I can find no other authority for this word.

శాకరింతుట or శాకరించుకొనుట v. n. To rest, to be refreshed. To take patience. ఆయాసము తీర్చుకొనుట, సేదదీర్చుకొనుట, తాళుట. Swa. 4.

162. కొన్నియడుగులుచని, శాకరించుకొనికంచుమించుగాబరచుట. టీ॥ శాకరించుకొని, ఊరటచుచ్చుకొని. Dab. page 90. మదిశాకరింతుకమరలనిట్లనియె. అనగా, మనసుతాళక.

సాకల్యము * adj. The whole, the entire, all శుశ్రుము, యావత్తు. ఆకథను సాకల్యముగాచెప్పండి Tell the whole story.

శాక శాకటము or శాక శాకినము n. s. కూరమడి. D. శాకిని * n. s. An elf, imp, fairy, or ouphe, attendant on Siva and Durga. పార్వతీరమేవ్యయలనుకనిపెట్టుకొనివుండేదేవత, బ్రహ్మచారిశేషము. T. 5. 45. భేతాళధాకినిశాకిని. H. 3. 90. కామినీశాకినిధాకినిమదాంధ.

శాకిని * n. s. తోటకూరకామ. D.

సాకు n. s. A pretence, pretext, excuse, palliation. నెకుము, వ్యాజ్యము. Ila. 2. 4. సాకుజేసుకనెచటిజరిగెదనుచు. Balarama. 1. 196. లోకంనకునిట్టిసాకులదె. ib. 5. 125. అనవినివనములుగానా జనపాలతనూజయున్నసాకెరి జగజ్జననియవుడు. ib. 3. 110. తజ్జరటనితుల్, మొంకెరికెసాకున శారవుమందుబెట్ట.

సాకుకొనుట v. a. To adopt. స్వీకారముచేసుకొనుట, వెంచుకొనుట.

సాకుట v. a. To bring up, foster, rear, educate, train up. వెంచుట, పోషించుట, విద్యబుద్ధులనేర్పుట. Kalahasti 3. 109. సాకకడనన్నివుడు.

శాకునము or శాకునంబు * n. s. The science of omens. శాఖునశాస్త్రము. H. 1. 173.

శాకునికుడు * n. s. A fowler, a bird-catcher. An explainer of omens, or dreams. పుష్యులుపట్టేబోయవాడు, శకునశాస్త్రపుకలములుచెప్పేవాడు. H. 5. 299. S. 4. 98.

సాకూతము * adj. Significant. అభిప్రాయసహితమైన. సాకూతస్మితము a wanton glance. A. 4. 41.

సాకోటము, శాఖోటము or శాఖోటకము * n. s. A certain tree (Trophis aspera) గంధమూలఘ్నుము, పెద్దతేకు. SC.

శాక్షుడు * n. s. A worshipper of the female principle or Durga, that is, Venus-Hecate. శక్తి మతప్రవర్తకుడు, శక్త్యుపాసకుడు.

శాక్త్యము * n. s. The worship of Durga, as Venus or Cotytto. శక్తిమతము, శక్త్యుపాసన.

శాక్త్యుడు plu. శాక్త్యులు n. s. * Worshippers of Venus or Cotytto. శక్త్యుపాసకుడు.

శాక్త్యుడు * n. s. A worshipper of Durga, Venus or Flora. శక్తిమతప్రవర్తకుడు.

శాక్వరము * n. s. A bullock. బవీచర్షము, యెద్దు. P. 1. 200. M. XII. 1. 456.

శాఖ * n. s. A branch, a bough. A sub-division of the Vedas. కొమ్మ, నేదవిభాగము. SC. ద్వారక శాఖ the side post of a door. శాఖాచంక్రమణము circumlocution, using many words. శాఖాశు శాఖలుగా branch upon branch, i. e. abundantly. యాకలహము శాఖాశుశాఖలుగా వెరిగినది this plot had many ramifications. యజుశ్శాఖ one of the Vedas. యజుశ్శాఖాధ్యాయుడు a bramin who reads the Yajur Veda.

శాఖానగరము * n. s. A suburb. పేట.

శాఖామృగము * n. s. A monkey. కోతి.

శాఖి * n. s. A tree. చెట్టు.

శాఖాటము * n. s. See శాకోటము.

సాగ or సాగరబొమ్మ n. s. Sansevieria Zeilanica, a sort of hemp, used in curing ear ache; from its fibres bowstrings are made. మొరట, మూర్య. సాగసార the fibres of this.

సాగనొట్టుట v. a. To extend, or draw out by heating, (a rod of iron, gold &c.) పొడుగయ్యేటట్టుగాకొట్టుట.

సాగదీయుట v. a. To extend or stretch out. పొడుగయ్యేటట్టుగాలాగుట. వాణ్నియెంతసాగదీసినా పోనన్నాడు however much I urged him he would not go.

సాగనంపుట v. a. To send away, to send him on, to set a traveller on his way, accompany him out of the town. పంపించుట.

సాగబడుట or సాగిలబడుట v. n. To fall down at full length, flat, or prostrate. సాష్టాంగముగాపడుట. Pariz. 5. 48. సాగబడి మొక్కిన శౌరికృపార్థ్యబిరుదై.

సాగమానము Error for శుభాగమానము.

సాగరము n. s. A bullock load of oil: being a pair of leathern bottles of oil. నెయ్యిసూనె మొదలైనవినించినశిల్లెబోడు. D.

సాగరము * n. s. The sea, ocean. సముద్రము.

సాగరాంబర * n. s. A poetical name of the earth. భూమి.

సాగళము, సాళగము, సాశవము n. s. (The spelling is doubtful) A certain musical tune. రాగవిశేషము. BD. 3. 1264. లాలితశుద్ధసాగళములు మెరయ. Vish. 7. 318.

సాగవేసుట v. a. To send off or send away. పంపుట. నలుగురుకూడి ఆశీనుగను సాగవేసినారు they united to perform the funeral.

సాగా for సహా adv. Too, even, also. కూడా. P. 3. 36. కఠినశాస్త్రపులుసాగావిత్రవంతునివేల్పుగా జూచి శేవింతురెపుడు.

సాగించుట v. a. To send away, dispatch, remove. To conduct, carry on (a business,) To celebrate (a feast.) పంపించుట, నడిపించుట, జరుపుట. శిల్లుసాగించినారు they performed the swing feast; by hanging men with hooks in their backs.

సాగిలబడుట v. n. To fall down at full length, to fall flat, to fall prostrate. సాష్టాంగముగాపడుట. R. 2. 5.

సాగిలపెట్టుట v. n. To fall prostrate దండ్రుతామముచేసుట. Sar. Padya. 3. 56. జలరుహాశత్రనే త్రినిడుసాగిలపెట్టును.

సాగు n. s. A spit or iron lance, a short arrow, thrown from the hand. Cultivation, tillage. భిండివాలము. D. కృషి, వ్యవసాయము.

సాగుట v. n. To go on, proceed, get on, advance, continue, be current, be usual. To lengthen, to extend, as hot iron under the hammer. To take effect. To begin, నడుచుట, జరుగుట, నిడుపాట, ఆపుట, ఆరంభించుట. దండుసాగుతూవుండగా when the army was marching. వాడికిప్పుడు చెయిసాగలేదు he cannot now thrive, or get on. పనిసాగలేదు the business does not go on, or proceed. ఆతనిమాటసాగలేదు his order did not take effect, what he said was of no avail. నాకులన్నానికిసాగలేదు I cannot get my bread. కమ్మిసాగలేదు the wire was not drawn out or lengthened. వాసలేసంకున తీగలుసాగలేదు for want of rain these sprouts have not grown.

ఆవుతువముసాగుతున్నదా is the feast still kept up? దానికోరికెకొనసాగినది her wishes are fulfilled. చెప్పుసాగినది she went on to say. యిదిసాగునుఅదిసాగదు this will succeed, but that will not. వాడికియెట్లాసాగుతున్నది how is he getting on? చీమలబారుసాగుతున్నది there is a line of ants running on. యిదిలేకనాకుసాగదు I cannot get on without this, I cannot manage without it. అక్కడసాగకవస్తాని as I could not subsist there I came away.

సాగుబడి plu. సాగుబట్ల n. s. Cultivation. వ్యవసాయము.

సాచివ్యము * n. s. Ministry, office of minister. సంత్రివ్యము. P. 1. 386. సంజీవకసాచివ్యమునంజేటగు.

సాచుట v. a. To stretch, extend. క్రసారణముచేసుట, చెయిసాచెను he extended his hand. అదివానికిమెడసాచినది she married him.

సాజము for సహజము adj. Natural, innate, proper, true. R. 5. 296. శరముదోసజేయకైందుసాజంబుగాదె.

సాజాత్వము * Similarity, likeness. పోలిక.

శాటము or శాటి * n. s. A sheet, a vest, a cloth. దుప్పటి. D. శాటి, అనగాశన్యాసిబట్ట. D.

సాటాకోటిబేరము or సాటాబేరము n. s. Barter. పైకవస్తువుయిచ్చిమరియొక వస్తువుచ్చుకొనే బేరము. D.

సాటి adj. Like, similar, equal. సమానమైన, ఈదైన. నాసాటివాండ్లు my equals.

సాటి n. s. Likeness, similarity. సామ్యము. T. 3. 57. చన్నువకుసాటి.

శాటి * n. s. A sheet, a vest, a cloth. P. 1. 519. శన్యాసిబట్ట. D.

సాటించుట for చాటించుట v. a. To proclaim, to publish by beat of drum. ప్రసిద్ధిపరచుట. Naish. 3. 23.

సాటికినేటికి or సాటికిపోటికి adv. In rivalry. ఎదటికిజతగావుండవలెనని. KP. 7. 107. ప్రేయనిచేవేగరముసెకింతయునుమించనిక సాటికినేటికినిండువడన.

సాటిలేని adj. Unrivalled, matchless. అసమానమైన.

సాటువ n. s. Likeness, similitude, comparison సామ్యము.

శాత్యము * n. s. Wickedness, villany.

మాడబము * n. s. Music, singing. Flavour, taste, savour. గానము, రశమి (అనగాశుభ్య, శారము, శ్రులును, మొదలైనవి.) రాగజాతివిశేషము. అనగా, డబ్బురమిశితరాగరాగములు. RKD. A. 4. 331. నానావిధమాడబముల. టిక్కడ్రశనిర్మితభోజనముల.

సా and డు Sēdu n. s. Semen. రేతస్సు. A vile word only used in cursing.

షాడ్వల్యము * n. s. An aggregate of six properties or qualities. శుభపట్లము. KP. 7. 34.

శాడ్వలము * n. s. A meadow, green, verdant spot, శుభ్వికభూమి. D. Lalito. 12. 24. P. 2. 103. R. 5. 226.

శాణము * n. s. Whet-stone, grind-stone, hone. A touch-stone. నికటికటలము, బంగారుపురిశేరాయి, రత్నములురాచేసానయిస్తున్నాయి. H. 2. 200. త్రాసునుశుద్ధిపరచుకారుశాణమునుటకారు.

శాణచక్రము * n. s. A cutler's or jeweller's grinding wheel. సాన.

షాణ్డేతురుడు * n. s. A name of Kartikeya. కుమారస్వామి.

షాణ్డేశము * n. s. Six months. ఆరునెలలు. Lalito. 10. 62. షాణ్డేశాన్నహతీలక్ష్యంప్రసాశ్చయజ్ఞాతకోత్తమః.

షాణ్డేశికము * adj. Of or relating to six months, half yearly. ఆరునెలల, ఆరునెలలకువచ్చే.

శాత n. s. Action, deed; conduct, behaviour. A ceremony for the dead. శని, నడత, క్రియలు.

శాతము * adj. Feeble, thin. Whetted, sharp. కృశమైన, వాడియైన. H. 1. 74. Vish., 8. 70.

శాతము * n. s. Joy, pleasure, happiness. సుఖము. D.

శాతకుంభము * n. s. An epithet of gold. బంగారు. Chennai. 3. 4.

శాతబడి, శాతశని n. s. Witchcraft. శూన్యము, శుంఠ.

శాతమన్యమణి * n. s. A sapphire. ఇంద్రనిలమణి. Paruj. 2. 8.

సాతాని or సాతానివాడు plu. సాతానులు or సాతానివాండ్లు n. s. Sātānis, [properly సాతానివాండ్లు derived from the Tamil word చాతాతవర్ litterally, those who do not wear the sacred thread or crown-lock of hair.] The name of a class of Vaishnavas but of mixed kind, (the

opposite term is సాతినవాండ్లు which see) శిఖా యజ్ఞోపవీతములు లేనివిష్ణుభక్తులు. జాతిచెడ్డవాడు సాతానివాడు one who has forfeited caste (among the Vaishnavas) is a Satani. జాతిచెడ్డ వాడుజంగము one who has forfeited caste (among the Saivas) is a Jangam. The Satanis are by occupation flower-gatherers, minstrels, and wandering mendicants.

సాతినవాండ్లు or చాతినవాండ్లు (Derived from the Tamil word చాత్తినవర్.) n. s. plu. An epithet of Vaishnava bramins, who do wear the sacred thread and crown-lock of hair. శ్రీవైష్ణవులు. A. 2. 112. సాతినసాతానికులముబలిసి.

సాతు n. s. A company of travellers. బాటసారులగుంపు. D. M. XII. 3. 450. బేహారంబున సెుక సాతుంగూడివర దేశంబునకరుగువో. ib. XII. 3. 451. వనకరియొక్క టియాసాతునకుంగదిసిజన చయంబునృంపదోణగుటక. A. 6. 98. తెరపియుగన లేమిసాతుదిరుగుదువడియెక.

సాతుట v. a. To put vestments or garlands about an idol. శమర్పించుట. BD. 1. 814. దివ్యాంబరయుగ్మంబుసాని.

సాతువాండ్లు or సాతులు n. s. plu. The name of the people who weave sackcloth. శోనెలునేసేవాండ్లు. A. 4. 56.

శాతోదరి * n. s. Slender waisted. శస్తనదుముఖలశ్రీ.

సాత్కరించుట * v. a. To make over, deliver. ఆధీనముచేసుట. A. 4. 34.

సాత్కృతము * adj. Delivered, sacrificed. ఆధీనముచేయబడ్డ. BRV. 2. 1092. వీరిభక్తసాత్కృతముగ బేయనేల. వీజ్యుల్గిసాలుచేయవలసినదియెందుకు. In the Naishad one verse says విభజ్యమేరునకాయదర్శిసాత్కృతః.

సాత్యుతలేయదు * n. s. A name of Vyāsa. వ్యాసుడు. Dab. 108.

శాత్రవము * n. s. Enmity, hatred. శత్రుత్వము.

శాత్రవము * adj. Appertaining to the enemy. శత్రుశంబంధమైన.

శాత్రువు * n. s. An enemy. శత్రువు, ద్వేషి. Vish. 5. 372. శాత్రవమహిశవ్రాతశంహార. ib. 7.184. దుష్టశాత్రవచయంబుక.

సాత్రాజితి * n. s. A name of Satyabhama as daughter of Satrajit. శత్యభామ. Paruj. 2. 30.

సాత్వికము * n. s. Amiability, goodness, sincerity, gentleness. సాగుత్వము, మూడుగుణములలో సెుకటి. RKD. శత్రోత్తమేమనసెయే ప్రభవంతిభావానే సాత్వికా ఇతివిదుః. శ్రుంభక్రళయరోమాంచాదులు.

సాత్వికము * adj. Virtuous, amiable, good, well disposed. Sincere, gentle. శత్యగుణవలంబియై న, సుశీలముగల, సాధువైన. A Greek sage when asked, 'of all creatures which are the most venomous?' replied, జన్యాస్తుద్వివిధాలోకే సాత్వికా సాత్వికా ఇతి, కర్ణేజకృక్రూరదశుస్తోతా క్రూరతరకఃకః.

సాత్వికపూజ * n. s. A bloodless sacrifice. A bloody rite is called Tāmasa Puja. గాఢుమువ్వడముమొదలైన బీవహింశలేకుండాచేసే ఆచారన.

సాత్వికభావము * n. s. See సాత్వికము n. s.

సాత్వికుడు * n. s. A peaceable man, a man of gentle temper. తిన్ననివాడు.

శాద for శేద n. s. Fatigue, languor. బడలిక.

శాదము * n. s. Mud, mire. Fresh grass. బురద, బాలశృణము, పసిరిక.

సాదము n. s. Boiled rice. అన్నము. (a Vaishnava word.)

సాదరము * adj. Respectful. శిష్యానమైన. Sar D. 567. సాదరభావజ్ఞాసారంధరుని.

సాదరత * n. s. Regard, respect, veneration, affection. శిష్యానము, ఆదరణ, విశ్వాసము.

సాదరముగ * adv. Respectfully. శిష్యానముగా.

సాదరుడు * n. s. He who is gracious. శిష్యానము చేసేవాడు. Balarama. 3. 218. వింబాదరుకసాదరుక.

సాది * n. s. A rider or driver : a coachman, an elephant driver, a horseman. రథసారథి, మావటిడు, గుర్రపురొతు. సాదిబలము cavalry. UH. 4. 22. సాస్విరెడతడవేడ్డతో సాదిజూచి. Satya. 4. 114. In the Naishadham the poet says వృషావృథంసాదిబలే కుతూహలాన్నులశ్శిసానీరకతేవితేనకుః.

సాద్యశ్యము * n. s. Likeness, similarity, resemblance, comparison, an instance, example. Authority. తుల్యత, సామ్యము, దృష్టాంతము, ఉదాహరణ.

సాధకము * adj. Completing, effecting, finishing. నిష్పాదకమైన. Digitized by Google

సాధకము * n. s. Practice, exercise. Vouchers in evidence, as instruments. Means, medium, authority for the use of a word. A condiment eaten with rice. అభ్యాసము, అలవాటు, దస్తావేజు, కరణము, ఉదాహరణము, వ్యంజనము. కత్తిసాధకము sword exercise. నీవు చెప్పేమాటకు సాధకముక ద్దా have you any means of proving what you say?

సాధకముచేసుట * v. a. To practise, exercise or use. అభ్యాసముచేసుట.

సాధకుడు * n. s. Conqueror, masterer, achiever.

A devotee. సాధించేవాడు, నిష్ఠుడగుడు, సాధనకర్త, ఉపాసకుడు. A. 3. 90. ఆర్యోయోగసాధకుండుగానేరడు. P. 2. 173. నినిసాధకుడు ధనాంజన, విధినియే. కంబుజాశ్రువిధమన. Vema. 115. స్వామిభూతితక తాస్త్రివాసినలచేసంశయంబుచెడదుసాధకునకు.

సాధనము * n. s. Way, means, medium, instrument, agent. Authority. నిష్ఠాదనము, ఉపకరణము, సామగ్రి, ఉపాయము, సాధనము, శిక్షము. D. దస్తావేజు. సాధనశుంపత్తి ways and means. మూలసాధనము an original or primary document.

తైలసాధనము Oil used as a menstruum. Pururavas. 3. 77. ఒకంబులువచ్చునసాధనంబులు the cuckoo is the inciter of love; hortatores veneris. BX. page 140, line 6. చక్రదాశంఖతార్థావిసాధనము.

సాధర్మ్యము * n. s. Community, similarity of duty, office, or property. పుకతేవిధమైనధర్మమునకులిగియుండడము, సామ్యము. UR. 4. 256. ఇటులసాధర్మ్యమించుకయేనిలేని.

సాధారణము or సాధారణమైన * adj. Usual, ordinary, customary, common, generic, natural, vulgar, mean. సామాన్యమైన, సహజమైన, జనైవన. అదివారికిసాధారణము he can very easily master it. Lavanya. 7. T. 2. 41. ఆసాధారణమైనవిద్య.

సాధారణముగా * adv. Commonly, ordinarily, generally. Vulgarly, meanly. సామాన్యముగా, అల్పముగా.

సాధి * n. s. He who is in grief, a mourner. మసోవ్యధకలవాడు. Anand Tantram. XIV. 15. from శి, and ఆధిశి.

సాధించుట * v. a. To conquer, achieve, master, overcome. To persist in saying, insist upon,

affirm. వాడులేదనిసాధించినాడు he perseveringly denied the fact. కార్యముసాధించుట to obtain a thing by firmly persevering. Sar D. 579. Vema. 866. ముక్తిసాధించుకలరు. ఆఅమ్మకముజరగలేదనిసాధిస్తాడు he makes it out that the sale never took place. చెల్లించినాడనిసాధిస్తున్నారు they affirm that he paid it. ఆయడవినిసాధించిరి they subdued the jungle. చలముసాధించినాడు he wreaked his malice.

సాధు or సాధులు * adj. Tame, docile, tractable, not vicious. Pleasing, right, correct, fit, proper. Excellent, eminent. దమ్ముకాని, సాత్వికమైన, మసోహరమైన, ఉచితమైన, ఉత్తమమైన, సుబద్ధమైన.

సాధుడు * n. s. A good meek gentle person, a good-natured or virtuous man. సాత్వికుడు, మంచివాడు, తిన్ననివాడు. M. I. 1. 130. సాధులగుపేదవారికి నెగ్గుట.

సాధులు * n. s. A meek, gentle, good natured easy man. సాత్వికుడు, మంచివాడు, తిన్ననివాడు. The name of a certain sect of Hindus.

సాధులు * adj. Gentle, good. సాత్వికమైన, దమ్ముకాని. సాధువైనఆవు a quiet cow.

సాధ్యము * adj. Possible, attainable, practicable, tractable. సాధించనర్హమైన

సాధ్యము * n. s. The twenty second astronomical Yoga. శుభాంకయోగములలో నొకటి.

సాధ్యమైన సాధ్యము * n. s. The changeable N; that n which may be inserted according to circumstances, as అల్లుడు, అల్లుండు. అతడు, అతండు.

సాధ్యుడు * n. s. An inferior deity, or demigod. A species of sylph. He who is easy, docile, gentle, reasonable. వీడుసాధ్యుడువాండ్లు ఆసాధ్యులు you may master him (he is easy) but you cannot master them; they are not to be had. ద్వాదశసాధ్యులగుదేవతాను. SC. సాధించనర్హుడు. D. సులభుడు, మెత్తనివాడు.

సాధ్యశము * n. s. Fear, terror. భయము. సాధ్వి * n. s. A good woman, a chaste wife. శరీత్రత. D. A female saint. Wilson, Lectures page 31.

సాధ్వితుడు * A saint, a chaste or holy man. ముని. M. IX. 2. 174.

సాన * n. s. Whet-stone, or hone, grind-stone. An instrument of stone, metal or wood on which jewels are polished. శుభను పెట్టేరాయి, గంధమునూ రేరాయి, రత్నములుచక్క పెట్టే శాణము. వజ్రాలసాన a machine on which diamonds are cut and polished.

శాన Error for సేన n. s. An army. చండు Pal. 177.

సాన శుట్టడము n. s. Grinding or polishing. శుభను పెట్టడము, మెరుగుపెట్టడము.

సాన శుట్టుట v. a. To grind a knife or razor or sword: to cut and polish gems. శుభను పెట్టుట, రత్నములను మెరుగుపెట్టుట. సానశుట్టనికెంపు an unfinished ruby, a rough gem. Paidemarri. 4. 164. సూనసాయకుడమ్ములుసానబట్టు మునికపు శాణచక్రమానుశువతురుడు.

శానా adj. Much, plentiful, very, many, long. నిండా, బహు. శానారాత్రికి very late at night. శానారాత్రిఅయినది it is very late. శానామంది or శానాజనము many persons, much people. శానాదూరము a long way.

శానా adv. Much, very, greatly. నిండా, విస్తారముగా.

సాని n. s. A lady, a woman of rank. It is an affix denoting respectability. (Commonly,) a dancing girl. సానిమిని, అనగా పూజ్యస్త్రీ, దొరసానియని, కన్నెరికమైనవేశ్యయు. D. దొరసాని, పలికసాని a lady or queen. రెడ్డిసాని the good wife or farmer's wife. మంత్రసాని a midwife. Chendra R. 3. 62. పూనివర్ణింతుదానికేసానినవకు. S. 3. 56. దానిసంజుడుదినకున్ననేనుసానికూకురనెయించు.

సానిక or **సానికె** n. s. An earthen vessel, or deep dish. మంటికంచము. D. సానికలు, అనగావెడల్పాటిమూనికట్టలు. OG.

సానిది or **సానెది** n. s. A dancing girl. లంజ. Kod S. 27. వెను వెంటదిరిగి లేవెలుగానితోజెప్పినకుకూర్పుకార్యంబుసానిదైన. See సాని.

సానివాండ్లు n. s. plu. వ్యభిచారము చేరజీవించేస్త్రీలుగలసాతి. D.

సాను * n. s. See సానువు.

సానుకూలము * n. s. Favour or kindness; success. ఉపకారము. ఆశునివానికిసానుకూలమైనతరువాత after he gained this: when he had succeeded in this affair. ఆశునినినాకుసానుకూలముచేసి

యిస్తున్నారా can you manage it for me? అదిసానుకూలముకాకపోయినది it did not succeed, it failed.

సానుకూలము * adj. Favourable, kind. ఉపకారమైన. సానుకూలమైనమాట a kind speech.

సానుకూలముగా adv. Favourably, kindly. ఉపకారముగా.

సానుమత్తు * n. s. A mountain. శర్వతము.

సానువు * n. s. Table land, even or level ground on the top or edge of a mountain. శర్వతనితంబాధిఃఫలకాకారశిలాయాం. SC. Vish. 3. 31. సానుభూములదరుచు గాజదియబడి. ib. 2. 336. హిమవత్పర్వత కూటసానువులనుండే తెంచు. రత్నసానువు the name of Mount Meru.

సాన్వనము * n. s. Comfort, consolation, condolence, soothing. ఆశ్వాసము, ఓదార్పు.

సాన్నిప్యము * n. s. Nearness, vicinity, proximity. సామీప్యము.

శాపము * n. s. A curse, imprecation, malediction, a blasting spell. శిష్టు. D. In the religion of the Hindus, curses are supposed to possess great weight: which does not depend on the power or merit of the person who utters them. They are drafts upon the gods: who cannot refuse payment. In the Hindu stories, we often find the worst men, bent on evil designs, still obtain superhuman power by penance: and inflict withering curses. See Southey's Preface to the Curse of Kehama.

శాపక్షము * adj. Cursed, lying under a curse. అభిశక్తుమైన.

శాపక్షుడు * n. s. He who is cursed. అభిశక్తుడు.

సాశుత్వము * n. s. The condition of a co-wife, the state of being or having a rival wife. Co-uxority. శుశుత్విభావము, శుశుతితనము. A. 2. 24. నికనుపరాసాశుత్వసంపాదనంబు. N. 3. 122. దిరికపోలతలంబులు తెల్లవారనదిని నెమ్మొమువెలవెలనయ్యెదోడతంబికినె నేమెరుచియుసాశుత్వముననుగాకవైరింతుగలదెమేకడశుశుత్వీ.

సాశుత్వము * n. s. An enemy. శత్రువు. RKD. శుశుత్విశుశుత్వము.

సాశురాధి * n. s. Culprit, offender, sinner, he who is guilty. నేరశుడు. Jaimini. 6. 205.

శాపించుట v. a. Error for శపించుట To curse. తిట్టుట.

శాపెన or సాపెన n. s. Error for శాపము curse, imprecation, malediction. తిట్టు.

సాపెనలకూరి, సాపెనగొట్టు n. s. A foul-mouthed wretch. తిట్టుబోతు.

సాద్దుశుదీనము * n. s. Friendship. శత్రువుము.

సాఫల్యము * n. s. Fruitfulness, efficacy, success.

శ్రయోజనసిద్ధి, ఫలోత్పత్తి. తమదర్శనముకావడమువల్లనాజన్మసాఫల్యమైనది in beholding you I have accomplished the great end of my life. [This is a common compliment.] నాకోరికెసాఫల్యమైనది my object is accomplished, my hopes are crowned.

శాబకము * n. s. The young (of any animal.) శిశువు, పోతము. Vish. 3. 286.

శాబరము * n. s. The lodh tree (symplocos racemosus.) లోద్రము, తెల్లలాడ్డుగు. SC.

సాబాలు plu. సాబాళ్లు n. s. A half share. అర్థభాగము. L. 2. 115. మెలతలసాబాళ్లమేకొన్నవారు. స్త్రీలఅర్థభాగమునుకొన్నవాండ్లు. A. 2. 111. వడివెట్టిలోజతగుడముసాబాలుత్పజెలగుసంబారంపువించకుండు.

సామము or సామవేదము * n. s. The third of the Vedas. తృతీయవేదము. సామగానము the chanting this Veda.

సామము * n. s. Gymnasticks such as sword play, or wrestling. సాము. Chatu. 1. 67. సామముమానిగొమ్మననుసంబడిదిరెకమ్ము.

సామము * n. s. Conciliation, pacification, gentle methods, fair means. శత్రువులనుమంచిమాటాడడము. SC. శాంతము, మంచితనము. T. 4. 187. సామదానములగానికనుక.

సామంజస్యము * n. s. Fitness, accordance, propriety. యుక్తత.

సామంతరాగ్లోల n. s. A kind of weapon. ఆయుధవిశేషము, రాగ్లోల, అనగాశుంకలకత్తె. See రాగ్లోల. Pal. 413. సామంతరాగ్లోలసాచివేళిననువలభుజుంబనదాకివనుధేనుడల. ib. 388. సామంతరాగ్లోలశకరించిమించి. ib. 104. సామంతరాగ్లోలసాచియుపురికి.

సామంతుడు * n. s. A neighbouring king, neighbour. స్వవిషయాంతరరాజు, ఇరుగుపొరుగురాజు, ఇరుగువాడు, పొరుగువాడు. HN. 3. 5. Sar D. 592. దొరలుసామంతులుదుర్గానికనుకలు.

సామగుడు Vulgarly సామకుడు * n. s. A chanter or reciter of the Sama Veda. సామవేదపాఠకుడు.

సామగ్రి * n. s. A thing, article, material, ingredient. Utensil, furniture, goods. ద్రవ్యము, వస్తువు, అశ్రమిత్రాదలు.

సామజము * n. s. An elephant. ఏనుగు.

సామతి n. s. A proverb, common saying, parable. తెలివితేటలు, సామకములుగాలోకులువాడుకగాచెప్పేమాట.

సామయాజకము n. s. (a vulgar word) Management. నిర్వాహకము, ప్రాజాపత్యము.

సామయాజకుడు n. s. (a vulgar word) A manager. నిర్వాహకుడు, కార్యకాడు.

సామరశ్యము * n. s. Philosophy, friendliness, amicablebness. శనుభావము, విహితము, మైత్రిక. L. 1. 18. సామరశ్యలలామనులోష్టహేమ. Saubhagya Ratnagar. 16. 4. శివశక్త్యోస్సామరశ్యముశుభముభూయ.

సామర్థ్యము * n. s. Skill, ability, adequacy, power బలము, శక్తి. సీసామర్థ్యముచూపునవిచారింతుకో you must manage it as best you can.

సామర్థ్యవంతుడు * n. s. An able man. త్రోణకలవాడు.

సామర్థ్యవంతురాలు * n. s. A skilful woman. త్రోణకలది.

సామర్థ్యడు n. s. (a bad word) An able man. శక్తివంతుడు.

సామర్థ్యరాలు n. s. (a bad word) A clever woman. శక్తివంతురాలు.

సామవాయికుడు * n. s. A principal minister or counsellor. The chief of a company or corporation. మంత్రి, ముఖ్యుడు.

సామాగ్రి n. s. Error for సామగ్రి. which see.

సామాజికము n. s. (a bad word) Management. నిర్వాహకము, ప్రాజాపత్యము.

సామాజికుడు * n. s. Member of an assembly. ధర్మశుభాస్థికుడు. SC. ధర్మశుభలోవాడు. (vulgarly) a manager. నిర్వాహకుడు, కార్యకాడు.

సామాన్య * n. s. She who is common to all, a harlot. పురుషులందరికీస్మిహితుగావుండేటిది.

సామాన్యము * adj. Common, general, usual, ordinary. Middling, inferior, low, base, mean. సా

ధారణ మైన, అంబరికిన్ని పోతు గావుంటే, అడుక్కప్పు మైన, తుచ్చ మైన, జయైన. T. 2. 51. శివుశీమ్య దనుభాగ్యం వెన్న సామాన్య సే.

సామాన్యడు * n. s. A common or ordinary person, a base man. తుచ్చుడు, అల్పుడు. సామాన్యులు people of the middle rank, common folk. తాడు సామాన్యడా is he a common man?

సామి n. s. Lord, master. క్రతువు. D. T. 2. 83. ABA. 3. 65. క్రతువు హాభ్యులు సామి నామరకు.

సామి * A half. అర్థము, శుగము. A (pref.) 55. సామి హర్షయనకు.

సామిత, సామితే, సామిత n. s. A proverb, common saying, parable. లెక గుంకతికి దృష్టాంతము గాలోకులు తాడుక గాచె త్తములు. Sar D. 630. తామసించిన వాడు తామసియ నెడకు, సామితనిజమా యెశోయమాటలకు.

సామి ద్రోహము n. s. Error for సామి ద్రోహము.

సామిత్వము * n. s. Nearness, contiguity, proximity, neighbourhood. దావు. In theology it means Co-existence or being in the presence of God.

సామితి * n. s. An epithet of Hanumān. R. 5. 272. హనుమంతుడు.

సాము n. s. A half. అర్థము. Ila. 3. 170. సాము సోము సోముగోము మోము. టీ|| సాము సోము, శుగము శంకరుని.

సాము n. s. Fencing or feats of strength, కఠిడి. నేలవెలివి సాము చేయ కూడదు If you lose your footing you will lose your power, what can you do without your right hand man. సాము చేసుట to practice gymnastics or feats of strength.

సాముకంఠిచుక్క n. s. అన గావు బ్యా నకు క్రము. D.

సాము ద్రికము * n. s. Palmistry, the interpretation of spots on the body, and of creases in the hand. తేహములోవుండే మచ్చలు చేతి రేఖలు చూచి అదృష్టమును చెప్పే శాస్త్రము.

సాము ద్రికుడు * n. s. He who knows palmistry. మచ్చలు రేఖలు చూచి అదృష్టము చెప్పే వాడు.

సామేను n. s. Half the body. అర్థశరీరము. Vasu. 1. 8.

సామోద్భవము * n. s. An elephant. ఏనుగు. M. VI. 1. 108. మదవ త్సామోద్భవస్తోమమగ్గలమై.

సామ్యము * n. s. Equality, analogy, likeness, similarity, comparison. సాదృశ్యము. Ila. 3. 19. తాను వెంచిన పొట్టేలు తనదు చేత నన్ను తడు సామ్యమాయె.

సామ్రాజ్యము * n. s. Empire, sway, rule. రాజ్యము, అధికారము, శ్రుభుల్యము. నూరురూపాయలు యివ్వకము లెక సామ్రాజ్యమా is it a great thing to give a hundred rupees?

సామ్రాట్ or శీమ్రాట్టు * n. s. Emperor. రాజాధి రాజు. Jaimini. 4. 138. కుట్టమ రాశధ్వజ సామ్రాట్పురిజనములు.

సామ్రాణి or సాంబ్రాణి n. s. Benjamin or benzoin. సామ్రాణి ధూపము incense. సామ్రాణి ధూపము వేసుట to burn or offer incense. సామ్రాణి వత్తి a perfumed taper or candle. N. 4. 111, ధాన్య మాలినినిలుపుట ద్వంబు భూప, మంజు ఘోషాశీ వేణి సామ్రాణి నేయ.

సామ్రాణి n. s. A steed. వాటి, గుర్రము. N. 2. 82. మలయు రాయంచకొదమ సామ్రాణి సెక్కు సాదితె వ్విసజూచి. టీ|| తే బ్రాయవు హంశకురంకము. jh. 9. 269. విలుక సామ్రాణి తేజీవదీరు గేరు, టీ|| సామ్రాణి తేజీ, అన గా శ్రేష్ఠ మైన గుర్రము. Kalabasti. §. 49. గార్దభంబును నేయు కతుల దాటించిన ప్రాజప్తీ సాంబ్రాణి తేజీ మగునె. HD. 32. రవళించి దాటు సాంబ్రాణి తేజీలు.

శాయ Error for చేయ. (See చేయుట) శాయడు for చేయడు he will not do. శాయంకల for చేయకల.

సాయ (Error for చాయ n. s.) Colour. Side, quarter. ఆసాయల towards that. వాగు సాయ గా వెళ్లి నాడు he went along the lake.

సాయము * n. s. Evening, close of the day. సాయంకాలము, శంధ్యాకాలము. సాయం ప్రాతకి every evening and morning.

సాయంకాలము * n. s. Evening. శంధ్యాకాలము.

సాయంతనము * adj. Belonging to the evening. సాయంకాల శంఖంధ మైన.

సాయంత్రము n. s. (a bad word) Evening. శంధ్యాకాలము.

సాయకము * n. s. An arrow, also, a sword. బాణము, ఖడ్గము. SC. M. VII. 2. 29. Vish. 6. 13. Bhag. X. 7.

శాయకల A vulgar error for చేయకల.

శాయడము n. s. The common vulgar spelling for చేయడము.

సాయము n. s. Aid, assistance. శహాయము. D.

సాయమ్ములు Anuk. as ఆయసాయమ్ములు custom-house duties and the like. సుంకములు గంకములు. Pal. 313. ఆయసాయమ్ములు, అవిగౌనికుత్తు వెంగిరశతామనయశింగముంచి.

సాయాంతికము * n. s. అనగా ప్రాతః కాలము. D.

సాయాహ్నము * n. s. Evening. సందెవేళ.

శాయి * n. s. He who reclines. శుండుకొనియుండే వాడు. రంగశాయి he who dwells at Rangam; this is a name of the god, at Srirangam, in the middle of the Cāvēri, close to Trichinopoly.

సాయిలవాండ్లు n. s. A certain class of mendicants who profess fortune telling. బుడిబుడిక్కులవాండ్లు. D.

సాయుజ్యము * n. s. Identification, intimate union, absorption into the essence of the deity. దేవునిలోకలిసిపోవడము. శివసాయుజ్యమునుపొందినాడు (a Saiva phrase, commonly means,) he died.

శాయట A vulgar error for చేయట.

సారము * adj. Excellent. శ్రేష్ఠమైన. సారఖండము a rich or fruitful country, or soil. DRA. 281.

సారశత్రవతాచార గాయనక. P. 1. 403. సారఫునసార. ib. 1. 653. సారకస్తూరి. M. XIII. 2.

సారాచారము, శ్రేష్ఠమైననడక.

సారము * n. s. Essence, substance, essential or vital part. The pith, sap, marrow, vigour. The effect. Riches, wealth. Juice. స్థిరాశము, మెదడు, చేవ, బలము, శత్రు, ఫలము, విత్తము, ఆర్థము, రసము. A. 6. 29. సారాస్వాదనప్రాణశుంఠకము దృష్టంబాసిశంఠర్పణ. టీ|| సారాస్వాదన, మెదడునుభజించగా. లోహసారము steel. వేదాంత సారము an *Analysis of Theology*, this is the title of a certain Christian book. శూన్యసారము (Wilson says) *The Essence of Emptiness*. భూసారము the fatness of the earth. యిందులో సారము లేదు in this I see nothing agreeable or valuable. సారము లేనిమాటలు dry and empty discourse.

సారంగము * n. s. A deer; a bee; an elephant. The bird called చాటకపక్షి which is a species of cuckoo; a swallow, a bird of paradise: (Cuculus melanoleucos.) Also a peacock; also a cloud; also a certain tree. జింక, తుమ్మెద,

మేనుగ, చాతకము, నైమలి, మేఘము, పైకచెట్టు. Charitra. 1549. సారంగశండ్లు. H. 4. 233. సారంగ, సారంగ, సారంగములనేరు గమనంబుకను దోయి కచభరంబు.

సారంగరాగము * n. s. A tune. రాగవిశేషము.

సారంగా * n. s. A kind of fiddle with five wires, played with a bow. పైకవిధపువీణ. D.

సారణము n. s. A kind of hawk. దేగభేదము. HD. 1. 534. సాశువంబులమంచిబలకట్టియలను పెద్దసారణముల బెట్టు గావించి.

సారణి * n. s. A sluice, drain, or canal. చెరువు తూము. D. Vedanta R. 2. 20. సాంద్రనూనమరందరశ్రుప్రవాహశంఠకులసారణులుబొల్పెసంగుచోట. Laxmi Vilas. 3. 60. మరందసారణులు దాలుచు.

సారతరము * adj. More excellent. మిక్కిలిశ్రేష్ఠమైన.

శారద or శారదాంబ * n. s. An epithet of Saraswati. శరశ్యుతి.

శారదము * adj. Produced in the sultry season, autumnal. శరదృతుసంబంధమైన.

శారది or శారదము * n. s. A plant (Jussieua repens.) శ్రుశ్రుగ్గము, పడాకులరటి. SC. T. 3. 29.

సారధి * n. s. A charioteer, a coachman. రథముగడచేవాడు. D. రథి.

సారమేయము * n. s. A dog. కుక్క. BD. 5. 347. Dab. 187. P. 1. 140.

సారమేయి * n. s. A bitch. ఆడుకుక్క.

సారవ, సారువ vulgarly చారవ n. s. Scaffolding. A canal. In Cuddapa and Guntoor, it means a bridge. శాసేకునిమొదలైనవిచేసేవాండ్లకుమొదలముగావుండడమున కైకొయ్యలతోకట్టినది, రాతితోకట్టినకాలువ, కొన్నిచోతులలోవంలెనకున్నచేరట. Vasu. 2. 38. ఓరైవ్రాలిననమేరువులపుప్పొడులసారువులవెంట, సాహకారమిశ్చేదెలా, భారములజారు హినువారి కృతసారి ణులబైలైనచెంగులవ. పుప్పొడులసారువులవెంట, అనగా శరణములచేతమేర్పడకాలువలవెంబడిగాననిలర్థము, యితే కానివ్యాఖ్యానములోవుండెలర్థముశరణముకాదు.

సారవత్తరము * adj. Best, most excellent. మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన.

సారవర్షితములు * n. s. అనగావరికలు. D.

సారశక్తిము * n. s. A lotus, or water lily. శర్త్తము.

సారశనేత్రి lily-eyed, fair-eyed, శ్రీ. R. 4.146.

సారశము * n. s. The Siberian or Indian crane, or cyrus. (Ardea Liberica) హంసీ, బెగ్గారుప యి. D. The male bird stands nearly five feet high. The cry is loud and shrill: these cranes fly in large flocks.

సారశత్రులు n. s. A sort of cakes shaped like small cords. బంతెలు. OG. శైలివధ మైనపిండి వంట. H. 1. 117. ఒబ్బట్లు సారశత్రులు.

సారశీ * n. s. The 'Syrus' or female Indian crane. ఆడు బెగ్గారుపయి. See సారశము.

సారశ్చయము * adj. Relating to the goddess Saraswati. శరశ్చయిత్రంబంధ మైన. A. pref. 21. యితోధితా గాధ సారశ్చయోద్వృధనంబును, ఆన గాపాండిత్యమున్ను.

సారా or సారాయి n. s. Arrack, wine, liquor, కల్లువండినది. D.

సారాంశము * n. s. The essential part, the pith, the git or purport. శీత్ర, నిష్ఠ, స్వారశ్యము.

సారాయములు (Anuk,) thus శంపద సారాయములు wealth &c.

సారాయి n. s. Arrack, wine, liquor. మద్యము.

శారీ * n. s. A species of jay, commonly called Myna or Maina. A piece, or man, at chess. An elephant's housings. గోరింక, మైనాపిట్ట, హస్తీ దల్యాణము, యేనుగమిది కంబళము, చాడోలు, సాగటాలకాయ.

సారి n. s. One time, a turn, occasion. తడవ, ప్రేక్ష, మాటు. శైక సారి once. రెండు సార్లు twice. మూడు సార్లు thrice. యాసారి this next time. నెలకు శై క సారి once a month. నెలకు నాలుగు సార్లు four times a month.

సారించుట v. a. To brandish or flourish a sword; to cast (a glance): to spread. విశరట, ప్రసరిం పుచేసుట. T. 4. 183. అనిదిశ్యేదండశండాయత త్పుఖలభుజోదగ్రదంభాళి కేలంగాని, రోదోమం డలికా మిల్లురులుగుములుగానున్నసారించియుద్యద్ధ నశక్తికా ద్రిశ్చ. టీ|| సారించి, జిలిపించి. ib. 5. 116. కుంచెసారించుకొనుచు. టీ|| విదిలించుకొనున్ను. N. 5. 40. చరకాంగుకృము నేలనూది, భుజముల్ సారించి. టీ|| చేతులనువైకజాచి. Tel. Miscell. Vol. 3. verse 293. గదసారించుచుకా ర్రవీర్యదుభుజాగ ర్వంబువెంపార. Bobb. 2. 188. కలనైనంమనకుం దివ్యామునుంబుధగ్గంబుసారించుటల్ కలలోననివి హితంబుగానియదికన్గంబింక. ib. 2. 103. కడకం

టంసూర్తి సారించుకా. Vaija. 3. 24. దీపంబుమ లతువలదాదీతుమునునగుచీర తెర సారించుకా. N. 1. 224. వీణలతంక్రల సారించుతుంబురు నారకల ను. టీ|| సారించు, కూర్చుచుండేటి అనిశున్నది, శం దర్పమునుబట్టికవరించే అనిచెప్పవచ్చును.

శారీక * n. s. A species of jay, commonly called Maina, or Myna. గోరింకపిట్ట.

శారీఫలము * n. s. A chequered cloth or table for playing draughts. తయ్యాతాస్త్రరణము, సాగటాల పాళీ మొదలైనది. SC.

శారీరము * adj. Corporeal, bodily, belonging to or produced from the body. చేహశంబంధ మైన, చేహములో శ్రుట్టిన. Vish. 4. 183. భిక్షోకదంబ కంబుననతుయ శారీరవహ్నియందునుదినముకా, లయించి వేల్యగల్గిన సాక్షాదీశ్వరుడు గాదెసాస్యాసిన్యపా.

శారీరము * n. s. A sweet tone, modulated sound, melody. మంచికంఠము. మంచి శారీరముగలవాడు sweet voiced. దాని శారీరముబాగావున్నది her tones are fine.

శారీరకము or శారీరికము * adj. Corporeal, relating to what is bodily. చేహశంబంధ మైన.

సారువ or చారువు n. s. A canal. కాలువ. See సారవ. Satyabha. 2. 119.

సారూప్యము * n. s. Identity of form, close resemblance, assimilation. సమానరూపమునుగ లిగియుండడము. RD. 2. 154. ib. 2. 623.

సారె adv. Frequently, often, repeatedly, again and again. మాటిమాటికి. S. 3. 91. గోరంబుగా సారెగుంటకన్నులు ద్రిశ్చ. N. 2. 334. సారెతురా కుచాస్పరికదెలుకు. ib. 6. 75. వేలుశ్రువెజ్జుమందు లుసారె వెతకసాగ. ib. 2. 401. గబ్బిగుబ్బలుసారె గన్నుచేమ.

సారె n. s. Presents made to a daughter when sent to her husband's house. A pawn or piece at dice-play. Dice. A potter's wheel. కూతు రిని ఆత్తవారింటికి పంపునప్పుడిచ్చునది, సాగటాల కాయయ, కుమ్మరసారెయ. D. కుమ్మరశానిచక్రము, పాచికయున్ను. A. 1. 10. శవలయస్వనిగాగ సారెవేయనడల్పు. టీ|| సారె, పాచికలు. T. 4. 107. సారెకుండకమేలుశనుకూరు. టీ|| సారె, అనగాశుగడసాలకాయ, మాటిమాటికి అనియున్ను. H. 5. 10. విష్ణుశుచక్రంబువేడుక ద్రిశ్చెడుచాద్దు నబల్లారుసారెద్రెశ్చ.

సారెకు, సారెకు or సారెసారెకు adv. Frequently, again and again. మాటిమాటికి. P. 1. 267. పేరెలుగుససారెకుచిలువ.

సారెపాము n. s. A kind of snake of a greenish colour; supposed to be the male of the cobra capello; its bite is not very dangerous. మంచి పాముకు పోవు గావుండే పాము.

సారోద్ధారముగా * adv. Abundantly (as a spring) యభేష్టముగా.

శార్కరిలము * n. s. A gravelly soil. మొరతుయిసుక కలచేళము. R. 2. 24. సింహనఖాంకురభిన్నవార రాకుంభజనితముక్తాఫలశార్కరిలము.

శార్జము * n. s. The name of the bow borne by Vishnu. విష్ణుదాశుము.

శార్జి * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

సార్థము * n. s. Set, pack, assembly, body, swarm, crowd, troop. ప్రాణిసమూహము, వణి క్కంఘము. SC.

సార్థకము * n. s. Utility, profit. Efficacy, good, benefit; fruit, use. ఫలము, ప్రయోజనము.

సార్థకము * adj. Having a meaning, significant, to the purpose, well adapted, suitable as an epithet, name, or title. Effectual, profitable, useful. ఆర్థయుక్తమైన, సప్రయోజనమైన, సఫలమైన, అన్వర్థకమైన. సార్థకనామధేయము a name having its peculiar meaning as చతుష్పాత్తు a quadruped. His name was Jacob: but his *sārthaca* name was Israel.

సార్థకత or సార్థక్యము * n. s. Effect, profit, suitability; as of a name or title. ఫలము, ప్రయోజనము, అన్వర్థకత. సిద్ధాశ్రమమనేనామము సార్థక్యము గాకలిసెను this name was given by reason of that fact.

సార్థకములేని * adj. Irrelevant, fruitless. నిష్ప్రయోజనమైన.

సార్థవాహుడు * n. s. A merchant, a trader, the headman. వైదేహుడు, క్రయవిక్రయకారుడు. SC.

శార్దూలము * n. s. A tiger. శులి.

శార్దూలవిక్రీడితము * n. s. The name of a certain metre in prosody.

సార్థా n. s. Success, completion, achievement. Good result. కార్యసిద్ధి, అనుకూలము. ఆశీనిసా

ర్థాకారము it did not succeed. దాన్నిసార్థా చేసుకొనెను he brought it about, settled it. అది సార్థాఅయినది the thing succeeded well. అది సార్థాఅవునా will it succeed?

సార్థాపదుట v. n. To be gained; to come to a good result. అనుకూలపదుట, సఫలమవుట. ఆరూకలువాడికి సార్థాపద్ధతర్వాత after he obtained the money.

సార్థాపరముల or సార్థాపెట్టుట v. a. To bring about, get it done, get it settled. అనుకూలపరచుట, పీర్చుట.

సార్థులు n. s. plu. of సారి A time. రెండుసార్థులు twice.

సార్థదా Error for సర్వదా adv. Always, constantly.

సార్థభౌపత్యము * n. s. Universal dominion. శక్తుక్విపునాహితభూపాలకత్యము.

సార్థభౌమదు * n. s. An universal monarch. శక్తుక్విపునాహితభూపాలకత్యము. సార్థభౌమదు a most celebrated scholar.

శార్వరి * n. s. Night. రాత్రి.

శాల * n. s. A house, edifice; hall, room, place.

గృహము, శిఖ, చావడి. ఆశ్వశాల a stable, or lines. అయ్యుధశాల an arsenal, an armoury. ముద్రాక్షరశాల a printing office. చెరశాల a prison. టంకశాల a mint. యాగశాల a place of sacrifice.

శాల n. s. An avenue or walk of trees, a walk, or promenade. దోవకు రెండుతట్లచాల్చు గాపెట్టిన చెట్లు, తోటలోనడవడమునకు చాల్చు గాకట్టినది.

సాల n. s. Error for శాల.

సాలము * n. s. A wall surrounding a building.

A tree in general, the "Sāl-tree." (Shorea robusta.) ప్రాకారము, కోట, వృక్షము, యేటచెట్టు, ఉరుజమీను. SC. H. 3. 5. T. 3. 30. KP. 5. 230. దేవతాసాలము.

సాలకము * n. s. A kind of fish. ఉరుజమీను. SC.

సాలగ్రామము * (sometimes spelt సాలిగ్రామము or సాలిగ్రావము) n. s. The Salagram; which is a species of ammonite, or worm-flint; a stone worshipped by the Vaishnavas as a type of Vishnu. విష్ణుభక్తులుపూజచేసేరాయి. మర్మము. ర్తిసాలగ్రావము the salagram resembling a fish, the worshipper of which expects to obtain riches.

సాలభంజిక * n. s. A doll, a puppet. పాంచాలిక, శ్రంభమందుచేసినబొమ్మ. SC. B. 8. 4697.

సాశవదేక్ష n. s. A kind of hawk. తెకవిభమైనశ్యే నము.

సాలారిక * n. s. ఆనగాయధమందుజముచితెచ్చి నస్త్రీ. D.

సాలావృకము * n. s. A dog; a wolf; a jackal. కుక్క, తోడేలు, నక్కయన్ను, తోతియన్ను.

శాలి * n. s. Rice in the husk, called paddy. పరి ధాన్యము. D. Surabh. 1. 59.

శాలి * An affix. Thus శైర్యము bravery, శైర్యశాలి a brave man. బలము strength, బలశాలి a strong man. BRy. 3. 756. శ్రుతికాంతాశాలి he who is thrilled or in an extasy.

సాలీగ్రావము * n. s. The Salagram or worm-flint. విష్ణుభక్తులు పూజచేసేవేళ. See సాలీగ్రావము.

శాలిత or శాలిత్యము * An affix denoting possession: thus, సుఖశాలిత the having quality; the possession of virtue. శుద్ధశాలిత virtuousness.

శాలు or శాలువ n. s. A shawl. రాంకవము.

శాలుకము * n. s. జాబికాయ D.

సాశువ, సాశువము or సాశువపుత్రుడ n. s. A hawk used in hunting. దక్షవిశేషము. Swa. 4. 30. శృంగుభీషణ తాపవలసాశువంబుల దడవికెరల్లు చుం. Sar D. 46. బాగలంబులమరి సాశువలనేడు. P. 1. 554. వేటసాగంజెలరేగిసాశువపుత్రుడలు.

అదివనల్లసాశువ the black eagle. కొండనల్లసాశువ and కుండెటిసాశ్యదేక్ష are other kinds.

శాలారము * n. s. A frog. The root of the water lily. కత్తు, కలువదుంకు. D.

సాలశ్రురుగు n. s. A spider. లూత. This kind does not (like the ఈశ్రుతి) catch flies.

శాలేయము * n. s. Land fit for producing a particular rice called Sali. A sort of dill, or fennel (Anethum panmorium Rox. Anethum Sawna. Rox.) విశ్రేయాయాం, పిన్నకదావచెట్టు, శాల్యుద్భవప్రాచీతము, రాజనశ్రువద్దుకుండేహామి, శతశ్రుమ్నాయం. SC.

సాలోక్యము * n. s. Being with God: dwelling in heaven. దేవుడితోనుండువానము. In Mandhat. 6. 161.

శాల్యలి * n. s. The silk-cotton tree, which (like the Sallow) is proverbially big and worthless. A mere braggart. మారకచెట్టు. Also the name of an island. ద్వీపకేదమున్ను.

సాశ్యము * n. s. A kind of hunting hawk. శ్యేన భేదము. D.

సాశ్యదేశము * n. s. The name of a certain country. యాశ్యాయారుదేశములలో సైకటి.

సావ for చావ (The Root in A of the verb చచ్చుట to die) HD. 1. 2493. సుశుమనీశ్రమసావ జూవిప్రాణంబు. Thus సావపాడివిరి they wounded him mortally.

శావ Error for శేవ.

శావము * adj. Relating to a dead body. ఓనుక శంబంధమైన. n. s. Imaginary pollution, proceeding from the death of a relation. శవశంబంధిఆశాచము. SC.

సావకాశము n. s. Leisure, spare time, an interval. తీరిక, వ్యవధానము. ఆశునికొంచెముసావ కాశముమీద తెలిసినది I presently found it was the case.

సావధానము * adj. Careful, cautious, diligent. జాగ్రతల.

సావధానముక * adv. Attentively, with due heed. జాగ్రతతో.

సావాసము Error for సావాసము n. s. Association.

సావి n. s. A blasted stalk of withered corn. తీరాకుండకమును పేయెంపిపోయినవైరు. KP. 4. 84. యెరులబిల్లెను సావి నెరులచల్లుక తాధిమాను దైక్షంపలతానె తెచ్చి.

సావి, సవి, అనేమాటలు ఇతి, అని, అనేటందుకు శుర్యాయకదములు. ABA. అవ్యయవర్గ. 108. సవి సావియనియననిత్యర్థమైతనర్పు.

సావిత్రి * n. s. The gayatri or sacred hymn to the sun. గాయత్రి. N. 5. 79.

శాశితము * adj. Governed, ruled, ordered. యేల బద్ద, ఆజ్ఞాపించబద్ద.

శాశ్వతము * adj. Eternal, permanent, perpetual. నిరంతరమైన, నిత్యమైన.

శాశ్వతుడు * n. s. The eternal being. నిత్యుడు. A name of Siva. శివుడు. D.

శాశ్వితము n. s. Error for శాశ్వతము.

ture, to dare. A verse cited in the comment on the Magha says ససాహసీమనారువ్యాసరో భద్రాణిశశశ్శి.

సాహసీకృత్వము * n. s. Deed, feat, outrage, daring act. తెగువైనకని.

సాహసీముచేసుట v. n. To dare, venture, to put forth strength తెగుంచుట.

సాహసించుట * v. n. To dare, venture. తెగుంచుట. Chamatc. Manj. 2. 53. మదింకడసాహసించి.

సాహసీకము * adj. Violent, desperate, bold, rash, reckless, hot-brained. తెగువయైన.

సాహసీకత్వము * n. s. Daring, rashness, temerity, impetuosity. తెగువ, తెగుంపు. Vicra. 2. 33.

సాహసుడు * n. s. A bold man. తెగువరి.

సాహస్రము * n. s. Many thousands: a host. అనేకవేలు, దండు, దళము.

సాహాయ్యము * n. s. Aid, assistance, friendship. శిహాయత, శిహకారిత. N. 5. 7. Parij. 4. 90. M. VII. 4. 276.

సాహిణము n. s. A stable. గుర్రాలపాగా. Naish. 2. 66. నలినశంభవుసాహిణమువారువమ్ములుకులముసాములుమాకువలయాపి. Mandha. 1. 5. కాసారంబులు సాహిణంబులు శరీశ్శాంతుండుపూదోట.

సాహిణి n. s. A groom, a horsekeeper. గుర్రపువాడు. Saw. 4. 37. బేరజంపుణులమొగకట్టకున్నిసాహిణియొకండుకర్తయెదటికిగొనివచ్చె గంధవాహబాంధవంబగు సెకమహానైంధవంబు. A. 3. 28. చప్పటలుగొట్టియదల్పుచుసాహిణీలుమాపులబరగంకవైతి. టీ|| సాహిణీలు, రాకులు. P. 3. 354. నకులుడుమత్స్యరాజభవనంబునసాహిణియైచరింపతే.

సాహితీ * n. s. Classical knowledge. సాహిత్యము, పాండిత్యము. D. T. pref. 33. రామానుజదివ్యచరిత్రప్రబంధసాహితీమోహితానల్పశుంత్వ. A. pref. 54. సాహితీసీమరాంగణసార్యభాము. T. pref. 19.

సాహిత్యగ్రము * n. s. Classical knowledge. An implement. Association, connexion. పాండిత్యము. D. కొరముట్టు, శుంశర్కము.

సాహిత్యజ్ఞాని or సాహిత్యజ్ఞానముగలవాడు * n. s. A classical scholar. త్వుత్పత్తికలవాడు.

సాహూ interj. Behold! Be attentive! An exclamation used by heralds on the approach

of a king or on the egress of an idol in a procession. కురాకు, ఎచ్చరిక. N. 2. 83. నలుమోమయ్య పుటాపుటంకడతలచెంతంజేరి జేజేలరాయలు, సాహూయని హెచ్చరించనుభటోద్యత్తద్దకాంతిచ్చుట. టీ|| సాహూయని, కురాకుచెప్పగా. Aniru. 4. 4. స్వామిసాహూకరాకు హెచ్చరికయనుచు, వేత్రహస్తులుపలుమారువిన్నవించు. N. 2. 463. వేత్రసాహూని నాదమువ్విజయమనగ. టీ|| సాహూయని, కురాకుచెప్పే ధన్యులు. Siva. 5. 106. శ్రీనవిస్సుర్రికి శిందిదండలధళత్ సాహూనినాదంబిడక.

సాహ్యము * n. s. Society, conjunction. మేళనము, సహితత్వము. Lalito. 12. 42. అతశ్రవమయాసాహ్యంకర్తవ్యంమంత్రినాయికె.

సాక్షాత్, సాక్షాత్తు or సాక్షాత్తుగా * adv. In sight, in view, in presence of, before. Manifestly, openly, publicly. Very, real; own. శిమ్ముళుమందు,యెదట, శ్రత్యక్షముగా. సాక్షాత్వాడె or సాక్షాత్తువాడె that very man, the identical person. వాడుసాక్షాత్తుగా వచ్చినాడు he came in person. సాక్షాద్విష్ణువు Vishnu himself. సాక్షాత్తముడు an uterine brother, own brother. అతనుసాతోసాక్షాత్తుగాచెప్పినాడు he himself told me this. సాక్షాత్, శ్రత్యక్షము, తుల్యము. RKD.

సాక్షాత్కరించుట * v. n. To manifest himself; become manifest or present. శ్రత్యక్షమువులు, ఎదటివచ్చుట. Naishad. 5. 2. Cuchelo. 3. 75. శకటదానవవైరిసాక్షాత్కరించె.

సాక్షాత్కారము * n. s. Presence, interview, audience. శిమ్ముళుము, శుందర్పనము. అతనిసాక్షాత్కారమువల్ల by his presence. ఆయనసాక్షాత్కారమునాకుకాకమునువే before I had an interview with him.

సాక్షాత్కృతము * adj. Made manifest. శ్రత్యక్షమైన.

సాక్షాత్కృతి * n. s. Personal presence; interview. శుందర్పనము, శ్రత్యక్షముకావడము. P. 1. 664.

సాక్షి * n. s. A witness, he who declares. Testimony, proof, evidence. శ్రత్యక్షముగాచూచినవాడు,యెరిగినవాడు. దేవునిసాక్షిగానేనట్లాచెప్పలేను I swear by God that I did not say so.

తమ పాద సాక్షిగానే నతన్నె చూడలేదు I swear by thy feet that I did not see him. అంతరాత్మ సాక్షిగానే నెుక పాప మెరుగను my heart bears me witness that I did no wrong. అన్నిసాక్షిగా in the sacred presence of the god of fire. శం చభూతసాక్షిగానే నెరగను I swear by the five elements, that I am not guilty. (A formula in the ordeal.) ఏక సాక్షినక ర్తవ్యం a single witness will not suffice. Vema. 1650. తమరుచూడ గానెతమవారుకొందరు, చచ్చుతెల్లతమకు సాక్షిగానె? Is not this a proof?

సాక్షికాశ్రు n. s. A witness. కండ్లారచూచినవాడు, యెరిగినవాడు.

సాక్షిభూతుడు * n. s. A spectator, or overseer. చూస్తూవుండేవాడు.

సాక్ష్యము * n. s. Eye-witness, testimony, evidence. ప్రత్యక్షముగాచూడడము, ప్రత్యక్షముగాచూచినదాన్నిచెప్పడము. సాక్ష్యముగా as an evidence.

శి, షి, సి.

సి for శ్రీ adj. Glorious, illustrious, excellent, eminent. శ్రీభాస్వితమైన, శ్రీశ్రేష్ఠమైన. Vasu. Pref. 107. సిరంకాయావృతనారంక ద్రజోహలముల్.

సింకంపుట్టి n. s. A certain measure of capacity, termed the great candy or puttī. పెద్దపుట్టి.

సింకడు n. s. (masc.) A gypsey. ఎరుకలవాడు. S. 1. 19. మాసింకడల్లతరికొండదరికొండతలమోచితెప్పినదియిది.

సింకము n. s. A lion. సింహము. M. IV. 4. 93. Bmj. 2. 37.

సింగాణి adj. Made of horn. కొమ్ముతోచేసిన. S. 1. 158. సింగాణివిండులు.

సింగాణి n. s. A bow. విల్లు. D. N. 4. 210. Bhanu. 3. 81. నీచేతికింకాణిజూచినహోతుంటనీచూపులు వ్యుదత్వజాతులరయ.

సింగారము adj. Ornamented, handsome. అలంకారమైన, అందమైన.

సింగారము n. s. Beauty, ornament. decoration, prettiness, embellishment. అందము, అలంకారము. See శృంగారము.

సింగారించుట v. a. To adorn, to trim. అలంకరించుట.

సింఱి n. s. Irritation. కోతము. వానికిసింఱిరేగినది he is enraged.

సింఱి n. s. (fem.) A gypsey. ఎరుకలది.

సింఱిణి or సింఱిణి adj. Made of horn. కొమ్ముతోచేసిన. Swa. 4. 36. రాణసెప్పారువైతాణిపుసింఱిణితలు కులకోరులతరకకళంబు. T. 2. 22. కనుబొమ్మలుసింఱిణివిండ్లు. కొమ్ముతోచేసినవిల్లు.

సింఱిణి or సింఱిణి n. s. A bow. విల్లు. Swa. 4. 160. తిరిగితిరిగిసింఱిణిసేయించుంజుట్టుకొనిరా. T. 5. 69.

సింఱిణివడింకరమునగొని. ib. 5. 75. అందపుసింఱిణిమోయజేసి. A. 2. 30. సింఱిణితరకకళంబులు. టిల్లి విల్లున్ను, అంబులపొదిన్ని.

శింకాదము n. s. Nonsense, stupidity, folly. చెత్రిచేడ్డు.

శింకాదము n. s. A horn, a trumpet. కొమ్ము P. 4. 100. చిన్నాదికంఠెనున్నున శింకాదమునున్ను శువిక్లంకలుల్లులుర. Yayati. 3. 60. క్రైవాలుతోకరేతుకకపాలగాకపు, ప్పొడిమేననలదినమూతిగాక, శిరిమారులేమాడు శింకాదముగాక. Chandra Bhanu. Chari. 2. 45. పెరచేతివెత్తపుమురుపుతోగళమునదాప్పినశింకాదముతోడ.

శింకాళికము n. s. The great black monkey. పెద్దనల్లకోతి. H. 5. 400. ముంకాళిశివంకాజోణంకాళింక, గుంపు, మానిసిగోతులగొన్నికొనియె. S. 1. 157. ఎనుగనన్నములోనిపిములనెర్రరచునీసింకాళికలు.

శింజ * n. s. Tinkle, tinkling sound. Twang, ringing, jingle. A bow-string. భూమణశబ్దము, ధనుర్బణము, అల్లె.

శింజిల్ * adj. Tinkling, ringing. ధ్వనిచేసే. B. 3. 1002. మంజుసింజన్తణిమండీర.

శింజానము * n. s. Tinkle, ginglyng. అలంకారములధ్వని, సామ్మలశబ్దము. DRA. page 244. మంజులశింజానమండీరవము.

శింజితము * n. s. Ringing, clink, clank, tinkling. భూమణశబ్దము.

శింజిని n. s. A bow-string. నారి. M. VIII. 6. 316.

సింఱురము * n. s. Red lead, minium. A sort of tree. ఎర్రవర్ణము, వృక్షవిశేషము.

సింఱుదేశము * n. s. Sindhu; the country on the banks of the Indus. సింఱుదేశము.

సింధుశ్రుతి or సింధుకన్య * n. s. Daughter of the sea, an epithet of Laxmi. లక్ష్మి.

సింధురము * n. s. An elephant. ఏనుగు. M. VII. 1. 75.

సింధువారము * n. s. A small tree, (Vitex negundo.) సిద్ధండి, వావిలిచెట్టు. Paruj. 3. 89.

సింధువు * n. s. The ocean, the river Indus : the country on its banks. శముద్రము, నదీవిశేషము, తన్నికలదేశము.

సింధుశయనుడు * n. s. He whose couch is the bed of the sea. i. e. Vishnu. విష్ణువు.

సింధూరము n. s. Error for సిందూరము.

సింబ, శింబ, or శింబి * A legume, a pod. ముద్దాది తప్పి, పెసలపొట్టుమొదలైనది.

శింశు or శింశు * A tree (Dalbergia Sissoo.) అశోకవృక్షము. (వింబచ్ఛద, ఇరుగుడుచెట్టు. SO.)

శింశుమారము * The equator, or zodiac. The Gangetic porpoise. సూర్యచంద్రాదులుతిరిగేచక్రము, మొసలి. Vish. 3. 269. ఆనయంబుశింశుమారాకృతినున్న జ్యోతిషచక్రమును తదధిష్ఠితార్చచంద్రాదులును. A. 4. 25. నితాం గము శింశుమారమెయంగా బంతువేనామనా. H. 4. 31. శింశుమార చక్రవికాశితంబై మేరువునుంబురడించుతత్తీరంబున. P. 4. 30. క్రకచుండను దారుణశింశుమారమహ్నం నుండుక. టీ|| శింశుమారము, మొసలి. SO. అంబుమర్కటే, పిడక మొసలి, అచ్యుతే.

సింహాము * n. s. A lion. The sign Leo. (In composition used to denote) eminent, chief. మృగేంద్రము, అయిదోరాశి, శ్రేష్ఠము. సింహము or సింహాశులక a large timber. లావాటితేకుమాను. కవిసింహము a noble poet. సింహాశ్వప్తము a killing thought, a dreadful apprehension (lit. the elephant's dream of his mortal foe the lion.)

సింహాలతాటము An ornament in the form of a lion's head, the figure carved on the front of the pole of a Hindu litter.

సింహాలతాటము n. s. Error for సింహాలతాటము. See సింహము.

సింహద్వారము * n. s. The portals or front gate of a house. తలవాకిలి.

సింహనాదము * n. s. War cry : war whoop. Huzzas. డేళ్ల, యుద్ధకాలములో భటులు అరిచేలరువు.

సింహాశురము * n. s. A name of the town of Nelloor. నెల్లూరు.

సింహాశదేశము * n. s. A certain country : supposed to be Ceylon. శీలదేశములలోది.

సింహాశంహాననుడు * n. s. A man of noble presence or figure. శుశ్రాంగనుండరుడు. D. M. VIII. 1. 18.

సింహాణము * n. s. The rust of iron. మందూరము, ఇనతువిత్యైము, చీమడియున్ను.

సింహావలోకనము * n. s. Retrospection. A trick in versification making each line begin with the last word of the preceding one. వెనకకుమల్లినుల్లి చూస్తూపోవడము, పద్యములో ముందుచెప్పిన పదమును మళ్లీయెత్తునూరావడము. T. 3. 63. ఇదిమనూహరకాంతికింపైనవింబంబువింబంబుగాదిది బెగడుకెంపు, కెంపు గాదిది తేటియొంతునిమంకెనమంకెన గాదిదిమంబిదిగురు.

సింహాసనము * n. s. A lion seat, a seat or throne supported by sculptured lions. నృపాసనము, భద్రాసనము.

సింహాసనస్థుడు * n. s. He who is enthroned. పట్టాభిషిక్తుడు.

సింహి * n. s. A lioness. ఆడుసింహము.

సింహి or సింహిక * n. s. The mother of Rahu. రాహుయొక్క తల్లి.

సింహుండము * n. s. The plant called Euphorbia antiquorum. వజ్రకంటకము, బొమ్మజెముడు.

సిక n. s. A crest or lock of hair left on the crown. శిఖ, కేశబంధము.

శికండి n. s. See శిఖండి.

సికత * n. s. Sand, a sandy soil. The stone or gravel in the bladder. వాలుక, యిసుక, యిసుక భూమి, అశ్శరీ.

సికతామేహము * n. s. The stone or gravel in the bladder. అశ్శరీ, మాత్రకృద్రము.

సికతలము * adj. Sandy. యిసుకగావుండే. R. 5. 225.

సికిలింతుట * v. n. To neigh, as a horse. హేమారవముచేసుట.

సిక్తము * adj. Wetted, sprinkled. తడతబద్దది, తిలకరించబద్దది. మధుసిక్తము moistened with honey, honied. Vicra. Ch. 5. 82.

సిక్థకము * n. s. Bee's wax. మధుభిష్టము, మయనము. SC. A. 1. 34

శిక్యము or సిక్యము * n. s. The string or loop, suspended from either end of a pole or yoke to receive the burthen, the string or loop suspended from the ceiling of a house to hang things on. కావడిపట్టి, పాలకుండలు మొదలైనవి పేష్టేపుట్టి యున్ను.

శిఖ * n. s. The point, top, a crest ; a peacock's crest ; the lock of hair left on the crown of the head at tonsure. Flame. కొన, జుట్టు, నెమలిజుట్టు, అన్నిజ్ఞానము. అందితే శిఖ అండకుంపే కాళ్లు పట్టుకొనేవాడు a time server: beggar on horse-back.

శిఖండము * n. s. The tail of a peacock. Locks left on the crown or the sides of the head, at tonsure. మయూరవాలము, నెమలిపురి, చూడము, జుట్టు. SC.

శిఖండకము * n. s. Locks of hair, left on the head at the time of tonsure. కాకకుడుము, పిల్లజుట్టు, చుంచు.

శిఖండి * n. s. A peacock. A peacock's tail. An arrow. A cock. నెమలి, నెమలిపురి, బాణము, కోడిపుంజున్ను.

శిఖండి * n. s. Name of the son of Drupada : who being at first a female, the daughter of Drupada, was (by force of tapass) metamorphosed into a man : like Iphis, in Ovid. Commonly, a hermaphrodite. A sort of Boa, commonly called రెండుతలలపాము or మనూలిపాము a thick snake : (hence) a stubborn jade : a pertinacious wretch. మొండి, మూర్ఖుడు, ద్రుతుడ రాజుకొడుకు, ఆడదీ గాక మొగవాడు గాక యిట్లుంది గావుండేమనిషి.

శిఖండికము * n. s. A cock. A certain plant : called Abrus Precatorius. కుక్కటము, కాలగుంజాయాం, నల్లగురు వెండయున్ను. SO. Lalit. 5. 51. ఆశోకమండలి కాండ శుతాండవశిఖండికం. ఈశ్లోకమువల్ల నెమలియని అర్థమాకున్నది.

శిఖరము * n. s. The point, top, tip, peak, summit. వృక్షోగ్రము, శుర్యతశ్యంకము, కొన, శుక్వదాడిమవీజాభూతానిక్యము. N. 9. 139.

శిఖరి * n. s. A mountain. A tree. శుర్యతము, వృక్షము. Padm. 3. 34.

శిఖరిణి * n. s. A dilute mixture of plantains or melons in curds with sugar and spices. Name of a certain melodious metre. రసాలాయాం, పెరుగులో అనేక ద్రవ్యాలు కూర్చి చేసినది, వృత్తభేదము.

శిఖరిహస్తము * An attitude in dancing. అభినయభేదము. Chatu. 1. 51.

శిఖామణి * n. s. The gem of a diadem : the crest; the principal jewel. చూడామణి. నృపశిఖామణి the noblest of kings ; the most glorious prince.

శిఖావళము * n. s. A peacock. నెమలి.

శిఖి * n. s. A name of fire. A peacock. అగ్ని, నెమలియున్ను, Ila. 4. 62.

సిగ n. s. A lock of hair, left on the crown of the head, at the time of tonsure. See శిఖ. Radha. 1. 30. సిగనుపువ్వులుజుట్టి. N. 9. 229.

సిగండి n. s. See శిఖండి. సిగనాలు, సిగినపువ్వులు or సిగినపువ్వులు n. s. plu. A fine sort of areca nuts కల్లాలకల్లాలగావుండేనాణ్యమైనవక్కులు.

సిగలించుట v. n. To neigh. శోమారవముచేసుట.

సిగ్గరి n. s. One who is ashamed. సిగ్గరిగది. N. 9. 151. ఓచెలువాసిగ్గరి వాడువంచునా.

సిగ్గరికాడు n. s. He who is ashamed. సిగ్గరిలవాడు. L. 10. 102. చెప్పడెవ్వరితోడ సిగ్గరికాడు.

సిగ్గరితనము n. s. Shamefacedness, bashfulness. సిగ్గు గావుండడము. Prabhavati Pradyum. 5. 31. నశినడతాషిసిగ్గరితనముగదాయనింకచెల్లునే.

సిగ్గు n. s. Shame, modesty, timidity. లజ్జ.

సిగ్గుపడుట v. n. To blush, to be ashamed. లజ్జించుట.

సిగ్గుమాలిన adj. Shameless, impudent. లజ్జలేని.

శిశ్రువు * n. s. A tree ; Hyperanthera Morungu. మునగచెట్టు. Lalito. 3. 40.

శిశయము * n. s. Cloth, clothes. వస్త్రము. D. N. 9. 59. హలికికముకుటముణీకుండలమేచకశిశయచయమునందనుతునకుకొలిపెనువర్ణకీరీటముగలిగె. ట్రీశిశయచయము, వస్త్రీశముహమున్ను.

శిడము or శిడెము n. s. A flag, a banner. ధ్వజము. M. VII. 5. 257. గడద్రిప్పిబిట్టువైసినదిరథ్యంబులనుసూతునరదముసిడముకొడమరుకటలు సేయ. M. VI. 1. 340. తిరగడ శిడెముకొ. ib. II. 2. 4. ib. VII. 2. 127.

సిడి plu. సిట్లు or సిడులు n. s. A hook or goad.

A machine on which men of the inferior classes are suspended in the air, by a hook passed through the sinews of the back and swung around in honor of పోతేరమ్మ Saint Small-pox ; a form of Parvati. This is done in performance of a vow: and if the penitent has not resolution, or leisure, to undergo this, he hires a man for a rupee or two, to suffer in his stead. సిడిబండి a cart in which this machine is placed. గాలశుసిడి The name of this machine: or of this practice. గంటసిడి a basket in which the devotee (instead of being hooked up) is seated and swung about. ప్రార్థన గాండ్లువీశున తగలించుకొని ఆదే గాలశుమాను. యాదేవతకు ప్రతి శంకర్పరమున్ను మేకపాతు సిడి లైకటినర సిడి లైకటి జరుశుమాశుంటారు in honor of this goddess they every year swing a goat and a man. సిట్లు, ఆన గా మొద్దీ తెలు. D. M. VII. 2. 120. సిట్లు చూపిన గంధ సింధురంబును. ib. IV. 5. 92. ఏనుం గునకు సిట్లు సూపినట్లు. ib. VI. 2. 311. కనుగొని సాత్యకి యేనుం గునకు సిట్లు సూపినట్లు కో కుంబున.

H. 2. 100. ఆ గం గం వెలయకా వేటలు, బోన ముల్ శిక్షలు గా విం చెకా సుల్ తృప్తి కై.

సిడిముడి n. s. Wrath, anger. కో కుము.

సిడిముడి బండ్లు n. s. plu. A kind of fruit. ఫల విశేషములు. Charitra. 1549.

సిర * n. s. Sugar. శర్కర.

శిరము * adj. Thin, weak, feeble. Sharpened, whetted. దుర్బలమైన, కృశమైన, వాడిమైన.

సిరము * adj. White, bright, light-coloured. శుక్లమైన.

సిరకరము * n. s. Camphor శుచ్చకర్పూరము.

సిరకరుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

సిరకుడు or సిరగుండు n. s. A dastard, a mean wretch. యోద్రుడు అని తోచినది. BD. 3. 771. రేయనుంబగులు జేయది గంటిటి సిరగుండు గలదే. L. 4. 274. శికిమోకాలాద్ధు సిరకునిభం.

సిరదీపతి * n. s. The moon. చంద్రుడు.

సితాంబురునాము * n. s. The white lily. తెల్లదామర. A. 6. 128. సితాంబురున్నే క్రుని.

సితాననుడు * n. s. The white faced eagle, the bird of Vishnu. గరుత్మంతుడు.

సితాఫ్రము * n. s. Crude camphor. శుచ్చకర్పూరము.

శితి * adj. White. Black. తెల్లని, నల్లని.

శితికంపడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు.

శిథిలము * adj. Slack, loose, flaccid, lax, relaxed, inactive, inert, inattentive. శ్లథమైన, దృఢము కాని, వదిలిన, వదులైన, మందమైన, జడమైన.

శిథిలి * n. s. A white ant. వమ్రి, చెడ. See notes on వమ్రి.

పిద్దుడు * n. s. A libertine, gallant, paramour. విటుడు.

సిద్ధాయము n. s. Saving in expenditure : economy. Embezzlement, pickings. Tax, fee. శలశకుయిచ్చిన దాంట్లో కొంచెము కొంచెము గా గ్రహించి కూడ బెట్టడము, అశుహారించడము, వర్తన, రుసుమున్ను.

సిద్దీ or సిద్దివాడు n. s. An African, a black ; an Abyssinian. నల్ల గా మొద్దువలె యేను గం తబలము గల కామాటి శనివాడు, యిటువంటి వాండ్రను పూర్వము రాజసంస్థానములలో పెట్టి పోషిస్తూ వచ్చినారు.

సిద్దె n. s. An oil bottle. స్నేహపాత్రము. చెయిసిద్దె a small bottle, an oil bottle made of brass or tin. Jagann. 1. 79.

సిద్ధ * See సిద్దుడు.

సిద్ధము * adj. Ready, prepared. Accomplished, completed, fulfilled. Real, right. Cooked, boiled. True, certain. Eternal. నిష్పన్నము గా శుంధే, నెరవేర్చబడ్డ, న్యాయమైన, నిత్యమైన, శుక్వమైన. రూఢమైన, యథార్థమైన, ప్రసిద్ధమైన. శుడడము నకు సిద్ధమై పుండినందున as it was ready to fall.

సిద్ధము * n. s. Readiness. Reality, truth. నిష్పన్నము గా శుండడము, శన్ను ధము గా శుండడము, తాత్వికత, వాస్తవము.

సిద్ధము * n. s. The twenty-first of the astronomical Yogas. విష్ణుంభాదియరువైయేడు యోగములలో యిరువైయొకటోది.

సిద్ధక్రియ * n. s. An action done by a sage or saint. An elixir or miraculous medicine. సిద్ధశురుముడి చేత చెప్పబడ్డ మహా షడము, శురశుహంశక్రియ.

సిద్ధశురచుట * v. a. To prepare. నిష్పన్నము చేసుట.

సిద్ధశురుముడు * n. s. One who by devout abstraction and severe mortification has acquired spiritual perfection, and superhuman powers.

యోగబలముచేత అమానుషశక్తిగలవాడు, మహా శ్రురుడు.

సిద్ధముగా * adv. Actually, verily, doubtlessly. నిజముగా, తాత్పర్యముగా, నిశ్చందేహముగా, శున్నద్ధముగా. సిద్ధముగావున్నది it is ready. సిద్ధముగాచెప్పుట to tell positively.

సిద్ధముచేసుట * v. a. To make ready, prepare. నిష్పన్నముచేసుట.

సిద్ధాంతము * n. s. Demonstration. Established truth, principle. Conclusion, result, decree. A mathematical work. రాధాంతము, స్థాపనము, నిర్ణయము, నవవిధజ్యోతిర్నిర్ణయము. సూర్యసిద్ధాంతము a celebrated mathematical work.

సిద్ధాంతశుంచాంకము * An almanack. The title of one which is used by the Telugus and Kannadis. ద్రావిడులుతప్పకడమహిందువులచేత వాడబడే శుంచాంకము.

సిద్ధాంతి * n. s. A follower of the Mimamsa philosophy. A demonstrator, who establishes his conclusions. A mathematician (మహాంశకుడు) one who prepares an almanack. శుంచాంకమును గురించేవాడు.

సిద్ధానుస్వారము * n. s. The natural N: that is, the circle, "o" (the nasal character) which is fixed, not changeable. సహజమైననున్న.

సిద్ధి * n. s. Fulfilment, accomplishment. The attainment of any object, success: the result or fruit, effect. Ascetic perfection: acquirement of supernatural powers. నిచ్చుత్తి, నెరవేరడము, వాంఛితప్రాప్తి, ఆశీర్వాదముచేకూరడము, ఇష్టసిద్ధి, అభీష్టసిద్ధి. మనోరథసిద్ధి the gratification of a wish. క్రియాసిద్ధి the completion of a deed. మంత్రసిద్ధి a charm taking effect. కాయసిద్ధి being invulnerable. L. 19. 166. కొట్టిననవయకుండుటకాయసిద్ధి. ఆయనసిద్ధినిపొందినాడు he died or went to heaven. Tripura Siddhanta. 15. 4. దేశాన్నికొలుద్దసిద్ధించుముటికాసిద్ధిమేవచ. సిద్ధిరస్తు let him be happy, be it successful.

సిద్ధించుట v. n. To be effected, fulfilled or accomplished, లభించుట, ప్రాప్తమవుట. ఆయనకుమోక్షముసిద్ధించినది he gained final beatitude.

సిద్ధుడు * n. s. A hermit gifted with supernatural powers by magic methods; a sort of demigod,

a sage, a seer. దేవయోనివిశేషము, అశీమాదిగుణోపేతోవిశ్వావనుక్రభృతిః, వ్యాసాదులు.

సిద్ధురాలు * n. s. A female recluse, gifted with supernatural powers by magic methods. ఆశీమాదిసిద్ధిగలస్త్రీ.

సిద్ధము or సిద్ధలము * n. s. A beauty spot; a bright or golden tint or spot on the body. సిబ్బెము.

శిబిబ్బెము * n. s. బట్టరలవాడు, శివుడు, విష్ణువు.

శిఫ * n. s. A drop or root growing down from the branches; a branch. ఊడ, కొమ్మయున్న.

శిబిక or శివిక * n. s. A litter, or palanqueen. యాత్యయానము, పాలకి. SC. Sar D. 40. B. 6. 58. BRK. 534.

శిబిరము * n. s. A camp. శ్రుంధావారము, వడమ విడిసినశిబిరము. SC. Vasu. 4. 6.

సిబ్బి or సిబ్బిరట్ట n. s. A cullender, a strainer. గంజివారేట్టమీదకు తరిలమీదమూసేరట్ట. H. 5. 13. చిల్లలసిబ్బి a perforated strainer.

సిబ్బితి n. s. Bashfulness, modesty. సిగ్గు. D. Nagnigit. 3. 276. KP. 4. 72. కాంతుడువితల్లదైనం, కాంతకుసిగ్గువడజెల్లుగాకకటకటా, కాంతదుశిబ్బితికాడై, కాంతయునట్లైనయెట్లుకావురమింకక.

సిబ్బెతి n. s. See సిబ్బితి.

సిబ్బెము n. s. A beauty spot; a damaak mahogany tint; a bright or golden tint or spot on the body. సిద్ధలము. Pandu Ranga. 3. 118. శిన్నువుసిబ్బెముకొలుగుచున్నలబైయెజకొంబాలుగా.

శిక్రికము * n. s. Charcoal. ఇంగాలము, బొగ్గు SC.

శిర or శిర * n. s. Any tubular vessel of the body, a nerve, a vein, a tendon, a gut. ధమనీ. బోలనరము, వరివెన్నయొక్కదివర. SC.

శిరము * n. s. The head, top. రల, వృక్షము, శిరంకము for శ్రీరంకము n. s. "Serilingam" The sacred town near Trichinopoly.

శిరంజిచెక్క n. s. A shrub used to produce a red die. పుకచాయచెక్క.

శిరము or శిరము n. s. The crude camphor or powder శుచ్చకర్పూరము, పొడియున్న. OG. కశ్రము. Siva. 2. 59. దొరగినశుచ్చకర్పూరపుశిరము. టీ! రజమున్న.

శిరసావహించుట * v. a. To acknowledge the receipt of (orders:) (literally to place them on

the head.) ఆజ్ఞను శిరసావహించి in submission to your command: obediently, submissively.

శిరస్రము or శిరస్త్రాణము * n. s. A helmet, a hat, a cap. యనకునాలునులతోకట్టినకుల్లాయి, ముకుటము.

శిరస్సు * n. s. The head, the top. తల. రాజుశిరస్సులకుఆజ్ఞ చేయించినాడు the king ordered them to be beheaded.

నిరాజీ, అనగా శ్రేష్ఠము. D.

నిరి or శిరి for శ్రీ Name of Laxmi, the goddess of riches, wife of Vishnu. Fortune, prosperity, wealth. Beauty, splendour, lustre. లక్ష్మీదేవి, శంకద, ఆండము, శోభ. Dab. 76.

శిరిగాస్తు adj. Extreme, great. మిక్కిలిఅనితోచినది. Pal. 342. భీతును సిగ్గుబడిశిరిగాస్తువ్రేమ.

శిరిమాను n. s. A kind of tree. వృక్షవిశేషము.

శిరిశింగావర్తి n. s. A certain boyish game. చిన్నవాండల ఆటలలో ఛేదము. OG.

శిరీషము * n. s. A kind of tree (Acacia sirisa) కళీతనము, దిరిశెన చెట్టు.

శిరోగృహము * n. s. A turret, an upper room. చంద్రశాల.

శిరోజములు * n. s. Tresses. వెంట్రుకలు.

శిరోధి * n. s. The neck. మెడ.

శిరోధారము * n. s. Headache. తలసెప్పి.

శిరోమణి * n. s. A gem worn in the crest or on the head. చూడామణి.

శిరోరుహము * n. s. The hair; the tresses. వెంట్రుకలు.

శిల * n. s. A stone. పాషాణము, రాయి, కడపకిం దిబురడకట్టుయు. D. Parij. 1. 10. శిలామయము built of stone.

శిలము * n. s. Gleanings: grain gleaned. A small earth worm. కురిగయేరుకొనేమునిజీవనము, ఎర్ర, అనగా వానపాము. D.

నిలసిల Anuk. Quickly. త్వరగా. R. VII. 154. ఫెళ్ ఫెళ్ నార్పిమల్లడిగ వేర్పిజవంబునచెట్టుచెట్టునుకొనిలసిల బ్రాకిపూబాదలుబించిహళాహళిగాళలావళుత్ జలజలరాల్పి.

శిలాజతు or శిలాజిత్తు * n. s. Bitumen; also red chalk. శరస్వత ధాతు ఛేదము. D. దీన్నినున్నములో పొదిగి శిల్పము చేశి వెట్టలకుయ్యారు.

శిలాశుక్రము * n. s. Storax or benzoin. గుగ్గలము, నాంబ్రాజి.

శిలాశుచేతు n. s. A fish, one species of sparus. మత్స్యవిశేషము.

శిలాహారి * n. s. A sage, a saint (as living on alms or gleanings) ముని. N. 7. 189. శిలాహారి నారింపి షేధింపుమింక శిలాహారిరుహంబు శేషామింక. టీ|| శిలాహారి, ముని. శిలాహారి, పాషాణమువలెమనెనూహరము.

శిలాక్షరము * n. s. Engraving, writing on a rock. Metaphorically, an irrevocable promise. రాతిమీద చెక్కిన అక్షరము. One verse says నిలువెల్ల అమృతశారము, జీలుకెల్ల శిలాక్షరంబు.

శిలీంధ్రము * n. s. The flower of the plantain tree. A mushroom. A small earth worm. ఆరిటిశుల్పము, కుక్కనాడుగు, ఎర్రయు. D.

శిలీముఖము * n. s. A bee: an arrow. అలి, తుమ్మెద, బాణమున్ను. Paidim. 4. 291.

నిలుగు plu. నిలుగులు n. s. Mischief, trouble caused by disputes. ఆశుడ. D. చెరుశు, శంకటము, తొందర. P. 1. 626. జలధి గ్రామజినిభటుండననినిచ్చుత్ నేట్రుశంఖం గానిలుగుత్ జేసిగణింతు కేడైరహారిం చెక. టీ|| నిలుగుత్ జేసి, ఆశుడలను గావించి. L. 5. 54. నందననిలుగుతస్తాతయెంక. టీ|| కూతురిఆశుడ. H. 1. 2420. జిలుగులు, నిలుగులు, శస్త్రవస్త్రములు. నిలుగులు, అనగా తొందర కిందికివచ్చినవనిభావము.

నిలువ n. s. A cross. కొర్రు (thus rendered in Pt Matt. X. 38. and Luke XIV. 27.)

శిలోచ్ఛయము * n. s. Mountain. శరస్వతము.

శిలోద్వాసనము * n. s. A funeral rite. i. e. after a man's death they call his ghost to sit down on a particular stone and offer తిలోడకము and వాసోడకము to it for nine days: on the tenth day they remove it by the rite of ఉద్వాసనము expulsion. చచ్చినవదిశనాడుపాషాణమునుయెత్తడమనేకర్తము.

శిల్పము * An art, any manual or mechanical art. చిత్రమువ్రాయడము మొదలైనవి.

శిల్పి or శిల్పకారుడు * n. s. An artist, artisan, artificer; a mechanic, handicraftsman. Usually a stone-cutter. కారుచు, చిత్రగాడు మొదలైనవినివాడు, వాడుక గాకాసెవాడు.

శిల్పిశాస్త్రము * n. s. A treatise on works of art; mechanical science; architecture. చిత్రాధికర్త, లనుగురించినవిధానము.

శిల్పిశాస్త్రీ * n. s. An artist, a sculptor, a painter.

చిత్రాధికర్తలయంఠుఘనుడు.

సింఖు plu. of సిడి.

శిల్లము or శిల్లకము * n. s. Incense, gum-benjamin, or Olibanum. పిండకము, అందుగుబంక, ధూపద్రవ్యము.

శివ * n. s. A jackal. శ్రీగాలము, జంబుకము, నక్క.

శివ or శివాని * n. s. Durga, consort of Siva. పార్వతి.

శివః, శివుడు The god Siva: equivalent with Baal, Osiris, Priapus: being the deified phallus: and always represented as Apollyon the destroyer. రుద్రుడు See notes on లింగము*

శివము * n. s. Welfare, happiness, prosperity శుభము, సుఖము. D. మాంజల్యము.

శివము * n. s. Inspiration, by the deity, or by an evil spirit; possession by a demon. ఆవేశము. శివమాకుట or శివాలాడుట to play pranks as if possessed by an evil spirit.

శివంకరుడు * n. s. He who confers happiness or fortune. షేమంకరుడు, మంజుళకర్త.

శివంగ or సివ్వంగ n. s. The Hyena, or tiger-wolf: a leopard, used in hunting. తరయ్యలు, మృగాదనము. S. 1. 155. కంఠమించుగనడవి మెకములగదుమునివిగోబలుసివంగులు. BD. 5. 1440. వినుతశివాచారమనుకు తారమునజనలోకశుభమనుసివ్వంగజంపి. HD. 11. 1096. సివ్వంగలేడివీయించుచందమున. Kalahasti. 3. 62. ఎలికెవల మొదలు గావలయువలలును, శివ్వంగులు, కుక్కలుకృష్ణకురంగంబులు, ముంగిళ్లు నెద్దులు మొదలు గావేటకుదిద్దినజంతువులును.

శివంగతనము n. s. Fractiousness, peevishness, a cross or snappish temper. కసురుబోతుతనము, చిటచిట.

శివకము * n. s. A post to fasten a cow to. కీలకము, శుశువునుకట్టేకొయ్య.

శివతాతి * n. s. One who confers happiness or fortune. షేమంకరుడు, మంజుళకర్త.

శివదారము n. s. The cord which like a necklace supports the image of the lingam on the breast. లింగమును మెడకుకట్టుకొనేదారము.

శివబ్రాహ్మణుడు * n. s. A bramin of the Siva creed. శివద్విజుడు.

శివమతము * n. s. The Siva sect. శూలిదర్శనము.

శివముశ్రుట్టించుట v. a. To spur on, instigate, incite. శురికొలుపుట, శుల్లలుపెట్టుట.

శివరాత్రి * n. s. The fourteenth of the wane in the month of Magha as sacred to Siva. మాఘమాసంకృష్ణాక్షయచతుర్దశినాడు వచ్చే శివశోబంధమైన ఉపవాసదినము.

శివలింగము * n. s. The emblem of Siva. శివుణ్ణి పూజచేసేమూర్తియు.

శివలోకము * n. s. The abode of Siva. రుద్రుడు శ్రుండేస్థానము. శివలోకప్రాశ్చలైరి, శివలోకమునుపొందిరి they died; this is a Siva phrase.

శివవెత్రి n. s. Demoniac fury. ఆవేశముచేతిపిట్టి, Vaizaianti. 4. 45. మొదలశివవెత్రియైనైముదిను దిదపి నదికోతముననాడిన నీవదియెరుకచేనుకొని యల్లుదురె.

శివశివ * interj. O lord O lord! Raja Sekh. 3. 215. P. 1. 517.

శివశక్తి n. s. A holy nun, a female mendicant. The description is given in these verses. లెక మహాయోగురాలు అదియేలాగంటిదంపే H. 1. 45. పొడవైనబిలుగుకెంజడలకీల్లంటును, నిండా రెడు విభూతిమండెకట్లు, వీనులపటికంపువింతకామాఘలు, కనుబామలోగుండునకాలబొట్టు, కుచములపై కావికుమగుంబుగళముననలరారు రుద్రాక్షహారతతులు, చేనాగవెత్తుంబువిక్రిక్విష్టాజినమక్షిణంబులనంజనంబు, కావినశ్రుంబుపావాలకక్షుపాల, తామ్రకుటకంబు సింగనాదంపుక్రోవి, పొందుసిద్ధక్రియలవిదానంధభూతి, యొసరమూనినయొకమహాయోగురాలు.

శివాలయము * n. s. A temple to Siva. శివునిగుడి.

శివావే * n. s. interj. O lord O lord! an exclamation. Lavanya. 133.

శివుడు * n. s. Siva, that is, Apollyon, the destroyer. మహాచేళుడు. See శివః.

శివ్వంగ n. s. See శివంగ.

శిశిరము adj. Cold, frigid, chilly, freezing. శీతగుణయుక్తమైన, చల్లని.

శిశిరము * n. s. Dew, frost, the dewy season, the cold season. నీహారము, మంచు, మాఘపూర్ణణమాసములు.

శిశిరముతువు or శిశిరకాలము * n. s. The dewy season, the cold season. మాఘపూర్ణణమాసములు.

శిశిరకరుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

శీతోశచారము * n. s. Cooling, refrigeration. Soothing, refreshment. శైతోశచారము.

శిశు or **శిశువు** * n. s. A child, infant, a little one, a babe; the young of any animal, a calf, foal, pup &c. చాలకుడు, శాబకము, వత్సము. శిశువాల వృద్ధులు babes, children, and the old; young and old; this usually means Men, women, and children; every body. URT. 10. 63. నీచే వధియింతకున్నశిశువేదనగ్రమ్మరనేలచూపుడుక.

శిశుత్వము * n. s. Childhood, boyhood, pupilage. చాల్యము.

శిశుమారము * n. s. The gangetic porpoise. (Delphinus gangeticus) ఉల్కామత్స్యము, ఓడకమొసలి.

శిశ్నము * n. s. The penis or male member, membrum virile. మేద్రము, చుల్ల. M. XII. 4. 460. శిశ్నోదరశరాయణుడు, అనగావిషయనుభాశక్తుడు he who is devoted to bodily pleasures, sensual.

శిశ్రూష * n. s. Service; serving. శరిచర్య, ఉపచారము. Vish. 1. 4.

శిష్టము * adj. Obedient, docile, disciplined, trained. Principal, eminent. శాంతమైన, సుముద్దిగలదీ నికిలక్షణము, నపాణిపాదచరణలోననేత్రచతులోమునికి, నచరాగ్రచరలజతి. L. 1. 45. స్త్రీప్తిముట్టి నయట్టిశిష్టజీవులకు.

శిష్టాచారము * n. s. A rule, established line of conduct. తెలిశినసెద్దలనడవడి, సాధువ్యవహారము.

శిష్టి * n. s. Order, command. ఆజ్ఞ.

శిష్టుడు * n. s. He who is pious, holy, or righteous, good or honest man. సాధువు, శుద్ధవ్యవహారవంతుడు, శుజ్ఞుడు.

శిష్యుడు * n. s. A disciple, pupil, scholar. విద్యాభ్యాసము చేసేవాడు, మంత్రోపదేశమునుసాందినవాడున్ను. శిష్యార్జన the fees given to a spiritual guide. గురుశిష్యస్వాయము the proper behaviour of a disciple to his master; docility. ఆయనకు శిష్యులంతతికర్దు he has many followers. శిష్యులించారము a tour among his pupils, a journey through the villages where his followers live.

శిశ్ను adj. Pretty, nice, becoming, trim, elegant. సాంపైన. Bmj. 2. 212. శిష్టైనదుస్తులు.

శిశ్ను n. s. Delicacy, fineness. సాంశ్రు. UR. 4. 237. కస్తూరికాచర్యశిశ్నుగాదనిటుగాతావికుంతుమగంధమలది.

శిశ్నుగ or **శిశ్నుగా** adv. Gracefully. సాగసుగా, సాంశ్రుగా. H. 5. 28. మెట్టెలువిటుకువిటుక్కనదిరుగుశిశ్నుగవగతోక.

శిశ్నుతురచుట v. a. To make trim or fine, to deck. సాంశ్రుచేసుట, చక్కజేసుట. Ila. 1. 80. కస్తూరితిలకంబుశిశ్నుతురచి.

శిక్ష * n. s. Punishment, correction, or chastisement. Instruction, teaching. శాసనము, అధ్యాపనము, అభ్యాసము.

శిక్షించుట * v. a. To punish. To drill, teach, to instruct. శాశించుట, అభ్యాసముచేయించుట, అధ్యాపనముచేసుట.

శిక్షితుడు * n. s. He who is taught, drilled, instructed, trained, or punished. అభ్యశ్తుడు, శాశితుడు.

శి, షి, సి.

శి, షి, సి or **శిశి** interj. Foh! pah! bah! జగుప్పార్థమందుచెప్పేమాట. Paidim. 5. 103. సీయనుడైనవారయటుజేసిననుకొనగుబాటువచ్చెనాహాయను. T. 4. 161. చేపకీవధూమణింగనమివేదనజెందునుంబునందు, శి, బ్రతుకునిరర్థకంబనుచుబల్లరువేశరు. Valeswara. 5. 70. కొండనియొకకాసునిని కూఘల, శిశి, లండునువెడలగదోలుము.

శిశికరము * n. s. A drop of water, a sprinkle, thin rain. అంబుకణము, తుంపురు. Vish. 7. 315.

శిశికాయ or **శిశికాయవేడు** n. s. A pod or berry, used as soap, producing lather. (Mimosa abstergens) వాడుశిశికాయవేడువలెయొండినాడు he is become a mere thread-paper. H. 4. 9. Bahulas 5. 181.

శిశ్రుము * n. s. Speed, quickness. వేగము, త్వర.

శిశ్రుము * adj. Quick, speedy, rapid, swift. వేగముగల, త్వరగల.

శిశ్రుముగా * adv. Rapidly, quickly. త్వరగా, వేగముగా. M. IV. 2. 331.

శిశ్రుతరము * adj. More rapid, quicker. మిక్కిలి త్వరగల.

సీడు for చీడు. plu. సీట్ల n. s. A skein of thread. శ్రుంజమురక్తవవార.

సీత * n. s. A furrow: the track of the ploughshare: the name of Rama's wife. నాగంటిచాలు, రామునిభార్య, గంగయున్ను. SC. సీతానామార్యముగా చేసిన దానము a solemn gift, a gift made in the sacred names of Sita and Rama.

శీతము * adj. Cold, chilly, frigid. చల్లని.

శీతము * n. s. Coldness, chilliness. చల్లన.

శీతకరుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

సీతకాటుకలు n. s. (Lit: white and black) A sort of rice. ధాన్యభేదము.

శీతగుడు or శీతభాసుడు n. s. The moon. చంద్రుడు.

శీతజ్వరము * n. s. Feverish diarrhoea.

సీతమృశ్చరుగునూలు n. s. A certain parasitical plant ("Cuscuta Reflexa.") వానకాలములో పాదలమీద అల్లె పుకతీగ.

శీతరక్తి * n. s. The moon. చంద్రుడు.

శీతలము * n. s. Coldness, cold, coolness, chilliness, frigidify. చలన, శైత్యము.

శీతాంశువు * n. s. The moon. చంద్రుడు. H. 3. 116. శీతాంశువదన a woman.

సీతాకోకచిలక n. s. A butterfly. చిత్రచిత్రిమైన వర్ణములున్న యేనుగచెవులవలె చెడ్డ రెక్కలుగల శ్రుయగు.

సీతాఫలము n. s. The white custard apple (Annona Squamosa) గండ గాత్రము.

సీతాభోగములు n. s. A sort of rice. వడ్లలో భేదము.

సీతు or శీతు n. s. The cold season, winter, the cold weather. శీతిరముతువు, శీతకాలము. M. XIII. 2. 17.

సీతారము, సీత్యైతము, or సీత్యైతి * n. s. A sigh: expressive of pain or pleasure: the sound of gushing or spirting: a whispering sound: as in shivering. మనుష్యాణాం శానుశానురాగజ్యబ్ధిః. A verse says శబ్దోనుశానురాగోత్థః శ్రుణాదస్మిత్త్యైతంస్పృశాం a kiss or smack.

సీదరము or శీదిరము n. s. Poverty దారిద్ర్యము, లేమిడి. Vasu. 1. 8. అనయంబునడక దప్పనిగోత్ర శుభులెప్పుడును సీదరము లేనియన ఘోషులు. సీదరమనగా లేమిడినిపాముకు బుసమున్ను అర్థము. P. 1. 800. కూటికినికోకకు శీదిరమై గృహింపుచుం. టీ|| శీదిరమై, దరిద్రమై. ib. 1. 439. కుడువగ కూటి

శీక మొలకుకోకకు సీదిర మెంతరోతము. శర్వకంచుకము, దారిద్ర్యము. D.

సీధు or సీధువు * n. s. Nectar; the juice of flowers; spirit distilled from molasses. అమృతము, మకరందము, మద్యము. P. 4. 124. వక్రసీధు. ib. 4. 138. బహుశ్రుశవజాలక రేణువులంటిరాబరివ్వం గతసాధు సీధుమదనశంకువనిం పాదలింతుకుం గా రంగములం.

సీధ్రము * n. s. గుడము. D. అపానము.

సీమ * n. s. Limit, boundary, barrier, border, frontier. A part, place. పాలిమేర, హద్దు, శ్శుము, ప్రచేశము. Radha. 3. 107. జఘనసీమ. సీమా చిహ్నములు యేర్పరచిరి they fixed the boundaries.

సీమ n. s. Country, district: vulgarly used for Europe as we wrongly say Oriental or Indian for foreign. దేశము, వాడుక గాయారోవు. T. 2. 165. సీమలుగా సీమలు countries which are not our home i. e. foreign lands. సీమకోడి a turkey. సీమసున్నము white chalk. సీమలత్తుక Foreign Lac, imported from Ava. సీమ అద్దము Europe plate glass. మా సీమను కట్టుకొన్నారు they seized our lands. సీమామూలము the fountain head of a government. Sometimes the word సీమామూలము denotes రాజ్యము territory.

సీమంతము * n. s. The parting of the hair on the forehead, the division of the hair down the forehead. కేశవీధి, పాశుట. Lalit. V. 66.

సీమంతము or సీమంతోన్నయనము * n. s. A ceremonial; parting the hair on the forehead at certain periods of first pregnancy. మొదటగర్భవతి గావుండే దానికే సేసినొస్తారవిశేషము. సీమంతపుత్రుడు the first born son.

సీమంతిని * n. s. అనగా శ్రీ.

సీమాంతము * n. s. Boundary, limit, border. పాలిమేర.

శీమాటి n. s. An honorable woman, lady, matron. భాగ్యశాలి. H. 1. 256. చదివేల కానుకలు వెట్టుదు రాశీమాటికు చతుటత్వముగన్ను. Paidim. 3. 121. చెలులందిట్టుచునంతచే రెనటకా సీమాటి సీమాటికినవలదన్నా విసకేలవైతెదరు. H. 2. 205. ఒడయదే తెటిశీమాటియొరవుగాంబి.

సీరము * n. s. A plough, నాగరి, P. 1. 661.

నీరపాణి * n. s. An epithet of Balarama. బలరాముడు.

నీరాంఝము * n. s. A plough-share. కడ్రు.

నీరి * n. s. An epithet of Balarama. బలరాముడు.

నీరి or నీరివేను n. s. The louse called pediculus pubis వెదుదరిద్రులబట్టలమీదపారకాడేవేను.

నీర్లము * adj. Thin, slender : emaciated, lean, dry, withered, decayed. కృశమైన, ఊణమైన, శుష్కమైన. N. 9. 162.

నీర్లము * n. s. The head. శిరస్సు, తల.

నీర్లకము * n. s. A helmet. శిరస్రాజము, ఇనకగాలునుతోకట్టినకుల్లాయి. SC.

నీల n. s. A nail or peg. కీలము. SC. చీల.

నీలము * n. s. Nature; good conduct or disposition; good character; purity. శ్రద్ధభావము, శుద్ధస్వభావము, శుభచరిత్రము, ఆచారము. Padma. 3. 38. Vish. 2. 41. Vijayanti. 21. 20. పిల్లినీలము.

నీలత or నీలత్వము * n. s. Disposition, quality, గుణము. భయనీలత timidity.

నీలమండలు n. s. The ankles. గుల్ఫములు.

నీలవంతుడు * n. s. A man of good conduct or disposition. శుభాచారవరుడు. Vema. 1936.

నీలశంకున్నుడు * n. s. A man of good conduct or disposition. శున్నిర్మలవాడు.

నీలుడు * n. s. He who is possessed of, or endowed with; practising; versed in. శ్రద్ధభావముగలవాడు. స్నాననీలుడు he who is addicted to bathing. భయనీలుడు he who fears.

నీళ్లు n. s. plu of నీడు.

నీవనము * n. s. Sewing, stitching. బట్టకుట్టడము. శిశ్నశిరశుబంధనము. D.

నీవిరుల్ or నీవిరులు n. s. A chowri or cow-tail-whisk. వింజామరలు. M. XII. 1. 386. సారధ్యంబువహించుభీముడు సితచ్చత్రంబుగాండీవిచెల్వారంబట్టినీవిరుల్గవలిడక. R. 2. 76. చిలుకుచూపులకుమెచ్చులనీవిరుల్గావె, సాలపుద్రిప్పులలోనితఱకుగురులు.

నీసము or నీసకము * n. s. Lead, నాగము. నల్లనీశుము black lead. వెండినీసము pewter.

నీసము n. s. A certain metre used in Telugu poetry. Irritation, madness. శుద్ధవిశేషము, శోభము, వెర్రిత్తి. ఆతనికీనీసమురేగినది he was enraged. వాడువుకనీసము he is a mad man. నీవు

యామాటలుయెదురితివావాడికినీసమురేగును if you say this he will be angry, he will boil over.

శిక్ష n. s. For శిక్ష Punishment. శాస్త్రీ.

శిక్ష or శిక్షణము * n. s. Punishment. శాస్త్రీ. G.

4. 85. దుర్గరక్షణమునుదుష్టశిక్షణమునుశిష్టపాలనమునుసేయవలయు. BRY. 3. 17. భువనరక్షణశిక్షణాశ్రవణుడగుచు.

సు, ము, సు.

శు|| Contraction for శుద్ధ.

సు * A prefix (like 'Eu' in Greek, implying.) Good, Well. శోభనమైన. సుముహూర్తము a happy hour. సుదినము a lucky day.

సు or సుమ్ము interj. Indeed! look ye! See సుమి.

సుంకము n. s. Toll, custom, dues, tax. శుల్కము. D. Swa. 3. 25. శుంకజాతునిచెల్వసుంకమడిగి.

కశ్యపిమ్మనిఅనగాఅతిశయించిఅనిభావము. A. 6. 55. ఆతడుతదల్యపాశుఫలమందుటసుంకముదీరిపోయి, అనగాశ్రుతిబంధకమునివర్తించిపోయి. S. 3. 207. సుంకశుకాసులు.

సుంకరి n. s. A custom house officer; an exciseman. శుల్కహరి, అనగాసామూరుదారుడు. D.

సుంకరిమెట్టు n. s. A toll or custom-house. సుంకముశుచ్చుకొనేశుభము. D.

సుంకు n. s. Corn blossom: a yellow flower on each grain in an ear or head of corn, కంకిలోనిగింజ పాలుబట్టకముందు శ్రుతిగింజమీద శుచ్చుకావుండేశుశ్చుగింజమదరగానేయిదిరాలిపోతున్నది. UH. 4. 3. 65. విరుదుల్ గంటలుగట్టి సుంకువెలయల్ వింకెంబుతోనెంతగాకరుకుల్ జూపెనుబోతుడవారిసిస్సుక్కల్వ్రాలుచుకంకిగావరులూండకలెగురింలెకాకలమగర్భంబుల్ తృణప్రాయమై. సుంకుపోసుకొన్నజొన్న the great-millet, which has produced a yellow flower on each grain in its ear.

సుంకులు n. s. plu. Sprinklings, grain ceremoniously thrown over a married couple. వైకశుల్లములోవియ్యమువేసివైనశుల్లముమూసి వధూవరులమీదపాటలుపాడుతూచల్లెలియ్యము. Ila. 1. 114. మనయిళామాధవులకుశోభనమటంచుచల్లగాపాడి సుంకులుజల్లిరవుడు.

సుంకెశులశుచెట్టు or సుంకాశురి n. s. The tiger-bean-flower: resembling jasmine. The tree is

large. The leaves are used in medicine as a cataplasm: and in tillage, as a manure.

శుంఠ కాాయ n. s. A wicked boy. దుష్టపిల్ల గాడు.

శుంఠి * n. s. Dried ginger. సాంటి. D. ఉడకవేసి యెండ బెట్టిన అల్ల శుకొమ్ము.

శుంఠుడు * n. s. A blockhead. మూఢుడు. వాడు వజ్రశంఠుడు he is extremely stupid.

శుండ * n. s. An elephant's trunk or proboscis. హస్తికరము, తొండము. R. 3. 153. Dab. 13.

శుండాలము * n. s. An elephant. యేనుగు. BD. VI. 308.

శుండీ interj. Look'ye, do you know, See.' నుమా. M. 7. 1. 353. మనకిదిశివయమునుండీ. Vem. 2098. వేమనమాటలు వేదమునుండీ.

శుంత adj. Little, small, short, trifling. రవంత. Bmj. 2. 50. శుంతయెరుంగబల్లమన. Lavanya. 9. 94. గుబ్బలుశుంతబట్టనియవే.

శుంత n. s. A little. కొంచెము.

శుందరము * adj. Handsome, beautiful, fair, fine. సురూపుమైన, విలక్షణమైన, చక్కని.

శుందరత * n. s. Prettiness, fairness. చక్కదనము, అందము. B. 2. chap. 68. ఏదేవునుందిరంబేపారు దేవతాతరుశుభావిభవశుందరతజెందు.

శుందరమణియంచు n. s. A line or border of a cotton cloth: with red figures. వస్త్రముయొక్క తుకవిభమైనకమ్మి.

శుందరి * n. s. A beauty, a lovely girl. చక్కని స్త్రీ, అందకత్తె.

శుందారి n. s. A certain tree. వృక్షవిశేషము. H. 4. 9. విటికారశుందారి, చీకర, తుమ్మయి.

శుంభల్ * adj. Shining, splendid. ప్రకాశించే. KP. 4. 172. Vish. 4. 199. Anirud. 3. 42.

శుకము * n. s. A parrot బిలక.

శుకనాశము * n. s. A tree. (Bignonia Indica) another tree (sesbana grandiflora) అగస్త్యై, తెల్ల అగస్త, శొనకె, దుండిలము. SC.

శుకనాసి * n. s. A partition next to the shrine in a pagoda. దేవాలయములో సెక భాగము.

శుకరము * adj. Easy, feasible, practicable. సులభమైన, సుసాధ్యమైన. Vish. VII. 153. M. 9. 1. 60.

శుకర్తము * n. s. A good deed. శుభకర్మము.

శుకీయలు n. s. plu. A sort of cakes. పుర్ణకర్పములు, మూరెలు. R. 2. 114.

శుకుమారము * adj. Comely; young, youthful, soft, smooth, tender. మృదువు. D. కోమలమైన.

శుకుమారదేహము a delicate form. Lalito. 6. 15.

శుకుమారాణ్యమౌ ఘృణికుశుమాస్త్రాణి శేషదా. N. 7. 133. శుకుమారతనుం బ్రీయుజూచుకొంగయౌ.

శుకుమారుడు * n. s. An excellent son. శుశ్రుతుడు.

శుకృతము * n. s. A good work, well doing, a good deed, charity. శుకర్తము, శ్రుణ్యము. తనతండ్రికి శుకృతముగా యాభూమి దానము చేసి నాడు he granted this land in the name and on behalf of his father.

శుకృతవంతుడు * n. s. A well doer, a benefactor, శ్రుణ్యవంతుడు. BD. 5. 1150.

శుకృతాత్ముడు * n. s. One of a good disposition, a well disposed man. శ్రుణ్యవంతుడు.

శుకృతి * n. s. A well doer, a benefactor. శస్యడు.

శుక్తిళ్లు n. s. Wrinkles, creases. ముదిమిచేతములు ములోతుడేముడతలు.

శుక్తు n. s. Pride కర్వము. Pal. 55. జోదులకెక్కండ్రశుక్తలాగింది.

శుక్తు * n. s. Sorrow, grief, distress, regret. మసౌవ్యభ. D.

శుక్తి * n. s. A pearl oyster. ముక్తాగారము, ముత్యపుబిచ్చ. H. 3. 9. ib. 2. 171.

శుక్తిజము * n. s. A pearl. ముత్యము.

శుక్రవారము n. s. Friday. భృగువారము.

శుక్రుడు * n. s. The planet Venus or its one-eyed regent; he was the guru of the giants: one of his eyes was put out. లైత్యగురువు.

శుక్లము * adj. White. తెల్లని.

శుక్లము * n. s. Whiteness; semen. తెలుపు, రేతస్సు.

శుక్లము or శుక్లవర్ణము * n. s. White colour. శ్వేతవర్ణము.

శుక్లతక్షుము * n. s. The fortnight of the moon's increase. చంద్రవృద్ధికాలము.

శుఖము * n. s. Pleasure, enjoyment, delight, happiness, welfare, health, safety. ఆనందము, ఆస్వస్యము. D. డేమము. నయనసుఖము the pet; or delight of my eyes; name of a cloth called నయనసుఖ na anasukh.

సుఖము * adj. Pleasing, delightful, happy, well, cheerful, healthy. ఆనందమైన, ఆరోగ్యమైన, డేమమైన. సుఖసిత్ర ధా వి సూదంబున నుండగా while he was passing his time agreeably in listening to a pious story. సుఖప్రసవము an easy and safe accouchment. సుఖభోగి one who lives at ease.

సుఖజీవనము * n. s. An employment. కష్టములేని వృత్తి.

సుఖజీవి * n. s. A prosperous or happy person. కష్టములేక జీవనముచేసేవాడు.

సుఖభోగులు n. s. A sort of grain. ధాన్యవిశేషము. H. 4. 157.

సుఖముగా * adv. Happily, safely, in good circumstances. శంతోషముగా, డేమముగా. మీ తండ్రి డేమముగావున్నాడు Is your father well?

సుఖవాసి or సుఖప్రాసాదిగావుండేవాడు n. s. A delicate luxurious person; he who lives at ease. సుఖమారముగావుండేవాడు.

సుఖనికటము n. s. (lit. the pains of pleasure) The venereal disease. ముండలరోగము.

సుఖాసీనుడై * adv. Being seated at his ease. చోయి గాకూర్చున్నవాడై. Vish. 1. 4.

సుఖి * n. s. He who is happy, he who possesses happiness or pleasure, he who is in good health. ఆనందముగలవాడు, ఆరోగ్యముగావుండేవాడు. D.

సుఖించుట or సుఖయించుట * v. n. To be happy, well, at ease, be glad, rejoice, be comforted. ఆనందించుట, హర్షించుట.

సుఖియ n. s. A sort of cake. బూరె.

సుఖంధపాల n. s. A medical drug. Periploca Indica. కొరిబ.

సుఖంధి * n. s. A plant called Periploca Indica. ఎర్రముసగ.

సుఖంధి * n. s. A perfume, fragrance. మంచిచరిమళముగలవస్తువు. D.

సుఖతుడు * n. s. A deified sage, sage or teacher of the Buddha sect. బుద్ధదేవర.

సుఖయ n. s. A kind of cake. బూరె.

సుగుణము * n. s. An amiable disposition, merit, good quality. వానియందు పుక సుగుణమువున్నది he has one good point or quality.

సుగుణుడు * n. s. A good man. మంచివాడు.

సుగ్గడితల్లు or సుగ్గడితంతులు adj. Thick, close-woven. తరుగుగానేయబడ్డ. Vasu. 5. 96. సుగ్గడితల్లుజీబునేత్రమొక కామిని. Surya Tanaya. 2. 88. వడితేరుదురల సుగ్గడితంతులు మైశుటమ్ముల బెళ బెళలు. H. 5. 387. చక్కనిచిక్కనిగబ్బిగుబ్బుల సుగ్గడితంతులుపైయడయ.

సుగ్రీవుడు * n. s. The name of an ally of Rama; who led a host of bears. చాలితమ్ముడు. అక్కడ మహాసుగ్రీవాజ్ఞ గానడుస్తున్నవి matters go on orderly, or peaceably.

సుచరిత్రుడు * n. s. A man of good character. మంచిశీలముగలవాడు DRAYo. 435.

శుచి * adj. Pure, pious, cleansed, clean; white, purified. శరీరశుద్ధమైన, నిర్మలమైన, తెల్లని.

శుచి n. s. Purity, purification. White, whiteness. Fire. శుచిత్రము, తెలుపు, ఆహారమాళిము, అన్ని ఁబూత్రుడు. D. KUR. 1. 53.

శుచికరము * adj. Cleansing, purifying. శుచిత్రము చేసే.

శుచిరోచి * n. s. The moon. చంద్రుడు.

శుచిర్భూతుడు * n. s. He who is purified, he who is free from impurity. శరీరశుద్ధుడుగావుండేవాడు.

శుజనుడు * n. s. A good man. మంచివాడు.

సుటిక * n. s. A snap with the thumb and middle finger. చిటిక. Balarama. 1. 119. సుటికవే శిసబర తెంచినాటపుమించి, మచ్చికలుగాంచినివిన మారితకలకైన.

సుడి n. s. A whirl, a whirlpool. A circlet. A curl in the hair: particularly in the hair of horses. A fold of a green leaf. The secondary form [y] of the letter ము. ఆవర్తము, మోపు. ABā. 2. 351. సుడియనంగ వల్లువయనముకారమైవెలయ. సుడిగాలి a whirlwind. One verse says కడువాడికొనమాడి సుడిచచ్చివేరెండి. ABA. 3. 109. సుడిసుమీసుండిసూ సుమ్మయనంగనునిశ్చయార్థకముగా నెగడుచుండు. గండ్రికపెంటిమీదకొచ్చు పచ్చసుళ్లుపుంటవి the wasp has yellow rings on the body. ఆసుత్రానికిసుళ్లువా గావుండలేదు the horse has unlucky curls in its hair. ఆశుడుచుకుముందరిసుడివున్నది she has a ringlet in front, it is unlucky to marry her.

సుడిగొనుట v. a. To environ, surround, encompass. చుట్టుకొనుట. D. Sar. D. 603. చూచెటి వారలనుడిగొనగలదు నీరురాలనిత్రోవ నిలువనివారు. BD. 3. 2097. సుడిగొనిక శత్రులుదుడుచుమారుతము. R. 5. 196. బొమముడిసుడిగొనవిడికిట బొడిచి.

సుడిచందువాచేతు n. s. A certain fish : like a small pomfret ; but with the tail and fins different, a species of stromateus.

సుడియ n. s. Half a load of betel leaf. A rascal, villain. తమలపాకులబరులలోశిగము. D. కులువ. L. 13. 89. చూచియల్లవనవ్వసుడియలుమారు.

సుడియశిడము or సుడివాలు n. s. A short circular missile weapon or discus. చక్రము, సుదశకానము.

సుడియుట v. n. To appear ; wander. పొడనూపుట, అగుతుడుట, మెదులుట, శంచరించుట. Siva. 6. 38. తాబాడునీన్నరవళిపాటలశీర్షుంకృతిశ్రుతి బాదుకొనగజూడకయచూచుచూపుతో సుడియుట యును. టీ|| తారనించగాను. H. 5. 370. ఇతర భూజనులు మేము మెలగుచోటికినివేళపాలనినపుడె చెడశలింతుమునీవింక సుడియరాదు. UH. 1. 52. సుభజిందు మోవివై సుడియు తేనియకుల్లు యీరోదక న్యాంసార మెనయ. A. 1. 10. సుడినిన మొగమెత్తి చూడకుండుతురాకు కుసుమబాణునినైన కువీటుజేయు. టీ|| సుడినిన, మూర్ఖిల్లినట్టుటికిన్ని. TUR. 6. 78. కడు పెట్టిదపు గాలిసుడినిన నెరిదప్పి దిరిగిన మవ్వంపుదీగమాడ్కి. R. 6. 27. అంబుజముఖియు తులజనులకడ సుడియవేలాననునేచెడపు. DRU. 1130. తమమునేయుటజన స్థానంబునండ్రు,వడిశక్ర శౌతంబువలనబ్రాణులకు, సుడియరాకటుప్రాణకూన్యమైయుండె. Charitra page 358. సుడినితుమ్మె దలుపుప్పొడిగ్రోలవడలితుడియున్నయాశ్వయంతుతి తపుప్పములు. Sitarāma Samvād. చక్రైరయు నులవంబును గ్రక్తుననుడకములయందు గరిగినరి తిగ మిక్కిలితనుగనుఘనమదిసాక్తుచునానందజలని సుడినినశించెక.

సుడివడుట or సుడిబడుట v. n. To swoon or faint. To hesitate, be puzzled, confused, entangled or ensnared. To twist or get entangled, to turn. సొమ్మనిల్లుట, మూర్ఖిల్లుట, చీకాకుడుడుట, కలవరతుడుట, తిరుగుట, మెలిబడుట, Siva. 4. 161. కరాంకుశంబులు దెగనడ చెనడవినసుడివడక, మడ మలండాటింపినఘాటకంబు. టీ|| సొమ్మనిలక. ib.

3. 38. యాదివడికిదలి సుడివడుచునుడలోము సోమరిగాలి. టీ|| ధ్రువగొంచున్ను. Sar. D. 196. కుడకటింటికిబోయిపానుపుమొద సుడిబడివనోచి స్రాంపేమిలేక, మిన్నువిరిగివచ్చిమొదబద్ధట్లు. Pal. 441. శూలాలబండ్లనుసుడివడజేసి, చీకాకుడుడజేసి. S. 2. 28. గడెదడపువేసీటలచేసుడివడకటుతనదు ప్రాశస్సుల్లువిన్నక. M. VI. 2. 294. నీరునైస్య ముల్సుడివడభీష్ము దాకుటయుజూచి. G. 11. 106. వ్రాలక సుడియంబుబడ వ్రాయక మోసముబుట్టనిక గర్వాంసనైసుడిబడక యప్పటికప్పటి కిష్టంబుతో. Siva. 4. 142. సుడివడగుక్కలనడవిగలసి. టీ|| చీకాకుడుడేటుట్టుగా. T. 5. 57. సుడివడకయేవేడంబుల సుడిగాలిగతికహయంబు సురకరితుట్టక. టీ|| సుడివడకయె, కలవరతుడకుండానే. ib. 4. 60. నతనాభిసాందర్య మెంచినయంతబలువివేకమును డిబడదొడంక. టీ|| తెలివికలవరమురాసాగను. R. 3. 84. వేణీభరకునకుంభశ్రోణీభారములగొనును డివడగ, గదాపాణెగరుంబిదిట్లవపాణెగర్పంబు నందుప్రావైలిచెక. సుడివడగ, ఆనగామెలిబడగా. A. 4. 42. తద్వారతాభినయనవర్పరాభినకరా బ్జలైసుడివడు నెడంబొడముకర్ణకుసుమావతంశి. టీ|| సుడివడునెడం, తిరుగుచున్నసేమయమునంబు.

సుడివాలు n. s. The quoit, or circular missile weapon of Vishnu. చక్రము. D.

సుడీ for సుండీ interj. See! Look ye! do you know? See! సుమా. KP. 5. 95. కోకమువచ్చునన్నుడిసుడీ.

సుడుము n. s. A flock of sheep. A torch or wisp of grass : a fagot of fire wood used as a torch. నూరుగొర్రెలగుంపు. D. దివిటి, దివిటివలెమండడ మునకైకట్టినకనుపు లేక కట్టెలకట్ట. బొడనుడుము a lighted wisp of straw.

సుణుగుట See జుకుగుట.

సుత adv. Since, from. Even, also. సుండి, కూడా. నాటినుత, అదినుత ever since that time. తుద. OG.

సుత * n. s. A daughter. కూతురు.

సుతను * n. s. A woman. స్త్రీ.

సుతనుడు * n. s. A handsome well proportioned man. అవయవ సౌష్ఠ్యవముగలవాడు. Bramhottara. 5. 125. భూరూతుంబునవిశ్వంబారూఢిజనించునెవ్వడప్పసుతనుడై.

సుతరాం * adv. Utterly, totally, at all, in the least. బొత్తిగా.

సుతలము * n. s. A certain region of Elysium : the sixth lower region. ఆ-రవపాతాళము, N. 5. 183.

సుతాళము n. s. (This probably may be the Tamil word శీమాళం) Mirth, gaiety, joy. ఉల్లాసము. Pururavas 4. 148. పదములాయివిప్రేమ కాస్త్రపదములనుచు, తాళమాందిరతికిసుతాళమనచు.

సుతి n. s. An accompaniment to an air; the drone accompaniment in music; the running bass, the diapason. The tone of a chord. శంఖత్రశతి. D. ABA. 1. 158. సుతియనగతిత్రియనగసు ప్రతిదనర్చు. సుతిగూర్చుట to put an instrument in tune; to harmonize chords: to attune the strings. హెచ్చుసుతి a note set too high. తల్లసుతి a note below the key. సుతిగాడు a drone-player, he who plays the bag-pipe. N. 4. 139. గారదనుతిగూర్చు నేరచునీచులెమ్మనివీణిటింగు టింగుననుమీటు.

సుతిమెత్తనివాడు n. s. A meek soft patient man. సాత్వికుడు, తిన్ననివాడు.

సుతుడు * n. s. A son. శుక్రుడు.

సుత్రై n. s. A small hammer. దానిలిమిదకొట్టేది. D. సుత్రైపెట్టు a dent or mark made by a hammer.

సుత్రాముడు * n. s. An epithet of the god Indra. ఇంద్రుడు.

సుద n. s. The point, end, tip. ఆగ్రము. D. కొన. HD. page 255, line 658. చూతపోతమ్ములనుదగొమ్ములెక్కి. N. 9. 490. శిలిగంతగొనకకెంకేలుతోడలసోకింపుచునుగోటినుదలంటబిసుకుచు.

సుదంతి or సుదతి * n. s. A woman; having handsome teeth, a woman in general. అందమైనపులువరసగలది. Satyabh. 4. 197. P. 4. 534. N. 9. 348.

సుదర్శనము * n. s. The discus or missile weapon of Vishnu. విష్ణుచక్రము. D. The salagram or a species of ammonite, a sacred stone worshipped as a representation of Vishnu; which has twirling lines in it like the spring of a watch. చక్రాకారముగావుండే సాలగ్రామమున్ను.

సుదాత * n. s. A liberal man. దానశౌండుడు. P. 3. 145.

సుదారుణము * n. s. Terrible, horrible. భయంకరమైన. Lalito. 5. 5.

సుద్ద n. s. White pipeclay. శ్వేతశ్చుత్తిక. సుద్దబావి a well sunk in white clay.

సుద్దగించుట v. a. To smooth by beating, with the hammer (metal) మిట్టకల్లములెకుండానుత్రైతోకొట్టుట. H. 2. 201.

సుద్దము n. s. అనగాశుద్ధము. ABA. 3. 24.

సుద్ది adj. Clean, pure, free from pollution. ధౌతమైన, శుభియైన. Chamate Manj. 2. 12. నీరాశికడుసుద్దినీరకట్టి. Ila. 3. 154. సుద్దిగానున్నానుసుదతిముట్టుకుమన్ను. Abalya. 3. 111. సుద్దిగనున్నానువద్దురమైవ్రాల, నతివబం గారాశికంటుగలదె.

సుద్ది plu. సుద్దులు n. s. Talk, story, news, tidings, intelligence. Morality, justice. మాట, వృత్తాంతము, జనశ్రుతిభేదము. ABA. 1. 129. నీతి. D. Vish. 7. 138. మద్దులముద్దులనుద్దులబాలకుడుద్రోచె. T. 3. 89. నీకిదియెంతటితెనువెయానుద్దొకింత తెలిసినజగతిక. టీ|| శీమాచారము. ib. 3. 110. యాయొల్లనిసుద్దులింపెనని యున్నదింబ బాకతైనచాలదె. టీ|| యాశనికిచాలినమాటలు. ib. 3. 9. ప్రొద్దుబోయెనులెమ్మికుసుద్దుశల. Satyabha. 8. 193. కయ్యళుగల్గుసుద్దులకాసారెకునుగడించి. Radha. 3. 135. రాధసుద్దిమునువేసియుంటిమి. టీ|| సుద్ది, శమాచారము. Sar D. 32. తటములోవ్రాసినశతిగాడునాధుడెటువంటిసుద్దియెరిగింపునునిన. H. 1. 222. చూడనవియల్లయుగచర్యసుద్దులయ్యె. T. 2. 112. మున్నెకనాకునంగనలముద్దులనుద్దులెయంగనట్టిచో.

సుద్దిగాడు n. s. A holy man. శరీశుద్ధవంతుడు. Suca. 1. 481. చూపియున్నాళ్లనటువంటిసుద్దిగాడుగాడటంబువుగదదాని కాళ్లమీద సాగబడిమ్రొక్కి.

సుద్దిచేసుట v. a. To purify, clean. శరీశుద్ధముచేసుట.

శుద్ధము * adj. Pure, clean; unmixed, unadulterated; entire, complete. Total, downright, absolute, mere. శుభిత్రమైన, నిర్దోషమైన, శుభిష్టుతమైన. శుద్ధశుంస్రృతము pure Sanscrit. శుద్ధత్రతి a faultless or true copy. శుద్ధఅబద్ధము utterly false. శుద్ధలోభి an absolute miser. శుద్ధపాడు గాపోయినది it became totally ruined or desolated. In music it implies simple, devoid of variations: as శుద్ధకాంబోది the melody or thema of the Cambodi air. శుద్ధక్రయము absolute sale. శుద్ధక్రయశాసనము a written instrument of absolute sale.

శుద్ధము * n. s. The bright lunar fortnight. శుద్ధవం
 చమి the fifth day of the bright lunar fortnight.
 Contractedly written శు||.

శుద్ధముగా * adv. Wholly, entirely, completely,
 utterly. బొత్తిగా, యావత్తు.

శుద్ధాంతము * n. s. A haram or seraglio; the pri-
 vate or women's apartments in the palace.
 The king's wife or concubine. అంతఃపురము,
 అంతఃపురస్త్రీ. KP. 6. 202.

శుద్ధి * n. s. Purity, purification, cleanness. శుభ్రత
 త, నిర్మలత్వము. వాక్కుశుద్ధి a true prediction. హా
 ప్రశుద్ధి successful practice, as that of a skilful
 physician. ఆత్మశుద్ధి or భావశుద్ధి spiritual purity,
 cleanness of heart. మలశుద్ధి evacuation of ex-
 crements; a stool. సత్రుశుద్ధి a particular
 phrase in astrology. శుద్ధిపండము fluxus men-
 strualis, denuo post impragnationem factus.
 చింతమల్లెలు తెప్పించి అతనికి దేహశుద్ధిచేయించినా
 రు they took a cane and laced his jacket.

శుద్ధీకరింపు * n. s. Cleansing, correction, emenda-
 tion. శుభ్రీకరణము.

సుఫ * n. s. Nectar, the drink of the gods. అ
 మృతము. T. 3. 64.

సుధర్మ * n. s. The council, or assembly of the
 gods. దేవశిభ, గృహాశ్రమార్థపాలకుడు.

సుధాంశురత్నము * n. s. The poetical amber or
 noble opal, which is fabled to melt in the
 moon beam. చంద్రకాంతము. H. 1. 93.

సుధాంశువు or సుధాంశుడు * n. s. The moon. చం
 ద్రుడు.

సుధాకరుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

సుధాపాణి * n. s. An epithet of Aesculapius,
 physician of the gods. ధన్వంతరి.

సుధామయాఖుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.
 Vish. 2. 212.

సుధాశనవర్షకి * n. s. Vulcan, the artist of the
 gods. విశ్వకర్మ. A. 4. 34.

సుస్థిజనులు * n. s. Men of sense. తెలివిగలవాండ్లు.
 Sar. D. 505.

శునకము * n. s. A dog. కుక్క. శునకముద్రవేసుట
 to brand with the figure of a dog. Jagann. 3.
 139. శునకబంధము modus caninus in coitu.

సునాయాసముగా adv. Without difficulty, easi-
 ly. సులభముగా.

సునాసీరుడు * n. s. An epithet of the god Indra.
 ఇంద్రుడు.

శుని * n. s. A bitch. ఆడకుక్క. A. 6. 19.

సునితంబ * n. s. Fair fessed; a woman who has
 handsome hips. Callipygis, a Fulham. అంబ
 మైనపిరుడులుగలది.

సునిశితము * adj. Acute, very sharp. అతిశీఘ్రమై
 న. M. IV. 5. 215. DRY. 1885. DRU. 555.

సునీధుడు * n. s. A virtuous man. శుశ్రావ్యుడు. D.

సుసేరాజు n. s. కలధారవస్త్రము. ABA. 2. 288.

సున్న n. s. A cypher. A dot. A circle that is used
 for any nasal letter, as అండం for అణ్ణమ్. అను
 స్వారము. Nothing, nonentity. నాస్తి, అభా
 వము. T. 4. 17. నిలకడనున్నవావినహిసేనమునాస్తి.
 A. 5. 163. చూడనికమానధైర్యముల్ సున్నలనుచు.
 డీ|| లేవనుచు. ఆటలకాయనున్నలుచుట్టుకున్నాడు
 the boy is in round hand. చూర్ణము. ABA.
 2. 352. An epigram says ఆధ్యుడొక్కడున్ననం
 దరుపూజ్యులేలక్కమీదనున్నలెక్కనట్లు, అతడుబో
 వునెనకనందరుపూజ్యులేలక్కచెండునున్నలేనట్లు.
 సున్నశుభంబది, అనగావిప్పికిరి. D.

సున్నపెట్టుట v. a. To mark with a cypher, to
 draw a circlet round it: to dupe, elude, cheat.
 అనుస్వారమునువ్రాసుట, వంచించుట. Ila. 4. 103.
 సారదినిందరికనుగట్టినున్నపెట్టినేనునినుజేర.

సున్నము n. s. Lime, made of shells or stone. చూ
 ర్ణము, సుధ. SC. సున్నముకొట్టుట or సున్నముపూ
 నుట to white-wash. సీమనున్నము white chalk.
 రాతిసున్నము stone-lime. గుల్లసున్నము lime made
 of small shells. సున్నముదంచుట to pulverize
 lime. పాలసున్నము fine lime. వాడుచుప్పిసున్నమై
 నాడు he was in dreadful trouble. సున్నశుభా
 య a small box in which lime, which is used
 in paun, is kept. వాన్నినున్నానికొయముకలేకుండా
 కొట్టినారు They broke all his bones.

సున్ని n. s. Powder. పొడుము. D.

సున్నితము adj. Delicate, susceptible. రవంతైనా
 హెచ్చినాతగినాతాశని. మీదేమామునిండాసున్ని
 తము, మోటుదేమాముకాదు your constitution is
 easily affected: it is not tough. యోగులశరీరము
 మహాసున్నితము గావుంట్లున్నది every little tells
 upon a sick man.

నుస్మితము n. s. Delicacy, susceptibility. రవంత
 పాచ్చినాత్మనాతాళము.
 నుస్మిపిండి n. s. A paste used as soap in bathing.
 నలుగుపిండి.
 నుశుభము * n. s. A path easy to travel. మంచిదో
 వ.
 నుశుభుడు * n. s. An epithet of the eagle Garuda.
 గరుత్మంతుడు.
 నుశురుడు * n. s. A god. దేవుడు. D.
 నుపాణి n. s. A kind of pearl. మాక్తికవిశేషము.
 A.B.A. 2. 524. D. Navanad. page 429. తఘకు
 నుపాణిముత్యాలమేల్లట్లు. Vij. Vil. 1. 153. యా
 నుపాణిరద్రశేణియానుపాణి. టీ|| ప్రసిద్ధమైనటువం
 తినుపాణియనేపేరుగలముత్యములు.
 నుప్తి * n. s. Sleep. నిద్ర.
 నుశ్రుడు * n. s. A sleeper. నిద్రపొయ్యేవాడు.
 నుశ్రునాతి for శూర్పనఖి n. s. A fiendish woman,
 a scold or jade.
 నుశ్రునాతితనము n. s. Crossness, selfishness. తీర
 గండితనము.
 నుశ్రుతీకము * adj. Handsome, well made. అంగు
 గావుండే. (vulgarly) వాడికొడుకులెకనుశ్రుతీక
 ము his son is a wicked fellow.
 నుశ్రుతీకము * n. s. The name of the elephant of
 the north east quarter. ఈశానదిగ్గజము.
 నుశ్రులాటము * n. s. Eloquence, elegant discourse.
 నువచనము.
 నుశ్రుశన్నము * adj. Well pleased, favourable,
 clear, clean. కృపాస్వితమైన, నిర్మలమైన, స్వచ్ఛ
 మైన.
 నుశ్రుశన్నత * n. s. Delight, clearness. ఉల్లాస
 ము, తేట. Vish. 1. 5. మనసునుశ్రుశన్నతస్మిం
 దేక.
 నుశ్రుసిద్ధముగా * adv. Most notoriously. లోకయా
 ధిగా.
 నుబంతములు * n. s. (A technical term in gram
 mar) Nouns substantive. నామవాచకపుడము
 లు.
 నుబద్ధము * adj. Correct, true, free from error.
 నిజమైన.
 నుబద్ధము * n. s. Truth, fact, right. నిజము.
 నుబాణము n. s. A cannon. ఓరంగ. ABA. 2. 411.
 కోవిఓరంగునుబాణముగుంటకోవ.
 నుబ్బనసూరగా or జుబ్బనజూరగా adv. In a man
 ner pleasing to the eye, plentifully. నయనానం

దముగా, కొల్లకొల్లగా. Bhasc RY. II. 602. రా
 మునమ్ములగతపాపబద్ధులయి మోక్షమునుబునసూర
 గాగ నైక్యులు సెకమాత్రలో గొనిరి. M. IV. 2.
 91. లీలనాముండట నాలేమపొలసినచూట్టి కిజుబ్బన
 చూరగాదె. G. 3. 118. రాజ్యలగములకువచ్చవిజు
 బ్బనజూరగా సునరించుసాంపు కాదు. BD. 1. 42.
 సాంపునజుబ్బనజూరలదేల.
 నుబ్బుట v. n. To come forth, appear, to become
 manifest. బయిటవడుట. KP. 1. 96. నీకుమరిజె
 త్పురాకుంటయీకథయును, నీకునాతోడునుమునుబు
 నీకమనియె. R. 5. 2. రాముకొబట్టముగట్టగాదొడ
 రువారత్తనుబ్బినకాక యీనామస్త్రీకుతిభూర్వద
 త్తవరవిఘ్నంబాచరింపక. Vijaya Vil. 2. 201.
 గబ్బిమరుండారవెరుకక, గొబ్బునవైబడునునీవుగా
 డనివారత్తనుబ్బినకార్యంబెక్కడతబ్బిబ్బికాకపూ
 గ్గతనువిబ్బికా.
 నుబ్బె, అనగాపుట్టి. OG.
 నుబ్రహ్మణ్యుడు * n. s. The name of Cumaraswa
 mi, the god of war. కార్తికేయుడు.
 నుభాము * adj. Good, happy, lucky, fortunate,
 మంగళమైన, కళ్యాణమైన. శుభకార్యము, శుభశ్రు
 త్తుతము or శుభశ్రుయోజనము a happy or aus
 picious affair, a happy occasion or festival. శు
 భసూచన a favourable omen. శుభవార్త good
 news.
 నుభాము * n. s. Good fortune, welfare, any aus
 picious ceremony. మంగళము, మంగళమైనకార్య
 ము. శుభమున్ను let it prosper. శుభాశుభములు
 good and evil.
 నుభాగ * n. s. A happy woman: that is, a favour
 ite wife, a respectable mother. ఇష్టురాలైనభా
 ర్యసిండాగౌరవముగలతల్లిమ్మి. The cord is bound
 on the neck of the bride with a blessing that
 runs as follows, మాంగల్యతంతునానేనమమజీవన
 హేతునాకం లేబధ్రామినుభగేత్వంబీవశరదాంశ
 తం.
 నుభాగము * adj. Pleasing, or gratifying to the
 eye, grateful to the sight. Beloved, dear; for
 tunate, auspicious. నేత్రోత్సవమైన, మనోహ
 రమైన, శుభమైన, శోభనమైన. Padma. 5. 96.
 Ved. Ras. 2. 128. Burn. B. 5. 5. 31. శుభక
 నుభాగకపోలకర్ణకంఠపాశిః.
 నుభాగత * n. s. Blessedness, auspiciousness. శోభ
 నత్వము, మనోహారత, రమణీయత.

సుఖగుడు * n. s. A fortunate man. భాగ్యవంతుడు. B. 1. 27.

సుఖతుడు * n. s. A champion, a warrior. రాతు. T. 6. 23.

సుభద్ర * n. s. The sister of Krishna, married to Arjuna. కృష్ణునితోడబుట్టు.

శుభరేఖలు n. s. plu. Happy news, a joyful letter. ధేనుజాబులు.

సుభాషితము * n. s. Eloquence, an eloquent turn of speech. మంచివాక్యం. In Laws of Manu. 2. 239. వివాదకృష్ణులకు తండ్రిగా హస్తాంబాలాదరిన సుభాషితం, అమిత్రాదరిన ద్వంద్వత్రయమే ధ్యాదరికాంచనం.

సుభిక్షము * adj. Plenty. (from సు well and భిక్షము alms;) propitious for charitable donations; the opposite of దుర్భిక్షము scarcity. సుభిక్షము గావుండే కాలము a time of plenty.

శుభుడు * n. s. He who is auspicious. ధేనుమనునచే సేవాడు. యాజాతకమునకు శనిశుభుడు in this horoscope the star Saturn is auspicious.

శుభ్రము * adj. White, fair, bright, shining, pure, clean. శ్వేతమైన, తేజోవిశిష్టమైన, శుభ్రమైన.

శుభ్రము * n. s. Whiteness, purity, cleanliness. శ్వేతవర్ణము, శుభ్రత.

శుభ్రముచేసుట * v. a. To clean, purify. శుభ్రము చేసుట.

శుభ్రములు n. s. plu. (in merchant's cant) Rupees. రూపాయలు.

శుభ్రాంశువు or శుభ్రాంశుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

సుమము * n. s. Flower. పువ్వుము.

సుమంజలి * n. s. A wife, a spouse, a married woman. She who wears the ornaments of a married woman called మంజలము. ముద్దైదువ.

సుమతి * n. s. Good sense, a sound mind : a wise heart. మంచిబుద్ధి, శుద్ధబుద్ధి. సుమతిశతకము the name of a set of verses taught to children.

సుమధ్య * n. s. A fair maid : a slender waisted girl. శోభనమైననదుముగలది. Valmiki Ramaya. 1. 38. 20.

సుమనస్కుడు * n. s. A goodhearted or benevolent man. మంచిమనస్కులవాడు.

సుమనస్సు * n. s. A flower in general. The great flowered jasmine. పువ్వుము, చాలాతీపువ్వుమున్ను. సుమనస్సులు the gods, immortals; the learned. దేవతలు, విద్వాంసులున్ను. N. 9. 206.

సుమనారజము * n. s. The pollen or dust of flowers (lit: flower dust.) పువ్వుడి:

సుమరశము * n. s. The juice of flowers. కుకరంబము. Vema. 600.

సుమశరుడు * n. s. Cupid, he whose arrows are flowers. మన్మథుడు. T. 3. 139.

సుమహత్తరము * adj. Very large or abundant. మిక్కిలిపెద్దదైన. Lalito. 12. 43. చిత్రజీవమిదగ్గా మకోదండంసుమహత్తరం.

సుమహితము * adj. Most excellent. దివ్యమైన. Vema. 2101.

సుమా interj. Indeed! సుమా.

సుమాంజలి * n. s. Presenting a nosegay or flowers held in both hands opened and hollowed. పుష్పాంజలి.

సుమాళము n. s. Mirth, joy, gaiety. అత్యుత్సాహము. D. ABA. 1. 110. సుఖము. A. 4. 44. సామాన్యదానపులంకొనక సుమాళంబు వేద్యంబుగా. టీ|| మనోభావము. H. 4. 103. మదనుడుసానది మ్ముల సుమాళముతోడుత విమ్ముచుండగక. H. 1. 83. విష్ణుదాసునిమ్మనితశేహస్తిమకుసుమాళముతో జనె శూలశూలలక. Anir. 3. 19. రతిసుమాళముననార్యుటముగావింజకనిలుకడ చల్లగాలయమనుచు. R. 2. 99. P. 1. 13. M. IV. 5. 249.

సుమాళించుట v. n. To leap for joy. ఉల్లాసముచేర గంతులువేసుట. KP. 7. 202. కాంతకబరీభరంబునుకారుమొగులు, విరతముగనంతకంతకు విరియబారె, దన్నుగనిసుమాళించుచుధపునివృద్ధయనవయూరముచెలరేగినాట్యమాడె. Vish. 7. 296. వీలాగతులసుమాళించియాడె. Vaiz. 2. 82. శుసుమాళించెనారనవయసునాటి, శునులనుద్దులుతంపెట్టి.

సుమి, సుమి or సుమ్మి interj. plu. సుంకి Verily, truly, indeed. నిండాఅన్యాయముసుమి really this is very unjust. This is instead of చూడుమి 'behold' from చూచుట to see. M. V. 2. 13. నిలువరుసుమ్మి.

సుముఖము * adj. Pleasing, agreeable. శీతోష్ణకరమైన, రవ్యమైన.

సుముఖము * n. s. A fine face, good features. ఉత్తమాశ్రయము.

సుముఖత or సుముఖత్వము * n. s. Loveliness, prettiness. శ్రుశీనవృద్ధనత. Calahasti Mahat 2. 135. కంటకమెట్లుగాక సుముఖత్వము సౌందిరివయ్య.

సుముఖుడు * n. s. A handsome, or agreeable man. శీతోష్ణకర మైనముఖముగలవాడు. KP. 4. 162. ప్రాయముడిబో పుటకు వెరతుడుచునుంటి, నాకపు డుసుముఖశీ త్రినామ మొదవె, సుముఖులనశాస్త్ర) విచలునిత్రమునుదర్శమినుశువర్తనగలిగియే మెలగుచు నికీ.

సుమ్మిను, అనగాఅనుమి. OG.

సుమ్మ interj. You know!

సుర * adj. Celestial, divine. దేవతలశీంబంధ మైన.

సుర * n. s. Spirituous liquor, toddy, nectar. మ ద్యము, కల్లు, అమృతము. A. 5. 132.

సురంకము n. s. A bore, a hole, a passage dug or excavated. కన్నము, కుహరము.

సురకత్తి or సూరకత్తి n. s. A small knife. చిన్నకత్తి.

సురకరువలి, సురగాడ్డు or సురగాలి n. s. A whirlwind. సుడిగాలి. Bhag. X. 7. 17. అరిగిత్పావర్ష దవనికవచాటము గాసురకరువలియైవినువిసి.

సురతాని n. s. A fraction (ciphered thus, సు) of an unit; being 1/1000 the one thousand and twenty fourth part. సు|| is two suracanis, or 1/500 and సు||| three suracanis, is, 1/333.

సురగడ్డ n. s. See సూరుగుడు.

సురగి n. s. A kind of tree. వృక్షవిశేషము. BD. 3. 2063. ఒకకొమ్మశోకంబు సెకకొమ్మసురగి.

సురగుట v. n. See సురుగుట.

సురజ్యేష్ఠుడు * n. s. The eldest of gods. i. e. Bramha. బ్రహ్మదేవుడు.

సురట or సురటరాగము n. s. Name of a certain tune. రాగవిశేషము.

సురటి n. s. A whisk for brushing away flies. చామరము. D. కుంచె. T. 3. 19. పువ్వుసురటినివిసరుచుభోజనంబు శాంతసేయించె. ib. 3. 131. వలనైనకమ్మజవ్వాది వలపునెరపెటి సురటిలగురుల గాడ్చులుసోకి.

సురటిపట్టతీగలు n. s. A drug used in dying pink. చాయతీగలు, వీటితోవస్త్రములుచాయవేస్తారు.

సురతము * n. s. Coition. సురతాంతము finis coitús.

సురతాని or సులతాని n. s. The queen. రాణి. T. 4. 57. మేటిరతులకుసురతానిమించుబోణి. Chatu. 1. 65. మాగాళ్లవైజారుమేలైనసురతానితిరుగామడిచారుతీరగట్టి.

సురతనీలము * n. s. A sapphire. ఇండ్రనీలమణి.

Raja Sekhara. 2. 158.

సురపొన్నచెట్టు n. s. The tree Calophyllum longifolium [called in Sanscrit పున్నాము, దేవవల్లభము.] the Rottleria Tinctoria: from which a yellowish dye is prepared: the flower resembles the tuberose; and a beautiful navel is compared, in poems, to this flower. T. 3. 28.

Bhanu. 2. 3.

సురభి * adj. Fragrant, sweet smelling. సుగంధముగల, పరిమళించే.

సురభి * n. s. A perfume, odour, fragrance. The spring. The celestial cow; (Cāmadhenu) spoken of as granting every wish. సుగంధము, పూణ్యతర్పణగంధద్రవ్యము, వశంతరుతుపు, స్వర్దే సుపు. A. 4. 148. ib. 5. 151.

సురయాళువు n. s. One of a low caste: a paria. చండాలుడు. ABA. 2. 549. పరగుచండాలుండుసురయాళువనగు.

సురళించుట v. a. To wave as a lamp or as a wave-offering. చుట్టుట, తిప్పట. Pal. 154. విభూతిపద్రాక్షుడీక్షితుడైన, సుతునికెరకు గాసురళించివైవి, అనగాచుట్టివేసి. See సురళించుట.

సురలు n. s. The immortals, the gods. దేవతలు. D.

సురవరుడు or సురోత్తముడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

సురశి * n. s. The name of the mother of the Nāgas. నాగమాత.

సురశీము * adj. Sweet, well-favoured, elegant. మధురమైన, సుందరమైన.

సురసుర adv. Bang, slap-dash; off, at once. This is an adverb of quickness in taking fire; or in fainting. తీవ్రముగా, యిదినిప్పు అంటుకోవడము మార్పు పోవడమునుగురించిమాట. BD. 1. 151. పలికిన సూరెల్లబటబటబగుల జూచిన రెప్పలు సురసురగుమర. HD. 2. 1181. కనలడుసూదులు గర్జరంద్రముల, జొనిపినయత్నైనసురసురస్రస్తి. DRy.

1146. ఆనాగంతంబులగలింపెరికి సురశుతిసోసి నసురసురస్రస్తి, సురశుతియప్పడు సురలతోవచ్చి. Pal. 143. చూచికన్నునునేడుసురసురస్రస్తి. ib. 284. చూచినివ్వెరగందిసురసురస్రస్తి.

సురతీతము * adj. Happy, well, safe, comfortable. డే.మమైన, హాయిగావుండే.

సురతీతముగా * adv. Happily, safely, in a flourishing state. డే.మముగా, హాయిగా

సూరామండము * n. s. The froth of ardent spirits.

కల్లమొదినూరుకు లెట్టె. SC.

సూరారి * n. s. A demon or fiend, [as a అరి foe to the సూరాః the gods.] రాక్షసుడు.

సూరార్చితము * adj. Adored by the immortals.

చేవతలచేతపూజించబడ్డ.

సూరాలించుట or సూరళించుట v. a. To wave a lamp or a cup of burning camphor &c., before an idol, or over the person, to avert an evil eye. After such waving, the fire is thrown away.

నీరాజనముచేసుట, దృష్టికిచుట్టివేసుట. To throw away in disdain. నిరాకరించుట. S. 3. 299. త

మర్బురపు సుబ్బలకు సూరాలించుమాను కరణందా

ల్కుకనకకుంభంబులతో. Vish. 7. 109. ఆర్చకునె

త్తుకొనిభూతభయనివారణంబు గాగోవున్నంబును

రాలించిగోవయంబునందిలకంబు పెట్టి. KP. 7.

76. వింతగా సుకాసుకవిలసనంబు, బూజనయ్యం

తిగడదానుబూడవెరచి, కడమపూడండల్లె సెక్క

టిగబట్టిబాలకపుడు సూరాలించిపారవైచె. Pal. 154.

విభూతిరుద్రాక్షుదీక్షితుడైననుతునికెరక్షు గా సూరళిం

చివైచి. N. 9. 64. దురాశంబిద్ధరాధరంబంటని

శురాక్రాంతులైన సూరాలించిజరాశంధుండు. టి|| సు

రాలించి, వారినినిరాకరించి.

సూరి n. s. A sprig. రెమ్మ. ABA. 2. 57.

సూరియ n. s. A small knife. సూరకత్తి. KP. 3.

116. గంధపుష్పాద్యవిఠలంబులై యున్నయొక్క సు

రియయుగండకత్తెరయు. BD. 5. 1435. సుజ్ఞాన

మనువాడి సూరియచేకట్టి. ib. 5. 1213. సముచితనై

వేద్యసమయంబునండు పెరవడి మై సూరియ వెరికిత్రా

ణమున, కొరగోనినట్టుల సెకదెనజేర్చి. Vema 1. 176. సూరియబట్టవచ్చుకూరుండు గారాదు.

సూరిచే adj. Made in the country called సూరి. సూరిచే

శోభిస్తుమైన. Sva. 5. 111. సూరిపట్టముపైబరచి

రి. టి|| సూరిచేశు, అనగా సూరకత్తుకట్టుతాపితా

శురచిరి.

సూరుగుట v. n. To take flight, retreat. To wither

or fade. శలాయకుడవుట. D. వాడుట. ABA.

2. 57. HN. 5. 53. తొలుతపుత్రుని నెచటికోతొల

గనంబి, యడవిలోపాముమూకొన్నదనుచు మొ

రగి, కల్లయేడ్చులుయేడ్చుచుకటవృత్తి, వెడకుసం

దునసూరగజాచెదపునిపు. Pariz. 4. 63. అట్టిసూరత

రువునెరుగకచుట్టపుమేలమున గొంచుసూరిగెడుమ

దినికెట్లుజనియించెమరలక పెట్టుబలభేదివిన్నమేలి

మిమికుక. కొంచుసూరిగెడుమది, తీసుకొనిపారి

పోవలెననేమిట్టి. M. XII. 5. 199. ఆన్నాతికడం

కుడియల్లనసూరగభేనుకాశ్రమంబునకరిగి. ib. XIII.

2. 81. క్రీడికృతకుండగుపాత్రమునేసి యెక్కడం

సూరగిచెప్పమనిజము. BRy. 3. 142. సూరగకబీ

రుపైకవడిసృక్కుకతూలకనిచ్చి. HD. 1. 1104. మ

త్తపోవనముసూరగగజొచ్చి. ib. 4. 1439. ఉకుట

మాణిక్యాంకుమంజుకృ సూరగవికలితకేళి ఖరాకృతి

శ్రుజ్వరిల్ల.

సూరుగుడుకట్ట n. s. A bark, used in dying cloth:

the powder of this bark, mixed with sesamum

oil, is used as an external application for the

itch and other cutaneous eruptions. రక్తవల్లి,

దీన్నిఅరివములో సూరుగుడుకట్టఅంటారు.

సూరుచిర * adj. Beautiful, lovely, engaging. సుం

దరమైన, రమణీయమైన, మనోజ్ఞమైన. BD. 5.

1207.

సూరుడు n. s. A branch or spray of a particular

tree which travellers use as torches. వెలుగుకు

శుట్టె వెలుతురుమండలకట్టయనితోచినది. ABA. 2.

308. జుంజురుడుండురు సూరుడుదెప్పినకోలయన

కాష్ఠదీపికాహ్వయము.

సూరుము n. s. Powder. చూర్ణము. ABA. 2. 415.

పొడిసూరుము సున్నచూరనం గనువిలసిల్లుచూర్ణమభ

వ.

సూరుకము * adj. Handsome, well formed. మనో

హరమైన, అందమైన.

సూరె or సూర్య n. s. A small knife. సూరకత్తి. ABA.

2. 408. సూరెసూర్యచూరియనంగఘరికదనరు. A.

6. 106.

సూరేకారము n. s. Saltpetre. పెట్టుకప్పు.

సూరేళిత * n. s. A particular mode in music. గా

నశ్వరభేదము. BD. 3. 406. మరిరేవయునువిప్ర

మము సూరేళితయు.

సూరేజ్యుడు * n. s. Teacher of the gods. బృహస్ప

తి. M. V. 1. 149.

సూరేశ్వరుడు * n. s. The 'lord of gods:' Indra or

Jupiter. ఇంద్రుడు. Ahal. 16.

సూర్రన or సూర్రన (Anuk) Aloud, hissingly. D.

Navanad. 123. యాపికట్లాడినయాగలపోవతో

శుచేతులులేక సూర్రనస్రక్తి. Padma. 9. 6. నిండ

నేయవినిసూర్రనస్రక్తుచురాముడంతలోక.

సూలభము * adj. Easy, feasible, attainable, prac-

ticable, easy of access. కష్టముకాని, సాధ్యమై

న. యాదోవనపోవడమువల్ల యేమిసూలభము what

are we the better for coming this road?

సులభుడు * n. s. He who is easy, courteous, or accessible. గడు సుమనిషి కానివాడు. చాడు సీర్వ సులభుడు he is good, or kind, to all. భక్తసులభుడు he who blesses his worshippers.

సుశుభు adj. Light. తేలికైన. T. 4. 204. సుశుభుతల గడ్డ చెయ్యూడి.

సుశుభు or సులుభు n. s. Facility, lightness. సులభము, తేలిక.

సుశుభుచేసుట v. a. To facilitate. సులభముచేసుట.

సులోచనము * n. s. Spectacles, eye glasses. ముక్కడ్రము.

శుల్కము * n. s. A toll, duty, impost. The present bestowed on a bride by her husband. Purchase money given to a bride's parents. Earnest money. నుకమా, పూలి, శంకకరువు. వీర్యశుల్కము the meed of bravery. విద్యాశుల్కము a wager, or stake, for the victor in an argument.

స్వయము n. s. A certain jewel worn by women. భూమలావి శేషము. DRy. 150.

సుళ్లు plu. of సుడి n. s. Whirl, whirlpool.

సుళ్లు, అనగా శీఘ్రము. ABA. 1. 70.

సువచనము * n. s. Eloquence. speaking well or elegantly. సుక్తలాపము, మంచిమాట. M. XVI. 1. 107.

సువర్ణము * n. s. Gold. బంగారు. సువర్ణకానులు gold fanams. సువర్ణభూమతి A certain medicine ఔషధవి శేషము. A. 4. 318.

సువాణి * n. s. Sweet voiced: a girl, a lady. మంచికంఠముగల స్త్రీ.

సువారంపుటిల్లు n. s. A kitchen. వంటయిల్లు.

సువారంపువాడు n. s. A cook. వంటవాడు.

సువారము n. s. వంట. ABA. 2. 424. సూపకారంబు హెచ్చును సువారమనగ. ఈవాక్యములో అబద్ధము శ్రుండవచ్చును. R. 7. 105. రఘువీరుసాయకము లెక్కడనే ర్షెసువారపుంబనువ.

సువాసిని * n. s. The good woman: she whose husband is alive. చిరంజీ, పేరంటముచేస్తూవున్న స్త్రీ. SC. ముత్తైరువ.

సువేలము or సువేలాది * n. s. Name of a certain mountain. కర్వచివి శేషము. R. 7. 141.

సువరము * n. s. A vow. సాము.

సువ్వాలు or సువ్వ interj. A word or chorus used in carols, like 'derry down down' S. 1. 463. Pativrat. p. 79.

సువ్వ interj. Behold. చూడుమాయనుట. D.

సుత్రావ్యము * adj. Melodious. చెవులకునిండాముంపు గాళుండే. DRK. 128.

సుశ్రోణి * n. s. Madam, lady. (Literally Fair-loined: having graceful posteriors; Callipygie.) అందమైనపిరుచులుగలది. Ananda T. 10. 53.

సుశ్లోకుడు * n. s. A celebrated man. శక్తిర్థిమంతుడు. M. XIII. 3. 276.

సువమ * n. s. Exquisite beauty or splendour. అధిక కాంతి. SC.

సుపమ * adj. Beautiful, handsome, pleasing. మసూహారమైన.

సుషి * n. s. A hole. రంధ్రము. SC. A. 4. 26.

సుషిరము * n. s. A hole, orifice. A wind instrument. రంధ్రము, ముర శ్యాదివాద్యము. Vallabhamba Parin. 2. 26.

సుషీణము * adj. Cold, frigid. శీఠము.

సుషుక్తుము * adj. Fast asleep. బాగానిద్రబోతూవుండే.

సుషుప్తి * n. s. Sound or deep sleep. మంచినిద్ర. దీర్ఘసుషుప్తి, అనగా చాలా చాలా the long sleep i. e. death.

సుసుమ్మ or సుసుమ్మనాడి * n. s. The name of a particular tubular vessel of the body, spoken of in mystic treatises. The pineal gland, the spinal marrow: a nerve imagined to extend from the spine to the nose. In Colebrooke's Essays, Vol. 1. p. 154, he interprets Sushumna as 'a ray of the sun, which became the moon.'

సుషేణము * n. s. A cane or reed, the ratan. వేరెశము, క్రబ్బ.

సుషేణుడు * n. s. A name of Vishnu. Also a name of the physician of the monkey chief Sugriva. విష్ణువు, సుగ్రీవునివైద్యుడు.

శుష్టము * adj. Dry, dried. Mere, groundless, causeless, unprofitable. యెండిన, నిర్లేతుకమైన, నిరర్థకమైన. శుష్టాన్నము dry bread. శుష్టప్రియములు, శుష్టాపచారములు empty flattery, mere compliments. శుష్టదరిద్రుడు utterly poor, a mere beggar; miserably poor. శుష్టవైరము groundless enmity, mere spite. HD. 2. 531. శుష్కరోదనము mere weeping.

శుష్టాలు * n. s. plu. Fuel. ఎండినకర్రమొదలైనది.

శుష్టించుట * v. n. To become dry, lean or poor. ఎంకిపోవుట.

సుష్టు Error for సుష్టు.
 సుష్టు * adj. Well, good, sound, handsome, healthy. మంచి, బాకైన, అందమైన, ఆరోగ్యమైన. Vema. 1238. సుష్టు వా యశనము.
 సుష్టు * n. s. Good condition, a sound state: beauty, health. బాగు, అందము, ఆరోగ్యము.
 సుష్టుకరచుట * v. a. To amend, make better. చక్క బెట్టుట.
 శుష్కత్ * adj. Drying. యెండే. DRy. 3. 180.
 సుసంఘము * n. s. Good company, society. సభ్య హవాసము.
 సుసీరము * adj. Easy, clear. సీరశమైన. DRU. 1144. సుసీరమార్గంబు G. 8. 22.
 సుసారము * adj. Free, clear, unimpeded. సరళమైన.
 సుస్తన or సుస్తని * adj. Fair bosomed, having fine breasts. అందమైన చండ్రుల.
 సుస్థిరము * adj. Firm, steady, stable. దృఢమైన, నిలకడైన. M. XIII. 3. 214.
 సుస్నాతుడు * n. s. He who is bathed. సుస్నాతుడై having bathed. స్నానముచేసినవాడు.
 సుస్థిగము or సుస్థిగము * adj. Smooth and soft. మృదుమైన, సుస్థి. Jagann. 3. 133. సుస్థిగ మదనగృహము.
 సుహితము * adj. Fit, proper, suitable. తగిన, యుక్తమైన.
 సుహృత్తు, సుహృదడు * n. s. (Literally a good hearted man.) A friend. ఆత్మిడు. సుహృత్తోటి a circle of friends.

సూ, సూ.

సూః * n. s. Sending, bearing. బ్రహ్మసూని, అన గాలినిరుద్ధుడు the son of Bramha. Anir. 5. 54. బంకడము, కనడము.
 సూ or సూక్ష్మ interj. Behold. చూడవచ్చునుట. సూఅనగా స్వయాంధకము. ABA. BD. 1. 525. ఏసూనురువనికెటమొదటికిని. KP. 3.249. నీశు సూనిశునున్ననియేవిధమున. L. 16. 90. ఘనుశిక్షక ములపంక రసూబధివ. ib. 16. 126. ధోతలోనులభంబునూబవనన్త. ib. 16. 185. శుద్ధభక్తిపరు. దుసూ బనివన్న.

సూకము * n. s. The awn of barley &c. An insect's bristles. వరిమల్లు. D.
 సూకకేలము * n. s. A scorpion. తేలు.
 సూకజంబుక * n. s. A thorny plant, called Guilandina Bonducella. యశోమీ, గచ్చచెట్టు. SC.
 సూకధాన్యము * n. s. Awned or bearded grain. యవగోధూమాదులు.
 సూకరము * n. s. A hog. ఆదివివంది.
 సూక్రము * adj. Well or properly said. చక్కగా చెప్పబడ్డ.
 సూక్రము * n. s. A hymn in the Rik Veda. చేద ములో పైకవిషయమునుగురించినకొన్నితనసీలు. L. 3. 52. అన్నసూక్రంబు త్యాకు.
 సూక్తి plu. సూక్తులు * n. s. Fair words, good expressions. మంచిమాటలు. T. 2. 83. Vasu. 4. 8.
 సూచకము * n. s. Intimation, information by signs. సూచన, జ్ఞాపకము.
 సూచకము * adj. Shewing, denoting, intimating. అగుచుచే, జ్ఞాపకమైన.
 సూచకుడు * n. s. A spy, informer. కణ్ణెజుత్రుడు, కొండె గాడు.
 సూచన * n. s. A hint, slight or faint notice. జాడ. Lalit. 12. 24. నిర్వ్యాససూచనకరి. సూచన గా చెప్పట to tell briefly, to give a general idea or outline.
 సూచి or సూచిక * n. s. A needle, an index. సూచి, వర్ణముమొదలైనవాటిని తెలియచేసేకట్టి.
 సూచించుట * v. a. To hint, signify, point out. జాడ గా తెలియచేనుట. Vish. 6. 337. చూచినతో దీనిసూచించుకుంకితి.
 సూచిముఖము * n. s. The point of a needle. సూచి మొన. BD. 5. 683. సూచిముఖంబైనబొసక గ రానికటి.
 సూచిముఖకీ * n. s. A kind of bird. కీకీకేకము. G. 1. 276. సూచిముఖకీ గాంచి.
 సూతి n. s. Aim, an expedient. గురియు, ఉపాయము. D. లక్ష్యసీధి. ABA. Paidim. 3. 45. దేవపూజావేటిదిగినిశం బెలసూతికడుమించు తెలనాకుగము లునించి. Pururavaa, 3. 116. మాటిమాటికొరగు చెప్పటలమేటిబోటివిగువాటిచనుగవ సూటిదనరె, నీటువాటిల్లె సెలయేటినిటితోటి పాటిమూరనగదవ్వయ సూటియగును. యాకునిసూటిచుడునా will this business succeed? నీమనసుకుసూటి గావున్నట్లయితే if it seems right to you.

సూటి adj. Straight, not crooked. చక్కని, తిరుగుట్టలేని, శరీరమైన. Chenna 5. 415. సూటిమార్గముబూ పెఱులధరుడు.

సూటిగా adv. Duly, straight, in a right line. శరీరంగా. సుసూటిక సూటి గారాయి వేసి నాడు he aimed his forehead and flung the stone.

సూటిగానుట v. n. To fit, suit, agree. జతపడుట, పొసగుట, శరీకడుట. Bilh. 2. 194. సూటిగాన సాటివచ్చుజక్కమునుక్కడంచి.

సూడికములు n. s. plu. A sort of bracelets. మాశ్రుభూమివేషము. ABA. 2. 277. వైముద్దెలుగలచేకడియములు. OG. Kasikha. 5. 172. లలన సాహిత్యరించి నలన్నీ పూలె, గంకణములతోమణి సూడికములురాయ. Vajja. 267. కంకణసూడి గాలుకయికానుకలిప్పివసంతురింటు.

సూడిద or సూడిదె n. s. A gift, an offering. కానుక. OG. వింతవస్తువు. D. Vish. 7. 412. పరిమళంబులుకడంబముగూర్చి, సూడిదె గాగంసునకు నిప్పి. Telugu Miscell. 1. 125. line 4. శనకంబునకుయెన్నిసూడిదల బెట్టిన పుల్లెలునాకకమల్లగలదె. R. 1. 193. సుదతి మొల్లలు దెచ్చి సూడిదెయిచ్చి నబలుదెరంగులనవ్వ పాడియగునె.

సూడు n. s. Enmity, pique. An enemy. క్రోధివైరము, విద్వేషము. ABA. శత్రుడు. D. H. 2. 258. పొలతుకచేరికృష్ణతను బూనినయంత నెమోముసూడుచేరికవిధిధింపింపనరెతాశకచన్నులునచ్చుతాకృతికబాలిచె. ib. 2. 259. తనుగన్నవారలతన్ని త్రొక్కుకనిచ్చిచెలగింకావాప్తిచేయకసూడు. Zac. 1. 147. సూలపుబూపులుదమలోనసూడువట్టి, సూజశృంగారచేట్టలుసీందడింటి. ib. 4. 31. భానుచంద్రులసూడుపట్టి నెత్తిననంగ, ధరపటలాంధకారంబులదరె. Sat. 2. 99. చూడంబాలకసీవతులసూడునుమహి క్రోధరశముచూపెడుమాడ్కికె. UH. 4. 248. సూడొక్కటియునుమరిదా, కీడొక్కటియునుజగంబుకీర్తించుటకై. T. 1. 44. జక్కవగమిసూడుచక్కనివగకాడు. టీ|| సూడు, విరోధి. N. 4. 112. సూడుదీర్చగా. టీ|| పగదీర్చగా.

సూడుకాదు n. s. An enemy. వైరి. ABA. 2. 347.

సూడుట v. a. To cut. కోసుట. Vema. 2091. అజ్ఞానమనెడుయదవిని, సుజ్ఞానపుఖద్గముననుసూడగవలదా.

సూడుపోతు n. s. (K) A wizard. మంత్రగాడు. Also spelt చూ—BD. 5. 1083.

సూత్రము * adj. Born, engendered. ప్రసూతము, బిడ్డకన్నది. SO.

సూత్రము * n. s. Mercury, quicksilver. పాదరశము. D.

సూత్రకము * n. s. Ceremonial impurity; arising from child birth. జాతాశౌచము. సూత్రకముతుట్టుట to observe the rites of ceremonial impurity. SC. says జాతమృతాశౌచే.

సూతి * n. s. Birth, child bearing. Offspring, progeny. Sewing. కనడము, స్త్రీపురుషయూషణింతానము, బిడ్డ, సేవనము, కుట్టడము. వ్యాసీముని సూతి the son of Vyasa. i. e. the hermit Suca yogi. Ila. 2. 2. అగ్రసూతి an elder brother. BRV. 3. 467. Bhanumati. 4. 4. ధనవంతుడగు ధర్మసూతికి.

సూతిక * n. s. A lying in woman, a woman recently delivered. నవప్రసూత.

సూతికాగృహము, సూతిగృహము, or సూతీగృహము * n. s. The lying in chamber. పురిటిల్లు.

సూతుడు * n. s. A charioteer. A carpenter. A bard, an encomiast. రథసారథి, వడ్లవాడు, కవి. స్తుతిపాతకుడు. HK. 1. 47. Mandha. 4. 213. నయమునసూత్రగీతలువిసంబడ.

సూత్రము * n. s. A thread, cord, yarn, twine. A line. A brief rule or precept in grammar &c. An expedient, contrivance; an artificial piece of work; a machine. తంతు, నూలు, దారము, అనేకార్థబోధకసీయీక్షువాక్యము, ఉపాయము, యంత్రము. కపటనూత్రము a delusive contrivance. కపటనూత్రకసూత్రధారి “the unseen mover of the world's machine” an epithet of Vishnu. జలసూత్రము a water work, an hydraulic engine. తోటకునీళ్లుపారుతూతుండేసూత్రము the machine that waters a garden. వ్యాకరణసూత్రము a concise rule of grammar. ఆశుశ్రుంబసూత్రము the institutes of A'pastamba. మిగోత్రసూత్రము లేమి what is your family name? and what is your creed? మంగళసూత్రము the thread with which the marriage badge is tied on the bride's neck. యజ్ఞసూత్రము the thread, worn by the three principal classes of the Hindus. A. 1. 43. శ్రుతి సూత్రగమాజములకు.

సూత్రగాడు n. s. An artist, contriver or maker of any machinery. యంత్రగాడు.

సూత్రధారకుడు, సూత్రధారుడు, సూత్రధారి * n. s. The manager, or principal actor in a play or drama; the person behind the scenes; who pulls the strings of the puppets. The instigator, secret agent, or tempter. మేళనాయకుడు. D. T. 2. 77. జగన్నాటకసూత్రధారకు. B. X. 297. సేసూత్రధారిహిరందరుబహురూపులని.

సూత్రకట్టుట v. a. To "lay the line" as a brick-layer does. దారముకట్టుట. R. 6. 3. బ్రహ్మతనుచేయులోక ప్రవచనమునకు, దారతవ్యంబుదెలువంగదలవియొక్క, సూటిమంటికి నేలకు సూత్రకట్టు, వీకనీరంద్రధారాశేవ్యస్థిగురిసె. A. 1. 4. వీరగువీధులుపురిసూత్రకట్టినట్లు.

సూత్రవతీశుడు * n. s. A name of విష్వక్సేనః as being husband of Sutravati. విష్వక్సేనుడు. A. 6. 128.

సూత్రించుట v. a. To lay down the law; to enact. సూత్రముగాయేర్పరచుట.

సూదంటురాయి n. s. The magnet, a loadstone. కాంతరాయి, చుంబకము. [From సూది a needle and అంటు to infect or touch and రాయి a stone.]

సూదనము * adj. Destroying, killing. చంపే.

సూదనడు * n. s. Destroyer. చంపేవాడు T. 1. 6. ఓమధుసూదనా queller of Madhu.

సూది n. s. A needle. సూది. గరికసూదులు a kind of rice. సూదికొమ్ములు slender or sharp horns.

సూదిమల్లిక n. s. The eared jasmine. Jasminum auriculatum. సూదులవలె శస్త్రగావుండేమల్లెలు.

సూదుడు * n. s. A cook. వంటచేసేవాడు.

శూద్ర * adj. Belonging to the Sudra caste. సౌలుగవజాతివాండ్రులబంధమైన. శూద్రకూత or శూద్రమాట a low word, a vulgar phrase. Ila. 1. 126. శూద్రదేవత a rustic god or deity, as Pōtarāz or Pōlēramma. S. 3. 58. శూద్రగ్రంథము a poem written in a mean style: an illiterate book.

శూద్రత or శూద్రత్వము * n. s. Sudraism, the condition of a Sudra. అంఘ్రిజత్వము.

శూద్రది n. s. A woman of the Sudra tribe. సౌలుగవజాతిస్త్రీ.

శూద్రుడు * n. s. A man of the fourth or servile tribe. W. A Sudra or Plebeian, one of the commonalty. అంఘ్రిజుడు, సౌలుగవజాతివాడు.

శూద్రురాలు n. s. A woman of the Sudra caste. సౌలుగవజాతిస్త్రీ.

సూన or సూనె * n. s. A slaughter-house, the shambles. అబాదికవధ్యస్థానము, గొర్రెలుమేకలుకోనేడళ్ళము.

సూనము * n. s. A flower. శుభ్రము.

సూనగాడు or సూనెగాడు * n. s. A butcher. కటికవాడు. BD. 4. 1287. భక్తులజంతుబాల్కుడు సూనెగాడు.

సూనశరుడు * n. s. Cupid; "the god whose darts are flowers." మన్మథుడు. T. 2. 74.

సూనుడు * n. s. A son. శుశ్రుడు. M. 111. 5. 452.

సూన్యతము * n. s. Sincerity, veracity, truth. నిజము. Vish. 8. 327.

సూన్యతము * adj. True, sincere. యథార్థమైన. T. 2. 38. సూన్యతోక్తి.

శూన్యము * adj. Empty, void, blank. Lonely, desert. రిక్తమైన, ఉత్త, నిజకానమైన. రహితమైన, త్యక్తమైన. M. 1. 1. 177. శూన్యహస్తమై empty handed. H. 3. 92. శూన్యవిహిసము A lonely wilderness. శూన్యలూటము a forehead devoid of any sectarian mark; as the face of a Musliman or European is.

శూన్యము * n. s. A dot, a spot, cypher. Vacuum; nothing. Witch-craft, sorcery. పూజ్యము, శేషి, పంపు. శూన్యముపెట్టుట to injure or kill by sorcery or prayer to an evil goddess. కల్లికాన్యము the black art.

శూన్యకత్తె n. s. A sorceress or a witch. పంపుచేసేస్త్రీ.

శూన్యగాడు n. s. A sorcerer, a wizard, an enchanter. పంపుచేసేవాడు.

శూన్యబొమ్మ n. s. An effigy.

శూన్యముపెట్టుట v. a. To bewitch, by hiding something in the ground. పంపుచేసుట.

శూన్యవాది * n. s. An atheist. నాస్తికుడు.

శూన్యుడు * n. s. One destitute. విహీనుడు. వాడు జ్ఞానశూన్యుడు he has no wisdom, he is a fool. వివేకశూన్యుడు he has no wit or genius.

సూజము * n. s. A sauce; condiment; split pease dressed. వ్యంజనము, సాధకము, ముద్దకత్తి.

సూకుకారుడు * n. s. A cook. వంటవాడు.

సూత్రాశ్రయము * n. s. A work on cookery. పాకవిద్య.

సూయమాసము * adj. That which is being offered as a burnt sacrifice. పెంజూము చేయబడు తూతుండే. R. 3. 26. సూయమాస సోమలతలు నై.

సూరకత్తి n. s. A small knife. ఆసిశ్చుత్రిక.

సూరణము * n. s. An esculent root, called arum campanulatum. కండ. D.

శూరత or శూరత్వము * n. s. Heroism, prowess. శౌర్యము. శూరత్వము చేసుట to play the man, to perform exploits. శూరత్వము గావుండెను he was a perfect hero.

సూరత్తు adj. Made or produced in Surat. సూరత్తు నేవే శశింబంధ మైన. సూరత్తుముత్యములు pearls produced there.

సూరపుటంబు, సూరెపుటంబు, or సూర్యపుటము n. s. A kind of cloth. వస్త్రవిశేషము. Velvet మొకమాలు. ABA. 2. 282. Bmj. 2. 21. గండ మిరిసాయంకాలమండలాధి, నాధుడొనరంక చేరుకొనంకనంచు, మెరుగుకెంపుసూరెపుటంపుయొరుసుయనగనరూ నామంబు తగను ఛాస్త్ర రుడు గ్రుంకె. N. 7. 37. పున్నసూర్యపుటంబు కన్నాగమును. Ila. 1. 162. సూరెపుటంపుతలాడంబు జేరి. H. 5. 148. మొకమాలును సూర్యపుటములు బనాతులు.

సూరసూతుడు * n. s. The charioteer of the sun. ఆరుణుడు.

సూరాకారము n. s. Salt-petre. గోడలచౌటిచేతవం దినది. D.

సూరి n. s. A knife. ఛురిక. ABA. 2. 408. A. 4. 151. శేదగసూరేయ్యుడయ్యె. టీల్ మొగలిశ్చువ్వ నేసూరకత్రేపాచ్చాయెను.

సూరి * n. s. A great scholar : a learned man. విద్వాంసుడు.

శూరుడు * n. s. A hero or champion. రణసాహ సముగలవాడు. D. వీరుడు. ఆరంభశూరుడు he who is vigorous only at starting ; a small spirit.

సూరలు n. s. plu. Sides, flanks. పార్శ్వములు. D. ఉభయపార్శ్వములు. ABA. 3. 38. M. VII. 3. 185. ఆతనిసూరెలనున్ననీరలోకంబులు. R. 2. 45. వారితలిదండ్రుల సూరెలనిల్చి. M. 11. 1. 138. గాంధీవితమ్ములు సూరెలకొజనగ. L. 11. 189. సూ దంటు శిలదనసూరెల జేరసూది మోహంబునజాల్చిన నెగని అంటుకొన్నవిధాన. Vicr. 4. 51. చుట్టము లైన రాపతులు సూరెల జేరెలమిక్.

సూరేపాను n. s. A triangular perpendicular parasol, or fan carried before a prince, or an idol. ఆలవట్టము. It resembles an English fire screen.

సూరి See సూరత్తు.

సూర్యము * n. s. A van, or winnowing basket. చేట.

సూర్యకాంతము * n. s. The fabulous sun-gem. ఆదిత్యశిల.

సూర్యకాంతము vulgarly సూర్యకాంతము n. s. A well known medical herb. It is unnoticed in the books.

సూర్యకాంతిశ్చుప్పము or సూర్యవర్ణము * n. s. The sun-flower. Helianthus annuus. పొద్దుతిరుగుడు శ్చుప్ప.

సూర్యపాను n. s. A triangular perpendicular parasol or fan: resembling a fire screen. ఆలవట్టము. S. 1. 157

సూర్యపుటము * n. s. Exposure to the sun. యెండలో పెట్టడము. సూర్యపుటము పెట్టుట to inaspisate fluid medicines or extracts by exposure to the sun.

సూర్యపుత్రుడు * n. s. Offspring of Helius : an epithet of Saturn, of Yama and of Varuna. శనిగ్రహము, యముడు, వరుణుడు. D.

సూర్యక్రూర * n. s. The disk or orb of the sun ; also a vehicle or seat with a gilt glory. సూర్య బింబము, చేలడువేంచే సేసూర్యకారమైనవాహనము.

సూర్యవాద్యము * n. s. A tambourine or small double tabour. పాగామిదకట్టుకొనివాయించే సూర్యకారమైనచర్తవాద్యము.

సూర్యుడు * n. s. The sun. ఛాస్త్రరుడు.

సూర్యేందుసంగమము * n. s. The day when the new moon rises invisibly. అమావాస్య.

శూల * n. s. A darting or throbbing pain ; rack-ing pang, twitch. సెప్పి. D. పొట్టు. తక్కు శూల a stitch in the side. కడుశ్చుశూల -the colic. హృదయశూల pain or distress of mind. గ్రహణశూల inauspiciousness: attaching to the next day after an eclipse.

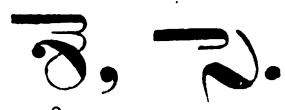
శూలము * n. s. A weapon, pike or dart, an iron pin or spit ; as a stake for impaling. A trident. శతాక, కొర్రు, త్రిశూలము. A. 4. 285. శూలశ్చ ధువణిజ్ న్యాయము. Pal. 374. శూలాలగదైతై సారదిగూర్పుంకి.

సూలచేకటులు n. s. A kind of bracelet. మాశ్రధూ
 పణములు. S. 1. 176. సూలచేకటులొకమూలవై
 చినిరాజి, గనుశులగుండచేకటులుదాల్చి.
 శూలపాణి or శూలధరుడు * n. s. He who bears
 a trident : an epithet of Siva. శివుడు.
 సూశము n. s. A certain tune or song. గీతవిశేష
 ము. NH. 2. 125. గాణత్ మెచ్చగబాదిరింశ్రుదా
 లకంగాతాళమాసంబులకాక్షోజీనాధజయాంకసం
 కలితముత్సూశాదిగీతావళుత్. HD. 1. 873. ఆ
 లాశములుజేసి యారాజుమీది సూశాదులింశ్రులు
 ప్రాగయబాదుటము.
 సూలలబండ n. s. A kind of necklace. కంఠభూ
 పణవిశేషము. H. 4. 101. చేకటులుమేలిషిసూల
 లబండ.
 శూలవ్యాధి * n. s. Piercing pains ; rheumatism.
 కడుశుసెప్పి.
 శూలాకృతము * adj. Roasted on a spit. కరకట్టు.
 D.
 శూలి * n. s. He who bears a trident, an epithet
 of Siva. రుద్రుడు. T. 4. 218.
 సూవె interj. To be sure ! you see ! indeed ! చూ
 దుమీయనుట. D. సుమీ ! Vish. 1. 43. విశ్వమ
 యమైచూపట్టువిష్ణుశక్తిసూవెమునీంద్రా. M. V.
 3. 330.
 సూశకము n. s. A kind of head tire. వాలపాశ్యావి
 శేషము, తిరుగుడువిళ్ల, సిగళుల్ల. Swa. 6. ౦.
 చెంగల్యపూదండజేర్చిపెందురుముపై, ఘనసారము
 నసూశకముఘటించి. H. 2. 43. సూశకము, తీగె
 మెడనూలుసూబగునాను. ib. 2. 210. కుప్పెరాగడి
 విళ్లకుంకుమరేఖపాతలబొట్టుకమ్మలుచావలిలు, ల
 లిసూర్యనంద్రవంకలుసూశకముకెంశ్రురవలదుల్లెరు
 పూశిలురావరేకే. ib. 4. 101. బేగడకుతికంట్లుసూ
 శకముఘల్లనుమెట్టెలుమూసి.
 సూశరి n. s. ఆనగా, గారకాడు. ABA. 2. 535.
 సూశ్రమ n. s. A vulgar error for సూత్రము.
 సూక్ష్మము * adj. Little, small, minute, atomic,
 fine, subtle, delicate. Ingenious, subtle,
 clever, smart, quick. కొంచెపాటి, శిస్తుమైన, చు
 రుకుగల. సూక్ష్మమైనశని delicate work. సూక్ష్మ
 మైనకార్యము a nice or hazardous affair. సూక్ష్మ
 ము గాలెలిశేటందుకు to explain it in a few
 words, to render the matter clear. సూక్ష్మదృష్టి
 quick sight. సూక్ష్మబుద్ధి clever, sensible, a

refined mind. సూక్ష్మశరీరము the spiritual body.
 UR. 6. 471. సూక్ష్మరూపము the atomic or
 spiritual form, the ideal body, as distinguish-
 ed from the bodily shape, the spiritual im-
 age. Ananda Tantr. 2. 51. సూక్ష్మవస్థ the
 invisible or essential condition ; Spirituality
 as opposed to corporeal being.
 సూక్ష్మము or సూక్ష్మత * n. s. An atom. Fineness,
 delicacy, peculiarity, trick, nicety. One verse
 says కారణంసూక్ష్మతాయుక్తం తారాగ్రస్థితద్వ
 గ్యధా, ఏవంబ్రహ్మవిజానియాత్ సూక్ష్మవృత్త్యాన్య
 వస్థతం.

శృ, శృ.

శృంఖలము * n. s. A chain or fetter, especially
 for an elephant; a chain of silver worn as a
 man's girdle or zone. యనుగుసంకెళ్లు, శృంఖ
 టీవశ్రుబంధము.
 శృంఖలి * n. s. A certain shrub. కోకిలాక్షము,
 గాలిమిడిడుబ్బ.
 శృంఖము * n. s. A horn, a trumpet. A syringe,
 or squirt. A peak ; the summit of a moun-
 tain. విమాణము, శుభాలికొమ్ము, మారయు, చిత్తు
 నగొట్టము, శర్వరశిఖరము. శృంఖంకముచేసుట
 to crush the pride. వానికిశృంఖంకమైనతరు
 వాత after his pride was crushed.
 శృంఖనాదము * n. s. A horn, a trumpet made
 of horn. పూడుకొమ్ము.
 శృంఖబేరము * n. s. Ginger. అల్లము.
 శృంగాటకము * n. s. A place where four roads
 meet. నాలుగు త్రోవలుకలిగినదారి. A. 4. 8.
 శృంగాటవృక్షము or శృంగాటకవృక్షము * n. s.
 An aquatic plant. (Trapa bispinosa.) పరికెక
 డ్డ. శృంగాటకనది, ఆనగాపరికెలవాగు.
 శృంగారము * adj. Beautiful, handsome. అం
 దమైన.
 శృంగారము * n. s. Amatory sentiment, passi-
 on, love. Ornament, decoration, beauty. [రశ
 ము, కామము, అలంకారము, అందము.] లోనవి
 కారముపైలశృంగారము Inside nasty, outside

tasty. శృంగారభావము Love, the romantic humour, amorousness.

శృంగారకావ్యము * n. s. Polite literature, gay amorous reading, a romance or novel in verse.

శ్రీవిషయమైకవీశ్వరుడు చెప్పిన గ్రంథము.

శృంగారశ్రురుసుడు * n. s. An empassioned lover.

శృంగారయోని * n. s. The source of passion: a name of Cupid. మస్త్రుడు.

శృంగారవతి * n. s. A loving girl, a fine lady.

శృంగారవనము * n. s. A menagerie, a park, a pleasure garden. ఉద్యానవనము.

శృంగారించుట * v. a. To adorn, decorate. ఆలంకరించుట. ఆశంకతినికొంచెముశృంగారించిచెప్పినాడు he told the story with some decorations; or improvements.

శృంగ * n. s. A horned animal. కొమ్ములుగలజంతువు.

శృంగనాదము * n. s. for శృంగనాదము.

శృంగ బేరము * n. s. for శృంగ బేరము.

శ్రీకృములు * n. s. plu. The corners of the mouth. సొటిసెలపులు. D.

శృగాలము * n. s. A jackal. నక్క. Sar. D. 6. 19.

శృగాలిక * n. s. A bitch jackal. ఆడునక్క.

శ్రుజించుట v. a. To create, make, form. శ్రుట్టించుట, కలగచేసుట. T. 3. 51.

శ్రుజ * n. s. A goad; a hook with which elephants are urged. అంకుశము.

శ్రుతి * n. s. Way, road, path. మార్గము.

శ్రుపాటి or శ్రుపాటిక * n. s. A bird's bill or beak. జియముక్కు.

శ్రుప్తము * adj. Created, made, formed, invented. శ్రుట్టించబడ్డ, కల్పించబడ్డ, నిర్మించబడ్డ.

శ్రుష్టి * n. s. Creation, formation, production, fabrication, invention. The world, the universe. ఉత్పత్తి, నిర్మాణము, కల్పన, జగత్తు, సచరాచరము.

శ్రుష్టించుట or శ్రుష్టిచేసుట * v. a. To create, make, form, fabricate, invent. శ్రుట్టించుట, కలగచేసుట, కల్పించుట.

శ్రుష్టికర్త * n. s. The creator: or lord of creation. నిర్మాణముచేసేవాడు.

శ్రుష్టియవుట * v. n. To be created. శ్రుట్టుట, కలుగుట.

శ్రీ See on శ్రీ || a contraction for శ్రీవక్రము.

శంకునాగు for శంకునాకు n. s. A species of the నాగము snake called the cobra-di-capello.

శందారులు n. s. plu. An instrument which apparently was used in hunting. మృగయానాథ నవిశేషము. Rucmangada. 3. 90. దీముంబులునిలిపియు, కారులుసూసియు, శందారులుదీర్చియు వలలకుం దార్చియు.

శంక or శంక n. s. Heat, warmth. ఉష్ణత్వము, అనగావెట్టు. D. వేడిమి. Anir. 3. 29. చంద్రరజంబుచే జనియించె శంకలంచు వెనక తాళవృంతముల్ వీవనేల.

శంకలాతు n. s. Woollen cloth. రాంకవము. D.

శంకు శంకుర్చుట v. n. To be slightly troubled, (literally, the cheek to sweat with trouble.) రవంతతోందరకలియించుట. M. IX. 1. 59. శ్రురందరనందను బల్లికల్పినిశ్చింతతనుల్లెదదరు శంకు శంకుర్చుకారవేశ్వరా.

శంక n. s. Heat, warmth. ఉష్ణత్వము, వేడిమి.

శంకగర్భ n. s. Tubercle, pimple, pustule, arising from heat. కాకచేతలేచినకురువు.

శంకన బెట్టుట v. a. To warm. నిప్పుకాకనపుంచుట.

శంకరోగము n. s. The disease of heat caused by lasciviousness. i. e. gonorrhoea. ముండలరోగము. D. says లింగముయొక్క బాధ.

శంకించుట v. a. To reproach, blame, accuse, to evince disgust or horror at. నిందించుట, దూషించుట, అశంకాచేసుట. Vish. 6. 57. నీమగడించున శంకింక డెప్పరిట్లు సేయరుతస్వి. See శంకు or శంకము. ఏవనించుట. D.

శంకు or శంకము n. s. Reproach, censure, a false accusation. అశివాదము, నింద. ABA. 1. 134. శంకుశ్రు, శంకము, శంకేవనిశ్రునాయకువాద శంజ్ఞయైయలరుచుండు.

శంజ్జ or శంజ్జ n. s. A bed, a couch. A basket of plaited cocoanut leaves, to hold flowers, fruits &c. The box worn by jangams, at the neck-lace, containing the lingam. శయ్య. పూలుమొదలైనవిచెట్టేబుట్ట, శంకుటము, లింగ కాయమొదలైనది. M. XII. 3. 292. రాశ్రీయనగుటయుశిలయెనెజ్జగాక్షితార్చుడెయుండె. Zacc. 4. 174. బిలాలంకారు చెంగల్పశంజ్జనుంచి గంధమందందడెం

దంబునందునలది. BD. 3. 1391. చెంపారిచాలసు
స్పెడు విల్వవృత్తి, నలీడీటుగొనగోసి తలశిల్లజేసియ
లరుజుంజురువెంట్రికలమిదదాల్చి. ib. 4. 256. త
నరుశ్రుప్పములు, శిల్లనిండగోసిశంభ్రమంబలర.

శెట్టి or శెట్టి n. s. A merchant; the title assumed
by all members of the Bēri, comati, or Balaja
tribe: who are merchants. వర్తకుడు.

శెట్టెన n. s. A merchant. వర్తకుడు. See శెట్టి. P.
1. 483. ib. 1. 784. ib. 1. 803.

శెనగలు or శెనిగలు n. s. The pulse termed Chen-
na or Bengal horse-gram. *Cicer arietinum*.
చణము. ABA. 2. 444.

శెనివారము Error for శనివారము.

శెబ్బర n. s. See శబ్బర.

శెమి n. s. Error for శమి.

శెర n. s. A line or streak. శీర. Harivam. 5.
167. ఎర్ర సెరలతోడికపిలకన్నులవెడంబుజువులు
ను.

శెరగు n. s. Danger, ill fortune, evil. ఆపద. D.

శెరబడి n. s. Friendship. స్నేహము. D.

శెరింత n. s. Jest, jeering, mimicry. హాస్యము.
ABA. 1. 162. నగలనల్పవృత్తితనాదగునుహా
స్యము.

శెల n. s. The fountain head. A twig. A burrow,
a hole. A line or streak. అంబుజన్త దేశము, నదీ
మూలము. ABA. 2. 46. ib. 2. 57. ఉపశౌళి,
బరిక, బారియ, బొక్క, శీర. Pariz 2. 112. కరకుధి
వరముగొని తరమియొక కలువిరుగనరికినయెడల శెల
లకునిడిన బెలగలపాలువున జరుల నెరగొని పొరలుజ
రదజరనికరంబును. Swa. 4. 44. శెలనెప్పకొని
రొప్పమువిదైనవిడించినదవైజుబొప్పి నీపాదమాన.
టీ || శెలనెప్పకొని, దొంకలో తావుచేసుకొని. G.
5. 23. నేత్రంబులనెర్ర శెలలువిరిసిన. శెలలుపారే
వుండు a fistula, a deep sore or ulcer. Ila. 2.
7. విరుగోటిపోటుల శెలవారనందురు, శ్రునుగుకుం
కునుమార్చిపూయరమ్మ.

శెలగ, శెలగ or శలగ n. s. or interj. So much!
A word used in measuring grain. "One lot;"
from which a new reckoning begins. The
handful or pinch of grain put down as a
mark of reckoning. A fee rated at 16 or 18
మానికలు, to the puttii or at two rupees per
కుచ్చెల kuççela. ధాన్యముకొలవడములోకొత్తరె
క్క మొదలుపెట్టేటప్పుడు అనేమాట, అప్పుడుదోశి

లితోయెత్తికుచ్చగాబోశే ధాన్యము, శ్రుట్టింత అని
యిచ్చెరునుము. A poet says నూటికిపొడివిశలగం
టాడు he kills one hundred and cries "that is
one lot." శెలగ అనగా నూటిసంఖ్య. D.

శెలగట్టియ, శెలకట్టె, శెలగోల, శెలగోల, శలకట్టె
n. s. A dart, javelin, a bambu rod or stake, a
slender stick. An arrow, a small dart. చెయ్యి
పై, విరువకట్టె, శున్నకర్ర, శరము, (మూరెడుక
ట్టెకుచముకుకట్టినది. D.) ABA. 2. 408. శెలక
ట్టెయనగను వెలయువల్లము. Swa. 4. 43. కట్టిన
నీలిపిండ్లు శెలగట్టియవిండ్లునువిండ్ల గొసెనెత్. టీ||
శెలగట్టియ, శున్నకట్టె. R. 2. 20. వాకట్టుమందల్
తెరల్, శెలగట్టెల్ తడవిండ్లనమ్ములపొదుల్ H.
1. 237. చిట్టిపై, శలకట్టెలాదిగా. Swa. 4. 83.
బలుదిట్టకర్రాకుడొకడుకుటువగుముప్పిణ జలకట్టెబ
ట్టివేరొక శెలకట్టెంగొట్టివైచె జెమురుంగాక.
BD. 5. 679. శెలగోలయింటట్టచెట్టులుగ్రాత్తయి
లుకులమూడియెను. BX. 349. కనిచేతక శెల
గోలవట్టికొనుచుకాకానిమ్ముకానిమ్ములా. Dab. 99.
line 9. సింగంబునిదురింప శెలగ్రోలవ్రేయు, భంగి
నాకివుడుకోవేమనుచెప్పితేవు. Pal. 87. కొంతంబు
డాచేతకొమరొప్పుమండ, శెలగోలవిరుదాంకసిం
హవిక్రముడ.

శెలగపార n. s. An Indian spade or hoe. లెకవి
ధమైనపార, గుద్దలి. It is shaped somewhat
like a pickaxe. but with a broad blade, set on
like that of an adze.

శెలగులు n. s. plu. అనగా చిక్కులు అంటారు. L. 19.
335. చిల్లరనిద్ధుల శెలగులబాట.

శెలపారుట v. n. To fester or run into sinuses;
to break into holes as a bad sore or ulcer.
శ్రుంబిలో బొక్కలుచుడిమూలమూలకు పారుట. శెల
వారిసవుండు a sinuous ulcer which breaks into
holes. ఆవుండు శెలలుపారుతున్నది the ulcer
breaks into holes. Ila. 2. 7. విరుగోటిపోటుల
శెలవారునందురు.

శెలమ for చెలమ n. s. A hole dug in a dried up
tank: or in the dry bed of a river; to draw
water from the spring below. ఎండినగుంటలలో
గానియేటిలో గానినిల్లుపూరడమునకై చేశినచిన్నగుం
ట.

శెలయట v. n. To burst out, to riot. చెలరేగుట.
D. A. 1. 50. శెలనిహోహహూపపులంకడితంతి
యల్ ద్రెవ్వసింగిలులు గాగతివిలివి. టీ|| శెలని,

శ్రీ, ష్రీ, సె.

చెలరే. N. 8. 140. నిజశి చూడరకతో దరకలి
 రకాకోదర తులితశరాసనము సెలసి పుచ్చుకొని.
 టీ|| ధనుస్సును చెలరేగితినుకొని. ib. 1. 144. తనక్రే
 వగనుకుట్టు ధరణీద్రములగట్టు సెలసి కొమ్మునగొట్టు
 తలగ బెట్టు. టీ|| సెలసి, చెలరేగి. ib. 3. 249. సెలగి
 కొట్టి నకిటికోరబీరవారి.
 సెలయుట v. a. To chop, to cut. నరుకుట. T. 1.
 21. చిరుతపులువ ముండ్లు సెలగి తా పునరింపజేసు
 రు బెట్టుచు నుండుకొమి రెండ్లు. టీ|| సెలసి, నరికి.
 Swa. 4. 16. చెవి దార్పి వినినీనునిటుకన్న సెక పారి
 సెలసి వెంకరలాడుబట్టెల్ల. టీ|| సెలసి, ముట్టెతో తే
 గనరికి.
 సెలయేరు n. s. A waterfall, cascade, mountain-
 torrent. నిర్జరము. R. 5. 227.
 సెలవి plu. సెలవులు n. s. The corners of the
 mouth. శ్రీకృష్ణములు, అనగా ఓస్థాంత్య భాగము
 లు. D. Swa. 2. 5. సెలవులుననదంతములు మూగ.
 ib. 4. 155. సెలవులు విగించినే త్రదండ్రికలు పెర
 య. టీ|| చెలివెలువగట్టి. HD. 2. 2199 చెన్నా
 రుచియనపు సెలవిదళోస్త.
 సెలవి n. s. అనగా చెలమ. D.
 సెలవు n. s. Leave, permission, order. Expenses,
 charges. Expenditure. Dismissal. ఆ. ష్రీ. ప్రయ
 ము, విడుపు. అట్లా సెలవిచ్చి నారు he was pleased
 to say so. వేసేంక సెలవు the midsummer holi-
 days. సెలవు పుచ్చుకో take leave, depart. అని సె
 లవిచ్చినక on his saying so. నాకు సెలవుకు లేదు
 I have nothing to live on. సెలవుకు రూకలు కావ
 లెను I want money for expenditure: cash to
 lay out. వాండ్లలో పుకడు సెలవైపోయినాడు one
 among them died. అన్ని సెలవులతో శి deducting
 all expenses.
 సెలవుగాడు n. s. A prodigal, a spendthrift. దూ
 శురదిండిమనిషి.
 సెలవు చేసుట v. a. To spend, to expend. ప్రయము
 చేసుట.
 సెలశి adj. Of the selasa tree. సెలశవిల్లు n. s. A
 bow made of it's wood. దాయవిశేషని రీ తధను
 స్సు. Kalahasti. 3. 43. వీకగలిగిన తడవిల్లు వెదురు
 విల్లు సెలశవిల్లును మొదలైన సెలశవిండ్లు చులకగా
 దీసి.
 సెలవ n. s. The corner of the mouth. శ్రీకృష్ణ
 Nagnijit. 3. 82. ఒకకోడెకొమ్ము బట్టుకనలంపి,
 యొకగ త్ర సెలవ బట్టుకలో కువగ జేసి.
 సెల్లా n. s. Commonly శెల్లా Muslin: any cloth
 without a border. Jaconet. అంచులేని బట్ట. ర
 వ సెల్లా fine muslin.

శ్రీ|| contraction for శేవకుడు A servant.
 సె|| contraction for సేరు A seer (in accounts)
 a weight of about two pounds.
 సేకము or సేచనము * n. s. Wetting, sprink-
 ling, aspersion. Watering a tree.. తడవడము,
 ప్రోక్షణము. సేకము చేసుట to smear, to plaster.
 చరుముట. BD. 3. 1162. ఇమయది గామండులన్ని
 యుగూర్చి చెచ్చెర తను చెల్ల సేకము చేసి. N. 2. 253.
 జలసేకంబున. టీ|| ఉడకముపై గురియుట చేతను.
 M. XII. 1. 33. భవదీయ విలోక నాప్య తసేకం
 బున. Sar. D. 375. ఘనవీజముల పాడు గావించి
 నాటిజల సేకమున పోషణము గావించి.
 సేకము n. s. Heat, warmth. సెగ, కాక. P. 1.
 725. కుములుకుంపటి సేకముతో గోరువారు. టీ|| సే
 కముతో, సెగను. ib. 1. 722. సేకపు శయలు పో
 కలు నాకులు గొంగట్లు. టీ|| సేకపు శయలు, ఉష్ణ
 వస్తువులు.
 శేకరించుట or శేఖరము చేసుట v. a. To prepare,
 collect. సిద్ధము చేసుట, కూర్చుట.
 శేఖరము * n. s. A chaplet for the head. ఆపీడ
 ము. శిఖయండుగట్టి గాకట్టిన పూలదండ. SC. సోద
 శేఖరుడు or చంద్ర శేఖరుడు he who is crowned
 with a crescent. i. e. Siva.
 శేఖరమవుట v. n. To be prepared or ready. సిద్ధ
 మవుట. శేఖరమై నది it is ready.
 శేఖరింపు, అనగా ఘట్టిగా ఆనుకొనుట. OG.
 సేగి or సేను n. s. Evil, harm, calamity, misfortune.
 కీడు. D. నలుకువ. OG. R. 3. 139. నా దెనయ్యాది
 దేవునడుగుపట్టిన గలచెనేడకట సేగి. Vasu. 2. 161.
 ఏమని చెప్పవచ్చునను భేష్యరయాబలు సేగి. P. 2. 40.
 ఘనులాత్తుల సేగికోర్వ గాలేరుగదా. A. 6. 110.
 తన సేగి చెప్పకో దయమొరవినిచీర విచిచ్చువారిదీ
 వించువారు.
 సేగిపోవుట v. n. To fail, prove useless, be in
 vain. వ్యర్థమైపోవుట. Vish. 2. 249. నీనిమి త్రము
 తను మెల్లను సేగిపోయె.
 సేగిలము n. s. Harm, mischief. చెరువు.
 సేచకము * adj. Sprinkling. తడిపే, ప్రోక్షణము
 చేసే.
 సేచనము * n. s. Sprinkling, wetting, aspersion.
 తడవడము, ప్రోక్షణము చేయడము.
 సేత for చేత plu. సేతలు Acts, Google

సేతు * n. s. A bridge, causeway, path over ; a dam, bank or mound. The bridge at Rameswaram. గట్టు, కట్ట. D. వంతెన, శ్రీరాములకట్టించినవారధి. Billh. 3. 38. గరళలిలమునకు సేతుచుమేలా. A rhyme says సేతు సేతన గమధ్యోర్వి కుకుం గొల్వగఁ all kings served him: they who rule all the lands between the Hemachalam and the bridge of Rameswaram: from Himalaya to Ceylon ; that is, all India.

సేద n. s. Fatigue, weariness, languor, distress. అలియక. సేదచేయట to be calmed or comforted. సేదదీర్చుట to comfort. Ila. 3. 10. వైత్యోశుచారంబుల సేదదీర్చుం బెద్దయుం. Anir. 2. 108. సేదచేప్పుకాని. టీ|| ఊరలనుహంది. Vish. 7. 321. సేదలుచేర్చి.

సేవ్య గాడు n. s. A farmer, ploughman, hind. ధణ్ణిం దఫలకురచేక మత గాడు. D.

సేవ్యము n. s. Cultivation, tillage, farming. కృషి. D.

సేన, సేన or శానా n. s. Much, plenty. విస్తారము.

సేన, సేన or శానా adj. Much, plenty. విస్తారమైన.

సేన, సేనా or సేనగ adv. Much, abundantly. విస్తారముగా. Bhasca §. 69. సేనగవాంఛితాన్నముభుజింపక.

సేన * n. s. An army, forces. భతురంగబలసేనామాము. D. దండు.

సేనాంకము * n. s. A component part of an army ; as elephants, chariots, cavalry or infantry. హస్త్యశ్వరథకచారిసేనామాము. SC.

సేనాధిపతి * n. s. A general, a head man. సేనానాయకుడు, దండుకుయజమానుడు, మొన గాడు.

సేనాధిపత్యము * n. s. Generalship. సేనానాయకత్వము, దండుయొక్క ఆధిపత్యము. M. V. 4. 155.

సేనాధి * n. s. A general; epithet of the god of war, called Kumaraswāmi. దండుకుయజమానుడు, కుమారస్వామిని.

సేనాకుతి * n. s. A general, commander. సేనానాయకుడు, మొన గాడు.

సేనాకతిత్వము * n. s. Generalship. దండుయొక్క ఆధిపత్యము.

సేపు or సేపు n. s. Gen. సేపుటి. Time, period. కాలభేదము, కొంతసేపు, జాముసేపు అని D. కుణము సేపుటికి after a moment. కొంచెము సేపుటికి

soon, shortly after. గడియసేపుటికి in an hour. యింత సేపుటికి గాలేదు he has not come all this while.

సేపుము or సేపుపు * n. s. అస గా, మేధ్రము.

సేఫాలి or సేఫాలిక * n. s. A flower. (Nyctanthes arbor tristis.) నీలిక, అస గానల్లవావిలి. SC.

సేమము for క్షేమము n. s. Happiness, well being, welfare, health. కుశలము. R. 5. 21.

సేహులిగ n. s. అస గాపాపాసు. OG.

సేమిషి * n. s. Understanding, intellect. బుద్ధి. D.

సేయుట for చేయుట To do.

సేరవచ్చి for చేరవచ్చి. G. 7. 22.

సేరు n. s. A seer or sēr, a weight of eight పలములు or eight Indian ounces ; this is about a quart in measure : or two pounds in weight ; it varies in various parts of the country. రెండుచేరలపది. OG. యెనిమిదిపలములయెక్కున్ను. కచ్చాసేరు the same more definitely. పుక్కాసేరు the large seer which contains three సేరులు or twenty-four పలములు. సేవ్యాసేరు a seer of thirty rupees weight.

సేలు, అస గాశాలా, శాలువాను. OG.

సేవ * n. s. Service, servitude, homage, reverence. Divine service. Visiting, a visit. పరిచర్య, శుశ్రూష, పూజ, దర్శనము. అవుషధ సేవ taking medicine. తమ సేవ waiting upon you, a visit paid to you. సేవచేసుట to worship, to serve, to wait on, attend on, to visit. ఏకాంత సేవ solitary adoration. Vijayan. 2. 116. శీత శైలాదుల సేవఫలము the merit accruing from visiting a shrine. తీర్థ సేవ visiting a holy spring.

సేవంతి * n. s. A garden flower. The flower called Chrysanthemum Indicum. చేమంతి. Paruj. 3. 91. తలచూపె నెంకవంక పశుభశే వేవంతికాగంధి సేవారకగాభరములు. ND. 1. 292. వలపులదొంతి సేవంతిపూబంతి. ib. 1. 496. సేవంతిపూపురువ్ చేచ్చెరబూని.

సేవ కాన్పుటి * n. s. Servitude, living by service. కౌలుపుచే శిబింపడము.

సేవకుడు Error for సేవకుడు n. s. A servant.

సేవకుడు * n. s. A servant, an attendant. దాసుడు. తమ సేవకుడైన your obedient servant so and so.

సేవని * n. s. A certain divine treasure. పుక్కునం భాడిని. SC. P. 1. 115. ib. 3. 185.

సేవనము * n. s. Service, serving: visiting; enjoying. శరీరచర్య, కుట్టడము, దర్శనము, అనుభవించడము. ఔషధ సేవనము taking medicine. M. XII. 6. 21. అమలవాయు సేవనము నిర్మలత్వము. A. 6. 60. మూరారీశ ద సేవన. T. 1. 25. జీర్ణ క్షర్ణానిలాహార సేవనమున. N. 3. 195. శ్రీశతీతా వశీనశ ద సేవనశీలర.

సేవించుట * v. a. To serve, to worship, to visit. To take medicine. To drink or eat. To prostrate himself to, worship; salute. కొలుచుట, పూజించుట, దర్శనము చేసుట, పుచ్చుకొనుట, తినుట, తాగుట, దండము బెట్టుట. M. XIII. 5. 166. కాళన సేవిధమున సుర సేవించుకయుడుగుటాక్షయ. తండ్రిని సేవించినాడు he prostrated himself to his father. బహుదేవ్య దేశములు సేవించినాడు he visited many holy shrines.

సేవిత * adj. Served, worshipped. కొలవబడ్డ, పూజించబడ్డ, ఉపాసితమైన.

సేవితుడు * n. s. He who is worshipped or venerated. నమస్కృతుడు. ముని సేవితుడైన యాశ్వరుడు a god adored by the hermits.

సేవ్యము * adj. Venerable, worthy of worship: deserving worship. సేవించడమునకు అర్హమైన, ఉపాస్యమైన.

సేవ్యము n. s. Ploughed land. దున్ని సిద్ధము చేసిన బొలము. D.

సేవ్యుడు * n. s. He who is venerable: who deserves worship or veneration. సేవించవలగ్నవాడు. D.

శేషము * n. s. The rest, residue, remainder, remnant, what is left, omitted or rejected. Leavings of food. మిగులు, తిన్నమిగత. శేషమై బోవుట to be or to become unclean, to be profaned. శేషము కాకుండా యెత్తి వెట్టుట to keep separate and unpolluted. అమర శేషము the Second Part of [or supplement to] Amera's Lexicon. పితృ శేషము the remains of a funereal offering. శేషభోజనము eating the leavings of a dinner. A proverb says, four things are perilous, ఋణ శేషం దామెత్తి వెట్టుట శ్రు శేషం తదైవం, శ్రునశ్రునశ్రీవ్రతవర్ధంతేతస్మాచ్ఛేషంనకారయేత్. అగ్ని శేషము, రోగ శేషము, ఋణ శేషము, శశ్రు శేషము the remnants of fire, of disease,

of debts, and of quarrels. శేషకోపేనపూరయే ౧ passion supplies the want of argument. శేషపూర్ణిచేసుట to fill up the deficiency, to supply what is wanting.

శేషత or శేషత్వము * n. s. Obsequiousness, submission. పారాధ్యము, శరణార్థ్య ప్రకృత్యుత్తికత్వము, దాశ్యము. T. pref. 3. నిత్య శేషత గను శేషుడు. టీ|| యెల్లప్పుడున్ను అతని సేవక భావమును వహించిన ఆది శేషుడు. A rhyme says శేషత్వముకు తారిత్యం ద్రవ్యా దావారూ వాదరిణి పారాధ్యం శేష తాతన్యశ ర్షేవప్యస్తీతి జైయనిః.

శేష భాగము * n. s. The remaining part. మిగత.

శేష భావము or శేషత్వము * n. s. Submissiveness, obsequiousness.

శేష భోగి * n. s. Name of the king of serpents. అనంతుడు, Ila. 1. 4.

శేష వాహనము * n. s. A serpent throne; used for conveying the image of Vishnu. శర్పాకారము గావుండే వాహనము.

శేష పట్టి * n. s. The grammatical phrase for యొక్క "of." Sêsha Shasthi signifies the *superfluous form*: because నాయెల్లు and నాయొక్కయెల్లు mean the same.

శేషాచలము or శేషాద్రి * n. s. The name of Tirupati. తిరువతికొండ.

శేషించిన adj. That which remains. మిగిలిన. శేషించిన సొమ్ము the remainder. శేషించిన వాండ్లు the rest of the people.

శేషించుట v. n. To remain, as a balance, to be over. మిగులుట.

శేషు or శేషులు See శేషుడు.

శేషుడు (or ఆది శేషుడు) * n. s. The name of the great dragon, king of serpents; also, a servant or attendant. వెయితలలశర్పము. D. దానుడు.

శేషులు * n. s. plu. The rest; the remainder of the people; subjects. The submissive. మిగిలిన వాండ్లు, దాశిభూతులు. వాత శేషులు the survivors, the unslain. తమకు శేషులు గావుండే వాండ్లు they who obey you.

శేష్ట n. s. plu. శేష్టలు for శేష్ట, శేష్టలు.

శేసన n. s. plu. శేసలు (derived from the Sanscrit శాస meaning ఆశీషి.) Raw rice thrown on the heads of the bride and bridegroom during the

marriage ceremony. సంక్రాంత్యలు, అక్షతలు. D. తలద్రాలు. శేషకాక్ష్య, అనగా వెండికాక్ష్య. OG. శేషబాట్టు, అనగా మంగళార్థమైన బాట్టు అనవచ్చును. S. 1. 177. శేషకాక్ష్యనకశ్చురంశుచిత్రకంబు. Vasu. 4. 121. శేషకాక్ష్యనజారునెంకల్య మొకడలుజాకారాధాకటాక్షములనెనయ. టీ|| వెంకకాక్ష్యవల్లనుంబిన్నిజారుచున్నటువంటి. Swa. 5. 107. ముతెపుశేషలువోయిలింది. టీ|| ముత్యాలతలద్రాలు. ib. 6. 64. శేషలుచల్లరచ్చరత్. A. 6. 188. యింకదోయిట శేషద్రాతెక్కుచోట. N. 4. 215. తావిగల్గినబంధజీవక్రసుంసముత్ శేషగానైనివర్తింపినట్లు. Swa. 6. 5. కన్నీటితో కదంబుచుచేసికృగనాభిమూసి కుంకుమశేషబాట్టుడిర్చి. టీ|| చుక్కబాట్టుపెట్టి. B. X. వారలు తనహించివలసెప్పడింది, శేషలితిరియువలిశిరమునందు.

నై, నై.

నైంకము or నైవము n. s. అనగా గోధుమపిండి. OG. నైంకవము * n. s. A horse of the Sinde country. సింధుదేశజాతాశ్వము. SC. నైంకవము or నైంకవలనణము * n. s. Salt brought from Sinde. సింధుదేశనదీలనణము. SC. నైహికేయదు * n. s. A name of Rahu. రాహువు. Vedanta Rasayan. 1. 29. నైకతము * adj. Sandy in general. సైకతాయమైన. నైకతలింకము an effigy made of sand. నైకతము * n. s. A hillock or dune of sand. smooth undulating and soft. To this the poets compare plump buttocks. శుశినము, ఇసుకదినై. Vish. 7. 308. Vasu. 2. 138. DRS. 36. కటినైకతంబులు undulating or big posteriors. నైకతశ్రోణి * n. s. A woman with large and handsome posteriors: a Fulham or Fairham. శుశినములవంటినితంబములది. Vasu. 2. 146. నైకము or నైకశ్చు adj. Thin, light, nice, pretty, trim. సూక్ష్మము, చక్కనిదియు. D: అల్పము. ABA. శిన్నని, తేలికైన. Vani Vilasam page 448. line 15. కాలికంబమునైకము, రోమములుచాలకలనెవి.

Bmj. 3. 136. శరింకుచెంగావి నైకశ్చుకుతారివలు వకువ్విష్టుయంప్రులనుజీర. A rhyme says చక్కని యింద్రనిలరువి నైకశ్చుకవ్యలపాడుకత్. నైక Vulgarly నైక n. s. Sign, gesture. నంజ్జ. D. కనునైక a wink with the eyes. చెయినైక a beckoning with the hand. Vish. Maya. 3. 24. నైచుట v. a. To bear, endure, to pardon. శహించుట. D. మన్నించుట. T. 4. 20. యింకనాడుయదయయెట్లుగల్గుసెమిమొకనైకయన్ననాజన్మమేల. టీ|| శహించకపోతే. BD. 4. 516. అశురాధవత శహసావశ్యనైచి. T. 4. 229. తా, నైకనేచినకీసుక. S. 3. 365. యిచ్చటి శృగాలానైకనరులు నైకురెవినుమా. నైకము for శహితము adv. Even, too. కూడా. Vish. 6. 100. ఏమునైకముకావాలినవారియట్ల. Bmj. 5. 119. వారిలోకొందరునైకమైన. నైకత్యము * adj. Cold. శీతలమైన. నైకత్యశుచారము cooling refrigeration. The ceremony of offering rosewater, sandal paste, flowers &c. to alleviate heat. Paidim. 4. 218. వట్టినైకత్యశుచారములు empty civilities. నైకత్యము * n. s. Cold, coldness, chilliness, a cold or rheumatic disease. శీతలము, జలుబు. నైకత్యముచేసుట to take or catch cold. నైకత్యము * n. s. Slackness: looseness, flaccidity. శ్లభత్యము, దౌర్బల్యము. నైకము n. s. Wheat flour. గోధుమపిండి. OG. నైవోడు n. s. A brother or sister. తోడబుట్టినవాడు, తోడబుట్టినదియు. D. Satyabha. 3. 165. తన నైవోడునలెబ్రోచు. Vasu. 3. 138. నైనిక * adj. Of or relating to an army. బంధనంబంధమైన. నైనికుడు * n. s. A sentinel. శేనారక్షకుడు. నైనేయదు * n. s. (The son of శని) The younger brother of Krishna. కృష్ణుడితమ్ముడైనసాత్యకి. నైన్యము * n. s. An army. బంధు. నైవక * adv. Without suffering. తాళక. శహించక See నైచుట. R. 5. 216. నైచుట v. a. To bear, to endure. శహించుట. Dab. 113. నయమార్గమెరగనినారత్యనైచు. DRU. 768. మక్కువగనుమాటమది నైచితక. నైచికుడు * n. s. A palanqueen bearer. కల్లకిమోతేచాడు. KP. 8. 32. పొందుగానందలంబులుబల్లలు, దక్షతనాయితము శేయునైచికులును.

సైరంద్రీ * n. s. An independent female artist, working in another's house. మగ నివిడివిడురగ్య మామందుంకిస్త్రీలకుశ్యం గారిం చేపతివ్రత. D. M. IV. 3. 31.

సైరంద్రీత్వము * n. s. The state of being a bondswoman, slavery. కురగ్య మామందు ఆణం గులకుశ్యం గారిం చేది గావుండడము.

సైరణ n. s. Patience. సహనము. D. BD. 5. 1068. దాసుల గామమ్ము దయ నుద్ధరింపు, మి సైరణ వార్ధి యింక వోశంక. Venkata. Arya. page 173. line 9. నడలు సైరణ జూట.

సైరించుట or సైరింపుట v. a. To endure, suffer. To adjust, set right. సహించుట. D. తాకుట, సవరించుట. R. 6. 28. వేడి పెన్నెలకాక సైరించురాక. BD. 5. 1149. శకలాకురాధుల సైరించు మమ్ము సుకృతవంతుల చేయు. BD. 3. 2284. పాంఠి చుచ్చురుకంబో పునో బీరకాం గు సైరించు మె న్నెంగళిగలదె. DRY. 1626. జానకీమరణంబు సైరించజాల.

సైరిభము * n. s. A buffalo. దున్నపోతు. D.

సైలము * n. s. A mountain. కుర్రతము. D. Rasi-ca. 4. 193. సైలస్త్రీ a lady, girl.

సైలకన్య * n. s. The name of Parvati. పార్వతీదేవి. A. 6. 194.

సైలాటము * n. s. A lion. సింహము. D.

సైలాదము * n. s. The Bilva tree (Ægle mame-los.) బిల్వ చెట్టు.

సైలాషి * n. s. An actress, a female performer. ఆటకత్తె, వేషకత్తె. M. 4. 2. 153. నాడువల్లభం దున్నటుడొటనికంబు, పెద్దవారియట్లపిన్నవారు, గానపతులవిధము గాక యే సైలాషి కాదనంక. Vasu. 4. 22. రాత్రి సైలాషిక. టీ|| రాత్రియ నెడు నాట్య స్త్రీకి.

సైలాషుడు * n. s. An actor, a dancer. The band-master who beats time. సటుడు, తాళ ధారకుడు, ధూర్తుడు. RKD. సట్టువవాడు, నాటి బీవుడున్ను. P. 2. 415. ప్రాగ్రంక్షలమధ్య సంచరణ సైలాషా. ib. 4. 357. ఆయాత సైలాషీ సైలాషంబును. The Amarakosa says సైలాషి న్ను సైలాషా జాయా బీ వాఙ్క శాశ్వినః.

సైవము * adj. Saiva; relating or appertaining to the god Siva. శివసంబంధ మైన. సైవమతము the Saiva sect. సైవచారములు the manners and rites of the Saivas.

సైవము * n. s. The name of the Siva creed. శివ సంబంధ మైన మతము. వీర సైవము the title assumed by the Jangams or Lingavants.

సైవలము or సైవాలము * n. s. An aquatic plant or weed. జలనీలి, నాచు. SC. M. XII. 2. 169.

సైవలిని * n. s. A river. నది, ఏరు. Vasu. 2. 183. సైవలినిరవం బెను సైవలినినినదంబు కన్నము న్నాది లఘూరివారివిహ గారవగౌరవ మెచ్చె. Pariz. 4. 33. గగన సైవలినిం దగజాంబు రం దయక.

సైవాలము * n. s. An aquatic plant or weed. జలనీలి, నాచు. DRY. 2356.

సైవుడు plu. సైవులు * n. s. The worshippers of Siva. శివమత స్థులు. వీర సైవుడు One who belongs to the Jangam creed. S. 3. 415. ఆది సైవుడు a brahmin of that sect.

సైశవము * n. s. Childhood. శిశుత్వము. Mandhat. 3. 9. ib. 3. 12. జనవరాత్మజు సుతకంఠ సైశవంబు వీడి క్రొత్త ప్రాయంబు గూడునవుడు. సైశవక్రీడలు childish sports.

సైసుట v. a. To bear, suffer, sustain. సహించుట.

శా, షా, సా.

శా|| Contraction for శోమవారము Monday.

శాంటి or శాంటికొమ్ము from శుంతి * n. s. Dry ginger. శృంక బేరము. S. 3. 24. జోజం గాలకు శాంటికొమ్ము a mere trick, delusion.

శాంటు n. s. Fault, defect. దోషము. దానికి పుక శాంటు పెట్టినాడు he found fault with it. యేడు దాగ్ధమున ద్విచినా దానికి శాంటు వెతికేవాడు a very delicate eater, an epicure. శాంటు శోధించుట to be captious. ఆ సాక్షికి పుక శాంటు వెతికినాడు he tried to pick a hole in his evidence.

శాంత కాయ or శాంతకాయ n. s. A wild fool, a silly fellow. కొంటె పిల్ల గాడు.

శాంతి or శాంతికొమ్ము for శుంతి n. s. Dry ginger, శృంక బేరము.

శాంశము adj. Own, private. స్వీయమైన.

శాంపారుట or శాంపాంచుట v. n. To bloom, be lovely, pretty, or pleasant. యోగ్యము జెందుట. D. సాగను గానుండుట, ఉల్లాసము గానుండుట.

N. 5. 3. రక్షత్రేణి కన్యాని సాంపారంగాన
 మృతంబాసం. టీ|| ఉల్లాసమువార. T. 3. 144.
 సాంపారగులికడుకెంపు బావిలితోడ. టీ|| సాంపా
 ర. సాగనుగాను. N. 6. 124. నతుల్ మొదలుగా
 సాంపాండు. టీ|| ప్రకాశించుచుండేటి. N. 2. 541.
 త్రవేణికరణంసాంపాండె. టీ|| ఒప్పియుండె.

సాంబిల్లుట v. n. ఆనగాశోభిల్లుట. D.

సాంపు n. s. Elegance, grace. Glee, delight. సాగ
 ను, అందము, ముదము, ఉల్లాసము, వేడుక, కాంతి.
 ABA. యోగ్యము, D. M. VI. 2. 148. మనరథము
 తరపుమిచ్చుడు సునికతభాణముల నతని సాంపాణిం
 తుక. T. 1. 29. మరుటంపుజగిసాంపు. టీ|| కాంతి
 యొక్క సాగనున్న. ib. 5. 14. విభావకవతిగబ్బిగుబ్బ
 గుప్పినసాంపు. N. 3. 245. తుందివైతివసేనసాంపం
 దియుండుతుందివేటాడుటకుకొన్తెనలితమయ్యె. టీ||
 సాంపందియందు, వేడుకకుడిముంటని. ib. 6. 170.
 శోణనడంబులసాంపునింతు. టీ|| సాగను. ib. 7. 228.
 ఉవినిసాంపుమారినింపులుగుంపుగానక. ib. 9.
 128. కప్పించువిడియంపుకెంపుకెన్నావికాకవిం
 తసాంపునింతు. టీ|| సాగను. ib. 9. 225. సాంపాగు
 పున్ననుచందమాను. ib. 9. 370. కంటినిమరుసాచె
 రనుచిరకట్టనిచ్చిసాంపువార నె గాదిగజూచిప్రేమగ
 డలుకొన. H. 1. 125. చిత్తంబునసాంపుప్పతిలినిల్లు
 వెలువడి. ib. 3. 120. సాంపెనయు మెదను.

సాంపైనది adj. Nice, elegant, pretty, trim. మసా
 జ్జము.

సాకనాసి for శకనాసి n. s. The porch or pillared
 entrance-chapel of a pagoda. ముఖమండపము.
 BD. 4. 1533. స్రుక్తుచుసరగునసాకనాసివెడలిచ
 క్కనగుకివెనదిస్తునకేని. Charitra, book 2 line
 2223. మరిసోమనాథమున్నులింతువచ్చి, చొర
 నోడియుండునిసాకనాసియండు.

సాక్తించుట v. a. To stupify, intoxicate, enamour.
 తరవశతనుపొందించుట, మత్తుకమ్మేటట్టుచేసుట.

సాక్షు n. s. Faintness, stupefaction, intoxication,
 confusion of mind. మైకము, మత్తు, తరవశత, కల
 వరమా, భ్రమ. సాక్షుపొడి intoxicating powder,
 love powder; conjuring drugs. IIa. 3. 147. సా
 క్కుమంనాన intoxicating drug. M. IV. 5. 212.
 యిక్కయనైన్యంబు సాక్షునక్కకమున్ను గ్రక్కున జను
 ము. Vema. 329. కాంచనంబుగన్నకడుసాక్షులుట్టు
 గా. T. 4. 86. సాలపులకన్నుదోయినసాక్షులువీడ
 కుమన్ను మొక్కులుక.

సాక్షుట v. n. To be bewildered, stupified, delud-
 ed. తరవశతనుపొందుట, మత్తుకమ్మట, భ్రమను
 జెందుట. BD. 4. 1605. పుప్పకరిమళానూనవా
 సినకాన్నసాక్షుచును. T. 3. 117. నోవిదిరానతుం
 టిమొనసెక్కుచునూచుసాక్షుచుండగా. టీ|| తరవ
 శమునుబొందుచుండగా.

సాగటము n. s. A man or piece used in backgam-
 mon. సాఠి. ABA. 2. 581.

సాగటాలు n. s. plu. Backgammon. Dice-play. A
 certain game played with dice on a coloured
 cloth. The pieces or pawns used in this game.
 తుగడసాల (జూదమాడేసాలెలు. D.) సాగటాలగు
 డ్డ the chequered cloth used in this game. S.
 1. 158. సాగనుపటికంబులనమర్పిరిచూడుమీసాగ
 టాలచందము. II. 3. 191. దాయాలుసాగటాలు
 దాట్రాయిచడరంగమును.

సాగయించుట v. a. To stupify, intoxicate, ena-
 mour. చొక్కించుట. D. H. 3. 111. సాగనిసాగ
 యించినెరయైనచూపుజూచి. Rucmangada. 3.
 143. చంచలనేత్రయోర్తవిలశన్నధురధస్వనినాలిం
 చి కల్పించెప్రసూనమంజరులు ప్రేంకగాముకసాగ
 యించి.

సాగయుట or సాగియుట v. n. To be bewildered,
 stupified, deluded. To languish, fade away;
 to be charmed or touched with love. To dive
 in water. చొక్కుట. D. తరవశమవుట, సాగనె,
 ఆనగానురుకయ్యె, వాడెనున్ను. OG. ముణుగుట.
 ABA. 3. 158. సాఠి నననసాగసిననగనుసురి ననన
 న్నాడెననుట. N. 9. 421. సాగయుకన్నులతోడ
 లోగలుముడికె. BD. 1. 5. సుఖశక్తఛావిసాద
 మనసాగయుచున్నెడకుద్దళివైకమాననుండగును.
 M. XII. 5. 405. మాయాబలంబుననోహితునిచే
 యసాగియుమునిసూజనుండుచుము. S. 2. 390.
 సామ్ములుకుదువల సాగినిచనియె, ఆనగాముణిపో
 యెను. A. 1. 11. నిజమనకంజాతనంజాతపుష్టల
 మార్పిక్కురునికమురారి సాగియంగాజొక్కిధన్యా
 క్తుతా. టీ|| సాగయంగా, ముణిగా. P. 3. 303.
 యివ్వనిసాగయనిమాటలంజెవులజూడకునైచినదా
 నగాను. టీ|| సాగయనిమాటలం, సుహించుగూడని
 మాటలచేత. Paidim. 1. 20. జ్యోతిర్వరన్నుర్తిసా
 గయుకళాధరుల్. I. 5. 23. చూడరూపైయుం
 డు సాగయుచుదన్నుగూడబోయినమేనుగురుతుగా
 కున్ను.

సోగసు n. s. Beauty, elegance, prettiness, niceness. శృంగారము, అందము. D. సోందర్యము, విలాసము. ABA. 1. 177.

సోగసు or సోగనైన adj. Pretty, elegant, handsome, nice. అందమైన, సుందరమైన.

సోగయుట v. n. See సోగయుట.

సోగుసు n. s. Beauty, elegance, prettiness. శృంగారము, అందము.

సోచ్చుము n. s. Remainder, overplus. A fractional quantity. Small change: loose cash. పెచ్చు, చిల్లర. T. 2. 19. ఛనేశనిధుత్తముపక్షి కెచ్చుడుకొవచ్చినసోచ్చుమెంతనుచు నచ్చదురకప్పరిలోనికోమటు.

సోజ్జ or సోజ్జి n. s. A mess, or dish made of grits of roasted rice; broken rice, boiled after having been heated in a dry state.

సోలసోలబోవుట v. n. To be dejected. దిగబారిపోవుట. H. 5. 218. దిట్టచెడకదిగులుగొనిసోలసోలబోవక వెనుమముడుచూడక.

సోలసోలలాడుట v. n. To pine, to be in trouble. నకనకలాడుట. వాడు ఆకలి:సోలసోలలాడుట న్నాడు he is famished.

సోట్ట n. s. Crookedness, dent, excavation. A bruise made in a metal vessel. వక్రత, సెక్టు.

సోట్ట adj. Lean, emaciated, distorted or crippled. ఈచబోయిన. Charitra 1. 311. సోట్టినరళ్లుంబుటునునుసిక్కిరిగిటినభావన. సోట్టకన్ను a deformed eye. సోట్టనోరు a wry mouth. సోట్టకాలు a bandy leg. సోట్టచేతులవాడు a man with crump hands.

సోడ్డు n. s. A slap on the head of a loser; applied with both the winner's hands, in play: equivalent to "Fie! Fie!" (Metaph.) Defect, fault, imputation. ఆలలో ప్రాడినవారివలమొదవేదేబబ్బి, లోకుము, లెచ్చము. Vema. 903. సోమయాజినిబట్టి సోడ్డవ్రేసెనురంభ. ib. 2129. నిఖలచేవతలకు నెమకవేమసోడ్డు. సోడ్డువేసుట to give such a slap with the open hand. (Metaph.) To dupe or to make a fool of. Soudap. §. 47. లోభికి సెుక సోడులోగకవేస్తేనా if I cry "out" on the covetous. ఆతడుచేసినపునికి లెకసోడ్డా can you point out a defect in his work?

సోడ్లమర or చోట్లమర n. s. The fish called angel shark. (Squatina) చుక్కెక్కవేకము.

సోత్తు n. s. Property, goods. సోమ్ము. ఆస్తి, యిస్తువ. సోత్తుకర్త the owner of the property.

సోత్తెంచుట v. n. To enter. చొచ్చుట, ప్రవేశించుట. సోత్తేర as he entered. Pariz 3. 65. అయ్యుగ్రనేనాత్మజాస్థానిసోత్తేర. A. 3. 3. సభాభాగంబు సోత్తేరి. N. 4. 114. పురముకొసోత్తెంచు. Swa. 5. 97. కాంతుకాగారంబుసోత్తెంచి.

సోద n. s. A funeral pile, the fire used in the funeral pile. Grief, sorrow. చితి, చిత్కన్యము. D. చిత, బలికి. OG. ABA. 2. 421. సోరసోదయనగనుకురిగుచింత. Vish. 5. 231. సుదతీయేటికిసోదచొచ్చెడు. యేలన్ను ప్రవేశముచేస్తున్నార. Sar. D. 632. సోదవంటియాశ్రుశోకంబునాప. Vema. 950. తుదినియెవ్వరైనసోదమన్నుతేనయా. HB. 2. 2147. సోదవేర్చదగుసంతచోటికిమాడ. BRY. 3. 569. సోదవెచ్చెకోశితమోపించుకొ.

సోన n. s. Juice that exudes from plants: as from the stalk of the mango fruit, the acrid juice or milk of some plants. క్షిపించేది, చెట్టుకాయకోస్తేవచ్చేరసము. D. తెంటినదగలితేపాక్తేరసము, బీజి. the white of an egg. గుడ్డులోనిగజరు. Swa. 6. 31. సోనదేరిపాలమరించిపెరవాసినయట్టి. టీ|| సోనదేరి, చెన్నుపురికి.

సోనమందు n. s. A kind of medicine. ఔషధవిశేషము. H. 2. 45. సోనమందు, రసము, పుసుపుసు, ఘనమణిమం త్రోషధములు.

సోనుపుట v. a. To insert, introduce, push in, to put in. చొప్పించుట. P. 5. 13. ఒరగగాపాణి సోనిపి.

సోన్నా or సోన్నము (Hind?) for స్వర్ణము. n. s. Gold. బంగారు. Zacc. 6. 114. అల్లయంగళ్లందుకొసోన్నాటంకంబిచ్చెద అన్నమిదెడవారుగలరెయనియడుగుకరికొ. Vijaya Vilas. 2. 88. సోన్నుపుచెలకటిజుట్టి.

సోన్నాయి n. s. A sort of clarinet. సుషిరవాద్యవిశేషము. D.

సోన్నారి n. s. A goldsmith. స్వర్ణకారుడు. ABA. 2. 539. కంఠిలవాడు. H. 3. 196.

సోప్పు for చొప్పు n. s. The stalk of different kinds of corn; as Holcus Panicum &c. జొన్నమొదలైనవాటిదంబు.

సోబగు n. s. Beauty, prettiness. సోందర్యము. D. చూలు, సోగసుమ్ము. OG. Padma. 3. 13. యిట్టేమేకసోబగు. Vish. 6. 66.

సోబసు n. s. The foetus of the mare. బడబచూలు.
 ABA. 2. 368. సోబసునాగబడబచూలువెలయు.
 సోమ్మ n. s. Faintness, swoon. Torpidity. మూర్ఛ, తిమురు. నాకాలుసోమ్మగావున్నది my leg is fast asleep.
 సోమ్మలబోవుట v. n. To turn faint, to swoon. మూర్ఛజెండట. ABA. 3. 162.
 సోమ్మసిలుట, సోమ్మశిలుట or సోమ్మసిల్లుట v. n. To turn faint; to swoon. మూర్ఛబోవుట. D. R. 5. 279. అనియొకగుహకుంజని తెచ్చిన సోమ్మలుగాంచిసోమ్మసిలితెలిసిదురంబని తాంతబింశమన మునగనుగొని. Ila. 3. 70. విరాళినందుబట్ సోరుగునుసోమ్మసిల్లుపదిబొక్కువితాకపుహరుదురు.
 సోమ్ము n. s. Property, goods, jewels. భూపణము, ధనము. D. సోత్తు. ఇదిసోమ్ము is this yours? is it your own. R. 5. 283. ఛృతిసేవిత్యమహత్వకతివ్రతాత్వ, శత్రుసోశీల్పశమదమాచారవిదలు, బానకీదేవిసోమ్ములుగానికావు సోమ్ములివికాంతకనికలైసూర్యసుతుడు. A rhyme says సింహముపాలి సోమ్ముగోమాయువుగోరుంచడమున.
 సోమ్ములు n. s. plu. Cattle (a sense peculiar to the north.) గోశమూహములు. D.
 సోమ్ములుబోవుట v. n. To turn faint, to swoon. సోమ్మసిల్లుట. OG.
 సోయ్యకలు n. s. plu. A kind of musical instrument. వాద్యవిశేషము. Balaram. 5. 24. తాళముల్ మురజముల్ గడిగల్లుసోయ్యకల్ కిన్నెరలను.
 సోర or సోరతీన n. s. A plant of the gourd kind; cucurbita lagenaria. కుంబి, అలాబు, ఆనుగుచెట్టు. చేడసోర, అనగాకటుకుంబీ the bitter gourd. నల్లసోర a black kind of the same. సోరకాయ the unripe, and ripe, fruit of the gourd: a bottle shaped melon. సోరకాయలు తెగనరికేవాడు a braggart, a hero in trifles. సోరకాయముర్ర the dry shell of a gourd.
 సోర or సోర్ర, సోరమీను or సోర n. s. A shark, a general name for several ravenous fishes. రుపము. కొమ్మసోర a swordfish. యేదాడిసోర్ర or కొమ్మసోర్ర (Russell plate XII.) The hammer headed shark. చాలసోర్ర the small blue shark. రాగసోర్ర the brown shark. మట్టసోర్ర the flat shark. తేలుసోర్ర the longtailed shark. (Russell plates XII. XV. XVI.) కొ

మ్మసోర, బొక్కిసోర్ర other species of squalus.
 Note: Sorabaya or Surabaia, in Java, is called "Crocodile port:" more exactly "Shark port."
 సోర n. s. Grief, sorrow. వ్యాకులము. ABA. 2. 424. సోరసోదయనగనుశురగువిత.
 సోర for సుర n. s. A certain fraction.
 సోరగు n. s. Swoon, fainting. A dry leaf. మూర్ఛ. ABA. యెండాకు.
 సోంతీన n. s. See సోర.
 సోరది or సోరది n. s. Line, series, row. Abundance, plenty. వృక్షాదిశ్రేణి, అనగాశుక్తి, క్రమము, అత్యంతమున్నునుఁయు. D. వరుశ. OG. See సోరివి.
 సోరబియ్య n. s. (literally "shark's dung.") Ossepia the cuttle bone; which is used to cure ear-ache. అస్తిగర్భము, శిముర్రఫేసము, శిముర్రపునురుగు.
 సోరము for శ్వేరము n. s. A musical note. D.
 సోరిది, సోరది adv. Regularly, properly, plentifully, much. This word is often a peg used to furnish a rhyme. క్రమముగా, విశేషముగా, విస్తారముగా, యాశ్రయోగములన్నిటినివిచారించగా యాశబ్దమును విశ్రమనిమిత్తముగా శ్రుయోగించియున్నారే గానియిందుకువిశేషమైనఅర్థముకనుపడలేదు. L. 13. 210. సోరదిసెసిలిగన్నుజూపువారలకు, అరికాలుకనుజూపునధికులుగలరు. H. 2. 201. సోరదివిచిత్రవిశ్రముగసోమ్ములుసేయనతండునేర్పినకా. Vish. 4. 344. దేవపితృకార్యములకునెచ్చిజలకన్న మిడినవారికి బరితుష్టియెట్లుగలుగు, సోరిదిఘటములనన్నంబుచూచిత్పట్టి, సెందుదురయేనిమరియిదియునునిజంబు. Scanda Devacanda. page 425. line 10. నురులువైక్యలుగూతి సోరదిర్రచ్చినను. A rhyme says శతపతిశింఠోగశనుసుఖంబులచేతశక్తిశోణితములు సోరదిగూడి. Kodand. §. 88. సోరదిమత్ప్యాకృతిసోమకవ్యుతమైన శ్రుతులరమించనచ్యుతుడవైన. DRB. page 592. దివికి సోపానములుసేయసోరిదిమైచనిరి. సోరిదిమై, అనగావరశిగా. See సోరది.
 సోరు గాకు n. s. A dead or dry leaf. యెండాకు. D.
 సోరుగు n. s. The drawer of a table or box. A dry leaf. చెట్టెలుమొదలయినవాటిలోయాత్మే అర, యెండాకు. L. 13. 220. సోన్నలాపురిగాలి సోరువుగాకుండ.

సోరుగుట v. n. To fade or languish, to fall down.

To run away, వాడుట. ABA. కూలుట, కడుట, పారిపోవుట. Ila. 3. 70. విరాళినండబట్ సోరుగును సోమ్మసిల్లుమది జోక్తు. P. 1. 211. విహాళిభావతినే నమ్ములువిరిగి సోరిగిజీవమువిడిచెకా. టీ|| సోరిగి, మూర్ఖులవోయి. కూలప్రాణమువదలెననుటఅంతేమందిది. Swa. 3. 171. అనిసంజిత్రముయుల్లనకా సోరుగనయ్యంభోజశత్రుత్వాఱి. టీ|| సోరుగ, వ్రాలగాను. H. 1. 220. కుశ్చలనుదిక్చలనుకుశ్చలనుశ్చలనుశ్చలనియాహారముండక సోరిగియరిగి సోమ్మసిలి. N. 9. 145. పాంథజనములుకొమ్మల ప్రాపుజేర సోరిగియొండొంటిలతకూన లారిగి కడగ. టీ|| సోరిగి, వాడి. N. H. 5. 53. తోలుతళుక్రమనిసెచటికోతొలగనంపి, యడవిలో పాముమూర్ఖున్నదనుచుమొరిగి, కల్లయెద్దులనేడ్చుచుకపటవృత్తి, వెదకునండన సోరగజూచెదలనిలి. టీ|| పారిపోచూచుచున్నావు.

సోరుగులపెట్టె n. s. A box with drawers. విచిత్రవేటిక. D. యాడ్యే ఆరలుగలపెట్టె.

సోర n. s. See సోర A shark. ఝషము.

సోలవు n. s. Languishment, swooning, faintness.

నిస్త్రాణ D. మూర్ఖ ABA. బడలిక. N. 9. 450. సోలవుయారగ సోర చూపులుజూచెనా. H. 3. 24. చూపులావాడిచూపులాసోలవు దెలుపులనుచువిటులెన్న. సోలవు దెలుపులన గాత్రయాగుమునుపోగా ష్టేటివి. Vema. 1851. సోలవుచూపు a languishing glance. T. 2. 72. సహజముగావధూజనుల జూచుటమానిసోలవున సోర గాజూడగడగ. T. 4. 134. జిలివిలియలరుజిత్వైలతాంతము, సోలవునమీరెనోకలతాంతము. ఈశద్యములోమాత్రము సోలవునమీరెఅన గానిండాసోగను గాయుండెననిచెప్పవలెను.

సోలవుట v. a. To make languish, to make faint.

సోక్కించుట. Ila. 2. 155. అలివేణయెక్కతెసోలపి ముద్దులువెట్టె. టీ|| సోలపి, వలపించి.

సోలవుతనము n. s. Languishment, faintness. సోక్కు, ఝనభావము, భిన్నత. Ila. 3. 137. జిలుగుతిట్టులుటిట్టియరిగిచెక్కిలిగొట్టివలవుముద్దులువెట్టుసోలవుతనము.

సోలయుట v. n. To languish, faint. సోక్కుట, భిన్నమవుట. BD. 6. 1630. నుభుకక్షికులుబొందిసోలయుచునున్నె. HK. 3. 152. సోలసివంటయిల్లుజొచ్చినకుంటేలుచండమయ్యె. P. 3. 130. సోలవకమేనకంటకముసోకిన.

సోళ్లు adj. Empty. రిక్తమైన, ఉత్త. ABA. 3. 24. రుత్తలాటారంబురిత్తబీడు, సోళ్లునారిత్తాభ్యుశోభిల్లు.

సోల్లుకట్టులు n. s. plu. Words or sounds used by the manager of a band of dancers. ఆటకొలిపించడములోనట్టువుగాడుతపిక్కు, తకత్తైత్తైత్తైచెప్పేటివి.

సోల్లము, సోల్లంబు or సోల్లియంబు n. s. A peacock's feather. నెమలికలు. (సోల్లము, అనగానెమలికలుచుట్టినపాగ. OG.) D. Vicr. page 285. line. 7. చీకటిరూపుదాల్చినభంగిమేను, జుంజురుతలపాగ సోల్లంబుచుట్టు, శుంజుంబుగురిగింజపూశలవేరు. G. 11. 149. తోడితాలునుబడితొరిగిజింకులపాగ, సోల్లియంబుతోడదెల్లెత్తలయ. Swa. 4. 39. జడలుమలంచి, సోల్లముగ, శిన్నుశుపాగలదంజుట్టిచల్లడములువూని. టీ|| సోల్లముగ, అనగామెలికలువేళినచుట్టుగాను.

సోపసోవలు n. s. Anuk. Whisperings. గుశగుశలు. H. 5. 190. నంకముక్రీడలాడుచుశిరసూడు, సోవసోవలువిన్నమాత్రనున్నురుమటంచు.

శో, షో, సో.

శోకము * n. s. Grief, affliction. దుఃఖము. Vish. 3. 42. శుత్రశోకము grief for a son.

శోకించుట * v. n. To sorrow. దుఃఖించుట. Vish. 5. 295.

సోకించుట v. a. To put in contact, to make touch. తాకించుట. N. 7. 292. అంకుశంబులుపొంకించి, తదగ్రంబులం, జూళికలసోకింపుచువచ్చునట్టుడు.

సోకు n. s. Touch, contact, feel, feeling. An evil spirit, a demon. తాకు, దెబ్బ, పోటు. (రాక్షసుడు. D.) పిశాచము. ABA. Sumati. 4. సోకోర్పువాడెమనశరి. N. 9. 409. నవ్వెదనిమేననాటింతుగాసోకు. టీ|| గోటిబీర. A. 4. 290. శూరాలాపములకునతిశూరుడుదానయ్యకీతియు సోకోర్పదగుకా. ib. 4. 335. మూర్ధాభిషిక్తుండసోకోర్పియిలకుదగునలజల్లదీర్చి. టీ|| తాయశ్లేశమునకువైప్పి. N. 3. 38. సోమరిగాలియలవ్రాక సోకులంకదలెగదలవనంకడలును. టీ|| శ్రీర్షచేతను. P. 4. 142. కుమారశిలీముఖాశిసోకులనిజమ్మకృటుల్విరిసి. టీ|| సోకుల, పోటులచేతను.

పోకుట v. n. To touch, come in contact with. To be communicated by contagion, to affect, or be caught as a distemper. తాకుట, తగులుట. దీని మొదయెండ్రోవకున్నది it is exposed to the sun. గాలిపోకకుండావుండుట to be screened from the wind's touch. T. 4. 129. తనహృదయతాపమునిన్నుపోకునంచూర్చులునించుఁ. Ellana. 1. 252. నిశ్చయోకినక్రియ. Ila. 3. 42. మేనుమేనానంఁ మేనుపోకదటంచుకలకుంబుసెల్లదోకంబుకంటి. Vema 504. దురుసేముపోకినబంగారమైనట్టు. ib. 1434. కమలాశ్రునిరత్నిపోకికమలినభంఁ. నామాటలువానిచెవిపోకలేదు my words did not touch him. ఆదెబ్బవానికిపోకలేదు the blow did not hit him. దానికిగాలిపోకినట్టున్నది she appears to have been touched by a demon. పీనుగకులెకటిపోకదు nothing can affect a corpse.

పోకుటాజ్ఞ n. s. అనగాశక్రము. D.
 పోకుడు plu. పోకుడులు n. s. The evil spirits. పిశాచములు.

పోకుదయ్యము or పోకుబూచి n. s. Wind. The god of the winds. వాయువు, హూరతము.

పోకుమాకలగంఁ n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

పోకుమాకలభణి or పోకుమాకలరేడు n. s. అనగా నిబుబుతి.

పోకులరేడు n. s. అనగానైరృతి. D.

పోగ adj. Long, tall, prolonged. దీర్ఘమైన, నిడువైన. Ila. 2. 43. పోగైనగుండు a pyramidal rock, a shaft.

పోగతనము n. s. Length. నిడువు, దైర్ఘ్యము. T. 3. 66. తనకుంటేలుయువిశ్వాపోగతనమండంబొప్పుగా.

పోచనియము * adj. Sad, mournful, lamentable. యేడవతగ్గ, దుఃఖించతగ్గ.

పోచించుట * v. n. To grieve, to feel sorrow. దుఃఖించుట.

పోచితము * adj. Sad, sorrowful, afflicted. దుఃఖితమైన.

పోచితవ్యము * adj. Lamentable. To be regretted. దుఃఖించతగ్గ.

పోచిష్ఠేసుడు * n. s. An epithet of the god of fire. అగ్నిహూత్రుడు.

పోచిస్సు * n. s. Splendor, light, lustre. తేజస్సు. D.

పోచ్యము * adj. Mournful, lamentable. దుఃఖించతగ్గ.

పోడశము * adj. Sixteen, sixteenth. శుడశారు, శుడశారో. పోడశోశుచారములు sixteen acts of

civility. అదివానిషోడశోశుచారములు చేస్తున్నది she does every thing he wants. పోడశకశాశురి పూర్ణుడైనచంద్రుడు the full moon in its splendor.

పోడశము * n. s. A funeral rite celebrated on the twelfth day after a death: in this sixteen bramins are fed. చప్పినశుడ్రెండోనాడుశుడహారుగురినిభజించుచేకర్తము.

పోడశకము * adj. Sixteen. శుడశారు.

పోడశశుండువు n. s. A kind of feast. ఉత్సవవిశేషము. BD. 3. 860.

పోడుముట్టుట v. n. To spread, be diffused throughout. అంతలావ్యాపించుట. ABA. 3. 188. తలకెక్కుట, మిన్నుముట్టుట. D. P. 4. 137. చుట్టినమాఘ్యమాలికలచొక్కచుతావులు పోడుముట్ట. టీ తలకెక్క. Pariz. 5. 63. శుప్పసురభిగంధంబులపోడుముట్టు. Pal. 65. పెయిసిండకస్పద మించుకురిమశము, మండకుననిలవనమగుకివేగంబు, నుడిగొనినలుగడపోడుముట్టంగ. M. XIII. 2. 458. నిడగుతనపునదివ్యామోదముసాంద్రమయిపోడుముట్టెడునత్యాహోదమహాశ్వర్యముత్పాదించుచు.

పోడ * n. s. A clever, able, patient, enduring man. శమధుడు, శహించేవాడు.

పోడము * adj. Borne, suffered, endured. శహించబడది. D.

పోణము * adj. Red. యెర్రని, ఆరుణమైన.

పోణరత్నము * n. s. The ruby. కెంపు.

పోణాలు * n. s. plu. అనగానాసామూలములు. A. 5. 5. పోణాలంటనాసాబ్బిడఁ.

పోణితము * n. s. Blood. రక్తము.

పోత్రాపకము * n. s. Irony, sneering, praise and covert censure. పోల్లంఠనము, యెత్తిపొడిచేమాట. SC.

పోథము * n. s. Swelling, intumescence. వాపు.

పోదరి * n. s. A sister. తోడబుట్టినశుడురు.

పోదరుడు * n. s. A brother. తోడబుట్టినవాడు.

పోది or పోదె n. s. Fortune-telling. The gypsey trade. రాబాద్యేఅదృష్టమునుచెప్పడము.

పోదిచెప్పట or పోదిచూచుట v. n. To tell fortunes. రాబాద్యేఅదృష్టమునుచెప్పట.

పోదెము for చోద్యము n. s. Wonder, astonishment. ఆశ్చర్యము. ABA. 1. 163.

పోదకలె n. s. A gypsey woman, a female fortune-teller. విశ్రుత్తిక, అనగాపోదెచెప్పేస్త్రీ. D. రాబాద్యేఅదృష్టమునుచెప్పేటిది.

సోద్యము for చోద్యము n. s. Curiosity, surprise.
 శోధకుడు * n. s. A searcher, inquirer, a critic, man of genius : an inquisitive man. చక్క గావి మర్మించేవాడు.
 శోధనము * n. s. Cleaning, purifying, correcting, search, trial. శుద్ధిచెయ్యడము, శుభిష్కరించడము, వెతకడము. రాత్రిరాజునగరశోధనచేసినాడు the king went incognito, through the town by night.
 శోధనకృత్రము * n. s. A table of errata. శుభిష్కృత్రము.
 శోధని * n. s. A broom. చీపురుగట్ట D.
 శోధించుట * v. a. To purify, cleanse, refine, search. నిర్మలముచేసుట, వెతుకుట. DRK. page 262. వరలుగోశ్పంగ శుభ్యతముశోధించి. Vema. 639. సొమ్ముచున్నచోటుశోధించుకలుగును.
 శోధితము * adj. Purified, cleansed, refined. Examined, searched. నిర్మలముచేయబడ్డ, శుభిష్కృత మైన, వెతకబడ్డ.
 శోధ్యము * adj. Fit to be searched. వెతకతగ్గదిగావుండే. Anir. 3. 148. శోధ్యస్థానముల్ చూడబంచిన. శోధ్యస్థానములు places where he is likely to be found.
 సోన n. s. Drizzle, thin long continued rain. నాలుగారు నెలలువిడవక కురిశేసినవాన. (కారేది, వాన. D.) Rasica. 4. 35. Satya. 4. 187. UR. 7. 173. పూచేసెసోనలు మంచువిధమున తానముల్ విశ్రురిల్ల. T. 1. 42. విభిల్లుసోన తేనియలుబిందగ.
 సోనబల్లి or సోలనబల్లి n. s. A spider. తంతువాయము.
 సోశు or సోబ n. s. Splendor, light. శోభ. ABA. 2. 230.
 సోపకృత్రము * n. s. Materials, provision. సామగ్రీ.
 సోపకృత్రముగావుండే * adj. Equipped or furnished with all necessary articles &c. సామగ్రీగహితముగావుండే.
 సోపాధికము * adj. Restricted, limited, qualified, special. శవ్యాజమైన.
 సోపానము * n. s. Stairs, steps, a staircase, a flight of steps. నిశ్చేతి, మెట్లు.
 సోపాయము or సోపాయము n. s. Error for సోచాయము.
 సోపు n. s. Anise seed. Pimpinella Anisum. Anethum Foeniculum. మసాలాలో వేళేది. D.

సోపుడు పెట్టుట v. a. To beat the bushes for game. దానివుండే జంతువులను వేటనిమిత్తమై వెలువెళ్లగాట్టుట. S. 2. 200. పాలముసోపుడు పెట్టనన్నేలవరులకు సెలవునంగనస్యకమాళిచిత్తమెరిగి, చంచులాభేటకక్రియాచుంచులగుచు నట్టులాసరించునప్పుడత్యచ్ఛతముగ.
 సోబ or సోబె n. s. Swelling, tumour. శోభ, సిబ్బెము, సిద్ధము. ABA. 2. 230, and 236. వాళు.
 సోబనము for శోభనము n. s. Happiness, good fortune. మంగళము.
 సోబనాలు for సోపానములు n. s. Steps, a flight of steps. నిశ్చేతి, మెట్లు. M. XII. 5. 565. నేతి కుండమోచి యే తెరువున సోబనాలు వ్రాకునైపుణంబుగలుగుచురుమునట్ల యొగబరిగఱుండునాత్మనేమరకవిముక్తికైకృతలయను.
 సోబానపాటలు n. s. Songs, each foot of which has the word శోభానే as a chorus. H. 5. 31. సోబానపాటలుసొగసుగులుకు. S. 3. 323. వైటబారువులును సోబానపాటలుకొప్పవరించునీటు.
 సోబె n. s. A beauty spot ; a damask or mahogany tint ; a bright or golden tint or spot on the skin. సిబ్బెము.
 శోభ * n. s. Lustre, radiance, light, beauty. Leucophlegmatia, a kind of jaundice. Swelling or intumescence. శ్రుభ, కాంతి, సౌందర్యము, వాళు. పిత్రశోభ the same disease, with heat, caused by bile.
 శోభనము * adj. Auspicious, propitious, shining, handsome. మంగళమైన, శ్రుకాశమానమైన, అందమైన.
 శోభనము * n. s. The consummation of a marriage. Happiness, good fortune. నిషేకము, మంగళము. శోభనముచేసుట to finish or complete the marriage.
 శోభనములు n. s. plu. Songs, each foot of which has the word శోభానే as a chorus. హారతిపాటలు. S. 1. 483. అక్కరతోనువ్యాలుంశోభనములు ధవళోలుకొమ్మెదలైనపాటలకడగ నేర్పక.
 శోభనామృతలు n. s. Grains of raw rice made yellow with turmeric ; these are sprinkled on the heads of persons when pronouncing a benediction on auspicious occasions. పునుపురావినముక్తువిరగనివియ్యము. KP. 7. 62.
 శోభానే A word used in choruses.
 శోభించుట * v. n. To shine, be splendid. శ్రుకాశించుట.

సోభితము * adj. Beautified, decorated. అలంకరించబడ్డ, విభూషితమైన.

సోభితత్వము * n. s. Splendor, lustre. శ్రీకాశము, తేజస్సు. M. XIII. 4. 402. సోభితత్వముడిగి.

సోభితుడు * n. s. He who is decorated. అలంకృతుడు.

సోభితురాలు * n. s. She who is adorned. అలంకృతురాలు. కుంకుమసోభితురాలయినమాఅక్క my sister who is adorned with the red powder on her forehead. This phrase denotes a married woman.

సోభిలుట or సోభిలుట v. n. To shine, be splendid. శ్రీకాశించుట. UR. 4. 263. Bham. 4. 43.

సోమము or సోమలత * n. s. The moon plant; (Asclepias acida or A. aphylla.) శుల్లతీగ. SC. Also the juice of it. సోమపానము drinking the juice of the asclepias.

సోమపీఠి * n. s. One who drinks the juice of the asclepias. యజ్ఞములో శుల్లతీగరసము తాగేవాడు.

సోమయాజి * n. s. A sacrificer. యజ్ఞముచేసినవాడు a title assumed by bramins who have celebrated a యజ్ఞము.

సోమరి adj. Idle, lazy. Slothful. అలసమైన, బద్ధకముగల. Satyabha. 4. 195. సోమరి గాలి. T. 2. 15. వేదములంతలనిద్ర సోమరైక్రమననీటిలోగలిపె.

సోమవారము * n. s. Monday. ఇందువారము.

సోమశేఖరుడు * n. s. The crescent crowned deity : an epithet of Siva. శివుడు.

సోమసూత్రము * n. s. A vessel with a spout. A basin or patera with a spout and handle. The base of the Lingam. The receptacle or pit on the outside of the temple of Siva, to receive the water with which the idol has been bathed. (MM.) ముక్తుచెయి పిడిగలవిన్నపాత్ర, పానవట్టము, లింగాభిషేకజలముపోయివుడేతోట్టి. సోమసూత్రశ్రుతయీణము circumambulation around the temple of Siva. with such turnings and returnings that the circumambulation shall be complete and yet the somasutram (hole to receive the water,) shall not be crossed. (MM.) Vanivilas. page 219. శ్రుతయీణాభివందనములు నవ్యయవదకాంక్షులగుచుబదియు రెండు గావించుటరీతి, శంకరునెడ్డ సోమసూత్రముదాట రామినిజము.

సోమారి n. s. A sluggard, an idler, or gentleman too fine to do anything. శైల్యవంకనివాడు, బద్ధకుడు, యేమనిచేయక శుల్లాకులలోని అన్నముతినిధి తిన్నెలమీదబడియుండేవాడు.

సోమారితనము n. s. Sluggishness, laziness. శైల్యవంకనితనము, బద్ధకము.

సోమాసి n. s. అనగా సోమయాజి. D.

సోమాసిపెట్టుబెట్టు n. s. అనగా ఇంద్రుడు. D.

సోమాసులకుతావుసూతుబాణ n. s. అనగా ఇంద్రుడు.

సోమిందచెట్టు or సోమింతచెట్టు n. s. A tree, Coronilla sesban. Coronilla picta.

సోమిందచెట్టు n. s. A tree. (Pentaptera tomentosa) అశురాబితా, సోమిందచెట్టు. SC.

సోమిద See సోమిందచెట్టు.

సోమిదవ, సోమిదెమ్మ or సోమిదేవమ్మ n. s. A title bestowed upon the wife of a sacrificing priest. యజ్ఞశుల్క. ABA. సోమయాజుల ఛార్వ. Swa. 1. 7. చేకనకూరిమిసోమిదెమ్మ సౌఖ్యవహయైభుజింప.

సోమిసాని n. s. The wife of a sacrificing priest. యజ్ఞశుల్క. ABA.

సోము n. s. Happiness, pleasure, joy, health. సుఖము. D.

సోముడు * n. s. The moon, Adonis, god of beauty, regent of the moon. చంద్రుడు.

సోయగతు adj. Handsome, beautiful. అందమైన, సొగసైన. H. 4. 84. అరుమానికశుసోయగతుడండలతెక్కు.

సోయగము or సోయగంబు n. s. Beauty, elegance, harmony, splendor, light. సౌందర్యము, కాంతి. ABA. Chandra R. 1. 85. శులుమారురతికేళి గలిసినాడ, గానయాసోయగములేలలికి. టీ|| సోగను. N. 7. 59. కనకకుంభచ్చాయగట్టుగట్టితనంబు బంకిసోయగముగుబ్బలనమర్చి. Vasu. 3. 140. సోయగంబునవీణవాయింప. టీ|| విలాసము. P. 4. 345. ప్రార్థించుసోయగమునతగళిరమువాంచి. టీ|| సోగసోతుగాను. T. 3. 59. సోగసులుగుల్లుబల్లుబడి సోయగముక దనరి త్రకూతలుక. టీ|| సోగతు. Swa. 1. 34. మేరుధరాధరంబులసోయగంబులంగనుంకొని. టీ|| చక్కదనములను. ib. 3. 6. చొక్కశుప్రాముకుమిగుల సోయగముంగల ప్రాణనాయకుం. టీ|| చక్కదనమున్ను. Padma. 3. 9. క్రేకన్నుల సోయగంబు. UR. 4. 247. అక్కమ్మనుడుటసోయగముగాదిద్దినకర్పూరలికంబుకమ్మతాది

సోర n. s. The bottle gourd plant and fruit. ఆ లాఘు, సోరతీగ, కాఱయనున్ను.

సోరంఱ n. s. The whiting : a fish called the Indian whiting : a long snouted fish. ఆరిటికాయ ఆనేచేత.

సోరణంఱి Gen. సోరణంఱి plu. సోరణంఱు or సోరణంఱు n. s. A window, a skylight. గవాక్షము. ABA. D. A. 2. 13. UR. 2. 312.

సోరనదివియలు, అనగా గవాక్షం లయంఱదిదీతములనవలెను. Vicr. 1. 67. శ్రీరవశ్రుఘటితమణిగణసురు చిరదీధికులవలనసోరనదివియల్ సరకుగొనరెట్టిరాత్రులు.

సోరిది n. s. A line, row. శంఙ్గి. ABA. 2. 52.

సోరుష్య n. s. Salt-petre. వెల్లుష్య, యోరము. ABA. సోరుష్యద్రావకము acidum nitrosium.

సోల n. s. A pottle : or small pail : being a double quart. టంకముడబ్బులయెత్తువత్తువువత్తేకొలది, శాస్త్రీకారుడుపెప్పినది తొమ్మన్నూరుగంజలుతువత్తేది. D.

సోలవెలితిగ adv. Scornfully, contemptuously. కొంచెముతక్కువగా. BD. 4. 1028. యెలయబహురూపులెవైనమున్ను సోలవెలితిగనిన్ను జూచిననయ్య. BP. 4. 238. యాచందమిట్లుదాల్చకయాచందంబుననెయన్నయత్తుడునిన్నక జూచితెసోలవెలితిగనిచిక్కులదగిలికొనగనేటికనాకుక.

సోలాదుట v. n. To be diffused through. వ్యాపించుట. H. 4. 124. కటినుండువిరిడందఘమఘమల్ సోలాడ.

సోలించుట v. a. To make faint, to charm, to fascinate. వివశింపజేసుట. Chendra R. 3. 118. గాధరతులబెంపెరిగకడుక, సోలించకదూలించక, బాలించుము.

సోలుట v. n. To reel, stagger, to turn faint, to become stupid. వైత్యాదులచేతవివశింపజేసుట. D. Dab. 192, line 8. శిరములుకలిచెచ్చెరసోలువారు. T. 5. 49. రథికులుసోలి.

సోలుపు n. s. A line, a row. వరస, శంఙ్గి.

సోలుపుగా adv. In a line or row. వరసగా.

సోలెడు adj. A small pailful. తవ్వెడు. OG.

సోల్లట్లు n. s. Words or sounds used by the manager of a band of dancers. ఆలకాలిపించడములోనట్లువుకాదుతధిక్కు, తకఠైఠైఅనిచెప్పేటిది. Ila. 2. 17. తంబురమిటిగితః ముబాదుచునుక, మ

భవోష్ఠిశరీగమశుభయనంగ, జన్మనసోల్లట్లనుగ్గడింశ్రుచునుక చక్రైరబామ్మశుభిక్కుమనగ.

సోళ్లు n. s. A kind of grain resembling ఆరిగలు but oblong. ధాన్యవిశేషము. Rox. 1. 345.

సోల్లంతనము * n. s. Irony, taunt, sneer, jeering. సోత్పాసము, పొడుశ్రుడుమాటలు. Vish. 7. 21. T. 5. 67.

సోఁ n. s. Fainting, faintness. Drying up. ఆహారములేనందున గాని రోగముచేత గానివచ్చేసోళ్లు, యెండడము. వట్టికంతసోఁగానివేరలేదు this is mere waste of breath.

సోఁప * n. s. Pulmonary consumption. Drying; dryness. Intumescence, swelling. క్షయరోగము, శ్వయధతు, అనగావాశ్రురోగము. SC.

సోఁపణ or సోఁపణము * n. s. Drying up. ఎండడము. Lalit. 5. 11. నిమ్మరైఁకింపుధాలాపైఁకంతసోఁపణశాకుభిః.

సోఁపబోవుట v. n. To faint. ఆహారములేనందువల్ల గానిరోగముచేత గానిమూర్ఛబోవుట.

సోఁపించుట * v. n. To be dried up, to become dry, lean, poor. యెండిపోవుట, శుష్టించుట.

సోఁపింపజేసుట * v. a. To cause to dry up, to make it dry up. ఎండగొట్టుట. Vish. 2. 312.

సోహము * n. s. Ille Ego. I am He, The Deity and I are one. అతడేనేను; అతడు, అనగాశుశ్వరుడు, శురమాత్మ; నేను, అనగాజీవుడు, జీవాత్మ. అతడేనేననగా జీవాత్మశురమాత్మలకు భేదములేదనుట.

శో, షో, సో.

శౌంఠ్యము * n. s. Blockishness, stupidity. బడత.

శౌంఱికుడు * n. s. A dealer in spirits. మండహారకుడు, మద్యదీపి, సారాయిఅమ్మేవాడు.

శౌంఱుడు * n. s. He who is able or versed in. సేమరుడు. A rhyme says జగత్ప్రాణశౌంఱిః he who is versed in ruling the universe.

సౌందర్యము * n. s. Beauty. అందము.

శౌకము * n. s. A flock of parrots. చిలకలగుంపు. A. 5. 134.

సౌకర్యము * n. s. Health, good condition, convenience. స్వస్థత, ఆనాయాసము, మాలిక్కులు

శ్లు సాకర్యము లేదు my father is not well. దేహ సాకర్యము లేక being unwell.

సాకర్యముగా * adv. In good health, conveniently. ఆరోగ్యముగా, కుదురుగా, సౌఖ్యముగా.

సాకుమార్యము * n. s. Delicacy, tenderness, మృదుత్వము. Vasu. 2. 55.

శౌక్తికము * adj. Made of oyster shell. ముత్యపు చిన్నతో చేశిన M. 2. 2. 117. శౌక్తికమాక్తికవిద్రవమద్రుమైలాఁడు.

సౌఖశాయనికుడు or సౌఖసుప్తికుడు * n. s. A bard, a minstrel, one whose duty it is to waken the prince in a morning with music and song. వైతాలికుడు, మేలుకొలిపేవాడు. A. 4. 320.

సౌఖ్యము * n. s. Ease, health, relief, comfort. సుఖము, హాయి. ఈయిట్లనే నాకు సౌఖ్యములేదు this house is not comfortable to me. నికుత్రైఖ్య సౌఖ్యము గావున్నదా are you well?

సౌఖంధకము * n. s. The white water lily. Nymphaea lotus. కించిద్రక్కునుంధ్యత్వత. 80.

శౌచము * n. s. Purity, cleanliness, purification, ablution, washing. Evacuation by stool, going to the necessary. పవిత్రత, శుద్ధి, పారిశుధ్యము, కడకడము, దేహబాధ తీర్చుకోవడము. A rhyme says దయాశత్యంచ శౌచంచరాక్షసానాంసవిద్యతే. ND. 3. 102. షేమారుదాశౌచవిధినిల్పునపుడు. అతనుశౌచమునకుపోయివున్నాడు he is gone to stool.

సౌచికుడు * n. s. A tailor. బట్టలుకు చేవాడు. D. H. 5. 299.

సౌజన్యము * n. s. Good-nature, urbanity, kindness, friendship. సుజనత, భవ్యత, ఆనుకూల్యము. వాండ్లు సౌజన్యము గావున్నారా are they in good terms?

సౌజ్ఞ Error for సంజ్ఞ which see.

సౌదామిని * n. s. Lightning. మెరుపు.

సౌధము * n. s. A mansion, a palace. రాజగృహము, మేడయు. (D.) N. 8. 96. Bhadra. 3. 299. శాంతసౌధాంతరంఘులండు.

సౌనికుడు * n. s. A butcher. కటికవాడు. D.

సౌపానము * n. s. Error for సోపానము.

సౌపాయము Error for శుకుపాయము.

సౌప్తికము * adj. Connected with or relating to sleep. నిద్రాశుంబంధమైన.

సౌప్తికము * n. s. Nocturnal combat, the name of the seventeenth book of the Maha Bharata.

రా త్రిజరిశయ్యుణ్ణము, మహాభారతములో తదితర ధోతుర్యముయొక్క పేరున్నది.

సౌభాగ్యము * n. s. Auspiciousness, good fortune. మంచిఅదృష్టము. BD. 4. 1347. మాకు సౌభాగ్యభిక్షుంబు బెట్టవేయనుచు entreating the life of her husband, praying that her husband's life may be spared.

సౌభాగ్యవతి * n. s. Good wife, good woman. A woman whose husband is living. కుత్తైదువ గావుండేటిది. This is used as a title (my dear, my love) in addressing married woman. సౌభాగ్యవతిమైనమాఅక్క my honoured sister.

సౌమనస్యము * n. s. Friendliness, or favourableness of mind or disposition. Divinity, beautification. మంచిమనసుకలియుండడము, స్నేహభావము, దేవత్వము. Vasu. 3. 9.

సౌమ్యము * adj. Lunar. Handsome, pleasing. Mild, gentle, placid. చంద్రశుంబంధమైన, సుందరమైన, శాంతమైన, తిన్నని. ఆయననిండా సౌమ్యమూర్తి he is mild or gentle. ఆయనకుజ్వరము సౌమ్యము గావున్నది the fever is now diminishing.

సౌమ్యము * n. s. Smoothness, gentleness, mildness. శాంతము, తిన్నదనము.

సౌమ్యవారము * n. s. Wednesday. బుధవారము.

సౌమ్యుడు * n. s. A name of Woden or Buddha, god of Wednesday, so called being son of Sóna. (i. e. Chandra, Adonis,) by Tara, or Venus. A mild man. బుధగ్రహము, తిన్ననివాడున్నది. ఆయననిండా సౌమ్యుడు he is very gentle.

సౌర * adj. Solar, of or belonging to the sun. సూర్యశుంబంధమైన. సౌరజకుము frequent repetition of the names of the sun. DRY. 2188.

సౌరము or సౌరమతము * n. s. The school of the worshippers of the sun. సూర్యోపాశుకులసిద్ధాంతము.

సౌరము Error for సోవరము.

సౌరంభము Error for సంరంభము * n. s. Wrath, pride. కోపుము, గర్వము.

సౌరభము or సౌరభ్యము * n. s. Odour, fragrance. వాసన, పరిమళము. T. 3. 59.

సౌరభేయము * n. s. An ox. బలివర్ణము, యెద్దు. A. 4. 83.

సౌరభేయి * n. s. A cow, a cow of plenty. ఆశు, సందిసీభేనువున్ను.

సౌరమానము * adj. Measured by the sun, solar, సూర్యగణిబట్టిమేర్చరచటద్ద, సూర్యశంబంధమైన.

శౌరసేరి * n. s. Name of a peculiar language. శూరసేనదేశశంబంధమైనభాష. Cavi Siro Bhushanam.

సౌరాష్ట్రము * n. s. The name of a certain tune. రాగవిశేషము.

సౌరాష్ట్రదేశము * n. s. A country. యాభైయారు దేశములలోనుకటి. D.

శౌరి * n. s. An epithet of Krishna. కృష్ణుడు.

సౌరి * n. s. A name of Saturn. శనైశ్చరుడు.

సౌరికుడు * n. s. A vintner, a wine-seller. సారాయిఅమ్మేవాడు.

సౌరు n. s. Bloom, beauty. చక్కదనము, D. T. 4. 59. నిర్గుల్మారునూ గారు సౌరు.

శౌర్యము * n. s. Heroism, prowess, valour, bravery, courage. శూరత్వము, శూరాక్రమము. Padma. 3. 49.

శౌర్యడు * n. s. A word used in compounds, as విశరీతశౌర్యడు a man of great valour. BD. 5. 288.

శౌల్డుడు * n. s. A superintendent of tolls, or customs, a custom house officer. సుంకరి. D.

శౌల్బీకుడు * n. s. A copper smith, or brazier. కంచరబాడు. D.

సౌవరసుదేభము * n. s. ఆనగావిరావతము Chandrangada. 1. 8. ఎన్నికకెక్కు సౌవరసుదేభము నెక్కి.

సౌవర్పలవణము * n. s. Sochal salt, natron, alkali. సువర్పలమునేగిలోపుట్టినపున్ను. D.

సౌవర్ణి * adj. Golden, made of gold. బంగారుతో చేసిన, బంగారుగల.

సౌవర్ణికము * n. s. A weight of gold, a weight of four large Ratis or mashas. నిష్కములోనాలుగు పాలు, నాలుగుమినశంబంబయెత్తు. Manu Smriti 8. 137. చతుసౌవర్ణికోనిష్కవిజ్ఞేయస్తుక్రమాణతః.

సౌవీరము * n. s. Antimony, a collyrium. కాటుకరాయి, పులికడుగుకున్నుపేరు.

సౌవీరము * n. s. The fruit of the jujube. బదరీఫలము.

సౌవీరదేశము * n. s. A certain country, along the Indus.

సౌవీరసాహాయము * n. s. Antimony. కాటుకరాయి.

సౌశీల్యము * n. s. Well-disposedness, natural amiability. సుశీలత, శుత్ర్యభావము.

సౌష్ఠ్యము * n. s. Beauty, goodness, excellence. చక్కదనము, తిన్నదనము. అవయవసౌష్ఠ్యముగలవాడు a well made man, a well proportioned man. R. 4. 64. కుంతలాదిసౌష్ఠ్యమున.

సౌహార్దము * n. s. Friendship. స్నేహము.

శ్లోండము or శ్లోండనము * n. s. Going, moving, purging, looseness, effusion. వెళ్లడము, జారడము, స్థలనము. DRB. 286. రేతశ్లోండనము emission of రేతస్సు.

శ్లోండుడు * n. s. The name of the god of war, Cumaraswami. కుమారస్వామి.

శ్లోంధము * n. s. The shoulder, or the head of the humerus. The trunk of a tree. A chapter. భుజశిరస్సు, కొమ్మలక్రిందిమాను, శ్రుకరణము. హంధునమానశ్లోంధులు or నీరినమానశ్లోంధులు they are equals.

శ్లోంధావారము * n. s. A camp, a halting place. శివీరము. M. V. 1. 100. శ్లోంధావారంబుదరియంజొచ్చి.

శ్లోన్నము * adj. Fallen, fallen down or from; trickling out or down. చ్యుతము, గళితము, జారిన.

శ్లోలనము * n. s. Stumbling, slipping, tripping. స్థలనము or రేతస్థలనము emission of semen. చ్యుతి, తోట్రుతుడడము, జారడము. Mandhat. 3. 161. తడస్థలనంబున by a slip of the foot.

శ్లోలితము * adj. Slipped, fallen, gone, shaken. Stuttering. చ్యుతమైన, జారిన, తోట్రుతుడడ. KP. 6. 16. మదస్థలితాత్మోకాపుట్టువెరియో, మత్తుచేతతల్పిపోయినబుద్ధిగలవాడో. అస్థలితబ్రహ్మచారి గావుండేవాడు one who has no connection with women.

శ్లోలితత్వము * n. s. Error, omission, trip, slip. తప్పు, పొరబాటు, తోట్రుబాటు, జారడము.

ఫాలిత్యము * n. s. Error, omission. తప్పు, పొరబాటు.

శ్లోంబము * n. s. A clump of grass. A sheaf of corn. A post, a pillar, the post to which the elephant is tied. Insensibility. తృణాదిగున్నము, రుబ్బు, స్థూణ, ఏనుగనుకట్టేకంభము, శ్రబ్ధత్వము. H. 2. 105. అదైర్వశ్లోంబశాంబూలితంబు. See శ్లోంధము.

శ్రం బేరము * n. s. An elephant. యేనుగు. Pariz. 4. 44.

శ్రంభము * n. s. A pillar, a post, a stalk, a stem. Stupidity, stupefaction. Stoppage or suppression of any sense or power; caused by magical incantations or drugs, &c. కంభము, పూరకుండుటయు. D. నిలకడము. అరితిశ్రంభము the stem of a plantain tree. అగ్నిశ్రంభము restraining the power of fire by magical means. జలశ్రంభము continuing a long while under water without inconvenience. వాయుశ్రంభము raising the body in the air and maintaining it in such a position without support. భూతశ్రంభము the laying of ghosts &c. వృక్షశ్రంభము restraining wild beasts. ఖడ్గశ్రంభము preventing a sword from doing injury. గతిశ్రంభము stoppage; preventing a man from moving.

శ్రంభనము * n. s. Stopping, obstruction, hindrance. నిలకడము, ఆటంకపరచడము.

శ్రంభించుట * v. n. To stop. నిలిచిపోవుట. ఈమాటవినిశ్రంభించిపోయినాడు on hearing this he stood still. నెలదినములు గానాన శ్రంభించుకొని యున్నది it did not rain for a month.

శ్రంభింపజేసుట * v. a. To strike dead, deprive of the power of moving, make motionless. కదలకుండానిచేటుట్టుచేసుట.

శ్రునము * n. s. A woman's breast. కుచము. వాడు శ్రునశ్చకరితు చేస్తున్నాడు he makes a minute inquiry: literally he will even search for a pebble in a breast.

శ్రునంధయుడు * n. s. A suckling, an infant at the breast. నన్నుకుడిచేబిడ్డ.

శ్రునయిత్తులు * n. s. A cloud. మేఘము. A. 4. 123.

శ్రునితము * n. s. Thunder. మేఘనిఘోషము, పరుము.

శ్రున్యము * n. s. Milk. పాలు, చనవాలు. శ్రున్యపానము drinking milk.

శ్రుబకము * n. s. A cluster of blossoms, a bunch of flowers, a nosegay. An anthology. A canto or chapter. గుచ్ఛము, శ్రుకరణమున్ను.

శ్రుభము * adj. Stupid, dull. Firm, stiff. చేష్టారహితమైన, నిశ్చేష్టితమైన, విరుగు గావుండే, నిక్కబాదు చుకొన్న.

శ్రుభ్రోము * n. s. (lit. stiff haired) A hog. తుంది.

శ్రుభుడు * n. s. A blockhead. జడుడు. వాడామాట వినిశ్రుభుడు గావుండెను on hearing this, he was thunderstruck.

శ్రులము or శ్రుళము Error for శ్రుళము.

శ్రువము * n. s. Praise. ప్రోత్రము.

శ్రునము Error for శ్రునము or శ్రునము.

శ్రువితము * adj. Slow, soft, gentle, dull. మందమైన, తిన్నని. ఆతనిపైట్లపిమితము గావున్నది he is a little better. యిప్పుడుధర పిమితము గావున్నది at present the sale is dull.

శ్రుతి * n. s. Praise, applause. ప్రోత్రము.

శ్రుతించుట or శ్రుతియించుట * v. a. To praise, applaud. ప్రోత్రముచేసుట, పొగడుట.

శ్రుత్యము * adj. Laudable, praiseworthy. పొగడతగ్గ, ప్రోత్రముచేయతగ్గ.

శ్రుతుము * n. s. ఆన గాచెబ్బి. D.

శ్రుతుడు n. s. ఆన గావొంక. D.

శ్రుయము * n. s. Theft, robbery. చౌర్యము. Charitr. 2. 1117.

శ్రుయి * n. s. A thief. చోరుడు, దొంగ. శ్రుయిస్తేయి a stealer of gold (allusively to his work) a goldsmith.

శ్రుకము * adj. Little, small, diminutive. అల్పమైన, సూక్ష్మమైన.

శ్రుత్రము * n. s. Praise, applause. శ్రుతి. ప్రోత్రముచేసుట to praise, commend.

శ్రుత్రించుట * v. a. To praise, applaud. శ్రుతించుట, పొగడుట.

శ్రుభము * n. s. False or deceptive encouragement, deceptive promises. తప్పుచేరేడణ, కటిటవాక్యము, మాయమాటలు. A rhyme says సాంకేత్యంపారిచోశ్రీయం వాస్తోభంఘోశన మేవవా, వైకుంఠనామశ్రురణంశిర్వాఘాఘనినాశనం.

శ్రుమము * n. s. Crowd, mass, heap, quantity, assemblage, multitude, body, troop, company, crew, gang, club, pack, a host, an army. శిమూహము, గుంపు, దండు. ధూమస్తోమము a volume of smoke. వాండ్లుస్తోమమధి గావచ్చినారు they came in a crowd with their followers.

శ్రీ * adj. Female, feminine. ఆడది. శ్రీసూకరము a sow. శ్రీలింగము the feminine gender. శ్రీలోలుడు frantic after women. శ్రీబుద్ధి a weak, fickle or effeminate mind. శ్రీధనము pin-money, the gift bestowed by parents on their

daughter, after her marriage : the wife's property or private purse.

స్త్రీ * n. s. A woman. Plural స్త్రీలు.

స్త్రీత్వము * n. s. Womanhood, feminineness. ఆడుతనము. M. XIII. 5. 131. తాత్వికములైనపురుషులను స్త్రీత్వములు లేవు పాఠ్యశీలీపునకు.

స్త్రీశురుడు * n. s. A libertine, lover, lecher. ముండలమారి.

స్త్రీబాల * n. s. A lone woman. ఆబల. నేను స్త్రీబాలను I am a helpless (or simple) woman. Radha. 3. 64. దయచేచిందించి స్త్రీబాలలారులం చుకవిడిపించబోయిన.

స్త్రీరంజనము * n. s. (lit: the ladies' delight) Betel nut, and leaf. వక్కాకు, తాంబూలము.

స్త్రీవిద్య Error for క్రీవిద్య * n. s. The worship of Venus.

స్త్రీణము * adj. Female, feminine. ఆడుదాని శంబంధమైన.

స్త్రీణము * n. s. Womanhood. స్త్రీత్వము, ఆడుతనము. M. I. 8. 188.

స్థలము * adj. Staying, abiding, being, situated. ఉండే. Lalito. 9. 18. శ్మశానస్థానభీషణః standing in a grave yard and horrible.

స్థలము * n. s. A level square piece of ground, prepared for a sacrifice. అన్నిస్థానార్థముచతురశ్రముగా బాగుచేయబడ్డ ప్రదేశము, అలికిన స్థలము. SC.

స్థగనము * n. s. Covering, concealment. కప్పడము.

స్థగితము * adj. Covered, hidden, concealed. కప్పబడినటువంటి. Swa. pref. 55. ప్రతాపతపనస్పరణస్థగితద్యుణికి. ib. 2. 27. వీటిగంధస్థగితేతరచరిమశమై. ib. 2. 89. వైస్వస్థో మౌత్థరణో వ్రజస్థగితకృష్ణా గౌతమీమధ్యభూమి.

స్థనము Error for స్తనము.

స్థపతి * n. s. An architect, a master-carpenter or builder. రథకారుడు, సావిడల్లుడు, సూతుడు, ఆధిపుడు, బృహస్పతి, నవనయాజకుడు. SC.

స్థపనము Error for స్నానము * n. s. Bathing, ablution, washing. స్నానము, కడగడము. స్థపనపాత్ర a vessel used in worship.

స్థలము, స్థలము, స్థలి * n. s. A place, spot, a dwelling, abode, habitation : (commonly,) a holy place, a shrine. A passage in a book. స్థానము,

ప్రదేశము, భూమి, చోటు, నివాసస్థానము, పుణ్యక్షేత్రము, కుట్టు. స్థలములోచావడముమందిది it is lucky to die at a holy place. చరస్థలము a foreign or strange place. చరస్థలపువాడు a person from another place. స్థలకండికుడు a court poet.

స్థలంవారు n. s. Servants in a temple. గుడివారి నము.

స్థలజ్ఞుడు * n. s. A native, a resident. ఆ ప్రదేశస్థుడు, అక్కడివాడు.

స్థలకతి * n. s. (A word used among the Jangams.) An apparitor, the lowest local officer of a guru or Teacher. జంగాలలోము ద్రకర్తపేరు.

స్థలపురాణము * n. s. A legend in honor of any holy place. పుణ్యక్షేత్రమాహాత్మ్యము.

స్థలమాహాత్మ్యము * n. s. The history of a holy place or shrine. పుణ్యక్షేత్రకథావము.

స్థలీకుడు * n. s. An inhabitant, a resident. అక్కడివాడు.

స్థవిరము * adj. Firm, fixed. Old, aged. స్థిరమైన, శక్తమైన, ముఠలి, ఏండ్లు చెల్లిన. A. pref. 28.

స్థవిరుడు * n. s. An old man. ముఠలివాడు.

స్థవిష్టము * adj. Big, fat. స్థూలమైన.

స్థవీయము * adj. Solid, compact. Big, stout, great, respectable. స్థూలమైన, గొప్ప, దొడ్డ. Bur. B. page 201. verse 24.

స్థాణండు or స్థాణుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు. T. 2. 18.

స్థాణువు * n. s. A name of Siva. The trunk of a tree; a pollard; a stake. శివుడు, శాఖాకూన్యవుక్షుము, మోడు. A. 5. 136.

స్థానము * n. s. A place, situation, spot, site, ground, space, a home, abode. స్థలము, ప్రదేశము, కుడము, ఉనికికట్టు. త్రిస్థానములు three shrines; these are ద్రాక్షారామము, భీమేశ్వరము, శ్రీవైలము. G. 6. 124. ధరణిశయెల్లతీర్థంబులు చూచుచు వెలశిన త్రిస్థానములకునే. ఆయన నాకు పితృస్థానముగావున్నాడు he is like my father. ఏకస్థానము An unit: any number under ten. దశస్థానము under a hundred. శతస్థానము above a hundred. స్థానమును మెచ్చుకటిపున్నది the figure one is to be carried over : carry one.

స్థానకము * n. s. A city, a town. కట్టణము.
 స్థానకము * n. s. Error for స్థానకము.
 స్థానాచార్యులు * n. s. The priest of the temple.
 స్థలాచార్యులు.
 స్థానికము * adj. Local, belonging to a place.
 ఆ స్థలసంబంధమైన, అక్కడి.
 స్థానికుడు or స్థానికుడు * n. s. A warden, a beadle.
 గుడిమణియ గాడు. స్థానికులు or స్థానికులు the
 servants in a temple. గుడిశురిజనము. A. 4. 59.
 స్థానికవ్యూహము వెంటరానవైక్రమంతుం నేవించి.
 A. 2. 109. తనడు ప్రాతం దలముఁ స్థానికుడొసం
 గబనుట. టీ॥ పారుత్య గాడు. ib. 4. 36. స్థానికు
 లుతన్న నిదిద్ర యెనందికులగుచు.
 స్థానియము * n. s. A city, a town. కట్టణము. H.
 2. 146.
 స్థాపన or స్థాపనము * n. s. Fixing, erecting,
 placing, establishing, founding, setting up.
 ప్రతిష్ఠ చేయడము, నిలబడము, ఏర్పరచడము, నా
 టడము. M. XIII. 5. 265.
 స్థాపించుట * v. a. To found, erect, establish,
 confirm. ప్రతిష్ఠ చేసుట, నిలుపుట, ఏర్పరచుట,
 నిర్ధారణచేసుట.
 స్థాపితము * adj. Fixed, settled, founded, esta-
 blished. ప్రతిష్ఠితమైన, స్థిరము చేయబడ్డ, నిలబడ్డ,
 ఏర్పరచబడ్డ, నాటబడ్డ, నిర్ధారణచేయబడ్డ. N. 9.
 174.
 స్థాయి or స్థాయిగావుండే * adj. Steady, firm, un-
 changeable, permanent, lasting. నిలకడైన, స్థిర
 మైన, నిరంతరమైన. స్థాయిగావుండే శుద్యోగము
 a permanent employ. ఆచంద్రార్కస్థాయి గాను
 as long as sun and moon endure.
 స్థాయిపడు * n. s. The overseer of a village. ఏక
 గ్రామాధికారి. SC.
 స్థాయిభావము * n. s. A property of the amorous
 passion; as objects of dramatic or poetical
 description they are eight: and they form a
 class or order: opposed especially to the order
 termed వ్యభిచారిభావము. The eight are, love,
 mirth, sorrow, heroism, anger, fear, aversion,
 astonishment. నవరశ్మితస్వాదుత్వము. SC. In
 the Prataparudriyam it is explained thus, స
 జాతీయైర్విజాతీయైరిసిరశ్శ్రుతమూర్తిమాఁ, యావ
 ద్రశీంపర్వమానః స్థాయిభావః ధామ్యతః.

స్థాలి * n. s. Any small pot. కుంభము, కుండ. SC.
 a small drinking vessel. పంచపాత్ర. స్థాలీశు
 లాకన్యాయముచేత judging of the whole by a
 part (ex pede Herculem); for the whole kettle
 is boiled if a spoonful is.
 స్థాలిచెంబు n. s. A small copper cup. దాహముతీ
 సుకానేచిన్నచెంబు.
 స్థావరము * adj. Fixed, stationary, firm, stable,
 immovable. స్థాయిగావుండే, శున్నూటనుండిల
 వసలికికడలని, స్థిరమైన, అచలమైన.
 స్థావరము * n. s. Immovable property; such as
 land, houses, &c. తోటదొడ్డియిల్లువాటిమొద
 లైనకడలనిసాత్తు. స్థావరజంగమములు గావుండే స్థా
 త్తులు property which is partly immovable
 and partly movable. The word స్థావరము is
 used in the place of the word వర్తన as అంగ
 డిస్థావరము, గానుగస్థావరము, మగ్గస్థావరము,
 యాడిగస్థావరము.
 స్థావరముగా * adv. Permanently. శాశ్వతముగా,
 నిలకడగా. వాండ్లక్కడ స్థావరముగావున్నారు they
 have settled there permanently.
 స్థావరముచేసుట v. a. To make firm or perma-
 nent. స్థిరపరచుట.
 స్థానకము * n. s. Perfuming the person, smear-
 ing the body with sandal or fragrant ungu-
 ents. గంధాదులమైపుత. SC. కుంఠము మొదలైన
 పూత.
 స్థాస్థువు * adj. Firm, stable, permanent. నిలకడ
 న, స్థిరమైన.
 స్థితము * adj. Standing, staying, being, situated.
 ఉండే. స్థితాశేషమున్ను every one who was
 there; collectively; full (as a council) all be-
 ing present.
 స్థితి * n. s. State, condition. Property, estate.
 Existence. ఉనికి. D. దశ, అవశ్య, ఆస్తి. శ్రీపిఠి
 తిశంహరములు creation, existence and destruc-
 tion. భూస్థితి landed property.
 స్థితిమంతుడు or స్థితివంతుడు * n. s. A man of pro-
 perty. ఆస్తివంతుడు, ధనవంతుడు.
 స్థిమితము Error for స్థిమితము.
 స్థిర * n. s. The earth. భూమి.
 స్థిరము * adj. Fixed, firm, stable, immovable,
 permanent, lasting. కడలని. D. స్థావరమైన,
 నిశ్చయమైన, నిర్ణయమైన.

స్థిరత * n. s. Permanency, durability, firmness. స్థిరచక్రము. మధిస్థిరత steadiness of mind.

స్థిరపరుచుట * v. a. To confirm, ratify. రూఢిచేసుట.

స్థిరవారము * n. s. Saturday. శనివారము.

స్థూణ * n. s. A post, a pillar. An anvil. An iron image. శ్రాభము, ధాళి, రజతాదిలోహశ్రుతిము.

స్థూపి * n. s. The top of an idol shrine: the summit of a mountain, the top of a house. గర్భగృహముమీదిగోపురము, దీప్తివిమానమంటారు. Ganapati Calpam. 3. 5. శురాదిస్థూపిశుచ్యంతం నిర్మాణం శిష్యుగాచరేత్. Silpa Sas. page 146.

స్థూలము * adj. Large, bulky, thick, fat, corpulent. Corporeal as opposed to spiritual. బృహత్తైన, లావుదైన. స్థూలదేహి a corpulent man. స్థూలనాసికము a large nose. Vema. 593. స్థూలముకనుగుడ్డుసూక్ష్మముకన్నాపా.

స్థైర్యము * n. s. Steadiness, steadfastness, stability, firmness. స్థిరత, ధీరత, దార్ఢ్యము.

స్థాజేయము * n. s. A sort of perfume, commonly called Ganthiala. గ్రంథిపూజము. SC. H. 2. 252.

స్థౌల్యము * n. s. Bulk, largeness, greatness, fatness, thickness. బృహత్త్వము, లావు.

స్నానము * n. s. Bathing, washing, ceremonial ablutions. స్నానము. స్నానపాత్ర a vessel used in worship.

స్నానకరుడు * n. s. A bramin who is a householder: being duly initiated after completing his studies. వివాహార్థముగా స్నానకర్తవ్యముచేసేవాడు. SC. సమావర్తనముచేసిగృహస్థులయినవాడు. If at the end of this period, he has not acquired a knowledge of the వేదము he is called ప్రతస్నానకరుడు. If he has acquired this knowledge before the end of the period, he is called విద్యాస్నానకరుడు. If he finishes his studies with the expiration of the period, he is termed ఉభయస్నానకరుడు.

స్నానకుడు * n. s. He who is bathed, a bather. సీట్లపోసుకొన్నవాడు. M. XIII. 3. 102. సుస్నానతులై. Dab. 304. 10.

స్నానము * n. s. Bathing, ablution. ముగడము. కంఠస్నానము bathing all but the head. శిరస్నానము bathing the whole body. కటిస్నానము

bathing up to the middle. స్నానఘట్టము a bathing place. ప్రాతస్నానము morning ablu-tion. ఆభ్యంగనస్నానము bathing after having anointed the head with oil. స్నానమైనతరువాత after he bathed. కృతస్నానమై having bathed. జ్ఞానస్నానము this term is used to express Christian baptism.

స్నాయువు * n. s. A tendon, a muscle, described as a tubular vessel attached to the bones at either end, and conveying vital air. శంభిబంధనము, నరము. SC.

స్నిగ్ధము * adj. Oily, smooth, soft, clammy. Cool, refreshing, agreeable. Beloved, amiable, kind, affectionate. Bright. స్నేహవత్తైన, చమరుగల, మన్నికమైన, చిక్కలమైన, నున్నని, సాంద్రమైన, చిక్కని, శీతలమైన, ప్రీయమైన. A. 6. 114. స్నిగ్ధత్రిభాగముంకితశిరశ్శిఖితోడ. టీ! నున్నని. A rhyme says బ్రూయస్నిగ్ధశ్యశ్యశ్య. స్నిగ్ధవర్ణము, ఆనగాత్రుకాశమైనవర్ణము bright colour.

స్నిగ్ధకము * n. s. Bee's-wax. మైనము.

స్నుష * n. s. A daughter-in-law. కోడలు.

స్నేహము * n. s. Love, affection, fondness, friendship. Oil, unguent. కృప, దయ, ప్రేమ, వాత్సల్యము, తైలము. Vish. 8. 112. ib. 7. 102. వారికం చితస్నేహముననుంటులధికమగును. ప్రాణస్నేహము intimate friendship.

స్నేహముచేసుట or స్నేహించుట * v. a. To cultivate or court another's friendship. విహితముచేసుట. Bahulas. 5. 151.

స్నేహిణము * n. s. Friendship. నేస్త్రము.

స్నేహితుడు * n. s. A friend. నేస్త్రకాడు.

స్నేహితురాలు * n. s. A female friend. నేస్త్రురాలు.

స్పందనము * n. s. Motion, movement, shaking, vibrating, fluttering, quivering, agitation, కంఠనము, చలనము, కదలడము, వణకడము.

స్పందిత * adj. Agitated, moved, shaken. కంపితమైన, కదలించబడ్డ.

స్పర్ధ * n. s. Emulation, or envy, vying, competition, rivalry. వీరశ్రుతివీరవాదము, సంఘర్షణ, సామ్యము, క్రమశుమున్నతి. SC. శరశ్చరశ్చిర్ధలు mutual emulations. A. 4. 301.

స్పర్ధాశువు * n. s. A competitor, a rival. పోరాడేటిది, వాదించేవాడు. P. 4. 93. ఆస్తివిద్యవిజరాజమండలపరిస్పర్ధాశువు.

స్పర్ధి * adj. Envious, emulous. పోరాడే, వాదిం చే. A. 2. 51. నిజబలేభాస్పర్ధిశమదాన్యకరటి.

స్పర్శ * n. s. Touch, contact. తాకడము, తగలడము. రక్తస్పర్శ connection by blood. జలస్పర్శము the usual phrase for making water: because they afterwards touch water, in purification.

స్పర్శనము * n. s. Touching, coming into contact with. Gift, donation. తాకడము, తగలడము, దానము. M. XIII. 3. 335. చరణస్పర్శనంబుచేసి.

స్పర్శనుడు * n. s. The god of air or wind. వాయువు.

స్పర్శవేది or స్పర్శమణి * n. s. The philosopher's stone, the touch of which changes other metals into gold. తాకించగానేయినుముమొదలైనవాటినిబంగారుచేసేమణివేషము. Chenna Bas. Pur. 3. 98. L. 16. 8.

స్పర్శించుట * v. a. To touch, to feel. తాకుట, అంటిచూచుట.

స్పష్టము * adj. Clear, plain, distinct, apparent. విశదమైన. యిదిస్పష్టమైనఅబద్ధము this is an evident mistake.

స్ప్రుక్కు (spruk, a vulgar word) Connection, affinity. సంబంధము. వానికీమాకుయేమిస్ప్రుక్కులేదు he and I are unconnected in any way.

స్పృశించుట * v. a. To touch, feel. తాకుట. Chandr. R. 3. 135.

స్పృశ్యము * adj. What may be felt, or touched. తాకగూడనిది.

స్పృష్టి * n. s. Touch, feeling, contact. తాకడము, తగలడము.

స్పృహ * n. s. Wish, desire, hope. ఇచ్ఛ, ఆశ. నిస్పృహ void of desire. వాంఛలుండునసురించి నిస్పృహులైవున్నారు they have no hope of it.

స్పృహనీయము * adj. Desirable: to be wished. కోరతగ్గ, ఆశించతగ్గ.

స్పృహయాశునైన * adj. Wishing, desiring. కోరే, ఇచ్ఛించే.

స్ఫుట * n. s. A snake's expanded neck or hood. పడగ. A. 4. 214.

స్ఫటికము * n. s. Crystal, quartz. శుక్లశ్రుశ్రురవిశేషము, లుకవిధమైనతెల్లరాయి. Vish. 4. 126. స్ఫటికలింగము an image of Siva made of crystal.

స్ఫాయతైన * adj. Expanding. విస్తృతమైన. A. 6. 15. ఫలస్ఫాయద్యటశ్చైజము. ib. 1. 25. స్ఫాయతైనాశిశాశ్రుతిస్వినతహోక.

స్ఫారము * adj. Great, large. భూయిష్టమైన, పెద్దదైన. Bmj. 4. 23. శ్రుకటస్ఫారజటాచ్యుటాకలితుడై. A. 5. 11. సాలాంచచ్యుతుర్గీనిశాస్ఫారేందుంగను. టీ|| శ్రుకాశిస్తున్నచంద్రుణ్ణి.

స్ఫారకము * adj. Great, large. భూయిష్టమైన, పెద్దదైన. Anir. 3. 43. మంటుకుసహస్రస్ఫారకద్వారక.

స్ఫిక్తు * n. s. The buttock. పిర్ర. D.

స్ఫితము * adj. Swollen, enlarged, spacious. Much, many. పినమైన, విశాలమైన, అదభ్రమైన, బహుళమైన. A. 4. 41. శ్రుపింఘాశితస్ఫితసాకూర. One lexicon says విశాలవిశ్రుతిస్ఫితం. Vish. 7. 345. అవిభుండసురపైబ్రస్ఫితకేశుంబున. DRy. page 1649. భీకరభరవస్ఫితుడైవచ్చె.

స్ఫుటము * adj. Blown, open, expanded. Clear, plain, manifest. విశసించిన, విశదమైన. గ్రహస్ఫుటము or స్ఫుటగ్రహము the true place of a planet.

స్ఫురణము * n. s. Quivering, vibrating, tremulous motion, gleaming, sparkling, glittering, shining, blooming, expanding. కదలడము, అదరడము, వణకడము, తళతళమనడము, మెరవడము, శ్రుకాశించడము, విబ్రంధణము. H. K. 4. 62. శురికింపవైకతస్ఫురణజెందు, పిరుండు. N. 9. 532. భీమాయుధస్ఫుర్తిరాజమండలగ్రాహకమాగధతమస్ఫురణంబడంచి. టీ|| గర్వద్రేకమును పోగొట్టి. ib. 3. 125. మృగ్మణుణఘటితాదరయయ్యెమిగులగర్భస్ఫురణ. ib. 3. 217. ఆతులదర్యస్ఫురణ.

స్ఫురతైన or స్ఫురతుగావుండే * adj. Gleaming, glancing, flashing, sparkling, shining. శ్రుకాశించే, తళతళమనిమెరిశే. T. 4. 147. అనవరతస్ఫురన్తేజము. H. 1. 217. స్ఫురతుట్టిమంబు. A. 2. 11. హరస్ఫురద్దురుముత్రావళి. ib. 5. 128. స్ఫురదూధఃశ్రవిముక్తమైన. టీ|| శ్రుకాశిస్తున్న. ib. 6. 194. సాలద్యక్ష్మణుభూపాకభేదిస్ఫురన్తైలిమాణి క్యరుజ్యంధితాంఘ్రిద్వయా. వానిముఖముస్ఫురతుగావున్నది his face is bright.

స్ఫురించుట * v. n. To occur, to come into the mind. To quiver, tremble, shake, glean, glitter. తోచుట, జ్ఞాపకమువచ్చుట, వర్చించుట, కద

స్మారకము * n. s. (a bad phrase) Consciousness, sense. శ్మృతి, తెలివి, బుద్ధిస్వాధీనము. ఆ-దెబ్బచే తనాకున్నారకముతప్పినది the blow took away my senses. నాకున్నారకమువచ్చినతరువాత after I came to my senses.

స్మార్తము * adj. Agreeable to the (Smritis) code ; legal, canonical, following or professing the doctrine of law books. శ్మృతిశాస్త్రానిధిమైన.

స్మార్తులు * n. s. The followers of the doctrines of శంకరాచార్యులు which inculcate the worship of both Vishnu and Siva. శంకరాచార్యులవారి మతమును ఆవలంబించినవారు.

స్మితము * adj. Smiling. Blown, opened, blooming. విరుసలవ్వగల, వికసితమైన.

స్మితము * n. s. A smile: bloom. వికసనము, దిరుసలవ్వ. మందస్మితము a gentle smile.

స్మృతి * n. s. Recollection, memory, remembrance, understanding. The code of Hindu law ; jurisprudence. స్మరణ, తెలివి, ధర్మశాస్త్రము.

స్మేర * adj. Smiling, laughing. Blown, opened. విరుసలవ్వగల, వికసించిన. M. XVI. 1. 2. క్రియా చేశస్మేరవిత్తుడై.

స్వందాము or స్వందనము * adj. Oozing, trickling, dropping, flowing. ప్రవించే, జారే, కారే. Bhadra Parin. 2. 101. నవనవస్వందనసుందరమందహాసము.

స్వందనము * n. s. A car, a war chariot. యుద్ధనిమిత్తరథము. A tree called Dalbergia Ougei-nensis. తినిశవృక్షము, అతిముక్తకము, నెమ్మిచెట్టు.

స్వంది * adj. Oozing, trickling. ప్రవించే, జారే. Swa. 2. 13. రవికాంతస్వందినిహారకందళ. N. 1. 9. ఫలప్రకరస్వందిరనైకతుందిలితమై.

స్వందము * n. s. Speed, velocity. వేగము, వడి. Swa. 4. 38.

స్వన్నము * adj. Flowing, dropping, trickling. జారే, కారే, ప్రవించే.

స్వమంతకము or శమంతకము * n. s. The philosopher's stone: given by the sun to Satrajit: a magic gem ensuring felicity to the wearer. సువ్యభుషిత్రాజిత్తుకుయిచ్చినమణి.

శ్యానభాగాలు n. s. A kind of grain. ధాన్యవిశేషము.

శ్యామ * n. s. A girl or maid under sixteen. A certain form of Durga. షడహారేంద్రపదుచు. యా

వనమధ్యస్థురాలు, డుర్గపేరున్ను. A. 5. 110. శ్యామకాచారేకుసంకర. శ్యామార్యనతరంగాణి a set of prayers used in the worship of Durga.

శ్యామము or శ్యామలము * adj. Of a dark tint ; dark blue, black. నీలమైన, హరిద్వర్ణముగల, ఆకుకుచ్చైన, గరికకుచ్చని. Lalito. 12. 24. శాడ్యల శ్యామలత్విషాం. ib. 12. 7. తమాలశ్యామలాకారాః. తమాలశ్యామలము green as a gloomy tree.

శ్యామము or శ్యామలము * n. s. A dark tint ; dark blue, black. నీలవర్ణము, హరిద్వర్ణము, ఆకుకుచ్చ.

శ్యామత్వము * n. s. Blackness, a dark complexion. నీలిమ.

శ్యామల * adj. Of a black or dark blue colour. Dark tinted. నీలవర్ణమైన, హరిద్వర్ణముగల, ఆకుకుచ్చైన. R. 6. 31.

శ్యామల * n. s. A name of Pārvatī. పార్వతీదేవి.

శ్యామిక * n. s. Blackness. నైల్యము. Swa. 3. 29. బాహ్యచ్ఛదశ్యామికాచ్ఛలసంకంది.

శ్యాలుడు or శ్యాలుడు * n. s. A wife's brother. భార్యతోడబుట్టినవాడు.

స్మృతము * adj. Sewn, stitched. కుట్టబడ్డ. A. 5. 20. సూత్రస్మృతహారస్మృతం. ib. 6. 186.

శ్యేనము * n. s. A hawk, falcon. డేగ.

శ్రుక్లు * n. s. A chaplet, wreath, garland. పూదండ. D. Anir. 3. 42. కల్పితకచశ్రీక్షీభవత్రారకంబు.

శ్రుక్లుట v. n. To go off, diminish, be abated, to pine, to become thin ; to die. తక్కుట. ABA. 3. 136. ఓణించుట, చచ్చుట, నశించుట. TUR. 9. 80. పెరుగుటశ్రుక్లుటచాలంబారయుట యవశంబు గానబుట్టుటచావుక బెరయుట. BRS. 1. 37. దశముఖోద్వద్భాపూసంవేదనాన్నితయైశ్రీగ్లసె. P. 2. 30 ఆశుచ్యంకుడలలతులద్రాపింకుపుసులగాని శ్రుక్లుటబాడనైవావట్టు చంద్రుడారెం, డోకుత గాభ్యక్షకలవేయుడుశంహతికి. టిల్లీ తక్కును.

శ్రుజము * n. s. A chaplet, wreath, garland. పూదండ.

శ్రద్ధ * n. s. Faith, devotion, attachment, zeal. Wish, desire. ఆశక్తి, ఇచ్ఛ, విశ్వాసము. M. XIII. 5. 156. Lalito. 3. 34. భక్తిశ్రద్ధాసమాయుక్తస్సామి త్వాతజ్జలసంస్థితః. వానికి కమణములో శ్రద్ధలేదు he has no confidence in ceremonial observances. Digitized by Google

శ్రద్ధాశుభ్ర *adj. Faithful, zealous, eager, wishing.

ఆస్తికృముగలవాడు, ఇచ్చగలవాడు.

శ్రద్ధించుట v. n. (a vulgar word) To fart. పిత్తుట. Chatu. 1. 51.

శ్రద్ధు n. s. (a vulgar word) A fart. పాయవీయవనము, అనగాపిత్తు. Venu Gopala §. 6.

శ్రమ or శ్రమము * n. s. Labour, trouble, distress, difficulty, fatigue, weariness, plague. ప్రయాసము, కష్టము, తొందర.

శ్రమపెట్టుట * v. a. To trouble, pain, plague, torture, annoy. తొందరచేసుట, హింసపెట్టుట, బాధించుట.

శ్రమము * n. s. He who is tired or fatigued. అలసినవాడు. Anir. 3. 49.

శ్రవణము * n. s. The ear. చెవి.

శ్రవణము or శ్రవము * n. s. Oozing, trickling, dripping. కారడము.

శ్రవంతి * n. s. A river. నది. A. 4. 189. R. 5. 85.

శ్రవణము * n. s. The ear. Hearing, listening. చెవి, వినడమున్ను. శ్రవణేంద్రియము the sense of hearing.

శ్రవస్సు * n. s. The ear. చెవి. P. 1. 466.

శ్రవించుట * v. n. To ooze, trickle, flow. కారుట. Sar. D. 517.

శ్రష్ట * n. s. A name of Bramha. The Creator. బ్రహ్మ.

శ్రష్టి Error for షష్టి.

శ్రుశ్రుము * adj. Fallen down, dropped. కుడ్డ, జారి. B. X. 355. శ్రుశ్రోత్తరీయము her fallen vest.

శ్రాంతము * adj. Fatigued, tired, wearied. బడలిన, అలసిన.

శ్రాంతి * n. s. Weariness, fatigue, lassitude. అలుపు, బడలిక. P. 1. 426. ఉశరతిశ్రాంతి.

శ్రాద్ధము * n. s. Funeral ceremonies or obsequies, observed at various fixed periods; consisting of offerings with water and fire, to the gods, and manes; and gifts and food to the relations present, and assistant bramins. పిత్రర్థము గానే కాలవిధిక్రమ బ్రాహ్మణాభిజనము. ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధము a funeral ceremony observed eleven days after a person's death. నిత్యశ్రాద్ధము daily funeral ceremonies for a year after a person's decease. దర్శశ్రాద్ధము the funeral ce-

remony observed every new moon. మహాలయ శ్రాద్ధము a funeral ceremony in the sixth lunar month. శుపిండిశ్రాద్ధము or శుపిండికరణము a funeral ceremony in which the balls of rice offered to the deceased individually, and collectively, are blended together. శీర్షశ్రాద్ధము a funeral ceremony celebrated in a holy place. నాందీశ్రాద్ధము an offering made to the manes of deceased ancestors on solemn occasions. హిరణ్యశ్రాద్ధము money distributed in charity as an offering to the manes. ఆమశ్రాద్ధము uncooked ingredients distributed as above said. అన్నశ్రాద్ధము cooked food served out to guests as aforesaid. ఘటశ్రాద్ధము obsequies performed to a waterjar, which bears the name of a man's living wife; whom he divorces by breaking this jar. వానికీకొంచెముహిరణ్యశ్రాద్ధముచేస్తేనేగాని ఆకృణి అనుకూలకడేటట్టువుండలేదు unless you grease his palm, I think that business will not be settled in our favour.

శ్రాద్ధదేవుడు * n. s. Yama, the god of death. యముడు.

శ్రావణము n. s. The pincers or nippers used by goldsmiths. కంశలవాడిఆయుధములలో సెకటి.

శ్రావణము or శ్రావణమాసము * n. s. The fifth lunar month. అయిదవ నెల.

శ్రావణాలపార్ణవమి n. s. The full moon in the month of Sravana, (July—August.) This is among Hindus the great day of atonement. Certain ceremonies if duly performed on this day obtain pardon for all sins in the past year. ఉపాకర్మము.

శ్రావణి * n. s. A plant called Sphaeranthus Indicus. బొడతరళుచెట్టు. SC. called in Tamil కొట్టెక్కరందై.

శ్రావ్యము * adj. Harmonious, melodious. చెవులకుయింపైన. DRK. 128.

శ్రీతము * adj. Dependant on, inherent. ఆశ్రయించియుండే.

శ్రీతుడు * n. s. He who waits upon: a dependant. కనిపెట్టుకొనియుండేవాడు, నమ్ముకొనివుండేవాడు.

శ్రీ * adj. Holy, sacred, blessed, venerable, excellent, famous, glorious. శుంకద్విశిష్టమైన, శో

భావిష్ఠమైన. శ్రీచక్రము a magical diagram used in the worship of Durga.

శ్రీ * n. s. Venus or Laxmi, wife of Vishnu; the goddess of plenty and prosperity. Wealth, beauty, lustre. Also, poison, venom. లక్ష్మీ, శంకుత్తి, శోభాయ, విషము. విద్యాశ్రీ The glory of learning. ముఖశ్రీ lustre of the face. మాతుశ్రీ a respectful way of mentioning any senior female, in a letter.

శ్రీకంఠుడు * n. s. An epithet of Siva (lit. poison throated.) శివుడు.

శ్రీకరము * adj. Propitious, happy, blessed. లక్ష్మీ శ్రుదమైన.

శ్రీకాంఠుడు or శ్రీశతి * n. s. A name of Vishnu, as being the spouse of శ్రీ or Laxmi. విష్ణువు.

శ్రీకాకుళము * n. s. The town which the English call Chicacole.

శ్రీకారము * n. s. The letter క్ర. The poets compare a beautiful ear to the form of this letter. Anir. 3. 68. కలకంఠకంఠివీనులకు శ్రీకారముల్ రక్షయంత్రములు గావ్రాయవచ్చు.

శ్రీకార్యము * n. s. Holy duties. i. e. management of a temple. గుడిపారుకుత్యము. See శ్రీకార్యశురుడు.

శ్రీకార్యశురుడు * n. s. The manager of a temple. గుడిపారుకుత్తి. A. 1. 10. శ్రీకార్యశురులగాంచిన తేవిమ్రొక్కునంబలింఁద్రుడైనకన్కాలు వెకోర.

శ్రీఖండము * n. s. A name of mount Malaya. The sandal tree; sandal wood. మలయశుర్వతము, చందనవృక్షము, చందనచెక్కయున్ను. Swa. 2. 1. శ్రీఖండశీతనగమధ్యాఖండక్షోణిమండల. A. 2. 45. శ్రీఖండగిరిరాజు. టీ|| మలయమనేశుర్వతశ్రేష్ఠము. A. 4. 291. మణిశ్రీఖండముక్తాదియున్రావాణిజ్యమువెంచి. ib. 5. 52. వలత్ శ్రీఖండశాఖానితల్లివిట్. టీ|| శ్రీఖండ, చందనవృక్షముయొక్క.

శ్రీగంధము * n. s. Sandal wood that has a fine scent. వాసునగలచందనము.

శ్రీగిరి or శ్రీశుర్వతము * n. s. The sacred hill, usually called Sri Sailam or Parvatam in the (Kandanil) Curnool country. శ్రీశైలము.

శ్రీగులు * n. s. The rich; opulent men. భాగ్యవంతులు. BRK. 671.

శ్రీచూర్ణము * n. s. A yellow paste of turmeric and rice flour; used by the Vaishnavas in mark-

ing their foreheads. నామమునడుమపెట్టుకొనేత సుశ్రువియ్యముయొక్కపాడి. శ్రీచూర్ణశరీపాలనము a ceremony among Vaishnavas performed when removing a corpse from the house.

శ్రీచూర్ణములు * n. s. Trumpets, usually blown in pairs before a priest, or in the temple. ఆచార్యశ్రురుములముందరనున్నగుడిలోనున్నపూడేటివి.

శ్రీజుడు * n. s. An epithet of Cupid. మత్స్యభుడు.

శ్రీతాళము * n. s. The giant palm tree. దృగదళవృక్షము. D. శ్రీతాళాలపైనవ్రాసినగ్రంథము a book written on large leaves of this tree, equivalent to royal paper.

శ్రీశుశసి * n. s. The purple stalked basil. కులసిలోభేదము. H. 4. 12.

శ్రీధరుడు or శ్రీనివాసుడు * n. s. A name of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీశతి * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీఫలము * n. s. A fruit tree (Ægle marmelos) విల్వవృక్షము.

శ్రీబాల Error for శ్రీబాల.

శ్రీమంతుడు * n. s. An opulent or wealthy man. భాగ్యవంతుడు. ఆగర్భ శ్రీమంతుడు one born wealthy.

శ్రీమత్ * adj. Prosperous, happy, blessed, holy, noble, glorious: (as a title) "His reverence" శోభనకరమైన, శంకుశ్చరమైన. The epithet శ్రీమద్రామాంబరము is usually given to the celebrated poem written by Valmiki.

శ్రీముఖము * n. s. A pastoral letter, a letter from a minister or father, a letter from a guru among the Vaishnavas. గురువువ్రాశేజాబు, పెద్దలువ్రాశేజాబు.

శ్రీమద్ర * n. s. The holy seal; a phrase for the stamps used in placing five marks worn upon the face &c. by మాధ్వలు.

శ్రీమూర్తి * n. s. The sacred image, a phrase for the సాలగ్రామము which see.

శ్రీరంగము * n. s. The name of a holy town close to Trichinopoly, situated upon an island. ఉభయకావేరిమధ్యమందు రంగనాయకులదేవళములందేవురు.

శ్రీరంగాలు n. s. The name given to a certain kind of rice. భాగ్యవిశేషము. H. 4. 156.

శ్రీరంగాలు or శ్రీరంగశ్రుతిపత్రాలు * n. s. A kind of pink flower. సీమనస్త్రిరుశ్రుప్పవర్ణముగలకశ్రుతిపత్రాలు.

శ్రీరస్తు * Be it fortunate! మంగళమత్రుగాక.

శ్రీవల్లికి * n. s. A particular mark said to be a curl of hair on the breast of Vishnu. విష్ణువక్షాత్ఫలశ్రుక్లవర్ణదక్షిణావర్ణలోమావళి.

శ్రీవల్లికి * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీవత్సాంకుడు or శ్రీవత్సలాంధనుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీవాసము * n. s. Turpentine. A lotus. గుగ్గిలము వంటిదేవదారుబంక, తామరపువ్వుము.

శ్రీవాసుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీశుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీవైలము * n. s. See శ్రీగిరి.

శ్రుక్తించుట v. a. To make faint or fatigued, to weaken, to fatigue. సౌక్తించుట, బలహీనముచేసుట. D.

శ్రుక్తు n. s. Faint, fatigue, languishment, fading. మూర్ఛ.

శ్రుక్తు Error for శ్రుక్తు.

శ్రుక్తు or శ్రుచము * n. s. The ladle with which ghee is poured into a sacrificial fire. ఆజ్యాపయిత్రేసేమాగరితై.

శ్రుక్తు చేత n. s. A sort of fish. కుర్వ్యభేదము.

శ్రుక్తుట v. n. To faint, languish, fade. మూర్ఛిల్లుట, సౌక్తుట, సౌమ్యసిల్లుట, యీశించుట. ABA. తగ్గుట. Vasu. 2. 11. చరణావతికోరువ తేకయేగతిశ్రుక్తునై. టీ|| సౌమ్యసిల్లనై. ib. 4. 10. హృదయాధిభృగానకశ్రుక్తి. Charitr. 992. శ్రుక్తుచుగన్ములనూడనేగుచును. M. XII. 5. 160. విషాదాదరతశ్రుక్తు. D. Navanad. 123. యాపికట్లాదినయాగలబోవ, బోవుచేతులులేకనుద్రనశ్రుక్తి. Padma. 9. 6. నిండనేయవినిసురనశ్రుక్తుచురాముడంతలో.

శ్రుతము * adj. Heard, reported. విన్న, వినబడ్డ.

శ్రుతము * n. s. Holy writ, sacred science, scripture. శాస్త్రము.

శ్రుతము * adj. Flowed, dropped, oozed. కళిగమైన, జారిన.

శ్రుతపరుచుట * v. a. To represent, state, communicate. తెలియచేసుట.

శ్రుతి * n. s. The ear. The Vedas. A sort of drone corresponding to that used with bag pipes.

చెవులు, వేదము, శుంగితములోనుతియున్ను. శ్రుతి కూర్చుట to put an instrument in tone.

శ్రుతి * n. s. Flowing, dropping. కారడము. A. 4. 137. జలశ్రుతినాటినాటింగరుగుచు.

శ్రువము * n. s. A ladle used at sacrifices. ఆజ్యాపయిత్రేసేమాగరితై.

శ్రేణి * n. s. A line, row, range, rank. Regular order. Multitude; cluster. శుండ్లీక్రమము, వరశు, శుకూహము, శుంచయము. M. VI. 3. 241. దిగ్లంతావళిశ్రేణి. P. 1. 545. కైవర్తశ్రేణి a number of fishermen.

శ్రేణి n. s. ఆనగాయింటికురుజులమీదవేసేపత్రయము. D.

శ్రేణిక * n. s. A tent. డేరా. D.

శ్రేయము or శ్రేయస్సు * n. s. Virtue, moral merit, good fortune, prosperity, beatitude. ధర్మము, శ్రుణ్యము, శ్రీ, కళ్యాణము, మంగళము, శుభము, మోక్షము.

శ్రేయశ్చరమైన or శ్రేయోవంశమైన * adj. Prosperous, fortunate. లక్ష్మీకరమైన.

శ్రేష్ఠము * adj. Best, excellent, superior, chief, eminent, principal. ఉత్తమమైన, శ్రుశశ్రమైన.

శ్రోణి * n. s. The hip, the loins, the posteriors. కటిశ్రుదేశము, నడుముకింది తొడలమీది భాగము. H. 1. 5. 230. విశాలశ్రోణి a broad bottomed beauty, a fulham, a fairham. D. Surabbanda. page 45. శ్రోణులగోరులచురుకుగానుంచి touching her loins.

శ్రోత * n. s. A hearer, an auditor. వినేవాడు. M. XII. 6. 188.

శ్రోతవ్యము * adj. Audible, fit to be heard or listened to. వినతగ్గ.

శ్రోతస్విని * n. s. A river. నది, ఏరు.

శ్రోతస్సు * n. s. A stream, current, the flow of a river. జలశ్రువాహము. M. XII. 5. 559. శ్రోతోవేగము the rapidity of a stream.

శ్రోత్రము * n. s. The ear. చెవి. N. 4. 292. H. 3. 232.

శ్రోత్రయము or శ్రోత్రయగ్రామము * n. s. A village held at a favourable assessment, a present or donation of a village made to learned men. Glebe land held by a learned divine in gift or quit rent, and by his heirs.

శ్రోత్రయము * n. s. A bramin well versed in the Vedas. He who is modest, docile, or well behaved. శిష్టుడు, వేదముగావచ్చిన బ్రాహ్మణుడు

నమ్రుడు, ఛాండసుడు. శ్రీత్రయాస్మిణు food given by this bramin. A rhyme says భునభర వ్యాపాదిమునులిడుశ్రీత్రయాస్మిణుకావిదురునిం టారనింతు.

శ్రీతము * adj. Of, or belonging to the Vedas. వేదశిక్షుతమైన, వేదోక్తమైన.

శ్రీతము * n. s. Any observance ordained by the Vedas. A treatise detailing and explaining certain observances. శ్రీతివిహితధర్మాది, వేదహితమైనకర్మశ్రుతివాదకగ్రంథము.

శ్లథము * adj. Slack, loose, lax, relaxed, dishevelled (as hair) జారిన, వదిలిన, వీడిన.

శ్లక్షుము * adj. Small, fine, minute, smooth. సూక్ష్మమైన, కృశమైన, సున్నుపి.

శ్లాఘ * n. s. Praise, applause, flattery, eulogy. స్తుతి, స్తోత్రము. Vish. 6. 376. BRY. 3. 165. శ్లాఘాయుక్తులు.

శ్లాఘించుట * v. a. To praise, flatter, applaud. స్తోత్రముచేసుట.

శ్లాఘ్యము * adj. Praiseworthy, celebrated, excellent. శ్రవణీయమైన, శ్రేష్ఠమైన, దివ్యమైన.

శ్లబ్ధము * adj. Connected, joined, combined, embraced. సంయుక్తమైన, మిళితమైన, ఆలింగితమైన.

శ్లేష * n. s. A figure of rhetoric; choice, or connection of words, so as to admit of a double interpretation; a species of paranomasia, pun. Double-entendre, irony. Sarcasm. Union, combination. శబ్దాలంకారవిశేషము, ఏకవాక్యమునకు అనేకార్థము, ద్వ్యర్థము, సంయోగము. శ్లేషగాలుండేపద్యము a verse bearing a double meaning.

శ్లేష్మము * n. s. Phlegm, rheum, serum. A cold. కఫము, తెనుడ. శ్లేష్మశ్రుకృతి a saturnine temperament.

శ్లో || Contraction for శ్లోకము * A Sanscrit verse, a stanza.

శ్లోకము * n. s. A verse, a stanza. Fame, celebrity. పద్యము, యశస్సున్ను. అర్థశ్లోకము a hemistich. శ్లోకముకుడు, ఉత్తమశ్లోకము or సుశ్లోకము a famed person, one well spoken off.

శ్వ * n. s. A dog. కుక్క.

శ్వ * adj. Own, self, one's-self, one's own. ఆత్మీయమైన, తన. శ్వకాయకర్షము individual exertions, bodily labour.

శ్వము * n. s. Property, wealth. ధనము. P. 1. 98. నిజశ్వంబీలేమినిద్రుయోజనమా.

శ్వంతగాడు n. s. A proprietor or owner. యజమానుడు.

శ్వంతము adj. Own, private, belonging to one's-self. స్వీయమైన. దాన్నిశ్వంతానికొనుకొన్నాడు he bought it on his own account.

శ్వంతముగా adv. Himself, in person. తానే. ఆయనేశ్వంతముగావచ్చినారు he came in person.

శ్వకము * adj. Proper, peculiar, own. స్వీయమైన, తన. N. 4. 22. శ్వకవేహంబు తెరంగున.

శ్వకపోలకల్పితము * adj. (literally invented in one's own cheek.) Apocryphal; a story made out of his own head. అబద్ధమైన, లేనిపోని.

శ్వకార్యము * n. s. One's own affairs, one's own peculiar duties. తనపని. శ్వకార్యధరంధరుడు a selfish man.

శ్వకీయము * adj. Peculiar, own, private, of one's own. స్వంతమైన, తన.

శ్వచ్ఛము * adj. Clear, transparent, pellucid, pure, white. Healthy, sound. నిర్మలమైన, నిష్కళంకమైన, శుభ్రమైన, ఆరోగ్యమైన.

శ్వచ్ఛందము * adj. Spontaneous, voluntary, uncontrolled, self-willed. స్వేచ్ఛగాలుండే, యథేచ్ఛగాలుండే, స్వతంత్రమైన, కునకువచ్చినట్లులుండే. Vish. 8. 40. P. 1. 106. శ్వచ్ఛందాహారాదిభంబున.

శ్వచ్ఛందము * n. s. Spontaneousness. స్వతంత్రము, యథేచ్ఛగాలుండడము.

శ్వచ్ఛంబుడు * n. s. He who is at liberty, free, uncontrolled or self-willed. స్వతంత్రుడు, యథేచ్ఛగాలుండేవాడు.

శ్వచ్ఛముగా * adj. Clearly, purely, transparently, evidently. నిర్మలముగా, శుభ్రముగా, నిష్కళంకముగా, స్పష్టముగా.

శ్వజనము * n. s. One's own family, dependants, relations, people, friends. బంధువులు, వరిజనము.

శ్వజనుడు * n. s. A distant relation, a friend. బంధువు.

శ్వజాతిమైన * adj. Of one's own class or nation, his own kind. తనకులమైన. శ్వజాతివైరి an enemy of his kind. A rhyme says శ్వజాతివైరి త్వరితస్వస్థింహజదివ్యాః.

శ్వాత్మః * adv. Naturally, of itself, instinctively, personally, spontaneously. శ్వాభావతః, తనకుతానే. ఆయనశ్వాత్మఃవచ్చిరి he came in person. శ్వాత్మః శ్రుతాశ్చ మైస naturally bright: lucid in itself, self-bright.

శ్వాత్మంత్రము * adj. Independent, not subject to any other's will, free, uncontrolled, despotic, head-strong. శ్వాత్మచంద్రమైన, యథేచ్ఛమైన, విచ్చలవిడిగావుండే, తరతంత్రముకాని, కురాధీనముకాని. M. XV. 2. 64. శ్వాత్మంత్రశంపారియై.

శ్వాత్మంత్రము * n. s. Independence, freedom, hereditary right, an inheritance. Customary fees or privileges. సేవ్యాధీనత, బాధ్యతచేతవచ్చేసాత్మ, మేరమిరాసి. యిదియేమిశ్వాత్మంత్రము you take great liberties. సత్రీస్వాత్మంత్ర్యమహతి no female is sui juris; she cannot act independently.

శ్వాత్మంత్రకత్తి * n. s. A heiress, a woman to whom any thing is due by right of heritage. వాధ్యశ్శురాలు, కర్తవ్యతండేటిది.

శ్వాత్మంత్రగాడు * n. s. The heir: one to whom any thing is due by right of heritage; the proper owner. One who holds or enjoys an office to which fees are granted. కర్త, బాధ్యశ్శుడు, మేరమిరాశిశీనుకానికొలిచేవాడు.

శ్వాత్మంత్రించుట * v. n. To do any thing out of his own head; or, as his own master. To act for himself. ఆయన ఆజ్ఞ శ్రుతాశ్చ మైసినాను గాని నేనుశ్వాత్మంత్రించలేదు I did this according to his orders; not out of my own head.

శ్వాత్మంతుడు * n. s. One who is his own master, a head strong man: one who is sui juris, independent. శ్వాత్మంతుడు, తనమనసువచ్చినట్లునడిచేవాడు, ప్రాత్రస్వవహారతగలవాడు.

శ్వాత్మంతురాలు * n. s. She who is her own mistress, వైకరికీలారాగిది.

శ్వాత్మస్సిద్ధము or శ్వాత్మస్సిద్ధమైన * adj. Self made or self existent, inherent by nature. సహజమైన. శ్వాత్మస్సిద్ధము గావుండే బాధ్యత a natural right, an unalienable title.

శ్వాత్మము * n. s. Ownness, ownership, title, right.

శ్వాత్మంత్ర్యము. తనకువుండే శ్వాత్మమును సాక్షుల బట్టిరూపించినాడు he proved his right by wit-

nesses. అందులో అతనికి శ్వాత్మములేదు he has no right to it.

శ్వాత్మవంతుడు * n. s. An owner, proprietor, rightful holder. కర్త, అధికారి.

శ్వాత్మము * adj. Self-bestowed: given by his own hand. తన చేతిగుండావివృద్ధ. A well known couplet in ancient deeds of gift runs thus శ్వాత్మత్రాద్విగుణాంపుణ్యం కురదత్రానుపాలనం, కురదత్రాశ్చారో శ్వాత్మత్రం నికృలంభవేత్. Another couplet runs thus శ్వాత్మత్రాంకురదత్రాంవాదో మారేతవసుంధరాం, యష్టివేదకాశమాస్రాణివిష్టాయంజాయతేక్రిమిః.

శ్వాత్మేశుడు * n. s. A fellow country man, a native. తనరాజ్యపువాడు.

శ్వాత్మర్తము * n. s. One's own particular duties, natural or peculiar property, peculiarity. తానుచేయవలసిన కార్యము, శ్వాభావము. శ్వాత్మర్త్యాగము apostacy, abandonment of caste or faith. జాతిభ్రంశము.

శ్వాభాగా or శ్వాభేవ * adv. In person, voluntarily. తానే, తనంతనే.

శ్వాసము * n. s. Sound. ధ్వని. M. VIII. 3. 273. శ్వాసశ్లాహశము a pealing trumpet.

శ్వాశుడు * n. s. A man of a low mean caste, a paria. చండాలుడు, అంతావసాయి, మాలవాడు.

శ్వాశ్చము * n. s. A dream, vision, dreaming; sleep. కల, నిద్రావస్థ. జాగ్రత్స్వప్నములు వ్రులు waking, sleep and deep sleep. శ్వాశ్చములు to dream. రాత్రినాకొక శ్వాశ్చమైనది I had a dream last night. శ్వాశ్చోపము pollutio nocturna. శ్వాశ్చావస్థ the being asleep.

శ్వాశ్చి * n. s. Own wish, own desire or will. శ్వాశ్చిగా or శ్వాశ్చిచేత voluntarily, of his own accord.

శ్వాభావము * n. s. Nature, or natural state, property or disposition; peculiarity; native property or quality; inclination, turn of mind. శుభాజమైనగుణము (నిజమైనగుణము. D.) కుటిలశ్వాభావుడు a man of crooked disposition. వాడుతన శ్వాభావమును విడువకపోయినాడు he did not abandon his natural disposition. తనశ్వాభావము కొద్దిచేసినాడు he did it according to his own temper: that is, outrageously.

శ్వాభావము * adj. Natural, proper, true. శుభాజ మైన, తాత్వికమైన.

శ్వాభావముగా * adv. Naturally, frankly, freely, sincerely, without disguise. శుభాజముగా, నిర్మలముగా, ధారాళముగా. శుభాజముగా మాట్లాడుట to speak candidly.

శ్వాభ్రము * n. s. A chasm, hole or gap. రంధ్రము, బొక్క, శండు. P. 1. 665.

శ్వాభ్రము or శ్వాభ్రముగా * adv. Of one's own self or accord, spontaneously, in person. తానే, తనకు తానే, స్వేచ్ఛగా. ఆయనశ్వాభ్రముగావచ్చిరి he came in person. శ్వాభ్రముగా ఆటోమట్రము an automaton or self moving machine.

శ్వాభ్రము * adj. Self-done, self-formed. తనకు తానే చేసుకొన్న. శ్వాభ్రము తానర్థము harm which he brought upon himself.

శ్వాభ్రము * n. s. Personal effort, own labour. శ్వాభ్రము తనకే చేసేది. శ్వాభ్రము సొంతసొంతము property which is acquired by personal labour. శ్వాభ్రము కిందలం దేభూమి lands the cultivation of which he kept in his own hands.

శ్వాభ్రము * n. s. Rice &c. given to a guest for him to cook and eat. ఒకనికి పుక పుక యేట ట్టుయిచ్చే శుభాభ్రము మొదలైనవి. శ్వాభ్రము మిచ్చుట charitably to give rice &c. to be cooked. ఒక శ్వాభ్రము ఇచ్చుట give rice &c. to a man for one meal.

శ్వాభ్రము * n. s. Cooking: particularly if performed with one's own hand: cooking in general తానే వండుకోవడము, వంటయిస్తు. నేటి శ్వాభ్రము మెవరిది who have cooked today? అంతా మనసులో శ్వాభ్రము చేస్తున్నాడు he keeps his thoughts to himself.

శ్వాభ్రము * n. s. A cook. వంటవాడు.

శ్వాభ్రము * adj. Self produced, the self existent, self formed. తనకు తానే పుట్టిన, పుట్టినది పుట్టినట్టుగా ఉండే. శ్వాభ్రము ధారణ a rough diamond. శ్వాభ్రము లింగము a natural image or emblem of Siva: such as appears in a stone or root, uncarved by man.

శ్వాభ్రము * n. s. An epithet of Brahma the creator. బ్రహ్మచేతన, శివుడు, విష్ణువు.

శ్వాభ్రము * n. s. Choice of a husband; the obsolete rite of marriage election; a girl

(in ancient times) choosing her husband, the public choice of a husband by a princess. తానుగా మొగుడుకోరుకోవడము. శ్వాభ్రము (a phrase in novels) a day appointed for selecting a husband by a princess out of an assembly of princes. శ్వాభ్రము ప్రకటించుట to proclaim the శ్వాభ్రము.

శ్వాభ్రము * adj. Self formed. శ్వాభ్రము వైన. శ్వాభ్రము స్వయంకృతి a self formed image. శ్వాభ్రము స్వయంకృతి స్థలము a holy place where a self formed image is worshipped: one produced by nature: not the work of art.

శ్వాభ్రము or శ్వాభ్రము * n. s. Tumescence, swelling, dropsy. శోష, వాపు.

శ్వాభ్రము * n. s. A voice, sound, noise, note, tone, tune. A vowel. An accent. Air breathed through a nostril. కంఠధ్వని, రవము, ధ్వని, తానము, నివాదాది శబ్దధ్వని, అచ్చు, ఉదాత్తాది వేదశ్వాభ్రము, నానావనము, పుకముక్కు సుండావిదవబద్ధగాలి. సప్తశ్వాభ్రములు the seven notes of the gamut. శ్వాభ్రము a fluttering of the voice. అశ్వాభ్రము a false note. శ్వాభ్రముండలము or శ్వాభ్రముండలి a number of reeds joined together and played on with the finger. H. 5. 412. శ్వాభ్రముండలములున్నెరలు. శ్వాభ్రశాస్త్రము, అనగా ముక్కు గాలిని కట్టిత్రుచ్చెచ్చే శాస్త్రము a certain mode of fortune telling, wherein the breath is emitted from one or the other nostril: and this is assumed as the basis of a certain calculation. The breath that comes through the right nostril is called సూర్యనాడి and the breath that comes through the left nostril is called చంద్రనాడి.

శ్వాభ్రము * n. s. Indra's thunderbolt. వజ్రాయుధము, Pariz. 3. 108. మరుత్పతి శ్వాభ్రము త్రిక్రమ. A. 4. 141.

శ్వాభ్రము * n. s. The real nature of a thing, an image, one's own proper shape or body, the natural and real figure or form, natural state, condition or purpose. Truth, a definition. శ్వాభ్రము, యాధార్థ్యము, వివరము. నిజమైన ఆకారము. Among the Vaishnavas this word శ్వాభ్రము means the sectarian mark on their forehead. నీ శ్వాభ్రము నాకు తెలుసును I know your character. శ్వాభ్రము నాశనము disgrace, exposure to

shame. కడిశ్వరూతుములు ten head of cattle. కు
మృరశ్వరూతుములు or శ్వరూపాలు articles of
pottery. శ్వరూపానురాతుమైన (a phrase in the
address of letters written by Vaishnavas) in
conformity to the fashion of the sect. ధర్మ
శ్వరూపులైనతమరు you who are the image
of justice: you who are equity itself.

శ్వర్గము * n. s. The paradise of Indra, in which
mortals receive the reward of their virtuous
acts; after their stock of virtue is paid for,
they fall again (in the form of shooting stars)
to earth: and again suffer transmigration. దేవ
తలుపుండేలోకము. మాతండ్రిశ్వర్గముదైనతరువా
త after my father died.

శ్వర్ణము * n. s. Gold. కనకము, బంగారు. శ్వర్ణర
శసిద్ధి alchymy. ఆకవికిశ్వర్ణాభిషేకముచేసినా
డు he made the poet wallow in wealth. ఆభవ
జస్తంభమునకు శ్వర్ణాభిషేకము చేయించినాడు
he gilt the flagstaff of the temple.

శ్వర్ణకారుడు * n. s. A gold smith. కంఠలవాడు.

శ్వర్ణది * n. s. The Ganges of heaven. ఆకాశం
X.

శ్వర్ణాను or శ్వర్ణానుడు * n. s. The personified
ascending node. రాములు. M. 5. 1.

శ్వర్లోకము * n. s. See శ్వర్గము.

శ్వర్వేశ్య * n. s. A nymph of heaven. ఉర్వశీమొ
దలైనవాండ్లు.

శ్వర్వైద్యులు * n. s. The Physicians of Swarga.
అశ్వినీదేవతలు, ఆనగాదేవతలవైద్యులు. T. 5. 10.

శ్వల్పము * adj. Very little, small, few, trifling.
కిందిత్తు, నూత్నమైన, అల్పమైన. శ్వల్పదినములలో
or శ్వల్పదినాలలో in a few days. శ్వల్పదూరము
a little way off. శ్వల్పకార్యము a trifling work
or business. యిదిచేశములో శ్వల్పముగావున్నవి
these are rarely met with.

శ్వవశీకృతము * adj. Taken into his own hands.
తనస్వాధీనముచేసుకోవడ.

శ్వవృత్తి * n. s. Service, menial labour. సేవాదీవ
నము. D.

శ్వశక్తి * n. s. One's own power. తనసామర్థ్యము.
వానికిశ్వశక్తిలేదు he has no power in himself.

శ్వపరుడు * n. s. A father-in-law. కడుచునుయిచ్చి
నమామ, భార్యకుతండ్రి. A. 5. 102. శంకరశ్వప
రతైలము an epithet of the Himalaya, as "fa-
ther-in-law to Siva."

శ్వత్రువు * n. s. A mother-in-law. కడుచునుయిచ్చి
నఅత్తగారు, భార్యకుతల్లి. URK. 6. 243.

శ్వత్రేయశము * adj. Happy, prosperous. మంకళ
మైన.

శ్వత్రేయశము * n. s. Prosperity, welfare, happi-
ness. మంకళము.

శ్వశి or శ్వశ్య * n. s. A sister. తోడబుట్టినది.

శ్వశినుడు * n. s. Air, wind; or the deity thereof.
వాయువు. శ్వశినాశనుడు a serpent, feeding on
air. శర్పము.

శ్వశితము * n. s. Breathing. నిట్టూర్పు.

శ్వశ్రము Error for శ్వశ్శము.

శ్వస్తీ * (A Sanscrit particle) Excellent, well
done! may good attend you! may it be well
with you! So be it; Amen. ఆశీర్వాదము, డే
వము, పుణ్యము, మంకళము, శ్రుతివందనము. SC.

N. 4. 129. శ్వస్తీలేదనుజవరేణ్య. H. 1. 47. శ్వస్త్య
స్తునునుణోస్తు. శ్వస్తీవాచనము a blessing or
benediction, any benedictory speech. శ్వస్తీచె
ప్పుట to wish well. రాఘవాశ్వస్తీ రావణాశ్వస్తీ
అనిపుండడము (bless them both and remain
neuter.) A proverb Bless them both! i. e. I
had rather quarrel with neither.

శ్వస్తికము * n. s. Any lucky or auspicious object.
A building or palace of a peculiar shape.
The meeting of four roads. The quatre feuille

a magic figure. The name given to the
mystic cross which the Buddhists use మంకళ
ద్రవ్యము, దక్షిణతశ్చిమోత్తరాశీంద్రప్రాద్ధ్వార్య
మాము, నాలుగుత్రోవలుకలిసినదారి, అధినయశం
యుతమాస్త్రభేదము. H. 3. 42. A. 4. 225.

శ్వశ్శము * adj. Easy, well, at ease, in good
health, sound. నెమ్మదైన, ఆరోగ్యమైన. శ్వశ్శ
చిత్తము a mind at ease.

శ్వశ్శము * n. s. Health, soundness, convalescence.
ఆరోగ్యము. ఆరోగముశ్వశ్శమైనది the disease
is cured.

శ్వశ్శపెట్టుట v. a. To cure, ameliorate, make bet-
ter. వానిచేసుట.

శ్వశ్శమవుట * v. n. To recover from illness, to
become whole. కుదురుట.

శ్వశ్శముగావుండుట * v. n. To be at ease, to be

well, to be in good health. శైవ్యుని గాత్రంబుట, ఆరోగ్యము గాత్రంబుట.

స్వస్థము చేయుట * v. a. To ameliorate, cure, make better; to calm. వాసిచేసుట, కుడర్చుట. నావు ధైవ్యస్థము చేసినాడు he cured me.

స్వాంతము * n. s. The mind, the faculty of thought and feeling. The heart. మనస్సు. Raja Vahana. 3. 158.

స్వాగతము * n. s. Welcome, salutation, receiving. డేమము, కుశలము, కుశలప్రశ్న, డేమలాభములు. H. 1. 86. Xద్వియపైవసియింపంజేసి స్వాగతంబడిగిన. ib. 1. 51. వినయంబున లేవికొని స్వాగతంబడిగిన. P. 1. 295. బద్ధండాదివ్యమాచరించి స్వాగతంబడిగిన.

స్వాతంత్ర్యము * n. s. Independence, wilfulness, freeness, liberty, unruliness. Hereditary right, an inheritance. ఆత్మవశత్వము, స్వేచ్ఛాధీనత, విచ్ఛలబిదిగా వుండడము, బాధ్యత. సత్రీస్వాతంత్ర్యమహాఽఽఽ no woman is sui juris or fit to act independently.

స్వాతి * n. s. Arcturus, the fifteenth lunar asterism. చిత్రకుంభవలనక్షత్రము, కుదిఁచొసానక్షత్రము. స్వాతికారై the fifteenth constellation in which the sun happens to be for thirteen days in the month of October or November. స్వాతిచిప్పలు The oyster that gapes, expecting drops of rain in Swati. స్వాతిచిప్పలవలనెవారు తెరుచుకొనియున్నాము we look out with thirsty expectation for your arrival. స్వాతికొంకలు a kind of cranes or storks which emigrate in this month. స్వాతివాన genial showers supposed to impregnate oysters with pearls. H. 3. 82. స్వాతిబకంబులవీకన. H. 2. 171. స్వాతివృష్టిగురియజనించి.

స్వాదు or స్వాదులు * n. s. Sweetness, taste, flavour, fragrance. తీపి, మంచిదియు. D. మాధుర్యము, కరిమళమున్ను.

స్వాదువైన * adj. Sweet, agreeable. తియ్యని, మధురమైన, రమ్యమైన, అందమైన.

స్వాధికారము * n. s. One's own right or title, dominion. తనశ్యేత్యము, తనప్రభుత్వము.

స్వాధిక్యత * n. s. Self importance, conceit, pride, arrogance. తనగొప్పతనము, అనగాగర్వము.

స్వాధిష్ఠానము * n. s. The second of the six regions of the human body, the upper part of the abdomen. చక్రవిశేషము. H. 3. 235. మూలాధార, స్వాధిష్ఠానమణిపూరకఅనాహతవిశుద్ధశ్చేయశుభాస్రారంబులనుచక్రంబులను.

స్వాధీనము * n. s. Charge, trust, subjection, possession, power, control. వశము, అధికారము. అతని స్వాధీనములోవున్నారు they live in subjection to him. దాన్ని నీ స్వాధీనము చేసిని I gave it into your charge. వాని చేయి వాని స్వాధీనము లేదు He cannot use his hand: he is crippled. యాభాష అతని స్వాధీనము గావుననిది he has a great command of this language. తన స్వాధీనతరుచుకొన్నాడు he got it into his possession. ప్రస్తుతము స్వాధీనము కానిరూకలు money not available at present. ఆశుని తన స్వాధీనము చేసుకొన్న తరువాత after he undertook the affair or took it into his own hands.

స్వాధీనశుతిక * n. s. A self willed woman: who rules her husband. సాకూతాజ్ఞాకరప్రియకృం గార సాయిక. SC. చెప్పి నట్టాడే మొనున్నీ గలది. N. 9. 524. స్వాధీనశుతిక శత్రువునుభవించు.

స్వాధీనుడు * n. s. A dependent: an obedient man, he who is subject to: he who is beneath, subservient, docile, tractable. వశ్యుడు, విధేయుడు. వాండ్లు స్వాధీనులుకారు they are disobedient. తనకు స్వాధీనుడు గావుండే తమ్ముణ్ణి కుంపించినాడు he sent his brother, who was wholly at his commands or disposal. వాండ్లు స్వాధీనులుకారు they are not *submissive*.

స్వాధీనురాలు * n. s. She who is *subject* to, or *submissive*. విధేయరాలు.

స్వాధ్యాయము * n. s. Inaudible reading, muttering of prayers, or the Vedas; study of the Vedas. జపము, వేదము, బ్రహ్మయజ్ఞాదివేదాధ్యయనము. SC. మైథునమున్ను.

స్వానము * n. s. A dog. కుక్క.

స్వానము * n. s. Sound, noise. ధ్వని, రవము.

స్వానుభూతి * n. s. Individual enjoyment, personal experience. ఆత్మీయానుభవము.

స్వానుభోగము * n. s. One's own enjoyment. తనఅనుభవము.

స్వాపము * n. s. Sleep. నిద్ర. Vasu. 2. 50.

స్వాపశత్రేయము * n. s. Wealth, property. విత్తము, క్రవ్యము. H. 3. 20.

శ్వాశుడము * n. s. Any beast of prey. శ్రుతిమొదలైన దుష్టజంతువు. A. 6. 18.

స్వాభావికము * adj. Natural, innate, inherent, peculiar. సహజమైన, ప్రకృతినిర్ణయమైన.

స్వాభిమానము * n. s. Favouritism. తనదనేవిశ్వాసము. వానికి స్వాభిమానమేముఖ్యము he is guided solely by favouritism.

స్వామి * n. s. A lord, master, sovereign, owner, proprietor, husband, spiritual guide or preceptor, "My lord, Sir." A bramin is thus addressed usually in conversation by a junior: or by a Sudra. శ్రుభువు, కర్త, శుభి, గురువు, దేవుడు, దేవత. స్వామివారు Behold! Be attentive. భాగస్వామి a share holder. పాలివాడు.

స్వామిత * n. s. Mastership, lordship, ownership. శ్రుభుత్వము, యాజమాన్యము. P. 3. 137.

స్వామిత్వము * n. s. Mastership, lordship, ownership, right, title. శ్రుభుత్వము, కర్తృత్వము, అధికారము, భాగ్యత. M. I. 4. 278. ఆతని స్వామిత్వముపోయినది he has lost his ownership.

స్వామిద్రోహము * n. s. Treason; treachery to a master &c. unfaithfulness to a superior. యజమానునికి చెరువుచేయడము.

స్వామిద్రోహి * n. s. A traitor. యజమానునికి చెరువుచేసేవాడు.

స్వామిభోగము * n. s. The landlord's share of the produce of land cultivated by a tenant. పాయకారిమిరాశి దారనికొచ్చే ఆది.

స్వామలవారు * n. s. His grace, his reverence, his holiness, a minister or father. గురువులు.

స్వామ్యము * n. s. Ownership, right, title. స్వాతంత్ర్యము, భాగ్యత.

స్వారశ్మిము * adj. Pleasing, delicious, good, excellent. రశమైన, సత్తైన.

స్వారశ్యము * n. s. Sweetness, juiciness, savouriness. Pathos, spirit, fire. రశము, శుభ్ర, గూఢము. మీరు ఆక్కడికి వెళ్లినందువల్ల స్వారశ్యములేదు there is no advantage in your going there. Deb. 141. చవిగానివలుకల స్వారశ్యమేమి.

స్వారాజ్యము * n. s. The celestial region. స్వర్గరాజ్యము. Siva. 2. 81. స్వారాజ్యమేలంగనీరైరెసురలవల్యాకారుడైజంభాసురారి.

స్వారాష్ట్రము * n. s. Name of Indra. ఇంద్రుడు.

స్వార్జితము * adj. Self acquired, obtained or accumulated by one's own labour. తనసొంతాద్యమైన, స్వకాయకృష్టముచేతసొంతాదించబడ్డ.

స్వార్జితము * n. s. Personal acquisition, as distinguished from inheritance. స్వంతసొంతాద్యము.

స్వార్థము * n. s. Regard to one's self, self-interest, personal benefit, one's own aim or object. స్వశ్రుతనూజనము, తనమేలు.

స్వార్థశురుడు * n. s. A selfish man, he who is devoted upon his own interest. స్వశ్రుతనూజనమునేముఖ్యముగా విచారించేవాడు, స్వసుఖమునేవిచారించేవాడు.

శ్వాసము * n. s. Breath, breathing, respiration: wheezing, asthma. ముఖనాసికానిర్గతవాయువు, రోజున్ను. ఉశ్వాసము breath inhaled. నిశ్వాసము breath expired or exhaled. వాడు యెగశ్వాసమువిడుతున్నాడు, ఉర్ధ్వశ్వాసమువిడుతున్నాడు he is gasping or labouring for breath.

శ్వాశకాశము * n. s. Cough attended with wheezing. దగ్గురోజు.

స్వాస్థ్యము * n. s. Ease, happiness, comfort. Relief, recovery, abundance of food and raiment. A share in a bramin village. నెమ్మది (ఆరోగ్యము, వస్త్రాభివృద్ధి. SC.) ఉడకస్వాస్థ్యము a supply of water. ఆయనకు చిత్తస్వాస్థ్యములేదు he is uneasy in mind.

స్వాహ * Hail! An exclamation used in making an oblation to the gods. Name of the wife of the god of fire; a goddess presiding over burnt offerings. దేవతాహవిదాకానము. SC. దేవతలకు హవిస్సును ఆహుతిచేసేటప్పుడు చెప్పేమాట, అన్ని భార్యయున్ను. Lalito. 8. 13. Radha Samagam. 3. 20. స్వాహారాము. Venkat Arya. page 98. line 7. Swa. 3. 67. స్వాహాకాముకుడౌట.

శ్విత్రము * n. s. The white spotted leprosy. శ్వేతశుద్ధము, తెల్లపొడలకున్ను.

స్వీన్న * adj. Sweating, perspiring. చెమర్చే, శ్రమించే. N. 3. 155.

స్వీకరించుట * v. a. To adopt, embrace, acknowledge, receive. (Metaphorically) to eat, drink. అంగీకరించుట, గ్రహించుట, తుచ్చుకొనుట, తినుట, తాగుట.

స్వీకారము * n. s. Acknowledgement, assent, consent, agreeing to. Adoption. Eating. En-

tering or embracing a new [అశ్రమము] condition of life : as becoming a married man from being a bachelor. అంగీకరించడము, నీక్కు తించడము, గ్రహించడము, దత్తు, భాజనము. P. 1. 716. క్రూపితాతపూజనస్వీకార శుంభ్రమోషే కమున సు. ఆదిశుశ్రవ్వికారముచేసుకొన్నతర్వాత after she has adopted a son. ఆయనక్రూపాదస్వీకారముచేసినతర్వాత after he has dined. అశ్రమ స్వీకారముచేసుకొన్నాడు he embraced the monkish life.

స్వీకృతము * adj. Admitted, acknowledged, confessed, promised, accepted, adopted. అంగీకరించబడ్డ, క్రూపితమైన, పెంచుకోబడ్డ. స్వీకృతశుశ్రుడు an adopted son.

స్వీకృతి * n. s. Adoption, acknowledgement, eating. అంగీకరించడము, నీక్కుతించడము, గ్రహించడము, తినడము. P. 4. 585. వ్యాకీర్ణప్రీతిమనస్వీకృతి మేస్రస్నాతునెట్లు చిక్కకయుండుక. ib. 3. 132. చెవులుతావకనూత్నశబ్దస్వీకృతి బాటిగాతు గావున.

స్వీయ * n. s. A virtuous woman, she who is entirely devoted to her husband. కుటివ్రత, సాధి.

స్వీయము * adj. Own, one's own, relating or belonging to one's self ఆత్మీయమైన, ఆత్మశంబంధమైన, తన.

స్వేచ్ఛ * n. s. One's own will or pleasure, liberty, free-will. స్వతంత్రత, యథేచ్ఛ, ఆత్మేచ్ఛ, తనమనసు.

స్వేచ్ఛగా * adv. Voluntarily, freely, willingly, యథేచ్ఛగా, తనకు తానే, తనమనసువచ్చినట్లుగా.

స్వేచ్ఛకురుడు * n. s. He who is uncontrolled, independent. స్వతంత్రుడు, యథేచ్ఛగానడిచేవాడు, అస్వాధీనుడు.

శ్వేతము * adj. White, white coloured, fair. శుక్లమైన, తెల్లని.

శ్వేతము * n. s. White colour. Silver. శుక్లత్వము, తెలుపు, వెండియున్ను.

శ్వేతకుష్మఠు * n. s. The white spotted leprosy. తెల్ల పొడలకుష్మఠు.

శ్వేతదీప్తికము * n. s. White Island: now called Seetadeep; near Bunder Abbass in Persia. See Burnes's Travels, 1824. Edinb. Rev. Jan. 1835. p. 398. శుక్లదీప్తికములలో సెక్ డి.

శ్వేతపింకళము * n. s. A lion. సింహము.

శ్వేతపింకళవర్ణము * n. s. White tawny colour, the colour of a lion. శుక్లకలవర్ణము.

శ్వేతవాహనుడు * n. s. An epithet of Arjuna. (Leucippus.) అర్జునుడు.

శ్వేతాద్రి n. s. The snowy mountain. The Himalaya mountains, Himavat. హిమవత్పర్వతము. DRB. 284.

శ్వేదము * n. s. Sweat, perspiration, warmth, heat. ఘర్మము, చెమట, సాత్విక భావభేదము. H. 4. 109. ముక్కుదియుమూడు శుంచారములనుక్రమిస్తే, స్వేదవైర్ణ్యోమాంచవిశ్వరాశ్రుకంకున శ్రుశయశ్రంభకములనజను సాత్విక భావములచేత, జడిశీతలిశి. N. 9. 365. చెక్కులవైశ్వేదముగ్రక్తు. ib. 2. 322.

శ్వేదజములు * n. s. Worms, insects, maggots, musquitos &c. engendered by heat and damp. క్రమిడంకాదులు, ఉక్కుచెక్కుచేతపుట్టేవురుగులు, అనగాదోమలుమొదలైనవి.

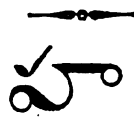
శ్వేదని * n. s. An iron plate used as a frying pan. కండుపు, అనగాపెనము.

శ్వేదోదకము * n. s. Perspiration. చెమట.

స్వైరము * adj. Self-willed, pertinacious, obstinate. యథేచ్ఛైన, స్వతంత్రమైన, మూర్ఖమైన. Ahalya. 3. 16. మారుడు స్వైరవిహారుడు. N. 1. 7. స్వైరకలిహరింబుక.

స్వైరిణి * n. s. An unchaste wife, an adulteress, a wanton woman. పాంసుల, వ్యభిచారి, రంకులాది.

స్వోపార్జితము * adj. Self-got, self-acquired. స్వార్జితము, తనశంపాద్యమైన.

హంకరింపు n. s. Dragging: a pull. ఈడ్చు, గుంబడము.

హంకారము * n. s. Haughtiness, arrogance. గర్వము. Vema. 1643. చిత్తముబుద్ధినిమరచియుహత్తుకహంకారములనుయార్తకులోగా మొత్తముకజేయనేరని.

హంసు n. s. Convenience, agreeableness. పునరు, వైపు, పొంకము. దిగడమునకుహంసుఅయ్యేలాగున as it would be convenient to get down. Vema.

202. వేసీమునకువైనదాసీరి గావచ్చు హంసుదక్ష్కు
 వేళజంగమగును, పదియవేలకైన బావకు గారాడు.
 ib. 1924. వచ్చిహంసువిడిచినద్యేసగొలువరా.
 హంసుకరచుట v. a. To make it convenient. వైశ్రు
 చేసుట. Vema. 1705. అంగమండులింగమమరం
 గమద్దించిబంగమిట్టిరితిహంసుకరది.
 హంసైన adj. Convenient, agreeable. వైసైన, లైన
 లైన.
 హంజిక * n. s. A certain medicinal root. బ్రాహ్మ
 ణయస్పిక, వీరిలేవునెట్టు.
 హంత * (A Sanscrit particle) An exclamation
 of grief (ah, alas) of pity or pleasure. శీతోప
 మండు, దయయండు, దుఃఖించుటయండు, వాక్యా
 రంభమునందున్ను.
 హంత * n. s. A murderer, a slayer, murderess.
 చంపేటివాడు, చంపేటిదిన్ని, ఘాతుకుడు, ఘాతు
 కురాలు. S. 1. 138. యాసుతనులతలుమాయామ్య
 గముల్ హంతలుబజబంతులునినుమంతయు లోకాశ
 వాదమరయరుమదిలో. Vish. Maya. 3. 88. ఆ
 దిరికొంటిరిశ్రుత్వలన్నియు వకినెంతహంతలేమార
 లోయతివలార.
 హంత n. s. Cruelty, ferocity, murder. ఘాతుక
 ము, క్రూరత్వము. P. 1. 286. భరిత్రినింతహంతం
 గనుగొంటలేదు.
 హంతకారము or (హంతాకారము W.) * n. s.
 Rice to be given to a guest. ఆతిథిదేయాన్న
 ము. SC. ఆభ్యాగతుకివిచ్చెట్టవలసినఅన్నము. Kasi
 Khand. 5. 275. అన్నికార్యంబుదీర్చియనంతరంబ
 హంతకార్యంబునిచ్చి జేయంగవలయు, హంతకార్యం
 బొనర్చుబ్రహ్మద్యువైన త్రిదశముఖులున్యస్తి బంధ
 దరుసువ్వె. ib. 5. 276. హంతకారంబంగబుదా
 రుగట్లకలభవనాలుగట్లున్నరలమనగ గ్రాసీమా
 త్రంబుభిక్షుయక్షయ్యమండ్రుమాని బృందారకతద
 న్నదానఫలము.
 హంతకారి n. s. A beauty. A fencer or wrestler.
 సొగసుకత్తె, సాముజేసినదిన్ని. OG.
 హంతతనము n. s. Cruelty, ferocity. క్రూరత్వము,
 ఘాతుకము. Abhiman Padya. 1. 154. హంతత
 నమున మొగచూట మింతలేక పొడివియొకిలివింకని
 పొందుచాలు.
 హంతృత * n. s. The being a murderer. హననశీల
 త. A. 5. 149. ప్రతహంతృతార్థశీలత.
 హంబీరుడు * n. s. A hero, champion, warrior. శ్శ
 త్రిముడు. SC. శూరుడు, T. 5. 110. శమరహంబీ

రులేశుచంద్రురేయటంచు. ట్రియున్దకుండుశూరు
 డవైనటువంటివాడ. H. 3. 268. రాముబాణము
 మిత్తిరామకుట్టపిడుగు, హంబీరుండువ్రంజులనేరువి
 త్తు. ib. 5. 404. మందిహంబీరతాయతలుకంఠమా
 లికలు. శూరుడుబిరుదుకుకట్టుకొనేతాయిత్రులు.
 హంశ Error for అంశ which see.
 హంశ or హంశము * n. s. A certain fabulous
 bird, the Phoenix. A kind of swan, a goose,
 a gander, a drake. Name of one of the vital
 airs. క్వేతగరుత్తువు, (సీఘ్రివిడిచిపాలుద్రాగేశుఁడీ.
 D.) తారీరవాయువు, ఉచ్చాస్పనీశ్వాసీరువమై
 నవాయువు. హంశగమనము a decent and mo-
 dest walk ; a word used regarding a heroine.
 హంశగమన or హంశి గామిని or హంశయాన a
 woman who walks elegantly. (In composition)
 best, excellent, as రాజహంశి a noble prince.
 Also the red goose. In Vasu pref. 62. రాజ
 హంశులు గానిరాజహంశులు గారు.
 హంశకంబులు * n. s. An ornament for the feet.
 పాదకటకములు, కాలికడియములు. T. 4. 154.
 హంశిపూలెకాతలము * n. s. A swan's down bed
 or couch. Some say a bed stuffed with the wool
 of the బిల్వేడు shrub (asclepias gigantea;) or of
 the (శౌల్లిరి or మారగ) silk cotton tree. హం
 శరెక్కలచువు, మారగమాదివరువన్నిటంటారు.
 హంశిపాదము * n. s. A star or caret or asterisk.
 యిక్కడతప్పిపోయినదిలవతలవ్రాకియున్నదనేదా
 గికినురుకు.
 హంశిపాది or హంశిపాదిచెట్టు * n. s. A scan-
 dent shrub. (Cissus pedata) or Coldenia pro-
 cumbens. గోధాడిది, నువహో, చెప్పవట్టచెట్టు.
 హంశియంత్రము * n. s. A hinge. మొలకీలు. Sans-
 crit translation of Proverbs XXVI. 13. కవా
 టంహంశియన్త్రేణయథాగంపరివర్తతె, తథాలశి
 సరశిస్వస్యాంతయ్యాయాంపరివర్తతే.
 హంశవళియు n. s. A kind of cloth. వస్త్రవిశేష
 ము. BD. 3. 105.
 హంశివాహనుడు * n. s. An epithet of Bramha
 because he rides upon the swan. బ్రహ్మ.
 హంసి or హంసిక * n. s. A female swan. ఆడు
 హంశుఁడీ. A. 2. 50. N. 4. 23.
 హంసుడు * n. s. The sun. A spiritual preceptor.
 A liberal or moderate prince, one not covetous

nor ambitious. సూర్యుడు, సురువు, నిర్దోభస్మశ్రుడు. Ila. pref. 69.

హాజారము n. s. A royal hall or chamber of audience. A place where persons of distinction sit. ఆస్థానమంటకము, రాజగళభ. D. ముఖశాల. ABA. సగరికవెలిచావడి. OG. S. 3. 191. నివ్వటిలుసిందియంబునజివ్వాడుమనంబుతోహాజారముజేరెక. 192. చేరిమంతులరావించి. యిక్కడ కొలువుకూటమనిఅర్థము. Vasu. 1. 59. ఇమ్ములై. మరుహాజారమ్ములైపోవలండ. టీ|| కొలువుకూటములై. T. 4. 193. శిరయతవచ్చివెల్వటిహాజారముచెంతరథంబుడిగి. R. 6. 109. సవగవాక్షుమలీక్షుణములుగాగ, విశివిలింకమువ్చెక్కుటద్దములుగాసగరిహాజారంబుమొగముగాగ.

హజ్జ n. s. plu. హజ్జలు Feet. అడుగులు. N. 5. 75. గజ్జలుమెరయగజ్జలహజ్జలిచుకొనుజ్జరలియాసందించుకొ. ib. 5. 141. బంటనలుహజ్జలమికంబులునెరుంగక. టీ|| ఎనిమిదికాళ్లుగలశరభమ్ముగమలనితెలియక. M. XII. 2. 260. ఏనుగుహజ్జలోనెల్లశరభ్యంబులహజ్జలునడిగినయట్లుపాలె.

హటము for హతము.

హట్టము * n. s. A market, a fair. కుణ్యవీధిక, అంగళ్లబాజారు. SC. A. 2. 43. హట్టస్థితస్తంభంబువ్చిగురింపుచున్నవి. టీ|| అంగళ్లయందు.

హతము * n. s. Obstinacy, violence, severity, contumacy. మూర్ఖము, మొండితనము, ముచ్చరము(బలాశ్రారము, యోగభేదము. SC.) H. 3. 235. హతలయరాజయోగంబులును. హతముసాధించుట to persevere in obstinacy. హతముతీర్చుకొనుట to pay a grudge. హతముపట్టుట to be obstinate.

హతము * adj. Stubborn, obstinate, pertinacious, resolute, determined. మూర్ఖమైన, మొండి, పిడివాడమగుల.

హతంబుగా * adv. Pertinaciously, stubbornly. మూర్ఖముగా, ముచ్చరముగా. T. 2. 18. స్థాణం దైనహతంబుగానిలువకుండకద్రోతురు.

హతయోగము * n. s. Abstract contemplation, whilst suspending the breath. This is generally an act of austere devotion, as standing on one leg, holding up the arms, inhaling smoke, with the head inverted &c. and opposed to Rajayogam. కఠినమైనతపస్సు.

హతవాది * n. s. A violent man, a determined or obstinate man. కట్టినకట్టువిడవనివాడు.

హతాత్, హతాత్తుగా or హతాత్తున * adv. Suddenly, unawares. దబ్బున, అటకైన, అజరిపాటు

n. N. 7. 236. చామపాణీహతాత్లేష. ib. 1. 215. హతాదాలింగనంబులను. A. 4. 309. బకగతిహతాత్సహించి.

హతాత్తరించుట * v. a. To force, compel, ravish. బలాశ్రారముచేసుట. D.

హతారంబుగా adv. Violently, fiercely. ఉగ్రముగా. BRY. 647. కతారంబులతోరంబుగాన్రుచ్చుచు, కుతారంబులహతారంబుగానరుచు.

హాసనలు n. s. Salutations, reverences. కండములు. H. 4. 280. నీలాచలముననెలకొనుశ్రుచూర్తమునకు హాసనలుకండికజేర్చుచు.

హాశము * adj. Killed, slain, defeated, struck, hit, destroyed, blasted, blotted out. చంపబడ్డ, కొట్టబడ్డ, నాశముచేయబడ్డ, ధ్వంసముచేయబడ్డ, చెరపబడ్డ, పోగొట్టబడ్డ. హతశేషులు the survivors. Lalit. 4. 37. హతశ్రీ lost of fortune, ruined. R 5. 271. Vish. 7. 420.

హాశము * n. s. Ruin, destruction. నాశనము, శంహారము.

హాశముచేసుట * v. a. To kill, destroy, demolish. నాశముచేసుట, శంహారముచేసుట.

హాశహాశముగా, హాశహాశములుగా or హాతాహాశముగా adv. Destructively, violently, outrageously. ధ్వంసముచేయుటట్టుగా, అఘోరముగా. G. 7. 84. హాశహాశములుగాగపోటులాడుకొలపపుకొ. Pal. 496. అనితురగమునెక్కియంతవేగమున, అవ్వంబుదోలెనుహాశహాశముగాను.

హాశాశడు * n. s. He who is disappointed. విఫలమైనకోరికగలవాడు.

హాతాహాశము n. s. Destruction, violent contention. ధ్వంసము, మహత్తైనజగడము.

హతి * n. s. Striking, smiting. కొట్టడము. P. 1. 241. విహాణహతిచే.

హతుడు * n. s. He who was struck, smitten, destroyed, killed. He who is void of. కొట్టబడ్డవాడు, చంపబడ్డవాడు, విహీనుడు. P. 1. 514. శరణగతుహతుగానెలుపంటికుటిలుడైన.

హత్త n. s. Entanglement. తగులుకోవడము, చిక్కుకోవడము. A. 4. 297. బెడరిచేరనిబలియునువినియబట్టి, కతరిమైవడినేవచ్చిహత్తజేత, గ్రమముపెనగెడుబలుదానుత్రాటజేడు, సెడ్డుగాంతువేటరాడుపనుగాఁ.

హత్తించుట v. a. To attach, join, touch. శక్తముచేసుట, లనింపచేసుట. N. 4. 161. చిత్రముహరిహ

త్రివిధ. టీ|| తనమనస్సును హరియందులగుంతు చేసిన టువంటిదస్యదైవ శ్రుష్టాదుణ్ణి.

హత్రింపులు n. s. Connections. కలియడములు, అనగా మైధునములు. T. 4. 81. అదిజాలకెదురెక్కియనురాగమున మ్రొక్కి వింత హత్రింపులకొంతనేపు. టీ|| రతిచాతుర్యవిశేషములచేతను.

హత్తుట or హత్తుకొనుట v. n. To adhere to, addict to, come in contact, take to, be attached to, succeed, attain, approach. సక్తమవుట, పొందుట, దాయుట. D. అంటుట. ABA. తగులుకొనుట, సఫలమవుట. H. 1. 259. గుత్తంపురవికదా హత్తకుండగ జేసి కలతంబు కులుకుగుబ్బలను మూయు. ib. 4. 145. తీగకుననలుహత్తినచండమునమేన సొగసు గారతనంపు సొమ్ములలర. ib. 1. 232. ఉపధరలహత్తకతత్తరానమిసాంతునికేళి. ib. 2. 270. అత్తింటికొడలిః గాహత్తుకననదుండె సెకయపాగ్రజకొరకై యత్తస్వియటకెపోయినలిత్తబుదెసకొట్టెవారిచిత్తములలరక. ib. 1. 152. నృతవోత్తములచిత్తవృత్తింకెటిసి హత్తుకొనివర్తిలుమని. Siwa. 3. 89. రాగాంధుండయికోరి హత్తకగడుకారాపుతో. టీ|| సేంఘటనముకాక. ib. 5. 71. సాధమాలికవోహత్తి టీ|| చేరి. T. 5. 34. మిగులహత్తినయెడసూరకత్తులంగొనియుద్దులుద్దులు గాగుద్దులాడుకాలుబంట్లు. ib. pref. 52. హత్తినసేతికాంత. టీ|| తననుపొందిన. ib. 4. 110. సుధాభ్యు గారకుహత్తినలీల. అమృతముయొక్క శీరుగచ్చునుపొందినట్టుంపలెనే. ib. 3. 122. అరిదినూదంటుశిలవలెహత్తిహత్తి. H. 2. 51. హత్తుకోవచ్చునీవంటి యంద గానికెట్టిముద్దులగున్నునుగుట్టుతోడననిన. ib. 1. 213. క్రొత్తకాణాచితంబలిహత్తుకొనియె. A. 6. 96. హత్తుకొనియొక్క కొండరనలైరులుంకట్టుబని. టీ|| కూడుకొని. N. 9. 53. మొత్తముగనుహత్తుకొనుచిత్తమలగాడి. టీ|| గుమి గాక విశిషటువంటి.

హత్య * n. s. Murder, killing, slaying, slaughter. వధ, చంపడము.

హత్యచేసుకొనుట * v. n. To commit suicide. స్వప్రాణహానిచేసుకొనుట.

హత్యచేసుట * v. a. To kill, to commit murder. వధచేసుట, చంపుట.

హదను n. s. An opportunity, time. సమయము. D. ABA. కాలము. A. 4. 292. హదనువచ్చుదాకనకురాధిస్త్రైవ మాసిచెరువీవలయునదనుజూచి. ib. 5. 85. హదనునటుగాకయున్న. ib. 4. 130.

ఆహదనంజెలంగు జనమాంతమునూళ్లకు బోవరా మియుక. టీ|| ఆధ్వజాలోహానిశుయమందు.

హాననము * n. s. Killing, destroying. చంపడము. N. 2. 632.

హనుమంతవీర n. s. A plant, a kind of cucumis acutangulus. ఒకవిధ మైనవీర. H. 4. 20.

హనుమంతుడు, హనుముడు, హనుమానులు or హనుమంతరాయుడు * n. s. The name of the chief of the monkeys (now deified;) an ally and spy of Rama. ఆంజనేయుడు. వాడుహనుమంతుడివలెవున్నాడు he has high or great cheek-bones. UR. 5. 98. తేకున్నహనుముకెదురె.

హనువు * n. s. The jaw. కంటికిందమొదలుకొనిచెక్కిళ్లపార్శ్వభాగము, అడేకటుమలుక. SC. Vani Vilas. page 317.

హబీషీ * n. s. A habshee or African, the black. శిద్దీబాదు, అనగాసల్లగాగుండువలెవుండేఅఫిరికాదేశపుసుని. Charu Chandro. 4. 46. హబీషీరౌతులనంగతుమైదలుసొంపారెక.

హయము * n. s. A horse. గుర్రము. హయమేధము the sacrifice of a horse.

హయగ్రీవుడు or హయవదనుడు * n. s. A name of Vishnu as being the god of learning. విద్యాధిదేవతలయినవిష్ణువు. A. 6. 84. హయవదనతుదారాధకుండైనవేంకటేశుండనునింకొక్కమనీషి.

హయనము or హయనము * n. s. A year సేంవర్షరము. See హయనము.

హయచూరకము * n. s. The shrub named Nerium odorum. వాడగన్నేరుచెట్టు. D.

హయవాహనుడు * n. s. The "Equestrian" a name of Cubera whose vehicle is the horse. కుబేరుడు.

హయాంఘ్రి * n. s. A name of a herb. గుర్రపుగిట్టాపు.

హయావళి * n. s. A kind of cloth. వస్త్రవిశేషము. BD. 3. 118.

హరణము * adj. Expelling, taking away, removing, counteracting evil effects. Stealing. నివారకమైన, పోగొట్టే, మోహకమైన, అనగాదొంగిలించే.

హరణము * n. s. Seizing, taking away forcibly, removing, carrying or bearing off; as of pain &c. A special gift or bonus : a nuptial present. Stealth, theft, rape. Lapse or passing of time, నివారణము, హరించడము, గ్రహణము.

అల్లునికికూతురియిచ్చినసాము. SC. భుక్తికైగా
 హారణభరణశక్తిచూచినాను I did to the best of
 my power to gain my bread. నిండాకాలహరణ
 మయినది there has been much loss of time. ఆ
 రూకలు చెల్లించకుండాకాలహరణముచేస్తున్నాడు
 he is putting off the payment of the money.
 వాడుహారికె కాలహరణము చేస్తున్నాడు he is
 wasting the time.

హారణము * adj. Wasted, devastated, consumed.
 క్షయించిన, కాజేయబడ్డ.

హారాద్రి * n. s. Mount Kailasa, the favourite
 resort of Siva. కైలాసము. P. preface 27.

హారి * n. s. Vishnu, a horse, a lion, an ape. A
 frog, the sun, Indra, Yama, air, the moon, a
 parrot, a snake, a ray of light. Green, tawny,
 yellow. విష్ణువు, గుర్రము, సింహము, కోతి, కప్ప,
 సూర్యుడు, ఇంద్రుడు, యముడు, వాయువు, చంద్రు
 డు, బిలుక, అహి, పాము, కిరణము, హరిద్వంద్యము,
 కపిలవర్ణము. హరిహరి O lord! O lord! M. I.

1. 212. N. 4. 251. హారిహారాదులు all the
 deities (Lit.) Saturn Jupiter &c.

హరించుట or హరియించుట * v. n. To be digest-
 ed, to waste away, perish, go off as a disease.
 క్షయించుట, యీణించుట, బీణించుట. భేదికీయ
 చ్చినఅవుషధము హరించబోయినది the medicine
 was digested i. e. the medicine produced no
 good.

హరించుట or హరింపుట * v. a. To counteract,
 expel as an antidote does; to carry off. To take
 by violence, usurp, plunder, rob, steal, kill,
 destroy. దోచుకొనుట, దొంగిలించుట, చంపుట,
 నాశముచేసుట. మజ్జిగమామిడిచుండ్లవిషమును హరి
 స్తున్నది butter milk counteracts the bad effect
 of mangoes. N. 1. 239. చోరవృత్తినిహరించిత
 ముంగొని పోవుచుండగా. ib. 4. 103. రుద్రులజ
 యించి, గంధర్వులహరించి. టీ|| సంచరించి. ib. 7.
 47. హరించినదాపసుని. టీ|| సంచరించి. ib. 7.
 219. పురుషులమనసుహరించేస్త్రీజనము. టీ|| మో
 హించుచేసె. ib. 4. 68. వానిశతకాటిహరించెదనం
 చు. టీ|| చంపుతానని.

హరింపు n. s. Waste, loss, embezzlement, ab-
 straction. నాశనము, నష్టము, దోపిడి, ఆపహార
 ము.

హరింపులోకెచ్చుట v. a. To embezzle, plunder.
 ఆపహరించుట, దోపిడిచేసుట.

హరికుడు * n. s. A thief, a gambler. W. తల్లెరె,
 ద్యూతకారుడు. హరికస్త్రయోగము gambling.
 ద్యూతము. G. 11. 177. రాజవృద్ధిగాదిముఖబంధ
 నంబునుహరికస్త్రయోగమును.

హరికేపడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు.

హరిగోలు n. s. A round basket boat, lined with
 leather. A boat made of wicker work covered
 with hides. చిన్నపుట్టి. OG. S. 3. 288.

హరిచందనము * n. s. A certain tree; the yellow
 and fragrant sort of sandal wood; this is
 ground into paste and used as perfume. మ
 లయకర్మశబ్దశతీతచందనము. SC. N. 2. 444.

హరిణము * adj. White. తెల్లని.

హరిణము * n. s. White colour. A deer. శ్వేతవర్ణ
 ము, శ్వేతాధికపితవర్ణము, కురంగము, ఇల్లి.

హరిణక్రీడ * n. s. A certain game played by boys,
 leap-frog. లెకవిధమైనఆట. Vish. 7. 214.
 ఇరువురునిరువురుబోలెనెరసియొకరిమొకరిమోగిపె
 డయదుండుంబరుగునుకల్పచునెఱుడుచు, హరిణక్రీ
 డలజెలంగంబరుదమలోకా.

హరిణాభి * n. s. Musk, the animal perfume so
 called. కస్తూరి. P. 3. 69.

హరిణాంకమాళి * n. s. An epithet of Siva as
 crowned with the moon. శివుడు.

హరిణామి * n. s. A lady, (lit.) gazelle-eyed. పా
 లోచన. N. 2. 396.

హరిణి * n. s. A doe, roe. Proper name of a
 nymph of the paradise of Indra. ఆకులేడి, హ
 రిణిఅనేఅపస్తంబశియున్ను. Ila. 1. 33. N. 7. 140.

హరితము * adj. Green, verdant. ఆకుకచ్చని.

హరితము * n. s. Green. శాడ్యలము, కబ్బిక.
 DRA. 238.

హరితపుత్రిక * n. s. కచ్చాకుచెట్టు. D.

హరితమంజరి * n. s. A plant, Acalypha Indica.
 కుప్పింటచెట్టు.

హరితాశము * n. s. Yellow orpiment, arseni-
 cum flavum. హరిదశము. D. స్వర్ణహరితాశము
 gold coloured orpiment; auri-pigmentum.

హరిత్తు * n. s. The colour green. A point of the
 compass. ఆకుకచ్చ, దిక్కున్ను. P. 1. 306. N.
 7. 212. హరిదంశము. N. 1. 211.

హరిదశము n. s. Yellow orpiment, arsenicum
 flavum. హరితాశము, వేప గాంధ్యముమూతికీటాసు
 కానేటివి.

హరిదస్వడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

హారిద్ర * n. s. Turmeric. కుసుమ. H. 2. 284. హారిద్రాగణపతి an image of Ganēsa made of turmeric paste.

హరివర్ణి * n. s. An emerald. కుచ్చ.

హరివీకెలు or హరి బెయాకెలు n. s. Porcupine's quills. ఏడుబందిముండంటారు. H. 5. 411. ఏరివైకొనినహరివీకెలు. S. 1. 157. ఆసమశౌర్యధరిణులకువిరుడందురల్ల వెహరి బెయాకెలు. ib. 1. 186. మురుజుజింకలు పెనుపులులగోళ్లు, హరి బెయాకెలు నెమ్మి పురిజొంతుములు.

హరిబువ్వము n. s. A marriage feast. పెండ్లిలోఆడువాండ్లుయొక్క తాళిపాటలు పాడుతూవుండగా భోజనము చేయడము.

హరిమంథకము * n. s. Chick pea, Cicer arietinum. సెనగలు.

హరివాణము or హరివాణంబు n. s. A metal dish of any kind, a dish. పాత్ర, చపకము, భాజనము, కంచము. ABA. చిన్నతాంబాళము. D.

హరివాసీరము * n. s. The eleventh day of each lunar fortnight, which is kept as a fast. ఏకాదశి.

హరిహయము * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

హరుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు.

హరువరి * n. s. A clever man. నేర్పరి, ఉపాయశాలి. R. 6. 68. శ్రీగామచంద్రుడో హూయారా హరువరి నెరుంగునంగడము ఘ్యోత్.

హరువు n. s. Beauty, comeliness, elegance. Skill, trick. సొగసు, అందము (ఉపాయము. D.) H. 4. 115. వరహేమవరహేమసురుచిరలీలలుగరగంజేయనీతాంతహరువు. T. 1. 13. హరువగుఘనసీలకంధరాప్రియుగల. ib. 3. 129. వస్త్రీబండపుచలవ్యగట్టిహరువుక్షుందావిగంధంబుమేనంబిండానలంది. ib. 2. 16. గాటంపువీకసీహుతైనమేనులనెరమట్టినిగనిగిం హరువుమార. N. 2. 216. కుండనంపువీకైరహరువునా. టీ|| సొగసు. ib. 5. 89. తుకవింత హరువైనయూర్ధ్వపుండ్రంబుపై. టీ|| సొగసైన. ib. 9. 124. పరిమళంబులు మేనహరువుపరచి. టీ|| నేహుండుపొందుతురచుకొని. ib. 9. 485. హరువుమారంగక్షజేశియారగంబి. ib. 7. 18. హరువుగామ్యుగనాభియలచితే. టీ|| సొగసుగా. S. 3. 347. కొలుచువారలసూరుగట్టితెక్కలువ్రాశి హరువుమారగమజెయములుజేసి. Ila. 3. 196. ఆమందరసానుభావతక హరువుదలిర్పకేకువలయాపునకేహితవుండదాయెగా.

హరుడుము for హర్షము * n. s. Gladness. శుంతోషము. KUR. 2. 6. హరుడుము జెందివచ్చిరటయందరుముందరివీలగుంపులై.

హర్ష్యము * n. s. A mansion, palace. రాజగృహము, ధనికునిగృహము. Vish. 3. 36. Lalit. 10. 34. మసూజహర్ష్యము the woman's veneris. Swa. 3. 177. హరిహయమణివలయకూటహర్ష్యవిహారి. టీ|| కూటహర్ష్య, లక్ష్మీవిలాసముండలి.

హర్ష్యశ్వుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

హర్ష్యక్షుము * n. s. A lion. సింహము. తురగజహర్ష్యక్షు Thou art the lion who shall devour these elephants thy foes.

హర్ష్య n. s. Beauty, comeliness, charm. సొగసు, అందము. Bmj. 1. 72. మొగమందునెకతేటము ర్వహర్ష్యవైలంక. See హరువు.

హర్ష్యకాడు n. s. A clever man. కర్తవ్యుడు. ABA. నేర్పరి.

హర్ష్యము * n. s. Gladness. శుంతోషము.

హర్ష్యణము * n. s. Pleasure, joy, gladness. ఆహ్లాదము, శుంతోషము.

హర్ష్యమాణము * adj. Pleased, happy, cheerful. శుంతోషించే.

హర్షించుట * v. n. To be glad, rejoice. శుంతోషించుట. ఆయనయింతపనికిహర్షించునా will he countenance this?

హర్షితము * adj. Delighted, glad, cheerful. ఆహ్లాదించబడ్డ, శుంతోషించబడ్డ.

హాలము * n. s. A plough. లాంకలము, నాగేలు. Vish. 5. 60. హాలరేఖ in palmistry a mark in the palm resembling a plough denoting victory. Vasu. 2. 101. హాలాంకవదోఘ్నతంబులైమనునుకీప్రానిగర్భకలమంబులుగావెలతాంబుజంఘికత్.

హాలహాలము * n. s. Poison, venom. గరళము. T. 5. 72. నగములైకూరకన్నగములై హాలహాలగరములై క్రుశ్యసాగరములగుచు. N. 2. 259. అధపుడేమేమియనిన సురాసుగుల్ ధయమునహాలహాలము, హాలాహాలముహాలహాలము, హాలహాలమనితోచినట్టుబలుకనన్నినామంబులను గాంచెనవ్విషంబు.

హాలహాలి, హాలహాలి or హాలహాలి * n. s. A confused or tumultuous noise, tumult, uproar, violence, oppression. కోలాహలము, కలకలము, గుండడి, హె

ద్ధత్యము. KP. 3. 19. అనుశలుకుతెంతయునుహళ
హళిజెలంక, రహివశంతహిందోశాదిరాగకలితగా
నములుమిర. N. 1. 117. అమ్మనినాధులెక్కిరోం
డారులనువడి జేయాతగొని హళాహళిమిరక.
టీ|| సందడిమించునట్టుగా. Siva. 4. 137. నేహ
ళా హళిహళాలా హళాధయాముభుక్షు దీర్చెదక.
టీ|| నేనుకోలాహలముగా. S. 1. 132. చూరుండు
తీ, (వసుమాస్త్ర) శ్రుహతిహళాహళియెసర్పక, త
ద్వియోగ వ్యధావ్యసనా ప్రిక నిలుపోతులేకవిరహ
వ్యాప్తికవకజెందుచుక. R. 4. 164. రతితతి
హళా హళిందనయతి ధైర్యకనంబుగొల్లలాడెనటం
చుక. Sar. Pad. 2. 185. నీవువిరహోర్తులమీదనె
జూపుశౌర్యముతో భావజలూ హళాహళియుభర్షని
ముందరజూతువైతిగా.

హాలాహలము * n. s. Poison, venom. విషము.
హలి * n. s. An epithet of Balaram, brother of
Krishna. బలరాముడు. Balaram. 6. 25.
హలికుడు * n. s. A ploughman. కృషికుడు, దున్ను
కొనిబ్రతికేవాడు. Padma. 3. 51.
హల్యము * adj. Ploughed, tilled. దున్నబడ్డ.
హల్యము * n. s. A multitude of ploughs. నాశీ
శ్లేసీముదాయము. A. 1. 52.
హల్లకము * n. s. The red lotus. ఎర్రదామరపువ్వు
ము. Dab. 91. Ila. 3. 8. హల్లకపాణి rosy fingered.
హల్లకల్లోలము (హల్లకొల్లారము A bad word) n. s.
Tumult, confusion, disorder, disturbance. ఆ
తలకుతలము, తారుమారు. P. 1. 675. ముల్లోక
ముతో హల్లకల్లోలముతో జేయు. N. 8. 148. రత్నా
కరంబుహల్లకల్లోలమైయుండె. ib. 4. 316. సీపు
పాథోధులభ్రంకపోల్లోలమై, హల్లకల్లోలమైమించి.
టీ|| కిందుమీదైనవై.
హాస్తి n. s. A dot or mark ౩ or 6 used in
fractions, in the place of perpendicular lines,
thus X ౧౩౭|| పాతికలుకాణులు మొదలైనవిలే
దనేగురుకు.
హాస్తిసీము, హాస్తిసీకము or హాస్తిసీకము * n. s. A
dance performed by women in a circle. W. a
play with sticks; performed raising the hands
upwards. ఆడంబులువర్తలముగానిలివి ఆడేఆ
ట, కోలాటము, చేతులుపొడుగుగాయెత్తుకొని ఆ
డేతాండవము. A rhyme says నారీణాంమండలం
నృత్రం హాస్తిసీకముదాహృతం. Another rhyme
says హాస్తిసీకంతుత్రోవీకం బాహుముద్యమ్య

తాండవం. A. 3. 121. కాళియత్యేగీమూర్ధశ్శరీ
నృత్యమత్తల్లి హాస్తిసీకా. Chamatcara Manjari
2. 34. తనకునుద్దండదండభృద్దండ మెత్తుడుకొంది
హాస్తిసీకపునునుగోలగాగ.

హల్లులు * n. s. Consonants. కకారాద్యక్షరము
లు.

హల్లోహల * adj. Bewildered, stumbled. తోట్రుబ
డ్డ, చీకాకుబడ్డ. Siva. 2. 4. శరీమశలహారీహల్లో
హలమదబంధరమల్లభ్యనులు. టీ|| తోట్రుబడుతున్న
టువంటి.

హల్లోహలుడు n. s. A wanderer; one who is
bewildered. తోట్రుబాటుతుడేవాడు. N. 9. 543.
శ్రుగల్పాంగనా, కలనాదోదితపాహిపాహిముఖవా
క్ష్ణోలహల్లోహలా. వాక్ష్ణోల, వాక్యములనేమ
హత్తైన ఆలయందు, హల్లోహలా, తోట్రుబడు
తువుండేవాడా, అన గాముణుగుతూ లేలుతువుం
డేవాడనిభావము.

హవము * n. s. Calling, a call. Sacrifice, oblation.
ఓలవడము, యజ్ఞమున్ను. D. N. 4. 107. ib. 7.
48.

హవణించుట or హవణిలుట v. a. (K.) To wear, to
put on. To perform, accomplish. To lay. ధరిం
చుట, చెల్లించుట, ఉంచుట, పెట్టుట. T. preface
91. ఆవనీవధూమణిహవణించుకాంచీయైయంభోధి
యందాకనలరుచుండు. ib. 4. 154. కన్దుబంకరు
చాయకర్ణికోవహవణించిహంసీకస్సూర్తిచేనతిశయిం
చి. ib. 4. 95. చనుగుబ్బుపెనుగొండశుంఘానమొస
రించితెలిజూపువెలిచామరలఘుటింపి, జయ్యెదచెం
గావిపావడహవణించి ముఖపుండరీకమింపునగడిం
చి. L. 8. 95. ఆడినశుంఠయహవణించుకొంటి. ఆ
నగాచెల్లించుకొంటిని. Satyabha. 3. 82. తక్క
లోవశించివదమువైహవణించియచ్చాటుగదియిం
చిహవునుమించి. కాలునుపైనవేళి.

హవణించుట or హవణిలుట v. n. (K.) To shine,
bloom, be splendid. విలసిల్లుట, వెలుండుట, శ్రీకా
ళించుట. Ila. 1. 80. హవణిలుముత్యాలరవికదోడి
ని. P. 1. 74. తనరుదుంగునదురంతశ్రీతాజ్ఞసూర్తి
హవణించునినుదుతానణియండ. N. 7. 50. క్రొ
మ్మించులకహవణించుంగనుమిన్నులెన్నదరమాయా
బోటినాబోటికక. Bmj. 3. 65. నవమణిభూషణ
ములువైభవమండగమేనమూని వలసిననుఖముతోహ
వణిల్లివన్యఫలములు కవకవలుగమూని చెలివికత్తియ
లంతక. విలసిల్లి.

హావణింశ్రు n. s. (K.) Vigilance, precaution, (See హావణిక) జాగ్రూకత. T. 2. 78. ఆసురూశ్రు విశంతుడలాహావణింశ్రుసాంశ్రులుక హాళి మెంకొక నుంగాని.

హావణిక n. s. (K.) Carefulness, caution. (See హావణుక) శుదలము, జాగ్రత. ABA. ఎచ్చరికె యెచ్చరించేవయేడశుదలము, హావణిక బోజిమియన సెప్పునవ ధానమలరు.

హావణుక adv. (K.) Carefully, cautiously. శుదలముగా, జాగ్రతగా. T. 1. 16. కస్తురియుకజవాదివేణువులనించుముత్యములనూ నతనిచ్చటిచంచుముద్దియల్ హావణుకకల్ప వృక్షసురకై సురలోకపుశ్రువు బోండ్లకార్ణవముననితురు.

హావనము * n. s. A sacrifice, oblation, burnt-offering. హోమాము.

హావనీయము * adj. Sacrificial, fit for, or intended for sacrifice. హోమామార్గమైన.

హావి * n. s. An oblation of ghee or clarified butter. హోమద్రవ్యము, ఘృతము. M. XIII. 2. 278.

హావిర్భుక్త * n. s. Fire. అగ్ని.

హావిస్సు or హావిద్యము * n. s. An oblation of ghee or clarified butter ; an article fit to be offered in sacrifice. హావిస్సు any thing suitable to be eaten on holy days and on sacred occasions, as wheat, cow's milk &c. హోమద్రవ్యము, ఘృతము, నెయ్యి, పిండి మొదలైనలహూహారము, వ్రతాదులయందువిహితమైన భోజనీయ ద్రవ్యము. దీన్ని ABA. లో ఇలిరిక అంటారు, అనగా బియ్యము నుకడగక అలైకిరుగా పెట్టుకొన్నది.

హావుసు n. s See హాసు.

హావుసుకాదు n. s. అనగా హోశి. ABA.

హావ్యము * n. s. An offering to the gods. దేవతార్చనము తాన్నము. SC. హోమాయద్రవ్యము. హావ్యకవ్యములు offerings to the deities and the manes of deceased ancestors. దేవతలకున్నుపితృ దేవతలకున్ను యోగ్యమైన అన్నము.

హావ్యవాట్టు, హావ్యవాపలడు or హావ్యవాహనుడు * n. s. Fire. అగ్నిహోమాశ్రుడు.

హావ్యాశీము n. s. Desire, thirst, lust ; (more commonly) Trouble. ఇచ్చు, ఆశ, వాడుకగా తొండర, కురిశ్రమ. వృధాహావ్యాశీమేల what is the use of taking vain trouble ?

హాశీము or హాశీము * n. s. Laughing, a smile. నవ్వు.

హాశీతి * n. s. A portable furnace or fire pot. A woollen cloth or shawl. కుంతుటి, హాలువున్ను.

A rhyme says హాశీంతీంవాహాశీంతీంవాహాశీంతీంవామలోచనాం, హేమంలేయేనసేవంతే తేనరాః శ్రురుమాధకూః.

హాశదు n. s. A great man. దొడ్లవాడు. ABA. OG.

హాశీనము * n. s. Laughing, a smile. నవ్వు. BD. 3. 89.

హాసావళి n. s. అనగా నవ్వుటి. OG.

హాసింతుట or హాసింశ్రుట v. n. To laugh, smile. నవ్వుట. N. 9. 303.

హాశితము * n. s. A laugh, a smile. నవ్వు.

హాస్తము * n. s. The hand, a cubit. The arm. An elephant's trunk. ముంజెయ్యి, మూర, భజము, ఏనుగుతొండము. అదిహాస్తగతమైనది it came into my possession or power. హాస్తదోషము a slip of the pen, an error in writing. హాస్తతలము the palm of the hand.

హస్తాంతరము n. s. Stock ; total amount in a treasury : money in hand. బొక్కశీములోనిధము గావుండేరాకలు.

హస్తానక్షత్రము * n. s. The thirteenth lunar mansion. శుకమూఠోనక్షత్రము, ఉత్తరకుంభవతలినక్షత్రము.

హస్తాక్షరి * n. s. Handwriting, signature. వ్రాలు.

హస్తి * n. s. An elephant. ఏనుగు. Hitopades verse 17. అవశేంద్రియవిత్తానాం హస్తిస్నానమివక్రియా, దుర్భగాభరణ ప్రాయోజ్ఞానంధారక్రియాంవిని. హస్తిస్నానము the washing of the elephant, a mere waste of trouble ; for the elephant after bathing always covers himself with dust ; unprofitable as washing a swine. శిర్షం హస్తిశతేమగ్నం the foot print of all animals is smaller than that of the elephant. i. e. every thing is included in this. హస్తిగామిని a silent footed girl, she whose walk is as soft as that of an elephant. హస్తిమశకాంతరము a huge difference : as between an elephant and a fly.

హస్తిసఖము * n. s. A mound of earth or masonry, screening the access to the gate of a city or fort. శ్రురద్వారకూటము, శుట్టణద్వారముముందరిమరుజు. SC.

హస్తిని * n. s. A she elephant. See note on హస్తిని. Name of a certain drug used as a perfume. ఆడుయెనుగు, స్త్రీబాతిధేదమున్ను, పైకవాసినా ద్రవ్యమున్ను.
 హస్తికరుడు * n. s. An elephant driver. ఏనుగు వాడు.
 హస్తిభారము, హస్తిభారము, or హస్తివారము n. s. The base or foot; basis; a foundation. గుణ వధానము, బునాది.

హ * interj. Ah! (of grief,) alas. An interjection of weariness, of sorrow, of pain, or of pleasure. N. 3. 1290. హాయనివశచి. Sar. D. 336. హాశ్రుత్రయసుచు.

హ * An affix. Destroying, removing, killing, slaying. వీరహా the hero-slayer. హానోష్ఠే, చంశే.

హాబారము n. s. A royal chamber of audience; a place where persons of distinction sit. ABA. ముఖశాల, ఆస్థానమంటవము. See హాబారము. R. 2. 75. దౌజంశ్రుమనుచుబంబినహాబారంబున కువచ్చియప్పుంత్రివరుండేబాడ.

హాటకము * n. s. Gold. బంగారు. హాటకగిరి or హాటకభూధరము The hill called Mahā Mēru. మహామేరుపు.

హాటకగర్భుడు * n. s. An epithet of Bramha. బ్రహ్మ. A rhyme says హాటకగర్భరాజినినుఆకటి కింగొనుపాయి.

హాని * n. s. Loss, damage, detriment, injury, harm, mischief, ruin, peril. నష్టము, చెరుపు, చెటు, తక్కువ. Vish. 2. 59. వాండ్లుమూలతోహానిఅయినారు they are eradicated or utterly ruined. హానివృద్ధులు adversity and prosperity.

హానికరము * adj. Doing injury, pernicious, injurious. చెరువైన.

హామిక from అహామిక n. s. Egotism, pride, vanity. Vigour. గర్వము, కొచ్చు. Satyabhama 2. 145. తరుణినిండుకొగిటనుదార్చినయంబులా నర్చిహామిక, బారయవిరాలునకబాటనవ్రేలున కుచ్చెలరెమ్మి. Anir. 3. 126. సేర్పుగర్వియుకాజెల్లిహామిక. Ila. 3. 3. అశ్రుకుచెలంపిపొంగియిళ హామికతోవిడిబడ్డరైకతో.

హాయనము * n. s. A year. సంవత్సరము. Padma. 9. 36. L. 19. 328. లక్షహాయనమురెల్లనుబరిపించి.

హాయి n. s. Happiness, peace, quiet, comfort. సుఖము, సౌఖ్యము, నెత్తుది, నిమ్మళము. Ila. 2. 168. ib. 1. 182.

హాయిగా adv. Happily, comfortably, at ease. సుఖముగా, నెత్తుదిగా.

హారము * n. s. A necklace, a string of pearls, a garland, a string or row. In arithmetic, the divisor: also the denominator of a fraction. ముక్తాహారము a string of pearls. Dab. 304. 2. హారవల్లరులిటునటుశించరిండు.

హారకము * n. s. The divisor. పాలుశ్రుచ్చేటిది.

హారకుడు * n. s. A thief, robber, plunderer, ravisher. చోరుడు, నాశకుడు.

హారతి or మంగళహారతి n. s. A wave-offering to a deity. An offering of water, turmeric and chunam, presented on marriages or such like festivities, to prevent the bad effects of an evil eye. దీపహారతి an offering of lights; the stand for such lights. ధూపహారతి an offering of burning incense: the stand for such incense. కర్పూరహారతి an offering of lighted camphor. కుంభహారతి an offering of a vase with a lamp on its mouth. హారతిపాటలు songs sung at the time of offering this to a deity: or on festive occasions; having the phrase హారతురైత్రరే as a chorus.

హారవము * n. s. The exclamation "Ha!" (రవము meaning sound.) హాలసేనినాదము. T. 4. 147.

హారి * adj. Beautiful. Taking, getting. రవ్యమైన, సుందరమైన, మసౌజ్జమైన, గ్రహించే. Ila. 1. 34. R. 1. 215.

హారిణి * n. s. She who takes away. కొంచపొయ్యేటిది. A song in the Amrugam says ప్రియతమామనుజీవితహారిణి.

హాల * n. s. Wine: also poison. సుర, మద్యము, విషమున్ను.

హాలము * n. s. A plough. లాంగలము, నాగలి.

హాలహాలము or హాలాహాలము * n. s. Deadly poison. విషము. Vish. 7. 187. Ila. 1. 1.

హాళి n. s. Joy, gladness. Jesting, raillery. ఆనందము, ఉత్సాహము, కురిహాసము. ABA. నంతో

దను. D. N. 3. 219. ఘటియించెకజల కేళిహళి
 మెయిరక్ష స్యామియమీణుడై. ib. 9. 340. చెలగ
 యెన్నెన చెట్టులు చేయునకటయెలలేదాయె సెక్కా
 యాహళినేడు. P. 4. 241. ఝంకృతివ్యాజమున
 హళిశిన్ను తాలియూరతింకతనకన్న వారిలోనను.
 ib. 4. 131. చిరంతనాక్రీడభాక్రీడనలసియలసితాం
 ముజాయ్ లుకంకేళిహళివ్రాలి. H. 1. 79. మిన్నె
 శన్నశుడుపుటంబు తగహళింకప్పె సాంపారగణ.
 T. 2. 78. ఆహవనింపుసాంపులుక హళి మెయింక
 నుంగొనినయంతనె. R. 2. 15. హళికురంకపాలిశ
 రభాళినదల్పికదల్పి. ib. 1. 19. హళింగొనియాడం
 దనుహళి. Ila. 1. 1. హళినినన్నుగూర్చియనియల్లి
 నయచ్చెలికొగిలించు. Satyabha. 2. 108. హళిగ
 వెన్ననుండియొకయంగనసన్నయొసర్చినవ్వగో పాలు
 దు.

హళిక * adj. Agricultural. Belonging to a
 plough, appertaining to the farmer tribe. లాం
 కలసంబంధ మైన, కాశవారిసంబంధ మైన. N. 1.
 42. తాలివనపాలికహళిక బాలి కామణుల్.

హళికుడు or హళికుడు * n. s. A ploughman, a
 farmer, a cultivator, a husbandman. కృషికుడు,
 కాళు, దున్నుకొనిబ్రతికేవాడు, రెడ్డి. Pururavas
 Charitra 4. 35. నడులుకూలంక హాస్నతములైత్ర
 వహించె, హలికోద్యోగంబులగ్గలిం చె. P. 4. 509.
 హళికుడోశిరింబినక. A rhyme says శుక్తపుల్
 హళికులైనమేలువిపినాంతరసీమల కండమూలగౌ
 ధ్దాళికులైనమేలు.

హవము or హవభావము * n. s. Amorous gesture :
 dalliance, blandishment. శ్రీలశ్యంగారరశ
 భావమువల్లకలిశక్రియ, శృంగార భావమువల్లకలిశ
 క్రియ. N. 9. 525. కడమకుదియారవేళురక్తంజము
 ఘులుభావహవవి, లాశివిభ్రహవికరలలితవిబోకచ
 కితలిలాదరస్తి తాదిశ్యంగారచెట్టలకలరుశౌరి. ih.
 4. 34. కనకాంబులమందరమునకుంజనిహవభా
 వములుదళుకాల్క.

హవళి or హవతి n. s. (K.) Annoyance, trouble, dis-
 tress, molestation. ఉశుద్రవము. ABA. ఆవతి,
 వారి. Vish. 2. 121. ఆవనుధామరుల్ తులరయం
 మననచ్చటికేదోపులక బోవుటకెంతయుంబాగ
 లి పోయినవారలతోడితెచ్చిసంభావన చేసిరిట్లు తను
 బాశులచేతకమూపచేతముల్ హవళిబోవకుండ త
 నునట్లుగ నారయరుండి రెంతయుక. A. 4. 291.
 వర్షంపు నెవ్వకరుజకహవళ్లకాడిగునన్యభూత్రజల

రాజాయుజాత్వే విలిగ బ్రోవం గాదగు. H. 1.
 106. ఎక్కడి మొగడెక్కడిశిఖులెక్కడినియ త్రమాను
 లెక్కడిచుట్టల్ యిక్కలదిదొడ్డుకొంచెములెక్కించ
 కుమరునిహవళికబడు వేళక.

హాశ్చర్యము or ఆశ్చర్యము * n. s. Astonishment,
 surprise. విస్తయము.

హాసము or హాస్యము * n. s. Laughter, laughing,
 merriment, sport, fun. నల్సు. దరహాసము grace-
 ful smile.

హాస్తికము * n. s. A herd of elephants. ఏనుగుల
 గుంపు.

హాస్తికుడు * n. s. An elephant-driver. ఏనుగువా
 డు. N. 2. 478. రథకిల్ హాస్తికులాశ్వికుల్.

హాహలు * n. s. Certain singers, in the Olympus
 of Indra. స్వర్గ గాయక భేదము. T. 1. 83.

హాహా interj. Alas! alas! ah me! ఘోక్తి. Appā
 Cavi. 3. 377. Quoted from KP. but not found
 in that poem. ఆవాలుంకనువోయియానగు మొ
 గంబాగుబ్బపాలింట్లపెం, హావేసేరువియాతనూవెల
 శినంబాయొక్కులే చూచినక, కైవారంబగుగాదె
 యెల్లెడళిరకంతుంబుతోగూడహా, హాపుట్టంపదెపు
 ప్పనన్నునకునయ్యబ్బాక్షినిమీంలినక. That sleepy
 pair of eyes, that smiling face, the bloom of
 those swelling breasts, the dark splendour of
 those tresses, the beauty of that form; when
 I gaze on these charms ah how worthy are
 they of praise, in every respect! with nodding
 approbation and sighs!

హాహాకారము or హాహాకారములు * n. s. Cries of
 "Ha! Ha!" or "Ah" ఏద్యు, వెదబాబ్బలు. N.
 6. 110. అప్పడుహాహాకారములుసేయువారును.
 ib. 1. 167. తమ్ముంబ్రమోపించియయ్యట్రాళింజొ
 రబారుహాహాకారము హాహాకారముల్ మిరగానబ్ర
 మ్మన్యమువెట్టినం.

హింగు or హింగులు * n. s. Asafoetida. రామవము,
 ఇంగువ.

హింగుది or హింగుదము * n. s. A small kind of
 egg plant. Solanum melongena. బృహతీ, నేల
 ములక. SC.

హింగుళము or హింగుళి * n. s. Vermilion. ఇంగిలి
 కము, D.

హిందనము * n. s. Spread, extension, wandering.
 వ్యాప్తి, ప్రసారించడము, తిరగడము. (హిందనము,
 రలె, లేఖనే. SC.) Swa. 4. 91. వెండికొండబంధ

లజండకరహిండనంబునంబాండుశ్రీధలుండి. టీ||
 హ్యాస్తిచేతను. Calahasti Maha. 1. 60. నీలకుం
 భరువిహిండనమోయన. A. 6. 58. నిజద్రుమద్ర
 మిహిండన(వ్రాలుపాకలశ్రు) పేనుగు సూత.
 హిండితము * adj. Extended, spread, wandering.
 వ్యాపించే, తిరిగే. T. preface 65. హిండితక్రీ
 యుక్తి. Vasu. 6. 62. మదాకరవంశహిండితంబు.
 A. 5. 98. ఖండితపూగీనాగరఖండంబులుఘనశ
 శాంకఖండంబులచేహిండితములుగావించి. టీ|| శ
 మ్మేళనముచేళి.
 హింతాళము * n. s. The marshy date tree.
 లతాంకూరము, గరుతాడిచెట్టు. SC. Sar. D. 457.
 హిందూ adj. Hindu. ఇంద్యచేశశంబంధమైన. Swa.
 3. 176. హిందూరాజ్యరమాధురంధర.
 హిందోళము * n. s. A swing. A certain tune.
 ప్రేంభాళిక, ధోలి, శంకీతరాగభేదము. SC.
 హింశ * n. s. Injury, hurt, harm, evil, torture,
 mischief, killing. బంధనతాడనాదిబాధ, చంపడ
 ము. BD. 4. 1274.
 హింశకుడు * n. s. Evil-doer, murderer, he who
 is mischievous. బాధించేవాడు, చంపేవాడు.
 హింశించుట * v. a. To plague, torment, do
 harm, injure, kill, murder. బాధించుట, చంపు
 ట.
 హింశ్రము * adj. Mischievous, hurtful, injurious.
 బాధించే.
 హిక్కు * n. s. Hiccup, hiccough. వెక్కిలి. D.
 హిక్కికత్తె n. s. (K.) A lady in waiting, a maid
 of honour, a handmaid. నైరంధ్రి, ఆడపాప.
 KP. 2. 83. శుభీవారముతోరహారమణివచ్చెనుహి
 క్కికత్తెలెందరే గోరిభజించునాకొలుపు కూటము
 ముందరి.
 హితము * adj. Good, beneficial, friendly, kind.
 మంచి, అనుకూలమైన, ప్రయమైన, శుభమైన. హి
 తశత్రువు a secret enemy.
 హితము or హితవు * n. s. That which is good, a
 benefit. మంచి. M. XIII. 5. 280. అందొక్కభా
 మిని యతనిహితమునది పెడునవధానమెడలి యాత
 డబంబు.
 హితమరి or హితవరి n. s. A friend. ఇష్టుడు. R. 5.
 266. నేనుగ్రీవునిచివుండహితవరికా.
 హితముగా * adv. Agreeably. అనుకూలముగా,
 ప్రీతియుగా.

హితవాది * n. s. He who gives good advice. మంచి
 చెప్పేవాడు.
 హితవు * n. s. Advantage, benefit. మంచి.
 హితుడు * n. s. A friend, an ally. ఇష్టుడు. Sar.
 D. 463.
 హితేషి * n. s. A well-wisher. ఉంబినికోరేవా
 డు.
 హిమము * adj. Cold, frigid, chilly, dewy, snowy.
 శీతలమైన, మంచుమయమైన.
 హిమము * n. s. Dew, snow, frost. A fragrant
 grass called cyperus. మంచు. N. 9. 37. హిమని
 దానంబొట హిమశైలమనవచ్చుచుచుదూడని చె
 త్పుబడదుగాని. టీ|| హిమనిదానమన్నప్పుడు మం
 చుకుకారణమైనదని హిమవత్పర్వతపరమైన అర్థ
 మున్ను, వట్టివెళ్లకుస్థానమైనదని గోమంతగిరిపర
 మైనఅర్థము.
 హిమకరుడు, హిమభానుడు or హిమరక్తి * n. s.
 The moon. చంద్రుడు. T. 4. 53, ib. 5. 122. ib.
 5. 120.
 హిమగిరి or హిమశైలము * n. s. The snowy moun-
 tain: the Himalaya range. మంచుకొండ. N.
 5. 34.
 హిమద్వయితి * n. s. The moon. చంద్రుడు.
 హిమధాముడు * n. s. The moon. చంద్రుడు. Swa.
 6. 1.
 హిమమయాఖుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.
 P. 2. 39.
 హిమరుక్తు * n. s. The moon. చంద్రుడు. N. 2.
 465. హిమరుక్తిత్రాదల.
 హిమవంతము * n. s. The Himalaya range. మంచు
 కొండ.
 హిమవత్తు or హిమవత్సగము * n. s. The Himalaya
 or snowy mountains of Tibet. శీతనగము. P. 5.
 1. ib. 1. 622.
 హిమవారి * n. s. Rose water. శస్తీరు. A. 6. 176.
 హిమవారిజలకమార్పి.
 హిమవాలక * n. s. Crude camphor. శుక్చకర్పూ
 రము.
 హిమాంబులు * n. s. plu. Rose water. శస్తీరు.
 Vasu. 3. 241. మోహశీతశతమోముద్రితములై
 నకనుదములహిమాంబులునుపరాదు. Swa. 5. 125.
 హిమాంశవు * n. s. The moon. చంద్రుడు.
 హిమాగమము * n. s. The cold season, winter.
 శీతకాలము.

హిమాచలము or హిమాలయము * n. s. The Himalaya or snowy mountains of Tibet. శీతపక్షము. Swa. 1. 28.

హిమాని * n. s. Snow, ice, hoar-frost. నీహారము, హిమశీమూహము. Swa. 5. 135.

హిమాచ్యాయము * n. s. Crude camphor. శుచ్చకర్పూరము.

హిమిక * n. s. Hoar-frost. నీహారము, హిమశీమూహము.

హిరణ్యయము * adj. Golden, made of gold. శ్వర్ణముయమమైన.

హిరణ్యము * n. s. Gold. Wealth, money. బంగారు, సోత్త, ధనము, రూకలు. శిహిరణ్యోదకదానము a gift of land &c. with some money and water; by this it means a gift which is not retractable.

హిరణ్యకాలము n. s. Evening. సంధ్యాకాలము.

హిరణ్యగర్భము * n. s. The salagram or worm-flint; that kind which contains gold. విలములే కుండాలో గాశ్వగర్భముగలసాలగ్రామము. N. 7. 273. ఘటసూతికిహిరణ్యగర్భమిచ్చిరదేవి.

హిరణ్యగర్భము * n. s. An epithet of Bramha. బ్రహ్మ. N 3. 269.

హిరణ్యవాహుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు.

హిహి, హీహి or హీహి * interj. Ha! ha! heyday! Expression of surprise, of scorn, or of sorrow. హాహ్యక్తి, ఆశ్చర్యము, తిరస్కారము, వ్యసనము, వీటిలోయేదైనా పుకటితో చినప్పుడు అనేమాట. D. Bhag page 127. ప్రాచీనకెవ్వారలోడకకరపిరితి కరదలుహిహియనం. A rhyme says శంకా కాః కిముశంతినేతిచబక్తైరాకర్ణ్యహిహిక్యతం.

హీనము * adj. Bad, low, mean. Vile, base. Left, abandoned. (In compound words it denotes) bereft of, without, destitute or deprived of, free from. శుచ్చమైన, నీచమైన, కర్ణితమైన, తృక్తమైన, రహితమైన, శీని. హీనవృద్ధి a mean or disreputable business or profession. అరచహీనడ శలోపున్నాడు he is in low circumstances. హీనశ్వురము a low voice. హీనక్రయము a low price. వడ్లునిండా హీనక్రయము గావున్నది the rice is very dear. Literally, Rice is now at a low

price : which Europeans call a high price. See note in Eng. Tel. Dict. on Price. హీనమాశుశిశువు, అనగా నెలతక్కువదిడ్డ a child born a month before the due time. హీనజాతిమైన degraded, outcast. హీనజాతివాడు an outcast. Bmj. 3. 82. నవనండువయ్యహీనమహిమూనితి వి. M. XII. 3. 328. హీనశ్రుజ్ఞుడు. Ila. 1. 33. హేమాతిశయమును హీనమెంచు. In compound phrases, as బుద్ధిహీనుడు senseless. అంగహీనుడు deprived of a limb. See on హీనుడు.

హీనము * n. s. Lowness, meanness, baseness. Want, defect. నీచత్వము, అల్పత్వము, లోతుము, లేమి. బలహీనము weakness, debility. వరహీనము one who is shorter than his wife. కులహీనమై నావరహీనముకారాదు Though low in rank, a man should not be shorter than his wife.

హీనత్వము, or హీనత * n. s. Lowness, meanness, baseness, nonentity అభావము, లేమి, నీచత్వము, అల్పత్వము. బుద్ధిహీనత foolishness. M. XII. 4. 414. హీనస్థానమునవిభవహీనతనిట్లుండె. ib. XIII. 4. 305. ఆచారహీనతయతిలోభము.

హీనవాది * n. s. The loser in an argument or law suit. ఓడినవాడు. వాండ్లుహీనవాదులయిరి they came off losers.

హీనుడు * n. s. A low, mean or base man. (In composition) he who is without; destitute of, deprived of. అల్పుడు, నీచుడు, రహితుడు. అంగహీనుడు he who is defective in a limb, he who is crippled. వశ్రుహీనుడు he who is without clothes. కులహీనుడు a man of low caste. బుద్ధిహీనుడు he who is without wisdom. రూకుహీనుడు he who is devoid of beauty. ధనహీనుడు he who is in low circumstances, a poor man. లజ్జాహీనుడు he who is without shame.

హీరము * n. s. Diamond. వజ్రము, రవ. KH. 5. 202.

హీర్ష్య Error for హర్ష్య n. s. Spite. ఓర్పలేక పావకము.

హిహి * interj. Ha! ha! ఆశ్చర్యము, లేకహాస్య ద్యోతకవాక్యము. See హీ.

హుంకరించుట * v. n. To Cry Ha! to utter a menacing sound. భయంకరముగా పూంకరించుట.

పూంకారము * adj. Noisy, roaring, uproarious, పూంఅనినేనాదముగల. BX. 2d. 346. పూంకార ఓంకిటి క్రేంకారకింజనీటంకారనిఘోషానుకులంబు.

పూంకారము * n. s. Huzzas, roars, hurras, war-whoops. భయంకరముగాపూంఅనిఅరవడము, విక్రమసూచకశబ్దము, గర్జన. Vish. 2. 321. ఘన పూంకారముతోడ. N. 4. 278. ధిక్కారలీలాచమత్కారపూంకారముతోఘోరమైమీర.

పూంకారి * n. s. He who shouts, or yells. పూంకారముచేసేవాడు. BRY. 3. 165. ఘనాహంకార పూంకారులే shouting with pride. Virabhadra Vij. 4. 66. జగద్భీషణాహంకారులే ఘనులంతకాంతకులు.

పూంకారింతుట v. n. To yell or shout. పూస్తునుట, పూంకారముచేసుట. Virabhadra Vij. 4. 66.

పూంకింతుట v. n. To neigh; to groan in making an effort. A rhyme says పూంకించియొకడుముకుడుమికినాడు he drew back and took a leap. Pal. 319. పూంకించిహంకారముపురువుకుయెత్త ఆంకించిహంకారముఅలవాటుజూచి.

పూంకృతి * n. s. Uttering a menacing sound. Huzzas, roars, hurrahs, war-whoops. పూంకారము, గర్జన, భయంకరముగాపూంఅనిఅరవడము.

పూజుబిక్కారుడు n. s. An "Uzbek" or Tartar. ఒకతురకవాడు. Jagann. 1. 90. పూజుబిక్కారుడునియోజహిజారునుబుడమిజారెడనగోదొడిగినాడు.

పూటాపూటి or పూటాపూటికొ adv. Rapidly, hurriedly. శీఘ్రముగా, వేగముగా, త్వరగా. N. 2. 99. నలుమోమయ్యసూటాపూటికొగడలె. P. 3. 99. పూటాపూటిరాకెత్కినకొ. ib. 2. 195. పూటాపూటింబరచి. Tapati Sanvaranam. 4. 9. పూటాపూటివేటలాడగా.

పూటాపూటి adj. Rapid, quick. తీవ్రమైన, వడిమైన. Swa. 1. 38. తవతవలేకరుగుడుముపూటాపూటినడలకొ. H. 2. 191. పూటాపూటినాట్యముశీల్య.

పూడుకు, or పూడుక్క * n. s. A small drum shaped like an hour glass. డక్కి. Lalito. 11. 3. చేలూకారురుఘోరిశింఘా పూడుక్కా పులుపాటటకి. Bahulas. 4. 93. ధక్కానినాడభేదపూడుక్కాటటచచ్చటాపటుఘ్నిని.

పూతభుక్తు, పూతవపూడు, పూతాశనుడు * n. s. The god who lives on sacrifices; a title of Agni.

పూన్ముతుట v. n. To cry Ho! or "A vaunt." పూంఅనికోకుమూగాడలచేతఅనుట. N. 10. 37. పూన్మునితుటకొమ్ములగ్రుమ్మవచ్చు. Sar D. 226. తనుసంఘవచ్చినతరుణపూన్మునుచు, కనువిచ్చిగర్జకంతయైబలికె.

పూరుమంజి, పూరుమంజిపూశ or పూరుమంజిముత్తియము n. s. A fine reddish pearl. ఎర్రభాగులంబివ్వమైనముత్యము. Swa. 4. 36. పుచ్చపూరుమంజిపూనివాగెటకైరపారసేతల్లంబుకట్టమయము. టీపూరుమంజిపని, అనగాపూరుమంజిముత్యాలుగూర్చిన. U H. 2. 60. చెల్లెలపూరుమంజిపాకిట్లుబిందుద్రొక్క. Bahulaswa. 1. 37. తేనుకుపూరుమంజిపిడియెంట్లుదాల్చిచాళిదివట్టనమ్మశిగలుమెట్టి. H. 4. 134. పూరుమంజిపూశలమెలగుకుచ్చు. Rasica. 4. 55. మురువెనెపూరుమంజిముత్తియంపుశిరంబులుడుటుగుబల్లబిమిదబోదలియాడ. Bhanumati : 4. 55. సేలైన పూరుమంజిముత్యాలకుల్లాయిచాకచక్కంబులుసందడింప.

పూరుమంజి adj. (H.) A dark or brown red. రక్తవర్ణమైన. See Reeve page 1431.

పూశక్తి, పూశంకి or పూశక్తి (K.) n. s. A falsehood, a lie. అబద్ధము D. R. 1. 45. శంకరముఖంబునసోటపూశక్తియట్టివోగ్యుడనిధంబునాసి. Swa. 4. 145. లేదరదంబుతత్తదిపూశక్తిశబ్దయముశిరమంకళంబు.

పూబుడు * n. s. A Hun, a barbarian, or European. జాతివాడు, తెల్లవాడు. హూబుడేము Europe. H. 4. 27. హూబుడుభ్యుశుర్వదేశములుచూచి.

పూతము * adj. Called, summoned, invited. పిలవబడ్డ.

పూతి * n. s. A call, calling. పిలవడము.

పూయమానము * adj. Offering as a sacrifice to fire. హూయముచేయబడే. R. 3. 26. హూయమానమావిర్వికతులు.

పూపూపులు * n. s. plu. Title of certain singers in the Elysium of Indra. స్వర్గగాయకభేదము. T. 1. 83.

పూహూ n. s. A cry of "hú hú" expressive of shivering. చలిచేతహూహూఅనడము. B. 4. 838. జనులుహూహూయనుచులివేగముకుకంటితోయములలో.

హ్యరము * adj. Taken, taken away, stolen. హరించబడ్డ, దొంగించబడ్డ.

హ్యతి * n. s. Taking away by force, or fraud. అపహరణము.

హ్యత్తు or హ్యదయము * n. s. The heart, the mind. ఆంధరికరణము, మనస్సు, హ్యత్తములము or హ్యత్తు శేషయము the lotus of the heart. i. e. the soul or mind. హ్యత్తాశము mental anguish or distress. హ్యద్గతము impressed on the heart, remembered, impressed. ఆశద్వమునాకు హ్యద్గతముకాలేదు I have not got the verse by heart. సుహ్యదయము a kind hearted man.

హ్యదయంగము * adj. Pleasant, agreeable. ఇంపైన, మనోహరమైన. Swa. 5. 88. హ్యదయంగమరావమును.

హ్యదయాశువు or సుహ్యదయము * n. s. A kind-hearted man. దయాశువు.

హ్యద్యము * adj. Amiable, dear, beloved, affectionate, kind. ప్రియమైన, వాస్పల్యముగల. H. 3. 41. హ్యద్యాంఱ fair-limbed, lovely.

హ్యద్రోగము * n. s. Disease of the mind. Grief. మనోవ్యాధి.

హ్యపితము * adj. Rejoiced, gladdened, surprised. తుష్టమైన, సంతోషించబడ్డ.

హ్యపీకము * n. s. An organ of sense. ఇంద్రియము. M. XIV. 2. 111. హ్యపీకామేయము imperceptible by the organs of sense.

హ్యపీకేసుడు * n. s. A name of Vishnu. విష్ణువు.

హ్యప్తము * adj. Rejoiced, delighted. సంతోషించబడ్డ. P. 1. 79.

హ్యప్తుడు * n. s. He who is rejoiced. తుష్టుడు. A. 5. 4.

హ్యస్యత్తు * adj. Pleasing, rejoicing. సంతోషించే. BRY. 3. 180.

హాగ్గడి or హాగ్గడు (K.) n. s. A chieftain, a headman. పెద్దయజమానుడు; రెడ్డి. KP. 8. 33. పొందుగానందలంబులుబల్లకీలు దక్షతనాయితమునేయువైదికులును, తగువాహనములసంతకపురకాంతలనిడి, దిద్దువైచించు హాగ్గడులును.

హాగ్గడికత్రై, హాగ్గడికత్రై, హాగ్గడి or హాగ్గాళి n. s. (K.) A lady in waiting, a maid of honour, a handmaid. సైరంధ్రి, ఆడపాప, పనికత్రై. L.

X. 49. కాదని హాగ్గడికత్రైలంబూచి. Satyabha. 4. 244. ఆరడుతెచ్చినరత్నభూమాంబురాదులండుకొనహాగ్గడిలతోనాసతిమ్ము. Rucmangada. 2. 134. ఆంధోళికల్ రధదర్పణంబులుదూర్యతల్పరయంబు, హాగ్గాళియల్ బహువశ్రీభూషణగంధముల్. Another poet says సభావారముతోరమారసుజీవచెన్నుహాగ్గడికత్రైలంబరేగోరిభజించు.

హాగ్గాళి n. s. (K.) A kind of trumpet. తుకవూదువాద్యము. R. 8. 74. బ్రాలంబద్దశకంతునెట్టనెదురకారాకాసులవేషశహాగ్గాళిల్పట్టిరి.

హాచ్చరించుట for ఎచ్చరించుట v. a. To hint at, allude to, advert to, call to memory. సూచనచేసుట.

హాచ్చరిక n. s. Hint, intimation, precaution, warning, arousing. సూచన, జాగ్రత, (సంతోషము. D.) T. 3. 26. సారెరతిరాజువ్రాలహాచ్చరికదెలుపుచక్కిమెట్టెలు గలుగులుక్కుమనగ. Ila. 2. 17. చంద్రవించాస్వయంకతెహాచ్చరికతెలుట. Lavanya. 49. శయనించుయన్నహాచ్చరికకైశకలాతితెరతోఁగచూచియందెలుగదల్చు. N. 1. 177. కువేరశంకరుల్ సరశునుగొల్చుమ్రొక్కులిడసాస్వమివకారవధారుదేవ, హాచ్చరికయటంచుకంచుకులు. సాస్వమి, వరకుహాచ్చరిక My lord, beware! attention!

హాచ్చరిల్లుట or ఎచ్చరిలుట v. n. To increase, grow, improve. అభివృద్ధిపొందుట. OG. KP. 6. 26. యేయుపాయంబుచేనైననెచ్చరిలగనీకరాక్షుశకులమురమేశ్వరుండునునుననుశంక.

హాచ్చించుట for ఎచ్చించుట v. a. To augment, increase. అధికముచేసుట. T. 1. 48.

హాచ్చు or హాచ్చిన adj. Exceeding, much, more, excessive, great, superior. అధికమైన, వెలపాడునైన. A. 4. 187. హాచ్చినమైత్రి. T. 2. 91. హాచ్చుముక్కరచీశివచ్చుతళ్లువరించి, వన్నుహాచ్చుతక్కువలుగామాట్లాడినాడు he reviled me. హాచ్చుతగ్గులుగాశుండేభూమి Uneven ground: land that is up and down.

హాచ్చు n. s. Increase, augmentation. అధిక్యము. ABA. Swa. 6. 107. ఆరవిందములగచ్చులడగించుజిగిహాచ్చు.

హాచ్చుగ or హాచ్చుగా adv. Much, more, greatly. అధికముగా. T. 2. 19. వజ్రముల్ శుగడాలుతూములకహాచ్చుగగొల్చురెప్పడు.

హాచ్చుట Error for ఎచ్చుట.

హొప్పుమీరుట v. n. To unfold or be displayed. విజృంభించుట.

హొట్టెట్టె n. s. A particular tune. గాక్షవిశేషము. H. 5. 145. హొట్టెట్టెనీలాంబరియనంక.

హొద్దార n. s. (K.) The name of the river Heddora. సదీవిశేషము. BD. 5. 989. హొద్దార యనునదియిలనిండిపార.

హొబ్బారవాండ్లు n. s. A certain class of Mysorean Bramins. మైసూరుదేశములోవుండెనుకవి ధమైసప్రవాహులు.

హొర adj. (K.) Other, alien, belonging to another. అన్యమైన. హొర గ్రామము a separate village.

హొరంగు n. s. Beauty, comeliness, elegance. సౌఖ్యము. OG.

హొరవళి or హొరవళి n. s. A kind of cloth. పొడవనైకోక. (హొరవళి, అనగావనైకోక ABA.)

హొతి * n. s. A weapon. ఆయుధము. హొతిరాజు the discus or missile weapon of Vishnu. సుకర్యనము. L. 3. 23. P. 3. 86.

హొతుకము * n. s. Reason, cause. కారణము. IIa. 1. 69. కమలాభిరుచిహొతుకంబైనతేజంబు.

హొతుభూతుడు * adj. Being the cause. కారణము గావుండే. A. 6. 133.

హొతుభూతుడు * n. s. He who is the cause. కారణకర్త N. 2. 90. ఎవ్వడభిలక్షిత్రాణిహొతుభూతుడు.

హొతువు * n. s. Cause, reason, motive, ground. కారణము.

హొమము * adj. Golden or made of gold. బంగారుమయమైన, బంగారుతోచేసిన.

హొమము * n. s. Gold. బంగారు. T. 2. 75. హొమంబయి the golden maid.

హొమంతము or హొమంతరుతువు * n. s. The cold season, winter. శీతకాలము, చలికాలము.

హొమకారకవిద్య or హొమకారకవిద్య * n. s. Alchemy, the art of making gold. రసీవాదము.

హొమకారుడు or శ్రోష్టకారుడు * n. s. A goldsmith. కంఠలవాడు.

హొమపువ్వుకము * n. s. Gold flower, the plant termed Michelia champaca. సోపంజిచెట్టు, శంపెకచెట్టు.

హొమపువ్వుక * n. s. అనగాపీతాంబుద్ధ, శుభ్రఅడవి మొల్ల. SC.

హొమంకము * n. s. Name of Mount Meru. Name of the tree called Michelia champaca. మేరువు, సోపంజిచెట్టున్ను.

హొమంగుడు * n. s. An epithet of Garuda or of Bramha. గరుత్మంతుడు, బ్రహ్మయున్ను.

హొమాద్రి * n. s. Mount Meru. మహామేరువు.

హొమాహొమాయిలు n. s. Great men, superiors. ఘనులు. OG. పూజ్యులు. ABA. H. 1. 256. నెల్లూరిజిల్లాలో కావులు హొమాహొమాయిగావున్నారు the farmers are very opulent in the district of Nellore.

హొమించుట v. n. To turn to gold. బంగారమాటు. D. వాండ్లివచ్చుదునిండాహొమించియున్నారు they are now much elated.

హొయము * adj. Abandoned, abominable, mean, base, vile. త్యాజ్యమైన, కుచ్ఛమైన, అధమమైన, అశిష్యమైన. A rhyme says హొయంబైనశంసారశే.

హొయత * n. s. Vileness, bareness. కుచ్ఛత, అశిష్యత.

హొయకుడుట v. n. (a bad phrase) To be disgusted, be displeased. అశిష్యకుడుట.

హొరంబుడు * n. s. A title of Garēsa. విశాయకుడు. Ahalya. 2. 74. 8. 3. 209.

హొరాళము adj. Much, excessive, great, huge. అతిశయమైన. D. విస్తారమైన, పెద్ద, లాతాటి. Pariz. 5. 54. హొరాళమునుభునులుకొనియెనగా ప్రూతిపూర్వకములు సారితాతమహితార పరిమళములు. N. 2. 497. హొరాళంబనువేట్టె. టీ|| అతిశయించినయుత్సాహముతోడను. గణా. 5. 58. హొరాళవుంఘాంతులక. B. X. 6. 4. హొరాళమైనది రుండుకల్లవరాకపాదకరంబులక. Bobbili. 3. 79. కిరంగులముతోహొరాళమైవర్యక.

హొరాళముగ adv. Much, greatly, abundantly, excessively. అతిశయముగా, విస్తారముగా. KP. 7. 63. వకుళాదిపువ్వుముతోహొరాళముగనుగూర్చి.

హొరుకుడు * n. s. An attendant on Mahakala or Siva. శివభృత్యుడు. Kalica puran [page 491. శ్లోశాసంహారుకాఖ్యంచరక్తవర్ణంభయంకరం.

హొల * n. s. Sport, play, wanton dalliance. విలాసము, శృంగారచేష్టయ. D. లీల. R. 5. 291. సురేంద్రనందనుడుముకొహొలాగిరిమొలు.

హోళి (K.) A large basket. BD. 2. 986.

హోళనము * n. s. Contempt, disrespect, mockery; wanton dalliance. అలక్ష్యము, కురహాసము, ఏకశక్యము. A. 6. 47. నిజాలాసహోళనకు రుందైనరక్కనుకుతర్హోక్తులకు.

హోలావతి * n. s. A flirt, jade, a playful girl. విలాసిని, విలాసవతి. Radha. 1. 15. P. 4. 124.

హోళి * n. s. The sun. This is the Greek word 'helios.' సూర్యుడు. హోళితనూభవ the river Cālinḍi. కాళిందీనది. BP. 4. 199. హోళియుతుడ మటవ్రాలెను.

హోవాక or హోవాకము n. s. Sport, dalliance. విలాసిము. (ప్రాధరీతి. D.) శ్రుకాశమానప్రాధరీతి, శ్రీకాంక్షంకారభావజక్రయాభేదము, అభిజ్ఞత. SC. A. 1. 48. యనికర్పాటధరాధ్యతిస్థిరభుజాహోవాకలభే భరాడుదయోర్వి ధరతస్త్విశ్యవ్యకృతన ప్ర్యాపాయసోష్ఠీవరత్నపుంశత్రుద.

హోష, హ్రోష or హోషితంబు * n. s. Neighing. గుర్రపులికిలింత. D. N. 5. 19. S. 3. 402. హోషారవము or హోషాఘోషము the sound of neighing.

హోషమాన * adj. Neighing. కికిలింపే. L. 11. 26.

హోషించుట * v. n. To neigh. కికిలించుట. M. VIII. 5. 426.

హోషితము * n. s. Neighing. గుర్రపులికిలింత. N. 2. 272.

హోష్యము Error for ఏష్యము * n. s. Futurity: what is yet to happen. Cause, reason. నిమిత్తము, కారణము. వాడురానందుకు హోష్యము తెలియలేదు I do not know the reason of his not coming. యాగాలివానకు హోష్యము గావున్నది this wind predicts the rain.

హై * A vocative particle; "Ho!" హే, అనగా శంఖోధనార్థమందువచ్చే అవ్యయము.

హైన్యము * n. s. Baseness, meanness. Nonentity. నిరత్యము, అల్పత్యము, హీనత్యము, అభావము, లేమి. P. 2. 142. దారిద్ర్యంబున శ్రుజ్ఞాహైన్యంబు వాటిల్లు శ్రుజ్ఞారాహిత్యంబున శత్రుయ్యేణంబగు. N. 2. 167. యావనస్తంభ హైన్యంబున బేహంబుగుమితి గుఠారుసాకుదియటదగ.

హైమ * adj. Golden, made of gold, appertaining to gold. Gelid, cold. శ్వర్ణమయమైన, శ్వర్ణశం

బంధమైన, గలిగె. N. 3. 168. హైమవర్ణాంబరంబులన. T. pref. 80. హైమశైల.

హైమనము or హైమంతము * adj. Cold, wintry. హైమంతముకుశంబంధమైన, గలిమైన.

హైమవతి * n. s. An epithet of Parvati or of the Ganges. పార్వతి, గంగయున్ను. T. preface 7. హైమవతీశుడు an epithet of Siva.

హైయంపనము * n. s. (Haiyam, hesternum, gavinam, butyrum) Clarified butter prepared a day before it is used, fresh butter. అప్పుడుతరచి తిశిననెన్న, అప్పుడునెన్నకావిననెయ్యి. D. శబ్దోఘ్నము. Balaram. 5. 66.

హైశరే interj. Bravo, excellent! very well! oh well done. శాబాసు. OG. శరే. T. 3. 41. హైరామైసిరి హైశరే సూగను మేలాహవిలాసింబు. ib. 3. 48. మారివరముఘ్యపెందాడలు హైశరే జానులశిరియందతుంకరిడులపైకికంబము. ABA. 3. 121. హైమహైశరే, శరే, యలంఛనయాధార్థ్యముగను బోల్చు.

హెంం adj. Golden, made of gold. సువర్ణమయమైన, బంగారపు. Ha. 1. 110. హెంంకోక a gold brocade. Swa. 5. 50. హెంంతురుభంబు gilded chariot. Rasica. 1. 80. హెంంబట్టు silk woven with gold. R. 3. 35. హెంంబుట్టుము gold cloth.

హెంంత adv. Melodiously, harmoniously. Artfully, cleverly? శ్రావ్యముగా, నేర్పుగా అని చెప్పువలెను. Anir. 2. 36. హెంంతబాడుటవనవిహారోత్సవంబులుపుటయు.

హెంంతకారి, హెంంతకాడు or హెంంతకారుడు, హెంంతకారి (K.) A clever man or woman, a genius, a beauty. A fencer, a wrestler. A rogue, a cheat, a juggler, a conjurer. నేర్పరి, గట్టివాడు, గట్టిది. (హెంంతకారి, సూగనుక త్రైసాము చేసిన జెట్టిన్ని. OG.) హెంంతకారి, చూచుచున్నుండ గామాయ జేసేపురుషుడు, అటువంటి శ్రీయము. D. ABA. 2. 390. విరుదువేసిన జెట్టివారివారముగునట్టివారింపుదురు హెంంతకారులనగ. H. 2. 9. గరడిలో నెర హెంంతకారులై సాములమిరిన రాజకుమారములు. T. 2. 83. వగకాడపురా నెర హెంంతకారి వాసెయి. M. IV. 1. 75. జెట్టితండంబుతోడ జేవట్టి, హెంంతకారివిరచినయట్లగగ్లికవిరుదు. Swa. 3. 80. ఉరుశంఘ్యతపశోణమృత్తలితమైయొప్పారు బ్రహ్మం

తముకగరిడింగాలపు హూంత కాదుచరమాగ్రం
 ధముంజేర్పునిబ్బరపుక సంగడసూయనక శశిడి
 గక ప్రాసూమిభృతైతవేతర బాహగ్రపుశుండం
 బనగమాంతాండుడుచెకదివిక. Sar. D. 571.
 అంతకు రాలమూయల హూంత కారి, యంతచేసితివె.
 Chatu. 32. కలికిచూపుల హూంత కారి కాన. H.
 5. 198. నెరవింత హూంత కారి సోగసుబయ కారి జా
 బను చూచి దగ్గి కేకరించిన నాశండు కెరలి గాంచియది
 యువగలాడి రాయని కదియజనగ.

హూగ్గడి n. s. See. హూగ్గడిక తై.
 హూన్నిర్రడి n. s. A kind of brass. ఇర్రడిలో ఛేద
 ము. D.

హూన్సు n. s. Gold, the gold coin called a pagoda,
 ciphered thus హూ||ర four pagodas. నువర్ణము,
 కాంచనము. ABA. వరహానిన్ని. N. 2. 81. హూ
 న్సుంచుక్కైర. Siva. 5. 50. UR. 5. 315. హూ
 న్సుగట్టుల మెచ్చని ఘనరథములు.

హూమ్ము adj. Big, plump స్థూలము. ABA. 3. 31.
 ఒమ్ము, గాత్రంబు, గమకము, హూమ్మునాగస్థూల
 మగు.

హూయలు n. s. Amorous dalliance, wantonness,
 grace, agreeableness. విలాసము. ABA. సోగసు.
 హూయలుగా adv. Gracefully, agreeably, wanton-
 tonly. విలాసముగా, సోగసుగా. H. 4. 241. కను
 బామల్ జంకించుకొనెడు హూయలు. T. 3. 82. క
 నకాంఘ హూయల్ చెలంక గానిట్లనియెక. N. 2.
 443. జారువైయంట భుజంబుమీదికిద్రోచి, చెరగు
 డాశులివంక జెక్కు హూయలు. H. 5. 101. సోగసు
 మితారంబు సొంపు సెయ్యారంబు నీటుజగ్గతనంబు
 నేవళంబు, సోబగు నాగరికంబు చొక్కాటమును పెక్కు
 గరగరికంబు ఘనతనడత, హూయలుచక్క దనం
 బు హూశశురి నెరవీచి శురవణ చెలువంబు శీరశురితి.
 N. 9. 428. హూయలు గాకొప్పలచయివయి జేర్పు
 చోజారి నకమ్మ గొజ్జంబిరులు. UR. 4. 263. చెవి
 శుంది హూయలు గా జెరివిన తోవరేకు. T. 3. 15. త
 భుకునిచ్చలపు నె త్తమ్మి పూలవంతి పుట్టంబు హూయ
 లు గాగట్టనిప్పి.

హూయలుబండి n. s. అన గాకంబళ వాహ్యము. ABA.
 హూరగు or హూరంకు n. s. Grace, elegance,
 amorous blandishments. సోగసు. OG. విలాస
 ము. ABA. Satyabhama. 3. 158. కపురొందు
 యింద్రసింపు పొగరు శాశంకు శిరసునదగుకర జి
 హూరంకు. Ila. 2. 123. కళుకు హూరంకు చెండి

యముఘల్లన. ib. 3. 199. దానిక దాని హూరంకు
 మేనిదాల్. Krishna Raya Vijayam, 4. 58.
 జలుకుల హూరంకు.

హూరవలి n. s. వన్నెగలకోక. ABA. పొడవన్నెకోక.
 OG.

హూ * interj. "Holloa!" BD. 5. 294. అశమా
 యో బాచి హూయనిని వారించి.

హూత * n. s. A priest who offers a burnt sa-
 crifice, a reciter of the Rigveda. హూమము
 చేసేవాడు, ఋగ్వేద గాయకుడు. N. 5. 97. శువ
 నత త్తన్నియా శంకువశుద్రప్తు సాధూ త్రరార్పణద
 డు హూత్యకంబు.

హూత్రి * n. s. A sacrificer. సోమయాజి. P. pref.
 11. తిక్క హూత్రి.

హూమము * n. s. A burnt offering, an offering
 by fire. అన్నియండు వేల్పుడము. D. HD. 1. 1810.
 హూమ ఛేనుపు. హూమగుండము a hole in the
 ground, or an altar, for receiving the fire for
 an oblation. హూమాన్ని sacrificial fire.

హూర n. s. Expedient, contrivance : a wit, a
 person clever at expedients. ఉపాయము. D. ఉ
 పాయ దారిన్ని. హూరగలవాడు or హూరమని
 పి a clever man. శీమర్షుడు, ఉపాయ శాలి.

హూర * n. s. Part of the duration of a sign :
 the twenty fourth part of a day : a hora or
 hour. శీమయము, అగ్నుమధ్య భాగము. D. రాశ్యర్థ
 ము, అగ్నాంశము, గంట శేపు, అగ్నుమునున్నుకొం
 దరు హూర అంటారు. H. 4. 73. రాశి కూటచా
 ర హూరో శువయ కేంద్ర. A rhyme says ఒక
 హూర ప్రాకారనికటారటదుదారకరటారవమ
 పారఘనత గాంచ. ఒక హూర, అన గా ఒక వేళ.

హూరన or హూరని adv. With a great noise.
 మహత్తై నధ్వనితో. A. 6. 58. మహాగిల్ త హూ
 రనత్రస్తుతి (వ్రాలిదంట్టి) కాదండము తెత్తిపట్టిన. ib.
 4. 128. కడవంచినట్లు హూరని ధారో ఘమైక్య
 మొంది. KP. 4. 94. నగు ముఘనఘనాఘనఘమ
 వివధమున, మూని హూరయన బెడిదంపు వానసురియ.

హూరా హూరి, హూరా హూరి గా or హూ
 రా హూరిక adv. Without intermission, inces-
 santly. ఎడతెగక. OG. తెన్నుగా. D. ABA. 3.
 116. తగునవిచ్చి న్నార్థముగను హూరా హూరి
 యన. Siva. 3. 129. హూరా హూరి గా పోరి,

క్షీ వివకకపోరి. A. 3. 21. వారిరువురుడమలో
కులవీరముగొనిరాజ్యకాంక్షవిజగింపుత్రహూరా
హూరింబోరి.

హూరాహూరి n. s. A quarrel, dispute. రచ్చ,
మహత్తై నపోరు.

హూలి, హూలి or హూలిక n. s. The pile
(of wood, grass &c.) arranged to be kindled
at the close of the Hoeli feast. కామునికుండ
కడపటి నాడు తగల పెట్టడమునకైపోచేసేకడ
కంపు.

హూలికుండ n. s. The Hoeli feast; about the
beginning of March. (వశింత్ తనము. D.) కా
మునికుండ.

హోత్రము * n. s. The duty of the హూతా i. e.
the reciter of the Rigveda at a sacrifice. యజ్ఞ
ములోము స్వేద మెరిగినముత్తిస్త్రయొక్కకర్తము. T.
5. 206. ఆత్రివశిష్ట దక్షులపంకారూదిమహాము
నిండుతా ధ్రాత్రముహోత్రమాధ్వర ముడక్కునుగల్గి
నయాగకర్తముల్ సూత్రవిధానవైఖరినిజొప్పడజే
యగ.

హౌదా, or హుదా n. s. The hauda or castle on
an elephant. అంబారి. Bmj. 1. 123.

హాదేనే Interj. Is it so? అట్లాకటే. (ఇదికన్నుడి
మాట. See Reeve. p. 1463.) One verse says
హేనేముద్దులగుమ్మ హేల్లితవునేయండంపు పూరెమ్మ
హాదేనేచక్కడనాలియక్క.

హోర, or హోరా interj. Bravo! well done! ఆశ్చ
ర్యవాచకశబ్దము.

హాసు n. s. (Arabic, havas) Desire, lust. Posture,
style, manner. కామము, మోహము, తీవి, రీతి.
T. 4. 70. బటువుగుబ్బలసెత్తితక్కుకుహాత్రినాహా
నుచెల్లింపినయండకత్తె. Ila. 2. 15. అంచరెక్క
లశబ్దనైనలరుమ్మి యంపులోడున తగ జేరిహాసు
మారి. T. 3. 41. బోరాకొక్కడనంబుహాసుమురి
పెంబయ్యారె యొయ్యారహా. Lavanya 109.
భుజియింబియొమ్మె తాంబూలంబు సేయుచోనరహా
లుగానున్న హాసుదోరు. H. 2. 50. దేవపురాకు
హాసుకళదేరెడు నిడగురాకువైభవం బేవిధిసాక
నుంగొనిరతీచ్చకుబాల్పిడి.

హాసుతోట n. s. A park, a garden. ఉభవనము.
KB.

C. P. Brown's Telugu Dictionary.

హ్రాదము * n. s. A lake, a large sheet of deep
water. నదీమధ్యా గాధజలాశయము, లోతుమడు
గు. SO. Vish. P. 7. 171. M. III. 2. 284.

హ్రాస్యము * adj. Short, low in stature, dwarf;
short, as a vowel; small, less. వామనమైన, పొ
ట్టి, దీర్ఘముకాని, లఘువైన, అల్పమైన. ఆకాగో
హ్రాస్యః గుణాస్తువిశ్రులః short is his stature,
great his fame. వారికినడిచేహ్రాస్యములు హ్రాస్య
ముచేయించినాడు he cut short their livings.

హ్రాస్యము * n. s. A short syllable in prosody.
ఏకమాత్రవర్ణము, లఘుస్వరము.

హ్రాస్యదు * n. s. A dwarf, పొట్టివాడు.

హ్రానత * adj. Delighted. శంతోషించబడ్డ.

హ్రానిని * n. s. Lightning. A river in general.
మెరుపు, ఏరు. DRB. p. 338.

హ్రీ * n. s. Shame, modesty. కిన్దు.

హ్రీణ * adj. Shamed, ashamed. సిగ్గుపడ్డ.

హ్రీత * adj. Shamed, ashamed. సిగ్గుపడ్డ.

హ్రోష * n. s. See హోష.

హ్లాదము * n. s. Joy, pleasure. శంతోషము.

శ See under ల.

క్ష.

క్ష The letter Ksh, or csh. It may be repre-
sented by the letter X. Thus అక్ష axa, in
Sanskrit and axis in Latin are the same word.
It is pronounced like ct in action, faction,
section, diction, or like sh. Thus in Spanish
Texiera is pronounced Tesshira. WILSON
places it under క, but all native authorities
class it as the final letter of the alphabet.

క్షణము * n. s. A moment, an instant. A feast.
కుడివిఘనీయలు, ఉత్సవము. M. 1. 1. 147. ఆర

క్షణము for awhile. క్షణభంగురము * adj. Frail,
perishing, mortal. నశ్యమైన. KP. 3. 60. క్షణ
భంగురములుకాంతలతాల్పిల్ల women are has-
ty of temper.

క్షణక * n. s. Night. రాత్రి. P. 1. 302.

క్షణప్రభ n. s. A momentary flash. మెరుపు.

క్షతము * n. s. A wound, a sore, a hurt. పుం
డు, గాయము.

క్షతజము * n. s. (Produced from a wound.)
Blood. రక్తము.

క్షతి * n. s. Mischief, harm, damage. చెరుపు.

క్షత్ర * n. s. A charioteer. సారథి.

క్షత్రకులము * n. s. The knightly order, the regal or military caste. రాచకాతి.

క్షత్రియ * adj. Appertaining to the baronial class; lordly. రాచ.

క్షత్రియాణి * n. s. A baroness: a female born in the military caste. క్షత్రియస్త్రీ.

క్షత్రియుడు * n. s. A baron, one born in the military caste. రాచవాడు. See derivation in Raghu Vamsam, 2. 48. Regarding the utter destruction of Xatrias by Rama, see W. Vish. 403.

క్షు * n. s. Night. రాత్రి. A. 5. 36. Where it is also rendered కుప్పికసుపు.

క్షుచులు * n. s. Jains, or Buddha mendicants. బౌద్ధభేదము, శివ్యాసులు.

క్షుపాకరుడు * n. s. He who shines at night. i. e. Adonis, the moon. చంద్రుడు.

క్షుమ * n. s. The earth; patience. భూమి, ఓర్పు.

క్షుమము * adj. Able, adequate, fit, appropriate. సమర్థమైన, తగిన. ఈ గ్రంథము శోధక్షుమము this book will bear examination.

క్షుమాకులము * n. s. Pacifying, softening. శమనకాయించడము, ఉపశాంతిచేయడము.

క్షమించుట, or క్షమియించుట * v. a. To pardon. క్షమించుట. M. vii. 5. 122.

క్షయము * n. s. Perishing, wasting, consumption, decrease of digits of the moon. క్షీణించడము, తక్కువకావడము, క్షయరోగమున్ను.

క్షయరోగము * n. s. Consumption. యక్షు.

క్షయించుట * v. n. To [diminish, waste, wane. క్షీణించుట.

క్షురితము * adj. Oozed, dropped, flowing. కారిణ, కారిణ.

క్షువరము * n. s. (A wrong spelling for క్షురము. Shaving) వశనము.

క్షుంతి * n. s. Endurance, patience. శుభనము. BR. Bala. 667.

క్షుత్రము * adj. Belonging or relating to the military tribe. క్షత్రియశంబంధమైన, రాచ, క్షత్రధర్మము the duty of a military man.

క్షుత్రవంతుడు * n. s. A hero, a brave man. ధూరుడు.

క్షుకలము * n. s. (a vulgar phrase) Forgiveness, pardon. క్షమించుట.

క్షుమము * adj. Slender, slim, emaciated. క్షుమమైన, కృశమైన, శన్నమైన. యక్షుమోపి though he was emaciated with hunger. క్షుమాక్షురోల్లాపిణి she who speaks indistinctly: or with dying accents. Low-voiced.

క్షుమము * n. s. A famine, scarcity of provisions. కరువు, దుర్భిక్షము.

క్షురము * n. s. Alkali, soda or potash, salt, saltiness, ashes. దగ్గమపి, భస్మము, ఎవరము, ఉప్పునయ, కారము.

క్షురకము * n. s. An unblown flower. ముగ్గ.

క్షుశనము, or శ్రుక్షుశనము * n. s. Oleansing, washing, rinsing. కడగడము.

క్షితి * n. s. The earth; a house; abode. Loss, wane, destruction. భూమి, నివాసము, నాశము, శ్రుశయము. N. 1. 44.

క్షితిచేత్రుడు, or భూసురుడు * n. s. A bramin. బ్రాహ్మణుడు. Vish. 2. 218.

క్షితిధరము * n. s. A mountain. తర్రుతము. N. D. 2. 565. క్షితిధరాహితుడు, అనగా యంద్రుడు.

క్షితిశలి * n. s. A king. రాజు.

క్షితిరుమాము * n. s. A tree. వృక్షము.

క్షిత్తము * adj. Sent, thrown, flung, cast, placed. Distracted, mad. ప్రేరితమైన, తోయబడ్డ, వేయబడ్డ, ఉంచబడ్డ, వెల్లి.

క్షిత్రము * adj. Quick, rapid, swift. శీఘ్రమైన, ద్రుతమైన, వక్రమైన.

క్షిత్రము, or క్షిత్రముగా * adv. Quickly, speedily. త్వరగా. One verse says క్షిత్రముక్రీణమాణశ్య.

క్షీణము * adj. Wasted, emaciated, slender, thin, decayed, exhausted. హీనమైన, కృశించిన, నశించిన. మజ్జిమోనాకః an elephant which is emaciated in its rut. క్షీణేపుణ్యేన త్వలంకంబశంతి when their stock of holiness [enjoyed by good men] is exhausted, they drop [in the shape of falling stars] again into mortal life. క్షీణపుణ్యులు those whose holiness is exhausted. Vasu. 1. 7. అక్షీణ undiminished.

క్షీణము * n. s. Decline, decay, decrease. క్షయము, తగ్గు. ఆయుక్షీణము the decline of one's age. ధనక్షీణము decrease of wealth.

క్షీణత, or క్షీణత్వము * n. s. Slenderness, thinness, emaciation, decay. కార్యము, నాశము.

యెంచుట * v. n. To be wasted, emaciated, decayed. కృశించుట, శన్నుకలుట, నశించుట.

యెబ్బడు * n. s. He who is intoxicated. సురాపానమత్తుడు.

యెరము * n. s. Milk, the milky sap of plants. Water. పాలు, బిల్లేడు మొదలైనవాటిపాలు, ఉదకము. యెరాన్నము milk and boiled rice mixed together and offered to the god in a temple before they shut up the gates at night. వాండ్లుయెరోదకన్యామముగావున్నారు they are intimately combined.

యెరగ్రాహి * n. s. ఆనగా నీలరత్నము, హంస యున్నది. D.

యెరాకరము, యెరాబ్ధి, యెరసాగరము, or యెరోదము * n. s. The sea of milk, described as one of the seven seas, surrounding the world. పాలశముద్రము.

యెరాబ్ధితనయ * n. s. The goddess who sprung from the sea, called లక్ష్మి.

యెర్చుము, or యెర్చుకడ * adj. Bruised, pounded, exercised, practised, skilful. మధితమైన, మద్దితమైన, చూర్ణితమైన, అభ్యుక్తమైన, నిశ్రుణమైన.

యెరము * n. s. Sneezing. తమ్ము.

యెత్తు * n. s. Hunger, appetite. ఆకలి. యెత్తిపాశలు hunger and thirst.

యెద్రము * adj. Small, little, insignificant, mean, base, sordid. Petty, low, vulgar. సూక్ష్మమైన, అల్పమైన, తున్నపమైన. యెద్రవిద్య black art. యెద్రోద్రవములు petty troubles.

యెద్రము * n. s. Slander, tale, calumny. కొండెము. యెద్రములుచెప్పట or యెద్రాలుచెప్పట to tell tales. నామిదయెద్రములుచేస్తున్నాడు he plots against me.

యెద్రుడు * n. s. A mean wretch. అల్పుడు.

యెధ * n. s. Hunger, appetite. ఆకలి.

యెధాతురుడు * n. s. He who is hungry, famished or voracious. ఆకలిగొన్నవాడు.

యెధితము * adj. Hungry. ఆకలిగొన్న.

యెబ్బము adj. Agitated, stirred, disturbed, affected. కలవరకడ, ఖేచితమైన, వ్యాకులముగల. యెబ్బమాననుడు one who is troubled in mind.

యెరము * n. s. A razor, a knife. యంకలకత్తి.

యెరత్రము * n. s. An arrow. బణము.

యెరి * n. s. A barber. యంకలవాడు.

యెల్లకము * adj. Little, small, low, vile, mean, insignificant. సూక్ష్మమైన, శన్నుపాటి, యెద్రమైన.

యెల్లకుడు * n. s. A mean man, a wretch. అల్పుడు, నీచుడు.

యెఱార * n. s. Disgrace, disrespect, defect, deficiency. అవమానము, న్యూనత, తప్పువ.

యేత్రము * n. s. A field, a place, a spot. The body. A wife. A sacred spot, a place of pilgrimage. Starvation : (this meaning is peculiar to Telugu.) An aggregate of twelve. సాలగ్రామములు, శుంకభూమి, శ్రుదేశము, శ్శలము, శరీరము, ఛార్య, శ్రుణ్యభూమి (చున్నున్న) శుండ్రండు సాలగ్రామములు. నిన్నకటికయేత్రముగావుండినాడు he was starving all yesterday. యేత్రములుచేసుట to starve. యేత్రగణితము square measurement, mensuration, arithmetic of surfaces.

యేత్రజ్ఞుడు * n. s. The soul. A libertine. A husbandman. ఆత్మ, బీవము, ముండలమారి, కాకవాడు. A. 3. 100.

యేత్రపాలుడు * n. s. An inferior manifestation or terrific form of Siva. ఛైరళుడు. A. 2. 55.

యేత్రపాలునకుదికినరీరలారుచాకిరేవులములయ్యెళకలదిశలు.

యేతుము * n. s. Sending, casting, dismissing, rejection. Disrespect, contempt. Delay, passing time. తొయ్యడము, బిమ్మడము, తిరస్కారము, నింద, విలంబము, యాశనము. In astronomy, the complement, or sum added to make up a certain number. Warren says page 363, "A constant number to be added in certain computations to fit a given epoch." "Additive quantity : addendum." 2 W. A. 5. 154.

యేతుకము * adj. Abusing, disrespectful. దూషించే, అమర్యాదమైన.

యేతుము * n. s. Sending, directing, passing away time. తొయ్యడము, బిమ్మడము. D.

క్షేపణి * n. s. An oar, a net, a fishing net. ఓడ
గడిపేగడ, బాలభేదము. SO. వలయున్ను.

క్షేమము * adj. Happy, well, in good health.
prosperous, safe. కుశలమైన, శుభమైన, ఆరో
గ్యమైన, శ్రేయశ్శరమైన, భద్రమైన.

క్షేమము * n. s. Good fortune, welfare, happi-
ness, health, safety. Eternal bliss. A cellar
or pit for jewels &c. A safe for money. శుభ
ము, కుశలము, భద్రము, నెఱుము, ఆభరణాలు
దాచేభూమిలోనిది. యోగక్షేమములువిచారించుట
to enquire after a person's welfare. క్షే
మముగావుండుట to be happy or well.

క్షేమకరము * adj. Auspicious, salutary, benefi-
cial, advantageous. శోభనకరమైన, శుభకరమై
న, శ్రేయశ్శరమైన.

క్షేమకారి * n. s. An epithet of Garuda. గరుత్మం
తుడు. Anir. 4. 41.

క్షేమరంధలము * n. s. The rice provided for a
journey. దోవకుకట్టినబియ్యము. A. 2. 111. ఎళ
టిపోతలుగాగ నేర్పించిన విరంతనపుకాలి క్షేమ
రంధలములు.

క్షోణి * n. s. The earth. భూమి.

క్షోణిరథుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు D.

క్షోణిపాతము * adj. (a vulgar phrase) Heavy, as
rain. బడిపట్టికురితే. క్షోణిపాతమైనవాన a heavy
rain. వానక్షోణిపాతముగాకురుస్తున్నది it rains
in torrents.

క్షోదము * n. s. Powder, any thing in a pulve-
rized state. చూర్ణము, పొడుము. A. 4. 194.
శుక్రచ్ఛదాఖంధక్షోదసిత్రక్రక్రకములై. టీ|| క్షోద,
పుప్పొడివలెను.

క్షోభ * n. s. Grief, sorrow, distress. వ్యాకులము,
దఃఖము.

క్షోభము * n. s. Agitation, shaking. కదలడము,
అల్లాటము, అల్లోలకల్లోలము. N. 9. 35. చిత్తక్షో
భము trouble of mind.

క్షోభించుట v. n. To grieve or be sorrowful. దః
ఖించుట. N. 8. 181.

క్షోద్రము * n. s. Honey; water. తేనె, జలము. See
లలితార్చనశుద్ధతి page 230 line 6.

క్షౌమము * n. s. Linen, cloth. Woven silk. A
room on the top of a house. చాల్లము, చెట్టు
నారలతోచేసినవస్త్రము, దుకూలము, వెలిశట్టవ
స్త్రము, కోటవాకిటిమీనియిల్లు. H. 3. 85. Vaa.
3. 224.

క్షౌరము * n. s. Shaving. కుండనము, వసనము.

క్షౌరకుడు * n. s. A shaver. కుండలవాడు.

క్షౌ * n. s. The earth. భూమి.

క్షౌజము * n. s. A tree. కృత్ము.

క్షౌభరము * n. s. A mountain. శివరవుము.

క్షౌశతి * n. s. A king. రాజు.

క్షౌభ్రు * n. s. A king, a prince. A mountain.
రాజు, శివరవుమున్ను.

క్షౌవరుడు * n. s. A king. రాజు. G. 5. 60.

క్షౌసురుడు * n. s. A bramin. బ్రాహ్మణుడు. UR.
6. 448.

క్ష్యేద, or క్ష్యేదిరము * n. s. The roaring of a lion.
A war whoop, a battle cry. సింహనాదము, రం
కుండలివీరునిపెడబొబ్బి. T. 5. 25.

క్ష్యేదము, or క్ష్యేళము * n. s. Venom, poison. విష
ము. క్ష్యేళహరమైన counteracting poison. In
the ఆకాశభైరవకల్పం page 173 line 10. రోగ
క్ష్యేళహరందివ్యంహాజ్యోరహరంశురం.

క్ష్యేళి * n. s. A serpent. పాము.

క్ష్యేళీభుక్తు * n. s. The serpent-eater, a peacock,
that eats serpents. నెమలి.

క్ష్యేళీభుక్తిల * n. s. The emerald. గరుడశర్ప.

APPENDIX

TO THE

TELUGU-ENGLISH DICTIONARY.

అకరి

అణకు

అంకాలు or **దిటిఅంకాలు** or, **అంకులు** n. s. Name of a tree. నందివృక్షము, పాలచెట్టు.

అంకులు plu. **అంకిళ్లు** n. s. Nerves of the cheek-bones. దవడనరాలు. OG.

అంకకాడు, or **అంకికాడు** n. s. The head man, a chief man, a leader. శ్రీధానుడు. ABA. కుంభుడు.

అంకనాలింబె, or **అంకనాలింబె** n. s. A kind of vase. అంకనాలింబె, అనగా అభిషేకజలము తెచ్చేవింబె అని తోచినది. Palnati, page 223. అతివేగశబ్దము అంకనాలింబె అనుట కౌనిపురహరు కుందిరమువెల్లి.

అంబిదోయాలు n. s. plu. A childish game with shells. ఆటభేదము.

అంబు n. s. The festival of a deity. ఉన్నవవిశేషము. ABA. 1. 186. ఉత్సవము తదివ్వ శేషములూపు శేవతంతుసాకనయంబు జాతరకాలుశనవెలయు.

అంబిదోరిగాడు n. s. Name of a bird. కుషీవిశేషము. H. 3. 13.

అంబిడీకే n. s. The fish called electric torpedo. మత్స్యవిశేషము. See తెంకి.

అంబలము n. s. అనగా కలకలధ్వని. ABA. 1. 144.

అంబలి n. s. కాచేరము. ABA. 2. 472. పాలుపిండికలిపిన పిండివంటభేదము. See కాచేరము. SC.

అంబలిజోరిగాడు, or **జోరిగాడు** n. s. The thick billed and red bellied species of lark. Jerdon, No. 188. కుషీవిశేషము.

అంబాలము, or **అంబాలవృక్షము** n. s. The hog-plum (*Spondias mangifera*;) the fruit resembling the mango. అనగా ఆహారకము. ABA. 2. 69. పీతనకము.

అంశగుడ్డ n. s. Polishing cloth; used by carpenters. కొయ్యకు పెరుగువచ్చేటట్టుతో మేగుడ్డ, దీన్ని అరచములో శుభ్రపరచి అంటారు.

అకరికుడు * n. s. A collector of customs. స్పంకరి.

అకురులు, **అనగా కేశీరములు**. OG.

అగ్గలమ్మ, **అనగా ఆతిశయము**. ABA. 1. 71.

అగ్నిమంది n. s. అనగా హాతింక. KB. కుంకుటి.

అన్నసుండ్లవేరు n. s. A necklace composed of pearls and gold. చాటుకారము. D.

అచ్చనము n. s. Molasses, treacle, raw sugar. గుడము, బెల్లము. KB.

అచ్చు n. s. Treacle. గుడము, KB.

అచ్చుకుచ్చు n. s. A rich man, a man of property. ఆస్తిగాడు, కలవాడు. ABA. 3. 4.

అటుకు n. s. అనగా యింటిసరివి. D.

అటువారి n. s. A vile caste. దుష్టవారి. OG.

అట్టెట్టెలు n. s. అనగా పూచలు, దొంగరలు. OG.

అట్టెడ n. s. A part of a fort. కోటలో సౌకభాగము. Pal. 461. అట్టెళ్లవారలట్టాలవారకోట కొత్తులకును జేరున్నవార.

అట్టుము plu. **అట్టాలు** n. s. A tower. మిరుజు.

అట్టాట్టలు n. s. వంగుళ్లు, అనగా వానవెలిసినతరువారచూరునబడిన నిళ్ల బాట్లు. ABA. 1. 82.

అడరున adv. అనగా సీండుకట్టన. OG.

అడవి నెలవరి n. s. A hermit. వానశ్రుశుడు. ABA.

అడిగంటు n. s. A wicked or bad person. కుజనుడు, కులువ, దుర్లనుడు. ABA.

అడిగర్ర n. s. A sandal or wooden shoe. పాకకోడు, పాడుక. L. 18. 57. హరగణములకెల్లనడిగర్రననిన.

అడిగొట్టు, **అడిబంటు**, **అనగా ధూర్తుడు**. KB.

అడిబంటు n. s. ధూర్తుడు. KB.

అడివతంతుము, **అనగా చల్లుకొము**. OG.

అడుకు n. s. అనగా శుపాదరంగము. ABA.

అడ్డాయుధము n. s. A weapon. అశ్రువిశేషము. BD. 5. 1445. హరమహర్షి బనుస డాయుధమున.

అడ్డి n. s. అమానత్తు, ద్రవద్రవ్యలేకము. D.

అణకుడు n. s. A wretch or scoundrel. నికృష్టుడు. D.

అజరులు, అజరులు n. s. అనగాడగలబట్టేత
 ట్ట. OG.
 అత్తడి, అనగాబడబాబుకుతు. ABA. 2. 368. ఆ
 డగుర్రుతుమట్టురక్తము.
 అత్తు, అనగాసానికవువస్త్రము. ABA.
 అడనై నవాడు n. s. He who is hungry. యుధికు
 డు. ABA. 3. 9.
 అడబగుడిసె n. s. A temporary hut or shed. తత్తా
 లానికి నేసుకొన్నకుటీరము.
 అడరులు n. s. plu. Sparkles, స్ఫులింఁగములు. ABA.
 2. 456. KB. మిణుగురులు.
 అదిశకుండుటి n. s. అంగారధాని, అనగాకుండుపే
 ను. ABA.
 అనుసు n. s. తోడువు, అనగాఅందోళి కాదిడండా
 గ్రహంధేయము. ABA. దీన్నిఅరడాఅనిన్నిఅంటా
 రు.
 అన్నగళ n. s. An eunuch. ఉండుడు, నవుంశకుడు.
 అడవరకము * n. s. The inner chamber, the pri-
 vate apartment. అంతగృహము, గర్భాగారము.
 అడుశిడి n. s. Slander, infamy, reproach, cen-
 sure, blame. నిండు. KB.
 అద్భుతము adv. Speedily, quickly, with great
 haste. రుచితి, విరాన, గ్రక్తున.
 అప్పుశుము adv. Always. శరతంబు, నిచ్చలు. ABA.
 ఎల్లప్పుడు.
 అవక n. s. అనగాఅభి, కాష్టకుద్దాలము, కొయ్య
 గుద్దలి. ABA. 1. 208. మహాతండు, ABA. 2. 460.
 అబద్ధు n. s. A lie. అస్వతము. KD.
 అమ్మిక n. s. An epithet of Parvati. పారవతీదేవి.
 ABA. 1. 44. చండియమ్మికదుర్గ.
 అమ్ములు n. s. అనగావెన్నునకనుకుడుచున్ననఖుతుత
 ములు. KB.
 అరకట, అనగాదుక్కి, రొండిన్ని. OG.
 అరడు n. s. మెడనుకట్టుకొనేపూశ. D.
 అరపారడు n. s. పొట్టివాడు, పొట్టినిన్ని. D.
 అరమర, అనగాకటటపుకీలు. D.
 అరయ n. s. గోళము. ABA.
 అరి n. s. వ్రేమ. ABA. బాళి. OG.
 అరికట్టు n. s. అనగాభుజయుగమండబంధ్యమువలె
 మెలిపెట్టియున్నదుప్పటికట్టగాకట్టినటువంటికట్టు.
 ABA. యావలవలజననిది. OG.
 అరితి or అలితి n. s. బాళి. OG.

అరిపె n. s. ఆఖుభేదము. KB.
 అరుబాతి, చెడుబాతి. ABA.
 అర్రము n. s. కంటకాదిభారము. ABA.
 అర్రము, or అర్రెము n. s. Indigestion. అజీర్తి.
 OG.
 అరుతియొడపి n. s. పెడరటికణితి. OG.
 అర్రెము n. s. అజీర్తి. ABA.
 అర్రము n. s. హర్షము. ABA.
 అలచన n. s. తిరస్కారము. ABA. నిర్దళము. KB.
 అలదరి n. s. వస్త్రము. ABA.
 అలము n. s. శీఘ్రము. ABA.
 అలయుట v. n. శక్తమవుట. KB.
 అలవరి n. s. వస్త్రము. ABA. అలంకము.
 అలవల n. s. శీఘ్రము. ABA.
 అలవుగా adv. చులకనగా. OG.
 అలికిడి n. s. శబ్దము. ABA. నాడు.
 అలితి or అరితి n. s. బాళి. OG.
 అలుకుడు n. s. శబ్దము. ABA. నాడు.
 అలుచన n. s. నిర్దళము. KB.
 అవక n. s. మహాతండు. ABA. కొయ్యరెడ్డు.
 అవశిడి n. s. అశువాదము. ABA.
 అవారము n. s. శుభలిది. D.
 అవుకావు n. s. అణ్ణెకావు. ABA.
 అవుజు n. s. శుంకము. ABA.
 అవ్వన n. s. ఆస్త్రీ. D.

ఆకాకర n. s. A species of Momordica Dioi-
 ca. కార్లోటికి, అనగా అడవికాకర. ABD. 2.
 124.
 ఆకువిలుక n. s. A green parrot. హరితకము.
 Local. VI. 386.
 ఆకుటిల్లు n. s. An arbour of leaves. శర్కరహము.
 ABA.
 ఆకుకీకలు n. s. A certain game. పిల్లకాయలు
 ఆడుకొనే వైక ఆట. H. 3. 190.
 ఆకురాలవుగండ్లు n. s. The setting on of leaves :
 i. e. the hollows in which the stalks rise. ఆకు
 రాలవు కొమ్మలగుంతలు. OG. రాలిన ఆకులతోడి
 మెలుతుండినచోటివల్లలు.
 ఆగడవలు n. s. A range of clouds. మొలుదొం
 తి. ABA. మబ్బుశన్నువుదొంతరవంకరలు, OG.

అగుట v. a. To stop, hinder, prevent; protect, preserve, set aside. అడ్డంకుట, అచుట, వారింతుట, నిలుపుట, కాపాడుట, కాపాడిపెట్టుట, ఎత్తిపెట్టుట. భువులకు అగినభూమి land set aside for pasture. అగిని (Negative rel. p|| of అగుట v. a.) Not to be hindered. అడ్డంకుటదని. N. 9. 341. ఎడరైనకావుననెదురైననన్నాపోసికవారెలేనెలాను. టీ|| నన్ను అడ్డంకుకొని. P. 4. 69. భీతిప్రవాహముతిథ్యతిసేతువుచేనాని. N. 9. 262. కాంకున రెప్పలూగుచుచూచుచూపులు. P. 4. 133. కంకేళికాంక్షకాలాగకరి. P. 1. 487. ఏమైవోనేనెరుగనిచటనానితివదముక. టీ|| యాశ్లలమందుచరణమునునిలిపితిని. M. VII. 3. 119. చనసికయాగువాడనె. T. E. Vol. 109. page 410. తల్లితండ్రులు తనివాలలఅగినిపుదిక్కు. Sar D. 556. అతిథులకైదావియాగినపాలు. Swa. 3. 95. పుర్వసామీప్యశంకలితదాహస్ఫూర్తినాగువోయాసిడనల్లమధువు. Anir. 2. 149. కన్నుల రెప్పలూగనివి కాసిపుచూపును.

అచుట v. a. To stop, hinder, prevent, protect, preserve, set aside. మల్లించుట, నిలుపుట, కాపాడుట, అరికట్టుట. OG. See అగుట. రాత్రిళ్లుయిక్కడమందలు అచుకొనియుండేవారు they used to keep cattle here at nights.

అభేదము, or **అభేదనము** * n. s. Excision, cutting, cutting off. కోయడము. Usually objection, prevention. అటంకము. ఇదిఅభేదనభక్తిగాని అనాభేదనభక్తి కాదు this holding or enjoyment is not free from objection.

అజవంజనము * n. s. A family. శంసారము. SC. Chenna. 4. 132. అజవంజనభ్రమాతీతమార్గుడై being freed from earthly ties.

అటడు, అనగాచాలడు. OG.

అటరి n. s. An actress. అటకరై, నర్తకి. ABA.

అటుట v. n. To suffice. ఈసన్నటిగుడ్డచలికీఅటడు this thin vest will not keep out the cold.

అట్లడు n. s. ఘలుడు. ABA.

అడి, or **అడెలు** n. s. A sort of bird commonly the Ali or sarali (Turdus ginginianus.) OG. శరారిఅనేశికి.

అడించుట (add.) అవేళకువారిసొమ్లో అట్లాఅడించినది these words slipped out of his mouth.

అడికోల్, or **అడికోలు** plu. **అడికోళ్లు** n. s. Scandal. దూషించడము, దోషముచెప్పుడము, భున్ను, బేడిగ, కోరు, భాగభేయము. ABA. P. 2. 38. కంకరశంకులంబునై, మృదికిసశివ్యమవుటదయమానుటపిమ్ముటనాడికోల్మహీభదవికి భాసియొంటికుడిపాటులమొందున్మపాలచిచ్చుకు. H. 5. 304. కులమెంచరాడికోళ్లుకడలకరు.

అడుతోడు n. s. A sister. శంవూదరి. Swa. 4. 125.

అడుది n. s. A woman. స్త్రీ.

అడె n. s. ఘట్టితపుటైకదేశము, అనగాకడితములోపుకభాగము. ABA.

అడెను, అనగాకాడెను, అడెననుట. OG. కాడెనుఅంటేనాటెననిఅర్థము.

అడెటలు n. s. A range of clouds. మొలుబందొ. ABA. See అగడతులు.

అడెలు n. s. A range of clouds. మొలుబందొ. ABA.

అడెలు n. s. A sort of bird; the Ali or Sarali (Turdus ginginianus) శరారిఅనేశికి.

అణం, or **అణంలేకి** plu. **అణంలేకులు** n. s. A girlish fop. (అణంఅనగాస్త్రీభాషి. ABA) అంతాఅడుదారితిగావుండేమొగవాడు.

అణంబులు n. s. Women. స్త్రీలు, అడువాండ్లు.

అణిము n. s. అనగాదేశావ్యయము. ABA.

అణిమెరి, అనగాత్రాణమెరి. OG.

అణల n. s. పారము, అడ్డరి, అగట్టు. ABA.

అణరుడు * n. s. A patient, a sick person. రోగి, వ్యాధిగలవాడు. URT. 5. 32.

అణమరవి adv. Casually. సొరువారి, ఏమరి. R. 7. 46. అనియాదమరవివలుకగ.

అణవాలు n. s. కాగినపాలు. KB. ఇగరకాగినపాలు. ABA.

అణాడుర్ని, అనగాతదారభ్యము. KB.

అణుకొనుట (here read) అడవినిఅణుకొనియున్నచేనులు.

అణుగంబు, or **అణుగు** n. s. A long gourd (encurbita lagenaris.) తంబీఫలము. Kark. అణుగుచెట్టు.

అణుగము n. s. The long gourd. తంబీఫలము. Kark.

అణున్నుడు * n. s. He who is afflicted or distressed. అణుడనుచెందినవాడు.

అణ్పాయనూనము: * n. s. Refreshment. శేష.

అబ n. s. The pupil of the eye. తారకము, కనుగుడ్డు పాత.

అభీత * n. s. Terror, horror, fear. భయము.

అమము * adj. Raw, undressed, unripe. పచ్చి, వండబడని, పండని. ఆమత్రాధము A funeral rite celebrated by giving unboiled rice &c. to bramins.

అమని n. s. OG. says వశంతుడు. Kark says కుడము and adds ఆమనిపంట, ఒప్పిడి నేయించుచుని. ఆమనిచెలి, అనగామంత్రము.

అమిక, or హమిక n. s. (from అహమహమిక boasting, egotism) Presumption. అహంకారము, గర్వము.

అముకవిసి, అనగామదాశించి. OG.

అముకానుట v. a. పోషించుట. OG.

అమిత n. s. A feast. పండుగ OG. ఉత్సవము. Kark.

అయగాడు n. s. A bailiff, or some village officer. plu. ఆయగాండ్లు, అనగా పూరిపుడోగ్గములు.

అయతి n. s. The space of four months. కందాయము, కారు, జ్యేష్ఠాదిమాసనతుష్టయము. ABA.

అయల్లకము * n. s. Loving regret, కామచింత, కామాకురము. A verse in the Hanuman-nātakam runs thus సీతాయల్లకభల్లభగ్గుచ్చుడయఃస్వస్థానలంకేశ్వరః. N. 9. 383. వెన్నెలబయల్లవల్లభాయల్లకభరంబున. టీ|| కామచింతాతిశయమువేర.

అయాశము * n. s. (add,) Uneasiness.

అయితము n. s. Preparation. శస్త్రాహము. ABA. M. V. 4. 280.

అయడము n. s. హేతి, అనగాభిద్రము. Kark.

అయవారము n. s. భిక్ష. ABA. తిరిపెము.

అయగ్గాయము * n. s. Period of life. ఆయుస్సు.

ఆర adv. ఒప్పుర. OG.

ఆరంబము n. s. (not భ) Cultivation, tillage. సాగుబడి. కాదారంబము dry cultivation. నీరారంబము wet cultivation.

ఆరగింత n. s. Eating, an offering to the deity, భుక్తి. ABA.

ఆరయట v. a. (add,) విచారించుట. OG.

ఆరవేయట v. a. To dry, to make dry, by exposure to the heat of the sun.

ఆరబుము n. s. (add,) Heating. కురితాశము. OG.

ఆరి n. s. ఆరుక. ABA.

ఆరితీరినవాడు n. s. He who is well versed, or thoroughly practised. కనుబుద్ధవాడు.

ఆరిపువై n. s. A tree (Cristea tomentosa.) ధాతికీకుసుము. ABA.

ఆరివేరము n. s. (add,) కలహమునకుత్పరకడితిరుగుట. OG.

ఆరుగలు n. s. plu. A kind of grain. (Paspalum frumentaceum.) కోద్రవములు. ABA.

ఆరుట v. n. To die, expire. మృతుడౌట. Kark.

ఆరుదొండతీగ n. s. (add,) ఆర్తగళము. ABA.

ఆరుకలములు n. s. plu. కట్టలీ. ABA. ఆరుకలాలు, ముక్తాలుకేరు.

ఆరువాళ్లు n. s. To have it dried a little; this is used regarding half boiled paddy. ఉడికినది కొద్దియెందుట. OG.

ఆరువేలవారు n. s. A certain tribe of bramins. నిమోగులలోభేదము.

ఆరుస n. s. కట్టుఫలు. ABA. ఆరుకుంచములు.

ఆరె n. s. (add,) తోత్రము, కుళ్లుటాంఘ్రిజన్యకంబకవిశేషము, మహారాష్ట్రీడు. ABA.

ఆరెకుడు n. s. A village watchman. ఆరతుకుడు. ABA. తలవరి. OG. A. 1. 1. 18.

ఆరెకోల n. s. A goad used for guiding an elephant. తోత్రము. ABA. ఏనుగను బెడిరించే యాటె.

ఆరెభావ n. s. మహారాష్ట్రీభావ.

ఆరెలు n. s. అనగాకోడికాలనుండితన్నేమొనబొత్తెలు. OG.

ఆరోగణమొనర్చుట, or ఆరోగణమొనర్చుట v. s. To eat. భోజనముచేసుట. Kark.

ఆరోహము * n. s. Length, ascent. Rising. Creeping up. The buttocks. డైర్జ్యము, వరస్త్రీయొక్క శ్రోణియ, అనరోహము, ఆరోహణము, శనుగ్రహణము, నిరంబము.

ఆర్జించుట (add,) To incur. పాపముఆర్జించిరి they incurred guilt.

ఆర్జి n. s. Oblation or wave offering, an offering of lights. See హారతి or ఆరతి.

ఆర్తుడు n. s. for affection read affliction.

ఆర్పు n. s. (add,) సింహనాదము. ABA. అట్టహాసము. Kark.

ఆర్చాటము * n. s. Roar, cry, sound, noise, note. కూతలు, నడవిడలు.

ఆర్షము* adj. Relating or belonging to or derived from a Rishi. ముషిశంబంధమైన. ఆర్షవివాహము * n. s. One of the forms of marriage ; the father of the bride receiving one or two pair of kine from the bridegroom. వివాహవిశేషము. ఇందులోవరునివద్దరెండావులు తీసుకొని వాటితోకూడాకన్యాదానముచేయడము.

ఆశతి, అనగాఅలతి. ABA. 1. 148.

ఆలము n. s. War, battle ; discussion ; disregard. యుద్ధము, అలత్యము. D. T. 5. 59. ఆలమ్మునలరచెనదిమహావేగమునకా. T. 2. 25. కేలెత్తిసురదంతినాలంబునకువిల్చి. Swa. 6. 72. అనిజలుకునమ్మరాశిలోలనయనకులుకులాలంబుచేసినచక్రవాకియిట్లనియె. టీ|| ఆలంబుచేసి, అలత్యముచేసి.

ఆలవాలము * n. s. A basin for water round the trunk of a tree. సాదు. మాధుర్యాలవాలము the sea of sweets.

ఆళి * (the star is left out.)

ఆలుడు n. s. శీలము. ABA. ఆచారము, స్వభావము, శుద్ధ్యుత్తీర్ణి.

ఆవ n. s. Mustard. ఆసురి. ABA. ఆవాలు.

ఆవంత adj. (add,) శుభాదిమాత్రము, అవ్యయాభావమనికొందరు. ABA. రవంతఅనిఅర్థము. N. 2. 145. వింతసేయంగవలచావంతమైన.

ఆవతించుట v. a. To serve up a meal. వడ్డించుట. P. 4. 53. అభిలేభితభక్త్యములావతించు. Vasu. 3. 152. ధవళాంబుజభాజనరాజినావతించినకుసుమాస్తరాశి.

ఆవటిలంక, అనగాకలంక. OG.

ఆవటిల్లుట, అనగాకలుగుట. ABA.

ఆవటిల్లె, or ఆవటించె, అనగా ఆవహించెననుట. D.

ఆవడి n. s. ఉపద్రవము. ABA.

ఆవరింత n. s. Usually ఆవరింత Yawning. బృంభణము. ABA.

ఆవర్తనము * n. s. Repeating, doing again : but in Telugu it is the phrase for marrying a second wife.

ఆవళి, అనగారాయడి. OG.

ఆవలిమొన్న adv. Four days ago. ఆవలియెట్లుంది four days hence.

ఆవిరి n. s. (add,) ఉప్పుకయికాక. OG.

ఆవురాకులు n. s. The leaves of a tree. ఒకప్పుడు విశేషముయొక్కఉర్లములు. Swa. 4. 92. కమ్మతావులుగలఆవురాకులుకురవి.

ఆవురుగడ్డి n. s. A fragrant grass. (Andropogon muricatum) వీరణము. See డారు.

ఆవేదించుట * v. a. To make known. తెలియచేసుట. A. 3. 68.

ఆవేదితము * adj. Made known, communicated, represented. తెలియచేయబడ్డ.

ఆశి n. s. Love, attachment, desire, wish, hope : any one point of the compass. దిక్కులు, కాంక్ష. ABA. One verse says ఆశికుమేరతదుకనకాద్రిశిమానధనంబుగూర్చినకాశునువెంటరాడుకనికానకచేసినపుణ్యపాపములవీరవోవు. ఆసాశిలు, నిండాఆశ. S. 3. 351. భ్రమనియాసాశలరశివాడములానర్చి.

ఆసాదులు n. s. plu. మాలవాండ్లు. OG.

ఆసు n. s. తంత్యావజనము. ABA.

ఆసుబోశినట్టు adv. కడుగుదారముతిప్పినట్టు. OG.

ఆసా n. s. Cutaneous and herpetic eruptions. చక్ర్రోగము. ABA. తెల్లంతాడద్దులుగావుండేరోగము.

ఆస్త్ర Error for ఆశ్శ * n. s. Studiousness, faith, confidence, trust, respect, regard. శ్రద్ధ.

ఆస్తిక్యము * n. s. Belief in Providence and a future world. ఈశ్వరవాదిత్వము, ఈశ్వరుడుకద్దనడము.

ఆస్వాదనము * n. s. Feasting, eating, enjoying. తినడము, అనుభవించడము.

ఆస్వాదించుట * v. a. To taste, eat. తినుట, అనుభవించుట.

ఇంగుళికము, or ఇంగుళికము n. s. Vermilion. A kind of monkey. హింకుళి, మర్కటవిశేషమున్ను. ABA.

ఇంగుడి * n. s. The tree Terminalia Calappa. తాకుశరదవు, గారచెట్టు. The kernel of its nuts is ground into flour and used as food by hermits.

ఇందిమంది n. s. Petty bribes. సొటికియవిగాతిసేటందుకుయెన్నెనా. S. 3. 260. తనకుననుకూలమగుసొక్కదాసితోడమాలిషియొనర్చికొనియిచ్చినంబివెట్టి.

ఇంఁకుంత, ఈపకర్ణము. ABA. రవంత.
 ఇంచువిల్లుకు n. s. for blow, read bow.
 ఇంత adj. A little. రవంత, కాస్త. P. 3. 24. ఇంత
 తడవు for a short time. ఇంతకాక slightly
 warm. కోస్తము, Kark.
 ఇందుక్ష్మ n. s. Rock-salt, an artificial salt used
 in medicines and brought from the Indus in
 Saindh. సైంధవలనము. ABA.
 ఇంద్రప్రస్థపురము * n. s. The name of the town
 now called Delhi. దిల్లీ అనేకట్టణము.
 ఇంద్రశీల * n. s. A sapphire. ఇంద్రశీలము. Vasu.
 4. 129.
 ఇగము n. s. కీతము, కీతనూముకలదిన్ని. ABA.
 ఇగిరిక n. s. హవిర్యము, అనగావియ్యమునుకడగక
 అత్రైశరుగాకట్టుకొన్నది. See. హవిస్సు.
 ఇగురుట v. n. To waste or diminish, by boiling,
 as water. అన్నముయగకపెట్టుట to boil rice dry
 so as to produce no gruel; if gruel is pro-
 duced by adding much water, that operation
 is called వార్పడము.
 ఇగ్న్యనుండువాడు n. s. A self-willed man: head-
 strong; he who is independent or uncontrol-
 led. నిరవగ్రహము. ABA.
 ఇట్టము n. s. నిలకడ or నిల్కడ. OG.
 ఇట్టలము adj. Vast, huge, great, abundant.
 గొప్ప. D. మహాత్మైస, బ్రహ్మాండమైన, విస్తార
 మైన. ఇట్టలముగ adv. Vastly, hugely, greatly,
 abundantly. గొప్పగా, మహాత్ముగా, బ్రహ్మాండము
 గా, విస్తారముగా. M. III. 5. 241. అట్టిదియాల
 పుట్టుననురాధికు నీవుజగత్ప్రభుండవైయిట్టలమైన
 తేజమువహించిసుఖంబుననుండు. M. 9. 165. కల
 వారెల్లను దెగి నీతలనిచెంగార్యమధికు తగదొడబ
 డయిట్టలమునాత్మవినాశము, గలుగుట యదివిశ్చ
 లపాతకంబంద్యుభుధుల్. BD. 5. 1320. ఇట్టలంబు
 గాకాశమిచ్చుదువారు. BRY. 2. 1062. తలకుచు
 నాండ్రువిడ్డలునుపద్దయునేడ్యగ నిండ్లజొచ్చియిట్ట
 లముగదైక్యవీరులుగఁగివడి నెడలంగనీచ్చి. Swa.
 4. 70. కుక్క ప్రేవులదంష్ట్రంబుట్టుకొనిరాంపిగల
 తగనిట్టలముగదగిలినట్టి యెర్రలుపౌలెక. BD. 1.
 131. పుట్టినయొని సుంభూతుడైయతనికట్టలంబుగ
 నందికేవ్వరుడనగలుట్టంగ. BD. 2. 1206. శంభు
 కిట్టలంబుగదనఘృదయంబుదెరవ. BD. 2. 1316.

ఎల్లవచ్చువులు. దట్టుండుబగవనదండనాయకుని, కిట్ట
 లంబుగగట్టినిచ్చెనంట్రీతి.
 ఇట్టిదె, అనగా, ఏతాదృశమె. Kark.
 ఇతము n. s. for హితము. Kark.
 ఇత్తిగ adj. Six (at dice.) తట్టము. Kark.
 ఇనుక n. s. తుపయుక్త అల్పధాన్యములు, అనగా
 మూస, ఉమకనూకలుగావుండేటిది ABA.
 ఇనుమద్దిచెక్క n. s. The saul tree (Shorea robusta)
 సాలము. ABA. శర్లము, ఏనువెలు?
 ఇన్నపూరాజనాలు n. s. for "fragment"—read
 "fragrant." A kind of grain. ధాన్యవిశేషము.
 H. 4. 154.
 ఇన్నపూలు n. s. A kind of rice. Kark. ధాన్యవిశే
 షము.
 ఇబ్బెడ n. s. A tree. ఒకచెట్టు. H. 4. 18.
 ఇయ్యకోలు n. s. Consent. శర్లము. ABA. G. 10.
 143. అనికదరుటియ్యకోలుగ, జనిశఖులుందాను.
 ఇరపుండుట v. n. Line 3. dele ఇరశి.
 ఇరశి, or ఇరుశి n. s. A measure of grain, being
 half a తూము an Indian bushel. తెండుకుంత
 ములు, అనగాతూములోశిగము.
 ఇరియంబట్టుట v. a. To seize, to lay hold fast.
 గట్టిగాకట్టుకొనుట Swa. 4. 163. అతండాక్కర
 రువుగరయుగినిరియంబట్టిపెల్లించువల్లాడునాలో
 న. టీ|| ఇరకబట్టుకొని. P. 1. 565. తరలకనేతల్లా
 స్థాంతరమిరియంబట్టునిశితవండ్రిలక.
 ఇరియగా adv. చెదిరేటట్టుగా. OG.
 ఇరియట v. n. To be broken, to be smashed. చి
 న్నాభిన్నముచేసుట, నుగ్గునుసులుచేసుట. (ఇరియగ
 అనగాచెదిరేటట్టుగా OG.) P. 1. 729. వడిసెుకి
 నీకట్టుకొని కూయిడనుకూర మెత్తియెమ్ములిరియగి
 లతోశడవిస. టీ|| విరుగగా.
 ఇరిశింత n. s. నగవు. OG.
 ఇరిశియెరుగకుండ for ఇరుశింఠెరుగకుండ adv. Se-
 cretly, without letting it be known. రెంఠో
 వారికితెలియకుండా. P. 1. 740. ఇతరులెరుగ
 నేలయింటికి గొనిపోవనేలనేల నిరిశియెరుగకుండ
 కుండబాతియింతకుండనేచనుటొక్క తగసెనర్య
 మనిసధర్మబుద్ధి. టీ|| ఎవరుయెరుగకుండ.
 ఇరు n. s. కక్కియలు. OG.
 ఇరువేద n. s. A poor man. చాలావేద. OG.
 ఇర్రలు, or ఇర్రెలు n. s. పార్శ్వములు. OG.

కుడుచుట v. a. (add.) అంబులోన న్నోడుకు యాశ్చి
 చేసినావు why did you drag my name into the
 affair? దేవుణ్ణియెందుకు యాశ్చి వేస్తున్నావు why do
 you introduce God's name? వానయాశ్చి
 నియున్నది the rain held off. వెలనిండా యాశ్చి
 కొనియున్నదిగనక మనముయిప్పుడు కొనరాదు as
 the price is now high, we must not buy.
 కుడుబోక n. s. ఆహా పూస్తుభత. ABA.
 కుడేరుట v. n. (add.) నెరవేరుట. OG.
 కుత n. s. (add.) శలిలశంష్టావనము. ABA. లోకు.
 Kark.
 కుత n. s. The date tree. కుతచెట్టు. ABA.
 కున, or కుదు n. s. చలిగాలి, కుతచెట్టున్న.
 కునరగాలి n. s. A sharp breeze. చలిగాలి. ABA.
 కుదాతె n. s. The marshy date tree (Phoenix
 or Elatea paludosa) హింతాలము. ABA. గరు
 కతాటిచెట్టు.
 కుదు n. s. మారుతము. Kark.
 కుడుట v. n. (add.) (Here it is used as v. a.)
 పూర్వజన్మకర్మము యాదుకొన్నాడు he suffered
 or underwent the punishment which he had
 merited in a former birth; he reaped the
 fruit of his acts.
 కుదులు n. s. plu. Date trees. కుతచెట్లు.
 కునె n. s. (add.) The stem or centric part of a
 feather, or of a leaf; the stalk on which the
 leaflets are set; the fibre in a leaf. కుత్రనాడి.
 ABA. తమలపాకు యానెలు the fibres of the
 Tamala leaf.
 కురతార adj. Disordered, confused. తారుమా
 వైన. M. VII. 3. 57. మరలెదుర్కడకానితోనె
 తెరలెసిన, యపుడుశిష్టైటకోలనంకుశముల, నే
 రుకోలలదీటుల నీరతారయదలుపులవాహనంబులు
 చెదరిపోయె.
 కురతారలు n. s. plu. Disorders. తారుమాదులు.
 ABA. హెచ్చుతగ్గులు. D. (కుగరానిది, తీర్చుకూ
 డనిదనట. OG.)
 కురము n. s. (add.) విరుపాద. OG. నికుంజము.
 Kark.
 కురలు pron. (plu. of కురు.) You, yourselves.
 మారలు. UH. 2. 89. కురలుప్రేమమానుసురనిచ్చు
 తెరంకదినిక్లమైన.
 కురు adj. Two. ఇద్దరు, ద్వయము. Kark.
 కురు adj. Slight, gentle. కురెండ the morning
 sun-shine. బాహారము. OG.

కురుబారు adv. యథేచ్ఛగా. D.
 కురులు n. s. మాంశము. Kark.
 కురెలుగు n. s. A gentle sound or note, a low
 voice. ABA. సూక్ష్మకంఠస్వని, హీనస్వనము. OG.
 కురేడుట for కుడేరుట v. n. To be effected or
 completed. నెరవేరుట. Vencat Arya. page 91.
 కురేడెండవమంచు నెందినతుడైయే కా గ్రభక్తు
 క్తుడై, వారిందోట్టానివచ్చి (ప్రాసము వల్ల యాశ్చి
 మురూఢమవుచున్నది.)
 కురెన n. s. లీతావికపికాణి. ABA.
 కుశ n. s. Yearning. కుశదము. (కుశ్వాదికక్రశన
 ము, కుశికె. ABA.)
 కులుపు n. s. Honour, decorum, decency. మానము.
 Kark. అభిమానము. OG. దైర్యము. D. P. 4.
 226. అననీసురుదుశ్శీలంబుమాన్సి యిటనాయాలు
 పునెదకుండవ్రావు. టీ|| కులుపు, దైర్యము. P. 4.
 532. కులుపువంకడంబుగలదీజనరాలని. టీ|| కులు
 పు, నిశ్చలబుద్ధి. P. 4. 533. కులుపువంకడంబుగ
 లదీమముబొట్లకు. టీ|| కులుపు, బుద్ధినిశ్చలము.
 A. 5. 74. ఇలుగలనైన వెల్వడనియాలపుటాండ్ర
 కునాపికలైవెయులుకెదలింపి. టీ|| కులుపుటాండ్ర
 కు, లజ్జావతులయిన పతివ్రతాస్త్రీలకు.
 కువికాడు n. s. A liberal man. దార. ABA.
 కువె n. s. A fly. మఱీక. Kark.
 కుశ్వరీ n. s. Wormwood. నొగడమని, వాచుకగా
 కుశ్వరీచెట్టుఅంటారు. SC.
 కుశదము n. s. అశవాదము. ABA.
 కుశరబోనిక adv. Without omitting any thing.
 రవంలై నావిడువవండా. HK. 2. 185. మరలివచ్చి
 నవిధంబీశరబోనిక పూసగుచ్చిన తెరంగున నెరింప.
 కుసు n. s. (add.) కుస్వక. ABA.
 ఉంకింతుట v. n. for YD. read RYD.
 ఉంతుట v. a. (add.) To leave, let be. కుసుండు
 కడుపులో పుకటినిపుంపదు this medicine leaves
 nothing in the bowels.
 ఉండ్ర, or ఉండ్రెస n. s. A white sort of memo-
 sa. కదరము. ABA. సోమవల్లము, క్వేరభిదిర
 ము, అనగా తెల్లనండ్ర.
 ఉండ్రాయి plu. ఉండ్రాళ్లు n. s. Balls of rice
 flour boiled in steam. ఉప్పునపిండినిపుంటుటగా
 చేసినవడిది.

ఉంబళము, ఉంబళి or ఉంబళిక adj. Free from taxation. ఇనామైన. ఉంబళగ్రామము, ఉంబళి గ్రామము or ఉంబళికగ్రామము n. s. A village free of rent. జోగిర గ్రామము.

ఉక్కడగుట v. n. To be weakened. యీణకడుట. Kark.

ఉక్కడి, or ఉక్కరి n. s. A hero. శూరుడు, ధీరుడు. Kark.

ఉక్కళము n. s. A principal or royal road. ఉపని యురము. ABA. కుట్టణసీమాపరాజమార్గము.

ఉక్కశ, or ఉక్కిశ n. s. Asthma : gasping for breath: the yati rhyme proves that it is ఉక్కశ for it rhymes to క్రక్కున. కాశము. ABA. ఉబ్బశము, ఎకపూటరి. P. 4. 372. ఇంటికడనుం డిటకుంబరువెత్తివచ్చు సుక్కశనుసురంటిబొత్తును చుక్రక్కునబోలగబొంకెనయ్యెడకా.

ఉక్కశము n. s. Asthma. ఉబ్బశము. ABA.

ఉక్కోలు adv. At once, slap dash. ఒక్కయ్యడి. OG.

ఉగము n. s. ఆనగాఆయలు. OG.

ఉగ్గడించుట v. a. The గాలిత్తు ా is dropt.

ఉగ్గింపు n. s. నాట్యాహాశబ్దసంఠరివాక్యము. ABA.

ఉగ్గడు n. s. గడులు, మేర, మర్యాద. ABA.

ఉగ్గవడి, అనగాముడిబడి. OG.

ఉగ్గత్తు adv. ఇనుమంతలేకుండా. OG.

ఉగ్గలి n. s. ఇంతి, ఉట్టిన్ని. OG.

ఉప్పింత n. s. A large kind of calotropis. కాప్పీల.

ఉచ్చె n. s. The crown or top of the head. ఉచ్చి. (బ్రహ్మరంధ్రము which see ABA.)

ఉచ్చెన, అనగాముక్తికి. ABA. ఒక్కచెట్టువేరు.

ఉచ్చానము n. s. (add.) Amurcam verse 7. లిఖ న్నాస్తేభూమింబహిరవనతఃప్రాణదయితోనిరాహారాస్తిప్యట్నతరయదితోచ్చాననయనాః, కురిత్య క్తంశిర్యంహాశితవతింతంకుంజుశుక్తైః తవావస్థాచే యవిస్రీజకలిసేమానమధునా. P. 3. 56. కర్ణహృ త్పుటమావికాయమాసౌయ్యానవికటఘోషము.

ఉజ్జగుంచుట v. a. To leave, abandon. వజింంచుట. OG. Vish. 8. 223. అగ్నియునుజ్జగుంచిసీస్తు వముననన్నుగొల్పుము.

ఉజ్జనము n. s. విడుపు, విశర్జనము. ABA.

ఉజ్జించుట v. a. (add.) To displease, offend, annoy. నెప్పించుట, బాధించుట. M. V. 2. 81.

రిత్రముసహజములనే, నుత్తముడగుభర్తృతనయ నుడికింవితిసుర్వ్యక్షలగు నాదుకుతులక. L. 7. 120. ఉడురాజవదననిస్తుడికింవిస్టి ఘనుడల్లమవి భుండు.

ఉడిగించుట v. a. (add.) To remove, do away (doubts) పోగొట్టుట. Vish. 2. 246. ఈయనుమా నంబుడిగింతువేయనిన.

ఉడుకు n. s. A drum. ఉర్తవాద్యము. Kark.

ఉడుకుబోతు n. s. An envious wretch, a dog in the manger. ఓర్పులేనివాడు.

ఉడుగక adv. Without intermission. ఎడతెగక, శతతము. Kark.

ఉడుగర n. s. (add.) Cloth loosely woven. విరళవ స్త్రము, వెలితిగానేయబడ్డగుడ్డ. ABA. ఉడుకుర ము. Kark.

ఉడుగరలు n. s. A gift, a present, donation. క ట్టుములు, ఉడుకురము. Swa. 5. 120. కలబాంధ శ్రులాశగిరపుడు కాంచనభూషలు, జీరలునరకశి కింబాలతికి సుడుగరలుముడము బొడలగ నంతకా. Swa. 5. 132. నిజపురంబులకాశి గానిందీవరాయు డు, డుగరలాశంవిభవంబుగడలుకొనగ. N. 2. 126. గంధర్వులకుడుగరవదయసెనుగు.

ఉడువులు Unaltered is wrong.

ఉడువలేపా n. s. శ్వేగళరజ్జులు. ABA.

ఉడ్డ adj. Four. చతుష్టయము. ABA.

ఉడ్డ n. s. Quatre, at dice. ABA. తీవంచ.

ఉడ్డకేలుకలాడు n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణులు. ABA.

ఉడ్డుకుడుచుకొనుట v. n. To be out of breath. ఉపిరితిప్పకోలేకనేలకొనుడుట.

ఉడ్డుకుడుచుట Line 3. పుడ్డు is an error for ఉడ్డు.

ఉడ్డుంగా for ఉండగా adv. When it is.

ఉడ్డలము, or ఉడ్డలదేశము * n. s. A part of Orissa. ఓడ్రదేశము. RKD.

ఉడ్డలితము n. s. Geometric progression. శుంకలి తము. Arithmetical progression. An astronomer is my authority.

ఉడ్డరకుమారశ్రుజ్జలు n. s. The doings of Parro- ller or Jack Brag : the hero of a comedy in which he acts the bully and coward. See the story at the end of the Virata Parvam.

ఉద్ధరించుట v. a. To divide a long cloth into separate pieces. అంకించుట. OG.

ఉద్ధరిం, or ఉద్ధరి n. s. A kind of necklace. ఉద్ధరించుట, బద్ధులను, శిరవిశేషము. ABA. H. 5. 404. అందంబ్రులు ఉద్ధరిం, అలరుచిరుకజ్జీయలు.

ఉద్ధరేను n. s. (add.) అపామకము. ABA.

ఉద్ధలము, or ఉద్ధలము n. s. Fear, terror, dread. దిగులు, వెరవు, అభయము, శంభ్రము. ABA. Swa. 4. 158. మత్తూరులకు ఉద్ధలంబిడున ఉద్ధలంబును.

ఉద్ధానయే కాదశి * n. s. The eleventh day of the bright fortnight in the month of Kartica, being the day on which Vishnu is said to have arisen from his sleep. The next day is called ఉద్ధానద్వాదశి.

ఉద్ధవము * n. s. (add.) Revels is the word used in England.

ఉద్ధవ * adj. Northern. ఉద్ధరవు. ఉద్ధవ్యము the northern parts.

ఉద్ధవు adj. He who is an exile, expelled, humbled, shamed. నిరాకరించబడ్డవాడు.

ఉద్ధిరించుట v. n. To start. [apparently an error for అద్ధిరించుట.]

ఉద్ధిలము n. s. Discouragement, timidity, cowardice. పిరికితనము. (అద్ధిలము ABA.) ఉద్ధిలగానుట. M. IV. 2. 88. కుడనవికృతిబయల్పడనుద్ధిలగానియె. M. XII. 3. 166. ఏనరుడుమానసిముద్ధుతి, నూననువిత్పత్తినుండినుద్ధిలగానక.

ఉద్ధుక, or ఉద్ధక n. s. A Hindu door is usually made with a projection above and below, which fits as a pivot in a hole : and the lower hole is called by this name. కవాటకూలాలచాలము. ABA. తలుపుకిందికలునును. శిరినేవి. D.

ఉద్ధులు, or ఉద్ధాలు n. s. Shoes. పాదరక్షలు. Kark. H. 3. 121. పాదములకి ద్రుకి ద్రునివలుకునుండకుచ్చులు ద్ధాలు చేతులుకోలయవర.

ఉద్ధరణి vulgarly ఉద్ధరిణి * n. s. (Not a ladle but) A little spoon used particularly in worship. శంభ్రపాత్రములలోనిశీర్షమునుయెత్తేటిది.

ఉద్ధరించుట * v. a. To raise, or set up, support, uphold, re-establish, renew, restore, found, rescue, deliver, preserve, protect. ప్రైతెక్షుట, పోయిన దాన్ని మళ్ళీనిర్వహించుట, శంతరించుట,

కాపించుట. Swa. 1. 21. మానినాధకుటుంబజంబాలవలల మగ్గుమాద్యశ్యహమేధిమండలంబునుద్ధరించుం. స్వామి మత్స్యవతారమిత్రివేదములనుద్ధరించినాడు he restored the Vedas. నీశంసారమునుద్ధరించేవాడెవడు who will support your family? నగరంబినిసేత్రమునుమల్లుభాట్ల ఉద్ధరించినాడు he saved the village sequestrated. ఉద్ధరించినావులే a pretty settlement you have made!

ఉద్ధారము * n. s. Rescuing, delivering, releasing, restoring, recovering, re-establishing. పోయినదాన్ని మళ్ళీనిర్వహించడము, శంతరించడము.

ఉద్ధారకుడు * n. s. Saviour, redeemer. రక్షకుడు, ఉద్ధారకుడు.

ఉద్ధారణ * n. s. Rescuing, delivering, saving, releasing, restoring, re-establishing. పోయినదాన్ని మళ్ళీనిర్వహించడము, శంతరించడము.

ఉద్ధారముచేసుట, or ఉద్ధారణచేసుట v. a. To rescue, restore, re-establish. పోయినదాన్ని మళ్ళీనిర్వహించుట, శంతరించుట. ఈమరుడు ఉద్ధారణచేసినాడు he re-established the religion. ఈమరుడినిష్ఠోద్ధారణచేసినాడు he has repaired the ruined temple.

ఉద్ధారాంశము * n. s. A share granted to the man who re-established the lost thing. ముగిసిపోయినదాన్ని మళ్ళీ సాధించినవారికియిచ్చినవిషయభాగము.

ఉద్ధృతము for ఉద్ధృతము, or ఉద్ధృతి * n. s. Rudeness, arrogance. నా కట్లచాలాపుద్ధృతముజరిగించినారు they treated me with rudeness.

ఉద్ధృష్టము * adj. Informed, awakened, excited, reminded. వేదికమైన, తెలియచేయబడ్డ, లేకుబడ్డ, ఉకొలుకుబడ్డ, జ్ఞానముచేయబడ్డ.

ఉద్ధానించుట * v. a. To exile. శంకించివేయుట. అన్నివిధవ్యాసనముచేయుట to banish the regent of fire out of flame. M. XV. 2. 192.

ఉద్ధిగ్గుము * adj. Disturbed, discomposed, disquieted, affected with fear or sorrow. ఆకులితమైన, కంపరముగావుండే.

ఉద్ధకారిక * n. s. The temporary abode of a king. రాజువెక్కిరియలు.

ఉపదేవి * n. s. A dependant. ఆశ్రయము. తత్పాద
 ఉపదేవి his humble servant.
 ఉపదీక * n. s. A white ant that destroys wood.
 వమి, శుక్రిక, అనగా చెడుట్లు. S. C.
 ఉపక్షవము * n. s. Rahu, the ascending node.
 Ravaging, worrying, calamity, an eclipse of
 the sun or moon. రాహుగ్రహము, గ్రహణము,
 ఉత్పాతము.
 ఉపవదము n. s. Awakening. మెలుకువ, అవబోధ
 ము. ABA.
 ఉపహ్లాకించుట * v. a. To laud, applaud. స్తోత్ర
 ము చేసుట.
 ఉపశర్కము * n. s. A portent, such as an eclipse
 &c. ఉత్పాతము. Vish. P. 6. 249. ఉపశర్కాధి
 కహీనవృష్టికటువాయువ్యాజనానాసీరిశుకదుర్భి
 క్షుజలాగ్నిదప్పవిమదాక్షేపాదిదోషంబులందు.
 ఉపహతము * adj. Destroyed, injured, hurt,
 struck by lightning &c. నష్టము, ఉత్పాతగ్రస్త
 ము.
 ఉపహతి * n. s. Blow, calamity. ఆపద. నైవే
 శుహతిచేత by the finger of God.
 ఉపాసకుడు * n. s. A devotee, a worshipper.
 ఆరాధకుడు.
 ఉపాసము for ఉపవాసము * n. s. Fasting, a
 fast. కర్క. Kark.
 ఉపాస్తి * n. s. Worship. ఉపాసన. Vish. 4. 143.
 ఉప్ప, or ఉప్పగావుండే adj. Saltish. కొంచెముల
 ఉప్పగావుండే.
 ఉప్పత n. s. Betraying, divulging a secret : di-
 lating on any man's extraordinary prosperity.
 This is considered baneful : this is in Tamil
 called ంమింప. రద్ది, రట్టు, రవ్వ, ABA. ఒకనిమే
 లుకు పూర్వతేక ఆడిపాసుకోవడము. ఇదినిండా
 పుప్పతగావున్నది it is the common talk of the
 town. ఉప్పత కారాదు To be the town talk is
 unlucky.
 ఉప్పించుట v. a. To dilate upon a person's
 extraordinary good fortune. This is consider-
 ed unlucky and hurtful. ఒకనిమేలుకు పూర్వ
 తేక ఆడిపాసుకొనుట. OG. says దృష్టితాకుట.
 ఉప్పిరిలుట v. n. To be transported with joy, ex-
 ult, overflow. To be born or produced. ఉ
 ప్పాంగుట, పొంగుట, ఉబ్బుట. ABA. శుట్టుట,

ఉప్పించుట. H. 1. 83. పూనిముదములు ఉత్పత్తి
 భూవరము యొక్క చేత పడుకోలేన. II. 1. 125. చి
 త్రమున సాంపుష్టినింబిల్లు వెలువడి A, 5. 41.
 గుబ్బున సైన్యల తాలెలు పుట్టలు పుంకుమనిరులు. ట్టి
 ఉప్పిరిలు, ఉదయిస్తున్న. N. 9. 460. శంభ్రమంబు
 ఉప్పిరింక. N. 2. 29. కడకన్నులనిప్పుకలుపుతల్ల.
 N. 6. 17. అప్పిరివిత్తయము పుట్టిల్ల గా. N. 2.
 536. పోహానాదంబు ఉప్పిరిల్ల. P. 2. 74. కన్నులతో
 కబాప్పారారతకులు ఉప్పిరిల్ల గా. Swa. 3. 171.
 బాష్పంబురుంబులు ఉప్పిరిల్ల.
 ఉప్పనబట్టెలు n. s. (add.) పేరముకారుటలు, ఆట
 లో భేదమున్ను. OG.
 ఉప్పరము, అనగా మేలుకొనుట, ఉప్పిరించియుండేది.
 Another MS. says ఉప్పరదము, ఉపవదము, మేలు
 కొని ఉప్పిరించియుండేది. OG. ఆ కాశము. ABA.
 ఉప్పిడి adj. Saltless, unsalted, also error for
 ఉప్పడు scalded or kiln-dried. ఉప్పలేని, ఉ
 ప్పబడిన. ఉప్పిడిచప్పిడిమాటలు nonsense. ఉప్పి
 డివియ్యము scalded rice.
 ఉప్పిళ్లు n. s. Scalded rice. ఉప్పడువియ్యము.
 ABA.
 ఉప్పకండ n. s. Dried flesh. శుష్కమాంశము.
 ABA. More probably 'Salt meat.'
 ఉప్పట v. a. To cook or boil. To steam or scald
 grain. ఉడకవేసుట. ఉప్పిరింపిడి flour boiled
 in steam.
 ఉమకువాడు n. s. వర్షిస్తుడు. ABA.
 ఉముసుబోవుట v. n. To pass, or elapse, as time.
 ప్రొద్దుబోవుట. A. 2. 87. ఉముసుబోకకుజదువబ
 రున్నవేళ. Swa. 4. 24. ఉముసుబోక, ప్రొద్దుబోక.
 ఉబ్బడంగుట v. n. To be emaciated, or wasted.
 యీణించుట. Kark.
 ఉబ్బులబడుట v. n. To be fumigated with mer-
 cury. ఉబ్బువేయబడుట. P. 4. 724. రగుధూమము
 ఖిలగాత్రభిద్రముల బ్రాకనుబ్బులబడి మూల్గుచుండు
 వారు. రసపాగవేనిచేహము వాచేటట్టు చేయబడి.
 ఉబ్బులబడుట v. a. To doctor a patient by apply-
 ing the smoke of mercury &c. as a remedy
 for particular diseases.
 ఉబ్బిలి n. s. బర్బూరము, శుక్తుచెట్టు which see.
 ABA.
 ఉబ్బి n. s. News, intelligence, rumour, జనశ్రుతి.
 ABA. శూచారము, వడంఠి. కడుపుబ్బి sup-

pression of urine : also, constipation. ఆ నా హము. ABA. అన గామలమూత్రములుబంధించే రోగము.

ఉమ్బూర n. s. ఘనసారము, అన గాకర్పూరము. ABA.

ఉబ్బె n s. The jut of the buttocks. అనగాని తంబసార్పము. ABA.

ఉభయము * adj. Both, two. రెండు. ఉభయపార్శ్వములు both sides. ఉభయకావేరిమధ్యమునంబు between the two branches of the Cavēri. ఉభయరాశి a heap of grain containing both the government and the farmer's share.

ఉభయగాడు n. s. The Donor : he who bestows money for the celebration of a particular feast in a temple. ఒక నాటిపుత్తవముజరిగించేవాడు.

ఉభయత్ర * adv. On both sides. రెండుశత్రుములయందున్ను.

ఉభయశ్రులు * n. s. plu. Both parties. రెండుకక్షులవాండ్లు.

ఉభయము n. s. Giving money for the celebration of a feast in a temple. ఉత్సవముజరిగించడమునకైరూకలుయివ్వడము. నేటిపుభయముయెవరిది who gives money for the celebration of the feast of this day ?

ఉముక n. s. (add,) తువ. ABA. కడంగరము. Kark.

ఉష్ణు n. s. Heat, warmth, closeness. ఉష్ణము. ABA.

ఉష్ణుల్లుట v. n. To feel warm, from the closeness or confined heat of a room. ఉక్కగావుండుట. Swa. 4. 92. లోననున్నులిగిబువలవనికమ్మ తావులుకల.

ఉష్ణురిక n. s. ఉష్ణము. ABA.

ఉష్ణులి n. s. Mud, mire. శుంకము ABA. బురడ, రొంబ. H. 5. 107. కనకపుచుట్టుతోటలనుగంధఫలంబులురాలవాటిపై పససీలు పండిత్రెల్లి పడు పాటునొంపులుగట్టివాటిమీద నెరసదాటి క్రీలిరశధారలునించగనైనయమ్మలిం జనువడి పాంథులం దుబడసారెహనింతురు శాలిపాలికవ్. P. 2. 172. కరులున్నులిలోజక్కినకరులత్తగజాలియుండుగాదే పుడమిక్.

ఉష్ణులింత (add.) దుఃఖము.

ఉష్ణులింపు n. s. Heat, warmth, closeness. ఉష్ణము, ఉక్క, ఉష్ణుడము. ABA.

ఉష్ణులిక n. s. Heat, warmth, closeness. Grief, sorrow. ఉష్ణము, వ్యసనము, విచారము. Swa. 6. 14. మదీయంబులగుసర్భజీవితంబులు, భవదధీనంబులున్నులికయింత యేటికనుటయును. టీ|| ఉష్ణులిక, విచారము.

ఉష్ణులికాడు n. s. A ruler. అధికారి. P. 1. 379. శ్రవణయుగాంతరా వరణచక్రములగ్గులుబట్టుతోరపుంబెల్లడకనినికావసుధసీమకునున్నులికాడు.

ఉష్ణుడము for ఉన్నాడము * n. s. Madness. వెర్రితనము.

ఉమ్మెత n. s. A narcotic plant : the thorn apple, of two species. One is called తెల్లపుమ్మెత Datura Metel. The other is నల్లపుమ్మెత Datura fastuosa. దుమ్మారము (మడనము ABA.)

ఉయ్యలచేరుపిట్ట, or ఉయ్యలపులుగు n. s. సారశము. ABA.

ఉరళు adj. Great, large, big, గొప్పైన, అధికమైన, విశేషమైన, వక్షుము, రొమ్ము. ABA. A. 4. 284. ఉరవోచాగంబుభోగంబు. టీ|| అధికమైన త్యాగభోగములు, అన గావితరణయున్నునుభానుభవమున్ను. A. 3. 65. ఉత్తమయోగముగొనుటయు రవ్రాధరగొనుటురవ్రా.

ఉరిది, or ఉరుది adj. Rapid. వడిగల, వేగముగల. P. 2. 160. కడలనిసిటికివానములెదు రెక్కునెయిరిదిచారునేటికివోలెక్, పడవినిదోవ్యగులబొండ దుసోదోవ్యగులనకానితాత్వికముఖ్యా. N. 9. 190. ఉరుదిబలభీమసేనులాండారలుదాకి.

ఉరిది adv. Quickly, rapidly. వడిగా.

ఉరుకుట (add.) ఆ పూరుపుప్పుతరికినందున as the land there began to turn salt. Local. 6. 354.

ఉరుట v. n. (add.) AM. 4. 239. తృప్తదీరనిత్రిశ్చుటురును. టీ|| త్రిశ్చుటురును, మల్లించడముయొక్కము.

ఉరుటము, అన గాచురుపు, పీళ్లము. ABA.

ఉరుడు, అన గాగణింపడు. Kark.

ఉరుము n. s. A kind of musical instrument. వాద్యభేదము. ABA. A. 4. 38.

ఉరుముబోయించుట, or ఉరుంబోయించుట v. n. To celebrate a feast in honor of a rustic deity. Usually this is celebrated as a preliminary

rite before a village is founded. ఒకవూరక ట్టించడమునకుముందుశాతరచేయుట.

ఉరువడించుట, or ఉరువణించుట v. n. and v. a. To flourish, shine forth, display. To gain, win, conquer. విజృంభించుట, గలుచుట. Appacavi. 2. 183. యజనముదానకర్తములునధ్యయనముదశశ్రీహింశాయుక్, బ్రజకనురాగమైన పరిపాలనశాంతియు శింగరంబునవిజిత విధితిమై యురువణించుటయ స్తుభధర్తముల్ కరువ్రజలిలకాయమాన శిమరంబునుధర్తమువీసిలోకలక్. KP. 3. 233. నీశుట్టురువడయొక్కతె, జూపియొకతెగర్వమణిపురుకవలయగతిక బ్రాహ్మింకువచ్చుభోగమునీపుణ్యంబినునుడించినేడుఫలించెక.

ఉరువయ్యె, ఆనగాముట్టుమిరె. OG.

ఉరువు adj. Great, large, big. గొప్పైన, అధికమైన, విశేషమైన, దృఢమైన. OG. See ఉరళు.

ఉరువు, or ఉరువు n. s. Beauty. A piece, an article. సౌందర్యము, శ్రీరూపము. (దృఢము or దృఢత్వము. OG. Kark.) మూడుబుంగలు, తొమ్మిది కుండలు, నడిపానశుభ్రులు, అంతుపురువులుయిరువైయేడు three water pots, nine vessels, and fifteen pans, total twenty-seven articles.

ఉరువుగా adv. ఓటముగా. OG.

ఉరువుట v. a. To fly. దోచుట, తోలుదోచుట. M. xii. 3. 470.

ఉరులుట v. n. To roll down. దోలుట.

ఉలక n. s. Lightness. లఘుత. Kark.

ఉలకన n. s. Lightness. లఘుత. Kark. తేలిక.

ఉలకము adj. Light. తేలికైన.

ఉలకము n. s. Lightness, facility. తేలిక, సులువు. ఈకత్తిచేతికి పులకముగావుండలేదు this sword is not easily wielded.

ఉలవలు n. s. (add.) ఆడివిపులవలు a leguminous plant. Glycinea Suaveolens. Rottler.

ఉలికిపడుట (add.) డిండుపడుట. ABA.

ఉలికి n. s. శోభగలవాడు. ABA.

ఉలికికట్టె n. s. ఆనగాఘలుడు.

ఉలికిరి, or ఉల్లిరి n. s. A mean fellow. ఘలుడు. Kark. దుర్జనుడు.

ఉలిమిడిచెట్టు n. s. A tree (Tapia cratoeva or cappariss trifoliata. పరరావృక్షము. ABA. తిక్తశాకము.

ఉలివు n. s. ఛస్పి. Kark.

ఉలుక్కు n. s. నీచగతి. ABA.

ఉలుకు n. s. విరశాష్టకలితపిష్టము. ABA. శుల్లపూరుబింది.

ఉలుపుడు n. s. శోభగలవాడు. ABA.

ఉల్లట n. s. (Properly) ఉల్లడ A hammock. ఉల్లటకట్టితీసుకొనిపోయినారు they slung the corpse in a sheet on a pole.

ఉల్లభములు n. s. An awning. వితానము. ABA. పేలుకట్టు.

ఉల్లరపుమిరుడ n. s. కక్కశంబుగుమిరుడులుగలుగునారడు. ABA.

ఉల్లాభము * n. s. An awning. ఉల్లడ, ఆనగాపేలుకట్టు.

ఉల్లారు (K.) n. s. The saddle cloth. పల్లముముట్టుగానైనవేసే అస్తిరిచాకపుబట్ట. OG. KP. 6. 243. అగ్రభాగపల్లవంబు లింద్రగోళంపుట్టలూలయోజరాబల్లదేబీల పాలితకాసిల్లు. A. 4. 56. మూరకొకటియుజానకొకటియుం గాగట్టినదొల్లుట్టుల్లారులుల్ల నిల్లంబల్లించినబల్లంబులనై.

ఉల్లాసి * adj. Blooming, shining; cherishing. ప్రకాశించే. T. 4. 136. శిమిదుల్లాసిధనంబయిండు.

ఉల్లడ n. s. (add.) ఉల్లభము. OG.

ఉవ్వెత్తు adj. All. యావప్తు. D. M. V. 1. 30. ఒక్కమాత్రలోననువ్వెత్తుగానరె.

ఉవ్వెత్తుగ, or ఉవ్వెత్తుగా adv. All at once, simultaneously. యుగళు. Kark. ఏకకాలమునందు. Chenna BP. 5. 65. మైమత్తిమిమైయంకశనుశ్రుతి ప్రకరంబువచ్చియువ్వెత్తుగ గూరెపాశుమతులెయ్యెడలకజయమండునేర్తురె.

ఉసిరి, or ఉసిరిక n. s. A tree, Phyllanthus Emblica: Emblic myrobolan. ధాత్రివృక్షము, ఆములకవృక్షము. Kark. ఉసిరి, ఆనగాధాత్రి.

ఉసురు (add.) A vital part; a testicle. అపాయస్థానము, వృషణము, ఆశోళ్లను పుసురుతోకూడా తెచ్చిపెట్టినాడు he brought the poultry alive; unkilld.

ఉకు, or ఉకువ n. s. Effort, utmost exertion. ప్రయత్నము, ఉద్యమము. R. 5. 6. ఒక్కాకువంకదల at a single effort.

ఉచ n. s. The young edible root of the palm tree. The stalk of the Holcus saccharatus or great

millet (commonly termed Jonnalu,) before the grain is ripe. తాటికేగు. OG. లేతబొన్నక
 డ్ర. D. అరిటిపూచ the soft core of the plantain tree. ఉచబియ్యము tender or unripe grain of the great millet. ఉచకోతగా గొంతుకోసివేసి నాడు, అనగా అవలీలగా he slew them *without trouble*. H. D. 1. 252. ఉల్లమంతగడంబియూ చముట్టుగనుకల్లలాడించినగలదెక్కనిదము.

ఉచుట v. a. To swing. The causal of ఉగుట.

ఉట n. s. (add,) Kark says దృఢత్వము, చేప, జాతెత్తుట. OG. says చిలునీరు, పూరుగాయపూట. Another MS. reads ఉంట ABA. ద్ర పూత్తుము, ఉత్పము, ఉడకసంధ్యతి, బలమున్ను.

ఉటగల adj. Heavy : abounding in springs. శీత్రవగల, బరువైన. ఉటగలకర్ర a heavy piece of wood.

ఉటించుట v. a. To coax, wheedle. వెల్లించుట, తేలించుట, (ఎక్కించుట. ABA.)

ఉడనిబాడెను, అనగా పారెను. OG.

ఉడెము n. s. A fortified place with a few bastions. గడి, చిన్నకోట.

ఉడకోల [l is erroneously dropt.]

ఉడ n. s. Spite, malice. A kind of grass. ఉర్లు. ABA. మనసునగల మేలో ర్వని కావట్యము. OG. ఒకవిధమైనగడ్డి. H. 5. 53.

ఉడలు n. s. plu. A kind of corn tares. ధాన్యవిశేషము, ఒక అల్పధాన్యము. L. 13. 394. ఉడరబలియపై దగబడ్డట్లు.

ఉడుట v. a. in line 3 for mental—read metal.

ఉడుట v. n. (add,) కాలూడుట To sit or perch. కూర్చుండుట. S. 3. 305. తత్తీరశాఖికాలూదిన ఖంజనవరుడు.

ఉసము * adj. Less, defective. తక్కువైన, లోపముగల. ఏకోవనింశతి nineteen.

ఉసము * n. s. Defect, maim, injury. లోపము, కుంటితనము. దానిచేరిని పూసము చేసినాడు he maimed or injured her hand.

ఉశు n. s. (add,) కడలింతుట, చీరుటాను. OG.

ఉరడుంట, అనగా ఉరడిలివుంట. OG.

ఉరు n. s. (add,) గ్రామము, ఉట్టిన్ని. OG.

ఉలు n. s. A whistle, a howl. అడుగుపెడవినిచేతపట్టి పూదేది, జంబుకధ్వని. ఉలుమొకము, అనగా జంబుకము (నెరచుటాను, శులాయనమున్ను. OG.)

ఉళ n. s. A howl. జంబుకధ్వని. ABA.

ఉశురవిల్లి n. s. A lean cat. T. E. Vol. 247. Veerasaiva keertanalu, page 38, line 4 from bottom. ఉట్టివూడసెక్కు పూశురవిల్లిట శుట్టెడలికెన్నుబొక్కనటన్ను.

ఉశురిల్లుట v. n. To become lean or dry. శుష్కించుట.

ఉసివాళిము n. s. వ్యత్యాసము. OG.

ముతుశాంతి * n. s. A phrase for the consummation of a marriage. నిశేకము.

ముసి * n. s. A santan, sage, prophet. ముసి.

ముసివడము * n. s. Hermitage. మున్యాత్రము.

ఎండ్రి, or ఎండ్రీ n. s. A crab. కర్కటకము, కుశీరము. Kark.

ఎండుమెడుకులు n. s. Boiled rice which is dried. శుక్కు. ABA. అనగా మెండిపోయినపులాకములు.

ఎండ్రీ n. s. A crab. కుశీరము. Kark.

ఎండ్రీంఠ n. s. శృణాము. Kark.

ఎందుకంటె Conj. Because.

ఎకశము, or ఎకకము n. s. వలము. OG.

ఎకవూడు n. s. (add,) సరపాలుడు. ABA.

ఎకరింఠ, or ఎక్కిరింఠ n. s. A vehicle, a horse.

వాహనము. ABA. అశ్వము Kark. OG. యుని

ఎక్కిరింఠ Cupid's steed, i. e. a parrot S. 3. 3.

మరునియెక్కిరింఠకోసోపభరితుడగుచు. A. 6. 183.

ఎక్కిరింఠిద్ది. R. 1. 145. వెన్నుండెక్కురెక్కవత్తెర

యెక్కిరింఠ. A. 4. 57. సామజంబులజూచియేసిన

భీండుమయ్యెక్కిరింఠ తత్తుకొనినా గెలిరునేలంసుది

యంబట్టిననిలవక.

ఎక్కట, అనగా ఏకాకీ. Kark.

ఎక్కటి, ఎక్కటికా or ఎక్కటిపాటి adv. Alone, by

himself. ఒంటిగా P. 1. 253. పానగ్యహవీధికినే

క్కటినేతగాడుపోవంగనుజూచి. ఎక్కటి. టీ|| ఒంట

రిగా. P. 2. 71. ఎట్టురెక్కటిజరియింతునన్ను. P.

1. 254. ఎక్కటికాజనియెడు. P. 1. 758. ఎనసినచె

ల్లినుండుటయనెక్కటిపాటితడగ్గఱాండముకొను

టయనాకుజెప్పుటయ. టీ|| ఎక్కటిపాటి,యేకాంఠ

ముగాను. T. 5. 86. వీరలతోరుక్కలరాజుఎక్కటి

నెక్కరణింబెనంగుసాజూడవలయునని.

ఎక్కటివరము n. s. A duel or single combat.

ఒంటిపోట్లాట. ABA.

ఎక్కటిడు n. s. A champion or single warrior.

ఏకభటుడు. ABA.

ఎక్కడక్కడి, అనగా ఎంతో దిగి or ఎంతో తిగి. OG.
 ఎక్కలి n. s. కూరుడు. Kark.
 ఎక్కలేజోగి n. s. అనగా వీరజోగి (Kannadi).
 ఎక్కిరింత n. s. ఆశ్వుము. See ఎకిరింత.
 ఎక్కుట v. a. (add.) గ్రామముయెక్కుట to build or found a village. ముచూర్తము చేసి గ్రామము యెక్కిరి they fixed upon a lucky hour and founded the village. నీకెక్కిన ప్రీతి గానే నుయా పూరు విడిచిపోకున్నాను it is all thanks to you that I must now quit the place. యాపాశమునీ కెక్కును this sin will lie at your door. వాడు పెండ్లాన్ని తలమీద యెక్కింతుకొన్నాడు he is quite in his wife's hand.
 ఎక్కుడు n. s. వాహనము. ABA.
 ఎక్కుడు adj. More, much. ఎచ్చు, అతిశయమైన, ప్రేమమైన. ABA. Swa. 3. 6. Swa 3. 58. ధర్మశుడ మొక్క పెక్కు డాధన్యవండు.
 ఎక్కుడుతీగ n. s. Heart-pea. (Halicacabum cardiospermum) జ్యోతిష్కశీలత. ABA.
 ఎగయించుట v. a. (causal of ఎగయుట) To toss up. T. E. Vol. 553, page 581. చాచుంబులను పుచ్చునంచయం బెగయించి తలిరు బ్రాహ్మణుగో శుకులు చెలంక.
 ఎగయవాడు n. s. He who ascends. ఉత్పతిష్టుతు. ABA.
 ఎగుశు n. s. విహంకకతి. ABA.
 ఎగ్గు adj. Inauspicious (as discourse) ఉపతి. ABA. అమంకళవాక్కు.
 ఎగ్గడ adv. Where. యత్రార్థము. ABA.
 ఎచరించుట for ఎచ్చరించుట v. a. To caution, forewarn, hint, mention slightly, put one in mind of any thing. D. Navanadha page 108. శుచరించి మాయలు పన్ని భూపాలు నెచరించి గోయిం శునెట్లా డెమనను.
 ఎచ్చరిల్లుట, or ఎచ్చరిలుట v. n. To thrive, succeed. అభివృద్ధి యుంపుట, రక్కసుట. KP. 6. 26. ఏయుపాయంబు చేనైన నెచ్చరిలగనిక, రాక్షసులమురమే శ్వరండును ముననుశంక. P. 1. 308. క్రాంచమెచ్చరిలుకారియ. టీటి దరికొను.
 ఎచ్చెలిది, అనగా వృద్ధి పొందుట. OG.
 ఎటగా, అనగా ఉనికిగా. OG.
 ఎటుల adv. How. ఎఘా. ABA. ఎట్టును.

ఎట్టు adv. In any way. ఏమి ధాననయినా. KP. 6. 48. నాకు నెట్టు ప్రతిజ్ఞాధంకంబు గాక యుండ.
 ఎట్టుకేలకు adv. Shortly, soon, after awhile. కొంత సేపటికి, (చాలా సేపటికి. D.) చిరార్థము. ABA. P. 4. 412. ఎట్టుకేలకు దైర్యంబు జక్కంబట్టి యిట్లు నియమి. టీటి కొంత సేపటికి. N. 6. 110. తల్లితెగనరుకు మంచు పెంచితి వెయ్యోచేతులంచు శుశులక స్మిరునించి యొడలు గడగడ వడంక జమడన్నదురా గ్రహదుర్గకు బలి బెట్టునందంబున నెట్టుకేలకు కేలి కుతారంబున రేణుకాశీరంబుక రుచ్చున దెగనరికిన. N. 6. 102. ఇట్టి కట్టడి తనంబున కొడిగట్టుటకు యెట్టి పాశంబు చేసితి సోయనియెడంబట్టు చాలక నెట్టుకొను దట్టువు నెవ్వ గనిట్టు ట్టెయెట్టు కేలకు సెడంబడి. టీటి కొంత సేపటికి. H. 1. 109. ఎట్టుకేలకు చెవియొగ్గిన. Swa. 3. 72. ఎట్టుకేలకుండెలిసె. టీటి కొంత సేపటికి. CBP. 3. 247. కొంతవడికొంచును జంకుచు నెట్టుకేలకుకా. B. 8. 474. కబరిబంధము బట్టి శింధ్రము ముతోకాగిం టిలో దా ర్చెనంత బహు ప్రక్రియ నెట్టుకేలకది యుండ దాబ్బును నిచ్చు కైయె. Sar. D. 486. ఎట్టుకేలకు విత్తమేకా గ్రాశుర జెబట్టిని మాలితాంబకు దైవ శ్రేణు ధ్యానింక. BRY. 910. మూర్ఖాకులు డెయత డెట్టుకేలకుండెలి సెవనకా.
 ఎడకడ, అనగా ఇతరము. ABA.
 ఎడకడవాడు n. s. అన్యధు. Kark.
 ఎడట్టు n. s. A coin, అనగా దీనార ఘేదము. ABA. వరహాలలో ఘేదము.
 ఎడద n. s. Heart, mind, chest, breast. మనసు, హృదయము, రొమ్ము, వక్షుము, (విస్తారము Kark.) N. 7. 72. అనిమిషుతుమిడికెంకడు నెడదమిట్టిమీ నైకడుచుకా. టీటి ఎడద, మనస్సులో. N. 9. 213. బెడగుమానిక పుతా వెడదకు, అన్యులమిస్తునిడిన వాడు. N. 7. 312. ముడిక డెననియెడదంబిడిముడికడకుడు. N. 8. 102. మరియేగతి నీకుదోచు సోయెడదనటన్న.
 ఎడనిరు n. s. The tender unripe cocoanut. గారి కేళశలాటు, లేతపెంకాయ. ABA.
 ఎడయుట v. n. To separate, leave or quit. వీడుట, ఎడమపుట, పాయుట, ఘేదమపుట. ABA. వేరౌట. DR. 2. 91. కలయిక తెడసిన జక్కవ.
 ఎడరు n. s. Opportunity: calamity, danger, peril. Desert. వ్యవధానము, శుమయము. D. శిండుకట్టు. ABA. ఎడరున, అనగా శుండుకట్టున. OG. ఎడారు. M. viii. 3. 68. నిన్ను వృణము జేసిన న్నాడురా

త్తుండుబంధుమీనుబోతబరచెనెడరు, దోచినపుడ తోడరితొలగించువాని గాక న్యు నేలబంధుడండ్లుజనులు. M. vii. 4. 123. మద్యక్తుండా తనికెడరు గు సూయనిచేతో గతికల్ల కిల్ల జేయదె తాల్కి. N. 9. 341. ఎడరైన తావున నెదురైన నన్నాపోనిక వా తెరనే నేలాను. టీ|| వల్ల అయినబోటను. P. 4. 393. ఆ గామి క్రుణయరణో ద్యోగంబణచుటకు నెడరు దొరకొ నెనితడంచాగురుకుచ. A. 4. 83. ఎడరున జలిపందిలికి. టీ|| ఎదారిని. A. 4. 281. ఏడెడరు నకిడెన్నిన వాడని. టీ|| ఒక శుభయవిశేషమందు.

ఎడవారు n. s. plu. Neighbours, others. Such as are removed. ఆస్యలు. Kark.

ఎడవు adj. Distant, remote. దూరము. A. 6. 20. పాల గాలిని చెదరువు నెడవనుచు. టీ|| మార్గముదూరము గావు న్నుడని.

ఎడ్డ n. s. హృదయము, వక్షము. ABA. Kark.

ఎత్తనగోల n. s. A pole on which a weight is borne between two men. గోణ్యు ధారిడండము. ABA. OG. says ఎత్తనగోలు, తోలురసె.

ఎత్తరవు, or ఎత్తరువు n. s. Height. ఏత్తు, పొడుగు.

ఎత్తుట (add.) సెప్పియెత్తినది It aches. సూరెత్తితే వెయిళ్లోకములా he quotes many verses glibly. ఈమందు నా ప్రాణమునుయెత్తియిచ్చినది this medicine saved my life.

ఎద n. s. (add.) The heart, mind: the breast, chest. Fear, apprehension. హృదయము, యొమ్ము, వక్షము, మనసు, భయము, పూహము. ABA. Kark.

ఎదురు (add.) infl. ఎదటి. ఆరనికియెదటి ప్రాణము మీదలక్ష్యము లేదు he cares not for his neighbour's life.

ఎదురుకోలు n. s. అభిగమనము. ABA. see ఎదుర్కోలు.

ఎదురేగుట n. s. Opposing, fronting, meeting. అభిగమనము. ABA.

ఎదుర్కోలు n. s. Opposition. ఎదుర్కొనుట. OG. H. 5. 47. ప్రేమనెదుర్కోలు పెండ్లి వారలకిచ్చి.

ఎడ్డకి n. s. Poverty. దారిద్ర్యము. ABA. D. తేమితి. OG.

ఎడ్డకి నేల n. s. A dry spot without water. నిజలభూమి. ABA.

ఎనకొమ్ములు n. s. ధాన్యభేదము. Kark.

ఎనపోతు, or ఎనపోతు n. s. A he-buffalo. మహిషము. ABA. దున్నపోతు.

ఎనుచుట v. a. To triturate boiled vegetables. మెడుపుట.

ఎనుచుట for ఎంచుట v. a. To count, think. OG.

ఎనుపు adj. Appertaining to the buffalo. ఎనుముసంబంధమైన. A. 4. 161. ఎనుపుకడుపు లేకలకమి.

ఎనుపుడు n. s. dele.

ఎనువేటి n. s. A she-buffalo. మహిషి. ABA.

ఎనుపోతు n. s. A he-buffalo. మహిషి. ABA.

ఎనుబసరము n. s. A she-buffalo. మహిషి. ABA.

ఎన్ను Root in A of ఎన్నుట To think. తలచుట.

ఎప్పటి adj. Former, old, usual. ఎప్పటియింట్లోపోయిదిగనాడు he went to live at the old house where he lived before.

ఎప్పైరాశి n. s. (add.) D. Sananda, p. 156.

ఎప్పై, అనగాయిన్ని, ఏరిన్ని. OG.

ఎర adj. Red. ఎర్రని. N. 4. 193. రోమంబునకన్నెరజేసి. A. 4. 201. కంజితాస్తోడదు ఎరశంజకడలనడుముగప్పుశంధిల. టీ|| ఎరశంజ, అనగాయిర్రనిశంధ్య.

ఎర n. s. Food, bait, flesh. ఆహారము. Swa. 4. 46. ఎరలవెడకుడేక. P. 4. 256. మూకతెరజిక్కి కాళ్లుమోములునువవ. టీ|| ఎరజిక్కి, మాంసములేక. A. 6. 22. ఎరకు తెరువరిగన శాశులక్కణారు ప్రేలుజంఠెంబు.

ఎర n. s. (add.) నేల, తిండి, శ్రేష్ఠము. Kark. ఆహారము, ఆకలి, అవని, శున్నము. ABA.

ఎరంగుట, or ఎరగుట v. n. To salute. నమస్కరించుట. ABA. N. 1. 22. మాని రాట్టువంబులకెరగ్. BD. 5. 806. ఎదురేగి అడుగులకెరగి. See ఎరుగుట.

ఎరకట n. s. Fondness, love. ఆశ, కాంక్ష, కోరికె. ABA.

ఎరగలి n. s. (add.) OG. ABA.

ఎరగుడు n. s. Prostration. సతి. ABA.

ఎరగొనుట v. a. To devour. కబళికిరించుట. T. pref. 53. తదీయహేతిసూరారివధూవిరతులకొప్పెరగొనుట.

ఎరశరికము n. s. (add.) వింత. OG.

ఎరవలి (add.) Kark.

ఎరికెత n. s. A female gypsey. కిరాతి. ABA. ఎరుకలది.

ఎరుకకలవాడు n. s. A wise man, a learned man. శుండితుడు, ABA.

ఎరుక వ్రాలు n. s. A decision written and attest-
 ed by the village authorities. తీర్పుచట్టము.
 ఎరువు n. s. (add,) కరివచూర్ణము. ABA.
 ఎర్రంత n. s. తృణభేదము. Kark.
 ఎర్రగసి n. s. A plant (Barleria longifolia) యుర
 ము, అనగా కోకిలాక్షము.
 ఎర్రన n. s. Redness. రక్తవర్ణము. ABA.
 ఎలజవ్వనము n. s. Bloom of youth. శంపూర్ణయా
 వనము. ABA.
 ఎలమావి n. s. A fragrant sort of mango. శుభాకా
 రము. ABA. తియ్యమావిడి.
 ఎలుకబీడి n. s. A plant resembling mint; it is
 eaten in famine. ఎలుకచెవిఆకు.
 ఎలుగు n. s. A bear. భల్లూకము, ఎలుగ్గొడ్డు.
 ఎలుచుట v. a. To think, reckon. తలచుట, ఎంచుట.
 ABA.
 ఎలువు n. s. A bear. భల్లూకము. Kark.
 ఎల్లు n. s. A bear. భల్లూకము. Kark.
 ఎల్లకూర n. s. A kind of pot-herb. ఒకశాకము.
 ఎల్లి n. s. (add,) ఛత్రము, రేవున్ను. ABA. A. 5.
 61. ఎల్లియేకాని అనగా రేపేకాని.
 ఎవ n. s. Caution. ఎచ్చరిక, చువలము, అవధానము.
 ABA.
 ఎవ్వాడు for ఎవ్వడు pron. Who? ఎవడు N. 9. 82.
 స్వామి విన్నవముకంటి యెవ్వడొకాని. Vasu.
 pref. 10.
 ఎశంగు n. s. మంజులము. Kark.
 ఎశికము n. s. Increase, excess. ఉద్రేకము. D. చ
 లము. ABA. అతిశయము. BD. 5. 449. శంజనితా
 నందజలరాశి ముణిగియెశిక మెక్కగ్ననురియించుచు
 నున్న. M. IV. 4. 194. కావలివారిదోలియెశికం
 జునగోవులబట్టికొంటినంచేడమాటలేల ధరణిశ్వ
 రయంతకుమున్ను వీటికింబోవలె. M. XIII. 2.
 226. పులువురుపూకులువినుభూ వలయాధిపయర
 య, మంచివారునుగలవాక్కులధర్త సేతులకతమున
 నిలనిరపాయత్వముదీగియెశికంబెశిక. KP. 3.
 107.
 ఎశికమెశింగుట v. n. To increase, grow. అతిశ
 యించుట. Swa. 4. 50. కుప్పించితప్పించుకొనుదు
 త్పులఖురజరజభటల నెశికమెశింగుమశిమశికల,
 మరుంగుపడియించుగండోదలంబులును. టీ|| అతి
 శయించుతున్నటువంటి. Swa. 6. 127. ఫలపయః
 కుసుమాదిపపవచదార్ధంబులురశగంధ సామగ్రినె

శికమెశిక. టీ|| శ్రుకాశించెను. KP. 4. 106. ఏ
 మిటికియైనదామున్నయేగియెల్లకునులుసెనరె
 నింపెశికమెశిక, అనగా అతిశయించగాను.
 ఎశికొల్పుట v. a. (add,) ప్రేరణముచేయుట. ABA.
 OG. A. 6. 133. మశికలెశికొల్పు.
 ఎశిగుట v. n. To be agreeable : appear or shine.
 ఒప్పుట. D. ABA. వెలయుట, తనరుట, చెలగుట,
 తరుగుట. N. 4. 117. చెక్కడవుమేడవలకునెశింగు
 శృంగారవనములోన. టీ|| వృద్ధిబొందుచుండే. N.
 4. 149. గర్భరేజంబెశింగనంగంబుమెరసె. టీ||
 అతిశయించగా. N. 5. 176. విహంగతురంగునిరం
 గశింగగ. టీ|| మారగా. Swa. 3. 103. పాం
 దురశ్రుసూనాతి మసూజ్జ మూలములనర్థి నెశింగు
 మధూకసాలముల్. టీ|| శ్రుకాశిస్తున్నటువంటి.
 Swa. 4. 49. విశ్టేశంగునాకట దట్టువడిపొట్టై.
 టీ|| మిక్కిలిన్ని అతిశయిస్తున్నటువంటి.
 ఎశిటిపోతలు n. s. Rice prepared for boiling. ఎశి
 టిపోయడమునకువంబిసిద్ధముచేసినవియ్యము. KP.
 6. 107. ఇనుమాటుదంచిననెశిటిపోతలంచునాన
 ట్లయ్యుడికెదుగానియంచు. A. 2. 111. ఎశిటిపో
 తలుగాగనేర్పినించినవిరంతనవు శాలియేమరండు
 లములు.
 ఎశిబెట్టుట v. a. To excite, stir, provoke. ఎక్కులు
 పెట్టుట. KP. 6. 268. కయ్యలకెళిబెట్టుచు. టీ||
 కయ్యలకుకాలుద్రవుచు.
 ఎశిల n. s. (add,) యొప్పి. OG.
 ఎశలికె n. s. Leisure. తీరిక. ఎశలికెవిక్కినప్పుడు
 మాట్లాడుతాను I will speak to you when I can
 get leisure.
 ఏండ్లుపూండ్లు, or ఏండ్లునుపూండ్లును n. s. Many
 years. అనేకసంవత్సరములు. Swa. 1. 35. ఏండ్లు
 నుపూండ్లునుబట్టు.
 ఏకదేశము * n. s. (this is applied in vulgar senses)
 A part or division. ఒకభాగము. అందులోనాకు
 యేకదేశమునుయిచ్చినాడు he gave me a part
 of it. నన్నయేకదేశముగామాట్లాడినాడు he re-
 viled or slandered me. వాడుయేకదేశముగావె
 ల్లినాడు he went away alone.
 ఏకశిలానగరము n. s. The ancient name of ఒంటు
 మిట్ట a village near Uddapa on the Madras
 route. This assertion I find in the preface to
 the printed 'Telugu Bhagavat.

పకారుట v. n. To languish, pine away. కృశించుట, ఉడుగుట. పాలకుయే కారిపుండేవిడ్డ a child that is pining for milk. H. 2. 112. వెతలనేకారుమదినిట్లువిటులజూచి.

ఏకీభవించుట v. n. To join in one hand, be unanimous or of one accord. ఒకటిగాకూడుట.

ఏకుడు n. s. Clearing cotton. తూలవృద్యాకృతి, ABA. అనగాదూనియేకడము.

ఏకోత్తర For preceding read the next.

ఏగువెండ్లి n. s. A Hindu-wedding. వివాహంలేవీధివావివృతి. ABA. ఉరేగంపు, అనగావెండ్లియొక్క అంతములోచేకేవూరేగంపు.

ఏగుమనె, అనగాశ్రుతికుడేసె. Kark. బయలుదేరినవాల్నిగాచేసెను.

ఏగుశ n. s. శ్రుశ్శవంచకము. ABA. అనగా ఆయిదుకుంచాలు.

ఏవి, అనగాఅధికమైన. OG.

ఏటగా, అనగాఉనికిగా. OG.

ఏటపు, అనగాయెంచుట. OG.

ఏడాకులఅరిటిచెట్టు n. s. A tree (Alstonia scholaris) శుక్రకర్ణము.

ఏడాకులపాన్న n. s. ఆయుగకర్ణము, గుచ్చకత్రము. SC.

ఏడిక, అనగాయెంచుట. Kark.

ఏడికోల, or ఏడికోల n. s. The pole or shaft of a plough. ఈడ, లాంగలదండము.

ఏడికోళ్లు n. s. ననుసారములు. OG.

ఏడుగడ How much? how many? ఎంత, ఎన్ని, శురవ్వుపదార్థము. ABA.

ఏడుగడ n. s. (add,) P. 3. 262. మన్నభవేరితకోటికేడుగడ.

ఏడుచుట (add,) ముక్కుతోయేచ్చిశమ్మతింపినాడు he submitted with a bad grace, unwillingly.

ఏదైర adv. Violently, at once. ఒక్కయూకునగమకింది, (మిక్కిలిన్ని. D.) ఒకదెబ్బన. See ఏదైర n. s.

P. 2. 106. ఏనినబద్ధోడుముననేకులమేదైరదూరిపుల్లసాక్షోశరుమోరనెత్తి. టీ|| ఏదైర, ఒక్కయూకున. P. 4. 61. మెరనియుదుంబరద్రుముము

మీదవనింపినకేరజుచేతెరుగనికూనలెత్తువలెనేదైరదోవిన శింకుమారుపైనురికి తదియవృద్ధమున

నుండినవాడు. టీ|| ఒక్కయూకునగమకింది. P. 4. 151. చిత్తజడైరమూన్నివైరుకేవలకరవాలగుం

చాకులవైపురిగానబడంగ. P. 3. 7. ఒకనాటిరాతిరికపాయనిఘూకసేనబనుకాపెను పొందినమరినేదైరక పోయియజాగరూక బలిభక్తులలికాకరిమూర్చిపోయినక. M. vii. 4. 291. సైనేయుడునుభీమసేనుండునిరుదేశరానర్జునుడుసింధురాజు దేశికునేదైరదరమెదునింక సుక్తింతుక ప్రాధ్దాగపెనన. M. ix. 1. 210. అమ్మహీనుపెన్నురముననాటెనారధికుడాక్కశముజ్వలబాణమేదైరక. ఏదైరకక్తిన, అనగాఉత్సాహ విహీనమైన. M. iv. 2. 321. దివ్వియలునేదైరసోయగమొందె. దీతులు మిక్కిలిన్ని కాంతినిపొందినవి. BD. 5. 910. తోడోనదవరాజుదోట్లూనిపెల్లికేదైరముదమున నేగనప్పాట. ఏదైరముదమున, మిక్కిలి శంతోడుముచేరను.

ఏదైర n. s. Alacrity, cheerfulness. Fury, anger. ఉత్సాహము. D. ఆగ్రహము, కోపము (యుద్ధము Kark.) ఒక్కయూకునగమకింపు OG. M. ix. 1. 247. ఆపాంచాలోత్తముడట్టిలితకోపుడైవారితీవ్రత్రదరాటోశంబునగలచెరయంబేపారగనాత్మసేనకేదైరమిగులక. ఏదైర, ఉత్సాహము. P. 1. 538. మరుత్పదంబకులిరత్వర గూరుడుగాంతుప్రాణముల్ తవవవలేకనిల్చి జగడంబుననేదైరనూచ్చిపుచ్చినక. టీ|| మిక్కిలియుత్సాహముతో. M. vii. 1. 11. అప్పడుభీష్ములేమిచ్చుదయంబులనుచ్చులికంబుగూరగా నెత్తుటిచందముల్ విడిచియేదైరకక్తినచూపులాండూరుల్ రెప్పులమాటు నన్నెరయ. M. ix. 1. 287. శ్రుబలవిక్రాంతిమురత్రయంబునుశనుయించుసాలాక్షునియే దైరయునుబోల్చబట్టయ్యెభుజగర్వశౌర్యత్రతాకుదర్లమశ్రుకోపములకు మద్రవిభుకుకోలుమశుగ శాత్రవనైన్యనానకేళినలుపునవశీరమున. M. v. 2. 214. అరనినేదైరమూర్ఘానజాలునట్టివాడిమొనలే దతండలుకనెత్తినయూగడకాలదండము.

ఏర్షాధకము n. s. A year and a half. శంపర్షరమున్నర.

ఏకు n. s. సామాన్యస్త్రీలు, చాకులునేసేస్త్రీలనుట. OG.

ఏడ n. s. జ్ఞాపకము. OG. అవధానము. ABA.

ఏదు, or ఏదుకుంది n. s. A porcupine. శలలి, అనగాముండ్లకుంది. Swa. 4. 8.

ఏదుట v. a. To protect, preserve: leave, abandon. ప్రోచుట, రక్షించుట, విడుచుటయున్ను. ABA. A. 1. 13. ఎట్టివారు నైననులము దెలియ ప్రభుత్వ సెడి కుల్లపుడు పేదవడిన నేదన్న కుతియంతి పురముగా నెన్ను. N. 2. 142. ఎట్టివారులు శరణన్న నేదవలయు. P. 2. 80. పాడవేది. టీ|| పోడిమి చెడవచ్చె. P. 3. 152. నాగరిక సేదివిపుడు. టీ|| ఆ నగరజనము విడిచి. P. 4. 311. శుశయమేది. టీ|| శుంజేహము చూసి. OG. says. పోషించి, విడిచిన్ని. BRB. 341. చూసేమేది.

ఏదుడు n. s. Leaving, abandoning. విశర్జనము. ABA.

ఏదుకుంది n. s. A porcupine. శలలి. Kark. కుండ్లకుంది.

ఏదిక n. s. Four threads. రంకురకుష్టము. ABA.

ఏనుగడుగులు n. s. చిత్రవణావిశేషము. ABA.

ఏనుగు n. s. An elephant. గజము, జంతావళము. ABA. A. 1. 3. ఏనుగుకొమ్ములు elephant's tusks: also a kind of rice. గజజంతులు, ధాన్యవిశేషమున్ను, (శాలిధాన్యభేదము. Kark.)

ఏపారుట v. n. To increase. To be proud. అతిశయిల్లుట, గర్వించుట. N. 1. 113. కారుణ్యమేపారగణ. N. 2. 421. వచో గాంధీర్యమేపారగణ. N. 5. 107. ఉచితప్రావీణ్యమేపారగణ. N. 5. 119. అత్యాశ్చర్యమేపారగణ. N. 10. 42. బాధాకారమేపారగణ. N. 2. 407. వచో గాంధీర్యమేపార గాబలికణ. P. 2. 91. నేడీకాండాటపు తెల్లయ్యులైరుగ కిట్లైపారభయించెడుకణ. టీ|| గర్వించి.

ఏపు n. s. Pride, arrogance, presumption. Increase, excess. పొగరు. OG. గర్వము, విలాసము, అధికము. ABA. అతివృద్ధి. D. R. 5. 146. ఖరుడురణవీరజనజు శేఖరుడుగడగ, యేపుచూపుచుక్రావ్యాదిచూపులేయ. T. 2. 31. కరకరినేటిగారణముగావించి. P. 1. 599. చచ్చుటయు గాక సూరికివచ్చినయట్లైపులేగవడరుచు. R. 4. 255. ఏపులేగినరంకు తెలదీ గబోలులువంత కాగిలిలేకవెలలబొంద. టీ|| మడముమించినవారస్త్రీలు. Siva. 4. 168. భూపతిపావకబాణంబేపున శంధించివివి. M. xii. 3. 295. ఏకారణంబుననేమయ్యె సూవానయేపునదెగియ గానూపునకట. వానయేపున, అనగా అధికవానచేత. A. 4. 143. ఘనవృష్టికరనఫణులేపుననలవల్లి కరంద్రములుమూయగానెత్తినగాడుగులనగ. టీ|| ఏపున, విస్తారముగా.

ఏపున adv. In like manner. Plentifully, in abundance. రీతిగా, విస్తారముగా. H. 2. 52. నిజేశముగనినదరిద్రునియేపునముడమంది దానికిట్లనికలికణ. N. 3. 90. మడనుండంబిసకిల్లాకిడిగోమననిమ్మటన్నయేపుననవలామొడలమొక మడుపొసంగుచుపిడకణబాగాలాశుంక. P. 2. 138. ఏపునశం చితార్థముకులేంక భావమెరిగి యాగిమేలైపొగడొండనిచ్చినెరయకమరచుకణ.

ఏబలము n. s. Five palams. అయిదుకులములు. ABA.

ఏరాలు n. s. (add,) తోడికోడలు. OG.

ఏరి for ఎవరి (G. of ఎవరు) Whose. CBP. 2. 37. మాకుగలదొక్కవ్రతమేరిమందిరమున.

ఏరికి for ఎవరికి (Dative of ఎవరు) To whom. T. 2. 41. సుతింతువశంబెయేరికికణ. P. 1. 550.

ఏరుకలట n. s. Plough furniture. హలోకుకరణము. ABA.

ఏరుట v. a. (add,) కత్తులుయేరుట To remove or take off the husk of grain. See వడకడుపు.

ఏరుతురుపు n. s. Cleaning or selecting. శోధనము. ABA. చెడవితో శివేశిమంచియేరుకోవడము.

ఏరువంక n. s. కంటకి. ABA.

ఏలుకోటి n. s. The people: subjects. ప్రజాకోటి. ABA. శకలమైనవారు OG.

ఏళ్లము n. s. (ఏడుకులములు) Seven palams. శుశుఫలి. ABA.

ఏవ, or ఏవము n. s. Loathsomeness, disgust, hatefulness, ugliness, reluctance, sin, crime. అశిష్యము. D. ఏహ్యత, అయిష్టము, అశిక్షుతి, నేరము, పాపము. (ఏవ, రోషము, జుగుప్సయన్ను. ABA. OG. ఏవము, అపవాదము. ABA. P. 1. 216. అవ్యసనంబులిచ్చుడుయధార్థములాయెగదా భుజించు వారెవ్వరునివకాక మదినేవము లేకన్నయంకృతాగముల్. టీ|| అశిష్యములేక. Charitra. page 463. భావముల్ మనసులుబరికించిదూడనేవముల్కాయట్లైతనుఖంబు. ఏవములు, ఏహ్యములు. M. IV. 2. 54. నాయున్న బాముడలకకయాయెడలీచీరయిట్లయేవపుచండంబోయన్నమడనవికృతింజేయుననుటయంతయునునిషిధముగాదె. D. Navanadha page 256. అనిశన్ననేయురునకటయంలేవ, చనునేమింకనాసామర్థ్యమెల్ల. A. preface 17. మున్నుగొంటినేవన్ననడంబెయొక్క మగవాడిడ. ఏవకణ, అశిక్షుతిగా. A. 6. 66. మివంటిభా

గవతు లే పావనులుగ జేయ రేనిమరిగ తియేదీమావంటి వారికిక మాయేవము వెనక టిదిజూడకీంపుడయక. మాయేవము వెనక టిది, అన గాయింతకుముందుమే ము చేసిన నేరములని చెప్పుకవిధిలేదు. Vasu. preface 90. ఘనసీధుర క్తలోచనయు క్తిగడనుండుమా తంగతతిసంటుమలిన మెల్ల, గరదుడై వెసినధోగతిబ డ్డ యప్పు హాహీనుని నెససిన ఏవమెల్ల. ఏవమన గా పాశుమనవలెను.

ఏవగించుట v. n. To be vexed or disgusted, to abhor. అసహ్యపడుట. D. HN. 5. 11. కనుగొని చొప్పిదైర్వ గుణగౌరవమల్ చెడరంగనీక, నెమ్మ నముననేవగించకక్రమంబు ననంత్యజునింటికేగి. నెమ్మనముననేవగించక, మనసులో అసహ్యపడకుం డా. M. viii. 2. 367. ద్రోణభీష్ములుతనతోపాటి యనుమతుకునకోర్వడుఅచ్యుతార్జునులుతనకు నెక్కు డుగావిన్ను నేవగించుచునుండు. M. xiii. 1. 45. అ న్యనర్ణండుదీనుకీయనకుగూతునెట్టులీవచ్చుననిమది నేవగించి. Dab. 246. నుడతినిచ్చుటికిచెచ్చుటనేర మైన, మదినేవగించుగమన్నింతువలయు.

ఏవగించుట v. a. To blame, abuse, vilify or accuse. నిందించుట. P. 5. 49. తావికావునుసినంటి నమోముశలత్తు తుభ్రోవోచీరువినేవగించు సెుకసిద్ధ దువచ్చె. టీ|| నిందించు గా. S. 1. 304. ఉతినేవగించు తితికెకెకెసెలెస్లెలనికతితిబద్ధశిఖ్యముగలుగక. M. xii. 1. 402. ఇట్టుశిష్టజనములేవగించుగసేయురా జ్యమేల, ఏవగించుగ, నిందించగా. Vasu. 1. 47. అరి గావంచమమేవగించినవలాలవ్వేళహిందోళవై ఛరిసూకుం. టీ|| విసర్జించి.

ఏవ్యము * n. s. The future: what is yet to happen. Foretoken, foreboding. ఇకనుజరగబాయ్యేది, ఇకనుజరగబాయ్యేదానికి గురుతు. A. 6. 85. అగస్త్యోర్వీరుహంబునకునిర్వాణంబాశంకంకలం డు, యిట్టియేవ్యంబులుమదీయదివ్య బోధంబుననె రింగియుండుదు. టీ|| ఉత్తరకాలభావ్యనూచకంబు లు.ఈ గాలివానకుయేవ్యము గాలనైది this wind is a symptom of rain.

ఏసగంపు n. s. అపవాదము. ABA.

ఏసట n. s. ఆసక్తి. OG.

విర n. s. అహిరోగవిశేషము. ABA.

విరగొనుట v. n. To heal, become better. మునుట. P. 1. 106. భీషణావనమున నాయు శ్చేకవిశేషమున కుళ్లివిల్చకక నచ్యోస్నిపద్రుజలేక మహాఘోషవ్యక ధంబునకునైరగొనికాల్యచ్చెక.

ఒంటనివాడు n. s. An enemy. తెరి. ABA.
 ఒంటమి n. s. Enmity. విరోధము. ABA. తెరము. Kark.
 ఒంటరి, or ఒంటరిడు n. s. A champion, one who fights alone. A hog. ఒంటరిభుటుడు, వరాహము. Kark. ఏకభటుడు. ABA. T. 4. 104. నలు వంకగొరవంకబలితంపుటొంటర్ల, నెల్లనువేర్వేర నేర్పరించి.
 ఒంటరి గాడు n. s. A sword player: a gladiator, an assassin, a stout soldier. See Wars of the Rajahs page 33. ఏకవీరుడు.
 ఒంటిపులి n. s. A champion. అశుభాయశూరుడు, ఏకపులిగాడు.
 ఒంటెపులి n. s. An animal called camel-tiger. This is found near Cambay and near Mangalore. కృగవిశేషము.
 ఒంట్రంపు n. s. A champion. ఏకభటుడు. ABA.
 ఒంటలు, or ఒంటలు n. s. Earrings having one gem. ఒంటిముత్యము గానిరత్నముగానిగలపోగులు మొదలైనవి. T. 3. 16. కమ్మకస్తూరిచేతిలకంబుదీర్చుమొంట్లువజ్రంపుచావిలియంగరాలు. T. 5. 7. మోమున లేతనవ్వెసగముత్యపుటొంట్రసియాడ. Ila. 2. 126. ఉరమునహరముల్ గడలసెంట్రసియాడ. Bhanumad. 2. 211. కలికికల్ గలపెంతురాయిశలపాకా బెక్కిముత్యంపుటొంటులసెక్కుక చెవులందునుంది. S. 1. 39. సిగపొండుగ సెనర్చివిన్నాదివిడికెంపు తాయుతుల్ చుట్టికుళ్లాయి బెట్టిచెవులయెంటులజక్ గవరించి. N. 7. 110. నునుపాలకాయయెంటులు జాతినిద్దంపునిలంపుపోగులునిటుజూతు. N. 10. 143. మొశలివాయెంటులుమిసిమికస్తూరిబొట్టు.
 ఒండాడుట v. n. To contradict. అడ్డమాడుట, విరుద్ధముగాచెప్పుట. P. 1. 146. వినువడుచూండా డదు. DRU. page 870. నీశీలమును సెుక్కనీగొర వంబు, ఘనదైన రాముండుగనియు సెుండాడు.
 ఒండు adj. One, other. ఒక్కటి. D. ఒండే. either, or. ఆశ్రయము, పద్ధణము, ఏకము. ABA. A. 3. 46. ఇంక గొన్నాళ్లుచూచినవంక వెగువగలగకుండిన బ్రజలుళ్లుడలచిపోవహూనివగుటయె యెండెవీస శీంధి, నతనిగనుటొండె గాకొండు మతముగలదె. టీ||ఒండు,మరియొక. A. 3. 82. మరియొండుపాడుం బులేదు. A. 4. 313. మనసునకొండురెండుమరినుం త్రములో. Siva. 3. 140. చిరసౌఖ్యముల్ గనుట యెండె, తనంబూనరించిపాశుముల్, రాచుటయెం డె గాకీహాశురంబులకూరక.

202 n. s. ఊరుమూలము. ABA.

202ంటికి To each. ఏకళి, ఒకటాకటికి. G. 6.

116. పుణ్యంబులాండంటికికా.

202ండ adv. One after another. ఒకటివెంటనెకటి; but ABA says. మిథికి i. e. ఆస్యోన్యము reciprocally. T. 5. 91. ప్రచండకాండంబులాండండదిజుండలినిండనేసి. టీ|| ఒకదానివెనకనెకటి. Swa. 3. 37. పుత్తిల్లకువెక్కఁటంబైముప్పులకునెక్కఁచిక్కంబడియెండొండబొండుమల్లియల, నందడించొరుగు. టీ|| వెంటివెంటిగాను. Swa. 4. 62. సొండుసొండులం దమతమకట్టినమోటకత్తల, సొండొండఁబండితమ్ములగుండగోల కంతుండలుద్రోవి. Swa. 4. 87. ఒకతఁబండంబులాండొండయువైత్తుగా. టీ|| వేరేవేరే.

202ారులు (An adverb having the forms of a noun.) Each other. T. 5. 46. (Accu.) ఒండారులంబట్టుచు Seizing each other. Swa. 3. 46. (Gen.) ఒండారులకురులుదుత్తవు Handling each other's locks. T. 4. 91. (Dat.) ఒండారులకుగునులించగ exhibiting to each other. N. 9. 156. ఆలింగనముంగ నాజనములెంతేవేళ్లతో సొండారుల్, నులుమూరుండగమార్చికొంచు. టీ|| ఒకరొకరు. N. 1. 129. ఒండారులుకవింపుచు.

202కతై n. s. A bawd, a procuress. కంపెనకతై, కుట్టసి. ABA.

202కు n. s. One. ఏకము. ABA.

202కీరి, or 202కురి adv. Once. సకృత్, ఒకప్పుడు. A. 4. 22. ఒకమరిముద్దగింత విలయోదకముల్ నులుకుప్పి. టీ|| ఒకసారి.

202కెట్టున adv. All at once. యుగళదభాము. ABA. ఒకకెట్టున.

202కెంట, అనగా పుకండు or ఒక్కండు. OG.

202కో, or ఆకో interj. Alas! అయ్యో, అబ్బా. KP. 3. 80. ఎక్కడదొరికె సుకోయాచొక్కతుగుబైత I marvel where he found her.

202కు n. s. An old man. వృద్ధుడు. ABA.

202కుత్తుడిని adv. (add,) ఒకకెట్టున. ABA.

202కడ adv. At a certain time. కదాదిత్, ఒకప్పుడు. ABA.

202కోలన adv. All at once. ఒకకెట్టున, ఒక్కొక్కటి, యుగళదభాము. ABA.

202గుడు n. s. A dry leaf of the great millet. ఎందినచొప్పాకు. D. ఎందినజొన్నచొప్పయొక్క ఆకు.

Kuchelo. 2. 5. గాలికిపోయెడు పుగుడాకుగతి. ఆయెద్దుపుగుడు పుల్చుకొనితినిదంటుపారవేసినిది the bullock has eaten the dry leaves and left the straw (of the great millet.)

202చ్చుము n. s. Disgrace; failure, defect, flaw, fault: trifle: meanness. అవమానము. D. శురిధవము Kark. అశువాదము. ABA. లోశుము, అల్పత్వము, సీచత్వము. A. 2. 30. ఒచ్చుముసాడికోటికి. అవమానము. T. 3. 83. మనసుకింతుగుసొమ్ములు బెట్టినంతనేయొచ్చుమె. T. 2. 19. ఎచ్చుడుధనేశని ధుల్దమయత్తువత్తికిన్వచ్చిన పుచ్చమెంతనుచు. టీ|| అల్పము, యిదియెంతమాత్రమని. Radha. 1. 50. మచ్చరమున సుకరనుకొన సెచ్చుమునాయందు గలదె. T. 3. 7. ప్రమదామతా సెచ్చుంబులేనికూరిమి. P. 4. 118. ఉన్నతిసంబరంబొరనియొచ్చుమె కింతయులేకకొమ్ములంగన్నులపండువై. P. 3. 139. నియొచ్చుపునేత.

202చ్చెల interj. Alas! అయ్యో. A. 5. 139.

202ంబడిక n. s. Consent, assent. శక్తుతి. ABA. An agreement, engagement, covenant. నియమశుక్తిక, నిబంధనశుక్తిక.

202ంబడుట v. n. To agree, comply, consent. శక్తుతించుట. Vish. 2. 176. ఈశ్రయత్తుమునే యునునిన సెడంబడి. Vish. 2. 211.

202ంబరుతుట v. a. To persuade, bring him over, convince. To make, to agree with. శక్తుతింతుచేసుట, శక్తుతితుడేటట్టుచేసుట.

202బాటు n. s. Consent, assent. శక్తుతి. ABA. ఒకబాటుకమ్ము, అనగా శక్తుతిశుక్తిక a deed of agreement. P. 1. 768. నాకొడబాటుగాదుచిత్తము, వెదగులపనిపెంపుజేయువీరడిగలదె. టీ|| శక్తుతముగాదు. P. 2. 142. యాచకత్వంబునకువిత్తంబొడబాటుగాదు. టీ|| మనసు పుచ్చుడు.

202మె n. s. (add,) ధనము. D. విత్తము. Kark.

202మెలు n. s. Jewels, ornaments, trinkets. భూషణములు. Kark.

202యడు Commonly ఒడయుడు n. s. A lord, king, master. శ్రుభువు.

202ి, or 202ిక్టు n. s. (add,) Vulva, అనగా యోని. D. ఆయోవుకు పుడివారినిది రెండుమూడుదినములలోదూడవేసును the vulva of that cow is enlarged, in two or three days it will calve

ఒడి, అనగా వస్త్రాకటి. ABA. ఒడికట్టుట, అభిముఖము కావడము. Kark పారావరభేదము. ABA.

ఒడికము n. s. Beauty, elegance; fitness. అందము, సొగసు, ఒత్ప. ఒడికముగా beautifully, elegantly, properly. సొగసుగా, ఒత్పగా. HN. 2. 16. ఇంపారగనధ్వనినివహించుటకు క్రవణోత్సవక్రియా గారవముః ఘటించు సెడికంబగు వింధ్యవనాంతరంబులక. UH. 2. 175. ఒడికమామాణిక్యకొణగలజెస్సుంది. M. III. 5. 326. ఒడికముగనేనుగావించును తిరవస్త్రీధూమతాదుల బరితోషముగ సెనర్దు. Rucmangada. 4. 154. కదలియనే కదీపులాడికంబుగ దాటిపయోధివైనక. M. IV. 1. 72. కడక గారియ పెట్టియైన సెడికంబుగ సెండుదు నెల్ల కూరలుక. Satyabhama. 4. 5. ఒడికము గా మైయణవియోరగ జేరగవచ్చివచ్చి యొక్కడయెడగల్గిల్చి. L. 2. 96. అడవంబుగండియుచు శ్రుశుద్ధముల సెడికంబు గాబట్టుకుండెడివారు. S. 3. 318. శుక్యశాకంబెల్లకుతికంచముననువియెడికంబు గాబట్టియూర్చివైచి. A. 6. 141. బడగునడుము శుశుగడు సెడికమగువారి. టీ సొగసుగలవారిని. N. 7. 12. ఒడికంబు గావాణిడువారుకీలడయల్లియల్లకవచ్చెనబ్బడవుడు.

ఒడిలి n. s. A breach, opening, orifice. గండి, బొంద. చెరువువుడిలికట్టింబినందుకడకబంధంచేసువు|| 3 నుడియచ్చి నాము because you have repaired the breach in the bank of the tank, we have granted you this field on a favourable lease.

ఒడియింది, అనగా తీయింది. OG.

ఒడియించుట, అనగా తీయించుట. ABA.

ఒడుచుట for పొడుచుట v. a. To pierce, stab, gore. To cut down or fell. To attack. Vish. 8. 463. ఏనవిదలవలన నెత్తుడుమృత్యువు సెడుకుననుచుడలవుచుంట జేసి. G. 7. 67. అనుకుచెలసి పుడువునూయన్నయనియంటి. Vema. 646. ప్రొద్దు పుడుచు తెరిగి ప్రొద్దునడుచు తెర్రి. CPB. 4. 422. చీమ సైతము తన్నుంట విర్రు తెడిచి. N. 2. 255. త్రైలోక్యభక్తి సాత్తరణదీక్షా కడురూ యోగుతుకరు ధి సెడిచి. టీ తగువరచి. N. 1. 146. రత్నదీప్తులు తమిస్రంబు సెడియ. Swa. 3. 9. చింతాసాగరంబువేగరంబెల్లి పుడిచెననం.

ఒడుతన adv. In like manner. రీతిగా. N. 2. 534. వి నాశనూచకంబై నడునుచువు పుడుతన.

ఒడ్డగ n. s. A weapon formed of two antelope's horns fixed one in each end of an ivory handle, so as to form a short spear pointed at each end. ఇర్రికొమ్ములు రెండుజత చేసి అంటుచీలలు చేసిన సాధనవిశేషము. ABA.

ఒడ్డగిల్లుట v. n. To lean on one side. ఒరుగుట. OG.

ఒడ్డణము n. s. A cestus, zone, the belt of gold or silver worn by women over their dresses. ఒడ్డాణము, కాంచీ. ABA.

ఒడ్డము n. s. పూహము. ABA.

ఒడ్డారము n. s. (add.) వక్రక్తి. ABA.

ఒడ్డి n. s. పారావరభేదము. ABA.

ఒడ్డు n. s. (add.) విర్రత్యము, పూహము. ABA. తీరము, కూలము.

ఒడ్డె adj. Belonging to the Orissa country; or to the tribe of tank-diggers. ఓడ్రచేక శంబంధమైన, తప్పేవాండ్ల శంబంధమైన. ఒడ్డెవాడు a tank digger. ఒడ్డెది a tank-digger's wife.

ఒడ్డు plu. ఒడ్డులు n. s. A kind of bracelets. తేలికపెట్టుకొనే లుకసాము.

ఒడ్డెతులి n. s. A kind of cat. లోమకమనేమార్దాలము. Kark.

ఒడుగు n. s. Swelling from being boiled, as rice, &c; excess. అధికము. ABA. యావియ్యమువంది తేలికము పుడుగు గావుండడము లేదు on boiling this rice, it does not swell to the proper quantity.

ఒడుగుట v. n. To be of use or convenient. To make room, to move so as to accommodate, to sidle. To assist, be at hand or ready. ఈబట్టనిండాశిన్నపాటిదిగనక చలికి పుడగడు this is too thin to be a defence against the cold. వాడు పుడగలేదు he would not stir out of the way. కొంచెము పుడుగు ఆయన కూర్చుండని move a little and make room for him. శివయములో పుడిగ నాడు he aided me at the right moment. ఆరుకలుయింకా పుడగలేదు the money is not yet come to hand.

ఒద్ది adj. Near. దగ్గరి. ఇంటి పుడిచెట్టు a tree which is near the house. N. 9. 332. ప్రొద్దుముద్దుల కూతురి యొద్దితోటక నైముపులక్తేనీద.

ఒద్ది, అనగా శబ్దశకు. Kark.
 ఒద్దిక n. s. Friendship, concord, union. మిత్రత్వము. ABA. The green room, a place for rehearsal. వేష గాండ్లు ఆట నేర్పుకొనే చోటు. ఒద్దిక కార్డికిపోయి నాలుగు పుద్దికలు చూచుకొని వచ్చినాను I attended the rehearsal and acted four times.
 ఒద్దు Don't. పోవద్దు don't go.
 ఒద్దు for ప్రొద్దు n. s. దినము. ABA. See ప్రొద్దు.
 ఒన బెట్టుట, అనగా పొంచడము. ABA.
 ఒనరు n. s. Convenience, facility, commodiousness. వీలు, వాటము. ఆదుర్లంపునలుచూచి లగ్గతెక్కినారు they spied out the convenient places, and then climbed the hill.
 ఒన పుట్టుకొని, అనగా పొంచుకొని. OG.
 ఒప్పించుకొనుట commonly ఒప్పించుకొనుట v. s. To take charge of. To hear a pupil his lesson. వశము చేసుకొనుట.
 ఒప్పన n. s. Committing, making over. ఒప్పించుట. ఒప్పన జేసుట to make over. ఒప్పించుట. P. 1. 286. ఆ రెకులకొప్పన జేసెద్యత్రయత్నుడై.
 ఒప్పనము for ఆర్పణము n. s. Offering. శుభార్పణము. KP. 3. 131. కలభాపిణి వేసనియొక కేలబట్టి వోక్త కేల సొరగ త్రివెరికి నొకొప్పనమిదెయంచున ద్రికిగ త్రిచెయ్యెత్తి మొక్కి.
 ఒప్పనివాడు n. s. A man of bad character: a knave. అశ్రుకాశకు. ABA.
 ఒప్పరకింది, or ఒప్పరికింది, అనగా ఒడియింది, తీయించి. OG.
 ఒప్పరము n. s. A drain, a kennel. జలనిర్గమము, జలదారి. ABA. B. X. verse 25.
 ఒప్పరికింది, అనగా ఒప్పించి. OG.
 ఒప్పికోలు n. s. శస్త్రుతి. ABA.
 ఒమ్మి, జహించి. OG.
 ఒమ్మిక n. s. Friendship. మిత్రత్వము. ABA.
 ఒమ్ము adj. (add.) స్థూలము. ABA. T. 2. 16. ఒమ్మైన బళువునోతమ్ములవ్రొబ్బి.
 ఒమ్ము n. s. Bigness. ఫోల్వము. T. 3. 57. ఒమ్ము గార్నించెబలుగ బిమ్ము శుండ్డు.
 ఒరగొడ్డెము n. s. వక్రోక్తి, ఒడ్డారము, శరుకు. ABA.
 ఒరముట v. n. To become hot. చురుకు అవుట. OG. A. 4. 212. అక్కరములుకరము తెకాబిగ సెరసెన నకారవియు పెరసె.

ఒరిజ n. s. The girth of an elephant, made of rope or leather. కత్తు. ABA.
 ఒరిమిక, or ఒరిమె n. s. "Friendship." మిత్రత్వము, ఆనుకూల్యము. ABA.
 ఒరిమె, అనగా చురుకు. ABA.
 ఒరుగు n. s. A pillow or cushion. ఉపధానము. ABA.
 ఒరుదల n. s. Back biting. కొండెము. See ఒరుదలకాడు (చాడి OG.)
 ఒరుదలకాడు n. s. A back-biter, a slanderer, a tell-tail. కొండెగాడు. A. 4. 267. మొదలనయొరిదలకాని జెడరంగానాడ కాళ్ళబొంతింపుకుడిం, బదిగమ్మవయేనిమరివిద, ముదమున్ను జేయకుండు మొక్కతురమునకా.
 ఒర్రన n. s. కటుళు. ABA. చప్పిడి అన్నమాటకు ఒర్రనయని అయినది. A. 5. 112. తల్లియులవక్త్రవిషజ్వల సోష్య సెర్రనై వెలువడ.
 ఒర్రిన n. s. కటుళు. ABA. See ఒర్రన.
 ఒశళు n. s. The neck of a Vina or lute. శ్రువాళము, వీణాదండము. ABA.
 ఒలుకుడుట, or ఒలిచుడుట v. n. To be plundered or robbed. చోరుడుపోవుట. OG. A. 6. 110.
 ఒసిలిపోవుట v. n. To go off, step aside, retire, recede, get out of the way. తోలుగుట.
 ఓచల interj. పూచెల్ల. OG. Alas!
 ఓచెల interj. ఓచెల్ల. OG. Alas!
 ఓచెవాడు, or ఓచవాడు n. s. A priestling. A sacrificer to the village goddess. In Burdwan it is pronounced ఓజ ozah. See As. Jour. Nov. 1837. Intelligence.
 ఓటమి, ఒటము or ఓటరితనము n. s. Failure, loss, the being a loser. అడజయము. ABA. A. 2. 104. భూమిభ్యున్న భ సొట మైన, నయశంబువ మొకరాకుండునే. A. 4. 95. N. 5. 7.
 ఓడిక n. s. A stream or current. శ్రువాహము Swa. 4. 104. వెణిభరం బట్టిత్తికటిజమ్మచీకటులు గానత్రు శ్రజంబోడికల్లట్టం. టీ|| ఎడ తెగకుండా శ్రవహించ గానున్ను. A. 5. 144. ఉడుకొనబడుమధూలి కయోడికలకుక్రిందగ్రమ్ము కుండెడు తేంట్లకా. టీ|| శ్రువాహము.
 ఓడము n. s. A pit fall for catching elephants, ఏనుగులను పట్టే యియ్య. BRU, 2, 485. ఓడంబులో

బిక్రవడగజంబులపాడికలి. H. 2. 93. యవరా
 జకరులకుసెనరారుసాదంబు. P. 2. 31. ఉరివి
 హాగ్రజంబునకుసాదముదంకికిమందువిల్వకుకా.
 ఓముట v. a. To preserve, cherish. పోపించుట.
 D. Kark. N. 2. 11. నిద్దంపుటద్దంబు, మురిపెంబు
 సామునెమ్మముదాని. N. 9. 104. గరగరికెగాక
 మేసానుగలుగుటయును ప్రేమమారంకవనైలుబె
 ట్టుటయును. టీ|| కాపాడుకోగలగడము. Swa. 2.
 18. ఎపుడునంధ్యలయందునిలువెల్లినక, నిన్నా
 మెదురలియెంతోరలుసెక్కు. టీ|| కాపాడేటటువం
 టి. Vencatach Mahat. 1. 26. ధిరమైననీదుశక్తి
 శ్రుభావమున, నేమెల్లనీవిచ్చునియ్యధికార, మోమ
 జాలుదుమికసెకటనసేల. Swa. 3. 38. వలిమించు
 క్రొమ్మంబుపొడరులనిది, యాదివడినీడలినుడివడు
 చుసెదలోముసోమరిగాలి. D. Navanadha. 147.
 2. త్రినాచర్నిచ్చియొమినమేనినెత్తరాయాకొత్తనె
 త్తునోయన్న. P. 4. 179. కాండభృద్లనబాధగా
 నిసెందినమిత్రసానువేసుభవ్యత్రినుల్లినెల్ల. KP.
 6. 215. అంకంబులబాగులరనియొమదొడంగనీ
 దలనిదయ్యెమెత్తుడునుపైట, అనగాపోపించనా
 రంభించెను. R. 3. 96. కోమలిప్రాదిరాచిలుకకుకా
 ఫలమర్చిలినందియ్య మేసానునిదయ్య నయ్యె
 దకృపాజ్వలమైశకలాక్రితాధిగోత్రామరుదీప్తితా
 ర్థఫలదానమెసేయదలంచు.
 ఓరంత adj. A little. ఇనుమంత. OG. I. 11. 25.
 ఓరంతప్రాద్దుననుండుజక్కువలు. BD. 3. 1023. ఓ
 రంతప్రాద్దుమైకానికటివీగి. Pal. 216. ఉత్పలే
 కుండగపూరంతప్రాద్దు, చప్పిడిదానసాగునేకా
 ళ్లు, రాలేకమెదుకవతిరాకయున్నాడు.
 ఓరచ్చులు n. s. plu. మోటపనిచెప్పలు. NH. 5. 122 ?
 ఓరపాక commonly వారపాక n. s. A veranda.
 శుంచపాళి (భిర్యభక్తిరగృహము) ABA.
 ఓరవలి n. s. వనైలకోక. ABA.
 ఓరి, or ఓరీ interj. (as ఒరే is used in courteous
 or familiar conversation;) Friend! my good
 man! Fellow! my lad! An interjection used
 in calling to a man-servant.
 ఓరిమి n. s. Patience, tolerance, forbearance. మౌం
 తి. Kark. ఓర్పు. P. 1. 156. ఓరిమిలేకననియెద
 రోజెవుచూ.
 ఓర్పుట v. a. To bear, endure, suffer, tolerate.
 తాళుట, తడుట.

ఓర్వమి n. s. Impatience, intolerance, envy of
 another's success. తుర్వ్య.
 ఓల interj. An exclamation. Holloa! buzza!
 జలవిచ్చుతిశనుయశబ్దము. ABA. జలక్రీడాకా
 లమందుఉల్లాసముగాఅనేమాట. UR. 6. 153.
 ఓలలుబెట్టిగల్గినతయోచుహాంధినిబూనుకుండ్లి
 నకా. KP. 6. 268. ఓలయనుచుకవలదుగలియన
 చుకా.
 ఓలచెంకనాలు n. s. ఆటజయము. ABA.
 ఓలమి n. s. Covering, veil. పిఠానము. Kark.
 ఓలము n. s. Screen, shelter, cover, veil. కండ్లక
 గుతుడనిశ్రుదేశము. పిఠానము. Kark. చాటు. D.
 ఓలము or ఓలమి, వ్యవధానము. ABA. మరుగు.
 OG. P. 2. 216. ఓలములువెదకితక్కునాపాలురుడ
 రుముటయు. టీ|| మరుగుచోట్లనెప్పించి. P. 4.
 258. ఓలములదూరలచూచుసాడి.
 ఓలి, అనగావరుస, ఉంకువాను. OG.
 ఓలిమి n. s. క్యవధానము. ABA.
 ఓలు adj. Resembling. శిమానమైన.
 ఓలుకుడెను v. n. దోపుడుపోయెను. OG.
 ఓలె adv. Alike. వలె.
 ఓవరి n. s. A chamber, an arbour, an apartment.
 వాశిగృహము. ABA. తొట్టికట్టు. OG. మర్యాద,
 కళిగృహము, పాదయు. D. N. 9. 132. కళుమకా
 ముత్రెపుగచ్చులోవరులసింగారంపుచూదోటంకా.
 DRB. 628. చంద్రశాలకళిసాధవేదికలగాకా
 లోవరులబంగారుకడకిండ్ల. R. 5. 32. మనతోట
 లవలెమిప్పుటోవరులుశివ్యకన్ద్రకాంతశ్శలుక
 గనరావిప్పడదేమి. D. Navanadha. pl. 71. ము
 త్యంపువాలకంబులనుబంగారుకుత్తంపురలుపుల
 గానియాడసెత్తుగాజులోవరిలోనకరగరిమార.
 ఓశరించుట, or ఓశరిలుట v. n. To step aside, get
 out of the way. కడకొత్తుట. D. ఓలుదొలగుట.
 (రక్తవాయును ABA.) ఓశరిలక, రక్తక. OG. P.
 2. 120. వ్రేసినవ్రేటుదురంతత్రాసంబునసాశి
 రించిరప్పించుకొనకా. టీ|| ఓరకుదొలగా. P. 3. 208.
 చొచ్చిచచ్చినచండాలుజూచుమాడ్కిచూడకల్లం
 సాశరించుచుగృహంక. టీ|| కడకొత్తుచున్న. P.
 1. 119. పావనభావన భావనంబునం దోశరిలంక.
 టీ|| ఓలుదొలగా. N. 6. 17. ఉపాయముననగా
 లికోశరిలి. N. 7. 214. అనిదానికోశరిల్లుచుచు
 నుజేంద్రకుమారలిరుమానుమేమాటనుదానికో
 శరిల్లుటచనునె. Swa. 2. 68. మదంబునసాశ

రింకక. టీ|| ఇట్టట్టుతోలక. P. 4. 509. వీరివ్రో
వికాను మాయనిహాలికుడోశిరింపినక. P. 4. 508.
విసని కేమిసేయలవాకటనేద్దుకు మారుబట్టు పెట్టి
నిశియోశిరించెనిలుమారుమదీయవధూటివచ్చి నీకా
నకకన్నతట్టికిడు గాని ఘనశ్రునదుగ్గమంచు శస్త్రాన
మెలర్చనాడు మనుమానములేక తడోశిరింపినక.
A. 4. 52. తిరిగితిరిగి వేసిరియోశిరింపచాశిరిగుం
పు. టీ|| ఆలసిన.

ఓశరించుట v. a. To put aside, remove, push off,
evade. ఓరజేసుట. ABA. OG. తప్పించుట. N.
9. 355. ఏలమేనాశిరించెదేయగురుబోసి.

ఓహటించుట v. n. To retreat, fall back, give
way. ఓడుట. ABA. వెనకదీసుట. D. యుద్ధశు
రాజ్యుఖుడగుట. Kark. Krishna Raya Vijayam.
3. 68. ఓహటింపించెలింపితలాయమానులగు. BRY.
941. శంకెముఖుండు శంక్రాసుంబునరామునకో
హటింపితురాజయదైన్యంబుగేయంబువాలక.

ఓహరిసాహరి adv. Backwards and forwards. వె
నకకుముందరికి, ఆనగానీరుబారు, తండ్రోశుభంద
ము. D. అహమహమిక. ABA. మరిమృరిమెండు
గాను. OG. M. IV. 3. 157. రథమురథముతో
రానినగ్గలిక మైనిడబోవక నేటులాడు నెడలునా
హరిసాహరినుయ్యలచేరుగా వెనగొంచుదెరలుచు
వెనగునెడలు. M. VII. 3. 148. ఉభయబలంబు
లుంబురికొనియోహరిసాహరింపెనగుచుండె. A.
4. 130. ఓహరిసాహరింబ్రథమమొల్లెడు ధారలగా
ద్దులేటవార్తాహరినీచ్చి.

ఓఘళించుట v. a. To excel or surpass. To neg-
lect or disregard. మించుట, అతిశయించుట, తిర
శ్చరించుట. See అవఘళించుట. Ila. 1. 33. హ
రివేవిలాశంబునౌఘళించు. H. 2. 237. పల్లవచూ
నశుకుటు ధైర్యహారకహారకకాస్తోమమాఘళించు.

ఓజు n. s. శనివాడు. ABA.

ఓడరలు n. s. plu. Rivulets. కాలువలు. Sra. 3.
38. క్రొమ్మంచుఓడరలనిదీయాదివడిశిడలి. టీ||
కొర్రమంచుకాలువలగు.

ఓరు n. s. A fragrant grass. (Andropogon
muricatum.) వీరణము. ABA. ఆశ్రుగడ్డి.

ఓర్ధ్వదైహికక్రియలు* n. s. plu. Funeral cere-
monies ఉత్తరక్రియలు, దినవారములు.

ఓనుకాడు n. s. An empassioned lover, a beau.
శృంగారి. Kark. నీటుకాడు.

క For "it forms a verb" read "it forms a noun."

కంకణము n. s. A heron. రాములుగు, లోహశృంగ
ము. ABA. మల్లజేనురున్ను. Another kind of
this is వడ్లకంకణము.

కంకర n. s. (add.) Plaster, mortar. గార, నుధ.
ABA.

కంకిసారు n. s. An ugly mouth. వికారశుసా
రు. S. 3. 31. ముగ్ధలాహిరిముంట, బాడమువాశి
సతోడికంకిసారునుచొంగయంకురింప.

కంకిశుశ్రుతి n. s. A very common large strag-
gling shrub. ఓపధివిశేషము. Rox. 2. 217.

కంకిశుశ్రుతి n. s. A certain very common large
straggling shrub. Rox. 2. 217.

కంక* n. s. The river Ganges; commonly used
for water in general. ఛాగిరధి, నీళ్లు. ఈబావికం
కమందిది the water of this well is sweet. నే
నువారియింట్లో యిన్నికంకనా తాగలేదు I did
not take so much as a draught of water in his
house. కంకాఛాగిరధిమానురాలైన a civil or
respectful phrase used (like Dame) in men-
tioning a widow.

కంకరు n. s. A scaling ladder. లగ్గలెక్కేనిచ్చెనట.
కంకరేను, or కంకరేనుచెట్టు n. s. A species of
jujube tree with bright yellow fruit. (Zizy-
phus jujuba.) కర్లంపుత ABA. బడరవృక్షము.
(రేగులోఫేడము.)

కంకవ n. s. ఇరువు, కుట్టు, నెత్తు, స్థానము. ABA.

కంకాజలమ్ములు n. s. A sort of rice. ఛాన్యఫేడము
లు. Kark.

కంకారు, or కంకాశ n. s. కయ్యము, యుద్ధము, పో
రు, పోట్లాట. ABA.

కంకాశ n. s. Fighting. పోరు, పోట్లాట. ABA.

కంకాకుచెట్టు n. s. A tree. లుకచెట్టుచేరు.

కంకాద్దు n. s. A bull that is taught to dance. దే
వవృషభము. ABA.

కంకోరు n. s. A broad ribbon. పెద్దకళ. OG. See
కంకోరుపావడ.

కంకోరుపావడ n. s. A female's under-garment
like a petticoat, with broad ribbons. గొత్తుగా
కళలువుంపికుార్చినపావడ. ABA.

కంచరి n. s. A brazier. కంచరవాడు. ABA. తలి
లచెంబులుచేసేవాడు.

కంచు n. s. A sort of hawk. ఒకవిధమైనదేగ. ABA.

కంచుకంటు n. s. A metal frying pan. కండుపు, బా
రలి. ABA.

కంఠురాయి n. s. A sort of black sonorous marble. కంఠువలెమోశనల్లరాయి.

కంజ n. s. కృషికియోగ్యమైనభూమి. D.

కంజనకాలు n. s. A boyish game. ఖంజపాదక్రీడ. ABA.

కంబాయి n. s. (add.) కంబాయిమొదలుగాXలిసయవియెల్లకుశ్రీశమాఖ్యలైపురగుతుండు.

కంబిస్థుల n. s. A white pustule, scald, or boil. నీరు ముద్దవలెలేచేవొబ్బ.

కంట, or కట్టరము n. s. నాట్యభేదము. ABA.

కంటము, or ఘంటము n. s. for "a large sharp pin," read "a large pin."

కంటసము n. s. అనగావిశ్రలాశము, ABA. విరోధముగాతలుకుట.

కంటు n. s. A knot, a bundle, a knot of hair, the knot or joint of a reed, cane, or bamboo. ముడి, మూట, కేకబంధము, గణుపు (పురము. ABA.) రూకలకంటు money that is laid up. మొగంబుకంటువెట్టుకొనుట, అనగామూతిముడుతుకొనుట. M. V. 4. 255. అనియాడిమొగంబుకంటువెట్టుకొనియున్న.

కంటుభారంజి n. s. A medical root. (Siphonanthus Indica) భాజీక, బ్రాహ్మణయష్టిక.

కంటులు n. s. plu. పోగులలోభేదము. ABA.

కంటె n. s. A spoon. కరిటె. ABA.

కంటే interj. D'y'e see? చూస్తేవా. M. IV. 2. 263. దీనినెరుగవుకంటే.

కంటంక, or కట్లంక n. s. వరుసద్దలపైనివుంచేవుంటిగుడ్డ. OG. See. కట్లంక.

కంతీరవరాయవరహా n. s. A pagoda coined by Kanthīravaraya, an ancient king.

కండము * n. s. (add.) In page 159 line 8. That is, he was born to ruin his father.

కండకత్రైర n. s. Large shears kept for the use of such as might have occasion to clip off their heads: and it sometimes means, risk, trouble. కంతకర్తనీ, కొంతులుకోసుకొనే వెడకత్రైర, సోకటము, ఇబ్బందియున్న. నాకుపెండ్లముకండకత్రైరగావున్నది My wife is a perfect plague to me. KP. 3, 115. CPB. 4. 222.

కండచక్కెర n. s. Coarse or unrefined sugar, lump-sugar. మత్స్యంధి. ABA. ఘుటికఅయ్యెలాగునకాచినపాగు. కండచక్కెరలిండి a parrot. కండచక్కెరలిండికర్తలానివడరుడు Cupid, మత్స్యభుడు.

కండచక్క n. s. The liver. కాలఖండము. ABA. దీన్నినురుగువచ్చుఅన్నిని అంటారు.

కండచలము * n. s. The side of the head; a yam. పెడచల. ABA.

కండపెండేరము, or కండపెండారము n. s. A badge of honor worn as a garter by a hero, on one leg. వీరుడుఅండ. D. N. 3. 230. జేజేలయొకొక్కజెక్కినకండపెండారమువడమునడంబుభూతు, ట్టివీరుడుఅండ. N. I. 168. వీరుడువజ్రపుకండపెండారమైవార, కొమ్మునశేషాహిగ్రువ్వియెత్తు. ట్టివీరుడుకడియమైయొప్పేటట్టుగా. R. 4. 104. ఆరఘూర్తమునకులతరాంఘ్రి సెక్కుకుడతివీరుడవు కండపెండేరమిడియె.

కండమాల n. s. Scrofula about the neck, inflammation or swelling about the neck. పెడతుట్టులేచేకురుపులు. G. 10. 54. మునుకండమాలమీదను మొనగురుపుంబువైనన్నమోగుంబయ్యె.

కండరువునరించి, అనగావ్రతిమిగాచేసి. OG.

కండరువునరించుట In page 159. line 2. Dele Perhaps &c.

ఖండవర్షము, or ఖండవృష్టి * n. s. Local rain, a few showers here and there. కొన్నిచోట్లకురికొన్నిచోట్లకురియనివాన.

ఖండా n. s. కత్తి. OG.

ఖండిపు, or ఖండితము n. s. Rigour, strictness, exactitude. కారిత్యము, క్రూరత్వము.

ఖండిదొంగ n. s. A house breaker, one who digs through a wall. నురంకకారితశ్రీరుడు, కన్నపుదొంగ. ABA.

ఖండివనము n. s. క్రంధివర్షము. ABA.

కండె n. s. Gold lace. బంగారుపోచ, శరీక. ABA.

కండోలము * n. s. A basket. పెద్దకండ. D.

కండ్రలు, or కండరులు n. s. plu. Pieces, bits, chips, fragments. తునకలు, చెక్కలు. D. DRY. 2470. తనరంకచండన తరులుదెట్టించియొనరకండ్రలుజేసియొత్తుగావేర్చి.

కండ్రీ, or కండ్రీక n. s. A bit, as of sugarcane &c. ఇయ్యెదిఖండము. ABA. See కండ్రలు.

కంత, or క్రంత n. s. Hole, gap, chink. The bridal gift carried in procession by the bridegroom to the house of the bride. Way, path, street. చిల్లి, చూటు, సొండు, వీధి. ఆకంతల on those lands. కాననికంతల in foreign countries. పెండ్లికొడుకువారుపెండ్లికొమార్తెను ప్రధానముచేసె

కా నేమి ర్త మైతుకొని పాఠ్యకస్తువులు. Swa. 5. 86. అత్యంత కాంతంబైరంతరగతింక్రంతనద వనదదివియలై మకు టారవింజరాగం ములువెలుంగ, R. 4. 109. దగ్గిలెమూహుర్తవేళ యాదశరధేం ద్రమేలనాలశ్యమనిమానలెచ్చరింతు, మహితమని హేమవస్తుసామగ్రి పెరయక్రంతనశిపింబితామును గదలిరవుడు. A. 6. 182. ప్రకృతికాంతక్రంతసు రకాంతలం గూడుకొని శంతరింతు. N. 7. 296. శోభనములుబాడుచునుపుణ్యకాంతలు, మునుపు గాక్రంతలుగానుచునడువ. టీ|| పెండ్లికూతురికి ప్ర ధానముకొరకు తీసుకపాఠ్యముంగ శ్రద్రవ్యములు. BD. 5. 1110. వాదయ్య గారిసగరికంతనువిమాన ముబోవబనిది. P. 4. 236. అపాపకాతి మస్తేరి యెత్తుడు దన జేతికిచ్చెనేమరిమరి వాదప్పడపోయె మనంబున గట్టినతమిగం తసెంజుగంతక గాను చుక. టీ|| సిండుగంతక, మరియొకమార్గాన. BD. 4. 1419. గదనూశిదన్నిరుగలకులగాలువ, శంతశం బునక్రంతక్రంతలనిలిచి, యంతంతజనులు ఘోషని జయలెట్ట P. 1. 496. నీవారకరి రముల్ గలుగువం తలక్రంతలచెట్లగట్ల నాహరమంతజైరింది. P. 4. 58. గాసిలియండువారలకుకాసనిక్రంతలుమేలు గావకో. టీ|| తన్నుతెరియిచోట్లు. B. X. 9. 53. రచ్చలుక్రంతలురాజమార్గంబులు విశనదేశంబులు విశదములుగ.

కంత n. s. A pack saddle, a patched cloth or garment. ఎడ్లుమీదకందళమువేసి ఆమీదవేసే ది. D. కంథ ABA. చింపిగుడ్లలుగువియలువేసిన పుముగాఅతకబాదవబడ్డది. కండ్లకుగంతకట్టుట to blind fold.

కంద * n. s. A plant (Dracontium) కంద or కం దగడ్డ its bulb. అశోకఘ్నము, సూరణము. మం చికంద Tacca pinnatifida. అదవికంద another species used in medicine (Dracontium polyphyllum.)

కందము * n. s. Any bulbous root. గడ్డ, దుంప. N. 7. 24. ఆనందకందముల్ మొలకలెత్త.

కందనగాయ n. s. The heart. హృదయము. ABA. In the Sanscrit Pancha Tantram, కృష్ణపృథ యము. P. 4. 583. శరీరముద్రవ్యిలోశులంగనుగా ననైనగర్భముకందనగా యక్రహించితిచ్చియిచ్చి. టీ|| నల్లగుండెకాయ. A. 4. 24. మునుముండెల్పు నుదూరదూరమరికెం పుకావెండియుందూరగంద నగాయంగలపల్కుదోశ. కందనగాయ, నల్లగుండె.

కందనము, or కందనము n. s. A certain feat in wrestling. జెట్టివాండ్లవిన్నాణములలో సెకటి. H. 1. 241. ABA.

కందపట్టె, కందవట్టె or కంధపట్టె n. s. The application of sandal paste on; the cross pieces of wood fixed on the door. చందనాను లేతునము, కవాటపట్టికయున్ను. ABA. A. 2. 10. ఉడుటు గుబ్బులుగల తల్పుటూరముబూవి, కందపట్టెలుబూ విబం గారుబూవి. H. 5. 197. వాసింపెడిగంధ పట్టియలు. Ila. 2. 41. శ్రీయుతంబుగాగవిలవ రాశుడగయు, కంధపట్టెలుండుకతనతలుపు, హరి యురంబునెదిరికిరము వేద్రక్మలై మూలయింటిలో నముడుతబడియె.

కందము n. s. The shoulder. A certain metre in prosody. శ్రీంధము. ABA. భుజికిరస్సు, మైకప ద్యము. T. 3. 60. T. 5. 38.

కందము n. s. Paste made of powdered sandal wood. కంధము. ABA.

కందరగా adv. కనుచుట్టగా. OG.

కందరికము, కందరికంబు or కందరికము n. s. A pad put under the pack-saddle. కంఠాశ్రరణము, అనగాగంతకుఅడుగున మైక్రకోకుండావేసేది. H. 5. 112. కందరికము, కోలకదురుకోల.

కందవతి, or కందమెడి for కంధపాడి n. s. Perfumed powder which people fling over each other at festivals, as they do sugar plums in Rome. కంధచూర్ణము. ABA. వాసీయోగము.

కందాయము n. s. A season, or space of four months. జ్యేష్ఠాదిమాసచతుష్టయము. ABA.

కంది n. s. A leguminous shrub. (Cytisus.) కా శుము, తువరి. ABA. నల్లకంది a plant; Hedy-sarum biflor. అదవికందిచెట్టు a plant, called Glycinea parviflora. Rottler. వనఆధకి.

కందిపాడి n. s. Fried pigeon-pea ground into powder. తువరిచూర్ణము.

కందిబొగ్గులు n. s. pl. Charcoal made from the stem of a leguminous shrub (Cytisus): charcoal made of the dhol bush. This is powdered and used in making gunpowder. తువ ర్వింగాలము.

కందు n. s. Blackness, spot, stain. An infant. Brown sugar. Affliction, sorrow, grief. నలు పు, కందినది, శిశువు, తెల్లకుంభదార. D. బాధ,

వ్యాకులము, కళంకము (బూడిద OG. శిశువు, అంకము. Kark. కందు లేనివనిది unsmirched gold. గుడ్డకునిలికంబయిచ్చుట to give a slight blue tint to the cloth. Sar. 11. కందు లేనివనిదికమ్మి కినిదు. Swa. 2. 46. చిన్ని వెన్నెలకందు వెన్నుదన్నిను ఛావ్వివూడమిన చెలువతోబుట్టుమాకు. J. 4. 21. జల జారిలోకందుచందాన సెుత్వ. కందు, కళంకము. M. IV. 4. 60. బహువిధంబులబగతురబరవశము ననితైరంగునగలుగుకంబెల్ల సెుర్పి, అనగాఉభద్ర వమునుశహించి. KP. 7. 269. కళాపూర్ణుండుని వివిధంబున నవ్వనిరతెంజంబుకందు వాచిసాంధ్రా నంజంబున నభితుతక్రీడలరమియించె. టీ|| కందు, దుఃఖము.

కందురిక, or కంద్రీక n. s. A hornet. కంఠోలి కంటకాశన.

కండవ n. s. The chin. చిబుకము. Kark.

కందువము n. s. చమత్కారము. ABA.

కంధరాజము * n. s. Sandal; civet. చందనము, జవాచినానుకద్రవ్యము. RKB. A. 4. 174. ఘమఘమత్సుమకంధకంధ రాజాంకమర్దననువీరోచ్య మజ్జనములాది.

కంఠ n. s. (add.) అదిశుద్ధఅంకడికంఠ she is at any one's service: as any body may put his hand in a shop-basket. Pal. 101.

కంఠశ్రులుగు n. s. A wild cock. (Phasianus gal-lus) కుక్కుభము, వెళ్లగుచ్చ.

కంపె n. s. తమకు, తాంబూలపాత్ర. ABA.

కంబము n. s. An instrument used by wrestlers. జైట్టివాండ్రుఆయుధములలో పుకటి. ABA. 2. 388.

కంబలియ n. s. ఉడునయనాంత్యదినము. ABA.

కంబవలి n. s. ఉడునయనాంత్యదినము. ABA.

కంబురు, అనగానిదిదు. Kark.

కకపాల, కక్కుపాల or కక్షుపాల n. s. A wallet. చంకనవేలవేసుకొనేశంబి. Swa. 1. 15. Swa. 5. 19. Vema. 958.

కక్కురితి, కక్కురి n. s. Want, indigence; indolence, regardlessness. లేనిదోషము, ఒళ్లువంకని తనము, పట్టులేమి. కక్కురిమనిషి or కక్కురిగాడు n. s. A careless indifferent man. పొట్టకక్కురికై పుట్టకూడుతినాడును having nothing to eat he ate rubbish, by press of hunger he ate it. ఆపెండ్లినికక్కురిగాచేసిఅయినదనిపించినాడు he performed the marriage shabbily, in a niggardly

manner. ఈశుపాధ్యాయులునిండాకక్కురిగాడు this priest is a shabby rascal, or he performed the rites shabbily, merely for the pence. N. 10. 135. కడుపుకక్కురికికావికోకలుకట్టి. Vema. 957. కానికాలసంధ్యకక్కురిసేముట. P. 3. 199. కడుపుకక్కురితి, బిల్బుడుగనిముదిలం జవరుడులకిదిటన్నవయసునునుండు. Pal. 495. కక్కురివాడతుకరుణయులేదు.

కక్కుర n. s. The Numidian crane. కర్కరేటువు, కరేటువు.

కకనకుసుము * n. s. The "cloud blossom," a phrase for nothing: as milk from a stone.

కక్కు n. s. Fluttering accents. కక్కుడిక. ABA. కక్కులుకాడునుగావించుట v. a. To kill. వధించుట. ABA.

కక్కుకకాడుగావించుట v. a. వధించుట. Kark.

కక్కుర n. s. The name of a plant (Galedupa arborea) కరంజకము. ABA. క్రాసుగు.

కక్కుిక n. s. A cake of cowdung reduced to charcoal. కానినపిడక. D.

కక్కులిచేత n. s. A kind of fish. మత్స్యవిశేషము. నల్లకక్కులి a species of Labrus, with a pentagonal tail. తెల్లకక్కులి the white variety of the same.

కక్కు n. s. A bunch of flowers. పూగొత్తు. OG. Swa. 5. 69. తెంకలుక కక్కుఘటించినవారి. టీ|| శుప్తు. ఈచోటకూడాకలువగుత్తి అనిఅంటేమంచిది.

కక్కు n. s. Hesitation in speaking. కొడుకు ABA. కక్కుకొనుట, అనగాతట్టుకోవదుట. ABA.

కక్కుట, అనగాతట్టుట. OG.

కక్కు n. s. The groin, the pubic and iliac regions. వంతుణము, ఊరువస్థిశింధి.

కక్కురము n. s. The marshy date tree. ఖర్జూరము. ABA.

కక్కుజై (plu. కక్కుజైలు) A little bell, such as dancers wear. ABA. కింకిరి, మువ్వ. దానికికక్కుజైకట్టినారు they appointed her as a dancer. కక్కుజైకట్టినట పాచ్చా an express; because a small bell is attached to it.

కటము * n. s. The hip or loins; the temples of the head. A mat. కండఘోలము, మాస్తికండఘోలమున్ను, కటిదేశము, కిలింజకము, అనగాచాత. Hari Vamsam. 1. 21. కన్నుతెర్రగావించినట ములదర, మగనిమాటకుకోపించిమగువనికె,

కటకరము n. s. A kind of deer, a musk deer.
Xంధర్యము, కడంతి. ABA.

కటకుయాదిశంఖ్య n. s. An ancient Sanscrit Me-
moriam Technica, wherein the letters of the al-
phabet, as shewn in the following table, are
used instead of numerals. The name is taken
from Ka, ta, pa, ya (the four letters in the
first line,) adding ఆది 'etcetera'. The nu-
merals are thus expressed.

Table with 5 columns and 10 rows showing numeral examples. Column 1: 1-0. Column 2: క, ఖ, గ, ఘ, ఙ, చ, ఛ, జ, ఝ, ఞ. Column 3: ట, ఠ, డ, ఢ, ణ, త, థ, డ, ధ, ణ. Column 4: డ, ఢ, ణ, డ, ధ, ణ, డ, ధ, ణ. Column 5: డ, ఢ, ణ, డ, ధ, ణ. Includes a bracketed section 'Examples' with 'కట్ట' and 'నవ'.

The first syllable always is the unit, the
second the ten, &c. The number 1798 would
be expressed ఐదశతమ్, 1798. Thus వేదదశా
నతస్యః denotes 1600984. See Warren, Kala
Sankalita, page 335. The other letters there
given are not clear. See note on శంఖ్యము.

ఘటనర్యము * n. s. A large snake. ఒక పెద్ద కుండ
నిండేంతవాము, అనగా బ్రహ్మాండమైన సర్యము.

కటికన n. s. An instrument used by wrestlers.
జట్టివాండ్ల ఆయుధవిశేషము. ABA.

కటికవాండ్లు n. s. plu. Lictors or mace-bearers :
javelin men. వేత్రహస్తులు. ABA.

కటికి adj. Thick. గాఢమైన, దృఢమైన. N. 1. 221.
కటికిలికటిగుంపుగరిమనిండు. టీ|| నిండారు. N. 6.
159. కటికిండము. టీ|| కఠిన. A. pref. 22. క
టికిలికటిందికిరములందిందిడు. టీ|| దట్టమైన.

కటికి n. s. మల్లాయుధవిశేషము. ABA.

కట్ట interj. Ah! oh; a particle indicative of
sorrow, compassion and pleasure. కటకట, బ
తార్థము. ABA. కటకటయనుట, OG.

కట్టి n. s. The wooden stopper of a skin oil bottle.

శివైమూతికి వేశేవీరడ.

కట్టడ n. s. An order, a command. నియోగము.
Kark. ఆజ్ఞ.

కట్టికి for కట్టికి adj. (add.) Cursed, horrid, vile,
so in the Prahlada. కట్టికి బ్రహ్మాకిరాకుచేతిలో బ
డుమనివ్రాసెనె hard fate, cruel destiny.

కట్టి n. s. A rule, a rate. నియతి. ABA.

కట్టనము n. s. A garment. వస్త్రము. ABA.

కట్టరము n. s. గొట్టబంధము. ABA.

కట్టావి, కట్టమై, అనగా వెడలిపోగా. OG. దట్టమై వె
డలిపోగానేమో.

కట్టి n. s. The chaff of grain. తున్నాధాన్యము.
ABA. తాలు, తబక.

ఖట్టి n. s. అనగా శత్రువు. OG.

కట్టికలు, అనగా కంచుకులు. Kark.

కట్టికి n. s. A rule. నియతి. ABA. నియమము.

కట్టిధాన్యము n. s. The same as కాయధాన్యము
Solid grain; such as కండలు, ఉలవలు మొదలై
నవి.

కట్టివాయి n. s. ధూరస్త్రీ. Kark.

కట్టు n. s. Decoction of red gram or horse gram.
యాషము, అనగా ముద్దకుసుత్తాదిని రూపాము. క
ట్టుచారు pepper water mixed with the decoc-
tion of red gram.

కట్టుకంబము n. s. The post to which an ele-
phant is tied. ఆతానస్తంభము. ABA. ఏనుగునుక
ట్టేస్తంభము.

కట్టుకొయ్య n. s. A post to which animals are
tied. గుంజ, మేడి. ABA.

కట్టుగ n. s. Abortion. కభాసావము. ABA.

కట్టుచారు n. s. Pease soup. యాషము. ABA.

కట్టుట v. a. (add.) మిగడకట్టినది the cream has
formed. నిశుసారుకట్టువలసినది You must ab-
stain from eating unwholesome things. వాడు
ఆయాకలనుకడుపుకట్టి సంపాదించినాడు he stint-
ed or starved himself to raise the money.

కట్టువిడుపు n. s. మలినమైనది. Kark. కట్టివిడిచినమై
లగుడ.

కట్టె for rather, read. like.

కట్టెదులు n. s. plu. Cruel wretches. కఠినచిత్తులు.

P. 5. 42. చుట్టంబులుకుట్టంబులుకట్టెదులైవీడుత
ల్లి గండముతల గాబుట్టె.

కట్టెనబోది n. s. A wave. ఆలలో భేదము. OG.

కట్టంక, కట్టంక or కోట్టంక n. s. వరుసడ్డలపయి
నిశుంచేపుంజినుడ. OG.

కట్లపంచము n. s. A litter, a palanquin. యాశ్వ యాసము. ABA. డోలి, పల్లకి.

కట్లెచ్చెట్టు n. s. A kind of grass. (Andropogon aculeatum) శంకిని, చోరశ్రుప్పి. ABA.

కడంబ, అనగాకనిసి. OG.

కడంబు n. s. A kind of deer (the Nilgao.) గోక గణము. ABA.

కడంతి n. s. The temple of the head. శిరఃపార్శ్వము. ABA. కణత or కణతల.

కడంబు n. s. A cover or lid. కుండలు మొదలయిన వాటిమూత. ABA.

కడక, కడంక, కణక or కణంక n. s. Vehemence; joy, pleasure. ఉద్రేకము, ఉల్లాసము, శుంతోషము. T. 5. 103. విహమింకకానీవరదర్పముకడంక నేడుమ్మ గాంకా. BD. 4. 1173. కడకతోకూతుక్రామ్మ దిగోసిమాకుం. ఉల్లాసము గా. Yellana. 3. 169. కంచు మెట్టెలు మొరయంక కడకవచ్చున విల్లానినివక మెచ్చె నవనిసరుడు. ఉల్లాసము గా.

కడగండ్లమారి n. s. A plaguy wretch. తొండరమని.

కడగుట, కడంగుట, కణగుట or కణంగుట v. n. To be vehement or valiant. To begin, set to work. ఉద్రేకించుట (విజృంభించుట, మొదలుపెట్టుట) అభిముఖముగా నిర్దేశపుట. D. దగ్గరుట. ABA. వేగముగా దగ్గరుట, అభిముఖముపుట. Kark. కడంబ, కినిసి. OG. P. 1. 796. జిల్పకు పాలుపోసి ముంకడవనియింబు జేసి విరకాలము బెంచిన మేలెరుంగునే కడగిబడల్పడంకరుగాక కృతజ్ఞులెదుమ్మ మానసుల్. N. 4. 27. కనకకశివుడు ధిరుడు గనకకడగితము సేయంక దోడగ. DRA. page 348. తురగురామునిభంగతురవితికణి. N. 5. 35. కడగి పంచాగ్నులనడువక క్రియలుచుచోలలితమాజునిడిశలా కణోక. Pal. 144. కనువిప్పి ఆరాజుకణిమాట్లాడె. A. 5. 19. లలనమ్మదుబాహుయుగవిశలతలుగణి విశలతాశ్రీలనెల్లను వెశహరించె. టీ|| దొరకొని. Swa. 6. 73. ఒక్క కాంతతో శుభమడ మైకడంబిరతి శుల్పుట చెల్లమి గానెంబియు. టీ|| యత్తునడి. T. 2. 72. శువాజంబు గావధూజనులమాచుట మానిసాలత్రున సారగా బూడగడగ, అనగా మొదలు పెట్టె. N. 4. 191. ఈగతిమర్పాచలువచింకడగక పలుచక. టీ|| సాగను. A. 4. 115. ఉర్విగాడం బినులయలయుమ్మని రుదొరక నేతులు కేకలతో నెజేసె, ద్విజితనారణ్యకధ్వ నివినక జేసి గర్భమునుపు

చ్యుతము సేయగడగననగా. టీ|| ఉపక్రమించుట. R. 5. 95. బలుముల్లలత్రోవదొంకడ్రోవగాగడగు పెడంబుంటికొన. M. VII. 4. 61. కాంభోజయవననై న్యంబులు తనకడకుడంకణంబి నంకరియవ్వీరుండు. B. X. 30. 1068. కాళియఫణియిదివీరలు కాళియ ఫణిశతులు మ్రొక్క గణిరినేగో పాలకు మారుడననుచును లీలాగతినాడు సుక్త లేమ. కణిరి, అనగావచ్చిరి. Brihannara Dīyam. 2. 388. భానురో త్రములకు భోజనం బర్పించితాను వాంధవసేమే తంబు గాగ, కణిభోజనంబుగావించ గావగు. గడచుట (add.) మారుట, దాటుట. OG.

కడబు n. s. A kind of deer (Nilgao) గోకర్ణము. ABA.

కడతి n. s. A kind of deer (some say) the muak deer. గంధర్వము. ABA.

గడన (add.) దొంకమేళు. ABA. Kark.

కడకటిది adj. The last or lowest. జఘస్యము. ABA.

కడకుళ్లు, అనగా మడతవరశిలు. OG.

కడముట్టులు n. s. అనగా శాంతి. Kark.

కడవనము n. s. A dried skin used by asceticks as a bed or mat. తోలు OG. Charitra. 5. page 2027. గొడుగులు చెప్పులు కుంచెలు మంచి, కడవ శంబులు నెంతకచ్చడంబులును. Hari Vamsam. 3. 16. ఒశుగచెల్లని మేనికు త్తరీయంబనుకడువనంబుమ్మ కాంశు సుడలివాది, కండుచాడువనతోక.

కడాని n. s. Pure gold. మేలిమిబంగారము. D. శుభశాంబూనడము. ABA. బంగారు. OG.

కడి plu. కట్ల n. s. A mouthful, morsel. Fragrant scent. A wound, hurt. Biting. కబళము, పరిమళము, తుతి. ABA. OG. says కరచుట, మజ్జిగచారుతావుముద్ద. Kark says గంధము, కడి or పెడకడి a cowturd. A. 2. 19. కడి పూదునాకమ్మ శుడతియినేడంబ, ననకడి పూమి ముందరికిబూడు. Swa. 3. 166. తడిగంబు నెల్లదుడరకకడిదరకక వడియగరి. టీ|| అన్నకబళము. BD. 3. 756. ఆశిక్తిమరియవాడయ్యచేకళ్ల కానించితట P. 3. 342. కడిబోవనిభక్తి బహుకరించినక. టీ|| తక్కువకాని శ్వాసము. P. 4. 255. కడి పూని తెరనాటకత్రు టూరణం గాలు కేళికగూడకోగిరములెత్త. కడి పూని, వాసనచెడిని, అనగా ప్రానిధికితక్కువలేని. P. 4. 201. కడి పూనివిరులకంకటిగణించునభూత, కంబ కాత్తరణంబుగామ్మ గాడి. కడి పూని, అనగా పరిమళముపోని.

కడి n. s. and adj. Boundary, border, limit. The neighbouring country. Fear, fright. పొలిమేర, రాజ్యముయొక్క హద్దు. పొరుగుదేశము, భయము, బంకు. (మర్యాద) Kark. సీమాంధలము, కుండలు మొదలైన నాటిమాత. ABA. చెడు, గజ, ముక్కాకలుదీరిన. **కడిమెకము** a cunning brute which evades the blow of the hunter. ప్రేటుకువిక్రమి మెకము D. **కడిదొంక** a great rogue. గొప్పదొంకతనములు చేసేవాడు. D. **కడిత్రాడు** a tether. రెండుశువులకాళ్లకులంకెవేసేది. D. N. 1. 45. తనశ్రుతాపమును ముద్దండకాశ్రవణోటి, **కడిసీమలోరణ** కట్టికొనగ. టీ|| **కడిసిమ**, మాడ్డయందు. Swa. pref. 51. శ్రుతాపంపువచ్చులార్చుకరణి **కడిచేళ్ళములు** జొచ్చి. టీ|| శుభాద్ధభూములయందు ప్రవేశించి. A. 4. 314. **కడివాడు** చెడునయేదగు, చెడజేయుటచెడతెయ్యెనిచెల్మియతగులై, **కడివాడె** పనికగుంబన, **కడివాడరి** మైన దనకకడిగావబడుక. A. 6. 104. కటిసుండిచనుమరకడిగావబిగియించి, **కట్టిననిడు** సీలికాసెమెరయ. A. 4. 306. **కడిపు** లరాయ భారలయెడగొలుపున సరసశల్లాపములు రాజుశీలువలయు. టీ|| తనధూమిశీమనంతరదేశాధిపతులయొక్క, పొరుగురాజ్యమునుట. Chatu. 1. 52. ఇకవేలకుడికడిమన్నె భూపతులైక్కునకాండతో తగరుకీకానితాకినజోకగాక. N. 2. 369. మరుడుభయనివన్నియసోకజిల్లరాతేజదువాలిదోలి, **కడిదీరినదారి**, మిటారికల్పపూనేజనువైచె. టీ|| నిగ్గుయమైనశుద్ధతిని. T. 3. 24. **అవుడు** గైచేసెగడిచేరియామిటారి. H. 2. 29. **కడిచేరి** జారవిద్యవవడికట్టి దురంతకంతు వనజరాలిక. P. 3. 199. **కడికన్ను** గాండ్రయక్కరలకు సెడచూర. Sarabhiia. 4. 142. గుభాలునబల్లెకంబుతీరునకడిపోతురిసెకలోలిమూనినిజేసుజేర.

కడిరము n. s. A thick cloth covered with charcoal paste used as a slate; on it they write with white chalk. సాండ్రవస్త్రము. ABA. శుద్ధలువ్రాసుకొనేబొగ్గపూసినముతకబట్ట.

కడిరము n. s. See సుగ్ధకడిరము, సాండ్రవస్త్రము. ABA.

కడిది or కడింది n. s. and adj. Great, large, vehement, strong, severe. మహాలైన, నెడ్డ, బలమైన, చెడ్డ, అఘోరమైన, ఉగ్రమైన (స్థూలము. D. Kark. శౌర్యము ABA.) P. 1. 496. **కడిది** ప్రట్టలతి

ట్టల, నిండాపెద్దదైన. Vicramarka. 5. 184. కాంతనెమ్మొమునకువాలు గన్నులకును, వరలునునుమేనికిని సెత్తువాలెరకును యాడుజోవైనశ్రుతియనియెన్ను **కడిది** వాస్తమికాంతరమునుమాజైకకాంతి. A. 5. 13. **కడిది** విలుచేదిగురికిలగరచినిలుచు. N. 4. 32. ఆదానవేండ్రుకడిదిమేనబుట్టినశట్ట. బ్రహ్మాండమైనశరీరమందు. Parij. 4. 50. విసతాతనయగరుత్సమితి **కడిది** తాకునధరవ్రాలిన. **కడిది** తాకు, బలమైనదెట్ట. BD. 5. 575. **కడిది** పాతకములిక్కడశ్రుసాదంబుగుడిచినజెడు. చెడుపాపము. M. IX. 1. 89. **కడిది** శగరజయింతముకారవేండ్ర. శ్రుబలమైన. T. 5. 47. **కడింది** వీరులను, మహాకూరులను. A. 2. 76. అట్టికడిందివేసేవిక. Swa. 3. 66. ధూజణికంటికడిందిమంటలో. టీ|| మిక్కిటపు. N. 3. 215. **కడిది** నిట్టూర్పు గాడ్వలగ్రహణంబు లాక్కములకుబిక్కు. P. 1. 623. పాపరామాతకడుపునకడిదివిచ్చిడినవాని. టీ|| అధికమైన.

కడిది n. s. Cruelty, harshness. క్రూరత, కాలిన్యము. N. 1. 65. పాముబాముఃబడుటకడిది. టీ|| కఠినము. H. 2. 30. **కడిది** మారగచంకనిడినబాట్టియలోల.

కడిచేరుట v. n. To be expert, skilful or conversant. నిపుణుడవుట. Kark.

కడిపోతు n. s. An abominable wretch. చెడుగొడ్డు. K. H. 4. 142. బల్లెకంబుతీరునకడిపోతురి సెకలోలిమూనినిజేసుజేర.

కడిబోని or కడిబోవని adj. See కడి.

కడిమి n. s. (add.) ఏక్రమము. Kark. కడంబచెట్టు, శౌర్యము. ABA.

కడియారము n. s. (add.) DRY. page 22. **కడియా** రమొక్కటిగడియగడియకునుకడువ్రాయు.

గడు n. s. (add.) దారుభేదము. ABA.

కడుపు n. s. In page 173, line 7, read with hunger.

కడుపుబ్బు n. s. Suppression of urine. ఆనాహము. ABA. నీరుదికకడుపుపుబ్బడము.

గడుశరి or గడుసు n. s. A rogue, a cheat, a cruel wretch. కుల్పికుడు, ధూర్తుడు. Kark. కఠినుడు. ABA. A. 4. 257. ఆతతాయిగడుసునస్యచేస్యనధర్మవిచము. టీ|| కుటిలబుద్ధిగవలెన్ను.

గడుసు adj. (add.) అనగాదురుసు. OG.

కడెము or కడెంబు n. s. A bracelet or ancle-
ring. కటకము, కడియము. S. 3. 54. దేవాదులక
డెంబువినివికమ్మతకానికట్టికానికి మొలకట్టు జేసె.
Xడ్డపెడ్డ n. s. A clod of earth. లోడ్డము. ABA.
ఖడ్డి n. s. A stick or bit of wood : a skewer ;
a bavin. శుడక, శుల్ల, శలాక. ఖడ్డికట్టికుంపినపు
త్తరము a letter written with a skewer or pin
of wood attached to it (Wars of Rajas page
41.) శుల్లలు వేసినజాము a letter sent by ex-
press. See under శుల్ల.
Xడ్డిమరాలు n. s. A herb. ఒక చెట్టు. Rox. 3. 727.
Xడ్డు adj. Violent. Difficult, rare, difficult of
attainment. బలాత్కారము, శ్రయ్యాసము, దులభ
భము. D. దురాశము.
Xడ్డు adv. Violently. విజృంభించి. Kark. KP. 3.
290. ఒడ్డాణంపుచుXడ్డురకనీకయడ్డంబుగా సెడ్డు
కొని.
కణ n. s. A kind of hawk. శ్వేనభేదము. ABA.
కణతి n. s. An elk. A wen. (గోకర్ణమ్మగము.Kark)
Xంధియున్ను.
కణితి or కణితి n. s. A wen. Xంధి. ABA.
కణితి n. s. (in Gloss.) A fish. మత్స్యభేదము. See
కణితి.
కణిశ n. s. కుసులభేదము. Kark.
కణిశము n. s. An ear of corn. వరి వెన్ను. D.
కణుజు n. s. An elk, a hawk. A certain weight
whereby coral is sold. గోకర్ణమ్మగము, డేగయు.
D. Kark. శ్వేనము, శ్రవాళముయెత్తు. ABA.
Xణుతి (Vulgarly Xణితి) n. s. An account, reck-
oning, regard, esteem. లెక్క, లక్ష్యము. T. 2.
28. కనీపుమోసరి గాలిXణుతియేమాకంచుననినట్లవ
దన ఫేనములరాల్యు.
Xణ్యుడు * n. s. He who is respectable. గౌరవీ
యుడు. వాండ్లుXణ్యులుకారు they are men of
no weight.
Xతాసుడు * n. s. He who is dead. చచ్చినవాడు.
Chenna. 3. 468.
కత్తలాని n. s. A horse covered with armour. వ
త్తితాశ్వము, కవచముగలగుత్తము. ABA.
కత్తువ n. s. A dam. అడ్డకట్ట, మడవ.
కత్తైవంX n. s. A kind of brinjal. కర్తారిక. ABA.
Xద n. s. (add.) కుంఠము, అనగాఁళువె, Kark,

కడర for కాచారా interj. Is it not so? surely.
కడరు or కడురు n. s. A spindle. తంత్రాధారసూ
చిక. ABA.
కడలడమ్మ, or కడలుడు n. s. Journey, march, de-
parture. శ్రయాణము. ABA.
కదియుట v. n. To touch, be contiguous, ap-
proach, be pressed. (తాకుట, చేరుట.) అంబు
ట, తారసించుట. ABA. వేగముగాడగ్గరట, ఆ
భిముఖ్యమగుట. Kark. పొండుట, రావునకువచ్చు
ట. D. N. 1. 114. కదియజనుచు. Vish. 2. 223.
పాలతికమ్మ విచయావివాదలుగుబ్బగబ్బి పాలిండ్లు
XదియంX గొXలింబి.
Xదురు n. s. Scent, odour, smell. వాసన. P. 4.
16. ఉభయనై న్యములుబోరక రక్తరశతరశము
ల Xదురునశరనిధిశత్రవులు వెలివిశరిశరిరాదాడ
గె.
Xదురుట v. n. To increase, become augmented.
To spread or extend. అతిశయించుట, ఎచ్చుట,
వ్యాపించుట, పొండుట. D. Swa. 2. 20. చింతాసా
Xరమునముని భయంబుగదురబోవుతు నెదుట.
టీ|| అతిశయిస్తూనుండగా. Swa. 2. 68. ఉల్లం
బుననుల్లాశంబునంXదురుడుడుంబున సాశరింరక.
టీ|| వ్యాపించుతున్నటువంటి. P. 1. 763. అచ్చెర
పాటుXదురం. Padma. 3. 35. మేననెల్లడకXద
రినదివ్వగంధమును గాంచి. T. 2. 155. పృథయ
ముననీమ్మెడముగదురసురాచార్యుడు. N. 4. 244.
వా కినిభూతపి కాచభేతాళముకవకవాయంచు
Xదురుకొనిన. TUR. 8. 87. అదురులుగదిరినసరి
మరివ ర్తిల్లువెయ్యలక్రంధునజిక్కుచుడు. Dab. 292.
Xజయాననుసుస్థిగడ లెడుచూర్తి.
Xడ్డ or Xడ్డ n. s. గీటు, రేఖ. OG.
Xడ్డన n. s. Reprimand, rebuke. Scolding, quar-
relling. ఘర్షణ, Xడ్డింపున్ను. OG.
Xడ్డరి adj. (add.) Chatu. 1. 52. ఆXడ్డరిXబ్బిరార
పులి.
Xనము n. s. అధికము, ఘనము Kark.
కనశచేప or పొట్టికనశ n. s. A species of sparus.
మత్స్యభేదము.
Xనియ or Xనె n. s. A bit, a piece of sugar cane
&c. ఇడ్డెవిఁఫండము. ABA.
కనిశరము n. s. శ్వేనము. Kark. డేX.

కనుకలి n. s. Seeing. కనుట. OG. చూచుట. Charitra. 2. 2959. భక్తశ్రవణంశయనువిసనరసికీటోంటికనుకలికంఠెవినుకలికామూస్తివేసుండగలుగ.

కనుమ n. s. A hole or pass. కండరము, కాంతారము. ABA. నీరుయెక్కువైతెగనచెరువుకట్ట, రెండుచుర్యతములసంసు. D.

కనుము n. s. (add.) The usual phrase is కనకుచుండుగ.

కనుము n. s. శరము, అనగారెల్లు. ABA.

కనుమొరగుట or కస్మైరగుట v. a. To elude or delude; trick. కన్పాముట, అనగామాయచేసుట. See. కస్మైరగుట.

కనుమొరగుట v. n. To disappear, to hide himself. నిగూఢవర్తనమొనర్చుట. Kark.

కనేరు n. s. కరవీరము. See కస్మైరు.

కన్మిలుపుట v. n. To elude or delude. కనుగీటుట, మాయచేసుట. OG.

కస్మైలుపు n. s. A wink. కన్మిటు. ABA.

కన్మైరుట v. n. To be celebrated, or renowned. ఖ్యాతిజెందితుండుట. ABA.

కన్మడిడు n. s. A native of the Kannadi country. కన్మడదేశస్థుడు. ABA.

కన్మల్లదొంగ n. s. See. కండిదొంగ.

కన్మర n. s. Catastrophe, misfortune. కంఠ్రావి, అఘోరము. R. 2. 41. ఎన్నిటసామిశాంబిరాసుమిద్దరతకః ఫలసారమైనయుద్యన్నయల్పనిన్నురలితంఠ్రులువారెటనున్నవారొ యీకన్మరబూడబాలయితిగావిసెవ్విసె దూరసేరుతుక. కన్మర, అనగాకంఠ్రావి.

కన్మర Read కన్మరక, అనగాకనక, యేమరకానున్ను. OG.

కన్మకు n. s. (Lit: the outside leaf in which a large roll of betel leaves is packed.) A leader, a chief, a principal man. మొనగాడు, దశవాయి, ముఖ్యుడు, (శ్రేష్ఠము. ABA. Kark.) ముండరగా, సేనాముఖంబుగాను. OG. సేనాముఖమున్ను. One manuscript says ముండర, సేనాముఖము. Swa. 4. 68. ఎనుచుకూతలుముట్టెయెత్తిబిట్టాలింబిగమికికన్మకయిగాలియరయ. టీ|| మొనగాడై. TUR. 5. 124. చెస్మైండగదనయింటికికన్మకైమెరసియుండుగాదిలితనయుక. M. VI. 1. 92. కన్మకుమనకుభీమ్మండిన్మర వరుగావ వలయునెప్పైయినైక.

కన్మ n. s. (add.) Trickery. కనటచేష్ట, కుర్యము, నేత్రము. Kark.

కన్మలకుండ, or కన్మలుగలమాను n. s. ఇట్టువు. Kark. చెరుకు.

కన్మలవిల్లుడు n. s. మన్నధుడు. Kark.

కన్మలుగలకుక్కి n. s. A peacock. మయారము. Kark.

కన్మైలేడు n. s. A sort of duck. కారండవము. ABA. See కామిలేడి.

కన్మైరు n. s. (add.) కరవీరము. ABA.

కన్మట్టుట v. n. అనగాఖ్యాతిచెందియుండుట. ABA.

కన్మైదరి n. s. బూవి. OG.

కన్మైరగుట v. a. To delude, or elude. కన్పాముట, అనగామాయచేసుట. A. pref. 2. శిరిసైక్కుప్పడుకన్మైరంగ హరిదకాజేరకాశ్రహర్షింతునుర్యరకుక.

కపిశము * adj. Brown, a compound of black and yellow. కృష్ణపీతమిశ్రితవర్ణము.

కబళించుట v. a. (add.) Swa. 4. 47.

కబ్బి n. s. A hero, spirited man, a strong vigorous man. Pride. దిట్ట, ధీరుడు, శూరుడు, బలిష్ఠుడు, గర్వము. (కపటము. ABA. వాయువు, వృషభము. Kark.) Parij. 1. 18. కడలికోలకుచెచ్చినకబ్బివీవ. Swa. 5. 56. కడలిరాయలలోతు గన్నకబ్బి. Chatu. 1. 52. line 16. 6. కొద్దినరాడుదిండురికికోటలుగొమ్ములుగొన్నశూరు డాగడ్డరికబ్బిరాచులిగండరబాలుడుమట్లంకుడేప్రాద్దు. Charitra. 403. కులుకపునరకు శాయపుమహాచేవ, మలసెడుకబ్బింతవలెనపేసిక. కబ్బి, అనగాగర్వము. Ila. 3. 5. కబ్బి బెబ్బలిమోతలాకర్ణింబి.

కబ్బి adj. Compact, thick, stout, strong, vigorous. సాండ్రమైన, దట్టమైన, బలిష్ఠమైన (అర్ధగోళరూపము, సొగసు, గుబ్బరూపము. D.) T. 3. 35. కబ్బిమబ్బులోడలసెరపునెరపు. Swa. 3. 12. సిబ్బెంపుకబ్బిగుబ్బనంకవ. Vish. 2. 223. కదియేండ్లకేకబ్బిప్రాయంబువచ్చునావచ్చిలేమరులింతఘోర్పుచేమి. Swa. 4. 80. 2డలుబ్బినిక్కి ముండరియడుగులు ధరనూదివిండునలబలమునకుం జడియకొకకబ్బి కండెక్కుడుగడిమిందించె గ్రుంగికొమ్ములయడుముక. టీ|| కబ్బిండుఅనగాలెకమోటకుక్కుకండు.

కబ్బులుగు n. s. A wild cock or jungle fowl. కుక్కుభము. ABA. అడవికొడి.

కమకపు or కమకింపు adj. Big, large. స్థూలమైన.

N. 7. 151. X మకశ్రుX బ్బిగుబ్బులెడగాడX. N. 9. 304. X మకింశ్రుగుబ్బులగములతో.

X మకము n. s. Greatness, bigness. స్థూలము. Kark. ABA. గొడ్డు, గొట్టుతనము. H. 2. 128. ఉపకాంతునివల్లవకాంత శ్రేణునకX మకముజేసి గుబ్బకవకాగటదాబ్బి. KP. 6. 249. తమకుతమకంబుX మకంబుపాబ్బింపు. Ila. 3. 3. కపటశ్రునారజమ్ముX మకమ్మునయమ్ముభయమ్ముబూశ్రుచుక.

కమరసాల n. s. A girdle or belt. నడికట్టు. OG.

కమరి n. s. A woman's zone or girdle. కాంది. ABA. మొలనూలు.

కమికిలి n. s. Holding the hollow of the hand as a cup. పాణివిశేషము, శంకుత్తు, కబళము. ABA. గన్యైవతకుట్టినచెయ్యి.

కమికెడు n. s. A large handful. ఒకచెయ్యిపట్టినంత.

కమ్మటి adv. Again. మరల. అనగాశ్రునరభకము. ABA.

కమ్మన n. s. Fragrance. సురభి. ABA. పరిమళము.

కమ్మని adj. Pure (as gold.) మేలిమి. N. 5. 138. శ్రుడమిదాలుశ్రులకునేలికపుX మ్మని, కమ్మనికుండనంశ్రుజిగ్నితనలేజంబుమెరయించు.

కమ్మిల్లి n. s. A civet cat. Xంధమార్జాలము. ABA.

కమ్మరి adv. Again, more and more. క్రమ్మర, మరిస్తూనుట. OG.

కమ్మరి n. s. A blacksmith. అయస్థానడు. ABA. కరమలవాడు.

కమ్మరేగు n. s. A species of the bread fruit tree. (Artocarpus lacucha) అనగానక్కరేను, చురిమాను. ABA.

కమ్ము n. s. Camphor. అనగాఘనసారము. ABA.

కమ్మునీళ్లు n. s. Water with which clothes after bleaching are tinged bluish. చలవబట్టలుఅద్దేసిలిసిళ్లు.

X ర adj. Rough, rugged. బరుసు, మశ్యిణముకాని. ABA.

X ర n. s. Poison, venom. విషము. A. 5. 124. మలయాహిX రధూవ్య. ABA. says రేఖావిశేషము. A. 4. 316. అభిచారఘనగరాంబుదూషిత. టీ|| X రాంబు, విషశంయుక్తోడకములచేత.

X రX డమువేయుట v. n. To seal or mark heaps of grain (to prevent stealth) by casting diluted cowdung over it in many lines. వేణ్ణిళ్లునువడ్డరాశిమీదగురుతుకైపోయుట.

X రX ర, X రX రిక, X రX రికె, X రX రికెతనము or X రాX రికె n. s. Beauty, purity, cleanliness, neatness, niceness, skill, cleverness. ఆందము,

నైర్మల్యము, నేర్పు, చతురత (X రX రికె, నేర్పు, తెలివి, జాగరూకతయు. D. శృంగారము. ABA.) S. 3. 516. మగువలుX రX రనైతగుమగవానింజూచినీడుమX రై నX దా తెగుడుఃఖంబునుకొందుందిX గారుదురెశ్రుడునెమ్మదిస్వX మిగులక. H. 4. 102. అదిX రX రనగుశ్రుయమం తెదుటంబడవీడుజీవితేశ్వరుడైనక. H. 5. 17. కబళాభరణాంశుకములX రX రికెనించుకతక్కువకడక. T. 4. 84. X రX రికెనదైనెనరుగల్గినదై నెరసిటుకత్రైయై. S. 1. 23. శ్రులిగడినముత్యములబోలిX రX రికలువహించి. నైర్మల్యము. N. 9. 104. X రX రికగాX మేసామాX లుగుటయును. టీ|| గాX రికముగాను. Swa. 3. 11. X రX రనినెరికురులుగురిగడవంబెరిగినవగుటంజేసి. A. 1. 12. రతిరయబ్బిన్నసూత్రములజిక్కకములైములురాలుX రX రికలువహించు. Swa. 5. 128. మాటకారితనంబుమెరసి గాX రికశ్రుబసుల, X రX రికలX శరవరవలభలాపాచరణంబులనేర్పుల. H. 5. 238. పరిపాటికలిమిచేత నుX రX రికవహించి మించికడుగాX రికస్ఫురణక. P. 2. 130. తరచేతంబెరుగకరగుX రX రికెకవిడువముడువగలిగినడుమపేదరికమువాటిలితిరియందిరిగినను బోటికమరునేయించెనక. టీ|| నేర్పు. A rhyme says దొరకైనపేదకైనానెరవరియిల్లాలికైనవేశ్యకునైగాX రX రికెతనముబాగు.

X రX రగా adv. Entirely, completely. బొత్తుగా. Sumati. 128. తంపీశ్రులేనిమోహముX రX రగావిడువవలయు.

X రX రనివాడు n. s. He who is fat, plump, smooth. మేదురుడు, అనగామినమిననివాడు. ABA.

కరటము * n. s. (add.) P. 3. 98.

కరటశంబు n. s. A calathus, or little box. (కరాటము, భరణి,) శీర్షకకండము. ABA. A pill-box, a pouncet-box for essences.

కరటి n. s. A cruel wretch, a mischievous man. చెనటి, ఎలుగున్ను. OG. కుజనుడు. ABA. దుర్జనుడు, దుర్జనురాలు. D. మంకువాడు, P. 1. 176. మశ్రుకోచితకోటిరమండనముల గాళ్లదొడిగినయమ్మద్ర్యుX రటియనరే. టీ|| దుర్జనుడు.

X రకి, అనగాసమీచము. Kark.

కరణుడు * n. s. A man of mixed class, the son of a Sudra woman by a Vaisya. A village clerk, an accountant. వైశ్యశ్రుయగుకూడ్రశ్రీశోకుడు, ఆదాయవ్రయలేఖసాజీవి. D.

కరత, కర్త, or కరతక. (Locative of కర) On the banks. కట్టమీద. గంగకరతకగోవులవధించినపాపానపోగలవారు They will incur guilt equal to that of killing cows on the bank of the Ganges. వాగర్తన వెళ్లితిమి we went on the sea-shore.

కరద n. s. Sense, wisdom, speech. బుద్ధి. D. Ap-pacavi says కరదలుబుద్ధులు, భాషితము. ABA. కరదలు, చేష్టలు. OG. KP. 6. 194. కరదలపూజలైమునులు గాననియట్టికతవచింపగా నెరిగిననీకునాకలియనేడ్చులునాయెనువారు మాయలంబరచిననేమెపో. కరదలపూజలై, ఆనగాఅంకురితమనీకలై, లేతబుద్ధిగలవాలై. D. Bhag. page 127. line 9. హిరణ్యకశిపుడక్క ముననున్ననుకునీరీక్షించి, ప్రాణినీకెవ్వారలోడకకరపిరీతికరదలుహిహియనంగ.

కరశత్రుము * n. s. A saw. రంకుము.

కరపాణి, or కరస్థాణివిడుములు n. s. (Tamil) Pus-tules on the hands or soles of the feet. See Ainslie, 2. 530.

కరభారము * n. s. i. e. కరము * n. s. Tribute, tax. కట్టుము.

కరాలి n. s. A horse. గుర్రమనిచెప్పవలెను? Pal. 56. మందారనడవదు మెత్తునరాదు, రాగలగురువుకరాలియారండ, ప్రాణికయ్యంబునరూఢిమైనపుడు.

కరాలించుట v. a. To scorn, vie with, outshine. తిరస్కరించుట. HD. 2. 1472. వక్కనేయనిలేకివాడనినన్నుతెక్కనేయకరాలించెనీరాజు. Zacca. 5. 64. తొడలపెడ గారునిన్నువువలువతోడ, రతికరాలించివచ్చినరమణమెరయ.

కరాలించుట v. n. To neigh. శిగిలించుట. DRY. 1366. ఎక్కినదై త్వులునిటయటకడకలక్కళాయకకరాలించుగుర్రములు.

కరాలి * n. s. A dagger. కటారి. ABA.

కరి adj. Black, dark blue. నల్లని, నీలవర్ణమైన.

కరి n. s. Dark blue colour. An elephant. A witness. నీలవర్ణము, దంతి, కట్టు, మర్యాద. Kark. సాక్షి. ABA. OG. says సాక్షి, మేర, నలుపు. యోని, శుశ్వాదులయోనియు, వాడిబాణము. D. BD. 6. 1460. నరియనుగట్టినయయ్యంబము, కరిగాదెనేడునుగానవచ్చెడిని. కరిగాదె, సాక్షిగాదె. DRU. 1082. కురికిందిభర్తంబులైనవారు, కరిగోరసెద్దలు గారులోకముల. కరి, సాక్షి.

కరిడి, or కరిడి n. s. A parade, a fencing school, a place where sword play or boxing is exhibited, a theatre for dancing or gymnastics. Near, close by. సాముకూటము, సరసి, శివీశము. Kark. నికటము, అపూరిక. ABA. సాము, చేరితాను. OG. SWA. 2. 47. శుద్ధశింభవనైకుంఠభర్తశిభలు, సాముకరిడిలు మాకుగోత్రామ్యలేంద్రా. N. 7. 35. కరిడివెలువడివచ్చురాఘపునిగాంచి.

కరిమ * n. s. Heaviness, gravity, weight, importance. Greatness, glory, nobility, excess, esteem, regard. బరువు, గురుత్వము, మహత్వము, ఆతిశయము. Swa. 5. 108. ఘర్తాంబుకడంబాసారకరిమబునరుక్తములై. P. 3. 283. ఈచతురత్వమీకరిమయేమగవారికిలేదు. Mandhat. 6. 92. తమవిలాసకరిమలునెరక. Ticcaya. 5. 93. ఇట్టిసాహసంబునిట్టియాదార్యంబుగలకన్నుగలదెకరిమయనుచు.

కరిమిడి n. s. A species of grass which is highly useful as food for cattle (Panicum Dactylon) A mouse. దూర్వ, కరిక. ABA. ఆఘు. Kark. H. 3. 11. కరిమిడిబృందిచారశుందిగాదురుండగరుడబెగ్గెలు. ఈశుద్ధములోశుభులవరశిలోశుతింఛబడియున్నందున యిదిశుభివిశేషముగావుండవలసినది.

కరిమిడికొక్క n. s. A kind of bandicoot, or huge rat. మూషిక. ABA. Siva. 4. 25. ఉడుముకరిమిడికొక్కలడవనేల.

కరివడ n. s. అరవటకము. ABA.

కరివె n. s. కృష్ణపాకశలము. ABA. కరమర్దకముఅనగాఒకచెట్టు.

కరివేళుచెట్టు or కరివేము n. s. A tree. Bergera Koenigii; the aromatic leaves are used in cookery. కృష్ణనింబము.

కరిశ properly కరిసె n. s. The measure called a garce. A hamper or large basket for storing grain. A granary built of earth in the shape of such a basket. Black soil mingled with pebbles or limestone. నన్నూరుతూములు(కుసూలము ABA.) గాదె, గులకనేలయున్ను. A. 6. 12. గడనినకరిసెలక్రింద, విరిగికులినటువంటిగాదెలయొక్క.

కరిసెలకుడడము n. s. Throbbing. వేడనకుడడము.

కరిసెబావి n. s. A basket well, a well made with rings of wicker-work. ఒరలకుమారుగామెల్లలతో అల్లిఘామిలోదిందిరస్వేద్యాది.

కరుకు or కరుకు adj. Heroic, valorous. శౌర్యము
గల, తురాక్రమవంతుడైన. (కరుకు, శౌర్యము.
ABA.) T. 4. 117. కరుకు చెరుకువిలుతుండు. P.
4. 256. గంటవేటలదిరు గాడుకరుకు తెరుకు, మూ
క తెరజిక్కి కాళ్లు సొములు నువవ.

కరుగుడు n. s. Meltings. Lead. సీసము. Kark.
కరుడి n. s. The bramin-kite, or common white
necked hawk. కరుత్తంతుడు. Kark.

కరుదాయి n. s. Horripilation, a bristling up. రో
మాంచము. ABA.

కరుపారుట or కరుబొడుచుట v. n. రోమాంచము
య్యె. Kark.

కరుబాటము or కరుపాటు n. s. A bristling up. రో
మాంచము. P. 1. 80. కరుబాటమున ద్రవ్యకడుపు
బొసుకూ నేటికుందితో పొండుర్బంధమనియు. T.
3. 88. నెక్కినకరుపాటును గడుర. టీ|| ఒకలుగన్గు
రుబొడుచుట.

కరుమలి n. s. An iron smith. ఆయస్థానడు. ABA.
కరువ n. s. శైలము. ABA.

కరువంపుతనము or కరువతనము n. s. Nobleness.
కారవము. OG. says మగటపి. Vish. 2. 109.
శ్రుతులుకరిత్యజించివిధిచో దితమార్గములుజ్జగించివ్ర
తములుగట్టిసెట్టిగరువంపుతనములుపిటిమిచ్చి, శ
ర్చ్యకృతులయాశమానిత తంబునుడన్ననెగొలు
డంచునాతికరితచాట గాబనిచెప్పెండుకరితమహిత
లంబున. KP. 3. 248. ఎన్నకు నెచ్చోట నెవ్వా
రిచేవ్రేలజూపించుకొనక శ్రుస్తుతికి నెక్కి, నలకూ
బరుండుధన్యతరుండు నాగరువతనంబు చేసికువనె
దెచ్చి.

కరువపు or కరువంపు adj. Proud, haughty. కర్వ
ముగల, అహంకారముగల. Swa. 4. 45. కండకరు
వంపుమాటలు గావునుము. టీ|| కండకారమువేత
కులికేటటువంటి మాటలు గావునుమా. N. 7. 174.
కరువపు తెండసోలులతకైవడి. టీ|| కరువపు, కర్వ
ముగల, అనగాఢిత్వ మైన. N. 9. 159. కరువంపుతే
టి, అనగామదింబినతుమైవ. Tic. UR. 8. 21.
కరువంపుకనిర్బంధాడుచు. Swa. 3. 103. కరువం
పుగాటారుల సున్ను. టీ|| ఎగువుగల (గొప్పరాసు
లంపేచాలదా.)

కరువలిచెలికాడు n. s. Vulcan, as being the friend
of the god of wind. అగ్ని. Pal. 412.

కరువాడు n. s. Dried fish. శుష్కమర్చ్యము. ABA.
ఎండువేళ,

కరువు n. s. (add.) మగకరువు Want of a husband.
S. 3. 555. మంజువాణిమ సూర్యధముగకరువునబడి
నగతినుండ. KP. 6. 256. కరువులతోటిపాటలు
నువాడుచే రెడి నెమ్మొములును. కరువులతోటి, బుర
జగల.

కరువు, కర్వ or కరువనేల n. s. Stony or sandy
soil mixed with pebbles. ఖరభూమి ABA. రా
తి మొరముయిసుకగలనేల. D.

కరుసు adj. Rough, harsh. కరుకైన, నిఘోరమైన.
ABA.

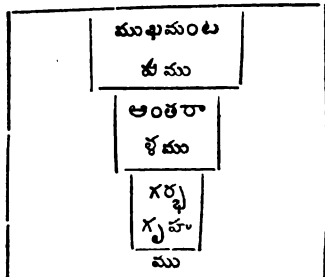
కరుసులు n. s. Skins. చర్మములు. A. 8. 17.
దొమదొమమును సీకరట్టులయాపేరుకడక గంతులను
వ్రేలెడుకరుసుల. టీ|| చర్మములు. M. III. 4. 233.
కరుసులుగడవంకగదిరియల్ల ల్లనయొత్తురు నడుముల
ను త్తరించి, వేడుక జేతులువిచ్చియాడెడుభంగిలోలో
గ్నిశంబ్రులగ్రాలిగ్రాలి. ఈశుద్ధములోగరుసులుఅ
నేపడమునకు అర్థముతగలలేదు.

కర్జన, కర్జనము * n. s. Thunder: a roar. సింహనా
దము, ఉరుము. కర్జనభర్జన చేసుటీ to bully.

కర్తూటము * n. s. A bandicoot. కుందికొక్క.

కర్పము * n. s. (add.) కర్పశృహము The nave,
sanctuary, adytum, or central part of the tem-
ple. Inside the great square of the Pagoda,
entered by the గోపురము or Tower, three
buildings are arranged: thus you enter a por-
tico called ముఖమంటకము you pass through it
into the smaller enclosure called అంతరాళము
and beyond this is the chamber called కర్పశృ
హము containing the image. Between each
square there is a door locked.

గోపురము.

కర్మకచేత n. s. A fish. మర్చ్యవీశేషము. Buch.
Mysoor. 3. 344.

కర్జనూనె n. s. Wood oil. మెరుగునూనె, చెక్కనూ
నె.

కర్వాడుట v. n. (add.) మేళువేముట. ABA.

గలంబి n. s. దొంగ మేళు, అనగాగడన. ABA.
 కలకలాయమానము * adj. Resounding, noisy. ఓ
 దగల.
 కలగనది n. s. Perturbation. కలుషము. ABA.
 కలచ adj. Muddy. కలుష మైన. ABA.
 కలచుట, అనగావలచుట. ABA. కలదిఅనగావలది.
 OG.
 కలజుప్పి n. s. అనగాకూటకుకంటి. ABA.
 కలత n. s. వర్తి తావ్యము. ABA.
 కలను n. s. (Dat. కలసికి. Loc. కలనక) War,
 battle, combat. యుద్ధము. M. VIII. 2. 23.
 నిన్నునాతనిగలనజగంబెయగదా. N. 1. 183.
 ఆతనితోకలనికెవర.
 కళబట్టుట or కళబుట్టుట v. n. To swoon, faint.
 మూర్ఛిల్లుట. Kark.
 కలవడంబు n. s. (add.) Cow-dung and water,
 sprinkled over the floor of a house. గోముఖ
 ముఅనగాఅలకడము. ABA. 2. 36. కలవడంబుక
 లాపికలయంపిచానపి యనగోముఖాఖ్యులై యలరు
 చుండు.
 కలవడములు n. s. plu. Awnings. మేలుకట్టు, వితా
 నములు. OG. Kark.
 కలవసము or కళాసము n. s. A skin or hide. ధా
 ర్యగర్తము. ABA.
 కలవా గాడు n. s. A seditious man, a rebel. రంటాల
 మారి.
 కళింగము, కళింగదేశము, కాళింగము n. s. KAL-
 INGA. The ancient and poetical name for the
 north eastern part of the Telugu country. The
 Malays call the Coromandel coast *Kalinga*, or
 KLING. Marsden (in his Malay Dictionary
 page 265) says "this is a name of the port
 కోరం *Coringa*." Some Sudras in the Gan-
 jam district wear the జండెము thread, and are
 called కళింగులు Kalings. The poets speak of
 the Kalinga country (or Ganjam) as distinct
 from the Andhra country. See the Ramayan,
 Kishk : cap. XLI, wherein are named "Mek-
 hala, Utcala *** Vidarbha, Kalinga ***
 Godavari, Andhram &c." In the Hitopadesa,
 verse 810. Rukmangada, King of Kalinga is
 said to rule his capital KATAKAM." This
 is, Kuttack : also called Puri, or Jagannath.
 DRK p. 266. వలసెప్పినటవేత్రవతిలోననెదకి,
 నెలకొనికాళింగ నిషధదేశముల, నాలిలకర్పాట
 కాంధ్ర కాంభోజి, హోళ కేరళ పాండ్యకీమలనెల్ల,
 నరసియమ్మలయాద్రినరసి కానేరి, నరసియమ్మల
 C. P. Brown's Telugu Dictionary.

యాశ్రమంబరసి. See Navanatha, in the begin-
 ning of book 5, where also the Kalinga coun-
 try is described as separate from the Andhra
 country.
 కళింగము n. s. The tree called కొడిసెచెట్టు ; also
 the tree called శుచ్చచెట్టు. The bird called కుం
 కటిమూగ. SO.
 కలికము n. s. (add.) ఆ ప్రాంతములోవియ్యముకలి
 కానికన్నాశుట్టలేదుగనక so great was the scar-
 city that you could not get none though life
 depended on it.
 కలికి n. s. (add.) A woman ; a heron's crest ; an
 intriguing person. క్రీ, కొంగరలయాక, దంట,
 కోమలిన్ని. ABA.
 గలిజరు or గలిజేరు n. s. A plant. Trianthena
 monogyna. శునర్షవ. ABA. తెల్ల గలిజేరు a va-
 riety of the same. వృశ్చిక. D.
 కలిమిదండు n. s. A property tax, a sum extort-
 ed by the king under the name of benevo-
 lence. ఆ స్తికితానట్టరాజ హిసేకున్ను.
 కలిమెడు adj. (add.) కంటికిలిమెడు గాయెడ్చినది
 She wept a flood of tears.
 కలివికాయ n. s. The fruits of carissa spinosum
 and of carissa carandas ; (these are eatable.)
 కృష్ణపాక ఫలవృక్షముయొక్క కాయలు.
 కలివెచెట్టు n. s. (add.) కకుభము. ABA.
 కలిసిరావడము n. s. Profit, advantage, gain. లా
 భము, అచ్చుదల. వానికిగొర్రెలుకలిసిరావడములే
 దు he has no profit or luck in sheep.
 కలుజుప్పి n. s. A tree. Ficus maysorensis. కూ
 టపర్కటి.
 కలుమందము n. s. More commonly కలబంద The
 aloe. కుమారి. ABA.
 కలుము n. s. A bad stink. కలుషగంధము. ABA.
 మురికికంపు.
 కలువ The Root in A of కలియుట To meet with.
 Appertaining to కలువ the waterlilly A. 2. 19.
 కలువతావులు గానసులికడంబక వేడికలువతావులు
 వాడకయకలుగునె. కలయను, కలువాను, కలుగున
 నుటాను. OG.
 కలువలేకులు n. s. Half moons ; that is the marks
 left on the skin by a pinch or nip with the
 nails. పిరుందులపై గనుపడుచున్న నఖుతములు.
 Kark.

కలువలవెట్టుము n. s. An epithet of the sun. సూర్యుడు. G. 2. 135. కలువలనుట్టుముకలువలవెట్టుముబురసరెండుకన్నులైతనరువాని.

కళ్లు n. s. కుఱి ఛేదము. ABA.

కల్ల n. s. A bound hedge, a fence. ప్రాచీరము. ABA. కంచ.

కల్లచేప n. s. A fish. మత్స్యఛేదము.

కల్లము or కల్లమ్ము n. s. A grasp or feat in wrestling. జెట్టియొక్క తట్టులోఛేదము, విన్నాణఛేదమునుట. ABA. Ila. 168. మల్లవల్లఘలట్టుమరుసాదనలకుట్లకల్లమ్ములకువచ్చి కలసికలసి. Ila. 3. 135. కులుకుచుకల్లమైనిలిచిగుబ్బలసాడకొక్కవీడగా. ABA. 2. 392. కల్లంబురాటంబుకత్తికొక్కెనొట్టిరాణింపబరిపోటుండ్డివేటు.

కల్లము n. s. A threshing floor. సూర్యేచోటు (4లము ABA.)

కల్లు In page 203, line 3, read క్రొ for కొ.

కల్లు n. s. A stone, (add.) Gen. కంటి Appertaining to a stone. శున్నికంటిపొత్తరము a stone pestle used to grind any thing.

కల్లెల్ల n. s. A sort of mouse. మూషికఛేదము. ABA. రాతియొక అనవచ్చును.

కవకు or కవుకు n. s. గోవురము. ABA.

కవడి n. s. కన్నుకట్టు. OG.

కవడె n. s. వాద్యఛేదము. ABA.

కవణకాడు n. s. మల్లకొని తెలిశినవాడు. ABA.

కవణము n. s. (add.) గణాదిగ్రాణిము, హయాహారఛేదము. ABA.

కవళము n. s. తృణము. ABA.

కవను n. s. తృణము. ABA.

కవర n. s. (add.) పాచికలు. OG.

కవరలు n. s. plu. Dice. పాచికలు. OG. A. 1. 11. కవరలుంకించివ్రేయకొప్పువియనవలికరముననమర్చు. కవిముట or కవముట v. a. and v. n. To attack, rush upon, fall upon. To copulate, to cover; to overspread, తాకుట, తగులుట, సంభోగముచేసుట, ఆవరించుకొనుట, కప్పకొనుట. ముగ్గురినికవిసియధముచేయగా while he attacked the three and fought. M. VIII. 2. 328. వైస్యములువైగవిసిన. M. XV. 2. 176. చిచ్చుగవిసితుట్టుముట్టిన. L. 1. 39. ఆవనిలోగోముఖవ్యాఘ్రంబులట్లకవిసితుట్టగవచ్చుకామాదిరివులు. Swa. 3. 136. తివురకయింకొక్కటివిను, గవయునెడకవలయుగన్నుగవయునుమూయక. టీ|| కవయునెడక, శంకనుకాలమందు.

Swa. 3. 43. కాంతులంకవమునంకనాచులగునంకనల. Swa. 2. 21. ఆర్థాంశులజోరశీకడట్టమైయరులుకవయు. టీ|| చీకట్లుగ్రమ్ముతున్నటువంటి. Swa. 3. 101. తరుచుజొత్తుగళ్లుదాశీనంబుగవయునితమాలకహసాంధకారవితానము. టీ|| గవయు, ఆవరించుతున్న. Ellana. 2. 136. మనివశ్రీశుశ్రమాణిక్యమునుబోలె, నీరుగవిసియున్ననిచ్చువూలె, వెలదినది రూపువెలిమాసిలోనింపు గలిగియుంటకేమికారణంబు. M. IX. 2. 452. ద్రోణకనవివ్యాశ్రీముల్ గ్రూరభం, గవియునప్పుడుమనుశీలుకావకున్న Dab. 60. కవిసెనెల్లడసాండ్రకామయదీప్తి.

కవులి n. s. Thus spelt to suit the metre in Adhyatm RK. 4. 94. See కవులి.

కవులకొనుట v. a. To aid, assist, support. To seize, usurp. ఆదుకొనుట, ఆక్రమించుట.

కశ plu. కశలు n. s. Ribbons. బొండులు.

కష్టజీవి * n. s. A cruel wretch: commonly one who gets his bread with difficulty. పాపాత్తుడు, (వాడుకగా) కష్టముచేసుకొనిజీవించేవాడు. Zacca. 3. 92. నరమాంశభక్షణముజీవికగానుకష్టజీవి, నమ్మిలివనుకూలశత్రులగు.

కష్టాత్తుడు * n. s. A cruel wretch. పాపాత్తుడు.

కశలు n. s. (add.) పాపము. ABA.

కశనుశ or కసిమశి adv. A word that expresses the sound of crunching or crashing. Arrogantly, insolently. కరుకుబురుకుమని. (వెలరేసి OG.) HD. page 292. కడిదిభల్లూకంబుకశిమశిరేసి, బెడిదంపుకోరల బెట్టుసెలివి. Navanadha. D. 55. 14. గడ్డగుత్తికబడకశిమశిమెశి. Pal. 61. శులితోలుకుక్కెరపొందించితక్కఘంటలుకట్టినంకశిమశుగలుగు. See కసిమశి.

కసింద or కసివింద n. s. A plant, (Cassia or Sena esculenta) కాశునర్దము. ABA.

కసిందుట v. n. line 3 for "Tur" "read" URT. line 4 for "not at all red" read "not tired"

కసిదీర adv. తీటదీర. OG.

కసినికోత n. s. A plague, scrape. రారావు, రంపు. Dab. 141. 9. కసినికోతనుసూర్యకాలముగా. S. 3. 257. ఇంటివారలకసినికోతెల్లసెడివి.

కసిమశి or కసిమశు adv. Cracklingly. కశికశ. R. 2. 11. దేవరదయ్యలకువైకావించినతోటదొడ్డుగలరుంబండుల్, రేవగలుచేలుచెట్టుంగావలిపబదొడరివులులుకసిమశుమేకవుల్, P. 4. 84. కసి

మనసాకటఫలములు మెనుచును చలివిడిచి మేడిమి
జ్జ. బ్రీ కసిమసక, కనకసీమసి.

కసిమసంగుట v. a. To swallow, devour. మింగుట.

T. 5. 69. సింగముకురంగసమితింగసిమసంగెడు
తెరంగుననభంగజయసింగతి.

కసిమసంగుట or కసిమసంగుట v. n. To be arro-
gant or insolent. To bloom, flourish, display.

కసిమసంగుట, చలరేగుట. OG. అభిముఖము గా
సిద్ధమవుట, విజృంభించుట. ABA. HD. 1010.

మిసమిసమనువీరిమెరుగుబెందడలు, కసిమసంగె
డు, వైరికరటికుండముతె. M. IX. 1. 261. కసిమ

సంగనయంతకుకరణిసంస్యకాలరుద్రుని. BD. 4.

76. బసవపదెనబావిసారివేత్వగుడు, కసిమసం
గును, మహాలాగ్రమునర్థిల్లనియె. BD. 5. 722.

బసవదునాబారి బారెబామ్మనును, కసిమసంగును
మహాలాగ్రమునరేగునును.

కస్సీశు adj. Black, dark. నల్లని. OG. says. కస్సీశు
శురెంటము, అనగానల్లబురుసాట్టు a kind of

black silk. Swa. 5. 51. కుంజరశతాంగహయభ
టరంజితమైపైరజిశరంశరలలమకమంజులకాంతి

కస్సీశుమాంజిర్థముపైలిగగనమంటునుమరెక.
A. 4. 10. ఇంగిళికంబునందడిపి యెత్తుకస్సీశురెం

టమోయనక నింగిరుప్పురంశరలనిగ్గునలేదొగరె
క్కునంపవీచెంగలశాద్ధిమాగడలబడ్డెరిగించెడుకమ్మ

గాడ్పునిదెంగడు స్రూతపెందిరువతింగిరాఖగ
రాజుమావునక.

కసుమాలశు adj. Filthy, unclean, dirty. కురికియై
న, రోతయైన. కసుమాలశులంజ a filthy woman.

M. IV. 3. 7. మానవకోటిగట్టికసుమాలశువీనుగు
లైనవారిసెందైననుగంటిమె. Ahalya.

కసుమాలము n. s. మూర్ఛ. ABA.

కసువింద n. s. కాసిమర్దము. ABA. See. కసింద.

కస్తి n. s. Grief, sorrow. శోకము. ABA. విశుత్తు.
Kark. Kalahasti. 3. 103. మిఁచొప్పిదనిలేడుక

స్తిశుడగా. Chamudappa. 20. శ్రుశ్రుతశుద్యము
చదువుటకస్తిదాకుండవరశుకవి. Siva Linga.

2. 40.

గాంధారిశనము n. s. The state of being a cherub
or celestial songster.

గాంధారిమాంధారిపొద్దు n. s. Midnight. నిశీఘము.

ABA. శిరిప్రాద్దు. OG.

కాంభోజిపట్టు n. s. A kind of silk. ఒకవిధమైన
పట్టు. BD. 3. 115.

కాక (add.) In the D. Pativratya page 191,
ననబోలయొకతెమున్నదిచూతుకాక there is a

certain girl, I hope you will see her. In D.
Aradhya. 4. 2015. అనలడునట్లుగాకనుచు on

their saying, this, Be it so, he replied. అది
యింటికిగాకపోయెను, అనగా దూరశ్చ ఆయెను.

Kark.

కాకము * n. s. line 4 for "అవిద" read "అపిత"
and line 5, (Read) has alighted thereon.

కాకదంతపరిక్ష. * n. s. Seeking for a needle in a
bottle of hay. పసికిమానినపసి. KP. 3. 300. చాని

నేమడిగడెవ్వడుగాగనికేమి యిదిగాకదంతపరిక్ష
నుమ్ము.

కాకర n. s. (add.) అడవికాకర another species.
Rottler says వనకారకల్లి.

కాకిచెరుకు n. s. Wild sugar cane (Saccharum
arundinaceum) (ABA. says శరము.) వెత్రిచె

రుకు.

కాకిదొండ n. s. A species of Bryonia grandis.
కాకబింబ. ABA.

కాకినేరేడు n. s. A species of Calyptanthus
caryophyllifolia. భూజంబుళు. ABA.

కాకివెళిర n. s. A plant commonly Mugani, ac-
cording to some a wild kind of bean. కాకము

గ్గము, యుద్రముగ్గము. ABA.

కాకిమేడి n. s. Opposite-leaved fig tree. Ficus
oppositifolia.) కాకాదుంబరము. ABA.

కాగిలింబుకొనుట for కాగిలింబుకొనుట v. a. To
embrace. ఆలింగనముచేసుకొనుట.

కాగు n. s. read, An earthen boiler. (add.) H.
5. 12.

కాచి, కాకమాచి. ABA. శేలశుప్పి?

కాచు n. s. (add.) ఖాదిరఘటికలు. Kark.

కాచేయుట v. a. (add.) To spend, consume, ex-
pend; to kill, make an end of.

గాజం or గొజ్జం n. s. A flower which is the
female of the కేతకి (Pandanus odoratissimus)
(vulgarly) caldeira. బంగారువర్ణము గావుండే మొ
గిలవుల్లు. ABA.

కాఖిగాఘా

కాంచర or కాశర n. s. అనగాకాశాదిని. ABA.

కాంతాళము for కాతాళము n. s. read యలమేలు
మంగకాంతాళముదీర్చియొమ్ముననుదాల్చిన.

గాజర n. s. కళ్లంజము. ABA. తామ్రకూటము, గంజావి చెట్టు. An esculent root. ఒకకడ. H. 4. 164. గాజరయును మొదలుగా గలుగుతోట.

గాజావరుజు or గెమ్మలివరుజు n. s. A hilt. త్పరు అనగాపిడి.

గాజుగడపినట్లు adv. With much difficulty. అతి శ్రయాశపడి. S. 3. 209. ఈజాడలేమిచేగడలేజముచెడివంట చెరుకుదెమ్మచు శరనారీజనులకమ్మియాతడు, గాజుగడపినట్లు, దినముగడువుచునుండె.

గాలు n. s. Rice gruel. ఉష్ణిక. ABA. అనగాఉడికేఅంటిమిదిగోళ్లు.

గాలుకాయితనము n. s. Villany, baseness. ఆకతాయితనము.

గాలుము n. s. (add.) అత్యంతము. Kark. dele C in line 2.

గాటిగాడు n. s. A sort of bird. కుడివిశేషము. ABA.

ఘాటు n. s. (add.) కటువు. ABA.

ఘాటుకట్టి n. s. (add.) ఏట్రంతగువ్వ. OG.

ఘాడిమాకు n. s. The pole of a carriage, to which the yoke is fixed. కూశరము. Kark.

గాడువడుట v. n. To err, be at a loss, be bewildered. దిగ్ర్యునువడుట. A. 6. 11. మరులుతీగమెట్టియరులన్నసూయని యెడుతమిశ్రగాడు కుడి పొలంబులెల్లదిరిగి.

గాణ n. s. A singer. గాయకుడు. ABA. Kark. KP. 2. 93. N. H. 2. 107.

గాణి n. s. (add.) కాకణి, అనగావీశములోనాలుగోవంతు. ABA.

గాత్రము adj. Big, large. లానైన. దానికంటేయదిగాత్రముగావున్నది this is bigger than that.

గాద n. s. Tares. ఒకకసుపు. UH. 4. 13. పైయమున గాదబలనినచేలలోతెరలకకల్పులుకీసికీసి.

గాదము n. s. (add.) త్వణము ABA.

ఘాదిరము or ఘాదిరసారము * n. s. Catechu, the resinous extract of the Mimosa catechu. రంగము, కవిరి. See. కాచు.

గాదె n. s. (add.) కుసూలము. ABA.

గానంగ for సూనె, Read చూచె.

గానుగు (Not కానుగు) line 7 dele the words "or yellow."

వాసంతము n. s. శ్వగళకాష్ఠము, ABA. 2. 252.

కాపెట్టుకొనుట for కాచుకొనుట v. n. To wait. కనిపెట్టుకొనియుండుట. H. 5. 155. మందిరమున కాపెట్టుకొనియుండుమోహముకల్పి.

కాబట్టుట v. n. To be in want of. అక్కరాల.

గాము n. s. An iron saucepan or frying-pan. కాపైర, కర్పరము. ABA. H. 2. 247. గాడిబలాదిదివెనూగు గాము తొట్టియొప్పధనవిత్తుడనువేరియుండునచట.

కామసాధ్యము n. s. A dim ruby. మిరశుకాయతోలువలెపుండేకెంపు.

కామిడికాడు n. s. A large boar. వరాహాధిపతి. ABA. అన్నిటికన్నపెద్దదిగావుండేమొగుతుంది.

గాము n. s. A demon, ghost, sprite. పికాళము, స్ఫులితము. ABA. గ్రహము. D. P. 4. 285. ఇది గాయరశ్చుశల్లంబిది మిత్రిదిమాకుమట్రలివి సామిదిగామిదియని. టీ|| గ్రహము. Swa. 4. 126. సాముగడుముదిసికడకుటగామగుచందమున. టీ|| దయ్యము. Ila. 2. 26. గాముసోకినమాడ్కినిగలువరించు.

కాయ for కావ. Root in A of కాచుట. v. a. To protect, take care of, rescue. కాపాడుట. దంకావశరాజుకాయ to rescue Gajendra.

కాయకత్వము n. s. Trade, pursuit. వృత్తి.

కాయనయ్య, కలిగె. ABA.

కాయమానము n. s. (add.) శక్తువిద్యాభేదము. ABA.

కార n. s. కాశమర్దము, బలును. which see ABA.

కారచేళ n. s. A genus of fish. Russell. 61. 66. and 90. Equuleus.

కారడి or కారడీము n. s. A snake catcher; a conjurer. వ్యాళగ్రహి, బింద్రజాలికుడున్ను. ABA.

కారణజన్మమైన *adj. "Cause-born:" that is, born for a particular reason, having miraculous birth. ఒకఘోషార్థముగావుట్టిన.

కారణరూపము n. s. The efficient, or effective form. ఒకఘోషువునుబట్టి అవలంబించిన ఆకారము.

కారవునున్ను n. s. Salt soil. ఉపరమృత్తు. ABA.

కారము n. s. (add.) కారవుమాటలు harsh words. S. 3. 364.

గారము n. s. (add.) ప్రియము. Kark.

కారశ్లోభములు n. s. plu. Landmarks. Posts set up as boundaries. పాలిమేరశ్లోభములు.

గారాబురాగా adv. బరిహలాకు. OG. ?

గారి, అనగాఘారి, వడ which see. ABA.

కారియ n. s. (add.) కృష్ణవర్ణము, వృధ. ABA. కాధ. 03.

కారు n. s. (add.) జ్యేష్ఠాదిమాసచతుష్టయము, వర్షము కుళు, నిఘంటువు, శంఖి. ABA. కాలము, కాలిను, నాడింధ మోతీకరణమున్ను. Kark. కారులు, వనరులు. OG.

కారుట v. n. (add.) వానికాలిలోముట్టుకొరినది a thorn entered his foot.

కారుమినుములు n. s. A kind of leguminous shrub. (Glycine debilis) కాంభోజి, రాజమాడము.

కారె n. s. ఔరత్యము. ABA.

కారొడ్డెము n. s. నిఘంటువు. ABA.

కార్లోటికీ * n. s. A different species. Mom. Dioica. ఆ గాకర, అనగా అడవి గాకర.

కార్లోటకుడు n. s. A cruel wretch. నిఘంటువుకుడు.

కారై n. s. (add.) See LSJ. 1849. page 227, for details.

కార్యదర్శి * n. s. A secretary. ఒక శిష్యుని వాని చేతనియమించుట ప్రకారము గాజరింపజేసాడు.

కాశ or కాశి n. s. A horn. కానాళి. ABA.

కాలజ్ఞాని * n. s. Auspex : i. e. a cock. కోడి.

కాలము n. s. (add.) ఐతిహ్యము. ABA.

కాలరి n. s. అభివృద్ధి భాగ్య ధేయము. ABA.

కాలరి for కాలరి n. s. Infantry. కాలబలము. Dab. 144. కరులతో హరులతో కాలరితోడ.

కాలింక దేశము n. s. for కలింక దేశము which see. DRK. p. 266. నెలకొని కాలింక దేశములు.

కాలింపు n. s. Searching, overhauling, sifting. శోధన. ABA.

కాలింది n. s. A snake (the air-eater.) పాము.

కాలు n. s. (add.) కాలుద్రాక్తుట To tread on the foot. A childish rite used in marriages.

కాలు (add.) కంఠకాలు a post in a fence. Lrs. 5. p. 176.

ఘాళు perhaps meant for హాళు adj. Waste, ruined. పాడైన. ఇండు అదావడి చేత యా దేశము ఘాళు అయినది This country has been ruined by the ravages of troops.

కాలుద్రాక్తు n. s. Marriage: wherein ceremony is that the bridegroom treads on the bride's foot. వివాహము. ABA.

కాలుద్రాక్తై, అనగా అభిముఖుడయ్యె. Kark.

కాలాదిస, అనగా కూర్చునియున్ను. Suca. 3. 303.

కాలాదుట v. n. To step, alight, perch, sit. అడుగుపెట్టుట, కూర్చుండుట. A. 6. 154. ఉద్విచైత్రునకు కాలాదగలిగె. టీ|| అడుగుమోడుగ లిగెను.

H. 2. 162. ప్రాయమునా దే కాలూదియున్నయిందిర. Swa. 4. 71. హరిణంబొక్కటి కుక్కలందము శ్రుతిం దానికముం ద్రోవియర్వర గాలూదక దాట నేటలవిక. S. 3. 305. శక్తిర శాఖి కాలూదిసఖం జనవరుడు.

కాశి n. s. A horn. కానాళి. ABA.

కాల్పంటు n. s. A footman, foot soldier. శుదాతి. ABA.

కాల్లజెత్రి n. s. An insect. (Iulius.) A small centipede. కణజలూక. ABA. వాడు వెయి కాల్లజెత్రి గాతిరుగుతున్నాడు he has not a moment to sit still.

కాల్వరు n. s. A footman, foot soldier. శుదాతి. ABA.

కావంతి n. s. A fragrant grass. (Hæmonites cordifolia Rox.) కత్త్రణము. ABA.

కావకట్లు n. s. చెంపలు మూసికట్టుట. ABA.

కావచీకులు * n. s. A multitude of men in armour. జీరావేసుకొన్నుంటు. Bobb. 3 287. కాంతికవ్రజమునై కావచీకులు.

కావనియేడ్చుట v. n. To weep aloud, as a child. విడ్చలు అదాటున విగ్గరయేడ్చుట.

కావిరుత్వట v. n. To give a red tint, to make it blush, to redden it. ఎరుపు వెడచల్లుట. OG.

కాపుదిగుట v. n. To have a swelling in the belly. శుశువును శుశువు పొడవడము వల్ల కడుపు వాచుట. వానికీ కాపుదిగినది His belly bulges.

కాశనిల్లడ n. s. A hug or grapple in wrestling. విన్నాణము. ABA. జట్టి కట్టలో ఘేడము. H. 1. 243. కాశనిల్లడయ్యుని హంబునాదియగుముచ్చుది రెండు విన్నాణంబుల.

కాశవాడు n. s. A stone-cutter or mason. గ్రావకారుడు. ABA. కాశపులి his chisel. టంకము. ABA.

కాశాదిని * n. s. అనగా కాశీరము.

కాశీరత్నము * n. s. A certain flowering shrub called Balsam. ఓషధి విశేషము.

గాశము n. s. Food. గ్రాశము. OG.

కాశర n. s. అనగా కాశాదిని. ABA.

కాసులంకెంపు properly కాసులంకింపు n. s. Theft, robbery. చౌర్యము. ABA.

కింక n. s. (add.) Pestilence. తెల్లలురోగము. ABA.

కించ n. s. Uneasiness, grief, sorrow. నింజలి. జా
మురానందునకించగావున్నది I am grieved that
no letter reached me.

కించుడుట v. n. To grieve or sorrow. వ్యాకుల
డుడుట.

కించుదనము or కించుదనంబు n. s. Impudence,
wickedness. కుంటతనము. Swa. 3. 8. అనివిత

ర్చించుచుండుచుదనంబునంబునకెల్లినకీ శురిధవతా
రిమై. టీ|| కుంటరితనము. R. 7. 173. కించుద
నంబులేకవలకేలసెంబుక యక్షులీంతగావించినశు
ట్టువీడుభయవిహ్వలనిధవధూకరశలత్రాంచనవల్లకీ
తయము.

కింజ n. s. (add.) ఈతగింజనువేసి తాటిగంజనుయా
డ్చుట to venture a herring as a bait to catch
a whale; to stake a trifle in hopes of great
gain.

కింటము, కంటెము or కంటెంబు n. s. Dimity
woven with a double thread. జంటపోగులవలు
వ. OG. Swa. 6. 107. పెంబుంట్టుజులుగుకంటెం
బుతోడ. N. 8. 100. గొనముకంటెవుజంట
గొంగడి.

కింటెన or దింటెన n. s. A twining plant. Cli-
toria Ternatea. గిరికర్ణి. ABA.

కింటెవు adj. Thick, compact. దట్టమైన. Vijaya.
2. 141. కింటెవుగవీగుబుజిగ్.

కిరింత, కికురింత, కికురు n. s Deceit, trick, fraud.
మోసము,టక్కు, (వంచన, వంచనకరణము ABA.)
కికురుపెట్టుట v. a. To trick, deceive. మోసము
చేసుట. Vish. 7. 302. ఆవువెడకచెత్తననియొక
గొల్లతవిభునిగికురుపెట్టివెడలిపోయె. R. 3. 140.
ఒండురెండుతప్పుటడుగులమునుజగత్రయముగొంటి
బలిగికురుపెట్టియని.

కికిదివి, కీకిదివి or కీకిదివి * n. s. The blue jay. పాల
పిట్ట.

కికురించుట v. a. To deceive, delude, trick, whee-
dle. టక్కు చేసుట,మోసము చేసుట,వంచించుట (లా
లించుట. D.) H. 2. 230. కికురించకయిదినివేయ
కుటిలగతిమెడుత్రుమనినహంశంబనియె. H. 458.
శుయనమైలేవిపోవునో భార్యతోడజెప్పి, యొక్కింత
దూరమబ్బిగురుబోడి, సాగనంబిబహిశ్శంకకేగన
తడు, తిరిగికికురించివేగమందిరముజొచ్చి. Swa. 3.
163. కికురించిరిచ్చివుచ్చుకొనునోటులవారలాక
కులొనుగాకత్పవీక. టీ|| మోసముచేసిరి. N. 7.
104. సాధుకసాధుమేధాశిమున్నేపాక్షికీకరిం
చియొంటి జనియన్నేపింపుచుకా జారుసాన్నేపింపం

గల. N. 8. 169. ఆత్మనిమేఘనాధుడంగడుగకు
రించినభముజేరి.N 9. 351. ప్రేమనసనిచ్చనిట్లువల
పించిననుంకరించి యిచ్చుకీ భావలతోడ గూతుకొ
ని. టీ|| టక్కు చేసి. DRA. 254. అనిరాముడువె
రగందిరిల్లుటయు, గలకులపాడచూపు గికురించి
తొలగు.

కిక్కన n. s. A sort of reed (Arundo trivialis, or
karka.) నడము. ABA.

కిక్కిన or కిక్కినకీ n. s. (add.) కాశము, దగ్గు.
ABA.

కిక్కణి n. s. A worthless wretch. అశ్రయోజకుడు.
కొరగానివాడు. ABA.

కిచ్చాటు n. s. Quarrel, dispute. కీచరబాచర.

కిజర n. s. బీజము. ABA.

కిటక n. s. A dwarf. వామనుడు. Kark.

కిట్టి n. s. ఆపు, పొట్టినిచ్చి. OG.

కిట్టుట v. n. To draw near, approach. దగ్గరించు
ట. OG. డాయుట, కదియుట ABA.

కిడియ n. s. A sort of drum. తమతఫేదము. ABA.

కిడ్డి n. s. (add.) పొట్టిఆపు. ABA. 3. 66. ఆపు
పొట్టియుగిడ్డియనచెలంగు. Swa. 1. 23. దొడ్డిపె
ట్టినవేల్పుగిడ్డికావు.

కిణి n. s. (K.) A parrot. కుకము. Kark.

కిత n. s. A heap (of corn or grain upon the
threshing flour.) రాశి, అంబారము. కితకుమా
డుచేవదోశిల్ల three handfuls per heap.

కిత్తు n. s. The god of fire. అగ్ని, నిప్పు. Kark. చే
తనాచేతనాగ్ని. ABA. కిత్తుకంటవలంతి, శితడు.
Kark.

కిద్దు n. s. A hawk. శ్వేనము, డే. ABA.

కినియు, అనగామరణముజూర్రము ?

కినియుట v. n. To draw near, approach. To be
angry, be inflamed. తారసించుట, అనగాదగ్గరిం
చుట. ABA. క్రుద్ధడేట Kark. H. 2. 275. నిం
టకుసెంటి నేమిటికీ గావచ్చితివనుచుగినియకావిని
యనియె. గినియ, కోతుముచేసుకొనేటప్పుటికి.

కినకము n. s. Anger, rage. కోతుము. ABA.

కినువు n. s. లక్క. OG.

కిముడు adj. కొద్ది, అల్పము. ABA.

కియ్య n. s. the letter య as in కొయ్య, వాద్యము,
నాట్యము, కియ్యవడి. ABA.

గిరక n. s. A dwarf. వామనుడు, పొట్టివాడు. ABA.

గిరక తాడి n. s. హింతాశ్వక్షుము. SC.

గిరిగోనుట or గిరుకొనుట v. a. To surround. చుట్టు
 కొనుట. ABA.
 గిరిశము n. s. A kind of tree. (Acacia sirisa) శిరి
 షము, దిరిశనము. ABA.
 గిరుకు n. s. The wheel of a spinning wheel. క్రో
 మకము. ABA. గాట్నపుచక్రము.
 కిరుదెఱ n. s. Lumbago, rheumatism affecting
 the loins. కృద్రసె. ABA. వాతవోగవిశేషము,
 దానిలక్షణము మెట్లా గంజే. స్పైక్ పూర్వాకటికృష్ణో
 రజానుజంఘ కడంకమాత్, కృద్రసె శ్లోభరుక్మ
 చాకృష్ణోతిత్పండ లేమహుః, వాతాద్వాతక సాఉ
 ధ్రాగ్నోరవారోచకాన్నితా.
 కిరుపు n. s. A scornful glance. చెరుకుచూపు.
 OG. ఆలక్ష్యముగాచూచేచూపు.
 కిరుపుట v. a. To push aside or throw away.
 To wink or make signs with the eye. గీటుట
 (కన్నుగీటుట. D.) A. 4. 223. త్రోటినిర్వంకకుత్తు,
 కులనుగిరుపుచు, వెత్రిచూపులనురంబుకెలకులుగ
 నుంగొనుచుగానకేకులుండె. A. 4. 73. స్థాలిత్య
 ముబయలుచేసెకనుగిరుపు శభకా.
 కిరుపులు n. s. కృత్రిమబాధలు. D.
 కిరుసు or కిరుచుగత్తి n. s. A two edged cutlass.
 రెండంచులుగలిగినవంకరలుగలకత్తి. ABA. Satya.
 Bhama. 4. 34. మరుదురుళిపించునేడంగికిరుసుక
 రణి. T. 2. 85. మరుదురువదివిరికిరుసున. KP. 7
 . 12. కామబల్లిరుచుగత్తియుబోతె.
 కిరుసుకత్తి n. s. A kind of sword. ఖడ్గవిశేషము.
 KP. 7. 12. ఆపగతదైర్యజేసెననునత్తరి, నాశక
 వాణివేణిచొక్కపుకుటికామబల్లిరుచుగత్తియుబో
 తెనరాశపార్శ్వమై యుపరికృతక్షనుసరచసా
 జ్వలతావిభవంబుచేతదంతపుబిడికైవడికామెదలు
 తద్దయునింపుజనింపజేయగకా.
 కిర్లి n. s. A grasp or feat in wrestling. జెట్లకుట్టు
 లోభేదము. ABA.
 గిలకచెట్టు, గిలగింతచెట్టు, గిలగిచ్చచెట్టు or గిలగిలచె
 ట్టు n. s. Crotolaria of various species; the
 seed rattling within the husk. శణపుప్పి. D.
 ఘంటారవము. ABA.
 కిలారము n. s. ఆశిశముకట్టుపెంబ, అనగామునుపు
 ఆపులుమేళబద్ధవోటకుడపెంబ. ABA.
 కిలాశము * n. s. A beauty spot, a bright or
 golden tint or spot on the body. సిజ్జెము.
 గిలుకచెట్టు n. s. See గిలగింతచెట్టు, ఘంటారవము.
 ABA.

గిలుకు n. s. రతికూజితము. Kark.
 కిల్లిపించుట v. a. To kill. చంపుట. BRK. 7.
 కిల్లాకు n. s. A note or small letter. ఖండచిత్రక,
 చిటి. N. 3. 90.
 కిశమశిలు n. s. వెత్రిసాళ్లు, అగ్గి. OG.
 కిశితెత్తి Read గిశితెత్తి.
 కిసుపు or కినుపు n. s. లక్ష్మ. OG.
 గీక n. s. Screaming, exclamation. ఘోంకారము.
 ABA. ఏనుగునేసేకీచుమనేకూత.
 కీకామండలము adj. Impenetrable, thick. చీకార
 గ్యమైన.
 కీచుమర్ర n. s. An inflated cushion. A pillow
 which when pressed produces a creaking or
 whistling sound. అదిమితేకీచుకీచుమనేతలగడ.
 గీటడంచుట v. a. హుతిచేసుట. Kark.
 కీటు n. s. Read tier for tire.
 గీట్పాటు n. s. Misfortune, disaster. అశుభము.
 ABA.
 కీనిరుభూమి n. s. (add,) అనూశము. ABA.
 గీము n. s. Read "137" for 2. 136.
 గీరనగంజ n. s. A certain game like drafts. రేఖ
 కా, బీజకేళి. ABA. H. 5. 186. T. 2. 20. పురి
 వైశ్యకన్యకల్గీరనగంజలాదుతరి.
 కీలకొట్టుట, కేలకొట్టుట v. n. కులుకుట. OG.
 కీలాభీలముచేసుట or కీలాభీలముచేసుట v. a. To
 destroy, ruin. పాడుచేసుట.
 కీలింతుట v. a. (add,) ఉంతుట. OG.
 కీలు n. s. (add,) ఇక్ష్వువ. OG.
 కీలుకొలుపుట (add,) సీంఘటింతుట. Kark.
 గీపు for గిరపు n. s. A pledge. తాకట్టు. See గిరి in
 OG.
 కుంకటిమూగ n. s. The fork-tailed shrike. కళిం
 గము, ధూమ్యాటము. SC.
 ఘుంకారము n. s. The base or big drum, నడమ
 కన్నుగలిగి ఘుంఘుంఅనేడమాయి.
 కుంకుడుపుర్లు n. s. (dele "C") ఎత్తరిపురుగు. D.
 కుంకురు n. s. The soap plant. (Sapindus deter-
 gens) ఘోనిలము. ABA. కుంకుడుచెట్టు.
 కుంగుట v. n. To sink, perish: used in maladic-
 tory expressions, as సీహంకుంక may your
 pride perish!
 కుంచము (add,) క్రోధము. ABA.
 కుంచెలు n. s. దానుకల్పితకృహములు. Kark.

కుంజు n. s. తాళవేళము. ABA. అనగా తాటిమొవి కి అడుగున మెత్తగా పండివలె తుండేటిది, దీన్ని తింటారు.

కుంటకోవ n. s. A kind of gun. అన్ని ప్రసారణము, ఒకవిధ మైన పిరం. ABA.

కుంటగలగర n. s. (add,) భృంగరాజము. ABA.

కుంటి or కుంటక n. s. Opening the first furrow. నీ తానివృత్తి. ABA. H. 6. 39. బలుకుంటకలు చేలు బాయుచో సాగని తాత్రులకుడ వేసి మేకణంబి.

కుంటుగు n. s. A harrow. కృషి సాధనము. ABA.

కుంటెన n. s. An ornament worn on the ear by women. కణభూమి వేషము. ABA.

కుండగ n. s. A water fowl. శ్రీలంక కుట్టము, నీరు కోడి. ABA.

కుండడు n. s. A slave or servant. దాసుడు, బంటు. ABA. H. 5. 158.

కుండవ n. s. A female servant. దాసి. Kark.

కుండానుగు చెట్టు n. s. A small shrub. [SC. in గోరఖి.]

కుండు n. s. (add,) కుండు వేసినది the gun has fired: a modern phrase denoting the morning or evening gun, fired in garrisons. Literally, the ball has been sent. Because in former times the evening gun was always loaded with ball.

కుండుపులుగు n. s. The ruddy goose, commonly called in India, the Braminy duck or goose. జక్కవ. OG. చక్రవాకము.

కుంత n. s. for hallow, Read, 'hollow.'

కుంతలచేతము * n. s. (add,) But (Colebr. Ess. 2. 272. note) Mackenzie says "Kuntala was the old name of the province in which కురుగోడు is situated: part of the Ballari or Adoni district." Reeve's Kannadi Dict. erroneously says (copying Wilson) A country to the north east of the peninsula: in other words Bengal. (MM. omits it.)

కుండ n. s. A post, pillar ?

కుండరి n. s. వైద్యుడు, Kark.

కుండరుబీళ్లు n. s. A place covered with a kind of reed. (Saccharum spontaneum) ఇండోలి తాచ్చాదితభూమికి, కుండురుగిడి బలిసితుండేనేల.

కుండు n. s. Sorrow, grief. Defect. దుఃఖము, నూనము. Kark. ABA. P. 3. 38. కుండులేక.

కుండురు * n. s. The resin of the Boswellia thurifera, gum olibanum or frankincense. సూర్యవర్తము, కుండురుక్కు మనే గ్రంథము SC.

కుందెన n. s. The ledge which is placed upon a mortar. (ABA. says ప్రీవ్యలూఖలము.) గోటి మొదిది. H. 2. 107. కొమెరపొక్కిలి బంగారుకుండెనందు.

కుందెనకొమ్మ n. s. శశశృంగము. ABA. శాకవిశేషము.

కుంపు n. s. A crowd, mob, multitude, flock. A knot in wood. సమూహము, పోగు, మండ, మాని మొదిగునుపు, ముడి. (చతురంగబలయుత సేనయు. D.

కుంపు చేసుట v. a. To accumulate, heap up, lay up, collect, embody. పోగుచేసుట.

కుంపె n. s. A tray. తాంబూలపాత్ర. ABA.

కుంపెన n. s. A leap. Heaving, throbbing. A jerk. H. 5. 80. పోతుబల్లుంపెననింటికైతెరనిన. T. 5. 14. బిబ్బోకవతిగబ్బిగుబ్బుగుంపెనసొంపుగునును రంబునదివ్యకవచ మొప్పు. Satyabhama. 3. 49. రుటమైన పెంబట్టుబట్టులనున్నవి గానివనిత నీచంటి గుంపెనలులేవు. Satyabhama. 4. 29. ఇంపుగావిడియంపుగుంపెనకొనింపునో.

కుంపెన కాాయ n. s. A tree; the name of a plum unfit to eat. See Roxl. 2. 293.

కుంపెరుగు n. s. Thin curds. The liquid part of curds: the whey of curds. (ద్రవు)ము. ABA.

కుంభించుట v. a. To tie or string flowers &c. కట్టుట, కూర్చుట.

కుంభిత * adj. Tied, strung; hidden. కూర్చబడ్డ, కట్టబడ్డ, గుత్తమైన.

కుంభిదేవీ * n. s. The elephant's foe. i. e. a lion. సింహము. KP.

కుక్క n. s. (add,) అడివికుక్క the wild dog is generally explained తోడేలు. D. a wolf: but is a separate animal.

కుక్క n. s. (add,) కుక్క తిచ్చునీయక చంపిరి they slew them in an instant.

కుక్క తిత్తి n. s. The bowels or paunch of a dog. కుక్కవేగు. D. Santi. p 59 line 20.

కుక్కపాల n. s. A plant from the fibrous leaves of which bow stings &c. are made. (Alettris hyacinthoides: Sansevieria Zeylanica; Rox.) వలుకుత్ర. ABA. చాగనెట్టు.

కుక్క వాయింట n. s. A plant cleome viscosa : Dog
mustard. శాస్త్రనామకార. ABA. దీనినింజలేకుక్క
వాయింట.

కుక్కడు n. s. Afflicting pain, painning. పీడనము.
ABA.

కుక్కభము * n. s. A wild cock: తిత్తిరి, అడవికోడి.

కుక్క n. s. The ankle. కుక్కము, చీలమండ. ABA.

కుచ్చము n. s. చుక్కము. Kark.

కుచ్చలి or కుచ్చలి n. s. A species of the herb call-
ed thick leaved sorrel. గోళి. ABA. ఒకవిధమైన
పావలి.

కుచ్చితుడు n. s. A rogue. కుచ్చితుడు, కుజనుడు.
ABA.

కుచ్చిత్ n. s. A boyish play. పిల్లకాయలఆట.
KP. 6. 217. సుజ్జినగూళ్లచ్చనకండ్లపింపిఠులుకు
చ్చిత్ గీ రెసంగింజలో.

కుచ్చె n. s. (add.) The folds of the lower cloth
which Hindu men tie round their loins : tucks
or plaits in a dress. The hollow in the back
of a ruby. కచ్చభేదము, కచ్చునని. ABA. T. 2.
98. కుచ్చెలవిదిర్చుమెదకకొంగుజార్చు. H. 1. 133.
మెరుగుకుచ్చెలమీదజరతారుపనిమారుచెంగారిం
గారచీరకట్టు. H. 1. 230. చంద్రకావినెరికుచ్చె
లదీర్చినకోక.

కుజరి n. s. A kind of Jasmin. (J. multiflorum or
pubescens.) కుండము, అనగా మొల్లలు. ABA.

కుజరివాడు n. s. A native of Guzerat. ఘూర్జరుడు.
ABA.

కుజరిసేత adj. Made in Guzerat. సుజరాతిదేశము
లోచేయబడ్డ. Swa. 4. 36. కుజరిసేతకేవడంబు.

కుటాక n. s. A sort of bird. కుటీభేదము. ABA.

కుట్ట n. s. (add.) A heap : a coward. ఉచలరాశి,
అఘకువాడున్ను. ABA.

కుట్టనూలుట v. n. To be ruined or destroyed, to
perish. చెడట, నశించుట. Venkat Arya. page
196, line 14.

కుట్టుపెళ్లె n. s. Thorns : a phrase for a paltry foe.
ఝడ్రశక్రపులు, ముండ్లున్ను. OG.

కుడక n. s. అనగానన్నె. OG.

కుడిచుట్టుట v. n. To go round, as a horse : to go
round a temple paying homage. వేడెముపెట్టుట,
కోవలచుట్టుటయున్ను. OG.

కుడిసె n. s. (add.) A bit of tamarind fruit. తిం
త్రిణిఫలై కాంశము. ABA.

కుడుసు n. s. The disk of the sun or moon. A hut,
a hovel. తరివేడము, కుటీరము. ABA.

కుడ్డి adj. (add.) ఇదిరత్నముకాదుకుడ్డిరాయిగావు
న్నది it is no gem, but a worthless pebble.

కుడ్డి n. s. Blindness. అంధశ్చము. ABA, అంధుడు.
Kark.

కుడ్డలము or కుట్టలము * n. s. An opening bud.
వికసించేమొగ్గ. ప్రసక్తులము a young breast or
teat.

కుణము * n. s. (add.) రాత్రినుంచికుణములేదు There
is no improvement since last night: he is no
better.

కుత్త n. s. (add.) విటుడు. Kark.

కుడకడు or కురకడు n. s. చూడకాదిశుష్టశత్రుము.
ABA.

కుడవ (add.) వృద్ధి. OG.

కుడిగూర్చుట v. a. To form a bunch, make a
cluster. కుత్తిగాచేసుట. ఆశాసనలేకులుకుడిగూ
ర్చినరాగిడియము a copper ring on which
plates bearing inscriptions are hung (like a
bunch of keys.)

కుడియించుట v. a. To lessen, to make short. కొద్ది
చరచుట. OG.

కుడియుట v. n. (add.) తగ్గుట. OG.

కుదిలించుట v. a. See కుడించుట.

కుడుశు n. s. A mallet, a mace, a weapon formed
like a hammer. ముద్గరము. OG. కుడియ.

కుడువ n. s. (add.) కొండమీదికాలిదోవ. OG.

కుడ్డబలిశినవాండ్లు n. s. Big wigs. కలిగినవాండ్లను
తిరస్కారముగాఅనెమాట.

కునకున adv. dele "Of running."

కునియుట v. n. dele commas after dance and
shilly.

కునుట v. a. The middle voice of verbs ; Another
form of కొనుట. Thus తెచ్చుకునుట which is
the same as తెచ్చుకొనుట.

కునుశుము n. s. A mallet, a mace, a weapon formed
like a hammer. ముద్గరము. ABA. కుడియ.

కునుశు n. s. Sport, amorous blandishments. విలా
సము. ABA. Lavanya. 34. కునుశుతోత్రశక్రమా
ర్చులగొంతశేశు.

కున్నం n. s. (add.) A sort of bird. కుటీభేదము.
ABA.

కుప్పము n. s. (add.) ఊరు. OG. కుప్ప.

కుబిలి n. s. The name of a little spotted owl whose notes are held ominous. కనకాక్షి, అస గాపైకికంటి commonly called పైడికంటి. ABA.

కుమసు n. s. Fraud, deceit, cheating. కడుటము. ABA. మోసము.

కుబ్బ n. s. (add.) కుబ్బగొడుగు An umbrella with a gilt ball at the top.

కుబ్బకాయ n. s. A long gourd. Cucurbita lagenaris. అలాబుర్ర. ABA. సారకాయ.

కుబ్బసుపిట్ట, అస గాకపోదా. ABA.

కుబ్బటిలు v. n. Read M. XII.

కుబ్బిలికాడు n. s. The little spotted owl, whose notes are held ominous కనకాక్షి. Kark. The పైకికంటి or పైడికంటి.

కుమారిలుట v. n. To burn or consume without flame, to glow or waste away with a slow fire, grief or passion. కుములుట. KP. 6. 287. ఇంత సిగ్గుగ దాయనియుంక దాకడలవుదాచి లోలోగుమారిలకవచ్చు, నదియు గాకేనులాతినే.

కుమారుడు * n. s. (add.) A youth, a boy.

కుమికాడు n. s. A crow. కాకము. Kark. కాకి.

కుముటు n. s. A kind of cough. కాశభేదము. ABA. ఒకవిధమైనదగ్గు?

కుముడుచెట్టు n. s. A small tree, the seeds of which are aromatic. కుముదిక, అస గాకేరుచెట్టు. ABA.

కుముద్వతి n. s. The river Pennair. కామలాపుర శివాలయములోవుండేనదివేరు.

కుములుట v. n. (add.) ఆసంకతివూరికెకుములుట న్నది there is mischief brewing.

కుమ్మ n. s. A spirt or gush, as of milk. A girl, a darling. ఊరధార. D. ఊరధార, గాజబొట్ట, దుగ్ధాసారము, కుద్దుగుమ్మయుమ్మ. ABA. గాదె, బొట్ట, స్త్రీ. OG. Ranga Rao. Bobbili. 1. 77. కామభేనువునద్దకట్టిగుమ్మలుగ్రోలియా బెయ్యయిది మంచిదనెడువారు. H. 3. 95. తేనియజించెడుక్రామ్మిరులకొమ్మశృంగారముచెప్పించెడుగుమ్మ. Ila. 1. 142. ఎటులగానున్నదోయాగుమ్మకెమ్మైతి. Ila. 3. 186. గుమ్మ గాదివిముద్దులగుమ్మ గాని.

కుమ్మడ n. s. A crack, a rent, a split. A breach in the bank of a tank, through which the water has forced its way. గంకి, బొగడ.

కుమ్మడు n. s. A coxcomb, one who is fond of setting himself off. సొగసుకాడు. OG. అంతారి. ABA.

కుమ్మరపొసిక n. s. Munja grass of the black kind. కృష్ణముంజము. ABA.

కుమ్ము n. s. (add.) తుమ్ము. ABA. అదివిచ్చుయిది కుమ్ము out of the frying pan into the fire.

కుమ్ముడుచెట్టు n. s. A large timber tree. (Gmelina arborea) గంభారీవృక్షము. (add.) కుముదిక. ABA.

కురకగొనుట v. n. To sleep. నిద్రించుట. Kark.

కుర్రు for కృహస్రు n. s. A house holder, a married man. An honest man. శుంసారి, పెండ్లిఅయినవాడు, పెద్దమనిషి.

కుర్రాసానిసైమము n. s. A plant (Ligusticum ajwaen.) యవానిక. ABA.

కురిగ n. s. A little pot. అత్యల్పఘాండము. ABA.

కురిజ n. s. A small shrub. (A brus precatorius) bearing a red and black berry which forms the smallest of jeweller's weights. గుంజ, అస గాగురిగంజ. G. 11. 5. కురిజవేరులు. Navanadha. p. 42.

కురియ n. s. A little pot. అత్యల్పఘాండము. ABA.

కురుక for గురక n. s. Snoring. సుత్తరవము. ABA.

కురుకు n. s. (for కూరుకు) Sleep. నిద్ర. ABA.

కురుకు n. s. (add.) కుసురోగభేదము. ABA.

కురుగు or కురుగుకుల్లిక n. s. The sun flower. (Heliotropum Indicum.) (కుటకటము. ABA.) శ్రీహస్తీని.

కురుగొనుట v. a. To undertake, set to do, apply himself to. ఉద్యోగించుట. D. ప్రయత్నకడలు. M. 1. 8. 328. ఉరుముచు మెరుముచువిడుగులవరలుచునలుగడలబడనవారిత్వపుష్టోగురుకొనికురియగబంచెను. M. 1. 6. 105. గురుకొనికార్యాకార్యములెరుగకదప్పురితుడైయహితుడగునేనికా. M. IX. 1. 94. గురుకొనినాకుమారుకొనికోల్లలచేసినవరగముంసరకెడ. HD. 2 553.

కురుచ adj. (add.) వాసుడు. ABA.

కురుజు n. s. A hawk. (plu. కురుజులు) A kind of fire work. Honey. A dwarf. కురుజు or కురుంజు plu. కురుజులు or కురుంజులు n. s. Small perpendicular posts by which short beams are raised upon larger ones in a pent roof. దూలాలకువేసేనిలుపుగుంజలు. డేగ. D. క్షేసము, మఘు.

Kark. స్థిరరథము, ఈకరాల్పినకూడి, వామనుడు. ABA. గూడాపినపిట్ట, భద్రము. OG. N. 8. 228. అలమేరువునుబోలియందనందమై కురుజులు మేరువులకొమరుమగుల. టీ|| ఇంటిచేణిలకిందనిలువు గావుందినబంగారుస్తంభములున్ను. H. 3. 37. తేలు బాణాంబులు కురుజులుకుండబిరుసులు సంచుంఘ్రాల బిరుసులు.

కురుజులేనె n. s. Virgin honey. జుంటిలేనె. T. 3. 64. కురుజులేనియగాదిదికుసుమరసము. టీ|| సన్న యీగలలేనె, అనగాజుంటిలేనె, కురుజులేనె, పుప్పరసము. Kark. T. 3. 63.

కురుడు * n. s. (add.) A director, or confessor. కురుకు n. s. A shepherd. మేకలవాడు. ABA. గురువెట్టు n. s. Snoring. గుత్తురవము. ABA. గురుపోతు n. s. (add.) కవయము. ABA. కురులు n. s. (add.) అలకలు. ABA. కురువులు n. s. A sort of rice. తొలిధాన్యభేదము. Kark.

కురువెండ n. s. (add.) పువ్వులగురువెండ The common plant called Gaetnera Racemosa. అతిముక్తము, మాధవీలత. Rox. 2. 368.

కురువేరు n. s. A plant; the roots of which are fragrant: it never produces flowers. (Andropogon muricatum.) Rox. 1. 265. హ్రీచేరము. ABA.

కురుసు or కరుసు n. s. A stony or sandy soil mixed with pebbles. అరఘామి. ABA. అనగాకరుసునేల, గులకరాళ్లఘామి.

కురుపి * n. s. An ugly or deformed person. వికారముగావుండేవాడు.

గుర్గురించుట v. n. To grunt as a hog. గుర్గుగుర్గుమనిచుందికూసుట.

కుర్రము adj. కొంచెము. OG.

గుర్రము n. s. (add.) గుర్రములకుండెము horse races.

గులకు n. s. A horsekeeper. From H. ghulām, a slave. గుర్రపువాడు.

గులిమిడి or గులిమిడాకు n. s. A plant bearing a dark purple flower. (Capparis spinosa.) కోకలాక్షము.

గుఱువు or కలుకురాయి or కలుపురాయి n. s. A sort of gem. రాజావర్తము. Paidim. 1. 10. నిలపు గుఱువు చెక్కిన మేలికొండముద్దుటుంకరము.

గుల్లా n. s. (శ్రబలవస్తు)ము. ABA.

గుల్లాము n. s. A groom (Hind: ghulam) గుర్రపువాడు. ABA.

కువాళము n. s. (add.) The tilt or cloth covering of a carriage. వాహనాద్యాచ్ఛాద్యవస్తు)ము. ABA. బురకా.

గువి n. s. A bunch. గుచ్చము. ABA. గుద్ది.

కువ్వ n. s. A village. గ్రామము. ABA.

గువ్వ n. s. కుడి, వర్తికకూడి. గువ్వలు plu. హంసలు. Kark?

గువ్వగుత్తి or గువ్వగుత్తిక n. s. A perfume. కపోతాంఘ్రము. ABA.

కుశ or కూరము n. s. కుట్టికాగ్రము. ABA. అనగామంచపుకుట్టెమున.

కుసుని n. s. వామనుడు. ABA.

కుసుసు n. s. The core of a boil which comes out. The menses. An ear or head of corn. పుంటినడిమి మొలక (ఆర్తవము, అనగాముట్టు, సస్యగుచ్చము. ABA.)

కుసులము * n. s. (add.) గాదె. ABA.

కుస్సి, అనగాకొలివి. OG.

గుహార n. s. A crying or proclaiming. ఆఘోషణము. ABA.

కూకటిగువ్వ n. s. A certain bird. కుడిభేదము. ABA. భారద్వాజము. Kark.

కూకటిమువ్వ or కూకటిమూగ n. s. The blue jay. కికినెవి, పాలపిట్ట ABA. భారద్వాజము. Kark.

కూకి n. s. A dove. పాపురాయి. OG. కూకీలు, పారావతములు. Kark. పారావతభేదము. ABA.

కూకీపుల్లులు n. s. plu. Dove-like accents. Low murmuring sounds. మణితము. ABA.

కూకు n. s. Ourd of two milk whey. ఆమిక్ష. ABA. పాలబిరుగుడు, బున్న.

కూచము n. s. కుట్టికాగ్రము. ABA. మంచపుకుట్టెకొన.

కూటసామీ n. s. dele "More" &c.

కూటిగువ్వ n. s. A bird that has moulted. ఈకెరాల్పినకూడి. ABA.

కూటు n. s. A kind of granary. కుసులవికేషము, ధాన్యసంరక్షణసాధనవికేషము. ABA. బృందము. Kark. సమాహము.

కూటుకట్టుట v. a. To lay up or keep as a store, provide, ధాన్యముకట్టిపెటుట.

కూడకట్టు n. s. The fashion of wearing the man's girdle cloth like a petticoat, without a కళ్ళము or నోచి. అడ్డకట్టు.

కూడనెల n. s. A coss or measure of about two miles. కూరతుట్టునెల, క్రోశము. ABA.

కూడిక n. s. (add,) రలి. ABA.

కూడుగ్లబట్టుట v. n. To abstain from food. ఆహారమునువిడిచిపెట్టుట. D. Abhimanya. p. 103. కూడుగ్లబట్టియేసునియంగనేల. Kalahasti. 3. 122. నీకిష్టందివిగానీనాకాపాపాత్మజెప్పినంబదిలక్షుల్ తేకున్నవిదుతుప్రాణము, నీకైకూడుగ్లబట్టినిలగ్రీవా.

ఘూణామానము * adj. Agitated. కలవరపడ్డ. M. IV. 1. 78. ఘూర్ణమానమానసుండగుచు.

కూత n. s. A cry or exclamation, barking, braying, crowing; also the note of any bird. అరుపు.

కూతురుబుడుమ n. s. A plant; Bryonia Scabra. వాలుకము, అనగానూగుదోళి.

కూన plu. కూనలు n. s. A spout to drain off water from a roof. మేడమీదినుంచినిళ్లుతుడేనాధనము.

కూబతడ n. s. A sort of Sida with yellow flowers (S. rhombifolia) మహాబల. ABA.

కూబరి n. s. A cobbler. మాతంగుకు, అనగాకోశంక, మాదిగవాడు.

కూముడి n. s. A raven. ద్రోణకాకము. Kark. మా లకాకి.

కూయి n. s. Calling aloud. ఆక్రోశము. ABA. కూత which see.

కూరాడు n. s. (add,) ధాన్యాష్టము. ABA.

కూరుకుట v. n. (add,) క్రుంకుట. OG.

కూర్పరి n. s. ధనుర్వధ్యతంతుబంధము. ABA.

కూర్పాశము * n. s. A woman's bodice. రవిక.

కూలు n. s. The handle of a sickle. లవిత్రమూలము. ABA.

కృత్రము * n. s. and adj. Insert the mark; otherwise the order of spelling is wrong. శంశ్రృతము Sams-cri-tamu, the accomplished or perfect tongue; Sanscrit: the classic dialect: గీర్వాణము.

కృతకృత్యుడు * n. s. He who hath attained his desire, he who is contented or satisfied. ఇష్టార్పణిగలవాడు.

కృతాంజలుడు * n. s. He who uses the reverential posture assumed before superiors, with folded hands. అంజలిబంధముగలవాడు.

కృతాకృత adj. Done and not done.

కంటిశము n. s. ("Lapsus linguae.") A slip of the tongue. శ్లఘితోక్తి. ABA. అనగానూరుకారితవచ్చినమాట.

కండె n. s. A fish: Cyprinus fimbriatus: a carp. గండకము. ABA. మర్చ్యవిశేషము.

కెంపు n. s. (add,) దంతక్షుతమున్ను. ABA.

కెక్కు n. s. ధూర్తవనిత. Kark.

కెడ n. s. (add,) By the side of. పాశ్వము. ABA.

కెడియ n. s. An hour. ABA. ఘటిక.

కెప్పు n. s. Pride, arrogance. గర్వము. ABA. పొగరు.

కెరిజలు n. s. A kind of birds. తుడివిశేషములు.

కెలకు or కెలంకు n. s. plu. కెలకులు. Gen. కెలని Loc. కెలనక Side, part, quarter. పార్శ్వము. P. 1. 246. కెలకులజూచుభూమి సురగేశములారయము.

కెళకూళి n. s. A pond with stone steps. కాసారము. Kark. గుంట.

కెలన, కెలను or కెలన n. s. Side, part, quarter. కుక్క, పార్శ్వము. ABA.

కెలనను adv. In company with, along with. వెంబడి, వెంట. ABA.

కెళపు n. s. Side. Distance. (దూరము, ఎడము. D.) పార్శ్వము (Kark దూరము.) A. 5. 26. అంగననిలివినబాహువులుంగొనునునేర్వరించులోకమునకు రత్నాంగడకాంచీభేదములుం గెళపులనడిమియును కులున్నుగారుక. టీ|| పార్శ్వములయందు. A. 3. 25. P. 1. 267. అందులకుభావమునంగనలుట్టివాలవార్తెళపుననందిముక్తుతరిగెదోరిగెరుధిరంబుభారనక. టీ|| దూరాన. P. 1. 255. కెళపులనిచెడువోకలు. టీ|| దూరములయందే. Siva. 5. 28. ఊరుబాడైనకెళపులయూళ్లకురికి. టీ|| ఈవలావలియూళ్లకుతురుగత్తి. Satyabhama. 3. 134. వినుతికివిడిబట్టు, వినుయమ్ములకుగుట్టుకలకకు కెళచక్రియంకునెళపు, అనగాకలకకు, కలతలకు, కెళపు, దూరము.

కెలన or కెలనము n. s. (Kannadi) Business, work. కని. కెలనము, కోరిక. D. కెలన, కేమితు

ము. Kark. ఉద్యోగము. OG. M. III. 5. 241.
 ఏను నీరుట్టుమనై ఘనాబలముసాంతున నీకెలశంబుదీ
 చెడదంబట్టననన్నుబంతుము. M. X. 1. 23. అకై
 లశం బెవ్వరికెరిగంకు. N. 7. 161. ఓకలికిరాయిం
 తనీశుపాదగాననిస్తిశ్రుతెట్టువచ్చెనే, కెలశముదీ
 రెనంచుకనుగీతిమంగడనుండుప్రీడకుకా. P. 1.
 614. మరియూకా బెక్కురుపంబులబట్టిరియకైలశము
 మూనితనిరిదిశంధగుకా.
 కెలికించుట (casual of కెలుకుట to stir.) To have
 it stirred. కెలికేటట్టుచేసుట.
 కాలివి గాదు n. s. Sonorous. రవణుడు, (త్రాసేస్తే
 ఛావముగలవాడు. ABA.)
 కాలివిడి n. s. Conquest, victory. జయము. ABA.
 కలుచుట v. n. To take leave. శలవుతీసుకొనుట.
 మారు కలువండి you take leave. R. 6. 201. కలు
 వునువనిజాయంచుదీవిచియనుపుటయును.
 కలువము n. s. Conquest, victory. జయము. ABA.
 కల్పు n. s. Conquest, victory. జయము. ABA.
 కల్లగించుట v. a. To loosen or dibble (the earth)
 stir (the fire) kindle, exasperate. కెలుకుట. దీ
 వితిబాగామండడమునకై కల్లగించినాడు he trim-
 med the torch to make it blaze. కల్లగించి కల్ల
 గించి అడిగినాడు he asked several searching
 questions.
 కల్లు plu. of కడి properly కడి n. s. A fortified
 place. A boundary. కోట, పాలిపేరయున్ను.
 కల్పండి (lit: conquer ye!) Begone! depart!
 కేకరుడు * n. s. A squint-eyed man. మెల్లకంటివా
 డు. W.
 కేకూళి n. s. A pond, a pool. కాసారము. Kark.
 గుంట.
 కేడ n. s. A mean wretch. ధూర్జుడు ABA.
 కేసించుట v. n. To be separated, loosened or
 unfastened. వీచుట. ABA. ఎడయుట.
 కేరులు v. a. To deride, ridicule, scorn. To make
 or do. తిరస్కరించుట, పరిహాసముచేసుట, చేసుట.
 (ఉత్సాహముచేత విపరీతపునత్వమునవ్వట. D.)
 BD. 4. 1423. పరిహాసకులనేర. N. 9. 269.
 చిలుకసాంబ్రాణిలేవీవ బీరునేరుకమ్మనెచ్చిన. టీ||
 అపహాస్యముచేయుచున్న. N. 2. 276. విఘ్నితబ్బి
 మ్మలకునేరు వెలమిటారి. T. 3. 143. కేరిబడలితివ
 నినల్వకేలడువ్వ. కేరి, అనగాపరిహాసముచేసి.
 H. 2. 20. రతినేగునతివసారు. H. 4. 180. ఉరుల
 లరారుననటుల సారునేరు. N. 9. 20. అంతకొక్క
 ఘ్నుడు కేరినల్వచును. టీ|| పరిహాసముచేసి. N. 10.

95. పలికెవెరచితిసని కేరిబలికొనుచు. Swa 3. 30.
 కోరికాంకులతో జకోరముల్ రతినేరె. రతి, మైథున
 మును, నేరె, చేసె.
 కేరులు v. n. To make a noise. To make a low in-
 articulate, sobbing sound, expressive of joy
 or grief. కూసుట, అరుచుట, గర్జనస్వనముచేసు
 ట. Swa. 3. 147. కీరకలకంఠములు గ్రోవ్వికేరు
 చోట. H. 4-298. స్వర్ణమందిరసువర్ణస్వామికి కేరు
 చుశలిపెడకీర్తనయెచ్చుక. Pal. 143. కేలకునును
 బంతి కేరుచుబట్టి. ఈనాక్యములో కేరుచుఅనేమా
 టకుఅర్థమునిర్ణయించగూడలేదు. KP. 6. 209.
 కరంబలరుచు కేరికేరినగు.
 కేశాకూళి n. s. (add.) A pond with stone steps.
 క్రీడాఘాతము. ABA. ఆసారము. Kark.
 కేళ్లుచూపులు n. s. Slight looks, passing glances.
 KP. 6. 218. కేళ్లుచూపులకలితనంబునుశుననేచ్చె.
 కేళ్లుద్రిప్పలు or క్రేళ్లురుకుట v. a. To skip. దుము
 కుట. Swa. 2. 34. కోర్లులుక్రేళ్లుద్రిప్పమదిమెచ్చు
 లరెప్పలల్లార్చ. టీ|| దుముకు పరుగులెత్తించగా.
 N. 2. 243. శరభారులొకటక్రేళ్లురకదొడగ. టీ||
 ఎగనిదుముకసాగా.
 కేవలము * adv. (add.) కేవలముఅరణ్యముగావుండే
 స్థలము a mere wild, a deep forest.
 కేవలము * adv. line 3. For "this is made only
 but gold, read "this is made of pure gold."
 కేశరి n. s. (add.) భగవతు. ABA.
 కై n. s. (add.) A creek or salt rivulet. ఉప్పు
 కయి.
 కైక n. s. కైకేయి. ABA. భరతునితల్లి The name
 of the mother of Bharata.
 కైకట్టు n. s. Order, series, succession. సందభా
 ము. ABA. ఆనుభూయి.
 కైకలనాడు n. s. A weaver. తంకునూరుఫేదము.
 ABA.
 కైకానుట v. a. (add.) అంటుకైకొనియె she attain-
 ed puberty. Kark. ముట్టయినది.
 కైకా or కైకామోర n. s. The tossing or motion
 of a horse's head. గుర్రపుముఖచేష్ట. D. హయ
 శీర్షకంఠనము. A. 2. 31. ఆజానేయంబులుఫేన
 పోసిమిడికైకామోరలల్లాపుచుకా. Vasu. pref.
 30.
 కైకేరము n. s. శపథాయుధనిషేషి. ABA.
 కైపాల n. s. A scrip, wallet or pouch. కత్తుపాల.
 ABA. పోల్నా, అడకుము.

కైముతి n. s. A cymbal of bell-metal. తాళము. ABA.
 కైరవడి, or కైరవడిమాత్రలు n. s. Pills made of the sediment of boiled betel nut. ఖాదిరవటము. ABA.
 కైరవడి * n. s. A lotus-bed; a place abounding in lilies.
 కైరవణ్ణు n. s. plu. Pills made of the sediment of boiled betel nut. ఖాదిరఘటికలు. Kark. కవిరియుండలు. D. కర్పూరగుళితలు. OG.
 కైరి n. s. A wall eyed or grey eyed horse. అశ్వవిశేషము.
 కైలాటకాడు n. s. A contemptible wretch, a deceiver, a cheat. మాయావి. ABA.
 కైవళి for కైవడి n. s. Manner, likeness. ఉపము. ABA.
 కైవారముచేసుట v. a. To praise, applaud, commend. ప్రోత్రముచేసుట. D.
 కైశిరుడు n. s. A poet. కవీశ్వరుడు. Kark.
 కైశీత n. s. (add,) శ్రుసాధనము. ABA.
 కొంకవాల్ or కొంకవాయి n. s. A cobbler's knife. మారంకంబు. ABA. మాదిగకత్తి. OG.
 కొంచ plu. కొంచలు n. s. A curlew. క్రాంచము. ABA. Kark. క్రాంచపక్షి, క్రాంచపర్వతము. D.
 కొంచమలగొట్టినబాగుడు n. s. A fantastic name for కుమారస్వామి. ABA.
 కొంచు n. s. Foul perspiration. మురికిచెమట. ABA.
 కొంజ n. s. A barren woman. వంధ్య. ABA. కొండ్రాలు.
 కొంజిశండు n. s. (Tamil) A shrub: Limonia pentaphylla. కొలుగుచెట్టు. Kottler. page 167.
 కొంటు adj. Excessively hard. కఠినమైన. కొంటుపక్క. hard betel nut.
 కొంటు n. s. A mean wretch, a miscreant. Hard betel nut. కుట్టికుడు. Kark. కొరకగూడనికట్ట. KP. 3. 256. ననునట్లంటే మనోబంధునికొంజంజేయుటచాలకేమితిగదీగొంటుకొంజంజుధాయంతు. S. 3. 28. వకినిమ్మసైక్కుపుచ్చివినయడగొంటుకొంబడకకండియాకులురెండుకొంబ.
 కొంటుతనము or కొంటుజంజనము n. s. (add,) Siva. 2. 67. అంటిపాటునంగంటికింబ్రెముందైతంశేటిజంటినండంబునంగొంటుతనంపెరుంగక, టి|| గడుసుతనము. Siva. 5. 14.
 కొండంబ n. s. (add,) గోలాంగూలము. ABA.
 కొండకోలు, అనగావక్కొద్దంబునాను. OG.

కొండగొర్రె n. s. (add,) గోహిండుము. ABA.
 కొండగోగు or కొండగోగు n. s. A plant. (Hibiscus populneoides.) కండరాళము. ABA.
 కొండవిలువ n. s. (add,) గోసనము. ABA.
 కొండమూరుగ n. s. A species of the silk cotton tree. కూటశొల్మలి. ABA. పిన్నమూరుగు.
 కొండము n. s. A fire pit. కుండము. ABA.
 కొండాటము n. s. (Tamil) Celebration. Delight, joy, pleasure. ఆచరించడము, ఉల్లాసము.
 కొండాడుట v. a. and v. n. To praise, commend. To turn up earth as is done by a hog. వినుతింతుట, దుమ్మురేచుట. ABA. కోరాడుట.
 కొండారణ్యము* n. s. A waste desert to the north of Kattak, on the way to Benares. కటకపురికిపుస్తరముగావుండే శ్రుస్థిగ్ధమైనలొక అడవి.
 గొండి n. s. A precipice. గర్జనభూమి. ABA.
 కొండీడు n. s. (add,) A young man. కుమారవయసుగలవాడు. ABA.
 కొండె n. s. The sting or tail of a scorpion. A tuft of hair on one side of the head. వృశ్చికపుచ్చాగ్రము, కేశబంధవిశేషము. ABA.
 కొండెనీడు n. s. A slanderer, a tale-bearer. పిశునడు. ABA. కొండెనాడు.
 గొండ్లి n. s. Play, sport, amusement, pastime. క్రీడ. ABA. OG. గొండ్లి గావించుట or గొండ్లిలలుపుట to play, sport. క్రీడించుట. Casikha. 5. 66. జలదేవతాహస్తచామరానిలములు, కుటిలాలకములకుగొండ్లిసరపు. P. 4. 100. అపరంజకునిశిశామాక్షులు డామూపుపైగొండ్లి గావించుయోగదుట్టె.
 గొండ్లెము n. s. A hasp or bolt of a door. A small portable fire place or fire pan. చిలుకు. బుడికుంకుటిన్ని. ABA.
 కొంతవడి adv. Somewhat, a little. కొంతమట్టుకు. Chennai. 3. 247. వాక్రమ్యకతకొంతవడికొంకుజంకురునెట్టుకేలకుకొ.
 గొంతు n. s. Sitting on the hams. కుక్కుటాసనము. Kark. గొంతిగూర్చుండడము.
 గొంతుక n. s. In page 269 (add,) the throat. ABA.
 గొంతుమారు n. s. A hug or grapple in wrestling. ముక్కుదిరెండువిన్నాణములలోసెక్కిటి. ABA. జట్టిపట్టుల్లోఫేదము.

నొంతెనుగోరుచెట్టు n. s. A plant. (Paederia fe-
tida.) సారణి ABA. అనగాలంజనవరము.
కొండలము n. s. (add.) వ్యభ. ABA.
కొక్కిశి or కొక్కైశి n. s. (add.) A hug or grapple
in wrestling. ముప్పుదిరెండువిన్నాణములలో సెక
టి, జట్టిపట్టులో భేదము. ABA. H. 1. 241.
కొక్కులు n. s. బకములు. Kark.
కొక్కైర or కొక్కైరా n. s. A sort of crane. బలాక
ము. ABA. కొంగ.
కొగ్గిసీశకము n. s. అనగాశిరస్రము. ABA.
కొజ్జంగా n. s. Pandanus odoratissimus. (vulgarly
Caldeira) కేళకీకుసుము. In Telugu the male
flower is called మొగిలి Mogili, and the female
is కొజ్జంగా Gozzangi; the yellowish leaves of
which are fragrant.
కొటారి n. s. A store-keeper. కొటారుమొదలపందే
వాడు, ఉగ్రాణి. BD. 2. 1002. బోయాడుబాచ
య్యభూరికొటారిపాలుబీలికెడువాడు.
కొటారు n. s. A storehouse, store, heap, granary.
కొట్టు, రాశి, ధాన్యము మొదలయినవాటినిదాచిన
చోటు. H. 2. 246. కాయధాన్యములకణజములో
వియ్యంపుగరిశలు, దినుసులుగలకొటారు.
కొట్టిక n. s. గ్రామము. Kark ?
కొట్టినపిండి n. s. (lit : pounded flour) A phrase
implying thorough knowledge of any sub-
ject as వానికిరామాయణముకొట్టినపిండి he is
thoroughly acquainted with the Ramayanam.
KP. 6. 30. కోమలినాకు నెట్టియడకొట్టినపిండిశి
మశ్లోకములో నీమదికింపులైనయవిర్భరశక్తినిచే
సేమధుడక.
కొట్టు n. s. Punishment, castigation. చతురుపాయ
ములలో ఒండము. ABA.
కొట్టు n. s. Wind; also a coward. వాయువు, శీ
మరభీతుడు. Kark.
కొట్టుకాలము n. s. Drought. కరువుకాలము.
కొట్టుపెట్టుట v. a. To exhaust, weary, knock up.
శివగులువదిలేటట్టుగాజేసుట.
కొట్టె n. s. A granary. కుసూలవిశేషము. ABA.
కొట్రు n. s. A dwarf. వామనుడు. ABA. కురచవా
డు.
కొట్టె n. s. (absolute) The jujub (zyziphus juju-
ba.) ఘోంట. ABA. బకరి, రేగుచెట్టు.
కొడక (add.) OG. Error for కు—
కొడము or కొడుము n. s. A water pot, a pitch-
er. సీళ్లకుండ.

కొడయుట v. a. for కోడిగమాడగించెడ read కోడి
గమాడకోడుమాడగించెడ.
కొడి n. s. The snuff of a wick. వత్తికొన, దీపపు
వత్తికొన.
కొడిద n. s. A hand; the measure of four inches.
నికుబ్బనతురంగుళీసమాఖ్య. ABA.
కొడిదెఘాశులు or కొణిదెఘాశులు n. s. A kind of
beads. ఒకవిత్తులు. P. 1. 594. కొడిదెఘాశులనం
టుగొలిపినమొలత్రాడు.
కొడిమె n. s. Violence, tyranny, oppression,
cruelty, evil. (But usually,) sin. Lie, untruth.
చొర్లనవ్యము, క్రూర్యము, పాపమున్ను, అబద్ధము.
కువేణి, అనగాచేపలముట్ట. ABA. A. 5. 60. విడు
వకమీ గానముసొగసిడుటమరియు బాడుడనుటయె
గ్గోపాశంబడిగినవారలవీడలెకొడిమెలుగట్టుకుడయ
తెనిననబనియేలా. KP. 5. 90. మదికివలసినయట్ల
సేయుదురుగానివట్టికొడిమెలునాకునుగట్టజనదు.
కొడిసె n. s. A medical plant, commonly Coraya
(Eclites antidyenterica. Rox.) The seeds
are used as a vermifuse. కుటజము. ABA. కళిం
గము, కొడిసెచెట్టు.
కొడుకు n. s. (add.) This word is also used for a
nephew. అనగాఅన్నకొడుకుమొదలయినకొండ
రినివరశినుబట్టికొడుకనడముగలదు.
కొడుగుపావలు n. s. Shoes. Kark. ముచ్చెలు.
కొడుగుబొంగరము n. s. A spinning top shaped
like an inverted umbrella. తలకిందులుగాతిప్పిన
కొడుగు, ఆకారముగావుండేబొంగరము. S. 3.
291.
కొడుగుమెట్టెలు n. s. plu. A kind of toe rings
worn by women. వెడల్పుగావుండేవెద్దమెట్టెలు.
కొడుపు n. s. A cylinder. One length of a bam-
boo, between two knots. A thimble or guard
worn on the finger when playing the guitar.
A hollow cylinder used in making vermicelli.
A stick used in striking a gong. A drum
stick. గుండుగానికొడుపుగావుండేటిది. (వెదురుగ
లుపునడిమిభాగము, వీణవాయింపే వేటికితగిలించే
ది. D. కోణము, అనగానగారాకొట్టెకొయ్య.
ABA.) జంతుకలు అనేపిండివంటచేసే సాధనము,
గంటవాయింపేకొయ్య. అప్పడాలుకొడుపు A cy-
lindrical stick like a ruler used in flattening
a cake called అప్పడాలు. బలశక్తికొడుపు a
long slate pencil. A. 2. 64. మీటగుమీలనెల్ల

మునుమ్రొంగిక్రమంబున నానెండవెన్నిటి కవెంట
 దోచుతొగవేరబడింగాడవై చెలంగగాత్రోటికక
 ర్ణమద్రవముతో. టీ|| కొడువు, అనగాజంతికలుఅ
 సేపిడివంటచేసేసాధనము. BD. 4. 183. గంట
 యుగొడువునుగదియింతదడవ. R. 6. 6. క్రొమ్మె
 రుగుదీ నెసకులగమ్మబసిడికొడువు తాకులఘూర్ని
 ల్లిఘారభంగిదర్పకోద్దండదండ యాత్రకునుబోలె
 భూరితర సేఘమాలికపేరభేరి. కొడువు, అనగాన
 గారాకొట్టేకొయ్య. G. 8. 116. ఈబలశువుంగొడు
 వునలిపైవలసినయెన్నితెక్కలాండేరేఖలాండేవ్రా
 సియాలాతవు:గోలశవ్య సాస్త్రంబునంబట్టిమట్టింబి
 ననన్నియునీవుదలంబినప్రాణులై. HD. 2. 1376.

- కొడుము n. s. See కొడము.
- గొడువు n. s. An umbrella. గొడుగు, ఫత్రము Kark.
- కొడె n. s. (Tamil) An umbrella. గొడగు.
- గొడ్డలి n. s. (add.) గోటవిమ్మే దాన్నిగొడ్డంటనరక వలసినవస్తువును Trifles may grow to terrors.
- కొజెర n. s. An instrument used by wrestlers. మల్లవిద్యాసాధనము. ABA. జట్టివాండ్రాఱియుధములలో సెకటి.
- కొతిక n. s. A plant (Rymphaea esculenta,) ఒక చెట్టు. కొతికదుంతు its tuberous root. Rox. 2. 578.
- కొతుకుట or కొడుకుట v. n. To pronounce inarticulately, utter with the omission of a letter or syllable. సోటతగీతగలకమాట్లాడుట.
- కొత్తలము or కొత్తళము n. s. A bulwark, bastion సాలావయవము. ABA. బురుజు.
- గొదగొనుట v. n. To be irritated or excited to rage, to be hungry or famished. రేగుట, విబృంభించుట, ఆకలిగొనుట, (వహించుట. ABA. పూసుట, OG.) KP. 3. 39. గొదగొన్నతమిగొంతుకొశరుతకొనరించువిధదంతతుతవిభ్రమముల. M. VI. 2. 374. గొదగొనిధా ర్రాఘ్నిలతిఘోరవిధంబునజుట్టుముట్టినక Pal. 150. కొడుంబుబోకంబుగొదగొనుచుండ. M. V. 2. 160. కోల్పులివీక మైగొదగొనిలేళ్లకునురుకు తెరంగునగదియజొచ్చి. M. IV. 4. 286. కదిసినబలములువివ్వికడవులు బెడరంగనిక గాండ్లివెళింబొదివియటగడవెనయినుగొదగొనితమపాలముసొచ్చె గోపాలరతోక. Sar. D 570. గొదగొన్నవులవలెకొలుపుచారెల్ల.
- కొదవ n. s. Discontent, dissatisfaction, want, defect. ఆసంతుష్టి, లోతుము, తక్కువ. నీవుజామి వ్రాయనిదిఆయనకునిండాకొదవ గావున్నది he is

- grieved at your silence. ఆపెకు ఆదవిడ్లవుట్టి నందునఅందరికిన్నికొదవ గావున్నది all regret that her baby is a girl.
- కొదివిలి n. s. A hand, the breadth of four inches. నికుబ్బవతురంగుళీశమాఖ్య. ABA.
- కొడుక n. s. న్యూనము. ABA.
- కొడుకుట v. n. See కొతుకుట.
- కొడుగు n. s. Pronouncing inarticulately, uttering with the omission of a letter or syllable. క్రశ్రము. ABA. సోటఅంటి అంటకవలకడము.
- గొనకొన n. s. కోడి, నీరుకోడిన్ని. OG.
- గొనకొని adv. Suitably. ఒప్పుగా. D. N. 9. 471. కామినులుకంతునిబారికివిక్తిచొక్కుచుక, గొనకొనియేమి సోవిరాకొగోపికలోపికమీర. టీ|| పూరి. H. 5. 59. వినుమాపెచర్యకీనుముడిగొనకొనిగానించుదానికోడలివర్యలోకనికనిసేసారితి. P. 5. 14. ఆదనసీనక్తువమ్మెడ నమ్మియొకమేక గొనియెడగొనకొని కొనినమండనేటేట సెకరెంటిని నెదనవియును. టీ|| గొనకొని, ఒప్పుగా. R. 6. 61. వినునివమేలుమరువక గొనకొనికవిసేసగూర్చుకొనకడవయ్యెక. DR. Ayod. 372. మనుమార్గధర్మము తెల్లజేసె గొనకొనిమియట్టి కొడుకులంబడనె. DRY. 2470, line 8. అనవుడుభరతుండుననుమ తించుటయుగొనకొనిశత్రుఘ్నుగుండంబులండుతనరంగచందనతరులుదెప్పించి. Pal. 82. దండిసూరులువైరిదండల వెంకుగోపాలుదండరు గొనకొనియతనిదళమతోపాడదూపెధరణీవ్వరుండు. DRU. page 222, line 9. అనఘాత్తనికన్యసాలదాశితదుగొనకొనిసికిట్లు కూతుగానిచ్చె. T. 4. 187. అబులగూడనికార్యము దండయుక్తిచేగొనకొనిదీర్చునీతికిడగుకమునుమ్ముగదండమచామే. గొనకొనుట v. n. To be accomplished, completed or fulfilled. నెరవేరుట.
- గొనబ n. s. వాచునుడు. ABA.
- గొనమ n. s. An worn out plough. జీరాకలాంగంము. ABA.
- గొనసు or గొనిసె n. s. వాచునుడు. ABA.
- కొనియె, అనగావధించె. Kark.
- గొనిసె n. s. వాచునుడు. ABA.
- కొను page 276, line 6, put a full stop. line 22 read fought. Rule X. line 1, read form (not from.)
- కొనుట v. n. To extend, prevail. మూనుకొనుట, అక్కడకొంతభూమి అడివికొనివున్నది some part is covered with forest.

కొనుడుధర n. s. Cost price. క్రయము. ABA.
 కొత్తరము n. s. A shoulder, a scapula. అంశము.
 ABA. భుజశిరస్సు.
 కొత్తరించుట v. n. To grin. ఇగళించుట. Dab. 174.
 కొత్తరించుచుండకొత్తిమైయుండె. G. 8. 29.
 గులగలగోరలుద్దవికిగిరుచు రొత్తచు గొత్తరించు
 చుట, గుటిగణ మేగుదేర.
 కొత్తరించుట v. a. To heat metal in the fire, to
 calcine a drug. కొలిచుటకువేకుట. OG. Parij.
 2. 60. రేవెలుంగురావిత్పలంకప్పురంపుగుప్పలం
 గొత్తరించినగురళిమధురళింబునించి.
 కొత్తవల n. s. A head-dress, a string of pearls
 binding the hair. వాలపాశ్యోవిశేషము.
 కొప్పెర n. s. (add) కర్పరము. ABA.
 గొబిడి n. s. A certain bird. కుటీవిశేషము. ABA.
 గొబ్బి n. s. A Hindu goddess worshipped in the
 month of Pushyam. Lumps of cow-dung,
 adorned with flowers are placed in the door-
 way; in the evenings of that month young
 females go round it, singing songs, the chorus
 of which is గొబ్బియల్లో. గొబ్బిళ్లు, గ్రొబ్బిళ్లు or,
 గొబ్బలు plu. Salutations, compliments, res-
 pects. నతివిశేషము. OG. దండము. Kark. H. 4.
 273. వ్రజపురిలో తావళ మైవిక్కిన గోకుట్రయినగు
 గొబ్బిళ్లునుచును. H. 5. 186. గుజగుజరేకులుగొబ్బి
 ఱ్లుగిగ, బుతుకిచ్చువావిళ్లువుక్కిటిల్లు. H. 5. 15.
 జండుగలకునాలకబ్బంబులకు, పొంగలికితేవలకును
 గొబ్బికినియడకుజంఘాఝనలకు. Vish. 7. 211.
 గొబ్బిచెట్టు n. s. (add.) గొలిమికిచెట్టు. ABA.
 కొమరి n. s. A girl from ten to twelve years old.
 కుమారి. ABA. కన్యకుడును (సౌందర్యముగలది.
 Kark.)
 కొమరితె or కొమరెత n. s. A daughter, a girl ;
 a pretty woman. శుక్రి, స్త్రీ, సౌందర్యముగలది.
 కొమరు n. s. Beauty, loveliness. Manner, way.
 ఏకామరున in what manner. ఏవిధముగా (సౌం
 దర్యము. D. ABA. మంజుళము. Kark. ఒప్పిన
 ము. OG. విధము, రీతి) H. 5. 20. తాళములచొ
 వ్వున గాస్పతిచేం ద్దవైఖరికాశీకానియొప్పిగొల్లకుగ
 దికాగొనుకొందికిసింకికొండలై. T. 2. 105. ఈచె
 దంగీయలప్రాయముకా జెలుకమొకొమరుకొమరదీ
 నికేతనుకా. T. 2. 68. వలిచన్నుగొమరున్నువ్విలిన
 దిస్తును తెరంగునముంచుగెరిగె కాగులమునుంగ. N.
 2. 329. నెమలింభమువంటికొమరుగలుగ. P. 1.
 C. P. Brown's Telugu Dictionary.

777. రాకడపోకడలకుజవమేకొమరునదొరకు. టీ||
 ఏచొత్తన.
 కొమరు adj. Beautiful, handsome. అందమైన, ఒ
 ప్పినమైన. N. 3. 52. కొమరుచెంగావిటెక్లములు
 గాల.
 కొమరుగ adv. Beautifully, handsomely. అందము
 గా, ఒప్పినముగా. N. 7. 176. కమలదళాపీడువ్వు
 లునగైకొనిలేవితటంబునంగొమరుగగట్టి.
 కొమారుడు n. s. (add.) A boy, a lad.
 కొమూరై n. s. (add.) కొమారిత, కూతురు. ABA.
 కొమ్మిచేత n. s. A kind of fish. మత్స్యవిశేషము.
 కొమ్ము n. s. (add.) The pole of a palankeen.
 ABA.
 కొమ్ముకాడు n. s. A horn blower. This duty is
 always performed by pariares. మాతంగశబ్దగు
 డు. ABA.
 కొయికూర or కొయిలోటగూర n. s. Greens which
 sprout again after being cut. Amaranthus
 tristis. బొచ్చుకాకము. ABA.
 కొర n. s. ఒప్పినము. OG.
 కొరంశ n. s. Want, defect, fault. న్యూనము.
 ABA. (Loc. of కొర్రు) on an impaling stake.
 కొర్రు, తక్కువాను. OG.
 కొరక n. s. Fallows. A small dart. An arrow.
 ఆశ్రుహతభూమి, బీడు, అల్పకుంతము, చిన్ననేశా,
 అమ్మున్ను. ABA. తోమరము. Kark.
 కొరకొర n. s. Reluctance, disinclination. ఎరళురి
 కము. OG. ఆశిస్తుతి.
 కొరగొట్టుట v. n. కిలకిలలుకుట. ABA.
 కొరగొని adv. వారముదీసి. OG.
 కొరడు n. s. (add.) రోహితము. ABA. అనగా
 ఋజురూపేంద్రధనుస్సు, వంశులేని యింద్రధను
 స్సు. "A vapour streak" says [Monk Lewis]
 Goethe in his ballad of the Erl King in Taits
 Mag. 1834. Mirror 1834, page 222.
 కొరను n. s. ఆశ్రుహతభూమి. ABA. See కొరక.
 గొరతుము n. s. (add.) యోరశ్రుము. ABA.
 కొరప్రాణము n. s. The last gasp, the point of
 death. కుట్టునురు. OG.
 కొరలు adj. Beautiful, agreeable, pleasing. మంజు
 లమైన. Kark.
 కొరలుట v. n. To be agreeable : blaze, shine. ఒ
 త్పట. ABA. BD. 4. 1872. షోబీలశక్తిగొర
 లినయట్టియే కాధిసాధుని. శ్రుకాశించిన. Pal. 69.

కోటశృంగారింబికొరలియున్నారు. R. 5. 53. వే
 డ్డ సెకవర్ణ శాల గావించియచలకొరలెనారాచరిం
 గంపుకొడమదోయి. R. 4. 64. కొరలెమంజులలా
 టాంగకుంతలాదిపాపువంబునభూతనూజాతస్థిత.
 కొరలుట v. a. To wish for, desire. కోరట. M.
 XII. 5. శనాతనమగుమోక్షముకొరలితానిమ
 తుకొగృహభర్తృకార్యముకొ.
 గొరిజ n. s. A tent. తలకుటీరము. Kark.
 గొరుగుట v. a. To shave. ఊరముచేసుట.
 గొరుడడము or గొరుడడము n. s. A cloak. డైర
 వాశిము. (కంబళము. ABA.) Chenna, 3. 43.
 దూడలు గాయగబూనిగొరుడడముచల్లడముకొడల
 చీర, కోలకిరుచెప్పలు. P. 3. 97. వానిపైగప్పగొ
 నుగోరుడడమువల్రకవణముగజేసి. Basw Padya.
 3. 489. భూరినదీప్రవాహమునబోయెడినల్లనియ
 చ్చల్లముకొగొరుడడంబుగాడలచి.
 కొర్ణ n. s. The hyæna. గొరబోతు, దుమ్ములగొండి,
 ఇదిగాడిచెలగుర్రాలనుతినేది.
 కొర్ర n. s. A sort of fish, (silurus boalis Ham.)
 పాశీనము. ABA.
 కొర్ర for కొర n. s. Defect, want. (తక్కువ Kark.)
 నూననత.
 కొర్రలు n. s. The grain called Panicum Itali-
 cum. It is proverbially small. కంగువులు. D.
 ప్రియంగవులు.
 గొరియ n. s. A sheep. గొర్రె, ఊర్ణాయువు, (నే
 పి. ABA.)
 గొర్రె n. s. add, కక్క గొర్రె The jungle sheep.
 This is distinct from కొండగొర్రె a species of
 antelope.
 గొల or గల n. s. A bunch. వల్లిరి. ABA. మంజరి,
 గుత్తి.
 గొలక n. s. A confused noise, the murmuring
 or buz of a crowd. కలకలభస్మి. ABA.
 గొలగొల n. s. A confused noise. భస్మి. Kark.
 కొలది n. s. Limits, bounds, measure, extent. Res-
 pect; as ఇక్కొలది in this respect. (లోతుయొక్క
 ప్రమాణము, మోకాలికొలదినిత అనితరీమాణము,
 D.) మట్టు, మితి. BD. 4. 1463. క్రొవ్విమాధక్రలకొ
 లదెవగండు. BD. 6. 808. కొలదిమీరినగుణములు
 వాడు, కొలదియెరింగినగుణండువాడు. Siva 4.
 7. క్రష్ణకజెండాడుప్రూవత్ కవుగిటికొలదుత్ క
 త్రిసెక్కాక్కఱుతక. టీ|| కవుగిటికొలదుత్, కాగ

దేనిలావులుగలిగినటువంటి. M. XII. 1. 242. ఆత
 డిచ్చుగోతులెన్నగొలదిగాడు. HK. 3. 12. నరేం
 ద్రచంద్రమూకొలదులులెక్కనేయకనుకూలమరికెజ
 నుచేరనిచ్చు. మూకొలదులు, అనగామాయండువుం
 డేలోతుములు. H. 1. 36. భానులచిత్రవృత్తి, తెలియ
 బ్రస్తుకునైననుకొలదిగాడు. N. 9. 470. చెలుల
 వేడిరితమకంబుకొలదిమిగుల. టీ|| మోహముమట్టు
 మిరగా. P. 16. తన్నేలువారిచిత్రముకొలదిరింగి
 చరియింపవలయు, అనగామట్టు. R. 5. 187. పులు
 గానికొలదితలంపులుగావివిగాకునాలముననెదురు
 నిలింపులుగారు. నీకొలదితలంపులు, నీశరవుకుత
 గినయోచనలు. H. 1. 106. ఇక్కొలదిదొడ్డుకొంపె
 ములెక్కించకమరగహవళికొబడువేళక. ఏకొలది
 నైనా by any means.
 కొలది adj. Possible, practicable. శక్యము, సాధ్య
 ము. (శ్యబ్దము. Kark.)
 కొలది or కొలదిగ, కొలదిని or కొలదిం adv. As
 much as, as far as. అంత, కొద్ది. మట్టుకు. A. 4.
 339. సావధానుండవైశక్తికొలదిశ్రుతిదృష్టంబులు
 పేషింపక. Vema. 95. తలపుకొలదిబడదుదైవిక
 మేకాని, అనగాతలచినకొద్దికానేరదు. Vema.
 371. వ్రాతవంటగానివరమిడుదెవంబునేతకొలది
 గానివ్రాతగాడు, వ్రాతకజుడుకర్తనేతకుదాకర్త.
 S. 3. 156. గుడ్లకొలదిగకన్నీరుగ్రుక్కకొనుచు. N.
 9. 190. మిడ్లికొలదినిసమనర్తిపుత్రముఖ్యులుచెరి
 పిననున్న. టీ|| తనుమిడ్లితోవినంతమట్టుకు P. 4.
 35. కనియెరుకనేసికొననిటవెనువెనకకువచ్చినట్టి
 వెదికొలదింజనినీశని బెట్టినిశరవనితారతిలుబు
 డేలవచ్చుకొనుడక. A. 4. 255. దుర్గములాక్షున్వి
 జవరవర్గమునకెయిమ్ముదుర్గవత్తతతికత్త్యర్థశేషరా
 ధిగాజ్యవినిర్గతసాధ్యశితవుడమనిలుకుకుకొలదికొ.
 టీ|| కొద్దిని.
 కొళము n. s. (Tamil) A pond. కొలను. గుంట.
 కొలారికంబు, అనగాకొలుచుట. Kark.
 కొలారికము n. s. అనగా, ఒంటిపొట్లాలకోరుచున్న
 ట్టిమాటిలకుడైదువుత్ మట్టుజూచియేరుడరచుట.
 ABA.
 కొలారుబండి or కొల్లారుబండి n. s. A car drawn
 by oxen. గంత్రి, అనగాయెద్దులుయాడ్యబండి.
 కొలికి plu. కొలుకులు n. s. The tip or ending. The
 corner of the eye. A clasp, a neck clasp of
 gold. A hoop or loop. మొన, కొక్కి, కంటికొలి
 కిన్ని. (కంతము ABA. గళము Kark.) (ముక్కులకొ

లుకులు the nostrils) దారమునకు కొలికికట్టినది she made a loop in the string. ఈ కావ్యమునందు కొలుకులుమాత్రము తెనుగు in this poem all the words are Sanscrit with Telugu endings. In poetry, కొలికి means Voice; as Kark and ABA. declare that చిలుకలకొలికి is the same as మక వాణి sweet voiced. కొలికికెచ్చుట v. a. To master. సాధించుట. కొలికికెచ్చుట v. n. To become subject to one, to become in the power of one. పశవర్తికెచ్చుట. H. D. 2. 168. వాడు యెదువుశ్లను పుక కొలికికెచ్చును. He can put the seven villages on one ring like a bunch of keys, i. e. he has them under his thumb. H. 5. 112. కొలికిదా మెనత్రాళ్లు.

కొలినేలు n. s. Grain growing wild or without cultivation. తృణభాష్యము. ABA.

కొలుగుచెట్టు for గోగుచెట్టు. n. s. A plant. Hibiscus cannabinus. The leaves are used in curry and the fruit in tarts, the fibres are used as hemp. పీలుపు, గుడఫలము. The species called నీమకొలుగు is the camóni: it bears a very fragrant flower.

కొలుపుట v. a. Page 282, line 3 from foot, for "madners" read "madness."

కొల్ల n. s. Pillage, plunder. దాచురము, అనగా చూర. ABA. నీకుకొల్ల You are a lucky man. పదిరూపాయలుకొల్లకొల్ల ten rupees will be quite enough. అరిటిపండ్లుకొల్లకొల్ల గాఅయ్యుతున్నది plantains are dogcheap.

కొల్లబిడ్డ or కొల్లబీడె n. s. A kind of tree. కుండెనగొమ్ము, అనగాశశశృంగనామము. ABA. H. 4. 13.

కొల్లభాను n. s. (add,) Mantis. See picture in Illustrated London News November 1846. page 340.

కొల్లగారము n. s. Tax on shepherds. కొల్లవాండ్లకువేసినకన్ను.

కొల్లబండి n. s. A car drawn by oxen. ABA. కంబళివాహ్యము, అనగాదొడ్లబండి.

కొల్లారము or కొల్లారమిల్లు n. s. See కొల్లారు.

కొల్లార, చుట్టుకొల్లారము or కొల్లారమిల్లు n. s. A house, containing an open area which has rooms built at the corners and roofs between.

భవంతి, నడచుముంగలివెట్టినాలుగుకట్టుకట్టినయిల్లు. Sar. D. 113. చూపుడుకంబాలుచుట్టుకొల్లారు.

కొల్లారుబండి n. s. A car, a carriage. రథము (శతాంగము. Kark) S. I. 158. గాలికన్ననువేగజనుచులుకనివియవెకొల్లారుబండులు.

కొల్లి or గొల్లు n. s. కేళి. Kark.

కొల్లిమాడి n. s. వనకుపుళ్లము, అనగాఅడవిపులకలు. ABA.

కొల్లు or ఘొల్లు n. s. A confused noise, an uproar. కలకలభస్మని. ABA. శ్రీనిధి. Kark says గొల్లు, అనగాకేళి.

కొల్లుకట్టు or కొల్లుగుంట n. s. A bath in which a new born child is bathed for the first ten days: it is a little pit dug for the purpose. పురిటింటిలోబిడ్డలకునీళ్లుపోసేగుంత.

కొల్లు n. s. అనగాదండము which see Kark.

కొవ్వొట్టె n. s. A certain fish. Kowal, Kowarloo. Russell Fishes No. 186.

కొశరక, అనగాకొనక. OG.

కొశరు n. s. Tautology, repetition. అనులాపము. ABA. చెప్పినమాటచెప్పడము.

కో For "is" read "as."

కోండ్ర n. s. Levelling ploughed ground. నీతానివృత్తి. ABA. పాడకము.

కోకిలాక్షుము n. s. A plant bearing a dark black flower. (caparis spinosa) గొలిమిడి. ABA.

కోకుడుపాచ n. s. A small hoe. అవచారణవిశేషము. ABA.

కోగుట n. s. Shaving. బోడింపు, ముండనము. ABA.

కోట n. s. A kind of bracelet. హస్తభూషణవిశేషము. ABA.

ఘోటము or ఘోటకము * n. s. A horse. గుర్రము.

కోటదు n. s. An owl. ఘూకము. Kark.

కోటరి or కోటవి * n. s. A name of Durga. A naked woman. దుర్గ, దిశమెలగావుండెటిదిన్ని. Padma Pur. Pushkara Khandum cap. 78, line 18. ఉమాచకోటవీరూపంకృతాస్వదేహశ్యచాత్మనః.

కోటి n. s. For "333,000" read "330,000,000"

కోటి n. s. A boyish game in which hockey sticks are used. దీర్ఘపురస్థకాపకరీత. ABA. అనగాబల్లగోట్టు.

గోటికన్ను n. s. The quick of the nail.
 కోట్లంక n. s. See కట్లంక.
 కోడ n. s. (add,) వాస్యాంకురావళివిశేషనామము.
 ABA.
 కోడంబ్రము n. s. The relationship or duty of a daughter-in-law, the state of being a daughter-in-law. స్తుపాత్వము. ABA. కోడరికము.
 కోడకత్తి or కోడకత్తి n. s. A bill hook used in war. ఒకకత్తి.
 గోడనరాతి n. s. The wall of a tent. వశననిర్మిత కుడ్యము. ABA.
 కోడలు n. s. add, Also used for a wife. పెండ్లాన్ని నిర్మికోడలనడముకద్దు.
 కోడికూర n. s. read "Cock-crowing" for "Clock-crowling."
 కోడిపీట n. s. A piece of wood fixed under a yoke. అనుకర్షము, అనగా సుగదిగువనుండే ప్రాసు. See in పీట.
 కోడన n. s. A line. A leg of a bed. లేఖ. ABA. ఖట్వాంకమున్ను.
 కోడెము n. s. The residence of low or outcaste tribes. శుక్లణము. ABA. గూడెము.
 గోణముదారి n. s. A hermit. యరి. Kark.
 గోదరి n. s. One who makes leather boxes, dolls &c. చర్మకారుడు, అనగా ముప్పివాడు. ABA.
 కోదాడు n. s. A deformed palm tree. See description in LSJ. vol. 1, p. 14. H. 4. 21. ముక్కుదాడిమచీర, మొగలింకకోదాడునేదాడు ఖర్జూర.
 గోదము n. s. Wheat. గోధుములు. ABA.
 కోన n. s. అనగా గోబృందము. Kark ?
 గోను n. s. A plant. Hibiscus cannabinus. పీలు, అనగా గోసు. ABA.
 గోనె n. s. A sack. ఘోణి. ABA.
 కోనేరు n. s. (add,) శుక్లరిణి.
 కోపకాడు n. s. A passionate fool. కోపి, అనగా కోపిష్ఠి. ABA.
 కోపు n. s. A sort, a kind, manner. One tip or end of a bow, the horns of a bow. Spirit, distilled from molasses. The length. A side, or quarter. (A mercantile house or firm. కోటి) రీతి, విధము, వైపు, వింతనిమిత్తము. D. ధనుర

గ్రము, ధనుర్వ్యవృత్తము, ధనురవయవమున్ను.
 ABA. ధనురగ్రము, వారుజీనామము, గుణము, ఆటమధ్యము. Kark. N. 4. 52. జిమేనియోరల దగుసంపదీరకానగోటికాతులుకోపుబూపి. N. 7. 244. ఓల్కకూనిపాడు శాతుపులకోపుచూపు చెలిదోరపుచూపులయేపువాపురే. టీ|| సొగసు. N. 7. 354. దానవీహరణమేకోతుంతుగావించితో రారా. టీ|| ఏకోతుంచు, ఏత్రుతివృత్తి. R. 4. 60. కంతుక్రాత్రముల తమ్ములిందు కలికాళికెవారికె చూపుకోపులకొమ్మకు. N. 2. 484. కోతుంబుమిరగా చాతుంబు చేతుట్టకోతుంబుచేవారి యాశుడంచె. టీ|| ఎక్కవైన. P. 2. 109. ఆపినిడినక్కచాతుము కోతుంటినిరికేనరముగొరికినరభాసంబే పారమిడిని మర్మనిరాశుణ మొనరింపనక్కరోజుచు గూలెక. టీ|| ధనుస్సుకొన. P. 2. 235. వింటికోపునకాపెట్టుకాని. T. 4. 171. చెలులిరుకోపులజేరి. ఉభయపాశ్వకములయందు. S. 3. 15. నట్టువకాని యందముగాకవింతగాకోపులుగల్పించు కొనుగునాడు. కోపులనగావిధములు. T. 2. 100. చూపులకోపులనేపులవైపులమైపులకలెళి. L. 7. 36. కోపులిక్కడలోనికూర్చిలక్కడను. టీ|| విధములు. R. 6. 17. కోపుగామెరుములుగానగజేసి. N. 5. 15. అప్పదిన్నుఖములందస్థాంకములుమించ, గోపు గాంచినవజ్రకూబరములు. టీ|| నిడివిగలిగిన.
 గోమ n. s. (add,) వల్లికాగ్రహమి. ABA.
 గోము n. s. Page 289, line 1, for గారకం read గారవము.
 గోముఖవ్యాఘ్రము * n. s. A hypocrite. The tiger the disguise of a cow. నైకమంచివానివలెప్రండే దుస్తుడు.
 గోమేదకము most commonly గోమేధికము * n. s. A gem of yellowish or tawny colour, onyx or topaz; Morton letter says, A yellow topaz, or a kind of poison. రాహుబరిన్నిము, తమోమణి.
 గోయప్పికము * n. s. The lapwing. కొక్కెరకూడి. ABA.
 కోర adj. add, కోరకొవ్వు a man's queer awkwardly slanting knot of hair. HD. 2. 1373.
 గోరంక n. s. శౌరిక. ABA. See గోరకి.
 గోరంకి n. s. add, శౌరిక. D.
 గోరంట, గోరంటి, or గోరంట్రము n. s. A shrub. The binneh plant, Lawsonia spinosa, the nail

dye plant. కురుపకము (గుడము, శాహపృక్షుము. Kark.)

గోరక or గోరవంక n. s. The bird called Gracula Indica, a sort of red breast or maina. శౌరిక. ABA.

గోరగించుట v. a. To dazzle the eyes. మిరిమిట్టు గొలుపుట. Swa. 3. 101. కొమ్మగన్నగవకుగోర గంతుగజావితరుచుబొత్తుగక్కు దాసనంబు గవయు శితమాలగనానాంధ కారవిశాసమునకునుదయభా నుడయ్యె. N. 10. 89. కన్నులుగోరగించుజగల్గిన మోదుగులుక.

గోరగించుట v. n. To have the eyes inflamed with fury. ఎర్రచేసుట, కోతముచేతకండ్రైరజే నుట. P. 4. 495. నావినిగోరగించునయనంబువి స్ఫురితాధరోష్ణయైయావెడమాయలాడి.

గోరగింత n. s. అనగాఘోరత. ABA.

గోరనగింజలు, గోరెనగింజలు or గోరెగింజలు n. s. A certain game among girls. దాయాలు. OG.

గోరతు n. s. ఘోషణ. ABA.

గోరలు for గొర్లు n. s. Drill ploughs. గోరలు తోలుట to plough with these in preparation for making a channel from a river.

గోరవంక n. s. The bird called Gracula Indica, a sort of red breast or maina. శౌరిక. ABA. మైనాపిట్ట.

కోరవాయి n. s. అనగాకోట్టకీపకాక్షవాయులు. ABA.

గోరి or గోరింక n. s. (add,) శౌరిక. D.

గోరుగల్లు n. s. An instrument for cutting the nails. గోళ్లతీసేఆయుధము. K. P. 3. 115. గో రుగల్లుగొనినిజనయసోధ్ధార మొసర్పియు. K. P. 3. 118. దూరవీక్షార్థియీగోరుగంటచ్చుతాక్షుడ య్యుదూరశ్రవణార్థిచెవిని ఘోరమైనట్టియాబలు నారసింబువరపుకొని.

గోరువంక n. s. (add,) శౌరిక. ABA.

కోరెండ, జహూక. ABA.

కోర్చి n. s. Wish, desire. కాంక్ష. ABA.

గోర్పడము n. s. అనగాపెద్దచాలు. OG. పెద్దరూప లనియుండ వలెననితోస్తున్నది. See గోరుపడము n. s.

కోలగొర్రెn. s. Pushing down a bullock, and secur ing his legs with a noose or hamper for the pur pose of shoeing him. ఎద్దులకుకొళ్లకులాడాలు

కట్టేటండుకుకొళ్లకుకట్టికుడవేసిత్రియట. OG.

A. 6. 31. ఆనియపాత్రయచేబంబియాంత్రివల్లి కోలగొర్రెద్రోయనాకుజముతోడ. టీ|| జశ్వేదిక మునువపచేసేటప్పడుకట్టేబంధవిశేషము.

గోలత్తిక n. s. A bird. ఉప్పపిట్ట which see in D.

కోలపొన్న n. s. read "Hæmonites" for "Hæmo nites."

గోళి n. s. అనగాకున్నలి which see ABA.

కోలు (an affix) Page 291, line 7, for "likeness" read "like ness."

కోలులెచ్చుట, అనగాతలచెచ్చుట. OG.

కోలువుచ్చుకొనుట v. a. To lose. పోగొట్టుకొనుట.

కోలుపోవుట or కోల్పోవుట v. a. To lose. పోగొ ట్టుకొనుట (మోసపోవుట. ABA.) బేలుపోవుట. OG. Sar. D. 323. శితమగోల్పోతేశ్రీరామవిభు డు. T. 4. 30. ధనముగోల్పోయినదారిగా.

కోలురింపు n. s. The roar of a tiger. వ్యాఘ్రగ ఠ్ఠాదోష్యసి. ABA.

కోశ n. s. (add,) విస్తయస్వికము. ABA.

గోలెము n. s. An earthen vessel for water. A portable furnace, or fire pan. A kettle, boil er. శిఖ్లబోషోడిమంటిది. D. అన్నిట్టి, బండి. OG. కుంకుటి, హండా. See ఇనవగోలెము, అనగానా శుంఠిక. Kark.

కోల్పడుట v. a. To lose. పోగొట్టుకొనుట. Swa. 2. 81. మహిమగోల్పడియెనేమాండకర్ణి. P. 1. 251. గాసిలివట్టుగోల్పడిన.

కోల్పుచ్చుట, అనగానష్టమొనరించుట. Kark.

గోవన n. s. A wild ox. గవయము. ABA.

గోవాళ్లు n. s. plu. గోవాళ్లు. A young man : a gal lant or lover. శుభుచువాడు. D. గోవాళ్లు, విటు లు. ABA. యావనశ్రురుముడు, విటుడు. Kark. Swa. 4. 121. తిమిరంపువయసుగుప్పలకొమరాల చ్చనికుడగనగోవాళ్లుమహికా నెమకీగనరాచె. టీ|| వి టకాండన.

కోవులకొలుతు n. s. Some sort of fee in grain. ధాన్యముగాయిచ్చేవుకరుసుము.

కోవెర n. s. The white kernel of the cocoanut. ABA. నారికేళవేళము, కొబ్బెర.

కోవెల n. s. A temple. వర్తలదీర్ఘచేవాలయము. ABA. గుడి.

కోశము * n. s. (add,) The cocoon or bag con taining the silk worm. కోశకారః the silk

worm. In Burnoufs Bhag : lib. VI. page 529.
 కోశ కారణవాత్సానంక ర్మణా ఛాన్యమువ్యాతి.
 ఘోషణ * n. s. (add.) ఉచ్ఛ్రవ. ABA.
 గోసు, కోసున n. s. Clamour, uproar. ABA. ఘోషా
 షణము.
 గౌతు or గళుకు, అనగా గోవురము. ABA. 2. 32.
 కాచు, కాసు or కవచు n. s. Flesh meat. Stench.
 పొలుసు, మాంసము, మాంసాదులకంఠున్ను. See
 కాచుమేతరి, చలాశి in ABA. 3. 7. కాసుమాం
 సము ABA. A. 4. 18. చాతుర్య మొప్పువడింజౌక
 శుదెల్ల గౌతుగమిదంభంబొండ మైదాల్పు వేదవిశు
 ధాతురవం జైక్రమ్మరగ. టీ|| కాచు, పొలసుయొక్క.
 A. 2. 2. నవహారములచిచ్చికవచుమాన్పు. టీ|| మున్య
 శుచిశ్చూరుర్గంధము.
 గౌడముద్వియ n. s. One would suppose a Ben-
 gali woman. But Kark says An old woman.
 వృద్ధాంగన. Kark.
 గౌడు n. s. Hypocrisy. కశటము. ABA.
 గౌడ or గవడ n. s. The cheek or the temples of
 the head. విమకము. Kark. గండశలము. ABA.
 వానికిగవడలువాచినవి the glands of his throat
 are swollen. గవడకట్టు a muffler over the head
 and ears. చెండముసికట్టుట. OG. A. 6. 104.
 బూదిబ్రుంగిన మొకంబు న గౌడకట్టు మైనశుమైల
 ప్రాజౌతనా వెలుంగ. టీ|| తెవులుముయ్యగట్టిన. A.
 6. 106. అనంతునింట్లకూనశుంజెవులుగ గౌడక
 ట్టుగలచేరులకైక్కియదోవు సెల్విపోక.
 గౌమాడకీ * n. s. The club or mace of Vishnu.
 విష్ణువుయొక్క గడ.
 గౌరకాశలు, గౌరికాశలు, or గౌరికాహాళులు n. s.
 plu. A kind of trumpets. చెద్దమారగలు. OG.
 గౌరము adj. said to mean "Hindu." Probably
 గౌళ Bengali.
 గౌరు n. s. Hypocrisy. An elephant. కశటము,
 దంతావళము. ABA. ఏనుగ. OG.
 కారు or కళురు adj. Obscure, dull, dim. మడ్డియైన,
 మందమైన. కళురుకళురుగా obscurely, dimly.
 కళురుకన్ను dim sight. Reeve p. 404.
 గౌళు n. s. For గౌళు read గౌలు Stink. కంఠు,
 (గంధము. ABA.)
 గౌసెన or గవిసెన n. s. A case, cover. బర. Swa.
 4. 43. విండ్లగౌసెనల్. టీ|| విండ్లయొక్క గలిములు.
 కౌశ్యేయకుడు * n. s. The sword bearer. భద్రధరు
 డు. Pururava. 2. 162.

కౌశ్యేయము * n. s. Page 292, read కౌశ్యేయకము.
 క్రంత n. s. A hole. కండరము. ABA. అనగాతూ
 ము, తూటు, కన్నము.
 క్రందుకొనుట v. n. (add.) Dab. 163, line 8. కల
 సితూర్యధ్యనుల్ గ్రండుకొనంగ.
 క్రక్ష్మ n. s. అనగాపాతకుడు. ABA. but another
 MS. reads ప్రకలు plu.
 క్రక్ష్మర n. s. అనగారక్తగ్రోగము. ABA.
 క్రక్ష్మ n. s. అనగాఇచ్చ. Kark.
 క్రక్ష్మర adv. (add.) క్రక్ష్మన. OG.
 క్రద్దన n. s. Threatening. క్రద్దింపు. ABA.
 క్రద్దనకా, క్రక్ష్మన, or క్రమ్మన adv. Soon, hastily.
 త్వరగా, తూములో. BX. 4. 18. మరునాడుక్ర
 ద్దనంబ్రొద్దనం. Swa. 4. 7. క్రద్దంచెండాడుమా
 కుల్కలకటికొలదుల్కత్తి సెక్కిక్ష్మాఘాతకా.
 క్రన్నన adv. (add.) చేరిరము. OG.
 క్రాగు or కాగు n. s. An earthen boiler. కటూహ
 ము. ABA.
 గ్రామచేతన n. s. Page 297, line 7 for "are wor-
 shipped" read, "they are worshipped."
 గ్రాయుట v. n. To hawk. కార్యముమియుట. S. 3.
 58. కంబమయ్యయనంగ్రాసియుమియు.
 క్రాలుట, అనగాఓడ్చుట. OG.
 గ్రాహిచేసుట v. a. To toast drugs preparatory
 to powdering them. మందుదినుసులనుగరి పెలో
 లేక బట్టిలో వేసే వెచ్చ చేసుట.
 క్రింద or కింద adv. Under. అధఃశ్రుచేశము. ABA.
 క్రిక్ n. s. అనగాశ్రుచేశము. Kark.
 క్రిక్కులు or క్రిక్కులు n. s. plu. Heralds or bards.
 పాశకులు. Kark. భట్లు. OG, భట్టువాండ్లు.
 క్రిక్కిరియుట v. n. To be in close order : to be
 pressed or squeezed together. మిక్కిలికదియుట.
 D. అంటుట. ABA. పూర్ణింటుట, ఉత్పల్లవమాట.
 Kark. P. 3. 264. క్రిక్కిరిసినగుబ్బచన్నులెడయాక.
 క్రిగ్గోలుకుడ or క్రిగ్గోలుడ adv. చెవుకుకుడఅనితో
 వినది. Devanga. D. p. 58. ఘనదండమక్రించికరా
 గిలోకములు, క్రిగ్గోలు బడనాచ్చె కెరలిరాక్షసుల
 నుగ్గాడె.
 క్రితము adv. Error for కితము formerly.
 క్రియాలింగము * n. s. An image made with the
 hands. శ్వయంవ్యక్తముకారిలింగము.

క్రయావిగ్రహము * n. s. An artificial image. స్వయంభువు కారివిగ్రహము.

క్రంకుట v. n. (add.) To bathe; pine away. మజ్జనమొనరించుట, క్షీణించుట. Kark.

క్రంక్తు n. s. Deceit, fraud. వంచన. ABA.

క్రంద n. s. An egg. ABA. అండము.

క్రమ్మరె, అన గాచరియించె. Kark.

క్రమ్ముట v. a. To pierce, prick. నొంటుట. Kark. ABA.

క్రమ్ముట v. n. To become lean, to pine away. కృశించుట. A. 6. 12. కడసిసరిశలక్రిందలాగల క్రుస్సియదువకాపురముండు నాఖుశకుల. P. 1. 499. ఇప్పదంగవికలక్షమఃబాటిలి క్రుస్సియమ్మహా గ్రావగుహానివేశమున.

క్రక్షుట v. n. To die. చచ్చుట. ABA.

క్రేగంట adv. Askance, with a slanting glance. క్షిగంట. OG.

క్రేగన్ను n. s. The outer corner of the eye. అపాంగము. ABA. కడకన్ను.

క్రేటు n. s. The sound of sobbing. కడదకంఠసాధుకృధ్వని. ABA.

క్రేవ n. s. (add.) చేరిక. OG.

క్రొగ్గుట n. s. Foolishness. బర్బరత్వము ABA. చెరితనము.

క్రొత్తది n. s. A virtuous wife. సాధ్వి. ABA. శుభవ్రత.

క్రొన్నెల n. s. The young moon. క్రొన్నెలు plu. half moon marks left by pinching. మీజెయ్యి చెక్కిలి. తొంటిపీటియందుగుబడునకుఁబుతములు.

క్రొన్నిట్లు n. s. plu. Salutation, prostration. దండము. Kark. See గొబ్బి.

క్రొమ్మి n. s. A shrub, the hinneh-plant, Lawsonia spinosa; the nail dye-plant. కురవకము. ABA. గోరింట.

క్రొమ్మిడి n. s. The knot of a woman's tresses. శేషబంధవిశేషము. ABA. H. 2. 103. నూనెక్రొమ్మిడి.

క్రొప్స n. s. Fatness. Presumption. కర్వము, వశ. ABA. N. 2. 133. కడలికాతరువంపినకండక్రొప్స.

క్రోడ n. s. A string of beads or pearls. శరము. ABA.

క్రోడము * n. s. The middle. మధ్యభాగము. Vasu. 4. 149. A. 1. 6. నాభివంకరుహక్రోడమి

శిందబృందమెదురెక్క. Siva. 4. 134. కళకర్త క్రోడనిర్వృత్తహాకహానినదోద్ధానహాశంబు. P. 3. 68. వివిధకుంజక్రోడవిషధరములు.

క్రోలగచ్చు n. s. A plant: the ichneumon plant, a vegetable supposed to furnish the Mongoose with an antidote when it is bitten in a conflict with a snake. (ophioxylon.) నాకువీ, శర్పాఘ్ని చెట్టు.

క్రోలు, అనగాక్రొవ్విన్ని, తాగుటాను. OG.

క్రోవ or కోవ n. s. A string of beads or pearls. దండ. OG. దామము. Kark. దర్పామయము. ABA.

క్రోవి n. s. A hollow tube. A flute. The plant termed Galedupa arborea. The nail dye-plant. వెదురుగొట్టము, పిల్లినక్రోవి, క్రానుగుచెట్టు. D. నాళము, కురువకము. ABA. కానుగచెట్టు, గొట్టము. Kark. A. 5. 146. పారభోల్లాశముల్జాతిక్రొగ్గజేరె, నలరారుకొదమ క్రోవులనునెలను. P. 4. 125. రామనీహృదయపారగముక్రోవి. టీ|| కురువకవృక్షము.

క్రోవెముక n. s. The back bone. కృష్టాస్థి. ABA.

క్రోవ్వుము or కోవ్వుము * n. s. A plant named Costus Arabicae. ఒకమందుదీనును.

క్లొమ్మిట్ * adj. Worn, exhausted. చడలిన P. 4. 331. గాఢవీరరంభశంభ్రమక్లొమ్మిట్వచలగురుకుమోధర.

చ ఛ జ ఝ

చంకనల్ * adj. Here dele జంక and జంకము is misplaced.

చంకిలి n. s. The arm pit. కక్షము. ABA.

జంకుట v. n. (add.) To skulk, to sneak. అజ్ఞాయించుట, నన్మట.

జంకెన n. s. (add.) అదైర్యము. ABA.

జంకపిల్లి n. s. A wild cat. జంకలబిడాలము. ABA. అడివిపిల్లి.

జంకల్ n. s. (H. Jungle.) Forest. అడివి.

జంక n. s. A fire arm. అగ్ని క్రుసారము. ABA.

జంకలి n. s. An officer commanding a small army. అల్పనైన్యాధికారి. ABA. గమికాను. OG

చంచడము n. s. A hawk. శ్వేనము. ABA. డేక.

చంచు n. s. (Usually చెంచు) A sort of savage.

కరాశభేదము. ABA.

జంజడి n. s. అనగా పీల. ABA.

జంట కాండ్రు n. s. అనగా జ్వర కాదు, లేక కాదు.

In one MS. of OG. it is spelt జట్టి కాండ్రు.

చంటి n. s. అనగా స్త్రీ. Kark.

జంటికళుండు n. s. A sore that is hollow or having a sinus. అనేక రంధ్ర ప్రణాము. ABA.

చంశి n. s. A lazy fellow. పాల్వాలినవాడు. ABA.

చండి adj. (add.) N. 1. 20. చండిమన్నియచెక్కడ శుభాస్తు.

చండించుట v. n. To be angry. కోపించుట. N. 7.

351. చండించ నేమ హేవ్వరకుమారునితోడ. టీ|| కోపించనా అనగా ప్రతిఘటింబద్వేషించనా అనుట.

S. 3. 317. ఇలునింపికొనుట మొదలుక, గలమున మెండుద్దిమగులచండించుట, స్థలకంఠిగురుజనంబుల, కులధర్మం బెంచకేలుకొంచుందిరుగుక.

చంద్రచెట్టు n. s. A tree, the resin of which is used in medicine. Khayar, Terra japonica or catachu (Mimosa catachu.) ఖదిరము, దంతధావనము.

జంబ n. s. A wicked woman. ధూర్జస్త్రీ. ABA. Kark. T. 4. 162. ఈబుజంతయెంతవని జేసెనమ్మ రాజెవ్వరిక. టీ|| అనికసాహసూరాలు. P. 4. 460. ఈరట్టజింతయిల్పెరిచెరాతనయాయనయానుపంకతిక. S. 3. 92 అనియమ్మదిజంతవితయాకులకురకక.

జంబకుట్టుట v. n. To plough between the corn in order to promote its growth. కలుపుతేబిపోయి బాగా పెరగడమునకైచెయినడమదున్నుట.

జంఠికలు n. s. A kind of sweetmeat. సారెశిల్లులు, అనగా ఒకపిండివంట. ABA.

చండుగు n. s. (H. Sanduk.) A small box. అల్పమంజూక. ABA. చిన్నచెట్టె.

చండురుకూసలు n. s. Marks of pinching with nails. నఖతుతములు. ABA.

చండువ n. s. An awning, a canopy. విశానము, మేలుకట్టు. T. 3. 133. జివిలిలేనియత్ విలుకుచెందోవచండువక్రిందనండమై. టీ|| మేలుకట్టు. T. 4. 203. చండువలునందమైయొప్పుచంద్రకాంతకుట్టిమంబులుగల.

జంఠెము n. s. (add.) A proverb says జగతియొరిగిన బాపిడికి జంఠెముయెండరు If a man is at home

every where, what cares he for ceremony. Pal. 113. జంఠెము బెట్టగా శారీరతునక. జంఠెము అనగా భుజము మీదినుంపిరిమ్ముకు అడ్డముగా నరకడము.

చంద్రవదన * n. s. A damsel. (స్త్రీ).

చంచుకము * n. s. (add.) This is shunned by bees.

జంపు n. s. (add.) సముదయము, ఆలస్యము, యుల్లరి. ABA. Ila. 1. 71. నెరిసాంపుగలజంపుపరులతోడ.

చంపుట v. a. (add.) నూరుమందికోమట్లనుచంపియితన్ను శుట్టింపినారు he is a hundred fold worse than any shopkeeper.

చంపుడు n. s. Killing. హింస. ABA. చంకడము.

చక్కడగుట n. s. Dying. మరణము. ABA. చాళు.

చక్కరకతి n. s. అనగా చక్రవర్తి. Kark.

చక్కాడట v. a. To finish, end, kill. వధించుట. ABA. B. RS. 324. సముదయపు ప్రమిత్ర భ్రాతృశచివముతము గా గరావణజక్కాడి.

చక్కి n. s. Read చక్కి for చక్కిని.

చక్కి n. s. A musical instrument. (చక్కవాద్యవిశేషము.) A side, a part, place. Way, path. Manner. Near, proximate. నికటము. ABA. శ్శలము, దిశ. (మార్గము.) A. 5. 73. అక్కమలాక్షుడొక్క తెనిబాంసమునందిడి కుంజపుంజపుంజక్కికి గొంచుబోవ. R. 2. 3. ఒకచక్కికానిరవద్యపృథ్వ్యకవితాసూక్తిశ్రుతింకంబు. R. 4. 47. యనుకుచాశ్రమంబుచక్కికానిచెక. N. 9. 54. ఆనతాంకపుప్పంధయనిలవేణకటిచక్కిపానంకగనిల్చి. H. 2. 46. పారుతువై గాడుంధినచక్కికిబోయి. N. 5. 35. కడగితుంచాగ్నులనడుచక్కినిలుచునోలలితమాకునిదిశలాకబోక. A. 2. 92. ఎక్కడిభోగములేటిశంభ్రమం బక్కటబుచ్చుకప్రతిమమైన శరీరమున మ్మిమోకుపుంజక్కిగణించుకుంటి. టీ|| మార్గము. T. 3. 26. సారెరిరాజుమ్రోలయెన్నరికెదెలుపుచక్కిమెట్టెలుగులుకుగలుక్కుమనక. టీ|| అన్నట్లు. H. 3. 39. తుడుము, చక్కిచుచ్చుంకియును. A. 4. 252. శ్రుజలచక్కివిశస్సుత్ గూపెట్టినవినిపిర్చుము. టీ|| తల్ల.

జక్కి n. s. A horse. అశ్వము. ABA. Nila Pari. 1. 7. N. 2. 492. రభశుంబునశూలముమూసిజక్కియాకుక్కినిచక్కిలింపకగని.

జక్కికాని n. s. స్మరనిరంటి. Kark.

జక్తిని n. s. (add.) చనిపోయినను త్రై దువ. Kark.
 R. 2. 133. అణునిభమధ్యలాక్రియలునాపరిభాష
 లు సొక్కుజిండుజక్తినికొరవంజిచేసుములనేలికనీర్పిరి.
 జక్తినికొరవంజి, అనగాచనిపోయినను త్రై దువ
 ఆవేశముగలిగిపోవెవెప్పేయెరుకలదనితోవినది.
 చక్రవర్తికూర n. s. A pot herb. (Chenopodium
 album, and other edible species.) వాస్త్రుకము.
 జగడు n. s. Fuller's earth. Barilla : impure car-
 bonate of soda. చాడు which see. ఉపరము.
 D.
 జగతి n. s. A raised seat : vulgarly a pial. తిన్నె,
 అరుగు. Vasu. 2. 35. Ila. 4. 58. జటికపుజగతు
 లనటనముచేచాలించుసారెనేసారుమయూరముల
 ను. టీ|| తిన్నె. BD. 3. 1074. జగతిచుట్టునుదిరుగు
 జడలెల్ల గాలిభగభగమన.
 జగా adj. Glittering, glistening, shining. మెరిసే,
 నగళతళలాడే, ప్రకాశించే. H. 5. 394. జగాగు
 డారులోన. T. 5. 7. మల్లుతోడామెలివెట్టికట్టిన
 కదానిజగాజిఃపాగిమిద. H. 4. 134. జీవదంత
 పుజగాజీనినభాసుమేతలకుటదద్దుపులిళ్ల బెళుకుర
 వలు. T. 3. 60. జగారగరాలస్తగరాలక, నగరా
 లనెలమనమునాతిరదముత్. T. 5. 5. ప్రోద్య
 ధానధారారుచీపూరంబుత్ సెలయేరులైతగజగా
 పొంబట్టుజావ్ నైరికీశ్రీరంజిల్లచరత్తు మారగినా
 జెల్వాయనైరావతంబారోహించె. టీ|| కాంతిగలి
 గిన.
 జగతడు n. s. (add.) వడ్డకుడు.
 జగ్గన or జగ్గన adv. Glitteringly, splendidly, shin-
 ingly. అతిప్రకాశముగా. See జగ్గ.
 చచ్చుట v. n. (add.) ఇనిచచ్చినకొయ్యగనుక as this
 wood has got the dry rot.
 జజాయి or జజాలి n. s. A wall piece fired from
 a swivel. అగ్ని ప్రసారణము. ABA. 2. కతరహాచి
 స్తుతిరం. A.
 జజించుట v. a. To make a bargain, to engage
 for. (Raj.)
 జజ్జికాడు n. s. A gambler : purchaser. ద్యూతి,
 జాదరి, క్రీత, కొనేవాడు. ABA.
 జజ్జి n. s. (add.) య్యెనుక్కశిల. ABA.
 జతరాస్తి? Error for జాతరాస్తి * n. s. The diges-
 tive power.

జడగాంజ n. s. A certain plant (Cannabis Indic.
 Willd.) కళంజము. Kark.
 జడనుతుడుల v. n. (add.) యీణకుడుల. Kark.
 చడి for శక్తి n. s. Noise, sound. చచ్చుడు.
 జడిదము n. s. A crash, or thundering sound.
 KP. 8. 122. See జడిదము.
 జచువు n. s. (add.) అడైర్యము. ABA.
 జద్ద adj. Joined with, connected. సంయుక్తమైన.
 ABA.
 చణుడు * n. s. He who is skilled. శుభ్రుడు. రఠో
 చణుడు mighty to deliver. Nirankus. 3. 55.
 చలనంబుత్ వొలగించిప్రవ వెశివానద్యక్త రఠో
 చణ.
 జతనము n. s. Endeavour, stratagem, expedient,
 effort, exertion, perseverance, energy. యత్నము,
 ఉపాయము. D. ఉత్సాహము. ABA. M. IV. 3.
 125. గోగణంబులయగపాటూహించి జతనంబుతో
 డనడచుచుం. జతనంబుతోడ, ఉత్సాహముతోడ.
 Pal. 166. జంబుభానాపరలిం నెజితనంబుమార. M.
 III. 5. 6. జతనంబుమిగులతోమ్మిదిమాశుములయ
 దరంబునంగరము భరంబుతోడభరియింపి. Dab.
 290. జతనంబుదభుకొత్తవామాతకెలమి, రతనంపు
 పిడివాయిరాముడొసంగ. NH. 5. 7. తనచేతినాం
 శీఘారంబునుమదిరా పూర్ణకలశమును జతనమునకా
 గొనిరమ్మనియదలింపుచు.
 జతి n. s. plu. జతులు Certain sounds used by a
 dancing master, when an actress performs a
 ballet. జతులు అనగా నాట్యార్థశబ్దములు. ABA.
 పాత్ర ఆడగానట్టువుడు నెప్పేమాటలు. CBP. 2.
 265. మొరదులువిగిరింపగరాలైరలగచి త్రుకుపుబా
 మ్మైతెగతలలూచకా తెరవలతలమానికమేడైరబాడు
 చువీణపైజతింబలికించెకా.
 జతిగలు n. s. plu. The collar of an ox in harness.
 జోతాలు.
 చదను n. s. A level, a level spot. శమోద్ధి. ABA.
 చడరము గావుండేనేల.
 చదలము n. s. A camp. శృంధావారము. ABA.
 శివీరము, అనగా దండుదిగినశీలము.
 చదికలబడుట, చదికిలబడుట, or చదికెలబడుట v. n.
 To fall down on one's bottom. Dab. 54. జల
 జాయీయగుముపైజదికలబడియె.

జదియబడినది adj. Smashed, knocked to pieces.
 నలగొట్టబడ్డది. See Vish. Pur. 3. 31.
 చదిరిక n. s. A square mat to sit on. కటాశనము.
 ABA. కూర్చుండేతడక.
 చదుకు n. s. ఆనగాకుంకము. ABA.
 చదుకుపడుట v. n. To fall down flat on his bot-
 tom. చదికిలకడుట. ABA. OG. says చదుకబడ్డ,
 ఆనగాచదికిలబడ్డ.
 చదువుట v. a. To kill, to beat to pieces. కొట్టు
 ట. ABA. వధించుట. Kark. S. 1. 204. రెండు
 తోడలును వెసగొట్టరిలగజదివె.
 చదుము n. s. (add.) A spring or water fount.
 ముగ్గ?
 చదుముట v. a. To kill, to destroy. వధించుట.
 ABA. Kark.
 చదుయ n. s. Eloquence, dexterity. చతురోక్తి.
 ABA. చాతుర్యము, గట్టితనము. P. Pref. 18.
 చదురుఘటిల్లజూచునరకశ్రీశ్రీవంబులజంచరికవుం
 గదువులు. A. 2. 74. గజలెడుమేలుకార్యమునగ
 ల్లికమాటలయందెగలువెంజరులువట్టివైత్యములు.
 టిల్లిజరులు, ఆనగానేర్పులు.
 చదురుడు n. s. (add.) KP. 2. 50. చదురులెదిరిమ
 దికినెట్టికూడినైనగజ్జుడంబొడవించుటకరమధర్మం
 బని.
 చదువు n. s. (add.) The study of the Vedas. బ్ర
 హ్మయజ్ఞము. ABA. వేదపాఠము.
 జన or జెన n. s. The inside of an egg: the
 yolk. అండవ్రవము. ABA. గుడ్డులోనిజారు.
 జనకుడము * n. s. (add.) క్రమేణయుపికుడములన్ని
 జనకుడములుఅయినవి Lonely spots have be-
 come inhabited.
 జనపాఠము * n. s. (a vulgar phrase) Report,
 saying, rumour. వదంతి.
 చనబరి n. s. (add.) ఆవుడు. ABA.
 చనుట v. n. (add.) Sumati. 71. చదివినసూక్ష్మగని
 చేరచనదురసుమతి It is not wise to approach
 a learned Sudra.
 చనుతు n. s. A body of travellers. వాటసారులగుం
 త్రు. D. OG. says బేహరీవజలి(మార్గము. ABA.)
 M. III. 2. 108. జమయంఠియదికలయొనిక్రవం
 బోయనివిశ్చయంబందురుంజని ముంజటసెక్కచను
 కుగని వానింజూచునత్తుడు. M. III. 2. 114. అని
 ననిచ్యనుకుయెటపోయెడుసూయని యడిగినదిచే
 దిశులియైన సుదాసువురంబునకుంబోయెడు ననవు

డునట్లులేని యేనునుమితోవచ్చెడయని. M. III.
 2. 115. కడుయెండయొక్కనంతకునుడుగకయచ్చును
 కుగడవియగ్రాటవిలోవిడిసె. M. III. 2. 116.
 అచ్చునుకులోసని ద్రాశక్తులయన్ను. M. III. 2.
 117. చనుకుయిట్టిపాటజనుమరియవినితుళిరియుబో
 లెనణివిరిసిచనియె.
 జన్న n. s. ఆనగాభూజంబువు. ABA.
 జన్నిదము n. s. The braminal thread. యజ్ఞసూ
 త్రము. ABA. జంఠెము. BD. 5. 1090. జన్నిదం
 ములుసిక్కుజడలునుపెట్టి.
 జన్నియ, జన్నె n. s. A vow. దేవతాకార్యనియము.
 ABA. మొక్కుబడి.
 జన్నియబట్టుట v. n. To vow. మొదెత్తికట్టుట.
 Kark. మొక్కుబడిచేసుకొనుట.
 చన్ను n. s. (add.) మొగిలిచండ్లు The drops that
 grow from the *Mogili* branches.
 చన్నె Contraction for చనునె Is it proper? యు
 క్తమా. P. 4. 548. శంక్రిడనస్ఫురణంజన్నె.
 జన్మము * n. s. (add.) A well known verse says
 జన్మనాజాయతేకూడ్రజి, కర్మణాజాయతేద్విజి,
 వెదాధ్యాయాతువిశ్రస్యాత్, బ్రహ్మజ్ఞానీతుప్రా
 వ్నాణి.
 జకుము * n. s. (add.) See Grotius on Judith
 XIII. 1.
 చక్పరము n. s. (add.) నడచక్పరాలు Certain ma-
 chines by which they mounted the wall. కోట
 గోడలమొదికి యొక్కడమునకై లుండేకొన్నిసాధన
 ములు.
 చక్పటగా for చక్పటగా adv. Flatwise. శలకవా
 టుగా.
 జమళ n. s. A pair or couple. ద్వంద్వము. ABA.
 జత, జంట.
 జమకాళము n. s. A carpet. కంబళము. Kark. జం
 మఖానా.
 జముడు or జెముడు n. s. The milkhedge. ABA.
 says సింహుండము which is వజ్రకంటకము. బొ
 మ్మజముడు a species of the జెముడు.
 చమ్మ n. s. A pod, a legume. శింబి, మినుములుకం
 దులుమొదలయినవాటిపొట్టు.
 జమ్మి n. s. The జ is omitted.
 చయ్యన, చయ్యణ adv. (add.) క్రమేణ. OG. రుచి
 తి. ABA. H. 1. 13. N. 2. 38. సురాధిశ్రీద్ర
 మువల్లభంబుజయ్యనడిగి.

జర n. s. A haft, hilt, handle. అడ్డాది ముష్టికిం
 గ్రాహ్యశలము, పిడి.
 జర * n. s. Old age. ముదిమి.
 చర or చెర n. s. Captivity, imprisonment. అయి
 దు, కావలి. A. 6. 56. నీచర బాసిపోయి.
 చరంతి * n. s. A disciple, particularly among
 jangams?
 చరచర adv. Aloud, with a sound (Anuk.) శబ్దా
 నుకృతి.
 జరపా n. s. Cloth of gold. కలధాతవశ్రుము. ABA.
 జరిశ్లు n. s. A kind of boyish play. ఒకఆట.
 H. 3. 191. తిరుగుడువిల్లలత్రివిష్ణుజరిశ్లుచిటితా
 శములు.
 చరియలు n. s. Flat spots of ground near the
 tops of mountains, cracks in the ground. శరె
 లు, అనగాకలుగులు. OG. చరియలు or చరులు,
 శుర్యశశ్యంకములకిందియున్నశత్రుదేశములు. D.
 చరుక or గురుకు n. s. సాంక్రామికమనేశుర్యంక
 భేదము. ABA.
 జరుగుడు n. s. Trickling, dropping. కళనము.
 ABA. జారడము.
 చరులు * n. s. plu. Spies. వేసుచూచేవాండ్లు. A.
 4. 284. చరదృష్టికవైరితుక్షేణము, శివినముఖ్య
 శ్రువుక్షేణంబుకా.
 జర్జరీకృతము vulgarly జర్జరీకృతము* adj. Wound-
 ed, disabled.
 చర్మశలము n. s. A square mat to sit on. కటాశన
 ము, అనగాచదిరిక. ABA.
 చలక n. s. vulgar for చెలికె.
 జలకట్టె n. s. A hawk, (add,) త్వేనము. ABA. డేక.
 H. 3. 12. జలకట్టెగూబశంబరకాకిగులిలి గాడు.
 Siva. 4. 83. కిరాతుడొకడుశుభవగుముష్టికజలక
 ట్టెబట్టి వేరొక సెలకట్టెగొట్టివైచె.
 జలకడుగువాడు n. s. A gold-finder who searches
 for gold, in drains and in the sweepings of
 goldsmiths' shops. జాలరి. ABA.
 జలకడుగుట (add,) జలకడుగుగుత్త A contract
 made by the gold-finders.
 జలగరివాండ్లు n. s. plu. A caste of gold-finders.
 జాలరివాండ్లు. H. 3. 47. యానామలుజలగరివానె
 వన్నెకటికతంబళియాడికె.
 జలదరించుట v. n. To fear. భయపడుట. N. 1.
 114. జలదమిదియనిమదిజాలజలదరింతు. టీ|| కంతు

ముబ్బుగా. P. 3. 213. ఒడలిసాములువేర్వేరసె
 లినికొనకశరకతేర బరికింజలదరించి. టీ|| భ
 యశక్తినివై P. 4. 194. అకటభయమండవలసెవ
 యనగవలసె బెగడుతుడియుండవలసె కంపించుకల
 సెనాతురభగూలవలసె విట్టులయవలసె, జలదరించు
 గవలసెవేజక్తియవలసె. టీ|| భయముచేబశరీరముగ
 నుర్వూషవవలసెను.
 జలదరించు n. s. Fear, terror, horror. ఆధైర్యము.
 ABA. దిగులు.
 జలదారి n. s. dele the last line.
 జలనరుడు or జలనూనరుడు * n. s. A triton or
 man of the sea. S. 3. 291.
 చలపాచి n. s. A hero, who is bent upon fulfilling
 his mental determination. శంకల్పసాధి. ABA.
 శట్టినకట్టుసాధించేవాడు.
 చలమ n. s. See చెలమ.
 చలని n. s. Hastiness, speed, velocity. శీఘ్రము.
 ABA.
 చలవలక n. s. Hastiness, speed, velocity. శీఘ్ర
 ము. ABA. శీఘ్రము.
 జలస్పృశక or జలస్పృశ్యము * n. s. A phrase for
 urine. ఉచ్చు. జలస్పృశ్యచేసుట to make water.
 భళాలున adv. Bang, slapdash. మిక్కిలిశద్దుగాను.
 OG.
 చలి n. s. Fright, fear. భయము. H. 2. 119. చలివి
 డిలివార శేభురుకలయికచవిమరిగి.
 చలింతుట v. n. (add,) భయముచెందుట. ABA.
 3. 139.
 చలికుంబలి n. s. (add,) శ్రువు. ABA.
 జసుకు n. s. for "Vasu. 4. 17." read "5. 17."
 చలుకు n. s. A slab of marble. శుషీహీనశిల. ABA.
 చాచురాయి.
 చలువ n. s. A vest, garment. వలువ. OG. వచ్చు
 ము.
 చల్లశక్తిపోవుట v. n. To die. చచ్చుట. వాడుచల్లశ
 క్తిపోయెను he died.
 చల్లపిట్ట n. s. A kind of bird. అనగాశుషీభేదము.
 ABA.
 చల్లాడము n. s. Breeches. శుశుంశరీయము.
 జల్లికాడు n. s. A liar. ఆశిశ్యుడు. ABA. కల్లరి,
 అబద్ధీకుడు.
 జల్లు n. s. (add,) ధార, అనగాపూర. ABA.
 జవ n. s. A frame or setting. The internal spring
 or machinery, which gives motion to a watch,

an automaton, &c. రత్నాలుపొడగడమునకైముం దరబంగారుతో చేసుకొనెనుడు (యంత్రభేదము. ABA.) అనగావీశ. జవదాటుట to transgress prescribed limits. Sar. 327. తరుణిమాటలజవదాటక. S. 1. 108. అతనిమాటలజవదాటక. జవకట్టినపీట a reeded or carved stool.

జవపువ్వుము n. s. page 319. This must stand after జవనిక.

జవము * n. s. Speed, swiftness, velocity, strength. (Potency, as of a medicine. బలము.) వేగము, త్వర. మనోజవంబునకొ with the speed of thought. Dab. 197. జవమరిబలమెల్లశుభసినదెరపి.

జవము * n. s. read జవము.

జవనూత్రము n. s. The spring, wire, or thread by which a showman moves his puppets. బొమ్మనుఆడించేదారము. UH. 2. 161. జవనూత్రమెరిగింపజవనికలంఘించుచు త్రవ్వజంత్రంపు బొమ్మయనగ.

జవాబి or జవాది n. s. Musk. శంకుమదము. ABA.

చవిక or చవికె or చవిరె n. s. (add,) చవిర. ABA. చతుష్టము.

చవుకు n. s. Oozing. చెరువుకట్టమొదలయినవాటికిం జవురేసిట్లు. ఆస్తిచవుకున by the oozing of the water.

చవులు plu. of చవి n. s. Taste, sweetness. ఉద్రుతులున్ను. Kark.

చవులు plu. of చవు n. s. A chow; the weight by which pearls are estimated. ముత్యాలయెత్తు. Kark.

జవాబి n. s. Musk. శంకుమదము.

జవ్విడి for చచ్చిడి adj. Void of any salt taste. ఉప్పులేనిది. ABA.

రుహ, అనగాహా. OG. apparently the Hind word. جا Ja! Go! Begone!

చాంగణ n. s. A grasp or feat in wrestling. ముక్కుదిరెండువిన్నూములలో సెకటి. ABA. జట్టిపట్లలోభేదము.

చాంద్రాయణము n. s. line 6 "for half-ex-piatory" read "half; expiatory."

చాకి n. s. A man of the washer tribe. చాకలవారివారు. ABA. రజకుడు, P. 3. 44. వలువలుచలువలు జేసెడి నెంతనచగలెల్లనిలిపినియగుటయనపులుగాకిచాకిపెనుగొల్పులివర్తముగట్టిశుభములకెగదితుడుక.

చాకిర n. s. A woman of the washerman tribe. రజకస్త్రీ. ABA. చాకలది.

చాకిలు n. s. A small metal plate, turned up at the rim: out of which the Hindus usually eat their victuals. కంచము. ABA.

చాగ n. s. అనగాదృఢత్వము. Kark.

చాగంట n. s. A gong, a cymbal. వాద్యభేదము, విటితాళము. ABA.

చాగరలాడుట, అనగాచంపుట. OG.

చాగరాడివెలికి n. s. అనగామూరి. ABA.

చాగడుట v. n. To delay, to tarry. చాగుచేసుట. ABA. ఆలస్యముచేసుట.

చాగలి n. s. Prostration. సాష్టాంగము. OG. పండము. Kark.

చావి plu. చాచులు n. s. A childish word for the female breast. శ్రవము. ABA. శ్రవము. OG.

చాజరకాడు n. s. A thief. చోరుడు. ABA.

చాజాలపాలిక n. s. A plate containing earth upon which different seeds of corn are sown: this is worshipped by a new married couple: అంకురార్పణశరావము. ABA. పాలిక. (OG. says పెండ్లిమొలక.)

చాజు n. s. line 2 for కాబరంకు read కావిరంకు.

చాటు, అనగాశృఙ్ఖలము. ABA.

చాటువ or సాటువ n. s. (add,) ఉదాహరణము. ABA.

చాడ n. s. (add,) ఆచాడవాడు a man of that mode of conduct. P. 1. 407. ఏచాడవాడురావగునాచాడనెబ్రజయిదిరుగు.

చాడకాడు n. s. A guide. మార్గమును తెలియచేసేవాడు, శుభవీజ్ఞుడు. ABA.

చాడిలు n. s. అనగానమస్థారము. OG.

చాడు n. s. A ruined crop. యింకొకటిము. ABA.

చాణి n. s. A kind of dog. శునకభేదము. ABA.

చాత n. s. అనగాత్రుబలవశ్యుభేదము. ABA.

చాతరూపము * n. s. Gold. బంగారు. UH. 1. 31.

చాదార n. s. అంకురార్పణశరావము. ABA. See చాజాలపాలిక.

చాది n. s. అనగాచాతి. Kark.

చాదిలి n. s. A fantastically dressed Sudra mendicant, a fortune-teller. దుమరుబుక్కులవాడు. OG. usually బుడుబుకుక్కులవాడు.

చాదు n. s. (add,) A perfume. బాచము or బోదము. ABA. Swa. 5. 126. మంచింగవడిచాడవయభాస్వరంబులోనుగాగల శరీమభక్త్రవ్యశంఖారశురంశురలును.

చాదుశుట్టెలు n. s. Work in architecture. ఇండ్లు మొదలయినవికట్టడములో పైకపనికనము. H. 4. 149. ముంగిటపులిబాదములుగీవియుండినరచ్చు మండలుగొప్పప్రహరిగోడ కంచతీనెలుచాదుశుట్టెలుముమ్మాలగుండ్లుదీర్చినయట్టిగోడలలరు.

జాన, జానె n. s. A short span, one measured by the thumb and middle finger. తాలము. Kark. అనగావిశ్వేతాంశుస్థమధ్యమశ్రుమాణము, లాడితెడుకంటెపాచ్చు.

జానపదస్యము * n. s. Rusticity, want of skill or courtly ways. కుల్లెటూరితనము, అనగానాగరికములేమి. KP. 4. 155. శాలీనునిచిత్తముజానపదస్యముగ్ధత్వదోషమునజేసి.

చానపి n. s. Cowdung and water, sprinkled over the floor of a house. గోముఖము. ABA. అనగాకల్లాలి.

జాను, అనగాలెస్స, ఆలెస్సము. OG.

జానుగు n. s. The ear. (plu. జానుగలు, చెవులు D.) శ్రవణము. Kark.

జాబిళ్లు n. s. A boyish play. ఒకఆట. H. 5. 186. ముడుకిన్నుజాబిళ్లుపుక్కిటిల్లుగుజ్జనగూడులు.

జాబిల్లులు n. s. Prostration. దండము. Kark.

జాబు n. s. (add.) తావికట్టినచందనపుచెక్కపొడి. ABA.

జాబురా n. s. అనగాగంధపొడి which see. OG.

చాచు n. s. (add.) శ్యామకము. ABA.

జాచుము, అనగాజాచుపొల్లు. OG.

చాచులు n. s. (add.) అడవిచాచులు wild millet. Rottler.

జాచు n. s. (add.) This word is of Arabic origin. (Prineep's journal. Aug. 1836. page 442.) The zam (plural) is the eighth part of 24 hours.

చాయ n. s. The Chey-root ?

చాయలు n. s. The glittering of a sword. అసిద్ధాచాయలు. ABA.

చార or చేర n. s. The hollow of the palm. శ్రుశ్శీ. Kark.

చార n. s. (add.) A kind of goat. ఒకవిధమైనమేక. H. 2. 87. జాలనలపుల్లవెరబట్టచారబరసి, కరకగడ్డము తెలిమొత్రికొరదోర.

జార page 325, line 2, dele ధివారి.

చారము * n. s. The motion or going of a constellation. గ్రహములయొక్కగమనము. H. 4. 73. రావలుకేతుగ్రహస్థానరాశికుట, చారబూయోశుచయకేంద్ర.

చారగలాడుట v. a. To kill. వధించుట. ABA.

జారింతుట (causal of జారుట) To loose or open a knot. వదిలించుట, విచ్చుట. D. Bhagavatam. 159, line 15.

జారుపు n. s. (Loc. జారుపున) The slope or side of a hill. కొండవక్ర, ఏటవాలుగావుండేచోటు. కొండజారుపునకొన్నితేనెకెట్టెలుచున్నవి there are a few bee-hives on the side of a hill.

జారుపు n. s. Falling down or off. గళనము. ABA. జారడము.

చారెడు or చేరెడు adj. A handful. అర్థాంజలిశ్రుమాణము. ABA.

జాలము n. s. (a vulgar phrase) Delay. ఆలస్యము.

జాలవల్లిక or జాలవల్లి n. s. A tray for betel leaf. తాంబూలపాత్ర. ABA. చాగాలతల్ల. OG. Pariz. 2. 24. అప్పడుతాంబూలంబులుకప్పురమును జాలవల్లికలబడతులుచే. Pal. 255. వింతమండలిములువెలయుగొడుగులునుజాలవల్లికెలునుచాచురంబులును. H. 5. 164. తలుకుస్థానజాలవల్లికయుచేవములుగంధవడివెట్టె. N. 4. 21. శిశియల్లాండరుకుంచెగిండిమరటిసాంబ్రాణిపాంజాలవల్లికకాశాంజియుమూసిగొల్వక.

జాలి n. s. (add.) శ్వేతము. Kark.

చాలిక n. s. Ability. సామర్థ్యము. ABA.

చాలు n. s. Line, row, series. A furrow. చాలు or సాలు a year. వృక్షోదికుంజ్జి, నాగంటిమార్గము, యోని. D. కంజ్జి, రాజి, శింవత్పరాంతము, లాంగలశుద్ధ్యయున్ను. ABA. చాలుమూలములేనివంశము a family that rose nobody knows where. చాలుమూలములేనిమాటలు a groundless statement.

జాలు n. s. A stream, the gentle flowing of water. ప్రోతము. ABA. కుల్య. Kark. నీళ్లుచల్లగాపారడము. D. P. 4. 157. మందమయనీరోరవారిమవ్వపుచేనెలజాలువారు.

జాలు plu. of జాము n. s. A space of time equivalent to three English hours. శ్రుహరములు. P. 4. 274. మూడుజాలయొక్కనాలవజాముజొచ్చె.

చాలుమాసి or చాలుమాసిసి n. s. A dependant. శరతంక్రమ. ABA. N. 7. 258. తనయులునుచా

మురావలెననుచుచాలుమానసులు దశరథరాజమాళి
 తోడదెలుకువలెననువక్రణగలిగినట్టి.

జాశువా n. s. (add.) మొలవంకభేదము, వన్నెపా
 చ్చున్ను. OG.

జాలె n. s. (add.) శ్వేతము. ABA.

జాలెము n. s. A horse's paces. రేచితము. ABA.

జాలెము n. s. A grasp or feat in wrestling. వి
 న్నాణము which see. Swa. 4. 134. జ్వలనజ్వ
 లాభజిన్వంచలు దగుచుగదక జాలెముల్ ద్రిశ్చ
 కొంచుక.

జాలెములు n. s. విడెములు. OG.

జావ n. s. dele A fluid.

చింక n. s. Empty or pithless grain not quite
 ripe when reaped. తువయుక్తఅల్పభాగ్యములు.
 ABA. See చింకలు.

జింక n. s. for "An antelope" read "A buck
 antelope:" dele, a fawn. పెంటజింక ABA. is
 the female, or fawn.

చింకు n. s. The hem of a garment tucked in the
 waist band. కచ్చభేదము. ABA.

చించుట v. a. (add.) జానునుచించుట to open a
 letter.

చిందర n. s. for "A shattered health" read "shat-
 tered health."

చిందరచిందర adv. line 1, for "picemeal" read
 "piecemeal."

చిందు n. s. A dance. A drop. Anger. మాతం
 నాట్యము, కోడము. ABA. నాట్యము, చిందిన
 విందువు. D. చిందుబద్రోక్తుట to dance; to be
 angry. P. 4. 551. చిందుల్ ద్రోక్తుకుడుంకరంక
 ముల. N. 9. 15. వన్నియచేలచెరగులుకటియందు
 చిందుద్రోక్. Vish. 7. 292. కాలక్రియామానగ
 తులతో దాళంబులెరిగి మూర్ఖావృత్తు లేర్పరింబి
 తంబుదడవుజక్కిణ్ణచిందు మెదలు గానెక్కకవర్ణం
 బుయుగ్గింబి. Vema, 954. అవస్థలలోచిందును
 మాదిగద్రోక్తును.

చిందు adj. Threatening. అడలించుతున్న. Swa. 4.
 80. ఒడలుబ్బినిక్కిముందరి యక్షగులుధరనూదిచిం
 దునలబలమునకుకజియక.

చిందుగ n. s. A wolf; also a kind of tree. తోడే
 లు, వృక్షవిశేషమున్ను. H. 4 17. దాసాన మెర్ర
 దాసాన ముచిందుగచారబూన.

చిందుశరువు n. s. A boyish play బిట్టగాండ్లఅడు
 కానేలైకాట. H. 3. 188. వెన్నెలకుప్పలువేలు
 బొట్టగిరి, సింగన్నవర్తియచిందుశరువు, గచ్చకా
 యలు.

చింబు n. s. A she goat. వాగి. ABA. ఆడుపేక,
 చింబోర n. s. An ornament for a bull. ఎద్దుకుకట్టే
 పైకాభరణము .H. 5. 110. మోరకసీదువట్టుమె
 గముల్లతలాడడుముజల్లురేలుచింబోరయుకంచుకుప్పె
 లునుకొమ్ములయందునుపెద్దగంట సింగారపుద్మ
 దండమెడగజ్జలపేరులునందెలాళ్ళుగా వేరినదొక్క
 శుశ్యయకిరింతమహూక్షముబోల్చువారిక.

చిక్కంటి n. s. A comb, an instrument for clean-
 ing the hair. కంకితికొ. ABA. దువ్వెన.

చిక్కనంబు n. s. A paste used as soap in bathing.
 నలుగుసిండ్లి. ABA.

చిక్కట్టు n. s. Settlement, final arrangement. పి
 ర్ణయము. ABA. దిట్టము.

చిక్కుడు n. s. (add.) యుద్రశింబి. ABA.

చిగిరింతలు n. s. అనగాచిక్కులు, చిగిరించుటాన.
 OG.

చిగిలి, జగిలి n. s. (dele) A pial, bulk. తిన్నె. OG.
 నేదిక. Kark. See సాంబిఘంటు.

చిగిలికాడు n. s. A coxcomb, one who is fond of
 setting himself off. అలంకారి, అనగాసాగను
 కాడు,

చిగురుబోడి or చిగురుబోణి n. s. A nymph, fair
 maid, lady. శ్రీవిశేషము. ABA. H. 5. 207.
 ఆచిగురుబోణికాతడభయంబిచ్చెక.

చిటిక or చిటికిరింత n. s. A snap of the fingers:
 sometimes meant for a moment. తృటి. ABA.

చిటిబొట్టు n. s. A sort of toe ring. ABA. తదాం
 గుర్తివిభూషణము.

చిటుకుట v. n. To snap with the fingers. చిటికెలు
 వేసుట. ABA.

చిట్టకంపు adj. Cunning, artificial, deceitful. కళ
 లుమైన, మోసమైన. A. 2. 70. మోముగుబ్బలంక
 డకొనుకక్షుదీప్తులునెగాదిగగ్గెనుబట్టకంపుద్రా
 గుకుగనిసన్నులన్నిరి. టీ! చిట్టకంపుద్రాగుడు,అన
 గాలితోయోడకపానము. R. 4. 157. శయ్యకుదా
 ర్పియనంగునిచయ్యాలపుచిట్టకంపుజదురులకపు
 దాయయ్యదొరకొనె.

చిట్టకము n. s. (add.) చేష్ట. OG. page 331, line
 3 for "131" read "139."

చిట్టకము plu. చిట్టకములు n. s. Prank, ridiculous
 grimace. చేష్ట. OG. కళటము. D. జంభము.
 Kark. KP. 7. 187. బిలివిలెనయ్యంపుబిట్టకంబు
 లచేతనెలనవ్వచెక్కులమొలవజేసి. N. 9. 225. కృ

స్థుముద్దు మొగముంబలునూరునుముద్దుబాడ గాలాల
 నమింబుటిట్టకములం గనుదోయిచెలంఱ చూడగా.
 నివా. 3. 40. ఈటికంపు రాగట్టుసేలనెట్టుకొనివెం
 డియంబిట్టకంబులకు బెడ మొగంబువెట్టుకొని. టీ||
 కోడి గాలకు. Vish. 7. 125. చంచలా యులదలింబు
 చుంబిట్టకంబులకుంబట్టుకొనవచ్చినమచ్చి కలతోడివి
 చ్చికంబులుచేసి. R. 4. 162. కప్పురముగుల్లుకమ్మ
 బాగాలు మదుపులతివచేసిది తానవియదుకొనియె
 చిట్టకంపుద నాలకుచెయ్యిజాఱివిడెము తుట్టెననంఱ
 నవ్వే శేవిభుడు. Padma. 9. 211. మరియు బెక్కు దె
 రంగులబిట్టకంబులుండట్టుముట్టుకుడి కులుకులుండల
 పులుంచెయ్యులుంజూపులుండనయందుదగులువడి.
చిట్టము Usually **చిట్టెము** n. s. The rust of iron.
 సింహాము, ఇనుము కాచడములో రాయిగాకట్టు
 కొన్నునుట్టు.
చిట్టె n. s. (add.) అంశకాగ్రావయవవిశేషము.
 ABA.
చిట్టెలుక n. s. (add.) మూషిక ఫేదము. ABA. బా
 లమూషిక. Kark.
చిట్టకుండు n. s. (Chittle-bunda.) A plant called
 Pavonia Odorata? Rox. 3. 214.
చిట్టకట్టె n. s. An illiterate or ignorant person.
 శంకుడు, శతుకున్ను. ABA.
చిడుము n. s. The itch. అజ్జాపు. ABA. గజ్జి.
చిసెగలు n. s. plu. Slender bamboos. నల్ల చెడుళ్లని
 తోచినది?
చిత్తబల్లు n. s. A heavy shower. మంచివాన, చిత్త
 కార్తెలోతురి శేవాన. Jaim. 7. 42. పాండుతనూ
 జుడుచిత్తబల్లు గాగురియును యాధరంబుక్రియ.
చిత్తరి n. s. The rainy season. వర్షర్షులు, తొలకరి.
 ABA.
చిత్తులమారి or **చిత్తులవాడు** n. s. A rogue, a deceiv-
 er, a cheat. వంచకుడు. ABA.
చిత్రాంఱ n. s. Name of the step mother of Sa-
 rangadhara. Proverbially, a treacherous jade.
 సారంఱధరని చవితితల్లి, దానిదుప్పనడకవల్ల పైక
 ఆగాత్వరాలకుచేసెనది. Ila. 1. 84. అమ్మనేజెల్ల
 యెంతచిత్రాంఱయనగ.
చిత్రాంశుడు * n. s. An epithet of the sun. సూ
 ర్యుడు. Saranga. 211. చిత్రాంశుడస్తాద్రిచేరెచే
 వేగ.
చిదుగబడుట v. n. To quarrel?
చిదుముట n. s. Killing, destroying. తునుముట.
 ABA. చంపుట.

చిదుముట v. a. To pluck (as flowers.) కోయుట.
 Swa. 6. 36. ననలుచిదుమునెసమునా N. 8. 24.
 పొదపొద పెల్లెవిరులబిదుమురమ్మన్న.
చిదుగు adj. Embroidered. శరికజనిచేయబడ్డ. N. 2.
 38. మేలిజాళువాజినుగు మెరుంగు బంగరపుచేలచె
 రంగు. టీ|| వన్నెకనిగల్గిన.
చిన్నకోమ్ము n. s. A certain medical root. మేమాఱి
 which see in SC.
చిన్నద or **చిన్నదము**, **చిన్నిద** or **చిన్నిదము**, అనగాంబ
 గారు, కొద్దిపుత్వము. OG.
చిన్నము n. s. This word is misplaced; it ought
 to be after చిన్నబోలుట. It means a weight.
చిన్నునది adj. Beautiful, handsome, lovely. మ
 సౌజము. Kark.
చిన్నరికము n. s. Youth, juvenility. బాల్యము.
 ABA.
చిన్నరిపొన్నరి or **చిన్నారిపొన్నారి** adj. Pretty, love-
 ly, charming. ముద్దుగుల్లునది. ABA. OG.
చిన్నారిరతలతోకూడా adv. With his little ones.
 విడ్డలుపాతులుసేపానముగా.
చిన్నిపుప్ప or **చిన్నిబూ** n. s. Salutation. దండము.
 Kark. ABA. H 4. 290. అట్టభజనలియప్ప భు
 జునకునుచిత్తమురంజిల, చిన్నిముత్వలని.
చిన్నిపూలు n. s. A small flower. Salutation. అప్ప
 కుసుమము, చింతిన్ని. ABA. See చిన్నిపుప్ప.
చిన్మయుడు n. s. * He who is spiritual, incorpo-
 real. దేవుడు.
చిప్ప, **చిప్పర**, **చిప్పగడ్డి** n. s. A fragrant grass.
 (Andropogon Schaeanthus) భూశ్రేణము, మా
 లాత్మణము.
చిప్పె or **చిప్పెవాడు** n. s. A tailor. చిప్పివాడు.
 ABA. కుట్రపువాడు. H. 3. 46. బెన్నలుచిప్పె
 వారునుకమ్మరి వడ్రంకి కాశకంచర అగనాలవారు
 ను.
చిబులుక or **చిబులుకచెట్టు** n. s. A creeping plant.
 (Hedysarum lagopodoides) గొగ్గలు. ABA.
 గాంశేరుకి.
చిమిడించుట v. a. To overboil rice. చియ్యమునుము
 డ్డచేసుట. Venkat Arya. p. 196, line 16.
చిమిడిక n. s. Rice that is too much boiled. అధిక
 తుక్వాన్నము, ముద్దెనకూడు.
చిమ్మట n. s. An instrument to extract hair from
 the face. వల్లి, కేశోత్పాటి. ABA.

చిమ్మి or చిమ్మిలి n. s. A ball made of gingillie oil seed mixed with sugar. తెలగోళము. ABA.

చియ్య n. s. Flesh. హంసము. ABA. A childish word for శ్రీరీడు.

చిరతలు n. s. A sort of thumb screws. Torturing pincers which are called in Scotland the "Snitches." వేళ్లనుయిరికించిఅది మేటివి.

చిరిచి n. s. An instrument with which the remainder of grease in an oil bottle is wiped. తెలకూజకము. ABA.

చిరిమిరదుట or చిలిమిరదుటు n. s. అనగా తోలల్లినతరలు. OG.

చిరుగడము n. s. A sort of edible root. ఘృరకంబము. ABA.

చిరుతగూబ n. s. A kind of bird. కనకామి. ABA.

చిరులేకు n. s. A shrub (Siphonanthus Indica) ఛాజీ, బ్రాహ్మణాయుష్టిక. ABA. Rottler. page 306. A medicinal root.

చిరుతోడ n. s. The smaller or lower part of the thigh. జంఘ. ABA.

చిరుపాల n. s. A shrub. కిరాది. ABA.

చిరుశ్రుతి n. s. A leopard. అప్పశాదుకాలము. ABA. చిరుతశ్రుతి.

చిరుముట v. a. To turn up the earth as is done by a rat, hog &c. దుమ్మురేచుట. ABA. కోరాడుట.

చిరువరి n. s. A sort of grain. గ్రహిభేదము. ABA.

చిరువాలు n. s. Milk boiled thick. కర్ణమిక్తము. ABA. ఇకర గావినపాలు.

చిరె n. s. A pial వేదిక. Kark. తిన్నె?

చిన్నుశ్రుతి n. s. A smile. స్మితము. ABA.

చిర్రతల adj. Curly headed, dishevelled. చింబిరి. తల. Bhall. Dwip. 2. 309. చిర్రతలైనను, చెమటకంపైన, తెర్ర సూటిదియైననంపిపోతైన.

చిలక n. s. In page 339, column 1, line 6. చిక్క శ్రుజటివల but in OG. it is spelt చిక్క శ్రుముటివల.

చిలకలకాలికి n. s. add, A lovely woman.

చిలిచిలి n. s. A head ornament worn by women. నాలపాశ్వాపిశేషము. ABA.

చిలిమిడి n. s. అక్షోళము. ABA.

చిలుకత్తు n. s. A sort of armour. కవచము. Kark. కవచవిశేషము. ABA.

చిలుకు n. s. The head of an arrow. ఫలము. ABA. మూర్తి, అలుగు.

చిలుకొత్తు n. s. An armour. కవచము. Kark.

చిలుగు adj. add, వెలితి. OG.

చిలుగు n. s. అనగా దీర్ఘ యుష్టిక. ABA.

చిలుము n. s. place this word next to చిలుశ్రుతి.

చిలుమువాలు n. s. A rusty sword. A prig, a touchy person. చిలుముపట్టినకత్తి, ఉలిపికట్టెయ్యున్ను. ABA. OG.

చిల్ల n. s. A pot-herb; Hingtsha repens. హీలమోవిక, అనగా చిలక కూరచెట్టు. ABA.

చిల్ల or చిల్లచెట్టు n. s. The clearing nut plant (Strychnos potatorum.) కతకము. ABA.

చిల్లాడము n. s. A sword of a waving form. వక్రశస్త్రము. ABA. వంకయని అనబడుతున్నది, అనగా వంకరవంకర గావుండేకత్తి.

చిల్లి n. s. (add.) కండరము. ABA. బొంద, బొక్క.

చిల్లెడు n. s. (add.) చిల్లెడుబొమ్మలు the charcoal of the milk-hedge plant, which is used in making gunpowder.

చిల్లెటి n. s. A sort of shield. ఫేటకభేదము. ABA. ఒకతరహాదాలు.

చివ n. s. The tip. తుడ, మొన. నాల్గి చివ the tip of the tongue. Venkat arya p. 21. line 7. గురుపాదంబులు నెమ్మదిచిర మొత్తుగ నునిచినాల్గిచివ మంత్రంబుకొరముగజలించి.

చివక n. s. A sprig, a small branch. ఉపశాఖ. ABA. రెమ్మ.

చివక n. s. (a Ganjam word) Four annas. పావులా.

చివర n. s. (add.) కొండచివరన on the top of the hill.

చివికివెలము or వెలమునీంధి n. s. A plant (Leea hirta. Rox catalogue; elsewhere described as Leea aquata.) కాకజంబు. ABA. దాసీవల్లు.

చీకిలు n. s. plu. Large dishes. వెళుపాటివల్లెరములు. OG.

జీడిమామిడి చెట్టు n. s. (add.) A certain fruit which is of an acrid taste and cannot be eaten. జీడిమిక్కుటముగా తింపే సూరుపాక్కుకాయలు కావేమామిడి చెట్టున్ను.

జీసంబు or జీసంబు n. s. A pad which is put under the saddle. మెత్త. ABA. గుర్రముయొక్క కుల్లము కింద వేసే గంజ.

జీనిగారివాడు n. s. (H. jīngar) A man whose trade is to make toys, images &c. of paper or pith. ముప్పెవాడు.

జీమ n. s. A net like web which surrounds the cocoanut and other similar trees at those parts whence the branches expand. A cloth. గారి కేళము మొదలైన వాటి మొప్పులను చుట్టియుండెడిది. D. వశ్రీమున్ను. Swa. 6. 37. అలక నిజీమలోగు నునుమద్దిన పావడదోవ. టీ|| జీమ, అనగా గార. H. 5. 401. జీములుబొమ్మంచుచీరలు నాచులు.

జీమి adj. Impervious, inaccessible. Compact. Fine, delicate, thin. గంపాన మైన, అనగా చూర రాని, విరళము, పాండ్రమున్ను. ABA. దట్టము, కొద్దిన్ను. OG. నిబిడము, విరళము. Kark. Vish. 7. 406. నీర పానెకినందులో జీమ వన్నె కుట్టు కచ్చడ మొక్కటి గట్టనిచ్చి.

చీరికి గొనక బోవుట or చీరికి గొనక బోవుట v. a. To scorn, hold contemptible, light as grass or straw, to despise. త్యగము గా యెంచుట. OG. అలక్ష్యము చేసుట. BD. 4. 1462. ఓరివీ దెప్పడు రా రాజమాళిధిం దిగ్గజముల జీరికి గొనక, క్రోవ్వినూధ క్షులకాల తెరగండు. Padma. 3. 37. మిన్నక వచ్చి వచ్చి పులి మిశలను య్యల లూగినట్లు దాన సైన్యక చీరి కి గొనక నాయిలు బొమ్మి ధయంబు లేక. BRY. 1. 962. సొంక్రం దను జీరికి గొనని గర్వణు శర్యము దూ రె నేమనక. S. 1. 10. శివ గ్రక్రంధ నూ ధారి రా ద్భలము గ్రక్రంధ నిరికి గొనడు.

జీరుకు, జీరు or జీరుగు n. s. Sliding, the act of slipping. Mud. జారడము. D. స్థలనము. ABA. మురద. OG. Surya Tanaya. 3. 85. మారకకర ములకరముల గారవముల నూది బారు గా మెట్టుక దుక జీరుకు జగంబనుచుక నిరముకడ కిన్నినీపుని వని చూరక. See జీర్ణబండలు.

చీరువారాడుట v. n. To roll about as dishevelled hair. వెంట్రుకలు మొదలైనవి పొలాకాడుట. Chatu, 1. 43. verse 79. చీరుకముల్ చెంకే జీరువారా డ గాకొక్క బెట్టిన దయకోమలాంఘ.

జీరువారుట v. n. To be spread over. వ్యాపించుట. Ellana. 3. 168. ధవళ తాళవీల శాటంకరుచి మిందు చెక్కల వియన త్వజీవవార, Anir. D. 60.

జీర్ణ బండలు n. s. plu. Sliding stones. జారే రాళ్లు. C. P. Brown's Telugu Dictionary.

Parij. 4. 43. జపరంబు గమాస్త్రము లూది జీర్ణబండ లదిగ జారింపొందారు గడక. See జీరుకు.

జీర్ణో స్థారణము * n. s. The removing of an old idol or temple and substituting a new one. ఛలమైన దాన్ని మళ్లీ కొత్త గాదుర్పరచడము.

జీలకర్ర n. s. (add.) అజివిజీలకర్ర Wild cumin. Vernonia anthelmintica. Rottler.

చీలిక n. s. A bit, fragment, slip, slice. తునక.

జీలుగు చెట్టు n. s. page 344, line 2, for నీరవీర్యము, read నీర sita.

జీవ సా పాయము * n. s. Livelihood, means of living. బ్రతుకు, బ్రతుకు దెరువు.

జీవాళి n. s. A piece of thread put under the wire of an Indian lute. A chip put in the mouth piece of a musical pipe or drone. Live- liness, sprightliness. తంతికిందపుంచేపోగు, శి న్నాయి మొదలయిన వాటి సాటికి వెట్టేటిది, చురు కున్నట్లు. HK. 2. 158. కొనగోటతంత్రులు గూడ మిటి, ముద మొక్క జీవాళి మొరయించినవరత్తుకాం తులుననలాల్తి.

జీవితుడు * n. s. He who lives. ప్రాణముతో పుండే వాడు. తండ్రి జీవితుడై పుండగా while his father was alive.

జీవుక పట్ట n. s. A sort of bird. కుశివి శేషము.

చుంచు n. s. (add.) కుంచలములు, శిఖ. Kark. శిఖ, కచబంధము. ABA. HK. 5. 131. ముద్దిటులిమ్మని చుంచుదున్న వేర్వేరిని జరి నేర.

చుంచులు n. s. plu. అనగా పేకలు.

జుంటిగ n. s. A bee. మధుమక్షిక. ABA. శేనెయ్యాగ.

చుక్క n. s. In page 345, line 1, dele, the word "whatever."

జుగుచ్చి * n. s. Censure, abuse, reproach, reviling, but commonly Unwillingness, reluctance, dislike, disgust. పురా. SC. అవమానము. D. (వాడుక గా) అయిచ్చము, చీదర.

జుగుప్పితము * adj. Censured, abused. Disgusted, disliked. నిందించబడ్డ, అవమానము చేయబడ్డ. (వా డుక గా) అనిష్టమైన, చీదరబడ్డ. Ananda T. 4. 34. పాపిష్ఠీనా మహాచారోయధాశర్యజుగుప్పితం.

జుజురుట, జుజురుకొనుట v. n. To dishevel, spread in disorder. తారుమారు గా జడుట. Casi Khan- dam. VI. 40. అస్తిచర్మా వశేషావయవములందు జు జురుకొన్నతనూరు హస్తోమములును, జుజురుకొన్న.

అనగా తాగుమారు గావడియుండే. See Reeve p. 672. జుంజురకూడలు.

చుట్టలు n. s. plu. Relations. బంధపులు.

జుట్టి n. s. A kind of pigeon. పారావత ఫేదము. ABA.

జుట్టు n. s. (add.) నూరుమంది సేవరల జుట్టులోకి among one hundred men of the Savara people.

చుట్టుట v. a. Place this word after the word చుట్టుగుల్ల.

చుట్టులు n. s. ఛత్రము. Kark.

జుట్టె n. s. The span of the thumb and forefinger. ప్రాదేశము. ABA. అనగా బెత్త.

జుట్టెను n. s. అనగా తాలము. Kark. అనగా బెత్త. See జుట్టె.

జుట్టెనప్రేలు or జుట్టనప్రేలు n. s. The forefinger. తజానీ. ABA.

జుట్టె n. s. The span of the thumb and forefinger. ప్రాదేశము. ABA. బెత్త.

జుట్టెనప్రేలు n. s. The forefinger. తజానీ. ABA.

చుట్టుకుడు n. s. Grief. శోకము. ABA.

చుట్టుచుట్టు n. s. Mental agony, anxiety. కడుపు లోగలుగుజాలి. ABA.

చుట్టుచుట్టుగా adv. When in agony or anxiety. కడుపులో గాలించగా. OG. వేదనవడుతూవుండగా.

చుట్టుంకి n. s. A cymbal of bell-metal or brass. తాళము. ABA. కైముతి. A. 4. 38. ఛక్కి చుట్టుంకిలోనగు శంఖ్యాధికవాదిత్రకక్షిరయ వరంశరలు మొరయ. H. 3. 39. తప్పెటగిడిడిడుడుము, చక్కి చుట్టుంకియును తాళమును హూత్రాళంబులును.

చురుకరి n. s. A hero. కూరడు. ABA.

చురుకులు n. s. Red ants that live in trees. Nooses. చెట్లచీమలు, పురులున్ను. ABA. OG.

జుర్రజుర్రకు adv. At every sup. గుక్కగుక్కకు. Dasaradhi Satacam. XXXII. జుర్రజుర్రకురు చుర్రగొనువారిశుభంబుగూర్చవే.

చుర్రన adv. Fiercely (burning) చుర్రలుమని. Vish. 7. 80. సుతులగన్నకడుపుచుర్రనగాలగా.

చులుక n. s. A work of defence in the fort. కోట లోనొకకట్టడుము. G. 10. 123. కడలియంతనంత గొడుగుచులోపలిపెలకువరసికోటచులుకదాటి.

చుర్లి or చుర్ల n. s. The Membrum Virile. శిశ్మము. Kark.

జువ్వలు, జువ్వీ, అనగా చీమలు. OG.

జువ్వలు or చువ్వలు or చువ్వలు n. s. An esculent

and medical plant Cynanchum extensum. ద్వంద్వఫలము. ABA. దుమ్మపత్తిగ.

జూకురు n. s. Grief, sorrow. శోకము. ABA. OG. 6. 74. కల్పియుదాను గానలకాసోచ్చినిగూడమార్గమునభాకురుబొందుచులోనగుండుచుక.

చూచుట v. a. (add.) To manage, act for, be in his room. నేను లేనప్పుడు నాశనిచూచెను be acted for me.

జూజరకాడు n. s. A thief. తళ్లరుడు. Kark. దొంగ.

జూటు n. s. (K.) Skill, tact. చమత్కారము.

జూడకాడు n. s. A dice player. ద్యూతకాడు. ABA.

జూడు n. s. Lie. అసత్యము. Kark. అబద్ధము.

చూరిఆళు n. s. A cow of a particular colour. లైకవన్నెగలఆళు.

చూర్పు n. s. అనగా అంతఃపది. ABA.

జూవరము n. s. Perplexity, anxiety. వ్యక్ర. ABA. వ్యాకులము.

చెంగగొట్టుట v. a. To defeat, vanquish. ఓడగొట్టుట. Bmj. 2. 209. సింగంపుగుంపులచెంగగొట్టిన కాడు.

చెంగలి n. s. A fragrant grass (Hæmiontes cordifolia) రక్తశృణాము. ABA.

చెంగు n. s. A kind of musical instrument. వాద్య ఫేదము. ABA. దీన్నిమొర్రంబు అంటారు. H. 3. 40. గాగనీరమునుతిచెంగునింగాదము. N. 2. 317. సురవారవారిబాణులుచెంగుపాంగంబుముఖవీణెమురజంబు మొదలుగాగ. టి|| మొర్రంగు.

చెంగర or చెంగిర n. s. A female of the చెయి tribe &c. చెంగుది. ABA. Sva. 3. 112. రిలుకు సీపుప్పొల్లు చెంచరలముక్తాము. Kalahasti. 3. 12.

చెంచలి or చెంచలి n. s. A potherb. (Hingstha repens.) వికఘ్నము. H. 4. 165. గురువర, బొడ్డి చెంచలియుకున్నలి. A. 4. 173. గురుగుంజెంచలి కుమ్మ.

చెంచడుము n. s. అనగా శ్యేనము. Kark.

చెంబడివాండ్లు n. s. plu. Fishermen. ధీవరులు. These people are found in all villages even inland : and are very often palankeen bearers.

చెకము n. s. The end, or selvage of a web. దళలు, అనగాబద్దె, వస్త్రము మొదటిబద్దె.

చెకముకి or చెకముకిరాయి n. s. A flint. నిప్పువడేరాయి.

చెక్కుచెమర్చక adv. Easily ; without the least trouble. రవంతయినాతోందరలేక. See చెక్కుచుర్చుట.

చెప్పర or చెప్పెరను adv. Quickly, hastily, speedily. శీఘ్రము. D. త్వరితము. Kark. సులభము. ABA. సులభము గా. OG.

చెట్ట n. s. Evil, mischief. The hand. కీడు, చెయ్యి. D. అశుభము, భుజము, కరము, ఆ పుడ. ABA. (చెనటి, చెయ్యిల్లి. ABA. OG.) P. 1. 215. దనునక యాశులేననినతక్షునెయిపెన్ను జెట్టనీనిమిత్తమున జనించె. టీ|| కీడు. P. 1. 592. చెట్టబట్టుకొనితెచ్చె లాశులికవడ గాకి నారయి క్షలారి.

చెట్టవట్టు n. s. Marriage. పెండ్లి. D.

చెట్లకారిని n. s. A cruel or mischievous wretch. ఘలుడు. ABA.

చెడు adj. (add.) కండ్లచూడడమునకైనా చెప్పకు మాటలు చెడువి the description is worse than the truth.

చెడ్డ (add.) చెడ్డమాటలు. M. V. 2. 62. చేటుకాల మైన చెడ్డమాటలు నెరి గాని తెరుపు తుట్టుకర్ణములకు.

చెర్ర n. s. (add.) అవకరము. ABA. ఉడ్డితోస్సినకు త్పు.

చెడలు n. s. (add.) శిథిల. ABA. కొయ్యనుకొట్టే పురుగులు. N. 3. 26. కింద చెడలుంటగూర్చుండిన దిడయుడిగి.

చెనంగులు or చెన్నగులు n. s. A kind of paddy. ధాన్యభేదము. H. 4. 160. జిల్లితోకరాజనములు, నల్లవరులు, తెల్లనల్ల చెనంగులు దీనగురులు.

చెనకుట or చెనయుట v. a. To touch. తాకుట. ABA. చెనయను i. e. చెనకను. OG. I want touch it. చెనకక OG. without touching.

చెన్నుతుట్టుము n. s. In page 353, line 3, for Naick, read Nayak.

చెన్ను n. s. Beauty, grace, సౌందర్యము. D. పొంకము. OG. కాంతివిలాసిము, సౌందర్యము. ABA. మంజులము. Kark. N 1. 221. పండు వెన్నెల చెన్ను జరిధవింతు. N. 2. 379. కారుమెరుగు చెన్నుగాడే నియాయన్ను మోహకైతవమున మొనవు తెట్లు. టీ|| విలాసిము. N. 2. 461. క్రీకమనీయయానమున జెన్నువహించెరతా గ్రయాయయై. టీ|| క్రూకాకించెను.

చెప్పట v. n. (add.) మాకువశతులు చెప్పినారు he granted us some lands.

చెముడు n. s. (add.) line 2. సింఘుండము. ABA. after the word milk-hedge.

చెన్ను adj. line 2, for తెన్ను read లేను.

చెయి n. s. The chay-root ?

చెయవులు n. s. (add.) పుట్టుచెయ్యులు Ceremonies regarding a birth.

చెరగు or చెరంగు n. s. A point of the compass. దిక్కు. M. IX. 2. 94. పుడమిగాల్లుచెరంగులును.

చెరగులు v. a. (add.) చెరగగా మిగిలినవి మెరికలు What is well winnowed is prime grain.

చెరచుట v. n. To be alarmed. భయము జెందుట. ABA.

చెంలాటము n. s. అనగా అధిక క్రీడ. ABA. See చెరలాటము.

చెరలాడుట or చెలాకాడుట v. n. To dance, play, roam about, wander. సంచరించుట. D. చరియించుట. Kark. అడుట, క్రీడించుట. N. 7. 34. సినకునందక వెన్న చెరలాడుకుర్లతో. H. 4. 110. చెరలాడువాబిల్లిచిన్నికళయో. H. 4. 124. కన్నుల తళితళివోమిన్నులాడ, పునుగిత నెరవుతభుగభుగ తో చెరలాడ నుప్పలచకచకతో ద్రొప్పిలాడ. A. 3. 26. కాన్దోగిల్లవోడతో జెరలాడెడువొప్పరింత. Gajendra Moksham. verse 43. కలభంబువోజెరలాడుపల్వలములా ధ్రూజించి. Pal. 443. ఎడ్లుచెవులుటిక్కింపుచు చెలాకాడివచ్చి పాజులలాచొచ్చి.

చెరవము n. s. (add.) విస్తృతతాండ్రాదిభాండము. ABA.

చెరి adv. (add.) చెరిశీగముపొద్దన when it was half day. At mid day.

చెరికి n. s. A mean wretch. ధూర్జడు. ABA. నీచుడు.

చెరివి n. s. A kettle, stew pan or copper dish. విస్తృతతాండ్రాదిభాండము. ABA. చరుకము.

చెరుకు n. s. (add.) అశివిచెరుకు wild sugarcane. Saccharum arundinaceum: this is used in making hedges. కాంతారకము. D.

చెరుపుట v. a. To spoil, ruin. To insert, introduce. చూసుపుట. ABA. పాడుచేసుట.

జెర్రముట్టడి perhaps for జేరుముట్టడి n. s. A close siege. సిండానిర్బంధము గా వేసినముట్టడి.

చెలంగుట v. n. See చెలగుట.

చెలగము n. s. అనగా కాంతి. ABA.

చెలమ n. s. After the word orifice (add.) ఉపకూశము. ABA.

చెలిత n. s. The temple of the head. గండస్థలము. ABA. కణతల.

చెలియ n. s. A male friend. చెలికాడు. OG.

చెలివిప్ప n. s. A kind of salutation. నలివివేషము. ABA.

చెలుపు n. s. In page 357, col. 1, line 1, "girls"

BX. and line 7 : this appertains to చెలువము, not చెలువు.

చెవ or చెవ్వ n. s. Redness. ఎరువు. R 1. 90. చెవ ధరింపుంనిశంభుశంభుంబులమురియనిమాక్తికంబులు ధరించి.

చెవిశిల బెట్టుట dele this word.

చెవ్వాకు n. s. A bit of leaf coloured red, and stuck in the earring orifice by women. చెవికి పెట్టుకొనేలక్కవస్త్రెతాటిఅకు.

జేంద్ర or జేంద్రవాండ్లు n. s. A certain tribe of weavers. తంతువాయిభేదము. ABA.

చేకూరుట v. n. To succeed, obtain, acquire. ప్రాక్షుతువులు, అనుకూలమవుట. ABA.

చేగ n. s. (add,) A sort of creeper (Sansevieria zeylanica) సారము, మూర్చ్య, మోరట, ఆసగా చాగచెట్టు. ABA.

జేజి or జేజే n. s. Salutation. బండము, నమస్కారము. Kark. H. 4. 278. శ్రీవిష్ణువునకు జేజేలాశుగురు.

జేజేలారాలు n. s. Sapphires. ఇంద్రనీలమణులు. H. 5. 29. జేజేలారాలజిగ్రాలునిదునాలుకురులు, వేమరుడువ్వికొవ్వుపెట్టు.

జేజేలిడుట v. n. To shout Hurra Huzza. జేజేధ్వనులుచేసుట. T. 5. 54. నిశిచరవీరువజేజేలిడ.

చేట n. s. (add.) The small basket in which a woman sweeping a floor, removes the collected dust, a dust pan.

చేటి or చేటిక * n. s. A female servant. ఆడబాట.

చేడియ n. s. (add,) చెలికత్తె. OG.

జేడు n. s. Mud, mire. Dirt, foulness. బురడ?

చేదిదోస n. s. The bitter cucumber. తిక్కవటోలము. ABA.

చేద n. s. A kind of water pump. ఘటియంత్రభేదము. ABA.

చేడుట v. a. (add,) To draw (the string of a kite) hand over hand. A. 5. 13. కడిదివిలుచేనిగురికిలకరవినిలుచుమరునికువలయగరము. టీ|| తెగిండాశిసి, అల్లెనుతికణ్ణాంతముగాయాశ్చి.

చేటలియ్య n. s. Cuttle fish bone. నురుగు, శీముద్రవునురుగు.

చేమటియావు n. s. A cow of variegated colour. విత్రగవము. ABA.

చేరము * n. s. The chera country. వేళవిశేషము.

One verse says చేరంచోళంచపాద్యంతకుఱిరసుభురావల్లభం.

చేరతీసుట v. a. To comfort, caress, protect, support. ఆదరించుట.

చేరు n. s. (add,) Strictly is one row or side in a necklace.

చేరుళ్లు n. s. Rice not beaten properly. అయ్యళ్లు తండులము. ABA.

చేలువుట v. n. శంఘటించుట. Kark.

చేవాకు, శాశుటత్రము. ABA. See చెవ్వాకు.

చేవికలు n. s. A kind of cakes. శేవలు. ABA. భక్తువిశేషము.

చైవి, చైది n. s. ఆసగావ్యాపారము. Kark.

జొంపు or జోంపు n. s. Oozings. ఊరిననీళ్లు. కొండ

జొంపు the water that oozes from a mountain.

కొండవూట. ఒకలోవయందుకొండజొంపునపు

ట్టినశెలయేరులయొక్కనీళ్లు the water of mountain torrents arising from the oozings in a ravine.

చాంబు n. s. A copper vessel. శాంక్రాదికలశము. ABA.

చాకా or చాకాటము adj. Handsome, beautiful, fine. మంజులము. Kark.

చాకా, చాకాయి n. s. A sort of jacket. ABA. చాక్రాయి.

చాకారము or చాకారీయము adj. Handsome, beautiful, fine, మంజులమైన. ABA.

చాక్కటము adj. Handsome, beautiful, fine, excellent. మంజులము. Kark.

చాక్కము adj. Handsome, beautiful, fine, excellent. మంజులమైన. ABA. P. 4. 419. చాక్కములైనమణులహారములువైవి.

చాక్కాకు n. s. A fallen leaf. రాలాకు. OG. రాశేలాకు.

చాక్కాటము n. s. Beauty, fineness, excellency. సూగసు H. 5. 101. సొంబునాగరికంబుచాక్కాటమునుపెక్కుగరగరికంబు.

చాక్కాటి n. s. A dry leaf. కారాకు, మద్దకశ్రమ, ఆసగాయెండుటాకు. ABA.

చాగా n. s. A jacket. కంచుకభేదము, ఒకవిధమైనచాక్రాయి.

జొగ్గు n. s. (add,) భిక్షమెత్తుట. OG.

చాదుము n. s. Dried bark of the plantain tree.

ఎండినఅరిటికట్ట. See in the printed Vasu 2. 57, line 9, of notes.

చానువుట v. a. (add.) To place, shoot an arrow. ఉంచుట. OG. శరశ్రయోగముచేసుట. Kark.

జొన్న n. s. (add.) The జొన్న great millet is often 18 feet high: in Coimbatoor the seeds on one were found to be 2200. In America maize is sometimes 18 feet high without measuring the roots or head. See Gentleman's Magazine 1847, Vol. 27, page 595. In Shikarpoor (Sindh) it measures 20 feet. Herodotus (Clio 193) declines stating to what height millet and sesamum grow.

చొప్పిరి n. s. A guide. చడవీడ్డుడు, మార్గమును తెలియచేసేవాడు. ABA.

జొచ్చిలుట v. n. To be full, abundant. నిండారుట. (ఉచ్చిర్లుట. D. జొచ్చిల్ల గాఅన గానిండా రగా. OG.) H. 1. 54. తెబ్బదిరెండుపాతెములుతీవిదలిచుకాశున్నదగ్గముల్ జొచ్చిలుకల్చి తప్పములు చొక్కవువేటలు. జొచ్చిలు, అన గా నిండా రుచున్న. N. 2. 85. గుబ్బలికట్టిగబ్బివలిగుబ్బలజొచ్చిలుతావికుంకుమకొగబ్బి కొనకొణలు. టీ|| నిండా రు. H. 4. 235. మబ్బులుగ్ర మెత్తిక్రాముత్తిజొచ్చిల్లడులేనెలాలిసాబకముఖముకా. జొచ్చిల్లడు, అన గా నిండా రు. Swa. 2. 68. కొప్పుచక్కంజెక్కుబుజక్కవగబ్బలంబోనిగబ్బిగుబ్బలం జొచ్చిల్లుకుంకు మరసంబునంబంకిలంబులగు. టీ|| నిండా రుచున్నటువంటి. Sunanda Parinayam. 4. 183. తేరియల్ జొచ్చిలు మోదికెంపు. R. 3. 16. వారిజోయలకుడవాడికో తెవరిగుబ్బలజొచ్చిలునమ్మగ్గీమదోజ్వలతరగంధసారముల, Pururav. Charitr. 4. 25. శిస్తువలిసెములనుకులుకుశన్నీట జొచ్చిలునుగంధంబుల. Rajasakhara Vilasam. 3. 168. శిబ్బెవుగుబ్బలపైని జొచ్చిలకొకలపమలందనంబిగుసుగంధయతంబుగవి శ్రవైపురికా. Sar. D. 517. సారంగధరుడట్లుప్రవియించురక్త ధారలమడుపున తనువుజొచ్చిలగదోమలుచీమలుదొంతరకట్టి. జొచ్చిలగ, అన గా పాలాకాడ గాననిశ్రకరణమునుబట్టి చెప్పవలసియున్నది.

చార n. s. A shark. రాజీవము. A. 6. 154. దీనిచూపుడుకెక్క గానె కాసిరి కుట్టికినిచారవిరుడుకెక్కెంబులికా. M. VII. 4. 98. మున్నీటంచెనుచారడరనిబోవుతెరంగున.

చారకొనుట v. a. To consent. ఇయ్యకొనుట, సమ్మతించుట.

చారబారుట v. a. To enter, penetrate. శ్రవేశించుట. Kark. చొచ్చుట. ABA.

చారవ n. s. (add.) Influence. శ్రవేశము, ప్రాణాశుత్యము. ఆమెఆయనవద్దనిండాచారవ గావున్నది she has much influence with him.

చారవాడు or చార n. s. బాలుడు. Kark.

చారుట v. a. To enter. చొచ్చుట, శ్రవేశించుట. M. XIII. 2. 326. ఇత్రైంసునసంభవించెనిచ్చొటు చారకా.

జొరువుక for సొడుగుకాగా adv. When they were dried up. KP. 6. 287. విరులుజగుళ్లునుజొరువుక శిరికండవుటకలూకింక విలవిలమునివేరమరుమట్లు గొనగడు బారతెడితరలాయీ తాకుముకొగనికలకకా.

జొల్లులు n. s. plu. Rivulets. వంకలు, అన గా దిన్నడుళ్లు.

చో (a particle) (add.) Tara. 2. 77. అమ్మేటికళానిధిత్వమునమించినవా తెలజవ్వనంబుసయ్యాటలమిరుచోకువలయాక్షులకింపానరించుటప్రమే. టీ|| మించియున్నట్లుడు. Vish Pur. 5. 123. క్రిందనుమీడవార్యముల క్రిడయెనర్చకసంచరించుచో. M. XII. 1. 39. తన్నధ్యవీధికినల్లనడచుచో. M. III. 5. 66. ప్రాణాతురుడైనచోబరిణయంబులయందును.

జోక n. s. Beauty, comeliness. సౌందర్యము, చక్కదనము. ABA. స్వాధీనము. D. మంజులము. Kark. Ila. 3. 203. తేటినిజోకకళిబజారునాటిదాక. T. 3. 31. శవననటనర్తితలితలతికాలతాంగులనటనంబులకుకా ఘటనంబులు గాజోకమిరుతదీయతేకారవంబులు. టీ|| వానైనటువంటి. T. 4. 115. గములు గాచెములకీరములారమిజోకహరిమధ్యచేరిమాటాడుదాక. టీ|| బాగు. L. 7. 80. జోకనియందునేచాడంకలికా. H. 5. 120. మొనయైననఖరానమనుకీసనిలలానజోకగుల్లువిభూతిలేఖమర్చు.

జోక, జోక గా or జోకకా adv. Beautifully, finely, in like manner. అందముగా, సొగసుగా, దివ్యముగా, రీతిగా. Vish. 4. 190. శుద్ధపుణ్యహవారనజోకజేసి. Vish. 3. 78. శ్రుండరికయునననదులేడజోకబరగు. R. 5. 282. డాకొనిరతిశుయంబున, జోకకావలిగాద్దులీను సురటివినివైయాకాంతసేదదేర్చుదునీకుకాబట్టాంతరమునశివతునేగానబిమ్మ. Bilh. 3. 100. ఆకంజేతుణదర్పణంబుగానివీయోశక్తినుండంగనేజోకకావైవ

సీంతుమద్రుతినిధింబూ చెంతయున్ సీక్కుతో. P. 2.
 75. ఉడుగనింపంపంరడదవూరటలెకకురాకుజో
 కమేనదవివడంగనుగ్గి గహనాంతరవించెజనించె. శు
 రాకుశ్చ్రుతికి, జోక, అధీనుడగుచేత. H. 5. 20.
 పోకలరీతి సెంది మెరువులో గొనిమిట్టలుగట్టిపైమొ
 నల్ జోకగతీరి తాళములచొప్పగ గానృతి. Ila. 3.
 159. ఆవద్రావిసజోకనటమటిల్లు. Chatu. 52.
 line. 19. కొండతోతరుగ్గికొని తాకిన జోక గాక,
 అన గాతాకినట్టుంవలెనే గాని. N. 5. 35. కడగటం
 చాస్తులనడుచక్రినియచూ లలితమాకుసిడిశలాక
 జోక. P. 3. 264. విరోధులజోక సెంద్రాకొల్లొ
 రయనితంబవింబమున. టీ|| వలె. One verse says,
 జోకైనగరులుకదిలెను.
 జోగు n. s. A ship. ఓడ. OG. భిక్షు, ఓడయున్ను.
 ABA. ఏరుదా టేసాధనము. D.
 జోగుట or జోంగిపోవుట v. n. To slant as a pil-
 lar: to fall out of the perpendicular. వంగిపో
 వుట.
 జోగత్తుట v. n. To beg, take alms. భిక్షు మెత్తుట.
 OG.
 జోటి or జోటిని n. s. A woman, a damsel. ఆడుది.
 D.
 జోడమ్ము n. s. అన గాచాపానపేక్షశరము. ABA.
 జోడాలు n. s. A kind of salutations. సతివిశే
 డము. ABA.
 చోడు n. s. Trouble. కష్టము. ABA.
 జోతి n. s. Splendor. శ్రుతాశము. ABA. దండము.
 Kark.
 జోదిల్లు n. s. A kind of salutation. సతివిశేషము.
 ABA.
 జోనడలు n. s. అశ్వగతిభేదము. Kark.
 జోవరరు n. s. దండము. Kark ?
 జోవుట v. a. page 366, column 1, line 3, for
 hustsman's, read huntsman's.
 జోవుల బెట్టుట v. a. To destroy, ruin. పాడుచే
 నుట. Vencata Arya. page 199 last line. మధ్య
 రుయజ్జికర్తముల్ జోవుల బెట్టుపాపమదిజ్జుట్టుకొ
 నెక.
 జోవిల్లు గా, అన గానిండా రగా. OG. See జోవ్వి
 లుట.
 జోమాల or జోమాలపేరు n. s. A kind of necklace.
 కంఠభూషణవిశేషము.
 చోర, అన గాచాలుడు. Kark.
 జోల n. s. A cradle. తోలిక, Kark. తొట్టి.

చోలా n. s. A kind of jacket. కంఠుకభేదము.
 ABA.
 జోలి n. s. (add.) గాధ. ABA.
 జోలె n. s. A pouch. చతుకగుడ్డయొక్క నాలుగుకూ
 లలుముడివేసి కుట్టిన శుంఠి.
 చోప్యము n. s. (add.) Dab. 146, line 4. సులలిత
 మధుసూతుచోప్యశౌకములు.
 జోహరు or జోహారు n. s. A kind of salutation.
 నమస్తార భేదము. ABA. H. 4. 281. సింహచలము
 నజెందుమహాసింహాకారునకు జోహారులు నెరవుచు.
 చా n. s. చవులు, వాజినీగర్భము, వానది, ముత్యపు
 తూనికె. ABA.
 చాకారము n. s. Soap or fuller's earth. శబ్బు.
 ABA.
 చాకు or చవుకు n. s. A whip. కొరడా.
 జౌకు n. s. Oozings. ఉట. See జోవు.
 జౌజవ్వన or జౌజౌవ్వన, అన గాలివగా అల్లాడుట.
 OG.
 చౌట n. s. A cage. శంజరము. ABA.
 చౌడు n. s. (add.) Fuller's earth. చాటిధూమి.
 చౌడేశ్వరుడు * n. s. The name of one of the pet-
 ty gods. ఒక యొ క్రచేతతపేరు.
 జౌత n. s. A cap. కుల్లాయి. A. 6. 104. బూదిమ్మం
 గినమొకంబున గౌడకట్టుమైనపుమైల ప్రాజౌతనా
 వెలుంక.
 చౌలు or చవులు n. s. A weight (chow) in pearls.
 ముత్యాలుకూచేతుడికట్టు.
 చౌవంఠపూవులజోడు n. s. The god Cupid. మస్త
 ధుష. ABA.
 జ్ఞానస్నానము * n. s. Baptism: a modern phrase
 introduced by the Catholic missionaries. శ్రీ
 స్తుమరములో శ్రువేశ పెట్టడము.
 జ్యోతిస్తూతి * n. s. Heart-pea. (Halicacabum
 cardiospermum) ఎక్కుడుతీగె. ABA. వెక్కుడుతీ
 గె, స్కర్ణలత. SC.

టంకృతి * n. s. The 'twang' of a bow string. టంకా
 రము, అన గా అల్లెయొక్క ధ్వని. Sva. 3. 158. శరి
 శాంతజ్యాటంకృతి చలనమకన చాకుము ప్రాతెక.
 డంగురము n. s. A kind of drum. చర్తవాద్యవిశేష
 ము (వీరగాము) ABA. which see.
 టకటంకు or టకటాంకు n. s. A rogue, a cheat.
 ధూర్జుకు, కుత్సికుడు. Kark.
 టక్రరి n. s. (add.) మాయాది. ABA.

టక్కు plu. టక్కులు. n. s. (add.) ఎత్తె and ఎత్తెలు. OG.

టక్కు n. s. A flag. ధ్వజము. Kark.

డబ్బాటు n. s. Suddenness. ఆకస్మికము. ABA.

డబ్బాటుగా adv. read డబ్బాటుగా. OG.

డబ్బురా n. s. A cup bowl: a vessel for drinking spirits with. చపకము. ABA.

డయ్యట v. n. Error. డస్సుట is correct. We cannot say డయ్యక it must be డస్సిక.

తవతవ n. s. Chicanery, deceit, untruth, lie. దగా. OG. ఆశస్యము. ABA. మోశము, వంచన. P. 1. 538. మరుత్పదంబతులితశ్వర శూరుడు గాంధుప్రాణముల్ తవతవ లేక నిల్చి జగదంబున నేడైరనూర్చివుచ్చినా. టీ|| అద్దము లేక, వంచన లేక అని చెప్పవలెను. P. 2. 46. భవదీయస్నేహమునాకవిరళ లేజో విధాయియగు నెయ్యుడవై తవతవ లేక మనీషి శ్రవరావర్తింపుమన. తవతవ లేక, అనగా దగా లేక. P. 4. 596. తవతవక్రాత్తక్రాత్తయగుటంజనియించెడు నీకునేడు రేచిపుటయ మమ్మువార చనవంతయూనియదికొంక నేలరమ్మవ సీరమిట్టుడంచు. Swa. 1. 38. దివివీశురుహబాంధవనైంధవసీంఘంబెంతజప్తవజ లేకరుగూభువిసంతజప్తవేమునుతవతవ లేకరుగుడుముహుటాహుటిసదల. తవతవ లేక, దగా లేక, అనగా సీత్యముగా.

తవర n. s. An able or powerful man. A fraudulent or deceitful woman. శిష్యుడు. ABA. ధూర్జస్తీ. D. బేరజము. OG.

డవిరా n. s. A musical instrument, a kind of small drum or tabor. డిండిము. ABA. డమామా. SC. డస్సి page 371 for డయ్యట, read డస్సుట.

డస్సుట v. n. (dele (డయ్యట) add.) లామైక్కింత యులేదు ధైర్యమువిలోలంబయ్యెప్రాణంబులు తాపుల్ దప్పెను మూర్ఛనచైతన్యపుల్ దస్సె &c.

డాక, డాక n. s. An attack. Inroad, invasion. తాకు, దెబ్బ, తాకడము. దూరడము (బేధత్యము. D. రేఖాను, శూరత్వమున్ను. OG. శుక్తుము, శౌర్యమున్ను. ABA.) T. 2. 227. ఆకులపాటువియోగులకేతాదు, శ్రుశుంచధర్మమెరుగనివృషోనికంబునకునుగలిగెక, డాకవసంతునిదెమిక్కుటంబుగధాత్రిక. టీ|| రాది. T. 4. 115. పొదలపైమెదలుకుస్తైదలారమిడాక. H. 2. 30. కడిమివారగచంకని దినపొట్టియకోల డాకమ్రోసెడుడు బుడక్కేల. P. 1. 61. రమాకుమారశునులందుకవిందుల సోపిలి

యంతే డాకంధళి రేపురంబుకలకంఠపాతియప్రాంతముక.

డాకడ n. s. The north. ఉడన్తిశ. ABA. ఉత్తరము.

డాకల్లు n. s. An anvil. లోహాసితాడనాధారము. ABA. దాగలి.

టాకు n. s. Rubbing, friction. Proximity. ఘర్షణము, నికటము. ABA.

తాకుట v. a. page 371, for to "thurst" read "thrust."

తాకురు n. s. (Bengalee) A God, a deity, an idol. A lord. A father or grand-father. A spiritual guide or preceptor. దేవుడు, యజమానుడు, తండ్రి. గురువున్ను, దేవత. OG.

డాగురించుట v. a. To delude, dupe, cheat. మోశపుచ్చుట. Bha. VIII. 448. శ్రీకంఠానినునీవపమరకుమారి త్రంబు రంజించెడకనాక ద్వేషుల డాగురించుటకునై నాచేనుకైకొన్న కాంతాకారంబుజగన్నిమజ్జనమునీవైచూచెదేమాపెడక. DRA. 306. ముదరించి లేక రాముని డాగురించి సుదతినిబ్బొడిచుటబంతుతనమె.

డాగురించుట v. n. To be hid. దాగివుండుట. OG. డాగియుండుట. ABA. M. X. 1. 241. ఏనుటుపైకశౌరిమదియేర్పడముకని డాగురించెనూయేమిటికెందువ్రాయి రానరేంద్ర యెరుండుముధర్మదూడ్య శింఘ్రానువిధంబులక జయముగల్గియువారికిడక్కడయ్యె.

తాను n. s. page 371, for శుడితాళాలిలో read శుడితాళాలలో &c.

ధామ్మనుట v. n. page 371, read ధామ్మనుట.

తారు n. s. Dying, expiring on the spot. ఒక దెబ్బనచావడము. ఆదండలోశుదిమందికతారున్ను యరువైయింటికిగాయములున్ను అయినవి ten were killed and twenty spoilt.

తారునునుట v. n. To die on the spot or suddenly. నిమిషములోచచ్చుట.

తాపు (add.) తాపు. OG.

డింకుట v. n. To die. చచ్చుట. Kark. అణుగుట. OG.

టింగరా n. s. A short man, a dwarf. వామనుడు. Kark. ABA. పొట్టివాడు.

డింగళ్లు n. s. A kind of salutations. నలివిశేషము. ABA.

డిండుట v. n. To perish, be ruined or destroyed: to become absorbed by some thing else, be

బంగుళ్లు n. s. Rice beaten or cleaned well. ఆహారశంకులము. ABA. బంబియె తినబియ్యము.

తంశేకు n. s. (add.) కొండతంశేకు A large stately timber tree; a native of various parts of India, It blossoms during the hot season, at which period it is nearly destitute of foliage, the timber is remarkably strong and durable. See Rox. 2. 543 and 2. 349.

బంచనము or బెంచనము n. s. A mortar. మకరడిబ్బి, బొంబనుకరం, రోకటికరం. KP. 3. 164. వినుపింపునాకుపటమా, దననతక్షిట్టనును బెప్పెదం, గునమునవైరినగతినభ, మనబినిమణికంధరునితపోవనభూమి. Pal. 238. దొరకొనివేసిరిబంచనంబులును. KP. 8 77. బంచనంబులు, శీరంగులుబిబర్బంబులుదుపాకులు. A. 2. 9. అకుగుననుండియుంబదిలమైచెదలంబెదుకోలసెప్పవ్రోల్పదనికడంకబెంచనపుచేతులంకనకాశదూరగా.

బంటలమారి n. s. A wicked man, he who acts ill. అవనీకుడు. ABA. కరులను సెప్పించేస్త్రీభావముగలవాడు.

బండకము n. s. Page 376. Column 1, line 1, for "The name of a celebrated forest" read, the indefinite word for a forest. బండకారణ్యము this phrase is sometimes used for any great forest.

బండుగ n. s. page 377 (add.) కలిమిబండుగ (mere imposition; lit: tax on wealth) extortion practised by Government on the rich.

బండుదివియ n. s. A candle-stick. శెప్పి. లోహబండుదివియ a candle-stick made of metal. కొయ్యబండుదివియ a candle-stick made of wood.

తండ్రీ n. s. (add.) This is applied to a son. Vish. Puran. 2. 55. సోముల్ పెళ్ళులు సోబియుజ్వలతపోనిస్థానకర్తంబులు ద్వామత్రీతి సునర్వీణకుపుని గాతండ్రీనియం గాంబిలిక. It is commonly applied to paternal uncles also.

తంతు n. s. ఉత్సవవిశేషము. ABA.

బంటె n. s. (add.) A beam or rafter. N. 4. 55. కళుకుంబంతువుబొమ్మ చెక్కడవులంబులు మేల్పొదెలందళసూనిల శ్రురాలదూలములపై దాక్టొన్ననున్నప్పబంటెలదాపించిన కెంపుటిట్టి కలసిందిబొందికా.

బంటెనము n. s. page 377. for Vish. 8. 4. 11. read, "8. 411."

బండడి n. s. A general combat. శంకులశమరము. ABA. దొప్పి. OG.

బండడి or బండడిక adv. Exceedingly, much. మిక్కిలిన్ని. D. M. IV. 2. 65. చనిమజనాగ్నిజ్వాలలుబనుకగనిట్టూర్పుగాబ్బు బండడినిగుడక. M. IV. 2. 83. అనిమనమునదలపోయుచు తనతమ్ముని లేవనెత్తిబండడి దొరుగంబనుచెచు నశ్రుపూరము. M. III. 4. 170. కడగిదర్శముతోదనదచుచు మేమిట్లుబండడియఃఖంబులొందుటయును. HD. 1. 193. కలుగునేకాశితుడల్పునిరీతిబండడికొని తగరుదాకినను, కొండలమందునేకులకరవృతంబు. Swa. 3. 37. విక్టంబడియెండొండ బొండుమల్లియల బండడికొదొరుగుపుప్పొళ్లనుప్పొల్లిల్లు. Pativratyap. 35, line 11. BR. II. p. 80. line 28. Pal. 89. శుంజాలురెండు, బండడిదాచుచుతరములు సెప్ప.

బండడింతుట v. n. To be confused. చీకాకుపడుట, కలవరపడుట. Ahalya (by Laxmipati) book 5, verse 122. ఝల్లనగుండెతల్లడిలిచానరొయిల్లిదెలెల్లవారె నాయుల్లముబండడింతుకుకురోయనిమాయగజాచ్చుకోళ్లు.

తందర n. s. నిద్రావిశేషము. ABA.

బంధనగా చేసుట v. a. To do any thing improperly. అబంధనగా చేసుట.

బంధనచేసుట v. n. To delay, procrastinate. అలశ్యపరచుట. Kark.

బంతు or బంతుభూమి n. s. Ground not irrigated artificially? మెట్టభూమియనితో వివరి.

తంతుర adj. Thick, gross, coarse. సాండ్రము. ABA. నిబిడము. Kark. వాడుతామరతంతురలైయెన్నాడు he has a great family.

బంతుడుంజలు n. s. Cleaned grain. i. e. rice that has been freed from the husk by beating in a mortar. బంచినబియ్యము.

తంబళవాడు or తంబళి n. s. A man of a mixed caste, descended from a female bramin, by adultery with a man of the same tribe. A bramin who officiates in the temple of Siva. బ్రాహ్మణస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునికొంగతనముచేతపుట్టిఅగమాలుచదివిశివారాధన చేసేశివద్విజుడు. D. Pal. p. 22. ఇటువంటిశఖునాలుయారంబళికినియంచినకడలెను.

బంధము * n. s. page 378, Col 2, line 4, for భూశరుడు read భూసురుడు.

తకీల or తక్కిలి n. s. A tree (Aeschynomene Sesban.) తక్కిలి. ABA. వైజయంతికా, తక్కిల చెట్టు.

తక్కిటి n. s. త్రిముఖసిపిక, ఇతరము. ABA.

తక్కిటి adj. Remaining. కడము. T. 5. 66. తక్కుల దనుజవీరులు తక్కిటి స్వాణవరులు. టీ|| మిగిలిన. H. 2. 47. తక్కిటి గనుస్తవస్తువుల దనరునటుక. M. IX. 1. 106. తక్కిటి పరిజనంబులనుంజిజమందిరంబు లకుబోవంబనిది.

తక్కిడలంచుట v. a. To elude. ఏమాన్పుట, వంచించుట. Vish. 2. 236. ఇప్పుడు నాను సారథము లెల్లవి రాకులవిక్తుజేసియారవ్వలు బెట్టెజేమిటికతక్కిడలంచెదవెన్నిజెప్పినక జెప్పముకమ్మ క్రొవ్విరలసెజ్జకు యిన్నినుగూడియుండ తేనప్పడెమంట మాచికును మాచుడుడు బ్రతుకంగనిచ్చునే.

తక్కిన (add,) adj. కడము. OG. తక్కు, అనగా అశత్యము, విశర్జనము, ఇతరము. ABA.

తక్కువ adj. (add,) నెలతక్కువపిల్ల a child that wants a month, i. e. an 8 months child.

తక్కి n. s. తర్కాతి ABA. See తక్కిల.

తక్కిడ n. s. (add,) తర్కాతి. ABA. See తక్కిల.

దక్కానుట, అనగా ప్రాప్తమవుట. Kark.

తక్కోలము * n. s. P. 479, Col. 2, line 18, after Ainsl. 2. 44. (add,) తక్కోలాలు.

తగటి, తగటు or తగటు usually తగితి n. s. Cloth of gold. కలధారవస్త్రము. ABA. శరిగబట్ట. N. 7. 43. తలహెంబట్టుకుళాయిలుం దళుకునిద్దా యొంట్లకస్తూరికట్టెలు కర్పూరపునామముల్ దగటుదట్టిచల్లడాల్. H. 5. 393. బలుచీనిహెంబట్టు ప్రక్కములునుతగటురుమాలతాస్తా.

తగటు usually తగడు n. s. A plate or thin piece of metal. ABA. A. 4. 132. తగిందితగటుండెడుంబువురేకు. Swa. 4. 169. కుండనవుదగటుండెడుండెనిగురు జిగినెగురుమోవిక. Ahalya. 2. 60. Rasica 1. 64.

తగడు n. s. హయము. Kark.

తగదీర్చు n. s. A water pandal. ప్రళు. Kark. చలిచుందిలి.

తగరిశ or తగరిసె n. s. A kind of cassia (C. Tora.) దక్రస్సుము, చక్రమర్దకము. ABA. తగరిశివత్తనాలు is the seed of this plant which is pounded and mixed in butter-milk and applied to cure itch; and also used in dying linen. అడవి తగరిశ the same plant (growing wild.) తెల్లతగరిశ a variety of it; the flower being white.

తగల వెట్టుట v. a. page 380. Dele To unite.

తగళు n. s. Trousseau. Justice. Dispute. పెండ్లి లోకూతురికియచ్చేవస్తుధూషణంబరములు (న్యాయము, ABA.) వివాదమున్ను. N. 9. 97. అల్లుడనియాడువిద్దనియగళుతగళు, లంకుకమునుభోభనకుని. టీ|| పెండ్లిలోకూతురికి అల్లునికియచ్చేవస్త్రధూషణావిమర్యాదలున్ను. Swa. 3. 169. వలపుంసనుపుండగళుంబ్రియంబులుక. టీ|| న్యాయము. P. 1. 350. ఈతగళునకుపుమనిసంజాతత్రాసమున. టీ|| న్యాయము. P. 3. 111. బలవంతుడైనధరణీతలధర్తకుబోలునిటితగువకటకటా. టీ|| వ్యాజ్యము. P. 3. 113. తగవెప్పరుజెప్పెదరు, అనగాన్యాయమెవరుబలుకుతారు. P. 3. 122. తగళుదయ్యమెరుంకునితగళుబట్టుప్రాణమేటికేకతేరవారికొనగ. టీ|| వ్యాజ్యముదేవుడుతెలియుక.

తగుకత్తి n. s. A sword used by sword players. సాధనాయుధవిశేషము. ABA.

తగ్గుట v. n. (add,) ధాన్యమువెలతగ్గినది the price of grain is sunk. ధాన్యముతగ్గినది the price of grain is risen. See note on వెల.

దప్పుము * adj. As deep as. మాత్రము. జానుదప్పుజలం Knee deep water. KP. 4. 159. శతతాళదప్పుము as deep as one hundred palm trees.

తచ్చు n. s. page 381. After this enter తచ్చుణము.

తటకబడుట v. n. (add,) ఆశ్చర్యపడుట. OG.

తటకాశుడుట v. n. To be surprised. ఆశ్చర్యముజెందుట. ABA. N. 7. 63. కుటిలాలకయెయ్యారముడటకాశుడిచూచె. N. 8. 118. లంకాపురరాజ్యలక్ష్మీ దటకాశుడిచూచుచునున్నయత్రరిక. See తడకపడుట.

తటకాపాటు n. s. Astonishment. ఆశ్చర్యము. ABA. See తటకాశుడుట.

తటనిరంబము. n. s. Dele this article.

తటము n. s. (add,) అద్రితటము the side of a bill. Parij. 4. 101. తటనిరంబములు, అనగాచరులనేబిరుండులు.

తటయించుట, అనగానివారించుట. Kark.

తటవట or తటమట n. s. Chicanery, trick, fraud. మోసము. (అశత్యము. ABA.) Ila. 2. 162. హెలునైప్పలకీల్పొన్నకడకడకకనుచుంటివారిటనుటలంక.

తటవట adj. Deceitful, treacherous. మోసమైన, వంచనైన. Sar. Dwi. 358. ఇటువలెపనిబాలుడని కలుమారుతలవటకూటలతప్పదాల్పెనవు. Datta-traya Satacam. 55.

తటవట చేయుట v. a. To trick, deceive. మోసము చేసుట. N. 2 469. కంజడ శౌఖ్య దుసేరిమమ్మలక్ దటవట సేసేతినయ్యు తంబును రాళికి బంపి వెట్టె. టీ|| టుక్కు జేసి. See తటవట.

తటాయించుట v. a. To hinder, prevent. వారణము చేసుట. ABA. ఆడ్డగించుట.

తటాయించుట v. n. To pierce, penetrate. దూసుట. UH. 4. 139. ఎకతటాయించక గాంబింఠక మొగలిరేకుగుమ్మితిజిమ్మెక. దూసిపోయేటట్లుగా.

తటి * n. s. (add.) A place. ప్రదేశము. కటతటి the temples of the head.

తటిత్వతి * n. s. read తటిత్వతి.

తట్టము n. s. A horse. అశ్వము. Kark.

తట్టు or తట్టువునుగు n. s. (add.) వునుగుతట్టు, అన గాగంధమార్దాలవృషణము. ABA. the ventricle in the musk cat where the musk is formed. వునుగుతట్టుము. A. 5. 95. చల్లనిరేయితితట్టువున లుల్ పిండులదేలనూసె ముశివెంట్రికలక. N. 8. 5. గొసమగాదట్టువునుగునోడలువైవి. Swa. 5. 126. తట్టువునుగుఅగలుగుత్తునుమంబిగండవడి.

తట్టుట v. n. page 383 (add.) వాసికిభయముతట్టినది he was afraid.

తడ n. s. The counterpoise for any vessel put in scales. దాళా. తడకట్టుట to counterpoise the scales.

తడవు n. s. అనగాదాల్పు, బ్రహ్మచారి. Kark.

తడవుట v. n. To tell, utter. చెప్పట. KP. 4. 126. KP. 4. 138. తద్గణములెప్పరేపాటిదడవిసవి. KP. 5. 101. మారతక్కడదడవకుండుదనిప్రార్థిం చితడవననింతుకొని. KP. 5. 102. నీవీకథయె క్కడండదవినాలాగయంగుదులగడ. BX. Rukmani-kalyanam 6. ఏనిలసన్నామమే ప్రొద్దుభక్తి తోదడవినబంధనంతలువాయు. Dab. 81. తామ శంబుసనిన్నిదడవితిగానిరామనిన్ననరాదు.

తడవుకు n. s. Searching. Stroking fondly, patting. ఆస్వేషణము, నిమిరుట. ABA.

తడసి (p|| of తడయుట v. n. To delay) సావకాశ ముచేసి. Adi Laxmi Vilas 2. 100.

తడిక ద్రోశరి or తడక ద్రోశరి n. s. A thief who enters the house by removing the bolt of the door. కబాలుసాదకుడు. ABA. అనగాగడియవి రిబిదూరేదొంగ. p. 4. 255. తడక ద్రోశరిముచ్చు బాడువులుమరిదొంగ, వునిచుక్కవాలెనకుస్తుబార ల. టీ|| గుడిశలలోదొంగింపచేయవువుదొంగలు.

తడిబము, తడిము n. s. Bedding. శయ్య, మెత్త ABA.

దడియము n. s. The weight of forty Palams but (at Madras) A weight equivalent to the fourth of a maund; containing ten seers. నలుబదిశ లాలు. ABA. దడియమున గాచెన్నాడుట్లములోపా తికమణుగు.

తడుకు n. s. అనగాతెత్తువాకిలిముండతలువు. OG.

దడె n. s. A raised ground, terrace. దిబ్బ. తిన్నె.

దడెము n. s. A vessel. శరావవిశేషము.

తత * adj. (add.) BRY. 322. తతభుజయుగళము those huge shoulders.

తతి n. s. Season, proper time. శమయము. P. 3.

401. కుప్పిరవుటడుగులకు నర్త మెతనిక్కనలార మ్రింగడక. టీ|| శమయమునందు. Vaij. 3. 106.

తతినూరే బడులనుముచ్చుకొనవేతంకల్లివర్తింతులు గ్యతశశ్శాలికాక. DRY. 1062. తతినూరికితివా నిదంకింపకున్ను.

తత్రావిత్తా అనిమాట్లాడుట v. n. See దద్దావిత్తా అని మాట్లాడుట.

తత్తై n. s. Distilled liquor. సారాయి. ABA.

తత్పము * n. s. A bait in a trap. మృగశయ్యలకో శమువేసయెరమాంశము D. and Reeve.

తత్ * (add.) తద్వంశీకులు men of the same family.

తడంగము * n. s. (a bad word but much used.) Business, affair. వ్యాపారము.

తడుశరి * adv. Hereafter, afterwards, thereupon. అంజుమిదట, ఆమిదట.

దడనము error for దడళము n. s. which see.

దద్దబిద్ద అనిమాట్లాడుట v. n. To lisp, stammer.

తత్రావిత్త అనిమాట్లాడుట.

తద్దయు adv. Much, exceedingly. అధికము. OG. మిక్కిలిన్ని. Swa. 6. 94. తద్దయుగృశమై. A. 4. 45. తోడిచేడియలకద్దారలకుం దనుకుండద్దయుం బొందుకద్దనుసెద్దరికంబు.

దవ్వరిల్లుట v. n. (add.) జిక్కియుట. OG.

దద్దిలుట v. n. To fear. భయపడుట. ABA.

దనము from ధనము * n. s. Money. విత్తము Kark.

తనరకుమై or తనరకుంపై plu. తమరకుంపై adv. As one pleases; delightfully. తనవశంపై, యథేచ్ఛగా, పుల్లూగుముగా. Navanadha page 56. గను కిందిగర్జించుకంతీరవములు, నక్కడతమరకుంపైయు న్నువిత్తుడు, పిక్కటిల్లగదొడ్డి పెట్టినయట్లు. N. 7. 164. అనవుడు నేటికిభ్రమసెను, వినువృద్ధశ్రేణుడ వాటివనపై, యేలావినవైతికోడి కూసెందనరకు మైమరునిధర్మదారయనంక. Zacca. 2. 105, line 12. మునిజనకునకౌలలునుమద్ధతిమైగలగుండువెట్టుచుకొనుగునవచ్చి లావరులకొమ్ములవ్రక్కలువారబీరుచుకొమునుకొనిగుశ్యశంఘములమొరనుగుద్దలిగించునెల్లడకతనరకుమైజరించినతిదారు గావీలవనాంతరంబునక.

తనికిచెట్టు n. s. Adelia nereifolia. ఒక చెట్టు Rox. 3. 849.

తనియమి n. s. (neg. noun of తనియుట.) Want: the not being satisfied. KP. 4. 15. అప్పలదిరతులదనియమిడదాత్తరంజనదనర.

తనివాక adv. Not being satisfied. తృప్తిహింపక. Vencat Arya. p. 197, line 20. చక్కనకుసాక్తి తనివాకచంకరికి, జనుచునందంకగాడుచు జొగజేర.

తనివి n. s. Dele *

తనివిసనక adv. Greedily, eagerly, not being satisfied. తృప్తిహింపక. S. 3. 267. తనివిసనక. Naish. 5. 10.

తను He himself: Ipse. D. and రానుశ్చవ under మాలుట.

దనుకుట v. n. To kindle or catch fire. To shine. M. XII. 1. 103. శోకాస్పిదనికినసాగయునితమ్ములనుకుటన్న వాక్యామృతోయముక్తిదేర్చుము. M. XII. 3. 302. ఇంగలంబు, కొనివచ్చివుల్ల ప్రాత్రనదనుకంగాజేసి. అనగారగులుకొనేట్టుచేసి. Swa. 2. 34. చంద్రికల్దనుకంబూచెలతాం. T. 3. 82. తాటంకరుచుల్దనకకాదమకమునినుకం. M. III. 2. 85. కోమలాంగియివుడుగురుకొనిపాంసులశ్శలములండునిద్రదనికినదియు, అనగానిద్రవేయినది. దోషముదనకక, అనగాదోషముఅంటక.

తనువు n. s. పితృయజ్ఞము. ABA.

దనువు usually దనురు n. s. Glitter or lustre of a diamond. వజ్రకాంతి. ABA.

తన్నుట v. a. (add.) To thrash, scourge, punish. బాడుట, కొట్టుట.

తపారము or తపాళము n. s. A cap. కుళాయి. OG. A. 2. 88. పాటలనిలములార్యగ దపారపుగుంకులలరుదావికిమూగునలులజోప. టీ||కులాయియొక్క. P. 2. 9. మాపునంబితికముజుంజురుండల తపాళము. టీ|| కుళాయి. A. 4. 92. వెలిద తపారంబుమించుదువ్వలువకప్పి. టీ|| కుళాయి.

తప్పిలికాదు n. s. ధూర్తుడు. Kark.

తప్పించుట v. a. (add.) వాడునిద్ర తప్పించినదండున as he went without sleep or lost rest.

తప్పిడము n. s. Fault, error. అపరాధము. ABA. నేరము.

తప్పుకూతలు n. s. Foul language. బండమాటలు, తునికిమాలినమాటలు.

తప్పెటకారు n. s. Wild horse gram. వనకుఘృగము. ABA.

తపక n. s. Pithless grain, grain without stuff. తుచ్చధాన్యము, తాలు. ABA.

తపిసి from తపసి n. s. A saint, a sage. యతి. Kark. ఋషి. Swa. 2. 9. తపిసియిల్లాండ్ర చెలువంబుదలచిదలచి. టీ|| మునిభార్యలయొక్క.

దబ్బువ్రేలు n. s. The ring finger. అనామిక. ABA. ఉంగరపువ్రేలు.

తప్పిలి or దప్పిలి n. s. A fraudulent man, a cheat. ధూర్తుడు, మోసగాడు.

తమకము or తమగము n. s. Love, desire. A portico, a bower, tabernacle: a bungalo. మోహము. Kark. శంభ్రమము, తాళి, కోటవెలిమంటలమున్ను. ABA. తమగము, అనగామంటలము. D. N. 9. 470. ఏశిశ్రీకృష్ణుడనుచెలులవేచిరితమకంబుకొలదిమిగుల. Swa. 6. 95. ఆన్యశకులయందు నాశిక్తుడగువానిదమకమొదవికూడ దలచుకంటె. Swa. 6. 80. మానరానితమకంబున. A. 6. 156. మురారితమకమాకుతేక. Pal. 69. అట్లనేతమకములాయ త్రవరచి. Pal. 96. నాయునితమగ, మూర్తిందిక్రోత్రగా పురకుసేయించె, యేవంకనెక్కునూ యెక్కినదెసను, గంటెదనుట్లుగాగిలుజన్పించి. తప్పుజ్జలు పెట్టెతమగంబుకింద, ప్రాతరద్రవ్వించిలునారాశిముల, కూలాలయాలపెలనురియలనిలువ, కలయంకబాదిందికప్పుపెట్టించి. Pal. 97. రాజుద్ద

ఢౌనిబ్రహ్మిణాయకుడు, తమగంబునకునేగనంబకు
 మన్ను, నిలుతమగంబుననిలుదెసజూవి, గోసంగ
 కన్నుమకోటంబుయూని. Canyaca Pur. 8. 284. బ
 పువిథాలంకారా లంకృతంజైన తమగంబులెక్కి
 యార్చివీరవ్రతులై సీసీవీరులైనవైశ్యవరులుజండబ
 లవ్రునందులుండమతమగంబులెక్కితే సాహసవీరా
 వేశత్రుకాశిత. Canyaca Pur. 8. 307. సుగంధ
 శరీరులైకడుంబడిదమగంబులెక్కితెనాసీవగన్నియ
 మాటయిర్వరక. Katam Raj. T. E. 109. p.
 406. line 5. తమయండేతావుకునుగమేర్పరచి.

తమకించుట v. n. To attempt, try, to be hasty or
 eager : to be at a loss. ఉద్యక్తుడవుట, తీవ్రతుడు
 ట, త్వరతుడుట, మిఠకరించుట. Siva. 6. 92. నార
 చముండన దోర్దండకృతాంబ దండనిభకోదండం
 మనంబూర్చి భారననేయం దమకించుచుండ. టీ
 ఉద్యక్తుడోచున్నుండగా. P. 1. 287. వానిగౌరవ
 నితల పొలమున గౌరవదీప్రమకించుతరిక. R. 1.
 212. నిజోజ్వలహారము క్తముక్తామశిశంకసెందినె
 మకందమకించుశిభీమబువ్నగక. Swa. 6. 11. ఆ
 ట్టుగవయండమకింది. టీ|| తీవ్రతుడి. P. 1. 750. ధ
 ర్మవేదముభయవాదలనాలోకించితమకింతకరంతు
 సేయకద్దంబుసారక. టీ|| తీవ్రతుడక. Pal. 27. అని
 భూమికావులు అంతయు వెగడి, దరలిగలుగునబడ్డ
 తగుబండిభంగి బెగ్గోలుబడిదమకింపుచునుండు. తమ
 కింపుచు అనగామిఠకరిస్తూ.

తమగము n. s. An open building. కుంటశుము. D.
 Pal. 96. నాయురాలంతలోనాయునితమగ, మూ
 డింవిక్రోత్రగా పురకు సేయించె, యేవంకనెక్కు
 సెయియెక్కినదేశను, గంబెదనుట్లుగాసీలుతున్నించి,
 తప్పుబిల్లు పెట్టితమగంబు కిండ, ప్రాతరవ్రవింది
 బలునారగముల, గూలాలయీ పైలసురియలనిలువ,
 కలయంగబాదింవికత్తు పెట్టింది.

దమనము n. s. Southerwood, read, "Southern-
 wood."

తమాలము * n. s. Instead of Exantho read
 "Xantho."

తమిదె n. s. The ebony tree. వృక్షవిశేషము. Rox.
 2. 531.

తన్ను n. s. A sort of large shrub (Cassia alata)
 శింది. పుట్టతన్ను a sort of the shrub, వల్లికశింది.
 ABA.

దమ్మడు, అనగామిడ్డె. OG. (a Saiva priest ?)

దమ్మతుడుట, అనగాడిండుబతుట. OG.

దమ్మము n. s. Virtue, duty, right, alms. A coin.
 ధర్మము, నాలుగుకాసులు. ABA.

తన్నులము n. s. Betel leaf and areca nut. తాంబూ
 లము. ABA. H. 3. 56. తన్నులంబండగనిచ్చి మెచ్చి
 భజమండుకరించిడి.

తన్నులి n. s. A sacristan, priestling, or paltry
 priest. చేవలుకు. ABA.

దమ్ము, అనగాతజ్జుడు. ABA.

తమ్ముడు n. s. (add.) is also applied to a younger
 cousin.

దమ్ములు n. s. Mud, mire. మరద. M. XII. 3. 7.
 కమ్మిగ్రుంకక కడుగుతుదమ్ములు గలుగమ సెత్తు
 చోటరదమునేల.

దయ్యమ్ము n. s. Destiny, luck, good or bad for-
 tune. నియతి, విధి. ABA. see దయ్యము.

తరకట n. s. Reasoning, discussion. తర్కము. N.
 7. 337. తరకటమరుకటగాదేతరుజేసీమాటసీకుతా
 ధ్ధానిగునే. టీ|| నామాటకల్లాకాడుగాదె. See తర
 కటింపు.

తరకటింపు n. s. Disputation, discussion, rea-
 soning. తర్కము. ABA.

తరగంపె n. s. A kind of saw. కరకుత్రఫేదము.
 ABA. ఒకవిధమైనరంతుము.

తరటు or తరుటు n. s. A whip. కశ. ABA. కొర
 డా. Pal. 55. కొదమగోడిగగ్గోటించుమిగుల,
 నడదులగ్గంబులకుగడుతరటుయెత్తుడు, చూపిననంత
 టలఘువుంచిదాటి, కడగువ్రములు చూచివారుద్ర
 ల్పచును. Pal. 77. తరటెత్తిగువ్రంబుడాడునేవెర
 తు. Pal. 85. శీలమదాశనచేమన్నుమంచి, తరుటున
 పెట్టియునుకులవిదనాడ. KP. 3. 85. బదనికతీ
 గతరటునస్రస్రీసీవ్రేసి. See తరటుచేసుట.

తరటుచేసుట or తరటుగావించుట v. a. To whip.
 కొరడాతోకొట్టుట. T. 5. 31. తరటుగావించి
 ఘోటుకంబులమిటి శ్రతిబలంబులుబడలుబడంబొ
 చ్చి. See తరటు. Swa. 4. 159. కేడెంబునుంగొని
 వేడెంబునండురంగంబు వరపి తెరఫిగని తరటుచేసి
 యొరసిచననురికించి. టీ|| దాడుచేసి. కొరడాతో
 కొట్టియనియండవలెను.

తరముట n. s. Exorcising, driving out evil spirits.
 ఉచ్చాటనము. ABA.

తరలిక n. s. A journey. యాత్ర. ABA. శ్రయాణ
 ము.

తరలుట v. n. To walk. నడచుట. ABA.

తరవణి adj. Turned in a lathe. తరి మెనబట్టిన. KP. 2. 20. బం గారు గొలుసులకవడంపుడరవణికోళ్లును. తరవణి n. s. A sword. అగ్గము. ABA. కత్తి. దరికొనుట v. n. To catch fire, be ignited. కాలుట. D. అంటుకొనుట. R. 7. 50. కింకరలచేతనం తకాలంకకువేగంబె అందినన్నినియంకాపాంకాలు దరికొనంగనిరంకుతసాహాశీసమర్థుడగు దశముఖుడుకా. P. 1. 505. కుషీదరికొన్నకట్టునవీయించునెచేహియచులు. టీ|| ఆకలిచేతకడుపునుండేసమయమందు. P. 1. 174. కెరలియొకవ్వడేనితలక్రిందుగబట్టిననూర్వకీలుడైదరికొనకంబుసంభవుడ ధశ్శీఖుడై నశియించియుండునె. టీ|| దహించక. తరిగొర్రెచెట్టు n. s. A sort of pot herb (Pentaptera arjuna.) విశల్య ABA. శక్రపుష్పి. తరితరి anuk : implying suddenness : adv. About to start or set out, about to rise as a star. బయలుదేరేటందుకైయుండగా. Padma. 3. 23. ఆరశంజనేశభక్తులుతరితరి పొడదూపెకలువతం దమువిరిసెకా. Dharmanga D. p. 45. line 4. ఋరునాడుకస్యతహానికీజెప్పి, తరితరిబయణమైతారున్నయెడను. తరుగుట v. a. To turn up the earth, as is done by a rat, hog &c. దుమ్మురేచుట. ABA. కోరాడుట. తరుటుn.s. A whip. కశ. ABA. కొరడా. See తరటు. తరుణుడు n. s. * A youth, a young man. ABA. తుడుచువాడు. తరుశ adj. తరుణేతరము. Kark. తరులు n. s. Folds of skin forming lines across the belly. వళులు. ABA. తరువు n. s. Haste, speed, quickness. Dunning, a peremptory demand for payment. శీఘ్రము, వచ్చుతరి. ABA. త్వర, తలుచుకొన్నకార్యమునుగురించినతొందర. D. నిర్బంధము. P. 1. 130. తరువుగదమ్మచూపునిది. టీ|| త్వరతోకూడినదిగాదా. P. 4. 421. పోకుపోకుమంచూరలలేక సిస్థతరువుండగముందర నూయిపిట్టుకా. టీ|| నిర్బంధముజేయగా. N. 6. 98. తడవుసేయకుమని తండ్రితరువిడ. టీ|| త్వరజేయుచుండగా. తరువుచేసుట to dun, to make a peremptory demand. తరువుకాడు a dun. Pal. 246. రాజులమొదికిరమ్మని విలవితరువెం తబంపితిధరణిశనినుకు. దరువు n. s. The introductory stanza of a song. ప్రవ. ABA. దర్పించుట * v. n. To be proud or arrogant. గర్వింతుట. DRU. 540. ధాతవరంబునదర్పించియున్న.

DRK. 98. దక్కకయిరువురుదర్పించివేర్చి. H. 5. 22. శ్రీనములుతుంగభద్రనులీలదర్పించు. దర్పితము * adj. Proud, arrogant. గర్వముగల. DRU. 538. బహుదర్పితుండైనతజ్జికంధరుడు. ధర్మము * n. s. (add,) Officium. తలము * n. s. (add,) కరతలభిక్షోతరుతలవాసః he has neither a vessel to receive alms nor a roof to cover him. తలంటుతీగ n. s. A creeper. (Convolvulus dentatus.) ఒకతీగ. Rox. 1. 477. తలంబ్రాలు for తలబ్రాలు n. s. The rice (ప్రాలు) poured over the (తల) head of the bride and bridegroom. తలకక adv. Unfailingly, without shrinking. కొంకక. A. 5. 136. స్థానిశుక్లదుముగవాడుదలకకు మియఫలమొనగ. తలగడుగు n. s. Anointing, oiling preparatory to bathing. అభ్యంగము. ABA. తలగుడు n. s. Stepping aside (Going out, egress. W.) అటసరణము. ABA. తొలగడము. తలదు imperative plu. Stop. తాళండి. KP. 5. 53. అటుదలడొరయెంతటిమహాత్ములుమీరలునాడుమీదనాకటకటమీమాచూరచన. తలకడుట v. n. (add,) M IX. 1. 272. శులులుదలకడినయిమ్మును బలుపునుదోతుంగధర్మనందనశల్యుత్దలకడియొండొరువులపైనలఘుత్రదరములు వరపిరధికరయమునకా. తలకర for తలినెర n. s. A fountain or pit where a stream arises. The bottom of a canal or drain carried from a river to irrigate the fields. మొగాళము. తలపాలు n. s. The forehead. ఫాలము. Kark. తలపిడచ n. s. A kind of tree. వృక్షవిశేషము. H. 4. 14. గురిగింజురకకతుత్తియుతుత్తితలపిడచ బృంద. తలపోత n. s. Thought, sorrow. చింత. ABA. తలబరిశ n. s. The opening or head of a canal, out of a river. మొగాళము. దళము n. s. (add,) An army. దండు. T. 4. 108. నిదళములుచెట్ల పాలయశతాంగమ రూతుకమైకీనీముఖంబులుకడువాడిచేయమయిమూనినయిషువ రాశనంబు. Saw. 6. 30. తనుకుడచెట్లువట్టినను ప్రాతదళమ్ములతోడదోలెనామనిదోర. దళము or దళమెక్కు adj. Thick. దప్పమైన. దళముగా thickly. దళశరముగావుండే, దప్పముగావుండే. A. 2. 85. దళమెక్కుతననపెం దొలలతోడ. A.

4. 217. ధరణీపాత్రమునబడుటదశమయ్యజుమీ.
 A. 4. 175. దశముగానాగరుహాసంతివెలుగ. N.
 2. 129. తావకీనశరిశంభశ్రీ ర్తిలేజోరుచుట్ దశ
 మైలోకములాక్రమింపగ.
 తలముదప్పిన adj. Boundless, immoderate, abund-
 ant. మేరమారిన, అసగామితమైన. HN. 4.
 93. కొంతమాత్రపుటివిగాకింతలేసి దలముదప్పిన
 యావులుదగునెయ్యి.
 తలయంబి or తలాపి n. s. A pillow, the head of
 a bedstead. (Peril, danger. అపాయము?) ఉప
 ధానము. ABA. అసగాతలగడ (మంచమునకుత
 లవైపు. D.) HK. 2. 73. బెబ్బులియగుగాధిసూ
 నునితపోవసభూమికి జేరబోకుమవ్వలతలయంబి గా
 నెరుగువాంఛఘటించకు మెన్నిభంగులకా.
 దశవరి n. s. A sort of grain. ధాన్యవిశేషము. Rox.
 2. 204.
 తలాటి n. s. A pillow. ఉపధానము. ABA. తల
 గడ.
 తళిగ n. s. A metal plate, turned up at the rim, in
 which food is placed before an idol. కంచము.
 ABA. అసగాగుడిలో ప్రసాదమువుంచేతుడైరము.
 తలివెర n. s. A fountain or pit where a stream
 arises, the bottom of a canal or drain carried
 from a river to irrigate the fields. మొగాళము.
 తలిర్పుట, తలిరుచుట v. n. To sprout or shoot forth.
 To be suitable, or fit. విగరుచుట. D. ఒత్తుట.
 M. IV. 3. 185. ధానుడుతుళ్ళిమాద్రిగనుకుట్టెదలి
 ర్పినమావిప్రమాకనకా. N. 5. 51. కనుదోయిదయద
 లిశకా. N. 10. 42. కటికాలోహితాంబర మొప్పా
 రగనుజ్వలక్రభదలిర్పకా. N. 10. 90. నుదతీమణ
 యవయవములసాబగుదలిర్పకా. Siva. 5. 98. విద్రు
 మపాదనవర్ణకీరితైక్రభుతదలిర్పకామవనుకుకావసి
 యించెను. టీ||ఒత్తుగా. Saw. 6. 130. ఈక ధాను ధా
 ధారనింబిరిదయదలిశకా. టీ||దయారశీమొప్పేటట్టు
 గా. H. 1. 54. దెబ్బదిరెండుపాశెములుతీవిదలిర్పుశీ
 మశ్రీదుర్గముత్. H. 1. 8. నీమవికీశ్రమృతమాకునియే
 మిచెప్పుకూప్రేమదలిర్ప. H. 1. 211. వేదాగమశా
 శ్రీరీతివేక్ష దలిర్పకా. H. 1. 306. వైద్యునిపనుము
 నురంబిల్లజేసి మమతదలిర్పకా. H. 1. 32. బలవైరి
 ఖోగశంక్రితి దలిర్పగా. Vem. 479. చెలిమితలి
 ర్పకా. R. 3. 53. కాశుభముదాల్చిశోరిదలిర్పకా.
 S. 2. 283. నన్దనుగాన్నయత్పదేచేవదలిర్పతైబక

కచింతయొనర్చుచు బేలుపోయెనే నేవగదాసనా
 యనుచు.
 తళుకు n. s. A ray. A kind of hawk. కిరాములు,
 శ్యేనభేదము. ABA.
 తల్లదము n. s. (add,) అదైర్యము. ABA.
 తల్లి n. s. (add,) The title "mother" is colloqui-
 ally applied to an aunt.
 తల్లివర, తల్లివెర, or తల్లియెర n. s. The parapet
 wall round a well. తాగాడి, అసగాడినాహము,
 నూతివాయికట్టు. A. 2. 73. తరుణుత్తల్లియెరంగు
 చంబులునుకుండవైత్త్యముద్దీముతై. A. 1. 8. కల
 యన్నీలమయంపు దల్లియెరదాకండట నీహాద్వర
 భ్యలగూతుంబుల.
 దవ n. s. The top of a sugar-cane. ఇత్తుక్రము.
 Kark. చెరుకువాడ. OG.
 ధవళశంఖము * n. s. A large white shell of su-
 perior melody. తెల్లటిపెద్దశంఖము.
 దవళి n. s. తళ్లరుడు. Kark. అశత్యము. ABA.
 దవళము n. s. Grain in general. ధాన్యము. ABA.
 దవటికిచెట్టు n. s. A small mountain tree. కొండల
 మీదతుండేవుకవిన్నచెట్టు. Ainsl. 2. 413.
 దవస్వి n. s. read " ciphered సా||"
 దశనవాసస్సు * n. s. A lip. పెదవి.
 దశరా n. s. This is *not* in Bhadrpada but in
 Aswayuja.
 దశలినూలికుట్టు n. s. A tape woven of దశలినూలు.
 KP. 2. 20. తునికీపుల్లలవ్రాతకునులసాబగు, వివి
 ధంబులగువిత్రవిరచనలునుదశలినూలికుట్టుయల్లికపె
 డంగు.
 తసి n. s. A line of shoots or sprouts. వాప్యాంకు
 రనిరంతరపంజీ. ABA. దట్టముగానారబోసిన
 మొలకలవరశి.
 దనువంది n. s. గుద్దులాటకు జెట్లగూర్చేవాడు. ABA.
 తస్న n. s. Proud flesh (that grows in a sore or
 wound.) దుర్గాంశము. ABA.
 తహాతహా n. s. Pain, agony, distress. Eagerness,
 avidity. Haste. శ్రమ, ఆయాశము. D. శంభ్రమ
 ము. ABA. త్వర. OG. T. 3.86. సాబునైననిసగాం
 చితహాతహామైబదదలవిదలవి. టీ|| తొండరపాటు.
 H. 1.141. నహమునివిరహాంపుతహాతహాజూచె
 నే. Swa. 3. 134. నేనుశన్యాసి నెయొక్క తేతహాత
 హామనసాగ్గుడుకేళివైన, నాశ్వాసిరతుఃఖిలేమన
 నీశుర్వమనోహ్యమనానెరుంగవే. టీ||విచారము. Siva.

2. 23. కనుగొనియది మునియా శ్రమమను, రహతహా
 పుడమయినటికరిగన నాకు. టీ|| ధాంతి. A. 6.
 94. నెలివాడపని క్రొత్తమలక బాల్గానినూ నెయిడి
 తంగడాకుకట్టెడుతహతహ. టీ|| త్వర. R. 4 157.
 ఆయయ్యదొరకొనెబ్రెయోక్తులనయ్యవతంగవియ
 తహతహంధ్రార్థించె. S. 3. 266. ఇదిసేయరా
 దటంచు, మది నెరిగియుతహతహారమారతయ
 వశం, వడయనుతెపానుశ్రుతిగి, వడయుగళమునద్ద
 దంబిధయవిరహితయై.

తహతహాచదుట v. n. To be in pain, to be tor-
 mented, perplexed or vexed. తల్లడకుడుట. N.
 4. 144. మేరువుదరిదావున గూడిమిగులతహతహాచ
 దుచు. టీ|| తల్లడకుడుచున్ను. Sar. D. 418. దా
 సీలనడగుచుతహతహాచదురు.

దహారము n. s. The heart. పృథయము, అనగాఅభి
 ప్రాయము. D. Siva. 1. 53. రిశుస్పృశదహారప్రేం
 ఖదనుగ్రహణతరభ్యత్యని ఫణికో.

దహిణకాసి n. s. A certain shrine near cottallum
 in Tinnevely.

తాండవము * n. s. Dancing with violent gesticu-
 lation; (as that of Siva and his votaries.)
 2 Amplification, embellishing diffusion, (as
 of a text, a tale &c.) 3 Exaggeration: aggravat-
 ing and harping upon; a great cry and fuss
 (about a little matter.) ఆరభటివృత్తిశ్రుధాన
 నాట్యము, శురుష నాట్యము. SC. ఆలాటము.

తాండ్రపురులు n. s. A spider. తంతువాయము.
 Kark. పాండ్రంబ్రుశుశురుగు, సాతపురుగు.

తాకు plu. తాకిట్లు n. s. Hit, blow. చెబ్బి. Dab.
 181. వనితలుబురుసులువడిగ్రుంకుతుండి,యెదురు
 తాకిట్ల వేయిలమీదబొరలి. తుపాకీ తాకువినిపించిన
 ది it sounded like a gun.

తాగడి n. s. The parapet wall round a well. పీ
 గాహము. ABA. కూతుముఖబంధము, నూతివా
 యిక్కట్లు, తల్లి పైర.

దాగలిముచ్చులు (add,) అచిమీసలకోళి. ABA.
 Blind man's buff.

దాగలిమూతలు n. s. Hide and seek. దాగుడుమా
 చీలు. N. 9. 101. అచ్చనగండ్లు దాయాలును దాగలి
 మూతలు నాలుగుమూలలాట. H. 3. 186.

దాగుడుమాచీలు or దాగుడుమూచీలు n. s. Hide
 and seek. ఒకఆట్లాట.

తారు n. s. A snake. శర్పము. Kark. Perhaps it
 was formerly a word, for all snakes.

తాట (ablative. of తాడు) With a cord. తాడుతో.
 తాటక * n. s. A female demon killed by Rama.
 తాటికి.

దాటవేసుట v. a. To remove, carry away. సాగవే
 సుట.

తాటిచెట్టు n. s. (add,) పోతుతాటిచెట్టు the male
 palmtree. మొకతాటిచెట్టు. Rox. 3. 790.

తాడి or తాడిచెట్టు n. s. Beleric myrobalan. (Ter-
 minalia belerica) విభీతకము.

తాడిమీను n. s. The spouting whale. మగ్గ్యవిశే
 షము.

దాడిమెకము n. s. (A bearded lion.) దుష్టమృగము?
 దాణము n. s. Duty, toll. శుల్కము. ABA. సుంకము.

ధాతకి * n. s. A plant bearing red blossoms used
 by dyers. అన్నిజ్వాలా, అనగాఆరెశ్రుచ్చి.

దాసము * In page 405, line 13, for "but is
 groundless" read "but the idea is groundless"

తానకము from స్థానము * n. s. Place, abode,
 habitation. Skill, ingenuity. A kind of rustic
 song. శీలము, చోటు, ఉనికికట్టు, నివాసము, రమ
 త్కారము, ఒకతరహాపాట. P. 1. 774. విరోధిశం
 పారణంబునకునుపాయంబు గానక తానకంబునాసి.

టీ|| స్థానమునెడబొసి. P. 1. 548. ఎచోచనైనయి
 శ్రుడ యెంతొక తానక మెరిగింపు బెట్టెదగ్రుడ్లర
 ట. P. 1. 245. తానకముననిజిష్యునిగానక. టీ||
 నిజనివాస మైనమతమందు. HD. 1. 1092. మొక్కు
 లువిక్కులు మొరగులునక్కతక్కులునివట్టి తానకంబులు
 నుకొలుతువుమాయందుగుటిలవిచార. Vem. 1918.

తానేనేర్చియైతే తానకముగా తానే తన్నుదప్పించు
 కొనుకొ.

తావరము n. s. Stairs, steps, a stair-case. సోపా
 నము. ABA. పెట్టు.

దావరము n. s. Concealment, duplicity. మరుగు,
 మాయ, మోసము. వానివద్ద మరేమిదావరము లేదు
 he is free of his tongue.

దావరించుట or దావరమాట v. n. To happen or
 occur. ప్రాశ్చమవుట.

తావుట v. a. To drench, let drink. To insert,
 push in, join as stones. జొనువుట. ABA. తా
 చుట, శంభవవేయుట. OG. తాగించుటయన్ను.

తాపెట్టుట v. a. To prop up. ముట్టుయిచ్చుట.

తాపశము * adj. (add,) after the phrase the dark passions. "rude will" see (in Shaks: Romeo,) the last lines of Laurence's first speech.

తాపెర n. s. A sort of leprosy, with large round spots. మందలకము. ABA. గుండ్ర గాలుండేపుష్టు.

తామేలు n. s. A tortoise. తాబేలు. Kark.

దామోదరుడు * n. s. (add,) నిర్భాగ్య దామోదరుడు a luckless wretch. Jagannath. 3. 73.

తాయికు n. s. (add,) it is the Arabic ta-wiz, or Taaviz.

తారకాణ or తార్కాణ n. s. An example or illustration, evidence, an instance. నిదర్శనము. D. Kark. OG. శ్రమాణము. ABA. దృష్టాంతము. N. 7. 337. తరుణీయామాటనికు తార్కాణగునే. KP. 3. 230. ఆకులుకింత శేసిననుము దార్కాణ శేసీరం దునునిజంబ. KP. 4. 176. నీ కారమాశ్యమునును శుచెప్పితార్కాణగా జెప్పింతు దనుమరి. KP. 2. 69. గాకు దార్కాణమైనయంతయనుదిరుగనకు జెప్పి గవలనదోయన ఘరీత. Appacavi. 2. 162. చేవ బ్రాహ్మణభక్తిప్రాశు, బ్రయవక్తృత్వంబు కాణావి విద్యావైశేష్యముదిక్కు భర్తమునకుందార్కాణమర్యా దకుందావౌచిత్యము జీవగ్ర. Vijaya. 2. 105. మునువిన్నదిదానశుభు గనుగొన్నయొక్క తీరు గా దార్కాణైపెనుగొన్న మహాశృర్యంబుననన్నుడిట్టుల నుచుబొగడదోడంకె. టీ|| దర్శనము. D. Navanadha. p. 124. తలపోసి తలయూచి తార్కాణమెప్పి పుకమరినపువేరొకమరియేడ్చు.

ధారణ * n. s. page 408, col. 2, line 4, for 'difference,' read "difference."

తారతవ్యము * n. s. (add,) M. IV. 5. 16. ఇద్దర తారతవ్యముల్.

తారము n. s. A coin of four cash. A kind of pearl. గాలుగుకాసులు, మాక్తికవిశేషము. ABA.

దారము n. s. Theft. చౌర్యము. ABA.

దారముకట్టుట v. n. (in merchant's cant means) To make an offer of price, without the intention of performing it, with the view to persuade the customer to return.

తారి n. s. The principal actor or manager of a company. సూత్రధారుడు. ABA. మేళనాయకుడు.

ధారు n. s. A sort of shuffle in dancing. H. 1. 240. ఆంధ్రటిక, టీకనాట్యము ధారు ధాణుర్పూటు.

తారుట v. n. page 409, the example of తారుకొన్న is wrongly placed here.

దారుమంటకుము * n. s. A portico built of wood. చెక్కతోకట్టినమంటకుము.

ధారుష్ణము * n. s. Milk, warm from the cow. పింఠినపేడిఆరనిపాలు.

తార్కాణ n. s. See తారకాణ.

తార్కానుట v. a. To wear. ధరించుట. L. 2. 216. తలలపైమిగ్నేరు దార్కానువారు.

తార్కానుట v. n. To approach, go or come near. To be fitted. కదియుట. OG. అంటుట. A. 5. 112. విలువను ధార సాధరల చెల్వ శుశుక్తిటి తావిది య్యవైవల శులనందిత శ్రియలు వక్ర విషజ్వల సూక్ష్మ సుగ్రవై వెలువడ తద్గుణద్వి తయ వేపజమియన ప్రానువట్టుట తలరులు శుట్టుట గలుగ దార్కాణై చందన వైలవారతుల్. టీ|| తారసింఁ. R. 5. 155. నీ తరమాయ తనింజయింకు దార్కాణగలమా. R. 5. 253. కుంభన యు ద్రతరోర్తి గ్రుంకిర ఘుశుంక శుదా ర్కాణై గమ్మలె మైరల్. Vish. 8. 50. కమలని ధాశ్య యోర్తుచుకంబునను ద్యమునిం దబోసియిం దనుచు నుసెక్క చంద్రముఖి దార్కాణియిచ్చిన. Sra. 4. 55. దళమానిల శురాలమూలములపై దార్కాణనున్ను చ్చడండె. టీ|| పాండియన్ను. R. 1. 111. తను జెండకాండ బృంబంబు దార్కాణి యాయొత్పలకు శ్వులకానిచెలంకు.

తారుట v. a. (add,) ఉంచుకొనుట. OG. చోడకత. Kark.

తారు n. s. A box for keeping money. భరణి. ABA. దచ్చి. P. 4. 447. మాళ్ల తారులునూరుపా తరలకాలుచు. టీ|| వరహాలువేసి దాచిపెట్టే పాత్రలు న్ను.

తాళము * n. s. In the printed page both the mark (i) and * are omitted.

తాళగిరి n. s. (herein గిరి is Persian, geer,) One who plays the cymbals. తాళధారి. ABA.

తాళపుట n. s. A plate or vessel made of palm leaf. తాళపత్రపుటము. ABA. తాటాకుదొన్నె.

తాళి n. s. A kind of necklace hanging as low as the navel. లలంతికావిశేషము. ABA. P. pref. 1. 5. తాళిగళనాళమునకొదిలించు. N. 1. 38. శుచ్చరాతాళిబోలి.

తాళిక n. s. page 410, col 2d, line 6, read "pastille" for "pastille."

తాళీకుడు n. s. The manager. తార్యకర్త. ABA. తీర్చి.
 తాలు * n. s. The palate. నోటిలోపలిచాద. A. 4. 19. ఎలమియు గాంతవారి కెదురెక్తు తరిస్వడిదా లుగహ్యరంబులజనునీరు. టీ || నెలివెలసండులగుం డాను.
 తాళుట v. n. To be worth. చేసుట. ఆగుడ్డనాలుగు రూపాయలు తాళును the cloth is worth four rupees.
 తాలు పెకము n. s. A bear. దంష్టి. Kark. ఎలుగు బంటి.
 తాల్పుట v. a. To undertake, engage in any enterprize. వహించుట. ABA. పూనుట.
 తావడము n. s. A necklace. హారము. Kark. దావ ము. ABA.
 దావరడంబి n. s. అనగా దేవతాళము. ABA.
 దావా n. s. Theft. చౌర్యము. ABA.
 దాపు n. s. Merry making. A rustic holiday ? తాపుకొనుట v. n. To lie in ambush. Chandra Bhanu Charitra. 1. 103.
 దాసరి n. s. (add.) నల్లదాసరిగాడు. ABA. 1. 215. కమతము.
 దాసి past pl of దాయుట Approaching. సమాపించుట. D. తారసించుట. ABA.
 దాసోహం * n. s. usually Compliment. దండము. (add.) ఆచడుఅనేక దాసోహములుచెప్పినాడు he presents you his compliments.
 దాపారి n. s. A devotee of Vishnu. హరిదాసుడు. ABA. దాసరి.
 దాషిణ్యము * n. s. (add.) దాషిణ్యంధనసౌక్యం facility may cause loss.
 దించుట v. a. (add.) వాళ్ళిదిందిదిగువపెట్టినారు he is on the brink of the grave.
 దింపెన n. s. A plant. A species of Cyamus or blue-bell. (Hedysarum albaji) the root is used as a purgative. శిరికర్ణి. ABA. గంపెన.
 దిండుగుకుట v. a. To attack fiercely. ఉగ్రముగా పోయికడుటఅనితోవినది ? Chatu. 1. 52, line 15. కొద్దిసరాడుదిండురికి కోటలుగొన్నలుగొన్న గూరుడాగడ్డరిగబ్బిరాచపులి గండరబాలుడుమట్టె నంతుడే ప్రాద్దునువైరిభూషణులపొంకమణించనెపుట్టినాడు.
 దిందిం n. s. The sound of the మర్దళ్ళము a sort of drum. మర్దెలకర్ణి. D.

తిక్కటి n. s. అనగాత్రికాష్టి. ABA. ఆయుధవిశేషము.
 దిక్తామొకంబు n. s. He who is put to flight. తాం దిక్కుడు. ABA.
 దిక్కు (add.) వానివద్దదిక్కుచూలినగుక్రములుపున్నది he has many horses.
 దిక్కు * n. s. (add.) R. 6. 15. దిక్కురులతారహారములు. దిక్కురులు the quarters of heaven, personified as women.
 దిగంతరము * n. s. page 413, read దిక్కు for ది.
 దిగబడుట v. n. page 413, for "give away" read "give way."
 దిగుట v. n. (add.) విషముదిగినది the effects of the poison went off.
 దిగుడు n. s. page 414, dele last line దిగుబడినఅత్తులు outstanding debts.
 దిగుడు or దిగుడు adj. Mean, base, low. తక్కువైన, లాచ్చైన. R. 1. 122. కమలోద్భవుడవ్విధిమాకునెవ్విధిదెలిసిననీడు గాగలదె దిక్కుడుమాకనిశ్రేణిసేయించుకొ.
 దిగ్గోలు n. s. అనగాకోయుజయిరుకుముందుజయిరు. ABA.
 తిక్క page 414, put (*.)
 తిట్ట plu. తిట్టలు n. s. Rising ground, a mound, a hillock. A heap. తిట్టలు, అనగాగుంటలు, తిప్పలున్ను. OG. కుత్తులున్ను. P. 1. 196. కడిదితిట్టల పుట్టలబోళ్లరాళ్ల. H. 1. 220. పుట్టలనుదిట్టలనుచెట్టబొట్టగట్ట. Swa. 4. 59. తిట్టలగుట్టలనంకటంబులగుడంకలనీంబి. టీ|| కుత్తులైనుటువంటి.
 దిట్ట or దిట్టు n. s. A heap, quantity. This is a cant word among weavers.
 దిట్ట n. s. A courageous man or woman. ధైర్యముగలమొగవాడు లేకఆడది. P. 4. 364. నెరిమిట్టనెకదిట్టనెరవాదితనమూదికనుచెలువోవెరగండగం దనులదె. టీ|| శ్రీ. H. 5. 92. మగనితోజెప్పియాదిట్టనుమతమిట్ట. Swa. 4. 83. బలుదిట్టికిరాతుడొకడు.
 దిట్టకూళ్లు plu. దిట్టకూళ్లు n. s. A wicked man. P. 2. 135. వలవనిరివిసత్వువెరవారి నెరుంగకదిట్టకూళ్లులేపాలుపునడకప్పలాత్తులనబోదురకో. టీ|| కుర్చితపురుషులు.
 దిట్టు or దిట్టు n. s. A heap, quantity. This is a cant word among weavers.

తిసింగి n. s. A certain instrument used by wrestlers. జెట్లవిన్నాణాభేదము. ABA. H. 1. 242. లాగునువంటాలంబునుతిసింగియు, పాదనివాణంబును.

తిత్తిరి n. s. (add,) * and dele కక్షపాల. OG.

దినకోలు adv. అనగాదినరోజు. OG.

దినరోజుమునుపు n. s. కోయతయిరుక్కుముందుకుయిరు. ABA.

దినాంతము * n. s. Evening. సాయంకాలము.

దిన, అనగాశబ్దము. Kark.

తినుకు, అనగాగుడవేదనము. ABA.

తిన్న past rel. p|| of తినుట.

తిన్నె, దిబ్బ n. s. A raised place of earth or masonry covering the access to the gate of a city or fort. హస్తినఖము. ABA.

తిప్పతీనె page 416, for "heart." read Heart leaved.

తిప్పనైన adj. మసాజ్జమైన. Kark.

తిప్పట (add,) గుక్కతిప్పనీకచంపిరి they slew him in an instant : without letting him draw a breath.

దిమము or దీము n. s. Decoy, any lure intended to ensnare. కుయులుమృగాలనువంచించివలలోకుడేటండుకైపెట్టేటిది. D. Santi. page 45, line 8. వెన్నెలతేటయో విరచులదిమము, కన్నెజాబలబంతికారుమెరుంగొ.

తిమిరంపు * adj. Of or belonging to the quality of darkness. Blooming, proud, arrogant. చీకటిశంబంధమైన, నవయావనముగల, గర్వముగల. H. 1. 158. బ్రహ్మాండమనుపెద్దదౌతిలోనసంయినింఠారబోసినచందమనగ, కారుతిమిరంపుగుంపుసాంపారబర్వె. N. 9. 324. తిమిరంపునిండుప్రాయపుమోహనాంగుల గెరలించును కరతిక్రీడనముల.

Swa. 4. 121. తిమిరంపువయసుగుబ్బలకామరాలపునికుడగినగోవాల్లమహిణ్, టీ|| పొగరుగలిగిన.

దిముకు n. s. The sound of a kind of drum. మృదంగధ్వని. ABA.

తిమరు n. s. Numbness of a member, torpidity, deadness, pride, arrogance. Bloom of youth. తాకతే తెలియకుండాఅవయవముమొందివారడము. (గర్వము. ABA.) నాకాలతిమరుగావున్నది I have lost feeling in my leg. బియ్యముయిప్పుడుతిమురుగావున్నది rice is now become a drug in the market. Swa. 2. 66. పడనహరు నైనబడరు

నంగదియగమకించుదిమురునకొమిరెప్రాయంపునుదంబునను. టీ|| మత్త.

తిమ్మనము n. s. (add.) తేమనము. ABA. A. 1. 41. తెలినులివెచ్చయోగము తియ్యనిచారును తిమ్మనంబులుకతులచనియంబుట. టీ|| పాయసుము.

దిమ్ము n. s. (add,) A mob, a multitude of similar things. గుంపు. OG. వర్ణము ABA. P. 1.757.

నన్నిక్కటలాదిలిట్టుదిమ్ములకుజోవ్వియాడ్చితెచ్చెకశభకు. N. 2. 63. దిమ్మడకుకర్ణంబులుంగలిగి. N. 2. 163. కర్ణపుటమ్ములదిమ్ముగ్రమ్ముమించునుజతరాగ్ని. H. 5. 39. పొలముకాండ్రకుబంచితలదిమ్ముబుట్టింది.

దిమ్ముకుడుట, అనగాసిండుకుడుట. ABA.

దిమ్మె n. s. (add,) That which supports : thus the side of a drawer is the support of the bottom board.

తియ్యము n. s. Beauty. ఒప్పిదము. OG. మంజులము. Kark. A. 5. 50. తియ్యమిడునెయ్యంబొప్పిపైకొన్నమిరిన్నశంశప్రము. టీ|| అభిరుచిగల.

తిరట and తిరటి are rendered లొద్దుగు which see. Q.

తిరఱు n. s. The presidency, a capital. రాజ్యము, రాష్ట్రము, అనగాకుట్టణముతోగూడినదేశము. ABA.

తిరింగి * adj. Appertaining to Telugu. తెనుగుశంబంధమైన. Local 24. p. 193. a Sanscrit inscription says రాజాధిరాజాస్తేజస్వీయోరాజకురమేశ్వరకి, ఛామతిరింగి భూపాలభుజంగమవిహంగరాట్.

తిరికి n. s. A sort of fish. మత్స్యభేదము. ABA.

తిరికె n. s. (add,) పిండితిరికెలుకట్టినది the paste (with which the limbs are rubbed) has dried into lumps.

దిరిశనము, దిరిశము n. s. A kind of tree (Acacia sirisa.) శీరిషము. ABA. H. 4. 22.

తిరుగు n. s. Wandering about, roaming. తర్యటనము. ABA.

తిరుగుట v. n. (add,) To return, turn back. మళ్లుట, క్రమ్మరుట. ABA.

తిర్యక్తు గావుండే * adj. Cross. అడ్డముగావుండే, తిర్యక్తుండ్రము, అడ్డబొట్టు the cross mark on the forehead.

తిర్యగర్కకుడు * n. s. An infant that crawls. దోగాడేవిడ్డ.

అత్రి, అత్రిగొట్టు n. s. A mere formalist, a mendicant who is not sincere. అవర కృత్తుడు. ABA.

అత్రి n. s. An instrument for catching fish. చేతులు కట్టి సాధనము. H. 4. 221. కొడమ అత్రి అద్ద కొడమ ద్రాబ్బు శుభటంబు.

అలకము * n. s. (add.) The Tila tree. W. SC.

అల్లచెట్టు n. s. A tree (Excoecaria Agallocha.) అల్ల తైలము the oil extracted from its bark.

అవక adv. Being unable. కూడక. P. 3. 116. ఏను కలంబులవిర మై త్రీనిధివిదనాదవివక వృక్షలతాగ్ర స్థానివిదనాడి. టీ|| కూడక.

అవకుము Contraction for అవకుము (Imperative second pers. sing.) Dont take it off. K. P. 8. 287. అవకుము ట్లెయుండని యుతిరుగము చ్చుకొనుట యొప్పు.

అవిదారికొమ్ము n. s. An instrument formed of two antelope horns joined at the roots so as to form a javelin pointed at each end. ఇత్రికొమ్ములు రెండుజరచేసి అంటుచీలలు చేసిన సాధనవిశేషము. ABA.

అవిరి (add,) past p|| of అవురుట To wish, long for. కోరుట. D. అభిలషించుట. Kark. త్వరచుడుట. OG.

అవురుట or అవురుట v. a. To take, pull, draw, extract, triturate, as sandal wood. తీసుట, or తీయుట. A. 6. 106. నివిడినబాజ్జె మైగులనిద్దళ్ళు దోవ తిట్టి దొల్లి రావివిడి పెంగవల్లముడిచెంచి. టీ|| ఉడలా. BD. 4. 1845. వలయెత్రియూకించివైవితివుచుడును, వలతోడదొడివదవచ్చుముక్తన్ను, నలిజకుర్వజములునందివాహనము. P. 2. 111. రోలదిలలు గ్రుమ్మి తయలంబుదివిసి. BD. 4. 1849. ముడమున వలకుటిమ్రోచెయ్యి సానగదియింబిదివిత్రిగంధంబువడసి.

అవులు n. s. Wish, desire. ఇష్టము, ఆశ (ప్రియము OG. శీఘ్రము. ABA.) Swa. 4. 171. తరువారి వృత్తాంతంబువినుటకు, దివులు మైదుదీయమాననంబుకాకుకాధీనంబయ్యెడు. HD. 2. 698. తనువల్ల గంబంకు దైర్యంబువడల, అవులు మైవెమ్మలిధేనువుట్టి. BD. 2. 658. భవ్యకల్పద్రుమఫలపల్లవములది వ్యాప్యతంబులందివుటగాంచి. KP. 6. 211. కలిగియాచాలనవచంద్ర కళయనంగదివుట గామనిదనరులేదీగయనగ. Naish. 7. 214.

అవురుట v. a. To desire, wish. కోరుట, ఆశించుట. See అవిరి. P. 1. 328. భక్తింకుదివురుటయ్యు, నయ్యుద్యోగంబెరింగ. N. 6. 138. శురికింకుగవచ్చి

నడనుబరమమహా యోగి చెలిసిబట్టదివురుట. M. XIII. 2. 288. అయ్యవనీశ్వరుడలివివరములడుగుము రెండీదివిరితిమనవుడు. Vish. 6. 16. ఆశేమశిరశ్చిల్లాశంబులాలించియే కాంతమాడదివురు.

దివ్య n. s. A lamp. దీపము. ABA.

దివ్యము * adj. (add.) దివ్యదేశములు holy places, the holy land.

దివ్యయ n. s. A lamp. దీపము. ABA.

దివ్యనకోల n. s. A candlestick. కాండీపక. ABA. కాయ్యశెట్టె.

దివ్యము n. s. A lamp. దీపము. OG.

దిశ * (add,) దశదిశలు the 10 points. All round.

దిశంతుగొట్టుట or దిశంతులుగొట్టుట v. a. To abuse, reproach. నిందించుట. Swa. 3. 143. చెలి నేవితనిదిశంతులు గొట్టె మేనకవిదువుమాంబలంబునుడివేహేమ. టీ|| నిందించెను. KP. 6. 106. శుట్టగలేమికొండారల బల్లరుచాలదిశంతుగొట్టుచుకదిట్టుతునిటిలోవలలు తీవ్రరయంబునవైవి.

దిశమొశిల n. s. He who is naked. నగ్నుడు. ABA. మొలనగుడ్డ తేనివాడు.

తీండ్రించుట v. n. To shine. To gaze. శ్రుకాశించుట, వెలుగుట, (ఉదుటుగాచూచుట. OG.) P. 4. 332. విసినికాంతుండుకాగ్రమ్మరోచేకాంగారకరాశినాగమొదలదీండ్రించెనంభ్యాశ్రుభ్రో. టీ|| శ్రుకాశించెను. N. 3. 244. చంద్రనిశ్చలకుడివేంద్రంబైతీండ్రించుచూపులంజరతుంగనలిగొనుచుం. టీ|| శ్రుకాశించుచుండేటి. Swa. 4. 16. చంద్రనిశ్చలుపూరే దీండ్రించుకునుమించు తెళిగసెందొంటిపైనేకల్బారు. టీ|| శ్రుజ్యులించే. Swa. 6. 45. తీండ్రించుకళిమండలంబునవెడలుకళిరకిరణశ్రుకాళికా. A. 1. 7. త్వరుస్తంభనుసితిదీండ్రించెడివాళువా మొశులివాదీప్తార్పిగా.

తీక n. s. అనగాఅళుస్తారి. ABA.

తీగెబచ్చలి n. s. A kind of pot-herb (convolvulus repens.) కలంబుము. ABA.

తీగెమ్మలియ n. s. A sort of rice. వ్రీహిఫేదము. ABA. H. 4. 165. నాగమల్లలుతీగెమ్మల్లలుక్రిస్తనీలాల. A. 1. 19. సొరదింబేర్పినతీగెమ్మలియలు, ఖర్బురంబులుక.

తీలకశువండు n. s. అనగాగవి. ABA.

తీలకోవల n. s. Cowach (dolichos pruriens.) కండుర. ABA.

తీట్రమ్ము n. s. Itching. కంచూతి. ABA. నవ.

దీనుడు n. s. (add.) your humble servant.

దీపావళి n. s. In page 421, for "bahuta," read "bahula."

దీమము n. s. A decoy, any allurements which deceives and misleads into mischief or danger: a bird, an elephant &c. trained as a decoy. దీము (సాక్షిత్విసపిట్ట. OG) P. 2. 12. శాడ్యలక్షేత్రస్థేషు మముపీమముంకరి. M. XII. 3. 227. పొలముల యేనుండులుదీమంబులకజ్జదగిలినెట్లనకుట్టువడ్డక్రియ. DRU. 914, line 9. తరము గానిది కాముదీమంబు పోత.

దీమశము n. s. Courage; contrivance. ధైర్యము, ఉపాయము. D. దివశము. OG. P. 1. 250. సాన్న మొసరపదీమశముబాలక సాంకృతి సార భేర్మానం గానక. టీ|| ధైర్యములేక. M. IV. 2. 96. దీనిబాపి కొనుదీమశ మెట్టిదియొక్కాదైనమా. HD. 2. 184. మతిలేకబలికెదీమశము చెంపునను. Sarang. Pad. 2. 4. తామశము నేయడగదింక దీమశమున నేరుపరి నైసనేబోక తీరడను. P. 1. 419. చరణంబుల వ్రాలిదీమశంబునబలికెకా.

తీయము n. s. Conciliation, reconciliation. సాంశ్వనము. ABA. ఓదార్పు.

తీయుట v. a. (add.) బంకితీశినాడు he took out the carriage: that is, brought it to the door in readiness. చందనమునుతీసుట to grate sandal.

తీరగండి n. s. A cruel selfish wretch. చుక్కనాతి. తీరతీరములు గావుండే adj. Unfinished, incomplete. కొరగావుండే.

తీరుకులు n. s. సాట్యగతిభేదము. ABA.

తీరుట v. n. To die: to be stopped. చచ్చుట, నిలుచుట. ABA.

తీరుట v. n. In page 423, col. 1st in line 13 after the phrase You must positively come (enter) వెళ్లక తీరదు (impersonal) going cannot be avoided. I cannot help going, or I cannot get off without going.

దీర్ఘకోకి * n. s. A cockle: lit. long-shelled. ఏనుగుజలక. D.

దీలుకుడుట v. n. To be wearied or exhausted. దస్సుట. (మరణమవుట. ABA. P. 3. 392. ఆకట దీలుకుడ్డ నాకున్న దెయ్యశక్తి కడపోమినూడట జూడువిక్రముల్. టీ|| తగ్గుకుడ్డ. P. 4. 124. వేవెడ కేలదీలుకుడ వ్రేసిన, వ్రైబడవక్ర) సీధుసీధీవనమాచరింపిన. P. 1. 731. దేశకాలాంతరంబులదీలుకుడ

నిబుద్ధిసాందర్య మొక్కడ దుష్టతము గాక గాత్రసాందర్య మేరికిగలుగదనిన. P. 1. 587. మైదీవెనటింప నెన్నడుముదీలుకుడంకటిగుల్లు.

తీవరము n. s. Itching. కండూతి. ABA. తూల, నవ.

దీవు n. s. A screen used by sportsmen in hunting tigers. శులులవేటలోకట్టేతెర.

దీవెవారుకొమ్ము n. s. A candlestick. దీపకంఠము. OG.

తీవ్రపడుట v. n. To be quick or hasty. అవశరపడుట.

తీసువాడు n. s. He who takes or receives. గ్రహయాళువు. ABA.

దీక్ష * n. s. (add.) ఏకదీక్షగా Uninterruptedly.

దుంకము n. s. A hole. రంధ్రము. ABA.

తుంక * adj. High, elevated, lofty. ఉన్నతమైన, పొడుగైన. (Large, plump as breasts.) స్థూలమైన.

తుంక n. s. for మత్తెము read ముత్తెము (add.) వాడునామాటలనుతుంకలోతొచ్చుతాడు he entirely disregards my advice.

తుంకబియ్యము n. s. The seeds of the bulrush which are used for food in famines.

దుంకముండ n. s. A flabby short plump woman. దుంకవలెవుండేటిది.

దుంకవలెవుండే adj. Stout and strong. మొద్దువలెవుండే.

తుంటి n. s. The hip and loins. జఘనము. Kark. దుండ, అనగాఉడ్డతము. Kark.

దుండగవు adj. Criminal, guilty, faulty: (usually) wicked, vile. నేరముగల, దుష్టువైన. P. 3. 48. దుండగవుభయంబు తనకెదుర్పరేకా. టీ|| దుష్టుమైన.

దుండగము n. s. Crime, guilt, fault, (usually) wickedness. అపరాధము. ABA. దుష్టుతనము. N. 3. 57. పూవిలుతునిదుండగంబుతగవేగహియించుక. టీ|| దుడుకుతనము. T. 5. 144. కాముడనికరణిదుండగముచేసికదా.

దుంకిగవుచెట్టు n. s. See పెద్దమాను.

తుంకిగము n. s. అనగాదుండుకము. ABA.

దుండుబలి n. s. A lazy or indolent person వ్రాలూలివవాడు. ABA. సోమారి.

తుండె, తుండెము n. s. A bit, a piece, a fragment. శకలము. ABA.

దండిలము n. s. A sort of vegetable (Bignonia Indica) మందాకశర్కము. G. 8. 39. తుత్తుమురుగ బాడిచెలేతడండిలముక్రియక. H. 4. 17. తెల్ల కాంచనముదండిలమెర్రకాంచనముఖి.

దండరు n. s. A candlestick made of wood. కాష్టదీపిక. ABA.

దంశబచ్చలి n. s. A pot herb (Basella rubra or lucida) ఉపోదశ. ABA. 4.166. దంశబచ్చలితోటకూర, కొలిమిరాకు.

దంశరాష్ట్రకము n. s. A medicinal root: Alpinia or Costus of Roxb. ఒకమందుదినసు.

తుంపిళ్ళి n. s. Sleet, drizzle. శన్నవాన. Madhura Puran. p. 312. మరిసుళ్ళ చేతకూర్కము గానరాగ తుంపిళ్ళిగురియుచుతోడరి సౌందర్య.

తుకపిక for తుకతుక n. s. The sound of boiling any thing. ఉత్తికేవ్యసి. G. 8. 159. ఉదకంబాలోనండుకపికనుడకంగానదృతమైనవడుగుగని.

తుగనుడు n. s. An epithet of Bramha. బ్రహ్మ. ABA.

తుటారంపుమాటలు n. s. plu. Low expressions. అల్పమాటలు. H. N. 4. 386. ఎక్కడిమిటారింగొని తెచ్చితివనితుటారంపుమాటలాడుచు.

తుటారము n. s. Vulgarism, a low expression. తుగ్గువచనము. ABA.

దుటుకు adj. (see దుడుకు.) ఉద్ధతము. Kark.

తుటుమై adv. In a mob. గుంపుగా. P. 2. 195. తుటుమైయొక్కటమాడెగూడెత్తికిరాతువో నేనువీచీంశగా. టీ|| గుంపుగూడుకొని.

తుట్య n. s. అనగావర్గము. ABA.

తుట్ర n. s. A drizzling rain. కుంఠువంటితుారవర్షము. ABA.

దుడ్డు n. s. A club. ముద్గరము. ABA. దుడ్డుకర్ర. H. 1. 298. చంకదుడ్డు, నమరగమనజప్రాద్యవ. H. 2. 84. కంబలితలదుడ్డుకవ్వముమజ్జిగబాన.

దుడ్డెతనము n. s. Wickedness. దుర్మార్గము. H. 4. 174. శశిమిజిల్లెదుముంజేతిశర్పలమరదుడ్డెతనమునదిరుగునారెడ్డిసాని.

దుత్తాయి n. s. A cuirass or quilted jacket worn as armour. కూర్పాలము. Kark. ABA. కుబుళము. OG.

తుత్తి n. s. (add.) అడవితుత్తిరిచెట్టు The plant Sida kirta. Rottler.

దుత్తై n. s. తాళము Kark.

తుదిసేయుట v. a. To kill. చంపుట. D. A. 125.

దుద్దు n. s. (add.) A falsehood. అశత్యము. ABA.

దుద్దుకంబళి, దుద్దుకంబడి, or దుద్దుగొంకడి n. s. A kind of woollen cloth. ఒకకంబళి. P. 3. 290. కొళ్లుమూయదుద్దుగొంకడిబరచిన. టీ|| జమటకంబడి. P. 4. 485. మంచంబుమూదదుద్దుగంబడిబరచినిద్దురకుదూలు. టీ|| జమలిగంబడి.

దునశీరి n. s. గూరుడు. Kark.

దునికీలి, అనగాజారి. OG. It is certainly an error for దునికీలి.

తునుగుట v. a. In page 428, for "tattlers," read "tatters."

తుపాసి n. s. A lord, chieftain. దొర. OG. నృపతి. Kark. Apparently the Portuguese word Top-chī?

తుప్ప n. s. A bush. నేలనుండేవిన్నచీద. D. M. XII. 5. 458. ఆతండువెరచిచాలదూరమునబోయిదుప్పదూరియండె.

తుప్పట n. s. Dirt in the hair.

దుప్పటము n. s. A cloth thrown loosely over the body. దుప్పటాకవచము. D. Kark. బొండళము, దుప్పటములోభేదము. OG. దిప్పటము. ABA.) T. 2. 35. చంపరుకావిపావడవయింకొండళ్ళిరాయంగయంబులజిల్లుంచెలిదుప్పటంబు. H. 2. 124. వన్నెగల దుప్పటమొప్పటిదెంబు పుక్కిట. Pal. 65. చేతలవశిగొయ్యచేవదూలములు, దుప్పటంబులుగలుగుమూరచాశిములు.

దుప్పి n. s. (add.) కృపితము, రామము. ABA.

తుప్పొట్టుదుల్లుట v. n. To grow fat, big, thick. బలియట. Siva. 4. 53. మానిసికాటుమరగ తెరువులు గావికావిడగ్గుత్తికవడిందినుచెడ పొలమునంబుట పుటవైతుప్పొట్టుదుల్లితుల్లిగంతులిడుగవ్విచెబ్బులు. టీ|| బలిసి.

తువికి (add.) after the word glutinosa, Tel. Miscell. Vol. 2. p. 334.

దుబ్బ n. s. The female member. మదనమందిరము. Kark.

దుమదుమగా adv. Slightly. కొంచెముగా. KP. 3. 75. తమపాటజినకువినకులడుదుమదుమగాడడిసినట్టిదువ్వలువలతోఘమఘమమనుశరీమళబృందముతోనప్పొడొకయింటానర్పిరివారవో.

దుమదుమలాడుట v. n. To be angry. చిరచిరలాడుట. వాడుదుమదుమలాడుతున్నాడు he looks very angry.

కుమికి or కుమిక్ చెట్టు n. s. A sort of ebony. (Diospyros glutinosa) తిండుకము. ABA.

కుముకు n. s. A sort of drum. తమతభేదము. ABA.

దుముదారు n. s. An army, a troop. దండు. T. 4. 64. and 62. ఏదిక్కు బూచినయెల తేటిదుముదారు తే బొడబన్న సంభోజవనము. Swa. 3. 74. తుహి నాంశదుముదారుదోరయనంక.

దుముదారుగా adv. In a troop, in a mob. గుంపుగా. N. 2. 476. హైమవరభములదోలిగంధాంధభ ద్రకరుల గాలాడిదుముదారు గాహయాళి, జేరువకు నూకిభటులకు జేయువీది, దుభ్యునిత్రీయదేవనైస్యంబుగదిసి. Satyabhama. 4. 111. వారల సేనలపై దుముదారు గనుమురాసురుండు తనయులు దాసుం భోరునవోరొనరించెను.

తుమరు n. s. Dust. ధూళి. ABA.

తుమ్మ or తుమ్మి adj. (add.) కస్తూరితుమ్మి, పీతుమ్మి. Acacia Jamesiana అరి మేదము, విట్టడిరము, నల్ల తుమ్మ. Acacia, arabica. బర్బరా, తెల్లతుమ్మ Acacia leucophlea. తక్కితుమ్మ Acacia latronum, పూల తుమ్మి The flowering acacia. ఏనుగుతుమ్మి, ఆన గాద్రోణపుప్పము.

తుమ్మి n. s. A small tree bearing white flowers. ద్రోణము. ABA.

తుమ్మిక n. s. A sort of ebony. (Diospyros glutinosa) తిండుకము. ABA.

దుమ్ము n. s. (add.) దుమ్ము దునుకుగా by open violence.

తురంకలింతుట or తురకలింతుట v. a. To gleam, sparkle, shine. ప్రకాశించుట. D. OG. 2. క్షుట. ABA. Swa. 3. 42. ముత్రియంపుముంగరరం గునంకడలుకొనుబుడిబుడిక స్త్రిటంబ్రతిఫలింబితురం కలింతుతనదు నికనికలుగనుంకొనిన కెన కెననుచు జుంబనంబిదంబోయి. బీ|| ప్రకాశిస్తూవుండే. Swa. 5. 82. తురంకాక్షులయపాంకంబులందరంకలింతుసి తేతరతరళేతరద్యక్రీచుల. S. 1. 75. ఆనంక సంగరవాంధ తరంకతంబైతురంకలింతుతమకంబున. Kalahasti. 4. 143. మెరుగుపెట్టకయును మెరయునిద్దవు మేసి మెరుగులుతరకలైతురంకలింతు.

దురటిల్లుట v. n. (add.) అంకలార్పుట. ABA.

దురాకృతము * n. s. (a vulgar phrase) Evil act, misdemeanour. దుర్మార్గము.

దురాత్ముడు * n. s. A bad-hearted wretch. దఃస్వభావముగలవాడు.

కుకి n. s. A horse, a 'Turkish' horse. ఆశ్వుము. Kark. దేశభేదహాయము. ABA.

కురీయము * n. s. (add,) read చతుర్థము for చకుర్థము.

తురుము n. s. The knot in which Hindu women tie their long hair on the back of the head. Powder. భమ్మిల్లము. చూర్ణము, Kark. పొడుము. D. కబరి. ABA. H. 5. 288. తురుములోపలనర విరిసీరులుదరిమి. N. 9. 398. అలసటమిరసెయ్యారంబు గా కేలదురిమినడురుములవిరులురాల.

తురుముపీట n. s. An instrument with which cocoanut kernel is reduced to powder. తెంకాయతురి మేపీట.

దురుసు n. s. read "of speech" for "on speech."

దుర్లాతి * adj. Vile, wicked. Low, outcaste. దుర్మార్గమైన, సీచమైన, కులభ్రష్టమైన.

దుర్జాతుడు * n. s. A man of low birth. దుర్బీజపుముండావాడు, కులుబీజము.

తుర్ముడు n. s. A passionate man. ఆతురగాడు.

దుర్వృత్తుడు * n. s. He who is wicked, he who leads a low or infamous life. దుష్టుడు, దుశ్చరితుడు.

తులాంబరము adj. Clear. నిర్మలమైన. సీకండ్లుతులాంబరముగావుంటే if the eyes are faultless or clear. ఆకాశముతులాంబరముగావున్నది the sky is clear.

తులాంబరము n. s. A muslin. రవకల్లా. D. Navanadha page 87. చుడుగుచూయనితులాంబరములుంకలుక. R. 2. 107. ముఖమజ్జనాదికంబల్లనదీర్చికైపుకతులాంబరములో మణిభూషణవస్తు.

దులుచుట, అనగావిఘటన మొనరించుట. Kark.

దులుపుట v. a. page 431, cannot be said but of a cloth. Dele "To wipe away (as dirt)." వాణ్నికట్టుకొనిబాగా దులిపివిడిచిపెట్టినారు they trounced him well.

దులుముట, అనగాసంఘటించుట. Kark.

తుల్యము adj. Pure, clear. నిర్మలమైన. తుల్యమైన కెంపు a clear ruby.

తుల్లింతలు or క్రుల్లింతలు n. s. Movings or shakings. కడలడములు, ఆడడములు. KP. 4. 105. తోరంపుచనుదోయ క్రుల్లింతలనిదంక దక్షిణాక్షుక్రద్దంటర్రవ్విర్రవ్వి.

తుళ్లపిండి n. s. The flour of rice mixed with sugar and offered to the village goddess in performing a vow, made to her in the time of distress. ప్రార్థనచేసుకొనిపోతేరమ్మకుకొట్టిపెట్టే పిండి.

తుళ్లపిల్లలవిడుచుట n. s. Sacrificing or killing "frisking lambs" in performance of a vow. ఒకమొక్కబడి. Pal. 458, line 9. పోతరాజవినవయ్యనీకు, ప్రియముగానటతుళ్లపిల్లలవిడిచి, గావులు బెట్టిందికలవారమెల్ల, కైకొనికాలుతుముకడభక్తినను.

తువర or తువరభూమి n. s. A fragrant sort of earth. తుస్సినేల. ABA.

డువ్వ n. s. Dust. ధూళి. ABA. నాకుడువ్వదువ్వలాడుతున్నది I am excessively fond of it?

డువ్వటముగా adv. Waveringly, backwards and forwards.

డుశ్శిరము n. s. A plant. (Menispermum glabrum) సుదర్శనలత. ABA. దూశరి or దూయుతీగ.

డుప్పము * adj (add), డప్పచతుప్పయము four desperate characters (in Duryodhanas army,) viz. దుశ్శాసనః, కర్ణః, శకునిః and ద్రౌపదః.

డుప్పలు n. s. (add), డప్పంబవ్వలము. ABA.

డుస్సి, డస్సిపాలము n. s. A fragrant earth. తువరభూమి. ABA.

దూకొనుట v. n. To enter in, penetrate. To undertake, to obtain. శ్రవేశించుట. Kark. లోతులిచొచ్చుట, తలారించుట. ABA. పూనుకొనుట, పొందుట. H. 4. 55. దునికలబారుచీకటులుదూకొనుచుండెడుకీలుగంటువైతనపానరించిస్కంకలఫాలతలంబునచాదుబొట్టు. దూకొనుచుండెడు, అనగా దూకుకొంటూవుండే. N. 5. 51. ఆసురులచావంచయసువులమెశనంగ దూకొనునైదుకైదువులుబొడల. టీ|| పూనుకొన్నటువంటి. D. Santi. page 48, line 18. నీవుచెప్పినయాదిస్వకవరిత్రములు, తూకొనియేజెప్పిదుఃఖంబుదీర్చి, అడవిలోనదిచారులైనతనూరులు, కొడుకుజంతులచెప్పి. దూకొని, అనగాపూనుకొని. R. 6. 178. ఆయుంగరంబుకొని, తోయజముఖి మోహమూర్ఖ దూకొని యుండెక. అనగాపొందియుండెను. R. 1. 152. తనమతిఫర్తచింతనమత్థైర్యవాతుర్యధుర్యతకల్పిదూకొనంగ.

తూగుట v. n. (add), నీరితోతులతూగుతూ full of wealth, abounding with good luck.

తూడు n. s. The stock of a lotus. క్షుణ్ణము. ABA, 5. 129. ద్వియనంకతూడుగొని. T. 5. 157. నైదితమ్మివిరితూడులు.

తూనరతూక్లము n. s. A certain game. ఆటలోఫేజము. OG.

తూనుకోల n. s. A scale beam. తులాదండము. ABA. తక్కెడదండె.

దూకు, అనగాదాహము. Kark.

దూకుటిల్లుట v. n. To be wearied or exhausted. అలుసుట, బడలుట. Siva. 3. 43. శృంభావనురతాడంబరంబునం దోడుచూకు దూకుటిలియంగరాగంబులుగరంగంజమర్చిన. టీ|| ఆయాశమునుపొంది. HD. 1. 1636. కడుదూకుటిల్లెనమ్మత్రకుడింకనడువనూకుడునుమ్మ నరనాధరండ్ర. HK. 3. 105. సుస్థిరముగదూకుటిల్లెమునిశిమ్మనెడు భవస్తమండలాంతరకమనీయదివ్వ జలధారల జీవము బ్రోకువేని.

తూకురము n. s. A hole. కండరము, ABA. తూటు.

తూపరాణశుటమ్మ n. s. A drain. జలనిర్గమము. ABA. జలదారి.

తూశురాణి or తూశురాసి n. s. A drain for water. నీళ్లుపారేతూము. OG. A. 6. 9. గుడిలాకురాతూశురాసికడనిలవి.

దూబ n. s. పండుకు, అవలక్షణము, భగమున్ను. ABA. భగము, అవలక్షణము. OG. ధూర్తుడు. Kark.

దూము or ధూము n. s. Laying waste, sacking. Bullying, disturbance, plague, pestilence, epidemic. పాడుచేయడము, కొల్ల, దోపిడి. అమ్మవారిధూము an attack of cholera morbus. హాయి బదుధూము the invasion of Hyder.

దూముడి n. s. Read "pulling which unties it" for "unites."

ధూయమాన * adj. Agitated, shaken. కంపించుబడిన. S. 3, 545. మనూభవధూయమానయై.

దూయుతీగ n. s. A plant (Menispermum glabrum) సుదర్శనలత. ABA. దూశరితీగ.

దురబారు n. s. A kind of pigeon. పారావతభేజము. ABA.

దురుగడ n. s. Barter, exchange. వినిమయము. ABA.

దుర్పుట v. a. To thrust in, insert, put in, introduce, push in. చొనుశుట. ABA.

తూర్పారు n. s. The wind. తువనము ABA.

చూల or తూర n. s. A fish. రుదము. ABA.
 దూల n. s. Itching. కందూతి. ABA. నవ.
 దూలకొండ or దూలగొండి n. s. Cowach (Carpogon pruriens.) కందూర. ABA.
 దూలపోతు n. s. He who is diseased with herpes. పామనుడు. ABA. X జ్జబట్టినవాడు.
 తూలించుట v. a. To kill, destroy, harass, weaken, enfeeble. వధించుట. Kark. తూలిఅవలికి పోజేసుట, బలహీనము చేసుటయున్ను. D. Swa. 4. 68. పాలచేరులువట్టితూలించబలిమి నీళ్ళుకొని డొంకలదూరితుట్ట పెట్టు. టీ|| అలసేటట్టు జేయగాను. A. 6. 77. పాతాళశ్రుశ్శలుచూని మే సైనుము వేతాళచ్చలో క్షిరముదూలించుకావల తేనిబుట్టు మరిసూతుల ద్రవ్య వేతాళముల్. టీ|| పొక్కింరదలదిలివాయెనా. N. 5. 170. ఆలోనందసునందము ఖ్యహారి నైన్యవ్రాతపాతులముల్ దూలించెకాదను జాభజాలముల. టీ|| పారగొట్టెను. N. 2. 84. పాలాయుండొకకొంతసేపుమదిలో ఛావించివైరోచ నిందూలించుకావారివేదబోదనుసి.

తూలికాడు n. s. A fisherman. కైవర్రకుడు. ABA.
 దూవల్వ n. s. A sheet, a cloth thrown loosely over the body. ద్విశీటము. ABA. దుప్పటి, దుక్కుటా.
 దూషిక * n. s. The secretion or rheum of the eye. శుసి.
 దూశీరలు n. s. Grain growing wild or without cultivation. తృణధాన్యములు. ABA.

దూసరి n. s. A plant. (Menispermum glabrum.) సుదర్శనలత. ABA.

తృ Telugu words spelt with తృ. as తృంచు will be found under ృ viz. తృంచు.

తృణజలూకము * n. s. In page 437, col. 1 line 9 Read "secure" for "securing."

తృణరాజము * n. s. A palm tree. తాటిచెట్టు.

దృవ్వద n. s. Rice gruel. తరళ. ABA. Xంజి.

తె page 44, read తే|| "or for తెవ్వ the root in A." The big letters must be put 4 lines higher.

తెంకాయచెట్టు n. s. A cocoanut tree. నారి కేళవృక్షము. Kark.

తెంకాళి n. s. (Tamil தென்காళి.) "Southern Banares" a sacred place on the river తిన్తూరు Sittaru near Tinneveli. In the maps it is spelt Thienkaushee.

తెంకి n. s. Dwelling place, habitation. నివాసేశము. Kark.

తెంచనము n. s. See దంచనము.

తెంచుట v. a. (add.) తెంచునంపపురములలోయిద్దరుతోడబుట్టినవాండ్లు తెంచినారు within two years two of his sisters became widows.

తెక్కరము or తెక్కు n. s. Tricksiness: a kind of feminine action. విలాసము. ABA.

తెగ n. s. Drawing the bow-string. జ్యోక్యపి. ABA.

తెగ n. s. (add.) వాండ్ల తెగవేయమా తెగవేరు, వాండ్లకున్న మాకున్నయిచ్చుకోళ్లు శుక్కుకోళ్లులేత్ర they are on a different footing from us: and accordingly, they and we never intermarry.

తెగడ n. s. A plant of valuable properties, distinguished into two species, white and black. (Convolvulus turpethum) త్రిశ్రుట. ABA. తెల్ల తెగడ, ఆనగాత్రిశ్రుత. ఎర్ర తెగడ, ఆనగాకాకనాసిక.

తెగడిక, తెగడు n. s. Censure, blame. అశవాదము. ABA.

తెగియుట v. n. To be broken. (భేదమవుట. ABA.) తెగిపోవుట. N. 1. 264. మినమూరినిజశ్యంకం పైత్తిరశ్శుడౌ మనుజాశిశ్రుభునేయగా తెగియెరం ఛాశ్రంభముకబోలి. Swa. 3. 116. పాళకల్లదిపోక వ్రాకబండము తెగియెనాళియదిదిగబారు.

తెట్టె n. s. In page 439 for "skin or" read "skin on."

తెట్టె n. s. A flock or multitude. మొత్తము, మొల్లము. ABA.

తెట్టె or తెట్టు n. s. A bound hedge round a city. A small fort. The gate of a fort. కంచెగోడ, చిన్నకోట, కోటవాకిలి. వాండ్లుఅక్కడ తెట్టులు పెట్టింవి పైకచాకిలివించి they fortified the place and garrisoned it.

తెడ్డు n. s. The centre post in a oil or sugar mill. గానుగనడిమిరోకలి.

తెట్టులు n. s. ఆనగాటశాసములు. Kark.

తెనెమణి or తేనెమణి, ఆనగానిదరించి. OG.

తెన్ను n. s. ఆనగామూర్గము, కుష్టుమున్ను. ABA.

తెన్నుండుట, ఆనగాశయనించుట. Kark.

తెప్ప n. s. ఆనగాకృతశ్రవంశ. ABA.

తెమలించుట In page 411, line 2, for M. XII read XIII and in line 3 for యాస్తి పాలు read

స్వపాలు and in line 6 for తకువ read తకులఁ
 and for తెమల్పిగుంజి read తెమల్పి, గుంజి.
 తెమ్మాను n. s. అనగానారి కేళము. Kark.
 తెర n. s. (add) ఇసుక తెరభూమి A sandy soil.
 తెరగంటిమానులు n. s. అనగాపారిజాతాదివృక్షము
 లు. Kark.
 తెరగంటియన్నులు n. s. దేవతాస్త్రీలు. Kark.
 తెరగంటిలనువారపుటిల్లు n. s. అనగాగోముద్రుడు.
 Kark.
 తెరతుట v. a. (add,) నాలికతెరుచుకొన్నది it
 stretched out its tongue.
 తెరత adj. Fine, as weather. యావేళ తెరతగావు
 న్నది It is fine to-day.
 తెరవ n. s. A plain or flat. బయలు. ఆడుదిన్ని.
 ABA.
 తెల్లిక n. s. Wakefulness, watchfulness. మెళుకువ.
 P. 4. 516. గాకడ కేలందాకింబిలికడు తెల్లిక బుట్టి
 పొల్లగామూరెడ్డిఁ.
 తెల్ల n. s. Heat, burning, inflammation. తాపము.
 ABA.
 తెల్లట v. a. To boil. మనులుట. N. 4. 316. వాడబ
 జ్జ్యాలచేదెల్లరుండఁ.
 తెలవారుట v. n. To dawn. తెల్లవారుట. ABA. H.
 2. 77. తెలవారెనవుడుదీపపుకళికలతో తెల్లవార
 గారనమోముఁ.
 తెలిసికొనుట v. n. (a vulgar phrase) To make
 known. తెలియచేసుకొనుట.
 తెలియ n. s. A vessel పాత్ర. Kark.
 తెలుగు n. s. page 443, Col 2d, line 9 (add,
 after the word instance " of açça Telugu."
 తెలుచుట v. a. To salute. నమస్కారముచేసుట.
 ABA.
 తెలుపుట v. a. (add,) after say "state, declare."
 తెలె n. s. అనగాపాత్ర. Kark.
 తెల్లగడ్డులు n. s. Garlick. లభనము.
 తేంచుట Error for తేమ్మట v. n. To belch.
 తేంద్ర n. s. A caste among weavers. తంతువాయి
 ఘేడము. ABA.
 తేకరముగా adv. అనగామిక్తిలిఅనిత్రకరణమునుబ
 ట్టిచెప్పవలెను. G. 11. 41. నాయింటికినరుదెంచిన
 నాయిద్దరికేనుచందనగారుకస్తూరీయుతముగనుత
 చారము జేయించిలితేకరముగచిత్తములరఁ.
 తేకువ n. s. Discretion, judgement, steadfastness,
 firmness, prosperity, welfare. తెలివి, D. నిలువ

రము. OG. భవిష్యము. M. VII. 2. 21. వీక మైగ్రీడి
 కొడుకుఁ దాకగనికొడుకుకణితరమికదివేరా
 కలితోనున్నవారిందేకువ గాడి చేరుకరిగతింగురుము
 భ్యా. M. VII. 4. 245. తేకువతేకపుత్రెంచినపాం
 దవ్రాజునకుగడుతలస్రావుగాక. M. XIII.
 1. 40. మరుడుదోదోడతేకువమాలికదిసి మాపుగ
 ములక్రావ్యాదిమచూపనంతకంత. Kalahasti. 3.
 109. ఆకలిగాదోభక్తిఁ తేకువగలవాడగా సెవి
 నవేలకృతకాసాకక దేసన్నిపుడ్రాకలపెట్టక. M.
 III. 5. 324. కడుపువుతులనుచుదేకువ గాడియపు
 డుజరింపభరణింపంబులకోతంబదరిన నాశీవికము
 లవడువునగ్రూరులనివెరవువడలకొలుతుఁ. H. 3.
 25. వగలిగుకొత్తవిత్తరువువ్రాయుముసారెకుదీని
 జూచుచుఁ తగననికత్తనీంభవుడుదారడయామతి
 మిరమేలుబంతిగసెసరించి, తత్పరి తేకువనిచ్చిన
 మేటిజాళువాజివిగ్రముబొమ్మయనసింధుర గామి
 నియెప్పెనున్నుతిఁ. DM. VI. P. 123. line 10.
 తాకిననేమినిదానుడనికతేకువచూడరాదే యిచ్చిన
 మున. Ellana. 3. 219. కందమూలంబులునిర్మూలం
 బులయ్యెచెరుగారకతడె, ఆకుదీన లులితాకయ్యె
 పోకప్రాకులతేకువచెడె, అనగా నిలువరముచెడె
 ను. Ticca UR. 5. 135. అగుగాకయింకజేయున
 దిగలచె పోనిమ్మునురలుదేకువ చెడనిండగమూకఁ
 జెప్పితినునకుఁ బగయింబ్రుడతాడె నెల్లభంగుండ
 లకఁ. M. IV. 2. 74. తతియెరింగితనప్రాణం
 బుచైవచ్చుననుభయంబుననల్లమ దరుచుండు, జను
 లుగాంచినమానుషమదూలుడన కును ప్రియిలోట
 ముగమోముపుల్లెనిల్లు, బోటికిదో విసబాలియదే
 కువయును వెగడునజెయ్యులు వీడుతుడగ, బంధులక
 గబద్దబాయునస్వయమునుకలక మైచుమటలుగ్రమ్మ
 దేర. బాలియదేకువయును, అనగాబవినిన్నిపోను.
 తేజి n. s. (add,) This is the Hind : word tāzī an
 Arab horse.
 తేటిక n. s. A raft or float. డ్లవము. ABA.
 తేనిచెట్టు usually తెనెచెట్టు n. s. A kind of tree.
 తేనుకొనుట v. n. To belch. తేమ్మట. G. 8. 42. తే
 నుకొన్నక్రావులొనున్నరుగాగన్నులన్నిమెరుపుక
 ములుగాగొప్పుటరుముగాగ గప్పుచొప్పుడబంది
 గాలిబరచుమొయులుకరణబరచె.
 తేనెచెట్టు n. s. page 445. dele Q.
 తేనెమణి, అనగానిదురించి. OG.
 తేపున for తెప్పన adv. Instantly. తక్షణమే. D.
 Navanadha. page 315. చేరరక్షునివిలిచిచేరిఁబు

క్రమవిన్యాయ రక్షకసంకల్పితం తెచ్చి యిప్పునుటయు
 తేవునదిట్టమరుగునూపాయి.
 తేమానము n. s. Interest. వృద్ధి, అనగావడ్డీ. ABA.
 OG. says. తెవలు, శక్తిపూజ.
 తేమాను n. s. The cocoanut tree. నారికేళవృక్షము.
 Kark.
 తేర or తెంచ *Roots in A* of తెంచుట affixed
 to the infinitives చను, అరు, కాని &c R. 3. 2.
 కానితేర, చనుచేర.
 తేరి n. s. అనగావడ్డీపురము. ABA.
 తేలంటురాయి n. s. The bezoar.
 తేలించుట v. a. (add,) నమ్మశ్రీరించుట. OG.
 తేలుట v. n. (add,) T. 5. 45. శ్రీమోక్షమునందేలు
 చు.
 తేలుమొనచెట్టు or తేలుకొండి n. s. A shrub (*Trag-
 dia involucreta.*) వృశ్చికాళి. ABA.
 తేవ n. s. అనగాఉత్పవవిశేషము. ABA.
 దేవకాంచనము n. s. (Bengali) A certain tree
 (*Bauhinia purpurea.*) వృక్షవిశేషము.
 దేవురింపు or దేవురు n. s. Lamentation, complaint,
 bewailing. శరీరదేవనము. ABA. ఏళ్లు, మొర.
 దేశాయి n. s. Dessai, a title borne by a head man
 among the Balijās. A chief man among linga
 merchants. పెద్దశెట్టి.
 దేశము n. s. అనగావిరోధము. Kark.
 దేహము n. s. page 449 (add,) దేహముచాలించి
 నాడు he departed this life.
 తెలము * n. s. (add,) తెలధార lit : a stream of
 oil. యాధర్మముతెలధారావిచ్ఛిన్నముగానడిచినది
 this charity never had any intermission : it con-
 tinued in one unbroken stream. మధ్యాహ్నమువ
 రకుతెలధారావత్తుగా వహించినది it rained
 incessantly, or in floods, until noon.
 దైహిక * adj. (add,) దైహికదైహికక్రియలు fu-
 nereal rites.
 దొంకన n. s. A weapon. ఆయుధవిశేషము. ABA.
 తొంకలి or తొంకలులగు adj. Thick, sparkling,
 brilliant. దట్టము. OG. శ్రీకాళమైన. ABA.
 తొంకలిరెప్పలు thick eyelashes. ఘనశుక్లము.
 ABA. Zacca. 7. 43. తొంకలిరెప్పలదొంకలింప.
 Zacca. 4. 167. నాళుడుదొంకలిరెప్పలకేవలనును
 సిగ్గులంకురింపక. Siva. 2. 36. తొంకలిరెప్పలదొం

లక ద్రోయుచువైకుంఠివైకుంఠిగనుంకవ. టీ|| విశ్వు
 కలిగినటువంటి. A. 6. 136. శ్యామారుణచ్ఛాయల
 చేతంబ్రేముడింబొడువంబడినయట్లు గత్తులుండొం
 గలులునుగనుకత్తుకాళికలసెత్తు. టీ|| దీర్ఘములు.
 తొంకలిపాట్లు n. s. A kind of salutations. నమస్కా
 రభేదము. H. 4. 308. మధుస్వయంనకునిదెతొంక
 లిపాట్లని.
 దొంట (an Anuk) as వెంటదొంట adv. Along with.
 R. 2. 7. తుడుచువైమేముకాబడిచాయకవెంటదొం
 టతునులనుమీ వెంటడిదిరుగురు.
 తొంటచేరివాడు n. s. He who has a crooked or
 withered arm. కుకరుడు. ABA.
 తొండి usually దొండి n. s. A hole, orifice. కండ
 రము. ABA.
 తొండు, తొండారు n. s. A lazy or indolent per-
 son. ప్రాలుకూలినవాడు. ABA. స్థామారి.
 తొండ n. s. He who is pot-bellied. తుందిలుడు.
 ABA. పెద్దకడుపువాడు.
 దొండము n. s. Complicated disease. ద్వంద్వరోగ
 ము. ABA.
 తొందు n. s. He who is pot-bellied. తుందిలుడు.
 ABA.
 దొంబులగొట్టు n. s. A coward. భీతుడు. ABA.
 దొగ్గలి, దొగ్గలికూర n. s. A red kind of tender
 greens or pot-herbs. రక్తబాచ్చకొకము. ABA.
 రక్తకుణంబము, ఎర్రకాయ్యతోటకూర. SO. H.
 4. 165. ముగ్గవెల్లచెవిపావిదొగ్గలిపొన్నుంటి.
 తొచ్చెము or తుటారము n. s. Low or contemp-
 tible expression. తుచ్చవచనము. ABA.
 తొట్టుట n. s. Help, succour, alliance. సాహాయ్య
 ము. ABA.
 తొట్టు or తొట్టువ n. s. అనగాశ్చర్యవచనాదికము.
 ABA.
 దొట్టుట v. a. To touch. అంటుట, తాకుట. N. 5.
 160. గగనమునకుందొట్టుగట్టులకెడగలుగురు.
 తొట్టులు for తొట్లు n. s. Large vessels used for
 holding water. గంగాళములు. P. 4. 363. శాఖ
 వాతనిడితొట్టులసెట్టిన.
 తొట్టె, నాళె or నాడె n. s. అనగాతురి, శ్రుతిరా,
 నేసేటత్తుడునులుకందెంతెంచేనాడె. See తురి in
 SC.
 తొట్రుట్టులు or తొట్రిట్టుట n, s. Stumbling, slip-
 ping. త్థలనము.

తొలు or తొర n. s. A hole or cavity. కోటరము. ABA.

తొడగు or తొడతన n. s. An ornament or jewel. భూషణము. ABA.

తొడత, భూషణము n. s. page 454, col. 2d read "bracelet" for "jewel."

తొడివొడి adv. One after another. ఒకటివెంటను కటిగా. BX. 22.

తొడు n. s. Bark of a tree. త్వక్త. ABA. కట్ట, చెట్టుమొక్కతోలు.

తొడుసు for "Thrash" read "Trash."

తొడుసు n. s. Trouble or annoyance arising from a large family. A courtesan. జంతులము. (భోగవసిత. Kark.) A. 4. 60. తునిపాటదీర్చినుపువతికనువదనేడింటి తొడుసుబాసెగదాయంచును వెక్కిరిచి.

దొడ్డు or దొడ్డ adj. Big, large, great, eminent, noble. కృష్ణులమైన, లావైన, గొప్పైన, ఘనమైన. నీవాండ్లకునివుదొడ్డు No doubt you are a great man in your own circle. H. 2. 183. నీకివకేవలంబుదొడ్డు గాడువిచారింబితోనెచెపుమా. Vem. 1350. దొడ్డుకొంచెమేలవారుకు. H. 1. 106. ఇక్ష్వాదిదొడ్డుకొంచెములెక్కించకు.

తొత్తు n. s. A maid servant, wench. దాసి or దాసిది. ABA. P. 1. 256. తొత్తులంబనులుజేయగనిచ్చినబోలదంటినా. N. 8. 4. నీవుకాశీల్యదాసివి నేనికేలవలదుతొత్తుకుబడితొత్తుగలదెయిండు.

దొడ్డు n. s. He who has a prominent belly. Corpulent. కుండిలుడు. ABA.

దొక్కరిలబడుట, అనగాతట్టువిరగబడుట. ABA. తొక్కరిల, అనగాబండ్లిగండువిరగబండ్లి. OG.

దొబ్బ n. s. A clot of blood. The outer side of the thigh. పునిపూతరక్తము. ABA. జబ్బయిస్తు. P. 2. 198. గబ్బి బెబ్బలిదాకాలదొబ్బివీరియబ్రామిరూపార్యకున్ననీమటగాను. టీ|| జబ్బ. N. 4. 324. మెండుగాండలుం దొబ్బలుంమాంసముంగ్రోల్యసెండాంటిరాదియ్యుచు. టీ|| నెత్తురుకడువలు. A. 4. 270. ధిల్లుండస్యకువెట్టనారయుడుకన్వీషింబిదొబ్బంచువారెల్లకవమ్ముగజేసి. టీ|| మాంసము. P. 1. 240. రెంటినడమనెత్తురుదొరుగప్రవహించినిలిచిదొబ్బలుకట్టె.

దొబ్బల n. s. A coward. శుమరభీకుడు. Kark.

దొన్నతోలు n. s. A medicinal plant. (Physalis flexuosa) ఆశ్వగంధి. ABA. పెన్నేరు.

దొర n. s. (add.) శుమానము. Kark. M. IV. 5. 29. ఇవిభంబుననయ్యెపురుదొరలును.

దొరకొనుట v. a. & v. n. To begin, commence. To get, to happen. ఆరంభించుట, మొదలుపెట్టుట, చిక్కుట, సంభవించుట (ప్రాప్తమవుట. Kark.) T. 5. 51. ద్వంద్వయుద్ధంబునకుందొరకొనదొడంబరప్పుడు. టీ|| ఆరంభించడమునకు. A. 1. 33. చదువదొరకొనినరునకుకాలంబునాలంబు. టీ|| ఉక్రమించిన. B. 9. 721. బృహస్పతినిరతమునకుదొంకొనివైబద్ధ. Vem. 21. 26. దొంబలంబోవదొరకొనునదితో. Padma. 3. 168. దొరకొన్నవ్రతము. KP. 7. 199. కొమ్మవుంభావరతికాదిగొంచెగానికొలదియెరుగడ, మరిదొరకొన్నవెనక. DBY. p. 14. 58. తొరణంబానరింపదొరకొననేల. M. IV. 4. 10. తగుసారధిదొరకొనినంబుగదురభంజించుటెంతఫని. M. XII. 6. 376. ఏకాంతభక్తిపరతననేకములగువత్సరములునవిష్టునినాలొకింపగాదొరకొనుగాక్కిలులవేగబడిమారుగానగవశమే. BRY. 3. 369. తరకాంతలబల్లులుగానిరవారగడలకుకున్నవిహముంబరముందొరకొనునేమేలుదొరుకునె. P. 4. 393. ఆగామిక్రణయరణోద్యోగంబులుటకునెడరుదొరకొనెనికడంచాగురుకుచనగ. ఎడరుదొరకొనె, అనగాసొండువిక్కించుకొనెను. P. 5. 14. అన్నింటివిడిచిపోతరించెదధేనుశతమది బెట్టినకోడెలచేదొరకొనినచేలవిరివిగాబయిరువిత్తింతు. N. 5. 96. శివి, జగదీవిరోచనుతోచిత్రముగనుయాచకులకిచ్చి రటయంగమట్టికీర్తినెయగలేనట్టినాదానమేమియనుచు గుండుచుండుదు నదిదొరకొనియెనేడు. టీ|| సిద్ధించెను.

దొరకుటముచేయుట v. a. To mix butter-milk with water. తొల్లించుట. కొంచెమునుజ్జిగచల్లనినీళ్లుతొరకుటముచేసి mixing or diluting butter-milk with water.

దొరయుట v. n. and v. a. (add.) అంటుట. ABA. శక్తమవుట. Kark.

దొరసాలి or దొరసాలివాడు n. s. A caste among weavers. సాలివాండ్రలో భేదము. Ila. 4. 99. ధరపెన్నేస్తంబుదొరసాలివద్దలు.

దొరుగుట v. n. To die. మృతుడౌట. Kark.

తొర n. s. A hole, usually a hole in the trunk of a tree. తొలి. (క్రివయొప్పిన. OG. this phrase perhaps is an error.) P. 3. 242. వెనురావులతొరలక.

తొరి n. s. గోమహిషాదికము. ABA.
 తొలకుడు or తలగుడు n. s. Going out, egress. అపశరణము. ABA.
 తొలగుతుట v. a. page 458, col. 2d after put away add, "cast off, rebuff."
 తొలి n. s. A hole. కందరము, బిలము. ABA.
 తొలి adv. Formerly, before, in front of. పూర్వము. ABA. ఎడట అన్ని.
 తొలుకుట v. n. To flow, to drip down or trickle as tears from the eyes. To shake as water in a vessel. To exceed, excel. To spring, rise, to happen. కారుట, వడియుట, తోనుకుట, మారుట, మించుట, కలుగుట. తొలుక or తొలుకక (adverbially,) excessively, extremely. N. 4. 73. చెక్కు దోయిదొలకు క స్త్రీరుకుయిలచేదుతిచికొనును. T. 4. 86. జలివిలి చెప్పుట తోలుకు చెక్కులు. Swa. 5. 44. తొలకిమింటికిహొంగుడుగ్గపాధోరాశి. టీ|| తొణికి. R. 5. 40. నిండుగుండవలెదొలంకకనిలు. Ila. 3. 181. నావినింజల్లదొల్లయదునాయకుడిట్లనె. టీ|| కిన్నెట్టగాను. T. 2. 35. కుచ్చెలత్తాజుదొలుకుకొమెత్తెలకడనంమునులకడద్దుత్వీడగా. H. 1. 64. జిందొల్లడుచేతులు. N. 9. 361. క్రేగన్నులవిన్ననప్యదొలుకక. N. 2. 407. విన్ననప్యదొలుకక. టీ|| కులుకగా. N. 9. 472. తొలకెడుచేడ్తతోహరితోడుకరమ్మని. T. 2. 167. చెలిమికలిమినిదొలకకలనిమెలసిభనిమిరోడకన్యాయముననువెలయుదంతులు. T. 2. 101. కులుకులాడినిప్రేమదొలుకుజూపులబావి. T. 3. 146. నెయ్యములుదొల్లుజూపులును. A. 1. 14. దొలకుదయదెల్పుజరునప్యతోడ. టీ|| తొలుకుతూపుండే. N. 2. 364. కునుకుభరముననుగక్కుకొప్పుజడియదొలకునిగ్గనవజ్జూపుబెళుకుజూపు. N. 4. 115. కులమనిబోవదొలకువేడుకనునందుండదొలకె.
 తొల్లి n. s. Pithless grain, grain without stuff. కుచ్చాధాన్యము, అనగాతాలు, రబక.
 తొపరివ్రాను n. s. A kind of lentil (cytissus canjan) కువరిక. ABA. కందిపెట్టు.
 దోనగు n. s. page 459, col. 2, line 19, read ఆహవము for ఆహవము (add.) HD. 2. 1220. దొమ్ములురేకుకదోశీగల్లనుడిగెయనుటయుడలయూచి.
 తో n. s. Skin. తోలు, చర్మము. M. XII. 3. 470. ఊచ్చిబొండుచుప్రవ్వితోపురివిసంబుడంతయునుబుచ్చి.
 దోగాడుట v. n. To crawl on hands and knees.

చేతులతోనూకాళ్లతోజరుగుట. BX. § 22. 1. Dab. 182.
 దోగుట v. n. (add.) after the phrase to be bruised, "to be taken off or erased as the skin" and (add,) after the phrase కొట్టుకపోవుట, తోలుదోగినది The skin is broken.
 దోగురు n. s. Theft. చౌర్యము. ABA. దొంగరికము.
 తోచ n. s. A cobbler. మాణంగుడు. ABA. కోశింక, అనగామాదిగవాడు.
 తోటట్టు A vulgar phrase for తో "with."
 తోటి n. s. A cobbler or a scavenger. చందాళుడు. ABA. మాదిగవాడు.
 దోటుట v. n. To die. మృతుడౌట. Kark.
 దోటెమ్ము n. s. An arrow shapen like a pruning hook. దుక్కంటకశరము. ABA.
 తోదా n. s. A bracelet. కరిభూషణము.
 తోడంచుట v. a. (add.) To tear out, have the eyes plucked out.
 తోడికోడలు n. s. (add.) నాతోడికోడలు my husband's brother's wife.
 తోడు or తోడబుట్టు n. s. A brother or sister, lit. a fellow child. ఆడుతోడు a sister. మొగ తోడు a brother. Swa. 4. 125. బోయవేఆడుతోడుననుబుట్టవే Are you a savage, have you not any sisters who are women like me.
 తోడుతో adv. Instantly, now, at once, శుద్ధ్యంతరి ఆర్థము. ABA. తక్షణమందు. N. 5. 4. తోడుతోబీబితంముంకలింకె.
 దోతు contraction of దోచుదును or దోచుకొందును I will plunder.
 దోడకము n. s. A leather bag used as a bottle. తోలుసంచి.
 దోడమ్మి n. s. A sword? A kind of cloth. H. 5. 167. చంద్రకాళకురాళంబుశరికెచెరుగుజనుగుకెందమ్మి దోడమ్మిచీనిరుమ్మిచైతిజీకమ్మి తెవచాటుపాన్ముమీద. See కరుసు.
 తోడెమ్ముట v. a. Bringing one along with him. వెంటపెట్టుకొనిరావడము. OG.
 తోనము adj. అనగాస్థూలము. Kark.
 దోనమ్ములు n. s. అల్పశరములు. ABA.
 తోనిగాడు n. s. A male hawk. పురుషశ్యేనము. ABA. Swa. 4. 84. పొడదురుసెకమేటిపూరేటివెలికిబోదోలికైకానెసెక్కతోనిగాడు.
 తోనే adv. Immediately after. వెంటనే. A. 6. 73. దిక్పాలతనువెల్లితిరివెంపుతను దోనేయిన్ని మార్చె.

త్రివిమేమనీపుధరణీశతమవేత్తిదాస్యంపుతనదోనె
యెన్నిమార్లై త్రివిమేమనీపు.
దోపరి n. s. A robber, highwayman. తళ్లరుడు.
ABA.
తోపారము n. s. The cap used to blind a go-
shawk శ్యేననేత్రపిధానము. ABA. See దోపార
ము.
దోపు n. s. (add,)వాండ్లునిలుపుదోపుయిప్పినప్పినా
రు they came to me being stripped of every
thing. It is used to denote great liberality.
నిలుపుదోపుయిస్తామనిప్రార్థనచేసుకొన్నారు they
made a vow to offer all (the clothes) they had
on them to the gods.
దోపుడు n. s. అనగాదండము. Kark.
దోము n. s. Swelling of the belly. ఉదరశోఫ.
ABA.
తోయము n. s. Manner, mode, way. రీతి. OG.
తోయుట v. a. (add,) పటియిసుకతోసిఅగ్రామము
ఖలమైయుండినంపున as the sand encroached
on the village. తండ్రిమాటతోయలేక as he
could not disobey his father.
దోరం See ద్వారం.
తోరంగా, తోరంబుగా, తోరంబుగా adv. Well,
properly, aloud చక్కగా, మిక్కిలముగా T. 3.
13. రత్నకంకణరుణత్రారంబుతోరంబుగా. Pativ-
rat 80, line 5. కొలనినీళ్లనుకడుగుదోరంకడి,
తగునీళ్లతోపాత్రదాల్చెనుంది. A. 4. 123. నా
సారంబుతోరంబుగా.
దోరపాక n. s. A Veranda. భిత్తపకకృతగృహము.
ABA. వారపాక.
తోరము, తోరంపు, తోరపు or తోరమైన adj. Large,
plump, big, abundant, much, excessive, vast.
అనికము. OG. ఘోలము. ABA. మసోజ్జము.
Kark. చక్కదనము, లావున్ను. KUR. 4. 263. తో
రంపుగుబ్బలకుంకుమపుత్రాత Siva. 4. 82. తోర
పునల్లనిదీర్ఘవాపము. N. 9. 331. తోరంపుగుబ్బ
జక్కుతో. Vish. 2. 156. తోరపుమొదలతో.
P. 579. తోరపువలగొనియొకవేటగాడువచ్చె
జొచ్చె. Vajj. 2. 145. తోరములగునవ్వరావా
రములందొక్కనాడవారి. Ila. 4. 138. ఫటఫటా
త్రారంబులతోరంబులై. Vasu. 4. 172. తోరపురు
వితోవెలుండు. Pal. 90. తోరంపుగోపంపుతో.
అర్థనారి. N. 4. 334. ఫేరిధంధంధనారావము

తోరమైమిరె. N. 6. 29. తోరమైమంకళతూ
ర్యఘోషంబులు భూనభోంతరముల భోరుకాలగ.
Jagann. 1. 33. R. 6. 12. తోరంబైనరశస్థితీ.
తోరము n. s. A thread consecrated and worn as
a bracelet on religious occasions in token of
a vow. కంకణము. చేతికికట్టేది. D. గుణము, అన
గాదారము. ABA. Sva. 3. 121. తునితితోరము
తోడివాపమువల్లనయై.
తోరసింపుట Mandha. 3. 10.
దోరిగడ n. s. A kind of measuring rod. భూము
లుకొలిచేపుకతరహగడ.
దోరెము n. s. The tie that confines a hawk. శ్యే
నరజ్జులు. ABA.
తోలుక n. s. The bark of a tree. త్వక్కు. ABA.
కట్ట.
తోవ n. s. The wooden frame of a thatch. వలభి.
ABA.
దోసంసు n. s. Sin, crime. పాపము. ABA.
దోసె or దోశ n. s. A kind of cake. భక్ష్యభేదము.
ABA.
తోస్తానము n. s. A pouch made of black deer
skin. కృష్ణాజినపుజంకతిత్తి, కమ్మపాల. OG. (తో
శదానము a cartridge box, a pouch (తోస్తా
ను a pouch, a leather case for pens, &c.
Reeve.)
త్రంపె n. s. A heap of dung cakes used as fuel,
piled up, in order to cook any thing. పిటక
యంత్రము. ABA. దాలి.
త్రపు * n. s. Saliva sputtered out in reading the
Vedas. బ్రహ్మబిందువు. ABA. వేదాధ్యయనకాల
ముఖపువత్తు.
త్రష్టేట v. n. To die, perish. మృతుడౌట. Kark.
త్రవ్వ, తవ్వ n. s. A measure of capacity equal to
half a manika. కడుపార్థము, అరమానిక.
త్రప్తి n. s. Loss, ruin. నష్టము. యాశంవత్సరమునిం
దాత్రప్తివచ్చినది we had a great loss this year.
త్రాచు or తాచు n. s. A cobra de capello. ఫణి.
N. 8. 48. నచుముఘాధలుడుగాదెవెడత్రాచుబా
ము. A. 4. 246. అట్టిత్రాచుకట్టిముటుకుండు. A.
6. 34. రణంబైనద్రాచెనవిడువైన.
ద్రాణ n. s. అనగాచాడుకడణ బలసాధనము.
ABA.

అసాధ్యము. ABA. శునికిమాలిన.

అసాధ్య, అసాధ్యుని n. s. An awkward useless man, a senseless wretch. శునికిమాలిన గొడ్డు. A. 4. 294. ద్రవిణము సైవ్యగొంట, యెరుద్రావిలతో పడుతుంట. టీ|| అజ్ఞులతో.

అతిక్ష్మ or అతిక్ష్మ n. s. Madness. ఉన్నాడము.

అతిక్ష్మ గా adv. Except. విసాగా. OG.

అతివౌరి * n. s. A giant, a sort of demon. రాక్షసుడు.

అతివృత్తుల n. s. Roaming about. పర్యటనము. ABA. తిరగడము.

అతివారము, అసాధ్యుల వారము. Q.

అతివారము * n. s. Read "Triumvirate" for "Tri-murti."

అతివృత్తుల or అతివృత్తుల n. s. Roaming about. పర్యటనము. ABA. Kark. తిరగడము.

అతివృత్తుల v. n. To roam about, wander. చరియించుట. Kark. P. 3. 212. వచ్చి ద్రవ్యుల తలవరులు గ్రహేనకండ్. P. 3. 391. అండటభూముల గొంత పోవు ద్రవ్యురి. P. pref. 26.

అతివిజ్ఞము * n. s. (add.) Professor Wilson in his Description of the Mack MSS. I. LVIII. solves the riddle and shews that the "Triglyphon of Ptolemy," must be in Aracan or (Tripura) Tippera.

అతివలీ n. s. (add.) W. wrongly says "Three folds of skin on the abdomen, from obesity" Lassen in Ritu Samhara p. 129: remarks on this word: but it ought to be, folds appearing as in some statues of Venus, across the stomach, above the navel.

అతిస్థానములు * n. s. A particular shrine. ఒక శుభ్రస్థలము. G. 6. 124. ధరణీశయెల్ల తీర్థంబులు జూతుచు వెలసిన అతిస్థానములక నేగి మగుడియె తెంచుచో.

అతిగుడు v. n. To die. చచ్చుట, మృత్యుడౌట. Kark. ABA. P. 3. 41. వాస్తోమంబున సైక్ల ఖరము ద్రుంక బెల్లడమి. P. 3. 407. దురమున పెక్కుండ్రు ద్రుంకుమరు ప్రతిపక్షం. H. 2. 149. ఆరసికి శూకుమి త్రనుకులాంకన ద్రుంకన వైన్.

అతిగుడు n. s. A general deluge or the world's destruction. ప్రళయము. ABA.

అతిచుట v. a. To kill, slay, break. చంపుట. ABA. Kark. Pal. 205. line 14. P. 5. 24. బలు

వాతంకరవిద్రుంకి పారగవైచే. P. 1. 537. త్రీ విలసిల్లకయ్య మొసరించెద ద్రుంచెద గల్పుడక్కినక. N. 4. 112. దొలుతవ రాహుమైయనుజు ద్రుంచు తెరుంగరె. N. 6. 69. అసాధ్యుల ద్రుంచుట నీ దుశక్తి యో. A. 4. 18. దివిజవైష్ణును దారవారి చరము ర్తి ద్రుంచి. A. 5. 48. యితడ మోఘహతి భృగు శక్తి ద్రుంచి.

అతిక్ష్మ n. s. Pride, rust. గర్వము, లోహములము. ABA.

అతిక్ష్మ n. s. Rust. లోహములము.

అతిక్ష్మము n. s. Hair, a hair. రోమము. ABA.

అతిక్ష్మము n. s. Dust. ధూళి. ABA.

అతిక్ష్మము n. s. Play. క్రీడ. ABA.

అతిక్ష్మ n. s. Pride. గర్వము. ABA. N. 9. 227. తల్లికిఘటించెను శిగాలి అతిక్ష్మదంచె.

అతిక్ష్మ v. n. To die. మృత్యుడౌట.

అతిక్ష్మ or అతిక్ష్మ adv. Except. విసాధము. ABA.

అతిక్ష్మ n. s. An oar or paddle, a wooden ladle. తంచుట. ABA. తెడ్డు.

అతిక్ష్మ n. s. Copulation; by a bull or goat. మృగశుకరతి. ABA.

అతిక్ష్మ * n. s. The plant termed Phlomis indica. i. e. తమ్మిచెట్టు. SC.

అతిక్ష్మ * n. s. A measure of capacity containing 29 lbs. A scorpion. A steel bow used in gymnastics. The name of a mountain. ఆధక పరిమాణము, నల్లుము. SO. తేలు, ధనుర్విశేషము, పుర్యతవిశేషము. N. 4. 91. అతిక్ష్మన గ్రేంద్రమోయనగ. H. 4. 7. అతిక్ష్మయ అతిక్ష్మలయ వింధ్య తిక్ష్మ. Swa. 4. 152. ధరణింగాల్పాని అతిక్ష్మయ దివియు. (N. 2. 368. ఘర్షకలశ అతిక్ష్మంబులు తార గా ?)

అతిక్ష్మనుము or అతిక్ష్మస్థితి * n. s. అసాధ్య ఎరవావిలి. Q.

అతిక్ష్మ or అతిక్ష్మ n. s. Plunder. చౌర్యము. ABA.

అతిక్ష్మము or అతిక్ష్మము n. s. A carpenter's plane. దారునిర్మల సాధనవిశేషము. ABA. తరివే, అసాధ్య గావడము చెక్కును సునువు చేసే ఆయుధము.

అతిక్ష్మము n. s. Blabbing. మాజానము. ABA.

అతిక్ష్మవాడు n. s. One who pushes. ద్రోహరి. ABA.

అతిక్ష్మలుట n. s. Causing to fly or retreat. విద్రావణము. ABA. మళ్లగొట్టడము.

అతిక్ష్మ * n. s. A pair, a couple. ద్వయము, రెండు. Anirud. 2. 75.

ద్వికణికా * n. s. read ద్వికణికా.
 ద్విజము * n. s. A bird. చూ. Vasu. 3. 32.
 ద్వికటము * n. s. A sheet. దుప్పటి.

నంకుట v. a. To turn up the earth as is done by a rat, hog &c దుమ్మురేచుట. ABA. కోరాడుట.
 నంజ n. s. అనగానుండర మైన కేవల రము. Kark.
 నంజు n. s. Flesh, meat, Venom, మాంసము Kark. విడుమున్ను. Swa. 5. 60. నాలుకబంతివేలబడినంజునదోగి. టీ|| విడుముచేత.
 నంటు n. s. Friendship. Husband. Lord. మైత్రి. Kark. స్నేహము, సెపిమిటి. T. 1. 49. తెలికీర్తిచే నంటుకలువకన్నియనంటు. టీ|| నాయకుడు.
 నండవరీకులు n. s. A certain class of bramins. బ్రాహ్మణులలోపుక తెగవారు.
 నకనక adj. Thin, slender. కృశించిన. OG.
 నకనకం గుడుచు, నకనకంబడు, నకనకమను, నకనకలాదు adj. Being thin or slender. మిక్కిలిసన్నని KP. 4. 114. గతిసంభ్రమంబునగరముబెడంకుచు, నకనకం గుడుచు నెన్నడును సౌభగ. KP. 4. 104. నడుములేదీగియనకనకం గుడువనింపునడగుమోపులు మోచిమోచి. A. 6. 63. కడుపునుహయు భానకనకంబడనకగృతగృత్య జేయబోవిడిచితి. M. XII. 3. 476. పెడగండ నెత్తుకొలుకణబడ ప్రోవినవచ్చికుక్కడుపు పాకకుంబడి సెగబళించు సుల్లకడుపులు నకనకమనగకారవ ముఖ్య. Mrityunjaya. 1. 133. నకనకలాదుకాణ్వునకునపు మొగంబునుమాత్తకంకణకటపరుణంఝణంఝలగ.
 నక్కతోకపొన్ను n. s. A plant commonly chauli- liya. (Hemionites cordifolia Rox.) క్రోద్దుపుచ్చ. ABA.
 నక్కనేరేడు n. s. అనగాభూజంబువు. ABA.
 నక్కకల్లము n. s. A deep hole in a river. ఏటిలోపుండేకల్లము.
 నక్కరేను n. s. A species of bread fruit tree (Artocarpus lacucha.) చురిచ్రూను. ABA.
 నక్కవీరె n. s. The small kind of విరె A small tree (Cordia myxa.) యుద్రశేలుపు. ABA.
 నక్షు n. s. The bright mark that appears when a gold bar is cut. The heart, in a physical

sense. వన్నెపొచ్చినక్రాంబసిడిఖడ్డికత్తిరించినతాల్పనకనిపించేనిక్కు. ABA. గుండె. N. 2. 164. గొంతుతడిచీనునక్రైండొకింతడదపు. D. says ముద్దుమునుము.
 నక్రైరచెట్టు n. s. A tree. (Cordia Myxa) Rox. 1. 590. Ainsl. 2. 466.
 నఖముఖాల or నఖముఖాలుగా adv. From all directions.
 నగరివారు n. s. The Government. దివారిపువారు. P. 4. 535. నగరివారికిడండగబెట్టనెమ్మగుక. H. 5. 16. నగరివారిబ్రావుగలిగినవారిబక్కలకును, కొడవపడకుండకున్నరికుండలిచ్చు.
 నగలు n. s. Stones sculptured in preparation for building. గుళ్లుమంటకుములు కట్టడమునకైతీర్చినరాళ్లు.
 నగ్గుమైన * adj. page 474 for నగ్గుంకరణము read నగ్గుంకరణము.
 నచ్చుట v. a. (add,) To trust, rely on. నమ్ముట. D. ABA. KP. 3. 210. వల్లభునకుగడునచ్చినయిల్లాలతెనెనులాతిసేవోదోలక.
 నట్టు n. s. Abode, habitation. Obstacle, hindrance, hesitation. నివాసస్థానము, ఆలశ్యము. అటకాపు. D. నివాసచేశము, గృహము, Kark. శేహము, దండేశమున్ను, త్వక్కు, నటుడు. ABA. ఇల్లు, కొడవ, చోటున్ను. OG. N. 2. 415. ఈనట్టుననీవెమిడనెరిగెడవింక. టీ||ఈక్రమంచమునందు. Vema. 1591. భోక్తకెంచినూడభుక్తిసత్తైనను.
 నట్టుగొట్టుట v. n. To hesitate, to be at a loss. మిణకరించుట. KP. 6. 133. తనశేతకనుమతింతుకయిట్టునట్టుగొట్టుచున్నవల్లభంబూచి.
 నట్టుచెనుట v. a. To delay, procrastinate. ఆలశ్యకురచుట. Kark.
 నట్టుప్పు n. s. A medical salt. చిదాలవణము. ABA.
 నట్టువపిట్ట or నట్టువపులుగు n. s. A fanciful word for the peacock. మయూరము. Kark.
 నత్తెడ n. s. A sack which contains one maracol. ఆఢకమితఘోణి. ABA.
 నడగడు n. s. A horse. అశ్వము. Kark.
 నడపు n. s. The entry or portico. ద్వారము, ద్వారమంటకుము.
 నడుకుట v. n. To tremble. వణకుట. P. 2. 117. ఆకటికిమిడికిమిడికియిన్నికింబోసగక. Vish. 5. 159. నడుకుచువారలెవ్వనమునకోదురటిల్లుచునున్నవారకో.

నడువుట v. a. (add,) To break a horse in. నావ్య యముననడువుట to exercise justice. స్లోకమునడకుక పాఠము the verse was not legible.

నక్షత్రము n. s. A multitude of similar things. వర్ణము. ABA.

నల్లెము n. s. (add,) A bunch of plantains. కడలీఫలగుచ్చము. ABA.

నత్వము * n. s. Doubt, suspicion, uncertainty. సందేహము, అనుమానము. వాడునత్వకడుతాడు or వానికినత్వముబాధిస్తున్నది he doubts.

ననువు n. s. Poll-tax. ఆభిగంభ్య భాగధేయము. ABA. కాలారి, అన గాతలకట్టువరి, తలకన్ను.

ననువు n. s. (add,) Siva. 3. 169. నేవోవడలంతు నేనివలవుంసనువుండగవుంబ్రయంబులుం. టీ|| స్నేహము. Siva. 6. 50. జిహ్వికలకుననువు నెరవాది బంటుపంచత్రుబడరులు. టీ|| ఆలవాటుబడియుండే.

ననువుట v. a. (add,) To sprout, to bloom. వికసించుచేసుట. N. 2. 379. కళలూను నెలకూన గాదేని యీహాననయ సోత్పలంబులననువుటెట్లు.

ననుకాయి adj. Half boiled rice : in which some grains are boiled and some are raw. ఒకటిచుడికిపుడకకవుండే.

నన్ను, అన గాకురచ. OG.

నన్ను n. s. అన గాబాలకుడు. ABA.

నవీ or నవి plu. నవీలు n. s. (Arabic) A prophet. ఒకఋషి.

నవలకుండుగ n. s. A feast. ఒకశుండుగ.

నమోన మోఅనికూర్చుండుట v. n. To mope, to sit mumping. ఒంటి గాకూర్చుండిత్రు ఘోరిస్తూవుండుట.

నమ్మెత్తు n. s. అన గాపీడనము. ABA.

నర n. s. that is నెర grey. కులితము. ABA.

నరకు n. s. Greyness. కులితము. ABA.

నరశట్ట n. s. A sort of girdle. HK. 4. 175. నడుముననుడి లేనినరశట్టబిగియించి.

నరవ, అన గాగర్వ. ABA.

నరాము n. s. A buttress raised in support of the wall. A sword. ఉపసాల, ఖడ్గము. ABA.

నరి This is a mere expletive: as in the phrase. మనమారగురువులుమరుదులుహితులు నాచేతమడసిరినరివారిశుకులు. M. D. Santi 8, p. 5, line 1.

నలి n. s. Dust, powder. Indisposition, illness.

Rubbish, weeds. Grace, beauty, elegance. చూరాము. D. Kark. ఒట్టకము. నలితిండిన్ని. OG. శుష్కత్యూణము, నీలవస్త్రము నేయదగిన దారము, ప్రాల్వాలినవాడు, అన గాసోమారి. నలితిండి, ఒత్తున్ను. ABA. నలుకువ. A. 1. 43. మరికొండవీడెక్కి మార్గానినలియైనయలక శివాపాత్రునంటిరాజె. టీ|| విద్రుశలైన. Vish. 4. 349. నలిమీరంగల బ్రహ్మచారిగృహీవాస శ్రుశ్లోకత్యాక్రమంబులలో నేమియు సెల్లక. M. XII. 3. 311. నెరిమావిమాకుల నెలదీ గజెస్సుండు దోటలకడనలితోడ జెంది. BD. 5. 654. అలరంగమ్మడుకురాంవికాలాశ, ములబ్రహ్మోధించుడు నలిదులకాడ. ఇచ్చేనెలలోనలితీసుట, అంపేచెత్త మొదలయినది తీసుట To weed, to clean or clear. కలువుతీసుట.

నలి adv. Much. మిక్కిలి. P. 1. 426. నలినిచగురుము వక్త్రుణమతియు ప్పీడక య్యోకు వేసుడొనన్ను ర్త్యవిభునిగరవె. Ila. 3. 3II. నలియకంటికికండచక్రై రలఖాణంబుంచు సో. టీ|| మిక్కిలి. Pal. 54. నడమృగంబుదెగనలిసెప్పించుండు. BD. 5. 385. నంది కీశుడుదొల్లి నలిబడివెట్టియుమ్ము గాజనులెల్ల నెరుగగ నివుడు. Charitr. p. 660. తోలు మేనినావుణ్యఫలముననివుడు, నలివిజయము జేసినాగృహంబునకు.

నలికండ్లపాము n. s. Read "A newt: a shining greenish lizard" for "the polished shining greenish house lizard."

నలిగించుట v. a. To minish, crush, ruin ?

నలుగు n. s. (add,) after the word వెళులు the paste itself. ఉపలేకుక ద్రవ్యము, ఉద్వర్తనము. ABA. P. 4. 361. నాతికొండ్రాకకలకంఠినలుగువెట్టె. H. 5. 286. నలుగిడికుంకుముటండిని. N. 6. 26. చెలియొర్తుకుంకుమనలుగిడభానితావ. N. 7. 279. నలుగిడియెంబోటియొకతెనభుములుసోకా. S. 5. 67. కుసువులనలుగిడిరైదువ. T. 3. 5. ఒత్తైననలుగులునుస్థానకంబులు.

నలుగుర్యడాలు n. s. A carpet of variegated colour. కుభము, అన గాకిందవేసుకొనేది.

నలుకులము n. s. Four palams. చతుష్పలము. ABA.

నల్ల plu. నల్లలు n. s. Charcoal. కాళి కా. ABA. ఇంగాలము, అన గాబొగ్గు. Siva. 4. 93. తేటలగులేటినల్లలు గ్రున్నురించి. T. 5. 46. నల్లలనులికంబులనుదీర్చి.

నల్లప్పికాడు The bird called a martin. చుమ్మిభేదము. Kark.
 నల్లజీలకర్ర n. s. (add.) నువవి. ABA. H. 2. 251. జీవకంఠునునల్లజీలకర్రపున్నర.
 నల్లకన్నెట n. s. A tree: Sonchus orizensis. Rox. 3. 402. ఒక చెట్టు.
 నల్లన n. s. Blackness. Dirt. నీలవర్ణము, మురికి, చెరువుకోళ్లు. Kark.
 నల్లికంఠి n. s. A shining greenish lizard. రక్కళ్ళి, నలికిరిపాము. ABA.
 నవగోజు n. s. A large tent. గొప్పగుడారము. ABA.
 నవత్రాణము n. s. A funeral rite performed within ten days of the death.
 నవాకు n. s. A kind of sugar. పూలఘండము, చక్కెర. OG. శర్కర. Kark.
 నవారు n. s. Broad tape. చిత్రాల్పకట్టిక. ABA. నవారుతుట్టె. H. 5. 393. దగ్గిరిమాలతాస్తానవారుకశీడు.
 నవ్వ n. s. A child. బాలకుడు. ABA.
 ననకూటిమితారి or ననకూటిపూబోసి n. s. A woman of easy virtue. జారకాంత. H. 1. 153. బిశువెత్రికశురతియశరేగుననకూటిపూబోండ్లు. H. 1. 257. P. 3. 105. ననకూటిమితారులబుట్టినిట్లు.
 ననకూడు n. s. Is explained. దూలకట్టినదితున్న. H. 1. 257. ననకూడుననకూటిపనవెత్రికశురురేగిజారవాంఛావిహారంబుశలుతుసాన.
 ననకనన n. s. Itching. కందూతి. ABA.
 ననుకు n. s. A lie. అసత్యము. ABA.
 నాంబు n. s. See నాదు Thus spelt in OG.
 నాగడికు n. s. A jester. తురిహాసకుడు. ABA.
 నాగతాళి n. s. A medical plant useful against serpents bite. Cucumis anguinus.
 నాగతాళిముండ్లు n. s. Thistles also the prickly pear (cactus Indicus) Rox. 2. 475. Ainslie. 2. 217. వెలుగువేసేలైకముండ్లచెట్టు.
 నాగదమనకము n. s. Wormwood. A †. ఈశరిచెట్టు. SC.
 నాగకృపాసి or నాకసాసి n. s. అనగానాకబలివిరంటి. ABA.
 నాగబలి n. s. The finishing ceremony of a marri-

age: the concluding day of a wedding. వివాహాంత్యదినము. ABA.
 నాగమొల్లి n. s. A kind of jasmine. కుంజము. ABA.
 నాగవాసిము n. s. (add.) A young man. యావనపురుషుడు, ఘంటావయవము, వేశ్యలు. Kark. A. 4. 41. మార్దంగికులమూపులమరంగులదాగియన్నాగవాసిమునాగరికవిలాకనంబునం జెలరేసి. Swa. 281. ననుపుకాడెవేల్పునాగవాసుమునూడి.
 నాగిని n. s. శశశృంగనామము. ABA. కుండెనగామ్ము which see.
 నాగురు, అనగానాగిని. ABA.
 నాటబండి adv. Ever since. తదారభ్యమనుట. Kark.
 నాట్టము n. s. Planting or transplanting. ఆకుపోయడము.
 నాడి * n. s. (add.) వానిముఖములోనాడితీసిపోయినది his countenance fell.
 నాడు n. s. (add.) ఇది నాటిజాబు this is the letter of that date: then written: or then received.
 నాణము n. s. అనగామాంశము, ABA.
 నాసె n. s. Cutaneous and herpetick eruptions. దడ్రురోగము. ABA. దద్దు.
 నాసెకాడు n. s. అనగావైశ్యుడు. Kark.
 నానుట v. n. (add.) వానినాటనుటవైశ్యునింజనానదు he cannot keep a secret.
 నానుడు, నానూడు n. s. News, tidings. జనప్రతి. ABA.
 నాకు n. s. అనగావిషము. OG.
 నాకుము n. s. (add, after the word yellow,) the line on each side, over each eye, is white.
 నారణకక్కి A sort of crane. ఒకభేదము. ABA.
 నారువచెట్టు n. s. A kind of tree. వృక్షవివేకము. H. 4. 18. నారువనురుబొన్నవారిజమునుబొన్న.
 నాలిమూతము n. s. A hypocrite. కుప్పితుడు. Kark.
 నాలుక n. s. line 2, read, the uvula.
 నావ n. s. Plague or pestilence of crop. శస్త్రోగము. ABA. చీద.
 నావరచెట్టు n. s. A kind of tree. వృక్షవివేకము.
 నాపురు, అనగానాగిని. ABA.
 నింగిమిరి n. s. అనగానువర్చలచెట్టు. Q.
 నింజెట్టు n. s. Flesh. మాంసము. Kalahae. 3. 70. అట్టుకరకుట్టుగాల్పినపిట్టలనింజెట్టుమరిచుచెరవే

నెయలుం బెట్టుక మెసగుచు నాధునిశుట్టికినింపెనగుని
ట్లుత్రునిదినసంబుక.

నింబరి n. s. Dirt. కులము. ABA. మురికి.

నిక్తల n. s. అనగానిశ్చయశ్యస్త్రము. ABA.

నిక్తలము n. s. Sincerity. నిష్ఠుకతము. ABA.

నిక్తు n. s. Grace, elegance. విలాసము. ABA. సా
గను. H. 4. 95. చొక్కటత్రునిక్కుమినిక్కుపెక్కుజె
క్కునలుములనుతింప.

నిక్షణాలు n. s. అనగా ధాన్యభేదము. Kark.

నిక్షర or నిక్షరమైన adj. Excellent, superior. శ్రేష్ఠ
ము. Kark. H. 4. 173. నిక్షరమైనసిరాజికుక్షణా
లుచేకట్లు.

నిగారింపు n. s. Throbbing. కుట్టు, కడుపునిగా
రింపు belly-ache.

నిగాళము * n. s. The throat : a horse's neck : the
thin part of a horse's neck, close to the head.
గుర్రపుగళుదలకిందిపుడేశము. D.

నిచ్చలము or నిచ్చలము adj. Pure, unblemished.
నిర్మలము. ABA. శ్వేచ్ఛము. OG. T. 2. 19. నిచ్చ
లమైనకెంపులునుసీలములువరమాక్తికంబులుక.
టీ. నెట్టెనటువంటి. నిచ్చలముగా adv. purely
NH. 5. 187.

నిట్టకుంట adv. అనగానిస్థూరణము. Kark.

నిట్టరాడు (or నిట్టాడు) n. s. The post or pole of
a tent or of a hut. ఆలయాధారదీర్ఘస్తంభము.
ABA. గుడిశకునడమపాలేగుంజ.

నిట్టలము adj. Certain. నిలకడ, ABA. నిశ్చయము.
D. నిట్టలముగా certainly. T. 5. 56. ఒండారు
లంబట్టుచునిట్టలముగాజలక్రీడలాడి.

నిట్టలు n. s. read చోట్లు Places.

నిట్టు n. s. A bastion. ఋజుజు.

నిట్టు n. s. Fastening. ఉపవాసము. Kark. ABA.
A. 4. 76. దశమినాడేకభుక్తముజేసియవలినాడో
ర్విజాగరముతోనుండునిట్టు, బారసిబోనిమైనిట్ట
బారుట.

నిడుకుడు n. s. A snake. శర్పము. Kark.

నిట్టుము n. s. A fastening. ఉపవాసము. ABA.
కుమ్ము P. I. 498. ఆహారముదొరకడనిట్టుములుం
డుదుమెసిమోలక.

నిట్టుక n. s. (add.) P. 1. 303. అడుగడరాదునేల
నెరయందలబూతుగ రాదునిట్టుకలేబడిగొనరాలు.
A. 4. 145. బొరిమొంబునరాలునిట్టుకలనంక.

N. 2. 29. కలతలముకలచలింకుకడకన్నులనిష్ఠు
కలుపుతిల్లెట్రూకుటిసటియింకు. N. 6. 92. ఓట
చిలనిష్ఠుకలుజెడరబడికనుగొనలక.

నిష్ఠులుమింగుములుగు n. s. అనగాచకోరము which
see. Kark.

నిబ్బలింతుట v. a. To make true, confirm, prove.
నిజురతుట. UH. 4. 56. పొండుగయ్యానుద్దినిబ్బ
లింతుజవభద్రుండాగ్రహంబుండుచో.

నిబ్బరింతుట v. n. To pause, wait. నిదానింతుట,
తాగుట.

నిబ్బరికము n. s. Affection, love. కారుణ్యము.
ABA. కనికరము.

నిమిరగాండ్లు or నిమిరకాండ్రు n. s. plu. People
employed in the fire work manufactory. బా
శాలయందుజీవించేజనము. ABA. usually ser-
vile persons employed as porters in carrying
an image. జేల్లెమ్మిమోసేవాండ్లు. A. 2. 109. స్థా
నికు దొనంగిజనుకుం గానానతిబడి నెనిమిరకాం
డ్రువహించుక.

నిమ్మ n. s. (add.) అడివినిమ్మ (Rottler) Trachylia
spinosa. వాడువట్టినిమ్మ కాయలు he is a mere
blockhead.

నిరపాద * adj. Safe : out of danger. అపాయర
హితమైన. Vasu. 2. 175. నిలునెల్లకనిరపాదయశం
బరమయోస్తేకంబునంబొంగు. A. 3. 118. శరణ
గతిభర్తంబనిరపాదభర్తంబని. Swa. 5. 61. కలి
తవికారదుర నిరపాదసుఖిస్థితిగాంచెనాగ. P.
3. 37. వాసిజూడదబ్బవాసినినిరపాదసుఖారసంగ్ర
హంబుజూచినట్లు.

నిరసు n. s. A certain gold coin. దీనారభేదము.
ABA.

నిరామిదము * adj. Fleshlessness. మాంసరహిత
మైన. Paidim. 1. 142.

నిరుత్తరుడై * adv. Being speechless or unable to
reply. ఉత్తరముచెప్పులేనివాడై.

నిరుద్ధ * adj. Hindered, impeded, obstructed. అ
డ్డగించుకడ. In a letter I find this expression.
పొల్లణబంగం కుజవాసరంనిరుద్ధానకుకుశలం here
it means వరకు until. Again in another letter
సామ్యునానుసంవత్సరంఆక్షేప్తబుగ నిరుద్ధానకు.

నిరువులిగాడు, నిరువులికాడు n. s. A species of
టిట్టిభము A bird (Parra jacana goensis.)
ABA. లకుముకి.

నిరూఢ * adj. Well known, notorious. శ్రుతిద్ధమై
న. P. pref. 10. నిరూఢగూఢములుశ్రుతిదుస్తుశు

దార్థశంక్రమా. P. 2. 213. నిరూఢముశ్యశ్యంకం
ముగావునవిధంకాశ్రమంబును. N. 2. 232. కఠి
కఠిత శ్రుతులమునిమర తపోనిరూఢమాహూవిశ్ర
తులము.

నిరూఢుడు * n. s. He who is notorious. శ్రీసిద్ధ
డు. P. 4. 566. అనినిశ్చయించిధీరశ్యనిరూఢుండ
గురుకమతవరుడు. టీ|| దైర్యమునాలోపించినవా
డై.

నిర్లంఘము * adj. Scentless. వాసనలేని. వాడువట్టి
నిర్లంఘకునుమము he is a mere fool, an useless
blockhead.

నిర్లంఘన adj. Doing away. పోగొట్టే. N. 7. 7. గా
ధాంధకారనిర్లంఘనక్షుమలోజుకరంబెవ్వానిజ
కుశీరంబు.

నిర్విలంబంబున * adv. Without delay, hastily. తీ
వ్రముగా. P. 2. 15. అటునిర్విలంబంబున లెండని
జెప్పిన. టీ|| ఆలశ్యముచేయక.

నిర్వరణము * n. s. Removing, entirely. Burning
dead bodies or carrying them to be burnt. శవ
దాహము, అనగాపీనుగనుకాల్పడము, నిశ్చేషము
గాహరించడమున్ను. M. XIII. 5. 24.

నిలుచుట v. n. In page 497 col. 2, line 33, read
the root in U. (for, the root in A.)

నిలునిలుము imperative stand! hold! తిష్ఠ తిష్ఠ. D.
Skanda శివరహస్య (Vol 465) p. 463. foot,
యేదేవతులునిన్నుంటుతుంచినానినిదువేరెయ్యదిని
లునిలుమిచట, నీవెవ్వడవుమదివెగులింతలేక. T. 5,
148. నినుశరశురశువులసూర్యునిలునిలుమనుచు.

నిలువుట v. a. (add.) అక్షువారినికొలువులలోనిల్పినా
రు they commenced the worship of the god-
dess at home.

నివరి ధాన్యము usually నివ్వరిధాన్యము n. s. Rice
growing wild or without cultivation, నీవారము.

నివరి past pl of (నివురుట) Stroking. చమిరి. OG.
నిమిరి. ABA.

నివురంబడుట v. n. To come out, transpire, to be-
come publick. వైటుబడుట. P. 3. 26. అతిగుత్తు
మయ్యు మంత్రముహితనికర శ్రుతముచేత నివురంబ
డు. టీ|| బయిటవచ్చును.

నివృత్తి * n. s. Ceasation, renunciation, leaving
off. Removal (of an objection) Solution. మాను
కోవడము, చాలించడము, నివారణము. B. 6. 1.
1. Burnouf says Inaction.

నివ్వచ్చురము (not-వృం-) is the better reading in
OG. Dele sunna.

నినుతు n. s. (add.) అంకురము, శిశువు. Kark. P. 4.
483. తనివెచ్చకలసిటతానమార్చి యనుంగునినుతు
బోవలవాడినిద్రమబ్బి. P. 5. 19. వీనినిటువైవిపో
డగునేసేచంకకుభరంబెనినువానుకొనక.

నిస్తూషముగా adv. Utterly బొత్తుగా. ఆదేవాలయ
మునిస్తూషముగాపాడుఅయినందున as the pag-
oda was utterly ruined.

నిస్పృహ * adj. Undesiring, free from anxiety.
నిరావేశ. So in Burnouf B. 1. XII. 4. నిస్పృ
హశీర్షి కామేభ్యః freed from all care : at
ease, content.

నిస్పృహత * n. s. Freedom from anxiety. విరక్తి.
Swa. 2. 71. సిగ్గు వెగటునుబాడమనిస్పృహతవలు
వు. టీ|| విరక్తిమార్గము.

నిరుచు n. s. (add.) ధూర్తుడు. ABA.

నిచెవర n. s. The nostrils. నాసావుటము. ABA.

నితి * n. s. (add.) Principle. నీతిలేని unprincipled.

నియంచ n. s. The stalk of an ear of corn. కణిత
వృంతము. ABA. కంకియొక్క కాడ.

నిరసింతుట v. n. To fall into weakness or poverty.
జబ్బుశుడుట, బీదశిల్లుట.

నిరాకు n. s. An aquatic plant. (Pistia stratiotes.)
వారిశుకణ. ABA.

నిరిప్పు n. s. A sort of Bassia, growing in watery
or mountainous sites. మధూలకము. ABA. H.
4. 17. ఉబ్బితెల్లుప్పినిరిప్పుయిప్పుతాండ్ర.

నిరుకట్టుతెవులు n. s. Strangury. మూత్రకృచ్ఛము.
ABA. ఆశ్శరీ.

నిరుకోడి n. s. A water fowl. నీలిలకుక్కుటము. ABA.

నిరుతెంకి n. s. A pond, a tank. జలాశయము.
ABA. కొలను.

నిరుతిత్తి n. s. The bladder. A leather bag. క్లోమ
ము. ABA. మూత్రశంఖితోలుతిత్తిన్ని. A. 4. 49.
కున్నీరునించినయన్నిరుతిత్తులా త్రవయి త్రలంబునం.

నిరుముంపు n. s. A watery or wet land. అనూకుం
బు. ABA. కీసీరునేల.

నిరుల్లి n. s. An onion. కలాండవు. ABA. H. 2-
175. రవయున్ననిరుల్లిరశమునించినక్రాత్రుగజకా
గులగుంపుకడరవుంట.

నీరువట్టు n. s. (add,) బిపాన. ABA. A. 4. 159. ఉత్కలబాధం బిడునెమదియ్కు ధకా నీర్వట్టుక. టీ|| దాహము నున్ను.

నీరెండ n. s. (add,) స్వల్పాశ్రమము. ABA. A. 6. 129. నింసినీరెండ గాయవేదాంకునిన తతనయు. A. 6. 142 నీరెండ మెండనంబరగు మెరుంగువీతాంబరం మునుంబొడువంబడినవారి. T. pref. 5. 7. తనశ్రుతాశుంబుశాశ్రవదర్శనీహారమండలంబునకు నీరెండ గాక.

నీరెత్తువంక n. s. A kind of egg-plant. వృంతాకవిశేషము. ABA.

నీరొట్టు n. s. A kind of cake. భక్ష్యభేదము. ABA.

నీర్పిచ్చు n. s. Submarine fire. బడవ్యాధి. ABA.

నీలాలి n. s. A wave lamp with two wicks. ద్వీపము ఛాదీబక. ABA. ద్వయారతి.

నీలితనము n. s. Fractiousness, a teasing disposition, hypocrisy, jadishness. చూయయేడ్చు.

నీలుగుట or నీలుట (add,) To die, expire. చచ్చుట. ABA.

నీలు n. s. Stretching in yawning. గాత్రవిస్తానము. ABA.

నీళ్లవివది n. s. A kind of vessel. కలంజరము. ABA.

ను Conjunction (add,) KP. 4. 21. ఒకప్పుడునిన్నును జూచుచో.

నుంకు n. s. Fasting. ఉపవాసము. ABA.

నుగ్గడుట v. a. To kill, destroy. వధించుట. ABA.

నుగ్గుగావించుట v. a. To break to pieces, reduce to dust. తుత్తుమురుచేసుట. N. 4. 273. నేదెన్ననకానుగ్గుగావించెడక నీలెన్నిండ. టీ|| బిండిబిండి. N. 8. 149. కలితముక్తారదావళినుగ్గుగావించి ప్రకట ప్రవాశాధరంబుజింది.

నుగ్గునూచంబుగా adv. In bits. తుత్తుమురుగా. KP. 6. 5. శరభాదివృక్షములనుగ్గునూచంబుగా నురుచునవియు.

నుడికారము n. s. A word. కుడము. ABA. శబ్దము.

నుడుతుట v. a. To tell, say, utter. వచించుట. ABA. చెప్పుట.

నునుపు n. s. (add,) Ornamental work in pottery. కుండలపైనచేసే లుకవిత్తరువుకని. ABA. H. 5. 14. బొద్దుటీనెలునునుపులు మొదలుగాక కనులునిర్పించుకుండలపైనియతడ.

నురుపుట v. a. To beat, destroy ruin, strike.

శ్రుహరించుట. ABA. కొట్టవేయుట. OG. కొట్టుట.

నురుమాడుట v. a. To kill. వధించుట. ABA.

నురుపు, నుర్వు n. s. Foam. ఫేనము. ABA. నురుగు. P. 1. 235. గజంబునునురుపులంబెంచుట. Swa. 5. 91. వెన్నెలక్రొన్నురుపులబోరనన్నునర కడుగుజలుగుకంచుకంబునమించి. A. 4. 197. నెరయుగుంకుడుబండులనురుపులనక.

నులికొనుట, అనగావలయుతమాట. Kark.

నులియుట page 504 for L. 4. 9. read 4. 30.

నులుచుట v. a. (add,) To kill, destroy. వధించుట. ABA.

నూకలమ్మ n. s. A disease like small pox, chicken pox. (This occurred in a letter.)

నూగులు n. s. A sort of grain. ధాన్యవిశేషము.

నూనెముంక n. s. అనగానూనెబలము. ABA. ముత్తవల్చులగముచెట్టులోభేదము which see.

నూనెముడి n. s. Knot of hair. కేశబంధవిశేషము. ABA. A. 5. 95. విందులచేలనూనెముడివెంట్రుకలంబడితావునకా.

నూబ n. s. A grain pit, or cellar built with a small mouth above, to preserve salt or grain. ఖాళవిశేషము. ABA. పాతర.

నూయి n. s. A well. కూతుము. ABA. P. 4. 421. ఉరటలేకనిస్కృతరువుండగముందరనూయిపిచ్చుటం, గ్రూరవిపాహమేవ. మయికొమ్మజనుం జనలేకక్రమ్మరక. టీ|| బావి.

నూలి infl. of నూలు A. 5. 129. అగ్గడపుల్లకేసరమునందువనిండుగ సుక్తనూలినుస్రగ్గము. N. 7. 37. శిస్తుజీనానూలిసాళువాపితికుర్చు ముసినాముకుర్చులుకనిడిసరిక.

నూలికరసు n. s. Morbid baldness, falling of the hair. ఇస్సీలుప్తకము. ABA. బట్టకల.

నూలోరి or నూలోలి, అనగానీళ్లుతించి. OG.

నూతు n. s. Linseed. ABA. తిల, నుత్తు.

నెంజిరి (or నెంజిలి) n. s. Mental agony, anxiety. మసావ్యథ. ABA.

నెకడి n. s. A ghost, a sprite. బిశాచము. Kark.

నెకడించుట v. a. To found a village. గ్రామమునునిర్మాణముచేసుట.

నెకడు n. s. The medusa or Galley fish (Pulmo-grada Linndi.) Near Tabago in south America the fish called Manta destroys many pearl-

divers : its muscular powers are great : it is able to roll itself round any animal and crush it to pieces. See Penny Cycl. XI. 119. మత్స్యవిశేషము. Also The spirit of the whirlpools. నీటిదయ్యము. ABA. జలగ్రహము. OG.

నెగడుట v. n. To increase, extend, spread, shine, be splendid. వృద్ధిపొందుట, క్రవర్తింతుట. D. వృద్ధిపొందుట, ఖ్యాతమవుట. ABA. ఖ్యాతమవుట. Kark. వెలయుట. OG. Swa. 4. 140. నైశిత్యంబభివృద్ధిమై నెగడు బాణశ్రేణిజెండాది. H. 1. 27. గోవురమై పొగడనెగడుకుంభినిలోనక. A. 2. 51. నెగడుననావృష్టినిజబలేభస్మకణ, శునుదాన్యకరటిగండములనేర. టీ|| వ్యాపిస్తూతున్న. N. 1. 39. ఆదేశమునెగడుపొగడనలవియెయెండుక. టీ|| శ్రీకాళించును. P. 3. 319. గంగబాగడంగ నెగడురంగ త్రరంగ. ఆగ్రామమునెగడికనుబా అయినది the village has enlarged and become a town.

నెనులు n. s. Mental agony, anxiety. వృథ. ABA. D. Scanda శీవరహస్యము. (Vol. ౪౬౫) p. 463 foot. ఏదేవతలు నిన్నుయిటుతుందినారానిదవేరెయ్యదినినిలుచుట, నీవెవ్వడవునుది నెనులింతక.

నెగ్గడము adj. Compact, thick. సాంద్రము. ABA. దట్టము.

నెగ్గడి n. s. An impotent man, an eunuch. పండుడు. ABA. నశుంసకుడు.

నెచ్చెలి n. s. (add.) Swa. 6. 72. పూవునుందావియుబోలెబాల బ్రమదంబానరించిరి నాకునెచ్చెలి. టీ|| ప్రాచెలియ. H. 1. 68. శృంగారిణియాసుధాశిరసిగానుతిసేయగవచ్చునెచ్చెలిక. T. pref. 52. మాత్రిసకీర్తికాంతవిపులాంబరలాలనకల్పినెచ్చెలిం. N. 3. 180. మొలకలేనల్పతోకలిమినెచ్చెలివీచునురటితె మైరలముండురులుగడల.

నెట్టన n. s. అనగాఉపహతి, తావున్న. ABA.

నెట్టన, నెట్టా or నెట్టిన adv. Immediately, at once, quickly. Much, exceedingly, excessively. Happily. వెంటనే, శీఘ్రముగా, మిక్కిలి, హాయిగా, అత్యంతమున్ను. D. Kark. M. III. 5. 140. నిజగుణదోషకర్మములనెట్టనమేలునుకీడువచ్చు. M. VII. 2. 152. కొడుకువధించిరన్నగురుకోటికినెట్టనయల్లి. Vish. 5. 364. వాడుధూరిబలుండెనెట్టనగాశీనగరముకుట్టానకున్నుడయ్యె. Bhascara Ramayanam Yuddha. 2. 523. దైత్యానీకముకొన

ట్టి నెట్టణదోషకవధించు. BRU. 2. 21. నిలివియారాక్షుశనెట్టననాసేన, నధికుడవైగల్పి యశిముపిగిలి BRU. 2. 347. నెట్టణవాయునూతిరజనిరరునుద్ధతిబట్టి. M. V. 1. 338. నెట్టనశభలోనేపురకపైదురనరాతిరనముగా. L. 7. 101. ఎట్లాడితీమాటయిందుశేఖరుని, నెట్టణగొలివిననిజభక్తరతికి. Vish. 2. 153. ఆట్టియెడలకలనురులనునెట్టణగొలువంగవచ్చి. Vish. 1. 53. ఆట్టియజాండమధ్యముననచ్చుతరాజనుబ్బునుర్బుదైట్టిట్టిశృభించు లోకములు పూర్వపుశీర్షమువిస్టుయాచు మై నెట్టినభూతరానులకునెమ్మియొనచుక. BD. 4. 1637. ఎట్టన్నవీరమాశోశ్వరభక్తి నెట్టణగల్గవి నిశ్చలత్తుకుడు. A. 6. 161. నెట్టనయల్లలచ్చియలనిశలభూసరియిండ. టీ|| ఆసక్తిచేత.

నెట్టము n. s. A turban formed of twisted peacock feathers. నెనులియాకెలచేతవేసినదారములపాక. ABA.

నెట్టికొంట, అనగానిష్టారణము. Kark.

నెట్టుకొలుపుట v. a. To pervade, spread, extend. వ్యాపించుట. KP. 6. 244. వెల్లతలచుట్టుననల్లడలనెట్టుకొలుపుతొలుబట్టలపొడుగుళ్లపై.

నెడిమె n. s. An island. దీవుడు. Kark.

నెత్తపువలక n. s. A kind of chequered board for drafts dice, &c. అష్టాశుడము. ABA.

నెత్తమ్మి n. s. page 508 line 3 for mutabiles, read mutabilis.

నెత్తరులు n. s. Natural lines or folds of skin above the navel. చతులు. ABA. See త్రివళి.

నెనరు n. s. Affection, love. ప్రేమ. D. క్రియము. Kark. H. 2. 47. అంతఃకరణముశుభ్యంబు పోరామియు, నేస్త్రంబుచెలిమియునెనరుప్రేమ. T. 4. 92. కలకలనవ్విలో నెనరుకొగిట జేర్చువటెలిలాసిని. N. 6. 35. విశ్రమింగంశయ్యగావించునెనరు.

నెనులిఅడుగు or నెనులిఅడుగుక్రూను n. s. A plant (Caesalpinia bonducella.) పూతికరంజము. ABA. 2. 97. నెల్లిమోలుగువిట్లు నెనులియడుగుకొండగుమ్ముడురేగు.

నెక్కులివరుజు n. s. The hilt or handle of a sword. భురు. ABA. కత్తిపిడి.

నెమ్మి page 509 line 2. for "OG. Bones," read నెమ్ములు Bones. OG.

నెమ్మిచెట్టు n. s. A tree (Dalbergia Ougcinensis.) జంజుళేచు. Kark.

సెయ్యమి or సెయ్యము n. s. Affection, tenderness, మిత్రత్వము. ABA. H. 3. 223. సెయ్యముమీర గాచరణాసీరజమం తలసోక మొక్కి. T. 3. 146. సెయ్యము దొల్లు చూపులును నిచ్చులు మెచ్చులనిచ్చు వైపులుం.

సెయ్య page 509, line 4, for grease oil read grease, oil.

సెరక n. s. A bone. ఆస్తి. ABA. ఏముక.

సెరకు n. s. An uneven pearl. గొడ్డి. ABA. ఆన గాగొడ్డిముత్యము.

సెరతనము n. s. Completion, fulness. ఆభోగము. ABA. చిత్తపరిపూర్తి, రథసాదితరీపుణాకర. N. 9. 134. కూర్తికొనరుచునంతకైకొననేలై, సెర తనంబునరమణుడన్నియునుశుశిరి. టీ|| జాణతనము చేతను.

సెరతుడుట v. n. To turn grey ?

సెరవంజిచెట్టు n. s. ఆనగాజానకమనేచెట్టు. SC.

సెరవెట్టుట v. n. To chew the cud. నెమరువేసుట. Swa. 2. 5. సెలవులవనడంశములుసూగ సెర వెట్టి కోల్పులుల్ పొడరిండ్లగురకలిడక.

సెరసీరి n. s. A lion. సింహము, పూణోకామాన మున్ను. ABA. P. 1. 353. ఈ సెరసీరిజవరదవాసీ నరదిన మొకటితక్క దినగా. టీ|| సింహము.

సెరి adj. (add.) Swa. 3. 11. గరగరని సెరికుయలుగు రిగడవంబెరిగినవగుటంజేసి. టీ|| గక్క. P. T. 3. 84. సాంబ్రాసిధూతంబువాసనగుప్పక సెరిగొట్టువిప్పి తయిటంజకాదోయి నిక్కంక. టీ|| గొట్పు. N. 2. 329. సెరివేసినిలాహినిరసింతు కేవిత, నెమలిసిం భమువంటికొమరుగలుక. టీ|| నల్లనిజడ. P. 4. 98. వెన్నుంబెన్నరివేసికిజాలదు.

సెరి n. s. (add.) Great splendour, sap, essence, pith, crookedness. కేశము, నిస్తు, చిరుకెడ్డ, కుటిలము. ABA.

సెరి n. s. సెరికె n. s. The hem of a garment tucked in the waist band in a particular manner. కచ్చభేదము. ABA. జిగి, చిరును, చీగు డ్దాను. OG. N. 7. 282. సెరికెచెంగావిపావడ నిస్తునె. టీ|| కుచ్చెలుగల్గిన.

సెలవతి, సెలవతి n. s. Bits of areca nut cut ready. పూకాకములు. ABA.

సెల్లి or సెల్లిచెట్టు n. s. Emblic Myrobalan, or Phyllanthus emblica. ఆనులకము. అడవిసెల్లి

a shrub or tree (Phyllanthus polyphyllus. సేల సెల్లి a plant. Phyllanthus Madraspatan. సెల్లి, పెద్దసెల్లి or కూరసెల్లి A tree (Premna integrifolia. అడవిసెల్లికూరచెట్టు a shrub (Oroton repandum.)

సెవ్వ n. s. Want, poverty. Danger. డరిద్రము. ABA. Kark. సెవ్వ, సెవ్వము, ఆడుడ. D. శేవడి. OG. R. 3. 31. సెవ్వచెరకరిచల్లనినీడత్రూకు, రో గి, వెజ్జునుబోలెమరుచ్చణంబు. G. 8. 201. ధనంబె వ్వోటలేకబ్రతుకుట సెవ్వయనుచునింటి తగులుసీగ నవాడక. A. 4. 291. వర్షంపుసెవ్వకరుజక.

సెవ్వక adj. Graceful, elegant. సొగసైన. H. 3. 104. సెవ్వకశిస్తులు.

సెవ్వక n. s. Great sorrow. అరివిచారము. ABA. Swa. 5. 47. తనుబానిశశివత్వగ్రహణసెవ్వకబోలె తొలిదిక్కుజవరాలువెలుకబారె. టీ|| అధికవిచార ముచేతనువలెనే. T. 2. 122. ఏవ్వరునెరుగనిరా శిప్పకయంబుగడక సెవ్వకసెవ్వక బొగలుచు. N. 6. 102. తట్టుచాలక సెట్టుకొనుడట్టుపు సెవ్వక నిట్టట్టై.

సేరి n. s. ఆనగాకలుమమిత్రదధి. ABA.

సేక properly సేక n. s. A feather?

సేటింది adv. Positively, certainly. గట్టిగా. రూశి గా. Vencata. 2. 2. Vencater. 3. 2. నిన్నుసెన్నుతిం చినేటిందిమొక్కుడుపాసిమురారి శౌరియవధరింపు.

సేటు adj. True. శత్యము. ABA.

సేటుచేయు page 512. line 4. for Saranga read Sar. Dwi.

సేత n. s. After Vish. 4. 239. (add.) పూతి. ABA.

సేతిబొట్టు is the common phrase for సెయ్య as in English a bit of butter.

సేతుల n. s. ఆనగాతగుబాటియింతి, చాకులల్లవనిర. ABA.

సేతుభ్యము * n. s. (add.) Curtain, screen, the part behind the scenes. Vasu. 4. 23. M. VII. 1. 10. వీరసేతుభ్యవిభ్రమలోలాకృతులై.

సేము n. s. A copper coin. తన్నెండుకాసులు. ABA.

సేరవకడ n. s. A kind of palm tree. దేవతాశము. ABA.

నేరుచుట or నేర్చుట v. a. (add,) నేర్పినేర్పినానన జూబు a much laboured letter.

నేరేడల్ల n. s. A kind of salutation. దండము. Kark.

నేర్పరి n. s. A wit, a clever man or woman. ఉ పాయశాలి.

నేలకుగోలకుదెచ్చుట or నేలకుంగోలకుదెచ్చుట v. a.

To bring to the point of death, almost to kill కిందుమీదు చేసుట. D. ఆన గాకిందిట్లుమీదిట్లు చేసుట. KP. 7. 36. ఆయలత్రాయము భవదు దంచితకీర్తియుగోల్లురాచగా, గాయజుడాకెచైన లిగకత్తులు నూరునునుండునంతక, నీయవలోక సంబాదవనేలకుగోలకు దెచ్చుచున్నవాడాయలనా గబోంట్లు తెలియఁ వినిపింతురునాకు నెంతయు.

నేలగుమ్మడి or తెల్లనేలగుమ్మడు n. s. A plant (Hedysarum gangeticum.) విదారి.

నేలతాడు n. s. A plant (curculigo) ముశలి. ABA.

నేలతామర n. s. A shrub (Hibiscus mutabilis.)

శ్శలశస్త్రము. ABA.

నేలనేరేడు n. s. A tree (Premna herbacea) భూ జంబువు. ABA.

నేలశల్లటి n. s. A pigeon. పారావరము. ABA. Kark.

నేలకూలె n. s. A cellar. భూమ్యంతరాలయము. ABA. నేలకూలిగ.

నేలముల్ల n. s. A small kind of egg plant. (Solanum melongena) బృహతి. ABA. యోద్రవారాక.

నేవ n. s. Anger, censure, abuse. యోషము, జుగు శ్చ. ABA. 3. 66.

నేవము n. s. A contrivance, pretence. అవతేశ ము. ABA. వ్యాజము.

సెవ్వి n. s. Pain, distress. వ్యధ. ABA. బాధ. నైపుణి * n. s. Dexterity, cleverness, skill. నేరు

వు. గట్టితనము. A. pref. 15. శ్రోత్రఘృష్ణుటలు మంతుగరవించితి నూ క్తి నైపుణి జ్ఞానవంతామణి కృ తి. టి|| నైపుణ్యము చేతన. A. 5. 119. నైపుణిచం దనాద్రిగహన ద్రుమ సారభవీచితామ్రకుణిచ పరిల బ్ధమా క్తికమణిశ్రకరంబులుదోవిడఁకా శాశువనుం డు. T. 5. 64. తారకయములువిస్తారకనచ్చాశు నై పుణిబోరిరంజరునుబాగడ. టి|| నేరువు చేతన. H. 3. 218. సురభకేళులనైపుణిచూపునవుడు.

నైరుతి * error for నైర్పతి * n. s. The regent or ruler of the southwest quarter. దక్షిణశుభము

రలనడిమిమూలకు అధికతి. నైర్పతిమూల In the Southwest quarter T. 4. 171. వచ్చున్ద్రీ నైర్ప తివరుణ వాయుకు బేరశంకరుగ్ గదిసిపార్వముల గాలువ.

నైర్పల్పము * n. s. Clearness, pellucidness. నిష్కల్పము. A. 3. 87. నిష్టామండై యోగియగువాడు మ సో నైర్పల్పకీంపాదనకునాచరింపవలయు. N. 4. 69. ఆతి నైర్పల్పముగ్లివెట్లవ కిరీటాలంక్రియా యోగ్యమై.

నైవేద్యము * n. s. (add,) వట్టి నైవేద్యము గాచూపించినాడు he just shewed it, and snatched it way. A. 5. 97. అగరుధూశంబునిడిశర్క రాజ్య యుక్త, పృథ్వీక దళిగలాలి నైవేద్యమొగ్గ. N. 6. 34. దౌనతే నైవేద్యమామెనాయన నాయె, ననకశు దార్థంబులును నేరువు.

నైస్త్రీంశికడు * n. s. A swordsman, a soldier armed with a sword. కత్తినే ఆయుధము గాగల బంటు.

సెగులు n. s. Grief, affliction. వ్యధ. ABA.

సెప్పిచోయిన వాడు or సెప్పియుండే వాడు n. s. He who is in reduced circumstances, he who is deprived of some thing important. కేకటశుచి యుండే వాడు.

సెప్పియుండే వేళ n. s. Time of privation or suffering. ఆశుభన జెందియుండే కాలము.

సెప్పుకొనుట v. a. To complain of, to speak against. ఒకనిమీదకొదవగాచెప్పట.

సెడికారము n. s. A word. శుభము. ABA. శబ్దము.

సెడుగు or సెడువు n. s. A word. శుభము. ABA. శబ్దము.

సెప్పికుంటివాడు n. s. He who has a lingering disease. వ్యాధిక్షుణ్ణుడు

సెవ్వి n. s. Pain, distress. వ్యధ. ABA. బాధ. A. 3. 40. కంటకముల్ శుదాబ్జములు గాడ సెవ్విసెవ్వి వివ్వగూయిడు.

సెనా (contracted for సెవ్వి the Root in A of సెచ్చుట to ache) painfully, causing pain. సెనా నాడనేసె he struck or wounded smartly ; so as to cause pain. దుఃఖశుదేలాగుపాడిచినాడు. OG. P. 1. 280. యురభాండము గాకయెండుకీ యుర మొకటంచు సెనాబలుకుచుక. P. 4. 15. చరు తురు వెడ చేతుల సెనాగరతురు తెర సెనాళ్ల.

సెనారగలండులు n. s. Words used without any restraint on his tongue. సెనాటికివచ్చినమాటలు.

L. 17. 136. ఈరీతిసాధింప నెవ్వరివశము, సో ర గొలండునుడువంక నేమి, ఆన గా సోటికివచ్చిన మాటలు. L. 7. 480. కుటిలకుంఠలులతో గూర్చుదు నన్నుననుచు సోర గొలండులాడినమాట గనుగొని యల్లమకన్నులనవి సోర గొలండులు, సోటికివచ్చిన మాటలు.

సోరు n. s. page 516 also forms Locative సో ర. See BRY. 1. 743. (add.) చక్కెర తీవు సోటి కియింపు గావున్నది the sweetness of sugar is pleasant to the taste.

సోలి n. s. Pain. వ్యథ. ABA. బాధ.

సోకు (నపుకు) n. s. Deep. నిమ్మము. ABA. లోతు. శండుదోవయని నిక్షిప్తము.

స్వాయము * n. s. (add, as a note) M. M. does not say Logic, he says "A sort of Aristotelian system of philosophy." A Bombay paper observes that a pandit at Poonah always renders it "Subtily," and this seems true. It is the art of false logic or "sophistry."

ప ప బ భ

బు page 517, col. 2, line 3, read వదరి for కుదరి.

బంకు n. s. (add,) బంకు is not a guard but a ward or part of a building see Wars of the Rajas p. 15, line 23. యిన్నూరుజనముతో బంకము [error for బంకు] వాకిలికుండా హజారంబాటికివచ్చిరి. Nijalinga chiccaya verse 49. అంతటింతలయిమ్మై లైసబంకులును చెంగనుకడ సాలచెలువైనకుంబింకంధవునాకులుగట్టినదివ్యమందిరంబులు.

బంక n. s. A fraudulent or deceitful man. ధూరుడు. Kark.

బంకము n. s. Tribute, tax. భాగధేయము. ABA. తగిది, బేడిగ.

బంకల n. s. A small portable fire-place or fire-pan. అంగార భాగిక. ABA. కుంపటి.

బంకన n. s. The rope that fastens an elephant. గజబంధనము. ABA. ఏనుగునుకట్టేవర్గము.

బంచ n. s. A piece of cloth about one cubit in breadth and six in length. ఆరుమూర్లతుండుగుడ్డ.

బంచకము n. s. ఆనగా అశ్వశుభాప్త ప్రవేశము. ABA.

బంచలంఠ్రము * n. s. See note on అశమూక్య కారిశ్యము.

బంచ ప్రాణము * n. s. Five vital airs in the body: but (metaphorically,) All the affections. బంచ భూతము, అతివిశ్వాసమున్ను.

బంచబం గాళముగను or బంచబం గాళములుగ adv.

In order to run away, or to retreat. పలాయన మయ్యేటట్టుగా. T. 5. 96. చండ గాండీవముక్తా శ్రుతిమితిముంబిలిబరపెను బంచబం గాళముగను.

N. 10. 145. బోడనల్ ద్రోక్తించుకూరసేసాంక బం గాళముతో బంచబం గాళములుగ. టి|| తలాయనములయ్యేటట్టుగాను.

బంచమము * n. s. The musical treble. బంచశ్వరమలలో సెకటి.

బంజ adj. Poor or low, mean. బీదమైన, ఘోరమైన, నీచమైన. Ahal. 1. 45. మాహాకను మాలవు బంజలంబలక.

బంజన (perhaps for బంబిన) ఆనగానికరమైన. OG.

బంజి n. s. Tribute, tax. భాగధేయము. ABA. కప్పము, బేడిగ.

భంజించుట * v. a. (add,) in UH. 1. 7. this verse occurs. మ|| శ్రుడమిశ్రేష్ఠమహాత్మునిజనతంబొంకిండులేకున్ననూ, నరుదామస్థిరవుణ్య &c. Here the Prasa and Yati rhymes are broken. The editor was at a loss, and I suggested that the first line should run thus. మ|| తరమశ్రేష్ఠమహాత్మునిజనతంబొంకిండు. &c.

బంజు n. s. line 2 dele "sometimes" (add,) Swa. 3. 46. బుగ్గలందగ్గలికచూపుకమ్మ బంజులవజ్రపుంజకచకలనకనకలువీడుకొని. P. 4. 368. నూరెలవెలుగుబంజులశరీర ప్రస్థ్య భూమామజిస్సూర్తిబ్రోది బేయ.

బంటించుట v. n. To hesitate, consider. అనుమానించుట, యోచించుట. B. X. (3) 21. నీయుజయమీకారాజనుల్ చెప్పగా బంటించుటెదురేగు దెంచుకదిసైనేడునన్నద్దడై. బంటించుటెదురేగు దెంచు అనుమానించకయెదురుగావచ్చును. BD. 4. 23. అశిషుంకంకకోటికచనలచ్చుచును, బంటించుకలివరుబనులుసేయుచును. బంటించుక, అనుమానించక, యిటు, యిక్కడ, వరునాయకుడైన శివునియొక్కనులు, తరిచర్యలుసేయుచునుచేస్తున్నా. BD. 2. 952. వంటకట్టెలు దెచ్చువాడుమూరయ్యబంటిం

కుగరి కాసుకుడిచెట్టువాడు, యాచిస్తేగరి కాసులనే. వాడుబత్తెముకొలిచేవాడు. BD. 4. 184. గంట యుగొడుగునుగదియింకీడడవ, బంటింసెనేనుగను బలమెల్లనవిసె, ఘంటకనున్ను, ఛత్రమునున్ను, మై కటితో ప్రకటిచేచోడమునకు జాగుచేయడమునకు ఆనుచూనించెను.

బండారవాడ గ్రామము n. s. A village granted on a favourable rent. ఒకతరహాయిసాంగ్రామము.

బండారు n. s. Turmeric. హరిత్ర. ABA. కనుపు. పండించుట, ఆసగావించుట. OG.

బండిగురువిండ n. s. A large creeper bearing white fragrant flowers. మాధవీలత, ABA.

కుండు n. s. మాసిసంకుండు A ripe fruit. దోరకుండు a fruit nearly ripe. కుండువంటిసంసారము a flourishing family.

కుండుపు n. s. A feast or festival. ఉత్సవము. ABA.

బండెలుక n. s. A kind of rat. ఆఘభేదము. Kark.

బండ్రించుట for కుండించుట v. a. To cultivate. కయిరుచేసుట.

బండడమనికి n. s. ఆసగాఉత్పజ్జివిన్యాసయోగ్య ఛాండము. ABA.

బండారచెట్టు n. s. (add.) A tree proverbially dry; burning when green: white ants will not attack it.

బందికము n. s. A prison. కారాగృహము. ABA. చెరశాల.

కుందిలి n. s. (add.) తీయ్యనిమాటలతోకుందిలిపెట్టికంపించినాడు he couched the refusal in civil language.

బందివాదులమాత n. s. A wretched woman. పాడు ముండ. HD. 2. 1100. కాలకాళినివనితపలుస్తునుబందివాదులమాత.

బండుగులు n. s. Relations. బంధువులు. ABA. చుట్టాలు.

బందెవ n. s. A white variety of the Nyc-tanthes arbor-tristis. శ్వేతసురశ. ABA. తెల్లవావిలి.

కుంబ or కుంబజోళ్లు or కుంబలజోళ్లు n. s. Cow-herds drums. గొల్లవాండ్లువాయింపె ప్రకతరహార ర్షవాద్యము. Pal. 60. పంబలజోళ్లిచ్చికలయంగబసిడి, బొమిడికంబలయిచ్చి. కుంబ, ఆసగాదణవము. ABA.

బంబోతు n. s. A fat man. ఎద్దువలెకరీరముమిక్కిలి బలిసినవాడు. ABA. పొతరించుమొద్దు. OG. A. 6.

28. బంబోతద్దాశరియదుపుంబడ హతులంగపోజి పోటులనిరుమైలం బొడుచుచు పెనగుచుబోవంబట్టి వటంబుచేర్చి వాడిట్లనియె. టిల్లి బలిష్ఠుడయిన.

కుక్కణము * n. s. (add.) A fishing village. శంఖరాలయమూచుటకుశక్తివాండ్లకుల్ల.

కుక్కశూల n. s. The liver complaint. కుక్కసెప్పి.

కుక్కు n. s. An old man. కృష్ణుడు. ABA. ముశలివాడు.

భక్తుడు * n. s. A devotee, a devoted man. భక్తిగలవాడు. A. 6. 2. కలదొకరుండుశిరుకొనగాని కులంబుమదీయభక్తుడు. N. 4. 147. ముండరనికనాకుభక్తుడనినందను బాధలపెట్టినప్పుడేసరిమురిచైత్యవల్లభునినంతకుజేర్చెద. P. 1. 182. సిగ్గడవసేవనులెవ్వరునాకుపెద్దవిశ్వాసమునీయెడుంగలదెశక్తుడుభక్తుడునిన్నుబోల.

కుక్కుమగుట v. n. To grow ripe or fit for use, to become ripe or mature. (Metaph.) To become well or recover. కుండుట, స్వస్థమగుట.

కుక్కుము * adj. Ripe, mature, dressed, ready or fit for use, convenient. కుండిన, వండిన, సిద్ధమైన, వసరైన.

కుక్కుముచేసుట v. a. To prepare medicine, cook or dress food, make fit. కాగుచేసుట, వండుట, సిద్ధముచేసుట.

కుక్కువివేకము * n. s. Matured wisdom. కురిలకమైనవివేకము, శుంపూర్ణమైనతెలివి. M. XII. 4. 441. కురమమునిండ్రశంకుమిశకుక్కువివేకవిధూతిరమ్య.

కుగ n. s. Hatred, enmity. ద్వేషము. N. 2. 34. ఆలయపుట్రవ్వురూత్యకు బరాంగనగూడుటకోటలేదుజ్ఞాతులకుగనికవశ్యకము. A. 3. 48. మరివైభవమువలదుశాంతిక్రైస్తవగ దెగకనునే. A. 4. 237. తొడబడువిషయాతురనదివి దునునియడుకంపెవేరేకుగ నేర్పడగక ధాదులసెకటనిబడెదోతగబలికమై త్రివాపుటయొత్పె. P. 1. 517. కృకుగట్టిపెట్టివాపాశుపుబుద్ధులుకుట్టివట్టికపుట్టివినిచ్చు కుటుగధనకునిబొరిగొనియ కునితితియిండువాడనటనేసకటా.

కుగటు n. s. Quarrel, wrangling, enmity. విక్రలాతము, విరోధము. ABA. H. 5. 194. మిసాలోతీగటునవడివేయచు చిరునగవులశబదముచుజారనాయకులరక.

కుగడంపుబట్టు n. s. A kind of bird. కుడిభేదము. ABA.

కుగదాయ adj. Envious, having hatred. కుగల
 T. 2. 169. ఇశ్రుకునివద్దయుండుట కేసియార్ప
 దాయకుదాయవైవమూదారిసకట.
 కుగము * Pudendum Muliebre. ఉశశ్శ.
 బగ n. s. The side. పాశ్వకము. ABA.
 కుగి n. s. Tribute, tax. భాగధేయము. ABA.
 కుగి, కప్పము.
 బగిగుంటములు n. s. A kind of pegs. ఒకతరహా
 మేకులు, వసులు. H. 5. 112. బలుపాస్తులలరారు
 బగినెగుంటంబులు.
 బగుతుడు for భక్తుడు n. s. A devotee, a pious
 man. భక్తికలవాడు. BD. 3. 33. బగుతుడాశించు
 నేపరధనంబునకు.
 భగ్గంపాడైన adj. Utterly ruined, devastated.
 మూలతోహనియయిన.
 కుచరించుట (add,) Here begin a new article
 thus కుచరించుట v. n. To spread, extend.
 Read thus M. IV. 5. 496.
 కుచ్చ n. s. page 259, col. 1, line 10, read the
 king hastes, for 'king hastes.'
 కుచ్చన n. s. A sign, mark, spot. చిహ్నము. ABA.
 గురుతు, అనబాలు.
 కుచ్చపిట్ట n. s. The green or wood pigeon. హరి
 తకము. ABA. కుసికపిట్ట.
 కుచ్చాకు n. s. A fragrant leaf pounded with
 turmeric paste to rub the limbs with P. 2.
 105. కుచ్చాకుకృష్ణకూర్పానముకొకిటిదంప్పిల్,
 కరికంఠముతోనవరముతో. టీళ్ళు పరిమళద్రవ్యము.
 H. 1. 84. గౌళముతోకుచ్చాకుకచ్చారములుచాల
 నింపినకోతడితమింపియే.
 బహారము n. s. Unmeaning or incoherent speech :
 mere exclamation ప్రలాపము. ABA. కులవరిం
 పు.
 బహారి n. s. (Hind bāzari) A jade, a scold. ధూ
 ర్రస్త్రీ. ABA.
 కుజ్జరించుట v. a. To fawn, fondle. ఉశశర్పించుట.
 Ila. 2. 158. కడతితోలెలువవలదనికజ్జరించి, అన
 గాబుజ్జరించి.
 బజ్జిళ్లు n. s. (from H. కజ్జి a foot-step. అడుగు)
 A horse's capering. (add,) బజ్జిళ్లుద్రొక్కుట v. n.
 To pace in a peculiar manner as a horse పా
 దవిస్తానాశవిశేషము. Pal. 51. బసబులిత్రగతుల
 తోబజ్జిళ్లుద్రొక్కు.

భటకారులు n. s. Peons. బంట్ల్రోతులు. Dab. 160.
 భటకారతలివేత్రపాణులుజేరి, కుటురయంబునబ
 రాబరులుగావించ.
 కుటలము * n. s. (add.) వాల్మీకిభక్తుకుటలముచేతును
 or భస్మీ పటలముచేతును I would have con-
 sumed him.
 కుటాణి n. s. A horse. Kark. గుర్రము.
 బటుడి n. s. A cup. చుపకము. Kark.
 కుటుతాళించుట v. n. To look round : glance
 in all directions. అటునిటుపెళ్ళుకుగాచూచుట.
 ABA.
 బట్టకుత్తు or బట్టుకుత్తు, అనగాశిస్తులేని or శిస్తులేత్తు.
 Oగ్గ.
 కుట్టడ n. s. An anvil. లోహశంతాడనాధారము.
 ABA. దానిలి.
 కుట్టాభిషిక్తుడు * n. s. He who is crowned.
 కుట్టముగట్టుబడ్డవాడు. కుట్టాభిషిక్తునిచేసిరి they
 crowned him.
 కుట్టి Postpos. (read) For, through; a sign of
 the 5th case of nouns.
 బట్టినగోల n. s. A lever used for lifting full sacks
 or bags. ఘోణ్యుద్ధారిదండము. ABA. పెరికల
 నుయెత్తేదుడ్డుకర్ర.
 కుట్టిలి adj. Handful. పాణివిశేషము. ABA.
 కుట్టుట v. a. (add.) చిలుముకుట్టినకత్తులు rusty
 swords.
 కుట్టుబడుట v. a. To be seized, ensnared, taken.
 గృహీతమవుట.
 బట్టె n. s. A water-course. కాలవ. భూమికుండిం
 చుగలండులకుబట్టెరవిప్పించి having the water-
 course dug.
 కుట్టెము n. s. A broad sword, కుట్టశము. ABA.
 కుట్టకత్తి. KP. 3. 135. కుట్టెంబురుకుటింపివై
 యనెత్తుటయు. T. 5. 139. శ్రుశయాభ్రాశ్శటిం
 బట్టెశంబక్యద్రేకనూర్తిచేసయ్యుడు కుటిశయిచె
 ట్టూన్నివేదైచె.
 బట్టు, భట్టు (Kark says వండులు) A title borne by
 certain bramins. ABA. చాతరులు. H. 3. 46.
 ఘడియకారవిత్రకార నిమిత్తకారులును భట్టురు
 ట్టుశాండ్రతోగటగాండ్రవారును.
 కుట్టము or కుట్టుము error for కుట్టణము * n. s. A
 town. నగరము.
 కురాణి n. s. Pathans : a certain tribe of Musul-
 mans; A kind of horse. ఒకతురకవాడు, గుర్ర
 మున్ను.

కుద n. s. An orifice or hole in a mountain. కొండలోనిశుంధు; బొంబ.
కుదకు n. s. A cliff, a precipice. శ్రుపారము. ABA. రటము, భ్రుగువు. Swa. 5. 62. జడధిమధిం
కుజ్జిసుధ సారభమాసుట జాత్రజక్తి రాబడకులనుం
దిమగ్గభవ పాండిమబొంధుల నంద మొండకొ. టీ||
కుబుకులు.
కుడచెయి n. s. The tip of the hand. హస్తచరమ
భాగము. Kark.
కుడర n. s. The back of a plough. లాంగలవృద్ధ
ము. ABA.
కుడరకుడుట v. n. కడదనరాలుటట్టుకొనుట. ABA.
కుడదామెర n. s. A sort of leprosy with large
round spots. మండలకము. ABA.
కుడక, అనగాకంఠమువాడు. OG.
కుడల్ కడుట v. n. To fall flat. చాచుట్టగాకడు
ట. P. 1. 796. చిల్యకుపాలుచాసిముంకడవసియిం
కుచేసివిరకాలము బెంచిన మేతరుంగునేకడగబడ
ల్పడంగరచుగాకకృతజ్ఞు తెదుట్టమాసనుల్.
కుడిక plu. కుడికలు n. s. The hood of a serpent.
A flag. Gleanings. The shore of a river. శీర్ష
భాగాము, తెక్కెము, మడిలోనకుడిన వెన్నులు. యేటిక
డనేల. ABA.
కుడికల్లుబడుట v. n. To meet with an obstruction,
or check. వెంటనేవిహారము వచ్చుట. KP. 3.
106. కొరుకుకుబోవబడికల్లువడియె సాపాలియ
నియ.
కుడిగె n. s. (add.) The hood of a serpent. A
flag. శ్శుట, అనగాభాగాము, తెక్కెము. H. 2. 9.
కోటికి కుడిగెత్తుకొనియున్న తెక్కెముల్ సెక్కులైవ
ధికల్లు పేరిజనులు.
కుడిమి n. s. అనగాభారతయజ్ఞము. ABA.
కుడియె n. s. A bier. శవయానము. ABA. పాడె.
కుడిలి n. s. A hollow, orifice. రంధ్రము. ABA.
కుడుగు n. s. అనగాబక్కు, కోణము. Kark.
కుడుచడు n. s. A youth. బాలకుడు. ABA.
కుడుట v. n. To fall should be the first interpre-
tation. (add.) అక్కడినిట్లుకడవుగనక as the water
[climate] is unwholesome.
కుడువులి n. s. A harlot, whore. వేశ్య. ABA.
బొగంది.
కుడువ n. s. A low ground. మిక్కిలిలోతుభూమి,
ABA.

కుడువాడు n. s. He who is falling, liable to fall.
కురయాశువు. ABA.
కుడువు n. s. A lean skinny creature. అమాంసుం
డు. ABA. శల్యము గావుండేవాడు.
కుడె n. s. A small pond. కుల్యలము. ABA.
కుడ్ల n. s. A cow four years old. చతుహాయుక.
నాలుగేండ్లదూడ.
కుణకు n. s. A cliff, a precipice. శ్రుపారము. ABA.
భృగువు, రటము.
కుణివము n. s. అనగాగుడపాకము. ABA.
కుణిహారులు n. s. Guards or attendants of the
woman's apartments. కంతుకులు. Kark.
కురము n. s. A vow వ్రతము. ABA.
కుర్రళి (add.) చిలువతాల్పుబర్రళిక Neptune; the
Regent of the ocean. శిముద్రుడు. Kark.
కుత్తి n. s. (add.) అదివికత్తి As hrub Hibiscus
Abelmoschus (thus spelt in Rottler vol. 3.
page 310.) భారద్వాజి. D.
కుత్తిరిబొట్టు n. s. A kind of mark worn on the
forehead by Hindus. చారికవిశేషము. ABA.
కుత్తిరి The better spelling (P. 1. 504.) of కుత్తిరి.
కుడుట n. s. Dust. ధూళి. ABA. దుమ్ము.
కుడనకొల్లుము n. s. The measure of eleven mar-
cals. ఏకాదశాధకి. ABA. కుడకొండుకూటలు.
కుడనికె n. s. (add.) వండ. వృక్షురుహ, అనగాతె
కచెట్టుమీద మొలిచేవారియొకచెట్టు. H. 2. 45.
కుడనికెగుళిక మూలై ఘాతివలిచితెత్తుకొ. H. 5.
356. కుడనికెగలపాడకుముజూపియదీసికొనిరం
దుపొండని.
కుడను n. s. Season, time. కాలము.
కుడరము n. s. A pouch to keep betel leaves. రమల
పాకులనుకదిలకురచేది. ABA. ఆకులువుంచేఅ
డకుము. OG.
కుడరులు or కుడురులు n. s. (add.) Words. మా
టలు Swa. 6. 50. కుంతవుబదురులు. టీ|| మాటలు,
KP. 6. 101. మునుకుటికడరుకట్టడకలమరికొ.
టీ|| పూర్వపుమాటనిబంధనచేర.
కుదింబదిగ adv. Completely, fully, thoroughly.
Utterly. శరిష్టారముగా. A 3. 58. మిరునాకను
రక్తుల్ శరికించితిదింబదిగానరయుడు. A. 4. 267.
కుదింబదిగప్పు కయేనికుదివిడు.
కుడుగు n. s. Generation, race, lineage. వంశము,
ABA.

శుడురు n. s. Ten men. మనుజుడశకము ABA. శుడి
 మంది.
 బదులు n. s. Similarity, likeness. Exchange, re-
 turn. మారు, ప్రతి. ABA. సమానము, సరియు
 న్ను. T. 2. 52. జగముల నెండుఁ బదులితనికి లేదని.
 పించెద.
 శుడువు n. s. A line, a row, a crowd. శంక్తి. ABA.
 గుంపు. OG. A. 2. 54. సుర గాలిదవడగ్గతరువుర్ణ
 తతిరేతపాపులని దేశశుడువుదూరె.
 బద్దపరికి n. s. ఆన నాశులుచనివిళ్ల. ABA. OG.
 బద్దు or బద్దులు n. s. Lies. ఆస్రము. Kark.
 బద్దె n. s. (add,) దశలు. ABA.
 భద్రము * n. s. A particular building in a
 Siva temple. శివునిగుడిలో నొకకట్టడమునకు పే
 రు.
 భద్రాసనము * n. s. A royal throne. సింహాసనము.
 N. 1. 119. మానితముక్తా వితానవితాన మాయత
 పుక్యరాగభద్రాసనములు.
 భనశుచెట్టు * n. s. (add,) ఆదవిభనశు another
 species of the wild kind.
 భునికిమాలిన adj. Worthless, useless. కొరగాని.
 అక్కటిసిల్లుభునికిమాలినవి the water there is bad
 i. e. that town is unhealthy.
 భనుశురి n. s. A dependant. శురతంతుడు. ABA.
 శురాధనుడు.
 బన్నము n. s. Defeat, discomfiture, overthrow.
 అశుభము. ABA. ఓటము. T. 5. 129. నేడని
 మొసలో నవారిచె గటారెప్పదదీ రెప్పదమికుబన్నము
 ల్. టీ|| భంగములు.
 శున్నులరగడంబు n. s. An old man. వృద్ధుడు. ABA.
 ముసలివాడు.
 శున్నాగము n. s. The canopy over an open
 palanquin. కర్నాటకశల్లికిబొంగుమీదవేసేటిది.
 KP. 7. 177. రేఖలైమీదబురెప్పలయొక్కబున్నా
 గంబుకడ పళ్లబాగుమీర, సరిదిపట్టుకు డాలయంచు
 లగతిగిందిశత్తుమాలికలుచూపుటచుండ. Raja.
 Vahana. Vij. 2. 45. N. 7. 37. శుచ్యసూర్యపు
 టంబుశున్నాగమును మేలి. శుష్టైచట్టంబుగం బట్టు
 పుటము.
 శున్నిద్దరు adj. Twelve (men.) ద్వాదశ. A. 1. 11.
 అలశున్నిద్దరుసూరులందును. T. 5. 95. తద్దరాజి
 ట్లుశున్నిద్దరాదిత్యుల సైద్దజేరకమునైగద్దుమాన్ని.
 శున్నిర్లము n. s. ద్వాదశశులి. ABA.

శున్నుండుట v. n. (add,) శయనించు. Kark.
 శున్నుట v. a. (add,) కుత్సితములుబన్న. HN. 3. 36.
 శున్ను n. s. Share, part. భాగము. ABA. పాలు,
 వంతు.
 శుక్కురచెట్టు n. s. అనగాశుక్కికా, శుక్కి. Q another
 species నిరుశుక్కుర.
 శుక్కుళి n. s. The stuff called "poplin." చిత్రవర్ణ
 విశేషము. ABA.
 శుక్కుశుచెట్టు n. s. A kind of tree. వృక్షవిశేషము.
 బప్పరకేలు n. s. అనిగాశుక్కులెత్తినవిరుసుకూయ్య.
 OG.
 బప్పరింత n. s. A roar or yell. గర్జనము. A. 3. 23.
 కాత్తిగుళ్లనొదవోజెరలాదెడబప్పరింత గాట్టుబ్బి.
 టీ|| వ్యాఘ్రశుగ్ంండ్రుపెట్టులు.
 బప్పరిలుట v. a. To jabber, babble, make an
 uproar. ధ్వనిగారోదనముచేసుట. అక్కరలేని
 మాటలాడుట. ABA.
 బసుళుర్వ n. s. (meant for భ్రమరశురుగు) A
 large black bee. భ్రమరము. Kark.
 బమ్రెగ n. s. Fainting, swoon. (భ్రాంతి, మాఘణ.
 ABA. H. 1. 104. బమ్రెగొక్కచుండగనుబాంధ
 పులెల్లనుగావియుండగా. Swa. 3. 5. ఎలదేటిదా
 టులకొబమ్రెగవోవదోలుదెగబారెడు వెంట్రుకలు.
 శుయంబ, శుయంబ n. s. The veil: That part of
 the garment of a Hindu female which covers
 the breast. పైట. Kark. N. 6. 46. బాలికనాటి
 రేయిశునిశుజ్జకుబోయిశుయంబకొంగు కెంకేలవిగిం
 పునుక.
 బయకాడు n. s. (add,) భయకారి. ABA.
 బయలువిమ్ముట v. a. To brandish. రుఖిపించుట.
 Satyabhama. 4. 57. ఎన్నువిడనాడుబాశునయేటి
 వీడు, భూబోచెకోలచేబోదలబయల్ జిమ్ము.
 శుయంబ n. s. That part of the garment of a Hin-
 du female which covers the breast. పైట. T. 3.
 115. శునుగవయుబ్బుగావయిటబారగ. N. 2.
 448. కెంకేలవిగింపురుం బయిటసంఘోజామి బా
 లారుబాపులచేలింపురు.
 శుయ్య n. s. Red colour. పాటలవర్ణము. ABA.
 ఎర్రవన్నె.
 బయ్యంకలు n. s. Longings, laziness and other
 fancies that denote pregnancy. దౌహృదము.
 ABA. వేవిళ్లు.
 శుయ్యర n. s. Breeze, wind. ముండమారుతము.
 ABA. వాయువు. OG.

కుర, అనగా కుటలము. ABA.
 కురంట n. s. Dry cow-dung, used as fuel. ఏరుట
 డక. ABA.
 కురంటె n. s. The weaver's whirl; a trundle.
 కురిటె.
 కురగుట v. n. (add.) BD. 5. 806.
 కురచి n. s. A thing borrowed for use. యాచితక
 ము. ABA. ఎరవలు గా తెచ్చుకొన్నది.
 కురచి past. p|| of కురచుట v. n. To run. కురుకెత్తు
 ట. H. 5. 77. పాదుగుడిలోని కెనుపోతు కురచినిలచె.
 కురత, కురితి or కుర్ర n. s. An inundation, over-
 flow. కురివాహము. ABA. వరద.
 కురము n. s. Charge, possession. వశము. కురము
 చేయుట v. a. To make over, deliver, entrust.
 వశము చేయుట. ఆయనకురము గావుండేవాండ్లు
 those who are under his care. యారూకలు ఆ
 యనకురము చేసిరి they delivered or entrusted
 the money to him.
 కురవ n. s. Inundation, overflow. కురివాహము.
 ABA. వెల్లువ.
 కురవ or కురవ past p|| of కురచుట To fly
 away. ఉరుకుట. N. 2. 542. న్వంజ్వయుద్ధంబు
 గావించుడను జవిభులు. దక్కరక్కను తెమరంకడ
 ల్లడిలు, కురవవెన్నాడిపొడిచెను కురవ గణములు.
 టీ|| పారిపో గానె. A. 4. 193. వృషాలితోడేంట్లుబ
 రవనోరాడెగరులు. P. 3. 380. యాకనుగండుం
 గుండుతెకకరవంబరవక. టీ|| పారిపోవుటకున్ను.
 కురవవేట n. s. A chase or hunting party. A
 line of troops surrounding the thicket. ఒకతర
 హవేట.
 కురవు n. s. See కురువు.
 కురాలు, అనగా కుసహాయము. Kark.
 కురి n. s. Army. Infantry. A mob. An inun-
 dation. Emigration. (Time, లేకు.) చతురంక
 బలముగలసేన, కాలుబలమున్ను. D. కుదానికిం
 హతి, బృంజము. Kark. శ్రవణము, అనగా వలస.
 ABA. గుంపు, శురుడున్ను. OG. Vema. 1925.
 నల్వసురకుపును పాదును సెనకక దానిట్లు మెచ్చి సె
 కకురిమరుచుక. HK. 5. 54. లలనానిక్క ముదీపు
 లాక్క కులనేలంజాలియున్నట్టి. PL. 22. 39. ఒక
 కురిబాలుండు సెక కురివృద్ధు. P. 3. 157. ఆరిమర్ద
 ను కురిశిరి ప్రాద్దరుచెంకుక కెరలితరలి. టీ|| నైస్యము.
 బరి n. s. (add.) Boundary, limit. పాలిమేర, హద్దు.
 Pal. 9, line 13. ఈబరిదాటరాచెన్నిరంజముల

అనిబరి వ్రాసిన అటుబోక నిలచి. DR. Arān. 268.
 కుర్ల శాలకుట్టు బరు లేడ వ్రాసి, వర్షిందియాబరు
 ల వడిదాటకమ్మ ఎవ్వడే నిబరువో వెనుదాటివచ్చు.
 A. 4. 193. కటిచెడిలునిక్క బరితోలుగడల. టీ|| పా
 ర్శ్వమండన్ను.
 కురికట్టె n. s. A poor man. డరిద్రుడు. ABA.
 బరికాయ n. s. A wicked or impudent person.
 బ్రహ్మము. ABA. కొంటె.
 కురికి n. s. Certain savages in forests. కిరాతకేవ
 ము. ABA. ఎనాదివాడు. ఒకకనుపున్ను. H. 5.
 55. కురికిసాల్వముసాంటె కుండరగరిమిడి.
 కురిగిరౌతు n. s. He who rides a bare backed
 horse. తల్వగుణబంధరహితహయశుమానోహకుడు.
 ABA. బడిగుర్రము నెక్కేవాడు.
 కురిగెత్తుట v. n. (add.) To fly away, escape. ఎ
 పోవుట. తప్పించుకొనివురుకుట.
 కురిగలు This word should be put ten lines high-
 er; after కురిగు.
 కురిగొనుట v. a. To surround. వేష్టించుట. ABA.
 చుట్టుకొనుట. P. 4. 288. కురిగొన్నుకుక్కశ్రుతి
 దుమారమురేచి. టీ|| కుక్కుయైసటువంటి.
 కురిభించుట or కురిభవిల్లుట v. n. (add.) శ్రుకాం
 చుట. OG.
 కురిణము * n. s. Change of form or state.
 Maturity, fulness. వికారము, కురికుక్కము. P.
 4. 44. చెడచెడగరాజుకురిణము. టీ|| కుక్కము
 కు.
 కురిది n. s. The disc of the moon or sun. కురివే
 ము. ABA. మండలము.
 కురిచెగనిది n. s. A waif : that which is let loose.
 విశ్వంఖలము. ABA. విడిబడినది.
 కురిపోయె, అనగా చేరె. ABA.
 కురిభవము (add.) A. 3. 47. ఎనయు నెకరిభవపుక
 ల్యమెదలోమెరవక.
 కురిభించుట (add.) L. 7. 303. కురిభించిరిసం
 భవగరమునను.
 బరిబోవుట v. a. To lose. కోలుబోవుట. Vishnu
 P. 2. 136. ధరణీసురవరులుసంజుడలుకలంబు,
 బరిబోయిరక్కధారలు దొరగెడు దేహములతోడ
 దూలుచు బెలుచక.
 బరియు n. s. A pack of thieves. దొంగలగుంపు.
 A. 6. 108. అంతబరియును నైశ్రుణగలికిబారివశ
 టీ|| బరియును, దొంగలగుంజుల్లాను.

శరీరవేదనము * n. s. Anguish, pain, misery. వేదన. వ్యస. H. 1. 128. విలసితమోహదాహశరీరవేదన పొమ్మనియెత్తుపెట్టగా.

బరిసల or బడిర n. s. A bludgeon, a stick mounted with iron : an iron club. శరీరఫలాటికర్ర. ABA.

శరీరహీనము * adj. Wasted, faded. క్షీణించిన. Vasu. 3. 241. కలుతాశుశ్రుటపాకశరీరహీనతను హేమముకకల్లవశ్రుటార్చినిదగరాదు.

శరుంజు n. s. The hilt or grip. ఛద్గాదిముష్టిసం గ్రాహ్యము. ABA. కత్తిపడి.

శరుసుయ్యెక్, అనగాశరీరహీనముయ్యె. Kark.

శరువక్ read, Root in A of శరయట.

శరువతి n. s. Course, routine, rule. క్రమము, శశ్రువిద్యభేదము ఈవిద్యలయందులైక్లాకవిద్యయ నేకభేదములుకలవు. ABA. H. 3. 183. శరీరవతి సూత్రంబుదెంచిపారగనైకుక్.

శరువలము or శరువలంబు n. s. Slavery, servitude. దాశ్యము. ABA.

శరువెత్తుట v. a. To run. శలాయుతుడౌట, ఉరుకుట.

శరుశీ n. s. (add.) Populace : people assembled at a festival. వైధికోకశభ. ABA. తిరునాళ్లకువచ్చినక్రజ.

శరుశీదనము n. s. page 560, in the 2d col. the last line for నేటికిదరుయ read నేటికిందరుయ.

శరుశన or శరుసు n. s. Taunt, reproach. నిష్ఠురము. ABA.

శరుశీము శేసీవెదన, అనగాతెగతినింజుడుగ్రక్కెను. OG.

శరుసు n. s. (add.) అనగావెట్ట. OG.

భర్జన * n. s. Striking, beating. కొట్టడము. N. 2. 106. భర్జనలుంజాశ విజృంభంబుజయనిస్సాణాధ్వనుల్లక్షణ.

భర్తృజ్యము * n. s. Masterhood, husbandship. నాధర్జ్యము, శతీర్జ్యము.

భర్తృసము page 561. for A 157. read A. 5. 157. శకిలితివెట్టి, అనగాశంకువేళి. OG.

శర్వాయము * n. s. (add.) శర్వాయముగ or శర్వాయమున one after another. శర్వాయముచేత (not a good phrase) Gradually, in course of time. H. 5. 174. పాదలుముదమునశర్వాయమునఘటించి. క్రమముగా. H. 5. 354. పర్వాయమునగక్కువ్రాంతిమెరసి.

పర్ర n. s. Inundation. The measure called a toom. శరీరనాచము. ABA. ధాన్యాదులకొలిచే తూము. D. The గురము. Kark.

శర్రె n. s. A bit, a piece. శకలము. ABA.

బర్జుట v. n. (add.) To shine, To be fit or proper. బలయుట. ABA. భ్యాశమవుట. Kark. వ్యాపించుట, ఒప్పుట. D. A. 4. 116. మహిమిడిలో హరజముకపైబర్జునా లేచెవాత్మలప్రాగ్గావనుముల్ మొగుల్లాడల గ్రద్దంబైదివింబర్జున్. A. 4. 181. రవిశశిముఖరములశరద్యవతి మెరుగువెట్టు భూతియోయనబర్జున్, శవనాహతశీత్యుద, నివహ శరాగంబుదివికినిర్మలకాంతి. T. 4. 137. తచ్చటులాతామ్రజులచయ శ్రభలనకాంధ్యారుతుల్ బర్జు. P. 4. 284. శ్రురవిద్విషద్యశనహక్రవిభాకృతిబర్జునీకటుల్. T. 2. 115. యావనితవెఱుకుచూపులు ధావజతూపులవితానపైబర్జునహా. Padama. 3. 22. అతినిదదమగుచుకీటికబర్జున్.

శలంకుట v. n. To fruit : to bear. శలంకిన, అనగా శండిన. OG.

శలక n. s. page 563, col. 1, line 3, after the word table (add) A bench. శలక ; also an implement used in weaving. H. 2. 12. కుండముగ్గుశ్రుగుండగూటంబుకగ్గుంబుశరీరపైద్రోతుడుకుపైశలకదోని.

శల్లకట్టి or శట్లకట్టి n. s. A spare saddle. ఉంచిపెట్టేశల్లముపైకట్టిని. OG.

బలజీవాడు for బలిజవాడు n. s. A man of the Balija caste.

శలవరింపు n. s. Unmeaning or empty talk. శ్రులాశము. ABA. usually Lamentation. ఏడ్పు.

శలవించుట or శ్రలావించుట v. n. To lament or grieve. శరీరశరీరములుగాచెప్పుకొనియెడ్చుట.

బలా interj. Bravo ; well-done ! శ్రశంసార్థము. ABA. T. 2. 174. బల్లచ్చికినిత్రవచ్చినబలాయబలాశ్రబలాఘంబులే. N. 4. 101. వానికావావధూటిదెచ్చి చెరవైవంజాలనేలేనిచో నేనాకశ్యతనందనుండ నెబలాయాసాహశంబెంత.

బలాహకము * n. s. A cloud, a mountain. ఒకమేఘము, ఒకశరవర్షమున్ను. A. 5. 154. మణిచిత్రమరుత్పాతావరద్యుతిస్తోమబలాహకావలులుదోవి.

బలితము n. s. A stout man ? బలవంతుడు. ABA.

బలితమవుట v. n. To be powerful. శ్రబలమవుట. N. 5. 31. బలితమయ్యెవీరోచనశ్రభవలేజ, మమరగాధతమన్నుగ్గినతనయించి. టీ||శ్రబలమాయెను.

బలిపీఠము * n. s. An altar. బలిసాదమువేసేపీఠము.

బలిమితాడు, బలియుడు n. s. A stout man ; stoutness. బలవంతుడు. ABA. also బులాధ్యము. ABA.

బలిసాదము n. s. Boiled rice put on an altar. బలిపీఠముమీదిఅన్నము.

బలు adj. (add,) కృఘలము. ABA. A. 4. 108. ఆయెడసెకబలుకట్టెదురైయుండెడు పిత్తులమున గాయెన్విన సోహాయిదిగ్గమున్నపు. టీ|| ప్రబలమైన. N. 3. 249. సెలకొట్టినకిటికోరబీరవారి, తనకనయనునిబలు మేనగాననయ్యె. టీ|| గొత్తు. P. 1. 496. తీరకపోయిపోయిబలుచెంజులకంజుల. టీ|| విస్తారముగాను.

బలుకరింత n. s. (add,) Uttering, saying, telling. వాచనము. ABA. చెప్పుడము.

బలుకుబడి n. s. Word, promise, command. మాట, ఉత్తరువు.

బలుగు n. s. (add,) A branch. ఉకుశాఖ. ABA. మండ.

బలుగుపిట్ట n. s. An owl. గుడ్లగూబ?

బలుగురాయి n. s. (add,) పాలకెల. ABA.

బలుపట్టణ n. s. Populace: The common folk. పౌరశ్రేణి, ఊరిజనము. ABA. సామాన్యులు.

బలుమరు adv. (add,) శుభాధము. ABA. H. 2. 67. బలుమరునేబ్రహ్మలోకపుర్యంతంబుకలయవివరించిమావిత. T. 2. 56. బల్లరునయ్యర్థముకున్నసింపుమనిలీలందానెశంకించి. N. 2. 393 బలుమరుజానువాసరిగెతుయ్యెడకాంకువిదిర్చు. P. 4. 463. బలుమరునంజ్రదీనిగుణభంగులెరుంగనివారు.

బలుము n. s. Idle talk, incoherent speech. ప్రలాపము. ABA. వ్రేలుడు, బలువరింపు.

బలువగలు adj. Various, multiform. ఉచ్చావచములు. ABA. సానావిధమైన.

బలువడిదము n. s. అనగాచక్రము. Kark.

బలువిఠంబులు adj. Various, multiform. ఉచ్చావచములు. ABA. బలువగలు. సానావిధంబులు.

బలుసు n. s. (add,) కాశమడకము. ABA. H. 4. 9. బలుసు గారచంద్రవీరికెయ. P. 1. 521. మాశ్రముబలుసుముంటి కెయై.

బల్లకట్ట, అనగా వంతులు. ABA.

బల్లగి or బలుగాకి n. s. A wretch : he who is low born, of mixed parentage. శంకరుడు. ABA. శంకరజాతివాడు. N. 2. 514. నిజశ్రుత

కుడుంబలు గాకి. టీ|| వట్టిపోకిరి. P. 3. 44. నియగుటయనపులు గాకిచాకి పెనుగొల్పులిచర్చముగట్టిశశ్యములకెగవిడుచుట.

బల్ల. అనగామానవీరమాణివేదము. Kark.

బల్లపులు n. s. అనగావృద్ధభాషణములు. Kark.

బల్లము page 570, Col. 1, line 19, for 'complete' read, couplets.

బల్లడదట్టి n. s. A Canaut or wall of a tent. ఖనాతు. K. P. 6. 241. చూశురయ్యమెచ్చునచ్చెరువుచెచ్చుబుచ్చుపట్టుబల్లడదట్టిలీలచాలనెరవుచునెరవుమగులు మొగలిగములగుమురులనడను.

బల్లిక n. s. A kind of brass dish. ప్రసేవవేదము. ABA. సిద్ధియనేపాత్రవిశేషము.

బల్లెత n. s. A chandala woman. చూతం. ABA. చూలది.

బవంతము usually భవంతము n. s. (add,) ఛత్తము. Kark.

బవంతి n. s. (add,) A coloured dress worn by women. చిత్రవణకావిశేషము. ABA. T. 3. 23. వసిధిరాయంచవంతిచీరధరించి. టీ|| చాకములుకలిగిన. N. 10. 92. చిలుకబవంతిచీరలుగట్టుపైనుంది. టీ|| రంగువేసిన.

బవనిక or బవనికె n. s. Any parasite plant that grows like misletoe upon trees. వండ. ABA.

బవరము n. s. (add,) ఎక్కటిబవరము a duel. బంటిపోట్లాట. ABA. శమరము. OG. T. 4. 62. UR. 4. 285. బావయమరివియుబవరానగూలినవనితవారేమిగావలయునీకు. M. 9. 1. 72. నెయ్యిమెత్తడుగలయట్టిబట్టుమున కున్నయశీతుడగంగదాధరంబుకిబవరంబుల బెనగుభంకి.

బవడము or పావడము n. s. Outrage, horrid act. A vow to commit suicide if such or such an object is not gained : making incisions in their own limbs : cutting off a member. శి. when refused alms. బంగంబాండ్లు దాశరివాండ్లునాలుకమొడలైనవాటిని కోసుకొనిచేసే మొండితనము. OG. says విరుడు. Compare I Kings XVIII. 28. "they cut themselves with knives." and Acts XXIII. 14. 28. "we will eat nothing until we have slain Paul."

బవినిడు n. s. A mob orator : who delivers a lecture to the common folk. యాత్రశింఘత్రశంసి. ABA.

బవిరి n. s. Illusion, confusion or perplexity of mind. A certain pace : galloping. ప్రాంతి, రేచితము. ABA. వలయము.

బవిరె n. s. A kind of earrings. కర్ణధూమావిశేషము. ABA.

బవిరెకమ్మలు n. s. A kind of earring worn by women. ఒకవిధమైనకమ్మలు. H. 2. 42. నవరైన రత్నాలబవిరెకమ్మలనిత్తు.

బవిసి n. s. Wealth, welfare, rank, distinction. భవిష్యము. (నియతి, ఆనగాభాగ్యము. ABA.)

బవిసినము n. s. రద్బంధనము. ABA. ఆనగాపిశాకునేనేసారకాయయొక్క బంధనము.

బవస్వి n. s. ఉత్పద్యేవిస్వాసో యోగ్యభాండము. ABA. దొంతికుండ.

బస n. s. (add, after the word నిస్సు) స్ఫురణము. ABA. H. 1. 90. ఇట్టిబసమిసజిగియియిబంధంబు. A. 2. 68. తెలిమోముటన మెచ్చితలయూచుటెరిగి. టీ|| సౌందర్యమును.

బస n. s. Home, place, dwelling, lodging. నివాసము, వసతి, దిగినచోటు. బసచేసుట to dwell, lodge.

బసని adj. Fresh, blooming. చాకచక్యముగల. Chenna. 5. 423. బసనిపిండు a blooming fruit. KP. 6. 257. కొనరకమునురుకొను బసనిరావిలు కగములదొలగదోలు.

బసవన n. s. Drizzle or drizzling rain. ముసురు. ABA.

బసరిక usually బసిక n. s. Young or tender grass. హరితకము. ABA.

బసరికచెట్టు n. s. A sort of tree. P. 4. 544. చంద్రబసిరికెపాలరేల.

బసరు n. s. (add,) ఆబట్టలునమ్మినబసరుననానగట్టి • they soak the cloths in a solution of soap and cowdung. A. 2. 8. బ్రహ్మపిడిచినమందాకుబసరినంక. Swa. 1. 40. దంతపుభరణినినిదినయొక బసరు.

బసరుమొగ్గ or బసిమొగ్గ n. s. A blossom, a new blown flower. ఊరకము, బిచ్చిమొగ్గ.

బసి n. s. (add,) Scent. వాసన. D. గాలి, ఆకలి, ఆపున్ను OG. A. 4. 31. ఓయదువీరవృష్టిబసియూరడబ్రోవవెనెత్తరాత్రముల్. N. 9. 74. బట్టలబసిగాచురున్న బసితెవికచక్రముశూర్ప భారిగావలయునునిబసోదయదువారి జనాభుదూరహిణీసుతా. బసి adj. (add,) నిండాబసిగావున్నాను I am helpless, a cripple.

బసిరిక n. s. (add,) The disease called jaundice. పాండువరోగము. ABA.

బసిరికాయ or బిసినికాయ n. s. The cocoon of the silk worm. బట్టుపురుగుపుండేటిది. B. 2. 89. బసిరికాయలోని ప్రాణబ్రతుకు.

బసివి n. s. (add,) బసవి. ABA.

బసుదనము n. s. ఆనగాఅన్నము. Kark.

బసులపోలి గాడు n. s. (add,) వ్యాఘ్రులము. ABA.

బస్తు plu. బస్తులు n. s. Fasting or starved condition. ఉపవాసము. A. 6. 100. బస్తునికృతబట్టబలుకువారు. P. 2. 154. పాయరెయన్న మూత్రమునబస్తునుజీవికచక్రవర్తిక. P. 3. 375. ఒరులు పెట్టినదనుకబస్తుండవలయుతనకునావుడు.

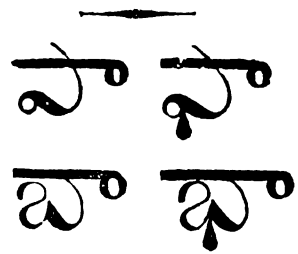
బస్తు, బస్త్రీ or బస్త్రీక * n. s. A bellows, a leather bag. కొలిమితిత్తి. D. సంది, తోలుకంది. P. 4. 101. బస్త్రీకబస్త్రీక. టీ|| తిత్తి. A. 2. 43. బస్త్రీకనాభిచర్యబస్త్రీకలుదూరి.

బస్త్రీకము * n. s. A float used to swim on. నదీతరణయోగ్యసాధనవిశేషము. SO. ఏడ్లొవేసుకొని యాడేలోలుసంది.

బస్సి n. s. Red colour. పాటలవర్ణము. ABA.

బహింకి for బసింకి Yellow gold. బంగారు.

బహిరి n. s. A hawk. శ్యేనము. Kark.

బా|| in letters is a contraction for బాలకుడు a youth.

పాంఠము for పాంఠ్యము n. s.

పాంఠ్యము n. s. Connection, relationship, heirship. బాధ్యత.

పాంఠ్యశుడు n. s. Cousin, heir. బాధ్యశుడు.

భాండము * n. s. (add,) యురభాండము A case for razors. అడకము. A. pref. 3. అబాండ భాండముల్ వాననుమిస బ్రోవనడువంగొనె. N. 3. 214. బుటబుట్టబ్రహ్మాండభాండములు. Swa. 4. 97. బుద్ధగర్భాండభాండముభూతిభూతిరమయ్యెనుద్ధతవార్యలక. P. 1. 279. పురంబునంగారక బోవలెనియుర భాండము నాకరమునకు.

పాకము * n. s. (add.) H. 5. 133. కోదెయనుపాకము ద్రూతలూగడం భార్యమిదియనను. T. 5. 204. కుటుసార భాస్విర పాకముల్ కాకముల్. P. 3. 194. కోకిలాలాపజలుగులెలుగు, బధిరునకునై నసంశితపాకమయ్య.

బాకిసారు n. s. (add.) HD. 2. 10. కడివ్రేలుబిడ్డలు బాకిసారు.

పాకెన or ప్రాకెన్న n. s. A ceremony performed on the third day of a wedding or of initiation. ఉపనయనవివాహ తృతీయదినముండు చేసేవిధానము. ABA. పెండ్లిలోమూడవనూటియత్నము. D.

పాకొనుట v. a. To disturb or foul a stream.

పాX n. s. (add.) ఉష్ణీడుము. ABA. H. 1. 275. మెలినడుతీగతుట్ట జగిమించినపాX బినుంసుకుచ్చడము A. pref. 46. కచలక కృషణకంతుకముమాళివీరకేదారంపుపాXచండంబుసెంద. T. 5. 7. కల్లుతోదామెలి వెట్టికట్టినకడానిజగా జగిపాXమిడ. Swa. 5. 69. గరువునకొత్తవెంకలువకచ్చునుటించినమాళిజుట్టెజెందిరికచెరంగునం బసిడితీగలునించినజిలుపాX.

బాగా adv. (add.) పూరికిపోవడానకుదినముబాగావున్నదా Is it a lucky day to go to the village? కుందితికాలునాటదానికిదినము బాగావున్నదా is it an auspicious day? దొంకకుదినముబాగావుంటేనేమివుండకపోతేనేమి what does a thief care for a day being holy or not?

బాగాలు n. s. plu. Bits of areca nuts ready cut or divided. R. 4. 162. కత్పూరముగుల్లుకమ్మబాగాలుదుకువు. Swa. 3. 87. బాగాలువెసీసెకకుత్తు షియెసీగన. టీ|| పోకచెక్కలకులుకులు. H. 3. 77. కత్పూరంపుక్రోవి బాగాలుబకదారిగూండ్లుదనరు. T. 4. 145. చాలసామ్ములుపూలుబాగాలుగొనుచు. N. 3. 90. పిడకకబాగాలూసంగప్రియునకుప్రేమక. టీ|| వక్కకులుకులు.

పాగ n. s. (K.) Neatness, tact. adv. Near.

బాగుదారు n. s. (H.) A kind of small sword. అల్పాసి. ABA. ఒకతరహావిన్నకత్తి.

పాద్రము adj. Agreeable, suitable, proper. సహజము. అదిబానికీపాద్రముగావున్నది it is agreeable to him.

పాచనము n. s. (add.) గ్రహణిరోగము. ABA.

భాజనము * n. s. page 579, line 5 for 'by medes', read " by modesty ; subject" &c (add.) A. 6. 32. భాజనకాననమనేనిక నెంచుపూజుడక.

పాటకము n. s. The small pox. స్ఫోటకము. ABA. మశూచికము.

పాటపాట adv. Little by little. కొద్దికొద్ది. ABA. A. 4. 48. ఆంధ్రదేశియ్యలగుంధకారలపాటపాటపడ్యంపుమొత్తులతో. టీ|| కొద్దికొద్ది.

పాటము n. s. The lustre of a ruby. శ్రధ. ABA. కాంతి. ఇదిపాటమువేళకాదు this is not the time to examine rubies.

పాటిపాటిగా adv. Little by little. కొద్దికొద్దిగా. OG.

పాల్లని n. s. A cruel or mischievous wretch. ఖలుడు. ABA.

పాడి n. s. (add.) కుయస్వము. ABA. T. 4. 23. ఈనడకలింకకాపాడిగాదంతు. N. 7. 16. ప్రాయంబువేపెద్దకత్తినుదాసింతుపాడిగాదంతును.

పాడిగము (or పాడగము.) n. s. An ancle-ring worn by women. పాదాంగకభేదము. ABA.

పాడు n. s. (add.) ఈపూరిలోమాదికపాడుగనక as there is no cobbler in this town. ఈపూర్లోకరణముపాడా what? is there not such a thing as a clerk here? Add, after the word " sad" కూన్యమైన. P. 1. 471. ఒకయూరపాడుపాడగట్టినచేరగబోయియచ్చుటక.

బాడు n. s. Any covering. ప్రావరణము, శరదా. ABA. బురకా.

బాడుదల, అనగాతలబాపె, చెడరెననుటాను. OG.?

బాడువ n. s. Low-lying land. మిక్కిలిలోతుఘామి. ABA.

బాణము n. s. (add.) బాణముబద్ధగ్రంథము a worm-eaten volume. Influence. ప్రాబావత్యము. వాండ్లమీదమాబాణముసాగదు we have no influence over them. యిప్పుడుకుంపినివారిమీదయెవరిబాణముసాగదు No one can touch the Hon'ble Company : no man has power against them.

పాణిలేడమ్ము n. s. అనగామాణిరము. ABA.

పాతిపెట్టుట v. a. (add.) గోడలోపాతిపెట్టినకాశనశిల an inscription fixed in the wall.

బాతు n. s. (perhaps from H బహత్) Boiled rice అన్నము, శర్కర. Kark.

పాతు కాధు n. s. A sort of bird. కుక్కీ ఛేదము. ABA.

పాతు రాయి శాసనము n. s. An inscription on a stone fixed in the wall or in the ground.

పాదకటకము * n. s. A sort of anklet. సూత్ర రము, రావహుస్యహంసాకృతి చరణభూషణము. RKD. N. 7. 240. జఘనభారమునజడియనెన్ను ద పాదకటకముల్ ఘలుఘల్లుఘల్లుమనగ. టీ|| కాలి యందెలు. Swa. 2. 33.

పాదరము or పాదరు n. s. The lock (or thing that holds the match) of a matchlock. బాసకీతాడు కరికించేవిలుకడ. OG. says తుపాకీలోపలనుబా సకీతాడునిల్లుతావు. ABA.

పాదలి n. s. A veranda. భిక్ష్యధఃకృతగృహము. ABA. వారపాక, వసారా.

పాదాంఠ్రువులు or పాదాంఠ్రువులు n. s. A spider. సారెవులు. OG.

పాదాలు * n. s. Shoes, slippers. పాదరక్షలు.

పాదాండ్ర n. s. A spider. లూత. ABA. సారెవు లు.

బాసశుశ్రువాదములు n. s. Bramin cooks. బ్రాహ్మణవంశవాండ్ల. A. 4. 242. తెచ్చియొకవైట్లవుడు కానుకిచ్చెననుచుబాసశుశ్రువా దములచేతబంతులు యును.

బాసశీము n. s. Slavery, servitude. దాశ్యము. ABA. దాశర్యము.

బాసశీమము n. s. A servant. దాసుడు. ABA. బం టు.

పాత n. s. (add.) బిడ్డ, కనికరమున్ను. ABA.

పాతది adj. Belonging or relating to a snake. ఆ-పాతము. ABA. పాముది, అనగాపాముశం బంధమైన.

బాతునకుక్క n. s. The fire ant, the bite of which is poisonous. తేలువంటివిషముగలదీను.

పాతునము n. s. A harrow, or drill plough. కృషిసా ధనము ABA. గొర్రు, జంతె. H. 5. 89. పొలము కాండ్రకుబందితలదిమ్ము బట్టించితట్టుడు కలితెలబడ నుచెరిచి, పాతునమ్ములచిక్కవరచి రెండేసియు గొర్రు కాడికిననుర్చి గొట్టుచేసి.

బాసశీకము, బాసరికము n. s. Braminhood, the being a bramin. బ్రాహ్మణ్యము. ABA.

బాపెత n. s. A Bramin woman. బ్రాహ్మణస్త్రీ, బా సునది. ABA.

పాము n. s. (add.) దానివిపాముచెల్లులు she has a sharp ear. పాములు also means worms in the bowels. N. 8. 48. నహుషభూధవుడు గాతే పెద్ద త్రాచుబాము. Swa. 4. 126. పాముగడుముదిసిక డతటగానుగుచందమున.

పాము n. s. (add.) Trouble, harassment. కష్టము. ABA. భంగము, అనగామోశుపావడము, బిక్కు, జన్మమున్ను. D. బాములు. జన్మములు, భంగపెట్టుట లు. Kark. M. (Printed) Virata. p. 18, line 7. N. 1. 65. పాములబాములబడుటగడిది. టీ|| శ్ర ములుతుడుట. P. 1. 293. శుగతిపిల్లల బాముబా ముగడతేర్చుంగా. టీ|| భంగముచేత.

పాముది adj. Belonging or relating to a snake. ఆ-పాతము. ABA. పాముశంబంధమైన.

పాములనారిగాడు n. s. A sort of wild fowl. ఒక అడవిపక్షి.

పాత n. s. (add.) బొటు. OG.

పాయకట్టు n. s. A subdivision in a district. పీఠా.

పాయము n. s. Youth. ప్రాయము, యావనము. ABA. N. 11. చిన్నిపాయముదానివిన్నాదిపాన్నాది యంచరానడలసోయగముదాని.

పాయవట్టుము n. s. An anklet. అందెలు. OG.

పాయి, పాయిపోసు or పాయపోసు n. s. A shoe. పాదరక్ష ఛేదము. ABA. Kark.

పార (add.) Root in A of పారుట. P. 1. 274. కన్దెలకులబారజూచుమగ నింజగనీటు విస్తాళిబల్లె. Swa. 3. 172. మెత్తనకొనగోరబార మిటుచు బల్లెకా.

పార n. s. A small spade or hoe. అవదారణము. ABA. రవ్వేసాధనము. BD. 4. 700. మాటతేటికి నిరమ్మపారగొనుచు.

భారం n. s. A shrub, (Siphonanthus Indica) భాజికా. ABA. గంటుభారం.

పారగుడు or పారగుండు * n. s. (add.) వేదపారగు డు he who is skilled in the Vedas : one who has got through them. Swa. 3. 89. గంధర్వకు మారుడంగభవవిద్యాపారగుండాత్కలోకా.

పారము n. s. A kind of cap. ఒకతరహాకులాయి. ABA.

పారతమ్ము n. s. అనగాపెద్దయెమ్ము. OG.

పారవ n. s. Sight, glance. పీక్షణము. Kark. పార్య.

పారవలెమ్ము n. s. అనగా సెద్దయెమ్ము. OG.

పారవాయి n. s. A broad mouth. వెదల్పాటిసోర. పారవాలమ్ము a broad bladed arrow. విశాలము: ఖసాయకము. ABA.

పారశి or పారసి A goldsmith. అగపాలభేదమున్ను. OG. శ్రీస్వర్ణకారడు. ABA.

పారి n. s. (add.) గొప్ప, వ్యభయ. OG. ఉపద్రవము, బృందము. Kark.

పారిం ద్రము * n. s. A lion. సింహము. KP. 3. 88.

పారిక n. s. A handmaid. దాసిది. ABA. బానిశ.

పారిగొలుసు n. s. A chain carried by an elephant on his trunk. ఏనుగుతోండుముతో తీసుకొనిపాడ్యేగొలుసు. T. 5. 53. సౌరగజేంద్రముదారింబారిగొలుసుచేతవిసర. T. 5. 28. పారిగొలుసులకురబలంబులంబాయంకొట్టి.

పారిజము or పారిజను n. s. A large thorny forest tree which supplies a light pithy wood, used in making rafts, canoes and toys : made by moochy men : hence called moochy wood. పారిభద్రము, పాడిదవుచెట్టు ABA. which see.

పారివాడు n. s. అనగా పరిచరుడు. ABA. పనివాడు.

పారిశము n. s. A mask or disguise. వేషము. ABA.

పారుచేసుట v. a. To load a gun. తుపాకినిబారుచేసినాడు he loaded the musquet.

పారుడు n. s. A stream or current. Diarrhoea, dysentery. A bramin. శిశ్లత్రువాహము, బ్రాహ్మణుడు. D. త్రువాహము, గ్రహణిరోగము, విశ్రుడు. ABA. బ్రాహ్మణుడు. Kark. Swa. 4. 129. మునులకలియించె నశ్రుతయ్యసితా బ్లేకుణల రాజయమ్మై ఊభంబెసిన గణింబుంతునగునదైదిబారుడును గుణిగామి తెల్లమియెక దా. M. XII. 4. 460. ఇచ్చారుడభముకగుట, బోచుచున్నదియడుగవలయు.

పారుతుత్వము n. s. read "regency," for "regenus," and (add,) H. 2. 34. పారుతుత్వంబు సేయువేపారివచ్చె. P. 1. 379. పారుతుత్వపుండెవులునవై ద్యసాధ్యమెదత్రెన్వక నెప్పనినాశ్రయించినక.

పారువచూచుట v. a. To look steadfastly. చక్కగాచూచుట. ABA. OG.

పార్శవుచెట్టు n. s. (add,) and విరులేకు.

పాల or పాలపిట్ట n. s. The blue jay. కిడివికూడి. ABA. H. 3. 12. పాలనారాయణకూడిపాములమ్రుంగుడంగ.

పాలగుండ n. s. Country arrow root.

పాలచెట్టు n. s. (add,) A tree bearing an edible fruit (Minusops Kauki Box.) యీకావృక్షము. Kark.

పాలవికగు n. s. Curd of two-milk whey. ఆమిక్ష. ABA.

పాలవెల్లి, పాలవెల్లులు or పాలవెల్లుడలు n. s. (add,) A certain kind of rice. Kark. ABA.

పాలనుడు n. s. dele K. after VR.

బాలాలయము * n. s. A temporary chapel in which the idol is placed for a while. తల్లాలమునకుతేవుడువుండేట్టునియమించినచోటు. ఆదేవునికిబాలాలయక్రస్థిచేసినారు they moved the idol to another building for a while.

పాలాగుత్రాళ్లు n. s. A tether or halter. బంధరజ్జువు. ABA.

పాలు n. s. (add,) Share. శీవుఅక్కడికిపోలేకదిపార్లకుమంచిది [meaning విహారశేషించిది] it will probably be better to go there. ఆయనకదిపార్లకుమంచివాడు he was probably a friend to us Swa. 3. 170. అయ్యవివేకిచెడుకణంబునకానప్పగబాలురారవమునంబడబాలునునిండపాలునై. P. 1. 45. ఈరగుతనపెంపుకొమ్మలపాలుజేసి. N. 1. 60. ఆన్యభల్లముప్రవదాతోల్లిబెమ్మలిపాలుగాకుండప్పపాలనుకుని.

పాలుకుడుట, పాల్కుడుట v. n. (add,) పాలుకుడి being subject to. మరనివాలంబునకు పాలుకుడియను becoming a mark for the shafts of Cupid. వాడుదానిపాలబడ్డాడు he has set himself against her. P. 1. 464. రవితాకుభారంబడగింతనాతకుత్రముకలుడంబులంబెరుచు ధర్మముబాల్కుడియుండుగాని.

పాశె n. s. A chequered cloth, or table for playing draughts, &c. శారిఫలము. ABA. సొగటాలుఆడెసుద్ద, లేక, కలక.

పావటీలు n. s. plu. Steps or a ladder. మెట్లు, నిచ్చెన.

పావాడము n. s. (Tamil) See శవాడము.

పాపండుడు * n. s. (add,) A sectarian, or gentile. This interpretation is confirmed by Prinsep. See note 2 on Gentile. in Eng. Tel. Dict. A. 4. 109. అప్పలుకులువినిభిన్నువైయొక్కాడినపాపం

డకండంబుదలవంచుకొని. N. 10. 111. కనుగొని పాకండజనముకరమలరారకా.
 భావనాలుదిట్టులు n. s. Deities, immortals. దేవతలు. ABA.
 భాస్వర adj. Shining, radiant. శ్రుకాశమానమైన. H. 2. 282. భాస్వరశిర్వామరమానిచిత్తజలరు ట్. T. 5. 10. హరికన్యెప్యైనువిశ్వరుద్రవసుమాహ రాజికాదిత్యభాస్వరవిద్యాధరసిద్ధసాధ్య. N. 3. 241. శరవ్రతారాతిగురిసెముద్పాకప్పమేఘశ్రుప్ప వృష్టికిడోడుగాశ్రుప్పవృష్టిశరవ్రతారాతి భాస్వర శ్రుధలనదియ.
 భాస్వరత * n. s. Glory, splendour. శ్రుకాశము. Bmj. 3. 96.
 బింసుళ్లుపెట్టించుట v. a. To introduce a boy into the school. పిల్లగాణ్ణిచదువవేయుటఅనితోచినది. H. 3. 184. నన్నుబింసుళ్లుపెట్టించునాడెయ్యవారునిద్రించుగాణావిచేరియచటివితప్రేల్లాన్తువంచుకనికకుగట్టి.
 బిండి n. s. (add,) ఇదివానికికొట్టినపిండి it is mere child's play to him.
 బిండికొండ or కొండబిండి n. s. అనగానగభేదము. ABA.
 బిండిదొండ n. s. (add,) తుర్యకుండి. ABA. read, lanatum. It has a silky down. H. 4. 12. పెన్నెరువివబొద్దిబిండిదొండ.
 బిందువు * n. s. (add,) కళ light, ray. నాదము sound, note. బిందువు fluid, secretion; these three being what touch the eyes, the ears and the nerves.
 బింపిళ్లు or బింపిళ్లులు n. s. A kind of boyish play. Leaps. గంతులు. D. తూతూఅనేబాలక్రీడ. OG. KP. 6. 4. బిగనస్తులుగుత్రశ్రుంబయిటలోబింపిళ్లుగూయంగళీఘగతింభానుయొకర్తువచ్చి. KP. 6. 214. గుజ్జనగూళ్లవృన్వగండ్లుబింపిళ్లుకుచ్చివోగిరె - నంగంజలు. N. 9. 102. తాటిచెట్టాట, కోలాటములునుపింపిళ్లుచెండుగోరింపులువామనగుంటలు.
 బితారి or పిక్కరి n. s. A rogue, a cheat. ధూర్తుడు. Kark.
 బికాసి or బికిరాలమారి n. s. A religious hypocrite or impostor: one who makes a livelihood by assumed devotion. అవిరక్తభిక్షుకుడు.
 బికిరము or బిక్కిరము n. s. Alms. భిక్షము. D. ABA. Appacavi. 1. 314. బీరంబుబికిరంబుపిట్టు శ్రుటము. Vijaya Vil. 4. 34.

బిగలి or బిగలిపిట్ట n. s. The bird called bulbul. శుకీవిశేషము. D. ABA.
 బిగ్గలము n. s. A strong or safe place. జాగ్రత స్థలము, అనగాబందోబస్తైనహాటు.
 బిచ్చ n. s. Madness. Bile, the bilious humour. ఉన్నాడము, పిత్తము. ABA.
 బిచ్చు n. s. (add) అనగావైశ్యడు. Kark. ABA. says చింతపిత్త the tamarind stone.
 బిచ్చుకకాలు n. s. A medicinal plant. Pharmaceum cerviana. శుర్పాటకము. ABA.
 బిచ్చుకవీర n. s. A kind of వీర which sec.
 బిట్టుగట్టు adv. అనగాఅత్యంతము. Kark.
 బిడ for బిడ్డ n. s. A child. శిశువు. Kark. ఇంటిబిడ, అనగాదాసి. Kark.
 బిడారు n. s. (add) Abode, habitation. గృహము. Kark. నివేశము. ABA. శువ్వళింపుబిడారు a bed chamber. కేశీగృహము. Kark. And పాములబిడారు "Snakes abode" is given as the meaning of వల్లికము. H. 1. 84. కుంకుమాగరుఖండ శింకుముదంబులుగలుగుబిడారులుగడివిపోయి.
 బిడాలవణము n. s. Medicinal salt. ఒకపున్ను.
 బిడికిలి n. s. (add,) వాడుబిడికిలిప్రాణాలుపెట్టుకొనివచ్చివేరినాడు he arrived half dead.
 బిడుచ n. s. A ball or lump of boiled rice. పిండము. ABA.
 బిడుజు n. s. (add,) గోహరి. ABA.
 బిడె for బిడ్డ n. s. A child.
 బిడెము n. s. (add,) A dagger. బాకు. N. 1. 207. వలకేలబిడెము. టీ|| పిడిక త్రియున్ను, అనగాబాకు.
 బిడ్డకుట్లు n. s. Pains, the travail of child birth. ఆనునశ్శ్యము. ABA. శ్రుశువవేదన,
 పిత * n. s. A father. తండ్రి.
 పితురించుట v. a. To trick, to delude. వంచనచేసుట. Kark.
 పితృ * adj. Appertaining or relating to a father; or the manes. తండ్రిశంబంధమైన, పితృదేవతలశంబంధమైన (.) పితృవాత్సల్యత filial affection.
 పితృదేవతలు * n. s. plu. The manes. చచ్చిపితృలోకములోవుండేపెద్దలు.
 విత్తరపోవుట v. n. To shirk or twist so as to elude darts. జంకుట, వెనక్కుతీసుట, తోలిగతప్పించుకొనుట.

విత్తరము n. s. (add,) Sportive ways : A kind of female action, indicative of amorous sentiments. విలాసము. ABA. H. 1. 252. పెన్నెరిగుం శ్రీసోయగమువిత్తరమాచెలియంచెగాక.

విత్తలి n. s. Nakedness : he who is naked. Brass. ఆరకూటము, నన్నుజ్జ. ABA. Kark says శ్రీతి tin, lead.

వితై n. s. అనగా అంశము. Kark.

వితైడ n. s. An instrument used in taking out cakes out of a frying pan. శుక్కులి కా శ్రీముఖ శుక్కురణసాధకము. ABA.

విద్ద n. s. Hell. దుఃఖతి. ABA. నరకము.

విద్దుట v. n. To die. చచ్చుట. ABA.

విససివాడు n. s. A deaf man. విసరడు. Kark. చె విటివాడు.

విసుగు n. s. A miser. విశిసి. OG. లోభి.

విన్నపాపర n. s. The bitter apple of the small kind : (cucumis acerbis) వారుసి. ABA. See విశాల in W.

విన్నపాల n. s. A twisting plant (Menispermum glabrum) జీవంతిక. ABA. సోమవల్లి.

విన్నములక n. s. A sort of prickly night shade (Solanum jacquini.) బృహతి. ABA. కంటకారిక.

విస్తరికము n. s. Childhood, infancy. బాల్యము. ABA.

భిన్ని * n. s. (add,) UH. 3. 125. వలరాయమస్త్రిని నైస్యంబులముందరిభిన్నికన్నదుచుకన్నుకొడితాటిమి యగులకోయిలయలగోలుమూకల.

విబ్బిలికాయ for బాబ్బిలికాయ n. s. An ornament worn on the third toe. కాలిమూడోవేలిపెట్టుకొనేసొమ్ము. ABA.

విష్టుటా adv. After, afterwards, తరువాత. M. III. 6. 65. చచ్చినవిష్టుటంబుదిశక్రలసౌర్యవచ్చునే.

విమ్మిడుట v. n. To be stupified, to be bewildered. స్థూరకముతప్పట, తెలివితప్పట, వితాకుడుట. KP. 6. 191. ఓరుచిరాత్తయోశరమయోగియే నటుపూర్వమైననా, పేరుగులాదులుకొమరవిమ్మిడి సెక్కెడ నుండచెప్పి కాసారపురంబువారిదిరిశువు తినాకును శీత్రవాత్తుడక, పేరవితెల్పవచ్చుమరిపెద్దలగానమయందుజజ్జలక.

వియ్యూషము * n. s. Ambrosia, nectar. Biestings ; the milk of a cow during the first seven

days after calving. అచ్చుతము, ముద్రుపాలు, జున్నుపాలు.

విరంజ n. s. (H.) A great gun or cannon. లోపు. H. 5. 68. జగదండంబనుబట్టి విరంజలభ్యర్షంపుంపుమందువి.

విరి or పురి n. s. One strand of a cord. మెలి. ABA.

విరిచుట్టుగజుట్టుట v. a. To muffle up : tie a cloth awkwardly around the waist, or head. తారు మారుగాచుట్టుకొనుట. KP. 6. 57. పైటవిగించినెన్నుడిమిపైవిరిచుట్టుగజుట్టికుంతలోచ్చయముదృఢంబుగాముడివి.

విరిదిపుచుట v. n. To go back, retire, take flight. వెనకదీసుట. ABA. విరిదివియక adv. Without going back. వీరుపోక, వెనకతియ్యక. OG.

విరుట v. n. To be torn. OG. చినుగుట

విరుదాయత్తు n. s. One who wears badges of distinction. విరుదాధ్యుడు. ABA.

విర్ర n. s. (add,) The buttock. Kark says గుడము.

విలమెట్లు n. s. A kind of shoes. ఒకతరహాచెత్వలు. Bmj. 4. 72. పురవరంబు గాచుతలవర్ణువిలమెట్లుకాళ్లతోడవెడలిరవ్వేళ్ల.

విలుకుమార్పు or విల్లుమార్పు n. s. Slaughter, killing. హింస. ABA.

విల్ల n. s. (add,) A clod, a lump of earth. లోడ్డుము. ABA. మంటిపెళ్ల.

విల్లన్రోవి n. s. A flute. కంశనాళము. ABA.

విల్లదిండు or విల్లదిండు n. s. A cushion. ఉచీధానవిశేషము. ABA.

విల్లపిశర or విల్లపీచర n. s. A shrub. (Asparagus racemosus.) కాకముద్గము, శతావరి. ABA. H. 5. 51. విల్లపీచరనక్కవిల్లెచెవిగారెపాలలంబును మేకపాలలంబు.

విల్లిక n. s. The disk (విల్ల) of the sun or moon, చింబము. ABA. మండలము.

విల్లికడ్డ n. s. The ventricle in the musk-cat, where the musk is formed. పునుగుచట్టము. ABA.

విల్లివేళ్లకండ n. s. A certain jungle root. LSJ. VII. 404.

విల్లిశూస్యము n. s. Sorcery, performed to do mischief. ఒకవిధమైనచేతబడి.

విళ్లచెట్టు n. s. Name of a certain tree that furnishes a poor sort of timber : but good walking sticks are made of this.

పిసాడి n. s. A rogue, a cheat. ధూర్తుడు. Kark.

పిసాలి n. s. A stupid person, a block head. మూఢుడు. ABA. మోటువాడు. కుల్చికుడు. Kark.) KP. 6. 268. కడుంపిసాలివనుచు. P. 4. 490. కాళుంగొడుకు విడియంపుసాంపుం బడుపుం పెన గానగనప్పిసాలికిననియి. టి|| కుల్చికురాలైనయా కాళదానికి.

వీశ్ర n. s. A name of hell. దుగళి. ABA. సరకము. Can this be an error for (P.) *bihisht*, heaven ?

వీగముద్ర n. s. Locking up. రాత్రిపుడుతిరలుపులు మూయడము. వీగముద్ర అయినతర్వాత after the door of the pagoda is closed for the night.

వీచము n. s. Power, ability. శక్తి. ABA.

వీటకుడుట or వీటబడిపోవుట v. n. To be ruined or depopulated. పాడుకుడుట.

వీదు n. s. Fear, alarm. వెదురు. ABA.

వీర n. s. (add,) అడివివీర a plant called ధామార్గము. ABA.

వీరచెట్టు n. s. A kind of forest tree. ఒక చెట్టు.

వీరజము n. s. వృక్షములు. ABA.

వీరుపోవుట v. n. (add,) వ్యర్థముఅవుట. ABA. OG.

వీలుచుట v. a. (add,) పొడుమువీలుచుట To take snuff. పొడివేసుకొనుట.

వీళ్లు plu. of వీడు n. s. Waste land. H. 1. 220. వంకలనుదొంకలనువీళ్ల పోళ్లరాల.

వీవర or వీచర n. s. A shrub. Asparagus racemosus. శతావరి. ABA.

పుంకభము * n. s. Ascites, a kind of dropsy. మహూదరము.

పుంకుడు n. s. A sort of wart. అప్పగ్రంధి. ABA. అనగాపులికిరి, పులిపులి.

పుంజ, (అనగామరుధూమి Kark ?) A Persian phrase for high-lying land, as distinguished from Nanja, rice-land.

పుంజము n. s. A punjam, meaning a skein of sixty threads. షష్టికంతువులు. ABA.

పుంబె n. s. Evening. సాయంకాలము. ABA.

బుండ్రము n. s. An owl. ఘోకము. ABA. గుడ్ల గూబ.

పుక్క n. s. The inside of the cheek. పుక్కిలి. ABA.

బుక్కా or బుక్కాము n. s. (add,) గంధచూర్ణము. ABA. గంధపాడి. Swa. 3. 112. నెలరయ్యాగేదం గిరిక బృహుక్రామువిలుకునీపుప్పొళ్లు చెంచితలబుక్కాము.

పుచ్చుట v. n. (add,) తన్నేకాలుపుచ్చేనాటికిచూతాములే He carried his object but we shall see whether he is the gainer in the end.

పుచ్చె n. s. (add,) పురియ, పునక. OG. శిరోస్థి. ABA.

పుటము n. s. A sluice, a drain. జలనిర్గమము. ABA. తూము.

బుట్ట n. s. (add,) వానికనిబుట్టలోకివచ్చినది he is now a lost man.

పుట్టకాలివాడు n. s. He who has the disease elephantiasis. వల్లికపాడుడు. ABA.

పుట్టరమ్మ n. s. అనగావల్లికశింబి. ABA.

పుట్టము n. s. (add,) కోక. OG.

పుట్టి or పుట్టికె n. s. (add,) A basket. పిటకము. ABA. పుటిక.

పుట్టిక n. s. (dele "Vijaya," but read,) One verse says—అనురలబోనపుట్టిక సహశ్రమయూ ఖనిజోదుకోదె.

పుడక n. s. (add,) An inkle or wooden pin. విస్తరికుష్టేపుడక. గంధంపుపుడక a piece of sandal wood. P. 1. 230. మనుడనివూరిపుడకతన్నందిరమున.

బుడత n. s. A dwarf. వామనుడు. ABA.

బుడను n. s. A kind of cucumber : cucumis utilissimus. A kind of rice. ఉర్వారుక ఫేదము, ప్రీహిఫేదము. ABA.

బుడము plu. బుడాలు dative బుడానికి n. s. The root. మొదలు. నాలుకబుడానికి పెరుక్కొనిరచ్చెను he pulled out his own tongue by the root and so died. నీచెవులుబుడాలనుట్టుకు తెగకోస్తున్నాను I will cut off your ears by the roots.

బుడిపి n. s. A wart. The drinking or eating vessel carried by an ascetick. గ్రంధి, కమండలమున్ను. ABA.

బుడియుట v. n. అనగాకార్యవైకల్యమాయొననుట. Kark.

ముడుక n. s. Bathing, ablution. A plunge, a dip. స్నానము. ABA.

పుడుకు n. s. Liberality, munificence. త్యాగము. ABA. ఈవి.

పుడుకుట v. a. Read 'gropo' for group: (and add,) N. 7. 138. సాంపున జెక్కులుంబుడుకుచుక.

పుడుకుడింత n. s. Liberality, munificence. త్యాగము. ABA.

బుడ్డగింటుట v. a. (add,) A. 4. 22. ఒకమరిబుడ్డగింటుటవిలకాడకముచేయుచుకచ్చి.

బుడ్డగింపు n. s. Routing up the earth, as a hog does. వరాహముభూమినిత్రప్వట. ABA.

బుడ్డబెదిరింపులు n. s. A mere bugbear. శనికిమాలిన బెదిరింపులు.

బుడ్డిగ n. s. A drinking or eating vessel carried about by an ascetic. కమండలుపు. ABA.

పుణ్యపుత్రుడు n. s. He who escapes with impunity or gets off unhurt. వాడుదాన్నికొట్టి పుణ్యపుత్రుడు గాచున్నాడు he injured her with impunity.

పుణ్యవారసము for పుణ్యహవారసము * n. s. A ceremonial purification. Bopp has erred in saying "puri diei nuntiatio." Nalus. XVI. 9.

పుణ్యడు * n. s. (add,) చిరపుణ్యులైన Long holy. DRB. 430. he of long enduring holiness. This alludes to the notion that a soul remains in heaven only for a time: till its virtue is expended. Then it falls like a star and is again born. Falling stars are fancied to be spirits whose virtue is exhausted. N. 1. 50. వింటిరాయాతటినికొగనుగొనుపుణ్యడు. P. 2. 80. ఆ ర్తశరణ్యుడుపుణ్యడు.

పుత్రించుట v. a. See—త్రె—It is much used in letters, thus పుత్రించినవివరముయేమంటే.

పుత్రికా * n. s. The winged white ant. ఉసుళ్లు. Let it be observed particularly that వమ్రుvamri is the crawling destructive white ant. This is stated in no Sanscrit lexicon.

పుత్తు (from పుచ్చుట) is the Aorist for పుచ్చుడును. P. 4. 80. మామకీనప్యదయంబునుమర్చణచేసిపుత్తు.

పుత్రభితుము * n. s. Saving the life of his neighbour's son. ఒకనికొడుకుప్రాణమునుకాపాడుట.

పుద్దుము n. s. A slipper. పాదరక్ష భేదము. ABA.

బుద్ధి * n. s. (add,) వ్రాహ్మణబుద్ధిమతులకువ్రాయింబికింపిస్తూరావలెను this is a common phrase at the end of letters, implying 'I request a reply.'

బుని n. s. Chaff. బున. ABA. పొట్టు, పొట్టు.

పునుగుచట్టు n. s. The ventricle in the musk cat wherein the musk is formed. పునుగుచట్టుము.

బుబ్బుడము n. s. A bubble. బుబ్బుడము. ABA.

బుమోజు * n. s. A kind of sugar. శర్కరాభేదము.

పుయిలోట n. s. సిగ్గు, ప్రీడ. OG. Kark.

పుయిలోడుట v. n. (add,) భిన్నుడౌట. Kark.

బుయ్య n. s. Is stated to mean మదనమందిరము. Kark.

బుయ్యారము n. s. A prison. కారాగృహము. ABA.

పురంట n. s. Evening. సాయంకాలము. ABA.

బురకడు or బురుకడు n. s. A brat, a low word for a baby. బిడ్డ. N. 7. 336. ib 7. 337. బురుకనికిబువ్వచేవే.

బురడిజింక n. s. A stag of the small deer. పొట్టిజింక. S. 1. 186. ఏకలంబులకోరతేనుంగుకొమ్ములుబురడిజింకలు వెనుపులులగోళ్లు.

పురపుర adv. (Being grieved) very much; vastly. మిక్కిలివెరజెంది, పొక్కిడుడిన్ని. OG. Siva. 5. 27. లోకముపురపురపొక్కుగ.

బురికి n. s. A dwarf. వామనుడు. ABA.

పురికొలుపుట v. a. page 630 col. 2. line 6. read అనగా మొనచేయించుట. OG.

పురిడిచేసుట v. a. To tempt, mislead. దుర్బోధన చేసుట. ABA.

పురిలోముట, అనగా యోత్రము మొరయించుట. ABA.

బురుక n. s. A dwarf. (H. Burkab) A gold ornament on the head of a horse. వామనుడు. ABA. మరుగుజ్జువాడు, గుర్రములలమొదితురాయిన్ని. N. 2. 216. పక్షితురంగంబుశిరంబుననుంచెనాళువాబురుక తెరంగునందనర.

బురుకడు n. s. A dog's collar. శ్వశరజ్జుపు. ABA.

పురుగు n. s. (add,) యీకలపాముసంభవించినందునయిట్లుడు పుక మొగపురుగున్నులేదు the town was deserted by the male population.

బురుజు plu. బురుజులు n. s. Small bells for the legs. చిరుగజ్జలు. OG. యసద్రఘంటావిశేషంబు. ABA.

బురుడ usually బురదా or బురుదా n. s. A lie. ఆశస్యము. ABA.

బురుదాలు or బురదాలు n. s. A kind of cloth. H. 5. 409. తాస్తాలుబురదాలు, చెలుపుబూసెడుకళాచికలు.

బురుసా n. s. Gold cloth. కలధాతవస్త్రము. ABA. రూపి

బురుసు n. s. A kind of fire work. ఒకబాణవిద్య.

బుర్రముస్తవాడు n. s. A man having a nose like a horse's hoof. ఖుర్రాసుడు. ABA.

పులకరము n. s. (add.) Horripilation. రోమాంఠము. ABA. రోమహర్షణము, గగుర్పు.

పులఖండము n. s. (add.) శర్కర. Kark.

పులికూడు n. s. Sour rice preserved in water. పులిసినవంటకము, వ్యాఘ్రహారమున్ను. ABA. This sense "tiger's food" is apparently fictitious.

పులిసెరు plu. పులిసెళ్లు n. s. Watery exudation from a sore or wound. రసక.

పులిమెట్టు n. s. Sour gruel. అధిమతము. ABA. తంతులోదకము, అనగాపులిగడుగు.

పులిశయ n. s. A certain medicinal plant. పాలనీ. ABA.

పులుగు n. s. పశు, అబద్ధము, గురుతున్ను. Kark.

పులుగుడు n. s. (add.) A medicinal plant. పాలనీ. ABA. Ainslie. 2. 449. See పులిశయ.

పులుకు n. s. A pudding made of flour and tamarind. పిరళొడ్డుకలితపిష్టము. ABA.

పులుముడు n. s. Rubbing the head in washing or bathing. మార్జనము. ABA. రుద్దుడు.

బులుమోజు n. s. శర్కరభేదము. ABA.

పులుప్రూకులు n. s. plu. The palm, date &c. are called by this name. తాలముఖర్జూరము మొదలయినవి.

పులుసు adj. (add.) శనకపులుసు A certain medicine extracted from the dew of శనక plants.

పుల్లంతురాయి n. s. (from అంతుట) the straw-attractor. i. e. a sapphire. నీలము. Kark.

పుల్లగొరక n. s. A certain waterfowl. శలిలకుక్కుటము. ABA.

పుల్లె or పుల్లా n. s. page 635, col. 1. line 4, read a "pinned" plate for a "foul" plate."

పుల్వరి n. s. A grazing tax. తగుపులు మేతేదానియిచ్చేవస్తు.

పుల్వరెత్తు or పుల్వరెత్తు n. s. A parcel of flowers or wreaths. See పుల్వరెత్తులు. మాల్యగ్రంథి, పులపొట్లము. ABA. Siva. 3. 87. ఇంతియొక్కతె పుల్వరెత్తులెత్తినబావి వినుతుతో సుకకొన్నివిరులుదురిమి. T. 3. 6. పుల్వరెత్తులపొట్లములోనివ్వటింది. N. 7. 66. తరుణకన్యని మేని తావిగ్రమ్మగ పుల్వరెత్తులుశిరసావహించినయ్యె.

బుసుకుజొన్ను n. s. A kind of great millet. (Holcus saccharatus.) ఒకవిధమైనజొన్ను.

పుస్తము * n. s. Arranging the woof. సారెవాడు కడుగుశరి చేయడము మొదలయినది. SC.

బుస్సు or భుస్సు n. s. The hissing of a serpent. పాముబుసీ. Dr. Spry's Hindustan 1837 (1. 205) says "On our attacking the snake it gave a loud roar; for I can compare it to nothing else, and projected its hood" &c. H. 5. 21. దుంఠశరాహితుండుకుడు ధానినిపోక్తిలి వెట్టెలోన తానుంచినకాలశివమునునున్నతినాడగ తవమూట భుస్సుంచుకణ గ్రమెత్తియలరా రెడుచాడ్పునరో మరాజి.

బూక n. s. A lie. అబద్ధము. ABA.

భూచంపకము * n. s. The dwarf species of Michelia champaca. పొట్టిసంపెంక.

బూజు గాగులు or బూజుగులు or బూంజకాంగులు n. s. Painted vases used in wedding processions. అయిరేనికడవలు. OG. ABA.

పూజె n. s. p. 638, col. 1. line 34, read "a rubbing down."

పూజ్యత * n. s. (add.) Credit, honour. గౌరవము. N. 5. 9. మీతాతనమస్త్రపూజ్యతవహించెకవైక్తివధక్తిచే.

పూతిగంధము * n. s. Stink, ill savour. పుత్తు. ABA. దుర్గంధము.

బూదె n. s. The fourteenth day of the dark or bright fortnight. చతుడకశి. ABA.

పూనికకజేసేనుట v. a. To do away. నివారించుట. Kark.

భూపురము * n. s. A certain pattern drawn in lines of flour in front of many houses on festival days. ముగ్గు?

భూమిజముడు n. s. page 642, col. 2. line 29, read, Euphorbia antiquorum.

భూముచ్చము * adj. (add.) అరణ్యభూయిక్తమైన శలములో in a woody spot; in a place full

of trees. N. 4. 364. దుష్టాసురశ్రేణిఖండింవిక
ల్యాణభూయిష్ట మైనట్టి బ్రహ్మాండమున వస్త్రైవా
సికానంజేత్.

భూమోభూమో * adv. Again. శుభేశుభే, మాటి
మాటికి. భూమోభూమో వద్దన్నాను I again
and again warn you not to do this.

పూరకము * n. s. (add, after the word multiplier.)

In mystic philosophy a phrase for closing &c.
H. 3. 234. రేచకపూరకకుంభకంబులను.

మూరకాలివాడు n. s. He who has a swollen
leg. శ్రవృద్ధపాదుడు. ABA. కాలువాచినవాడు.

భూరి n. s. The tip of a sword. కృపానికాగ్రము.
ABA. కత్తిమొస.

భూరిశోకము * n. s. Great grief. మహాద్వ్యసన
ము. L. 8. 10.

భూరుండి * n. s. A sort of sun flower. (Helio-
tropium indicum.) శ్రీహస్తినీ, అనగానురుగుచె
ట్టు. SC.

మూరుపు n. s. A trumpet. కామాశ్రవేదము, శుకా
రా. ABA.

మూరె n. s. (add,) పూరిక. ABA.

పూర్ణకుడుములు n. s. plu. A kind of cakes. సుక
యలు.

పూర్వవాహినిగాతందే * adj. Flowing eastwards.
మాధ్యగాత్రుకహించే. గోదావరియిక్కడపూర్వవా
హినిగావున్నది the Godavari here flows east-
wards.

పూలు n. s. plu. (of. పుత్రస్య) Flowers. పూలముం
జరులు A kind of rice. Kark. H. 1. 250. వా
దులశిల్పవాలు చెలువంబుగదాల్చిన పూలుసెక్కు
గా. N. 7. 119. పోయినచ్యవనికొన్నిపూలు
గొనుచు, బాలికామణిరసకర్ణశాలకరిగ. T. 4.
145. చాలసొమ్ముపూలువాగాలుగొనుచు.

పూపుపెత్తులు n. s. plu. Wreaths. పూసీరములు.
OG.

పూసలవాడు n. s. One who polishes rough
rubies &c. మణికారకుడు. ABA. సాసలవాడు
అనగాకెంపుదళము మొదలైనవాటిని సాసపెట్టే
వాడు.

బృందావనము * n. s. page 646. col. 1, 15, for
'ocimum,' read 'ocymum.' (add,) Name of
a town in which the deity Krishna lived. బృం

దావనమనేకట్టగాము. H. 1. 167. శుంచవర్తియ
ముగ్గుశుక్లములోనివిన బృందావనములోనింబె
వెలయ. H. 4. 274. వసతిగబృందావనముననిచ్చిన
నందాత్మజునకునకులూచ్చించుచు. A. 5. 56. రస
కునందరుగూర్చబృందావనమున సుక తెరతదేర్చి.

బెంకడిలుట v. n. To fail, grow feeble. ఎత్తువ
డుట. ABA.

పెంచు or పెంచుక n. s. A potsherd, a bit of a
skull. The surplus. శిరోస్థివిశేషము. ABA.
అధికము Kark. ఫలాదులపైత్యక్తు. D. HD. L.
1447. అలుగకవిల్లిపెంచాది గానాకుకలధనంబు
తయ.

పెంజారి n. s. The caste of people who clean
cotton. చూడేకులవాడు. ABA.

పెంటిపోతులు n. s. plu. The hen and cock:
The female and male of birds. తిర్యక్తీర్ణనము.
ABA. స్త్రీపురుషశుభులు.

పెండు n. s. page 648. line 2, for 'Aschy:'
read 'Æschynomene.' N. 2. 210. శ్రుకటిరదో
శృక్తి పెండువలెదెచ్చెదమే మొకరొకర మొకరిపై
త్యశ్రుకరంబులునుదముమిరివలకగవించుక. A.
5. 66. దినమధ్యపూర్ణరుచిభిద్యంతజరుకృపైని
వాదినపాలిండ్లను పెండు బొమ్మవలెనుండెనోంది
టకజుల్లనై.

పెండెము n. s. (add,) An ornament or badge
worn (like the honorary garter) on one leg.
కాలికిపెనుకొనేబిరుదు. P. 1. 583. ఇరికిటిపెల్ల
కంకుబలియించినలోనిమిల్లుపెండెముల్. టీ|| కం
కుదడివాకిలి. Swa. 6. 6. గెల్చిడాకాలగట్టిననగ
ఘల్లుఘల్లున పెండెముగండుమీలు. H. 5. 158.
గుమ్మెతకానికంబెమే ల్యెండెముబాడుగోలనకు.

పెంకురలాడుట v. a. To kill. వధించుట.

బెగ్గటిల్లుట v. a. See బెగ్గడిల్లుట.

బెగ్గరము n. s. అనగానారము. Kark.

బెగ్గొట్టుట v. n. To cry out, chatter or babble.
blubber or wail. ధ్వని గారోదనముచేసుట, అక్క
రతేనిమాటలాడుట. ABA.

బెట్ట n. s. Hardness, difficulty. కఠినము.

బెట్ట adj. Hard, difficult. కఠినమైన. ఈకాలము
బెట్టగావున్నదిగనక as these were hard times.

బెట్టమారి n. s. A cock which looks like a hen.
పెంటిపోలికగావుండేపుంజు. ABA.

పెట్టించుట v. a. To toss, to drive. తోలుట, చిమ్ముట. D.

పెట్టు, అనగాదురావము. Kark.

పెట్టుట v. a. (add,) పెట్టే నెల Next month. పెట్టే నెలలో వచ్చి పేరుతున్నారు they will come next month.

పెట్టుదర n. s. read for "(or పె)"read, (or చి.)

పెట్టిచ్చి or పెట్టిచ్చె n. s. A pattering or little gun. అదురువేటు.

పెడ (add.) కృష్ణాదర్శము, అట్టహాసము. Kark.

పెడక n. s. అనగావృష్టభేదము. ABA.

పెడక n. s. An empty sack. ధాన్యరహితఘాణి. ABA. ఉత్తగో నెసించి.

పెడకంత n. s. A bye path. రత్నపత్రోవ. OG.

పెడకు n. s. (add,) Grace, prettiness. విలాసము. ABA. See పెడంకు.

పెడమరలుట v. n. (add;) P. 1. 261. అయ్యవడ గాక్షిరంకుటా లింగేలంగా లంబాడిచి పెడమరలంది గది.

పెడయలుట v. n. To fail. కార్యవైకల్యమవుట. Kark. D.

పెడలు for పెరడు n. s. The back yard or enclosure behind a house. గృహవృష్టకీమ. ABA. దొడ్డి.

పెడసాన n. s. An instrument used by a smith. ABA.

పెద్ద n. s. A clod or a lump of earth. పెళ్ల. ఆమడియింకాక పెద్దలు గావున్నది the field is all covered with clods.

పెనకువ n. s. జగడము. OG. యుద్ధము. D.

పెనువుట v. a. To increase. అతిశయించు జేసుట. N. 2. 329. ఇభహాశ్రమలరిరినేవు పెనువు. Nwa. 6. 50. ఘనమగుజుగుక్కు పెనువునజ్జనమునూచి, ఋషిమనంబునగడనసీహ్యించుకొనుచు. A. 2. 24. అదిగానికాదొసకను కురాసావత్సవసంపాదనంబు మృనింపు పెనువు.

పెరుకుతోటకూర n. s. A kind of tender greens or pot-herbs. మహాబావ్యశాకము. ABA. మొలకకూర.

పెరుగుట v. n. (add,) పేసు పెరిగినది Intus-susception. పెరిగిన large, great. పెరిగినపిడుగు a great thunderbolt. DRY. 1382. దిగపెరిగేపెట్టు a

sickly tree. N. 5. 119. పెరిగినవామనుడంతడం తిపాడవైశ్వుద్వ్యధరంబంకయై. A. 6. 104. పిల్లిగడ్డముమించ పెరిగిమీసలుకుషిగోళంబుమీదనుద్యుల లాగ.

పెల్లగువ్వ n. s. (add,) కుక్కుభము.

పెల్లించుట v. a. ఎక్కించుట, అనగాతేలించుట. ABA.

పెళ్లు n. s. The back yard of a house. గృహవృష్టకీమ. ABA. పెరడు.

పేగడ n. s. (add,) అభ్రకము. ABA.

పేటన పెట్టుట v. a. (lit: begin to weave) metaphorically. To begin. ఆరంభించుట. KP. 6. 88. ప్రియలుధరించు సొమ్ములకు పేటన పెట్టెజెలింపుకంతటక.

పేటి n. s. A military belt or girdle. సారశన. ABA. యుద్ధమందునడుముకుకట్టియుండేపట్టుతాడు మొదలయినది.

పేటు (add,) The top of a mountain. శిఖరము. ABA.

పేడా n. s. A particular building in a temple. గుడిలోసెకభాగము. పేడాస్తంభము a pillar in a part of the temple.

పేడిగ n. s. Tax, ransom. భాగభేయము. ABA. కున్ను, కుగిది.

పేజిక n. s. The back of a sword. కరవాలవృష్టము. ABA.

పేరంపెలు n. s. Confusion, disorder, perturbation, perplexity. గాబరా. ABA. తారుమారు.

పేరంట్రిము n. s. The being a married woman. చిరంటిమ. ABA. ముత్తై దతనము.

పేరబీడు n. s. A rogue, a cheat. కుచ్చితుడు, ధూర్జుడు. Kark. వంచకుడు.

పేరణము or పేరణి n. s. Armour, a coat of mail. కవచము. ABA.

పేరణి or పేరిణి n. s. (add,) నాట్యభేదము. ABA. N. 7. 339. ఇలసెక తెదీరె పేరిణివెలయింపుచుజూచువారుపిశ్చయమండక.

పేరిణము n. s. Fraud, deceit. మోసము. See పేరణము.

పేరివాడు plu. పేరివాండ్లు or పేరులు n. s. A mercantile caste among the Hindus. అంగళ్లు ముక్కానేవుకలవులు.

పేరు adj. Big, large. బలు, దొడ్. ABA.
 పేరము n. s. (add.) An ornamental border or pattern. పూజపూజలు గావుండేటట్టు అచ్చునకొట్టినకంది. P. 4. 187. గాడ్చుపేరము బారు గాక డేమి. Siva. 4. 154. గళితశృంఖలమైన గంధనా గముభో భక్తజలపై పేరము లోపారిపారి.
 పేరోదనము n. s. A kind of emerald. గారుత్తరవి శేషము. ABA. ఒకతరహా శున్న.
 పేలుపోవుట v. n. To be tricked, or wronged. మోశుపోవుట.
 పేళ్లమరము or పేల్లామరము n. s. Name of a book : the Amra cosha with Telugu interpretations. తెలుగు అర్థము గల అమరము.
 పేళము, అన గావేళము. ABA.
 పైకము n. s. (add.) A set, multitude, collection. The coin called two pice. Wealth, money. వర్గము, రెండు కాసులు, ధనము. ABA. P. 4. 193. నెయ్యంపు పైక మైదీపింతువరభృతా లికి. T. 4. 111. పైకముల గూర్చి కంచమధాంకి చేర్చి.
 పైకొనుట v. a. (add.) శీంక మొనర్చుట. Kark. P. 3. 302. ఆచార్యంబైకొని చెక్కు సెక్కి రతిరాజ్య శ్రీలదేలింపుడు. H. 2. 59. ఈకరణివరస్పీరం బుజయ కాంక్ష పెనంగగనింపి పైకొనె. T. 2. 117. ఏనునివనిపైకొను పేను దైవమిరువురొకపై నయ దైవమిద్దరి. A. 5. 50. తన సౌందర్యము చెప్ప గాగరగువత్తా కాంతర ప్పింపి మోహనకంఠం బున వైవిధ్యమిడు నెయ్యంబొప్పి పైకొన్న మిరిసి ప్ప శంశిత్యమునందొరంగిచనివెత్రింజేసె.
 పైచి n. s. read ' Dinner eaten by day light.'
 పైడాలము n. s. Anger. కోపము. ABA.
 పైకి n. s. Gold. The price given for a wife. కన్య కాశుల్లము, కాంచనము, వేశ్యాభృతి. ABA.
 పైకియింక, పైపై or పైపైని adv. Over and over, upwards. ఊర్ధ్వము. P. 4. 550. పైపై ప్రాణివధ ప్రధాన గూఢ మొప్పి. Siva. 3. 168. వది కావి కా వియుండంగడవలసిని ముద్రావుకైవది పైపైవా డమికుకోర్లులచే. N. 6. 137. పలుతాళన కరాళ ములైదనపైపయింబడక.
 పైరము n. s. plu. Milch-kine. పాకియావులు. KP. 6. 88. బంటుపానిశలు పైరము పెయ్యలు.

పాపాచికము * n. s. (add.) Paisāchicam is used by Telugu etymologists for 'Tamil.' See Ellis's Note in Campbells Telooogo Grammar at the word "Trilinga." More strictly it is, in Sanscrit comedies, 'Gibberish; a jargon talked by some attendants.'
 బాంకరి n. s. A liar. అసత్యుడు. ABA. అబద్ధికుడు.
 బాంకి n. s. A bit of a scull. శిరోస్థి విశేషము. ABA.
 బాంజుగు n. s. The gullet. కంఠంబు, గొంఠ. ABA. See బాండుగ.
 బాంజున, అన గాముంటచీరిన. OG.
 బాండెము n. s. A hurdle of thorns. తెట్టుకొరకు ముండ్లచేత అల్లిన తడిక. ABA.
 బాండ్లము n. s. (add.) A young palm fruit &c. కా తాదికళలాటు. ABA.
 బాంఠ, అన గానమ స్థారము. Kark.
 బాంఠ n. s. (add.) తున్నయిక్త ధాన్యము. ABA. P. 1. 223. కండునపుడును బాంఠ సైనుండును.
 బాంఠకడవ n. s. The kettle at the fire side. ఠల్లి నికటఫుటము. ABA. పొయ్యి కడగరికుండ.
 బాంఠదీప n. s. He who is in armour. కంఠి. ABA. కవచము గలవాడు.
 బాండు n. s. A young palm tree. A dried crop. బాలతాళము, శుష్క శాశ్వము. ABA.
 బాండుగాడు n. s. A friend. మిత్రుడు. ABA. ఓ తుడు.
 బాక్తశిము or బాక్తిశిము n. s. Treasury: money. ధనము. ABA. కోశశృహము. N. 2. 56. బాక్త శిముశూన్యముగుటకు బాగులు తారి గాంతిదేవేంద్రు డుచిచారకలితుడగుచు. T. 4. 96. మినిమిపాక్తిలి మూలబాక్తిశుమొళిం.
 పాక్తి n. s. A mark. గురుతు. OG. says శిమిరము. P. 3. 268. ఏతెంతునిపాక్తినిదిపోయినుత్తాళిచా డనాకడతంబిచూడవెలి.
 పాక్తిళ్లు n. s. (add.) KP. 3. 91. కడుటిల్లినట్టిం గరువుతపాక్తిళ్లవదువుజూపెడి మేనికఘటవలన.
 పాక్తు n. s. (add.) Town talk, rumour. జనశ్రుతి భేదము, విస్ఫోటము. ABA. H. 3. 182. ఎక్కడు నుపెట్టకులుకపాక్తైత్తజేతు.
 బాక్తైన or బాక్తైనాకు n. s. A plant, Verbena noidiiera. తోయిపిచ్చులి. ABA.

బొట్ట n. s. (add.) కుశూలము. Kark.
 బొట్టకడత బెట్టు n. s. A kind of Nauclea Odam-
 ba. నీకుశుకు విశేషము.
 బొట్టుము n. s. A langoti. కాపీసము.
 బొట్టియకోల n. s. A short cudgel. బొట్టికోల. H.
 2. 30. కడిదిబొరకచంకనిదిసబొట్టియకోల.
 బొట్టె, అనగాకుక్కుటాం (మైజన్యకంటకాతిఫితాం
 గము. ABA.
 బొడక n. s. A basket for storing grain. కుశూల
 విశేషము. ABA.
 బొడవ n. s. A two-pointed dagger formed of
 two antelope's horns set on one handle so as
 to form a small spear, pointed each end. ఇరి
 కొమ్ములు రెండవరక చేసి అంటుచీలలు వేసినసాధనవి
 శేషము. ABA.
 బొడిగ n. s. Child. బాలకుడు. ABA.
 బొడిగొట్టుట v. a. To cut down bushes in prepara-
 tion for breaking up fallow land. చేసు గావిం
 తివైరిడచెట్టుగొట్టుట. ABA.
 బొడియ, అనగాకుకూకూద్యవశింకతి. ABA.
 బొడుచుట v. a. (add.) కర్రబొడుచుకొనివచ్చినాడు
 he came using a walking stick. KP. 3. 13.
 దొంగలాస పుడిచినకోకోలవిడుతురె.
 బొడుచుట v. n. (add.) Swa. 3. 9. వింతాసాగరం
 మువేగరంబవెల్లి పుడిచెననండుచివనడంకక. H.
 1. 228. చెలగురువేగుచుక్క బొడిచెకబలనూడనది
 క్రలంబునక.
 బొడువు n. s. (add.) P. 2. 97. అన్నియవకతిప్రా
 డ్దుబొడువునకుల ధామంజ్రేమట్టలుచుకొనియిట్లని
 యుక.
 బొడ for బడ imper. 2d person. Go. వెళ్లి. D.
 Abbim. 3. 425. బొడబొడండుచుకూపులద్రో
 చువారు. here in Yatirhyme the poet has
 used it.
 బొడవ n. s. A dwarf. వామనుడు. ABA. బొట్టి
 వాడు.
 బొదిగొనుట v. n. To collect in a mob. To form
 as a cluster of leaves. &c. గుంపు గాచేయకొను
 ట, మల్లడిగొనుట, గుమరుగావచ్చుట. KP. 4.
 110. తడనంతరంబుమిక్కిలిబొదిగొన్నవిగన్నజ్జొంతు
 ము సొంతుగువూబొడరింటిక దార్పిశిరింపడన మ
 వారాజ్యభోగమహిమకాచేల్చెక. Swa. pref. 49.
 ఘోషంతో బొదిగొనివెళుయి న్నెడలుబుద్ధుడవం
 బులువూలవారలక. టి|| గుంపుకట్టుకొని

బొదిటి n. s. A dwarf. వామనుడు. ABA. వరు
 గుజ్జువాడు.
 బొడువుట v. a. To cover, envelope. ఆవరించుట,
 అనగాచుట్టుకొనుట. ABA. See బొడగుట. P.
 4. 77. భీమాటవిలో సున్నం గామాంధునిబొడువు
 పాశకంబులు.
 బొడ్డిచెట్టు n. s. (add.) వృద్ధవారకము. ABA.
 బొడ్డు n. s. A kind of bracelet. A ledge or edge,
 in goldsmith's work. మాస్త్రభూషావిశేషము.
 ABA.
 బొసక n. s. A fine silky grass (called Sac-
 charum munja. Rox.) ముంజము. ABA. ముంజ
 గడ్డి.
 బొసగు n. s. A kind of grass. A dwarf. కృణాభేద
 ము. Kark. వామనుడు. ABA.
 బొన్న adj. P. 682, col. 2. line 4, read Cassia
 Senna for Senne. (add.) H. 4. 18. నారువసుర
 బొన్నవారిజమునుబొన్న. P. 4. 125. వసరసినకవె
 రింకనదిబొన్న.
 బొన్నంక n. s. A certain bird. కుశీభేదము. ABA.
 H. 3. 13. ముఱుగుకోడియు దాబముటైకోడియు
 బొడబొన్నంకశ్లేటిబొల్లికోడి.
 బొన్నట్టు n. s. A wooden ladle. దారుమాస్త్రము.
 ABA. Bahulaswa. 4. 29. బొన్నట్టుడట్టచేమూని
 యన్నమువంచెవల కేలరవిరుల్యంచెననక.
 బొన్నీరి or బొన్నారి n. s. A pretty girl. ముద్దుగు
 ల్లునది. ABA. N. 2. 11. చిన్నిపాముదానిచి
 న్నారిబొన్నారియంచరానడలసోయగముదాని.
 బొన్ను n. s. (add.) శంబరము. ABA.
 బొబ్బ n. s. (add.) ప్రణాదము, బొబ్బరింత, కూర
 లు, విసోపుటము. ABA. A. 2. 66. బొడమెమొగ్గల
 గములన్నిబొబ్బలుటలు. టి|| బొక్కులవలెనె. Swa. 3.
 95. అనలాము పెడబొబ్బనలమనకలదిమ్ముకాయు
 వోయాతేంట్లసాటమరుడు. P. 4. 269. మాస్త్రకదా
 నికాయముల్ విపుకుడువట్టి సెప్పిలాడినెల్ రసపా
 క్కులుగంట్లుబొబ్బపుండ్రపుటువంటిపు ప్రతగవాక
 ననమ్మధుకైటధారికక.
 బొబ్బర n. s. A kind of beans or vetches. బర్బ
 రము. ABA. ధాన్యవిశేషము.
 బొబ్బరింత n. s. Cry, roar, squealing, bellowing.
 ప్రణాదము. ABA. బొబ్బలు, కూరలు.
 బొమ్మకేడి n. s. Opposite leaved fig tree.
 (Ficus oppositifolia) కాకోడుకంబరము. ABA.

బొద్దురక్కసి n. s. A goblin, demon. బ్రహ్మరాక్షసుడు. ABA. H. 5. 124. కంటిలోకాడవెంట్రుకయరన్నవత్రినిబొద్దురక్కసికాపురమ్మసేయి.

పొర n. s. (add.) A. 4. 199. విశేషమయోజపుంబారలవేక్షనచే. N. 2. 226. మొలకట్టిపొరలవంకలు పొంకముగజెక్కి.

పొరకటికపు n. s. ద్వారప్రాంతకుద్యము. ABA.

పొరగుచూస్తుట v. a. To kill, destroy. వధించుట. Kark.

పొరచి n. s. Page 684, line 1. dele " W."

పొరపొచ్చము or పొరపొచ్చెము n. s. (add.) A. 6. 64. ఈనూటకు పొరపొచ్చెము లేమికినిశ్వరడుకలినిలింపవరోధి. టీ|| కనుటకల్లడములేకపోవడమునకు. N. 2. 262. ఎచ్చటమరిపొరపొచ్చముగావించినంత్రుభుత్వముగలవే.

పొరయుట v. a. To gain, obtain. To have. పొందుట. D. A. 4. 149. తిరోధావావిర్భావములంబానకపొరయునభాస్యోద్రముల్లపి. టీ|| పొందుచున్న. P. 2. 174. ఆశోభంగలైముఖ్యముంపొరయంగోరనివాడుబోవురుషుడు. టీ|| పొందను. N. 8. 60. ఖరఖరకాండకాండమెడగాడినయన్నుడు పారవశ్యముంబొరయనిరామధూనిభుడు. టీ|| పొందని.

పొరయుట v. n. To rise, spring, as love &c. To sprout, germinate, grow. పుట్టుట, కలుగుట, మొలుచుట, పెరుగుట. OG. says చెప్పట, ఫలమందుట. N. 7. 82. కామాతురులకుభయమునులజ్జయుపొరయవనకావిసమె. టీ|| కలుగవనగావిసమా. Mandha. 3. 10. పొరసెగురుల్ముఖాబ్జమునబొద్దెడుతావికిజేరులేటులై. టీ|| కమ్ముకొనెను. P. pref. 47. దివికద్యాహినియశ్చులంబొరసియుద్యుత్తికావిభింపింతు. టీ|| వ్యాపించి, ఆనగాపెరిగి.

పొరల n. s. ఆనగాకర్పూరము. Kark. probably meaning పొరలకర్పూరము.

పొరి adv. (add.) ఉద్ధతిచేత. OG. P. 3. 230. కంటకులురిపులుడవలోసెంటకపొరిభాసి. టీ|| మిక్కిలి.

పొరికె n. s. A bit of straw. త్యణము. Kark. పొరక.

పొరిటినది n. s. శంశురింజుడినవస్తువు. ABA.

పొర్ర n. s. (add.) In Kark. పొంపొర్రవేల్పు is a whimsical word for బ్రహ్మ.

పొద్దుగాడి n. s. A plant, commonly Ohaculiya. (Hæmonites cordifolia Rox.) క్రోష్టుపుల్లి.

ABA. H. 5. 51. పొద్దుగాడియునల్లపూలమసకచెంచలికందికారెయుగలకలము.

పొద్దుట v. n. (add.) వ్యుగశుభరతి.

పొలపు (for పొలుపు) adj. Beautiful, handsome, elegant. మంజులము. Kark.

పొలిపుచ్చుట v. a. (add.) చంపుట. OG.

పొలిపుట్టు n. s. Certain dues or income given to a temple? గుడికియేర్పరవిషయస్తువ.

పొలుపర (for పొలుపార) adv. Well, elegantly, handsomely. ఒప్పార. KP. 6. 206. పొలుపరన్నువేనిదురమచ్చుటకై.

పొల్ల or చేడుపొల్ల n. s. A plant called Trichosanthes diceca : it is also applied to Luffa acutangula. Rox. కటాలము. ABA. చేతిపొల్ల.

పొల్లు n. s. page 690, line 3, for (etivam read (etvam.) రాచపొల్లులేడు a prince though in fallen circumstances is not to be contemned. వానిపొల్లువాడుపోసుకొనిబ్రతుకుతాడు he lives by the sweat of his brow. వానిసెటిటిచెనుటనుపూర్తివేసుకొనిబిస్తాడు. బంగారుపొల్లుతన్నది గానిమనిసిపొల్లులేడు throw away gold if you choose, but never throw away a man. మాటపొల్లుపోకుండాఅడుతాడు he says this lest his statement fall to the ground. P. 4. 71. వల్లధివెలియైనయిల్లుపొల్లు.

పొసక n. s. A pot bellied man. తుందిలక. ABA.

పొసగు n. s. ఆనగావ్రీడ. Kark.

పొసుగుట v. n. (add.) P. 4. 215. ఏనురాజిన్యకన్యకనితరణాతిభామగానెట్లుపొసుగునిపాశువృత్తి. A. 4. 321. నిశకానుముపిపూర్వకముచేయసిగోష్ఠిపొసగుతుకి. H. 1. 171. వానితరిదండ్రులక్కంకతలలతనుపూట పూటకుగోముచేపొసకవెంది. T. pref. 76. పురుడసించుత్పదిభ్యాతిపొసకగనభరణింహైరణ్యదానేకలోలుడయ్యె. N. 10. 143. ఆంకైపొసగువత్రాంకజోడు.

పోకడ n. s. Line 3, for "free from it in any way, get rid of it in any way." Read, "free yourself from it in any way, get rid of it at any rate."

పోకార్చుట v. a. (add.) To sell or vend. అమ్ముట.

పోకు n. s. page 692, dele the whole line.

పోగపు n. s. Seasoning. సొంపారము, తిరకపోక. ABA.

పోజుట v. a. To tear with a thorn. కుంటజించుట, చెప్పట, ఫలమండట, పొరయుట. ABA.

పోలకము n. s. Small pox. స్ఫోటకము. OG. కుశూచికము.

పోటముంజి or పొటముంజి n. s. అనగాగోవిపాత. OG.

పోటి or పోటికత్తియ n. s. A female servant. దూతి. ABA. A. 4. 139. ప్రోపితల జేరికలకంపు పోటిపూత. Swa. 3. 47. కన్నీరుగోటమీటుచు పోటితోవరూధియిట్లనియె.

పోటు n. s. అనగాశమానము. చింతపోటున్న. OG.

పోటు n. s. The same as తిప్ప which see.

పోటుతనము for పోటితనము n. s. Female wit, woman's wisdom. జాణతనము. KP. 7. 257. నీకువట్టియామాటల కేమిపోదుమనిమక్కున వేసొక చోటనుండ గాబోటుడనాలుజనై మిముపోట్లకు తక్కినవారికింబలెక.

పోడిమి or పోణిమి n. s. (add.) Caution, care, precaution. అవధానము, అనగాయెప్పరిక, శుచిలము. ABA. KP. 3. 178. వీడాయట్లస్వామిపువ్వుడు ములకుమూనినట్టిపుణ్యము.

పోతరాజు or పోతురాజు n. s. A kind of demon. A rustic deity. గ్రహభేదము, ఒకడు ద్రవేవతయన్న.

పోడకాలివాడు n. s. A man whose leg is swollen. కాలువాచినవాడు. A. 6. 22. వ్రేలుడగుబాజ్జలబోడకాలివాని.

పోడు or పోడువా n. s. The young of any animal. తిర్యగర్భకము, సామాన్యార్భకుడు. ABA. కూన, పిల్ల.

పోడుగా adv. Much. మిక్కిలి. పోడుగాజనములు పొడినసొల్ల కాదుకాదనిపించెగా దైవమాయ. Sarang. D.

పోడుగా పెరుగుట v. a. To grow plump. పుష్టిగా పెరుగుట.

పోడుగావుండే adj. Plump, bulky. పుష్టిగావుండే, లావుగావుండే.

పోడె n. s. The young of any animal. An young one. తిర్యగర్భకము, సామాన్యార్భకుడున్న. ABA.

పోనపుకత్తె n. s. A handmaid. దాసిది. Kark.

పోపట్ట n. s. A certain kind of bird, శుషివికేషము. ABA.

పోవెట్టు n. s. Cry, roar, squealing, bellowing. శ్రుణాదము. ABA. బొబ్బి, బొబ్బరింత.

పోయడు n. s. A highlander, a savage, a forester. మాతంగశబ్దము. ABA. N. 6. 113. పోయలైనందమవారింపెగజాతు రేయనూపారును.

పోయిడు n. s. A Boyid or mountaineer: this title was borne by some chieftains as అవరె పోయిడు, మారపోయిడు, శుల్లెపోయిడు, గొండ్ల ప్రోతిపోయిడు.

పోయెత n. s. A female mountaineer. శబరస్త్రీ. ABA.

పోరాట n. e. Fighting, war. యుద్ధము. ABA.

పోరుగశుషి or పోరువగడ్డ n. s. A vulture.

పోరుగొలుగుట v. n. To be noised abroad, be known every where, to be notorious. శ్రుతిధి గావుండుట.

పోరులు n. s. Fried barley or rice. ధానలు, అనగాబోరుగులు. ABA.

పోర్లుపులు n. s. Great gates, house doors. పెద్దతలుపులు. H. 2. 147. బలుకంచుగుబ్బిపోర్లుపులుతీనెలవాకిలిపడవ.

పోర్లబాటు n. s. Pride, jollity, uppishness. దుస్వర్వము.

పోలాతుగంటలు n. s. Small bells on the neck of an elephant. ఏనుగుమెడకుకట్టేగంటలు. Ila. 1. 148. కటికటికటియించుఘంటలమొలనూలుపోలాతుగంటలచాలుగా. The word పోలాతు seems meant for (P) *folād*, steel.

పోవడి n. s. (usually పోవిడి trace) Report, rumour. జనశ్రుతిభేదము. ABA.

పోసూడు n. s. A kind of shoe. పాదరక్షభేదము. ABA. From (P) *pāpōs*.

పోసేయుట v. a. Error for భోజనముసేయుట. To eat. కుడుచుట, తినుట. H. 4. 47. ఆవిడన్నంబుశంకటియంబలియునుసేయు శవరేయి వేళపోసేసిపోవు. N. 10. 66. పూరికించర్చికట్టుక పోగాతనపేరు జెప్పకొనియింట్లో వారిపోసేయుమంచు.

పాంజు, or శీత్రంజు, or పాజు, ఘోజు n. s. (Persian *چراغ* Fau) An army. దండు. A. 6. 171. నాస్తిరుడగుచు సూత్రవతిశఖుడుదువీధిపాజుదీర్చినత్రజభూపాసులు.

పాంజులకమ్మ n. s. A certain earring worn by women. రత్నతాటంకము. ABA. రత్నాలకమ్మలు.

పానభావుడు * n. s. The son of a twice married woman. మారుమనుము దానికొడుకు. M. XIII. 2. 257. విభుడు దాను దొరంగన వెలదివిభుని దివినట్టి కుమధ్యమవిధవయత్తు. తాత్పర్యము నెవ్వరికిగను తనయు దాతడతనికొడుకు పానభవుడనగలవగు.

పౌరుషము * n. s. (add.) పౌరుషనామము. A honorary title obtained by some noble act. P. 1. 330. పౌరుషము విధువగా నేమిటికొ. H. 3. 19. పౌరుషము తారతమ్యము కారుణ్యము దానకర్మగరిమయుకులవిద్యారసికత్వమువినయముగౌరవముగా గలిగితిత్రఘనుడట్లలరు. N. 4. 95. జన్యంబులండు, నక్రతిద్యంబు పౌరుషము.

పౌరుషము * adj. Read 'of man.' పాలస్త్యదిక్కు * n. s. Read, 'or Aquilo.' క్రంక usually కంక A fork, as the forked branch of a tree. శ్లోంకౌళి. ABA.

క్రకాశము * n. s. (add.) Wrongly used to explain many words the real sense of which is not recollected.

క్రకాశించుట or క్రకాశిల్లుట * v. n. This verb is wrongly given as the interpretation of many verbs not rightly understood.

క్రకృతిస్థుడు n. s. He who is inherent or innate, స్వభావముగా వుండేవాడు, శుభాజముగా వుండేవాడు. Hari Vamsam, Uttara 4. 97. భవన్తంబులాలాశంబుల క్రకృతిస్థుజేసెనను. P. 1. 453. దోషములేక కారణమే కముమూనియున్నకుశతింబ్రకృతిస్థునిజేయప్రార్థనాభావలగాడు.

క్రక్తి, క్రక్తె చెట్టు n. s. A tree (Tamarix Indica.) పిచులము. ABA. రూపాశ్రయము.

క్రక్త n. s. A fork, as the forked branch of a tree. శ్లోంకౌళి. ABA. See క్రంక.

క్రచ్చి, అనగావచ్చి, కమ్ముకొని. OG.

క్రచ్చము * n. s. A cover, a wrapper. పోరున.

క్రతావము * n. s. (add.) Name of a certain gold coin now obsolete. ఇట్టివల్లవేనిపుకలంగా రునాణ్యము.

క్రతిశుత్తి * n. s. Inspiring trust, or confidence. Respectful or affectionate behaviour. నమ్మకము, మరియాద. అందరు శ్రీమానక్రతిశుత్తిగావర్యనముచేసుకొనిరి they all visited him with equal respect. విక్రతిశుత్తి distrust. శంభేషము, అశనన్మక.

క్రత్యుక్తి * n. s. Rising as from a seat ; going to meet a guest &c. క్రత్యుక్తుము, క్రత్యుక్తానము. M. XVIII. 1. 55. ఆవరమునక్రత్యుక్తియాలంది.

బ్రదిమి n. s. Existence, living. జీవనము. ABA. బ్రతుకు, మరణి.

క్రదీపకమైన, క్రదీపకుడైన * adj. Adorning, glorifying, illuming. క్రకాశించుచేసేటిది, చేసేవాడున్ను.

బ్రద్దర n. s. A bit or fragment. శకలము. ABA. బద్ద, తునక.

క్రశంచము * n. s. (add.) చెన్నుతుట్టణములోమొదలారుల క్రశంచము, బైటికిమలో బ్రాహ్మణుల క్రశంచము in Madras the Modeleians are all in all. In other towns bramins have the sway; have great influence.

క్రబ్బి or క్రబ్బలి n. s. The rattan. వేరశము. ABA.

క్రభావుడు or క్రభావముగలవాడు * n. s. He who possesses supernatural gifts. మహానుభావుడు. భ్రమరి n. s. Fainting. మాభక. ABA.

క్రమాణము * n. s. వేదముశబ్దక్రమాణముగావుండేటిది the Vedam is the criterion or standard of language.

క్రముఖంబులు * n. s. Etcetera. మొదలైనవి. M. III. 7. 82. గదాశరీఘకుంతక్రముఖంబులుకొని clubs, darts and other weapons. P. 4. 112. శిలీముఖక్రముఖంబులంబూపియిట్లనిరి. Arrows and the like.

క్రమోశము * n. s. Mistake, error, mischief, danger. క్రమాజము.

క్రముట్ట v. a. To surround, encircle, encompass. వేష్టించుట. ABA.

క్రయత్నుడు * n. s. He who strives. An essayist. క్రయత్నుడనాడు, నిష్ఫలక్రయత్నులై [comment on. P. 1. 502.] he who makes efforts in vain. N. 7. 58. కేవలమేనికనంతకన్నకనివనితకృతజింతుననికంబభవుండధికక్రయత్నుడై.

క్రళయముగా * adv. (add.) నిండాక్రళయముగావున్నది there was a great uproar; a grand business.

ప్రల్లదము n. s. (add.) ప్రలాపము which see. ABA. వ్యర్థభాషణము. Kark. P. 1. 602. నన్నిటతప్పక వీయించి ప్రల్లదమునకుటికె. N. 2. 501. నిశ్చలత నిర్ణలేశ్వరుడు సారెకు బ్రల్లదమాడగా.

ప్రవణుడు * n. s. He who is modest or humble. నమ్రతగలవాడు.

ప్రవితత * adj. Great, extreme. అనికమైన, విశేషమైన. Mandhat. 5. 250. ప్రవితతవైరాగ్యమహాదవదహానశిఖాముఖాతితత్తుడు.

ప్రవితతి * n. s. A mob, multitude. సమాహము. H. 1. 3. ఆత్మనేవకప్రవితతికె.

ప్రవృత్తి * n. s. (add.) [Prinsep's Journ : of As. Soc. Feb. 1836 page 75 says] The versatile universe. Nirvriti నిర్వృత్తి (its opposite) is 'the next world.'

ప్రశాంతి * n. s. Alleviation, abatement. ఉపశమనము. P. 1. 173. ప్రతికందూయనరుక్ష్మశాంతియొనరించుకె. A. 5. 138. ఇట్టి ప్రశాంతి కల్గెనెనాకాకననాతిదన్నినవికాశము సెంది.

ప్రసారణము * n. s. Going about. Expanding, extending, unfolding. తిరగడము, విచ్చడము, చాచడము.

ప్రశాళనము, ప్రశాళిక * n. s. Enigmatical poem. గూఢార్థవత్సావ్యము. SC.

బ్రహ్మ * n. s. The words వాడువట్టియంబ్రహ్మ &c. must come after this word.

బ్రహ్మరంద్రము * n. s. Read 'infants' for 'children just born.' (add.) N. 4. 78. చైత్రనాధుని బ్రహ్మరంద్రంబుబాలి.

బ్రహ్మహృదయము * n. s. The star called 'O Ursae majoris.'

ప్రతీత్తుము * n. s. (add.) A pretext, excuse. సాకు, ప్రతీత్తుములుచెప్పుకున్నాడు he uses pretexts, or shifts.

ప్రాజ్ఞువు * n. s. He who is splendid. ప్రకాశించేవాడు. M. XII. 2. 272. రాజునత్రమగుప్రాజ్ఞునిభిషిక్తుగావించుకొని.

ప్రాణము * n. s. page 720, line 11, for immediate read 'imminent.' ప్రాణదారము earnest prayer, beseeching.

ప్రాణికము n. s. (add.) Anuk: (like etcetera) as ప్రత్రములుప్రాణికములు bonds and so forth; bonds etcetera.

ప్రాశు n. s. (add.) Nearness. సమాశము. Kark. N. 9. 145. పాంథజనములుకొమ్మలప్రాశుజేర. H. 5. 16. నగరివారిప్రాశుగలిగినవారికిబక్కలకునుకొదవకడకుండకుమ్మరికుండలిమ్మ. T. 2. 162. ఇంటికిప్రావైయెప్పుడు కంటికిరెప్పవలెగదిసికారునిరనికి. P. 4. 50. తల్లిపితక్రవర్తిప్రాశునిరతరంబెరుంగయభూర్యసుఖస్థినిసంటి.

ప్రాముడు n. s. Rubbing. మాజనము, తోడుడము.

బ్రాహ్మణార్థము * n. s. Feeding two or three brahmins in celebrating the anniversary of a death.

ప్రెగ్గడ n. s. (add.) తీర్పరి. OG.

ప్రేంకడము, ప్రేంకణము n. s. A tree called ప్రియంగువు.

ప్రేలిక or వేలిక n. s. A rag, a strip, a bit. చింబిగుడ్డ.

ప్రేద్యము n. s. Inducement, encouragement, influence. ప్రేరేకణ, ప్రాజాపత్యము. అందుకుని ప్రేద్యముఅక్కరలేదు I do not require your aid.

ప్రాద్దునెల n. s. The last month of pregnancy. వైజననము, సూతిమాసము, అనగాకనప్రాద్దులుగావుండేనెల.

ప్రావిట్లు n. s. ప్రార్థనాక్షతలు. ABA. See పోవిట్లు.

మ

మంఠ n. s. A barber. మంగలవాడు. ABA.

మంగు, మంగుడు n. s. (add.) ముఖనిర్ణము. ABA.

మంచి adj. (add.) గుడ్డివాండ్లుఆరుగురుమంచివాండ్లుయిరువైమంది six blind men and twenty who are not blind.

మంజాడి n. s. A weight, regarding diamonds. వజ్రప్రమాణము. ABA. వజ్రములునూచేపడికట్టు.

మంజిటి n. s. A cloth dyed in madder. మాంజిష్టివస్త్రము. ABA.

మండ page 730, col. 2, line 1, read "An earthen."

మండడిడు n. s. A groom, horsekeeper. గుర్రులవాడు. Pal. 50. మండడిలకుమరువకచెక్క.

మంజిలూటి n. s. (Mandilūti.) అనగామర్మప్రణము. ABA.

మండెము n. s. A hill-fort. One pack or pannier; being half a bullock load. దుర్గముశ్శలము, ఘోర్యధకము. ABA.

మనుగొమ్మ n. s. The horn of the bison. ఋశ్యశృం
 కము.
 మనుదిండ్లి n. s. A kind of snake (Aphisbæna.)
 చుండుభము. ABA. రాజిలము.
 మనుశ్చుట v. a. To protect, save or defend.
 రక్షించుట. Kark.
 మనువెంటి n. s. The female bison. ఆడుఋశ్యము.
 మనుబోతు n. s. A he bison, a bull. ఋశ్యము.
 ABA.
 మసావృత్తి n. s. Subsistence, allowance, pen-
 sion. భరణము, బత్తెము.
 మస్తి n. s. Existence, being. జీవనము. ABA. మ
 పికి, బ్రతుకు.
 మస్తున n. s. Honor, respect. బహుచూనము. ABA.
 N. 6. 40. మస్తునసేయునేదెలుశ్చుమామెలబ్రాయ
 శ్చుముద్దుకూతు. P. 4. 593. వల్లిటువంటికుముద్దులి
 వ్వనంబునగొనమే శ్చునీళ్లు గడమోతుశిమన్నన నీకు
 జాలదో. A. 4. 307. వాడు గ్రోత్తమస్తునరహి
 ననుగులకువెప్పెనైన నదిచేతుమరివాడునడగుగాన.
 T. 2. 120. నన్నుకొమస్తునడయజేయుసెకో క్రొ
 న్ననవిలుకానివెతలకుండ్రోయుసెకో.
 మన్నుశిన్నపాము n. s. A reptile. పాడుమన్నుదిన్నపా
 మువలెవున్నాడు he is sly.
 మన్నె n. s. A chieftain, lord, master. క్రోభువు.
 Kark.
 మబడతు n. s. Trouble. కష్టము ABA. ఇడుము,
 అగచాట్టు.
 మబ్బుత్రోవ n. s. The sky. ఆకాశము. ABA.
 మబ్బురావుంట n. s. A pill made of intoxicating
 drugs. లాహిరివస్తువులుచేర్చినమందు. ABA.
 మమత n. s. Affection, love, tenderness. మోహ
 ము. Kark. N. 3. 21. మమతమొనరుంటలెలగా
 కుమడుశ్చుకొరికి. H. 1. 306. వైద్యునిమనమునురం
 జిల్లజేసిమమతదలిర్పక. P. 3. 127. నిశ్చలులకేల
 తన్నమతవెట్టనచేహిశరీరముద్విచన్నశ్చుడును. A.
 3. 71. ఆశుశుడుదురెంబులురాజ్యంబుమమతమా
 నిసజడాత్తలట్టహంమానపానమత్తులకెకాక. Siva.
 4. 131. అతడిచ్చెవెండ్లియానశ్చుడరణంబుగామా
 తండ్రికతడిచ్చెమమతసాకు.
 మయ, మయ for మెయి n. s. The body. శరీరము.
 Kark.
 మరకువ or మరుకువ n. s. Forgetfulness. విశ్చృతి.
 ABA.

మరదలు n. s. (add.) దంతులచెల్లెలు. ABA.
 H. 3. 195. వది నెలుమరదండ్లువడరుచుసాపిం
 తురు.
 మరది n. s. (add.) దంతులఅనుజుతు. ABA. N.
 8. 22. ఈపైడిచాయలచేమంతునతండునామరది
 యానంతుక. A. 1. 23. అతడువుగొండమగు
 కైటభారిమరది, కళలనెలవగువాడుచుక్కలకురేడు.
 మరునికొంత n. s. మడనమందిరము. Kark.
 మరుమోత n. s. Echo. (A fictitious word) క్రతి
 ధ్వని. ABA.
 మరువాడు n. s. A coxcomb. శృంగారి. Kark. సా
 గనుకాడు.
 మరుపు n. s. (Tamil மரு A spot, a wart) The
 scar or mark of wound. శ్చుంటిమచ్చ. Balara-
 ma. 3. 110. విరహవిరోధవీడుమనవీధులరాజగడం
 చుబాలలందరుశశిమేనుండగనుదాకగనచ్చనగం
 డ్లరువ్వ తజ్జరటశతుకమొగం వెరికెసాకునకార
 శ్చుమందుబెట్టయా మరుపుననాటినేటికినిమానకలాం
 భనమొగనంబడె.
 మర్యాద * n. s. (add.) See the laws of Manu
 VIII. 309. అనపేషితమర్యాదం him who does
 not regard the scriptures. H. 1. 269. ఈమ
 ర్యాదనుకొన్ని నాట్లజనగాయెచ్చైనకార్యార్థమై.
 P. 3. 11. అశక్తులదిమర్యాదవుధాపాలనిపోవన
 గుఫలమేమీ. T. 5. 146. అపనిమర్యాదదక్షునియ
 తనిశుత్తియనక.
 మలంచుట v. a. To twist, turn aside, surround,
 encompass. వేష్టించుట. ABA. చుట్టుకొనుట,
 మెలిపెట్టుట, మల్లించుట. P. pref. 8. భూరివిరాడి
 కారగతిపూర్వకుభృచ్చుర మాద్రులంబదాం భోరు
 హముల్ఘటించు కొనిపోకల రాకల మేన్లలంబి.
 టీ|| త్రిశ్చుచు. T. 3. 120. పాదములుపిక్కలుసె
 క్కటిగామలంబి. టీ|| మడిచి. Siva. 4. 29. కుడనగ్గ
 లింబికూయుచుండవునకంబడంగనుకట్టుతోడ
 మోములమలంచుచు. టీ|| మల్లించుతున్ను.
 మలకదారి n. s. A shoe. పాదరక్ష. ABA.
 మలగ n. s. మత్స్యభేదము, ధాన్యరహితగోళి. ABA.
 మలచుట v. a. To twist. చుట్టుట, మెలిపెట్టుట. OG.
 P. 1. 199. మేనుమలచినల్లడలుజూలి. టీ|| ఇట్టుట్టు
 తిశ్చుకొని. See మలంచుట.
 మలత, అనగామదిగొన్న. ABA. See మలంత

మరాటివాండ్లు n. s. Maratas : a title borne by certain Sudras whose mother tongue is the Marata language.

మలమల adv. Much, greatly, excessively. మిక్కిలి.

మలాక n. s. Sandal-wood (said to be brought from 'Malacca') శ్రీభండము. ABA.

మలారము n. s. (add,) గాజులచేరుత్రాడు. OG.

మలగ n. s. A wholesale shop : a ware house : but not for cloth. ఆశాము. ABA. H. 2. 246. చిల్లరలున మైదిడు కాణముబచ్చుమలగబాక్కు శిబ్బుమచ్చులు.

మలిమిడి n. s. అనగాశుశుపాష్టికారోగము. ABA.

మలుగు, మల్లు or మల్లుమాను n. s. (add.) An eel : a fish like a snake. మచ్చివీశేషము. (నితంబైకదేశము. ABA.) P. 1. 304. కొరడయకడిశపాశర మల్లుమున్నంకంటముక్కును రొంటి గ్రుచ్చుకొని యె. టీ|| మల్లుఅనేటిన్ని. A. 2. 63. మొసళ్లుమలు గుమాస్పెరియూరె. టీ|| సర్పాకారమైనమచ్చిము.

మలుము n. s. A kind of leprosy. కుష్ఠవ్యాధి. ABA.

మల్లట n. s. Trouble, distress. కష్టము. ABA. అగదాట్లు.

మల్లడి n. s. (add,) మల్లడిగొనుట, అనగా మెల్లనబోవుట, గుంపుగూడుట. ABA.

మల్లరంబు n. s. Pride, arrogance. గర్వము. ABA.

మల్లరవు adj. Fruitless, unavailing. వ్యర్థమైన, ఆయాశముగల. KP. 6. 255. మల్లరవుగల్గిరిలేటి తండంబులకండగ్రొత్తునైరింక.

మల్లు n. s. p. 753, col. 2, line 21, read (like 'Pug' or 'jacko.')

మల్లె n. s. (add,) An insect that destroys crops. నిత్యమల్లె, అంగారము which see. ABA. H. 5. 124. వనమునవిన్నుదివ్యాకంబునవుప్పిల్ల ముకుబాశేంబులకురసరామహస్తముడకానగ్రుద్దు శస్యమునమల్లెవీవతతినిరోగంబుచెరుకునెన్ను. P. 1. 353. మల్లెవీవినచేనిక్రియంజెప్పనేమిశివపాదయ్యె.

మల్లె n. s. (add,) రెమ్మ, ఉదేశాభి. ABA.

మసక n. s. Dimness, obscurity. అవతమశము. ABA. చీజీకటి.

మసకము n. s. Union of serpents. అహిరతి. ABA. సర్పమైధనము.

మగడు n. s. Dirt. మలము. ABA. మురికి.

మగ్గుము for మగ్గుకము * n. s. The head. శిరస్సు, తల. B. X. 68. verse 663. ఉ|| మాసరనాధునా జ్జనిజమగ్గుములంధరియించి. P. pref. 14. ఒకడు రసాభోగతకుమగ్గుముగడల్పు. టీ|| శిరఃకంఠము చేసును.

మగ్గు n. s. Pride, intoxication, plenty. గర్వము, మత్తు, మైకము, యధేష్టము. మగ్గువీవినవాడు a proud man.

మగ్గు adj. Plentiful, abundant. విస్తారమైన, యధేష్టమైన.

మగ్గువాడు n. s. He who is proud or intoxicated. మత్తుడు. ABA. గర్వ, మయుకముగలవాడున్ను.

మగ్గు n. s. A calx : medicinal drugs or plants burned to ashes. మపి. ABA. కరుకు.

మహారాష్ట్రుడు * plu. మహారాష్ట్రులు * n. s. A title affected by Marata bramins who are employed in Revenue offices.

మాంసగ్రంధి * n. s. A red stone : an inferior sort of ruby. కుండేటిమాంసమువంటిమండకాంతిగలకెంపు. D.

మాకరి n. s. A flower-seller. పూలమాలలమేవాడు. ABA.

మాకిడుట v. n. To be stunned or amazed. మానుకుడుట. KP. 5. 13. తనకలుకులాస్థానంబెల్లనావధానంబగుచుంజమాకిడినట్లువినుచుండ.

మాచకమ్మ n. s. (add,) బోట. which see. ABA.

మాటికి n. s. Again. పునరర్థము. ABA. మళ్ళీ, మగుడ. మాటిమాటికి continually, again, and again. T. 3. 49. గొసబురువారపుంజలువకోక కుబంగరునీటివిన్ను డాల్గానకొనజేసిమాటికితిగుక్కునుచుకవెలిబర్చుకాంతిని. టీ|| మాటిమాటికిన్ని.

మాట్టి or మాడ్డి (add,) N. 7. 192. బహుకాలతరిచిత్తోకలతయంటినమాట్టికతినవయోజయుగంబునులుక. A. 1. 2. మలవిభయోజకోశములమాడ్డిమెనర్చినకడ్డరాగపుంజలశపు తెర్రడాల్పామిడింబులతో. టీ|| ధంని.

మాడు n. s. (add,) దగ్గి. ABA.

మాడెము n. s. Highlands, uplands, a height, an elevation. మన్నెము. (దుర్గమగ్గులము ABA.) A. pref. 44. మాడెములువ్రేల్చిమెడ్డాదిమనీయెనరె.

మాక్రమ * n. s. A word only used in compounds : thus మనిషిమాక్రమలు properly మనుష్యమాక్రమలు. mere mortals : not gods.

మాదళంబులు n. s. A kind of cloth. ABA. H. 5. 406. శుభ్రేయరానిం సావళులులాకీలుమాదళంబులు.

మాద్రీ n. s. A specimen, sample, likeness, comparison. మాదిరి, సమానము. OG.

మాధవకరము or మాధోకరము n. s. Boiled rice given as alms. అన్నయాశుభిక్ష. మాధోకరముచేసుట to ask boiled rice as alms.

మానసులు n. s. Men. మనుష్యులు. N. 7. 257. చాలుమానసులకుశుంఠ్రీతిమి త్రైచిన. N. 7. 258. చాలుమానసులుదశరథరాజమోశితోడ.

మానికము or మానికెము n. s. (add.) N. 5. 151. నిగనిగజిమోవిమానికంబులు. టీ|| అధరమబులు. P. 3. 285. విడిగలమానికెముంబులైతితోడంగూర్చినట్లు. టీ|| మాణిక్యమును. A. 6. 3. మనిపాతమానికం నైయొడుగుక. టీ|| గూఢరత్నమై.

మానికములు n. s. A kind of rice. శాలిధాన్యములు. Kark.

మాను n. s. (add.) తుపాకిమాను the stock or wooden part of a gun.

మానుతోలుచుప్పిట్ట n. s. The woodpecker. మానుదోలుచుత్తులుగు. Kark.

మానుపోటు n. s. A woodpecker. దార్వాఘాటము. Kark.

మాన్యత * n. s. Good character, credit, respectability. పూజ్యత.

మామెన n. s. A kind of plant. ఉత్పల్లశారిక ABA. ఓషధివిశేషము. H. 4. 14. మామెనయును నేలమామెనయటకమామిడి.

మాయదారి n. s. A deceiver, a cheat, a liar. మాయావి. ABA. మాయలమారి, మోసగాడు.

మాయి, అనగావ్యవధానము. ABA. అడ్డము.

మాయుట v. n. (add.) To pierce. దూరుట, తటారించుట. ABA. Swa. pref. 40. మాసానఘస్ఫూర్తిమరుభూములందును నెలమాడువానలునిండగురిసె. టీ|| స్వయావనాశనమామెను. N. 3. 211. ఘాతరుండుమాసె. టీ|| కాంతిమాసిపోయెను.

మాయురే or మాయురే interj. Ah! Ah! expressive of admiration. హాహా. అద్భుతసూచకవాక్యము. N. 1. 125. మాయురేతోయనిధిలోనిను

కరమాన. టీ|| మాయురేఅని ఆశ్చర్యము. N. 4. 246. మాయలు మాయమైనగనిమాయురేయంచును శోషశాఖ్యనూ వాయువుబంతు గాదితిజవల్ల భుడు. టీ|| శావాసురా. H. 5. 411. మాయురేయనియంచమరితట్టుజీనునలు. P. pref. 14. ఒకడుశబ్దస్ఫూర్తులకుమాయురేయనుక. టీ|| మెచ్చుకొనును.

మారకము n. s. Barter, exchange. వినిమయము. ABA. మార్పుకోవడము.

మారకుడు * n. s. A slayer, destroyer (In astrology) An evil star, that has a baneful effect while passing into a sign of zodiac.

మారి An affix as in the phrases. మాలమారి, అనగావక్త. ABA. A ready speaker : a talkative wretch. మంటలమారి a man of peevish temper.

మారుట v. a. To strike, beat. కొట్టుట. ABA.

మారుమసలుట v. n. To be heedless, careless. ఒళ్లుమరచుట, శరీరగానెదురించుట. ABA. see మారుమలయుట. N. 3. 67. మరదియనుచుట్టరికమునమారుమసలువలదు. టీ|| ఒళ్లుమరువగూడదు.

మార్తుడు plu. మార్తురు n. s. A foe, an enemy. వైరి. ABA. మార్తురు, అనగావరిశంఘులు. Kark.

మాలకాకి n. s. A raven. ద్రోణకాకము. ABA. కాకోలము. Swa. 4. 97. ప్రమోసెనుమాలకాకులమూకలు. టీ|| నల్లగావుండేబొంతకాకులగుంపులు. H. 3. 15. ప్రమానుపొక్కటిగాడుమాలకాకిబెనాసిపాపెరగారవంక.

మాలడు n. s. A paria, or outcaste. చందాశుడు. ABA.

మలాశహరి * n. s. A river which falls into the river Krishna near Kurnool. కనూలువద్దకృష్ణలోవచ్చి కలిసే పుకయేరు.

మావటాలు n. s. (add.) A certain water bird regarded as ominous. Palnati (Nelluri, page 6.) ఆనదివద్దనునేకమావటాలు, మునిగేటివికొన్ని ముందుగావచ్చి, రెక్కలుఫెళఫెళగ్రక్తుననార్చు, యిట్లుండేమావటాలిన్నియుజూచి &c.

మావి n. s. (add.) జరాయువు. ABA.

మావి n. s. (add.) T. 2. 133. శుమీరమల్లుడనువుండనావిపూలోడిద్రివ్వెమెయిం గోకిలబాలుడెంచుకొనుసొంపుల్ గుల్లనాదంబులక. టీ|| మామిడిపూలగుత్తులనేటి. Swa. 3. 98. చెంకటియెలమావిపఃరరువిగండతెడింగనుషటి. N. 2. 346. పావ

నవైజయంతినన మాలికక్రొంజిగుర్ తినగుజ్జుకూవి. టీ|| కూమిడి చెట్టు P. 4. 125. కుద్దు పొలతిసే చే శంజ్జ బాదలుకూవి. టీ|| కూకంజము.

కూశటి n. s. An instrument. సాధనాయుధము. ABA. but Kark says అధోరణుడు.

కూశటిడు n. s. (add,) శక్రీణుడు. ABA.

కూసి n. s. A man. మసి. ABA.

మంగుట v. a. (add,) ఊరుమింగు ఆత్త ఆత్తమింగుకోడలు the mother-in-law bullies all the street but she is bullied by her daughter-in-law.

మింపు, అనగా వెరతము. Kark.

మిక్తిలి adv. (add,) ఎప్పువ, యొడుX. OG.

మిటుమాసి n. s. A hero. శూరుడు. Kark.

మిట్టిపాటు n. s. Xర్యము. వెడిసెపిట్టవంటి పుకకుడి.

మిడి past pl of మిడిముట Loose, flying off, as a chip. మిడిసివడే. KP. 6. 35. ఈ మెరుగుగండక తైర చేమిడిదలయిచ్చుసాహసికుడు.

మిడిమాసి n. s. అనగా శూరుడు. Kark.

మిడిమేలము n. s. (add,) దుశ్శూరుడు. ABA.

మిడుక or మిడుకు n. s. Pain, grief, sorrow, pangs. మఱియు, హింసి, తల్లడము. BR. p. 264. line 24.

మిడుకుట v. n. (add,) To be dried as the throat by thirst. గొంతుండుట. HD. 1. 1710. మునినాధనేహాయి ముదమొప్పజలము, గొనివచ్చునీలోన కుత్తుకమిడికి, మునికుమారుడు దాహమునచచ్చేనేసి.

మిడుగురాయి n. s. The magnet, a loadstone. కతి నశిల. ABA. కాంతరాయి.

మితిక్రయము * n. s. Conditional sale. In some mortgages it is stipulated that the article pawned shall not be forfeated until a certain date. అవధిక్రయము.

మిత్తి n. s. (add,) A sort of grass, (Andropogon aciculatum) శంఖపుప్పి, మరణమున్ను. ABA. T. 5. 17. విషమాహికులమిత్తివిశ్రుతి. టీ|| మృత్యువు వలెనున్నటువంటి.

మిత్తిక n. s. Earth, mud. మృత్తిక. ABA.

మిత్తికిముచ్చుట v. a. To kill. చంపుట. Swa. 4. 66. మోటుకాండ్రువిల్లెత్తక మున్నెరాజుమదికైకెడునట్లుగడిమిమిత్తికిముత్తమటంచు. టీ|| మృత్యువువద్దికి కుంపింతామని.

మిద్దియ or మిద్దె n. s. (add,) కూర్చ్యము. ABA. దారునిర్మిత్యహము. Kark.

మినమిననివాడు, అనగా మేదురుడు. ABA.

మిన్న n. s. (add,) An ornament. భూషణము. ABA. ద్యుతి. Kark.

మిన్న adj. (add,) N. 1. 94. కలిమిగుబైరమిన్నుగబ్బి నిబ్బరతుమ్ముగుబ్బలాజక్ వనిబ్బబోడు. టీ|| గొప్పలై నటువంటిన్ని. N. 7. 34. నునునెడంబయరంబు ననుబీనిశరి సెనల్ మిన్నజిన్ని దముతో మెలిగొనంగ. టీ|| యోగ్యమైన. N. 9. 472. కన్నెలకలమిన్నుం గరతునిన్నుమసాధ వరాజ్యలక్ష్మినాగలయొక కాంతమాధపునిస్సెని. టీ|| స్త్రీలలోకి శిరోమణియైనదిన్ని. H. 4. 171. కాళులకు నెల్లమిన్నుకూతుకొడుకు. P. pref. 53. మెరుగుమిన్నులతకూసలంక జెలులై. టీ|| శ్రేష్ఠులైన.

మిన్నక adv. (add,) శక్తులయక OG. H. 3. 260. మిన్నకయిట్టిభర్తనమిద విరాళివహించకున్నయొకన్నియజూచి. A. 2. 107. నీయిచ్చయెమిన్నకపోవ్రాయిమునింద్రవర. టీ|| ఊరక.

మిరిమిడి n. s. Dazzling, brightness. అధికశ్రభ. ABA.

మిసగరాడు, అనగాకడలకూడదు. OG.

మిహి adj. (add,) స్పిష్ఠము. ABA. కొత్త. OG.

మిాలవల్లంకి n. s. A sort of quail (Perdix olivacea) వర్తిక అనేకుడి. ABA.

మిాలగొంగ, మిాలవల్లిక, మిాలముచ్చు, మిాలవల్లంకి n. s. A sort of quail (Perdix olivacea) వర్తిక. ABA. H. 3. 14. కట్టుబేసవకొంపాపేరుటప్పి కెపోలుకట్కిలిమిాలమృచ్చు.

మిాశరించుట v. a. To encroach. అతిక్రమించుట, ఆక్రమించుట.

ముంగ, అనగాకశిశభారము. ABA.

ముంగాలు n. s. The tip of the foot. పాదాక్రము. ABA.

ముంగిటంబడుట or ముంగిటబడుట v. a. To become publick, be discovered. బయలుపడుట. Swa. 3. 43. కాంతలంగవయునంగ నారులగునంగనలయంగంబులకశిముంగిటంబడ. టీ|| బయలుపడేటట్లుగా.

ముంగిలి n. s. The court yard of a house. అజిరము. Kark. N. 9. 286. మునిమునిచీకటింపడువముంటవాకిట నైనను. టీ|| H. 4. 337. ఘనకరుభృష్టి జూచి కామనిశుడుకొంపనిముంగిలిచావడిజూపిం. P. 4. 500. ఇల్లు ముంగిలనసా.

మున్నమురారి, అనగా ముంగురము or ముంగుమ
రాలు. OG.

ముంచుకొనుట v. n. (add.) To scoop up water
(by dipping a vessel.) ఆ అంబలిముంతలతో
ముంచుకొని త్రుచ్చుకొంటూవుండేవారు they used
to take up the porridge in bowls and to
drink it. N. 7. 309. చీరచక్కెరలూల్లబిగురాకు
మోవిపై మొలకనవులమంచుముంచుకొనగ. టీ||
ఆవరించుకొనగా. P. 1. 274. ఇక్కలువమునిన్ను
ముంచుకొనుగాకవిరూతునన్నుబొందునే. టీ|| పాం
దుగాక.

ముంచుట v. a. (add.) ఈగుంటలోనీళ్లుముంచుతా
రు they drink at this pond. ఆనీళ్లుముంచరు
they refuse to drink the water there. ఆబా
విలోకుండెడునీళ్లుముంచెను he drew a pail of
water from the well. T. 5. 93. అదెముత్తుది
మాడుకోట్లయమరులముంచెక. P. 3. 382. కడు
దొడపైనయిదురితకర్తమునింగొనిముంచుగాక. టీ||
నిన్నునుగ్గుముచేసుచుగాక.

ముంచేమర n. s. The two nostrils. నాసావుటము.
ABA.

ముక్కు n. s. (add.) ముక్కుతోయేడ్చుట To whim-
per. i. e. బడికిపోవలెనకపేముక్కుతోయేడుస్తాడు
he is not anxious to go to the school.

ముక్కు (add.) రెండుముక్కులు The two nostrils.
ముక్కుట v. n. page 778, line 6, for perils read
pearls.

ముక్కుశీ n. s. A measure of quantity; sixteen
kudavas or one hundred and fifty-two double
handfuls. ప్రశ్నత్రయము, అనగా మూడుకుంఠ
ములు. ABA.

ముక్తరమాను n. s. Read, 'a part of the కపిల.'
ముఖభిః i. e. ముఖాల్ * adv. Orally; by word
of mouth. సోటికుండా.

ముఖప్రీతి * n. s. Complaisance. మర్యాద, ఉచిత
రము. ముఖప్రీతిమాటలాడుట to talk plausibly.

ముఖతి, అనగా మృతవిరంటి. Kark.

ముచ్చ n. s. The lower part of the back bone,
or spine. త్రికము. ABA. శృంగవంశాధరము,
అనగా ముద్దిపూసి.

ముచ్చివాడు or ముచ్చెవాడు n. s. A moochy: that
is, a painter, saddler, and cabinet maker. చి
త్తరువువ్రాసేవాడు.

ముచ్చుకున్నాగంతుతల్లకి n. s. A palankeen covered
with a veil. మరకాలువేసినతల్లకి. N. 7. 260.
కౌశిల్యమొదలైన గరితలముచ్చుకున్నాగంతుతల్లకి
ల్లుడువనెనక.

ముచ్చెలక adj. Three thirty second of a pagoda.
దుగులంచేద. ABA.

ముడికాడు n. s. A rogue, a cheat. కుల్చేకుడు,
ధూర్తుడు. Kark.

ముడియవీడువు A cutpurse. తల్లరుడు. ABA.

ముడువు n. s. page 783, col. 1, line 15. Read;
'a purse reflected in a mirror' (add.) A. 2.
97. ఉనివినయొకముడుపారయనిచేనిచ్చివినగరు
జొచ్చినిశశనక. టీ|| ఒకమూట. P. 4. 519. ఒక
ముడువునైకాని బిలివినసీకిత్తునేర పెట్టుదుమగనిక.
టీ|| ఒకవరచాలమూట.

ముడుము n. s. The knee. జొను. ABA. మోకాలు.

ముడ్డి n. s. (add.) జఘనము. Kark.

ముణుకు n. s. A joint. కీలు. మనఅన్నరావడానకు
శ్రయోగమైవాయువచేత ముణుకులుపట్టుచేతిరా
లేకపోయినది. She has been attacked with
pains in the joints.

ముణుగుదామర n. s. The sensitive plant. నను
స్థారి. OG.

ముత్తండము n. s. A kind of necklace. శరవిశేష
ము. ABA.

ముత్తవ n. s. An aquatic plant. (Sida cordifolia.)
బల. ABA.

ముత్తెవుశురులు n. s. A sort of rice. శాలిధాన్యభే
దము. Kark.

ముత్తెడువ n. s. (add.) సువాసిని, మృతవిరంటి, వు
రంధ్ర. Kark.

ముదల or ముదుల n. s. Leave, permission. శలవు.
Pal. కదిరిబాలుచరిత్ర vol. 297. page 197. అ
నఘభూతుతివుత్రఅభినవగాత్ర, మునుకొనివలసినకు
ముదలయిచ్చునినామాటవినిరాజు &c. Also KP.
6. 170. క|| కూర్చుండుమనిమున్నటిదాకముదుల
పెట్టియంతలబలిమినకూర్చుండనియమింది.

మునగ n. s. (add.) అదవిమునగ. The plant Hedy-
sarum sennoides. (Rottl.)

మున్నటి adj. Ancient, old. మునుకుటి. మున్నటికథలు
old stories. L. 7. 296.

మున్నరక n. s. The front plough, the leading
team. తొలిదుక్కి. ABA. ముందరిలరక.

మున్నూలు n. s. A string of three threads. త్రినూ
19. ABA.

మున్నేడు n. s. The year before last. పోయిన శంప
త్సరమునకు ముందు శంపత్సరము.

ముప్పలము n. s. Three palams. i. e. 30 pagodas
weight. త్రిఫలము. ABA. మూడు పలములు.

ముముక్షుత్వము * n. s. Eagerness for liberation.
i. e. longing for death. మోక్షేచ్ఛుకత్వము.

ముయ్యద n. s. కుడుకుపట్టము. ABA.

మురిజీకటి n. s. Slight darkness. అవతమనీము.
ABA. చీజీకటి.

మురుము n. s. Lightning. Indra's thunderbolt.
ఘోదిని. ABA. మెరుపు, వజ్రాయుధము.

ముద్ర n. s. The milk of a cow during the first
seven days after calving. ఏయ్యూషము. ABA.

ములుగు (for మూలుగు) A groan. ఘేదశ్వాసి. ABA.

ములుత్రాసు n. s. Small scales. H. 2. 200.

ములుము n. s. Leprosy. కుష్ఠవ్యాధి. ABA.

ములుసీమ, అన గామున్నుకోసేపైరు, ముందరివంటూ
సు. OG.

ముల్చి n. s. An arrow. The head of an arrow. ఫల
ము. ABA. బాణముయొక్క అలుగు. బాణమున్ను N.

7. 124. క్రొన్ననవిలు కాని ముల్లలెడ నాటికలంచగ
సోర్యజాలను. టీ|| బాణములు, Siva. 5. 75. హిం
సారతిసేముదర్యకుని శంకుగముల్లులు పూలెమించ
గఁ. టీ|| సంచెకాపు మొగ్గబాణములవలెనే.

ముల్లవ్విత్త n. s. White swallow wort. (Calotropis
grigantea alba) అలర్కము. ABA. ముండ్లముస్తై.

మువ్వము adj. Soft. మృదువు. ABA. మెత్తని.

ముకిముకినవు n. s. A smirk, a smile. సాకూత
స్మితము. ముసిముసినవులునవులు to smirk, or
smile. T. 2. 93. ఆయంబ గాని మొగముగనుగొ

నిముసిముసి నగవునగును. టీ|| వెడవులమొదివిరున
వు. N. 9. 103. అమ్మయ్యెవ్వరి బెండ్లియో డెడవేయ
న్నముసిముసి నగవుతో మసలులుయును. టీ|| తలవం
చుకొనితనలోనవుకొంటున్ను.

ముసీరుట v. a. (add,) క|| ఖలుడగుకంసునితీంపున,
నరిగి తృణావర్తకవరికవచాటముగా, సురకరువ
లిమైవిజివినీ సరుదరుదనము సరివి సరివారిగొనిపో
యెఁ.

మూగమొగ్గులు n. s. Unblown buds. వికసించని మొ
గ్గులు.

మూగలు n. s. Some kind of parched grain. Little
bells. చిరుగజ్జలు, ఒక తరహావారుగులు. Vencat

Arya. p. 171. కీలుజడ వెన్నుకుయిన్నటియింక మూ
గలందెలు మొరయంక. H. 1. 114. అటుకులు మూ
గలులాజలు పేలాలు.

మూగి n. s. A dumb man. మూగవాడు. Kark.

మూగితులుకుట v. n. To speak ironically ఛావక
ర్పము గామూట్లాడుట. A. 2. 20. అనుచుదొలితొలి
సభిలాడులెనయమూగితులుక. టీ|| కమ్మితులుక గానే.

మూగుట v. a. (add,) A. 4. 202. గూళ్లకైతొలిమం
జరుత్ గొంచుమూగి. టీ|| గుంపులుగట్టి. N. 4. 84.

దట్టమై తులుచుట్టుకొన్న టిచ్చుట్టలో సనిగలచీమలు
మూగి. టీ|| ముసురుకొని. N. 4. 86. దేహామూగలు
మూగిదిసిపోవ. టీ|| ముసురుకొని.

మూతిముడుచుకొనుట v. n. To be pensive or
silent. ముఖముచిన్నుచుకొనియుండుట.

మూడలము, అన గామూలము. Kark.

మూయదారి n. s. (perhaps for మూయదారి) చోరు
డు. Kark.

మూరిబోవ, అన గానిందారు గాను. OG.

మూలరాము n. s. A diamond. వజ్రము. ABA.

మూలుగు n. s. (add,) The marrow in a bone.
మూలుగులు the cushions or pads placed on
their shoulders by palkee bearers. వజ్ర. శైత్ర
లుభుజములందుపెట్టుకొనేతడిబట్టలు. ABA.

మూళిచూచుట v. a. To smell, put to the nose.
వాసనచూచుట.

మంచ n. s. A Musulman? మ్లేచ్చుడు. ABA.

మెండు adj. excessive ఉత్తానము, అన గామెట్టు, మి
త్రు, అధికము. ABA. A. 6. 142. కాయునిరెండ
మెండనంబరగు మెరుంగువీతాంబరంబునంబాడువం
బడినవారి. N. 2. 247. ఘూర్ణితోద్యక్షిరాంబు
జంతు ఘోషములు మెండ్రెనిండ్రెబ్రహ్మండముఁ. టీ||
అతిశయమై. N. 8. 36. మెండయ్యెబడలిక మెల్లనే
కుదడంతు. టీ|| మిక్కిటము.

మెండొడ్డుట (add,) ఒరులుచెప్పినవెనుక దాసెకటి
చేసుట. ABA.

మొక మొక పాటు n. s. The cravings of hunger. ఆ
కలికోర్వజాలనియార్తి. ABA. Siva. 3. 59. ఒక
పెనుబావరేడుచల మొప్పరసాతలసీమకుంజకోరక
ములుభూతధాత్రిసురవోదివికింబగదీరునట్లుగామె
క మొక పాటుతోడనిను మ్రొంగకపోరెవుడుంద్రలోక
కంటకుడవు గాన నియొడలునజ్జుగ నేని కురంగలాం
భనా.

మెగరగొట్టుట, అనగా చచ్చుట. Kark.
 మెచ్చు n. s. (add.) వినుతి, కువ్వలము, సౌధము.
 ABA. H. 5. 231. రాయంచకడనిత్రెమెచ్చులూ
 లుక. P. 4. 200. శదామృదలాకృతిమంవివారిలో
 మెలగుమృశాశముతోకరముమెచ్చొదవిండు. టీ|| మి
 క్కిలిమెచ్చుబుట్టజేసును. T. 2. 145. అనివినగోరం
 టనుచెలిమెచ్చవె. N. 2. 291. ఇచ్చకు మెచ్చువెచ్చు
 నయ్యచ్చరమచ్చకంటులయెయారమయా రెనుతింఛ
 శక్కమే. టీ|| మనస్సుకు మెచ్చుబుట్టించేటి.
 మెటిక or మెట్టిక n. s. Stairs, steps, a staircase.
 సోపానము. ABA. Kark.
 మెటికె n. s. (add.) H. 3. 195. పినళ్ల మెటికెలు
 షాల్లవవిరుచును.
 మెట్ట n. s. (add.) ఉత్తానము, స్థలి, అనగా మట్ట. క్రో
 శము, కురులుదూరము. ABA. A. 1. 22. నకలదై
 వరబుభుమెన్నుర్తికెవ్యానిశ్రుట్టుగాననిమేనిమెట్ట
 కుంట. టీ|| అనాయాశీప్రాత్రుశీస్యము. A. 6. 155.
 పిపాశుబడుతేటులకు మెట్టకుంటలిగె. టీ|| సులభ
 మైనకుంటలిగెను. N. 3. 31. తెలిమెట్టడములవె
 లిపెట్టగాజాలు శ్రవణాంతకాంతనేత్రములవాని.
 టీ|| మెట్టనుబుట్టినదామరలను.
 మెట్టిక n. s. Stairs, steps, a staircase. సోపానము.
 Kark. T. 3. 39. కుటికంశ్రుమెట్టికలకేళాకూఘ
 లతేవకునుమకేసరకురాగధూసరం బెనత్రోవంజే
 రచచ్చనవసరంబున. టీ|| స్ఫటికశ్రురాళ్లచేరనుకట్టి
 నటువంటిమెట్టుకలిగిన. N. 7. 251. అనితనుజూ
 చుచున్నజనకాత్మజనెచ్చువలెజ్జ ప్రేమయుం బెనగాన
 నాలుగేనుమనపీతికమెట్టికరక్తి. టీ|| మెట్టు.
 మెడతి n. s. The span measured between the
 thumb and forefinger. ప్రాదేశము. ABA.
 లూడితెడు.
 మెడద, అనగా మెండు. OG.
 మెడుదు n. s. Sour gruel. అభిమతము, అనగా శ్రు
 లింజ. ABA.
 మెత్తదనము n. s. Softness. మృదుత్వము, మూర్ధవ
 ము. M. IV. 2. 57. నెత్తమ్మరేకులమెత్తదనము
 చెర్చి.
 మెరకైన adj. Shallow. మిట్టైన, మిల్లైన.
 మెరియ, అనగా శ్రేష్ఠము. Kark. See మెరియత.
 మెలుశ్రు n. s. Light, lustre, radiance. కాంతి.
 Kark.

మహదా n. s. A sword. కుట్టకము. ABA. కత్తి.
 మేకొనుట v. n. To consent, agree with. శక్తుతిం
 చుట. OG. See మెయికొనుట. H. 2. 239. నృ
 పాలుపాలికినిమేకొనిపోయెదవేమెపొమ్ము. A. 5.
 138. మేకొనితావిసకాభ్యుగువు మెచ్చినచానికిమర్త్య
 భార్యయా శ్రీకినివాశీమై. టీ|| మేకొని. N. 7. 245.
 మిన్నానడుమనటియాకు మేకొనువెన్నా. టీ|| అంగీ
 కరింపిన.
 మేకోలు n. s. Compliance, agreeing. శక్తుతి.
 ABA.
 మేగోలు n. s. అనగా, గాశీముగాకఅధికముగావ
 ట్టినది. OG.
 మేటి n. s. A share. అర్ధాంశంమేటిమాగింఛలేము
 we are unable to manage a half share.
 మేదా n. s. Three maracals of a particular capa-
 city. సింగాంముత్తూము. Kark.
 మేడి n. s. (add.) మేడిపాలికియిచ్చెను he gave
 me his field on ploughstilt tenure : this means
 that the landlord and the tenant each took
 half : or else that the landlord gets two thirds.
 మేనవదినె n. s. Paternal aunt's daughter if
 older than the speaker. మేనత్తకూతురు. See
 మేన and వదినె.
 మేముడు n. s. Consent. శక్తుతి. ABA.
 మేయుట v. a. (add.) or The clouds graze the
 hill. P. 2. 193. కుచ్చికమచ్చికమేయనాయెడక.
 టీ|| మెశువుగున్నశయమందు. P. 4. 586. మే
 యంబననిడుకాలుగట్టుక. టీ|| ఎక్కడనైనాపోయి
 కనువుమేతునంపేపోనియ్యడు. N. 2. 504. ఇచ్చు
 హినిదువేరిశిలతెచ్చుటజూచినమూరిమేయుక. టీ||
 గడ్డిమేయుచుండగా.
 మేలిస్రక్క, అనగా రతికూజితము. Kark.
 మేలిమి n. s. (add.) ఉపకారము. ABA. H. 3.
 281. అనినవినియాలిచాలయా రౌరయనుచు మెచ్చి
 తనమదిలో గలమేలిమెల్ల తెలిసిందిజాంవెదనికులి
 కయతనిరమ్ముయింటినిలిచిదనినెమ్మివార. P. 4. 377.
 ముత్తవో మేలిమిరాజిరాడగను మింఛలుశంకల
 స్రుస్తుంఛ. టీ|| లోకులిసాగనుబయలువెళ్లటట్టుచె
 ల్లింఛగానున్ను. N. 5. 83. మృగాంతునిమేలిమిగన
 రమనిడెనుమేధుడునుడుక. టీ|| సాగనుకుడే
 టట్టుగా.
 మేలిల్లు n. s. An upper chamber. వైమేద. ABA.
 మంజులము. Kark. ఒప్పెదము, పైమేదాను. OG.
 మేలుకువకాప n. s. He who is wakeful or
 watchful. జాగరాకుడు. ABA.

పేలుకొంట, పెలుకువ n. s. Awakening. అవబోధము. ABA.

పేలుకుచ్చు n. s. An upstairs house. శౌభము. Kark. H. 1. 72. మిన్నందు శౌభవీధినిమున్నరము గపేలుకుచ్చులాపైదుబోలక.

పేలువ n. s. Awakening. అవబోధము. ABA.

పేల్టాపిరి (meldipari) అనగావేశ్య. Kark.

పేహదగ్గు n. s. Feverish or inflammatory cough. కాకచేరపొసిపొసివచ్చేదగ్గు.

పైకొనుట v. a. To consent, agree with. అంగీకరించుట. Kark.

పైకోలు n. s. Agreement, consent, శక్తుతి. ABA.

పైవారు n. s. The broad ornamented end of a woman's garment. ఒకరహువీరకొంగు.

పైద n. s. The nail dye-plant. The plant called Lawsonia Spinosa. కురంబకము. ABA. గోరంబ. which see.

పైదు n. s. Deception, deceit, delusion. మోసము, వంచన. పైరుచేసుట v. a. To trick, cheat.

పైల See on పై.

మొంటె n. s. A certain toy : it is a little winnowing basket. అష్టాష్టకూర్పము. ABA. మొరిటె.

మొందరి n. s. A stubborn wretch. మూర్ఖుడు. HD. 2. 1497.

మొండు, అనగాభిన్నశ్వము, మోసగాడున్ను. ABA.

మొక్కడి n. s. An elephant with short tusks. అల్పదంతగజము. ABA. పొట్టికొమ్ములయేనుగు.

మొక్కపోవుట or మొక్కబోవుట v. n. (add.) వ్యభాముఅవుట, Kark.

మొక్కలి n. s. A guard. కావలి. OG. see మొక్కలి కాడు.

మొక్కలేడు n. s. An elephant without tusks. కొమ్ములులేనియేనుగు, ముష్టరుడు. Kark.

మొగటివురుగు n. s. ముక్కుణము. Kark. నల్లి.

మొగడుదావర n. s. The sensitive plant. నమస్తారి. ABA.

మొగనాడు, అనగానికేతనాగ్రముశ్రోభము. ABA.

మొగనాళము n. s. అనగానిస్పరణము. ABA.

మొగమోటు n. s. Partiality, compassion. ముఖాధితి. ABA. దాహిణ్యము. T. 4. 210. ఇత్రోఘనులైనగురులిదండ్రులపైమొగమోటుమిచ్చుచూత్రరముగురవ్వుగావరి. టి|| దాహిణ్యముచేరను.

మొగరము n. s. అనగానికేతనాగ్రముశ్రోభము. ABA.

మొగలింగ or మొగలింగచెట్టు n. s. వరుణవృక్షము. ABA. See మొగలింగము. H. 4. 20. ముక్కుదాడిమవీరమొగలింగకోదాడునేదాడుఖజూకారమీర.

మొగళ్లు n. s. plu. The clouds. ఘనములు. Kark. మేఘములు.

మొగియుట v. n. To die. మృతుడౌట. Kark.

మొగిలు n. s. The clouds. మేఘము. ABA. and he adds మొగిలువిరి as meaning కలము water. మేఘపుచ్చము.

మొగువు n. s. దండము. Kark.

మొటిక n. s. A sprout. అంకురము. Kark. ABA.

మొటిమె n. s. (add.) కామనుడు, వదనఖజకాళి. ABA.

మొట్టెచేత n. s. A fish. వానమొట్టె. a species of silurus. (Russell fishes CLXXI) లడిమొట్టె. a species of salmo (and in plate CLXXII.)

మొద్దు adj. (add.) Useless. మొద్దుపువ్వులు useless or scentless flowers.

మొద్దుపోవుట v. n. To fail, కుంఠముఅవుట, Kark.

మొనగాలు n. s. A certain pace in horses. ఆశ్శం దిరవిశేషము. ABA. గుర్రపునడలాంభేదము.

మొనచేసుట v. a. (add.) ఎదిరించుట.

మొనరుట v. n. To shine, be splendid. చెలగుట. KP. 6. 210. లీలబొత్తులమీదలేవికూర్చుండబోదద్దయునుకక్రొత్తముద్దుజెలువుమీలివాదలేరకొంశలితి రదపువోమొనరెడియొండొక ముద్దుజెలువు.

మొరగుడు n. s. Cheating, fraud, craft, delusion. వంచన. ABA.

మొరలిడుట v. n. To cry out, complain. రోదనముచేసుట. ABA.

మొరవపెయ్యి, అనగాకుంఠముయ్యె. Kark.

మొరను n. s. A scornful word for 'face.' A blockhead. ముఖవిశేషము. మూర్ఖుడు. ABA.

మొలవ n. s. A sprout, a germ. అంకురము. ABA. మొలక.

మొలు, అనగాభిన్నశ్వము. మోసగాడు. ABA.

మొల్లలు n. s. A kind of jasmine flowers. కుండపుచ్చములు. ABA. H. 1. 215. శంపెంజి మొల్లలు జాబలుగన్నెలుక విరజాజాలునునునువికరువకములు. A. 2. 21. కలువతండము మొల్లలునంచు. టి|| మొల్లపువ్వులున్ను.

మొసగుట n. s. Chattering, talking. శల్లాపము.

ABA. ముగ్గుట.

మొసలికాటు, మొసలివా n. s. An ornament like a crocodile's head on the handle of a sword. శురుజులోపలచీలపట్టి చెప్పయలుగు నాయమరుకు యొక్క మైనట్టితాళు. ABA.

మొహళము, అనగా మొహళము. ABA.

మోక n. s. (add.) A sprout, a germ. అంకురము.

ABA. Kark. మొలక.

మోకను n. s. అంకురము. Kark.

మోచుట v. s. (add.) To wear, put on. దాల్చుట.

ABA. A. 4. 172. ప్రైతశ గానిల్నినజమ్ము గూడబా లమంబల్లో చురుకొంబల చేకముసురందే గెడు గాత గు బైతలచో గుబ్బిల్ మనాశిల్. టీ|| మోచుకొని. P. 3. 87. అలతననీతోడ నాడునునినన్ననుతుండల మోచిచెప్పవన్నితి దెలియక వినుయాధకమీతితుయ క్చులుకుల్. టీ|| శిరసావహించి.

మోజు n. s. (add.) మైమోజుబరెయ్య, అనగా రోమాం చముగలిగెను. Kark.

మోట n. s. అనగా స్థానము. Kark. మోటు which see.

మోట adj. (add.) Blunt. మొద్దు గావుండే, శురును లేకుండావుండే. Swa. 4. 62. పొర దెరువులంబరవ కుండనీరములశుండుశుండులం దమశకుకట్టినమోట కక్షుల సెందొండభుండితమ్ము లగునుండగలకంతుమం దలుద్రోవిమునుములంగనును లానరించుకొనంబం చి. టీ|| తమరుతమరుకట్టుకొన్నమోటకక్షులచేతను.

మోటు n. s. (add.) స్థానము, భూము. Kark.

మోటు మెకము n. s. A wild hog. వరాహము. Kark.

మోడి n. s. (add.) Displeasure, anger, indignation. అలక. ప్రైతికనక. Kark.

మోడు n. s. The trunk of a tree. స్థానము. Kark.

మోడువు or మోడువు n. s. A salutation. దండము. Kark.

మోడువు or మోడువు adj. Closed as eyes or hands. ముకుళితమైన. N. 4. 355. మండంబు గా మోడువుకెంకేటోనన్నినింజేరిపాదాబ్జముల్ హాళిసోకంగసామ్మొంగదండప్రకామంబుగావించి. టీ|| తిన్నగాముకుళించిన చేతులతోననింపని శు మితుముజేరి. Swa. 2. 30. ఆలాశగలిబొక్కియర మోడువుకను దోయిరతిపారవకవిభ్రాభుముదెలుకు. టీ|| శగము మూలుగునిచ్చండే.

మోయుట v. a. To touch, reach, arrive at. ఆను

ట. తూర్పుకునుంకెగులపాలి మేర మోయను in the east as far as the Sunkesala boundary. చు యిదరుడందుయా నాలుగు గ్రామాలు మోసిదిగిల్లం దెను his army reached or extended as far as these four villages. అతని అత్ర యోజకత్వము ఆవునె మోసినిది, యావునె మోసినిది, అనగా త్యాపించినది his follies are spread through the country. Pal. Balu. page 57. నేమిదమీణదండు నెమగళ్లవాగు, గురిజాల మోసియాగున్నచింతలనుకు లై మోసింది.

మోర or మోరు n. s. The tip of the top or peak. శిఖరాగ్రము. ABA. అండలాలమోర Swa. 5. 90. తననీముద్దామలేజోభరంబునంజినిన మేరు గిరిమోరులంబోలే తీరుగలభుజంబులందారు మారు గానినిన తారతారంపు శుంభశరంబులుదోరంతర హారంబులు. టీ|| మేరుతరవ్యతములయొక్క శృంగము లవలెనే. A. 4. 196. గిరులమోరులుననిశీముద్గీణక శలిలజలధరచ్చటములు వ్రాలమెలగుకరణి. టీ|| శిఖ రము. లని.

మోలు n. s. A sprout, the unopened sprout of a palmira tree. టి. తాళాగ్రతరుణశణకము. ABA.

మోసాల or మోశల n. s. Which see. శుశారము. ABA. N. 7. 300. అల్లననేలెండివిదేహవల్లభుని తాళావెద్దమోసాలచంగునదంతీంద్రులదిగ్గియార తులగైకొంచుకొరఘుగ్రామణుల్. టీ|| లంగారు వెద్దమొగసాలయందు.

మ్రుగ్గుట v. n. To die, to perish away. చచ్చుట. ABA. మోశించుట. Kark.

మ్రుకు or మ్రును n. s. A tree. అనొకమాము. ABA. వృక్షము. Kark. మాకు. N. 2. 407. శరి కెంజెంతలవట్టిమ్రుకులుజగుర్పకనేర్చుకొనింధిల్లగక. టీ|| ఎండిపోయినమ్రుకులను. Swa. 4. 7. క్రద్దం జెండాడు మ్రుకుత్కొనికొలదుత్కత్తిసెక్కాక్ల ఘాతక. టీ|| వృక్షములు. A. 2. 42. తిమియగ తన్ననవ్వనన సెచ్చెము గాంచినకొన్నిమ్రుకులాత్ర మదలనప్పనించుమని రంజిలునేతలుగన్న చెట్లకుక. టీ|| కొన్నివృక్షాలు.

మ్రుక్క n. s. A bit, a piece. శకలము. ABA. త నక.

మ్రుగు n. s. A pattern, a diagram drawn with lines of flour. రంకపల్లి. ABA. మగు. H. 1.

167. శంభవస్త్రియమృగ్గుశద్వచుల్ గనుకట్టుబృం
 దావనములోగలం దెలెయ. H. 4. 121. మధ్యమం
 మననె ప్రమంఠిపట్టికివశిశునమ్రుగ్గొశగి మధ్యము
 ననుమన్నునెరపి. A. 4. 76. పింగళం వైసట్టిముంగి
 శ్ల నెలకొన్నబృందావనికి మ్రుగ్గు బెట్టుదాన. టీ|| మ్రు
 గ్గు బెట్టును.

ముచ్చిపి, మ్రుచ్చిలి n. s. Theft, stealth. చౌర్యము.
 ABA. దొంగతనము. T. 5. 105. యజ్ఞ హాయం
 మనయజ్ఞ తమృచ్చిలి శిగరుగిచ్చ రచినశిగనివితము.
 P. 1. 621. ఈనునమ్రుచ్చిలిగొన్న మ్రుక్లక్షింతు.

ముచ్చు n. s. A thief. The stamen in a plan-
 tain flower. కదళీకేసీ రాంతక్షతాన్చనూచికాని
 ఛాంశము, తశ్శరుదు. ABA. N. 1. 240. కావున
 మ్రుచ్చురక్కనునిగ్రున్న సెక్లటను క్కడంబి. A. 4.
 119. తనతోయంబినరస్థైతైతనిలవాత్యా లేమిమా
 డ్రిన్తశేంధ్రునకుం జెప్పగమ్రుచ్చు బట్టుదివకుం
 దుస్విత్ ఘటింకా. P. 3. 235. నెప్పెరగకచన
 గానలచొప్పిన సెక్ బ్రహ్మరాక్షసుండరుగుచునా
 దెప్పరశ్చుమ్రుచ్చునబొప్పి దప్పకవీయించియచ్చరగ్వ
 నిశలికెకా.

మ్రుగ్గుట v. n. To incline, lean on one side, bow
 down under a burden, subside, be lessened.
 తగ్గుట. ABA. N. 9. 18. దాటిసలివపసుముండరికి
 మ్రుగ్గు సెక్ గండు.

మ్రొకు n. s. The tie of a yoke: that which fas-
 tens the ox to the yoke or the yoke to the
 plough. ఆబంధము. ABA. నాగంటికాడికికట్టే
 మ్రొకు.

మ్రొగుదు n. s. Sound, noise. శబ్దము. ABA.

మ్రోల adv. (add.) శుభోర్థకము. ABA. N.
 9. 389. మన్తభమన్త ఘంధైసకృష్ణుడంబుజా యోల
 మ్రోలశ్రత్యక్షమయ్యె. టీ|| ముండరను. Swa. 4.
 39. శృఘ్నభీషణాచాపలసాళివంబులకదలికెర
 ల్పచుంజనిరి నాభునిమ్రోలనృపాలనంబనుల్. టీ||
 ముండరను. H. 1. 7. నీతావిభుమ్రోలనిత్విశ్రమ
 దంబునజూ వెదురితిమోద్భుకేల్. A. 5. 93. శుద్ధా
 శ్యుశ్రతిదిసక్రతూప్య మునమాననియతి మేల్ల నిశి
 భీనయముమ్రోల, శేమపాత్రికహరిద్రామలశ్యా
 డికన్నానియవశుక్రబంబుగొనుచు. T. 3. 26. నా
 దెవతిరాజుమ్రోలమోచ్చరికెదెలుశు.

యంత్రోద్ధారము or యంత్రోద్ధారకము * n. s.
 Erecting a diagram of a mystical nature. On
 a plate there are written the names of cer-
 tain deities &c. and an idol is placed thereon
 with a view to the prosperity of the temple.
 యజమానుడు * n. s. (add.) A lawyer's client
 (Roebucks Vol. of proverbs. p. 407.) N. 10.
 56. క్రతుశుశువునకు శ్వర్కర్ణితిగలదటయటులైనయ
 జమాను దాత్తజనకు శుశు గావింబిదినుండ బంశ
 రాదె. P. 2. 99. చెప్పినయజమానుడు సతిదక్కవీ
 యింబివలికె.

యత్నించుట v. n. To endeavour, begin, try, in-
 tend. శ్రయత్నకడుట.

యా (add.) Thus ఏమరి, యమరి.

యాద n. s. The heart. హృదయము. ABA.

యామరి n. s. Mistake, error, inadvertence. శ్రమా
 దము, శుభాకు. ABA. H. 5. 210. అగ్రయామరి
 యుండెడియంతలోనకోడలుచరించి వచ్చునుకాంత
 దదవు.

యాల, అనగావ్యాము. Kark.

యాసాది n. s. A cobbler. మాతంగుడు, మాదిగవా
 డు. ABA.

యా|| Words beginning with యా will be found
 under the vowel ఈ.

యవరాజత్వము * n. s. Being the heir apparent.
 రాజుతర్వాతరాజుకాగలవాడైయుండడము.

యోగనిద్ర * n. s. (add.) Note:— "Cardan pro-
 fessed to be able to place himself in extatic
 insensibility." Elliotson's Physiology 1840.
 P. 693.

యోగవాగలు n. s. See యోగవాగాలు H. 1.
 174. కాలవంచనంబులునుశుక్లిగలిభేదనంబులును
 యోగవాగంబులును వచనసిద్ధియు, ఘటికాసిద్ధి
 లును.

౪ (Note 2) So in English Track or Tack, Drag-
 gled or daggled. And the words speak, spit,
 become in Dutch Spreck and spriet. Note. 9.
 Read (after మంచిలేఘ.) The శకటలేఘ Sacata
 Rēpha is never used in Sanscrit words. Page

832, line 6, "this distinction" (add) In Appa Cavi's grammatical Treatise the Telugu Bhagavat is never quoted. Modern pedants assure us that he disapproved that poem, because it allows ర to rhyme with అ. But Appa Cavi has expressed his disapprobation of rhymes used in other books. The fact seems to be that the Telugu Bhagavat was written after the time when Appa Cavi lived.

రంకు n. s. page 832, line 4: for "one sin will ruin a hundred year's penance" read "one sin will rule the virtue of a life." T. 3. 106. కడకునిరంకునీవెయంగనివితానమూరెదపునస్తుపలపోరినోసకారి. టీ|| వ్యభిచారము.

రంకు n. s. (add.) Brightness, lustre, cheerfulness. రంజనము, రాణ, రహి. ABA.

రంజు or రంజిణి n. s. గాదెవలెనుండెకాగు. ABA. గాదెబొట్టవంటికాగు. OG.

రంపి, రంపు n. s. Roar, yell. దారుణధ్వని. ABA.

రకము adj. Bright, cheerful, superfine. మంజులము, చొక్కము, చొకాటము, రంజనము, రహి, రంగు. ABA.

రక్కశి or రక్కసుడు n. s. The name of the mythological regent of the south west; also a giant. నిర్వృతి. ABA. రాక్షసుడు See రక్కసుడు. N. 2. 512. ద్వంద్వయుద్ధంబుగావిచుదనుజవిభులు, దక్కురక్కసులెదురంగదల్లడిలుచునురవ. Swa. 4. 151. ఇట్లుదిరిగియుక్కైక్కిరక్కసుండెక్కడెక్కడయనియక్కొలకబలంబు.

రక్కేశ n. s. A giantess, a female giant. రాక్షసి, (రక్కేశి, అనగానిర్వృతి. ABA.) A. 5. 53. వల్లబొమ్మన్నబోదెతానుల్లశముననేనుపదిరక్కేశియెయాలయెగ్గె. P. 3. 215. ఇచ్చనచ్చెరువందిముచ్చుతైననుమొగంబీనిరక్కేశితనుదానవచ్చిననుస్రుచ్చిక్కొగిలిం చినదినేడు. టీ|| ఈగయ్యాళి. P. 4. 534. ఆరక్కేశిదన్నెముక్కుపెదరకచరణంబున వానినెవ్వడికె.

రజము * n. s. (add.) లవము. Kark.

రజన n. s. (add.) ఆజన. ABA.

రజ్జు plu. రజ్జులు n. s. Prattle, chattering. క్రలాశము. ABA. వదరు. See. రజ్జులు.

రజ్జులాడు n. s. A liar. అసత్యుడు. ABA. బొంకరి, అబద్ధాలమారి.

రట్టడి n. s. (add.) ఘోషణ. ABA. నిండ. Kark. T. 3. 97. అతివలపు దయముగారనిరతికలనండ్

ల్పలేనిరట్టడికూపుక, జతురతయు జవ్వనంబును, వితయునుమీయదవి గాయువెన్నెలరికె. టీ|| అటువంటివృద్ధునియొక్క ఆకారమున్ను. P. 4. 460. చేయదు చెప్పినట్లు ఏరట్టడిజంతయైరిచెరా తనయా యనయానుకంగతక.

రడ్డి or రెడ్డి n. s. A certain tribe of Sudras. శూద్రభేదము. ABA. OG.

రడ్డి, అనగారెడ్డి OG. Which see.

రత్నము * n. s. "Gem," is misprinted jem.

రద్ది n. s. (add.) రద్దీకప్పుట To betray, tell tales.

రచుము n. s. page 837, col. 1, line 24, read రచం. for రవం N. 8. 202. తనరచంబైకలతటయుగమదరగదరగలై రచకటిచ్చానమాన. టీ|| తనకెదురులేక.

రపాలు n. s. A jest, mirth, mockery. ఆగడము. OG. శురీహాసము, ఎగతాళి.

రమారమారవ్యము * n. s. The state of being the husband of Rāmā. i. e. Lacshmi శ్రీయశశితవ్యము.

రవ n. s. (add.) Dust, a bit. ధూళి, లోహకలశము.

ABA. లవము. Kark. రజము. OG. T. 2. 108. దీనిరవకొశురుబల్లువినువారిచెవులుచెవులు.

రవగాల్ n. s. A certain pace or walk of a horse. ఆశ్చందితము. ABA. శుర్రపునడలో భేదము. T. 5. 75. అంతజయంతుడెంతయురయంబునదేవహయంబు నెక్కిరేవంతునిరిజోడనలువల్లనముల్ రవగాల్చెలంగనంత. టీ|| రవాలునడవడములున్ను.

రవశి n. s. Debt. ఋణము. ABA.

రవశిలుకు n. s. రతికూజితము. Kark.

రవము n. s. అనగాచెల్లుబడి. OG.

రవాయి n. s. An artificial ruby. కృత్రిమరుద్దరాగము, అనగాకెంపువలెవుండేవంబరాయి.

రవాలు n. s. A certain pace or walk of a horse, also a horse. ఆశ్చందితము. ABA. అశ్వము. Kark. H. 4. 107. శంకూవిరినిగ్గుజగ్గునును పాగశిరిషముగోముక్తము మేల్ బిత్తోగదాలుజాబిబిరిశింగొని చిల్లరవాలునెక్కి.

రాకాసి n. s. A giantess, a female genius, or fiend, a she devil. రాక్షసిస్త్రీ, ధూర్తస్త్రీ. Swa. 4. 136. నింగనెరయురాకాసినున్నుని మేనినిడబీకటిగొనెనవనితలంబు. టీ|| రాక్షసిక్రేమ్యునియొక్క.

రాకాసి n. s. A giantess, a female genius, or fiend, a she devil. రాక్షసిస్త్రీ, ధూర్తస్త్రీ. Swa. 4. 136. నింగనెరయురాకాసినున్నుని మేనినిడబీకటిగొనెనవనితలంబు. టీ|| రాక్షసిక్రేమ్యునియొక్క.

రాకాసి n. s. A giantess, a female genius, or fiend, a she devil. రాక్షసిస్త్రీ, ధూర్తస్త్రీ. Swa. 4. 136. నింగనెరయురాకాసినున్నుని మేనినిడబీకటిగొనెనవనితలంబు. టీ|| రాక్షసిక్రేమ్యునియొక్క.

రాకాసి n. s. A giantess, a female genius, or fiend, a she devil. రాక్షసిస్త్రీ, ధూర్తస్త్రీ. Swa. 4. 136. నింగనెరయురాకాసినున్నుని మేనినిడబీకటిగొనెనవనితలంబు. టీ|| రాక్షసిక్రేమ్యునియొక్క.

రాకాసి n. s. A giantess, a female genius, or fiend, a she devil. రాక్షసిస్త్రీ, ధూర్తస్త్రీ. Swa. 4. 136. నింగనెరయురాకాసినున్నుని మేనినిడబీకటిగొనెనవనితలంబు. టీ|| రాక్షసిక్రేమ్యునియొక్క.

రాకాసి n. s. A giantess, a female genius, or fiend, a she devil. రాక్షసిస్త్రీ, ధూర్తస్త్రీ. Swa. 4. 136. నింగనెరయురాకాసినున్నుని మేనినిడబీకటిగొనెనవనితలంబు. టీ|| రాక్షసిక్రేమ్యునియొక్క.

రాకాసి n. s. A giantess, a female genius, or fiend, a she devil. రాక్షసిస్త్రీ, ధూర్తస్త్రీ. Swa. 4. 136. నింగనెరయురాకాసినున్నుని మేనినిడబీకటిగొనెనవనితలంబు. టీ|| రాక్షసిక్రేమ్యునియొక్క.

రావూళు n. s. Stone flower. అశ్వత్థపుష్పము. ABA. రాబాతి n. s. Filings. ఘృష్టిరజము, అనగా ఆకు రాయిలో రాచ గాకు దేపాతి.

రాయరికము or రాచరికము n. s. Government or being a king. క్షత్రియరాజరాజ్య భావకర్తములు. ABA.

రాక్షసుడు * n. s. (add.) These genii were also called కామరూపి (Cama-rūp) "Fancy-formed" because they assumed various shapes at pleasure: like the genii of the Arabian nights. Milton describes the devils as assuming various shapes.

రింకించుట v. a. To stretch, project. నిక్కించుట. ABA.

రింఘోళి * n. s. (read) యుండ్ర for యార్ద్ర).

రింబ n. s. Madness, insanity. ఉన్మాదము. ABA. రిచ్చి, వెరి.

రిచ్చి or రిచ్చిపాటు n. s. (add.) Fainting, syncope, loss of sense. ప్రళయము, నిశ్చేక్షత. (పులకము. Kark.) A. 5. 155. ఆరదంబునినుమడితీండ్రదోశ మింటినై నుంలగాదని యింటివైకెచ్చుకొంటినటం చువోరిచ్చివెడలు. టీ|| చీదరచేతను. P. 1. 610. బాలములో విదిర్చువోలయ్యవిమ్ముడు ల్లిచ్చిలో నగండలింతునెందుజొత్తునంచుకోరిచ్చిపాటుసెం దగ. Swa. 2. 34. కుదిమెచ్చుతో రెప్పలల్లార్చన భ్యనుకంఠితిరిచ్చిపాటాశిక.

రిమ్మ n. s. (add.) Madness, insanity. ఉన్మాదము. ABA.

రివట, రివ్వు n. s. A twig. ఉపశాఖ. ABA. కుల్లె.

రుర n. s. A kind of cloth, చిత్రవర్ణవిశేషము ABA.

రుర్ర adj. Empty, fruitless, vain. రిక్తము. ABA. లాభారమైన.

రుద్దుడు n. s. Rubbing. మార్చనము. ABA. పాము డు, తోమడము.

రురుబాలు n. s. A diamond. వజ్రము. ABA.

రుప్యపులుగు n. s. The king crow, a bird, feared as very ominous. ఖంజరీటము, ఏత్రొత్త, భారదాస్ జము. ABA.

రెంబ n. s. A "denx" at games, or on dice. ద్వి కము. ABA. కుగ.

రెంట్రానుడు n. s. The creature that drinks two ways, i. e. An elephant. ద్విశ్రము. Kark.

రెక్కనుట v. n. To become firm or settled. కుదు రుతుట, నెలకొనుట. ABA.

రెడ్డి n. s. (add.) The Reddis (or petty barone) ruled the Telugu country from SS. 1047. (AD. 1125.) until SS. 1361. (AD. 1439.) P. 1. 723. రెడ్డిమతియల్ములుకోలలుబూని. H. 3. 109. బ్రయముగొల్పగ రెడ్డిప్రేమదీర్చు. H. 3. 119. రఠకేవేర్కొని రెడ్డిబ్రయముసంధిలక.

రెప్ప n. s. A twig, small bough. ఉపశాఖ. ABA. చుక్క.

రెల్ల n. s. A part of ear of corn. కణి నైక దేశము. ABA.

రేకెత్తుట v. n. To prosper. వృద్ధిపొందుట. Kark. శుపాదిరేకెత్తును If you put a foil under this ruby, it will heighten the lustre.

రేచు or రేచుకుక్క n. s. (add.) The wild dog. See Lit. Soc. Jour. Jan. 1837, p. 81.

రేలచెట్టు n. s. A plant (Cassia fistula) ఆరేవర ము. ABA. ఆశాస్వినము. H. 4. 19. వేరుకనశి గుత్తివెరినారువరేల.

రేలు (plu. of రా a king or of రే night) n. s. Kings. Nights. రాజులు, రాత్రులు. OG. P. 1. 452. నరి నములంచురేలుకొలనంకలహంశికులంబు. టీ|| రా త్రిళ్లయందు. P. 1. 711. ఆత్మలేజమునరేలు, వె లుగుశిఖయున్నకడ కేగవలసెనెయు. టీ|| రాత్రుల యందు. H. 3. 250. వశనో త్రమభూమోత్పన్నం భశంకుదలను దేలిరేలుబ్రయభర్తను శివ్యేపుగచ్చిగు బ్బలక గదియగ గొలింజనన గాగనికోశవిఘ్నార్చి తాత్పరై. A. 5. 63. పొలితరేలునియున్ని మేత్రులు గుగాదె. N. 7. 19. రేలువేలంకురేకుగ రేలనిదె.

రేవడ usually రేగడ n. s. Olayey soil, called 'cotton ground.' కృష్ణభూమి. ABA.

రోంబడు, రొండుడు n. s. Prating, chattering, talking nonsense. ప్రలాపము. ABA.

రోచ్చుపురుగు n. s. The gnat: (This insect being produced from mud.) మళకము. Kark.

రోడ్డు or రొత్తు n. s. Panting, hard breathing, asthma. శ్వాసము. ABA. రోజు.

రోత్తుట v. n. (add.) Swa. 4. 44. సెలసెక్కుకొని రొత్తుపులివైన వీడించికర్రవైకజొచ్చి. టీ|| అడలి నూలుండే. H. I. 104. బమ్మెరొత్తుచుండగనుబొం ధపురెల్లను గావియుండ గా.

రోల్లుడు n. s. Prating, chattering, talking non-sense. ప్రలాపము. ABA. See రొంబడు.

రో n. s. Price, hire. అవక్రయము. Kark. వేళ్ళొర్చి. ABA. వెల. శుభపుకూర్చి.

రోక n. s. A corner. కోణము. ABA. మూత.
 రోకంటిబండ n. s. A plant, commonly Chaculiya
 (Hemionites cordifolia Rox.) క్రోస్తుపుచ్చిక.
 ABA.
 రోచనము * n. s. Read. 'An unguent made of
 oxgall.'
 రోజుడు, ఆనగా శ్రుతాశుము. ABA.
 రోటుపోయిన చెయ్యి n. s. A withered or dried
 hand. ఉచబోయిన చెయ్యి.
 రోత or రోయి n. s. Reproach, imputation. అశు
 వాదము, దూరు. ABA.
 రోయాది n. s. Hire, wages. వేశ్యార్థము. ABA.
 రోలుక్రాను n. s. The hole in which the pivot
 under a door turns. కవాటమూలాలవాలము.
 ABA.

లంక n. s. (add.) Part of the frame of a door. A
 kind of grain. శ్రుకోష్ఠము, అళిందము, ఆనగా
 చాపా. కలాదుము, ఆనగా బొడవశనలు. ABA.
 లంకి n. s. A kind of bird. శిశిభేదము. ABA.
 లంకె n. s. A pillar to which cows are tied.
 కీలకము. ABA. శుశువులు మొదలయిన వాటిని కట్టే
 కూచము.
 లంజనవరము n. s. A plant (Paederia fetida) సారీ
 శి. ABA. గాంధేయగోరుచెట్టు. H. 5. 52. వెన్నె
 దురులంజనవరము వెర్రిత్రూలలము చిట్లబొట్టలము.
 లంజయ for లంజె n. s. వేశ్య. which see.
 లండు n. s. A wretch: an obstinate or wicked
 rogue. ధూర్జుడు. ABA. శలువ See లంది.
 లండ n. s. He who is pot-bellied. కుందిలుడు.
 ABA. పొట్టవాడు.
 లంకుటుడు * n. s. (add.) కామలంకుటుడు he who
 is enslaved by lust. L. 7. 319. P. 2. 103.
 తనియక నాశాలంకుటుడొక్కడయాభీలాటవిలోనని
 లకలకుడైతిరుగ. టీ|| ఆశక్తుడైన యాయెరుకు
 వాడు. N. 10. 142. బాల్యము భూతలమికననికా
 ల్యంబునకలికివిజయలంకుటుడగుచు. టీ|| విజయ
 కుండాదరముగలవాడొకుండున్ను.
 లంపు, ఆనగా దొంగమేపు. OG.
 లక్ష్మీ n. s. (add.) A kind of dove. పారావళభేద
 ము. శరము. ABA.

లక్ష్మముడు n. s. లక్ష్మణుడు. ABA.
 లగ్నదింపులు or లగ్నదింపులు n. s. (add.) UH. 3.
 6. ప్రస్థకతోటకోటలకువైత్రడు కాపుగనియ్యక
 చ్చురాలగ్నదింపులొయన శలాటులు దీటగుకొమ్మ
 కొమ్మల. టీ|| పామణదారస్వీభాండాదికము.
 ABA.
 లది n. s. A thin bar or rod. శలాక.
 లడ్డు, లడ్డువము n. s. A sweet meat, a ball of
 sugar, ghee, and spices. &c. లట్యా. ABA.
 లద్దిక n. s. ఆనగా బలుపుచప్పడుగలకురుబాడగర్చ
 కాయ. OG.
 లద్దు, ఆనగా పాణివిశేషము. ABA.
 లక్షుటిల్ల, లంపు, దొంగమేపు. OG.
 లవిటి n. s. A deaf man. The tail of a horse. బధి
 రుడు, పుచ్చుము. ABA.
 లపుటి, ఆనగా శుషిచిచ్చాశి. ABA.
 లయించుట * v. a. (add.) DRY. 2236, line 10.
 లయించి దృఢముపైలాభువకతులదయ్యై రావణుల
 లుబాపాలును.
 లాంగరి, ఆనగా శ్రోత్రము. Kark.
 లాక n. s. A slip of bamboo used by weavers.
 వెదురుబద్ద. H. 2. 12. కారంపుకడుగులుకండెల
 కప్పెరగోలములాకలునిలికడవ.
 లాక n. s. (add.) గర్జము. ABA.
 లాగరి n. s. ఆనగా శ్రోత్రము. Kark.
 లాటచేళము * n. s. (add.) See Prinsep (vol.
 VIII. Apr. 1839 p. 292-293.) "Hindustan
 and Dukhun were divided into four King-
 doms. Gurjara westward. Malwa central.
 Gauda (Bengal and Bahar) eastward: and
 Lateswara rāj southward. &c, &c." H. 1.
 56. లాటకనాకాటమరాటవధూటుల పాండ్యపాం
 ద్రవిడభావశుక్రముఖుల.
 లాకు, లాంకు, ఆనగా బల్లిడిగా. OG.
 లాకుగ adv. Abundantly, plentifully. విస్తారము
 గా. A. 6. 108. అనినలాకుగ గాంధోకనటదురా
 జురద్దుగనుననికొడయదీతుకాంగముగుడి. టీ|| అధి
 కముగాను.
 లాకురాయి n. s. Gratings fixed in a drain. జల
 నిర్ణముముఖంబుననీటితోడ వచ్చు త్పాములజొరనిని
 శులక.
 లాధస్తేపాంచేసుట v. n. To make an uproar: to
 beat the mouth. వాక్తాడనముచేసుట.
 లాయము n. s. (add.) కుండురా. ABA. P. 4. 195.
 కంతులవ్పారవమైననిల్ల మిగులాచగు లాయమెరుం

గునమ్మ. టీ|| తగినటువంటిగుర్రపుశాల. H. 3. 241.
 తరుణయొక్కర్తుదనరుకమ్మవిరిలకోరితురుకరౌతుల
 యములోలేదీరతనమునుచులోకులుబొగడక.
 లాలశీరులు n. s. Silk cords attached to a sad-
 dle. శుల్లములయిరువంకలనుండేకుట్టుత్రాళ్లు. ABA.
 Swa. 4. 166. ఏదిక్కుచూచిననాదిక్కుననేవినంబ
 దనెక్కడజూచినందానమైసిడయేర్పడక పార్వ్యంబు
 లంగట్టుకెంబట్టు లాలశరీశీమకట్టురెక్కలుగాయా
 తుధానుండనుకొండ చిలువసెడియనేలకురుపుగా
 నాడుగరుడుండనం బాయుచు డాయుచుదత్వలం
 బాలసికురంగటంబోచి.
 లాలి n. s. (add.) శోకము, కస్తీ, డోల. ABA. డో
 లిక. Kark.
 లావణము n. s. Recording, putting down one's
 name in a list. కొలువనివ్రాయుట. ABA.
 లావు n. s. (add.) plu. లావులి, కణములు. Kark.
 P. 1. 562. లావులుగలిగినవారలుగావునమితలపు
 లావుగడ. టీ|| రెక్కలుగలిగినవారలు. T. 2. 9.
 అనాకపురిస్థితికైవెనంగిలావెడలగబట్టినేయుట
 కునెత్తెనంజనుమల్లుపోరునక. టీ|| బలము. N. 2.
 72. వెలవెలబారుమోములలావులుశలింపగడలెది
 క్కులకునైగరుడకులము. టీ|| బలములుత్యోపోగా.
 లొంగరాజు n. s. The fork tailed shrike (*Lanius*
caerulescens.) భృంగశుషి. ABA.
 లొకై or వికై n. s. A stone. చింతలకై a tamarind
 stone. See వికై.
 లియ్యత or లియ్యము n. s. Friendship, union, har-
 mony, agreement. శుభ్యము. OG. వికకంఠ్య
 ము. T. pref. 14. కాంబింపంటారవకలనియైచ్చె
 దశ్రుతిలియముగననుకృతివిగావె. టీ|| వికమత్యము
 ను. N. 9. 500. నలువంకశ్రుతిగ్యనులియ్యలియ్య
 మై. టీ|| కలుసుకొన్నవై.
 లొగు n. s. The hip, the middle. మధ్యభాగము.
 ABA. నడుము.
 లొగా * adv. (add.) Sportively, amusingly. T.
 5. 202. ఆతివిశ్రుతశీలివిరాజరాజవాచాలముసింద్ర
 బాలనుతిసేంతత మైవిలసిల్లులొగాక.
 లుంగ, అనగావస్త్రభారము. ABA.
 లుంగి n. s. A petticoat. యోగాంతరియము. ABA.
 సావడ usually a Musulman's cloak.
 లూటీ n. s. Misbehaviour. An ulcer in the cheek.
 మడుకు. దవడకురుపు. OG. దండుగయున్ను.
 ABA. ఔద్ధత్యము. Kark.

లూడులు n. s. Slippers. పాదరక్షలు. Kark.
 లెంకు n. s. A soldier. భటుడు, బంటు. ABA.
 లెచ్చు n. s. Aim. శుతనలత్యము. ABA. అనగాగు
 రి.
 లెబరము, అనగావ్యభవము. OG.
 లెలుపుడు n. s. Winding up as thread. తంతునిసి
 రణము, అనగాతోడుట. ABA.
 లెస్సీ n. s. (add.) కుశలము, శుభము, శుటకుటీరము.
 Kark.
 లేడు (add.) నీవువిశ్వనాథస్వామివేకానివేరేతను
 thou alone art the lord of all there is nothing
 else.
 లేకుము * n. s. (add.) P. 4. 156. కటిఘటిరకటిహ
 లములుకలాశలేకుళింగతులమరక. టీ|| గంధాదు
 లయొక్కానున్ను.
 లేపుట v. a. (add.) ముట్టడిలేపిరి they raised the
 siege: they freed the city from the foe.
 లేవడి n. s. Poverty, want. దారిద్ర్యము. Kark.
 లేసు adj. Easy, light. సులభమైన, తేలికైన. N. 2.
 54. ఇంతలేసులరానేలసేమిశేతు. టీ|| ఇంతలేసి
 కునులు.
 లొంటియ n. s. A camel. డొప్పము. ABA.
 లొంతు n. s. A small house. అల్పగృహము. ABA.
 కొంతు.
 లొచ్చు or లొజ్జ n. s. Defect. న్యూనము. ABA.
 Kark.
 లొటారము n. s. A hole. సుపిరము. ABA.
 లొట్ట or లొత్త n. s. A hole. సుపిరము ABA. N.
 5. 117. కస్తుబోయినలొట్టబోయెననుచునవును.
 లొట్టె n. s. A camel. లొట్టెనుగు, అనగామకే
 ప్పెము. ABA.
 లొద్ది n. s. A hollow, or dell in a mountain. ఆ
 చలమధ్యభూమి. see లొయ.
 లొచ్చెశీ n. s. A kind of necklace. లలంతికాచిశే
 షము. ABA. ఒకవిధమైనకంఠాభరణము.
 లో (add.) Upon, thus. కాలిలోపుండేవెచ్చి the
 shoe on his foot.
 లోగిలి n. s. (add.) A court or yard. ఆజరము.
 Kark. ముంగిలి. H. 1. 167. శంసవన్నియప్ప
 కుద్దుమల్ గనుకట్టు బృందావనములోగిలిండెల
 య. P. 1. 583. ఇరికిటిపెల్లుగంతుబలియింపిలోగి
 లిములుపెండెమల్

లో నౌట v. n. (add,) లోను అయినది it was obtained. L. 24. 12. దానిద్రుంబిన గానితత్వాయనభవములోనుకాదు. N. 4. 211. కడుబాములకు లోనై. టీ|| మిక్కిలిపాధలకుజిక్కి.

లోతుము * n. s. (add,) లోపాలలోతుములువిచారింపిరి They enquired into the rights and wrongs of the affair.

లోపంటరి n. s. A wild hog. వరాహము. Kark.

లోలామీ * n. s. Lady, beauty: she of the loving eye. చంచలామీ, (స్త్రీ). N. 7. 170. లోలామీచెవియొగ్గియాంకించె. టీ|| చంచలామీ. Swa. 3. 78. లోలత్రంతులు మేళవింపగడచేలోలామీదే శామీకిక. టీ|| చంచలములైన సేత్రములుగల ప్రావ రూధిని.

లోవాడికాదు n. s. A thief. తోడురుడు. Kark.

లోవి, అన గానిముఖాండము. ABA.

లోహాశ్వున్దము * n. s. A heron. W. కంకము, రాశ్రులు. SC.

వంక adj. (add,) వంకదార్లు Small roads, bye paths.

వంక n. s. (add.) A. 5. 129. దిగ్విజయనంచతుడుగొని తిరవనేయ్యువువంకమీదుగాక. టీ|| వంకలన్న దానిమీదుగాను. Swa. 3. 32. ప్రకృతిసచ్చుండైనశివస్వామియొక్కటికిం గూటమివంకవచ్చు వికృతిన్నగుండగుగానేర్చునే. టీ|| సాంకత్యమువల్ల శుంభవింపేటటువంటి. T. 3. 67. కులుకు నెరవంకక స్పృశసౌలశ్రులక. టీ|| శృంగార మైనవంశ్రులుకలిగినటువంటి. P. 3. 182. అనుచుక్రూరా యు డాడిననద్దివాంభవల్ల భుడువినిదీస్తా యువంకజూచి. టీ|| దిక్కు. N. 2. 289. ఏవంకజూచినాయుంబంబంబుల మొలబించుముద్దు మోముల బెడంకు. టీ|| ఏవైపునజూచినా గాని.

వంకి n. s. for an arrow, read, A sword of a wavy shape: and, for బాణము read చిల్లాడము, అన గావక్రశశ్రుము. ABA. N. 1. 207. ఏడవంకశుక్చరాపిడి వంకిబొంకించి నాయకట్టినసీలిచాయడట్టి.

వంశిని n. s. A rope that fastens an elephant. జబబంధనము. ABA. ఏనుగునుకట్టేవర్గము.

వంకుడు n. s. (add,) A boil, a tumor. స్ఫోటము, కురుశ్రు. ABA.

వంచె n. s. A sack which contains one maracal of grain. ఆధకమిత ఘోణి. ABA. తూ మెడుగింజలుకుట్టేశుంచి.

వంటులు n. s. plu. Cooks. పాచకులు, వంటవాండ్లు.

వండ or వందె n. s. అన గాశ్వుణతతివిశేషము. ABA.

వండురు n. s. (add,) Pain, distress. వ్యథ. ABA.

వంశ్రు n. s. (add,) మెడవంశ్రు n. s. A part of the neck. గ్రీవాక్షభాగము. ABA.

వక్కలాకులు or వక్కాకు n. s. plu. (read) Betel nut. i. e. betel and nut. తాంబూలము. D.

వక్కు or వక్కు n. s. A crane. బకము. ABA.

వక్త * n. s. He who has a ready tongue, or wit. నలుగురిలోనిర్భయము గా మాట్లాడేవాడు. P. 2. 124. వాడశిశిలాధిభిజ్ఞుడవాడెవక్తవాడనయశరుండు. టీ|| మాటలాడనేర్పినవాడున్నవాడే.

వక్త్రపములు * n. s. 'read term,' (the most twisted) &c.

వజ n. s. (add,) Orris root powdered, is sprinkled over a floor to rid the house of fleas and bugs. Acorus calamus. H. 5. 182. రుద్రజడవేరువజకురాసానివామముశ్రుడుకలపోది గాడు మై గారుచెమట. See వచ.

వజీరు n. s. (add,) the (Arabic word Vizier) Prince, Ruler. స్వకతి. Kark.

వజ్జిరము error for వింజిరము n. s. The fish called seerfish.

వజ్రకంటకము * n. s. The plant called Euphorbium. గులిమిడి. Ainsl. 1. 120.

వజ్రకీటము * n. s. (not in W) The name of the insect which is supposed to make the marks in the సాశీగ్రామము stone. Also the animal (like a crocodile) called Pangolin. See Spry's Hindustan. 1. 85. సీసోట్లో వజ్రకీటముకుడా a common curse.

వటగ n. s. He who is skillful. శుభుకాదు. ABA. నేర్పరి.

వటశుత్ర * n. s. A plant, from the fibrous leaves of which bow-strings &c. are made (Alettris hyacinthoides: Sansevieria Zeylanica Rox.) కుక్కపాల.

వట్టు n. s. (add,) A dried green fruit. శుక్లశలాటులు, ఎండిపోయినపించె. ABA.

వట్టుట v. n. (add,) నిర్జలమాట. Kark.

వడ n. s. (add,) Trouble. శ్రమము. Kark.

వడకట్టుట v. a. To strain, to filter off. శోధనము చేసుట ABA. See వడికట్టుట.

వడకు n. s. Trembling, shaking. కంకుము. ABA. వణకు.

వతి n. s. (add.) A space of time, period. కాలము. కొంతవడికి, అనగా కొంతసేకుటికి. Ohenn. 3. 247. seems to mean కొంతమట్టుకు.

వతికాచు n. s. అనగా కూరుడు, తోపురుడు. Kark.

వతియము n. s. (add.) వటకము. ABA.

వతియరు (K.) n. s. A master, lord. యజమానుడు.

వదె n. s. A wooden pin or bracket, projecting from a wall. నొగడంతకము. ABA. చిలుకకొయ్య.

వడ్లంఱ n. s. A sort of bird, the woodpecker. See వడ్లంఱ.

వడ్లంకి or వడ్లంఱ n. s. A carpenter. వర్ధకి. ABA. వడ్లవాడు. H. 3. 46. కమ్మరివడ్లంకి కాశకంచర అగసాలవారును.

వడ్లము n. s. Carpentry. వర్ధకికర్త. ABA. వడ్లపురి.

వత్తి * n. s. A child. A kind of worm that destroys a growing crop. M. III. 7. 425. బిడ్డ, పురుగునున్ను.

వడరు n. s. (add.) The bird called నిద్రాహ్వా. ABA.

వదావళి n. s. అనగా ప్రలాభము. ABA. వడరు.

వది, అనగా కంటకావరణాహారము. ABA.

వదులుతి n. s. A boil. స్ఫోటము. ABA. కురుపు.

వసపు n. s. Entreating, begging earnestly. కురిచేసము. ABA. అనగా బతిమాలడము, దేవురింపు.

వసరు n. s. Property. సొత్తు.

వన్నెపాలు n. s. A kind of rice. శాలిభాస్యభేదము. Kark.

వన్నెవెయరు, అనగా వృత్తకీరము. ABA.

వమ్మికూటము * n. s. A white ant-hill. వర్మికము. RKD. yet RKD omits వమ్మి as meaning a white ant. The crawling destructive white ant (చెద) is called వమ్మి* vamri: after it gets wings it is called శుత్తికా* puttica, or in Telugu ఉన్సిట్టి. And probably శిథిలి* sithili is the queen ant, called గూడు in Telugu. వమ్మి n. s. (add.) In Wilson's transl. of Rig Veda. p. 138. వమ్మి: Vamrah.

వరుచుట, అనగా ఉచ్చాటనము చేసుట. Kark.

వరద, అనగా తుంబీఫలము. Kark.

వరపు n. s. (add.) అవగ్రహము. ABA. P. 1. 506. వరపుతరిపుణ్యధనులుగి రావణమునులుచేరి. టీ|| అనావృష్టికాలమందు.

వరపూజ * n. s. The worship or homage paid to a bridegroom. Wedding compliments. భర్తృపూజ. Letters Vol. 10 page 378.

వరముడి n. s. The name of Bhīma, a hero in the Mahabharat. భీముడు. ABA.

వరశంధి n. s. Shore: bank. పరిశురము. ABA. X పు.

వరిగ n. s. The pulse termed wild kidney beans. వరకము. ABA.

వరుడు, అనగా దాసి. Kark.

వరుణవృక్షము * n. s. A tree (Tapia cratoeva or capparid trifoliata.) ములింకచెట్టు.

వరె, అనగా తృణతదివేషము. ABA.

వర్ణించుట * v. a. (add.) ఉత్పన్నులునువర్ణించి They made a vow to abstain from all pleasant food.

వర్ణితుడు * n. s. read 'The penniless.'

వర్తకము n. s. Trade, traffick, commerce. వ్యాపారము, బేరము.

వర్తకము or వర్తిక * n. s. A sort of quail (perdix olivacea) వెలిచెటిట్ట, మినవల్లంకిపిట్ట, అశ్వభురము, గుర్రపురెక్క. SC. మిలముచ్చు.

వర్షియసి * n. s. A crone: an aged woman. పుట్టుచెల్లిసది, ముగలిది Pariz. 2. 74. శ్రుత్యప్యూక్ చ్చలద్రాత్రివర్షియసికలితపాండుర కేశబంధమనగ.

వలకడ n. s. The south. దక్షిణదిశ. ABA.

వలచుట v. a. (add.) N. 3. 266. అనఘావిసవలకు జెలుపుమనియడుగుటయు. టీ|| విసవలెసనియున్నాను. A. 6. 77. భలోక్తిరుమందూలింతుకవలలేనిముట్టుమరినూతులద్రవ్యవేశాళము. A. 5. 53. వలవిస్త్రీలుదలవంతుదానవచ్చినది జాలకాకు దానిభజీతుసేయంగవలెనే. N. 2. 314. కమలసయనమసూహరాంగములసౌకుమార్య పాండర్యములుజూదిమగువలచెనుటచిత్రంబె. టీ|| మోహించెను.

వలరు adj. (add.) వలుడ.

వలము n. s. A strong robust man. బలవంతుడు. ABA. Printed Kala Sastr. 1. 76. వలముగుజ్జను పాండువర్ణంబునీంతరతమునునుయితకొనరు.

వలమురి n. s. A shell, or conch, the spiral of which turns to the right hand. The conch of Vishnu. దక్షిణావర్తకంబుము, పాంచజన్యము. ABA. వలమురిదాల్పు an epithet of Vishnu. చిట్టాపు. D. S. 3. 407. వలమురివైనఁబలులధికుంకమనంగగళముచైకమురికమ్మమెరయ.

వలసిన past rel. pl of వలయుట.
 వలసినది usually వలసినది which see.
 వళావళి n. s. (add,) Babble, mere chattering.
 వ్యర్థభాషణము. See వళావళికాదు.
 వళావళికాదు n. s. A babbler. వ్యర్థభాషుడు.
 ABA.
 వలి n. s. (add,) Shivering, pain, cold. కంకుము.
 ABA. చూరుతము, హిమము, సెప్పి, చలి. Kark.
 N. 10. 95. వలికి వెరవిలిసని కేరిబలికికానుచు. టీ||
 చలికి.
 వలికి n. s. (add,) The sarus or Indian crane. గోస
 ర్లము, అనగాసారశుము, శ్వశానము. ABA.
 వలిపిరి n. s. Shivering. కంకుము. ABA.
 వలిమొలక n. s. A name of Bhīma, a hero in the
 Mahabharat. అనిలజుడు. ABA. భీముడు.
 వళుకు n. s. Groundless plaint or demand. వి
 ధ్యాభియోగము. ABA.
 వలుడ n. s. A strong man. బలవంతుడు. ABA.
 వలుడ adj. (add) Rounded, globular. కృఘలము.
 ABA.
 వల్లడికాడు n. s. A thief, robber. తోడురుడు. Kark.
 వల్లె interj. Yes: well: very good. అగ్గికారవా
 క్యము. ABA. శక్తుతి. Kark.
 వస్తి n. s. బాలాచ్ఛాదనము. ABA. పొత్తిగుడ్డ.

వాక n. s. A cascade. సెలయేరు. ABA.
 వాకణము n. s. A hawk. శ్వేనము. Kark.
 వాగరలాడుట v. a. To kill, destroy. వధించుట,
 Kark.
 వాగశ్లము n. s. The front part of the threshing
 floor. ఖలముఖము. ABA.
 వాగు n. s. (add,) A cascade. ఆచలనది, సెలయేరు,
 సేన. ABA. సైన్యము. Kark.
 వాగుడు n. s. Noise. శబ్దము. ABA.
 వాచరము, or వాచారవంబు n. s. Lamentation.
 శురదేవనము. ABA. విలాపము. ఏదప్ప.
 వాచ n. s. (add,) ఉనుశ్చితావి. Kark.
 వాకి adj. (add,) Equal. సదృశము. ABA.
 వాడిమి n. s. Sharpness, లైత్యము. Majesty. శ్రీభు
 శక్తి, శ్రీతాతము. ABA. A. 6. 24. వీడునుమున్ను
 రేకుగటివేళకుమానిసియాటపోరిలో వాడిమి గొంత
 గాలమిలవ్రాలుటలావరియాటనిల్చి. టీ|| బంటులన
 ముచేతన.

వాడెదవ n. s. The tip of the sugar cane. ఇత్వస్
 గ్రము. ABA.
 వానించుట, అనగానైసితేంచుట. ABA.
 వాసి n. s. He who is swollen up with disease.
 శోశకలవాడు. ABA. వాశ్రుకలవాడు.
 వాశ్రు n. s. Striking a musical instrument; swell-
 ing. వాదనము, శోశ. ABA.
 వాశ్రుట a vulgar form of ఓశ్రుట.
 వాహిక, అనగాఆక్రోశము. ABA.
 వాయ, అనగానైలవిల్లివృద్ధుమామి. ABA.
 వాయంట n. s. A small shrub edible and medi-
 cinal (cleone pentaphylla.) బర్బర. ABA. వా
 మింటచెట్టు.
 వాయవ్యమూల n. s. The Northwest. ఉత్తరపశ్చ
 మరీమూల.
 వాయి n. s. (add,) Rheumatism. వాయుశు. ABA.
 వాయింపు n. s. Sounding or striking a musical
 instrument. వాదనము. ABA.
 వారక adv. (add,) Incessantly, without intermis-
 sion. నిరంతరము. ABA.
 వారముఖ్యులు * n. s. plu. బోగమువాండ్లు. KP.
 2. 29.
 వారె n. s. A goad with a short iron head used
 for guiding the elephant. తోట్రము. ABA. ఏను
 గునుపొడిచేకోల.
 వార్పు n. s. Sipping water. &c. Rice-gruel. ఆ
 చునీయము. యవాగు. Kark.
 వార్పము n. s. A hawk. శ్వేనము. Kark.
 వాలకమ్ము n. s. అనగావేపము. ABA.
 వాలారు adj. Sharp. వాకియైన. H., D. 1. 959.
 వాలారుకొనగోళ్ల వన్నెలునిగుడ. R. 4. 26. వా
 లారుతూపులు. A. 5. 70. కరువంపుమంకెనవిరి
 వంపునరవంపు వాలెరచండ్రంపువానసురియనడం
 పుమెరుగు వాలారుగగ్గనచూడ్చి శ్రవణమండనకాం
 తిశవతుగాక. N. 2. 418. కెంఱేలవింపుచుంబ
 యిటనంభోజామీ వాలారుబూపులచేలింపుచుబల్లి
 కుల్లలనుధాపూరంబుతోరంబుకా. Swa. 3. 78.
 వాలారుగొనగోళ్లనీవలనతక వాయింబుచోనా
 టకుకా మేళంబైనవితుంబినిన్న మొదలుంఠివంటమిం
 జేసియాయలాటంబెయవేళబల్లెడుశ్రీధాతాయా
 తవాకామాతాలోలస్త్రులు మేళవింపకడవేలో
 లామీదేశామీకా.

వాలుగ n. s. A fish. వాలసికము. ABA. మత్స్యవిశేషము. H. 4. 225. కొరడదాశిరికొయ్యకొర్రమీనులశముచ్చిం బేడశజెల్లచారమీను, వాలుగము కుదొమ్మవల్లికతట్టపిత్తడికాసుపూమీనుకడిశలంబు. H. 4. 199. వాకిలిదీసిచొక్కటపువాలుగకన్నుల తేలబూవినాళీకడళాపికుండనపులిమ్ములనేలెడుగు బృచమైసత్సోకకగౌగలింపి. P. 1. 304. కొరడయ్యకడిశపాశురమల్లముచ్చిం కుంటమక్కునుంం పిగ్రుచ్చుకొనియె, వాలుగముకుడన్నవల్లకగండెకల్లరజుబేడశురాతిగొరుకుమడిసె. టీ|| వాలుగనేటిన్నె. A. 1. 24. అలరబురంబునందొగలనంతరదామరప్రానిక్రుచ్చుకవలపులు మిరలోవలుడవాలిగమొత్తమునూరనిరుకోళ్ళొకలమంచుగ్రుంకుమెడగుంపులవంపులుదోడు. టీ|| వాలుగలనేమత్స్యములయొక్క. N. 1. 64. అనుచుబలికినజనవతిమనుచువేడ్కబెనుచువాలుగమేలుగాగనుచుననియె, నుడకమునతత్రరింపుచు నున్న నన్నుబూవిభయమేమియనుటగాచోద్యమయ్యె. టీ|| ఆచేళ.

వాలడు n. s. (add.) A plant (Asparagus racemosus) వాతారి. ABA.

వాలపు adj. Closed. మూయబడ్డ. Bilha. 2. 292. ఆరవాలపుచూపులు half closed eyes.

వాలమెకము n. s. A wild boar or hog. ప్పుష్టి. ABA. అడవిశుంబి. Swa. 4. 15. అల్లడెకంపేపానపానతెల్లెనిగట్టరుతమ్బు చేరెడు పొలమండెల్లెడబూచినభరవేవల్లభసీరామసేనవాలమెకంబుల్.

వాన్చీకిమందు n. s. Gnats. Muskitos. ముషికములు. ABA.

వావాడు n. s. Spinning out a subject. ఉడన్యాసము. ABA.

వావిలి n. s. A small tree (Vitex negundo) నింధువారము. ABA. H. 4. 17. కడకుకొడిశపాలకొడితెర్రలాద్దుగుమిరులేకు లాద్దుగజీడిపాల, కలుజువ్విజువ్వివావిలికొండవావిరిమద్దినుమద్దిసిరుద్దియ్యది. P. 4. 126. అతివయస్కత్పతన్వోహశ్రీతముపొగడ, యువిడవావిలియలరుసీయుసురుకలిమి, బంధుమధ్యమమివ్వనాభ్యంతరంబు, విద్రుమాధరికన్నిచ్చువిశ్రమించు. టీ|| సింధువారవృక్షము. A. 5. 141. ఆధరనుభద్రాణజితద్రాణయగుచుమాక్తికొండమాలికసినెనాసాగ్రమాక్తికంబనుచు బాలనపలిచ్చెగతరజన్నుమంపువావిలిమొకమూపుకొనిండుసోదరు. టీ|| వావిలిచెట్టు.

వాసి n. s. (add.) శీఘ్రయశ్రుకారమువ్రాసిసాపూ ఆశ్రుకారమువంతాకువాసి అయినావ్యతిరక్తము చేయకజరిపినాను I have not departed a hair's breadth [lit: as much వాసి as a tamarind leaf] from your directions. H. 1. 138. మరుదులుగాం వినకరికరినెంతురువది నెలుదెలిసినవాసి జెడును, బంధువుల్ గనినచోడురగనిందింతురుల్ డికోడలుబూడనాడికానుచు.

వాసింతుట, ఆనగావార్పుట. ABA.

వాసిగ్రోలు n. s. usually వాశగ్రోలు A flute. వంశనాళము. ABA. పిల్లంగోవి.

వానైనవాడు n: s. A well known person. ఖ్యాతుడు. ABA.

వింజము n. s. ఆనగావింభ్యశురవృతము. ABA.

వింటిళము n. s. A certain instrument used by wrestlers. జెట్లాయుధము. ABA.

విందు n. s. మనుష్యయజ్ఞము, వ్రాహ్మణభోజనము. ABA.

విందుపురుగు n. s. A kind of spider. లూతభేదము. ABA.

విందులు n. s. Relations, friends. బంధువులు. Kark. P. pref. 61. నాదంబునకతోడెతీర్పురమాకుమారుకును తెండుకవిందుల సౌమ్యలియెంతేడాకంభిరేపురంబుకలకంఠిజాతియశ్రాంతముక. టీ|| చుట్టముకలనే.

వికిరింత n. s. A monkey. వానరము. Kark.

విక్రోశవంతుడౌట v. n. To sorrow, suffer grief. వ్యసనపడుట.

విగ్రహపుష్టి గాళుండే adj. Lusty, fat, strong. (a cant word) బలిసియుండే, బొందుగాళుండే.

విచ్చుటాకు n. s. A slip of palm leaf rolled up and used as an earring. చెవ్వాకు. OG. తాళపత్రము. ABA.

విజ్ఞానేశ్వరము * n. s. Name of a certain Sanscrit treatise on law.

విటకాడు n. s. (add.) Lounger, dawdler.

విడమర n. s. Cessation. శాంతి. Kark.

విడిబడినది n. s. A waif or stray : that which escaped or got loose. విశృంఖలము. ABA. విడిబడ్డది.

విడిబడుట v. n. (add.) To shake off fear or constraint. మగవాండ్రైవిడిపడండి quit yourselves like men. Sam. IV, 9.

విక, అనగాపీడ. Kark.
 వితండము * n. s. (add,) Chopping logic, arguing merely for victory.
 వితమరి n. s. A clever man. శమభుకాడు. ABA.
 విత్త n. s. A little sack. అత్తలపాణి. ABA.
 విసతల్ల n. s. అనగావంగుతు. Kark.
 విసతి plu. విసతులు n. s. Salutations, bows. దండములు.
 వినుచుట, అనగావివచ్చుట, విసబడుట. ABA. వచించుట, శ్రుతమాట. Kark.
 వినుట v. n. (add,) To be heard, become audible. ఆశుంశితమునీకువింటున్నదా do you hear the song?
 విసాదించుట * v. a. (add,) Vish. 2. 228. ఇష్టి ధంబుననయ్యిండు వదనతోడికందర్పరతి క్రీడానందంబులబెందిమందరగరికందరంబుల నూరుశంవత్సరంబులవిసాదింపుచున్నంతసైక్తనాడు. K. P. 4. 113. అశ్వుడంతిసఖులుముఖవికాసాదులవలన వస్త్రసారభస్మియిరింగినర్తాలాపంబులవిసాదింపుచుంకిరి.
 విస్వాము n. s. (add,) విజ్ఞానము, అనగానేరువు, ప్రావీణ్యము. Kark.
 విస్వామైన adj. Fine, graceful. మసాజ్జమైన. Kark.
 విస్తు n. s. (add,) ప్రావీణ్యము, నభము. Kark.
 విశ్రవిసాదులు n. s. (add,) This word seems to be obsolete. It seems to denote Sudras who imitate braminal observances.
 విమాది n. s. White ashes. భూతి. ABA.
 విమానము * n. s. (add,) [Colebr. 2. 221.] used by Jainas for a region or compartment of heaven.
 వియ్యంకుడు n. s. (add,) దంతుకులపితృమిథోభిదానము. ABA. కోడలితేకఅల్లునితండ్రి.
 వియ్యంపుసాని n. s. Phrase for the mother of my son-in-law or of my daughter-in-law. వియ్యంపురాలు. ABA. కోడలితల్లి తేకఅల్లునితల్లి.
 విరటుడు n. s. The king of విరాట Virata, in which country the Pandava heroes lived for a year in disguise. విరాటుడు. ABA.
 విరిగి n. s. Soil abounding in chinks. సోఫ్టుభూమి. ABA. వగుళ్లుపారినభూమి.

విరిగిననీళ్లు n. s. Whey. ఆమిక్ష.
 విరుగు n. s. Defeat, overthrow. అజయము. ABA.
 విరుచుట, అనగావెలుచుట. ABA.
 విలుచుట v. a. (add,) ఉచ్చాటనముచేసుట. Kark. పిలుచుట. కానుట. OG.
 విలోలము * adj. Tossing, waving, rolling. ఉగులాదే, వడకే, కడతే. In the కజేంద్రమోక్షము. దైర్యమువిలోలంబయ్యెప్రాణంబులుక, తావుతప్పెనుమూర్ఖవచ్చె. &c. N. 2. 286. వారివిలోలనేత్రములు.
 విస్వత్తు n. s. A name of Arjuna. అర్జునుడు, Kark. N. 9. 536. తరవానుదేవలోకనివాసులగుభూసురకుమారకులందెప్పివిస్వత్తుంజచ్చు జొరకుండూర్పిరవీంచె. టీ|| అజానున్నె.
 విశల్య * n. s. A medicinal plant. (Menispermum cordifolium) తరి, or తరిగొర్రెచ్చెట్టు.
 విశల్యకరణి * n. s. A certain medicinal plant, said to extract arrows and to remove internal pain. P. 2. 171. శమతశతాకమతార్నిర్గమన ప్రజడంబువ్యాదయగతవంతాశల్యము బెరికివైవసినైత్రిమసాజ్జవిశల్యకరణిధృతినుహించుక. టీ|| నాటినబాణములఅలుగులుతీశేబాపధవిశేషము.
 వివబాద్ది n. s. (add,) పాత. ABA. H. 4. 12. శివదేవిబాట్టువుచలిబిండివిటిముటిపెన్నెరువివబాద్దిబిండిదొండ.
 విళదారి n. s. శీర్షము. ABA.
 విశరు n. s. A whisk or wave of the sword. శస్త్రవిద్యభేదము. Kark.
 విశరు (from విసురుట to blow) part. Blowing. వీచే, కొట్టే. N. 1. 118. ఔరయనుచుడిచికాపాయవశ్రీముత్ బెట్టువిశరుగాలిసెండింబికొనుచునాకలమునందు. టీ|| మిక్తిలివిశరుచుండేటిగాలిచేతను. P. 1. 487. తూరువుతెలతెలనైరాగారుత్సనవిశరునీడగాలియునయ్యసారమునుఘట్టుకొనెక. టీ|| వీచు.
 విశరుట v. a. (add,) To fling or hurl a stone. ఆయిల్లుమారముగావిసిరివేశినట్లువున్నది that house is lonely; hurled away from society.
 విశర్గ The sign : for the letter H. as రామః Ramah. వ్యాసః Vyāsah.
 విసివలక n. s. A broad bench used as a couch. శయ్యార్థఫలకము. ABA.

విసుగు n. s. Disgust, weariness, satiety. అలస
 ట, వేసట, విసుగు.
 విసువాసి n. s. He who feels love, or kindness.
 విశ్వాసి. ABA.
 విశ్రాంతి n. s. అనగానశ్చము. Kark.
 వీచుట v. n. (add,) గర్వించుట and ఉచ్చాటనముచే
 సుట. ABA.
 వీటికె n. s. A crack. స్ఫోటము. ABA. వీటిక.
 వీడుకోలు n. s. Release. విశ్రాంతము. ABA. విడుదల.
 వీడుపు. కుడియవీడుపు n. s. A cut-purse. శస్త్రు
 దు. ABA.
 వీధ్యాటు n. s. Contrariety, difference. వ్యత్యయ
 ము. ABA.
 వీడవడుట v. n. (from వీడు and వడుట) To sepa-
 rate. ఎడదాయుట. P. 1. 94. కేశరివృషభస్త్రీ
 హంబాకజంబుకంబుచేవీడవడియెక.
 వీణము n. s. A sheet, a cloth, a vest. దుప్పటి.
 ABA.
 వీరమరి, అనగామాచరము. Kark.
 వీరచ్చుట v. n. To be heard. శ్రుతమాట. Kark.
 వీను n. s. An ear. చెవి. ABA. N. 1. 36. వినుముక్ర
 మమునవీనులవిందుగాగనీసి మంచితభక్తివర్ణించవశ
 మె. టీ|| చెవులకిష్టముగా.
 వీరడి n. s. (add,) Madness. ఉన్నాడము. ABA.
 పిచ్చి.
 వీరాణము or వీరాణము n. s. A double drum used
 at weddinge. ఆనధవిశేషము. ABA.
 వీలు n. s. Price. వెల, అవక్రయము. ABA.
 వీపు n. s. The back. వీపు. ABA.
 వీశరము adj. Useless, vain, fruitless. వ్యర్థము.
 ABA.
 వీసె n. s. A weight called Vīs at Madras; this
 is forty Palams; but ABA. says వింశతిఫలి.
 వృద్ధ * adj. (add,) వృద్ధంకంక The old channel left
 by the river Ganges after changing its course.
 వృద్ధాచారము * n. s. Traditional observance, the
 custom of their forefathers. పెద్దలనాటనుంచిన
 దిచేవాడుక.
 వెం n. s. A beast of prey. వ్యాళము. ABA.
 వెంటపెట్టుకొనివచ్చుట v. a. To convey, conduct,
 bring along. బిలుచుకొనివచ్చుట. T. 4. 55. ఆ
 క్షుడేకొమ్మనువెంటపెట్టుకొనికొంకవచ్చితినేని.
 వెంట్రువ, అనగానకులము. Kark. This must be
 an error.
 వెండ్రె, అనగాఅటన్నారి. Kark.
 వెంపరలాడుట v. a. (add,) వధించుట. Kark.

వెంపలి n. s. (add,) శరశుంభ. ABA. H. 4. 11.
 జిల్లేడు వెంపలిజిడ్డు వెంపలిపైడిరంశేడురంశేడురం
 రిశుస్తే.
 వెంపుట v. a. To kill. వధించుట. ABA.
 వెంబరవిత్తు, అనగాఅటన్నారి. Kark.
 వెంబలివిత్తు n. s. Madness, insanity. ఉన్నాడము.
 ABA.
 వెక్కశము adj. Excessive, great, difficult of at-
 tainment. దురాశము. Kark. T. 4. 30. మిగులవె
 క్కశమైనమీనాంకశిఖిపాగల్ వెలికిదార్పినరీతివె
 చ్చునున్ను. టీ|| మిక్కిలిఅతిశయమైన. వెక్కశమై
 adv. Greatly, excessively. అధికమై, విక్కట
 మై. P. 1. 557. అక్కాలనునాడునాటికివెక్కశమై
 క్రాచువెట్ట వేశిపులనశిఖి జిక్కజలమివిరిపోయిన.
 Swa. 3. 37. శీవించునకోరకదంబకంబులపుక్కిళ్ల
 కువెక్కశంపైముక్కులకునెక్కివిక్కంబడి. వెక్కశంపు
 adj. Full, unwieldy. అసాధ్యమైన, బహువైన,
 Anirud 2. 29. వెక్కశంపుబిరుదు.
 వెక్కట v. n. To sob in crying. వెక్కి వెక్కియెడుట.
 N. 8. 187. తావెక్కచులత్తునుండువలవింతగ.
 Swa. 4. 105. ఒక్కతెగయశోకమ్యులవెక్కచుపె
 యిగలవిలాశ విక్రమలత్తుల్ దక్కటయునుసుక
 యొరవై.
 వెచ్చన n. s. Heat, warmth. ఉష్ణము. ABA. Swa.
 1. 44. తోలుదొల్లనుదయాక్రిశిలదాకితీండ్రించు
 నశిలోహమున వెచ్చనైజనించె. టీ|| వేడిమిగలదై.
 వెచ్చుట v. n. To turn black, be parched, singed.
 కమలుట, కండుట. ABA.
 వెట్ట adj. (add,) Rude. మోట. Vish. 3. 306. జడవే
 కంబులుగ్రామ్యభాషలునవిశ్చిష్టానులాపంబులక
 కడుమానిన్యవరీరముకాటుకురాగక్రాంతకేశంబు
 లుకాపెడగుంజూపులుక్కిన్నడంత చయముకావెట్టా
 టులుకాబాటులుకాదదబాటుకాదనముకాబరిస్సుట
 ముగాదానుండు బ్రహ్మన్నుడై.
 వెట్టి n. s. Unpaid labour, slavery, working
 without wages. విప్పి, అనగాకూలితేకచేసేదని.
 ABA.
 వెడ n. s. (add,) కేశబంధవిశేషము. ABA. క్రప
 ము. Kark.
 వెడవెండె అనగాకూర్చిట్లె. Kark.
 వెడలనాడుట v. a. To send, dispatch. వెడలించుట.
 వెడవెడ adv. (line 5) for వేగవి read వేగలి.

వెలుతురుచెట్టు n. s. A thorny plant described as growing in deserts and fed upon by camels. (Capparis aphylla) కరీరము. ABA. H. 5. 54. ఉల్లుక చెం గావి మల్లియకలివేల యరగొయ్య వెలుతురు మెరుగుగడి.

వెతారము n. s. Pain, distress. వ్యభ. ABA.

వెడ మొదల n. s. A cow in rut. శుంధి. ABA. ఫలశుడ దానకు ఆయ త్రము గావుండే ఆచ. H. 4. 210. వెడ మొదలగుడ బోలేని వెచ్చగొంతుకల్వ మెడ సాశు. టీ|| ఋతుమతియైన భేనువు.

వెనకటిది adj. Former, passed, done before. గడిచినది, గతమైనది. A. 6. 66. మావంటివారికికమా యేవము వెనకటిది జూడకీ టీ|| వుదయక.

వెన్నుదాయి n. s. A sort of bird. శుశీవి శేషము. ABA.

వెన్నుముద్దరాకు n. s. (add.) One species is అడివి వెన్నుముద్దరాకు, which is the wild kind. Rottler.

వెన్నాశీ n. s. (vennāsa) Aid, assistance. శుహాయము. Kark.

వెర n. s. (add.) ప్రేకము. OG.

వెరవరి n. s. He who is timid or fearful. భయశీలుడు. ABA.

వెలదుక n. s. A woman. వ్రే. ABA. ఆడుది. H. 3. 129. వెలయగ వేపారివచ్చె వెలదుకకడకుక.

వెలమశుంధి, అనగా కాకజంఘ. ABA.

వెలలబన్నుట v. a. To drive away. ఉచ్చాటనము చేసుట, తరుముట. ABA.

వెలవ n. s. Rice-gruel. విలేపి. ABA. గంజి.

వెలార్పుట, వెడజల్లుట. OG.

వెలికి n. s. A tree. (Vangueria spinosa.) పింఠితకము. ABA.

వెలిగ్రుక్కు, అనగా రతికూజితభేదము. ABA.

వెలిచె n. s. A sort of quail (Perdix olivacea) వర్తకము. ABA.

వెఱుకు n. s. Sportiveness. విలాసము. ABA.

వెలుతురుచెట్టు or వెల్లురుచెట్టు n. s. See వెలుతురు.

వెలుబడుట v. n. To set out on a journey. వెడలుట. ABA. బయలు వెళ్లుట.

వెల్లడి adj. Spacious, commodious. విశాలమైన, వశుశిగావుండే. ఇక్కడ శుంధులము వెల్లడి గావున్నది here the place is commodious.

వెల్లన n. s. Whiteness. శుక్లము. ABA. Swa.

2. 74. అనుటయుమాట లేకప్పుడ యాబ్జము రుల్లన మోము వెల్లనై కనలుచునీరుదేరు తెలిగన్నులనాతని శుల్లుశుల్లునంగనుగొని. టీ|| ముఖము లెల్లపోయి. T. 1. 37. నెలమశులకై శ్రమంబాడ వెనిద్దతుచెక్కులు వెల్లనయ్యె వేవిఘటయించెచ స్మై నలవీకయు కన్నునుదోపె. టీ|| లేటగలచెక్కిళ్లు తెలుశునర్ణము నుపొందెను.

వెన, అనగా విశుక్తు. Kark.

వేకరి n. s. A kind of savage, or fowler. కెరాలభేదము. ABA.

వేగి or వేగిశ n. s. A tree (Alangium hexapetalum) పీఠసారము. ABA.

వేటగివాడు n. s. (used in Madras) A hunter, a man who pursues game. వేటాడిబింబేమనిపి.

వేడబంబు or వేడబము n. s. (add.) అబద్ధము. ABA.

వేడము n. s. అనగా వలయము. Kark.

వేడికోళ్లు n. s. Prayer, supplication, begging. ప్రార్థన. ABA.

వేడు adj. Vain. See వేడైన.

వేడుక గాడు n. s. (add.) A pleasant or agreeable man. ABA. says విటుడు. T. 4. 51. విను మేవగ నైననీడు వేడుక కానింగొని తెచ్చెదమచ్చా తురిగన వేనేడను తుబల్లి. H. 1. 258. విటులకుకొంగుబంగరము వేడుక కాండ్రకుటట్టుగావు.

వేడువాడు n. s. A beggar; a petitioner. వేడుకొనేవాడు, యాచకుడు. ABA. A. 3. 64. అతిచంచలరాజ్యలక్ష్మీయేమని చని వేడువాడవరమార్గము వేడుకనచ్చుహామతిక. Swa. 6. 48. నిశ్చంకననుక వేడువాడై.

వేడెంబు n. s. A dagger. కరాసి, అనగా కటారి. ABA.

వేడెము or వేడెంబు n. s. A horse's paces. లేచితము. ABA. Swa. 4. 158. వేడెంబునందరంగంబువరపి. T. 5. 53. ఊరుయముననవ్వారువము గాలిచక్రము దారిక వేడెములు దిరుగడను జేండ్రంబుక. టీ|| చక్రాకృతి గాతిరుగగాను. N. 10. 145. చుట్టువేడెము వెట్టుచోళమాళవశౌళపాంచాలములుకటాశంచగాక. టీ|| మండలాకారము గాకానాద్రోక్తించును.

వేఢ n. s. See వేష after వేద్య.

వేష n. s. A stench. వికటగంధము. ABA. వెగటు.

వేస or వేస (add.) * n. s. (the same as లక్ష) Ill-luck. This is thus exemplified. Yesterday the (dasami) tenth lunar day began after five (ghadis) hours: the (ecadasi) eleventh day begins to-day at the same hour : and to-morrow the same lasts until the same hour. Now the 10th day is reckoned luckless; and by this mode of division its evil influence is fancied to extend to the (ecadasi) eleventh : which thereby becomes luckless, and no (vratam) fasting can be held therein. On such occasions the fasting due on the eleventh is celebrated on the twelfth day.

వేసవేలు n. s. A multitude. అనేకులు. Kark. T. 4. 230. శంక్రందనపమ్మిముఖ్యరథికశ్రవరుల్ మరివేసవేలువారందరు సెక్కనింబాడువునక్కడు. టీ|| అనేకవేలమందివున్నారు. H. 2. 86. కురిగివి మొత్రి వికారకకల్లవనంగలపేర్ల సెప్పెడిం గొరియలు వేసవేలుగలగుంపులసంఖ్యములుండువారికి. N. 7. 272. అవ్విభుడు దానవేళవిభులవేదకీతెచ్చి, విశ్రులకొసంగదానముల్ వేసవేలు. టీ|| వెళ్ళవేలదానములు.

వేట, అనగా శ్రోత్రము. Kark.
 వేము n. s. (add.) నేలవేము n. s. A medicinal plant. Justicia pammiculata.
 వేయుట, or వ్రేసుట y. a. (add.) To put on, to discharge a missile weapon or fire arms. To beat, to give a blow. శ్రవారించుట. Kark. సాములు మొదలయినవివెట్టుట. H. 3. 79. జయశంఖమునకుముత్తియవుజల్లులు వ్రేసెమరుడు నాగశమునశరులుదూగ. N. 9. 392. ఏసీలవేసారాయితళ్లు మేనంటఘనవేసచేవ్రేసెకందువార. టీ|| కమిలేటట్టుగాకొట్టెను.

వేరువిత్తు n. s. (add.) D. Sananda p. 155. మగనాండ్రవేరువిత్తు the seducer of married women.
 వేళాకోళము n. s. (add.) ఉన్నాడము. ABA.
 వేలుపుసాని n. s. A female fortune-teller. దైవజ్ఞ. సోదికత్రె. ABA.
 వేవి or వేవిన adv. At dawn, or day-break. తెల్లవారం. ABA. P. 1. 587. వేవినపిడ్రమేలుకనివేరొకబానకునేర్పుతోడవైమివదమన్నికవ్వమిడి. టీ|| తెల్లవారగా.
 వేవిలివాలము n. s. (add.) వేవిలిడుక్తి Breaking up fallows to free a field from weeds.

వేచ్చిము n. s. A kind of hawk. వేసవేదము. ABA.

వేసగి, వేసలి n. s. Summer : hot weather. గ్రీష్మపు. ABA.

వేసె, అనగా శ్రవారించె, మృతమయ్యె. Kark.

వైదొలుగుట v. n. To yield, submit. లోబడుట, లొంగుట.

వైనము n. s. Commentary, explanation. వ్యాఖ్యానము. ABA.

వైరాలు or వైరువులు n. s. A burning coal. అంగారము, కట్టెనిక్క. ABA.

వైశము n. s. (add.) త్వరితము. Kark.

లొకపాళెమైన for ఒకపాళెమైన adj. Somewhat. లొకపాళెమైనలావుగలిగినస్తంభములు pillars somewhat thick.

వ్రాసుటి n. s. Boiled rice. అన్నము, కూడు. ABA.

వ్యాఘ్రూటము * n.s. The martin ; a certain black bird, called కుసులపాలిగాడు.

వ్యాసీడము or వ్యాసీరము, అనగా వ్యాసీరిక. ABA.

వ్రేలుట v. n (add,) చ్యుతమాట. Kark.
 వ్రేసులు n. s. అనగా బళ్ళులు. ABA. A. 6. 6. ఆడండకవ్రేసులుడించి.

వ్రేల్ n. s. plu. of వేలు. అంగుళములు. Kark.

వ్రేల్ adj. Hanging. (pll of వేలుట.) వేలాడె. H. 2. 147. మడిసంచినదోవతిమడతవ్రేల్ దండెంబువనికుండంబుబృందావసంబు. H. 1. 250. సాదనమేలుచెంతుకుయిజ్జగున వ్రేలురుమాలు మోసముల్ మోదనమబ్బరు కేలుజిమించగ.

వ్రేల్ బొజ్జచేవర n. s. The swag bellied god. An epithet of Ganesa. విఘ్నేశ్వరుడు. Kark.

శంకటము n. s. Commodity, goods. కుర్యాద్రవ్యము. ABA. శరుకు.

శంకలితము * n. s. Arithmetical progression. ఉత్తలితము Geometrical progression. H. 4. 43. ఘనఘనములనిల్చి శంకలితసూర్య, సోమసిద్ధాంతయుగలబ్ధశోధరశ్శుభుట్టిత్రైకోనరాశ్యాదిగణితతతుల.

శంకు n s. (add,) Dowry. A conch. కన్యకాశల్లము, శంఖము. ABA. ఓలి. శంకులవాడు n. s. A shell-vender. శాంఖకుడు. ABA.

శంకుదారి n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణులి. Kark.

సంచారకాకి n. s. A raven. ద్రోణకాకము. Kark. మాలకాకి.

సంచు n. s. అల్పరవము, రతిస్త్రి. ABA.

సంతాపార్థము * (interj.) A word or sound denoting pain. దుఃఖసూచకశబ్దము.

సందడికాంధు n. s. The common folk. ఉపసర్జనులు. ABA. సాసూన్యలు.

సంది n. s. The upper arm, from the elbow to the shoulder. శ్రగండము. ABA. దండచెయ్యి. P. 2. 9. వెడవెడచంకచిక్కమునవ్రేలెడుచర్దియనుందిలోహపుండకీయము. టీ|| సందిటియందు.

సందికడియము or సందిదండ n. s. An ornament worn on the upper arm. కేయూరము. ABA. H. 2. 84. కావశియుట్టుచిక్కము సందికడియంబుసూకలతోకపాగాకుతిత్తి. H. 2. 42. తేళుకుకెంపులసంది దండలు జెల్లింతు వాటిపైసిబుద్ధిగాటదేసి.

సంద్రంబు n. s. The sea. సీముద్రము. Kark. N. 9. 140. నాశిఖుడనునరకాసురుశాసించెనుశౌరిగానశైలముతోనిన్నా సంద్రంబున వైవిమురాసురరిపుతోడద్వారకటనేముంతుక. టీ|| నిన్ను ఆశముద్రములోబడవైవి.

సంకుశ n. s. The plant termed Michelia Champaca. A proper name given to a dog. చంకుకము. Kark. P. 4. 128. సంకుశుల మల్లికాగుళుచ్చములబొన్నవిరులమరినేడగులరెమ్మి వెలదులంత. టీ|| చంకుకపుష్పములనున్ను. Swa. 4. 42. పులియదుబూచిగాడనురచోతులరాజనుమంతి గాడుచెంగలువసివంగి ధైరవుడుక తైరసంకుశి వెండిగుండుమల్లెలగుదివాయువేగిబిటిలింగదుసాశ్వదువల్సనాధియేకలములమిత్తిగబ్బియన గాగలవానిగ్రహించియుద్ధతిక. టీ|| సంకుశి, అనగా పుకవేటకుక్కకు పెట్టినపేరు.

సంకుశిననతూపుగలాడు n. s. An epithet of Cupid. మత్తఘడు. Kark.

సంబళకాడు n. s. A hireling, a labourer. వైతనికుడు. ABA.

సంచారము n. s. (add,) వేశవారము. ABA.

శంశికము * n. s. A village inhabited by Musulmans. తురకపల్లె. D.

శంసు. అనగాశుమయము. ABA.

శక usually శక n. s. Heat, warmth. ఉష్ణము. Kark.

శకి or శఫి n. s. (add,) శ్రీ. Kark.

శకినాలపులుగు n. s. An owl. కనకాయీ. Kark. ABA.

శకినెన. s. A bird, made of pith or wood. కృత్రిమశుషి. ABA. See శకిన. H. 5. 164. శకినెలపట్టె మంచముసాన్యుతలగడబిల్లులుచండవమల్లెవిరులు.

శకియు n. s. A friend. మిత్రుడు Kark.

శకిలింపు n. s. A neigh, neighing. హేప. ABA.

శకునాలువెలయించుచుక్కి n. s. An owl. కనకాయీ. Kark.

శకుటు n. s. The bishop at chess. Average. ద్యూతశకటము, సామాన్యము. ABA.

శకము n. s. (add,) A half, moiety. సమాంశము. ABA. అరవాసి.

శకముపావాలు, అనగాపాదరక్షులు. Kark.

శకినాలపులుగు n. s. An owl. కనకాయీ. Kark.

శక, అనగావాప్యాంకురనిరంతరప్రక్తి. ABA.

శకలుట v. n. (add,) శిథిలముతులు, ఖీణించుట. Kark.

శకవ, అనగామూర్ఖము. ABA.

శకికియ్య n. s. Leashes for dogs. శ్వకశరబ్జులు. ABA. కుక్కలమెడకట్టెతాళ్లు.

శకుగు, అనగావక్రోక్తి. ABA.

శకడనేయనిది, చిరికిగొననిది adj. Disregarded. అక్కతలక్ష్యము. ABA.

శతతపసులపైంకిబాలు, అనగాఆకాశగంక. Kark.

శతనాలుకలదునీడు, అనగాఅన్ని. Kark.

శతనాలుకలపాడునీ, అనగాఅన్ని. Kark.

శతశీరుతగుబిక్కి జతశీరునెరబోడు, అనగాసూర్యుడు. Kark.

శతపేరుత త్తడిజతపేరుగలప్రాద n. s. అనగాసూర్యుడు. Kark.

శత్తిగలుగుమేటి, అనగాకుమారస్వామి. Kark.

శత్తిమూనువలంతి, అనగాకుమారస్వామి. Kark.

శత్తువ n. s. (add,) శక్తి. ABA. H. 5. 48. లాపుశత్తువచెడగొట్టిలాడిబోవ, జేసిపోదోలనిటకువిచ్చేసి నాడ.

శత్యుడు * n. s. An honest man. యథార్థమైనవాడు. P. 2. 21. అంతకనిధశత్యుడు.

శక, అనగాభదరజన్ము. ABA.

శకమదంబుజేనుట or శకమదమొనర్చుట v. a. To kill, destroy. వధించుట. Kark.

శదాటు, అనగాకృశోన్నతము. ABA.

సదాశు n. s. (add.) మధురిక. ABA. H. 2. 249. ఇంగ్లీషుకు సదాశు వెల్లి ధాన్యాకములును, కటుక రోహిణిపటికిజం గాలకున్న.

సన్నకల్లు, సన్నగల్లు, సన్నెకల్లు n. s. A grinding stone, on which articles are bruised. వేదూ శిల. ABA. T. 5. 190. కాంతలయదుగులెత్తి చేతుల, మెలకువశశిసన్నెకల్లు మెట్టించెనట.

సన్నబిల్లి n. s. A spider. లూత. ABA. సారెత్తురుగు.

సన్నాసి n. s. A rogue, a cheat. A monk. వేశములు వేసినమ్మింబిమ్మటనవూరించినవాడు. ABA. యతి. Kark.

సస్య, అనగా తాంబూలకృత్. ABA.

సత్పంబు n. s. A serpent. సర్పము. Kark.

సమకట్టినది n. s. Preparation. సన్నాహము. ABA.

సమకొలు n. s. Consent. సమ్మతి. ABA.

సమర్థ n. s. (add.) ప్రథమార్థము. ABA.

సమసకము n. s. Composition of words. సమాశము. ABA.

సమసిసము n. s. A grasp or feat in wrestling. జెల్లుముప్పది రెండువిన్నాములలో సెకటి. ABA.

సన్నావిగలు n. s. Slippers. పాదరక్షలు. Kark.

శరంబు, అనగా శ్రేణము. ABA.

శరకు n. s. Commodity, goods. వ్యాజ్రవ్యము. ABA.

శరకు సేయకుండుట v. a. To disregard. గణించుకుండుట. Kark.

శరద, అనగా బాణము. Kark. గరిలేనిశరము. ABA.

శరతాణిగ n. s. Escalade. ప్రాకారలంఘనము. ABA. దండువాండ్లుకోటగోడకెక్కి దూకడము.

శరన, అనగా సమీపము. Kark.

శరకుణి n. s. A necklace. Gold or silver chains. లలంతికావిశేషము. ABA. A. 6. 125. చరణాంతు శరకుణి మొరవంబు విస్తృతంతులతోడ నెదురునింతులకుదొలగి. టీ|| గొలుసులయొక్క.

శరవతి n. s. A litter, a palankeen. యాత్యయానము. ABA. దోలి, పుట్టికి.

శరవి n. s. (add.) మార్గము. ABA.

శరశి n. s. (add.) ఆశనార్థము, నికటము. ABA.

శరాళము adj. Free, easy, proper, clear. శరాళమైన. ఆదోవశరాళముగావున్నది the road is clear. ఆయనకు అన్న శరాళము లేదుగనుక as he had no proper food,

శరాళిరి adj. (add.) సామాన్యము. ABA.

శరి n. s. (add.) A wreath. Likeness. దాముము, శిమమున్ను, నీలవస్త్రము నేయతగినదారము. ABA. సమానము, సమసంఖ్య, హారము. Kark.

శరిగ n. s. (add.) ఆశ్రయబలము, బంగారుపాత. ABA.

శరిపెన n. s. Gold or silver chains. లలంతికావిశేషము. ABA. N. 7. 34. నును వెండయురంబునను బీనిశరిపెనలో మిన్నుజన్నిదముతో మెలిగొనంగ. టీ|| సన్నుత్తుకనిగిలినశరిపెనలనేటిహారవిశేషములు.

శరిప్రాద్దు n. s. Midnight. నిశీధము. ABA. అర్ధరాత్రి. P. 3. 157. అరిమర్దనుశరిశరిప్రాద్దురదెంచుకొకెరితరి. టీ|| అర్ధరాత్రమందు. H. 4. 348. నాధుడరిగినదిజూది సఖిలేవియంతలోనకుంటి తోస్తిమ్మ బట్టుకయింటిలోకి వాయియెండుంధిలివిశిరిప్రాద్దుదనుక.

శరియ n. s. రంధ్రము ABA.

శరుడు n. s. (add.) మర్యాద. Kark.

శరె n. s. రంధ్రము, యాభార్థము. ABA.

శలగ n. s. (add.) కొల్లగుప్తు. Kark.

శలకంది n. s. A porcupine. శల్యము. ABA. ముండ్లకంది.

శలాము n. s. (H.) Salutation, a bow. దండము. Kark. H. 4. 316. ప్రవరశ్శలమునబరగులూధ్య సామిశిలామునిశత్రురమెత్తుచు.

శలితము n. s. Discharging or turning out from an office. కొలువుతోయ్యట. ABA.

శలుగు n. s. A hog. పుష్టి. ABA. Swa. 4. 90. ఒడలందోడలను మెడలను బెడిదంతునిడుడకోరలశలుగులడవిసయెడలనుబొడబొడను వెడవెడునుడుకు నెత్తుటంబడలితూలుకొలేయకముల. టీ|| తందులుకొట్టినటువంటి.

శలువు n. s. (add.) వ్యధ. ABA.

శవతు n. s. (add.) శుద్ధశము. ABA. సమానము. Kark.

శవము n. s. హిమము. Kark. సమాంశము. ABA.

శవరణ, అనగా నియోగము. Kark.

శని n. s. (add.) శిశ్యము. Kark.

శనువు n. s. శిష్టనుడు. ABA.

శనూత్రముచేసుట v. a. To clear, make plain, as a passage. మార్గముధారాళముయొట్టు చేసుట.

శస్యము n. s. Produce, crop. శశ్యము. Kark.

సహ్యక న్య * n. s. An epithet of the river Caveri. కావేరినది.

సాకరి or సాకిరి n. s. A witness సాక్షివాడు. ABA.

సాకు n. s. A feast. ఉత్సవవిశేషము. ABA.

సాకుడు, అనగా దాసి. Kark.

సాకుడు పులుగు n. s. A bird that is brought up, or reared : The cuckoo. పరిభ్రష్టము. Kark. కోకిల.

సాజము adj. (add.) N. 4. 3. శ్రీవీలాకతిసవ్యనేటి క నిఘ్నీంఁగంఁగనేవ్వసోబాలా సాజముసంహవ క్ర) మునకీపారీంఁద్రవిఁబ్రంబునీ వాలోకింఁపునుటం కు. టీ|| సింహము సోటికియిదిస్వ భావము.

సాటిక adj. Like, similar, equal. సదృశము. ABA.

సాటి, అనగా అశ్వోహుకళ. Kark.

శాశలు n. s. Actions, deeds, conduct. కర్మములు. Kark.

సాదన n. s. The art of sword play. శస్త్రవిద్య. ABA. N. 9. 395. ననవిల్లుగరిశిసాదనగట్టుం బంబుతుక వాణిపాణనామకునిమేను. టీ|| సాము చెయ్యడానకై.

సాదనకాదు n. s. A man at arms. శస్త్రదయుడు. ABA.

సాదపు n. s. An honest man, a respectable man. సజ్జనుడు. ABA.

సానకత్తి n. s. A kind of weapon. సాధనాయుధము. ABA. T. 2. 16. దండెముల్ ద్రోసికండె ముల్లభుజాకాండములనుసానకత్తులమర. టీ|| సానలతీర్చినకత్తులు.

సానలవాడు n. s. One who polishes gems. మణి కారుడు. ABA.

సాని, అనగా అశ్వోహుకళ. Kark.

సాను n. s. Semi, a half. సహుంశము. ABA.

సాకుడుట v. a. To eat. భోజనముచేసుట. Kark.

సాబాలు n. s. A half. సహుంశము. ABA. A. 2. 111. వకివెట్టిలోజరగుడముసాబాలుప్పు జెలగుసం బారంపుచింతకండ. టీ|| సీగముపాలులకృతచేరను.

సామి n. s. (add.) An epithet of Kumaraswami. కుమారస్వామి, నరపాలుడు, స్వామి. ABA. రాజు, నృపతి. Kark.

సామితల్లి n. s. An epithet of Pārvati. పార్వతి. ABA.

సామిబొమ్మ చారి నేకుముడిసినదొర n. s. అనగా ను కుద్రుడు. Kark.

సామిసామేను జేకొన్నదాన n. s. అనగా పార్వతి. Kark.

సామిక్యము * n. s. (add.) As to the four phrases సామిక్యము, సాలోక్యము, సారూప్యము, సాయుజ్యము see a passage near the end of Plato's dialogue named *Theages*. "In the same house, in the same room, in view, and in contact." In the Scholastic Theology the "Tres viae" were the Via purgativa, illuminativa et unitiva, ad sanctum montem perfectionis atque deificationem. Hollazii Examen, Telleri. 1750. p. 796.

సారా n. s. (add.) సీధులు. ABA. వారుణి. Kark.

సారి n. s. (add.) కాలము. ABA.

సారులు n. s. Gestures made in dancing. నాట్యక తిభేదము. ABA.

సారె, అనగా సోపానము. సారి, పునరర్థము. ABA. బహువారములు. Kark.

సారెసత్తులు n. s. A kind of cakes. యంగ్రికలు. ABA.

సావీకుడు or సావీకు n. s. A weaver. తంతువాయి భేదము. ABA.

సాలు, అనగా శాటిక. ABA.

సాభువంబు n. s. A hawk. శ్వేనము. Kark.

సాలె or సాలెవాడు n. s. A weaver. తంతువాయి భేదము. ABA. H. 3. 46. ఆణికారివలసాలెసాలెసాకుసాలెసాలెసాశాటికటికవారును. A. 4. 56. ఎదురుగావేడుకకంబూడవచ్చునప్పటిమేటియగ సాలెసాలెకటసాలెవానెవైజాతి సాకులింతలకొ మలుదుములమై. టీ|| సాలెవాండ్లున్న.

సావాలు n. s. A half. సహుంశము. ABA.

సామోబు n. s. (H.) Lord, owner. నృపతి. Kark.

సింఁపుగొంఁగ n. s. The "lion's foe."— A griffon, with eight legs : inhabiting the snowy mountains. శరభము. Kark.

సింఁబు n. s. A lion. సింహము. N. 4. 57. తనువి లోకినిసింఁబుగనినకరిణికరణితత్తరమంది, మందిరము సూరగ. P. 1. 512. సీలోగలతలపుచెక్కము నిగాసిలియేచ్చినకాకి బూచిసింఁబునియెక. టీ|| ఆ మదోత్కటమనేసింహము

సింఘాళి తేజశలవాన n. s. An epithet of పార్వతి. Kark.
 సింగాణి n. s. (add.) Also, a bow made of horn శృంగధనుతు. ABA.
 సింగారంపుతోపు n. s. A park. ఉచవనము. Kark.
 సింగారి n. s. A woman. (స్త్రీ). Kark.
 సింగోట n. s. A two pointed dagger formed of two antelope's horns set on one handle so as to form a little spear pointed at each end. ఇర్రి కొమ్ములు రెండుజత చేసి అంటుచీలలు వేసిన సాధనవి శేషము. ABA.
 శింశుమారి * n. s. A dragon, a gigantic female porpoise. ఆడు మొసలి. P. 4. 42. అనికూర్మి తేట ఉడబల్లి నవల్లులు శింశుమారి గంటనివేట్ల కొవినిసి తి తంత్రిమంత్రింగనుగీటిన. టీ|| ఆక్రక చునిభార్య. P. 4. 38. అండకువచ్చినంబలుకవక్కటననన శింశుమారి నిస్టాండవిధానమైనయలుకం దలయెత్తదుచూడదిం తయుక. టీ|| ఆడు మొసలి.
 సిగర n. s. A dish of curds and sugar with spices. శిఖరిణి. ABA. పెరుగులోకొంచెముశర్కర మసాలాలు వేసిచేసినది.
 సిగరము n. s. The top of a mountain. శిఖరము. ABA.
 సిగిణి n. s. A bow. కోదండము. Kark. See. సింగిణి.
 సిగ్గరి n. s. (add.) హ్రీమంతుడు. ABA.
 సిడంబు n. s. A flag. ధ్వజము. Kark.
 సిడి, అనగాకత్తు. ABA.
 సిద్దె n. s. An oil bottle. కుతుపు. ABA. H. 5. 13. శవరనిమూజిబాందోనయు సానికెసిద్దెకమండంబు లేదోవదోవకంబిదు త్తగర దుబ్బయ్యకప్పెర ఉంటు లాదిగక.
 సిబ్బి n. s. (add.) శ్రుశేవవిశేషము, శరావము. ABA.
 సిబ్బెపుయెడలిమెకము, అనగాజము. Kark.
 సిబ్బెము n. s. (add.) కిలాశము. Kark.
 సిబ్బె మేనిమెకంబు n. s. An elephant. గజము. Kark.
 సిమిరి n. s. Itching. కంఠూతి. Kark. నవ.
 శిరము, అనగాకర్పూరము. Kark.
 శిరాజి n. s. Coral. ఉగడము. ABA.

సిరాజి adj. Brought from Shirāz. సిరాజీదేశశం బంధమైన. H. 4. 173. సిగరమైనసిరాజిమగడాలు చేకట్టుకాంతికడెంబులుంగరపుజోట్లు.
 సిరిబిల్ల n. s. మన్నభుడు. Kark.
 శిరిమగడు n. s. విష్ణుపు. Kark.
 శిరియన్న n. s. చంద్రుడు. Kark.
 శివము or శివము n. s. dele * (add.) దేవతావేశము. ABA. H. 1. 266. చికిలి నెరవనైకాండ్రకుశివ ములెత్త, నెనసిచరియించువీటనాకేమరేఖ.
 సిసుపు n. s. An infant. శిశువు. Kark.
 సీకాయ n. s. (add.) సికఫలము. ABA.
 సీకాయచెట్టు n. s. Soap-nut. A shrub called Mimosa abstergens. Rox. సీక. ABA. Its pods dipped in water produce a froth used as soap.
 సీదరపుపెద్ద, కీదిరంపుపెద్ద or సీద్రంపుపెద్ద n. s. The king of serpents. ఆదిశేషువు. Kark.
 సీమ n. s. (add.) దుర్గాద్యభూమి. ABA.
 సీరము n. s. Camphor. ఘనసారము, అనగాకర్పూ రము. ABA. Kark.
 సీవిరిచెవిదాల్పు, అనగావిఘ్నేశ్వరుడు. Kark.
 సీలి n. s. Grasp or feat in wrestling. విస్వాదాభే దము. ABA.
 సుండి interj. (add.) నిశ్చయార్థకము. ABA.
 సుకము n. s. Pleasure, happiness, safety. సుఖము. ABA.
 సుకిడడిమపుదువ్వలువ n. s. The coverlet. మెల్లమీ దవరచేసుర్ద. KP. 7. 251. తలిమమునైనెరసులు ,గిరసులు లేకుండంగదుడిచిసుకిడడిమపుదువ్వలువనై బరచితలగడనిలిపె.
 సుకుని, అనగాసుఖి. ABA.
 సుకురుసిసులు n. s. (that is శుక్రశిష్యులు the pupils of Sucrachari.) The giants. దానవులు. Kark.
 సుఖుశంకధావిసాదము Error for సుఖశత్రధావి సాదము * n. s. The pleasures of conversation; or of hearing tales read. BD. 1. 267.
 సుగంధిపాల, అనగాగోళిక. ABA.
 సుగము n. s. Pleasure, happiness. సుఖము. ABA.
 సుగడితము n. s. A thick cloth. సాంద్రవస్త్రము. ABA.

సుడి n. s. (add.) ఋకారము, నిశ్చయార్థకము. ABA.
 సుడికత్తి, అనగాచక్రము. Kark.
 సుడిగట్టు, అనగామారుతము. Kark.
 సుడిగొట్టు, అనగావాయువు. Kark.
 సుడిగొట్టుబాణ, అనగామారుతము. Kark.
 సుడి పూవులు v. n. To fail, become useless. వ్యర్థమవుట. Kark.
 సుతికాడు n. s. A drone-player, he who plays the bag-pipe. శ్రుతివిధాయి. ABA.
 సున్న n. s. (add.) బిందువు. ABA.
 సున్నపుకాయ n. s. A small box made of metal to hold chunam; it is shaped like a watch. చూర్ణకరండము. ABA.
 సుప్పాణి n. s. A pearl. మాకైకము. Kark.
 సుబాణము n. s. A kind of firework. అగ్నిశ్రుసారణము. ABA.
 సుమీ or సుమ్మి interj. (add.) నిశ్చయార్థకము. ABA.
 సురటివీవనలబుట్టు or సురటివీవులబుట్టు, అనగావాయువు. Kark.
 సురటిలు, అనగాకలరవకుడులు. Kark.
 సువారంబువాడు n. s. A cook. పాచకుడు. ABA.
 సువారము n. s. K. (add.) The public table kept by a raja for his followers.
 సువ్వాల n. s. not సువ్వాయి (add.) ఆలప్తివిశేషనామము. ABA.
 సూది n. s. A gift, an offering. ఉభుడ, అనగావుకహరము. Kark. కానుక.
 సూదిరాయి n. s. The magnet, a loadstone. కఠినశీల. ABA. సూదంటురాయి, కాంతరాయి.
 శృంగారశుతోట n. s. A park. శ్రుమదవనము. ABA.
 శైల n. s. A twig. ఉభుశాఖ. ABA.
 శైలపు n. s. Measuring-fees. A tax levied for the man who measures the grain. ధాన్యపురిమాపుభాగధేయము. ABA.
 శైలు, అనగాశాటిక. ABA.
 శేషింపు n. s. Censure, blame. అపవాదము. ABA.
 శేసము n. s. A small chisel. అల్పదారుచ్చేది. ABA. చిన్నపులి.
 శేబాసు interj. Bravo. శ్రుశంసార్థము. ABA.

శేమంతి n. s. A garden flower. The flower called Chrysanthemum Indicum. శ్యామంతి.
 శేమము n. s. (add.) శేమము. ABA. T. 4. 205. శుజ్జనుగూర్పుండంగబనివి శతమఖుశేమమునుసురలశేమమారసి శునివడినివచ్చినట్టి శునియేమనుడుకొట్టి కుశలము. P. 1. 313. ఇహోరయమారమమ్మ సెకచూపున దుక్కితిసెండుకుండనిడేరుపువయ్య శేమముఘటింపుగదయ్యత్రుశున్నమూర్తివై. టీ|| కుశలముపొందింపువయ్య. N. 7. 81. ఒకాసెకవేళవచ్చుద్యక్తరణునియాశ్రమంబునకు శంయమిశేమమువేడిదేవతాతరుసుమూల్యమిచ్చు. టీ|| శేమము.
 శేస n. s. శ్రుష్పాంజలి which see. ABA.
 శేసలు, అనగామంత్రాక్షుతలు. Kark. see శేసీ.
 శైదోడు n. s. (add.) శబజుడు. ABA. N. 1. 154. చందుశైదోడుపూబొడిజుకుడుకు, వాలుగన్నులబెళుకులవైపుజూపు, వాలుగన్నులవలపింపువలయుననియె. టీ|| తోడబుట్టువైన. N. 10. 140. తోడికోడండ్రగను సుశైదోడుబాడ. టీ|| యేరాండ్రనుతనతోడబుట్టువులుగాబూచును.
 శైశుడు n. s. Patience, forbearance. షౌంతి. ABA. ఓర్పు.
 శైయంట, అనగాశుహక్రీడ. ABA.
 శైయాటము, అనగాశుహక్రీడ. ABA.
 శైరణ n. s. (add.) Patience, forbearance. షౌంతి. ABA. ఓర్పు.
 శైలాపము * n. s. for 'mamelos,' read 'mamelos.'
 సొగసుకాడు n. s. A coxcomb, one who is fond of dress. A handsome man. అలంకారి. ABA. శృంగారి. Kark. T. 4. 41. చిగురువిలుకానికైననాసొగసుకాని, యొప్పులేదన్నముదిమదితప్పినట్టి, యానుండేదనేనేడయేదకేడ. టీ|| సొగసైనటువంటితనచంద్రునియొక్క. H. 2. 24. పరిమళమెసంగుబంగారుశ్రుతిమెవంటి, తొగటవాలంటిబిగినిటుతోలుకరింప, సొగసుకాండ్రకుమోహరానులుజనింపు. N. 9. 362. బాళిమారంగలేనియగ్రోలుబాల, సొగసుకాడంతనరగంటబూచెనేని, మానుకురలంగమోడిననానబూను. టీ|| వన్నెకాడైనకృష్ణుడు.
 సొగసుకత్తె, or, సొగసులాడి n. s. Kark says. శ్రీ.
 సార n. s. (add.) కరాసి, చింత. ABA.

సొరంగము n. s. A mine or trench. బిలము. ABA.
 సొర కాయ n. s. A gourd. తుంబీఫలము. Kark.
 సొర గాకు n. s. A dried leaf. శుద్ధ కశ్రము. ABA.
 సొలనబిల్లి n. s. A spider. తంతువాయము. Kark.
 సోకు n. s. An evil spirit, a ghost. కిశోచము. ABA.
 సోకుమూది n. s. The wind. మాచుతము. Kark.
 సోకుమూకగురి, అనగా, నిర్మతి. Kark.
 సోద n. s. Plaster or mortar. లేపవిశేషము. ABA. గారె.
 సోశ్రు n. s. (add.) సుదవి. ABA. H. 4. 166. దండుబచ్చలితోటకూర కొతిమిరాకుసోశ్రు పెంతాకు ముక్కాకుగలదు.
 సోపె n. s. (add.) కిలాశము. Kark.
 సోమతె, అనగా సోమగంధ. ABA.
 సోత్ n. s. A line, row. శుద్ధి. ABA. వరసీ.
 సోల n. s. A measure of capacity, equal to ¼ of Mānedu. నిమగ్నము. ABA. P. 4. 525. వరాల సోలపెకలింది.
 సోలుట v. a. (add.) వాకినాలుట. ABA.
 సోరు n. s. (add.) మంజులము. Kark.

సూక్ష్మము కాదు n. s. అలంకారి. ABA.
 స్రుక్కుట v. a. To be abated, to pine, become thin. తగ్గుట. ABA.
 హత్తి (H.) n. s. An elephant. గజము. Kark. దంతావళము. ABA.
 హనుమంతవీర n. s. A certain forest tree. వృక్ష విశేషము. H. 4. 20. హనుమంతవీరమంకెనగిరిక గిక్.
 హరబ్బి (H.) n. s. An Arab horse. దేశభేదహయము. ABA.
 హళాహళి n. s. (add.) కలకలధ్వని. ABA.
 హలిది, అనగా సరళము. ABA.
 హస్తిని * n. s. See note on శుద్ధిని page 543. The four classes may be exemplified in Shakespeare's plays; by the characters of 1 Cressida, 2 Cleopatra, 3 Juliet, and 4 Desdemona.
 హనుమా, అనగా హనుము. Kark.
 హనుములుబండ్లి n. s. శతాంగము, గంత్రి, అనగా మెద్దులుయాద్యేశకటము. Kark.
 హూరవలి, అనగా వన్నెగలకోక. ABA.

SUPPLEMENT.

అక్కము n. s. The lap. తొడ Bhag. Dwip. page 127, line 8.
 అపశత్యము * n. s. Perjury. అప్రమాణము.
 ఏనిర్దము n. s. A year and a half. శంవత్సరస్మర.
 గజగర్భము * adj. Tedious, never ending. Because the elephant goes long with young. కొంచాసముగియని, తీరని.
 గెలిది n. s. Sprightliness, liveliness, courage. ఉల్లాసము, తెలివి.
 చేత Affix, add శశేకన్నుడిచేత (వానియున్నది it is written in the old Kannadi character.
 తాటిపట్ట (n. s. add Note 8) See Madr. Journal, Vol. X. p. 237. No. 51.

తెల్లవారిలే adv. Always. ఎల్లప్పుడు, ఏవేళ. తెల్లవారి తేయిచేరచ్చ this is their constant theme of talk.
 నల్లి n. s. (add.) నల్లినలిపోయెను, చెత్తకానము (a proverb) The bug is crushed: there are no traces of its remnants.
 పిన్నపెద్దలు n. s. The town council, the commons, the common councillors. గ్రామస్థులు, కాపులుకరణాలు.
 మధుకరవృత్తి * n. s. The 'life of a bee,' that is living upon alms given in boiled rice. ఇంటింటికి కడుఅన్నము తిరిపెమెత్తుకొని జీవించడము.

మాసము * n. s. Page 767, col. 1. (line, 5, from foot) for 'two months are,' read 'the month is reckoned.'

మిత్రభేదము * n. s. Trickery, fraud. Sowing dissension between friends. మోసము, ఒకరికొకరికికానియ్యకండాచేయడము.

ములుము n. s. Garden-land, ground planted with fruit trees or vegetables. బాగాయతి.

మొనజిహ్వులుజిమ్ముట v. n. To use scornful language. దురహంకారపుమాటలాడుట.

లడ్డువము n. s. (H.) A sweetmeat which is a ball made of sugar, ghee, spices, &c. ఒకతరహామి

తాయి. Naish. 6 160. చెలివాల్యువులులడ్డువము లునన్నులుకునగతొలలు మోపులు.

వడము n. s. Carpentry. వర్ణకకర్మ. ABA. వడ్లకూని.

వారకము n. s. (add,) ఈవారకశరీరము This (my) body which is merely lent to me : which is mortal.

వైరాగ్యము * n. s. (add,) Melancholy.

శంకు * n. s. A civet cat. జివ్వజిప్పిల్లి. SC. P. 1.

341. బిలపదాహారముదిలశంకునిర్ముక్తసాంకవసుర

భితస్థాణుసూలము. టీ|| జివాదిప్పిల్లులచేత.

ఝోద్రోవడ్రవము * n. s. Petty evil. Misdemeanour.

THE END.

